NAZIONALE BIBLIOTECA
13
15 F
2
C. 27. d.
13-12 ...
Digitized by Google

TRACTATVS
DE ALIMENTIS,
DO. IOANNIS PETRI SVRDI
CASALENSIS IVRISCONSVLTI,
ET SENATORIS PRAECLARISS.

Titulis, ſeu Partibus nouem diſtinctus; totam Alimentorum materiam exactiſsimè complectens,

Omnibus tum Theoricis, tum Practicis apprimè vtile ac neceſſarium;

Nunc recèns maiori ſtudio ac diligentia excuſſus.

Cum Summarijs, & Indice rerum ac Sententiarum locupletiſsimo.

CVM PRIVILEGIIS.

Conuent. S. Mariæ de Scala

VENETIIS, M. DC. XII.

Apud Hæredem Damiani Zenarij.

SERENISSIMAE DOMINAE,

D. ELEONORAE AVSTRIACAE, MANTVAE DVCI,

IO. PETRVS SVRDVS S.D.

NOVO certè, & alijs qui in legali facultate ſua ſcripta edidere, prorſus inuſitato, non tamen abſurdo, aut minus conſentaneo exemplo Liber hic Alimentorum Tractatum continens tuis auſpicijs legentium manus percurret; ſolis enim viris eiuſmodi ſcriptiones dicare veterum, & recentiorum quoque conſuetudine vſurpatum eſt: mihi verò aliorum exempla, quæcunque eos ratio impulerit, vt non ſemper negligenda, ita nec indiſtinctè amplectenda videntur, niſi cum actionis noſtræ ratio aut nulla, aut non planè certa conſtare poteſt; Quo enim conſilio grauiſſimi authores Principum virorum patrocinia ſibi implorare indignum non putarunt, eo ipſo mihi Sereniß. Eleonora, quin tuæ amplitudinis fidem, grauiſſimi nominis auctoritatem, clariſſimorum natalium ſplendorem, atque alias excelſi animi tui cumulatiſſimas dotes ad Libri huius tutelam aduocarem, minime dubitandum fuit. Quis enim noſtro, aut patrum noſtrorum ſeculo ſuæ nobilitatis ſtemmata præferre audebit tuo generi? quod ſi patrium attendamus, a longa maximorum Cæſarum ſerie; ſi maternum, ab inuictiſſimorum Regum nunquam interrupto ordine ducitur. Sed hæc etſi per ſe ipſa præclariſſima ſunt, atque egregiam in omnem Prouinciam tui nominis famam propagare poſſunt, ea tamen tanquam vnius arridentis fortunæ beneficio referenda, parui putaſti facienda, niſi tanto benigniorıs gratiæ afflatu, te morum grauitate, oris, & perſonæ dignitate, miraque in totius vitæ curriculo honeſtate, vti quæ tua ſunt præcipua ornamenta, non modo dignam omnibus probares, verum virtutum omnium præcellentium concurſu cæteros qui ſunt, quique fuere Principes anteire, atque incomparabili animi magnitudine ſuperare contenderes, quas ego innumeras animi dotes ſi tam anguſto elogio perſtringere tentarem, male dixiſſe, non laudaſſe viderer. Illud porrò vnum ſilentio inuoluere indignum, & nefas eſſet, quod vel tacentibus alijs omnibus tui nominis gloriam totius terrarum orbis finibus minimè contentam admirabili hominum conſenſu ad æternam præpotentis Dei arcem extollere poteſt, quod lapſam, & proſtratam, ac propemodum extinctam in egenos pietatem tanta alacritate ſuſcitaſti, & erexiſti, erectam tanto ſtudio, totque immenſis largitionibus liberaliter foues, vt in hac Prouincia quicunque opibus, & fortunæ bonis expoliati, quicunque parentibus orbati, quicunque humano omni auxilio deſtituti ſunt, certum

ſibi, & nunquam non paratum in tuæ inexhauſtæ liberalitatis præſidio conſtitutum eſſe refugium experiantur, & fateantur. Sed quid dico refugium? non ne honeſti nominis familias aduerſis fortunæ caſibus conflictatas grauiſſimam in latebris ferentes inopiam, & ingenuo pudore præpeditas, cuipiam ſuæ vitæ miſerias patefacere non audentes, miſſis exploratoribus, qui peruigili ſtudio, & diligentia in eam curam incumberent, ab immundis vitæ ſordibus eruiſti? earum inopiam largitione ſubleuaſti? & ne in eadem rurſum inciderent calamitatem mira ſolicitudine, & cura nunquam benefaciendo fatigata prouidiſti? Non ne ingruentem proximis annis egeſtatem, & rei maximè frumentariæ extremum tota ferè Italia defectum quaſi futurarum rerum præſcia pio animo anteuertens acribus ſtimulis eorum exprobando ignauiam, qui quamquam proprij muneris neceſſitate aſtricti, nullo tamen opportunæ pietatis amore concitati paulatim illabentis morbi neſcij, ſuis, & ſuorum commodis anxiè dediti tanquam multis tenebris oculorum acie obtuſa excæcati, opem ferre negligebant, effeciſti, vt inſtanti, & iam iam graſſanti peſti præſentibus remedijs & vndecunque comparatis auxilijs, & vnum in locum miſerrimis hominibus coactis, certo in ſingulas Tribus diſpoſito frumenti, & pecuniæ ſubſidio occurreretur? vnde qui haud dubie ſordibus, & fame enecti, alijs incuriæ, & impietatis notam inuſſiſſent, nunc tua benignitate, & vigilantia ſeruati concordi confeſſione, quod hac luce fruantur, quod vitæ munera exerceant, hoc totum tuæ pietatis beneficio ſe aſſecutos eſſe teſtantur, votaque pro tua, tuorumque incolumitate, vt te diu huic patriæ, & pauperibus præſertim cæleſtia numina fortunatiſſimam ſoſpitent, demumque exacta ſenecta ſupremæ te aſciſcant gloriæ læti exoluunt. Hæc certè non minorem tuo nomini gloriam conciliant, quam quod Regia ſtirpe progenita patrem, & multos auos Imperiali diademate inſignitos recenſere poſſis, hanc verò ſexus imbecillitas non imminuit, ſed ſi glorioſa facta iuſta ratione reputauerimus auget, cui enim natura multa obtendens impedimenta incliti decoris iter obſtruxerat ſolidiore vnius animi robore elaborandum, obſtinatoque conſilio, & perpetuo virtutis curſu enitendum fuit, vt perfracto omni obice ad ſummum veræ laudis viriique decoris faſtigium, viam tibi patefacere. Itaque ſi muliebrem corporis habitum generoſi & viriles ſpiritus tot præſtantiſſimis virtutibus decorant, vt magnos etiam Reges non æquare modo, ſed præcellere videaris; quis vitio mibi vertere poterit, ſi præter aliorum morem tibi mea ſcripta dicauerim? Quis mihi ſuccenſebit, qui poſthabita externa corporis forma, fortiora mihi in reliquis præſidia parauerim, quam ſi ea excelſi cuiuſlibet viri Principis nomini conſecraſſem? Et cui aptè magis Alimentorum Tractatus, cuius nobiliſſima pars pauperum ſubſidia amplectitur, offerri debuit, quam ei quæ quamquam infinitis virtutibus dedita, in hanc tamen vnam ſubleuandæ paupertatis ita totis viribus ſtudioſè incumbit, vt hanc ſolam excolere videatur? Atque ſi perpetuæ gloriæ præmium aſſequi nulla alia ratione hominibus conſtitutum ſit, non vereor, quin mea exiſtimationi apud eos, quibus tui nominis amplitudo nota eſt, nemini autem ignotam arbitror, ſatis per me factum ſit. Illud ſupereſt, vt qua ſoles benignitate munus hoc quàm minimum, ſi tuæ Celſitudinis ſublimitatem attendas, maximum tamen ſi offerentis animum reſpicias, gratum habeas.

AD LECTOREM.

SI qua celeritate agendum aliquid ſuſcipimus, ea ipſa abſoluere nobis datum eſſet, & talem partum edere poſſemus, qualem audentis animi magnitudo concepiſſet, Tractatus hic Alimentorum iam diu tuis in manibus verſaretur, tibique vtiliſſimus, & mihi gratiſſimus prodijſſet: vſu tamẽ perſæpè venire fato quodam, ſeu diuino verius iudicio cernimus, vt quæ magis appetimus, perrarò aſſequamur, & minus valeat ingenium, vbi propenſiores animum intendimus. Mihi certè non aliter contigit, dum erat opus in manibus mihi ipſi blandiendo apud legalis diſciplinæ ſtudioſos promeruiſſe exiſtimabam, vbi extrema manus eſt impoſita, & abſolutum opus aliquot annis delituit, ſtudioſè, anxiè, ſoliciteque perlegi, proprijq; partus parentibus inſitus amor paulalum deferbuit, neque enim is mihi viſus eſt liber tot vigilijs elaboratus, vt ſi non meæ, ſed alterius cuiuſpiam cuſtodiæ rationem exacturus fuiſſem alienum iudicaſſem, adeo mutatus ordo, dicendi genus variatum, & a ſolita ſcribendi ratione mihimet diſceſſiſſe videbat. Illud in primis ægrè erat ferendum, quod ea pars quæ alentes reſpicit, leuiter admodum in ipſo rei initio pertractata langueſcebat: & quanquam reſumpto mox ſpiritu exurgere, & tanquam excuſſis compedibus liber rectus incedere cernatur, difficile tamen eſt legenti quam ſemel iuſte conceperit opinionem vnquam, vel protinus ſaltem exuere: nam quemadmodum quin in compedibus diu fuere etiam ſoluti tardius incedunt: ita qui ieiuna, aut arida oratione offenduntur, minime tum recreantur, cum ea vberior ſe extollit: eſt & qui faſtidio lectionis captus longius progredi non ſuſtineat. Rurſus exacto ferè opere, nihil tale opinanti venit in manus Io. Bapt. Pontani eiuſdem argumenti tractatus, & mox Ant. Cordubenſis relectio l. ſi quis a liberis, ff. de liberis agnoſc. quorum vtrumque omnem ſcribendi anſam præripuiſſe, atque quicquid in eo ſcribendi genere ingenij acumen, & authorum copia afferre potuiſſet ad rei ſuæ ornatum contuliſſe videbam, oculis obuerſabatur, quanta feſtinatione, quantaque anxietate agendum ſit ei qui celeri paſſu præeuntem curſu præuenire, vel certè æquare contendit, cum tamen primum impoſſibile iudicarem, alterum niſi ſummo ſtudio, pertinacique labore aſſequi non poſſem, quod ſi non ſuccederet, non defuturos qui parum prudentis, vel nimium audentis animi, vel demum non iuſti mearum virium æſtimatoris notam inurerent. Hæc ſuſcepti laboris pęnitentiam inducere, & fortaſſe de inſtituto deturbare poterant, niſi fractas vires recreaſſet, quod in re ardua, & difficili audendum ſit. Nam & Pontanus pauca admodum in tanta rerum, & quæſtionũ copia complexus eſt, & multa ex eis perſtrictè abſoluit, vt potius quàm alijs, ſibi ſcripſiſſe videatur; & Cordubenſis Vlpiani argumento additus in eiuſmodi tractationis campos longius euagari, & expatiari, vel non ſatis ſuo inſtituto conuenire iudicauit, aut propoſiti ſibi thematis anguſtia, vel cupientem eum ſemper a curſu reuocauit, ſicque multa alijs pertractandi, & vberius, ac fuſius diſputanda reliquit. Quibus ego ſubleuatus me ipſum collegi, propoſitumque retinui, & ſcribendi alacritatem mihimet addidi: vt operi ſupremam manum imponerem, interpellarunt nihilominus, quæ ſunt Senatoris munia, & exacti operis editionem diutius retardarunt: dum enim comperendinando otij aliquantulum expecto, & qui ſequitur dies ſuas ſecum affert curas, luſtrum ferè excurrit. Quare poſita omni mora cum maximis occupationibus deſtinerer, nec tempus daretur ex ſcriptoris vitia corrigendi, exemplum ſic, vt erat mendoſum, & corruptum (quod res ipſa poſtea indicauit) Typographo excudendum tradidi, quod ſimul atque cœptum eſt typis dari, compertum eſt vndique mendis ſcatere, quibus impreſſoris ſolertia quamquam maxima penitus librum purgare non potuit. Quod quidem pupugit, ſed non adeo animum offendit; nemo enim eſt tam ſupinus, qui non ipſi ſcriptori aſcribat: quæ vero ſcribendi rationem attingunt, quam acutioris iudicij viri in primis obſeruare conſueuere leuiter turbarunt, ſiquidem tantum rei tribuitur, quæ ſcriptis mandatur, vt neglecto omni ornatu tanto gratior euadat quanto purior, & ab omni fuco munda legentium oculis exhibetur: neque hactenus multis, ne dicam cuiquam tam feliciter ſucceſſit, vt in hac legali diſciplina ſummam rerum copiam ſtyli elegantia, verborum facundia, & (vt vno verbo totum rhetorices corpus complectar) eximia eloquentia explicare potuerit. Poſtremo tractatio ipſa Alimentorum tam latè patens, tot tantaque complectens a ſcribendi munere deterrere potuiſſet, ſi mihi perſuaſum fuiſſet vnum in locum quæcunque ad ſuſceptum ſcriptionis genus pertinent, colligere, iuſtoque ordine conſtringere poſſe, quod nulli hactenus hominum, quæ humani eſt ingeni imbecillitas, eueniſſe puto. At mihi ſatis fuerit, ſi non perfectum hunc Tractatum & omni ex parte abſolutum, ſtudio tamen, labore, & ſolicitudine artis faſtigium, & præſtantiam quaſi digito eo minus indicauero. Habeas igitur Librum qualemcunque ingenij mei infirmitas produxerit mutilum, imperfectum, inornatum, ſed non certè inutilem.

IN CLARISS. IVRISCONS.

Ac Perilluſtris Mantuæ Senatoris,

D. IOANNIS PETRI SVRDI

LIBRVM DE ALIMENTIS,

Annibalis Magnocaballi

Epigramma.

ESVRIT Orbis inops, ſupplex alimentaque poſcit:
Aures ſed precibus claudit hic, ille negat.
SVRDVS adeſt, vnuſque audit, miſeretur & vnus:
Vnus munificam ſertque benignus opem.
Iuſtitiæ, Iuriſque penu de diuite promit,
Quas paret, inſtructas diſtribuatque dapes.
His opulenta locat doctis conuiuia chartis;
Orbis inops hic iam, quo ſatureris habes.

OCTAVII MAGNOCABALLI

IVRISCONS. CASALENSIS

IN TRACTATVM DE ALIMENTIS

Clariſsimi Senatoris Surdi.

QVo ſuper axe magis vehitur, fulgentius inde
Sol nitet, & nutrit lumine cuncta ſuo.
Haud ſecus Oenæo fulges ſpatiatus Olympo,
Et nos vitali nectare, SVRDE, beas.

OPVS

OPVS HOC, QVOD DE PROPRIIS VIRIBVS NIHIL PRAESVMENS, SED SOLIVS PRAEPOTENTIS DEI FRETVS AVXILIO AGGREDIOR,

Alimentorum continens Tractatum nouem in Partes, ſeu Titulos diuiditur; quibus, ni fallor, vniuerſam eam materiam complector, & quamquam amplam, & diffuſam, certa quadam regula ſingulas Quæſtiones ſua in ſede collocando perſtringo.

PRIMVS ERGO TITVLVS EST,

Cui, & a quibus lege debeantur alimenta,

Et continet Quæſtiones 129.

1 PATER *tenetur alere filios legitimos, & naturales.*

2 *Adoptiuus filius alẽdus an ſit a patre.*

3 *Filius bannitus, an debeat ali a patre.*

4 *Hæreticus, Iudæus, uel aliter infidelis, an teneatur alimenta præſtare filio Orthodoxo.*

5 *Ventri prægnanti, an debeantur alimenta.*

6 *Filius qui duxit vxorem inuito patre, & filia, quæ eo inſcio nupſit, an recipiat alimenta a patre.*

7 *Filius qui monaſterium exiuit, an ſit alendus a patre.*

8 *Naturalem legitimatum alere an pater teneatur.*

9 *Naturalis, an ſit alendus a patre.*

10 *Spurio vel aliter ex coitu damnato, an ſint danda alimenta.*

11 *Pater ſpiritualis, an alat filium.*

12 *Auus paternus, an nepoti miniſtret alimenta.*

13 *Auus, an alat nepotem legitimum & naturalem ex filio ſpurio.*

14 *Mater, an alat filium legitimum & naturalem.*

15 *Mater, an præſtet alimenta filio naturali.*

16 *Auus maternus, an teneatur nepoti alimenta miniſtrare.*

17 *Filius, an teneatur alere patrẽ legitimum, & naturalem.*

18 *Pater Iudæus, vel infidelis, an alatur a filio.*

19 *Pater hæreticus, an recipiat alimenta a filio Orthodoxo.*

20 *Spurius, an alat patrem.*

21 *Pater ſpiritualis, an debeat ali a filio.*

22 *Mater alenda an ſit a filio legitimo, & naturali.*

23 *Hæredes patris, an teneantur alere filium.*

24 *Hæredes filij, an debeant patri alimenta.*

25 *Frater & ſoror, an fratrem & ſororem alat.*

26 *Filia quæ propter dotem excluditur ſtatuto, an interim ſit alenda.*

27 *Primogenitus ſuccedens in dignitate, an debeat ſecundogenito alimeuta.*

28 *Patruus, an nepotem alat.*

29 *Monaſterium, an filios monachi alere teneatur.*

30 *Vſufructuarius, an alat familiam, & eos qui erant alendi a defuncto.*

31 *Fiſcus de bonis confiſcatis, an alat filios damnati.*

32 *Maritus, an vxorem alere teneatur.*

33 *Uxor infirma, an a marito alenda ſit.*

34 *Fiſcus, an præſtet alimẽta vxori eius, qui fuit damnatus.*

35 *Vxor, an maritum pauperem alat.*

36 *Maritus exul, an ſit ab vxore alendus.*

37 *Monaſterium, an alat maritum eius, quæ ingreſſa eſt religionem.*

38 *Socer, an teneatur miniſtrare alimenta nurui.*

39 *Nurus, an ſocerum pauperem alat.*

No-

Digitized by Google

40 *Nouerca, an a priuigno alenda ſit.*
41 *Vitricus, an teneatur priuigno alimenta præſtare.*
42 *Gener qui vxorem alit, conſequitur interuſuria dotis ſeu alimenta a ſocero qui dotem promiſſam non ſoluit.*
43 *Maritus recipiendo dotem, an cenſeatur remiſiſſe dotales vſuras.*
44 *Vidua, an ſit alenda ab hæredibus viri intra annum luctus.*
45 *Vidua, an ſint ab hæredibus viri danda alimenta poſt annum luctus.*
46 *Hæredes vxoris, an alant maritum inopem.*
47 *Tutor, an ſit alendus de bonis pupilli.*
48 *Donatarius, an donanti egeno alimenta exhibeat.*
49 *Filij donatoris alendi an ſint a donante.*
50 *Filij illegitimi, an ſint alendi a poſſeſſore paternorum bonorum.*
51 *Libertus, an alat patronum pauperem.*
52 *Alumnus, an nutritori alimenta miniſtret.*
53 *Diſcipulus, an exhibeat magiſtrum.*
54 *Eccleſia alit patronum pauperem.*
55 *Vaſallus, an exhibeat dominum.*
56 *Dominus, an præſtet alimenta vaſallo pauperi.*
57 *Subditi, an egenti domino ſubuenire debeant.*
58 *Dominus feudi, an præſtet alimenta muto, & imperfecto vaſallo.*
59 *Prædicatori, an ſint a populo præſtanda alimenta.*
60 *Sacerdoti alimenta ab eccleſia, an danda ſint.*
61 *Decuriones, an ſint alendi a ciuitate.*
62 *Teſtis, an ſit alendus a producente.*
63 *Iudici, vel notario tranſmiſſis pro examine dantur alimenta.*
64 *Epiſcopus viſitans eccleſiam, vel aliud exercens munus ſibi incumbens, an conſequatur alimenta a populo.*
65 *Præſidi viſitanti prouinciam, an debeantur alimenta.*
66 *Operarius conductus, an ſit a conducente alendus.*
67 *Officialis a Poteſtate conductus, an ſit alendus.*
68 *Aduocato exeunti prouinciam, an dentur alimenta.*
69 *Obſides, an ſint alendi.*
70 *Equus depoſitus, a quo ſit alendus.*
71 *Debitori carcerato, an dentur alimenta a creditore.*
72 *Carcerato pro delicto, quis miniſtret alimenta.*
73 *Eccleſia, an alat delinquentes, qui ad eam confugiunt.*
74 *Reus, qui pendente appellatione tranſmittitur ad iudicem, quas expenſas recipiat.*
75 *Monacho alimenta debentur a monaſterio.*
76 *Milites a republica recipiunt alimenta.*
77 *Populo ſit alimentorum prouiſio a republica, vel Principe.*
78 *Debitori, qui non tenetur vltra, quam facere poſſit, relinquenda ſunt alimenta.*
79 *Delegatus, quando exit domicilium ſuum, victum conſequitur.*
80 *Victor, an ſoluat victori expenſas, quas fecit ſuper hoſpicio.*
81 *Infantibus expoſitis, quis præſtet alimenta.*
82 *Beneficiatus ſine culpa depoſitus, an ſit de fructibus beneficij alendus.*
83 *Operas qui præſtant in domo, alendi ſunt ab ijs quibus præſtiterunt.*
84 *Beneficiatus, an ex fructibus primi anni dimittendis capitulo ſit alendus.*
85 *Familia ſociorum, an ſit communi impenſa alenda.*
86 *Menſoribus quis præſtet ſalarium, & impenſam.*
87 *Rector hoſpitalis, an ab eo alimenta ſumat.*
88 *Amicus, an alat amicum egenum.*
89 *Debitor in diem, an recte alimenta petat a creditore.*
90 *Pauperes & egeni alendi an ſint.*
91 *Alere ſeipſum quiſque tenetur.*
92 *Alimenta inter plures concurrentes, cui potius danda ſint.*
93 *Eleemoſina in danda quis ſit præferendus.*
94 *Sibi potius, quam filio præſtare debet alimenta, & patri potius quam filio.*
95 *Patrem potius quam vxorem teneatur ne quis dare alimenta?*
96 *Patri etiã infideli ſubuenire potius tenetur filius, quam alij extraneo.*
97 *Vxor relicta vſufructuaria primum alit filios teſtatoris, quam ſe ipſam.*
98 *Patri ne ſpirituali potius, quam carnali præſtanda ſint alimenta?*
99 *Patri an matri prius ſit a filio ſubueniendum.*
100 *Monaſterium, an vicarius præferendus ſit in alimentis præſtandis ex beneficio curato.*
101 *Pater eſt pro alimentis prius conueniendus, quã filius.*
102 *Pater, an auus teneatur alimenta præſtare.*
103 *Auus paternus, an mater ad alimenta teneantur.*
104 *Auus maternus, an prius cogatur alere, quam hæredes patris.*
105 *Filia, an ab hæredibus patris, vel a matre ſit alenda.*
106 *Frater, an prius a matre, quam a fratre petat alimenta.*
107 *Frater, an prius a fratre, quam ab extraneis filij ſui hæredibus petat alimenta.*
108 *Vxor, an alimenta petat a ſecundo viro, vel ab hæredibus primi.*
109 *Seruus, an ſit a patre potius, quàm a domino alendus.*
110 *Actori, quando ſint a reo præſtanda alimenta lite pendente.*
111 *Filio agenti ad paternam hæreditatem, an debeantur alimenta.*
112 *Filius, vt lite pendente conſequatur alimenta, quæ requirantur.*
113 *Filius agens ad reſcindendam renunciationem paternæ hæreditatis, an ſit alendus.*
114 *Filius adoptiuus, an ſit alendus pendente lite ſuper hæreditate patris.*
115 *Filio illegitimo agenti ad legatum, vel portionem hæreditatis, danda ſunt alimenta.*
116 *Fratri contra fratrem agenti communi diuidundo, vel familiæ erciſcundæ, an ſint præſtanda alimenta.*
117 *Fratri vel alij petenti hæreditatem conſanguinei, an debeantur alimenta.*
118 *Vxori accuſanti patrimonium, an interim maritus prouideat de alimentis.*
119 *Agenti cuicunque ad bona, quæ prætendit ſua, an pendente lite alimenta debeantur.*
120 *Pauperi agenti, an debeantur alimenta a reo diuite lite pendente.*
121 *Monachus, qui accuſationem proſequitur contra Abbatem, interim ali debet.*
122 *Seruus dum litigat cum domino, ali debet.*
123 *Sequeſtratis bonis eorum dominus interim eſt alendus.*
124 *Mulieri, quæ ventris nomine miſſa fuit in poſſeſſionem, non imputantur alimenta percepta, & idem in alijs perſonis.*
125 *Quando lite pendente decernuntur alimenta, an ſit præſtanda cautio de reſtituendo.*
126 *Sententia declarans filium eſſe alendum, an probet filiationem.*
127 *Abbas pendente accuſatione, an ſit alendus.*
128 *Monacho inquiſito, an interim a monaſterio dentur alimenta.*
129 *Accuſato, an ſint lite pendente ſoluenda alimenta.*

TITV.

TITVLVS II.

Alimenta, quando cenſeantur relicta, vel debeantur,

Continet Quæſtiones 15.

1 FVndus, quando relinquitur ad alimenta, proprietas ne videatur relicta?

2 Alimenta, vel victus, quando relinquuntur, an aliud, quam alimenta debeatur.

3 Habitatio cum filijs ſi relinquatur, an alimenta cenſeantur relicta.

4 Filij ſi ex diſpoſitione mariti ſunt penes vxorem educandi, an videantur relicta alimenta.

5 Neceſſitas vitæ, vbi relinquitur, an alimenta debeantur.

6 Gubernio domus relicta, alimenta an ſint præſtanda.

7 Familiæ videntur relicta alimenta, quando ea Titio relinquuntur cum familia.

8 Domina in domo ſi relinquitur vxor, an alimenta debeantur.

9 Adminiſtratione relicta, an debeat ali vxor.

10 Si quis eſt tractandus vt filius, an debeat ali.

11 Recommendato a teſtatore debentur alimenta.

12 Legatum annuum, an in dubio factum cenſeatur in cauſam alimentorum.

13 Spurio relictum, an in dubio cenſeatur pro alimentis.

14 Alimenta, an ei videantur relicta, qui fuit in conditione poſitus.

15 Vxor relicta vſufructuaria, domina, & madonna, quando habeat alimenta.

TITVLVS III.

Alimenta debita, quomodo petantur,

Continet Quæſtiones 9.

1 PAtri a filio, & econtra, debentur alimenta Iudicis officio.

2 Vxori, an detur iudicis officium pro conſequendis alimentis a viro.

3 Secundogenitus petit a primogenito alimenta officio Iudicis, & ibi de liberto, patrono, vaſallo, domino, donatario, vicario, ſpurio, & paupere, & an ſit præſtanda fideiuſſio.

4 Legatum alimentorum peti poteſt perſonali actione; an autem detur actio hypothecaria, vel rei vendicatio, aut officium Iudicis.

5 Actio negotiorum geſtorum, datur marito moram paſſo contra ſocerum pro ſequendis interuſurijs dotalibus.

6 Alimenta ex ſtatuto debita, an petantur iure actionis.

7 Tutor iure actionis conſequitur a pupillo alimenta illi præſtita.

8 Actio pro alimentis, an competat ſoli alimentario, vel cuilibet de populo.

9 Libellus, an ſit neceſſarius in cauſa alimentorum.

TITVLVS IIII.

Quomodo, & qualiter ſint præſtanda alimenta,

Continet Queſtiones 29.

1 CIbaria omnia veniunt appellatione alimentorum.

2 Veſtis, an debeatur ei, cui alimenta ſunt præſtanda.

3 Potus, an ſit ei præſtandus, cui alimenta relicta ſunt.

4 Habitationem conſequitur, qui eſt creditor alimentorum.

5 Medicinæ, an veniant in debito alimentorum.

6 Expenſæ magiſtri librorum & ſtudij, an debeantur.

7 Lectus an veniat in relicto alimentorum.

8 Equus & currus, & rheda, an nomine alimentorum contineatur.

9 De redditibus & fructibus, an etiam de fundo præſtanda ſint alimenta.

10 Ex fructibus bonorum feudalium, an danda ſint alimenta.

11 Ex bonis caſtrenſibus, vel quaſi, an ſoluantur alimenta.

12 Filijs primi matrimonij, an præſtantur alimenta ex dote matris, quæ contraxit ſecundas nuptias.

13 Pupillus, vbi debent educari, & ſoror penes fratrem, vel matrem, & ſponſa apud ſponſum.

14 Vxor, an alibi quam in domo mariti alenda ſit.

15 Alimenta in domo relicta, an alibi præſtari debeant.

16 Res pro alimentis debitæ quo in loco debeantur, quando hæres & alimentarius diuerſi ſunt fori.

17 Quo tempore præſtanda ſint alimenta.

18 Dignitas, & qualitas alimentarij attenditur in taxandis alimentis.

19 Conſuetudo teſtatoris attenditur, quando agitur de taxatione alimentorum.

20 Vxori debentur alimenta, ſeu redditus dotis.

21 Teſti non debetur impenſa alimentorum ante diſceſſum.

22 Epiſcopo, vel alij viſitatori, quæ alimenta concedantur.

23 Filijs alimenta, qualiter præſtanda ſunt, & ibi de donatore, & filia ingreſſi, de patrono, officiali, operario, ſubdito, obſide, famulo, & alijs perſonis.

24 Quando alimenta debeuntur etiam pro famulis, filijs, & familia.

25 Impenſam quam domi erat quis facturus, an deducatur de taxatione alimentorum.

26 Si ex fundo debentur, an debeantur nullis fructibus perceptis.

27 Alimenta, an ſpeciebus peti debeant.

28 Alimenta, quæ loco eleemoſynæ debentur, qualiter ſint taxanda.

29 Operæ alimentarij, an deducantur de alimentis.

TITVLVS V.

Quanto tempore præſtanda ſint alimenta,

Continet Quæſtiones 8.

1 ALimentorum præſtatio finitur morte regulariter, ſed limitatur multis modis.

2 Vidua non alitur intra annum luctus, ſi ei dos reſtituitur, idem in ſorore.

Ali-

3 *Alimenta poſſant relinqui, vel promitti pro certo tempore.*
4 *Conditio eſt prius implenda, quando relinquuntur ſub conditioae.*
5 *Debita ob cauſam extinguuntur finita cauſa.*
6 *Relicta Rectori vel Epiſcopo, an tranſeant ia ſucceſſorem.*
7 *Spurio relictum pro alimentis, non tranſit ad eius hæredes.*
8 *Actori debita alimenta præſtantur vſque ad ſententiam diffinitiuam.*

TITVLVS VI.

Præſtitorum alimentorum qualem, & quando concedatur repetitio,

Continet Quæſtiones 23

1 *ANimus repetendi alimenta præſtita præſumitur in dubio, & infertur ad multa.*
2 *Maritus repetit a ſocero alimenta præſtita vxori.*
3 *Maritus, an ab vxore repetat alimenta pro dote promiſſa, ſi eam retinuit in obſequio.*
4 *Maritus, an repetat alimenta, quæ vxori ſanè præſtitit.*
5 *Socer qui aluit filiam, an repetat a genero.*
6 *Pater putatiuus an repetat a vero alimenta filio præſtita.*
7 *Extraneus, qui credens ſe teneri aluit aliquem, an repetat.*
8 *Mater qui filium aluit repetit a marito.*
9 *Filius, an repetat alimenta patri, vel matri præſtita.*
10 *Vidua quæ intra annum luctus aluit ſeipſam, an repetat ab hæredibus viri.*
11 *Vitricus, an repetat a priuigno alimenta, quæ præſtitit.*
12 *Frater, an fratri alimenta præſtitiſſe præſumatur animo donandi, vel repetendi.*
13 *Socius, an repetat quod impendit in alimenta ſocij.*
14 *Tutor, an repetat alimenta, quæ pupillo præſtitit.*
15 *Negotia gerens alterius, an in dubio præſumatur de ſuo impendiſſe, & an repetat.*
16 *Vxorem alens alterius, an repetat a marito, & ibi an hæredes mariti repetant a vidua.*
17 *Vxor, an repetat a marito quem aluit.*
18 *Pietatis intuitu præſtita alimenta, an repetantur.*
19 *Infantem expoſitum ſi quis aluit, a quo poſſit repetere.*
20 *Alimenta lite pendente præſtita, an repetantur.*
21 *Amicus, an repetat alimenta quæ amico præſtitit.*
22 *Repetio conceditur hæredi ſoluentis, & contra hæredem eius, cui fuerunt ſoluta.*
23 *Alimenta, qui repetit tenetur probare ſe præſtitiſſe.*

TITVLVS VII.

Quibus ex cauſis denegari poßint alimenta debita,

Continet Quæſtiones 42.

1 *FIlio eiſdem ex cauſis denegantur alimenta, ex quibus poteſt exhæredari.*
2 *Filius hæreticus, an ſit alendus a patre.*
3 *Filio, qui hoſtis eſt patriæ, iuſtè alimenta denegantur.*
4 *Filia, quæ peccauit in corpus ſuum, an ſit alenda.*
5 *Filius, qui portionem ſibi aſſignatam diſſipauit, an habeat alimenta a patre.*
6 *Filius non alitur a patre, ſi aliunde habet.*
7 *Filius non conſequitur alimenta extra domum patris.*
8 *Filiam non alit pater, quando non habet pro ſe.*
9 *Filio naturali, qui habet aliunde, non debentur alimenta.*
10 *Filio naturali, qui habuit a patre vnciam, an denegentur alimenta.*
11 *Filio naturali, qui duas habuit vncias, an danda ſint alimenta.*
12 *Filio naturali denegantur alimenta, ex omnibus cauſis quibus legitimè poteſt exhæredari.*
13 *Mater, quibus ex cauſis excuſetur ab onere alendi filium.*
14 *Patri, ex quibus cauſis alimenta neget filius.*
15 *Frater, in quibus caſibus fratrem non teneatur alere.*
16 *Vxor, quæ ſine cauſa receßit a viro, non eſt alenda.*
17 *Vxor, quæ dotem promiſſam non ſoluit, alimenta non conſequitur a marito.*
18 *Vxor ne alatur a marito, an pacto conueniri poſſit.*
19 *Vxor, quæ dotem non promiſit, & cum poßit non vult dotem dare, an ſit alenda.*
20 *Vxor, an ſit alenda, quando dos fuit euicta, & maritus non poteſt agere pro euictione.*
21 *Vxori hæreticæ, an maritus præſtare teneatur alimenta.*
22 *Vidua, quibus in caſibus non habeat alimenta ab hæredibus viri intra annum luctus.*
23 *Vxor tranſiens ad ſecunda vota, an perdat legatum vſusfructus ſibi factum a viro.*
24 *Vidua, quæ poſt annum luctus peccauit in corpus ſuum, an priuetur legato alimentorum.*
25 *Maritus adulter, an ſit alendus ab vxore.*
26 *Marito, qui factus eſt rebellis, vel hoſtis, an iuſtè denegentur alimenta.*
27 *Socer, an alat nurum impudicam, vel inhoneſtam.*
28 *Libertus, an alat patronum diuitem, & quid ſi non habet pro ſe.*
29 *Seruus an teneatur alere dominum, quando vix ſufficit pro ſe ipſo.*
30 *Subditus pauper non alit dominum.*
31 *Vaſallus pauper non tenetur alere dominum.*
32 *Patronus non eſt alendus, quando eccleſia non habet pro ſe.*
33 *Eccleſia, an teneatur præſtare alimenta dotanti ſi domus data cum onere alendi ſit perempta.*
34 *Patronus, an ſit alendus ab eccleſia, quando dos interijt caſu.*
35 *Monachus expulſus de monaſterio, an ſit alendus.*
36 *Clerico ſuſpenſo, an debeantur alimenta.*
37 *Ordinato, quando alimenta non debeantur ab ordinante.*
38 *Vicarius non alitur a monaſterio, quando eſt aggrauatus.*
39 *Deportato & ei, qui damnatus eſt ad metalla, præſtanda ſunt alimenta.*
40 *Sibi ipſi, poteſt quis ſubtrahere alimenta, vt ſubueniat viro inſigni & apprimè vtili Reipublicæ.*
41 *Tutori alimenta non debentur, quando male adminiſtrauit.*
42 *Filia pendente lite, quibus ex cauſis denegentur alimenta, & ibi de vxore, & monacho.*

TITV-

TITVLVS VIII.

Quæ ſint alimentorum priuilegia,

Continet Priuilegia 97.

1 *CAuſa alimentorum eſt pia & ſauorabilis.*

2 *Summaria eſt cauſa alimentorum, ideo infertur ad multa.*

3 *Reus edit actori ad fundandum intentionem ſuper debita alimentorum.*

4 *Officium ſuum Iudex impartitur non petenti decernendo alimenta.*

5 *Pactum nudum producit actionem in cauſa alimentorum.*

6 *Lis datur inter patrem, & filium pro alimentis.*

7 *Seruus eſt capax legati alimentorum, fratres minores, relegati, deportati, & damnati ad metalla.*

8 *Minor poteſt ſine tutore, aut curatore eſſe in iudicio pro alimentis.*

9 *Iudex Eccleſiaſticus cognoſcit contra laicum ſuper alimentis.*

10 *Appellatione pendente ſuper validitate matrimonij præſtantur alimenta.*

11 *Hæres pro alimentis conuenitur pendente tempore ad conficiendum inuentarium.*

12 *Legatum alimentorum præſtatur ante aditam hæreditatem.*

13 *Hæres, an pro alimentis teneatur vltra vires hæreditatis, præcipuè non confecto inuentario.*

14 *Legatum relicto ab eo cui nihil fuit relictum, ſuſtinetur.*

15 *Legatum alimentorum relictum nominatiuè ab vno, cenſetur repetitum a ſubſtituto.*

16 *Legatum alimentorum, an capiatur de manu hæredis.*

17 *Incertitudo, an vitiet legatum, vel debitum alimentorum.*

18 *Falcidiam, an patiatur legatum alimentorum.*

19 *Bona ſubiecta reſtitutioni, an poſſit pro alimentis alienari.*

20 *Legatum pro alimentis non venit in generali ademptione legatorum.*

21 *Alimentorum legatum, non cenſetur renocatum alienata, & poſtea recuperata re, ex qua ſunt præſtanda.*

22 *Soluens tribus annis continuis alimentorum legatum factum in teſtamento non ſolemni, cogitur perſeuerare.*

23 *Onus non præſumitur cauſa legati alimentorum.*

24 *Conditio mixta deficiens per mortem, vel caſum, non extinguit legatum alimentorum.*

25 *Legatum alimentorum in dubio præſumitur annuum, non vnicum.*

26 *Pater, quando adhuc viuens cogatur filio portionem aſsignare pro alimentis.*

27 *Indefinita æquipollet vniuerſali in alimentis.*

28 *Debitor qui bonis ceßit, cum peruenit ad meliorem fortunam, ſi conueniatur retinet alimenta.*

29 *Vſura, an fieri, vel concedi poßit fauore alimentorum.*

30 *Legatum pro alimētis, an patiatur diminutionem, quando legata tranſcendunt hæreditatis vires.*

31 *Vxori, quando alimenta relinquuntur, venit non ſolum prima, ſed etiam ſecunda.*

32 *Executor poteſt conuenire hæredem ad ſoluendum legatum pro alimentis.*

33 *Filia excluſa a ſucceßione petit alimenta.*

34 *Maritus conſtante matrimonio ſi dotem vxori reſtituit vt ſe alat, liberatur.*

35 *Delinquens, an poſſit alienare bona ſua vt ſe alat.*

36 *Dotalis ſundus poteſt alienari pro alimentis.*

37 *Pater alienat bona filij, vt ſe alat.*

38 *Pater poteſt vendere filium, vt ſe alat.*

39 *Furari, an liceat pro ſe alendo.*

40 *Fornicari, an liceat vt conſequatur alimenta.*

41 *Forenſi relinqui poſſunt alimenta non obſtante ſtatuto quod forenſi nil relinquatur.*

42 *Subditi, & vaſalli inuiti alienantur a domino, vt ſibi de alimentis prouideatur.*

43 *Vaſallus inuito domino vendit ad vitam commoditates feudi, vt ſe liberet a ſame.*

44 *Vendere an liceat ante tempus, quando ſames vrget.*

45 *Minoris bona pro alimentis venduntur ſine ſolemnitatibus.*

46 *Eccleſia bona venduntur ſine ſolemnitate, quando eſt prælata ſubuenienda.*

47 *Mora, an purgetur in cauſa alimentorum.*

48 *Vxor, filius, & alij tenentur pro debito mariti, patris, & aliorum contracto pro alimentis.*

49 *Vxor habet mariti bona pro alimentis obligata.*

50 *Hipotheca in bonis eius, qui promiſit dotem, an detur pro alimentis.*

51 *Hipotheca, an generaliter cuicunque competat cui alimenta debeantur.*

52 *Tertius poßeſſor rei obligatæ pro alimentis, an conueniatur perſonali actione.*

53 *Compenſatio, an locum habeat in cauſa alimentorum.*

54 *Succeſſor in beneficio tenetur ad debitum, quod ſucceſſor contraxit ratione alimentorum.*

55 *Cedi non poteſt ius percipiendi alimenta.*

56 *Tranſigere, an & quando liceat in cauſa alimentorum.*

57 *Legitima non minuitur ob alimenta præſtita, nec ea imputantur in legitimam.*

58 *Pubertas in alimentis non oritur niſi anno decimo octauo.*

59 *Confiſcatio non includit ius petendi alimenta.*

60 *Appellationi an ſit locus in cauſa alimentorum.*

61 *Donatio reuocatur ſi donatarius non alit donatorem.*

62 *Retentio datur pro alimentis ſeruo, vel animali præſtitis.*

63 *Patriam poteſtatem perdit pater qui filio negat alimenta.*

64 *Patronus perdit ius patronatus ſi negat alimenta liberto.*

65 *Pater recuperat patriam poteſtatem ſi filius emancipatus neget ei alimenta.*

66 *Libertus redigitur in ſeruitutem ſi patrono negat alimenta.*

67 *Legitimatus efficitur de nouo ſpurius, ſi non alit patrem legitimantem.*

68 *Religioſus poteſt exire religionem, vt alat partem inopem.*

69 *Maritus qui non aluit vxorem, non lucratur dotem ex pacto, vel ſtatuto.*

70 *Induciæ non includunt debitum contractum ex cauſa alimentorum.*

71 *Arbitro non alienante in cauſa alimentorum, non extinguitur compromiſſum.*

72 *Donatio non inſinuata valet ſauore alimentorum.*

73 *Stipulari licet pro abſente in cauſa alimentorum.*

74 *Dos non redit ad patrem, quando extant filij inopes.*

75 *Iudex non ſequitur voluntatem partium in cauſa alimentorum.*

76 *Maritus ſtipulando alimenta pro ſe, intelligitur ſtipulari pro vxore.*

77 *Patronus inops exigit operas ante euentum diei.*

Delin-

78 *Delinquenti præſtans alimenta poſt delictum, an puniatur.*
79 *Monachus poteſt habere proprium pro conſequendis alimentis.*
80 *Sequeſtrum relaxatur pro alimentis debitoris, qui non habet aliunde.*
81 *Filius naturalis poteſt impugnare voluntatem patris fauore alimentorum.*
82 *Hæres iuſſus dare reditus pro alimentis, an poſſit ſoluere æſtimationem.*
83 *Vxor, etiam excommunicata, agit ad reſtitutionem dotis, vt ſe alat.*
84 *Maritus tenetur vltra, quam facere poteſt, quando vxor laborat extrema inopia.*
85 *Tutor poteſt pinguia præſtare alimenta, quam ordinauerit teſtator.*
86 *Tutor remouetur tanquam ſuſpectus, ſi negligit alere pupillum.*
87 *Accuſare alimentatorem non poteſt alimentatus.*
88 *Pater, quando dilapidat bona reſeruata pro alimentis filij, tenetur reſtituere, nec excuſatur ſi velit cauere.*
89 *Seruus aſcriptus glebæ poteſt vendi ſine fundo, quando ſubeſt neceſſitas.*
90 *Pater, qui miſit alimenta filio bannito, non punitur pœna ſtatuti.*
91 *Collectam non ſoluit is, qui eſt alendus de fructibus fundi.*
92 *Clericus alere poteſt ſuos coniunctos de fructibus beneficij.*
93 *Primogenitus inſtitui non poteſt, niſi facta alijs filiis prouiſione alimentorum.*
94 *Vendere cogitur quilibet, quando extat penuria.*
95 *Legatum ex teſtamento rupto ob inſtitutionem turpis perſonæ ſuſtinetur.*
96 *Appellans non auditur in cauſa alimentorum niſi prius ſoluat.*
97 *Monachus obligat monaſterium in expenſa alimentorum, & ſtudij, idem in filio.*

TITVLVS IX.

Generalia quædam circa alimenta,

Continet Quæſtiones 45.

1 *ARgumentum ab alimentis ad dotem eſt validum.*
2 *Ab alimentis ad legitimam, an liceat arguere.*
3 *A pia cauſa ad alimenta, vel econtra, an licite arguatur.*
4 *Multiplicatio, an & quando admittatur in alimentis.*
5 *Ius accreſcendi, an locum habeat in legato alimentorum.*
6 *Legatum alimentorum, an ſit annuum, & ibi alia.*
7 *Sententia ſuper alimentis, an ſit interlocutoria.*
8 *Legatum primum ob eandem cauſam factum, an reuocetur per ſecundum.*
9 *Vxor, an poſſit plus relinquere pro alimentis ſecundo viro, quàm vni ex filijs primi matrimonij.*
10 *Alendi onus, an reguletur ſecundum ordinem ſuccedendi.*
11 *Alere ſi quis aliquem promittat pro certa quantitate ſemel recepta, an validus ſit contractus.*
12 *Clericus, an præſumatur vixiſſe de fructibus beneficij.*
13 *Vxori relictis alimentis, an debeantur ſecunda, quæ fuit ducta poſt teſtamentum.*
14 *Alendi obligatio, vel promiſſio, an ſit diuidua, vel indiuidua.*
15 *Renunciatio generalis, an includat alimenta, quando illis renunciari poteſt.*
16 *Vxor, cui relicta ſunt alimenta, poteſt etiam exigere dotem.*
17 *Iudex an prohibere poſſit, ne mittantur alimenta ei, qui confugit ad eccleſiam.*
18 *Fructus prædij relicti ad fruendum donec ſoluatur pro alimentis certa quantitas, an in ſortem imputentur.*
19 *Filius pro alimentis, an habeat lucratiuum titulum.*
20 *Aduentitium, an reputetur, vel profectitium, quod filius lucratus eſt ex fructibus fundi ad alimenta aſſignati.*
21 *Alimenta, an ſint inſtitutionis titulo relinquenda, quando ſuccedunt loco legitimæ.*
22 *Patronus, an poſſit vendere ius quod habet percipiendi alimenta ab eccleſia.*
23 *Qui prædium recepit, vt aliquem alat, an exinde poſſit ſe liberare reſtituendo prædium.*
24 *Tranſactio ſuper alimentis, an firmetur clauſula quæ vim habet iuramenti.*
25 *Hæres ſi priuatur hæreditate, vbi moleſtet alimentarium, cui tunc applicetur hæreditas.*
26 *Moleſtari, quomodo, & quando dicatur legatarius alimentorum.*
27 *Monacho tranſlato de vno in aliud monaſterium, quæ ſint præſtanda alimenta.*
28 *Filio qui poteſt ſeruire alieni Principi, vel militare, an præſtentur alimenta a patre.*
29 *Vxor, cui ſunt relicta alimenta, an petat ſupplementum ex auth. præterea, C. vnde vir.*
30 *Vxor, cui relicta ſunt alimenta, intra annum luctus, an illa conſequatur ſi interim nubat.*
31 *Aſſenſus ſuper feudi alienatione conceſſus pro dote, an extendatur ad alimenta.*
32 *Delinquenti, an liceat alienare bona ſua pro alimentis, quando bona confiſcantur ipſo iure.*
33 *Hæreticus occultus in foro fori, an ſit capax legati alimentorum.*
34 *Legatum alimentorum filio relictum, an imputetur ei in legitimam.*
35 *Vxori inopi, an debeatur quarta ex auth. præterea, ſi maritus ei alimenta reliquit.*
36 *Legatum alimentorum relictum filijs alicuius, an debeatur eius nepotibus.*
37 *Vxori, an debeatur quarta ex authentica præterea, ſi dotem habet aureorum mille.*
38 *Filia abſolute excluſa a ſtatuto, an conſequatur alimenta in bonis patris.*
39 *Alimenta, an repetantur ſecundum laborem, & induſtriam.*
40 *Pecunia, quando relinquitur ad alimenta, quid tunc ſit agendum.*
41 *Fundus ex quo præſtanda ſunt alimenta, qualiter ſit æſtimandus.*
42 *Donatione reſciſſa, quia donatarius non præſtiterit alimenta, an reſcindantur obligationes medio tempore contractæ ſuper re.*
43 *Vxori intra annum luctus, an debeantur alimenta vltra quam importent fructus dotis.*
44 *Tutor qui præſtitit alimenta pupillo, an pro eorum repetitione habeat obligata bona.*
45 *Minor, cui alimenta relicta ſunt in domo hæredis, an reſtituatur ſi ſeipſum aluit extra domum.*

INDEX

INDEX RERVM, AC VERBORVM NOTABILIVM, QVAE IN HOC TRACTATV DE ALIMENTIS CONTINENTVR,

Serie Alphabetica digeſtus.

ABBAS dum accuſatur, recipit alimenta, & expenſas lite pendente, tit. 1. q. 127. num. 1
Abbas depoſitus, vel priuatus non recipit alimenta a monaſterio, ibid. num. 2
Abbati, dum pendet lis ſuper accuſatione, parendum eſt a monachis, ibid. num. 5
Abeſſe nõ vr, q. rediturus eſt, ti. 1. q. 32. n. 29
Abſentia affectata non prodeſt, tit. 7. q. 16. nu. 97
Acceptans legatum, tenetur onus iniunctum agnoſcere, tit. 5. q. 2. nu. 24
Acceptans legatum cẽſetur agnoſcere onus etiam, quòd excedat legati valorem, eod. tit. q. 3. num. 24
Acceptans legatum cenſetur cognoſcere onus iniunctum, etiam ſi excedat valorem legati, quando dictum eſt, pro omni, & toto, &c. ibid. nu. 37
Acceptans legatum tenetur agnoſcere onus iniunctum, titu. 7. q. 10. num. 16
Acceptãs diſpoſitionem cenſetur onus iniunctum agnoſcere, tit. 9. q. 23. num. 12
Acceptans legatum factum cum onere plus non petendi, ſibi nõ praeiudicat, ſi onus ignorauit, eod. tit. q. 26. nu. 101
Acceptans legatum tenetur agnoſcere onus annexum etiam ſi excedat emolumentum, eod. tit. q. 43. num. 44
Acceptans emolumentum tenetur acceptare onus adiunctum, ibid. num. 45
Acceptare quis tenetur contractum cum omnibus ſuis qualitatibus, vel in totum reprobare, tit. 7. q. 16. num. 94
Acceptari in totum, vel reprobari in totũ debet actus, ibi. nu. 93
Acceptato legato cognoſcitur onus iniunctum etiam ſi ſit grauius legato, eod. tit. q. 10. num. 17
Acceptilatio extinguit debitum in totum, tit. 5. q. 3. num. 23
Acceſſiones dotis debentur iure actionis, tit. 1. q. 43. num. 2
Acceſſiones in iudicijs vniuerſalibus veniunt tamquam pars rei petitae, tit. 3. q. 1. num. 3
Acceſſiones in vniuerſalibus petũtur iure actionis, ti. 6. q. 3. n. 25
Acceſſoria nõ alterant principalẽ diſpoſitionẽ, tit. 2. q. 15. n. 237
Acceſſorium regulatur ſecũdum ſuum principale, & cum eo proportionabiliter extinguitur, tit. 1. q. 45. num. 31
Acceſſorium eiuſdem eſt iuris cum ipſo principali, tit. 3. q. 2. n. 3
Acceſſorium regulatur ſecũdu naturã principalis, ti. 6. q. 3. n. 56
Acceſſorium ſequitur naturam principalis, tit. 7. q. 16. num. 71
Acceſſorium ſequi debet naturam principalis, tit. 8. priu. 49. nu. 2
Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, tit. 9. q. 31. nu. 8
Acceſſorium inducitur, tollitur, & confirmatur inducto, ſublato, vel confirmato principali, ibid. nu. 9
Acceſſorium videtur ineſſe principali, ibid. nu. 10
Acceſſorium tollitur principali ſublato, eod. tit. q. 38. nu. 4
Accidens ſtare non poteſt ſine ſubiecto, tit. 2. in prin. nu. 2
Accidentia cognoſci nõ poſſunt, niſi cognita ſubſtãtia, ibid. n. 1
Accidentia omnia tolluntur ſubſtantia ſublata, tit. 9. q. 21. nu. 17
Accidentaliter quod accidit non attenditur, ſed quod ordinariẽ, eod. tit. q. 43. num. 46
Accuſare poteſt quicunque, qui non repetitur prohibitus, titu. 8. priu. 89. num. 2
Accuſanti monaſterium dantur moderatè alimenta, & expenſae, tit. 4. q. 23. num. 37
Accuſato de laeſa maieſtate, debentur alimenta pendente lite, tit. 1. q. 129. num. 7
Accuſator poteſt ſuum intereſſe proſequi etiam poſtquam princeps fecit gratiam reo, tit. 7. q. 16. num. 72
Accuſatus pro quocunque delicto, interim eſt alendus, titu. 1. q. 72. num. 3
Accuſatus quilibet alendus eſt pendente lite, eod. tit. q. 129. n. 1
Acquiſitum quaeritur acquirenti etiam ſi ſit de aliena pecunia, tit. 4. q. 29. num. 28
Actio ſemel extincta, non poteſt reuiuiſcere, tit. 1. q. 7. num. 1
Actio mutat naturam ſuam, qñ ceſſio eſt facta, tit. 1. q. 42. nu. 72
Actio perſonalis non datur contra ſingularem ſucceſſorem, eod. tit. q. 49. num. 5
Actio competit pro alimentis iure, & loco legitimae debitis patri, aut filio, tit. 3. q. 1. num. 29
Actio ſubrogata aſſumit naturam illius, cui ſubrogatur, ibi. n. 34
Actio competit pro alimentis, quando cum licentia Principis cõſtituitur maioratus facta ſecundogenitis prouiſione, ibid. n. 79
Actio de dote non eſt nata cõſtante matrimonio, tit. 5. q. 2. n. 10
Actio perſonalis, datur pro alimentis legatis, eod. tit. q. 4. num. 1
Actio competit pro alimentis ex ſtatuto debitis, eo. tit. q. 6. nu. 1
Actio cuicunque competit, cuius intereſt, tit. 5. q. 1. num. 59
Actio negotiorum geſtorum competit eatenus, quatenus negotium eſt vtiliter geſtum, tit. 6. q. 8. num. 22
Actio non datur contra tertium non obligatum, tit. 8. priuil. 48. numero 2
Actio perſonalis non competit contra tertium poſſeſſorem, etiã ſi contracta ſit obligatio contemplatione rei, ibid. nu. 3
Actio dotis oritur ſolum matrimonio ſoluto, ſecundum communem, eod. tit. priu. 49. num. 14
Actio dotis retrotrahitur ad tempus promiſſionis, ibid. nu. 15
Actio perſonalis non tranſit in ſingularem ſucceſſorem, etiamſi contracta ſit habito reſpectu ad rem, eod. tit. priu. 51. nu. 2
Actio perſonalis pro alimentis datur contra tertium poſſeſſorẽ bonorum obligatorum, vbi de veritate, eod. titu. priuil. 52. numero 1
Actio reuocatoria non datur contra habentem onerosum titulum, tit. 9. q. 19. nu. 7
Actio cui datur illi, & datur vtilitas proueniens ab actione, eo. ti. q. 25. num. 16
Actio eſt ius proſequendi in iudicio, quod ſibi debetur, ibidem, numero 17
Actio eſt inanis, quam excludit inopia debitoris, eod. tit. quaeſt. 35. numero 44
Actione nouata non repetuntur priuilegia actionis nouantis, tit. 1. q. 1. nu. 38
Actionem qui habet, rem ipſam habere videtur, eod. tit. q. 108. nu. 7. & tit. 7. quaeſt. 17. nu. 32. & q. 37. nu. 3. & 25. & tit. 9. q. 29
Actionem habens dicitur ficte, non vere habere rem, eod. tit. q. 17. numero 34
Actiones deſcendunt ab haeredibus in haeredes, & contra haeredes, tit. 1. q. 23. nu. 16

I N D E X.

Actiones omnes tam actiuæ, quàm paſſiuæ tranſeunt ad hæredes & contra hæredes, tit. 6. q. 8. nu. 6
Actiones tranſeunt ad hæredes, & contra hæredes, ibid. nu. 104. & q. 22. nu. 1
Actum faciens obligat ſe legibus de illo actu loquentibus, tit. 1. quæſt. 11. num. 32. titu. 9. q. 31. nu. 19 & q. 35. nu 91. & q. 44. nu. 46
Actum facienti ex neceſſitate ignoſcendum eſt, tit. 6. q. 8. nu. 93
Actum faciens alieno nomine, non obligatur de proprio, tit. 7. q. 37. num. 56
Actum facienti ex neceſſitate ſubueniẽdum magis eſt, quàm facienti voluntarie, eod. tit. q. 43. nu. 50
Actus vt ſuſtineatur, fieri debet in dubio interpretatio, ti. 1. q. 10. nu. 13
Actus non operatur vltra agentis intentionem, eo. tit. q. 11. nu. 3
Actus plures quando fiunt eodem tempore, cenſetur correſpectiui, & vnus factus contemplatione alterius, eod. tit. quæſtio. 42 nu. 48
Actus fieri debet expenſis illius, qui petit illum fieri, eod. titu. q. 23. nu. 1
Actus ſi non valet eo modo, quo agitur, valet vti valere poteſt, tit. 1. q. 1. nu. 46
Actus interpretatur vt valeat, non vt pereat, eod. tit. q 8. nu. 9
Actus eo modo reſoluitur, quo fuit in eſſe productum, titu. 5. q. 1. nu. 10
Actus referri debet ad cauſam neceſſariam, tit. 6. q. 14. nu. 7
Actus inutilis quando confirmatur, tunc agitur ex confirmante non confirmato, tit 8. priu. 11. nu. 34
Actus tribuitur ſemper ordinanti, non exequenti, eod. titu. priu. 51, nu. 88
Actus non tribuitur exequenti, ſed ordinanti, eod. titu. priu. 65. nu. 47
Actus præſumitur factus ex ea cauſa, quæ facienti eſt vtilior, tit. 9. q. 16. num. 16
Actus factus a debitore non præiudicat creditori, eod. tit. quæſt. 42 nu. 14
Actor alimenta pendente lite debita petit coram iudice principalis cauſæ, tit. 1 q. 110. nu. 9
Actor & reus in medio cauſæ, & in ordinatorijs iudicij pariformiter tractantur, tit 8 q. 60. nu. 30
Actori agenti ex teſtamento ad hæreditatem aliquando ex æquitate debentur alimenta, tit. 1. q. 110. nu. 7
Actori pauperi pendente lite debentur expenſæ a reo diuite, eo. tit. q. 130. nu. 1
Actori litiganti pendente lite debentur alimenta à reo locuplete, ibid. nu 3
Actori pauperi non dantur a reo alimenta, quando agit actione perſonali, vel reali, pro re particulari, ibid. num. 14
Actori pauperi ſiſcus conuentus miniſtrat alimenta, & expenſas litis, quando agit ad hæreditatem, ibid. nu 14
Actori vbi lite pendente debentur alimenta, ea præſtanda ſunt vſque ad perfectam executionem, tit. 5. q. 8. nu. 5
Actori non licet quod actori denegatur, tit. 8. priu. 60. nu. 28
Adire non videtur qui ſoluit medicinas, vel ſatisfacit medico, tit. 1. q. 44. nu 39
Aditio non inducitur ex eo quod quis aluerit familiam defuncti, ibid. nu. 38
Aditio hæreditatis inducit quaſi contractum, tit. 3. q 5. nu. 8
Aditio non inducitur ex venditione rei, quæ erat peritura, titu. 8. priu. 45. nu. 5
Aditio inducit quaſi contractum inter hæredem, & legatarium, tit. 9. q. 14. nu. 21
Aditio eſt quaſi contractus, eo. tit. q. 45. nu. 8
Adminiſtratio quando relinquitur, idem eſt, ac ſi relinquatur gubernium, tit. 2. q. 9. nu. 6
Adminiſtratio libera quando relinquitur, venit vſusfructus, ibi. numero 8
Adminiſtratio plena, vel plenaria, importat vſumfructum in relicto facto vxori, ibid nu. 10
Adminiſtratio quando relinquitur cum facultate capiendi fructus, vel diſponendi de eis, vſusfructus venit. ibid. nu. 11
Adminiſtratio interdicitur in crimine læſæ maieſtatis a die cogitati delicti, tit. 9. q 1. nu. 2
Adminiſtratio bonorum hæretici interdicitur a die delicti commiſſi, ibid. nu. 6
Adminiſtratione relicta venit vſusfructus, tit. 2. q. 9. nu. 2
Adminiſtrationis relictum continet alimenta, ibid. nu. 7
Adminiſtrator, vel gubernator, quando liberatur, quid veniat, ibid. num. 12
Adminiſtrator præſumitur alimenta præſtare de bonis, quæ adminiſtrat, tit. 6. q. 15. nu. 1
Adminiſtrator non compenſat alimenta in pecunia præſtita cũ debito ſpeciei, ibid. nu. 13
Adminiſtrator præſumitur ſoluere de bonis, quæ adminiſtrat, titu. 9. quæſt, 11. nu. 19
Adoptans obligatur ad omnia onera adoptati, tit. 9. q. 17. nu. 19
Adoptatus non vocat in ius patrem naturalem, tit. 1. q. 2. nu. 4
Adoptio hodie nihil immutat de iure naturalis patris, ibidem, numero 1
Adoptio imitatur naturam, ibid. num. 11
Adoptiui ſuccedunt parentibus ſicut legitimi, & naturales, tit. 2. q. 15. nu. 37
Adoptiui dicuntur filij Imperatoris, Regis, aut Senatoris, ſicut legitimi & naturales, ibi. nu. 38
Adoptiui gaudent priuilegio filiorum, ibid nu. 39
Adoptiui excludunt aſcendẽtes & vxores a ſucceſſione, ibidem, numero 40
Adoptiui dicuntur filij ficti, non veri, ibid. nu. 41
Adoptiuus venit appellatione filij, quando verba non poſſunt in alio verificari, eod. tit. q. 114. num. 2
Adoptiuus æquiparatur legitimo & naturali, ibid. nu. 3
Aduentitia filio quæruntur quoad proprietatem, & patri quo ad vſumfructum, tit. 9 q. 20. nu 10
Aduentitium dicitur lucrum quod filius facit ex fructibus colonicæ partis rei aſſignatæ a patre pro alimentis, ibid. nu. 6
Aduentitium dicitur quod prouenit ex propria induſtria, profectitium autem quod ex capitali, ibid. nu. 9
Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius agricultor pro induſtria ſua ex fundo patris, ibid. nu. 15
Aduentitium dicitur lucrũ, quod facit filius ex re patris pro parte induſtriæ, ibid. num. 16
Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius exercendo mercaturam ex pretio fructuum prædij aſſignati ad alimenta, ibidem, nu. 17
Aduentitium dicitur id, quod auus tradidit, vel reliquit nepoti, tit. 5. q 7. nu. 30
Adulterij pœna ordinaria non punitur mulier propter oſculum, vel quid ſimile, tit. 7. q. 16. nu. 35
Adulterij exceptio non poteſt opponi poſt litem conteſtatã, ibidem, num. 54
Adulterium præbet iuſtam cauſam ſeparandi thorum, ibi. nu. 28
Adulterium nulla ex cauſa iuſtificari poteſt, ibid. nu. 24
Adulterium non permittitur vxori etiam propter famem, vel paupertatem, ibid nu 45
Adulterium vxoris, quando compenſetur cum adulterio mariti, ibid. num. 53
Adulterium vxoris offendit maritum, agnationem, & rempublicam, ibid. nu. 68
Adulterium vxoris pręſtat iuſtam cauſam ſeparandi thorum, tit. 7. q. 17, num. 19
Adulteriũ poteſt vxori viduæ obijci, ſi maritus illud ignorauit, eod. tit. q. 24. nu. 15
Adultus educetur in loco, qui ſibi magis placet, tit. 4. q. 13. nu. 5
Adultus non educetur in loco a ſe electo, ſi iudex exiſtimet illũ non eſſe tutum, ibid nu. 6
Aduocato, cum exit prouinciam, debentur expenſæ vltra ſalarium, tit. 1. q. 68. nu. 1
Aduocato exeunti prouinciam præſtari debet etiam equus, ibid. numero 1
Aduocato exeunti prouinciam dantur alimenta, & vectura equi, tit. 4 q 8. nu. 6
Aduocato exeunti prouinciam datur equus, & famulus, eod. tit. q. 18 num. 29
Aduocato exeunti prouinciam prouidendum eſt etiam de ſeruitore, eod. tit. q. 24. nu. 13
Aduocatis ſoluuntur expenſæ antequam pedem moueant de domo, eod. tit. q. 17. num. 32
Aduocatus non conuenitur vltra quam facere poſſit, deducto ne egeat, tit. 1. q 78. num. 22
Aduocatus acquirit ex ſuo patrocinio, tit. 4. q. 11, ſub num. 13
Aduocatus dicitur opem delinquenti præſtare, tit. 8. priu. 78. n. 7
Aduocatus non punitur, ſi delinquentem miſerationis gratia defendit, ibid. nu. 8
Aduocatus in cauſa propria repetit lucrum, quod amittit, cum cauſam propriam defendit, tit 9. q. 39. nu. 11
Affectatio non prodeſt, tit. 5. q. 11. nu. 99
Affectio eadem eſt circa vterinos, quæ circa conſanguineos, tit. 1. q. 25. nu 13
Affinitas ſpiritualis non eſt minor, quàm carnalis, eod. titu. q. 11. numero 8
Affinitas ſpiritualis maior eſt carnali, ibid. nu. 12. & q. 98. nu. 3
Affinitas non attenditur, quæ morte fuit extincta, eod. tit. quæſt. 44. nu. 8
Agens tanquam filius probare debet ſe talem, eod. tit. quæſt. 113. num. 11
Agens tanquam talis, tenetur probare ſe talem, ibid. nu. 12
Agens tanquam agnatus, probare debet ſe agnatum, ibidem, num. 13

Agens

Digitized by Google

I N D E X.

Agens ex contractu vltro citroque obligatorio repellitur, niſi pri mo impleat ex parte ſua, tit 8. priu. 55. num. 13
Agens ex contractu conditionali probare debet euentum conditionis, eod. tit. priu 77 num 2
Agenti ad bona, quæ ſua prætendit, præſtanda ſunt alimenta, pendente lite, vbi late tit 1. q. 119 nu. 1
Agnati ſi non hæredes defuncti, non tenentur legata alimenta ſoluere de fructibus feudi, tit 4 q 10. nu. 18.
Agnatus poteſt repudiata hæreditate retinere feudum, ibid. numero 31
Agnatus ſuccedens in feudo, non tenetur ſoluere debita vaſalli vltimo loco defuncti, tit. 8. priu. 54. num. 3
Agnationis & cognationis differentia in ſuccedendo, eſt ſublata, tit 1. q. 25. num. 22
Alba in conſi. 15. reprobatur communiter, tit. 6. q. 14. num. 13
Alendus nemo eſt de bonis ſibi per delictū ablatis, tit. 7. q 14. n. 28
Alere tenetur quicunq; tenetur tractare vt filium, tit. 1. q. 2. nu. 9
Alere quiſque eum tenetur cuius opera vtitur, tit. 6. q. 11. nu. 20
Alere qui tenetur ratione ſanguinis, is debet etiam erudire, & bonis artibus inſtruere, tit. 6. q. 19. num. 10
Alere qui tenetur ratione ſanguinis, tenetur etiam impendere in quæcunque ſtudia, ibid. num 11
Alere quilibet eum tenetur, quem habet in obſequio, tit. 7. q. 17. nume. 37
Ali nemo debet ex bonis, quibus fuit ſuo delicto priuatus, tit. 1. q. 36. num. 2
Ali quis poteſt ex bonis per delictum ſibi ablatis, quod delictum non reſpicit illius offenſam, cui applicata ſunt bona, ibidem numero 14
Ali nemo debet ex bonis, ſibi ob delictum ablatis, tit. 7. q. 25. nome. 4 tit 9. num 10
Ali nemo debet ex bonis, quæ ſibi auferuntur, tit. 9. q. 38. num. 3
Alimenta ei non ſunt deneganda, qui futurus eſt dominus, tit. 1. q. 8 num. 4
Alimenta non ſunt alicui præſtanda de bonis illi ob delictum ablatis. eod. tit q. 31. num. 29
Alimenta præterita non petuntur, quando a lege, vel officio iudicis debentur, eod. tit. q. 32. num. 40
Alimenta plenaria petuntur, quando debentur iure actionis, ibidem, num. 2
Alimenta ei ſunt dimittenda, qui non poteſt exigi vltra quam facere poſſit, eod. tit q. 78. num. 1
Alimenta cum a lege ordinantur alicui, intelligitur niſi aliunde habere poſſit, puta ex arte, vel officio, ibid. num. 32
Alimenta quibus magis ſunt præſtanda, quando plures concurrant, ita ſunt conſideranda, eod tit. q 92 num. 1
Alimenta iis primum danda ſunt, quibus tenetur iure actionis, ibid. num. 2
Alimenta ſunt plus fauorabiliora, quam litis expenſæ, tit. 1. quæſtio 130. num. 10
Alimenta quæ lite pendente dantur iure prouiſionis, neque imputantur, neque reſtituuntur, eod tit. q 124. num 4
Alimenta non ſunt ei miniſtranda, qui cauſam ſuam proſequitur, eod. tit q. 128. num. 1
Alimenta eis ſunt præſtanda, qui ſunt in ſeruitio, tit. 2. q. 3. num. 2
Alimenta videntur relinqui, quando mandat teſtator aliquem recipi in domo, ibid. nu. 11
Alimenta præteriti temporis peti poſſunt, quando aliquid relictum eſt pro neceſſitatibus. eod. tit. q 5. num. 11
Alimenta præteriti temporis peti poſſunt quando relinquitur pro indigentia, ibid. nu. 12
Alimenta ei videntur relicta, qui implicitē includitur legato, vt quando dicitur, Titio cum familia. eod. tit. q. 7. num. 2
Alimenta, quando Titio relinquuntur cum familia, non poteſt Titius illis renunciare in præiudicium familiæ, ibid. nu 8
Alimenta dicuntur ei reſtricta, qui ex diſpoſitione teſtatoris tractandus eſt vt filius, tit. 2 q. 10 nu. 3. & 8
Alimenta non cenſentur relicta, quando mandat teſtator aliquem vt filium tractari in aliqua re particulari, ibid num. 8
Alimenta ei non ſunt præſtanda, qui tractandus eſt vt filius, in caſibus, quibus pater non cogitur alere filium, ibid. nu. 13
Alimenta poſita in conditione, non debentur, eod. tit q. 14. nu 4
Alimenta aliquando relinquuntur per modum conditionis implendæ, ibid. num. 17
Alimenta quando alicui relinquuntur cum vſufructu, tunc legatarius habet vſumfructum, tit. 2. q. 13. nu. 127
Alimenta quando in eadem diſpoſitione, & ratione relinquuntur cum vſufructu, tunc vnum legatum confunditur cum alio, ibid. num. 128
Alimenta debentur filio naturali quadam ratione, non naturali obligatione, tit. 3. q. 1. num. 14
Alimenta loco legitimæ debita tranſmittuntur ad hæredes, ibid. num. 38
Alimenta ſoluto matrimonio debita eiuſdem ſunt conditionis cum alimentis debitis matrimonio conſtante. eod. tit. quæſt. 2. num. 17
Alimenta qui præſtare recuſat, compellitur a iudice capiis pignoribus, & indicta multa, eod. tit. q. 9. nu. 20
Alimenta quando pluribus debentur, iudex vnum eligit, cui cæteri contribuant, ibid. num 22
Alimenta debentur, quando teſtator mandat aliquem gubernari, & nutriri, tit. 4. q 1. num. 3
Alimenta quando ſunt præſtanda, non eſt curandum, quid fecerit alimentarius de pecunia loco alimentorum data, eod. titu. q 2. num. 28
Alimenta præſtanda ſunt filijs, & deſcendentibus etiam quando ſua culpa incidunt in infirmitatem, tit. 4. q. 5. num. 17
Alimenta de fructibus, & redditibus, non de proprietate præſtanda ſunt. eod. tit. q. 9. num. 1
Alimenta non debentur, quando ex fructibus nihil eſt perceptū, ibid. num. 2
Alimenta præſtantur de fructibus, etiam ſi hæres non fecerit inuentarium, ibid. num. 6
Alimenta capi non poſſunt auctoritate propria, quia egent liquidatione, ibid. num 7
Alimenta ita ex redditibus præſtanda ſunt, vt non omnes conſumantur, ſed pars conſeruetur pro cautione ſequentis anni, ibid num. 14
Alimenta præſtanda ſunt ex proprietate, quando debentur oneroſo titulo, ibid. num. 17
Alimenta, vt præſtentur ei, qui futurus eſt dominus, vendi poteſt proprietas, ibid. num. 24
Alimenta qui debet, tenetur etiam de caſtrenſibus bonis ſoluere, tit. 4. q. 11. num. 20
Alimenta an præſtentur in domo debitoris, & non alibi, eod. tit. q. 14. num. 2 & 16
Alimenta debita ex diſpoſitione hominis, præſtantur extra domum. ibid num. 7
Alimenta non poſſunt peti extra domum, quando relicta ſunt cū onere habitandi. tit. 4. q. 15. num. 3
Alimenta relicta cum onere habitandi peti poſſunt extra domū ſtante lite inter legatarium & debitorem, ibid. num. 28
Alimenta alicui relicta cum onere habitandi cum filijs, quando indicantur relicta fauore filiorum, vel legatarij, ibid. nu. 35
Alimenta relicta in domo peti poſſunt extra domum, quando vult cum propria vxore, & filijs habitare, ibid num 36
Alimenta extra domum petuntur, quando relictum eſt cum clauſula, ſi non habitauerit, ibid. num. 62
Alimenta debita ex fructibus certi fundi, eatenus debentur, quatenus ſe extenduntur fructus, tit. 4. q. 16. num 20
Alimenta in pecunia relicta in ſingulos annos, peti poſſunt in principio cuiuſque anni, eod. tit q 17. nu 8
Alimenta præſtita ſtando, & habitando, &c. non præſtantur in prin ſed quando, & quomodo, vide ibid num 15
Alimenta debentur ſingulo anno, quando relinquuntur perſonis non mortuis, ibid. num. 16
Alimenta præſtantur in tempore deſignato etiam tacita teſtatoris voluntate, ibid num. 21
Alimenta relicta ex fructibus certi fundi præſtantur tempore recollectionis eorum, & ibi ampliatur, ibid. num. 22
Alimenta ſoluuntur ſecundum qualitatem, & dignitatem perſonæ cui debentur, eod. tit. q. 18. num. 1
Alimenta lautiora ei debentur, qui alias fuit diues, quam ei qui ſemper fuit pauper, ibid num. 4
Alimenta præſtanda abſque pecunia non debentur ſecundum dignitatem, ibid. num. 6
Alimenta æqualiter omnibus præſtanda ſunt, quando multis cōiunctim relinquuntur, ibid. num. 68
Alimenta non egent taxatione iudicis, quando relinquuntur pro ut conſueuit præſtare, eod. tit. q 19. num. 15
Alimenta non reſtringuntur ad redditus dotis, eod. titu. quæſt. 20. num. 2
Alimenta debita lite pendente præſtantur arbitrio iudicis, eod. tit. q. 23. num. 41
Alimenta excipiens intelligitur non ſolum per ſe, ſed etiam pro vxore, eod. tit. q. 24. num. 1
Alimenta relicta ex certo fundo præſtantur integra, quamuis ex eo fundo minus ſit perceptum, eod. tit. q. 26. num. 1
Alimenta finiuntur cum morte eius cui ſunt præſtanda, & non tranſeunt ad hæredes, tit. 5. q. 1. num. 1
Alimenta in perſona vnius aliud ſunt quàm in perſona alterius, & ſunt perſonalia, ibid. num. 2
Alimenta relicta in temporis præfinitione extinguuntur ante tēpus eueniente morte alimentarij, ibid. num. 9
Alimenta debita filiæ dotatæ, quæ excluduntur a ſtatuto, non trāſeunt ad hæredes, ibid. num. 5
Alimenta debita alicui durant vſque ad mortem naturalem, non obſtante deportatione, vel banno, ibid. num. 11

INDEX.

Alimenta ſimpliciter relicta, præſtanda ſunt vſque ad mortem, ibid. num. 18

Alimenta a teſtatore relicta præſtanda ab vſufructuario, finiuntur extincto vſufructu, ibid. num. 18. 20. 23. & 24

Alimenta præſtanda ab vſufructuario non debentur ab hærede legitimis, quando vſuſfructus eſt finitus, ibid. num. 10

Alimenta præſtanda ſunt ab hærede vſufructuarij, quando vſufructuarius fuit grauatus ſimpliciter, & non de vſufructu, ibid. nume. 23

Alimenta debita loco legitimæ tranſmittuntur ad hæredes, vbi tamen de veritate, ibid num. 31 & 32

Alimenta præteriti temporis tranſeunt ad hæredes, & peti poſſunt, ibid. num. 39

Alimenta præterita peti poſſunt, quando dentur iure actionis, ibid. num. 40

Alimenta præterita peti poſſunt, etiamſi legatarius non ſit moratus cum filijs, quando fuerint relicta cum onere morandi, ſi tamen per eum non ſtetit, ibid num. 41

Alimenta præteriti temporis debita ſolo iudicis officio peti non poſſunt, ibid. num. 43

Alimenta officio iudicis debita petuntur pro tempore præterito, quando is cepit mutuam pecuniam, vt ſe aleret, vbi tamen quo modo detur actio, ibid.

Alimenta præteriti temporis officio iudicis debita contemplatione alicuius ſeruitij peti poſſunt, ibid. num. 67

Alimenta peti poſſunt pro tempore præterito, quando ab hærede debentur, ibid. num. 70

Alimenta licet ei debeantur cui debetur legitima, tamen fallit, quando debitor vellet ſtatim legitimam ſoluere, tit. 5. q. 1. nu. 2

Alimenta poſſunt relinqui ad tempus certum, eod. titu. q. 3. nu. 2

Alimenta relicta aut promiſſa ob cauſam aliquam, finiuntur extincta cauſa, eod. tit. q. 5. num. 1

Alimenta debita propter dotem taxantur ſecundum dotis quantitatem, ibid. num. 4

Alimenta relicta rectori eccleſiæ quoad vixerit, non tenetur ad ſucceſſorem in beneficio, eod. tit. q. 6. num. 12

Alimenta relicta ab hæredibus infraſcriptis, non præſtantur ad vitam legatarij, ſed donec viuit hæres grauatus, ibid. num. 26

Alimenta relicta de fructibus fundi, non ſunt perpetua, etiam ſi relinquantur eccleſiæ, vel ciuitati, vbi de veritate, ibidem numero 30

Alimenta data in vno fundo tranſmittuntur ad hæredes, quando valor fundi non excedit modum alimentorum, eod. titu. quæſtio. 7. num. 54

Alimenta actori debita pendente lite vſque ad diffinitiuam præſtantur, eod. tit. q. 8 num. 1

Alimenta quicunque præſtitit, repetere poteſt ab eo, qui alere tenebatur, tit. 6. q. 16. num. 3

Alimenta ſe præſtitiſſe alicui difficile probatur, eod. titu. quæſtio. 23. num. 9

Alimenta præſumuntur præſtita ſecundum qualitatem, & conditionem perſonæ, cui præſtita ſunt, ibid. num. 13

Alimenta præſtita fuiſſe per certum tempus probatur, quando conſtat de principio & fine temporis, ibid. num. 14

Alimenta quæ dicantur magna, quæ modica, committitur arbitrio iudicis, ibid. num. 16

Alimenta officio iudicis non debentur ei, qui poteſt aliunde viuere, tit. 7. q. 14. num. 5

Alimenta iure actionis etiam a lege debita diuiti quoque præſtanda ſunt, eod. tit. q. 15 num. 17

Alimenta alij præſtare non tenetur, qui vix habet pro ſe, ibi. n. 30

Alimenta alicui de proprijs bonis præſtandi extrahi poſſunt ex rei vendicatione, eod. tit. q. 22. num. 5

Alimenta non debentur, quando ex patrimonio nulli omnino redditus percipiuntur, eod. tit. q. 33 num. 25

Alimenta ſibi quis poteſt ſubtrahere, vt pereunti perſonæ magnæ ſubueniat, per quam Reſpub. ſuſtentatur, eod. titu. quæſt. 40. num. 1

Alimenta concernunt publicam vtilitatem, titu. 8. priu. 1. num. 19

Alimenta decernuntur vxori pendente lite ſuper nexibus matrimonij, eod. tit. priu. 10. num. 4

Alimenta relicta ab vſufructuario extinguuntur vſufructu finito, eod. tit. priu. 14. num. 4

Alimenta ſi ex pecunia præſtanda ſunt, tunc pecunia reponenda eſt apud mercatorem ad honeſtum lucrum, eod. titu. priu. 29. numero 5

Alimenta relinqui poſſunt forenſi, non obſtante ſtatuto, vel conſuetudine, eod. tit. priu. 41. num. 3

Alimenta præteriti temporis alicui relicta tranſmittuntur ad hæredes, eod. tit. priu. 55. num. 13

Alimenta præſtita ſorori dotatæ non imputantur in legatum factum pro dote, eod. tit. priu. 57. num. 3

Alimenta non veniunt in confiſcatione bonorum etiam in condemnato læſæ maieſtatis, eod. tit. priu. 59. num. 15

Alimenta commoda quando præſtanda, tunc attenditur dignitas alimentarij, tit. 4. q. 18. num. 5

Alimenta futura dicuntur, quæ veniunt poſt conteſtatam litem, tit. 8 priu. 60. num 16

Alimenta ſi quis delinquenti poſt delictum præſtat, non punitur, eod. tit. priu. 78. num. 5

Alimenta non poſſunt a lege tolli, eod. tit. priu. 85. num. 8

Alimenta dantur in ſubſidium vitæ, eod. tit priu. 91. num. 2

Alimenta æquiparantur piæ cauſæ, tit. 9. q. 3. num. 1

Alimenta quantumuis plures relicta, ſemel tantum debentur, eod. ti. priu 4. num. 1

Alimenta iure actionis debita peti poſſunt pro tempore præterito, ibid. num. 7

Alimenta relicta a teſtatore, & rurſus ab hærede, debentur ſemel tantum, ibid. num. 12

Alimenta non debentur pluries ex multiplici legato continente conditiones incompatibiles, ibid num. 22

Alimenta non ſunt priuilegiata, niſi in caſibus expreſſis, eod. titu. q. 15. num. 18

Alimenta in dubio pro alimentis eſt iudicandum, ibid. nu. 12

Alimenta quæ ſuccedunt loco legitimæ, non ſunt relinquenda titulo inſtitutionis, eod. tit. q. 21. num. 11

Alimenta iam non debentur, niſi lite pendente, eod. titu. quæſtio. 31. num 29

Alimenta poſt latam ſententiam condemnatoriam reuocantur nulla facta pretij reſtitutione, ibid. num 30

Alimenta repetuntur ſecundum ſumptum factum, non ſecundum laborem, & induſtriam, eod. tit. q. 19 num. 1

Alimenta ſecundum dotem promiſſam debentur a promiſſore, eod. tit q. 43. num. 3

Alimentorum legatum factum, donec filia nupſerit, extinguitur ſecutis nuptijs, tit. 5. q. 3. num. 5

Alimentorum legatum cum onere habitandi cum filijs, dicitur factum contemplatione filiorum, quando ſunt infantes, eod. tit. q. 4. num. 13

Alimonia ſi alicui relinquitur, illi alimenta debentur, titu. 2. q. 2. numero 14

Alimentatus non poteſt accuſare alimentatorem, titu. 8 priu. 87. numero 3

Alimentatus accuſat alimentatorem in crimine læſæ maieſtatis, & alijs delictis atrocioribus, ibid. num. 5

Alimentandus quando mutuam accepit pecuniam pro alimentis, an agat ad alimenta, vel actio potius ei detur, qui mutuauit, tit. 3 q. 1. num 52

Alimentario indigenti alimenta præſtantur ante tempus, titu. 4. quæſt. 17. num. 18

Alimentarius petere poteſt alimenta extra domum, eod. titu. q. 14. num. 16

Alimentarius cogitur habitare in vna ex domibus teſtatoris, ſi commode id facere poteſt, ibid num. 23

Alimentarius non petit alimenta præteriti temporis, ſi non cohabitauit, quando relicta ſunt cum onere habitandi, titu. 4. q. 15. num. 4

Alimentarius conſequitur alimenta in domo relicta, quando iuſta aliqua cauſa impeditur ibi morari, ibid. num. 12

Alimentarius petit officio iudicis quod vnus ex hæredibus contribuat alimenta in domo alterius, quando inter eos facta eſt diuiſio, ibid num. 18

Alimentarius cum onere habitandi petit alimẽta extra domum, ſi vigeat odium inter ſe, ibid num. 23

Alimentarius cum onere habitandi, non tenetur habitare cum ſecundo hærede, ibid. num. 69

Alimentarius tenetur aſſociare alimentatorem, titu. 4. quæſt. 29. numero 67

Alimentarius non poteſt ſine prætore eligere fundum, ex quo percipiat alimenta, tit. 8. priu. 56. num. 17

Alumnus alit nutritorem, & nutricem pauperes, titu. 1. quæſt. 52. numero 1

Alumnus non vocat nutritorem in ius ſine venia, ibid. num. 2

Alumnus non eſt teſtis integer pro nutrito, ibid. num. 3

Alumnus æquiparatur commiſſo, tit. 6. q. 18. num. 7

Alumnus dicitur de familia, ibid. num. 8

Alumnus ingratus perdit beneficium conceſſum, tit. 7. quæſt. 32. numero 11

Alienans contra teſtatoris præceptum, non prohibetur ſuccedere ex fideicommiſſo ordinato in caſum mortis, licet non in caſum alienationis, tit. 9. q. 25. num. 46

Alienans contra præceptum teſtatoris priuatur ſua portione, & non reuocat alienata per alios, ibid. num. 55

Alienandi facultas a teſtatore conceſſa, intelligitur libera, & nullis regulis limitata, tit. 4. q. 29. num. 48

Alienandi verbum eſt generale, tit. 8. priu. 38. num. 10

Alienandi verbum includit inſtitutionem, ibid. num. 11

Alienare videtur, qui non acquirit, cum poteſt, tit. 7. q. 15. num. 20

Alienare

Digitized by Google

INDEX.

Alienare prohibitus non poteſt actum facere, per quem ſequatur alienatio, tit. 8. priu. 56. num. 18. & tit. 9. q. 17. num. 17
Alienare qui non poteſt, etiam poteſt actum facere, per quem alienatio ſequatur, tit. 8. priu. 59. num. 16
Alienare qui non poteſt, non etiam facit actum ex quo ſequatur alienatio, eod. tit. priu. 65. num. 18
Alienari non dicitur res, quæ ex præcedenti pacto redit ad priorem dominum, tit. 1. q. 48. num. 80
Alienata delinquente ante, vel poſt accuſationē, ante vel poſt ſententiam, quando reuocentur, tit. 8. priu. 35. num. 5
Alienatio rei eccleſiaſticæ non valet etiam cum iuramento, eod. tit. priu. 50. num. 57
Alienatio quando fauore alicuius prohibetur, ille reuocat cuius fauore fuit prohibita, tit. 9. q. 25. num. 14
Alienatio facta contra præceptum teſtatoris ſuſtinetur, quando nullus extat ex vocatis in caſu alienationis, ibid. num. 71
Alienatio prohibita in forenſem a ſtatuto, non extenditur ad neceſſariam, tit. 9. q. 26. num. 122
Alienatio pro alimentis facta poſt ſententiam, quæ tranſiuit in iudicatum, eſt nulla, eod. tit. q. 32. num. 31
Alienatio facta a reo delato poſt ſententiam, eſt nulla, ibid. nu. 42
Alienatio facta pro alimentis a reo pendente appellatione, ſuſtinetur, ſed retractatur, confirmata exinde ſententia, ibid. numero 61
Alienatio facta a reo appellatione pendente, ſuſtinetur ſi in cauſam alimentorum poſt ſententiam facta ſit, ibid. num 67
Alienatio facta a reo lite pendente, non valet, niſi conſtet de vero debito, ibid. num. 75
Alienatio quæ ex cauſa permittitur contra iuris regulas, ſuſtinetur, quatenus extenditur cum illa, ibid. num. 82
Alienatione per ſtatutum prohibita, non cenſetur prohibita alienatio rei modicæ, tit. 6. q. 13. num. 23
Alienatione prohibita, non includitur ea, quæ fit ex neceſſitate ſtatuti, tit. 8. priu. 56. num. 39
Alienationes factæ poſt ſententiam pro debito neceſſario ſunt validæ, tit. 9. q. 32. num. 32
Alienationis prohibitio non includit neceſſariam, eod. titu. q. 26. num. 121. & q. 32. num. 12
Aliqua dictio, eſt vniuerſalis, & includit caſus, qui aliàs non includerentur, eod. tit. q. 26. num. 26
Aliquid dictio, verificatur in modico, & eſt vniuerſalis, vbi late tit. 8. quæſt. 61. num. 21
Aliquid dictio, includit omnem caſum, tit. 9 q. 35. num. 18
Alius dictio, importat ſimilitudinem, eod. tit. q. 3. num. 6
Altare vnum diſcooperiri non debet, vt alterum cooperiatur, titu. 1. q. 78. num. 35
Altari qui ſeruit, viuere debet de altare, tit. 7. q. 35. num. 2. & tit. 9. q. 12. num. 12. & q. 27. num 14
Alternatiuæ obligationis vtrunque eſt in obligatione, tit. 4. quæſtio. 15. num. 60
Alternatiuæ obligationis non poteſt alterum peti, ibid. nu 61
Alternatiuis ex duabus ſufficit alteram eſſe veram, ibid. num. 59
Amicitia idem operatur, quod ſanguinis coniunctio, titu. 1. quæſtio. 11. num. 14
Amicitia impedit actionem negotiorum geſtorū, tit. 6. q. 21. nu. 2
Amicitia facit præſumi animum donandi, ibid. num. 3. 7. & 10
Amicitia æquiparatur connectionis ſanguinis, imo pluris æſtimatur, ibid. num. 4
Amicitia non æquiparatur ſanguinis coniunctioni, nec operatur effectus ſingulares, niſi magna ſit, ibid. num. 5
Amicitia non repellit teſtem a teſtificando. fallit tamen, ibid. numero 6
Amicitia magna repellit teſtem a teſtimonio reddendo, ibid. numero 7
Amicitia ſi eſt cauſa, quod ego impendam, ne amici negotia pereant, poſſum repetere, ibid. num. 8
Amicitia ſimplex non facit animum donandi, ibid. num. 3. & 9
Amicitia non facit præſumi donationem, quando impenſa eſt magna, ſecus cum eſt modica, ibid. num. 10
Amicitia non inducit donationem, quando impenſa non fit circa alimenta, ſed circa res amici, ibid. num. 12
Amicitiæ cauſa relictum videtur, quando aliquid relinquitur magno amico, tit. 8. priu. 1. num. 14
Amico relictum cenſetur contemplatione amicitiæ legatum, titu. 5. q. 6. num. 12
Amicus non alit amicum, tit. 1. q 10. num 10. & q. 88. num. 1
Amicus. Locum habent in valde amico quæcunque de conſanguineis in iure dicuntur, tit. 5. q. 6. num. 10
Amicus non repetit alimenta, quæ amico ſuo, vel intuitu amici præſtitit, tit. 6. q. 21. num. 1
Amor deſcendit, non aſcendit, tit. 1. q. 94. nu. 9
Amor ardentius deſcendit in nepotes, quam vigeat in filijs, eo. ti. q. 103. num. 8. & q. 15. num. 12
Amor nullus vincit paternum, tit. 1. q. 106. num. 3
Amor mariti erga vxorem ſuperat omnes alios, titu. 2. q. 15 numero 10
Amor vxoris ſuperat omnes, ſed cedit amori erga filios, ibi. nu. 26
Amor parentum ſuperat omnes, tit. 4. q. 13. num. 11. & tit. 5. q 13. num. 26. & tit. 6. q. 8. num. 43
Amorem ſui ipſius natura quemlibet docuit, tit. 7 q. 29 num. 9
Angel. in l. 2. C. de fideicommiſſ. reprobatur a Iaſone, titu 4 quæſt. 10. num. 55
Animæ de ſalute quando agimus, tutior ſemper eſt via eligenda, tit. 8. priu. 88. num. 4
Animæ fauore ſumitur ſemper interpretatio, quæ ſit illi vtilior, tit 6. quæſt. 18. num. 4
Animæ ſaluti conſulendum eſt in dubio, tit. 9. q. 17. num. 9
Animus deprehenditur ex verbis, tit. 2. q 15 num. 105
Animus repetendi præſumitur in eo qui præſtitit alimenta illi cui non tenebatur, eo. tit. q. 1. nu. 1
Animus repetendi non præſumitur, quando dans ſciebat indebitum ibid num. 25
Animus. In his, quæ pendent ab animo ſtatur iuramento illius, qui actum fecit, tit. 6. q. 8. num. 36
Animus probatur per librum proprium rationum, ibid. nu. 74
Animus declaratur per ſcripturam priuatam, eod. tit. q. 11. nu. 51
Animus probatur per teſtes ſingulares, ibid. num. 52
Animus donandi, vel repetendi colligitur ex qualitate impenſæ, eod tit. q 17. num. 11
Animus repetendi præſumitur in fratre, qui impendit pro fratre, eo tit q. 12. num. 34
Animus donandi non colligitur ex factis negatiuis, eo. titu. quæſt. 15 numero 6
Animal inuentum dare damnum in prædio alieno, ali debet expenſis domini, tit. 1 q 70. nu. 2
Animal pignoratum ali debet a domino, ibid. nu. 3
Animal alienum vagabundum ſi quis recepit in ſuum ſtabulum, repetit ſine probatione, quod alenauit, tit. 6. q. 2 . nu 17
Animal alienum inuentum in proprio fundo dare damnum, retineri poteſt a domino fundi, vt cognoſcat cuius ſit, titu. 8. priu. 62. numero 2
Animal alienum qui pauit, poteſt retinere, donec ſibi ſatisfiat, ibid. num. 3
Animal alienum qui pauit, ſi illud locauit ad vecturam, tenetur imputare vecturam in alimenta, ibid. num 14
Annexum ſequitur conditionem rei, cui eſt annexum, titu. 9. q. 36. num. 17
Annus qui conceditur executori ad exequendum, currit non impedito in cauſis pijs, ſecus in alijs, tit 8. priu. 32. num. 8
Animus perfectus, an requiratur, vel ſufficiat inchoatus in pubertate, vbi remiſſiue, eo tit. priu. 58. nu. 7
Annus luctus dicitur primus, qui ſequitur mortem mariti, titu. 9. q. 30 num. 2
Annua conceſſio facta pauperi, cenſetur in cauſam alimentorum, tit 6 q. 1. num. 20
Annuum legatum præſumitur factum in cauſam alimentorum, tit. 1. q. 10. nu. 14. & tit. 2. q. 11. nu. 1
Annuum legatum intelligitur pro alimentis, quatenus ille indiget, ſi factum eſt pauperi, eo. tit. q. 12. num. 8
Annuum debitum peti poteſt a principio pro omnibus annis, titu. 3. q. 9. num. 31
Annuum debitum præſtari debet in principio cuiuſque anni, titu. 4. q. 17. num. 6
Annuum debitum peti poteſt prima die anni, ibid num. 7
Annuum legatum tranſit ad hæredes pro toto anno, quando legatarius moritur inchoato anno, ibid. nu. 9
Antecedens qui vult, cenſetur velle omne neceſſarium conſequēs, tit. 1. q. 11. nu. 21. & tit. 5. quæſt. 7. num. 50
Antidoralis obligatio dictat quod benefacienti benefaciamus, tit. 1. quæſt. 48. num. 10
Antidoralis obligatio nullam parit obligationem, tit. 6. quæſt. 11. numero 23
Antidoralis obligatio non poteſt deduci in compenſationem, ibid. num. 24
Antidoralis obligatio plurimos operatur effectus, ibid. num. 26
Antidoralis obligatio deducitur in obligationem volente debitore, ibid. num. 30
Antidoralis obligatio eſt perſonaliſſima, tit 8. priu. 65. nu. 39
Apoſtata dicitur, qui exit religionem, in qua votum ſolenniter emiſit, & ibi, an hoc verum ſit, eo. tit. 8. priu. 68. num. 1
Appellans in cauſa alimentorum, non auditur, niſi prius ſoluat alimenta, eod. tit. q. 96. num. 1
Appellare non licet ab interlocutoria, etiam in caſibus iure communi permiſſis, quando appellatio eſt prohibita ſtatuto, titu. 7. quæſt. 9. num. 24
Appellare non licet in cauſis, quæ celeritatem requirunt, titu. 8. priu. 60. num. 11
Appellare licet, quando agitur de præteritis alimentis, ibid. nu. 15

INDEX.

Appellare quando non licet in conuentione, non etiam licebit in reconuentione, tit. 8. priu. 60. num. 19
Appellari non poteſt a ſententia ſortis, tit. 9. q. 43. num. 31
Appellaſſe ſemel tantum dicitur, qui eodem tempore ter dicit, appello, tit. 6. q. 16. nu. 10
Appellatur cauſa alimentorum, tit. 8. priu. 60. num. 8
Appellatio in cauſa alimentorum non ſuſpendit ſententiam, tit. 1. q. 120. num. 11
Appellatio cum ex cauſa conceditur, probari in primis debet cauſa, tit. 4. q. 15. num. 54
Appellatio ſuſpendit effectum iudicati, tit. 8. priui. 10. num. 1
Appellatio eſt omni caſu regulariter permiſſa, eod. titu. priu. 60. nume. 1
Appellatio in caſu dubio admittenda eſt etiam in caſibus, quibus regulariter eſt prohibita, ibid. nu. 3
Appellatio eſt defenſio contra oppreſſionem iudicis, & tiriaca contra illius venenum, etiam in cauſis minimis, ibid. num. 4
Appellatio non admittitur in cauſis pijs, ibid. num. 7
Appellatio non datur in cauſa ſubſidij charitatiui, ibid. num. 9
Appellatio non datur in cauſa penſionis aſſignatæ loco alimentorum, ibid. num. 10
Appellatio non admittitur in cauſis dotis, quando exigit celeritatem, ibid. num. 12
Appellatio deuoluit negocium ad ſuperiorem iudicem, ibi. nu. 17
Appellatio ſuſpendit executionem iudicati, ibid. num. 18
Appellatio admittitur in cauſa alimentorum, ſed non ſuſpenditur executio, ibid. num. 19
Appellatio tunc non admittitur in cauſa alimentorum, quando actor non habet aliunde, ibid. num. 21
Appellatio admittitur in cauſa alimentorum, quæ petuntur iure actionis, & non ſuſpenditur executio, ibid. nu. 22
Appellatio non ſuſpendit executionem ſententiæ, quando lis eſt cum paupere, ibid. num. 23
Appellatio in cauſa alimentorum admittitur, quando de eis principaliter tractatur, vbi de veritate, ibid. num. 24
Appellatio admittitur in cauſa alimentorum quo ad fauorem alimentarij, non etiam debitoris, ibid. num. 25
Appellatio admittitur in cauſa dotis, cum mulier pauper appellat, ſecus quando aduerſarius, ibid. num. 26
Appellatio admittitur in remed. l. fin. C. de edic. Diui Adria. toll. quando ſententia eſt lata contra actorem, ibid. num. 27
Appellatio ſi remouetur per reſcriptum fauore impetrantis, non licebit ei quoque appellare, ibid. num. 32
Appellatio admittitur a ſententia lata in cauſa pia, titu. 9. q. 3. nu. 4
Appellatio interpoſita per vnum ex litigatoribus, prodeſt alijs, ſi cauſa eſt indiuidua, eod. tit. q. 14. nu. 2
Appellatio dicitur tiriaca aduerſus iudicis venenum, titu. 9. quæſt. 22. nu. 63
Appellatio dicitur defenſio, ibid. num. 64
Appellatio cauſam reducit ad eum ſtatum, in quo erat ante ſententiam, ibid. num. 71
Appellatione pendente nihil innouari debet, tit. 8. priu. 10. num. 2
Appellatione pendente ſuper validitate matrimonij, alimenta decernuntur vxori, ibid. num. 3
Appellatione pendente, quando actori præſtanda ſint alimenta, remiſſiue, eod. tit. priu. 60. nu. 54
Appellatione pendente ea omnia fieri poſſunt, quæ permiſſa erãt lite pendente, tit. 9. q. 32. nu. 66
Appellatione pendente permittuntur ea, quæ tendunt ad faciliorem exitum appellationis, ibid. num. 69
Appellatione pendente expediri poſſunt omnia, quæ dilationem non patiuntur, ibid. num. 70
Appellationi renunciare videtur, qui dilationem petit ad ſoluendum, tit. 6. q. 3. num. 63
Appellationi deferendum eſt in dubio, tit. 8. priu. 60. nu. 2
Appellationi non defertur in cauſa alimentorum, contra tamen, ibid. num. 5. & 8
Appellationi non defertur cauſa dotis, ibid. num. 6
Approbatum quod ſemel fuit, non poteſt reprobari, titu. 9. quæſt. 23. num. 26
Aqua ei debetur, cui alimenta præſtanda ſunt, quando in loco eſt venalis, tit. 4. q. 3. num. 3
Aqua inuenta ſuper alicuius prato, præſumitur ab eo ducta cuius eſt pratum, tit. 9. q. 26. num. 119
Aquæ æſtimatio, non aqua ipſa debetur, quando alimenta debentur, tit. 4. q. 3. num. 8
Aquæ æſtimatio non debetur, ſed aqua, quando debitor vult eam ſingulis diebus tradere, ibid. num. 9
Arbiter iuris tenetur ſequi partium conuentionem in iudicando, tit. 8. priu. 75. num. 5
Arbiter iuris æquiparatur iudici, ibid. num. 6
Arbiter voluntarius tenetur iudicare de iure, ibid. num. 7
Arbitri iuris æquiparantur iudicibus, tit. 8. priu. 56. num. 34
Arbitrium quod iterum non redit, debet eſſe liberum, eod titu. priu. 85. num. 2
Argumentum a ſtatuto ad pactum, negatiue valet, tit. 1. q. 1. nu. 9
Argumentum a dote ad alimenta, non valet negatiue, eo. titu. q. 6. num. 16
Argumentum a ſimili, ſat eſt ſi procedat in eo, de quo principaliter quæritur, eod. tit. q. 14. num. 6
Argumentum ab alimentis ad dotem, eſt validum, quando diuerſa non militat ratio, ibid. num. 14
Argumentum correlatiuorum procedit etiam in pœnalibus, eod. tit. quæſt. 19. num. 4
Argumentum a maiore ad minus, eſt validum, eod. tit. q. 20. num. 2. & q. 35. num. 13. & q. 38. num. 26. & q. 45. nu. 11. & tit. 7. quæſtio. 3. num. 8
Argumentum a lege ad teſtatorem, & econtra eſt validum, eo. tit. quæſt. 24. num. 5
Argumentum a ſucceſſione ad alimenta, eſt validum, eod. titu. q. 25. numero 5
Argumentum a ſufficienti partium enumeratione, non eſt validũ, niſi perfecte partes enumerentur, eod. tit. q. 35. nu. 10
Argumentum a correlatiuis, non habet locum, vbi eſt diuerſitatis ratio, tit. 1. q. 41. nu. 4. & q. 45. nu. 12
Argumentum valet a pacto ad ſtatutum, & conſuetudinem, & econtra, eod. tit. q. 42. nu. 29
Argumentum a contrario ſenſu eſt concluſio, ibid. nu. 40. & tit. 5. quæſt. 3. num. 75. & q. 11. num. 2
Argumentum ab ingratitudine liberti, ad ingratitudinem legatarij, eſt validum, eod. tit. q. 48. num. 3
Argumentum a dote ad alimenta, eſt validum, tit. 1. q. 102. nu. 5
Argumentum a contrario ſenſu, non ſumitur a diſpoſitione negatiua, eod. tit. q. 104. num. 5
Argumentum a ſeruo ad monachum, eſt regulariter validum, eo. tit. quæſt. 121. num. 4
Argumentum a contractibus ad vltimas voluntates, valet affirmatiue, tit. 2. quæſt. 10. nu. 7
Argumentum valet ab vltima voluntate ad contractus, eod. titu. quæſt. 12. num. 6
Argumentum a contrario ſenſu conditionis ſumitur etiam in verbis negatiuis, eod. tit. q. 14. nu. 15
Argumentum a contrario ſenſu, non capitur in verbis teſtatoris conditionaliter prolatis, & quomodo procedat, ibid. nu. 16
Argumentum valet a contractibus ad vltimas voluntates, eod. tit. quæſt. 15. num. 162
Argumentum non bene ſumitur a tutela ad educationem, titu. 4. q. 13. num. 17
Argumentum a communiter accidentibus, eſt validum, eod. titu. q. 15. num. 26. & tit. 7. q. 9. num. 15. & tit. 9. quæſt. 12. num. 22. & q. 30. num. 19
Argumentum a toto ad partem eſt validum, vt ſcilicet eadem ſit ratio partis quo ad partem, quæ eſt totius quo ad totum, eod. tit. q. 18. num. 67
Argumentum a contractibus ad vltimas voluntates, & econtra eſt validum, tit. 5. q. 1. num. 15
Argumentum de re ad tempus eſt validum, ibid. num. 35
Argumentum valet de quantitate ad tempus, eo tit. q. 7. nume. 10
Argumentum a contrario ſenſu, eſt validum, etiam quando verba legis ſunt conditionalia, tit. 6. q. 11. nu. 5
Argumentum a ſenſu contrario, non bene ſumitur a diſpoſitione negatiua, eod. tit. q. 15. num. 7
Argumentum a dote ad piam cauſam, eſt validum, eod. tit. quæſtio. 18. num. 2
Argumentum a læſa maieſtate humana ad diuinam recte actio, dicitur tanquam a minori ad maius, tit. 7. q. 26. num. 17
Argumentum valet de teſtatore ad legem, tit. 8. priu. 18. num. 12
Argumentum valet a liberto ad filium, eod. tit. priu. 65. num. 7.
Argumentum ab alimentis ad dotem, eſt validum, tit. 9. q. 1. nu. 1
Argumentum a ſimili non habet locum, quando erat diſſimilitudo, ibid. num. 7
Argumentum ab alimentis ad dotem, non habet locum, vbi eſt ratio diuerſitatis, ibid. num. 8
Argumentum ab æquiparatis procedit ſolum in caſu æquiparato, ibid. num. 9
Argumentum ab alimentis ad dotem, ſumitur ſolum negatiue, vel affirmatiue, ibid. num. 10
Argumentum a maiori ad minus ſumitur negatiue, non affirmatiue, ibid. num. 11
Argumentum a minori ad maius, eſt validum, ibid. num. 12
Argumentum ab alimentis ad piam cauſam, non ducitur, quando militat diuerſa ratio, tit. 9. q. 3. num. 3
Argumentum a pia cauſa ad alimenta ducitur ſolum, vbi alimenta dicuntur cauſa pia, ibid. nu. 5
Argumentum a correlatiuis, eſt validum, eod. tit. q. 10. nu. 10
Argumentum a veriſimili eſt validum, tit. 9. q. 13. nu. 25
Argumentum a contractibus ad vltimas voluntates, valet, eod. tit. q. 18. num. 8

Argu-

Digitized by Google

I N D E X.

Argumentum ab vltima voluntate ad contractum, eſt validum, ibid num.9
Argumentum valet a contractu ad quaſi contractum, eod. titu.q. 44.num.8
Artem qui habet, dicitur eſſe ſoluendo, tit.7.q 6.num.3
Articulus dependens, vel emergens a cauſa matrimonij ſpectat ad iudicem Eccleſiaſticum, tit.8 priu. 10.nu.9
Aſcendens emendo nomine deſcendentis, non cenſetur donare, tit.6.quæſt.1.num.14
Aſſenſum concedens, videtur cogitaſſe de eo, quod reputatur cum eo, quod cogitauit, tit.9.q.31. nu.71
Aſſenſus ſuper dote præſtitus, non extéditur ad aliméta, ibid.nu.1
Aſſenſus eſt gratia, & diſpenſatio, & non regulatur a petitione, ibid num.2
Aſſenſus adhibitus ſuper ſorte extenditur ad fructus, ibid.nu.12
Aſſenſus trahitur ad omnia acceſſoria, ibid.num 13
Aſſenſus extenditur ad connexa, & annexa, ibid.num.18.
Aſſenſus cenſetur adhibitus ſecundum naturam, & qualitatem contractus, cui præſtatur, ibid.num.21
Aſſenſus ſuper conſtitutione dotis præſtitus, operatur pro reſtitutione, ibid.num.23
Aſſenſus regulatur a contractu ſuper quo interponitur, & ſecundum illius naturam intelligitur, ibid.nu.24
Aſſenſus ſuper dote reſtituenda includit caſum, quando maritus vergit ad inopiam, ibid.nu.25
Aſſenſus non facit irreuocabilem actum, qui ſui natura eſt reuocabilis, ibid.num.26
Aſſenſus amplectitur omnia, quæ ſequuntur ex contractu, ſuper quo fuit interpoſitus, ibid. num 28
Aſſenſus præſtitus ſuper antecedenti, operatur etiam in conſequenti, ibid.num.29
Aſſenſus ſuper matrimonio extenditur ad conſtitutionem dotis, ibid.num.30
Aſſenſus extenditur ad ea omnia, quæ veniunt ſub finali ratione, & mente concedentis, ibid.nu.34
Aſſenſus durat, quatenus durat cauſa concedendi, ibid.nu.35
Aſſenſus pro dote extenditur ad alimenta, & vſuras dotales, ibid. numero 36
Aſſenſus eſt ſtricti iuris, quando diſpenſatur contra regulas feudi, aliàs large interpretatur, ibid.nu.39
Aſſenſus intelligitur aliquando vt priuilegium, aliquando vero vt beneficium, vbi declaratur, ibid.nu.40
Aſſenſus eſt beneficium, ibid.nu.41
Aſſenſus eſt gratia, ibid.nu.42
Aſſenſus trahitur etiam ad id quod a lege ſubauditur, ibid.nu.47
Aſſenſus includit ea omnia, quæ virtualiter veniunt, ibid.num.48
Aſſenſus extenditur ad ea, quæ veniunt ex mente concedentis, ibid.num.49
Aſſenſus eſt bonæ fidei, quando fuit præſtitus ſuper contractu bonæ fidei, ibid.num.50
Aſſenſus ſuper dote eſt bonæ fidei, ibid.num.52
Aſſenſus etiam in materia rigoroſa includit caſum, qui venit ex mentis diſpoſitione, ibid. num. 5
Aſſenſus quoad expreſſa late interpretatur, ibid nu.61
Aſſenſus ſuper venditione feudi trahitur ad venditionem partis, ibid.num.70
Aſſenſus ſimpliciter conceſſus extenditur ad omnem, qui includi poſſit ſub verbis, ibid.nu.77
Aſſenſus ad donandum extenditur ad donationem inter viuos, quæ ſit habitura effectum poſt mortem, ibid.num.78
Aſſenſus præſtitus ſuper inſtrumento, cenſetur præſtitus ſuper omnibus incluſis in inſtrumento, ibid.nu.81
Aſſenſus intelligitur, & declaratur ſecundũ petitionẽ, ibid.nu.82
Aſſeſſores conducuntur proprijs expenſis, ſi conſuetudo aliter non diſponit, tit.1.q.67.num.2
Attentans non auditur, niſi prius reuocet attentata, titu.8. priu. 96.numero 2
Attentare licet pendente appellatione, quando ab ea ſententia nõ datur appellatio, eod.tit.priu.10.nu.11
Augmentum regulatur ſecundum naturam principalis, titulo 3. quæſt.42.num.76
Augmentũ dotis iudicatur eiſdem regulis, quibus dos, ibid.nu.77
Augmentum dotis petitur actione de dote, eod.tit.q.43 num 14
Auguſtus dicitur Imperator ab augendo, licet aliquando minuat Imperium, tit.9.q.30.num.4
Aui appellatione venit proauus, tit.1.quæſt.13.num.10
Auia materna non repetit a nepote alimenta, quæ illi præſtitit, ti. 6 quæſt.8 nu.42
Auus paternus tenetur alere nepotem, tit.9.quæſt.12.nu.1
Auus paternus non ſolum patre viuente, ſed eo quoque mortuo alit nepotem, ibid.nu.2
Auus venit appellatione patris in fauorabilibus, ibid.nu.3
Auus in correctorijs, & odioſis non venit appellatione patris, ibid.num.4
Auus tenetur dotare neptem ex filio, ibid.num.5
Auus tenetur alere nepotem ſpurium ex filio legitimo, ibid. nu.8
Auus non obſtante lege Regia Hiſpaniarum alit nepotem ſpuriũ ex filio legitimo, ibid.num.9
Auus poteſt relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo quantum vult, ibid num 12
Auus habens filios legitimos non poteſt nepoti ſpurio ex filio legitimo relinquere vltra modum, de quo in l.fin.C de natur.lib. ibid.num 15
Auus tenetur alere nepotem legitimum, & naturalem ex filio ſpurio, eod tit q 13 num.1
Auus habens legitimam ſobolem non poteſt vltra vnciam relinquere nepotibus legitimis ex filio ſpurio, ibid num 6
Auus, an poſſit relinquere quicquid vult nepoti legitimo ex filio inceſtuoſo, ibid.num.6
Auus, an teneatur alere nepotem ſpurium ex filio ſpurio, ibid.n.8
Auus maternus non alit nepotes, idemque in auia, eod.titu.quæſt. 16.numero 1
Auus non tenetur dotare neptem ex filia, ibid.nu.2
Auus maternus alit nepotes in ſubſidium, quando pater & mater non ſunt ſoluendo, ibid num.4
Auus maternus alit nepotes ſpurios ex coitu non punibili, ibi.n.8
Auus poteſt exhæredare nepotem ex nuptu ignominioſo, eod.tit. quæſt.38.num 37
Auus tenetur dotare neptem etiam diuitem, eo.tit.q.102 num.4
Auus nepotem alere tenetur, quando pater eſt pauper, ibid.nu.10
Auus paternus tenetur alere nepotẽ, non mater, eo tit.q.103.nu 2
Auus paternus tenetur dotare neptẽ ex filio, non mater, ibid.nu 2
Pauper non dicitur, qui patrem vel auum habet diuitem, ibid.n.3
Auus dotando neptem ex filio paupere, dicitur proprium debitũ ſoluere, ibid num.4
Auus maternus prius tenetur nepotes alere, quam hæredes patris, tit.eod.q 104.num.3
Auus petit a nepote alimenta iudicis officio, tit.3.q.1.num.27
Auus dotando neptem ex filio paupere, non imputat dotem in legitimam filij, tit.5.q 1 nu 61
Auus in dubio videtur infanti nepoti relinquere contemplatione patris non filij, tit.5.q 7.num.27
Auus in dubio cenſetur relinquere contemplatione nepotis, non filij, ibid.nu.29
Auus poteſt vnciam relinquere nepoti ex filio ſpurio etiam ſtante legitima prole, ibid.nu.34
Auus non poteſt aliquid relinquere nepotibus ex filio inceſtuoſo, & vide ibi de veritate, ibid.nu.35
Auus maternus, vel auia materna repetunt a filio alimenta præſtita nepoti, quem filius tenebatur alere, tit.6.q 8 num.13
Auus & quilibet aſcendens venit appellatione patris, ibid.nu.16
Auus paternus non poteſt ſubſiſtente fame vendere nepotem, vbi de veritate, tit 8.priu.38.nu 20
Auus continetur appellatione patris etiam in ſtatutis, ibid.nu.12
Auus maternus potius tenetur alere, quam hæres patris, titu. 9. quæſt 10.num.3
Auus habet pro virili vſumfructum in bonis maternis nepoti poſt emancipationem nato delatis, eod.tit q.10.nu.38
Auus habet pro virili vſumfructum in bonis maternis nepoti ex filia poſt emancipationem delatis, ibid.nu.39
Auxilium nõ dicitur proprie præſtari poſt commiſſum delictum, tit.8. priu.78.nu.1
Auxilium tribus temporibus præſtatur, ante ſcilicet, & poſt delictum, & in ipſo delicto, ibid.nu.2
Auxilium præſtat delinquenti, qui poſt delictum tradit ei alimenta, ibid.num.3
Auxilium præſtans poſt delictum, punitur, ibid.nu.4
Auxilium, quando & quibus caſibus dicatur quis præſtare, vide remiſſiue, ibid.num.13

B

BAldus in authen. bona damnatorum, C. de bonis damnato. quomodo procedat, tit.9.q.48.nu 8
Baldus in l.patrem, C.de nup. reprobatur, eod.tit.q 39.nu.14
Bannita non poteſt adulterari, licet ex ſtatuto bannitus poſſit impune offendi, tit.7.q.16.nu 26
Banniti non perdunt beneficia iuris naturalis, vel gentium, titu.1. q.17.num.21
Banniti perdunt iura ciuitatis, a qua ſunt banniti tit.4 q.18.n.60
Bannito præſtari poſſunt alimenta, non obſtante ſtatuto prohibente dare ſubſidium bannito, tit.8.priu 41.nu.5
Bannitum de banno cancellatum occidens, non excuſatur, titu.7. quæſt.37.num.44
Bannitum qui ex neceſſitate officij capit, non conſequitur præmium deſtinatum capientibus, tit.8 priu 65.nu.51
Bannitus non amittit ea, quæ ſunt iuris naturalis, titu.1.quæſt.3. numero 6

Ban-

Digitized by Google

INDEX.

Bannitus perdit ius filiationis, vel agnationis, declaratamen, vt infra eo tit. quæſt. 17. num. 25
Bannitus non perdit iura ciuitatis, quæ ei ſunt allatura incommodum, ſecus quo ad vtilia, tit. 6. quæſt. 18. num. 21
Bannitus conueniri poteſt in loco, a quo eſt bannitus, ti. 7. quæſt. 14 numero 8
Bannitus quando citatur ad locum banni, tenetur mittere procuratorem, ibid. num. 9
Bannitus pro læſa maieſtate amittit ciuitatem, & iura ciuilia eius communia, eod. tit. quæſt. 26. num. 14
Bannum & excommunicatio æquiparantur, tit. 1. quæſt. 36. nu. 15
Baptiſmus facit nouum hominem, eod. tit. q. 18. nu. 8
Baptiſmus abolet omnia delicta, etiam in exteriore foro, ſecundũ aliquos, tit. 7 q. 1. nu 45
Baptizans debet decemocto enon præcedere baptizatum, par. 8. priu 58. num. 6
Bariſellus cum mittitur ad purgandum prouinciem, non recipit alimenta a ſubditis, tit. 1. quæſt. 65. num 3
Bartolus in l. Titia, §. Titia, ff. de leg. 2. declaratur, tit 2. q 8. nu 70
Bartolus in l. diuortio, in princip. ff. ſoluto matr. quomodo intelligatur, dum loquitur de operis ab vxore præſtandis viro, tit. 4. q. 19. num 23
Bartolus in l. amplius non peti, ff. rem ratam habe. reprobatur cõmuniter, tit. 5. q 3. num. 14
Bartolus in l. fin num. 7 ff. de his, quibus vt indignis, quomodo intelligatur, eod tit quæſt. 7. num. 9
Bartolus in l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, ff. de liberis agnoſcen. quomodo procedat, tit 6. q 8. num. 11
Bart. in l. poſt contractum, nume. 15. ff de don. reprobatur, titu 9. quæſt 32 num. 73
Bartoli diſtinctio in l. fin. ff. de eo, quod certo loc. reprobatur, titu. 6 quæſt. 3. num. 50
Benefacere benefacienti ſuadet naturalis ratio, tit. 1. q. 51. num 2
Benefacienti benefacere debemus, eod. tit. q. 54 nu. 2
Beneficia ſunt primum danda terrigenis, quam extraneis, & ibi late, tit 1. q 93. num. 10
Beneficio, ne quis conueniatur vltra quam facere poſſit, renunciari non poteſt, vbi reuerentiæ ratio ceſſat, tit 1 q 78. nu 49
Beneficio ne conueniatur, niſi deducto ne egeat, quis poſſit renunciare, ibid. num 50
Beneficio ne conueniatur vltra quam facere poſſit, minime gaudet, qui promiſit ſoluere totum integrum vel omne debitum, ibid numero 56
Beneficium, ne conueniatur vltra quam facere poteſt, non prodeſt ei, qui poteſt viuere ex arte, vel officio, ibid. nu. 31
Beneficium impetrans extraneus, non facta mentione de patria, nihil agit, tit. 1. quæſt. 93. num. 12
Beneficium idem non debet ſemper conferri hæredibus eiuſdem cognationis, ibid num. 15
Beneficium late interpretatur, tit 2 q. 1. num 20
Beneficium latiſſime interpretatur, tit 9 q. 31. nu. 27
Beneficium late interpretatur ſolum quo ad expreſſa, ibid nu. 44
Beneficium, non præſtat, qui debitum impendit, tit. 6. q 14. n. 61
Beneficium, ne quis conueniatur vltra quam facere poteſt, perditur propter maleficium commiſſum, tit. 7. q. 25. nu. 13.
Beneficium eccleſiaſticum alicui collatum, non perditur propter ingratitudinem, eod. tit. q 37. num. 5
Beneficium non confertur in inuitum, titu. 9 quæſt. 23 num 5. & quæſt. 40. num. 23
Beneficiati familia poſt depoſitionem ali debet de fructibus beneficij, tit. 1. quæſt. 82. num. 4
Beneficiatus ſine culpa depoſitus, alitur de fructibus beneficij, ibid. num. 1
Beneficiatus etiam ob ſcelus depoſitus, recipit alimenta de fructibus beneficij, ibid. num. 2
Beneficiatus tenetur partem redituum conuertere in eleemoſinã, & non excuſatur conſuetudine, tit. 1. q. 1. num. 6
Beneficiatus, qui primi anni fructus cogitur dimittere capitulo, eſt alendus de illis, eod. tit. q. 84. num. 1
Beneficiatus cum eſt grauandus, detrahit primum alimentum ſecundum ſuam dignitatem, tit. 4. quæſt. 18. num. 34
Beneficiatus tenetur in Eccleſiæ refectionem, impendere quartam partem redituum annorum præcedentium, tit 7. quæſt. 31. numero 13
Beneficiatus non tenetur ad debita prædeceſſoris, tit. 8. priu. 54. n. 6
Beneficiatus ſuſpenſus eſt alendus de fructibus beneficij, quando alias eſſet fame periturus, eo. tit. priu. 83. nu 14
Biennium in dote currit a die contracti matrimonij, titu. 1. quæſt. 42. num 143
Biennium conceditur ad inducendam moram, non ad differendã actionem, ibid. num. 145
Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro alimentis, vel dote, eo. tit q. 17. num. 4
Bona fideicommiſſo ſubiecta, non poſſunt alienare pro dote, vel alimentis tranſuerſalium fideicommittentis, ibid. num. 6
Bona reſtitutioni ſubiecta alienantur pro dote conſtituenda filiæ, eod. tit quæſt. 31. num. 14
Bona ingredientis monaſterium, videntur in illud alienata, eo. tit. quæſt. 37. num. 3
Bona Eccleſiæ ſunt pauperibus communicanda neceſſitatis tempore, eo. tit q. 14 num. 6
Bona mobilia exiſtentia in domo mariti, præſumuntur mariti, eo. tit. q. 123. num. 3
Bona mobilia in domo vxoris extantia, præſumuntur illius eſſe, ibid num. 4
Bona accuſati ante ſententiã, nõ ſunt capiẽda, eod. tit q 129. nu. 2
Bona accuſati non poſſunt deſcribi ante ſententiam, ibid. num. 3
Bona quando relinquuntur matri, vt de his poſſit ſe ſuſtentare, venit proprietas, non vſusfructus, tit. 1. q. 1. nu. 6
Bona ſubiecta fideicommiſſo poſſunt alienari pro alimentis grauati, tit. 4 quæſt 9. num. 19
Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro redimendo ab hoſtibus grauatum, tit. 6. quæſt. 8. nu 97
Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro eximendo grauatum de carceribus, tit. 6. q. 12. num. 11
Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari non poſſunt, vt grauatus liberetur a carcere, quo poſitus eſt propter delictum, ibid. nu 17
Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt ex cauſa famis, tit. 7. quæſt. 37. nu. 19
Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro alimentis grauati, amplia & limita, tit 8. priu. 19. num. 1. 5. 7. & 8
Bona ſubiecta fideicommiſſo alienantur pro liberando grauato a carceribus, ibid num. 4
Bona fideicommiſſo ſubiecta alienantur pro alimentis filiorum, uxoris, & aliorum de familia grauati, ibid. num. 5
Bona fideicommiſſo ſubiecta non alienantur pro alimentis, ſi grauatus diſſipauit legitimam, quæ ſufficiebat pro alimentis, ibid. numero 7
Bona fideicommiſſo ſubiecta non alienantur pro alimentis, quando teſtator expreſſe prohibuit alienationem etiam ex cauſa famis, ibid. num. 8
Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro alimentis, & dote filiæ ſpuriæ, ibid num. 9
Bona ſunt alienata pro alimentis præſtandis ex tali re, & idem eſt in alijs cauſis fauorabilibus, tit. 8 priu. 51. nu. 6
Bona fideicommiſſi retineri poſſunt pro impenſa facta in eorum conſeruationem, eo. tit. priu. 72. num. 7
Bona ſubiecta fideicommiſſo non poſſunt in cauſam dotis, vel alimentorum alienari, tit. 9. quæſt. 9. num. 6
Bona intelliguntur deducto ære alieno, eod. tit q. 16. nume. 32. & quæſt. 26 num. 85
Bonorum dominium tranſit in fiſcum in crimine læſæ maieſtatis poſt accuſationem porrectam, eo. tit q 32 nu. 1
Bouem vagabundum qui retinuit in ſuo ſtabulo, repetit impenſam e domino, tit. 1. q. 70. num. 7

C

CAlidiora corpora calidioribus indigent alimentis, titu. 7. quæſt. 14. num. 5
Camiſia includitur ſub nomine veſtis, tit. 4. q 2. nu. 10
Canonico regulari litiganti contra ſuum ſuperiorem, prouidendũ eſt e monaſterio, tit. 1. q. 151. nu. 10
Canonico relictum non debetur Eccleſiæ, nec cenſetur relictum intuitu Eccleſiæ, ſed ipſius legatarij, tit. 5. q. 6 nu. 13
Canonicis ſi quid fuit relictum, illud omne debetur Eccleſiæ. limita tamen, ibid nu. 7. & 13
Canonicis relictum acquiritur toti collegio, non ſingulis eorum, ibid. num. 20
Canonicus, qui cogitur litigare pro conſequendo canonicatu, habet alimenta & expenſas ab Eccleſia, tit. 1. q. 84. nu. 3
Capitulum primum, de pace tenenda, quomodo declaretur e Doctoribus, eo. tit. q. 3. num. 11
c. ſalubriter, de vſur. procedit ſpeciali fauore dotis, eo. ti. q. 42. n. 62
c. cum haberet, de eo, qui dux. in vxo. quomodo intelligatur, tit. 7. quæſt. 13. nu. 19
c. 1. §. ſi quis hominem, de pace tenen. quomodo intelligatur, eod. tit. quæſt. 14 nu. 29
Capitula dicuntur ſeparata, quando vnumquodque continet perfectam orationem, & vnum non dependet ab altero, titu. 22 quæſt. 15. num. 131
Capitis diminutio, non tollit ius alimentorum, tit. 1. q. 3. num. 5
Captiuos redimendi cauſa æquiparatur cauſæ alimentorum, tit. 9. quæſt. 3 num. 2
Captura debitoris non poteſt exequi in die feriata ad honorem Dei, tit. 8 priu. 2. num. 9
Captura nulliter facta non retractatur, ſi conſtat de debito, titu. 9. q 30. num 35

Captu-

Digitized by Google

INDEX.

Capturam iniuſtam non tenetur Iudex confirmare, ibid.num.46
Carceratus debitor alit ſeipſum, ſi habet vnde ſe alat, titu.2.q.69. num.1.& q.71.num.1
Carceratus pro delicto alit ſeipſum, vel ſi pauper ſit, alitur a curia, eo.tit.q.72.num.1
Carceratus tenetur ad impenſam cuſtodiæ, ibid.nu.2
Carceratus agit actione iniuriarum, quando alimenta neceſſaria denegantur, titu.7.quæſt.39.nu.6
Carceratus dicitur, qui eſt ſub cuſtodibus, tit.9.q.17.nu.10
Carceratus dicitur is, cui poteſtas non eſt libere eundi, vel redeundi quo vult, ibid.num.13
Carceratus dicitur, qui ita diſtringitur, vt non poſſit euadere, ibid.num.14
Carceratus dicitur quicunque cuſtoditur, ibid.nu.15
Carcerum cuſtos, non poteſt retinere carceratum pro alimentis præſtitis, & pro cuſtodia, ibid.nu.16
Caſte viuere dicitur mulier, quæ ſecundo nubit, tit.7.q.23.nu.15
Caſtro diruto expirat cenſus promiſſio facta pro defenſione Caſtri, tit.5.q.6.num.24
Caſtrum accommodare promittens contra omnes mundi homines, non tenetur contra ſeipſum, tit.1.q.91.num.3
Caſtrenſe peculium dicitur, quod filiusfamilias in caſtris, vel aliter militando acquiſiuit, vel quod intuitu militiæ donatum eſt, tit.9.q.11.num.2
Caſus non præſumitur, ſed probari debet ab allegante, eod.titu.quæſt.15.num.50
Cauſa naturalis præualet ciuili, quando vtraque concurrit, titu.1.quæſt.2.num.3
Cauſa annexa determinat quicquid ob cauſam fit, eod.titu.quæſt.42.numero 31
Cauſa cauſæ eſt cauſa cauſati, ibid.num.49
Cauſa accidentalis ſuperueniens non extinguit naturalem, eo.tit.quæſt.7.num.6
Cauſa naturalis præfertur accidentali, quando vtraque concurrit, ibid.num.7
Cauſa ceſſante non ceſſat effectus, quando tractu eſt momentaneus, ibid.nu.10
Cauſa vbi ceſſat ſolum pro parte, effectus non ceſſat, ibid.num.11
Cauſa ſua debitum omne determinatur, eo.tit.q.33.nu.20
Cauſa impleta ſi quid ſupereſt, venit reſtituendum, ſi quid ob cauſam datum eſt, eo.tit.q.39 num.4
Cauſa impulſiua ceſſante, ceſſat diſpoſitio, quando ſine ea ſic non fuiſſet diſpoſitum, eo.tit.q.112.num.32
Cauſa iuſta litigandi extimatur iudicis arbitrio, eod.titu.quæſt.115.num.13
Cauſa finalis non ſimpliciter reſtringit, ſed inſpicitur, an ſit de præſenti, vel de præterito, & an reſpiciat commodum recipientis, tit.2.q.1.num.30
Cauſa de futuro, non præſumitur finalis, quando reſpicitur commodum ſolius recipientis, ibid.num.31
Cauſa, quæ continet fauorem legatarij, non reſtringit legatum, ibid.num.32
Cauſa finalis quomodo dignoſcatur, remiſſiue, ibid.nu.33
Cauſa quando adijcitur ad reſtringendum legatum, tunc non venit proprietas rei ad vſum relictæ, ibid.nu.34
Cauſa limitata producit effectum limitatum, tit.2.q.10.nu.9.& tit.7.q.16.nu.84.& tit.9.q.43.nu.9
Cauſa vnica quando poteſt aſſignari habetur pro expreſſa, titu.2.quæſt.13.num.9
Cauſa iuſta petendi alimenta extra domum, quæ ſit, committitur arbitrio iudicis, tit.4.q.15.num.44
Cauſa iniuſta, quando excuſat probandum eſt, quod motus quis fuerit ex ea cauſa, ibid.num.53
Cauſa probari debet, quando aliquid permittitur ſolum ex cauſa, ibid.num.55
Cauſa eſt probanda, quando a regula licet ex cauſa recedere, ibid.num.56
Cauſa iuſta non probatur teſtibus ſingularibus, quando aliquid non conceditur, niſi ex cauſa, ibid.num.57
Cauſa ſeu ratio reſtringit quamcunque diſpoſitionem ad ſuos limites, tit.5.q.1.num.10
Cauſa legati ceſſante, legatum ceſſat, eo.tit.q.5.nu.2
Cauſa impulſiua legati ceſſante, non ceſſat legatum, ſecus in cauſa finali, ibid.nu.8
Cauſa impulſiua ceſſante, non ceſſat effectus, ibid.num.9
Cauſa ſemper præſumitur impulſiua in diſpoſitione hominis, ibi.numero 11
Cauſa finalis præſumitur qualitas ſanguinis, tit.6.q.6.nu.5
Cauſa factum non dicitur, quando alimenta præſtita ſunt ſub prætextu quod eſſet filius ſi non erat, ibid.nu.9
Cauſa regulat quamcumque diſpoſitionem, tit.7.q.6.nu.20
Cauſa reſtringit quamlibet diſpoſitionem, tit.7.q.31.nu.12
Cauſa annexa determinat quicquid fit propter cauſam, eod.titu.quæſt.33.num.5
Cauſa finalis reſtringit quamcunque diſpoſitionem, ibid.num.5
Cauſa ceſſante ceſſat affectus conſumatus, ibid.nu.9
Cauſa ſufficit quod momento temporis fuerit impleta, ibid.n.10
Cauſa alimentorum ideo eſt ſummaria, quia venter non patitur dilationem, eo.tit.q.37.num.9
Cauſa alimentorum relictorum diuiti, eſt fauorabilis, licet non pia, tit.8.priu.1.num.9
Cauſa pia eſt fauorabilis propter Deum, ibid num.12
Cauſa matrimonialis iudicatur ſecundum ius canonicum in foro Cæſareo, quando agitur de ſucceſſione, eod.titu priu.10.nu 8
Cauſa legati ceſſat legatum, eo.tit.q.23.nu.1
Cauſa ceſſante, non ceſſat effectus conſumatus, eo tit q.39.nu.12
Cauſa ceſſante non ceſſat ius, quod per exiſtentiam cauſæ fuit quæſitum, ibid nu.13
Cauſa alimentorum ſemper videtur excepta, tit.9.quæſt.9.nu.11
Cauſa, quæ certo tempore requiritur, ſat eſt, ſi eo tempore adſit, licet deinde deſinat, eo.ti.q.129.num.2
Cauſæ reſpiciens commodum, & humorem teſtatoris dicitur eſſe finalis, tit.5.q.30.nu 15
Cauſam, quare non poſſit habitare in domo, probat legatarius petens extra domum, tit.4 q 15.nu.45
Cauſæ plures, quando concurrunt ad eandem diſpoſitionem, ceſſante vna, non ceſſant reliquæ, tit.5.q.4.nu.18
Cauſę duæ quando precedunt, actus præſumitur potius factus ex cauſa neceſſaria, quam ex voluntaria, tit.6.q.8 nu.61
Cauſæ duæ quando concurrunt, ſemper actus infertur ad cauſam neceſſariam, eo.tit.q.11.num.210
Cauſę cognitio præſumitur ſtante decreto, titu.8.priu.56.nu.114
Cauſæ cognitio in tranſactione ſuper alimentis verſatur circa tria, ibid.num.115
Cauſæ plures lucratiuæ poſſunt concurrere in teſtamentis diuerſorum, quæ recipiunt functionem in ſuo genere, titu.9.quæſt.4.numero 5
Cauſę duæ lucratiuæ regulariter non poſſunt concurrere, ibi.n.18
Cauſæ duæ lucratiuæ concurrere poſſunt circa res, vel qualitates diuerſas, ibid.num.19
Cauſæ duæ lucratiuę concurrere poſſunt circa res, quæ inuicem recipiunt functionem, ibid.num.21
Cauſæ duæ lucratiuæ non poſſunt concurrere, eo titu q 1.num.11
Cauſæ adiectio non reſtringit diſpoſitionem, quæ continet certam taxationem, eo.tit.q.35.nu.12
Cautio de vtendo & fruendo, eſt de ſubſtantia vſusfructus in his, quæ vſu conſumuntur, tit.9.q.26.nu.17
Cautio vtendi & fruendi, remitti poteſt ab eo, qui conſtituit vſumfructum inter viuos, ibid.num.23
Cedens bonis cum vult deducere ne egeat, attenduntur redditus, non proprietates bonorum, tit.4.q.9.nu.15
Cedens bonis cogitur proprietatem vendere, vt ex ea alatur, ſi iudici videatur, ibid.nu.20
Cedens bonis retinet alimenta pro ſe, & pro ſeruitore, tit.4.q.24.numero 9
Cedi non poſſunt iura perſonalia, tit.7.q.32.num.14
Cedi non poteſt ius futurorum alimentorum, ibid nu.19
Cedi poteſt omnis actio, & ibi late titu.8 priu.55.num.1.& tit.9.quæſt.22.nu.2
Cedi non poteſt ius percipiendi alimenta, limita tamen, eod.titu.q.55.num.4.13.& 15
Cedi non poteſt ius exigendi vſuras dotales, fallit tamen, ibid.num.6 & 11
Cedi non poſſunt, quæ in hæredem non poſſunt tranſmitti, ibid.numero 7
Cedi poteſt a muliere exercitium directarum actionum competentium ad repetitionem dotis propter vergentiam mariti ad inopiam, ibid.nu.14
Cedi poteſt ius petendi alimenta, quando fit ceſſio ad commodũ cedentis, ibi.nu.15
Cedi poteſt ius, quod alicui competit in potentia, etiam ſi non actu, tit.9.q.22.num.3
Cedi poteſt ſeruitium debitum a ſeruo, ibid.num.4
Cedi poſſunt operæ famuli eo inuito, ibid.num.5
Cedi poteſt officium iudicis, ibid.num.6
Cedi poteſt nuda ſpes, ibid.num 7
Cedi poteſt iactus retis, ibid.nu.8
Cedi non poſſunt iura perſonalia, ibid.num.12
Cedi non poteſt ius futurorum alimentorum, ibid.nu.13
Cedi non poſſunt iura, quæ ex priuilegio annexa ſunt perſonæ patroni, ibid.nu.15
Cedi non poteſt fideicommiſſum conditionale, ibid.nu.32
Cenſus extinguitur perempta re cenſuata, tit.7.q 33.nu.2
Cenſus ſi debetur pro defenſione Caſtri, obligatio extinguitur diruto Caſtro, ibid.num.8
Cenſus comitatur rē in quēcunque tranſeat ſucceſſorē, ibi.nu.14
Cenſus inſpecto iure communi, non extinguitur perempta re cenſuata, ibid.num.15

Cenſus

Digitized by Google

INDEX.

Cenſus iure communi inſpecto conſtitui poteſt ſola perſonali actione, ibid. nu. 16

Cenſus licite emi poteſt ad vitam ementis, tit. 9. q. 11. nu. 2

Cenſus conſtitui poteſt non ſolum in pecunia, ſed etiam in frumento, vino, & alijs rebus, ibid. nu. 3

Cenſus annuus ad vitam emptus valet, licet tantum emptor vixerit, quod fructus excellerent pretium ſolutum, ibid. nu. 8

Cenſus ad vitam conceſſus non retractatur, ſi ea contingentia facti damnoſus efficitur, ibid. nu. 16

Cenſus emptio ad vitam, non eſt licita, quando capitale eſt reſtituendum, ibid. num. 19

Cenſus emptio ad vitam, non eſt licita, quando inſpecta ætate, & quantitate pecuniæ eſſet iniuſta, ibid. nu. 20

Cenſus emptio, an ſit iuſta, vel non, attenditur qualitas perſonæ, ibid. num. 21

Cenſus emptio ad vitam, non reſcinditur propter minimam læſionem, ſed debet eſſe magna, ibid. nu. 29

Cēſus annui vel redditus annui pretium iuſtum, quale ſit remiſſiue, ibid. num. 30

Cenſus annuus reputatur inter immobilia, tit. 9. q. 40. nu. 36

Certum dicitur, quod ex relatione certificari poteſt, tit. 4. quæſt. 9. numero 32

Certum dicitur, quod certificari poteſt per relationem ad aliud, tit. 8. q. 13. num. 7

Ceſſante cauſa ceſſat effectus, tit. 7. q. 33. num. 9

Ceſſionarius mariti mortui paſſi conſequitur vſuras, & vide ibi de veritate, tit. 1. q. 41. nu. 12

Ceſſionarius ſuccedit in ius cedentis, ibid. num. 67. & titu. 8. priu. 55. numero 8

Ceſſionarius ſi eſt affinis, ligatur ſtatuto de cauſis compromittendis inter affines, tit. 1. q. 42. num. 72

Ceſſionarius reputatur eadem perſona cum cedente, titu. 8. priu. 55. numero 9

Charitas prima, ſeu ordinata incipit a ſeipſo, tit. 1. q. 39. num. 2. & q. 78. nu. 34. & q. 94. num. 1. & tit. 4. q. 18. nu. 46. & tit. 7. q. 8. o. 2

Cibaria omnia veniunt appellatione alimentorum, ti. 4. q. 1. nu. 1

Cibaria pinguiora inter canonicos præſtantur dignioribus, eo. tit. quæſt. 18. num. 40

Cibi appellatione venit potus, eo. tit. q. 1. num. 1

Cinus in l. alimenta, colum. 1. C. de nego. geſt. declaratus, titu. 6. quæſt. 8. num. 28

Circuitus ſunt euitandi, tit. 9. q. 32. nu. 48

Ciuis ita receptus, dummodo datia ſoluat, non deſinit eſſe ciuis, ſi non ſoluit, eo. tit. q. 21. nu. 26

Ciuis cedendo bona liberatur ab oneribus realibus, & mixtis, nō a perſonalibus, eo. tit. q. 13. nu. 21

Ciuis deſerens ciuitatem perdit omnia priuilegia ciuitatis, titu. 9. q. 27. num. 10

Ciuis deſerit ciuitatem, quando transfert domicilium in alium locum, ibid. nu. 12

Ciuitas dicitur mori, quando ſubijcitur ſtatuto, vel banno Imperiali, vel aliter deſtruitur, tit. 5. q. 6. nu. 22

Ciuitatem acceptans videtur ſe obligare ad omnia onera ciuibus incumbentia, tit. 9. q. 25. nu. 13

Ciuilitatem acquirens tenetur ad onera ciuibus impoſita, eo. titu. quæſt. 44. nu. 44

Clauſula executiua non reſtringit, ſed declarat diſpoſitionem, tit. 1. q. 1. num. 18

Clauſula, rebus ſic ſtantibus, intelligitur in quacunque diſpoſitione, eo. tit. q. 15. num. 187

Clauſula codicillaris non ſuſtinet teſtamentum patris, qui inſtituit turpem perſonam, tit. 8. priu. 91. nu. 3

Clauſula codicillaris ſuſtinet teſtamentum aduerſus præteritionem poſthumi nati ex vxore, quam teſtator duxit poſt conditum teſtamentum, tit. 9. q. 13. nu. 9

Clauſula ex decreto Mantuano, vim obtinet iuramenti in omnibus, præterquam ratione periurij, eo. tit. q. 14. nu. 1

Clauſulæ, quod nil vltra petat, vel quod ſit contenta dote, ſibi data æquipollent, tit. 3. q. 1. num. 67

Clerici non debent in opprobrium clericatus mendicare, titu. 1. quæſt. 82. num. 3

Clerici non ligantur ſtatuto laicorum, ſed ſi ſint fauorabilia, poſſunt eis vti, tit. 1. quæſt. 13. num. 2

Clerici pauperes non ſunt grauandi in procuratione exhibenda, tit. 4. q. 22. num. 7

Clerici bona præſumuntur peruenisse ab Eccleſia, quando non conſtat, quod haberet patrimonialia, tit. 9. q. 12. nu. 4

Clerici bona in dubio præſumuntur ab Eccleſia perueniſſe, quando non conſtat nec de benef. nec de patrimonio, ibid. nu. 5.

Clerico ſuſpenſo negantur alimenta ex fructibus beneficij, quando ſuſpenſus eſt ob contumaciam, tit. 1. q. 59. nu. 16

Clerico competit priuilegium, ne teneatur vltra id, quod ſupereſt, deducto ne egeat, eod. tit. q. 78. nu. 20

Clerico debitori capiuntur fructus præbendæ, vt ſatisfiat creditori, dimiſſo tamen victu, ibid. nu. 21

Clerico agenti ad vtilitatem Eccleſiæ, prouidetur ab Eccleſiæ, tit. 1. q. 121. nu. 12

Clerico propter delictum ſuſpenſo alimenta debentur, ſecundum qualitatem perſonæ, tit. 4. q. 18. nu. 31

Clerico depoſito debentur alimenta non ſolum pro ſe, ſed etiam pro filijs, eo. tit. q. 14. num. 15

Clerico ſuſpenſo denegantur alimenta, tit. 9. q. 2. nu. 13

Clerico ſuſpenſo non debentur alimenta de fructibus beneficij, quando habet aliunde, eo. tit. q. 36. num. 1

Clerico ſuſpenſo propter contumaciam, a qua ſuſpenſione parendo exire poteſt, non dantur alimenta ex fructibus beneficij, ibid. num. 4

Clericus poteſt ſpurium filium pauperem alere de redditibus Sacerdotij, tit. 1. q. 10. num. 19

Clericus excommunicatus non alitur de fructibus beneficij, niſi graui ſubſiſtente inopia, eo. tit. q. 19. num. 15

Clericus magis obligatus ad charitatis opera, quàm alius, eo. titu. q. 15. num. 12

Clericus quando grauius peccet dando conſanguineis, quam alijs, ibid. num. 15

Clericus tenetur alere ſororem vterinam, ibid. nu. 18

Clericus, cuius expenſis ad ſuum Epiſcopum remittatur, eod. tit. q. 74. num. 6

Clericus ſuſpenſus capit alimenta de fructibus beneficij, titu. 1. quæſt. 82. num. 5

Clericus ſuſpenſus alit ſeipſum, ſi habet bona, ibid. num. 6

Clericus non ordinatus in tempore ſuſpenditur, ſed interim pro alimentis habet dimidiam fructuum, ibid. nu. 7

Clericus excommunicatus graui neceſſitate preſſus, alendus eſt de fructibus beneficij, etiam ſi ſua culpa in eā inciderit, ibid. n. 11

Clericus non verbo tantum, ſed actu depoſitus, non alitur de fructibus beneficij, ibid. num. 12

Clericus depoſitus non eſt ſub protectione Eccleſiæ, a qua fuit depoſitus, ibid. num. 13

Clericus iniuſte ſuſpenſus, depoſitus, vel excommunicatus, recuperat fructus intermedij temporis, ibid. num. 14

Clericus iniuſte depoſitus, excommunicatus, vel ſuſpenſus, non recuperat quotidianas diſtributiones medij temporis, ibid. numero 15

Clericus ſuſpenſus, vel excommunicatus, tenetur interim horas canonicas recitare, ibid. nu. 17

Clericus, qui aliquid de proprio impendit ad vtilitatem Eccleſię, illud repetit, tit. 1. q. 121. nu. 14

Clericus ſecularis accuſans aliquem ad vtilitatem eccleſiæ non conſequitur ab ea ſumptus, ibid. nu. 15

Clericus qui moleſtatur in præbenda, ali interim debet de fructibus præbendæ, tit. 2. q. 129. nu. 5

Clericus, quod ab eccleſia recipit alimenta, tenetur operari eccleſiæ, tit. 4. q. 2. num. 42

Clericus ſuſpenſus non alitur de beneficij fructibus, quando poteſt viuere de propria induſtria, tit. 7. q. 36. nu. 2

Clericus dicitur pauper, & non habere aliunde, quando bona non habet, licet poſſit viuere ex induſtria, ibid. nu. 3

Clericus ſuſpenſus eſt alendus, quando nō eſt in ſua facultate ſuſpenſionem exire, ibid. num. 5

Clericus ſuſpenſus, ſi extrema laboret inopia alendus, licet poſſit pro libito exire ſuſpenſionem, ibid. nu. 6

Clericus, qui fori priuilegio renunciauit, contrauenire poteſt etiā ſi iurauit, tit. 7. q. 37. nu. 48

Clericus non poteſt fori priuilegio renunciare de conſenſu Epiſcopi, ibid. nu. 49

Clericus non poteſt bona eccleſiæ donare ſuis coniunctis, tit. 8. priu. 92. num. 1

Clericus de fructib. beneficij, vel de bonis acquiſitis ex re Eccleſiæ, poteſt alere ſuos coniunctos, aut filios, ibid. nu. 4

Clericus poteſt filiam dotare de bonis eccleſiæ, vel quæſitis ex re eccleſiæ, ibid. num. 5

Clericus poteſt conſanguineis ſuis egentibus ſubuenire de rebus eccleſiæ, ibid. num. 6

Clericus teſtari poteſt de bonis quæſitis ex fructibus patrimonialium bonorum ſuorum, tit. 9. q. 12. nu. 1

Clericus teſtari non poteſt de fructibus beneficij, vel quæſitis ex eis, ibid. num. 2

Clericus non teſtatur de bonis quæſitis cum pecunia redacta ex fructibus beneficij, ibid. nu. 3

Clericus, qui habet patrimonium & beneficium, præſumitur quę fuiſſe ante promotionem, & defenditur in poſſeſſ. ibid. nu. 6

Clericus poteſt redditus beneficij conſumere in ſua alimenta, & fructus patrimonij reſeruare, ibid. num. 11

Clericus beneficiatus dicitur legitimus adminiſtrator bonorum ſui beneficij, ibid. nu. 17

Clericus beneficiatus æquiparatur vſufructuario, ibid. nu. 18

Clericus præſumitur vixiſſe de fructibus beneficij, ibid. nu. 28

Clericus

INDEX.

Clericus in dubio præſumitur acquiſiuiſſe de fructibus patrimonij, quando habet patrimonium, & beneficium, ti. 9. q. 12. n. 29
Clericus & laicus ſi litigant, tota cauſa cognoſcitur per eccleſiaſticum quando indiuidua eſt, tit. 9. quæſt. 14. nu. 3
Clericus beneficiatus poteſt vendere redditus ſuæ Eccleſiæ remoto titulo, eo. tit. q. 22. num. 10
Clericus declaratur aſſaſſinus in iudicio executiuo, tit. eo. quæſt. 25. numero 80
Coacte facere dicitur, qui id facit, ad quod cogi poteſt, tit. 2. q. 26 num. 5. & tit. 6. q. 14. nu. 5. & tit 9. q. 42. num. 83
Codicilli inſunt teſtamento ficte, non vere, tit. 2. q. 15. nu. 118
Cogitationis pœnam nemo patitur præterquam in crimine læſæ maieſtatis, tit. 9. q. 32. nu. 4
Cognati antiquo iure non ſuccedebant cum agnatis, tit. 1. quæſt. 25. numero 26
Cognati hodie ſuccedunt cum agnatis, ibid. num. 27
Cognatis relictum defertur ſolum ijs, qui extant teſtamenti tempore, tit. 9. q. 13. num. 3
Cognatio ſpiritualis nihil habet commune cum rebus profanis, tit. 1. quæſt. 21. num. 2
Cognatio ſpiritualis tribus modis contrahitur, ibid. nu. 7
Collationi non eſt locus, quando teſtator eam prohibuit, titu. 9. quæſt. 34. num. 10
Collecta pro fundo obligato ad alimenta ſoluitur a domino, nõ ab eo, cui alimenta debentur, tit. 8. priu. 91. nu 1
Collecta non debetur pro alimentis, ibid. num. 4
Collecta ſolui non debet a pauperibus, qui non habent pro ſuo victu, ibid num. 5
Collecta ad eum ſpectat, cuius ſunt fructus, ibid. num. 7
Collecta non eſt onus fructuum, quando imponitur perſonæ pro rebus, ibid. num. 8
Collecta pertinet ad eum, qui fructus percipit iure proprio, non alieno, ibid. nu 10
Collectam ſoluit quiſque pro modo prædiorum, quæ poſſidet, tit. 7 q 21. num. 10
Collectam ſoluit conductor bonorum, ſecundum aliquos, titu. 8, priu. 91. num. 6
Collectam ſoluit qui poſſidet prædium, ibid. nu. 9
Collectam ſoluit colonus partiarius pro fructibus, qui ſuperſunt deducta omni expenſa, ibid. num. 11
Collectas non ſoluit dominus, qui vult feudum cedere, titu 9. quæſt. 23. num. 1
Collectari nemo poteſt pro bonis alibi ſitis, quando in eo loco ſuſtinet onera, tit. 7. q 31. num. 18
Collegium conſiliariorum excludit fiſcum, tit 1. q. 21. nu 17
Collegium. Facta in collegio, vel capitulo probantur per teſtes de collegio, vel capitulo, tit. 6. q. 24 nu. 28
Collutio annullat actum, tit. 9. q. 41. nu. 59
Colonus tenetur ſemen ponere de ſuo, tit. 1 q. 66. nu. 12
Commendans aliquem ſine dolo, non obligatur, ſed videtur laudare, tit. 2. q. 11 nu 3
Commendare eſt laudare, ibid. nu. 4
Commendatio ſimplex ſine dolo, non obligat commendantem, tit. 7. q 38 nu 61
Commendo verbum prolatum in ſpecie importat fideicommiſſum, tit. 2. q. 1. num. 2
Commoda alimenta, quando præſtanda, tunc attẽditur dignitas alimentarij, tit. 4. q. 8 nu. 5
Commodum qui ſentit, debet etiam ſentire incommodum, tit. 1. quæſt. 109. num. 4
Commodum minuitur, quãdo in plures diuiſum confertur, ti. 7. q. 12. num. 18
Communitas refundit ei expenſas, qui actum fecit ad publicam vtilitatem, tit. 1. q 84. nu. 4
Compenſandi animus præſumitur in debitore neceſſario, qui legat, tit. 2. q. 13. num. 7
Compenſandi animus non præſumitur, quando legatum ſit ſub vna qualitate, & debitum eſt ſub alia, tit 3. q. 1. nu. 48
Compẽſandi animus non præſumitur, quando legatur in tẽpus nuptiarum, & debitum eſt in aliud tempus, ibid. num. 49
Compenſandi animus præſumitur, quando datur pro omni, & toto eo, quod petere poſſet, ibid. nu. 66
Compenſandi animus in dubio non præſumitur in teſtatore legante, tit. 5. q. 3. nu. 26
Compenſandi animus non præſumitur, quando debitum eſt voluntarium, non neceſſarium, ibid. nu. 27
Compenſandi animus nõ præſumitur, quando debitor legat creditori, tit. 9. q. 13. num. 15
Compenſandi animus non præſumitur in hærede legante, qui tamen eſt debitor hæreditaria cauſa, ibid. nu. 16
Compenſandi animus præſumitur in teſtatore, quando iubet, ne legatarius plus petat, tit. 9. q. 18. nu. 30
Compenſandi animus præſumitur in teſtatore, quando legat pro omni, & toto eo, ibid. nu. 31
Compenſans dicitur ſeu videtur ſoluere, tit. 1. q. 7. nu. 21. & tit. 6. q. 4. num. 4
Compenſans dicitur ſoluere, etiam quãdo ſolutio eſt in conditione, tit. 8 priu 53. num. 1
Compenſare ſocius non poteſt cum debito ſocietatis creditum, quod ex alia cauſa habet contra ſocietatem, tit. 3. q. 7. nu. 20
Compenſare poteſt qui iurauit compenſare, tit. 8. priu. 53. nu. 2
Compenſare poteſt, qui tenetur ſoluere etiam in cauſis fauorabilibus, ibid. nu. 4
Compenſare non creditur teſtator, qui legit de bonis ſuis, tit. 9. q. 16. num. 34
Compenſatio non fit, niſi parte non opponente, tit. 1. quæſt. 42. numero 87
Compenſatio fit ipſo iure ad euitandam pœnam, ibid. nu 88
Compenſatio extinguit ipſo iure primam obligationem, titu. 3. quæſt. 1. num. 48
Compenſatio eſt ficta ſolutio, ibid. nu. 69
Compenſatio non fit, quando pater dotem promiſit genero, & filiæ aliquid pro dote legauit, tit. 5. q. 7. nu 17
Compenſatio non fit de ſpecie ad quantitatem, tit. 6. q. 11. nu. 28
Compenſatio in antidotali obligatione nõ fit ſecũdum communes regulas, ibid. nu 29
Compenſatio alimẽtorum cum obſequijs fit non pro rata, ſed in totum, & ibi de veritate, ibid. num. 31
Compenſatio inducitur in totum, licet res, quæ datur in compenſationem non æquiualeat debito, ibid. nu. 32
Compenſatio alimentorum cum obſequijs fit pro rata, ibi. n. 34
Compenſatio non inducitur de vno debito quantitatis cum alio conſiſtente in ſpecie, tit. 6. q. 15. nu. 12
Compenſatio non fit de ſpecie ad ſpeciem, ibid. nu. 14
Compenſatio de ſpecie ad ſpeciem fit ex præſumpta mente partis, ibid. numero 15
Compenſatio non habet locum in cauſa alimentorum, titu. 7. q. 10. numero 8
Compenſatio quæ fit in vltimis voluntatibus eſt impropria, ibi. numero 11
Compoſitio in vltimis volũtatibus fit de ſpecie ad quantitatem, ibid. num. 12
Compoſitio eſt ficta ſolutio, ibid. nu. 14
Compoſitio extinguit obligationem ipſo iure, ibid. num. 15
Compoſitio ex voluntate teſtatoris præſumitur ordinata pro rata, non in totum, ibid nu. 20
Compoſitio non fit de credito vnius cum debito alterius, eo. tit. quæſt. 12. num. 24
Compoſitio non fit de debito vnius cum relicto facto ab alio, eod. tit. q. 15. nu. 28
Compoſitio non habet locum in cauſa alimentorum, titu. 8. pri. 53. num. 5
Compoſitio non datur cõtra exactionem ſubſidij charitatiui impoſiti ratione alimentorum, ibid nu. 6
Compoſitio non opponitur contra penſionem Eccleſiaſticam impoſitam contemplatione alimentorum, ibid. nu. 7
Compoſitio non habet locum contra debitum ex cauſa victuali, ibid. num. 8
Compoſitio contra alimenta debita opponi poteſt de operis non præſtitis, quando alimentarius tenebatur operari, ibid. nu. 9
Compoſitio non inducitur quando hæres legat quinquaginta, cũ teſtator iam legaſſet centum, tit. 9 q. 4. nu. 17
Compoſitio legati inducitur cum debito neceſſario, ibid. nu. 27
Compromiſſum fieri ea forma ſtatuti, quando ſuper contentis in inſtrumento controuertitur, tit. 1. q 15. num. 11
Compromiſſum iuratũ ſuper alimentis, valet, ti. 8. priu. 56. n. 54
Compromittere non poteſt, qui non poteſt alienare, ibid. nu. 32
Compromitti non poteſt cauſa alimentorum, ibi. n. 29. 30. & 33
Compromitti poteſt in arbitrum cauſa alimentorum, ibid. n. 30
Compromitti poteſt in arbitrum iuris cauſa dotis, ibid. nu. 35
Compromitti poſſunt in arbitrum iuris, ea quæ non poſſunt alienari, ibid. num. 37
Conceſſio videtur facta ſecundum conſuetudinem concedentis, tit. 4. q. 19. nu. 4
Conceſſo vno venit quicquid eſt neceſſarium ad conceſſionem, eo. tit. q. 3. num. 5
Conceſſo vno venit id omne, ſine quo conſequi non poſſet quod eſt conceſſum, eo. tit. q 8. nu. 9
Conceſſo vno veniunt omnia, ſine quibus conceſſio foret inutilis, tit. 8. priu. 6. nu. 8
Concubina vt vere dici poſſit, multa requiruntur, tit. 1. q 9. n. 10
Cõcubina differt ab vxore ſola dignitate inſpecta ſermonis proprietate, ibid. nu 11
Concubina non dicitur niſi facta proteſtatione a iuramento, ibi. numero 12
Concubina vt fiat, debet præcedere proteſtatio, nec ſufficit, ſi ſequatur, ibid. num. 13
Cõcubinatus eſt prohibitus etiam iure ciuili nouiſſimo, ibi. n. 15

Conca-

Digitized by Google

I N D E X.

Concubinatus quando, & ex quibus præſumatur, ibid. num. 19
Condemnatus dicitur alius homo, eod. tit. q. 31. nu. 39
Condemnatus confiſcatione bonorum liberatur a creditoribus, nec de cætero moleſtari poteſt, tit. 8. priu. 19. num. 10
Condemnatus cõfiſcatione bonorum, non poteſt conuenire ſuos debitores, ibid. num. 11
Condemnatus, quando reſtituitur recuperat alimenta a die ſententiæ non præſtita, ibid. num. 21
Conditio indebiti datur, quando cauſa deuenit ad non cauſam, tit. 3. q. 1. num. 7
Condictio ex lege datur, quando æquitas eſt a lege approbata, tit. 1. q. 1. num. 10
Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducit obligationem, quæ non fuerat, ibid. num. 11
Condictio ex lege non ſemper datur, ſed aliquando officium iudicis, quando lex noua producit obligationem, ibid. nu. 12
Condictio ex lege datur, quando lege noua inducitur aliqua obligatio, & non eſt perdita actio, tit. 3. q. 3. num. 13
Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducit obligationem, eo. tit. q. 6. num. 3
Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducendo actionem loquitur imperſonaliter, vel dirigit verba ad partes, ibid. num. 4
Cõdictio ex lege datur, quando ſtatutum idem diſponit quod ius commune, ibid. num. 7
Condictio ex ſtatuto efficacius prouidet, quàm officium iudicis, ibid. num. 8
Condictio ex lege non datur, niſi in ſubſidium, ibid. num. 10
Condictio ex ſtatuto competit ei, in cuius fauorem ſtatutum fuit conditum, ibid. num. 11
Condictio ex ſtatuto competit ei, in cuius fauorem conditũ fuit, etiam ſi ad eum verba non dirigantur, ibid. nu. 12
Condictio ex lege, dicitur actio perſonalis, ibid. num. 13
Condictio ex ſtatuto, dicitur perſonalis actio, ibid. num. 14
Condictio ex ſtatuto, eſt ſtricti iuris, non bonæ fidei, ibid. nu. 15
Condictio omnis eſt in perſonam, tit. 8. priu. 61. nu. 30
Condictiones aliquæ ſunt in rem ſcriptæ, ibid. nu. 31
Conditio habetur pro impleta, quando per eum ſtat, cui implendum erat, tit. 1. q. 32. num. 18
Conditio nihil diſponit, tit. 2. quæſt. 14. nu. 1
Conditio nihil ponit in eſſe ibid. num. 5
Conditio, ſi deceſſerit ſine filijs, non ſubintelligitur, quando pia cauſa eſt ſubſtituta, eo. tit. q. 15. num. 169
Conditio adiecta vni legato, cenſetur repetita in alio facto in eodem teſtamento, tit. 3. q. 1. num. 50
Conditio adiecta vni legato, non cenſetur repetita in alio, quando aliud continet diuerſam conditionem, ibid. nu. 51
Conditio habetur pro impleta, quando non ſtat per implere debentem, tit. 4. q. 35. nu. 14
Conditio habitandi cum filijs expirat omnibus illis mortuis, & alimenta petuntur extra domum, ibid. num. 34
Conditio, ſi hæres non erit, intelligitur, ſi noluerit, vel non potuerit, ibid. num. 3
Conditio impleri debet in forma ſpecifica, tit. 5. q. 3. nu. 15
Conditio non poteſt impleri per æquipollens, ibid. num. 16
Conditio nõ deficit, niſi in forma ſpecifica deficiat id, quod ſub conditione poſitum eſt, ibid. num. 17
Conditio quãdo apponitur reſolutioni, tunc actus dicitur purus, reſoluendus tamen ſub conditione, ibid. nu. 18
Conditio ſufficit, quod ſemel ſit impleta, quamuis non duret, ibid. num. 30
Conditio quæ ſemel deficit, non poteſt amplius impleri, ibid. numero 31
Conditio, ſi deceſſerit ſine filijs, deficit relicto filio, licet is eà inde pereat, ibid. nu. 32
Conditio, datum ſub vna conditione, cenſetur ademptum ſub cõtraria, tit. 1. q. 4. num. 2
Conditio adiecta reſolutioni facit actum purum, ſed reſoluẽdum ſub conditione, ibid. num. 5
Conditio appoſita executioni, non diſpoſitioni, non efficit actũ conditionalem, ibid. num. 6
Conditio executioni adiecta non ſuſpendit actum, ibid. nu. 7
Conditio mixta deficiens per caſum fauore alimentorum, habetur pro impleta, ibid. num. 9
Conditio dicitur mixta, quando pro parte pendet a caſu, & pro parte a voluntate alterius, ibid. num. 10
Conditio deficiens per caſum, non extinguit legatum quatuor in caſibus, ibid. num. 13
Conditio quæ ſemel defecit, non poteſt reuiuiſcere, ibid. num. 25
Conditio legalis etiam ſemel extincta reuiuiſcit, ibid. num. 31
Conditio poſita in ſecundo legato non cenſetur repetita in primo, tit. 7. q. 12. nu. 11
Conditio mixta deficiens caſu, vel per mortem, extinguit legatum, tit. 8. priu. 24. nu. 1
Conditio mixta deficiens per mortem, vel caſum non extinguitur legatum alimentorum, vbi late, ibid. num. 2
Conditio mixta deficiens per caſum habetur pro impleta, & non extinguit legatum libertatis, ibid. num. 3
Conditio mixta deficiens per caſum habetur pro impleta, & non extinguit legatum ad piam cauſam, ibid. num. 4
Conditio mixta deficiens per caſum, extinguit legatum, quando eſt appoſita in fauorem eorum, cum quibus erat morandum, ibid. num. 5
Conditio non dicitur deficere, quando defectus eſt in modico, eo. tit. priu. 61. num. 20
Conditio impleri debet antequam emolumentum contrahatur, tit. 9. q. 16. nu. 55
Conditio nihil ponit in eſſe, niſi ſit purificata, eod. titu. quæſt. 19. numero 13
Conditio adiecta facit rem videri diuerſam, ibid. num. 15
Conditio ſignificat cauſam, ibid. num. 16
Conditio viduitatis adiecta primo legato vxori facto, cenſetur etiam repetita in ſecundo, eo. tit. quæſt. 30. nu. 41
Conditio in dubio cenſetur appoſita fauore hæredis, & idem eſt in die, eo. tit. q. 40. num. 28
Conditione purificata actus retrotrahitur, ac ſi ab initio fuiſſet purus, tit. 2. q. 15. nu. 92
Conditione deficiente actus habetur, ac ſi factus non eſſet, tit. 5. quæſt. 4. num. 3
Conditione etiam tacita deficiente actus habetur pro non facto, ibid. num. 4
Conditione mixta deficiente per caſum, deficit legatum, ſi aliàs non erat relicturus, tit. 8. q. 24. nu. 6
Conditione pendente res non dicitur debita, eod. titu. quæſt. 77. numero 3
Conditione non impleta diſpoſitio habetur pro non facta, titu. 9. quæſt. 4. num. 23
Conditionem nõ ſufficit eueniſſe, niſi etiam id iudici probetur, tit. 8. priu. 77. num. 4
Conditionem ſufficit ſemel impletam eſſe, licet implementum non duret, tit. 9. q. 6. num. 59
Conditionis euentus probari debet, quando debitum eſt ſub conditione, tit. 4. q. 11. num. 47
Conditionis natura eſt, quod prius exiſtat quam acquiratur emolumentum, tit. 9. q. 22. num. 14
Conditionale legatum deficit detracta conditione, titu. 8. priuil. 23. numero 3
Conditionalis actus non habet locum, niſi conditione impleta, tit. 5. q. 4. num. 2
Conductor qui in ſolutione penſionis deficit pro parte, poteſt expelli, tit. 7. q. 17. num. 22
Conductor ad longum tempus acquirit effectum vtilis dominij, & poſſidet naturaliter, tit. 8. priu. 43. num. 3
Conductor qui ſoluit penſionem expelli poteſt authoritate propria, tit. 9. q. 26. num. 10
Conductor etiam rei propriæ, non poteſt domino, ſeu locatori refficere quæſtionem dominij, ibid. nu. 54
Conductor vẽdens rem tanquam proprietarius, dicitur male verſari, & facere contra naturam contractus, ibid. nu. 62
Conductori impedito caſu fortuito fit remiſſio pro rata temporis, tit. 1. q. 33. nu. 23
Conductori non fit remiſſio ob bellum, ſi conduxit tempore belli, eo. tit. q. 43. nu. 38
Confeſſio eſt melior probatio quam haberi poſſit, titu. 1. quæſt. 112. numero 7
Confeſſio dotis acceptæ non præſumitur ſimulata, quando facta eſt erga patrem, aut fratrem vxoris, tit. 6. q. 1. nu. 4
Confeſſio intelligitur facta ex cauſa præambula, eod. titu. quæſt. 3. numero 9
Confeſſio ſubſequens cenſetur facta ex cauſa promiſſionis, quæ præceſſit, tit. 6. q. 12. num. 24
Confeſſio dotis receptæ facta a marito præiudicat creditoribus ſi poſt eam maritus diu præſtet alimenta, tit. 8. priu. 21. nu. 17
Confeſſio teſtatoris ſuſtinetur vti legatum, quando non conſtat de debito eo. tit. priu. 29. num. 7
Confeſſio facta in teſtamento ſuſtinetur in vim legati, eo. ti. priuil. 30. numero 8
Confeſſio plene probat in his, quæ pendent a poteſtate confitentis, ibid. num. 11
Confeſſio non nocet, quando tendit ad priuandum filium ſua legitima, ibid. nu. 12
Confeſſio notarij, quod fecerit falſum inſtrumentum, non nocet parti, ibid. nu. 13
Confeſſio vnius non nocet tertio, eo. tit. priu. 48. nu. 9
Confeſſio cedentis nocet ceſſionario, quando ceſſio facta eſt periculo cedentis, eo. ti. priu. 55. nu. 16
Confeſſio in prohibitis non probat, tit. 9. q. 31. nu. 76
Confeſſio debitoris non præiudicat creditori, eo. tit. q. 42. nu. 15

Con-

Digitized by Google

I N D E X.

Confirmari non poteſt, quod non eſt, tit. 1. q. 42. num. 117
Confiſcantur ei bona, qui ſibi ipſi mortem conſciuit, ſicuti ſi alium occidiſſet, tit. 1. q. 91. num. 4
Confiſcatio tranſmittit in fiſcum omnem obligationem ciuilē, & naturalem, eod. tit. q. 31. num. 5
Confiſcatio transfert in fiſcum iura omnia actiua & paſſiua, quæ delinquenti competebant, tit. 2. q. 15. num. 200
Confiſcatio non transfert in fiſcum iura perſonalia, vt ſunt alimenta, ibid. nu. 201
Confiſcatio non includit iura de futuro, tit. 8. q. 59. num. 17
Confiſcatio non includit iura conditionalia, ibid. num. 19
Confiſcatio includit alimenta præteriti temporis, ibid. num. 22
Confiſcatio bonorum non includit alimenta damnato relicta, tit. 9. q. 53. num. 1
Confiſcatione in generali non veniunt alimenta, limita tamen, tit. 8. priu. 59. n. 14. & 22
Confiſcatis bonis damnatus liberatur, nec conueniri poteſt a creditoribus, tit. 1. q. 3. num. 9
Coniecturæ non admittuntur in rebus claris, tit. 2. q. 2. num. 1
Coniecturæ, quibus recedimus a conſuetudine Bulgari, non debent eſſe leues, ſed concludentes, tit. 2. q. 15. num. 238
Coniecturæ ceſſant in claris, tit. 6. q. 8. num. 34
Coniecturæ ſufficiunt ad probādum quod alicui præſtiterit quis alimenta, tit. 6. q. 13. num. 10
Coniecturæ leues ſufficiunt, quando agitur da modica alimentorum præſtatione, ibid. nu. 25
Coniecturis non eſt locus, quando ſumus in claris, tit. 4. q. 9. num. 29. & tit. 6. q. 3. num. 4
Coniuncti tenentur ſe inuicem alere, quando ſubſiſtit neceſſitas, tit. 1. q. 88. num. 2
Coniuncti tenentur inuicem alere, quando ſubſiſtit neceſſitas, eodem tit. q. 89. num. 2
Coniuncti verbis dicuntur, quando legatum ſit hæredi & Titio, tit. 2. q. 15. num. 214
Coniunctus gaudet beneficio coniuncti, tit. 2. q. 15. num. 149
Coniunctus tunc gaudet priuilegio coniuncti, quando ſumus in indiuiduis, ibid. nu. 153
Coniunctus non gaudet beneficio coniuncti, quando agitur de re diuidua, ibid. nu. 155
Coniunctus nō gaudet coniuncti priuilegio perſonali, ibid. n. 156
Coniunctus agit pro coniuncto in iudicio, tit. 3. q. 8. num. 10
Coniunctus ſine mandato agit pro coniuncto, ibid. nu. 11
Coniunctus non admittitur pro coniuncto ſine cautione rati, ibi. numero 13
Coniunctus non admittitur etiam cum cautione, quando cauſa non recepit æſtimationem, ibid. nu. 14
Coniunctus pro coniuncto ſine cautione admittitur ad petendū alimenta, ibid. nu. 15
Coniunctus non admittitur pro coniuncto contra pariter coniunctum, ibid. num. 16
Coniunctus non admittitur pro coniuncto, qui habet curatorem, ibid. num. 17
Coniunctus non admittitur pro coniuncto, quando extat procurator, ibid. nu. 20
Coniunctus gaudet beneficio coniuncti, tit. 8 priu. 76. num. 7
Connexa iudicantur pro vno, tit. 9. q. 31. num. 19
Connexorum & annexorum idem eſt iudicium, ibid. num. 16
Conſanguinei tenentur ſe inuicem alere, tit. 1. q. 28. num. 4
Conſanguineo pauperi relictum videtur ſanguinis, non paupertatis intuitu, tit. 5. q. 6. num. 9
Conſanguineus quilibet tenetur ad alimenta, titu. 1. quæſtio. 25. numero 21
Conſanguinitatis cōtemplatione, non piæ cauſæ relictum cenſetur, quando legatum ſit Epiſcopo, etiam ſub nomine dignitatis, tit. 8. priu. 1. num. 13. & 17
Conſanguinitatis contemplatione relictum non videtur, quando relinquitur pietatis cauſa, ibid. num. 17
Conſentiens alienationi rei ſuæ, ſibi præiudicat, tit. 1. q. 37. nu. 4
Conſentiens in vno actu iudicij, non cenſetur conſentire in reliquis, tit. 4. q. 16. num. 32
Conſentire non videtur qui tacet, quando ſcit ius ſuum durare, tit. 6. q. 3. num. 2
Conſequens qui vult, cenſetur velle omne antecedens neceſſarium, tit. 3. q. 1. num. 25. & tit. 7. q. 39. num. 7. & tit. 9. quæſt. 26. num. 18
Conſequenti deſtructo veniunt omnia, ſine quibus ad illud non peruenitur, tit. 8. priu. 97. num. 6
Conſequenti deſtructo annullatur antecedens, tit. 9. q. 44. nu. 54
Conſequentia. Multa veniunt in conſequentiam, quæ alias non venirent, eod. tit. q. 28. num. 18
Conſeruator habetur pro ordinario iudice, vel delegato ad vniuerſitatem cauſarum, tit. 1. q. 79. num. 20
Conſeruator non conſequitur alimenta a partibus quando exit domicilium, ibid. num. 21
Conſilium tunc punitur, quando ad malum datur, titu. 7. q. 37. numero 63
Conſilium, inſtigatio, & ſuaſio, idem ſunt, ibid. num. 64
Conſtitutum reſoluitur, quando ſublatum eſt ius conſtituentis, tit. 9. q. 42. num. 5
Conſuetudo eſt altera natura, tit. 1. q. 1. num. 7
Conſuetudo tantum poteſt, quantum principis diſpoſitio, ibid. num. 17
Conſuetudo valet, quod certum quid ſoluatur ſingulo anno pro intereſſe dotis non ſolutæ, eod. tit. q. 41. num. 18
Conſuetudo inducitur fauore eccleſiæ in ijs, quæ ſunt facultatis, ſi actus ſint longo tempore continuati, eod. titu. quæſtio. 60. numero 9
Conſuetudo eſt maxima pars iuris, quo vtimur, eod. titu. quæſtio. 65. num. 8
onſuetudo æquiparatur iuri naturali, ibid. num. 9
Conſuetudo. Contractus cenſetur ſecundum conſuetudinem celebratus, eod. tit. q. 66. num. 3
Conſuetudo interpretatur quamcunque diſpoſitionem, ibidem numero 4
Conſuetudo ſuccedit loco legis, tit. 2. q. 25. num. 53
Conſuetudo interpretatur contractus, & vltimas voluntates, ibidem, num. 55
Conſuetudo tātum habet de potentia, quantum de actu, ibidem, num. 86
Conſuetudo non extenditur ad ſimiles perſonas, ibi. nu. 87
Conſuetudo extenditur ad caſus ſimiles, ibid. num. 88
Conſuetudo exorbitans, vel odioſa non extenditur ex identitate vel maioritate rationis, ibid. num. 89
Conſuetudo non extenditur, eſt ſtricti iuris, & tantum habet de potentia, quantum habet de vſu, tit. 2. q. 15. num. 257
Conſuetudo alienandi feuda inter viuos, non extenditur ad alienationes, quæ fiunt in teſtamento, ibid. num. 259
Conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum etiam ex identitate rationis, ibid. num. 261
Conſuetudo attenditur, quando agimus de loco, vbi ſoluendum eſt, tit. 4. q. 16. num. 23
Conſuetudo declarat contractum, ibid. num. 24
Conſuetudo vltima attendi debet, eod. tit. q. 18. num. 3
Conſuetudo declarat omnem actum, eod. tit. q. 19. num. 3
Conſuetudo patrisfam. eſt ſpectanda, ibid. num. 8
Conſuetudo vltima attenditur in alimentis, ibid. num. 10
Conſuetudo vltima regulariter ſeruanda eſt, ibid. num. 11
Conſuetudo regionis attenditur, quando deficit ſpecialis vſus patrisfam. ibid. num. 12
Conſuetudo. Quilibet cenſetur contrahere ſecundum conſuetudinem regionis, tit. 4. q. 29. num. 15
Conſuetudo vltima attenditur, tit. 7. q. 4. num. 16
Conſuetudo non valet quod filij non alantur a parentibus, tit. 8. priu. 56. num. 25
Conſuetudo non valet contra ius naturale, ibid. num. 26
Conſuetudo dicitur tacitum populi pactum, vel ſtatutum, ibidem, nume. 27
Conſuetudo non valet, vbi non valet ſtatutum, ibid. num. 28
Conſuetudo non valet quod beneficiatus non diſtribuat in pauperes partem fructuum, ibid. num. 62
Conſuetudo non valet quod delinquentes cuſtodiantur in eccleſijs, vel ei victus denegetur, tit. 9. q. 17. num. 5
Conſuetudo eccleſiæ præiudicialis induci non poteſt a laicis, ibi. nume. 8
Conſuetudo quod clerici certum quid exigant a laicis, non eſt ſimonia, ſi habet licitum principium, eod. tit. q. 27. num. 5
Conſuetudo patrisfamilias, poſtea vero regionis attenditur, eod. tit. q. 40. num. 41
Conſuetudo particularis attenditur, ibid. num. 42
Conſuetudo an originis attendatur, vel loci, vbi teſtator verſatus eſt, ibid. num. 43
Conſuetudo ciuitatis attenditur in exigendis vſuris, ibi. num. 44
Conſuetudinem inducere, quando poſſit vna familia inter ſe, tit. 4. q. 29. num. 13
Conſuetudines piæ ſeruandæ ſunt, tit. 7. q. 9. num. 18
Contemplatione patris aut filij an relictum ſit, ex coniecturis iudicatur, tit. 5. q. 7. num. 28
Contractum qui non ſeruat, ei non eſt obſeruandum, etiam ſi defectus ſit in minimis, tit. 7. q. 17. num. 26
Contractus iudicatur ab effectu, non a nomine, & verbis, titu. 1. q. 42. num. 25
Contractus pars extinguitur, quando in alium transfunditur, ibi. num. 61
Contractus a principio ſunt voluntatis, poſtea vero neceſſitatis, tit. 2. q. 7. num. 14
Contractus tenor ſeruari debet, eod. tit. q. 10. num. 12
Contractus omnis tranſit ad hæredes, quamuis non nominatos, tit. 6. q. 22. num. 5

I N D E X.

Contractus ex conuentione legem accipiunt,tit.7.q.18.num. 13
Contractus poſſunt conſenſu partium alterari,ibid.num 14
Contractus vltro citroque obligatorius non producit actionem, niſi ſequuto implemento,eod.tit.q 41 num.4
Contractus inter patrem & filium non valet, tit.8,priu.6. num.2
Contractus ſuper alimẽtis valet, etiam ſi ſiat ſine ſolemnitate ſtatuti,eod.tit.q 41. num.4
Contractus inualidus confirmatur iuramento , titu.8. priuil, 56. numero 42
Contractus geſtus ſine ſolemnitate eſt validus,ſi ſit vtilis,ibidem num.67
Contractus qui non poteſt celebrari ſine certa ſolemnitate, confirmatur iuramento,ibid.num.44
Contractus præſumitur vitiis,quando interuenit ſolemnitas, ibidem,num.73
Contractus non ſeruatur ei , qui defecit ex parte ſua etiam in re minima,eod.tit.priu.81.num.26
Contractus procedunt a libera contrahentium voluntate, eod.tit, priu.94,num.2
Contractus vnus aliquando transfunditur in alium,tit.9.quæſt.23 num.14
Contractus vnus,quando in alium transfunditur, tunc ſecundum attendimus,non primum,ibid.num,15
Contractus a principio ſunt voluntatis, poſtea vero neceſſitatis, tit.9.q.31.num.86.& q.23 num,9
Contractus nominatus non reſoluitur ob non ſecutum implementum,ibidem num.10
Contractus innominatus dicitur,do vt des,vel do vt facias , ibid. nume.18
Contractus cum minore celebratus claudicat , & poteſt ſuſtineri volente minore,ſecus eo nolente,eod.tit,q.44.num.31
Contrahens cum alio debet inueſtigare de illius conditione,tit. 9. q.37.num.43
Contrahens cum hærede videtur intuitu qualitatis hereditariæ contraxiſſe,tit 9.q.30.num.20
Contrahens cum iure,videtur reſpexiſſe ad ciuilitatem,ibi.nu.12
Contrahens cum vaſallo vel emphyteuta non debet ignorare cõditionem feudi,vel emphyteuſis,eod.tit.q.41.num.21
Contrahentes poſſunt concorditer diſcedere a pacto,eod.tit,q.16. numero 18
Contrahere videtur quilibet ſecundum formam ſtatuti,tit.5.q. 7. numero 49
Contraria mutuo ſe expellunt,tit.9.q.44.num.4
Contraria non cadunt in eodem ſubiecto,ibid.num.6
Contrariorum eadem debet eſſe diſciplina, eo.tit,quæſt.35.n.16, & tit.6.q.3.num.57.& q.8.num.39
Contrariorum vno poſito , tollitur alterum, eod. titu. quæſt.43. num.5
Contumax non dicitur,qui propter paupertatem non comparuit,titu.1.q 48.num 36
Contumax non mulctatur, quando ius aduerſarij non eſt factum deterius,fallit tamen,tit. 9,q.26.num.95
Conuentio alius non nocet alij,tit.2.q.7.num.11
Copula,&,coniungit æqualiter,ibid.num.3
Copula,&,coniungit æquè principaliter,ibid.nu.4
Copula coniungit pariformiter,eod.tit.q.15.num.210
Copula ponitur inter diuerſa,tit.4.q.6.num.7
Copula requirit concurſum vtriuſque copulati , titu.9. quæſt.12. numero 2
Copulata habentur pro vno.ibid.nu.3.tit.1.q.42.num.83
Copulatiuæ pars vna declarat aliam,tit.7.q.12.num.25
Cordubẽs. in l.ſi quis a liberis,§ ſed ſi filius,n.55.ff. de lib.agnoſcen.reprobatur,tit.4.q.18.num.69
Cordubẽs,in l.ſi quis a liberis,§.ſi quis ex his,nu.58. ff.de lib.agnoſc.reprobatur,eod tit.q.10.num.12
Corn conſi.42.vol.3.reprehenditur,tit.9.q.20 num 40
Corpus liberum vendi non poteſt, tit.8.priu.36.num.2
Corpora calidiora calidioribus indigent alimentis , tit,7. q.14. numero 3
Correctum quod non reperitur , firmum ſtare debet , titu.3.quæſtio.4.num.3
Correlatiua reguntur eiſdem regulis,tit.1.q.29.num 3
Correlatiuorum argumentum non procedit , quando ratio militat diuerſa,eod.tit.q.19.num.10
Correlatiuorum idem eſt iudicium,ibid.num.17.& q.56.nu.5 & tit.4.q.17.nu.2.& tit.6.q.12.num.8.& tit.7.q.2.nu.1. & q.14. num.6.& tit 9.q.43.nu.18
Correlatiuorum eadem eſt ratio.& deciſio, eod titu.q.35.num.8
Correlatiuorum in vno diſpoſitum tam de iure, quam de conſuetudine,locum habet in alio,titu.4.q.3.numero 11 . & titu.6.q. 3.num.16
Correlatiuorum eadem eſt ſententia , & diſpoſitum in vno, locũ habet in alio,eod.tit.q.18.num.53
Correlatiuorum non eſt idem iudicium,quando diuerſa ratio militat.ibid.num.55
Correlatiuorum eadem eſt diſciplina,tit.8.priu 65.num.6
Correlatiuorum idem eſt iudicium,& diſpoſitum in vno locum habet in altero,tit.9.q.44.num.2
Correlatiuorum priuilegium vni conceſſum extenditur ad alterum,ibid. nu.3
Correlatiuorum argumentum non procedit , quando militat diuerſitatis ratio,ibid.num.28
Correlatiuorum argumentum procedit in actu indiuiduo non in alijs,ibid.nu.29
Creditor recipiendo ſortem,non videtur vſuras remittere,tit.1.q. 45.num.6
Creditor in diem poteſt ante diem petere , quando tempus adiectum eſt eius fauore,eod.tit.q.44.num.5e
Creditor non cogitur ante diem recipere creditum conſiſtens in vino,frumento,vel ſimilibus,ibid.nu.e1
Creditor,qui recepit pecuniam ſub vſuris nõ repetit vſuram a ſuo debitore,ſi non neceſſitatur,tit.1.q.45.num.34
Creditor non exigit intereſſe , ſi fuit negligens ſibi ſoluere cum poſſet,ibid.nu.72
Creditor tenetur alere debitorem carceratum qui ſit pauper, eod. tit.q.71.num.2
Creditor in diem non habet alimenta a ſuo debitore , eod. titu.q. 89.num.1
Creditor non conſequitur alimenta pendente lite ſuper exactione ſui crediti,etiam ſi pauper ſit,eod.tit.q.110,num.2
Creditor qui diu adminiſtrauit bona debitoris, præſumitur ſibi ſoluiſſe,tit.3.q.7,num.12
Creditor ſecundus non reuocat pignus alienatum,niſi ſoluto eo, quod emptor tradidit primo creditori, titu.9. quæſtio.32. numero 54
Creditor non cogitur ante diem recipere ſolutionem cum ſuo incommodo,eod.tit,q 40.num.25
Creditor non cogitur ſolutionem recipere ante diem incertum , vel conditionem,ibid.num.30
Creditor, quando cogitur accipere in ſolutum rem debitoris, poteſt eligere meliorem,eod.tit.q.41.num.25
Creditor vt cogatur capere in ſolutum rem debitoris , multa requiruntur,ibid.num.27
Creditor non poteſt ſoluere aliud pro alio,inuito debitore,tit.4. q.27.num.1
Creditor alimentorum non poteſt petere pecuniam vel æſtimationem,ibid.nu.3
Creditori legatum factum non valet,niſi aliquam afferat vtilitatem,tit.2 q.9.num.5
Crimen læſæ maieſtatis humanæ , & diuinę æquiparãtur, tit. 7.q. 14.num.21
Crotus in l.ſi conſtante, in 2.lect.num.143. ff.ſol.matr.reprobatur,tit.9 .q.44.num.55
Crudelis in ſe,multo crudelior erit in alios, titu.1.q.110.num.5
Cuicitra præſtari poteſt ei, cui relinquuntur alimenta , tit.4.q.7. numero 3
Culpa patris non nocet filio,tit.1. q.13.num.4
Culpa vnius non debet alteri nocere,eod tit,q.38.nu.28
Culpa reputatur ei,qui ſe in neceſſitate coniecit,titu.1.q.128.numero 5
Culpa ſua cuique nocere debet,tit.4 q.5.num.14
Culpa non conſideratur,quando non eſt ordinata ad caſum, ibidem,num.16
Culpa difficile probatur,tit.4.q.15.num.48
Culpa non præſumitur,ſed probanda eſt,ibid.num.51
Culpa debet eſſe damnoſa culpoſo,tit.7.q.5.num.4
Culpa ceſſat,quando quis credidit alij,eod.tit.q.37.num.55
Culpa eſt nõ cogitare quod facile poterat prouideri,tit.9.q.43.n.37
Culpam obijciens marito, quod non adhibuerit medicum vxori infirmæ,probare debet quod extaret medicus in loco,titu.9.q. 28.num.9
Culpam tutori obijciens,quod pupillarem pecuniam non conuerterit in emptionem prædiorum probare debet , quod extarent prædia venalia,ibid.num. 10
Culpam obijciens tenetur probare,titu.1.q.48. num.58.& tit.7. q.1.num.21
Culpam obijcere nemo poteſt,ex qua ipſe damnum non ſenſit, tit. 9.q 26.num.17
Cum,dictio,magis coniungit quam copula,&,tit.2.q.7.num.5
Cum,dictio,copulat æqualiter, eod.tit.q 15.num.206
Cum,dictio,copulat æque principaliter,ibid.num.207
Cura domus ſi ſint demandata ei, cui relicta ſunt alimenta, non præſumitur eſſe cauſa legati,tit.2.q.3.num.3
Cura defertur ei,ad quem pertinet ſucceſſio,titu.9.q.20.num.6
Curatus deſerens propria authoritate curam animarum, poteſt puniri,tit.1.q.60.num.4
Cuſtodes imperiti,qui timet offendi, ſed eis prouidere debet de alimentis,eod.tit.q 76.num.10

Damnato

Digitized by Google

INDEX.

D

Damnato ob læſam maieſtatem denegantur alimenta, titu. 1. q. 159. num. 9
Damnato in metalla debentur alimenta, tit. 7. q. 39. num. 5
Damnatus ad mortem ali debet dum differtur ſententiæ executio, tit. 1. q. 72. num. 4
Damnatus ad metalla retinet ius naturale, & illius iuris executiuæ, tit. 8. priu. 7. num. 7
Damnatus ad metalla, eſt alimentorum capax, ibid. num. 5
Damnatus ad metalla agit ad alimenta, tit. eod. priu. 78. num. 9
Damni & lucri non eſt par ratio, tit. 1. q. 42. num. 93
Damni vitandi ratio fauorabilior eſt quam lucri captandi, eod. tit. q. 43. num. 5
Damni vitandi ratio potior eſt, quam lucri captandi, titu. 6. quæſtio. 5. num. 20
Damno de vitando tractans præfertur ei, qui tractat de lucro, titu. 1. q. 100. num. 3
Damnum dediſſe videtur, qui damni cauſam dat, titu. 5. quæſtio. 1. num. 58
Damnum quiſque ſibi imputare debet, quod ſua culpa ſentit, titu. 7. num. 42
Damnum pati aliud eſt, quam lucrũ non facere, tit. 9. q. 18. n. 19
Damnum non conſideratur ex euentu, quando actus ita ſe habebat ad lucrum ſicut ad damnum, eod. tit. q. 41. num. 22
de Damno tractanti ſubueniendum eſt potius, quam ei qui de lucro, eod. tit. q. 43. num. 19
Dare ordinate qui vult, incipiat a ſeipſo, tit. 1. q. 91. num. 5
Dare eſt dominium transferre, tit. 9. q. 14. nu. 7
Dare in ſolutum non poteſt, qui non habet rerum ſuarum adminiſtrationem, eod. tit. q. 32. num. 8
Datio in ſolutum facta vero creditori ab inquiſito ſuſtinetur, ibid. num. 41
Datio in ſolutum facta pro maiori ſumma, quam ſit debitũ, non retractatur niſi ſoluto integro debito, ibid. num. 51
Datio in ſolutum facta vero creditori a reo lite pendente, non valet, niſi facta pro iuſto pretio, ibid. num. 78
Datio in ſolutum reuocatur in totum quando facta eſt pro maiori ſumma quam ſit debitum, ibid. nu. 79
Datio in ſolutum non reuocatur, quando non eſt erratum in quantitate debiti, ſed res data eſt, quæ eſt maioris valoris, ibid. numero 80
Datio in ſolutum facta a parte de re, quæ eſt maioris valoris, quã fuerit æſtimata, in nullo reuocatur, ibid. num. 81
Datio in ſolutum facta a iudice de re maioris valoris, quam ſit debitum, non vitiatur in totum, ſed illud plus reſtituitur debitori, ibid. nu. 83
Debitor neceſſarius cenſetur legare animo compenſandi, titu. 1. q. 10. num. 11
Debitor moroſus tenetur ad intereſſe, eod. tit. q. 42. num. 4
Debitor non præiudicat creditori, ibid. num. 69
Debitor põt non acquirere in præiudiciũ creditoris, ibid. nu. 110
Debitor in diem non tenetur interim alere creditorem, titu. 1. q. 44. num. 6
Debitor in diem cogitur ſoluere ante diem, quando neceſſitas vrget, ibid. num. 25
Debitor in diem poteſt ante diem ſoluere, ibid. nu 55
Debitor in diem, qui cogitur ante diem ſoluere, eo, quod non inuenit fideiuſſores, deducit interuſurium medij temporis, ibidem, num. 58
Debitor in diem, non poteſt ante diem ſoluere, quando intereſt creditoris, ibid. num. 59
Debitor, cui mitigationis gratia conceditur, non poteſt partem ſoluere vel interuſurium deducere, ibid. nu. 60
Debitor carceratus relaxari debet, quando creditor recuſat illum alere, tit. 1. q. 71. num. 5
Debitor carceratus alendus eſt etiam a ceſſionario creditoris, ibidem, nu. 4
Debitor carceratus retineri poteſt donec pro alimentis ſatisfecerit commentarienſi, ibid. num. 5
Debitor aliquando ex pacto habet beneficium, ne cõueniatur vltra quam facere poſſit, tit. 1. q. 78 num. 16
Debitor eccleſiæ non exigitur, niſi deductis prius alimentis, ibidem, num. 23
Debitor, qui ceſſit bonis, ſi deuenerit ad pinguiorem fortunam tamen deducit alimenta, ibid. nu. 25
Debitor negans debitum, amittit beneficium, ne conueniatur vltra quam facere poſſit, ibid. num. 30
Debitor eccleſiæ non deducit alimenta aduerſus eccleſiam, quæ ſit pauper, ibid. num. 38
Debitor pupilli non poteſt eſſe tutor, tit. 4. q. 13. num. 13
Debitor non tenetur debitum ferre ad domum creditoris, qui ſit diuerſi domicilij, tit. eod. q. 12. num. 2
Debitor ſoluit in domicilio creditoris, quando conſtat de tacita teſtatoris voluntate, ibid. num. 3
Debitor, qui reuerentiam debet creditori, tenetur debitum deferre ad domum creditoris diuerſi domicilij, ibid. num. 6
Debitor tenetur debitum ferre ad domum creditoris, qui eiuſdem ſit fori, ibid. num. 7
Debitor tenetur debitum ferre ad domum creditoris, quando alias debitum eſſet inutile, ibid. nu. 14
Debitor generis non liberatur re perempta, ibid. num. 17
Debitor generis liberatur re perempta, quando genus debetur tanquam ſpecies, ibid. num. 18
Debitor quantitatis reſpectu ſpeciei, iudicatur debitor ſpeciei, ibid. nu. 19
Debitor qui cepit vno in loco, cogitur in futurum ſoluere eodẽ in loco, ibid. num. 21
Debitor antequam ſoluat æs alienum, poteſt in foro conſcientiæ retinere ſibi alimenta moderata, non tamen lauta, titu. eod. q. 18 num. 44
Debitor alimentorum poſt moram tenetur ad æſtimationem, ti. eod. q. 17. nu. 4
Dibitor generis liberatur perempta ſpecie, quando genus debetur contemplatione ſpeciei, tit. 5. q. 1. num. 30
Debitor interpellatus ſolum extra iudicium, ſi in iudicio negauit, condemnatur in expenſis, tit. eod. q. 3. num. 36
Debitor putatiuus ſi dotem ſoluit, illam repetit, titu. 6. quæſtio. 6. num. 3
Debitor quando ſoluit, præſumitur velle extinguere debitum, tit. eod. q. 12. num. 22
Debitor ſpeciei liberatur ſpecie extincta, tit. 7. q. 20. num. 16
Debitor generis non liberatur re extincta, ibid. num. 17
Debitor etiam in iudicijs ſtricti iuris cogitur fideiubere ex cauſa noua, ibid. nu. 20
Debitor, qui bonis ceſſit poteſt conueniri ſi deuenit ad pinguiorem fortunam, tit. 7. q. 42. num. 9
Debitor ſuſpectus de fuga, capi poteſt die feriata ad honorem Dei, tit. 8. priu. 2. num. 12
Debitor poteſt inuito creditori ſoluere ante tempus, ſi velit etiã refundere intereſſe, tit. eod. priuil. 12. num. 30
Debitor in diem ſi efficitur ex noua cauſa ſuſpectus carceratur, vt fideiubeat, tit. eod priu. 16. num. 9
Debitor, qui ceſſit bonis tenetur eatenus ſoluere, quatenus ſibi remaneat pro alimentis, ſi deuenit ad meliorem fortunam, tit. eod. priuil. 28. nu. 1
Debitor, qui poſt ceſſionem factus eſt diues, an habeat in foro cõſcientiæ priuilegium ne teneatur vltra quã facere poteſt, vbi vide de veritate, ibid. num. 2
Debitor inops non tenetur ſoluere, ſed debet petere remiſſionẽ a creditore, ibid. num 5
Debitor qui coacte ceſſit bonis cum ignominia liberatur in totũ, etiam ſi deueniſſet ad meliorem fortunam, ibid. num. 7
Debitor ex cauſa alimentorum non auditur in appellatione, niſi prius ſolutis alimentis, tit. eod. priu. 60. num. 10
Debitor non poteſt ingredi religionem, vt debitum ſoluere prætermittat, tit. eod. priu. 68. num. 3
Debitor in diem, vel ſub conditione non cogitur ſoluere ante diem, vel conditionis euentum, tit. eod. priu. 77. num. 1
Debitor in diem, non cogitur ſoluere ante diem, etiam ſi creditori ſuperueniat neceſſitas, ibid. num. 5
Debitor in diem ſuſpectus de fuga retineri poteſt, vt caueat, licet exigi non poſſit ante diem, ibid. nu. 8
Debitor fiſci quando exigitur ante deducit interuſurium medij temporis, ibid. nu. 9
Debitor debitoris fiſcalis, cum ante diem exigitur, detrahit medij temporis interuſurium, ibid nu. 10
Debitor grauatus dare certum quid annuum de certo prædio, poteſt prædium tradendo ſe liberare, titulo 9. quæſtio. 41. numero 13
Debitor, qui iurauit ſoluere in pecunia, non poteſt offerre bona in ſolutum, ibid. num. 18
Debitor confitendo ſe prius rem alij obligaſſe, non præiudicat creditoribus, tit. eod. q. 42. num. 27
Debitor recte ſoluit ſuo creditori pendente accuſatione, titu. 9. q. 52. num. 17
Debitor poteſt aliud pro alio ſoluere volente creditore, tit. eod. q. 33. num. 19
Debitori, qui ceſſit bonis, alimenta ex ſuis bonis relinquuntur inſpectis redditibus, tit. 7. q. 6. num. 23
Debitoris intereſt debita non accumulari, titu. 1. q. 42. nu. 105
Debitum ſoluendum eſt antequam beneficium impendatur, tit. eod. q. 18. num. 11
Debitum ex cauſa ſeruitij præſtari debet pro rata ſeruitij, tit. eo. q. 53. num. 19
Debitum ex vna cauſa, quando poſſit in aliam transfundi, titu. eod. q. 42

INDEX.

Debitum a natura peti poteſt iure actionis, quãdo proceditur ex æquo, tit. 3. q. 1. num. 13
Debitum annuum peti poteſt prima die anni, titu. 4. q. 17. num. 7
Debitum vnum, quando conuertitur in alterum, extinguitur primum, & ſecundum non aſſumit illius naturam, titu. 5. quæſt. 1. num. 57
Debitum ex vna cauſa poteſt de conſenſu partium transfundi in aliam cauſam, tit. 6. q. 3. num. 51
Declaratio voluntatis fieri poteſt abſente parte, titu. 1. quæſtio. 48. num. 47
Declaratio extra iudicium facta valet quoad ea, quæ pendent ab animo declarantis, ibid. num. 48
Declaratio fieri ſemper poteſt, tit. 6. q. 8. nu. 67
Declaratio retrahitur ad tempus actus geſti, ibid. num. 68
Declaratio non retrahitur, quando tempore medio quæſitum eſt ius tertio, ibid. num. 69
Declaratio ex interuallo facta non prodeſt, ibid. num. 70
Decretum iudicis facit præſumi omnia ſolemniter acta, tit. 8. priuil. 56. num. 113
Decuriones non aluntur a ciuitate, niſi quando lapſi ſunt facultatibus, tit. 1. q. 61. num. 1
Defendere alium qui promiſit contra quemcunque, non tenetur contra ſeipſum, tit. eod. q. 91. num. 2
Defenſio etiam diabolo non eſt deneganda, titu. eod. quæſtione 128. num. 4
Defenſio eſt de iure diuino, naturali, & ciuili, titu. 9. quæſtio. 32. numero 25
Delegato tranſeunti ad alium locum debentur expenſæ victus, titu. 1. q. 68. num. 5
Delegato Principis prouidendum eſt de equis, & vecturis, quando exit prouinciam, tit. 4. q. 21. num. 11
Delegati ordinarij habet victum, quando exit domicilium, tit. 1. q. 79. num. 2
Delegatus conſequitur expenſam victus, quando exit ſuum domicilium, alias non, ibid. num. 1
Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum conſequitur impenſam victus ab ordinario, qui illam deputauit, ibid. nu. 3
Delegatus ad vnam cauſam malitioſe deputatus ab ordinario, cõſequitur victum a delegante, quando exit domicilium, ibid. numero 4
Delegatus quando intra duas dietas proficiſcitur, habet victum ab vtraque parte, ibid. num. 5
Delegatus intra vnam dietã capit victum, & impenſam ab impetrante, ibid. num. 6
Delegatus conſequitur impenſam a iudice, quando altera pars eſt inops, ibid. num. 7
Delegatus etiam, cui ſint pinguia beneficia in computatione alimentorum non detrahit, quod domi impendiſſet, titu. 4. quæſtio. 25. num. 10
Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum nihil habet pro alimentis, quando iudicat in ciuitate, ibid. num. 11
Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum habetur pro ordinario, ibidem, num. 12
Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum poteſt ſubdelegare, ibid. num. 15
Delegatus, quando conſequatur alimenta, & diſtinguitur inter delegatum a Principe, & delegatum ab inferiore, ibidem, numero 14
Delicta paria tolluntur mutua compenſatione, titu. 7. quæſt. 16. numero 47
Delicta puniuntur ob publicam vindictam, ibid. num. 65
Delictum non præſumitur, tit. 1. q. 123. num. 6
Delictum proprium puniri debet potius, quam alienum, tit. eod. q. 5. num. 7
Delictum in committendo eo maius eſt, quod fit omittendo, tit. 9. q. 25. num. 64
Delictum vnius non debet in altero puniri, tit. eod. q. 31. nu. 6
Delinquens non poteſt alienare poſt commiſſum delictum, quando bona cõfiſcantur ipſo iure, & fiſcus directo vendicat bona, tit. 8. priu. 55. num. 1
Delinquens etiam quando bona ipſo iure publicantur, poteſt licite alienare pro alimẽtis poſt commiſſum delictum, ibidem, numero 4
Delinquentes extrahens ab hoſpitali erecto authoritate Epiſcopi, punitur, tit. 9. q. 17. num. 2
Delinquenti non eſt deneganda defenſio, tit. 1. q. 128. num. 6
Deportato, vel damnato ad metalla præſtantur alimenta relicta, eod. tit. q. 17. num. 22
Deportati poſſunt actionem exercere, tit. 8. priuil. 7. num. 8
Deportatus habetur pro mortuo, ibid. num. 9
Deportatus eſt inteſtabilis, tit. 7. q. 39. num. 1
Deportatus non poteſt inſtitui, ibid. num. 2
Deportatus habetur pro mortuo, ibid. nu. 3
Deportatus non poteſt agere, ibid. num. 4
Deportatus ficte non vere dicitur mortuus, ibid. num. 8
Deportatus non poteſt agere, ibid. num. 9
Delinquens rem aliquam perdit omne ius quod habet in ea, titu. 8. priu. 63. num. 8
Deſcendentibus quibus debetur legitima, nõ debet aſſignari pro alimentis minor quantitas, quam importet legitima, titu. 4. q. 23. num. 4
Deſtinatum fictione iuris habetur pro facto, tit. 9. q. 7. num. 6
Determinatio reſpiciens plura determinabilia, debet omnia æqualiter determinare, tit. 2. q. 15. num. 83. & tit. 6. q. 3. nu. 7. & tit. 7. q. 12. num. 4
Deus, quos coniunxit, homo non ſeparet, tit. eod. q. 26. num. 12
Dictus, & prædictus, dictio, refertur ad perſonas, quæ legi poſſunt in inſtrumento, tit. 8. priu. 31. num. 4
Dictus, dictio, non refertur niſi ad eos, qui corporeis oculis legi poſſunt, tit. 9. q. 13. num. 32
Dies interpellat pro homine, tit. 1. q. 42. num. 125
Dies incerta non interpellat pro homine, ibid. num. 131
Dies tacita interpellat pro homine, ſicut expreſſa, ibidem, numero 131
Dies appoſitus fauore creditoris non impedit ante agi cum effectu, ibid. num. 146
Dies interpellat pro homine, & impedit moram purgari, tit. 8. priuil. 47. num. 5
Dignitas ſi augetur, non extinguit legatum, tit. 1. q. 8. nu. 10
Dignitas præcedens non attenditur, quando eſt omiſſa ob culpam propriam, tit. 4. q. 18. num. 63
Dignitas inter canonicos conſideratur reſpectu eccleſiæ, non vt quiſque erat in ſeculo, ibid. num. 73
Dignitatem qui perdit, non excuſatur ab onere iniuncto habenti dignitatem, tit. 6. q. 18. num. 23
Dilationes breuiores dantur in cauſa alimentorum, titu. 8. priuil. 2. num. 6
Dilatio cenſetur conceſſa fauore debitoris, tit. 1. q. 42. num. 50
Dilatio prodeſſe debet, non autem nocere, eod. tit. q. 44. nu. 5
Diſcipulo ſancta videri debet perſona magiſtri, eod. tit. q. 53. n. 4
Diſcipulus exhibere debet reuerentiam doctori ſuo, ibid. num. 6
Diſpenſatio aduerſus ſpiritualem cognationem non ſolet concedi, ibid. q. 11. num. 13
Diſpenſatio pro vno impedimento cõceſſa intelligitur, dummodo aliam legem non offendat, tit. 9. q. 30. num. 45
Diſpenſatio eſt gratia etiam ſi ſit correctoria, eod. tit. q. 31. nu. 53
Diſpenſatio a iure ciuili dicitur indulgentia, ibid. num. 54
Diſpenſatio late interpretatur, quatenus eſt gratia, ibid. num. 55
Diſpenſatio extenditur ad connexa, ibid. nu. 58
Diſpenſatio etiam rigoroſa extenditur ad dependentia, & conſecutiua, ibid. num. 59
Diſpenſatio conceſſa ſuper pluralitate beneficiorum, extenditur etiam ad incidentia, ibid. num. 60
Diſpenſatio trahitur ad conſecutiua, ibid. q. 44. num. 42
Diſpenſatio minoris ad beneficium curatum, continet diſpenſationem ne intra annum promoueatur ad ordines, ibidem, numero 43
Diſpoſitio dicitur fauorabilis, per quam alimenta alicui ordinantur, tit. 1. q. 59. num. 10
Diſpoſitio omnis reſtringitur per ſuam cauſam finalem, eod. tit. q. 1. num. 27
Diſpoſitio, quæ fit de maiori parte bonorum, æquiparatur ei, quæ fit de omnibus bonis, tit. 2. q. 15. num. 141
Diſpoſitio intelligitur de præſentibus, non de futuris, tit. 4. quæſtio. 15. num. 39
Diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus, ibidem, numero 40
Diſpoſitio quælibet per ſuam cauſam reſtringitur ad terminos rationis, eo. tit. q. 17. num. 12
Diſpoſitio quælibet verificatur in primo actu, eod. titu. quæſtio. 26. num. 14
Diſpoſitio intelligi debet, vt conueniat actui, ſuper quo fit, tit. 5. quæſt. 1. num. 4
Diſpoſitio quælibet reſtringitur ad ſuam cauſam, eodem titu. q. 5. num. 5
Diſpoſitio omnis intelligitur ſecundum præſentem ſtatum, tit. 7. q. 9. num. 12
Diſpoſitio intelligi debet ita vt aliquid operetur, ibid. num. 21
Diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus, eod. titu. q. 20. num. 22
Diſpoſitio quælibet reſtringitur ad primum actum, tit. 8. priuil. 31. num. 1
Diſpoſitione in generali non venit caſus priuilegiatus, eod. titu. priuil. 20. num. 6
Diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus, titu. eod. priuil. 56. num. 61
Diſpoſitio generalis non refertur ad alimenta, titu. 9. quæſtio. 9. numero 9

Diſpo-

Digitized by Google

I N D E X.

Diſpoſitio teſtatoris includit ſolum ea, quæ extabant tempore teſtamenti, non quæ ſuperuenerunt, eod. tit. q. 13. nu. 2

Diſpoſitio non reſtringitur ad primum actum, quando in eo non impletur effectus, ibid. num. 14

Diſpoſitio generalis habetur pro ſpeciali, quando verificari non poteſt niſi in vna re tantum, eod. tit. q. 15. num. 13

Diſpoſitio generalis non refertur ad cauſam piam, eod. tit. quæſtio. 16. num. 29

Diſpoſitio indiſtincta debet indiſtincte intelligi, ibid. num. 57

Diſpoſitio intelligi debet ſimpliciter, non ſecundum quid, ti. eo. quæſt. 17. num. 2

Diſpoſitio facta ſuper principali trahitur ad acceſſoria, eod. titu. quæſt. 31. num. 11

Diſpoſitio auth. præterea, C. vnde vir & vxor, eſt exorbitans, eo. tit. q. 37. num. 21

Diſpoſitio quælibet reſtringitur ſecundum ſuam cauſam, eod. tit. q. 43. num. 10

Diſpoſitum in caſu vero, locum habet in ficto, quando fictus æquiparatur vero, tit. 1. q. 15. num. 4

Diſtributiones quotidianæ clerici ſuſpenſi, vel excommunicati accreſcunt alijs, eo. tit. q. 82. num. 16

Diſtributiones quotidianæ non debentur ei, qui propria culpa nõ intereſt diuinis, tit. 7. q. 16. num. 14

Ditari in futurum quilibet præſumitur, eo. tit. q. 9. num. 13

Ditari in futurum quilibet præſumitur, non autem pauperi fieri, tit. 8. priu. 1. nu. 6

Diuertiſſe non dicitur mulier, quæ redit, titu. 1. q. 12. nu. 30

Diuiſio, quam pater facit inter filios, non valet, tit. 9. q. 2. nu. 16

Diuiſio inter ſocios ruſticos fit per capita laborantium, eod. titu. q. 20. num. 7

Diuitiæ ſunt vita hominis, tit. 6. q. 8. nu. 85

Diuortium non conceditur, niſi ob certa crimina, titu. 7. quæſt. 25. numero 14

Diuortium hodie non permittitur, ſed ex cauſis thori ſeparatio, tit. 9. quæſt. 13. num. 40

Doctor cenſetur conductus ad legendum, ſecundum conſuetudinem ſtudij, tit. 1. q. 66. nu. 5

Doctor propter ingratitudinem priuatur Doctoratu, titu. 6. q. 18. num. 12

Doctor expulſus de collegio, ſi reſtituatur, nõ recuperat primum locum, tit. 9. q. 27. num. 25

Doctores actu non legentes, ſed aduocantes, an ſint immunes a collectis, tit. 4. q. 11. num. 15

Doctori ſi nuberet Comitiſſa, nõ diceretur indigno nupſiſſe, ti. 1. quæſt. 6. num. 22

Doctori debetur ſalarium pro tempore abſentiæ, quando habet licentiam, eo. tit. q. 76. num. 7

Doctori alimenta dantur cum ſeruitore, tit. 4. q. 18. nu. 30

Doctoris dictum intelligi debet ſecundum legem, quam allegat, tit. 6. q. 19. num. 5. & tit. 7. q. 20. num. 28

Doctorum authoritas plurimum poteſt, vbi lex deficit, titul. 1. quæſt. 44. num. 14

Dolus nocere debet doloſo, tit. 1. q. 41. nu. 104

Dolus nemini debet commodum afferre, tit. 7. quæſt. 16. nu. 96. & eo. q. 17. num. 54

Dolus præponderat culpæ, ibid. num. 36

Dolus eſt non facere id ad quod quis tenetur, ibid. num. 42

Dolus præſumitur ex ſola ſcientia, tit. 9. q. 45. nu. 22

Dolus verus non inducitur ex ſola ſcientia, ibid. num. 24

Domeſtici magis probant facta in domo, quam extranei, tit. 6. q. 23. numero 29

Domo perempta quæ fuit eccleſiæ data cum onere alendi, non extinguitur onus, titu. 7. q. 34. num. 2

Domum qui poſſedit reſtituit fructus, habita ratione quanti coactus fuiſſet ſimilem conducere, non quanti domus alij locari potuiſſet, tit. 1. q. 45. num. 51

Domum alienam, qui habitauit, ſoluere tenetur quanti aliam conduxiſſet, non quanti illa potuiſſet locari, titu. 9. quæſt. 39. numero 2

Domus mentio, quando fit a teſtatore, intelligitur de ea, quam hæres inhabitat, tit. 4. q. 15. num. 7

Domus data cum onere alendi, licet comburatur, præſtanda tamen ſunt alimenta, tit. 7. q. 33. num. 15

Domicilium ſi additur ob dignitatem ſuperuenientem, non tollitur antiquum, tit. 1. q. 8. num. 11

Domini plures eiuſdem caſtri, ſi non conueniunt in exercitio iuriſdictionis, fiet diuiſio per tempora, tit. 4. q. 15. nu. 10

Domini duo eſſe poſſunt eiuſdem rei eodem tempore in caſu dotis, tit. 8. q. 49. nu. 6

Dominium eſt difficilis probationis, tit. 1. q. 112. nu. 14

Dominium non probatur ſola patris confeſſione, ibid. nu. 15

Dominium non probatur ex confeſſione, ibid. num. 16

Dominium probatur ex poſſeſſione, quando de eo agitur incidenter, ibid. num. 17

Dominium præſumitur ex poſſeſſione, q. 123. ibid num. 2

Dominium non transfertur ſine traditione, titulo 8. priuil. 61. numero 5

Dominium ſine traditione transferri non poteſt, conſenſu partium induci, ibid. num. 7

Dominium retro transfertur in donatorẽ, quando donatio reuocatur ob non præſtita alimenta promiſſa, vbi late, ibidem, numero 8

Dominium ſine traditione transfertur in eccleſia, & pia cauſa, ibid. numero 9

Dominium non transfertur in donatorem ob non pręſtita alimenta promiſſa, quando donatio facta eſt eccleſiæ, ibid. nu. 10

Dominium transfertur per traditionem ſubſiſtente aliquo titulo, tit. 7. q. 33. num. 11

Dominium rei legatæ non tranſit cum effectu in legatarium, niſi ſequuta acceptatione, tit. 9. q. 16. nu. 3

Dominium rei legatæ non tranſit recta via in legatarium, quando legatum conſiſtit in quantitate, eod. tit. q. 29. nu. 19

Dominium bonorum hæretici tranſit recta via in fiſcum a die cõmiſſi delicti, eod. tit. q. 32. nu. 5

Dominus ſciens feudi alienationem, & non contradicens, videtur conſentire, tit. 1. q. 6. num. 20

Dominus objiciens vaſallo alienationem, probare debet, quod ſciuerit rem eſſe feudalem, eod. tit. q. 48. nu. 42

Dominus non opponit hæredi feloniam, quam non oppoſuit, contra vaſallum viuentem, ibid. nu. 44

Dominus non opponit caducitatem canonis non ſoluti, quando illam non declarauit viuente emphyteuta, ibid. nu. 45

Dominus poteſt emphyteuta non vocato, rem alij concedere, ſi emphyteuta alienauit ipſo inſcio, ibid. nu. 50

Dominus rem emphyteuticam concedendo alij, videtur caducitatem declarare, ibid. num. 51

Dominus tenetur alere vaſallum de fructibus feudi ad ſe reuerſi, eod. tit. q. 55. nu. 13

Dominus alit vaſallum pauperem, eod. tit. q. 56. nu. 1

Dominus eiſdem cauſis priuatur directo feudi dominio, quibus vaſallus perdit feudum, ibid. num. 5

Dominus & vaſallus non iudicantur ad imparia, ibid. nu. 8

Dominus priuatur, ſi interpellatus per annum, & diem recuſet vaſalum inueſtire, ibid. nu. 6

Dominus perdit proprietatem, ſi vaſallo negat facere iuſtitiam, ibid. nu. 8

Dominus poteſt ſubditis imponere collectam pro defenſione ſtatus, ibid. q. 57. num. 3

Dominus recipiendo canonem remittere videtur pœnam caducitatis iam commiſſam, tit. 5. q. 3. num. 36

Dominus petendo fidelitatem a vaſallo videtur remittere caducitatem commiſſam, ibid. num. 64

Dominus petẽdo canonem ab emphyteuta remittit caducitatem commiſſam, ibid. nu. 67

Dominus reddit alimenta præſtita ſeruo ipſo inuito, vel ignorante expoſito, eo. tit. q. 19. nu. 1

Dominus, qui ob non ſolutum canonem expulit emphyteutam, non poterit canonem petere, tit. 7. q. 17. nu. 43

Dominus expellens colonum deficientem in ſolutione, poteſt nihilominus penſionem petere, ibid. num. 46

Dominus habet poteſtatem vitæ, & necis in ſeruum, ibid. quæſt. 29. numero 4

Dominus non poteſt ſupra modum ſæuire in ſeruum, ibid. num. 5

Dominus non poteſt imponere ſubditis collectam, niſi vrgeat neceſſitas, ibid. q. 30. num. 10

Dominus antequam collectam imponat ſubditis, excutere debet propriam crumenam, ibid. num. 12

Dominus nullam habet iuriſdictionem in vaſallum, niſi ratione feudi, eo. tit. q. 41. nu. 15

Dominus, qui negat ſeruo alimenta, cogitur illum vendere, tit. 8. priu. 64. num. 2

Dominus emendo feudum a vaſallo, videtur ipſi conſentire, ti. 9. q. 32. num. 22

Dominus fundi non liberatur a collectis, licet velit fundo cedere, eod. tit. q. 33

Dominus videtur caducitatem declaraſſe contra emphyteutam, quando rem alij conceſſit, eo. tit. q. 35. nu. 78

Dominus non tenetur pro facto ſerui, vel familia, eod. tit. quæſt. 36. num. 113

Dominus tenetur pro eo, quod factum eſt a familia de voluntate ſua, ibid. nu. 116

Dominus tenetur pro facto familiæ, quando affert domino vtilitatem, ibid. num. 118

Dominus recipiens canonem cum proteſtatione, non cenſetur remittere, ibid. nu. 137

Dominus deterens vaſallum perdit ius vaſallagij, eod. titu. quæſt. 27. numero 21

Donandi animus non præſumitur, tit. 6. q. 9. num. 2

I N D E X.

Donans eccleſiæ poteſt adijcere, quod ea non implente modum adiectum, liceat rehabere propria authoritate bona donata, tit. 1. q. 48. num. 76

Donans eccleſiæ paciſci poteſt, quod facto ſolius prælati reſcindatur donatio, & valebit pactum, eod. tit. num. 81

Donans vni cum pacto, quod poſt illius mortem tranſeat ad ſilium, poterit conſentiente donatario reuocare, eod. titu quæſtio. 7. num 12

Donans tenetur de euictione, quando incipit a promiſſione, nõ ſi a traditione, tit. 6 q. 9 num. 11

Donans non conuenitur vltra quam facere poteſt, titu. 9. quæſt. 41. num. 8

Donans certum quid annuum poteſt ſe liberare tradẽdo fundum illius reddituus, ibid. nu. 14

Donans in vita dicitur magis liberalis, quam legans, ibidem, numero 15

Donans certum quid annuum non liberatur ſoluendo in pecunia, ſi habet prædia, eod. tit. num. 17.

Donans certum quid annuum, ſi ſolutione quindecim annorum eſt liberatus, non tenetur ſupplere, ſi donatarius ſuperuiuat, ibid. num. 19

Donans quando fundum aſſignauit, illum recuperat, quandocunque decedat donatarius, ibid num. 23

Donans certum redditum poteſt aſſignare fundum mediocrem, ibid. num. 26

Donans certum redditum, ſi velit ſe liberare ſoluendo pro quindecim annis, interuſurium medij temporis non deducit, ibid. nume. 30

Donãti pinguius ſuccurritur, quàm ſoluenti debitum, eod. titu. numero 5

Donatario negante alimenta promiſſa, dominium rei donatæ ipſo iure retransfertur in donatorem, quando donatio facta erat ſub onere alendi, tit. 1. q. 48. num. 65

Donatario competit condictio ob cauſam ad repetendum donata, quando alimenta promiſſa non præſtantur, titu. 8. priuil. 61. numero 29

Donatario datur actio præſcriptis verbis ad repetendum donata, quando donator non præſtitit alimenta, ibid num. 32

Donatario datur actio ex l. ſi quis maior, ad repetendum data, ſi contractus eſt iuratus, ibid. num. 33

Donatario non alente, res donata vadit ad donantẽ libera ab omni obligatione, tit. 9 q. 42. num. 8

Donatario bona fide remittente bona donata ob defectum implementi reſoluitur omnis hypotheca, eod tit num. 14

Donatarius non tenetur alere donantem, ſed vide ibi de veritate, tit. 1. q. 48. num. 1

Donatarius priuatur re donata, ſi recuſat alere donantem, ibidem numero 6

Donatarius non priuatur re donata ob negata alimenta, quando non eſt donatio omnium bonorum, vel maioris partis, ibidem, num. 7

Donatarius tenetur alere donantem pro rata fructuum rei donatæ, ibid. nu. 8

Donatarius tenetur probare ſe præſtitiſſe alimenta, contra num. 60. eod. tit. num. 55

Donatarius, qui donatorem non alit iuxta promiſſa, non purgat moram, ibid num. 66

Donatarius omnium bonorum tenetur alere filios donatoris, eodem tit. q. 49. num. 2

Donatarius non eſt perſonaliter obligatus donatori, ibidem, numero 4

Donatarius alit filios ſpurios donatoris, ibid num. 8

Donatarius erga donantem tenetur ſolum ad antidora, titu. 3. quæſt. 3. num. 15

Donatarius nulla actione conueniri poteſt a donatore ad alimenta, ibid. num. 16

Donatarius conuenitur officio iudicis a donatore pro alimentis, ibid. num. 17

Donatarius conuenitur a filio ſpurio donatoris officio iudicis pro alimentis, ibid. nu. 19

Donatarius tenetur ad antidora, tit. 4. q. 23. num. 10

Donatarius præſtat alimenta pro valore rei, pro qualitate ſua, & donatoris, ibid. num. 11

Donatarius ſoluit alimenta ei, qui aluit donatorem, titu. 6. quæſtio. 1. num. 27

Donatarius non priuatur re donata, licet alimenta non præſtiterit donatori, quando defecit in modico, titu. 8. priuil. 61. numero 17

Donatarius, qui ob alimenta non præſtita, priuatur re donata, purgat moram tribus concurrentibus, eod. tit. num. 28

Donatarius actione præſcriptis verbis cogitur onus donationis exequi, tit. 9. q. 23. nu. 14

Donatarius cum onere alendi cogitur condictione ob cauſam reddere recepta, quando non obſeruat, ibid. num. 15

Donatarius cogitur actione præſcriptis verbis implere promiſſa, ibid. nu. 16

Donare iura ſuum nemo præſumitur, tit. 1. q. 42. num. 91

Donare eſt perdere, tit. 6 q. 1. nu. 4. & eod. tit. q. 5. num. 8

Donare eſt dilapidare, ibid. num. 9

Donare eſt perdere, tit 8. priu. 56. nu. 108

Donari videtur, quod ſine obligatione ſoluitur, titu. 4. quæſtio. 2. numero 16

Donari videtur, quod nullo iure cogente ſoluitur, titu. 6. quæſtio. 8. num. 59

Donari nemini poteſt res propria, eod tit. q. 9. num. 19

Donatio facilius inducitur ex ſanguinis coniunctione, tit. 1. quæſtio 14. num. 90

Donatio non præſumitur inter virum & vxorem, eodem titul. num. 112

Donatio inter virum & vxorem valet, quando fit de iure nondũ quæſito, eod. tit. num. 119

Donatio inter virum, & vxorem confirmatur morte, ibid. numero 122

Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi prius non fuerint petita, eo. tit q. 48. num. 9

Donatio non reuocatur ob negata alimenta, niſi propoſita querela, & declarata reuocatione, ibid. nu. 14

Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi donatori fuerunt præſtita ab alio, ibid. num. 15

Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi donator reſeruauit ſibi pro alimentis fructus bonorum donatorum, ibid. numero 16

Donatio ob negata alimenta reuocatur quando donatarius ſciuit egentiam, licet alius ei poſtea ſoluerit, ibid. nu 17

Donatio ob cauſam non reuocatur ob non præſtita alimenta, ibid. num. 21

Donatio proprie non dicitur, quando fit ob cauſam, ibid. numero 22

Donatio ob cauſam non reuocatur propter ingratitudinem, ibid. numero 23

Donatio ob cauſam reuocatur propter ingratitudinem, quatenus valor rei donatæ excedit cauſam, ibid. num. 24

Donatio ob negata alimenta non reuocatur, ſi donatarius ſit pupillus, eo. tit. num. 31

Donatio non reuocatur ob negata alimenta, quando donatarius deſtituit ob paupertatem, ibid. num. 34

Donatio non reuocatur ob non præſtita alimenta ab herede donatarij, ibid. num. 38

Donatio ſub modo, qui facit cauſam impulſiuam, non reuocatur modo non ſeruato, eo. tit num. 69

Donatio reuocatur ob ingratitudinem cõmiſſam a prælato ſimul cum capitulo, ibid. num. 73

Donatio ſuperuenientibus filijs reuocatur, etiam ſi promiſit donator eam non reuocare, eo. tit. q. 55. nu. 24

Donatio ob merita non reuocatur prætextu ingratitudinis, ibid. numero 29

Donatio remuneratoria continet permutationem, & habet titulum oneroſum, ibid. nu. 31

Donatio venit appellatione contractus, titu. 2. quæſtio. 1. numero 21

Donatio inter patrem, & filium, quibus caſibus ſuſtineatur, remiſſiue, ibid nu. 48

Donatio facta vni cum pacto, quod eo mortuo tranſeat in tertium ſtipulatore nocante, non poterit reuocari, eod. tit. quæſt. 7. numero 13

Donatio Principis erga filium in poteſtate non valet, eod. titu. q. 15. num. 63

Donatio fieri poteſt ad tempus, tit. 5. q. 3. num. 6

Donatio eſt ſpecies furoris, tit. 6. quæſt. 1. num. 5

Donatio non præſumitur, ſed potius fatuitas, ibid. num. 9

Donatio minor præſumitur, quando non poteſt alius ſenſus capi, ibid. num. 10

Donatio non præſumitur, etiam inter ſanguine coniunctos, ibid. numero 11

Donatio præſumitur, quando fit pauperi, ibid. num. 18

Donatio præſumitur, quando nulla ſubeſt neceſſitas faciendi eã, ibid. num. 23

Donatio præſumitur, quando aliquid datur a ſciente ſe non teneri, ibid. num. 24

Donatio facile præſumitur inter patrem, & filium, & inter aſcendentem, & deſcendentem, tit. 6. q. 5. num. 5

Donatio eſt ſpecie furoris, ibid. nu. 10

Donatio inter virum, & vxorem valet, ſi eſt modica, eo. tit. quæſt. 8. num. 31

Donatio non præſumitur, quando capi poteſt alia coniectura, ibid. num. 18

Donatio non præſumitur, quando ſumi poteſt alia coniectura, eo. tit. q. 11. num. 21

Dona-

Digitized by Google

I N D E X.

Donatio ob merita dicitur ſimplex, quatenus res donata excedit merita, ibid. num. 15
Donatio præſumitur in diuite, eod tit num. 47
Donatio eſt quaſi proprium principis, & magnatum, ibid. nu. 48
Donatio præſumitur ex ſanguinis coniunctione, eod. tit. quæſt. 12. numero 2
Donatio ex coniunctione ſanguinis non inducitur, niſi in caſibus expreſſis, ibid. num. 7
Donatio præſumitur quando frater redimit fratrem, ſi non proteſtatur, ibid nu. 8
Donatio non præſumitur etiam inter patrem, & filium, eod titu. quæſt. 17. num. 1
Donatio inter virum, & vxorem eſt prohibita. ibid. nu 3
Donatio inter virum, & vxorem ſuſtinetur de re modica, ibidem numero 9
Donatio præſumitur fauore dotis, eo. tit. q. 18. num. 1
Donatio inter virum, & vxorem reuocatur propter ingratitudinem, ibidem, numero 10
Donatio ob ſuperuenientiam liberorum non reuocatur, ſi facta eſt amico de re modica, dic tamen, vt ibi, eodem tit. quæſt. 11. numero 13
Donatio propter nuptias regulatur ſecundum dotem, etiam in ſtatutis, tit. 7. q. 16. num. 31
Donatio mutua valet inter virum, & vxorem, eod. tit. quæſt. 18. numero 5
Donatio valet inter ſponſum, & ſponſam, ibid. num. 8
Donatio inter virum, & vxorem non valet: poteſt tamen vnus eorum non acquirere, ibid. num. 9
Donatio cauſa mortis dum eſt in fieri comparatur contractui, ſed poſtquam eſt facta, eſt ſimilis vltimæ voluntati, titu 8. priuil. 22 numero 26
Donatio inofficioſa reuocatur a filio, eo. tit. priu 26 nu. 8
Donatio propter nuptias reſtituitur vxori, ſeu filio, quãdo ſubeſt iuſta cauſa, eo. tit. priuil. 34 nu. 5
Donatio cauſa mortis non valet, ſi non ſit expreſſé, vel tacité acceptata, eo. tit priuil. 36. nu. 85
Donatio eſt contractus nominatus etiam inſpecto iure antiquo, eo. tit. priuil. 61, num. 2
Donatio perfecta non poteſt reuocari, ibid. num. 3
Donatio reuocatur propter ingratitudinem, ſi donatarius neget alimenta donatori, ibid. nu. 4
Donatio excedens quingentos aureos non valet, niſi ſit inſinuata, eo. tit priuil 73 num 1
Donatio excedens quingentos aureos non valet, niſi inſinuetur, etiam ſi facta ſit filio a patre, ibid num. 2
Donatio facta alicui cum obligatione alimenta præſtandi, valet ſine inſinuatione, ibid. nu. 4
Donatio dicitur remuneratoria, quando ſit pro futuris meritis, ibid. num. 6
Donatio ſemper dicitur ob merita, ibid. nu. 7
Donatio facta piæ cauſæ non requirit inſinuationem etiam ſi excedat quingentos aureos, ibid num. 8
Donatio excedens quingentos aureos, non inſinuatur, quando ſit ex cauſa dotis, ibid. num. 9
Donatio facta a patre non reuocatur natiuitate filij naturalis, eo. tit. priu. 81. num. 10
Donatio inter patrem, & filium non valet, tit. 9. q. 2. nu. 15
Donatio facta filio a patre confirmatur morte, ibid. num. 17
Donatio facta filio a patre non confirmatur morte, niſi præceſſerit traditio, ibid. num. 18
Donatio filio facta vt confirmetur morte, ſufficit facta traditio, ibid. num 19
Donatio inter patrem, & filium confirmatur iuramento, ibidem, numero 20
Donatio inter virum, & vxorem, ex cauſa alimentorum eſt valida, eo. tit. q 9. num. 22
Donatio reciproca inter virum, & vxorem valet, quando ætas nõ eſt admodum impar, eo. tit q. 11. num. 24
Donatio inter virum, & vxorem reuocatur morte, vel diuortio, eo tit. q. 13. nu. 37
Donatio non præſumitur, eo. tit. q. 16. num. 25
Donatio ex cauſa alimentorum ei facta, quem tenetur alere, eſt inſinuanda, eo tit. q. 19. num. 13
Donatio dicitur contractus nominatus, eo. tit. q 23. num 8
Donatio non reſoluitur per pœnitentiam ob implementum non ſequutum, ibid. num. 51
Donatio cum onere alendi non reuocatur pœnitentia, ſed datur vno ad alimenta, eod. tit num. 17
Donatio continet tacitam cõditionem, quod poſſit reuocari propter ingratitudinem, eo. tit. q. 42. nu. 31
Donatione reſciſſa ob defectum inſinuationis, ſuſtinetur hypotheca, & obligationes factæ a donatario, ibid. nu. 11
Donationis præſumptio, vt excludatur, omnis præſumptio ſumitur, tit. 6. q 1. nu. 7
Donationis excluditur præſumptio, quando alia coniectura capi poteſt, eo. tit. q 5. nu. 7
Donatum non dicitur, quod compenſatur, tit. 1 q. 31. num. 4
Donatum non dicitur, quod pro oneribus matrimonij ſoluitur, eo tit. q. 108. num. 6
Donatum a Principe non confertur, nec imputatur, tit. 9 quæſt. 28. num. 14
Donator præſumitur habuiſſe alimenta a donatario, tit. 1. quæſt. 48. numero 20
Donator cenſetur remittere facultatem reuocandi donationem, quando poſt moram recipit alimenta a donatario. ibidem, numero 26
Donator non obijcit hæredi donatarij ingratitudinem, quam non declarauit contra defunctum, eo. tit. nu. 43
Donator dicitur caducitatem declarare, quando bona donata relinquit alij, ibid. nu. 49
Donator allegans alimenta ſibi non fuiſſe præſtita, tenetur probare negatiuam, eo tit. num. 60
Donator qui vult donationem reuocare propter ingratitudinẽ, tenetur probare, tit. 7 q. 1. nu 25
Donatori competit priuilegium deducendi quantum ſufficiat pro ſuo victu tit. 1. q 78. num. 11
Donatori alimenta præſtanda, ſecundum quantitatem fructuum rei donatæ, tit. 4. q. 23. num. 8
Donatori an pro valore rei donatæ, vel etiam vltra præſtanda ſint alimenta, ibid. nu. 9
Dos eſt neceſſaria ad ſuſtinendum onera matrimonij, tit. 1. queſt. 6. numero 23
Dos iuſta dicitur, quæ alimentis commenſuratur, eod. tit. quæſt. 30, numero 17
Dos datur, vt mulier ex ea alatur. ibid. nu. 18
Dos ſuccedit loco alimentorum, ibid. num. 19
Dos dicitur iuſta inſpecta conditione mulieris, & quantitate patrimonij, ibid. num. 20
Dos dari poteſt de bonis fideicommiſſo ſubiectis ſecundum qualitatem perſonæ, ibid nu. 21
Dos eſt apud maritum titulo oneroſo, ibid. num. 22
Dos ſponſæ data non ſtatim reuocatur, ſed expectanda eſt mors mariti, ibid nu. 23
Dos danda filiæ a matre debet reſpondere quantitati alimentorum, tit. 1. q. 14 num. 16
Dos non eſt minus fauorabilis, quam alimenta, eod. tit. queſt. 23. numero 10
Dos ſuccedit loco legitimæ, eo. tit. q. 31, nu 30
Dos ſeruire debet oneribus matrimonij, eo. tit. q. 32. nu. 4
Dos dicitur continere titulum oneroſum propter onus alimentorum, ibid. num. 5
Dos eſt patrimonium mulieris, eo tit. nu. 23
Dos eſſe debet apud maritum, donec ſuſtinet onera matrimonij, ibid num. 24
Dos datur propter onera matrimonij, quæ conſiſtunt circa vxoris alimentationem, eo. tit. q. 33. num. 8
Dos regulariter non ſufficit ad alimenta, ibid. num. 39
Dos vbi collocatur in tuto propter inopiam mariti, ſeruit nihilominus oneribus matrimonij, eo. tit. q 35. nu. 5
Dos conſtante matrimonio repeti poteſt, quando maritus vergit ad inopiam, eo. tit. q 36 num. 5
Dos dicitur patrimonium vxoris ſolum matrimonio, ſed eo durante dicitur patrimonium viri, eo. tit. q. 42. nu. 4
Dos ſeruire debet oneribus matrimonij, necnon & augmentũ, eo tit. num. 79
Dos conſiſtens in immobilibus reddi debet ſtatim non expectato anno, eo. tit. q 44. num 63
Dos non dicitur ſoluto matrimonio, eo. tit q. 45. num. 5
Dos datur, vt ex ea mulier alatur, ibid. num. 8
Dos data primo viro cenſetur repetita ſecundo, eo. tit. nu. 52
Dos repeti poteſt matrimonio conſtante ex cauſis non expreſſis, ſed ſimilibus, eo. tit. q 64 num. 12
Dos data per vnum ex vniuerſalibus ſocijs filiæ ſuæ, imputatur ſocietati, non autem patri, eo. tit. q 85 nu 7
Dos data nepti ab auo, imputatur in legitimã filij, qui tenebatur dotare, eo. tit. q. 102. num. 7
Dos data nepti ab auo, non imputatur in legitimam filij, qui erat pauper, & dotare non tenebatur, ibid num 9
Dos ſi legata ſit ſponſæ filiæ, intelligitur pro alimentis, ſi ſit pauper, tit. 2 quæſt. 13. num. 4
Dos ſuccedit loco legitimæ, quãdo propter illam ſtatutum excludit filiam a ſucceſſione, tit 3. q. 1. num 39
Dos tranſmittitur ad hæredes filia decedente ante nuptias, quando ſuccedit loco legitimæ, ibid. num. 40
Dos nullum recipit grauamen, quando legitimæ loco ſuccedit, ibid. numero 41
Dos ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum filium ſimpliciter, & abſolute excludit, ibid. num. 43

Dos

I N D E X.

Dos non ſuccedit loco legitimæ, quãdo ſtatutum excludit filiam ſimpliciter, ſed mandat eam dotari, ibid. nu. 45
Dos non tranſmittitur, nec filiæ faciens partem, quando ſtatutum excludit, factam ſimpliciter, & mandat dotari, ibidem, numero 47
Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum vult dotem dari in tempus nuptiarum, eo tit. num. 52
Dos ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum facit mentionem de legitima, puta dotetur vſque ad legitimam, ibid. nu. 56
Dos ſuccedit loco legitimæ, ſtãte ſtatuto excluſiuo fœminarum, quando extant coniecturæ, ibid. num. 57
Dos non ſuccedit loco legitimæ, licet ſtatutum reſpectu quantitatis velit eam commenſurari legitimæ, ibid. nu. 58
Dos congrua dicitur, quæ non eſt minor legitima, ibid. nu. 60
Dos ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum mandat filiam congrue dotari, ibid. num. 61
Dos ſubrogatur loco legitimæ, quando ſtatutum mandat, quod ſit tacita, & contenta, & plus non petat, ibid. nu. 64
Dos petitur ante nuptias, & tranſmittitur quando ſtatutum iubet eſſe tacitam, & plus non petere, ibid. nu. 65
Dos quando ſuccedit loco alimentorum, ſupplere debet vſque ad neceſſitatem alimentorum, ibid. num. 72
Dos ſuccedit loco legitimæ, quando pater filiæ excluſæ relinquit aliquam portionem, eo tit. num. 73
Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum filiam excludit, ſiue dotata ſit, ſiue non, ibid. num. 75
Dos eſt vniuerſalis, & continet acceſſiones, & alia, ibid. q. 5. nu. 2
Dos peti non poteſt conſtante matrimonio, ibid. num. 9
Dos iuſte reſtituitur vxori durante matrimonio, vt alat filios ex primo viro ſuſceptos, tit. 4. q. 15. nu. 5
Dos ſuccedit loco alimentorum, eo. tit. q. 13. num. 5
Dos data filiæ ſpuriæ reuertitur ad patrem dotantem, vel illius hæredes mortua filia, tit. 5. q. 7. num. 3
Dos filiæ data a patre redit ad dotantem mortua, eo. tit. nu. 6
Dos filiæ ex mortua non redit ad dotantem inſpecta conſuetudine Marchiæ, ibid. nu. 7
Dos filiæ nõ redit ad dotantem inſpecto iure canonico, ibidem, numero 8
Dos data filiæ ſpuriæ nõ reuocatur marito viuente, licet excedat modum alimentorum, ſecus eo mortuo, ibid. nu. 11
Dos filiæ ſpuriæ promiſſa reuocatur ſtatim quatenus excedit alimenta, licet aliud ſit quando fuit promiſſa marito, ibidem, numero 12
Dos data filiæ ſpuriæ non reuocatur a marito, qui ignorauit eam eſſe ſpuriam, & ibi de veritate, ibid. nu. 14
Dos data filiæ ſpuriæ cum pacto, quod tranſeat ad hæredes, non reſtituitur poſt mortem filiæ, ibid. nu. 53
Dos filię ſpuriæ non redit ad dotantem, ſtante pacto, quod ea ſine filijs decedente vir lucratur dotem, eo. tit. num. 47
Dos filiæ ſpuriæ non redit ad dotantem, quando ſtatutum diſponit, quod maritus lucretur dotem vxore decedente ſine filijs, ibid. num. 48
Dos data ab extraneo, cenſetur donata, tit. 6. q. 1. num. 21
Dos vxoris vnius ex ſocijs vniuerſalibus acquiritur omnibus ſocijs, eo. tit. q. 3. num. 4
Dos per vnum ex ſocijs data filiæ alterius ſocij quando repetatur, & quando non, eo. tit. num. 15
Dos de bonis communibus per vnum ex ſocijs data filijs proprijs alio ſciente, & patiente imputatur ſocietati, ibid. num. 13
Dos cenſetur data de bonis patris, etiam ſi dotando dixerit pro omni, & toto eo, quod conſequi poſſet ex paternis & maternis bonis, eod. tit. q. 13. nu. 10
Dos datur mulieri non ſolum vt poſſit nubere, ſed etiam vt maritus ſuſtinere poſſit onera matrimonij, tit. 7. q. 6. nu. 8
Dos datur, vt maritus onera matrimonij ſuſtineat, eod. tit. quæſt. 17. numero 1
Dos habet onus alimentorum annexum, vbicumque reperiatur, eo tit. q. 18. num. 7
Dos dicitur quid connexum, & connexum matrimonio, eo. tit. quæſt. 19. num. 8
Dos fiſco applicatur, quando vxor committit crimen læſæ maieſtatis, eo tit. q. 21. num. 4
Dos viduæ ſolui debet intra annum luctus, quando vir ſimpliciter illam reliquit, eo. tit. q. 22. nu. 13
Dos quando vxori reſtituitur conſtante matrimonio propter inopiam mariti, eo. tit. q. 35. num. 19
Dos ſi vxori conſtante matrimonio reſtituatur, vt ſe & ſuos alat, maritus liberatur, tit. 8. priuil. 34
Dos quando reſtituitur conſtante matrimonio, tenetur reſtituens probare, quod verſa ſit in vtilitatem vxoris, ſi vult liberari, ibidem, num. 6
Dos æquiparatur alimentis, eo. tit. priu. 56. nume. 10
Dos tranſigi non poteſt ſuper dote ſine decreto iudicis, ibidem, numero 11
Dos data filiæ non reuocatur propter ingratitudinem, eod. tit. priuil. 65. num. 11
Dos non eſt ſine matrimonio, nec ante matrimonium, ibid. numero 12
Dos non publicatur propter delictum vxoris, ibid. num. 3
Dos capi non poteſt pro executione ſententiæ latæ contra vxorem pro debito ciuili, ibid. num. 14
Dos profectitia non venit in publicatione bonorum filiæ, ibid. num. 16
Dos aduentitia non venit in publicatione bonorum filiæ, ibid. numero 17
Dos ſoluto matrimonio per mortem filiæ redit ad patrem dotantem, quando actio eſt communis patri & filiæ, eod. tit. priuil. 74. numero 1
Dos ſoluto matrimonio, morte filiæ vadit ad nepotes ex ea, ſi egeant, non ad patrem, ibid. nu. 2
Dos ſoluto matrimonio per mortem filiæ remanet apud filios ex ea, ſecundum opinionem Marini, ibid. num. 3
Dos vbi actio eſt cõmunis patri, & filiæ remanet apud filios matre mortua, ita vt de ea diſponere non poſſit, ibid. nu. 4.
Dos eſt fauorabilior alimentis, tit. 9. q. 1. num. 2
Dos continet cauſam alimentorum, ibid. num. 3
Dos, & alimenta habent ſe tanquam excedentia, & exceſſa, ibid. numero 13
Dos ſuccedit loco alimentorum, ibid. nu. 14
Dos poteſt augeri conſtante matrimonio, eo. tit. q. 8. num. 11
Dos vxoris alimentariæ diminuit legitimam filiorum, quia detrahitur tanquam æs alienum, eo. tit. q. 16. nu. 14
Dos tendit ad pietatem, eod. tit. nu. 18
Dos ſuccedens loco legitimæ nullum recipit grauamen, eod. tit. quæſt. 21. num. 9
Dos ſuccedens loco legitimæ tranſmittitur ad hæredes, filia decedente ante nuptias, ibid. num. 10
Dos ſeruire debet oneribus matrimonij, & ad hoc datur, eo. titu. quæſt. 31. num. 30
Dos relicta filiæ imputatur in legitimam illi debitam, eo. tit. q. 34. num. 4
Dos non imputatur in legitimam, quando in teſtamento relicta fuit legitima, ibid. num. 11
Dos ſoluta imputatur in legitimam ſimpliciter teſtamento relictam etiam, quando integra legitima fuit relicta, ibid. nu. 12
Dos non eſt vere, & proprie æs alienum, eo. tit. nu. 13
Dos non imputatur in legitimam, quando eodem teſtamento relinquitur dos, & legitima, ibid. num. 15
Dos relicta in pecunia non imputatur in legitimam filiæ, quæ legatum dotis acceptauit, ibid. num. 18
Dos mille aureorum ſufficit etiam pro Comitiſſa, eod. tit. quæſt. 37. numero 16
Dos ad excludendum quartam non ſufficit, quod ſit parua, niſi etiam ſit minima, ibid. num. 19
Dos eſt loco alimentorum, eo. tit. q. 43. nu. 32
Doté qui reſtituit, vt poſſit vxor ſe alere, probare debet maritus, quod vxor impenderit pecuniam in alimentis, eod. tit. quæſt. 34. num. 7
Dotes differunt a legitima, & ab alimentis, tit. 4. q. 1. nu. 7
Dotis fructus ſufficiunt pro alimentis, tit. 9. q. 43. nu. 40
Dotis iudicium eſt vniuerſale, tit. 1. q. 41. num. 9
Dotis relictum continet tacitam conditionem, ſi nuptiæ ſequantur, tit. 3. quæſt. 2. num. 46
Dotis acceſſiones ciuiles non petũtur actione de dote, licet aliud ſit in naturalibus, eod. tit. q. 2. num. 12
Dotis fructus ſunt mariti, tit. 7. quæſt. 7. num. 5
Dotis redditus raro, vel nunquam ſufficiunt pro alimentis vxoris, tit. 9. q. 37. num. 10
Dotis augmentum iudicatur eiſdem regulis, quibus dos, titu. 1. q. 41. num. 77
Dotis augmentum petitur actione de dote, eo. tit. q. 43. nu. 14
Dotalis fructus, & acceſſiones petuntur iure actionis, tit. 6. quæſt. 3. nu. 13
Dotalis fundus non venit in generali alienatione, titu. 1. quæſt. 37. num. 7
Dotalis fundus venit in generali bonorum alienatione, ibid. numero 8
Dotalis fundus prohibetur alienari fauore mariti, ibid. nu. 9
Dotalis fundi prohibetur alienatio, vt mulier non remaneat indotata, ibid. num. 10
Dotalis fundus ſi a marito alienatur, poterit ab vxore vendicari, eod. tit. q. 48. nu. 34
Dotalis fundus non poteſt alienari a marito vel vxore, vel ab vtroque ſimul, tit. 8. priu. 46. num. 1
Dotalis fundus ſi a marito alienetur, poterit ab eodem impugnari alienatio, ibid. nu. 3
Dotalis fundus valide alienatur cum iuramento, eod. titu. priu. 56. num. 47

Dota-

I N D E X.

Dotalis fundus poteſt ab vxore permutari inſcio marito, eod.tit. numero 99
Dotandi neceſſitas deſcendit a patria poteſtate, tit 6.q.18.nu.29
Dotans mulierem non videtur donare, quando eſt illius debito, eo tit.q 12.num.20
Dotans ſi eſt extraneus et debitor non præſumitur velle donare, ſecus in conſanguineo,ibid.num 21
Dotare de alieno,nō de proprio cenſetur,qui adminiſtrauit aliena negotia,eo tit.q.8.num.49
Dotata non dicitur, nec ſtatuto excluditur ea, cui dos ſit de propriis bonis data,tit.1.q.39.num.7
Dotata non excluditur a ſtatuto, quando dos fuit marito promiſſa,non vxori,tit.5.q 7 num.18
Duo ſi obſtant,vno ſublato,alterum remanet,tit.1.q.35.num.11
Duo vincula ſtrictius ligant,eo.tit.q.120.nu.9
Duo quando obſtant,vno ſublato , alterum non tollitur, titu.6. quæſt.3.num.45
Duo vincula magis ligant,eo.tit.q.8.nu.12 & q.13.nu.2
Duo quando obſtant, vno ſublato,alterum ſubſiſtit, ibid.nu.17
Duo vincula magis ſtringunt,eo.tit.q.19.num.15
Duo quando ſunt in obligatione,non liberatur debitor præſtando vnum,tit.7.q.12.num 25
Duo ſi extant impedimenta,vno ſublato remanet alterum,tit.8. priuil.6.num.18
Duo vincula magis ligant,quam vnum, quando alterum eſt impertinens,eod.tit.priuil.22.num 23
Duo impedimenta vbi ſunt,ſublato vno remanet alterum,eo.tit. priu.45.num.3
Duo iura ſi vni competunt,poteſt is vno repudiato,alterum conſequi,tit.9.q 25.num.38
Duo ſi obſtant,vno ſublato remanet alterum, eo.tit q.32.nu.39
Duo iura,quando competunt, poteſt vnum acceptari, & alterum repudiari,eo.tit.q.35.num.18
Dux quando aliquis creatur,tunc in eum transfertur ipſo iure regalia reſeruata,eo.tit.q.21.num.18

E

ECcleſia tenetur ad onera,quibus erant obligata bona,tit.1.q. 29.num.8
Eccleſia pro reparatione rector erogare debet partem fructuum antea perceptorum,eo.tit.q.33.num.24
Eccleſia tractans de damno , reſtituitur contra eccleſiam, ſecus ſi de lucro,eo.tit q.42.num.96
Eccleſia donataria priuatur re donata , ſi alimenta promiſſa non præſtitit,eo.tit.q.48 num.67
Eccleſia non poteſt eſſe ingrata,ibid.nu.68
Eccleſia non cadit in pœnam ob prælati factum, ibid.nu.72
Eccleſia non incurrit in pœnam l.ſi quis in tantam,C.vnd.vi,ob factum prælati cum capitulo,ibid.nu 74
Eccleſia alit patronum pauperem,eo.tit.q.54.nu.1
Eccleſia dicitur mater pauperum,ibid.nu.3
Eccleſia amplectitur omnes tanquam filios,ibid.nu.4
Eccleſia bona ſua pauperibus diſtribuit pro parte,ibid.num.5
Eccleſia magis tenetur erga patronum,quam erga alium,ib.nu.7
Eccleſia,quæ domo recepta promiſit me alere, tenetur etiam perempta domo,ibid.num.9
Eccleſia alit filios,& familiam patroni,ibid.nu.12
Eccleſia tenetur de homicidio,ſi ſciens permittat patronum fame perire,ibid.num.14
Eccleſia non alit vniuerſitatem patronam,ſed ſolos vniuerſitatis Rectores,ibid.num.17
Eccleſia pauper licet excuſatur a ſoluenda procuratione,tamen ſi ſequenti anno efficitur diues, ſoluit pro vtroque anno, eod.tit. quæſt.64.num.11
Eccleſia alit delinquentes,qui ad eam confugiunt, eod. tit.quæſt. 37.numero 1
Eccleſia miniſtrat expenſas, & alimenta ei, qui electus ad dignitatem cogitur litigare pro ea conſequenda , eod.tit. quæſt.64. numero 2
Eccleſia quando alij vnitur ſemper reſeruatur portio fructuum pro alimentis vicarij,ibid.num.8
Eccleſia poteſt in ſolidum exigere a debitore paupere,vt pauperiori ſubueniat,eo.tit.q.93 num.19
Eccleſia vendit vaſa omnia aurea, & argentea tempore neceſſitatis,tit.4.q.9.nu.4
Eccleſia aurum habet,vt pauperibus ſubueniat,ibi.nu.5
Eccleſia alit patronum in domo illius propria, eo.tit.q.14.nu.21
Eccleſia alit non ſolum patronum, ſed etiam filios, & familiam, eod.tit.q.18.num.18
Eccleſia ſi eſt diues, prouidet patrono de integris alimentis, non habito reſpectu ad iura donata,eo.tit.q.23.nu.13
Eccleſia diues prouidet omnibus patronis de alimentis neceſſarijs,ibid.nu.15
Eccleſia deſtructa redditus illius applicantur ſuperiori,vel Papæ, tit.5.q.6.num.25
Eccleſia alit patronum , qui non habet alimenta ſecundum ſuam condecedentiam,tit.7.q.28.num.2
Eccleſia non alit patronum,quando deductis alimentis curati, & familiæ nihil ſupereſt,eo.tit.q.32.nu.1
Eccleſia dicitur pauper, quando non habet integra alimenta pro his omnibus,qui eccleſiæ ſeruiunt,ibid.nu.3
Eccleſia alit vicarium,quantum poteſt,& non vltra, ibid.nu.5
Eccleſia non poteſt ſubuenire patrono , ſine licentia Epiſcopi , ibid.num.20
Eccleſia patronata non alit ſingulares perſonas de populo,quando ius patronatus eſt penes vniuerſitatem, ibid.nu.21
Eccleſia tenetur ſubuenire non ſolum patrono egenti , ſed etiam familiæ,& filijs,ibid.num.30
Eccleſia tenetur patronum egentem alere etiam ſi dos ab eo data caſu perierit,eo.tit.q.14.nu.1
Eccleſia cadit ab emphyteuſi, ſi non ſoluit canonem tempore debito,tit.8.priuil 61.num.14
Eccleſia cadens ab emphyteuſi ob culpam prælati , qui non ſoluit canonem,ibid.num.15
Eccleſia vtitur iure minoribus,ibid nu.16
Eccleſia poteſt exigere a debitore vltra quam facere poſſit,quando prælatus egeat,eo tit priuil.84.nu.4
Eccleſia non tanto fauore gaudet,quanto alimenta,tit.9.quæſt.3. numero 7
Eccleſia non reſtituitur ob ſupernenientes probationes , eod. tit. quæſt.11.num.14
Eccleſia ſi quis delinquentem extrahit,graui pœna punitur,eo.tit. q.17.num.2
Eccleſia non poteſt obijcere vaſallo defectum implementi ex quo ipſa nullum paſſa eſt damnum,eo.tit.q.26.num.68
Eccleſia, quæ iuxta teſtatoris præceptum non ædificauit monaſterium,reſtituitur,eo.tit.q.45.nu.10
Eccleſiam defendere qui promiſit, non eſt in mora, ſi ignorauit eam defenſione egere,tit.1.q.48.nu.12
Eccleſiam ædificari non permittit Epiſcopus, niſi prius congrue dotetur,eo.tit.q.84.num.7
Eccleſias qui cuſtodiunt,ne delinquens exeat,male faciunt, tit.9. quæſt.17.num.4
Eccleſiæ vbi relinquitur aliquid annuum,finitur præſtatio cētum annorum ſpatio,tit.5.q.6.nu.18
Eccleſiæ bona alienantur pro redemptione carceratorum , tit.6. quæſt.12.num.12
Eccleſiæ bona alienantur pro redimendo grauatum apud hoſtes captiuum,ibid.num.13
Eccleſiæ nomine multa peti poſſunt,quæ non poſſunt proprio nomine,tit.7.q.37 num.7
Eccleſię bona, quæ ſeruari non poſſunt, licet venduntur ſine ſolemnitatibus,tit.8.priu.45.nu.7
Eccleſiæ bona alienari non poſſunt ſine ſolemnitate, etiam in euidentem eccleſiæ vtilitatē, de quo tamen,vide in priuil.46.nu.1
Eccleſię bona vendi poſſunt ſine ſolēnitate pro ſubleuanda neceſſitate prælati,& monachorum,ibid.num.2
Eccleſiæ bona vendi poſſunt pro alendis pauperibus, ibid nu.3
Eccleſiæ bona collectantur,quando agitur de communi vtilitate, vel de pietate,ibid.num.4
Eccleſiæ bona obligari poſſunt pro alimentis parochianorum,& exterorum,ibid.num.5
Eccleſiæ bona valida alienantur in utilitatem eccleſiæ , idem eſt in bonis minorum,priuil.56.num.64
Eccleſiæ redditus, quando taxantur, deduci debet quidquid erogatum eſt in alimenta pauperum,& captiuorum redemptionē, tit.7.q.12.nu.14
Eccleſiæ immunitas ne inde delinquens extrahatur , eſt de iure diuino,eo.tit.q.17.num.6
Eccleſiæ bona valide alienantur in Epiſcopum ſine ſolemnitate , eo.tit q.22.num.25
Educari in domo cum quis debet , tunc recipiet alimenta in domo,tit.2.q.2.num.12
Educatio eſt de iure naturali,tit 1.quæſt.1.nu.2
Educatio filiorum deſcendit a iure naturali , eod.tit. quæſt. 106. numero 6
Educatio ſola non probat filiationem,eo.tit.q.126.nu.9
Educationis relicto comprehenduntur alimenta, tit.2.q.2.nu.11
Effectus dum ſequatur, non curamus de modo,tit.1.q.33. num.5
Effectus attenditur,non nomen,ſeu verba,eo.tit.q.45.nu.16
Effectus dum ſequatur,non curamus de modo, tit.9.q 16.nu.22
Effectus attendi debet, non verba,ibid.num.22.& num.61
Effectus præualet verbis,ibid.num.62
Effectus facti,non factum attendi debet,ibid nu.63
Effectus ſi ſequatur,non curamus de modo, eod.tit.q.28.num.19
Electio ſemel facta, quando variari poſſit,tit.4.q.4.nu.13
Electio mala nocet eligenti,tit.9.q.43.num.36

Electione

INDEX.

Electione ſemel facta, non datur variatio, tit. 5. q. 3. nu. 39
Eligens vnum ex beneficijs incompatibilibus, cenſetur alterum repudiare, ibid. num. 40
Eligere ſeipſum nemo poteſt, tit. 1. q. 94. num. 8
Eligere viam nemo præſumitur, per quam ſuum iudicium ſubuertatur, tit. 2. q. 1. num. 42
Eleemoſina nulli eſt deneganda, tit. 1. q. 19. num. 12
Eleemoſina eſt de præcepto, quando ſub eſt paupertas maxima, eo. tit. q. 96. num. 2
Eleemoſina danda eſt potius iuſto quam iniuſto, & ei qui eſt magis bonus, & magis domeſtico, quam alij, quod tamen limitatur ibi, eo. tit. q. 93. nu. 1
Eleemoſina magis eſt danda conſanguineo, quam extraneo, vbi vide, ibid. num. 2
Eleemoſina ciuibus prius quam forenſibus danda eſt, ibid. num. 7
Eleemoſina fieri prius debet vicinis, quam alijs, ibid. num. 24
Eleemoſina prius monialibus eſt danda, quam alijs, idem eſt in legato facto monaſterio, ibid. num. 26
Eleemoſina prius ſeni, quam iuueni datur, ibid. num. 27
Eleemoſina danda eſt prius infirmis, quam validis, ibid. nu. 28
Eleemoſina ſemper digniori danda eſt, ibid. num. 29
Eleemoſina prius nobili pauperi, quam ignobili diſtribuenda eſt, ibid. num. 30
Eleemoſina eſt eis danda in primis, quorum ſpecialem curam gerit qui dat, ibid. num. 37
Eleemoſina illi prius eſt danda, qui extrema laborat egeſtate, ibi. numero 38
Eleemoſina illi prius datur, de cuius bonitate ſumus magis certi, ibid. num. 39
Eleemoſina dari debet nō habita ratione quod egenus ſit bonus, vel malus, tit. 4. q. 5. num. 20
Eleemoſina quando datur, non attenditur dignitas pauperis, ſed indigentia, declarant ibi, eo. tit. q. 18. num. 57
Eleemoſina quando eſt in ſingulos taxata, non licet variare ex dignitate pauperum, eo. tit. num. 74
Eleemoſina ei quoque danda eſt, qui ſua culpa factus eſt pauper, tit. 7. q. 5. num. 12
Eleemoſina quando ei quoque danda ſit qui non eget, ſed non habet ſecundum ſuam condecentiam, ibi. q. 9. num. 29
Eleemoſinam ſi populus conuenit erogare ſacerdoti, vel eccleſiæ, cogi poteſt officio iudicis ad perſeuerandum, tit. 1. quæſt. 60. numero 6
Eleemoſinam ſi parochiani negent, non ſubtrahuntur eis ſpiritualia, ibid. num. 7
Eleemoſinam præſtare cogitur populus iuxta ſolitum, ſi conſuetudo habuit voluntarium, non neceſſarium initium, ibid. nu. 8
Eleemoſinas diſtribuere inter ciues officialis debet, non inter exteros, ibid. q. 93. nu. 8
Eleemoſinæ loco ſi debentur alimenta, conſideranda eſt facultas habentis, & inopia indigentis, tit. 4. q. 28. nu. 1
Emancipatio non tollit iura ſanguinis, tit. 1. q. 1. nu. 23
Emancipatio non tollit obligationem naturalem, eod. tit. quæſt. 17. numero 11
Emancipatio non tollit iura ſanguinis, ibid. num. 13
Emancipatio reuocatur propter grauem iniuriam, tit. 8. priuil. 65. numero 8
Emancipatio non reuocatur ob denegata alimenta ijs caſibus, quibus donatio non reuocatur propter ingratitudinem, ibidem, numero 32
Emancipati hodie non differunt a filijs in poteſtate exiſtētibus, tit. 1. q. 111. nu. 4. & 7
Emancipatus habetur pro mortuo, & non eſt in poteſtate patris, tit. 1. quæſt. 1. num. 21
Emancipatus retinet quaſdam reliquias naturales, ibid. num. 24
Emancipatus debet patri eandem reuerentiam, eo. tit. q. 17. nu. 12
Emancipatus non vocat patrem in ius ſine venia, eod. tit. quæſt. 37. numero 15
Emancipatus differt ab eo, qui eſt in poteſtate reſpectu nepotis, eo tit. q. 111. num. 7
Emancipatus non impugnat teſtamentum, ſicut filius in poteſtate, ibid. num. 8
Emancipatus non renunciat emancipationi, & renunciando non incidit in patriam poteſtatem, tit. 8. priu. 65. nu. 3
Emancipatus filius reincidit in poteſtatem patris, ſi patri neget alimenta, ibid. nu. 5
Emancipatus ab auo non reuocatur in poteſtatem patris, licet neget patri alimenta, ibid. num. 19
Emancipatus an perdat emancipationem, quam habuit ab auo, ſi neget alimenta patri, qui eſt hæres aui, ibid. num. 30
Emancipatus non redigitur in poteſtatem, quando pater eum concite emancipauit, ibid. num. 46
Emancipatus filius, qui ob negata alimenta redactus fuit in patriam poteſtatem, non poteſt de cætero emancipari, ibidem, numero 54
Emancipatus filius, qui ob negata patri alimenta reuocatur in patriam poteſtatem, habetur pro emancipato quoad ea, quæ ſuū concernunt incommodum, ibid. nu. 57
Emancipatus filius acquirit ſibi, non patri, tit. 9. q. 20. nu. 18
Emancipatus cadit poteſtatem patris ac ſi eſſet mortuus, ibi. nu. 31
Emphyteuſis finito tempore redit ad dominum libera, titulo 9. quæſt. 42. nu. 2
Emphyteuta non ſoluens, non cadit ſi eſt creditor domini, ſi vult compenſare, tit. 1. q. 42. num. 86
Emphyteuta deficiens in ſolutione canonis ob paupertatem, non cadit a iure ſuo, tit. 1. q. 48. num. 37
Emphyteuta allegans ſolutionem, tenetur probare, ibid. num. 54
Emphyteuta non poteſt alimenta alicui relinquere ſuper bonis emphyteuticis, tit. 4. q. 10. num. 8
Emphyteuta ſi ex pacto non poteſt expelli, intelligitur dum eſt emphyteuta, non autem quando eſt priuatus, tit. 5. q. 1. nu. 7
Emphyteuta, qui deficit in ſolutione canonis pro parte, cadit a tota re, tit. 7. q. 17. num. 23
Emphyteuta deficiens in modico, cadit a toto, ibid. nu. 24
Emphyteuta alienans partem rei, cadit a tota, ibid. nu. 25
Emphyteuta liberatur a ſolutione canonis re perempta, eod. tit. quæſt. 33. num. 1
Emphyteuta tenetur ad reparationem rei emphyteuticæ, ibidem, numero 18
Emphyteuta re in totum perempta, non tenetur ſtare expreſſo pacto, ibid. num. 19
Emphyteuta tenetur nouum dominum recognoſcere, tit. 8. priuil. 32. num. 4
Emphyteuta nouus, vel emptor tenetur dominum recognoſcere, quando res fuit alienata, ibid. num. 5
Emphyteuta creditor domini non priuatur, licet ceſſauerit ſoluere, ſi tamen eſt paratus compenſare, eo tit. priu. 53. num. 3
Emphyteuta non expellitur propter deteriorationem modici momenti, eo. tit. priu. 61. nu. 22. & 27
Emphyteuta priuatur, quando defecit in minima parte canonis, ibid. num. 23
Emphyteuta tunc maxime cadit ab emphyteuſi ob minimum defectum, quando tenetur ex pacto, ibid. num. 24
Emphyteuta non ſoluendo priuatur propter contemptum, ibid. numero 25
Emphyteuta ob modicam deteriorationem non priuatur, ibid. numero 27
Emphyteuta poteſt ſine alio aſſenſu libere rem emphyteuticam alienare in dominum, tit. 9. q. 22. nu. 26
Emphyteuta non poteſt renunciare rei inuito domino, eod. tit. quæſt. 23. num. 24
Emphyteuta, qui partem alienauit rei emphyteuticæ, an totum perdat, & idem in feudo, eo. tit. q. 23. nu. 68
Emphyteuta priuari non poteſt, niſi præcedente domini declaratione, ibid. num. 77
Emphyteuta turbare dicitur dominum ſi canonem non ſoluit, eo. tit. q. 26. num. 31
Emphyteuta dicitur dominum moleſtare, quando per triennium ceſſat a ſolutione, ibid. num. 33
Emphyteuta negans poſſeſſionem domino expelli poteſt, ibid. numero 56
Emphyteuta, qui vendidit rem ſine licentia domini, ſed non tradidit, non cadit a iure ſuo, ibid. num. 65
Emphyteuta negans rem emphyteuticam, priuatur, ibid. num. 71
Emphyteuta non poteſt inuito domino repreſentare futurorum annorum ſolutiones, eo. tit. q. 40. num. 26
Emphyteuta poteſt a principio ſoluere pro quindecim annis, eo. tit. q. 41. num. 3
Emphyteutæ remitti videtur caducitas a domino recipiente canonem poſt moram commiſſam, tit. 1. q. 48. nu. 27
Emphyteutæ plures non poſſunt inter ſe alienare rem emphyteuticam, tit. 8. priu. 36. num. 13
Emphyteutica bona, quando capiantur in executione iudicati, tit. 4. q. 10. nu. 33
Emphyteuta non priuatur per ſolam venditionem, niſi etiam tradiderit, tit. 9. q. 16. num. 67
Emphyteuta non priuatur, quia rem expoſuerit venalem, ibid. numero 68
Emphyteuta non priuatur propter venditionem, quæ ex aliqua cauſa ſit nulla, ibid. num. 69
Emptio & locatio conſenſu perficiuntur, tit. 7. q. 34. num. 7
Emptor, qui pretium non ſoluit, reſtituit fructus, etiam ſi non ſit in mora, tit. 1. q. 42. num. 19
Emptor in redhibitoria reſtituit non ſolum fructus, ſed quod receperat, & quod mancipium tardius tradiderat, eo. tit. quæſt. 124. numero 5
Emptor, qui ex ſtatuto cogitur reuendere, conſequi poteſt a contrahente integrum pretium, & ſi ipſe non perſoluerit, tit. 5. q. 3. num. 36

Emptor,

I N D E X.

Emptor,qui pretium ſoluit, reſtituit fructus perceptos etiam ſi non ſit in mora,tit.6.q.10.num.2
Emptor non lucratur fructus prædij empti . etiam pro rata pretij ſoluti,ſi integrum non ſoluit,tit.7.q.17.nu.4
Emptor de æquitate facit fructus ſuos pro rata ſoluti pretij, ibid. numero 7
Emptor,qui non ſoluit pretium, lucratur fructus,quando fuit habita fides,ibid. num. 10
Emptor pretium conuentum offerre non tenetur,niſi petatur,eo. tit.q.19.num.14
Emptor,qui non denunciauit litem, agit de euictione , ſi probat iuſtitiam euincentis,tit.9.q.42.nu.28
Emptor,non agit de euictione , quando propria culpa ſuccubuit, ibid.num.33
Emptor,qui non præſcripſit, cum poſſet, dicitur in culpa. & non agit de euictione,ibid.num.34
Emptore reſtituente rem venditori ipſo extinguuntur omnes obligationes.ibid. num. 17
Eo ipſo,dictio,importat ipſo iure,tit. 8 priu.64. num.7
Epiſcopo conuocato ad ordinandum,vel aliud extra diœceſim faciendum,dantur alimenta ab ijs, qui euocarunt eum , titu.1.q. 64 num.19
Epiſcopo proprio benefacere quis tenetur,potius quam domino, vel principi,vel regi,eo.tit.q.98.nu.5
Epiſcopo viſitanti ex neceſſitate officij,non miniſtrantur alimenta,tit.4.q.22 num.1
Epiſcopo viſitanti integra debentur alimenta , non detracto eo , quod domi impendiſſet,eo.tit.q.25.nu.9
Epiſcopo relictum tranſit ad ſucceſſorem in epiſcopatu, titulo 5. quæſt.6.num 3
Epiſcopus non debet aliquem ad ſacros ordines promouere, niſi habeat vnde viuat,tit.1 q 60 num.13
Epiſcopus non exigit a diœceſanis impenſam,quam facit in exercendo ſuum munus,eo.tit.q.64.num.8
Epiſcopus accedens ad conſecrandum eccleſiam , conſequitur alimenta ab eccleſia,vbi amplatur,ibid.num.3
Epiſcopus conſecrans eccleſiam non conſequitur alimenta ab ea, ſi non habet pro ſe,ibid.nu.4
Epiſcopus,an conſequatur alimenta ab eccleſia reconcilianda, vel reconſecranda,ibid.num.5
Epiſcopus viſitando recipit alimenta , ſeu procurationem ab ijs, quos viſitat,ibid.num.6
Eiſcopus viſitans non recipit itineris alimenta ab eccleſijs, per quas tranſit,ibid num.7
Epiſcopus non recipit alimenta itineris ab eccleſia, ad cuius viſitationem accedit,ibid.num.8
Epiſcopus viſitans impendit de proprio,ſi eccleſia viſitata eſt pauper,ibid.num 10
Epiſcopus viſitans conſequitur expenſas , etiam ſi eccleſia ſit in eadem ciuitate,ibid.nu.12
Epiſcopus ſi procurationem exigere non poteſt ſine ſcandalo,alit de proprio,ibid.num.17
Epiſcopus non conſequitur alimenta, quando accedit ad deponendum clericum,vel conſecrandum Epiſcopum, ibid.nu 23
Epiſcopus poteſt cogere homines ad vendendum victualia , vel contribuendum,quando ſubeſt neceſſitas,eo.tit.q.7.nu.3
Epiſcopus eligi debet de ſua patria,& eccleſia, non de extranea , eo.tit.q.93.num.9
Epiſcopus vſuram reſtitutas diſtribuere debet inter pauperes loci, vbi vſurarius degebat,ibid.nu.22
Epiſcopus viſitans non aliter,niſi in domibus presbyterorum,tit. 4.q.14.num.15
Epiſcopus tenetur ordinatum alere extra domum propriam , ibi. num.22
Epiſcopus tenetur ordinario tradere veſtes,lectum,& medicinas, eo.tit.q.18.num.33
Epiſcopus non eſt ſuſpenſus,nec remoueri poteſt in cauſa ſuæ eccleſiæ,ibid.nu.71
Epiſcopus non eſt iudex competens, vbi agitur de bonis ſuę menſæ,ibid.nu.72
Epiſcopus viſitando tenetur impēdere de proprio, quando rector eccleſiæ eſt pauper,& eccleſia indiget,eo.tit.q.22. nu.4
Epiſcopus viſitans in eadem ciuitate ali debet a rectore eccleſię, etiam ſi facta viſitatione poſſet recipere ſe in domum ſuam , ibid.nu.9
Epiſcopus poteſt generaliter alij epiſcopo committere ordinationem clericorum ſibi ſubiectorum,tit.7.q.57.nu.40
Epiſcopus exequitur diſpoſita per defunctum non obſtante illius prohibitione,tit.8 priuil.9.nu.4
Epiſcopalis dignitas eximit a multis contentis in monachali regula,ſed non in actum,eo.tit.priuil.79.nu.7
Aequalitas ſeruari debet inter creditorem, & debitorem, titu. 9. quæſt.40.num.44
Aequalitas ſeruanda eſt inter contrahentes, eo.tit.q.44.nu.7.
Aequalitas non ſeruatur,quando conſtat de voluntate diſponentis,ibid.num.30
Aequalitas ſeruari debet inter filios,tit.4.q.23.nu.2
Aequalitatis ſeruandæ cauſa impropriantur verba , titu.9. quæſt. 44.num.10
Aequiparata vbi aliqua ſunt , tunc diſpoſitum in vno, locum habet etiam in alio,tit. 1.q.80.nu.2
Aequiparatorum eadem eſt ratio,& diſpoſitum in vno,locum habet in alio,tit.eo.q 15.nu 3
Equi vectura debetur procuratori , qui excurrit prædia domini , tit.4.q.8.num.2.
Equum alienum depoſitū,vel pignoratum,qui aluit, repetit, ſine probatione pabuli,tit.1.q.70.num.4
Equus depoſitus ali debet a deponente,ibid. nu.1
Equus ſequeſtratus ab eo eſt alendus , qui ſequeſtrari fecit , ibid. numero 5
Equus eſt pars alimentorum,quando ei relinquuntur,qui non poteſt ire pedeſter,tit.4.q.8.num.2
Errans non conſentit,tit.6.q.7.num 4
Errantis nullus eſt conſenſus,eo.tit.q.6.nu.19
Errantis nulla eſt voluntas,ibid.nu.10
Error præſumitur in facto proprio,ſi conſtat rem aliter ſe habere, quando tractat de damno vitando,tit.1.q.42.nu 99
Error etiam in proprio facto præſumitur potius , quam donatio , tit.6.q.1.num.8
Error non nocet erranti,ſi agit de damno vitando,eo.tit.quęſt.6. numero 10
Error iuris excuſat a dolo,tit.9.q.45.nu.30
Aeſtimatio poſt moram peti poteſt ſi creditor vult, ſed non cogitur,tit.4.q.3.nu.14
Aeſtimatio ſuccedit loco rei,eo.tit.q.27.num.5
Aeſtimatio debetur loco alimentorum præteriti temporis, præcipue quando res non afferret eandem vtilitatem,ibid.num.9
Aeſtimatio legati alimentorū,& vſusfructus,quomodo fiat,tit.9. q.34.num.27
Aeſtimatio legati alimentorum, vel vſusfructus, licet vno modo fiat,tamen ab euentu reformatur,ibid.nu.29
Aeſtimatio alimentorum taxatur ſecundum l.hæreditatum, ff.ad leg.Falcid.eo.tit.q.35.num.14
Aeſtimatio non debetur,niſi alius ſui loco reponatur, eo.ti.quæſt. 25.num.19
Aetas ſpurij conſideratur ſecundum l.hæreditatum , ff. ad legem Falcid. vt cognoſcatur,an legatum excedat alimenta , titulo 2. quæſt.10.num.16
Euentus triſtis non eſt cogitandus,tit.9.q.13.nu.7
Euictio debetur ex venditione,licet nihil expreſſe ſit dictum, tit. 7.q.18.num.7
Euictio ne in venditione præſtetur,pacto conueniri poteſt,ibid.numero 19
Euictio non debetur regulariter in contractu dotis, eo.tit. quæſt. 20.num.25
Euictio debetur pro dote , quando tradita fuit pro libera , & propria,ibid.num.26
Euictio in dote, an debeatur, quando dedit in dotem bona fideicommiſſo ſuppoſita,cum alia haberet,ibid num.27
Euictio quare pro dote non debeatur ſicuti pro venditione , ibid. numero 19
Euictio debetur inter fratres , quando vni obuenere in diuiſione omnia bona libera , & alijs omnia obnoxia, tit.9.q.11.num.25
Exceptio dubia non releuat,tit.1.q 115.nu.14
Exceptio rei iudicatæ non obſtat,niſi tria copulatiue concurrant, vt ibi,eo.tit.q.126.nu.2
Exceptio declarat regulam , & confirmat in non exceptis, titu.2. quæſt.15.nu 253
Exceptio amplıat regulam, quando alias non eſſet de regula, ibi. numero 254
Exceptio ampliat regulam quando alias foret inutilis,ibi. n.255
Exceptio dilatoria non opponitur poſt conteſtationem litis, tit. 7. quæſt.4.num.9
Exceptio multis datur caſibus,quibus actio non datur, eod.tit.q. 16.num.56
Exceptio non tollitur ſublata actione,ibid.num.57
Exceptio eſt perpetua,ſed actio eſt temporalis,ibid. num.59
Exceptio eſt fauorabilior, quam actio,ibid.num 64
Exceptio omnis mixtur æquitate,eo.tit.q.30.num.4
Exceptio facilius competit,quam actio,ibid.num.5
Exceptio, quod hæres non conueniatur durante tempore ad conficiendum inuentarium,competit ſuis ingredientibus,titu.8.priuil. 40.num.2
Exceptio proueniens ab eodem fonte, non cenſetur exclſa a ſtatuto excludente omnes exceptiones,eo.tit.priu.53.nu.12
Exceptio et compenſatio datur actio,tit.9.q.16.num.44
Exceptio pecuniæ non numeratæ, vel compenſationis,non poteſt opponi contra actionem tranſfuſam,eo.tit.q.21.nu.16

Exceptio,

I N D E X.

Exceptio, tua non intereſt, dicitur eſſe litis finitæ, eod. tit. quæſt. 26. numero 66
Exceptio probanda eſt ab eo, qui habet regulam contra ſe, eo. tit. quæſt. 27. nume. 12
Exceptio, tua non intereſt, agentem excludit, eod. tit. q. 43. nu. 18
Excluſio generalis non includit alimenta, eo. tit. q. 9. nu. 10
Excluſio legis tacita nocet tertio, non autem expreſſa hominis, eo. tit. q. 15. num. 7
Excluſio generalis non extenditur ad alimenta, ibid. num. 9
Excluſio legis excludit etiam a legitima, eo. tit. q. 38. nu. 1
Excluſus a ſucceſſione per legis diſpoſitionem, conſequitur tamen alimenta, ibid. num. 7
Excommunicatio non impedit, quominus vxor poſſit agere ad reſtitutionem dotis, marito vergente ad inopiam, titu. 8. priu. 83. num. 9
Excommunicationis exceptio admittitur etiam in laicali foro, ibid. num. 4
Excommunicationis exceptio probari poteſt etiam poſt concluſionem in cauſa, ibid. num. 5
Excommunicatæ licet non repetat dotem a marito vergente ad inopiam, tamen filij ſui admittuntur ad agendum, ibid. nu. 17
Excommunicato licet ad ſuſtentationem aliquid dare, titu. 1. q. 19 numero 12
Excommunicato denegantur alimenta, tit. 7. q. 11. nu. 12
Excommunicatus non debet ali de fructib. beneficij, tit. 1. quæſt. 82. num. 8
Excommunicatus fame periturus ſubleuatur ex fructibus eccleſiæ, ibid. num. 9
Excommunicatus, qui iuſta aliqua de cauſa abſolutionem nõ poteſt petere, alendus eſt de fructibus beneficij, ibid. nu. 10
Excommunicatus non eſt alendus, niſi eſſet fame periturus, tit. 7. quæſt. 14 num. 16
Excommunicatus alendus eſt, quando alias eſſet fame periturus, eo. tit. q. 16. num. 7
Excommunicatus non admittitur ad agendum, tit. 8. priuil. 83. numero 1
Excommunicatus non poteſt reconuenire, ibid. num. 2
Excommunicatus ſi ſpolietur, non eſt ante omnia reintegrandus, ibid. num. 3
Excommunicatus admittitur ad excipiendum, ibid. num 6
Excommunicatus minori excommunicatione admittitur ad agẽdum, ibid. num. 7
Excommunicatus admittitur ad agendum, quando res eſt tempore peritura, vide tamen, nu. 11. ibid. num. 8
Excommunicatus non admittitur ad agendum, etiam quando actio eſt tempore peritura, ibid. num. 11
Excommunicatus agere poteſt, vt debitor fugitiuus retineatur, non autem vt ſoluat, ibid. num. 12
Excommunicatus eſt habilis quo ad extraiudicialia, ibid. nu. 13
Excommunicatus admittitur ad agendum quando laborat extremæ famis neceſſitate, ibid. num. 15
Excommunicatus admittitur, quando non eſt in ſua facultate exire de excommunicatione, ibid. num. 16
Excommunicatus, quando admittitur ad agendum, debet conſtituere procuratorem, ibid. nu. 20
Excuſſio requiritur antequam moleſtetur fideiuſſor, tit. 7. quæſt. 57 num. 20
Excuſſio non fit contra tertium, niſi principali excuſſo, ibi. nu. 22
Excuſſio principalis requiritur antequam magiſtratus conueniatur, ibid. nu. 23
Excuſſionis exceptio competit tertio poſſeſſori, quando conuenitur pro præteritis collectis, tit. 8. priuil. 52. nu. 11
Executio fieri poteſt contra vaſallum in fructibus feudi, titul. 4. quæſt. 10. num. 18
Exequutio nõ intelligitur ex teſtamento illi commiſſa, qui prius contrauenerat voluntati teſtatoris, tit. 9. q. 25. nu. 55
Executio nulliter facta non retractatur, niſi oblato debito, eo. tit. quæſt. 52. num. 49
Exequutor deputatus ad diſtribuendum inter pauperes, poterit eligere conſanguineum pauperem, tit. 1. q. 93. nu. 5
Exequutor ad diſtribuendum inter pauperes non tenetur pauperiorem eligere, ibid. num. 20
Exequutor, qui potuit pauperiorem eligere remanet in conſcientia grauatus, ibid. nu. 21
Exequutor diſtribuere poteſt hæreditatem in nobilem pauperẽ, qui non habeat inſpecta ſui qualitate, ibid. nu. 33
Exequutor deputatus ad maritandum virgines non poteſt eligere eas, quæ religionem ingrediuntur, ibidem, numero 36
Exequutor inter pauperes deputatus non poteſt ſeipſum nominare, eo. tit. q. 94. nu. 3
Exequutor deputatus ad diſtribuendum bona inter pauperes, poteſt in ſe diſtribuere, ſi pauper eſt, ibid. nu. 4
Exequutor poteſt nominare proprium filium, ſi eſt pauper, ibid. numero 5
Exequutor ad diſtribuendum bona inter pauperes deputatus, poteſt dare nobili, qui non habet ſecundum condecentiam, licet habeat pro neceſſitate, tit. 7. q. 9. num. 27
Exequutor vel miniſter non poteſt exercere actiones contra hæredem, vel debitorem, tit. 8 priuil. 32. num. 1
Exequutor agit pro legato alimentorum contra hæredem, ibid. numero 2
Exequutor vnus non agit contra alium, quando datus eſt hæres vniuerſalis, ibid. nu. 4
Exequutor agit pro alimentis proprio nomine, ibid. nu. 5
Exequutor tenetur intra annum exequi, alias exigendi ius tranſit ad epiſcopum, ibid. num. 7
Exequutor, qui bis monitus negligit exequi, priuatur ante annũ, ibid. num. 9
Exequutor deputatus ad diſtribuendum inter pauperes, poteſt pro ſeipſo capere, ſi egenus ſit, eo tit. priu. 92. num. 7
Exequutor electus ad diſtribuendum bona inter pauperes, non poterit eligere inimicum teſtatoris, tit. 9. q. 25. nu. 54
Exequutor ad diſtribuendum in pauperes dando cuique duas buccellas, nõ poterit plus robuſto dare, quam debili, eod. tit. q. 19. num. 4
Exequutores deputati ad liberandum captiuos poſſunt diſtribuere in liberandis carceratis, tit 6. q. 11. nu. 16
Exequutores poſſunt dare nobili, quæ cum ſua dote non poteſt nubere pari, tit. 7 q. 9. nu. 28
Exequutores plures, quando dati ſunt, poteſt vnus alium conuenire, qui ſit debitor hæreditatis, tit. 8. priu. 32. nu. 3
Exequutoris authoritas, & poteſtas, quanta ſit, ibid. num. 6
Exequutori datur actio ad legatum, quando aliquod commodum eſt ei remanſurum, ibid. nu. 10
Exhæredare, & alimenta negare paria ſunt, tit. 7. q. 13. nu. 3
Exhæredari qui poteſt, excludi etiam poteſt ab alimentis, tit. 1. quæſt. 6. nuro. 2
Exhæredatio præſumitur iniuſta, niſi hæres probet iuſtam ſubeſſe cauſam, eo. tit. q. 112. nu. 5
Exhæredatio iam facta tollitur, quando pater expreſſe ingratitudinem remiſit, tit. 7. q. 1. nu 48
Exhæredatio præcedens tollitur per reconciliationem ſecutam poſt teſtamentum, ibid. num. 49
Exhæredatio fit ſolum in teſtamento, ibid. num. 50
Exhæredationis cauſæ ſunt probandæ, eo. tit. q. 1. num. 26
Exigere qui non poteſt, non etiam capere poteſt a ſponte dante, tit. 9 q. 16. num. 16
Expendens pro alio in rem, quam alius erat facturus, non repetit, tit. 1. q. 59. num. 9
Expendens pro alio præſumitur facere animo repetendi, tit. 6. quæſt. 9. num. 4
Expenſa ſuperflua fieri debet potius quam, vt fame pereat qui aliquo caſu futurus eſt dominus, tit. 1. q 110. num. 14
Expenſa magiſtri grãmatices præſtanda eſt ei, cui relicta ſunt alimenta, tit 4. q. 6. nu. 1
Expenſa quando fieri debet alicui detrahitur quod ille domi erat expenſurus, eo. tit. q. 25. num. 2
Expenſa neceſſaria facta per errorem repetitur a vero domino, tit. 6. q. 6. nu. 13
Expenſa alimentorum dicitur neceſſaria, ibid nu. 16
Expenſa victus, & aliæ deducuntur in calculandis eccleſiæ redditibus, tit. 9. q. 12. num 13
Expenſam neceſſariam repetit, qui aluit vxorem alterius, tit. 2. quæſt. 33. num. 12
Expenſam actus ſoluit, qui actum fieri inſtat, eo. tit. q. 63. nu. 3
Expenſam probare debet quicunque dicit ſe illam feciſſe, tit. 6. quæſt. 113. nu. 7
Expẽſam allegans probat duo, id eſt, illam eſſe factam, & ſe feciſſe illam, ibid. num. 8
Expenſarum cõdemnatio includit damna, quæ victor artifex eſt paſſus, vt litem proſequeretur, tit. 9. q. 39. nu. 10
Expenſæ debitæ ex pacto, vel ſtatuto peti poſſunt nouo iudicio, ſi in ſententia fuerunt amiſſæ, tit. 1. q. 43. nu. 4
Expenſæ peti non poſſunt, quando in ſententia de illis nulla facta eſt mentio, ſecus quando debentur iure actionis, ibi. nu. 28
Expenſæ debentur ſolum in cauſis expreſſis, eo. tit q. 65. nu. 2
Expenſæ quando debentur ex ſtatuto, tunc oritur condictio pro earum petitione, tit. 3. q. 6 nu. 9
Expenſæ litis peti poſſunt de per ſe, ſi omiſſæ ſunt in ſententia, quando ſtatutum mandat victum victori condemnari in expenſis, tit. 6. q. 3. nu. 15
Expenſæ non debentur ab eo, qui iuſtam habuit cauſam litigandi, ibid. num. 26
Expenſæ debentur ab eo, qui iuſtam habuit litigandi cauſam, quando ſtatutum mandat victum victori condemnari in expenſis, ibid. num. 27
Expenſę conuentionales debentur iure actionis non obſtante iuſta cauſa litigandi, ibid. nu. 28

Expenſæ

Digitized by Google

I N D E X.

Expenſæ ſolutæ pendente lite vigore prouiſionis non repetuntur, etiam ſi ille ſuccubuit, eod. tit. q. 6. num. 6
Expreſſa magis nocent, quam tacita, tit. 1. quæſt. 48. num. 63. & q. 55. num 28
Expreſſi & taciti idem eſt iudicium, tit. 3 q. 1. num. 53
Expreſſio eius, quod tacite ineſt, nihil operatur, tit. 2. q. 15. num. 112. & tit. 3 q. 1. num. 54
Expreſſum dicitur, quod continetur in generalitate diſpoſitionis, tit. 1. q. 55. num. 18
Expreſſum dicitur, quod fuiſſet dictũ a partibus, ſi de eo fuiſſent interrogatæ, ibid. num. 19
Expreſſum facit ceſſare tacitum, tit. 6. q. 3. num. 42
Expreſſum dicitur, quod ex diſponentis mente colligitur, eod. tit. q. 15. num. 56
Expreſſum dicitur quidquid diſponens dixiſſet, ſi fuiſſet interrogatus, tit. 7. q. 15. num 9
Expreſſum videtur, quod fuiſſet diſpoſitum, ſi de eo teſtator cogitaſſet, eod. tit. q. 24. num. 12
Expreſſum videtur id quod fuiſſet expreſſum, ſi partes de eo interrogatæ fuiſſent, tit. 9. q. 30. num. 26
Expreſſum cenſetur id, quod a cõtrahẽtibus dictum fuiſſet, ſi de eo fuiſſent interrogati, eod. tit. q. 31. num. 33
Expreſſum dicitur, quidquid ſequitur ab expreſſo, ibid. nume. 45
Expreſſum dicitur quod ex mente colligitur, ibid. num. 46
Expreſſum dicitur quod fuiſſet expreſſum, ſi partes de eo fuiſſent interrogatæ, eod tit. q. 44. nu. 36
Extenſio non habet locum in pœnalibus, tit. 1. q. 52. num. 12
Extenſio ex identitate rationis ad caſus ſimiles admittitur etiam in lege pœnali, tit 6. q. 18. num. 33
Extenſio fit etiam in materia pœnali, quando ratio eſt expreſſa, tit. 7. q. 1. num. 7
Extenſio fit, quando ratio non eſt expreſſa, ſed vnica poteſt aſſignari, ibid. num. 8
Extenſio admittitur etiam in pœnalibus inter correlatiua, eod. tit. q. 25. num. 7
Extenſio eſt licita, quando eadem militat ratio etiam in correctorijs, & exorbitantibus, tit. 8. priu. 38. num. 16
Extenſio in pœnalibus non datur de vno caſu ad alium, eod. tit. priu. 65. num. 54
Extenſio de perſona ad perſonã difficilius admittitur, ibid. n. 35
Extenſio admittitur de vno ad aliud in indiuiduis, eod. tit. priuil. 76. num. 13
Extenſio de perſona ad perſonam non fit, tit. 9. q. 13. num. 25
Extenſio ad aliam perſonam non fit, quando diſpoſitio eſt concepta per nomina propria, ibid. num. 26
Extenſio de perſona ad perſonam non fit ex veriſimili mente diſponentis, ibid. num. 27
Extenſio non dicitur, quando eadem militat ratio, eod. tit. quæſtio. 31. num. 57
Extenſio non eſt licita in exorbitantibus ex identitate rationis, eod. tit. q. 37. num. 22
Extenſio non eſt licita in exorbitantibus ex maioritate rationis, ibid. num. 23
Extenſio admittitur contra iuris regulas pro æqualitate ſeruanda, eod. tit. q. 44. num. 9
Extinctum quod ſemel fuit, non poteſt reuiuiſcere, tit. 8. priuil. 65. num. 2
Extraneus qui non tenetur dotare, ſi dotet, gaudet priuilegio de ducendi, ne egeat, tit. 1. q. 78. num. 15
Extraneus, qui præſtitit alimenta credens ſe teneri, cum non teneretur, non repetit, tit. 6. q. 7. num. 1
Extraneus, qui aluit credens ſe teneri ex alia cauſa, quam pietatis, repetit, ibid. num. 13
Extraneus alimenta, quæ præſtitit per errorem credens illum eſſe ſanguine coniunctum, repetit, ibid. num. 14
Extraneus non repetit alimenta, quæ coniuncto præſtitit credẽs ſe obligatum ex contractu, ibid. num. 15
Extraneus repetit impenſam, quam fecit credens ſe obligatum, cum non eſſet erga ſanguine coniunctum, ibid. num. 16
Extraneus dotando, videtur donare, eod. tit. q. 8. num. 2
Extraneus dotans mulierem, repetit ab eo, qui tenebatur dotare, ibid. num. 3
Extraneus dotando non videtur donare, quando bona mulieris adminiſtrat, licet aliàs ſecus ſit, eod. tit. q. 15. num. 8
Extraneus ſtipulatus dotem ſibi reddi ſoluto matrimonio, non eſt alendus intra annum luctus, tit. 7. q. 52. num. 15
Extraneus non præſumitur dotare de proprio, quando adminiſtrabat bona mulieris, tit. 9. q. 12. num. 20

F

Facere qui debet proprijs expenſis facere tenetur, tit. 1. q. 64. numero 2
Facere videtur, qui per alium facit, tit. 7. q. 37. nu. 53. & q. 13. n. 6
Facere poteſt per alium quiſquis poteſt per ſeipſum, ibid. num. 7
Facere qui poteſt vt habeatur, videtur habere, eo. tit. q. 15. nu. 18
Facere dicitur qui non facit, tit. 9. q. 26. num. 46
Facere dicitur qui tacet, & patitur, ac non contradicit, ibid. nu. 47
Facta non præſumuntur, ſed probantur, tit. 4. q. 15. num. 49
Facta multa tenent, quæ fieri prohibentur, tit. 7. q. 17. num. 40
Facta difficilius tolluntur, quam fieri impediantur, eod. titu. q. 18. num. 11
Facta non præſumuntur, eod. tit. q. 23. num. 10
Facta quæ ſunt, mutari non poſſunt, tit. 8. priu. 7. nu. 6
Facta ſunt diuidua tempore contractus, tit. 9. q. 14. num. 16
Facti obligatio eſt indiuidua, ibid. num. 6
Facti appellatione continetur non factum, eod. tit. q. 26. num. 48
Facto non minus loquimur, quam verbis, tit. 7. q. 16. num. 106
Factum legitime non debet ex ſuperueniente cauſa retractari, tit. 1. q. 7. num. 2
Factum legitime reuocatur ex ſuperueniente caſu, qui tendit ad eundem finem, ibid. num. 8
Factum legitime non retractatur ex ijs, quæ ſuperueniunt, eod. tit. q. 37. num. 17
Factum patris minus nocet vxori, quam filio, eod. ti. q. 38. nu. 53
Factum quid ab eo præſumitur, qui facere tenebatur, eod. tit. q. 48. num. 19
Factum legitime, non debet retractari, eod. tit. q. 124. num. 13
Factum quod non releuat, non debet fieri, eod. titu. q. 125. nu. 1
Factum in dubio quid ex cauſa, ex qua fieri poteſt, tit. 2. q. 13. n. 5
Factum legitime non mutatur ex ſuperuenienti caſu, tit. 5. q. 1. nume. 65
Factum quid præſumitur ex cauſa, propter quam erat faciendũ, tit. 6. q. 3. num. 70
Factum legitime a principio non retractatur, quãdo deuenit ad caſum, a quo non potuiſſet incipere, eod. tit. q. 18. num. 6
Factum ab eo quid præſumitur, a quo fieri debebat, ſi factum requirit impenſam, eod. tit. q. 25. num. 12
Factum præſumitur ſemper ab eo, qui facere tenebatur, ibi. n. 14
Factum non videtur quod legitime nõ eſt factum, tit. 7. q. 20. n. 6
Factum legitime nõ tractatur, eo quod deueniat ad caſum, a quo non potuiſſet incipere, ibid. num. 7
Factum legitime non mutatur ex ſuperuenienti caſu, eod. titu. q. 34. num. 3
Factum proprium ſi eſt nullum, faciens poteſt illud impugnare, eod. tit. q. 37. num. 47
Factum legitime non retractatur ex ſuperuenienti caſu, titu. 8. priu. 61. num. 1
Factum non retractatur etiam ſi veniat ad caſum, a quo non potuiſſet incipere, eod. tit. priu. 65. num. 1
Factum legitime inſpecto principio nõ reuocatur ex poſt facto, tit. 9. q. 11. num. 12
Factum quid præſumitur ab eo, qui facere tenebatur, eod. titu. q. 12. num. 16
Factum a ſeruo præſumitur factum de voluntate domini, eod. tit. q. 26. num. 117
Factum legitime non retractatur ex euentu, eod. titu. q. 41. nu. 21
Falcidia detrahitur de quocunque legato, quãdo vel plus eſt relictum, quam ſit in hæreditate, vel tantum quod hæredi non remanet portio legitima, tit. 8. priu. 18. num. 1
Falcidia detrahitur etiam de legato alimentorum, ibid. num. 2
Falcidia non detrahitur de legatis pijs, vbi ampliatur, ibid. nu. 3
Falcidia non detrahitur de legato alimentorum pauperi relicto, ibid. num. 4
Falcidia poteſt a teſtatore prohiberi, ibid. num. 10
Falcidia ceſſante reſpectu vnius legati ex teſtatoris diſpoſitione, ceteris legatarijs accreſcit totum onus ſoluendi, ibid. num. 11
Falcidia, quando ceſſat in legato alimentorum, ſuppleda eſt a cæteris legatarijs, ibid. num. 14
Falcidiam de legato alimentorum non detrahit pia cauſa hæres inſtituta, ibid. num. 6
Falſi pœna damnatus licet ex lege, aut ſtatuto deſinat eſſe nobilis, tenetur tamen ad onera nobilium, & maioritatem pœnæ, tit. 6. q 18. num. 24
Falſitas excipiendo poteſt opponi etiam poſt vigeſimum annũ, tit. 7. q. 16. num. 62
Fama quomodo probet filiationem, tit. 1. q. 112. num. 25
Fames maior eſt neceſſitas cæteris omnibus, eod. tit. q. 76. nu. 13
Fames præbet peccanti excuſationem, tit. 7. q. 16. nu. 44
Familia ſociorum vniuerſarum alenda eſt communibus expenſis, tit. 1. q. 85. num. 4
Familia de eadem non dicuntur, qui habitant ſub eadem claui, niſi etiam ſimul viuant in menſa, tit. 6. q. 13. num. 18
Famulo veſtimenta non præſtantur, ſed ſola cibaria, tit. 4. quæſt. 23. num. 33
Famulo, an debeatur ſalarium pro tempore quo ſtat infirmus, ibid. nu. 35
Famulus commodatus alitur a commodatario, tit. 1. q. 66. n. 14

Famulum alere tenetur quicunque alimenta debet domino, qui ſit famulo dignus,tit.4.q.18.nu.10
Fauori cauſæ præfertur fauori rei,tit.8.priu.3.nu.10
Fauore alicuius introductum,non debet in odium retorqueri,tit, 1.q.44.nu.4.
Fauore alicuius inductum non debet in odium retorqueri, tit.9. q.43.nu.16
Fauori ſuo renunciare quilibet poteſt,eo,tit.q.23.nu 4
Fauori ſuo renunciare nemo poteſt,tit.2.q.15.nu.70
Fauoris cauſa ceſſante,fauor ipſe ceſſat,tit.8.priu 91.nu.12
Fœlicem aliquando fuiſſe, eſt infeliciſſimum infortunij genus, tit.1.q.93.nu.31
Fœmina ſtatuto excluſa propter maſculos admittitur,quãdo maſculus non poteſt,vel non vult ſuccedere,tit.2.q 15.nu.93
Fœmina debet eſſe magis caſta,quam maſculus,tit.7.q.4.nu.4
Fœmina quando fauore maſculorum excluditur mediante dote, tunc maſculis applicatur eius portio,tit.9.q.25.nu.13
Fœminæ ſuccedunt eodem tempore cum maſculis,quando conceditur feudum pro maſculis cum fœminis,tit.1.q.7.nu.6
Ferias qui in vno actu non ſeruat, non ſibi præiudicat in reliquis, tit.4.q.16.nu.31
Feriæ non ſeruantur in cauſa alimentorum,tit.8.priu.2.nu.7
Feriæ ad honorem Dei ſeruantur in cauſa alimentorum,ibi.nu.8
Feriæ ſeruantur in cauſa alimentorum præteritorum, ſecus præſentium,& futurorum,ibid,nu.14
Feriæ ſeruantur in cauſa alimentorum,quæ iure actionis petuntur, ibid. nu. 15
Feriæ non ſeruantur in cauſa alimentorum, quæ ab inope iure actionis petuntur, ibid. nu.16
Feudi æſtimatio,ſeu valor non debetur,quando vaſallus legat alicui feudum,tit. 4. q. 10. nu. 2
Feudi commoditas vendi poteſt a vaſallo, ſine domini cõſenſu, tit. 8. priu 43. nu.5
Feudo cõceſſo pro maſculis cum fœminis, tunc fœminæ veniũt eodem tempore cum maſculis,tit.2.q. 15. nu.209
Feudum recipit quæcunque pacta,quantumuis extranea,tit.1. q. 55. nu. 9
Feudum dicitur beneficium,ibid. nu. 14
Feudum perditur ex cauſis ordinarijs, licet vaſallus ex pacto ad nullum teneatur ſeruitium, ibid. nu. 26
Feudum alteratum in aliquibus, retinet in reliquis naturã ſuam, ibid. nu.27
Feudum eſſe non deſinit, licet vaſallus a ſeruitio liberetur, ibid. num. 28
Feudum ob merita conceſſum non perditur propter ingratitudinem, ibid. nu. 30
Feudum ob merita conceſſum non dicitur beneficium, ibidem, num 31
Feudum eſt beneuola conceſſio, eo.tit.q. 56. nu. 9
Feudum,quod ſemel ex diuiſione deuenit ad vnam lineam,conſeruatur in illa,excluſis alijs, eod, tit.q.105. nu. 7
Feudum concedi poteſt nedum ſpurio,ſed etiam ſeruo, tit. 2. q. 19. nu. 2
Feudum ſtante cõſuetudine poteſt alienari ſine agnatorum conſenſu interueniente beneplacito Principis,eo.tit.q.15.nu. 258
Feudum non poteſt pater prælegare vni ex filijs in totum, tit. 4. q. 10. nu. 3
Feudum non poteſt pater de feudo plus vni filiorum relinquere, quam alijs,ibid. nu. 4.
Feudum quãdo vni ex pluribus agnatis eiuſdem gradus relinquitur, cæteri agnati pares in gradu reuocantur, ibid.nu.5
Feudum. Patris factum circa feudum præiudicat filio hæredi,ſine inuentario, ibid.nu.12
Feudum hæreditarium habere non poteſt,qui nõ eſt hęres, ibid. numero 14
Feudum mixtum,non eſt res hæreditaria, nec pars hæreditatis, ibid nu.22.
Feudum mixtum non deſcendit ad agnatum ex ſucceſſione hæreditaria,ſed ex beneficio inueſtitu,ibid.nu. 23
Feudũ capi poteſt pro debito vaſalli, vel patris, quando eſt mere hæreditarium, ibid. nu.31
Feudum,& emphyteuſis reguntur eiuſdem regulis, ibid.nu. 34
Feudum conceſſum videtur eo modo, quo conſueuerat concedere,eo. tit. q. 19. nu. 6
Feudum conceſſum ad alimenta,extinguitur morte, tit.5.quęſt. 1. nu.9
Feudum non poteſt vendi ob quamcunque neceſſitatem ſine cõſenſu domini, tit. 8. priu. 45. nu. 7
Feudum in aliquo alteratum retinet in reliquis naturam ſuam, tit.9. q.21.nu.7
Feudum vaſallo ademptum, quia offenderit dominum, applicatur domino, eod. tit.q. 25.nu.12
Feudum humum reuertitur ad dominũ ſine aliqua obligatione, eod.tit. q.32. nu.3
Fictio non habet locum, niſi duo extrema ſint habilia,tit.5.q.2. nu. 66
Fictio non debet plus operari,quam veritas, ti.7.q.10 nu.24
Fidei veritatem qui negat,non alendus,ſed necandus eſt,tit.1.q. 18.nu.2
Fidem bonam agnoſcere quilibet tenetur, tit. 9 q.42.nu.31
Fideicommiſſum annuum relictum,quãdiu adminiſtrabit,locũ habet,quando primum non adminiſtrauit recuſante filio, poſtea vero cępit adminiſtrare,tit.5.q 4 nu.28
Fideicommiſſum cõditionale extingui poteſt repudiatione,tit. 9.q.22.nu.53
Fideicommiſſum in dubio cenſetur factum fauore venientiũ ab inteſtato,& illi cenſentur vocati,eod.tit.q.25.nu. 24
Fideicommiſſarius, an teneatur ſoluere melioramẽta facta in ſe ſuppoſita fideicommiſſo,tit.6 q 6.nu.5
Fideicommiſſarius dicitur habere a teſtatore,nõ a grauato,quando hæres grauatus illum inſtituit, tit. 7.q.12.nu.21
Fideicommiſſarius cogit hęredem ad adeundum, vt reſtituat hæreditatem,quando aliter non eſt ſuccurſum,ti.8.priu.12.nu.9
Fideicõmiſſarius poteſt fideicõmiſſum repudiare. ti.9 q.16.n.5
Fideicõmiſſarius cõſequitur actiuas & paſſiuas actiones, ſi vult, & non aliter,eod.tit.q.25.nu.70
Fideiubendi neceſſitas eſt graue onus,tit.3.q 3.nu.30
Fideiubere qui promiſit, nõ tenetur iterum fideiubere,ſi primo loco datus efficiatur non ſoluendo,tit.7.q.20.nu.14
Fideiubere cogitur debitor,ſi noua cauſa ſuperuenit,ibid. nu.19
Fideiubere de nouo tenetur debitor,ſi datus fideiuſſor amiſit ſuã ſubſtantiam,ibid. nu.21
Fideiubere qui tenetur officio iudicis,non liberatur dãdo fideiuſſorem,qui poſtea lapſus ſit facultatibus, ibid. nu.23
Fideiubere qui promiſit,cẽſetur principale debitum agnoſcere, tit. 8.priu.22.nu.32
Fideiubere nõ cogitur debitor,niſi iuſta cauſa ſubſit,eo.tit.priu. 26 nu.10
Fideiuſſio non eſt neceſſaria,quando actori prouidetur de alimẽtis, tit.1.q 125.nu.4
Fideiuſſio quando petuntur officio iudicis alimenta, nõ eſt præſtanda pro caſu ſuccumbentiæ,tit.3.q.3.nu.29
Fideiuſſio quibus caſibus præſtanda ſit,iudicis arbitrio cõmittitur, ibid,nu.31
Fideiuſſio adhærere poteſt ſoli officio iudicis, eo tit.q.4.nu.7
Fideiuſſio non eſt offerenda non petenti, ſed ſat eſt petẽti moram non facere,tit.7.q 19.nu.15
Fideiuſſio ſtrictam recipit interpretationem,tit 9.q 31.nu.72
Fideiuſſor non poteſt moleſtari,quãdo debitor factus eſt nõ ſoluendo culpa debitoris,tit.1.q.45.nu.73
Fideiuſſor acceptus pro principali obligatur etiam pro acceſſionibus,tit.6.q.5.nu 18
Fideiuſſor non tenetur,quando fideiuſſit pro dote danda propriæ filiæ,eo.tit.q.8.nu.26
Fideiuſſor conuenire non poteſt, quando debitor principalis factus eſt non ſoluẽdo ob dilatam exactionem,tit.7 q.17.n.31
Fideiuſſor vnus ex pluribus tutoribus cẽſetur promiſiſſe pro eo quod ille debet ex perſona propria,non vltra,eo.tit.q.27.n 8
Fideiuſſor obligatus pro principali tenetur etiam pro vſuris,niſi limitate promiſerit,tit 8 priu.50. nu 2
Fideiuſſor obligatus etiam pro vſuris, quando promiſit non expreſſa certa quantitate. tit.9.q.31.nu.73
Fideiuſſor ſimpliciter acceptus cẽſetur obligatus in omnem caſum, quæ oritur ex natura contractus,ibid.nu 74
Fideiuſſor ſimpliciter acceptus obligatur etiam pro eo, quod accreſcit ex natura contractus,ibid.nu.75
Fideiuſſor pro ſcholari domum concedente obligatur etiam pro ſupellectili,ibid.nu.76
Fideiuſſor obligatur etiam pro intereſſe,& alijs acceſſorijs, quãdo contractus eſt bonæ fidei,ibid.nu.85
Fideiuſſorem inuenire difficile eſt, tit.1.q.125.nu.3
Fideiuſſoris obligatio nõ extẽditur ad intereſſe,tit.9.q.31.nu.83
Fieri poteſt in die, vel ſub cõditione, quidquid poteſt fieri pure, tit.5.q.3.nu.3
Filia quæ nubit indigno,exhæredari poteſt,tit.1.q.6.nu.5
Filia quæ inuito patre nupſit, petit nihilominus dotem a patre, vbi quid ſi nupſit indigno,eo.tit.nu.17
Filia emancipata tenetur adhibere patris conſenſum,quãdo vult nubere, ibid. nu 28
Filia emancipata poteſt nubere ſine patris cõſenſu exactis annis vigintiquinque,eod tit.nu.30
Filia naturalis,vel ſpuria dotanda eſt ab hæredibus patris,eo.tit. q.23.nu.19
Filia quę propter dotem ex ſtatuto, vel teſtamento excluſa,interim eſt alenda a fratre,vel hæredu,eod.tit.q 26.nu.1
Filia dum alitur,hæres patris percipit fructum dotis,ibid.nu. 3
Filia ſtatuto excluſa non eſt dotanda ab hęrede patris,quãdo habet matrem,quæ poteſt alere,ibid.nu.6

Filia

Digitized by Google

INDEX.

Filia debet ali ab hæredibus patris non a matre, eod.tit.quæſtio. 105.num.1

Filia excluſa ab hæreditate propter maſculos,ita tamen quod debeat dotari,non poterit maſculus ſe liberare ab onere dotandi dimittendo ſorori ſuam portionem bonorum,tit.2.q.15.n.68

Filia ſtatuto excluſa ſi a patre inſtituatur cum onere reſtituendi, deducit ſuam legitimam,tit.3.q 1.num.24

Filia dotata interim dum nubit,ali debet ſecundum quantitatem dotis,tit.4.q 20 num.4

Filia,cui dos eſt relicta,non petit alimenta pro tempore præterito,tit.5.q.1,num.44

Filia,quæ donec dotetur ex forma ſtatuo' ali debet,non conſequitur alimenta,ſi hæredes patris ſtatim dotem offerant, eod.tit. q.2.num.3

Filia impudica, quæ fecit pœnitentiam , non poteſt exhæredari, tit.7.q 1.num 47

Filia,quæ peccauit in corpus ſuum, poteſt exhæredari , eod.titu. q.4.num.1

Filia ob ſtuprum non poteſt alimentis priuari,niſi præcedat monitio,eod.tit.num.36

Filia,quæ poſt vigeſimum quintum annum peccauit in corpus ſuum,non poteſt exhæredari,ibid.num.37

Filia,quæ nupſit ſine conſenſu patris,eſt alenda a patre,eod.titu. q.6.num.5

Filia imputat ſibi dotem in legitimam,niſi ea non ſit penes ſe remanſura.eod tit.q.20.num.13

Filia,quæ fuit ab vno tantum cognita,non poteſt exhæredari,licet aliud ſit,quando turpem ducit vitam,eod.titu.q.24.nu.22

Filia ſtatuto excluſa a ſucceſſione petit alimenta,tit.8.priu.3.n.4

Filia nupta cum quinquaginta a patre , an conſequi poſſit illud plus quod pro ea maritanda fuerat a patre prius relictum,titu. 9.q.8.num.10

Filia ſtatuto excluſa a ſucceſſione conſequitur alimenta,eod.tit. q.11.num.5

Filia iuſſa plus non petere, non prohibetur conſequi dotes maternas,eod.tit.q.16 num 36

Filia,quæ renunciauit hæreditati paternæ, poterit ex teſtamento ſuccedere,eod.tit.q.25.num.39

Filia,quæ ob neglectum teſtatoris præceptum fuit priuata hæreditate,ſuccedere poterit ex ſubſtitutione,ibid.num.47

Filia,cui dos eſt relicta in diem , vel ſub conditione , interim eſt alenda,eod.tit.q.43.num.2

Filiatio probatur per exhæredationem,quam pater fecit in teſtamento,tit.1.q.112.num.4

Filiatio probatur ex tractatu , vel ſaltem ex eo conſtituitur quis in quaſi poſſeſſione,ibid.num.8

Filiatio quoad informandum animum Iudicis probatur a teſtibus non publicatis,eod tit.num.27

Filiatio probatur per educationem,eod.tit.q.126.num.8

Filiatio probatur per alimentationem,tit 9.q 7.num.9

Filiatio probatur per educationem, & alimenta præſtita tamquã filio,ibid.num.10

Filiatio magis probatur per tractatum, quam per nominationẽ , ibid.num.12

Filiationis probatio reputatur non ſolum difficilis,ſed etiam impoſſibilis,tit.1.q.112.num.2

Filiationis quaſi poſſeſſio non inducitur ex nominatione , ibid. numero 9

Filiationis ius perdit filius ingratus,tit.8.priu.65.num.9

Filiationis quaſi poſſeſſio inducitur per alimentationem, titu.9. q.7.num.11

Filiæ,quæ ſine conſenſu patris nupſit,an denegari poſſint alimenta,tit.7.q.4.num.38

Filiæ ſpuriæ,vel naturali minor dos datur,quam legitimæ, eod. tit.q.9.num.31

Filiæ naturali poteſt dos relinqui irreuocabiliter,tit.9.q.10.nu.9

Filij agenti ad paternam hæreditatem , debentur alimenta ſicut filio,tit.1.q 111.num.19

Filij paruuli Iudæorum, an poſſint baptizari inuitis parentibus , eod.tit q.18.num.7

Filij tenentur parentibus eam pietatem præſtare , quæ ſibi a parentibus præſtatur,eod.tit.q.22.num.2

Filij naturales, & ſpurij,quoad matrem habentur pro legitimis, eod.tit.num.19

Filij naturales ſequuntur matrem,non patrem,ibid.num.20

Filij naturales tenentur matrem dotare, ibid.num.21

Filij hæredes alunt matrem, & aſcendentes per eam, eod.titu.q. 25.num.22

Filij nati poſt cõdemnationem non faciunt deficere conditionẽ, ſi deceſſerit ſine filijs,eod.tit.q.31.num.40

Filij illegitimi alendi ſunt a quocunque poſſeſſore bonorum paternorum,eod tit.q.30.num.1

Filij ad parentum ſucceſſionem vocantur a natura , eodem titu. q.97.num.3

Filij poſiti in conditione,non dicuntur vocati,tit.2.q.14.num.1

Filij poſiti in conditione quando cenſeantur vocati,ibid.num.11

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati fauore piæ cauſæ,ibid. numero 12

Filij poſiti in conditione legati,vel alterius relicti,cenſentur vocati,licet aliud ſit in tota hæreditate,ibid.num.13

Filij ſcientia eſt patris gloria,tit 4.q.6 num.10

Filij prioris matrimonij alendi ſunt de bonis dotalibus matris quæ tranſiuit ad ſecundas nuptias,eod.tit.q.12.num.1

Filij vxoris ex primo iure ſuſcepti alendi ſunt a marito ex dotibus vxoris,ibid.num.3

Filij prioris matrimonij non ſunt alendi a matre , quæ tranſiuit ad ſecunda vota,quando habent aliunde,ibid.num. 7

Filij prioris matrimonij non ſunt alendi a matre , quando bona non ſufficiunt pro ea,& ipſis,ibid.num.8

Filij quomodo admittantur ad agendum pro reſtitutione dotis, quando mater eſt excommunicata,tit.8.priu.83,num.18

Filij quando inſtituuntur, veniunt etiam ij, qui ex ſecunda vxore poſtea ſuſcipiuntur,tit.9.q.13.num.11

Filij eius,qui commiſit in maieſtatem principis deberent mori, eod.tit.q 32.num.9

Filij ſunt alendi ex bonis patris condemnati,eod.tit.num.21

Filij aliud ſunt,aliud nepotes,eod.tit.q.36.num.1

Filij dicuntur,qui primo gradu deſcendunt,ibid.num 2

Filij naſcituri appellatione veniunt nepotes,ibid num.36

Filij familias teſtamentum non validatur, ſi poſtea fiat ſui iuris, tit.7.q.4.num.21

Filijs alimenta efficacius debentur,quam vxori,tit.1.q.1.nu.4

Filijs relictum non includit naſcituros,quando verificari poteſt in iam natis,tit.9.q.15.num.18

Filijs relictum non debetur nepotibus,eod.tit.q.36.num.6

Filijs alimenta quando relinquuntur ab homine,non veniunt nepotes,ſecus,quando a lege,ibid.num.7

Filio denegatur beneficium, ne fiat patri verecundia , titu. 1.q. 17.num.24

Filio agenti ad alimenta prouidendum eſt de alimentis , donec cognoſcitur ſuper filiatione negata a patre,eodem titu.quæſt. 110.num.10

Filio dantur alimenta pendente lite, ſi tamen eſt in poſſeſſione filiationum,vel præceſſit aliqua cognitio,ibid.num.11

Filio dantur alimenta pendente iudicio ſuper ingratitudine oppoſita,ibid.num.12

Filio petenti paternam hæreditatem debentur alimenta ſine alia probatione lite pendente , ſi tamen eſt in poſſeſſione filiationis,ibid,num.13

Filio emancipato debentur alimenta pendente lite ſuper paterna hæreditate,eod.tit.q.111.num.3

Filio legitimato per ſubſequens matrimonium prouidendum eſt de alimentis lite pendente,ibid.num.9

Filio exiſtenti in vtero dum agit ad hæreditatem decernẽda ſunt alimenta,ibid num.15

Filio ab hoſtibus redeunti, vbi fuerat captiuus,debentur alimenta lite pendente,ibid.num.18

Filio etiam conuento ſuper hæreditate patris,debentur alimenta lite pendente,ibid.num.20

Filio pendente lite debentur alimenta,quacunque in parte iudicij petantur,ibid.num.23

Filio poſt latam ſententiam debentur alimenta donec ſit liquidatio,ibid.num.24

Filio dantur alimenta lite pendente tam vbi agitur de poſſeſſorio,quam vbi tractatur petitorium,ibid.nu.25

Filio petenti legitimam in bonis patris confiſcatis , debentur interim alimenta,ibid.num.28

Filio , vt pendente lite conſequatur alimenta, tria , imo quatuor ſunt neceſſaria,vbi vide,tit.1.q.112.nu.1

Filio lite pendente dantur alimenta , ſi eſt in quaſi poſſeſſione filiationis,ibid.nu.3

Filio debentur alimenta lite pendente,etiam non lata ſententia ſi alia ſubeſt præſumptio,ibid.num.20

Filio debentur alimenta pendente lite quando ex teſtibus examinatis conſtat de bono eius iure,ibid.nu.21

Filio non decernuntur alimenta lite pendente,licet habeat pro ſe præſumptionem,quando aliæ pugnant pro reo,ibid.nu.28

Filio vt prouideatur lite pendente,requiritur paupertas,imo inopia,ibid num.2

Filio pendente lite,dantur alimenta tanquam de bonis proprijs, non ex miſeratione,ibid.nu.33

Filio pendente lite non debentur alimenta , quando agit ad reſcindendum renunciationem hæreditatis paternæ a ſe factam, eo tit q.113.nu.1

Filio non dantur alimenta lite pendente, quando tale quid obijcitur quod excluderet etiam filium,ibid.nu.5

Filio adoptiuo non dantur alimenta pendente lite ſuper hæreditate patris adoptantis,eo.tit.q.114.nu.1

Digitized by Google

I N D E X.

Filio damnato pro læſa maieſtate denegantur alimenta, eod.tit. q.129.num.8
Filio denegari non poſſunt alimenta, eo quod ſeorſum agat a patre, tit.7.q.1.num.18
Filio dantur alimenta ſecundum redditum totius patrimonij paterni, licet eius pars iaceat extra prouinciam, tit.4 q.53.nu.42
Filio prodigo non ſunt danda a patre alimenta, tit.7.q.5.num.12
Filio naturali legatum ſuſtinetur quatenus indiget, & euaneſcit, ac reuiuiſcit, prout neceſſitas deficit, & ſuperuenit, eod.titu.q.9.num.16
Filio negantur alimenta ex omnibus cauſis, ex quibus poteſt exhæredari, eod.tit.q.42.num.1
Filio lite pendente ſuper filiatione negantur alimenta, ſi habet aliunde, ibid.num.8
Filio non prouidetur pendente lite, quando poſt ordinatam prouiſionem ſuperueniunt diuitiæ, ibid.num.7
Filio litiganti ſuper filiatione prouidendum eſt de alimentis, licet ſit artifex, ſi lis diſtrahit, ne poſſit operari, ibid.num.11
Filio lite pendente multis in caſibus denegantur alimenta, ibidem, num.15
Filiofamilias delinquente proprietas confiſcatur, ſi alius, quam pater habet vſumfructum, eod.tit.q.37.num.32
Filiorum appellatio ſæpe nepotes includit, tit.9.q.36.num.8
Filiorum appellatione non venit nepos, quando ſit relatio ad filios nominatim vocatos, & ibi ornatur, eod.tit.q.36.num.15
Filiorum appellatione nepos non venit, quando nepoti non conuenit qualitas adiecta filijs, ibid.num.16
Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando extant filij in quibus diſpoſitio verificari poteſt, ibid.num.19
Filiorum appellatione nunquam venit nepos, qui non tenet primum locum, ſed a patre præceditur, ibid.num.25
Filiorum appellatione venit nepos etiam ſi ſemel diſpoſitio ſit verificata in filijs, quando verba habent tractum temporis in futurum, ibid.num.26
Filiorum appellatione venit nepos etiam quando ſemel eſt ſortita effectum, ſi tamen non pleno, aut integre, ibid.num.27
Filiorum appellatione non veniunt nepotes, qui nati, aut concepti non ſunt tempore teſtatoris, ibid.num.29
Filiorum appellatione nepotes non veniunt, quādo apparet coniectura de voluntate teſtatoris, ibid.num.33
Filiorum appellatione veniunt nepotes in diſpoſitione facta gratia conſeruandæ agnationis, ibid.num.37
Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando ea eis militat eadem ratio, quæ in filijs, ibid.num.38
Filiorum appellatione venit nepos, ſi in eo adeſt qualitas à diſponente conſiderata, vt quando dicitur de filiofamilias, ibi.n.39
Filiorum appellatione veniunt nepotes in multis caſibus, ibid. num.58
Filiorum fauor præponderat piæ cauſæ, eod.tit.q.9.num.15
Filium exhæredare, & Eccleſiam inſtituere qui vult, non conſulat Auguſtinum, tit.1.q.93.num.6
Filium, vel fratrem expoſitum alens repetit, ſi proteſtatur ſe alere repetendi animo, tit.6.q.19 num.6
Filiusfamilias in peculio caſtrenſi habetur pro patrefamilias, tit.4.q.11.num.5
Filiusfamilias poteſt teſtari de peculio caſtrenſi, ibid.num.9
Filiusfamilias, an præſumatur habuiſſe bona a patre, vel aliunde, ibid.num.81
Filiusfamilias ſi Epiſcopus fiat, exit patris poteſtatem, tit.6.quæſtio 18.num.28
Filiusfamilias factus ſacerdos efficitur ſui iuris, ibid.num.29
Filiusfamilias ſi de caſtrenſi peculio fecit teſtamentum, habebit hæredem in alijs bonis, ſi poſtea efficiatur ſui iuris, tit.7.quæſtio.4.num.19
Filius non alit patrem bannitum, intellige vt nu.7.tit.1.q.3.nu.2
Filius bannitus occidi non poteſt a patre etiam diſponente ſtatuto, quod banniti impune occidantur, ibid.num.9
Filius nobilis patriæ poteſt occidi a patre, ſtante ſtatuto, ibid.n.10
Filius contrahens matrimonium ſine patris conſenſu, exhæredari poteſt, eod.tit.q.6 num.1
Filius alimentis non priuatur eo quod contraxerit matrimoniū ſine patris conſenſu, ibid.num.11
Filius in dubio præſumitur ſpurius, non naturalis, aut legitimus, eod.tit.q.10.num.35
Filius ſpiritualis non excludit ſubſtitutum ſub conditione, ſi deceſſerit ſine filijs, eod.tit.q.11.num.4
Filius ſpiritualis non dicitur propriè filius, ibid.num.23
Filius non dicitur vere is, cui deeſt veritas naturæ, ibid.num.35
Filius naturalis accuſat de inofficioſo teſtamentum matris, eod.tit.q.15.num.8
Filius tenetur patrem alere, eod.tit.q.19.num.1
Filius, qui patri negat alimenta, excommunicatur, ibid.num.2
Filius emancipatus tenetur alere patrem, ibid.num.6
Filius impubes tenetur alere patrem, ibid.num.7
Filius per emancipationem lucratur, & recipit beneficium, ibid. numero 16
Filius emancipationis cauſa tenetur ad præmium erga patrem, ibidem, num.17
Filius non poteſt accuſare patrem, ibid.num.23
Filius tenetur alere patrem Iudæum, vel infidelem, eod.titu.q.18.num.3
Filius Iudæi veniendo ad catholicam Fidem exit patris poteſtatem, ibid.num.4
Filius Chriſtianus, tenetur erga patrem infidelem ad omnia, quæ concernunt charitatem, ibid.num.10
Filius propter hæreſim poteſt exhæredari, eod.tit.q.19.num.1
Filius Catholicus alit patrem hæreticum, ibid.num.5
Filius habere eſſe a patre, ibid num.9
Filius non alit patrem excommunicatum, niſi conſtitutus ſit in extrema neceſſitate, ibid.num.14
Filius alit adoptiuum patrem, ſicut ab eo alitur, ibid.num.19
Filius ſpurius non alit patrem ſecundum ius ciuile, ſecus iure canonico, eod.tit.q.20.num.1
Filius tenetur erga patrem ad antidota, ibid.num.5
Filius alit patrem ſpiritualem, eod.tit.q.21.num.1
Filius cui magis teneatur ſubuenire, patri ne carnali, an ſpirituali, ibid.num.2
Filius alit matrem, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, eod.tit. quæſt.22.num.6
Filius non tenetur dotare matrem, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, ibid.num.7
Filius dotat matrem, quæ tranſit ad ſecunda vota de ſuo conſenſu, ibid.num.9
Filius diues tenetur dotare matrem iuuenem & pulchram, in quā cadit ſuſpitio, ne efficiatur inhoneſta, ibid.num.12
Filius naturalis alit matrem, ibid num.15
Filius ex damnato coitu alit matrem, ibid.num.16
Filius alit non ſolum matrem, ſed auum maternum, proauum, & alios maiores, ibid num.22
Filius ali debet ab hæredibus patris, eod.tit.q.23.num.3
Filius exhæredatus ali debet ab hærede patris iure Hiſpanorum, ibid.num.6
Filius legitimatus conſequitur alimenta ab hæredibus patris, etiam ſi eſſent legitimi, & naturales, ibid.num.9
Filius non alitur ab hæredibus patris, quando extat alius a quo poſſit ali, ibid.num.11
Filius naturalis, vel ſpurius ali debet ab hæredibus patris, ibi.n.14
Filius, qui deſerto patre inope ingreditur monaſterium, peccat mortaliter, eod.tit.q.59.num.12
Filius non dicitur inops, quando cogere poteſt patrem ad ſe alendum, eod.tit.q.33.num.28
Filius dicitur poſſidere, quæ pater poſſidet, ibid.num.29
Filius agit contra patrem, vt ſe obliget pro reſtitutione dotis, nō autem auus, ibid.num.38
Filius dicitur eadem caro cum patre, eod.tit.q.49.num.9
Filius reuocat vſque ad legitimam bona alienata a patre in ludo vel alio vſu malo, eod.tit.q.50 num.5
Filius non exigitur a patre vltra quam facere poſſit, eod.tit.quæſtio.78 num.5
Filius recipit eſſe a patre, eod tit q.94.num.7
Filius ſuccedit patri excluſo auo, ibid.num.11
Filius eſt potius a patre quam a filio alendus, ibid.num 12
Filius defenditur a patre, quando abeſt auus, eod.tit.q.102.nu.3
Filius dum agit ad paternam hæreditatem, conſequitur alimenta, eod.tit. q.112.num 1
Filius exiſtens in vtero, habetur pro nato, ibid num.16
Filius adoptiuus alendus eſt a patre, ſicut naturalis, eod.ti.quæſt.114.num 2
Filius non reſtituit patri alimenta, quæ recepit pendente lite ſuper filiatione, eo tit q.114.nu.2
Filius, qui ſe tradit in arrogationem, acquirit patri ſolum vſumfructum, non proprietatem, tit.2.q 15.nu.173
Filius poteſt in legitima grauari, quando ei relinquitur vltra legitimam, ibid.nu.180
Filius, cui vltra legitimam relinquitur, debet illud plus repudiare, vel acceptare cum onere, ibid.num.181
Filius, licet non poſſit grauari intra legitimam, fallit tamen, quādo contrauenit, incurrit pœnam adiectam, ibid.nu.185
Filius non tenetur ſubuenire patri, qui non curauit ipſum erudiri artibus, tit.4.q 6.num 6
Filius non vendit proprietatem, vt alat patrem, quia ex ea ipſe quoque alendus eſt, eo tit.q.9.nu.8
Filius hæres patris tenetur de feudo ſatisfacere creditoribus paternæ hæreditatis, eod.tit.q 10.num.17
Filius non poteſt paternum feudum acceptare repudiata hæreditate, ibid nu.19
Filius repudiata paterna hæreditate poteſt retinere feuda ex pacto, & prouidentia, eo.tit nu.80

Filius

I N D E X.

Filius cogere poteſt patrem, vt ſe alat in domo propria, eod.titu. q.14.num.15
Filius patri bannito dat alimenta in loco, vbi ille degit, eod.titul. quæſt.16.num.4
Filius tenetur patri ſoluere alimenta ſemper in domicilio patris, ibid.num.5
Filius, qui diſſipauit legitimam ſibi aſſignatã, conſequitur alimenta ſecundum indigentiam, non ſecundum dignitatem, eod.tit. q.18.num.56
Filius operari tunc ſolum tenetur, quando id poteſt ſine verecundia, eod.tit.q.29.num.4
Filius emancipatus non tenetur operari ad commodum patris, ibidem, num.5
Filius operas obſequiales patri tenetur præſtare, non artificiales, ibid.num.7
Filius quidquid negociando acquirit de patris pecunia, acquirit patri, ibid.num.30
Filius imputat ſibi in legitimam quidquid pater ſibi ſimpliciter tradidit, tit.6.q.6.num.25
Filius an repetat alimenta patri, aut matri præſtita, ſtatur eius declarationi, eod.tit.q.9 num.1
Filius repetit alimenta, quæ parentibus præſtitit, ibid.num.5
Filius præſumitur donare, quando incipit a traditione, non a promiſſione, ibid.num 7
Filius repetit alimenta patri præſtita, quando adminiſtrabat bona patris, ibid.num.8
Filius repetit alimenta patri præſtita, quando ſcripſit ſe ea de cauſa creditorem in libro, ibid.num.9
Filius repetit impenſam, quam fecit circa rem patris, aut matris, ibid.num.10
Filius miles repetit alimenta præſtita patri, aut matri, ibid. nu. 12
Filius repetit a patre, quidquid patri pro eo ſoluit vt fideiuſſor, ibid.num.13
Filius non repetit a patre modicam impenſam, quam pro eo fecit, & quid ſi fuiſſet proteſtatus, ibid.num.15
Filius repetit a patre, quod pro eo impendit de peculio profectitio, ibid num.16
Filius repetit ab hæredibus patris, quidquid pro patre ſoluit pro peculio aduentitio, ibid.nu.21
Filius exemptus a patria poteſtate per ſacerdotium, religionem, vel epiſcopatum, non perdit iura legitimorum, eod tit. quæſt. 18.numero 30
Filius factus ſui iuris ſacerdotio, religione, vel epiſcopatu retinet iura ſuitatis, ibid.num.31
Filius priuatur alimentis ex eiſdem cauſis, quibus poteſt exhæredari, tit.7.q.1.nu.1
Filius ex quibus cauſis poſſit exhæredari, ibid.nu.4
Filius exhæredari poteſt ex alijs cauſis non expreſſis, dum tamen ſimilibus, ibid.nu.5
Filius qui vxorem duxerat ignominioſam, poterit exhæredari de iure antiquo, ibid.num.10
Filius exhæredari hodie non poteſt, licet duxerit vxorem ignominioſam, ibid.num.11
Filius non poteſt exhæredari, licet contraxerit amicitiam cum inimicis paternis, ibid.num.12
Filius exhæredari nõ poteſt eo quod ſit male morigeratus, ibidem, numero 13
Filius ſpernens præcepta patris, exhæredari poteſt, ſecundum honeſtatem, ibid.num.17
Filius exhæredari non poteſt ob ingratitudinem, quando fecit pœnitentiam, ibid.num.28
Filius non poteſt exhæredari, eo quod ingreſſus ſit monaſterium, ibid.num.38
Filius Iudæi ſi Fidem amplectatur catholicam, exhæredari non poteſt ob ingratitudinem præcedentem, ibid.num.44
Filius ingratus non poteſt exhæredari poſt reconciliationem, licet exhæredatio ſuſtineatur quæ iam facta erat, ibid.num.46
Filius negare poteſt alimenta patri hæretico, eod.tit.q.2.num.8
Filius ingratus deſinit eſſe filius, eod tit.q.3.num.9
Filius factus hoſtis patriæ poteſt a patre impune occidi, ibi.nu.10
Filius accuſans patrem dicitur improbus, eod.tit.q.4.num.6
Filius, qui dolo iam diſſipauit legitimam, & Trebellianicam, non detrahit dotem de bonis fideicommiſſo ſubiectis, eod. titu. q. 5.num.2
Filius non petit alimenta a patre, ſi poteſt viuere ex proprijs operis, eod.tit.q.6.num.2
Filius etiam artifex ali debet a patre, quando eſſet ſibi indecorum artem illam exercere, eod.tit.num.12
Filius artifex alendus eſt, ſi ars non ſufficit ad alimenta, ibidem, nume.16
Filius quãdo videatur poſſe alere ſeipſum, arbitrio iudicis committitur, ibid.num.21
Filius, vt dicatur poſſe ſeipſum alere, conſiderandi ſunt redditus, non proprietas, ibid.num.22
Filius, an ſe alere poſſit ex ſuis bonis, *inſpiciuntur* redditus, ibid. num.24
Filius etiam diues ali debet ab eo, qui maioratum inſtituit, ibid. num.25
Filius, qui ſucceſſit a patre non eſt alendus ab eo, eod.tit.q.7.nu.1
Filius ratione legitimæ æquiparatur vero creditori, eod. titu.q 11. numero 9
Filius legitimus alendus eſt potius, quam naturalis, quando facultates patris non ſufficiunt vtrique, ibid.num.16
Filius occidens patrem ingratum non punitur pœna parricidij, eod tit.q.14.num.2
Filius pauper non alit patrem pauperem, ibid.num.10
Filius patris debitor non conuenitur vltra quam facere poſſit, ibid.num.11
Filius relinquere quomodo poſſit patrem, & matrem, vt habitet cum vxore, ibid.num.23
Filius magis cogitur ſubuenire patri, quam vxori, ibid.num.24
Filius non dicitur acquirere ea, quæ pater aſſignat in cauſam alimentorum, quia poſſunt ſemper auferri, eod.tit.num.32
Filius emancipatus tenetur alere patrem egentem, ibid.num.40
Filius erga matrem patri obligatione tenetur, qua eſt patri obligatus, ibid num.44
Filius non alit patrem, qui ſit hoſtis ciuitatis, eod.tit q.16.num.5
Filius ingratus priuatur ſucceſſione, eod.tit.q.18.num.13
Filius ingratus priuatur alimentis, ibid.num.14
Filius ingratus perdit ius filiationis, eod.tit.q.32. num.10
Filius, qui ſolam habet proprietatem non cogitur illam vendere, ſed pater eum alet, eod.tit.q.37.num.26
Filius ingratus non alitur a patre, eod.tit.q.37.num.1
Filius ingratus perdit ius filiationis, eod.tit.num.3
Filius non conſequitur alimenta lite pendente ſuper filiatione, quando poteſt viuere ex honeſta arte, eod.tit.q 42. num.6
Filius non vocat patrem in ius ſine venia, tit.8 priu.6.num.3
Filius vocat patrem in ius cauſa alimentorum, ibid.num.4
Filius vocando patrem in ius officio iudicis tenetur veniam petere, ibid.nu 10
Filius poteſt patrem in omni cauſa conuenire inſpecto iure canonico, ibid.num.12
Filius pro legitima non poteſt ingredi propria auctoritate poſſeſſione bonorum, eod tit.priu.16.num.2
Filius reuocat confeſſionem, quam pater facit, vt eum fraudet ſua legitima, eod.tit.priu 26.num.6
Filius, cui non debetur legitima poteſt exhæredari, & non rumpit teſtamentum, eod.tit.priu.33 num.3
Filius non poteſt alienare bona, in quibus pater habet vſumfructum, eod.tit.priu.37.num.3
Filius a patre alienatus cauſa famis non efficitur ſeruus, nec perdit libertatem, eod.tit.priu.38 num.22
Filius etiam pro cauſa famis non poteſt vendere patrem, ibidem, num.23
Filius cauſa famis venditus a patre poteſt ſeipſum redimere de proprijs bonis, ibid.num.29
Filius non tenetur pro debito patris, eod.tit.priu.48.num.1
Filius tenetur ſoluere debitum patris contractum pro alimentis totius familiæ, ibid.num.5
Filius non poteſt cum iuramento renunciare alimentis ſibi a patre debitis, eod.tit.priu 56.num.59
Filius impune poteſt exire religionem, vt patrem inopem alat, eodem, tit.priu 68 num 2
Filius ingredi non poteſt religionem, quando pater extrema laborat inopia, ſed tenetur illi ſubuenire, ibid.num.4
Filius naturalis non impugnat patris teſtamentum, nec ſuccedit contra illius voluntatem, eod.tit.priu.81.num.1
Filius naturalis ſuccedit vna cum legitimis, ibid num.6
Filius naturalis reuocat ex diſpoſitione l.ſi vnquam, donationem factam a matre, ibid.num 12
Filius non præſumitur acquiſiuiſſe de bonis paternis, quando poſſidet, alias ſecus, tit.9 q.11.num.10
Filius pro alimentis habet titulum lucratiuum, licet pater habeat oneroſum, eod tit.q.19.num.1
Filius arando, vel ligonizando in fundo paterno acquirit patri, eod.tit.q.20.num.13
Filius acquirit patri quidquid ex fructibus fundi ſibi in alimenta aſſignati acquirit, ibid.num.14
Filius, qui fructus aduentitiorum percepit, tenetur illos patre mortuo conferre cum fratribus, ibid.num.21
Filius non confert cum fratribus fructus aduẽtitiorum, quos percepit ſciente, & patiente patre, ibid.num.23
Filius confert cum fratribus fructus peculij profectitij, ibidem, num.25
Filius nõ tenetur communicare fratribus lucrum illicitum, quod fecit ex pecunia patris, puta exercendo vſuras, ibid.num.26
Filius non acquirit patri id, quod conſequitur per delictum, ibid. num.27

INDEX.

Filius ſi excluditur ex capite vnde liberi, venire poterit ex capite vnde cognati, vel agnati, eod. tit. q. 23. num. 40
Filius præſcriptione triginta annorum excluſus ab hæreditate ex teſtamento, poterit ſuccedere ex ſecundo capite inter alios triginta annos, ibid. num. 41
Filius impugnans primum gradum, ſuccedere poteſt ex ſubſtitutione, ibid. num. 43
Filius eſt alendus a patre ſi viuere poteſt in aula Principis, vel ire ad bellum, eod. tit. q. 28. num. 1
Filius in ſucceſſione patrui non intrat locum patris, qui viuebat, quando patruus deceſſit, eod. tit. q. 36. num. 21
Fiſco in ſucceſſione præfertur confraternitas, tit. 1. q. 12. num. 18
Fiſco agenti reus edere tenetur, tit. 8. priu. 3. num. 4
Fiſco non applicatur, quando indigno id aufertur, quod fuerat relictum a teſtatore, tit. 9. q. 30. num. 33
Fiſcus excluditur per ordinem decurionum a ſucceſſione, tit. 1. q. 11. num. 16
Fiſcus excluditur a tutore in ſucceſſione, ibid. num. 19
Fiſcus alit de bonis confiſcatis filios condemnati, eo. tit. q. 31. n. 1
Fiſcus habita confiſcatione tenetur ad onera, ad quæ tenebatur delinquens, ibid. num. 2
Fiſcus etiam in crimine læſæ maieſtatis, & hæreſis alit filium cõdemnati, ibid. num. 3
Fiſcus. Obligatio naturalis tranſit in fiſcum per confiſcationem, ibid. num. 6
Fiſcus tenetur omnibus creditoribus condemnati, ibid. num. 7
Fiſcus habetur pro hærede in honoribus, & oneribus, ibid. num. 8
Fiſcus habetur loco hæredis, ibid. nu. 10
Fiſcus tenetur ex bonis confiſcatis ſupplere alimenta filijs, ſi legitima non ſufficit, ibid. num. 13
Fiſcus de bonis confiſcatis tenetur dotem dare filiæ condemnati, ibid. num. 16
Fiſcus capit hæreditatem, quæ fuit alicui relicta, qui fidem accõmodauit reſtituendi ſpurio, eod. tit. num. 34
Fiſcus non alit filios natos poſt condemnationem, ibid. num. 37
Fiſcus de bonis mariti confiſcatis alit vxorem, eo. tit. q. 34. nu. 11
Fiſcus pro bonis confiſcatis ſuſtinet omnia onera damnati, ibid. num. 12
Fiſcus poteſt mala victualia bonis miſcere, quãdo ea retinuit pro commodo ciuitatis, eod. tit. q. 77. num. 10
Fiſcus vtitur iure priuato, vbi non reperitur in ſpecie priuilegiatus, eod. tit. q. 120. num. 17
Fiſcus eſt loco hæredis, tit. 2. q. 15. num. 196
Fiſcus dicitur hæres extraneus, & non eſt loco filij, ibid. num. 197
Fiſcus reuocans alienata titulo oneroſo, tenetur emptoribus refundere pretium, tit. 8. priu. 35. num. 2
Fiſcus regulariter non habet delinquentium bona obligata, ibid. numero 6
Fiſcus in bonis publicatis non eſt hæres propriè, titu. 8. priu. 59. numero 1
Fiſcus in bonis confiſcatis æquiparatur prælato, ibid. num. 2
Fiſcus habetur pro hærede, ibid. num. 3
Fiſcus ſuccedit in omne ius condemnati, ibid. num. 4
Fiſcus dicitur ſucceſſor vniuerſalis, ibid. num. 5
Fiſcus. In fiſcum tranſeunt omnia condemnati iura actiua, & paſſiua, ibid. num. 6
Fiſcus efficitur per condemnationem dominus ipſo iure ſine apprehenſione, ibid. num. 7
Fiſcus. Poſſeſſio bonorum publicatorum non tranſit in fiſcum ſine apprehenſione, ibid. num. 8
Fiſcus tenetur ſatisfacere omnibus creditoribus, ibid. num. 9
Fiſcus non ſuccedit filio in bonis, quæ a patre habuit poſt publicationem, ibid. num. 18
Fiſcus. Iura perſonalia non tranſeunt in fiſcum, ibid. num. 20
Fiſcus non vtitur priuilegio contra fiſcum, eod. tit. priu. 61. nu. 12
Fiſcus tenetur filiam delinquentis dotare etiam in crimine læſæ maieſtatis, tit. 9. q. 32. num. 19
Fiſcus reuocans alienata poſt ſententiam, pendente tamen appellatione ſoluit pecuniam, quæ verſa eſt in alimenta damnati, eodem, tit. num. 60
Forenſi ſi relinqui nihil poteſt ex ſtatuto, poterit tamen relinqui in cauſam alimentorum, eod. tit. q. 6. num. 7
Fornicatio ſimplex committitur, quando mulier miſcetur cum clerico, tit. 3. q. 7. num. 44
Fornicatio non punitur in muliere ſi committatur ob neceſſitatẽ famis, tit. 8. priu. 40. num. 1
Frater teneretur alere fratrem, vel ſororem, tit. 1. q. 25. num. 1
Frater alens fratrem, vel ſororem, non repetit, quia feciſſe præſumitur intuitu pietatis, ibid. num. 4
Frater conſanguineus tantum alit fratrem, ibid. num. 6
Frater etiam iuste exhæredatus ali debet a fratre, ibid. num. 7
Frater dotans ſororem non poteſt ſtipulari, quod dos ſibi reddatur ſoluto matrimonio morte ſororis, ibid. num. 10
Frater clericus alere poteſt fratrem pauperem de redditibus beneficij, ibid. numero 1
Frater pro dotanda ſorore poteſt alienare bona fideicommiſſo ſubiecta, num. 16
Frater dicitur etiam, qui eſt ex altero tantum parente, ibid. nu. 20
Frater clericus dotare poteſt ſororem vterinam de redditibus eccleſiæ ibid. num. 28
Frater alit etiam fratrem naturalem, ibid. num. 29
Frater naturalis excluditur a paterna ſucceſſione propter legitimos fratres, ibid. num. 30
Frater tenetur fratrem naturalem alere, quia frater, an vero, quia hæres patris, ibid. num. 31
Frater tenetur dotare ſororem naturalem, ibid. num. 32
Frater alit fratrem ſpurium, ibid. num. 33
Frater vtrinque coniunctus non conuenitur vltra quam facere poſſit, eod. tit. q. 78. num. 6
Frater excludit matrem ex lege duodecim tabularum, eod. titu. q. 105. num. 5
Frater prius tenetur alere fratrem, quam hæredes filij, eod. titu. q. 107. num. 1
Frater conſanguineus æqualiter ſuccedit cum vtrinque coniuncto, quando agimus de ſubſtitutione vulgari, tit. 2. q. 15. nu. 27
Frater tenetur ſororem dotatam alere etiam de proprio, donec nubat, ſi vires dotis non ſufficiunt, tit. 4. q. 20. num. 5
Frater tenetur non ſolum fratrem, ſed fratris vxorem & filios alere, eod. tit. q. 24. num. 11
Frater tenetur fratribus communicare lucrum, quod fecit patre viuente negotiando de re patris, eod. tit. q. 29. num. 31
Frater non communicat fratribus dimidiũ lucri, quod fecit negotiando de re patris, quia ea pertinet ad induſtriam, ibid. nu. 32
Frater cenſetur acquirere de pecunia propria etiam ſi ſit in communi cum fratre, vel adminiſtrat illius bona, tit. 6. q. 8. nu. 52
Frater non repetit a fratre ſocio vniuerſali quod pro eo impendit in alimenta familiæ, eod. tit. q. 11. num. 6
Frater non repetit a fratre alimenta, quæ familiæ fratris præſtitit, ſi ab ea ſeruitia recepit, ibid. num. 13
Frater non repetit alimenta, quæ fratri præſtitit, quem alere non tenebatur, eod. tit. q. 12. num. 1
Frater in dubio præſumitur dotaſſe ſororem de bonis proprijs, ibid. num. 3
Frater repetit alimenta, quæ præſtitit familiæ alterius fratris ſi non eſt vſus operis, ibid. num. 4
Frater repetit a fratre quod impendit vt illum captiuum redimeret, ibid. num. 5
Frater in dubio impendere videtur animo repetendi, ibid. nu. 6
Frater adminiſtrans bona fratris cenſetur impendere de alieno, non autem donare de proprio, eod. tit. num. 18
Frater dotans ſororem, non præſumitur velle donare, ſi ſororis bona adminiſtrabat, ibid. num. 19
Frater ſi quid ſoluit ſorori, præſumitur ſoluiſſe in cauſam dotis quam debebat, ibid. num. 23
Frater & mater adminiſtratores bonorum filiæ cenſetur donare quando dotatur, ibid. num. 23
Frater alens ſororem poteſt retinere penes ſe fructus legitimæ ſpectantes ad illum, ibid. num. 26
Frater, qui præſtat alimenta, repetit, ſi fuit proteſtatus, ibid. nu. 2
Frater, qui aluit familiam fratris ſeruando frumentum maioris pretij, repetit impenſam, ibid. num. 28
Frater repetit a fratre impenſam magnam, quam fecit pro eo, ibidem, num. 29
Frater repetit a fratre impenſam magnam, quam fecit pro familia fratris ſuſtinenda, ibid. num. 30
Frater an repetat magnam impenſam pro alimentis, quæ præſtitit fratri, ibid. num. 31
Frater repetit a fratre impenſam factam circa res illius, ibid. n. 33
Frater maior repetit a fratrib. impenſam, quã fecit pro communi familia in emendis bobus, vel reficiendis domibus, ibid. nu. 35
Frater repetit a fratre, quæ impendit in rebus communibus, & in exoluendo communi debito, ibid. num. 36
Frater ſocius non repetit impenſam alimentorum, quam fecit pro fratre ſocio, eod. tit. q. 13. num. 1
Frater non repetit a fratre impenſam factam circa illius familiã, quando filios ſocij habuit in obſequio, ibid. num. 26
Frater tutor fratris cenſetur impendere pro fratre animo repetendi, non donandi, eod. tit. q. 4. num. 12
Frater maior præſumitur bona minorum adminiſtrare, quando ſimul habitant, eod. tit. q. 15. num. 4
Frater, qui aluit ſororem, repetit a ſocero ſororis, qui recuſauit alere, eod. tit. q. 16. num. 3
Frater querelat fratris teſtamentum, in quo fuit inſtituta turpis perſona, tit. 7. q. 1. num. 33
Frater poteſt querelare teſtamentum fratris, in quo turpis perſona eſt inſtituta, eod. tit. q. 15. num. 3
Frater ingratus non impugnat teſtamentum, etiam ſi turpis perſona fuerit inſtituta, ibid. num. 4

Frater

Digitized by Google

INDEX.

Frater ingratus an ſuccedat fratri ab inteſtato, ibid. nu. 5

Frater, qui dilapidauit bona ſua, non eſt alendus a fratre, ibid. numero 11

Frater opifex, vel qui ex arte, & induſtria viuere poteſt, non eſt a fratre alendus, ibid. nu. 16

Frater an teneatur exire prouinciam pro alimentis antequã grauet fratrem, ibid. nu. 17

Frater ſecundo genitus alendus eſt a primogenito etiam quando habet aliunde, ibid. nu. 12

Frater ingratus priuatur ſucceſſione fratris, eo. tit. q. 32. nu. 8

Frater per inofficioſi querelam rumpit teſtamentum fratris, in quo fuit inſtituta turpis perſona, tit. 8. priuil. 95. nu. 2

Frater præteritus, vel exhæredatus inſtituta turpi perſona, an querela teſtamentum rumpatur in totum, ibid. nu. 10

Frater ſi ob inſtitutionem turpis perſonæ agat ſolum ad legitimam, legata ſubſiſtunt, eo. tit. nu. 11

Fratres vterini ſuccedunt inuicem, tit. 1. q. 25. nu. 24

Fratri agenti ad hæreditatem fratris, non tenetur poſſeſſor expenſam refundere, eo. tit. q. 110. nu. 6

Fratri, vel conſanguineo petenti fratris hæreditatem, non eſt prouidendum lite pendente, eo. tit. q. 117. nu. 1

Fratri agenti ad alimenta, ſicuti etiam ſorori agenti ad dotem, interim danda ſunt alimenta, ibid. nu. 3

Fratri alimenta denegantur ex omnibus illis cauſis, quibus filius poteſt exhæredare, tit. 7. q. 15. nu. 1

Fratri alimenta non ſunt præſtanda a fratre, cui fuit ingratus, ibi. numero 2

Fratri diuiti non ſunt præſtanda alimenta a fratre, eo tit. nu. 15

Fratri ſecundo genito habenti aliunde non debentur alimenta a natu maiori, ibid. nu. 24

Fratris teſtamenti inſtituta turpi perſona rumpitur etiam ſi legitima ſit fratri relicta, tit. 8. priuil. 95. nu. 1

Fratris teſtamentum quando rumpitur ob inſtitutionem turpis perſonæ, tunc etiam legata, & fideicommiſſa reuocantur, & corruunt, ibid. nu. 4

Fratris teſtamento rupto ob inſtitutionem turpis perſonæ, ſuſtinetur legatum factum in cauſam alimentorum, ibid. nu. 5

Fratribus minoribus relinqui poteſt in cauſam alimentorum, eo. tit. priuil. 7. nu. 4

Fratribus minoribus alimenta, an & quando relinqui poſſint ibid. num. 11

Fratrum vnus quando eſt pauper, iudex poteſt alterum compellere ad deſignandum bona, ex quibus ille accipere poſſit alimẽta, tit. 1. q. 25. num. 3

Fraus præſumitur ex alienatione vnius rei, ſi in ea conſiſtit maior pars bonorum, tit. 2. q. 15. nu. 143

Fructus diuiduntur pro rata temporis inter vxorem, & hæredes mariti ſoluto matrimonio, tit. 1. q. 33. nu. 25

Fructus dotis, & donationis propter nuptias ſeruire debent in alimenta vxori, & mariti, eo. tit. q. 35. num. 3

Fructus dotis ſpectant ad maritum, ibid. nu. 4

Fructus dotis etiam collocatæ in tuto, ſpectant ad virum, eo. titu. quæſt. 36. num. 12

Fructus dotis collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt ſolutis oneribus matrimonij, reſtituuntur viro, ibid. nu. 13

Fructus dotis ſeruire debent oneribus matrimonij, eo. tit. quæſt. 38. numero 7

Fructus dotis debentur viro ſub tacita conditione, ſi matrimonij onera ſuſtinebit, eod. tit. num. 23

Fructus dotis collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt ſolutis oneribus matrimonij, ſpectant ad maritum, eo. tit. q. 39. nu. 3

Fructus dotis collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt vltra alimenta, ſpectant ad virum, eod. tit. q. 41. nu. 21

Fructus percepti poſt ſolutum matrimonium augent dotem, eo. tit. q. 43. num. 13

Fructus dotis non petuntur actione de dote, ibid. nu. 15

Fructus bonorum immobilium reſtitui debent vxori intra annum luctus, eo. tit. q. 44. nu. 31

Fructus bonorum feudalium non ſunt feudales, ti. 4. q. 10. nu. 26

Fructus feudi poſſunt vendi, & obligari, ibid. num. 29

Fructus bonorum feudalium poſſunt alienari ſine aſſenſu domini, ibid. num. 30

Fructus quando legantur, dicitur eſſe conditionale legatum, ſi illi naſcuntur, eo. tit. q. 17. nu. 14

Fructus naſcituri quando deducuntur in obligatione, tunc ſubeſt conditio, dummodo naſcantur, eo. tit. q. 16. nu. 3

Fructus fundi ſufficere pro alimentis, vel non ſufficere, quis probet, eo. tit. nu. 8

Fructus vnius anni ſi nõ ſufficiunt, an & quando fiat ſuppletio de fructibus ſequentium annorum, ibid. nu. 11

Fructus quando ponuntur in conditione, tunc ſi non ſufficiũt, fit ſuppletio ex fructibus ſequentis anni, ibid. nu. 12

Fructus ſequentiũ annorum erogantur ad ſupplendum defectũ præcedentis anni, quando debitum eſt annuum, ibid. nu. 13

Fructus vnius anni, quando venduntur, veniunt tantum primi, ſi fundus producit fructus bis in anno, ibid. nu. 15

Fructus quando relinquuntur, vel etiam aliquid præſtandum de fructibus, intelligitur, ſi naſcantur, non aliter, tit. 5. q. 1. nu. 29

Fructus fundi relinquere, vel aliquid relinquere præſtandum de fructibus fundi, paria ſunt, eo. tit. q. 6. nu. 28

Fructus domus intelliguntur quanti condemnatus fuiſſet conducturus, tit. 6. q. 8. num. 22

Fructus domus ſoluere, qui tenetur, non ſoluit quantum domus potuiſſet locari, ſed quanti eſſet conducturus, eo. tit. q. 11. n. 40

Fructus feudalium ſeparati a ſolo non ſunt feudales, ſed allodiales, tit. 7. q. 14. nu. 33

Fructus pendentes a Calendis Martij ad Calendas Septembris pertinent ad hæredem vaſalli, ibid. nu. 34

Fructus ſi debentur, intelligitur ſub conditione, ſi naſcantur, eod. tit. q. 33. nu. 20

Fructus dotis petuntur actione de dote ſicut ipſa dos, tit. 8. priu. 49 numero 3

Fructus dicuntur pars fundi, ibid. nu. 4

Fructus feudi ex pacto, & prouidentia capi non poſſunt in exequutione pro debito vaſalli, ſecus in feudo hæreditario, eo. tit. priu. 54. num. 4

Fructus prædij quando relinquuntur, tunc illi veniunt in cõfiſcatione bonorum, eo. tit. priu. 59. nu. 25

Fructus prædij quando relinquuntur, tunc capi debent de manu hæredis, ſecus quando relinquitur vſusfructus prædij, ibidem numero 26

Fructus fundi, & redditus fundi, idem ſunt, eo. tit. priu. 82. nu. 5

Fructus fundi quando relinquuntur, vel etiam redditus, ſemper deducitur portio coloni, ibid. nu. 6

Fructus intelliguntur deductis impenſis, ibid. nu. 7

Fructus alicuius prædij, quando relinquuntur, videtur relictus vſusfructus, tit. 9. q. 5. num. 22

Fructus, quando alimenta relinquuntur ex fructibus certi fundi debentur tempore collectionis, & quatenus ſuppetunt fructus, eo. tit. q. 6. nu. 12

Fructus intelliguntur deductis expenſis, eo tit. q. 12. nu. 15

Fructus rei pignoratæ, ne imputentur in ſortem, pacto fieri non poteſt, eo tit. q. 18. nu. 6

Fructus intelliguntur deductis expenſis omnibus, eod. tit. quæſt. 41. numero 14

Fructus dotis, qui ſuperſunt deductis alimentis viduæ, cedunt lucro hæredum, eo. tit. q. 43. nu. 43

Fructuum naſciturorum contẽplatione ſi aliquid debetur, intelligitur, ſi fructus naſcantur, tit. 4. q. 16. nu. 4

Fructuum obligatio eſt in diem, non conditionalis, eo. tit. nu. 17

Frumentum qui tenetur vehere ad vnum locum, cogi non poteſt vehere ad alium, eo. tit. q. 25. nu. 25

Frumentum quando non ſufficit pro incolis, interdicitur forenſibus extractio, tit. 7. q. 8. nu. 7

Fruſtra impetratur ab homine, quod a lege conceditur, titulo 9. quæſt. 35. nu. 25

Fruſtratorius actus fieri non debet, tit. 1. q. 125. nu. 2

Fundamentum ſuæ actionis, & intentionis probare quilibet tenetur, tit. 6. q. 23. nu. 2

Fundo conceſſo ad vtendum, & fruendum venit proprietas, tit. 2. quæſt. 1. nu. 21

Fundus, quando relinquitur ad alimenta, venit proprietas, titu. 2. quæſt. 1. nu. 2

Fundus, quando relinquitur ad vſum, vel vſumfructũ, tunc videtur relicta proprietas, ibid. num. 3

Fundus quando relinquitur, vt eo gaudere legatarius poſſit, proprietas debetur, ibid. nu. 5

Fundus relictum ad vſum, & habitationẽ non continet proprietatem, ſed ſolum vſum propter coniecturam voluntatis, ibid. numero 15

Fundus relictus ad vtendum, & gaudendum, non tranſit reſpectu proprietatis in legatarium, quando conſtat de voluntate defuncti, ibid. nu. 16

Fundus conceſſus ad vſum per contractum, non tranſit in contrahentem ratione proprietatis, ibid. nu. 19

Fundus non tranſit reſpectu proprietatis, quando conceſſio incipit explicari ab vſu vel alimentis, eo. tit. nu. 23

Fundus quando ad vſum illi relinquitur, qui non eſt capax proprietatis, tunc non venit proprietas, ibid. nu. 56

Fundus dotalis non poteſt obligari, tit. 8. priu. 36. nu. 2

Fundus dotalis poteſt alienari pro alimentis comparandis, ibid. nume. 4

Fundus dotalis non poteſt alienari pro dote filiæ, ibid. nu. 5

Fundus inæſtimatus quando datus in dotem, dicitur pro alimenta vxoris, eo. tit. priu. 49. nu. 5

Fur non repetit alimenta præſtita ſeruo furato, tit. 6. q. 6. num. 7

Fur conſtitutus in extrema neceſſitate non tenetur aliena reſtituere, tit. 8. priu. 28. num. 4

Furari

Digitized by Google

Furari licet propter famem,tit. 1.q.17.nu.10
Furari non licet alia,quam comeſtibilia pro neceſſitate famis, ti. 8.priu.39.nu.9
Furti punitur,qui furandi animo alienam ingreditur domum, ibid.num.2
Furti non tenetur etiam in foro conſcientiæ, qui alienum rapit, vt ſe alat,ibid.num.4
Furti non tenetur,qui panem furatur tempore careſtię,ibid.nu.6
Furti tenetur,qui rē alienat,& exportat ex cauſa famis,ibid.nu.7
Furti punitur,qui furatur vrgente famis neceſſitate, ſed non extrema,ſed pœna minuitur,eo.tit.nu.10
Furti licet non puniatur, qui alienum rapit vrgente famis neceſſitate,tamen tenetur reddere, quando deuenit ad mediocrem fortunam,ibid.nu.11
Furti principaliter agens criminaliter poteſt etiam petere accuſatum condemnari ad reſtitutionem rei,tit.7.q.16. nu.70
Furtum non committit, qui rem ſubtrahit pro neceſſitate famis, tit.1.q.70.num.12
Furtum eſt humana,& diuina lege prohibitū,tit.8.priu.39.nu.1
Furtum maius eſt delictum,quam homicidium,ibid.nu.3
Furtum non eſt licitum,ſi fiat pro eroganda eleemoſina, eo.titu. priu.40 num.2
Futura non luit ſub præſenti iudicio,nec attendi debent, eo.tit. priu.1.nu.7
Futurum iudicium fieri debet in meliorem partem,tit.7.q.9.nu.14
Futurum ſtatuere ſeper præſenti ex eo, quod factum eſt, non eſt prudentis,tit.8.priu.1.num.8

G

GAbella ſtatuto debita ſolui debet per emptorem,tit.1.quæſt. 86.num.1
Gabella non eſt ſoluenda pro ijs, quæ habentur propriję vſus cauſa,tit 8.priu.91.nu.3
Gabella non debet per emptorem ſolui,quando fuit venditori remiſſa,tit. 9.q.44.num.4
Gener alit ſocerum,tit.1.q.39.nu.16
Gener eſt loco filij,tit.6.q.5.nu.4
Genero datum,cenſetur filię datū contemplatione,tl.5.q.7.n.13
Generale dictum limitatur per rationem, ſecūdum ſuā cauſam, tit.2.q.1.nu.28
Generali in diſpoſitione non venit, quod non fuiſſet in ſpecie conceſſum,tit.1.q.55 nu.13
Generali in conceſſione non veniunt, quæ in ſpecie concedi non potuiſſent,tit.8.priu 46.nu.10
Generalis diſpoſitio debet generaliter intelligi,tit.1.q.124.n.10
Generalis derogatio iuris non includit ius diuinum, titu.8.priuil.11.num.10
Generalis diſpoſitio comprehendit omnia,eo.tit.priuil.20. nu.4
Generalis reuocatio legatorum non includit legatum alimentorum etiam factum diuini,eo.tit.nu.9
Generalis diſpoſitio non includit cautas,quæ reperiuntur ſpecialiter priuilegiatæ,eo.tit.priu.70.nu.3
Generationis res in naturali nunquam aboletur,tit 1.q.8.num.8
Generi per ſpeciem derogatur in legatis,tit.2.q.15. nu.130
Generi per ſpeciem derogatur in quacumque diſpoſitione, tit.9. quæſt.8.num.1
Generi per ſpeciem derogatur etiam in diuerſis diſpoſitionibus, ſi regula iuris commenit eſt in ſtatuto deducta, quando ſpecies eſt generi contraria,ibid.nu.2
Generi per ſpeciem derogatur in legatis, quando vtrumque factum eſt in eandem cauſam,ibid.nu.7
Generi per ſpeciem non derogatur, quando ſcripturæ ſunt diuerſæ,ibid.nu 9
Genus,quando debetur habito reſpectu ad certam ſpeciem,tunc de genere idem iudicamus,quod de ſpecie,tit.4.q.17.num.25
Genus perire non poteſt,tit.7.q.33.nu.21
Genus,quādo debetur contemplatione ſpeciei, liberatur debitor ſpecie perempta,ibid.nu.22
Genus relictum in teſtamento reſtringitur ad ſpecies nominatas in codicillis,tit.9.q.8.nu 3
Gerens aliena negotia ſi non ſoluit ſibi,non petit intereſſe,tit.1. numero 70
Gerens aliena negotia poteſt ſibi ſoluere,ibid.nu.71
Gerens aliena negotia non petit expenſam antequam fecerit,ſed factam repetit,eod.tit.q.121.nu.20
Gerens aliena negotia non repetit,quod impendit,ſed quanti dominus eſt factus locupletior,tit.9.q.39.nu.16
Gerundium quando iungitur verbo futuri temporis, conditionem ſignificat,tit.5.q.3.nu.41
Gerundium adiectum participio futuri temporis conditionem ſignificat,ibid.nu.42
Gerundium adiectum verbo, vel participio præſentis temporis importat modum vel qualitatem,ibid.nu.43
Geſtor negotiorum repetit a vero domino, licet geſſerit credens ad alium pertinere,tit.6.q.6.nu.18
Geſtor negotiorum expendere videtur de bonis illius, cuius gerit negotia,eo.tit.q.8.num.47
Glo.in l qui filium,ver.intelligat,ff. vbi pupil.educ.deb.quomodo intelligatur,tit 1 q.26.nu.4
Glo.in l. Firmio,§.pater annua,in ver.initio, ff. quan. dies leg. ced. non eſt vera,tit 4.q.17.num.23
Gratia large interpretatur,tit.9 q.31.nu.43
Gratia eſt bonæ fidei, quando fit ſuper contractu bonæ fidei, ibid.num.51
Gratia eſt taxatiue reſtricta ad expreſſa,late interpretatur, ibid. numero 62
Gratus in conſi.87 nu.14.vol 1. reprobatur,tit.4.q.18.nu.11
Grauamen vbi eſt cauſa cōmodi ceſſante grauamine ceſſat commodum,tit.5.q.5.num.7
Grauamen non iniungitur ei,qui nō fuit honoratus,vel vltra id, in quo fuit honoratus,tit.8 priuil.24.nu.1
Grauari non poteſt qui non honoratur,tit.8.q.9.no.3
Grauatus,licet eum dilapidat bona fideicommiſſi,teneatur ante diem reſtituere,eſt tamen alendus de fructibus, tite.1. quæſt. 30.numero 4
Grauatus poteſt totum fideicommiſſum alienare pro dote filię,ſi aliter dotare non poteſt,eo.tit q.31.nu.15
Grauatus reſtituere quicquid ſupererit, poteſt quartam ſubſtituto reſeruandam alienare,vt ſe alat,tit.4.q.9.nu.25
Grauatus alij reſtituere ſub cōditione, dicitur interim dominus, ibid.nu.26
Grauatus onere fideicommiſſi dicitur vere dominus pendente conditione,tit.7.q 5.num.9
Grauatus non cogitur reſtituere fideicommiſſum,ſi fame laboret,tit.8 priuil.19.num 6
Grauatus ſi hæredem inſtituat eum qui ſibi fuerat ſubſtitutus,dicitur is hæres habere non ab illo,ſed a fideicommittente, eo. tit.priuil.56.nu.89
Grauatus in vno debet in alio releuari,titu.9.q.43.nu.30
Gubernare importat regere, & adminiſtrare,tit.2.q.6.nu.1
Gubernium cum alicui relinquitur,tunc alimenta relicta videntur,ibid.num.3

H

HAbere videtur, qui facit quominus habeat,tit.9 q.4.nu.31
Habetur verbum,importat fictionem,tit.2.q.15. nu.119
Habilis cætera ſupponitur,cum de vno diſputamus, ibi. n.186, idem,tit.4.q 18.nu 64.idem,tit.6.q.5.nu.3
Habilitatus ad teſtandum tenetur tamen ſeruare ſolemnitates iuris,tit.9 q.44.nu.47
Habitandi onus iniunctum videtur,quando dictum eſt,relinquo alimenta tali cum filijs meis,tit.4.q.15 nu.5
Habitantes in eadem domo,& ſub eadem claui,non dicuntur de eadem familia,niſi ſimul comedant,tit.6.q 23.nu.21
Habitare in eadem domo non dicitur, qui non comedit cum hærede ad eandem menſam,tit.4.q.15.nu.6
Habitare qui non poteſt ex iuſta cauſa,conſequitur legatum relictum cum onere habitandi,ibid.nu.13
Habitatio quando relinquitur ad alimenta, an liceat locare, vel quando hæres poſſit cum legatario habitare,tit.2.q.1.num.25
Habitatio cum filijs,ſi vxori relicta eſt, alimenta ſignificantur, eod.tit.q.3.num.1
Habitatio continetur ſub alimentis tanquam ſpecies ſub genere, ibid.num.5
Habitatio nō cōtinet ſub ſe alimēta,quę ſit tanq̄ genus,ibid.nu.6
Habitatio aliquando continet alimenta non ex vi verbi,ſed coniectura voluntatis,eo.tit.nu.7
Habitatio debetur ei,cui alimenta præſtanda ſunt,tit. 4.q 4.n.8
Habitatio non præſtatur,quando cibaria relicta ſunt, ibid.nu.9
Habitatio non includitur nomine alimentorum, quando agitur de illis remittendis,ibid.num.6
Habitatio,& conuictus non præſumitur,ſed probari debet,tit.6. quæſt.13.nu.16
Habitatio ei debetur,cui alimenta ſunt præſtāda,tit.7.q.17 n.62
Habitatio relinqui pōt ei,qui habet habitationem,tit.9.q 4. nu.8
Habitatione debita veniunt vaſa ad coquinam,ad menſam,& ad alios vſus neceſſaria,tit.4.q.4.nu.2
Habitatione relicta,ſi fuit a debitore aſſignata vna domus,licet illi variando aliam dare,ibid.nu.7
Habitatione tradita alimentario non licebit ei locare, quando alimenta debentur a lege officio iudicis, ibid.nu.14
Habitatione certæ domus vxori relicta a teſtatore, poterit iudex vxorem pro bono pacis expellere,& aliam dare,ibid.nu.19
Habitationem,qui habet,poteſt locare,eo.tit.num.17
Habitationem qui habet occaſione alimentorum, non poteſt locare,ibid.num.18

Habita-

INDEX.

Habitationis legatum non importat alimenta,tit.2.q.3.nu.4
Habitationis legatũ,cum ſit pauperi,tũc videtur importare alimenta,ibid.num.10
Habitationis relictum intelligi debet pro vt dabit teſtator,tit.4.quæſt.19.num.7
Hæredem qui dicit cecidiſſe,quia non impleuerit ordinata a teſtatore,tenetur probare,tit.1.q.48.nu.61
Hæredes filij alunt patrem,eo.tit.q.24.nu.1
Hæredes extranei tenentur alere filium defuncti,ibid.nu.4
Hæredes filij tenentur patrem alere egentem, eo.tit.q.24.nu.1
Hæredes filij non alunt patrem,niſi extrema laboret inopia,ibidem,numero 4
Hęredes filij non alunt patrem,quando alius extat,qui iure ſanguinis tenetur alere, ibid.nu.4
Hæredes filij non alunt patrem,quando alius extat, qui iure ſanguinis tenetur alere, ibid. num.8
Hæredes mariti non alunt viduam quando dotes reſtituerũt,eo.tit.q.33 num.36
Hæredes obligantur onere alendi,quod erat iniunctum defunctis,eo.tit q.34.nu.13
Hæredes mariti non conſequuntur alimenta retardatę dotis, quãdo vir tatum toto tempore vitæ ſuæ,& præſtitit alimenta vxori,eamque retinuit in obſequio,eo.tit.q.42.nu.111
Hæredes mariti nõ alunt viduam intra annum luctus, ſed doté reſtituunt pro ſufficienti neceſſitate,eo.tit q.44.nu.1
Hæredes mariti lapſo anno luctus tenentur rem cum fructibus reddere vxori,ibid,nu.7
Hæredes mariti non tenentur alere vxorem viduam intra annũ luctus,ſi dotes volunt reſtituere,ibid.nu 18
Hæredes mariti, qui vxorem alunt anno luctus, lucrantur fructus dotis illius anni,eo.tit.nu.19
Hæredes mariti intra annum luctus alentes vxorem, lucrantur fructus,etiam ſi excedant valorem impenſæ,ibid.nu.30
Hæredes mariti alunt vxorem anno luctus,etiam ſi fructus dotis non ſufficiant, ibid. num.32
Hæredes mariti non alunt viduam, quæ habet aliunde intra annum luctum,eo.tit.nu.48
Hæredes mariti non alunt viduã,ſi dotem volunt reſtituere intra annum,ibid.num 52
Hæredes reſtituentes dotem intra annum eximuntur ab onere alendi, & detrahunt interuſuria medij temporis,ibid.nu.53
Hæredes viri,qui aluerunt viduam anno luctus,lucrãtur fructus dotis conſiſtentis in ſtabilibus pro rata expenſę, ibid.nu.56
Hæredes non tenentur dotem conſiſtentem in pecunia reddere intra annum,etiam ſi extraneo reſtituenda ſit,eo.tit.num.68
Hæredes mariti intra annum luctus non alunt illum,cui dos eſt reſtituenda,ſi non ſit vxor,ibid.nu.70
Hæredes viri non alunt hęredes vxoris intra annum luctus,ibid.numero 72
Hæredes primi viri intra annum luctus non alunt vxorem, quæ tranſiuit ad ſecunda vota,ibid.nu.74
Hæredes mariti lapſo anno conſtituuntur in mora,eo.tit.quæſt,45. numero 3
Hæredes mariti ſoluunt intereſſe dotis non ſolutæ ſecundo viro, ibid.num.49
Hæredes mariti non ſoluunt alimenta vxori,quæ tranſiuit ad ſecunda vota, ibid.num.50
Hæredes viri præſtant alimenta vxori viduæ non habenti aliunde,quæ impeditur ſtatuto petere dotes ſuas,ibid.nu.55
Hæredes vxoris tenentur alere maritum inopem,eo tit.q.46 n.1
Hæredes quando veniunt ad diuiſionem, tenentur quilibet per tempora alimenta præſtare,tit.4.q.15.nu.19
Hæredes quando deuenerunt ad diuiſionem, cogitur ſingulus pro alimentis contribuere in domo alterius,ibid.nu.21
Hæredes mariti non tenentur alere vxorem viduam,ſi dote ſoluit intra annum luctus, tit.5.q.2.nu.1
Hæredes mariti,ſi alendo viduam plus impenderũt,quam ſit dotis fructus, videntur donare, tit.6.q 3.num.5
Hæredes non tenentur alere, quando extant fratres vel mater, eo.tit.q 8 nu.10
Hæredes mariti repetunt alimenta vxori viduæ indebite præſtita intra annum luctus,eo.tit.q.16.nu.6
Hæredes mariti non repetunt alimenta intra annum luctus præſtita viduæ,ibid.num.11
Hæredes viri non repetunt a vidua, quod in eius alimenta impẽderunt vltra redditus dotis,ibid.nu 14
Hæredes mariti non alunt viduã intra annum luctus, ſi poteſt ſe ipſam alere, tit.7.q.22.num.2
Hæredes viri non alunt viduam intra annum,ſi tranſiuit ad ſecũda vota,ibid.num.9
Hęredes viri alunt viduam,quę tranſiuit ad ſecunda vota,ſi teſtator ei reliquit,ibid.num.11
Hæredes mariti,quãdo ſoluunt vxori dotes ante annum, deducunt interuſurium medij temporis, tit.8.priuil.77.nu.10
Hæredes mariti,ſi filij ſint, non conueniuntur vltra quam facere poſſint pro reſtitutione dotis, eo.tit.priu.84.nu.1
Hæredes poſſunt communi conſenſu cõtrauenire præcepto teſtatoris,tit.9.q.16.num.17
Hæredes mariti alunt vxorem intra annum luctus, etiam ſi dos conſiſtat in mobilibus,eo.tit.q.43.nu.1
Hæredes mariti ideo alunt viduam intra annum luctus,quia fructus dotis recipiunt, ibid.nu.8
Hæredes mariti lucrantur fructus dotis, qui ſuperſunt deductis alimentis viduæ debitis, ibid.nu.26
Hæredes mariti non alunt viduam intra annum luctus,ſi dotem reſtituunt,ibid.num.34
Hæredes mariti tenentur intra annum alere viduam etiam vltra fructus dotis, ibid.nu.39
Hęredi remiſſa videtur priuationis pœna,quando ab vſufructuario interpellatur ad implendum,eo.tit.q.26.nu.128
Hæredibus mariti cõceditur in priuilegium dilatatio annalis ad ſoluendum dotem,eo.tit.q.43.nu.14
Hæredis appellatio includit omnes vſque in infinitum, titu.4.quæſt.15.nu.68
Hæredis mentio facta a teſtatore includit ſequentes,ſi de hęrede tertij loquitur,ſecus cum de hærede proprio,ibid.nu.70
Hæredis appellatione non venit ſecundum, quando teſtator loquitur de ſuo hærede,tit.8 priuil. 31.nu.6
Hæredis perſona alia eſt a perſona defuncti ſecundum veritatẽ, eo.tit.priuil 45.num.31
Hæredis appellatione venit ſolum primus,quãdo teſtator loquitur de ſuis,ſecus ſi de hæredibus tertij, tit.9.q. 13.nu.10
Hæredis appellatio non includit hæredem hæredis,quando poſt expreſſionem nominis proprij dicitur de dictis hæredibus, ibid.num,33
Hæres cum beneficio inuentarij non tenetur vltra vires hæreditatis,tit.1.q.23.num.5
Hæres repræſentat perſonam defuncti,ibid.num.7
Hæres non debet eſſe melioris conditionis, quam defunctus, ibid.num.8
Hæres tenetur eadem actione,qua defunctus,ibid.nu.17
Hæres alit illos,erga quos tenebatur defunctus,eo.tit.q.40.nu.4
Hæres cenſetur eadem perſona cum defuncto,eo.tit.q.42.n.114
Hæres eſt eius poteſtatis,cuius erat defunctus, ibid.nu.115
Hæres non debet eſſe melioris conditionis, quam defunctus,eo.tit.q.44.num.10
Hæres intra tempora conficiendi inuentarij tenetur alere, ibid.numero 37
Hæres quamuis diues,nõ cogitur dotem ſoluere ante annum luctus,ibid.nu.57
Hæres vaſalli,qui ignorauit rem eſſe feudalem,non priuatur eo quod intra annum inueſtituram non petierit,eo.tit.q.48.n.39
Hæres emphyteutæ non priuatur, ſi ob ignorantiam canonem non ſoluit,ibid.num.40
Hæres emphyteutæ,qui ignoranter rem emphyteuticam alienauit,non priuatur emphyteuſi, ibid.nu.41
Hæres donatoris non obijcit donatario caducitatem ob alimenta non præſtita,ibid. nu.46
Hæres liberti alit patronum,eiuſque parentem, & filios,eod.tit. quæſt,31.nu 6
Hæres liberti non tenetur alerẽ patronum, ibid.nu.17
Hæres,qui promiſit legatum, vel debitum ſoluere hæreditariũ, gaudet beneficio inuentarij,eo.tit.q.28.nu.53
Hæres a quo alimenta relinquuntur, retinet in primis alimenta pro ſe,eo.tit.q.97.num.4
Hæres repręſentat perſonam defuncti,& cenſetur cum eo vnum & idem,eo.tit.q.104.nu.1
Hæres tenetur ex obligatione quæ erat in defuncto, ibid.num.2
Hæres non repreſentat defunctum in ijs, quæ non tranſeunt ad hæredes, ibid.nu.9
Hęres tenetur probare,quod exhæredatio ſit iuſta,eod.tit.quęſt.112.num.19
Hæres patris tenetur alere filium,tit.2.q.10.num.1
Hæres non poteſt recedere a voluntate teſtatoris quamuis coniecturata, eo.tit.q.15.nu.67
Hæres inſtitutus in re certa, non occupat omnia bona, quando datus eſt hæres vniuerſalis ſub conditione,ibid.nu.98
Hæres ſimpliciter inſtitutus,dicitur pleno iure inſtitutus, ibid.numero 110
Hæres in re certa dicitur,qui eſt inſtitutus in omnibus bonis mobilibus,& immobilibus,ibid.nu.139
Hæres quando grauatur aliquid dare, tunc recipiens habet a teſtatore,non a grauato,ibid.nu.161
Hæres non poteſt venire contra factum defuncti, ibid.nu.182
Hæres adeundo,dicitur quaſi contrahere, ibid.nu.184
Hæres adeundo videtur quaſi contrahere cum legatario, titu. 3.q.3.numero 9
Hæres qui ægrotanti teſtatori medicum non adhibuit, efficitur
indignus,

indignus, & fiſcus capit hæreditatem,tit.4.q.5.nu.8
Hæres non tenetur integrum legatum alimentorum præſtare, quando tot fructus non ſunt percepti, etiam ſi taxata ſit quantitas,ibid.q 9 nu.3
Hæres ſine inuentario non præſtat alimenta vltra vires hæreditatis,ibid.nu.33
Hæres,an teneatur ſoluere alimenta de proprio,quando eſt legatum taxatum,ibid nu.35
Hæres tenetur de proprio ſoluere alimenta etiam facto inuentario,quando eſt taxatum legatum, & proprietas eſt aliquando allatura vtilitatem, ibid.num.36
Hæres ſoluit legatum de proprio, quando teſtator prohibet bona alienari,& mandat legatum ſolui,ibid.num.37
Hæres non poteſt venire contra factum defuncti,eod.tit.quæſt. 10.numero 81
Hæres ſine inuentario nõ impugnat alienationem feudi factam a defuncto,ibid.num.13
Hæres etiam cum inuẽtario tenetur ſeruare factum defuncti circa feudum hæreditarium,ibid.nu.15
Hæres cum beneficio inuentarij non tenetur ratione feudi mixti,niſi quatenus ſuppetunt allodialia,eo.tit.nu.24
Hæres cogitur alimenta etiam præteriti temporis ſoluere extra domum,quando interpellatus recuſauit tradere, eo.tit.quæſt. 15.numero18
Hæres,an tenetur ad expenſas litis,in qua fuit conuentus, ibid. numero 17
Hęres quando ex voluptate,non ex neceſſitate vult domum mutare,legatarius alimentorum non cogitur illum ſequi, eo.tit. numero 38
Hæres alimenta in domo relicta poteſt extra domum præſtare inuito legatario,eo.tit.nu.66
Hæres hæredis eſt hæres teſtatoris,ibid.nu.67
Hęres alimenta præſtat in loco ſui domicilij,non vbi alimentarius degit,eo.tit.q.18,nu.1
Hæres debitor alimentorum ſoluit vecturã in deferendis rebus in alimenta neceſſarijs,niſi creditor ſit vilis,ibid.nu.8
Hęres qui vno in loco ſoluit vnum legatũ,cogitur reliqua eo ipſo in loco ſoluere,ibid.nu.22
Hæres videtur quaſi contrahere cum legatarijs, ibid.nu.25
Hæres cogitur alimenta deferre ad locum legatarij, quãdo propter ipſius dolum,& potentiam legatarius non poteſt illum accedere,eo.tit.nu.36
Hæres talia præſtat alimenta,qualia pręſtare ſolebat teſtator,eo. tit.q.19.num.1
Hæres repręſentat perſonam defuncti,eo.tit.q.29.nu.41
Hæres non excuſatur ab expenſis, quãdo publicato proceſſu perſeuerauit in lite,tit.5.q.3.nu.37
Hæres poteſt durante tempore inuentarij conueniri pro debito hæreditario,quod ipſe promiſit ſoluere,tit.2,q.3.nu.52
Hæres cenſetur eadem perſona cum defuncto, eo.tit.q.3.num.7
Hæres matris repetit a filio omni in caſu,quo matri datur repetitio, eo,tit.nu.103
Hæres qui deſinit eſſe ſua culpa, remanet tamen hæres, quoad incommoda,eo.tit.q.18.nu.25
Hæres repræſentat perſonam defuncti,eo.tit.q.22.nom.2
Hæres eſt eiuſdem poteſtatis cum defuncto,ibid.nu.3
Hæres includitur in quacumque diſpoſitione, etiam in iure deſcendente ab vltima voluntate, ibid.nu.6
Hæres durante tempore ad conficiendum inuentarium, non poteſt conueniri a creditoribus hæreditarijs,tit.8 priu.11.nu.1
Hæres conuenitur ex cauſa alimentorum durante tempore ad conficiendum inuentarium,ibid.nu.3
Hæres pendente tempore ad conficiendum inuentarium conuenitur pro legatis ad pias cauſas,ibid.nu.4
Hæres irregularis dicitur is,cui bona addicuntur legatorum ſeruandorum cauſa,eo.tit priu.12.nu.7
Hæres an cogi poſſit adire,vt ſoluat legata pia,ibid.nu 8
Hæres non tenetur ſoluere vltra vires hæreditatis, eo.tit.priuil. 13.numero 1
Hæres ſine inuentario non tenetur vltra vires hæreditatis, quando teſtator mandat ſolui de bonis ſuis, ibid nu.4.
Hæres ſine inuentario ſoluit de proprio legatum alimentorum taxatum a teſtatore,& determinate relictum,ibid.nu.6
Hæres qui vnum ex legatis ſoluit ante diem,nõ cogitur alia ſoluere,eo.tit priuil.52.nu.15
Hæres approbando expreſſe teſtamentum tenetur ſoluere legatum alimentorum,etiam ſi non concurrat pręſtatio trium annorum, ibid.nu.31
Hæres benefaciens tenetur rem eccleſiæ redimere,quam ſuus author obligauerat,eo. tit priu.54,nu.7
Hæres mariti non opponit adulterium vxori repetenti dotem, eo.tit priu.65.num.20
Hæres quibus caſibus opponat adulterium,feloniam,caducitatẽ, & alia ſimilia,ibid.nu.22
Hæres impugnans voluntatẽ defuncti priuatur commodo teſtamenti,ibid.nu.24
Hæres repræſentat perſonam defuncti, ibid.num.25
Hæres iuſſus dare alicui redditus vnius fundi,poteſt ſoluere reddit
uum valorem,inuito legatario, eo.tit.priu.81.nu.1
Hæres iuſſus dare alicui redditus vnius fundi,poteſt legatario remittere fundum colendum,ibid.nu.2
Hæres iuſſus dare redditus fundi pro alimentis,non poteſt ſoluere æſtimationem, ibid.nu.3
Hæres qui non ſoluit legatum, non dicitur in mala fide ante petitionem legatarij,ideo præſcribet, tit.9.q.2.num.20
Hæres in dubio cenſetur grauatus ſolum pro hæreditaria portione,eo.tit.q.14.num.14
Hæres non cogitur dotem reſtituere vxori intra annum luctus, eo.tit.q.16,num.20
Hæres qui defuncti hereditatem non implet, venit priuandus, eo.tit.q.25.num.6
Hæres contrauenient voluntati teſtatoris efficitur indignus, ibid.num.7
Hæres quando contra præceptum teſtatoris moleſtat alimentarium, hęreditas fiſco applicatur, licet non ſit dictum in teſtamento, ibid.nu.21
Hæres ſi moleſtat vxorem alimẽtariam contra præceptum teſtatoris,hęreditas cohęredibus,vel ſubſtitutis applicatur,licet nõ ſit dictum,ibid.nu.22
Hæres quando priuatur hęreditate ſi moleſtat vxorem, tunc hæreditas ob moleſtiam defertur vxori,ſi ipſa ſit inſtituta in alimentis,ibid.nu.29
Hæres inſtitutus in re certa acquirit totam hęreditatem,ſi hæres vniuerſalis repudiat,vel priuatur,ibid.nu 33
Hæres priuatus hęreditate ob moleſtiam vxori illatam, ſuccedit iterum ſi vxori reperiatur poſt illius mortem ſubſtitutus,ibid. numero 36
Hæres ex perſona propria poteſt impugnare,quod defunctus fecerat ſuo nomine,ibid.num.57
Hæres qui prius contrauenit voluntati teſtatoris non cenſetur vocatus ad ſucceſſionem ordinatam ab eodem,ibid nu.51
Hæres priuatus hæreditate cẽſetur grauatus per fideicommiſſum illam reſtituere,ibid.nu.81
Hæres qui ſemel fuit, non poteſt deſinere eſſe hęres,ibid.nu.82
Hæres priuatus tota & integra hęreditate nõ deducit Trebellianicam, ibid.nu.93
Hæres iuſſus nõ moleſtare legatarium,non poteſt agere interdicto quorum legatorum,eo tit,q.28.nu.7
Hæres iuſſus non moleſtare vxorem vſufructuariam,poterit petere cautionem de vtendo & fruendo,ibid nu.13
Hæres poteſt vſufructuario remittere cautionem de vtendo, & fruendo,ibid.nu.16
Hæres iuſſus fideicommiſſum reſtituere,& non moleſtare fideicommiſſariũ,detrahere poteſt Trebellianicam, ibid.num.34
Hæres dicitur moleſtare,quando legata non ſoluit,ibid.nu.43
Hæres qui non implet iudicium defuncti,dicitur facere contra ſuum iudicium,ibid.nu.44
Hæres dicitur legatarium moleſtare,quando poſt datam fideiuſſionem recuſat vſufructuario conſignare bona fruenda,ibid. numero 57
Hæres dicitur vſufructuarium moleſtare,quando rem vendit nõ facta mentione vſusfructus, ibid nu.63
Hæres,qui non impleuit voluntatem teſtatoris,non priuatur, ſi nemo paſſus eſt detrimentum pecuniarium,ibid nu.69
Hæres excuſatur,quando legatariũ moleſtat ex noua,& ſuperuenienti cauſa,ibid nu.80
Hæres excuſatur quando iuſtam infert moleſtiam legatario,ibi. numero 83
Hæres excuſatur,quando petit creditum ſuum,& fuit ſolum prohibitus moleſtare in bonis teſtatoris,eo.tit.nu.86
Hæres poteſt detrahere fideicommiſſum ſibi debitum, etiam ſi prohibitus fuerit moleſtare in ſuis bonis & hæreditate, ibid. numero 87
Hæres qui ignoranter moleſtat legatarium excuſatur, ibid.n.97
Hæres ſuus,etiam poſt immixtionem præſumitur ignorare contenta in teſtamento, ibid.nu.102
Hęres præſumitur ignoraſſe contenta in codicillis, ibid.nu.103
Hæres moleſtans legatarium excuſatur,ſi fuit a legatario prouocatus,ibid.num.105
Hæres excuſatur,ſi non ipſe, ſed familia moleſtat legatarium, eo.tit.num.111
Hæres excuſatur a moleſtia legatario illata,ſi fuit neceſſitate coactus,ibid.nu.110
Hæres poteſt ſoluere inuito creditori ante euentum diei,aut conditionis,eo tit.q.40.num.29
Hęres non poteſt inuito legatario aſſignare tot bona,quando annuus redditus eſt relictus,ibid.nu.52
Hęres tenetur curare,quod fundus colatur & ſeminetur,quando

I N D E X.

fructus illius relicti ſunt alicui, ibid. numero 40
Hæres repræſentat perſonam defuncti, eo. tit. q. 41. nu. 11
Hæres non repræſentat perſonam defuncti niſi pro hæreditaria portione, ibid. num. 12
Hæres repræſentat perſonam defuncti, eo. tit. q. 43. nu. 17
Hæreditas aſcendentium magis debetur deſcendentibus, quam econtra, tit. 1. q. 19 nu. 6
Hæreditas filij nō minus piè debetur patri, quam filio debeatur patris hæreditas, eo. tit. q. 111. nu. 26
Hæreditas poſt aditionem deſinit eſſe hæreditas patris, eod. titu. quæſt. 117. num. 1
Hæreditas non eſt viuentis, tit. 2. q. 15. nu. 222
Hæreditas continet iura actiua & paſſiua, tit. 9. q. 26. nu. 35
Hæreditas, quæ alicui aufert tamquam indigno, applicatur fiſco, eo. tit. q. 25. nu. 19
Hæreditas indigni tranſit ad fiſcum cum omnibus ſuis oneribus, & conditionibus, ibid. num. 20
Hæreditas indigni, quando non fiſco, ſed alij applicanda ſit, ibidem, num. 28
Hæreditas accreſcit inſtituto in re certa quando non eſt datus hæres vniuerſalis. eo tit. nu. 35
Hæretico non confiſcantur alimenta relicta, eo. tit. q. 33. nu. 2
Hæretico legari non poteſt, ibid. nu. 5
Hæretico interdicti ſunt omnes actus ciuiles, eo. tit. nu. 7
Hæreticorum filij poſt ſententiam nati plectuntur pœnis hæreticorum, non qui iam nati erant, tit. 1. q. 31. nu. 38
Hæreticus grauiori pœna dignus eſt, quam rebellis, ibid. nu. 22
Hæreticus qui ſemel fuit, præſumitur hæreticus, tit. 7. q. 4. nu. 26
Hæreticus rediens ad gremium eccleſiæ recipi debet, niſi ſit relapſus, vel falſo accuſauerit, tit. 9. q. 26. num. 20
Hæreticus nullum omnino actum iuris ciuilis facere poteſt, titu. 9. quæſt. 32. nu. 7
Hæreticus occultus amittit adminiſtrationem rerum ſuarum, ſicut manifeſtus, eo. tit. q. 33. num. 3
Hæreticus occultus eſt incapax acquiſitionis bonorum actiue & paſſiue, ibid. nu. 4
Hæreticus non poteſt inſtitui, ibid. num. 6
Hæreticus occultus priuatur bonis a die cogniti criminis, ibid. numero 8
Hæreticus quando per abiurationem reſtituitur, an reaſſumat omnia iura, quæ amiſerat, ibid. nu. 11
Hypotheca tacita datur a lege pro dote, tit. 1. q. 42. nu. 44
Hypotheca tacita pro dote inducta a lege non tollitur per expreſſam conuentionalem, ibid. nu. 45
Hypotheca tacita cum probatione competit ei, qui impendit pro rei conſeruatione, eo. tit. q. 70. nu. 10
Hypotheca poteſt officio iudicis adhærere, ſicut actioni, titu. 3. q. 2. num. 14
Hypotheca tacita poteſt accedere ad officium iudicis, ſicuti ad actionem, ibid. num. 15
Hypotheca naſcitur tempore euenientis conditionis, quando eſt poteſtatiua, tit. 8. priu. 49. num. 12
Hypotheca pro tutela oritur tempore quo tutor incipit male adminiſtrare, vel tempore finitæ tutelæ, ibid. nu. 13
Hypotheca pro alimentis vxoris oritur a die euenientis conditionis, ibid. num. 16
Hypotheca in bonis patris, qui adminiſtrauit bona filij, oritur a die inchoatæ adminiſtrationis, vel male geſtionis. ibid. nu. 18
Hypotheca competit pro alimentis in bonis vxoris, vel alterius, qui dotem promiſit, eo. tit. priu. 50. nu. 2
Hypotheca tacita datur non ſolum vxori pro dote reſtituenda, ſed etiam marito pro ea conſequenda, ibid. nu. 3
Hypotheca competit cuicumque alimenta, debentur præcipue filio in bonis patris, eo. tit. priuil. 51. nu. 1
Hypotheca tunc ſolum competit pro alimentis, quando præſtanda ſunt ex certis corporibus, non aliter, ibid. nu. 3
Hypotheca competit quando debitum conſtituitur ſuper tali re, ita enim operatur dictio, ſuper, ibid. nu 4
Hypotheca non datur, quando aliquid debetur ex tali fundo, niſi in cauſa alimentorum, ibid. num. 5
Hypotheca competit pro penſione eccleſiaſtica, quia debetur in iure alimentorum, & idem in cenſu, ibid. nu. 7
Hypotheca competit pro penſione perpetuo conſtituta in contractu, ibid. num. 8
Hypotheca tacita datur ei, qui pauit equum, vel animal aliud, eo. tit. priu. 62. num. 12
Hypotheca cum priuilegio prælationis datur ei, qui pauit animal alienum, ibid. num. 13
Hypotheca conſtituta pro dote, trahitur etiam ad vſuras dotales, tit. 9. q. 31. num. 15
Hypotheca pro ſorte extenditur ad vſuras, ibid. nu. 37
Hypotheca conſtituta ab emptore reſoluitur, quando res ex ſtatuto retrahitur, eo. tit. q. 42. nu. 6
Hypothecaria datur pro omnibus legatis, tit. 3. q. 4. num. 2
Hypothecaria datur pro eo legato, pro quo competit ſola perſonalis, ibid. num. 4
Homicidium quibus caſibus ſit licitum, tit. 8. priu 40. num. 5
Hominem liberum vendens, tenetur de euictione, etiam ſi ſit pater, eod. tit. priu. 38. num. 5
Homines crimínoſi ſunt egeſtate premendi, tit. 4. q. 18. num. 59
Hominis liberi venditio, aut alienatio eſt nulla inter ſcientes, & venditor punitur, tit. 8 priu. 38. num. 4
Homo retineri poteſt pro cibarijs præſtitis, tit. 1. q. 71. num. 6
Homo nouus videtur, qui dereliquit viam malam, titu. 7. quæſtio. 1. num. 29
Homo Chriſtianus vendi, aut pignorari non poteſt, titu. 8. priuil. 38 num. 3
Homo liber non cadit in obligatione, eod. tit. priu. 62. num. 18
Honor vitæ comparatur, tit. 1. q. 22. num. 14
Hoſpes, qui præſtitit alicui alimenta, poteſt res illius retinere donec ſibi ſatisfiat, tit. 8. priu. 62. num. 15
Hoſpitale. Qui tenetur ad alimenta ſatiſfacit oneri, ſi facit illum recipi in hoſpitali, tit 4. q. 18. num. 45
Hoſpitale. Alendus non debet mitti ad Hoſpitale, quando dignitas, & qualitas eius non patitur, eod. tit. num. 48
Hoſpitale nouiter electum præſtat alimenta ſecundum conſuetudinem antiquorum hoſpitalium, eod. tit. q. 19. num. 14
Hoſpitale prouidet de alimentis rectori, & eius familiæ, eod. tit. q. 24. num. 15
Hoſpitale præſumitur ædificatum ab eo, qui tenebatur ædificare, tit. 6. q. 23. num. 16
Hoſpitale non aſſignatur ei, qui non poteſt ibi ſtare ſine dedecore, quando alendus eſt ab aliquo, tit. 7. q. 6. num. 15
Hoſpitale minuit alimenta pauperibus, quando numerus creuit, eod. tit. q. 12. num. 19
Hoſpitalis rector alimenta ſumit de redditibus hoſpitalis, titu. 1. q. 87 num. 1
Hoſpitario dantur non ſolum cibaria, ſed etiam veſtimenta, ti. 4. q. 24. num. 16.

I

IGnorans non videtur ius ſuum remittere, titu. 7. quæſtio. 16. numero 107
Ignorans non videtur approbare, ibid. num. 108
Ignorans non contemnit, tit. 9. q. 26. num 98
Ignorans non dicitur in culpa, ibid. num. 99
Ignorantia proueniens facto ignorantis non excuſat, tit. 1. quæſtio. 45. num. 37
Ignorantia alieni facti eſt iuſta, tit. 1. q. 48. num. 21
Ignorantia iuris præſumitur in muliere, tit. 6. q. 7. num. 7
Ignorantia iuris excuſat eum, qui titulum habet onerosum, non qui lucratiuum, tit. 9. q. 19. num. 8
Ignorantia excuſat a pœna, eod. tit. q. 26. num. 96
Ignorantia iuris præſumitur in teſtatore potius, quam quod videatur plus debito grauare hæredem, eo. tit. q. 40. nu. 9
Ignorantia ſemper præſumitur in minore, eod tit. q. 45. num. 5
Ignorantia nō præſumitur in minore potius, ꝗ dolus, ibid nu. 25
Illatio bona non fit ex diuerſis, tit. 7. q. 10. num. 10
Immunis ſoluens ſemel, non ſibi præiudicat, vt teneatur in futurum ſoluere, tit. 4. q 16 nu. 29
Immunitas ex cauſa conceſſa, ceſſat ipſa cauſa ceſſante, titu. 1. q. 7 num. 9
Immunitas non excuſat, etiam ſi ſit domus anguſta, quia tpe neceſſitatis cōtribuatur pro victu populi, eod. tit. quæſt 77. nu. 4
Immunitas conceſſa propter paupertatem ceſſat, ipſa paupertate ceſſante, tit. 7. q. 42. num. 8
Immunitas conceſſa vni ex ſocijs omnium bonorum extenditur ad omnes ſocios, tit. 8. priuil. 76. nu. 6
Immunitate alicui conceſſa a Principe, onus exempti accreſcit alijs. præcipue, quando fuit conceſſa ob publicam vtilitatem, eod. tit. priu. 18. num. 13
Impedimenta duo vbi ſunt, ſublato vno, remanet alterum, tit. 8. priuil. 45. nu. 3
Impedimentum non excuſat eum, qui cauſam dedit, tit. 1. quæſt. 45. num. 35
Impedimentum non præſtat, quod de iure effectum non ſortitur, eo. tit. q. 113. nu. 7
Impedimentum qui allegat, tenetur probare, tit. 4. q. 15. num. 32
Impedimentum affectatum non prodeſt, tit. 7. q. 16. num. 98
Impedimentum, quod poterat remoueri, non excuſat, eod. titu. q. 36. num. 8
Impeditus ex iniuſta cauſa tenetur mouere procuratorem, eo. tit. q. 13. num. 14
Impeditus non dicitur, qui poteſt remouere impedimentum, eo. tit. q. 15. num. 19
Impendens in alienum negotium, non repetit, quando dominus contradicit, tit. 6. q. 5. nu. 15

Impenſa

Digitized by Google

I N D E X.

Impenſa neceſſaria repeti poteſt ab inuito, & contradicente domino, ibid. num. 10

Impenſa modica repetitur in caſibus, quibus alias non daretur repetitio, eo. tit. q. 8. num. 32

Impenſa quæ magna, vel modica ſit, arbitrio iudicis committitur, eo. tit. num. 81

Impenſa in redimendo æquiparatur impenſæ alimentorum, eod. tit. quæſt. 22. num. 9

Impenſa in redimendo iudicatur etiam, quando quis eſt corporali pœna plectendus, ſi non ſoluat pecuniam, ibid. nu. 10

Impenſa an ſit magna vel parua, attéditur qualitas perſonarum, ibid. num. 32

Impenſa magna vel modica iudicis officio æſtimatur, eod. titu. quæſt. 13. nu. 20

Impenſa alimentorum ſemper dicitur modica, quia paulatim ſit, eo. tit. q. 16. num. 7

Impenſa quæ ſit in erudiendo aliquem æquiparatur alimentationi, eo. tit. q. 19. num. 8

Imperator militibus diſtribuens prædia priuatorum tenetur dominis refundere pretium, tit. 8. priu. 77. nu. 13

Implementi defectus opponi non poteſt ab eo, qui nullum ſentit damnum, tit. 4. q. 23. num. 28

Implementum contractus habetur pro impleto, quando per eum ſtat, cui erat implendum, vbi præſtatio non eſt reſtricta ad certam cauſam, tit. 1. q. 42. no. 38

Implementum oneris iniuncti, vel conditionis appoſitæ, non poteſt diuidi. tit. 5. q. 3. nu. 28

Implendum non eſt ei, qui non implet ex parte ſua, titu. 8. priuil. 53. numero 10

Impoſſibile non deducitur in ſtipulationem, tit. 4. q. 29. num. 64

Impoſſibile non reputatur quod pendet a voluntate Principis, ſi non fuit ab eo poſtulatum, tit. 9. q. 28. num. 8

Impugnans teſtamentum excluditur non ſolum a primis, ſed etiam a ſecundis tabulis, eo. tit. q. 25. nu. 48

Imputari minime poſſunt, quæ ad hæredes non tranſmittuntur, tit. 8. priu. 57. num. 4

Imputationi locus eſt, quando teſtator vult, ſecus ſi nolit, titu. 9. quæſt. 34. num. 14

Imputationi locus non eſt, quando teſtator vetuit, ibid. nu. 21

Incertitudo vitiat legatum, ſtipulationem, & omnem diſpoſitionem tit. 8. priuil. 17. num. 1

Incertitudo non vitiat legatum alimentorum etiam diuiti factũ, ibid. num. 2

Incertitudo circa perſonam legatarij vitiat legatum, ibid. num. 3

Incertitudo perſonæ non vitiat legatum ad pias cauſas vel alimẽtorum, ibid. num. 5

Incertitudo vitiat legatum, priuil. 17. num. 3

Incertitudo euentus facit licitum, quod alias erat illicitum, tit. 9. quæſt. 11. nu. 7

Incertitudo vitæ non purgat ſuſpicionem vſurarum, ibid. nu. 18

Incertitudo quando militat in vna tantum parte contrahentium non iuſtificat contractum, ibid. num. 22

Inceſtarum nuptiarum pœna non habet locum, quando non nuptiæ, ſed ſponſalia contracta ſunt, tit. 5. q. 7. nu. 37

Inceſtæ nuptiæ non ſubijciuntur pœnis ordinarijs, quando contrahuntur cum ea infideli, vel alia, ibid. nu. 38

Inceſtuoſi filij, qui vere dicantur, ibid. nu. 42

Inceſtuoſus non dicitur, qui non eſt natus ex matre conſanguinea, ibid. num. 41

Inceſtus pęna ob nuptias differt ab inceſtu, qui committitur per fornicationem, ibid. num. 39

Incluſio vnius eſt excluſio alterius, tit. 1. q. 31. nu. 17. idem, tit. 2. q. 15. nu. 256. idem, tit. 9. q. 31. num. 4

Incluſio vnius non excludit connexa, eod. tit. nu. 67

Incluſio vnius non excludit ea, in quibus eadem eſt ratio, ibidem, numero 68

Indefinita æquipollet vniuerſali, tit. 5. q. 1. num. 13

Indefinita non ſolum in teſtamentis, ſed etiam in contractibus æquipollet vniuerſali, ibid. num. 16

Indefinita fauore alimentorũ æquipollet vniuerſali etiam in caſibus, quibus non æquipolleret, ibid. nu. 17

Indefinita propoſitio æquipollet vniuerſali fauore alimentorum, tit. 8. priuil. 27. num. 1

Indefinita æquipollet vniuerſali, vbi ampliatur multis modis, ibid. num. 2

Indefinita æquipollet vniuerſali tam circa perſonas, quàm circa res, tit. 9. q. 13. num. 13

Indefinita non æquipollet vniuerſali, quando militat diuerſa ratio, ibid. num. 17

Indefinita in feudalibus æquipollet vniuerſali, eo. tit. q. 31. nu. 79

Indefinita æquipollet vniuerſali in ſtatutis non correctorijs, ſi eadem militat ratio, ibid. num. 80

Indigno quod aufertur propter culpam commiſſam poſt mortẽ teſtatoris applicatur fiſco, eo. tit. q. 30. nu. 32

Indignus quis dicatur, quando quæritur, an filia indigne nupſerit, tit. 1. q. 6. num. 21

Indignus quoad aliqua non reputatur indignus quoad alia, tit. 9. q. 25. num. 44

Indiuidua dicitur alimentorum præſtatio, eo. tit. q. 14. nu. 5

Induciæ generaliter conceſſæ non extenduntur ad eum, qui ſit debitor ex cauſa alimentorum, tit. 8. priuil. 70. nu. 2

Inducta ad diminutionem, non debent operari augmentum, tit. 3. q. 1. num. 59

Inducta ad augendum non operantur diminutionem, tit. 8. priu. 22. numero 4

Induſtriæ pretium non eſt ſemper vniforme, tit. 9. q. 30. num. 8

Induſtria dicitur, quando filius rem paternam vendit duplo iuſti pretij, ibid. num. 18

Infamia tollitur per ordinem clericatus, tit. 7. q. 1. num. 41

Infamis non obijcit teſti infamiam, eo. tit. quæſt. 2. num. 16. idẽ, eo. tit. q. 4. num. 14

Infamis efficitur, & primum virum offendit, qui viduam duxit in vxorem non elapſo anno luctus, tit. 9. q. 30. nu. 36

Infantem expoſitum, ſi eccleſia, vel hoſpitale aluit, non repetit, tit. 6. q. 19. num. 13

Infantem conſanguineum expoſitum qui aluit, non repetit a patre, ibid. num. 14

Infantem expoſitum alens, ſi diues ſit, & liberalis, non repetit, ibid. num. 17

Infantes expoſiti aluntur ab eccleſia, tit. 1. q. 81. nu. 1

Infantes expoſiti aluntur a dominis, qui erant ſucceſſuri ab inteſtato, quando eccleſia eſt pauper, ibid. nu. 2

Infraſcriptus, dictio, reſtringitur ad eos, qui corporeis oculis legi poſſunt, non ad alios, tit. 5. q. 6. num. 27

Ingratitudinem filio remittere poteſt pater non ſolum expreſſe, ſed etiam tacite, tit. 7. q. 1. num. 19

Ingratitudini futuræ nemo poteſt renunciare, tit. 1. q. 55. nu. 21

Ingratitudo donatario remitti poteſt expreſſe, & tacite, titu. 1. quæſt. 48. num. 25

Ingratitudo quælibet egregia ſufficit ad feudi priuationem, eo. titu. quæſt. 55. nu. 17

Ingratitudo operatur alimentorum repetitionem aduerſus eum, qui diu altus fuit ex affectione, tit. 16. q. 18. nu. 5

Ingratitudo maximum eſt vitium, & reprobatur legum, & canonum authoritate, ibid. num. 9

Ingratitudo operatur, vt detur alimentorum repetitio etiam in caſibus, quibus alioquin denegaretur, ibid. nu. 13

Ingratitudo non præſumitur, tit. 7. q. 1. num. 23

Ingratitudo non excludit filium ab alimentis, ſecuta pęnitentia, ibid. num. 37

Ingratitudo extinguitur, & remittitur propter ingreſſum monaſterij, ibid. num. 39

Ingratitudo non remittitur, eo quod filius accedat ad viſitãdum patrem infirmum, ſi non fuit admiſſus, ibid. num. 53

Ingratitudo cenſetur remiſſa, quando pater retinet filium in domo ad eandem menſam conuerſando eum illo, ibid. nu. 54

Ingratitudo tollit id, quod eſt iure naturali debitum, eod. titu. quæſt. 2. num. 11

Ingratitudo non obijcitur ab hærede de filio, quem pater non appellauit ingratum, eod. tit. q. 15. num. 6

Ingratitudo priuat ingratum iure ſibi conceſſo gratia, non quod ſibi debetur, eo. tit. q. 37. num. 9

Ingratitudo tollit debitum naturale, tit. 7. priu. 65. nu. 10

Ingratitudo futura pacto remitti non poteſt, eo. tit. priu. 66. nu. 8

Ingratus nemo præſumitur, tit. 1. q. 48. num. 57

Ingratus non vtitur priuilegio deducendi alimenta, ibid. nu. 59

Ingreſſus religionem videtur mortuus, eo. tit. q. 37. num. 5

Ingreſſus religionem non dicitur læſus, ſi renunciat bonis, ibid. numero 21

Ingreſſus religionem eximitur a poteſtate patris, tit. 6. q. 18. n. 27

Ingreſſus monaſterij purgat infamiam anteactæ vitæ, ti. 7. quęſt. 4. numero 30

Inimicitiæ præbent iuſtam cauſam reuocationi legati, tit. 9. quæſtione 13. num. 38

Inimicitiæ ſuperuenientes reuocant legatum, etiam ſi reuocatum non fuerit in codicillis poſtea factis, eo. tit. q. 25. nu. 66

Iniquitas debet per omnem interpretationẽ excludi a lege, tit. 8. priuileg. 90. num. 7

Iniuria non fit volenti, & conſentienti, tit. 1. q. 22. nu. 10

Iniuria remitti poteſt abſente parte, tit. 7. q. 1. nu. 58

Iniuria ſecundo, non primo viro infertur per tertias nuptias, eo. tit. q. 23. nu. 21

Iniuria non fit volenti, & conſentienti, tit. 9. q. 43. num. 47

Iniuriam non infert, qui vtitur iure ſuo, tit. 1. q. 6. nu. 14

Iniuriam filio infert mater, quæ tranſit ad ſecunda vota, eo. titu. quæſt. 22. nu. 8

Iniuriam qui in teſtamento remittit, conualeſcens non agit iniuriarum, tit. 7. q. 4. num. 39

Iniuriam

INDEX.

Iniuriam qui remiſit, non videtur intereſſe & damnum remittere, eod. tit. q. 56. num. 85
Iniuriam nemini infert, qui ſuo iure vtitur, tit. 9. q. 26. num. 10
Iniuriæ remittuntur per ſequutam reconciliationem, titu. 7. q. 5. nume. 58
Inopia nouiſſima dicitur, quando nulla actio, & nullum etiam officium competit, tit. 9. q. 35. num. 57
Inopia nouiſſima requiritur in vxore, vt habeat quartam in bonis mariti diuitis, eod. tit. q. 37. num. 8
Inopia nouiſſima dicitur, cum nihil omnino habere poteſt, ibid. nume. 10
Inops dicitur, qui nihil habet, ibid. nume. 9. idem, eod. tit. q. 35. nume. 36
Inquiſitus pendente appellatione cuſtoditur à iudice appellationis, tit. 1. q. 74. num. 2
Inquiſitus cuſtodiri debet à iudice à quo, niſi iudex appellationis aliud mandet, ibid. num. 3
Inſinuatio non requiritur in donatione remuneratoria, vel ob cauſam, tit. 8. priu. 72. num. 5
Inſinuatio, an requiratur in lucro dotis, quod maritus ex ſtatuto facit per mortem vxoris, tit. 9. q. 19. num. 10
Inſinuatio, an ſit neceſſaria, quod ſit donatio in cauſam alimentorum, vel reſeruato vſufructu, ibid. num. 12
Inſinuationi renunciari non poteſt, tit. 8. q. 72. num. 3
Inſinuationis defectus deſtruit omnes obligationes ſuper re interea factas, tit. 9. q. 41. num. 18
Inſtitutio facta de aliquo tanquam filio, non valet, ſi conſtat non eſſe filium, tit. 1. q. 6. num. 4
Inſtitutio filiorum non trahitur ad eos, quos teſtator ignorabat habere, tit. 9. q. 13. num. 28
Inſtitutionem qui impugnat, videtur totum impugnare teſtamentum, eod. tit. q. 25. num. 63
Inſtitutus in quota, dicitur hæres vniuerſalis, licet alius ſit datus hæres in certis bonis, tit. 2. q. 15. num. 136
Inſtrumentum habet pro ſe tres præſumptiones, titu. 1. q. 123. numero 4
Inſtrumentum non facit rem liquidam quando ei aliquid obijcitur, eod. tit. q. 115. num. 10
Inſtrumentum aliud eſt, aliud contractus, tit. 8. priu. 3. num. 8
Inſtrumentum non ſolemne probat, quando ſecundum illius tenorem fuit obſeruatum, eod. tit. priu. 22. num. 12
Inſtrumentum ſi nulla exceptione impugnari poteſt, dabitur tamen exceptio, quod non eſt inſtrumentum, titu. 9. quæſt. 26. nume. 84
Intellectus c. 1. de pace tenen. tit. 1. q. 3. num. 13
Intereſſe dotis non ſolutæ debetur marito, ſiue dos ſit in pecunia, ſiue in fundo, eod. tit. q. 42. num. 11
Intereſſe quando eſt certum in ſubſtantia, tūc valet pactū à principio de certa quantitate ſoluenda, eod. tit. num. 26
Intereſſe dotis non ſolutæ præſtari debet non ſolum à patre, ſed etiam à quocumque extraneo, ibid. num. 30
Intereſſe dotis non ſolutæ, an poſſit pacto taxari à principio, quando conceditur dilatio ad ſoluendum, eod. tit. num. 53
Intereſſe officio iudicis debitum peti non poteſt de per ſe, eod. tit. q. 43. num. 18
Intereſſe cenſetur remiſſum, quando creditor ſimpliciter recipit ſortem, ibid. num. 12
Intereſſe non dicitur pœna, quoad creditorem, ſed quoad debitorem, ibid. num. 21
Intereſſe debitum ex pacto, non videtur remiſſum ſorte recepta, ibid. num. 16
Intereſſe ſuccedit loco implementi, eod. tit. q. 44. num. 61
Intereſſe non debetur ceſſante mora, ibid. num. 71
Intereſſe futuri temporis ei non datur, qui ſortem conſequi poteſt, eod. tit. q. 45. num. 6
Intereſſe extra rem peti poteſt, quando eſt promiſſum, ibidem, numero 20
Intereſſe verum debetur tam iure canonico, quàm ciuili, ibid. numero 28
Intereſſe tam lucri ceſſantis, quàm damni emergentis debetur mulieri moram paſſæ ratione dotis, etiam ſi diues ſit, ibidem, numero 31
Intereſſe mulieris reſpectu dotis non ſolutæ, quando probetur, ibid. num. 31
Intereſſe damni emergētis debetur ei, qui moram paſſus eſt, ibidem. num. 34
Intereſſe lucri ceſſantis non debetur ei, qui non conſueuit negociari, ſecundum multos, contra tamen, ibid. num. 39
Intereſſe lucri ceſſantis, & quod non emerit fundum ob defectū ſolutionis, quomodo probetur, eod. tit. num. 41
Intereſſe lucri ceſſantis, vt debeatur, probandum eſt, quod lucrū eſſet in potentia propinqua, ibid. num. 41
Intereſſe vbi per teſtes probandum eſt, teſtes etiam non interrogati, reddere debent rationem, ibid. num. 43
Intereſſe lucri ceſſantis ſufficit, ſi probetur à communiter accidentibus, vel à ſolitis, ibid. num. 44
Intereſſe lucri ceſſantis taxari poteſt officio iudicis, ibid. nu. 46
Intereſſe lucri ceſſantis iuratur deductis expēſis omnibus, & aliquid etiam deducitur, ibid. num. 48
Intereſſe quando in pactum deducitur, ſuſtinetur ſolum pro quātitate veri damni, ibid. num. 77
Intereſſe ſuccedit loco rei debitæ, tit. 2. q. 15. num. 157
Intereſſe debitum officio iudicis non poteſt peti ſorte remiſſa, tit. 6. q. 3. num. 37
Intereſſe promiſſum per ſtipulationē, peti poteſt ſorte ſine proteſtatione, aut reſeruatione recepta, ibid. num. 38
Intereſſe ceſſante non datur actio, neque exceptio, titu. 8. priuil. 38. num. 30
Intereſſe quodcunque ſufficit vt admittatur quis ad agendum, eod. tit. priu. 83. num. 29
Intereſſe ſubrogatur loco principalis debiti, tit. 9. q. 2. num. 8
Intereſſe quando ceſſat, nemo auditur, eod. tit. q. 32. num. 44
Interpellatio noua requiritur, quando ſtatuta die creditor nō eſt in loco, tit. 1. q. 41. num. 130
Interpellatio non dicitur trina, quando continuato ſermone ter iuſſit quis debitorem ad ſoluendum, tit. 6. q. 16. num. 9
Interpellatio qualibet ſumi debet, vt actus ſuſtineatur, titu. 2. q. 1. num. 40
Interpretatio fieri debet, per quam actus ſuſtineatur, eod. titu. q. 13. num. 6
Interpretatio, quæ nos reducit ad ius primæuum, eſt fauorabilis, tit. 1. q. 15. num. 193
Interpretatio fit contra ſtipulantem, qui poterat apertius legem dicere, tit. 6. q. 1. num. 26
Interpretatio ſumi debet in dubio per quam non mereatur quis reprehendi à ſapientibus, tit. 9. q. 11. num. 27
Inteſtatus non dicitur infans, vel alius, qui teſtari non poterat, tit. 6. q. 9. num. 17
Inuaſor alienæ poſſeſſionis nō perdit quod ſibi fuit datum, licet priuetur iure ſuo, tit. 7. q. 16. num. 58
Inuentarij beneficium non prodeſt hæredi, qui promittit legatū ſoluere, tit. 8. priu. 22. num. 33
Inuentarij beneficium non prodeſt, quatenus vires hæreditatis ſuppetunt, tit. 2. q. 15. num. 183
Inuentarium operatur, ne hæres teneatur vltra vires hæreditatis, tit. 4. q. 10. num. 16
Inuentarium prodeſt hæredi etiam aduerſus legatum piæ cauſæ, quia non tenetur vltra vires hæreditatis, tit. 8. priu. 13. num. 2
Inuitus nemo obligatur in contractibus, tit. 6. q. 5. num. 17
Iudæi dicuntur de populo, & de corpore ciuitatis, titu. 2. quæſt. 15. num. 72
Iudæi includuntur in conceſſione facta populo, vel vniuerſitati, ibid. num. 74
Iudæi gaudent immunitate conceſſa hominibus alicuius loci, ibid. num. 75
Iudæus habens filios in poteſtate, ibid. num. 76
Iudæi ligantur ſtatuto excluſiuo fœminarum, ibid. num. 77
Iudæus ſi vxori vſumfructum relinquat ſtantibus filijs, legatum reſtringitur ad alimenta, ibid. num. 72
Iudæus includitur in diſpoſitione ſtatuti, ibid. num. 73
Iudæus ligatur conſuetudine, ſicut ſtatuto, ibid. num. 78
Iudæus purgat moram ex beneficio legali, ibid. num. 79
Iudæus vſurarius manifeſtus poteſt teſtari valide, ibid. num. 80
Iudæus nihil opponit Iudæo, tit. 2. q. 2. nu. 15. idem & q. 4. nu. 12
Iudæus non poteſt emere fundum cui aſcripti ſint ſerui Chriſtiani, tit. 8. priu. 89. num. 2
Iudex excommunicatur, ſi impedit, ne confugiens alatur, titu. 1. q. 75. num. 2
Iudex, qui per imperitiam iudicauit, non conuenitur vltra vires patrimonij, deducto ne egeat, tit. 2. q. 78. num. 19
Iudex alit ſeipſum, quando accedit ad locum aliquem ſuæ iuriſdictionis, & ibi expendit, eod. tit. q. 79. num. 8
Iudex præſumitur pro iudice, eod. tit. q. 120. num. 22
Iudex vbi de alimentis agitur, non tenetur ſequi voluntatem patris, tit. 4. q. 13. num. 7
Iudex poteſt ſæpe ex cauſa contrauenire voluntati teſtatoris, ibidem, num. 8
Iudex in educatione filiæ debet facere, quod faceret pater ſi viueret, eod. tit. num. 36
Iudex eſt loco patris in educatione filiæ, ibid. num. 37
Iudex petere debet ſumptus neceſſarios non delicatos, eod. titu. q. 11. num. 14
Iudex miniſtrare tenetur officiali, quem ſecū duxit, omnem impenſam neceſſariam in acceſſu, & receſſu, eod. tit. q. 23. nu. 17
Iudex non tenetur de medicinis prouidere officiali, quem ſecum duxit, ibid. num. 19
Iudex officiali, quem ſecum duxit, alimenta præſtat ſecundum illius dignitatem, & conditionem, ibid. num. 20

d Iudex

INDEX.

Iudex regulariter non tenetur alere officialem, quem ſecū duxit circumſcripta conſuetudine, ibid. num. 14
Iudex licet teneatur expenſam receſſus ſoluere ſuo officiali, fallit tamen quando non vult domum redire, ſed alio, ibidem, numero 23
Iudex ordinarius detrahit id quod domi impendiſſet, quando eſ ſoluuntur alimenta, eod. tit. q. 25. num. 6
Iudex officium ſuum non impartitur non petenti, titu. 7. quæſt. 19. num. 12.
Iudex officium ſuum non impartitur non petenti, titu. 8. priuil. 4. numero 1
Iudex in cauſa alimentorum impartitur officium non petenti, ibid. num. 2
Iudex in cauſa pia impartitur officium ſuum non petenti, ibid. numero 3
Iudex eccleſiaſticus non cognoſcit contra laicum, eod. tit. priuil. 9. numero 1
Iudex eccleſiaſticus cognoſcit de alimentis contra laicum, ibid. numero 2
Iudex eccleſiaſticus cognoſcit cauſam piam, ibid. num. 3
Iudex eccleſiaſticus non cognoſcit de alimentis relictis diuiti, ibid. num. 5
Iudex laicus in terris eccleſię competens eſt in cauſa alimentorum, ibid. num. 8
Iudex laicus decernit alimenta vxori, dum coram eccleſiaſtico agitur de matrimonio, eod. tit. priuil. 10. num. 5
Iudex cauſę principalis, eſt iudex emergentis & acceſſorij, ibid. numero 10
Iudex officium ſuum non impartitur non petenti, vbi ampliatur, eo. tit. priuil. 75. num. 1
Iudex non compellit partes ad compromiſſum etiam ſtatuto iubente, niſi petatur, ibid. num. 2
Iudex in pronunciando ſequi debet partium voluntatem, & ſecundum eam ferre ſententiam, ibid. num. 4
Iudex nō tenetur iudicare ſecundum conuentionem partium in alimentis, ibid. num. 9
Iudex non conſequitur conuentionem partium in criminalibus, ibid. num. 11
Iudex poteſt ex officio remouere tutorem ſuſpectum, eod. titu. priuil. 86. num. 7
Iudex ſecularis non poteſt delinquentem in eccleſia exiſtentem obſidere, vel militibus circumſiſtere, tit. 9. q. 17. num. 3
Iudex ſecularis captum in eccleſia relaxaſſe non dicitur, ſi eum in reditu capi facit, ibid. num. 11
Iudex punitur, quando citauit coram ſe compariturum eum, qui alienæ ſubeſt iuriſdictioni etiam ſi cum effectu non impedieris alienam iuriſdictionem, eo. tit. q. 26. nu. 94
Iudici vel notario a iudice tranſmiſſo præſtanda ſunt alimenta, vbi accedunt ad examinandum teſtes, tit. 1. q. 23. num. 1
Iudici dum ſindicatur reuerentia eſt exhibenda, ſicuti prius, eo. tit. q. 127. num. 2
Iudici alimenta dantur qualia ſibi parare conſueuerat in domo ſua, tit. 4. q. 22. num. 15
Iudici ordinario iudicanti in ciuitate nihil omnino datur pro alimentis, eod. tit. q. 25. num. 7
Iudicium alimentorum eſt ſeparatum a iudicio dotis, titulo 5. quæſt. 2. num. 8
Iudicio ſtrorum reguandorum vtrique litigantium actor eſt reus tit. 1. q. 86. num. 15
Iurans ducere puellam in vxorem, intelligitur, ſi dotem dederit, eod. tit. q. 32. num. 13
Iurans tenetur cogitare de omnibus, quę poſſunt contingere, ti. 9. quæſt. 15. num. 18
Iuramenti authoritas ſemper cenſetur excepta, titu. 8. priuil. 36. numero 9
Iuramentum ſeruari debet quandocunque id fieri poteſt ſine interitu ſalutis æternæ, ibid. num. 45
Iuramentum confirmat contractum, qui eſt nullum, ibidem, numero 41
Iuramentum nihil operatur in his, quæ non pendent a poteſtate iurantis, tit. 1. num. 19
Iuramentum nihil operatur ad præiudicium tertij, & in actu, qui non pendet a poteſtate iurantis, eod. tit. q. 32. nu. 10
Iuramentum in ſupplementum non admittitur in probando intereſſe lucri ceſſantis, eod. tit. q. 45. num. 47
Iuramentum obligat præciſe ad pactum, eod. tit. q. 78. num. 26
Iuramentum excludit beneficium ne quis conueniatur vltra quā facere poteſt, ibid. num. 27
Iuramentum obligat Deo, qui ſupplet partis abſentiam, titu. 8. priu. 73. num. 6
Iuramentum non ampliat, ſed corroborat principalem obligationem, ibid. num. 20
Iuramentum includit ſolum caſus comprehenſos in renunciatione, ibid. num. 21
Iuramentum præſtitum perſonæ cum expreſſione dignitatis, nō obligat ceſſante dignitate in ea perſona, titu. 9. quæſtio. 30. numero 22
Iuramentum non validat confeſſionem in prohibitis, eod. titu. q. 32. num. 77
Iuramentum non obligat ad impoſſibile, eo. tit. q. 42. num. 29
Iuſtitia dicitur quia ſuum cuique tribuat, licet aliquando auferat, eod. tit. q. 30. num. 5
Iuſtitiam venalem habere non licet iudici, tit. 1. q. 79. nu. 9
Ius gentium inductum eſt ratione naturali, tit. 1. q. 1. num. 15
Ius gentium eſt potentius principatu, ibid. num. 16
Ius diuinum in obſeruantia præferendum eſt naturali, eod. titu. q. 3. num. 12
Ius reuocandi deſcedens ex contractu tranſit in hæredes, eod. tit. q. 48. num. 52
Ius accreſcendi non habet locum in legato annuo, tit. 2. quæſt. 12. num. 2
Ius accreſcēdi relicto vſufructu alicui cum hæredibus duplici in caſu locum habet, eod. tit. q. 15. num. 221
Ius ciuile attenditur in his, quæ iure canonico non reperiuntur deciſa, ſi non agitur de peccato, tit. 3. q. 3. num. 6
Ius delatum ex ſtatuto tranſmittitur ad hæredes ante agnitionē, eod. tit. q. 6. num. 16
Ius ſingulare facilius tollitur, quam ius commune, titu. 4. quæſt. 16. num. 33
Ius ſuperueniens lite pendente, non prodeſt actori, titu. 3. q. 1. numero 62
Ius alendi deriuatur a naturali iure, tit. 7. q. 9. num. 2
Ius offerendi perpetuo competit poſſeſſori pignoris aduerſus anteriorem creditorem, eod. tit. q. 16. num. 60
Ius dicere ſibi de facto nemo debet, eod. tit. q. 17. num. 19
Ius quod naturaliter debetur potentius eo eſt, quod accidentaliter competit, eod. tit. q. 27. num. 6
Ius competens ea propria perſona fortius eſt, quam ex perſona alterius, ibid. num. 7
Ius canonicum ſeruari debet vtroque in foro, quando agitur de peccato, eod. tit. q. 29. num. 11
Ius canonicum, quando etiam de ſolo veniali peccato agitur, ſeruandum eſt vtroque in foro, ibid. num. 12
Ius ciuile in terris imperij, & ius canonicum in terris eccleſiæ ſeruandum eſt in materia indifferenti, ibid. num. 14
Ius canonicum ſeruatur in terris eccleſiæ etiam in feudatis, ibid. numero 15
Ius recipiena alimenta ſemper videtur exceptum, tit. 8. priuileg. 10. numero 5
Ius publicum tolli non poteſt conuentione partium, eod. tit. priuil. 75. num. 10
Ius accreſcendi locum habet etiam in legatis, tit. 9. q. 5. nu. 1
Ius accreſcendi addit portionem portioni, ibid. num. 2
Ius accreſcendi applicat portionem ipſo iure, non autem medio exceptionis, ibid. num. 3
Ius accreſcendi tribuit ius ſine portione, ibid. num. 4
Ius accreſcendi adijcit etiam ignoranti, ibid. num. 5
Ius accreſcendi non habet locum in legatum alimentorum, ibid. numero 6
Ius accreſcendi non habet locum in diſpoſitionibus limitatis, ibid. numero 7
Ius accreſcendi habet locum etiam vbi extat taxatiua, ibid. nu. 9
Ius accreſcendi facilius admittitur in inſtitutione, quam in legato, ibid. num. 12
Ius accreſcendi non poteſt a teſtatore prohiberi, ibid. nu. 13
Ius accreſcendi non poteſt in inſtitutione prohiberi a teſtatore, ibid. num. 14
Ius accreſcendi prohiberi poteſt in legatis, ibid. num. 15
Ius accreſcendi nō habet locum in legato veſtimentorū, ibi. n. 16
Ius accreſcendi non habet locum in legato victus, ibid. num. 18
Ius accreſcendi non habet locum, quando vſusfructus relinquitur ad alimenta, ibid. num. 20
Ius accreſcendi non habet locum, quando legantur alicuius prædij fructus ad alimenta, ibid. num. 21
Ius accreſcendi non habet locum in legatis, quæ ſunt tempore limitata, ibid. num. 23
Ius accreſcendi non habet locum in legato alimētorum in piam cauſam relicto, ibid. num. 24
Ius accreſcendi non habet locum in legato, quod tacite importat alimenta, ibid. num. 25
Ius accreſcendi locum habet in legato alimentorum, quod non ſufficit ad integra alimenta, ibid. num. 27
Ius correctum quod non reperitur, quare ſtare prohibetur, ibid. nume. 28
Ius alendi regulatur ſecundum ordinem ſuccedendi, eod. titu. q. 10. num. 1
Ius patronatus venit in vniuerſali venditione caſtri cum omnibus iuribus, eod. tit. q. 22. num. 67

Ius

Ius patronatus venit in generali conſiſcatione omnium bonorũ, ibid.num.28
Ius ſucceſſoris non reſoluitur, quando authoris ius eſt extinctum per dationem in ſolutum etiam iudicialem, eod.tit. quæſt.42. num. 12
Iura perſonalia non veniunt re tranſlata, tit. 7.q.32.num.17
Iura paſſiua non poſſunt in alium transferri, tit. 9.q.22.num.31
Iura duo quando competunt, poteſt vnum acceptari, & alterum repudiari, eod.tit.q.35.num.28
Iuuari nemo poteſt ex eo, quod impugnauit, titu.1.q.118.num.2

L

LAbor & tempus recipiunt diuiſionem, tit.7. quæſtio.161.numero 8
Laboris quoque ratio habenda eſt in repetitione alimentorum, tit. 9.q.39.num 5
Lac præſtare modica eſt impenſa, tit.1.q.14.num.2
Laudum latum ſecundum conuentionem partium, non producit actionem, tit.8.priu 75.num.8
Lazarus reſuſcitatus recuperat bona, tit.1.q.32.num.31
Lecti appellatione veniunt ornamenta omnia, vt culcitra, linteamina, & alia, tit.4.q.7.num.4
Lecto vxori relicto a marito venit culcitra de ſerico, ſi qualitas perſonæ patiatur, ibid.num.5
Lecto vxori viduæ legato non veniunt culcitræ ex ſerico, titu.2. q.12.num 4
Lectus ei præſtatur, cui alimenta debentur, tit.4.q.7.num.1
Lectus debetur ei, cui relinquitur victus, vel educatio, ibid.nu.2
Legans videtur remittere exceptionem, quę ſibi competebat, vel liberationem ab actione, tit.4.q.19.num.51
Legari non poteſt res propria legatarij, quia non eſſet vtile legatum, tit.2.q.9.num 4
Legata ſtricte ſunt interpretanda, eod.tit q.10.num.16
Legata fieri poſſunt ſine verbis, ſed attenditur voluntas, eod.ti. q.14.num 9
Legata non cenſetur res, quæ fuit poſita in conditione, ibid.nu.3
Legata relinquuntur ex coniecturis, & quæ ſufficiant, ibid.nu.10
Legata veniunt ſub inſtitutione facta in omnibus alijs bonis, eo. tit q.15.num.219
Legata pia denunciari poſſunt a quolibet de populo, titu.3.q.8. numero 4
Legata pia. Quilibet de populo pro legatis pijs implorare poteſt iudicis officium, ibid.num.5
Legata pia præſtantur hęreditate nondum adita, ti.8.priu.12.n.3
Legata pia non debentur, niſi adita hæreditate, intellige, vt nu.5. ibid num.4
Legata pia tunc debentur non adita hæreditate, quando non patitur dilationem, ibid.num.5
Legata pia vt petantur hæreditate nondum adita, bona addici debent alicui ſeruandorum legatorum cauſa, ibid.num.6
Legata ab inteſtato non cenſentur repetita a ſubſtituto per fideicommiſſum, vel nominatim grauato, eod.tit.priu.15.num.1
Legata quando tranſcendunt vires hæreditatis minuuntur omnia pro rata, & ibi ampliatur, eod.tit.priu.30.num.1
Legata plura in eandem cauſam facta non debentur, ſed vnicum tantum, etiam ſi ſint qualitatis, non ſpeciei, tit.9.q.4.num.2
Legata plura eiuſdem quantitatis debentur, quando facta ſunt in diuerſis ſcripturis, ibid.num.10
Legata plura eiuſdem quantitatis etiam facta diuerſis ſcripturis non debentur, ſi ſint in eandem cauſam, ibid.num.11
Legata regulariter ſiunt ob merita, tit 9.q.13.num.21
Legata ſi generaliter minuantur, vel adimantur, non venit legatũ alimentorum, eod.tit.q.15.num.8
Legata duo diuerſarum rerum in eodem teſtamento relicta debentur, eod.tit q.14 num.6
Legati vnius ſolutione, an hæres ſibi præiudicet quoad alia eidem, vel diuerſæ perſonæ relicta, tit.8.priu.22.num.14
Legati annui petitio conceditur pro futuro tempore, vbi idem in debito annuo ex contractu, eod.tit priu.25.num.7
Legati dominium tranſit recta via in legatarium, tit.9.q 16.n.1
Legati quãtitatis dominium non tranſit recta via in legatarium, ibid.num.2
Legati dies cedit a morte teſtatoris, eod tit.q.35.num.4
Legato in annuo attenditur conditio perſonæ ſecundum principium cuiuſque anni, tit.5.q.4.num.17
Legato in annuo conditio legatarij, cõſideratur in principio anni, tit.9 q.16.num.48
Legato in conditionali attenditur qualitas, & capacitas legatarij, ſecundum principium anni, eod.tit q.6.num.9
Legato in annuo conueniri poteſt debitor, vt condemnetur pro omnibus futuris annis adueniente tempore, ibid.num.10
Legato accepto agnoſcitur onus iniunctum etiam ſi ſit grauius legato, tit 7.q.11.num.17
Legatum eſt donatio, tit.1.q.42.num.123
Legatum conſanguineo pauperi, dicitur pium, eodem tit.quæſt. 93.num.3
Legatum conſanguineo pauperi, debetur proximiori, etiam ſi alius ſit pauperior, ibid.num.4
Legatum non tranſit ad hæredes, quando res limitato tempore relinquitur ad alimenta, tit. 2 q.1.num.9
Legatum non tranſmittitur ad hæredes, quando ſit per verba taxatiua, & limitatiua, ibid.num.10
Legatum poteſt ita fieri ad tempus, ſicuti ſub cõditione, ibidem, numero 13
Legatum factum ad tempus, aut ſub conditione, tranſit ad hæredem teſtantis mortuo legatario ante diem, vel conditionem, ibid.num 14
Legatum eſt donatio, eod.tit.q.3.num 9
Legatum ad piam cauſam large interpretatur, & venit quod maximum eſt, eod.tit q.10.num.17
Legatum annuum cenſetur factum in cauſam alimẽtorum, eod. tit.q.12.num.1
Legatum dotis intelligitur pro alimentis, quando factũ eſt pauperi, ibid.num.9
Legatum omne intelligitur pro alimentis, quando ſit pauperi, ibid.num.10
Legatum poteſt relinqui per epiſtolam, eod.tit.q.14.num.6
Legatum nutu relinqui poteſt, ibid.num.7
Legatum relinquitur per quæcunque verba, ibid.num 8
Legatum deſumitur a contrario ſenſu diſpoſitionis, idemque eſt in fideicommiſſo, ibid.nu.14
Legatum vſusfructus in codicillis factum non reſtringitur, quando in teſtamento relicta fuerunt alimenta, eod.tit.q.15.n.129
Legatum vſusfructus factum in teſtamento, reſtringitur ad alimenta, quando in codicillis relicta ſunt alimenta, ibidem, numero 132
Legatum vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando non eſt vſusfructus omnium bonorum, ſed certarum rerum, ibidẽ, nume.133
Legatum vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando reſpicitur quota bonorum, ibid.num.134
Legatum vſusfructus omnium bonorum, non eſt vniuerſale, ibidem, num.142
Legatum annuum pro primo anno eſt purum, & pro ſequẽtibus ſub conditione, eod.tit.num.190
Legatum relictum ab inſtituto non cenſetur repetitum a ſubſtituto pupillari expreſſo, ibid.num.191
Legatum dicitur annuum quando relinquitur ad vitam, vel quoad vixerit, vel per ſimilia verba, eod.tit.num.199
Legatum factum caducum, vel repudiatum ſpectat ad hęredẽ titulo hæreditario, eod.tit.num.218
Legatum dotis continet tacitam conditionem, ſi nubat, titu.3.q. 1.num.55
Legatum. Pro legato dantur tres actiones, eod.tit.q.3.num.7
Legatum. Perſonalis actio, vel hypothecaria non datur pro legato ante aditionem, ibid.num.10
Legatum omne peti poteſt officio iudicis, eod tit.num.12
Legatum. Pro legato pro quo ſolum datur officium iudicis, etiã hypothecaria, eod.tit q.4.num.5
Legatum. Tres actiones competunt pro legato, dummodo eius natura non repugnet, ibid.num.10
Legatum alimentorum factum ſeruo, vel incapaci debetur non ratione, ſed æquitate, ibid.num.13
Legatum alimentorum videtur taxatum, quãdo teſtator reliquit qualia conſueuit præſtare, tit.4 q.9.num.31
Legatum alimentorum quantumuis taxatum nõ eſt præſtandum vltra quam ferant redditus, quando factum eſt inuentarium, ibid.num.34
Legatum alimentorum, quod deficit ob non ſeruatam conditionem habitandi, an reuiuiſcat, ſi incipiat habitare, eod.titu.quæſtio.15.num.71
Legatum alimẽtorum factum ſcholari præſtari debet in loco ſtudij, eod.tit.q.16 num.40
Legatum alimentorum factum ſine die non debetur, niſi ſequuta interpellatione, eod.tit.q.17 num.27
Legatum annuum non tranſmittitur ad hæredes, tit.5. quæſt.1. numero 8
Legatum alimentorum ab vno relictum, cenſetur ab alio repetitum, ibid.num.21
Legatum poteſt relinqui in diem, vel ſub conditione, eod.titu. quæſt.5.num.4
Legatum eſt donatio, ibid.num.7
Legatum relictum ſub modo negatiuo efficeretur inutile, ſi ſortiretur effectum ſolum poſt mortem grauati, ibid.numero 21
Legatum factum mulieri, ſi peruenerit ad viduitatem, locum habet ea facta vidua, licet ea inde nubat, ibidem, numero 29

Digitized by Google

I N D E X.

Legatum factum ſub modo, ambulat pari paſſu cum eo, quod factum eſt ſub conditione, ibid. num. 35

Legatum alimentorum matri relictum cum onere habitãdi cum filijs, deficit mortuis filijs, quando factum eſt eorum contemplatione, eod. tit. q. 4. num. 12

Legatum alimentorum cum onere habitandi cum filijs, dicitur fauore legatariæ factum, quando habitatio confertur in eius voluntatem, ibid. num. 1[illegible]

Legatum relictum vxori donec habitabit, ſortitur effectum, quando incipit habitare, licet aliquando non habitauerit, eod. titu. numero 30

Legatum cum onere habitandi, quando cenſeatur factum fauore legatarij, & quando fauore eius, cum quo morandum eſt, ibid. numero 32

Legatum non extinguitur, ſi ceſſat vna ex pluribus eius cauſis, eod. tit. q. 5. num. 12

Legatum factum corpori, quod non moritur, dicitur perpetuum, eod. tit. q. 6. num. 4

Legatum non cenſetur relictum contemplatione dignitatis, quãdo legatarius gerit vicem alterius, ibid. num. 14

Legatum non præſumitur factum intuitu dignitatis, quando ea ſubalternatur alteri, ibid. num. 15

Legatum continens certam præſtationem factum ciuitati finitur centum annis, ibid. num. 16

Legatum annuum, & legatum vſusfructus æquiparãtur, ibidem, numero 17

Legatum annuum eccleſiæ aut ciuitati relictum extinguitur deſtructa ciuitate, vel eccleſia etiam ante centum annos, ibidem, numero 21

Legatum pro alimentis euaneſcens propter diuitias alimentarij, reſurgit ſuperueniente neceſſitate, eod. titulo, quæſt. 7. numero 55

Legatum eſt donatio, tit. 6. q. 9. num. 20

Legatum pro liberandis carceratis dicitur pium, eod. titu. quæſt. 12. num. 14

Legatum pro redimendis captiuis eſt pium, ibid. nu. 15

Legatum compenſatur cum debito legali, tit. 7. q. 10. num. 5

Legatum factum ſecundo genito a patre, non videtur factum animo compenſandi cum vita militiæ, eodem titulo, quæſtio. 15. numero 23

Legatum factum filio a patre compenſatur cum vita militiæ eidẽ debita, eod. tit. num. 29

Legatum alimentorum in dubio videtur relictum fauore legatarij, eod. tit. q. 23. num. 14

Legatum interpretatur ſecundum legis diſpoſitionem, nõ ſecundum occultam voluntatem, ibid. num. 16

Legatum intelligitur factum contemplatione, quando matri relinquitur in domo, ibid. num. 17

Legatum ceſſat cauſa legati ceſſante, eod. tit. q. 33. num. 4

Legatum prædij, ex quo alimenta erant præſtanda, ſi minuatur, ipſa quoque alimenta intelliguntur imminuta, eod. tit. nu. 24

Legatum alimentorum factum nobili, eſt pium, ſi ille ſecundum ſuam conditionem non poteſt filias maritare, licet habeat vnde viuet, tit. 8. priuil. 1. num. 10

Legatum alimentorum factum filio ſpurio pauperi a patre, non eſt pium, & ibi de veritate, ibid. nu. 11

Legatum non debetur repudiata, vel non adita hæreditate, eo. tit. priuil. 12. num. 1

Legatum alimentorum præſtatur ante aditam hæreditatem, ibid. numero 2

Legatum alimentorum præſtandum ab eo, cui nihil fuit relictũ, vel minus quam important alimenta, ſuſtinetur, eod. tit. priu. 14. num. 2

Legatum libertatis, & piæ cauſæ præſtandum ab eo, cui nihil, vel minus eſt relictum, ſuſtinetur, eod. tit. num. 3

Legatum alimentorum caducum non remanet apud hæredem, ſed præſtatur ab eo, vel alio, ibid. num. 5

Legatum alimentorum relictum pro dimidia ab hærede, & pro dimidia a fratre degente in communione, debetur integre ab hærede, ibid. num. 6

Legatum alimentorum relictum ab aliquo nominatim grauato debetur etiam a ſubſtituto, eod. tit. priu. 15. num. 2

Legatum alimentorum relictum ab vno ex hæredibus, qui repudiauit, vel deceſſit ante aditionem, debetur a coniuncto, ibid. numero 3

Legatum alimentorum capi debet de manu hæredis, eod. titu. q. 16. num. 3

Legatum ad pias cauſas capi poteſt authoritate propria, ex quo non patitur falcidiam, ibid. num. 8

Legatum libertatis factum incertæ perſonæ non valet, eod. titu. priuil. 17. num. 4

Legatum quantitatis factum vni ex libertis, debetur omnibus, quando ignoratur de quo teſtator ſenſerit, ibidem, numero ſexto.

Legatum poteſt quandocunque reuocari a teſtatore, eod. tit. priuil. 20. num. 1

Legatum nulla voluntate adimitur, ibid. num. 2

Legatum an reuocetur nuda voluntate, quando iam fuit traditum, ibid. num. 3

Legatum alimentorum non reuocatur, reuocatis generaliter legatis, vbi ampliat in legato dotis, & ad pias cauſas, eod. titu. numero 7

Legatum reuocatum videtur, quando teſtator rem legatam alienauit, eod. tit. priu. 21. num. 1

Legatum reuocatur alienatione etiam inualida, ibid. num. 2

Legatum libertatis reuocatur non ſolum expreſſé, ſed etiam tacite, ibid. num. 3

Legatum quando reuocetur alienatione rei, ibid. num. 4

Legatum alienatione reuocatum, non reconualeſcit redempta re, ibid. num. 5

Legatum ad pias cauſas reuocatum alienatione, reuiuiſcit facta rei redemptione, ibid. num. 6

Legatum alimentorum reuocatum alienatione, reconualeſcit redemptione rei, ibid. num. 7

Legatum alimentorum confirmatur ex triplici præſtatione, quãdo eſt relictum in vltima voluntate, aliás ſecus, eod. tit. priuil. 22. num. 7

Legatum alimentorum ſi eſt vnicum, tunc vnica ſolutione confirmatur, ſi eſt nullum, ibid. num. 13

Legatum alimentorum, quamuis nullum, confirmatur præſtatione trium annorum etiam ſi ſingulæ non ſint integræ, ibid. numero 18

Legatum alimentorum factum diuiti non confirmatur triennali præſtatione, ibid. num. 21

Legatum dicitur annuum fauore vltimæ voluntatis, ibidem, numero 25

Legatum conditionale deficit, detracta conditione, eod. titu. priuil. 23. num. 5

Legatum alimentorum non præſumitur factum in dubio contemplatione oneris, ibid. num. 7

Legatum in dubio videtur quod minimum eſt, eod. tit. priuileg. 25. num. 1

Legatum ſemel tantum eſt præſtandum, non pluries, & præſumitur vnicum, non annuum, ibid. num. 3

Legatum alimentorum præſumitur annuum, ibid. num. 5

Legatum videtur quod maximum eſt fauore piæ cauſæ, vbi ampliatur, ibid. num. 6

Legatum collatum in tempus reiterabile, præſumitur annuum, ibid. num. 8

Legatum rei modicæ factum perſonæ multum dilectæ, præſumitur annuum, non vnicum, ibid. nu. 9

Legatum obſcurum declaratur ex affectione teſtatoris, ibidem, numero 10

Legatum videtur quod maximum eſt, vbi qualitas legatarij ſuadet, ibid. num. 11

Legatum ex perſona legatarij præſumitur annuum, ibid. nu. 12

Legatum præſumitur annuum ex affectione teſtatoris erga legatarium, eod. tit. priuil. 27. num. 4

Legatum late interpretatur, quando fit coniunctæ perſonæ, ibidem, numero 5

Legatum alimentorum factum pro reſtitutione male ablatorum non diminuitur, licet legata tranſcendant vires hæreditatis, eod. tit. q. 30. num. 2

Legatum ad piam cauſam non minuitur, quando legata ſuperant vires hæreditatis, ibid. num. 3

Legatum dotis non patitur diminutionem, quando plus eſt legatum, quam ſit in hæreditate, ibid. num. 4

Legatum relictum in compenſationem debiti non patitur diminutionem, ibid. num. 5

Legatum non patitur diminutionem, quando conſtat de voluntate teſtatoris, etiam ex coniectura, ibid. nu. 6

Legatum patitur diminutionem, etiam ſi ſiat tãquam debitum, ibid. num. 9

Legatum pro dote ſuſtinetur, quando relinquitur ab eo, qui tenebatur dotare, aliás non, ibid. num. 10

Legatum in dubio ſtricte eſt interpretandum, eod. tit. priuil. 58. numero 10

Legatum in diem minus æſtimatur propter interuſurium medij temporis, eod. tit. priuil. 77. num. 11

Legatum alimentorum continet debitum generis, tit. 9. q. 4. n. 4

Legatum annuum continet plura legata, ibid. nu. 6

Legatum factum in vnam cauſam, ceſſat ea cauſa ceſſante, eod. tit. numero 9

Legatum diuerſis ſcripturis relictum a diuerſis perſonis, quæ reputentur vna, & eadem, debetur ſemel tantum, eodem titu. numero 14

Legatum alimentorum non recipit multiplicationem, quando fit ab eodem, & in eadem ſcriptura, eod. tit. q. 5. nu. 10

Lega-

I N D E X.

Legatum alimentorum in dubio præſumitur annuum, eod. titu. q. 6. num. 1
Legatum alimentorum etiam factum per certum tempus præſumitur annuum, ibid. num. 2
Legatum annuum tot continet legata, quot ſunt anni, ibid. nu. 3
Legatum annuum præcipue alimentorum, pro primo anno eſt purum, & pro ſequentibus eſt conditionale, ibid. num. 4
Legatum annuum debetur pro toto anno, quando legatarius decedit cœpto anno, ibid. num. 5
Legatum annuum tranſmittitur ad hæredes pro toto anno, quando legatarius, cœpto iam anno decedit, ibid. num. 6
Legatum conditionale non tranſmittitur conditione pendente, ibid. num. 8
Legatum annuum factum ad implendum certum quid, eatenus debetur, quando ſequitur implementum, ibid. nu. 11
Legatum annuum non debetur in principio anni quando aliter dignoſci poteſt ex cauſa per teſtatorem adiecta, ibidem, numero 13
Legatum annuum alicui ſimpliciter relictum, præſumitur in alimentorum cauſam factum, ibid. nu. 14
Legatum annuum diuiti relictum non præſumitur in alimenta factum, ibid. nu. 15
Legatum alimentorum non eſt annuum, quando fit ſine temporis præfinitione, ibid. nu. 16
Legatum vſusfructus non dicitur annuum, ſi non eſt factum cũ præfinitione ſeu diſtributione temporum, ibid. nu. 17
Legatum annuum factum cum præfinitione temporis dicitur vnicum, ibid. nu. 18
Legatum alimentorum cum temporis præfinitione continet plura legata, ibid. num. 19
Legatum vnicum tollitur vnica præſcriptione, ſecus quando continet plura legata, ibid. nu. 22
Legatum certę quantitatis factum in codicillis in cauſam alimẽtorum, tollit legatum in eandem cauſam factum in teſtamento, eod. tit. q. 8. nu 4
Legatum certarum rerum pro alimentis factum, reuocat præcedens legatum alimentorum, ibid. nu. 6
Legatum vſusfructus reſtringitur ad alimenta, cenſetur reuocatum per ſequens legatum factum in cauſam alimẽtorum, ibidem, num. 12
Legatum quantitatis non cenſetur factum in alimenta, niſi fiat pauperi, ibid. nu. 14
Legatum filijs relictis, debetur ſuſceptis non ſolum ex prima, ſed etiam ex ſecunda, eod. tit. q. 13, num. 12
Legatum acquirit ſtatim a tempore mortis teſtatoris legatario ignoranti, eod. tit. q. 16. nu. 4
Legatum ita interpretatur, vt afferat vtilitatem, ibid. nu. 7
Legatum eſt donatio, ibid. num. 45
Legatum largè interpretatur, quando fit coniunctæ perſonæ, ibidem, nu. 46
Legatum annuum factum vxori, donec dos illi reſtituatur, non eſt validum, ibid. nu. 53
Legatum reuocatur ob ſuperuenientes inimicitias, eod. tit. quæſtio. 25. nu. 65
Legatum acquiritur legatario ſtatim a morte teſtatoris, eod. titu. q. 29. num. 17
Legatum coniunctæ perſonæ factum non interpretatur ſtrictè, eod. tit. q. 30. num. 9
Legatum alimentorum non interpretatur ſtrictè, ſed largè, ibid. nume. 11
Legatum factum ob cauſa determinatur ſecundum cauſam annexam, ibid. num. 18
Legatum vxori factum ſub mentione viduitatis vel luctus perditur per tranſitum ad ſecunda vota intra annum, ibid. nu 31
Legatum coniunctę perſonæ factum intelligitur ſtrictè, quando hæres quoque eſt coniunctus, ibid. nu. 47
Legatum quantumuis fauorabile non extenditur contra tacitam vel expreſſam teſtatoris voluntatem, ibid. nu. 48
Legatum alimentorum latè interpretatur, quando fit pauperi, ibid. nu. 50
Legatum compenſatur cum debito neceſſario, eodem titu. quæſtio. 34. nu. 3
Legatum alimentorum filio relictum imputatur illi in legitimam, ibid. nu. 5
Legatum alimentorum ad vitam, & legatum centum librarum ſingulis annis, vtrumque debetur, quando ſit in eodem teſtamento, ibid. nu 8
Legatum alimentorum ſi in eodem teſtamento fiat, vbi etiã eſt relictus vſusfructus, vtrunque debetur, ibid. nu. 9
Legatum alimentorum non imputatur in legitimam, quando legitima quoque fuit in eodem teſtamento relicta, ibid. nu. 10
Legatum non debetur, niſi adita hæreditate, eodem titu. quæſt. 35. num. 23
Legatum capi debet de manu hæredis, ibid. nu. 24
Legatum fingitur retro nunquam quæſitum, quando legatarius repudiat, etiam quando recta via tranſit, ibid. nu. 27
Legatum poteſt quis acceptare repudiata hæreditate, ibidem, numero 29
Legatum ſtrictè, & propriè eſt interpretandum, eod. titu. q 36. numero 4
Legatum reſtringitur, & ampliatur ſecundum cauſam propter quam fuit factum, ibid. nu. 12
Legatum piæ cauſæ factum largè interpretatur, ibid. num. 13
Legatum alimentorum non minuitur falcidia, eodem tit. quæſt. 40. nume. 3
Legatum capi debet de manu hæredis, ibid. num. 10
Legatum eſt donatio, eod. tit. q. 41. nu. 9
Legatum acceptans tenetur iniunctum onus agnoſcere, titu. 5. q. 1. nume. 24
Legatum acceptans cenſetur agnoſcere onus etiam quod excedat legati valorem, eod. tit. q 3. nu. 24
Legatum factum cum onere acceptans non tenetur vltra vires legati, tit. 6. q. 11. nu. 36
Legatum acceptans cenſetur agnoſcere onus iniunctum etiam ſi excedat valorem legati, quando dictum eſt, pro omni & toto, &c. ibid. num. 37
Legatum acceptans tenetur agnoſcere onus iniunctum, titu. 7. q. 10. nu. 16
Legatum factum cum onere plus non petendi, acceptans ſibi nõ praeiudicat, ſi onus ignorauit, tit. 9. q. 26. nu. 101
Legatum acceptans tenetur agnoſcere onus annexum, etiam ſi excedat emolumentum, eod. tit. q. 43. nu 44
Legatarij qui diſcordant in percipiendis alimentis componuntur a iudice, tit. 3. q. 9. num. 26
Legatarij alimentorum non poſſunt inter ſe tranſigere, tit. 8. priuil. 56. num. 12
Legatarij poſſunt inter ſe vendere feudum, quod ſibi fuit relictũ cum prohibitione alienandi, ibid. nu. 14
Legatum alimentorum etiam ſi aliunde habeat, alimenta debentur, tit. 7. q. 22. nu. 12
Legatario præſcribitur per hæredem ſpatio triginta annorum ante petitionem, tit. 9. q. 6. nu. 21
Legatarius vſusfructus bonorum mobilium, & immobilium, cõſequitur integrum vſumfructum, tit. 2. q. 25. nu. 150
Legatarius alimentorum habitando cum vno ex pluribus illa cõſequitur, tit. 3. q. 9. nu. 25
Legatarius alimentorum non cogitur alimenta recipere in domo hæredis, licet teſtator iuſſerit ea tradi certa in ciuitate, tit. 4. q. 14. nu. 20
Legatarius alimentorum in domo relictorũ debet offerre ſe paratum ſtare in domo, ne videatur per ſe ſtare, eodem tit. quæſtio. 15. nu. 15
Legatarius petit alimenta extra domum, ſi ob hæredis nimiam ſeuitiam non poteſt habitare in domo, ibid. nu. 29
Legatarius conſequitur alimenta extra domum, quando hæres habet vxorem ita rixoſam, quod non poteſt cohabitare, ibid. nume. 30
Legatarius alimentorum petit ea extra domum, ſi ita ſit iuuenis, quod tute non poſſit cohabitare, ibid. nu. 31
Legatarius alimentorum habens vxorem pulchram non cogitur habitare cum hærede, ſed extra domum petit, ibid. num. 32
Legatarius alimentorum non poteſt mutare habitationem, ſi id ſit graue hæredibus, ibid. nu. 42
Legatarius alimentorum cum onere habitandi excuſatur, quandocunque eſt impeditus, ibid. nu. 43
Legatarius alimentorum petit extra domum quãdo relictum eſt, ſi noluerit, vel non potuerit habitare, ibid. nu. 58
Legatarius rei ad certum tempus relictæ fideiubere tenetur de reſtituendo rem finito tempore, tit. 5. q 3. nu. 8
Legatarius centum aureorum cum onere conſeruandi capellam, non tenetur in conſtructione erogare vltra centum, titu. 7. q. 10. nu. 35
Legatarius ſub modo ne petat creditũ, poterit petere id, in quo creditum ſuum excedit legatum, ibid. nu. 32
Legatarius capit rem legatam de manu hæredis, alias priuatur iure ſuo, tit. 8. priu. 16. nu. 1
Legatarius capiens legatum propria authoritate non punitur, quando non eſt locus falcidiæ, ibid. nu. 7
Legatarius pauper non tenetur cauere cum fideiuſſoribus, ibid. numero 5
Legatarius alimentorum non tenetur fideiubere de contribuendo pro detractione falcidiæ, eod. tit. priu. 18 nu. 9
Legatarius alimentorum non conſequitur legatum ſi repudiat onus iniunctum, eod. tit. priu. 23. nu. 5
Legatarius poteſt vnum ex pluribus legatis ab eadem perſona factis, vnum acceptare, & alterum repudiare, tit. 9. q. 4. num. 32
Legatarius poteſt vnius rei partem legatam acceptare, & alteram ſeparata actione relictam repudiare, ibid. nu. 33

d 3 Lega.

I N D E X.

Legatarius priuatur legato, ſi intra annum luctus vxorem ducat a teſtatore relictam, eo.tit.q. 30.nu.37
Legatarius poteſt vnum legatum accep tare, & alterum reſpuere, eo.tit.q.35.num.30
Legatarius quando poſſit legatum propria authoritate capere, eo.tit.q.40.num.19
Legatarius, cui pecunia ad alimenta relicta traditur, tenetur caue re, ibid.num.21
Legatarius alimentorum, ſi acceptat pecuniam, quæ inde amittatur, alimenta perdit, ibid. num.27
Legatarius cenſetur in legato magis dilectus, quam hæres, ibid. numero 31
Legatarius præfertur hæredi in re legata, & cenſetur magis dilectus, eod.tit.q.41.num.10
Lego Titio cum familia, idem ſignificat quod, lego Titio, & familiæ, titu.2.q.7.num.1
Lex poteſt ex cauſa tollere ius naturale, tit.1.q.3.nu.18
L. 1. §. ſi emancipatus, il primo, ff. de contra tab. eſt correcta, ibid.q.6.num.12
L. vxorem, §. pater naturalis, ff. de leg.3. quomodo intelligatur, titu.1.q.9.num.8
L. cum plures, §. cum tutor, ff. de adminiſtr.tuto.quomodo procedat, eo.tit.q.25.num.25
L. ſi inſtituta, §. de inofficioſo, ff. de inoffi.teſt.quomodo intelligatur, eo.tit.q.58.nu.21
L. ſi. ff de doli mali except.quomodo procedat, eo.tit.quæſt.42. numero 41
L. vir vſuras, ff. de donat.inter vir.& vxo.quomodo procedat, ibidem, num.116
L. non quemadmodum, ff. de lib.agnoſc.quomodo intelligatur, eo.tit.q.104.num.4
L. qui filium, ff. vbi pupil.educ.debe.eo.tit.q.105.nu.7
L. inſtituta, §. de inofficioſo, ff. de inoff.teſtam.quomodo intelligatur, eo tit.q.112.num.16
L. fin. C. de ordine cognitio.quomodo procedat, eod.titu.quæſt. 120 numero 6
L. cum quidam, §. diuus, ff. de vſur. non habet locum in vſuris dotalibus, tit.3.q.5.num.6
L. ſi ſterilis, § ſi. ff. de actio.empt.quomodo intelligatur, titu.4. q.4.numero 8
L. ius alimentorum, §. item ad inſtructionem, ff. vbi pupil. educ. deb.quomodo intelligatur, eo.tit.q.6.num.11
Lex debet intelligi ſecundum titulum cui ſubiacet, ibid.num.12
L. mutus, §. manente, ff. de iure dot.quomodo intelligatur, eo.tit. quæſt.12.num.6
L. ſi fideicommiſſum, §. ſi. ff. de partic.quomodo procedat, eo.ti. q.16.num.34
L. hæreditatum, ff. ad legem Falcid.non habet locum, quando ex euentu conſtat de veritate, eod.tit.q.17.num.14
Lex. Mitius agitur cum lege, quam cum homine, eod.tit. quæſt. 29.num.46
L. ſi. C de natural.liber.locum habet etiam in filijs ſpurijs, tit.5. q.7.num.24
Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus, ibid.nu.45
L. ſi marito, § fin. ff. ſoluto matri.locum habet in acceſſionibus, & fructibus naturalibus, non ciuilibus, tit.6.q.3.num.32
L. quia parentis, ff. ſoluto matrimon.quomodo procedat, eod.tit. q.5.num.12
Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus, eod.tit.q.7.nu.72
L. cum is, §. ſi. ff. de condict.indeb.quomodo procedat, ibid.n.12
L. Neſennius, ff. de neg.geſt.quomodo procedat, eo.ti.q.8.nu.72
Lex noua corrigens antiquam in vno correlatiuorum, cenſetur etiam corrigere in alio, eod.titu.q.9.num.6
Lex naturaliter loquens debet generaliter intelligi, eod.tit.quæſtio.19.num.4
L. ſi nulla, ff. de relig.& ſumpt.fun.quomodo intelligatur, eodē tit.q.19.num.11
L. fin. § ipſam autem, C. de bonis quæ liber.quomodo intelligatur, tit.7.q.37.num.30
L. Iudices, C. de anno.& tribut.lib.10.procedit ſingulari ratione, eod.tit.q.48.num.10
L. 1. C. de fideicommiſſ.quomodo intelligatur, titu.8 priuil.22. numero 35
L. libertis, §. poſthumus, ff. de alimen.& cibar.lega.quomodo intelligatur, eod.tit.priu.20.num.8
Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus, eodem titu. priuil. 40.num.4
Lex rebus, non verbis eſt impoſita, eod.titu.priu.56.num.8
L. quod fauore, non habet locum in iudicijs, vt euitetur inæqualitas, eod.tit.priu.60.num.31
Lex. Erubeſcimus cum ſine lege loquimur, vbi exornatur, eodē titu.priu.95.num.57
Lex quamuis dura, eſt ſeruanda, & ibi quomodo intelligitur, eo. tit.priu.90.num.8
L. hac edictali, C. de ſecun.nupt. non habet locum quando ſecundo viro inopi aliquid relinquitur ad alimenta, titu.9. quæſt. 9.numero 16
L. hæreditatum, ff. ad legem Falcid.locum habet etiam in diſpoſitionibus inter viuos, eo.tit q.11.nu.28
L. hac edictali, C. de ſecun.nup.an locum habeat in legato alimētorum, eo tit.q.19.nu.17
Lex non debet imponi verbis, ſed rebus, eo.tit.q.21.nu.20
L. Mela, ff de alimen.& ciba.leg.quomodo intelligatur, eod.tit. q.30.num.49
L. ſi patronus, §. fin. ff. ad Trebellian.quomodo intelligatur, eod. tit.q.32.num.45
L. diui, ff. ad leg.Falcid.quomodo intelligatur, eo tit.q.40.nu.4
L. ſi quis argentum, C. de donat.procedit ſpeciali fauore donantis pauperis, eod.tit.q.41.num.4
L. hæreditatum, ff. ad leg. Falcid. procedit in quocunque actu, ibid.num.16
L. hæreditatum, ff. ad leg.Falcid.non habet locum quando emerſit veritas ex poſt facto, ibid.nu.18
Lex generaliter loquens debet intelligi indiſtincte, eod.titu. q. 43.num.28
Lex quod non dicit, ſuperſtitioſis inuentionibus non eſt præſumendum, eod.tit.q.44.nu.18
L. finalis, C. de legit.tuto.declaratur, ibid.num 41
Lex noua non ligat, niſi lapſo bimeſtri poſt publicationem, eod. tit.q.45.num.24
Lex noua ligat ante bimeſtre, quando addit pœnam facto prohibito a iure communi, ibid.num.28
Lege cautum quod non reperitur, non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum, tit.1.q.44.num.2
Lege cautum quod non reperitur, non eſt de nouo inducendum, eod.tit.q.55.num.3
Lege cautum quod non reperitur, non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum, tit.7.q.17.num.17
Idem & tit.9.q.21.num 13
Legem quærere, vbi habemus rationē, eſt infirmitas intellectus, tit.1.q.28.num.9
Legem vbi non habemus, erubeſcimus, eod.tit.q.31.num.24
Legem quando non habemus, erubeſcimus, ſi ſine illa loquimur, eod.tit.q.44.num.3
Legem rei ſuæ apponere poteſt quilibet tradendo, titu. 8.priuil. 56.num.93
Legem rei ſuæ apponere dominus poteſt prout vult, tit.9.quæſt. 18.num.14
Legis beneficio non gaudet, qui in legem committit, tit.7.quæſt. 16.num.39
Legitima filio adoptiuo non debetur in bonis patris naturalis, tit. 1.q.2.num.5
Legitima filio orthodoxo debetur viuente patre Iudæo, vel infideli, eod.tit.q 4.num.5
Legitima ſtatim filio aſſignatur, quando pater ingreditur monaſterium, ibid.num.6
Legitima debetur filio legitimato, eod.tit.q.8.num.5
Legitima filij fidelibus reſeruatur, quando matris hæreticæ bona confiſcantur, eo.tit.q.14.nu.10
Legitima filio debetur iure naturæ deſcendentibus, eodem titu. q.18.num.7
Legitima parentibus in bonis deſcendentium iure debetur ciuili, ibid.num.8
Legitima non trahitur de bonis primogenituræ a deſcendentibus grauato, eod.tit.q.27.num.7
Legitima debetur filio, quando patre ingreditur monaſterium, nec expectatur mors, eod.tit.q.29.num.7
Legitima filio debetur in bonis patris confiſcatis, eod.tit.quæſt. 32.numero 12
Legitima ſuccedit loco alimentorum, ibid.num.18
Legitima non ei debetur, qui non eſt ſucceſſurus ab inteſtato, ibid.nu.28
Legitima eſt portio eius, quod debetur ab inteſtato, ibid.nu.28
Legitima non debetur a fiſco filijs poſt condemnationem patris, ibid.num.41
Legitima non debetur in bonis viuentis, eod.tit.q.35.num.24
Legitima poſt mortem datur loco alimentorum, ibid.nu.25
Legitima debetur filio legitimato, ſicut legitimo, titulo 2.quæſt. 111.num.14
Legitima debetur filio, quando patris bona ob delictum confiſcantur, ibid.num.29
Legitima non includitur in diſpoſitione in dubio, tit.2.quæſt. 15 numero 288
Legitima petitur actione ex teſtamento, quando eſt relicta, vel conditione ex lege, ſi non eſt relicta, tit.3.q.1.nu.31
Legitima ſecundum aliquos petitione hæreditatis poſtulatur, ibid.num.33
Legitima loco alimentorum ſuccedit, ibid.num.36

Legitima

Digitized by Google

INDEX.

Legitima non petitur, quando lex generaliter excludit, ſecus in excluſione hominis, ibid. nu. 40
Legitima eſt portio eius, quod ab inteſtato debetur, ibid. nu. 63
Legitima mortuo patre petitur iure actionis, eo. ti. q. 6. nu. 2
Legitima ſolus debet de proprietate hæreditaria, non de fructib. tit. 4. q. 9. nu. 23
Legitima tolli poteſt in totum a ſtatuto ex cauſa, tit. 5. q. 2. nu. 8
Legitima. Filius clericus non imputat ſibi in legitimam libros a patre emptos in ſtudio, tit. 7. q. 1. nu. 43
Legitimam. In legitimam non imputantur alimenta, eodem tit. q. 10. nume. 7
Legitima eſt portio, quæ ab inteſtato debetur, ibid. nu. 9
Legitima ſuccedit loco alimentorum, eo. tit. q. 1 e. nu. 6
Legitima debetur naturali iure, vel inſtinctu, ibid. nu. 7
Legitima dicitur es alienum, quoad patrem, ibid. nu. 8
Legitime non debetur filio viuente patre, tit. 8. priu. 26. nu. 2
Legitima filij non venit in confiſcatione bonorum filij, quando pater viuit, ibid. nu. 3
Legitima vt filio debeatur, requiritur patris mors naturalis, & nõ ſufficit ciuilis, ibid. nu. 4
Legitima non debetur ei, qui non ſuccedit ab inteſtato, tit. eo. priuil. 33. nu. 2
Legitima ſuccedit loco alimentorum, ibid. nu. e
Legitima poteſt in totum tolli ſtatuto, quando filius habet eode victum conſequatur, eo. tit. priu. 56. nu. e3
Legitima. Imputantur filio in legitimam ea, quæ pater ſimpliciter dat illi, eod. tit. priu. 57. nu. 1
Legitima. Alimenta præſtita e patre non imputantur filio in legitimam, ibid. nu. e
Legitima non debetur filio ſpurio aut naturali, eodem titu. priu. 82. nume. e
Legitima debetur filio natureli in bonis maternis, alias agit de inofficioſo contra teſtamentum, ibid. nu. 9
Legitima fratri debita, cum inſtituitur turpis perſona, computatur legitimæ, quæ debetur filio in bonis patris, eod. titulo, priuil. 95. num. 6
Legitima filio debite in bonis patris non minuitur ob legata, ibidem, num. 7
Legitima nõ minuitur ob legata facta pro reſtitutione malè ablatorum, vel recompenſatione ſeruitiorum, de quibus non apparet, ibid. nu. 8
Legitima non minuitur per legata ad pias cauſas relicta, ibid. n. 9
Legitime ſuccedit loco alimentorum, tit. 9. q. e. nu. 1
Legitima eſt fauorabilior alimentis, ibid. nu. 2
Legitima, quando petitur, requiritur libellus, ibid. nu. 4
Legitima poteſt in totum tolli ſtatuto, ibid. nu. 5
Legitima. Alimenta filio præſtita, non imputantur in legitimam ſibi e patre debitam, ibid. nu. e
Legitima poteſt a patre valide aſſignari in vita filio, ibid. nu. 12
Legitima filio relinquende eſt inſtitutionis titulo, eo. ti. q. 21. n. e
Legitima etiam canonico iure inſpecto relinqui debet honorabili titulo inſtitutionis, ibid. nu. 3
Legitima etiam in teſtamento inter liberos relinquenda eſt inſtitutionis titulo, ibid. nu. 4
Legitima etiam aſcendentibus relinqui debet inſtitutionis titulo, eo. tit. q. 21. nu. 5
Legitima etiam, aut ſtatuto alternata, aucta, aut diminuta retinet naturam ſuam, & relinquitur inſtitutionis titulo, ibid. nu. 6
Legitima. Relictum pro legitime cenſetur titulo inſtitutionis, relictum, ibid. nu. 12
Legitima. In legitimã non imputantur alimenta, quæ viuens pater præſtitit filio, eod. tit. q. 34. nu. 1
Legitima. Imputatur in legitimam quidquid filius capit in vltima voluntate de bonis defuncti, ibid. nu. 2
Legitima debetur de corporibus hæreditarijs, ibid. nu. 7
Legitima præſtanda eſt de corporibus hæreditarijs, ibid. nu. 16
Legitima largo modo dicitur falcidia, ibid. nu. 48
Legitimam non detrahit, qui legis diſpoſitione excluditur a ſucceſſione, tit. 1. q. 31. nu. 27
Legitimam conſignare cogitur pater viuere, quando bona dilapidat, eo tit. q. 50. nu. 4
Legitimam pater viuens non cogitur aſſignare filio, ſed poteſt ſi vult, ti. 9. q. 2. nu. 13
Legitimam filio relinquere pater tenetur, eo. ti. q. 34. nu. 22
Legitimam pater auferre, aut minuere non poteſt, ibid. nu. 23
Legitimæ ſupplementum petitur condictione ex lege, titu. 3. q. 2. num. 32
Legitimæ loco ſubrogatur quidquid ſub nomine quotæ datur ex forme ſtatuti, ibid. nu. 6e
Legitimæ imputat filius quidquid capit ex teſtamento patris, ti. 9. q. 2. nu. 9
Legitimæ non imputantur, quæ ex teſtamento patris capiuntur inter viuos, ibid. nu. 10
Legitimæ imputatur quod donationis titulo filius inter viuos cõſequitur e patre, declaratur tamen vt ibi, ibid. nu. 11
Legitimæ renunciari non intelligitur, niſi fiat expreſſa mentio, eod. tit. q. 15. nu. 4
Legitimandi proprios ſpurios, Imperator nõ poteſt Palatino Comiti facultatem concedere, tit. 1. q. 10. nu. 4
Legitimati nihil differunt a legitimis, eod. ti. q. 23. nu. 10
Legitimatio per ſubſequens matrimonium, eſt fauorabilis, & naturam imitatur, & ibi latè ornatur, ti. 2. q. 15. nu. 3e
Legitimatio inducitur per ingreſſum religionis, tit. 7. q. 1. nu. 4e
Legitimatio, quæ fit per ſubſequens matrimonium, eſt fauorabiliſſima, ti. 8. priu. 67. nu. 5
Legitimatio per ſequens matrimonium imitatur naturã, ibi. n. 10
Legitimato per oblationem curiæ nouem vnciæ relinqui debẽt, ſi legitimi non extant, tit. 1. q. 8. nu. 6
Legitimatus nihil differt e legitimis, ibid. nu. 1
Legitimatus inſtitui debet ſicut legitimus, ibid. nu. e
Legitimatus ſi ſit præteritus, rumpit teſtamẽtum, & dicit nullũ, ibid. num. 3
Legitimatus primordia habet naturalia, ibid. nu. 7
Legitimatus eſt alendus a patre, ibid. nu. 1e
Legitimatus e matrimonio ſubſequente, dicitur verè, & propriè legitimus, eod. tit. q. 118. nu. 10
Legitimatus per oblationem curiæ, vel ex reſcripto, dicitur verè legitimus quoad conſequendum alimenta lite pendente, ibid. num. 12
Legitimatus debet inſtitui, ſicut legitimus, ibid. nu. 12
Legitimatus poteſt teſtamentum patris dicere nullum, & arguere de inofficioſo, ibid. nu. 13
Legitimatus non includitur ſtatuto loquente de filio, ti. 2. quæſt. 16. num. 30
Legitimatus non excludit fœminam, quãdo ſtatutum maſculos excludit propter fœminas, ibid. nu. 31
Legitimatus cõſentiente teſtatore excludit ſubſtitutũ, ibi. n. 34
Legitimatus habetur in omnibus pro legitimo quoad patrem legitimantem, ibid. nu. 35
Legitimatus efficitur denuo ſpurius, quando cauſam iuſtã exhæredationis incurrit, tit. 7. q. 1. nu. 3
Legitimatus filius, qui patri negat alimenta perdit legitimationem, & reducitur ad ſpurietatem, tit. 8. priu. 67. nu. 1
Legitimatus per ſequens matrimonium non perdit legitimationem, licet patri ſit ingratus, & negat alimenta, ibid. nu. 4
Legitimatus per ſequens matrimonium poteſt promoueri ad Epiſcopatum, ibid. nu. 6
Legitimatus ex ſubſequenti matrimonio ſuccedit in feudo, ibidem, num. 7
Legitimatus per ſubſequens matrimonium, dicitur vere, & propriè legitimus, ibid. num. 8
Legitimatus ex ſequenti matrimonio, eſt nobilis, ſi pater ſit nobilis, ibid. nu. 9
Læſus dicitur ex compromiſſo, qui non poteſt ſine decreto alienare, eo ti. priu. 16. nu. 30
Libellus requiritur quando alimenta petuntur iure actionis, alias ſecus, ti. 3. q. 9. nu. 1
Libellus omitti non poteſt, & eſt de ſubſtantia iudicij, ibid. nu. e
Libellus eſt in omni iudicio neceſſarius, ibid. nu. 3
Libellus requiritur vt iudex ſciat formare, ibid. nu. 4
Libellus requiritur, quando agitur iudicis officio, ibid. nu. 5
Libellus non requiritur pro executione ſententiæ ibid. nu. 6
Libellus non requiritur, quando iudicis officium imploratur, vt quis defendatur in poſſeſſione, ibid. nu. 7
Libellus non requiritur quando iudicis officium imploretur pro adipiſcenda poſſeſſione, ibid. nu. 8
Libellus in iudicis officio requiritur, quando res non eſt liquida, ſed eget diſcuſſione, ibid. nu. 9
Libellus in l. fi. C. de edict. diui Adr. non requiritur, ſi non extat contradictor, ibid. nu. 10
Libellus in l. fi. C. de edict. diui Adr. requiritur quando eſt neceſſaria cauſæ cognitio, ibid. nu. 11
Libellus requiritur eſſe in ſummarijs, ibid. nu. 12
Libellus requiritur etiam in cauſis, quæ celeritatem deſiderant, ibid. nu. 14
Libellus vnicus ſufficit, quando plures tenentur ad præſtationem alimentorum, ibid. nu. 1e
Libellus vnicus ſufficit in l. fi. C. de edict. diui Adr. contra omnes contradictores, ibid. nu. 17
Libellus ſi ſit ineptus ſententia non ſuſtinetur, quando erat neceſſarius, alias ſecus, ibid. nu. 18
Libellus in petendis alimẽtis, qualiter formari debeat, ibid. n. 19
Libellus non cogit patronum mulcta indicta, nec econtra, ibid. nume. e2
Libellus in cauſa alimentorum debet continere res ipſas in æſtimationem, ibid. nu. 30
Libellus non requiritur in cauſa alimentorum, diſtingue tamen, tit. 8. priu. e. nu. 3. & 4

Libellus

Digitized by Google

INDEX.

Libellus requiritur, quando agitur ad legitimam, ibid. num. 4
Liber adminiſtratoris probat in fauorem ſcribẽtis, ſi expenſa nõ ſit magna, tit. 6. q. 8. num. 76
Libri pro ſtudio neceſſarij dari debent illi, cui relicta eſt neceſſitas, tit. 4. q. 6. num. 2
Libri ſimpliciter a patre traditi filio agnati in ſtudio, non videntur donati, niſi voluntas ex alijs colligatur, tit. 6. q. 6. nu. 26
Libri ſcholaris, vel Doctoris capi non poſſunt pro exequutione iudicati, tit. 8. priu. 62. num. 5
Libri ſcholaris retineri poſſunt pro impenſa facta in funus eiuſdem ſcholaris, ibid. num. 6
Libro defuncti magis creditur, quam libro viuentis, tit. 6. quæſt. 8. numero 75
Liberalis non dicitur, qui ſoluit quod debet, titu. 1. q. 108. num. 5
Liberalitas cuique ſua prodeſſe, non autem nocere debet, eo. tit. q. 78. num. 12
Liberalitatis ſuæ pœnam nemo pati debet, tit. 9. q. 41. nu. 6
Liberi naturaliter omnes naſcuntur, tit. 7. q. 9. num. 4
Liberis alimenta ſi relinquantur, veniunt nepotes, titu. 9. quæſt. 36. numero 10
Liberare non dicitur, qui extra ſuum territorium libere non perducit, tit. 9. q. 17. num. 12
Liberatio debitori facta pro ſorte extenditur ad omnia acceſſoria, tit. 6. quæſt. 3. num. 33
Liberatio facta vniuerſitati non prodeſt ſingulis, ti. 7. q. 32. n. 25
Libertas eſt res ineſtimabilis, tit. 8. priu. 38. num. 1
Idem priu. 66. num. 1
Libertati ſuæ præiudicare nemo poteſt, eod. tit. priuil. 65. num. 4
Liberti hæres non tenetur alere patronum, ibid. num. 40
Libertorum filij mortuo patre non tenentur alere patronum ſui patris, tit. 1. q. 51. num. 18
Libertus alit patronum, eod. tit. q. 48. num. 2
Libertus tenetur alere patronum pauperem, eod. tit. q. 51. nu. 1
Libertus retinet veſtigia quædam prioris ſeruitutis, ibid. num. 4
Libertus alit patrem, & filios patroni, ibid. num. 5
Libertus non minorem reuerentiam præſtare debet patri, & filijs patroni, quam ipſi patrono, ibid. num. 7
Libertus negans patrono alimenta reuocatur in ſeruitutem, ibi. numero 9
Libertus non reuocatur in ſeruitutem, quando patri vel filio patroni negauit alimenta, ibid. num. 11
Libertus tenetur alere priuignum patroni, ibid. nu. 15
Libertus etiam liberatus ab onere operarum tenetur alere patronum, ibid. num. 16
Libertus erga patronum tenetur naturali, & ciuili iure ad alimenta, ibid. num. 20
Libertus ob negata patrono alimenta non reuocatur in ſeruitutem, ſi ab alio fuerunt præſtita, ibid. num. 21
Libertus non conuenitur a patrono in plus quam poſſit facere, eod. tit. q. 78. num. 8
Libertus alit patronum, ſecundum illius dignitatem, tit. 4. quæſt. 18 numero 19
Libertus non ſolum alit patronum, ſed etiam vxorem, filios, & familiam, ibid. num. 20
Libertus ingratus redigitur ad priſtinam ſeruitutem, ti. 6. quæſt. 18. numero 12
Libertus alit patronum, qui habet de proprio, tit. 7. quæſt. 28. n. 1
Libertus pauper non tenetur ſubuenire patrono, ibid. nu. 4
Libertus deducit primum alimenta per ſe, deinde alit patronum de eo quod ſupereſt, ibid. num. 5
Libertus non tenetur ſalutem patroni præferre propriæ, ibid. n. 7
Libertus alit filios patroni pauperes, ibid. nu. 8
Libertus non tenetur præciſe alere patronum, ſed cauſatiue, ne reincidat in ſeruitutem, ibid. num. 9
Libertus non alit patronum, qui vendidit operas, quas manumittendo ſibi reſeruauerat, ibid. num. 10
Libertus alit patronum, qui operas reſeruatas non vendidit, ſed illas exegit, ibid. num. 11
Libertus non minorem reuerentiam exhibet patri ſui patroni, quam patrono, tit. 8. priu. 65. num. 28
Libertus tenetur alere patrem ſui patroni, ibid. num. 29
Libertus non redigitur in ſeruitutem, licet patrem, vel filium patroni non aluerit, ibid. num. 38
Libertus negans alimenta patrono redigitur in ſeruitutem, eod. tit. priuil. 66. num. 2
Libertus ſemel ob negata patrono alimenta redactus in ſeruitutem, non poteſt libertate poſtea donari, ibid. num. 4
Libertus ſi alimenta neget filio patrono, non reuocatur in ſeruitutem, ibid. num. 5
Libertus tenetur filio patroni exhibere reuerentiam, obſequium, & honorem, ibid. num. 6
Libertus tũc ſolum ob negata patrono alimenta reuocatur in ſeruiturem, quando alere tenebatur, ibid. num. 11
Libertus & filius æquiparantur, eo. tit. priuil. 67. num. 2
Licentia donandi feudum non extenditur ad donationem cauſa mortis, tit. 2. q. 15. num. 260
Licentia Principis interpretari debet, vt ſit conformis iuri, & æquitati, tit. 8. priuil. 94. num. 6
Licentia nubendi conceſſa vxori, non extenditur ad nuptias contractas intra annum luctus, tit. 9. q. 10. nu. 44
Licentia teſtandi conceſſa alicui intelligitur ſeruatis ſolemnitatibus, ibid. num. 46
Limitata diſpoſitio ponit effectum limitatum, tit. 1. q. 43. nu. 32
Limitata cauſa limitatum producit effectum, tit. 2. q. 1. nu. 12
Idem tit. 4. q. 17. num. 11
Limitata diſpoſitio limitatum producit effectũ, tit. 9. q. 25. n. 62
Lis eſſe poteſt inter patrem, & filium pro alimentis, tit. 3. q. 1. n. 2
Lis eſſe poteſt inter patrem, & filium pro his, in quibus patri vſusfructus non quæritur, tit. 8. priuil. 6. nu. 7
Lis eſſe non poteſt inter patrem & filium, eod. tit. priuil. 38. n. 25
Lis eſſe poteſt inter dominum, & ſeruum, vbi agitur de perſona, & non de rebus, ibid. num. 26
Litiganti de omnibus bonis, vel maiori parte, reus tenetur prouidere pendente lite, tit. 1. q. 119. num. 2
Litigare temere, & malam cauſam defendere nemo tenetur, tit. 9. q. 42. num. 30
Litigioſa res vendi poteſt, quando breui erat peritura, titu. 8. priuil. 41 num. 6
Litigioſa res poteſt alienari ex cauſa neceſſaria, tit. 9. q. 32. nu. 68
Locatio, quando facta eſt in fraudem, non obligat ſucceſſorẽ ſingularem etiam neceſſarium, eo tit. q. 42. nu. 36
Locator conuenire poteſt, ne teneatur penſionem remittere ob vim maiorem, tit. 7. q. 18. num. 16
Locator ſi promiſit non expellere conductorem durante locatione, non poterit expellere etiam ſuperueniente neceſſitate, tit. 9. quæſt. 26. nu. 20
Locupletari nemo debet cum aliena iactura, tit. 1. q. 42. nu. 5
Locus vbi adijcitur gratia taxationis, tunc alimenta non debentur, ſi nihil ex eo loco eſt perceptum, tit. 4. q. 26. nu. 2
Locus quando ponitur in eadem oratione, tunc reſtringit, ibi. n. 5
Locus adijcitur gratia taxationis, quando ponitur per participiũ futuri temporis paſſiuum, ibid. num. 6
Locus adiectus per relatiuum, & verbum futuri temporis, importat taxationem, ibid. num. 7
Lucri, vel damni diuerſa eſt ratio, tit. 9. q. 39. num. 12
Lucrum iudicatur pro damno, quando eſt radicatum, ibid. nu. 18
Lucrum facere ex proprio delicto nemo debet, titu. 1. q. 20. nu. 3
Lucrum dotis ſtatuto defertur marito propter onera matrimonij, eo. tit. q. 42. num. 34
Lucrum ceſſans dicitur verum intereſſe, ſicut damnum emergens, eo. tit. q. 45. num. 29
Lucrum ceſſans probatur ex coniecturis, ibid. num. 45
Lucrum dotis a ſtatuto delatum marito, non dicitur de hæreditate mulieris, tit. 7. q. 12. num. 22
Lucrum facere nemo debet ex ſuo dolo, vel culpa, eod. tit. quæſt. 41 numero 2
Lucrum facit qui ſuam exequitur voluntatem, tit. 8. priu. 56. n. 5
Lucrum dotis a ſtatuto delatum locum habet non obſtante fideicommiſſo iniuncto rei dotali, eo. tit. priu. 74. nu. 6
Lucrum dicitur quidquid a lege defertur, tit. 9. q. 19. nu. 4
Lucrum dotis marito delatum per mortem vxoris continet titulum oneroſum, ibid. num. 5
Lucrum non dicitur quod originẽ trahit a cauſa oneroſa, ibi. n. 6
Lucrum quod facit filius ex re patris, tribuitur pro dimidia induſtriæ, & reſiduum capitali, eo tit. q. 20. nu. 10
Lucrum alicui ademptum illi applicatur, cuius contemplatione ademptum eſt, eo tit. q. 25. num. 12
Lucrum delatum ab homine non ei applicatur, cuius contemplatione fuit alij ablatum, licet ſecus ſit in delato a lege, ibi. n. 25
Luxuriæ non eſt plus tribuendum, quam caſtitati, titu. 7. quæſt. 24. numero 4

M

Magiſter eſt loco parentis, tit. 1. q. 53. num. 3
Magiſter non minorem in diſcipulum habet poteſtatem, quam pater in filium, ibid. num. 7
Magiſter non poteſt in ius vocari ſine venia, ibid. num. 8
Magiſtratus non conuenitur, niſi in ſubſidium, tit. 7. q. 37. nu. 10
Maioratum inſtituens tenetur filijs, vel deſcendentibus prouidere de alimentis neceſſarijs, tit. 8. priuil. 93. num. 3
Maioratum inſtituens prouidere debet de alimentis etiam filijs ſpurijs, & naturalibus, ibid. num. 9
Maioratus poteſt conſtitui in omnibus bonis ſuis ſine licentia Principis, quando fit ſine præiudicio legitimæ, vel ab eo, qui legitimam non debet, ibid. num. 1
Maioratus non poteſt in omnibus bonis ordinari ſine licentia Principis, vbi agitur de præiudicio legitimæ, ibid. nu. 2

Maio-

INDEX.

Maioratus inductus ex conſuetudine, intelligitur cum onere alendi ſecundogenitos, ibid. nu. 7
Maioratus non deſtruitur, ſi non eſt prouiſum ſecũdogenitis de alimentis, ſed prouideri debet, ibid. nu. 8
Maioratus ſucceſſor tenetur prouidere de alimentis ſecundogenitis, & aliis filijs etiam naturalibus, ibid. nu. 10
Maioratus ſucceſſor tenetur dotare filias omnes, ibid. nu. 12
Maioratus bona alienari poſſunt pro alendo eius poſſeſſore, titu. eod. priu. 19. nu. 3
Maioratus poſſeſſor nõ tenetur pro debito anteceſſoris, qui non fundauit maioratum, eod. tit. priu. 54. nu. 5
Maioratus poſſeſſor ſoluit debitum ab anteceſſore contractum pro alimentis comparandis, ibid. nu. 10
Maioratus poſſeſſor poteſt bona alienare, vt ſeipſum alat, ibidem, num. 11
Maioratus poſſeſſor tenetur ad debita facta pro reparatione rerum maioratus, ibid. nu. 14
Maioratui ſubijci poſſunt omnia bona, quãdo filius habet bona, ex quibus poſſit viuere, eo. tit. priu. 50. nu. 24
Maleficus laborare ſemper debet egeſtate, tit. 1. q. 36. nu. 3
Mali homines debent egeſtate laborare, tit. 7. q. 15. nu. 14
Malis ea duobus eligi debet, quod leuius eſt, tit. 1. q. 22. nu. 13
Mandati defectus opponi poteſt intra mille annos, tit. 3. q. 8. n. 8
Mandato in generali numquam continetur illicitum, tit. 7. queſt. 37. num. 58
Mandatum requiritur quando agit quis pro tertio, alias acta ſunt nulla, ſi pars opponat, eo. 3. q 8. nu. 7
Mariti delictum vxori non nocet, etiam in crimine læſæ maieſtatis, tit. 1. q. 38. nu. 31
Mariti anima contriſtatur, quando vxor cogitur mendicare, eod. tit. q. 44. num. 28
Mariti bona ſunt pro alimentis, ſicut pro dote obligata, eod. tit. q. 43. nu. 16
Mariti hæres extraneus non gaudet priuilegio, nec conueniatur vltra quam facere poſſit, ſecus in filio, eo. tit. q. 78. nu. 37
Mariti bona ſunt vxori obligata non minus pro alimentis, quã pro dote, tit. 3. q. 2. nu. 4
Marito quod certum quid ſoluatur pro alimentis vxoris ab eo, qui alere tenebatur, ſtatuto diſponi poteſt, tit. 1. q. 41. n. 20. & 27
Marito obijciens, quod non adhibuerit medicum vxori ægrotanti, tenetur probare, eo. tit. q. 48. nu. 59
Marito pro alimentis retardatæ dotis datur ſolum officio iudicis, tit. 3. q. 5 nu. 4
Marito, cum agitur de exactione dotis, relinqui debent alimenta ſecundum dignitatem, & conditionem ſuam, tit. 4. q. 18. nu. 43
Marito, quando exigitur pro dote, relinquũtur alimenta arbitrio iudicis, ibid num 47
Marito, qui moram paſſus eſt in ſolutione dotis, taxantur alimenta ſecundum illius quantitatem, eo. tit. q. 20. nu. 7
Marito bona ſunt obligata pro alimentis, quando promiſit dotẽ reſtituere cum omnibus damnis ſub obligatione bonorum, tit. 8. priu. 49. nu. 9
Maritus eſt dominus dotis, tit. 1. q. 10. nu. 24
Maritus qui duxit vxorem ſine dote, tenetur illam alere, eod. tit. q. 22. nu. 11
Maritus tenetur alere vxorem, eo. tit. q. 32. nu. 3
Maritus non repetit ab vxore, quod impẽdit pro ſeruitio ſibi collato, ibid. nu 3
Maritus vxorem alimentis priuare non poteſt, etiam cum iuramento, ibid. nu. 9
Maritus alit vxorem indotatam, ibid. nu. 11
Maritus, qui diuitem vxorem ſine dote duxit, poteſt agere, vt dotem ſibi conſtituat, ibid. nu. 12
Maritus agere poteſt, vt vxor ſibi dotem conſtituat, ibid nu. 14
Maritus vxorem ſanam alit, etiam ſi fructus dotis non ſufficiant pro alimentis, ibid. nu 16
Maritus alit vxorem, quæ culpa mariti ſeorſum habitat, ibi. n. 17
Maritus etiam non ſequuta copula lucratur dotem, quando per eum non ſtat, licet ſtatutum non deferat lucrum doto, niſi matrimonio conſummato, ibid. nu. 19
Maritus fructus dotis lucratur, ſi excedunt impenſam alimentorum, ibid. nu. 20
Maritus dotem non lucratur, ſi vxorem ſine cauſa expulit e domo, ibid nu. 25
Maritus alit vxorem, quæ & ſi deceſſerit ſine culpa, tamen eſt parata redire, ibid. nu. 26
Maritus, qui male tractauit vxorem, licet priuetur lucro dotis, tamen ſalus ſi incipiat bene tractare, quod ampliat vt ibi, ibidem, num. 32
Maritus tenetur alere vxorem, quæ ſine marito, vel etiam ſua culpa receſſit, ſi dotis fructus ſufficiant, ibid. nu. 33
Maritus alit in domo, non extra domum vxorem infirmam, quæ non ſeruit, eo. tit. q. 33. num. 10
Maritus dicitur dominus dotis, ibid. nu. 15
Maritus non agit ſine promiſſione rati pro bonis extradotalibus, ibid. nu. 17
Maritus pro alimentis infirmę vxoris nõ tenetur erogare fructus ſequentis temporis, ſed pro rata, ibid. nu. 18
Maritus lucratur fructus dotis pro rata temporis, quo matrimonium ſuſtinet, ibid. nu. 26
Maritus, an teneatur vltra fructus dotis alere vxorem infirmam, quę habet patrem diuitem, ibid. nu. 27
Maritus vltra fructus dotis alit vxorem infirmam in ſubſidium, quando non extat pater, mater, vel frater, ibid. nu. 34
Maritus alit vxorem infirmam, & ſine dote, ibid. nu. 37
Maritus vxorem infirmam, & ſine dote non alit, niſi in ſubſidiũ, quando alius non extat, ibid. nu. 38
Maritus pauper ali debet ab vxore, eod. tit. q. 35. nu. 6
Maritus & vxor ſunt participes infortuniorum, ibid. nu. 7
Maritus hoſtis Ciuitatis, vel Principis, an ſit ab vxore alendus, ibid. nu 8
Maritus etiam ſoluto matrimonio retinet priuilegia, eodem tit. q. 37. nu. 14
Maritus & vxor dicuntur vna caro, eo. tit. q. 38. num. 3
Maritus, qui fundum ad alimẽta aſſignauit vxori, repetit fructus, qui ſuperſunt deductis alimentis, eo. tit. q. 39. num. 5
Maritus & vxor dicuntur vna caro, ibid nu. 9
Maritus conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ tanquam alimẽta, non tanquam vſuras, eo tit. q 42. num. 2
Maritus moram paſſus in dotis ſolutione, petit vſuras, ibid. nu. 3
Maritus non imputat ſibi in dotem fructus rei ſibi obligatæ pro dote, ibid. nu. 7
Maritus moram paſſus conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ, etiam ſi non ſit ſolitus negotiari, ibid. num. 8
Maritus ſolitus negotiari conſequitur verum intereſſe dotis non ſolutæ, etiam vltra quam importent alimenta vxoris, ibid. n. 9
Maritus conſequitur vſuras retardatæ dotis, etiam ſi debitum nõ ſit liquidum, ibid nu. 13
Maritus non lucratur dotem non liquidam, ſtante ſtatuto, ſicut liquidam, ibid. nu. 14
Maritus conſequitur a ſocero alimenta actione negotiorum geſtorum, ibid. nu. 17
Maritus poteſt ab initio paciſci, quod tantum ſibi ſingulo anno detur, donec dos ſoluatur, ibid. num. 23
Maritus non conſequitur alimenta dotis non ſolutæ, quando nõ ſuſtinuit onera matrimonij, ibid. nu. 33
Maritus non conſequitur vſuras dotales, quando non aluit vxorem, etiam ſine propria culpa, vt quia expulit ob non illatam dotem, ibid. nu. 36
Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quando ex pacto tenebatur vxorem alere, vide tamen ibi de veritate, ibid. nu. 43
Maritus non petit vſuras dotis non ſolutę pro tempore conceſſæ ad ſoluendum, ibid. nu. 51
Maritus non lucratur dotem nõ ſolutam, pro qua tamen data eſt dilatio, quando ſtatutum loquitur de dote reſtituẽda, ibidem, nume. 54
Maritus lucratur dotem non ſolutam, ſi tamen commiſſa eſt mora in ſoluendo, quando ſtatutum loquitur de dote data, ibidem, num. 55
Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quando debitum dotis eſt transfuſum in aliam cauſam, ibid. n. 58
Maritus non conſequitur vſuras retardatæ dotis, quæ vxori, non ſibi eſt promiſſa, ibid. num. 64
Maritus non conſequitur intereſſe pro dotis augmento non ſoluto, ibid nu. 75
Maritus non petit vſuras retardata ſolutione dotis, quãdo habuit ſemper vxorem in ſuis obſequijs, ibid. nu. 80
Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quãdo ipſe erat etiam debitor eius a quo nunc petit, ibid. nu. 85
Maritus, qui longo tempore tacuit, cenſetur vſuras dotales remiſiſſe, ibid. nu 89
Maritus, qui patitur vxorem dotis fructus percipere, non cẽſetur illos remittere, ibid. nu. 113
Maritus æquiparatur emptori quoad titulum onerosum, ibidem, nume. 121
Maritus ſuſtinendo onera matrimonij, non dicitur cõtractum implere quoad extraneum, ibid. nu. 139
Maritus recipiendo dotem, non videtur remittere vſuras dotales, eod. tit. q. 43. nu. 1
Maritus alimẽta pro dote nõ ſoluta petit officio iudicis, ibid. n. 9
Maritus recipiendo dotem ſibi præiudicat in vſuris, etiam ſi recipiendo reſeruaſſet ſibi ius petendi, ibid. nu. 25
Maritus recipiendo dotem non ſibi præiudicat quoad intereſſe promiſſum ex pacto, ibid. num. 27
Maritus petendo dotem in iudicio non cenſetur remittere vſuras, ibid. num. 29
Maritus conuenitur vltra quam facere poteſt, quando vxor eſt pauper, eod. tit. q. 44. nu. 24

Maritus

I N D E X.

Maritus alit vxorem indotatam, ibid. nu. 57

Maritus & vxor non iudicantur ad imparia, eo tit. q. 45. nu. 10

Maritus ſecundus lucratur fructus rei, quæ fuerat vxori pignorata pro reſtitutione dotis, ibid. nu. 51

Maritus adminiſtrator bonorum vxoris, ſi non exigit ſuum creditum a ſe ipſo ſibi imputari debet, ibid. nu. 68

Maritus ſtante ſtatuto de lucro dotis, non lucratur dotem, ſi onera matrimonij non ſuſtinuit, eod. tit. q. 46. num. 4

Maritus tenetur filijs ex primo matrimonio reſeruare quidquid habuit ab vxore, ibid. nu. 5

Maritus ab vxore cõuentus pro dote, vel alia cauſa, deducit ſemper alimenta propria, eod. tit. q. 78. num. 13

Maritus negãs matrimonium conuenitur in totum, nec aliquid deducit, ſecus ſi negat dotem, ibid. num. 29

Maritus, qui viuere poteſt ex arte aliqua, non vtitur beneficio, ne conueniatur vltra quam facere poteſt, ibid. num. 33

Maritus non gaudet beneficio deducendi ne egeat, quando vxor eſt pauper, & non habet aliunde, ibid. num 36

Maritus conuentus ab vxore non deducit alimenta, quando dos conſiſtit in re, & corpore certo, ibid. num. 39

Maritus non deducit alimenta, quando vt quilibet poſſeſſor cõuenitur reali actione, ibid. num 40

Maritus non allegat beneficium deducendi alimenta, quando conuenitur pro dote in tuto collocanda conſtante matrimonio, ibid. num. 41

Maritus non vtitur priuilegio, ne conueniatur vltra, &c. quando doloſe fecit, ne poſſit ſoluere, ibid. num. 42

Maritus propria culpa factus pauper non vtitur priuilegio, ne cõueniatur vltra quam poteſt facere, ibid num. 44

Maritus, qui dum eſſet ſoluendo, non exegit dotem a ſeipſo, eſt in culpa, & perdit beneficium, ibid num. 45

Maritus factus pauper propter maleficium, amittit priuilegium, ne vltra vires conueniatur, ibid. nu. 46

Maritus putatiuus, & non verus, non gaudet beneficio, ne teneatur ſoluere vltra vires, ibid. num. 47

Maritus, ſoluto matrimonio paciſci poteſt, quod poſſit exigi inſolidum, non obſtante beneficio, ibid. num. 48

Maritus, qui ſoluto matrimonio promiſit dotem reddere, intelligitur deductis alimentis, ibid. num. 52

Maritus multis in caſibus non vtitur priuilegio, vbi remiſſiue, ibid. nu. 57

Maritus non repetit impenſas factas pro vxore, quæ ſibi ſeruiuit, eo. tit. q. 83. num. 3

Maritus alit vxorem propter ſeruitia, non propter dotem, ibid. numero 4

Maritus pendente accuſatione vxoris de adulterio, alendus eſt, eo. tit. q. 129. num. 6

Maritus renunciare videtur lucro delato a ſtatuto circa dotem, quando promiſit reddere totam & integram dotem, titu. 2. q. 15. num. 330

Maritus actione iuris petit alimenta, ſeu vſuras pro retardata ſolutione dotis, tit. 3. q. 5. num. 1

Maritus alimenta pro retardata dotis ſolutione repetit a ſocero ante moram commiſſam, ibid. num. 3

Maritus non lucratur dotem ex ſtatuto, ſi medicum vxori ægrotanti non adhibuit, titu. 4. q. 5. num. 10

Maritus pro ſoluenda dote non cogitur vendere rem magni valoris, & reddit us, eo. tit. q. 9. nu. 16. et ibi, & nu. 19

Maritus vxori dotatæ præſtare cogitur alimenta, etiam vendendo proprietatem, ibid. num. 18

Maritus cogitur rem magni valoris, & modici redditus vendere, quando ex pretio poteſt dotem ſoluere, & alimenta ſibi ipſi prouidere, ibid. num. 19

Maritus alit vxorem ſecundum nobilitatem, & dignitatem ſuã, & quomodo intelligatur, eod. tit. q. 18. num. 27

Maritus alit nõ ſolum vxorem, ſed etiam pediſſequas, & alias ſeruientes, ibid. num. 58

Maritus moram paſſus conſequitur alimenta, habito reſpectu ad id, quod impendit circa alimenta vxoris, eod. tit. q. 20 num. 8

Maritus non conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ, ſi non ſuſtinuit onera matrimonij, ibid. nu. 9

Maritus intereſſe dotis non ſolutæ conſequitur, etiam vltra quã ferunt onera matrimonij, ibid. num. 10

Maritus tenetur nõ ſolum vxorem alere, ſed etiam pediſſequas & ancillas, eod. tit. q. 24. num. 7

Maritus poteſt vxorem leuiter caſtigare, eod. tit. q. 29. nu. 19

Maritus dicitur dominus vxoris, & quomodo, ibid. num. 21

Maritus eſt dominus dotis, tit. 5. quæſt. 7 num. 35

Maritus ex pacto vel ſtatuto non acquirit fundum, cuius fructus fuerunt filiæ ſpuriæ dati in dotem, ibid. nu. 51

Maritus repetit a ſocero moroſo alimenta præſtita vxori, titu. 6. quæſt. 2. num. 1

Maritus, qui diu tacuit, nec dotem petijt, an cenſeatur vſuras dotales remittere, ibid. num. 2

Maritus retinens vxorem in ſuo obſequio non petit vſuras dotis non ſolutæ, ibid. num. 3

Maritus, qui vxorem habuit in obſequijs, an petat alimenta ratione moræ vxoris in danda dote promiſſa, eo. tit. q. 3. num. 1

Maritus recipiendo dotem, an videatur remiſiſſe alimenta, ibid. numero 12

Maritus petens dotem poteſt etiam iure actionis petere fructus, & acceſſiones, ibid. num. 14

Maritus recipiens ſortem non cenſetur remittere vſuras dotales, ibid. num. 24

Maritus recipiendo ſortem, an præiudicet ſibi in alimentis, ibid. numero 59

Maritus recipiendo dotem cum proteſtatione, non prohibetur petere alimenta, ibid. num. 59

Maritus recipiens ſortem, non videtur remittere alimenta pro parte dotis non ſolutæ, ibid. num. 53

Maritus, qui aluit vxorem infirmam, non repetit alimenta, ibid. numero 69

Maritus non tenetur alere vxorem, quæ habet aliunde, ibid. n. 72

Maritus non tenetur alere vxorem, quæ patrem habet, ibid. n. 73

Maritus non repetit alimenta præſtita vxori infirmæ indotatæ, etiam ſi fuiſſet proteſtatus, ibid nu 72

Maritus repetit alimenta præſtita vxori ſanę, ſiue dotata ſit, ſiue indotata, eod. tit. q. 4. num. 1

Maritus ſi tenetur vxorem alere, proteſtatio contraria non releuat, ibid. num. 8

Maritus non repetit modicam impenſam factam circa res vxoris, eod. tit. num. 30

Maritus non alit vxorem ſine cauſa degentem extra domum, eo. tit. q. 10. num 5

Maritus tenetur alere vxorem, quæ poſtquã ſine cauſa deceſſit, vult redire, & ipſe recuſat admittere, ibid. nu. 6

Maritus non tenetur de fructibus dotium alere filios vxoris ex primo matrimonio, eod. tit. q. 11. nu. 13

Maritus reſtituit vxori fructus induſtriales paraphernaliũ, quos conſumpſit de voluntate vxoris, & vertit in proprios vſus, eo. tit. q. 17 num. 5

Maritus dicitur in vſus proprios conuertiſſe fructus paraphernalium, quando verti in propria alimenta, ibid. num. 6

Maritus reſtituit vxori fructus paraphernalium naturales, etiam de voluntate vxoris conſumptos, ibid. num. 7

Maritus non reſtituit vxori fructus naturales extra dotalium, quos conſumpſit, ſi modici ſint, ibid num. 10

Maritus cogitur admittere vxorem adulteram, quando vxor iam condemnata probat maritum eſſe fornicarium, tit. 7. q. 4. n. 10

Maritus cognoſcendo vxorem adulteram videtur eius mores approbare, ibid. num. 23

Maritus cogere poteſt vxorem diuitem, vt ſe dotet, eod. tit. quęſt. 6. numero 9

Maritus alit vxorem etiam indotatam, eo tit. q. 7. nu. 6

Maritus dicitur alimenta habere, quando partim ex bonis, & partim ex arte poteſt viuere, eo tit. q. 9. num. 8

Maritus exigitur in totum, nulla habita priuilegij ratione, quando habet artem vtilem pro victu, ibid. nu. 10

Maritus inſtitutus ab vxore non imputat in hæreditate lucrum dotis a ſtatuto delatum, eod. tit. q. 12. nu. 23

Maritus poteſt vxorem corrigere leuiter, & ibi declaratur, eod. tit. quæſt. 16. num. 4

Maritus immoderate percutiens vxorem punitur, ibid. num. 6

Maritus poteſt pro quantitate culpæ corrigere vxorem, ibid. n. 9

Maritus, qui cauit de non offendendo vxorem, non contrauenit, ſi illam moderate caſtigat, ibid nu. 10

Maritus non cogitur cauere de nõ corrigendo malos mores vxoris, ibid. num. 11

Maritus quamuis dotem penes ſe retineat, non tamen alit vxorem, quæ ſine cauſa ſeorſum agit, ibid. nu. 15

Maritus non alit vxorem adulteram, ibid. num. 16

Maritus poteſt domo expellere vxorem adulteram, vide tamen, ibid. num. 17

Maritus propria authoritate expellit vxorem adulteram, ſi delictum eſt notorium, ibid. num. 18

Maritus ſpoliatus, an ſit reſtituendus, non obſtante notorio impedimento, ibid. num. 19

Maritus plus dolore afficitur ex adulterio vxoris, quàm morte filij, ibid. num. 25

Maritus adulter perdit donationem propter nuptias, ibid. nu. 30

Maritus non debet ab vxore pudicitiam exigere, quam non conſeruat, ibid. num. 49

Maritus fornicator cogitur recipere vxorem, quæ propter adulterium fuerat iudicis ſententia eiecta, ibid. num. 52

Maritus, qui non poteſt vxorem poſt certum tempus accuſare adulterij, poteſt tamen excipere, ibid. num 65

Maritus non opponit vxori de adulterio, cum ſecuta eſt reconciliatio, ibid. num. 76

Maritus

I N D E X.

Maritus in vindicando adulterio vxoris præfertur cæteris, ibidem, num. 81
Maritus reconciliando ſe cum vxore, non poteſt paciſci, quod ſibi remaneat lucrum factum ex ſententia adulterij, ibid. n. 91
Maritus licite aliquid capit ab vxore, vt diſſimulet adulterium, ibid. nu. 95
Maritus carnaliter cognoſcens vxorem, videtur adulterium remittere, ibid. nu. 101
Maritus, qui vxorem adulteram cognouit ante peractam pœnitentiam, reus eſt lenocinij, ibid. nu. 103
Maritus cognoſcens vxorem adulteram peccat mortaliter, ibid. num. 105
Maritus ignorans adulterium vxoris non videtur iniuriam remittere, ibid. nu. 109
Maritus denegare poteſt vxori alimenta, ſi dotis partem ſoluit, & partem retinet, eod. tit. q. 17. nu. 3
Maritus poteſt de domo expellere vxorem, quæ dotem non ſoluit, ibid. nu. 18
Maritus alit vxorem etiam dote non recepta, quando ea fuit promiſſa ab affinibus, non ab vxore, ibid. nu. 31
Maritus non denegat alimenta vxori, cuius affines propter paupertatem non ſoluunt dotem, ibid. nu. 36
Maritus non poteſt vxorem expellere, eo quod dotem non ſoluerit, ſi eam retinet in obſequio, ibid. nu. 38
Maritus, qui ob dotem non ſolutam expulit vxorem, poteſt nihilominus dotem petere via iudiciali, ibid. nu. 42
Maritus tenetur vxorem admittere redeuntem, etiam quæ diſceſſit propria culpa, ibid. nu. 47
Maritus, qui vxorem domo expulit ob non ſolutam dotem, poteſt non ſolum dotem petere, ſed etiã vſuras dotales, ibi. nu. 48
Maritus poteſt cum ſocero paciſci, quod ipſe alat filiam, eo. ti. q. 18. nu. 1
Maritus alit vxorem ex diſpoſitione iuris poſitiui, ibid. nu. 25
Maritus alit vxorem, quam duxit, non conſtituta dote, eod. titul. q. 19. nu. 1
Maritus non alit vxorem infirmam, ſi ea habet aliunde, ibidem, nume. eod.
Maritus iuſte negat alimenta vxori, quæ recuſat dotem conſtituere, quando ſemel conſtituta fuit euicta, & marito non datur actio de euictione, eod. tit. q. 20. nu. 1
Maritus non præſumitur voluiſſe ducere vxorem ſine dote, ibidem, num. 2
Maritus poteſt vxorem hæreticam expellere propria authoritate non expectato eccleſiæ iudicio, eod. tit. q. 21. nu. 6
Maritus vxorem pœnitentem in crimine hæreſis non cogitur recipere, ſi poſt ſententiam diuortij ingreſſus eſt religionem, ibid. num. 7
Maritus poſt ſententiam adulterij contra vxorem non cogitur illam pœnitentem recipere, ſecus in cauſa hæreſis, ibid. nu. 8
Maritus non tenetur alere vxorem de hæreſi condemnatam, ſed pœnitentem, quando fuit detruſa in carceres, ibid. nu. 9
Maritus adulter non dicitur violare thorum mulieris, eod. titu. q. 25. num. 6
Maritus non priuatur alimentis ab vxore relictis, quando deliquit, ſed non in legem matrimonij, ibid. nu. 9
Maritus etiam adulter eſt alendus ab vxore, quando non habet aliunde, ibid. nu. 10
Maritus non eſt alendus ab vxore, quãdo ſua culpa incidit in paupertatem, ibid. nu. 12
Maritus & vxor dicuntur vna caro, ibid. nu. 16
Maritus & vxor dicuntur ſocij diuinæ & humanæ domus, ibidem, num. 17
Maritus bannitus, vel aliter factus pauper ex delicto, alendus eſt, ibid. nu. 20
Maritus damnatus crimine læſæ maieſtatis, vel quod in patriam deliquerit, non eſt alendus ab vxore, eo. tit. q. 36. nu. 1
Maritus qui fuit in dolo, perdit beneficium ne conueniatur vltra quam facere poteſt, eod. tit. q. 37. nu. 40
Maritus eſt dominus rei dotalis, tit. 8. priu. 65. nu. 15
Maritus, qui vxori negauit alimenta, non lucratur dotem ex pacto, ſtatuto, vel conſuetudine, eo. tit. priu. 69. nu. 1
Maritus, qui vxorem domo expulit ſine cauſa, non lucratur dotem, ibid. nu. 2
Maritus non lucratur dotem, ſi vxori ægræ non ſubminiſtrat Medicum, & medicinas, ibid. nu. 3
Maritus lucratur dotem, etiam ſi alimenta vxori non præſtiterit, quando ea non deceſſit, ibid. nu. 4
Maritus, qui negauit vxori alimenta, lucratur dotem, ſi poſtea ſecuta eſt reconciliatio, ibid. num. 6
Maritus, qui alimenta negauit vxori, cum tamen alere non teneretur, lucratur dotem, ibid. nu. 9
Maritus, qui ex permiſſione ſtatuti occidit vxorem, lucratur dotem, & ibi de aequitate, ibid. nu. 10
Maritus, qui ſtipulatur ſibi alimenta, cenſetur etiã ſtipulatus pro vxore, eo. tit. priu. 76. nu. 3
Maritus pro dotis reſtitutione non conuenitur, vltra quam facere poſſit, deducto ne egeat, eo. tit. priu. 84. nu. 1
Maritus tenetur vltra quam facere poſſit, & ſimiliter filij, quando vxor extrema laborat egeſtate, ibid. nu. 3
Maritus relinquendo alimẽta vxori, videtur compenſare cum ijs, quæ intra annum luctus debentur, tit. 9. q. 4. nu. 26
Maritus ſecundus, cui ab vxore plus eſt relictum, quam filiis prioris matrimonij, non poteſt repudiare legatum, ibid. nu. 30
Maritus non præſumitur cogitare mortem vxoris, eod. tit. quæſt. 13. num. 8
Maritus non ſuccedit vxori, nec econtra, quando thorus ſeparatur mala gratia, ibid. nu. 41
Maritus ſuccedit vxori, quando thorus ſeparatur ob vxoris adulterium, vel aliam culpam, ibid. nu. 42
Maritus dicitur voluntarius, non neceſſarius debitor dotis, eo. tit. q. 16. nu. 10
Maritus an filijs primi matrimonij teneatur reſeruare lucrum dotis ſibi a ſtatuto delatum, eo. tit. q. 19. nu. 9
Maritus, qui diu tacuit, non cenſetur remiſiſſe vſuras dotales, eo. tit. q. 31. nu. 66
Maritus diues non poteſt aliquid relinquendo vxorem inopem excludere a ſupplemento quartæ, eod. tit. q. 35. nu. 11
Maritus confitendo ſe redactum ad inopiam non præiudicat creditoribus ſuis, eod. ti. q. 43. nu. 26
Maſſaria quando vxor relinquitur, venit cum præeminentiis, tit. 2. q. 8. nu. 4
Maſculinum concipit fœmininum, eo. tit. q. 31. nu. 18
Maſculinum non concipitur a fœminino, ibid. nu. 19
Maſculinum nunquam concipitur a fœminino, licet aliud econtra, tit. 6. q. 18. nu. 34
Maſculinum concipitur a fœminino, quãdo eadem ſubeſt ratio, ibid. nu. 35
Maſculinum non concipit fœmininum, quãdo profertur ſub nomine proprio, tit. 9. q. 13. nu. 30
Mater tenetur dotare filiam Chriſtianam, etiam ſi pater diues ſit, tit. 1. q. 4. nu. 4
Mater alit filium, quando pater eſt ſoluendo, eo. tit. q. 7. nu. 5
Mater alere tenetur filium intra triennium, eo. ti. q. 14. nu. 1
Mater multis in caſibus excuſatur, ne filium alat intra triẽnium, ibid. num. 7
Mater ſimul cum patre tenetur alere filium intra trienniũ, quando matrimonium declaratur nullum, ibid. nu. 8
Mater alit filium vltra triennium, ſi pater ſit inops, & filius non habet aliunde, ibid. nu. 8
Mater non poteſt in ius vocari ſine venia, ibid. nu. 12
Mater filiam inopem, vel patre carẽtem dotare tenetur, ibid. n. 13
Mater pro dotanda filia poteſt alienare bona ſubiecta fideicõmiſſo, vbi vide, eo. tit. q. 14. nu. 15
Mater hæretica tenetur dotare orthodoxam filiam, etiam, quæ habet patrem diuitem, ibid. nu. 17
Mater Iudæa dotare tenetur filiam Catholicam etiamſi pater ſit diues, ibid. nu. 18
Mater Iudæa non tenetur dotare filiam Iudæam, extante patre diuite, ibid. nu. 19
Mater ſemper eſt certa etiam ſi vulgo conceperit, eo. ti. q. 15. nu. 3
Mater tenetur alere filium etiam ſpurium, ibid. nu. 11
Mater, an teneatur alere filios ſpurios, ibid. nu. 12
Mater etiam illuſtris alit filium ſpurium, ibid. nu. 13
Mater venit appellatione parentis, ibid. nu. 15
Mater alenda eſt a filio legitimo, & naturali, eo. tit. q. 22. n. 1. ampliat. nu. 6. 15. & 16
Mater non poteſt in ius vocari a filio ſine venia, ibid. nu. 3
Mater ſuccedit æqualiter cum patre, ibid. nu. 5
Mater ſuccedit filio concepto ex damnato coitu, & econtra, ibidem, nu. 17
Mater de fructibus dotis non alit filios ex primo viro, eodem ti. q. 41. nu. 2
Mater, quæ vitricum tutorem dari priuigno curauit, punitur, ac ſi non petijſſet tutorem, ibid. nu. 9
Mater & vitricus, qui bona filiorum adminiſtrauerunt, nõ petũt alimenta dotis non ſolutæ, eod. tit. q. 45. nu. 67
Mater tenetur alere filiam, etiam ſi extent patris hæredes, eo. tit. q. 105. nu. 1
Mater ſuccedit filio cum patre filij, ibid. nu. 4
Mater tenetur filium alere, non frater, eo. tit. q. 106. nu. 1
Mater tenetur ſemper alere filium inopem, quando aſcendens nõ extat, ibid. nu. 2
Mater ardentius amat, quam pater, ibid. nu. 5
Mater ventris nomine conſequitur etiam ſi aliunde habeat, eod. tit. q. 11. nu. 17
Mater donando rem ad vſum, vel vſumfructum cum iuramento, vel ex cauſa dotis, cenſetur proprietatem concedere, tit. 4. q. 1. nu. 47

Mater

Digitized by Google

INDEX.

Mater cum donat filio rem ad vſum, vel ad fruendum, venit proprietas, ibid. num. 49
Mater reuocare nó poteſt donationem, quam fecit filio, ibidem, numero 50
Mater non habet filium in poteſtate, ſicut pater, ibid. nu. 51
Mater conſequitur integrum vſumfructum mortuo filio, etiamſi pia cauſa fuerit illi ſubſtituta, vbi late, tit. 5. q. 15. nu. 163
Mater non conſequitur integrum vſumfructum, ſed alimenta, quando filius ingreditur monaſterium, vel dat ſe in arrogationem, ibid. num. 171
Mater, an habeat integrum vſumfructum, quando filius non moritur, ſed priuatur bonis, ibid. nu. 174
Mater conſequitur integrum vſumfructum etiam legitimæ, quando filio relictum eſt vltra legitimam, ſed vide ibi, ibid. n. 179
Mater vſufructuaria omnium bonorum, non conſequitur integrum vſumfructum, quando mortuo filio, extat ſubſtitutus pupillaris, ibid. num. 189
Mater conſequitur integrum vſumfructum, quando ex delicto filij bona venerunt ad fiſcum, ibid. num. 198
Mater conſequitur integrum vſumfructum, quãdo teſtator vſumfructum reliquit vxori cum filio, ibid. num. 210
Mater conſequitur integrum vſumfructum, etiam quando volũtas teſtatoris eſt tacita, ibid. num. 227
Mater conſequitur integrum vſumfructum, quãdo teſtator legat liberum, & francum vſumfructum, ibid. nu. 229
Mater habet pro ſe præſumptionem, præcipue vbi agitur de alenda fœmina, tit. 4. q. 13. num. 12
Mater eligi poteſt ad tutelam filij, licet debitrix ſit, ibid. num. 24
Mater in tutela præfertur omnibus alijs, ibid. num. 27
Mater non cogitur intra triennium lactare filium extra domum propriam, eo. tit. q. 14. num. 14
Mater repetit impenſam, quam fecit pro remouendo tutore ſuſpecto, qui fuerat filio datus, tit. 6. q. 1. num. 2
Mater licet teneatur tutorem filij accuſare ſuſpectum, non tenetur tamen impendere de ſuo, ibid. num. 3
Mater quæ filium aluit, repetit a marito, & patre, qui fuerit obligatus, eod. tit. q. 8. num. 1
Mater repetit a quocunque obligato alimenta filio præſtita, ibid. numero 4
Mater repetit ab hærede mariti alimenta filio præſtita, ibid. numero 5
Mater repetit a filijs hæredibus mariti alimenta, quæ præſtitit filiæ dotatæ, ibid. num. 9
Mater repetit quantum pater erat erogaturus in alimenta filij per eam aliti, non vltra, ibid. num. 17
Mater non repetit alimenta præſtita filio, quem ipſa tenebatur alere, ibid. num. 23
Mater non repetit modicam alimẽtorum impenſam, quam fecit pro filio, ibid. num. 27
Mater non repetit modicam impenſam, quam fecit in res filiorum, ibid. nu. 29
Mater non repetit a marito alimenta filio præſtita, ſi conſtat ex coniecturis, quod voluit donare, ibid. num. 38
Mater non repetit a filio alimenta, quæ illi præſtitit, ſi non extat pater, vel alius obligans, ibid. num. 41
Mater non repetit a naturali filio alimenta, quæ illi præſtitit, ibidem, num. 44
Mater repetit a filio alimenta, quæ præſtitit, ſi erat adminiſtratrix, ibid. num. 46
Mater non repetit a filia, quatenus impendit in eius alimenta vltra redditum bonorum, quæ adminiſtrat, ibid. nu. 62
Mater non præſumitur donaſſe filio alimenta, ſi illius erat debitrix, ibid. num. 63
Mater repetit a filio alimenta præſtita, quando eſt proteſtata, ſe alere animo repetendi, ibid. num. 64
Mater non repetit a filio impenſam paruam, etiam ſi proteſtata ſit velle repetere, ibid. num. 72
Mater repetit a filio alimenta, quando de eis ſcripſit filium debitorem in libro rationum, ibid. num. 73
Mater vt videatur aluiſſe filium animo repetendi, quomodo concipere debeat ſcripturam libri, ibid. num. 79
Mater repetit a filio alimenta, quando impenſa eſt magna, ibid. numero 80
Mater repetit a filio tanquam patris hærede alimenta, quæ ei præſtitit, viuente patre, ibid. num. 82
Mater repetit a filio impenſas factas circa res filiorum, ibid. n. 83
Mater non repetit a filio impenſam, quam fecit petendo tutorẽ filio dari, ibid. num. 86
Mater non repetit impenſam, quam pro filio pupillo fecit ducendo illum ad iudicem pro tutore, ibid. nu. 87
Mater repetit a filio impenſam, quam fecit in ſcripturis aduocati, & procuratore, quando petit tutorem filio, ibid. nu. 88
Mater non repetit impenſam, quam fecit pro filio, quando accuſauit tutorem ſuſpectum, ibid. num. 89
Mater non cogitur præciſe, aut cauſatiue accuſare tutorem filij ſuſpectum, ibid. num. 90
Mater non repetit a filio expenſas, quas fecit litigando pro eo, ſi ſuccubuit in cauſa, ibid num. 91
Mater repetit a filio impenſam factam, vt illum redimeret, & a carcere, vel morte, ibid. num. 96
Mater non educat filium, quando ſuperinduxit vitricum, eod. tit. quæſt. 11. num. 10
Mater non poteſt ſecundo viro plus relinquere, quam vni ex filijs, cui minus reliquit, ibid. num. 12
Mater meretrix non poteſt denegare alimenta filiæ ob malam illius vitam, tit. 7. q. 4. num. 13
Mater meretrix, ſed correcta poteſt denegare alimenta filiæ meretrici, ibid. num. 15
Mater nobilis non cogitur lactare filium intra triennium, eo. tit. q. 9. num. 26
Mater non tenetur lactare filium, ſi id ſibi ſit indecorum, quia nobilis, eod. tit. q. 13. num. 2
Mater excuſatur a lactando filium ex cauſa, vt quia ſit infirma, vel lac non habeat, ibid. num. 4
Mater quando eſt inhabilis ad lactandum, pater tenetur prouidere, ibid. num. 10
Mater quando ſine cauſa recuſat filium lactare, ſoluit impenſam nutricis, ibid. num. 13
Mater excuſatur a lactando filium, quando eſt pauper, & ſibi victum quærere cogitur, ibid. num. 15
Mater pauper non excuſatur a lactando filium, quando pater vult ei prouidere de alimentis, ibid. nu. 16
Mater prægnans eſt ab hæreditate alenda, ibid. num. 17
Mater ſola non alit filium, qui fuit conceptus in matrimonio putatiuo, quod exinde fuit diſſolutum, ibid. nu 18
Mater non tenetur alere filium in caſibus, in quibus pater poteſt negare alimenta, ibid num. 20
Mater non poteſt filium vendere cauſa famis, & ibi de veritate, & cur diuerſum in patre, tit. 8. priu. 38. nu. 17
Mater non poteſt ſtipulari pro filio, tit. 8 priuil. 73. num. 3
Mater tenetur legitimo filio relinquere legitimam, eod. titu. priuil. 81. num. 8
Mater magis tenetur filium alere, quam frater, tit. 9 q. 10. nu. 2
Mater ſuccedit æqualiter filio cum fratre defuncti, ibid. num. 8
Matri obligatur filius æque, ac patri, inſpecto iure naturæ, titu. 15 quæſt. 14. num. 5
Matri debetur eadem reuerentia, quæ patri, ibid. num. 11
Matri debetur legitima in bonis filij, ſicut patri, eo. tit. q. 21. nu. 4
Matri & patri æqualiter filius obligatur, ideo patri potius, quam filio eſt ſubueniendum, eod. tit. q 94. nu. 16
Matri alimenta videntur relicta, quando leguntur filijs cum matre, tit. 1. q 7. nu. 7
Matris appellatio includit auum maternum, & aſcendentes per maternam lineam, tit. 1. q. 16. num. 7
Matris appellatio includit omnes aſcendentes per maternam lineam, tit 6. q. 8. num. 14
Matris appellatione venit auia, ibid. nu. 15
Matrimoniales cauſæ ſunt ſecundum canones decidendæ, titu. 7. quæſt. 29. num. 13
Matrimonium debet eſſe liberum, tit. 1. q. 3. num. 15
Matrimonium ſi ſtatuto ſub pœna cum certis perſonis prohibeatur, ſuſtinetur diſpoſitio reſpectu pœnæ, ibid. nu. 16
Matrimonium ſi ſtatuto prohibeatur ſub pœna, licet matrimonium non impediatur, pœna tamen committitur, titu. 1. quæſt. 6. numero 4
Matrimonium ſine patris conſenſu, valide contrahitur, ibid. n. 6
Matrimonium, quod ſine patris conſenſu contrahatur, ſtatuto induci non poteſt, ibid. num. 8
Matrimonium ne contrahatur ſine conſenſu patris, pacto diſponi non poteſt, ibid. num. 9
Matrimonium debet eſſe liberum etiam a pœna, ibid. num. 15
Matrimonium diſſoluitur per ingreſſum religionis, eod. tit. quæſt. 37. numero 2
Matrimonium eſt res ſpiritualis, tit. 7. q. 17. num. 13
Matrimonium non reſcinditur etiam ſi dolus vnius partis illi cauſam dederit, ibid. num. 14
Matrimonium non reſcinditur, & ſi vnus coniugum minor peteret reſtitutionem in integrum, ibid. num. 15
Matrimonium non reſcinditur etiam ſi mulier doloſe affirmauerit bona ſua eſſe maximi valoris, cum non ſint, ibid. num. 16
Matrimonium non dirimitur propria authoritate, etiam ſi notoria ſit conſanguinitas inter coniuges, ibid. nu. 21
Matrimonium poteſt eſſe ſine dote, quamuis mulier habeat bona, eod. tit. q. 19 num. 5
Matrimonium ſolutum quoad ſeparationem thori propter hæreſim vxoris, eo. tit. q. 21. num. 2
Matrimonium non poteſt ita contrahi, quod filij antea ſuſcepti non legitimentur, tit. 8. priuil. 67. num. 22

Matri-

INDEX.

Matrimonium expectare cum ea,quæ nunc habet maritum turpe eſt,tit.9.q.13.num.6
Matrimonium non poteſt ſolui diuortio, quia quod Deus coniunxit,homo non ſeparet,ibid.num.39
Matrimonij materia vbi tractatur,ius canonicum attenditur,titu.1.q.6.num.7
Matrimonij beneficio non gaudet, qui committit in matrimonium,tit.7.q.20.num.2
Matrimonij cauſa eſt ſpiritualis,& cognoſci debet ab eccleſiaſtico iudice,tit.8.priu.10.num.6
Matrimonij cauſa iudicatur ſecundum ius canonicum,ibid.nu.7
Medici ſalarium debetur ei,cui alimenta debentur,ſi infirmus ſit & vtatur medico,tit.4.q.5.num.3
Medicina non venit relictis cibarijs,vel diarijs,tit.2.q.2.num.17
Medicinas miniſtrare vxori infirmæ tenetur maritus,tit.4.quæſt.5.num.4
Medicinæ præſtandæ ſunt ei,cui debentur alimenta,ibid.nu.1
Medicinæ debentur mulieri ſeorſum ab hæredib. habitanti,licet alimentata ſit in domo cum hæredibus,ibid.nu.2
Medicinæ debentur famulo ægrotanti, intellige tamen vt ibi, ibid.nu.5
Medicinæ a prætore non debentur ſuis officialibus, quibus nec alimenta præſtare tenetur,vide tamen ibi,ibid.num.6
Medicinæ non debentur ei,quem tenetur cibare, licet aliud ſit, quando tenetur alere,ibid.num.11
Medicinæ non veniunt relicto victu,ibid.num.12
Medicinæ non debentur alimentario,qui ſua culpa incidit in infirmitatem,ibid.num.13
Medicinæ dicuntur pars alimentorum,ibid.num.18
Medicinæ,quæ pauperibus debentur pro eleemoſina,præſtare debent ei quoque,qui ſua culpa incidit in paupertatem, ibidem, numero 19
Medicinæ modicæ impenſæ præſtandæ ſunt a iudice officiali,cui debentur alimenta,eod.tit.q.13.nu.22
Medicinæ modici valoris præſtantur famulo infirmo a domino, ſecus in magnis,ibid.num.34
Medicum ægrotanti qui non adhibet,dicitur mortis cauſam dediſſe,eo.tit.q.5.num.9
Medium probatur extremis probatis,tit.6.q.13.nu.22
Melioramenta ſoluenda ſunt ab eo, qui ex pacto redimit rem vẽditam,tit.1.q.42.num.107
Melioramenta reſtituuntur, quatenus res tempore reſtitutionis meliorata reperitur,tit.6.q.8.nu.18
Melioramenta petens tenetur probare,quod res fuerit in tantum meliorata,ibid.num.19
Melioramenta æſtimantur quanti res fuit meliorata,non quãtum fuit impenſum,eo.tit.q.31.num.42
Menoch.conſ.60.nu.29.quomodo intelligi debeat,tit.5.quæſt.7.numero 4
Mens non verba legis,eſt amplectenda,tit.8.priu.90.nu.9
Mens legis eſt ſicuti anima,& verba ſicut corpus,tit.9.quæſt.17.numero 18
Mens legis attendi debet tamquam virtus intrinſeca,ibid.nu.19
Menſoriæ expenſa ſoluitur menſori communiter ab emptore, & venditore,tit.1.q.86.nu.1
Merita parentum tranſeunt ad filios, titulo 8.priuileg.65. numero 41
Idem,priuileg.66.num.7
Meritum non conſequitur ex eo,quod quis facere tenetur,titu.6.q.14.num.20
Meretrix non poteſt filium exhæredare ob meretricium, titu. 7. quæſt.1.nu.17
Meretrix non dicitur,quæ ſui corporis non facit quæſtum, eod. tit.q.4.nu.33
Metus ei non prodeſt,qui illum intulit,tit.1.q.45.nu.36
Metus dicitur iuſtus, qui deſcendit a periculo perſonæ, titulo 9.q.28.num.4
Metus iuſtus dicitur,qui reſpicit vitam filij,ibid.num.5
Meum quod eſt,non poteſt amplius meum fieri,tit.5.q.9.nu.18
Meum dicitur etiam id,in quo habeo ſolam proprietatem,tit.7.q.57.num.24
Miles abſens cum licentia,habet nihilominus ſua ſtipendia, tit.1.q.76.nu.6
Miles non exigitur in plus, quam poſſit facere, eod. titu. quæſt.78.num.17
Miles propter ingratitudinem priuatur cingulo,tit.6.q.18.n.12
Miles gaudet beneficio,ne conueniatur vltra quam facere poteſt, tit.7.q.31.num.6
Milites aluntur a Republica,quam defendunt,tit.1.q.55.nu.12
Idem,q.76.num.1
Milites vltra ſtipendia capere aliquid prohibentur,ibid.num.3
Milites conſequuntur ſtipendia pro tempore quo captiui apud hoſtes morantur,ibid.num.5
Militi debetur ſtipendium etiam durante infirmitate, ibid.nu.4
Militibus ſtipendia dantur pro tempore,quo ſunt in itinere, ibidem num.8
Militibus deputatis ad cuſtodiã alicuius,debentur alimenta vltra ſalarium a cuſtodito,ibid.num.9
Militibus quando non ſoluuntur ſtipendia in bello iuſto, licet deprædari pro neceſſario victu,ibid.num.11
Militibus debetur hoſpitatio a ſubditis,& nil aliud,ibid.num.14
Militibus alimenta præſtantur ſingulis diebus, per rationem de qua ibi,tit.4.q.17.num.17
Militare nemo cogitur proprijs ſtipendijs,tit.1.q.62.nu.3
Idem,q.76.num.2
Idem,tit.4.q.22.num.12
Minimum ſemper debetur in contractibus.tit.8.priuil.15.nu.2
Minor reſtituitur ad lucrum amiſſum etiam minimum, titu.1.q.42.num.97
Minor non reſtituitur ad lucrum cum præiudicio aduerſarij, ibidem,num.98
Minor non dicitur læſus, nec reſtituitur, quando actus poteſt ſe habere ad lucrum,ſicut ad damnum,eod.tit.q.44.num.20
Minor non condemnatur in expenſis,ſed eius tutor, eod. titu.q.48.num.31
Minor poteſt fructus immobilium bonorum alienare ſine decreto,tit.4.q.10.num.31
Minor petens pretium rei nulliter venditæ, videtur renunciare nullitati,tit.6.q.3.num.65
Minor fideiubendo pro alio, dicitur eo ipſo circumuentus, eod. tit.q.8.num.95
Minor obligatur ex cauſa dotis & contra eum militat tacita bonorum hypotheca,tit.7.q.14.num.43
Minor qui iurauit ſe maiorem non reſtituitur in integrum, eod. tit.q.37.num.39
Minor non poteſt eſſe in iudicio ſine curatore,vbi ampliatur, tit.8.priu.8.num.1
Minor ſine tutore,aut curatore,petit alimenta,ibid.num.2
Minor non petit alimenta ſine curatore quando non eſt periculum in mora,ibid.num.3
Minor non poteſt eſſe in iudicio ſine curatore,etiam quando patris conſenſus non requiritur,ibid.num.4
Minor ſine ſolemnitate valide alienat,ſi alienatio eſt vtilis, eod. tit.priu.56.num.66
Minor & Eccleſia poſſunt ſtare contractui nulli, ſed non coguntur,ibid.num.80
Minor qui ſemel impugnauit actum, non poteſt illũ approbare, ibid.num.82
Minor licite alienat,ſine ſolemnitate ex permiſſu teſtatoris,ibid. numero 91
Minor valide alienat ſine ſolemnitate, quãdo facit in exequutionem actus geſti a teſtatore,ibid.nu.92
Minor non poteſt donare, etiam cum authoritate curatoris, vel decreto iudicis,ibid.nu.107
Minor non reſtituitur, quando inſpecto principio contractus poterat ita eſſe vtilis ſicuti damnoſus,tit.9.q.11.nu.11
Minor non reſtituitur,ſi tempore contractus non eſt læſus, etiam ſi nunc appareat læſio,ibid.nu.13
Minor non reſtituitur ad omiſſas probationes ſi illas ignorauit, ibid.num.15
Minor reſtituitur ex eo,quod poſſit litibus vexari,eod.tit. quæſt.26.num.91
Minor reſtituitur aduerſus aditionem factam cum beneficio inuentarij,quando in hæreditate ſunt vexationes, ibid. num.92
Minor valide abſque ſolemnitate alienat ſtabilia in executione ordinationis paternæ,ibid.num.123
Minor non dicitur læſus ex actu,qui poteſt afferre commodum, & incommodum,eo.tit.q.43.nu.31
Minor non dicitur lædi,quando obligatur ex diſpoſitione legis, eo.tit.q.44.num.14
Minor carens curatore poteſt ſe obligare perſonaliter,ibid.n.28
Minor non poteſt obligare ſua ſine decreto iudicis,ibid.num.22
Minor facilius poteſt obligare perſonam,quam res,ibid.num.28
Minor non ea ratione a tutela reijcitur,quod eius bona non poſſunt obligari,ibid.num.49
Minor non poteſt eſſe tutor, licet diſpenſetur ad obligandum bona ſua,ibid.nu.52
Minor qui templum alit extra domum,reſtituitur aduerſus inobſeruantiam modi alicui legato,eo.tit.q.45.nu.1
Minor reſtituitur aduerſus omiſſum lucrum ſibi delatũ,ibi.n.3
Minor tenetur voluntatem teſtatoris ſeruare,ſicut maior,ibi.n.4
Minor veniens contra præceptum teſtatoris,non reſtituitur, ibidem,numero 5
Minor alienans contra præceptum teſtatoris, non reſtituitur, ibidem,nume.5
Minor alienans contra præceptum teſtatoris priuatur hæreditate iuxta præceptum,& non reſtituitur,ibid.nu.7
Minor reſtituitur aduerſus pœnam conuentionalem,ibid.num.9

I N D E X.

Minor reſtituitur aduerſus lucrum dotis, quod amiſit, quia vxorē non introduxit intra annum ſecundum formam, ibid. nu. 12
Minor qui propter ignorantiam non impleuit voluntatem defuncti, reſtituitur, ibid. num. 13
Minor reſtituitur ex generali clauſula ob iuſtam ignorantiam, ibid. num 14
Minor excuſatur, ſi propter ingnorantiam non impleuit modum adiectum a teſtatore, ibid. num. 16
Minor reſtituitur etiam quando committendo venit contra teſtatoris voluntatem, ibid. num. 20
Minor non reſtituitur, quando eſt in dolo etiam in omittendo, ibid. num. 21
Minor reſtituitur aduerſus dolum præſumptum, ibid nu. 23
Minor non reſtituitur aduerſus præceptum teſtatoris prohibens id quod eſt prohibitum iure communi, ibid num. 26
Minor reſtituitur ad rem venditam iuſto pretio, quando non expediebat ſibi illam vendere, tit. 9. q. 32. num. 43
Minori non poteſt dari curator ad donandū. tit. 8. priu. 56. n. 109
Minori ſunt pro adminiſtratione obligata bona pro tutoris, & pro curatoris, tit 9. q 44. num. 6
Minori læſo ſua facultate, vel dolo aduerſarij conceditur reſtitutio, eod. tit. q. 45. num. 2
Minori non conceditur reſtitutio aduerſus omiſſas probationes, quas ignorabat habere, ibid. num. 18
Minoris bona vendi poſſunt, vt ex eis præſtentur ſibi alimenta, tit. 7. q 17. num. 17
Minoris bona vendi poſſunt ſine ſolemnitate pro alimentis pupilli & ſuorum, tit. 8 priuil 45. num. 2
Minoris contractum dicens nullum quod non fuerint adhibiti conſanguinei, probare debet conſanguineos extitiſſe, titu. 9. q. 28, num. 11
Minoris bona tacite cenſentur obligata pro reſtitutione dotis, eod. tit. q 44. num. 15
Minoris bona non ſunt tacite obligata tutori pro adminiſtratione, ibid. num. 27
Minoris bona inuecta in domum conductam cenſentur tacite locatori obligata, ibid. num. 48
Minorum bona ſtabilia alienari non poſſunt ſine decreto, & ſolemnitatibus, etiam ſi fiat vtiliter, tit. 8. priu. 45. num. 1
Miſericordia ductus ſi quis delinquit, mitius punitur, tit. 8. priu. 78. num. 6
Miſericodiæ communis eſt vſus, tit. 3. q 8. num. 2
Modum non curamus, dum ſequatur effectus, tit. 1 q. 48, nu. 62
Modum qui non implet priuatur relicto, tit. 9. q. 16. num. 56
Modum qui non implet, priuatur omni commodo, eo. tit. num. 7
Modus pſumitur cauſa impulſiua fauore eccleſiæ, ti. 5. q. 48, n. 70
Modus non limitat, nec reſtringit diſpoſitionem, tit. 2. q. 1. nu. 29
Modus reſtringit legatum, quando non reſpicit fauorem legatarij, ibid, num. 35
Modus dicitur, quando onus iniunctum impleri debet poſt quæſitum emolumentum, tit. 5. q. 3. num. 19
Modus mixtus deficiens per caſum non extinguit legatum, tit. 8. priu. 24. num. 9
Modus ſi non impletur, emolumentū non debetur, ti. 9. q. 4. n. 24
Modus dicitur quando onus implendum eſt poſt quæſitum emolumentum, eod, tit. q. 16. num. 40
Modus. Legatarius ſub modo tenetur cauere de modo implendo, aliás non conſequitur legatum, ibid. num. 41
Modus vt impleatur a legatario agit actione ex teſtamento is, cuius intereſt, ibid num. 42
Modus vt impleatur a legatario, agere poteſt etiam tertius, cuius intereſt. ibid, num. 43
Modus dicitur, quando tale apponitur onus quod eſt implendū poſt quæſitum emolumentum, eod. tit. q. 23. num. 6
Modus vt impleatur datur actio ei, cuius intereſt implere, eod. tit. q. 25. num. 15
Moleſtare vel controuerſiam mouere, paria ſunt, eodem titu. q. 26. nume. 1
Moleſtare dicitur, qui turbat in iudicio, vel extra de iure, vel de facto, ibid. num. 2
Moleſtare dominum dicitur colonus, qui portionem non ſoluit, ibid, num. 4
Moleſtare dicitur hæres, qui poſt cautionem præſtitam recuſat bona conſignare vſufructuario, ibid. num. 5
Moleſtare dicitur hæres vſufructuarium, quando vult detrahere legitimam, & Trebellianicam, ibid. num. 6
Moleſtare dicitur hæres, qui petit bona deſcribi vſufructuario debita, ibid num. 8
Moleſtare tunc dicitur, qui de iure turbat, quando verba prohibitionis ſunt generalia, & multum prægnantia, ibid. num. 27
Moleſtare prohibitus etiam verbis generalibus, poteſt quæſtionem iuſtam inferre, ibid num. 28
Moleſtare prohibitus ſub pœna priuationis, cadit a toto, ſi moleſtat in parte, ibid, num. 35
Moleſtare dicitur hæres, qui cum poſſit pro re aliqua iuſte moleſtare, iniuſtam infert moleſtiam in alia re, ibid nu. 42
Moleſtare dicitur hæres vſufructuarium, quando penſionem non ſoluit, ibid. nu. 49
Moleſtare non dicitur, qui ſupplicauit, & reſcriptum impetrauit, ſi tamen illo non eſt vſus, ibid. nu. 78
Moleſtare non dicitur, qui proteſtatur de ſuo iure, ibid. num. 79
Moleſtare non dicitur, qui id facit ex cauſa ſibi præſtita per aduerſarium, ibid. nu 81
Moleſtare non dicitur hæres, qui controuerſiam mouit, ſi ea non habuit effectum, ibid. nu. 88
Moleſtia infertur non ſolum agendo, ſed etiam reſiſtendo, ibid. numero 3
Moleſtia quando prohibetur, intelligitur tam ratione iuris futuri, quam præteriti, ibid num. 82
Moleſtia facti etiam effecto non ſequuto ſufficit ad priuationem ordinatam a teſtatore, ibid, nu. 93
Moleſtiam ſi teſtator iubet vxori non inferri, intelligitur de moleſtia malo animo illata, ibid, nu. 9
Monachi in Gallia excluſi a ſucceſſione parentum, ſunt tamen alendi, eo. tit. q. 38 num 6
Monacho accuſanti Abbatem miniſtrantur interim expenſæ monaſterio, tit. 1. q. 121. num. 1
Monacho litiganti debentur a monaſterio expenſæ, non ſolum pro ſuſtinenda, ſed etiam exequenda lite, ibid. nu. 2
Monacho agenti contra Abbatem ad propriam vtilitatem non miniſtrantur interim expenſæ a monaſterio, ibid. num. 3
Monacho agenti ad propriam vtilitatem, ſi eſt pauper, & agat principaliter ad alimenta, prouidendum eſt, ibid nu. 9
Monacho accuſato miniſtrantur alimenta pendente lite, vbi tamen diſtinguit, eo. tit. q. 118. num. 2
Monacho dum contenditur, an ſit monachus, prouidendum eſt a monaſterio, ibid. nu. 11
Monacho agenti ad vtilitatem monaſterij traduntur alimenta ſecundum qualitatem perſonæ, tit. 4. q. 18. nu. 35
Monacho accuſanti monaſterium debentur expenſæ neceſſariæ tantum, non vltra, eo. tit q. 23. nu. 39
Monacho expenſæ debentur ad proponendum, & proſequendum litem, ibid, num. 40
Monacho litiganti cum Abbate, non dantur alimenta, ſi habet loculos, tit. 7. q 42. num. 13
Monacho tranſeunte de uno monaſterio in alterum, bona monachi remanent durante eius vita penes ſecundum monaſteriū, tit. 9. q. 27 num. 7
Monacho deſerente propria authoritate primum monaſterium, bona non tranſeunt in ſecundum, ibid. num. 13
Monachum qui aluit, repetit a monaſterio, vel Abbate, titu. 6. q. 19 num. 18
Monachus ali debet a monaſterio. tit. 1. q. 75. num. 1
Monachus acquirit monaſterio, ibid. nu. 2
Monachus non poteſt accuſare Abbatem ſine licentia, alias non conſequitur prouiſionem pendente lite, eo. tit. q. 121. nu. 5
Monachus dicitur mortuus mundo, ibid. nu. 6
Monachus caret arbitrio, ibid nu. 7
Monachus non poteſt quemquam accuſare, præter Abbatem proprium, ibid. nu. 8
Monachus alium accuſans, quam Abbatem, nō conſequitur ab eccleſia expenſas, & alimenta, niſi id faciat ad eccleſiæ vtilitatē, ibid. nu. 16
Monachus in ingreſſu monaſterij dicat ſe, & ſua omnia, eod. titu. q. 124 num. 3
Monachus obligatur monaſterio tanquam filius, ibid. nu. 7
Monachus Sancti Franciſci non facit partem in computatione legitimæ, nec numeratur in ea, tit. 3. q. 1, nu. 44
Monachus qui mutuo accepit pecuniam, vt ſe aleret, petit ab Abbate alimenta præteriti temporis, tit. 5. q. 1. num. 48
Monachus degens extra monaſterium, non acquirit monaſterio, tit. 7. q. 35. nu. 5
Monachus expulſus, ſi velit redire ſalua diſciplina religionis, recipiendus, & alendus eſt, ibid. nu. 6
Monachus qui obtenta licentia intrandi ſtrictiorem religionē vagatur, perdit omnia bona, & applicantur monaſterio, ibi. nu. 10
Monachus qui fuit a monaſterio datus obſes ab Abbate pro debito monaſterij, agere poteſt, vt ſe liberet, tit. 8, priu. 38. num. 27
Monachus non poteſt quidquam habere proprium, eodem titu. priuil. 79. num. 1
Monachus habens proprium remouetur a communione altaris, & ei denegatur ſepultura, ibid, nu. 2
Monachus aliquid habens ex licentia Abbatis, vel Papæ, intelligitur habere ratione adminiſtrationis, ibid. nu. 3
Monachus poteſt aliquid habere ratione vſusfructus, vt ſibi victū quærat & veſtitum, ibid. num. 6
Monachus factus Epiſcopus non poteſt habere proprium, ibid. numero 8

Mona-

I N D E X.

Monachus factus Epiſcopus non deponit habitum, ibid. nu. 9

Monachus factus Epiſcopus, ſi depoſito habitu monachali aſſumat rochetum, excommunicare, ibid. nu. 10

Monachus non poteſt eleemoſinam facere, etiam cum licentia Abbatis, vbi ampliatur, ibid. nu. 11

Monachus poteſt bona monaſterij elargiri pauperi, & inopi ſine Abbatis licentia, ibid. num. 12

Monachus non poteſt obligare monaſterium pro alienis debitis, eo. tit. priuil. 97. nu. 1

Monachus poteſt obligare monaſterium pro expenſis, quas fecit in ſtudio, ad quod contulit ſe de licentia Abbatis, ibid. nu. 2

Monachus qui tranſit de vno monaſterio in aliud, non debet eſſe onerosus ſecundo monaſterio, tit. 9. q. 27. nu. 6

Monachus offerendo ſe & ſua, efficitur quodammodo ſeruus monaſterij, ibid. num. 8

Monachus, qui licite ingreditur ſecundum monaſterium, liberatur a primo, ibid. num. 16

Monachus in aliud monaſterium tranſlatus, acquirit ſecundo, nõ primo monaſterio, ibid. num. 19

Monachus ſi ingreditur ſecundum monaſterium egenum, recipit alimenta a primo, ibid num. 21

Monaſterium non acquirit monachus expulſus, ſi redeuntem recuſauit acceptare, tit. 7. q. 35. nu. 7

Monaſteria habẽtia eccleſias curatas tenentur Vicarium eligere, qui ſpiritualia miniſtret, tit. 1. q. 100. nu. 1

Monaſterium eſt loco filij, eo. tit. q. 118. num. 8

Monaſterium, quando vult monachum expellere, prouidet de alimentis pendente lite, ibid. nu. 10

Monaſterium ſuccedit loco filij, & excludit ſubſtitutum, titu. 2. q. 15. nu. 159

Monaſterium non ſuccedit loco filij, quo ad ea quæ non fuerunt relicta monaſterio, ibid nu. 160

Monaſterium, quando non excludit ſubſtitutum, tũc vſusfructus non reſtringitur ad alimenta fauore piæ cauſæ, ibid. nu. 175

Monaſterium conſequitur omnia bona ingredientis, ibid. nu 176

Monaſterium quando alit filios ingreſſi, tenetur tradere quantum importat vſusfructus legitimæ, tit. 4. q. 13. nu. 6

Monaſterium alit filios monachi egenos, tit. 1. q. 29. num. 1

Monaſterium tenetur ad omnia ingreſſi onera, ibid. nu. 2

Monaſteria. Omnia iura ingreſſi actiua, & paſſiua tráſeunt in monaſterium, ibid. num. 3

Monaſterium tenetur ad æs alienum, quod ingreſſus contraxerat, ibid. num. 4

Monaſterium eſt loco filij, ibid. nu. 5

Monaſterium alit filios ſpurios ingreſſi, & ibi vide de veritate, ibid. num. 9

Monaſterium alit patrem ingreſſi egenum, ibid. nu. 10

Monaſterium dicitur ſuus hæres cuiuſdam ſemimortui, ibid. n. 11

Monaſterium tenetur alere maritum eius, quæ ingreſſa eſt religionem, viro conſentiente, eo. tit. q 37. nu. 1

Monaſterium acquirit omnia bona ingreſſi, ibid. num. 2

Monaſterium tenetur ad omnia onera ingreſſi, ibid. nu. 16

Monaſterium tenetur alere filios ingreſſi, eo. tit. q. 49. nu. 1

Monaſterium negans alimenta monacho, priuatur bonis ſibi per monachum quæſitis, eo. tit. q 75. nu. 3

Monaſterium, quando negat monacho alimenta, reponitur in alio monaſterio, & ibi bona applicantur, ibid. num. 4

Monaſterium non priuatur bonis per monachum quæſitis, quando propter paupertatem negat ei alimenta, ibid. num. 5

Monaſterium non alit monachum, quem expulit, tit. 7. q. 35. nu. 1

Monaſterium ſi recuſat recipere monachum pœnitentem, is ab Epiſcopo transfertur in aliud monaſterium cum bonis, quæ habet, ibid. nu. 8

Monaſterium expellens monachum non acquirit eius bona, niſi expulſio facta ſit a ſolo Abbate, ibid. nu. 9

Monaſterium expellens monachum cogitur illi reddere omnia bona ſua, ibid. nu. 11

Monaſterium inops non tenetur alere monachum, ibid. nu. 12

Monaſterium ſoluit quidquid erogatum fuit pro monacho infirmo, vt curaretur, tit. 8. priuil. 97 nu. 4

Monaſterium obligatur pro expẽſa facta in doctoratu monachi, ibid. num. 5

Monaſterium ſecundum tenetur eum alere, qui relicto primo ingreſſus eſt ſecundum, tit. 9. q. 27 num. 1

Monaſterium tenetur alere monachum, quem recipit ad religionem, ibid. num. 10

Monialium indigentia eſt magis periculoſa, quam maſculorum, tit. 1. q. 93. num. 25

Monitio eſt neceſſaria, vt quis pœnam incurrat, titu. 9. quæſtio. 26. numero 37

Monitio non eſt neceſſaria, quando iubetur quis non facere, ibid num. 38

Monitio requiritur in delicto, quod fit omittendo, non in eo, quod committendo cauſatur, ibid nu. 39

Monitio non requiritur, vbi priuatur quis ob factum, ibid. nu. 40

Mora non contrahitur, quando debitum non eſt liquidum, tit. 1. quæſt. 42. num. 15

Mora non committitur durante tempore ad ſoluendum cõceſſo, ibid. num. 52

Mora nocere debet moroſo, ibid. num. 74

Mora in dote contrahitur lapſu diei, ibid. num. 126

Mora per lapſum diei dicitur in perſona, ibid. num. 127

Mora non committitur per lapſum diei, niſi creditor probet ea die ſe fuiſſe in loco, ibid num. 128

Mora in dote committitur eo ipſo, quod maritus ſuſtinet onera matrimonij, ibid. num. 133

Mora irregularis non ſufficit, vt maritus dotem lucretur ex ſtatuto loquente de dote data, ibid. num. 134

Mora non committitur, niſi lapſo termino conuento, ibid. n. 135

Mora contrahitur lapſu biennij in dote, ibid. nu 140

Mora in dote vxori promiſſa non contrahitur lapſu biennij, ibidem, numero 142

Mora inducitur per interpellationem, ibid. nu 144

Mora in debito alimentorum contrahitur ſine interpellatione, tit. 3. q. 9 nu. 27

Mora irregularis ſufficit in alimentis debitis propter dotem, ibi. num. 28

Mora non contrahitur per interpellationẽ extraiudicialem, quando debetur aliquid ex officio iudicis, ibid. nu. 29

Mora intercedente, pecunia pro alimentis relicta peti poteſt in principio anni, tit. 4. q. 17. nu. 19

Mora non committitur ſine interpellatione, vbi dies non eſt appoſita, ibid. nu. 28

Mora non committitur ſtatim poſt interpellationem, ſed debitor eſt aliquantiſper expectandus, ibid. nu. 29

Mora non purgatur in delictis tit. 7. q. 1. num. 31

Mora regulariter purgari poteſt, tit. 8. priu. 47. numero 1

Mora non purgatur, quando res non eſt integra, & ius alterius factum eſt deterius, ibid. num 3

Mora circa debitum alimentorum purgari poteſt, tribus concurrentibus, & non aliter, ibid. num. 4

Mora cenſetur remiſſa per ſubſequentem interpellationem, tit. 9. quæſt. 26 num. 126

Mora non committitur pendente dilatione, ibid. num. 127

Moram non purgat, qui alimenta tenebatur præſtare, & defecit, tit. 8. priuil. 27. num. 2

Morbus excuſat, ne filius cogetur viuere ex arte, tit. 7. q 6 num. 17

Morbo liberatus, habetur ac ſi nunquam fuiſſet morboſus, eo. tit. q. 1. num. 30

Mulier eſt minus audax, tit. 1 q. 71. nu. 10

Mulier conſequitur alimenta ab hæredibus viri, quando non habet aliunde, & facit quidquid potuit, vt exigeret dotes, eo titu. quæſt. 45. nu. 26

Mulier poſt annum luctus alenda eſt ab hæredibus viri, ſi eſt indotata, & non habet aliunde, ibid. numero 27

Mulier quæ non conſueuit negotiari, non conſequitur intereſſe lucri ceſſantis, ibid. num. 40

Mulier, quæ ventris nomine fuit in poſſeſſione, non imputat ſibi alimenta, quæ percepit, niſi doloſe dixerit ſe prægnantem, eo. tit. q. 124. num. 1

Mulier ſuccumbens non reſtituit viro alimenta, quæ percepit pẽdente lite ſuper matrimonio, ibid. nu. 3

Mulier, cui adminiſtratio domus relinquitur, vel quæ relinquitur adminiſtratrix, habet alimenta, tit. 2. q 9. nu. 1

Mulier poteſt intra annum luctus petere alimenta ab hæredibus viri, tit. 3. q 2. num. 11

Mulier non petit a filijs interuſuria dotis non ſolutæ poſt annum luctus, ſi cum eſſet tutrix non ſoluit ſibi, eo. tit. q 7 nu. 18

Mulier cui factum eſt legatum cum onere nubendi Titio, illud perdit, ſi recuſat nubere, licet poſtea mutet voluntatem, tit. 5. q. 4. num. 16

Mulier reſtituitur propter errorem iuris, tit. 6. q 7. nu. 5

Mulier reuocare poteſt erroneam confeſſionem, ibid. nu. 8

Mulier excuſatur a vera contumacia, ibi. nu. 10

Mulier vidua, quæ ſeipſam aluit extra domum mariti intra annũ luctus, non repetat ab hæredibus viri, eo. tit. q. 10. nu. 1

Mulier vidua, quæ vt ſe aleret accepit mutuũ pecuniam intra annum luctus, repetit ab hæredibus mariti, ibid. nu. 3

Mulier vidua repetit ab hæredibus viri alimenta poſt annum luctus, ſi nõ habet aliunde, & fecit quidquid potuit, vt dotes exigeret, ibid. nu 4

Mulier non dicitur infamis, niſi palam ſui corporis quæſtum faciat, tit 7. q. 4. nu. 32

Mulier, quæ vni tantum ſe proſtituit, vel quæ ſine quæſtu id facit, dicitur turpis, licet non infamis, ibid. nu. 35

Mulier indotata ſolet ſperni a viro, eo. tit. q 6. nu. 6

Mulier non cenſetur bona ſua in dotem dediſſe, licet longo tempore maritus illam poſſederit vxore ſciente, eo. tit q. 19. nu 4

Digitized by Google

Mulier ſecundo nubens non dicitur caſte & honeſte viuere, eod. tit.q.13.nu.3
Mulier ſecundo nubens non perdit legata, ſed proprietatem illorum reſeruat, ibid.nu.9
Mulier perdit legatum per ſecundas nuptias, quando extant aliquæ coniecturæ, ibid.num.22
Mulier nubendo perdit legatum factum ſub modo non nubendi, ibid.num.23
Mulieri poſt annum luctus debet intereſſe, ſi paſſa eſt moram in dotis reſtitutione, tit.1.q.45.num.30
Mulier prægnanti alimenta præſtantur ſecundum eius dignitatem, tit 4.q.18.nu.42
Mulieri & ruſtico non ſuccurritur in ijs, quæ tendunt ad conſeruandum iuris rigorem, tit.6.q.7.num.8
Mulieri læſæ ſuccurritur ex remedio l.2.C. de reſcinden. vend. ibid.num 9
Mulieri litiganti cum viro non eſt prouidendum de alimentis, ſi maritus probet adulterium, tit.7.q.41.num.14
Multa ſimul iuncta iuuãt, quæ ſingula nõ proſunt, tit.1.q.120.n.8
Munera prohibentur, non autẽ ſumptus neceſſarij, tit.4.q.22.n.13
Mutatio morum non præſumitur, tit.7.q.4.num.25
Mutiana cautio præſtatur a legatario, cui onus eſt negatiue iniũctum, tit.5.num.12.
Mutiana cautio non habet locum in contractibus, ibid.num.47
Mutiana cautio præſtatur, quando alimenta per contractum debentur ſub conditione negatiua, ibid.num.48
Mutuans nomine abſentis, non videtur donare, tit.6.q.1.nu.11
Mutuans in rei cõſeruationẽ, probare debet, quod pecunia ſit mutuata, & conuerſa in eam cauſam, eod.tit q.8.numero 10
Mutuans in refectionem nauis, tenetur probare, quod pecunia mutuata conuerſa ſit in eum vſum, vt alijs præferatur, titu.8. priu.34.numero 8
Mutuans in refectionem nauis, ſat ſi probet nauim egere refectione, ibid.num.9
Mutuans non obligat perſonam priuilegiatam, niſi probet pecuniam verſam eſſe in vtilitatem, ibid.num. 10
Mutuans ad emendũ rem, habet ſolã perſonalem actionem, & nõ præfertur alij habenti hypothecam, eod.tit.priu.48.num.4
Mutuans in refectionem rei, non habet hypothecam, niſi expreſſe dicatur, ibid.num.7
Mutuans in refectionem rei, tenetur probare, quod pecunia fuerit conſumpta in eum vſum, ibid.num.8
Mutuum factum cum onere alẽdi, vel annuũ quid ſoluendi, non valet, etiam ſi ſit ad tempus limitatum, tit.9.q.11.num.17
Mutus vel aliter imperfectus perdit feudum, & illud deuoluitur ad dominum, cum diſtinctione tamen, tit.1.q.58.num.1
Mutus vel aliter imperfectus a natura, non ſuccedit in feudo, ibid.nu.2

N

NAtta in conſil.387. in fine, reprobatur, titu.4. quæſtio.15. num.64
Natalium conditio attendi debet in dotando, tit.7.q.9.num.32
Nati & concepti poſt mortem teſtatoris veniunt ad legatum alimentorum factum filijs tertij alicuius, qui tunc nullos habebat, tit.8.priu.31.num.7
Nati & concepti poſt mortem teſtatoris ſuccedunt, quando teſtator vocauit naſcituros, ibid.num.5
Natura quemlibet arctat ad ſe alendum, tit.1.q.91.num.1
Natura eſt omnibus communis tam ſpurijs, quam legitimis, titu. 7.q.9.num.3
Naturam ſolam attendimus, quando de alimentis tractamus, eo. tit.q.2.num 4
Naturales filij hodie raro ſunt ſecũdum proprietatem ſermonis, tit.1.q 9.num.14
Naturales nihil differunt a legitimis inſpecta natura, eod.titu.q. 10.num.6
Naturales, & legitimi reguntur eo modo quoad naturam, eo.tit. quæſt.15.num.2
Naturales filij ſunt alendi a matre, ibid.num.7
Naturales ſecũdum naturam, nihil differunt a legitimis, ibidem, num.9
Naturales filij ſuccedunt auo materno ſicut matri, vbi quid in auo illuſtri, & quid de iure canonico, eod.tit.q.16.num.10
Naturales ita dilecti cenſentur a teſtatore, ſicut legitimi, titu.2. q 15.num.43
Naturales ſuccedunt matri, ſicut legitimi & naturales, ibid.n.49.
Naturales arguunt de inofficioſo teſtamentum matris, ibi.nu.50
Naturales ſuccedunt matri vna cum legitimis, ibid.num.51
Naturales obligationes non poſſunt tolli, tit.7.q.2.num.3
Naturales inter ſe reciproce ſuccedunt, & eodem modo, titu.9.q. 10 num.11
Naturali agenti ad portionem ſibi ab inteſtato delatam, debentur interim alimenta, tit.1.q.115 numero 5
Naturales debentur alimenta miſerationis gratia ex æquitate, nõ de rigore iuris, tit.7.q.12.num.5
Naturali negantur alimenta ex omnibus ijs cauſis, quibus legitimi poſſunt exhæredari, eod.tit.q.13.num.1
Naturali non debetur legitima, nec præteritus rumpit teſtamentum, ibid.num.2
Naturalia iura non poſſunt aboleri, tit.2.q.15.nume.44
Naturalia non poſſunt mutari iure ciuili, tit.8.priu.6.num.6
Naturalis filius etiam ciuili iure alendus eſt a patre, tit.1.q.9.n.3
Naturalis filius, non obſtante patris iuramento, debet ali, ibid. num.5
Naturalis filia dotanda eſt a patre, & ibi latè agitur, ibid.num.6
Naturalis filius proprie & ſtricte dicitur, qui ex concubina natus eſt in ſchemate vxoris, ibid.num.9
Naturalis filius ex concubina eſt magis odioſus iure canonico, quàm natus ex furtiuo coitu, ibid.num 16
Naturalis filius non dicitur, qui ſuſceptus eſt ex muliere, quæ in domo retinetur pro famula, ibid.num.17
Naturalis non dicitur filius ſuſceptus ex paupercula, quæ in domo ſeruit ad opera vilia, ibid. nu.18
Naturalis filius large dicitur, quicunque naſcitur ex ſoluto & ſoluta cum qua poſſet conſiſtere matrimonium, ibid.nu.20
Naturalis filius dicitur ex communi vſu loquendi, & ſecundum ius canonicũ quicunque ſuſcipitur ex ſoluta, & ſoluto, ibi.n.21
Naturalis, in materia fauorabili dicitur natus ex ſoluto, & ſoluta, ibid.num.22
Naturalis filius ſuccedit matri cum filijs legitimis, eod.tit.q.15. num.5
Naturalis non differt a legitimo quoad alimenta, eod.titu.q.115. num.3
Naturalis quibus in caſibus ſuccedere poſſit ex teſtamentum, vel ab inteſtato, ibid.num.6
Naturalis facto teſtamento habetur pro extraneo, ibid.num.7
Naturalis non eſt a patre nominandus in teſtamento, ibid.nu.8
Naturalis non rumpit teſtamentum, ſi prætereatur, ibid num.9.
Naturalis, qui agit tamquam legitimus, & naturalis, eſt interim alendus, ibid.num.15
Naturalis filius inſtitui poteſt in omnibus bonis, quando nõ extat legitima ſoboles, tit.2.q.15.num.45
Naturalis filius non poteſt habere vltra vnciam, ſtantibus legitimis, ibid.num.46
Naturalis quoad matrem habetur pro legitimo, titu.6. quæſt.8. numero 45
Naturalis conſequitur duas vncias in bonis patris inteſtati nullis extantibus legitimis, tit.7.q.10.num.3
Naturalis filius non ſuccedit patri ab inteſtato, quando extant filij legitimi, ibid num.2
Naturalis cui vncia relicta eſt a patre ſtantibus legitimis filijs, nõ debet alii a patre, ibid.num.4
Naturalis qui habet quintã ex lege Hiſpaniæ in bonis patris conſequitur ſupplementũ alimentorũ, ſi ea non ſufficit, ibi.nu.25
Naturalis, qui duas habuit vncias in bonis patris inteſtati non extantibus liberis, an etiam alimenta cõſequatur, eo.tit.q.11.n.1
Naturalis nihil conſequitur in bonis patris condito teſtamento, nec præteritus rumpit teſtamentum, ibid.num.16
Naturalis filius impugnat teſtamentum patris, ſi ſibi nõ reliquit alimenta, tit.8.priu 81.nu 4
Naturalis filius ſuccedit matri ab inteſtato in omnibus bonis, ibi. num.5
Naturalis filius ſuccedit vnà cum legitimis, ibid.nu.6
Naturalis quoad matrẽ habetur in omnibus pro legitimo, ibi.n 7
Naturalis filius, vel etiam ſpurius poſtea natus reuocat paternam donationem vſque ad alimentorum quantitatem, ibid. nu.12
Naturalis filius reuocat ex diſpoſitione l.ſi vnquam, donationem factam a matre, ibid.num.12
Naturalis imputat in ſortem fructus prædij ſibi obligati, donec ſoluatur aurei quadringenti pro alimentis relictis, ti.9.q 18.nu 2
Neceſſarius actus non regulatur ſecundum formam actus voluntarij, tit.8.priu.56.nu.36
Neceſſitas multa operatur contra iuris regulas, tit.1.q.44.nu.16
Neceſſitas. Relictum pro neceſſitatibus, intelligitur relictum pro alimentis, tit.1.q.5.nu.1
Neceſſitas nulla durior eſt fame, ibid.nu.2
Neceſſitas. Relicto vſufructu pro neceſſitate, aut indigentia, legatarius habebit ſola alimenta, ibid.nu.3
Neceſſitas dicitur, quando aliunde quis capere non poteſt, ibid. num.5
Neceſſitas licet non adfuerit, tamen alimenta pro tollenda neceſſitate conceſſa debentur, ibid.nu.8
Neceſſitas non excuſat eum, qui ſua culpa incidit in illam, titu.4. q.5.nu.15 & tit.9.q.43.num.49
Neceſſitas ignoſcitur, & qui actum facit ex neceſſitate, titu.4.q. 33 num.41

Neceſ-

INDEX.

Neceſſitas. Relictum pro ſuis neceſſitatib. peti poteſt, etiam nulla ſubſiſtente neceſſitate, tit. 1. q. 1. num. 42
Neceſſitas. Relictum pro neceſſitate debetur, etiam non ſubſiſtente neceſſitate, eod. tit. q. 5. num. 13
Neceſſitas quam quis ſibi impoſuit, non excuſat, tit. 6. q. 9. nu. 14
Neceſſitas. Nemo in neceſſitatib. liberalis extitit, eo. tit. q. 14. nu. 6
Neceſſitas ei eſt imputanda, qui fuit in culpa, tit. 7. q. 5. num. 6
Neceſſitas ei non prodeſt, qui ſua culpa incidit in illam, eod. titu. q. 15. num. 12
Neceſſitas facit licitum, quod alias eſt illicitum, eo. tit. q. 16. n. 43
Neceſſitas. Excuſatur, qui ex neceſſitate actum facit, tit. 8. priuil. 65. num. 52
Neceſſitas licet non excuſat in grauibus delictis, præbet tamen iuſtam cauſam minuendi pœnam, ibid. num. 53
Neceſſitas facit licitum, quod alias erat illicitum, tit. 9. q. 32. nu. 14
Neceſſitas continet impoſſibilitatem, ibid. num. 15
Neceſſitas nulla maior eſt fame, ibid. num. 16
Neceſſitate ceſſante, priuilegium quoque ceſſat cauſa neceſſitatis indultum, tit. 8. priu. 2. num. 18
Neceſſitate ductus, ſi actum facit, excuſatur, tit. 9. q. 44. nu. 12
Neceſſitatis cauſa conceſſum ceſſat, neceſſitate ceſſante, tit. 8. priu. 38. num. 28
Neceſſitatis tempore omnia ſunt communia, eod. tit. priu. 39. n. 5
Neceſſitatis cauſa quando aliquid conceditur, ceſſat ipſa, ceſſante neceſſitate, tit. 9. q. 29. num. 9
Neceſſitatis cauſa conceſſum non extenditur vltra quam ipſa neceſſitas extendatur, eod. tit. q. 32. num. 27
Neceſſitatis tempore omnia ſunt communia, tit. 2. q. 17. n. 9. idem q. 90. num. 3
Neceſſitatis tempore frumentum exteris venditum reuocari poteſt a ciuibus, eod. tit. q. 93. num. 14
Neceſſitatis cauſa conceſſum ceſſat, vbi ipſa ceſſat neceſſitas, titu. 2. q. 5. num. 6
Neceſſitatis cauſa conceſſum eatenus durat, quatenus ipſa durat neceſſitas, tit. 7. q. 6. nu. 19. idem q. 42. num. 4
Negans alimenta, videtur necare, tit. 1. q. 48. num. 5
Negans ſe eſſe talem, perdit beneficium, ne conueniatur vltra quã facere poſſit, eod. tit. q. 78. num. 28
Negatiua non eget probatione, quando negante eſt implendum, eod. tit. q. 48. num. 53
Negatiua probari debet ab allegante, ibid. num. 56
Negatiua vniuerſalis nullam recipit reſtrictionem, titu. 9. q. 35. numero 39
Negatiua in vno falſa, eſt in omnibus falſa, ibid. num. 41
Negatiua vniuerſalis nullam recipit reſtrictionem, eod. tit. quæſt. 37. num. 13
Negatiua potentius negat, quam affirmat affirmatiua, ibid. nu. 14
Negatiua vniuerſalis falſa in vno, eſt falſa in omnibus, ibid. nu. 15
Negatiuam probare tenetur, qui ſe fundat in illa, tit. 4. q. 15. nu. 46
Negatiuam allegans tenetur probare, eod. tit. q. 26. num 9
Negotia alterius gerens non præſumitur donare voluiſſe, titu. 6. q. 15. num 5
Negotiorum geſtor præſumitur impendere de pecunia domini, ibid. num. 1
Negotium inutiliter dicitur geſtum, quando gerens ſuccubuit, tit. 1. q. 121. num. 18
Negotium alienum vtiliter gerens, repetit quod impendit, tit. 3. q. 5. num. 2
Nemo plus iuris in alium transfert, quam ipſe habeat, tit. 2. q. 42. nume. 46
Nemo tenetur ſibi victum arctare, vt alimenta alijs præbeat, eod. tit. q. 97. num. 5
Nemo tenetur facere contra ſeipſum, eod. tit. q. 110. num. 3
Nemo tenetur alium iuuare contra ſeipſum, ibid. num. 4
Nemo dat quod non habet, tit. 4. q. 18. num. 65
Nemo debet commodũ reportare ex ſua malitia, tit. 7. q. 5. num. 7
Nemo tenetur propriæ ſaluti alienam præferre, eod. tit. q. 8. nu. 3
Nemo tenetur victum proprium arctare, vt alium alat, ibid. nu. 9
Nemo tenetur proprium victum arctare, vt alij ſubueniat, eod. tit. q. 14. num. 9
Nemo tenetur proprium ſibi victum arctare, vt alij prouideat, eo. tit. q. 28. num. 6
Nemo carnem ſuam odio habere debet, eod. tit. q. 30. nu. 7
Nemo præſumitur immemor ſalutis æternæ, tit. 8. priu. 30. nu. 7
Nemo debet moleſtari pro debito alterius, eo. tit. priu. 54. nume. 1
Nemo inuitus cogitur aliquid facere, eo. tit. priu. 56. num. 1
Nemo præſumitur velle ſuum iactare, tit. 9. q. 12. nu. 23
Nemo grauari debet propter alienam culpam, eod. tit. q. 26. n. 30
Nemo cogitur ſe conijcere in periculum, eod. tit. q. 28. nu. 3
Nemo plus iuris in alium transfert, quã ipſe habeat, eo. tit. q. 32. nu. 8
Nepos ſpurius ex filio legitimo non eſt odioſus legibus reſpectu aui, tit. 1. q. 12. nu. 6
Nepos ſpurius ex filio legitimo poteſt inſtitui tanquam extraneus, ibid. num. 12
Nepos ex filio ſpurio inſtitui poteſt, ſi non fiat contemplatione filij, ibid. num. 14
Nepos ſpurius ex filio legitimo, non poteſt ab auo conſequi vltra modum, l. fi. C. de natur. lib. etiam ſi ſit legitimatus, ibid. nu. 16
Nepos naturalis ex filio legitimo, non poteſt inſtitui ſecundum terminos l. fi. C. de natur. lib. ibid. nu. 17
Nepos venit appellatione filij in fauorabilibus, eod. tit. q. 13. nu. 2
Nepos legitimus & naturalis ex filio ſpurio, poteſt inſtitui ab auo ibid. num. 3
Nepos ſpurius ex filio ſpurio poteſt inſtitui ab auo, ſi non adſit legitima ſoboles, ibid. num. 9
Nepos. Statutum in filio, locum habet in nepote, eo. tit. q. 16. nu. 9
Nepos ſpurius ex damnabili coitu, ali debet ab auo materno in ſubſidium, ibid. num. 12
Nepos ingreditur locũ patris in ſucceſſione patrui, eo. ti. q. 28. n. 2
Nepos ex fratre excludit patruum defuncti, ibid. nu. 3
Nepos pendente lite cum patruo, eſt alendus, ibid. num. 6
Nepos non cogitur alere patruum, ibid. nu. 12
Nepos ex nuru ignominioſa ſuccedit auo, eod. tit. q. 38. nu. 36
Nepos acquirit auo, in cuius eſt poteſtate, eo. tit. q. 101. num. 1
Nepos alendus eſt a patre, non ab auo, ibid. nu. 6
Nepos comprehenditur appellatione filiorum, cum de eis fit mentio ab homine, tit. 2. q. 15. nu. 14
Nepos petit ab auo alimenta iudicis officio, tit. 3. q. 1. nu. 27
Nepos ex ſpurio filio non poteſt inſtitui contemplatione patris, tit. 5. q. 7. num. 25
Nepos venit appellatione filij in diſpoſitione fauorabili, titu. 9. quæſt. 36. num. 9
Nepos non venit filiorum appellatione, quando filij ſunt nominatim vocati, ibid. num. 14
Nepos non venit appellatione filij, quando agitur de nepote ex filio viuente, ibid. nu. 20
Nepos non venit appellatione filij, quando extant filij, qui ſunt nepotes patrui, ibid. nu. 13
Nepos appellatione filij non venit, quando diſpoſitio ſemel eſt ſortita effectum in filio, ibid. nu. 24
Nepos appellatione filij non venit, quando diſpoſitio poteſt in filio verificari, ibid. num. 25
Nepos non venit appellatione filij in diſpoſitione facta a tranſuerſali, ibid. num. 28
Nepos non natus tempore mortis teſtatoris, non venit, quando extant filij tunc nati, etiam ſi agatur de ſubſtitutione ſucceſſiua, ibid. nu. 31
Nepos multis in caſibus non venit appellatione filiorum, remiſſiue, ibid. num. 32
Nepos venit appellatione filijfamilias in ſtatuto diſponẽte, quod pater ſoluat condemnationem pro filiofamilias, ibi. nu. 40
Nepos venit appellatione filiorum, quando dictum eſt quod ſuccedat in ſtirpes, non in capita, vide tamen ibi, ibid. nu. 41
Nepos venit appellatione filiorum, quando dictum eſt in ſtirpes, non in capita, etiam ſi ille non eſſet ſucceſſurus ab inteſtato, ibid. num. 42
Nepos venit appellatione filij, quando teſtator eum conſueuerat nominare pro filio, ibid. num. 44
Nepos tunc venit appellatione filij ex vſu loquendi teſtatoris, ſi non extabit filius, alias ſecus, dic tamen vt ibi, ibid. nu. 45
Nepos venit appellatione filij, quando teſtator eum conſueuit nominare filium, etiam ſi extet filius, ibid. num. 46
Nepos venit appellatione filij, quando alias eſſet nullus, ibi. n. 50
Nepos venit appellatione filij, quando alias reſultaret aliquid abſurdum vel inhumanum, ibid. num. 51
Nepos venit appellatione filij, quando alias minus dilectus excluderet magis dilectum, ibid. nu. 52
Nepos appellatione filij naſcituri venit, vide tamen ibi, ibid n. 53
Nepos appellatione filij naſcituri venit ſi natus ſit tempore mortis teſtatoris, ſi diſpoſitio non habet tractum temporis in futurum, ſecus vero quando reſpicit futurum tempus, ibid. num. 54
Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando ſumus in materia filijs fauorabili, & ibi late, tit. 2. q. 15. num. 13
Nepotes non ſunt proprie filij, tit. 9. q. 36. num. 3
Nepotes non veniunt appellatione filiorum ſuorum, ibidem, numero 17
Nepotes appellatione filiorum non veniunt, quando ſeorſum teſtator de filijs diſpoſuit, & de nepotibus, ibid. nu. 18
Nepotes non nati, nec concepti tempore mortis teſtatoris, veniũt appellatione filiorum, quando diſpoſitio habet tractum ſucceſſiuum, ibid. num. 30
Nepotes veniunt filiorum appellatione, quando de voluntate teſtatoris conſtat ex coniecturis, ibid. nu. 34
Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando diſpoſitio eſt collata in futurum euentum, ibid nu 35
Nepotes nati poſt mortem teſtatoris, non veniunt appellatione filij, etiam quando alias venirent, ibid. nu. 55
Nepotes veniunt appellatione quorumcunque filiorum, ibi. n. 56

I N D E X.

Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando teſtator promiſcui loquebatur de filijs, & de nepotibus, ibid. num. 57

Nepoti ſpurio ex filio legitimo relinqui poteſt ab auo, titulo 1. quæſt. 12 num. 10.

Nepoti agenti ad hæreditatem aui, debentur alimenta a poſſeſſore, eod. tit. q. 111. num. 2

Nepoti agenti ad hæreditatem patris, debentur interim alimenta, ibid. nu. 30

Nepoti ex filio ſpurio relinqui poteſt contemplatione propria, tit. 5. q. 7. nu. 26

Nepoti ex filio genito per inceſtas nuptias nihil relinqui poteſt, ſecus ſi nuptiæ non erant inceſtæ, ibid. nu. 56

Neptis naturalis ex filio legitimo, non poteſt inſtitui ſecundum terminos l. fin. C. de natur. lib. tit. 1. q. 12. nu. 12

Nihil, dictio, eſt vniuerſalis negatiua, tit. 9. q. 35. nu. 40. idem, quæſt. 37. num. 12

Niſi, dictio, poſt negatiuam poſita, affirmat, tit. 1. q. 104. nu. 6

Niſi, dictio, ſignificat oppoſitum eius, cui immediate aduerſatur, ibid. nu. 7

Nobiles includuntur in relicti diſtributione, ſi magnum eſt, eod. tit. q. 93 num. 74

Nobili alimenta debentur delicata, nec veſci debet cibo ruſticorum, tit. 4. q. 18. num. 8

Nobili alimenta debentur etiam pro famulis ſecundum conditionem ſuam, ibid. num. 9

Nobili cum debentur alimenta, ea præſtanda ſunt etiam pro ſeruitore, eod. tit. q. 24. nu. 10

Nobili debentur alimenta etiam pro famulo, tit. 9. q. 59. nu. 4

Nobilis qui cepit mendicare, poteſt etiam ſine dedecore arare, tit. 7 q. 6. num. 14

Nobilibus peſte infectis digniora deſignantur hoſpitalia, tit. 1. quæſt. 95. num. 52

Nobilitatem perdens ob delictum, ſuſtinet tamen onera nobilibus impoſita, tit. 6. q. 18 nu. 23

Nomen debitoris venit in generali obligatione, tit. 1. q. 45. nu. 53

Nomina, quæ carent effectu, non ſunt in conſideratione, titu. 8. priu. 56 nu. 7

Nominatio conſtituit filium in quaſi poſſeſſione, quando fit in actu, qui ſoli conuenit filio, tit. 2. q. 112. nu. 10

Nominatio ducitur ab eo, quod rationabiliter deberet fieri, licet non ſit factum, tit. 9 q. 10. num 3

Notarius præſumitur ſapiens, tit. 2. q. 15. nu. 107

Notarius priuatus officio ob crimen falſi, non poteſt iterum creari notarius, tit. 8. priu. 65. nu. 56

Noua quæ emergunt, nouo indigent auxilio, tit. 7. q. 20 num. 18

Nouans transfundit nouum debitum in aliud, vel vnam obligationem in aliam, tit. 3. q. 1. nu. 70

Nouans actio habet omnia priuilegia nouatæ, ibid. nu. 71

Nouata actione priuilegia omnia tranſeunt in actionem nouantem, tit. 9 q. 21 num. 8

Nouatio cenſetur facta cum omnibus qualitatibus & priuilegijs, quæ competebant actioni nouatæ, tit. 1. q. 42. nu 60

Nouerca odio proſequi priuignum præſumitur, eod. tit. quæſt. 40. nume 2

Nouerca non eſt alenda ab hæredibus mariti, quando poteſt quartam conſequi in illius bonis, ibid. num. 5

Nouerca eſt loco matris, ibid. nu. 8

Nouerca. Matrimonium naturali iure eſt cum nouerca prohibitum, ſicut cum matre, ibid. num 9

Nouerca & priuignus deſinunt affines eſſe per mortem mariti, vt patris reſpectiue, ibid. nu 10

Nouerca non ligatur ſtatuto de cauſis inter affines compromittendis, quando maritus deceſſit, ibid. nu. 11

Nouerca ſi in viduitate perſeuerat, videtur dotari in matrimonio, ibid. num 12

Nouerca de fructibus dotis tenetur alere filios ſui viri, ſi deductis prius alimentis ſuis, ſecundi, & filiorum ex eo, aliquid ſupereſt, eod. tit. q. 41. nu. 10

Nouerca facile diſſentit a priuigno, tit. 2. q. 15. nu. 28

Nouerca præſumitur odio proſequi priuignum, tit 4. q. 14. num. 4

Nouerca poteſt extra domum petere alimenta, licet relicta ſub conditione, ſi non diuerteret a priuigno, eod. tit. q. 15. num. 15

Nouercæ eadem reuerentia exhibenda quæ eſt matri, tit. 1. quæſt. 40. num. 6

Noxa caput ſequitur, eod. tit. q. 58 nu. 30

Nullitas non poteſt allegari, niſi ab eo, in cuius fauorem actus eſt nullus, tit. 8. priu. 54. nu. 81

Nullitatem teſtamenti objiciens, quod non fuerunt adhibiti teſtes Mantuani, probare debet, quod adhiberi poſſent, tit. 9. q. 28. num. 12

Nullitatem exequutionis allegans, tenetur ſoluere debitum, eod. tit. q. 32. nu. 50

Nullum a principio, non conualeſcit tractu temporis, tit. 7. quæſt. 20. numero 8

Nuptiæ ſecundæ ſunt admiſſæ a lege, non reprobatæ, eodem tit. q. 25. num. 13

Nuptiæ tertiæ non magis diſplicent, quam ſecundæ, ibid. num. 18

Nuptiæ etiam octauæ ſunt permiſſæ, ibid num. 19

Nuptiæ ſecundæ triſtitiam afferunt animæ mariti, tit. 9. q. 30. n. 16

Nuptiæ ſecundæ duplici ratione prohibentur, ibid. nu. 38

Nuptias ſecundas contrahere, vel inhoneſte viuere, paria ſunt, quoad filij educationem, tit. 4. q. 13. nu. 22

Nurus habetur loco filiæ, tit. 1. q 38 nu. 4

Nurus appellatione venit etiam pronurus, ibid. num. 41

Nurus alit ſocerum de fructibus dotis ſibi reſtitutæ, eodem titu. quæſt 39 nu. 1

Nurus tenetur alere filios mariti ex prima vxore, tit. 4. q. 12. nu. 2

Nutrix qui debet, ei alimenta præſtanda ſunt, tit. 2. q. 2. nu. 18

Nutrix venit appellatione matris, tit. 1. q. 14. nu. 3

O

Obligari nemo poteſt ſibi ipſi, tit. 3. q. 1. num 3

Obligatio alendi oritur a charitate ſanguinis, non a patria poteſtate, tit. 1 q 1 nu. 22

Obligatio naturalis fortior eſt ciuili, eod. tit. q. 106. nu. 8

Obligatio non datur ſine contractu vel quaſi, delicto vel quaſi, tit. 3. q. 1. num 11

Obligatio eſt mater actionis, ibid. nu 12

Obligatio ad intereſſe ſuccedit loco obligationis facti, quando factum non poteſt præſtari, tit. 4. q. 25. nu. 24

Obligatio non variatur ex perſona hæredum, eod. tit. q. 29 nu. 40

Obligatio ſemel extincta, non reuiuiſcit, tit. 5. q 1. nu. 64

Obligatio non oritur ſine conſenſu, tit 6. q. 7. num. 3

Obligatio non variatur ex perſona hæredum, eo tit. q. 8. nu. 8

Obligatio omnis tranſit ad hæredes, licet de eis non ſit dictum, eod. tit q 22. nu. 6

Obligatio non cadit inter patrem & filium, tit. 8 priu. 6. nu. 5

Obligatio rem tradi, eſt indiuidua, tit. 9 q. 14. nu 8

Obligatio alendi reſpectu creditoris eſt perſonalis, ibid. nu. 12

Obligatio rem tradi diuiditur inter plures hæredes mortuo promiſſore, ibid. nu. 13

Obligatio rem tradi, eſt indiuidua, ſed inter hæredes diuiditur, ibid num. 20

Obligatio ſolidi non cenſetur inducta, niſi expreſſe dictum ſit, ibid num. 24

Obligatio bonorum facta pro principali, trahitur ad vſuras, eod. tit quæſt. 31. nu 14

Obligatio facta pro dote extenditur ad alimẽta dotalia, ibid. n. 38

Obligatio non variatur ex qualitate hæredum, eod. tit. quęſt. 43. nume 24

Obligatio tacita bonorum inducta a lege, intelligitur quoad eos qui poſſent expreſſe bona obligare, eod. tit. q. 44. num. 26

Obligationes perſonales, quibus iator tenetur, duæ ſunt, & duplici tempore oriuntur, tit. 8. priu. 49. nu. 17

Obligationes factæ ab emptore reſoluuntur quando venditor ex præcedenti pacto rem recuperat, tit. 9 q. 41. nu 7

Obligationis conditio non variatur mutatione perſonæ, titu. 1. quæſt. 42. nu. 18

Obligationis qualitas non variatur ex perſona hæredis, titu. 9. quæſt. 14. num. 15

Obligatus ad factum non ſoluit intereſſe, quando per illum ſtat, cui erat implendum, tit. 4. q. 25. nu. 26

Obligatus ad factum præſtat intereſſe, quando fuit in mora, ibid. numero 17

Obſequia qui recipit in domo, tenetur ſeruientem alere, titu. 1. q. 108. num. 1

Obſes videtur pignori datus, uel tanquam in ſeruitutem, titu. 6. q 1. num. 29

Obſidem dare eſt ſpecies ſeruitutis, tit. 1. q. 69 nu. 3

Obſides aluntur ab illis, qui eos dederũt, vbi tamen vide, ibi. nu. 2

Obſides teſtari non poſſunt, & habentur tanquam ſerui, ibid. nu. 5

Obſidi præſtans alimenta, repetit ab eo, tit. 6. q 1. nu. 28

Obſidi, qui alimenta præſtitit, repetit a recipiente, cui obſes inſeruiebat, ibid. nu. 31

Obſidibus alimenta præſtantur tanquam liberis, non tanquam ſeruis, tit. 4. q 13. nu. 32

Obſidis datio non valet ſine obſidis conſenſu & iuramento, tit. 1. q. 69. nu 4

Occidat quis, vel mortis cauſam præbeat, nihil intereſt, eod. titu. quæſt. 54. nu. 15

Occidens patrem ſpiritualem non minus punitur, quàm occidens naturalem, eo tit. q. 11. nu. 10

Occidere licet eum, qui alloquitur vxorem alicuius contra trinã illius monitionem, tit. 7. q. 16 nu 79

Odioſus teſtatori in dubio non videtur inuocatus, ti. 9. q. 30. n. 27

Officiales qui milites per territorium mittunt, expenſis ruſticorũ puniuntur, tit. 1. q. 65. nu. 4

Offi-

INDEX.

Officiali diſcedenti ſoluenda eſt impenſa itineris, etiam ſi non domum redeat, ſi tamen non progrediatur longiorem ad locum, eo.ti.q.67.nu.4

Officiali exeunti prouinciam non debentur expenſæ victus, eod. ti.q.68. nu.3

Officiali ſua culpa remoto ab officio debetur ſalarium pro tempore quo ſeruiuit, ti.7.q.43.nu.7

Officialis infirmus alendus eſt a prætore, ti.1.q.33.nu 48

Officialis conductus a Poteſtate alit ſeipſum, eo.tit.q.67.num.3. & vide, nu.2

Officialis pro acceſſu, & receſſu alendus eſt a poteſtate, ibi nu.5

Officiali, qui nō domum, ſed alium ad locum vadit, petere poteſt pecuniam, non res pro impenſa, ibid.nu.6

Officialibus, qui gratis ſeruiunt, prætor medicinas præſtat, ſi impenſa non eſt magna, ti.4.q.3.nu.7

Officio iudicis qui tenetur, dicitur realiter obligatus, tit.1.quæſt. 49 num 7

Officio iudicis quod debetur, quaſi debitum appellatur, titu.3. q.1.num.19

Officio iudicis petuntur alimenta debita ſoluto matrimonio, eod. ti.q.2. nu.16

Officium iudicis tranſit ad hæredes, ti.1.q.24.nu.9

Officium iudicis triginta annis præſcribitur, eo.ti.q.24.nu 93

Officium iudicis mercenarium expirat ſublato principali, eod.ti. q.43.num.10

Officium iudicis datur contra ſingularem ſucceſſorē, quando ſubſiſtit æquitas, eo.ti.q 46 nu.6

Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, eo.ti.q.62.nu.2

Officium iudicis pro alimentis non datur contra hæredes, niſi ſubſiſtente eadem æquitate, eo.ti q.104.nu.8

Officium iudicis pro alimentis conſequendis non datur ei, qui habet aliunde, eo ti q.108.nu 4

Officium iudicis pro alimentis non datur ei, qui habet aliunde, eo.ti.q.112.nu.31

Officium iudicis ſuccedit loco manus regiæ, ti 3.q.1.num.6

Officium iudicis datur patri contra filium loco actionis, ibi.nu.7

Officium iudicis deficiente actione datur vbicunque ſuggerit æquitas, ibid.nu.15

Officium iudicis deſcendit ab æquitate, tanquam a matre, ibidem num.16

Officium competit ex mera æquitate, ibid.nu.17

Officium iudicis præſuppouit improprium obligationem, non autem veram, ibi.nu.18

Officium iudicis, non actio datur vxori pro alimentis conſequendis a marito, ti.3.q.2.nu.7

Officium iudicis nobile ſuccedit loco deficientis actionis, ibid. nume.23

Officium iudicis competit ei, cui a lege debentur alimenta, eod. ti.q.3.num.5

Officium iudicis datur pro legato in piam cauſam, ibi. nu.21.

Officium iudicis datur, quādo verba legis diriguntur ad iudicem, ibid.num.22

Officium iudicis ei ſoli datur, qui eſt omni actione deſtitutus, ibi. nume.24

Officium iudicis competit etiam pro legato alimentorum, eo tit. q.4 num.11

Officium ſolum, & non alia actio datur pro alimentis ſeruo, vel incapaci relicto, ibid.nu.12

Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, eo.tit.q.7.nu.3

Officium iudicis implorari poteſt, ſi hæres contumaciatur in præſtandis alimentis, eo.ti.q.9.nu.24

Officium iudicis competit, quandocunque ſuggerit actio, titu.5. q.1.num.53

Officium iudicis habet æquitatem pro matre, ibi.nu.54

Officium iudicis ei ſoli competit, cui per actionem non eſt ſuccurſum, ibid.nu.55

Officium iudicis inducitur, quando lex noua diſponit ſuper acceſſorijs, tit.6.q.5. nu.30

Officium iudicis non datur, ſed actio, quando lex noua diſponit ſuper principali, ibid. nu.31

Officium iudicis mercenarium tollitur actione ſublata, ibi.n.48

Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, ti.6.q.8.num.92. idem, q.14 nu.3

Officium iudicis datur emptori pro rata ſoluti pretij ad conſequēdam partem fructuum, ti.7.q 17.nu.8

Officium iudicis non prodeſt non petenti, etiam ſi verba ſint præciſa, & neceſſitatiua, eo.ti.q.19.nu.13

Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, eo.tit.quæſtio.37. nume.55

Officium iudicis competit, quod ex re mea quis factus eſt locupletior, tit.9.q 32.nu.58

Officium iudicis competit, quando actio defecit, ibid.nu.59

Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, eod. tit quæſt.39. numero 15

Olim, dictio, intelligitur de præterito, ſed & de præſenti, ut actus ſuſtineatur, eo.tit q.36.nu.49

Omiſſum creditur quod cum facile exprimi poſſet, non fuit expreſſum, tit.7.q.12.nu.13

Omiſſum in contractibus habetur pro omiſſo, eod tit.q 19.nu.6

Omiſſum habetur pro omiſſo, quando facile potuiſſet exprimi, eod titu q.23.nu.11

Omiſſum in contractibus habetur pro omiſſo, tit.8 q 76.num.1.

Omiſſum non dicitur id, in quo eadem militat actio, quæ in expreſſo, tit.9.q.44.nu.35

Onera matrimonij eſſe ibi debent, vbi eſt dos, titu.1.q.38.num.6

Onera non ſunt multiplicanda, eo.tit.q.55.nu.4

Onera matrimonij vltra alimentorum onera multa ſunt, tit.7.q. 18.num.23

Onere ſublato, ceſſat commodum, tit.1.q.33 nu 22

Onere ſublato ceſſat commodum, quando grauamen eſt cauſa cōmodi, eo tit q.42.nu.32

Onere ceſſante, ipſum quoque emolumentum ceſſare debet, propter quod onus fuit iniunctum, tit.5.q.4.nu.22

Onere deficiente ceſſat præſtatio, quæ fit pp onus, tit.7.q.33.nu.7

Onere ceſſante ceſſat legatum factum intuitu oneris, tit.8.priuil. 23.num.2

Onus reale tranſit in quemcunque etiam ſingularem ſucceſſorē, tit.1 q 26.nu 2

Onus ſentire debet, qui ſentit commodum, eod.tit.q.33.nume.2

Onus regulat impoſitionem, ibid.nu.21

Onus agnoſcere tenetur quicunque acceptat honorem, eod titu. q.44 nu.17

Onus iniunctum declarat mentem teſtatoris, tit.2.q.5.nu.8

Onus annexum cogitur acceptare quicunque vult commodum, tit.4.q 15.nu.2

Onus quando iniungitur legato finitur cum ipſo legato, titu.3.q. 1.nume.19.

Onus annexum legato recuſari non poteſt, etiam ſi excedat valorem legati, ibid nu.23

Onus ſicuti determinatur ſecundum commodum, ita commodū determinatur ſecundum onus, eod.tit.q.5.nu.3

Onus quando ceſſat, ipſa quoque ceſſat præſtatio, quæ fit ratione oneris, ibid.nu 6

Onus ratione rei iniunctum regulatur ſecundum ipſam rem, titu. 7.q.31.nu.11

Onus ceſſat oneris cauſa ceſſante, eod tit.q.33.nu.3

Onus iniunctum vni ex hæredibus, non ſoluitur ab alio, cui portio accreuit, tit.8 priu.15.nu.4

Onus in dubio videtur eſſe cauſa legati, eo.tit.priu.13.nu.6

Onus præſumitur cauſa legati alimentorum, quando reſpicit fauorem filiorum, ibid.nu.8

Onus habitandi cum filijs impoſitum nouercæ, non præſumitur adiectum fauore filiorum, ibid nu.9

Onus iniunctum per viam conditionis cenſetur in fauorem alterius, quam legatarij appoſitum, ibid.nu.10

Onus iniunctum legato, ſi non æquiualet legato, non cenſetur eſſe cauſa legati, eo.tit priu.24 nu.7

Onus iniunctū ſub conditione præſumitur cauſa legati, ibid.n.8

Onus quando eſt rei iniunctum, tollitur rem cedendo, ſecus quando iniungitur perſonæ, tit.9.q.13.nu.20

Onus ex diſpoſitione contrahentium non remittitur rem remittendo ibid.nu.21

Onus ceſſat, cauſa oneris ceſſante, tit.eod.q.43.nu.18

Onus regulatur ſecundum commodum, quod eſt oneris cauſa, ibid.num.13.

Onus regulatur ſecundum honorem annexū, eod.tit.q.44.nu.45.

Opera qui præſtat in domo, recipit alimenta, tit.1.q.85.nu.1

Opera, quando præſtari non poſſunt, tunc in ſubſidium petitur æſtimatio, tit.4.q.3.nu 13

Opera qui vtitur, alimentis tenetur illum alere, tit.9.q.27.nu.15

Operandi neceſſitas remiſſa videtur, quando teſtator legat alimēta, tit.4.q.29.num.50

Operari tenetur alimentarius ad commodum alentis, quandocunque alimenta debentur a lege, ibid.nu.45

Operari tenetur alimentarius ad illius commodum, qui præſtat alimenta, ibid.nu 1

Operari tenetur alimentarius in domo faciendo coquinam, & alia ſimilia, ibid.nu.55

Operari tenetur quicunq; ab aliquo recipit alimēta, ti.6.q.14.n.15

Operari licet diebus feſtiuis, vbi quis fame laborat, titu. 8.priu.2. numero 13

Operari tenetur is, cui alimenta in domo relicta ſunt, eod. tit. priuileg.53.nu.12

Operarius conductus ad faciendum opus aliquod, ſeipſum alit, tit. 1.q.66.num.1

Operarius conſequitur alimenta, quando viget conſuetudo, ibid. numero 2

Operarius, qui ſeruit ſine ſalario, eſt alendus a domino, ibid.nu.4

Operarius

I N D E X.

Operarius non obligatus,ſed ex liberalitate promittẽs recipit alimenta,ibid.num 8

Operarius non habens aliunde,licet præſter operas ex cauſa remu nerationis,eſt alendus a domino, ibid.nu.9

Operarius tenetur cum proprijs inſtrumentis operari, ibi,nu.10

Operarius non tenetur de nocte operari fabriles operas, titu.4.q. 23.num.66

Operarum mentio in dubio intelligitur de officialib, ibi,nu.58

Operas promittens liber homo non obligatur,etiam ſi iurauerit, ibid,nu.8

Operas fuiſſe præſtitas,an probet priuignus, ti.6.q.11.nu.44

Operæ promiſſæ an poſſint cedi,ti.4.q.23.nu.30

Operæ vnius diuerſæ ſunt ab operis alterius,eo,ti.q.24.nu.4

Operæ obſequiales ſemper ab alimentario præſtantur, quando alimenta relicta ſunt in domo, eo,ti.q.39.nu.53

Operæ officiales dicuntur adeſſe,comitari cantu, & ſono oblectare,& ſimilia. ibid.nu.56

Operæ artificiales ſunt piſtoriæ,textoriæ,lanificæ, & ſimiles,ibid. nume.57

Operæ officiales cedi non poſſunt,ibi,nu.59

Operæ fabriles cedi poſſunt inuito operario, ibi,nu.60

Operæ officiales quando delegantur,liberatur delegans ope exceptionis,ibid,nu.63

Operæ æſtimantur quanti vitricus fuiſſet conducturus illas operas,eo,tit,q.11.nu.39

Operæ an æquiualeant alimentis, committitur arbitrio iudicis, ibid.nu.42

Operæ artificis plus æſtimãtur,quàm alterius perſonæ,ibi,nu.43

Operæ famulorum cedi poſſunt,ti.8.priu.55.nu.10

Operæ cedunt rei, & ad eum pertinent, cuius eſt res,titu.9.q.10. numero 11

Operæ pupillæ æſtimantur quanti tutor factus eſt locupletior, nõ quanti potuiſſet locare,eo,ti,q.39.nu.17

Opinio non attenditur,ſed veritas,ti.8.priu.1.nu.16

Oppoſitum idem operatur in oppoſito, quod propoſitũ in propoſito,ti.6.q.3.nu.58.idem,q.8.nu.40.& ti.8.prim.56.nu.72

Orationes ſeparatæ quæ dicantur,ti.4.q.26.num.18

Ordinans non tenetur ad alimenta ordinati, niſi in ſubſidium,ti. 7.q.37.nu.6

Ordinans ideo alit ordinatum,ne in opprobrium ordinis mendicare cogatur, ibi.nu.8

Ordinans eſt in culpa,quando non inueſtigauit de facultatibus ordinandi, ibid.nu.41

Ordinans non tenetur alere ordinatum, quando de alterius mandato ordinauit, ibid.nu.51

Ordinãns non alit ordinatum,etiam in ſubſidium, quando id fecit de mandato, ibi,nu.54

Ordinans de mandato alterius tenetur alere ordinatum, quando mandatum non exprimit certas perſonas, ibi. nu.57

Ordinans tenetur alere ordinatum ſibi ſubditum, quando alias fame periret,etiamſi alias ipſe non teneatur,ibi,nu.59

Ordinans non alit ordinatum,quando illi prouiſum eſt de beneficio etiam ab alio Epiſcopo,ibi.nu.65

Ordinans ſupplet alimenta ordinati,qui ex beneficio non tantum percipit quod ſufficiat ad alimenta,ibi,num.68

Ordinanti,non exequenti actus tribuitur, ti.7.q.37.nu.52

Ordinato Epiſcopus præſtat alimenta ſecundò illius dignitatem, ti.4.q.18,nu,52

Ordinatum alit quicunque inſtigauit illum ordinari, tit. 7. quæſt. 37.num.61

Ordinatus ali debet ab Epiſcopo ordinante,ſi non habet aliunde, ti.1.q.60.num.12

Ordinatus alendus eſt ab eo, qui illum inſtigauit ad ſuſcipiẽdum ordines,ſi eſt pauper, ibi.nu.14

Ordinatus conſequitur ab Epiſcopo ordinante alimenta præteriti temporis, quando pro eis accepit pecuniam mutuo, titu.5.quæſtio.1.num.49

Ordinatus non alitur ab ordinante,quando ipſe habet aliunde,titu.7.q.37.nu.1

Ordinatus videtur quis ad patrimonij titulum,quoad eximendum ordinantem ab onere alendi, ibi.nu.2

Ordinatus dicitur habere aliunde,quando patrem habet diuitem, ibid num.3

Ordinatus non alitur ab ordinante, quando tempore collati ordinis affirmauerat ſe diuitem, ibid.num.33

Ordinatus renunciare non poteſt beneficio, quod alatur ab ordinante,ibid,nu.46

Ordinatus alendus eſt ex beneficio, cuius fructus ad alium pertinent, ibid.nu.66

Ordinatus alitur ab ordinante, quando habet beneficium in ſpe, vt quia habet literas expectatiuas, ibid.nu.67

Ordo verborum deſignat ordinem intellectus, ti.5.q.4.nu.17

Originarij in tutela præferuntur cæteris, ti.1.q.93.nu.11

Oſcula & colloquia ſunt Veneris præludia,ti.7.q.16.nu.36

P

Pacta ſunt ſeruanda,& nulla maior eſt iuſtitia, titu.7.quæſtio. 18.num.12

Pacta appoſita dicuntur pars contractus,ibid.nu 22

Pacta contra naturam & accidentiam contractus ſunt valida,non quæ contra ſubſtantiam,tit.9.q.22.nu.54

Pacto renunciare poteſt filius alimentis, quando recipit portionẽ ſuam,tit.7.q.5.no 3

Pacto multa veniunt, quæ ex natura contractus non venirent, eo,tit q 18.nu 15

Pactum nudum actionem non producit,tit.1.q.32.nu.36

Pactum nudum producit actionem,quando promittitur id,quod ex diſpoſitione legis erat debitum,ibid nu.37

Pactum continens idem, quod ius commune, eſt validum; ibidem num.38

Pactum vnius non præiudicat ſeu nocet vni,vel alij, eo.titu.q.38. nu.81.& tit.2.q.7.nu 9.& tit 9.q 42.nu.15

Pactum,per quod vxori viduæ loco alimentorum aliquid permittitur,donec dos ſoluatur,non valet,tit.1.q.45.nu 15

Pactum, Quicquid iure communi debetur,poteſt in pactum deduci,ibid,nu.76

Pactum tranſit ad hæredem,etiam ſi non ſit in inſtrumento nominatum,tit.6 q.22.nu.4

Pactum operari aliquid debet vltra ius commune,tit.7.q 9.nu.22

Pactum quod ſocer vel vxor ſeipſos alant,non valent, niſi penes ſe retineant dotem,eo,tit.q.18.nu 5

Pactum valet contra naturam contractus,ſed non contra ſubſtantiam,ibid.nu.20

Pactum dicitur de ſubſtantia contractus, quando ſi non exprimatur,contractus remanet nullus,ibid.nu.21

Pactum contra ius ciuile,ſeu ius poſitiuum,eſt validum, ibi.n.26

Pactum ne ſit fruſtratorium,derogat iuri communi,ibid,nu.27

Pactum nudum nullam producit actionem, etiam ſi ſit iuratum, tit.8.priu.5.nu.1.

Pactum nudum,quod dicatur,ibid.nu.2.& 4.

Pactum nudum fauore alimentorum producit actionem,ibid.n.3

Pactum nudum producit actionem, quando interponitur ſuper eo,quod iure communi erat debitum,ibid nu.4

Pactum nudum a verbis,ſed veſtitum a cauſa,producit actionem iure canonico inſpecto,ibid nu.7

Pactum vel ſtatutum continens idem,quod ius commune, an aliquid operetur,præter ius commune, ibid.nu.8

Pactum,quod pater non tenetur alere filiũ,eo,tit priu.56.nu.20

Pactum de non ſuccedendo,confirmatur iuramento,ibid nu.48

Pactum non retractatur etiam ſi veniat ad caſum, a quo non potuiſſet incipere,eo tit.priu.25.nu.1

Pactum factum cum defuncto extenditur ad hæredẽ, ibid.nu.27

Pactum non valet inducens votum captandæ mortis,tit 9 quæſt. 11.num.1

Pactum de hæreditate viuentis valet, quando eſt de certis rebus, & non per viam ſucceſſionis,ibid,nu.4

Pactum de ſuccedendo,eſt validum, quando venit in conſequentiam alterius licit contractus,ibid.nu.5

Pactum quod mulieri viduæ non imputentur in ſortem fructus percepti ex re obligata pro dote,non valet,eo.tit.q.18.nu.7

§.ſed hodie,Inſtit.de pat pot declaratur,tit.1.q 2.nu.7

§.conſideremus, in Auth. de triente & ſemiſ quomodo intelligatur,tit.7.q.12 nu.11

§ diſcretis,in Auth.quib.mod.nat effi.ſui,ibid nu.11

§.ſin in Auth.de reſtit.& ea,quæ parit,quomodo intelligatur,eo. tit.q 24.nu.21

Paraphernalia bona dicuntur, quæ vxor ſecum ducit ad domum mariti,præter dotem,tit.1.q.13.nu.16

Parentes vtriuſque ſexus habent priuilegium, ne conueniantur vltra quam facere poſſint,eo.tit.q.78.nu 4

Parentes eo modo ſuccedunt filijs illegitimis, quo ipſi filij ſuccedunt parentibus,tit 5 q.18.nu 54

Parentibus pares vices reddere nemo poteſt,tit.1.q.94.nu.13

Parentum commune eſt votum quod ſua bona vadant ad filios, tit.1.q.97.nu 2

Parentum æqualis eſt pietas in filios,eo,tit.q 106 nu.4

Paria ſunt vitium non habere, vel habere inutilem, titu.1.quæſt. 44.num.67

Paria ſunt,dicere,lego Titio cum Mæuio, vel lego Titio, & Mæuio,tit 2 q.15.nu 205

Paria ſunt,rem habere,vel actionem ad rem,tit.6.q.3.nu.71

Paria ſunt,non habere,vel habere inutile,tit 7.q.39.nu.10

Paria ſunt, fructus in ſortem non imputari, vel vſuram concedi, tit.9.q.18.nu 5

Paria ſunt,quod hæres in re certa non habeat hæredem vniuerſalem,vel priuetur,eo,tit.q.25.nu.34

Paria ſunt,ſubſtitutum non extare,vel datũ repudiare,ibid.nu.72

Paria

INDEX.

Paria ſunt, ſententiam non eſſe latam, vel appellatione ſuſpenſam eſſe, eod. tit. q. 31. num. 72
Paria ſunt, pendente appellatione, vel durare tempus ad appellandum, ibid. num. 74
Parricidium fortius committitur occidendo patrem ſpiritualem, quàm carnalem, tit. 1. q. 98. nu. 4
Parricidium pater non committit, quando occidit filium, quem ex cauſa poterat exhæredare, tit. 7. q. 1. nu. 2
Parochiani alunt curatum, quando Eccleſia eſt pauper, titu. 1. quæſt. 60. num. 2
Parochiani non alunt curatum pauperem, qui poteſt ex laudabili arte victum quærere, ibid. num. 5
Parochianus cogit parochianos ad offerendum ſibi pro victu, tit. 7. q. 9. num. 17
Pars vna ſcripturæ, declarat aliam, tit. 2. quæſt. 1. num. 17 & tit. 5. quæſt. 3. num. 45
Pars continetur in toto, tit. 7. q. 31. nu. 69
Partis quo ad partem ratio, eadem eſt totius quo ad totum, titu. 1. q. 43. nu. 39. & tit. 2. q. 15. nu. 135. & ti. 6. q. 14. nu. 22. ti. 7. q. 17. nu. 6. & tit. 8 priu. 60. nu. 13 & tit. 9. q. 5. nu. 17
Participium præſentis temporis importat latæ ſententiæ canonem, & requirit declarationem, tit 8. priu 64. nu. 6
Partus mulieris condemnatæ alitur de publico, quando mater nõ habet, tit. 1. q. 81. nu. 3
Parum & nihil æquiparantur, tit. 2 q. 15. num. 144. & titu. 6. q. 8. nume. 33
Paſcua interdici poſſunt forenſibus, quando non ſufficiunt pro indigenis, tit. 7. q. 8. nu. 6
Paſcua qui locauit, vel fœnum vendidit in alimoniam animaliũ, habet tacitam hypothecam cum priuilegio prælationis in animalibus, tit. 8. priu. 62. nu. 19
Pater tenetur alere filium, tit. 1. q. 2. nu. 1
Pater negando alimenta filio, efficitur anathema, ibid. nu. 3
Pater ne filio alat, ſtatuto diſponi non poteſt, vbi late, ibid. nu. 5
Pater ne filium alat, pacto induci non poteſt, ibid. nu. 8
Pater etiam cum iuramento non poteſt priuare filium alimentis, ibid. num 18
Pater tenetur alere filium emancipatum, ibid. num. 20
Pater adoptiuus tenetur alere filium adoptatum, eod. tit. q. 2. n. 6
Pater adoptiuus non tenetur legitimam filio adoptato relinquere, ibid. num. 8
Pater occidere poteſt filium bannitum. Contra tamen, eod. titu. q. 3. num. 1. & 9
Pater propter bannum priuatur iure naturæ, ibid. nu. 3
Pater tenetur alere filium bannitum, ibid. nu. 7
Pater alit filium, etiam ſtante ſtatuto, quod bannito nemo ſubueniat, ibid. nu. 8
Pater ne alat bannitum filium, ſtatuto fieri non poteſt, ibid. nu. 17
Pater hæreticus, iudæus, vel infidelis tenetur alere filiam orthodoxam, eod. tit. q. 4. num. 2
Pater non ſubtrahit alimenta filio ſub prætextu religionis, ibid. numero 2
Pater iudæus tenetur dotare filiam, quæ conuerſa eſt ad catholicam fidem, ibid. nu. 3
Pater ſciens filiam nupſiſſe, & tacens, videtur conſentire, eod. tit. q. 6. nu. 18
Pater tenetur dotare filiam, quæ poſt annum 25. nupſit indigno, ibid. num. 24
Pater tenetur dotare filiam quæ poſt annum, quo nupſit patre inſcio, ſi expectauit tempus congruum ſecundum patriæ morem, ibid. nu. 25
Pater tenetur alere filiam, quæ indigno nupſit, ſi neque ipſa, neque vir habeat aliunde, ibid. nu. 26
Pater tenetur alere filium, qui factus monachus exiuit monaſterium, eod. tit. q. 7. num 4
Pater diſponere non poteſt quod naturalis filius non alatur, eod. tit. q. 9. num. 2
Pater non tenetur alere filiam naturalem, contra tamen, ibidem, numero 1. & 7
Pater ſpiritualis non ſuccedit filio, nec econtra, eo. tit. q. 11. nu. 2
Pater ſpiritualis non tenetur alere filium, vbi de veritate. ibi. n. 5
Pater qui tenuit ad ſacrum chriſma, alit filium, ibid. nu. 6
Pater ſpiritualis eſt plus diligendus & honorandus quàm carnalis, ibid. num. 9
Pater ſpiritualis non accuſatur, non vocatur in ius ſine venia, recuſatur ſuſpectus, non eſt teſtis idoneus, tenetur ſolum in quantum facere poteſt, ibid. num. 11
Pater ſpiritualis in ſucceſſione excludit fiſcum, ibid. num. 20
Pater tenetur cum matre alere intra triennium filium illegitimum, eo. tit. q. 13. num. 10
Pater vendit filium, vt ſe redimat a famis neceſſitate, eod. titu. quæſt. 17. num. 8
Pater emancipando exercet pietatem erga filium, ibid. num. 14
Pater emancipando exercet liberalitatem, ibid. nu. 15
Pater non deſinit eſſe pater, licet impius ſit, & legum cõtemptor, ibid. num. 19
Pater non debet a filio ali, quando ita data ſunt bona filio, ne patrem alat, ibid. nu. 26
Pater iudæus non habet in poteſtate filium pariter Iudæum, eod. tit. q. 18 nu. 6
Pater fidelis non alit filium hæreticum, eo. tit. q. 19 nu. 2
Pater excommunicatus ali debet a filio, ibid. num. 23
Pater & filius iudicantur ad paria, ibid. nu. 18
Pater ali debet a filio ſpurio, vbi quid in naturali, eod. tit. quæſt. 20. numero 6
Pater in teſtamento ordinare non poteſt, quod filius etiam ſpurius non alatur, eo. tit q. 23. nu. 15
Pater vſufructuarius bonorum filij, non tenetur ob id alere illũ ſed ratione ſanguinis, eo. tit. q. 24. nu. 10
Pater diſponere non poteſt quod frater non alat fratrem, eo. titu. q. 25. num. 2
Pater deſerens filios egenos vt ingrediatur monaſterium, peccat mortaliter, eod. tit. q. 29 nu 6
Pater non alit filium hæreticum, eo tit. q. 31. nu. 55
Pater non alit filium rebellem, vel hoſtem patriæ, ibid. nu. 28
Pater cogitur filiam dotare, quam ſine dote matrimonio collocauit, eo tit q. 32. num. 15
Pater eſt primus in ordine, quod tenetur ratione ſanguinis alere filium, quando non habet aliunde, ibid nu 15
Pater ſuſtinet omnia filij inopis onera, eo. tit. q. 38. nu 1
Pater expellens a domo filium, tenetur illi dotem vxoris reddere, ibid num. 9
Pater vbi filius eſt pauper, ſuſtinet pro eo onera matrimonij, ibi. numero 12
Pater cenſetur filio donare fructus aduentitiorum, quando ſciens patitur quod illos percipiat, eod. tit. q. 42. nu 124
Pater confitendo non præiudicat filio quo ad legitimam, eo. titu. q. 50. num. 3
Pater diſſipans fideicommiſſum, licet cogatur ante diem illud reſtituere, eſt tamen de fructib. alendus, eo. tit. q. 58. nu. 6
Pater non conuenitur a filio in plus quam facere poſſit deducto ne egeat, eod. tit. q. 78. num. 3
Pater ſpiritualis non exigitur in plus quam facere poſſit, ibi. n. 24
Pater plus filium diligit quàm ſeipſum, eo. tit. q. 94. nu. 8
Pater etiam tranſgreſſor legum honorandus eſt, quia pater eſt, eod. tit q. 96. nu. 1
Pater infidelis non eſt alendus a filio, quando fieret deterior, vel eſſet in damnum fidei & eccleſiæ, ibid nu. 4
Pater ſpiritualis magis eſt amãdus quàm carnalis, eod. titu. q. 98. nume. 2
Pater pro alimentis prius eſt conueniendus quam filius, eod. titu. quæſt 101. num. 1
Pater conſeruatur in filio, ibid nu 3
Pater ratione patriæ poteſtatis vendere poteſt filium, vt ſe alat, ibid. num. 4
Pater conſeruatur in filio, ſicut & auus, eo. tit. q. 103. nu. 5
Pater dando filio rem aliquam ad vſum, vel vſumfructum, non cẽſetur concedere proprietatem, tit. 2. q. 1. nu 43
Pater non poteſt donare filio in poteſtate, & donatio ab eo facta eſt nulla, ibid. nu. 44
Pater poteſt filio donare alimenta vel vſumfructum, ibid. nu. 45
Pater qui feudum acquiſiuit pro ſe & filijs, non poteſt illi renunciare in præiudicium filiorum, eo. tit. q. 7. num. 10
Pater præſumitur magis diligere filios, quam vxorem, eod. titu. q. 15. num. 2
Pater ingrediendo monaſterium perdit vſumfructum, quem habet vti pater, non quem habet alio iure, ibid. num. 21
Pater non habet vſumfructum in bonis filio relictis, quando in eodem teſtamento aliquid patri relinquitur, ibid. nu. 22
Pater a filio, & filius a patre alimenta petit officio iudicis, titu. 3. q. 2. num. 2
Pater & filius reputantur eadem perſona, ibid nu. 4
Pater & filius dicuntur vna caro, eo tit. q. 3. num. 10
Pater filiam dotare officio iudicis cogitur, ibid. nu. 16
Pater tempore neceſſitatis petit alimenta officio iudicis, ibidem, numero 27
Pater tenetur filium bonis artibus imbuere, & diſciplinis ornare, tit 4. q. 6. nu. 5
Pater reddere tenetur pecuniam mutuatam filio egẽti in ſtudio, ibid num. 9
Pater vt alat filium non vendit proprietatem, ſed de fructib. prouidet, eo. ti. q. 9. num. 9
Pater alit filium diuitem, ſi tamen fructus ſuorum bonorum non ſufficiunt, nec filius cogitur reddere, ibid. num. 10
Pater non cogitur minuere patrimonium exiſtens in mercibus, & pecunijs, vt alat filium, ibid. nu. 12
Pater habet vſumfructũ in bonis feudalibus filij, eod. titu. q. 10. nume. 27

Pater

INDEX.

Pater non habet vſumfructum in caſtrenſibus filij bonis, eo.tit. q. 11. num. 3

Pater habet vſumfructum in bonis aduentitijs filiorum, ibidem, nume. 17

Pater habet vſumfructum in aduentitijs filiorum etiam quæ ad eos peruenerunt ex ipſius delicto, ibid. nu. 18

Pater accipit propria authoritate fructus bonorum filij, vt ſeipſum alat, ibid. nu. 19

Pater melius cæteris præſumitur proſpicere vtilitati filiorum, eo. tit. q. 13. nu. 1

Pater cogitur filio alimenta præſtare in domo, eo. tit. q. 14. nu. 8

Pater non cogitur alere filium extra domum, ibid. num. 9

Pater non poteſt cogere filium ad ſibi extra domum dandum alimenta, ibid. num. 11

Pater ſpurium filium cogitur alere in domo matris, quando tenetur alere intra triennium, ibid. nu. 17

Pater filiam nuptam cogitur alere in domo mariti, ibid. nu. 18

Pater non poteſt filio negare alimenta eo quod nolit cohabitare, ibid. nu. 19

Pater cogere non poteſt filium ſpurium ad ſecum habitandum, ibid. num. 16

Pater cogitur filio alimenta præſtare extra domum, ſi inter eos ſit lis, ibid. num. 27

Pater tenetur æqualitatem ſeruare inter filios, eod. titu. quæſtio. 18. num. 21

Pater qui dotem nurus penes ſe retinuit, tenetur præteriti temporis alimenta ſoluere, tit. 5. q. 1. nu. 68

Pater qui dotes nurus reſtituit, tenetur illius fructus præteriti temporis reddere, ibid. num 69

Pater tenetur alimenta filijs æqualiter præſtare, non vni pinguia, alij vero pauca, tit. 4 q. 13. nu. 1

Pater præſumitur filijs omnibus æqualiter prouidere, ibid. nu. 3

Pater ſi concedit filio fructus aduentitiorum, veniunt non ſolum primi, ſed etiam alij, eo tit. q. 26 nu. 16

Pater emancipando filium, non poteſt ab eo ſtipulari operas, eod. tit. q. 28. nu. 6

Pater iuſte negat alimenta filio, qui recuſat operari in domo, ibid. num. 3

Pater emens rem nomine filij, non videtur donare, tit. 6. quæſt. 1. num. 13

Pater tenetur ſoluere impenſam filiæ expoſitæ, quandu recuſat quod nubat filio altoris, ibid. num. 15

Pater tenetur ſoluere impenſam filij expoſiti, ſi recuſat quod ducat vxorem filiam altoris, ibid. num. 16

Pater dotans, cum nõ teneretur, videtur donare, idem in patruo, ibid. nu. 22

Pater cogitur ſoluere pecuniam mutuatam filio egenti in ſtudio etiam ſi denuntiaſſet ne mutuaret, eo. tit. q. 5. nu. 22

Pater putatiuus non repetit a vim alimenta filio præſtita, eodem tit. q. 6. nu. 1

Pater putatiuus an repetat a filio alimenta, quæ illi præſtitit credens eſſe ſuum filium, ibid. num. 17

Pater putatiuus repetit a filio alimenta ei præſtita per errorem, ibid. nu. 21

Pater tradens filio, videtur committere, non donare, ibid. nu. 23

Pater ſtipulando, videtur donare filio, quando eius nomine apprehendit poſſeſſionem, ibid. nu. 24

Pater repetit alimenta præſtita filio eo caſu quo alere non tenebatur, ibid. nu. 27

Pater adminiſtrator bonorum filiæ, dotare videtur de bonis filiæ, non de proprijs, eo tit. q. 8. nu. 48

Pater cenſetur dotare filiam de proprio, etiam ſi dicat dare de bonis proprijs, & filiæ, ibid. nu. 50

Pater tenetur dotare filiam, quantumuis diuitem, ibid. nu. 53

Pater vendere poteſt filium ex cauſa famis, ibid. nu. 98

Pater vendere poteſt filium, vt ſe redimat ab hoſtib. ibid. nu. 99

Pater expendens pro filio ſtudente, cenſetur ſoluere de proprio, ibid. nu. 100

Pater donat valide filio in cauſas ſtudiorum, ibid. nu. 101

Pater pro filio expendens in ſtudio, cenſetur ſoluere de bonis filij, ſi inius habeat peculium in manibus, ibid. nu. 102

Pater repetit a filio alimenta præſtita omnibus, in caſibus, quibus repetitio datur matri, ibid. nu. 105

Pater adminiſtrator filiæ cenſetur dotare de bonis filiæ, licet alius præſumatur de proprio, eo. tit. q. 14. nu. 21

Pater præſumitur ſoluiſſe de caſtrenſi peculio filij ſtudentis, non de proprio erga filium, eo. tit. q. 15. nu. 3

Pater dotando videtur dare de ſuo, etiam ſi filiæ bona habeat penes ſe, ibid. nu. 9

Pater tenetur dotare filiam, quamuis diuitem, ibid. nu. 11

Pater & patruus, ſi ſimul ſe obligant ad dotãdum, patruus repetit a patre, qui ſolus tenebatur, eo. tit. q. 17. nu. 16

Pater non reſtituit alimenta, quæ fuerunt præſtita infanti expoſito, eo. tit. q. 18. nu. 14

Pater alimenta infanti expoſito præſtita ſoluit altori, quando reſiſtit, ne filio vlterius nubat, ibid. nu. 15

Pater dotem dare recuſans filiæ expoſitæ, quãdo nupſit filio altoris, dicitur impedire matrimonium, ibid. num. 16

Pater exponens filium perdit patris poteſtatem, ibid. nu. 19

Pater reddit alimẽta filio expoſito præſtita, ſi recuſat illum ducere filiam altoris in vxorem, ibid. num. 32

Pater reſtituit alimenta præſtita filio, quæ tertius ipſo ignorante, vel inuito expoſuit, eo. tit. q. 19 nu. 2

Pater non reſtituit alimenta præſtita filio, quæ ipſe expoſuit, ibidem, num 3

Pater reddere tenetur impenſam a tertio factam pro filio erudiendo, ibid. nu. 7

Pater corrigere & caſtigare poteſt filium inobedientem, titu. 7. q. 1. num. 12

Pater poteſt domo expellere filium inobedientem, ibid. nu. 15

Pater tenetur probare cauſam, quando vult filium ab alimentis excludere, ibid. num. 27

Pater tenetur naturali iure alere filium, eo. tit. q. 2. nu. 2

Pater non poteſt filio hæretico denegare alimenta, ibid. nu. 5

Pater filio denegare alimẽta ex eis cauſis, ex quibus poteſt exhæredare, ibid. num. 6

Pater exhæredare poteſt filium hæreticum, ibid. nu. 7

Pater non tenetur dotare filiam hæreticam, ibid. nu. 9

Pater grauatus onere fideicommiſſi, non poteſt ea bona alienare pro dotanda filia hæretica, ibid. num. 10

Pater non repetit a filia hæretica dotem, quam ei dedit, ibid. n. 14

Pater iudæus poteſt vẽdere bona fideicommiſſo ſubiecta pro dotanda filia iudæa, ibid. num. 18

Pater negare poteſt alimenta filio, qui eſt hoſtis patriæ, eod. tit. q. 3. num. 6

Pater non tenetur alere filiam, quæ peccauit in corpus ſuum, eod. tit. q. 4. nu. 2

Pater etiam meretricius & luxurioſus, priuare poteſt alimentis filiam inhoneſtam, ibid. nu. 3

Pater non denegat alimenta filiæ impudicæ, quæ tamen facit pœnitentiam, & ibi lare, ibid. nu. 27

Pater non denegat alimenta filiæ, quæ vni tantum ſe proſtituit, ibid. nu. 32

Pater poteſt negare alimenta filio, qui dolo & culpa ſuam portionem diſſipauit, ſecus ſi caſu, eo. tit. q. 5. nu. 1

Pater non tenetur de nouo filiam dotare, quæ dotem ſibi ſemel datam conſumpſit, ibid. nu. 5

Pater tenetur alere filium, qui portionem profundit ſibi aſſignatam, ibid. num. 8

Pater non alit filium, qui poteſt ſeipſum alere, eo. tit. q. 6. nu. 1

Pater tenetur alere filiam, quam matrimonio collocauit, ibidem, nume. 4

Pater tenetur filiam maritare, ibid. nu. 7

Pater cogitur dotare filiam diuitem & aliunde habentẽ, ibidem, num. 11.

Pater cogere poteſt filium, vt ſecum habitet, eo. tit. q. 7. nu. 3

Pater non cogitur alere filium coniugatum, vbi vide de veritate, ibid. nu. 4

Pater non alit filium, quando non habet pro ſeipſo, eodem titu. q. 8. num. 1

Pater pauper non tenetur dotare filiam, ibid. num. 5

Pater alit filium ſecundum vires ſui patrimonij, ibid. num. 8

Pater vt cogatur alere filium, probandum eſt quod tempore litis conteſtatæ eſt diues, nec ſufficit quod poſtea habuerit, ibi. n. 10

Pater habens capitale, non cogitur negotiari, vt filium alat, ibidem num. 11

Pater vt cognoſcatur ſi poteſt ſe & filium alere, attenduntur redditus, ibid. num. 12

Pater non dotat filiam ſpuriam, quæ de bonis, vel arte ſua poteſt viuere, eo. tit. q. 9. nu. 6

Pater non poteſt naturali filio relinquere vltra vnciam, ſtante legitima ſobole, eo. tit. q. 10. nu. 1

Pater exhæredari poteſt a filio ex omnibus cauſis, quibus filius poteſt a patre exhæredari, eo. tit. q. 14. nu. 1

Pater cogitur filium emancipare, quando commiſit vnam ex cauſis, propter quas poteſt exhæredari, ibid. nu. 3

Pater facilius cogitur emancipare filium, quam ei permittatur illum exhæredare, ibid. num. 4

Pater diues non eſt alendus a filio, ibid. num. 7

Pater qui ex arte & induſtria viuere poteſt, non eſt alendus a filio, ibid. num 8

Pater põt a filio impune occidi, quando eſt hoſtis patriæ, ibi. n. 12

Pater damnatus læſa maieſtate, non habet alimẽta a filio, ibidem, numero 17

Pater veniens contra patriam, perdit patriam poteſtatem, quã habet in filium, ibid. nu. 18

Pater qui propter diſſipationem cogitur bona fideicommiſſi ante tempus reſtituere filio, amittit vſumfructum, ibid. nu. 30

Parte

INDEX.

Pater non habet vſumfructum in bonis, quæ grauatur ex fideicõmiſſo reſtituere filio, ibid. num. 31

Pater qui non curauit filium in arte aliqua erudiri, non alitur a filio, & ibi de veritate, ibid. num. 35

Pater etiam qui nihil promeruit, tamen ob generationis beneficium ali debet a filio, ibid. num. 37

Pater tenetur dotare filiam nuptam, ſed quid in ipſamet filia, an teneatur dotare ſeipſam, eo. tit. q 19. nu. 7

Pater non alit filium reum læſæ maieſtatis, eo. tit. q. 16. num. 5

Pater poteſt filium exhæredare, qui duxit vxorem inhoneſtam, eod. tit. q. 17. num. 2

Pater alit filium pro parte ſolum, quando pro alia parte habet de proprio, eod. tit. q. 42. nu. 3

Pater vocat filium in ius pro alimentis, tit. 8 priu. 6. nu. 9

Pater poteſt aſſignationem bonorum recuperare, quam fecerat pro legitima filiæ, eo. tit priuil. 26. num. 2

Pater donando nepotibus nõ præiudicat filio in legitima, ibi n. 7

Pater cum emancipat filium, tenetur ei reſtituere dotes vxoris, & ſoluendo liberatur, eo. tit. priuil 34. nu 4

Pater non poteſt alienare bona aduentitia filiorum, licet in eis habeat vſumfructum, eo. tit. priu. 37. num. 1

Pater alienando aduentitia filiorũ priuatur vſufructu, & is fiſco applicatur, ibid. num. 2

Pater poteſt aduentitia filiorum alienare, vt ſibi prouideat de alimentis, ibid. num. 4

Pater in caſu neceſſitatis alienat licite bona aduentitia filiorum, ibid. num 5

Pater alienat ſine decreto bona immobilia filiorum minorum, ſi neceſſitas ſubeſt, & ibi declaratur, ibid. nu. 6

Pater, & filius cenſentur eadem perſona, eadem habitatio, idemque regiſtrum, ibid. nu. 7

Pater non poteſt filium vendere, eo. tit. priu. 58. num. 6

Pater poteſt filium vendere, vt famis neceſſitatem tollat, ibid. n. 7

Pater pro neceſſitate famis vẽdit filium etiam adultum, ibidem, numero 8

Pater poteſt filium obligare pro neceſſitate famis, ibid. nu. 9

Pater poteſt filium permutare vrgente fame, ibid nu. 12. & 13

Pater excepta cauſa famis non alienat filium etiam ſi alia ſimilis vel maior vrgeat cauſa, ibid. num. 14

Pater non poteſt vendere filium emancipatum, etiam ſubſiſtente cauſa famis, & quid in Gallis, ibid nu. 15

Pater non poteſt cauſa famis vendere filium clericum, ibi. nu. 16

Pater, qui licite cauſa famis vendit filium, tenetur illum redimere, ſi deuenit ad meliorem fortunam, ibid nu. 24

Pater, qui mutuam pecuniam accepit tempore caritiæ, præſumitur illam erogaſſe in alimenta familiæ, eo tit. priu. 48. num. 10

Pater non poteſt pacto renunciare alimentis ſibi a filio debitis, eo. tit. priu. 56. num. 21

Pater poteſt compromiſſum facere in arbitrum iuris de rebus aduentitijs filiorum, ibid. num. 38

Pater valide alienat bona aduentitia filiorum, ſi tendat alienatio ad vtilitatem filiorum, ibid. num. 69

Pater negans alimenta filio perdit patriam poteſtatem, eod. titu. priuil. 63. nu. 2

Pater, qui negat filio alimenta, ſi pereat fame, punitur ac ſi necaſſet proprijs manibus, ibid. nu. 3

Pater priuatur patria poteſtate, ſi infantem filiũ exponat, ibi. nu. 4

Pater negans filio alimenta punitur extra ordinem, ibid. num. 10

Pater maletractans filium, tenetur illum emancipare, eod. titu. priuil. 65. num. 24

Pater tenetur filium emancipare, quando acceptauit relictum factum cum onere illum emancipandi, ibid. nu. 45

Pater cogitur filium emancipare, cui neceſſitatem impoſuit peccandi, ibid. nu. 44

Pater, qui patria poteſtate priuatus fuit, eo quod filiam induxit ad peccandum, non reſtituitur ad eam, licet filia redeat ad honeſtam vitam, ibid. nu. 48

Pater non habet vſumfructum in dote aduentitia, eod. tit. quæſt. 74. num. 5

Pater dilapidans bona cogitur legitimam filio tradere dũ viuit, eo. tit. priu. 77. num. 7

Pater non poteſt diſponere, quod filij ſpurij non alantur, eod. tit. priuil. 85. num. 20

Pater quando dilapidat bona, quæ ſunt recaſura ad filium, tenetur fideiubere, eo. tit. priuil. 87. num. 1

Pater quando dilapidat bona, quæ filio poſtea pro alimentis debentur, non eſt locus cautioni, ſed ea ſunt reſtituenda, ibidem, numero 2

Pater ſi dilapidat bona, filius agere poteſt, vt aſſignetur ſibi prædium pro alimentis, ibid. nu. 3

Pater qui filio bannito mittit alimenta, non incurrit pœnam ſtatuti punientis eum, qui mittit ſubſidium bannito, eod. tit. priuil. 90. numero 1

Pater cogitur alere filium bannitum, ibid. nu. 2

Pater ſi mittit alimenta filio bannito punitur, quando ſtatutum prohibet expreſſe alimenta bannito filio præſtari, ibid. nu. 11

Pater mittendo alimenta filio bannito contra ſtatutum, mitius punitur, ibid. nu. 12

Pater non poteſt filio alimenta præſtita compenſare cum bonis aduentitijs, tit. 9. q 1. nu. 7

Pater non poteſt filio aſſignare certum quid pro alimentis, ibid. numero 14

Pater & mater vocantur æqualiter ad ſucceſſionem, eodem titu. q. 10. num. 7

Pater cenſetur filio donaſſe fructus aduentitiorum, quando patitur gaudere aduentitijs, eo. tit. q. 20. nu. 22

Pater in bonis filij emancipati habetur dimidium vſusfructus ibid. nu. 32

Pater non habet vſumfructum in bonis per filium quæſitis poſt emancipationem, ibid. nu. 33

Pater retinet vſumfructum, quem habebat in bonis filij, licet is fiat Epiſcopus, ibid. num 34

Pater retinet vſumfructum antea quæſitum, licet filius decedat, ibid. num. 35

Pater emancipando filium non poteſt paciſci, quod habeat vſumfructum in bonis quærendis, ibid. num. 36

Pater habet pro vtili ſuo vſumfructum in bonis maternis filio delatis poſt emancipationem, ibid. nu. 37

Pater emancipando retinet dimidium vſusfructus, quem ante emancipationem habebat, ibid. nu. 41

Pater emancipando poteſt expreſſe ſibi reſeruare totum vſumfructum, quem habebat, ibid. nu. 42

Pater quando cogatur emancipare filium, ibid. nu 43

Pater coacte emancipando, nihil retinet de vſufructu quem habet, ibid. nu. 44

Pater qui viuente filio non habebat vſumfructum, ſed commoditatem illam perdit in totum ſi filius moritur, ibid. nu. 45

Pater non habet vſumfructum in bonis, quæ ob eius diſſipationẽ applicantur filio, ibid. nu 58

Pater ali non debet ex bonis quæ propter edictum amiſit, ibid. numero 59

Pater adoptiuus alit filium, quando naturalis eſt pauper, eod. titu. quæſt. 27. num. 14

Pater non habet vſumfructum in bonis a Principe donatis filio ſuo, eo tit. q. 28. num. 16

Pater delinquens ſi filiam dotauit, pendente iudicio ſuſtinetur actus, eo. tit. q. 32. num. 20

Pater confitendo non præiudicat filio in legitima, eo. titu. quæſt. 34. num. 24

Pater non poteſt diſponere quod imputetur id, quod de iure non eſt imputandum, ibid. nu. 25

Patrem non alit filius impubes, tit. 7. q. 14. nu. 18

Patrem hæreticum alat filius, quando extrema laborans inopia eſſet fame periturus, ibid. nu. 25

Patri debentur alimenta naturali ratione, tit. 1. q. 17. nu. 3

Patri alimenta præſtantur iure gentium, non naturali, ibid. nu. 4

Patri ne præſtantur alimenta pacto induci non poteſt, ibid. nu. 5

Patri bannito alimenta ſunt a filio præſtanda ibid. nu 18

Patri etiam impio debetur reuerentia a filio, ibid num. 20

Patri naturali debetur reuerentia, ſicuti legitimo, eod. tit. quæſt. 20. num. 7

Patri æquiparatur qui donat magnas facultates, eod. tit. quæſt. 48. num 4

Patri potius infideli ſubueniendum eſt, quam alij cuiuis, eod. titu. q. 90, num. 1

Patri ſpirituali alimenta prius quam carnali præſtanda, eod. titu. q. 98 num. 1

Patri incumbit filiorum onus, auo non exiſtente, eod. titu. quæſt. 102. nu. 2

Patri agenti ad hæreditatem filij præſtantur alimenta lite pendente, eo. tit, q. 111. nu. 27

Patri ne vſusfructus acquiratur, poteſt teſtator diſponere, titu. 2. q. 15. nu. 13

Patri alimenta danda ſunt, qualia pater præſtare debet filio, tit. 4. quæſt. 18. num. 52

Patri bannito vel hoſti alimenta non debẽtur ſecundum dignitatem, ſed ſecundum neceſſitatem, ibid. nu. 58

Patri denegantur alimenta ſi eſt hoſtis patriæ, tit. 7. q. 14. num. 13

Patri bannito non denegãtur alimenta etiam ſi habeatur pro hoſte, niſi immediate patriam offenderit, ibid. num. 15

Patri qui publicam pacem turbauit, alimenta negantur, ibidem, numero 27

Patris conſenſus in matrimonio filij requiritur de honeſtate, non de neceſſitate, tit. 1, q. 6 nu. 3

Patris macula non nocet filio in ijs, quæ aliunde quæruntur quã per patrem, eo. tit. q. 12. num. 13

Patris appellatione veniunt auus, & alij aſcendentes per patrem, eo. tit. q. 16. num. 6

Patris

Digitized by Google

I N D E X.

Patris & filij conditio eſt æquata,eo.tit.q.20.nu.4
Patris bona ſunt obligata pro alimentis filiorum,eod.titu.quæſt. 31.num.4
Patris perſona ſemper ſancta filio videri debet & honeſta,eod.ti. q.36.nu.11.& q 96.nu.3 & tit.7.q 4.nu.5
Patris bona dicuntur eſſe filij,eod.tit.q.94.nu.10
Patris & matris eadem apud leges conditio reputatur, titu.6.q. 8.num.106
Patris conſenſus contractui adhibitus ſuſtinet iudicium factum pro illius contractus executione,tit.9.q.31 nu.12
Patria ibi dicitur, vbi extat bonum,tit.7.q.19.nu.21
Patris poteſtas res eſt inæſtimabilis,tit.8.priu.65.nu.1
Patria poteſtas ſoluitur emancipatione,tit.9.q.20.nu.31
Patriæ plus debemus quam parentibus, tit.1.q.3.num.12
Patriæ plus obediendum eſt,quam parentibus, ibid.nu.13
Patriæ,parentibus,& magiſtris gratias referre non poſſumus, eo. tit.q.53.nu.5
Patriæ obedire docet ius gentium,tit.7.q.3.nu.1
Patriæ non minus naſcimur quam parentibus,ibid.nu.4
Patriæ potius quam parentibus eſt parendum, ibid nu.5
Patriæ hoſtis dicitur qui actu venit contra ciuitatem, non autem ſimpliciter bannitus,ibid.nu.12
Patriæ potius quam patri parendum eſt,eo.tit.q.14.nu.14
Patruus alit filium fratris, qui pauper ſit, titulo primo, quæſtio. 18.num.1
Patruus tenetur neptem dotare,ibid.nu.5
Patroni pater tenetur alere libertum filij,eo.tit.q.51.nu.19
Patroni filius petit officio iudicis alimenta a liberto,tit.3. quæſt. 3.num.5
Patrono pinguiora alimẽta præſtat Eccleſia quam alijs faciat,tit. 1.q.54.nu.8
Patrono,qui aliquando fuit diues, Eccleſia præſtat vberiora alimenta, quam ei qui ſemper fuit pauper, titulo 9.quæſtio.18. nume.38
Patrono diuiti,qui nunc eſt pauper, pinguiora dantur alimenta, quam ei qui ſemper fuit pauper,tit.4.q.23.nu 12
Patrono pauperi tenetur Eccleſia prouidere pro vxore,& filijs,eo. tit.q.54.nu.14
Patrono alimenta debentur ab Eccleſia ex honore quodam ratione eius perſonæ,tit.9.q 22.nu 14
Patronus negans alere libertum egentem, perdit ius patronatus, tit.1.q.51.nu.10
Patronus diues alit libertum egenum,ibid.nu.8
Patronus eſt ſolus alendus a liberto,quãdo deuenit ad extremam egeſtatem,ibid.nu.11
Patronus non alit libertum diuitem,qui ſibi ſeruit præſtando debitas operas,ibid.nu.15
Patronus alitur ab Eccleſia etiam ſi dos data ſit perempta,eo.titu. q.54.nu.10
Patronus non exigitur vltra quam facere poſſit,eod.tit. quæſtio. 78.num.7
Patronus petit officio iudicis alimenta a liberto, titu.3. quæſtio. 3.num.2
Patronus Eccleſiæ petit alimenta ab Eccleſia officio iudicis, ibidem,num.4
Patronus vt alatur ab Eccleſia,nõ debet vendi fundus,ſed de redditibus præſtantur alimenta,tit.4.q.9.nu.11
Patronus alendus eſt ſecundum ſuam dignitatem,eod. tit.quæſt. 18.num 16
Patronus qui plus contulit in fundatione Eccleſiæ,pinguiora alimenta conſequitur ab Eccleſia quam is, qui minus contulit, ibid.num.17
Patronus alendus eſt ſecundum ſuam dignitatem a patrono diuite,eo.tit.q.23.nu.14
Patronus ingratus erga libertũ perdit ius ſuccedendi in eius bonis,eo.tit.q.28.nu.12
Patronus egenus alendus eſt ab Eccleſia, deductis primum alimentis rectoris, & impenſis reparationum, tit.7. quæſtio.32. nume.1
Patronus ingratus non alitur ab Eccleſia,ibid.nu.6
Patronus ingratus poſt pœnitentiam alendus eſt,ibid.nu.7
Patronus ingratus perdit ius patronatus,ibid.nu.9
Patronus ingratus erga libertum priuatur iure ſuccedendi liberto,ibid.nu.12
Patronus non poteſt alij cedere, vendere, vel alio titulo remittere ius conſequendi alimenta ab Eccleſia,ibid.nu.13
Patronus nõ alitur ab Eccleſia,niſi laboret maxima egeſtate,ibidem,nu.29
Patronus ingratus perdit ius patronatus, eodem titu.quæſtio.57. nume.1
Patronus negans alimenta liberto in caſibus,quibus tenetur, perdit ius patronatus,tit.8.priu.64.nu.1
Patronus propter ingratitudinem priuatur iure ſuccedendi liberto,ibid.nu.3
Patronus non perdit ius ſuum ob alimenta non præſtita, ſi libertus reperitur ab alio alimentatus,ibid.nu 10
Patronus paciſci non poteſt, ne propter ingratitudinem reuocet libertum in ſeruitutem,eo.tit.priuil.66.nu.9
Patronus laborãs inopia exigere poteſt operas a liberto ante euentum diei, vel conditionis,eo.tit.priu.77.nu 6
Patronus remittendo liberto omnem obligationem, nõ cenſetur remiſiſſe onus alendi,tit.9.q.15.nu.10
Patronus vendere poteſt redditus,& emolumenta ſui patronatus, eo.tit.q 22.nu.11
Patronus non poteſt vendere, vel cedere ius percipiendi alimenta ab Eccleſia,ibid.nu.18
Pauper non dicitur,qui patrem,vel auum habet diuitem, tit.1.q. 23 nu.12.& q.35.nu.30.& q.103.nu.3 & q.108.nu.8
Pauper iudicatur arbitrio iudicis,tit.7.q 9 nu 10
Pauper qui ſua culpa factus eſt,non meretur ſubuentionem,eod. tit.q.25.nu.12
Pauper non dicitur qui habet,a quo petere poſſit alimenta, eod. tit.q.37.nu.7
Pauper non dicitur qui habet proprietatem,ibid.nu.14
Pauper quis dicatur, arbitrio iudicis committitur, tit 9 quæſtio. 37.nu.1
Pauper dicitur qui & ſi victum habeat neceſſarium,tamen viuere non poteſt honorifice, ſecundum conditionem ſuam, ibidem,num.2
Pauper dicitur qui ſolam mille habet in bonis,ibid.nu.3
Pauperes. Ciuitas ſine pauperibus non eſt perfecta,tit.1.quæſtio. 77.num 5
Pauperes & egeni alendi ſunt,eo.tit.q.90.nu.1
Pauperes ſi in genere inſtituantur, veniunt ſolum illi de patria, eo tit.q.93.nu.13
Pauperi non ita fauendum eſt, vt alteri fiat iniuria, eod.ti.quæſt. 120.nu 4
Pauperi litiganti patrocinatur aduocatus de publico cõductus in Gallijs,ibid.nu.16
Pauperi præſtita alimenta non cenſentur animo repetendi,tit.6. q.1.nu.17
Pauperibus miniſtrantur expenſæ a domino Ciuitatis,qui ſyndicatur,tit.1.q.180.nu 17
Pauperior in collatione beneficij præfertur inter ciues pauperes, eo.tit.q.95.nu.17
Pauperiori in dubio factum videtur relictum,ibid.nu.18
Paupertas excuſat ſæpe,tit.1.q.48.nu.35
Paupertas agentis non operatur quod ei debeantur alimenta pendente lite,eo.tit.q.110.nu.8
Paupertas non ſufficit, vt actori prouideatur de expenſis lite pendente,eo.tit.q.120 nu.4
Paupertas probari debet ab allegante,tit.7.q.8.nu.14
Paupertas ei non prodeſt,qui ob maleficium factus eſt inops,eo. tit.q.25.nu.13
Paupertas extrema dicitur,quando a nullo debentur alimẽta,tit. 9 q.32.nu.11
Paupertas arctiſſima dicitur,quando nihil prorſus habet, eod. tit. q.37.nu.11
Paupertatem allegans vel diuitias,tenetur probare,titu.1. quæſt. 24.num.7
Paupertatis cauſa ceſſante, ipſa quoque ceſſant quæ ob paupertatem conceſſa ſunt,tit.3.q 5.nu.7
Paupertatis cauſa indultũ catenus durat,quatenus durat ipſa paupertas,tit.7.q.42.nu.5
Pax fieri poteſt ſuper adulterio,eo.tit.q 16 nu.75
Pax,propter adulterium vxoris requirenda eſt a ſolo marito, ibidem,nu.82
Pax venalis inter coniuges eſt prohibita,non inter alios,ibidem, nume.90
Peccator non dicitur is quem pœnituit,tit.7.q.4 nu.18
Peccatum in Deum cõmiſſum,grauius eſt, quam in patriam,eo. tit.q.16.nu.15
Peccatum mortale committi non debet propter paupertatem,ti. 8 priu.3
Peccatum tanto eſt grauius,quanto antiquius,tit.11.quæſtio.17. nume.7
Peculium multiplicis generis habere poteſt filiusfamilias, tit.5. q.11.nu.1
Peculium caſtrenſe acquiritur filio in ſolidum,ibid.nu.4
Peculium caſtrenſe dicitur, quod in naui acquirunt nauarchi, remiges, milites, nautæ, cuſtodes, & alij ſimiles, ibidem,numero 6
Peculium caſtrenſe dicitur,quod coniunctus donat coniuncto in caſtris,licet ſit miles,ibid.nu.7
Peculium caſtrenſe reputatur feudum quod filiofamilias donatur,ibid.nu.8.& 10
Peculium caſtrenſe dicitur,quod filiusfamilias acquirit de fructibus feudi,ibid.nu.11

Peculium

Digitized by Google

Peculium caſtrenſe dicitur, quod filiusfam. acquirit ex ſalario publico, vel liberalitate Principis, ibid. num. 12
Peculium quaſi caſtrenſe dicitur, quod Doctor, vel aduocatus acquirit ex ſuo patrocinio, ibid. num 13
Peculium quaſi caſtrenſe dicitur, quod acquiritur ex publica adminiſtratione, ibid. nu. 14
Peculium profectitium patri acquiritur, & ad eum ſpectat, non ad filium, ibid. nu. 16
Peculium aduentitium non confiſcatur, quando filiusfam. committit delictum, ti. 7. q. 37. nu. 2d
Peculium dicitur non ſolum capitale ipſum, ſed etiam omne eius crementum, ti. 9. quæſt 20 num. 12
Peculium caſtrenſe dicitur quicquid a Principe datur in recompenſationem ſeruitum, eo. ti. quæſt. 28 num. 13
Peculium caſtrenſe, vel quaſi non conferuntur, nec imputantur, ibid. num. 25
Pecunia eſt menſura rerum, & non eſt merx, ti. 1. q. 42. nu. 132
Pecunia non debet conſumi, vt ex ea alatur is, cui ex illa alimẽta relicta ſunt, ſed poni debet ad lucrum, ti. 4. q. 9. nu. 13
Pecunia debetur loco alimentorum, quando teſtator lapſo tempore mandauit pecuniam ſolui, eo. ti q. 27. nu. 8
Pecunia ſui natura ſterilis eſt, & fructum non producit, titu. 9 q. 11. num. 6
Pecunia relicta ad alimenta, non debet conſumi, ſed poni ad honeſtum lucrum, eod. tit. q 40. num. 1
Pecunia relicta ad alimenta venit proprietas, ibid. num. 6
Pecunia quando relinquitur ad alimenta remanere debet penes hæredem, ibid. nu. 7
Pecunia relicta ad alimenta venit conſignanda legatario, quando eſt grauatus illam reſtituere, ibi. nu. 13
Pecunia pupillaris conuerti debet in emptionẽ prædiorum, ibid. nume. 35
Pecunia ad alimenta relicta deponi debet apud mercatorem ad honeſtum lucrum, ibi. nu. 37
Pecuniæ reditus ſi relinquatur pro alimentis, non venit proprietas, & pecunia remanet penes hæredem, ti. 2. q. 1. num. 24
Pelles veniunt alimentorum appellatione, quando perſonæ qualitas id exigit, ti. 4. q. 2 nu. 6
Pœna tenere debet ſuos actores, ti. 1. q. 38. nume. 29. & ti. 7. q. 16. nu. 27. & ti. 9. q. 31. nu. 7
Pœna legalis non cenſetur remiſſa a creditore, qui ſortem recepit, eo. ti. q. 43. nu. 8
Pœna legalis petitur iure actionis, ibi. nu. 10
Pœna licite exigitur, eo. ti. q. 45. num. 19
Pœna a teſtatore impoſita in annos vel menſes hæredi non ſoluẽti quantitatem relictam non debetur, ibi. nu. 22
Pœna fiſco applicatur in criminalibus non parti, tit. 7. q. 16. nu. 69
Pœna eſt commenſuranda delicto, ti. 8. priu. 63. nu. 5
Pœna delicti ad eum pertinet, qui principaliter læditur, titu. 9. q. 25. num. 10
Pœna ei applicatur, cui datur actio pro ea, ibid. nu. 18.
Pœna. Quod alicui in pœnam aufertur, non debet ad eundum reuerti, ibid. nu 56
Pœna non egreditur rem, circa quam quis deliquit, ibi nu. 67
Pœna quamuis ipſo iure ſit impoſita, tamen nõ habet locum, niſi declaratione ſubſecuta, ibid. nu. 74
Pœnam non meretur quod fit lege permittente, tit. 1. q. 6. nu. 10. & ti. 7 q. 22. nu. 17
Pœnam remittere videtur, qui poſt moram recipit implementũ, eo. ti. q. 48. nu. 28
Pœnam petere poterit, & intereſſe, qui ſortem recepit cum proteſtatione, ſaluo iure ſuo, ti. 7. q. 16. nu. 89
Pœnam & præmium ex eodem facto conſequi nemo debet, ti. 9. q. 25. nu. 86
Pœnæ ſecundo nubentium indictæ propter feſtinantiam, ſublatæ hodie ſunt, ti. 7. q. 22. num. 15
Pœnæ ſecundo nubentium locum habent contra viduam inhoneſte viuentem, eo. ti q. 24. nu. 3
Pœnæ ſecundo nubentibus impoſitæ non ſunt correctæ quoad in honeſte viuentes, ibi. nu. 5
Pœnæ pro feſtinatis nuptijs ſunt hodie ſublatæ, titu. 9. quæſt. 30. numero 1,
Pœnitentia nõ tollit ius tertio quæſitum, ſi operatur quo ad Deũ, ti. 7 q. 1. nu. 32
Pœnitentia non impedit, quominus quis poſſit accuſari in foro contentioſo, ibi. nu. 33
Pœnitentia etiam publica in foro conſcientiæ nõ purgat crimẽ, ibid. nu. 34
Pœnitentia non tollit ingratitudinem, quæ concernit offenſam patris, ibid. nu. 36
Pœnitentia abſtergit maculam, & reſtituit ad priſtinum ſtatum, eo. ti. q. 4. nu. 24
Pœnitentia poſt conſummatum delictum non prodeſt, eod. titu. q. 20. num. 19
Pœnitentia non eſt licita in contractibus innominatis, titu. 9. q. 23. num. 30
Pœnitentia non eſt licita in contractibus innominatis fauore dotis, ibid. num. 31
Pœnitentia non eſt licita in contractibus innominatis ex parte eius qui non impleuit, ſecus ex parte implentis, ibid num 33
Pœnitentiam feciſſe dicitur mulier, quæ & ſi multas habuerit occaſiones peccandi abſtinuit, tit. 7. q 4 nu 51
Pœnitentiæ eſt locus in contractibus innominatis, tit. 9. q. 23. numero 27
Pœnitentiæ locus eſt in contractu permutationis, ibidem, numero 29
Pœnitentiæ non eſt locus in contractibus innominatis fauore piæ cauſæ, ibid. num. 32
Penſio conſtituta ſuper fructibus beneficij, non debetur, ſi ex beneficio nihil ſit perceptum, tit 7. q. 33. num. 23
Penſio. Tranſactio ſuper penſione Eccleſiaſtica eſt valida, ſi eſt vtilis, tit. 8. priu. 56. num 70
Perdere nemo debet ſine probatione, tit. 7. q. 37. num. 45
Periculum vbi maius eſt, ibi cautius agendum, tit. 1. q. 91. nu. 6
Periculum rei pertinet ad dominum, & debitorem ante ſolutionem, tit. 4. q. 16. num. 16
Periculum ſuperuenientis inopiæ ſpectat ad creditorem, titu. 7. q. 20. num. 15
Periculum rei pertinet ad eum, in quem dominium eſt tranſlatum, eod. titu. quæſt. 33 nu. 12
Perinde dictio, importat fictionem, ti. 1. q 15. nu. 120
Periurus poteſt eſſe teſtis, ſi fecit pœnitentiam, eodem titu. q. 4. numero 17
Periurus non dicitur, qui poſt diei lapſum ſoluit quod promiſit, ibid. numero 29
Permiſſum ad tempus, cenſetur poſt tempus prohibitum, titu. 5. q. 3. num. 9
Perpetuum reſpectu ciuitatis dicitur, donec ciuitas remanet, ti. 5. q. 6. nu. 23
Perſona repræſentata attenditur, non repræſentans, titu. 1. q 39. numero 6
Perſona hominis eſt cunctis rebus anteferenda, tit. 6. q 8. nu. 84. & ti 9. q. 86. nu. 10. & ti. 5. q. 7. nu. 6
Perſona extrinſecus intelligitur in ſtipulatione, quando venit ex natura actus, tit. 8. priuil. 76. num. 11
Perſona extrinſecus non intelligitur in ſtipulatione, titu. 4. q 24. numero 5
Perſona vna fungitur vice duorum, quando iura duorum ad illã deuenere, eo. ti. q. 25. nu. 31
Perſona vnius, quando habet iura duorum, tunc non confunduntur, ſed vnumquodque remanet illæſum, ibid num 32
Perſona legatarij interpretatur legatum, tit. 2. q. 12. num. 3
Perſonæ conditio ſpeculanda eſt in omnibus, ti. 4. q 8 nu. 8
Perſonæ qualitas attenditur pro declaratione verborum, titu. 6 q. 1. num. 19
Perſonalia iura non tranſeunt ad hæredes, tit. 2. q. 15. num. 102.
Perſonalia non tranſeunt in fiſcum, ibid. num 103
Perſonalis dicitur diſpoſitio, quando fit per nomina propria, tit. 9. q 13. num. 31
Petens ſortem, non videtur remittere intereſſe, tit. 7. q. 3. num. 6c
Petens pretium, videtur recedere a pacto caducitatis, ibidem, num. 62
Petens pretium remittit nullitatem contractus, ibid. num. 66
Petens ſortem in iudicio, quando poſſit poſtea petere intereſſe, ibid. num. 68
Petitio qualiſcunque requiritur in quocunque iudicio, quamuis ſeruato, tit. 3. q. 9. num. 13
Pia cauſa ſubſtituta tacite pupillo, excludit matrem, tit. 2. q. 15. num. 167
Pia dicitur, & fauorabilis cauſa alimentorum, tit. 8. priu. 1. nu 1
Pia cauſa eſt fauorabilis propter Deum, ibid. num. 22
Pia cauſa inſtituta detrahit falcidiam de legato, eod. tit. quæſt. 18 nume. 8
Piæ cauſæ fauor trahi non debet ad alterius iniuriam, tit. 1. q 44. nume. 23
Piæ cauſæ fauor comparatur fauori filiorum, ti. 2. q. 15. nu. 64
Piæ cauſæ in dubio fauendum eſt, ibid nu. 165
Piæ cauſæ minus fauet lex, quam deſcendentes, ibidem, numero 170
Pium dicitur quid relinquitur non ſolum pro anima, ſed etiã pro ſubleuando animato corpore, ti. 8. priu. 1. nu. 2
Pium dicitur alimentorum legatũ, quando fit pauperi, non quando diuiti, ibid nu. 3
Pietas impedit alimentorum repetitionem. ti. 6. q. 9 num. 3
Pietatis intuitu præſtita alimenta non repetuntur, eod. tit. quæſt. 18. num. 1
Pleno iure verba important proprietatem, cum vſufructu, titu. 2. q. 15. nume. 109

I N D E X.

Plura qui debet ſoluendo vnum non liberatur ab altero, titu. 1. q. 41. num 82
Plura quando obſtant, non ſufficit alterum tolli. ibid. num 84
Plures quando tenentur alimẽta præſtare, diſtributio fit inter eos per tempora, tit. 3. q 9. num. 13
Pluribus relictum intelligitur pro virili, tit. 9. q. 14. num. 18
Pluries verbum, verificatur in duobus vicibus, titu. 6. q. 23. numero 27
Plus ſoluere dicitur, qui ante tempus, ſeu diem ſoluit & econtra, tit. 5. q. 1. nu. 36. & q. 7. nu. 56. & tit. 9. q. 41. num. 31
Plus petere tempore, aut re, nemo debet, tit. 9. q. 77. num. 15
Pupillaris actio efficitur, quando totius populi intereſt, & quilibet de populo agit, tit. 3. q 8. num. 3
Portio debita relinquenda eſt beneficiato, quando fructus primi anni debentur alicui ex priuilegio, tit. 4. q. 23. num 43
Portio congrua quando eſt taxanda, multa ſunt conſideranda, ibidem, num. 44
Poſitioni, qui hæres tacite acommodauit fidem reſtituendi hæreditatem ſpurio, tenetur hæres reſpondere, titu. 1. quæſt. 31. numero 35
Poſſe non dicitur, qui honeſte & commode non poteſt, eod. titu. q. 78. num. 2
Poſſe non dicimur, quæ commode facere non poſſumus, titu. 6. q. 18. num. 17
Poſſe non dicimur, quod ſine difficultate non poſſumus facere, ibid. num. 18
Poſſe non dicitur, qui honeſte non poteſt, titu. 7. q. 9. nume. 30. & 14. num. 1
Poſſe non dicimus, quæ ſalua honeſtate non poſſumus, titu. 7. q. 28. num. 3
Poſſibile honeſtum potius præſumendum eſt, quam poſſibile inhoneſtum, tit. 1. q 10. num. 36
Poſſidens bona patris titulo oneroſo, non tenetur alere filios, tit. 1. q. 50. num. 2
Poſſeſſio præſumitur continuata, quando conſtat de principio, & fine, tit. 6 q. 23. num. 23
Poſſeſſio non dicitur tradita, quæ poteſt ſtatim recuperari, titu. 7. q. 20. num. 12
Poſſeſſio transfert onus probandi in aduerſarium, titu. 9. quæſt. 12. num. 7
Poſſeſſio bonorum non aufertur delinquenti in crimine læſæ maieſtatis, niſi poſt ſententiam, tit. 9. q. 32. num. 24
Poſſeſſor malæ fidei deducit impenſam neceſſariam, tit. 6. quæſt. 6. num. 14
Poſſeſſor non dicitur, qui ita poſſeſſionem eſt adeptus, vt eam ſtatim reſtituat, tit. 7. q. 20. num. 11
Poſſeſſor in dubio iudicatur pro poſſeſſore, tit. 9 q. 12. num. 8
Poſſeſſor releuatur ab onere probandi, ibid. num. 9
Poſteriora derogant prioribus, tit. 2. q. 15. num. 127
Poſthumus inſtituens, intelligitur non ſolum de primo, ſed etiã de ſecundo, tit. 9. q. 13. num. 10
Poteſt verbum, non importat neceſſitatem, tit. 5. q. 4. num. 15
Potus venit relictis cibarijs, vel diarijs, tit. 2. q 2. num. 16
Potus venit appellatione alimentorum, tit. 4 q. 3. num. 2
Potus venit ſub nomine victus, ibid. num. 6
Prædicare tenetur verbum Dei, quicunque Eccleſiam curatam regit, vel adminiſtrat, tit. 1. q. 59. num 9
Prædicare ne rector Eccleſiæ teneatur per ſe, vel per alium, induci non poteſt conſuetudine, ibid. num. 8
Prædicatores verbi Dei alendi ſunt a populo, ibid num. 1
Prælati delictum non nocet Eccleſiæ, tit. 7. q. 37 num. 6
Prælatus ſolus non præiudicat Eccleſiæ, tit. 1. q. 48. num. 7
Prælatus emens nomen Eccleſiæ paciſci poteſt quod eo non ſoluente pretium res ſit inempta, ibid. num. 78
Prælatus ſine culpa depoſitus, alendus eſt de fructibus beneficij, eod. tit. q. 58 num. 7
Prælatus cui iure vel conſuetudine competit ius viſitandi, conſequitur alimenta a viſitatis, eod tit q. 64. num. 14
Prælatus poteſt quid modicum donare, & quid in minore, titu. 6. q. 13. num. 22
Prælatus alienans vtiliter bona Eccleſiæ, excuſatus in foro conſcientiæ, tit. 8 priu. 56. num 65
Prælatus non poteſt Eccleſiæ bona etiam cum debitis ſolemnitatibus concedere agnatis ſuis in feudum, tit. 9 q 92. num. 1
Prælatus poteſt ſeruatis ſolemnitatibus bona Eccleſiæ concedere agnatis ſuis in feudum ſine fraude, ibid. num. 3
Prælatus locando redditus Eccleſiæ, non intelligitur de his qui debentur extra rem, tit. 7. q. 32. num. 16
Prælatus poteſt Eccleſiæ nomine impugnare ea, quæ ipſemet fecit cum iuramento, eod. tit. q. 37. num 8
Præmium cui debetur, ei non eſt dandum diſpendium, titu. 1. q. 122. num. 13
Præmium non datur ei, qui ex neceſſitate vindicauit, titu. 8. priu. 63. num. 50
Præſcriptio actionum triginta annos requirit, tit. 1. q. 48. num. 92
Præſes quando viſitat prouinciam prouidet ſibi de alimentis, eo. tit. q. 66. num 1
Præſens & tacens non ſibi præiudicat, quando ſcit ius ſuum durare, eod. tit. q 42. num. 102
Præſens præſumitur tacere, quia ſciat ius durare, ibid. num. 105
Præſens dicitur in loco, qui abeſt de licentia ſuperioris, titu. 9. q. 97. num. 7
Præſumptio vna tollit aliam, tit. 1. q. 41. num. 118
Præſumptio cedit veritati, tit. 4. q 9. num. 50
Præſumptio releuat allegantem ab onere probandi, titu. 4. q. 15. numero 27
Præſuppoſitum ſemper eſt verificandum, tit. 1. q. 41. num. 65
Præſuppoſitum a lege vel diſpoſitione probari debet, aliàs lex nõ habet locum, tit. 6. q. 13. num. 5
Præteritio filij ſine cauſa facta ſuſtinetur, quando hæres probat iſtam cauſam, tit. 7. q 15 num. 8
Præteritio non annullat teſtamentum, quando præterito non debebatur legitima, tit. 9. q. 61. num. 23
Pretium ſuccedit loco rei, tit. 1. q. 113. num. 3
Pretium non attenditur, quando non correſpondet valori rei, eod. tit. q. 66. num. 1
Pretium poteſt de publico taxari reſpectu victualium ob publicã vtilitatem, tit. 8. priu 94. num. 8
Primogenitura. Quæcunque de primogenitura dicuntur, procedunt etiam in maioratu, tit. 1. q. 27. num. 5
Primogenito pinguiora alimenta præſtantur a patre, quam cæteris fiat, tit. 4. q 8. num. 25
Primogenitus ſucceſſor Ducatus, vel alterius dignitatis, tenetur alere ſecundogenitos, tit. 1. q. 17. num. 1
Primogenitus ſuccedens in omnibus bonis vigore ſtatuti, vel conſuetudinis, alit ſecundogenitos, ibid. num. 2
Primogenitus in maioratu tenetur dotare ſororem, ibid. num. 3
Primogenitus, licet non teneatur tanquam primogenitus alere ſuos deſcendentes, tenetur tamen iure ſanguinis, ibid. nu. 8
Primogenitus ſoluit ſecundogenito alimenta ex proprietate, quãdo redditus non ſufficiunt, tit. 4. q. 9. num 22
Primogenitus habet præeminentiam quandam inter fratres, ti. 4. q. 18 num. 12
Primogenitus reputatur dignior inter fratres, ibid. num. 23
Primogenitus ſedere debet in loco eminentiori, ibid. num. 24
Primogenitus alit ſecundogenitos, ſecundum eorum dignitatem, & qualitatem, ibid. num. 26
Primogenitus mortuo ſecundogenito liberatur a traditione alimentorum ſeu vitæ militiæ, tit. 5. q. 1. num. 33
Primogenitus non alit ſecundogenitum, qui habet aliunde, tit. 7. q. 21. num 25
Primogenitus, cui omnia bona ex conſuetudine deferuntur, tenetur alere ſecundogenitum, tit. 9 q. 38. num. 5
Primordium tituli format poſteriorem euentum, titu. 7. quæſt. 34. num. 5
Princeps eſt ſolutus legibus, tit. 1. q. 1. num. 10
Princeps eſt lex animata in terris, ibid. num. 11
Princeps facere non poteſt quod pater non alat filium, ibid. n. 12
Princeps non eſt ſolutus dictamine rationis, ibid. num. 13
Princeps ſine cauſa non tollit ius gentium, ibid. nu. 14
Princeps poteſt ex cauſa limitare, & reſtringere ius diuinum, non contra, ſed in fauorem, eod. tit. q 3. num. 19
Princeps cum dicit ſe moueri ex cauſa publicæ vtilitatis, credendum eſt, ibid. num 21
Princeps pro ſoluendo ſtipendio militibus imponit ſubditis collectam, ſi burſa communis eſt vacua, eod. tit. q. 76. num. 15
Princeps cogit ſubditos ad emendum frumentum, quod pro munitione fuerat ſeruatum, eo. tit. q. 77. num. 8
Princeps ligatur conſuetudine ſicut lege, tit. 2. q. 15. num. 54
Princeps non ligatur ſtatuto inferiorum, & ſubditorum, ibidem, numero 57
Princeps non ligatur conſuetudine ſubditorum, ibid. num. 58
Princeps ligatur conſuetudine fundata ratione naturali, ibidem, numero 59
Princeps non ligatur lege legis, ſed ligatur lege rationis, ibidem, numero 60
Princeps ligatur ſtatuto, & conſuetudine ſubditorum, ſi vult illa vti, alias non, ibid num. 61
Princeps præſumitur vti plenitudine poteſtatis, quando actus nõ poteſt aliter valere, ibid. nu 64
Princeps non præſumitur vti plenitudine poteſtatis, quando ſuſtinendo actum infertur præiudicium tertio, ibid nu. 65
Princeps habet iura Reipublicæ, tit. 7. q. 3. num. 11
Princeps antequam ſubditis collectam imponat, excutere debet ſuum ærarium, eo. tit. q. 22 num. 6
Princeps imponit collectam non ſolum quando viget bellũ, ſed etiam quando imminet ſuſpitio, & agitur de conſeruatione ſtatus, tit. 8. priu. 1. nu. 5

Prin-

Digitized by Google

I N D E X.

Princeps poteſt debitoribus inducias concedere ad ſoluendum, eod tit. priu 70 nuro. 1

Princeps poteſt militibus diſtribuere prædia priuatorum, eo. tit. priu 77. num 12

Princeps inobediens morte plectebatur lege antiqua, titu. 7. q 3. numero 2

Principi qui non obedit, contrauenit ordinationi diuinæ, ibidem, numero 3

Principi applicatur pœna, quæ imponitur contrauenienti legi ſuæ, titu. 9 q. 15. num. 9

Principali ſublato, tollitur omne conſequens, tit. 1. q. 6. nu. 13

Principium & origo rerum attendi debet, titu. 7. q. 34 nu. 4

Principium attenditur in iudicando, ſi eſt utile, tit. 1. q. 121. n. 19

Prior tempore, potior eſt iure, tit. 1. q. 94. num. 15

Prius, aut poſterius datus in his, quæ fiunt eodem tempore, titu. 9. q. 29. num. 18

Priuatio eſt pœna, titu 1. q 51. num. 13

Priuatio non habet locum, niſi in caſibus expreſſis, ibid. num. 14

Priuatio non habet locum, niſi in caſibus a iure expreſſis, eod. tit. q. 55. nume. 5

Priuatio præſupponit habitum, eod. titu. q. 121. nume. 6. & titu. 6. q. 23. numero 3

Priuatio iuris competentis dicitur pœna, titu. 8. priuil 64. nu. 7

Priuatio ipſo iure non inducitur, niſi in caſibus a iure expreſſis, tito. 8. priu. 64 nume. 9

Priuatio non inducitur, niſi eo volente, in cuius fauorem fuit ordinata, tit. 9. q. 25. nu. 69

Priuatio hæreditatis non habet locum, niſi declaratione ſequuta, ibidem, num 73

Priuatio ipſo iure inducitur propter moleſtiam illatã legatario, quando illata fuit ante aditam hæreditatem, ibid num. 83

Priuatio inducitur ipſo iure, & non per fideicommiſſum, quando teſtator ita priuat, vt habeatur pro inſtituto, ibid. num. 89

Priuationis bonorum iudicio pẽdente reus eſt de illis bonis alendus, tit. 1. q. 123. num 8

Priuignus non alit nouercam, eod tit. q. 40. num. 1

Priuignus etiam patris hæres non alit nouercam, ibid. num. 3

Priuignus non cogitur habitare cum nouerca, nec econtra, tit. 4. q. 15. num. 24

Priuignus tenetur vitrico ſoluere alimenta, etiam quãdo ſunt fratres ſocij, non tamen ſocietate vniuerſali, titu. 6 q 11. num. 7

Priuignus non debet educari apud vitricum, ibid. num. 9

Priuignus non poteſt accuſare vitricum, a quo fuit alimentatus, tit. 8. priu 88. num. 4

Priuilegia actioni nouatæ competentia odio debitoris moroſi nõ cenſentur repetita in actione nouante, tit. 1. quæſt. 42. nu. 59

Priuilegia propter dotem conceſſa, an in hæredes tranſeant, eod. tit. q. 44. num. 73

Priuilegia alimentorum remiſſione, quæ fiet, tit. 8. priu. 97. num. 9

Priuilegium auget ius, non adimit, tit. 1. q. 8. nu. 9

Priuilegium amittitur propter delictum, eod. tit. q. 36. num. 4

Priuilegium ne quis cõueniatur vltra quam facere poteſt, importat quod relinquantur ei alimenta, eod. titu. q. 39. nu. 14

Priuilegium competens debitori, non tollitur mutatione perſonæ, eo. tit. q 42. num 70

Priuilegium non debet afferre tertio præiudicium, eod. tit. q. 44. nume. 21

Priuilegium reuocatur, quando incipit eſſe damnoſum, ibidem, numero 22

Priuilegium doti conceſſum non competit patri mulieris, vel extraneo, ibid. num. 69

Priuilegium perſonale extinguitur cum perſona, eod. titu. quæſt. 105 nume. 6

Priuilegium non extenditur de perſona ad perſonam, titu. 2. quæſtio 15. nuro 94

Priuilegium prodeſt, ne teneatur quis ad incommoda, ſed non efficit quo minus commoda conſequatur, titu. 6. quæſtio. 18. nume. 16

Priuilegium conceſſum paupertatis cauſa, ceſſat, quando ceſſat paupertas, tit. 8. priu. 2. num. 17

Priuilegium ceſſat ceſſante cauſa priuilegij, eodem titu. priu. 21. numero 5

Priuilegium perſonale extinguitur mutatione perſonæ, eodem titu priu. 55. numero 5

Priuilegium perſonale non egreditur perſonam, eodem tit. priu. 76. nume. 4

Priuilegium perſonale egreditur perſonam, quando priuilegiatus alter non gaudeat priuilegio ibid. nume. 5

Priuilegium peculio conceſſum ceſſat, quando peculij ceſſat nomen, tit. 9. q. 50. num 9

Priuilegium Regi conceſſum, qui erat tunc Dux, ceſſat quando debiit eſſe Dux, ibid num. 23

Priuilegiatus non præſumitur vti priuilegio, & infertur ad Principem, tit. 2. q. 15. nume. 36

Priuilegiatus non vtitur priuilegio cõtra pariter priuilegiatũ, declara tamen, titu 8. priu. 18. nu. 5. & 7. & priu. 61. nu. 12. & 13

Priuilegiatus in ſpecie vtitur priuil. cõtra priuilegiatum in genere, priu. 18. num. 7

Priuilegiatus vtitur priuilegio contra priuilegiatum, qui tamen non habet priuilegium in ea ſpecie, priu. 61. nu. 13

Priuilegiatis non eſt ita fauendum, vt perturbentur aliorum iura, titu. 1. q. 110. numero 5

Pro dictio, ſignificat cauſam impulſiuam, tit. 2. q. 5. num. 9

Pro dictio, importat modum, ibid. nu. 10

Probare debet qui dicit, tit. 6. q. 23. nume. 1

Probare debet fundamentum ſuæ intentionis, titu. 7. quæſtio. 1. numero 20

Probatio ſemiplena ſufficit in cauſis ſummarijs, titu. 1. quæſtio. 112. nume. 22

Probatio plena facta in iudicio ſummario, nocet in plenario, eodem tit. q. 126. nu. 11

Probationes factæ in cauſa ſummaria, non probant in plenaria, ibid. num. 4

Procurator, vel negociorũ geſtor, non eſt alendus a domino, dum illius tractat negotia, tit. 1. q. 61. num. 3

Procurator repetit a domino expenſas factas circa expeditionem negotij ſibi demandati, ibid. num. 4

Procurator, ſyndicus, & alij aluntur a domino, quando extat conſuetudo, ibid. nu. 7

Procurator, ſyndicus, & alij ſunt a domino alendi, quando coguntur res proprias deſerere pro alienis, ibid. num 10

Procurator repetit impenſam quam pro domino fecit cum mandato, ſiue vtilis ſit, ſiue non, eo. tit. q. 121. num. 21

Procurator fiſci petere poteſt alimenta pauperi relicta, titu. 3. q. 8. numero 6

Procurator videtur contrahere nomine domini, quando contrahit ſuper re ad dominum pertinente, tit 6. q 8. num. 56

Procurator præſumitur actum facere procuratorio nomine, eod. tit. q. 14 num. 8

Procurator qui fines exceſſit mandati, non repetit expenſas, tit. 7. q. 41. nume. 3

Procurator non poteſt dominum facere incidere in pœnam, niſi ſibi mandaturo ratificari aliter non poteſt, ti. 9. q. 15. nu. 15

Proditor etiam occultus occidi poteſt, tit. 7. q. 14 num. 19

Profectitia dicitur dos, quæ pro patre datur filiæ ab aliquo, titu. 7. quæſt 20. num. 4

Profectitium dicitur lucrum, quod facit filius ex fructibus fundi ſibi ad alimenta aſſignati, ibid. num. 1

Profectitium dicitur, quicquid filius acquirit ex re patris, ibid. numero 2

Profectitium dicitur, quicquid patris contemplatione ad filium peruenit, ibid. nuro. 3

Profectitium dicitur id, cuius pater eſt proxima cauſa, ibid. nu. 5

Profectitium dicitur, quod immediate deſcendit e re patris, ibid. numero 19

Profectitium lucrum acquiritur patri, tam reſpectu proprietatis, quam vſusfructus, ibid. num. 24

Progenies non includit deſcendentes ex filia, tit. 1. q. 16. num. 3

Prohibitio alienationis non includit ea, quæ fiunt ex cauſa neceſſaria, tit. 8. priu. 19. nu. 2

Prohibitio alienationis facta a lege, homine, vel ſtatuto, nõ includit neceſſariam, tit. 9 q. 32 num. 13

Prohibitio ceſſat ratione prohibitionis ceſſante, eod titu. quæſt. 44. nume. 53

Prohibito vno, cenſetur prohibitum omne id, per quod ad illud peruenitur, tit. 9. q. 17. num. 16

Prohibitus ſuccedere alicui, poteſt hæredi illius ſuccedere, eod. tit. q. 25. num. 45

Promiſſio annua intelligitur facta pro alimentis, & ibi, an ſit verum, & an procedat in dubio, tit. 2. q. 7 nu 7

Promiſſio ſequens intelligitur facta ea cauſa, quæ præceſſit, eod. tit q. 13. nume. 8

Promiſſio omnis intelligitur ſecundum qualitatem perſonæ, tit. 4. q. 19. num. 16

Promiſſio reſtituendi dotem in omnem caſum, &c. an includat caſum matrimonij non ſequuti, tit. 8. priu 49. num. 11

Promiſſio facta defuncto extenditur ad hæredem, eod titu. priu. 65. nume. 26

Promiſſio facta pluribus, intelligitur cuicunque pro virili, tit. 9. q. 14. num 17

Promiſſio quando fit a pluribus de re indiuidua, tunc hæredes tenentur in ſolidum, ibid. nume. 21

Promiſſio ſub fide, aut ſincere, vim habet iuramenti, eodem titu. quæſt. 14. nu. 2

Promittens ſoluere vſuras, ſi iurauit cogitur iuramentum, non promiſſionem ſeruare, ibid num. 6

Promittens ducere aliquam in vxorẽ, intelligitur dummodo dotem det, etiam ſi promiſſio ſit iurata, tit. 1. q. 42. nu. 47

f 2 Pro-

I N D E X.

Promittens ſoluere quantitatem debitam, non cenſetur renuncia re beneficio deducendi ne egeat, eo.tit.q.78 num.51
Promittens id, ad quod tenebatur, non alterat primæuam obligationem, ibid.num.54
Promittens tractare aliquem vt filium ſub pœna, ſi eum expellat, punitur, tit.2.q.10 num.4
Promittens aliquem tractare vt cæteros filios, non poteſt illum inæqualibus veſtibus veſtire, ibid.num 5
Promittens alium ratum habiturũ, an liberetur, ſi fecit quidquid potuit, tit.4.q.59 num.65
Promittens accommodare tarrim contra omnem perſonam, non tenetur contra ſeipſam, tit.7 quæſt 30 num.9
Promotus per mendacium, carere debet impetratis, eo.tit.quæſt. 37.nume.38
Proprietas magis æſtimatur, quàm vſusfructus, ibid.num.15
Proprietas vendi poteſt, vt ei dentur alimenta, qui aliquo caſu futurus eſt dominus, ibid.num.18
Proprietas tranſit ad hæredes, quando relinquitur res ad vſum, ad alimenta, in gaudimentum, & ſimilia, tit.1.q.1.num.8
Proprietas rei ad vſum relictæ non venit, quando adiectio illa ponitur per modum cauſæ finalis, ibid.nu.26
Proprietas vendi debet pro ſoluendis alimentis neceſſarijs: ſecus pro ijs, quæ ad decorem, tit.4.q.9.num.21
Proprietas vendi poteſt, quando alicui relictum eſt, quod poſſit ſibi facere expenſas, ibidem, numero 27
Proprietas vendi poteſt pro alimentis præſtandis, quorum quantitas eſt in relinquente taxata, ibid.num.28
Proprietas vendi debet pro præſtandis alimentis debitis iure ſanguinis, ibid.nu.38
Proprietas cenſetur relicta, quando fundus relictus eſt ad alimenta, tit.9 q.40. num.2
Proprietas uidetur relicta, cui fundus relinquitur, vt alat tertiũ, ibidem, numero 5
Proprietas verborum attenditur etiam contra mentem diſponentis, ibid num.16
Proprietarius poteſt rem vendere inuito vſufructuario, titu.7.q. 37 num.16
Proprietarius poteſt ius ſuum pro libito vendere, ibid.num.25
Propter dictio, importat cauſam finalem, non remotam, titu.1. q.112.num.30
Propter quod vnumquodque tale, & illud magis, ti.2.q.2 nu.10. & tit.3.q.1.nu.28 & eo titu.q 3.num.58.& titu. 7. quæſt.34. num.16 & tit 8 priu.89.nu.5
Proteſtatio nihil proteſtatur in his, quæ dependent a neceſſitate iuris, tit.1.q.43.num.24
Proteſtatio nocet ei, qui non contradicit, vel acceptat illam, ibid. nume.24
Proteſtatio conſeruat ius, & declarat voluntatem proteſtantis, ibid. num.33
Proteſtatio conſeruat ius proteſtantis, tit.6 q.3.num.43
Proteſtatio non prodeſt in his, quæ non pendent ab animo proteſtantis, ſed a iure, ibid.num.47
Proteſtatio contraria facto non releuat, ibid.nu.49
Proteſtatio conſeruat ius proteſtantis, tit.6.q.4 nu 6
Proteſtatio nihil operatur vbi nihil eſt reſeruabile, ibid.nu 7
Proteſtatio quæ non pendet a poteſtate proteſtantis, non releuat, eo.tit.q.5.num.23
Proteſtatio non releuat matrem, quæ tenebatur filium alere, eod. tit.q.8.num.24
Proteſtatio non iuuat in dependentibus a iure, ibid.num.25
Proteſtatio declarat animum proteſtantis, ibid.num.37
Proteſtatio declaratoria animi fieri poteſt abſente parte, ibidem, numero 66
Proteſtatio non admittitur poſt factum, quando præſumptio eſt contra proteſtantem, ibid.num.71
Protutor repetit impenſam alimentorum factam pro pupillo, tit. 3.q.7.num.13
Protutoris bona ſunt pupillo tacite obligata, ſicut tutoris, ibid. nume.14
Prouidere ſibi prius, quam alijs quilibet tenetur, tit.3. q.8. nu.4. & tit.4 q.30. num.3
Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis, ti.1.q.35.nu.11 & ti. 3.q.8.num.18.& tit. 4.q 10.nu.12.& tit 9.q.25.num.37
Prouiſio lite pendente fieri non debet, quando Iudex prouidendo decideret principalem cauſam, eod.tit.q 136.num.6
Prouiſio hominis non tollit prouiſionem legis iam factam, titu. 9.quæſt.35.num 26
Pubertas in maſculo incipit a XIIII. anno, in fœmina vero a XII. & ibi ponit rationes differentiæ, tit.8.priu.58.nu.2
Pubertas in cõtrahendis matrimonijs dicitur poſt XIIII.annum in maſculo, & XII. in fœmina, ibid.num.2
Pubertas attenditur in condendis teſtamentis, ibid.num.3
Pubertas fauore alimentorum incipit ab anno XVIII. in maſculo, & a XII. in fœmina, ibidem, num.4
Pubertas triplicis eſt generis, plena, plenior, & pleniſſima. ibid. nume.3
Pubertas in alimentis, quæ relinquuntur diuiſi, quando incipit, ibid.num 8
Publicatis bonis, ipſo iure non transfertur dominium in fiſcum, niſi ſequuta declaratoria facti, tit.8.priu.35.num 3
Pupilla apud quem ſit educanda, tit.4.q.13.num.33
Pupilla non educanda apud forenſem, ibi.nu.39
Pupilli de educatione vbi tractatur, Iudex conſideret qualitas, & conditiones perſonæ, & temporibus, ibi.nu 38
Pupillus educari debet in loco Iudicis arbitrio deſignando, ibid. numero 1
Pupillus educandus eſt in loco ordinato a patre, ibi.nu.3
Pupillus non educatur in loco, quem pater ordinauit, ſi Iudex iudicat illum non eſſe tutum, ibi.nu.4
Pupillus educari poteſt apud tutorem, ibid.nu.9
Pupillus educari poteſt apud matrem, ibi.nu.10
Pupillus non debet educari penes matrem, quæ ad ſecunda vota tranſiuit, & vitricum ſuperinduxit, ibi.nu.15
Pupillus non educatur apud matrem, quæ eſt conuolatura ad ſecundas nuptias, nu.16
Pupillus educatur apud matrem, quæ ſecundo nupſit, ſi non eſt filio ſucceſſura, & moribus & honeſtate habilis eſt, ibi.nu.18
Pupillus educatur apud matrem, quæ contraxit ſecundas nuptias, ſi non eſt in totum ſucceſſura filio, ibi.nu.19
Pupillus educatur apud vitricum, quando non poteſt æquè commodè apud alium ali, ſi tamen non ſit creditor, ibi.nu.20
Pupillus non educatur apud matrem, quæ eſt improba, & impudica, vilis, vel imprudens, ibi.nu.21
Pupillus non educatur apud matrem, quæ procurauit impar, & immaturum filio, vel filiæ matrimonium, ibi. nu.23
Pupillus educandus auiæ rectè committitur, amplia, ibidem, numero 24
Pupillus educari poteſt apud auiam etiam ab inteſtato ſucceſſuram, ibid.nu.25
Pupillus exiſtens apud auiam, remouetur, ſi illa procurauit incõuenient matrimonium, vel quid aliud, ibid.nu.28
Pupillus datur potius educandus auunculo, quæ auiæ ſuſpectæ, ibid num.29
Pupillus non eſt apud eum educandus, qui eſt ſucceſſurus ab inteſtato, & infertur ad ſubſtitutum, ibid.num.30
Pupillus educari poteſt apud patrem, licet is ex ſubſtitutione ſit ſucceſſurus, vide tamen ibi, ibid num.31
Pupillus, an debeat educari potius apud patrem, quam apud matrem, ibid.num.33
Pupillus non eſt educandus penes matrem, quæ ſuperinduxit uitricum, tit.1.q.41.num 6
Pupillus præſumitur alitus, ſeu alimentatus a tutore, eod. titu.q. 48.nu.18.& tit 6.q.23.num.11
Pupillus ignorat quicquid videtur, ibid.nu.29
Pupillus nec ſcire, nec diſcernere poteſt, ibid.num.30
Pupillus non poteſt moram committere, ibid num.32
Pupillus alimenta petit a tutore officio Iudicis, tit.3.q.3.nu.28
Pupillus non præſumitur alimentatus a tutore, quando ſeorſum ab illo degebat, tit.6.q 23 num.15.& 17
Pupillus ignorat quidquid videt, tit. 7.q.14 nu.39
Pupillus ligatur obligatione legis, licet non contractu, ibi, nu.42
Pupillus ſi ex ordine teſtatoris ſit apud aliquem educandus, vbi non ſit tutus, prouidebit Iudex de alio loco, titu.8. priuil.86. numero 9

Q

QValitas non datur, ſeu non poteſt ſtare ſine ſubiecto, titu. 2. in princ.nu.5.& ti.9 q.29.num.23
Qualitas poſita in uno capitulorum, cenſetur repetita in alio, eod. tit.q.13.num.311
Qualitas præſentis ſtatus eſt attendendus in ſoluendis alimentis, titu.4.quæſt,18. num 2
Qualitas adiecta qualificat, & diuerſam conſtituit ſpeciem, tit.5. q.4.num.22
Qualitas quæ eſt cauſa actionis probari debet, titu.6.q.28.nu.6
Qualitas facilius præſumitur, quam ſubſtantia, titu.8.priuil.56. nume.96
Qualitas facilius probatur quam ſubſtantia, ibid.num.97
Qualitas adiecta verbo, intelligitur ſecundum tempus verbi, tit. 9.q.13 num.3
Qualitas a lege requiſita, probanda eſt, alias legi non eſt locus, eo. tit.q.29.num.12
Qualitas adiecta enti, illud qualificat, & in diuerſa ſpecie reponit, ibid.num.12
Qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto, ibid.num.13
Qualitas cenſetur adiecta gratia demonſtrandi, non reſtringendi in materia alimentorum, eo.tit.q.30.nu.10

Quali-

Digitized by Google

INDEX.

Qualitas nominis determinans verbum, a quo diſpoſitio ſumit effectum, reſtringit diſpoſitionem, ibid. num. 12
Qualitas quæ eſt alicuius effectus, adeſſe debet tempore quo diſpoſitio ſortiri debet effectum, ibid. num. 13
Qualitas cenſetur eſſe cauſa diſpoſitionis, ibid. num. 24
Qualitas legatarij declarat quid veniat in legato, ibid. num. 24
Qualitas perſonarum declarat diſpoſitioné quamlibet, ibid. n. 25
Qualitas & conditio alimentarij inſpicitur in præſtatione alimentorum, tit. 9. q. 39 num. 3
Qualitates ſtatuti probat, quicunque vult vti ſtatuto, titu. 5. q. 7. nume. 40
Qualitates a ſtatuto, vel diſpoſitione requiſitæ, probandæ ſunt ab eo, qui ſe fundat in diſpoſitione, tit. 8. priu. 53. num. 14
Quantitas alimentorum commenſurari debet legitimæ, quando alimenta ſubrogantur loco legitimæ, tit. 3. q. 1. num. 37
Quarta in bonis coniugis prædiuitis debetur vxori pauperi, & indotatæ loco legitimæ, tit. 1. q. 34. num. 15
Quarta vxori debita in bonis mariti locupletis, ſuccedit loco alimentorum, tit. 7. q. 12. num. 10
Quarta vxori inopi debita in bonis mariti diuitis defertur iure ſucceſſionis, tit. 9. q. 35. num. 22
Quarta vxori inopi datur gratia miſerationis in bonis mariti diuitis, eod. tit. q. 37. num. 17
Quarta vxori inopi datur in ſubſidium, quando deficit omnis promiſſio, ibid. num. 18
Querela inofficioſi teſtamenti, & petitio hæreditatis, deduci poſſunt in eodem libello, tit. 9. q. 29. num. 76
Qui non facit, quod debet, non recipit quod oportet, titu. 9. q. 14. numero 36
Quis dictio, includit fœminam, ſicut maſculum, tit. 8. priu. 38. n. 18
Quod ſibi non nocet, & alteri prodeſt, de facili eſt concedendum, tit. 4. q. 4. num. 10

R

RAtificare videtur ſententiam, qui offert ſe ſoluturum, tit. 9. q. 26. num. 131
Ratio dubitandi declarat diſpoſitionem, tit. 1. q. 7. num. 12
Ratio vbi eadem eſt, ibi diſpoſitio quoque eadem eſſe debet, eo. tit. q. 22. num. 7
Ratio naturalis allegari poteſt pro lege, eod. tit. q. 28. num. 9
Ratio naturalis mouere non minus debet, quam lex. ibid. num. 8
Ratio vbi eſt eadem, ibi & ius idem eſſe debet, eod. tit. quæſt. 35. numero 9
Ratio legis ampliat diſpoſitionem tamquam illius anima, eod. tit. q. 44. num. 15
Ratio legis præfertur ipſi diſpoſitioni, ibid. num. 16
Ratio diſpoſitionis reſtringit illam, eod. tit. q. 45. num. 56
Ratio naturalis allegari poteſt ad deciſionem cauſarum, ibidem, numero 57
Ratio naturalis ſi extat, dicitur imbecillitas intellectus quærere deciſionem, ibid. num. 58
Ratio naturalis mouere debet iudicem, ſicut lex, ibid. num. 59
Ratio ampliat diſpoſitionem, eod. tit. q. 46. num. 2
Ratio limitata reſtringit dictum, eod. tit. q. 112. num. 5
Ratio dicitur anima legis, ibid. num. 6
Ratio extendit dictum, eod. tit. q. 117. num. 2
Ratio generalis ampliat dictum, eod. tit. q. 124. num. 22
Ratio non eſt bona, niſi ſit generalis, tit. 3. q. 1. num. 8
Ratio debet eſſe concludens, & neceſſaria, vt ſit bona, eod. titu. q. 1. num. 9
Ratio eadem vbi militat, & idem ius eſſe debet, tit. 7 q. 14 nu. 41
Ratio, quæ ſola poteſt allegari, habetur pro expreſſa, eod. titu. q. 15 num. 7
Ratio dominatur legi, ſicut anima corpori, titu. 8. priu. 58. num 9
Ratio vbi vnica poteſt aſſignari, habetur pro expreſſa, eod titu. priu. 60. num. 33
Ratio quando ceſſat, ipſa quoque ceſſat diſpoſitio, titu. 9. q. 5. numero 8
Ratio reſpicere debet omnes caſus, alias non eſt bona, eod. titu. q. 16. num 8
Ratio vt ſit bona, debet concludere de neceſſitate, ibid. num 9
Ratio reſtringit dictum generale, eod. tit q. 29. num. 10
Ratio vbi eſt eadem, ius quoque idem eſt, eod. tit. q. 31. num 32
Ratio naturalis non minus debet mouere, quam lex, eod. titu. q. 32. num. 40
Ratio vbi eſt eadem, ibi ius idem ſeruandum eſt, eodem titu. q. 44. num. 17
Ratio naturalis habetur pro lege, ibid. num. 33
Ratio generalis extendit dictum, tit. 6. q. 16. num. 4
Ratio naturalis non inducit obligationem, vel actionem præciſam, tit. 7. q. 5. num. 10
Rationem cum habemus, legem quærere, eſt intellectus imbecillitas, tit. 1. q. 44 num. 13
Ratione ceſſante, ipſa quoque ceſſat diſpoſitio, titu 9. q. 25. nu. 19
Et idem, q. 26. num. 19
Et q. 29. num. 8
Et q. 32. num. 26
Et q. 35. num. 2
Rationes plures ubi concurrunt, vna ſublata ſuſtinetur diſpoſitio, tit. 6. q. 3. num. 44
Rationes plures præſumuntur, non vna, ibid. num. 46
Rationes duæ vincunt vnam, tit. 9. q. 25. num. 30
Rationes plures quando concurrunt, non ſufficit vnam tolli, eo. tit. q. 32. num. 38
Rationem requirens, vbi adeſt ſenſus, laborat imbecillitate intellectus, eod. tit q. 44. num. 34
Rebellis non declaratus poteſt impune occidi, & ſat eſt in defenſione probare illum fuiſſe rebellem, tit. 9. q. 25. num. 79
Recipiendo debitum cenſetur remittere pœnam conuentionalem, tit. 6. q. 3. num. 21
Recipiens debitum non cenſetur remittere pœnam legalem, ibidem, num. 22
Recipiens ſortem non videtur remittere vſuras, ibid. num. 23
Recipiens partem debiti cenſetur recedere a datione in ſolutum facta, ibid. num. 54
Recipiens partem debiti remittit totum intereſſe in indiuiduis, ſecus in diuiduis, ibid num. 60
Recipiens partem pretij poſt lapſum termini, videtur remittere facultatem recedendi a contractu, tit. 1. q. 42. nu. 137
Recipiens ſortem, videtur pœnam, & intereſſe remittere, titu. 3. q. 16. num 33
Receptans bannitum, quem tamen ignorabat eſſe talem, non punitur, tit. 8 priu. 78. num 11
Receptans in domo coniunctum, non punitur pœna ſtatuti loquentis de receptatore, eod. tit. priu. 90. num 3
Recommendatus a teſtatore hæredi, conſequitur alimenta, titu. 2. q. 11. num. 1
Reconciliatio probatur per coniecturas, tit. 7. q. 1. num. 55
Reconciliatio inducitur per ſalutationem, ibid. num. 56
Reddituu mille aureorum relicto, an teneatur hæres tot bona aſſignare quibus percipiatur, tit. 9. q. 40. num. 12
Redditus dotis erogandi ſunt in alimenta vxoris infirmæ, non autem proprietas, tit. 1. q. 33. num. 9
Regalia quando in feudum conceduntur filiofamilias, dicuntur peculium caſtrenſe, tit. 4. q. 11. num. 10
Regalia reſeruata non veniunt conceſſis generaliter regalibus, tit. 9. q. 22. num. 16
Regula. Fundat illius intentionem, qui ſuper ea ſe fundat, titu. 1. q. 24. num. 5
Regula. Onus probandi fallentiam transfert in aduerſarium, tit. 9 q. 8. num. 23
Regula ſeruari debet, donec probetur limitatio, tit. 9. quæſt. 19. numero 14
Regula transfert onus probandi in aduerſarium, eod. titu. q. 27 numero 12
Regulam qui impugnat, probare debet fallentiam, tit. 7. quæſt. 1. numero 24
Reipublicæ intereſt, ne delicta remaneant impunita, eod. titu. q. 16. num. 65
Relatio cenſetur fieri cum omnibus ſuis qualitatibus, tit. 2. q. 10. num. 15
Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatib. ibid. n. 14
Relegatus eſt teſtabilis, tit. 8. priu. 7. num. 10
Relictum ſub nomine dignitatis tranſit ad ſucceſſorem in dignitate, tit. 5. q. 6. num. 2
Relictum in dubio videtur factum contemplatione officij, etiam ſi vtrumque nomen exprimatur, vel etiam ſolum nomen proprium, ibid. num. 5
Relictum conſanguineo uidetur factum contemplatione ſanguinis, non officij, ibid. num 8
Religio filium eximit a patria poteſtate, tit. 8. priu. 68. num. 6
Religio non liberat filium ab ea obligatione, qua tenebatur erga patrem, ibid. num. 7
Religionem ingredi non poteſt vnus coniugum altero inuito, tit. 1. q. 37. num. 12
Religionis ingreſſus eſt actus ſuper omnes meritorius, tit. 7. q. 1. numero 46
Religioſi mendicantes ſunt prius cæteris alendi, titu. 1. quæſt. 93. num. 35
Religioſus tenetur potius patri egenti ſubuenire de alimentis, quam prælato ſuo, tit. 8. priu. 66. num. 5
Remedia duo quando competunt, electione vnius tollitur alterum, ſi ſint incompatibilia, tit. 7. q. 17. num. 44
Remedia plura cumulari poſſunt, quando oriuntur ex diuerſa cauſa, ibid. nu. 45
Remedia duo quando competunt pro eadem re, vno electo tollitur alterum, tit. 9. q. 16. num. 19

Digitized by Google

INDEX.

Remiſſio, quæ fit in confeſſione pœnitentiali, reſpicit ſolum animi rancorem, tit. 7. q. 1. num. 51
Remiſſio facta in confeſſione pœnitentiali continet etiam damna exteriora, quando fit verbis prægnantibus, ibid. num. 52
Remiſſio iniuriarum, deuaſtationum, & expulſionum non includit damna, eod. tit. q. 16. num. 86
Remiſſio penſionis, quando fieri debet ex pacto, non attenditur vbertas præcedentium annorum, tit. 9. q. 26. num. 22
Remittere videtur contrauentionem, qui perſeuerat in contractu, ibid. num. 132
Remittuntur facilius multa, quam donentur pauca, titu. 7. q. 28. numero 10
Renuncians ſucceſſioni non excluditur ab alimentis, ti. 9. q. 15. numero 3
Renunciantibus iura ſua non datur regreſſus, tit. 1. q. 123. num. 2
Renunciantibus iura ſua datur regreſſus aliquando ex cauſa, ibidem num. 6
Renunciare alimentis non poteſt filius naturalis, tit. 7. q. 10. n. 19
Renunciari non poteſt alimentis per pactum, titu. 8. priuil. 56. numero 19
Renunciari non poteſt etiam cum iuramento iuri prohibitiuo, ibid num. 55
Renunciari non poteſt iuri prohibitiuo introducto principaliter ad publicam vtilitatem, ibid. num. 56
Renunciare non poteſt iuri prohibitiuo introducto ad priuatam vtilitatem, quæ ſeparari non poſſit, ibid. num. 58
Renunciari alimentis non poteſt etiam cum iuramento, tit. 9. q. 15. num. 2
Renunciatio ſororis ad fauorem valet, non prodeſt alij, titu. 2. q. 15. num. 92
Renunciatio ſororis ad fauorem fratris, intelligitur, dummodo frater poſſit, vel velit ſuccedere, ibid. num. 92
Renunciatio l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat. non nocet, quando renuncians, mortua prima vxore, filios ſuſcepit ex ſecúda, & ibi declarat, quomodo intelligatur, tit. 8. priu. 31. num. 3
Renunciatio filiæ de bonis paternis dote recepta confirmatur iuramento, eod. tit. priu. 56. num. 46
Renunciatio alimentorum valet cum iuramento, & idem eſt in pacto, ibid. num. 53
Renunciatio alimentorum facta cum iuramento, non obligat, quãdo alimentarius deuenit ad extremam egeſtatem, ibidem, nume. 60
Renunciatio legitima non excludit ab alimentis, tit. 9. q. 15. nu. 1
Renunciatio generalis includit ius fideicommiſſi conditionalis, quando verificari non poteſt in alio, ibid. num. 14
Renunciatio generalis includit legitimam, quando nil aliud poſſet operari, ibid num. 16
Renunciatio includit legitimam, ſi eſt generalis, ibid. num. 19
Renunciatio iuris non præſumitur, quando alia coniectura ſumi poteſt, eod. tit. q. 16. nu. 23
Renunciatio generalis facta ab homine excludit ab omni capite, ſecus in excluſione legis, vbi vide, eod. tit. q. 25. num. 43
Renunciatio generalis excludit ab omni remedio, eod. tit. q. 38. numero 2
Renunciatio non nocet tertio, eod. tit. q. 42. num. 16
Repetitio non datur, quando impenſa fit principaliter ad vtilitatem vnius, licet conſequenter reſpiciat alterius commodum, tit. 6. q. 5. num. 6
Repetitio conceditur, quando aliquid per errorem fuit ſolutum, eod. tit. q. 6. num. 2
Repetitio non datur eius, quod quis impendit credens proprium gerere negotium, ibid. num. 11. & ſeq.
Repetitio, quando datur pro eo, quod quis ſoluit, credens cauſam propriam agere, ibid. num. 12
Repetitio non datur alimentorum, quæ lite pendente ſoluta fuere, etiam ſi ſuccubuiſſet, qui illa recepit, eod. tit. q. 10. num. 1
Repetitio alimentorum præſtitorum per defunctum conceditur etiam hæredi, eod. tit. q. 22. num. 7
Rerum ſuarum quilibet eſt moderator, & arbiter, tit. 9. q. 18. n. 13
Res non deſinit eſſe patrimonialis, ſi poſt alienationem redimatur ex pacto a principio adiecto, tit. 2. q. 48. num. 81
Res de facili redit ad primæuam naturam, eo. tit. q. 100. num. 4
Res quando relinquatur, vt ex ea certum quid annuum percipiat legatarius, tunc res, non redditus venit in legato, titu. 2. q. 1. numero 2
Res cum relinquitur in gaudimentum, venit fundus, non vſuſfructus, ibid. num. 4
Res quando relinquitur, vt ex ea percipiatur redditus, venit proprietas, ibid. num. 7
Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri, eod. tit. q. 15 num. 82
Res eadem diuerſo iure cenſetur, quando ſubeſt diuerſa ratio, ibid. num. 150
Res eadem poteſt diuerſo iure cenſeri diuerſis reſpectibus, ibid. nume. 151
Res eadem diuerſo iure cenſetur ex diuerſis cauſis, ibid. nu. 154
Res de facili redit ad naturam ſuam, ibid. num. 194
Res debita regulariter peti debet, non æſtimatio, tit. 4. q. 3. nu. 53
Res empta ab vxore de pecunijs mariti efficitur vxoris, vbi tamẽ vide, eod. tit. q. 19. num. 29
Res ſi ſuit confecta de alieno, an ſpectet ad dominum, vel facientem, ibid. num. 31
Res eadem non debet cenſeri diuerſo iure, tit. 6. q. 3. num. 6
Res obligata pro dote, cenſetur etiam obligata pro alimentis dotalibus, ibid. nu. 31
Res mea quando ad te prouenit, teneris erga me iudicis officio, eod. tit. q. 5. num. 6
Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri, eod. tit. q. 11. num. 33
Res eadem poteſt diuerſis reſpectibus diuerſo iure cenſeri, ibid. num. 38
Res eadem diuerſo iure cenſeri poteſt diuerſis reſpectibus, titu. 7. q. 16. num. 67
Res mea non poteſt mihi ſeruire, tit. 8. priu. 49. num. 7
Res non meliorata non poteſt retineri pro ea, quæ fuit meliorata, eod. tit. priu. 62. num. 17
Res non dicitur eadem, niſi ad oculum ſit demonſtrabilis, titu. 9. q. 4. num. 20
Res eadem quando bis fuit legata, ſemel tantum debetur, eo. tit. q. 8. num. 13
Res diuerſæ, quando eadem diſpoſitione legantur, tunc vtraque debetur, ibid. num. 15
Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri, eod. tit. q. 27. num. 18
Res iudicatur ſecundum propriam naturam, non ſecundum accidentalem, eod. tit. q. 43. num. 33
Rem ſuam tradens apponere poteſt legem, quam vult, tit. 7. q. 26. numero 92
Rei ſuæ legem dominus poteſt apponere, quam vult, titu. 1. q. 3. numero 14
Rei ſuæ poteſt quilibet legem apponere, quam vult, eod. titu. q. 48. num. 75
Rei ſuæ quilibet eſt moderator, & arbiter, titu. 8. priu. 55. num. 53. Idem tit. 9. q. 22. num. 1
Rei ſuæ quilibet poteſt legem apponere, quam vult, eod. titu. q. 25. num. 2
Reſciſſio contractus petita videtur in antecedens neceſſarium, quando res ipſa petita fuit, ibid num. 75
Reſcripta Principum interpretanda ſunt ſecundum iuſtitiam fori, & poli, tit. 8. priu 93. num. 4
Reſcripti verba conformari debent iuri, & æquitati, eod. tit. nu. 5
Reſcriptum eſt loco libelli in cauſa ſummaria, titu. 3. q. 9. nu. 15
Reſcriptum intelligitur ſecundum ſupplicationem, titu. 9. quæſt. 31 num 83
Reſeruatio conſeruat ius, & quod competit, tit. 7. q. 16. num. 87
Reſoluto iure dantis, reſoluitur ius accipientis, titu. 1. quæſt. 48. nume. 79
Reſoluto iure authoris, reſoluitur ius ſucceſſoris, tit. 9. q. 42. nu. 1
Reſoluto contractu ex cauſa voluntaria ius ſucceſſoris non extinguitur, ibid. num. 9
Reſoluto iure dantis, reſoluitur ius accipientis, etiam quando actus reſoluitur ex voluntate, non tamen ad reſolutionem ordinata, ibid num. 19
Reſoluto iure dantis, reſoluitur ius ſucceſſoris, quando reſolutio fit iure dominij, & ex præcedenti contractu, ibid. num 30
Reſoluto iure dantis, non reſoluitur ius accipientis, ſi dans non eſt vſus exceptionibus ſibi competentibus, ibid. num. 32
Reſponſio intelligitur ſecundum interrogationem, eod. tit. q. 31. nume. 84
Reſtituere verbum, præſupponit rem fuiſſe traditam, tit. 6. q. 23. numero 4
Idem tit. 9. q. 42. nu. 14
Reſtituere verbum, non ſemper traditionem præſupponit, ibid. numero 15
Reſtitutio conceſſa limitate quoad aliqua, non extenditur ad alia, tit. 1. q. 31. num. 18
Reſtitutio in integrum, an petatur per calumniam, ſtatur arbitrio iudicis. eod. tit. q. 115. num. 12
Reſtitutio quando fit legis diſpoſitione, tunc veniunt pœnæ, & aliæ acceſſiones, eod. tit. q. 124. num 9
Reſtitutio in integrum minori conceſſa prodeſt maiori in indiuiduis, ti. 2. q. 15. num. 154
Reſtitutio in integrum vt concedatur minori, requiritur cauſæ cognitio, tit. 3. q. 1. num. 20
Reſtitutio in integrum cedi poteſt, tit. 8. priu. 55. num. 2
Reſtitutio minori conceſſa prodeſt maiori, vbi cauſa eſt indiuidua, tit 9. q. 14. num. 1
Reſtitutio conceſſa ſuper principali, non extenditur ad intereſſe, eod. tit. q. 31. num. 3
Reſtitutio conceſſa pro ſorte extenditur ad intereſſe fauorabile, ibid. num. 63

Reſti-

Digitized by Google

Reſtitutio conceſſa pro ſorte includit intereſſe, quod idem reputatur cum principali, ibid. nu. 65
Reſtitutio facta ab hærede, qui repudiauit, non poteſt impugnari a ſubſtituto vulgari, ſi erat reſtituenda, eo. tit. q. 32. nu. 35
Reſtitutio conceditur minori, etiam quando conditio ſemel defecta inſtaurari non poteſt, ibid. nu. 10
Retentio fauorabilior eſt, quam petitio, tit. 5. q. 9. num. 12
Retentio, non actio datur pro legato relicto in teſtamento minus ſolemni, ti. 8 priu 22. num. 12
Retentio facilius conceditur, quam petitio, eo. ti. priu. 28. num. 3
Retentio regulariter eſt prohibita, & vna res pro alia retineri non poteſt, & infertur ad plura, eo. tit. priu. 62 num. 1
Retentio datur pro melioramentis non liquidis, quãdo fideicommiſſum eſt reſtituendum, ibid nu. 8
Retentio non datur pro melioramentis non liquidis, quando offertur cautio, ſed ſententia mittitur executioni, ibid. nu. 11
Retentio datur etiam contra ſingularem ſucceſſorem debitoris, ibid. num. 11
Retentio facilius conceditur, quam petitio, eo. ti. priu. 76. nu. 12
Retentio conceditur, quando res peruenit ad creditorem ex cauſa illius debiti pro quo retinetur, tit. 9. q. 32. num. 53
Retentio conceditur creditori pro ſuo credito, quando ſecundus creditor vult rem ab illo emptam auocare, ibid nu. 55
Retentio conceditur ei, qui ſua pecunia debitoris abſentis pignus liberauit, ibid. num. 57
Retentionis exceptio competit etiam in exequutionem ſententiæ, tit. 8. priu. 62. nu. 10
Retineri poteſt animal inuentum dare damnum, donec ſatisfiat retinenti pro impenſa facta, tit. 1. q. 70. nu. 8
Retineri poteſt res meliorata, donec ſoluatur impenſa meliorationis, ibid. num 9
Retineri poteſt res, quæ fuit nulliter data in ſolutum, titulo 2. q. 15. num. 217
Retineri poteſt res pro impenſis in ea factis, tit. 1. priu. 62. num. 4
Retineri non poteſt vna res pro alia, tit. 9. q 32. nu 52
Reuerentia cui debetur, ei & alimenta præſtanda ſunt, titulo 2. quæſt. 40. num. 7
Reus pendente appellatione aliquando tranſmittitur ad iudicem appellationis, eod. tit. q. 74. num. 1
Reus quando inſtat ſe ad iudicem appellationis remitti, fit miſſio ſuis expenſis, ibid num. 4
Reus ad iudicem appellationis mittitur expenſis iudicis, ſi ipſe nihil habet, ibid. num. 5
Reus non tenetur actori de alimentis prouidere, vel de impenſa litis, quæ pendet, eo. tit. q. 110. no. 1
Reus dicitur actor in probanda exceptione, tit. 4. q 26. num. 10
Reus debendi ex liberalitate obligatus nõ repetit a correo, quod ſoluit, ſecus ſi cauſa ſit oneroſa, tit. 6 q. 4 nu. 3
Reus in probanda exceptione dicitur actor, tit. 7. q 1. nu. 22
Reus non edit actori etiam in cauſa depoſiti, tit. 8. priuil. 3. nu. 1
Reus edit actori in cauſa alimentorum, ibid. numero 2. limita, num 6. & 9
Reus edit actori vbi agitur de pia cauſa, ibid. num. 3
Reus edit actori in cauſa dotis, ibid. nu. 5
Reus non edit actori in cauſa alimentorum, quando poteſt aliter probare, & ibi de veritate, ibid. nu. 6
Reus ſemper edit actori, quando magna ſubeſt cauſa, ibi. nu. 7
Reus non edit actori in cauſa alimentorum, quæ diues petit, ibid. numero 9
Reus excipiendo dicitur actor, tit. 11. q. 26. num. 108
Reus pendente accuſatione poteſt ſoluere ſuo creditori, vel dare bona in ſolutum, eo. tit. q 32. nu. 18
Reus delatus põt vendere pro ſe alendo, & defendendo, ibi nu. 22
Reus pendẽte accuſatione exigit fructus, & canones ſibi debitos, ibid. num. 25
Rei plures debendi cenſentur inter ſe fideiuſſores, quando negotium inſolidum ſpectabat ad vnum, tit 6. q. 17. num. 17
Rei plures debendi quando ſunt, an vnus ab alio repetat ſolutum diſtinguitur inter cauſam oneroſam, & cauſam lucratiuam, vt ibi, ibid num. 18
Rei fauorabiliores ſunt, quam actores, tit. 7. q. 4. nu 11
Reo licet irreuocabiliter pro alimentis alienare poſt latam ſententiam, ſi tamen pendet appellatio, tit. 9. q. 32. nu. 62
Rex ſi vendit caſtrum cum omni iure ſuo, non vendit ius regium, eo. tit. q. 22. nu. 17
Rixa affectata non iuuat, tit 7. q. 16. nu. 100
Roman. in conſ. 388. col. 1. declaratur, eo. tit. q. 82. nu 4
Rub. Alexan. in conſi. 23. reprobatur, tit. 5. q. 7. nu. 2
Ruinus conſi. 94. nu. 9. vol. 5. reprobatur, tit. 1. q. 102. num 8
Ruſtico, qui non poteſt ire pedeſter, non datur equus, ſed aſinus, tit. 4 q. 8. nu. 7
Ruſtico non debentur cibi delicati, nec panis albus, ſed cæpe, caſeus, & panis fabaceus, eo. tit. q. 18. nu. 12
Ruſtico pauperi tradẽs cibos delicatos venialiter peccat, ibi. nu. 13
Ruſticus veſci debet allio, raphano, & ſimilibus cibis, intellige tamen ut ibi, ibid. nu. 14

S

Sacerdos gratis miniſtrare debet ſpiritualia, ſi habet de ſuo, tit 1. q 59. nu. 3
Sacerdos pauper victum ſibi quærere debet ex aliqua laudabili arte, ibid. num 11
Sacerdos ali debet de bonis Eccleſiæ, cui ſeruit, eo tit. q 60 nu. 1
Sacerdos denegare poteſt ſacramẽta, ſi parochiani recuſant ei ſubuenire in neceſſitatibus, ibid. num. 3
Sacerdos, qui extra patriam vocatus ad officia, vel miniſtrandum ſacramenta, ali debet, ibid. nu. 15
Sacerdos viuere debet de fructibus beneficij, tit. 8. priu 54. nu. 9
Sacramenta gratis ſunt miniſtranda, tit. 1. q. 59 nu. 5
Salarium conſultori ab eo ſolui debet, qui petit cauſam expediri cum ſapientis conſilio, eo. tit. q 63. num. 4
Salarium ſuccedit loco victus, eo tit. q. 77. nu. 7
Salarium conſuetum cenſetur promiſſum in conductione facta, tit 4 q 23. nu. 18
Salarium denegandum eſt officiali, qui propter culpam fuit remotus, tit. 7 q 41. nu 6
Salarium debetur ſtipẽdiario pro tempore quo abfuit de licentia ſuperioris, tit. 8 priu 97. num 8
Salarium debetur tutori, qui negocia ſua dimiſit, ut tutelæ incumberet, tit. 9 q. 19 nu 6
Salarium debetur procuratori, & ſyndico, qui res ſuas delinquerunt, vt aliena expedirent. ibid nu. 7
Salario priuatur iudex negligens, vel qui male procedit, titu. 7. quæſt. 61 num. 5
Salic. in l. ſi paterno, nu. 3. C. de neg. geſt. quomodo intelligatur, tit. 6 q. 11. nu. 17
Saluo conductu nemo credere tenetur, quando agitur de periculo vitæ, tit. 9 q 28. nu. 11
Sanguinem elicit, qui nimis emungit, tit 7. q. 30. nu. 4
Satiſdatum tunc dicitur, quando durat, non quando deficit ſatiſdatio, eo. tit q. 20 nu. 11
Sciens rem ſibi obligatam alienari, ſi tacet præiudicat, quando contradicendo poterat impedire, tit. 1. q. 17 num. 13
Scientia domini non eum obligat, ſi non potuit prohibere, titu 9. q. 26. num. 115
Scire non præſumitur dominus, quod factum eſt in ſua familia, ibid. num. 114
Scholaris dum litigat cum collegio, alendus eſt ab eo, titulo 1. quæſt. 120. nu. 4
Scholaria ſi ex forma ſtatuti tractandus eſt pro ciue, intelligitur in fauorabilibus, non in odioſis, tit. 8. priu. 22. num. 5
Scholaris, qui in ſtudio accepit mutuo pecuniam, præſumitur illam impendiſſe vtiliter in neceſſitatibus ſuis, eod. tit. priuileg. 48 num. 11
Scholaris per ſententiam ſui culpa deletus de matricula, non poteſt in ea deſcribi in futurum, eo tit. priu. 65. nu 55
Scholaris recedens ante diem ſoluit pro intereſſe quantum dominus domus deductis impenſis fuiſſet lucratus, tit. 9. quæſt. 45. num. 32
Scholari pinguiora alimenta ſunt præſtanda in ſtudio, quam domi, tit. 4. q 23 nu. 45
Scholari quando relicta eſt impenſa ſtudij, quid importet, vide ibi, ibid num 41
Scholari agenti in ſtudio alimenta relicta debentur in pecunia, declara vt ibi, eod. tit. q. 27 num 6
Scriptor conductus tenetur ſcribere cum ſuo atramento, tit. 1. q 66. num. 11
Scriptura priuata etiam recognita non probat contra tertium reſpectu temporis, tit. 1 q. 8. num 78
Secundogenitus ſuccedit in maiorata, quando primogenitus efficitur furioſus, tit. 1. q. 58. num. 4
Secundogenitus alimenta petit officio Iudicis a primogenito, vbi tamen declarat, tit 3. q. 3. nu. 1
Securitas alicui conceſſa extenditur etiam ad equum, titulo 4. quæſt. 8 nu. 10
Sententia quando reuocatur eo, quod titulus deuenit ad non titulum, tunc fructus reſtituuntur, tit. 1. q 114. nu. 8
Sententia prouiſiona in fauorem filij non probat filiationem, eo. tit. q 126 num 1
Sentẽtia in ſummario iudicio lata non nocet in plenario, ibi nu. 3
Sententia in cauſa leuioris cognitionis non parit exceptionem rei iudicatæ in cauſa pleniori, ibid. nu. 5
Sententia ſuper incidenti nocet in cauſa principali, ibid. nu. 10
Sententia inter alios, facit fidem ſemiplenam in alio iudicio, ibid. numero 12

Senten-

Digitized by Google

ntentia lata contra coniunctum pro coniuncto comparente, non nocet domino, tit. 3. q. 8. num. 12
Sententia fundata ſuper pluribus cauſis ſuſtinetur ex cauſa vera, licet vna extet falſa, tit. 5. q. 4. nu. 19
Sententia eſt remedium finem imponens liti, eod. tit. q. 8. nu. 3
Sententia in cauſa alimentorum in Gallijs eſt exequutoria, tit. 8. priu. 60. num. 35
Sententia lata ſuper alimentis eſt interlocutoria, titu. 9. q. 7. nu. 1
Sententia dicitur interloquutoria, quando fertur inter principium, & finem cauſæ, ibid. num. 2
Sententia interloquutoria dicitur quæcunque non definit principalem controuerſiam, ibid. nu. 3
Sententia definitiua dicitur, quę terminat totum negotium in iudicio deductum, ibid. nu. 4
Sententia definitiua dicitur, quæ rem terminat in iudicio deductã, licet non eam, quæ nondum eſt deducta, ibid. nu. 5
Sententia interloquutoria poteſt quandocunque ante definitiuam retractari, ibid. nu. 7
Sententia ſuper alimentis lata non præiudicat in cauſa filiationis, ibid. num. 8
Sententia contra plures lata intelligitur pro virili, eo. titu. quæſt. 14. num. 19
Sententia lata contra authorem nocet ſucceſſori, eod. titu. quæſt. 42. num. 19
Sententia non nocet ei, cui alias noceret, ſi reus cauſam non defendit, ibid. nu. 37
Sententia lata per colluſionem ei non nocet, cui alias noceret, ibid. num. 38
Sententia probare videtur, qui dilationem petit ad ſoluendum, tit. 8. priu. 22. nu. 19 idem, tit. 9. q. 26. nu. 130
Sententiæ præſumptio ſuſpenditur pendente appellatione, titu. 1. quæſt. 120. num. 7
Separata ſi ſunt aliqua, non bene de vno infertur ad aliud, titu. 4. quæſt. 4. num. 4
Sequeſtrarius repetit a ſequeſtrante impenſam, quam fecit pro conſeruatione rei, tit. 1. q. 70. num. 6
Sequeſtratio fructuum, quibus caſibus concedatur lite pendente, eod. tit. q. 111. nu. 21
Sequeſtratio fructuum, vbi dubitatur de dilapidatione, non conceditur, quando poſſeſſor eſt pauper, ibid. num. 22
Sequeſtratio fructuum conceditur aliquando ei, qui obtinuit ſententiam pro ſe, eod. tit. q. 120 nu. 12
Sequeſtratis bonis, ſemper dominus eſt de illis alendus, vide tamen ibi, eo. tit. q. 123. num. 1
Sequeſtratis bonis, dominus ex eis non alitur, quando vnum de tribus concurrit, ibid. num. 5
Sequeſtratis bonis extra domicilium, an ex eis alendus ſit dominus, ibid. num. 7
Sequeſtrum legitime factum non reuocatur, niſi lite finita, tit. 8. priu. 80. num. 1
Sequeſtrum fieri poteſt de fructibus fundi litigioſi, quando timetur de eorum dilapidatione, ibid. nu. 2
Sequeſtrum non relaxatur lite pendente, licet res ſit tempore peritura, ſed vendita re pretium retinetur, ibid. num. 3
Sequeſtrum relaxatur, vt ex eo alatur dominus rei, qui non habet aliunde, ibid. nu. 44
Seruiens alij ea neceſſitate non recipit expenſam, ſecus ſi ex volũtate, tit. 1. q. 56. nu. 12
Seruiens alicui recipit ab eo alimenta, eo. tit. q. 66. nu. 7
Seruienti ſunt præſtanda alimenta, eo. tit. q. 33. nu. 4
Seruire nihil aliud eſt quam operas præſtare, tit. 4. q. 29. nu. 44
Seruitor conductus cogi poteſt ſeruire alij pro tempore conuento, ibid. num 61
Seruitorem alere debet, qui dominum alere promiſit, eod. titu. quæſt. 42. num. 8
Seruo etiam commodato cibaria tantum debentur, non veſtes, eod. tit. q. 23. num. 36
Seruo præſtans alimenta repetit, tit. 6 q. 1. num. 30
Seruo legari & fideicommitti non poteſt, & non poteſt conualeſcere legatum, mortuo teſtatore, tit. 8. priu 7. nu. 1
Seruo ſi relinquantur alimenta, debentur domino, ibid. num. 12
Seruo relictum ita domino acquiritur, vt nec etiam momento ſit apud ſeruum, eo. tit. priu 70. nu. 5
Seruo legari nihil poteſt, tit. 9 q 33. nu. 9
Seruo legatum pro alimentis factum ſuſtinetur, ibid. nu. 10
Seruum Chriſtianum habere nemini licet, tit. 1. q. 18. num. 9
Seruum, vel quemcunque alium ſibi ſeruientem alit, qui vtitur illius opera, eod. tit q 83. num. 2
Seruus alendus eſt a domino, eo. tit. q. 64. nu. 13
Seruus natus ex patre libero, alendus eſt a domino, non a patre, eo. tit q. 109. nu. 1
Seruus eſt alendus a domino, ibid. nu. 2
Seruus eſt, qui naſcitur ex ancilla, ibid. nu. 3
Seruus litigans cum domino, alendus eſt lite pendente, eod. titu. q. 122. num. 1
Seruus non poteſt agere, & eſt actionis incapax, tit 9. q. 4. num. 14
Seruus tenetur operari domino, idem eſt in homine libero, qui bona fide ſeruit, tit. 4. q 29. nu. 43
Seruus non tenetur ſalutem domini præferre propriæ inſpecto iure canonico, tit 7. q. 29 nu. 2
Seruus inſpecto ciuili iure præfert propriæ ſaluti ſalutem domini, ibid num. 3
Seruus acquirit domino, ibid. nu. 6
Seruus non obligatur, nec obligat ſibi alium, ibid. nu. 7
Seruus habetur pro mortuo, ibid nu 8
Seruus non caret naturalibus paſſionibus, ibid. num. 10
Seruus domini vitam præponere debet propriæ, eod. titu. quæſt 32 num. 4
Seruus acquirit domino, eo. tit. q. 35. nu. 3
Seruus eſt capax legati alimentorum, & intentat officium iudicis pro eis etiam contra dominum, tit 8. priuileg 7. num. 2. & nu. 3. ponit rationem.
Seruus eſt capax eorum, quæ ſunt facti, ibid. num 3
Seruus non poteſt paciſci, vel aliquem facere contractum, & ſe alij, vel alium ſibi obligare etiam cum interuentu prætoris, eo. tit. priuil. 56. nu. 103
Seruus non poteſt tranſigere ſuper alimentis ſibi relictis, ibidem, numero 104
Seruus agit ex cauſa alimentorum ſibi relictorum, & ibi de veritate, ibid. num. 105
Seruus non habet proprium, ſed ex permiſſu domini habet peculium, eod. tit. priuil. 79. num. 4
Seruus glebæ non poteſt alienari ſine fundo, eod. titu. priuileg. 89. numero 1
Seruus aſcriptus poteſt ſine fundo uendi, quando extat famis neceſſitas, ibid. num. 3
Seruus aſcriptus poteſt vendi ſine fundo pro redemptione perſonæ, ibid. nu. 4
Serui hæreditarij alendi ſunt ab vſufructuario, qui eorum vtitur opera, tit. 1. q. 83. nu. 7
Serui hæreditarij vt alantur, proprietas venditur, ſi fructus non ſufficiant, tit. 4. q. 9. num. 40
Seruitutes ſunt indiuiduæ, tit. 9. q. 14. num. 12
Seruitutes non poſſunt a principio deduci pro parte in obligationem, ibid num. 23
Si, dictio, inducit conditionem, tit. 5. q. 3. nu. 18
Symbolum habenti facilior eſt tranſitus, tit. 2. q 103. num. 6
Simile non eſt idem, tit. 9. q. 1. nu 4
Similitudo eſt rerum eadem qualitas, ibid nu 5
Simonia eſt dare ſpiritualia pro temporalibus, eod. titu. quæſt. 27. numero 2
Simonia non contrahitur ſine conuentione, vel pactione, ibidem, numero 3
Simonia non eſt, quando aliquid relinquitur monaſterio cũ onere, quod aliquem recipiat ad religionem, ibid num. 4
Simoniam committit, qui pro miniſterio ſpiritualium aliquid ſibi dari paciſcitur, tit. 1. q 59. num 4
Syndicatori extra locum conducto præſtantur expenſæ etiam pro reditu, eo. tit. 1. q. 68 nu. 4
Syndicus ciuitatis non eſt ab ea alendus, dum ciuitatis geſſit negocia, eo. tit q 61. num. 2
Syndicus, procurator, & alij recipiunt ab vniuerſitate, vel domino alimenta, quando carent patriam, ibid. num. 5
Syndicus ciuitatis, vel quilibet de populo agit pro alimentis alicui relictis, tit. 1. q. 8. num. 1
Singula quæ non proſunt, multa iuuant, tit 6. q. 19. nu. 16
Socer tenetur nurum inopem alere, tit. 1. q 38. nu 2
Socer tenet locum patris, ibid. nu. 5
Socer, qui ſuſtinet onera matrimonialia lucratur dotem ex forma ſtatuti, ibid. nu. 10
Socer alit nurum indotatam, ſi conſenſit matrimonio, ibidem, numero 11
Socer non alit nurum, quam filius illo contradicente duxit ſine dote, ibid. nu. 13
Socer non minus nurui, quam filio tenetur prouidere, ibid. nu. 14
Socer alit nurum, quam filius ipſo inuito duxit, ibid. nu. 15
Socer alit nurum, quæ ſine culpa exiuit domum ſoceri, vel mariti, ibid nu. 16
Socer tenetur alere nurum, etiam quando filius dotem ſibi reſtitutam diſſipauit, ibid. nu. 18
Socer dotem filio reſtituente de cõſenſu nurus liberatur, ibi. n. 19
Socer dotem filio reſtituendo ſine cauſa non liberatur, etiam ſi nurus conſentiat, ibid. num. 20
Socer dotem reſtituendo nurui pro alendo ſe, marito, & filijs, liberatur, ſi nurus iurat non contrauenire, ibid. nu. 21
Socer non alit nurum dotatam, donec fructus dotis penes mari-

tum

Digitized by Google

I N D E X.

tum exiſtentes ſuppetunt, ibidem, numero 22
Socer alit filium, & nurum, quando licet ſubſit cauſa reſtituendi dotes, tamen filius ſuſpectus eſt dilapidationis, ibid. nu. 24
Socer non alit nurum in caſibus quibus maritus dives non tenetur, ibid. num. 25
Socer alit etiam pronurum, ibid. num. 40
Socer habetur loco patris, eo. tit. q. 19. num. 8
Socer includitur fauorabili diſpoſitione loquēte de marito, ibid. nume. 11
Socer non conuenitur, niſi inquantum facere poteſt, ibid. nu. 13
Socer non exigitur pro dote, niſi dimiſſis ſibi alimentis, ibidem, numero 15
Socer non eſt idoneus teſtis pro genero, ibi. nu. 17
Socer vxoris non exigitur vltra quam facere poſſit, & ibi quid in ſocero mariti, eod. tit. q. 78 num. 14
Socer non gaudet priuilegio deducendi alimenta, quando doloſe fecit, ne poſſet ſoluere, ibi. nu. 43
Socer, qui filiam promiſit, & generum alere, tenetur etiam nepotibus alimenta miniſtrare, eod. tit. q. 24. num. 6
Socer ſi promittat alere filium, & generum, intelligitur durante vita ipſorum, vide tamen ibi, tit. 5. q. 1. num. 14
Socer, qui aluit filiam, non repetit a genero, niſi quando gener tenebatur alere vxorem, tit. 6. q. 5. num. 1
Socer non repetit a genero alimenta filiæ infirmæ præſtita, quæ poterat ſeruire marito, ibi nu. 13
Socer non repetit a genero alimenta vxori infirmæ præſtita vltra fructus dotis, ibid. nu. 14
Socer non repetit a genero alimenta, quæ filiæ præſtitit, contra voluntatem generi, ibi nu. 16
Socer repetit a genero alimenta, quæ præſtitit filiæ, eod. tit. q. 16. numero 2
Socer non alit nurum impudicam, & inhoneſtam, titu. 7. q. 27. nume. 1
Socer eſt loco patris, & nurus loco filiæ, ibid. nu. 4
Societas dicitur fraternitas quædam, tit. 1. q. 78. num. 10
Societas vniuerſalis ubi extat, nihil dici vel eſſe poteſt particulare inter ſocios, tit. 6. q. 13. num. 6
Societas poteſt contrahi cum pupillo, ibi. nu. 24
Societas diſſolui poteſt, ſi alter ſit rixoſus, tit. 7. q. 1. num. 16
Societate tacitu contracta actum videtur quod quis ferat viriles omnium ſumptuum, tit. 6. q. 13. num. 10
Societate diſſoluta, tranſeunt in hæredes negotia iam geſta, & lucra facta, tit. 8. priu. 55. num. 12
Societati acquiritur quicquid fuit per familiam acquiſitum, tit. 1. q. 85. num. 5
Societati acquiritur quidquid vnus ex ſocijs acquirit, ſi ſocietas eſt vniuerſalis, titu. 6 q. 13. num. 5
Sociorum familia alenda eſt expenſis communibus, tit. 1. quæſt. 85 numero 1
Sociorum ruſticorum ſi vnus alit totam familiam, repetit a ſocio pro ſua portione, tit. 6. q. 11. num. 5
Socij quando veniunt ad diuiſionem, tunc maritus extrahit dotē vxoris ante partem, ti. 8. priu. 34. nu. 2
Socius habet beneficium, ne a ſocio conueniatur vltra quam facere poſſit, tit. 1. q. 78. num. 9
Socius poteſt renunciare beneficio, ne conueniatur vltra vires hæreditatis, ibi. nu. 55
Socius vniuerſalis contribuit in expenſam, quam in ſtudio facit filius alterius ſocij, eod. tit. q. 85. num. 2
Socius vniuerſalis contribuit in expenſis conuiuij facti tempore quo ſocius duxit uxorem, non autem particularis, ibi. nu. 3
Socius communicat ſocio quidquid quæſiuit propter iniuriam ſilio ſuo illatam, ibi. nu. 6
Socius non imputat ſocietati alimenta, quæ præſtitit priuigno, ſecus quæ dedit familiæ propriæ, ibi. nu. 8
Socius omnium bonorum non poteſt donare, ibi nu. 9
Socius, ſi alicui alimenta relinquat de communibus bonis præſtanda, nō obligat ſocium, ſed hæredem ſuum in ſolidum, ibi. num. 10.
Socius inuito ſocio reficit rem communem, ti. 6. q. 5. nu. 21
Socius non repetit quod impendit in alimenta ſocij, quando ſocietas eſt vniuerſalis, ſecus ſi particularis, eod. titu. q. 13. nu. 3
Socius particularis finita ſocietate repetit quidquid vltra ſuā portionem ſoluit pro ſocio, ibid. nu. 7
Socius non repetit impenſam factam de fructibus, ſi fructus conſumpti ſunt, ibi. nu. 8
Socius quando repetat impenſam, quam fecit pro ſocietate, ibid. numero 9
Socius particularis repetit quidquid ultra ſuam portionem ſoluit pro ſocietate, ibid. nu. 11
Socius repetit a ſocio, quod pro eo impendit extra cauſam alimētorum, ſi ſocietas non eſt vniuerſalis, alias ſecus, ibi. nu. 14
Socius repetit alimenta ſocio præſtita viuenti extra domum, ſi ſocietas eſt particularis, ibid. nu. 15
Socius non repetit a ſocio alimenta, quando impenſa eſt modica, ibid. num. 19
Socius minor repetit modicam impenſam factam in alimenta ſocij, ibid. nu. 21
Socius non repetit a ſocio impenſam, quando ipſe quoque ſocius ſolus ſuſtinuit onus commune, ibi nu. 25
Socius non gaudet priuilegio ſocij, quando materia eſt ſeparabilis, ti. 8. priuil. 76. nu. 8
Socius gaudet priuilegio ſocij in indiuiduis, ti. 9 q. 14. nu. 4
Solemnitas eadem requiritur in diſſoluendo actum, quæ in contrahendo, ti. 8. priu. 22. num. 6
Solemnitas præſumitur ex curſu longi temporis, ibi. num. 9
Solemnitas non præſumitur, quando conſtat eam nulliter interueniſſe, ibi. nu. 10
Solemnitas extrinſeca præſumitur lapſu longi temporis, eo. titu. priu. 56. num. 100
Solemnitas non præſumitur lapſu longi temporis in tranſactione facta ſuper alimentis, ibi. num. 111
Solemnitas non præſumitur, quando eſt talis cui partes non poſſunt renunciare, ibi. nu. 112
Solutum inducitur per nouum actum, tit. 4. quæſt. 16. nu. 26
Soluens partem debiti, non cogitur alteram partem ſoluere, ibid. nume. 28
Soluens inuito creditore, compenſat cum eo, ſi erat debitor illius pro quo ſoluit, ti. 6. q. 5. nu. 24
Soluens tribus annis continuis alimenta relicta in teſtamento minus ſolemni, cogitur ſemper perſeuerare, vbi amplia, titu. 8. priu. 22. num. 3
Soluens partem debiti, non cogitur aliam partem ſoluere, ibid. numero 16
Soluens ſcienter vno anno alimenta, non videtur approbare legatum, quod erat nullum, niſi triennio ſoluat, ibi. nu. 20
Soluens per triennium alimenta ex contractu nullo debita, non obligatur in futurum, ibi. nu. 22
Soluens ſine mandato tenetur plene probare conuerſionem pecuniæ in vtilitatem, ſecus quando ſoluens habet mandatum, tit. 8. priu. 34. num. 11
Soluens alimenta vnica uice pro tribus annis, non obligatur in futurum, ibid. nu. 29
Soluere aliud pro alio nemo poteſt, inuito creditore, titu. 2. q. 15. nume. 69
Soluere ſibi ipſi poteſt quicumque gerit aliena negotia, titu. 3. quæſt. 7. nu. 15
Soluere quis præſumitur de proprio, etiam ſi adminiſtret bona aliena, vel pecuniam cum alio communem habeat, titu. 6. q. 8. nume. 52
Solui bis idem iura non permittunt, ti. 1. q. 124. nu. 6.
Solui non poteſt vnum pro alio inuito creditore, tit. 4. quæſtio. 8. numero 10
Soluiſſe ſibi ipſi præſumitur creditor, qui debitoris bona diu adminiſtrauit, ti. 3. q. 7. num. 22
Soluiſſe de proprio præſumitur, quando eſt utile ſoluenti, alias non, tit. 6. q. 8. num. 57
Solutio particularis eſt creditori incommoda, tit. 1. q. 42. nu. 106
Solutio cenſetur facta in debitum antiquius, eo. ti. q. 94. nu. 14
Solutio particularis eſt incommoda, & minus debito continet, ti. 5. q. 7. num. 55
Solutio facta per errorem intuitu pietatis non repetitur, titu. 6. q. 6. num. 8
Solutio ſemper facta præſumitur in duriorem cauſam, eod. titu. q. 8. nume. 54
Solutio præſumitur facta de pecunia extranei, quando actus fit illius nomine, ibi. nu. 55
Solutio magis refertur ad recompenſationē, quam ad extinctionem debiti, eod. ti. q. 11. nu. 27
Solutio facta per decem annos continuos inducit obligationem pro futuro tempore, niſi allegetur titulus, ti. 8 priu. 22. nu. 1
Solutio trium annorum confirmat debitum alimentorum in donatione cauſa mortis, quæ ſit nulla, ibi. nu. 27
Solutio decennalis non probat titulum, quando ſemel quis ſoluit pro decem annis, ibid. nu. 28
Solutione eius quod debetur, tollitur omnis obligatio, tit. 6. quæſtio. 3. num. 34
Idem, quæſt. 4. nu. 5
Idem, tit. 7. q. 10. num. 13
Solutum per errorem, repetitur tamquam indebitum, titu. 6. q. 7. numero 2
Soror nupta alitur a fratre, ſi vir ſit inops, ti. 1. q. 25. nu. 8
Soror inops eſt dotanda a fratre, ibi. num. 9
Soror vterina egens ali debet a fratre, ibi. nu. 17
Soror vterina eſt a fratre alenda, eo. ti. q. 28. nu. 10
Soror dotata ali interim debet ab hæredibus patris, eod. titu. q. 105. num. 2
Sororem dotare & alere tenetur clericus, eo. ti. q. 25. nu. 13

Sororem

INDEX.

Sororem alere clericus magis quam aliam perſonam tenetur, ibidem, num. 14
Sororem uterinam dotare non tenetur frater, ibid. num. 19
Specialia plura non debent cumulari, tit. 2. q. 15. nu. 102
Specialia non debent multiplicari, titu. 3 q. 8 num. 21
Specialia non ſunt multiplicanda, titu. 9. q. 9. num. 14
Specialia plura non ſunt multiplicanda circa idem ſubiectum, eo. tit q. 44. num. 14
Specialia plura tolerantur, quando vna venit in conſequentiam alterius, ibid. num. 37
Specialia plura admittuntur, quando veniunt ſubordinate, ibid. nume. 38
Specialia plura admittuntur in diſpoſitione hominis, non in diſpoſitione legis, ibid. nu. 40
Specialitas non debet allegari, ſi non extat ratio, tit. 1. quæſt. 124. numero 12
Specialitas non eſt inducenda, niſi in caſibus expreſſis, tit. 9. queſtio. 9. num. 13
Spiritualia ſeminans metere debet temporalia, eo. tit. q. 59. nu. 2
Spiritualis res permutari poteſt cum alia ſpirituali, tito. 8 priuil. 56. num. 98
Spoliare videtur, qui venientem ad ſuam poſſeſſionem non admittit, tit. 1. q. 32. num. 27
Spoliare dicitur, qui rem negat reſtituere poſſeſſori, titu 9. q. 26. nume. 55
Spoliare dominum uidetur commodatarius uel depoſitarius, qui recuſat rem reſtituere, ibidem, num. 58
Spoliator non auditur, niſi prius purget ſpolium, tit. 8. priuil. 96. nume. 3
Spoliatus non reſtituitur ante omnia, quando recuperatio eſſet difficilis, vt caſtri & fortalitij, tit. 7. q. 37. num. 12
Spoliatus etiam caſtro, aut fortalitio reſtituitur ante omnia, quando vtraque pars eſt ſub potente principe, ibid. num. 13
Sponſa, an debeat ali apud ſponſum, vel ſponſi patrem, vel matrem, tit. 4. quæſt. 13. nu. 34
Spuriam filiam dotare pater tenetur, tit. 1. q. 10 nu. 9
Spuriæ dos non ſtatim repetitur, quando maritus ignorauit vxorem eſſe ſpuriam, ibid. num. 26
Spuriæ a fiſco danda eſt dos in bonis confiſcatis, eod. titu. q. 51. nume. 32
Spuriæ filiæ dos relinqui poteſt cum adiectione, quod tranſeat ad illius hæredes, tit. 5. q. 7. num. 5
Spurio & nato ex damnato coitu denegantur alimenta a patre ſecundum ius ciuile, tit. 1. q. 10. num. 2. ſecus inf. nu. 5
Spurio nihil a patre relinqui poteſt, vel dari quouis titulo, ibid. numero 2
Spurio quod relinqui poſſit a patre, non inducitur ſtatuto, ibid. numero 5
Spurio filio pater tenetur iure canonico alimenta dare, ibidem, numero 5
Spurio debentur alimenta vtroque foro, tam ſeculari, quàm eccleſiaſtico, ibid, num. 7
Spurio ne alimenta ſoluantur, pater ordinare non poteſt, ibidem, nume. 8
Spurio relictum cauſa alimentorum ſuſtinetur, ibid. nu. 10
Spurio relictum præſumitur in dubio in cauſa alimentorum, ibidem, num. 13
Spurio relictum cauſa alimentorum valet, quatenus tamen non excedit valorem alimentorum, ibid. num. 15
Spurio ex damnato coitu non debentur alimenta, ibi nu. 27
Spurio relictum non valet etiam ſi legitima ſoboles cum iuramento conſentiret, eod. tit. q. 15. num 7
Spurio debentur alimenta a fiſco in bonis patri confiſcatis, eod. tit. q. 31. nume. 31
Spurio ſeu naturali filio non debetur hereditas, aut legitima, eod. titu. quæſt. 115. nu. 1
Spurio alimenta non debentur pẽdente lite ſuper bonis paternis, contra tamen vide ibi, ibi. nu. 2
Spurio agenti ad id, quod ex teſtamẽto patris relictum eſt, debentur interim alimenta, ibid. num. 4
Spurio egenti relictum, vel conceſſum intelligitur pro alimẽtis, tit. 2 q. 13. num. 1. vide nu. 5. & 10
Spurio indultrioſo legatum, vel conceſſum, non intelligitur pro alimentis, ibi. num 5
Spurio relictum ſuſtinetur ſolum pro eo, quod neceſſe eſt pro alimentis, ibid. nu 10
Spurio relictum non gaudet fauore alimentorum, quando factũ eſt diuiti, ibid. nu. 12
Spurio alimenta præſtantur ſecundum neceſſitatem, non ſecundum dignitatem, tit 4. q. 18. num. 49
Spuria non datur tanta dos, quanta dari ſolet legitimæ, & naturali filiæ, ibid. num 50
Spurio relictum in cauſam alimentorum non tranſit ad heredes, ſed eo mortuo reuocatur a dante, titu. 5. q. 7. nume. 1
Spurio, quando fundus relinquitur ad alimenta, nõ venit proprietas, ſed ſolus vſusfructus, ibid. nu. 10
Spurio datum ad alimenta, vel in dotem cum pacto, quod tranſeat ad hæredes, non erit reſtituendum, ibid. nu. 21
Spurio licet legari non poſſit, tamen poteſt relinqui nepti ex eo, ibid. num. 22
Spurio relinqui non poteſt ab eo, qui filios habet legitimos, ibidem, nume. 51
Spurio poteſt vncia relinqui a patre, legitima ſobole extante, ibidem, num. 53
Spurio datum pro alimentis repetitur, ſi filius poſtea efficiatur diues, ibid. nume. 55
Spurio artifici poteſt aliquid loco alimentorum relinqui, ex quo non poteſt ſemper operari, tit. 7. q. 6. num. 18
Spurio alimenta non debentur, ſi poteſt ex bonis vel arte viuere, eod tit q. 9. num. 1
Spurio non relinqui poſſit, qui poteſt ex arte viuere, ibid. nu. 13
Spurio relictum a patre intelligitur pro alimentis, eod. tit. quæſt. 10. nume. 6
Spurius ex ſacerdote genitus eſt odioſior alijs, titu. 1. quæſt. 10. numero 18
Spurius generaliter loquendo dicitur quicunque ex iuſtis nuptijs non eſt natus, ibid. nu. 30
Spurius dicitur quicunque ex ſtupro, adulterio, vel ex concubina non ſoluta, vel moniali genitus eſt, ibid. nu. 31
Spurius ſtricte dicitur natus ex parentibus inter quos matrimonium eſſe non poterat, vel ex coitu iure ciuili prohibito, ibid. numero 32
Spurius dicitur natus ex ancilla, ibid. num. 33
Spurius in dubio filius præſumitur, non autem naturalis, uel legitimus, ibid. nu 35. vide nu. 37
Spurius non ſuccedit matri, nec ei mater, eod. tit. q. 15. num. 14
Spurius natus ex damnato coitu non ſuccedit matri, vbi tamẽ declaratur, ibid. num. 16
Spurius ſuccedit matri, quoad alimenta tantum, ibid. nu. 17
Spurius quando inſtituitur a patre, hæreditas applicatur venientibus ab inteſtato, eod. titu. q. 31. num. 33
Spurius eſt alendus a fiſco, qui capit bona propter accommodatam fidem, ibid. num. 36
Spurius petit a patre alimenta officio iudicis, titu. 3. quæſtio. 3. numero 25
Spurius, cui fundus fuit relictus ad alimenta, tenetur cauere de illum reſtituendo poſt mortem, tit. 5. q. 7. num. 19
Spurius iure Hiſpanorum tranſmittit ad hæredes id quod fuit ſibi datum pro alimentis, ibid. nu. 52
Spurius reſtituit alimenta, quæ ſibi indebite fuerunt præſtita, eo. tit. 6. q. 1. nume. 32
Spurius & legitimus eodem iure cenſentur quoad alimenta, ti. 7. quæſt. 9. num 5
Spurius non alitur a patre, quando ex redditibus & ex arte ſimul poteſt ali, ibid. num. 7
Spurius quando dicatur habere aliunde, ſtatur arbitrio iudicis, ibid. nume. 9
Spurius artifex alendus eſt, ſi indecens eſt ſibi artem exercere, ibid. num 25
Spurius non poteſt alimenta petere coram iudice laico, vbi lite de veritate, tit. 8. priuil. 9. num. 6
Spurius filius non poteſt pacto renunciare alimentis ſibi a patre debitis, eo titu. priuil 56. num. 40
Spurius, qui ob negata patri alimenta perdit legitimationem, nõ poteſt de cætero legitimari, eo. tit. priu. 67 num. 5
Spurij alij ex damnato & punibili coitu, alij ex damnato quidem, ſed non punibili naſcuntur, tit. 1. q. 10. num. 34
Spurij ſunt alendi etiam in foro Cæſaris, tit. 8 priu. 9. nu. 7
Statuto diſponente, quod in rei venditione præferatur affinis, vel vicinus, ſi velit emere intra certum tempus, non valet venditio facta ante tempus, eo. tit. prin. 49. nu. 1
Statutum pœnale in iuueni de vxore extenditur ad maritum, ti. 7. quæſt. 25. nu. 8
Statutum, quod certa quantitas ſoluatur pro intereſſe dotis non ſolutæ, valet, tit. 1. quæſt. 42. num. 27. & nu. 20
Statutum non valet, quod vxori viduæ ſoluatur certum quid donec reſtituatur dos, eod. tit. quæſt. 45. nu. 25
Statutum recipit interpretationem a iure communi, ibidem, numero 66
Statutum dicitur lex populi, tit. 5 q 6. num 5
Statutum dicitur ius ciuile illius ciuitatis, ibi. num. 8
Statutum dicitur ius commune quoad territorium ſtatuentium, tit. 5. q. 7. num. 53
Statutum non reſtringitur ſecundum ius commune, quando nihil operantur, tit. 7. q. 2. num. 23
Statutum excludens fœminas propter maſculos, dicitur fauorabile, quoad maſculos, & odioſum quoad fœminas, titu 8. priuil. 1. num. 13

Statu-

INDEX.

Statutum, quod res non poſſit alienari in foreuſem, valet, ſicut etiam conſuetudo, eod. tit. priu. 41. nu. 1
Statutum quod maritus non poſſit aliquid relinquere vxori, valet, vel quod non poſſit relinquere vltra certam quantitatem, ibid. numero 2
Statutum quod pater non teneatur alere filium, non valet, eo. titu. priuil. 56. num. 22
Statutum loquens in caſu vero, non habet locum in caſu ficto, eo. tit. priu. 65. num. 32
Statutum ita debet interpretari, vt corrigat ius commune quanto minus fieri poteſt, etiam ſi ſit contra ius commune, eod. titu. priuil. 90. num. 4
Statutum aliquando poteſt alimenta tollere ex cauſa, ibid. nu. 10
Statutum imponens pœnam volenti mulierem corrumpere, intelligitur, ſi cum effectu corruperit, tit. 9. q. 16. num. 65
Statuta debent vere, & proprie intelligi, tit. 8. priu. 65. nu. 33
Stipulans alimenta pro ſe, cenſetur etiam ſtipulari pro vxore, tit. 4. q. 24. nu. 2
Stipulatio dotis extenditur ad augmentum, tit. 1. quæſt. 42. nu. 78
Stipulatio requiritur, vt debitum vſurarum contrahatur, eod. tit. quæſt. 43. num. 19
Stipulatio annua intelligitur ad vitam ſtipulatoris, non vltra, titu. 2. q. 12. num. 5
Stipulatio reſtituendæ dotis, an includat reſtitutionem, quæ fit propter inopiam mariti, tit. 8. priu. 49. num. 10
Stipulatio pro abſente, valet, ſi ſit iurata, eod. tit. priuil. 73. nu. 5
Stipulatio procuratoris de iudicio ſiſtendo, extenditur ad dominum, eo. tit. priu. 76. nu. 9
Stipulari alteri nemo poteſt, eo. tit. priu. 73 num. 1
Stipulari etiam matri nemo poteſt, ibid. nu. 2
Stipulari licet pro abſenti in cauſa alimentorum, ſi fiat cum iuramento, ibid. num. 4
Stipulari pro pia cauſa abſente licet, ibid. num. 7
Stipulari licet pro abſente in cauſa dotis, ibid. num. 8
Studiorum fauore multa conceduntur, tit. 6. q. 17. nu. 9
Subditi, qui operas præſtant domino, poſſunt domum redire pro prandio, ſtante conſuetudine, tit. 1. q. 56. nu. 17
Subditi non tenetur alere dominum, niſi ita pacto conuentum ſit, eod. tit. q. 57. num. 1
Subditi, quod domino prouideant de victualibus, conſuetudine induci poteſt, ibid. num. 2
Subditi obligati frumentum Reipublicæ conducere ad vnum locum, cogi poſſunt illud ad alium vehere, qui tamen non ſit longior, tit. eo. quæſt. 67. nu. 5
Subditi opponere poſſunt, ne alienentur in alium, eod. titu. quæſt. 127. numero 3
Subditi inuiti non poſſunt alienari, ibid. num. 4
Subditi, quod victualia domino egenti gratis miniſtrent conſuetudine induci poteſt, tit. 7. q. 30. num. 11
Subditi grauari poſſunt a domino, quando commune bonum id exigit, ibid. num. 13
Subditi etiam tempore belli grauari non poſſunt a domino diuite, ibid. num. 14
Subditi inuiti non poſſunt alienari, & nemo cogitur eſſe vaſallus alterius, tit. 8. priuil. 42. num. 1
Subditi & vaſalli poſſunt alienari inuiti a domino, qui vrgetur fames neceſſitate, ibid. num. 2. vide & num. 7. & 8
Subditi inuiti non poſſunt in alium dominum transferri, titu. 9. quæſt. 22. num. 29
Subditi recte inuiti alienantur cum vniuerſitate bonorum, ibid. numero 30
Subdito cuicunque agenti contra prælatum ſuum prouidetur medio tempore, tit. 1. q. 121. num. 11
Subditus eſt plus domino obligatus, quam ſit libertus patrono, eo. tit. q. 57 num 5
Subditus reuerentiam tenetur domino exhibere, ibid. nu. 6
Subditus ratione iuramenti in plus obligatur, quam vaſallus, ibidem, num. 7
Subditus non tenetur domino operas præſtare extra locum tacite conuentum, tit. 4. q. 23. num. 29
Subditus tenetur ad defenſionem domini, & patriæ, titu. 7. quæſt. 30. num. 1
Subditus tenetur ſubuenire domino pro cuſtodia caſtrorum, ibid. numero 2
Subditus non tenetur iuuare dominum contra ſeipſum, ibid. nu. 6
Subditus non tenetur iuuare dominum contra certas perſonas de quibus ibi, ibid. nu. 8
Subiecta talia ſunt, qualia prædicata demonſtrant, titu. 2. quæſt. 25. num. 144
Idem, tit. 9. q. 36. num. 43
Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, tit. 1. q. 23. num. 22
Idem, q. 42. nu. 46
Idem, tit. 3. q. 1. num. 30
Subrogatum ſapit originalem, & primordialem naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, ibid. nu. 35
Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, tit. 5. q. 1. nu. 32. limita, num. 34
Subrogatum quando eſt diuerſæ naturæ, non ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, ibid. nu. 34
Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, ti. 7. q. 27. num. 5
Idem, tit. 9. quæſt. 21. nu. 1
Subrogatum non ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, quoad ea, quæ ſunt ſpecialiter conceſſa, ibid. nu. 21
Subrogatum non recipit accidentalem, ſed primordialem naturã eius in cuius locum ſubrogatur, ibid. num. 22
Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, eod. tit. q. 27. num. 9
Subrogatum intelligitur ſecundum naturam eius, in cuius locũ facta eſt ſubrogatio, eo. tit. quæſt. 43. nu. 7
Subrogatum ſapit primordialem naturam eius, cui ſubrogatur, non accidentalem, ibid. nu. 41
Subrogatum ſapit naturam eius, cui ſubrogatur, quo ad ea, in quibus facta eſt ſubrogatio, non quoad alia, ibid. num. 42
Subſidium vitæ, vel neceſſarium vitæ cum relinquitur alimenta præſtanda ſunt, tit. 2. q. 2. nu. 18
Subſtantia eſt probanda ab eo, qui vult probare qualitatem, eod. tit. q. 1. num. 3
Subſtantia ſi deficit, fruſtra agitur de qualitate, vel accidenti, tit. 3. quæſt. 1. nu. 26
Suſtentandi cauſa, quando exprimitur in relicto, tunc veniunt alimenta, tit. 2. q. 2. num. 20
Suſtentatio vitæ cum relinquitur, debentur alimenta, ibid. nu. 19
Suſtentatio congrua vbi relinquitur, veniunt alimenta, eod. titu. q. 5. num. 4
Suſtentatio congrua quando relinquitur, tunc cibaria omnia debentur, tit. 4. q. 1. num. 4
Subſtitutio pupillaris fieri non poteſt Iudæo, vel infideli filio a Chriſtiano, tit. 1. quæſt. 18. nu. 5
Subſtitutio includit non ſolum vniuerſale, ſed etiam particulare relictum, tit. 4. quæſt. 13. nu. 32
Subſtitutio concepta in vnum caſum non extenditur ad alium, eod. tit. quæſt. 15. num. 65
Subſtitutio facta filio impuberi, non reſtringitur ad tempus pubertatis, tit. 9. quæſt. 30. num. 8
Subſtitutio pupillaris inducitur, quando de pupillari ætate fit mẽtio, ibid. num. 42
Subſtitutus pupillo ex tacita pupillari excludit matrem, ſi is ſit filius, tit. 2. q. 15. num. 166
Subſtitutus vulgaris excludit ius accreſcendi, ibid. num. 210
Subſtitutus dicitur hæres impropie, tit. 5. q. 1. num. 22
Succeſſio inter matrem, & deſcendentes naturales eſt reciproca, & ita filij ſuccedunt matri, ſicut mater filijs, titulo 1. quæſt. 22. numero 18
Succeſſione tanquam indignus priuatur, qui defunctum male tractauit, vel domo expulit, tit. 8. priu. 69. nu. 5
Succeſſionis modus tractari non poteſt, niſi prius conceſſa ſuccedendi facultate, tit. 1. q. 1. num. 4
Succeſſor beneficij recipiendo penſionem vnius anni, non cenſetur ratificare locationem ſequentium annorum, tit. 4. q. 16. n. 30
Succeſſor in beneficio tenetur ſoluere debitum, quod anteceſſor contraxit ratione alimentorum, ſecus quando ratione rerum propriarum, tit. 8. priuil. 54. num. 8
Succeſſor in rebus eccleſiæ tenetur ad debita contracta pro conſeruatione rerum illarum, ibid. nu. 12
Succeſſor in dignitate tenetur ſeruare contractum factum ab anteceſſore ſub nomine dignitatis, ibid. nu. 15
Succeſſor in beneficio non tenetur ſtare colono, quod declara, vt ibid. tit. 9. q. 42. num. 13
Succeſſor ſingularis, ſuccedens ex cauſa neceſſaria, tenetur ſtare colono, ibid. num. 35
Summaria eſt cauſa alimentorum, tit. 8. priu. 2. num. 2
Summarie quando cauſa cognoſcenda eſt, quid tunc agendum ſit, ibid. num. 2
Supellex præſtanda non eſt ei, cui ſimplex debetur habitatio, tit. 4. q. 4. num. 3
Superfluitas non annullat actum, quando non continet vitium, tit. 1. q. 32. num. 39

T

TAcens videtur conſentire, quando proteſtationi non oppoſuit, tit. 6. q. 3. num. 40
Tacere quis præſumitur in dubio, quia ſciat ius ſuum durare, ibid. num. 3
Taciti & expreſſi par eſt uirtus, tit. 1. q. 8. num. 64. & idem eſt iudicium, tit. 3. q. 4. num. 8. & tit. 9. q. 5. num. 16

Tacitum

Digitized by Google

I N D E X.

Tacitum non operatur plus expreſſo, tit.7.q.10.nu.18

Taciturnitas, vbi contradictio eſt neceſſaria, inducit quaſi contractum, tit.6.quæſt.3.nu.41

Tale non dicitur, quod eſt tale ſecundum quid, non ſimpliciter, tit.9.q.19.num.3

Taxatiua excludit omnes caſus, præter expreſſos, limita tamen, tit.1.q.1.nu.1.& 10

Taxatiua non excludit caſus ſimiles, ibid.num.11.& tit.7.quæſt.1.numero 9

Tempus non eſt modus tollendæ obligationis, titulo 1.quæſt.42. numero 94

Tempus in dubio cenſetur adiectum fauore debitoris, titulo 1. quæſt.44.num.54

Tempus fauore eccleſiæ eſt modus inducendi obligationem, eo. tit.quæſt.60.num.10

Tempus motæ litis attenditur, vt cognoſcatur ſi erit præſomptio pro auctore, eo.tit.quæſt.124.nu.14

Tempus. Relictum ad tempus finitur cum ipſo tempore, titu.2. quæſt.1.nu.11

Tempus in quod confertur legatum, non in quo fit, attenditur vt dicatur pium, tit.2.q.11.num.5

Tempus præſtandi alimenta cadit ſingulo menſe, tit.4.quæſt.17. numero 1

Tempus præſtandi alimenta diuiditur per menſes inter plures debitores alimentorum, ibid.num.2

Tempus præſtandi alimenta attenditur quod a teſtatore, vel conuentione partium eſt præfinitum, ibid.num.10

Tempus præſtandi alimenta declaratur arbitrio iudicis, ibidem numero 30

Tempus non eſt modus tollendæ aut inducendæ obligationis, ti. 5.quæſt.1.num.62

Tempus celebrati contractus attendimus in conſideranda læſione, tit.7.q.54.num.6

Tempus attenditur, in quod actus confertur, non in quo fit, tit.8. priuil 5.num.4

Tempus cenſetur appoſitum cauſa differendi ſolutionem, eo.tit. priuileg.15.num.4

Tempus contractus attenditur in cognoſcendo an ſit vtilis, eod. tit.priu.56.num.78

Tempus contractus inſpici debet in dignoſcendo, an inſit læſio, ibid.num.79

Tempus celebrati contractus attenditur, vt cognoſcatur an contractus ſit vtilis eccleſiæ, vel non, tit.9.q.11.num.10

Tempus vitæ calculatur ſecundum l.hæreditatum, ff.ad leg.Falcid.ibid.nu.26

Temporis tractus non conualeſcit, quod initio non valet, tit.5. quæſt.1.num 60

Temporis limitati vis operatur, vt lapſo tempore conceſſum vel denegatum concedatur quod ad tempus fuerat conſtitutum, eod tit.q.3.num.10

Tenuta nulliter conceſſa, non retractatur ſi erat concedenda de iure, tit.9.q.38.num.56

Tenutam nullam iudex non tenetur confirmare, ibid.num.47

Teſtamenta plena interpretantur, tit.2.q.10.nu.6

Teſtamentum imperfectum ratione ſolennitatis factum a matre, in fauore filij naturalis valet, tit.2.q.15.num.6

Teſtamentum in quo pia cauſa inſtituitur, gaudet priuilegio conceſſo teſtamentis conditis inter liberos, tit.2.q.15.num.168

Teſtamentum quod impugnat, facilius excluditur quam veniens ab inteſtato, tit.7.q.15.nu.10

Teſtamentum non rumpitur, niſi ab ijs, quibus legitima debetur, tit.8. priu.81.num.3

Teſtamentum hæredis habetur pro teſtamento defuncti, tit.9. q. 4. nume.13

Teſtamentum impugnare dicitur qui contrauenit voluntati defuncti, eo.tit.q.25.num.8

Teſtamentum poteſt ſuſtineri ex ſecundo, ſi non ex primo gradu, ibid.num.61

Teſtamentum, Large fit præſtatio in teſtamentis, eod.tit.quæſt. 36.num 11

Teſtandi licentia ei conceſſa, qui non poteſt teſtari, intelligitur ſeruata ſolemnitatibus iuris, tit.5.q.8.num.22

Teſtandi facultas alicui conceſſa, dummodo alij certum quid relinquat, teſtamentum erit validum, licet illi nihil reliquerit, tit.9 q.21.num.25

Teſtator facere non poteſt quo minus leges effectum ſortiantur, tit.1.q.9 num.4.

Teſtator alicui legans alimenta a filio, cenſetur etiam legare ab hæredibus filij, eod.tit.q.54.num.2

Teſtator non poteſt mandare quod vxori dentur alimenta, donec ſoluantur dotes, eo.tit.q.45.num.23

Teſtator non poteſt ordinare quod legatario ſoluantur decem ſingulo anno, donec hæres fuerit in mora ſoluendi decem, ibid. numero 24

Teſtator ſi ex fructibus certi prædij relinquat alimenta, debentur integra etiam ſi fructus prædij non ſufficiunt, eo.tit.quæſt. 85.numero 11

Teſtator etiam tacite prohibere poteſt, ne patri vſusfructus acquiratur, tit.2.q.15 num.24

Teſtator præſumitur magis diligere hæredem quam legatarium, ibid.num.123

Teſtator præſumitur minus grauare hæredem quam fieri poteſt, ibid.num.124

Teſtator ſi relinquat alicui partem fructuum fundi, & fructus vendantur, pecunia debetur, quando debentur fructus, ibid.nu.212

Teſtator ſi aliquid relinquat hæredi, & cuidam tertio, totum illud debetur tertio, ibid.num.215

Teſtator non præſumitur voluiſſe facere actum ſuperfluum, ibid. numero 246

Teſtator ſi legat frumentum ex tali fundo & certas pecunias, vtrunque debetur tempore collectionis frumenti, titu.4.q.17. numero 26

Teſtator præſumitur velle id, quod leges volunt, titulo 5.quæſt. 10.num.25

Teſtator voluiſſe creditur, quando hæres iubente teſtatore vendit, tit.7.q.12.nu.20

Teſtator mandans ſolui de bonis ſuis, videtur remittere hæredi neceſſitatem ſoluendi vltra vires hæreditatis, titu.8. priuileg. 13.numero 15

Teſtator cenſetur in dubio minus grauare hæredem quam ſit poſſibile, eo.tit.priu.58.num.11

Teſtator non poteſt contra legem quicquam diſponere, eod.titu. quæſt.85 num.5

Teſtator ordinare non poteſt quod filius non alat penes ſe matrem, aut fratres pauperes, ibid.num 6.

Teſtator diſponere non poteſt quod frater hæres non alat fratrem indigentem, ibid.nu.9

Teſtator quod prohibeat plus petere in bonis, vel hæreditate, plurimum refert, tit.9.quæſt.16.nu.37

Teſtator legans certam quantitatem, non poteſt ordinare quod donec ſoluatur hæres tradat ſingulo anno certum quid, eo.tit. q.18.numero 2

Teſtator poteſt priuare ſua hæreditate eum, qui non ſeruat voluntatem ſuam, eod.tit.q.25.num.3

Teſtator cenſetur accomodare voluntatem ſuam ſecundum leges, ibid.num.23

Teſtator ſi mille reliquit uxori, donec caſte uixerit, & poſt mortem uocauit Titium, is habebit mille, ſi vxor inhoneſte viuat, ibid.nu.26

Teſtator non cenſetur ad ſuam inuitaſſe hæreditatem eos, qui nõ ſeruant ſuam voluntatem, ibid.num.50

Teſtator numquam præſumitur vocaſſe ad ſucceſſionẽ perſonas ſibi odioſas, ibid.num.52

Teſtator non poteſt vſufructuario remittere cautionem de utendo & fruendo, eod.tit.q.26.num.12

Teſtator non poteſt aliquem priuare in caſu, quo iuſtam legatario infert moleſtiam, ibid.num.29

Teſtator non poteſt hæredem priuare ob culpam alterius, vel non implementum alicuius tertij, ibid.nu.31

Teſtator in dubio cenſetur hæredem minus grauare quam fieri poſſit, eo.tit.q.40 nu.8

Teſtatoris voluntatem ſpernens, facit ſe omni emolumento indignum, tit.7 q.23.num.5

Teſtatoris præceptum contemnens, non ſentit lucrum ex illius teſtamento, eo.tit quæſt.85 nu.3

Teſtatoris diſpoſitio eſt lex, tit.9.quæſt.25.nu.1

Teſtatoris voluntatem qui non ſeruat, dicitur illi etiam odioſus, ibid.num.4

Teſtatoris voluntatem qui non ſeruat, priuatur omni commodo hæreditatis, ibid.num 5

Teſtatoris voluntatem non ſeruans in re aliqua particulari, non prohibetur illi ſuccedere, ibid.num 49

Teſtatoris diſpoſitio habetur pro lege, eo.tit.quæſt.45.nu.6

Teſtes aluntur de publico, quando in cauſa proceditur per inquiſitionem, tit.1.q.62.num.4

Teſtes ſynodales, qui de ordine epiſcopi viſitant diœceſim, aluntur ab eccleſijs viſitatis, eo.tit.q.64.nu.18

Teſtes ad informationem filiationis recipi debent parte citata, eod.tit.q.112.num.26

Teſtes de vniuerſitate non ſunt idonei, quando vtilitas ad eos pertinet vt ſingulos, alias ſecus, tit.4.q 18.nu.70

Teſtes publicatis atteſtationibus non reijcit iudex niſi parte non opponente, tit.8.priuil 75.num 3

Teſti prouidendum eſt de victu a producente, titu.1.q.62.num.5

Teſti ſolui debent expenſæ pro tempore quo vadit, ſtat, & redit, ibid.num.9

Teſti danda eſt pecunia pro expenſa, antequam exeat domum, & iter arripiat, ibid.num.10

Teſti

INDEX.

Teſti eunti ad deponẽdum datur victus & roncinus, ti.4.q.8.n.3
Teſti vt eat deponendum ſoluitur vectura nauis, ibid. nu. 9
Teſti expenſa victus præſtanda eſt antequam exeat domum, & eat ad teſtificandum, eo.tit.q.17.num. 31
Teſti nõ debentur expenſæ ante diſceſſum ſi pars velit pro ſe ſucceſſiue eas ſoluere, eo.tit.q.21.nu. 1
Teſti alimenta debentur ſecundum arbitrium iudicis, ibi.nu.2
Teſti alimenta debentur moderata, non delicata, ibid. nu. 3
Teſti alimenta debentur eo modo, quo recipiunt in domo propria, ibid. nu. 4
Teſti alimenta debentur pro acceſſu, receſſu, & pro temporis moræ, ibid. num. 5
Teſti pinguiora dantur alimenta, quando vtraque pars illum produxit, ibid. num. 7
Teſti datur etequi vectura ſi conditio illius ſic exigat, ibi. nu. 7
Teſti ruſtico non datur equus, ſed debet pedeſter incedere, ibid. num. 10
Teſti ruſtico infirmo dari debere equus, ibid num. 11
Teſti ſoluuntur alimenta deducto eo quod domi expendiſſet, tit. 4.q.25. num. 1
Teſti non deducitur, quod expendiſſet domi, ſi ſibi erat ſuis operis lucratus, ibid. num. 3
Teſtis, qui auocatur a proprijs negocijs, poteſt exigere aliquid vltra alimenta, tit. 1. quæſt. 62. num. 5
Teſtis qui itinerando incidit in latrones, non recuperat a producente damnum, quod eſt paſſus, ibid. nu. 6
Teſtis ab vtraque parte productus, eſt ab vtraque alendus, ibid. num. 7
Teſtis ali debet a ſolo producente primo, licet poſtea ab alia parte producatur, ibid. num. 8
Teſtis quãdo a ſponte ſoluente capit aliquid loco damni, quod eſt paſſus, non dicitur corruptus, ibid. num. 11
Teſtis morbo correptus in itinere, curari debet expenſis producentis, ibid. num. 12
Teſtis reſtituit quod a principio exegerat vltra id quod contigit poſtea expendere, ibid. nu. 13
Teſtis vnicus, an ſufficiat in cauſis ſummarijs, eo.tit. q. 112. n. 23
Teſtis ſi eſſe debet omni exceptione maior, debet hæc qualitas articulari, & probari, ibid. num. 24
Teſtis exigit vecturam equi, etiam ſi vſus ſit proprio, quando cõſueuerat illum locare, tit. 4. q. 21. num. 8
Teſtis exigit vecturam equi etiam quãdo vſus eſt proprio, ſi pars erat equum conductura, ibid nu. 9
Teſtis, cui multorum dierum expenſa fuit ſoluta, reſtituit quicquid recepit vltra dietas quib. fuit occupatus, ibidem, num. 12
Theologiæ ſtudio ſi quid datum eſt, dicitur in piam cauſam conuerſum, tit. 6. quæſt. 19. num. 12
Thori ſeparatio fieri nõ poteſt ob adulterium, ſine iudicio Eccleſiæ, tit. 7. q. 17. num. 20
Timor Dei anteponendus eſt timori hominum, eo.tit.q.26.n.16
Titulus non probatur ex ſola præſtatione decem annorum, ſed allegari debet titulus, & probari poſſeſſio, tit. 8. priuile. 22. nu 2
Torturæ locus eſt, quando poſt gratiam delicti accuſator proſequitur ciuiliter ius ſuum, tit. 7. q. 16. nu. 73
Totum qui dicit, nihil excludit, tit. 3. quæſt. 4. num. 9
Tradere qui tenetur, eſt liberatus, ſi ſemel tradidit, ex alia cauſa res ad eum peruenit, tit. 1. q 7. nu. 3
Traditio præſumitur facta, quando is reperitur in poſſeſſione, cui erat tradenda res, tit. 7. q 19. nu. 3
Tranſactio facta cum vno, non præiudicat alij, titu. 1. q. 38. nu. 33
Tranſactio non dicitur damnoſa, quando habet ſe ita ad lucrum, ſicut ad damnum, eo.tit. q. 44. nu. 19
Tranſactio ſuper crimine fieri non poteſt, tit. 7. q. 16. num. 77
Tranſactio ſuper crimine fieri poteſt quoad omnia, ſed non ad impediendum proceſſum, ibid. num. 78
Tranſactio non valet ſuper affectata lite, ibid. num. 101
Tranſactio ſuper alimentis non valet, etiam quando relicta ſunt diuiti, tit. 8. priuil. 56. num. 5
Tranſactio non valet ſuper vſufructu mulieri relicto, qui propter exiſtentiam filiorum reſtringitur ad alimenta, ibid. nu. 6
Tranſactio ſuper modo & forma præſtandi alimenta, non valet, quomodocunque negotium attingat alimenta, ibid. nu. 16
Tranſactio ſuper alimentis valet cum iuramento, ibid. nu. 50
Tranſactio iurata valet ſuper penſione Eccleſiaſtica, ibid. nu. 51
Tranſactio etiam iurata ſuper alimentis, non valet, quando alimentarius primum iuraſſet non tranſigere, ibid. num. 52
Tranſactio ſuper alimentis valet, quando facta eſt ad commodũ alimentarij, ibid. num. 63
Tranſactio ſuper penſione Eccleſiaſtica eſt valida, ſi eſt vtilis, ibidem, num. 70
Tranſactio etiam vtilis non valet, quando per eam mutatur alimentorum forma, ibid. num. 83
Tranſactio ſuper alimentis valet inconſulto prætore, quando debentur ex pacto, ibid. num. 84
Tranſactio ſuper alimentis, vt ſit nulla, ſufficit alimenta ex vltima voluntate quoquo modo deberi, etiam inſpecta origine, ibid. num. 87
Tranſactio ſuper alimentis valet ſine prætore, ſi interuenerit licentia teſtatoris, ibid. num. 90
Tranſactio ſuper alimẽtis præteritis valet ſine prætore, ibi. n. 94
Tranſactio ſuper alimentis valet, quando per eam declaratur quantitas debenda, ibid. num. 102
Tranſactio ſuper alimentis non valet, quando gratis ea remittuntur etiam cum interuentu prætoris, ibid. num. 106
Tranſactio eſt prohibita in cauſa alimentorum, etiam ſi tractetur ſolum de parte, tit. 8. priu. 60. num. 14
Tranſactio non ſuſtinetur propter incertitudinem euentus, quando incertitudo non militat ab vtraque parte, tit. 9. q. 11. nu. 23
Trãſactioni firmatæ ea clauſula, ſub fide, vel ſincere, vim habet iuramenti, eod. tit. q. 24. num. 3
Tranſactioni iuratæ contrauenìens incidit in periuriũ, ibid. nu. 4
Tranſigere non licet ſuper alimentis, tit. 8. priu. 56. num 4
Tranſigere non licet ſuper Eccleſiaſtica penſione, ibid. nu. 9
Tranſigere licet ſine prætore ſuper alimentis, quæ minima ſunt, ibid. num. 100
Tranſigi poteſt etiam ad impediendum proceſſum ſuper adulterio præſumpto, tit. 7. q 12. num. 80
Trebellianica cenſetur prohibita, quando teſtator mandat integram hæreditatem reſtitui, tit. 2. q. 15. nu. 231
Trebellianica non detrahitur ab hærede, qui coacte adiuit, tit. 8. priuil. 65. num. 49
Trebellianica in dubio denegari debet, tit. 9. quæſt. 25. nu. 87
Trebellianica etiam tacita prohiberi poteſt, ibid. num. 88
Trebellianica cenſetur prohibita, quando hæres directis verbis fuit grauatus ex onere reſtituendi, ibid. nu. 90
Trebellianicam deducit quicunque grauatur hæreditatem ſub conditione reſtituere, ibid. nu. 84
Trebellianicam deducit hæres, qui propter illatam legatario moleſtiam priuatur fuit hæreditate, ibid num. 85
Turbare quemquam non dicitur, qui de iure agit, eo ti. q. 26. n. 25
Turbare dicitur, qui impedit dominum arare, colere, & fructus percipere, ibid. nu. 72
Turbare dicit, quicũque impedit, ne vtar re mea libere, ibi. n. 73
Turbare quando dicatur quis, vide remiſſiue, ibid. num. 75
Turbare dicitur, qui fructus exportat, ibid. num. 76
Turbare dicitur hæres, qui petit bona deſcribi, ibid. nu. 77
Turbare quis non dicitur per vnicum actum, ſed requirur perſeuerantia, ibid. nu. 89
Turbare dicitur, qui prohibet, ne quis re ſua vtatur, ibid. nu. 106
Turbare dicitur, qui prohibet, ne in re mea ædificem, ibid. nu. 107
Turpe eſt habere malam famam, tit. 4. q. 15. nu. 33
Turpius eijcitur quam non admittitur hoſpes, tit. 7. q. 17. nu. 41
Turpitudinem propriam allegans non auditur, eo. ti. q. 37. nu. 37
Turpitudinem ſuam allegare poteſt quilibet excipiendo, vel replicando, ibid. num. 50
Tutela dicitur onus pp regimẽ & adminiſtrationẽ, tit. 2. q 6. nu. 2
Tutela aliquando vitrico decernitur, tit. 6. q. 11. num. 11
Tutela defertur ſecundum ordinem ſucceſſionis, tit. 9. q. 10. nu. 4
Tutela non eſt nulla, ſi tutor bona non obligat, eo. tit. q. 44. n. 50
Tutelam petere non poteſt, qui ſtatuto excluditur a ſucceſſione, eo. tit. q 10. num 5
Tutelæ officium eſt neceſſarium, & nemo poteſt ab ea ſe excuſare, tit. 6. quæſt. 14. nu. 19
Tutor repetit alimenta, quæ præſtitit pupillo, ibid. nu. 1
Tutor alit pupillum ex neceſſitate officij, ibid. nu. 2
Tutor redicto tutelæ repetit quicquid impendit in rem pupilli, ibidem, num. 4
Tutor repetit alimenta præſtita pupillo, etiam ſi ſit coniunctus, ibid. nu. 10
Tutor repetit alimenta, quæ præſtitit nõ ſolum pupillo, ſed etiam illius ſorori, ibid. num. 14
Tutor gratis exercet officium, nec habere poteſt ſalariũ, ibi. n. 26
Tutor tenetur ſibi ſoluere, & pupillum ab vſuris liberare, tit. 1. q. 45. nu. 65
Tutor quando ſibi non ſoluit, conſequitur tamen id quod decederet pupillo ſi ſibi ſoluiſſet, ibid. num. 74
Tutor non eſt alendus de bonis pupilli, eo. tit. q. 47. nu. 1
Tutor tenetur pupillo rationem reddere de fructibus quos conſumpſit in ſuo victu, ibid. nu. 2
Tutor eſt alendus de bonis pupilli, quando eſt pauper, nec aliter poteſt muneri incumbere, ibid. nu. 3
Tutor pauper ali debet a pupillo, dum occupatur circa inuentarij confectionem, ibid. num. 4
Tutor alendus eſt a pupillo, quando cogitur extra ciuitatẽ iter facere, ibid. nu. 5
Tutor ſalarium petere non poteſt, ibid. num. 6
Tutor ſi quid recepit pro tutela, tenetur illud reddere, ibid. nu. 7
Tutor ſi cogitur iterato redire pro ratione reddẽda, recipit expen

INDEX.

ſit a pupillo, ibid. numero 10
Tutor non tenetur reddere rationem, ſi ſemel ſe obtulit & cōſtituit minorem in mora, ibid. nu. 11
Tutor emendo facere poteſt pactum retrouendendi, & minor eo obligatur, eo. tit. q. 48. nu. 77
Tutor donare poteſt magiſtro pupilli, eod. tit. q. 53. nu. 2
Tutor ali debet a pupillo, quando exit patriam, eod. tit. q. 61. n. 6
Tutor repetit a pupillo iure actionis quicquid pro illo impendit, & datur contrarium tutelæ iudicium, tit. 3. q. 7. num. 1
Tutor tenetur pupillum alere, bonisque moribus & arte imbuere, ibi, num. 2
Tutor iudicio tutelæ repetit impēſas, quas fecit ex neceſſitate officij, ibid. nu. 4
Tutor repetit quicquid vtiliter impendit pro pupillo, ibid. nu. 5
Tutor cōpelli poteſt captis pignoribus, & mulcta indicta aſſumere tutelam, ibid. num. 8
Tutor repetit a pupillo alimenta, quæ illi præſtitit ante factam taxationem a iudice, ibid. num. 9
Tutor repetit a pupillo iudicio tutelæ quicquid erogauit in alimēta ſororis pupilli, ibid. nu. 10
Tutor ante ſororem redditum ponit inter expenſas pupilli alimēta, & ſi non poſuit ante repetit poſt redditionem, ibid. nu. 11
Tutor poteſt ſibiipſi ſoluere ſuum creditum, ibid. num. 16
Tutor debitor pupilli cogitur exigere ſeipſo, ibid. num. 17
Tutor creditor pupilli compēſare poteſt ſuum creditum cum eo, quod debet ex cauſa tutelæ, ibid. num. 19
Tutor Principis poteſt donare, tit. 6. q. 11. nume. 49
Tutor dicitur in dolo, ſi adminiſtrat ante factum inuentarium, tit. 7. q. 41. nu. 9
Tutor, quod tutelam repudiat, non conſequitur legatū, vbi & ſi factū coniunctæ perſonæ, & idem in fideicommiſſo, titu. 8. priu. 23, num. 4
Tutor non poteſt ſibiipſi authorari, eo. tit. priu. 37. nu. 8
Tutor poteſt licite contrahere cum pupillo, ſi palam faciat & bona fide, ibid. num. 9
Tutor poteſt & debet ſibiipſi ſoluere, cum eſt debitor pupilli, ibidem, num. 10
Tutor poteſt alienare ſine ſolemnitate molēdina poſita ſuper flumine, quæ ſunt ſubiecta periculo perditionis, eo. ti. priu 45. n. 4
Tutor adminiſtrare poteſt ante factum inuentarium, quādo bona minoris ſunt modici valoris, ita qđ maior fieret impēſa in inuentario cōficiendo, quā ſit bonorū valor, eo. ti. priu. 56. n. 108
Tutor poteſt alimenta pupillo pinguiora præſtare, quam teſtator ordinauerit, vbi de veritate, eo. ti. priu. 85. num. 3
Tutor poteſt immodicam alimentorum taxationem reſtringere, ibid. num. 4
Tutor non ſemper ſequi debet teſtatoris iudicium, ibid. nu. 7
Tutor quod recedit a domo, nulla facta pupillo alimentorum prouiſione, remoueri poteſt tanquā ſuſpectus, eo. tit. prim. 86. nu. 1
Tutor qui pupillo non prouidit de alimētis, poteſt puniri pro qualitate facti, ibi. nu. 2
Tutor tenetur erga pupillum ad ea, ad quæ tenetur quilibet diligens paterfamilias, ibid. nu. 3
Tutor curare debet, quod pupillus artibus imbuatur, ibid. nu. 4
Tutor dicitur in culpa, quando non curauit pupillum moribus & artibus inſtrui, ibid. nu. 5
Tutor, qui negligit prouidere pupillo, poteſt a iudice ex officio remoueri, ibid. num. 6
Tutor a matre nominatus, ſi non ſit idoneus, iudex poterit alium dare idoneum, ibid. num. 8
Tutor repetit expenſas pro pupillo factas, etiam ſi excedunt valorem omnium bonorum pupilli, tit. 9. q. 39. nu. 8
Tutor repetit impenſam factam in ſoluendo mercedē magiſtris pupilli, ibid. num. 9
Tutor qui pecuniā pupillarem depoſuit apud mercatorem, qui reputabatur idoneus, non tenetur ſi decoxit, eo. tit. q. 40, nu. 38
Tutor cogitur adminiſtrare, eo. tit. q. 44. nu. 11
Tutor debet obligare bona ſua, ibid. nu. 51
Tutori ſalarium conſtitui poteſt, quādo cogitur res proprias deſerere, tit. 1. q. 47. nu. 8
Tutori ſalarium caſu prædicto cōſtitui pōt a cōtutoribus, ibi. n. 9
Tutori datur actio negotiorum geſtorum pro ijs, quæ impēdit in alimenta pupilli, tit. 3. q. 7. nu. 23
Tutori ſalarium poteſt iudex conſtituere, quando æquum ſibi videtur, tit. 6. q. 14. nu. 17
Tutori quando ſint operæ pupilli compenſandæ cum alimētis receptis, ibid. nu. 18
Tutori Principis poteſt a iudice ſalarium conſtitui, ti. 9 q. 44. n. 1
Tutori obligatur pupillus pro adminiſtratione, ibid. num. 13
Tutori ideo obligatur minor, vt hoc modo prouocetur ad impendendum de ſuo, ibid. num. 16
Tutoris officium eſt neceſſarium & publicum, tit. 3. q. 7. nu. 7
Tutoris bona ſunt tacite obligata pupillo pro adminiſtratione, tit. 9. q. 44. num. 5

V

Valor attenditur, qui eſt tempore contractus, non qui superuenit, tit. 9 q. 31. nu. 9
Valor rei colligitur computatis fructibus 20. annorum, eod. titu. q. 41. nu. 1
Valor rei in donante computatur ex fructibus 15. annorū, ibi. n. 2
Valor inſpicitur ſecundum tempus contractus, ibid. nu. 20
Variatio in vltimis voluntatibus non eſt regulariter licita, titu. 4. q. 4. nu. 9
Vaſa pro ſeruanda aqua, & vino, tradenda ſunt ei, cui alimenta debentur, eo. tit. q. 3. num. 4
Vaſalli tenentur ſubuenire domino ſalua corū vita, ti. 7. q. 31. n. 3
Vaſallo, qui feudo priuatur ob ſuperuenientem imperfectionē, tenetur dominus ſubuenire de fructibus feudi, tit. 1. q. 58. nu. 3
Vaſallo quando fit executio in fructibus feudi dimitti debet tantum, quantum ei neceſſe eſt de fructibus beneficij, ibid. nu. 5
Vaſallus non tenetur alere dominum, eodem tit. q. 55. nu. 1. & 2.
Vaſallus feudo non priuatur eo, quod dn̄m non aluerit, ibi. nu. 2
Vaſallus non alit dominum, qui illius culpa incidit in egeſtatē: item quando omnia bona habuit in feudum, ibid. num. 6
Vaſallus eccleſiæ alit legatum ſedis Apoſtolicæ cōſtitutum in neceſſitate, ibid. num. 7
Vaſallus ſtante pacto inueſtituræ, tenetur dominū alere, ibi. nu. 8
Vaſallus qui pactum alendi dominum non ſeruat, feudū perdit, ibid. num. 10
Vaſallus feudi conceſſi ob merita, tenetur nihilominus alere dominum, ibid. nu. 15
Vaſallus priuatus feudo omnibus in caſibus quibus reuocare poteſt donatio, ibid. num. 16
Vaſallus pro feudo conceſſo ad certum ſeruitium, non tenetur ad illud, ibid. nu. 20
Vaſallus paciſci poteſt cum domino, quod ad nullū teneatur ſeruitium, ibid. nu. 25
Vaſallus qui non petit inueſtituram intra annum & diem, priuatur feudo, eo tit. q. 56. nu. 7
Vaſallus non alitur a domino, cui ſeruit, quando feudum eſt pingue, alias ſecus, ibid nu. 12
Vaſallus ſeruiens domino alitur ab illo, quando feudum eſt liberum, & francum, ibid. nu. 13
Vaſallus ſeruiens domino extra patriam, alitur ab eo, ibi. nu. 14
Vaſallus ſeruiens domino, recipit alimenta ab eo, ſtante pacto, ibi, num. 15
Vaſallus ſeruiens domino alitur ab eo, ſtante loci conſuetudine, ibid. num. 16
Vaſallus, an ſeruiat domino proprijs expenſis, iudicatur non a domino, ſed a ſuperiore, ibid. num. 18
Vaſallus inhabilis ex proprio delicto, non habet alimenta de fructibus feudi, eod tit. q. 58. num. 8
Vaſallus priuatus feudo non ſolum ex cauſis expreſſis, ſed etiam ex ſimilibus, eod. tit. q. 64. num. 21
Vaſallus non conſequitur a domino vltra quam facere poſſit, eo. titu. q 78. num. 18
Vaſallus litigās cum domino ſi pauper ſit venit interim alendus, ſi habet præſumptionem pro ſe, eod. tit. q. 122. num. 2
Vaſallus conuenitur officio iudicis, vt alat dn̄m, tit. 3. q. 3. nu. 13
Vaſallus petit officio iudicis alimenta a domino, quando illi debentur, ibid. num. 14
Vaſallus nō poteſt teſtari de feudo, aut de eo diſponere ad præiudicium agnatorum, vel domini & pro anima, tit. 4. q. 10. num. 1
Vaſallus ſi diſponit de fructibus feudi, ſuſtinetur diſpoſitio durāte illius vita, non vltra, ibid. num. 6
Vaſallus non poteſt ſuper bonis feudalibus alimenta relinquere, ibid num. 7
Vaſallus poteſt filium grauare ad dandum amore Dei ſingulo anno tot ſalmas grani de fructibus feudi, ibid. num. 9
Vaſallus tenetur alimenta præſtare de fructibus feudi, quando debentur ex diſpoſitione legis, ibid. num. 25
Vaſallus aut ſubditus, an cogi poſſit fidelitatem domino iurare, eod. tit. q. 29. num. 62
Vaſallus feudo priuatur non ſolum ex cauſis expreſſis, ſed etiam ex ſimilibus, tit. 7. q. 1. num. 6
Vaſallus non tenetur ſalutem domini præferre propriæ, eod. tit. q. 31. num. 1
Vaſallus non tenetur iuuare dominū contra ſeipſum, ibid. nu. 2
Vaſallus dicitur miles, ibid. num. 5
Vaſallus non conuenitur a dn̄o vltra quam facere poſſit, ibid. n. 7
Vaſallus non eſt cogendus ſubuenire domino diuiti, ibid. num. 8
Vaſallus alit dominum de redditibus feudi, non autem aliorum bonorum, ibid. nu. 9
Vaſallus non dicitur ſubditus ratione feudi, ibid. num 14
Vaſallus non committit crimen læſæ maieſtatis, ibid. nu. 16
Vaſallus grauari non poteſt pro bonis, quæ poſſidet extra ditionem

Digitized by Google

I N D E X.

nem domini,ibid.num.17
Vaſallus vniuerſitatis,non dicitur vaſallus ſingulorum,eod.titu. q.32.num.24
Vaſallus non poteſt alienare feudum ſine conſenſu domini,titu. 8.priu.43.num.1
Vaſallus non poteſt feudum ſine domini conſenſu locare ad longum tempus,ibid.num.2
Vaſallus poteſt ad vitam vendere commoditates feudi, quando fame vrgetur,ſine conſenſu domini,ibid.num.4
Vaſallus &, dominus æquiparantur, & diſpoſitum in vno habet locum in alio,ibid.num.8
Vaſallus cogitur nouum dominum recognoſcere, quando facta eſt mutatio,eo.titu.q.52.num.3
Vaſallus nihil poteſt in feudo facere in præiudicium ſucceſſoris, eod.tit.priu.54.num.2
Vaſallus tenetur ſoluere debita contracta a præceſſore pro conſeruatione feudi,ibid.num.13
Vaſallus poteſt ſuo conuaſallo vendere ſuam partem irrequiſito domino,eod.tit.priu.16,num.15
Vaſallus valide alienat feudum inconſulto domino, ſi alienatio ſit in augmentum feudi,ibid.num.68
Vaſallus non priuatur feudo propter modicam ingratitudinem, eod.tit.priu.61,num.18
Vaſallus derelinquens dominum periclitantem,perdit illius gratiam,& infertur ad alia,eod.tit priu 64.num 1
Vaſallus etiam pro anima non poteſt feudum ſine conſenſu domini alienare,tit.9.q 9.num.5
Vaſallus non priuatur feudo per alienationem, quæ non habet effectum,eod.tit.q.16.num 70
Vaſallus poteſt feudum alienare in dominum ſine alio conſenſu,eod tit.q.32.num.31
Vaſallus poteſt feudum domino reſignare,ibid.num.23
Vaſallus alienare poteſt feudum ſine aſſenſu domini,quando id facit domino præſente & tacente,ibid.nu 24
Vaſallus poteſt inuito domino renunciare feudo,eo tit.q.23.nu.3
Vaſallus non poteſt inuito domino renunciare feudo,ibid,nu.23
Vaſallus qui rem vendidit ſine aſſenſu domini, ſed non tradidit, non priuatur feudo,eod.tit.q.16.num.64
Vaſallus negans rem eſſe feudalem,priuatur feudo, ibid.nu.70
Vectura ſoluitur ab hærede,quando aliter tit.4.q.16.num.11
Vecturæ aquæ, vini,& aliorum,debentur ei cui alimenta præſtãda ſunt,eod tit.q 3.num 7
Vecturæ rationem habere debet iudex quando taxat alimenta, eod.tit.q.16 num.9
Velum dandum eſt viduæ intra annum luctus, quia ei debentur alimenta,eod.tit,q.2.num.14
Vendens mala miſta bonis punitur,tit.3.q.77.num.9
Vendens victualia vltra pretium taxatum a ſuperiore,non eſt tutus in conſcientiæ foro,tit.8.priu.94.num.7
Vendere inuitus nemo cogitur rem ſuam, & inhumanũ eſſet id facere,ibid.nu.1
Vendere vbi quis cogitur,intelligitur iuſto pretio, ibid.nu.3
Vendere annonam cogitur quiſque penuriæ tempore,ibid.nu.4
Vendere cogi quis poteſt etiam certo taxato pretio, quando vrget neceſſitas,ibid.num.5
Vendere victualia non coguntur ciues,quando non adeſt penuria,ibid nu.6
Vendere & victualia contribuere pro ſuſtentatione populi cogitur quiſque neceſſitatis tempore,tit.8.q.77.num.2
Vendere annonam tpe caritiæ cogitur quicunque habet,ibi.n.6
Vendere tempore neceſſitatis nemo cogitur frumentum, quando habet ſolum pro vſu ſuo,ibid.num.11
Vendere licet rem ante lapſum temporis præfixi ad retrahendũ, quando venditor vrgetur fame,tit 8 priu.44.num.2
Vendere quando quis cogitur intelligitur iuſto pretio, eod.titu priu 77.num.14
Venditio rei ſubiectæ fideicõmiſſo annullatur eueniente cõditione,& res ad fideicõmiſſariũ vadit ſine onere,tit.9 q.42.nu.4
Venditor quando ob læſionem recuperat rem, tunc ius ſucceſſoris non reſoluitur,ibid.nu.10
Venditor cui pretium non eſt ſolutũ, conſequitur intereſſe vltra id importent fructus rei,ſi conſueuit negociari,tit.1.q.42.n.10
Venditor volens ex pacto reducere,nõ ſoluit meliorationes,quas emptor fecit,vt illum a redimendo retraheret. ibid.nu.108
Venditor redimens non ſoluit expenſas magnas propter quas cogeretur rem dimittere,ibid.num.109
Venditor inops non cogitur ſoluere meliorationes magni valoris,ibid.110
Venditor proteſtando, quod non intendit ſtare contractui niſi ſibi obſeruetur,cenſetur in obſeruantiam contractus remittere,ibid.num.138
Venditor recipiens pretium,cenſetur remittere vſuras pretij non ſoluti,eod.tit.q.45.num.11
Venditor facit ſe alienum a re vendita,eod.tit.q.49 num.3.
Venditor cogi poteſt ad cauendum ſimpliciter de euictione, licet in contractu nihil ſit dictum,tit.7.q.18.num.18
Venditor non tenetur de euictione, quæ ſequuta eſt de facto, vt per compromiſſum,tit.7.q.56.num.33
Venditor tenetur præſtare euictionem ſequutam de facto, quando promiſit quomodocunque res euincatur,ibid.nu.34
Venditor cenſetur remittere facultatem diſcedendi a contractu, quando proteſtatur ſe non traditurum id, niſi pretio ſoluto, ibid.num.129
Venia præcedens non trahitur ad futura delicta,ti.7.q.16.n.104
Veniſſe non dicitur,qui non ſterit,tit.1.q.32.num.18
Venter prægnans alendus eſt,etiam quando dubium eſt, ſi prægnans ſit,eod.tit.q.5.num.1
Venter prægnans matris alitur de bonis mariti, etiam ſi ipſe diues ſit,ibid.num.2
Venter prægnans ali debet ab hæredibus patris,ibid.num.2
Venter non patitur dilationem,eod.tit.q.44.num.16
Ventri prægnanti datur victus,veſtitus,lectus,& alia omnia ad vitam neceſſaria,tit.4.q.21.num.7
Verba intelligi debent ſecundum ſubiectam materiam,etiam improprijando,tit.1.q.42.num.14
Verba intelligi debent ſecũdum ſubiectam materiam,tit.5.q.1. num.26.& q 8.num 8
Verba, quæ habent duplicem ſenſum,trahuntur in dubio ad bonum ſignificatum,tit 2.q.1.nu.7
Verba intelligi debent ſecundum conditionem perſonæ, cui diriguntur,ibid,num.38
Verba improprijantur,ne ſint ſuperflua,ibid.num.39
Verba cum clara ſunt,non admittitur quæſtio voluntatis,eo tit. quæſt.2.num.3
Verba inuenta ſunt ad explicandũ voluntatẽ loquentis,ibi.nu.4
Verba. A verbis non eſt recedendum,eo.tit.q.10.nu.10
Verba teſtamenti ſunt ſeruanda,ibid.nu 12
Verba inuenta ſunt, vt demonſtrent voluntatem loquentis, eod. tit.q 11.num.104
Verba inſtrumenti cenſentur appoſita de voluntate teſtatoris, ibid.num 106
Verba teſtamenti intelligi debent ſecundum verum, & naturale ſenſum,ibid.num.231
Verba improprijantur pro euitanda ſuperfluitate, ibid. num.240
Verba teſtamenti improprijſſime intelliguntur, vt euitetur ſuperfluitas,ibid.num 241
Verba impropriè accipiuntur,quando non poſſunt propriè intelligi,ibid.num.242
Verba non debent eſſe ſuperflua,tit.4 q.18.nu.7
Verba intelligi debent ſecundum mentem proferentis, eod.tit. q.19.num 2
Verba intelligi debent ſecundum qualitatem perſonæ loquẽtis, ibid.num.5
Verba vniuerſalia hominis,non reſtringuntur de habilitate,eod. tit.q.29.num.49
Verba legis intelligi debent ſemper ita, ne iniquitatẽ contineãt, tit.8 priu.90.num.5
Verba legis reſtringuntur ad id,quod eſt rationis,ibid.nu.6
Verba intelligi debent cum effectu,tit.9.q.16.num.60
Verba vniuerſalia,vel geminata hominis recipiunt reſtrictionẽ de habilitate,eo.tit.q.16.num.32
Verba intelligi debent demonſtratiue,non diſpoſitiue,eod.titu. quæſt.30.num.7
Verba in dubio ſtant reſtrictiue,non demonſtratiue,ibid.nu.41
Verba impropriantur,vt actus ſuſtineatur,eo.tit.quæſt.36.nu.47
Verba ſunt apertius teſtimonium meræ voluntatis, quàm aliud quiduis,eo tit.q.40.nu.18
Verborum qualitas eſt teſtimonium meræ mentis,cæteris omnibus apertius,tit.2.quæſt.2.nu.2
Verborum a propria ſignificatione recedendum non eſt,eod.tit. q.36.num.5
Verbum præteriti temporis ſignificat canonem latæ ſententiæ, tit.8.priu.64.num.5
Veriſimile quod non eſt,falſitatis habet imaginẽ,ti 9.q.12.n.24
Veriſimilitudo transfert onus probandi in aduerſariũ, ibi nu.16
Verſum in vtilitatem alicuius non dicitur, quod non durat verſum,tit.7.q.20.num.10
Veſtes & veſtimenta,idem ſunt,tit.4.q.2.num 4
Veſtes lugubres, & viduales etiam pretioſæ præſtanda ſunt mulieri ab hæredib.mariti intra annum luctus,ibid num.13
Veſtes lugubres debentur ex conſuetudine, & id etiam quandò alimenta non debentur,quia habeat aliunde, ibid.nu.15
Veſtes feſtiuæ non cenſentur vxori viduæ donatæ, ſed ad vſum conceſſæ,vt honoratior incedat,ibid.num.21
Veſtes viles & quotidianæ cenſentur vxori donatæ a marito, ſecus autem in pretioſis & feſtiuis,ibid.num.23
Veſtes pretioſæ an debeantur ab eo,qui tenetur alere,ibid.nu.29
Veſtes feſtiuæ,vel quotidianæ quæ dicuntur,arbitrio iudicis committitur,

Digitized by Google

mittitur, ibid.num.30
Veſtes pro hyeme fiunt in calendis Septembris, æſtiuæ autem in calendis Aprilis,eod.tit.q.17.num.5
Veſtes inter canonicos præſtantur nobiliores ſecundum dignitatem,& qualitatem,eod.tit q.18.num.39
Veſtis eſt ad vitam hominis neceſſaria,ideo ei debetur, cui alimenta præſtanda ſunt,eod.tit.q.2.num.1
Veſtis non venit appellatione alimentorum,quando quis renunciat alimentis,ibid num.2.& 30
Veſtis appellatione venit quicquid diſponens pro veſte reputabat,ibid.num.5
Veſtis appellatione quæ veniant remiſſiue,ibid.num.7
Veſtis nōie venit,quod tegendi capitis cauſa paratū eſt,ibid.nu.9
Veſtis non debetur ei,cui relicta ſunt cibaria,ibid.num.17
Veſtis non debetur ei, cui relicta eſt menſa parata, vel plattum, vel pitantia,vel quid ſimile,ibid.num.18
Veſtis non reuocatur ei, cui debentur alimenta,niſi ille reddat attritas,& ibi declaratur,quomodo intelligendum ſit,ibid.nu.19
Veſtis etiam feſtiua dimittitur vxori & viduæ, quando ſic diſponit regionis conſuetudo,ibid.num.22
Veſtis ſi debitor pecuniam dederit alimentario pro emenda veſte,is vero non emerit,poterit pretium repeti,ibid.num.24
Veſtis ſi legata ſit,& hæres ſoluerit pretium,legatarius autem veſtem non emerit,poterit repeti,ibid.num.25
Veſtis loco ſi ſcholari in collegio datur pecunia, qui non eam emit,dabitur repetitio,ibid.num.26
Veſtis non venit appellatione alimentorum,quando agitur de remittendis alimentis,& ibi de veritate,ibid.num.30
Veſtium appellatione veniunt calciamenta, ibid.num.3
Veſtimenta & calciamenta debita occaſione alimentorum, præſtantur quandocunque ſubeſt neceſſitas,eod.tit.q.17. num.3
Veſtimenta ſingulo anno præſtanda ſunt & neceſſitate non ſubſiſtente,ibid.num.4
Veſtimenta ſufficientia intelliguntur ſecundum qualitatem, & dignitatem perſonarum,eod.tit.q.18.num.36
Veſtimenti appellatione veniunt lanea,linea,ſerica,bombagina, & alia,eod.tit.q.2.nu.8
Viam qui habet per fundum,ſi fuit ſemel vno in loco deſignata, non poteſt variare,tit.4.q.4 num.11
Viam qui debet per fundum, facta ſemel deſignatione poteſt variare,ibid.num.12
Vicarius eccleſiæ ali debet de fructibus beneficij illius, cuius vices gerit,tit.1.q.60.num.11
Vicarius deputatus ad regimen eccleſiæ curatæ conſequitur alimenta de fructibus eccleſiæ,eod.tit.q.84.num 5
Vicarius inſtitui non debet,qui nō poſſet cōmode viuere,ibi.n.6
Vicarius eſt prius alendus,quàm monaſterium,eo.ti.q.100. nu.2
Vicarius eccleſiæ recipiens alimenta a rectore, non tenetur illi operari,tit.4.q 29 num.68.
Vicarius deputatur, quando rector eccleſiæ propter infirmitatem non poteſt ſeruire,tit.7 q 14.nu.5
Vicarius eccleſiæ non priuatur alimentis vel congrua portione propter ingratitudinem,eo.tit.q 37.nu.4
Vicini in diſtributione legatorum præferuntur alijs,tit.1.quæſt, 93.num.23
Vicinus renunciando beneficio putei,non liberatur ad onera refectionis,tit.v.q.23.num 25
Victori rebet debent ſumptus, quos fecit ſuper hoſpitio, titu.4. quæſt 25 num.4
Victori quando expenſæ hoſpitij reficiuntur, deducitur quod ille domi impendiſſet,ibid num.5
Vitricus non alit priuignos,tit.1.q.41.num,1
Vitricus non eſt loco parentis,ibid.num.3
Vitricus nō tenetur in domum ſuam priuignos recipere, ibi.n.5
Vitricus ſi talis eſt, qui omnem excludat ſuſpicionem, aliquādo educabit priuignum,ibid.num.7
Vitricus poteſt eſſe tutor priuigni,ſi ſit probatæ vitæ,ibid.num.8
Vitricus non ſuccedit priuigno,nec econtra,ibid.nu.12
Vitricus non repetit impenſam alimentorum factam priuigno, qui fuit in eius ſeruitijs,eo.tit.q.83.nu.8
Vitricus non tenetur alere priuignum,licet alat vxorem, titu.4. q.12.num.4
Vitricus eſt loco patris priuigno,tit.6.q.11.nu.1
Vitricus in dubio præſumitur aluiſſe priuignum animo repetendi,ibid.nu.4
Vitricus præſumitur odio priuignum habere,ibid.num.8
Vitricus repetit a priuigno quicquid impendit circa res illius, ibid.num.14
Vitricus repetit a priuigno quicquid pro eo ſoluit magiſtro, qui illum docuit grammaticam,vel artem,ibid.nu.15
Vitricus non repetit a priuigno alimenta, quando ille erat alendus a matre,ibid num.16
Vitricus non repetit alimenta a priuigno, quem habuit in ſuis ſeruitijs,& obſequijs,ibid.nu.18
Vitricus non repetit a priuigno alimenta, etiam quando erat illius adminiſtrator,ſi eum habuit in obſequijs,ibid,nu.19
Vitricus non repetit a priuigno modicam impenſam alimentorum,ibid.nu 45
Vitricus nobilis & diues non repetit a priuigno paupere alimenta,ibid.num 46
Vitricus non repetit a priuigno alimenta, quādo extant coniecturæ donationis,ibid num.50
Vitricus a donandi, vel repetendi animo præſtiterit alimenta, iudicis arbitrio committitur,ibid,nu 53
Vitricus ex quibus præſumitur habuiſſe animum donandi,ibid, numero 54
Vitricus qui priuignum adoptauit,cogitur illum emancipare, ſi probat non ſibi expedire,tit.8.priuil.65.nu.45
Victu relicto debentur veſtimenta,tit 4.q.2.num.11
Victus accipitur pro cibarijs, inſpecto communi vſu loquendi, ibid.num.12
Victus ſoluit victori expenſas,quas fecit ſuper hoſpitio, lite durante,tit.1.quæſt 80.num.1
Victus relictum idem eſt quod elementorum,ti.2.q.2.nu.6
Victus appellatione non venit veſtimentum, etiam ſi relinquatur famulo in domo,ibid.num.7
Victus & veſtitus quando relinquuntur, videntur relicta alimenta,ibid.num 8
Victus legatum idem continet quod legatum alimentorum, tit. 9.q.5.num.19
Victualia quod quilibet ſingulo die mittat ad plateam,ſtatuto fieri poteſt,tit.1.q.77.num.7
Victualium appellatione venit eſus,potus, veſtis,& inſtratum,ti. 4.q.12.num 2
Videlicet dictio,eſt reſtrictiua ad caſum expreſſum,tit.1. quæſt, 42.num.101
Vidua ſi velit nubere ſine patris cōſenſu,poterit pater ei primam dotem minuere,eo.tit.q.6.nu 31
Vidua,cui alimenta in domo relicta ſunt,conſequitur illa,quando eſt extra domum ſine ſua vel hæredum culpa,eo.tit. quæſt. 32.num.34
Vidua ſiue pauper, ſiue diues, alenda ſemper ab hæredibus mariti,eo.tit.q.44.num.9
Vidua quæ non habet aliunde, alenda eſt ab hæredibus mariti, ibid.num.11
Vidua alenda eſt intra annum, donec hæres deliberat ſuper aditione hæreditatis,ibid num.35
Vidua intra annum luctus alitur ab hæredibus mariti,dotem retinentibus,etiam ſi patrem habeat diuitem,ibid,nu.40
Vidua alenda eſt ab hæredibus viri anno luctus, etiam ſi aliqua habeat mobilia præter dotem,ibid.num 41
Vidua non eſt alenda intra annum luctus, quando habet prædia ſufficientia, licet illa ſolum vinum reddant, vel frumentum, ibid,num.42
Vidua non alitur ab hæredibus, ſi habet tot mobilia, quæ locati poſſint alere,ibid.num.4
Vidua indotata alitur ab hæredibus viri intra annum luctus,ibi. num.44
Vidua legataria mariti alenda eſt ab hæredibus ſi non habet aliūde,donec legatum ſoluatur,ibid num 45
Vidua indotata non eſt alenda ab hæredib. viri, ſi patrem habet diuitem,ibid,num.46
Vidua non tenetur cum dote compenſare alimenta ſibi præſtita intra annum luctus,ibid.num.47
Vidua dicitur habere aliunde intra annum luctus,ſi poteſt ex induſtria victum quærere,ibid.num.49
Vidua prægnans alenda eſt ab hæredibus, quamuis habeat aliunde,ibid.num.51
Vidua non eſt alenda ab hæredibus niſi intra annum luctus, quādo dos conſiſtit in bonis immobilibus,ibid nu.64
Vidua anno luctus alenda non eſt ab hęredibus, quando dos nō ſibi,ſed extraneo reſtituenda eſt,ibid num.66
Vidua quæ dote caret, alenda eſt ab hæredibus viri poſt annum luctus,eo.tit.q.45.num.1
Vidua dotata non eſt alenda ab hæredibus mariti poſt annum luctus,ibid.num.2
Vidua imputat ſibi in ſortem fructus perceptos ex re pro dote ſibi pignorata,ibid.num.13
Vidua quæ ſimpliciter dotem recepit non conſequitur alimenta, ibid.num 62
Vidua quæ intra annum luctus non petit alimenta, non poterit illa poſt annum petere,ibid num.64
Vidua quæ iuſſiz hæredum non curauit dotem ſibi ſoluere,non conſequitur alimenta durante viduitate, ibid num 64
Vidua cui debentur alimenta poſt annum luctus,poteſt ſuper illis paciſci,ibid.num.75
Vidua dotem exiſtentem in bonis mobilibus exigit ſtatim non expectato anno,eo tit.q.118.num.9

Vidua

I N D E X.

Vidua quæ lapſo anno petit dotem conſiſtentem in pecunia, eſt interim alenda ab hæredibus mariti, ibid. nu. 10
Vidua etiam ſi non conſtet de dote, eſt alenda, dum dotem petit, ſi non habet aliunde, ibid. num. 11
Vidua quæ ſecundo nubit, vel luctum deponit, tenetur reddere hæredib. mariti veſtes lugubres ſibi traditas, tit. 4. q. 2. num. 10
Vidua ſi ex ſtatuto debet ali ab hæredibus viri, intelligitur in domo, tit. 4. q. 14. num. 13
Vidua cui alimenta relicta ſunt in domo cum filijs, non excuſatur, ſi tranſiuit ad ſecunda vota, eo. tit. q. 15. num. 8
Vidua iuſſa a teſtatore habitare cum filiab. non conſequitur alimenta, ſi filias nuptas non ſequitur ad maritum, ibid. nu. 9
Vidua iuſſa habitare cum filia in domo propria, non conſequitur alimenta habitandi cum filia in domo mariti, ibid. nu. 10
Vidua non conſequitur alimenta in domo relicta, ſi ſecundo nubendo ducat ſecum filios, ibid. nu. 15
Vidua, cui relicta ſunt alimenta cum onere habitandi cum filijs, conſequitur illa habitandi cum viro, ſi illi decernunt inter ſe ad diuiſionem, ibid. nu. 18
Vidua, cui decem corbes frumenti ſingulo anno relictæ ſunt a marito, conſequitur eas integras, licet decedatur cœpto via anno, eo. tit. quæſt. 17. nu. 10
Vidua intra annum luctus ali debet ſecundum redditus dotis, & donationis propter nuptias, eo. tit. q. 20. num. 6
Vidua, quæ intra annum luctus alitur ab hæredibus viri, tenetur illis operari, eo. tit. q. 29. nu. 35
Vidua videtur eſſe in eodem matrimonio præcipue intra annum luctus, ibid. nu. 26
Vidua dicitur de familia mariti, ibid. nu. 37
Vidua tenetur operari hæredibus viri omni in tempore, quod ſcit facere, ibid. num. 38
Vidua tenetur præſtare operas obſequiales, quando alimenta relicta ſunt in domo, ibid. nu. 54
Vidua quæ intra annum luctus ſeipſam aluit, non petit alimenta præteriti temporis ab hæredibus mariti, ſed ibi de ueriuste, tit. 5. quæſt. 1. nu. 45
Vidua quæ vt ſe aleret intra annum luctus mutuam accepit pecuniam, petit alimenta præteriti temporis, ibid. nu. 47
Vidua recipiens dotem ſine reſeruatione, non petit interuſuria dotalia, tit. 6. q. 3. num. 31
Vidua fingitur a iure eſſe in eodem matrimonio, eodem titulo, quæſt. 26 num. 12
Vidua gaudet priuilegijs viri, dum ſeruat viduitatem, ibid. nu. 13
Vidua intra annum luctus ab hæredib. patris, non viri alitur, ſi diuites ſunt, tit. 7. quæſt. 22. nu. 1
Vidua dicitur aliunde habere, quando ex ſua induſtria poteſt ſibi victum quærere, ibid. num. 3
Vidua vt dicatur habere aliunde, attenditur redditus bonorum, ibid. num. 4
Vidua non eſt alenda ab hæredibus mariti, ſi eligunt ante annũ reſtituere dotem, & alij duo ſunt caſus, ibid. num. 8
Vidua nubens intra annum luctus perdit legata ſibi a viro relicta, ibid num. 14
Vidua nubens intra annum luctus hodie non perdit legata ſibi facta a viro, ibid. num. 16
Vidua tranſiens ad ſecunda vota perdit legatum alimentorum, ſi inſtitutus eſt filius, eod. tit. q. 23. num. 1
Vidua ſecundo nubendo nõ perdit vſumfructum ſibi a matre relictum, ibid num. 6
Vidua ſecundo nubens non inhonorat maritum, nec perdit priuilegia, ibid. num. 8
Vidua quæ poſt annum luctus fornicatur, non ſubiacet pœnis impoſitis ſecundo nubentibus, eod. tit. q. 24. num. 1
Vidua quæ peccat in corpus ſuum poſt annum luctus, non perdit alimenta, ibid. num. 2
Vidua, quæ inhoneſte viuit, iniuriam facit marito, ibid. num. 6
Vidua ſtuprum committens priuatur hæreditate, vel relicto ſibi facto a marito, ibid. nu. 7
Vidua ſtuprum committendo, non minus offendit maritum, quam vaot adulterando, ibid. num. 8
Vidua inhoneſte viuens poſt annum luctus perdit alimenta ſibi alioquin debita, ibid. num. 9
Vidua ſtuprũ committens perdit dotẽ, vbi de veritate, ibid. n. 10
Vidua ſtuprum committens poſt annum luctus, non perdit dotem, ibid. num. 11
Vidua inhoneſte viuens perdit priuilegium fori, ibid. num. 17
Vidua viuens impudice priuatur tutela, ibid. num. 18
Vidua relicta executrix teſtamenti priuatur ob inhoneſtam vitam, ibid. num. 19
Vidua inhoneſte viuens non conſequitur quartam in bonis mariti diuitis, ibid. num. 20
Vidua non eſt alenda intra annum luctus, quando dos eſt reſtituenda non ſibi, ſed extraneo, eod. tit. q. 32. num. 15
Vidua an poſſit ſe alere, inſpiciendi ſunt redditus bonorum ſuorum, & non attenditur proprietas, eodem tit. q. 57. num. 29
Vidua tranſiens ad ſecunda vota reſeruat filijs primi matrimonij ea, quæ habuit a primo viro, tit. 8. priu. 65. num. 13
Vidua non conſequitur interuſuria dotis ab hæredibus mariti, ſi negligit dotes exigere, tit. 9. q. 18. num. 3
Vidua quando intra annum luctus nubit lex de illius impudicitia ſuſpicatur, eod. tit. q. 30. num. 17
Vidua perdit legatum ſibi factum, ſi nubit intra annũ luctus, ibid. num. 30
Vidua tranſeundo ad ſecundas nuptias intra annum, efficitur ingrata, ibid. nu. 35
Vidua videtur habere, quando habet actionem ad dotem, eod. tit q. 35. num. 33
Vidua videtur eſſe in eodem matrimonio, eod. tit. q. 37. num. 5
Vidua non poteſt pro alimentis intra annum luctus plus conſequi ab hæredibus mariti, quam ſint fructus dotis, contra tamen, eod. tit q. 43. num. 20. & 39
Viduæ præſtari debent alimenta in domo mariti, quando vſusfructus illi reſtringitur ad alimenta, tit. 4. q. 14. num. 3
Viduæ alimenta ab hæredibus mariti debentur in domo quãdo gratia miſerationis debentur, ibid. num 5
Viduæ alimenta præſtantur extra domum, quando ea debentur propter moram factam in reſtitutione dotis, ibid. num. 6
Viduæ alimenta in annos ſingulos relicta, ſoluũtur in principio anni, præſtita cautione de reſtituendo, ſi tranſierit ad ſecunda vota, tit. 4. q. 17. nu. 13
Viduæ extra domum mariti dantur alimenta ex iuſta cauſa, ſed deducto pretio operarum, eod. tit. q. 29. num. 39
Viduæ ſi ex forma ſtatuti debent ſolui quinque pro centenario, illi non ſoluuntur, quæ ſecundo nupſit, tit. 7. quæ. 21. nu. 10
Villa, quæ ſtetit per menſes, quod non denunciauit malefactorẽ, punitur vnica pœna, tit. 6. q. 16. num. 8
Vincens vincentem te, multo magis vincit te, tit. 1. q. 15. nu. 95
Vincens vincentem te, non ſemper vincit te, ibid. nu. 96
Vincula duo magis ligant, eod. tit. q. 101. num. 2
Vincula duo quando non magis ligentur quam vnum, tit. 8. priuil. 52. num. 2
Violata nubens tenetur exquirere patris conſenſum, eod. tit. q. 6. num. 27
Virgo ſi inuita comprimitur, & virginitatis meritum ſibi duplicatur, tit. 8. priu. 40. num. 6
Viſitator Apoſtolicus conſequitur alimenta itineris ab eccleſia viſitata, tit. 1. q. 64. num. 9
Viſitator quicumque alendus eſt ab eis, quos viſitat, ibid. num. 13
Viſitator deputatus ab Epiſcopo, conſequitur pro expenſa quantum eſt ſibi neceſſarium, nec attenditur, quid fuiſſet neceſſarium Epiſcopo, ibid. nu 16
Viſitator ſi ſoluit vecturas equorum, vel equos pro viſitatione, non repetit, tit. 1. q. 57. num 3
Viſitator debet moderata ſumere alimenta in viſitatione, & non grauare rectores eccleſiarum, ibid num. 44
Viſitator non ita debet rectores eccleſiarum grauare, quod egeãt quotidianis alimentis, ibid. num. 5
Viſitator non debet vno in loco morari vltra vnum diẽ, ibi. n. 8
Viſitator recipiens vnius diei procurationem ab vno, non poteſt conſequi ab alio, tit. 1. q. 4. num. 3
Viſitatori deputato ab Epiſcopo ſubminiſtrandæ ſunt expenſæ, tit. 1. q. 64. num. 15
Viſitatori alimenta præſtantur ſecundum eius qualitatem, & dignitatem, tit. 4. q. 18. nu. 41
Viſitatoribus apoſtolicis vel nuntijs prouidendum eſt de equis & eorum vectura, eod. tit. quæſt. 12. nu 10
Vita eſt rebus omnibus anteponenda, tit. 1. q. 57. nu. 4
Vita legata veniunt alimenta, tit. 1. quæſt. 2. nu 9
Vita militia ſuccedit loco portionis, quam ſecundo genitus habere debet in feudo, tit. 7. q. 11. nu. 16
Vita hominis taxatur in quacunque diſpoſitione ſecundum l. hæreditatum, ff. ad l. Falcidiam, tit. 9. q. 11. num. 27
Vita hominis taxatur ſecundum dict. l. quando quæritur, an maritus plus reliquit vxori ſecundæ quam filijs primi matrimonij, eo. tit. q. 19 num. 15
Viuere de vento nemo præſumitur, tit. 1. q. 80. num. 2
Viuere præſumitur quilibet vſque ad centum annos, eodem tit. q. 34. num. 26
Vltima voluntas qualiſcunque ſit, ſemper eſt fauorabilis, titu. 8. priuil. 22. nu. 24
Vniuerſitas tenetur defendere ciuem ſuum, tit. 1. q. 128 nume. 9
Vniuerſitas quæ habet patronatũ in eccleſia, alenda eſt ab ipſa eccleſia ſi diues illa ſit, & vniuerſitas pauper, tit. 4. q. 23. nu. 16
Vniuerſitas antequam colligat particulares ſuos redditus, tit. 7. quæſt. 21. num. 7
Vniuerſitas aliud eſt, quam ſinguli de vniuerſitate, eo. ti. quæſt. 32. num. 22
Vniuerſitas perire non poteſt fame, ibid. num. 26.

I N D E X.

Vniuerſitas perit per priuationem, vel diſſolutionem, ibi.nu.27
Vniuerſitas non habeat animam,ibid.num. 38
Vniuerſitati relictum videtur, quidquid ſyndicis vel conſulibus fuit legatum,tit.5.q.6.nu.6
Vniuerſitatis lis non dicitur lis ſingulorum,ti. 7.quæſt.32.n.23
Volo verbum intelligitur cum effectu,quando dicitur, quia muros tranſcendere voluit,tit.9.q.16.nu.64
Voluiſſe non videtur partes,ſi expreſſerunt quod eis facile fuiſſet exprimere ſi voluiſſent,eo tit.q.44.num.19
Velle vti dicitur,qui voluntarie vtitur,eo.tit.q.16.num.66
Velle ſaltem conditionaliter dicitur,qui cogitur, licet non abſolute,eo.tit.q.27.nu.125
Voluntas coacta,voluntas eſt,ibid nu.124.& tit.8.priu.40.nu.7
Voluntas,quæ ex actu colligitur,non vltra extenditur quam inferatur ex ipſo actu,tit.1.q.44.num.30
Voluntas hominis cognoſcitur ex loquela,tit.2. q.2.nu.5
Voluntas colligitur ex actu nullo,eod.tit,q.15.nu.103
Voluntas teſtatoris eſt lex,ibid.nu.245.& ti.4. quæſt.15,nu.1. & tit.5.q.3.num.1
Voluntas tacita,quæ ex actu colligitur, nõ extenditur vltra quã ex actu de neceſſitate infertur,tit.4.quæſt.16.nu.27. & tit.6. q.5.num.59
Voluntas teſtatoris facit totum,ibid.num.57
Voluntas teſtatoris æquiparatur legi, ibid.num.38
Voluntas colligitur ex perſonarum conditione,ibid.nu.39
Voluntas teſtatoris large interpretanda eſt,eo.tit q 59.nu.47
Voluntas declarari poteſt abſente parte,& quandocunque, tit.6. quæſt.8.num.65
Voluntas teſtatoris præualet communi loquendi vſui ,titu.9 q. 30.num.40
Voluntas in mente retenta nihil operatur,eod tit.quæſt.32.nu.5
Voluntas teſtatoris attenditur in vltimis voluntatibus,eod.titu. q 40.num.17
Voluntas & poteſtas debent copulatiuè concurrere in quocunque actu,tit.6.quæſt.17.nu.15
Voluntas teſtatoris præſumitur eſſe legi conformis,tit.7.quæſt. 23.numero 12
Voluntas teſtatoris ſeruatur pro lege,eo.tit.priu.85.num.1
Voluntas quæ ex actu colligitur non extenditur vltra quam ex actu inferatur de neceſſitate,tit.9.q.16.nu.54
Voluntas declaratur ex actu nullo,ſicuti ex valido, eo. ti.quæſt. 25.num 92
Voluntatem teſtatoris qui impugnat,non poteſt illi ſuccedere, tit.7.q 24.nu.24
Voluntatem ſuam explere cuilibet debet eſſe permiſſum,tit.8. priuil.56.nu.2
Voluntati quod committitur,neceſſitati non ſubijcitur , titu.9. quæſt.44.num.32
Voluntatis actus non dicitur, qui fit ab eo,qui cogi poteſt,tit.6. q.8.num.60
Voluntarium non dicitur quod ab eo fit,qui cogi poteſt, titu.7. q.12.num.19
Vſum domus,vel fundi qui habet,locare non poteſt,tit.4.quæſt. 4.numero 15
Vſus. Frumẽtum pro vſu emptum,ſi quis mutato propoſito vendat,non incidit in pœnam ſtatuti,eo.tit.q.2.nu.27
Vſus patrisfamilias declarat illius voluntatem,eo.tit q.19.nu.9
Vſus domus ſi relinquitur marito, poterit etiam vxor habitare, eod.tit,q.24.num.3
Vſus relictus debetur ſolum ſecundum neceſſitatem perſonæ tit,9,q.14,num 10
Vſus communis loquendi attenditur in diſpoſitione teſtatoris, & illam interpretatur,eo tit.q.30.num.6
Vſus loquendi non attenditur,quando actus eſſet nullus,ſi attenderetur,eo.tit quæſt.36.nu.48
Vſuarius domus poteſt recepta mercede inducere inquilinum, ad ſecum habitandum,tit.4.q.34.nu.16
Vſufructu alicui relicto hæres non concurrit cum legatario in vſufructu,tit.2.q.15.num.111
Vſufructu relicto vxori cum victu & veſtitu reſtringitur ad alimenta etiam inſtitutis extraneis,ibid.nu.122
Vſusfructus vxori relictus reſtringitur ex cõſuetudine Bulgarĩ ad alimenta,ſtantibus filijs,ibid.nu.1
Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quando vxor relinquitur domina, & vſufructuaria,ſiue quãdo relinquitur dominium, & vſusfructus,ibid.nu.3
Vſusfructus vxori relictus reſtringitur ad alimenta,ſiue teſtator vtatur verbis iuris,ſiue facti,quando extant filij,ibid.num.5
Vſusfructus,quando vel ſimpliciter,vel omnium bonorũ relinquitur vxori reſtringitur ad alimenta propter filios,ibid.nu.6
Vſusfructus reſtringitur ad alimenta ſtantibus filijs etiam quando relinquitur matri,vel ſorori,vel alij perſonæ, ibid.num.9
Vſusfructus nurui relictus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituti ſunt nepotes ex ea nuru,& filio præmortuo,ibid.nu.15
Vſusfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta, quando fuit inſtituta mater,vel fratres,ibid. num.17
Vſusfructus marito relictus reſtringitur ad alimenta inſtitutis filijs,ibid.nu.18
Vſusfructus marito relictus licet reſtringatur ad alimenta ſtantibus filijs,tamen maritus vt pater eſt vſufructuarius, ibi.nu.20
Vſusfructus vxori ſecundæ relictus reſtringitur ad alimenta,quã do inſtituuntur filij prioris matrimonij,ibid.nu.25.& 27
Vſusfructus vxori relictus ad alimenta reſtringitur , quando eſt inſtitutus filius legitimatus, ibid.num.29
Vſusfructus reſtringitur ad alimenta,quando inſtituitur filius arrogatus,vel adoptatus,ibid.num.36
Vſusfructus vxori relictus ad alimenta,reſtringitur ad alimenta quando naturales filij ſunt inſtituti,ibid. num.41.& 47
Vſusfructus vxori legitime relictus non reſtringitur ad alimenta,qñ ſunt inſtituti filij naturales. & ibi de veritate, ibi,nu.47
Vſusfructus marito relictus inſtitutis naturalibus reſtringitur ad alimenta etiam ſtantibus legitimis.& naturalibus,ibi.nu.48
Vſusfructibus vxori relictus a Principe, reſtringitur ad alimẽta, ibid,nu.52
Vſusfructus vxori relictus in tantum reſtringitur ad alimenta, quod filij nõ poſſunt vſumfructũ dare inuita matre, ibi,n.66
Vſusfructus relictus vxori reſtringitur ad alimenta,etiam inſtitutis extraneis,ſi conſtet de voluntate teſtatoris, vbi de veritate ponitur,ibid.num,84
Vſusfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta,ſi extranei ſunt inſtituti,ibid.num.85
Vſusfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta,quando filij non fuerunt inſtituti,licet extet,& ibi de veritate,ibi.n.90
Vſusfructus quando vni ſimpliciter relinquitur, tunc non videtur teſtator hæredem inſtituere pleno iure,ibid.num.114
Vſusfructus mulieri relictus in codicillis,non reſtringitur ad alimenta,ibid,num.116
Vſusfructus vxori relictus habendo toto tempore vitæ victum & veſtitum,non reſtringitur ad alimenta,ibid.num.125
Vſusfructus certæ rei ad alimenta reſtringitur , quando ex capit maiorem partem bonorum, ibid.num.145
Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta quoad partem extranei qui fit inſtitutus cum filio,ibid.nu.147
Vſusfructus reſtringitur ad alimenta pro prælegato relicto extraneo,qui fuit cum filio,intelligendo tamen pro portione,quam capit hæreditario iure a filio,ibid.nu.158
Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta , quando filius inſtitutus deceſſit,& ſubſtitutus eſt admiſſus,ibid.num.162
Vſusfructus reſtringitur ad alimenta poſt mortem filij inſtituti, quando reſtrictio,inducitur ex voluntate teſtatoris importata per verba,non autem ex conſuetudine Bulgari, ibid.nu.177
Vſusfructus licet mortuo filio non reſtringatur ad alimenta, deducitur tamen legitima filio debita, ibid.num.178
Vſusfructus reſtringitur ad alimenta,quando legatũ eſt vnicum, & filius decedit ſubſtituto pupillari,ibid.num.195
Vſusfructus vxori relictus cum filio,non reſtringitur ad alimenta,ibi.num.204
Vſusfructus quando duobus relinquitur , cenſetur cuilibet relictum in ſolidum,ibid.num.215
Vſusfructus poteſt alicui & hæredibus ſuis relinqui,ibid.nu.223
Vſusfructus quem vſufructuarius conſequitur per ius accreſcendi,non eſt idem,ibid. num.224
Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta,quando conſtat de voluntate teſtatoris,ibid.num.216
Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta , quando teſtator reliquit plenum, & integrum vſumfructum,ibid.num.228
Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta,quando filius fuit inſtitutus poſt mortem vxoris,ibid.num.232
Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quãdo filium inſtituit reſeruato vxori vſufructu,ibid.nu.233
Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta , quando teſtator vult quod poſſit diſponere de fructibus,vel illis gaudere,vel quod illos habeat in ſua poteſtate,ibid.num.234
Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta , quando teſtator dicit quod vxor poſſit vti,& frui bonis,ibid.num.235
Vſusfruct. integer debetur , quando teſtator mandat vxori non moleſtari,ibid.nu.236
Vſusfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta. quando teſtator liberat ab onere reddendi rationem,ibid.nu.23
Vſusfructus reſtringitur ad alimenta,quando teſtator liberat vxorem ab onere præſtandi cautionem,ibid.nu.143
Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quãdo teſtator mãdat quod vxor ſuſtineat onera hæreditaria,vel æs alienũ,ibi.n.148
Vſusfructus marito relictus reſtringitur ad alimenta ſtantibus liberis,tit.1.q 46.nu.3
Vſusfructus illi relictus non cenſetur, cui cura & cuſtodia committitur,tit.2.q.6 nu.4
Vſusfructus quando vni relinquitur,& alium hæres inſtituit ple-

no tu-

Digitized by Google

no iure, tunc hæres habet dimidium vſuſfructus,eo.ti.q.9.n.9
Vſuſfructus vxori relictus,quando reſtringitur ad alimenta,cogitur filius alimenta dare etiam de fructibus feudalium bonorũ, tit.4.q.10.nu.10
Vſuſfructus vxori relictus dummodo moretur cũ filijs, debetur, quando propter filiorum mortem mater non poteſt cum filijs morari,tit.5.q.4.nu.11
Vſuſfructus relictus ad effectum Doctoratus extinguitur,ſecuto Doctoratu,eo.tit.q.5.nu.10
Vſuſfructus continet alimenta,tit.7.q.23.nu.7
Vſuſfructus non tranſit in fiſcum ex confiſcatione,ſed commoditas vtendi & fruendi,tit.8.priu.59.nu.12
Vſuſfructus feudi non tranſit ad fiſcum,ſed cõmoditas,ibi.n.13
Vſuſfructus finitur,& ſolidatur cum proprietate,quando vſufructuarius patitur maximam, aut mediam capitis diminutionẽ, ſecus quando minimam,ibid.nu 23
Vſuſfructus quo caſu tranſeat in fiſcum,ibid.nu.14
Vſuſfructus fundi poteſt ei relinqui, cui iam alimenta debentur ex alio relicto,tit.9.q.4.nu.25
Vſuſfructus patri acquiritur in bonis filij ratione patriæ poteſtatis, eo.tit.q.20.nu.19
Vſuſfructus quando cenſeatur relictus,eo.tit.q.40.nu.20
Vſuſfructus conſiſtere poteſt in pecunia,ibid.num.12
Vſuſfructuarius omnium bonorum,tenetur ad æs alienũ hæreditarium,tit.1.q 30.nu.1
Vſuſfructuarius etiam proprietarius cõcurrunt ad ſolutionẽ æris alieni,ibid.nu.2
Vſuſfructuarius bonorum hæreditatis eos alit,quos teſtator alere tenebatur,ibid.nu 3
Vſuſfructuarius tenetur alere mancipia hæreditaria, ibid.nu.5
Vſuſfructuarius ſoluit legata annua,ibid.nu.6
Vſuſfructuarius quomodo contribuat in ſolutione æris alieni, tit.1.q.15.nu.146
Vſuſfructuarius tenetur cauere de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri,ibid.nu.145
Vſuſfructuarius nõ tenetur ad ſolutionem æris alieni, ibi.nu.149
Vſuſfructuarius ſoluit collectas,quia eſt onus fructuum,ib.n.150
Vſuſfructuarius nõ tenetur ad collectas,quando illæ abſorbẽt omnes fructus,ibid.num.151
Vſuſfructuarius tenetur ad collectas,tit.4.q.16.nu.12
Vſuſfructuarius non ſoluit collectas,quando illæ abſorbent vſumfructum,ibid nu.13
Vſuſfructuarius non tenetur cauere de vtendo,& fruendo,quãdo donauit reſeruato vſufructu,eo.tit.q.18.nu.46
Vſuſfructuarius ſi ſoluit magnam impenſam in rei refectionẽ repetit,tit.6.q.3.nu.74
Vſuſfructuarius non cogitur impendere de ſuo in refectionẽ rei, licet cogatur ponere diligentiam,eo.tit.q.8.nu.94
Vſuſfructuarius tenetur cauere de vtendo & fruẽdo arbitrio boni viri,tit.7.q.19.nu.161
Vſuſfructuarius percipiens fructus bona fide ante præſtitam cautionem,quæ non fuit petita,facit fructus ſuos,ibid.nu.17
Vſuſfructuarius poteſt vſuſfructus commoditatem vẽdere, ſed nõ ipſum vſumfructum formalem,tit.8.priu.43.nu.6
Vſuſfructuarius non tenetur ſoluere ad onera æris alieni,tit.9.queſt.16.nu.12
Vſuſfructuarius poteſt commoditatem alij vẽdere,licet nõ vſumfructum,eod.tit.q.12.nu,9
Vſuſfructuarius poteſt ius ſuum cedere proprietario,ibid. num.2
Vſuſfructuarius liberatur ab oneribus ſi velit renunciare vſufructuarij,eo.tit.q.23.nu.2
Vſuſfructuarius,qui donauit proprietatem,non tenetur cauere de vtendo & fruendo,eo.tit.q.41.nu.7
Vſura eſt omni iure prohibita,tit.1.q.42.nu.37.& ti.9.q.40.n.34
Vſura eſt quicquid vltra ſortem petitur,tit.1.q 45. nu.4
Vſura non permittitur pro alendis pauperibus,vel redimendis captiuis,ibid. nu.14
Vſura non tollitur propter pactum,ibid.nu.17
Vſura quod ſoluatur,vel quod fructus imputentur in ſortem,parua ſunt,ibid. nu.18
Vſura non eſt ſi legatarius, qui ex præcepto teſtatoris non poteſt rem exigere aliquid capit de ordine teſtatoris,ibid.nu.60
Vſura non dicitur,quando qui coacte mutuauit Reipublicæ, aliquid capit vltra ſortem,ibid.nu.61
Vſura eſt omni iure prohibita tam in vltimis voluntatibus,quam in contractibus,tit.8.priu.29.nu.1
Vſura eſt,quando teſtator mandat ſolui vxori certum quid donec ſoluantur dotes,ibid.nu.2
Vſura non eſt, quando teſtator mandat ſolui quid pro alimentis, donec detur certum quod legatum,ibid.nu.3
Vſura non permittitur etiam pro alimentis,vel redimendis captiuis,ibid.nu.4
Vſura non eſt , quando teſtator relinquit mille intra quinquennium,& interim, annua quinquaginta,ibid.nu.6
Vſura non eſt,quando vltra ſortem aliquid recipitur a ſponte dante,ibid.num.9
Vſura non eſt, quando teſtator aliquid relinquit creditori pro vſuris præteriti temporis,ibid.nu.11
Vſura non debet promitti etiam ſi ſub prætextu alimentorum, titu.9.q.18.num.4
Vſura non eſt, quando teſtator aliquid annuum relinquit donec ſoluatur legatum, ſi non eſt in facultate legatarij exigere relictum,ibid,nu.10
Vſura non committitur,quando non procedit pactio, ibid.nu.18
Vſura non eſt , quando aliquid a ſponte dante recipitur pro mutuo,ibid.nu.12
Vſura nihil aliud eſt quam lucrum,ibid.nu.15
Vſura nihil aliud eſt quam lucrum proueniens ob vſum pecuniæ alicui conceſſum,eod.tit.q.40.nu.33
Vſuram teſtator inducere non poteſt,tit.1.q.45.nu.21
Vſurarum partem petens,non videtur aliam partem petere,eod. titu.q.43.num.34
Vſurarum repetitio poteſt a debitore remitti,tit.8.priu.29.n.10
Vſurarum quæſtio ſi in iure conſiſtit, ſpectat ad Iudicem Eccleſiaſticum,ſecus ſi ſit facti,tit.9.q.18.nu.16
Vſuras ſoluere qui promiſit iuramento tenetur ad obſeruantiam iuramenti,eo.tit.q.14,nu.5
Vſuræ ſunt prohibitæ etiam in contractu dotis,tit.1.q.42,num.1
Vſuræ ex contractu dotis debentur ſpeciali iure, vbi tamen de veritate vide,ibid.nu.12
Vſuræ non debentur pro debito non liquido, ibid.nu.16
Vſuræ dotales non debentur,etiam ſi ſint promiſſæ per vxorem, quando præceſſit pactum quod teneatur,ibid.nu.39
Vſuræ iure digeſtorum erant permiſſæ,ibid,nu.41
Vſuræ dotales , vt exigi licite poſſint , tria copulatiue concurrere debent,ibid.nu.147
Vſuræ dotales omiſſæ in libello peti poſſunt nouo iudicio , eod. titu.q.43.nu.3
Vſuræ dotis non ſolutæ ſuccedunt loco pœnæ,ibid.nu.7
Vſuræ differunt ab intereſſe,ibid.nu.17
Vſuræ quando ſunt permiſſæ,tunc pacto taxari poſſunt,eod titu. q.44.nu.34
Vſuræ dotales debentur vxori poſt annum luctus,ſed ibi de veritate vide,eod,tit.q.43.nu.7
Vſuræ retardatæ dotis ſunt fauorabiles,non odioſæ, tit.3.q.5.n.5
Vſuræ vſurarum debentur,quando ſic ſe habet conſuetudo,tit.9. q.40 num.45
Vſuræ pupillo ſoluuntur iuxta id,quod ſoluebatur eius patri,ibi. nume.46
Vſuræ quando conſueuerunt diuerſimode ſolui, attenditur quod minimum eſt,ibid.nu.47
Vſuræ res obligata pro ſorte cenſetur etiam obligatum pro vſuris,tit 6.q.3.nu.10
Vſuræ marito debitæ pro tempore præterito cedi poſſunt, titu.8. priu.55.nu.11
Vſuræ dotales propter moram commiſſam in non ſoluendo omni iure petuntur,tit.9.q.31.nu.64
Vſurarij teſtamentum conualeſcit , ſi poſtea caueat de vſuris reſtituendis,tit 7.q.4.nu.20
Vſurarius ſi quis ſit poſt teſtamentũ,decedit inteſtatus,ibid.n.18
Vſurarius qui poſt ceſſionem deuenit ad meliorem fortunam,poteſt ſibi retinere quantum ſufficit pro alimentis,titu.8. priuil. 28,nume.6
Vſurarius contractus,quando dicatur ſpectat eum Theologos declarare,eo.tit.priu.29 nu.8
Vt,dictio,cauſam ſignificat,tit.1.q.41.nu.100
Vtile negocium dicitur,quando bene ſucceſſit,tit.1.q.121,nu.17
Vtile vitiatur per inutilem in indiuiduis,tit 7.q.17.nu.27
Vtilitas contractus non probatur ex aſſenſione contrahentium, titu.8.priu.56.nu 74
Vtilitas contractus probatur aſſertione accedente lapſu longi tẽporis,ibid.nu 75
Vtilitas debet eſſe euidens , vt ſuſtineatur actus factus ſine prætore,ibid,nu 76
Vtilitas tranſactionis ſufficit , quod appareat ex poſt facto, ibid. numero 77
Vtilitatem contractus probare tenetur,qui tranſigit cum alimentario,ſi deficit ſolemnitas,ibid.nu.71
Vuas capere in alieno agro,licet viatoribus etiam ſi non ſubſit cuſtodia,tit.8.priu.39.nu.8
Vulneratus præſumitur mortuus ex negligentia , quando medicus non fuit adhibitus,tit.8.priu.69.nu.8
Vxor tenetur alere maritum bannitum,tit.1.q.3.num.4
Vxor poteſt ſecundo viro plus relinquere , quam liberis ex primo matrimonio , ſi relictum non affert emolumentum , eod. tit.q.10.num.25
Vxor pauper non conſequitur quartam in bonis mariti diuitis, ſi habet patrem diuitem,eod.tit.q.23.num.13

Vxor

Digitized by Google

INDEX.

Vxor ſeruit viro, eod. tit. q. 32. num. 1
Vxor alenda eſt a viro ex diſpoſitione iuris poſitiui, ibid. num. 7
Vxor quæ culpa viri domum exiuit, dotes ſuas repetit, ibi. nu. 21
Vxor propter nimiam viri ſæuitiam agit ad ſeparationem thori, ibid. num. 22
Vxor poteſt paciſci quod maritus teneatur eam alere cum familia, ibid. num. 35
Vxor infirma, quæ tamen ſeruit viro, an ſit alenda, eo ti. q 33. n. 1
Vxor dicitur marito ſeruire, ibid. num. 3
Vxor infirma tenetur de ſuo impendere, ſi fructus dotis non ſufficiunt, ibid. num. 14
Vxor inops ſi habet patrem diuitem non conſequitur quartam in bonis mariti diuitis, ibid. nu. 31
Vxor magis tenetur ſubuenire patri, quam marito in alimentis, ibid. num. 33
Vxor repetit dotem, quando maritus exilio, vel confiſcatione bonorum damnatur, eod. tit. q. 34. num. 1
Vxor repetit dotem, quando mariti bona ſunt pro parte publicata, etiam ſi ea remanente ſit diues, ibid. nu. 2
Vxor repetit etiam donationem propter nuptias, quando publicantur mariti bona, ibid. nu. 3
Vxor repetit dotes a fiſco, quando maritus damnatur crimine læſæ maieſtatis, ibid. nu. 4
Vxor non debet pati pro marito, ibid. num. 5
Vxor quæ dotem habet, vel habere poteſt, non alitur a fiſco publicatis mariti bonis, ibid. num. 6
Vxor ſub prætextu dotium exiſtentium in pecunia non impedit bona fiſco incorporari, ſecus ſi ſint in bonis ſtabilibus, ibid. num. 7
Vxor habens bona mariti obligata impedit bona fiſco incorporari, ibid. nu. 8
Vxor poſſidens bona mariti pro dotibus obligata, poteſt illa retinere, donec ſoluantur dotes, ibid. num. 9
Vxor impedit incorporari fiſco bona mariti, quando dos eſt in bonis quomodocunque quæſitis, ibid. num. 10
Vxor inops, & indotata conſequitur quartam in bonis confiſcatis marito diuiti, ibid. nu. 14
Vxor quod alat virum, incongruum videtur, eod. tit. q. 35. num. 1
Vxor non tenetur virum alere de bonis paraphernalibus, vbi contra, ibid. num. 2 & 6
Vxor repetit dotes, quando maritus ſubijcitur banno, quaſi vergat ad inopiam, eod. tit. q. 36. num. 1
Vxor de fructibus bonorū dotalium alit maritū bannitū, ibi. n. 6
Vxor diues tenetur alere maritum non ſolum de bonis dotalibus, ſed etiam de alijs, ibid. nu. 7
Vxor tenetur maritum alere de fructibus aliorum bonorum, ſi fructus dotium non ſufficiunt, ibid. num. 9
Vxor tenetur exhibere reuerentiam viro, ibid. nu. 10
Vxor poteſt ingredi religionem marito remanente in ſæculo, ſi ſenex eſt & caret ſuſpicione incontinentiæ, eod. tit. q. 37. n. 18
Vxor quoque alenda eſt ei, cui alimenta promiſſa ſunt, eod. titu. quæſt. 38. nu. 17
Vxor agit vti coniuncta perſona mariti contra ſocerum, vel etiā vtili actione, vt ſe obliget pro dotis reſtitutione, ibid. num. 39
Vxor repetit dotes a ſocero vergente ad inopiam nō minus quā a marito, eod. tit. q. 39. num. 12
Vxor non lucratur donationem propter nuptias, niſi pro ea parte pro qua dotem ſoluit, eod tit. q. 42. num. 56
Vxor lucratur in totum donationem, etiam ſi dotem integre non ſoluerit, quando maritus deceſſit durante dilatione ad ſoluendum data, ibid. num. 57
Vxor quamuis dotata tenetur viro operari, ibid. nu. 81
Vxor, an dicatur in mora ſoluendi dotem, quando vxor ſuſtinet onera matrimonij, ibid. nu. 136
Vxor etiam indotata ali debet a marito, in cuius eſt obſequijs, eod. tit. q. 83 nu. 5
Vxor quæ eſt in obſequio mariti, ali debet etiam ſi ſit infirma, ibidem, numero 6
Vxor dicitur eadem caro cum marito, eod. tit. q. 95. nu. 1
Vxor relicta vſufructuaria tenetur primum alere filios, quam ſeipſam, eod. tit. q. 7. nu. 1
Vxor ali debet a ſecundo viro prius, quam a filijs ex priore matrimonio, eod. titu. q. 108. nu. 2
Vxor ſi maritum habet pauperem, alenda eſt a filijs primi viri, ibid. nu. 3
Vxor dum agit ad repudium, eo, quod intra biennium non fuerit cognita, conſequitur alimenta interim a marito, eod. titu. quæſtio. 118. numero 3
Vxor non habet interim alimenta, quando maritus illi agēti obijcit vnam ex cauſis, quib. poſſint denegari alimenta, ibid. nu. 4
Vxor eſt alenda a viro, donec diſputatur de veritate matrimonij, ibid. numero 6
Vxor eſt alenda a marito, dum repetit ob mariti inopiam, ib. n. 7
Vxor agens ad dotis reſtitutionem propter mariti mortem, interim debet ali, ibid. nu. 8
Vxor non habens aliunde, alenda eſt ab hæredibus viri pendente iudicio ſuper dotis reſtitutione petita intra annū, ſi dos eſt in immobilibus, ibid. num. 11
Vxor ſi relicta ſuit domina in domo, habebit alimenta cum præeminentia, tit. 2. q. 8. nu. 9
Vxor relicta domina, & maſſaria, habet alimenta cum præeminentia, ibid. nu. 2
Vxor relicta domina, madonna, & maſſaria, habet alimenta cum præeminentia, ibid. nu. 3
Vxor relicta domina & patrona, habet alimenta cum præeminentia, ibid. num. 5
Vxor relicta domina & patrona, habet vſumfructum, quando extranei ſunt inſtituti, vbi late, ibid. num. 6
Vxor quādo relinquitur domina nullo dato hærede, eſt proprietaria, ibid. num. 8
Vxor quando relinquitur donna & madonna durante vita, habet vſumfructum, ibid. num. 10
Vxor quando relinquitur ſimpliciter vſufructuaria, conſequitur ſolum alimenta ſtantibus filijs, eod. tit. q. 15. nu. 4
Vxor quando ſine adiectione verborum relinquitur vſufructuaria, habet integrum vſumfructum, ibid. num. 8
Vxor relicta vſufructuaria inſtitutis nepotibus, aut deſcendentibus, conſequitur ſola alimenta, ibid. num. 11
Vxor relicta vſufructuaria conſequitur ſola alimenta, quando inſtituta eſt mater, uel alius aſcendens, ibid. nu. 16
Vxor inſtituta in uſufructu poſt eius mortem filio dicitur hæres uniuerſalis, & cenſetur grauata reſtituere per fideicommiſſum filio bonorum poſt mortem, nu. 97
Vxor cui alimenta relicta ſunt cum præeminentia, non tenetur cauere, ibid. nu. 247
Vxor relicta vſufructuaria conſequitur integrum uſumfructū ſtātibus filijs, quando ea acipitur, ibid. nu. 252
Vxor nomine uiri, uel nomine proprio petit alimenta pro marito a ſocero, tit. 3. q. 1. nu. 23
Vxor petit fructus & alias dotis acceſſiones ea ipſa actione, qua petit dotem, eod. tit. q. 2. nu. 1
Vxor petit a marito iure actionis alimenta ſibi debita, ibid. nu. 6
Vxor non poteſt a uiro petere alimenta extra domum, eod. titu. q. 14. numero 12
Vxor alimentaria non cogitur habitare in domo teſtatoris, ſi non poteſt honeſte, ibid. num. 24
Vxor non debet a marito ſeparari, eod. tit. q. 15. nu. 37
Vxor accuſans matrimonium, conſequitur alimenta ſecūdum facultates uiri, & dignitatem ſui, eod. tit. q. 18. nu. 37
Vxor non tenetur alere uirum, qui propria culpa incidit in egeſtatem, ibid. nu. 61
Vxor quæ magnam tulit dotem, pinguius alitur, quā ea, quæ paruam habet, eod. titu q. 20. nu. 3
Vxor operari debet ad utilitatem uiri, ſi ab eo percipit alimenta, eod tit. q. 29. nu. 9
Vxor quæ recipit alimēta a uiro, dicitur illi quaſi famula, ib. n. 10
Vxor viro ea præſtat obſequia, quæ ſuæ conditioni cōueniūt, ibi.
Vxor nobilis, quæ pro uiro ſubijt uilia ſeruitia, acquirit meritum, ibid. num. 12
Vxor quando teneatur vilia præſtare obſequia viro, ibid. num. 13
Vxor tenetur viro facere lectum, coquinariam, & alia, & an uetum, ibid. nu. 14
Vxor, quæ dotem attulit ſufficientem ad alimenta, non tenetur operari in domo, ibid. nu. 17
Vxor eſt in poteſtate viri quoad debitum carnis, ibid. 18
Vxor non præſumitur acquiſiuiſſe de bonis viri, quando exercebat aliquam artem, ibid. nu. 24
Vxor quæ exercet artificium, tenetur recompenſare virum pro tempore laborando deſtitit ab obſequio, ibid nu. 25
Vxor acquirens de mariti pecunia, ſibi quærit, ibid. nu. 26
Vxor quærit viro, quando de illius pecunia, & mandato exercet artem, ibid nu. 27
Vxor, an præſumatur lucrum feciſſe de re mariti, vel aliunde, ibidem, num. 34
Vxor cui alimenta relicta ſunt, tenetur operari obſequiales operas, ibid, num. 52
Vxor cui alimenta ſunt relicta, poteſt nihilominus dotes ſuas petere, titu. 5. quæſt. 4. num. 11
Vxor cui alimenta relinquuntur ita, ne dotes petat, perdit legatum, ſi petit dotes, ibid. num. 12
Vxor cui alimenta relicta ſunt ſub onere non petendi dotes, legatum non perdit, ſi dotes recipit a ſponte dante, ibid. nu. 13
Vxor cui alimenta relinquuntur, ſi dotes non petierit, non perdit alimenta pro tempore, quo non petijt, licet ex poſt petierit, ibid. nu. 25
Vxor cui relinquitur, donec ſteterit vidua, vel donec, vel quoad &c. non reddit fructus perceptos pro tēpore præterito, ibi. n. 33
Vxori pacta ſunt, quod inſtituatur ſub conditione, ſi ſeruauerit vitam

Digitized by Google

I N D E X.

vitam vidualem,ibid.num.34
Vxor cui relictus eſt vſusfructus,ſi ſteterit vidua, & dos cum centum ſcutis.ſi nupſerit,non conſequitur illa ſcuta centum nobédo,ſi a principio elegit vſumfructum,ibid.num.38
Vxor cui alimenta relictæ ſunt,vel vſusfructus ducendo vitam vidualẽ, non reſtituit fructus præteriti tẽporis , ſi poſtea nubat, ibidem,num 44
Vxor cui alimenta ita relicta ſunt,quod ſit pro dotibus quitata, non petit dotes,ſi eligit alimenta,ibid.num.46
Vxor cui alimenta relinquuntur propter affectionem,cum onere tamen habitandi cum filijs,cõſequitur alimenta filijs mortuis, quia cenſentur relicta contemplatione vtriuſque,eodem titulo, quæſt.4.num.16
Vxor relicta alimentaria cum onere habitandi cum filijs, ſi recedat ab eis,an redeundo recuperet legatum,ibid.nu.14
Vxor nubendo ſine dote, videtur perſonam ſuam loco dotis dediſſe,titu.6.q.4.num.2
Vxor diſcedere poteſt a viro propter illius ſæuitiam, eodem titulo,q.5.num.19
Vxor repetit a viro quicquid impendit in alimenta illius,eodem titu.q.18.num.2
Vxor repetit a viro quicquid in illius vtilitatem impẽdit animo donandi,ibid.nu.4
Vxor non repetit alimenta marito præſtita, ſi illũ tenebatur alere,ibid num.8
Vxor repetit a viro alimenta,quæ præſtitit,etiam ſi concurrat aliqua donationis coniectura,ibid.num.12
Vxor repetit a viro alimenta,quæ cõibus filijs præſtitit,ibi.n.14
Vxor repetit a viro dotem,quam ſoluit pro cõmuni filio, ad quã ſe obligauerat,ſimul cum marito,ibid.nu.15
Vxor non præſumitur alimentata a viro,qui ſeorſum habitauit, eod.tit.q.13.num.19
Vxor ſi cum fratre ſeorſum a viro habitauit , præſumitur alita a fratre,ſi non habebat bona,ibid.num.10
Vxor non poteſt maritum criminaliter accuſare , tit 7.q.4. nu.7
Vxor accuſata a marito de adulterio poteſt excipere de adulterio mariti,ibid.num.8
Vxor meretrix,quæ tamen poſt matrimonium honeſte vixit,nõ accuſatur de adulterio,ibid num.22
Vxor quæ non vult petere a patre,quod ſe dotet, poteſt a viro expelli eod tit.q.4.num.10
Vxor quæ diſceſſit a domo viri,nõ eſt ab eo alenda,eo.tit.q.7.n.2
Vxor diſcedens ſine cauſa a viro,non eſt alenda ab illo, eod.titu. quæſt. 16.num.1
Vxor quæ receſſit propter adulterium , non eſt alenda a viro, ibidem,num.2
Vxor excommunicata eſt alenda a viro,ibid.num 3
Vxor quæ fuit immoderate percuſſa a viro,poteſt domum exire, ibid.num.5
Vxor iuſte ſeparatur a viro,qui in eam nimium ſæuit, ibid.nu.7
Vxor immodice caſtigata diſcedit iuſte a viro,etiã ſi ipſa cauſam dediſſet,ibid.num.8
Vxor debet eſſe in obſequio viri,atque illi ſeruire, ibid. nu.12
Vxor carcerata propter hæreſim,non eſt alenda a viro, ibid nu.3
Vxor propter adulterium perdit dotem,ibid.nu.20
Vxor etiam ciuili iudicio conuicta de adulterio , perdit dotem, ibid.num.21
Vxor etiam putatiua perdit dotem propter adulterium,ibi.nu.22
Vxor adultera vltra dotem perdit paraphernalia, & alia omnia, ibid. nu 28
Vxor adultera perdit etiam dotem promiſſam,ibid nu.29
Vxor priuatur dote propter oſculum luxurioſum,vel amplexum inhoneſtum,vel aliud ſimile,ibid.nu.32
Vxor dotem perdit,ſi patitur ſibi mamillas tangi a viro,ibi.n.33
Vxor,an ex ſolo oſculo poſſit dote priuari ratra cauſã,ibi.nu.34
Vxor perdit dotem,ſi cum viris deſcendit in balneum,ibi.nu.37
Vxor perdit dotem,ſi extra domum viro inſcio pernoctauit, ibidem,num.38
Vxor debet omnia pati incommoda , potius quam adulterium committere,ibid.nu.41
Vxor ab adulterio non excuſatur , quæ illi venenum propinauit, ibid.num.46
Vxor non poteſt criminaliter virum accuſare,ibid.nu.55
Vxor poteſt in criminali excipere de mariti adulterio ad effectũ ne dotem petat,ibid. nu. 74
Vxor non eſt alenda a viro,ſi dotem promiſſam non ſoluit,eod. tit.q.17.nu.2
Vxor quæ integram dotem non ſoluit , debet tamen ali pro rata partis ſolutæ,ibid nu.5
Vxor quæ partem dotis ſoluit lucratur pro parte donationẽ propter nuptias ,ibid.nu.9
Vxor non conuenitur vltra quam facere poſſit, ibid.nu. 28
Vxor quæ propter paupertatem & impotentiam non ſoluit dotem,non poteſt a viro expelli,ibid.nu.29
Vxor non excuſatur per impotentiam a ſolutione dotis , quam promiſit ſciens ſe non poſſe ſoluere,ibid.nu.30
Vxor quæ partem dotis ſoluit,lucratur ſolum partem donationis propter nuptias,etiã ſi promiſſa fuerit ab affinibus.ibi nu.35
Vxor non poteſt paciſci quod maritus teneatur illam alere , eod. tit.q.18.nu.2
Vxor paciſci poteſt cum marito,quod ille non teneatur alere,dũ tamen fructus dotis augeant dotem,ibid.nu 4
Vxor poteſt paciſci cum marito,quod ſeipſam alat,ſed fructus dotis ipſa percipiat,ibid.nu.6
Vxor nullam tradens dotem conuenire poteſt quod alatur a viro,ibid. nu. 14
Vxor quæ ducta fuit ſine mentione dotis,nõ cogitur ſeipſam dotare,eod.tit,q.19 nu.2
Vxor indotata ſpernitur a viro,eo.tit.q.20.nu.3
Vxor hæretica eſt potius necanda,quam alenda,eod.tit.q.21.n.1
Vxor propter hæreſim perdit dotem , ſicut propter adulterium carnale,ibid.nu.3
Vxor hæretica non eſt alenda a viro,ibid nu.5
Vxor quæ crimen læſæ maieſtatis commiſit, non eſt alenda a viro,ibid.nu. 10
Vxor quæ ante legatum, vel poſt commiſit adulterium, priuatur legato ſibi facto a marito,eod.tit.q 24.nu 16
Vxor turpis ex alia cauſa quam inhoneſtæ vitæ non perdit legatum alimentorum ſibi factum a viro,ibid.nu.23
Vxor non alit maritum adulterum,eod.tit,q. 25.nu.1
Vxor agit ad dotis repetitionem, & thori ſeparationẽ contra maritum adulterum,ibid.nu.5
Vxor tenetur alere maritum adulterum,quando non habet alionde,& fame periret,ibid nu.15
Vxor non debet affectum mutare propter infortunium mariti,eo. tit.q.26.nu.7
Vxor participare debet de infortunio mariti,ibid.nu.8
Vxor non tenetur denunciare maritum rebellem,ibid nu.9
Vxor tenetur ſequi maritum bannitũ pro leſa maieſtate,ibi.n.10
Vxor receptans maritum bannitum , non punitur ſtatuto edito contra receptatores bannitorum,ibid. nu.11
Vxor ſtante ſtatuto non põt occidere maritũ bannitũ,ibid.nu.13
Vxor non tenetur alere maritum hæreticum de dotibus ſeparatis in confiſcatione,ibid.nu.18
Vxor puniri non debet pro delicto mariti,eod tit.q 27.nu.9
Vxor quæ marito non ſeruit,nõ eſt alenda ab eo,eo.tit.q.35.nu.4
Vxor indotata,quæ tamen patrem habet diuitem non petit quartam in bonis mariti,eod. tit.q.37.nu.4
Vxor non moleſtat poſſeſſores bonorum mariti , niſi facta prius excuſſione,ibid.nu.21
Vxor,quæ multa habet immobilia reſpectu proprietatis, & nil aliud,dicitur pauper , & conſequetur quartam in bonis mariti, ibidem,numero 27
Vxor licet maritum habeat diuitem, ſi tamen non habet de proprio conſequitur expenſas litis,eod.tit.q 42 nu.10
Vxor relicta vſufructuaria ſtantibus filijs capit alimenta propria authoritate,tit.8 priu.16.nu.6
Vxor tenetur pro debito mariti contracto cauſa alimentorum familiæ,eod.tit.priu.48.nu.6
Vxor habet mariti bona pro alimẽtis obligata,eo.tit.priu.49.n.1
Vxor non eſt domina dotis,niſi in ſpe durante matrimonio,eo vero ſoluto efficitur vere domina,ibid nu.8
Vxor renunciare non poteſt alimentis ſibi debitis pro dote,eod. tit.priu.56.nu.41
Vxor mortua præſumitur ob Medicum non adhibitum,eod.titu. priu.69.nu.7
Vxor excommunicata non repetit dotem,marito vergente ad inopiam,eod.titu.priu 81.nu 10
Vxor quando excepto anno nupſit conſequitur pro toto anno legatum factum ſub conditione,donec nubat,titu 9.q 6.num.7
Vxor non poteſt ſecundo viro relinquere plus quam vni ex filijs primi matrimonij,cui minus reliquit, eod.tit.q.9.nu.1
Vxor ſi plus ſecundo viro reliquit,quam filio prioris matrimonij illud venit cum fructibus reſtituendum, ibid.nu.2
Vxor ex cauſa alimentorum non poteſt plus relinquere ſecundo viro,quam vni ex filijs prioris matrimonij,ibid.nu.3
Vxor ſi vſumfructum relinquit ſecundo vltra id,quod reliquit filio prioris matrimonij,reuocatur,ibid nu.4
Vxor inops habet quartam in bonis prædefuncti mariti diuitis, ibid.num.17
Vxor inops non conſequitur quartam in bonis mariti,ſi habet patrem diuitem,ibid. nu.18
Vxor alimentaria,donec dotes non petierit,poteſt dimittendo alimenta,quæ diu perceperat,dotes conſequi, eo.tit.q.16.nu.47
Vxor alimentaria ita quod dotes non petat , poteſt aliquo tẽpore alimenta percipere,poſtea vero dotes conſequi , ibid.nu.54
Vxor alimentaria ſi tamen dotes non petierit,legatum perdit per ſolam petitionem,ibid.num.58

Vxor

I N D E X.

Vxor cui alimēta relicta ſunt a viro, an poſſit ſupplementũ quartæ petere in bonis mariti diuitis, eod. tit. q. 29. nu. 1
Vxor cui quarta debetur in bonis viri diuitis, non excluditur ab ea, ſi diuitiæ ſuperuenerunt, ibid. num. 3
Vxor dotata parua dote conſequitur quartā in bonis mariti, perinde ac ſi dotem non haberet, ibid. nu. 6
Vxor indotata non petit quartam in bonis ſecundi mariti ſi poteſt illam conſequi in bonis primi, ibid. nu. 11
Vxor vidua ſi nubat intra annum luctus, an perdat legata, ſibi facta a teſtatore, eod. tit. q. 30. num. 34
Vxor inopi poteſt repudiare legatum factũ a viro diuite, & quartam integram petere, eod. tit. q. 35. num. 31
Vxor, quæ poteſt quartam habere ex bonis primi viri, non admittitur ad petendum eam in bonis vltimi, ibid. num. 32
Vxor inops excluditur a quarta, quando poſſit eſſe diues ſi velit, ibid. num. 38
Vxor dicitur pauper, licet actionem habeat contra pauperē, ibid. numero 42
Vxor habens patrem, vel fratrem, tunc excluditur a quarta, ſi pater vel frater ſit diues, & non aliter, ibid. num. 43
Vxor inſtituta in vſufructu, & filio hærede poſt eius mortem, interim filius habebit ſolum vſumfructum legitimæ, tit. 2. queſt. 15 num. 100
Vxore inſtituta in vſufructu, & filio in omnibus bonis poſt eius mortem, videtur teſtator voluiſſe aſſecurare vſumfructũ vxoris, ibid. num. 101
Vxore relicta vſufructuaria, & hærede extraneo pleno iure inſtituto, diuiditur vſusfructus inter eos, ibid. nu. 108
Vxorem ſuam alit maritus indiſtincte, ſiue habeat aliunde, ſiue non, tit. 1. q. 31. num. 8
Vxorem infirmã alicuius qui alit, nõ repetit, eo. tit. q. 33 num. 11
Vxorem alere maritus non tenetur prius quam patrem, eod. titu. q. 25. num. 2
Vxorem alterius qui alit, repetit a marito, qui tenebatur alere, tit. 6. q. 16. nu. 1
Vxorem hæreticam maritus expellere poteſt, tit. 7. q. 14 nu. 22
Vxorem intactã quærens intactus viuere debet, eo. tit. q. 16. n. 50
Vxorem alere, an teneatur maritus illam retinens in obſequio, ſi promiſſam dotem non ſoluit, eod tit. q. 17. nu. 39
Vxores ſiunt impudicæ propter adulteria virorum, eod. tit. quæſt. 16 nu. 51
Vxori infirmæ præſtanda ſunt alimenta a marito, qui eam habet in obſequio, tit. 1. q. 33. nu. 6
Vxori quæ ſeruire non poteſt propter infirmitatem alimenta dãda ſunt quatenus ſuppetant dotes, ibid. nu. 7
Vxori quæ tranſiuit ad ſecunda vota, non debentur alimenta ab hæredibus primi viri, eo. tit. q. 45. num 54
Vxori accuſanti matrimonium tenetur interim maritus prouidere, eo. tit q. 118. num. 1
Vxori dantur alimenta pendente lite, an liceuerit ſibi a viro diuertere, ibid. num. 5
Vxori cenſentur relicta alimenta, quando maritus mandat filios apud eam educari, tit. 4 quæſt. 4. num. 1
Vxori alimenta præſtanda ſunt in domo mariti, titu. 44. quæſt. 14 num. 1
Vxori pauperi ob luxuriam, vel crimen non debentur alimenta, niſi ratione eleemoſinæ, eo. tit. q. 18. nu. 62
Vxori alimenta præſtantur, ſecundum quantitatem redditũum dotis, eo. tit. q 10. nu. 1
Vxori accuſanti matrimonium alimenta dantur ſecundum qualitatem vxoris, & viri, eo. tit. q. 23. num. 38
Vxori non obijcitur adulterium, quod commiſit poſtquam maritus ſine culpa illius expulit domo, tit. 7. q 16. nu. 40
Vxori adulterium non obijcit vir adulter, ibid. nu. 48
Vxori relictum continet tacitam conditionem, ſi caſte, honeſte, & vidualiter viuerit, eo. tit. quæſt. 23. nu. 2
Vxori alimenta, quando inſtituto filio relinquuntur, tunc videntur relicta contēplatione filij, vt cum eo cohabitet, ibid. num. 4
Vxori relictum etiam ſi tranſiret ad ſecundas nuptias, debetur tranſeundo ad tertias, ibid. num. 20
Vxori turpe eſt habere virum mendicantem, eo. tit. q. 25. nu. 18
Vxori alimenta debentur, pendente lite cum marito, etiam ſi habet aliunde, eo. tit. q. 41. nu. 12
Vxori alimenta cum relinquuntur, venit non ſolum prima, ſed etiam ſecunda, tit. 8. prin. 31. nu. 2
Vxori indotatæ, quæ patrem habet diuitem, non debetur quarta, tit 9. quæſt 4. nu. 29
Vxori ſi ex forma ſtatuti non poteſt relinqui, valebit tamen legatum pro alimentis, eo. tit. q. 9. num. 8
Vxori alimenta relicta non debentur ſecundæ quam poſt teſtamentum duxit, eod. tit q. 13 num. 1
Vxori relictum non debetur, niſi vxor ſit teſtamenti tempore, ibid. num. 4
Vxori relicta alimenta debentur ſolum primæ, ibid. nu. 14
Vxori alimenta relicta debentur tã ſecundæ quàm primæ, quãdo teſtator eo tempore nullam habebat vxorem, ibid. num. 16
Vxori alimenta relicta debentur etiam ſecundæ, quando agimus de vxore tertij, non teſtatoris, ibid. num. 19
Vxori alimenta relicta an debeantur etiam ſecundæ, quando agitur de vxore tertij, qui tunc vnam habebat, ibid. num. 22
Vxori alicuius tertij, quando relinquuntur alimenta contemplatione tertij, debentur ſecundæ, ſicut tertiæ, ibid. num. 23
Vxori alimenta relicta nomine proprio, non debentur ſecundæ vxori ibid num. 29
Vxori alimenta relicta non debentur ſecundæ, quando prius facta eſt mentio de proprio nomine, & poſtea per relationem dicta, vel prædicta, ibid. num. 34
Vxori alimenta relicta non debentur etiam primæ, ſi non reperitur vxor tempore mortis teſtatoris, ibid nu. 35
Vxori legatum non debetur, quando tempore mortis matrimonium eſt ſolutum morte, vel diuortio, ibid. num. 36
Vxori indotatæ datur quarta in bonis mariti diuitis, ne cogatur mendicare cũ opprobrio matrimonij contracti, eo. tit. q. 19. nu. 5
Vxori indotatæ non debetur quarta in bonis viri defuncti, ſi habet patrem diuitem, ibid nu. 7
Vxori relictum non debetur ei, quæ cum mala gratia diuertit, eod tit. q. 30. num. 28
Vxori relictum habetur pro reuocato ſi vxor viro viuente, ſed ignorante, commiſit adulterium, ibid. num. 29
Vxori pauperi non debetur quarta in bonis viri diuitis, qui eidē reliquit alimenta, vel æquiualens legatum, eo. tit. q. 35. num. 1
Vxori pauperi debetur quarta in bonis mariti diuitis, ne cogatur mendicare, ibid. num. 5
Vxori diuiti tempore mortis mariti non debetur quarta, ibi. n. 6
Vxori debetur quarta in bonis viri, quando dotem habet incongruam tempore mortis viri, licet fuiſſet congrua, quando fuit data, ibid. num. 7
Vxori inopi non debetur quarta, quando patrem habet diuitem, ibidem, num. 8
Vxori inopi non debetur quarta in bonis viri, quando habet fratrem, ibid. num. 9
Vxori inopi debetur quarta de bonis mariti locupletis, etiam contra viri voluntatem, ibid nu. 10
Vxori inopi debetur quarta in bonis mariti diuitis, etiam ſi quarta excedat neceſſitatem alimentorum, ibid. nu. 13
Vxori inopi non augetur quarta in bonis mariti diuitis, quando ea non ſufficeret ad alimenta, ibid. nu. 15
Vxori ſuppletur quarta, quando legatum a viro factum non aſcēdit ad eam, ibid. num. 17
Vxori inopi debetur quarta in bonis mariti diuitis, etiam ſi alimenta ſint ei a viro relicta, ibid. num. 19
Vxori inopi debetur quarta, alia ratione quã mēdicitatis, ibi. n. 20
Vxori inopi quarta debetur ex bonis mariti diuitis, etiam ſi poſt mariti mortem ſuperuenerint diuitiæ, ibid. num. 21
Vxori pauperi debetur quarta in bonis viri diuitis, ne cogatur mendicare, eo. tit q. 37. num. 4
Vxori inopi in bonis mariti diuitis datur quarta, ne ſit opprobrio marito, ibid. nu. 6
Vxori dotem paruam habenti datur quarta in bonis viri diuitis, ſicuti nullam habenti dotem, ibid. nu. 7
Vxoris affines poſſunt agere coram iudice pro alimentis, & medicinis vxori debitis, tit. 3. q. 8. nu. 9
Vxoris perſona non attenditur in dote, tit. 5. nu. 16
Vxoris adulterium non punitur, niſi volente marito, tit. 7. quæſt. 16. num. 83
Vxoris conditio non ſit deterior mariti, eod. tit. q. 27. nu. 10

F I N I S.

Digitized by Google

TRACTATVS DE ALIMENTIS, PRAECLARISS. IVRISCONS. DO. IOAN. PETRI SVRDI CASALENSIS.

TITVLVS PRIMVS.

Cui, & a quibus lege debeantur alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Pater tenetur alere filium.*
2 *Educatio eſt de iure naturali.*
3 *Pater negando alimenta filio, efficitur anathema.*
4 *Filijs alimenta efficacius debentur, quàm vxori.*
5 *Pater ne filios alat, ſtatuto diſponi non poteſt, vbi latè.*
6 *Beneficiatus tenetur partem redditũum conuertere in eleemoſynam, & non excuſatur conſuetudine.*
7 *Conſuetudo eſt altera natura.*
8 *Pater, ne filium alat, pacto induci non poteſt.*
9 *Argumentum a ſtatuto ad pactum negatiuè valet.*
10 *Princeps eſt ſolutus legibus.*
11 *Princeps eſt lex animata in terris.*
12 *Princeps facere non poteſt, quod pater non alat filium.*
13 *Princeps non eſt ſolutus dictamine rationis.*
14 *Princeps ſine cauſa non tollit ius gentium.*
15 *Ius gentium inductum eſt ratione naturali.*
16 *Ius gentium eſt potentius principatu.*
17 *Conſuetudo tantum poteſt, quantum Principis diſpoſitio.*
18 *Pater etiam cum iuramento non poteſt priuare filium alimentis.*
19 *Iuramentum nihil operatur in his, quæ non pendent a poteſtate iurantis.*
20 *Pater tenetur alere filium emancipatum.*
21 *Emancipatus habetur pro mortuo, & non eſt in poteſtate patris.*
22 *Obligatio alendi oritur a charitate ſanguinis, non a patria poteſtate.*
23 *Emancipatio non tollit iura ſanguinis.*
24 *Emancipatus retinet quaſdam reliquias naturales.*

QVAESTIO PRIMA.

VIDENDVM eſt, quibus præſtanda ſint alimenta iuris cenſura. Et dubium non eſt, quin pater tenea-
1 tur filios † alere, l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex ijs, ff. de libe. agnoſc. Educatio
2 enim eſt † de iure naturali, Inſtit. de iure natura. in princ. c. ius naturale, diſt. 1. Dicitur enim filios necare denegando alimenta, l. necare, ff. de lib. agno
3 ſcen. & ꝙ ſit anathema † not. Archid. in d. text. & ponit Prępoſ. qui ſubdit habere filios opus eſſe pietatis, & infert eleemoſynam paruulis, ſiue pauperibus relictam, dici legatum in piam cauſam, Rebuf. in tract. de priuil. ſub priuil. 53. nu. 9. Hanc autem concluſionem, quod pater filios teneatur alere, habent Doctores paſſim in ore, præcipue Bart. Alber. & alij in d. l. ſi quis a liberis, Vital. in tracta. Clauſul. tit. an alimen. renuncia. poſſ. col. 3. & effi-
4 cacius debentur filijs alimenta, quam vxori, † vt poſt Crau. in conſi. 189. nu. 3. ponit Lancello. Gallia. in conſuetud. Alex. in verſ. ſolidos, nu. 42. Adeò verò ſtrictè debentur filijs alimenta, vt ſtatuto cõ-
5 trarium cenſeri non poſſit, † vt voluit Cin. in l. ſancimus, C. de nuptijs, Io. And. ad Spec. in ti. qui filij ſint legitimi, nu. 13. vbi inquit nõ tenere ſtatutum diſponens, ꝙ pater non teneatur alere filium maiorem annis decem octo, quia filiorũ educatio eſt de iure naturali: prohiberi ergo, aut tolli non poteſt, §. naturalia, Inſtitu. de iure natu. & licet actio

producta ſit a iure ciuili, vel prætorio, atque ita ex
tempore, principale tamen obiectum dimenſurari
debet a natura, a qua debitum alimentorum ori-
ginem ſumit. Hoc etiam voluit Bal. in l. cum lege,
C. de Epiſc. & cler. Et inferunt ideo Cin. & Bald. in
locis prędictis, quod etſi ſtatutum poſſit tollere, &
minuere legitimam, non tamen ita poteſt extenua
re, ne filius alimenta conſequatur, quorum loco le
gitima ſucceſſiſſe videtur. Eãdem opinionem pro
bauit Bal. in l. fi. §. ipſum autem, C. de bon. quæ lib.
vbi ait, quod etſi legitima filio debeatur iure natu
rali tantum, atque ideo poſſit per ſtatutum auge-
ri, & minui: tamen alimenta debentur iure natu-
rali, & formali, quare non ita minui poteſt, vt filio
deſit vnde ſe alat, Anch. quoque in repet. c. 1. q. 11.
de conſtitu. vult, quod ſtatutum non poſſit priuare
filium legitima, allegat Io. And. in loco præcitato.
Et dicit Ang. in l. 1. §. ius naturale, in fi. ff. de iuſtit.
& iu. quod ſtatutum non tollit legitimam, quate-
nus alimenta includit, Imo. in l. Titio centum, §. Ti
tio genero, ff. de cond. & demonſt. Caccial. in l. om
nes populi, nu. 75. ff. de iuſt. & iu. Dec. in l. iura ſan-
guinis, nu. 2. ff. de regu. iur. Soc. iun. conſ. 54. nu. 13.
vol. 3. Vaſq. de ſucceſ. creat. lib. 2. §. 20. nu. 312. alios
citat, licet ipſe contrarium teneat, Didac. in epito.
de ſponſal. par. 2. c. 8. §. 6. nu. 5. verſ. ſecundo infer-
tur, vbi inquit, tale ſtatutum fore iniuſtum, atque
inualidum. Inuenio etiam, quod Alber. in tracta.
ſtatut. q. 40. verſ. item quæro, tenet hanc opinionẽ,
licèt pauci eum allegent, imò Bal. in conſ. 21. nu. 2.
vol. 3. dicit, quod filia non poteſt in totum excludi
ab alimentis, ſed vel ea, vel æquipollens habere de
bet, puta dotem. Sequitur Crau. in conſ. 189. nu. 3.
vbi allegat etiam Calcan. Cum his tranſit quoquè
Natta in conſ. 201. nu. 10. vbi dicit, quod ſtatutum
excludens dotatam, prouidet in conſequẽtiam de
alimentis, quia maritus poſtea tenetur illam ale-
re, Boſſ. in ti. de alim. præſtan. fil. & vxor. nu. 7. com
munem dicit Viuius, commu. opi. lib. 1. concl. 24.
col. 2. verſ. amplia iſtam concluſionẽ, dicens, quod
cum ea tranſeunt communiter omnes Canoniſtæ,
Eman. Suarez. in verſ. alimenta, num. 169. Aſcan.
Clem. in tract. de pat. pote. effec. 17. nu. 11. Horum
autem omnium ratio eſt, quia alimẽta naturali iu
re debentur, ſtatutum contra ius naturale non va-
let, vt per Doct. in c. cum tanto, de cõſuet. & Doct.
in l. omnes populi, ff. de iuſt. & iu. Sed his caſibus
poteſt ſtatutum excludere filios ab alimentis, qui-
bus ex legis diſpoſitione denegantur, vt per Dec.
in l. iura ſanguinis, ff. de reg. iur. quos ſuo loco infe
rius ſeparato diſcurſu recenſere eſt animus.

Qua autem ratione ſtatuto tolli non poſſunt ali
menta filijs debita, ea ipſa induci id minimè po-
teſt conſuetudine: valet enim argumentum a ſta-
tuto ad conſuetudinem, Abbas in c. cum tanto, nu
me. 22. extra de conſuetud. vbi ait, quod naturalia
ſunt immutabilia, §. ſed naturalia, Inſti. de iure na
tur. & conſuetudo contra legem naturę non valet:
iure autem naturę filij ſunt a parentibus alendi, ſe
quuntur alibi ibi, & Curt. in tract. de conſuetud. ſe
ctio. 5. nu. 10. inquit, quod ab hoc nemo diſcrepat,
Didac. loco prædicto, nu. 4. Suarez d. verſ. alimen-
ta, nu. 169. Aſcan. d. effec. 17. num. 11. Ideo Crau. in
conſi. 116. num. 2. dicit, quod ex quo clericus bene
ficiatus tenetur dimidiam redituum beneficij ero
gare in Eccleſiæ reparationem, & pauperum elee-
moſynas, & alimenta, non excuſabitur Prælatus,
6 † vel Rector, eo quod conſuetudo ſit nihil diſpen-
ſandi in eleemoſynam, quia alimenta conſuetudi
ne tolli non poſſunt: eſſet enim ea conſuetudo, in-
quit ipſe, iuri naturali contraria, ſecundum Dec.
in l. ſingularia, in fi. ff. ſi cert. pet. Marſil. in l. ſi quis
ne quæſtio, num. 87. ff. de quæſtio. Licet ergo ſolea-
7 mus dicere, quod conſuetudo eſt altera † natura,
ſecundum Philoſophum, quem allegat Iaſon in l.
Gallus, in 2. lect. §. idem credendum, col. 3. ff. de li-
ber. & poſthum. Galliau. in l. ſi quis poſthumus, in
ſecundo notab. ff. eod. cum alijs apud Neuiz. in Syl
ua nuptia. lib. 2. nu. 37. tamen non tollit ius natu-
ræ, quia par in parem non habet imperiũ, ſiue qua
id ſit per fictionem, quæ tamẽ fictio præualere non
debet veritati.

Ab eodem fonte cum ſupraſcriptis deducitur
quod etiam pacto diſponi non poteſt, ne filio ali-
8 menta pręſtentur a patre, † ita concludit Specu. in
d. tit. qui fil. ſint legit. num. 12. quia pactum contra
ius naturale non valet, l. ius agnationis, ff. de pact.
Albet. in l. 1. §. ius naturale, verſ. ſed quæro, ff. de in-
ſtit. & iu. vbi Bal. verſ. quæro quid, ſi filius, Bart. in
l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi parens, ff. de liber. agnoſc.
Dec. in d. l. iura ſanguinis, nu. 4. Soc. iun. d. conſ. 54.
num. 13. Didac. d. par. 2. c. 8. §. 6. num. 3. vbi allegat
Alex. qui tamen loquitur in filio, ſed generaliter
in quocunque, cui alimenta debeantur, ſed in filio
ponit expreſsè Aſcan. loco præallegato, & de hoc
tractabimus infra, in quæſtione, an filio debeãtur
alimenta, qui ſuam portionem diſſipauit, ſub titu-
lo, quibus ex cauſis alimẽta denegentur: & rurſus,
vbi agemus, an poſſit alimentis renũciari, ſub titu
lo de alimentorũ priuilegijs. Mea enim non eſt in
tentio, vel pluribus in locis eandem quæſtionẽ per
tractare, vel quæ proprius expoſtulat locus, in aliã
præcipuè extraneam ſedem trãsferre. Scio autem
multa pluribus locis cõuenire, ſed quo ad ea ſatis
Doctorib. factum erit, ſi ad eum locum remittan-
tur, vbi erit vberior de ea quęſtione tractatio. Vt er
go redeam ad inſtitutũ negotium, fundatur hęc de
ciſio, nõ ſolùm ratione ſupra adducta, quod ius na
turę pacto non poteſt tolli, ſed etiam quia valet ar
9 gumentũ a ſtatuto ad pactũ negatiuè † hoc modo:
Statuto fieri non poteſt, ne filius conſequatur ali-
menta a patre, ergo nec pacto, gl. in §. cum aut im-
puberi, in verſ. iubetur, Inſtit. de adoptionib. Bart.
in l. alia, §. eleganter, circa fi. ff. ſol. matr. Euerar. lo
co 89. col. fi. Et Spec. loco prędicto, loquitur, quãdo
pactum eſt iuratũ, Domin. in c. quamuis, col. 2. de
pact. in 6. Felin. in c. ex reſcripto, nu. 12. de iureiur.
ponit Didac. d. §. 6. nu. 3. Similiter, licet Princeps
10 ſit legib. † ſolutus, l. digna vox, C. de legib. & quod
Principi placet, legis habeat vigorem, l. quod Prin
11 cipi, ff. eo. tit. Et Princeps dicatur † lex animata in
terris, §. fin. in Authen. de cõſul. & qui poteſt etiam
fingere, ſicuti facit lex, tamen ſi mandet patrẽ non
12 teneri filium alere, † non valebit eius placitum ſe
cundum Bald. in l. 1. nume. 5. verſ. fin. ff. de conſtit.
Princip. vbi ait, nõ habere vim legis, quando Prin
cipi placet, quod Deo nõ placet: debet enim Prin-
cipis ſanctio eſſe non ſolum poſſibilis, ſed etiã ho-
neſta, vt inquit Bald. loco prædicto, & dicit Rebuf.
in conſ. 91. num. 54. vol. 2. quod Principum placita
tunc vim habent legis, quando ſunt cum honeſta-
te coniuncta. Eſt enim Princeps ſolutus lege, ſed
13 non ſolutus dictamine † naturalis rõnis: eſt enim
rationale animal, & natura ipſa ligatur, vt inquit
Bal. in l. 2. num. 30. C. de ſeruit. & aqua, & in cap. 1.
de natu. feud. Rolan. in conſ. 1. num. 22. vol. 2. Me-
noch.

Digitized by Google

noch.in conſ.27.nu.22. proinde nõ ſolum iure na-
turali ligatur,vt prędixi, ſed etiã iure gentium, c.
quanto,de iureiur. Et non põt ſine cauſa tollere, q̃
14 ſunt † iuris gentium, vt per Felin. latè in c. quæ in
Eccleſiarum, de conſtitut. Doct. in c. 1. de probat.
15 & ius gentiũ fuit ratione naturali inductu,†vt in-
quit Ab.in c.fi.de conſuet. Sequitur Roch. de Cur.
d.tracta.de conſuet.ſectio.5.nu.16. Et dicit Bal.in
c.1.§.fi.qui feud.dar.poſſ.ꝙ ius gentium potentius
16 † eſt,quam Principatus,Iaſ.l.quominus,nu.4.ff.de
flumin.& cõfirmari põt iſta ſnia,quia ſi non poteſt
induci ſtatuto,atque ita lege propria,quãuis mor
tua,non ẽt poterit induci lege viua, quæ dr̃ impro-
pria. Deduci ẽt põt argm̃ a conſuetudine, quæ pa-
ris videtur potentiæ cum ipſa Principis diſpõne,
17 per ea quæ ponunt Doct. præcipuè Felin. in c.cum
contingat,de foro comp. in c.cum non liceat, col.
4.& 5. de præſcript. ponit nouiſſimè Roc. de Cur.
d.tracta.ſectio.1.nu.32.& ſectio.7.nu.3.
18 Et pater non põt etiam cum iuraměto † filium
priuare alimentis, c.cum quidã, extra de iureiur.
vbi dr̃, quod iuramentum eſt illicitum, & ibi not.
Bal.nu.2.& Felin.num.11.Firmia.in ſuo repert. in
ver.pater ale.nu.10.Bonac.de æquit. Canon. con-
cluſ.3.& ratio eſt,quia iuraměntum nihil operatur
19 in ijs,quæ non pendent a poteſtate † iurãtis,vt qa
contractus reprobetur fauore tertij, Bart.in l. Ti-
tię Seio,§.Imperator,col.1.& 2.ff.de leg.2. vbi etiã
Bal.Idem Bal.& Salic.in l.1.C.de inoffic. donatio.
Tiraq.in præfat.l.ſi vnquam,nu.92.& num.164.C.
de reuoc.donat.Caſtr. in conſ.346.nu.6.vol.1.
20 Tenetur item pater alere † filium emancipatũ,
vt eſt text.expreſſus in d.l.ſi quis a liberis,§.1.ff.de
liber.agnoſcẽd.& ponit Cagno. in l.vnica, nu.25.
C.qñ non peren.par.nec dubium facit, quia eman
21 cipatus † habeatur pro mortuo, vt in l. Gallus, §.
& quid ſi tm̃,ff.de lib.& poſthu. & non ſit in patris
poteſtate, §.emancipatione, Inſtit. quib.mod.ius
patr.poteſt.ſoluitur.nam ea obligatio alendi,non
oritur ex iure patriæ poteſtatis, ſed ex ſanguinis
22 charitate,vt probat † textus in d.l.ſi a liberis,§.v-
trum,vbi Bar. in princ.id notat. Proinde ſat eſt, ſi
ſanguinis naturale vinculum duret, quod eman-
cipatione non eſt ruptũ,& emancipatio, licet tol-
lat iuris ciuilis beneficia, non tñ tollit iura natu-
23 ralia,& iura † ſanguinis,vt probatur in l. iura ſan
guinis, ff.de reg.iur.& in §.at ij, qui, & §.ſequ. vbi
Ang.not.Inſtitu. de hæred. quæ ab inteſt. deferun.
facit l.legatum,de cap.diminut.vbi alimentis non
attenditur ius,ſed factum. Poteſt ẽt dici, quod etſi
emãcipatio tollat ius patriæ poteſtatis,remanent
tñ nonnullæ reliquiæ eius poteſtatis, quæ præce-
24 debat, † vt inquit Aret. in §. ius aũr,Inſtit. de pa-
tr.poteſta. Iaſ.in l.quod dicitur, nu.34. ff. de verb.
oblig. Et harum reliquiarum multi ſunt effectus,
& inter eos, ꝙ emancipatus filius alendus ſit, vo-
luit Bal.in d.l.vnica,nume.6.in fi.C.qñ non peten.
par.Aſcan.in tracta.de patr.poteſt. effec.17. num.
20.c.vlt.nu.89. vbi dicit eidem deberi legitimam,
& allegat multa, quæ apud eum videri poterunt.

SVMMARIVM.

1 *Adoptio hodie nihil immutat de iure naturalis patris.*
2 *Taxatiua excludit omnes caſus, præter expreſſos. Li-
mitatur nu.* 10.
3 *Cauſa naturalis prænalet ciuili,quãdo vtraque concurrit.*
4 *Adoptatus non vocat in ius patrem naturalem.*
5 *Legitima filio adoptiuo non debetur in bonis patris natu-
ralis.*
6 *Pater adoptiuus tenetur alere filium adoptatum.*
7 *Declaratio §.ſed hodie, Inſtit.de patr.poteſta.*
8 *Pater adoptiuus non tenetur legitimam filio adoptato re-
linquere.*
9 *Alere tenetur,quicunque tenetur tractare vt filium.*
10 *Taxatiua non excludit caſus ſimiles.*
11 *Adoptio imitatur naturam.*

QVAESTIO II.

QVAERO etiã, an pater adoptiuus,
teneatur alere filium, quẽ per ado
ptionem ſuſcepit? Et vr̃ quod nõ,
per text.in §.ſed hodie,Inſtitut.de
patr.poteſt. vbi quicũq; alij datur
per adoptionem,non tranſit in al-
1 terius poteſtatem, nec quicquam immutatur, niſi
quod adoptiuo patri ſuccedit ab inteſtato, iura
verò patris naturalis minimè diſſoluuntur, ergo
pater naturalis tenetur filiũ alere non adoptiuus.
Ad idem eſt text. in §.ſed ea omnia, Inſtit. de hæ-
red.quę ab inteſtat.defer.vbi excepto tantũmodo
ſucceſſionis caſu,oĩa iura naturalis patris integra
ſeruantur, ac ſi in eius poteſtate permanſiſſet, &
2 non fuiſſet adoptatus: illa verò taxatiua † dictio,
tantũmodo, omnes caſus excludit præter expreſ-
ſos, l.qui aliena, §.libertos,ff.de negot. geſt. cap.ſi
duo,de procur. in 6. Caſſa. qui plures allegat text.
in conſ.339.num.2.vol.1. cum ſimilibus. Præterea,
quando concurrunt cauſa naturalis, & ciuilis, ſi-
3 ne dubio † prænalet naturalis tanquam potẽtior,
l.ſi.C.de his,qui ven.ætat.impetr.
Rurſus dixi ſupra, quod alimenta filio debẽtur
naturali quadã ratione,& ſanguinis charitate, &
probat in l.ſi quis a liberis, §.& magis, ff.de agno-
ſcen.vel alen.lib.& hanc ſnĩam probauit glo. in d.
§.ſed ea oĩa,vbi etiã dicit, quod non poteſt patrem
4 naturalem † in ius vocare: eam ſequuntur Io. Fab.
& Ang.ibi.Bened.in c.Raynutius, in verſ. vxorem
noĩe Adelaſiam,nu.738. de teſtam. Gul. de Ludo.
ſing.32.cũ eis tranſit Tiraq.in l.ſi vnquam, in verſ.
5 ſuſceperit liberos,nu.8.C.de reuoc.donat. vbi ſub
dit,quod ei quoq; non debetur legitima in bonis
patris adoptiui,Menoc.de præſumpt.q.31.nu.26.
Contraria ſententia placuit Placent. antiquo
6 gloſſatori, quem † citat gl. in d.§.ſed ea omnia, &
ante eum Azo.quem citat ibi Io.Fab. Placuit item
Specul.in titu.qui fil. ſint legit. nu.19. vbi ſequitur
Ioan.And.Bal.in Authen.niſi rogati,nu.19. C.ad
Trebellia.& in l.cum adoptiuis,nu.5.C.de adopt.
vbi mouetur ratione, quia vocatur ad ſucceſſionẽ
inteſtati,Lãbertin.de iure patron. lib.3. in 3.prin
cip.q.art.6.nu.15.Barbat.in c.Rayn.col.29.verſic.
pręterea ſi dicatur,de teſta. & ante omnes gl. in l.
onera,ff.de adoptio. & hæc pars habet ꝓ ſe textũ,
cui non poteſt cõmodè reſponderi, in ea l. onera,
vbi dicitur in patrem adoptantem transferri one
ra eius, qui ſuſcipitur in adoptionem, & non pñt
negari, quin alimentationis onus ſit principale:
& quãuis velint aliqui Moderni, non concludere
rationem Bal.in d.l.cũ in adopt.nam eo,quod ali-
cuius hæreditas deferatur alteri,non infertur, co-
gendum illum ad præſtandũ alimenta ei, de cuius
ſucceſſione eſt ſpes: tamen ea non eſt inepta, quia
vt in diſcurſu huius operis demonſtrabimus,pro-
ximior grauatur onere alendi proximiorem. Non

obſtat igitur textus in d.§.ſed hodie, vbi dicitur, ꝙ
iura patris naturalis minimè diſſoluuntur; quia re
7 ſpondeo, textum filium intelligi † de actiuis iurib.
quæ patri contra filium competebant, non de paſſi
uis, quibus pater erga filium tenebatur, ideo nō te
8 netur filio relinquere † legitimam, ſecundum Bal.
in d.l.cum in adoptiuis, & Tiraq. in loco prædicto,
nec poteſt citari in ius ſine venia. Onera ergo om
nia tranſeunt in adoptantem, ſed non iura, quæ pa
tri competebant. Eodē modo intelligi debet text.
in d.§.ſed ea omnia. Et licèt durum videatur, quod
adoptiuus pater teneatur ad onera, & nō acquirat
iura naturalis patris contra l.ſecundum naturam,
ff.de reg.iur. tamen rectè intuenti ceſſat obiectum:
nam onus alimentationis eſt onus, quod eſt anne-
xum ipſi filio: ergo acceptando eum in filium, vide
tur ſe obligare ad ea omnia, quæ pater tenetur filio
præſtare: pater autem tenetur alere filium, ergo &
9 adoptans, quia qui tenetur aliquem tractare † vt
filium, tenetur illum alere, ſecundum Bart. in l.qui
dam cum filium, ff.de verb.oblig. & dixi in ti. quā-
do alimenta cēſeantur relicta. Et quod dictum eſt
de taxatiua, non procedit in caſibus ſimilibus. hi
10 enim † non excluduntur l.ob æs, vbi gl. C.de præd.
min.gl.in verſ.duntaxat, in l.ſi mora, ff.ſolu.matri-
mo. Caſtr.conſ.16.nu.8.vol.1. Ale.in conſ.130.nu.
8.vol.4. Tiraq.de retract.conuent.§.1.gloſ.6.nu.6.
Pariſ.in conſ.85.nu.14.vol.2. Soc.iun.in conſ.1.nu.
138.vol.1. Crot.in conſ.136.nu.53. Euerar. in loco
70.col.3. Gomeſ.de teſtam.c.11.nu.12. Natta cōſ.
675.nu.13. Cæphal.in conſ.257.nu.24. Caſus autē
alimentandi non eſt diſſimilis ſucceſſioni, cum ab
vno ad alium rectè inferatur, vt ſupra dixi defen-
dendo. Et ex ijs, quæ recenſet Tiraquellus in d.l.ſi
vnquam, in verſ.ſuſceperit liberos, nu.20. conſtat,
præter ſucceſſionem in bonis adoptiui parentis a-
lia iura competere filio, vnde deduci poteſt, taxati
uam illam non retinere ſuam proprietatem. Non
obſtat etiam, quod concurrant cauſæ naturalis &
& ciuilis, quia imò non datur concurſus, ex quo o-
nera ſunt in adoptantē trāſlata, d.l.onera, ff.de a-
doption. & vna accedēte, altera tollitur: nam tunc
pater præſtat alimenta naturali filio, quando non
habet aliunde: ecce ergo, quod non datur concur-
ſus. Ita dicimus in filia nupta, quæ alitur a marito,
nō a patre: idem eſt in pluribus alijs. Poſtremò, nō
facit difficultatem, quod alimenta naturali quadā
charitate debeantur, quia hoc eſt verum, quando
aliunde filius non habet, ſed cum patrē habet ado-
ptiuum, ceſſat illa naturalis ratio, & charitas. Præ-
11 terea adoptio † imitatur naturā, §.adoptio, Inſt.de
adoptio. pater ergo adoptiuus tanquam in locum
naturalis ſubrogatus tenetur alimenta præſtare.

SVMMARIVM.

1 *Pater occidere poteſt filium bannitum, contra, nu.9.*
2 *Filius non alit patrem bannitum, intellige, vt nu.7.*
3 *Pater propter bannum priuatur iure naturæ.*
4 *Vxor tenetur alere maritum bannitum.*
5 *Capitis diminutio non tollit ius alimentorum.*
6 *Bannitus non amittit ea, quæ ſunt iuris naturalis.*
7 *Pater tenetur alere filium bannitum.*
8 *Pater alit filium etiam ſtante ſtatuto, quod bannito nemo ſubueniat.*
9 *Filius bannitus occidi non poteſt a patre, etiam diſponente ſtatuto, quòd banniti impunè occidantur.*
10 *Filius hoſtis patriæ poteſt occidi a patre, ſtante ſtatuto.*
11 *Capitulum primum, de pace tenenda, quomodo declaretur a Doctoribus.*
12 *Ius diuinum in obſeruantis præferendum eſt naturali.*
13 *Intellectus c.1. de pace tenen.*
14 *Rei ſuæ legem poteſt dominus apponere quam vult.*
15 *Matrimonium debet eſſe liberum.*
16 *Matrimonium ſi ſtatuto ſub pœna cum certis perſonis prohibeatur, ſuſtinetur diſpoſitio reſpectu pœnæ.*
17 *Pater ne alat bannitum filium, ſtatuto fieri non poteſt.*
18 *Lex poteſt ex cauſa tollere ius naturale.*
19 *Princeps poteſt ex cauſa limitare, & reſtringere ius diuinum, non contra, ſed in fauorem.*
20 *Cauſa iuſta ſemper in Principe præſumitur, vbi ampliatur.*
21 *Princeps cum dicit ſe moueri ex cauſa publicæ vtilitatis, credendum eſt.*
22 *Patriæ plus debemus, quàm parentibus.*
23 *Patriæ prius obediendum eſt, quàm parentibus.*

QVAESTIO III.

SEd an pater teneatur alere filium
bannitum, diceret aliquis, ꝙ non:
quia bannitus dicitur hoſtis ciui-
1 tatis, & quemadmodū † occidi pōt
ſecundum Bart. in l.ſi adulterium
cum inceſtu, §.liberto, ff.de adult.
vbi Alex. in additio. hoc no. Iaſ. in l.oēs populi, nu.
47. ff.de iuſtit. & iu. Gerar. in ſing.2. Marſil. in conſ.
119.nu.18. & in l.vnica, n.20. C.de rapt.virgin. qui
omnes dicunt, filium poſſe bannitum patrem occi
dere, & econtra, ita poſſunt illi denegari alimēta,
l.necare, ff.de liber.agnoſcen. l.nihil, ff.de ſicar. Itē
de hoc text.expreſſus in c.1. de pace tenen. & eius
2 violat. vbi expreſsè prohibetur, filius † ne bānitum
patrem alat, ſub pœna amiſſionis bonorum, & ibi
Baldus notabiliter dixit, quod pater propter ban
3 num priuatur iure † naturæ. Et Afflict. ibi in 11.no.
nu.22. ſubdit hoc eſſe mirabile, verior tamē eſt cō-
traria opinio, quod pater alat bannitum filium,
4 quia idem videmus diſpoſitum in vxore, † l.mutus,
§.manente, ff.de iure dot. & in Authen. de inceſtis
nuptijs, §.ſi verò cōtigerit, & in Authen. vt cum de
appel.cognoſcit, §.ſi verò de ꝓdictis. Secundò, facit
text. in l.eas, & l.legatum, ff.de capit.dim. vbi debi
tum alimentorum non intercidit ꝓꝓ capitis dimi-
5 nutionē, † ex quo cōſiſtit in pacto, non in iure. Ter-
tiò, licèt pater ſit bannitus, remanet tñ pater, &
nō deſinit eſſe talis, d.§.ſi verò cōtigerit. donec er
go durat naturale vinculum, durat obligatio, quæ
ex eo cauſatur, & iuuat repetere, quod lex ciuilis
6 non tollit iura naturalia, & bannitus non † perdit
ea, quæ ſunt iuriſgentium, Bar. in l.emiſſionē, §.qui
deficiunt, ff.de capit.dimin. Et dicit Bald. in conſi.
54.vol.5. quod bāniti, quæ communis eſt omnibus,
retinent naturalem affectionem. Et in hanc partē
7 deſcēdit Rainer. de Forli. in d.l.ſi quis a liber. §.ſed
vtrum, Ang. in Auth. de inceſt.nup.nu.1. Nellus in
tract.de bannit. in 1.par.2.tempor.num.48. vbi di-
ſputat quæſtionem, Duen.reg.68.limi.10. vbi tamē
multos citat, qui hoc non dicunt, præter Gomeſ. in
§.fuerat, nu.32. Inſt.de actio. Cæphal. in conſi.324.
num.12. & Aſcan. Clem. in d.tract.de patr.poteſta.
effec.17.nu.10. & hanc probauit Soc.iun. in conſil.
54.nu.16.vol.3. Facit, quia ēt deportato & relega-
to reſeruatur facultas conſequendi alimenta, vt di
8 cam ſuo loco, & procedunt hæc ēt ſtante † ſtatuto
quod bannito non pſtentur alimenta, qa intelligi
debet,

debet,quo ad eos,qui nō tenentur naturali ratio-
ne.Ita permulta concludit Soc.iun.in conſi.54.per
totum,vol.3.vbi inquit,quod etſi verba ſtatuti ſint
generalia,puta, *che nuna perſona di qual ſi voglia ſta-
to,grado,ò cōdition ſi ſia,poſſa in modo alcuno,ſotto qual
ſi voglia preteſto,ò colore dare aiuto,ò ſuſſidio con paro-
le,ò fatti a qual ſi voglia bandito.* tamen fore reſtrin-
genda,ne comprehendant patrem. Idem tenent
Benin.de pauper.q.7.in 2.ſpec.nu.7.Duen.Ceph.
& Aſcan.in locis prædictis. Et non obſtat, quod fi
lius ſit hoſtis ciuitatis,& poſſit occidi,quia reſpon
detur contrarium eſſe verum, quod,ſ.ſtante ſtatu-
to,quod bannitus poſſit impunè occidi,filius tñ oc
9 cidi † non poteſt, Dynus & Angelus in d.l.ſi adul-
terium cum inceſtu, §.liberto, Alber. de ſtatu.par.
4.q.16.& 17.Nellus in tract.de bannit. in 2.par.2.
tempor.q.12.Cępol.conſ.crimin.5.col.4.& 5.verſ.
octauò hoc probatur, vbi allegat Gand. & Franc.
de Aret.Felin. in c.quæ in Eccleſiarum, col.3. verſ.
ſecundus caſus,de cōſtit.vbi quod ante caſum,hac
eſt tenenda opinio.Et ad l.minimè,ff.de religio.re
ſpondent prædicti Doctores,quod procedit, quan
do filius venit contra patriam, & ea ratione fuit
10 bannitus: † ſecus, ſi ex alia cauſa. idem Nellus d.
1.par.2.tempor.num.48.ita etiam declarat Duen.
dicta limit.10.ver.& non obſtat tex. Tiraquel.poſt
Alex.quem citat in tract.de pen.temp. cau.20.nu.
21. vbi ita dictam legem intelligit Igne. in l.3.§.ſi
quis tabulas,nu.36.ff.ad Sillan.Socin.iun.in conſi.
54.nu.18.vol.3. Quinimò gl.in d.l.minimè,intelli
git, quod ſolum liceat occidere ſe defendendo, ſe
quitur Marſil.in l.1.§.præterea,n.33.ff.de quæſtio.
Non obſtat tex.in d.c.1.de pace tenen. quia ibi ca
11 ſus † eſt ſpecialis,qui ideo trahi non debet in con
ſequentiam,l.ius ſingulare, & l.quod verò contra,
ff.de legib.ita reſpondet Nellus,d.nu.48.& Duen.
d.limitatio.10. verſ.nec obſtat tex. Aliter tamen
reſpondet Afflict.in d.c.1.in 11.no.n.22.quia, ſci-
licet promiſerat pater cum iuramento, non alere
filium bannitum. Tenetur ergo obſeruare iuramē
tum,& colligit,quod tenetur quis potius ad obſer
12 uantiam iuris diuini,ideſt iuramenti, quàm iuris
naturalis,quo tenetur alimenta præſtare. Sed con
tra hanc rationem poſſet quis inſtare, quod iura-
mentum contra ius naturale non obligat, vt per
Bartolum & Doctorea in l.ſi quis pro eo, ff.de fide
iuſſo. & dictum eſt ſupra, quod pactum etiam iu-
ratum non pręiudicat in cauſa alimentorum,ſicut
etiam diximus non valere legem, quæ tolleret ali-
menta debita iure naturæ. Propterea videtur mi
hi aliter reſpondendum, quod ille text. non dicit
13 † ſimpliciter patri alimenta fore deneganda pro-
pter bannum, ſed inquit, filium præſtantem ali-
menta patri bannito, priuandum eſſe bonis, quæ
ſub eo modo fuere filijs applicata, ne pater mini-
14 ſtraret alimenta. Potuit enim Princeps † rei ſuę le
gem apponere quā voluit,l.in traditionibus, ff.de
pact.late dominus Decius in conſ.101. num.25.&
26. quam ex quo ille non ſeruat, priuandus eſt, at-
que ita ualet diſpoſitio, quoad pœnam amiſſionis
bonorum,quæ ſub ea lege cōceſſa fuerunt, licet nō
valeat,quo ad hoc, vt patri denegentur alimenta.
15 Pro quo facit, quod etſi matrimonia † ſint libera,
Gemma,de ſponſa. tñ ſtatutum prohibens matri-
16 moniū ſub pœna,ſuſtinetur reſpectu pęnæ,† ſecun
dum Cagnol. qui alios citat in l.ſi quis maior, nu.
215.C.de tranſac.& priuari quis poteſt lucro, niſi
contrahat cum tali, vt per Dec. in l.1.C.de inſtitu.
& ſubſti.ponit Crau.cōſ.1.Poſſet etiam dici,quod
illa promiſſio non alendi patrem, tanquam turpis
& contra ius naturale,non obligat,& habetur pro
non appoſita, ideo erit cogitandum.

Ampliatur aūt hæc concluſio, vt ſit nullum ſta-
17 tutum, quo expreſsè diſponitur, patrē † non poſſe
alere filium bannitum,vt per plura cōcludit Igne.
in l.3.§.ſi quis tabulas,nu.36.ff.ad Sillan. quem ci-
tat,& ſeq.Soc.iun.d.conſ.54.nu.12.vol.3.In quo tñ
aliqualiter ſubſiſtendū eſt, quia lex poteſt ex cau-
18 ſa tollere † ius naturale,vt per Dec. in d.l.iura ſan
guinis, nu.3. ſicuti.n.lex multis in caſib. denegat
filio alimenta, de quib. tractabimus, ſeparato titu-
lo, ita & poteſt hoc facere ſtatutum: an verò ban-
num ſit iuſta cauſa,hoc eſt, de quo quæritur. Et ſa-
nè,qñ ideo ſtatuerunt Principes, quia multi eſſent
banniti, qui aliter non poſſent arceri a finibus ſui
territorij, vel qñ damno eſſent reipublicæ, vel qñ
ex alia cauſa, concernente tamen publicam vtili-
tatem, fieret huiuſmodi ſtatutum, crederem vale-
re, quia Princeps ex cauſa poteſt, ne dū naturale,
19 ſed diuinum † etiam ius limitare, & reſtringere,
non contra,ſed in fauorem, vti poſt multos decla-
rat Felin.in c.quæ in eccleſiarum, nu.3.verſ.prima
concluſio, de conſtitut. vbi col.4.verſ. procedit er-
go dictū,concludit, in dubio præſumi, quod ſtatu-
tum factum ſit ex cauſa publicę vtilitatis. Pro quo
20 facit,quod in Principe † ſemper pſumitur cauſa iu
ſta, Cyn. poſt antiquos, in l.fi.circa fin. C.ſi contra
ius, vel vtil. pub.vbi loquitur etiam in his, de qui-
bus ſine cauſa non pōt diſponere: ſequitur Bal.ibi,
qui vult,quod non detur in contrarium probatio,
But.& Abb.in d.c.quæ in eccleſiarum, Natta in cō
ſil.487.nu.41. id quod procedit ſine dubio, quādo
21 in decreto atteſtaretur Princeps,id ſe facere † cau
ſa publicæ vtilitatis, Natta ibi,nu.43.Rol.in cōſ.1.
nu.190.vol.2.Limitatur tñ hęc deciſio, vt nō proce
dat,qñ filius ideo foret dānatus, quia cōtra patriā
veniſſet: tunc enim pater ei non tenetur alimentis
22 ſubuenire, quia patriæ plus † debemus, q̄ paren-
tibus,d.l.minimè,& clarius in l.veluti,ff.de iuſt.&
iu.vbi probatur,nos primū patriæ naſci, atq; ei po
tius,quā parentibus teneri ad obedientiā præſtan
23 dum,ita † declarat Ang.in d.Auth.de nupt. §.ſi ve
rò contigerit,quem ſequuntur Alb.Cępol.Nellus,
Igne.Soc.iun.Duen.& alij ſupracitati.

SVMMARIVM.

1 *Pater hæreticus, Iudęus, vel infidelis, tenetur alere filium orthodoxum.*
2 *Pater non ſubtrahit alimēta filio ſub prætextu religionis.*
3 *Pater Iudæus tenetur dotare filiam, quæ conuerſa eſt ad catholicam fidem.*
4 *Mater tenetur dotare filiam Chriſtianam, etiam ſi pater diues ſit.*
5 *Legitima filio orthodoxo debetur viuente patre Iudæo vel infideli.*
6 *Legitima ſtatim filio aſſignatur, quando pater ingreditur monaſterio.*

QVAESTIO IIII.

QVID autem ſit in filio orthodoxo, & fi-
deli, an ei pater hæreticus, Iudæus, vel
infidelis teneatur exhibere alimenta:
non videtur in hoc laborandum, quia
1 habemus textum expreſsè decidentem, † quòd ſic,

Digitized by Google

in d.l.cognouimus,§.ſed ne videamur,C.de hæret.
quē Salic.ibi dicit eſſe notandum contra Iudęum,
qui recuſat alere filium Chriſtianum.Et dicit Bal.
in l.neque mater,nu.2.C.de iure dot.quod filij Iu-
dæorum conuerſi ad fidem, ali debent a parenti-
bus,& Salic.ibi, dicit hoc procedere in filijs Sara-
ceni,vel Iudæi. Ij enim,ſi orthodoxi ſunt,aluntur
a patribus,quamuis diuerſæ ſectæ.Et Ang.in §.ſue
rat,inſti.de actio. dicit eſſe multum notandum, &
ſe habuiſſe de facto paucis ante dieb. ſequitur Iaſ.
ibi,nu.114.qui ait tex.in d.l.cognouimus,eſſe ſin-
gularem,& pendere ſuo tempore quæſtionem Pa-
piæ,Io.de Anan.in c.Iudæi,il ſecondo,nu.4.& 5.de
Iudæis,Brun.in tract. de ſtatut.exclu. fœmin.in 6.
art.princip.nu.61.& ſeq.Plot.de in lit.iur. §.8.nu.
17.Marquard.in tract.de Iudæis,lib.3.c.4.nu.1.&
ſeq.Et ratio eſt, quia filius propter conuerſionem
ad fidem Catholicā non debet eſſe deterioris con
ditionis,ſed melioris,d.c.Iudæi.Et dicit tex.in c.1.
& in c.ſi quis reliquerit,30.diſt.quod prætextu re-
2 ligionis,aut fidei pater †non debet filio alimenta,
vel alia ſubſidia denegare. Et propterea Aſcan.
Cle.in tract.de pat.poteſta.effect.7.in fi.concludit
& ipſe,præſtanda eſſe filio alimēta a patre, vel Iu-
dæo, vel alterius ſectæ, & per eandem rationē con
cludunt Doct.per tex.in d.l.cognouimus,quod pa
3 ter tenetur dotare filiam,†quę ſit ad fidem conuer
ſa.Idē voluit gl. in l.neque mater, C.de iu.dot. vbi
Bal.Sali.& alij,& fortius ea gl.vult,ꝙ etſi aliàs ma
ter non teneatur dotare filia,niſi in ſubſidium,vbi
pater eſt egenus,tamen fauore fidei, ſi filia ortho-
4 doxa ſit,teneatur mater dotem dare†et ſi pater ſit
diues,ſequitur Anan.in d.c.Iudæi,Ang.in d.§.fue-
rat,vbi Iaſ.nu.115.dicit notādum, ſequitur etiam
Bru.Marquard.& Aſcan. imò,vt ei,qui ad fidē con
uerſus eſt,maior exhibeatur fauor. Dixit Ioan. de
Anan.in loco pręcitato,ꝙ talis filius conuerſus ad
5 † Catholicam fidem poteſt patrem compellere ad
huc viuentē ad ſibi conſignandum legitimā. Sequi
tur Bru.vbi ſupra, qui etſi primum dubitet,tādem
reſoluit, quod attendenda ſunt ſtatuta, Plot. loco
prædicto. Eſt verum quod Io.Licirier in tract.pri-
mogen.lib.1.q.17.nu.1. tenet contrarium, ea mo-
tus ratione,quod Iudæi iure Romano reguntur,ſe
cundum quod legitima filio non præſtatur patre
viuente,l.1.§.ſi impuberi,ff.de collatio.bono.& cū
eo tranſit Aſcan.loco prędicto.Et dubitatio quam
mouit Bru.in d.art.6. nihil pertinet ad quæſtionē,
quia ſiue ligentur ſtatuto, ſiue non, nihil infertur
ad aſſignationem legitimæ. Mihi verò videtur ſan
ctam,& iuſtam eſſe Ana.ſententiā: ſicuti enim ma
ter tenetur filiam dotare eo caſu, quo aliàs non te
neretur, vt magis religioni faueamus, quare non
eodem modo obligabitur pater legitimam ante
tempus aſſignare, ne ſi differatur exactio in mor-
tis æternæ tempus ſpe illius legitimæ filius, vt pa-
tri ſit gratior, & pinguiorem conſequatur legiti-
mam,interim inducatur ad fidem Catholicam de
ſerendam,& Iudaiſmum repetendum. Addo etiā
pro hac parte facere gl.ſing.in c.tranſmiſſę,qui fil.
6 ſint legit.quæ vult,quod legitima ſtatim † filio aſ-
ſignetur, quando pater Monaſterium ingreditur.
Et eam multum ibi commendat Abb. & probauit
eius ſententiam Bald.in Auth. ſi qua mulier, C.de
ſacroſ.eccl.Aret. in l.1.nu.6. ff.de teſtam. Anan.in
c.2.nu.2.de delict.puer.Dec.in conſil.426.num.7.
Bal.Nouel.in tract.dot.par.1.col.3. Si ergo ingreſ
ſus patris in religionem id operatur, quare non
idem operari debet filij ingreſſus ad Catholicam
fidem, quam ante pernegabat.

Eſt etiam quæſtionis,an pater filio excommuni
cato teneatur alimenta præſtare? Item, an filiæ,
quæ peccauit in ſuum corpus, & an filio luxurioſo
malè morigerato, & vitæ culpabilis, & an multis
alijs caſibus filius ali debeat a patre? Sed eos qui
in negatiuam reſoluuntur,reſeruandos duxi in eā
partem,vbi tractabo de cauſis,quibus filio alimen
ta iuſte denegantur.

S V M M A R I V M.

1 Venter prægnans alendus eſt,etiam quando dubium eſt,ſi prægnans ſit.
2 Venter prægnans matris, alitur de bonis mariti, etiam ſi ipſe diues ſit.

Q V AE S T I O V.

DE filio in lucem edito,nō eſt dubiū,
quin pater illi alimēta prębeat ſe-
cundum ſupradicta, ſed mortuo
patre,ſi dubitat,ne vxor pręgnans
ſit, an venter ſit alendus. Et ſanè
non videtur, quia cū non ſit natus,
nō eget alimētis,& dum eſt in vtero,alitur mater-
no ſanguine,vt per Aul.Gel. Noct.Attic.lib.12.c.1.
Etſi mater poſtquā filium peperit, triēnio tenetur
alere,multo magis alimēta præſtabit ei,quē in vte
ro geſtat, & cum alatur immediate à matre, non
ſunt alimenta præſtāda ei,q habet aliunde, vti hęc
oīa probabimus ijs in locis, quibus cōmodius eas
quæſtiones pertractari cōtinget. Cōtra tamen ſta
1 tuit ius,non modo ventrem † alendum, qñ certum
eſt eſſe prægnantem, ſed etiam, qñ eſt dubium, eſt
tex.in l.1.§.ſed etſi incertum ſit, ff.de vent. in poſſ.
mitt.Et mouetur ratione,quia ęquius eſt,impēdia
fruſtra fieri aliquādo, ꝙ alimenta denegari ei, qui
aliquo caſu futurus eſt, Duen. Maſuer. & Moder.
Pariſ.quos citat Menoch. de præſump. lib.1.q.35.
nu.14. Cordub.d.l.ſi quis a liberis, §.itē reſcriptū,
nu.4. ff.de lib.agnoſ.addo Bal.in l.diuortio, col.2.
ff.ſolu.matrim.vbi quod non cōpenſat cum fructi-
bus ſuarum dotium,vide ibi Rom.nu.15.Ioan.nu.
16.in fi.Cordub.d.l.ſi quis a liberis,§.ſi quis ex his,
nu.116.ff.de lib.agnoſc.Rebuſ.to.1. de ſenten. pro
uiſ.art.1.gl.2.nu.12.& vide Vital. in loco infra al-
legando.Hæc autem alimenta matri præſtātur in-
tuitu ventris, & proinde cenſentur ventri præſta-
ri,nec hoc caſu matris perſona attenditur.Qua ra
tione etiamſi mater ſit diues, & poſſit de proprio
ſe ipſam alere, percipit nihilominus alimenta ex
2 mariti hæreditate, † probatur in l.curator, ff. de
vent.in poſſeſ.mitten. An autem repetantur, ſi re-
periatur deinde eam non eſſe prægnantem,ſuo lo-
co dicam,& de hoc vide vbi tractabimus de hære-
de,qui tenetur filios defuncti alere,& omnino Vi-
tal.in tract.clauſ.tit.an aliment.renuncia.poſſ.co-
lum.7.vbi an quando aliunde habet.

S V M M A R I V M.

1 Filius contrahens matrimonium ſine patris conſenſu, exhæredari poteſt.
2 Exhæredari qui poteſt, excludi etiā poteſt ab alimentis.
3 Patris conſenſus in matrimonio filij requiritur de honeſtate, non de neceſſitate.

Ma-

4 *Matrimonium ſi ſtatuto prohibeatur ſub pæna, licet matrimonium non impediatur, pæna tamen committitur.*
5 *Filia, quæ nubit indigno, exhæredari poteſt.*
6 *Matrimonium ſine patris conſenſu valide contrahitur.*
7 *Matrimonij materia vbi tractatur, ius Can. attenditur.*
8 *Matrimonium quod ſine patris cõſenſu contrahatur, ſtatuto induci non poteſt.*
9 *Matrimonium ne cõtrahatur ſine conſenſu patris pacto diſponi non poteſt.*
10 *Pænam non meretur, quod ſit lege permittente.*
11 *Filius alimentis non priuatur, eo quod contraxerit matrimonium ſine patris conſenſu.*
12 *L. 1. §. ſi emãcipatus, il primo, ff. de cõtratab. eſt correcta.*
13 *Principali ſublato, tollitur omne conſequens.*
14 *Iniuriam non infert, qui vtitur iure ſuo.*
15 *Matrimonium debet eſſe liberum etiam a pæna.*
16 *Argumentum a dote ad alimenta, non valet negatiuè.*
17 *Filia quæ inuito patre nupſit, petit nihilominus dotem a patre, vbi, quid ſi nupſit indigno.*
18 *Pater ſciens filiã nupſiſſe, & tacens, videtur conſentire.*
19 *Conſenſus hominis ſuperueniens, validat alienationem feudi, ipſo neſcio factam.*
20 *Dominus ſciens feudi alienationem, & non contradicẽs, videtur conſentire.*
21 *Indignus quis dicatur, quando quæritur, an filia indigno nupſerit.*
22 *Doctori ſi nuberet Comitiſſa, non diceretur indigno nupſiſſe.*
23 *Dos eſt neceſſaria ad ſuſtinendum onera matrimonij.*
24 *Pater tenetur dotare filiã, quæ poſt annum vigeſimum quintum nupſit indigno.*
25 *Pater tenetur dotare filiam, quæ poſt annum, quo nupſit patre inſcio, ſi expectauit tempus cõgruum ſecundum patriæ morem.*
26 *Pater tenetur alere filiã, quæ indigno nupſit, ſi neque ipſa, neque vir habeat aliunde.*
27 *Violata nubens tenetur exquirere patris conſenſum.*
28 *Filia emancipata tenetur adhibere patris conſenſum, quando vult nubere.*
29 *Conſenſus patris in nuptijs filiæ eſt requirendus de honeſtate tantum, non de neceſſitate.*
30 *Filia emancipata poteſt nubere ſine patris conſenſu exactis annis vigintiquinque.*
31 *Vidua ſi velit nubere ſine patris conſenſu, poterit pater ei primam dotem minuere.*

QVAESTIO VI.

QVOD ſi filius, ſine patris conſenſu, vxorem duxit, videtur alimentis priuãdus, nam ex ijs cauſis poteſt priuari alimẽtis, quibus poteſt exhæredari, vt eſt communis regula, quam alia in parte pertractabo, vt filius contrahens matrimonium ſine patris con-
1 ſenſu exhæredari poteſt, vt † voluit Caſt. in l. ſi filiam, C. de inoff. teſtam. qui etſi loquatur in filia, tamen vult idem eſſe in filio, argum. l. 1. §. ſi emancipatus, il 1. ff. de contratab. & quamuis aliqui teneant, quod nunc non poſſit filia vel filius exhæredari ob eam cauſam, tamen correctio iuris ciuilis, quæ fuit inducta ex diſpoſitione iuris canonici, volentis, quod libera ſint matrimonia, & conſenſus patris minimè ſit neceſſarius, locum habet ſolum reſpectu exhæredationis, ſed non quoad alios effectus: propterea qui olim exhæredari po-
2 terat, nunc † excludi poteſt ab alimentis, vel a dote, vt declarat Rui. in conſ. 131. nu. 6. vol. 4. Et certum eſt, quòd patris conſenſus in matrimonio fi-
3 lij vel filiæ † requiritur de honeſtate, ſecundum glo. in d. c. cum virum, in ver. paterna, de regula. & in c. ſufficiat, in ver. ſolus, 27. q. 1. ergo inhoneſtè facit filius, contrahendo inſcio patre, & non benè infertur, matrimonium valet ſine patris cõſenſu: ergo exhęredari non poteſt. Nam etſi matrimonij ſubſtantia nõ poſſit a ſtatuto impediri, tamen ſi imponatur certa pœna contrahentibus matri-
4 monium ſine patris conſenſu, † erit pœnæ locus, ſecundum Bal. in l. omnem, circa fi. C. ad Tertull. pœna enim eſt quid ſeparatum a vinculo matrimonij. Hæc verò ſententia locum multo magis vendicare videtur, quando duo concurrunt. Primum, quòd ſine patris conſenſu matrimonium ſit cõtractum. Secundum, ꝙ cum muliere inhoneſta,
5 vel ſi filia viro † nubat indigno, ita gl. in c. de raptoribus, in ver. excuſato, in fi. 36. q. 1. & hoc etiam vult Bald. loquendo in filio, in l. nec filium, C. de nupti. vbi ait, quod poteſt exhæredari. Mouetur per tex. in l. 3. §. emancipatus, ff. de cõtratab. Idem voluit Bal. in l. ſi pater, C. de ſponſ. Butr. in c. accedens, de procu. Anch. in conſi. 21. nu. 6. qui etiam dicunt, quòd pater non tenetur dotare filiam, quæ nupſit indigno ſine ſuo conſenſu, & hoc etiam voluerunt gl. & Archi. in c. cum cauſa, de raptor. vbi etiam Abb. Io. And. in d. c. accedens, Salic. in l. ſi vt proponis, la 1. C. de nupt. & Bald. in l. 1. col. 9. ff. ſolu. matrim. Alex. in conſ. 97. nu. 10. vol. 1. Iaſ. in l. 2. §. quod ſi in patris, nu. 28. ff. ſolu. matrim. Ruin. in conſ. 131. nu. 5. vol. 4. vbi poſt Iaſ. in loco prædicto, dicit eſſe communem, non enim filia debet dotem ſperare a patre, quem tam graui iniuria affecit, l. ſi quis a liberis, §. idem iudex, ff. de lib. agnoſc. Eſſet quam indignum patrem cogi ad dotandum filiam, quæ ſe & totam familiam dedecorauit, cap. honorantur, 32. q. 2. Et quamquam ius canonicum remoueat id, quod pertinet ad matrimonij validitatem, non tamen remouet iniuriam, & ingratitudinem patri illatam, propter quam pater poteſt denegare dotem, & exhæredare. ita reſpondet gl. in c. cum ſecundum, in ver. legalis infamiæ, extra, de ſecund. nupt. & prædictam opinionẽ, quod non ſit dotanda filia, quæ indigno nupſit, ſequutus eſt Coraſ. in d. l. qui liberos, nu. 110. ff. de ritu nupt. & quicquid ſit in maſculo, obtinere debet hæc opnio in filia, nubente indigno. Ita reſoluit Coraſ. in d. l. qui liberos, nu. 10. dicens, in maſculo eſſe correctum id, quod facilius admittit Dec. conſ. 231. nu. 3. contraria tamen ſententia eſt verior, & rationi atque æquitati magis conſona, quandoquidem matrimonia debent eſſe libera, c.
6 Gemma, de ſponſal. & validè † filius matrimoniũ contrahit ſine patris conſenſu, gl. in c. fi. 32. q. 2. gl. penult. in c. 1. de deſponſ. impub. vbi eam ſequitur Abb. idem dicit gl. in l. Paulus, ff. de ſta. hom. licèt de iure ciuili patris conſenſus ſit neceſſarius, vt Inſtitu. de nupt. in princ. d. l. Paulus, ff. de ſta. hom. l. ſi vt proponis, la 2. C. de nupt. Verùm cum matrimonium res ſit ſpiritualis, attendendum eſt
7 ius † canonicum, c. fi. de ſecund. nupt. §. hunc igitur, ibi, leges ſeculi præcipuè in matrimonijs canones ſequi non dedignantur, 2. quæſt. 3. Ange. in conſ. 29. in primo dub. But. in conſ. 35. in princ. Abbas in d. c. 1. col. 2. de ſponſ. Ideo ſtatutum, quod
8 filius non poſſit matrimonium contrahere † ſine patris conſenſu, non valet, ſecundum Io. And. in c. ſtatutum, il 1. in verſi. & facit decretalis ad quæſtio.

Digitized by Google

ſtio.in fi. de hæret. in 6. ſequitur Rimin. & alij ibi,
& ſubdit, quod leges requirentes conſenſum pa-
rẽtum, correctæ ſunt, But. & Abb.in c.1.de ſponſ.
in conſ.12.num.2.vol.1.Anch.d.conſ.col.2. vbi di-
cit, quod ſicuti per ius canonicum correcta ſunt
iura ciuilia, quæ patris conſenſum requirebant in
matrimonio filij, ita non valet ſtatutum, quod re-
ducit homines ad ius ciuile, & hanc dicit eſſe ma-
gis communem opinionem Doctorum, quia ma-
trimonia ſpectant ad eccleſiam, & ſubdit, quod
ſtatutum eſt contra bonos mores, atque ideo etiã
9 pactum non valet, in quo † patris conſenſus re-
quiritur, & idem omnino dicit Alexan. de pacto
& ſtatuto in conſ.1.nu.24.& ſeq. in 3.volum. & in
conſ.79.nu.7.& ſeq.vol.7. vbi latiſſimè diſſerit in-
ferendo ad pactum, & cumulando rationes Dec.
in l.nuptias, nu.9. ff. de reg. iur.& in conſ.231.col.
2. & ideo cum lex permittat filio contrahere ma-
trimonium ſine patris conſenſu, non poteſt exhæ-
10 redari. Quod enim fit permittente lege † non
meretur pęnam, l.Gracchus, C.de adulter.qui pec
11 cat, cap.24. quæſtio.4. & in terminis hoc † voluit
Abb.in d. conſ.12. Ancha. in d.conſ.21. Dec. in d.
conſ.231. & in d.l.nuptias. In quibus locis latiſ-
ſimè examinat hanc quæſtionem Didac. in epit.
de ſponſ. par.2.cap.8.§.6.num.3. vbi tamen loqui-
tur, quando filius vxorẽ ducit honeſtam ſine pa-
tris conſenſu, Aſcan.Clem.in d.tract. de patr. po-
teſta.effectu 17.nume.17.vbi infert, quod propter
hanc cauſam alimenta denegari non poſſunt.

Non obſtat igitur dictum Caſtren. in dicta l. ſi
filium, C.de inoffic.teſtam.quia cõtra enim tenent
Abbas, & Anch.& alij ſupra citati, & l.1.§.ſi eman-
12 cipatus, quia Caſtr. mouetur, eſt † correcta, & ho
die non habet locum, inquit Bartolus ibi. & dum
dicitur, quod lex canonica non remouet ingrati-
tudinem, & iniuriam, quæ patri infertur, non re-
quirendo eius conſenſum, qua ratione poteſt ſe-
cundum aliquos exhæredari, non eſt concludens
ratio. Nam lex canonica non plenè conſuluiſſet
pro libertate matrimonij, ſi iura ciuilia reuocaſ-
ſet ſolum, quoad validitatem, non autem quoad
remouendum pœnam. Priuationis pœna enim
ea eſt, quæ magis remoueret a contrahendo ma-
trimonium, proinde ſubſtulit lex canonica non
ſolum inualiditatem, ſed etiam pœnam, & ſubla-
13 to principali, tollitur omne † conſequens, l.nihil,
§.cum principalis, ff.de regu. iur. & l. cum princi-
palis, ff.eo.vbi Dec. & Cagnol. c.acceſſorium, de
reg. iur.in 6. & poſt hæc ſcripta vidi Iaſ. ita benè
differentem in l.ſed ſi poſt, num.5.C.de inoffic. te-
ſtam. Præterea dico, quod ſtante diſpoſitione iu-
ris Canonici, filia nubendo ſine patris conſenſu
14 non afficit patrem iniuria. † nemini enim facit
iniuriam, qui vtitur ſuo iure, l.quod reipublicæ, &
l.iniuriarũ, ff.de iniur. & tunc erit iniuria, quan-
do patris conſenſus eſt neceſſarius, at ceſſat iniu-
ria ſublata neceſſitate conſenſus. Addo quod vbi
etiam poſſet dici iniuria, non tamen eſt talis, quæ
præbeant iuſtam cauſam exhæredandi, ſi iam non
conſideremus neceſſitatem, quæ erat iure ciuili
inducta. Similiter, quod dicebatur, valere pœnam
indictam, licet diſpoſitio non valeat per quã ma-
15 trimonia prohibentur, habet † aptum reſponſum
apud Dec. in d.l.nuptias, & in d.conſ.231. vbi re-
prehendit Bart. in l. adijcimus, C. de murilegul.
lib.11.

Non etiam refragatur, quod pater non tenea-
tur filiam dotare, quæ nupſit ſine ſuo conſenſu:
nam vbi hoc verum eſſet, non infert ad alimenta:
quandoquidem, vt alias dixi, non valet argumen-
16 tum a dote ad alimẽta negatiuè, quia magis † de-
bentur alimenta, quam dos, Imo.Rom. & Alex. in
l.1.ff. ſoluto matrim. Reſpondeo etiam, quod in
cõtrarium eſt communis opinio, quia etiam, quæ
17 † nupſit inuito patre, petit dotes, gl. in c.fin. in gl.
1.32.q.2.& gl. in c.de raptoribus, in verſ. excuſa-
ta, 36.q.1.& eam ſeq.Iaſ.in l.ſed ſi poſt, nume.5.C.
de inoffic.teſtam. & in Auth.res quæ, nume.15.C.
commu.de leg.Campeg.in tracta.dot.par.1.q.13.
vbi allegat Bald.& Rom.Boer.in deciſ.130.nume.
8. vbi loquendo de ea, quæ digno viro nupſit, al-
legat Bar. Bal. Ang.Sali. Caſtr.& multos alios, &
inducit multos textus, late Didac.de ſponſ.par.2.
c.3.§.8.num.5.

Quatenus verò dictum eſt, contrariam opinio-
nem procedere, quando nupſit indigno, reſpon-
deri poteſt, quod Imo. in c. accedens, de procu-
rat.tenet contrarium, quia neutra eſt iuſta cauſa
exhæredationis, non quidem, quod ſine conſenſu
nupſerit, quia in lege canonica eſt ſublatum: non
etiam quia nupſerit indigno, quia hæc cauſa non
eſt iuſta, & non reperitur enumerata in §. cauſa,
in Auth.vt cum de appellatio.cognoſ. & Imo. ſeq.
Alex.in l.1.nume.32.ff.ſolu. matrim.Iaſ.in l. ſed ſi
poſt, in fi.Dec.d.conſ.231.& in d.l.nupt. Campeg.
de dot.par.1.q.13. Didac. de ſponſ. par.2.c.3.§.8.
nu.5.Sed ſi verum dicere fas eſt, ea ſententia, quòd
nubendo indigno ſine patris conſenſu, non poſſit
dotem petere, eſt communis: nam vltra ſupra ci-
tatos, pro contraria parte, etiam tenet Bald. No-
uell.qui optimè diſſerit in tracta.dot.par.6.priui-
leg.16.col.4.& Lup.melius cęteris, in rep.cap. per
veſtras, in 2.not. §.quod habet concurrere, num.1.
& ſeq. de donat. inter vir. & vxor. Syl. nup. lib.2.
nu.36.Iacob. Nouell.reg.129.nu.3.Fabian.in Au-
then.nouiſſima, nu.176.C.de inoffic.teſtam. Pariſ.
cõſ.29.col.3.vol.3.Didac.d.c.3.§.8.nu.7.Erit ergo
concluſio, quod filius vel filia conſequetur alimen
ta a patre, etiamſi matrimonium contrahat ſine
illius conſenſu. Fallit tamen, quãdo vltra ſpretum
patris conſenſum filius indignam duceret vxorẽ,
vel filia nuberet indigno.

Aduerte tamen in propoſito, quod ſatis dici-
18 tur pater conſentire matrimonio, ſi ſciens † tacet,
& non contradicit, quia dicitur conſentire, ſi eui-
denter non diſſentit, l.in ſponſalib. §.1.ff.de ſpon-
ſal.cap.honorantur, §.idem, 32.q.2. vbi idem ope-
ratur taciturnitas, poſt iam contractum matri-
monium, quod expreſſus conſenſus a principio,
& probat latè Anchar.d. conſ.21.col.2. vbi addit,
quod conſenſus hic colligitur etiam ex verbis pa-
ternis, & quod ſufficit ſi ſuperueniat poſt factum,
19 pro quo facit, quod dicimus de † conſenſu domi-
ni, qui conualidat venditionem feudi iam fa-
ctam ipſo inſcio, ſi ſuperueniat, Iſern. in capit.1.in
princ.nu.14.& ibi Aluar.nume.15. de prohib.feu.
alien.per Feder. Gozad. in conſ.26.nume.9. Curt.
iun.de feud.in 4.par.princ.in 2.regu.q.2. Soc. iun.
in conſ.97.numero 16. vol.2. Natta in conſil.475.
nu.13.vbi addit Iac.de Ardizo.in ſum.titu.quibus
mod.feud. ammittat. verſ. conſenſum autem, ad-
de Dec.in conſ.144.nu.1.Crau. pro genero, nume.
379.& ſeq.intelligendo tamen, niſi agatur de præ-
iudicio tertij, vt per Rol. in conſ.2.num.146.vol.1.
de quo videndi ſunt Bero.in conſi.73.num.8.vol.1.

Me-

Digitized by Google

Meñoch.in conſ.1.nu.405.conſ.38.nu.32.Berttan.
20 conſ.49.nu.25.Imò in feudo ſufficit, † quod ſciens
dominus non contradicat,gl.in c.1.in verſ.permiſ-
ſione,quam ibi not.Bald.de prohib.feud.alien.per
Lothar.Aluar.c.1.§.præterea,quibus mo.feu.amit
tat.communem dicit Iacob.in ſua inueſtit.in verſ.
& cum pacto de non alienando, nu.20. & Curtius
iun.loco prædicto,verſi.& in primis,folio mihi 48.
Iaſ.in l.quæ dotis,num.88.ff.ſolu.matr. Capic.de-
ciſ.100.nu.6.Clar.de feud.quæſt.31. in fine.

An autem filia nupſerit digno, vel indigno, at-
21 tendi debet vtriuſque † coniugis progenies, ſcien
tia,diuitiæ,& alia, & ſecundum ea prudens Iudex
æſtimabit, an indigno nupſerit, iuxta not.per Io.
Andr. & alios in c.ſuper eo,il ſecondo,de teſtibus,
Bar.in l.ſi rogatus,ff.de manum.vindic. Alex. in l.
ſi cum dotem,§.tranſgrediamur, ff.ſolu. matr.de-
clarat in propoſito,Lup.d.c.per veſtras,§.tertium,
quod habet concurrere,num.4.& 12.Et ibi a num.
1.latè tractat, de importantia in dignitatis alte-
rius ex coniugibus,pręcipuè quo ad prolem.Et ne
id videatur parui admodum momenti, vidi his
diebus, dum Taurini agerem, diſceptari in am-
pliſſimo eo Senatu, cauſam, ſuper qua reſpondit
Rolan.a Valle,conſ.26.vol.4. & quia pater non cu
rauerat legitimari filiam, condemnati fuere pa-
tris hæredes ad damna,& intereſſe, quæ, vti intel-
lexi a Senatoribus,circa duo conſiſtebant. Primò,
circa prolis dignitatem,quæ ſi mater fuiſſet legiti-
mata efficiebatur habilis ad dignitates eccleſia-
ſticas, & militias. Secundò circa id, quod illegi-
timam filiam nobilis non duxiſſet ſine dote longe
pinguiori.

Aduertendum eſt etiam,quod ſi magna Comi-
22 tiſſa nuberet † Doctori, non diceretur nubere in-
digno,vt per illum tex.voluit Salic.in l. prouiden-
dum, C. de poſtulando, & Campeg. d.q.13. dicit
eſſe notabile, & menti tenendum, & dicit Coraſ.
d.l.qui liberos,nu.100.in fin.eſſe dictum memora-
bile.Seq.Lup.d.§.tertium,quod habet,nu.12.verſi.
ex hoc infertur, vbi ſubdit eſſe ſemper menti te-
nendum.

Et quia dixi ſupra,patrem cogi ad præſtandum
alimenta filiæ, quæ nupſit ſine conſenſu: poſſet id
alicui dubium videri, nam pater tenetur ſolum
egentem filiam, & quæ non habet aliunde alere,at
ſi eſt nupta vir tenetur alere: ergo non eſt grauan-
dus pater.Reſpondeo tamen, quod quæſtio poſſet
procedere caſu,quo vir non eſſet aptus præſtandis
alimentis,vt quia non haberet pro ſe.

Item reſpondeo, quod pater, qui dotem filiæ
non dedit,non leuatur onere alendi filiam: dos e-
23 nim † eſt neceſſaria ad ſuſtinendum onera matri
monij,l.aſſiduis, §.exceptio, C.qui potior.in pign.
hab.Bart.in l.nupta, ff.ſolu.matrimo.ita reſpōdet
Campeg.dicta quæſtio.13.col.2.Et ideo Doctores
dicunt,quod pater,qui dotem promiſſam non ſol-
uit, tenetur præſtare interuſuria, pro tempore,
quo fuit in mora, l.in inſulam, §.vſuras, ff.ſol.ma-
trimo.& dicam alibi.

Quod autem ſuprà aſſirmauimus, filiam, quæ
indigno viro nupſit,neque alendam,neque dotan-
dam eſſe, non procedit,quando filia exceſſiſſet an-
num vigeſimumquintum, quia ſi tanto tempore
24 pater ſit negligens,† tenetur filiæ,quæ indigno nu
pſit patre inuito,dotem dare,vel alimenta,text.in
l.ſed ſi poſt,C.de inoffic.teſtam. & in authen. vt cū
de appella.cognoſc.§.deinceps,& §.ſi alicui. Idem
voluit gloſ.in d.c.de raptoribus, 36.q.1. vbi etiam
Archid.Salic.in l.qui liberos, ff.de ritu nupt.quia
habet, quòd patris tarditati aſcribat, ſequitur
Alexan. d.l.1. nume.32. ff.ſolu. matr. Iaſ. d.l.ſed ſi
poſt,in fin. Bal. Nouell.d.ſpecia. 16.col.4. Fabian.
in Auth.nouiſſima,nu.156.in fi.C.de inoff. teſtam.
Neuiza.Sylua nupt.lib.2.num.36.vbi multos alle-
gat,Campeg.d.quæſt.13.col.1.addo Abb.in cap.1.
de deſponſ. impub. Quinimo etiam ante vigeſi-
mumquintum annum, filia nupſit, eſt dotanda a
25 patre, dum tamen expectauerit † tempus con-
gruum,puta,vſque ad annum vigeſimum,vel aliud
tempus conueniens inſpecto patriæ more, vt per
Abb.in d.c.1.de deſponſat. impub. quem ſequitur
Bald.Nou.in d.ſpecia. 16.col.4. Quod tamen non
habeo pro conſtanti, ſed nunc non expedit exa-
minare. Non omitto tamen, quod Abbas in loco
prædicto,intelligit,tunc filiam eſſe dotandā, quan
do nubendo dotem promiſit viro. Id quod pla-
cuit etiam Didaco, d.capit.3.§.8. nume.7. vbi latè
tractat.

Non etiam procedit, quando tam ipſa, quàm
ſui,egeni ſunt: tunc enim, etſi ſine patris conſen-
26 ſu † nupſerit indigno viro,debet a patre conſequi
alimenta, ex ratione ca.cum haberet,in fin. de eo,
qui dux.in vxor. quam pol. per adulter. ita in ter-
minos ponit Didac.in d.cap.2.§.8.nume.7. in fin.
Poſtquam verò conſenſus patris plurimum atten-
ditur in matrimonio filiæ, non eſt prætermitten-
dum,quod etſi filia ſit vidua, tamen patris conſen
27 ſus adhuc requiritur,ſi velit ad ſecunda vota † trā
ſire. Habemus text. expreſſum in l. vidua, C. de
nupt.Quæ tamen loquitur,quando non excedit an
28 num vigeſimumquintum, & idem eſt in filia † e-
mancipata, l.in coniunctione, C.eo.titu. Imò l.vi-
dua,loquitur, quando vtrumque concurrit, quod
ſcilicet ſit vidua,& emancipata. Verum,vt ſuprà di
29 xi,eiuſmodi conſenſus † eſt de honeſtate, non ne-
ceſſitate requiſitus, vt voluit gl.ibi,quam ſequitur
Io.Garron.in rub.C.de ſecund.nupt.nume.71.Di-
dac.d.cap.3.§.8.num.8.Et quod dictum eſt de filia
emancipata, intelligi debet, intra annum vigeſi-
30 mumquintum, aliàs † poſt id tempus poteſt patre
non monito nubere,l.filius emancipatus,ff.de ritu
nupt.cum alijs citatis a gl.in d.l.vidua. Etſi vidua
31 contra patris voluntatem velit † ſecundo nubere,
poteſt prima dos minui, Authen.ſed quamuis,vbi
gloſ.2. C. de rei vxo. actio. Garron. loco proximè
citato, & de prædictis Aretinus Inſtitut. de nupt.
in princ.nu.4.

S V M M A R I V M.

1 *Actio ſemel extincta, non poteſt reuiuiſcere.*
2 *Factum legitimè non debet ex ſuperueniente cauſa re-
tractari.*
3 *Tradere qui tenetur, eſt liberatus, ſi ſemel tradidit, licet
ex alia cauſa res ad eum poſtea peruenit.*
4 *Pater tenetur alere filium, qui factus monachus exiuit
monaſterium.*
5 *Mater alit filium, quando pater eſt ſoluendo.*
6 *Cauſa accidentalis ſuperueniens non extinguit natura-
lem.*
7 *Cauſa naturalis præfertur accidentali, quando vtraque
concurrit.*
8 *Factum legitimè reuocatur ex ſuperueniente caſu, qui
tendit ad eundem finem.*
9 *Immunitas ex cauſa conceſſa, ceſſat ipſa cauſa ceſſante.*

Cauſa

10 *Cauſa ceſſante, non ceſſat effectus, quando tractus eſt momentaneus.*
11 *Cauſa vbi ceſſat ſolum pro parte, effectus non ceſſat.*
12 *Ratio dubitandi declarat diſpoſitionem.*

QVAESTIO VII.

CERTVM eſt, quod ſi filius ingrediatur monaſterium, pater liberatur
ab onere alendi, idque oneris tranſit ad monaſterium: ſed quid ſi exinde monaſterio expellatur, an pater cogetur illum agnoſcere, & alere? Et uidetur quod non, quia per monaſterij ingreſſum liberatur pater, vt dicam in hoc eodem titulo: ergo ex ſuperuenienti caſu reſurgere non debet paternum munus, quod ſemel fuit ſolutum. a-
1 ctio enim vel obligatio † ſemel extincta non debet reuiuiſcere, l. eius qui, §. fin. ff. de iure fiſci, gloſ. in l. ſi eum quis, §. fi. ff. de furt. in l. qui res, §. aream, vbi alios citat concordantes, ff. de ſol. Tiraquel. in l. ſi vnquam, in ver. ſuſceperit liberos, nume. 191. in fine, C. de reuocan. donat. Zanch. in l. hæredes mei, §. cum ita, par. 8. nume. 161. ff. ad Trebellian. Et quod ſemel factum eſt legitimè, non debet ex
2 ſuperuenienti † caſu retractari, cap. factum legitimè, de regul. iur. in ſexto, l. in ambiguis, §. non eſt nouum, ff. eod. titu. Et facit, quia obligatus ex ſen-
3 tentia, vel aliter, rem tradere, † liberatur facta ſemel traditione, ita ut ſi res ad eundem redeat, nō teneatur vlterius tradere, gloſ. magna, in l. ab emptione, vbi Bartol. colum. 2. ff. de pact. in l. ſi cum fundum venderes, in verſicu. tradat, ff. de contrahen. emptio. cum multis apud Tiraquel. dicto verſic. ſuſceperit liberos, numero 191. Id quod magis procederet, ſi propria culpa expelleretur, vt quia cauſam dediſſet expulſioni. In contrarium tamen eſt expreſſa deciſio Caſtren. in conſil. 67. per to-
4 tum, volum. primo, vbi concludit, † patrem teneri eo caſu alimenta præſtare, quia pater tenetur naturali cauſa, & eatenus durat obligatio alendi, quatenus durat cauſa, ſed cauſa durat etiam filio expulſo: ergo & obligatio. Mouetur etiam exemplo matris, quæ etſi onere alendi filium releuetur a patre, tamen ſi pater ſit inops, reſurgit mater-
5 na † obligatio, l. penult. ff. de lib. agnoſc. Cyn. in l. alimenta, C. de neg. geſt. Et in dubio ſequendum eſt, quòd habet minus captionis, l. quotiens nihil, ff. de regu. iur. Ad id verò, quòd dictum eſt, actionem ſemel extinctam non reuiuiſcere, reſpondet Caſt. quod obligatio patris non fuit extincta per
6 ingreſſum monaſterij: nam cauſa † accidentalis non extinguit naturalem, l. filio quem pater, ff. de libe. & poſthum. l. aſſumptio, ff. ad municip. quini-
7 mò † in concurſu præfertur naturalis, l. qui habet, §. primo, ff. de tutel. & facit, quod voluit Caccialup. in Authen. ſi qua illuſtris, nume. 39. C. ad Orficia. & dicam infra. Item facit, quia quando ca-
8 ſus ſuperueniens † tendit ad eundem finem, tunc factum legitimè reuocatur, l. ſciendum, §. fin. ff. qui ſatiſda. cogan. §. ex contrario, verſicu. quod ſi vino, Inſtitut. de legat. declarat Cagno. dicto §. non eſt nouum, num. 2. Reſponderi etiam poteſt, quod immunitas, ſeu excuſatio conceſſa propter aliquam
9 cauſam † ceſſat, ipſa cauſa ceſſante, l. cura. §. deficientium, ff. de muner. & hon. l. his oneribus, §. 1. ff. de vaca. mun. vbi immunitas conceſſa propter paupertatem, ceſſat, ſi diuitiæ ſuperueniant. Idem dicitur in l. non tantum, §. eos, qui, ff. de excuſ. tut. vbi not. Nicol. de Neapol. l. nec maritus, ff. ſol. matrim. l. ſemper, §. negociatores, ff. de iure immunit. Io. Andr. in Mercur. in c. decet, col. 1. verſ. aliqui ex ſupradictis, de reg. iu. in ſexto, & ad prædicta multos allegat concordantes Tiraq. in tracta. ceſſante cauſa, par. 1. num. 99. 113. & 139. Ideo pater excuſatus ab alendi onere propter ingreſſum Monaſterij, tenetur filio exeunte monaſteriū. Et dicit Alexander in d. §. ſi maritus, nume. 6. poſt Petr. Cyn. & Bal. quod tunc ceſſante cauſa, ceſſat effectus, quan
10 do tam cauſa, quàm † effectus habent tractum ſucceſſiuum, ſecus ſi momentaneum tractum haberēt, ſed neceſſitas alendi continet proceſſionem temporis: cauſa ergo nō ceſſabit, & facit, quia vbi cauſa non ceſſat in totum, ſed pro parte tantum, non
11 † ceſſat effectus, glo. in c. cum acceſſiſſent, verſ. contrauenerint, vbi Doctores, præcipuè Dec. de conſtitut. Tiraq. in d. tracta. ceſſan. cau. lim. 31. Ingreſſus autem monaſterij non tollit in totum, ſed pro parte illa tantum temporis, pro quo filius perſeuerat in monaſterio. Non fuit ergo ſuperfluum dubitare de deciſione Caſtr. nam declaratur diſpoſitio
12 ex ratione † dubitandi, ſecundum Iaſ. in l. filio quē pater, in princ. ff. de lib. & poſthum. vbi inquit, inueſtigandam eſſe rationem dubitandi, & decidendi, quia declarat textum. Intellige autem præſentem quæſtionem in monacho, iuſtè expulſo de monaſterio, vel etiam iniuſtè exacto, vt pater ei, dum agit contra monaſterium, præſtet alimenta: tenetur enim monaſterium alere monachum, & recipere, quem iniuſtè exegit de monaſterio, vt dicemus ſuo loco.

SVMMARIVM.

1 *Legitimatus nihil differt a legitimis.*
2 *Legitimatus inſtitui debet ſicut legitimus.*
3 *Legitimatus ſi ſit præteritus, rumpit teſtamentum, & dicit nullum, ac ſi foret legitimus.*
4 *Alimenta ei non ſunt deneganda, qui futurus eſt rerum dominus.*
5 *Legitima debetur filio legitimato.*
6 *Legitimato per oblationem Curiæ, nouem vnciæ relinqui debent, ſi legitimi non extant.*
Vbi eadem ratio, ibi idem ius.
7 *Legitimatus primordia habet naturalia.*
8 *Generationis ius in naturali nunquam aboletur.*
9 *Priuilegium auget ius, non adimit.*
10 *Dignitas ſi augetur non extinguit legatum.*
11 *Domicilium ſi additur ob dignitatem ſuperuenientem, non tollitur antiquum.*
12 *Legitimatus eſt alendus a patre.*

QVAESTIO VIII.

SEd an filium naturalem legitimatum pater teneatur alere? Et mihi ſine dubio id videtur, quia legiti-
1 matus nihil differt † a legitimis, §. ſit igitur licentia, ibi, nihil a legitimis differentes, in Authen. quib. mod. nat. effician. legitimi, §. quoniam variæ, ibi, nihil diſſimilis legitimis, in Auth. quibus mod. nat.
2 effic. ſui. Et debet hæres inſtitui † ſicuti legitimus, Iaſ. in Auth. nouiſſima, nume. 14. C. de inofficio. teſtam. & in rub. ff. de lib. & poſthum. num. 11. Pariſ. in conſ. 7. nu. 3. vol. 2. Cephal. in conſ. 276. nume. 5.

Rol.

Rol.in conſ.96.num.50. vol.3. & poteſt dicere te-
3 ſtamentum nullum, & inofficioſum, & illud † rum-
pere, ac ſi foret legitimus, Roman. in conſilio 34.
Cur.ſen.in conſ.35.col.1. Pariſ. latiſſimè d. conſil.
7.num.2. Vaſq. de ſucceſſio.creat. lib.2.§.2. nu.31.
Si ergo in cæteris omnibus tractandus eſt inſtar
legitimi, & habetur pro legitimo, quare non eo-
dem modo cóſequetur alimenta ſicut legitimus?
Addo quod iuſtè alimenta ei denegari non poſ-
4 ſunt, qui futurus eſt rerum dominus, † vt dicitur
in l.1. §.ſed etſi incertum ſit, ff.de ventre in poſſeſſ.
mitten. Item, valet argumentum de legitima ad
alimenta, vt ſuo loco videbimus, & ijs alimenta
conceduntur, quibus debetur legitima, ac filio le-
5 gitimato relinquenda † eſt legitima, ſecundum
Bal.in c.de cauſis, n.34. de offic.de leg. Iaſ. in conſi.
154.col.antepen. verſ.8. principaliter, in fi.vol.2.
Dec.in conſi.257.num.2.vbi plures citat, Pariſ. in
conſ.7.nu.3. ante eos, Alex.conſi.139.nu.2. verſ.3.
concludo, vol.1. Bero. in conſ.57.nu.40. vol.2. Be-
ren.in l.in quartam, nu.54.ff. ad leg.Falcid. Tiraq.
in dicta l.ſi vnquam, in verſ.ſuſceperit liberos, nu.
79.C.de reuoc.dona.Rube.in l.Titia, §. Imper. nu.
47.ff.de leg. 2. vbi fortius vult, quod legitima eius
6 † qui fuit legitimatus, capiat nouem vncias, Nat.
in l.hac conſultiſſima, §.ex imperfecto, n.96. C.de
teſtam. Rolan.in conſ.67. num.20.vol.3. Accedat,
quod in legitimato concurrit ſanguinis charitas,
per quam inducitur in patre neceſſitas alendi fi-
lios, vt dixi in princ. Ergo concurrere debet idem
ius, quia vbi eadem eſt ratio, idem quoque eſt ius,
l.illud, ff.ad leg. Aquil. Etſi adoptiuus filius eſt a-
lendus, ſecundum veriorem ſententiam, quam ſu-
pra firmaui: pari modo alendus erit legitimatus,
nam plus eſt eſſe legitimatū quàm adoptatum, ex
7 quo legitimatus primordia habet naturalia, † vt
inquit Bal.in l. ſi te, C.de ſuis & legit. & quamuis
lex abhorreat maculam natiuitatis, tamen gene-
8 ratio ipſa, quæ † concurrit in legitimato, nunquam
aboletur, ſequitur Ang.ibi, Rolan.in conſil.96. nu-
mero 45.volum.3. Sed quid hæſitandum eſt, cùm
naturali & ſpurio, inceſtuoſo præſtanda ſint ali-
menta, vt paulò infra dicam, ſanè legitimatio ac-
cedens non debet quicquam filio detrahere, ſed
fauorem ſuperaddere, vt dicimus de priuilegio,
9 quod non adimit ius iam competens, † ſed auget,
l.fi. C.de propoſ. agen. in reb. lib.12. vbi Bartolus
dicit per conceſſionem noui priuilegij non ea tol-
li quæ antea fuerant conceſſa. Et dicit Bartolus
in l.falſa, §.ſi cui, ff.de cond. & demonſt. quod au-
10 gumentum dignitatis † non extinguit legatum.
Et ſubdit Baldus, quod honor ſuperueniens auget
quidem ſtatutum, ſed non minuit priorem condi-
tionem, latè Socin. Et dicit tex. in l. pen. ff. de Se-
natuſconſ. vbi Bart. & Bal. quod etſi per ſuperue-
11 nientem dignitatem nouum addatur † domici-
lium, tamen non amittitur antiquum, idem dici-
tur in l.Senatores, C. de incol. lib. 10. vbi gloſ. Et
in leg.municeps, ff.ad municipa. probatur, quod
dignitas addita eximit quo ad onera, ſed non
tollit honores antea debitos, & poſſent ad hoc
multa allegari; & legitimatio abſtergit maculam,
quam ex natiuitate ſpurius vel naturalis contra-
xerat, ſed non tollit iura naturalia. Et in terminis
12 quod legitimato præſtanda † ſint alimenta, eſt
conſ.Alcia.209.n.5.vbi fortius loquitur in eo, qui
ita fuit legitimatus, ne quicquam poſſit conſequi
niſi ex patris voluntate.

S V M M A R I V M.

1 *Naturalis filius etiam ciuili iure alendus eſt a patre.*
2 *Pater diſponere non poteſt, quod naturalis filius non ala-tur.*
3 *Naturali filio quod alimenta negentur, ſtatuto induci non poteſt.*
4 *Teſtator facere non poteſt, quò minus leges effectum ſortiantur.*
5 *Naturalis filius, non obſtante patris iuramentu, debet ali.*
6 *Naturalis filia dotanda eſt a patre. & ibi latè agitur.*
7 *Pater non tenetur alere filiam naturalem. contra tamen num. 1.*
8 *L.vxorem, §.pater naturalis, ff.de leg. 3. quomodo intelligatur.*
9 *Naturalis filius propriè & ſtrictè dicitur, qui ex concubina natus eſt in ſchemate vxoris.*
10 *Concubina vt verè dici poſſit multa requiruntur.*
11 *Concubina differt ab vxore ſola dignitate inſpecta ſermonis proprietate.*
12 *Concubina non dicitur niſi facta proteſtatione a viro.*
13 *Concubina vt fiat, debet præcedere proteſtatio, nec ſufficit ſi ſequatur.*
14 *Naturales filij hodie rarò ſunt, ſecundum proprietatem ſermonis.*
15 *Concubinatus eſt prohibitus etiam iure ciuili nouiſſimo.*
16 *Naturalis filius ex concubina eſt magis odioſus iure canonico, quàm natus ex furtiuo coitu.*
17 *Naturalis filius non dicitur, qui ſuſceptus eſt ex muliere quæ in domo retinetur pro famulu.*
18 *Naturalis non dicitur filius ſuſceptus ex paupercula quæ in domo ſeruit ad operu vilia.*
19 *Concubinatus quando, & ex quibus indicijs præſumatur.*
20 *Naturalis filius largè dicitur, quicunque naſcitur ex ſoluto & ſoluta, cum qua poſſet conſiſtere matrimoniū.*
21 *Naturalis filius dicitur ex communi vſu loquendi & ſecundum ius Canonicum, quicunque ſuſcipitur ex ſoluta & ſoluto.*
22 *Naturalis in materia fauorabili dicitur natus ex ſoluto & ſolutu.*

Q V AE S T I O IX.

QVAE hactenus dicta ſunt, filios re-
ſpiciunt legitimos, & naturales.
Expoſtulat autem locus hic, vt ali
qua de naturalibus ſubijciamus,
& ijs alimenta a parētibus prēſtā-
1 da iure ciuili apertè † ſancitū eſt,
Auth. licet, C.de nat.lib. ibi, huiuſmodi enim na-
turales filios paſci boni viri arbitrio neceſſe eſt.
Cin. in Auth. ex complexu, C. de inceſt. nupt. vbi
inquit, quod natus ex coitu licito, quoad ius ciui-
le, ſed damnato in foro pœnitentiæ, alendus eſt,
gl.in l.ſi quis a liberis, §.vtrum, ff. de lib. agnoſ. vbi
diſtinguitur inter filium natum ex concubina, &
alium. ſequitur ibi Bar. in tract. alimen. num.17.
Iaſ.in Auth.res quæ, num.8.C.commun. de leg. vbi
dicit, procedere iure ciuili & canonico, Marſil.
ſingul.358.Lup.in rep.c.per veſtras, in 3.not. §.23.
nu.11.Crauet.in conſ.89.nu.1.Didac.c.8.§.6. in 2.
par.de ſponſ.in princ.Alciat. conſ.209.num.2.vbi
multos allegat, dicens eſſe clarum, Menoch. conſi.
60.nu.6.Bero. in conſi.167.nu.20. & ſeq. vol.2.vbi
ampliat, vt procedat non ſolùm in filio ſuſcepto
ex

Digitized by Google

ex concubina, maritali affectu retenta in domo,
ſed etiam in quocunque nato ex ſoluto & ſoluta,
ſine tamen coitu nefario, Aſcan. in d. tract. de pat.
poteſt. c. 5. num. 36. Ampliatur autem, vt non poſſit
2 pater teſtamento contrarium præcipere, † vt vo-
luit Bald. in l. id quod pauperibus, nume. 38. C. de
epiſc. & cler. vbi ait, quod etſi pater mandet in te-
ſtamento alimenta non præſtari filio naturali, ta-
men executores teſtamentarij poterunt ea pſta-
re, prohibitione paterna non obſtante. Et Marſil.
in ſingu. 358. in fin. dicit hoc eſſe ſingulare verbum,
paucis notum, & ideo tenendum perpetuo menti,
& ante eum Iaſ. in conſi. 26. nu. 13. volum. 1. qui ta-
men loquitur in ſpurio, Aſcan. d. c. 5. num. 36. Bona
coſ. in tract. de æquit. canon. concluſ. a. verſic. & te-
ſtator non poteſt prohibere, Lancello. Gall. in Con
ſuetud. Alexan. in verſic. ſolidos, quæſt. 6. nume. 9.
vbi allegando Alciat. in conſil. 18. nu. 18. lib. 9. am
3 pliat etiam, ſtatuto induci non † poſſe, quod filio
ſpurio denegentur alimenta, Menoch. conſil. 60.
nu. 8. Didac. d. c. 8. §. 6. nu. 5. Socin. in conſil. 130. nu.
4. vol. 2. Et licet multi loquantur in ſpurio, tamen
omnes mouentur doctrina Baldi in d. l. id quod paupe
ribus, qui loquitur in naturali, & ſi eſt verum in ſpu
rio legibus odioſo, multò magis locum vendicabit
in naturali minus odioſo: & prædictæ deciſionis ra
tio eſt, qua teſtator non poteſt facere, quod leges
4 † effectum non ſortiantur, l. nemo poteſt, ff. de leg.
1. vbi Ripa, a num. 2. vſque ad 24. ponit multas de-
ciſiones, ſed hanc omiſit, quæ tamen non erat ſper-
nenda. Ampliari etiam poteſt, vt procedat, etiamſi
5 pater iurauerit † filium naturalem non alere, vt ſu
pra dictum eſt de filio legitimo & naturali, quia in
vtroque militat eadem ratio. Hęc autem concluſio
ampliatur alijs modis, & multipliciter declara-
tur, ſed quia hęc cōueniunt alijs titulis, ideo in op
portuna loca reijcimus.

Porrò ſicuti naturales filij alendi ſunt a patre,
6 ita filia naturalis eſt † ab eodem dotanda, Barto.
in l. fin. colum. 2. verſic. idem dico in dote, ff. de his,
quibus vt indigu. in l. Meuius, §. duobus, in 2. q. ff.
de leg. 2. in l. fin. §. a ſocero, ff. de his, quæ in fraud.
cred. & in Authen. ex complexu, C. de inceſt. nupt.
Bal. in l. neque mater, C. de iure dot. Abb. in d. cap.
cum haberet, de eo qui dux. in vxo. quam pollu. per
adulterium, Abb. in conſi. 50. col. 2. in conſi. 115. vo
lum. 2. Aret. in §. legari, Inſtitu. de leg. vbi inquit, ſe
obtinuiſſe Ferrariæ. Et quamuis Doctores prædi-
cti loquantur aliquando de filia ſpuria, tamen in-
telligitur de naturali, & in naturali expreſsè hoc
voluere Bald. Nouel. in tracta. dot. pat. 6. priuileg.
16. col. 2. Campeg. in eo. tractat. par. 1. quæſt. 17. &
ita ſeruari in praxi dixit Aret. in l. 1. colum. 5. vbi
Rip. num. 65. dicit communem, ff. ſoluto matrim.
Coraſ. in l. qui liberos, n. 103. ff. de ritu nupt. Bero.
in conſi. 161. nu. 21. & ſeq. vol. 2. & communem aſ-
ſerit Caccialup. in d. Authen. ſi qua illuſtris, nu. 91.
C. ad Orficia. & ita vidiſſe reſponſum per magnos
Iuriſtas, præcipue Maria. Socin. Thom. Doccium,
& Fran. Aret. Lup. in cap. per veſtras, in 3. not. §. 9.
nu. 1. & §. 23. nu. 4. & 22. Didac. in epitom. de ſponſ.
par. 2. c. 8. §. 6. nu. 11. Rolan. conſi. 74. nu. 43. vol. 1. &
communem dicit Aſcan. d. c. 5. nu. 38. & ſeq. Garr.
de vlt. fin. nu. 106. & ſeq. Tiraquel. de iure primog.
quæſt. 62. nu. 12. Coraſ. d. l. qui liberos, nu. 114. vbi
dicit receptam eſſe ſententiam. Hæc autem pars
fundatur ratione, quia licet ſit naturalis, eſt ta-
men filia, & qua ratione legitimæ & naturali te-
netur pater dotem dare, ea ipſa debet naturalem
tantum dotare, cum in ea non minus, quàm in le-
gitima verſetur ratio affectionis ſanguinis & cha-
ritatis. Ita arguit Bulgar. in l. 1. nume. 28. ff. ſolu-
to matrim. Item, ſi iure canonico inſpecto, ſpuria,
quæ deterioris eſt conditionis, venit dotanda, quā-
to magis id erit dicendum in naturali, quæ eſt mi-
nus odioſa? Probatur etiam in l. ſi quis a liberis,
§. non tantum, ff. de libe. agnoſ. vbi dicitur, quod pa
ter legitimam & naturalem tenetur alere, & pro
ea ſubire alia onera. Sicuti ergo tenetur natura-
lem alere, ita & dotare, quia dos eſt onus, d. l.
qui liberos. & qui tenetur alere, tenetur etiam do
tare, d. §. non tantum. Accedat, quod dos ſucce-
dit loco alimentorum, ergo cum naturali præſtan
da ſint alimenta, dabitur & dos. Et quamuis in
contrarium innuere videatur text. in l. vxorem, §.
pater naturalis, ff. de leg. 3. vbi dicitur, filię natura
li denegandam eſſe actionem contra patrem pro
dote, quam promiſit genero, cuius legis vigore, gl.
ibi, in verſic. naturalis, dixit, patrem naturalem nō
7 † teneri ad præſtanda alimenta filio, id quod pla-
cuit etiam Barto. in l. ſi quis a liberis, §. vtrum, nu.
3. ff. de libe. agnoſc. Bald. in l. fin. nume. 2. C. de dot.
promiſſ. Auge. in conſil. 209. Imo. Aret. Rom. & A-
lexan. in d. l. 1. ff. ſolu. matrim. Dec. in l. ſi certis an-
nis, nume. 9. C. de pact. Tiraquel. in l. ſi vnquam, in
verſic. ſuſceperit liberos, nu. 61. & 119. C. de reuoc.
donatio. Syluan. conſil. 2. nu. 26. Boer. in deciſ. 127.
num. 11. Viſita. in l. 1. nu. 106. ff. ſolu. matrim. tamē
8 ille tex. intelligitur paſſim † a Doctoribus proce-
dere, quando filia naturalis eſt diues, & poteſt ſe-
ipſam alere, vel dotare, & ſi inops ſit, prior obtinet
ſententia, & ita declarant Barto. Bal. Nouel. Cam-
peg. Caccialup. Didac. Lup. Bulga. Ripa, & alij om
nes ſupra adducti.

Reſponderi etiam poteſt, quòd §. pater natura-
lis, non tractat, an pater teneatur dotare, vel nō do
tare, ſed an dotem dediſſe videatur de proprio, vel
de bonis filiæ reſtituendis ex fideicommiſſo mari-
ti. Ergo non probat aſſumptum.

Pro declaratione eorum, quæ ſuprà dicta ſunt,
& aliorum, quæ in proximè ſequenti quæſtione
ſubijciam, ſciendum eſt, quod naturalis filius dici
poteſt propriè, & largè, & vt ſit ſtrictè & propriè
9 naturalis, † neceſſe eſt, quod natus ſit ex concubi
na, id eſt, ex muliere in ſchemate vxoris ſociata,
vt in Authen. quibus mod. natur. effic. ſui, §. ſi quis
autem defunctus, & in Auth. de trien. & ſemiſ. §. &
hoc dicimus, li vni, &c. & de tota hac materia, vide
latiſſimè Pet. Ant. Petram, poſt hæc ſcripta viſum,
in tract. de fideicommiſ. & prohib. alie. q. 11. nume.
170. & ſeq. Rimin. conſil. 187. num. 72. 87. & ſeq. &
natus ex vera concubina, dicitur naturalis, gloſ. in
capit. niſi cum pridem, in ver. manzeres, de renun-
ciat. gl. in c. per venerabilem, verſ. naturalibus qui
filij ſint legitimi. Multa autem requiruntur, vt mu-
10 lier dicatur † concubina, & conſequenter, vt in-
de ſuſceptus filius dicatur propriè & ſtrictè natu-
ralis. Et quamuis aliqui tria, alij quatuor, alij quin
que dicant eſſe neceſſaria, tamen ſi iura per eos ad
id allegata videantur, in hoc conueniunt debere
interuenire hæc, quòd ſint nati ex ſoluto & ſolu-
ta, quòd inter eos poſſit eſſe matrimonium, quòd
cohabitet in domo, quòd retineatur in ſchemate
concubinæ, quòd ſit vnica, quòd publicè & palam
retineatur, quòd impares ſint perſonæ, quòd talis
ſit mulier cum qua ſtuprum non cōmittatur. Col-

ligitur

ſigitur id ex Spec. in tit. de ſucceſſio. ab inteſt. §. 1.
verſ. nunc de naturalibus. Vbi etſi tria tantum re-
ferat, iura tamen per eum allegata, quæ concubi-
natum requirunt, alia omnia includut, ita etiam
Azo in ſumma, C. de natural. lib. vbi quatuor reci-
tat, Io. And. Spec. in rubr. qui fil. ſint legit. Signor.
in conſ. 221. factum ſic ſe habet, Abb. in d. cap. per
venerabilem, ſequitur Bal. Ang. Matheſil. Ang. A-
ret. Alex. Mar. Laud. Præpoſ. Corn. Caccialup. &
Bert. quos citat Alciat. in tracta. præſumpt. reg. 2.
præſumpt. 5. nu. 4. & ſeq. latiſſimè omnium Gram.
in voto 4. Alciat. in conſ. 268. nu. 3. Rip. in l. ex pa-
cto, §. ſi quis rogatus, nu. 4. ff. ad Trebellia. Didac.
in epitom. de ſponſ. par. 2. c. 8. §. 4. nu. 2. Paleot. in
tract. de noth. & ſpur. c. 12. num. 1. & ſeq. Natta in
conſi. 421. nu. 3. Ruin. in conſi. 88. num. 3. vol. 3. Cæ-
phal. in conſi. 48. num. 77. Manti. de coniectur. vl-
tim. volunt. lib. 11. tit. 2. num. 22. Et inſpecta pro-
11 prietate ſermonis, concubina † differt ab vxore
ſola dignitate, l. item legato, §. parui, ff. de legar. 3.
Ideò Virgilius concubinam appellat coniugem,
vt aduertit Natta in conſ. 623. num. 2. ſtatus enim
concubinæ adeò eſt vxori ſimilis, & proximus, vt
12 ſit omninò neceſſaria proteſtatio, † quod velit eã
habere in concubinam, l. in concubinatu, ff. de con
cub. l. in liberæ, ff. de ritu nupt. §. conſideremus,
verſi. nunc, in Authen. de trien. & ſemiſ. Oldr. in
conſi. 196. num. 2. Ioan. And. ad Specu. in rubr. qui
fil. ſint legit. Natta in loco prædicto, & quæ pro-
teſtatio requiritur a principio, nec ſufficit quod
13 ſuperueniat, † ſecundum gloſ. in d. l. in concubi-
natu, Bart. in l. pacta nouiſſima, C. de pact. Gram.
d. voto 4. nume. 8. Et ſecundum prædicta rari bo-
14 die ſunt voto naturales, † vt poſt Oldr. Bald. &
Alexan. aduertit Paleot. in d. c. 12. num. 3. Alciat.
conſi. 268. nume. 3. Nam etſi iure ciuili foret lici-
tus concubinatus, tamen hodie inſpecto nouiſſi-
15 mo iure † ciuili eſt prohibitus, capit. 1. de fil. nat.
ex matrim. ad morganat. contract. Ioan. And. in
cap. ſine culpa, de reg. iur. Feliu. in cap. cum ſit ge-
nerale, in fi. de foro compet. Ripa in l. ſi vnquam,
num. 74. C. de reuoc. donat. & multò magis iure
canonico, cap. nemo, 32. q. 4. Abb. d. c. per venera-
bilem, num. 31. Eman. a Coſt. in l. cum tale, §. ſi ar-
bitratu, ampliat. 3. nume. 4. vbi ideo infert condi-
tionem, ſi ſteterit in concubinatu, haberi pro non
appoſita tanquam turpem, & iure canonico inſpe
cto deterioris ſunt conditionis nati ex concubi-
na, quàm nati ex muliere, ad quam furtiuus eſſet
ſucceſſus, quia grauius eſt peccatum cum concu-
16 bina, † vt not. Abb. in ca. tanta, colum. fin. vbi Præ-
poſ. num. 6. qui fil. ſint legit. Fort. Garz. in tract. de
vlt. fi. vtriuſq; iur. illat. 8. ſequitur Dida. d. §. 4. nu.
4. Vaſq. illuſtr. qõ. c. 102. nu. 10. Bero. cõſi. 165. nu.
12. vol. 2. Infertur ex prædictis quod natus ex fa-
mula in domo retenta in modum famulæ, non eſt
17 naturalis, nec † ei poteſt aliquid relinqui, Alber.
in rubr. C. de natur. liber. vbi ait, in contingentia
facti aliàs fuiſſe ita conſultum & determinatum,
Martin. Laud. in diſputat. incip. Augerius, col. 22.
Iaſ. d. conſi. 51. num. 3. vol. 3. conſ. ... vbi allegando
Bal. dicit hoc eſſe verum, inſpecto rigore iuris ci-
uilis, ex ſtricta verbi ſignificatione, Ripa in d. §. ſi
quis rogatus, nume. 4. Infertur item, ſuſceptum ex
paupercula muliere, quæ inſeruiebat deferendo
aqua in domum, vel ſimilia præſtabat ſeruitia, cũ
18 tamen in domo non habitaret, non † eſſe natura-
lem, nec capacem relicti, ſecundum Oldr. in d.
conſi. 198. in 1. dub. An vero, & quando præſuma-
19 tur concubinatus, † late tradit Gram. d. voto 4.
Alciat. conſi. 266. num. 5. Largè verò & impropriè
dicitur naturalis, ſecundum vulgarem & commu-
nem loquendi conſuetudinem, quicúque naſcitur
20 ex ſoluto & ſoluta, inter † quos poſſet eſſe matri-
monium, & idem eſt ſecundum æquitatem cano-
nicam, c. innotuit, de elect. c. tanta, qui fil. ſint le-
git. ita Bal. in conſil. 129. num. 3. volum. 2. & conſi.
206. in fi. vol. 3. vbi inquit, quicquid exigat rigor
iuris ciuilis, æquitas tamen iuris canonici, & com-
munis loquendi vſus eos omnes habet pro natu-
ralibus, qui nati ſunt ex ſoluto & ſoluta, Io. And.
ad Spec. in dicta rub. qui fil. ſint legitimi, colum.
2. vbi dicit, hanc eſſe communem ſententiam, Bu-
tri. in d. c. per venerabilem, num. 26. in fi. vbi ait be
ne notandum, pro ſtatutis, quæ loquuntur de na-
turalibus. Sequitur Abb. ibi, in gloſ. in verſ. in na-
turalibus, & ante eos hoc voluit Archid. in c. liber-
ri, 22. q. 4. Sequitur Bal. ibi, in c. dudum, il ſecun-
do, num. 7. in fi. de elect. vbi infert ad legitimatio-
nes, quæ fiunt a Palatinis, Bald. in c. niſi cum pri-
dem, colum. penult. de renunciat. vbi infert, quod
natus ex fanticella, dicitur naturalis, & poteſt le-
gitimari, Iaſ. in conſi. 51. nu. 5. vol. 3. vbi ait, quòd
iura canonica appellant naturalem, quicunq; na-
tus eſt ex ſoluto & ſoluta. & late hanc ſententiam
defendit Bero. conſi. 165. num. 11. volum. 2. Didac.
d. §. 4. nume. 3. vbi latè, Natta in conſi. 623. nu. 5. &
7. Hercula. in tract. de caut. de non offend. c. 32. nu-
me. 4. Nicol. de Vbald. in tract. de ſucceſſio. ab in-
teſta. colum. 2. in fin. Cranetta conſi. 166. num. 8. in
fi. Cephal. in conſi. 186. nu. 78. Aſcan. in d. c. 5. num.
37. in fine. Et vbi materia fauorabilis eſſet, tunc
21 naturalis diceretur quicunque † natus ex ſoluto
& ſoluta, Natta d. conſi. 623. Idem de verbis teſta-
toris intelligit Iaſon d. conſi. 51. nume. 9. Imò Be-
ro. d. conſi. 165. nu. 18. & ſequent. vult, quod larga
illa ſignificatio naturalis, non minus propria, quã
ſtricta ſignificatio ſit, quia poteſt eſſe larga & pro-
pria: Id quod tamen nõn habeo pro conſtanti, ſed
de his alibi.

S V M M A R I V M.

1 *Spurio & nato ex damnato coitu, denegantur alimen-
ta a patre, ſecundum ius ciuile, ſecus infrà, nu. 5.*
2 *Spurio nihil a patre relinqui poteſt, vel dari quouis ti-
tulo.*
3 *Spurio quod relinqui poßit a patre, nõ inducitur ſtatutõ.*
4 *Facultatem legitimandi proprios ſpurios, Imperator nõ
poteſt Palatino Comiti concedere.*
5 *Spurio filio pater tenetur iure canonico alimenta dare.*
6 *Naturales nihil differunt a legitimis inſpecta natura.*
7 *Spurio debentur alimenta in vtroque foro, tam ſeculari,
quàm Eccleſiaſtico.*
8 *Spurio ne alimenta ſoluantur, pater ordinare non põt.*
9 *Spuriam filiam dotare pater tenetur.*
10 *Spurio relictum cauſa alimentorum ſuſtinetur.*
11 *Spurio relictum præſumitur in dubio in cauſam alimen-
torum.*
12 *Debitor neceſſarius cenſetur legare animo compẽſandi.*
13 *Actus ut ſuſtineatur, fieri debet in dubio interpretatio.*
14 *Annuum legatum præſumitur factum in cauſam alimen-
torum.*
15 *Spurio relictum cauſa alimentorum valet, quatenus ta-
men non excedat valorem alimentorum.*
16 *Aetas ſpurij conſideratur ſecundum l. hæreditatum*

B ff ad

ff. ad leg. Falcid. vt cognoſcatur, an legatum excedat alimenta.

17 *Dos iuſta dicitur, quæ alimentis commenſuratur.*
18 *Dos datur, vt mulier ex ea alatur.*
19 *Dos ſuccedit loco alimentorum.*
20 *Dos dicitur iuſta inſpecta conditione mulieris, & quantitate patrimonij.*
21 *Dos dari poteſt de bonis fideicommiſſo ſubiectis, ſecundum qualitatem perſonæ.*
22 *Dos eſt apud maritum titulo oneroſa.*
23 *Dos ſpuriæ data, non ſtatim reuocatur, ſed expectanda eſt mors mariti.*
24 *Maritus eſt dominus dotis.*
25 *Vxor poteſt ſecundo viro plus relinquere, quàm liberis ex primo matrimonio, ſi relictum non affert emolumentum.*
26 *Spuriæ dos non ſtatim repetitur, quando maritus ignorauit vxorem eſſe ſpuriam.*
27 *Spurio ex damnato coitu non debentur alimenta.*
28 *Spurius ex Sacerdote genitus eſt odioſior alijs.*
29 *Clericus poteſt ſpurium filium pauperem alere de redditibus Sacerdotij.*
30 *Spurius generaliter loquendo dicitur, quicunque ex iuſtis nuptijs non eſt natus.*
31 *Spurius dicitur quicunque ex ſtupro, adulterio, vel ex concubina non ſola, vel moniali genitus eſt.*
32 *Spurius ſtrictè dicitur natus ex parentibus, inter quos matrimonium eſſe non poterat, vel ex coitu iure ciuili prohibito.*
33 *Spurius dicitur natus ex ancilla.*
34 *Spurij alij ex damnato & punibili coitu, alij ex damnato quidem, ſed non punibili naſcuntur.*
35 *Spurius in dubio. filius præſumitur, non autem naturalis, vel legitimus, vide num. 37.*
Filius in dubio præſumitur ſpurius, non naturalis, aut legitimus.
36 *Paſſibile honeſtum potius præſumendum eſt, quàm poſſibile inhoneſtum.*
37 *Filius in dubio præſumitur legitimus, non illegitimus.*

QVAESTIO X.

SI filio naturali a iure ciuili antiquo
denegantur alimenta, multò ma-
gis pater poterit ſpurio, & nato
1 † ex damnabili coitu denegare, §.
fi. in Authen. quib. mod. natu. effic.
ſui, c. per venerabilem, in fin. qui
fil. ſint legit. l. humanitatis, & Authent. licet, C. de
natur. lib. Authen. ex complexu, C. de inceſt. nupt.
Specu. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. nu. 17. Bal. in l. id
quod pauperibus, colum. fin. C. de epiſcop. & cler.
Abbas in c. tanta, nu. 13. qui fil. ſint legit. Bened. in
c. Rainut. in verſ. vxorem nomine Adelaſiam, nu.
123. de teſtam. Hanc opinionem ſequuti ſunt Imo.
Præpoſ. Aret. & Felin. quos citat & ſequitur Di-
dac. in epitom. de ſponſal. par. 2. c. 8. §. 6. nu. 6. Ae-
milia. conſ. 139. nu. 1. Bero. in conſ. 165. num. 16. &
22. vol. 2. Gabriel Paleot. in tract. de noth. & ſpur.
c. 46. num. 1. Vaſq. de ſucceſ. creat. lib. 2. §. 20. nume.
313. vbi inquit, iura canonica in hoc nõ ſeruari in
foro Cæſaris. Rolan. in conſ. 74. nu. 29. vol. 1. Cæ-
phal. in conſ. 48. nu. 10. cõſ. 226. n. 29. Aſcan. Clem.
in tracta. de patr. poteſta. c. 5. nu. 37. Rationẽ alle-
gat Paleot. loco prædicto, quia viuentes licentius
& familiarius cum mulierib. præter decorum, ij,
ſicuti declarant, non procreãdæ ſobolis gratia fa-
cere, ita effectu & fructu carere debent. Sequitur
Aſcan. loco prædicto, non tamen aduertens, quod
ea ratio concludit quidem filium ſpurium non te-
neri ad alendum patrem, ſed non concludit con-
tra filium, quia eius nulla eſt culpa: & contra pa-
trem Paleot. refert illam Solonis legem, non con-
tra filium. Melior ergo ratio eſt, quod etſi naſci
ex adulterio vitium ſit patris, non filij, c. naſci, 56.
diſtinct. quia tamen pater punitur in filio, l. iſti
quidem, ff. quod met. cau. Ideo lex ciuilis, vt paren
tes ab eiuſmodi concubitu remoueat, plectit fi-
lios, vt in eis pater diſcat ab inhoneſto, & dam-
nabili coitu abſtinere. Abhorret. n. lex tantam pa-
2 tris incontinentiam, ideo prohibet, ne † quid ſpu-
rio relinquatur, §. pen. in Authen. quib. mod. natu.
effician. ſui. Authen. ex complexu, C. de inceſt. nu-
pt. Bar. in l. ſi gener, ff. de his, qb. vt indign. Capr.
conſ. 1. col. 4. Dec. conſ. 288. Marſil. in ſingul. 143.
Rolan. d. conſi. 74. vol. 1. cum infinitis ſimilibus. Et
ideo non valet ſtatutum, quod pater poſſet relin-
3 quere filio † ſpurio, Bart. in l. teſtamenti factio, ff.
de teſtam. Bal. in l. 2. C. de iure aur. annul. Idem
Bal. in conſi. 458. nu. 9. vol. 5. Crauet. in conſi. 137.
nu. 2. Natta conſ. 402. nu. 24. Alexan. conſ. 129. nu.
27. vol. 6. Bal. & Aretin. in l. cunctos populos, C. de
ſumma Trinit. & fide cathol. Fede. de Sen. in conſi.
277. vbi nume. 3. dicit, ſpurium excludi in pœnam
patris fornicantis, Socin. in conſi. 95. nu. 8. vol. 4.
Iaſ. in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, nume. 114. ff. de
lib. & poſthum. qui duo inferunt, quod Imperator
non poteſt Comiti Palatino cõcedere facultatem
4 legitimandi proprios † ſpurios, quia hoc eſſet viã
peccato amplificare, Caccialupus in l. omnes po-
puli, num. 80. ff. de iuſt. & iure. vbi ali naturaliter
declarat Didac. d. par. 2. c. 8. §. 5. nu. 6. Alciatus in
conſ. 123. num. 10. vbi ſubdit eſſe contra legem Di
uinam, Neuiz. lib. 34. nu. 1. Vaſq. illuſtr. quæſtio. c.
102. nu. 9. in fi. vide tamen Boer. deciſ. 127. num. 9.
Paleot. in dicto tracta. cap. 54. Quæ etſi iure ciui-
li veriſſima ſint, non admittuntur tamen iure Ca-
5 nonico, ſecundum quod † ſpurij ſunt alendi a pa
tre, capit. cum haberet, in fin. de eo, qui dux. in v-
xor. eam, quam pollu. per adulter. vbi Abbas no-
tat poſt gloſ. ibi, quam ſequuntur Cardin. Abbas
in conſi. 50. & in conſi. 115. volum. 2. Corſet. in re-
pert. in verſic. alimenta, il ſecondo, Aretinus In-
ſtitu. de iure natur. gent. & ciuili, in fine, Decius
in conſi. 312. nume. 4. Vital. tracta. clauſul. rit. an
renuncia. poſſ. alim. colum. 4. Ruin. in conſi. 124.
num. 8. volum. 1. Socinus iunior in conſi. 130. num.
3. volum. 2. Bero. in conſi. 165. nume. 23. volum. 2.
Marſil. in ſing. 358. Lup. in repet. cap. per veſtras,
in tertio notab. §. 23. num. 22. de donatione inter
virum & vxo. Dida. dicto c. 8. §. 6. num. 1. & ſeq. &
num. 6. Rolan. in conſi. 74. num. 39. & 47. volum. 1.
& in conſi. 22. num. 31. in 3. Benint. deciſ. 22. num.
1. Bonacoſ. in tract. de æquit. canoni. concluſ. 2. in
princ. Manti. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. titu. 5.
num. 12. Menoch. in conſi. 60. nu. 6. Aſcan. dicto c.
5. nu. 37. & in effec. 17. num. 8. Simon de Pretis de
coniect. vltim. volunt. lib. 3. interpret. 1. dubit. 3. ſo
lut. 2. nu. 7. Et ratio eſt, quia naturalis eſt coniun-
6 ctio inter patrem, & filium, natura † autem nul-
lam conſtituit differentiam inter legitimos, & il-
legitimos, immo ne eam quidem cognouit, vt in
Authen. quibus mod. natur. effic. legit. colum. 2.
verſic. liceat igitur: ponit Natta, licet ad aliud
propoſitum, in conſi. 231. num. 4. Alia eſt etiam
ratio, quia alimenta filijs debentur naturali iure,

ideo

Digitized by Google

ideo ius ciuile non potuit ſine cauſa ſpurios illis
priuare, & ne filius ſine aliqua culpa fame pereat,
ius canonicum decreuit contrarium. Alias ratio-
nes ponit Paleot. de nothis, c. 47. num. 1. & ſeq. Et
prædictam ſententiam, quod iure canonico de-
beantur alimenta ſpurio, probarunt, præter ſu-
pradictos, Bartolus in d. Authen. ex complexu, in
l. fi. nu. 7. C. de ijs, quib. vt indign. Alexan. in conſ.
74. nu. 4. vol. 2. in conſi. 113. nume. 3. vol. 7. Matheſ.
in tracta. de ſucceſſ. ab inteſta. art. 1. memb. 2. num.
1. & memb. 3. num. 18. Ang. a Gambil. in tracta. de
teſtam. gloſ. 69. num. 2. Ludou. de Sard. in tractat.
legitim. in tit. de legitim. inter patrem & filium,
nu. 4. Iaſon in conſi. 26. nu. 4. volum. 1. Bauer. in §.
hæres, num. 8. Inſtit. de hæred. inſtit. Bero. in cap.
Raynutius, num. 91. de teſtam. Boer. in deciſ. 127.
nume. 2. Bertran. in conſi. 205. nume. 4. volum. 2. &
Duennas in regu. 356. limit. 4. & regu. 367. in prin
cip. Ioan. Cirier. de primogen. q. 16. nu. 1. Gril. de
pœn. omnifar. coitus, q. 2. num. 9. Calcan. in conſi.
62. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſtio. 35. nume.
13. Hæc autem iuris canonici diſpoſitio ſeruan-
7 da † eſt in vtroque foro: ita gloſ. fina. in fin. in di-
cto cap. cum haberet, vbi eum ſequitur Cardin.
& Abbas nume. 5. Et idipſum volunt ferè omnes
proximè citati præcipuè Aret. Soc. Bero. Lup. Di-
dac. Marſil. Rolan. Menoch. & Aſcan. & commu-
nem opinionem dicit Decius in cap. clerici, nume.
4. de iudic. Ripa in l. ſi vnquam, num. 68. C. de re-
uocan. donation. Et dicit Aretinus in l. 1. colum.
1. ff. ſoluto matrimon. quod hæc opinio ſeruatur
in practica, propter magnam eius æquitatem, Ne-
uizan. qui multos citat, in Sylua nuptia. lib. 3. nu.
25. & communem dicit Ang. Inſtit. de iur. natur.
gent. & ciui. in princip. colum. fina. Duennas dicta
regu. 267. nume. 2. Iaſ. dicto conſi. 26. nume. 13. vo-
lum. 1. Bened. d. verſic. nomine Adelaſiam, nu. 123.
Bal. Nouel. l. 1. num. 143. ff. ſoluto matrimon. Ca-
pic. deciſ. 164. num. 2. Euerar. loco de alim. ad do-
tem, nu. 41. Aemil. d. conſi. 139. nume. 1. Alba con-
ſil. 44. Paleot. d. cap. 47. Natta conſi. 108. nume. 4.
Rot. Bonon. deciſ. 22. Bonacoſ. in d. tracta. concluſ.
2. Aſcan. d. effec. 17. nume. 20. Menoch. d. conſi. 60.
num. 6. Rolan. in tracta. de lucro dot. quæſtio. 94.
in princ. Quamquam Vaſq. de ſucceſſio. creat. lib.
2. §. 20. nume. 313. conetur leuibus quibuſdam ra-
tionibus impugnare, Ludou. Molin. de primogen.
Hiſpano. lib. 2. cap. 15. nume. 42. vbi loquitur in eo
qui maioratum conſtituit.

Et procedit hæc concluſio, etiam ſi pater con-
8 trarium diſponeret, † quia non poteſt ordinare,
quod ſpurius non alatur, ſecundum Bald. in l. id
quod pauperibus, nume. 38. C. de epiſcop. & cler.
quem ſequuntur multi, quos citaui in proximè p-
cedenti quæſtione, circa princ. Et ſicuti pater ale-
9 re tenetur ſpurium, ita & ſpuriã dotare, quia † dos
ſuccedit loco alimentorum, vt ſæpius dictum eſt,
Bart. in dicta l. fi. numero 7. ff. de ijs, quib. vt indig.
& in dicta Authen. ex complexu, nume. 4. in l. Mæ-
uius, §. duobus, nu. 18. ff. de leg. 2. Bald. in l. ſed nec
mater, C. de iure dot. Abbas in d. c. cum haberet,
Aret. in l. 1. colum. 5. ff. ſolu. matrim. vbi dicit ſer-
uari in practica, ſeq. ibi Socin. nume. 25. & Ripa,
nu. 65. qui dicit communem, Cur. ſen. in conſ. 39.
in princ. Et in conſ. 77. col. 32. Ang. de teſtam. gloſ.
69. nu. 2. Bauer. in d. §. hæres, nume. 8. Bal. Nouel. in
tract. dot. part. 6. priuileg. 6. Campeg. in eo. tract.
par. 1. q. 17. Opizon. in l. filiusfamilias, §. diui, nu.
142. ff. de leg. 1. communem dicit Caccialup. in d.
Authen. ſi qua illuſtris, num. 91. Lup. in d. c. per ve-
ſtras, in tertio notab. §. 23. nu. 22. vbi dicit, ſeruari
in vtroque foro, quia vbique locorum militat na-
turalis ratio, & æquitas, ſecundum quam pater te
netur filiam alere & dotare, Didac. d. §. 6. num. 11.
Iaſ. in conſil. 26. nume. 12. vol. 1. Capic. deciſ. 180.
Boer. deciſ. 127. num. 2. & 7. Rolan. in d. quæſt. 94.
Aſcan. in dicto tract. effect. 11. nu. 8. Menoc. d. conſ.
60. nu. 9. Et magis communem dicit Vaſq. d. §. 20.
nu. 314. licèt ipſe contrarium teneat, Duen. d. reg.
366. & reg. 367. Bar. in tracta. de nou melioran. fi-
liat. c. 13. nu. 15. Infertur ex hoc, quod ſi pater ali-
10 quid relinquat ſpurio ratione † alimentorum, id
ſuſtinebitur, Bart. in l. fin. num. 7. ff. de his, quib. vt
indign. vbi quod poteſt pater relinquere fundum
ad alimenta, idem Bart. in dicta Authen. ex com-
plexu, vbi dicit, quod pater poteſt certam quan-
titatem relinquere pro alimentis, Abb. in conſil.
50. num. 2. vol. 2. Et dicit Aretin. Inſtit. de iure na-
tur. in princ. num. 6. quod relinqui poteſt res, quæ
ſuccedat loco alimentorum. Idem dicit in tracta.
de teſtam. glo. 69. in fin. Pet. de Vbal. in tracta. de
ſucceſſione ab inteſta. car. 7. verſ. ſequitur quarta,
Dec. in conſ. 376. num. 2. Caccialup. in d. Authen. ſi
qua illuſtris, num. 92. vbi ait, quod legatum fundi
factum ſpurio pro alimentis, eſt validum, quate-
nus capit verum debitum alimentorum, Ruin. in
conſ. 124. nu. 6. vol. 1. vbi loquitur in donatione, Pa
riſ. in conſi. 9. num. 3. vol. 2. Socin. iun. in conſi. 130.
nu. 3. volum. 2. Ripa in l. 1. num. 68. ff. ſolu. matrim.
Alba in conſil. 44. vbi dicit, quod tunc non petit
legatum, tanquam legatum, ſed tanquam alimen-
ta, Bal. Nouel. in tracta. dot. in 6. part. in 16. ſpe-
cia. col. 2. deciſ. Pedem. 85. nu. 1. vbi loquitur in do
natione, Menoch. in conſi. 60. nu. 7. Et hanc ſenten
tiam ſequuntur illi omnes, qui dicunt, quod reli-
ctum, vel datum ſpurijs, vltra quantitatem pro ali
mentis debitam, reuocatur, vt paulò infrà attin-
gam.

Sciendum eſt autem, quod relictum filio ſpu-
11 rio, vel donatum, in dubio intelligitur † pro ali-
mentis datum, vt concludit Ruin. d. conſi. 124. nu.
6. vol. 1. Mouetur duplici ratione. Prima eſt, quia
debitor neceſſarius legando, vel donando, vide-
12 tur id facere animo † compẽſandi, vt notant Do-
cto. in Auth. præterea, C. vnde vir, & vx. Pater autẽ
eſt neceſſarius debitor, ſecundum ea, quæ ſuprà
dixi. Secundò, quia fieri debet interpretatio, per
13 quam † ſuſtineatur actus, l. quoties, ff. de reb. dub.
& donatio facta ſpurio, non poteſt ſuſtineri, niſi
in cauſam alimentorum, ergo &c. & dicit Ruin.
id procedere, etiam quando fit mentio meritorũ
in donatione, qui ea poſthabita ſuſtinetur ratio-
ne alimentorum. Id tamen intelligẽdum eſt, quan
do datur, uel relinquitur egeno, non quando di-
uiti, per ea, quæ ponunt Bartol. & Doctores in l.
ſi Stichum, §. 1. ff. de verb. obligat. vbi in relicto an-
14 nuo dicunt, tunc † cenſeri factu in cauſam alimen
torum, quando fit pauperi, non ſi diuiti, vt aliquan
do declarabo.

Quòd verò dictum eſt, relictum datum, vel pro-
miſſum in cauſam dotis, vel alimẽtorum, valere,
15 intellige quatenus non excedat † quantitatẽ ali-
mentorum, quod ſi excedit, reuocari põt, ita Bal.
in l. eam quã, nu. 41. C. de fideic. quia cauſa certis
finibus reſtricta, limitat effectum producendũ, &
infert, ſi magnum aliquod podere relinquatur ad

Digitized by Google

alimenta, quod quicquid eſt vltra alimentorum
valorem, reuocabitur, Socin. in conſ. 2. nu. 5. vol. 4.
Iaſ. in conſ. 26. num. 13. vol. 1. vbi ait, quod illud re-
lictum vltra modum a iure taxatum, applicatur
non hæredibus, ſed ijs, qui ſubſtituti ſunt ſpurio,
per l. vnicam, §. in primo, & §. pro ſecundo, C. de
caduc. tollen. Gloſ. Bald. & alij in l. 3. C. de ſecund.
nupt. Aret. qui id quoque dicit reuocari poſſe, da-
tum ſupra alimentorum modum, in §. nouiſſimè,
col. 3. Inſtit. ad Officia. Bal. Nouel. in d. ſpecia. 16.
col. 2. Nicol. de Vbal. in tracta. de ſucceſſio. ab in-
teſta. c. 6. col. 3. Caccialup. in Auth. ſi qua illuſtris,
nu. 91. & ſeq. Barbat. in cap. cum tibi, col. 17. de te-
ſtam. Et dicit Bal. in conſ. 75. vol. 3. quod exequu-
tor teſtamenti ſub alimentorum prætextu non po
teſt aſſignare ſpurio omnia bona, Bero. in conſil.
165. nu. 28. & 29. vol. 2. Cur. iun. in conſ. 37. num. 6.
vbi dicit, exceſſiuam dici dotem, quæ æquat por-
tionem filij legitimi & naturalis, Ang. de teſtam.
gloſ. 69. num. 2. Lup. in d. c. per veſtras, in tertio no
tab. §. 24. nu. 1. & ſeq. vbi melius, & plenius cæteris
omnib. diſſerit, Didac. d. §. 6. nu. 11. & ſeq. Et dicit
Paleot. in d. tracta. cap. 50. in prin. quod ſpuriæ lon
gè minor dos ſolet aſſignari, quam legitimæ. Et
latè proſequitur Rolan. d. conſ. 74. nu. 39. & ſeq. &
Menoch. d. conſil. 60. nu. 10. Simon d. ſolut. 2. nu. 7.
Vt autem cognoſcatur, an dos excedat legitimum
16 alimentorum modum, conſideranda erit † ætas
filij ſecundum diſpoſitionem, l. hæreditatum, ff.
ad leg. Falcid. vt declarat Lup. d. §. 24. nume. 2. vbi
allegat Bal. in conſi. 34. vol. 3. & quidam Moderni
allegant etiam Opizon. in §. diui, num. 142. qui ta-
men mihi hoc non dicit.

Ea verò iuſta & æqua dos æſtimatur, quæ alimē-
17 tis reſpōdet, & non excedit, † vt colligitur ex not.
a Bart. in dicta l. fina. de his, quibus ut indign. & in
d. Auth. ex complexu, & ita explicat Capic. in de-
ciſ. 181. per tot. Aſcan. qui alios citat, elec. 11. nu.
8. Ratio eſt, quia dos conſtituitur, vt inde mulier
18 † alatur, l. vbi adhuc, C. de iure dot. & loco alimen
19 torum † ſuccedit, l. filiam, §. Titia, de cond. & de-
monſtr. Ideo ſecundum alimenta regulari debet.
Sed non ſolum haberi debet reſpectus ad alimen-
ta, ſed etiam ad conditionem mulieris, & quanti-
20 tatem patrimonij, vt dicimus de filia † legitima, l.
filia, ff. de leg. 3. l. cum poſt, §. gener, ff. de iure dot.
puta, ſi pater eſſet ſummæ dignitatis, aut nobilita-
tis, & ditiſſimus, ita Abb. in d. conſil. 115. nume. 2.
verſ. attamen dico, vol. 2. Paleot. in d. tractat. cap.
50. vbi doctè diſſerit, & pro eo faciunt, quæ ponunt
Doctores in Auth. res quæ, C. commu. de legat. vbi
21 dicunt, quod mulier † poteſt dotari de bonis fidei-
commiſſo ſubiectis ſecundum qualitatem, & con-
ditionem perſonæ, non autem ſolum ſecundum
quantitatem patrimonij.

Dictum eſt ſuprà, quod datum ſpurio vltra mo-
dum legitimum, reuocatur ſtatim, quod erit quan
do ſpuriæ datum eſt in cauſam dotis, an eo caſu
reuocabitur, quatenus excedit debitum. Et ſanè,
ſi pater dotem dedit genero, non reuocabitur eo
22 viuente, quia maritus dotem habet oneroſo † ti-
tulo, gloſ. in l. ſi donaturus, ff. de cond. cau. da. Bar.
in l. ſi conſtante, nu. 67. vbi eum ſequuntur omnes,
ff. ſolu. matrim. Bald. in l. hac edictali, C. de ſecund.
nupt. Iaſ. in l. Neſennius, in 3. notab. ff. de re indic.
latè in §. item ſi quis in fraudem, num. 30. Inſtit. de
action. Ideo æquitati non conuenit, quòd marito,
dum onera ſuſtinet matrimonij, auferantur do-
tes, quibus debet onera ſuſtinere, atque ita in ter-
23 minis † decidit Bar. in l. fin. ff. de his, quæ in fraud.
credito. vbi in §. ſi a ſocero, nu. 2. mouetur ſupradi-
cta ratione. Idem dicit in l. Mæuius, §. duobus, q.
3. ff. de leg. 2. Bal. in d. Authen. ex complexu, Ange.
in §. item ſi quis in fraud. Inſtit. de action. Cāpeg.
de dot. par. 1. q. 48. Ange. in l. ignoti, C. de reuoc.
his, quæ in fraud. cred. Abb. in conſ. 115. nu. 2. vol.
2. Ale. in conſ. 54. num. 12. vol. 7. Paleot. in d. tract.
de noth. c. 50. per totum, Rolan. in conſi. 74. nu. 49.
vol. 1. vbi addit Bertran. & ita tenetur communi-
ter, vti atteſtatur Lup. d. §. 3. c. 24. nu. 3. & hæc opi-
nio eſt magis humana, vt dicit Rip. in l. 1. nu. 69.
ff. ſoluto matrim. Bened. in d. c. Raynutius, in verſ.
vxorem nomine Adelaſiam, nu. 126. de teſtam. Lu-
dou. de Sard. in tract. de legitim. §. fin. nu. 10. Ioan.
Bapt. de Sancto Blaſio, de priuileg. dot. priuileg.
242. addit. ad Corſet. ſing. 146. Contrarium tamē
voluit Nicol. de Vbal. in tracta. de ſucceſſ. ab in-
teſt. car. 7. col. fin. quia ſi dotis conſtitutio a princi-
pio non valet, poteſt ſtatim reuocari. Item, ma-
ritus debet ſibi imputare, qui ſpuriam duxit: de-
buit enim cautius negociari, argum. cap. nuper, de
donatio. inter vir. & vxo. Hanc opinionem dicunt
de iure veriorem Lup. in d. cap. 24. nu. 3. Rip. d. l. 1.
nu. 68. ff. ſol. matrim. Didac. d. §. 6. nu. 12. vbi dicit,
quod etſi dos marito detur pro oneribus matrimo
nij, non tamen ſequitur, quod maritus titulum ha-
beat oneroſum: nam ratione coniugij tenetur ale
re vxorem. Sed hæc ratio nihil valet, quia maritus
eam non aliter duxiſſet in vxorem, niſi cum ea do-
te, vt in ſimili arguit Caſtr. in l. vnica, nume. 1. C. de
inoffic. don. Magis vrget alia ratio, quod ſibi im-
putet vir, qui ſpuriā duxit, ſed ea quoque ceſſat, qñ
dos eſt ipſo marito promiſſa a patre: nam id non
reperitur iure prohibitum. Ergo nihil eſt, quod
24 marito aſcribatur: ipſe † enim eſt dotis dñs, l. quo
tiēs, C. de iure dot. Inſt. quibus alien. licet, in princ.
Et talis conſtitutio dotis, nullam omnino affert
ſpuriæ vtilitatem, ideo vř, quod non obſtante legis
prohibitione, ſuſtineatur dotis conſtitutio, per ea
quæ ponit Bal. in l. hac edictali, in princ. col. 2. verſ.
nunc ſtatim ſuccedit, C. de ſecund. nupt. vbi vult,
25 quod contrahens ſecundas nuptias, † poſſit ſecun
dæ vxori plus relinquere, quàm filijs primi matri-
monij, quādo relictum non affert ſecundo coniugi
emolumentum, vt quia grauatur ſtatim alij reſti-
tuere. Sequitur Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſ. ſuſce-
perit liberos, num. 174. C. de reuoc. donat. Conue
niunt omnes, tunc repeti non poſſe a viro dotes ex
ceſſiuas, qñ vir ignorauit illam, quam dixit eſſe ſpu
26 riam, quia † error facti non debet nocere marito,
qui putauit illam legitimam, c. lator, & c. ex teno-
re, qui fil. ſint legit. ita declarat Nicol. de Vbald.
in d. tracta. in 4. ſpecie filio, fol. 7. ſeq. Lup. d. c. 24.
nu. 3. vbi ait, ſibi ſatis placere, & eſſe deciſionem
a paucis notam, ſequitur Ripa in d. l. 1. num. 48. Di
dac. d. §. 6. nu. 12. Rolan. in d. conſ. 74. nu. 50. Quod
intellige, quando conſtaret, quod maritus fece-
rit diligentiam, vt ſciret conditionem mulieris,
quam intendebat ducere in vxorem: alias enim
nulla facta inueſtigatione, laborat contra mari-
tum præſumptio, quod ſciuerit, quia tenebatur in
ueſtigare, argum. l. qui cum alio, ff. de reg. iur. vbi ſi
id recipitur, quando agimus de contractu ingeren
te damnum pecuniarium, quanto magis locum ha
bebit, vbi agitur de re grauiori, ad quam nemo ac-
cedit non informatus de qualitate perſonæ. An au
tem

Digitized by Google

tem maritus lucretur talem dotem, & an ab hære-
dibus vxoris poſſint hæredes patris repetere, aliaſ
que ſimiles quæſtiones, videbimus infra ſuis ſub ti
tulis examinatas.

Quæ diximus de ſpurio alendo, nõ videntur pro
cedere in eo, qui natus eſt ex damnato & punibili
coitu: ei enim etiam alimentorum nomine nihil
27 patet relinquere † poteſt, ſecundum Bart. in conſ.
119. Dominus Dominicus, volum. 1. vbi loquitur
in filio ſacerdotis, procreato durante ſacerdotio.
28 Huiuſmodi enim nati ex ſacerdote, ſunt † cæteris
magis odioſi, vt per Ang. in conſi. 401. num. 7. Cæ-
phal. in conſ. 410. num. 26. Paleot. d. tract. de noth.
& ſpur. ca. 16. nu. 16. Et eandem ſententiam, quod
nefarios, & inceſtuoſos filios, pater non teneatur
alere, probauit Bald. in Auth. ex cõplexu, in prin-
cip. C. de inceſt. nupt. Lud. de Sard. in tract. de le-
gitim. col. 9. verſic. quartò quæritur. Verior tamen
eſt aduerſa opinio, quod etiam ex inceſtuoſo, &
nefario coitu nati, alendi ſint a patre: ijs enim, ſicu
ti alijs, communis eſt natura, ſecundum quam di-
ximus alimenta eſſe præſtanda, & eis conuenit æ-
quitas iuris Canonici, de qua in d. cap. cum habe-
ret. Ideo Lup. in d. not. 3. §. in. nume. 14. dicit com-
muniter teneri, quod etiam in nefarijs procedat
diſpoſitio capit. cum haberet, quidquid Bald. loco
præcitato voluerit, & in §. 23. nume. 12. & Caccia-
lup. in d. Authen. ſi qua illuſtris, nu. 91. dicit mira-
ri de verbo Bart. in d. conſil. 119. & cum hac tran-
ſit Nicol. de Vbald. in d. tract. 1. part. Huius quo-
que ſententiæ fuit Didac. d. §. 6. in princ. dicens, ꝙ
filij, quocunque coitu nati, etiam inceſto, alendi
ſunt. Innenio etiam, quòd in filia vnius monialis,
id placuit Dec. in conſil. 611. in fine, vbi mouetur,
quia in ea non minus, quàm in alijs, militat ratio
æquitatis, & cum ipſa non deliquerit, iniuſtum eſ-
ſet, ſi plecteretur ex delicto patris, l. ſancimus, C.
de pœnis. & cum diſpoſitio iuris canonici ſit fauo
rabilis, debet ampliari, l. cum quidam, ff. de libe-
ris, & poſthum. Garzias pulchrè in tracta. de vlt.
fine iur. ciuil. & canon. num. 78. vbi, quod ratio iu-
ris Canonici diſcordat a Baldi concluſione, latiſſi-
mè autem Baldus reprehendit, hanc comprobans
partem, Paleot. dicto tract. capit. 46. nume. 5. & ſe-
quent. vſque ad fin. Duennas dicta reg. 367. nume.
5. vbi citat alios, & ante eos Abbas conſil. 50. vo-
lum. 2. Ideo Abbas, in capit. 1. nume. 4. de cohabit.
cler. & mulier. dicit, quod clericus poteſt filium
ſuſceptum poſt clericatum, & ita poſt illicitum
29 coitum, alere de redditibus † ſacerdotij: quia li-
cet clericus malè fecerit, ex quo tamen ſunt geni-
ti, non ſunt perdendi, ſed eis tanquam pauperi-
bus ſubueniendum, allegat dictum capitulum, cũ
haberet, ſequitur Lup. d. 3. notab. §. 23. num. 13. v-
bi infert, quod de eiſdem redditibus poteſt dota-
re filiam inceſtuoſam, Duen. in regu. 367. nume. 3.
amplia. 3. in fi.

Quis verò ſpurius dicatur, ſatis colligitur ex ijs
quæ latè diximus in præcedenti capitulo, cum de
naturalibus diſſeruimus. Habita enim naturalium
cognitione, ignorari non poſſunt ſpurij. Et qui-
dem ſpurij nomen in genere capi poteſt, & in ſpe-
cie. In genere porrò ſpurij dicuntur, quicunque
30 ex minimè iuſtis nuptijs ſunt † geniti, Barto. in l.
fi. ff. de his, quibus vt indign. Paleot. in d. tract. cap.
16. nume. 4. vbi poſt Dec. inquit, non eſſe ſubrepti-
tium reſcriptum legitimationis, in quo expoſuit
quis, ſe eſſe ſpurium, cum tamen eſſet inceſtis nu-
ptijs. Adnotandum tamen, ſubobſcuram eſſe eiuſ-
modi explanationem. Quocirca intelligenda eſt,
vt ſpurij vocabulo veniant, nedum, qui ex iuſtis
nuptijs non ſunt procreati, ſed ij quoque, qui ex
concubinatu non ſunt orti, vnica extante concubi
na, ita Bart. in d. l. fin. Abb. in cap. tanta, qui fil. ſint
legit. Ideò qui naſcitur ex adulterio, vel ſtupro, vel
ex concubina, cum quis plures haberet, vel ex ſolu
ta, quæ non erat concubina, vel ex moniali, vel ſa-
31 cerdote, vel aliter, ſpurius † eſt. Ita declarat Cac-
cialup. in dicta Authent. ſi qua illuſtris, nume. 1. v-
bi nume. 3. ponendo exempla, dicit, quod ſpurius
eſt, quicunque non naſcitur ex legitimo matrimo-
nio, nec ex vnica concubina, & propterea clerici,
moniales, & alij quibus interdictus eſt concubina-
tus, producunt ſpurios, Didac. d. par. 2. cap. 8. §. 5.
nume. 1. vbi citat Vaſq. illuſtr. quæſt. capit. 102. nu-
me. 7. vbi plures addit, Natta in conſi. 623. num. 3.
32 In ſpecie autem ſpurius dicitur, qui ex † ijs na-
ſcitur parentibus, inter quos non poterat eſſe ma-
trimonium tempore conceptionis, vel qui naſcitur
ex coitu iure ciuili probibito, & punibili, Ang. in
§. nouiſſimè, Inſtit. ad Orfician. Caccialup. Didac.
Vaſq. & alij ſupracitati. Infertur ex his, quod na-
33 tus † ex ancilla dicitur ſpurius, Caccialup. loco
prædicto, Bart. in l. fi. de concubin. Bald. conſil. 206.
volum. 3. Afflict. & Ruin. quos citat & ſequitur Cæ
phal. in conſil. 111. num. 29. Crau. conſ. 166. num. 6.
Alciat. conſ. 268. nu. 4.

Conſtituitur & alia inter ſpurios differentia,
34 † quia naſcuntur aliqui ex coitu punibili, alij ex
damnato quidem, ſed non punibili, Paleot. d. cap.
16. nu. 5. & 45. num. 2. Cæphal. in conſi. 48. num. 19.
Natta in conſi. 421. nume. 4. & 5. vbi inquit, diſtin-
ctionem hanc eſſe attendendam, reſpectu mater-
næ ſucceſſionis, non autem reſpectu paternæ, quia
ab ea omnes indiſtinctè excluduntur. Eſt tamen
quæſtionis, an in dubio filius præſumatur ſpurius,
vel naturalis. Et ſanè glo. pen. in c. lator, qui fil. ſint
legit. & ibi Præpoſ. dicunt, filium in dubio natum
35 præſumi ex adulterio, † Alciat. in tract. præſumpt.
reg. 2. præſumpt. 5. ferè per totam, mouetur pluri-
bus fundamentis. Ideò Alciat. in conſi. 268. nume.
1. & ſeq. & in conſil. 269. mouetur ex eo, quod vo-
luerunt Bald. Caſtr. Alex. in l. 3. ff. de lib. & poſthu-
mis, vbi volunt, quod præſumatur incapax filius,
quem conſtat non eſſe legitimum. Eandem ſenten
tiam tenuit Natta, in conſil. 421. per totum, vbi li-
cet multa dicat, ea ferè vnica ratione mouetur,
quia actor debet probare ſuæ intentionis funda-
mentum, & ſe habilem ad ſucceſſionem, & non po-
teſt naturalis, niſi verus concubinatus concurrat,
qui tamen non præſumitur, Menochius in conſil.
60. num. 12.

Contrariam tamen ſententiam probauit Bald.
in conſi. 448. in tertio dubio, volum. 1. ſequitur Cra
uet. in conſi. 138. num. 1. & in conſil. 166. num. 1. Cæ
phal. in conſ. 48. nu. 11. Bero. in conſi. 19. per totum,
præcipuè num. 6. & 18. vol. 2. Simon de Pretis, lib.
3. interpret. 1. dubitat. 3. ſolutio. 2. nu. 4. Boſſ. in tit.
de coitu damn. nu. 77. vide tamen late Petram, de
fideicom. quæſtio. 11. nu. 468. & ſeqq. Caualcan. in
deciſ. 12. nu. 23. Rim. conſ. 187. nu. 79. Ineph. Lud.
deciſ. Peruſ. 18. nu. 24. Rñ principalis huius partis
eſt, q̃a in dubio quis p̃ſumitur capax ſucceſſionis,
& qui vult dicere incapacẽ, quia ſit ſpurius, debet
probare, l. in exceptionib. ff. de probat. ita arguit
Bal. in loco pręcitato, & Cęph. quoque. Hęc tñ ratio

non concluderet, quando quis inſtitueretur tan-
quam naturalis, vel vbi quid ſibi relinqueretur tā-
quam tali, quia tunc onus probandi talem coniun
ctionem pertineret ad inſtitutum vel honoratum.
Secunda ratio eſt, quia ſemper capi debet præ-
ſumptio excluſiua delicti, l. merito, ff. pro ſocio.
At ſpurius, vt dixi, deſcendit ex damnato coitu,
naturalis autem ex permiſſo. Item, magis eſt præ-
36 ſumendum poſſibile † honeſtum, quam inhone-
ſtum, Barto. in l. filium, ff. de his, qui ſunt ſui vel a-
lien. iur. Bero. conſil. 19. nume. 10. volum. 2. Præte-
37 rea ſicuti filius in dubio præſumitur legitimus † &
non illegitimus, Cæpol. in caute. 118. quis in du-
bio, colum. 2. Dec. in l. ſi emancipati, nume. 3. C. de
collatio. Socin. in conſil. 23. nume. 19. volum. 1. Be-
ro. in conſil. 19. per totum, volum. 2. Cotta in me-
mot. incipien. filius præſumitur, Simon d. ſolu. 2.
num. 4. ita debet præſumi naturalis potius quàm
ſpurius. Semper enim ſumenda eſt præſumptio,
vt magis inhoneſtum, vel magis graue delictum
excludatur, dicta l. merito. Et Berous in dicto
conſilio 19. numero 20. recitat nonnullos caſus,
in quibus poſſet eſſe locus deciſioni, Alciat. in
dicta præſumpt. 2. Et ratio Nattæ, quod teneatur
quilibet probare fundamentum ſuæ intentionis,
eſt leuis: quia cum quilibet præſumatur capax,
ſatis eſt fundata agentis intentio, niſi contrarium
probetur.

SVMMARIVM.

1 *Pater ſpiritualis ſuccedit filio, nec econtra.*
2 *Cognatio ſpiritualis, nihil habet commune cum rebus profanis.*
3 *Actus non operatur vltra agentis intentionem.*
4 *Filius ſpiritualis non excludit ſubſtitutum ſub conditione, ſi deceſſerit ſine filijs.*
5 *Pater ſpiritualis non tenetur alere filium, ſed vide ibi de veritate.*
6 *Pater qui tenuit ad ſacrum chriſma, alit filium.*
7 *Cognatia ſpiritualis tribus modis contrahitur.*
8 *Affinitas ſpiritualis non eſt minor quàm carnalis.*
9 *Pater ſpiritualis eſt plus diligendus, & honorandus, quàm carnalis.*
10 *Occidens patrem ſpiritualem, non minus punitur, quàm occidens naturalem.*
11 *Pater ſpiritualis non accuſatur, non vocatur in ius ſine venia, recuſatur ſuſpectus, non eſt teſtis idoneus, tenetur ſolum, in quantum facere poteſt.*
12 *Affinitas ſpiritualis maior eſt, quàm carnalis.*
13 *Diſpenſatio aduerſus ſpiritualem cognationem non ſolet concedi.*
14 *Amicitia idem aperatur quod ſanguinis coniunctio.*
15 *Amicitia magna ſuperat affectionem parentum.*
16 *Fiſcus excluditur per ordinem decurionum a ſucceſſione.*
17 *Collegium conſiliariorum excludit fiſcum.*
18 *Fiſco in ſucceſſione præfertur confraternitas.*
19 *Fiſcus excluditur a tutore in ſucceſſione.*
20 *Pater ſpiritualis in ſucceſſione excludit fiſcum.*
21 *Antecedens qui vult, cenſetur velle omne neceſſarium conſequens.*
22 *Actum faciens, obligat ſe legibus de illo actu loquentibus.*
23 *Filius ſpiritualis non dicitur propriè filius.*
24 *Verba naturaliter, non ſictè, ſunt intelligenda.*
25 *Filius non dicitur verè is, cui deeſt veritas naturæ.*

QVAESTIO XI.

HAec in patre naturali procedunt,
quæ ſupra explanata ſunt, an vero
in patre ſpirituali locum ſibi ven-
dicent? Diceret quilibet, quod
non. Is enim nullo modo ſuccedit
1 filio, † nec ſibi filius, Butr. in c. trāſ-
miſſa, qui fil. ſint legit. Abbas cap. tanta, eodem tit.
Secundò, inter patrem & filium ſpiritualem in-
tercidit gratuita quædam & ſpiritualis neceſſitu-
do, quæ nihil habet commune, cum rebus profa-
2 nis, † vt eſt alimentatio, vt inquit Nicol. de Vbal.
in tracta. de ſucceſ. ab inteſt. car. 3. verſ. ſeptima &
vltima ſpecies, Bologn. ad Matheſil. in tractat. de
ſucceſ. ab inteſt. car. 8. verſi. in additio. incip. vlti-
mus gradus, verſic. quid autem in filijs, quos citat
Tiraquel. in l. ſi vnquam, in verſic. ſuſceperit libe-
ros, nu. 26. C. de reuoc. donat. Tertiò, vbi pater de
ſacro fonte aliquem leuat, non id agit, vt ei præ-
3 ſtet alimenta ſi egeat: actus † ergo non obligat vl-
tra agentis intentionem, l. non omnis, ff. ſi certum
pet. Quartò, videmus quod filius ſpiritualis nō ex
cludit ſubſtitutum, quando vocatur quis ſub con-
4 ditione, † ſi deceſſerit ſine filijs, Bal. in Authen. niſi
rogati, colum. pen. C. ad Trebellia. Sequuntur Bar-
bat. Curtius ſen. Franc. Dec. Campeg. Natta, Cot-
ta, Benedict. & Ripa, quos citat Tiraq. loco prædi-
cto, Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. titu. 8.
nu. 18. Hanc partem per prædictas rationes proba
5 uit † Ant. Cordub. in l. ſi quis a liberis, in prin. nu.
19. ff. de lib. agnoſcen. vel alen.

Verum contrarium ſequutus eſt Baldus, in Au-
then. niſi rogati, nu. 19. C. ad Trebellia. qui moue-
tur exemplo adoptiui patris; & licet loquatur ſub
dubio fortè, id tamen non reddit dubiam Baldi
deciſionem. Eſt enim frequens loquendi mos apud
prudentes Iuriſconſultos. Id etiam voluit Io. Fab.
in l. 1. C. de alend. lib. Franc. in c. 1. de cogna. ſpirit.
lib. 6. Nicol. de Vbald. loco prædicto, Alexan. in
addit. ad Bart. in tractat. aliment. nu. 17. Barbat. in
c. Raynaldus, col. 37. Curt. Gozad. Ripa, & Cotta,
quos citat & ſequitur Tiraquellus loco prædicto,
nume. 31. vbi poſt Budæum inquit, proditam eſſe a
iure honorariam quandam actionem ad nutrica-
tionem ſpiritualis filij, ſi egeat, Beninca. in tracta.
paupert. in 7. quæſtio. in 2. ſpecia. iudi. num. 10. vbi
6 dicit, idem † eſſe in illo, qui puerum tenuit ad ſa-
crum Chriſma, & ad catechiſmum. His enim tri
bus modis efficitur pater ſpiritualis, & contrahi-
7 tur agnatio ſpiritualis, † vt notatur in c. fin. de co-
gna. ſpirit. lib. 6. Dec. in conſi. 464. nu. 11. Aſcan. in
tracta. de patr. poteſta. effec. 17. num. 21. Ratio eſt,
8 quia ſpiritualis affinitas non eſt † minor, quàm
carnalis, c. qui dormierit, 27. q. 2. ca. ita diligere, &
cap. ſequen. 30. q. 3. vbi dicitur ſuſceptum de ſacro
fonte, ita diligere debere eum, qui ſuſcepit, ſicut
patrem. Immo dicit gloſ. in c. pictacium, ead. cau.
9 & quæſtio. quòd plus eſt diligendus † & præferen-
dus carnali in exhibitione reuerentiæ, Barbat. in
l. 2. col. 7. ff. de verbor. oblig. Et gl. in cap. aut facta,
in verſ. parentem, de pœn. diſtinct. 1. dicit, non mi-
nus puniendum eſſe, qui ſpiritualem, quā qui natu
10 ralem patrem † occidit. Et ſpiritualis pater nō po
teſt in ius vocari, ſine venia, poteſt recuſari, ne iu-
dicet in cauſa ſui filij ſpiritualis, non eſt teſtis ido-
11 neus, poteſt accuſare † & proſequi iniuriam, non
tenetur niſi inquantum facere poteſt, vt latè pro-
ſequitur

Digitized by Google

ſequitur Tiraquel. in d.ver. ſuſceperit liberos, nu.
28.& ſeq. Et dicit gl. in dicto c. qui dormierit, ma-
iorem eſſe affinitatẽ ſpiritualem, quàm carnalem.
12 † Et ideò, ſecundum Abb. in ca. fin. col. 3. de purg.
canon. Eccleſia, quæ quotidie diſpenſat aduerſus
13 carnalem cognationem, nunquam diſpenſat † ad
uerſus ſpiritualem. Sequitur Cotta in memor. in-
cipit, commater, in fin. poſt Felin. quem citat, &
Tiraquel. in loco prædicto. Quod ſi in eo cadit
tam arctum amoris vinculum, quare illo non ob-
ligatur ad alimenta eo modo, quo naturalis pa-
ter obligatur. Videmus enim magnum amorem
14 idem operari, quod † ſanguinis coniunctio, Abb.
in c. requiſiſti, de teſtam. Id quod infinitis deci-
ſionibus exornat Tiraquell. in d. l. ſi vnquam, in
verſ. libertis, nu. 102. & ſeq. vbi infert, quod amici
capiunt legata ex teſtamento minus ſolẽni, in eis
ſubintelligitur clauſula codicillaris. Amicitia e-
15 nim † ſuperat parentum affectionem, Bar. in l. ali-
menta, §. 1. ff. de alimen. & cibar. leg. vbi Alex. ſeq.
Quod ſi pater ad alimenta tenetur, quia miniſter
naturalis generationis, quare ad id non tenebitur
ſpiritualis pater, quia fuit miniſter regeneratio-
nis, quæ non minus attenditur, quàm ipſa gene-
ratio?

Et non obſtat, quod pater nullo modo ſuccedat
filio, quia reſpondeo rationem ſucceſſionis ſolam
non obligare ad alimenta, & pręſtationẽ alimen-
torum non regulari ſecundum normam ſucceſ-
ſionis, vt ſupra dixi. Prætereà dico, quod etiam
pater ſpiritualis debet ad ſucceſſionem admitti
poſt agnatos & cognatos, excluſo fiſco, ſicuti ex-
16 cluditur per † ordinem decurionum, vt in l. 1. C.
17 de hæred. decur. vbi Bartolus idem dicit, † in col-
legio conſiliariorum, quod fiſco præfertur. Idem
18 in confraternitatibus † vult Caſtrenſ. ibi, & Dec.
in l. 1. nu. 20. C. vnde vir, & vx. Excluditur etiam fi-
19 ſcus † a tutore, vt per Alex. in conſilio 31. nume. 7.
vol. 1. Amanell. ſing. 242. Licet ergo non inueniam
20 in ſpecie deciſum, non video, † quare non ad exclu
ſionem fiſci ſuccedat quoque ſpiritualis.

Non obſtat ſecundò, quia etſi illa ſpiritualis co
gnatio ſit gratuita, & nihil habeat commune cum
temporalibus & profanis, producit tamen amo-
rem quo aſtringitur pater ad benefaciendum fi-
lio, quem leuauit de ſacro fonte.

Tertiò, non mouet, quod non id egerit, quan-
do eum leuauit, quia reſpondeo, quod etſi prin-
cipaliter non id egerit, tamen cenſetur id omen
voluiſſe, quod conſequitur ex actu, quia qui vult
21 antecedens, cenſetur † velle omne conſequens ne-
ceſſarium, l. 2. vbi Doctores, ff. de iuriſdict. omn.
iud. c. præterea, de offic. deleg. cum ſimilibus. Et
22 qui facit actum, ſe obligare † videtur ad leges lo-
quentes de illo actu, Bal. in l. ſi duo, ff. de acquir. hę-
red. Natta in conſ. 42. nu. 22.

Poſtremò nõ mouet, quod filius ſpiritualis non
excludat ſubſtitutum, quia non eſt filius, præcipuè
23 † intelligendo propriè, Bal. in Authen. niſi roga-
ti, & ſequuntur alij in contrarium citati. Et quan-
do teſtator ponit in conditione, intelligit de ve-
ris filijs, & de naturalibus, non de ſpiritualibus.
24 Verba † enim naturaliter, non fictè debent intel-
ligi, l. fin. ff. de ijs, qui ven. ętat. impetra. l. ſancimus,
C. de nupt. Et non dicuntur veri filij, quibus deſe-
25 cit veritas † naturæ, l. filio quem pater, ff. de lib. &
poſthum. Caſt. conſ. 30. nume. 1. volum. 1. Prædicta
verò concluſio, quod pater ſpiritualis teneatur fi-
lium alere, procedit quãdo aliunde filius non ha-
bet alimenta, ita intelligunt oẽs. Dubium tamen
oriri poſſet, an ſit a patre alendus, etiam ſi habeat
ſanguine coniunctos, a quibus ali poſſit. Et quam-
uis Doctores, quos viderim, non tractant quæſtio-
nem hanc, attamen credo patrem ſpiritualem te-
neri in ſubſidium, tantummodo deficientibus ijs,
qui naturali ſanguinis ratione, vel particulari ali
qua obligatione eum alere tenentur, & tunc pa-
trem alere filius, quando ſuccederet, id eſt quan-
do ab ijs, qui præferuntur in ſucceſſione, alimenta
non poſſunt præſtari.

SVMMARIVM.

1 *Auus paternus tenetur alere nepotem.*
2 *Auus paternus non ſolum patre viuente, ſed eo quoque mortuo, alit nepotem.*
3 *Auus venit appellatione patris in fauorabilibus.*
4 *Auus in correctorijs, & odioſis non venit appellatione patris.*
5 *Auus tenetur dotare neptem ex filio.*
6 *Nepos ſpurius ex filio legitimo, non eſt odioſus legibus reſpectu aui.*
7 *Ratio vbi eadem eſt, ibi diſpoſitio quoque eadem eſſe debet.*
8 *Auus tenetur alere nepotem ſpurium ex filio legitimo.*
9 *Auus non obſtante lege regia Hiſpaniarum, alit nepotem ſpurium ex filio legitimo.*
10 *Nepoti ſpurio ex filio legitimo relinqui poteſt ab auo.*
11 *Nepos ſpurius ex filio legitimo poteſt inſtitui tanquam extraneus.*
12 *Auus poteſt relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo quantum vult.*
13 *Patris macula non nocet filio, in ijs quæ aliunde quæruntur, quàm per patrem.*
14 *Nepos ex filio ſpurio inſtitui poteſt, ſi non fiat contemplatione filij.*
15 *Auus habens filios legitimos, non poteſt nepoti ſpurio ex filio legitimo relinquere vltra modum, de quo in l. fin. C. de naturalib. lib.*
16 *Nepos ſpurius ex filio legitimo, non poteſt ab auo conſequi vltra modum, l. fin. C. de natur. libe. etiam ſi ſit legitimatus.*
17 *Neptis naturalis ex filio legitimo, non poteſt inſtitui, ſecundum terminos l. fi. C. de natur. lib.*

QVAESTIO XII.

DIXIMVS, patrem teneri ad alimẽ
ta erga filiam, an idem ſit in auo
1 paterno? & idem † omninò eſſe vo
luit gloſ. in l. ſi quis a liberis, ff. de
agnoſc. vel alen. lib. a pat. Mo-
uetur ex eo tex. nam pater non ſo-
lum tenetur alere filium, ſed etiam alia onera ſu-
ſtinere: ergo & alere nepotes ex filio, quia illi nu-
merantur inter onera filij. Idem probarunt Bat. &
Alber. ibi, Aret. in conſ. 17. num. 11. Iaſ. in l. ius ciui
le, nu. 24. ff. de iuſt. & iu. Socin. in conſi. 161. num. 1.
vol. 2. Ruin. in conſi. 94. nu. 7. vol. 5. & in cõſ. 45. nu.
2. vol. 2. Brun. de ſtatu. excluſ. fœmin. articu. 11. nu.
89. Coraſ. in l. qui liberos, num. 105. in fi. ff. de ritu
nuptia. Benincaſ. in tracta. de pauper. in 7. q. in 2.
ſpecia. iudic. nu. 7. Anto. Cordub. in d. l. ſi quis a li-
beris, §. non tantum, nu. 41. ff. de lib. agnoſc. vbi al-
legat Salic. Crot. & Didac. qui tamen hoc non di-
cunt, ſed benè hoc vult Paleot. de noth. & ſpur.
cap.

Digitized by Google

cap.47.num.6.Vital. in tract. clauſ.titu.an renun-
cia.poſſ. alimen. col.3. Et prædicti ferè omnes lo-
quuntur, quando pater viuit, ſed procedunt quo-
2 que, quando pater eſt mortuus, † vt probat text.
expreſſus, in l. penult. ff. de liber. agnoſcend. vbi
dicitur, quod nepos eſt patri oneri, niſi pater non
ſit ſuperſtes. Et illum tex. ad hoc allegat Aret. di
cto conſ. 17. numero 11. & mortuo patre loquitur
Ruin. in d. conſi. 94. nu. 8. Et pro hac parte faciunt
leges & Doctores, dicentes, quod pater tenetur
3 alere filios, quia auus venit † appellatione patris,
l. iuſta interpretatione, ff. de verborum ſignif. facit
l. parentis appellatione, ff. eod. Et inquit glo. in d.
l. iuſta, quod vbicunque in toto corpore iuris fit
mentio de patre, ſemper idem intelligitur de auo,
Alber. in 2. par. ſtatuto. quæſt. 107. id quod obtinet
in fauorabili diſpoſitione legis, vt inquit Barto. in
l. liberorum, in fi. ff. de verborum ſignif. Bald. in l.
ſcimus, nume. 12. C. de inoffic. teſtam. vbi loquitur
in ſtatuto, & infert ad pulchram quæſtionem, eum
ſequitur Alexan. ad Barto. in d. l. liberorum, Boer.
in deciſ. 241. num. 5. Rebuf. de priuileg. ſcholar. pri
uileg. 177. nume. 10. Bero. in conſi. 149. num. 7. vo-
4 lum. 2. vbi tamē dicit ſecus eſſe in correctorijs † vel
odioſis, Duen. in reg. 87. ampliat. 4. Aſcan. de patr.
poteſta. effect. 1. nume. 21. Vbi tamen communem
opinionem Doctorum infert, quod ex cauſa famis
non minus auo, quàm patri licèt filium vendere,
quod tamen hic non expedit tractare. Ex hac au-
tem concluſione infertur, quòd auus nedum ale-
5 re, ſed etiam dotare † tenetur neptem ex filio, l. do
tem dedit, ff. de collat. l. & in eo, §. fin. cum l. ſeq. ff.
de in rem ver. l. pater, ff. de euiction. l. Iulianus, §.
ſed & ſi filius, vbi gloſ. in ver. pro filia, ff. ad Mace-
don. Et id explicat expreſsè text. in l. qui liberos,
ff. de ritu nupt. vbi dicitur, quòd habens liberos in
poteſtate, alere & matrimonio collocare tenetur,
& auus liberos habet in poteſtate, ergo &c. & hoc
voluit Barto. in l. prima, vbi eum ſequuntur om-
nes, ff. ſoluto matrim. gloſ. Bal. & alij, in l. fin. C. de
dot. promiſſ. Angel. in dicta l. pater, ff. de euictio.
Salic. in dicta l. fin. Aret. in dicto conſi. 17. num. 13.
& ſeq. vbi latè agit, Ruin. conſi. 45. nu. 2. in fi. vol. 2.
Coraſ. d. l. qui liberos, nume. 104. vbi dicit veriſſi-
mum & receptiſſimum, Bald. Nouel. in tracta. dot.
par. 6. in 16. ſpecia. col. 1. nume. 3. Socin. iun. conſil.
79. nu. 15. vol. 3. Ripa in l. in quartam, num. 204. ff.
ad leg. Falcid. Lup. in c. per veſtras, §. 24. incip. an
auus, nu. 1. & ſeq. de donat. inter vir. & vx. fol. mihi
161. Crauet. in conſ. 219. nu. 1. Natta in conſi. 363.
nu. 5. Cæphal. conſi. 105. & conſ. 343. num. 6. Et po-
nunt Doctores paſſim. In quibus locis videbis, an
teneatur ex obligatione propria auus dotare &
alere, an verò ex obligatione filij, & an ea dos im-
putetur filio in legitimam, & an teneatur dotare
neptem, quæ habet patrem diuitem, & an nepti in
legitimam imputetur, quæ ſibi debetur in bonis
patris, & ſimiles quæſtiones, quas ego prudenter
omitto, ea omnino ductus ſententia, quod nihil
extraneum mihi ſit in hoc opere pertractandum,
niſi quatenus ad ſuſceptam mihi prouinciam per
tinebit. Et quæ diximus in nepote legitimo, pro-
cedunt etiam in nepote ſpurio, ex filio legitimo:
ei enim paternus auus tenetur alimenta præſta-
6 re: eſt enim legibus † minus odioſus, vt notatur
in l. fin. C. de natu. liber. Sicuti enim lex ciuilis,
quæ matrem cogit ad alendum filium, extendi-
tur per identitatem rationis, ad aſcendentes per
maternam lineam, quare non eodem modo ex-
tendenda erit ad aſcendentes per lineam pa-
ternam, lex, quæ ex æquitate patrem compellit
ad exhibendum ſpurios? Vbi enim eadem eſt ra-
7 tio, † ibi idem ius eſſe debet, l. illud, ff. ad leg. Aquil.
8 Et ita in terminis † probat Nicol. de Vbal. in tra-
cta. de ſucceſſio. ab inteſta. parte 1. in 4. ſpecie libe-
rorum, ſequitur Socin. in conſi. 161. nume. 9. verſ.
quarto & vltimo præmitto, Didac. in epitom. de
ſponſa. par. 2. cap. 8. §. 6. nu. 16. vbi allegat Cinum,
Bart. & Abb. qui tamen de hoc non faciunt ver-
9 bum: aduertit tamen † legē regiam cedere in hoc
iuri canonico. Sequitur Duen. in reg. 367. ampliat.
7. nu. 7. Natta in conſ. 108. nu. 4. Ant. Padill. in Au-
thent. res quæ, nu. 66. C. commun. de leg. vbi idem
circa legem regiam ſentit cum Dida. licèt ſuppri
mat eius nomen, & cū correctione defendit Ant.
Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. idem reſcripſit,
num. 39. & ſequen. ff. de lib. agnoſ. vel alen. Allegat
Doctores, loquentes in terminis ſuæ quæſtionis,
ſed in alijs, quidquid ſine ratione tenuerit Vaſq.
de ſucceſſ. creat. lib. 2. §. 20. num. 318. Ex hac ratio-
ne, quod ſpurius nepos ex filio legitimo ſit alen-
dus, deducitur alia concluſio, quod ei poteſt ab
10 auo relinqui, † ſicuti relinqui poteſt a patre, ſe-
cundum ea, quæ in præcedentibus quæſtionibus
a nobis ſunt expoſita, & ita dicit Iaſon in conſil.
26. num. 12. vol. 1. vbi mouetur ſola diſpoſitione c.
cum haberet, & in tali nepote idem concludit,
quod in filio, quod ſcilicet relictum ſuſtineatur
ad vſque legitimam alimentorum quantitatem,
& non vltra, quod tamen eſt falſum, quia auus po-
teſt quantum vult relinquere nepoti ſpurio ex fi-
lio legitimo & naturali. Prohibitio enim eſt de
patre ad filium ſpurium; non autem de auo ad
11 nepotem, l. 1. C. de nat. lib. Et poteſt inſtitui † ne-
pos ſpurius, tanquam extraneus, non tanquam ne
pos, l. ſi pater, §. qui duos, ff. de adopt. Et per has
12 rationes concludit † Fede. de Sen. conſi. 57. in 6.
dub. Gloſ. & Doctores in l. fina. C. de natu. lib. &
Bero. in conſ. 165. nume. 20. & 23. vol. 2. & Bertran.
in conſi. 187. per totum, vol. 3. vbi allegando Roſ-
fred. in quæſt. 12. dicit non reperiri lege cautum,
quod auus non poſſit relinquere nepoti ſpurio ex
filio legitimo, & Berous mouetur ratione, quia
in auo ceſſat ratio, qua lex ciuilis prohibuit a pa-
tre relinqui. Hæc ſequutus ſum in conſ. 89. nume.
14. Accedunt rationes citatæ a Bar. in l. Gallus, §.
quod ſi is, num. 2. ff. de lib. & poſthu. Nam macula
13 patris non nocet † filio in ijs, quæ ſibi quæruntur
alio medio, quàm per patrem, l. diui fratres, & l.
qui contra, ff. de iure patron. Facit etiam deci-
ſio Barto. ibi, quæ vult, quod nepos ex filio ſpurio
14 † poſſit inſtitui, ſi id non fiat filij contemplatio-
ne, putà, cum prohibitione, ne patri quicquam
quæratur.

Hæc tamen ita intelligenda ſunt, ſi auo non ex-
tent legitimi filij: vbi verò extant, tunc non po-
15 teſt auus nepoti † ſpurio ex filio legitimo relin-
quere vltra modum definitum in l. fin. C. de natu.
lib. vbi Bal. dicit, illam legem procedere in nepo-
te legitimo ex filio naturali, vel nepote naturali
ex filio legitimo, vel nepote naturali ex filio na-
turali, declarat Salice. in ſummario, & Barbat. ad
Bal. dicit illum tex. eſſe ſingularem. Et licet Bart.
hunc caſum omiſerit, l. Gal. §. quod ſi is, tamen Ca-
ſtren. ibi, num. 7. loquitur clarè, quando auus vult
relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo, ſequi-
tur

Digitized by Google

tur Aret. ibi, col. 4. ver. tangit etiã, Paleot. in d. tra-
cta. c. 53. in fi. dicit, quæcunque expreſſa in nepote
legitimo ex filio ſpurio, procedere etiam in nepo-
te ſpurio, ex filio legitimo, Ruin. in conſil. 70. nu. 1.
& ſeq. volum. 3. vbi fortius dicit procedere, etiãſi
16 talis nepos † ſit legitimatus, & idem voluit Socin.
conſi. 71. num. 42. inter conſ. Ruini, volum. 3. idem
Rui. in conſ. 101. per tot. volum. 3. vbi fortius vult,
17 quod neptis † naturalis non poſſit inſtitui ſecun-
dum diſpoſitionem d. l. fi. licèt ea cõtrarium diſpo
nat in nepote, quod tamen ego non firmo, Ripa in
conſi. 191. vbi quærit, an lex illa, loquẽs in auo, pro
cedat in auia. Erit ergo concluſio, quod auus non
poterit, etiam in cauſa alimentorum, relinquere
nepoti ſpurio ex filio legitimo vltra debitam ali-
mentorum quantitatem, vel ultra permiſſionem, l.
fin. C. de natu. lib.

SVMMARIVM.

1 *Auus tenetur alere nepotem legitimum, & naturalem ex filio ſpurio.*
2 *Nepos venit appellatione filij in fauorabilibus.*
3 *Nepos legitimus & naturalis ex filio ſpurio, poteſt inſtitui ab auo.*
4 *Culpa patris non nocet filio.*
5 *Auus habens legitimam ſobolem, non poteſt vltra vnciã relinquere nepotibus legitimis ex filio ſpurio.*
6 *Auus an poſſit relinquere quicquid vult nepoti legitimo ex filio inceſtuoſo.*
7 *Spurio relictum non valet, etiamſi legitima ſoboles cum iuramento conſentiret.*
8 *Auus an teneatur alere nepotem ſpurium ex filio ſpurio.*
9 *Nepos ſpurius ex filio ſpurio poteſt inſtitui ab auo, ſi non adſit legitima ſoboles.*
10 *Aui appellatione venit proauus.*

QVAESTIO XIII.

EA ipſa ratione auus tenetur alimẽ
ta præſtare filijs legitimis & natu
1 ralibus † ſui filij ſpurij, vel aliter
illegitimi. Probatur autem in d.
c. cum haberet, de eo, qui dux. in
vxor. vbi in fine dicitur, quod libe
ris ſuis tenetur pater neceſſaria miniſtrare. Ap-
pellatione autem liberorum, veniunt non ſolum fi
lij, ſed etiam nepotes, l. liberorum, ff. de verborum
ſignif. Imò in fauorabilibus diſpoſitio loquens de
2 filijs extenditur † ad nepotes, Barto. in d. l. libero-
rum, Anch. in Clem. 1. de baptiſmo. Et per has ra-
tiones concludit Ruinus, in conſ. 124. nu. 11. vol. 1.
quod nepos legitimus ex filio ſpurio, alendus eſt
ab auo: ſequitur ſimpliciter Rolan. in conſ. 54. nu.
62. volum. 2. Paleot. in tracta. de noth. & ſpur. in c.
47. nu. 6. in fi. vbi ait, dicta in filio legitimo, locum
habere in ſpurio, vt ſicuti deſcendentes ex legiti-
mis ſunt alendi ab auo, ita & deſcendentes a ſpu-
rio. Et ſanè maior eſt ratio alendi nepotes legiti-
mos ex filio ſpurio, quàm nepotes ſpurios ex filio
legitimo, quia non ſunt ita odioſi legibus, ex quo
ſunt legitimè nati, & ceſſat in eis cauſa, per quam
ſpurio denegantur alimenta, vt ſcilicet pater pu-
niatur in filio, vti aduertit Cordub. d. §. idẽ reſcri-
pſit, nu. 39. & ſeq. qui tamen promiſcuè Doctores
allegat, qui loquũtur in nepote ſpurio ex filio legi
timo, cũ ijs, qui loquuntur de legitimo nepote ex
filio ſpurio: & qua ratione auus alit nepotes legi-
timos ex filio ſpurio, ea quoque tenetur neptes
dotare, quia valet argumentum de alimentis ad
dotem, vt ſæpe dixi, ex quo dos ſuccedit loco ali-
mentorum: & ſicuti pater tenetur dotare filiam
ſpuriam, vt probaui ſuprà, dum dixi ſpurium alen
dum eſſe, ita & dotare neptem ex filio ſpurio, quia
pater ferre debet onera filiorum, l. ſi quis a liberis,
§. non tantum, ff. de lib. agnoſ. Et nepos legitimus
3 † & naturalis ex ſpurio poteſt ab auo inſtitui, ſe-
cundum Barto. in l. Gallus, §. quod ſi is, ff. de lib. &
poſthum. Vbi tamen intelligit, quando patri non
quæritur vſusfructus, & quando conſtat eum inſti
tutum non contemplatione patris: & mouetur,
4 quia patris culpa non nocet filio, l. 3. §. ſi emanci-
patus, ff. de contratab. & defectus patris non præ-
iudicat filio, quæ ſibi non quæruntur ex patris per
ſona, l. 3. ff. de interd. & relegat. Et ponit exem-
plum in patre hæretico, qui non præiudicat filio,
& idem in patre deportato. Et Bart. in loco prædi-
cto, ſequuntur Imo. Caſtren. Alexan. Aret. Iaſ. &
alij, Alex. in conſ. 74. num. 2. vol. 3. Decius, qui com
munem dicit, in l. hæreditas, nu. 8. C. de his, quibus
vt indign. Abbas, Corn. Dec. Gul. Bened. Boer. Ber-
mon. & alij multi, quos cõgerit Duennas, reg. 336.
limitat. 2. Et hanc ſententiam dicit, crebriorem
Paleot. in dicto tract. c. 53. nume. 2. & ſeq. vbi hanc
defendit. Eam quoque comprobat Craue. in conſ.
184. num. 1. vbi dicit, procedere ſine dubio, quãdo
pater eſt præmortuus, vel nati ſunt ex filia ſpuria,
quia ex quo matri non poteſt quæri vſusfructus,
ceſſat ratio ſuſpicandi, ne filij contemplatione in-
ſtitutus fuerit, Atius Pinell. l. 3. num. 28. C. de bon.
mat. Intelligenda tamen eſt hæc deciſio, vt non
5 procedat, quando auus † haberet filios legitimos
& naturales: tunc enim non poſſet nepotibus eam
legitimis ex filio ſpurio relinquere vltra vnciam,
ſecundum gloſ. Doctores, & alios, in l. fin. per il-
lum rex. C. de natur. lib. Et communem eſſe ſenten
tiam dicit Iaſ. in l. hæreditas, nu. 8. C. de his, quibus
vt indign. Ruin. in conſ. 70. nume. 1. vol. 3. Socin. in
conſ. 71. nu. 42. eod. vol. inter conſ. Ruini, Duen. d.
regu. 366. limita. 2. circa med. vbi allegat Caſſan.
Capic. in deciſ. 181. num. 5. Paleot. in d. tract. c. 53.
nu. 9. verſ. ſecunda limitatio: vbi idem dicit poſt
Crauet. quando extarent ſoli nepotes legitimi, ex
filijs legitimis, Simon de Pretis, de interpretat.
vlt. volunt. lib. 3. interpret. 1. dubit. 3. ſolu. 2. nu. 10.

Declaranda eſt quoque præcedens concluſio,
vt non vendicet locum in nepote legitimo ex filio
6 inceſtuoſo, † quia ei nihil relinqui poteſt ab auo,
eſt tex. in l. ſi quis inceſti, num. 2. C. de inceſt. nupt.
Et idem Bald. in cap. præſentia, num. 35. in fine, de
probat. dicit, eſſe ibi caſum vnicum in iure, &
menti tenendum, communem dicit Lauden. in
tracta. de legitim. num. 37. ſeq. Salic. Alex. Corne.
Corſe. Bened. Didac. & alij, citati a Duen. d. regu.
366. limit. 2. vbi tamen poſt Bald. & alios multos
dicit, filium clerici non dici inceſtuoſum, ſed eſſe
capacem inſtitutionis, Boer. in deciſ. 127. nume. 8.
vbi num. 9. dicit, ſtatuto non poſſe eiuſmodi ince-
ſtuoſos habilitari ad ſucceſſionem, licet alij ſpu-
rij poſſint a ſtatuto admitti, de quo per nos dictũ
eſt ſuprà, Paleot. d. c. 53. nume. 9. vbi reprobat Iaſ.
contrarium tenentem in d. §. quid ſi is, in fin. Cor-
dub. d. §. idem reſcripſit, num. 22. Id ita intelligen-
dum eſt, vt ex inceſtuoſo filio nepoti legitimo ni-
hil relinqui poſſit, præter alimenta, quæ ſuprà, lo-
quendo de alimentis ſpurio debitis, probauimus

etiam

etiam inceſtuoſo fore, de iuris naturalis æquitate,
& canouici expreſſa diſpoſitione præſtanda. Si e-
nim patri concepto & nato in peccato, debeotur
alimenta, multò magis debebuntur filijs, ſioe ea la
be conceptis. Et nota pro omnium prædictorum
7 ampliatione, quod relictum ſpurio † non valet,
etiamſi legitima ſoboles conſentiret cum iuramen
to, quia nullum pactum ſuſtinetur, Ange. conſil.
223. col. 2. Alex. conſ. 129. nume. 15. volum. 6. Cra-
uet. conſ. 229. colum. pen. Simon d. ſolut. 2. num. 10.
An verò ſpurio nepoti ex filio ſpurio teneatur a-
uus alimenta dare, magis dubium videtur, Bald. e-
nim in conſil. 67. num. 3. volum. 1. loquens de illius
ſucceſſione, inquit, indigniſſimum ſibi videri, quod
8 inſtitui poſſit ab auo † ſpurius ex ſpurio, quia labo
rat nedum propria, ſed paterna etiam ſorditate,
& quod de eo non extat lex aliqua expreſſa, con-
cludit, ideò inſtitui non poſſe, niſi vti extraneum
ex cauſa meritorum, & vult in dubium cenſeri in-
ſtitutum ſanguinis contemplatione, idem dicit in
conſ. 416. nume. 2. vol. 3. ſequitur Simon, d. ſolut. 2.
num. 11. Sed etſi oon inueniam deciſum, exiſtimo
tamen idem eſſe, quod io nepote legitimo ex ſpu-
rio, & in nepote ſpurio ex filio legitimo: nam om-
nibus ijs caſibus militat illa ratio naturalis chari-
tatis & affectionis, de qua in cap. cum haberet. Et
ſicuti filius ſpurius tenetur alere ſuum filium, quã-
tumuis ſputium, ex quo eſt onus ſuum, probat d. §.
nnn tantum: ita auus tenetur ei ſuccurrere pro ali
mentis, quod dicitur onus patris, & ideò ſpurius
9 ex ſpurio poteſt inſtitui ab auo † ſi legitimi non
extant, vt expreſsè notat gloſ. in l. fin. C. de natu.
lib. vbi Doctor. præcipuè Salic. & eam ſequuntur
omnes, vt inquit Boer. io q. 127. nu. 16. qui allegat
Iaſ. quem ego ibi non inuenio, & communiter Do-
ctores ira tenere dicit Arius Pinell. in l. 3. num. 22.
C. de bon. matern. vbi dicit fortius procedere l. fi.
in ſpurijs nepotibus ex filio ſpurio, quàm in legi-
tinis, quia in ſpurijs ceſſat ratio, quod patri quæ-
ratur vſusfructus, ex quo pater non habet ſpurium
in poteſtate. Et Crauet. d. conſil. 184. reprehendit
Bald. in conſilijs allegatis in cnntrarium. Eſt ve-
rum, quod non aduertit Bald. loqui in nepote ſpu
rio ex filio ſpurio, & quæcunque ſupradicta de a-
uo, locum habent in proauo, quia is venit aui ap
pellatiooe, vt per Barto. in l. liber, ff. de verb. ſignif.
præcipuè quando lex ſimpliciter, & indefinite pro
fert nomen aui, & per Barto. ibi, & per Doctor. in
l. Gallus, §. idem credendum, ff. de lib. & poſthum.
Bero. conſil. 97. nume. 10. volum. 1. & dicta in auo
paterno, procedunt etiam in auia paterna, ijs
tamen caſibus, quibus mater tenetur, vt infrà de-
clarabo.

SVMMARIVM.

1 *Mater quamuis non tenetur alere filium, tenetur tamen lactare intra triennium.*
2 *Lac præſtare modica eſt impenſa.*
3 *Nutrix venit appellatione matris.*
4 *Pater tenetur cum matre alere intra triennium filium ille gitimum.*
5 *Matri obligatur filius æquè ac patri, inſpecto iure naturæ.*
6 *Argumentum a ſimili ſat eſt, ſi procedat in eo de quo principaliter quæritur.*
7 *Mater multis in caſibus excuſatur, ne filium alat intra triennium.*
8 *Mater ſimul cum patre tenetur alere filium intra trien nium, quando matrimonium declaratur nullum.*
9 *Mater alit filium vltra triennium, ſi pater ſit inops, & filius non habet aliunde.*
10 *Matri debetur eadem reuerentia, quæ patri.*
11 *Matri parere debent filij ſicut patri.*
12 *Mater non poteſt in ius vocari ſine venia.*
13 *Mater filiam inopem, vel patre carentem, dotare tenetur.*
14 *Argumentum ab alimentis ad dotem eſt validum, quando diuerſa non militat ratio.*
15 *Mater pro dotanda filia poteſt alienare bona ſubiecta fideicommiſſo, vbi vide.*
16 *Dos danda filiæ a matre, debet reſpondere quantitati alimentorum.*
17 *Mater hæretica tenetur dotare orthodoxam filiam, etiã quæ habeat patrem diuitem.*
18 *Mater Iudæa, dotare tenetur filiam catholicam, etiamſi pater ſit diues.*
19 *Mater Iudæa, non tenetur dotare filiam Iudæam, extante patre diuite.*
20 *Legitima filijs fidelibus reſeruatur, quando matris hæreticæ bona confiſcantur.*

QVAESTIO XIIII.

VIDIMVS de patre & auo, nunc de
matre dicendum eſt. Et ſanè con
cludunt omnes, quod etſi mater
alere non teneatur filium, tenetur
1 tamen lactare † intra triennium,
l. pen. C. de patr. poteſta. & ibi no.
gloſ. in verſ. primo. Idem voluit gloſ. in l. alimen-
ta, in ver. materna, C. de negot. geſt. in §. illud, in
ver. filios, in Authent. vt lice. mat. & au. gloſ. fin. in
capit. cum haberet, de eo, qui dux. quam pollu. per
adultet. Barto. in tracta. de alimen. nume. 13. & in
l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, ff. de liber. agnoſcend.
Bald. in dicta l. alimenta, nume. 2. Papien. in form.
libell. pro lega. rei ſingu. in princip. nume. 83. Do-
ctores in cap. fin. de conuerſ. infid. & in d. cap. pri-
mo, de infan. & languid. Fab. & Ioan. de Plat. in §.
ius naturale, nume. 2. inſtitu. de iure natu. Alexan.
& Aret. in dicta l. alimenta. Hanc ſententiam am
plexi ſunt Corueus, Lamber. Bologni. Coraſ. & Di
dac. quos citat & ſequitur Cordub. in dicto §. ſi ma
ter, nume. 1. Ioan. Lup. in dicto cap. per veſtras, in
tertio notab. §. 23. num. 8. de donatio. inter virum
& vxo. Neuiz. in Sylua nupt. lib. 3. num. 36. Ben inc.
in tract. de paupert. in 7. quæſtio. princ. in 2. ſpecia.
iud. nume. 31. Paleot. in tract. de noth. & ſpur. cap.
48. in princip. Aſcan. in tract. de patr. poteſta. cap.
4. num. 22. Aret. §. ius naturale, oum. 8. Inſtitut. de
iur. natur. vbi dicit, procedere etiamſi proteſtetur
velle repetere, Vital. tracta. clauſ. titu. an poſſit ali
men. renuncia. colum. 4. & col. 6. vbi omninò Lud.
Mol. de primogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 15. nume. 3.
Vbi ampliat etiam vltra triennium in ſuo caſu, &
ſecundum Baldum in d. l. alimenta. Ratio eſt, quia
a lac præſtare † modica eſt impenſa, ſecundum Glo.
in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, vbi Bart. & Alber.
Hanc rationem ſequitur Cordub. in d. §. ſi mater,
nume. 3. Sed mihi non arridet, quando certum ſit,
impenſæ modicitatem non transferre in matrem
onus, quod patri incumbit, & veriorem eſſe exiſti-
mo rationem naturæ, quæ docuit, omnia anima-
lia a matribus ali, dum lacte viuunt. Et ſigna hu-
ius naturalis præcepti recitat ex Phauorino Phi-
loſo-

Digitized by Google

Ioſopho, Gellius Noct. Attic. lib. 12. ca. 1. Didac. in
Epitom. de ſponſa. par. 2. ca. 8. §. 6. nu. 13. vbi refert
etiam Gregor. Non omitto, quod Zaſ. in l. 1. §.
huius ſtudij, nu. 14. ff. de iuſt. & iur. dicit, hanc ſen-
tentiam non eſſe veram, quod mater intra trien-
nium alere filium compellatur, ſed quia ſtat con-
tra eum communis opinio, non eſt in hoc labo-
randum, ita tamen, ne ignores, quod in tantum
3 mater alere tenetur filiu trimum, vt nutrix, † ideò
matris nomen mereatur, veluti ex Nonio Mar-
cello & Alcia. deducit Tiraquel. in l. ſi vnquam, in
verſ. ſuſceperit liberos, nu. 50. C. de reuoc. donat.
Non obtinet tamen ea ſententia in filio illegiti-
mo, quia ad eius alimenta pari obligatione ſunt
4 obſtricti pater & mater, etiam intra † triennium:
Id quod deducitur ex dicto cap. cum haberet, in fi-
ne, vbi dicitur, quod vterque parens liberis ſuis
ea ſubminiſtret, quæ ſunt neceſſaria. Ita Abb. ibi,
nu. 9. qui mouetur ratione, quod ſpurij non ſunt
in poteſtate patris, aut matris. Sed hæc non va-
let, quia alimenta non præſtantur intuitu patriæ
poteſtatis: Addit ideò aliam rationem, quod ſpu-
rio alimenta debentur ex inſtinctu naturæ, ſecun-
5 dum quã nõ magis filius obligatur matri, † quàm
patri, ſecundum Innoc. in c. 2. de reg. Sed hæc quo-
que ratio non concludit ex vniuerſo, nam etſi le-
gitimis eodem naturæ impulſu debeantur alimen
ta, recipitur diſtinctio, vt mater triennio, pater
verò deinceps ſemper filium alat. Quare Didacus
re tamen non examinata, in d. §. 6. nu. 13. inquit, ſe
dubitare de Abbatis deciſione, & eum multis im-
pugnat Paleot. d. tract. c. 48. Mouetur, quia ſpurij
lege canonica, quoad ius alimentorum, redacti
ſunt inſtar legitimorum: ergo diſtinctio in eis ſer-
uabitur, quæ obtinet in legitimis. Reſponderi tñ
poteſt, eatenus ad ſimilitudinẽ legitimorum ſpu-
rios redactos lege canonica, vt alantur a paren-
tibus, non autem eodem modo, atque eiſdem re-
6 gulis, & ſat ſimilitudinem procedere † in eo, de
quo principaliter agebatur. Cum Abbate tamen
tenent Præpoſit. ibi, num. 6. Caccialup. l. ſi qua illu-
ſtris, n. 93. C. ad Orfician. Specul. Ange. & alij quos
citat & ſequitur Cordub. d. l. ſi quis a liberis, §. idẽ
reſcripſit, nume. 35. & §. ſi mater, nume. 5. qui ta-
men priore loco dicit ignorare, quam ob cauſam
Didac. dubitauerit de Abbatis deciſione, & non
diſſentit, an minorem triennio mater alere tenea-
tur: ſed Doctores per eũ citati non faciunt diſtin-
ctionem prædictam, & Abb. ſequitur Lup. d. c. per
veſtras, in 3. not. §. 23. num. 12. Vital. in inceſtuoſo,
de clauſ. titu. an alimen. renunc. poſſ. col. 5. vbi om-
ninò vide. Quare ſi ratione certandum eſt, mihi
placet ſententia contra Abbatem, quia nulla defi-
cientiæ iuſta ratio allegari poteſt inter ſpurium &
legitimum filium, imò videtur matrem magis te-
neri erga ſpurium, quàm erga legitimum, cum iu-
re ciuili ſpurium alat etiam poſt triennium, quod
erga legitimum non tenetur præſtare, vt dicã ſuo
7 loco. † Excuſatur tamen mater, ne filium lactet, ſi
ſit pauper, & egeſtate laboret: item, ſi ſit adeo no-
bilis, vt ſibi turpe ſit filium lactare: item, ſi lac ei nõ
ſuppetat. Quas limitationes tractandas ſeruo in
eam operis partem, in qua de ijs cauſis diſſero, qui
bus abnegari poſſunt alimenta.
8 Limita etiam, quando ex cauſa, poſteà † dete-
cta, ſeparantur coniuges, vt quia matrimonium
ſit nullum, quia tunc pater, & mater alunt com-
munibus impenſis filium, etiam trimo minorem,
c. 2. qui fil. ſint legit. Vital. in tract. clauſ. titu. an ali.
renuncia. poſſ. col. 6.

Exacto triennio, ſi vel pater ſit inops, vel alium
9 de filijs non habeat, cogitur mater † alere filium,
eſt tex. in d. l. ſi quis a liberis, §. vtrum, in verſ. ergo
& mater, ff. de lib. agnoſc. l. pen. ff. eo. tit. Authen. ſi
pater, C. de diuor. fact. Cyn. Bart. Bald. Alex. Aret.
& alij omnes, in l. alimenta, C. de nego. geſt. Gloſ.
in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, in verſic. neceſſa-
rio, vbi etiam Alber. Bart. in tracta. de alim. nu. 13.
Bald. in l. neque mater, ante numerum primum, C.
de iur. dot. Caſtr. in conſi. 76. circa fin. vol. 1. Bart. in
Auth. res quæ, nume. 4. C. commun. de legat. & in l.
Neſennius, nu. 7. ff. de neg. geſt. Doctores in l. 1. ff.
ſolu. matrimo. vbi Alex. nu. 21. Iaſ. nu. 28. Crot. nu.
88. & Ripa, num. 79. Papien. in form. libel. quæ agi-
tur pro legato rei ſing. nume. 83. Campeg. in tract.
dot. in 1. par. quæſtio. 22. Bero. in conſil. 186. nu. 11.
vol. 1. Coraſ. in d. l. qui liberos, num. 109. ff. de ritu
nuptia. Didac. de ſponſ. pat. 2. c. 8. §. 6. num. 13. in fi.
Boer. in deciſ. 129. num. 3. Benincaſ. in d. tract. pau-
per. quæſt. 7. in 2. ſpecia. iudic. nu. 31. poſt Amanel.
ſing. 1. & Gramma. conſ. ciuili 141. nume. 14. dicit
communem eſſe omnium concluſionem, Cæphal.
in conſ. 5. nu. 63. Aſcan. de pat. poteſta. c. 4. num. 22.
Anto. de Padill. in d. Auth. res quæ, nu. 60. in fin. C.
commu. de legat. Cordub. in d. §. ſi mater, num. 10.
Ratio inde deducitur, quia ſubducto patris ſubſi-
dio, nemo eſt, ad quem attenta ſanguinis coniun-
ctione, & naturali affectione & charitate magis
ſpectet officium alendi: non enim filius magis pa-
tri obſtringitur, quàm matri, ſecundum Innocen.
in d. capit. 2. quem citaui ſupra, ideò matri non mi
10 nor, quàm patri exhibenda † eſt reuerentia, l. fi-
lia, C. de patr. poteſta. Et ei æquè, ac patri parere
11 † debent filij, Bald. per eum text. in l. furioſæ, ff. de
curato. furio. Et non magis, quàm pater vocari
12 † debet in ius ſine venia, l. parentes, ff. de in ius vo
can. Et dicit Aſcan. d. cap. 4. nume. 18. quod etſi pa-
tria poteſtas iure ſit patri tributa, tamen in his,
quæ reuerentiam, amorem, & pietatem reſpiciunt,
mater eſt æqualis patri: non mirum ergo, ſi filium
tot officijs ſibi obligatum, alere tenetur. Et facit,
quia filius tenetur matrem egentem alere, vt in-
frà tractabimus: mater ergo pares illi vices red-
dere tenetur, & ideò tenetur etiam dotare filiam,
quando eſt diues, & pater non eſt ſoluendo. Qui
enim tenetur alere, tenetur etiã dotare, vt dictum
eſt. Et probatur hæc concluſio, in l. neque mater,
13 C. de iur. dot. vbi dicitur, quod mater † non cogi-
tur dotare filiam, niſi ex cauſa probabili: at poſt
gloſ. ibi probabilem eſſe cauſam, ſi ipſa diues ſit,
& filia pauper patre careat, vel inopem habeat, in
quiunt huius opinionis authores, Iacob. de Rau.
& Cyn. in d. l. neque mater, quos ſequitur ibi Bal-
dus. Idem voluit Bartolus in Authen. res quæ, nu.
4. C. commun. de leg. vbi Bald. & Fulgoſ. Cuman.
in l. filiam, §. fin. ff. ad Trebellia. Alex. in conſ. 144.
nu. 13. vol. 6. Iaſon in l. 1. nu. 28. ff. ſol. matrim. vbi
poſt Cuman. dicit eſſe communem opinionem,
Crot. ibi, nu. 88. qui pariter atteſtatur de commu-
ni, idem Iaſon in §. fuerat, num. 115. Inſtit. de actio
nib. Campeg. d. part. 1. quæſtio. 22. Ripa dict. l. 1. nu
me. 79. communem quoque dicit Curtius iunior,
in d. Authen. res quæ, nu. 17. & 18. vbi Ant. Padill.
nu. 59. Coraſ. in d. l. qui liberos, nume. 112. & ſeq. ff.
de ritu nuptia. Boer. in deciſ. 129. num. 3. Benincaſ.
in tract. pauper. q. 8. in 3. ſpecia. contract. num. 17.
vbi

Digitized by Google

vbi id declarat. Cephalus in conſil.5.numero 63.
Aſcan. in dicto tract.in 11. effect.nu.4. Cordub.in
§.ſi mater,num. 14.d.l.ſi quis a liberis, Vital.tract.
clauſ.in titu.an alim.poſſ.renuncia.col.4.Ita quod
non eſt curandum de contradictione Ange. in d.l.
filiam,ff.ad Trebellia.Rom.& Alexan.in d.l.1.ff.ſo
luto matrim. Iaſon in d. Authen. res quæ, vbi te-
nent, quod mater diues non teneatur dotare fi-
liam, cui pater non poteſt dotem dare, quia con-
tra eos ſtat communis opinio Doctorum, & eo-
tum ratio, qua impugnant argumentum, ab ali-
mentis ad dotem nihil valet: Quia argumentum
14 eſt concludens, quando non militat † ratio di-
uerſitatis, ſecundum Bart.in l.fin. ff.de his,quibus
vt indign. Ita reſpondet Coraſ.in d.l.qui liberos,
nu.112.& Ripa d.l.1.nu.79.non etiam obſtat regu.
negatiua, de qua in d.l.neque mater, quia ibi dici
tur: NISI EX PROBABILI CAVSA. At cauſa
eſt probabilis, quando pater non eſt aptus ſoluen-
dis dotibus. Non etiam obſtat, quod neceſſitas do
tandi procedat a patria poteſtate, prout ponde-
rat in propoſito Crot.d.l.1.nume.88.quia reſpon-
detur hoc eſſe falſum. Diximus enim ſupra, ſpu-
rium, qui non eſt in poteſtate, fore alendum; hoc
verò, quod mater dotare teneatur filiam, proce-
15 dit in tantum, vt poſſit alienare † bona fideicom-
miſſo ſubiecta, vt filio dotem det. Ita concludit
Bartolus in d.Authen.res quæ,nume.4. Sequuntur
Doctores, vti teſtatur ibi Curt.iun.num.15.Padill.
nu.59. Et hoc admittunt Cuman.Alex.& Iaſ.num.
7.in d. Authen. res quæ, in caſibus, quibus mater
tenetur filiam dotare, vt quando mater hæretica
habet filiam orthodoxam. Eſt verum, quod Salyc.
ibi, quæſt.4. tenet contrarium, quia bona ſubiecta
reſtitutioni, non poſſunt alienari, niſi in ſubſidiũ,
quando alia bona non extant: at ſi mater eſt di-
ues, poteſt ex alijs bonis dotare abſque eo, quod
bona obnoxia reſtitutioni attingat. Sed ſatisfa-
cit huic obiectioni Curtius iun.nu.15. dicens Bar.
intelligi, quando mater erat diues ex ea hæredi-
tate reſtitutioni ſubiecta, ſequitur Padill.num.59.
Concludit autem Ale.d.l.1.nu.21. quod eiuſmodi
16 dos reſpondere debet † quantitati alimentorum,
ſequitur Curt.iun.d.Authen.res quæ, nu.15. Ripa
tamen d.l.1.nume.79.dicit, quod ex quo mater illi
oneri obligatur in defectum patris, eo modo te-
netur dotare, quo pater cogebatur: id, quod mi-
hi quoque placet, per ea, quæ ſupradicta ſunt, an
filiæ ſpuriæ dos dari debeat ſecundum quantita-
tem patrimonij, vel alimentorum. Subdit etiam
Ripa, loco prædicto, quod mater non tenetur do-
tare filiam diuitẽ, licèt ſecus in patre ſit, hoc quod
mater teneatur dotare in ſubſidium, quando pa-
ter eſt inops, non procedit vno caſu notabili, quan
do ſcilicet mater hæretica habet filiam orthodo-
17 xam: eo enim caſu † tenetur dotare non obſtante,
quod pater ſit diues. Eſt text.in l.cognouimus,C.
de hæret. gl.in l.neque mater,C.de iur.dot. Quem
ibi ſequuntur omnes, præcipuè Baldus, dicens,
18 idem eſſe in matre Iudæa, † quæ tenetur filiam ca
tholicam dotare, Archid.in cap.hoc ſanctum, nu-
me.1.32.quæſtio.2.Ange.in §.fuerat,nume.19. In-
ſtit.de action.vbi Iaſ.num.115. vbi dicit illam glo.
eſſe notabilem, idem Iaſ.in d.Auth.res quæ,nu.31.
19 verſ.octauò limita. vbi poſt Bald. dicit, † ſecus
eſſe, ſi tam filius, quàm mater eſſet Iudæus, Bapti-
ſta de Sancto Blaſio, in tract. de correlatiu. nu. 48.
Ange.in Auth.res quæ,C.commun.de legat. Anan.
in c.Iudæi, il ſecondo,num.4.& 5.de Iudæ.Bald. &
Alexan. in l.2. C.commun. de legat. Lupus in rub.
de donat. inter vir. & vxo.§.21. nu.5. Ripa dictæ l.
1.num.77.ff.ſoluto matrim.Brun.de ſtat.exclu. fœ
min.in 6.artic.princ.nu.61.& ſeq. Carrer.in tract.
de hæret.nume.149. Marquard.de Iudæ.par.3.c.4.
nu.2.Boer.conſ.17.nu.11.Padill.in dicta Authen.
res quæ,nu.61. vbi refert Bald. Nouel.contrarium
tenere, Cordub.d.§.ſi mater, nu.16. Coraſ.d.l.qui
liberos,nu.108. vbi etſi forte hoc dictum videatur
impoſſibile eo, quod non poſſit mater hæretica ha-
bere bona, per Authen.Gazaros, tamen dicit ipſe,
optimè procedit, ex quo confiſcatis bonis matris
20 hæreticæ reſeruatur filijs fidelibus † legitima, vel
dos. Ita quoque reſoluit Ripa, dictæ l.1. num.77.
& pungit Lup.in d.cap. per veſtras, in 3.not.§.23.
num.15.quem citat, aliter tamen proponens diffi-
cultatem, Cordub.d.§.ſi mater,nume.16. Intelligit
tamen Ripa hanc deciſionem minimè admitten-
dam, quando pater eſſet Iudæus, vel hæreticus, q2
tunc mater non teneretur: licèt ſecus ſit, quando
pater eſſet catholicus, ſed non arridet hæc reſtri-
ctio, nec veram exiſtimo, quia hoc modo intelligẽ-
do, nihil eſſet ſpeciale fauore religionis, vel ſaltem
minus haberet ſpecialitatis, & Doctores præcita-
ti indiſtinctè loquuntur, & volunt, quod eo caſu pa
tris & matris obligatio concurrat. multis verò ca
ſibus mater excuſatur ab onere alendi filium, quos
reijcio in eam partem, vbi ago de cauſis, quibus ali
menta non debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Mater ſemper eſt certa, etiam ſi vulgo conceperit.*
2 *Naturales & legitimi reguntur modo, quod ad naturã.*
3 *Aequiparatorum eadem eſt ratio, & diſpoſitum in vno, locum habet in alio.*
4 *Diſpoſitum in caſu vero locum habet in ficto, quando fictus æquiparatur vero.*
5 *Naturalis filius ſuccedit matri, cum filijs legitimis.*
6 *Teſtamentũ imperfectum ratione ſolemnitatis factum a matre in fauore filij naturalis, valet.*
7 *Naturales filij ſunt alendi a matre.*
8 *Filius naturalis accuſat de inofficioſo teſtamentum matris.*
9 *Naturales ſecundum naturam, nihil differunt a legitimis.*
10 *Pater eodem amore proſequitur naturales, & legitimos.*
11 *Mater tenetur alere filium etiam ſpurium.*
12 *Mater, an teneatur alere filios ſpurios.*
13 *Mater etiam illuſtris, alit filium ſpurium.*
14 *Spurius non ſuccedit matri, nec et mater.*
15 *Mater venit appellatione parentis.*
16 *Spurius natus ex damnato coitu, non ſuccedit matri, vbi tamen declaratur.*
17 *Spurius ſuccedit matri, quoad alimenta tantum.*

QVAESTIO XV.

SVPRA de filijs, & naturalibus tra-
ctauimus, an verò mater teneatur
ſolos naturales alere in ſubſidiũ?
Et non eſt dubium, eam teneri per
eas met rationes, quibus diximus
patrem obligari ad filij naturalis
alimenta. Id quod confirmatur. Nam ſi pater te-
1 netur, multò magis mater, quæ eſt certa † ſem-
per, etiamſi vulgò conceperit, vt inquit text. in
l.quia

l.quia ſemper,ff.de in ius vocan. cùm tamen pater
non ſit ita certus. Addo, quod in reſpectu oneris
2 alendi, par eſt conditio legitimorum † & illegiti-
morum, inſpecto maxime iure canonico, vt inquit
Paleot. in tract. de noth. & ſpur. c.48. num. 3. Sed le-
gitimi aluntur a matre in ſubſidium, ergo idem
erit in naturalibus. Vbi enim duo æquiparantur a
3 iure, diſpoſitum in vno, locum habet in alio, † l.1.
vbi omnes Doct. ff. de leg. 1. & vbi caſus fictus aſſi-
4 milatur vero. † Diſpoſitum in caſu vero, procedit
etiam in ficto, l.1. §. lex Falcidia, vbi Alexan. ff. ad
leg. Falc. Addo quod ius alimentorum regulatur
ſecundum ius ſucceſſionis, vt dicam ſuo loco, at fi-
lius naturalis ſuccedit matri etiam cum legitimis
5 † filijs, l. ſi qua illuſtris, C. ad Orficia. gl. in §. nouiſſi
mè, Inſtitut. ad Orfician. vbi inquit, huiuſmodi na
turales matri etiam illuſtri ſuccedere, ſi ſint verè
naturales. Id quod placuit etiam Aret. ibi, num. 3.
& quo ad ſucceſſionem hoc voluit Abb. in cap. cum
haberet, num. 11. de eo, qui duxit in matrim. quam
pollu. per adult. licèt neget procedere in illuſtri
matre, Alexan. in l. ex facto, §. ſi quis rogatus, il pri-
mo, num. 45. ff. ad Trebellia. vbi, qnod valet matris
teſtamentum imperfectum in fauorem naturalis
6 † filij. Quod voluit etiam Corne. in §. ex imperfe-
cto, l. hac conſultiſſima, C. de teſtam. Bened. in cap.
Rayn. in verſi. teſtamentum, il primo, nu. 44. extra,
de teſtam. Boer. deciſ. 240. nume. 14. Didac. in Epi-
tom. de ſponſa. par. 2. c. 8. §. 4. num. 15. vbi tamen in
quit, periniquam eſſe ſanctionem banc, quod ille-
gitimi cum legitimis ſuccedant per authoritates
ſacræ Scripturæ, quas adducit & ampliat, vt etiam
excludant aſcendentes matris, num. 16. Tiraquel.
in l. ſi vnquam, verſic. liberos, nnm. 62. Paleot. in d.
tracta. cap. 38. nume. 5. vbi allegando Garzi. & Di-
dac. reſpondet, quod procedunt in patre, de quo
loquuntur, non in matre.

Cum ergo filij naturales ſuccedant matri, ſunt
7 a matre † alendi. Accedat, quod matris hæreditas
eſt, quaſi debita filio naturali: is enim poteſt teſta-
8 mentum matris † accuſare de inofficioſo, l. ſi ſuſce-
pta, §. 1. vbi glo. ff. de inoffi. teſtam. Glo. & Caſtrenſ.
in d. l. ſi qua illuſtris, Alexand. in d. §. ſi quis roga-
tus, nume. 45. vbi per hoc affirmat, matris hæredi-
tatem eſſe debitam filio naturali, Didac. d. §. 5. nu.
16. ergo ex matris bonis filij ſunt alendi. Rurſus a-
limenta præſtanda ſunt naturali quadam ratione
& charitate, vt dictum eſt de legitimis filijs, at ſe-
9 cundum naturam nulla eſt differentia † inter legi-
timos & naturales, §. ſi quis ergo filios, in Authen.
quib. mod. natu. effic. legitimi. & proles naturalis
habetur pro legitima, quo ad naturale fędus, ſecú-
dum Anchar. conſil. 225. colum. pen. & idem eſt a-
10 mor, & natura legitimis, & † naturalibus, ſecun-
dum Bal. in c. quæ in Eccleſiarum, col. fin. de conſti.
latè Tiraq. in l. ſi vnqnam, in verſi. largitus, nu. 288.
& ſeq. C. de reuoc. dona. Hęc ita vera ſunt, vt ẽt ſpu
11 rium & vulgo quæſitum, mater † alere debeat, ſe-
cundum Spec. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. nu. 17. vbi
tamen excipit matrem illuſtrem. Idem voluit Bal.
in conſil. incip. erant tres fratres, vbi inquit, quod
etſi ſpurij non ſuccedant matri, debent tamen ali
menta cóſequi de materna dote. Sequitur Caccia-
lup. in d. l. ſi qua illuſtris, nu. 92. vbi allegando Bal.
inquit, quod ius canonicum in d. ca. cum haberet,
quoad alimenta, facit inſurgere ius naturale, quia
dicere contrarinm, eſſet vna crudelitas, & cum eo
tranſit Lupus in d. c. per veſtras, in 3. no. §. 23. n. 12.

Et hæc ſententia probatur ex d. c. cum haberet, ibi,
vt vterque liberis ſuis, & c. Aemilia. conſil. 146. nu.
11. Didac. d. c. 8. §. 6. nu. 13. Cordub. in d. l. ſi quis a
liberis, §. idem reſcripſit, nume. 35. ff. de lib. agnoſc.
Nec quemquam moueat, quod inquit Aret. in §.
ius naturale, Inſti. de iure natur. nu. 8. vbi ait, quod
12 † mater tenetur alere naturales & vulgo quæſitos,
non autem ſpurios, & Rol. in conſi. 79. num. 44. vol.
2. vbi dicit Authen. ex complexu, C. de inceſt. nup.
locum non habere in matre, vt etiam placuit Cor-
dub. d. §. idem reſcripſit, nu. 7. quia loquuntur iure
ciuili inſpecto, cui ſpurij & nati ex damnato coi-
tu erant odioſi: at ſecus eſt, attento iure canonico,
quod vti tetigi ſuprà, obtinet etiam in terris impe
rij, & in foro Cæſaris, in quo etiam non obtinebit li
13 mitatio Specul. loquens † de illuſtri, quia ſecundũ
ius naturale perſonarum nulla eſt diſcuſſio: Et
ideò licet dicamus, quod talis filius non ſuccedit
matri, nec ei mater poteſt aliquid relinquere, vt
eſt text. in Authen. quibus mod. nat. effic. ſui, qui in
diſtinctè loquitur in quolibet parente, & parentis
14 appellatione venit † mater, vt probatur in l. ap-
pellatione, ff. de verbor. ſignif. Specu. d. §. 1. qui fil.
ſint legit. nume. 17. Et quod ſpurius natus ex coitu
15 † damnato, non ſuccedat matri, eſt gloſ. fin. in d. l.
ſi qua illuſtris, C. ad Orfician. & in Auth. ex com-
plexu, in gloſ. fin. C. de inceſt. nupt. & in §. nouiſſi-
mè, in verſic. admitti, Inſtit. ad Orfician. Bar. in l. ſi.
ff. de his, quibus vt indig. Bald. in conſi. 457. num. 7.
vol. 5. Dec. in conſi. 288. & conſi. 311. nu. 1. latè Di-
dac. d. c. 8. §. 5. num. 15. Paleot. in d. tract. c. 43. nu. 1.
poſt Caccialup. in d. l. ſi qua illuſtris, nu. 75. Aſcan.
in d. tract. c. 5. num. 42. intelligendo de nato ex pu-
nibili coitu, in quibus locis Doctores examinant,
an hoc caſu dicatur ſpurius, qui naſcitur ex ſoluto
& coniugata, & an etiam ex ſoluta & clerico ſacris
ordinibus inſignito; Tamen hoc erit intelligendũ,
quando quid relinqueretur vltra alimenta: alias
enim vſque ad quantitatem alimentorum, is, qui
tenetur alere, poterit ei relinquere ſecundum ea,
quæ ſupra diximus, licere patri erga ſpurios: non
enim pater & mater iudicantur ad imparia, quan
do certum eſt, eos teneri ad alimenta. Expedit au-
tem ſcire, quod extra caſum alimentorum, ſpurius
16 † in nullo ſuccedit matri, etiam quæ non foret illu
ſtris: quia ea diſtinctio, an oriatur ex matre illuſtri
non ſit in ſpurio, nato ex punibili coitu, ſed ſolum
in eo, qui oritur ex damnato coitu a iure ciuili. Sed
in eum lex pœnam non ſtatuit, vt pulchrè declarat
Bald. in d. conſi. 457. núm. 7. Caccialup. d. nu. 75. in
quo uideri poterunt, quæ ponit Caualca. in reper-
to. ſuar. deciſ. in uer. naturalis, nu. 29.

S V M M A R I V M.

1 *Auus maternus non alit nepotes, idemque in auia.*
2 *Auus non tenetur dotare neptem ex filia.*
3 *Progenies non includit deſcendentes ex filia.*
4 *Auus maternus alit nepotes in ſubſidium, quando pater & mater non ſunt ſoluendo.*
5 *Auus maternus dotem dat nepti ex filia in ſubſidium deficientibus patre & matre.*
6 *Patris appellatione veniunt auus, & alij aſcendentes per patrem.*
7 *Matris appellatio includit auum maternum, & aſcendentes per maternam lineam.*
8 *Auus maternus alit nepotes ſpurios ex coitu non punibili.*

9 *Statutum in filio locum habet in nepote.*
10 *Naturales filij ſuccedunt auo materno ſicut matri, vbi quid in auo illuſtri, & quid de iure canonica.*
11 *Nepos ſpurius ex punibili coitu, ali debet ab auo materno in ſubſidium.*

QVAESTIO XVI.

IN auo materno & auia materna,
ſtat regula, quod non teneantur fi-
1 lios filiorum agnoſcere: † qui enim
ex filia mea naſcuntur, non mihi,
ſed patri ſuo, vel auo paterno ſunt
oneri, inquit rex. in l. non quemad-
modum, ff. de liber. agnoſ. & ibi hoc notant Bar. &
alij, Spec. in titu. qui fil. ſint legit. §. 1. num. 18. vbi di
cit, teneri paternum auum, ſed non maternum. Et
Boet. in conſi. 17. nu. 14. dicit eſſe textum celebrem
huius quæſtionis deciſiuum in d. l. non quemad-
modum. Sed Specu. illum in loco prædicto ignora-
uit. Sequitur Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. non
tantum, nu. 69. ff. de lib. agnoſ. Et hac ipſa ratione
2 auus maternus non tenetur dotem † dare nepti ex
filia, quia onus dotandi, ſicut alendi, eſt paternum,
non maternum, glo. in l. fi. vbi Bar. Bal. Salyc. & alij
omnes, C. de dot. promiſſ. Doctores omnes, in l. 1.
ff. ſoluto matrim. in l. filiam, ff. ad Trebell. Crot. d.
l. 1. nume. 87. vbi mouetur, quia in l. fin. C. de dot.
promiſſ. dicitur, officium paternum eſſe dotare ſuã
3 progeniem: ſed nepos ex filia non venit † appella-
tione progeniei, l. fi. vbi Bald. C. de emancip. lib. Il
lud etiam probauit Ripa in dicta l. 1. nume. 8. in 6.
dicit communiter teneri. Coraſ. in l. qui liberos,
num. 106. ff. de ri. imp. Bald. Nouell. in tracta. dot.
par. 6. ſpecia. 16. col. 1. Curtius iun. in Authen. res,
quæ, num. 15. C. commu. de lega. Sed quando pater
eſt mortuus, vel eget, & mater non eſt habilis præ-
4 ſtandis alimentis, tunc auus maternus † tenetur
alere, vt ille text. dicit in d. l. non quemadmodum,
vbi Doctores, & ſequuntur alij ſuprà citati, qui
ita limitant. Ex quo inferunt præcitati Doctores,
5 quod auus maternus tenetur quoque dotare † in
ſubſidium, Bald. in d. l. neque mater, C. de iure dot.
Bal. Nouell. dict. ſpecia. 16. col. 1. Curtius iun. di-
cta Authen. res, quæ, num. 15. Ripa dictæ l. 1. nu. 8 a.
Tiraquel. l. ſi vnquam, ver. liberos, num. 63. Præpoſ.
d. c. cum haberet, in fin. Et facit ratio, quia in ſubſi-
dium tenetur mater & alere, & dotare, vt dixi ſu-
prà: ergo & auus maternus, vel auia. Sicut enim pa
6 tris appellatione venit auus paternus, & † aſcen-
dentes omnes per lineam paternam, Cardin. Flo-
ren. in ca. cum haberet, in fi. de eo, qui dux. in vxor.
Ita matris appellatio aunm maternum includit,
7 † & alios per matrem aſcendentes, Innoc. in cap. ſi
verò, de ſenten. excommun. Bald. in ſua Marg. in
ver. matris appellatio, probat text. in §. illud quo-
que, vbi gloſ. in Authen. vt lie. mat. & au. Bald. in l.
Neſennius, num. 2. ff. de neg. geſt. vbi inquit, auiam
venire appellatione matris. Moueturque ex eo tex
tu Boer. d. conſ. 17. num. 6. Aſcan. in tracta. de patr.
poteſta. effect. 1. nume. 22. Et facit, quia ſi auus ma-
ternus in ſubſidium tenetur alere nepotem ſpuriũ,
vt mox dicam, quare non eadem ratione tenebi-
tur alere legitimum, erga quem magis tenetur? Sa
nè, quando dicitur, filios, onus patris, & paternũ
eſſe officium alere & dotare, intelligitur, qñ pa-
ter eſt habilis, & vbi vel eſt mortuus, vel per ino-
piam non poteſt, exurgit æquitas, & naturalis ra-
tio, quę facit eam obligationẽ deſcendere in alios,
& tale eſſe debet officium aui circa neptem, quale
eſt matris erga filiam, vt de patre etiã paterno in-
quit Lup. in cap. per veſtras, in 3. not. §. 24. in princ.
de donatio. inter vir. & vxor. Sed non ſolum legiti-
mos & naturales nepotes, auus maternus alere te
8 netur, ſed ẽt naturales, † & ſpurios, natos tamẽ ex
non punibili coitu, vt eſt text. expreſſus, in d. l. ſi
quis a liberis, §. 1. verſicu. item Diuus Pius, ff. de li-
ber. agnoſ. vbi glo. ſubdit, procedere etiam in vul-
9 go quæſitis, & non mirum: nam ſtatuta † in filijs,
locum habent in nepotibus, vt dicitur Inſtit. ad
Orfician. in princ. facit l. filium habeo, ff. ad Mace-
don. l. Lucius, la ſeconda, ff. de hære. inſtit. Sicuti
ergo mater tenetur alere filium naturalem, ita ẽt
auia materna, vel auus maternus: & facit, quia fi-
lij naturales etiam vulgo quæſiti, ſicuti matri ſuc-
10 cedunt ab inteſtato, vt dixi, ita ſuccedunt † auo
materno & auiæ, eſt textus in l. Modeſtinus, ff. vn-
de cogna. l. 1. §. ſed ſi vulgo, ff. ad Tertullian. Are-
tin. in d. §. nouiſſimè, in princ. Caccialup. in d. l. ſi
qua illuſtris, num. 73. concluſ. 4. C. ad Orfician. vbi
dicit, quod matri ſuccedunt aſcendentibus per
maternam lineam, Socin. in conſi. 148. nu. 2. & per
totum, vol. 1. cui ſubſcripſit ibi Bald. Nouell. con-
cludens vterque eorum nepotem ex filia ſuccede-
re auiæ, multò magis, quàm ſucceſſiſſet mater, Lu-
douicus de Sard. in tracta. de legitim. par. 2. nume.
160. Alios citat Rolan. in conſi. 74. nume. 24. & ſe-
quent. vol. 1. Intelligendo tamen, niſi mater ſit il-
luſtris, quia eo caſu non ſuccedunt, vt per Docto-
res ſupracitatos. Et id procedit, nedum in iure ca
nonico, ſed etiam ciuili, quia coitus, cum non eſt
punibilis, filij ex eo nati ſuccedunt. Pari ergo ra-
tione ſunt alendi ab auo, & auia materna. Sed etſi
iure ciuili, ſpurio nato ex punibili coitu, ſiue fi-
lius ſit, vt ſupra dixi, ſiue nepos, alimenta denegen
tur, tamen iure canonico inſpecto, nepos ſpurius
11 † alendus eſt ab auo materno, vel auia, in ſubſi-
dium, matre & patre deficientibus, Speculat. d.
§. 1. nume. 17. Qui etſi loquatur inſpecto iure ciui-
li, & conſequenter in ſpurio ex acceſſu non puni-
bili, tamen Socin. in conſi. 161. nume. 1. verſic. con-
firmatur: nam ratio, volum. 2. intelligit etiam in
ſpurio uero, & ſtrictè ſumpto vocabulo. Mouetur
ratione, quia ſicuti auus ex identitate rationis te-
netur eos alere, quibus mater iure ciuili alimenta
præſtare obſtringitur, d. l. ſi quis a liberis, §. 1. verſi.
itẽ Diuus, ff. de lib. agnoſc. ita auus eos alit, quos
ius canonicum mandat a matre alimenta ſumere.
Didacus hanc quoque tenet opinionem in dicta
par. 2. c. 8. §. 6. nu. 16. allegans ad id Abb. in ca. cum
haberet, col. fin. qui tamen de aſcendentibus per
matrem, nullum verbum facit. Benè verum eſt,
quod eadem in auo verſatur æquitatis ratio, quæ
in matre. Et Didacus ibi inquit, & hanc commu-
nem opinionem Vaſq. de ſucceſſ. creat. lib. 2. §. 20.
num. 160. licèt ipſe contrarium teneat, & pro com
muni allegat Cynum, Barto. & Abb. qui eo nihil
minus dicunt. Quæ de auo dicta ſunt, procedunt
in proauo, & alijs aſcendentibus, per identita-
tem rationis.

SVMMARIVM.

1 *Filius tenetur patrem alere.*
2 *Filius, qui patri negat alimenta, excommunicatur.*
3 *Patri debentur alimenta naturali ratione.*

Patri

4 *Patri alimenta præſtantur iure gentium, nō naturali, & ibi latè defenditur.*
5 *Patri, ne præſtentur alimenta, pacto induci non poteſt, vide tamen ibi de veritate.*
6 *Filius emancipatus tenetur alere patrem.*
7 *Filius impubes tenetur alere patrem.*
8 *Pater vendit filium, vt ſe redimat a famis neceſſitate.*
9 *Neceſſitatis tempore omnia ſunt communia.*
10 *Furari licet propter famem.*
11 *Emancipatio non tollit abligationem naturalem.*
12 *Emancipatus debet patri eandem reuerentiam.*
13 *Emancipatio non tollit iura ſanguinis.*
14 *Pater emancipando exercet pietatem erga filium.*
15 *Pater emancipando exercet liberalitatem.*
16 *Filius per emancipationem lucratur, & recipit beneficium.*
17 *Filius emancipationis cauſa tenetur ad præmium erga patrem.*
18 *Patri bannito alimenta ſunt a filio præſtanda.*
19 *Pater non deſinit eſſe pater, licet impius ſit, & legum contemptor.*
20 *Patri etiam impio debetur reuerentia a filio.*
21 *Banniti non perdunt beneficia iuris naturalis, vel gentium.*
22 *Deportato, vel damnato ad metalla, præſtantur alimenta relicta.*
23 *Filius non poteſt accuſare patrem.*
24 *Filio denegatur beneficium, ne fiat patri verecundia.*
25 *Bannitus perdit ius filiationis, vel agnationis. Declara tamen, vt infra.*
26 *Pater non debet a filio ali, quando ita data ſunt bona filio, ne patrem alas.*

QVAESTIO XVII.

1 CONTRA quoque filius † patrem cogitur alere, vt eſt text. in l. fin. §. ipſum autem, C. de bonis quæ liber. vbi dicitur, quod leges alendos a parentibus liberos imperauerunt, & parentes a liberis, & in l. filia, C. de patr. poteſta. vbi, quod filia oedum reuerentiā, ſed etiam vitæ ſubſidium tenetur exhibere, l. 1. & 2. C. de alen. lib. §. 1. in fi. C. de oper. liber. l. ſi quis a liberis, in princ. ff. de liber. agnoſcend. cap. cæterum, 86. diſtinct. vbi dicitur, hanc eſſe Dei traditionem, gloſ. in l. ius naturale, diſtinct. 1. Barto. in tracta. de alimen. nu. 8. Bart. & Alba. in l. 1. in princip. Salic. & Curt. in l. 2. C. de alen. liber. Vital. tracta. clauſ. tit. an alim. renunc. poſſ. col. 3. deciſ. 1 edem. 124. nu. 18. Benincaſ. de pauper. quæſtio. 7. in 2. ſpec. vid. n. 36. Aſcan. de patr. poteſta. effect. 17. nu. 1. Cordub. dicta l. 1. in princ. num. 4. & in cap. ſi qui, diſtinct. 30. Excommunicantur filij, qui paren-
2 tibus † ſubtrahunt neceſſaria, & apud Salomoné, Prouerb. capit. 28. dicitur, quod homicidialis eſt, qui patri ſubtrahit neceſſaria, & Cicero ad Atticum, lib. 9. Epiſt. 11. inquit, nefarium eſſe, parentes non alere, & in dicto ca. ſi qui, dicitur, quod etiam pro augendo Diuino cultu, filius non debet patrē egentem deſerere. Declarat ibi Præpoſ. Et Glo. reſpondet ad illam Euangelij authoritatem, qui non reliquerit patrem, vel matrē, propter me, &c. Et dicit Ariſtot. lib. 3. œconom. quod ſicuti parentes aluerunt filios imbecilles, ita mox ipſi imbecilles ſenio facti eadem alimenta a valentib. filijs reportare debent. Et Xenoph. de œconom. dicit, præter ceteras hac ratione recte matrimonia fore inſtituta, vt haberemus a quibus noſtra ſenectus aleretur. Atque in tantum obligatio hæc parentes alendi procedit, vt filius ob eam cauſam poſſit exire Monaſterium, & filia poſſit conſtante matrimonio dotem repetere a viro, vt dicam circa alimentorum priuilegia. Et quæ diximus ex Ariſt. & Xenoph. refert Cordu. in d. l. 1. §. parens, num. 16. ff. de agnoſc. lib. licèt de eo mentionem non faciat Menoch. in tract. de præſumpt. poſt hæc ſcripta viſus, lib. 3. præſump. 29. nu. 16. Et hæc alimenta naturali
3 ratione patri præſtanda † inquit Bart. in d. l. 1. poſt gl. in l. ſed etſi lege, §. conſuluit, in ver. obligauerit, ff. de petit. hæred. Tenetur enim quilibet benefacienti, benefacere, d. l. ſed etſi lege, §. conſuluit. Et infert Bar. loco prædicto, filios obſtringi iure gentium, non autem naturali, quia cum quid debetur naturali
4 ratione, † id iure gentium præſtandum intelligitur, ſecundum gl. in l. oēs populi, ff. de iuſtit. & iur. & idem voluit Bar. in l. 1. §. ius naturale, num. 6. vbi Caſt. nu. 12. dicit cōem, ff. de iure natura. Felyn. in c. ſi diligenti, num. 5. de foro compe. hanc etiam ſequuntur Fortun. Rube. Bereng. Oroſcius, & Roder. Suarez, quos citat Cordub. d. §. parens, num. 15. qui tñ cum Specul. Fortun. Alphon. a Caſt. & Didac. tenet, patri naturali iure alimēta deberi per filium. Sed cum Bar. ſtat Bertr. in conſ. 63. col. 2. in fi. vol. 2. dicens, hanc filij obligationem deſcendere a naturali ratione, Menoch. autem d. præſump. 29. nu. 16. relata vtraque opinione, neutri adducit ſe. Quod ſi iure naturali debita dicamus, cōprobabitur Bar
5 to. ſententia in l. 1. §. parens, de lib. agnoſ. quæ † vult, pactum non valere, qun patri alimenta nō ſint præſtanda, de quo tñ alibi verba faciemus. Et rationem, quare parentibus iure naturali alimenta nō debeantur, ponit Bald. in dicto §. ius naturale, dicens, quod aliàs eſſet naturæ ordinem turbare: ſubdens, quod ex quo homo eſt ratio & intellectus formaliter intelligendo, naturali tenetur ratione, quæ ſuadet, quod genitus non deſtituat genitorē. Eum refert Rube. in l. pater filium, num. 40. ff. de inoffic. teſtam. Et quod non debeantur iure naturæ, probauit Cagnolus in l. iura ſanguinis, nu. 4. ff. de reg. iur. vbi ſubdit, deberi ex ea æquitate, vt benefacienti benefaciamus: & infert, quod illis poterit pater renunciare pacto, licet ſecus aſſerat in debitis filio. Sed pro alia opinione eſt tex. in l. fin. §. ipſum autem, C. de bon. quæ lib. vbi dicit ab eadē ratione deſcendere patris & filij obligationē alendi.

Et ne quis fortè exiſtimet alendi neceſſitatem prodire a patria poteſtate, habemus lege cautum,
6 vt etiam ab emancipato † filio conſequatur pater alimenta, d. l. ſi a liberis, §. ſed vtrum, vbi Doctores, ff. de liber. agnoſ. probatur in l. legatum, ff. de capi. dimin. Cagnol. in l. vnica, num. 25. C. quando non pet. part. Cordub. in d. §. ſed vtrum, num. 1. Sed præter eum multi tenent emancipatum oneri alimentationis obnoxium, Barto. in tract. de alimen. nume. 10. Idem Bart. in l. alimenta, §. Imperatoris, nume. 3. ff. de liber. agnoſcen. vbi allegat Iacob. de Aret. Ang. in tracta. de teſtam. glo. 45. nu. 22. Io. de Plat. in §. fi. vbi Are. in fi. Inſtit. quibus mod. ius patr. poteſta. ſol. Et illi omnes, qui dicunt poſſe ea de cauſa emancipatum filium reduci in poteſtatē patris, de quo tractabimus i eo titulo, quo agimus de alimentorum priuilegijs. Et non ſolum adultus
7 filius emancipatus, ſed ēt impubes † tenetur patrē alere, eſt tex. in l. ſi a liberis, §. & ſi impubes, vbi gl. ho: no. & ſequuntur Doct. idē probatur in l. 2. §. ſed

Digitized by Google

nonnullos, & §.ſi de ſeruis, ff.de tutel. & ratio. di-
ſtrah. vbi pupillus in rationib. tutoris tenetur ac-
ceptare,quod impedit in alimenta matris egẽtis.
De pupillari ætate tex.clarè diſponit,ſed de eman
cipatione non loquitur implicitè,tamen id inclu-
ditur,quia dum agit de alimentis matri præſtitis,
ſeruit in argumentum,quod idem ſit, quando pa-
tri præſtitiſſet emancipati, cum in matre, ſicut in
patre,poſt emancipationem ceſſet ratio patriæ po
teſtatis. Hæc iura poſt glo.allegat Cordub.d.§.&
ſi impubes, in princ. & per hæc apparet non rectè
ſenſiſſe Io.de Lign.in tract.de amicit. §.ſurgit,nu-
mero 4.quem citat & ſequitur Aſcan. in tracta.de
patr.poteſta.effect.17.num.7.limit.5.vbi ait,filios
ante rationis vſum non teneri ad alimenta erga
patrem, ea ratione, quod ignorant quidquid vi-
dent. Nã tenẽtur ea præſtare per tutores, vel alios
adminiſtratores. Imò eo caſu pater poterit alimẽ
ta capere propria authoritate,vel bona vendere,l.
fi.§. ipſum autem, C.de bon.quæ lib. Si enim pater
8 poteſt in extrema † famis neceſſitate filium vende
re,l.2.C.de patr.qui fil.diſtrax. quanto magis ven
9 dere poterit eius bona, cum † eo tempore omnia
ſint communia,cap.2.12.q.1. & ob famis neceſſita
10 rem liceat † furari, c.ſi quis propter neceſſitatem,
de furt.& dicam inter priuilegia alimentorum, &
rurſus ſub titu. qualiter alimenta ſint præſtanda.
Erit ergo falſa Lignani & Aſcan.propoſitio,niſi in
telligamus ad effectum,vt pupillus, vel infans ex-
cuſetur,ne ob defectum alimentationis pœnam ali
quam incurrat. Ea verò eſt ratio,cur emancipatus
alere teneatur patrem, quia in eo durat obligatio
recepti beneficij.

Secundò, quia emancipatio non tollit affectio-
11 nem naturalem, nec eã obligationẽ, † quæ a natu-
ra ipſa, vel naturali ratione deſcendit, §.in teſtib.
vbi Io.de Plat.Ioan.Fab. & Aret. Inſtit.de teſtam.
12 ideò patri eandem præſtat † reuerentiam, Soc. in
l.ſicut,nume.7.C.de in ius vocan. vbi ait,quod etſi
emancipatione ſoluatur ius patriæ poteſtatis, nõ
13 tñ ſoluitur reuerentia debita, & iura † ſanguinis
deleri non poſſunt,l.iura ſanguinis, ff.de regu.iur.
Alia eſt etiam ratio,quia pater emancipando, pie
14 tatem exercet † erga filium,l.quod & lex,§.cũ quis,
ff.de liber.hom.exhib. Et non debet ideo filius eſſe
patri impius,a quo pietatem recepit. Item, pater
15 exercuit † liberalitatem emancipando,l.fin. ibi,li
beralitatis titulo,C.de emancip.liber.quem dicit
ibi Bal.eſſe meliorem textum,qui ſit in corpore iu
ris,l.iubemus,ibi,in quos talis liberalitas collata
ſit,C.eo.vbi Ang.notat,& filius ab emancipatione
16 lucrum conſequitur, & † beneficium, l.1. C.de in-
17 grat.lib. & patri † præmium debet filius, l.ſi viua
matre,vbi Bal.& Caſtrenſ.C.de bon.mat. & remu
nerationẽ,vt in l.cum oportet,§.cum aũt,ibi,quaſi
remunerationis gratia a filio accipere, C.de bon.
quæ lib.vbi Bart.& ipſa emancipatio dr̃ beneficiũ,
l.filio,ff.vt leg.nom.caue. l.1.in princ. ff.ſi a paren.
quis fuer. man. Si ergo emancipatio affert benefi-
cium,vtique non modo patri non erunt denegáda
alimenta a filio,ſed magis ei debebuntur ab emã-
cipato,tanquam plurib. beneficijs cumulato,q̃ ab
eo,qui eſt ſub poteſtate, tanquam qui minus debe
ret:qui enim plus recepit,plus debet. Si itaque nõ
emancipatus, qui minus recepit, tenetur patrem
alere, multò magis obſtrictus erit emancipatus,
qui plura recepit beneficia. Et eſt optimus text.in
l.1.in fi.C.de offic.præto.vbi dicit,vt filij ſeſe intel-
ligant plus debere,a quibus ſe meminerint vincu-
culis ſacris exutos. Nec patris bannum eximit fi-
lium ab obligatione alendi. Nam etſi Bald.in c.1.
in princ.nu.7.de pace tenenda,& eius violato. di-
cat, patri bannito non teneri filium ad alimenta,
per illum textum, ex quo notat patrẽ propter ban
num priuari iure naturæ,& hoc ipſum ſequitur Af
flictus ibi,in 2.notab.nu.22. vbi inquit, eſſe mira-
18 bile:tamen † veritas eſt in contrarium,quæ proba
tur ex glo.in §.ſi verò contigerit, in verſic. alia ne-
ceſſaria,in Authent.de inceſt.nupt. l.mutus,§.ma-
nente,ff.de iure dot.per quæ iura Bar.in d.l.ſi quis
a liberis,§.ſed vtrum,ff.de liber.agnoſc.concludit,
quod patri bannito tenetur filius alimenta præſta
re,ſequitur Ang.in d.§.ſi vero contigerit,nu.1.Nel
lus in tract.bannito.in prima par.ſecundi tempo.
nume.48.vbi allegat quoque Rayner.Bald.in Au-
thent.inceſtas, nume.2. verſ.nota, quod, C. de in-
ceſt.nupt.Bald.Nouel.in l.ſi conſtante, nu.50.ff.ſo
lu.matrim.Ioan.Lup.in rub.de donat.inter virum
& vxor.§.64.num.14. Duen. qui latè hanc partem
defendit,reg.68.limit.10.Cephal.in conſi.324. nu
me.14.deciſ.Pedem.124. nu.11.Aſcan. in tract.de
patr. poteſta. effect.17. nume.3. Cordub. dictæ l.ſi
quis a liberis,§.ſed vtrum, nu.3.ff.de liber. agnoſc.
Et ratio eſt, quia etſi pater legum contemptor, &
19 impius † ſit, pater tamen eſt, d. §.ſi vero contige-
rit. & cum alimenta debeantur etiam ratione re-
uerentiæ,quam patri exhibere filius tenetur, l.Im
perator,ff.ad Trebellia. eaque reuerẽtia etiam im
20 pio & ſcelerato patri † ſit præſtanda, l.liberto, ff.
de obſeq.liber. vbi dicitur, quod perſona patris
ſemper videri debet honeſta filio, etiam ſi inhone
ſta ſit,vt inquit glo.ibi, in verſ.honeſta, conſequẽs
eſt,vt pater,quantumuis legum contemptor, alen
dus ſit. Accedat quod banniti amittunt quidem
ea beneficia, quæ deſcendunt a iure ciuili, ſed non
21 ea, quæ a naturali iure proueniunt † vel gentium,
Barto.in l.amiſſione, §.qui deficiunt, ff.de capit.di
min.immo nec quæ ſunt iuris communis, vt no. Ia
cob.de Aretio,Barto.& Bal.in l.ex facto, ff.ad Tre
bellia.Cyn.Bar.Bald.Ange.Caſtrenſ.Salic.& alij,
in l... C.de hæred.inſtituen.Tiraquel.in tract. re-
tract.conſang.§.primo, gloſ.prima, nume.17. Ge-
rard.ſingul.14.in principio,Ripa in l.finali,nume.
86.C.de reuocan.donat. Ruinus in conſi.123. nu-
me.1.volum.4.Marſil. in pract.crim. §.aggredior,
nume.39.Marian.in l.is poteſt, nume.19. ff.de ac-
quiren.hæred. vbi inquit magis communem,Boſſ.
in tract.de publica.bono.nu.69. Neuiza.qui com-
munem dicit,in conſil.73.nume.7.& 8.Ideo etiam
22 deportato, vel in metallo damnato † alimenta re
licta denegari non poſſunt,l.is cui, ff.de alimen.&
cibar.legat.l.ſeruos ad cuſtodiam templi, vbi Bar
tol.ff.eodem titu. Et alimenta capere videtur na-
tura potius, quàm perſona, argumento capit.non
ſatis, diſtinct.86. vt arguit Felyn. in capit. quali-
ter & quando, il ſecondo, numero 28. de accuſat.
bannum ergo, & mali mores patris, non ſunt iu-
ſta cauſa, per quam liceat ei denegare alimenta.
23 Præterea filius non poteſt patrem † accuſare, l.
qui accuſare, in fine, ff.de accuſ.gloſ. dictæ l.liber-
to, ff.de obſeq. liber. tacitè autem uidetur patrem
accuſare, qui petenti alimenta obijcit bannum,
& aliquando filio denegatur beneficium propter
24 † patris verecundiam, vt in l.finali, §. vbi autem
pueriliis, & ibi gloſ. C. de bon. quæ liber. & cum
pater & filius eadem ſint perſona, ſicuti quis non

poteſt

Digitized by Google

poteſt allegare propriam turpitudinem, ita nec
paternam.

Vnum eſt, quod non nihil turbare videtur prin-
cipalem deciſionem noſtræ quæſtionis: nam ban-
25 nitus perdit agnationis & filiationis † ius, Barto.
in l. ſi adulterium cũ inceſtu. §. liberto, ff. de adult.
& in l. eos, ff. de receptat. Alexan. in conſil. 75. col.
3. verſ. pro hoc facit, volum. 1. Cum ergo alimenta
debeantur ratione ſanguinis & agnationis, dene-
gari poſſunt, quando ius ſanguinis banno eſt ſubla
tum: ſed intelligi debet contrarium in eo banni-
to, qui efficitur hoſtis ciuitatis, ideſt, qui contra
patriam eſt molitus: ita loquitur Barto. in d. §. li-
berto, & iura ſuprà citata. Eo vero caſtro etiam
patri erunt neganda alimenta, vt dicam inter cau
ſas, quibus denegantur, vbi etiam alias tractabo
limitationes.

Et non obſtat deciſio Bal. & Afflict. in d. c. 1. de
pace tenen. & eius violato. quia loquuntur in ca-
26 ſu, quo † bona ſunt ita data, ne filius patri preſtet
alimenta: nam ſi pactum non ſeruat, priuatur bo-
nis, vt pulchrè declarat Affl. & dixi ſuprà in quæ-
ſtione, an pater teneatur alere filium bannitum,
vbi multa addidi, quæ huc poſſent transferri.

SVMMARIVM.

1 *Patrem Iudæum, vel infidelem, filius alere non tenetur.*
ſed contra, nu. 3.
2 *Fidei veritatem qui negat, non alendus, ſed necãdus eſt.*
3 *Filius tenetur alere patrem Iudæum vel infidelem.*
4 *Filius Iudæi veniendo ad catholicam fidem exit patris*
poteſtatem.
5 *Subſtitutio pupillaris fieri non poteſt Iudæo, vel infide-*
li filio à Chriſtiano.
6 *Pater Iudæus non habet in poteſtate filium pariter Iu-*
dæum.
7 *Filij paruuli Iudæorum, an poſſint baptizari inuitis pa-*
rentibus.
8 *Baptiſmus facit nouum hominem.*
9 *Seruum Chriſtianum habere nemini licet.*
10 *Filius Chriſtianus tenetur erga patrem infidelem ad om*
nia, quæ concernunt charitatem.
11 *Debitum ſoluendum eſt antequã beneficium impẽdatur.*

QVAESTIO XVIII.

PATREM infidelem, vel Iudæum non
videtur quod filius alere teneatur,
1 per † text. in cap. gaudemus, de di-
uor. vbi patrem infidelem, filius fi-
delis ſequi non tenetur, ſicuti fide-
lis vxor non tenetur ſequi virum
infidelem, & qui negat veritatem fidei, necandus
2 potius † quàm alendus eſt, c. leg. 24. q. 8. per quem
text. dixit Specu. in titu. qui fil. ſint legit. §. 1. nume.
13. in fi. quod eiuſmodi pater infidelis non eſt alen
dus. Ad idem videtur text. in c. non ſatis, 86. diſtin.
ubi probatur, quod pietatis opera non ſunt cum
infidelibus exercenda. In primis enim Ambroſius
in eo capitulo fidem eius requirit, in quem confer-
tur opus pium. Demum eſt text. in capit. in eos, de
hæret. vbi non poteſt conferri beneficium in eum,
qui non eſt catholicus. Veritas tamen eſt in con-
3 trarium, quod etiam parenti Iudæo † vel aliter
infideli tenetur filius miniſtrare, eſt text. in cap. ſi
qui, 30. diſtinct. vbi Præpoſ. Mediol. notat quod
filius patri non ſubuenit in neceſſitatibus, videtur
illi debitum honorem ſubtrahere. Et ante eum vo-
luit gloſ. 1. ibi, Ioan. de Anan. in cap. Iudæi, il ſecon
do, nu. 4. de Iudæis, Marquar. in tracta. de Iudæis,
in tertia par. cap. 4. num. 5. Facit quod ſupra dixi-
mus, patrem Iudæum, vel hæreticum teneri ad ali-
menta filij orthodoxi. Infertur ex hoc, quod pa-
tri alimenta non debentur intuitu patriæ poteſta-
tis. Nam filius Iudæus factus Chriſtianus, exit pa
4 tris † poteſtatem, eſt text. iuncta gloſ. in capit. Iu-
dæorum, 28. quæſt. 1. notatur in cap. 2. de conuerſ.
infid. in cap. Iudæi, il ſecondo, vbi Anan. & Felyn.
de Iudæis, Alex. in conſil. 71. colum. 2. volum. 2. Ia-
ſon in l. moribus, colum. 6. ff. de vulg. Abb. in capit.
fin. nu. 3. de hæret. Marquar. d. cap. 4. num. 8. Aſcan.
in tract. de patr. poteſta. effect. 77. nu. 6. & ſequen.
vbi ad hoc nihil allegat. Vnde ſequitur, quod pa-
ter Iudæus non poteſt filio ad fidem conuerſo ſub-
5 ſtituere pupillariter, † Zaſius in tract. de Iudæis,
Pau. Leon. in tract. ſubſtitut. in mat. pupilla. ſubſt.
nu. 112. Aſcan. d. nu. 7. Immo non defuere qui etiã
6 voluerunt patrem Iudæum non habere † in pote-
ſtate filium, quamuis eiuſdem ſectæ, Sum. Ang. in
ver. baptiſmus, il ſexto, Afflict. deciſ. 151. num. 5.
& 9. Pariſ. in conſi. 2. num. 39. vol. 4. Sed communis
opinio videtur in contrarium, vt per Marquard.
loco prædicto, nu. 10. & Aſcan. nu. 6. vbi dicunt eſ-
ſe veriorem opinionem, & magis communem. Et
Aſcan. tracta. an paruuli Iudæorum poſſint inuitis
7 † parentibus baptizari, de quo etiam Natta in
conſil. 434. vbi de hoc latè agit. Ratio autem qua-
re per baptiſmum liberetur quis a poteſtate pa-
8 tris Iudæi, eſt, quia baptiſmus † facit nouum ho-
minem, capit. 1. 26. diſtinctio. Item, ſi licet ſeruum
9 habere Chriſtianum, cap. 1. & 2. c. conſuluit, de Iu-
dæis, l. vnica, C. ne mancip. Chriſt. multò minus li-
cebit habere liberum hominem in poteſtate. Sed
hę rationes non concludunt, quia baptiſmus fa-
cit nouum hominem reſpectu animæ & conſcien-
tiæ; non enim deſinit eſſe filius illius, & propterea
tenetur alere, ut dixi. Item, ſi ratio ſecunda eſſet
uera, Chriſtianus quoque pater non haberet filiũ
in poteſtate, quod tamen eſt falſum. Nec mihi pro-
batur tertia Marquardi ratio in d. ca. 4. nu. 8. in fi-
ne, quod eximatur a poteſtate patris propter ade
ptam dignitatem, quia haberet locum etiam in
filio Chriſtiano, & quia non omnis dignitas exi-
mit filium. Verior autem ratio eſt, quia patria po-
teſtas multos parit effectus, qui poſſent filium
Chriſtianum inducere ad noua ſacra. Sed quia
hæc non multum pertinent ad rem noſtram, di-
cam alibi. Vera eſt itaque concluſio, quod filius
Chriſtianus patrem alit Iudæum, vel infidelem.
Non obſtat c. gaudemus, quia procedit, quoad in-
fidelitatem, habitationemque, & alia quæ reſpi-
ciunt Dei cultum: nam quoad ea filius non tene-
tur ſequi patrem: at ſecus eſt quo ad ea, quæ uitæ
10 concernunt ſuſtentationem. ita declarat † Gemin.
in d. c. ſi qui, 30. diſtinct. ubi ita quoque poſt Hugo.
reſoluit Præpoſ. nu. 3. Marquard. d. cap. 4. nu. 5. Nõ
etiam mouet text. in ca. legi. quem citat Spec. loco
ſuprà citato, quia loquitur in eo, qui tanquã Iudex
punit criminoſum, ut per glo. ibi. item loquitur in
eo, qui fidei ueritatem tentat deprauare, & cor-
rumpere. Præterea ille text. nõ dicit, quod alimen-
ta ſint deneganda. Similiter remouetur c. non ſa-
tis, qa non intelligitur patre egente, ſed generali-
ter inter alios, ut de alia authoritate ſacræ Scriptu
ræ, reſpõdet Hoſtien. in tit. de tempor. & qualit. or

din.in 7.reg.col.2.verſ.miror,vnde hæc. Et eodem
modo declarat Præpoſ.d.cap.non ſatis,col.fin.vbi
reſoluendo quæſtionem,de qua alibi tractabimus,
an magis patri infideli, quam extraneo Chriſtia-
no, præſtanda ſint alimenta, relatis omnibus au-
thoritatibus aliorum dicit, eas non procedere in
patre,& conſanguineis egentibus,quia eorū prin-
cipalis eſt ratio. Et gloſ.in capit.ſi qui,intelligitur
reſpectu affectus interioris, non quo ad beneficia.
tex.quoque in c.in eos,de hæret.loquitur de bene-
ficio,& in filio alente patrem non eſt beneficium,
11 ſed obligatio, & prius reddendum eſt † debitum,
quam impendendum beneficium, vt inquit Præ-
poſ.loco prædicto,col.fin.vbi poſt Ariſto. 4. Ethic.
dicit,quod tanto eſt erga parētes obligatio, quod
æquiualens reddi non poteſt. Et ad deciſionem
præſentis quæſtionis conferunt rationes,quas ad-
duximus in proximè præcedenti capitulo; licet
enim infidelis ſit, tamen pater eſt. Et inquit Ho-
ſtien. in loco præcitato parenti ſubueniendum iu-
dico,eo ipſo iure, quo eum cognoſco. iure autem
naturali cognoſco, ergo eodem iure alere teneor.
Et nutrimenti exhibitio,eſt de primæuo iure com-
muni omnibus animalibus. Ideo quærendum non
eſt, an pater fidelis ſit vel non, quia id nec anima-
lia poſſunt diſcernere.

SVMMARIVM.

1 *Filius propter hæreſim poteſt exhæredari.*
2 *Pater fidelis non alit filium hæreticum.*
3 *Correlatiua regantur eiſdem regulis.*
4 *Argumentum correlatiuorū procedit etiā in pœnalibus.*
5 *Filius catholicus alit patrem hæreticum.*
6 *Hæreditas aſcendentium magis debetur deſcendentibus, quàm econtrà.*
7 *Legitima filio debetur iure naturæ deſcendentibus.*
8 *Legitima parentibus in bonis deſcendentibus iure debetur ciuili.*
9 *Filius habet eſſe a patre.*
10 *Correlatiuorum argumentum non procedit,quādo ratio militat diuerſa.*
11 *Excommunicato licet ad ſuſtentationem aliquid dare.*
12 *Eleemoſyna nulli eſt deneganda.*
13 *Pater excommunicatus ali debet a filio.*
14 *Filius non alit patrem excommunicatum, niſi conſtitutus ſit in extrema neceſſitate.*
15 *Clericus excommunicatus non alitur de fructibus beneficij,niſi graui ſubſiſtente inopia.*
16 *Clerico ſuſpenſa negantur alimenta ex fructibus beneficij,quando ſuſpenſus eſt ob contumaciam.*
17 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
18 *Pater filius iudicantur ad paria.*
19 *Filius alit adoptiuum patrem,ſicuti ab eo alitur.*

QVAESTIO XIX.

QVOD ſi pater eſſet hæreticus,an fi-
lius catholicus teneatur eum ale-
re? & videtur quod non: ex eiſ-
dem enim cauſis negari poſſunt
alimenta, ex quibus quis exhære-
dari poteſt, vt dicam infra ſuo lo-
1 co. At propter hæreſim † licita eſt exhæredatio,
ſecundum gloſ.in c. Quintauallis, vbi Ioan.Andr.
Abb.antiq.& Panorm.nu.5.de iureiur. Felyn.in c.
cum ſit, nu.2. de iud. eſt text.in §. ſi quis de prædi-
ctis,in Auth. vt cum de appella.cognoſ.Carter.de
2 hæret. nu.158. Et ſicuti pater fidelis † non tenetur
alere filium hæreticum,ſecundū Caccialup.in l.fra
ter a fratre,nu.108.ff.de cond.indeb.& dicam loco
ſuo: ita econtrà filius fidelis cogendus non eſt ale-
re patrem hæreticum. Diſpoſitum.n.in vno corre-
3 latiuorum, † locum habet in alio,l.non tantum,ff.
de re iud.l.fi.C.de inſtit.& ſubſtit.Bart.in l.libero-
rum,ff.de his,qui notan. infam. & procedit etiā in
4 † pœnalib. & correctorijs,l.fi.C.de indicta viduit.
toll.l.1.C.de cupreſſ.lib.10.Sed cōtrariam ſenten-
5 tiam amplectitur † Archidiac. in c. non ſatis, per
illum text.86.diſtinct.& tenet expreſsè gloſ.in c.ſi
qui filij,30. diſtin.& in d.cap.non ſatis,Hoſtien.in
d.titu.de tempo. & qualit.ordin.in 7.reg.col.2. in
fine, Cardin.in ca.cum haberet,l.de eo,qui dux.in
vxo.quam pol.per adulterium, Diuus Thomas in
2.2.q.31.& hanc dicit commun.Abb.in cap.ſi quis
Epiſcopus,in 1.not.de hæret.de communi quoque
atteſtatur Felyn.in c.cum ſit,num.2.de Iudæ. Bar-
bat.in conſ.63. col.2.in fin.vol.2.Nellus in tracta.
de bannit.in 1.par.2.temp.num.48.in fin.Duen.d.
reg.68. limita.10. in fin. Marquar.d.tracta. de Iu-
dæ.par.3.cap.7. nu.4. Cordub.in d.l.ſi quis a libe-
ris,§.etſi impubes,nu.8.ff. de lib.agnoſcen. Et non
obſtat, quod negari poſſint alimenta, ex eiſdem
cauſis, ex quibus licita eſt exhæredatio, quia poſ-
ſet reſponderi, quod iura exprimentia cauſas ex-
hæredationum, loquuntur in filio, non in patre.
Ideò pater ex illis cauſis exhæredari poteſt, ex
quibus filius. Sed non placet hæc reſponſio: nam
ſi cauſæ illæ ſufficiunt ad priuandum filium,cui ma
gis eſt patris hæreditas debita,quam patri debea
tur hæreditas filij, multo magis ſufficient pro ex-
hæredatione patris. Quod autem aſcendentium
6 hæreditas † ſit magis debita deſcendentib. quàm
deſcendentium hæreditas debeatur aſcendentib.
probatur l.ſcripto,in fin.ff.vnde lib. Alciat.tracta.
præſumpt.regu.1.præſump.8. nu.2. & ideo legiti-
7 ma filio debetur iure † naturæ, §. cum itaque, in
Auth.de hæred.& Falci. Pariſ. conſi.93.nu.45.vol.
8 2. patri verò debetur iure † ciuili, l.1.§. ius natu-
rale,ff.de iuſtit.& iur.Roman.conſi.32.colum.fin.
Abb.in cōſ.75.quidam deceſſit,vol... Capr.in con-
ſil.15.Alciat.loco prædicto,num.2.Reſdondeo igi
tur ſecundo, quod argumentum contrarium non
procedit in patre,ſed ſolum in filio, qui poteſt ex
eis cauſis priuari alimentis, ex quibus poteſt ex-
hæredari, & in patre diuerſa eſt ratio. Nam ma-
gis obligatur filius erga patrem, quam pater erga
filium,& alimenta ſunt magis debita patri, quàm
9 filio,ex quo filius † habet eſſe a patre,cap.Moiſes,
32.quæſt.2.c.naſci,55.diſtinct.cap.mulier,diſtinct.
86. & ita dicit Iac.de Rau. quem citat & ſequitur
Cy.in l.2.in fi.C.de patr.qui fil.diſtin.& ſequuntur
plures alij, quos citabo infra hoc eodem titu. vbi
tractabo de concurſu eorum, quibus alimenta de-
bentur. Ideò vbi tractatur de alimentis negandis,
non valet argumētum affirmatiuum a filio ad pa-
trem. Quod enim ſtrictius ligatum eſt, difficilius
ſoluitur, & qui arctiore obligatione tenetur, dif-
ficilius liberatur, & probat Cordub. d.l.ſi quis a
libe.§.item Iudex,num.4.5. & 6. vbi omnino, & in
princ.l.prædictæ,nume.5.& argumentum a corre-
latiuis, non habet locum quando non militat ea-
10 dem † ratio,l.curatorem,vbi gloſ.Cyn.& Doct.C.
de interd.matr.l.fin. vbi Salic. C. de reſcind.vend.
Iaſ.in l.transfigere, col.1. C.de tranſact. & in l.fin.
n.18. C.de indic.vid.tollen.deciſ.Pedem.140.n.7.

Euerar.

Digitized by Google

Fuerat. loco 76.col. 2. verſic. præmiſſa tamen. Et
hæc ſententia iuuatur omnibus illis rationibus,
quibus ſuprà adduximus, dum de patre infideli lo
quuti ſumus. Eſt verum, quod Felin. in c. cum ſit,
nu. 2. de Iudæ. vult, quod prædicta ſententia non
obtineat in foro contentioſo, id quod ego verum
exiſtimo, quando pater non eſſet in magna neceſ-
ſitate: at eo extrema laborante inopia, aliter iudi-
carem, per ea, quæ dicam in quæſtione ſequenti, cir
ca finem.

1. Per rationes prædictas, filius alere tenetur pa-
trem excommunicatum, quia humanitatis & pie-
11 tatis cauſa excommunicato † aliquid tradere ad
ſuſtentationem non eſt prohibitum, c. quoniam
12 multos, 11. quæſt. 3. in fin. & eleemoſina nulli eſt
deneganda, c. paſce, 86. diſtinct. Hoſtien. in d. tit.
de tempo. & qual. ordin. regu. 7. col. 1. & latè de
eleemoſ. ponit Præpoſ. in c. non ſatis, 86. diſtin-
ctio. vbi poſt Amb. dicit, quod danda eſt propin-
quioribus potius, quàm alijs; & quod pater excō-
13 municatus † ſit alendus, probat tex. in cap. inter
alia, de ſentent. excom. vbi ait, quod ſuperueniens
ſententia excommunicationis, non liberat a de-
bito obſequio, quod ante ſententiam erat præ-
ſtandum, quia durat adhuc obligatio, & glo. ibi
enumerat certas pſonas, inter quas obligatio non
extinguitur. Et hanc ſententiam probauit Nellus
in tract. bannit. in 1. part. 2. tempor. num. 48. in fin.
alleg. text. in c. ſacris, de ſenten. excomm. qui de
hoc nihil dicit, Duen. in reg. 68. limit. 10. circa fi.
vbi ampliat, etiamſi iuſte fuiſſet excommunica-
tus, & procedit etiam, ſi pater ſua culpa vel deli-
cto inciderit in neceſſitatem, ſecundum gloſ. no-
tab. in c. ſacrorum, 12. quæſt. 2. Et hoc multo ma-
gis locum habere, quādo maxima eſſet patris ne-
ceſſitas, ſecundum gloſ. fin. in fi. in c. paſtoralis, in
verſ. verum, de appellatio. quæ eſt approbata ab
omnibus, vt inquit Dec. ibi, num. 9. Crederem ta-
men hoc caſu ſubueniendum non eſſe patri, niſi
14 in extrema neceſſitate † conſtituto, quia excom-
municato fieri non debet eleemoſina, niſi ſubſi-
ſtente maxima neceſſitate, d. c. quoniam multos.
Et ratio eſt, quia eſt in ſua facultate ſe eximere ab
excommunicatione petendo abſolutionem, vt di-
cunt Gloſ. & Ioan. And. in dicto §. ſeruum, vbi Ab-
bas nu. 16. & Decius nu. 9. In quibus locis dicunt,
15 ea ratione † clericum excommunicatum, non eſſe
alendū de fructibus beneficij, niſi ſubſiſtente gra-
ue inopia, licet ſecus ſit in depoſito vel ſuſpenſo.
Imò per eam rationem ſuſpenſo quoque clerico
16 neganda eſſe alimenta, † quando propter contu-
maciam fuit ſuſpenſus, ex quo poteſt, ſi vult pur-
gare, dicunt Abb. & Dec. in loco prædicto. Et ad-
uertatur, quod ratio Hoſtien. in d. titu. de tempo.
ordin. in 7. reg. quod ſcilicet patri malo potius, q̄
bono ſubueniendum ſit, non eſt concludens: nam
ſecundum eum, ſemper melius eſſet dare malo,
quàm bono, quod tamen eſt falſum.

Patrem adoptiuum a filio alēdum in ſubſidium
non dubito, ex his, quæ ſuprà de patre diximus
erga filium, aliàs enim daretur inter eos inęqua-
litas, qui tamen diſpari non ſunt conditione con-
17 iuncti: & in his locum habet regula † correlati-
uorum, de qua in l. 1. C. de cupreſſ. lib. 10. & in ſl. fi.
C. de indic. viduit. tollen. Et quamuis, vt dixi in
patre & filio legitimis & naturalibus, non proce-
dat argumentum, eo, quod maiori filius obliga-
tione erga patrem obſtringitur, tamen aliud eſt
in adoptiuis, quia cum iure ciuili ſint ligati, lex
eos æqualiter obligauit. Et dicit Bald. in Auth. li
cet, C. de natu. libe. nu. 3. quod pater & filius iudi-
18 cantur ad paria † in permiſſiuis, & in prohibiti-
uis. Et refert Azo, arguere de patre ad filium, &
19 non debet filio durum videri, quod † alat patrem,
a quo in caſu contrario erit alimenta recepturus,
& non debet quis id petere: cuius contrarium, ſi
caſus eueniret, non eſſet poſtulaturus.

SVMMARIVM.

1 *Filius ſpurius non alit patrem ſecundum ius ciuile, ſecus iure canonico, vt nu. 6.*
2 *Argumentum a maiore ad minus, eſt validum.*
3 *Lucrum facere ex proprio delicto nemo debet.*
4 *Patris & filij conditio eſt exæquata.*
5 *Filius tenetur erga patrem ad antidora.*
6 *Pater ali debet a filio ſpurio, vbi quid in naturali.*
7 *Patri naturali debetur reuerentia, ſicuti legitimo.*

QVAESTIO XX.

1 SPVRIVS de iure ciuili, patri † non
miniſtrat alimēta, Azo in ſumma,
C. de legitim. hæred. in fine, Bar. in
l. fi. ff. de his, quib. vt indign. Bal. in
l. 1. nu. 27. C. de ſacroſanct. eccleſ.
ſequitur Alex. Lud. de Sard. Andr.
de Buſſe. & alij, quos citat Cordub. in d. l. ſi quis a
liberis, §. vtrum, nu. 78. & ſeq. vbi poſt Paleot. re-
fert legem duob. tabul. & leg. Solo. Et ratio eſt,
quia ſi ſpurij adeò legibus ſunt odioſi, & in odium
parentum facti ſunt inſucceſſibiles, multo magis
parentibus ipſis denegandum erit ſubſidium, a
quibus vitiū procedit: nam propter quod vnum-
2 quodque † tale & illud magis, Authen. multo ma-
gis, C. de ſacroſ. eccleſ. Et ſane iniqua eſſet lex, ſi
filios paterno priuaret ſubſidio, qui tamen non
peccarunt, & patri commodum deferret ex pec-
3 cato; cum tamen ex delicto † nemo debeat lucra-
ri. Addo Imo. in l. ex facto, §. ſi quis rogatus, nume.
5. ver. & pro hoc facit, ff. ad Trebellia. vbi ait, quod
ſicut pater non tenetur ſpurium alere, quamuis
hoc modo videatur vocare, ita filius non tenetur
patri ſubuenire, argumento eius, quod nota. Azo.
in ſum. C. de natur. liber. in fin. & æquitas tamen
iuris canonici talem rigorem non ammittit, ſed
ius ciuile corrigit: patris enim & filij conditio eſt
4 exæquata, † vt per Bald. in Auth. licet, C. de natu.
libe. nu. 3. Sed pater tenetur filium ſpurium alere,
vt dictum eſt ſupra, ergo filius debet pares vices
5 patri reddere: tenetur. n. ad † antidora, l. ſed & ſi
lege, §. conſuluit, ff. de petit. hæred. & qua ratione
mouetur lex canonica ad ſubueniendum filio, ea
ipſa tenetur filius ſubuenire patri. Imo cum plus
patri debeat filius, quàm pater filio, maior vide-
tur ràtio compellendi filium, quàm patrem, vt di-
xi ſuprà. Propterea Bal. Nouel. in tract. dot. in 1.
6 par. ſpecia. 16. col. 3. verſ. ſed poſſet dubitari, † &
rurſus in l. 1. nu. 144. ff. ſol. mat. dicit filium teneri
erga patrem & matrem ad alimenta, licet ſit ſpu-
rius, Fortun. Garz. in tract. de vlt. fi. iur. c. ciuil. nu.
79. & ſeq. vbi fortius loquitur in filio inceſtuoſo,
& reſpondet ad argumentum deductum ex pec-
cato paterno, quod etſi pater peccauerit, non ta-
men peccauit in filium, proinde non debet a filio
puniri per ſubtractionem alimentorum, & paulò
ſuprà

Digitized by Google

ſuprà inquit, patrem ob vitium inceſtus, non eſſe
de iure occidendum: at negando alimenta vide-
retur filius occidere, l. necare, ff. de liber. agnoſc.
& vbi de iure foret necandus, non tamen id eſſet
filio permiſſum, Didac. in epitom. de ſponſ. par. 2.
c.8.§.6.nu. 5. vbi tamen neminem citat, Paleot. de
noth.& ſpur.c.46.Cordub.in d.§.vtrum, nume.83.
vbi latè diſſerit, quod ſi ſpurius tenetur, multo
magis obligabitur naturalis, nam aliméta, etiam
7 ratione reuerentiæ debẽtur: at patri naturali † re
uerentia debetur, ſicut legitimo, l. parentes natu-
rales, ff. de in ius vocando.

SVMMARIVM.

1 *Filius alit patrem ſpiritualem.*
2 *Filius cui magis teneatur ſubuenire, patri ne carnali, an ſpirituali.*

QVAESTIO XXI.

SPIRITVALEM tamẽ filium exiſti-
1 mo teneri ad alendum patrẽ, † qa,
vt dixi, pater ipſum filium alit in
ſubſidium, ergo pares ei vices de-
bet reddere, argu. Authen. licet, in
fin. C. de natural. lib. & valet argu-
mentum a correlatiuis, & ei debetur reuerentia,
vt ibi dixi. Et Bellam. in c. parſimoniam, 41. diſtin-
ctio. quærit, cui magis filius teneatur ſubuenire
2 † ſpirituali, an carnali, ſequitur Præpoſ. in c. non
ſatis, nu. 20. diſtinct. 86.

SVMMARIVM.

1 *Mater alenda eſt a filio legitimo & naturali. amplia nu.6. & 15. & 16.*
2 *Filij tenentur parentibus eam pietatem præſtare, quæ ſibi a parentibus præſtatur.*
3 *Mater non poteſt in ius vocari a filio ſine venia.*
4 *Matri debetur legitima in bonis filij, ſicut patri.*
5 *Mater ſuccedit æqualiter cum patre.*
6 *Filius alit matrem, quæ tranſiuit ad ſecunda vota.*
7 *Filius non tenetur dotare matrem, quæ tranſiuit ad ſecũda vota.*
8 *Iniuriã filio infert mater, quæ tranſit ad ſecunda vota.*
9 *Filius dotat matrem, quæ tranſit ad ſecunda vota, de ſuo conſenſu.*
10 *Iniuria non fit volenti & conſentienti.*
11 *Maritus qui duxit vxorem ſine dote, tenetur illam alere.*
12 *Filius diues tenetur dotare matrẽ iuuenẽ & pulchram, in qua cadit ſuſpicio, ne efficiatur inhoneſta.*
13 *Malis ex duobus eligi debet quod leuius eſt.*
14 *Honor vitæ comparatur.*
15 *Filius naturalis alit matrem.*
16 *Filius ex damnato coitu alit matrem.*
17 *Mater ſuccedit filio concepto ex damnato coitu, & econtra.*
18 *Succeſſio inter matrem, & deſcendentes naturales eſt reciproca, & ita filij ſuccedunt matri, ſicuti mater filijs.*
19 *Filij naturales & ſpurij, quoad matrem, habentur pro legitimis.*
20 *Filij naturales ſequuntur matrem, non patrem.*
21 *Filij naturales tenentur matrem dotare.*
22 *Filius alit nõ ſolum matrem, ſed auum maternum, proauum, & alios maiores.*

QVAESTIO XXII.

1 MATREM quoq; filius agnoſcere † &
exhibere debet, vt eſt tex. in l. filia,
C. de patria poteſta. vbi gl. notat,
quod inferior cogitur ſuperiorem
alere, l. 1. & 2. C. de alen. liber. vbi
indefinite loquitur de parẽtibus.
Ad idem eſt tex. in l. 1. §. ſed & nonnullas, ff. de tu-
te. & ratio. diſtrah. vbi pupillus cogitur accepto
ferre tutori impenſas factas in alendo eius ma-
trem, quæ erat in neceſſitate. Probatur item in l.
ſi quis a liberis, in princ. ff. de liber. agnoſcen. vbi
gloſ. Bar. & alij omnes notant, Bal. in l. furioſæ, ff.
de curator. furio. vbi dicit, quod parem præſtare
debet reuerentiam patri & matri, & eos egenos
æqualiter alere, Bal. Nouell. in l. 1. nu. 139. & 143.
ff. ſolu. matr. & ibi Crot. nu. 89. Iaſ. in l. 1. nu. 25. ff.
ſolu. matrim. & in Authen. res quæ, nu. 9. C. com-
mun. deleg. Benincaſ. in tracta. paup. 1. quæſt. 7. in
2. ſpeciali iudic. nu. 26. deciſ. Pedem. 124. nume. 8.
Aſca. in tract. de patr. poteſta. c. 4. nume. 20. & ſeq.
Ceph. in conſ. 5. nu. 64. ante eos Alex. dictæ l. 1. nu.
20. Campeg. de dot. par. 1. quæſt. 21. Tiraquell. dé
iure primogen. quæſtio. 62. nu. 13. & non mirum,
quia ipſa alit filium, ergo pari modo ali debet a
filio. Et inquit tex. in Auth. licet, in fin. C. de natu.
2 liber. vbi dicitur, quod filij debent † parentibus
parem præſtare pietatem. Et ſicuti filius patrem
alit, ita matrem, & cui parem debet reuerentiam,
vt dixi ex Bal. in d. l. furioſæ. Nam mater ſicut pa-
3 ter, non † poteſt in ius vocari, l. parentes, ff. de in
4 ius vocando, & ei debetur legitima, † ſicuti pa-
tri, Authen. præsbyteros, C. de ſacroſanct. eccleſ.
5 c. 1. in fi. de teſtamen. in 6. & filio ſuccedit † æqua-
liter cum patre, quando deſcendentes nõ extant,
§. 1. in Authen. de hæred. ab inteſta. & toto tit. In-
ſtitut. C. ad Orficia. & impium eſſet matrem ex-
cludere a luctuoſa filij hæreditate, vt inquit l. fin.
C. de impub. Pariſ. in conſ. 108. nu. 1. vol. 3. Didac.
in tract. de ſucceſſ. ab inteſta. num. 1. in a. concluſ.
Aſcan. in d. tract. c. 4. num. 25. Et procedit ea con-
cluſio etiam in matre, quæ ad ſecunda vota tran-
6 ſiuit, quia ſi ſecundus vir deceſſerit, † & ipſa ſit
egena, erit alenda, vt inquit Specul. in titu. qui fil.
ſint legiti. §. 1. nu. 35. Hac ratione videretur dicen-
dum, quod filius teneatur matrem dotare tran-
7 ſeuntem ad ſecunda vota. Sed contrarium † tenet
Ang. in l. 1. ff. ſolu. matrim. vbi dicit, quod mater
non eſt dotanda a filio, & ante eum voluit Gul. de
Cun. in l. 1. C. de inoffic. teſtam. eſt tex. in l. tutor,
ſecundum dignitatem, ff. de admin. tuto. Et ratio
eſt, quia non tenetur conferre ad ſuam iniuriam,
argum, §. Gregoria. in Auth. de non eligen. ſecun.
8 nub. filio enim iniuria per matrem irrogatur † per
tranſitum ad ſecunda vota, §. proſpeximus. in Au-
then. de non eligen. hoc etiam voluit Bal. in l. ſi vi-
cena, C. de præſcript. long. temp. decem, vel vigin.
anno. vbi inquit tex. in dicta l. tuto. ſecundum di-
gnitatem, eſſe ad hoc ſingularem, & illum textum
allegat quoque Salicet. in l. ſi filius in id, ff. ad Ma-
cedon. Alex. in d. l. 1. nu. 20. ff. ſolu. matr. vbi etiam
Imo. qui tamen dicit iura ſuprà allegata non pro-
bare, Iaſon nu. 23. verſ. ſecundo filius, Bal. Nouel.
nu. 139. Crotus nu. 89. & Rip. nu. 82. vbi dicit com-
munem eſſe opinionem, Campeg. in tractat. dot.
par. 1. q. 21. deciſ. Pede. 124. nu. 4. Coraſ. in l. qui li-
beros, nume. 115. de ritu nuptia. vbi dicit, ſi filius
dota-

dotaret matrem, offenderit maritum, cuius ani-
ma contriſtatur propter ſecundas vxoris nuptias.
Hanc ſententiam declarat Crot. non procedere,
9 quando ceſſaret † ratio iniuriæ, vt ſi tranſiret ad
ſecunda vota, de conſenſu filij, quo caſu volen-
10 ti, & † conſentienti, non fit iniuria, l. 1. §. vſque a-
deo, ff. de iniur. l. cum donationis, C. de tranſa-
ctio. Tunc enim mater eſſet dotanda. Sed ego non
video, quomodo poſſit in facto verificari hæc de-
claratio, nam ante contractum matrimonium non
poteſt dici, quod filij cõſentiant matrimonio, poſt
vero matrimonium contractum non poteſt exigi
dos, ex quo nupſit ſine dote, nam dos ſuccedit lo-
co alimentorum: at maritus qui vxorem indota-
11 tam duxit, tenetur illam alere, † l. quod ſi nulla,
ff. de relig. & ſumpt. fun. Authen. præterea, C. vnde
vir & vxor, Bar. & alij in l. quod in vxorem, C. de
nego. geſt. Cyn. & Bald. in l. pro oneribus, C. de iur.
dot. & dicam ſuo loco. Et conſequenter filius non
tenetur dotem, aut alimenta dare ei, qui habet a-
liunde, niſi dicatur, quod poteſt filius conſentire
futuro matrimonio, quod exinde non poteſt ſor-
tiri effectum ſine dote, quia ſponſus recuſat illam
habere in vxorem ſine dote, declarat item Rip. in
d. l. 1. nu. 82. ſupradictam concluſionem, ne locum
12 habeat, quando mater eſſet iuuenis † & pulchra,
ſubeſſetque ſuſpicio incontinentiæ & inhoneſta-
tis: eo enim caſu, ſi filius eſt diues, tenetur ſecun-
dum eum dotare matrem, vt conſulatur commu-
13 ni honori matris, & patris: inter duo enim † ma-
la, minus eſt eligendum, c. nerui teſticulorum, 13.
diſtinct. l. ita vulneratus, in fine, ff. ad leg. Aquil. l.
quoties nihil, ff. de reg. iur. Et ſicuti filius præſtan-
da alimenta tenetur proſpicere vitæ, ita & multo
14 magis honori, qui comparatur † vitæ, l. iuſta, vbi
gloſ. ff. de manum. vindic. l. Iulianus, ff. ſi quis o-
miſ. cau. teſtam. ſed reprehendendo Rip. contrariũ
tenet Coraſ. d. l. qui liberos, n. 115. quia quantum-
uis ſit iuuenis, & ſuſpectæ pudicitiæ mater ſem-
per trãſeundo ad ſecundas nuptias, infert iniuriã
animæ mariti. Verum hæc ratio non poteſt ſuſti-
neri, quando cauſa ſubeſt nubendi, de qua ſuprà:
melius eſt nubere, quàm vri: & prudenter agit mu-
lier, quæ cum dubitet de cuſtodia primi thori, ſe-
cundas affectat nuptias; Et ceſſat eo caſu iniuria
ratione grauioris mali. Et eandem ſententiã pro-
bauit Bald. Nouel. in d. l. 1. num. 139. licèt Ripa eã
declarationem ſibi aſcribat, & eam quoque innuit
Crot. num. 89. dum dicit, dotem eſſe dandam a fi-
lio, quandocunque ceſſat iniuriæ ratio. Quidquid
tamen ſit, ſi non ceſſaret ratio iniuriæ, vt tamẽ con
ſulatur honori, cogendus erit filius dotare. Et de
hac quæſtione vide latè Cordub. in §. vtrum, num.
87. vbi multos citat, Tiraquel. de primogen. q. 62.
nu. 13. Boer. deciſ. 129. in fin.

Quæ ſuprà dicta ſunt de filio legitimo & natu-
rali, quod mater teneatur alere, procedunt in filio
naturali: is enim matri tenetur alimenta præſta-
15 re, † vt eſt text. expreſſus in Auth. licet, C. de natu.
lib. circa fin. in §. oportet, & §. ſi quis habens, in Au-
then. quibus mod. natu. effic. ſui, gloſ. in l. ſi quis a
liberis, in §. vtrum, in verſi. vulgo quæſitos, ff. de li-
ber. agnoſ. quæ iura citat Cordub. in d. §. vtrum, nu
me. 85. addo Ange. in Authen. ex complexu, C. de
inceſt. nupt. quem citat & ſequitur Bald. Nouel. in
dicta l. 1. nu. 143. ff. ſolu. matr. vbi mouetur per tex.
in d. l. ſi quis a liberis, quæ cum indiſtinctè loqua-
tur, procedit etiam in parente naturali, præcipuè
cum alimenta naturali iure debeantur, l. fin. in fin.
de iuſt. & iur. natura autem omnibus æque cõmu-
nis ſit, tàm legitimis, quàm naturalibus, l. hos accu
ſare, §. omnibus, ff. de accuſ. idem dicit Bal. Nouel.
in tract. dot. in 1. par. in 16. ſpecia. col. 3. verſi. dicit
tamen Ange. vbi fortius idem dicit in filio nato ex
16 coitu † damnato, qui ſicut quando eget, alendus
eſt a matre, ita matrem cogitur alere, vt pares red
dat vices, ſecundum tex. in d. Auth. licet, in fi. ne ad
imparia iudicentur, l. nam etſi parentibus, ff. de
inoffi. teſt. Paleot. in tract. de noth. & ſpur. ca. 48. in
fi. Et ratio eſt ſecundum Ange. loco prædicto, quia
17 inter eos eſt ſucceſſio, † vt in l. ſi qua illuſtris, C. ad
Orfici. & dixi ſuprà in quæſtione, an mater alat fi-
lium naturalem, vbi multos allegaui ad proban-
dum, quod filius naturalis ſuccedit matri. Ex qui-
bus infertur, quod mater eis quoque ſuccedit, nã
inter illegitimos generalis eſt regula, quod eo mo
18 do parentibus † defertur ſucceſſio, quo filij ſucce-
dunt parentibus, §. de nepotibus, in Auth. quibus
mod. natu. effic. ſui, Azo in ſumma, C. de leg. hæred.
in fi. Bar. in l. fi. col. 2. ff. de his, quibus vt indign. Di
dac. in tract. de ſucceſſ. ab inteſta. §. 13. nu. 12. vbi in
quit frequentiſſimam eſſe omnium interpretũ ſen
tentiam, Garz. de vltim. fin. iu. ciuil. nu. 81. Marſi. in
l. ſi quis viduam, nu. 18. ff. de quæſtio. Crau. in conſ.
138. nu. 9. Paleot. in d. tract. c. 41. num. 3. & ſeq. Go-
meſ. de teſt. c. 11. nu. 36. Aſcan. dicto tract. c. 4. num.
44. Lancello. Gall. in conſue. Alexan. in verſi. vxori,
nu. 32. Alia eſt ratio, quia eiuſmodi filij, licet non
19 legitimi, habentur † pro legitimis, quoad matrẽ,
ſecundum Alexan. in l. ex facto, §. ſi quis rogatus, il
primo, ff. ad Trebellia. & ventrem ſequuntur, non
20 patrem, vt † inquit Alciat. in l. familiæ, §. 1. num. 7.
21 ff. de verborum ſignif. ideò matrem tenetur † do-
tare, vt poſt Ang. in dicta Authen. ex complexu, cõ
cludit Bald. Nouel. in dicta l. 1. nume. 139. in fi. &
num. 143. vbi mouetur, quia in filio naturali ceſſat
ratio contriſtandi paternam animam, ex quo pa-
ter nunquam habuit in maritum eum, qui fuit pa-
ter illius naturalis, & nume. 144. dicit eſſe in filio
ſecundum ius canonicum, quia ſicuti eo iure in-
ſpecto, tenetur matrem alere, ita & dotare, ſi ma-
ter ſit iuuenis, & cupiat reduci ad frugem vitæ me
lioris: alias ſi eſſet iuuenis, & pauper, daretur ſibi
occaſio meretricandi, idem Bald. Nouel. in dictis
ſpecia. 16. col. 3. verſic. ſenſit tamen Ange. ſequitur
Boſſius, in tracta. de legitim. nupt. lib. 5. nume. 24.
ſequitur Cordub. in d. §. vtrum, nu. 90. qui in hanc
ſententiam citat Tiraquel. in tract. primogen. quæ
ſtio. 61. nume. 13. vbi tamen tractat de filio legiti-
mo, non de naturali, niſi quatenus citat Bald. No-
uel. ſed bene ex legitimis filijs infertur ad natura
lem, cum reſpectus matris non deferant a legiti-
mis, vt dixi ſuprà. Et ſicuti filia dotanda eſt a ma-
tre, vt dictum eſt, quare non eadem ratione filius
non dotabit matrem, ſi tenetur pares reddere vi-
ces, vt inquit textus in d. Authen. licet, in fine, quẽ
cogimur ſemper aduocare in rem paternam. Et
quæ dicimus de matre legitima, vel etiam de na-
turali, procedunt in auo paterno & alijs per eam
22 rationem, quod ſicuti auus † tenetur alere, ita
ali debet.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes filij alunt patrem.*
2 *Venter prægnans ali debet ab hæredibus patris.*

Filius

Digitized by Google

3 *Filius ali debet ab hæredibus patris.*
4 *Hæredes extranei tenentur alere filium defuncti.*
5 *Hæres cum beneficio inuentarij non tenetur vltra vires hæreditatis.*
6 *Filius exhæredatus ali debet ab hærede patris iure Hiſpanorum, intellige tamen, vt ibi.*
7 *Hæres repreſentat perſona defuncti.*
8 *Hæres nō debet eſſe melioris cōditionis, quā defunctus.*
9 *Filius legitimatus conſequitur alimenta ab hæredibus patris, etiam ſi eſſent legitimi & naturales.*
10 *Legitimati nihil differunt a legitimis.*
11 *Filius non alitur ab hæredibus patris, quando extat alius a quo poſſit ali.*
12 *Pauper non dicitur qui patrem habet diuitem.*
13 *Vxor pauperem non conſequitur quartam in bonis mariti diuitis, ſi habet patrem diuitem.*
14 *Filius naturalis, vel ſpurius ali dēt ab hæredib. patris.*
15 *Pater in teſtamento ordinare non poteſt, quod filius etiā ſpurius non alatur.*
16 *Actiones deſcendunt ab hæredibus in hæredes, & contra hæredes.*
17 *Hæres tenetur eamet actione, qua defunctus.*
18 *Fraus non præſumitur in actu, qui etiam ſine fraude poterat fieri.*
19 *Filia naturalis, vel ſpuria dotanda eſt ab hæredibus patris.*
20 *Dos non eſt minus fauorabilis, quam alimenta.*
21 *Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*
22 *Filij hæredes alunt matrem, & aſcendentes per eam.*

QVAESTIO XXIII.

OBLIGATIO alēdi filios deſcendit
in hæredes quoque patris, quid id
munus tenētur ſubire, quod pater
ſi uiueret ſuſtineret. Huius eſt ra
1 tio, quia hęredes † filij tenętur pa-
trem alere, l. ſi quis a liberis, §. itē
reſcriptum, ff. de liber. agno. ergo pari modo pa-
tris hæredes tenentur alere filium, vt non ſit inter
eos imparitas. Hoc etiam probatur ex tex. in l. 1.
§. etſi incertum ſit, ff. de vent. inſpicien. Duen. Maſ-
ſuer. & Molin. quos citat & ſequitur Menoch. in
tract. præſumpt. lib. 1. quæſt. 35. nu. 14. vbi dicunt,
2 ventrem † alendum eſſe ab hæredibus, & proba-
ui, vbi de alimentis poſthumo præſtandis diſſe-
rui. Et in terminis, quod hæredes patris teneantur
3 alere † filium, eſt deciſio Matheſil. not. 147. nota
quod iſtud, & ante eum Bar. in l. ſi marito, in §. ſi
voluntate, ff. ſolu. matrim. Ludo. Molin. de primo-
gen. Hiſpan. lib. 25. c. 15. nu. 43. Crot. in l. filiusfa-
milias, §. diui, num. 30. ff. de leg. 1. cum quo tranſit
Ferd. Loaz. nu. *96*. & Ripa, num. 42. Socinus iunior
in conſ. 134. num. 33. vol. 1. Inan. Lecirier. in tract.
primogen. lib. 2. quæſtio. 16. nu. 5. Aſcan. Clem. in
dicto tract. de patr. poteſta. effec. 17. num. 21. Cor-
dub. in dicto §. item reſcriptum, nume. 4. ff. de lib.
4 agnoſ. Id tamen intelligi debet in hæredibus † ex-
traneis, quia ſi eſſent hæredes ſanguinis, puta fi-
lij tenerentur alicui præſtare alimēta: vtilitas au-
tem, quæ reſultat, an teneatur pater vti hæres, vel
potius vti frater, eſt quia ſi teneretur vti hæres, &
is adiuiſſet cum inuentarij beneficio hæredita-
tem, quæ forte non ſit ſoluendo, liberaretur ab
onere alendi: hoc enim eſt beneficium inuenta-
5 rij, ne quis † teneatur vltra hæreditatis vires, l. fin.
§. etſi præfatam, de iure delib. Rolan. de conſectio.
inuentar. par. 4. in princ. fol. *96*. Et Cordub. in d. §.
item reſcriptum, nu. 7. dicit ex lege Hiſpaniarum
6 teneri hæredem patris alere † filium exhæredatū,
id quod intelligi non poteſt, niſi dum diſcepta-
tur, an ſit iuſte exhæredatus, alias ſi iuſte ſit ex-
hæredatus, denegantur illi alimēta ex regula quæ
habet, quod priuatur filius alimentis ex illis cau-
ſis, quibus poteſt exhæredari; dum verò agit, an
conſequi debeat alimenta, dicam ſuo loco, decla-
rando tex. in l. ſi inſtituta, §. de inofficioſo, ff. de
inoffic. teſtam. Quod vero dictum eſt hæredem pa-
7 tris teneri, fundatur ratione, quia hæres † repræ-
ſentat perſonam defuncti, vt in Auth. de iureiur. a
morien. præſt. in princ. glo. pen. in §. ſi quis alium,
Inſtit. de inutilibus ſtip. l. hæres, ff. de vſucap. Ideò
tenetur ad onera omnia, ad quæ defunctus tene-
batur, l. ſi hæreditatem, ff. mand. l. quoties, C. de
8 hæred. inſtitu. & non debet eſſe † melioris condi-
tions, quàm defunctus, l. in his, §. non debet, ff. de
regu. iur. Addo, quod ſupradicta deciſio procedit
etiā in filio legitimato, qui habere debet alimen-
9 ta ab hæredibus patris, † etiam ſi illi eſſent filij le-
gitimi & naturales, vt concludit Alciat. in con-
10 ſil. 209. nu. 1. Facit, quia legitimati nō differunt † a
legitimis, ſed in omnibus tractandi ſunt vt legi-
timi, quemadmodum dixi ſupra in quæſtione de
alendis filijs legitimatis, intellige tamen princi-
palem concluſionem procedere, quando filius non
haberet alium, qui de iure teneatur ad alimenta,
11 † ita declarat Socin. iun. in d. conſ. 134. nume. 33.
vol. 1. Mouetur ex tex. in d. §. item reſcriptum, qui
requirit ſummam egeſtatem, & non dicitur extre-
ma inopia laborare, qui habet alium ſibi ad ali-
menta obnoxium, ſequitur Card. d. §. reſcriptum,
12 nu. *6*. Pro quo facit, quia inops, † non dicitur, qui
patrem habet diuitem, glo. 1. in l. cum filios, C. de
his, qui æta. vel profeſſ. ſe excuſ. lib. 10. Qua ratio-
ne concludit Cuman. in l. in ſuis, ff. de lib. & po-
ſthu. & in cōſi. 141. quod etſi maritus diues dece-
13 dat relicta † vxore indotata, ea tamen non ha-
bebit quartam, ſecundum Auth. præterea, C. vnde
vir, & vx. ſi patrem habet diuitem. ſequitur Alex.
in d. Auth. præterea, nu. 11. poſt Salic. q. 11. & pro-
bat Corn. & demū Soci. conſ. 30. vol. 4. & cōem di-
cit Dec. d. Authen. pręterea, nu. 20. licet ipſe, & Iaſ.
contrarium teneant, & cum ea ſententia tranſit
Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, in princip. numero
76. & ſequent. Et quidquid ſit in terminis dictæ
Authent. hoc tamen eſt abſolutum in caſu no-
ſtro, vt dicam, dum tractabo de concurſu obliga-
torum; & ſi tenetur alere, tenentur etiam dotare
filiam; quia valet argumentum, vt ſæpius dixi, de
dote ad alimenta. Et ſi hæredes patris tenentur
dotare filiā naturalem, vel ſpuriam, vt dicam pau
lò infrà, quare non etiam tenebuntur dotare fi-
liam legitimam & naturalem? Et hæc, quæ de pa-
tre diximus, procedunt etiam in matre, nec hære-
des patris ſolum obligantur erga filios legitimos
& naturales, ſed ea obligatio eos ligat etiam erga
naturales & ſpurios. Sed hoc non tranſit ſine con-
trouerſia, quandoquidem Salicet. in Authen. ex
complexu, numero primo, C. de inceſt. nupt. con-
cedit hæredes patris non teneri. Duplici mouetur
ratione: prima eſt, quia non ſequitur, pater tene-
tur, ergo & eius hæredes: ſecunda, quia poſſet fa-
cile fieri fraus legi, Caſtr. in conſ. 62. num. 7. Vaſq.
de ſucceſſio. creat. lib. 3. §. 20. nu. 315. Verum com-
14 munis eſt opinio, quod † hæres patris teneatur
alere

alere naturalem, vel ſpurium, eſt text. in Authen.
licet, C. de natural. liber. vbi Bald. num. 2. dicit eſſe
notandum, idem Bald. in conſil. incip. erant tres
fratres. vbi dicit, quòd ſucceſſor bonorum pater-
norum & maternorum, tenetur alere ſpurium fi-
lium, eſt conſil. 258. vol. 1. refert, & ſequitur Cac-
cialup. in d. l. ſi qua illuſtris, num. 92. C. ad Orficia.
Abb. in conſ. 115. num. 11. vol. 2. Mouetur quia hæ-
res ſuccedit in ius defuncti, ergo tenetur ſicut de-
functus, Ruin. in conſ. 124. num. 12. vol. 1. Alciat. in
conſ. 309. num. 3. vbi mouetur ex §. ſi quis igitur, in
Authen. quib. mod. natur. effic. ſui. qui tamen mi-
hi non probat, Lup. in c. per veſtras, in tertio no-
tab. §. 23. nu. 12. Capic. in deciſ. 164. num. 3. Marſil.
in ſing. 358. Boer. in deciſ. 127. nu. 14. Didac. in ſe-
cunda par. epit. ſponſ. c. 8. §. 6. nume. 14. Duen. reg.
367. ampliar. 4. vbi allegat Caſſan. Calcan. & Ber-
mon. Crauet. in conſ. 88. nu. 1. vbi dicit de iure ci-
uili procedere in filio naturali, ſed iure canonico
etiam in ſpurio, Paleot. in tract. de noth. & ſpur. c.
47. in fi. Rol. in conſ. 54. nume. 66. vol. 2. alios citat
Vaſq. d. §. 20. nu. 315. licèt, vt dixi, contrarium te-
neat, ſatetur tamen ſuam opinionem continere
paradoxum, Aſcan. in tract. de patr. poteſta. ca. 5.
num. 36. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. idem re-
ſcripſit, num. 79. & ſequent. ff. de liber. agnoſcend.
vbi alios citat. Et pro hac facit, quia pater non po-
15 teſt in ſuo † teſtamento prohibere, ne filio mini-
ſtrentur alimenta quantumuis ſpurio, Bal. in l. id
quod pauperibus, col. fin. C. de epiſc. & cler. Iaſon
conſ. 26. vol. 1. Marſil. d. ſing. 353. in fine, Bonacoſ.
de æquita. canon. concluſ. 2. col. 2. Aſcan. loco præ-
dict. num. 36. & dixi ſup. dum tracta. de alimentis
ſpurio pręſtandis a patre. Et non obſtant rationes
Salic. quia ſunt leuiſſimæ. & primo dum neget be-
nè inferri ab obligatione patris, ad obligationem
hæredis, grauiter labitur, quia bona eſt illatio,
16 & regulariter actiones † omnes deſcendunt ab
hæredibus, & in hęredes, vt in rub. & toto tit. C.
vt ab hæred. & contra hæred. hæres enim repre-
ſentat perſonā defuncti, & eadem tenetur actio-
17 ne † qua tenebatur defunctus, Bar. in l. de eo, ff. de
iudic. Cu. conſil. 176. col. 2. Dec. in l. qui cum alio,
nu. 7. ff. de reg. iur. Secunda verò ratio fundata ſu-
per fraudis ſuſpicione, non video quomodo de-
ducatur: non enim magis fraus fieri poteſt contra
hæredes, quàm contra patrem, imò magis ſuſpi-
catur lex de patre vti, qui magis diligit filium, quā
de hærede, & non dicitur fieri per fraudem, quod
18 imò † fraude fieri poteſt, vt voluit Zucard. in l. 1.
nu. 51. in fi. C. qui admit. per tex. in l. qui autem, in
princ. ff. de his, quæ in fraudem credito. Stat ergo
firma concluſio, quod filius etiam ſpurius, alendus
eſt ab hæredibus patris: ex qua infertur, quod filia
19 naturalis, vel ſpuria ab eiſdem † hæredibus con-
ſequi debet dotes, ſecundum Abb. in dicto conſi.
115. col. 1. volum. 2. Mouetur ea ratione, quod cum
20 dos † non ſit minus fauorabilis quam alimenta,
vt per Cin. in l. non omni, C. de adminiſt. tuto. ſi
alenda eſt, dotanda quoque venit. Hæc tamen ra-
tio patitur controuerſiā ex his, quæ ponunt Alex.
& Iaſon in l. 1. ff. ſolu. matrim. Sed vbi dos ſucce-
dit loco alimentorum, non eſt dubitandum, quin
21 a pari procedant, quia ſubrogatum ſapit † natu-
ram eius, in cuius locum ſubrogatur, l. ſi eum, §.
qui iniuriarum, ff. ſi quis caut. & Abb. & ſeq. Ca-
pic. in deciſ. 164. nu. 3. Sed Bal. in conſi. 258. in fin.
volum. 1. dicit, quod filia ſpuria nō debet dotari a
ſucceſſore bonorum, niſi quatenus hæredis pie-
tas, miſeratio & honor ſuadet, & Bal. ſeq. Boer. d.
deciſ. 127. num. 14. in fi. Atque ita videtur conferre
in arbitrium hæredis, ſed ceſſat arbitrium ſtante
iuris canonici neceſſitate, de qua in d. c. cum ha-
beret, de eo qui dux. in mat. Dotando enim exi-
mitur ab onere alendi, quod ſibi incumbit. Et Ri-
pa in l. 1. nu. 73. ff. ſolu. matrim. quærens, an ſpuria
ſit ab hærede patris dotanda, refert ſe ad notata
per Bar. in l. ſi marito, in §. ſi voluntate, ff. ſolu. ma-
trim. vbi vult, quod hæres tenetur, quamuis Dyn.
ibi contrarium docuerit. Eſt verum, quod loqui-
tur in filia legitima, & naturali, & in ſpuria, Lu-
pus dicto §. 23. in l. 12. Hæc vero omnia, quæ de pa-
tre eiuſque hærede affirmamus, extendi debent
22 ad hæredes matris, † quæ eodē iure cenſetur cum
patre, vt ſuprà dixi. Et Caccialup. in d. l. ſi qua il-
luſtris, n. 92. extendit dicta Baldi, in d. cōſ. 258. ad
ſucceſſorem bonorum maternorum, ſequitur Lu-
pus d. §. 23. nu. 12. Rolan. dicto conſi. 54. nu. 6. Di-
dac. dicto §. 6. nume. 14. vbi loquitur de hærede pa-
rentum, ſub quo vocabulo mater includitur, ſicut
pater. Et vt ſupra diximus, mater fortius obligata
eſt erga ſpurium, quam pater, quia certa eſt; &
inter eam & filium datur ſucceſſio, propterea, ſi
hæredes patris tenentur, multo magis erit obli-
gatus matri. Et hæc omnia tam reſpectu legitimo-
rum, quàm etiam naturalium & ſpuriorum intel-
ligenda ſunt, vt procedāt, quando filij non habent
aliunde, ita enim loquuntur omnes ſuprà citati.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes filij tenentur patrem alere egenum.*
2 *Teſtator alicui legans alimenta a filio, cenſetur etiam legare ab hæredibus filij.*
3 *Argumentum a lege ad teſtatorē, & econtra, eſt validū.*
4 *Hæredes filij non alunt patrem, niſi extrema laboret inopia.*
5 *Regula fundat illius intentionem, qui ſuper ea ſe fundat.*
6 *Fundamentum ſuæ intentionis quilibet probare tenetur.*
7 *Paupertatem allegans, vel diuitias, tenetur probare.*
8 *Hæredes filij non alunt patrem, quando alius extat, qui iure ſanguinis tenetur alere.*
9 *Officium iudicis tranſit ad hæredes.*
10 *Pater vſufructuarius bonorum filij, non tenetur ob id alere illum, ſed ratione ſanguinis.*

QVAESTIO XXIIII.

OBLIGANTVR pari rōne hæredes
1 filij † alimēta patri præſtare egen-
ti, vt eſt expreſſus tex. in d. l. ſi quis
a liberis, §. item reſcriptum, vbi gl.
in ver. hęredes, Bar. & alij, ff. de lib.
agnoſc. ſequitur ibi Cordub. nu. 1.
Bar. in tract. de alimen. in nu. 41. Vital. tract. clauſ.
tit. an alim. poſ. renunc. col. 3. Et confirmatur ra-
tione, quia ſi hæredes patris tenentur filium ale-
re, quanto magis erunt obligati erga patrem hæ-
redes filij, cuius ſtrictior & fortior eſt erga eum
obligatio, quam ea ſit, qua erga filium tenetur pa-
ter, vt dixi ſuprà. Accedat quod omnis obligatio
tranſit ad hæredem, & eadem actione tenetur hæ-
res, qui repræſentat perſonam defuncti, & ſuc-
cedit in eius ius, vt latè deduxi, & ſicuti teſtator
2 relinquens a filio alimenta † alicui, videtur etiam
relinquere ab hæredibus filij poſt eius mortem, vt
vult

vult tex.in l.1. C.de leg. vbi not. omnes Doctores,
ita lex quæ mandat parentes ali a filijs, intelligi
debet, vt filio mortuo hæredes ad id oneris teneã-
tur. Valet enim argumẽtum a lege ad teſtatorem,
3 & econtrà, l.ſeruus hoc lege, ff.de mann. Euerard.
loco 52. Et d. §. item reſcriptum, ſi referatur ad
duos præcedentes, includit matrem, quia in præ-
cedẽtibus loquitur de parentibus: & ideò quam-
uis Bar. ibi poſt glo.ibi intelligat de filio emanci-
pato, vel de eo, qui teſtatur de caſtrenſi peculio,
cum aliàs filius non poſſit habere hæredem, tamen
intelligi etiam poteſt in filio ſui iuris per mortem
patris: eius enim hæres matrem alit; hæc tamen
4 concluſio procedit, quando parentes † ſunt in ex-
trema neceſſitate. Ita loquitur tex.in d. §.item re-
ſcriptum, qui dum ponit regulam negatiuam con-
tra parentem, & excipit caſum ſummæ egeſtatis,
eſt notandus in practica, quia parentes petendo
alimenta tenentur probare inopiam extremam:
5 hæredes enim habẽt † intentionem fundatam ſu-
per regula Bar. in l. quoties, ſi quis cautio, l.2.§.1.
ff.ſi quis in ius vocan. vbi dicit, rem eſſe clarã pro
eo qui fundatur in regula. Et dicit Rom. in conſil.
123.nu.4.quod tenaciter inhærendum eſt regulæ,
niſi probetur exceptio, vel diſpoſitio ſpecialis, la-
tè ponit D.Becius in conſ.7.nume.17.& ſeq. Pater
igitur, qui allegat exceptionem, debet eam pro-
bare. Addo quod ſumma egeſtas eſt ſundamen-
6 tum ſuæ intentionis. Ergo † probari debet, l. ei
qui dicit, ff. de probatio. & quando paupertas eſt
fundamentum alicuius, vel cauſa agendi, qui al-
7 legat eam, tenetur probare, † ſicuti qui allegat di-
uitias, gl.nota. in l.ſi vero, §.qui pro rei qualitate,
ff.qui ſatiſd. cog. Tiraq. qui multos allegat in tra-
cta.de retract.conſang.§.32.gl.1.nu.95. Arelaten.
ad Alcia.in tract.præſumpt.regu.2. præſumpt.27.
in fi. Natta in conſ.344.num.3. D.Becius in conſil.
105.n.28. Aduertat igitur aduocatus patris, dum
alimẽta petit ab hæredibus, vt probet extremam
egeſtatẽ. Aduertit etiam Bart. in d.§. item reſcri-
8 ptum, quod ſi pater haberet aliquos † qui iure ſan
guinis alere tenerẽtur, hæredes extranei inſtitu-
ti a filio, eſſent ab eo onere liberati, quia non pre-
mitur ſumma neceſſitate, qui aliquã habet a quo
poteſt conſequi alimenta. Ideo infert, quod ſi ha-
beret matrem, fratrem, vel alios filios, non poſſet
extraneos hæredes filij defuncti moleſtare, de cu-
ius deciſionis veritate tractabitur, vbi agemus
de concurſu perſonarum. Infertur autem ex hoc
ꝙ filius non poteſt dici ſtrictè & verè obligatus,
quando eius obligatio non deſcendit in hæredẽ.
Nam ea eſt natura omnium actionum, quod in
hæredes tranſeant, eo modo, quo defunctus tene-
batur, vt dixi ſuprà. Vnde ergo hoc, quod, etſi fi-
lius teneretur alere patrẽ: non tamen ita eius hæ-
res teneatur, ſi extat frater defuncti, vel patruus,
vel mater? Si dicatur, quod filius tenebatur ſolo
iudicis officio, opponitur quod etiã officium iu-
9 dicis † tranſit ad hæredes, Caſtrenſ.in l.ſi ſocer, in
princ.ff.ſolu.matrim. Probatur in l. non ſolum, ff.
de in integr. reſtit. per quam ita dicit Bart. in l. ſi
minoris, §.fi. ff.de admin. tuto. Vera tamen ſolu-
tio eſt, quod tenetur ex quadã æquitate filius ale-
re patrem, ſed ea æquitas ceſſat mortuo filio, ſi
extat alius patri proximior, quam ſit hæres filij,
puta frater, vel alter filius, vel mater. Et non ob-
ſtat, quod officium iudicis tranſeat in hæredem,
quia in contrarium eſt deciſio Bal. & Alex. in d.l.
ſi ſocer, ff.ſolu. matrim. quæ opinio licèt patiatur
controuerſiam, tamen procedit quando æquitas,
propter quam datur officium cõtra principalem,
non militat contra hæredem, vt diſtinguit Bar. in
l.ſi Titius, §.1.col.fi.ff.de aq. plu.arcen. qui etſi lo-
quatur de ſingulari ſucceſſore, tamen procedit in
hærede vniuerſali, vt declarat Cur.iun.in l.1.num.
79.ff.de iuriſd. omn. iud.& ibi Sapia nu.50. Rube.
in l.non ſolum, §.morte, num.497.ff.de oper. noui
nunc. Cum igitur in extraneo hærede filij non mi-
litet æquitas, quæ militat in ipſo filio, ceſſare quo
que in eo debet obligatio, qua filius tenebatur, &
principalis cauſa eſt ſanguinis ratio: ideo licèt pa
ter habeat vſumfructum in bonis filij, non tamen
10 tenetur illius ratione alimenta dare filio, † ſed
ſolum ratione ſanguinis, vt probat tex. in l.fina.§.
ipſum autẽ, vbi hoc notant Bal. & Salic. C.de bon.
quæ liber.qui dicit, quod onus alimentandi filiũ,
cauſat a natura & legibus, nõ ab eo vſuſructu quẽ
habet pater, ſequitur Crot.in conſ.67.n.38.& ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Frater tenetur alere fratrem, vel ſororem.*
2 *Pater diſponere non poteſt, quod frater nõ alat fratrem.*
3 *Fratrum vnus quando eſt pauper, iudex poteſt alterum compellere ad deſignandum bona, ex quibus ille accipere poßit alimenta.*
4 *Frater alens fratrem, vel ſororem, non repetit, quia feciſſe præſumitur intuitu pietatis.*
5 *Argumentum a ſucceßione ad alimenta, eſt validum.*
6 *Frater conſanguineus tantum alit fratrem.*
7 *Frater etiam iuſte exhæredatus, ali debet a fratre.*
8 *Soror nupta alitur a fratre, ſi vir ſit inops.*
9 *Soror inops eſt dotanda a fratre.*
10 *Frater dotans ſororem, non poteſt ſtipulari, quod dos ſibi reddatur ſoluto matrimonio morte ſororis.*
11 *Frater clericus alere poteſt fratrem pauperem de redditibus beneficij.*
12 *Clericus magis obligatur ad charitatis opa, quã alius.*
13 *Sororem dotare & alere tenetur clericus.*
14 *Sororẽ alere clericus magis, quã aliã perſonã tenetur.*
15 *Clericus quando grauius peccet, dando conſanguineis, quàm alijs.*
16 *Frater pro dotanda ſorore poteſt alienare bona fideicommißo ſubiecta.*
17 *Soror vterina egens, ali debet a fratre.*
18 *Clericus tenetur alere ſororem vterinam.*
19 *Sororem vterinam dotare non tenetur frater.*
20 *Frater dicitur etiam, qui eſt ex altero tantum parente.*
21 *Conſanguineus quilibet tenetur ad alimenta.*
22 *Agnationis & cognationis differentia in ſuccedendo, eſt ſublata.*
23 *Affectio eadẽ eſt circa vterinos, quæ circa cõſanguineos.*
24 *Fratres vterini ſuccedunt inuicem.*
25 *L.cum plures, §.cum tutor, ff.de adminiſtr.tutor.quomodo procedat.*
26 *Cognati antiquo iure non ſuccedebant cum agnatis.*
27 *Cognati hodie ſuccedunt cum agnatis.*
28 *Frater clericus dotare poteſt ſororem vterinam de redditibus eccleſiæ.*
29 *Frater alit etiam fratrem naturalem.*
30 *Frater naturalis excluditur a paterna ſucceßione, propter legitimos fratres.*
31 *Frater tenetur fratrem naturalem alere, quia frater, an verò, quia hæres patris.*
32 *Frater tenetur dotare ſororem naturalem.*
33 *Frater alit fratrem ſpurium.*

QVAE-

QVAESTIO XXV.

SECVNDVM prędictam ſanguinis
& charitatis affectionem, ſi frater
ſit egenus,& neque filij,neq; parē-
tes extent, in ſubſidiū frater tene-
1 tur fratrem † alere, vel ſororem:
ita glo.in fi.in l.qui filium,ff.vbi pu
pillus educ.debe.& in l.1.§.ſed nonnullos, in ver-
ſic.præſtiterit, ff.de tute. & ratio.diſtra. in l.ſi quis
a liberis,in §.item reſcripſit, in verſic.iuſte,ff.de li-
be.agno.& in l.1.C.de alen.libe.Cin. in l.2.num.2.
C.eo.tit. vbi Bart.& communem dicit Alber.nu.1.
Specu.in tit. qui fil. ſint legit. in princ.numero.23.
Barto.in l.cum vnus,§.alimentis,ff.de alimen.& ci
ba.lega. & in d.l.ſi quis a liberis,§.vtrum, nume.5.
Bal.in conſi.103.num.3.vol.5.vbi fortius dicit pro
cedere etiam in fratre male merente reſpectu pa-
2 tris, & ſubdit quod pater † non poterit interdice-
re alimentationem,quia talis prohibitio eſſet con
tra ius naturale. Addit, quod ſemper Iudex con-
demnabit fratrem diuitem ad alendum pauperē,
3 imò ad aſſignandum illi bona, † quorum redditus
ad alimenta ſufficiant,Iaſ.§.ſunt præterea,ver.7.&
ſi quis,nu.4. Inſtit.de actio.hanc ſententiā ſequun
tur Abb.Fulgo.Ioā.de Ligna.Iaſ.Ferra.Ruin.Hier.
Scruf.Annib. Coraſ. Alciat.Gomeſ. Tiraq. Oroſc.
Padil. Silua. & alij multi relati a Cordub. in d.§.
item reſcripſit,nume.87. vbi mouet dubium,an ex
quo iura loquuntur de ſorore, procedant quoque
in fratre. Sed inſpecta originali ratione,non eſt in
ſexu conſtituendum diſcrimen, licet in ſorore ob
fragilitatem ſexus minime apti ad quærendum vi
ctum, & procliuis ad peccandum, videantur ali-
menta magis ſorori,quàm fratri eſſe debita. Ad-
do, quod cum hac opinione loquendo de fratre,
tranſit Pract. Papien. in forma libelli, quo agitur
pro re ſingul.in prin.nu.81.vbi inquit,ita commu-
niter teneri a Glo.& Doctorib. Guid. Pap. qui ta-
men loquitur in ſorore,quæſt.439. num.7. Bald.in
l.certum,colum.fi.C.famil.erciſc. vbi inquit,quod
4 non † repetit,quia videtur feciſſe intuitu pietatis,
id quod placuit etiā Decio in conſilio 628.num.6.
addo Bal.Nouel.de dot.par.3.ſpecia.16.colum.3.
Roder.in l.quoniam in prioribus,limit.2.num.10.
Ruin.conſi.139.nu.4.volu.4.Vital.tract.clauſ.titu.
an alim.renuncia.poſſ.col.4.Cum enim frater ſuc-
cedat fratri,debet eum quoque alere,quia,vt dixi,
5 valet argumentum a ſucceſſione † ad alimenta. Et
eſt tex.in l.mutus,§.manente,ff.de iure dot.Et non
eſt curandum, quòd ſit coniunctus tantummodo
ex parte patris, atque ita ſit conſanguineus, quia
6 † cum quoque tenetur alere,vt prædicti omnes Do
ctores declarant, præcipuè Bald.d.conſil.103.quē
ſequuntur multi citati a Cordub. in d.§.idem re-
ſcripſit,nume.86.Ampliatur autem hæc concluſio,
vt procedat quemadmodum ſupra dixi, etiam in
eo fratre, qui fuit iuſtè exhæredatus, quia is eſt a-
7 lendus † a fratre ratione ſanguinis, licet non hære
ditario iure,vt eſt tex.in l.cum plures,§.cum tutor,
ff.de admini.tuto.per quem ita dixit Bald.Nouel.
in d.par.6.ſpecia.16.colum.3.verſic.item ſi pater
filiam,& hoc inquit valde notandum,quia alij non
tangunt,Io.Lup.in repe.ca.per veſtras,in 3.notab.
§.24.nume.4. Sed ante eos id voluit Bald.in d.con
ſil.103.num.3.vol.5.dum inquit, alendum eſſe fra-
trem,quantumuis male merētem reſpectu patris,
quod nihil aliud eſt dicere, quàm exhæredatum,
vel qui meruit exhæredari. Et allegat illum met
tex.in §.cum tutor. Et procedit etiam hoc,quandó
ſoror virum haberet, cum tamen dotis fructus nó
8 ſufficiant † pro ea infirma curanda, quia tunc pa-
ter ipſe tenetur,ita Ruin.conſil.139.nume.4.vol.4.
intelligendo tamen de Medico & medicinis. Si-
cut autem alere, ita quoque frater tenetur dotare
9 † ſororem inopem,quia cauſa dotis æque,imò plus
ſit fauorabilis,quàm alimētorum cauſa, ita inquit
Cin. in l.omni, C.de adminiſtratio.tuto.in fi. poſt
gloſ.fin.ibi, id quod placuit etiam gloſ. in verſicu.
patre,in d.§.cum tutor.idem Cin. in l.1.C.de alen.
lib.Barto.Bald.& alij in l.quæſitum, vbi pupil.edu
ca.deb. Barto. Bald. & Authent. res quæ, C. com-
mun. de legat. Ange. & Imo.in l.a filia, in princ.ff.
ad Trebel.Abb.in conſil.12. & in conſil.50. nume-
ro 3.volum.2.Fulgo.in conſi.224.vbi dicit commu
nem. idem tenuerunt Alexand.& alij in l.1.ff.ſolu.
matrimo. vbi Iaſ. nume. 29. dicit, quod nemo di-
ſcrepat,& Rip.nume.83.qui atteſtatur de commu-
ni,Guid. Pap. d. quæſt.439. nume. 7. Bald. Nouel.
in d.ſpecia.16.col.1. Campeg.in tracta.dot.par.1.
quæſt.23. infinitos ad hoc citat Tiraquel. in tract.
primog.q.62.num.1.Lup.in d.§.24.num.3.ubi latè
agit Boer.qui latè quoque agit,in conſi.129. nu.7.
Coraſ.in l.qui liberos,nu.116.ff.de ritu nupt.Nat-
ta in conſil.401.num.4.Rolan.in conſ.85. nume.4.
volum.3.Benincaſ.in tract.pauper.in 8.quæſt.in 3.
ſpecia.in contract.num.19.vbi poſt Iaſ.confirmat,
quod nemo diſcrepat, & ita quoque nouiſſimè te-
net Cordub.in d.§.item reſcripſit,nume.92. vbi ad
dit Picum,Pinell.Padill.& alios, communem quo
que dicit Abb.in c.peruenit,num.1.de arbi.Aufre.
ad Capell.Toloſ.289.Rode.d.limit.2.nu.10.

In tantum autem frater tenetur ſororem dota-
10 re, quod non poteſt ſtipulari, † quod ſoluto ma-
trimonio morte ſororis dos ſibi reſtituatur, vt in-
quit Ripa in l.1.nume.84.ff.ſolu. matrim. allegat
Anchar.in conſi.438. & ſubdit eſſe mirabile, quia
pater qui magis tenetur filiam dotare, quam fra-
ter,poteſt ſtipulari, quod ſibi reddatur dos, & ta-
men id fratri interdicitur, quia minus obligatur.
Et mouetur Ancharan.ratione, quia frater hæres
patris dotando ſororem ſoluit naturale debitum,
ad quod duplici vinculo tenebatur, nempe vti hæ-
res patris, & vti frater. Hanc deciſionem ego cre-
do veram in terminis prædictis, quando ſcilicet
frater dotans vellet ita ſtipulari, & filia contradi-
ceret: at in terminis Anch.non credo eam ſubſiſte-
re,quia poſtquam ſoror promiſit dotem reſtitue-
re, petere non poteſt, quod ſibi remittatur ſtipu-
latio.Sed quia id non eſt principalis noſtræ inten-
tionis,non proſequor vlterius.

Addo,quod non ſolum frater laicus,ſed ēt cleri
cus tenetur ſororē alere:pōt.n.clericus ēt de reddi
11 tibus Eccleſiæ alere † patrē pauperem,c.1.de coha-
bit.cler.c.per oīa,vbi glo.diſtinctio.31.Clericus.n.
12 magis tenetur exercere † charitatis & humanita-
tis opera,q̄ alius,c.1.de emptio. & vendit.& in fra
tre clerico nulla extat diuerſitatis ratio.Quare mi
nus ad id teneatur,q̄ laicus:non.n.clericatus exuit
charitatē,ſed auget, nec minuit amorē & pietatē,
13 ſed acrius incēdit,& ideo nō ſolū alere, † ſed ēt do
tare tenetur clericus ſuā ſororē,vt not.But.& Imo.
in c.peruenit,in princ.de arbitr. ſequitur Abb.ibi,
n.1.qui fortius dicit, procedere etiam de bonis Ec
cleſiæ,qñ non habet aliunde. Et mouetur ex dictis
iuribus, quæ de aliquibus loquuntur, & ab eis in-

fert ad dotem. Subdit tñ, quod ex eo textu non pro
batur obligatio dotandi, potuit.n.frater ibi non
ex obligatione, ſed ſponte promiſiſſe dotem, & lex
non aperit, Quidquid tamen ſit, habet eam conclu
ſionem pro vera, ſequitur Alex. in d.l.1.nu.24. ff. ſo
lu. matrim. vbi Iaſ. nu.29. & 30. & ibi additio. mul
ta cumulant iura, Ripa nu.33. vbi tamen dicit, cle-
ricum alere non quaſi fratrem aut ſororem, ſed
tanquam extraneum, id quod intelligendum eſt
reſpectu redditüum Eccleſiæ, quia eccleſia non
reſpicit ad perſonas, ſed conſiderat paupertatem.
14 Benè verum eſt, quod † ſororem poteſt alijs præ-
ferre, vt d.c. omnino, 31. diſtinct. & melius proba-
tur in c. non ſatis, 86. diſtinct. vbi quilibet tenetur
ſubuenire potius conſanguineis, quàm extraneis,
Aufrer. ad d. Capel. Toloſ. quæſt. 289. col. fin. Cam-
peg. in d. par. 1. quæſt. 73. Coraſ. in d. l. qui liberos,
num. 118. vbi reſpondet ad Capitulum, peruenit,
1. quæſt. 3. vt tunc ſit grauius peccatum dare con-
15 ſanguineis, † quàm alijs quãdo datur, non ad ſub-
ueniendum neceſſitati, ſed ad luxum inducendũ,
Lup. in d. §. 24. nu. 3. Boer. in deciſ. 129. nume. 8. vbi
multos citat Benincaſ. in d. q. 8. in 3. ſpecia. in con-
tract. nu. 28. Cordub. in d. §. item reſcripſit, nume.
95. Hoc vero, quod dictum eſt, fratrem compelli
ad dandum dotem ſorori inopi, adeo eſt verum,
16 vt pro ea dotanda poſſit † alienare bona fidei-
commiſſo ſubiecta, ita tenet Bart. in Authen. res
quæ, nu. 4. C. cõmun. de leg. ſequuntur ibi Docto-
res præcipuè Iaſ. nu. 10. Curt. iun. nu. 17. vbi dicit
communem, Boer. in deciſ. 129. num. 9. Padil. in d.
Auth. res quæ, num. 62. Ad id mouetur Bart. exem-
plo matris, quæ vbi tenetur dotare filiam, poteſt
alienare bona ſubiecta fideicommiſſo; conſiderãt
etiam Doctores obligationem, quæ ſuberat in fi-
deicommittente. Iſta procedunt, quãdo frater, &
ſoror ſunt inopes, aliàs ſi diuites ſint, non petunt
alimenta a fratre, vt volunt præcitati omnes Do-
ctores. Præterea, quamuis Doctores prædicti te-
nentes fratrem cogi ad alimenta erga fratrem, lo-
quantur de vtrinque coniuncto, vel conſanguineo,
& non dicant de ſorore vterina, tamen quando
ſoror, vel frater ex eadem matre tantum ſunt val-
17 de egentes, & non habet aliunde, alendi † ſunt
a fratre vterino, l. qui filium circa finem, ff. vbi pu-
pill. educ. deb. qui textus indiſtinctè loquitur, er-
go indiſtinctè quoque venit intelligẽdus, l. de pre-
tio, ff. de publicia, & ita notat Bal. in d. l. qui filium,
Bart. quoque in tracta. de alimẽtis, nu. 15. indiſtin
ctè dicit, quod frater alere tenetur fratrem, Cynus
in l. 1. in princ. C. de alen. liber. vbi mouetur per l.
necare, ff. de liber. agnoſ. & per generalitatem d. l.
qui filium, Ang. in l. a filia. ff. ad Trebellia. vbi Ale-
xan. nu. 6. idem Alex. in l. 1. nu. 23. ff. ſolu. matrim.
vbi Iaſ. nu. 85. mouetur ratione, quia ſi tenetur na-
turalẽ alere, multo magis & vterinam. Et ante eos
Imo. ibi, col... Iaſ. in Authen. res quæ, nu. 10. C. com
mun. de leg. Campeg. de dot. par. 1. q. 23. in fi. Lup.
in d. c. per veſtras, in 3. not. §. 20. nu. 6. ver. item fra-
ter, Silua. conſ. 2. n. 27. Tiraq. in tract. primogen. q.
62. nu. 3. Boer. deciſ. 129. nu. 9. Cordub. in l. ſi quis
a liberis, §. itẽ reſcripſit, n. 88. ff. de liber. agnoſ. Et
18 procedit ẽt in clerico, † per ea, quæ infra dicuntur
de dotanda ſorore vterina, ſed etſi vterinam ſoro-
19 rem inopem frater alat, non tñ dotare † tenetur,
l. cum plures, §. cum tutor, ff. de admin. tut. vbi gl.
in verſ. alio patre, & Bart. nu. 1. hanc ſententiam
probarũt Bal. Nouel. Crot. Camil. Viſitar. Io. An-
nib. Lud. de Sard. Pariſ. Pinell. Rip. Hiero. Scruff. &
Boer. quos citat & ſequitur Cordub. d. §. itẽ reſcri-
pſit, nu. 94. vbi cum alijs reprehendit Angelum, ꝑ
eo, quod in contrariam ſententiã allegauerit Bar.
in Auth. res quæ. Et ita tenent ferè omnes hi, quos
ſuprà citaui ad probandum, quod frater alit ſoro-
rem, & quod etiam tenent fratrem dotare ſororẽ,
quos ſuprà retuli. Addo Bald. in c. ſuper literis, nu.
7. de reſcript. citat Iaſ. d. l. 1. nu. 30. in fi. ff. ſolu. ma-
trim. vbi tamen corrupte allegatur, hanc opinionẽ
improbat Tiraq. in d. tract. primogen. q. 62. nu. 3. &
ſeq. vbi dicit non videre differentiæ rationem, quã
magis conſanguineam dotet frater, quã vterinam,
& contra arguit, quod ſicuti vterinam alit, ita tene
tur dotare, deducendo vulgatum argumentum ab
20 alimẽtis ad dotem. Addit fratrem † dici eum, qui
eſt ex altero parente, l. Iuriſconſultus, §. ſecundo
gradu, ff. de grad. affin. Concludit itaque non mi-
nus vterinam, quam conſanguineam eſſe dotandã,
& pro ea dote poſſe alienari bona maioratus. Ad-
21 do, quod ſi coniunctus † quilibet compellitur ad
alimenta, c. cum quidam, vbi Bald. & Felin. extra,
de iureiur. quare ad id non erit obnoxius frater v-
terinus, qui eſt ſorori coniunctus. Rurſus, ſi hodie
22 eſt ſublata differentia † agnationis, & cognatio-
nis, §. nullum verò, in Auth. de hæred. quæ ab inteſt.
quare non ita dotanda erit ſoror vterina ſicuti cõ-
ſanguinea, cum ſit in eodem gradu? Item, ſi ex affe
ctione & charitate, oritur neceſſitas dotandi, ſicut
alendi, & eadem cadit affectio ſecundum naturalẽ
23 curſum erga vterinam, ſicuti erga † conſanguineã,
l. maximum vitium, C. de liber. præter. nonne erit
vterina dotanda? Demum, ſi datur inter vterinos
24 ſucceſſio, † Auth. poſt fratres, la prima, C. de ſuis &
legit. hæred. nonne ſuberit alendi neceſſitas? Ego
ergo intelligo fratrem vterinum non teneri ad alẽ
dam ſororem, extantibus vtrinque cõiunctis, at il-
lis, vel non extantibus, vel per paupertatem inha-
bilib. teneo vterinum omnino teneri, & hanc par-
tem vti æquiorem, & magis piam, ita quoque ma-
gis veram eſſe, quam ſequitur Campeg. d. q. 23. in
fin. qui hoc modo intelligit Ang. & Bar. quando. ſ.
frater eſt diues, & ſoror vterina nõ habet aliunde,
quia tunc non minus eſt dotanda, quam alenda.
Tex. tamen in d. l. cum plures, §. cum tutor, ff. de ad
miniſt. tut. expreſsè repugnat, dum mandat ſoro-
rem ex alio patre non eſſe dotandam. Sed reſpõde
25 ri poteſt, quod ille tex. procedit † inſpecto iure Di
26 geſtorum, ſecundũ quod, cognati nõ † ſuccedebãt
cum agnatis, vt Inſt. de leg. agnat. ſucceſ. & Inſt. ad
Tertul. Ideo cum inter eos ſucceſſio non eſſet, non
27 erant etiam dotandæ, † at id nouo iure ſublatum
eſt, vt ibi, & in Authent. de hæred. quæ ab inteſt. §.
nulla autem, l. fin. §. ſed neque, C. de leg. hæred. Ex
quo infertur, quod eo antiquo iure inſpecto, vteri-
na ſoror non eſſet alenda; ideo videmus nullum ex
tare textum explicitum de alimentis præſtãdis v-
terinę ſorori. Si tamen intelligamus non eſſe debi-
tam dotem, declarandum id erit, vt non procedat
28 in fratre clerico, † qui poteſt vterinam ſororem
de redditibus Eccleſię dotare, vti concludit Ripa,
in d. l. 1. nu. 83. ff. ſol. matrim. Et prædicta procedũt
etiam in fratre naturali: quemadmodum enim pa
ter, mater, auus, & alij aſcendentes tenentur ſecun
dũ ſupradicta filiũ naturalẽ alere, ita frater id mu
29 neris ſubire debebit, ſi alij nõ extẽt habiles, † vt eſt
expreſſum, in §. ſi quis igitur habẽs, in Auth. quib.
mod. nat. effic. ſui, circa fin. vbi ait, naturales filios

paſcen-

Digitized by Google

paſcendos eſſe a legitimis. Hoc etiam probatur in
Auth. licet, circa fin. C. de nat. lib. & ita tenet Cin.
in l. 1. circa princ. C. de alend. liber. Alber. & Salic.
idem uoluit Barto. in d. l. ſi quis a liberis, §. vtrum,
circa fin. C. de liber. alen. & Ang. Inſtit. de iur. nat.
in fi. princip. qui tamen duo nihil dicunt de fratri-
bus naturalib. alendis. Hanc opinionem commu-
nē eſſe dicit Papien. in form. libel. quo agitur pro
legat. te i ſing. nu. 81. Alc. in conſ. 209. nu. 2. & ſequi
tur Ripa in d. l. 1. num. 85. ff. ſolu. matrim. Rolan. in
conſ. 54. nu. 60. vol. 2. Boer. in deciſ. 129. nu. 8. & 9.
Et iuſta ratione frater alit naturalem fratrē, quia
ille ſui contemplatione excluditur a patris ſucceſ
30 ſione, † vt inquit text. in d. §. ſi quis igitur habens.
Et in d. Auth. licet, vti dicimus de filia a ſtatuto ex
cluſa propter maſculos, quæ ali debet a fratribus
in quorum fauore inducta eſt excluſio, de quo age
mus paulò infra. iura tamen ſupra allegata proba
re videntur, quod frater alere debeat tanquam hę
res patris, non autem alio iure. Et in Authent. li-
31 cet, dicitur, ſi legitimi extent, & ſuccedant, † quaſi
non teneantur, quando nō ſuccedant, Alciatus in
d. conſi. 209. dicit fratrem teneri non ſolum vti hæ
redem, ſed etiā ratione ſolius ſanguinis. Allegat
tamen Bar. & alios, qui mouentur ex d. Authen. li-
cet, & non diſtinguunt, iure ne hæreditario, vel ex
propria perſona ſint obnoxij. Exiſtimo fratrem
teneri, etiam, qui non ſit hæres: videmus enim in
fratre legitimo idem ſeruari, nam etſi aliquando
vti hæres non teneatur, puta, quando filius iuſte
exhæredatur, tenetur tamen tāquam frater, l. cum
plures, §. cum tutor, ff. de adminiſtr. tuto. & dixi ſu
pra ampliando deciſionem de fratre alendo, qui
ſit vtrinque, vel ex parte patris coniunctus, poſt
Abb. ponit Lup. d. §. 24. nu. 3. Cōfirmatur ratione,
nam ſi, vt ſupra dixi, naturali ratione alendi ſunt
filij & fratres naturales, profectò etiā circumſcri-
pta ſucceſſione alimenta erunt pręſtanda, quia ſe-
cundum naturam nō differt naturalis a legitimo,
& diximus, quo ad alimentādi onus naturales ni-
hil differre a legitimis. Infertur, quod frater tene-
32 tur ſororem naturalem dotare, † quia dos ſucce-
dit loco alimentorum, & valet argumentum, vt ſę
pius eſt per nos repetitum, Cin. & Salic. in d. l. non
omni, C. de adminiſtr. tuto. in fi. Et ſicuti ſoror legi
tima, eſt ideo dotanda, quia alenda, vt dixi: ita ſo
ror naturalis erit ea ratione dotanda, quia debet
ali, intelligendo ſemper, quādo non habet aliun-
de. Quod dictum eſt de fratre naturali, intellige
33 etiam in † ſpurio, ſecundum Soc. in l. 1. ff. ſolu. ma-
trim. quam allegat ad hoc Lupus d. c. per veſtras,
in tertio notab. §. 24. nu. 3. Sequitur Cordub. in d.
§. item reſcripſit, num. 89. Id, quod credo verum, li
cet non inueniam Soc. hoc dicentem, rationes ta-
men allegatæ per Cord. concludunt.

SVMMARIVM.

1 *Filia, quæ propter dotem eſt ſtatuto, vel teſtamento ex-
cluſa, interim eſt alenda a fratre, vel hærede.*
2 *Onus reale tranſit in quemcunque etiam ſingularem ſuc-
ceſſorem.*
3 *Filia dum alitur, hæres patris percipit fructum dotis.*
4 *Glo. in l. qui filium, verſ. intelligat, ff. vbi pupil. educ. deb.
quomodo intelligatur.*
5 *Coacte facere dicitur, qui id facit, ad quod cogi poteſt.*
6 *Filia ſtatuto excluſa, non eſt dotanda ab hærede patris,
quando habet matrem, quæ poteſt alere.*

QVAESTIO XXVI.

QVANDO pater filium inſtituit, &
filiæ legat dotem, debet filia habe
1 re alimēta † a fratre, donec matri
monio collocetur, text. eſt in l. qui
filiū, ff. vbi pupil. educ. deb. vbi Bar
to. hoc vult, dum ſe remittit ad no
rata per Cin. & Bal. clarius loquendo, inquit, legē
illam elegāter dicere, quod frater hęres patris te-
netur ante euētum nuptiarum alere ſororem, cui
pater in teſtō dotes legauit, & infert eſſe ibi caſum
pro ſorore, quæ mediante dote eſt ſtatuto excluſa
ab hęreditate patris, quia interim ali debet; & mo
net tenēdum menti fixu. Hoc ēt voluit Cin. in l. ali
menta, col. fi. ver. ſecundo quæritur, C. de neg. geſt.
mouetur non ex eo textu, ſed rōne: quia cum apud
filium ſit omne commodum hæreditatis, debet ei
quoque incommodum incumbere alēdi ſororem.
Item, ſicuti pater, ſi viueret, teneretur alere, ita &
filius hęres patris. Item, onus hoc erat ſuper bonis
patris, ergo cum eodē onere bona de patre tranſi-
uerūt ad filium, atque ita triplici ad hoc inducitur
ratione. Prima ob æquitatem l. ſecundum naturā,
ff. de reg. iur. Secunda, quia obligatio defuncti de-
2 ſcendit in hæredem. Tertia, quia onus † reale trāſit
in quemcūque poſſeſſorem, Doct. in l. placet, C. de
ſacroſan. eccl. Bar. in l. 1. C. de mulier. & in quo lo-
co, Natta in conſ. 149. nu. 3. Prędictam deciſionem
ponit ēt Caſt. in d. l. alimenta, in fi. vbi dicit eſſe de
hoc notabilem caſum in d. l. qui filium, & ante eū
ad id allegat dictū Bal. in eadem l. alimenta, nu. 3.
& Ale. nu. 11. qui ſubdit primū Rayne. allegaſſe il-
lum tex. Aduertatur autē, quia non declaro nunc,
an principalis deciſio Cin. & aliorū in d. l. alimen
ta, ſit vera, necne? dum quærit, an mater, quæ præ
ſtitit alimenta filiæ, vt ſupra dotatæ, repetat, quia
non eſt præſentis ſpeculationis. Sed adduco ſolum
Cin. rationem, quę vult, quod patre mortuo maſcu
lus inſtitutus alere teneatur ſororem. Et prædictā
opinionem tenuit Caſt. in conſ. 16. nu. 2. in fi. vol. 2.
Soc. in conſ. 57. nu. 36. & ſeq. vol. 4. vbi allegat Bal.
in l. Neſennius, ff. de neg. geſt. Curt. ſen. in conſ. 27.
in vlt. dub. vbi loquitur etiam, qn̄ ſtatutum exclu-
dens mandat filiam dotari, quia dos ſuccedit loco
legitimæ, & filia debet habere alimenta tanquam
fructus legitimæ, Corn. in cōſ. 85. col. fi. ver. & ideo
concludo, in fi. vol. 3. vbi tamen non allegat d. l. qui
filium, Ang. in §. fuerat, nu. 35. verſ. aliud nota, Inſt.
de actio. vbi inquit, ꝙ frater, vel hæres non poterit
alimēta pręſtita cōpenſare ſuper dote relicta, Bal.
Nouel. in tract. dot. par. 6. ſpecia. 16. col. 3. vnde ſtā
te ſtatuto, inquit, ꝙ ſtatutum ſimpliciter excludēs
fęminā a ſucceſſione, non cenſetur eam excludere
ab alimentis, cum hoc ēt expreſsè non poſſit face-
re. Ergo nec ēt a dote, quæ ſuccedit loco alimento
rum, & ita, quod filius tenetur vti hęres patris, Ale
xan. in conſ. 48. nu. 1. vol. 3. vbi ait, ſtatutum man-
dans filiā excluſam ali, eſſe conforme iuri cōi, Ca-
pra in conſ. 72. nu. 9. Et Salic. in l. non omni, in fi. C.
de adminiſtr. tut. dicit, l. qui filiū, eſſe cordi tenen-
dū, quia probat, quod impenſa alimenta non mi-
nuit, Ang. de teſta. gl. 61. n. 5. vbi hoc extollit, Bero.
in conſ. 178. nu. 17. conſ. 187. in prin. vol. 1. & in cō-
ſil. 65. nu. 16. vol. 2. Pariſ. in conſ. 103. nu. 47. vol. 3.
Io. Lup. in d. c. per veſtras, in 3. not. §. 20. num. 4. vbi
ſubdit eſſe menti tenendū, Bero. famil. qō. 11. n. 1.
Didac. in c. nos quidē, n. 11. circa fi. extra, de teſta.

vbi allegat Salic. in l.ſancimus, C. de nupt. qui tñ
eo loci nihil dicit, Gram. in conſ. ciuili 146. nu. 10.
vbi dicit hoc verum, ſiue pater, ſiue auus dotem re
liquerit, Crau. in conſi. 149. nu. 4. vbi allegat Bart.
& Bal. qui nihil loquuntur de hoc caſu, Cephal. in
conſ. 185. nu. 83. & 90. Menoch. in conſil. 81. nu. 63.
qui alios citat, Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. itẽ
reſcripſit, num. 5. ff. de lib. agnoſc. vbi citat Caſſan.
Euerar. & Boer. Declarat tamen, quod interim hæ
3 res percipiet † fructum dotis, ſeu legitimæ, qui a fi
lia vtcunque non poteſt conſequi. Et hanc ſenten
tiã probauit Bal. Nouel. in l. 1. nu. 145. ff. ſolu. ma-
trim. vbi, num. 147. dicit, quod etſi patruus non te-
neatur ſororem alere, vel dotare, tamen fallit, quã
do ex ſtatuto excluderet nepotem a ſucceſſione,
quia tunc tenetur dotare, ſequitur Cordub. in d. l.
ſi quis a liberis, §. item reſcripſit, nu. 109. Et primã
concluſionem probat Tiraq. de iure primogen. q.
4. num. 33. in fi. Aduerte tamen circa tex. in d. l. qui
filium, quod etſi glo. ibi, in ver. cum hoc, intelligat
loqui, quando ſoror pupilli non habebat aliunde,
4 tamen id non † voluit, ſed dum dicit, cum hoc ali-
ter ei contingere non poſſit, intelligit, cum nõ poſ-
ſet pupillus denegare alimenta ſorori dotatæ. Fi-
gurat enim caſum, quando tutor præſtitit alimen
ta iuſſu Magiſtratus, deinde decidendo dicit, non
teneri tutorem etiam ſi voluiſſet, ſine iuſſu Magi-
ſtratus, quia hoc aliter contingere non poterat,
ideſt, vbi recuſaſſet, iuſſet a Iudice compulſus. qui
enim id facit, ad quod faciendum cogi poteſt, vide
5 tur coacte † facere, Io. Andr. in c. præterea, in ver.
extorquentes, de offic. patron. Bal. in l. nouiſſimè,
per illum text. ff. quod tal. tut. autho. Decius in l.
velle, vbi Cagnol. ff. de reg. iur. Voluit ergo textus
rationem afferre eius, quod dixerat, tutorem non
teneri pupillo pro alimentis, quæ ſorori præſtite-
rat circa decretum, quia ſcilicet ad id tenebatur,
& cogi poterat: non tamen nego concluſionem
glo. ſed dico non probari eo textu. Aduerte etiam
quod rationes, quibus Cinus vſus eſt in d. l. alimẽ-
ta, ad probandum relatam concluſionem, nõ ſunt
tutæ. Nam ſecundum eos obligatio alendi tranſi-
ret ſemper ad hæredes, quod tamen non eſt abſo-
lutum, vt dicam tractando de concurſu pluriũ per
ſonarum, quæ tenentur ad præſtationem alimen-
torum. Item ſequeretur, quod bona eius, qui tene-
tur alere, ſint obligata, quo ſtante trãſiret onus in
ſingularem ſucceſſorem, quæ tamen omnia patiun
tur difficultatẽ, vt ſuo loco diſcutiam. Limita autẽ
6 hanc concluſionem, quãdo extat † mater, vt dicam
infra in diſcurſu matris, & hæredum patris.

SVMMARIVM.

1 *Primogenitus ſucceſſor Ducatus, vel alterius dignitatis, tenetur alere ſecundogenitos.*

2 *Primogenitus ſuccedens in omnibus bonis vigore ſtatuti, vel conſuetudinis, alit ſecundogenitos.*

3 *Primogenitus in maioratu tenetur dotare ſororem.*

4 *Bona fideicommiſſo ſubiecta, poſſunt alienari pro alimentis, vel dote.*

5 *Quæcunque de primogenitura dicuntur, procedunt etiam in maioratu.*

6 *Bona fideicommiſſo ſubiecta, non poſſunt alienari pro dote, vel alimentis tranſuerſalium fideicommittentis.*

7 *Legitima non trahitur de bonis primogenituræ a deſcendentibus grauato.*

8 *Primogenitus, licet teneatur tanquam primogenitus alere ſuos deſcendentes, tenetur tamen iure ſanguinis.*

QVAESTIO XXVII.

PRIMOGENITVS, qui ex conſue-
tudine, vel alio iure ſuccedit in Re
gno, Ducatu, vel Comitatu, tene-
tur ſecundogenito, vel alijs poſte-
1 rioribus fratribus prouidere † de
alimentis, Hoſt. & Ioan. And. in c.
licet, de voto, vbi Abbas nu. 10. dicit, tantum eſſe
ſecundogenito aſſignandum, ex quo poſſit commo
de ſuſtẽtari, habita ſemper ratione, quod primo-
genitus poſſit honorificẽ regere principatum. Idẽ
Abbas in cõſ. 2. col. 4. in 7. dub. vol. 1. vbi poſt Hoſt.
inquit, quod ſi primogenito defertur Comitatus,
non debent alij mendicare, Iac. de S. Georg. in l. cũ
antiquiorib. nu. 24. q. 8. C. de iu. delib. Frãc. in rub.
de teſtam. in 6. caut. antepen. ver. vigeſimoquinto
prohibetur, circa fi. vbi dicit, quod alij filij non de-
bent mendicare. Hos ſequitur Tiraq. de iure pri-
mogen. q. 4. num. 33. vbi allegat Gui. Papę duob. in
locis, vbi tamen nihil ponit de alimentis, ſed de le
gitima, Fabian. in Auth. nouiſſima, nume. 73. C. de
inoffic. teſtamen. qui etſi loquuntur in ſucceſſione
Ducatus, vel alterius dignitatis iuriſdictionalis,
2 tamen locum habent etiam in quacunque † hære-
ditate, quæ ſtatuto, vel conſuetudine deferatur ad
primogenitum, vt per Bald. in l. cunctos populos,
nu. 17. C. de ſumma Trin. vbi inquit, quod ſi valeat
ſtatutum vocans primogenitum ad alicuius ſuc-
ceſſionẽ, tamen poſtea nati filij ſunt alendi, Franc.
in loco prædicto, Soc. in conſ. 47. nu. 5. vol. 3. vbi lo-
quitur in bonis maioricatus, Roder. in l. quoniam
in prioribus, in 2. limit. nu. 20. C. de inoffic. teſtam.
Lup. in c. per veſtras, in tertio not. §. 24. nu. 4. vbi lo
quitur in bonis ſubiectis fideicommiſſo, Didac. in
Epito. de ſponſ. par. 2. c. 8. §. 6. nu. 5. ver. quarto de-
ducitur, Cordub. d. l. ſi quis a liberis, §. item reſcri-
pſit, num. 131. & nu. 138. ff. de lib. agnoſc. vel alen.
Et ſicuti tenetur primogenitus alere, ita quoque
3 ſororem dotare compellitur, † vt cõcludit Roder.
in l. quoniam in prioribus, in ſecunda limitatio.
nu. 10. Sed ante eum Abb. in d. conſi. 12. col. 4. in ſe
ptimo dubio, vol. 1. vbi mouetur, quia par eſt dotis
& alimentorum cauſa, Roder. loco prædicto, dicit
vidiſſe multoties pronunciatum ſecundum hanc
opinionem. Hæc autem procedunt in maioricatu
conſtituto a maioribus, non etiam ſolum a patre,
ſecundum Roder. loco prædicto, qui ea ſola ratio-
ne mouetur, quod pater tenetur fratrem alere, &
ſororem dotare. Sed id confirmatur alia ratione,
4 nam bona reſtitutioni ſubiecta poſſunt † alienari
pro alimentis, vel dote eorum, qui deſcẽdunt a fi-
deicommittente, vt in Auth. res quæ, vbi notãt om
nes, C. commun. de legat. & dicam infra inter pri-
uilegia alimentorũ, & quæ dicuntur de fideicom-
miſſis, procedunt ẽt in bonis, quæ per maioratum
5 tranſeunt † ad ſucceſſores, Oldr. in conſi. 94. nu. 7.
Præpoſ. in c. ius naturale, diſtinc. 1. Pariſ. in conſil.
72. nu. 80. vol. 4. Didac. pract. quæſt. c. 38. cum alijs,
quos Cordub. citat in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi ma-
ter, nu. 51. Ergo eodẽ modo primogenitus quilibet
tenebitur alere deſcendentes ab eo, qui maioratũ,
vel primogenituram conſtituit, licet non tenea-
tur eos alere, vel dotare, quos ipſe inſtituens non
tenebatur agnoſcere, vt de bonis ſubiectis reſtitu-
tioni

tioni dicit Bal. in d. Authen. res quæ, num. 2. dicens
quod pro dote tranſuerſalium fidei committétis,
6 † non poſſunt alienari, ſequitur Ange. col. 2. & Ca-
ſtr. nu. 4. & communem dicit Alex. in l. filiusfami-
lias, §. Diui, nu. 15. ff. de leg. 1. Padill. in d. Authen.
res quæ, nu. 14. Nam vltimus ſucceſſor bona illa ha
bet non a grauato, ſed a grauante, vt dixi in conſi.
120. per totum, ideo deſcendentes a grauato, non
detrahunt legitimam de bonis primogenituræ ob
7 noxijs, vt † poſt Corn. Tiraquel. & alios, concludit
Cordub. d. §. item reſcripſit, nume. 119. in fi. vbi nu.
140. infert, quod nepos non tenetur alere patruũ.
Hæc omnia vera ſunt, quoad hoc, ne teneatur tan-
quam primogenitus alere, & ſi talis primogenitus
8 ea ſit coniunctione ſanguinis obſtrictus, † qua te-
netur coniunctũ alere, erit locus alijs, quæ per nos
dicta ſunt. Sat eſt autem, quod non teneatur vti pri
mogenitus, nec de bonis primogenituræ.

SVMMARIVM.

1 *Patruus alit filium fratris, qui pauper ſit.*
2 *Nepos ingreditur locum patris in ſucceßione patrui.*
3 *Nepos ex fratre excludit patruum defuncti.*
4 *Conſanguinei tenentur ſe inuicem alere.*
5 *Patruus tenetur neptem dotare.*
6 *Nepos pendente lite cum patruo, eſt alendus.*
7 *Ratio naturalis allegari poteſt pro lege.*
8 *Ratio naturalis mouere non minus debet, quàm lex.*
9 *Legem quærere, vbi habemus rationem, eſt infirmitas intellectus.*
10 *Soror vterina eſt a fratre alenda.*
11 *L. ſi inſtituta, §. de inofficioſo, ff. de inoffic. teſtam. quomodo intelligatur.*
12 *Nepos nõ cogitur alere patruũ, ſed ibi vide de veritate.*

QVAESTIO XXVIII.

PATRVVS item tenetur filiũ fratris
1 alere, † qui non habet aliunde, ita
voluit Crot. in l. filiusfamilias, §. di
ui, nu. 30. in fi. ff. de leg. 1. Mouetur
ex his, quæ de alimentis fratri præ-
ſtandis dixit Bartolus in l. qui fi-
lium, ff. vbi pup. educ. debe. Ferdin. eum ſequitur in
d. §. diui, nume. 96. vbi etſi intellectum Crot. impu-
gnet, approbat tamen illius conſiderationem. Idẽ
voluit ibi Ripa, nu. 43. qui omnes dicunt, onus hoc
tranſire etiam in hæredes. Et pro hoc facit, quia in
2 ſucceſſione filius † fratris ingreditur locum patris,
§. ſi igitur, in Auth. de hæred. ab inteſt. ven. auth. ceſ
ſante, C. de leg. hæred. Abbas in conſi. 86. colum. 1.
vol. 1. Alex. in conſi. 44. nu. 15. vol. 5. Decius in con-
ſil. 527. nu. 1. Crauet. in conſi. 129. nu. 2. Crot. in con
ſil. 126. nu. 8. Natta, in conſi. 424. nu. 3. Pariſ. in cõſ.
2. num. 44. volum. 1. in tantum, quod in ſucceſſione
3 patrui excludit patruum defuncti, † vt eſt text. in
Auth. poſt fratres fratrumque filios, C. de leg. hæ-
red. vbi Bal. dicit notandum, & probat Salyc. nu. 1.
Nicol. de Vbal. in tracta. de ſucceſ. ab inteſta. in
tertia par. colum. 2. q. 4. D. Becius, qui alios citat,
in conſi. 81. per totum, dicens hanc deciſionem eſ-
ſe ſingularem, & perpetuo notandam. Ergo ingre-
di quoque debet locum patris in cõmodo recipien
4 di alimenta. Item, ſi inter ſe coniuncti † debent in-
uicem præſtare ſubſidia, vt probatur in c. cum qui
dam, vbi Bald. & Felin. de iureiurando, quid impe
diet, quo minus patruus teneatur alere nepotẽ ex
fratre? Ideò Bal. in l. 1. nu. 7. ff. ſolu. matrim. dicit,
5 quod patruus † tenetur neptem dotare, per l. & ni-
hil, ff. de in rem ver. quem textum, inquit, non eſſe
alibi Afflict. deciſ. 371. num. 3. Contrariam tamen
ſententiam probat Odofred. in l. 2. C. de libe. alen.
quia nõ reperitur iure cautum, quod patruus alat
nepotem, ergo erubeſcimus l. illam, C. de collat.
Item, frater non cogitur ſororem vterinam dota-
re, l. cum plures, §. cum tutor, ff. de adminiſt. tutor.
Ergo nec patruus, qui eſt remotior in gradu, Au-
then. poſt fratres, C. de leg. hæred. Ad idẽ text. in l.
ſi inſtituta, §. de inoffic. ff. de inoffic. teſtamen. vbi
6 nepoti cogitur patruus exhibere † alimenta pen-
dente lite, eo, quod ſentẽtiam nepos obtinuerat in
fauorem: ergo circunſcripta ſententia non fuiſſet
alendus. Et non obſtat, quod voluit Bal. in d. l. 1. ff.
ſolu. matrim. quia eſt falſum, & tex. in l. nihil, quem
ipſe allegat, loquitur de nepote reſpectu aui, id eſt
de nepote ex filio. Qua ratione contrarium in do-
te tenuere Angel. in dicta l. 1. colum. 1. in fine, ff. ſo-
lu. matrim. vbi dicit, quod non reperitur lege cau-
tum, Imo. col. 3. in princ. verſic. an autem patruus,
Alc. nu. 20. Bal. Nouel. n. 147. vbi limitat in patruo
aliter, quã cæteri intellexerint, ſed non probare pa
trui obligationem, quia dr ibi, dotem datam fuiſſe
in rem patris, Campeg. in tract. dot. par. 1. q. 19.
Silua. conſ. 33. nu. 14. vol. 1. vbi dicit cõem, & ſecun
dum eam fuiſſe iudicatũ. Addo Ale. conſ. 66. col. 2.
vol. 4. vbi in auunculo, Coraſ. in d. l. qui liberos, nu.
122. ff. de ritu nup. vbi inquit, non reperiri alios ca
ſus, præter per eum ibi notatos, Rip. in l. 1. nu. 86. ff.
ſolu. matrim. Cordub. d. §. item reſcripſit, n. 106. &
109. ff. de liber. agnoſ. Ego vero contrariam ſniam
arbitror eſſe veriorem, quod imò nepos ex fratre
alendus ſit per prędicta: & non obſtat, quod lex de
ficiat, quia reſpondeo, quod non deficit ratio natu
7 ralis, quæ † poteſt pro lege allegari, ſecundum But.
in c. 3. de præben. & quæ iudicem mouere debet, nõ
8 † minus, q̃ lex ipſa, vt inquit Iſern. in prooem. feud.
col. pen. & quærere legem, vbi habemus rationem
9 naturalem, eſt infirmitas † intellectus, vt inquit A-
riſtol. relatus ab Ang. in conſ. 275. circa fi. Natta in
conſ. 402. nu. 32. Non obſtat ẽt, quod frater non do
tet ſororem vterinam, quia reſpondeo primo, tex.
in d. §. cum tutor, procedere de iure Digeſtorũ, quo
ius cognationis non erit cognitum, vt dixi ſupra,
tractando hanc quæſtionem, an ſoror vterina ſit
dotanda. Secundo reſpondeo, quod non licet ar-
guere negatiuè ad alimenta a dote, puta non eſt
dotanda, ergo non eſt alenda: ſed bene è contra af
firmatiuè, eſt alenda, ergo dotanda: vel negatiuè
non eſt alenda, ergo nec dotanda, nam multæ ſunt
perſonę, quibus alimenta debentur, ſed nõ dos, vt
10 mater, & aliæ, & in ſpẽ ſororẽ † vterinam eſſe alen
dã, eſt text. in l. qui filium, vbi Bar. Bal. & alij, ff. vbi
pup. educ. deb. cum alijs, quos ſuprà citaui, & in ea
q̃ône de fratre vterino alendo. Ad tex. in §. de inof
ficioſo, reſponderi põt, quod Doct. intelligunt illũ
11 non ſolum in cauſa appellationis, † ſed etiã in cau
ſa principali, vt p Afflict. in deciſ. 10. & alios quos
citabo infrà, dum agã de alimentis actori in iudi-
cio, &c. Reſpondeo etiam, quod textus ille moue-
tur propter inopiam egentis, vt ibi legitur expreſ-
sè, non autem propter primi iudicis ſententiam.

Poſtremò dico, quod aliquando alimenta du-
plici ratione debentur, id eſt, ex bonis, quę petit, &
iure ſanguinis, & in eo text. nepos alimenta petijt
a patruo non iure ſanguinis, ſed tanquam a poſſeſ-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ſore bonorum,quæ nepos contendit ad ſe pertine-
re;ideo licet lex ſibi concedat alimenta ex vno ca-
pite deducto,non tamen negat, quin iure quoque
ſanguinis potuiſſet conſequi alimenta,ſi voluiſſet.
Quidquid ergo ſit reſpectu dotis,nõ mihi videtur,
alimenta poſſe nepoti denegari, & in puncto iuris
eſſet facilè ſuſtinere,quod ét dos debeatur: ſed qa
plures ſunt,qui negant dotem deberi,difficile eſſet
obtinere in iudicio. Eadẽ ratione Cordub. in d.l.ſi
quis a liberis,§.itẽ reſcripſit,nu.126.& ſeq.conclu-
12 dit nepotem † nõ cogendum alere patruum, quia
patruus illum alere non cogitur. Et quamuis text.
videatur in contrariũ in c.1.de cohabit.cle.& mu-
lier.tñ ipſe d.§.nu.107.intelligit,vt clericus alat a-
mitam,non ratione ſanguinis,ſed tanquam paupe
rem,in quam cogitur diſpenſare partem redditũ
ſui beneficij. Sed etſi id procedat ſecundum illius
opinionem,tamen argumento eorum,quę ſuprà di
xi de patruo erga nepotem,idem dico in nepote er
ga patruum, auunculum, & amitam: non omitto,
quod Cordub.in d.l.ſi quis a liberis,§.ſi mater, nu.
53.refert Fabian.in Authen.nouiſſima,nu.73.C.de
inoffic. teſtam. dicere,quod nepos, qui in Ducatu
ſucceſſit,tenetur patruum alere, id quod mihi non
dicitur, loquitur enim de primo filio.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterium alit filios Monachi egenos.*
2 *Monaſterium tenetur ad omnia ingreſſi onera.*
3 *Omnia iura ingreſſi actiua & paſſiua tranſeunt in monaſterium.*
4 *Monaſterium tenetur ad æs alienum, quod ingreſſus contraxerat.*
5 *Monaſterium eſt loco filij.*
6 *Pater deſerens filios egenos,ut ingrediatur monaſteriũ, peccat mortaliter.*
7 *Legitima debetur filio, quando pater ingreditur monaſterium,nec expectatur mors. vide tamen ibi.*
8 *Eccleſia tenetur ad onera,quibus erant obligata bona.*
9 *Monaſterium alit filios ſpurios ingreſſi. & ibi vide de veritate.*
10 *Monaſterium alit patrem ingreſſi egenum.*
11 *Monaſterium dicitur ſuus hæres cuiuſdam ſemi mortui.*
12 *Filius,qui deſerto patre inope ingreditur monaſterium, peccat mortaliter.*

QVAESTIO XXIX.

VBi pater ingreditur Monaſteriũ,
ſe, & bona dedicando, ſi filij ſint
egeni, Monaſterium tenetur filios
1 † alere,ita voluit Din. in l.ſi quis a
liberis, §.item reſcriptum,ff.de li-
ber.agnoſ. Mouetur per illum tex.
qui dicit, quod onus alendi tranſit ad hæredem.
Sequitur ibi Bart.in fi.idem voluit Abb.in c.tranſ-
miſſæ,nu.6.qui fil.ſint legit. Felin. in ca.in præſen-
tia,nu.39.de probatio,Iaſ.in Auth.ingreſſi, nu.24.
C.de ſacroſanct.eccleſ. Ripa in l.ſi vnquam,nume.
32.& ſeq.C.de reuoc.donatio.Cordub.in d.§.item
reſcriptum,nu.11.vbi citat Specu.& Bart.in tract.
alimen. qui hoc non dicunt. Et prædictorum ra-
2 tio eſt, quia Monaſterium † tenetur ad omnia in-
greſſi onera,ſecundum Bart.in l.fin. ff.de adoptio.
Belez in.ad Abb.in d.cap.tranſmiſſæ,Felin. in loco
prædicto,imò tranſeunt in monaſterium actiones
3 omnes actiuæ, & paſſiuæ, † quæ competebant mo-
nacho,& contra monachum,vt dicunt Ioan. And.
Bal.& Butr.in dicto c.præſentia, Iaſon in Authen.
ingreſſi. Et facit ratio,quod eum ſequũtur incom-
moda, quem ſequuntur commoda,l.ſecundum na
turam,ff.de reg.iur. Ideo tenetur monaſterium ad
4 † æs alienum,quod monachus contraxerat ante in
greſſum,Auth.ingreſſi, vbi Doctores, C.de ſacroſ.
eccleſ. Innoc.in d.capit.in præſentia, Specul.in tit.
de ſtatu monacho.§. qualiter, verſic.ſi autem con-
traxit,Roma.in conſi.292.pro habenda,nu.2.& in
conſi.416.pro dilucidatione, nu.item 2. in quibus
locis quærit,an idem ſit,in quocunque pio loco,cui
quis deuouerit ſe,& bona ſua. Item monaſterium
5 eſt loco hæredis, † vel ſaltem filij, §.ſed & hoc præ-
ſenti,in Authen. de ſanctiſ. epiſcop. & in Authen.
niſi rogati,C.ad Trebellia.d.cap.in præſentia,cum
infinitis citatis a Tiraquel.in l.ſi vnquam, in verſi.
ſuſceperit liberos,nu.42. C. de reuoc.donat.hæres
autem, vel etiam filius teſtatoris tenetur alere fi-
lios ſuperſtites,vt ſuprà dixi: ergo & monaſteriũ.
Addo, quod fortius ligetur monaſterium, quàm
pater: nam vltra, quod ea obligatione tenetur,
qua pater erat obſtrictus, tenetur etiam erga fi-
lios monachi,tanquam pauperes, item & tãquam
filios benefactoris, vt dicemus ſuo loco de dona-
tario erga filios donatoris. Alia item ratione te-
netur monaſterium,vt eximat monachum de pec-
6 cato: nam pater, qui egenos deſerit filios, † vt re-
ligionem ingrediatur, mortaliter peccat, Diuus
Thom.2.2.q.86.artic.3.Felin.in d.ca.in præſentia,
nu.39.Quin etiam volunt multi,quod patre ingre-
7 diente monaſterium,poſſit filius ſtatim petere † le
gitimam,ſecũdum gl.in c.tranſmiſſæ, in ver.mota,
qui fil.ſint legit. vbi Abb.dicit eam ſingularem, &
non eſſe alibi,nu.6.q̃ ſententiã probarũt Io.Andr.
Bal.Anan.Aret. & Corſet.quos citat Didac.in c.2.
nu.7.de teſtam.vbi inquit,æquiorem eſſe,& vtroq;
foro ſeruandam,& cõiter receptam dicit Cordub.
in d.§.item reſcriptum, num.14. Cotta,in memor.
incip.legitima,in princ.Rolan.conſi.97. nume.29.
vol.2.Viuius com.opin.lib.1.opin.199.in fine.
Eſt verum,quod contrariam tenuere gloſ.Bart.
& alij in Authen. ſi qua mulier, vbi de hoc eſt bo-
nus text. C.de ſacroſanct.eccleſ.Alexan.in l.ſi cum
dotem,nu.13.ff.ſolu.matrim. & veriorẽ dicit Abb.
in c.cum ſimus,de regula. Felin. in d.c.in præſen-
tia,nu.65.& Dec.num.67.& magis communem di
cit Salic.& Iaſ.in dicta Authen.ſi qua mulier. Præ-
dicta autem ſententia procederet multo magis,
quando ea placeret opinio, quod bona ſint pro fi-
liorum alimentis obligata,tunc ſine dubio onus a-
limentorum annexum rebus, tranſiret etiam ad
Eccleſiam, in quam bona tranſiuere, vti dicimus
de tributo, & alijs realibus oneribus, quæ Eccle-
8 ſia cogitur ſubire, ſi bona † poſſidet ita obligata,
c.tributum,11.q.1.Bart. & alij in l.placet, C.de ſa-
croſ.eccleſ. vbi dicunt, quod etſi Eccleſia non te-
neatur ad collectas, tamen ſuſtinere debet onus
tributi, quod eſt reale, & quodcunque aliud rei
iniunctum, probat Bello.in conſi.40.per totum,eſt
glo.in cap.1.in ver.bonorum,de immunita.eccleſ.
in 6.vbi Ioan.And.Archid.Gemin. & Anchar.Fe-
ſtaſ.de collectis,par.1.c.1.nu.54.
Hæc aũt concluſio ampliatur etiã in filijs ſpurijs
9 ingreſſi, † vt voluit Didac.in Epito.de ſponſ.par.2.
c.8.§.6.n.14.vbi allegat Bar. in d.l.ſi quis a liberis,
§.item reſcriptum, in fin.ff.de lib.agnoſ.qui tñ hoc
non dicit,ſed loquitur de legitimo. Et ratio ſupra
citata,

Digitized by Google

citata, quod ſpurij æquiparantut legitimis, quoad
commodum alimentorum, cõcludit idem pro eis,
quod pro legitimis, quicquid tenuerit Vaſq. de ſuc
ceſſio. creat. par. 2. §. 20. nu. 317. Contra verò, ſi pa-
tre paupere, & non habente vnde ſe alat, filius in-
grediatur monaſterium, & in illud trāsferat bona
omnia, monaſterium præſtabit alimenta patri, ita
10 † voluit Spec. in ti. qui fil. ſint legit. §. 1. nu. 14. Mo-
uetur ex tex. in d. §. reſcriptum. Et facit ratio, quia
ſicuti hæres filij alit patrem, ita & monaſterium
poſſidens bona filij, & in hoc reperi poſſunt ratio-
nes omnes, quas in præcedenti caſu adduxi. Idem
voluit Bar. in d. tract. de alim. num. 41. Quia mona
11 ſterium eſt ſuus † hæres cuiuſdam iam mortui, al-
legat Anth. ſi qua mulier, C. de ſacroſ. eccleſ. Viral.
in tract. clauſ. tit. an alim. renun. poſſ. col. 3. & non
12 minus peccat mortaliter † filius, qui deſerto pa-
tre inope ingrediatur monaſteriũ, quàm faciat pa
ter deſerendo filium, eſt tex. in c. 1. 30. diſt. & ponit
D. Tho. in 2. 2. q. 86. art. 3. ponit Fel. d. c. præſentia,
nu. 39. Cordub. in d. §. item reſcriptum, num. 12. Et
ſicuti maior eſt obligatio filij erga patrem, à quo
plus recepit, quàm ſit patris erga filium, ſecũdum
ea, quæ ſupra contigit ſæpe repetere, ita magis te-
nebitur monaſterium præſtare alimenta patri il-
lius ingreſſi, quàm teneatur filio.

SVMMARIVM.

1 *Vſufructuarius omnium bonorum tenetur ad æs alienum hæreditarium.*
2 *Vſufructuarius & proprietarius cõcurrunt ad ſolutionem æris alieni.*
3 *Vſufructuarius bonorum hæreditatis eos alit, quos teſtator alere tenebatur.*
4 *Grauatus, licet cum dilapidat bona fideicõmiſſi teneatur ante diem reſtituere, eſt tamen alendus de fructibus.*
5 *Vſufructuarius teneatur alere mancipia hæreditaria.*
6 *Vſufructuarius ſoluit legata annua.*

QVAESTIO XXX.

DIxi hæredes patris teneri ad alen
dum filium: dixi quoque hæredes
filij teneri ad exhibendũ patri ali
menta; & multi ſunt caſus, quibus
onus alendi tranſit ad hęredes. ijs
caſibus, ſi vnus ſit hęres, alius verò
vſufructuarius omnium bonorum, quis eorum cõ-
ueniendus erit ad alimentorum pręſtationẽ? Bar.
in l. fi. ff. de vſufr. leg. nume. 5. dicit, quod onus æris
1 alieni pertinet ad vſufructuarium omniũ † bono-
rum, at iſta obligatio alendi videtur quoddam æs
alienum. Ergo, &c. Sed opinio Bar. cõiter approba
tur a Doctoribus: Volunt enim, quod in effectu ad
æris alieni ſolutionem concurrant proprietarius,
2 & vſufructuarius, hoc † modo, quia ſatisfit eis de
bonis hæreditarijs, atque ita eorum proprietatẽ
perdit hæres, & vſumfructũ vſufructuaria, Caſt. in
l. fi. §. ſin autem æs alienum, C. de bon. quæ lib. & di
cit eſſe ibi tex. contra Bar. idem Caſt. in conſi. 294.
col. 2. vbi dicit, quod vſufructuarius non poteſt cõ-
ueniri. Sequuntur Doctores communiter, vt uide-
ri poteſt apud Picum in l. Titia, §. Titia cum nube-
ret, num. 146. ff. de leg. 2. vbi etiam concludit, quod
actio dirigenda eſt contra hæredem, non contra
vſufructuarium. Infinitos adducit Didac. var. reſo
lutio. lib. 2. c. 2. num. 3. verſ. quinta concl. Caualca.
de vſufruct. mulie. relicto, nu.... Et in alimentis a
teſtatore relictis, extant deciſiones, ſed in alimen-
tis debitis a lege, non vidi Doctorem, qui decla-
3 ret. Mihi tamen placet, quod vſufructuarius † te-
neatur alimenta præſtare. Moueor ex textu in l.
Imperator, in fi. ff. ad Trebel. vbi etſi grauatus one
re fideicommiſſi, cogatur ante diem reſtituere hæ-
reditatem, ſi bona dilapidat: tamen conſequitur
alimenta, non incorporibus, dicit textus, ſed de ac
4 ceſſionibus † & fructibus bonorum. Inferunt autẽ
Bar. & Doct. ibi, quod vbi alicui debentur alimen-
ta, ea taxari debent, ſecundũ quantitatem reddi-
tuum. Et ibi Alex. nu. 4. notat, quod alimenta præ-
ſtari debent de redditibus & acceſſionibus hære-
ditatis. Et in princ. inquit, illam legem eſſe ſingu-
larem & notandam. Et illum text. ad hoc allegat
Salic. in l. 1. nu. 4. C. de fideicom. Rot. Bon. dec. 89.
nu. 3. Caualc. de vſufruct. nu. 36. in fi. Tenetur ergo
vſufructuarius. Addo tex. in l. fi. verſic. hoc procul-
dubio, C. de bon. quę lib. vbi dicit, quod vſufructua
5 rius † tenetur alere mãcipia in hęreditate, vbi hoc
notant Glo. Bal. Salic. & alij. Eſt verum, quod illud
inductum videtur alia ratione, quia ſcilicet cũ ha-
beat mancipiorum vſumfructum, tenetur eorum
onera ſubire, vt ibi declarat Bal. & Salic. Moueor
etiam, quia debitum ex cauſa alimentorum, an-
nuum eſt, & pro primo anno eſt purum, & pro ſe-
quentibus conditionale, vt de legato inquit Bald.
in conſi. 481. nu. 1. vol. 4. Et vſufructuarius tenetur
6 ad legata † annua, Picus, l. Titia, §. Titia, num. 154.
de legat. 2. cum multis ſimilibus, Caualc. in tract.
de vſufruct. nu. 36. dicit, filios eſſe alendos ab vſu-
fructuatio, ſed etſi multos allegat, nemo tamen ex
eis hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus alit de bonis confiſcatis filios condemnati.*
2 *Fiſcus habita confiſcatione tenetur ad onera, ad quæ tenebatur delinquens.*
3 *Fiſcus etiam in crimine læſæ maieſtatis & hæreſis, alit filium condemnati.*
4 *Patris bona ſunt obligata pro alimentis filiorum.*
5 *Confiſcatio tranſmittit in fiſcum omnem obligationem ciuilem & naturalem.*
6 *Obligatio naturalis tranſit in fiſcum per confiſcationẽ.*
7 *Fiſcus tenetur omnibus creditoribus condemnati.*
8 *Fiſcus habetur pro hærede in bonoribus & oneribus.*
9 *Confiſcatis bonis damnatus liberatur, nec conueniri poteſt a creditoribus.*
10 *Fiſcus habetur loco hæredis.*
11 *Legitima filio debetur in bonis patris confiſcatis.*
12 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
13 *Fiſcus tenetur ex bonis confiſcatis ſupplere alimenta filij, ſi legitimam non ſufficit.*
14 *Bona reſtitutioni ſubiecta alienantur pro dote conſtituenda filiæ.*
15 *Grauatus poteſt totum fideicommiſſum alienare pro dote filiæ, ſi aliter dotare non poteſt.*
16 *Fiſcus de bonis confiſcatis tenetur dotem dare filiæ condemnati.*
17 *Incluſio vnius, eſt excluſio alterius.*
18 *Maſculinum concipit fœmininum.*
19 *Maſculinum non concipitur à fœminino.*
20 *Mulier eſt minus audax.*
21 *Reſtitutio conceſſa limitate, quoad aliqua, non extenditur ad alia.*
22 *Hæreticus grauiori pœna dignus eſt, quàm rebellis.*

Alimen-

23 *Alimenta non ſunt alicui præſtanda de bonis illi ob delictum oblatis.*
24 *Legem vbi non habemus, erubeſcimus.*
25 *Pater non alit filium hæreticum.*
26 *Pater non alit filium rebellem, vel hoſtem patriæ.*
27 *Legitimam non detrahit, qui legis diſpoſitione excluditur a ſucceſſione.*
28 *Legitima ei non debetur, qui non eſt ſucceſſurus ab inteſtato.*
29 *Legitima eſt portio eius, quod deberetur ab inteſtato.*
30 *Dos ſuccedit loco legitimæ.*
31 *Spurio debentur alimẽta a fiſco in bonis patri cõfiſcatis.*
32 *Spuriæ o fiſco danda eſt dos in bonis confiſcatis.*
33 *Spurius, quando inſtituitur apertè, hęreditas applicatur venientibus ab inteſtato.*
34 *Fiſcus capit hæreditatem, quæ fuit alicui relicta, qui fidem accommodauit reſtituendi ſpurio.*
35 *Poſitioni, quod hæres tacitè accommodauit fidẽ reſtituẽdi hæreditatem ſpurio, tenetur hæres reſpondere.*
36 *Spurius eſt alendus a fiſco, qui capit bona propter accommodatam fidem.*
37 *Fiſcus non alit filios natos poſt condemnationem.*
38 *Hæreticorum filij poſt ſententiam nati, plectuntur pœnis hæreticorum. Contrarium in ijs qui ante nati.*
39 *Condemnatus, dicitur alius homo.*
40 *Filij nati poſt condemnationem non faciunt deficere conditionem, ſi deceſſerit ſine filijs.*
41 *Legitima non debetur a fiſco filijs poſt condemnatione natis.*

QVAESTIO XXXI.

QVANDO patris bona ſunt cõfiſcata, an filijs præſtare alimẽta fiſcus
teneatur ex bonis confiſcatis, nulla eſt lex, quæ id dicat. Verum Boſ
ſius, in ti. de alimen. præſtan. vxo-
1 ri, nu. 3. dicit filios † alendos. Mo-
uetur ratione, quia fiſcus tenetur ad ea onera, ad
2 quæ delinquens † tenebatur, l. 2. C. ad leg. Iuliam,
de vi pub. Alex. in l. ſi maritus, in princ. ff. ſolu. ma-
trim. pater autem tenebatur alere filios. Addit
etiam, quod onus alendi filios, tranſit ad hæredes
etiã extraneos, l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptũ,
ff. de libe. agnoſc. cum alijs quos ſupra citauimus.
Ergo etiam ad fiſcum. Imò Socinus in conſi. 30. nu
me. 3. volum. 1. inquit, alimenta eſſe filijs præſtan-
3 da † in bonis paternis fiſco applicatis etiã in crimi
ne læſæ maieſtatis & hæreſis. Pro primo dicto alle
gat l. quiſquis, C. ad leg. Iul. ma. c. ſi quis cum mili-
tibus, 6. quæſt. 1. Pro ſecundo dicto allegat text. in
c. vergentis, de hæret. quæ iura nihil omnino dicũt
de alimẽtis. Sequitur Ripa in l. ex facto, §. ex facto,
num. 9. ff. ad Trebel. Io. Lup. in tract. de hęret. q. 19.
vbi dicit, hoc procedere ex æquitate & humanita-
te: quia cum ſint nati non ſunt perdendi exemplo
ſpuriorum, & eorum, qui ſunt in neſario coitu ſu-
ſcepti, qui, etſi reprobentur, tamen pium & huma
num duxit ius canonicum, ſi ſuſcipiantur & alan-
tur, ſequitur Lup. in rep. c. per veſtras, in tertio no.
num. 15. de donat. inter virum & vxor. Ioan. Bapt.
Plot. conſ. 130. num. 83. & ſeq. inter conſi. crim. di-
uer. vbi loquitur etiam in filijs hęretici & rebellis,
D. Becius in conſ. 8. num. 7. vbi pariter loquitur in
crimine læſæ maieſtatis, Cordub. in d. l. ſi quis a li-
beris; §. ſi quis ex his, nu. 46. vbi allegat Aemilian.
in conſ. 139. nu. 2. & in conſi. 146. nu. 4. Pro hac opi-
nione adducuntur rationes, quia bona patris ſunt
4 † pro alimentis filiorũ obligata, vt inquit Caſtr. in
conſ. 80. col. 2. vol. 1. Dec. in conſ. 376. in fi. cõſ. 519.
nu. 3. Ripa d. l. ex facto, §. ex facto, nu. 9. Lupus, d. §.
23. nu. 16. & 17. Ergo bona tranſeunt in quemcun-
que poſſeſſorem cum onere ſuo.

Secundò facit, quia ſequuta confiſcatione, tran
5 ſit in fiſcum omnis † obligatio ciuilis & naturalis,
6 Calcan. in conſ. 66. nu. 4. Imò † etiã ſola naturalis,
Imo. in l. ſi debitori, in fi. prin. ff. de fideiuſſ. & tan-
7 quam hæres anomalus tenetur ſatisfacere † credi
toribus, ſecundum gl. in l. non intelligitur, §. cũ ex
cauſa, in ver. pertinet, ff. de iu. fiſci, Alb. in l. actio-
ne, §. publica, ff. pro ſocio, l. vnica, C. pęn. fiſca. cred.
8 præfer. lib. 10. & habetur pro hærede, tam † in one
ribus, quàm in honoribus, d. l. 2. C. de ui publica, l.
inter, §. fi. ff. de fideiuſ. Rip. d. §. ex facto, nu. 6. Crau.
in conſ. 265. nu. 7. in tantum, quod delinquens libe
9 ratur, nec poteſt pro debito conueniri, † vt volunt
Bald. & Salic. in d. l. 2. notat in l. 1. C. de fideiuſ. &
10 quòd loco hæredis † habeatur, voluit Clarus in
pract. crim. §. fi. q. 78. nu. 23. & 29. Plot. in d. conſil.
130. nu. 87. D. Becius, d. conſ. 8. nu. 12.

Tertiò videmus, quod confiſcatis bonis, debe-
11 tur tamen † filijs legitima, ſecundum Bal. in conſ.
171. vol. 1. quem ſequuntur Papien. Dec. Lauden.
Picus, Fab. Bereng. Io. Annib. Soc. iun. Ripa, Tiraq.
Boſſ. citati a Rolan. in conſ. 97. nu. 9. vol. 2. vt vali-
diſſimis rationibus concludit procedere ẽt quãdo
confiſcantur bona ex forma ſtatuti indiſtinctè lo-
quentis. Sed hoc voluit Ang. in conſ. 357. in 2. dub.
Clar. d. q. 78. nu. 26. D. Becius d. conſ. 8. nu. 13. Legi
12 tima autem loco alimentorum † ſuccedit, vt in Au
then. de hæred. & falcid. §. ſi quis. & ponit clarè So
cin. in d. conſ. 30. nu. 3. Aſcan. de patr. poteſt. effec.
16. nu. 24. & licèt iura ſupra allegata in cauſa hęre
ſis, vel læſæ maieſtatis, non expreſſè diſponant de
alimentis filiorum, tamẽ implicitè hoc admittũt.
Cum enim dicunt, ſe vitam relinquere filijs, certè
eos alendos cenſent, quia vita ſine alimentis non
poteſt ſubſiſtere. ita aduertit Ioan. Lup. in d. tract.
hæreſ. q. 19. quem refert Lup. d. §. 23. num. 16. & ita
quoque declarat Plot. d. conſi. 170. nu. 83. argum. l.
necare, ff. de lib. agnoſc. Imò fortius volunt Docto
res prædicti, quod vbi ea legitima non ſufficeret
13 pro alimentis, † tenetur fiſcus alere filios ex alijs
bonis confiſcatis, ita Plot. loco præcitato, per l. ob
æs, vbi Bar. & Doct. C. de præd. minor. quia alimen
ta, quæ iure naturali debentur, non poſſunt, nec de
bent minui per cõfiſcationem, & infert, quod etiã
tunc filius debet ſupplementum alimentorum cõ-
ſequi, quando ſententia ex ſtatuto reſeruaret filijs
legitimam, ſequitur D. Becius, d. conſil. 8. num. 14.
& 28. Et dicit Boſs. ti. de alimen. pręſtan. vxo. nu. 6.
quod decretum prædictum, ſeu ſtatutum intelligi
debet, quando legitima ſufficit ad alimenta, quia
aliàs bona omnia eſſent ex æquitate relaxãda pro
alimentis: & ſubdit, quod etſi in hoc Mediolani
decretum liget manus Iudici, tamen cenſuiſſe Se-
natum, quod aliud fieret decretum ad illius decla
rationem: & pro hoc adduco, quod dicimus de bo
nis ſubiectis fideicommiſſo, quæ poſſunt aliena-
14 ri † pro conſtituenda dote filiæ teſtatoris, ſecun-
dum Authen. res quæ, C. commu. de leg. Si enim ali
ter non poſſit congruè dotari, poterit totum fidei-
15 commiſſum alienare, † ita voluit Bald. in d. Auth.
res quæ, nu. 4. Caſt. nu. 5. Iaſ. nume. 23. in 7. limit. &
Padil. num. 109.

Et quæ dicta ſunt de alimẽtis, procedunt etiam
in

in dote, quia fiſcus de bonis confiſcatis tenetur
16 † dotem dare filiabus, ſecundum Bald. in l.fi.in 1.
lect.nu.9.C.de dot.promiſſ.vbi inquit, quod ratio
pendet ex naturali vinculo, quo pater tenetur ad
dotandum, Afflict.in c.1.§. præterea ſi vaſallus, in
3.not.num.80. quæ ſit prima cau.beneſ. amit.& in
tit.quæ ſint regal.in verſ.& bona committentium,
col.1.in quibus locis loquitur de crimine læſæ ma-
ieſtatis, Ripa in l.ex facto, §.ex facto, nume.9.ff.ad
Trebell. Gigas de crimine læſæ maieſtatis, lib.3.c.
25.nu.1.& ſeq.Plot.in d.conſ.170.nu.84.D.Becius
in conſ.8.nu.11.Lup.d.§.23.nu.16.

Prædicta poſſent procedere, quando bona con-
fiſcantur ex alia cauſa, quàm læſæ maieſtatis: at in
crimine læſæ maieſtatis, non mihi placet eorum
opinio, qui tenent filios eſſe alendos de bonis pa-
tris: nam l.quiſquis, C.ad leg.Iul.maieſt.expreſsè
repugnat, dum permittit alimenta filiæ ex bonis
matris. Ex eo enim, quod filiab. indulget, videtur
filios excludere; & ex eo quod mandat alimēta de
cerni in bonis matris, videtur ea negare in bonis
17 patris, quia incluſio † vnius, eſt excluſio alterius,
l.cum prætor, ff.de iudic.cap.non ne, de præſum.&
18 licet maſculinum concipiat † fœmininum, l. qui
duos, in fi.ff.de lega.1.3.l.ſeruis legatis, in princ.ff.
eo.tit. Doctores in cap.generali, de elect.in 6.& in
ca.ſi quis ſuadente, 17.q.4.notatur in d.l.quiſquis,
C.ad leg.Iul.maieſt.tū contra non videmus, quod
19 fœmininum concipiat † maſculinum, glo.in fi.In-
ſtit.qui dari tuto.poſſ. & in l.1. ff.de verbor.ſignif.
Iaſ.in l.ſi quis id quod, nu.24.ff.de iuriſd.omn.iud.
Dec.in cap.cum in cunctis, in fi.princ.de elect.& in
ea lege diſcretè fit mentio de fœminis, & in mul-
tis conſtituitur diſcrimen inter eas & filios, vt ad-
uertit Gigas in d.tract.lib.3.ca.14.nu.1. & ſeq.vbi
quinque enumerat differentias. Si ergo miſeratio-
nis gratia conceditur legitima loco alimentorum
filiabus in bonis maternis, infertur, quod filijs e-
runt deneganda alimenta, & legitima in paternis
& maternis: & ratio ponitur in fœminis, quia pro
20 pter ſexus imbecillitatem ſunt minus † audentes.
idem dicitur in d.c.ſi quis cum militibus, 6.q.1.Gi
gas, d.c.14.nu.3.Tiraq.de leg.connub.l.9.nu.158.
Præterea, ſi ex illa mandat filios eſſe perpetua ege
ſtate ſordentes, certè non habebunt alimēta, quia
non erit perpetuo egenus, cui alimenta præſtan-
tur. Item, ſi vita filij conceditur ad ſupplicium ex
gratia, vt ibi dicitur, paterno enim deberent peri-
re ſupplicio, vtique alendi non ſunt. Pro quo addu
co, quod condonatio vitæ, eſt quædam gratia limi
tata, quæ ideo non debet extendi, argu. in l.agris,
ff.de acquir.rer.domin. & reſtitutio conceſſa quo-
21 ad aliqua, † non debet extendi ad alia, vt per Do-
cto.in l.Gallus, §.& quid ſi tantum, ff.de lib. & po-
ſthu.& quæ dico de crimine læſæ maieſtatis, locum
habent etiam in crimine hæreſis, vt in d.c.vergen-
tis, de hæret. vbi dicitur, quod grauiori correctio-
22 ne digni ſunt hæretici † quàm perduelles. Et te-
nendo hanc partem, non obſtat tex.d.l.quiſquis, in
d.c.ſi quis cum militibus, & in d.c. vergentis, quia
ibi nihil de alimentis filiorum. Et quod dicitur de
vita, non poteſt referri ad alimenta: quia, etſi abſ-
que alimentis nemo viuere poſſit, d.l.necare, ta-
men non infertur, quod conceſſa vita, præſtanda
ſint a fiſco alimenta. Et ſicuti abſurdum eſſet di-
cere, quod dānatus capitali pœna, cum bonorum
confiſcatione poſſit alimenta exigere a fiſco, ſi fiat
ei gratia reſpectu capitis: ita non minus eſt abſur
dum dicere, quod filius damnari ex læſa maieſta-
te, habeat alimenta a fiſco: nam talis filius de iu-
re eſt eadem pœna cum patre plectendus, vt in di-
ctis iuribus probatur, ſed a iure vita ſibi concedi-
tur. Facit quod dicimus, neminem eſſe alendum
23 de bonis, † quæ ſibi ob delictum auferuntur, Bald.
in Authen.bona damnatorum, colum.2.C.de bon.
dam.in c.1.§.ſi verò violator, col.3.de pace tenen.
Tiraq.in retract.conſang.§.1.gloſ.9.num.72. Hæc
autem bona non minus auferuntur filio quam pa-
tri, vt ibi probatur.

Nec obſtat, quod ex canonica æquitate ſint alē-
di, exemplo ſpuriorum: quia reſpondeo, quod ſi-
cuti grauius eſt patris delictum committendo in
Principem, vel Deum, quam Veneri indulgēdo cir
ca nefarios concubitus, ita grauiori correctione
erat puniendus pater. Propterea exuit ius quo-
que canonicum filios hæretici omnem pietatem &
immanitatem contra eos acuit. Præterea nulla eſt
24 lex quæ dicat eſſe alendos: ergo † erubeſcimus, l.il
lam, C.de collat. Minus mouet, quod patris bona
ſint filijs obligata pro alimentis: quia ſi hoc verum
eſſet, quod tamen nunc non firmo, ſed in aliud tem
pus diſcutiendum reijcio: tamen quia idē videtur
delictum patris & filij, præſumptione iuris, vt dici
tur in d.l.quiſquis, & in cap.ſi quis cum militibus,
ibi, in quibus pater in hoc eſt hæreditarij criminis
&c. Non mirum, ſi ſoluitur omnis obligatio, & pri
25 uatur filius omni iure. Ideo videmus † filiū hære-
ticum non eſſe a patre alendum, Caccialup. in l.
frater a fratre, nu.108.ff.de cond.indeb. eodem mo
do filio rebelli vel hoſti patriæ denegantur iuſtè
26 † alimenta. Angel.in §.ſi vero contigerit, in Auth.
C.de nupt. Alber. Capol. Nellus, & alij, quos cita-
ui ſupra ea quæſtione, in qua tractaui de alimentis
bannito filio præſtandis. Etſi dicatur, ea iura lo-
qui, quando filius incidit in hæreſin, vel læſam ma-
ieſtatem, reſpondeo, quod filius talis delinquentis
præſumitur & ipſe talis, ideſt, hæres eiuſdem deli-
cti, d.l.quiſquis, §.filij vero, & c.ſi quis cum militi-
bus. Eiſdem rationibus concludo, de iure filias
non eſſe de bonis paternis dotandas, quia l.quiſ-
quis, eos admittit ſolummodò ad legitimam in
maternis bonis petendam: a paternis verò bonis
excludit totaliter. Ergo etiam a legitima, quæ lo
co alimentorum, vel pro eis datur, Socin.d.conſil.
30.nu.3.volum.1. Et lex generaliter excludens, pri
27 uat etiam a legitima, † licet ſecus ſit in excluſione
hominis, Socin.in conſil.150. colum.4. vol.1. Dec.
in conſ.392.col.fin.nu.6. Natta in conſil.308.nu.4.
Rolan.in conſil.62.num.50.vol.3. Cæphal. in conſi.
304.nu.1.D.Becius in conſ.107.n.7. Accedat quod
28 legitima † ei non debetur, qui non poteſt ſuccede
re ab inteſtato, Bald.in conſil.329.volum.3. Crau.
qui multos allegans, dicit communem, in conſil.
11.num.23.& alios citaui in conſ.45.num.2. at fi-
liç quoad paterna bona, & aliorum declarantur in
capaces, & inſucceſſibiles, vt dict.l.quiſquis, dict.
c.ſi quis cum militibus. Ergo eis non debetur le-
29 gitima, quæ eſt portio eius quod ab inteſtato † eſ-
ſent habituræ, l.Papin.§.quoniam aūt quarta, ff.de
inoffic.teſtam.l.parentibus, C.eo.tit. Quod ſi legi-
30 tima non debetur, non etiam dos, † quæ ſucce-
dit loco legitimæ, Bart.& alij in l. Titio centum, §.
Titio genero, ff.de cond. & demonſtr. Bal.in l.ſan-
cimus, C.de nupt. Caſtr.in conſ.83.col.fi. volum.1.
Concludo igitur, neque dotem, neque alimenta
deberi de bonis patris confiſcatis, ſi rationibus
cer-

certandum ſit, licèt plurimum vrgeant authorita
tes ſupra relatæ, intelligendo tamen in crimine
hæreſis, vel læſæ maieſtatis.

Principalem concluſionem amplia procedere
etiam in filio ſpurio, cui de bonis patris confiſca-
31 tis † debentur alimenta, ſecundum Lup. in d. c. per
veſtras, in tertio not. §. 24. nume. 8. & 9. & vbi dicit,
32 q filiæ ſpuriꝫ debetur dos a fiſco, ſequitur Duen. in
reg. 367. ampl. 4. in fin. Quod ratione confirmatur,
qa fiſcus eſt loco hæredis, & tenetur creditoribus,
& in eum tranſeunt omnia iura delinquentis, &
bona iam affecta eo onere tranſeunt cum eo ad om
nes ſucceſſores, vt dixi ſuprà, & dicit ibi Lup. pro-
cedere etiam, qñ capiuntur, quia curaſſet parer a-
lium inſtituere hæredem, qui tacitam accommoda
uit fidem, reſtituendi ſpurio hæreditatem. Sciendũ
eſt enim, quòd vbi ſpurius apertè inſtituitur, tunc
licet ipſe non capiat, fiſco tamen non deuolui-
33 tur, ſed venientibus ab inteſtato, † vel hæredibus
ſcriptis, l. non intelligitur, ff. de iure fiſci, l. Lucius,
§. in teſt. ff. de leg. 1. Bar. in l. fi. nu. 11. ff. de his, quib.
ut indign. vbi probatur, quod tale relictũ habetur
pro non ſcripto. idem Bart. in l. hæreditas, nu. 1. C.
eo. tit. Alex. qui commu. dicit in conſ. 74. nu. 6. vol.
3. & in l. ſi is, qui, num. 3. ff. de vulg. & in d. l. hæredi-
tas, vbi Iaſ. nu. 5. Bar. in tit. de his, quib. vt indig. bo
na auſer. & ad fiſ. non pertin. nu. 2. Paleot. in tract.
de noth. & ſpur. c. 43. num. 3. Clar. de teſta. q. 31. nu.
3. Duen. reg. 366. amplia. 3. At ſi non apertè relin-
quit, ſed aliam inſtituit, qui fidem accommodat, &
promittit eandem hæreditatem relinquere filio te
34 ſtatoris, tunc quia fit legi fraus, omnia † bona ad
fiſcum deuoluuntur, d. l. non intelligitur, Bart. in l.
Lucius, §. 1. ff. de leg. 1. & in conſ. 119. nu. 3. vol. 1. So
cin. in conſil. 84. per tot. vol. 4. Bologn. in conſil. 24.
per totum, vbi ponit coniecturas, quibus colligi-
tur, accommodatam eſſe fidem. ſequũtur Boſſ. Iaſ.
& Paleo. in locis prædictis, Clar. in pract. crimin. q.
79. nu. 7. In quo aduertendum eſt, quod hæres cogi
35 tur cum iuramento reſpondere poſitioni, an † taci
tè fidem ſuam teſtatori obligauerit, §. igitur, in Au
then. quib. mod. nat. effi. ſui, Bar. in l. fi. ff. de hære. in
ſtit. alios citat Bolog. in d. conſ. 24. in fi. Lup. in re-
pet. rub. de don. inter vir. & vx. §. 68. nu. 19. Paleot.
d. c. 43. in fi. Hoc ergo caſu cũ fiſco bona deuoluun-
36 tur propter obligatã fidẽ, ſpurius † eſt a fiſco alen
dus, ſecundum Lupum, in d. c. 24. nu. 8. vbi ſubdit
eſſe notandum, & cõtinere magnam extenſionem
ad c. cum haberet. Quod tamen ego non admitte-
rem, quando ſpurius foret particeps fraudis, quia
hoc caſu ſuccederet regula, quod non eſt quis alen
dus ex bonis, quæ ſua culpa amiſit, Bal. in d. Auth.
bona damnatorum, cum alijs ſuprà citatis, Deci-
ſionem ſuprà tractatam limitat Lup. in d. §. 23. nu.
17. in 3. not. vt non procedat in filijs natis poſt con
dénationem, vel commiſſum crimen, quia illi non
37 ſunt alendi, † allegat inter alia ex deciſione Calde
rin. in conſil. 3. de hæret. vbi inquit, filios orthodo-
xos patris hæretici, natus ante crimẽ commiſſum,
38 † non plecti pęnis inductis a iure contra filios hæ-
reticorum: ſecus autem eos, qui poſt crimen nati
ſunt, quia cõcepti ex improbato ſanguine contra-
hunt rubiginem a linea iam infecta. Facit, quia cõ-
39 demnatus † dicitur alius homo, & alia vita viuit,
vt inquit Caſt. in l. eius qui, §. 1. in princ. ff. de teſta.
40 & filij nati poſt condemnationẽ, non faciunt † defi
cere conditionem ſubſtitutionis, l. ex facto, §. ex fa
cto, vbi Doctores, ff. ad Trebellia. & non cenſentur
illi, de quibus teſtator cogitauit, Caſt. d. §. ex facto,
nu. 3. Alba in conſ. 106. num. 25. Et ex ea ratione, q
alius homo videatur, infertur, quod poſtea nati nõ
41 poſſunt exigere † legitimam, cum tempore delicti
& confiſcationis non eſſent in rerũ natura, nec ius
haberent in bonis patris, vt Lupus aduertit, num.
21. l. quiſquis. Et c. ſi quis ex militibus, & c. vergen-
tis ad ſenium, loquuntur nimis clarè etiã in filijs
iam natis, nec conſtituunt differentiã aliquam in-
ter natos & naſcituros. Benè verum eſt, quod di-
cta de natis, fortius procedunt in naſcituris.

SVMMARIVM.

1 *Maritus tenetur alere vxorem.*
2 *Vxor ſeruit viro.*
3 *Maritus non repetit ab vxore, quod impendit pro ſerui tio ſibi colluto.*
4 *Dos ſeruire debet oneribus matrimonij.*
5 *Dos dicitur continere titulum oneroſum propter onus alimentorum.*
6 *Donatum non dicitur, quod compenſatur.*
7 *Vxor alenda eſt a viro ex diſpoſitione iuris poſitiui.*
8 *Vxorem ſanam alit maritus indiſtinctè, ſiue habeat aliunde, ſiue non.*
9 *Maritus vxorem alimentis priuare non poteſt, etiam cum iuramento.*
10 *Iuramentum nihil operatur ad praeiudicium tertij, & in actu, qui non pendet a poteſtate iurantis.*
11 *Maritus alit vxorem indotatam.*
12 *Maritus, qui diuitem vxorem ſine dote duxit, poteſt agere, vt ſibi dotem conſtituat.*
13 *Iurans ducere puellam in vxorem, intelligitur, ſi dotem dederit.*
14 *Maritus alere poteſt, vt vxor ſibi dotem conſtituat.*
15 *Pater cogitur filiam dotare, quam ſine dote matrimonio collocauit.*
16 *Maritus vxorem ſanam alit etiam ſi fructus dotis non ſufficiant pro alimentis.*
17 *Maritus alit vxorem, quæ culpa mariti ſeorſum habitat.*
18 *Conditio habetur pro impleta, quando per eum ſtat cui implendum erat.*
19 *Maritus etiam non ſequuta copula lucratur dotẽ, quando per eum non ſtat, licèt ſtatutum non deferat lucrum dotis, niſi matrimonio conſumato.*
20 *Maritus fructus dotis lucratur, ſi excedunt impenſum alimentorum.*
21 *Vxor, quæ culpa viri domum exiuit, dotes ſuas repetit.*
22 *Vxor propter nimiam viri ſæuitiam, fugit ad ſeparationem thori.*
23 *Dos eſt patrimonium mulieris.*
24 *Dos eſſe debet apud maritum, donec ſuſtinet onera matrimonij.*
25 *Maritus dotem non lucratur, ſi vxorem ſine cauſa expulit è domo.*
26 *Maritus alit vxorem, quæ etſi deceſſerit ſine culpa, tamen eſt parata redire.*
27 *Spoliare videtur, qui venientem ad ſuam poſſeſſionem non admittit.*
28 *Veniſſe non dicitur, qui non ſtetit.*
29 *Abeſſe non videtur, qui rediturus eſt.*
30 *Diuertiſſe non dicitur mulier, quæ redijt.*
31 *Lazarus reſuſcitatus recuperat bona.*
32 *Maritus, qui male tractauit vxorem, licèt priuetur lucro dotis, tamen fallit, ſi incipiat bene tractare. Quod amplia, vt ibi.*
33 *Maritus tenetur alere vxorem, quæ ſine marito, vel*

etiam

Digitized by Google

etiam ſua culpa receſſit, ſi dotis fructus ſufficiant.
34 *Vidua, cui alimenta in domo relicta ſunt, conſequitur illa, quando eſt extra domũ ſine ſua, vel hæredũ culpa.*
35 *Vxor poteſt paciſci, quòd maritus teneatur eam alere cum familia.*
36 *Pactum nudum actionem non producit.*
37 *Pactum nudum producit actionem, quando promittitur id, quod ex diſpoſitione legis erat debitum.*
38 *Pactum continens idem, quod ius commune, eſt validũ.*
39 *Superfluitas non annullat actum, quando non continet vitium.*
40 *Alimenta præterita non petuntur, quando a lege vel officio iudicis debentur.*
41 *Alimenta præterita petuntur, quando debentur iure actionis.*

QVAESTIO XXXII.

1 MARITVS † tenetur vxorẽ alere, l.
pen. ff. vt in poſſeſſ. legat. l. ſi filia, §.
1. ff. famil. erciſc. l. ſi quis per vxorem, in 1. reſpon. ff. de donat. inter
virum & vxor. l. ſi cum dotem,
§. ſin autẽ in ſæuiſſimo, ff. ſolu. matrim. ubi glo. 2. Bar. num. 5. Alba. & Caſtrenſ. nu. 3.
Cuman. nu. 3. Alexan. nu. 7. Spec. in titu. qui fil. ſint
2 legit. nu. 28. vbi ſubdit, quod ex quo vxor † ſeruit
viro, l. ſi cum putemus, ff. de oper. lib. l. aſſiduis, C.
qui potior. in pign. hab. c. eſt ordo, 33. quæſt. 5. ma-
3 ritus non repetet impẽſas factas pro † ſeruitio ſibi impenſo: ſi dotem recepit, non eſt dubium, quin
4 teneatur alere, quia dos † ſeruire debet oneribus
matrimonij, l. pro oneribus, C. de iure dot. d. §. ſin
autem in ſæuiſſimo, & in d. l. aſſiduis, & pp onus ali
5 mentorũ, dos † haberi dicitur titulo oneroſo, l. ex
promiſſione, ff. de actio. & oblig. & non dr̃ dona-
6 tum, quod eſt compenſatũ, vt in propoſito inquit
tex. in l. ſi quis pro vxore, §. fi. ff. de donat. inter virũ & vxor. Abbas in c. ſalubriter, de vſur. Ruin. in
conſ. 130. no. 3. vol. 1. Capic. deciſ. 24. nu. 1. Aemilia. in conſ. 10. n. 5. quos citat Cord. in l. ſi qs a liberis, §. ſi qs ex his, n. 19. vbi ait, neminẽ eſſe cõtradicentẽ, ff. de liber. agnoſc. Natta in conſ. 547. nu. 10.
Aſcan. de patr. poteſta. effec. 16. nu. 24. in fi. Vital.
tracta. clauſ. tit. an alim. renuncia. poſſ. col. 4. & 5.
7 vbi declarat. Hæc autẽ alendi † neceſſitas eſt iuris
poſitiui, l. dotis fructus, ff. de iure dot. Roſred. q. ſabat. 29. nume. 3. refert & ſequitur Lancello. Gal. in
conſuetud. Alexand. in ver. ſolidos, nu. 42.

Quæ ſnĩa, qñ vxor eſt ſana, & ſeruit marito, procedit indiſtinctè, ſiue vxor habeat aliunde, ſiue
non: & ſi patrẽ habeat diuitẽ, aut fratres, ſiue non,
8 quia vxore ſana inſeruiente † marito, non fit ea diſtinctio, ſicuti qñ eſt infirma, Cin. Bar. Rain. Salic.
Caſtr. & alij in l. quod in vxorẽ, vbi Alex. in fin. C.
de negoc. geſt. Ruin. in conſ. 139. num. 1. in fi. vol. 4.
Natta in conſil. 547. nu. 12. vbi Bal. allegat, qui de
hoc non loquitur. Et quãuis Fulgoſ. in d. l. quod in
vxorẽ, contrariũ teneat & diſtinguat, ſicuti in vxore infirma, p l. quod ſi nulla, ff. de religio. tñ Alex. in
loco prædicto, illũ reprehẽdit, & reſpondet ad dictam legẽ, quod procedit qñ vxor non erat in obſequio mariti. Vt ergo ſit locus huic ampliationi,
duo requiruntur. Primũ, quod vxor ſit ſana. Secundum, quod ſeruiat marito: quod ſi alter ceſſet, aliter erit dicendum, vt infra declarabimus.

Amplia ſecundò, vt maritus ẽt cum iuramento
9 † non poſſit vxorem priuare alimentis, vt eſt tex.
quem ibi ad hoc notat Bal. in cap. cum quidam, de
iureiur. & ibi ſequitur Felin. nu. 11. & ratio eſt, qa
iuramẽtum nihil operatur, qñ actus concernit co-
10 modum tertij, & non depẽdet a † poteſtate iurantis, vt per Bar. in l. ſi quis pro eo, ff. de fideiuſſ. in l.
non dubium, C. de legib. Doctores in c. quamuis,
de pact. in 6. in c. licet, de iureiur. eod. lib. Tiraq.
in præfat. l. ſi vnquã, n. 164. in fi. C. de reuoc. donat.

Ampliat tertiò, vbi maritus teneatur alere vxo-
11 rem, quam duxit ſine † dote, vel ſiue dotis promiſſione, eſt text. in l. quod ſi nulla, ff. de relig. & ſum.
fun. Videtur enim perſonam ſuam loco dotis dediſſe, vt in §. pen. in verſ. quid enim agat, in Auct.
quib. mod. natu. effic. legit. quem tex. adhoc citat
Innoc. in c. per veſtras, de donat. inter vi. & vx. ita
quoque tenet Specul. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. nu.
28. vbi inquit, ꝙ maritus tenetur ſaltem ob ſeruitium, quod vxor præſtat. Et eadẽ ratione obſequij
mouetur Bar. in tract. alimento. nu. 28. Cin. in d. l.
quod in vxorẽ, vbi ait, quòd ſi maritus habet vxorẽ in obſequio, non eſt diſtinguendem, an ſit dotata, vel non dotata, ſequuntur omnes ibi, præcipuè
Alex. nu. 8. qui multos allegat, Cin. & Bal. in l. pro
oneribus, C. de iure dot. Bart. in l. ſi conſtante, nu.
102. ff. ſoluto matrim. & in l. ſi cum dotẽ, §. ſin autẽ
in ſæuiſſimo, ff. eod. & ante eos eſt glo. in l. fi. C. de
diuort. quã citat Amanell. de Clar. aq. in ſing. 134.
Hoc ẽt probabit Guido Papæ quæſt. 439. in princ.
vbi inquit ita vidiſſe iudicatum in contradictorio
iudicio, Alex. in d. §. ſin aũt in ſæuiſſimo, Roman.
in ſing. 317. nu. 1. quia ſecundum eum, affectu, non
dotibus matrimonia contrahuntur, l. fin. C. de repud. & dicit eſſe de hoc textum optimum in l. fi.
ff. vt in poſſeſ. leg. Mouetur ẽt alia ratione, quia indecorũ eſſet marito ſi vxor fame periret, Roſr. in
4. par. in tit. de off. iud. quo aliment. petun. & cum
hac ſnĩa tranſeunt Abb. Ang. Aret. Salic. Alex. Iaſ.
Crot. Campeg. Bertran. Alciat. Emilia. Io. Lup. &
Natta, quos omnes citat & ſequitur Cordub. in l.
ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, num. 21. & 24. ff. de
liber. agnoſc. addo Aufre. ad Capell. Toloſ. deciſ.
87. vbi allegat Bal. in Margarita, Ruin. in cõſ. 130.
nu. 3. vol. 1. conſ. 139. nu. 1. vol. 4. conſ. 144. nume. 5.
vol. 5. Alba in conſ. 39. nu. 4. vol. . . Secundo, quia ſecundum eum, maritus non alit vxorem pp dotem,
ſed quia deſeruit oneribus matrimonij, & ſubdit,
ꝙ indotatam alere tenetur tanquam ſororẽ, Natta in conſ. 547. nu. 13. Benincaſ. in tract. paupet. q.
8. in 2. ſpecia. in contrac. nu. 21. Rot. Bonon. deciſ.
22. nu. 9. deciſ. Pedem. 132. nume. 8. addo Socin. in
tracta. fallen. reg. 258. in 3. limit. Rol. conſ. 15. n. 6.
vol. 3. Ceph. conſ. 127. nu. 1. Cur. ſen. conſ. 39. col. 1.
Vital. tract. clauſ. tit. an alim. renunc. poſſ. col. 6.

Hæc intellige, ẽt qñ vxor eſt diues, quia nihilominus maritus, qui eã duxit, nulla facta dotis mẽtione, tenetur ſanam alere; bene verum eſt, quod
ſi ſit diues, poteſt maritus ab ea petere, quod do-
12 tẽ conſtituat conuenientẽ, † aliàs poterit illam expellere, ita tenet Bal. in l. fi. n. 9. C. de ſent. quæ ſine
certa quantitate, quia iniquum eſt, quod maritus
de ſuo alat eam, quæ poteſt ſe dotare, & non vult;
ſecundum glo. in §. fi. in ver. onera, in Auth. de non
eligen. ſecund. nub. Hoc ẽt voluit Bal. in c. iurauit,
nu. 3. & 5. de probat. vbi ſubdit quod eſt quid conſuetum, diſcretum, & æquum, & ideo infert, quòd
13 qui iurauit † aliquam puellam ducere in vxorem,
intelligitur tacita conditio, ſi det dotẽ, & qui duxit vxorem ſine dotis commemoratione, cum in-

cipit

cipit ſuſtinere onera matrimonij, petere poteſt,
14 † quòd conſtituatur dos, ſecundum glo. in l.obli-
gamur, in §.lege, ff.de actio. & oblig. Sed illa glo.
loquitur in patre, qui cogi poteſt dotare filiam,
15 quam ſine dote † collocauit matrimonio, ſequun-
tur Bal. Imola, Rom. Alex. & alij, in l.1.ff.ſolu. ma-
trim. vbi Ripa, nu.5. multos allegat, & dicit com-
munem, eam quoque teſtatur eſſe cõem Iaſ. in l.ſi
donaturus, §.ſi quis indebitam, nu.5. ff.de condic.
cau.data, & in §.fuerat, nu.97. Inſtit.de action. Pa
dill.in Auth.res quæ, nu.72. C.com.de leg. Cord.d.
l.ſi quis a liberis, §.ſed ſi filius, num.2. & illam glo.
ſic intelligit ipſemet Bal. in d.l.ſi.num.8. in ſi. Sed
per idẽtitatem rõnis cogitur vxor ſe dotare, ſicuti
cogeretur pater filia petente, ſecundum Bal. in lo-
co præcitato. Et hoc voluit etiam Iaſ. in d.l. ſi quis
indebitam, nu.3. vbi tñ male ex hoc inſert, ꝙ ma-
ritus non teneatur illam alere: nam aliud eſt ale-
re, aliud dotem petere. Quid enim ſi maritus non
velit dotem petere, ſed deneget alimenta? profe-
ctò cogetur alere, & erit in ſua facultate dotem pe
tere. Et prædictã partem tenet Lup. c.per veſtras,
in 3. not.§.2.nu.2. fol.136. de donat.inter vi. & vx.
Cordub. d.l.ſi quis a liberis, §.ſi quis ex his, nu.65.
ff.de liber. agnoſ. Idẽ tñ quod Iaſon, vr velle Gui-
do Papæ, in q.439.nu.1. ver.ſed pone ꝙ filia, ſed lo
quitur quando vir non habet, & ſocer eſt diues.

Quartò ampliatur, vt vxorem ſanam teneatur
16 maritus alere, etiã ſi fructus † dotis non ſufficiãt
pro alimentis, ſecundum glo. in d.l.ſi cum dotem,
§.ſin autem in ſæuiſſimo, in glo.ſi. ff.ſolu. matrim.
Salic. in l.quod in vxorem, nu.1. C.de negoc. geſt.
Hanc ampliationẽ probat Cordub.d. §. ſi quis ex
his, nu.23. ſed aduerte ꝙ tex. & gl.in d.§.ſin autẽ in
ſæuiſſimo, & Salic. in d.l.quod in vxorẽ, loquuntur
in vxore infirma. Imò etiam in infirma vxore, glo.
illa generaliter intellecta, non eſt vera, vt dicam
paulò poſt; bene vera eſt ampliatio, quia ſi mari-
tus alit eam, quæ eſt indotata, multo magis tene-
tur alere parua dote dotatam, quæ nõ ſufficiat ad
alimenta. Item diſtinctionem illam, quod fructus
dotis ſufficiant, vel non ſufficiant ad alimenta, fa-
ciunt ſolum in muliere infirma, at in ſana nihil di-
ſtinguunt. Et hãc ampliationem ſequitur Ruin.in
conſ.139.n.1.vol.4. & eſt rationabilis, quia dotes,
quæ cõiter dantur, non ſufficiunt ad alimenta.

Quintò procedit hæc concluſio, etiam ſi vxor
nõ ſit in obſequio uiri, ſine ſua culpa, ſed culpa ma
riti ſeceſſit in aliam domum: eo enim caſu tenetur
17 nihilominus maritus † illam alere perinde, ac ſi
eſſet in obſequio. ita tenent Iac.de Are. Ci. Alber.
Bald. Saly. & Alex. in l.quod in vxorem, C.de neg.
geſt. Bar. in tracta. de alim. nu.48. quia per eam nõ
ſtat quominus marito ſeruiat in domo, Ang. Imo-
la, & Alex. in d. l.ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæ-
uiſſimo, ff.ſolu.matrim. Bal.in l.1.col.2.verſ.3. du-
bitatur, C.de leg. Rom.in conſ.517.n.2. ſequuntur
hanc ſententiã Specul. Cuman. Ang. Aret. Corne.
Afflict. & Lup. quos citat, & ſequitur Cordub. in
d.§.ſi quis ex his, nu.34. addo Alex.conſ.78.num.1.
vol.5. Soc. in conſ.64.nu.1.verſ. conſidero, quod ali
quando, vol.4. Rui.in conſ.144.nu.5. Bero. in conſ.
178.nu.26.vol.1. in conſ.52.n.11.vol.2. Tiraq. qui
multos congetit, de retra. conſang.§.10.gl. vnica,
nu.14. Natta in conſ.547.nu.14. Neuiza. Sil.nupr.
lib.1.nu.37. Marſi.l.1.§.cum quis latrones, nu.8.ff.
de qõ. Soc. in l.2.nu.9. vbi Ripa, nu.29. ff.ſol. matr.
Vital.tract.clauſ.titu.an alim.renun.poſſ.col.2. Et
ratio eſt, quia cum per vxorem non ſtet, quomi-
nus in domo ſeruiat marito, perinde ac ſi eſſet in
obſequijs viri, l.iure ciuili, ff.de cõdit. & demonſt.
18 vbi conditio † habetur pro impleta, qñ per eum,
cui erat implendum, ſtat quominus impleatur, l.
in exequutione, §.ſi. ff.de verb. oblig. l.Labeo ſcri-
bit, ſi mihi bibliothecam, in ſi. ff. de contrah. emp.
Rom.in conſ.85. Ruin. in conſ.166.num.1x.vol.3.
Gram.in deciſ.102.nu.108. & ſeq. Cephal. in conſ.
89.nu.5. Menoc. de arbitr.iudic.quæſt.68.num.38.
ideo Bald.in l. non ſine, C.de bon. quæ lib. inquit,
quòd ſi ex forma ſtatuti, vir non lucratur dotẽ, ni
ſi matrimonio per copulam conſumato, maritus
19 † lucrabitur, quando per eũ non ſtat, ſed per vxo-
rem, Alex.in conſ.129.num.2.vol.7. Socin.conſi.8.
vol.3. alios citat Phanuc.in tract.de lucro dot.glo.
2.nu.53.limitat.2. Natta in conſ.x8x.nu.5. Et hoc
procedit, etiam ſi fructus dotis multũ excederent
valorem alimentorum, quia illum exceſſum mari
20 tus retinet, vt per Caſtr.conſ.65.col.3. verſ. quid
enim, vol.1. Propterea qñ culpa mariti vxor exce-
21 dit domo, & ſeorſum habitat, poteſt dotes † quo-
que repetere, ex ſententia Bal. in leg.ſi.nu. duode-
cimo, C.de ſenten. quæ ſine certa quant. profer. &
in c.ex parte, nume.7. de conſuetud. Caſtr. in leg.
cum mulier, la prima, in 3.notab. ff.ſolu.matrim.
Aret.in l.2.col.2.ver. reperitur alius, & ibi Socin.
nu.9. ff. ſoluto matri. Alex. in conſ.78.col.1.vol.5.
duplica.in conſ.x6.vol.6. Caſtr. in conſil.65.nu.3.
vol.1. Picus in Auth.præterea, num.22. C.vnde uir,
& vxor, Tiraq.d.§.10.glo.unica, num.13. Natta in
conſ.547.nu.15. Rol.cõſ.14.n.38.vol.3. & de lucro
dot.q.68.nu.4. Lup. latè in c.per veſtras, in 3.not.
in princ.col.5.nu.3.de donat.inter uir. & vxor.fol.
mihi 134. Et licet ex prædictis multi allegent Io.
And. ad Spec. tamen is tenet contrarium, & cum
eo tranſit Alex.in d.§.ſin autem in ſæuiſſimo, & ſe-
quitur Ripa in d.l.2.nu.29. & ſeq. ſed prior opinio
eſt communis, vt teſtatur Socin. loco prædicto, &
Doctores inter alios caſus allegant illum. Quãdo
mulier receſſit ob nimiam uiri ſæuitiam, quia is
22 eſt ſufficiens † ad ſeparationem thori, c. ſi forte,
de pœn.diſt.1. glo. in c.de illis, in verſ.ſteterit, ubi
Præpoſ.col.pen.in 12.caſu, de ſponſ. & in c.1. in ſi.
de diuor.c.ex trãſmiſſa, & c.literas, & vbiq; Alex.
de reſtit.ſpolia. Lup. in rub.de donat. inter vir. &
vxor.§.20.num.4. & in c.per veſtras, in 3.notab. in
prin.n.6.folio mihi 135. Neuiza. in Silua nup.lib.
1.nu.37. Dida.de ſpon.par.2.cap.7.§.5.nu.1. Nat-
ta in conſil.616. per totum; Rol. in conſ.27. vol.3.
Port.Imol.in conſ.156.nu.6. Menoc.de arbit. iud.
caſu 139.nu.5. & de recup.rem.1.n.189. & in conſ.
x99.num.5. & ſeq. In quibus locis habetur modus
deducendi, & probandi ſæuitiam mariti, & tota
ferè materia huius controuerſiæ, & uideri poteſt
Menoc.de arbitr.iud.caſu 138. vbi non ſolum agit
de ſæuitia mariti, ſed etiã aliorum. Et ratio, quare
eo caſu teneatur dotes reſtituere, eſt quia dos eſt
23 mulieris † patrimonium, ex quo viuere debet, l.
3.§. ſed verum, ff. de minor. & tunc dos eſſe debet
24 apud maritum, qñ ſuſtinet † matrimonij onera, l.
inſulã, §.vſuras, ff.ſolu.matrim. l.ſi pater, in princ.
ff.de do.exceptio. & per eaſdem rationes maritus,
25 qui vxorem ſine cauſa expulit de domo, non † lu-
cratur dotem, licet ex forma ſtatuti maritus lu-
crari debeat dotem præmortuæ uxoris, Bal.in l.1.
§.ſed ſcimus, C.de latina liber.tollen. Alex. d.con-
ſilio 78. & 26.cum alijs citatis a Rol. in d.tract.de
lucro

lucro dot.queſt.68. nu.7. vbi tamen diſtinguendo
conciliat contrarias Doctorũ ſentẽtias. Et quę ſu-
pradicta ſunt de ea, quę fuit expulſa a marito, vel
quæ culpa mariti diſceſſit, vel aliter ſine propria
culpa ſeorſum agit, obtinent etiam in ea, quæ
authoritate propria ſine mariti culpa diuertit in
aliam domum, ſi tamen velit ad virum redire:
26 nam ſi vir † redeuntem, non vult admittere, tene-
tur illam poſtea alere. Hoc vult glo. 1. in fi. in c. ſi-
gnificaſti, de diuor. vbi inquit, quod eſt reſtituen-
da vxor, quæ authoritate propria ſeceſſit, dein-
de vult redire, quia & ſic non fuerit eiecta, ſed
ſeipſam eiecerit, ex quo tamen maritus redeun-
tem non recipit, vel non admittit, videtur illam
ſpoliare: & ſubdit, quòd ab ea die repetit expen-
ſas, non autem qua prius fecerat. Hoc etiam vo-
luit Hoſt. in ſum. qui matrimo. accuſ. poſſ. §. 1. col.
1. verſ. quid ergo de expenſis, vbi ait, procedere,
etiã ſi vxor ſit indotata, quia eſt pars ſui corporis,
& ſocia diuinæ, & humanæ domus, vt tit. de ma-
trim. c. 1. idẽ voluit Spec. in tit. de ſpõſal. §. fi. nu. 4.
Alex. in d. conſ. 78. nu. 6. verſ. ſecũdo probatur, vol.
5. eam gl. dicit notab. Alex. d. §. ſin autem in ſæuiſ-
ſimo, nu. 7. Vital. tract. de clauſ. tit. an alim. renũc.
poſſit, col. 10. in ptin. Soc. in l. 2. num. 9. ff. ſol. matr.
& ibi Ripa, nu. 29. Tiraq. d. gl. vnica, nu. 14. Et ferè
omnes Doctores ſupra citati, licet non ponderent
gl. in his terminis. Qui enim venientem ad poſſeſ-
27 ſionem nõ admittit expellere, & ſpoliare † vide-
tur, l. fi. vbi Bart. ff. de precar. alios citat Tiraq. de
cõſtitut. poſſeſſ. par. 1. nu. 69. Crau. conſ. 107. num.
31. Menoch. qui alios citat, de recup. poſſeſſ. rem.
9. nu. 137. Facit etiam, quia non dicitur receſſiſſe
vxor, quæ redit ad maritum, argumento cap. pri-
28 mi, extra de iudic. vbi nõ dicitur veniſſe, † qui non
ſtetit, Anchar. in conſil. 75. col. fi. & nõ videtur ab-
29 eſſe, qui † rediturus eſt, leg. ex facto. ff. de hæred.
inſtit. Anchar. conſil. 90. conſidero, circa fi. Tiraq.
in l. ſi vnquam, in verſ. ſuſceperit liberos, numero
176. C. de reuoc. dona. & diuertiſſe non dicitur,
30 quæ † redijt, l. plerique, ff. de ritu nuptia. l. vir mu-
lieri, ff. de dona. inter vir. & vxor. & tex. notab. in l.
3. ff. de diuor. per quem gloſ. in l. ex his, ff. de legib.
inquit, Lazarum a Domino reſuſcitatum recupe-
31 rare † bona ſua. Eam ſequuntur Bar. Alber. Bal. &
alij ibi, plures citat Tiraq. d. verſ. ſuſceperit libe-
ros, nu. 170. ſed prædicta iura procedunt dato mo-
dico interuallo, ſecus autem eſſet, ſi extaret perſe-
uerantia. Facit etiã, quod voluit Imola in l. ſi cum
dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, poſt mediũ, verſ.
vltimo nota. ff. ſolu. matrim. vbi ait, quòd etſi vir,
qui male tractauit vxorem, priuetur lucro dotis,
32 ſi tamen re integra † incipit bene tractare, non
priuatur, allegat illum textum in verſic. pactis, ſe-
quitur Alexand. ibi, numero decimo, idem Alex.
in l. ſi ab hoſtibus, §. ſi vir, numero tertio, circa fi-
nem, ff. eodem titu. & ibi Aret. dicit procedere,
etiam ſi coactè maritus cœpit eam bene tractare.
Et huius opinionis fuere Roman. Campegi. &
Ruin. quos citat, & ſequitur Roland. in tractat. de
lucro dot. quæſtione ſeptuageſima, per totum, vbi
ponit de filia, quæ poſt malam vitam redijt ad me-
liorem frugem; & de filio ingrato, qui pœniten-
tiam egit, & de alijs conferentibus ad propoſi-
tum noſtrum: nam ſubſequuta pœnitentia tollit
præcedentem culpam in prædictis. Idem ergo
erit in vxore, quæ ſine cauſa receſſit: ea enim ſi
pœnitentia ducta redeat ad virum, recipi debet,
& ſi minime admittatur, perinde erit, ac ſi foret ex
pulſa, & eiecta.

Amplia ſextò concluſionem, de qua ſupra, vt
procedat etiam, quando vxor receſſit a domo ma-
33 riti abſque propria, † vel mariti culpa, quia tunc
maritus, ſi habet dotem, tenetur illam alere, ſe-
cundum dotis fructus, & quantitatem, dicto §. ſin
autem in ſæuiſſimo, vbi Iacob. de Aret. ita intelli-
git, eodem modo declarat Cyn. in dicta l. quod in
vxorem, C. de neg. geſt. Caſtrenſ. in conſilio 65. in
fine, volumine primo, vbi ponit exemplum in ea,
cui obijciebatur, quòd marito venenum propinaſ-
ſet: nam iuſta de cauſa ſecedit a viro, & id viro
quoque imputari non poteſt. Hoc etiam caſu di-
ſtinguendum eſt, vt dicam infra de vxore infirma.
Facit quod voluit Bal. in l. 1. nu. 10. C. de lega. vbi
loquitur de alimentis in domo relictis vxori a vi-
ro, & vult quod debeantur extra domum, quando
34 † abeſt abſque ſua, vel hæredum culpa.

Sed etſi maritus vxorem teneatur alere, poteſt
tamen vxor in contrahendo matrimonio maritũ
35 obligare † pacto, vt eam alat, & ſeruos, & alios, vt
probat tex. in l. inter ſocerum, §. conuenit, ff. de
pact. dotal. vbi dicit, quod datur vtilis actio in fa-
ctum. Et aduertatur, quòd ille text. loquitur de pa
36 cto nudo, † quòd regulariter producit actionem,
l. iuriſgentium, §. ſed cum nulla, ff. de pact. etiam ſi
iuramento ſit confirmatum, ſecundum Bal. in l. fi.
C. de fideicommiſſ. poſt Innoc. in c. 1. quod met.
cau. tamen hæc eſt vna ex limitationibus, quòd
pactum nudum producit efficacem actionẽ, quan-
do id promittitur, quod erat debitum ex diſpoſi-
37 tione legis, † ſecundum gl. Bar. in l. legitimam, ff.
de pact. vbi Caſtren. Alexan. & Iaſ. Bar. in l. non im
poſſibile, ff. de pact. Bald. in c. ſi cautio, nu. 12. de fi-
de inſtrum. ne fides careat remuneratione, & ibi
dicit tex. prædictum eſſe vnicum. Sequitur Iaſ. in
d. §. ſed cum nulla, nu. 24. limitat. 14. & in §. in per-
ſonam, nu. 96. Inſtit. de actio. vbi reprehendit Io.
Fab. qui dicit eſſe ſpeciale. Inquit enim Iaſ. non eſ-
ſe ſpeciale in eo caſu, ſed generale in omnibus pa-
ctis, quę fiunt circa id, quod eſt a lege debitum. Et
Rom. in ſing. 528. dicit ibi eſſe caſum ſingularem,
& in mundo notatum a nemine. Pro gl. in d. l. legi-
timam, opponi tamen poſſet, quod ex quo mari-
tus legis diſpoſitione tenetur alere vxorem, hoc
pactum erit ſuperfluum, & conſequenter nullum,
l. iuriſgentium, §. ſed ſi fraudandi, ff. de pact. Sed
38 reſponde, quod & ſi pactum contineat † idem,
quod commune, tamen valet, l. qui mutuã, ff. man-
dati, & tunc ſuperfluitas annullat actum, quando
39 continet etiam vitium, vti bene declarat † Bart.
in l. non impoſſibile, nu. 1. ff. de pact. Addo, quod
in propoſito pactum prædictum non eſt ſuperfluũ,
ſed plurimum operatur: Scis enim quòd alimenta
præterita peti non poſſunt, quando a lege deben-
40 tur, & peti † poſſunt officio Iudicis, ſecundum Bar.
in l. libertis quos, §. manumiſſis, nume. 3. ff. de alim.
& cibar. legat. Bal. in l. de alimẽtis, C. de tranſact.
ſed quando præſtanda erant iure actionis, tunc
41 etiam præteriti temporis alimẽta † peti poſſunt,
d. §. manumiſſis, vbi Bart. idem Bar. in conſil. 211.
nu. 7. vol. 2. Bald. & Dec. in d. l. de alimentis, Rom.
in conſ. 458. in princ. & dicam plenè in tit. quo mo
do alimenta debita petantur. Atque ita non erit
inutile pactum, ſed multum proderit.

SVMMARIVM.

1 *Vxor infirma, quæ tamen ſeruit viro, an ſit alenda.*
2 *Onus ſequi debet, qui ſentit commodum.*
3 *Vxor dicitur marito ſeruire.*
4 *Seruienti ſunt præſtanda alimenta.*
5 *Effectus dum ſequatur, non curamus de modo.*
6 *Vxori infirmæ præſtanda ſunt alimenta a marito, qui eam habet in obſequio.*
7 *Vxori, quæ ſeruire non poteſt propter infirmitatem, alimenta danda ſunt quatenus ſuppetunt dotes.*
8 *Dos datur propter onera matrimonij, quæ conſiſtunt circa vxoris alimentationem.*
9 *Redditus dotis erogandi ſunt in alimenta vxoris infirmæ, non autem proprietas.*
10 *Maritus alit in domo, non extra domum vxorem infirmam, quæ non ſeruit.*
11 *Vxorem infirmam alicuius qui alit, non repetit.*
12 *Expenſam neceſſariam repetit, qui aluit vxorem alterius.*
13 *Nemo auditur, ſi ſua non interſit.*
14 *Vxor infirma tenetur de ſuo impendere, ſi fructus dotis non ſufficiant.*
15 *Maritus dicitur dominus dotis.*
16 *Paraphernalia bona dicuntur, quæ vxor ſecum ducit ad domum mariti, præter dotem.*
17 *Maritus non agit ſine promiſſione rati, pro bonis extra dotalibus.*
18 *Maritus pro alimentis infirmæ vxoris, non tenetur erogare fructus ſequentis temporis, ſed pro rata.*
19 *Debitum ex cauſa ſeruitij præſtari debet pro rata ſeruitij.*
20 *Debitum omne determinatur ſecundum ſuam cauſam.*
21 *Onus regulat impoſitionem.*
22 *Onere ſublato, ceſſat commodum.*
23 *Conductori impedito caſu fortuito, fit remiſſio pro rata temporis.*
24 *Eccleſiæ pro reparatione, rector erogare debet partem fructuum ante perceptorum.*
25 *Fructus diuiduntur pro rata temporis inter vxorem, & hæredes mariti, ſoluto matrimonio.*
26 *Maritus lucratur fructus dotis pro rata temporis, quo matrimonium ſuſtinet.*
27 *Maritus an teneatur vltra fructus dotis alere vxorem infirmam, quæ habet patrem diuitem.*
28 *Filius non dicitur inops, quando cogere poteſt patrem ad ſe alendum.*
29 *Filius dicitur poſſidere, quæ pater poſſidet.*
30 *Pauper non dicitur, qui patrem habet diuitem.*
31 *Vxor inops ſi habet patrem diuitem, non conſequitur quãtum in bonis mariti diuitis.*
32 *Pater eſt primus in ordine, qui teneatur ratione ſanguinis alere filium.*
33 *Vxor magis tenetur ſubuenire patri, quàm marito in alimentis.*
34 *Maritus vltra fructus dotis alit vxorem infirmam in ſubſidium, quando non extat pater, mater, vel frater.*
35 *Pater alij filium, quando non habet aliunde.*
36 *Hæredes mariti non alunt viduam, quando dotes reſtitutæ fuerunt.*
37 *Maritus alit vxorem infirmam, & ſine dote.*
38 *Maritus vxorem infirmam, & ſine dote non alit, niſi in ſubſidium, quando alius non extat.*
39 *Dos regulariter non ſufficit ad alimenta.*
40 *Famulo infirmo debentur alimenta.*
41 *Officialis infirmus alendus eſt a prætore.*

QVAESTIO XXXIII.

QVOD ſanam vxorem maritus alere teneatur, abũde diximus in proxima quæſtione: dubium tamen eſt, quando vxor eſt infirma, an ei præſtanda ſint alimenta a marito? Et nonnulli caſus diſtinguendi ſunt, vt quæſtionis veritas ex factorum diuerſitate non ſit ambigua.

Primus eſt, quando vxor non vtitur quidem integra valetudine, ſed infirmitas non eam retrahit
1 ab obſequio viri, & tunc † eſt alenda a marito, cui
ipſa debita præſtat ſeruitia, per regulam, qui ſen-
2 tit commodum, ſentire etiam debet † incommodum, l. ſecundum naturam, ff. de regulis iur. capit.
qui ſentit, eodem titu. in ſexto. Vxor verò dicitur
3 marito † ſeruire, c. eſt ordo, c. hæc imago, & cap. ſatis, 33. quæſt. 5. l. aſſiduis, C. qui potio. in pigno. habe. l. ſed cum patronus, ff. de ope. libert. ideo mari
4 tus debet ei alimenta † dare, argumento, l. in rebus, §. poſſunt, ff. commod. l. item ſerui, ff. de ædilit. edicto, l. diuortio, §. fi. ff. ſoluto matr. in quibus locis dicitur non dari cuipiam repetitionem eius, quod impendit in perſona illius, qui ſeruit. Et ſicuti maritus alere tenetur vxorem ſanam, quæ ſit in eius obſequio, ita alit infirmam, quæ tamen eadem præſtat obſequia. Et quod dicimus de alimentis, includit medicinas, & alia neceſſaria, vt ſuo loco dicemus. Et cum alimenta a viro præſtentur propter obſequia, non refert, quod recipiat ea ab vxore ſana, vel infirma. Non enim
5 curamus de modo, dum idem † ſequatur effectus, l. 3. C. de inſtitut. & ſubſtitutio. & non attenditur infirmitas, quæ non retrahit a debitis ſeruitijs, argumento capit. non præſtat, de regul. iur. in ſexto, & in terminis, quod alenda & curanda ſit vxor infirma, quæ tamen eſt in obſequio mariti, hoc
6 † voluit Cyn. in l. quod in vxorem, num. 1. verſi. aut hoc contingit ceſſante vtriuſque, C. de neg. geſt. Bart. nume. 1. Caſtren. nume. 3. verſic. ſed quando infirmatur, & cęteris omnibus, clarius Salyc. num. 1. verſic. dic, aut ægritudo, vbi inquit, quòd ſi infirmitas non prohibet eam eſſe in obſequio mariti, tunc eſt alenda & curanda. Et Alexan. nu. 8. vbi loquendo de vxore ſana, inquit, tunc diſtingui, an vxor diues ſit, vel pauper, quando laborat infirmitate tali, quæ eam remouet ab obſequio mariti, Aret. §. fuerat, nume. 11. Inſtit. de actio. Cordub. alios citans, dicta l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 26. ff. de lib. agnoſc. Vital. tract. clauſ. tit. an alimen. renunciari poſſ. col. 1.

Secundus eſt caſus, quando infirmitas adeo eſt grauis, quod vxor dotem habens non poteſt marito ſeruire: tunc enim ſi domo excedat, eſt nihi-
7 lominus alenda a marito, quatenus † ſuppetunt dotis fructus, l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, ff. ſoluto matr. Cyn. Caſtren. & Salyc. in dicta l. quod in vxorem, Cynum ſimpliciter ſequitur Barto. in tract. alimen. nume. 48. Doctores omnes in d. §. ſin. autem in ſæuiſſimo, Roman. in conſ. 517. col. 2. verſic. aut neutrius, vbi inquit, quod in hoc dos datur, vt deſeruiat oneribus matrimonij, quæ
8 † conſiſtunt circa vxoris alimentationem, l. ſi is qui, §. ibi dos, & l. dotis fructus, ff. de iure dot. l. actione, §. ſi. cum l. ſeq. ff. pro ſocio, l. ſi maritus, & l. ſi filia, §. hoc amplius, ff. famil. erciſ. l. pro oonerib. C. de iure dot. Eandem ſniam tenuit Ang. in §. fuerat,

nu. 11.

nu. r r. verſatur talis ægritudo, Inſtit. de actio. Angel. in l. vnica, §. cum autem, C. de rei vxor. actio. Socin. conſ. 286. num. 2. verſi. ſi verò vxor, vol. 2. vbi dicit quod ita concludunt Doctores communiter, & in conſ. 64. nu. 1. uerſ. aliquando & tertio, uol. 4. vbi dicis de hoc eſſe caſum in dicto §. ſin autem in ſæuiſſimo, Corn. in conſilio 145. colnmna 4. verſic. deueniendo autem nunc, vol. 2. Ruin. in conſi. 139. num. 3. volum. 4. Rol. de lucro dot. quæſtio. 69. numero 5. Et quod dicitur, maritum teneri uſque ad dotis concurrentem quanſitatem, intellige inquã
9 tum ſe extendunt † redditus dotis. ita probat tex. in l. cum unus, §. fin. ff. de alim. & cibar. legat. & ibi declarat Iacob. Butr. quem ſequitur Bartol. in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, nume. 5. Rom. d. conſil. 517. col. 2. Sal. d. l. quod vxorem, nume. 1. ubi quantitatẽ dotis declarat pro eo, quod ex dote redigitur, Angel. d. §. fuerat, num. 11. uerſi. & quod dixi, ita loquuntur Socin. & alij ſupra citati, Imola d. §. ſin autem in ſæuiſſimo. Præmiſſa verò intelligit Soc. in d. conſil. 286. per totum, ut teneatur ea præſtari in
10 domo † propria, non extra, quia regulariter alimenta ſunt præſtanda in domo, & quia ibi minore cum uiri incommodo præſtantur. Et infert, quod ſi contra mariti proteſtationem alius uxori
11 infirmæ miniſtraret neceſſaria, non repeteret, † q a ſoluẽs pro inuito non repetit, l. ſi pro re, ff. mand. l.
12 fi. C. de neg. geſt. & licèt neceſſaria expenſa † repetatur, ſecundum Pet. Cin. & alios in d. l. fin. tamen hæc non dicitur omnino neceſſaria, quando eam alius erat facturus.

Aduerte tamẽ, quia Doctores in d. §. ſin autẽ, & in d. l. quod uxorem, quando uxor eſt adeo infirma, quod marito debita præſtare non poteſt obſequia, præſupponunt, quod eam maritus alat etiam extra domum. Imo loquuntur generaliter non ſolum quando propter infirmitatem, ſed etiam quã do ex quauis alia cauſa, dum tamen ſine ſua, uel mariti culpa abſit a domo, atque ita præſupponũt, eam eſſe extra domum. Pręterea cum maritus non teneatur ultra redditus dotis impendere circa uxorem infirmam, non uidetur quod ſua interſit ale re in domo potius, quàm extra, & ceſſante intereſ
13 ſe † nemo auditur, Ang. l. ſi patroni, §. qui fideicom miſſaria, ff. ad Trebell. eſt tex. in l. ſi unus, §. ante omnia, ubi Barto. ff. ad Trebell. Dec. in conſi. 302. nu. 4. Tiraq. de retract. conſang. §. 1. gl. 2. nu. 51. niſi dicamus, quod pro eo intereſt mariti, quia in domo eadem neceſſaria prouidebit, nec omnes fructus dotis impendet: non eſt enim certum, quod impenſa ſit abſumptura omnem redditum dotis. Vt ergo liqueat marito id ſolum impendi, quod ſit neceſſarium, dimittenda eſt, ut alatur uxor in domo. Qua ratione mihi placet opinio Socini, quã ſequitur Cordub. d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 28.

Tertius eſt caſus, quando fructus dotis non ſufficiunt pro alimentis, & impenſis ægræ mulieri neceſſarijs, & mulier eſt diues, quia habet bona extra dotalia: & tũc quidquid conſumptis fructibus do
14 talibus deeſt, ſupplendum erit ab ipſa † vxore, Iac. Butr. Cin. Caſtr. Salic. & Alex. in d. l. quod in uxorem, Rom. d. conſil. 517. num. 2. uer. ſin autem redditus, Ang. d. §. fuerat, nu. 11. Bald. & Imola in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, uterque circa fi. & ibi Alex. numero 7. dicit hanc eſſe ueritatem, Socin. d. conſ. 64. uer. aliquando & tertio, ſequuntur alij omnes ſupra citati. Et hic caſus nullam habet difficultatem, ſed quia fit mentio de muliere dotata, quæ tamen aliunde diues eſt, pro horum intelligentia ſciendum eſt, quod mulier habere poteſt bona triplicis generis, dotalia ſcilicet, paraphernalia, &
15 extradotalia. Prima ſunt mariti, qui dicitur † dotis dominus, l. dote ancillam, ff. de rei vend. l. & ſi dotis, vbi gloſ. & l. in rebus, C. de iure dot. l. dotis fructus, ff. eo. tit. Paraphernalia ſunt, quæ vxor de-
16 fert ad domum mariti, & ei tradit, † quaſi præter dotem, glo. in rub. C. de pact. conuen. Azo in ſumma illius tit. verſi. res autem paraphernales, & in ſum. C. de iure dot. Papien. in form. libel. quo vxor agit ad dotem, verſic. tanquam bona paraphernalia, Dec. in conſi. 521. nu. 2. Hæc autem marito non traduntur, vt in eum transferatur dominium, ſed in eius domum deferuntur ratione vxoris vſus, vel ſaltem promiſcui, l. ſi ego, §. dotis, ff. de iure dot. vbi Bald. declarat. & horum bonorum fructus non poteſt maritus percipere contra vxoris voluntatem, Bart. in l. pen. in prin. ff. ad leg. Falc. Bal. in l. vbi adhuc, C. de iure dot. Dec. d. conſ. 521. nu. 10. & modum cognoſcendi, quæ ſint paraphernalia, ponit Iaſ. in l. maritus, num. 11. & ſeq. C. de procurat. vbi Pariſ. ad Barto. Tertia ſpecies continet bona, quę neque dotalia ſunt, neq; paraphernalia, & pro his maritus non poteſt agere, niſi promittat de
17 rato pro vxore, † dicta l. maritus, vbi Barto. Bald. Caſtrenſ. Salic. Alexand. & Iaſ. Socin. in conſilio octuageſimoſecundo, volumine quarto, Afflict. in deciſione quadrageſimaquarta, Ruin. in conſilio 722. volumine primo. Si ergo vel ex paraphernalibus, vel alijs extradotalibus, vxor ſibi prouidere poteſt pro alimentis, & medicinis, maritus, qui in curam vxoris impendit omnes fructus dotales, non tenetur vlterius impendere, ſed vxor ſibi debet prouidere.

Quid ſi vxor fuit infirma aliquot menſibus tantum, an maritus teneatur prius erogare fructus totius anni, antequam vxor de ſuo impendat? Super hac quęſtione inuenio ſolum Ruin. qui in conſilio 139. numero tertio, in fine, volumine quarto,
18 dicit, maritum teneri † ſolum pro fructibus illius temporis, quo vxor ſtetit infirma, non etiam pro alijs, quia illi ſupputantur ſuper impenſa reſidui temporis, & nihil allegat, ſed eius opinio habet æquitatem, quia fructus vnius anni ſuſtinere debent onera vnius anni, & cum dotis fructus marito cedant pro oneribus matrimonij, diuidi debent pro rata temporis, quo onera ſuſtinentur, &
19 quod debetur ratione † ſeruitij, præſtari debet pro rata ſeruitij, l. penult. in fine, C. de erog. milit. anno. l. 1. C. de re milita. & vbi quid præſtatur ob
20 certam cauſam, determinatur ſecundum † illam, l. Seio, vbi Din. Bartol. & Bald. ff. de annu. legat. &
21 præſtatio regulatur ſecundum onus, † propter quod illud præſtatur, l. generaliter, §. 1. C. de ſacroſanct. eccleſ. Roman. in conſilio 417. numero quarto, ideo vbi grauamen eſt commodi cauſa, ſubla-
22 to grauamine, ceſſat † commodum, l. eum qui, vbi Bar. & Iaſ. & alij, ff. de iureiur. Ideo videmus, quòd ex quo penſio præſtatur intuitu fructuum, ſi contingat quod conductor caſu fortuito impediatur
23 frui, fit remiſſio pro rata † temporis, quo durauit impedimentum, l. ſi quis domum, in princ. ff. loca. §. penult. Inſtit. ead. Barto. l. ſi vno, §. item cum quidam, numero 4. ff. locati, Doctores, præcipue Abb. in cap. ſi propter, ff. eod. tit. Bello. in conſilio 45. numero 4. Nec moueat quęquam exemplum Eccle-

ſiæ reparandæ, pro qua Epiſcopus vel rector te-
neatur erogare quartã redituum etiam eius tem-
24 poris, quo eccleſia reparatione nõ indigebat, † vt
poſt gl. & Doctores concludit Bero. in conſ. 3. nu.
10. & ſeq. volum. 1. Quia ideo illud obtinet, quod
ea quarta eſt a principio ad eam cauſam a cano-
nibus ordinata, & deſtinata. Conſeruari itaq; de-
bet vſque in euentum cauſæ, pro qua eſt erogan-
da: at ſecus in caſu noſtro, quando onera matrimo
nij ſunt continua, & continuã afferunt impenſam.
Et ad confirmationem prædictorum, facit, quia ſo
luto matrimonio ei dotalis fructus inter vxorẽ,
25 & hæredes mariti diuiduntur pro rata † tempo-
ris, l. diuortio, & l. fructus vtrobiq; Doctores no-
tant, ff. ſoluto matrim. Tiraquel. cõuent. §. 5. glo. 4.
nu. 4. Et ratio eſt, quia pro rata anni maritus ſuſti-
nuit onera. Et dicit Bart. in l. diuortio, §. ex con-
trario, nu. 11. quod maritus fructus dotis lucratur
26 † pro ea parte anni, pro qua ſuſtinuit onera matri
monij, & vbi quid præſtantur pro alimentis, tunc
diuiſio fit pro rata temporis, quo alimenta ſunt
præſtanda, vt colligitur ex ijs, quæ ponit Didac.
lib. 1. varia. reſolut. cap. 15. nu. 12. verſ. ſed in hac
ipſa, & nu. 13. verſ. mihi ſane.

Quartus caſus eſt, quando fructus dotis non ſuf
ficiunt, & vxor non habet aliunde, ſed habet pa-
trem diuitem, vel patre mortuo habet fratres, vel
hæredes patris, an tunc euacuatis fructibus dotis,
pater ipſe, fratres, vel hęredes teneãtur ſupplere:
an vero id oneris marito incumbat? & circa hunc
caſum adnotandum, quod & ſi ad hanc quæſtio-
nem allegetur gl. in d. §. ſin autẽ in ſæuiſſimo, atque
ibi Bald. & Imola, tamen non loquuntur in noſtris
terminis, ſed in caſu, quando mulier eſt indotata.
Dicit enim gl. quod maritus indotatã ſuſtentare
debet, Bal. vero & Imola dicunt verum eſſe, quan-
do non habet aliunde, Cin. autem in d. l. quod ſi
vxor eſt inops, & non habet vnde alatur, tenetur
maritus, ſed quando ipſa eſt inops, & habet patrẽ
diuitem, vel fratres, vel hæredes patris, non firmat
pedes, Sali. ibi allegat idem velle gl. in §. ſin autem
in ſæuiſſimo, quæ tñ hoc non dicit, vt aduerti ſu-
pra, Rom. d. conſ. 517. nu. 2. idem dicit indiſtinctè:
ſed clare hanc quæſtionem decidit Socin. in conſ.
64. nu. 3. verſ. ex quibus infert, vol. 4. dicens, quod
27 ſi mulier ſit inops, dicitur non habere † aliunde,
etiam ſi habeat patrẽ, vel fratrem, a quibus poſſit
alimenta conſequi. Dicit hoc voluiſſe Iac. But. d. l.
quod in vxorem. Allegat etiam Ang. in l. vnica, §.
cũ autem, C. de rei vxor. actio. & ſubdit eſſe de hoc
notabilem textum, qui non eſt alibi, in l. cum vnus,
§. fi. ff. de alim. & cibar. leg. ſequitur Cordub. in d.
§. ſi quis ex his, n. 72. vbi allegat Sali. in d. l. vnica,
§. ſin autem, nu. 9. C. de rei vxor. actio. & Capic. in
deciſ. 24. nu. 7. Cõtrarium voluit Caſtr. in d. l. quod
in vxorem, nu. 3. C. de neg. geſt. vbi ait, quod ſi v-
xor habet patrem, vel fratres, maritus non tene-
tur eam infirmam curare vltra vires dotis, & dicit
textum ibi ita intelligi, ſecundum Cin. Hoc etiam
voluit Sali. ibi, nu. 1. dicens, quòd ſi vxor habet pa-
trem, vel alium qui tenetur alere, maritus non o-
bligatur, ſed vbi ipſa eſt inops, ſed habet patrem
vel alium, non tenetur maritus. Et ſubdit hoc mo-
do procedere, quod voluit glo. in d. §. ſin autem
in ſæuiſſimo, & idem dicit Aret. in d. §. fuerat, num.
11. qui ita intelligit gl. prædictam, & ante eos hoc
quoq; modo diſtinguit Bar. in d. l. quod in vxorẽ,
vbi quoad exonerationem mariti parificat hos ca
ſus, quod vxor ſit diues, vel habeat patrem, aut
aliũ, qui de iure teneatur alere, Ruin. in conſ. 139.
nu. 3. vol. 4. vbi vult, quod pater, mater, & fratres
teneantur primum alere, & ipſis deficientibus, &
non aliter, maritus, Rolan. in d. tract. de lucro do.
quæſt. 69. nu. 6. Et facit, quia filius non poteſt dici
28 inops, quando ſuæ inopiæ ſuccurrere † poteſt, co-
gendo patrem, vt ſe alat, l. ſi quis a liberis, §. ſi vel
parẽs, ff. de liber. agnoſcen. & filius videtur ea poſ-
29 ſidere, † quæ pater poſſidet, Bald. in l. fi. in fi. C. de
impub. & al. ſubſtit. in l. 2. C. de legitim. hæred. &
æſtimum patris, videtur æſtimum filij, gloſ. in l. 2.
C. de his qui erg. Bal. in locis prædictis, & magis
30 ad rem accedẽdo non dicitur pauper, qui † patrẽ
habet diuitem, c. clericos, 1. quæſt. 2. & c. fi. in fi. 16.
quæſt. 1. & c. 1. de magiſtr. vbi Abb. nu. 1. dicit, eos
non eſſe pauperes, qui parentum opibus poſſunt
adiuuari: nam pater tenetur alere filium, & om-
nia neceſſaria præbere: & ſubdit non referre, an
quis per ſe, vel per alium poſſit, ſed tũc pauperem
dici, quando non poteſt per ſe, nec per aliũ. Addo
quod voluit Cuma. in l. in ſuis, ff. de lib. & poſthu.
vbi concludit, mulierem indotatam non gaudere
beneficio auth. præterea, C. vnde vir, & vxor, quan-
31 do habet patrem † diuitem. Et in conſil. 131. duo
fratres, vbi quod filius diues reputatur, cuius pa-
ter diues eſt, Alex. in d. auth. præterea, n. 11. Corn.
col. pen. vbi ait, recentiores legendo, & conſulen-
do ita tenuiſſe, & cum eis tranſit Curt. iun. num. 9.
vbi ait, quod mulier poteſt patrem cogere ad do-
tandum, ſecundum communem Doctorum opi-
nionem, & eſt in culpa, ſi non dat dotem, quam
habere poteſt, Socin. in conſ. 30. nume. 4. volum. 4.
vbi inquit eſſe ſingularem deciſionem, & idem re-
petit in conſ. 151. nu. 49. vol. 4. Et hanc deciſionem
ſequuntur communiter moderni, vt inquit Dec. in
d. auth. præterea, nu. 20. & Fabian. de Pep. num. 22.
dicit, quòd approbatur magis cõmuniter per Do-
ctores, Tiraquell. in præfatio. l. ſi vnquam, num. 23.
verſ. & alijs multis, Cęphal. in conſ. 244. nu. 2. Cor-
dub. alios citans, l. ſi quis a liberis, in princ. nu. 78.
ff. de liber. agnoſcen. Roland. conſil. 14. nume. 19.
& 53. volumine tertio. Confirmatur hæc opinio,
quia alimenta, & expenſas non præſtat maritus
ratione dotis, ex quo, vt dictum eſt, cedunt fru-
ctus dotis. Non etiam ratione obſequij, quia ob
aduerſam ualetudinem non poteſt ſeruire, ut dixi
ſupra: ergo deberi non poſſunt, niſi ratione affe-
ctionis & ſanguinis, vel charitatis. At vbi agitur
32 de alimentis debitis ob ſanguinis † coniunctio-
nem, prima obligatio pertinet ad patrem, vti uo-
lunt Din. & Bar. in l. nõ quemadmodũ, ff. de liber.
agnoſ. põderant Alex. Corne. & alij in d. auth. præ-
terea, & dicam ſuo loco. Addo quod vxor tenetur
33 de alimentis, potius ſubuenire † patri, quàm ma-
rito, vt poſt Diuum Thomam probat Fortunius
in l. veluti, nu. 36. ff. de iuſt. & iure. ergo pari mo-
do debet a patre potius ſubueniri, quam a mari-
to. Valet enim argumentum, vt probatur in auth.
licet, in fine, C. de natura. lib. Erit igitur firma de-
ciſio, quòd ſi habet patrem diuitẽm, non tene-
tur maritus: ſed ſi non extẽt pater, mater, fratres,
34 † vel hæredes patris, tunc a marito erunt mini-
ſtranda alimenta. Et non obſtat, quod voluerunt
Angel. Salicet. & Capic. in contrarium citati:
illi enim loquuntur in terminis penitus diuerſis,
quando ſcilicet ſoluto per mortem uiri matrimo-
nio, uxor uidua eſt alenda. Ideo enim tunc ma-

gis

Digitized by Google

gis eſt alédá hæredibus mariti, quam a patre, quia
hæredes mariti habent dotem penes ſe, de cuius
fructibus vxor alenda eſt, & pater tunc ſolum te-
35 netur alere, quando filius non habet aliunde: † at
ſi filius habet de proprio, pater non poteſt conue-
niri, l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, ff. de liber. a-
gnoſ. vbi Bar. & Alber. Iaſ. in auth. res, quæ, nu. 11.
C. commun. de legat. & dicam ſuo loco. Dum er-
go dotis fructus ſuppetunt, ex eis tanquam de ſuis
proprijs bonis vxor eſt alenda per hæredes viri, nõ
autem moleſtandus pater, qui tenetur in ſubſi-
dium. Quod ſi hæredes mariti dotes reſtituiſſent,
36 vtique non tenerentur viduam † alere, ſecundum
Iac. de Are. in l. ſi conſtante, §. quoties, ff. ſoluto ma-
trimonio, Bal. in auth. ei qui iurat, n. 39. C. de bon.
auth. iud. poſſid. Cuma. in l. diuortio, in prin. vbi A-
lex. nu. 21. ff. ſoluto mat. & dicam in hoc eodem ti-
tulo. Et quod ea ratione hæredes mariti tenean-
tur, ponit Saly. in d. l. vnica, §. ſin autem, nu. 9. at in
præſenti facto dos licet ſit penes maritum, tamen
cum mulier ſit extra domũ, & obſequia non præ-
ſtet, non tenetur de proprio vltra fructus dotis,
nec poteſt contemplatione dotis conueniri, quia
impleuit iam quidquid dotis intuitu tenebatur
præſtare. Quod ſi ex ordine charitatis, & affectio-
nis, atque ita non actionis iure, ſed officio Iudicis
conueniatur, iuſte excipiet id muneris prius in-
cumbere patri.

Nec obſtat text. in l. cum vnus, §. fin. ff. de alim. &
cibar. legat. vbi alimenta magis taxantur, habito
reſpectu ad dotem, quam ad paternam hæredita-
tem: quia reſpondeo verum eſſe quatenus ſunt de
bita ex cauſa dotis. Ea enim cauſa cæteris omni-
bus præfertur, & magis obligat quam ſanguinis
ratio: ſed maritus ratione dotis non tenetur vxo-
rem, quæ non ſit in eius ſeruitijs, alere vltra dotis
redditus, vt dictum eſt ſupra. Hinc videmus, quod
quatenus ſufficiunt dotis fructus, maritus vxo-
rem alit, etiam ſi habeat patrem diuitem. In eo er
go, quod expenſa vxoris excedit fructum dotis, ma
ritus non eſt obſtrictus alere: ergo non eſt haben-
da dotis ratio; & nos quærimus, an ceſſante obli-
gatione, quæ prouenit ex dote, maritus in alendi
neceſſitate præferatur patri, vel matri, vel alij. Præ
terea ille text. non facit ad propoſitum, quia ibi ni-
hil agitur de ſubſtantia alimentorum, vel de neceſ
ſitate alendi, cum hæredes patris, qui & hæredes
ſunt & dotem relictam debent, ſine dubio tenean-
tur, ſed agitur de quantitate, & qualitate alimen-
torum: nos contra quærimus de ipſa ſubſtantia, id
eſt quis teneatur præſtare.

Quinto vero caſu, quando vxor eſt infirma, &
ſine dote, Cyn. in l. quod in vxorem, dicit ſimplici-
37 ter, quod ſi eſt pauper maritus, † tenetur eam ale-
re, per d. l. quod ſi nulla, ff. de relig. Sequitur Bal. &
Imola in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, poſt gloſ. ibi,
quæ non diſtinguit, an habeat patrem, matrem,
vel alios, ad quos alendi onus magis pertineat:
ſed concluſio vera eſt, quod ſi vxor eſt diues, tene-
tur ſeipſam de proprio curare; ſi eſt pauper, & ha-
bet patrem, matrem, vel fratres, hi tenentur vxori
ſubuenire: ſi vero nõ habet patrem, vel alios, tunc
38 vltimo loco tenetur maritus. † Ita diſtinguit Ca-
ſtren. in d. l. ꝙ in vxorem, vbi particat hos caſus,
quod ſit diues, vel habeat patrem, aut alios. Idem
vult ibi Salic. & eodem modo diſtinguit Aret. in
dicto §. fuerat, numero vndecimo, Ruin. in dicto
conſilio 139. numero tertio, volumine tertio, qui
omnes ponunt eandem deciſionem, quando eſt in
dotata, vel quando eſt dotata, ſed fructus non ſuffi
ciunt, qui tamen caſus videntur diuerſam habere
rationem: quia cum dixit indotatam, non vide-
tur maritus reſpexiſſe ad onera matrimonij, at ſe-
cus quando voluit dotem: niſi dicamus, quod vbi
dotem recepit, non cenſetur cogitaſſe de oneribus
vltra quam ferrent dotis fructus. Vlterius quando
duxit dotatam, videtur pro ea dote ſe obligaſſe ad
onera omnia, quæ poſſent contingere in matrimo-
nio, eaq́; ſuſcepiſſe dote promiſſa mediante. Simi-
liter, quando duxit indotatam, ſibi debet imputa-
re, qui a principio non conuenit de dote, ideo vide
tur quod vtroque caſu teneatur infirmam alere.
Sed reſpondetur, quod dos non ſupplet omnia o-
nera matrimonialia: nam non etiam ſufficit com-
39 muniter † ad onus alimentorum, vt inquit Socin.
in conſ. 30. vol. 4. Riminal. & Fabian. in d. auth. præ
terea, quos citat, & ſequitur Alcia. in conſ. 25 a. nu-
mero 4. vbi conſiderat, quod dos mille aureorum
ſufficit pro Comitiſſa, & dicitur congrua, & tamen
non ſufficit pro illius alimentis: cum tamen mul-
tæ aliæ concurrant impenſæ præter onus alédi, ſed
principaliter conſiderantur obſequia, quæ vxor vi
ro præſtat. Ideo ſupradiximus, quod tenetur ma-
rito alere vxorem indotatam, quam habet in obſe
quio. Et non tenetur alere dotatam, quæ non ſit in
obſequio. Cum ergo ægrotante vxore ceſſent obſe-
quia, ceſſare quoque debent alimenta, ſi vxor ha-
bet aliunde, per ſe, vel per alium. Sed adhuc inſta-
40 ri poteſt, ſi famulo infirmo † debentur alimenta, l.
diuortio, §. impendia, l. ſi cum dotem, §. ſin autem
in ſæuiſſimo, vbi Bar. ff. ſoluto matr. & ſi idem eſt in
41 Rectore, qui tenetur alere officiales † infirmos, vt
inquit Barto. in l. legatis, ff. de alim. & cibar. lega.
quare non idem indiſtinctè eſſe deberet in vxore,
etiam ſi haberet patrem diuitem, vel per ſe habe-
ret aliunde, attento quod per eam ſtat quominus
ſeruiat, ſed per te caſum cogita, quia meo iudicio
non poteſt concludens ratio differentiæ haberi.

SVMMARIVM.

1 *Vxor repetit dotem, quando maritus exilio, vel confiſca tione bonorum damnatur.*
2 *Vxor repetit dotem, quando mariti bona ſunt pro parte publicata, etiam ſi ex remanenti ſit diues.*
3 *Vxor repetit etiam donationem propter nuptias, quando publicantur mariti bona.*
4 *Vxor repetit dotes a fiſco, quando maritus damnatur cri mine læſæ maieſtatis.*
5 *Vxor non debet pati pro marito.*
6 *Vxor, quæ dotes habet, vel habere poteſt, non alitur a fi-ſco publicatis mariti bonis.*
7 *Vxor ſub prætextu dotium exiſtentium in pecunia, non impedit bona fiſco incorporari, ſecus ſi ſint in bonis ſta bilibus.*
8 *Vxor habens bona mariti obligata, impedit bona fiſco in corporari.*
9 *Vxor poſſidens bona mariti, pro dotibus obligata, poteſt illa retinere donec ſoluantur dotes.*
10 *Vxor impedit incorporari fiſco bona mariti, quando dos eſt in bonis quomodocunque quæſitis.*
11 *Fiſcus de bonis mariti confiſcatis alit vxorem.*
12 *Fiſcus pro bonis confiſcatis ſuſtinet omnia onera damnati.*
13 *Hæredes obligantur onere alendi, quod erat iniunctum deſuncto.*

14 *Vxor inops, & indotata conſequitur quartam in bonis confiſcatis marito diuiti.*
15 *Quarta in bonis coniugis prædiuitis debetur vxori pauperi, & indotatæ loco legitimæ.*

QVAESTIO XXXIIII.

QVIO ſi bona mariri ſint pro crimine fiſco publicata, an fiſcus teneatur vxori alimenta præſtare? Hæc quæſtio tria habet capita. Primum an mulier, quæ habet dotem, quæ a fiſco occupatur, poſſit omiſſa petitione dotis, aſpirare ad alimenta. Secundum, an dum pendet quæſtio dotis reſtituendæ, conſequatur alimenta. Tertium, an mulier indotata ſit a fiſco alenda. Quod attinet ad primum, ſtatuo vxorem non eſſe a fiſco alendam, pateret enim via ad repetendum dotem, quam marito ſoluerat, cum
1 exilium, & confiſcatio † paupertatem inducant, vt
in Authen. de exhib. & intro. reis, in princ. Ita poſt Ioan. And. Bart. Ang. Imola, & Butr. concludit Alex. in l. ſi cũ dotẽ, §. ſi maritus, nu. 3. ff. ſoluto matr. vbi inquit, quod marito bannito non ſolum propter culpã, ſed etiã ob factiones ciuitatis, vxor poteſt dotes repetere ex medio, l. ſi conſtante, ff. ſoluto matr. Rom. in conſ. 187. num. 6. vbi dicit procedere, ſiue bannum ſit cum publicatione bonorum, ſiue ſine ea, allegat gloſ. in l. 2. in prin. ff. ſoluto matrim. & in l. 1. C. de rep. & dicit Bald. in d. l. 2. quod illa gloſ. ad hoc allegatur quotidie, Campeg. in tract. dot. par. 3. quæſt. 23. vbi inquit eſſe locum reſtitutioni, ſiue ſit ſimpliciter iuſſus exulare, ſiue bona omnia ſint publicata, ſiue eorũ pars. Quãdo autem omnia bona publicata ſunt, dicitur maritus laborare perfecta inopia. Et ponunt Doctores paſſim in l. ſi conſtante, ff. ſolu. mat. vbi Bal. Nouel. nu. 49. Crot. nu. 28. Iaſ. nu. 66. & ſeq. Lupus in rep. c. per veſtras, in 1. nota. §. 18. nu. 11. & num. 28. vbi
2 dicit, publicata parte bonorum dari † repetitionem dotis, quamuis ex remanenti parte maritus ſit diues. Idem vult in §. 19. num. 1. vbi quod non ſo
3 lum dos, ſed etiam donatio † propter nuptias repeti põt, Gigas de crimine læſæ maieſt. lib. 3. q. 18.
4 nume. 3. & ſeq. vbi dicit procedere † etiam in crimine læſæ maieſtatis, quia vxor non debet pati pro
5 marito, † l. ob maritorum, C. ne vxor pro marito.
Et in l. quiſquis, §. vxores ſane, C. ad leg. Iul. maieſt. dicitur, quod vxores committentium crimen læſæ maieſtatis, dotes ſuas recuperant. Allegat quoque Butr. in conſ. 61. nu. 3. Nellus in trac. bannito. in 1. par. a. temp. q. 44. vbi tñ quod dictũ eſt de parte bonorum confiſcata, intelligit, ſi talis ſit pars, qua amiſſa dici poſſit illum cœpiſſe male vti ſua ſubſtantia, late agit Boſſ. in ti. de publicatio. bono. nu. 73. Clar. in pract. crimin. q. 78. nu. 15. Foller. in ſua prac. in 1. par. 2. par. in ver. annotant bona, nu. 23. & ſeq. Plot. in cõſ. 130. nu. 50. inter conſ. crimin. collecta a Ziletto, vbi loquitur in publicatione inducta ob crimen læſæ maieſtatis, & tractat, an opponi poſſit contra dotem confeſſatam, Cordub. d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nume. 49. ff. de lib. agnoſ. vbi per hanc rationem concludit in termi-
6 nis noſtris, vxorem, quæ † dotes habet, vel habere
poteſt, non eſſe alendam a fiſco.

Aduertendum tamen circa practicandi modũ, quia ſi dos conſiſtet in bonis immobilibus, poterit vxor impedire publicationem, ſeu incorporationem eorum inſiſtendo rebus ipſis: ſi vero ſint in
7 pecunia, pro qua maritus erat vxor † non impedit
incorporationem, ſed publicatione ſequuta agit contra eum ad dotem. Et ratio eſt, quia incorporatio impeditur ſolum ab eo, qui habet rei dominiũ, vel poſſeſſionem, l. fin. C. de bon. vacant. lib. 10. Per quam ita docent Bald. & Ange. l. ſi marito, in princ. ff. ſoluto matr. vbi etiam Alex. nu. 1. verſi. nota etiam ex iſto textu. Eſt verum, quod ſi vxor habeat bona mariti obligata pro dotibus, vti ſemper habet tacitè, ſi non expreſsè, poteſt inſiſten-
8 do bonis vigore † ſuæ hipothecæ impedire publi-
cationẽ, vt inquit Ange. d. l. ſi marito, vbi Alex. loco prædicto eum ſequitur. Pro quo facit, quia vxor, quæ viuente marito inhabitabat domum, vel poſſidebat bona iure familiaritatis, poteſt eo mor
9 tuo, mutato poſſeſſionis ſuæ titulo † poſſidere iure
pignoris, donec ſibi dos ſoluatur, vt inquit Bald. in l. pen. col. 1. C. de non nu. pecun. quem ſeq. Iaſ. & Bald. non citati a Lupo in repet. rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 59. num. 1. Et quod dictum eſt licere vxori repetere dotes, & poſſe eam impedire cõfiſcationem, quando dos conſiſtit in bonis immo-
10 bilibus, procedit etiam in alijs bonis † quomodo-
cunque quęſitis, ut eſt tex. in l. ſi quis poſt hac, C. de bon. damnat. ubi dicitur, quod uxor ea capit authoritate propria. Et illum text. dicit ſingularem Bart. in c. ex literis, in princ. de pignoribus, Lup. d. §. 59. in fi. Eſt igitur concluſio, quod ubi uxor eſt dotata, non eſt alenda, ſed debet dotem petere. An uero ſit alenda, dum dotem petit, non eſt hoc loco tractandum, ſed infra, ubi agemus de præſtandis actori alimentis lite pendente.

Reſpectu uero tertij capitis concludo, fiſcum de
11 bere uxori indotatæ † præſtare alimenta, atque
hoc uoluit Boſſ. in tit. de alimen. præſt. uxo. & alijs nu. 3. Mouetur, quia fiſcus tenetur ea onera ſubire
12 ad quæ † is tenebatur, cuius bona fiſco ſunt appli-
cata, l. 2. C. ad l. Iul. de ui pub. item quia onus alen-
13 di incumbens defuncto † tranſit ad hæredes, l. ſi
quis a lib. §. item reſcript. ff. de lib. agn. Fiſcus autẽ eſt hæres anomalus, ut dixi ſupra, & hæc opinio multo magis procederet, quando uera eſſet opinio, quam tenuere aliqui, quod bona mariti ſint tacitè uxori obligata pro alimentis, quia tunc trãſirent in fiſcum cum ſua cauſa, id eſt cũ onere alendi. Et ſicuti fiſcus tenetur patri, filio, & alijs perſonis alimenta in bonis confiſcatis miniſtrare, uti ſupra demonſtraui, quare non eodem modo alimenta dabit uxori? Adduco etiam tex. in authen. bona damnatorum, ubi gloſ. pen. C. de bonis proſcript. qui vult, quod cõfiſcatis bonis mariti diui-
14 tis, uxor † indotata, & inops ſtatim capiat quartã
non obſtante confiſcatione, perinde ac ſi maritus deceſſiſſet. ad idem eſt text. in §. fin. ubi hoc not. Angel. in Authent. ut nulli iudic. per quæ iura hoc uoluit Socin. in conſil. 121. numero primo, uolumine quarto, ubi ait gloſ. prædictas eſſe communiter approbatas, id quod numero ſexto, uult procedere etiam in crimine læſæ maieſtatis, ſequitur Plot. d. conſ. 130. nume. 41. & 47. Cordub. dicto §. ſi quis ex his, nume. 49. Sicuti ergo uxor conſequitur quartam, ita habebit a fiſco alimenta, quia ea por-
15 tio † defertur loco alimentorum, ne uxor coga-
tur mendicare, §. quod autem, in Authen. ut lice. mat. & au. Rolan. in conſilio 14. numero 27. uolumine tertio. Apparet igitur ex prædictorum explanatione, minus generaliter eſſe loquutum Plot.

in

Digitized by Google

in loco prædicto,nu.83. & 86. dum vult ſine aliqua
diſtinctione vxorem alendam eſſe de bonis con-
fiſcatis,cum tamen id intelligendum ſit ſolum, quã
dotem non habet,vel quando eam petit, ſed non-
dum eſt conſequutus. Apparet item Cordub. loco
prædicto,nu.45. dum diſcedit ab opinione Ploti,
nulla præmiſſa diſtinctione, non bene loquutum,
quamuis ea opinio obtineat duobus in caſibus ſu-
pra relatis:hic verò tertius caſus intelligẽdus eſt,
vt tunc fiſcus vxorem alat, quando ſi nõ præceſſiſ-
ſet cõfiſcatio, teneretur maritus id oneris ſubire,
ſecundum ea, quæ in præcedenti quæſtione firma-
uimus,& alia,quæ mox ſubijciemus.

S V M M A R I V M.

1 *Vxor quòd alat virum, congruum videtur.*
2 *Vxor non tenetur virũ alere de bonis paraphernalibus. contra, nu.6.*
3 *Fructus dotis & donationis propter nuptias, ſeruire debent in alimenta vxoris, & mariti.*
4 *Fructus dotis ſpectant ad maritum.*
5 *Dos vbi collocatur in tuto propter inopiam mariti, ſeruit nihilominus oneribus matrimonij.*
6 *Maritus pauper ali debet ab vxore.*
7 *Maritus & vxor ſunt participes infortuniorum.*
8 *Correlatiuorum eadem eſt ratio, & deciſio.*
9 *Ratio vbi eſt eadem, ibi & ius idem eſſe debet.*
10 *Argumentum a ſufficienti partium enumeratione, non eſt validum, niſi perfectè partes enumerentur.*
11 *Duo ſi obſtant, vno ſublato, alterum remanet.*
12 *Ratio ampliat diſpoſitionem.*
13 *Argumentum a maiore ad minus eſt validum.*
14 *Legitima non debetur in bonis viuentis.*
15 *Legitima poſt mortem datur loco alimentorum.*
16 *Ratio naturalis non minus mouet, quàm lex.*

QVAESTIO XXXV.

VISVM eſt de alimentis vxori a ma
rito pſtandis:ſed ſi maritus inops
ſit,an è contra vxor ei debeat exhi
bete alimenta? Et vĩ quod non,qa
incongruũ eſt, quòd vxor maritu
1 alat, † vel aliquid conferat in eius
alimenta,l.quod ſi ſtipulatus, 1.vbi glo. penult.ff.
de donat.inter virum & vxor.& gl.vbi dicit, quod
vir vxorem,non vxor virum alit, eam ſequitur ibi
Bal.nu.1.& Salic.idem Bal. qui clarius loquitur in
l.quod in vxorem,nu.2. verſic.quid è contra, C.de
neg. geſt. vbi inquit, quòd ſi vir ſit pauper, & vxor
diues,de bonis paraphernalibus non alet eã. Mo-
2 uetur ex d.§.1.Sed quod non alatur de bonis † pa-
raphernalibus,eſt glo.in l. vbi adhuc, in verſic. ad
ſuſtentationem,C.de iure dot. quæ dicit, ꝙ etſi vir
vergens ad inopiam, alendus ſit de fructib. dotis
& donationis propter nuptias, non tamen habe-
bit alimenta de fructibus paraphernalium,& eam
ſequitur ibi Bal.nu.27. & Salic.nu.4. & glo. in d.l.
quod ſi ſtipulata, §.1. defendit Crotus, in l. ſi con-
ſtante,in 2.lectura,nu.63.

Contraria tñ ſententia verior eſt, & ſanè quod
ſpectat ad dotem, non eſt dubium, quin ex eius
fructibus danda ſint marito alimẽta. Eſt.n.de hoc
textus expreſſus in d. l.vbi adhuc, C. de iure dot.
ibi,ſed fructibus earum, &c. vbi dicitur quòd fru-
3 ctus † dotis, & donationis propter nuptias, ſerui-
re debent ad ſuſtentationem mariti & vxoris. Ad
idem eſt tex.in l.mutus, §.manente, ff.de iure dot.
4 Imò dotis fructus † ſunt viri, l.dotis fructus, ff.de
iure dot. & quòd ſeruire debeant ad alendum vi-
rum, ponunt omnes Doctores in l. ſi conſtante, ff.
ſoluto matrim. vbi Iaſ.nu.235.dicit, quòd vbi dos
5 ſoluto matrimonio repetitur ob inopiã † mariti,
debet nihilominus ſeruire pro oneribus matrimo
nij, id eſt,alimentis mariti, vxoris, & filiorum.
Imò Bar.ibi,nu.104.vult,quòd ſi fructus dotis non
ſolum ſufficiant pro alimentis, & alijs oneribus
matrimonij, ſed etiam excedant onerum impor-
tantiam,quicquid deductis oneribus ſupereſt, ve-
nit reſtituendum marito tanquam eorum domi-
no,Lup.c.per veſtras,in 1.not.§.20.num.1.& 2.vbi
ſubdit, maritum eſſe dotis dominum, Alex.d.l. ſi
conſtante,nu.38.Cordub. §.ſi quis ex his, nu.269.
facit Bald. in l. pro oneribus,in princip. C.de iure
dot.Sed ſi dotis fructus non ſufficiant,vel nulla ex-
tet dos,vel ea ſit conſumata,vel caſu aliquo extin-
cta,& deperdita, alendus erit vir de paraphernа-
libus,vel alijs bonis per vxorem,l.prima, & Auth.
præterea, C. vnde vir & vxor. §. quĩ vero, in Auth.
de exhib.& introduc. Quæ iura licèt paſſim ad id
a Doctoribus allegentur, non tamẽ id dicunt, ſed
ſeruiunt in argumentum, vt ſicuti maritus vxori
ſuccedit, ita ſit ab ea alendus. Atq; ita ex ipſis iu-
ribus ſumpto argumento inquit Specul.in tit. qui
fil.ſint legitim.nume.40.ver.quid ſi mulier,quod ſi
mulier locuples ſit,& maritus pauper,qui non ha-
bet vxoris bona in dotem,habebit maritus alimẽ-
6 ta † ab ea, & debebit iuuare eum, ſequitur Bar. in
tract.de alimen.num.49.Et probatur ex tex.in l. ſi
cum dotem, §.ſi maritus, ver. quid enim, ff. ſoluto
matrimonio, vbi dicitur, maritum & vxorem eſſe
7 participes † infortuniorum. Et ibi hoc tenuit Bar.
in §.ſin aũt in ſæuiſſimo, num.6.vbi Ang.d. §.ſi ma-
ritus,col.fin.dicit, ꝙ ſicut vir alit vxorem, ita vxor
alit virum. Et reprehendit gl. in d.l. ſi ſtipulata,
§.1.Alex.nu.9. vbi allegat Bal. ibi reprobare gloſ.
prædictam in antiquis reportatis.Et vere Bal.ibi,
nu.4. impugnat illam glo. Et licet Alex. loco præ-
dicto alleget pro hac parte Bald. in d. l. quod in
vxorem,tñ ibi tenet contrarium,vt dixi,& pro hac
opinione ſtat Bal. in conſil.478. vol.5.vbi dicit, ꝙ
vxor tenetur ſubuenire marito poſito in neceſſi-
tate,quia cum cenſeantur vna caro,& ſint ſocij di-
uinæ & humanæ domus, vnus alterius onera por-
tabit. Et licet vir ſemper alat vxorem, id tamen
eſt, quia mulieres ſemper videntur in neceſſitate,
l.Quintus,ff.de donat.inter virum,& vxo. Viri au-
tem raro ſunt in neceſſitate, niſi contra communi-
ter accidentia. Et declarat glo. in d. l.ſi ſtipulata,
§.1.non procedere in caſu neceſſitatis, Guid.Pap.
in quæſt.439.nu.2.Socin.in conſ.82.num.10.vol.4.
vbi relato Baldo, qui dicebat maritum non eſſe
alendum de fructibus paraphernaliũ, ſubdit eun-
dem Bal. in quodam conſilio declarare, quòd id
non intelligitur ſubſiſtente viri neceſſitate, Crot.
in d.l.ſi conſtante,num.62. vbi dicit illam glo. eſſe
reprobatam cõiter,& n.162.Lup. in c. per veſtras,
in 1.not.§.19.num. . . . . de donat.inter vir.& vxo.
folio mihi 109. vbi quòd de paraphernalibus eſt
alendus,Beninca. de pauper. in 8.quæſt. in 2. ſpe-
cia.contract.n.27. Cordub. in d.l. ſi quis a liberis,
§.ſi quis ex his,nu.14.ff.de libe. agnoſ. Vital.tract.
clauſ.in clauſ.an alimen.renunc. poſſ.col.2.3. & 5.

Non obſtat igitur gl. in d.l.ſi inſtituta,§.1. quia
nihil allegat, quod ſuam probet intentionem, vt
inquit

Digitized by Google

inquit Cordub. loco prædicto, & eam communi-
ter reprehendunt Doctores prædicti, qui conſti-
tuunt communem opinionem: vel eſt intelligen-
da, quando maritus eſt diues, vel habet aliunde.
Et cum maritus vxorem teneatur alere indotatã,
& quæ aliunde non habet, vt ſupra diximus: pari
ratione vxor miniſtrabit alimenta viro inopi, qa
cum ſint relatiua, non debent iudicari ad impa-
8 ria; imò † diſpoſitum in vno, debet locum habere
in alio, l.fi. vbi Doctores, præcipuè Iaſ. C. de indi-
cta viduit. tollen. vbi nonnullas recitat deciſiones,
loquẽtes in indiuiduo marito & vxore. Facit etiã
ratio ſucceſſionis, qua monetur Specul. d. §. 1. num.
40. Item ſi ordo charitatis, & affectionis maritum
arctat ad alendum vxorem, quare non idem erit
in vxore, quæ eadem charitate, & affectione erga
virum obſtringitur? Vbi enim eadem verſatur ra-
9 tio, † idem eſſe debet ius, l. illud, ff. ad leg. Aquil.

Et non obſtant fundamenta Crot. in d. l. ſi con-
ſtante, quia ad ea facilis eſt ſolutio. Et primò non
obſtat, quod vxor alatur altera ex duabus cauſis,
quia ſcilicet dotem portauerit, vel quia ſit in ob-
ſequio mariti: vtraque autem cauſa ceſſat in ma-
rito, qa non dat vxori dotẽ, nec eſt ei in obſeqo, qa
hoc argumentum non enumerat oẽs partes ſuffi-
10 cienter, ergo † non eſt validum, l. filius, §. filiusfa-
milias, vbi glo. ff. de libe. & poſth. c. venerabilem,
vbi Io. And. Bal. & Abbas, de electio. latè Euerar.
loco 51. col. 2. ver. quod eſt verum. Nam nõ ſolum
maritus alit vxorem, quando dotem portauit, &
quando eam habet in obſequio, ſed etiam quando
eſt indotata, & abeſt a domo viri ſine ſua, vel ma-
riti culpa, vt quando eſt infirma, quemadmodum
dixi ſupra: Ergo cum tres ſint cauſæ, non ſufficit,
11 quod duæ abſint, quia vbi duo † ſunt vincula, ſu-
blato vno, remanet alterũ, l. ſi quando, C. de inoff.
teſtam. cum alijs, quos citaui in conſ. 50. nume. 27.
Et qñ vxor eſt indotata, vel habet dotem, quæ non
ſufficit ad alimenta, & medicinas, tunc maritus
vxorem alit charitate ſanguinis, & affectionis, nõ
aũt intuitu dotis, vel obſequiorum, cum neutrum
cõcurrat. Eadem ergo ſanguinis, & affectionis ra-
tione vxor tenetur virum alere, qui ſit pauper.

Nec obſtat, quod etſi humanum ſit, vxorem da-
re viro alimenta, non tñ id ſit neceſſarium, argu.
l. humanum, C. de legib. quia reſpondeo in §. ſi ma-
ritus, l. ſi cum dotem, rõnem ibi adiectam impor-
tare non conſilium, ſed neceſſitatem: alias. n. non
eſſet bona ratio, niſi perneceſſe concluderet di-
12 ctum. Nam ex ratione ampliatur diſpoſitio, l. re-
gula, §. fin. vbi Bar. & Bal. ff. de iur. & facti ignor.
Euerar. loco 35. col. 1.

Non etiam mouet, quod ex quo facilius gra-
uatur quis relinquere poſt mortem, quàm dare in
vita, inferri nõ poſſit ad alimentorum debitum ex
quarta poſt mortem debita, per Auth. præterea,
C. vnde vir, & vxor. Quandoquidem vt dixi, ali-
quando argumentum valet; eſt ſucceſſurus ab in-
teſtato, ergo ali debet: quia ſicuti proximior in
ſucceſſione tenetur alere, ita debet ali, & illa quar
ta datur propter alimenta, vt dixi in præcedenti
quæſtione. Quòd ſi eſt alendus vir poſt mortem
vxoris, multo magis erit alendus in vita, quia poſt
mortem alimenta præſtantur intuitu iam ſoluti
matrimonij: ergo multo fortius debentur matri
monio durante, ſi propter quod vnumquodq; ta-
13 le, † & illud magis tale, Auth. multo magis, C. de
ſacroſ. eccleſ. Et exẽplum de legitima, quam cogi-
tur pater relinquere filio poſt mortẽ, licet in vita
cogi non poſſit, non eſt concludens: quia etſi ex
14 bonis inuentis † non debeatur legitima, l. 1. §. ſi
impuberi, ff. de collatio. bono. l. parentibus, C. de
inoff. teſtam. tñ filium alere tenetur, vt dixi, & le-
15 gitima poſt mortem datur loco † alimentorum,
§. prohibemus, in Auth. de trien. & ſemiſſe, Bar. in
Auth. de hæred. & falcid. in princip. Præterea vbi
omnia alia argumenta ceſſarent, non tamen deeſt
naturalis ratio, quæ ſuadet, quòd vxor diues alat
inopem virum, ſicut è contra vir diues vxorem
16 alit inopẽ. Et mouere debet iudicem hæc rõ † non
minus, q̃ lex, l. ſcite oportet, §. ſufficit, ff. de excuſ.
tut. Natta in conſ. 129. n. 2. conſ. 402. nu. 32. Poſtre
mò non obſtat, quod in præſenti caſu non ſit locus
argumento a correlatiuis, pp rationis diuerſita-
tem; quia reſpondeo, ꝙ hic nulla ſubeſt diuerſita-
tis ratio, vt ſupra oſtendit: nam vbi alter cõiugum
eſt pauper, tenetur alter alendi onus ſubire, etiam
ceſſante ratione obſequij. Quare motiuum Croti
remanet ex prædictis ſublatum.

SVMMARIVM.

1 *Vxor repetit dotes, quando maritus ſubijcitur banno, quaſi vergat ad inopiam.*
2 *Ali nemo debet ex bonis, quibus fuit ſuo delicto priuatus.*
3 *Maleficus laborare ſemper debet egeſtate.*
4 *Priuilegium amittitur propter delictum.*
5 *Dos conſtante matrimonio repeti poteſt, quando maritus vergit ad inopiam.*
6 *Vxor de fructibus bonorum dotalium alit maritum bannitum.*
7 *Vxor diues tenetur alere maritum, non ſolum de bonis dotalibus, ſed etiam de alijs.*
8 *Maritus hoſtis ciuitatis, vel principis, an ſit ab vxore alendus.*
9 *Vxor tenetur maritum alere de fructibus aliorum bonorum, ſi fructus dotium non ſufficiant.*
10 *Vxor tenetur exhibere reuerentiam viro.*
11 *Patris perſonam ſemper ſancta filio videri debet.*
12 *Fructus dotis etiam collocatæ in tuto, ſpectant ad virũ.*
13 *Fructus dotis collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt ſolutis oneribus matrimonij, reſtituuntur viro.*
14 *Aliquis poteſt ex bonis per delictum ſibi ablatis, quod delictũ non reſpicit illius offenſam, cui applicata ſunt bona.*
15 *Bannum, & excommunicatio æquiparantur.*

QVAESTIO XXXVI.

QVANDO maritus iuſſus eſt exula-
re, an alendus ſit ab vxore? Et du-
biũ verſari põt circa duo, an ſcili-
cet ali debeat de bonis dotalibus,
& an etiam, ſi fructus dotaliũ non
ſufficiant, vel dos non extet, tenea
tur vxor de bonis proprijs alere. Quoad primum
videtur fore deneganda alimenta, quia propter
1 bannum factus eſt locus † repetitioni dotium, ut
poſt Io. And. Bar. Ang. Imo. & But. concludit Alex.
in l. ſi cum dotem, §. ſi maritus, ff. ſoluto matrim.
cum alijs, quos citaui in quæſtione, an vxor alen-
da ſit de bonis marito per confiſcationem adem-
ptis. Et ſtat regula, ꝙ nemo eſt alendus de bonis
2 quibus fuit ex cauſa † delicti priuatus, Bal. in c.
1. §. ſi verò violator, col. 3. de pace tenenda, & in

Auth.

Auth. bona damnatorum, col.2. C. de bon. dam-
nat.cum alijs, quos referam in titulo, quib. ex cau
ſis alimenta debita denegentur. Reſpectu autem
vtriuſque membri, ne alimenta debeantur, vrgere
3 videtur ratio, quòd maleficus † debet laborare ege
ſtate, l. bona fides, in fi. princ. ff. depoſ. & dicitur in
l. quiſquis, poſt princ. in §. filios vero, C. ad leg. Iul.
maieſt. quod delinquentiũ filijs egeſtate ſorden-
tibus vita ſupplicium, & mors debet eſſe ſolatiũ.
4 Ideo videmus, quòd † priuilegium amittitur per
delictum, Caſtr. l. cum ita legatum, in princ. nu. 3.
ff. de leg. 2. Corſet. ſing. incip. gabella. Verum res
aliter ſe habet, quia etſi viro bannito liceat vxori
dotem repetere, tamen ea deſeruire debet pro ali-
mentis viri, ad quem finẽ ſemper ea repetitio con
5 ceditur conſtante † matrimonio, l. vbi adhuc, C. de
iure dot. l. mutus, §. manente, ff. de iure dot. & dixi
in proximè præcedenti quæſtione, & in terminis
de marito bannito ponit Specu. in tit. de dote poſt
diuort. reſtituen. §. fi. nu. 20. vbi inquit, quòd mari
tus poſt bannum vel excommunicationem ali de-
6 bet † de fructibus bonorum dotalium, quæ vxor
propter bannum recuperat. Allegat cap. paſce, 46.
diſtinct. l. ſi cum dotem, §. ſi maritus, ff. ſoluto ma-
trim. Bart. in d. l. ſi conſtante, nu. 22. ff. eod. titu. vbi
allegando Specul. dicit, quod marito abſenti, &
bannito tenetur vxor mittere alimenta; Et ſubdit
menti tenendum eſſe, Bal. in l. vbi adhuc, num. 21.
C. de iure dot. vbi relatis Spec. & Bar. in locis prę-
dictis inquit, eſſe notandum, Nellus in tract. ban-
nito. in 1. par. 2. temp. q. 44. circa fin. vbi ponit, an
vxor teneatur ſequi virum bannitum, Bal. Nouell.
in l. ſi conſtante, nu. 50. vbi ſubdit, quod nõ ſolum
alendus eſt vir de bonis dotalibus, ſed etiam de
7 alijs, quæ vxor † diues habet, d. l. ſi cum dotem, §.
ſin autem in ſæuiſſimo, & ibi ponit, quid ſi mari-
8 tus ſit hoſtis † ciuitatis, vel Principis, Crot. ibi, nu.
31. vbi ait poſt Salic. & Peruſ. quod ſi fructus dota-
9 les non ſufficiunt ad alimenta, † vxor de proprio
tenetur ſubminiſtrare. Idẽ voluit Campeg. in tra-
cta. dot. par. 3. q. 23. circa fin. Lup. in rub. de donat.
inter vir. & vxor. §. 64. nu. 15. & in c. per veſtras, in
1. notab. in §. 19. nu. 1. eo. tit. vbi ait, quòd vxor non
obſtante banno, vel excommunicatione, tenetur
viro cohabitare: ſed vbi etiam cum eo non conuer
ſatur, tenetur ei mittere aliméta. Allegat Io. And.
Alber. & Card. ſed non diſtinguit, an alat de fru-
ctibus bonorum dotalium, vel aliorum bonorum,
Duen. in regu. 68. limitatio. 10. vbi tamen in verb.
ex quo apparet, refert Crot. tenentem contrarium
in l. ſi conſtante, qui tamen, ut dixi, tranſit cum hac
ſententia, Cęphal. conſi. 324. nu. 14. deciſ. Pedem.
124. nu. 11. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſi quis
ex his, nu. 15, ff. de liber. agnoſ. vbi ait, ꝙ cum vxor
10 teneatur viro † exhibere reuerentiam, l. alia, §. ele-
ganter, ff. ſoluto matr. non debet attendere, quod
deliquerit: qualiſcunque enim ſit, vir eſt, vt de fi-
lio erga patrem habemus in §. ſi vero contigerit, in
11 Authen. de inceſt. nupt. & filio ſemper † ſancta vi-
deri debet perſona patris, etiam ſi contemptor ſit
legum, l. liberto & filio, ff. de obſeq. liber. Et non ob
ſtat, quod nemo alendus ſit de bonis ſibi ablatis
propter delictum: quia reſpondeo, quòd vbi recu
peratur dos ob mariti bannum, non dicitur vir pri
uari, ſed dos dicitur in tuto collocari, d. l. ſi conſtã
12 te, & l. vbi adhuc. Ideo fructus † ſpectãt ad virum,
l. dotis fructus, ff. de iure dot. etſi quid ſuperſit de-
ductis oneribus matrimonij, eſt reſtituendum vi-
13 ro, † vt inquit Bar. in d. l. ſi conſtante, num. 101. Re-
ſpondeo ſecundo, quòd ex quo delictum non eſt
cõmiſſum contra legem matrimonij, nõ debet ma
ritus priuari eo matrimonij commodo; per quod
alendus eſt ex fructibus dotis, ſecus eſſet, quando
delictum foret patratum in ipſum matrimonium.
Ita diſtinguit Bald. in d. l. vbi adhuc, nu. 21. Lup. in
d. §. 64. nu. 12. vbi ita intelligit eam regulam, ꝙ non
14 alatur † quis ex bonis ſibi propter delictum adem
ptis, & in d. §. 19. c. fi. deciſ. Pedem. 124. nu. 12.

Non etiam obſtat, quòd egeſtate laborate de-
bet maleficus, quia reſpondeo hoc procedere ſolũ,
qñ quis committit in patriam vel Principẽ, ita lo-
quitur l. quiſquis, in contrarium allegata. Etiam
ſupra diximus, patri etiam bãnito, & filio quoque
bannito, non eſſe deneganda alimenta: quia etſi le
ges contempſerint, non deſinunt tamẽ eſſe pater,
vel filius. Reſpondetur etiam, ꝙ textus, qui dicũt,
aliquẽ laborare extrema egeſtate, non intelligunt
illum fame necandum, ſed ꝙ laboret inopia, id eſt,
ſit ſine opibus, & victum ſumat de aliorum manu.
Ideo videmus Minoritas pauperrimos eſſe, ſic di-
ſponente beati Franciſci regula, ſed alendos tamẽ
in dies eleemoſynis. Erit igitur concluſio, ꝙ mari
tus bannitus, vel excõmunicatus alatur ab vxore:
15 æquiparantur enim hæc, quod ſit bannitus, † vel
quod ſit excommunicatus, tex. in c. 1. in prin. hic fi-
nitur lex Conradi. licet quoad dotis repetitionẽ,
aliqualem inter eos differentiam cõſtituant Imo-
la, & Alexander in d. l. ſi conſtante, vbi Iaſ. nu. 169.
allegat Io. And. & Butr.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterium tenetur alere maritum eius, quæ ingreſ-
ſa eſt religionem viro conſentiente.*
2 *Monaſterium acquirit omnia bona ingreßi.*
3 *Bona ingredientis monaſterium videtur in illud alie-
nata.*
4 *Conſentiens alienationi rei ſuæ, ſibi præiudicat.*
5 *Ingreſſus religionem, videtur mortuus.*
6 *Matrimonium diſſoluitur per ingreßum religionis, vt
ibi.*
7 *Dotalis fundus non venit in generali alienatione.*
8 *Dotalis fundus venit in generali bonorum alienatione.*
9 *Dotalis fundus prohibetur alienari fauore mariti.*
10 *Dotalis fundi prohibetur alienatio, ne mulier remaneat
indotata.*
11 *Ingreßus religionẽ non dicitur læſus ſi renunciat bonis.*
12 *Religionẽ ingredi non poteſt vnus coniugũ altero inuito.*
13 *Sciens rem ſibi obligatam alienari, ſi tacet, præiudicat,
quando contradicendo poterat impedire.*
14 *Maritus etiam ſoluto matrimonio retinet priuilegia.*
15 *Emancipatus non vocat patrem in ius ſine venia.*
16 *Monaſterium tenetur ad omnia onera ingreßi.*
17 *Factũ legitimè non retractatur ex ijs quæ ſuperueniunt.*
18 *Vxor poteſt ingredi religionem marito remanente in ſæ-
culo, ſi ſenex eſt, caret ſuſpicione incontinentiæ.*

QVAESTIO XXXVII.

SI vxor conſentiente marito ingre-
ditur monaſteriũ, & in illud tranſ
ferat dotes, aut bona ſua, an mo-
naſterium teneatur maritum ale
1 re? † Et Io. Andr. ad Spec. in ti. qui
fil. ſint legit. §. 1. nu. 14. tenet, mo-
naſterium teneri, ſequitur Cordub. in l. ſi quis a li-
beris,

betis,§.ſi quis ex his,nu.16. Mouetur ex eo,quod ſu
pra diximus, monaſterium teneri ad alimenta er-
ga filium ingreſſi,ſicut etiam erga patrem ingreſſi.
Hæc tamen ſententia non tranſit ſine difficultate,
quia bona eius,qui monaſterium ingreditur, tráſ-
2 feruntur in monaſterium,† vt per Authen. ingreſſi,
3 C.de ſacroſ.eccleſ.& videntur alienata † ſecũdum
Bal.in c.in præſentia,col.2 a.de probatio.Iaſ.in d.
Auth. nu.2.& 4. vbi inquit, quòd ea procedit ét in
minore,& eo,cui bonis interdictum eſt. Vt ex bo-
nis per vxorem alienatis, viro conſentiente, non
ſunt a tertio præſtãda alimenta, quia conſentiẽs
4 alienationi,†ſibi præiudicat,l.ſi fundum per fidei-
commiſſum,& l.nihil,§.1.ff.de leg.1.l.fideicommiſ
ſo,§.1.ff.de pignor.l.mater,C.de rei vend.Iaſ.con-
ſil.13.col.1.vol.1.Tiraq. in l.ſi vnquam in vend.do
natione largitus,nu.348. C.de reuoc.donat. D.Be
cius in conſ.57. nu.16. Non ergo poterit maritus
conuenire monaſterium,vt alimenta præſtet ex bo
nis vxoris,quæ conſenſit alienari.Secundo allega-
ri poteſt, quòd vxor per tranſitum ad religionem
5 † videtur mortua,l.Deo nobis, C.de Epiſc.& cler.
c.placuit,16.quæſt.1. & per religionem matrimo-
nium diſſoluitur,quo ad omnia, præter quam quo
6 ad hoc, vt remanens † in ſeculo poſſit aliam vxoré
ducere,vt per Abb.in rub.de diuor.Angeli.in ſum.
in verb.matrimonium,il 4.nu.4. Dida. in epitom.
de ſponſ.par.2.cap.7.§.4.in prin. Ergo non poteſt
alter coniugum alimenta petere, ſicut non pete-
ret, ſi matrimonium eſſet morte ſolutum. Addo
quod dum maritus conſentit vxorem ingredi re-
ligionem,videtur ei omnia remittere,quæ vxor in
matrimonio tenebatur præſtare, & conſequenter
etiam onus alendi. Etſi dicatur,quòd fundus do-
7 talis non venit in generali alienatione,† ſecũdum
Bar.in l.codicillis,§.inſtituto, ff.de leg.2. Aret.In-
ſtit.quibus aliena.non licet,in priu.num.6.reſpon
deo,quòd hoc fallit,quando vniuerſitas bonorum
in alium transfertur, quia cum vniuerſitate uenit
8 etiam dotalis † fundus,glo.Inſtitu.quibus aliena.
non licet,in princ.in verſ.prohibetur, Azo in ſum.
C.de fundo dotali,num.8. Et in præſenti facto ceſ-
ſant rationes, propter quas fundi dotalis a lege
prohibetur alienatio: fauor enim mariti,propter
9 quem inducta eſt prohibitio,† Barto.in l.ſi quis in
tantam,nu.12. C.vnde vi,deciſ.Pedem. 94.nu.26.
Natta in conſi.528.num.2. ceſſat,quia conſentien
do,q mulier efficiatur monacha, cenſetur renun-
ciare ſuo fauori. Item ratio mulieris,ne ſcilicet re
maneat indotata,quæ eſt altera prohibitionis cau
10 ſa,†ſecundum tex.inſtit.quibus alien.non licet,in
fi.priu.vbi Aret.nume.7. Imola in l.cum vir,col.4.
verſi.& intellige prædicta, ff.de vſucap. vbi Caſtr.
nu.1.in fine, deſtruitur, quia ingreſſa religionem
non indiget dote, & quando ingreſſurus religio-
nem renunciat bonis ſuis, non attenditur læſio,
11 nec † conſideratur. Et quòd dicitur de patre, vel
filio ingrediente religionem, habet diuerſam ra-
tionem, quia is poteſt inuito filio vel patre reſpe-
ctiuè ingredi religionem, quòd marito vel uxori
12 non licet † altero coniugum inuito,c.coniugatus,
& c.vxoratus, de conuerſ.coniugat. Proinde con-
iunx ſuperſtes ſibi imputet, qui alteri religionem
ingredienti conſentit,cum tamen diſſentiẽdo po-
tuiſſet impedire. Ita videmus quòd qui ſciens pa
titur alienari rem ſibi obligatam, ſibi præiudicat,
13 quando contradicendo † poterat impedire alie-
nationem, gloſ. magna, circa med. in l.Caius, vbi
Bar.ff.de pign.actio.in c.nonne, de præſumpt.in c.
plerumque,12.quæſt.7. Tiraq.de retract. conſang.
§.1.glo.9.num.47. Crot.in l.filiusfamil. §.Diui,nu.
148.ff.de leg.1.Pariſ.in conſi.93. nu.45.vol.1. Ce-
phal.in conſ.110.nu.12. Menoch.conſ.58.num.65.
Concludo itaque ex prædictis, non poſſe ſuſtineri
deciſionem Ioã.And. licet pro ea faciat, quod vbi
matrimonium diſſoluitur, tũc maritus retinet pri
14 uilegium propter reliquias † præcedentis matri-
monij,ſecundum Io.And.in c.1.quem ibi ſequitur
Abb.de donat.inter vir & vxo.vbi reprobata gl.2.
dicit, quòd maritus in reſtituenda dote ob ſolutũ
matrimonium non conuenitur,niſi in quantum fa
cere poteſt, & alioquin ſemper reliquiæ præceden
tis actus proſunt,vt in patria poteſtate dicit Aret.
in §.ius autem,Inſti.de par.poteſta. vbi vult, quod
15 ideo filius emancipatus † nõ vocat patrem in ius
ſine venia. Facit etiam, quòd ſicuti maritus ali de
bet ab hæredibus vxoris, vt dicam infra de vidua
alenda ab hæredibus viri, ita alendus eſt a mona-
ſterio, quod habet omnia vxoris bona. Et ſi dica-
tur quòd monaſterium non eſt hæres, reſpondeo,
16 quòd tenetur ad omnia onera † ingreſſi,Bart.in l.
fin.per illum tex.ff. de adoptio. glo.& Docto. in d.
authen. ingreſſi, vbi comprobat Iaſ. nume. 44. Sic
etiam diximus in fiſco. Solutio tamen eſt, quòd
maritus,quando cõſenſit vxorem ingredi religio-
nem, nullum ius habeat in bonis vxoris. Ergo o-
nus alendi non incumbebat vxori, & conſequen-
ter non potuit in monaſterium tranſire, atque ita,
aut tempore ingreſſus maritus erat egenus,& ſibi
imputet quod conſenſit, aut ſuperuenit egeſtas,&
illa non nocet monaſterio, cui bona erant antea
17 quæſita † liberè, ſine onere alendi, l.in ambiguis,
§.non eſt nouum, ff.de regu.iu. cap.factum legiti-
mè,eod.titu.in ſexto, & ubique glo. Et quia Ioan.
Andr. loco prædicto loquitur de vxore admodum
ſene, ſcias pro declaratione, quòd etſi regulariter
matrimonium non ſoluatur conſenſu iugalium,ta
men vxor poteſt ingredi religionem marito rema
18 nente in ſeculo, ſi † ſenex ſit, & non ſuſpectus in-
continentiæ,c.cum ſis,& c.ad apoſtolicam, de con
uerſ. coniuga.

S V M M A R I V M.

1 *Pater ſuſtinet omnia filij inopis onera.*
2 *Socer tenetur nurum inopem alere.*
3 *Maritus & vxor dicuntur vna caro.*
4 *Nurus habetur loco filia.*
5 *Socer tenet locum patris.*
6 *Onera matrimonij, eſſe ibi debent, vbi eſt dos.*
7 *Fructus dotis ſeruire debent oneribus matrimonij.*
8 *Pater expellens a domo filium, tenetur illi dotem vxoris reddere.*
9 *Pater expellens filium a domo, reſtituit etiam donationem propter nuptias.*
10 *Socer, qui ſuſtinet onera matrimonij, lucratur dotem ex forma ſtatuti.*
11 *Socer alit nurum indotatam, ſi conſenſit matrimonio.*
12 *Pater, vbi filius eſt pauper, ſuſtinet pro eo onera matrimonij.*
13 *Socer non alit nurum, quàm filius, illo contradicente duxit ſine dote.*
14 *Socer non minus nurui, quam filio tenetur prouidere.*
15 *Socer alit nurum, quàm filius ipſo inuito duxit.*
16 *Socer alit nurum, quæ ſine culpa exiuit domum ſoceri,*

Digitized by Google

ri, vel mariti.

17 *Uxor quoque alenda eſt ei cui alimenta promiſſa ſunt.*

18 *Socer tenetur alere nurum, etiam quando filius dotem ſibi reſtitutam diſſipauit.*

19 *Socer dotem filio reſtituendo de conſenſu nurus liberatur.*

20 *Socer dotem filio reſtituendo ſine cauſa non liberatur, etiam ſi nurus conſentiat.*

21 *Socer dotem reſtituendo nurui pro alenda ſe, marito, & filijs, liberatur, ſi nurus iurat non contrauenire.*

22 *Socer non alit nurum dotatam, donec fructus dotis penes maritum exiſtentes, ſuppetunt.*

23 *Fructus dotis debentur viro ſub tacita conditione, ſi matrimonij onera ſuſtinebit.*

24 *Socer alit filium & nurum, quando, licet ſubſit cauſa reſtituendi dotes, tamen filius ſuſpectus eſt dilapidationis.*

25 *Socer non alit nurum in caſibus, quibus maritus diues non teneretur.*

26 *Argumentum a maiori ad minus, eſt validum.*

27 *Fideiuſſor non obligatur in plus quàm principalis.*

28 *Culpa vnius non debet alij nocere.*

29 *Pœna tenere debet ſuos authores.*

30 *Noxa caput ſequitur.*

31 *Mariti delictum vxori non nocet, etiam in crimine læſæ maieſtatis.*

32 *Pactum unius, non præiudicat alij.*

33 *Tranſactio facta cum vno, non præiudicat alij.*

34 *Dotalis fundus ſi a marito alienatur, poterit ab vxore vendicari.*

35 *Factum patris minus nocet vxori, quàm filio.*

36 *Nepos ex nuru ignominioſa ſuccedit auo.*

37 *Auus poteſt exhæredare nepotē ex nuru ignominioſa.*

38 *Filius agit contra patrem, vt ſe obliget pro reſtitutione dotis, non autem nurus.*

39 *Vxor agit vti coniuncta perſona mariti contra ſororem, vel etiam utili actione, vt ſe obliget pro dotis reſtitutione.*

40 *Socer alit etiam pronurum.*

41 *Nurus appellatione venit etiam pronurus.*

QVAESTIO XXXVIII.

ET non ſolum matitus tenetur vxorem alere, vt dixi ſupra, ſed ſi is ſit pauper, & vxor eius non habeat aliunde, ſoror atque ita mariti pater alimenta nurui præſtabit. Dicitur enim in l. ſi quis a libetis, §. non tantum, ff. de lib. agnoſ. quòd pater non ſolum te-
1 netur filium alere, ſed cætera filiorum onera † præſtare. Et in l. ſi filiam, §. ſi filiusfamilias, ff. famil. erciſ. dicitur, quòd pater filij onera, & nutus agnoſcere neceſſe habet.. Vt expreſsè alendam nurum
2 voluit † glo. in d. §. non tantum, in ver. onera, & ibi Bar. idem Bar. in tract. alimento. nu. 16. hoc voluit etiam Iaſ. in l. ſi conſtante, num. 48. Crot. ibi, nume. 160. Rip. nu. 54. circa fin. Ruin. in conſ. 144. nu. 5. & 6. vol. 5. Didac. de ſponſal. par. 2. cap. 8. §. 6. verſi. 3. ſubinfertur, Barbat. in ca. 2. nu. 46. de foro compet. in c. iurauit, nu. 14. de probat. vbi tamen alia iura allegat, Bero. in conſ. 52. num. 1. vol. 2. & ante eos, Specul. in tit. qui fil. ſint legit. nume. 28. vbi dicit, ꝙ etiam pronurus eſt alenda, Natta in conſ. 278. in princ. D. Becius conſ. 43. nu. 9. in fin. Boer. in deciſ. 195. in fi. Padill. in Auth. res quæ, nu. 89. C. comm. de legat. vbi multos citat, Cordub. in d. §. non tantum, num. 42. Vinius commun. opin. lib. 1. opinio. 22. col. 2. in fin. Et ratio eſt, quia cum vir, & vxor
3 ſint vna † caro, cap. ſi vir, & vxor, 35. q. 2. nurus eſt
4 habenda † pro filia, & ſocer tenet † locum patris,
5 Menoc. de arbitr. iud. caſu 348. num. 13. Ideo ſicuti pater alit filium, ita & nurum. Et in terminis hanc adducit rationem Cyn. in l. vbi adhuc, quæſt. 16. nu. 14. quem ibi ſequitur Alber. col. 3. in fin. verſic. quærit etiam Cin. C. de iure dot. Hæc opinio de plano procedit, quando nurus eſt dotata, & dos eſt penes ſocerum: quia cum dos detur propter o-
6 nera matrimonij, ibi eſſe debēt onera, † vbi eſt dos, l. ſecundū naturam, ff. de regul. iur. Et quia fructus
7 dotis ſeruire † debent oneribus matrimonij, d. l. vbi adhuc, & Doctores in d. l. ſi conſtante, in l. ſi cum dotem, §. tranſgrediamur, ff. ſoluto matrim. Bart. & Alex. in l. contra, §. quoties, ff. de actio. rer. amot. & pater, qui dotē habet, tenetur onera matrimonij ſubire, ſicuti tenetur ea ſubire vxor eo caſu, quo de iure dos eſt ſibi reſtituenda, d. l. vbi adhuc, & d. l. ſi conſtante, vbi Doctores. ideo videmus, quòd ſi pater ſine cauſa filium domo ex-
8 pulit, tenetur illi dotem reſtituere, † vt ex ea filius alat ſe, & vxorem, & idē eſt, quādo de patris conſenſu ſecedit, vel aliter ex iuſta cauſa exiuit patris domum, vt eſt text. in l. ſi is qui, §. ſi ibi dos, ff. de iure dot. per quem ita tenet Imola in d. §. tranſgrediamur, in fin. vbi dicit aliter eſſe dicendum, quando ſine culpa patris ſecedit, ſequitur Caſtr. ibi, & Alex. num. 9. Caſtr. l. 2. C. fam. erciſ. Campeg. in tract. dot. par. 3. quæſt. 16. Hanc partem comprobat latè D. Becius in conſ. 42. vbi etiam concludit, & multis rationibus euincit, teneri ſocerum reſti-
9 tuere eo caſu † donationem propter nuptias, ſeq. Lancel. Gal. ſuper conſuet. Alex. in verſic. vxori, q. 4. nu. 13. Hæc ipſa ratione ſocer lucratur dotem, ſi
10 ipſe onera † ſuſtinuit matrimonij, ſecundum opinionem Dyni, in l. ſi cum dotem, §. tranſgrediamur, ff. ſolu. mat. Cy. l. 2. C. famil. erciſ. Bar. in l. dotem, ff. de Caſtr. pecul. Abb. conſ. 9. circa fin. vol. 2. Marſi. ſing. 264. de quo tamen vide apud Phanuc. de dot. gloſ. 8. nu. 24. Sed difficultas eſt, q̄n rurſus eſt indotata, & ſi apparet ſocerum conſenſiſſe matrimonio, tenetur eum alere, ſi non habet aliunde,
11 quia † conſentiendo cenſetur ſe obligare, vt tenet Bart. in l. ſi cum dotem, §. tranſgrediamur, vbi eum ſequuntur Bald. Ang. Imola, Caſtren. & alij, ff. ſoluto matrim. Idem eſt, quando non apparet patrem conſenſiſſe, nec diſſenſiſſe: nam, vt dixi, maritus tenetur alere vxorem indotatam, vbi verò ipſe propter paupertatem non eſt habilis, tranſ-
12 fertur onus † in patrem, vt per Crot. in d. l. ſi conſtante, circa fin. Et ſicuti pater alit filium, ita & nurum, quæ habetur pro filia, & quam alere tenetur filius. Eſt enim onus filij, vt inquit glo. d. §. non tantum. Sed ſi filius indotatam vxorem duxit patre contradicente, Socin. in quodam conſilio, non im-
13 preſſo, concludit non teneri ſocerum † præſtare alimenta nurui, quam filius duxit ſine dote. Mouetur ex pluribus rationibus, quas refert Crot. in l. ſi conſtante, nu. 160. & ſeq. in 2. Lectu. ff. ſolu. matrim. Sed hanc Socin. ſententiam improbat Crot. ibi, quem ſimpliciter citat Didac. d. §. 6. nu. 5. verſi. 3. ſubinfertur, Cordub. §. non tantum, num. 42. qui tamen non diſtinguit inter dotatam & indotatā, Ruin. in conſ. 144. nu. 5. & 6. vol. 5. vbi loquitur de indotata. Mouetur, quia ſocer non minus nurui,
14 quàm filio † neceſſe habet prouidere, ſecundum glo. in l. quia parentis, in gloſ. fin. ff. ſolu. matrimo.

Cum

Digitized by Google

Cum enim ſocer ſit loco parentis, vt ibi dicitur, videtur ipſa quoque nurus, ſicut filius, eſſe in poteſtate patris; & ſicut filio ducenti vxorem indotatam alimenta denegari non poſſunt, ita nec nurui.
Et nu.18. Ruin. dicit procedere hanc opinionem,
15 etiam ſi patre inuito, † filius illam vxorem duxiſſet, & nu.6. vult idem eſſe, quando vxor non eſt in
16 ſeruitio viri, vel ſoceri, † abſque tamen propria culpa. Et in vxore indotata hoc voluit quoque Bero. d.conſ.52.vol.2.nu.1.vbi nu.17.idem tenet, quãdo ſine culpa degit extra domum, & nu.18. dicit, duplici iure teneri ſocerum ad alimenta nurus. Primum eſt ratione dotis, cuius fructus impendendi ſunt in ſuſtinendis oneribus matrimonij, vt per Doctores in d.§.transgrediamur. Secundum eſt ratione naturali, & ſanguinis, atque ideo licet, quando nurus eſt indotata, ceſſet prima ratio, non tamen defuit ſecunda. Et facit, quia vbi alicui de-
17 bentur alimenta, tunc eius quoque vxor † eſt alenda, glo. in c.admonere, in verſ.partem, 33.q.2.Barbat. in c.2.num.46.de foro compet. Ruin.d.conſil. 144.num.8. Addo, quod ſicuti patri non iuſte denegantur alimenta, quia ſit contemptor legum, vt ſupra dixi: ita nec filio, qui vxorem indotatam duxit patre inuito, & conſequenter non etiam negabuntur nurui: cum enim pater & filius ſint correlatiua, diſpoſitum in vno, locum habet in alio, l.fi. C.de indicta viduit.tollen. Natta tamen conſ.278. in fi.non audet ſuum interponere iudicium.

18 Ampliatur hæc opinio, † vt procedat, etiam ſi pater dotem ſibi ſolutam reſtituiſſet filio, qui mox illam perdiderit, quia eo caſu nihilominus pater tenetur nurum alere, ſi filius ſit pauper, ſecundum Bal. in conſ.119. volum.4. quem citat, & ſequitur Ruin.d.conſi.144.nu.13.vol.6.Crot.d.l.ſi conſtante, num.162. ſolu.matrim. licèt pater ſoluendo do-
19 tem filio, liberetur † conſentiente nuru, per text. in l.ſane, vbi Bart.Bald.Salicet.& Fulgoſ.ff.de iure dot.Ruin.& Crot.in loco prædicto. Id quod tamen
20 intelligendum, quando iuſta ſubeſt cauſa † reſtituendi dotem, ſecundum Ioan. Andr. ad Specu.in tit.de reſtitu.dot.poſt diuor.fac.§.1. in fi. Caſtren. d.§.transgrediamur, nu.4.vbi Rom.nu.22. Ancha. in conſ.238. Natta in conſ.496.nu.9. Aliàs ſi eſſet iuſta cauſa reſtituendi, licet marito fiat reſtitutio de conſenſu vxoris, non liberatur ſocer, vt tenent prædicti Doctores, & declarat D. Becius d.conſil. 43.num.8. Et idem eſt, quando ſine cauſa fieret reſtitutio, ſed vxor cum iuramento promitteret de
21 nõ contraueniẽdo, & fiat † reſtitutio ad effectum, vt ſe & ſuos alat. Ita conſuluit Bald.in d.conſ.119. ſequitur Rui.d.conſ.144. nu.13.& latius Natta d. conſ.496.num.9. Quando ergo fit hæc reſtitutio, licèt ſocer liberetur ab onere iterum reſtituendi dotem, non tamen liberatur ab onera alimentãdi vxorem. Reſolutio tamen huius ampliationis depẽdet a veritate illius concluſionis, quam plures probarunt, quòd pater non tenetur alere filium, qui portionem bonorum ſibi aſſignatam diſſipauit, de qua ſumus verba facturi in ea parte, vbi agitur de cauſis, quibus debita alimenta poſſunt denegari. Vbi tamen nurus eſt dotata, & dos eſt apud maritum, non tenetur ſocer illam alere, dum fructus do-
22 tis ſuppetunt, † ſecundum Bal. in d.conſ.119. Rui. d.conſ.144.nu.16. fructus enim dotis habent con-
23 ditionem tacitam, ſi onera matrimonij † ſupportentur, l. ſi marito, ff. fam. ercis. Per quam inquit Dyn.in conſ.12.quod ſi maritus ſuſtinet onera matrimonij, pater eius non lucrabitur fructus dotis, ſequitur Bald. in d.§.transgrediamur, in fine, vbi Caſtr.nu.7.Aret. in §.fuerat, nume.32. Inſtitut. de actio.Bald. Nouel.in tract.dot.par.7. priuileg.34. col.3. D.Becius d.conſi.43.nu.9. Ideo filius qui dotem habet penes ſe, tenetur vxorem alere, non autem pater, qui ſolum in ſubſidium tenetur, quando nurus non eſt ſoluendo: at dum filius eſt ſoluẽdo, vel habet dotis fructus, ipſe tenetur, vt ꝑ Crot. in d.l.ſi cõſtante, nu.162.in fi.& Rui.d.conſ.144.

Aduerte etiam, ꝙ vno caſu tenetur pater alere nurum & filium, etiamſi iuſta ſubeſſet cauſa reſtituendi dotem, quando ſcilicet filius eſt dilapidationis ſuſpectus: tunc enim, niſi caueat de conſeruanda dote, non cogitur pater dotem reſtituere,
24 † ſed alit filium & nurum, ita Bal.& Salic.in l.2.C. famil.ercis. Imola in d.§.transgrediamur, in fi. vbi Fulgo.nume.5.& Alexan.nu.8.Boer.deciſ.195.nu. 9.D.Bec.in d.conſ.43.nu.7. Id, quod ego intelligo non in ſubſidium, ſed etiam ſi filius, vel nurus ſint ſoluendo, quia cum percipiat fructus dotis, tenetur ad alimenta, per ſupradicta.

Aduerte etiam, ꝙ ſocer nurum non alet in caſibus, quibus maritus diues non tenetur alere vxorem, quia onus id ſocero incumbit in ſubſidium, & in conſequentiã marito. Vbi ergo maritus non
25 tenetur, ſocer † quoque liberatur, etſi non tenetur maritus, cuius proximior eſt obligatio, multo minus tenebitur ſocer, qui eſt remotior, argumen-
26 to de † maiori ad minus, cap.ſi ergo, vbi glo.8.q.1. c.ſi Paulus, vbi gloſ.30.q.5. Euerar. loco 66. Et tenetur ſocer propter maritum, ideo liberatur his caſibus, quibus maritus non obligatur, argumento Authen.multo magis, C.de ſacroſ.eccleſ. & acceſſorium non debet in plus obligari, qui princi-
27 pale, vt dicimus de fideiuſſore, † l.Græce, §.illud, l.ſicut, ff.de fideiuſſo. §.fideiuſſores, Inſtit.eod.titu. Alexan.in l.1.§.ſi ſtipulanti, nu.3.vbi Iaſ.num.9.ff. de verb.oblig. Pariſ.conſi.164.nu.21.vol.4. Marſil. in rub.ff.de fideiuſſo.nu.291. Cæphal.in conſ.218. nu.22. Sed an teneatur alere nurum in caſibus, quibus non tenetur alere filium, non inuenio tactum a Doctoribus, ſed credo teneri; quia licet filius tale quid committat contra patrem, propter quod poſſit alimentis priuari, non tñ nurus debet gra-
28 uari † ob culpam mariti, l.ſi quis in ſuo, §.fin. C.de inoff.teſtam. pu[n]irique nemo debet ex delicto al-
29 terius, ſed pœna ſuos authores tenere † debet, l.
30 ſancimus, C. de pœn. & noxa † caput ſequitur, §. omnis, Inſtit.de noxa.actio.l. crimen, ff.de pœn. l. adoptiuum, §.patronum, C.de in ius vocan. l.diui fratres, ff.de iure patron. Menoch. in conſ.98.nu. 59. & ſeq. & maritus delinquendo vel aliter committendo contra patrem, non poteſt vxori præiudicare, l.ibi ꝙ noſtrum eſt, de regul. iur. Et habemus rub.& titulũ, C.ne vxor pro marito. Quod ſi ex facto mariti non conuenitur vxor, in alijs non etiam vxori poterunt alimẽta negari ex culpa mariti. Et ſicuti delictum mariti non nocet vxori,
31 † etiam in crimine læſæ maieſtatis, C.ad leg. Iul. maieſt. ita non debet eius factum nocere, quominus conſequatur alimenta in bonis ſoceri. Cum enim ſint duo creditores alimẽtorum, vir & vxor, nõ poteſt factum vnius alteri nocere, quia pactum
32 vnius † non præiudicat alteri, l.ſi vnus, §.ante om-
33 nia, ff.de pact. idem eſt in tranſactione, † l.1.C.de tranſact.l.Imp.in prin.vbi Bald. in §.fin.ff.de tranſact. idem eſt in renunciatione, l. iubemus, C. ad

Tre-

Trebell.& in iuramento,l.3.verſ. penul. ff.de iure-
iur.& latè probant Bal. & Caſtr. in l.ſi actioné, C.
de tranſact.comprobat Iaſ.in §.ante omnia, col.1.
Et ſicuti alimentatio fundi dotalis, quã facit ma-
34 ritus, non nocet vxori, quominus † eo defuncto
fundum vendicet,l.in rebus,C.de inr.dot.glo. In-
ſtit.quib. alienatio.non lic.in princ. in verſ. inter-
dicto.vbi Aret.nu.7.quam dicit notandam, vt ſin-
gularem Imol. in l.cum vir, col.4. poſt princ. ff. de
vſucap. ita vxori non præiudicabit factum mariti
circa alimenta. Valet enim argumentum de ali-
mentis ad dotem, vti diximus, & inquit Ruin. in
conſ.144.nu.18.vol.5.ꝙ circa alimenta factum pa-
35 tris minus nocet † vxori,quàm filio.

Poſſet hic quoque quæri, an teneatur ſocer, qñ
filius duxit indignam uxorem, & quæ ſibi & patri
ſit dedecori? Et de rigore iuris talis nurus non eſ-
ſet alenda,per ea, quæ ſupra diximus de filio, qui
duxit indignam vxoré, & filia quæ indigno nupſit
uiro. Et licet in contrarium videatur text.in l.3.§.
ſi emancipatus, ff.de bono. poſſ. contratab. ubi in
36 uerſ.nã etſi, dicit nepotem † ex nuru ignominioſa
admittendum eſſe ad bonorum poſſeſſionem, tñ ſi
bene ponderetur, probat hanc opinioné, dum in-
37 quit,ꝙ poterat auus exhæredare, † ſecundum vnũ
intellectum gl. qui etiam videtur verior. Nã alias
ratio exhæredationis non concluderet, ſi ad filiũ,
non ad nepotem fieret relatio. Et uidetur ſentire
Natta,dicto conſi.278.circa medium.

Circa tñ hanc quæſtionem principalem, omit
tendum non eſt, quòd directa actio, pro alimen-
tis nurui præſtandis,datur filio,non eius vxori, ſi-
cuti dicimus,ꝙ filius non vxor agit, vt pater ſe ob-
38 liget pro † reſtitutione dotis, ſecundum Caſtr. in
l.ſi cum dotem,§.tranſgrediamur,nu.8.& ſeq.ff.ſo-
lu.matr. Sed ipſa quoque nurus agere poterit, vel
tanquam coniuncta perſona mariti, ad propriam
39 tñ vtilitatem,vel etiã vtili † actione proprio nomi
ne,argumento l.ſi longius,ff.de iud.Ruin.in conſil.
144.n.19.in fi.ver.etſi dicatur, vbi mouetur ex di-
ctis per Bar.in l.ſi conſtante,in princ.nu.64. & ſeq.
Ei quæ ſupradicta ſunt de nuru alenda,procedunt
40 etiam in pronuru, † vt per Spec. in tit. qui fil. ſint
legitimi,§.1.nume.28. Natta in conſ.278.in prin-
cip. Et ratio eſt, quia appellatione nurus, venit
etiam pronurus, Bartol. in l.ſi quis ſub conditio-
ne, colum.3. ff. de teſt. tute. Bero.conſil.97.nume.
10.volum.1.

SVMMARIVM.

1 *Nurus alit ſocerum de fructibus dotis, ſibi reſtituta.*
2 *Charitas prima incipit a ſeipſo.*
3 *Fructus dotis collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt ſolutis one-
ribus matrimonij,ſpectant ad maritum.*
4 *Cauſa impleta ſi quid ſupereſt, venit reſtituendum, ſi
quid ob cauſam datum eſt.*
5 *Maritus,qui fundum ad alimenta aſſignauit vxori, re-
petit fructus,qui ſuperſunt, deductis alimentis.*
6 *Perſona repreſentata attenditur, non repreſentans.*
7 *Dotata non dicitur,nec ſtatuto excluditur ea, cui dos ſit
de proprijs bonis data.*
8 *Socer habetur loco patris.*
9 *Maritus, & vxor dicuntur vna caro.*
10 *Diſpoſitio dicitur fauorabilis, per quam alimenta alicui
ordinantur.*
11 *Socer includitur fauorabili diſpoſitione loquente de ma-
rito.*
12 *Vxor repetit dotes a ſocero vergenté ad inopiam non mĩ
nus,quàm a marito.*
13 *Socer non conuenitur, niſi in quantum facere poteſt.*
14 *Priuilegium,ne quis conuentatur vltra quam facere po-
teſt,importat,quod relinquantur ei alimenta.*
15 *Socer non exigitur pro dote,niſi dimiſſit ſibi alimentis.*
16 *Gener alit ſocerum.*
17 *Socer non eſt idoneus teſtis pro genero.*

QVAESTIO XXXIX.

ALIQVA dicẽda ſunt demum, an te
neatur ſocerum alere.Hæc quæſtio
duplici ratione tractari poteſt. Pri
ma eſt,an teneatur alere de fructi-
bus ſuæ dotis,intelligendo,qñ pro
pter mariti inopiam dos eſt ſibi re
ſtituta. Secunda eſt, an de alijs eius bonis alimen-
ta dare teneatur. Circa primum, Cin.in l. vbi ad-
1 huc,in 10.q.1.C.de iure dot.tenet,ſoceru eſſe † alen
dum.Mouetur,quia ſocer eſt loco parentis,& vxor
ac uir videntur eadẽ caro,ſequitur Alber. ibi, col.
3.in fi.verſ.quęrit etiã Ci.idẽ uoluit Bar.in l.ſi con-
ſtante,in fi.ff.ſolu.matr.qui Bar. intelligit ſecundũ
Ci.in loco prædicto,qñ fructus dotis ſufficiunt pro
nuru,& ſocero,alias ſecus,Camp.in tract. do. par.
3.q.63.vbi tranſit cum dicta diſtinctione, quia ſi
2 non ſufficiant,non tenetur:prima.n. † charitas in-
cipit a ſeipſo,l.præſes,C.de ſerui.& aqua, Allegat
ẽt illud Euangelicũ, ne forte deficiat nobis, & vo-
bis,Lup. in d.c.per veſtras,in 1.not. §.10. in princ.
verſ.& non ſolum, fol.mihi 109. Et quãuis Docto-
res prædicti vtantur rõnibus ſupracitatis, vera tñ
rõ mihi vr̃. Quia dotis in tuto collocatæ fructus q
3 ſuperſunt, deductis matrimonij oneribus, † ſpe-
ctant ad maritum, ſecundũ Bart. in d.l.ſi cõſtante,
nu.144.ſequitur Alex.n.38.Lup. d.1.not.§.20. n.2.
Et probatur hæc opinio per tex. in l.is cui, §.quæri
poterit,verſ. quinimo, ff. vt in poſſ. leg. & in l. Lu-
cius,§.a te peto,ff.de leg.2.vbi ſi certa quantitas in
4 cauſam aliquam aſſignatur, impleta cauſa † quid-
quid ſupereſt,venit reddendũ.Ad idem facit,quod
voluit gl.fi.in l.ex anno,in princ. ff.de donat. inter
vir.& vxor. vbi, ſi maritus fundum aſſignat in ali-
menta vxoris, repetere poteſt, ſi quid perceptum
5 eſt vltra † alimenta. Quæ iura allegat ad Bar.com
probationem Roma.in d.l.ſi conſtante,num.45.li-
cèt ipſe non audens determinare, relinquat co-
gitandum. Quod ſi illi fructus pertinent ad mari-
tum, qui deinde egenum patrem tenetur ſubleua-
re,conſequens, quod pater de fructibus bonorum
eſt alendus a nuru. Ex quo infert, quod non pro-
priè dicitur hoc caſu ſocerum alimenta recipere
a nuru, cum ea recipiat de bonis filij, ſeu de fru-
ctibus ſpectantib. ad filium, & vxor nudum præ-
ſtat miniſterium, vt inquit Alex. in d.l. ſi conſtan-
te,num.38.Et attendenda eſt perſona repreſenta-
6 ta, non quæ † aliam repreſentat, l.denique, §. fi.ff.
de minor. dixi in conſilio 140. numero 16. & non
dicitur dotata a patre filia, cui pater dotem de-
dit de bonis maternis,quæ ad filiam peruenerant,
vel de proprijs bonis filiæ,& conſequenter non in-
7 cluditur ſtatuto † excludẽte filiam dotatam, Bal.
in l.neque mater pro filia,nu.3.C.de iure dot. An-
char.in conſil.80. num.2.verſ. præterea alia ratio-
ne,Cor.in conſi.171. col.2. verſi. item huiuſmodi,
vol.4.& Socin.in conſil.121.num.2.uolum.1. Dec.
in conſil.589.nu.8.& ſeq.Iaſ.in l.vt liberis, num.6.

Digitized by Google

C.de collatio. Cur.iun. in conſ.150.nu.10. Bru. de
ſtatut.excluſ.fœmin.artic.6.num.235.Campeg. in
eod.tracta.q.15.nu.20. Natta idem tractans, q.2.
nume.70.Gabriel.commun.opin.lib.3.tit. de iure
dot.concluſ.1.nu.34.

Quod vero attinet ad ſecundam partem, ratio-
nes allegatæ a Cino, & alijs, ſuadent nurum te-
neri ad alendum ſocerum de bonis proprijs, non
8 dotalibus: ſocer enim † habetur pro parente, l.rei
iudicatæ,§.fi. & l.quia parentis, ff.ſoluto matr. vbi
etiam probatur, quòd ſocero debent reuerentiam
tanquam parēti, ideo ea ratione cogitur alere ſo-
cerum, qua tenetur parēti alimenta præſtare; item
9 maritus, & vxor ſunt vna † & eadem caro, c. ſi vir,
& vxor, 35.q.2. at vir tenetur patrem alere, ergo &
vxor. Accedat quòd diſpoſitio mandans, ꝙ vxor
alat virum, eſt fauorabilis, ſicut etiam eſt fauora-
10 bilis quęlibet alia, per quam ordinātur alicui † ali
menta, Bal. in l.1. C.de ſacroſan. eccleſ. Alex. in l.
diuus, ff.ad leg. Falcid. Sed diſpoſitio fauorabilis
11 loquens in marito, locum etiam habet † in ſoce-
ro, l.diuortio, §.interdum, cum d. l.rei iudicatæ, §.
fi.ff.ſolu.matr.Bar. in l.ſi conſtante, nu.25. Salic. l.
vbi adhuc, nu.7.cum alijs proximè allegatis. Er-
go vxor, quæ maritum, ſecundum ſupradicta, te-
netur alere, non negabit ſocero alimenta. Addo,
quod etſi ſocero, qui dotem recepit, ad inopiam
vergente, detur nurui actio ad repetēdum dotem,
12 nō minus, q̃ ſi maritus ipſe † vergeret ad inopiā,
cum eadem ſit ratio conſeruandi dotes, vt inquit
Cin. in l. vbi adhuc, nu.5. C. de iure dot. ſequitur
ibi Salic.nu.7.poſt glo. Bar. qui hanc ſententiā de-
fendit in d.l.ſi conſtante, nu.25.& ſeq.ubi Alex.nu.
a.dicit, quòd omnes tranſeunt cum Bart. & alle-
gat multos poſt Rom.nu.9.latè Iaſ.num.24. & ſeq.
vbi dicit communem, Bal.Nouell.num.17.& com-
munem dicit Crot.in 1.lectura, num.38.& in 2.nu.
72.Campeg. in tract. dot. par.3.q.27. Lupus in d.
c.per veſtras, in 1.notab.§.29.in 8.ampliat. de do-
natio. inter virum & vxorē, tamen ſocer non con-
13 uenitur vltra † quàm facere poſſit, d.l. rei indica-
tæ, §.fin.ff.ſolu.matrim. id eſt, ita exigitur, vt tan-
14 tum ſibi relinquatur, quod ſufficiat ad † alimen-
ta, l.in condemnatione, ff.de reg. iur. Doctores in
l.maritum, ff.ſolu.matr. Et per rationes prædictas
15 ita concludunt † Crot.in l.ſi conſtante, in 2. lectu.
nu.162.ff.ſolu.matr.Ruin.in d.conſi.144.num.9.&
ſeq.vol.5.qui, etſi inuicem non allegent, vtuntur
tamen eiſdem rationibus, & ferè verbis, ita vt im-
poſſibile ſit, ꝙ vnus non ſit ab alio mutatus. Quæ
ſupra de ſocero, & nuru affirmauimus, ex rationis
identitate amplianda ſunt, vt procedant etiam in
16 genero † erga ſocerum & ſocrum, ſicuti etiā in ſo-
cero, & ſocru erga generum: per rationem, quòd ſo
cer eſt loco parentis, per quam glo. in l. teſtis ido-
17 neus, ff.de teſtib.dicit, quòd ſocer † pro genero nō
eſt idoneus teſtis, Specul.in titu.de teſtib.§.1. verſ.
quid ſi aduerſarius, Bar.in l.qui teſtamento, §.quę-
cunque, nume.5.ff.de teſtam. Alex.conſ.78. nume.
14.vol.1.Nepos de monte Alba. in tracta. teſt.nu.
106.Alber. de Malet.in eod.tract.par.1.n.49. Au-
frer.in eodem tract.nu.89.in verſ.ſocer.

S V M M A R I V M.

1 *Priuignus non alit nouercam.*
2 *Nouerca odio proſequi priuignum præſumitur.*
3 *Priuignus etiam patris hæres non alit nouercam.*
4 *Hæres alit illos, erga quos tenebatur defunctus.*
5 *Nouerca non eſt alenda ab hæredibus mariti, quando*
poteſt quartam conſequi in illius bonis.
6 *Nouercæ eadem reuerentia exhibenda eſt, quæ matri.*
7 *Reuerentia cui debetur, ei & alimenta præſtanda ſunt.*
8 *Nouerca eſt loco matris.*
9 *Matrimonium naturali iure eſt cum nouerca prohibi-*
tum ſicut cum matre.
10 *Nouerca, & priuignus deſinunt affines eſſe per mortem*
mariti, & patris reſpectiuè.
11 *Nouerca non ligatur ſtatuto de cauſis inter affines com-*
promittendis, quando maritus deceſſit.
12 *Nouerca ſi in viduitate perſeuerat, videtur durare in*
matrimonio.

QVAESTIO XL.

DIXIMVS de patre, filio, auo & alijs:
nunc vidēdum eſt de priuigno, an
teneatur alere nouercam? Et Cor-
dub.in l. ſi quis a liberis, in princ.
1 nu.37.ff.de libe.agnoſ. dicit, † non
teneri. Primo, quia non habemus
de legem, ergo erubeſcimus, l.illam, C.de coll. Se-
cundo non pōt dici ſubeſſe obligationem reſpectu
2 affectionis, quia lex præſumit inter † eos odium,
l.4.ff.de inoſ. teſtam. Tiraq. de legib. connub. l.9.
nu.196.Fortius vult Cordub.loco prædicto, non te
3 neri, ēt ſi hæres † ſit patris: quia cum talis nouerca
inops habeat quartam in bonis mariti locupletis,
vt in Auth.præterea, C.vnde vir, & vxo. non poteſt
dici pauper. Et quod attinet ad primum eius di-
ctum, hoc voluit Ang. in d.Auth. præterea, vbi ait
priuignum non alere nouercam, atque ideo ſibi a
lege ꝓuiſum per ſucceſſionē quartę. Et licèt Ang.
opinio reprobetur, quatenus vult, quod illa Au-
then. procedat ſolum relictis filijs ex priore ma-
trimonio, tñ ratio prędicta nō impugnatur, imò cū
illa trāſit Rom.nu... col.3.verſ.vlterius tex.& Ful
go. quos citat Iaſ.nu.2. Sed ſi quæſtionē ponamus
in priuigno hærede mariti, dico nouercā alendam
eſſe, ſi non habet aliunde, a priuigno hærede, quia
certū eſt, ꝙ maritus viuens tenebatur alere vxorē,
l.ſi cum dotē, §.ſin aūt in ſæuiſſimo, ff.ſolu. mat.er-
go hoc onus tranſit ēt ad eius hæredes, d.l.ſi quis
a liberis, §.item reſcriptum. Tenentur.n. hæredes
4 † eos alere, quib. defunctus tenebatur alimēta prę
ſtare, §. ſi quis igitur habens, in Auth. quib. mod.
natur. effician. ſui, D.Becius, conſ.8.nu.7. Et ſicuti
quæcunq; vidua eſt alenda, vti declarabo infra, ita
quoq; nouerca, quia eo, quod nouerca ſit, non eſt
alimētis priuanda magis, quàm aliæ viduæ. Et ita
tenet Iaſ.in d.§.præterea, nume.2.qui etſi videatur
implicare contrarietatem, dum dicit, pietatis of-
ficio teneri priuignum tanquam miniſtrare ali-
menta, quemadmodum eum notat Cordub. loco
præcitato: tñ bene loquitur, qa ſicuti maritus pie-
tatis officio tenetur vxorem alere, quæ ſit inops;
ita hæres, qui eo modo, eaque actione, & iure con-
uenitur, quibus defunctus erat obſtrictus, vt poſt
alios declarat Dec. in l. qui cū alio, ff.de regu. iur.

Non obſtat igitur, quod non inueniatur iure
cautū, ꝙ priuignus alat nouercā: quia reſpondeo,
quòd etſi lex non dicat ſpecificè de nouerca, tamē
Doctores loquuntur de vidua alenda, vt infra di-
cam, & non eſt conſtituenda differentia inter no-
uercam & alios, cum in omnibus eadem ſit ratio.

Nec mouet, quòd ſit cautum alio remedio, id
eſt,

eſt, d. Authem. prgterea, qui reſpondeo dari multos
caſus, quibus non eſt locus diſpoſitioni d. Authen.
& Iaſ. concluſionẽ intelligendam eſſe, quando non
eſt locus d. Authent. puta quando maritus non eſt
ita diues, vel quando eſt dotata, ſed tali dote, quæ
non poteſt dici parua reſpectu mariti, vel quando
etiam maritus non fuiſſet diues, & filius adiuiſſet
hæreditatem. Quod ſi ponamus eſſe locum Auth.
5 præterea, nulli dubium quin † excludenda ſit no-
uerca a petitione alimentorum, quia non dicitur
inops, quæ habet quartam bonorum viri. Etſi di-
cat aliquis, forte eliget vxor petere alimenta po-
tius, quàm quartam; reſpondeo cenſeri diuitem,
quę poteſt habere quartam, vti diximus de ea, quę
patrem habet diuitem.

Quãdo verò nouerca eſſet pauper, & priuignus
diues, tunc etiam ſi non eſſet hæres patris, crede-
rem teneri illum ad alimenta, ne eum patris op-
probrio cogatur mendicare, vti conſiderant Do-
ctores in dicta Anthen. præterea, & in corpore vn
de ſumitur. Addo quod nouercæ eadem eſt exhi-
6 benda † reuerentia, quæ matri, §. ſocrum, Inſtit. de
nupt. & alimenta ijs debentur, quibus exhibenda
7 eſt reuerentia, † vt probat Crot. in l. ſi conſtante, in
2. repetitione, num. 162. ff. ſoluto matrimo. Ruin.
in conſi. 144. num. decimo, volum. 5. & diximus ſu-
pra, loquendo de alimentis matri debitis. Et in
Leuit. cap. 18. dicitur, turpitudinem vxoris ſui pa-
8 tris non diſcooperies, & nouerca † eſt loco matris,
vt poſt Diuum Thom. concludit Didac. in Epito.
de ſponſ. par. 2. cap. 6. §. 10. nume. 6. vbi infert non
minus naturali iure prohibitum eſſe cum nouer-
9 ca † matrimonium, quàm cum matre. Et quam-
uis morte patris diſſoluatur affinitas inter priui-
10 gnum & † nouercam, l. cui eorum, §. affinitatis, ff.
de poſtuland. Bal. in l. affinitatis, C. comm. de ſuc-
ceſſ. vbi infert in eis non habere locum ſtatutum
11 de cauſis inter affines † compromittendis: tamen
ex quo nouerca perſeuerat in viduitate, perinde
12 eſt ac ſi foret in matrimonio primo, † vt inquit Sa-
lic. in l. fi. C. de verb. ſignif. ſequitur Barba. in l. cum
acutiſſimi, in repet. nu. 145. C. de fideic. Et eſt regu
lare in quacunque vidua, vt dicam infra, dum tra-
ctabo de alimentis viduæ præſtandis.

SVMMARIVM.

1 *Victricus non alit priuignos.*
2 *Mater de fructibus dotis, non alit filios ex primo viro.*
3 *Victricus non eſt loco parentis.*
4 *Argumentum a correlatiuis, non habet locum, vbi ſubeſt diuerſitatis ratio.*
5 *Victricus non tenetur in domum ſuam priuignos recipere.*
6 *Pupillus non eſt educandus penes matrem, quæ ſuperinduxit victricum.*
7 *Victricus ſi talis eſt, qui omnem excludat ſuſpicionem aliquando educabit priuignum.*
8 *Victricus poteſt eſſe tutor priuigni, ſi ſit probata vita.*
9 *Mater, quæ victricum tutorem dari priuigno curauit, punitur ac ſi non petijſſet tutorem.*
10 *Nouerca de fructibus dotis tenetur alere filios ſui viri, ſi deductis prius alimentis ſuis, ſecundi, & filiorum ex eo, aliquid ſupereſt.*
11 *Fructus dotis collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt vltra alimenta, ſpectant ad virum.*
12 *Victricus non ſuccedit priuigno, nec è contra.*

QVAESTIO XLI.

VICTRICVS non alit priuignos,
1 id eſt vxoris † ſuę filios ex alio ma
trimonio. Eſt text. in l. ſi paterno,
vbi Bal. notat, nu. 2. C. de neg. geſt.
Dicitur enim ibi, quod victricus
repetit alimenta, quæ pręſtitit pri
uignis: ſed ſi alere eos teneretur, non repeteret, quia
videretur proprium debitum exoluiſſe, ut dicunt
Doctores in l. quod in uxorem, C. de neg. geſt. & in
l. alimenta, C. de neg. geſt. idem uoluit Salic. in di-
cta l. ſi paterno, nume. 1. & Alexan. in prin. hoc etiã
voluit Iaſ. in l. ſi donaturus, §. ſi quis indebitum, nu
me. 6. ff. de donat. ob cau. idem tenet Lancell. in l. ſi
conſtante, in fi. princ. ff. ſolu. matrimon. qui fortius
2 vult, quòd imò mater ipſa † non poſſit eos alere de
fructibus dotis in tuto collocatæ, propter mariti
vergentiam ad inopiam, ſequitur Ioan. Lup. in di-
cto cap. per veſtras, in 1. no. §. 19. nume. 1. ubi repre
hendendo Lancellot. quoad Batto. intellectum, de
clarat, quomodo illius dictum procedat, Alexan.
ad Bar. in l. ſi conſtante, in fi. & in lect. num. 40. Vi-
3 ctricus enim non eſt loco † parentis, vt probatur
in l. ſi nondum, C. de furt. inducendo hoc modo, fi-
lius non accuſat patrem, & tamen priuignus accu
ſat victricũ de furto, vt in d. l. ſi nondum. Et quam-
uis ſupra dixerimus, priuignum alere nouercam
pauperem, id tamen eſt propter reuerẽtiam illi de
bitam, & propter honorem patris, quæ rationes
ceſſant in priuigno. Ideo cum ſit diuerſa ratio, nõ
4 eſt locus argumento † a correctione, l. curatorem,
vbi gl. Ci. & alij, C. de interdicto matrim. l. fin. vbi
Ci. C. de reſcind. vend. Iaſ. in l. fi. nu. 18. C. de indic.
viduit. tollen. Crot. in l. ſi conſtante, in 2. lectura,
nu. 63. ff. ſol. mat. Euerar. loco 76. col. 3. verſ. pręmiſ
ſa tñ limita. deciſ. Pedem. 140. nu. 7. fortius inquit
5 Bal. in d. l. ſi paterno, ꝙ nõ tenetur recipere † in do
mum ſuam priuignos, ſequuntur alij prædicti: ſed
tu adde quòd nedum inuitus non compellitur vi-
ctricus retinere priuignos penes ſe, ſed volens nõ
toleratur, quia filij non ſunt penes matrem alen-
6 di, quæ ſuperinduxit † victricum, l. 1. C. vbi pupill.
educ. Caſtr. in conſi. 127. num. 2. vol. 1. Curt. iun. in
conſ. 94. col. fi. Menoch. de arbitr. iud. caſu 168. nu-
7 me. 10. niſi talis eſſet perſona victrici, quæ † exclu-
deret omnem ſuſpicionem, Caſt. in d. l. ſi paterno,
num. 3. Eo enim caſu permittunt iura, quòd etiam
8 gerat priuigni † tutelam, l. nonnunquam, ff. de ado
ptio. l. fi. in princ. C. de contr. iud. tute. vbi Bal. not.
alios citat Menoch. d. tract. caſu 151. nume. 5. qui-
bus addo Caſtr. d. l. ſi paterno, in fi. vbi tamen ſub-
dit, quòd aliquando mater, quæ curauit victricum
9 dari filio ſuo tutorem, punitur ac † ſi tutorem da-
ri non petijſſet. Infertur quod etiam nouerca non
alit priuignum, intelligendo tamen de bonis pro-
prijs, ſed quando propter vergentiam mariti ad
inopiam dos vxori reſtituitur, vel aliter in tuto
collocatur, eo caſu nouerca tenetur filios, quos ma
ritus ex præcedenti matrimonio ſuſceperat, alere
de fructibus dotis, & donationis propter nuptias,
ſi qui tamen ſuperſunt præſtitis alimentis ſibi vi-
10 ro, † & communibus liberis. ita voluit Cin. in l. vbi
adhuc, quæſt. 10. C. de iure dot. vbi tamen non alle
gat aptam rationem, ſed generalem, qua attenta
nouerca indiſtinctè cogi poſſet alere priuignos
ſuos, ſequitur Bar. in l. ſi conſtãte, in fi. ff. ſolu. mar.
vbi Alex. nu. 40. & Crot. nu. 199. in fi. dum tranſit

ſimpliciter cũ Bar. Camp. in tracta.dot.q.63. in 3.
par.Io.Lup.in d. c.per veſtras, §.19.col.1. & 2. vbi
dicit eſſe cordi tenendum, quod nouerca eo caſu
tenetur alere victricos. Et ratio eſt, quia fructus
dotis collocatæ in tuto,pertinent ad maritũ, qua-
11 tenus † excedunt impenſam neceſſariam pro ali-
mentis familiæ, ſecundum Bar. in d.l.ſi conſtante,
nu.104.cum alijs ſupra relatis, quidquid tenuerit
Cordub.in d.l.ſi quis a liberis, §.ſi quis ex his, nu-
me.272.& ſequen. Ergo ex eis tenetur pater alere
filios,& conſequẽter etiam nouerca,quę illos per-
cepit. Et hanc rationem nemo adhoc ponit, præ-
ter Lup.loco prædicto. Ratio autem quare victri-
cus,vel nouerca non alant priuignum, eſt,quia in-
12 ter eos nullum eſt ius † ſucceſſionis, l.victrico, C.
commun.de ſucceſſ.ſed quædam ſola affinitas, cu-
ius vigore non datur ſucceſſio, l.affinitatis, C.eo-
dem titu.

SVMMARIVM.

1 *Vſuræ ſunt probibitæ etiam in contractu dotis.*
2 *Maritus conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ tãquam alimenta,non tanquam vſuras.*
3 *Maritus moram paſſus in dotis ſolutione petit vſuras.*
4 *Debitor moroſus tenetur ad intereſſe.*
5 *Locupletari nemo debet cum aliena iactura.*
6 *Dos dicitur patrimoniũ vxoris ſoluto matrimonio, ſed eo durante dicitur patrimonium viri.*
7 *Maritus non imputat ſibi in dotem fructus rei ſibi obligatæ pro dote.*
8 *Maritus moram paſſus, conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ,etiam ſi non ſit ſolitus negociari.*
9 *Maritus ſolitus negociari, conſequitur verum intereſſe dotis non ſolutæ, etiam vltra quàm importent alimenta vxoris.*
10 *Venditor, cui pretium non eſt ſolutum, conſequitur intereſſe vltra quàm importent fructus rei, ſi conſueuit negociari.*
11 *Intereſſe dotis non ſolutæ debetur marito, ſiue dos ſit in pecunia, ſiue in fundo.*
12 *Vſuræ ex contractu dotis debentur ſpeciali iure, vbi tamen vide de veritate.*
13 *Maritus cõſequitur vſuras retardatæ dotis, etiam ſi debitum non ſit liquidum.*
14 *Maritus non lucratur dotem non liquidam, ſtante ſtatuto, ſicut liquidam.*
15 *Mora non contrahitur, quando debitum non eſt liquidum.*
16 *Vſuræ non debentur pro debito non liquido.*
17 *Maritus conſequitur a ſocero alimenta, actione negociorum geſtorum.*
18 *Fructus rei pignoratæ, quod non imputentur in ſortem, procedit in ſolo genero, non in alijs.*
19 *Emptor, qui pretium non ſoluit, reſtituit fructus etiam ſi non ſit in mora.*
20 *Marito quod certum quid ſoluatur pro alimentis vxoris, ab eo qui alere tenebatur, ſtatuto diſponi poteſt, & num.27.*
21 *Domũ qui poſſedit,reſtituit fructus,habita ratione quanti coactus fuiſſet ſimilem conducere,non quanti domus alij locari potuiſſet.*
22 *Ceſſionarius mariti moram paſſi conſequitur vſuras, ſed vide ibi de veritate.*
23 *Maritus poteſt ab initio paciſci,quod tantum ſibi ſingulo anno detur, donec dos ſoluatur.*
24 *Verba intelligi debent ſecundum ſubiectam materiam, etiam impropriando.*
25 *Contractus iudicatur ab effectu,nõ a nomine, & verbis.*
26 *Intereſſe quando eſt certum in ſubſtantia,tunc valet pacta a principio de certa quantitate ſoluenda.*
27 *Statutum,quod certa quantitas ſoluatur pro intereſſe dotis non ſolutæ, valet, & nu.20.*
28 *Conſuetudo valet,quòd certum quid ſoluatur ſingulo anno pro intereſſe dotis non ſolutæ.*
29 *Argumentum valet a pacto ad ſtatutum & conſuetudinem, & è contra.*
30 *Intereſſe dotis non ſolutæ præſtari debet non ſolum a patre,ſed etiam a quocunque extraneo.*
31 *Cauſa annexa determinat, quidquid ob cauſam fit.*
32 *Onere ſublato ceſſat commodum, quando grauamen eſt cauſa commodi.*
33 *Maritus non conſequitur alimenta dotis non ſolutæ,quãdo non ſuſtinuit onera matrimonij.*
34 *Lucrum dotis ſtatuto defertur marito propter onera matrimonij.*
35 *Maritus non lucratur dotem ex ſtatuto, quando ſuſtinet onera matrimonij.*
36 *Maritus non conſequitur vſuras dotales, quando non aluit vxorem, etiam ſine propria culpa, vt quia expulit ob non illatam dotem.*
37 *Vſura eſt omni iure probibita.*
38 *Implementum contractus habetur pro impleto, quando per eum ſtat,cui erat implendum, vbi præſtatio nõ eſt reſtricta ad certam cauſam.*
39 *Vſuræ dotales non debentur, etiam ſi ſint promiſſæ per vxorem quando præceſſit pactum, quòd teneatur alere.*
40 *Argumentum a contrario ſenſu, eſt validum.*
41 *L.ſi.ff.de doli mali except. quomodo procedat.*
42 *Vſuræ iure Digeſtorum erant permiſſæ.*
43 *Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quando ex pacto tenebatur vxorem alere. vide tamen ibi de veritate.*
44 *Hypotheca tacita datur a lege pro dote.*
45 *Hypotheca tacita pro dote inducta, a lege non tollitur per expreſſam conuentionalem.*
46 *Subrogatum ſapit naturam eius,in cuius locum ſubrogatur.*
47 *Promittens ducere aliquam in vxorem,intelligitur dummodo dotem det, etiam ſi promiſſio ſit iurata.*
48 *Actus plures quando fiunt eodem tempore, cenſentur correſpectiui, & vnus factus contemplatione alterius.*
49 *Cauſa cauſæ, eſt cauſa cauſati.*
50 *Dilatio cenſetur conceſſa fauore debitoris.*
51 *Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ pro tempore conceſſo ad ſoluendum.*
52 *Mora non committitur durante tempore ad ſoluendum conceſſo.*
53 *Intereſſe dotis non ſolutæ,an poſſit pacto taxari a principio,quando conceditur dilatio ad ſoluendum.*
54 *Maritus non lucratur dotem non ſolutam, pro qua tamen data eſt dilatio, quando ſtatutum loquitur de dote reſtituenda.*
55 *Maritus lucratur dotem non ſolutam, ſi tamẽ commiſſa eſt mora in ſoluendo, quando ſtatutum loquitur de dote data.*
56 *Vxor non lucratur donationem propter nuptias,niſi pro ea parte, pro qua dotem ſoluit.*
57 *Vxor lucratur in totum donationem,etiam ſi dotem integrè non ſoluerit,quando maritus deceſſit durante dilatione ad ſoluendum data.*
58 *Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quando debitum dotis eſt transfuſum in aliam cauſam.*
59 *Priuilegia actioni nouatæ competentia, odio debitoris*

morosi,

Digitized by Google

moroſi, non cenſetur repetita in actione nouante.

60 *Nouatio cenſetur facta cum omnibus qualitatibus & priuilegijs, quæ competebant actioni nouatæ.*

61 *Contractus primus extingatur, quando in alium transfunditur.*

62 *Cap. ſalubriter, de vſuris, procedit ſpeciali fauore dotis.*

63 *Debitum ex vna cauſa, quando poſsit in aliam transfundi.*

64 *Maritus non conſequitur vſuras retardatæ dotis, quæ vxori, non ſibi eſt promiſſa.*

65 *Præſuppoſitum ſemper eſt verificandum.*

66 *Nemo plus iuris in alium transfert, quàm ipſe habeat.*

67 *Ceſſionarius ſuccedit in ius cedentis.*

68 *Obligationis conditio non variatur mutatione perſonæ.*

69 *Debitor non præiudicat creditori.*

70 *Priuilegium competens debitori, non tollitur mutatione perſonæ.*

71 *Actio mutat naturam ſuam, quando ceſſio eſt facta.*

72 *Ceſsionarius ſi eſt affinis, ligatur ſtatuto de cauſis compromittendis inter affines.*

73 *Hæres fideiuſsoris vendicat feudum, quod fideiuſſor non potuiſſet vendicare.*

74 *Mora nocere debet moroſo.*

75 *Maritus non conſequitur intereſſe pro dotis augamento non ſoluto.*

76 *Augmentum regulatur ſecundum naturam principalis.*

77 *Augmentum dotis iudicatur eiſdem regulis, quibus dos.*

78 *Stipulatio dotis extenditur ad augamentum.*

79 *Dos ſeruire debet oneribus matrimonij, nec non & augumentum.*

80 *Maritus non petit vſuras retardata ſolutione dotis, quãdo habuit ſemper vxorem in ſuis obſequijs.*

81 *Vxor, q anuis dotata, tenetur viro operari.*

82 *Plura qui debet, ſoluendo vnum non liberatur ab altero.*

83 *Copulata loco vnius habentur.*

84 *Plura quando obſtant, non ſufficit alterum tolli.*

85 *Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quando ipſe erat etiam debitor eius, a quo nunc petit.*

86 *Emphiteuta non ſoluens, non cadit ſi eſt creditor domini, & vult compenſare.*

87 *Compenſatio non fit, niſi parte non opponente.*

88 *Compenſatio fit ipſo iure ad euitandum pœnam.*

89 *Maritus qui longo tempore tacuit, cenſetur vſuras dotales remiſiſſe.*

90 *Donatio facilius inducitur ex ſanguinis coniunctione.*

91 *Donare ius ſuum nemo præſumitur.*

92 *Præſcriptio actionum triginta annos requirit.*

93 *Officium Iudicis triginta annis præſcribitur.*

94 *Tempus non eſt modus tollendæ obligationis.*

95 *Damni & lucri non eſt par ratio.*

96 *Eccleſia tractans de damno, reſtituitur contra Eccleſiam, ſecus ſi de lucro.*

97 *Minor reſtituitur ad lucrum amiſsum etiam minimum.*

98 *Minor non reſtituitur ad lucrum cum præiudicio aduerſarij.*

99 *Error præſumitur in facto proprio, ſi conſtat rem aliter ſe habere, quando tractat de damno vitando.*

100 *Vt, dictio, taxatam ſignificat.*

101 *Videlicet, dictio, eſt reſtrictiua ad caſum expreſsum.*

102 *Præſens & tacens non ſibi præiudicat, quando ſcit ius ſuum durare.*

103 *Præſens præſumitur tacere, quia ſciat ius ſuum durare.*

104 *Dolus nocere debet doloſo.*

105 *Debitoris intereſt, debita non accumulari.*

106 *Solatio particularis eſt creditori incommoda.*

107 *Melioramenta ſoluenda ſunt ab eo, qui ex pacto redimit rem venditam.*

108 *Venditor volens ex pacto redimere, nõ ſoluit meliorationes, quas emptor fecit, vt illum a redimendo retraheret.*

109 *Venditor redimens, non ſoluit impenſas magnas, propter quas cogeretur rem dimittere.*

110 *Venditor inops nõ cogitur ſoluere meliorationes magni valoris.*

111 *Hæredes mariti non conſequuntur alimenta retardatæ dotis, quando vir tacuit toto tempore vitæ ſuæ, & præſtitit alimenta vxori, eamque retinuit in obſequio.*

112 *Donatio non præſumitur inter virum, & vxorem.*

113 *Maritus, qui patitur vxorem dotis fructus percipere, non cenſetur illos remittere.*

114 *Hæres cenſetur eadem perſona cum defuncto.*

115 *Hæres eſt eius poteſtatis, cuius erat defunctus.*

116 *L. vir vſuras, ff. de donat. inter vir. & vxo. quomodo procedat.*

117 *Confirmari non poteſt, quod non eſt.*

118 *Præſumptio vna tollit aliam.*

119 *Donatio inter virum, & vxorem valet, quando fit de iure nondum quæſito.*

120 *Debitor poteſt non acquirere in præiudicium creditoris.*

121 *Maritus æquiparatur emptori, quo ad titulum oneroſum.*

122 *Donatio inter virum, & vxorem confirmatur morte.*

123 *Legatum eſt donatio.*

114 *Pater cenſetur filio donare fructus aduentitiorum, quando ſciens patitur, quòd illos percipiat.*

125 *Dies interpellat pro homine.*

126 *Mora in dote contrahitur lapſu diei.*

127 *Mora per lapſum diei dicitur in perſona.*

128 *Mora non committitur per lapſum diei, niſi creditor probet ea die ſe fuiſſe in loco.*

129 *Citatus, qui die ſtatuta non comparuit, in mora non dicitur eſſe, ſi creditor quoque non comparuit.*

130 *Interpellatio noua requiritur, quando ſtatuta die creditor non eſt in loco.*

131 *Dies incerta non interpellat pro homine.*

132 *Pecunia eſt menſura rerum, & non eſt merx.*

133 *Mora in dote committitur eo ipſo, quòd maritus ſuſtinet onera matrimonij.*

134 *Mora irregularis non ſufficit, vt maritus dotem lucretur ex ſtatuto loquente de dote data.*

135 *Mora non committitur, niſi lapſo termino conuento.*

136 *Vxor an dicatur in mora ſoluendi dotem, quando vxor ſuſtinet onera matrimonij.*

137 *Recipiens partem pretij poſt lapſum termini, videtur remittere facultates recedendi a contractu.*

138 *Venditor proteſtando, quòd non intendit ſtare contractui, niſi ſibi obſeruetur, cenſetur in obſeruantiam contractus remitere.*

139 *Maritus ſuſtinendo onera matrimonij, non dicitur contractum implere quo ad extraneum.*

140 *Mora contrahitur lapſu biennij in dote.*

141 *Dies tacita interpellat pro homine, ſicut expreſſa.*

142 *Mora in dote vxori promiſſa, non contrahitur lapſu biennij.*

143 *Biennium in dote, currit a die contracti matrimonij.*

144 *Mora inducitur per interpellationem.*

145 *Biennium conceditur ad inducendum moram, non ad differendum.*

Digitized by Google

146 *Dies appoſitus fauore creditoris, non impedit ante agi- tum effectu.*
147 *Vſuræ dotales, vt exigi licitè poſſint, tria copulatiuè cō currere debent.*

QVAESTIO XLII.

QVANDOQVE ſocer promittit genero dotes, ſed eas nō ſoluit, & maritus ſuſtinet onera matrimonij, hoc caſu, an poſſit a ſocero conſequi ea alimenta, vel impendia, quę pro ſuſtinendis matrimonij oneribus fecit? Et quamuis Azo in ſumma, C. de vſur.
1 dicat, quod etiam in contractu dotis vſuræ † ſunt
prohibitæ, & eum ſequuntur Inno. & Io. And. in c. ſalubriter, de vſur. tamen maritus non conſequitur tanquam vſuram, ſed tanquam intereſſe, &
2 alimenta † dotis non ſolutæ. Expreſsè inquit Bal.
in conſ. 94. vol. 1. vbi ait, videri de hoc eſſe caſum in l. fin. §. præterea, C. de iure dot. & in conſil. 474. vol. 3. vbi quòd magis alimentorum quàm vſurarum nomine continentur. Ea etiam tanquam alimenta deberi concludit Corne. in conſi. 212. col. 1. conſ. 240. col. 1. vol. 3. Iaſ. in conſi. 92. nu. 12. verſ. 2. & fortius, vol. 1. vbi dicit eſſe communem opinionem Legiſtarū, & Canoniſtarū, Alex. in conſil. 41. nu. 3. & 4. vol. 5. & multi ex infra citandis. Eſt enim tex. expreſſus in d. c. ſalubriter, quòd marito moram paſſo, in dotis ſolutione debentur vſu-
3 ræ. † ita ibi declarant Io. Andr. But. Card. Abb. &
alij, & ita quoque tenent Bar. Imola, Caſt. Alex. & alij in l. in Inſulam, §. vſuras, ff. ſoluto mat. Rom. in conſ. 517. Bar. in l. atqui natura, §. non tantum, ff. de neg. geſt. Bal. in l. pro oneribus, C. de iure dot. & in d. §. præterea, Anchar. in conſ. 40. nu. 4. Alex. in conſ. 120. in fi. vol. 2. Ang. in §. fuerat, vbi etiam Iaſ. Inſtit. de actio. Dec. in conſ. 119. Et dicit Caſt. in §. vſuras, quòd iſtud non eſt intereſſe ceſſantis lucri, ſed emergentis damni, quod tranſcendere poteſt conſuetas vſuras, & peti poteſt non tanquā vſura proportionata ad centenaria dotis, Alex. eū ſequitur in conſ. 221. n. 8. vol. 2. & inquit Cotta in memor. incip. dos ſoluto matrimo. verſ. in marito autem, quod illud eſt notabile dictum. Et Imola in d. §. vſuras, dicit ſuſtineri promiſſionem propter titulum alimentorum: & ſubdit, quòd ſi nō eſt facta mentio de alimentis, quia tamen referri poteſt ad vſuras, & ad alimenta, intelligi debet in dubio de alimentis, ſequitur Soc. in conſi. 176. nu. 4. ver. quartò adduco, vol. 2. & hanc communē eſſe opinionem concludit Ruin. in cōſ. 224. nu. 13. vol. 1. declarat Anan. in c. ſalubriter, vbi dicit procedere, etiam ſi maritus non ſit ſolitus negociari, Lupus in c. per veſtras, in 3. not. in 8. illatio. num. 3. & ſeq. de donat. inter virum, & vxo. Grat. in conſ. 55. viſis, nu. 3. vol. 1. Cagnol. in l. curabit, nu. 41. C. de actio. emp. & vend. vbi allegat Bar. & alios in l. de diuiſione, ff. ſolu. matr. Capic. in deciſ. 183. nu. 2. vbi inquit id eſſe licitum, ēt iure canonico inſpecto, & poſt Corne. ſubdit, quod ita obſeruat cōis practica, Didac. lib. 3. variar. reſolu. c. 1. n. 3. & ſeq. ubi latè agit Moder. Galli in tract. de uſur. n. 525. Plot. in tract. de in lit. iuran. §. 11. nu. 18. Natta in conſ. 495. n. 1. Cæph. in conſ. 280. n. 25. dec. Pedem. 132. n. 1. Io. Bap. Lup. a S. Gem. in d. l. curabit, in 1. cōmentar. §. 4. n. 74. & ſeq. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 56. ff. de lib. agnoſc. Prædictorū rō eſt, quia debitor moram faciens creditori ſuo in ſoluendo pecuniā debitam, tenetur ad
4 intereſſe, † ēt in foro conſcientiæ, ſecundum Io. Sco
tum, quem citat, & ſequitur Plot. in dicto §. 11. nu. 18. circa fi. ut maritus patiē intereſſe, quia dū ſibi ſoluitur dos promiſſa, ſuſtinet de proprio oīa onera, quæ ſuſtineret de fructib. dotis, ſi foret ſolura, Caſtr. in d. §. uſuras, vbi ait, præſumendum eſſe, ꝙ maritus potuerit per induſtriā lucrum aliquod ex dote facere, ex quo ſuſtinuiſſet matrimonij onera, Dec. in conſ. 119. n. 4. Didac. d. c. 1. n. 3. uer. quod quidē intereſſe, Io. Bap. Lup. d. cōment. 1. §. 4. n. 77. circa fi. Et maritus ſuſtinendo onera matrimonij, implet contractū ex parte ſua, ergo ſibi quoq; eſt implendū, arg. l. curabit, C. de actio. empt. Etſi ſocer, qui dotē promiſit, non ſolueret, locupletaretē
5 cum aliena † iactura, contra l. ſi me, & Titium, ff. ſi
cer. per. Et dos dr̄ patrimonium viri cōſtante matrimonio, ſicuti ſoluto matrimonio, dr̄ patrimo-
6 nium uxoris, † ſecundum glo. in l. ex actio, C. de rei
vxor. actio. Ergo viro debentur alimenta ex dote, cum quibus ſe, vxorem, & familiam alat, l. vbi adhuc, C. de iure dot. l. curator, ff. de uent. in poſſ. mitten. Has oēs rationes cōſiderat Bal. in conſ. 94. uol. 1. Propter illas rationes permittūt leges, ꝙ maritus non imputet in ſortem fructus rei ſibi pigno-
7 ratæ † pro dote, vt eſt tex. in c. ſalubriter, de vſur.
de quo latiſſimè agunt ferè omnes ſupracitati, ꝑcipuè Didac. Moder. Gall. Io. Lup. in c. per ueſtras, dicta illatio. 8. & Lup. a Sancto Gemin. d. §. 4. n. 74.

Et prædicta deciſio procedit, ſiue maritus ſit ſolitus negociari, ſiue non: quia cum debeantur alimenta pro oneribus matrimonij, quæ ſuſtinentur
8 a quocunque † marito, ſiue ſit negotijs deditus,
ſiue non, debet cuique licita eſſe eorum exactio, etiam ſi minimè negociationibus incumbat, ſecundum Anan. in d. c. ſalubriter, col. 8. Lup. d. cap. per veſtras, illat. 8. Didac. d. c. 1. nu. 3. uerſ. ex his vero, vbi allegat Alexan. Bald. Nouell. Lup. Mod. Gal. & Caietanum.

Quinimò & hæc eſt ſecunda ampliatio, ſi maritus induſtrius ſit & conſueuit negociari, poteſt petere alimenta, quatenus ex negociatione fuiſſet lucratus, ēt ſi illud excederet impenſam factam in
9 ſuſtinendis oneribus matrimonij, vt expreſſe † de
terminat Bal. Nouel. in tract. dot. p. 7. in 3. ſpeciali, col. 2. uerſ. ſed tunc ſuccedit, Cagnol. in d. l. curabit, nu. 44. C. de actio. empt. ubi allegat Felin. in c. cum uenerabilis, col. 2. de except. qui tamen nihil tāgit, qn̄ intereſſe lucri ceſſantis, excedit onus matrimonij, idipſum probat Plot. in d. tract. dicto
10 §. 11. num. 21. ubi ait, idem eſſe in uenditore † ſoli-
to negociari, qui exigit intereſſe ſupra fructus rei. Et ſubdit cōem eſſe opinionem Legiſtarum, & Canoniſtarum, Ioan. Bapt. d. §. 4. nu. 79. in fi. Et ratio eſt, quia nō petuntur habita ratione ad onera matrimonij, ſed ad quantitatē ceſſantis lucri, & tantum debitor loco intereſſe expendit creditori, quātо minus fuit is lucraturus propter moram, in ſoluendo commiſſam.

Non etiam conſtitui debet diſcrimen, quod dos
11 cōſiſtat in pecunia, vel in fundo, † aut alia re, quia
ſemper commiſſa mora præſtantur alimenta marito. Eſt text. in l. fin. in §. præterea, C. de iure dot. qui loquitur in dote conſiſtente in quantitate. Et per illum tex. ita dixit Caſtr. in d. l. de diuiſione, ff. ſolu. matri. ſequitur Ruin. in d. conſil. 224. nume. 13. vol. 1. Quæ opinio confirmatur ex eo, quod ſu-

pra

pra retulimus ex Caſtrẽſi in d.§.vſuras. Et hoc mul
to magis procederet, ſi vera eſſet opinio eorũ, qui
12 dicunt eſſe ſpeciale in contractu † dotis quod vſu-
ræ debeãtur, vt voluerunt multi, quibus tamen cõ-
tradicunt Bar.in d.§.vſuras, Bal.Nou.d.ſpeciali 3.
Didac.d.cap.1.nume.3.ver.ſecundò conſtat, Ioan.
Bapt.Lup.§.4.nume.80. Nam deberentur, etiam
ſi conſiſteret dos in bonis mobilibus, vel in alia
ſpecie.

Sed prædictæ deciſioni eſt locus, etiam ſi quanti
tas dotis non fuiſſet liquida, & ita debitor non eſ-
ſet in mora, puta, quia commiſſa eſſet quantitas ar
bitrio tertij, vel data in dotem res a tertio æſtimã
da, quia nihilominus, ex quo maritus impleuit cõ
13 tractum ex parte ſua, ſuſtinendo † onera matrimo
nij, conſequi poteſt alimenta, ſeu intereſſe, vt vo-
luit Hercula.in d.l.de diuiſione, colum.7.ff.ſoluto
matrim. quem ſequitur Cagnol.in d.l.curabit, nu-
me.42. & Natta in conſ.495.num.2. facit quod vo
luit Rom.in conſ.44.nume.4.poſt medium, vbi in-
quit, quòd vbi dos promittitur incerta, & decla-
14 randa per tertium, maritus eam lucratur, † ac ſi eſ
ſet certa, Ruin. conſi.225.volum.1. Phanu. de dot.
in verſiculo reſtituenda, num.trigeſimonono, Ro-
lan.in eodem tract. quæſt.88. Contra tamen hanc
ampliationem facit, quia deciſio principalis fun-
datur ſuper mora, & ea circumſcripta non dare-
tur petitio intereſſe, vt dicam infra: ſed vbi quan-
titas non eſt liquida, vt quando commiſſa eſt de-
claratio arbitrio tertij, ſocer, vel alius promiſſor
15 non eſt in mora, † nec culpa, vt in l.in fideicommiſ
ſum, in princ.ff.de vſur. Et ibi Bald.in lect.antiqua
notat, quod mora non contrahitur, niſi debitum
ſit liquidum. idem Bal. in l.acceptam, in 6.oppoſ.
C.de vſur. Ange.in l.ſi mora, ff.ſoluto matrim. An-
char.in conſ.235. Alexan.in conſi.49. colum.1.vo-
lum.2. Iaſ.in l.quod te, colum.3.ff.ſi cer.pet. Soc.in
conſilio vltimo, circa princ.volum.3. Tiraquel.de
retract.conſang.§.1.glo.18.nume.1. dixi in conſil.
38, num.13. Ergo non deberet dici intereſſe. Et in
terminis, quod vſuræ non debeantur, non facta li-
16 quidatione, † hoc uoluit Caſtr. conſil.11. nume.4.
vol.1. qui tamen a prædictis non fuit viſus, & alle-
gat multa pro hac parte. Propterea ego intelligo
deciſionem Hereula. reſtringendam eſſe ad ſoce-
rum, eiusve hæredes, aut alios, qui de iure nuptam
alere tenebantur. Hi enim etiam nulla data mo-
ra tenentur alimenta ſoluere, quia maritus præ-
ſtando alimenta, facit, quod illi facere tenebãtur,
& eorum negocium vtiliter gerit; propterea ab
eis repetit, in quorum onus, & vtilitatem maritus
vxori præſtitit alimenta, argu. l.quod in uxorem,
C.de negot. geſt. Et ideo Bald. in dicta l.in Inſu-
lam, §.vſuras, ff.ſoluto matrimo. inquit, quod ma-
17 ritus a ſocero † petit alimenta actione negociorũ
geſtorum, ſequitur Alexand.ibi nu.3. Ruin. in con
ſil.61.nume.6.volum.4. Et per hanc rationem For
tuni. in d.tract. de vltimo fine iur. ciuil. nume.71.
inquit, quòd cap.ſalubriter, procedit ſolum in ge-
18 nero, † non in alio: quia pater ſicuti tenetur dota-
re, ita, & alere. ſequitur Didac. variarum reſolut.
libro 3.c.1.nu.3.in fi. Et quamuis eorum opinio nõ
ſit tuta, immo plures velint, quòd indiſtinctè ma-
rito debeantur alimenta: tamen ſeruit in noſtro
propoſito, quãdo tractamus, an debeantur alimen
ta ante moram, & hoc caſu non debentur alimẽta
tãquam vſuræ, ſed ne pater mulieris locupletetur
cum aliena iactura, & per alium gratis releuetur
ab onere alimentorum, quod ſibi erat iniunctum.
Pro quo facit quod dicimus in emptore prædij, qui
19 & ſi moram non facit † circa pretij ſolutionem, re
ſtituit tamen fructus perceptos, dum retinet pre-
tium. Quia ſuggerit æquitas, quod non locuplete-
tur ex aliena iactura, ſed inter contrahentes ſerue
tur ęqualitas, vt vnus fruatur re, ſi alius gaudet pre
tio, Bald.in l.2.num.4.verſic.denuo quæritur, C.de
vſur. vbi eum ſequitur Caſtr. idem voluit Anan. in
c.conqueſtus, col.2.verſi.quærit etiam, ibi, de vſur.
& idem voluerunt Alex.Socin.Dec.Pariſ.Bertran.
Natta, & Ant.Gabriel. quos citaui in conſ.101.nu.
23. facit, quod voluit Abb.in c.ſalubriter, vbi ait, li
citam eſſe pactionem, ſeu ſtatutum, quod ſoluatur
20 certum quid marito † pro alimentis, quando ille
tenebatur alimẽta præſtare. Et non conſideratur,
quid lucraturus foret creditor, ſed quantum erat
erogaturus debitor, vt dicimus de domo inhabi-
tata, pro qua habitans tenetur ſoluere, non quan-
tum dominus ab alio potuiſſet exigere, item non
21 quanti potuiſſet locare, † ſed quantum alius erat
erogaturus in conductionem domus ſibi neceſſa-
riæ, Bart.l.in ſumma, §.pen.ff.de cond.indeb. Alex.
in conſ.108.nu.9.volum.1. Et in terminis, quod ea
Hercula.deciſio reſtringẽda ſit ad ſocerum, & eos
qui de iure tenebantur dotare, & alere, per prædi-
ctam rationem deſumptam a l.curabit, concludit
Corne. in conſilio vltimo, col.8. in princ.volum.2.
vbi vult, quod ſi dos fuit promiſſa in terminis de-
clarandis a tertio, debeantur alimenta lapſo eo
tempore, quo probabiliter erat ſuſpendenda exa-
ctio. Fuit tamen a me viſus poſthęc ſcripta, ita me
Deus adiuuet. Non ergo mirum mihi viſum eſt,
ſi de eo Cagnol.& Natta nullam mentionem fece
re. Et Corne.in loco prædicto, colum.2.verſ.his ta-
men non obſtantibus, ad iuſtificandum petitio-
nem alimentorum cõſiderat rationem illam, quod
debitor dotis releuatur per maritum ab onere a-
lendi, & ſequitur Rol.in conſi.65.nu.9. vol.4. vide
tamen Rebuff.de ſenten.quæ pro eo quod inter.nu
me.621. Lup.fol.172.nu.5.

Extenditur principali concluſio, vt procedat e-
22 tiam in ceſſionario † mariti, qui poteſt ex iure ſibi
ceſſo, conſequi alimenta, ſeu vſuras dotales, ſecun
dum Sanc.in auth.ad hæc, in fin. C.de vſur. vbi in-
quit, quod ceſſionarius poterit vſuras dotales exi-
gere ex perſona mariti, ex quo actio pro dote non
eſt extincta, Iaſ.in conſil.92. colum. penult. vol.1.
Et probare videtur Anan.in d.ca.ſalubriter, nu.4.
Pariſ.in conſil.64.nu.5. & ſeq.volum.4. Ioan.Lup.
in dicto c.per veſtras, in 6.notab.§.8.num.3.fol.mi
hi 176.verſi.ex quo infertur ampliatio, vbi allegan
do Ioan.de Lign. Anan. & Rodul. inquit, hoc non
eſſe perſonale, ſed reale, & marito competere ra-
tione dotis, Conrad.de contract.quæſt.45. Moder.
Galli in trac.de uſur.num.526. vbi allegant etiam
Ferron. ſequitur Io.Bapt.Lup.in d.§.4.num.82. vbi
addit Dec.Silua. & Nauar.

Contraria tamen ſententia placuit Bald.in rub.
C.de uſur.nume.5. ubi ait, priuilegium hoc marito
conceſſum, fuiſſe ſpeciali fauore conceſſum, muta
tione autem perſonæ tollitur priuilegium, l.1. C.
de impo.lucr. deſcrip.lib.10. Ceſſat item in ceſſio-
nario ratio, propter quam lex conceſſit marito pri
uilegium, ex quo nemo alius præter maritum ſuſti
net onera matrimonij. Ergo eo priuilegio nemo
alius gaudere poteſt, Bald. ergo ſequuntur Alex.
in dicto §.vſuras, in fi. Anan.in d.c.ſalubriter, nu.3.

Laur.

Laur.de Rodul.in tract.vſur.quæſt.54.nu.78.Dec. in conſil.571.nume.1.Socin.in conſi.88.nu.23.vol. 4.Beto.in conſ.178.nu.20.vol.1.Neguſ.in tract.de pigno.in 5.mem.5.par.prin.nu.16. ver.ſecundo reſtringitur, Diuus Antonin.in ſum.par.2.tit.1.c.7. §.32.Ang.de Clauaſ.in ſum.in ver.vſura,nu.26.Et hanc opinionem,ni fallor,defendēdo ab omni oppugnatione in conſ.269. quod nunc eſt ſub prælo, in 2.volum.Ideo ne eadem quæſtio pluribus in locis diſcutiatur,ad eum locum te remitto.

Extenditur item concluſio prædicta, vt poſſit maritus ab initio conſtitutæ dotis paciſci, & ſtipulari certam ſibi reddi quantitatem in ſingulos
23 annos, † donec conuenta dos ſoluatur. ita voluit Calde.in d.cap.ſalubriter,ſequitur ibi Paul.Eleaz. Abb.nu.3.Caſt.Imola,& Alex. in d.l.in Inſulam,§. vſuras,ff.ſoluto mat.& hanc dicit eſſe communem opinionem Ale.in conſ.31.colum.2.vol.6.vbi allegat etiam Anchar.in d.capit. ſalubriter,Corne.in conſi.vltimo,col.4.circa med.ver.nec obſtat quod dicit, vol.3. vbi dicit, id maxime locum habere in patre,qui tenebatur filiam alere, Bald. Nouell.in tract.dot.par.7.in 3.ſpecia.col.1.vbi dicit communiter ita teneri,quia maritus aliter non conceſſiſſet dilationem ad dotem ſoluendam.Eandem probauit ſententiam Campeg.in tract.dot.par.ſecunda,quæſtio.ſexta,columna ſecunda,vbi diſtinguēdo inquit, licitum eſſe pactum, quando conuenit, quod certa quantitas ſoluatur pro alimentis, vel ſoluantur ſex pro centenario nomine alimentorū, vel quod ſoluantur ſex pro cētenario,nulla alimentorum facta mentione: Sed non eſſe licitum quando conuenit, quod certum quid ſoluatur pro vſuris,quę differentia mihi videtur verbalis;nam etiā ſi vſurarum fiat mentio, intelligi tamen debet pactio de alimentis dotalibus,ſeu de intereſſe dotis, cum de dote agatur, & verba etiam impropriādo
24 intelligi debent ſecūdum † ſubiectam materiam, l.ſi vno,in prin.ff.locati,vbi gl.Bar.Bal.& alij, Bal. in l.1.C.de neg.geſt.Iaſ.in l.3.in 2.notab. C.de trāſactio. Tiraquell.in l.ſi vnquam,in ver.reuertatur, nu.37.C.de reuocand.dona.Ruin.conſ.168.nu.16. vol.2.Pariſ.in conſ.26.nu.119.vol.2. Neuiz.in cōſ. 90.num.5. Et non eſt attendendum,quibus verbis vſi fuerint contrahentes, ſed ab ipſo effectu iudi-
25 care † debemus,d.l.ſi vno,in prin.Et inquit Bal.in rubr. C.de iure emphit.in fi. quod contractus iudicandus eſt ab effectu,non a nomine, quod contrahentes impoſuere,Rom.in conſ.509.in 1.dubio,Alex.in conſ.107.nu.7.vol.3.Dec.in conſi.160.nu.2. cum ſimilibus. Præcipue quando,vt dixi,vſurarum nomen aptè cōueniat etiā alimentis dotalibus, & Doctores his nominib.promiſcue vtantur.Cū prædicta ſentētia tranſit Rom.in conſ.224.n.14.vol.1. Rube.in conſ.108.nu.2.Dec.in c.cum venerabilis, nu.18. de exceptio. Hanc etiā probarunt multi ex Theologis,vt Conrad.Adr. Silueſtr. Gabriel Biel, Io.Maior,& Almain, quos citat, & ſequitor Mod. Gall.in d.tract.nume.523.circa fi.dicens hanc eſſe veram & communem opinionem,Didac.d.c.1.nu. 3.ver.4.hinc poterit, Ioan. Bapt. Lup.d.§.4.nu.75. vbi ait,ab hac opinione non eſſe recedendum tanquā vera,& magis communiter recepta. Et quamquam nōnulli,præcipuè Soci. & Rube.d.conſ.108. velint id procedere,quando data eſt dilatio ad ſoluendum, tamen fere omnes prædicti volunt idem eſſe,quādo a principio datur dilatio, ſub pacto ſoluendi annuam quātitatem, quia aliter non fuiſſet concesſa dilatio,vt inquit Bald.Nouell. d.ſpeciali 3.& optime reſpondet Io.Bapt.Lup.loco pręcitato,nu.77.qui pro contraria parte allegat Grat. Siluan.Plot.& Crau.Et pro hac ampliatione facit,quia ſubſtātia damni ſeu intereſſe,eſt certa, proinde facilius toleratur taxatio reſpectu quantitatis, per ea,quę ponit Dec.in c.cum venerabilis,nu.14.in fi. de exceptio.vbi ait, quod & ſi regulariter conueni
26 ri † non poſſit de certa quantitate loco intereſſe, tamen quando intereſſe eſt certum in ſubſtantia, ſed incertum reſpectu quantitatis,tunc valet conuētio,licet poſſit eſſe maior,vel minor, quam verū intereſſe,Caccialup.in l.cunctos populos,nu.82. C. de ſum.Trini.vbi,ꝙ valet taxatio facta a principe, quando de futuro intereſſe cōſtare poteſt, Rebuff. in l.vnica,num.618.C.de ſent.quæ pro eo quod inter. vbi ponit exemplum de emptore prædij, cum quo poteſt venditor conuenire, quia fructus ſunt certi,licet quantitas poſſit variari, Cagnol.in d.l. iurabit,nu.57.C.de actio.emp.vbi ita conciliat cōtrarias Decij opiniones, idem Cagnol. in d.l.vnica, nu.49.Io.Bap.Lup.commen.1.§.6.nu.126. vbi tamen non bene rem explicat. Apparet aut ex prædictis,non obſtare eos qui cōtrarium expreſsè determinarunt,volentes,ꝙ maritus non poſſit a principio conuenire de certa quantitate ſibi ſoluenda pro alimentis,vt Io. And.Butr.Card.Io.de Ligna. & Ambroſ.de Vigna.in d.c.ſalubriter,Alex.in conſil.74.& in conſil.141.nu.6.vol.5. Anchar. in conſi. 150.nu.4.Laur.de Rodul.in trac.de vſur.par.2.nu. 53.Socin.in conſi.88.nu.18.in conſ.130.nu.10.vol. 4.vbi dicit magis communem, Dec.in conſil.119. col.pen. Cagnol.in l.vnica,nu.5. C.de ſenten.quæ pro eo,quod inter.eandem cōmunem dicit Lup.in c.per ueſtras,in 6.no.§.8.inſertur,circa fi.Archiep. Floren. in ſum.par.2. tit.1.§.7. nume.27. Corta in memor.incipien.dos,ſoluto.matr.col.uer.in marito autem Plot.qui citat infinitos,in tract.de in lit. iur. §.11. nu.15. ubi poſt Dec. Lup. & Silua dicit, quòd eo caſu vtile vitiatur per inutile,quia etiam verum intereſſe nō poterit per teſtes probari, nec peti.Prior enim opinio communis eſt,vt teſtantur relati Doctores,& conſtat ex eorum numero,& ualidioribus ſuſtinetur rationibus, & ea præcipue, quòd non ſolum intereſſe eſt debitum, ſed etiam eſt certum,licet quantitas ſit ambigua; ideo pactū dicitur ſactum,ſecundum iuris diſpoſitionem,cap. eum dilecti,de conſuetud.Felin.in ca.cauſam quæ, de reſcrip.Et illo caſu ceſſat ea ſuſpicio vſurarum, quæ militat in alijs contractibus. Plurimum enim refert,quod verum ſubſit intereſſe.Eadem ratione
27 valet † ſtatutum mandans, quod quantitas certa ſoluatur pro intereſſe dotium, ſecundum Bal.in l. fi.§.præterea,nu.5.C.de iure dot.Alexan.in conſil. 63.col.2.uol.3.& in conſ.31.num.7.uol.4.Cępol.in conſilio ciuili 15. Archiep. Floren.d.cap.7.nu.33. Conrad. de contract. quæſt.35.concluſ. 11.& 12. Card.& Imola in clement.1.de uſur. Abb.d.c.ſalubriter,Ruin.in conſi.224.nu.14.uolum.1.ubi idem
28 dicit de conſuetudine, † Moder. Galli in tract.de uſur.quæſtio.... nume.527. ubi tamen dicit tolerandum eſſe ſtatutum intra certos terminos,Corne.in conſilio fin.col.2.uolum.2. Valet enim argu-
29 mentum † a pacto ad ſtatutum & conſuetudinem, l.fi.ubi Bar.Bal.Salic. & alij, C.de fideiuſſor.Iaſ.in l.fin. numero .... ff.qui ſatiſd. cogan. Euerar.loco 89.in principio.

Ampliatur pariter principalis concluſio, ut procedat,

Digitized by Google

procedat,ſiue dos a patre ſit promiſſa, ſiue ab ex-
30 traneo, † qui non teneretur dotare,vt videtur vel-
le tex.in dicta l.fin.§.præterea,qui ſecundum gloſ.
& Bart.loquitur ſolum in extraneo; ſecundum ve-
ro Bal. & alios loquitur in patre, & in extraneo.
Et licèt c.ſalubriter,loquatur de ſocero, tamen il-
lud eſt propter facti contingentiam, quod narrat.
Et hanc ſententiam multis defendit Corn.in con-
ſilio ultimo,columna ſecunda,verſi.quæ ratio non
videtur cadere, volumine ſecundo, vbi ideo in-
quit, non eſſe generalem rationem, nec omnibus
conuenire eam, qua dicitur, ideo deberi alimen-
ta marito, quia qui dotem promiſit, releuatur ab
onere alendi. Et in ſocru loquitur Ruin. in d.conſi.
224.nu.13.Didac.d.cap.1.num.3.verb.hinc primo
apparet. Ratio enim capituli,ſalubriter, fundata
ſuper oneribus matrimonij ęquè procedit in extra
neo dotante,ſicuti in patre,vt per eum, & hoc etiā
voluit Fortun.in dicto tracta.de vltimo fine,nume
ro ſeptuageſimoſecundo,ver.vndę rurſus infertur.
Quod tamen in extraneo debentur vſuræ ſecundū
quantitatem onerum,& non vltra,licet ſecundum
eum aliud ſit in patre dotante, propterea non cu-
randum de moder. Gall.in dicto tracta.num.525.
in fi.ver.ſed ſi extraneus,vbi volunt,quod vſurę de
bitæ ab extraneo non excedant tertiam centeſimę,
& diſtinguunt dato pignore,an ſimpliciter datum
ſit vel cum pacto lucrandi fructus, quia ſine pacto
vult,quod teneatur fructus compenſare in ſortem.

Hæc concluſio ſic, vt ſupra firmata, non proce-
dit, quando maritus onera matrimonij non ſuſti-
neret, quia non poteſt petere vſuras dotales, vel
alimenta loco uſurarum, quia ex prædictis con-
ſtat vſuras dari propter onera matrimonij: ergo
ceſſantibus oneribus,ceſſant vſuræ,cap.cum ceſſan
te,de appellatio. Et dicit Bar.in l.Seio, ff.de annu.
31 leg. quod ſecundum cauſam † annexam determi-
natur id quod fit ob cauſam, ſequitur ibi Alber. &
deficiente onere,deficit præſtatio, quæ fit propter
onus,l.generaliter,§.1. C.de ſacroſ.eccleſ.Rom. in
conſ.417.nu.4.& quando grauamen eſt cauſa com
32 modi, ſublato grauamine † ceſſat commodum, l.
eum qui,in princ.vbi Bar.in ſummar.ff.de iureiur.
Et in ſpecie,quod maritus non cōſequatur alimen
33 ta,vel vſuras dotales,quando non ſuſtinuit†onera
matrimonij,probat tex.in l.in Inſulam,§.vſuras,ff.
ſol.matr.vbi Bal.dicit,quod maritus, qui non alit
vxorem,non petit dotis vſuras,ſequitur Imola ibi
in prin.qui omnes dicunt eſſe notabilem doctrinā
gl.Bar.& aliorū,in l.ſi ab hoſtib. §.ſi vir vxorem, ff.
ſolu.matr.ponunt Doctores in d.c.ſalubriter, Cor
ne.in conſ.240.col.2.verſ.hinc dicendum videtur,
vol.3. vbi dicit,quod non petit alimēta dotis mari
tus,qui non ſuſtinet onera matrimonij, Plot. in d.
§.11.nu.4.vbi allegat Abb.in conſi.79. & Marſil.in
conſil.264. qui de hoc nullum faciunt verbum,eo-
demque errore lapſus eſt Io.Bapt.Lup.d.§.4.n.78.
qui eoſdem citat Cordub.in d.l.ſi quis a liberis, §.
ſi mater,nu.34.ff.de liber.agnoſ.vbi refert Bal. qui
& ipſe nihil ad propoſitum dicit. Et quia lucrum
dotis, quod ex ſtatuto defertur, marito concedi-
34 tur † propter onera matrimonij,vt inquit glo. in l.
ſi donaturus,in verbo duntaxat,ff.de dona.ob cau
ſam,quam ſequuntur Doctores communiter,ſecū-
dum Alex.& Iaſ.ibi,Bal.& Fulgoſ.in l.non ſine, in
princ. C.de bonis,quæ liber.idem Bart. in l.ſi cum
dotem,in §.ſi pater, in fi.ff.ſoluto matrim.Cuman.
Caſtren.Abb.Salic. Socin. Aret. Felin. Corne. Iaſ.
Crot.Campeg.Purpur.Ruin.Pariſ.& alij,quos cō-
gerit, & ſequitur Roland.in tractat. de lucro dot.
quæſt.4.per totum,præcipuè nu.10. & ſeq.Phann.
in eod.tract.gloſ.8.nu.1.& ſequent.vbi multos al-
35 legat.Ideo ſi maritus non ſuſtinuit †onera matri-
monij, non etiam conſequitur lucrum prædictum,
Bal. in auth.dos data, colum. 1. C.de donat.ante
nupt.Anan.in c.ſalubriter,colum.pen.in fin.Alex.
in conſil.122.colum.2.volum.7.poſt Bald. in conſ.
289.in prin.uol.1.multos allegat Rolan.in d.trac.
quæſt.68.nu.5.& ſeq.Et hanc limitationem intelli
gendā cenſeo, etiam quādo culpa vxoris, maritus
36 onera matrimonij non ſuſtinet,† ut quia ipſa recu
ſauerit dotem ſoluere, & propterea maritus expu
lerit eam domo, vel ei hac de cauſa alimenta nega
uerit.Eo enim caſu licet vxor ſit in cauſa,tamé ma-
ritus non conſequitur alimenta. Et hoc voluere
Bald.Imola,& Alexan.in d.§.vſuras,dum dicunt,
quod & ſi maritus non alat vxorem, quæ promiſ-
ſam dotem non ſoluit, tamen non petit alimenta
ſolutionis retardatæ.Et ratio eſt,quia ſat eſt quod
cauſa alimentorum ceſſet,nec curandum eſt cuius
culpa ceſſet: dantur enim alimenta in quandā re-
compenſationem damni,quod patitur maritus a-
lendo vxorem. Ergo damno circumſcripto dene
gatur petitio, etſi concederentur alimenta uiro,
qui non ſuſtinuit onera matrimonij,tunc contine-
rent merum lucrum, & eſſet vſura, quæ omni iure
37 † eſt prohibita,gl.in cap.quia in omnibus, in verſ.
multi,de uſur.Alexan.in conſil.1. in princ.uolum.
2.Ruin.in conſ.149.num.8.uol.4.Pariſ.in conſ.54.
nume.60.uolum.1.Roland.in conſil.35.nu.26.uol.
2.Natta in conſil.69.nu.5. Aliàs ubi præſtatio non
eſt ad certam cauſam reſtricta, & limitata, habe-
38 tur contractus † pro impleto, quādo per eum ſtat
cui erat implendum,l.hæc uenditio, in fin.princ.ff.
de contrahen.empt.l.iure ciuili, ff. de cond. & de-
monſtr.Bart. in l.ſi quis arbitratu,col.2.ff.de uerb.
oblig. Ruin.in conſil.166.num.12.uol.3.Gram. de
ciſ.102.nu.108.Natta in conſil.282.nu.5.Cæphal.
in conſil.89.num.5.Menoch. de arbitr.iudic.q.68.
nu.38. Contra tamen noſtram limitationem facit
text.in l.pater filiam,quæ eſt l.fi. in princ.ff. de do-
39 li mali except. ubi ſi pater ex pacto † tenetur filiā
alere,& alimenta ſeu uſuræ dotales ſint per errorē
promiſſæ,non debentur. A contrario autem ſenſu
videtur,quòd ſi non ſint promiſſæ per errorem de-
beantur. Valet enim argumentum a contrario
40 † ſenſu, l.1. ubi omnes Doctores, ff.de offic.eius, l.
qui teſtamento,§.mulier,ff.de teſtam. Ripa in l.ex
facto,nume.14.& num.29.ff.de uulg. Euerar.loco
quarto, in princ. Sed reſponderi poteſt, quod ille
41 textus loquitur in uſuris promiſſis,†quæ etſi de iu-
re non debeantur,tamen donari uidentur, l.cuius
per errorem,ff.de reg.iur. Etſi dicatur, quòd uſuræ
etiam promiſſæ non debentur, dico hoc uerum eſ-
ſe hodie inſpecto iure canonico, ſecundum quod
42 ſunt prohibitæ, at ſecus eſt inſpecto iure † Dige-
ſtorum,l.placuit,ff.de uſur.l.eos,C.eod.tit.Bart.in
Autben. adhæc, C.de uſur. & in l.1. ubi Iaſ.nu.48.
C.de ſumma Trinit.probat Didac.d.lib.3.uariat.
reſolut.cap.1.num.6.Ceſſante autem promiſſione,
etiam eo iure non fuiſſent debitæ in eo textu.

Similiter non procederet noſtra cōcluſio,quan-
43 do maritus ex pacto † teneretur alere uxorē, quia
tunc præſtat alimenta non intuitu dotis promiſſę,
ſed ex pacti neceſſitate. Ideo licet dotis ſolutio dif
feratur,nō petit uſuras dotales ſeu alimenta. Ceſ-
ſat

ſat enim eo caſu ratio cap. ſalubriter, id eſt, ſup-
portatio onerum matrimonij. Et licet etiam tunc
interſit mariti habere dotem in tẽpore conuento,
tñ non eo intereſſe propter quod a lege canonica
permiſſa eſt vſura. Poterit itaque vſuram illam pe
tere, quæ deberetur ex mutuo, depoſito, vel alio cõ
tractu, ſed non quę debetur ex dote, ita expreſſe de
clarat Corne. in conſil. 240. colum. 2. volum. 3. Sed
ne in hoc quoque meum deſideretur iudicium, hęc
Cornei limitatio non placet, quia etſi maritus pro
mittat vxorem alere, non tamen hæc obligatio tol
lit obligationem alendi, quæ eſt inducta a lege, vt
44 dicimus de hypotheca tacita, † quæ a lege fauore
dotis inducitur, l. vnica, §. & vt plenius, C. de rei v-
xor. actio. Ea enim non tollitur per expreſſam con
45 uentionalem, † ſecundum gloſ. in l. fin. C. de pact.
conuent. vbi Salicet. & alij, & late declarat Neguſ.
de pignor. in 4. mem. de pignore. 2. par. num. 82. &
ſeq. Ideo ſicuti obligatio legalis non impedit quo
minus maritus, qui alit vxorem, conſequatur vſu-
ras a ſocero, ita nec obligatio conuentionalis. Et
idem eſſet, ſi obligatio conuentionalis nouaret le
galem, quia ſubrogatum ſapit naturam eius, in cu
46 ius † locum ſubrogatur, l. ſi eum, §. qui iniuriatũ,
ff. ſi quis caut. & priuilegium nouatæ actionis com
petit etiam nouanti, ſecundum Bartolum in l. alia,
ff. de nouatio.

Secundo reſpondeo, quod promiſſio alendi v-
xorem habet tacitam conditionem, quæ ineſt e-
tiam legali obligationi, ſcilicet ſi dos ſoluatur. Vi-
demus enim promiſſionem ducendi aliquam in
47 vxorem, etiam ſi iurata ſit, intelligi † modo do-
tem det, ſecundum Bal. in cap. iurauit, num. 3. & 5.
de probatio. Io. Lup. in d. c. per veſtras, in 3. no. §. 2.
nu. 4. fol. 136. Ergo niſi dos ſoluatur, non erit alen
da, & conſequenter ſi alatur, poterunt alimenta
ſeu vſuræ peti, perinde ac ſi nulla fuiſſet promiſſio.

Tertio moueor quia cum in ipſo contractu ma-
trimonij dos promittatur, & maritus conueniat
vxorem alere, iſta conuentio intelligi debet facta
contemplatione dotis promiſſæ, quia quando plu-
48 res † actus fiunt eodem tempore, vnus cẽſetur fie-
ri contemplatione alterius, & videntur inuicem
correſpectiui, l. ſi ventri, §. fin. ff. de priuileg. cred.
Bart. in conſ. 161. colum. 1. Bald. in l. petens, nu. 49.
C. de pact. Ancha. in conſi. 434. nu. 3. alios citat D.
Becius. in conſ. 92. nu. 6. & ſequen. Ergo non eſt ve-
rum, quod alimenta non fuerint præſtita propter
hoc, ſed propter illam conuentionem: dos enim,
cum ſit cauſa dictæ conuentionis, eſt etiam cauſa
alimenta præſtandi in exequutionem conuentio-
49 nis, q̃a cauſa † cauſæ eſt cauſa cauſati, Bar. in l. 4. §.
actor, nu. 2. ff. de re iudic. gl. in l. fi. poſt principium,
ver. nuptijs, C. de do. ante nup. Iaſ. in l. quominus,
nu. 17. ff. de flumi. deciſ. Pedem. 167. nu. 28. Subeſt
& alia ratio, quam infra referam, tractando de
augmento dotis.

Limitatur quoque principalis concluſio, vt non
procedat, quando data eſt dilatio ad ſoluendum
dotem, nulla interim facta conuentione ſuper v-
ſuris, vel alimentis, quia ante euentum diei conuẽ-
50 ti non debentur vſuræ: dilatio † enim data vide-
tur fauore debitoris, l. eum, qui calendis, ff. de
verb. oblig. Et per hanc rationem ita determinat
51 † Imola in d. l. in Inſulam, ver. vſuras, colum. 2. ver.
ſed iuxta prædicta, ff. ſoluto matrim. Butr. & alij in
cap. ſalubriter, de uſur. Socin. in conſ. 130. nu. 3. vo-
lum. 4. Dec. in conſ. 119. colum. 4. num. 7. ver. ſecun-
do ad hoc videtur. Quia durante termino ad ſol-
52 uendum, debitor non eſt in † mora, l. lecta, §. ſed
cu ſortis, ff. ſi certum pet. gl. in l. ſi cũ exceptione, §.
quatenus, in verſic. tripli, ff. quod met. cauſa. Ergo
ceſſat etiam petitio uſurarum, quæ conceditur pro
pter moram, ut dicitur in dicto capit. ſalubriter,
Lup. dict. cap. per veſtras, in ſexto notab. §. 8. verſi.
octano infertur, nu. 3. verſi. ſecus tamen ſi ſimplici-
ter, Flot. in dicto tract. de in lit. iurando, §. 11. num.
54. ver. ſi vero maritus. Et pro intelligentia aduer-
tatur, quia Butr. & alij in c. ſalubriter, diſputãt, an
data dilatione ad ſoluendum dotem, licita ſit con
53 uentio † de ſoluendo certum quid loco intereſſe,
dum aduenerit dies ſolutioni ſtatutus. Et multi
tenent non valere, Lup. d. §. 8. infertur, nu. 3. Crau.
conſ. 189. nu. 7. uer. quintus caſus, Rube. conſi. 108.
per totum, poſt alios quos citant. Alij uerò contra
riam partem defendunt, ut poteſt videri apud Di-
dac. dicto capit. 1. numero 3. uerſic. quinto eodem
iure, Modern. Pariſ. dicto tract. nu. 524. & Io. Bap.
Lup. d. §. 4. num. 75. & ſeq. vbi allegat Bald. Nouell.
Cagnol. & Fort. Sed hæc quæſtio non facit ad præ-
ſentem limitationem, quia præcitati Doctores lo-
quũtur, quando in conceſſione dilationis adeſt pa
ctum de ſoluendo certum quid: nos vero quæri-
mus, an nulla pactione præcedente debeantur ali-
menta. Sed pro parte noſtra ſtant illi omnes, qui
tenent non eſſe licitum pactum, quando data eſt
dilatio, quandoquidẽ ſi non debẽtur ſtante pacto,
multo minus debebuntur, quando nihil eſt con-
uentum; & ſane ratio illa, quod debitor non ſit in
mora, eſt potens, nec habet replicationem. Et per
eam inquit Ange. in conſ. 158. quod etſi ſtatutum
54 dotis lucrum deferat † marito, loquendi de dote
reſtituenda, non tamen lucratur maritus dotem,
pro quo data eſt dilatio, ſequitur Iaſ. in l. ſi dona-
turus, §. 1. nu. 15. ff. de donat. ob cau. Crot. & Boer.
quos citat Phanuc. in tract. de lucro dotis, in verſi.
reſtituenda, nu. 38. Et facit, quia dos habet pro ſo-
55 luta, † quando ſtat per aliquem, quominus ſolua-
tur, in Auth. de non eligen. ſecun. nuben. §. penult.
vbi gloſ. magna, Bald. conſ. 131. uolum. 1. cum alijs
apud Rolan. de lucro dot. quæſtio. 7. in d. ver. reſti-
tuẽda, nu. 35. ubi inferunt, quod data mora mulie-
ris, maritus lucratur dotem non ſolutam, etiam ſi
a ſtatuto deferatur lucrum dotis datæ ſolummo-
do. Ita in propoſito, quominus dos ſit ſoluta, ſtat
per maritum, qui dilationem dedit ad ſoluendũ.
Facit etiã quod uoluit Guido Papæ in quæſt. 430.
ubi etſi mulier, quæ non ſoluit dotem, non lucratur
donationem propter nuptias, uel ſolũ pro ea par-
56 te † lucretur, pro qua dotem ſoluit, & non vltra, §.
hoc igitur, iuncta gloſ. in uer. uitium, in Authen. de
æqual. dot. & in §. illud quoque, ubi Ang. no. in Au-
then. de non elig. Ange. in §. fuerat, nu. 12. Inſtit. de
actio. Guido Papæ quæſt. 274. tamen ſi maritus de-
dit dilationem ad ſoluendum, & ante euentũ diei
57 moriatur uxor † lucratur donationem, ac ſi dos
eſſet ſoluta. idem uoluit Afflict. in deciſ. 333. quia
ſecundum eum non eſt imputãdum mulieri, quod
ante diem conuentum non ſoluerit, alios citat Ro
lan. in conſ. 10. nu. 4. & ſeq. uol. 1. vbi enim agimus
de mora uitanda, idem eſt, quod ſolutio ſit facta,
uel quod data fuerit dilatio.

Pari modo limitatur concluſio principalis, vt
locum non uendicet, quando debitum dotis eſſet
transfuſum in alium contractum, puta in mutuum
58 uel depoſitum, quia tunc pro eo mutuo uel † depo
ſito,

Digitized by Google

ſito, etiam data mora, non licebit vſuras petere,
vel alimenta. Ita expreſsè determinat Capic. in de
ciſ. 183. per totam. Mouetur ex deciſione Bart. in l.
aliam, ff. de nouatio. dum vult, quòd priuilegia a le
ge conceſſa actioni nouatæ, quæ inſunt odio debi-
toris moroſi, vt ſunt vſuræ, non cenſentur repetita
59 † in actione nouante. Et ſubdit quod Bar. intelli
git etiam de uſuris fauorabilibus, vt quæ ab em-
ptore debentur, ex l. curabit, C. de actio. empt. & il
lam Bar. diſtinctionem ſequuntur Ang. & Imo. ibi,
eam dicit communem, & ſeruari in practica, Aret.
in §. fuerat, num. 24. Inſtit. de actio. vbi Iaſ. nu. 124.
addit concordantes. Et cum illa diſtinctione tolli
tur generalis illa regula, quæ habet, quod nouatio
cenſetur facta cum omnibus priuilegijs, & qualita
60 tibus, quæ ex natura rei, vel † cauſæ competebant
actioni nouatæ, vt per Bart. in l. ſi quis cum aliter,
num. 4. ver. præterea poſito, ff. de verborum oblig.
& ſequuntur Doctores communiter, vt inquit Ale
xand. num. 3. & Aret. qui ſubdit eſſe ſingulare di-
ctum Iaſ. num. 12. Intelligitur enim quoad ea pri-
uilegia, quæ fauore actionis, vel cauſa inducta sūt,
non de ijs quę in odium debitoris. Et poteſt eſſe ra
61 tio, quia per translationem vnius † contractus, in
alium extinguitur primus, vt per Doctores in l. ſin
gularia, ff. ſi certum petat. in l. certi condictio, in §.
depoſuit, ſupra eodem. Extincto autem primo
contractu, extinguuntur omnia eius priuilegia,
cap. acceſſorium, de reg. iur. in ſexto. Ideo Salicet.
in Auth. ad hæc, nume. 13. C. de vſuc. dum tractat,
priuilegium alimentorum tranſeat in ceſſionariū,
mouetur ea ratione, quia debitum ex cauſa dotis
non eſt extinctum, innuens, quòd aliud eſſet, ſi fo-
ret extinctum.

Circa hanc limitationem aduerte, quia non ca-
ret dubitatione, etiam attenta diſtinctione Barto.
in d. l. aliam, de nouatio. Vult enim Barto. quod in
actione nouante, cenſeantur repetita priuilegia,
quæ in actione nouata inerant fauore creditoris
vel cauſæ. At multi volunt, quod diſpoſitio c. ſalu-
62 briter, ſit inducta ſpeciali fauore † mariti credito
ris ex cauſa dotis. Ita intelligit ibi Ioan. And. di-
cens, quod vſura nō reperitur in iure alio caſu per
miſſa. Quod ſi verum eſſet, vtique eſſemus in pri-
mo membro diſtinctionis Bartol. & deciſ. Capic.
non eſſe vera, ſed contra Ioan. Andr. volunt multi
tex. in d. c. ſalubriter, nihil continere ſpecialitatis
in dote, quia cum fundet ſe ſuper oneribus matri-
monij, habebit locum in alio quocunque contra-
ctu, in quo cadat eadem ratio intereſſe creditoris,
vti primus omnium aduertit Bald. Nouel. in tra-
cta. dot. par. 7. in 3. ſpecia. colum. 3. in fi. verb. & ſic
ex omnibus prædictis, Io. Lup. dicto §. octauo infer
tur, colum. 3. verſ. ex iſtis reſultat, & admittit For-
tun. in tract. de vlt. fi. nu. 68. & ſeq. dum dicit illum
text. procedere ratione intereſſe, nec eo permitti
vſuram, Moder. Pariſ. in d. tracta. nu. 525. verſ. rur-
ſus, poſt Didac. d. cap. 1. nume. 3. verſ. ſecundo con-
ſtat, & Ioan. Bapt. Lup. dicto §. 4. nu. 80. Veritas igi
tur quæſtionis dependet ab eo, an cap. ſalubriter,
inducat ſpeciale priuilegium fauore dotis, quia ſi
eſſet ſpeciale, vtique hic fauor tranſiret in actioné
nouantem: ſi uero non eſſet ſpeciale, non tranſi-
63 ret. Et quia mentionem fecimus de vno † debito
transfuſo in aliud, vt quando & quomodo id fie-
ri queat, vt intelligas, vide Doctores omnes in di-
cta l. ſingularia, vbi præcipuè Cagnol. & in l. cer-
ti condictio, §. depoſui, ff. ſi certum petat. vbi Dec.
inquit, quod hæc non eſt ſimulatio, quæ includitur
ſtatuto loquente de ſimulatione.

Alio etiam modo intelligi debet noſtra con-
cluſio, ne effectum ſortiatur, quando dos a patre,
vel extraneo foret promiſſa, non marito, ſed vxo-
64 ri: tunc enim, quia promiſſor † non dicitur mo-
ram facere marito, cui non eſt obligatus, non da-
tur alimentorū petitio, ita latè proſequitur Ruin.
in conſ. 221. per totum, volum. 1. quem citat & ſe-
quitur Phanuc. in tract. dot. in d. gloſ. in verſi. reſti-
tuenda, num. 38. Et ratio eſt, quia non datur mora,
vbi non eſt debitum: ſi enim vbi ſubeſſet debitum
non contrahitur mora, quādo nō eſt liquida quan
titas, vt dixi ſupra in ampliationibus huius con-
cluſionis. Multo minus erit mora, quando debi-
tum non ſubeſſet, cum maior ſit effectus ſubſtan-
tiæ ſeu principalis quàm acceſſorij, vt de ſe patet.
Et Doctores, qui dicunt maritum poſſe agere ad
alimenta, præſupponunt, maritum eſſe dotis credi
65 torem. Hoc autem præſuppoſitū ſemper † eſt veri-
ficandū, gl. in l. mancipia, C. de ſeru. fug. & diſpoſi-
tio non habet locum, niſi verificetur præſuppoſitū
in ea, ſecundum Barto. in d. l. mancipia, Roman.
in ſing. 595. vbi additio, allegant multos concor-
dātes. Intelligit tamen Ruin. in d. cōſ. 221. in prin-
cip. procedere limitationem, quādo vxor ipſa non
dediſſet in dotem nomen illius debitoris, qui ſi-
bi dotem promiſit, potiſſimum fundamentum ſuū
in hoc verſatur, quod marito non datur actio ad
petendum dotem, quæ non ſibi, ſed vxori fuit pro-
miſſa. Et ſi vxor dediſſet in dotem illud nomen vi-
detur ſentire, quod marito detur actio ad alimen-
ta, quia eo caſu militat ratio capit. ſalubriter, ex
quo maritus ſuſtinet onera matrimonij. Sed hoc
caſu dubium facit, quia etiam ſi vxor det nomen
debitoris in dotem, non videtur, quod ſi debitor
ſit in mora, poſſit maritus alimenta petere. Nam
66 nemo poteſt plus iuris † trāsferre in alium, quàm
ipſe habeat, l. traditio, ff. de acquiren. rerum do-
min. capit. nemo plus, de reg. iur. in 6. l. nemo plus
iuris, vbi Dec. & Cagn. ff. eodem tit. Sed vxori non
cōpetebat hoc ius conſequendi alimenta, vt decla
rat Ruin. dicto conſ. 221. Ergo nec marito, qui cau
ſam habet ab vxore. Facit etiam, quia ceſſionarius
67 † ſuccedit in ius cedentis, l. emptor, vbi Bald. in 1.
notab. C. de hæred. vel actio. vend. l. ſi quis donare,
§. 1. ff. de donation. inter virum & vxor. dixi in con
ſil. 22. num. 16. & mutatione perſonæ non uariatur
68 † conditio obligationis, l. 2. §. ex his, vbi Bartol. &
Doctores omnes, ff. de verbor. obligat. & ſicuti de-
69 bitor † non poteſt præiudicare creditori, nec eius
conditionem duriorem facere, l. debitorum, C. de
pact. ita nec creditor cedendo vni poteſt obliga-
re in plus debitorem, quam ſibi foret obligatus.
Sunt enim correlatiua, argumento l. fin. C. de indi-
cta vidui. tollen. Et dicit Barto. in l. ſi poſt diuor-
tiū, ff. ſoluto matrim. quod mutatione perſonę non
70 tollitur priuilegium competens † debitori. Et in-
fert ad aliqua Decius in conſil. 59. num. 4. Videtur
itaque, quod vbi dos eſt promiſſa vxori, non li-
ceat marito petere alimenta, etiam ſi vxor ceſſerit
dotis nomine nomen debitoris. Sed magis placet
prima opinio, quia attenta communi opinione,
quæ habet, quod diſpoſitio capit. ſalubriter, conti-
neat ius generale, non autem ſpeciale in dote, fa-
tendum eſt quēcunq; debitorē mariti ex cauſa do
tis teneri ad intereſſe, quod maritus patitur ob re
tardatam dotis ſolutionem, ex quo interim ſu-
ſtinet

Digitized by Google

ſuſtinet onerā matrimonij. Ratio enim æquè mi-
litat pro marito ceſſionario, ac ſi ei dos promiſſa
fuiſſet, quia poſtquam ei ceſſum eſt nomen, inci-
pit ſibi deberi intereſſe dotis ex perſona propria,
71 ideo actio † mutat naturam ſuam, l. 1. & l. aſſiduis,
§. exceptis, C. qui pot. in pign. habe. & attenditur
perſona ceſſionarij non cedentis: ideo ſtante ſta-
tuto, quod cauſæ inter affines compromittantur,
72 cogetur ceſſionarius † compromittere, ſi affinis
ſit, Iac. Butr. in l. Plautius, ff. de procurat. Alber. in
tract. ſtatuto. par. 2. quæſtio. 202. Blanc. in tract. de
compromiſſis, q. 3. num. 51. in fine. Et poſtquam no
men eſt ceſſum, iam creditum eſt mariti non vxo-
ris, & incipit intereſſe mariti, proinde illud in-
teruſuriū debetur ex propria perſona mariti, non
vxoris, & ideo conditio obligationis variatur, ar-
gumento l. fi. C. de euictio. vbi fideiuſſoris admit-
73 titur ad † vendicandum fundum, quem fideiuſ-
ſor non potuiſſet vendicare, & hoc, quia hæres ibi
venit ex perſona propria, quod ſingulare, ſecun-
dum Bart. & alios, ibi, qui dicunt eſſe notandum,
& non reperiri alibi. Declarat Iaſon dicta l. 2. §. ex
his, nume. 3. ff. de verb. oblig. Et non obſtat, quod
dictum eſt, mutatione non poſſe inferri præiudi-
cium debitori. Quia reſpondeo, hoc præiudicium
non prouenire ex ipſius perſonæ mutatione, ſed
propter moram, & defectum creditoris in ſoluen-
74 do, quæ † ipſi oneroſo nocere debet, cap. mora, vbi
gloſ. & Franch. de regulis iuris, in ſexto, l. in con-
demnatione, §. vnicuique, vbi gloſ. citat concordan
tes, ff. de reg. iur. Quare dicendum, quod maritus
petere non poteſt alimenta, quæ vxori præſtitit,
ante quam nomen debitoris fuerit ſibi ceſſum, ſed
bene petere poteſt alimenta pro tempore poſt
ceſſionem ſibi factam. Quia primo caſu perſona
vxoris cedentis attenditur, ſecundo vero caſu in-
ſpicitur perſona ceſſionarij.

Limitat rurſus Corn. in conſ. 240. per totum, vo
lum. 3. hanc concluſionem, vt non procedat in aug
75 mento † dotis: mouetur, quia alimenta concedun
tur marito propter matrimonij onera, vt dictum
eſt: at maritus antequam augmentum dotis pro-
mitteretur, tenebatur pro dote primo loco conſti-
tuta alere vxorem. Ergo non poteſt allegare, qnod
præſtiterit alimenta contemplatione huius aug-
menti, quando etiam nullo facto augmento tene-
batur onera matrimonij ſubire. Quocirca ceſſat
ratio cap. ſalubriter, & Doctorum ſupra relatorū.
Ceſſare ergo debet etiam diſpoſitio per iure vulg.
Ego nulla ratione adduci poſſum, vt Corneo ſub-
ſcribam, quando clarum ſit, quod augmentum
76 † regulatur ſecundum naturam ſui principalis, l.
ſi ex toto, & l. quod in rerum, §. ſi quid poſt, ff. de
legatis primo. & augmentum dotis ijſdem regu-
77 lis † iudicatur, quibus dos, l. inter ſocerum, §. cum
inter, ff. de pact. dotal. l. etiam, C. de iure dot. quem
text. Bald. in ſecundo notab. ad id trahit, quod ſti-
78 pulatio † dotis, quamuis ſit ſtricti iuris, exten-
ditur ad illius augmentum, Aret. in l. ſi in teſta-
mento, ff. de vulg. Iaſ. in rubr. ff. ſoluto matrimo.
colum. fi. & quod augmenrum eiuſdem ſit naturæ
cum ipſa dote ponit Natta in conſi. 253. num. 4. Ia
re Rolan. in tract. de lucro dot. quæſt. 100. Et ſicut
debitor dotis tenetur ad vſuras erga maritum,
ita & qui debet augmentum. Et non obſtat ra-
tio Cornei, quod ſcilicet abſque eo augmenro te-
nebatur maritus alere vxorem propter dotem pri
mo loco conſtitutam, quia etiam ſi alere tenere-
tur, non tamen ſit, quin commodius eam poſſet a-
lere cum augmento illo dotis, quàm feciſſet ſine
augmento: & ita non tollitur intereſſe, quod paſ-
ſus eſt maritus ob dilatam augmenti ſolutionem.
79 Sicuti enim dos ſeruire † debet oneribus matri-
monij, l. dotis fructus, ff. de iure dot. l. vbi adhuc, C.
eodem titu. ita & augmentum. Et aliud eſt dicere,
quod maritus teneretur alere: aliud vero, quod nō
ſit paſſus damnum: nam etiam, qui tenetur alere,
patitur damnum, ſi dos ſibi promiſſa non ſolua-
tur. Quia cogitur de proprijs bonis alere, ſicuti ali
menta præſtitiſſet de fructibus dotis. Atque ideo
ratio, quam conſiderant Doctores in marito, cui
dos non ſoluitur militat in eo, cui augmentum do
tis non ſoluitur: & ſiue obligatio alendi proueniat
ex pacto, ſiue ex legis diſpoſitione, ſemper maritus
dicitur damnum pati, quando ei dos non ſolui-
tur. Qua ratione non video, quomodo auſus fue
rit Corne. dicere, quod hoc caſu marito nihil
abeſt, cum id abſit, quod alit de ſuo patrimonio,
qnam aluiſſet de augmento dotis. Et non valet ar-
gumentum, tenebatur alere, ergo non poteſt pete-
re vſuras dotales.

Aliam limitationem ponit Abbas in conſil. 85.
nu. 2. ver. quod autem tranſactio, vſque ad finem,
volumine ſecundo, vt ſcilicet non debeantur mari
80 to † alimenta ob moram factam in ſoluendo do-
tem promiſſam, quando retinuit iugiter vxorem
in ſuo obſequio, nam alere tenetur eam, quæ ſibi
ſeruit, l. in rebus, §. poſſunt, ff. commoda. & in ſpe-
cie Bart. in l. quod in vxorem, C. de neg. geſt. Et li-
cet vtatur duabus alijs rationibus, illæ tamen non
ſeruiunt pro hac limitatione. Et præter eum idip-
ſum voluit Corneus, qui tamen de Abba. non me-
minit, in conſ. vltimo, columna 3. in fine, volum. 2.
quia cum ipſe qui recipit ſeruitia teneatur alere,
& non alius, non debet ab alio alimenta petere,
Lup. d. c. per veſtras, in tertio notab. §. 1. fol. 135.

Horum tamen ſentētiam probare non poſſum.
Et licet Crauet. in conſil. 189. nu. 7. in quinto caſu,
in fi. verſi. non omitto in hac materia, dicat Abba-
tis opinionem eſſe extraneam, ſed nihil allegat ad
illius confutationem, nec mentionem facit de Cor
ne. tamen ratio eſt in contrarium, nam ſemper de
81 bet † operari viro, etiam ſi dotata ſit, gloſ. in l. ſi
vxorē, C. de condit. inſert. in l. libertæ, & in l. quòd
ex liberta, C. de oper. lib. vt ſuo loco dicemus. Et
tamen dicunt Doctores, quod maritus petere po-
teſt vſuras dotales. Duo enim vxor tenetur pręſ-
ſtare: dotes promiſſas, & operas obſequiales. Pro
82 inde, ſi alterum tantum præſtet, † non liberatur
ab altero, l. ſi hæredi plures, ff. de cond. inſtit. & co
83 pulata habentur loco † vnius, l. 1. §. ſin autem, ex
his, C. de cad. tollen. Iaſ. in l. 1. nume. 2. ff. de iuſti.
84 & iur. & quando plura obſtant, non ſufficit † alte-
rum tolli, l. ſi quando, C. de inoſ. teſta. l. ſi nō lex, ff.
de hæred. inſtit. cum alijs a me congeſtis in conſil.
50. nu. 57. Et quæ dicūtur in l. quod in vxorem, pro
cedunt, quando vxor eſt indotata, quia tunc, ſi v-
xorem habuit in obſequio, tenetur alere, & non
poteſt alimenta petere ab vxore alioqnin diuite,
niſi ſit proteſtatus, quia præſumitur maritali affe-
ctione præſtitiſſe. Et Abb. loco prædicto, videtur
pariter loqui in vxore indotata, & vti dixi, non
ſequitur, tenetur alere, ergn non poteſt petere vſu
ras dotales: duplex enim patet via; vna expellen-
di vxorem, quæ dotes non ſoluit; alia alendi & pe
tendi vſuras, vt dicam in tit. quibus ex cauſis de-

negari

Digitized by Google

negari poſſint aliméta. Cũ ergo alit maritus, petit
alimenta, & hoc caſu non eſt neceſſaria proteſta-
tio, quia cum ſit creditor dotis, eamque a princi-
pio fuerit ſtipulatus, ſatis patet eius animus, quod
vult conſequi intereſſe. Qua ratione videmus, ꝙ
quicunque alius creditor conſequitur ſuum inte-
reſſe abſque alia proteſtatione a debitore. Demũ,
quod non obſtante obſequia, liceat mariro vſuras
dotales conſequi, ponunt Doctores omnes, qui vo-
lunt, quod maritus, qui decennio tacuit, poſſit ni-
hilominus vſuras petere, vt dicã in duabus vltimis
limitationibus.

Prædicta concluſio fallit, etiam quando mari-
tus, dotis creditor eſſet debitor ex alia cauſa ſo-
ceri, vel alterius, qui dotem promiſit, quia eo caſu
85 non poteſt dotis vſuras conſequi, † ex quo ad eui-
tandum curſum uſurarum inducitur tacita cõpen
ſatio. ita declarat Alexan. in conſil. 74. num. 5. vol.
5. mouetur per tex. in l. ſi conſtat, C. de compenſ. v-
bi dicit eſſe caſum notabilem, quod ad euitãdum
vſuras fit compenſatio inuicem, & ibi hoc notant
Odofr. & Fulg. Et per illum text. concludit Specul.
in §. nunc aliqua, nume. 79. titu. de locato, quod em
86 phyteuta, † qui eſt creditor directi domini nõ ca-
dit, ſi non ſoluit canonem, quia inducitur compen
ſatio ſui crediti cum eo, quod debet in cauſam ca-
nonis, ſeq. Ioan. Andr. in addit. Butr. in capit. bona
fides, in vlt. nota. Imo. colum. 6. & Abb. colum. fi. ex
tra depoſit. vbi etiam Barbat. colum. fin. Alber. in
l. cum aliter, ff. de compenſat. Socin. in conſil. 99. co
lum. 2. volum. 1. Iaſ. in l. 2. q. 19. nume. 62. & ſeq. C.
de iure emphyteu. Curt. ſen. in conſil. 71. in 3. dub.
vbi ſubdit hoc obſeruari. addo Ruin. in conſil. 148.
nume. 1. volum. 1. Pariſ. in conſil. 108. nume. 51. vo-
lum. 1. Gozad. in conſi. 69. Tiraq. qui multos citat,
de retract. conſang. §. 3. gl. 3. nu. 4. Roland. in conſi.
87. nume. 26. vol. 1. Sebaſt. Medic. in tract. de com-
penſat. par. 1. q. 22. concluſ. 2. Et licet regulariter
87 compenſatio † locum non habeat, niſi parte oppo
nente, l. fi. C. de compenſ. & gl. Doctores in d. l. ſi cõ
ſtat, & dicat Ang. in conſi. 259. colum. 2. quod com
penſatio non fit, niſi interueniat factum, l. qui inui
cem, cum gl. ff. de cond. indeb. & non ante oriatur,
q̃ opponatur. Ex quo infert, ꝙ debitor ceſſus, non
poteſt compenſationem allegare cõtra cedentem
poſt ſibi denunciatam ceſſionem: tamen vbi agi-
88 tur de euitanda vſura, pœna vel intereſſe, † pro-
pter moram fit compenſatio, etiam ſi non fuit in
tempore oppoſita, & poſt tempus deducta retro-
trahitur, ita declarant Ioan. Fab. & Ioan. de Plat.
in l. bonæ fidei, inſtit. de actio. ſequitur Tiraquel.
dicta glo. 3. num. 8. & idem voluit Ange. in l. ſemel
mora, ff. ſoluto matri. Imola in d. cap. bona fides, co
lum. 9. vbi ait, menti tenendum, Iaſon dicta l. 2. nu.
63. in fi. Gozad. dicto conſi. 69. & Rolandus, nume-
ro 27. ita quod ſi emphyteuta non oppoſuit com-
penſationem intra triennium, excuſatur perinde
ac ſi oppoſuiſſet. Et verum, quod l. ſi conſtat, & alia
iura pro hac parte allegata loquuntur in vſuris o-
dioſis, qui lucratiuo titulo loquuntur, non autẽ in
fauorabilibus, quæ debentur oneroſo titulo, qua-
les ſunt hæ, quæ debentur marito, Ang. in §. fuerat,
Inſtit. de action. Rom. in conſi. 517. & dicam infrà.
Sed quicquid ſit, non poteſt hoc caſu damnum ali-
quod maritus allegare, quia etſi dotem non habue
rit, gauiſus tamẽ eſt ea quantitate, quam debebat.

Fallit iterum noſtra concluſio, quod maritus,
qui aliméta præſtitit vxori longo tempore tacuit,
& vſuras dotales non petijt, quia eas videtur re-
89 miſiſſe † per text. in l. cum quidam, §. diuus, ff. de
vſur. quem tex. ad hoc dicit notandum, Bal. in con
ſil. 474. volum. 3. qui ait, videri vſuras remiſſas, vt
maritus ſit gratior debitori. Et hanc opinionem te
nuerunt Alexan. Dec. Campeg. Alciat. & Neuiza.
quos citat Rol. in cõſ. 65. nu. 8. vol. 4. addo Abb. in
conſ. 85. nu. 5. volum. 2. vbi nulla prædictorum fa-
cta mentione, dicit, quod maritus, qui diu præſti-
tit alimenta, ſi non eſt proteſtatus, videtur ea do-
naſſe. Et dicit Iaſ. in §. fuerat, num. 20. verſi. & præ
dicta omnia, Inſtitu. de actio. quod hæc limitatio
eſt ſingulariſſima & ſupra omnium exiſtimationẽ,
& literis aureis ſcribenda, quia quotidiana, & mul
tum utilis, & Marſil. in ſing. 360. vbi ſubdit, text. in
d. §. diuus, continere caſum valde ſingularem, Cot
ta in memor. incipit dos ſoluto matrim. in fin. Cæ-
pbal. in conſil. 85. num. 13. Ad quod conſiderari po
90 teſt etiam ſanguinis † coniunctio, per quam faci-
lius inducitur præſumptio donationis, l. Procula,
ff. de probatio. l. ſi ſeruus communis, ff. de donatio.
inter vir. & vxor. l. liber captus, C. de capt. & poſt-
lim. reuerſ. l. 1. C. de neg. geſt. Alciat. de pſum. reg.
1. præſ. 26. nu. 4. Cõtraria tñ ſnia verior eſt, nã eiuſ-
modi remiſſio eſt donatio, l. ſi qs obligatione, ff. de
91 reg. iu. In dubio aũt nemo † pſumitur ius ſuum do
nare, l. cu de indebito, ff. de probat. l. ſi cum aurũ, ff.
de ſolut. Alex. & Are. in l. a Titio, ff. de ver. obl. vbi,
ꝙ potius præſumi dẽt actus inualidus, q̃ donatio,
& ad hoc infinitos adducit D. Beci. in cõſ. 52. n. 70.

Secundò, quia ſiue ea alimenta debeantur ma-
rito iudicis officio, ſiue iure actionis, de quo dice-
mus in titulo, qualiter alimenta petantur, nunquã
ab eis excluditur, niſi lapſu xxx. ann. Tãtum enim
92 tẽporis † requiritur in præſcribendis actionibus,
l. ſicut, & l. omnes, C. de præſcrip. xxx. annor. & tan
93 tundem, qñ agitur de † præſcribendo iudicis offi-
cio, ſecundum gl. in d. l. ſicut, in verſi. proſequutio-
ne, quam dicit ibi Bald. non reperiri alibi, & eam
dicit ſingularẽ, Bald. in l. 2. col. 3. C. de exequut. rei
iudic. Rol. d. conſ. 65. nu. 17. vol. 4. multos citat Ti-
raq. de retract. conſang. §. 35. gloſ. 4. nu. 40. & §. 36.
glo. 2. nu. item 40. poſt Iaſ. in d. §. fuerat, nu. 22. vbi
94 illam gloſ. dicit ſingularẽ, & tempus † quoad præ
ſumptionem non ſufficit, non eſt modus tollendæ
obligationis, l. obligationum ſubſtantia, §. placet,
ff. de actio. & oblig. Facit l. libertis, la 2. §. 1. ff. de
alim. & cibar. leg. per quam inquit Barto. in l. quæ
dotis, num. 4. ff. ſol. matr. quod ſolus curſus tempo
ris non inducit præſumptionẽ liberationis, quan-
do ſufficiens non eſt ad præſcribendum. Et in ter-
minis, quod lapſus x. annor. non inducat remiſſio-
nem, probat Aret. in d. §. fuerat, num. 9. quia regula
riter triginta anni requiruntur, & non reperitur
contrarium iure cautum. Et ſubdit ita ſe conſu-
luiſſe, & reſpondet ad d. §. diuus, quod procedit
in uſuris odioſis, non autem in fauorabilib. Illę e-
nim ſublatæ cenſentur curſu decennij, vt quæ ma-
rito debentur, ſunt fauorabiles. Sequitur etiam
Iaſ. nu. 22. per eaſdem rationes, ſubdẽs, quod ſi ca-
ſus contingeret, iudicando & concludendo, tene-
ret contra Bal. Ad §. diuus, reſpondet, ſecundum in
tellectum Iac. Butr. vbi quod ideo tacuit maritus,
vt gratior fieret debitori, id quod remiſſionem in-
duceret. Hanc ſententiam probarunt Alexand.
Corn. Dec. Ruin. Pariſ. Grat. Caſſan. Gram. & Mo-
der. Pariſ. quos omnes citat, & ſequitur deciſ. Pe-
dem. 132. poſt longam diſceptationem, & confu-

ſionem duplicis quæſtionis, quas voluit diſtinctè
rractare, licet exinde diſtinguat addendo Roma.
Baldũ, Boer. & Cephal. non tamen reſpondet ad §.
diuus. Late etiam Rolan. in conſi. 65. per totum, vo
lum. 4. vbi addit Iacobin. & Bero. dicit Ioan. Lup.
in c. per veſtras, in 3. notab. §. 1. incip. vnum tamen,
num. 1. in fi. de donatio. inter virum & vxor. quod
Bald. dictum communiter damnatur, & late Nat-
ta in conſ. 495. nu. 3. & 8. vbi §. diuus, intelligit poſt
Rom. in vſuris odioſis, & veris. Refert etiam intel-
lectum Iac. Butr. quod ſcilicet interuenerat ſignũ
aliquod remiſſionis, quia volebat eſſe gratior. Et
idem reſponſum dederant Gloſ. & Fulgoſ. in d. §.
diuus, Alexan. in conſi. 63. nu. 13. volum. 4. Corne.
in conſ. 145. colum. 3. in fin. volum. 2. in conſil. 163.
colum. 5. in fi. verſi. item ſecundo reſpondetur, vo-
lum. 3. Dec. in conſil. 571. nu. 6. ver. tertio poteſt re-
ſponderi. Primum vero intellectum, quod proce-
dat in vſuris odioſis, probauit Bartol. in l. cum de
in rem verſo, colum. pen. de vſur. in d. l. quæ dotis,
nu. 4. ff. ſoluto matr. dum inquit, quod curſus tem-
poris non ſufficiens ad præſcribẽdum, inducit præ
ſumptionem tacitæ remiſſionis, quando eſt debi-
tum lucri odioſi. Allegat d. l. cũ quidam, §. diuus,
ff. de vſur. Maritus igitur tractat nõ de non lucro,
95 ſed de vitando damno, & non eſt par † ratio lu-
cri & damni, l. fin. §. licentia, C. de iure delib. & fa-
cilius ſuccurritur ei, qui tractat de vitando dam-
num, quam ei, qui tentat lucrum captare. Ideo li-
cet eccleſia tractans de vitando damnum, reſtitua
tur etiam aduerſus eccleſiam tractãtem de lucro,
96 tamen ſecus eſt, quando vtraque certat † de lucro,
Bal. in Authen. perpetua, C. de ſacroſ. eccleſ. Simili
97 ter minor, qui reſtituitur ad lucrum † amiſſum, l.
denique, §. ſi quid minori, ff. de acquir. hæred. etiam
ſi lucrum ſit minimum, Bartol. in l. ſi ſeruum, §. ait
prætor, ff. eod. titu. non auditur, quando eſſet cum
98 præiudicio † aduerſarij, vt poſt Aretinum decla-
rat Iaſ. in l. 3. §. Labeo, colum. penult. verſic. reſpon
det Aret. dupliciter, ff. de acquiren. poſſeſſ. Cepha.
in conſi. 8. nu. 16. Et ibi agitur de vitando damno,
99 præſumitur in facto proprio, † ſi conſtat rem ali-
ter ſe habere: at ſecus eſt quando tractat quis de lu
cro captando, Bart. in l. ſed ſi me putem, in prin. ff.
de cond. indeb. Alexand. in conſil. 102. nume. 8. vo-
lum. 1. D. Becius in conſil. 55. nume. 33. Mihi maxi-
mè placet intellectus Iac. Butr. quod in eo tex. §. di
uus, ſigna extiterint remiſſionis, quia ſcilicet ta-
cuit creditor, vt eſſet debitori gratior. Conſidero
verbum illud perendos non putaſti, per quod da-
tur intelligi, quod eo animo fuit creditor a princi-
pio, vt uſuras remitteret. Suberat etiam cauſa re
mittẽdi, vt eſſet gratior. Et hæc cauſa probatur ex
100 dictione, ut, quæ † cauſam ſignificat, Clem. 2. vbi
Zabarel. de ætat. & qualit. Adeſt etiam dictio, vide
101 licet, quæ eſt † reſtrictiua ad eum caſum, l. videli
cet, ff. de pact. capit. nouimus, de verborum ſignifi-
cat. l. in venditis, ff. commu. prædio. glo. in Clemen.
cauſam, de electio. Bart. in l. 5. ff. ad leg. Aquil. Bal.
in l. cum mulier, ff. ſoluto matrim. Iaſon in l. iuſiu-
randum quod ex conuentionẽ, §. procurator, num.
9. ff. de iureiur. & in l. ſi pluribus, num. 10. ff. de leg.
1. Dec. in conſil. 47. colum. 1. in fine, Pariſ. ad Bart.
in dicta l. 1. Et ideo negari non poteſt quin ideo fo
ret dilata petitio vſurarum, quia volebat eſſe gra
tior ſuo debitori, ſed nullo modo poterat gratiam
debitoris efficacius ſibi conciliare, quàm remit-
tendo vſuras. Ideo colligitur voluntas tacita de
remittendis vſuris. Quod ſi ex alia cauſa diſtuliſ-
ſet exactionem, aliud eſſet, puta quia ſciret ius
102 ſuum durare: tunc enim patientia † & taciturni
tas non nocet, vt eſt textus in l. ſicut, §. non videtur,
ff. quibus mod. pign. vel hypot. ſolu. gloſ. in l. Impe
rialis, in verſic. promiſſione, de prohib. feud. alien.
per Lothar. Ruin. in conſil. 161. nume. 38. volum. 1.
Socin. iunior in conſi. 106. nume. 41. uolum. tertio,
Ripa in l. admonendi, nume. 44. ff. de iureiuran. Ti-
raquell. de retract. conſang. §. 1. gl. 9. nu. 146. Ceph.
in conſ. 235. nu. 30. & in conſi. 445. num. 28. Et quia
103 in dubio tacere † quis videtur ex ea cauſa, q̃a ſcit
ius ſuum durare, vt inquit Iſern. in cap. 1. colum. 8.
in princ. de natu. ſucceſſ. feud. ideo exprimit tex. in
§. diuus, quod tacuit, vt eſſet gratior, atque ideo
non mirum, ſi videtur remittere vſuras. Inuenio
etiam, quod quidam Modernus legit illum text. vt
eſſet non gratior, ſed grauior, quæ lectura, ſi eſſet
vera, textus ille non faceſſeret negotium, ſi ideo
tacuit, vt inde debitor cumulatis multorum an-
104 norum vſuris grauaretur, deberet hic † dolus no
cere creditori, l. eum qui, ff. quod cum eo, c. intelle-
ximus, de iudic. & quod grauatur debitor, quãdo
cogitur multorum annorum uſuram ſoluere, eſt
text. in l. 2. in princ. C. de debito. ciuita. lib. 11. vbi
105 † dicit, commodum eſſe debitorum, cumulum
debiti minimè nutriri. Addo text. in l. plane, ff. fa-
mil. erciſcun. ubi dicitur, quod particularis ſolutio
106 † affert incommodum creditori, facit l. fi. ff. quib.
mod. pign. vel hypoth. ſoluit. latè Neguſ. de pign.
in 3. mem. 5. par. num. 18. Et pro principali deciſio
ne facit, quod etſi ex pacto redimens rem uenditã
107 teneatur ſoluere † meliorationes omnes utiliter
factas in re, Bald. in conſ. 167. in fi. vol. 1. Cagnol. in
l. 2. C. de pact. inter empt. & uend. tamen ſi emptor
108 in fraudem uenditoris fecit impenſas † magnas
& oneroſas, vt eum remoueat a facultate redimen
di, non tenetur vẽditor illas refundere, ſecundum
Alber. in l. intra vtile, §. 1. ff. de minor. quem ſequi-
tur Tiraq. de retract. conuent. §. 2. gl. 1. nu. 8. Dolus
enim emptoris ſibi, non uenditori nocere debet,
cum eo caſu etiam redimens non teneatur ad im-
109 penſas † magnas, per quas cogatur rem dimitte
re, l. in fundo, ff. de rei uend. Tiraq. d. nu. 5. in princ.
ẽt ſi bona fide facta ſint, præcipue ſi per inopiã eas
110 non poſſit † ſoluere, ſecundũ Bart. in d. l. in fundo,
nu. 8. in fin. Men. q. alios citat, de recup. poſſeſſ. rem.
15. nu. 523. Sed q̃a cõiter litera d. §. diuus, nõ ita le-
gitur, non eſt quicquã innouandum. Sat eſt autem,
quod communis ſit opinio, poſſe maritum non ob-
ſtante lapſu decẽ annorum, petere vſuras dotales.
Et ſecundum hanc ſententiam cõſului, & fuit iudi
catum per Excellentiſſimum Senatum Montisfer-
rati, cui tũc præſidebat Rol. a Valle, & Senator cau
ſam audiebat D. Franciſcus Becius, in qua cauſa
allegaui omnes illas authoritates, quæ leguntur
apud Rolan. in d. conſ. 65. poſtea typis mandato.

Poſtremo noſtra concluſio, quàm ſupra princi-
paliter firmauimus, fallit, quando vltra taciturni-
tatem longi temporis concurrit mors mariti, qui
ſemper vxori præſtitit alimenta, quàm habuit in
111 obſequio ſuo: tunc enim † vſuræ cenſentur remiſ
ſæ, vt probat tex. in l. vir vſuras, ff. de don. inter vir.
& vxor. multi allegant in hanc ſententiam Bald. in
dicto conſil. 474. vol. 3. qui tamen nullum verbum
facit de morte mariti, ſed per illũ text. hoc uoluit
Rom. in conſil. 517. nume. 16. vbi ait, illum eſſe ſin-
gularem, licet Baldo incognitum, de quo miratur.

Et

Digitized by Google

Et hæc voluerunt etiam Bart.& Salicet.in l.vir vſu
ras,in ſummario,itē Rom.in l.in inſolam,§.vſuras,
nume.16.ff.ſolu.matrim. vbi ait,ibi eſſe caſum vni
cum, & ſumme notandum, quia ſe excepto nemo
alius tetigit, Cremen. qui dicit valdè ſingularem
doctrinam, licet Rom. non faciat mentionem, in
ſing.5. Aret.d.§.fuerat,num. 10. in fi.Balb.in tract.
præſcript.par.3.quæſt.10.num.17.Io.Lup.in dicto
c.per veſtras,in 3.notab.§.unum tamen,nu.1.verſi.
ad idem textus, melior, folio mihi 135. vbi dicit,
textum prædictum meliorem eſſe de iure, Bero. in
conſil.52.num.25.vol.2.Gram.in deciſ.103.nu.29.
Boer.in deciſ.196.nu.4.qui duo dicunt nullum tex
tum eſſe meliorem, Cæphal.in conſil.85.nume.14.
deciſ.Pedem.133.nu.11.vbi multos allegat,qui ta
men diuerſis in terminis loquuntur,& nu.19.verſi.
aut loquimur,quando cum longi. Sed contrarium
voluit Corne.in conſ.145. col.6.ver.reſtat vt conde
ſcendam,volum.2.Dec.in conſi.571.per totum, &
ante eos Aret.dicto §.fuerat,num.10.Alex.in conſ.
63.nu.13.volum.4.Ruin.in conſ.224.nu.14.volum.
1.Natta in conſ.495.nu.8.& 9.Rol. in d.conſil.65.
nu.20.& ſeq.vol.4. Mouentur pluribus rationibus.
Primò, quia non præſumitur donatio, l.cum de in
112 debito, ff.de probationibus,præcipuè † inter vi-
rum & vxorem,gloſ.fi.in l.ſi vxor filio, ff.de donat.
inter vir.& vxor. & quando agitur de remittendis
vſuris, l.ſi quis pro vxore, §.ſi vxor viro,ff.eod.titu.
Secundò, vſuræ dotales æquiparātur fructibus do-
tis, l.curabit, & l. fructus, C.de actio. emptio. At
113 maritus,qui patiatur vxorem percipere † fructus
dotis, non videtur illos remittere, ſi tacet, & non
petit,ſecundum Bart.qui reprobat opinionem Pe-
tri in l.de diuiſione, ff. ſolu. matr. ergo non etiam
cenſetur vſuras dotales remittere. Et Corn. in d.
conſ.145. refert ſic conſuluiſſe Salic.Mart.Laud.&
Bald. Nouel. Tertiò, quia ſi maritus viueret, poſ-
ſet has vſuras petere, vt probatum fuit in præce-
denti limitatioue ex communi Doctorum opinio-
ne. Ergo id quoque licere debet hæredibus, qui
114 † cenſentur cum eo vna & eadem perſona, §.1. in
Authen. de iureiuran. a morien. præſt. & eiuſdem
115 † eſt poteſtatis,l.hæredem, ff.de regu.iur. Ad tex.
116 autem in dicta l.vir vſuras,† reſpondent pluribus
modis,& primo,quod tanquam exorbitans a regu
lis iuris communis,intelligi debet de vſuris odio-
ſis,non quæ petuntur tanquam intereſſe,vt dictum
eſt ſupra circa l.cum quidem,§.diuus,ff.de vſur.ita
Corne.d.conſil.145.colum.penul. & ante eum,Ale
xan.in d.conſ.63.nu.13.in fin.Natta in conſil.195.
nume.8. Reſpondent ſecundo, quod ibi loquitur
tex.in vſuris promiſſis,quę odioſi ſunt ſicut aliæ,ita
Corne.d.conſil.145.colum.penul.quem ſequuntur
prædicti Doctores,Alexand.in conſi.63.nume. 13.
Tertio reſpondent, quod ille text. loquitur in ex-
preſſa donatione facta a marito,& cōfirmata mor-
te. Nam dum text.meminit de confirmatione,præ-
ſupponit eſſe factam, quia quod non eſt, cōfirma-
117 ri † non poteſt, l.eius, qui in prouincia, ff.ſi cert.
pet.ita intelligit gloſ.ibi Salic.Aret.Corn.& Bero.
quos & ſequitur Rolan.dicto conſi.65.nume.20.&
præter eos Iaſon.in l.de diuiſione,num.13. ff.ſolu.
matrim. Dec.in conſi.571. circa fin. Alexand.in d.
conſi.63.nu.13.volum.4.Reſpondent quarto,quod
tex.ille loquitur in vſuris debitis per vxorem,quæ
dotes promiſerat.Stāte enim mutua affectione,fa-
cile inter eos præſumitur donatio, l.donatio, ff.de
donat.inter vir.& vxor.At ſecus eſt,quādo dos de-
betur a ſocero, vel alio,in quo non ita cadit conie-
ctura donationis,ita Alex.in d.conſi.63.nu.14.vo-
lum.4.Bero.in conſ.52.nu.25.vol.2. Ruin.in d.con
ſilio 224.nu.15.vol.1. Natta d.conſil.495.nu.8.Ro
lan.d.conſi.65.nu.20.ver.ſecundo reſpondetur. Ve-
rum prædictæ rationes parum vrgent. Nam etſi do-
natio in dubio non præſumitur,tamen,quando ex-
tat coniectura in contrariū, ceſſat præſumptio præ
118 dicta: vna enim † præſumptio tollit aliam, l.di-
uus,ff.de reſtit.in integ. Nō etiam obſtat,quod ma
ritus non præſumatur uxori donare fructus dotis,
quos vxor percepit: quia reſpondeo,quod ibi non
interuenit mors mariti,ideo non pręſumitur dona
tio,vti diximus in præcedenti limitatione: ſecus eſ
ſet,ſi maritus iam deceſſiſſet, imò ibi non fit men-
tio, quod longo tempore vxore perceperit fructus
dotis,quod tamen in præſenti limitatione præſup
ponimus: termini ergo non ſunt pares. Imò ibi,ſi
donatio facta eſſet expreſsè, non valeret, quia etſi
119 valeat donatio, quādo † remittit maritus ius nō
quæſitum: at quando non vult acquirere, l.ſi ſpon-
ſus,§.ſi maritus,il 2.& l.ſeq.ff.de dona.inter vir. &
120 vxor. ſicuti debitor poteſt non acquirere † in cre
ditoris fauorē,l.qui aut,ff.de his, qui in frau.cred.
tū qa fructus dotis marito debētur oneroſo titulo,
121 vt ſup.dictū eſt,nō valet donatio. † Aequiparat.n.
quoad oneroſū titulū emptori,l.ex promiſſione,ff.
de act.& obl.declarat Iaſ.in d.l.de diuiſione,n.13.

Non reſiſtit tertium, ꝙ hæres poſſit vſuras pete
re,ex quo poſſit defunctus, ſi viueret: quia reſpon-
deo, quod etſi hæres videatur eadem perſona cum
defuncto,tamē hoc procedit quoad ius, quod erat
in perſona defuncti ita formatum, quod tranſiuit
ad hæredē,ſed quoad ea,quæ non tranſeunt ad hę-
redem,vt quia nouerāt formata in perſona defun-
cti,hæres illum nō repræſentat. In propoſito autē,
quando maritus diu tacuit,inſurgit coniectura do
nationis, ſed ea ſola non eſt potens ad inducēdum
præſumptionem,vel ſi eſt potens,non tamen dona
tio eſt valida. At vbi præter longam taciturnita-
tem concurrit mors, non ſolum donatio præſumi-
tur,ſed propter mortem eſt valida,ita quod ad hæ
redem vſuræ illæ tranſire non poſſunt,cum tempo-
re aditæ hæreditatis iam ſint remiſſæ, & non eſſent
in hæreditate. Reſponſiones quoque,quæ dātur ad
textum in l.vſuras,non ſubſiſtunt: nam quod lega
tum in uſuris odioſis, eſt contra text.qui expreſsè
loquitur de vſuris dotalibus, quæ non ſunt odioſæ,
ſed fauorabiles.

Non obſtat etiam,quod loquatur in vſuris pro-
miſſis, & deductis in ſtipulationem, quia pro-
pter hoc non deſinunt eſſe fauorabiles: quando
enim in pactum deducuntur, ſuccedunt loco vſu-
rarum iure communi debitarum, & eodem fa-
uore præſtanda ſunt. Demonſtrauimus enim ſu-
pra in ampliationibus, quòd in pactum poſſunt
deduci, ſecundum Doctores in dicto capitulo ſa-
lubriter, & ſubrogatum ſapit naturam eius, in
cuius locum ſubrogatur, l.ſi eum, §. qui iniuria-
rum, ff.ſi quis caut. Quod verò tertio loco dici-
tur, ibi expreſsè vſuras fuiſſe remiſſas, ſuſtineri
non poteſt, quia inanis foret in eo textu dubi-
tatio, an vſuræ ſint legato incluſæ, vel potius do-
nationis remiſſæ, ſi expreſſa fuiſſet donatio, &
fideicommiſſo confirmata, ut uerba text. tene-
re uidentur. Intelligi autem debet, vt conti-
neat probabilem dubitationem. Quis enim du-
bitat, quin remitti poſſint a viro per donationem

inter viuos morte confirmatam: cum omnis do-
122 natio † a marito procedés in vxorem confirme-
tur morte, l. donationes, quas parétes, C. de dona-
tione inter virum & vxorem, l. 1. ff. de dote præ-
leg. l. fi. ff. de donatione inter vir. & vxor. Io. Lup. in
rub. cod. tit. §. 69. vbi late agit.

Quartus vero intellectus non probatur in eo
textu, in quo non dicitur, quis dotem promiſerit,
nec cui vſuræ fuerint remiſſæ, & non minus veri-
ficari poteſt in dote per ſocerum, vel alium pro-
miſſa, quàm per vxorem, ideo diuinant, qui dicunt
vſuras ibi deberi ab vxore, non ab alio, ſed vbi e-
tiam intelligeretur text. de vxore, non euacuaret
omne dubium: quia etſi maior erga vxorem ſit af-
fectio, quam erga alios, ac ideo in eius fauorem
facilius præſumatur donatio, tamen nó tollit quin
etiam donatio præſumi debeat erga ſocerum, vel
alium dotis debitorem. Ergo circa intellectum il-
lius text. non video, quomodo euitari poſſint illa
verba, donationibus verbis fideicommiſſi confir-
matis, quin probent expreſſam donationem vſu-
rarum, niſi dicamus textum intellexiſſe de legato
123 etiam confirmato in fideicommiſſo, quia † lega-
tum eſt donatio, vt Inſtit. de legat. in princ. Sed nó
conueniunt illa verba, quibus fit mentio de fidei-
commiſſo, de prælegato dotis, & de donationis
confirmatione, per quæ videtur caſum eſſe, quod
maritus vxori donauerat vſuras dotales, deinde
in teſtamento eidem teſtator prælegauit, & inſti-
tutum hæredem grauauit, onere fideicommiſſi,
in cuius reſtitutione prætendebat ſubſtitutus, quod
venirent vſuræ tanquam incluſæ dotis prælegato:
hæredes vxoris, vel vxor dicebát vſuras donatione
remiſſas, nó autem prælegati titulo relictas. Quæ-
rebatur quid iuris. Quidquid tamen ſit, durum eſ-
ſet obtinere contra hanc limitationem, quæ tot ha
bet authores, licet non poſſet commode ſuſtineri
intellectus illius text. Pro quo facit, quia pater,
124 qui promiſit filium fructus percipere † aduenti-
tiorum, cenſentur illi donaſſe, l. cum oportet, §. ſin
autem, C. de bon. quæ liber. vbi Bart. Caſtr. Salic. &
alij, Corne. in conſil. 130. colum. 2. volum. 2. in quo
idem tenet Tiraq. in l. ſi unquam, in verſi. donatio-
ne largitus, nu. 211. C. de reuoc. donatio. Crauet. in
l. eum filio, in 2. par. nume. 46. ff. de leg. 1. Crot. in l.
frater a fratre, num. 80. ff. de cond. indeb. Sed poſ-
ſet reſponderi, quod in eo text. vſuræ erant promiſ
ſæ, atque ita quæſitæ; at vſusfructus patri non erat
acquiſitus. Aliter autem reſpődet Corn. in d. conſ.
145. colum. pen. in fi. Sed non bene.

Quia vero diximus, alimenta deberi marito
poſt moram factam in ſoluenda dote, operæpre-
tium eſt videre, quando debitor dotis incipiat eſ-
ſe in mora, & conſequenter, quando incipiant de-
beri vſuræ dotales: Moram igitur, quoad effectum
prædictum incurrit ſocer, vel etiam extraneus per
lapſum diei, quæ adiecta fuerat ſolutioni dotis.
125 Regulariter enim dies † interpellat pro homi-
ne, & conſtituit debitorem in mora, l. magnam, ff.
de contrah. & committen. ſtipulat. l. 2. C. de iure
emphyt. ca. potuit, extra loca. & quod debitor do-
126 tis ſit in mora per lapſum diei, † ponit Barto. in
conſ. 131. nu. 1. uolum. 1. Ale. in conſ. 131. nu. 3. verſ.
& prædicta patet, volum. 6. Aret. in §. fuerat, nu. 9.
verſi. ſed quod dixi, Inſtitu. de actio. vbi inquit, la-
pſum diei inducere moram regularem, qua ſtan-
te non eſt opus expectare morá irregularem, ideſt
lapſum biénij, Iaſ. nu. 20. verſ. intelligite tamé, vbi
dicit, eſſe de hoc textum expreſſum in l. vnica, §. e-
xactio, C. de rei vxor. actio. vbi Bald. ad hoc not. Et
ibi Iaſ. idem aduertit, quod Aretin. non eſſe expe-
ctandum biennium, quando dies eſt certa, Plot. in
trac. in iuram. in lit. §. 11. nu. 18. Rolan. conſ. 65. nu.
2. vol. 4. Et hæc mora, vt ſupra tetigi, eſt regularis,
127 † & dicitur in perſonam, ſecundum gloſ. in l. vi-
deamus, la ſeconda, in prin. ff. de vſur. declarat Ri-
pa in l. quod te, nu. 2. ff. ſi cer. pet. Multis tñ in caſi-
bus, licet dies ſolutioni præſcriptus ceſſerit, mora
cőtrahitur, qui ſuis in locis videri poterút. Noſtri
enim inſtituti nó eſt, alienas materias húc in locú
transferre: non eſt tñ omittendum, quod vbi certo
in loco fieri debet dotis ſolutio, licèt certa dies ſit
adiecta, non inducitur mora per lapſum diei, niſi
128 creditor † probet, ſe ea die fuiſſe in loco deſtina-
tæ ſolutionis, ſecundum Gul. Cun. in l. ité illa, ff. de
verb. obl. vbi Barto. Alber. & Fulgoſ. per l. arbiter ſi
calendas, ff. de arbitr. idem voluit Bart. in l. cum fi-
lius, §. fi. in fi. ff. de obl. Anch. in conſ. 141. Alexan. in
conſ. 172. col. 2. vol. 2. Corn. in conſi. 29. col. fi. vol. 3.
Afflic. in deciſ. 316. num. 2. Paris de Put. in tract. de
feud. reintegr. c. 55. nume. 21. idem voluerunt Dec.
Ruin. & Gozad. quos citat & ſequitur Rolan. in
conſi. 37. num. 36. vol. 1. addo Tiraq. de retract. con
ſang. §. 15. gl. 2. n. 20. Natrá in conſ. 258. nu. . . . Cra
uet. in reſpon. pro genero, nu. 19. facit l. 2. ff. ſi quis
129 in ius voc. nó ier. vbi citatus, † qui die ſtatuta non
comparuit, in mora nó dicitur, niſi ea die actor cő
paruit, quia citatio per lapſum diei circunducitur, vt
ibi dicunt Doctores, & cőem aſſerit Alex. in conſil.
92. nu. 12. uol. 1. Et aduertatur, quia tãtum non ex-
tinguitur virtus diei, quod debitur vlterius non in
130 currit morá, niſi de nouo † interpelletur, ſecun-
dú Bar. in d. l. ité illa, nu. 11. vbi ſubdit, quod credi-
tor non comparendo die conuenta, videtur remit-
tere interpellationem, quæ per diei conſtitutioné
inducitur, & perendi inſtãtiam, & actio remanet
pura, ac ſi a principio nulla dies ſtatuta fuiſſet, ſe-
quitur Afflic. d. deciſ. 316. Rolan. d. conſ. 567. n. 37.
& ſeq. & præter eos, Soc. in conſ. 126. nu. 5. vol. 1. Et
ratio eſt, ſecundum eum, quia lapſa die ſtatuta, nó
erat certum, quando ſolutio fieri deberet: dies aút
131 incerta † nó interpellat, per tex. in d. l. magnam,
a contrario ſenſu, Doctores in l. quoties in diem, ff.
de verb. oblig. Bart. in l. ita ſtipulatus, num. 141. C.
de verbor. oblig. Dec. in conſ. 2. nu. 4. & ſeq. Ego ta
men exiſtimo, quod iſto caſu, quando dies ſolutio-
nis ceſſit, poſſit maritus vſuras dotales conſequi,
etiamſi eodem die nó fuerit in loco deſtinato ſolu
tionis. Quia dixi ſupra, quòd etiam ante factam li
quidationé dotis, maritus petit a ſocero alimen-
ta, ſeu uſuras, licèt aliud ſit in eo debitore, qui non
tenebatur alere, vel dotare. Adduxi in argumen-
tum notata in l. curabit, C. de actio. emp. Et facit,
quod maritus in propoſito comparatur emptori,
& vſuræ dotales æquiparantur fructibus, l. fructus,
C. de actio. Corn. in conſil. 145. colum. penult. vo-
lum. 2. Et ſi dicatur, iſta ſimilitudo concludit non
minus contra extraneum, quàm contra ſocerum,
& alium obligatum ad alendum: dico non eſſe ve
rum. Nam obligatus releuatur onere alendi, ideo
videtur fructum promiſſæ dotis percipere, qui
conſiſtit in alimentis. Extraneus veró, qui non
tenebatur alere, licet pecuniam penes ſe retineat,
non tamen ex ea fructum aliquem percipit, non
quidem ex eo, quod maritus alat vxorem, quia
per hoc in nullo releuatur, non etiam ex ipſa pe-

cunia

cunia immediatè, quia pecunia de ſe non eſt apta
ad multiplicandum vel germinandum, cum ſit
132 † menſura rerũ, l. 1. ff. de cõtrahen. emptio. l. ſi ita
fideiuſſorem accepero, ff. de fideiuſſo. Abb. in rub.
de vſur. Natta in conſi. 369. nume. 5. Non enim eſt
merx, ut per Moder. Pariſ. in trac. de vſur. nu. 694.
Secundo incipit debitor eſſe in mora, quando
133 maritus ſuſtinet † onera matrimonij, l. Iulianus,
§. offerri, & §. ex uendito, ff. de actio. emptio. l. curabit,
C. eodem titulo, glo. in l. de diuiſione, vbi Bar.
nu. 3. ff. ſolu. matrim. vbi dicitur, quòd maritus ſuſtinendo
onera matrimonij implet contractum
ex parte ſua, ideo cum ſit vltro citroque obligatorius,
vxor conſtituitur in mora, ſequuntur Bald.
Ang. Rom. & Caſtrenſ. ibi, eandem probauit Iaſ.
ibi, & Socin. nu. 9. & ſeq. vbi Alex. nu. 12. dicit, eſſe
magis æquam, & Cuman. dicit, quod eſt tenenda
tanquam communis, Ang. in l. fina. §. præterea, C.
de iure dot. Caſtrenſ. in conſi. 11. nu. 4. verſ. quatenus
autem petuntur, volum. 1. Alexan. in conſ. 147.
nu. 2. & 4. volum. 5. vbi dicit, eſſe magis communẽ
opinionẽ, & tenendam in conſulendo, & iudicando,
& ſe ſolitum ita tenere, legendo & conſulendo.
Et licet, in d. l. de diuiſione, contrarium amplectatur
Iaſon. in l. ſi donaturus, §. 1. ff. de cond. ob
cauſ. nu. 16. vbi allegat Caſtrenſ. in l. iubemus, la
ſeconda, §. ſanè, C. de ſacroſanct. eccleſ. Ruin. in cõſilio
221. nu. 3. vol. 1. & ante eos, Bald. in conſil. 94.
in princ. volum. 1. Plot. in dicto tracta. de in lit. iuran.
§. 11. nu. 18. Rolan. in tracta. de lucro dot. quæſtio.
8. & Phanuc. in eodem tracta. in ver. reſtituenda,
num. 37. Campeg. de dote, parte 2. quæſtio. 8. in
princ. qui omnes dicunt, hanc eſſe moram irregularem,
id eſt, uerum, quod Iacob. de Aret. Petrus
And. de Piſis, Bal. Imola, & Alexan. in d. l. de diuiſione,
tenent contrarium: ſed quia præcitati Doctores
reſpondent omnib. ſuis argumentis, nõ eſt
opus multa diſputatione, vbi etiam reſoluit Alexand.
in d. conſ. 147.

Intellige tamen hanc moram, quoad hoc vt debeantur
vſuræ dotales, quod ſi quæratur, an mulier
ſit in mora ſoluẽdi dotem, eo quod maritus ſuſtineat
onera matrimonij, ad effectum, vt ſit locus
ſtatuto, per quod maritus lucratur dotem ſolutam,
atque ita, ut maritus lucretur dotem, non ſuf-
134 ficiet eiuſmodi † mora irregularis. ita Bar. in cõſilio
131. colum. 2. volum. 1. Caſtrenſ. in dicta l. iubemus,
§. ſanè, Iaſon. in dicta l. ſi donaturus, §. 1. nume.
16. Socin. Ruin. & Crot. quos citant Rolan. &
Phanuc. in locis ſupracitatis. Declara etiam, ut
tunc uxor dicatur in mora ſuſtinente marito onera
matrimonij, quando non eſt data maior dilatio.
Quod ſi maritus longiorem conceſſiſſet dilationem
ad ſoluendum dotem, tunc non attenditur
mora legalis, ſed expectatur conuentionalis, cum
enim poſſit maritus legis dilationem pro libito
extendere, l. ſi marito, §. 1. ff. ſol. mat. Concedendo
longiorem dilationem, diſcedere uidetur a prouiſione
legali, l. fin. C. de dot. promiſſ. & remittere legalem
moram. Pacta. n. derogant legi, & mora nõ
135 committitur, niſi lapſo † termino conuento, l. lecta,
§. ſed cum ſortes, ff. ſi cer. pet. nec interim currunt
uſuræ, ut per Doctores ibi, ut no. Cin. in l. quoties,
q. 5. C. de precib. Imper. offer. Et in terminis
136 ita † determinat Caſtrenſ. in d. conſ. 11. nu. 4. ver.
ſed in caſu noſtro, vol. 1. Et pro hac deciſione facit
tex. in l. ſi de lege, §. fi. ff. de lege commiſſo. vbi lapſo
137 termino, ſi recipiat † quis partem pretij, uidetur
remittere facultatem recedendi a contractu, quæ
ſibi competebat. Et dicit Ang. in cõſ. 373. col. pen.
quod lapſo tpe conuento, venditor proteſtetur, ſe
138 nolle ſtare contractui, niſi ſibi ſoluatur, ex hoc vr̃
remittere in obſeruantiam. Latè Craue. in conſil.
106. nu. 2. & ſeq. vbi addit, ꝙ dominus directus recipiens
implementum, videtur remittere caducitatem,
de quo multa ponit Clar. de emph. q. 10.

Declara etiam, vt procedat quoad conſtituendum
mulierem in mora: verum, ſi dotem promiſit,
non mulier, ſed extraneus, tunc conſtituitur ex
eo ſolo in mora, quod maritus impleat ex parte
ſua, vel ſuſtineat onera matrimonij: tunc enim ceſſat
ratio principalis quæſtionis, quæ locum habet
ſolum in cõtractu ultro citroq; obligatorio. Nam
extraneus dotando donat, atque ita non facit contractum
vtrinque obligatorium, & conſequenter
139 maritus † ſuſtinendo onera matrimonij, non dicitur
extraneo implere. Eſt tex. in l. fi. §. fin. C. de iure
dot. quem ita intelligit Bar. in d. l. de diuiſione,
nu. 3. quem ſequitur ibi Bal. Ang. Caſtr. Iaſ. Socin.
& alij ſupra proxime citati, Ang. clare in d. l. fin. §.
præterea, Ruin. pulchrè in d. conſil. 221. nu. 3. verſ.
nec etiam re ipſa, volum. 1. vbi ita declarat Alex.
in conſi. 147. nu. 4. verſ. nec obſtat, l. fi. vol. 5. vbi ita
declarat d. §. præterea, Bald. in conſ. 94. vol. 1. communem
dicit Phanuc. loco prædicto, nu. 38. Campeg.
d. quæſt. 8. col. 1.

140 Tertio, contrahitur mora † per lapſum biennij,
vt eſt tex. in d. l. fi. §. præterea, C. de iure dot. vbi
hoc tenet gloſ. & Rain. de Forliu. qui ſubdit, quod
biennium ſuccedit loco litis conteſtatæ, quod etiã
tenet Cin. dicens, eſſe mirabilem modum contrahendi
moram. Et dicit Bald. nume. 7. quod mora,
quæ inducitur curſu temporis adiecti a lege, æquiparatur
moræ inductæ per litis conteſtationem;
quod ſecundum eum, eſt valde vtile ſcire, propter
facultatem purgandi. Et Salic. in princ. dicit mirabilem
hunc eſſe modum inducendi moram ſine interpellatione,
Bald. in d. conſi. 94. num. 1. volum. 1.
Alex. in conſi. 74. num. 2. & colum. 3. volum. 5. gloſ.
Barto. & alij omnes, in d. l. de diuiſione, & illi omnes,
quos ſupra citauimus pro opinione Bar. ſupra
circa ſecundum modum, in prin. Rui. d. conſi. 221.
num. 3. conſi. 224. nu. 13. vol. 1. Capic. in deciſ. 183.
nu. 2. Phanuc. in dicto ver. reſtituenda, num. 37. vbi
ait communiter ita traditum a Doctoribus, Plot.
d. §. 11. num. 18. Socin. d. l. de diuiſione, num. 12. vbi
quod eiuſdem eſt virtutis, cuius litis conteſtatio.
Et Salic. d. §. præterea, num. 9. dicit, ſingulariter notandum
Bello. conſ. 23. nu. 5. Alc. conſil. 108. nu. 12.
Rolan. conſi. 65. nu. 1. vol. 4. Marſ. ſing. 360. Craue.
141 deciſ. 70. in princ. Dies enim tacita † interpellat
pro homine, ſicut expreſſa, l. vnica, §. exactio, C. de
rei vxor. actio. glo. ſing. in l. ſi mora, ff. ſolu. matr. &
in l. ſi duo, §. fi. ff. de conſt. pec. Cin. & Bald. in d. l. fi.
§. præterea, C. de iure dot. Alexan. in conſ. 74. nu. 3.
volum. 5. Iaſ. in l. 2. num. 35. C. de iure emphyt. vbi
multos allegat, Natta in conſil. 258. nume. 5. Hæc
tamen regula intelligi debet, quando dos eſt ma-
142 rito promiſſa, alias ſi ſit † vxori promiſſa, nõ contrahitur
mora per lapſum biẽnij, vt declarat Rui.
in dicto conſil. 221. nume. 3. & dixi ſupra in limitationibus.

Declara item, quod biennium currat a die con-
143 tracti matrimonij, † ita loquitur, d. §. præterea,
vbi Cin. Bar. Bal. & Salic.

Quarto eſt in mora mulier, vel etiã extraneus,

Digitized by Google

quando interpellatus non ſoluit doté, mora enim
144 regulariter inducitur per † interpellationé, Do-
ctores in l.quod te, in l.cum quid, & in l.vinum,ff.
ſi cert.pet. glo.quæ loquitur in noſtris terminis,in
d.l.diuiſione, ff.ſoluto matrim. vbi inquit, mariti
ſibi imputare, ſi mulierem non interpellauit. Et
ibi dicit Bar.nu.2. quod mulier non eſt in mora ſi-
ne interpellatione.Sequuntur ibi omnes Doct.Ca
ſtren.in l.iubemus,§.ſané,n.4. C.de ſacroſan.eccl.
Iaſon in l.ſi donaturus,§.1.nu.16. ff.de cód.ob cau.
Ruin.in conſ.221.n.3. verſ.nec etiam reipſa, Plot.
in d.§.11.num.18.Salic.d.§.præterea,col.2.ver.ſed
aduerte. vbi quod ſtante interpellatione nulla eſt
differentia inter mulierem, & extraneum, & pro-
cedunt prædicta etiam intra biennium, de quo in
l.fi.§.præterea,prout ſupra diximus, quia bienniū
145 eſt inductum † non ad differédam actionem, ſed
ad conſtituendam moram, vt ibi dicit Ci.nu.2.in
5.notab.qui etiam in fi.dicit,quod inductum eſt in
fauorem mariti, & non debet retorqueri in odiū.
146 Et Bald. ibi,nu.8. inquit, quòd vbi dies † appo-
nitur in fauorem creditoris, interpellat pro homi
ne,ſed ante illius euentum agi poteſt cum effectu,
l.item illa,§.fin.ff.de conſtit.pecu. Et Salic. ibi,co-
lum.ſecunda,dicit,quod ſtante interpellatione eo
dem modo obligantur mulier,& extraneus. Et in
fi. dicit, quòd biennium pro inducenda mora eſt
inductum fauore mariti, qui ideo non prohibetur
ante petere.

Vt autem detur exactio vſurarum, tria debent
147 copulatiue concurrere,† dotis promiſſio,nuptię,
& quod maritus ſubeat onera matrimonij. Quod
ſi alterum deficiat, vſuræ non debentur. Ita uoluit
Dec. in dicta l.fin. §. præterea, vbi Bald. in primo
notab.C.de iure dot.vbi glo.in ver.promiſſionem,
ſequitur Cin.ibi, Alexand.in conſi.74.nume.2.col.
3.verſ. nec ad hoc obſtat, volum.5. vbi dicit, quòd
hæc ſunt ſubſtantialia,& omnium concurſus copu
latiuè requiritur. Idem voluit Iaſ.in d.l.de diui-
ſione,col.1.nu.2. vbi quærit de ratione, Ruin. in d.
conſi.224.nu.13.

S V M M A R I V M.

1 *Maritus recipienda dotem,non videtur remittere vſu ras dotales.*
2 *Acceſſiones dotis debentur iure actionis.*
3 *Vſuræ dotales,omiſſæ in libello,peti poſſūt nouo iudicio.*
4 *Expenſæ debitæ ex pacto vel ſtatuto, peti poſſunt nouo iudicio, ſi in ſententia fuerunt omiſſæ.*
5 *Damni vitandi ratio fauorabilior eſt, quàm lucri captandi.*
6 *Creditor recipiēdo fortē, non videtur vſuras remittere.*
7 *Vſuræ dotis non ſolutæ ſuccedunt loco pœnæ.*
8 *Pœna legalis non cenſetur remiſſa a creditore, qui ſortem recepit.*
9 *Maritus alimēta pro dote nō ſoluta petit officio iudicis.*
10 *Officium iudicis mercenariū expirat ſublato principali.*
11 *Venditor recipiens pretium, cenſetur remittere vſuras pretij non ſoluti.*
12 *Intereſſe cenſetur remiſſum,quando creditor ſimpliciter recipit ſortem.*
13 *Fructus percepti poſt ſolutum matrimonium augent dotem.*
14 *Augmentum dotis petitur actione de dote.*
15 *Fructus dotis non petuntur actione de dote.*
16 *Mariti bona ſunt pro alimentis,ſicut pro dote obligata.*
17 *Vſuræ differunt ab intereſſe.*
18 *Intereſſe officio iudicis debitum peti nō poteſt de per ſe.*
19 *Stipulatio requiritur, vt debitum vſurarum contrahatur.*
20 *Pœna legalis petitur iure actionis.*
21 *Intereſſe non dicitur pœna,quoad creditorem,ſed quoad debitorem.*
22 *Maritus recipiendo ſortem, ſibi præiudicat in vſuris, etiam ſi recipienda reſeruaſſet ſibi ius petendi.*
23 *Proteſtatio nihil proteſtatur in ijs,quæ dependent a neceſſitate iuris.*
24 *Proteſtatio nocet ei, qui non contradicit, vel acceptat illam.*
25 *Proteſtatio conſeruat ius, & declarat voluntatem proteſtantis.*
26 *Intereſſe debitum ex pacto, non videtur remiſſum ſorte recepta.*
27 *Maritus recipiendo dotem,non ſibi præiudicat quoad intereſſe promiſſum ex pacto.*
28 *Expenſæ peti non poſſunt, quando in ſententia de illis nulla facta eſt mentio, ſecus, quando debentur iure actionis.*
29 *Maritus petendo dotem in iudicio non cenſetur remittere vſuras.*
30 *Voluntas, quæ ex actu colligitur, non vltra extenditur quàm inferatur ex ipſo actu.*
31 *Acceſſorium regulatur ſecundum ſuum principale, & cum eo proportionabiliter extinguitur.*
32 *Limitata diſpoſitio parit effectum limitatum.*
33 *Partis ad partem eadem eſt ratio, quæ totius ad totum.*
34 *Vſurarum partem petens, non videtur aliam partem petere.*

Q V AE S T I O XLIII.

MARITI ſępè differunt dotis exa-
ctionem in multos: deindè ſimpli
citer dotem recipiunt, & pro ea li
berant debitorem,quicúque is ſit,
1 an eo caſu videantur remiſiſſe † ali
menta,vel vſuras dotales? Et Bal.
Nouel.in tract.dot. in 2.par.col.pen. ver.ſequere-
tur ét alius effectus, dicit, quod ſibi nō præiudicat
2 maritus. Et mouetur,quia acceſſiones † dotis petū
tur,& debentur iure actionis,l.ſi marito,§.fi.ff.ſol.
mat.Id quod eſt generale in omnib. vniuerſalibus,
quod acceſſiones includātur. Et ſubdit eſſe notan-
dum,quia ſæpè cōtingit de facto. ſequitur Io.Lup.
in repet.c.per veſtras,in 6.notab.§.8.infertur, n.6.
vbi ait ſingulare,quotidianum,& menti tenēdum,
ac nouum dictum ſolius Bal. Nouel. Addo, quod
etiam voluit Bald. Nouel.in l.1.nume.17.ff.ſoluto
matrim. Quia cum vſuræ prædictæ veniunt æquè
principaliter, tāquam dos peti poſſunt actione de
dote vel ex ſtipulatu. Et his duobus in locis Bald.
3 Nouell. infert,quòd ſi in libello † nō ſint petitæ vſu
ræ,vel in condemnatione omiſſæ,poſſunt nihilomi
nus peti nouo iudicio. Et facit doctrina Barto. in
l.1.ff.de legat.3. in l.non ſolum, ff.de rei vendicat,
vbi vult, quòd etſi poſt latam ſententiam non ſit
4 quærendum de expenſis, † tamen quando deben-
tur iure actionis, vel condictione ex ſtatuto, poſ-
ſunt ſeparato iudicio peti. Id quod voluerunt etiā
Ioan.And.& Butr.in ca.ex parte,de reſcrip.Franc.
in cap.ex ratione,col.18.de appellat. ponunt Do-
ctores in l.properandum,in §.ſin autem alterutra,
vbi Iaſ. C. de iudic. Roland. latè in conſil.62.nu-
me.12.& 15.vol.4.Sed etſi Bal. Nouel.ſibi aſcribat
illam deciſionem, & Lup. dicat, eſſe nouum illius
dictum,

dictum, inuenio tamen, quod ante eos idem voluit
Rom. in l. in inſulam, §. vſuras, nume. 17. ſolu. ma-
trim. vbi inquit eſſe de hoc text. expreſſum in l. fi. §.
præterea, C. de iur. dot. dum inquit, etiam ſi non
fuerint adhuc res principales traditæ. Illa enim
dictio, etiam, implicat caſum appoſitum, vt in iuri-
bus vulgatis. Præterea ſi maritus poteſt petere in-
tereſſe lucri ceſſantis, vt probatur in eo tex. ibi pa-
nis ciuilis quæſtum, &c. quare non poterit petere
alimenta, quæ vt ſupra dixi, debētur ratione emer
gentis damni, quod maritus ſuſtinuit alendo vxo-
rem de proprio? Potior enim eſt eorum cauſa, quæ
5 tractant de vitando † damno, quam eorum qui tra
ctant de lucro, l. fin. §. licentia, C. de iure deliberan.
l. fi. verſic. non enim par, C. de iure codicillo. Et pro
hac parte facit præter eos, quod recipiendo ſoro-
6 rem † non videtur creditor remittere vſuras, l. cē-
tū Capuæ, in fi. ff. de eo, quod certo loco, ponit Bart.
in l. fin. nu. 3. verſic. aut fuit vſura, ff. eodem titulo,
ſequitur Caſtrenſ. ibi, nu. 2. & Iaſon, nu. 3. verſic. in
ea glo. ibi, l. pen. Quod ſi id procedit in vſuris odio
ſis, quod non cenſeantur remiſſæ, multo magis lo-
cum vendicabit in fauorabilibus, argumento eo-
rum quæ dixi in præcedenti quæſtione, reſponden
do ad l. cum quidam, §. diuus, ff. de vſur. Accedat
quod dictæ vſuræ ſunt legales, & debitæ ex legis
diſpoſitione non ſolum ciuilis, ſed etiam canoni-
7 cæ, vt ſupra demonſtraui, & ſuccedunt † loco pę-
næ, Roma. d. §. vſuras, nume. 12. Beroius d. conſil.
200. num. 5. vol. 1. At pęna legalis non cenſetur re-
8 miſſa a creditore † ſimpliciter recipiente ſuum cre
ditum, vt eſt tex. in l. ſi pro ſure, ff. de condit. ſurt. gl.
in l. fin. ff. de eo, quod certo loco, vbi Barto. nume. 3.
Ange. in fi. Caſtrenſ. nu. 5. & Iaſ. col. 8. circa princ.
verſic. in ea gloſ. ibi, l. penult. Ergo idem eſſe debet
in vſura legali, vt non videatur remiſſa, ſi creditor
recipit ſortem. Et pro hac parte videtur text. in l. ſi
marito, §. fi. ff. ſolu. matr. vbi id permittitur in repe
titione dotis. Ergo idem erit in ea petenda.

Contraria tamen ſententia placuit Petro, quem
citat & ſequitur Bald. in l. fin. §. præterea, C. de iure
dot. num. 3. & ſeq. Mouentur, quia iſta incrementa
veniunt officio iudicis mercenario, ſuper quo non
poteſt iudicium per ſe fundari, l. ſi in iudic. ff. de
except. rei iudic. Et dicit ibi Bald. quod hæc quæ-
ſtio eſt notabilis & quotidiana, Alexan. in l. fin. ff.
de eo quod certo loco, in magna addit. ad Bartolū,
in fi. ſequitur Iaſ. ibi, nu. 5. idem voluit Imola, in l. ſi
inſulam, col. penult. verſic. tu adde quod hoc, ff. de
verborum obligationibus, & nouiſſime Vinc. Car-
re. in cap. cum quid, par. quarta, limitatio. quinta,
nu. 5. de regu. iur. in ſexto. Principale fundamentū
9 huius partis, eſt, quia huiuſmodi alimenta † mari-
tus petit ſimplici officio Iudicis, ſecundum Imo. in
l. in inſulam, §. vſuras, ff. ſolu. matrim. Ang. & Iaſon
in §. fuerat, Inſtitu. de actio. & demonſtrabo in tit.
quomodo petantur alimenta. Hoc autem iudicis of-
10 ficium † expirat ſublato principali, l. terminato,
C. de fruct. & litis expenſ. l. 4. C. de depoſ. l. in bonæ
fidei, C. de vſur. l. ſi in iudicium, cum ibi notat. ff. de
except. rei iudic.

Secundo facit, quia idē videmus in vſuris, quæ
debentur venditori ob dilatam ſolutionem pretij
11 rei traditæ. Nam venditor † recipiendo ſortem, v-
titur illas remittere, l. qui ꝑ colluſionē, §. pretij ſor
te, ff. de actio. empt. Ergo idem erit in vſuris, quæ
marito debentur ob retardatā dotis ſolutionem.

Tertio facit, quia verū intereſſe cenſetur remiſ-
12 ſum, quando creditor † recipit ſortem, l. centū Ca-
puæ, & l. fi. ff. de eo, quod certo loco, vbi loquitur de
eo intereſſe, quod creditor paſſus eſt propter ſolu-
tionem alio in loco factam, quam vbi conuenerat.
Et ita tenet Bart. Caſtrenſ. Iaſon in d. l. fin. Caſtr. in
l. centum Capuæ, ff. eodem titu. Dec. in l. vinum, nu
me. 5. ff. ſi certum petat. vbi Curt. nume. 7. Pariſ. in
conſi. 5. num. 202. & ſeq. volum. 4. Beroius in conſi.
200. nume. 19. vol. 1.

Quarto allegari poteſt tex. in l. vir vſura, in fi. ff.
de donat. inter virum & vxorem, vbi legando vxo-
ri dotes maritus videtur vſuras dotales remiſiſſe.
& hic verior mihi videtur intellectus illius textus
quàm multi alij, quos ex mente Doctorum retuli
in præcedenti quæſtione. Et dicit Roma. in dicto §.
vſuras, nu. 18. quod hæc pars magis videtur de mē-
te iuris. Et hanc partem ſequitur Bald. in l. ſi mari-
to, §. fi. in fi. ff. ſolu. matrim. vbi dicit, vſuras de qui-
bus in c. ſalubriter, de vſur. non deberi dote ſoluta,
ſequitur etiam ibi, col. 1. in fin. Alciat. de præſump.
reg. 1. præſum. 32. nu. 7. Campeg. de dote, par. 2. q.
5. Hanc partem ſi teneas, quæ videtur verior, & ha
bet plures authores, reſponde ad l. ſi marito, §. fin.
Quod ibi loquitur in fructibus & acceſſionibus do
talibus, quæ debentur non officio Iudicis, ſed iure
13 actionis. Nam fructus † illi percepti poſt ſolutum
matrimonium augent dotem, vt inquit Bald. in d.
l. fin. §. præterea, C. de iure dot. Et ſicuti actio dotis
14 datur pro dote, ita & pro augumento † dotis, l. pe
nult. & l. fin. C. de donat. ante nupt. Din. & Cin. ibi,
ponit Baldus in d. l. ſi marito, §. fina. Cum ergo peti
poſſint iure actionis, debentur etiam ſorte extin-
cta, quia pro eis durat actio, at ſecus in alimentis,
de quibus agimus, quæ debentur ſolo Iudicis offi-
cio. Ita declarat Bald. in d. text. dum diſtinguit, an
ea acceſſio officio Iudicis, vel iure actionis debea-
tur, vt primo caſu extinguatur cum ſorte, ſecundo
non. Idem Bald. in d. l. fin. §. præterea, nume. 4. Ale.
d. l. ſi marito, §. fin. in princ. & col. 1. in fin. ſubdens,
quod dos reſpectu mariti non eſt quid vniuerſale,
ideo ad fructus & alimenta non datur marito a-
ctio. Eſt verum, quòd ipſe non facit differentiam
inter fructus naturales, & vſuras, ideo fortius vult,
15 quòd marito † non datur actio etiam ad fructus,
Rom. in d. l. ſi marito, §. fi. nu. 31. ubi tamen contra
Alex. dicit, quòd ſicut eſt vniuerſale dotis iudiciū
ex parte vxoris, ita & ex parte viri, per l. quod dici
tur, ff. de impenſ. in rebus dot. fact.

Non obſtat etiam, quod ſi vxori datur actio ad
conſequendum alimenta, & ita non extinguitur
acceſſorium cum principali in dote repetenda, eo-
dem modo non debeat extingui in dote petenda,
qui iam proximè fuit dictum, ꝙ l. ſi marito, non lo
quitur in alimentis, ſed in fructibus; ideo aſſum-
ptum in ea lege non probatur.

Secundo reſpondeo, quòd vbi etiam verum eſ-
ſet, quòd viduæ deberentur alimenta, non obſtan-
te ſolutione dotis, de quo dicam ſuo loco: tamen
hoc non poſſet prodeſſe quo ad maritum, nec in-
de inferri ad eum poteſt: nam vxori pro conſequē-
dis alimentis a marito datur actio ex dote, ſeu ex
hypothecaria, quia bona mariti ſunt vxori non mi
16 nus obligata pro alimentis, † quam pro dote, ut
uoluit Specul. in titu. de donationibus inter virum
& vxorem, §. formatis, verſic. ſed nunquid bona vi-
ri, Bar. in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in fæ.iſſimo,
ubi etiam Caſtrenſ. ff. ſolu. matrimonio, Bald. in l.
vnica, §. ut plenius, C. de rei vxor. actio. & dicam
in

Digitized by Google

in titu.de priuileg.alimentorum.Cum ergo detur
actio, non mirum ſi non tolluntur per ſolutionem
ſortis,ſed aliud eſt in marito, qui non petit vſuras
dotales actione aliqua,ſed officio Iudicis.

Ad text.in d.l.fin. §.præterea, reſpondeo, quòd
etſi illa dictio,etiam, implicet caſum oppoſitũ, ta
men non probat,quod liceat vſuras petere, ſi non
ſit facta reſeruatio: quia cum præſupponit debe-
ri facta ſolutione principalis,intelligi debet, ſi fa-
cta ſit principalis reſeruatio.

Reſpondeo etiam, quòd ille tex. nõ dicit etiam
ſi principales res ſint ſolutæ,ſed dicit, nec non pa-
nis ciuilis quæſtum eum præſtare etiam. Atque ibi
quieſcit oratio, ita quod ſequens clauſula ſit per
modum conditionis adiecta: ſi res principales nõ
ſint traditæ. & hoc modo intelligendo textus a
contrario ſenſu,probabit opinionem Petri, Baldi,
Alex.& aliorum ſupra citatorum.

Non omitto, quod Bald.in d. §.præterea, dicit
dictionem illam abundare. Et non reſiſtit, quod
creditor recipiendo ſortem, non videatur remit-
tere vſuras: quia reſpondeo, ſecundum Caſtrẽſ. in
fi.nu.2. ff. de eo,quod certo loco, aliud eſſe in vſu-
17 ris,† aliud vero in intereſſe. Et licèt ipſe rationem
taceat diuerſitatis, ea tñ eſt, quia vſuræ nõ poſſunt
deberi,niſi per ſtipulationẽ, atq; ita iure actionis,
quo caſu peti poſſunt principali extincto, quod
18 eſt ſecus in intereſſe, † quod ſolum debetur officio
Iudicis, & de per ſe peti non poteſt, ita declarat
Iaſ.d.l.fi.nu.2.verſ. credo quod iſta ſolutio. Quod
autem ſtipulatio ſit neceſſaria in contrahendo de-
19 bitum vſurarium, † probat tex.l.1. C.de vſur. po-
nit Aret.in §. ſi ſcriptum,nu.2. Inſtit. de inutil. ſti-
pul. Et hanc reſolutionem probat idem Caſtr. in
d.l.centum Capuæ,nu.6.

Eodem modo reſpondetur ad id, quod dictum
eſt de pœna legali: ea.n.debetur ſimul cum prin-
20 cipali iure † actionis, d.l.ſi pro fure, ita poſt Bart.
declarat Caſtr.nu.5.& Iaſ.d.l.fi.n.2. verſ. ratio di-
uerſitatis facit, Bero. d.conſil.200.nu.19. in 1.vol.

Reſpondeo ſecundo,quòd intereſſe non eſt pœ-
21 na † quoad creditorem, ſed ſolum quoad debito-
rem, vt declarat Caſtren. d.l.fi.nu.3.Iaſ.nu.2. ideo
de vno ad alium non licet arguere.

Ampliatur ſupradicta principalis deciſio,vt ꝓ-
cedat etiam, quando maritus recipiendo dotẽ re-
ſeruaſſet ſibi ius vſurarum,ſeu alimentorum, nam
22 ea remiſſio inducitur iuris † neceſſitate, vt pro-
batur in d. l.centum Capuæ, in fine, ff. de eo quod
certo loco,& l.quarta, C.de depoſ. Proteſtatio au-
23 tem non impedit id, quod veniebat ex iuris † ne-
ceſſitate,l.at ſi quis,§.plerique, ff.de relig. & ſump.
fun. nota. in l. alimenta, C. de neg. geſt. & hac ra-
tione hanc partem amplexus eſt Petrus in d.l.fin.
Caſtrenſ. nume.7. & hanc opinionem dicit magis
communem Beroius, d.conſil.200. nu.3.vol.1. ſed
Bar.ibi dicit contrarium, ſequitur Beroius dicto
conſi.200.nu.11. Quæ opinio eſt vera, quando ſol-
24 uens non contradicit proteſtationi, † vel eam ac-
ceptat, Caſtrenſ.d.l.fi.nu.7.Iaſon nu.4.verſ.qui te-
nendum,vbi allegat l.ſi debitor,§.primo,ff.quibus
mod.pign.vel hypothe.ſolu. Adducit etiam nota-
ta in l.2. C.de iure emphyteu. quæ tamen non fa-
ciunt ad propoſitum duplici ratione: nam ibi re-
miſſio inducitur ex voluntate, at vbi remiſſio fit ex
25 voluntate, proteſtatio † conſeruat ius, quia de-
clarat voluntatem remittendi abeſſe. ita Barto. &
alij in d.l.fina. Nos verò agimus, quando remiſſio
fit ex iuris neceſſitate,quo caſu proteſtatio, non iu
uat,d.§.plerique.

Secunda ratio eſt, quia vbi agitur de pœna le-
gali, quæ ex quod de per ſe peti poteſt, & debetur
iure actionis, ſecundum ſupradicta, non cenſetur
remiſſa recipiendo ſortem,etiã nulla extante pro-
teſtatione: hic verò tractamus de intereſſe debito
officio Iudicis, quod de per ſe peti nõ poteſt. Cum
Bar.tamen tranſit Aretin.in conſ.9.col.2.in 2. du-
bio,Dec.in l.vinum, num.5.verſ.ſaluari tamen po-
teſt. Etſi dicatur, quomodo hoc caſu poterit peti
intereſſe, ſi non datur actio? Reſpondet Dec.in d.
l.vinum,num.5.quod vbi ſoluens non contradicit,
inducitur tacitum quoddam pactum,ex quo tñ in-
nominato contractu agi poteſt, & in prædictis lo-
cis ponitur,quid ſi ſoluens contradicat, in quo Ca
ſtren.in d.l.fi.in fi.impugnat Bar.

Limitatur tamen principalis noſtra concluſio,
vt non habeat locum quando a principio maritus
conueniſſet de certa quantitate ſoluenda pro vſu-
ris dotalibus, quod pactum ſupra ex authoritate
multorum ſuſtinuimus eſſe validum: tunc enim
quia vſuræ deductæ ſunt in pactum, & actionis iu-
26 re debentur, poſſunt peti, licèt maritus † ſimpli-
citer & nulla facta earum mentione dotem rece-
perit. Eſt tex.in l.centũ Capuæ, ff.de eo, quod cer-
to loco,per quem ita tenet Bar. in d.l.fi.nu.3. verſ.
circa qualitat. vbi concludit eo caſu peti poſſe, li-
cet aliud ſit quando debetur ſolo Iudicis officio,
Iaſ.in l.1.nu.3.verſ.inſer. C.de iud.ubi dicit, quod
etſi intereſſe debitum officio Iudicis non poſſit pe-
ti,quando creditor ſimpliciter recipit ſortem, ta-
men quando deductum eſt in ſtipulationem, cre-
ditor recipiendo ſortem non ſibi præiudicat, Iaſ.
d.l.fi.num.3.verſ.aliter & melius. vbi dicit,quòd ſi
acceſſoria de iure debita ſolo Iudicis officio redi-
gantur in ſtipulationem, non videbuntur remiſſa
per ſortis receptionem, & in terminis noſtris ita
27 † loquendo de vſuris dotalibus, probat Bello. in
conſ.23.nu.6. Pro quo facit quod voluit gloſ. in l.
3.§.ſi rem, vbi Bart.ff.de leg.3. Inquit enim, quod
etſi lata ſententia in cauſa principali non poſſint
28 vlterius expenſis † peti,l.terminato,C.de fruct.in
lit.expen. tamen ſi deductæ ſint in ſtipulationem,
peti poſſunt de per ſe, quia ſtante ſtipulatione de-
bentur iure actionis. idem voluit glo. in l.fin. in l.
non ſolum,ff.de rei vendic.Iaſ.in l.1.nu.4. C.de iu-
dic.Rolan.in conſ.62.nu.6.& ſeq.vol.4.

Limitatur quoque,vt non vendicet locum,quã-
do maritus non recepiſſet dotem principalem,ſed
eam ſolum petijſſet in iudicio, nam per ſolam il-
29 lius petitionem non videtur remittere † vſuras
dotales,glo.in l.ſi duo,in verſ.petat, ff.ſi quis caut.
vbi vult,quòd intereſſe non cenſetur petitione ſo-
la remiſſum,niſi etiam ſors fuerit exacta. Hoc etiã
videtur voluiſſe gloſ. 2.in uerſ.vſurarum, in l.1.C.
de iudic.Iaſ.in d.l.fi.nu.3. ff.de eo, quod certo lo-
co,& in d.l.1. nume.3. licet exinde videatur aliud
tenere, quando Iudicis officio debentur intereſſe,
& pro hac opinione eſt glo. in l. poſt diem, in ver-
ſic.petat,ff.de lege commiſ. Et hanc dicit eſſe com-
munem Alex. in d.l.ſi duo,§.1. Cagnol. in l.ſi quis
maior,nu.198.C. de tranſa. vbi multos citat con-
cordantes. Et eſt aduertendum contra Iaſ. in locis
prædictis, quia recipiendo ſortem, remittuntur
damna,& intereſſe de neceſſitate iuris, quia prin-
cipali extincto,tollitur acceſſorium, & ipſo reci-
piente inuito, quia non poteſt impedire iuris di-

ſpoſi-

ſpoſitionem, vt dixi ſupra de proteſtatione loquẽ-
do. At vbi cadit ſola petitio, non poteſt conſidera
ri inris neceſſitas, ſed ſola voluntas creditoris, quę
ex petitione ſortis non eſt certa, quod velit remit-
tere, quia poſſunt ſimul ſtare, quòd petat ſortem,
& quòd non uelit intereſſe remittere, & voluntas,
quæ ex aliquo actu tacitè colligitur, non extendi-
tur vltra, quam ex ipſo actu de neceſſitate infera-
tur, Barto. in l. 1. §. hoc interdicto, ff. de itin. actuq;
priua. & in Authen. qui rem, circa fin. C. de ſacroſ.
eccleſ. Dec. in conſi. 72. nume. 5. Pariſ. in conſil. 79.
num. 12. vol. 3. Socinus iun. conſ. 122. nume. 14. vo-
lum. 1. Natta in conſi. 77. num. 14. D. Becius in con
ſil. 106. nu. 46.

Sed etſi maritus dotis partem recepiſſet, nõ ta
men videretur partem vſurarum remittere, quæ
ſibi debetur pro parte dotis non ſoluta: remiſſio
31 † enim acceſſorij regulatur ſecundum principale,
vt eatenus extinguatur acceſſorium, quatenus ex-
tinguitur principale, ita declarat Butr. & Abb. in
c. ſuam, de pœnis, ſuper gl. 1. & Natta in conſ. 335.
in prin. vbi allegat rationem, quia reſpectu partis
non ſolutæ eſt adhuc in mora, erga pœna debetur.
Sed hæc ratio non concludit, quia hoc eſt, de quo
quærimus, an recipiendo partem, videatur in toto
remittere. Melior ergo ratio eſt, quia remiſſio ta
cita, quæ colligitur ex ſortis receptione, & ita ex
actu certo, non extenditur vltra, quam inferatur
ex ipſo actu, vt ſupra. Et ſicuti receptio eſt limi-
32 tata † ad partem ſortis, ita parit limitatam remiſ
ſionem, l. in agris, ff. de acquir. rer. dom. Facit, quia
33 eadem eſt ratio partis † quoad partem, quę totius
quo ad totum, l. quæ de tota, ff. de rei vend. At to-
tam ſortem recipiendo remittit totum intereſſe,
ergo recipiendo partem ſortis, videtur ſolum re-
mittere partem intereſſe. Et pro hac deciſione eſt
text. in l. 1. C. de iudic. ſecundum vnum intellectũ,
34 vbi petendo partem vſurarum, non † cenſetur re-
miſſa alia pars. Addo etiã rationem, quia intereſſe
dicitur acceſſorium principalis debiti, & acceſſo-
rium regulatur ſecundum principale, c. acceſſoriũ,
de reg. iu. in 6. at principale debitum ſubſiſtit pro
parte non ſoluta, ergo & ipſum acceſſorium.

S V M M A R I V M.

1 *Hæredes mariti non alunt viduam intra annum luctus, ſed dotem reſtituunt pro ſufficienti neceſſitate.*
2 *Lege cautum quod non reperitur, non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum.*
3 *Legem quando non habemus, erubeſcimus, ſi ſine illa loquimur.*
4 *Fauore alicuius introductum, non debet in odium retorqueri.*
5 *Dilatio prodeſſe debet, non autem nocere.*
6 *Debitor in diẽ nõ tenetur interim alere ſuũ creditorem.*
7 *Hæredes mariti lapſo anno luctus tenetur rem cum fructibus reddere vxori.*
8 *Affinitas non attenditur, quæ morte fuit extincta.*
9 *Vidua, ſiue pauper, ſiue diues, alenda ſemper eſt ab hæredibus mariti.*
10 *Hæres non debet eſſe melioris conditionis, quàm defunctus.*
11 *Vidua, quæ non habet aliunde, alenda eſt ab hæredibus mariti.*
12 *Ratio naturalis mouere non minus debet, quàm lex.*
13 *Rationem, cum habemus legem, quærere, eſt intellectus imbecillitas.*
14 *Doctorum authoritas plurimum poteſt, vbi lex deficit.*
15 *Ratio legis ampliat diſpoſitionem tanquam illius anima.*
16 *Ratio legis præfertur ipſi diſpoſitioni.*
17 *Onus agnoſcere tenetur quicunque acceptat honorem.*
18 *Hæredes mariti non tenentur alere vxorem viduam intra annum luctus, ſi dotes volunt reſtituere.*
19 *Tranſactio non dicitur damnoſa, quando habet ſe ita ad lucrum, ſicut ad damnum.*
20 *Minor non dicitur læſus, nec reſtituitur, quando actus poteſt ſe habere ad lucrum, ſicut ad damnum.*
21 *Priuilegium non debet afferre tertio præiudicium.*
22 *Priuilegium reuocatur, quando incipit eſſe damnoſum.*
23 *Piæ cauſæ fauor trahi non debet ad alterius iniuriam.*
24 *Maritus conuenitur vltra quam facere poteſt, quando vxor eſt pauper.*
25 *Debitor in diem cogitur ſoluere ante diem, quando neceſſitas vrget.*
26 *Neceſſitas multa operatur contra iuris regulas.*
27 *Maritus alit vxorem indotatam.*
28 *Mariti anima contriſtatur, quando vxor cogitur mendicare.*
29 *Hæredes mariti, qui vxorem alunt anno luctus, lucrantur fructus dotis illius anni.*
30 *Hæredes mariti intra annum luctus alentes vxorem, lucrantur fructus, etiam ſi excedant valorem impenſæ.*
31 *Fructus bonorum immobilium reſtitui debent vxori intra annum luctus.*
32 *Hæredes mariti alunt vxorem anno luctus, etiam ſi fructus dotis non ſufficiant.*
33 *Viduæ debita alimenta intra annum luctus taxari poſſunt ſtatuto, vel conſuetudine.*
34 *Vſuræ quando ſunt permiſſæ, tunc pacto taxari poſſunt.*
35 *Vidua alenda eſt intra annum, donec hæres deliberat ſuper aditione hæreditatis.*
36 *Venter non patitur dilationem.*
37 *Hæres intra tempora conficiendi inuentarij tenetur alere.*
38 *Aditio non inducitur ex eo, quòd quis aluerit familiam defuncti.*
39 *Adire non videtur, qui ſoluit medicinas, vel ſatisfacit Medico.*
40 *Vidua intra annum luctus alitur ab hæredibus mariti dotem retinentibus, etiam ſi patrem habet diuitem.*
41 *Vidua alenda eſt ab hæredibus viri anno luctus, etiam ſi aliqua habeat mobilia præter dotem.*
42 *Vidua non eſt alenda intra annum luctus, quando habet prædia ſufficientia, licet illa ſolum vinum reddant, vel frumentum.*
43 *Vidua non alitur ab hæredibus, ſi habet tot mobilia, quę locata poſſint alere.*
44 *Vidua indotata alitur ab hæredibus viri intra annum luctus.*
45 *Vidua legataria mariti, alenda eſt ab hæredibus, ſi non habet aliunde, donec legatum ſoluatur.*
46 *Vidua indotata non eſt alenda ab hæredibus viri, ſi patrem habet diuitem.*
47 *Vidua non tenetur cum dote compenſare alimenta ſibi præſtita intra annum luctus.*
48 *Hæredes mariti non alunt viduam, quæ habet aliunde intra annum luctus.*
49 *Vidua dicitur habere aliunde intra annum luctus, ſi poteſt ex induſtria victum quærere.*
50 *Viduæ habenti aliunde, debentur alimenta, ſi a viro relicta ſunt intra annum luctus.*
51 *Vidua prægnans alenda eſt ab hæredibus, quamuis habeat aliunde.*

Hære-

52 *Hæredes mariti non alunt viduam, ſi dotem volunt reſtituere intra annum.*
53 *Hæredes reſtituentes dotem intra annum, eximuntur ab onere alendi, & detrahunt interuſuria medij temporis, de quo tamen vide ibi.*
54 *Tempus in dubio cenſetur adiectum fauore debitoris.*
55 *Debitor in diem, poteſt ante diem ſoluere.*
56 *Creditor in diem, poteſt ante diem petere, quando tempus adiectum eſt eius fauore.*
57 *Hæres, quamuis diues, non cogitur dotem ſoluere ante annum luctus.*
58 *Debitor in diem, qui cogitur ante diem ſoluere, eo quod non inuenit fideiuſſores, deducit interuſurium medij temporis.*
59 *Debitor in diem, non poteſt ante diem ſoluere, quando intereſt creditoris.*
60 *Debitor, cui miſerationis gratia conceditur, non poteſt partem ſoluere, vel interuſurium deducere.*
61 *Creditor non cogitur ante diem recipere creditum conſiſtens in vino, frumento, vel ſimilibus.*
62 *Intereſſe ſuccedit loco implementi.*
63 *Dos conſiſtens in immobilibus reddi debet ſtatim non expectato anno.*
64 *Vidua non eſt alenda ab hæredibus niſi intra annum luctus, quando dos conſiſtit in bonis immobilibus.*
65 *Hæredes viri, qui aluerunt viduam anno luctus, lucrantur fructus dotis conſiſtentis in ſtabilibus pro rata expenſæ.*
66 *Vidua anno luctus alenda non eſt ab hæredibus, quando dos non ſibi, ſed extraneo reſtituenda eſt.*
67 *Paria ſunt virum non habere, vel habere inutilem.*
68 *Hæredes non tenentur dotem conſiſtentem in pecunia reddere intra annum, etiam ſi extraneo reſtituenda ſit.*
69 *Priuilegium doti conceſſum, non competit patri mulieris, vel extraneo.*
70 *Hæredes mariti intra annum luctus, nõ alunt illam, cui dos eſt reſtituenda, ſi non ſit vxor.*
71 *Intereſſe non debetur ceſſante mora.*
72 *Hæredes viri non alunt hæredes vxoris intra annum luctus.*
73 *Priuilegia mulieri propter dotem conceſſa, an in hæredes transeant.*
74 *Hæredes primi viri intra annum luctus non alunt vxorem, quæ tranſiuit ad ſecunda vota.*

QVAESTIO XLIIII.

VXOREM conſtante matrimonio alendam eſſe vidimus, ſed ſoluto matrimonio, an ei ſint exhibenda intra annum luctus alimenta ab hæredibus mariti, tres ſunt opiniones.

Prima Pet. l. vnica, §. exactio, C. de rei vxo. actio. qui vult, quod nõ alatur, ſiue diues ſit, ſiue pauper,
1 ſed teneantur hæredes † in caſu neceſſitatis reſtituere ex dotibus, quantum ſufficiat ad ſubueniendum neceſſitati mulieris, & reſiduum retineant: quia, etſi hæredibus detur annus ad reſtituendum dotes exiſtentes in pecunia, vel in mobilibus, tamen in hoc vulneratur regula propter neceſſitatẽ, argumento l. 2. C. de patribus qui fil. diſtr. & dicit ibi Dyn. in fine, hoc æquius uideri, hanc ſentẽtiam probauit Iaſon in l. diuortio, in princ. nume. 18. ff. ſoluto matrimonio, Fulgoſ. in l. fin. C. de bon. mater. ubi Pinell. nume. 8. Alexan. in d. l. diuortio, nume. 18. dicit, quòd hęc opinio poſſet ſuſtineri. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, ff. de liber. agnoſcen. numero 123. dicit ueram eſſe hanc ſententiam. Fundatur hæc opinio multis rationibus.

Primò, quia non reperitur iure cautum, quòd hæredes mariti teneantur uxorem alere: ergo id
2 non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus † præſumendum, cap. conſuluiſti, 2. quæſt. 5. Archid. in proęm. Sex. in uerſic. ſacroſanctæ, colum. penult. in fine, &
3 erubeſcimus cum ſine lege loquimur, † l. illam, C. de collatio. Dom. Becius alios citat, in conſil. 30. nume. 4.

Secundò, quia lex concedit hęredibus mariti dilationem annalem ad reſtitutionem dotis, dicta l. unica, §. exactio. Sed ſi hæredes tenerentur interim uxorem alere, iſta dilatio, quæ fuit inducta in fauo
4 rem, † eſſet hæredibus grauis, contra l. quod fauore, C. de leg. præcipuè cum fructus dotis communiter non ſufficiant pro alimentis. Debet ergo di
5 latio † eis prodeſſe, non nocere, l. ſi cõſtante, §. quotiens, ff. ſolu. matrimonio, l. ſecunda, §. in omnibus, ff. de iudic.

6 Tertiò facit, quia debitor in diem, † non tenetur interim alere creditorem, vt inquit Caſtrenſ. d. l. diuortio, in princ. num. 5.

Quartò, licèt, vt dixi, hæredes annum habeant ad ſoluendum, lapſo tamen anno tenentur dotes
7 cum fructibus † illius anni reddere, vt probatur in dicto §. exactio, & in dicta l. diuortio, d. §. non ſolum, Bal. in d. §. quotiens.

Quintò, Pinel. loco prædicto allegat text. in l. 3.
8 §. affinitates, ff. de poſtulan. vbi nõ † attenditur affinitas, quæ deſijt.

Secunda opinio fuit Guid. Suar. in d. §. exactio, quem ibi ſequitur Alber. qui tenet, quod diues ſit,
9 ſiue pauper vidua, † alenda ſemper ſit ab hæredib. mariti, Dec. in l. de alimentis, nu. 6. C. de tranſ. Hu
10 ius opinionis ratio eſt, quia hæredes † non debent eſſe melioris conditionis, quàm defunctus, l. mortuo reo, ff. de fideiuſſo. l. maritum, ff. ſol. matrim. at maritus tenetur vxorem alere etiam diuitem, & habentem aliunde, l. dotis fructus, ff. de iure dot. l. ſi. in princ. ff. de doli except. & dixi ſupra: ergo ad idem tenebantur eius hæredes.

Secundò, mulier debet ali ex dote, l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, ff. ſolu. matrim. dos autem intra annum luctus eſt apud hæredes, ergo illi exhibere debent alimenta, l. 2. ff. de alimen. & cibar. legat.

Tertia & media inter duas extremas eſt opinio glo. in d. §. exactio, quæ vult, quòd hæredes mariti
11 teneantur viduam alere, † ſi non habet aliunde, idem voluit glo. fin. in l. penult. ff. vt in poſſeſ. legato. & glo. 1. in l. diuortio, in prin. ff. ſoluto matrim. quem ibi ſequitur Barto. num. 1. Bald. col. 2. Ang. col. item 2. vbi dicit, ſe cõſuluiſſe pluries, quia cum non poſſit honeſtè nubere, & videatur eſſe in eodẽ matrimonio, eſt alenda ab hęredibus, ſicuti aleretur a viro, Alb. num. 6. Imola, colum. 2. qui mouetur duplici ratione. Prima ne vidua fame pereat. Secunda, propter reuerentiam prioris matrimonij, Roma. num. 13. Caſtr. num. 5. ubi quod opinio gloſ. eſt communis, & eam ſequuntur omnes, Cuman. num. 1. Alexan. num. 16. & ſeq. vbi multas affert diſtinctiones, Socin. 17. vbi quod ſequuntur communiter Doctores, quia hoc eſt onus dotale, quod deducitur pẽdente dilatione, argumento l. ſi filia, ff. ſoluto matrimonio. Mouetur etiam, quia

vir,

Digitized by Google

vir, & vxor non debent ad imparia iudicari, l. alia,
§. eleganter, vbi Doctores, ff. ſoluto matrimonio.
At maritus dotes reſtituere non tenetur, niſi de-
ducto eo, quod ſibi eſt pro alimentis neceſſarium,
l. maritum, ff. ſoluto matrimonio. Ergo multo ma-
gis erit alenda vxor ex proprijs dotibus. Et dicit
Alber. in d. l. diuortio, quòd in practica vidit ſem-
per obſeruari gloſ. opinionem, & eſt magis com-
munis, vt refert Iaſon, ibi, nu. 18. vbi id multis re-
perit in locis. Hanc etiam tenuit Specu. in titulo,
qui fil. ſint legit. §. 1. num. 29. quia, etſi mortuo viro
ſoluta ſit lege viri, c. penult. in fi. de ſecundis nupt.
tamen ex quo intra annum non poteſt dotes pe-
tere, debet ali. Eſt etenim mulieri admodum dam
noſum priuilegium hæredibus conceſſum, ne exi-
gantur ante annum, Abb. in c. ſalubriter, nu. 6. de
vſur. in conſ. 39. nu. 1. vol. 2. & nu. 5. vbi dicit, quod
hæc eſt æquior ſententia, Cardin. in conſi. 72. Bar.
& Bal. in d. §. exactio, Salic. dicta l. vnica, §. ſin au-
tem, nu. 6. C. de rei vxor. actio. vbi dicit omnes ita
tenere, quia hæredes poſſident dotem, quæ eſt ob-
ligata ad alimenta, & quia intra annum videtur
durare primum matrimonium, Aret. in conſil. 98.
nu. 3. Ang. in §. fuerat, nu. 8. vbi quod eſt communis
omnium opinio, eandem dicit ibi communẽ Iaſ.
nu. 24. Campeg. de dot. par. 2. quæſt. 16. vbi quòd
eſt magis communis, & ſeruaretur in practica, Io.
de Garron. in rub. C. de ſecund. nupt. n. 39. Rebuff.
in conſtit. reg. tomo primo, titu. de ſent. prou. art.
3. gloſ. 1. n. 10. Bertran. in conſ. 307. uol. 4. Corneus
in conſi. 129. col. 1. in fi. vol. 1. hanc item commu-
nem dicit Didac. lib. 1. variar. reſolut. c. 1. nume. 4.
verſic. ſexto hinc etiam ſi ibi, debentur autem vi-
duæ, & in epitom. de ſponſal. par. 2. c. 3. §. 9. num. 9.
verſ. quarto quamuis, eam quoque dicit commu-
nem Dec. in l. de alimentis, num. 6. C. de tranſact.
vbi etiam Alciat. Pinel. l. fi. nu. 9. C. de bon. mater.
Ioan. Bapt. Lup. in tracta. de vſur. comment. 1. §. 4.
nu. 86. Præpoſ. c. per veſtras, nu. 5. de donatione in-
ter virum & vxorem, Vital. in tract. clauſ. in clauſ.
an alim. renunc. poſſ. col. 3. Capic. deciſio. 24. Cor-
dub. d. §. ſiquis ex his, vbi addit Lamber. & Boer.
Attenta autem hac opinione, quæ eſt communis,
non obſtat, quod id non reperiatur iure cautum,
quia etſi deficiat lex, non tamen deficit ratio na-
12 turalis, quæ non debet † minus mouere quam lex,
vt inquit Iſern. in prooem. feud. col. pen. quem ci-
tat Natta in conſ. 129. nu. 2. Et aſcribitur imbecil-
litati intellectus, quærere legem, vbi habemus ra-
13 tionem † naturalem, Ange. conſil. 317. col. 3. poſt
Ariſtotelem, quem citat. hic autem ſubeſt natura-
lis ratio, quia ſi hæredes retinent penes ſe dotes,
quare ſubuenire non debet viduæ pro alimentis.
Item ſubeſt alia ratio, ne cogatur vxor mendicare
in opprobrium præcedentis matrimonij.

Secundo reſpondeo, ꝙ etſi non adſit lex, mul-
14 tum tamen poteſt Doctorum authoritas, † vt in-
quit Caſtrenſ. in l. mutum, ff. de acquir. hæred. Iaſ.
in l. nõ eo minus, col. 2. verſ. tertio, C. de procur. D.
Becius in conſ. 35. nu. 18.

Reſpõdeo tertio, quòd ex quo habemus ratio-
nem legis, perinde eſt, ac ſi legem haberemus, quia
15 tanquam anima † regulat, & ampliat diſpoſitio-
nem, l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de leg. 2. Socin. in
conſ. 108. nume. 2. vol. 3. Verba enim dicuntur cor-
pus & ſuperficies, ratio autem anima, argumento
c. ſolitæ, de maior. & obed. iuncto cap. præcipimus,
16 12. quæſt. 1. & ratio † præfertur diſpoſitioni, glo. in
c. conſuetudo, diſt. 1. D. Becius in conſ. 41. nume. 6.
Ratio autem legis eſt, quòd vxor alatur de fructi-
bus dotis, & quod ibi ſit onus alendi, vbi eſt dos,
dicta l. dotis fructus, & l. vbi adhuc. Hæc ratio mi-
litat etiam in hæredibus mariti: ergo ipſi tenen-
tur alere.

Non obſtat etiam, quòd dilatio hæredibus pro
deſſe debet, non autem grauis eſſe: quia reſpon-
deo eam non nocere hæredibus, ex quo lucrantur
fructus dotis, vt dicam infra, & vbi etiam eſſet dã-
noſa, debent hæredes ſibi imputare: quia cũ onus
alendi ſit annexum dotibus, eligendo hęredes do-
tium retentionem, tenentur ipſum quoque onus
17 † agnoſcere, l. ſecundum naturam eſt, vbi Cagnol.
multa adducit, ff. de reg. iur. dixi in conſ. 7. nu. 5. &
non attenditur damnum, a quo hæredes poſſunt
ſe eximere, ſi velint: illud enim dicuntur ſua culpa
ſuſtinere, c. damnum, de reg. iur. in 6. poſſunt enim
18 hæredes ſoluendo intra annum dotes, ſe † exime-
re ab onere alendi, vt dicam infra. Præterea dam-
num non eſt certum, quia poteſt eſſe quod dotes
reddant fructus ſufficientes pro alimentis, iunctis
maximè operibus vxoris, quæ ad eas tenetur, vt di
cam ſuo loco, & quando res poteſt ſe habere ad lu
crum & ad damnum, non iudicatur damnoſa, in-
19 ſpecto dubio euentu, vt dicunt Doctores † de tran
ſactione, in l. 3. C. de reſcin. vend. & in minore qui
20 non reſtituitur, nec dicitur læſus, † quando actus
poterat circa vtrunque verſari, l. de fideicommiſ-
ſo, vbi Caſtr. Ale. & alij, C. de tranſactio. Natta in
conſ. 181. nu. 9.

Demum reſpõderi poteſt, ꝙ etſi dilatio prodeſ-
ſe debeat hæredibus, tamen non debet trahi ad in
21 iuriam vxoris, quia priuilegium † eſſe debet ſine
tertij præiudicio, Gloſ. & Doctores, in cap. per ve-
nerabilem, qui fil. ſint legit. Iaſ. in l. beneficium, co-
lum. 4. ff. de conſtit. princip. Rolan. in conſil. 45. nu.
12. vol. 4. & quando priuilegium incipit eſſe dam-
22 noſum † reuocatur, c. ſuggeſtum, de decim. Imola
in l. ab omnibus, in fi. princ. ff. de leg. 1. Abb. in c. ac
cedentes, nu. 8. in fi. de præſcr. Anch. conſi. 260. n. 2.
circa fi. Iaſ. in l. auus, nu. 12. ff. de pact. cum ſimilib.
& fauor etiam eccleſiæ & piæ cauſæ, trahi non de-
23 bet ad alterius † iniuriam, c. generali, diſtin. 54. c.
nuper, de donat. inter vir. & vxor. Tiraq. de priuil.
piæ cauſæ, priuil. 121. facit ca. cum cauſam, de pro-
bat. præcipuè ſtante vxoris inopia, per quam ceſ-
ſare deberet dilationis priuilegium, ſicuti priuile
gium marito conceſſum, ne conueniatur vltra quã
poſſit facere, l. maritum, ff. ſoluto matrim. l. non tã
24 tum, ff. de re iudic. ceſſat, quando † vxor eſt inops,
ſecundum Bal. in d. l. maritum, in fine: quia non de
bet diſcooperiri vnum altare, vt alterum coope-
riatur, l. aſſiduis, C. qui pot. in pig. hab. Abb. d. cap.
cum cauſam, de præben. Iaſ. in d. l. diuortio, nu. 18.
poſt princ.

Tertium quoque non reſiſtit, quia nõ ea ratio-
ne tenentur hæredes, quia ſint debitores, ſed etiã,
quia non debet uxor fame perire in opprobrium
primi matrimonij, & quia a principio onus alen-
di eſt annexum doti atque ita debito, quod pro-
pterea debitor recuſare non poteſt.

Præterea, licèt debitor in diem non cogatur ale
re creditorem, tñ ſi vrgeat neceſſitas aliquando co
25 gitur † ante diem ſoluere, vt in l. 1. C. de condict.
ex le. vbi Bar. & Bald. dicit menti tenendum, & di-
cit valde notandum Iaſon in l. diem, nume. 4. ff. de
cond. indeb. Marſil. ſing. 355. vbi alios citat. Et om

nibus

Digitized by Google

nibus notum eſt, qnantum paupertas ſeu neceſſi-
26 tas † poſſit contra iuris regulas, Gloſ. & Doctores in c.querela, de iureiur. gloſ. in c.vlt. 34.q.1. Bal. & Felin. in c.ſi qua reſtamento, de teſtib. Marſil. not. vlt. cum multis citatis a Tiraq. de retract. conſang. §. 26. gloſ. 1. nume. 18. & in tract. de pœnis temper. cau. 33. Menoch. in conſil. 31. nu. 9. & ſeq. Rolan. in conſ. 52. nu. 24. & ſeq. vol. 2.

Quartò non aduerſatur, quòd hæredes mariti teneantur finito anno dotem reddere cum fructibns, quia hoc locum habet ſolum in fructibus immobilium, ſed quoad fructus mobilium, & pecuniæ hæredes lucrantur illos, ſi vxorem alunt, vt di cam paulò infra.

Poſtremò non faceſſit negotium tex. in l. 3. §. affinitares, ff. de poſtu. quia illi reſpondet Cordub. dicto §. ſi quis ea his, nu. 150. ideo non opus eſt vlterius inſiſtere.

Pari modo non obſtant rationes allegatæ pro ſecunda opinione Suzari, & primò, quòd ſicuti maritus diuitem alit vxorem, ita & hæredes, quia
27 argumentum non valet, maritus † alit etiam indotatam, l. ſi cum nulla, ff. de relig. Docto. in l. quod in vxorem, C. de neg. geſt. tñ hoc non reperitur cautum in hærede, ita reſpondet Alea. in d. l. diuortio, nu. 20. ſequitur Socin. ibi, nu. 17.

Non obſtat ſecunda, quia, etſi mulier ali debeat ea dote, tamen ſoluto matrimonio non eſt dos, vt probatur in l. 1. ff. ſoluto matrimo. Stat ergo firma concluſio, quod hæredes mariti tenentur alere viduam, quando non habet aliunde. Et principalis ratio eſt, ne proprer mendicitatem contriſtetur
28 † anima defuncti mariti. §. ſolu. in Auth. de nupt. Socin. d. l. diuortio, nu. 17. in fi.

Intellige tamen, quod hæredes mariti lucrẽtur
29 fructus in alimentorum † recompenſationem: cũ enim ſuſtineant onus habere debent lucrum, l. ſecundum naturam, ff. de reg. iu. c. qui ſentit, eo. tit. in 6. hoc voluit gloſ. Dyn. in d. l. diuortio, vbi eum ſequitur Bar. nu. 2. Bal. col. 2. Imola, col. 2. vbi, quòd ac ſi martimonium conſtaret, lucrãtur omne emolumentum dotis, Caſt. nu. 5. qui dicit, non alibi reperiri quam in ea glo. Roma. nu. 13. Alex. num. 16. vbi quod alibi non reperitur, & eſt communis opinio, vt dicit Iaſon, num. 18. idem voluerunt Gloſ. & Doctores in d. l. vnica, §. exactio, Didac. dicto cap. 3. §. 9. nu. 9. verſ. quarto, quamuis Beroius in conſi. 130. num. 11. vol. 3. vbi ait, quod eſt de mente omnium, Cordub. d. §. ſi quis ex his, nu. 124.

In tantum, quod ſi fructus excederent impen-
30 ſam alimentorum, ſpectabunt ad hæredes, † Bart. in l. diuortio, nu. 5. quia hæredes tenent vicem defuncti, & mulier uidetur eſſe in matrimonio, l. fin. C. de bon. marer. Imo. col. 2. circa fin. Roma. nu. 14. vbi miratur, quod Barto. in hoc nihil alleget: ipſe verò adducit tex. in l. creditor, §. ſi inter, ff. mand. quem dicit ad hoc continere caſum vnicum & ſingularem, ſecundum doctrinam Gloſ. ibi, & communem dicit Iaſ. nu. 18. circa med. Salicetus d. l. vnica, §. ſin autem, nu. 6. C. de rei vxor. actio. quia ſecundum eam hæres non eſt miniſter, Vital. tract. clauſ. tit. an alimen. renunc. poſſ. col. 6. & quamuis tex. in d. §. exactio, & in d. l. diuortio, §. non ſolum, dicunt, quod fructus omnes poſt annum ſunt reſtituendi, tamen intelligi debent, quoad fructus immobilium, quando dos conſiſtit in immobili-
31 bus, † vel ſi intelliguntur in mobilibus, procedunt quando vxor petijt alimenta, vel illa non habuit, vt per Caſtrenſ. Alexan. Socinns, & Iaſ. in dicta l. diuortio.

Amplia principalem concluſionem, vt locum habeat etiam, quando fructus dotis non ſufficiunt,
32 quia nihilominus hæredes † ſupplere debent de proprio, quidquid deeſt ad alimenta, ſecundum Bar. in dicta l. diuortio, in fi. Imola, colum. 2. in fin. Rom. nu. 19. hoc ẽt voluit Ang. ibi, Alex. nu. 19. vbi defendit aduerſus Iacob. Butrig. ſuſtinendo rationem, quod ſicuti maritus tenetur vltra fructus dotis, ita & hæres eius, licèt dicat contrariam ſenrentiam eſſe veriorem de iure, ſequitur Socin. numero 17. Salicet. in dicto §. ſin autem, nume. 6. Capic. deciſ. 24. num. 5. quidquid voluerit Cordub. loco prædicto, nume. 25.

Ampliabis etiam, vt iſto caſu valeat ſtatutum
33 taxans † alimenta vxori præſtanda ad certam quãtitatem, quia confirmatur cõmuni iuri, ſecundum Abb. in c. ſalubrirer, nu. 6.

Amplia tertiò, vt ex pacto quoque taxari poſſit certa quantitas ad alimenta, quia valet argumentum de pacto ad ſtatutum, & quia, vt dixi ſuprà, quando vſuræ ſunt permiſſæ, tunc licèt præci-
34 sè de quantitate † certa, ita Didac. d. lib. 3. variar. reſolu. c. 1. nu. 3. verſic. ſexto hinc etiam, poſt med. vbi tamen declarat, dummodo æquè & iuſtè fiat alimentorum æſtimatio, & anre eum hoc volnit Campeg. in tract. dot. par. 1. quæſtio. 6. col. 2. verſi. & per prædicta, vbi dicit, eſſe generale in omnibus caſibus, in quibus viduę debentur alimenta, quia ſemper licebit paciſci: & ſubdit, quod illis caſibus lucrabitur etiam fructus rei pignoratæ, Io. Bapt. Lup. d. §. 4. nu. 87. in fi.

Quartò ampliatur etiam nondum adita hære-
35 ditare, quia † dum hæres deliberat, interim Iudex decernere debet vxori alimenta, vt poſt Rebuff. ponit Cordub. dicto §. ſi quis ex his, nume. 141. Et ratio eſt, quia fames acutiſſimus eſt gladius, & ven-
36 ter non patitur dilationem, vt inquit Bal. in l. pactum, C. de collatio. ideo hæres conuenitur etiam
37 intra tẽpora ad conficiendum inuentarium, † vt voluit Ang. in l. 1. §. hæc ſtipulatio, l. ſi cui pluſquam per l. Falcid. Imola, Alex. Corne. & Iacobin. in d. l. fin. §. donec, C. de iure deliber. Ideo inductum quoque eſt, vt qui alrerius familiæ alimenta præſtitit, non per hoc videatur illius hæreditatem adire,
38 † vt per Bar. in l. gerit, in verſic. ad tertium, quando ille actus eſt, de acquirend. hæredit. Natta in conſil. 448. nume. 10. & nume. 18. vbi idem dicit,
39 quando quis † ſoluit medicinas, ſatisfacit Medico, vel iuſta facit.

Ampliabis quintò, etiã ſi vxor habeat patrem
40 diuitẽ, quia nihilominus hæredes † mariti tenentur viduam alere intra annum luctus, ſi ipſi dotem habent penes ſe, quia pater ſolum officio Iudicis, quando vxor non habet: at ſi habet dotem, non dicitur aliũde non habere, & iuſtius eſt, quod alimenta percipiat de bonis proprijs, quàm de alienis, ita determinat Salicet. in dicta l. unica, §. ſin autem, nu. 9. C. de rei vxor. actio. & hoc voluit anre eum Iac. But. in eadem l. vnica, §. illo, Alex. in dicta l. diuortio, in princ. nu. 16. poſt Aret. col. 5. verſic. debet tamen, Anan. in c. ſalubriter, col. 6. de uſur. quia cum hæredes mariti tractent de lucro, pater uero de damno, potior eſt ratio patris, l. fin. C. de codicill. & poteſt pater dicere, alaris ab hæredib. mariti, quia habes aliunde. Hoc etiam voluit Ang. in dicta l. unica, §. cum autem, ubi inquiţ

quiţ

quit, eſſe textum ſingularem in l. cum vnus, in fi. ff.
de alimen. & cibar. leg. Socinus in d. l. diuortio, nu.
37. Camp. de dot. par. 2. q. 16. col. 2. in princ. Capic.
in deciſ. 24. nu. 7. & nu. 11. limitat ſtante conſuetu-
dine Neapoli. de qua ibi, Plot. in tract. de in litem
iuran. §. 11. num. 23. & priuilegium dilationis, quæ
hæredibus mariti conceditur, non debet eſſe cum
damno patris, qui dando dotem, liberatus fuit ab
onere alendi.

Sextò hæc ſententia extēditur, vt habeat locum
etiam, quando mulier præter dotem haberet bona
mobilia, quæ non ſolent fructum reddere, vt ſi ha-
41 beret annulos, † ſuppellectilem, & ſimilia, quæ ſui
natura non ferunt fructum: dr̃ enim quoad propo
ſitum noſtrum, non habere vnde ſe alat, ſecundum
Bald. in conſ. 3n. vol. 2. quia vbi de alimentis loqui
mur, reſpectum habemus ad redditum, l. ius alimē
torum, §. 1. ff. vbi pupill. educa. debe. ſequitur Soci-
nus in d. l. diuortio, in fin. num. 19. Io. de Garron. d.
rub. C. de ſecun. nupt. nu. 40. Capic. d. deciſ. 24. nu.
2. Plot. d. §. 11. nu. 23. Rolan. in conſ. 55. nu. 6. vol. 2.
42 Id quod Bal. loco præcitato † declarat, non proce-
dere, quando haberet prædia, quæ redderent ſolū
frumentum, ſolum vinum, vel quid ſimile, quia ex
frumēti, vel vini venditione poteſt ea ſibi compera
re, quæ ſunt ad victum neceſſaria. Reſtringerē quo-
que hanc ampliationem, quando mulier habetet
43 multa bona mobilia, & magni valoris, † quia tunc
non eſſent grauandi hæredes onere alimentorum,
ſicuti etiam, quando mobilia poſſunt fructum, vel
emolumentum reddere locando, vel aliter.

Extenditur ſeptimò noſtra concluſio, vt effectū
ſortiatur, dato, quòd mulier ſit indotata, quia ſi
non habet aliunde, debet ali ab hæredibus viri in-
44 tra † annum luctus. Hæc fuit opinio Ricard. Ma-
lum. in l. fi. C. de bon. mate. quæ loquitur indiſtin-
ctè durante viduitate. Mouetur ex lege illa finali,
vbi dicitur, quod vidua videtur eſſe in eodem ma-
trimonio. Et hoc dicit ibi Cyn. eſſe notabile, Bald.
ibi, qui ita intelligit Ricard. dictum, ſequitur etiā
Caſtrenſ. in dicta l. diuortio, nume. 8. vbi loquitur,
etiam ſi dotem perdidiſſet, Aret. ibi, colum. 6. & 7.
vbi dicit eſſe fauorabilem, Marſil. in rubr. C. de
rap. virg. nu. 57. & nu. 217. addo Bart. in tracta. ali-
men. num. 48. vbi indefinitè pronunciat, quod hæ-
redes mariti tenentur alere vxorem indotatā, Ro-
man. in conſil. 571. nu. 2. Caſtrenſ. conſil. 428. nu. 3.
in fi. volum. 2. Caſtrenſ. Fulgoſ. & Corne. in d. l. fin.
C. de bon. mat. Hanc ſententiam probauit Ioan.
Lup. in rub. de dona. inter virum & vxor. §. 82. nu.
6. vbi dicit concedi hoc propter memoriam bene
tranſacti matrimonij. Quæ ſententia fulcitur au-
thoritate eorum, qui abſolutè tenent etiam poſt
annum luctus alendam vxorem, quæ non habet vn
de ſe alat, Roma. nu. 15. Cuma. in l. diuortio, Ale-
xan. nume. 22. & 27. Bero. in conſi. 13n. per totum,
volum. 3. Lancellot. ſuper conſuetud. Alexan. quę-
ſtione 6. nume. 81.

Contrariam ſententiam tenuerunt Alexan. d. l.
diuortio, nu. 20. vbi inquit, iure cautum non repe-
riri, quòd hæredes mariti alere teneantur vxorē,
quæ eſt ſine dote. Idipſum dicit Iaſ. ibi, num. 26. &
Roman. num. 15. dicit, quod eo caſu a iure deſtina-
ta eſt quarta, quæ alimentorum loco ſuccedit, Au-
then. præterea, C. vnde vir & vxor. Atque ita vult,
quòd cogatur petere quartam; nec poſſit agere ad
alimenta, Aretinus colum. quarta, in princip. Pi-
cel. dicta l. fina. nu. 6. vbi quod nulla lex id ſtatuit,
& non eſt res tanti ponderis inducenda per argu-
menta in onus hæredum, Cordub. dicto §. ſi quis ex
his, num. 149. & ſeq.

Prima tamen opinio verior eſt, & plures ac gra
uiores habet authores, & ea ratione fundatur, ne
cum mariti, imò & hæredum infamia, vxor matri-
monio benè tranſacto mendicare cogatur. Et ra-
tio, quæ allegatur de Authen. præterea, C. vnde
vir & vxor, non eſt generalis, nec ſemper locum
habet. Ponamus enim, quòd a principio tempo-
re contracti matrimonij conuenerit maritus, &
curauerit vxorem illi legi renunciare, vti factum
& vidi in hac ciuitate per dominum Hieronymum
Bocium, conſului pro domino Alexandro Picco,
vel etiam demus caſum, quod vxor non petat quar
tam, nec ei a marito hæredibus offeratur: nonne
illis caſibus erit alenda? Præterea quod alimenta
debeantur, videtur mihi probari in d. Auth. præte
rea, & in corpore vnde ſumitur. Cū enim lex quar
tam ordinauerit ad fauorem vxoris inopis loco
alimentorum: ergo ſauctum duxit, quod vxor ale
retur ab hæredibus, aliàs non deſtinaſſet illi quar-
tam.

Quod ſi teneamus iſto caſu non eſſe alendam, li
mitabis, vt non procedat, qñ eſſet ei a marito reli-
ctum aliquid, & hæres moram facit in tradendo rē
legatam. Nam eo caſu vxor ſi non habet alimen-
45 ta, mittitur in poſſeſſionem bonorum mariti, † vt
eis alatur, donec legatum ſibi ſoluatur. Et text. in
l. penult. ff. vt in poſſeſ. legat. qui eſt ad hoc ſingu-
laris, ſecundum Roman. in dicta l. diuortio, nu. 15.
Aret. col. 3. in fi.

Limita etiam, vt non procedat, quando mari-
tus expreſsè alimenta reliquiſſet, quia tunc ſunt
præſtanda, & videntur relicta in recompenſatio-
nem eorum, quæ iure communi debentur, ſecun-
dum Bal. in l. ſi donaturus, §. fin. ff. de cond. ob cau.
vbi inquit, vtilius eſſe vxori habere alimenta ex le
gato, quàm ex iuris diſpoſitione; quia non coge-
tur operari ad commodum hęredum, ſequitur Ale
xan. in l. diuortio, nu. 28.

Limita etiam notabiliter ſeptimam hanc am-
pliationem, vt non teneantur hæredes viri alere
vxorem inopē, ſi habet patrem diuitem, quia hoc
46 caſu onus alendi † ſpectat ad patrem, ita Aret. in
conſil. 98. nu. 3. vbi mouetur ex deciſione Bart. in l.
quod in vxor, C. de neg. geſt. qui vult, quod vxorem
inopem, quæ non poteſt eſſe in obſequio mariti,
alit pater, non maritus, Rebuff. tom. 1. de ſent. pro-
niſ. art. 3. gl. 1. n. 12. Et licèt ipſe nō dicat, ceſſat hoc
caſu rō, quæ à Doctoribus allegatur, quando vxor
eſt dotata, id eſt, non pōt pater ei dicere, alaris de
tuis dotibus, quia dotes non habet, vt conſiderat
in ſimili Capic. in deciſ. 24. in fi. Præterea vbi alimē
ta a lege debentur ſolo Iudicis officio, nullius rei
contemplatione: tunc q eſt proximior ſanguine, te
netur potius alere, quam hæredes alterius, vt dicā
vbi tractabo de concurſu plurium obligatorium.

Extenditur octauo principalis concluſio, vt v-
xor non teneatur alimenta recepta computare in
47 extinctionem dotis, † quia hæredes tenentur de
proprio alere eam, ſi dotis fructus non ſufficiant,
ſecundum Imolam, Aret. Iaſon. & alios in d. l. di-
uortio, vbi reprobant Petr. & Cyn. d. §. exactio. qui
volebant, quòd liceret hæredibus tradere partem
dotis, ex qua mulier aleret ſe, ita diſtinctè decla-
rat Capic. dicta deciſ. 24. nume. 6. & dixi ſupra in
prima ampliatione.

Principalis antem noſtra propoſitio limitatur
non procedere, qñ mulier haberet aliunde, qa hæ-
48 redes mariti † non tenentur eam alere, eſt text. in
l. pen. ibi, nec ſuum quicquam habeat, ff. vt in poſſ.
leg. gl. in d. l. diuortio, in princ. ff. ſolu. mat. vbi hoc
volunt Din. Bart. Bald. & alij, præcipuè Aret. col. 2.
in fi. verſ. circa primum, Soc. n. 16. vbi quod Docto-
res cõiter ſequuntur, gloſſam, Iaſ. nu. 17. 19. & 27.
in fi. Idem voluit gloſ. in d. §. exactio, vbi Doctores,
Alex. in conſ. 27. nu. 2. vol. 4. Ange. in §. fuerat, nu. 8.
Inſtitu. de actio. Beroins in conſ. 130. num. 4. & ſeq.
vol. 3. Rebuff. loco prædicto, num. 11. in fi. Plot. d. §.
11. nu. 23. Rolan. d. conſ. 55. nu. 4. vol. 2. Et ratio eſt,
quia alimenta præſtantur ab hæredibus, ex legis
diſpoſitione, quo caſu nunquam debẽtur, ſi is, qui
alimenta petit, habet aliunde, l. ſi quis a liberis,
verſ. deinde, & verſic. alimenta, ff. de liber. agnoſc.
Item ab hæredibus debentur alimenta ex æquita-
te quadam, at ceſſat æquitas, qñ vxor habet aliun-
de: hæ verò rationes qño procedant, non eſt diſcu-
tiendum, ſed videri poterit Aret. in d. l. diuortio,
col. 2. & 3. Socin. d. nu. 16. & ſeq. Iaſ. num. 19. vbi po
nit rationem diuerſitatis. Et hanc partem tenent
omnes citati ſuprà, ad principalem concluſionem:
loquuntur enim illi, qñ vidua non habet aliunde,
& contrarium præſupponunt, quando habet vnde
49 ſe alat, & hoc caſu dicitur mulier † habere aliun-
de, ſi ex ſola induſtria poteſt victum ſibi quærere,
vt in propoſito noſtro concludit Bero. d. conſ. 130.
vol. 3. Intelligit tamen hanc fallentiã, niſi alimen-
50 ta ſint † relicta a viro, quia tunc habenti aliunde
debentur, ſecundum Bald. in d. l. diuortio, colum.
2. Intellige etiam non procedere, quando eſſet pre
51 gnans, † quia alenda eſt ab hæredibus, etiam ſi
habeat aliunde, l. curator, in princip. ff. de ventre
in poſſeſſ. mitten. Roman. dicta l. diuortio, nume.
15. Socinus numero 16. in fine, Aretinus, columna
tertia, in fin. Lancellot. ſuper conſuet. Alex. quæſt.
6. nume. 86.

Reſtringitur ſecundò, quando hæredes mariti
eligerent dotem reſtituere non expectato anno,
52 † quia tunc liberantur ab onere alendi, ſecundum
Bal. in Auth. ei qui iurat, nu. 39. C. de bon. auth. Iu-
dic. poſſ. allegat l. ſi conſtante, §. quotiens, ff. ſolut.
matr. & dicit eſſe hoc modo intelligendum text. in
§. exactio, ſequitur Cuma. in d. l. diuortio, vbi Alex.
n. 21. putat eſſe verius. Socin. nu. 17. verſic. cõfirmo
hanc diſtinctionem. hoc ẽt voluit Salic. in d. l. vni-
ca, §. ſin autem, num. 6. C. de rei vxor. actio. vbi mo-
uetur, quia dilatio eſt conceſſa in fauorem mari-
ti, ideo poſſunt hæredes illi renunciare, Corne. in
conſil. 129. col. 2. verſ. quamuis quoad quid, vol. 1.
Aret. in d. §. fuerat, num. 8. vbi inquit, ꝙ ſi hæredes
vellent immediatè ſoluto matrimonio reſtituere
dotem, & non præſtare alimenta, poſſunt hoc fa-
cere, quia dilatio eſt in fauorẽ hæredũ, l. ſi ita ſcri-
ptum, §. Pegaſus, ff. de leg. 2. ergo poſſunt illi renun
ciare, l. ſi quis in conſequendo, C. de pact. ſequitur
Iaſ. ibi, nu. 24. idem Iaſ. in l. qui Romæ, in princ. nu.
6. ff. de verbor. oblig. vbi alios citat, Rebuff. d. tomo
1. de ſenten. prouiſ. artic. 3. gloſ. 1. num. 10. in fi. Ca-
pic. deciſ. 24. nume. 6. vbi notat, quod hoc caſu tota
dos eſt reſtituenda, nec ſufficit partem reddere, &
Bal. in Authen. ei qui, dicit fortius, quod hæredes
53 † detrahunt interuſurium medij temporis, qñ ſol-
uunt ante annum, & ſequuntur præcitati Doctor.
& Cordub. in d. §. ſi quis ex his, nu. 133. Addo, quod
54 tempus † ſemper in dubio cenſetur adiectũ fauo-
re debitoris, l. cum tempus, ff. de regul. iur. Et debi
55 tor † in diem poteſt ſoluere ante tempus, l. cum, ff.
de annu. leg. l. patrem, ff. de his, quæ in fraud. cre-
dit. l. poſt mortem, C. de fideicommiſ. Alexan. Are.
Iaſ. & alij in l. q. Romæ, in prin. ff. de verbor. oblig.
Corn. & Iaſ. in d. l. poſt mortem, vbi, quod dies &
conditio in dubio apponuntur fauore grauati, &
quod ſolutio proſit ante diem, eſt text. in l. quod in
diem, ff. de ſolut. Et idem eſt, quando tempus poſi-
56 tum eſt fauore creditoris, quia poteſt ante † tem-
pus petere, Roman. in l. ſtipulatio iſta, §. incertam,
ff. de verbor. oblig. Are. in l. qui Romæ, in prin. Dec.
d. l. cum tempus, nu. 10. non tamen hæres cogi po-
teſt reddere dotem ante annum, ſi non vult, vt eſt
tex. in d. §. exactio, licèt nulla ratione ſuadetur hæc
deciſio, vt aduertit Bar. in d. l. diuortio, §. interdũ,
Salic. d. §. exactio, verſus finem, & quicquid tenue-
rint Cyn. Iacob. de Rau. & Rofred. procedit etiam
57 in hærede diuite † & pecunioſo, qui nõ cogitur ſol
uere ante annum, ſecundum Bart. in dicto §. inter-
dum, Bal. & Sali. d. §. exactio, Iaſ. dicto §. fuerat, nu.
28. vbi inquit ita tenere communiter Doctores,
Boer. in conſi. 50. nu. 19. Plot. in d. tract. de in litem
iuran. §. 11. nu. 23. in fi. Io. Bap. Lup. in dicto §. 4. nu.
87. vbi communem dicit.

Prædictam tamen Baldi deciſionem probare
non poſſum, quatenus vult, quod poſſit hæres ſol-
uere ante annum, deducendo de ipſa dote, quam
tunc capit interuſurium medij temporis: nam tũ
interuſurium medij temporis deducitur, quando
debitor in diem tenetur cauere, cum fideiuſſori-
58 bus, † & non poteſt. ita loquitur tex. in l. ſi conſtan
te, §. quotiens, ff. ſolu. matr. vbi fortius Bart. vult, ꝙ
tunc ſolum deducatur interuſurium, quando mu-
lier petit fideiuſſorem: eo enim caſu defertur ma-
rito facultas eligẽdi, an velit reſtituere ſtatim de
ducto interuſurio, vel cauere. Imò Bald. Ang. Imo.
& alij, poſt gloſ. volunt, quòd tunc ſolum dedu-
ctioni locus ſit, quando iam condemnatus erat ma
ritus, vel ſaltem non petijt illum condẽnari, vt per
Imo. ibi, col. fin. At quando mulier ſolutionem non
vrget, neque fideiuſſionem inſtat, non reperitur,
quod cogatur ante diem recipere cum diminutio-
ne ſortis. Addo, quod etſi debitor in diem poſſit
ante diem ſoluere, tamen hoc fallit, quando inte-
59 reſſe † creditoris non ſoluit, vt eſt tex. in l. qui Ro-
mæ, in prin. vbi gloſ. & docto. ff. de verbo. oblig. vbi
inferunt ad plures deciſiones. Et licèt non atten-
datur creditoris damnum, quando miſerationis
gratia tẽpus cõceditur debitori, vti probat in pro
poſito Iaſ. d. l. qui Romæ, nu. 6. & ſeq. tamen id in-
60 telligitur, dũmodo † totum debitũ ſoluatur, ſecus
qñ debitor vellet minus ſoluere, vel interuſurium
deducere. Et ideo Bal. in l. plures apochis, C. de fi-
de inſtr. poſt Gul. Cun. dicit, ꝙ creditor non poteſt
61 in diem recipere † granum, vinum, vel aliquid ſi-
mile, quod tẽporis curſu poſſit minui, vel corrum-
pi, ſequitur Ang. in l. Titius, in fi. in verſ. vnum cogi
tur tñ, ff. quæ res pig. obli. poſſ. Alex. in l. ſtipulatio
iſta, §. incertam, ff. de verb. obli. Floria. in l. in fidei-
cõmiſſi, §. cũ Polidius, in fin. ff. de vſur. Iaſ. in d. l. qui
Romæ, in prin. nu. 4. Dec. in d. l. cum tẽpus, n. 6. Præ
terea dicunt iura, ꝙ poteſt renunciare debitor di-
lationi & fauori ſuo. At cũ ſoluit deducto interuſu
rio, nihil renunciat, quia interuſuriũ ſuccedit loco
62 dilationis, quia intereſſe † ſuccedit loco implemẽ
ti, ſecundũ Bar. in l. ſtipulationes non diuid. nu. 40.
in fi. ff. de ver. obl. Cin. in l. petens, in 2. q. C. de pact

Bal.

Digitized by Google

Baſ. in l. iuriſgentium, §. quinimo, col. 3. ff. eo. Aret.
in conſ. 83. col. 2. verſ. 3. Iaſ. in l. 2. nu. 149. C. de iu.
emphyt. Dec. in l. cum proponas, nu. 8. & nu. 10. C.
de pact. cum ſimilibus. Et tunc dī, debitor renun-
ciare fauori ſuo, quando repreſentat ſine diminu-
tione id, quod in diem debebat, aliàs ſi velit dimi-
nutè ſoluere, iam ceſſat illa ratio a Doctoribus cō-
ſiderata, quod poſſit fauori ſuo renunciare.

Sed & tertiò declaratur ſupradicta concluſio,
vt non procedat, qñ dos conſiſtit in bonis immobi-
libus, quia eo caſu intra annum hæredes viri non
tenentur vxorem viduam alere. Nā dos in immo-
63 bilibus conſiſtens ſtatim † reddi debet non expe-
ctato annò, vt in d. §. exactio, Ioan. Bapt. Lup. dicto
commen. 1. §. 4. num. 85. Proinde ceſſat ratio peten
di alimenta ab hæredibus, qui tenentur ſolum ra-
tione dotis, quam retinet, vt ſupra dixi in propoſi
64 to, † hoc voluit Dyn. in d. l. diuortio, in princ. vbi
dum quærit, an hæredes viri faciant ſuos fructus
anni luctus, dum alunt vxorem, dicit quod non, &
reſtringit ad dotes cōſiſtentes in pecunia, vel mo
bilibus, Gloſ. ibi, quæ dicit, mulierem alendam eſ-
ſe intra annum, ſequitur col. 2. ita quoque intelli-
git Imo. col. 2. nu. 3. circa fi. Caſtr. nu. 6. verſ. breui-
ter ille, vbi, quod in bonis immobilibus non cadit
dilatio, nec onus alimētandi, Alex. nu. 16. qui dicit
eſſe communem opinionem, Soc. nu. 16. Iaſ. nu. 18.
qui ait, Doctores communiter ita tenere, gl. & Sa-
lic. in d. §. exactio, Corn. in d. c. 29. col. 2. vol. 1. Si ta-
men hoc caſu hæredes viri alimenta declarāt vxo
65 ri, cum non tenerentur, lucrantur fructus † dotis,
quæ in immobilibus conſiſtit pro rata eius, quod
erogarunt in alimenta, & reſiduum reſtituunt, ſe-
cundum Bald. qui Dyn. approbat, in d. l. diuortio,
col. 2. ſequitur Imola, col. 2. circa fi. vbi dicit, quòd
ſi plus impenſum fuit, non repetitur.

Intellige quartò, vt vxori non ſint præſtanda a-
limenta, qñ dos non ipſi eſt reſtituenda, ſed extra-
66 neò, † qui dando ſtipulatus eſt illam ſibi reddi, ita
Aret. in conſi. 98. num. 2. verſ. ſed remanet, dicens,
quod etſi mulier ali debeat intra annum luctus, lo
quuntur tamen Doctores in ea, cui dos eſt reſtituē
da, ſequitur addit. ad Soc. in d. l. diuortio, num. 16.
Rebuff. loco prędicto, nu. 12. Cordub. d. §. ſi quis ex
his, nu. 120. Quæ opinio poteſt procedere, quando
ea peteret mulier, tanquam ex dote: nam cum dos
non ſit ſibi reſtituenda, non debentur, ſicuti nō de-
bentur fructus dotis. Sed quia, vt dixi contriſta-
retur anima mariti, ſi mulier cogeretur, debentur
alimenta alia ratione, vti comprobaui in ſeptima
ampliatione, tractando, an alenda ſit vxor indota
ta infra annum luctus. Paria enim ſunt, ꝙ ſit indo
tata, vel quod habeat dotem, ex qua non poteſt ſe
alere: ſicuti paria ſunt non habere virum, vel ha-
67 bere † inutilem, gl. in l. fi. C. de plagiar. Barba. in c.
ſignificantibus, de offi. deleg. Io. de Plat. in §. eſt in-
ter, col. 1. Inſtit. de public. iudic. Io. Lup. in cap. per
veſtras, in 2. not. in prin. num. 12. de donat. inter vi
rum, & vxorem, Rolan. in conſi. 96. nume. 39. vol. 3.
Et non dicitur habere quis id, de quo non poteſt
diſponere, argumento l. non videtur quiſquam,
de regu. iur.

Reſtringitur quintò, vt alimenta non ſint præ-
ſtāda alij, qui ſtipulatus ſit dotem ſibi reddi, quia
68 etſi dilatio † annalis competat hęredibus mariti,
non ſolum, quando vxori fieri debet reſtitutio, ſed
etiam, quando extraneo, glo. not. in l. 2. in princ. ff.
ſolu. matr. tamen illi non debentur interim ali-
menta, quæ eſt priuilegium mulieris. Et ideo vide
69 mus, ꝙ patri † vel filijs non competit priuilegium
conceſſum actioni de dote, ſecundum gl. prædictā,
Bar. in l. de diuiſione, in fi. ff. ſolu. matrim.

Item in patre vel extraneo ceſſat ratio, quę in fa
uorem vxoris vrgebat ad conſequendum alimen-
70 ta. Et ita † concludit Aret. in d. conſ. 98. colum. 1.
vbi extendit etiam ſi extraneus peteret alimenta
tanquam intereſſe, quia durante anno dilationis,
hæredes non ſunt in mora, quæ non committitur
ante diem, l. interdum, §. fin. ff. de verbor. obligat.
71 & ceſſante mora, † non debetur intereſſe, l. quod
te, & l. vinum, vbi Doctores, ff. ſi cert. pet. Rebuf. lo
co prædicto.

Sextò limitatur, vt quod dicitur de vxore alen-
da, qñ vir prædeceſſit, non procedat in hæredibus
72 † vxoris, ſi ipſa præmoritur, quia hoc eſt perſona-
le priuilegium quod vxori competit, l. vnica, C. de
priuil. dot. & hoc innuit gloſ. in d. l. diuortio, dum
inquit, ꝙ ſuperſtes mulier ſit alenda, ut aduertit
Caſtr. ibi, nu. 5. & Iaſ. nu. 23. Qui ex hoc infert con-
tra Bar. in l. 1. ff. ſolu. matrim. qui dicebat, tranſire
73 in hæredes quæcunque priuilegia † mulieri ſolum
propter dotem conceſſa præter priuilegium præla
tionis in tacita hypotheca. Sed ſaluari poteſt Bar.
quia hoc priuilegium nō tribuitur mulieri ſolum
propter dotem, ſed etiam propter reuerentiā ma-
riti. Si enim ſola dos eſſet cauſa priuilegij, non eſ-
ſet alenda, quando dotem non habet, & percipe-
ret alimēta ſolum pro modo fructuum dotalium,
cum tamen contrarium probauerimus ſupra in
vtroque capite.

Declaratur ſeptimò, vt non procedat, qñ vxor
tranſiuiſſet ad ſecunda vota, quia cum alenda ſit a
74 marito, non debet moleſtare hęredes † primi viri,
Ricard. Malum. & Ci. in l. fi. C. de bon. mat. Ang. in
l. diuortio, in prin. ff. ſol. matr. conſ. 141. nu. 3. & 4.
vol. 5. Iaſ. qui dicit ſingulare in d. §. fuerat, nu. 25.
Inſti. de actio. Ioan. de Garro. in rub. C. de ſecund.
nup. nu. 41. Didac. de ſponſ. par. 2. c. 3. §. 9. nu. 10. di
cam in ſequenti quæſtione, in 4. limitatione.

SVMMARIVM.

1 *Vidua, quæ dote caret, alenda eſt ab hæredibus viri poſt annum luctus.*
2 *Vidua dotata, non eſt alenda ab hæredibus mariti, poſt annum luctus.*
3 *Hæredes mariti, lapſo anno, conſtituuntur in mora.*
4 *Vſura eſt, quidquid vltra ſortem petitur.*
5 *Dos non dicitur ſoluto matrimonio.*
6 *Intereſſe futuri temporis ei non datur, qui ſortem conſequi poteſt.*
7 *Vſuræ dotales debentur vxori poſt annum luctus, ſed vide ibi de veritate.*
8 *Dos datur, vt ex ea mulier alatur.*
9 *Dotis iudicium eſt vniuerſale.*
10 *Maritus & vxor, non iudicantur ad imparia.*
11 *Argumentum a maiori ad minus, eſt validum.*
12 *Argumentum correlatiuorum non ſuſtinetur, quando militat diuerſa ratio.*
13 *Vidua imputat ſibi in ſortē fructus perceptos ex re pro dote ſibi pignorata.*
14 *Vſura non permittitur pro alendis pauperibus, vel redimendis captiuis.*
15 *Pactum, per quod vxori viduæ loco alimētorum aliquid permittitur, donec dos ſoluatur, non valet.*
16 *Effectus attenditur, non nomen, ſeu verba.*

17 *Vſura non tollitur propter pactum.*
18 *Vſura quod ſoluatur, vel quod fructus imputentur in ſorsem, paria ſunt.*
19 *Pœna licitè exigitur.*
20 *Intereſſe extra rem peti poteſt, quando eſt promiſſum.*
21 *Vſuram teſtator inducere non poteſt.*
22 *Pœna a teſtatore impoſita in annos, vel menſes, hæredi non ſoluenti quantitatem relictam, non debetur.*
23 *Teſtator non poteſt mandare, quòd vxori dentur alimenta, donec ſoluantur dotes.*
24 *Teſtator non poteſt ordinare, quòd legatario ſoluantur decem ſingulo anno, donec hæres fuerit in mora ſoluendi decem.*
25 *Statutum non valet, quod vxori viduæ ſoluatur certum quid, donec reſtituatur dos.*
26 *Mulier conſequitur alimenta ab hæredibus viri, quando non habet aliunde, & facit quidquid potuit, vt exigeret dotes.*
27 *Mulier poſt annum luctus alenda eſt ab hæredibus viri, ſi eſt indotata, & non habet aliunde.*
28 *Intereſſe verum debetur, tam iure canonico, quàm ciuili.*
29 *Lucrum ceſſans dicitur verum intereſſe, ſicut damnum emergens.*
30 *Mulieri poſt annum luctus, debetur intereſſe, ſi paſſa eſt moram in dotis reſtitutione.*
31 *Intereſſe tam lucri ceſſantis, quam damni emergentis, debetur mulieri moram paſſa ratione dotis, etiam ſi diues ſit.*
32 *Intereſſe mulieris reſpectu dotis non ſolutæ, quando probetur.*
33 *Intereſſe damni emergentis debetur ei, qui moram paſſus eſt.*
34 *Creditor, qui recepit pecuniam ſub vſuris, non repetit vſuram a ſuo debitore, ſi non neceſſitatur.*
35 *Impedimentum non excuſat eum, qui cauſam dedit.*
36 *Metus ei non prodeſt, qui illam intulit.*
37 *Ignorantia proueniens facto ignorantis, non excuſat.*
38 *Affectatura omne caret effectu.*
39 *Intereſſe lucri ceſſantis non debetur ei, qui non conſueuit negociari, ſecundum multos, contra tamen, nu. 40.*
40 *Mulier, quæ non conſueuit negociari, non conſequitur intereſſe lucri ceſſantis.*
41 *Intereſſe lucri ceſſantis, & quod non emerit fundum ob defectum ſolutionis, quomodo probetur.*
42 *Intereſſe lucri ceſſantis, vt debeatur, probandũ eſt, quòd lucrum eſſet in potentia propinqua.*
43 *Intereſſe vbi per teſtes probandum eſt, teſtes etiam non interrogati reddere debent rationem.*
44 *Intereſſe lucri ceſſantis ſufficit, ſi probetur a communiter accidentibus vel a ſolitis.*
45 *Lucrum ceſſans probatur ex coniecturis.*
46 *Intereſſe lucri ceſſantis taxari poteſt officio Iudicis.*
47 *Iuramentum in ſupplementum non admittitur in probando intereſſe lucri ceſſantis.*
48 *Intereſſe lucri ceſſantis taxantur deductis omnibus expenſis, & aliquid etiam deducitur.*
49 *Hæredes mariti ſoluunt intereſſe dotis non ſolutæ ſecundo viro.*
50 *Hæredes mariti non ſoluunt alimenta vxori, quæ tranſiuit ad ſecunda vota.*
51 *Maritus ſecundus lucratur fructus rei, quæ fuerat vxori pignorata pro reſtitutione dotis.*
52 *Dos data primo viro, cenſetur repetita ſecundo.*
53 *Nomen debitoris venit in generali obligatione.*
54 *Vxori quæ tranſiuit ad ſecunda vota, non debentur alimenta ab hæredibus primi viri.*
55 *Hæredes viri præſtant alimenta vxori viduæ, non habenti aliunde, quæ impeditur ſtatuto, petere dotes ſuas.*
56 *Ratio diſpoſitionis reſtringit illam.*
57 *Ratio naturalis allegari poteſt ad deciſionem cauſarum.*
58 *Ratio naturalis ſi extat, dicitur imbecillitas intellectus quærere deciſionem.*
59 *Ratio naturalis mouere debet Iudicem ſicut lex.*
60 *Vſura non eſt, ſi legatarius, qui ex præcepto teſtatoris non poteſt ſortem exigere, aliquid capit de ordine teſtatoris.*
61 *Vſura non dicitur quando quis coactè mutuauit Reipublicæ aliquid capit vltra ſortem.*
62 *Vidua, quæ ſimpliciter dotem recepit, non conſequitur alimenta.*
63 *Vidua, quæ intra annum luctus non petit alimenta, non poterit illa poſt annum petere.*
64 *Vidua, quæ tutrix hæredum, non curauit dotem ſibi ſoluere, non conſequitur alimenta, durante viduitate.*
65 *Tutor tenetur ſibi ſoluere, & pupillum ab vſuris liberare.*
66 *Statutum recipit interpretationem a iure communi.*
67 *Mater & vitricus, qui bona filiorum adminiſtrarunt, non petunt alimenta dotis non ſolutæ.*
68 *Maritus adminiſtrator bonorum vxoris, ſi non exigit ſuum creditum a ſeipſo, ſibi imputari debet.*
69 *Adminiſtrator quilibet tenetur ſibi ſoluere.*
70 *Gerens aliena negocia, ſi non ſoluit ſibi, non petit intereſſe.*
71 *Gerens aliena negocia poteſt ſibi ſoluere.*
72 *Creditor non exigit intereſſe, ſi fuit negligens ſibi ſoluere, cum poſſet.*
73 *Fideiuſſor non poteſt moleſtari, quando debitor factus eſt non ſoluendo culpa debitoris.*
74 *Tutor, quando ſibi non ſoluit, conſequitur tamẽ id, quod decederet pupillo, ſi ſibi ſoluiſſet.*
75 *Vidua cui debentur alimenta poſt annum luctus, poteſt ſuper illis paciſci.*
76 *Quidquid de iure communi debetur, poteſt in pactum deduci.*
77 *Intereſſe quando in pactum deducitur, ſuſtinetur ſolum pro quantitate veri damni.*

QVAESTIO XLV.

DICTVM eſt de alimentis vxori præſtandis intra annũ luctus, nunc dicamus aliqua circa alimenta præſtanda poſt annum. Et ſanè ſupra in ſeptima ampliatione præcedentis quæſtionis probauimus, quòd
1 etiam poſt annum alenda † eſt vidua, quæ dotem nõ habet, ſiue a principio fuerit indotata, ſiue dotem quam habebat perdiderit, ſi tñ non habet vnde ſe alere poſſit. allegaui Cinum, Salic. Ang. Aret. Iaſ. Soc. Bero. Ioſ. & alios, quia mendicare nõ debet in opprobriũ mariti, & matrimonij benè tranſacti. Et quamuis Alex. Iaſ. & Pinellus cõtrarium videantur tenere, prima tamen opinio eſt magis pia, & æquitati conſona.

Quod ſi dotem habeat, concludunt Doct. illam
2 non eſſe poſt annum luctus † alendam ab hæredibus mariti. ita Inno. Io. Andr. But. Abb. & alij in d. c. ſalubriter, de vſur. vbi et Card. idem voluit Hoſt. in tit. de vſur. in §. an aliquo, verſ. econuerſo, Bar. in l. atqui natura, §. non tantum, ff. de neg. geſt. & in l. in inſulam, §. vſuras, ff. ſol. matr. vbi Rom. & alij, ponunt etiam Doctores in l. diuortio, in princ. ff. ſolu. matr. vbi latè Rom. num. 17. Caſtr. num. 6. circa fin. verſ. finito autem anno, Alex. nu. 22. vbi allegat

infi-

Digitized by Google

infinitos,& Iaſ.nu. 22.Anch.qui larè agit in conſil.
150.Laurent.de Rodul.in tract.vſur.in q.52.Alex.
in conſi.27.col.1.nol.4.Iaſ.in d.§.fuerat,nu.26. In-
ſtit.de action.Socin.in conſi.126.nu.5.uerſ.quibus
præmiſſis,uol.1.Afflict. in deciſ.284.nu.1.Corneus
in conſi.77.& in conſil.212.uol.3.Rube.in conſ.55.
& in conſi.108.multos alios allegãt Moder. Pariſ.
in tract.de uſur.nu.526. in princ. Didac.lib.3.na-
riar.reſol.c.1.nu.3.uerſ.6.hinc ẽt, Rolan.in conſil.
55.nu.1.uol.2.Plot.in tract.de in litem iuran.§.11.
n.24.uer.ſed quod plus eſt, Cæph. in conſi.133.nu.
130.& ſeq. Viuius commu.opin.lib.1.opin.144. in
fi.Io.Bap.Lup.in tract.de uſur.1.cõmen.§.4.nu.85.
& ſeq. & banc cõem dicunt Cuma. Alex. & Iaſ. in
d.l. diuortio, Afflict. d. deciſ.284. & magis cõem
dicit Socin.d.conſ.126. & Iaſ.d.§.fuerat, & Cæph.
in d.conſ.133.dicit,eſſe de menre omnium,allegat
Rui.& Neguſan. eã qnoque cõem dicit Plot. d.nu.
24.Et loquuntur omnes,qñ hæredes mariti ſunt in
3 mora, † nam lapſo anno ſtatim ſunt in mora, d.§.
exactio. & quia dies interpellat pro homine, l.ma
gnam, C. de contrahen. vel committen. ſtipulat.
ita dicit Socin.in d.conſ.126.nu.5.Et dicunt prędi
cti oẽs, ꝑcipuè Moderni Pariſ.Didac. Plot. & alij,
quòd ſi vxor habet rem obligatã pro dotis reſtitu
tione, tenetur fructũ computare in ſortẽ: ſecus ac
faciat maritus,qui fructus pignoris lucrat̃, vt dixi
in præcedentibus quæſtionibus. Et ꝑdictæ conclu-
ſionis rõ eſt, quia in vxore non conſideratur ratio
ſupportandi onera matrimonij,per quã inductum
eſt,quod maritus morã paſſus, petat alimenra, &
4 quicquid petitur vltra ſortẽ, vſura † eſt, c.ſuper eo,
de vſur.Itẽ,fauore dotis & matrimonij, permitti-
tur marito,ꝙ alimenra ſeu vſuras conſequatur,qñ
fit ei mora in reſtitutione dotis, ſed ſoluto matri-
monio deſinit eſſe non ſolum matrimonium, ſed
5 etiã dos,† l.3. ff. de iure dot. ergo ceſſat omne pri-
uilegium. Præterea lapſo anno, mulier poteſt pe-
tere dotem, etſi non petit, ſibi imputatur, & qui
6 poteſt petere † ſortem,non agit ad intereſſe futuri
temporis,l.1.cum ibi not.C.de ſenten. quæ ſine cer
ta quantit.

Eſt verum, qnod vxori poſt annum deberi vſu-
7 ras,ſeu alimenra,† voluit Bal.in Anth.ei qui, num.
39. C.de bon.author.iud. poſſid. vbi ait,quod for-
tius vſuræ dotales debentur mulieri, quàm viro,
quia viro debentur ob cauſam extrinſecam, id eſt,
ꝑp onera matrimonij: uxori antem debentur ob
intrinſecam cauſam, quia eſt domina dotis, & ea
frui debet, l.vbi adhuc, C. de iure dot. & ideo da-
8 tur dos,† vt ex ea mulier alatur, l.ſi maritus, ff.fa-
mil.erciſ. Adde, ꝙ bona mariti ſunt obligata non
ſolum pro dote, ſed etiã pro acceſſorijs. Ideo mu-
lier mitti debet in poſſeſſionem nõ ſolũ pro dote,
9 ſed ẽt pro alimentis, vel intereſſe, † quia dotis iu-
diciũ eſt vniuerſale,l.quod dicitur, ff.de impenſ.in
reb.dot.ſact.& datur pro acceſſione quædam mer-
cenaria actio.Itẽ,natura dotis eſt, quod deſeruiat
oneribus matrimonij, etiam qñ eſt penes vxorem,
d.l. vbi adhuc.Rurſus ſi debentur mulier intra au-
num luctus, cum hæredes non ſunt in mora, mul-
to magis debentur poſt morã, aliàs melioris con-
ditionis eſſet moroſus,quàm is, qui non eſt in mo-
10 ra. Adde, quòd uir † & uxor non debent iudicari
ad imparia, c.ſi quis uxorem, 32. quæſtio.1.c. hæc
imago,23.quæſt.5. & mariro debentur alimenta,
quando differtur dotis ſolutio,ergo & vxori.Con-
11 firmatur, quia propter quod † vnumquodque ta-
le, & illud magis tale eſt, Auth. multo magis, C.
de ſacroſ.eccleſ. marito licita eſt petitio alimen-
rorum,quia alit vxorem: ergo mulro magis erit li
cita vxori,quæ ſeipſam alit. Alias rationes addit
Anch.d.conſi.150.col.2.cum Bal. tranſeunt Iaſ. in
conſ.92.vol.1.Ang.in ſum.verſ.dos,in fi. & in verſ.
vſura, §.29. Conrad. de contract. q.35. concluſ.9.
quos oẽs citant & ſequuntur Moderui Galli in d.
tract.de vſur.n.27. Sed prędictorum rõnes omnes
ſunt leues, quia etſi vxor ſit domina dotis, tñ non
poteſt vſuras petere,tanquam uſuras & alimenra,
quia nullibi reperitur, ꝙ debitor alat creditorem.
Et non infertur, eſt creditrix, ergo debet ali. Et
licet bona ſint obligata non ſolum pro dote, ſed
ẽt pro acceſſorijs: tamen intelligi debet de acceſ-
ſorijs legitimis, & a iure debitis. Et iam ſupra di-
ctum eſt, quod iudicium dotis non eſt uniuerſale,
& cum matrimonium ſoluitur, deſinunt ſubeſſe
onera matrimonij; & conſequenter deſinit eſſe
dos, & eis ſeruire non poteſt. Et licèt poſt aunum
hæredes ſint in mora ſoluendi, ipſa tamẽ vidua eſt
in mora petendi: ideo compenſatur mora: & cum
poſſit ſortem exigere, non acquirit ius ad alimen-
ta,uel uſuras. Et durante matrimonio debeutur ui
ro alimenta fauore matrimonij, & onerum, quæ
maritus ſuſtinet: ac mortuo mariro ceſſat fauor,
& ceſſant onera. Ideo ſtante ratione hac diuerſi-
tatis,maritus & vxor iudicantur ad imparia, ſicut
12 † & cætera correlatiua, † Iaſon in l.fin. C.de indi-
cta viduit.tollenda,Euerard. in loco a correllatiu.
Et non obſtat vltimum argumentum, quia non eſt
nerum, quòd propter ſola vxoris alimẽta maritus
exigat uſuras,nam alia quoque ſunt onera & con-
currit fauor matrimonij.

Concluſio ſupra firmata ampliatur,ut ẽt proce-
dat in fructibus rei pignoratæ pro reſtitutione do
13 tis,quia uidua † ſi illos percipit, tenetur computa
re ſibi ad extinctionem ſortis,nt uoluit Innoc.in c.
ſalubriter,quem ſequuntur alij omnes cõiter, ſecũ
dum Abb.ibi,Imola in l.inſulã,§.uſuras,ff.ſol. ma-
tri.Fulgo.in conſ.125.Abbas in conſi.39.uolum.2.
Ancha.d.conſi.150.Alexan. in conſi.127. in princ.
nol.4.Cuma.Caſtr.& Alex.in d.l.diuorrio,in prin-
cip. ff.ſol.matri. Lauren. de Rodul. in d. tracta. de
uſur.q.52.Roma.in conſil.517. in ſecundo dubio,
Ange.in §.fuerat,nu.8. & ſeq. Inſtitu. de actio. Iaſ.
in conſ.92.nu.12. uol.1. ubi dicit eſſe communem,
Rub. in conſilio 55. & 108. alios citant Modern.
Pariſ.d.tract.de uſur.nu.526. Didac. dicto c.1.nu.
3.uerſic.ſexto,hinc conſtat, Ioan.Bapt. Lup. dicto
commen.1.§.4.nu.84. Et tenuere hanc partem om
nes illi, quos ſuprà citaui in principio præſentis
quæſtionis, & quos allegaui ſuprà, dum probani,
quod maritus non imputat in ſorrem ſructus pi-
gnoris.

Prædictam quoque concluſionem amplia, nt nõ
ualeat pactum, per quod uxori promittitur in-
tereſſe, uel certa quantitas taxatur loco intereſ-
ſe: quamuis enim alimentorum cauſa fauorabi-
lis ſit, ramen nõ licet pro quacunque cauſa etiam
pia petere quicquam ultra principale debitum.
14 Vnde uſura † non permittitur etiam pro alendis
pauperibus, uel redimendis captiuis, c. ſuper eo,
15 de uſur.& reg.peccatũ, in Mercur. Ita tenet † An-
cha.in conſ.150. nu.5. ubi dicit, quod procedit ſi-
ue ſub nomine pœnæ, ſiue ſub blãdo uocabulo ali-
mentorum conueniat, quia ubi ſit promiſſio per
dinumerationem temporum, ſemper eſt uſura, ſe-

quitur Alex.in conſ.61.nu.11.in fine,vol.2. Afflict.
deciſ. 284.nu.3.Ruin. in conſ. 25.n.3.vol.2. vbi ait,
non curari, ſub quo nomine fiat pactum, quia rēs
16 † non debent eſſe ſubiectæ ſermoni, ſed ſermo re-
bus,c.intelligentia, de verborum ſignific. c. Mar-
cion. & Baſilides, 1.q.1. Hanc quoque ſniam pro-
bauit Rube. in conſi.45. per totum, qui tñ neminē
allegat, Didac.d.c.1.ver. ſeptimo ab eadem rõne,
circa med.ibi,qñquidem ſi hæc alimenta, latiſſimè
multos citans Rolan.conſ.45.nu.30.vol.2. Rebuff.
l.vnica,nu.615. C.de ſenten. quæ pro eo, quod in-
ter.Cæphal.in conſi.133.num.131.vbi addit,ꝙ vbi
debetur mulieri viduæ ratione alimentorum, quia
ſit vſura aliquid recipere, non licebit ēt paciſci in
17 contrarium,quia pactio † non iuſtificat,nec tollit,
quin ſit vſura,l.rogaſti,§.ſi tibi,ff.ſi certum petatur.
Et probatur in l.tertia, §.fin. ff.de annu. leg. & Cæ-
phal. loco prædicto conſulit ſuper pacto celebra-
to inter Comitē Mirandulæ, & Antoniolum Adur-
nū Genuæ Ducē, ſuper quo contigit & mihi conſu-
lere, vt videri pōt in conſil. 194.nunc ſub prælo. Et
prædicti Doctores idē dicunt de pacto, quod vxor
18 non computet fructus in ſortem,quia a pari † pro-
cedit,quod fructus non imputentur in ſortem, vel
quod præſtetur vſura, vt probatur in c.1. & c. con-
queſtus,cum ibi not.de vſur.& dixi in d.conſ. Con
tra tñ voluit Iaſ. in conſi.92.n.23.vol.1. vbi inquit,
valere pactum, quod vxori dotes repetenti certum
quid ſoluat loco intereſſe,citat Laur. de Rodul. in
d.tract.de vſur.q.65.quia debetur tunc loco pœnæ,
19 † quæ licitè exigitur, ſecundu Glo.Bal.& alios in l.
cum allegas, C.de vſur. Et ſubdit, ꝙ intereſſe extr.
20 rem licet regulariter peti non poſſit; tñ fallit, † qñ
eſt promiſſum,Barto.in l.ſi pœnam,ff.de verborum
obl. & in d.l.cum allegas,& eum ſequitur Anan.in
c.ſalubriter,col.6.verſ.adde etiam prædictis,Alex.
conſi.200.n.7.vol.6. Verum Lauren. loco prædicto
loquitur de vero intereſſe, ut quia mulier eſſet ſo-
lita negociari,vel quia verè damnum ſenſit ex mo-
ra hæredum commiſſa in reſtitutione dotis.Ita Cæ
phal. loco prædicto, qui etiam reſpondet ad om-
nia fundamenta.

Extenditur & tertiò, vt locum habeat, quamuis
teſtator mandauerit, certum quid ſolui vxori, do-
nec reſtituantur ſibi dotes, quia teſtator non po-
21 teſt hoc facere, ex quo eſt vſura, † quia non poteſt
teſtator inducere, eſt tex.in l.3.§.fi.ff.de annu. leg.
Et ibi not.Bar.quod teſtator non poteſt aliquid re-
linquere pro vſuris illicitis, donec ſoluatur debi-
tum.idem Bar.in l.2. ff.de his, quæ pœnę nom. & in
l.cum ſtipulari,in fi. ff.de verborum oblig. vbi for-
tius inquit,non valere pœnā annuā,vel menſtruam,
22 quæ † hæredi imponit a teſtatore, niſi ſoluat certā
23 quantitatem. Et hoc etiā in nſis † terminis voluit
Anch.in conſ.93. verba teſtamenti, per totum, ſe-
quitur Alex.d.conſ.27.n.6.vol.4. & multos ad hoc
citat Rolan.in d.conſ.55.nu.21. & ſeq.vol.2. addo
Ruin.in conſ.53.num.24.vol.2.Alex. in l.diuortio,
nu.24. ff.ſolu. matrim.vbi, quod ſemper eſt vſura,
qñ pœna apponitur ſub tēporum dinumeratione,
niſi certa quantitas ſoluatur, Anan.in c.ſalubriter,
col.7.circa fi.verſ. quid autem ſi teſtator damnat,
vt latè hanc partem defendit Sociu. in conſi.56.n.
1.vol.3.Lup.in rep.c.per veſtras, in 6. not. in prin-
cip.num.8.ſol.mihi 172.Camp.de dot.par.2.q.18.
col.1.in fi.Cæphal.in conſ.133.n.132.Io.Bap. Lup.
d.§.4.nu.91.Rolan.conſi.55.n.23.vol.2.Et pro hoc
facit,quod voluit Aret. in conſi.151. vbi ſi teſtator
24 legat † centum & mandat, donec erit in mora,
ſoluere decem ſingulo anno, concludit non vale-
re diſpoſitionem prædictam tanquam contineat
vſurā.ſequitur Iaſ.in l.cunctos populos,C.de ſum-
ma Trinit. Rebuff.in l.vnica, nu.616. C. de ſenten.
quæ pro eo, quod inter. Cagnol. in d.l.curabit, nu.
8.C.de actio.emp. vbi dicit eſſe cōem opinionem,
eandem dicit cōem Didac. d.lib.3.variar. reſolut.
c.1.nu.9.Rolan. in conſi.55. nu.23. in quibus locis
citantur alij multi, Alciat.in conſ.8.num.5. de quo
tñ ego latè tractaui in conſ. 23.per totum, vbi con-
trariam probaui ſententiam, pręcipuè,quando nō
eſt in facultate legatarij petere ſortē. de veritate
autem huius extenſionis dicetur latius infrà.

Quartò ampliatur, vt non valeat ſtatutum, per
quod certas quantitas ſolui debent mulieri, donec
25 † dos ſibi reſtituatur, quia ſtatutum inducens vſu-
ram, non eſt validum, Ang. in l. diuortio, in prin-
cip.ff.ſolu. matr.Ioan. de Ligna. in Clementina 1.
de vſur.vbi ēt Imo.nu.55. Abb.in conſi.39. num.3.
vol.2. Mouetur, quia ſicut maritus nihil lucratur,
ſi non ſuſtinet onera matrimonij, ita nec vxor, qñ
per mortem mariti ſolutum eſt matrimoniū: item,
quia lex ciuilis non poteſt vſuram inducere, quia
ſtandum eſt iuri canonico, qñ tractatur de pecca-
to,c.fi.de præſcrip. Eſt autem vſura, quando dupli-
cem conſequitur retributionem, debitum.ſ. prin-
cipale,& alimenta. Et ante eos hoc voluit Iac. But.
in l.1.C.de ſumma Trinit.vbi refert quendam ma-
gnum Theologum, Socin. in conſ.126. in fi.verſ.3.
& vlt.vol.1. & in conſ.56. col.1.uer. quinimo ſta-
tutū,vol.3.ubi dicit cōem, Iaſ.in §.fuerat, num.19.
Inſtit.de actio.vbi atteſtatur de cōi, Didac. d.cap.
nu.4.verſ.ſeptimo ab eadem ratione. Contrarium
uoluit Bal. in l.fi. §. præterea, col.2. in fi. C. de iure
dot.alios citat Io. Lup.in d.c. per veſtras, in ſexto
nota.§.octauo infertur, num.4. adde alium caſum,
Moderni Galli allegant Alexan. Cæpol. Anton. &
Conrad.in d.tract.de vſur.nu.527. Iaſ.in conſi.92.
n.29.uol.1. vbi loquitur in conſuetudine Burgun-
diæ,Io.Bap.Lup. d.c.nu.91. ubi multos allegat, &
ſe inuoluit, Nauar.de uſur.nu.68. Prima tamē opi-
nio videtur communis, & habet grauiores autho-
res.quomodo autem procedāt hæ duæ ampliatio-
nes,dicam infra in limitationibus.

Fallit tñ prædicta concluſio, ut locum non ha-
beat, qñ mulier feciſſet omnem diligentiā, vt do-
tes exigeret,& nō potuit illas cōſequi: tunc enim,
26 ſi non habet aliunde, conſequitur alimenta † ab
hæredibus mariti, & ſeu vſuras pro tempore, quo
fuit ſibi facta mora in ſoluēdis dotibus, ita voluit
gl.in l.diuortio, in princ.ff.ſolu.matrim. ubi Dyn.
Bar.Bal.Ang.Imo.Roma. Caſtr.Alex. & Iaſ.ff.ſol.
matr.Caſtr.in conſ.428.nu.3.uol.2.ubi ait, non de
bere melioris eſſe conditionis moroſum hæredem
poſt annum, quàm ſit intra annum is, qui non eſt
in mora,& quod uxor uidua non debet fame peri-
re, & quòd ſi eſſet ſine dote, deberet etiam ultra
annum ab hæredibus mariti alimenta conſequi,
ubi infinitos citat, Alexan.in conſ.27.nu.3. uol.4.
Pariſ.in conſi.64.col.1.uol.4. & ſecundum hanc o-
pinionem refert iudicatum Afflict. deciſ.284.n.4.
Crauet.in conſi.189.nu.7.in fi.Didac.d.c.1. uer.6.
hincēt conſtat,uerſ. quod ſi uidua non habeat,vbi
tñ ſubdit, procedere ex æquitate potius quadam,
q̃ ut iure probetur. Dicit tamē eſſe communiter re
ceptā ſniam Baldi Nouel. in tract.dot. par.8. ſpe-
ciali 22.Campeg.in eodem tracta.par.2.q.18. ubi
con-

Digitized by Google

contrarias ſententias hoc modo concordat, vt,
quando non habet aliunde, vel non eſt diligens,
cum tamen poſſet eas recuperare, Aretinus in §.
fuerat, nu. 8. verſi. ſed poſt annum, Inſtitu. de actio.
vbi dat pro cautela, quod vidua finito anno luctus
petat dotes, conſtituat hæredes in mora, inſtet, &
vrgeat, quia conſequetur alimenta officio iudicis.
Et per errorem deeſt ibi negatiua, quia loquitur,
quando non habet vnde ſe alat, aliàs non daretur
officium iudicis, quod non competit habenti a-
liunde. Eandem concluſionem probat Iaſon, ibi,
nu. 26. qui in fine, poſtquam tenuit indiſtinctè ne-
gatiuam opinionem, quod vidua poſt annum a-
lenda non ſit, etiamſi aliunde non habeat, ſubdit,
fateri ſe, quod ſi hæredes poſt annum interpellati
differunt, alimenta debentur uxori. Et hanc ſen-
tentiam tenet etiam Plot. in dicto §. 11. nume. 27. ſi
omnia ibi per eum dicta colliganrur. Licet enim
relata hac opinione dicat, communem eſſe in con-
trarium, quia imputandum ſit mulieri, quę dotem
non petit, tamen præſupponit, quod ſi diligens
fuit, habebit alimenta, Roland. in dicto conſi. 55.
nu. 18. Ioan. Bapt. Lup. in d. comment. 1. §. 4. nu. 88.
vbi dicit, hunc caſum eſſe retinendum tanquam a
iure expreſſum, & allegat plures alios Burſat. in
conſil. 8. nu. 41. conſi. 9. nu. 48. Vital. tracta. clauſul.
titu. an alimen. tenunc. poſſ. col. 8. Et pro hac ſen-
tentia ſtant illi omnes, qui tenent hæredes obli-
gatos alere vxorem, etiam, quæ non urgeat pro ſuæ
dotis reſtitutione, dum tamen ſint in mora, & v-
xor non habeat aliunde. Pro hac quoque parte
ſtant, qui dicunt, vxorem alendam poſt annum lu-
ctus, quando nihil habet, vt dixi ſupra hac eadem
quæſtione. Nec diſſentiunt alij, qui tenuere tali
caſu alimenta eſſe præſtanda vxori diuiti, ſi peten
di dotes fiat mora, & ipſa nihilominus perſeueret
in lite, ut uoluerunt Roman. Imola. Abb. Alexand.
Claud. Aquen. Anton. Bernar. Roſell. & Grat. quos
citat & ſequitur Plot. dicto §. 11. nu. 24. verſic. 1. fal
lit, vbi dicit, communem, ea ratione motus, quod
ceſſet ratio, per quam Doctores dicunt, alimenta
non prę̨ſtari uiduæ poſt annum, ideſt, quia ſibi im-
putandum eſt, quæ non curat dotes exigere. Et ſa-
nè hæc opinio magnam habet æquitatem, ſed non
fundatur iure: nam etſi nihil hoc caſu imputari
poſſit, non tamen infertur, quod huic viduæ ma-
gis debeantur alimenta ob moram hęredú, quàm
debeãtur ei, qui agit ex mutuo, depoſito, vel aliun
de cauſato debito. Lex enim contra tales moro-
ſos, & temerè litigantes, non ſtatuit hanc pœ-
nam, quod patiantur iacturam expenſarum, & ve-
ri intereſſe.

Secundo reſtringitur hæc opinio, vt non proce-
dat, quando mulier eſt indotata, & non habet vn-
27 de ſe alat, quia tunc etiam poſt annum luctus † eſt
alenda, ſecundum Ricar. Cin. & alios, in l. 1. C. de
bon. matern. Barto. Roma. Caſtrenſ. Lup. & alios
ſupra citatos in 7. ampliatio. Quorum opinio eſt
veriſſima, & ratione fundata.

Limitatur tertio hæc ſententia, vt non proce-
dat, quando mulier aliquid ultra ſortem peteret,
tanquam intereſſe, quod ipſa paſſa fuit propter
moram: nam de iure, tam ciuili quàm canonico,
28 uerum intereſſe † peti poteſt, cap. conqueſtus, de
vſur. Authen. ad hæc, C. eodem titulo. Siue id ſit ra
tione damni emergentis, ſeu lucri ceſſantis, l. 3.
§. fin. ff. de eo, quod cer. loco, l. atqui natura, §. non
tantum, ff. de nego. geſt. l. ſocium, ff. pro ſocio, l. in
contraria, ff. de vſur. ca. ſacro; vbi Innoc. de ſenten.
excomm. c. peruenit, de fideiuſſo. ca. dilectæ, de fo-
ro compet. gloſ. in dicto cap. conqueſtus, vbi Abb.
& alij gloſ. in l. curabit, C. de actio. emp. Cin. in Au
then. ad hæc, C. de vſur. Abb. in capit. cum venera-
bilis, de exceptio. & nouum intereſſe dicitur non
29 minus ceſſans † lucrum, quàm emergens damnu,
vt probat text. in l. ſi commiſſa, ff. rem rat. hab. latè
mod. Galli in tract. de vſur. nu. 28. & ſeq. & Didac.
lib. 3. var. reſol. capit. 4. in princ. Ioan. Bapt. Lup. in
eodem tracta. de vſur. quem fecit ſuper l. curabit,
C. de actio. emp. commentar. 1. §. 6. nu. 103. & ſeq.
vbi concludit, tam antiquo, quàm nouo iure debe
ri intereſſe damni ceſſantis, & lucri emergentis.
Et in terminis noſtris, quod mulier paſſa moram
30 in dotis reſtitutione debeat intereſſe, † uoluit An
char. in conſ. 150. nu. 6. in fi. ver. nõ obſtat quod di-
xi ſupra, Rom. idem voluit in l. diuortio, in prin. nu
me. 17. in fi. ff. ſoluto matr. vbi dicit, quod ſtante hę
redum mora, mulier petere poteſt, quod ab hære-
dibus ſibi reddatur omne id, quod potuiſſet lu-
crari ſi dotem habuiſſet penes ſe, vt quia potuiſſet
aliquid lucrari, ſecundum cap. per veſtras, de do-
nat. inter virum & vxor. Imo. in eadem l. diuortio,
colum. 2. nume. 4. idem videtur, ſtante mora po-
teſt repetere lucrum, quod feciſſet de pecunia do-
tali, ſicut fecit de alia pecunia. Et loquitur in mu-
liere; quæ conſueuit dare ſuam pecuniam merca-
toribus ad honeſtum lucrum, Caſtrenſ. nu. 6. in fi.
vbi dicit idem, quando mulier probat quod emiſ-
ſet prædia, ex quibus percepiſſet fructus tanti va-
loris, vel eam pecuniam expoſuiſſet ad licitã mer-
cantiam, Alexand. in conſ. 27. nu. 5. volum. 4. Aret.
in dicto §. fuerat, num. 8. in fi. Inſtitut. de actio. vbi,
quod mulier data mora conſequitur intereſſe dam
ni vitandi, ſine diſtinctione, & lucri ceſſantis, ſi
erat ſolita negotiari, idem Alexan. in conſi. 61. nu.
11. volum. 2. Bald. Nouel. in tract. dot. ſpecia. 22.
par. 8. Campeg. in eodem tract. par. 2. q. 18. col. 1. in
uer. item uidetur, ſi mulier, ubi ſubdit, aduertendú
eſſe diligenter circa modum formandi libellum,
quia mulier non debet petere alimenta propter
dotem non ſolutam, ſed petere quod condemnen-
tur hæredes ad intereſſe paſſum per ea, quæ potuiſ
ſet ex ea pecunia tantum lucrari, ſi fuiſſet ſibi ſolu-
ta in tẽpore, Lupus in d. c. per ueſtras, in ſexto no-
rab. in princ. nu. 8. fateor tamen. Qui duo dicunt
duplici modo conſiderari intereſſe lucri ceſſantis,
ut ſi ſolita erat uxor negociari, & poſuiſſet pecu-
niam ad honeſtum lucrum, uel ſi erat emptura fun
dum, ex quo potuiſſet fructus recipere: latiſſime
multos citans Plot. in tracta. de in lit. iuran. §. 11.
num. 28. 29. & 30. vbi ponit exemplum in muliere,
quæ damnú eſt paſſa, & quæ lucrum amiſit, quod
feciſſet in negotijs, quæ ſolita eſt exercere, & quæ
potuiſſet emere prædia, & late agit Alexan. in di-
cta l. diuortio, nu. 23. ver. ſubdit tamen Aug. & nu.
25. ubi loquitur de dãno emergẽte, & de lucro ceſ-
ſante, & an procedat etiam in eo, qui non conſue-
uit negociari. Multos item citat Cagnol. in d. l. cu-
rabit, num. 17. Crauet. in conſ. 189. nu. 7. uer. ſextus
caſus eſt, & nouiſſimè Ioan. Bapt. Lup. d. commen.
1. §. 4. nu. 89. Vital. loco prædict. colum. 8. Id quod
procedit, etiam ſi mulier habeat aliunde, & ſit di-
31 ues, quia nihilominus utrumq; intereſſe † conſe-
qui poteſt, damni ſcilicet emergentis, & lucri ceſ-
ſantis, ita declarat Afflict. d. deciſ. 284. nu. 3. & 4.
Didac. d. cap. 1. nu. 5. uer. ſexta hinc etiam, in fi.

idem

idem videmus in quocũque creditore moram paſ-
ſo, quia debetur ſibi intereſſe, non habita ratione,
quod ſit diues, vel pauper, ideo hoc ipſum ſerua-
re debemus in vidua, quæ non debet deterioris eſ-
ſe conditionis, quam ſint cæteri creditores, idem
tenet Io. Bapt. Lup. d. nu. 89. Et hoc caſu damnum
32 pati dicitur mulier, quæ dotem promiſit † ſecun-
do viro, quam quia non ſoluit, cogitur pro ea vſu-
ras ſoluere, ut dixi ſupra. Hæc igitur licite exigit
ab hæredibus primi uiri uſuras, quas ipſa cogitur
ſecundo uiro ſoluere, ut poſt Bartolum voluit Bal.
in conſ. 86. volum. 2.

Circa tamen damnum emergens, vnum eſt no-
tandum, quod etſi debeatur, puta, quando mulier
ob retardatam ſolutionem accepit pecuniam ſub
33 vſuris, vel propter † moram incurrit pœnam ali-
quam ſecundum ſupradicta, & ponit Iac. Butr. lo-
quendo in omni creditore, in l. curabit, C. de actio.
emp. & clare Bald. & Salic. in l. 2. C. de uſur. tamen
non ſufficit, quod mulier ſimpliciter data mora ca
piat pecuniam ſub uſuris a fęneratore: nam ſi non
ſuberat neceſſitas ſic capiendi, debitor non tene-
tur reſtituere illas uſuras, niſi probetur, quod ſua
34 intererat ita accipere, propter imminẽs † aliquod
periculum, vt notabiliter declarat Bal. in l. etiam,
nu. 5. C. de exeq. rei iud. vbi fortius loquitur, quan
do debitor promiſerat ſoluere, & conceſſerat li-
centiam creditoris capiendi ſub uſuris pecunias
ſibi debitas, promiſeratque ſoluere illas vſuras. Et
hoc dictum probauit Ioan. Lup. in cap. per veſtras,
in 6. notab. §. ſexto infertur, colum. pen. verſ. prædi-
cta tamen intellige, folio mihi 174. Nec alibi me-
mini me legiſſe. Et ratio eſt in promptu, quia acci-
piendo ſub uſuris pecuniam, nulla impellente ne-
ceſſitate, non dicitur pati damnũ, & quod patitur,
ſua patitur voluntate & culpa, ideo ſibi debet im-
putare, c. damnum, de reg. iur. in 6. Præterea dici-
tur damnum affectatum, quod ideo ſibi non pro-
deſt, ut inde habeat actionem contra debitorem,
argumento l. 2. §. vlt. ff. ſi quis caut. vbi non excuſat
35 impedimentum, † cui quis cauſam præſtitit, l. 3. §.
ſubuenitur, ff. ad Sillan. & metus quem quis ſibi in
36 fert, † non prodeſt mulier, ff. quod met. cau. idem
37 eſt in ignorantia, quæ prouenit † ex facto ignoran
tis, l. 1. §. 1. ff. de actio. empt. & quidquid affectatur,
38 caret † effectu, vt poſt Felin. in cap. fin. extra, de te-
ſtibus, latè probat Tiraquel. de retract. conſang. §.
35. gloſ. 4. nume. 27. & ſeq. Quæ ratio melior mihi
uidetur, quàm ea adducta per Bal. in d. l. etiã, dum
mouetur, quia cõtractus ſuſpectus ſit uſurariæ pra
uitatis. Et ideò cautè Doctores loquuntur, ut per
Alex. in conſi. 141. nu. 2. uolum. 5.

Quo verò ad intereſſe lucri ceſſantis, multi uo-
39 lunt, quod † non debeatur ei, qui non conſueuit
negociari, Barto. in l. 3. §. fin. ff. de eo, quod certo lo-
co, Alex. in conſ. 191. nu. 3. uerſi. præterea intentio,
uolum. 2. & in conſilio 141. num. 2. uolum. 5. ubi lo
quitur in terminis de uxore repetente dotes ſuas
ab hæredibus mariti, & ſubdit hoc eſſe probandũ,
quod conſueuerit negociari, ſequitur Dec. in conſ.
322. nume. 5. Socinus in conſilio 156. nume. 9. vo-
lum. 2. ubi dicit eſſe communem, Iaſon dicta l. 3.
§. fin. nu. 2. vbi poſt Angel. dicit illum text. eſſe mi-
rabilem, & rurſus, nu. 8. hanc quoque ſententiam
communem dicit Rebuff. in l. vnica, num. 601. C. de
ſent. quæ pro eo, quod inter. ubi ait, ad hoc eſſe
tex. in l. ſi ſterilis, §. cum per vẽditorem, ff. de actio.
emp. ſecundũ communem intellectum, & nu. 103.
dicit, quod eſt probandum, multos citat Didac.
lib. 3. uariar. reſolution. cap. 4. nu. 2. uerſ. primo de-
ducitur, Plot. in trac. de in litem iuran. §. 52. nu. 17.
vbi ait, hanc creditoris qualitatem eſſe proban-
dam, Rolandus in conſ. 35. nu. 11. volum. 1. Gomeſ.
Inſtitut. de actionibus, in §. actionum, nu. 17. in fi-
ne, Ioan. Bapt. Lup. in dicto comment. 1. §. 6. num.
117. ubi pariter dicit articulandũ, & probandum
eſſe, quod ſit ſolitus negociari; alias enim non di-
citur ceſſare lucrum, quod circumſcripta mora
debitoris nõ erat creditor aliquo modo facturus,
ut per Sotum de iuſt. & iure, lib. 6. quæſtio. 1. artic.
3. colum. 3. Et in terminis de muliere, quæ non con
40 ſueuit negociari, † quod non poſſit conſequi inte-
reſſe lucri ceſſantis, voluit Roma. in dicta l. diuor-
tio, nu. 17. in fin. & nu. 18. ibi, dummodo mulier ip-
ſa dare conſueuerit, Alexan. latè ibi, num. 25. & ſe-
quen. & idem Alexan. in l. in inſulam, §. uſuras, poſt
Imolam ibi, ſoluto matrimonio, Aret. dicto §. fue-
rat, nume. 8. in fi. Bald. Nouel. dicta par. 8. ſpec. 22.
& Campeg. dicta par. 2. quæſtio. 18. colum. 1. ubi in
quit text. in l. ſocium qui eo, ff. pro ſocio, qui ſolet
ad probandum principalem noſtram limitationẽ
per omnes allegari, procedere in eo qui erat mer-
cator, & conſueuerat negociari. Id quod poſt Bal
dum voluit etiam Alexander, in dicta l. diuortio,
num. 25. Contrarium tamen, quod etiam non ſoli-
to negotiari debeatur lucrum ceſſans, voluit Mo-
der. Pariſ. in tracta. de uſur. nu. 30. vbi Anchar. &
Conrad. idem tenere.

Sed quod attinet ad mulierem, tunc conſidera-
ri poteſt iuſtum intereſſe, quando erat fundum em
ptura, ex quo percepiſſet fructus, ut per Caſtrenſ.
in dicta l. diuortio, nu. 6. in fi. Alexan. in conſil. 31.
nu. 9. uolum. 6. ubi allegat Ange. in cap. ſalubriter,
& in conſ. 200. eodẽ uolum. Campeg. in dicta quæ-
ſtio. 18. colum. 1. uer. idem iuris eſſet, Plot. qui ci-
tat Anch. Grat. Angelic. & Crauet. in dicto §. 11.
num. 30. ubi tamen poſt Angel. dicit quinque fore
omnino neceſſaria, ut ex ea cauſa mulier petere
poſſit intereſſe vel vſuras, Rolan. qui alios citat in
dicto conſi. 35. nu. 16. uolum. 1. Verum hoc caſu pro
bandum eſt, quod aderat fundus uenalis, & quod
41 erat illud emptura, ſed deſtitit, † quia non habe-
bat pecuniam, ut poſt Caſtrenſ. & Alexand. docet
Crauet. in conſ. 89. nu. 4. Rolan. conſ. 35. nu. 18. ubi
allegat Ruin. hoc non declarantem.

Declara etiam, quod lucrum non ſit remotum,
42 ſed ſit certum, & in potentia propinqua, † quia
non ſequitur, talis conſueuit negociari, ergo lu-
crum feciſſet. Multi enim ex negociatione damnũ
ſentiunt, ut probat text. in l. quemadmodum, §. ſi
nauis, in fi. ff. ad leg. Aquil. per quem ita dixit Ca-
ſtrenſ. in l. 3. §. fi. numero 3. ff. de eo, quod certo lo-
co, Anchar. in conſ. 150. nu. 6. in fi. Alexan. in conſi.
141. nu. 2. uolum. 5. & ante omnes Bart. in l. unica,
num. 25. C. de ſent. quæ pro eo quod inter. vbi dicit
tunc lucri rationem haberi, quando pro certo ap
paret, quod fuiſſet lucratus, Iaſ. in dicta l. 3. §. fi. nu.
8. ubi dicit probandum, quod habebat talem mer
cem præ manibus, ex qua uerisimiliter fuiſſet tan
tum lucratus, Afflict. in deciſ. 10. nu. 3. ubi allegat
Bart. & Caſtrenſ. dicens, quod multa poſſunt con-
tingere, quæ lucrum impedient, ideo probari de-
bet, quod certitudinaliter lucratus fuiſſet, Dec. in
conſ. 322. nu. 5. Felin. in c. cum venerabilis, colum.
3. ver. practicam autem, & ibi Dec. nu. 14. & Pariſ.
nu. 32. de exceptio. Curt. iun. in l. 2. §. mutui, nu. 21.

ver.

ver. præterea & vlt. ff. ſi certum pet. Rub. conſil. 20.
& conſ. 88. Rebuff. in d. l. vnica, num. 606. vbi inquit
hoc habere multum æquitatis, Cagnol. nu. 41. Syl-
ueſtr. in ver. vſura, il 1. quæſtio. 19. Caietan. in ſum.
in ver. vſura exterior, in quinto caſu, Purpur. in l. ro
gaſti, §. ſi tibi, nu. 4. ff. ſi certum pet. Neuiza. in conſ.
77. nu. 24. Modern. Galli in d. tracta. vſur. num. 29.
Plot. in d. tracta. §. 52. nu. 17. Rolan. in conſ. 35. nu.
13. volum. 1. Ioan. Bapt. Lup. d. commen. 1. §. 6. nu.
117. quinimo tradunt Buriat. in conſ. 68. nu. 1. mul
tos citat, Hippol. Riminal. conſ. 52. nu. 42. & ſequé
43 ti. Et teſtes depoſituri de eo intereſſe, † debent
cauſam reddere etiam non interrogati, ſecundum
Dec. in d. conſil. 222. nume. 2. Rolan. dicto conſil.
35. num. 14.

Verum multi tenent ſatis eſſe, ſi probabiliter
probetur intereſſe per coniecturas, vt quia dedu-
catur, quod mercatores ſuæ qualitatis communi-
ter ex tali genere mercis ſolent tantum lucrari, &
veriſimiliter ipſe quoque fuiſſet tantundem lucra-
tus; quia ſufficit, quod probatio concludat per cō-
44 muniter † accidentia, l. neque natales, C. de pro-
batio. Bart. & Bal. in dicta l. vnica, C. de ſenten. quæ
pro eo, quod inter. vbi proprie ita dicunt Caſtren.
in l. cunctos populos, colum. penul. in fi. C. de ſum-
ma Trinit. Aret. in l. continuus, §. cum ita, colum.
2. ff. de verb. oblig. Alexand. d. conſil. 141. volum. 5.
Eſt gloſ. in l. 3. §. fina. ff. de eo quod certo loco, quæ
45 vult quod lucrum ceſſans, probatur per † conie-
cturas. Et Ange. ibi dicit, quod lucrum ceſſans eſt
non ens, & non entium propriè non ſunt cauſæ, er-
go demonſtratiuè probari non poteſt: ſequitur ibi
Iaſon num. 6. & 7. vbi inquit, illam gloſſam eſſe be
ne notandam, & ſignandam. idem voluit Ange. in
d. l. continuus, §. cum ita, vbi refert practicaſſe Flo-
rentię, Rebuff. in d. l. vnica, nu. 604. vbi Cagnol. nu.
42. vbi ſubdit, ita obſeruari, & hanc eſſe meliorem
& tutiorem practicam, Moder. Galli in d. trac. nu.
29. Ioan. Bapt. Lup. in d. §. 6. nu. 117. verſi. alij vero,
vbi ait, ſuperiorem ſententiam procedere in eo,
qui non conſueuit negociari.

Imo, quando intereſſe lucri ceſſantis non ita ple
46 ne probatur, poteſt a iudice ex officio † taxari, ſe
cundum Cin. in d. l. unica, ubi eum ſequitur Bart.
in fi. C. de ſent. quæ pro eo quod inter. & Bar. ibi al-
legat multa intra. hoc etiam voluit Barto. in l. 1. nu.
1. C. de colon. Illiricor. lib. 11. vbi dicit eſſe notan-
dum per illum tex. quem dicit quoque ad id notan
dum Aretin. in l. diuortio, §. item ſi meſſes, ff. ſoluto
matrim. & illum quoque dicit ſingularem Iaſon.
in dicta l. 3. §. fina. nume. 6. ff. de eo, quod certo loco,
Socin. in capit. ſignificantibus, colum. 16. verſi. ſex
to infertur, de lib. oblat. Curt. iun. in d. l. vnica, in fi.
vbi dicit hoc eſſe perpetuo notandum in practica,
idem voluit ibi Rebuff. nume. 479. & 489. & ponut
Doctores loquendo de æſtimatione, in l. 2. C. de re
ſcind. vend. vbi Salicet. nume. 37. & Cagnol. nume.
255. hoc etiam tenet Cagnol. in l. quatenus, nume-
ro 23. ff. de regulis iur. & poſt Menoch. atque An-
char. Modern. ſequitur Ioan. Baptiſta Lup. dicto
comment. 1. §. 6. nu. 128. Ad quod exiſtimo notan-
dum, quia Baldus in d. l. vnica, §. fin. tenuit adeo eſ-
ſe plene probandum intereſſe, ut non ſit locus ſup
47 pletiuo † iuramento in probationis defectum, ſe-
quitur Iaſon in l. curare, nu. 59. Inſtitut. de action.
Dec. in d. l. quatenus, nu. 4. Crauet. in conſi. 320. in
fi. Io. Bapt. d. §. 6. numero 117. verſi. ſimiliter aduer
tendum. Adde, quod etiam in liquidando intereſ-
48 ſe lucri ceſſantis habetur ratio expenſarum, † quę
fiunt antequam lucrum quis conſequatur, ita etiā
vt diminuatur de quantitate lucri, ex quo fit certū
quod erat incertum, ſecundum Diuum Thomam
in 2. 2. quæſt. 62. articu. 4. in reſp. 2. articu. ſequitur
Io. Lup. in capit. per veſtras, in 6. notab. in prin. nu.
5. folio mihi 172.

Quarta concluſio principalis declaratur, non
procedere, quando mulier tranſiuiſſet ad ſecunda
vota, quia tunc ſecundo eius viro, qui ſuſtinet o-
49 nera matrimonij, debentur vſuræ † ſeu alimenta
vxoris, vt voluit Bar. in conſ. 128. Franc. habuit, uo
lum. 1. vbi tamen dicit, quod uxori non debentur
50 eo caſu, † quia eſſet vſura, vt per Inn. & Ioan. And.
in c. ſalubriter, ſicuti etiam non deberentur, ſi ma-
ritus peteret vti procurator vxoris, Grat. in conſ.
56. colum. 2. nu. 3. vbi dicit, eſſe communem. De-
betur enim tunc ratione emergentis damni, ex
quo ſuſtinet onera matrimonij, & in ſecundo viro
militat ratio, quæ procedit in primo, per cap. ſalu
briter, & ibi notata, ſequitur Plot. in §. 11. nu. 26.
Ioan. Bapt. Lup. in d. commen. 1. §. 6. nu. 90. & præ-
ter eos uoluit Alex. in conſil. 141. nu. 2. in fi. & num.
3. & 4. volum. 5. vbi concludit, ſecundo viro debe-
ri alimenta ſeu vſuras ab hæredibus primi, ſed eas
non deberi mulieri, quæ ſecundo nupſit, ex quo
habet vnde ſe alat, ideſt, ſecundum virum. Et hæc
opinio placet Crauet. in conſ. 189. nu. 7. in fin. addo
Ruin. in conſ. 53. nu. 27. & ſequen. uolum. 2. vbi non
facta mentione Barto. vult, quod ſecundus vir lu-
51 cretur fructus † pignoris, quod vxori datum fue-
rat pro dotis reſtitutione, etiamſi vxor non dediſ-
ſet in dotem expreſsè nomen debitoris, ideſt, hæ-
redes primi viri, quia dos data primo uiro, cenſe-
52 tur repetita † ſecundo, l. diuus, l. ſi mulier, l. do-
rem, l. poſt diuortium, ff. de iure dot. l. ſi mulier, §.
penul. & l. vxor, ff. ſoluto matr. l. cum maritus, §. cū
Titius, ff. de pact. dotal. Cin. in l. quamuis, nu. 9. C.
de rei vxor. actio. Bar. in quæſt. 7. incipit, mulier ha-
bens, Rolan. de lucro dotis, quæſt. 75. Phanuc. in
eodem tracta. gloſ. 10. num. 31. Et Ruin. fortius lo
quitur, etiam quando non ipſum nomen debito-
ris tacite venit in dotem, ſed quantitas exigenda,
quia cum omnia vxoris bona cenſeantur obligata
pro quantitate dotis tacitè promiſſa, l. vnica, §. &
vt plenius, C. de rei vxor. actio. uenit etiam no-
53 men debitoris † in ea obligatione, l. nomen, quæ
res pigno. oblig. Iſta Ruini opinio eſt notabilis,
ſi eſt vera: ego tamen de ea dubito, quia hęredes
primi uiri non ſunt in mora erga ſecundum mari-
tū, ergo nullas præſtant uſuras, quia text. in c. ſalu
briter, procedit ſolum ſtante mora: ſed ſi nihil ſe-
cundo viro promiſerunt, eique nihil debent, quo-
modo dici poſſunt in mora? Sed uidenda ſunt, quæ
dixi ſupra in quæſtione, an maritus conſequatur
vſuras dotales, in limitatio. incipit alio etiam mo-
do, vbi aliqua dixi ex Ruino. Addo tamen quod
Bartolus in dicto conſil. 128. ſobrie loquitur, quan
do ſcilicet hæredes primi dotes promiſerunt ſecun
do uiro: & quia diximus mulierem, quæ ad ſecun-
da uota tranſiuit, non petere vſuras dotales, erit
hoc notandum ad reſtringendum caſus, quibus di
ximus viduæ alimenta deberi, quia illi locum non
54 habebunt, † ſi tranſiuit ad ſecunda vota, vti etiam
poſt Bal. ita declarat ſtatutum Ioan. de Garron. in
d. nu. 6. C. de ſecun. nupt. nu. 41.

Reſtringitur & quinto, vt debeantur alimen-
ta poſt annum luctus uxori uiduæ, quæ a ſtatuto,
conſue-

Digitized by Google

conſuetudine, vel alio modo impeditur dotes ſuas
exigere: quia cum nulla culpa ſibi imputari poſ-
55 ſit, quare non exigat, interim eſt alenda, † ſi non
habet aliunde, ita tenet in terminis Iaſon, in côſi.
92. nume. 30. ver. quinto principaliter. Mouetur,
quia in ea ceſſat ratio, per quam prohibentur mu-
lieres poſt annum luctus petere aliméta, & ceſſan-
te ratione, ceſſat diſpoſitio, l. adigere, §. quamuis,
56 ff. de iure pat. Ratio enim † cuiuſcunque diſpoſi-
tionis reſtringit illam, l. cum pater, §. dulciſſimis,
vbi Bart. Imo. & alij, ff. de lega. 2. l. hæc actio, vbi
Bar. ff. de calum. l. ſi is qui animo, vbi Caſtrenſ. ff.
de acq. poſſ. Euerar. late in loco 34. a ratio. l. ſtri-
ctæ, col. 1. Et ratio excludendi viduam ab alimétis
poſt annum, ea eſt, quia debet ſibi imputare, quæ
dotem non exegit, cum id ſibi liceat lapſo anno, d.
l. vnica, §. exactio, C. de rei vxor. actio. Et hanc rô-
nem conſiderat Ang. in l. Titium, circa princ. ff. de
ſolutio. Caſtrenſ. Alexan. & alij in d. l. diuortio, in
princ. cum alijs, quos ſupra citaui in principio no
ſtræ quæſtionis. Mouetur etiam ratione, quia ab-
ſurdum & durum eſſet, quod mulier non poſſet do
tes exigere, & non ſit alenda. Et ſubdit Iaſon lo-
co præcitato, quod vbi omnis lex deficeret, debet
57 ratio naturalis † ſufficere, quæ poteſt allegari ad
deciſioné cauſarû, ſecundû Bal. in l. ſcire oportet,
§. ſufficit, de excuſ. tuto. Et eſt imbecillitas intelle-
ctus legem quærere, quando habemus naturalem
58 rationem, † vt per Ariſtot. dicebat Ang. in conſi.
317. colum. 3. Addit etiam Iaſon, quod rationabile
59 dictum mouere debet Iudicem, ſicut lex, † ſecun-
dum Iſern. in procem. feud. colum. vltima, & late
ipſe proſequitur, addo Euerar. loco a lege ceſſan-
te, 64. colum. 1. & 2. vbi late agit, facit quod vo-
luit Socinus in l. 2. numero 8. ff. de his, quæ pœn.
nom. vbi inquit, quod etſi maxima ſit dubitatio,
an valeat relictum, per quod teſtator mandat cen
tum ſolui, & interim dari certû quid, tamen quan-
60 do non eſt in facultate † legatarij exigere ſortem,
puta, quando teſtator relinquit in diem, tunc non
eſt vſura, & legatarius poteſt interim habere il-
lud, quod fuit ſibi relictum in ſingulos annos, Mo-
dern. Gal. in dicto tract. de vſur. num. 483. Didac.
variar. reſolutio. lib. 3. ca. 1. colum. pen. ver. ſed vbi
legatarius, Cagnol. in l. curabit, numero 14. ver. ſe-
cundus caſus, C. de actio. empt. dixi in conſil. 23.
num. 12. & Socin. ac alij mouentur ex eo, quod di-
cunt Doctores in l. diuortio, de muliere, quæ in-
tra annum luctus alenda eſt, ex quo non poteſt do-
tes exigere, facit, quod voluerunt aliqui, licere
61 † creditori aliquid capere, quando cogitur reipu-
blicæ mutuare.

In omnibus tamen caſibus, quibus ſupra dixi,
vxori deberi alimenta, quia ſi vxor ſimpliciter
62 dotes recepiſſet, præiudicaret † ſibi in alimentis,
quia alimenta ei debentur iudicis officio, quod
extinguitur cum ipſo principali debito, ita deter-
minat Ang. in l. centum Capuæ, colum. fi. ver vlti-
mo nota, ff. de eo, quod certo loco, Iaſon in l. fi. nu.
5. ff. eod. titu. cuius dicti veritas ab eo dependet,
an alimenta viduæ debeantur officio Iudicis, vel
iure actionis. Sed ſupra in quæſtione, an maritus
recipiendo ſimpliciter dotes ſibi præiudicet in v-
ſuris, allegaui Bal. in l. fi. §. præterea, nu. 4. C. de iu-
re dot. & alios, qui volunt, quod tex. in l. ſi marito,
§. fi. ff. ſoluto matrimonio, procedat ſolum in fru-
ctibus dotalibus, non in alijs acceſſionibus, de quo
etiam late agunt Bal. Roma. & Alexan. in l. ſi mari
to, §. fina. Addo, quod Caſtrenſ. in l. diuortio, nu. 6.
63 dicit, quod uidua, quæ intra annum † luctus non
petijt alimenta, non poteſt illa petere lapſo anno,
niſi in caſu per eum expreſſo, ſequitur Alex. in l.
de alimentis, C. de tranſact. & dicam latius in ar-
ticulo, an alimenta præterita peti poſſint.

Intellige etiam, quod in dictis caſibus, ſi mu-
lier ſit tutrix eorum, qui tenentur dotem ſoluere,
& durante adminiſtratione, ſeu tutela nô curauit
64 dotes exigere, non poterit alimenta † vel vſuras
inde conſequi, ita decidit Socin. in conſ. 126. nu. 3.
vol. 1. per tex. quem dicit multum notandum in l.
quoties, §. ſicut autem, ff. de admin. tuto. vbi dici-
65 tur, quod tutor, ſicuti alijs, ita ſibi debet † ſolue-
re, & pupillum ab vſuris liberare. Et Socin. num. 6.
dicit, procedere etiam vigente ſtatuto, quod vi-
duæ præſtentur alimenta ad quinque pro centena
rio, quia ſtatutum intelligitur quando reſtitutio
dotis non differtur culpa propria, l. ſi peculium,
§. 1. ff. de ſtatu lib. Bart. in l. amplius nô peti, ff. rem
rat. habe. Recipit enim interpretationem a iure
66 † communi, l. ſi ſerui veſtri, vbi Doctores, C. de no-
xal. & conſilium Socini eſt repertum in conſ. 180.
volum. 2. atque illud ſequitur Plot. in dicto tracta-
tu de in litem iuran. §. 11. num. 34. Sibi enim impu-
tet, ſi nô ſibi ſoluit. Et illum tex. etiam notat Are-
tinus in §. actionum, nu. 55. Inſtit. de actio. quia nô
minus eſt in culpa non ſoluendo ſibi quando eſt
creditor, quam ſit non exigendo a ſeipſo, quando
eſt debitor pupilli, l. ita tamen, §. debitor, vbi Bar.
ff. de adminiſt. tutor. Et præter Socinum adduco
Bald. in conſ. 86. in fi. volum. 2. vbi in terminis di-
67 cit, quod ſi mater & vitricus † adminiſtrarût bo-
na pupillorum, qui tenebantur dotes ſoluere, non
poſſunt petere alimenta, ſeu vſura dotis non ſo-
lutæ, per text. in l. diuortio, ff. de neg. geſt. vbi ma-
68 ritus ſibi imputat, ſi non exegit a ſeipſo, quod ſi
bi debebatur ab vxore, cuius gerebat negocia, &
l. ſi quid poſſeſſor, ff. de petit. hæred. vbi admini-
69 ſtrator † tenetur ſibi ſoluere. Et gloſ. in d. l. diuor-
tio, §. illud autem, in ver. poſſet, dicit, quod gerens
70 aliena negocia, qui ſibi non ſoluit, in hoc † poni-
tur ne amodo poſſit vſuras habere, licet alius fo-
rent ſibi debitæ. Et eſt regulare, quod gerens alte-
71 rius negocia poteſt ſibi † ſoluere, l. peculium, §.
præterea, ff. de pecul. multos citat Dueñ. in regu.
31. in 2. concluſ. in tertia fallen. Caualca. de tutor.
numero 179. Hoc enim damnum paſſa eſt mulier
ſua culpa, c. damnum, de reg. iur. in 6. Facit quod
uoluit Hippol. Riminald. in conſilio 32. nume-
72 ro 64. vbi dicit, ꝙ creditor † non conſequitur inte-
reſſe, ſi fuit negligês in exigêdo ſuum creditû, cum
poſſet ſibi ſoluere ex licêtia debitoris, cum admini
ſtraret debitoris bona, allegat l. ſi fideiuſſores in
id, vbi Caſtr. ff. de fideiuſſor. Bar. Bal. Caſtr. & Ale-
xan. in l. fina. ff. ſi cert. pet. vbi dicitur, quod ſi ex
73 creditoris negligentia in petendo, debitor † prin
cipalis factus eſt non ſoluendo, fideiſſores eius nô
ſunt moleſtandi. Crederem tamen hoc caſu pupil-
los teneri ad ſoluendum tutori id lucrum, quod
fuiſſet ex eorum ſubſtantiam diminutum, ſi mu-
lier, vel vitricus ſtatim ſibi ſoluiſſet, ne contingat
74 locupletari pupillos cum aliena iactura. † Et hoc
innuit text. in d. l. quotiens, §. ſicut autem, ibi, ſi vſu
ræ fuerint grauiores.

Adde etiam, quod in caſibus, quibus dixi ſupra
viduam poſſe vſuras conſequi poſt annum luctus,
occaſione dilatæ ſolutionis dotium, in illis omni-

bus

Digitized by Google

75 bus valebit pactum ſeu conuentio inter † eam &
hæres mariti de ſoluendo intereſſe, donec ſibi dos
ſoluatur, vt per Abba. in dicto cap. ſalubriter, nu-
mero 6. de vſur. quia id, quod debetur iure cõmu-
76 ni, poteſt in pactum deduci, † ſecundum Socinum
in conſi. 176. numero 4. in fine, ver. ſeptimo confir-
matur, volum. 2. allegat Anchar. in reg. peccatum,
colum. 14. de regul. iuris, in ſexto. Dec. in conſilio
119. numero 3. verſic. ſi ergo de iure, vbi refert An-
char. & Calder. Crauetta in conſilio 189. nume. 7.
ver. ſecundus caſus, Et in terminis de muliere vi-
dua quod tunc paciſci poſſit, tenuit Crauetta in
eodem conſilio 189. numero 7. verſic. ſextus caſus,
circa finem, Didac. dicto lib. 3. variarum reſolut.
capit. primo, numero quarto, ver. ſexto, hic etiam,
verſ. quia alimenta, & in verſ. ſeptimo ab eadem,
vbi allegat Cardin. Bald. Caſtren. Alexand. Ioan.
Lup. & Crauet. hoc etiam voluit Ioann. Baptiſta
Lup. in dicto commentario primo, §. quarto, num.
91. colum. penult. ver. & in eo caſu, vbi præter ſu-
pra citatos allegat Felinum, Gozad. Anton. Sum.
Angel. Sum. Sylueſt. & Sum. Tabien. Et facit, quia
facile toleratur iſto caſu taxatio, cum de intereſſe
in ſubſtantia conſtet, per ea, quæ dixi ſupra in quę
ſtione, an marito debeantur vſurę dotales, in quar
ta ampliatio. Ideo non obſtat, quod voluit Rub.
citatus a Crauet. in d. conſi. 189. num. 7. ver. ſextus
caſus, in fine, quia etiam taxari poteſt intereſſe,
quando certum eſt, & dubitatur de ſola quantita-
te, & nõ eſt ſpeciale in marito, ſed procedit in om-
nibus, vt per Ioan. Bapt. Lup. d. num. 91. Et dixi ſu-
pra procedere etiam in terminis, l. curabit, C. de
77 actio. empt. Eiuſmodi tamen conuentio † ſuſtine-
bitur vſque ad veriſimilem quantitatem damni,
ſeu vſurarum, vt admonẽt Moderni Galli, in d. tra
cta. nu. 527. Et hæc procedunt non ſolum in pacto,
ſed etiam in ſtatuto & conſuetudine, vt volunt prę
citati Doctores.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes vxoris tenentur alere maritum inopem.*
2 *Ratio ampliat diſpoſitionem.*
3 *Vſusfructus marito relictus, reſtringitur ad alimẽta ſtan
tibus liberis.*
4 *Maritus ſtante ſtatuto de lucro dotis, nõ lucratur dotem,
ſi onera matrimonij non ſubſtinuit.*
5 *Maritus tenetur filijs ex primo matrimonio reſeruare
quidquid habuit ab vxore.*

QVAESTIO XLVI.

QVEMADMODVM hęredes mariti
alunt vxorem indotatam, vel quæ
doté perdidit, & non habet aliun-
de, iuxta proxime declarata: ita
hæredes vxoris tenẽtur maritum
1 inopem & egenum alere, † vt vult
præciè Socinus in l. diuortio, nu. 18. ff. ſoluto ma-
trimonio, vbi dicit eſſe pulchram concluſionem, li
cet non inuenerit declararam ab aliquo. Moue-
tur, quia vir & vxor non debent ad imparia iudi-
cari, & quia ſunt correlatiui, & depoſitum in vno,
locum habet etiam in alio. Et quia ratio, per quã
vxori debentur alimenta ab hæredibus mariti, ſci
licet, ne in opprobrium mariti cogatur mendica-
re, vel fame pereat, de qua dixi ſupra in quęſtione,
an ſoluto matrimonio mulier ſit alenda ab hære-
dibus, in ſeptima ampliatione, militat etiam in fa
uore mariti, ideo in eo quoque locum habebit di-
2 ſpoſitio. Ratio † enim ampliat diſpoſitionem, l. re
gula, §. fin. vbi Bart. & Bal. ff. de iur. & facti ignor.
l. 2. ſi mater, ff. ad Tertullian. l. nomen debitoris, §.
fin. ff. de legat. tertio. Euerar. loco trigeſimoquin-
to, a ratione l. largæ, ſeu ampl. in princ. Ideo vide-
mus, quod conſuetudo Bulgari, diſponens, quod
legatum vſusfructus relictum vxori reſtringatur
ad alimẽta ſtantibus filijs, habet locum etiam ecõ
3 tra in legato, quod vxor † facit marito, Bald. in Au
then. hoc locum, in fine, C. de ſecun. nup. mul. Bald.
Cuma. & Florian. in l. Titia, §. fi. ff. de leg. ſecundo,
Iaſ. in conſi. 112. col. penult. volum. 1. Curtius ſen.
in conſi. 11. colum. penult. Curtius iunior in conſi.
6. num. 12. & ſequen. Picus in l. Titia, §. Titia, num.
41. ff. de leg. 2. Boer. deciſ. 194. nume. 5. Arelat. in l.
generaliter, nume. 43. C. de ſecund. nupt. Et ſicut
vxor nihil lucratur de donatione, quando non ſu-
4 ſtinet onera matrimonij, ita nihil lucratur vir † ex
dote, ſi onera matrimonij non ſuſtinet, Bal. in au-
thent. dos data, colum. 1. C. de donat. ante nupt.
Alex. in conſi. 122. colum. 2. volum. 7. Iaſ. in l. fi. nu-
me. 10. C. de indicta uiduit. tollen. Roland. in quæ-
ſtio. 106. num. 43. in tract. de lucro dot. Cęph. con-
ſil. 408. nume. 14. Similiter l. fœminæ, C. de ſecund.
nupt. quæ vult, quod mulier teneatur filijs ex pri-
mo matrimonio reſeruare, quidquid habuit in pri
5 mo matrimonio locum habeat etiam in viro, † ſe-
cundum gloſ. in ea l. fęminæ, §. illud, & ibi no. Bart.
Oldr. in conſi. 33. Dec. in conſil. 87. & 230. Ioan. de
Garon. in l. generaliter, num. 9. C. de ſecund. nupt.
dicta l. fœminæ, in princ. Didac. de ſponſal. par. 2.
capit. 3. §. vltimo, numero octauo, Boer. qui dicit
communem, deciſ. 187. per totam, Duran. de arte
teſtan. ti. 6. caut. 18. in fi. Rol. in cõſi. 95. nu. 8. vol. 1.
Et poſſent plura haberi exempla, quæ ommitto.

SVMMARIVM.

1 *Tutor non eſt alendus de bonis pupilli.*
2 *Tutor tenetur pupillo rationem reddere de fructibus, quos
conſumpſit in ſuo victu.*
3 *Tutor eſt alendus de bonis pupilli, quando eſt pauper, nec
aliter poteſt muneri incumbere.*
4 *Tutor pauper ali debet a pupillo, dum occupatur circa in
uentarij confectionem.*
5 *Tutor alendus eſt a pupillo, quando cogitur extra ciuita-
tem iter facere.*
6 *Tutor ſalarium petere non poteſt.*
7 *Tutor ſi quid recipit pro tutela, tenetur illud reddere.*
8 *Tutori ſalarium conſtitui poteſt, quando cogitur res pro-
prias deſerere.*
9 *Tutori ſalariũ caſu prædicto conſtitui põt a contutoribus.*
10 *Tutor ſi cogitur iterato redire pro ratione reddenda, re-
cipit expenſas a pupillo.*
11 *Tutor non tenetur reddere rationem, ſi ſemel ſe obtulit,
& conſtituit minorem in mora.*

QVAESTIO XLVII.

1 TVTOR regulariter nõ eſt alendus
† de bonis pupilli, vt probat text.
in l. ſed & propter, Inſtit. de excuſ.
tutor. vbi Aret. nu. 4. hoc notat, di-
cẽs, quod ſi pupillus teneretur ale
re tutorem, non eſſet bona excuſa-
tio, quæ tamẽ in eo textu admittitur tutori, dicen-
ti,

ti,quod neceſſe eſt ei eſſe omni die in agro pro vi-
ctu, Alex. in conſ.108. nu.8.vol.1.vbi inquit, quod
2 tutor † tenerur rationem pupillo reddere de ſtu-
ctibus, quos pro ſuo victo conſumpſit, & idem vo-
luit Chriſto. Port.in §.dari autem,nu.6.in fi.Inſtit.
qui teſtamen.tutor dari poſſ. Aret.in tracta. de re-
ſtam.gloſ.96.nu.9. In quibus loci dicunt, hoc non
3 procedere, quando tutor eſſet pauper, † ita quod
non poſſet aſſumptum munus expedire,niſi ſibi de
alimentis prouideretur, Aretin. in dicto §. ſed &
propter,nu.1.Benincaſ.in tract.pauper.in 7.quæſt.
nu.2. ſpecia. iudic.nume.28. late agit Caualca. in
tract.de tuto.& cura.nu.309. ante omnes Bart. de
alimen.nu.51.Et pro regula, quod nó ſit alendus,
eſt text.in l. a tutoribus, §.fina. ff.de alimen.tutor.
Salic.l.ſolo, C.de liber.cau.Rolan. cóſ.5.n.29. vol.
3.Id vero multo magis procedit,dum tutor verſa-
tur circa confectionem inuentarij, quia ſi pauper
4 ſit,interim eſt alendus,vt vult Vital.in tract.clauſ.
in clau.nil noua. penden. cófecto.inuenta. colum.
7.quæſt.16. & eſt clauſ.41. nu.87. allégar in arg.l.
primam,§.pupillus,ff.de tutel.& ratio. diſtrah. Et
hoc eſt quod Spec.in tit.qui fil.ſint legit.§.fin.num.
21.dicit,quod aliquando tutor alitur de bonis pu
pilli,intellige etiam, quando tutor reſidet in eo-
dem loco. At ſi cogatur diuerſa loca adire, & iter
5 facere,tunc † prouidédum eſt ſibi expenſis pupilli
de omnibus neceſſarijs, vt eſt tex. in d.l.1.§. ſi pu-
pillus,quem poſt Iac. Butr.ita declarat Bar. in d.l.
a tutoribus,§.fi. Aret.in d.§.ſed & propter, nu.4.in
fi. Vital.in d.quæſt.16.allegat l.denique,§.idem La
beo,ff.mandati. Et pro confirmatione facit, quia
6 regulariter tutor † nó deber habere ſalarium, l.in
eos,ff.de tutel. vbi, quod nemini dari debet pecu-
nia,vt ſit tutor: turpe enim recipitur ſalarium pro
officio,quod debet eſſe gratuitum, vt mandatum,
l. qui ſine vſuris, circa med. ff. de neg. geſt. Imo ſi
7 quid datum eſt, repetitur † per condictionem ob
turpem cauſam, vt dicit gl. in l.in eos, vbi Bart.ff.
de tute. Viral.d.quæſt.16.tamen ex iuſta cauſa po-
teſt iudex ſalarium conſtituere, vt ſi continuè ſit
occupatus circa tutelam ita, ut cogatur deſerere
proprias res, vel quia neceſſe habeat diuerſa ad
8 loca proficiſci,† vt probatur per gloſ. Bar. & alios
in d.l.a tutorib.§.fin.d.l.in eos,vbi Bart. ff.de tute.
d.l.1.§.ſi pupillus,ff.de tute. & ratio. diſtrah. Bart.
in l.athletæ,§.tutela,ff.de excuſat.tutor. Alexan. Ia
ſon,Corne.& alij citati a Caualcan. in dicto tract.
nu.310. Aretin. d.§.actionum, nu.44. Guido Papæ
in quæſtio.68.Anch. Modern.lib.2. quæſt.61.nu.7.
Cordub.in l.ſi quis a liberis,§.ſi mater,nu.73. ff.de
liber.agnoſcen.quinetiam contutores ipſi poſſunt
9 † conſtituere ſalarium,dicta l.1.§.ſi pupillus,Bart.
in l.eos,in fi. Aret.in d.§.ſed & propter,in fi.vbi di-
cit,eſſe notanda hęc,quia quotidiana. Er Anchar.
Moder.d.quęſt.61.per totam, concludir, quod etſi
tutor cogatur rationem reddere in loco, vbi geſ-
ſir tutelam,l.1. & 2. C. ubi de ratio. agi opor. Ta-
men ſi reddita ſemel ratione, vel poſtquam obtu-
10 lir ſe paratum reddere, † diſcedat a loco, non co-
gitur ad eundem locum venire pro reddenda ſe-
cundo loco rarione, niſi expenſis minoris. In quo
fortius dicit Cæphal.in conſ.8.per totum, quod ſi
11 tutor obtulit rationes, † & conſtituit minorem in
mora recipiendi,liberatut ita,quod hæredes de cę
tero ad id conueniri non poterunt, vt per eum.

SVMMARIVM.

1 *Donatarius non tenetur alere donantem egenum,ſed vide ibi de veritate.*
2 *Libertas alit patronum.*
3 *Argumentum ab ingratudine liberti,ad ingratitudinem donatarij,eſt validum.*
4 *Patri æquiparatur qui donat magnas facultates.*
5 *Negans alimenta,videtur necare.*
6 *Donatarius priuatur re donata, ſi recuſat alere donantem.*
7 *Donatarius non priuatur re donata ob negata alimẽta, quando non eſt donatio omnium bonorum, vel maioris partis.*
8 *Donatarius tenetur alere donantem, pro rata fructuum rei donatæ.*
9 *Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi prius non fuerint petita.*
10 *Antidoralis obligatio dictat, quod benefacienti benefaciamus.*
11 *Ignorantia alieni facta eſt iuſta.*
12 *Eccleſiam defendere, qui promiſit, nõ eſt in mora, ſi ignorauit eam defenſione egere.*
13 *Mora non committitar ſine interpellatione.*
14 *Donatio non reuocatur ob negata alimenta, niſi propoſita querela & declarata reuocatione.*
15 *Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi donatori fuerunt præſtita ab alio.*
16 *Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi donator reſeruauit ſibi pro alimentis fructus bonorum donatorum.*
17 *Donatio ob negata alimenta reuocatur, quando donatarius ſciuit egentiam, licet alius ei poſtea ſubuenerit.*
18 *Pupillus præſumitur alitus a tutore.*
19 *Factum quid ab eo præſumitur, qui facere tenebatur.*
20 *Donator præſumitur habuiſse alimenta a donatario.*
21 *Donatio ob cauſam non reuocatur ob non præſtita alimenta.*
22 *Donatio proprie non dicitur, quando fit ob cauſam.*
23 *Donatio ob cauſam non reuocatur propter ingratitudinem.*
24 *Donatio ob cauſam reuocatur propter ingratitudinem, quatenus valor rei donatæ excedit cauſam.*
25 *Ingratitudo donatario, remitti poteſt expreſsè, & tacitè.*
26 *Donator cenſetur remittere facultatem reuocandi donationem, quando poſt moram recipit alimenta a donatario.*
27 *Emphyteutæ remitti videtur caducitas a domino recipiente canonem poſt moram commiſſam.*
28 *Pœnam remittere videtur, qui poſt moram recipit implementam.*
29 *Pupillus ignorat quidquid videt.*
30 *Pupillus nec ſcire, nec diſcernere poteſt.*
31 *Donatio ob negata alimenta non reuocatur, ſi donatarius ſit pupillus.*
32 *Pupillus non poteſt moram committere.*
33 *Minor non condemnatur in expenſis, ſed eius tutor.*
34 *Donatio non reuocatur ob negata alimenta, quando donatarius deſtitit ob paupertatem.*
35 *Paupertas excuſat ſæpe.*
36 *Contumax non dicitur, qui propter paupertatem non comparuit.*
37 *Emphyteuta deficiens in ſolutione canonis ob paupertatem non cadit a iure ſuo.*

Do-

38 *Donatio non reuocatur ob non præſtita alimenta ab hærede danatarij.*
39 *Hæres vaſalli, qui igaorauit rem eſſe feudalem, non priuatur eo, quod iatra annum inueſtituram noa petierit.*
40 *Hæres emphyteutæ non priuatur, ſed ob ignorantiam canonem non ſoluit.*
41 *Hæres emphyteuta, qui ignoranter rem emphyteuticam alienauit, non priuatur emphyteuſi.*
42 *Dominus obijcient vaſallo alienationem, probare debet, quod ſciuerit rem eſſe feudalem.*
43 *Donator aon obijcit hæredi donatarij ingratitudinem, quam aon declarauit contra defunctum.*
44 *Dominus non apponit hæredi feloniam, quam non oppoſuit contra vaſallum viuentem.*
45 *Dominus non opponit caducitatem canonis non ſoluti, quando illam non declarauit viuente emphyteuta.*
46 *Hæres donatoris non obijcit donatario caducitatem, ob alimenta non præſtita.*
47 *Declaratio voluntatis fieri poteſt abſente parte.*
48 *Declaratio extra iudiciũ facta, valet, quoad ea, quæ pendent ab animo declarantis.*
49 *Donator dicitur caducitatem declarare, quando bona donata relinquit alij.*
50 *Dominus poteſt emphyteuta non vocata, rem alij concedere, ſi emphyteuta alienauit ipſo inſcio.*
51 *Dominus rem emphyteuticam concedendo alij, videtur caducitatem declarare.*
52 *Ius reuocandi deſcendens ex contractu tranſit in hæredes.*
53 *Negatiua non eget probatione, quando neganti eſt implendum.*
54 *Emphyteuta allegans ſolutionem, tenetur probare.*
55 *Doaatarius tenetur probare ſe præſtitiſſe alimenta. contra nu. 60.*
56 *Negatiua probari debent ab allegante.*
57 *Ingratus aemo præſumitur.*
58 *Culpam obijciens, tenetur probare.*
59 *Marito obijciens quod noa adhibuerit Medicum vxori ægrotanti, tenetur probare negatiuam.*
60 *Donator allegans alimenta ſibi non fuiſſe præſtita, tenetur probare negatiuam.*
61 *Hæredem, qui dicit cecidiſſe, quia non impleuerit ordinata a teſtatore, tenetur probare.*
62 *Modum non curamus, dum ſequatur effectus.*
63 *Expreſſa magis aocent quam tacita.*
64 *Taciti & expreſſi par eſt virtus.*
65 *Donatario negante alimenta pramiſſa, dominium rei donatæ ipſo iure retransfertur in donatorem, quando donatio facta erat ſub oaere alendi.*
66 *Donatarius, qui donatorem non aluit iuxta promiſſa, nõ purgat moram.*
67 *Eccleſia donataria priuatur re donata, ſi alimenta promiſſa non præſtitit.*
68 *Eccleſia noa poteſt eſſe ingrata.*
69 *Donatio ſub modo, qui facit cauſam impulſiuam, non reuocatur modo non ſeruato.*
70 *Modus præſumitur cauſa impulſiua fauore eccleſiæ.*
71 *Prælatus ſolus non præiudicat eccleſia.*
72 *Eccleſia non cadit in pœnam ob prælati factum.*
73 *Donatio reuocatur ob iagratitudinem commiſſam a Prælato ſimul cum Capitulo.*
74 *Eccleſia non incurrit pœnam l. ſi quis in tantum, C. vnde vi, ob factum prælati cum capitulo.*
75 *Rei ſuæ poteſt quilibet legem apponere quam vult.*
76 *Donans eccleſiæ, poteſt adijcere, quod ea non implente modum adiectum, liceat ſe habere propria authoritate bona donata.*
77 *Tutor emendo, facere poteſt pactum retrouendendi, & minor eo obligatur.*
78 *Prælatus emens nomine eccleſiæ, paciſci poteſt, quod eo non ſoluente pretium, res ſit inempta.*
79 *Reſoluto iure dantis, reſoluitur ius accipientis, & res redit ad dantem libera, quando reſoluitur actus ex pacti præcedentis neceſſitate.*
80 *Alienari non dicitur res, quæ ex præcedenti pacto redit ad priorem dominum.*
81 *Res non deſinit eſſe patrimonialis, ſi poſt alienationem redimitur ex pacto a principio adiecto.*
82 *Donans eccleſiæ paciſci poteſt, quod facto ſolius prælati reſcindatur donatio, & valebit pactum.*

QVAESTIO XLVIII.

DVBITATVR ſæpe, an donatarius
teneatur alere donãtem egenum.
Et Gloſ. in l. in condemnatione, in
1 princ. ff. de reg. iur. dicit † minimè
teneri, & Bald. dicit illam eſſe cõ-
munem, prout refert Eps Loaz. in
alleg. pro March. Vellez. folio 172. nume. 20. quem
citat Clar. in tract. de donatio. quæſt. 21. num. 3. Et
dicit Ang. in l. fi. C. de reuoc. donat. quod hoc non
reperitur iure cautum. Ideo Doctores ſunt in con
traria opinione. Et Corne. in conſil. 120. colum. 1.
verſ. his tamen non obſtantibus, vol. 1. dicit, hanc
opinionem videri ſibi veram in puncto iuris, quia
iura in contrarium allegata loquuntur in termi-
nis diuerſis, & non eſt bona ſimilitudo inter pa-
trem & filium, patronum & libertum ex vna, ac
donantem & donatarium ex alia. Tamen Gloſ. in
l. fin. C. de reuocan. donatio. in ver. voluerit, tenet,
ꝙ donatarius cogatur alere donantem. Mouetur
2 ex eo, quod libertus † tenetur alere patronum, l. di
uus, ff. de iure patron. l. ſi patronus non voluerit, ff.
de bon. libert. Et bonum eſt argumentum a dona-
3 tarij ingratitudine, † ad ingratitudinem liberti, §.
illud, in Authen. vt de cetero. Eandem ſententiam
probauit Cin. in dicta l. fin. quia, qui magnas do-
4 nat facultates, † patri æquiparatur, l. ſi patronus,
ff. de cõfirmat. tut. patrem autem filius tenetur ale
re, l. ſi quis a liberis, ff. de liber. agnoſcen. Et Bal. in
d. l. fi. circa fin. dicit, quòd contra glo. in d. l. in con-
demnatione, tenent Doctores. Et hanc communẽ
dicit Salic. ibi, Ripa, num. 163. qui dicit, quod hãc
glo. ſequuntur communiter Doctores, ex quo eam
non improbant. Et mouetur ratione, quia etſi cer
tæ cauſæ ſint ſtatutæ a iure ad reuocandum dona-
tionem, tamen fit extenſio ex ſimilibus & maiori-
bus cauſis, etſi ob verba iniurioſa reuocari poteſt
donatio, vt in dicta l. fin. quanto magis reuocabi-
tur ob denegata alimenta, cum per negationem
5 donatarius † videatur necare donantem, l. necare,
ff. de lib. agnoſc. cap. paſce, 86. diſtin. Et dicit Cor-
ne. in d. conſ. 120. col. 1. quod in deciſiuis non aude
ret diſcedere a gloſ. in d. l. fin. propter eius autho-
ritatem, idem conſ. 15. col. penult. eod. vol. Crot. in
conſ. 76. nume. 21. Et hoc dicit Abb. in c. fin. de do-
nat. eſſe notandum pro mulierculis, quę donarunt
ferè omnia bona ſua, & donatarij neglig ũt eas ale
re. eandem gloſſam ſequutus eſt Lupus in rub. de
donatio. inter vir. & vxor. §. 70. nu. 25. vbi multos
allegat, idem probauit ſimpliciter Io. de Plat. in
rub. C. de decurio. in fi. li. 10. Crau. in conſ. 51. nu. 5.
Cagn. in d. l. in condemnatione, nu. 2. Rol. in tract.
de lucro dotis, quęſt. 67. in fi. Cordub. l. ſi quis a li-

beris,§.itē iudex,nu.58.& 59.ff.de lib.agnoſ. Clar.
d.q.21.num.3. Lancell. Gall. in conſuet. Alexand.
gloſ.6.nu.37. Gomes de contra. cap.4.nu.14. in fi.
Ruin.in §.1. §.136. Inſti.de don.Ripa in l.ſi vnquā,
nu.72. C.de reuoc.dona. Iacob. in ver. & cū pacto,
nu.7. Quinimo in gloſ. in condemnatione, non dicit,
quod non teneatur alere, vel quod donatio ob
negata alimenta reuocari non poſſit,ſed ſolum dicit
non reperiri iure cautum, quod non teneatur
alere. Ita contrarias gloſ. concordat Barb. in c.fi.
col.fi.de donat. & ante eum Alex. in d.l. condemnatione,
ad Bar.dicens, verum eſſe,quod donatarius
præcisè cogi non poteſt ad alendum donato-
6 rem.Et id voluit gloſ.ibi.Sed ſi recuſet † alere, benè
reuocabitur donatio, ſecundum gloſ. in d.l.fin.
quam concordiam admittit Crot.in conſ.26.num.
21.& Lup.dicto num.25. dum remittit ad Barbat.
in loco prædicto, Ripa in d.l.fi.nu.165. Cagnol.in
d.l.in condemnatione, qui omnes dicunt,quod donatarius
non cogitur neceſſitate præciſa, ſed cauſatiua,
niſi velit donationem reuocari.

Intellige tamen in donatione omnium bonorū,
7 vel maioris partis, per quam donator † efficitur
pauper,vel egenus, ſecundum Alber.in d.l.in condemnatione,
Oldrad.in d.l.fi.vbi Ripa,nume.164.
Anchar. Imola,Abb. & Barbat. in d.c.fin. Et Salic.
8 in d.l.fi. intelligit eſſe præſtāda alimenta pro † rata
fructuum, Ripa ibi, Clar. d.q.21.num.4. Corne.
conſil.15.col.fi.vol.1. Et Bal. qui non ſolet allegari
in d.l. fina. in fi. dicit, quod pro qualibet modica
re donata, non tenetur donatarius ad alimenta,
quia tunc non eſt veriſimile, quod donator voluerit
præſtari ſibi alimenta. Allegat gloſ.in cap.quicunque,
il ſecondo, 16.q.7. quæ loquitur in liberto,
& bene deduci poteſt ad donatarium, poſtquā
in propoſito Doctores, ita de vno argumento ad
alterum inferunt, & nume.65. inquit habendam
etiam rationem ætatis eius,qui donauit,ad digno
ſcendum,an ſit alendus.

Intellige ſecundo, vt non poſſit donatio reuocari
ſub eo prætextu, niſi primo donans petierit
alimenta,& donatarius ei mora fecerit, vt probatur
ex tex. qui loquitur de alimentis quæ libertus
tenetur præſtare patrono, in l.alimentis, in principio,
ibi,liberto perente, ff. de liber. agnoſcend.
Et argumentum ducitur a contrario ſenſu, quomodo
licitè trahitur, l.1.§. huius rei, ff. de offic.
9 eius.Et in † terminis ita dicit Corneus in d. conſi.
120.col.2. in ver. præſuppoſito pro vero, vol. primo,
Ripa in d.l.fina.num.165. vbi dicit hoc procedere,
quando ignorabat donatarius, alias ſi ſciebat,
non requiritur petitio, quia natura antido-
10 ralis obligationis † ea eſt, vt benefacienti vltra
benefaciamus, & ſicuti gratis recipimus, ita vltro
reddamus,cap.1.de magiſt.Clar.d.q.21. num.
3.& Corne. in conſi.15.col.pe. & col.fi.ver. tamen
ex quo donator,volum.1.dicit,duo eſſe probanda:
primum, quod donator egeat: ſecundum, quod
fuerit interpellatus, quia ſuadet naturalis ratio,
quod ignorans inopiam donatoris, non dicatur
11 ingratus: eſt enim iuſta † ignorantia alieni facti,
l.fi. ff. pro ſuo, l.nerius, ff. de probatio. ideo ignorans
non meretur pœnā ingratitudinis, vt per eū.
Et quod dicit Corne. de indigentia, confirmari
poteſt ex eo, quod voluerunt Io. And. Imola, &
Abb.in c.breui, de iureiuran. vbi, qui iurauit de-
12 fendere Eccleſiam,non conſtituitur in mora, † niſi
ſciat Eccleſiā indigere defenſione. facit Corne.
in conſi.102. in fi.vol.3. Ripa d.l.fin.nu.108. Et ad
id quod dixit de interpellatione, addēdum eſt, ꝙ
13 mora regulariter ſine interpellatione † non committitur,
l.ita ſtipulatus, la grande, ff. de verbor.
obligatio. Et hoc voluit Alciat. in conſil.111.nu.6.
vbi fortius loquitur, quando donatio erat facta
ſub modo expreſſo, vt donatarius aleret donatorem.
Id quod voluit etiam Didac.lib.1. variar. reſolut.
cap.14. nu.6.ver. quinimo & moram, vbi dicit,
morā requiri,quæ hominis, vel diei interpellatione
inducatur & loquitur, quando donatio ſub
modo. Fortius voluit Corne. in d.conſil.15.col.fi.
quod non ſolum requiratur petitio, ſed etiam de-
14 beat donator † querelam, & reuocationem deducere
in iudicio, quia reuocatio non fit ipſo iure,
vt in dicta l. C. de reuocan. donatio. adeo, vt ſi
declarauit ſe velle, quod donatio habeatur pro valida,
non prodeſt declaratio, niſi etiam in iudiciū
deduxerit, quod tamen non admitto, quia facta
declaratione extraiudiciali, poterit quandocunque
agere, per ea, quæ ponunt Doctores in l.2.C.
de iure emphyteut. vt dicam in hac eadem quæſtione,
paulò infrà.

Declara tertiò, vt non procedat hæc concluſio,
quando donator habuiſſet alimenta a tertio, quia
15 tunc non tenetur donatarius, † nec ob eam cauſam
reuocari poterit donatio, Corne. in d.conſil.
120.col.2.ver.eſt etiam & tertio, vol.1. vbi mouetur
per tex. in d.l.alimenta, in princ. & §.1. vbi requirit
paupertatem, vel infirmitatem patroni, vt
eum libertus alere cogatur, ſequitur Rolan. in dicto
tract. de lucro dot.d. quæſt.67. in fine. Et dicit,
Corne.dicto conſi. 15.col. pen.verſ. tamen ex quo,
volum.1. quod vbi donator reſeruauit ſibi pro ali-
16 mentis † fructus bonorum donatorum, non eſt vlterius
alendus. ſequitur Ripa, in l.fin.nu.165. Vbi
facit ratio, quia iſto caſu alimenta non debentur
actione, ſed officio iudicis, vt dicam ſuo loco. Ergo
non debentur ei,qui aliunde habuit, vt tractabimus
infra. Ex quo tamen infertur, ꝙ ſi donatio
eſſet facta ſub modo, & expreſſa alimentorum promiſſione,
peti poſſent, etiamſi ab alio fuiſſent præſtita,
quia tunc debentur iure actionis. Aduerte etiam,
quia quoad donationis reuocationem idem
eſt primo caſu, ſi alimenta a tertio præſtita fuere
poſt interpellationem, & morā donatarij. Et ideo
infertur, ſi ſciens donatorem egere, ei nō miniſtret
17 alimenta, † incurrit ingratitudinem, etiam ſi poſtea
alius eum alat.

Et in dubio, ſi non appareat de veritate, dona-
18 tor præſumitur alimentatus a donatario, † argumento
l.fi.C.de alimen.pup. præſtan. vbi pupillus
præſumitur alimentatus a tutore. Et deducit ex
eo tex. Bartol. in l. qui ſeruum, ff. de verb.oblig.
19 quod præſumitur ſemper factum † quid ab eo,
qui facere tenebatur, quando tale factum non poteſt
expediri ſine impenſa: nemo enim, qui non
teneatur, præſumitur ſumptum facere, vt inquit
Bald.in dicta l.fin. Abbas conſil.54.colum.2. & 3.
volum.primo, Felin.in c.ſicut, colum. penult. verſ.
fallit quinto, de re iudic. Roma. in l.ciuitas, nu.8.
vbi Iaſon,nu.18.& Butrig. nu.40. ff.ſi certum pet.
Ruinus in conſil.66. nume.7. volum.5. Crotus in
l.ſciendum,nu.9.ff.de verbor.oblig. Natta in conſilio
147.num.29.& dicam de pupillo ſuo loco. Et
20 in terminis, quòd donatarius † præſumatur ipſe,
non alius, aluiſſe donatorem, voluit Corne.in dicto
conſilio 110.colum.3.& conſil.129.columna 2.
verſic.

Digitized by Google

ver.quod maximè procedit, Ripa d.l.fi.nu.187.in
fine, C.de reuocan.donat.licèt dicat, ſe non facere
magnum fundamentum ſuper hoc pro deciſione
articuli quẽ ibi tractat. Eſt verum, quod Corneus
in conſilio 45.col.2.in prin.& col.5.ver.non obſtã-
tibus adductis, vol.4.tenet contrarium. Sed Ripa,
d.nu.187. dicit, hoc poſterius Cornei dictum pro-
cedere, quando alimẽta promiſſa fuere, & debẽtur
iure actionis, primum verò, qñ non fuere promiſſa.
Quarto, limitatur principale dictum noſtræ
quæſtionis, vt non procedat, quando donatio non
21 eſt ſimplex, ſed ob cauſam, quia eo caſu non † reuo
catur ob alimenta non præſtita. Ita limitat illum
text. Alexan. ad Barto. in dicta l.in condemnatio-
ne, ff. de reg.iur.ibi eum ſequitur Cagnol. verſus fi
nem. Et ratio eſt, quia in donatione non ſimplici,
ſed vel reciproca, vel ob cauſam aliquam ceſſat ra-
tio antidoralis obligationis, quæ deſcendit a gra-
tuita donatione, & ratione ceſſante, ceſſat etiam
obligatio alendi, l.adigere, §.quamuis, ff.de iure
22 patr. & non dicitur donatio † quæ fit ob cauſam, l.
prima, poſt principium, & l.hoc iure, §.ſexto & vlti
23 mo, ff. de donat. ideo non reuocatur propter † in-
gratitudinem, Gloſ. in dicta l.fina.in ver.inuenia-
tur, C.de reuocan. vbi notab. Doctores, gloſ.item
in capitulo finali, extra de donationib. Ioan. Fa-
ber, Alexan. & Aretin. quos citat Tiraquel. in l.ſi
vnquam, in ver.donatione largitus, num.142.C.de
reuoc.donat. vbi alia adducit ſimilia, Ripa in d.l.
fin.num.148.
Aduertendum tamen, quod etſi donatio fiat ob
cauſam aliquam, ſi tamen cauſa non æqualiter
commenſuretur valori bonorum, reuocabitur pro
24 pter † ingratitudinem, quatenus donatorum bo-
norum valor excedit cauſam, vt per multa probat
Corn. in d.conſ.54.colum.2. & ſequenti, volum.4.
vbi proprie loquitur, quando donatarius promi-
ſit alere donatorem, & ibi ponit qualiter cogno-
ſcatur donationem eſſe ſimplicem, vel ex cauſa, ſe-
quitur Ripa in d.l. fi.nu.148.& Alciat.in conſ.111.
nu.4.& idem in exceſſu dicit Bertran.in conſil.46.
circa fin.vol.2. vbi loquitur in donatione facta pro
alimentis, & pro ſoluendis debitis, & eum allegat
Tiraquel.in d.ver.donatione largitus, num.148.&
ſeq.vbi infert ad inſinuationem, ad priuilegiũ, ne
conueniatur vltra quam facere poſſit, & ad reuo-
cationem, quæ fit ob ſuperuenientiam liberorum.
25 Reſtringitur quinto, vt ingratitudo † commiſ-
ſa per alimentorum negationem, poſſet remitti
nedum expreſſe, quod eſt ſine dubio, vt per Docto-
res in l.fin. C. de reuoc. donatio. ſed etiam tacite,
l. quod ſi iterum, vbi Barto. in l. præcedenti, ff.de
adim.legat.Ripa in d.l.fin.num.204.& ſequent.C.
de reuoc. donat. & ideo noſtro propoſito dicit
Corne.in conſi.110.in fi.volum.1. quod ſi donator
poſt commiſſam moram redeat ad donatarium,
26 & ab eo recipiat alimenta donationis vigore, † vi-
detur remittere facultatem reuocandi donatio-
nem, argumento l.ſi per emptorem, §. qui poſt
diem, & l.poſt diem, ff.de lege commiſſ. Ripa in d.
l.fina.num.205.Idem videmus in domino, qui poſt
commiſſam caducitatem, recipiendo canonem fu
27 turi temporis, † videtur illam remittere, Docto-
res in l.ſecunda, C.de reuoc. donat. vbi Iaſon, nu-
mero 124. & 126. Curtius ſenior, in conſi.82.ver-
ſic.ſecundo principaliter, Pariſ.in conſi.5.nu.201.
vol.4.Crauet.in conſ.106.nu.3.in fi. C.de iure em-
28 phyteu.q.10. Et idem eſt in pęna, † l. ſi quis varia,
quæ remiſſa videtur, qñ contrahens recipit imple-
mentũ, ſecundum Crau.d. conſ.106.nu.3. Cagnol.
in dicta l.ſi quis maior, nu.136. & in repet.nu.198.
C.de reuoc.donat.faciunt quę ponit de marito Ro-
lan.in tract.de lucro dot.quæſt.70.per totum.
Declaratur ſexto, vt non procedat in donata-
29 rio pupillo, quia quidquid † videt, ignorat, l.1. C.
de falſa moneta, & in ea ætate nec ſcire, nec diſcer-
30 nere † poteſt, l.pupillus, ff.de acq.hæred. dixi late
in conſ.9.nu.12.& ſeq.& ignorans nõ eſt in mora,
vt dictum eſt in ſecunda limitatio. & in terminis,
31 quod pupillus non ſit in culpa, nec † reuocari poſ-
ſit donatio, quia non præſtiterit alimenta, voluit
Corneus in conſilio 252. colum.4. verſic.non mili-
rat etiam diſpoſitio, volum.3. ſequitur Ripa in di-
cta l.fin. numero 108. Confirmatur, quia pupillus
32 non poteſt moram facere † ſecundum Bald.in con
ſilio 86.volum. ſecundo, ideo minor non condem-
natur in expenſis, ſed eius tutor, qui dicitur teme-
33 rè † litigaſſe, l.non eſt ignotum, C.de adminiſt.tut.
Bar.in l.edita, circa fin. C.de eden.in l.1.§.ſi procu-
rator, nu.6. ff.ſi quis ius dic. non obtemp. Cæphal.
in conſ.116.nu.14.
Limitatur ſeptimo, quando donatarius ob pau
34 pertatem non ſubueniſſet donanti, quia tunc † ex-
cuſatur, nec ideo reſcindi poteſt donatio, Corn.d.
conſ.252.col.4.ver.circa ſecundum, vbi fortius lo-
quitur, quando alimenta fuerunt expreſsè promiſ
ſa. Mouetur, quia tunc reuocatur donatio, quando
donatarius non vult ſeruare legem donationis, l.
1.C.de dona.quæ ſub modo. At non dicitur nõ vel-
le, qui nec poteſt, vel non habet vnde ſubueniat:
35 paupertas † enim excuſat, vt late probat Tiraquel.
de pęn.temper.cau.33.nu.4.& ſeq.Rolan.in conſil.
52.nu.24.volum.2.Menoch.conſ.31.nu.9.& ſeq.&
non dicitur contumax, qui propter paupertatem
36 non † potuit ire ad iudicium, Bal.in l.fi. C.de cõd.
inſert.Alexan.in l.ſecunda, §.ſi quis in iudicio, co-
lum.1.ff.ſi quis caut.Benincaſ.in tracta.paup.in 7.
q.nu.10.ſpeci.iudic.nu.23.& ſeq. Et dicit Specula-
tor in titu.de loca.§.nunc aliqua, verſi.vigeſimono
37 no, quod emphyteuta, qui propter † paupertatem
non ſoluit canonem, non cadit a iure ſuo, Io. de Ar
no.in notab.62.Benincaſ.in d.trac.q.3.in 9.ſpecia.
contract.nu.9. & alios citat Ripa in l.quod te, nu.
39.ff.ſi cer.pet.vbi loquitur etiã, quando promiſſio
erat iurata, quia neceſſitas excuſat a mora, a periu
rio, & a pœna, quæ imponitur propter periurium.
Octauo, deciſio principalis nõ habet locum in
hærede donatarij, quia ſi non alat donatorem, ex-
38 cuſatur † propter ignorantiam, quæ in eo pręſumi
tur, l.qui cum alio, ff.de don.iur.& ita voluit in in-
diuiduo, Corn.in cõſ.110.col.pen.vol.. vbi loqui-
tur, qñ donatio facta eſt cum onere alendi: Nam
l.1. C. de dona. quæ ſub modo, loquitur de dona-
tario, qui non vult: at hæres quia ignorat, non di-
citur, non velle, & ſubdit, quod eſt exorbitans il-
la lex, ideo non trahitur extra ſuum caſum. Ad-
do pro confirmatione, quod etſi feudo priuetur
vaſallus, qui non petit inueſtituram intra annum
& diem, capitulo primo, in princip. quæ ſit prima
cauſa benefic. amit. Tamen ſi hæres vaſalli igno-
39 rauit, vti præſumitur † feudum eſſe, non priuatur,
Baldus in cap.primo, de capitul. Conradi, vbi in-
quit, duo eſſe probanda. Primum, quòd annus ſit
lapſus poſt aditam hęreditatem. Secundum, quod
ſit lapſus poſt habitam ſcientiam, Alexander in
conſilio 79.columna fin.in princip.volum.4. Præ-

Digitized by Google

poſ.in c.1.in fi.ver.quæro quæ dicunt,quę ſit prima
cauſa benefic.amitten.Iaſ.in cõſ.64.nu.19. verſ.ali
bi fortius,vol.3.infinitos citat Tiraquel.de retrac.
conſang.§.35.gloſ.4.nu.12.Rolan.in conſ.40.num.
10.vol.3. qui licet dubitet quoad primũ requiſitũ,
quia feudũ defertur etiã ei,qui nõ eſt hæres,tamen
nemo impugnat quo ad aliud, quod annus currat
a die ſcientiæ.Ideoque lapſus illius temporis, non
obſit ei,qui ſucceſſit in ius alterius, Silua. de reco-
gnit.feud.quæſtio.65.per totã. Nõ curo,quod ipſe
iure non currat,vel ꝙ currat irreparabiliter per re
ſtitutionẽ in integrũ. Et idem eſt in hęrede emphy
40 teutæ, † q etſi non ſoluat canonẽ,excuſatur tamen
propter ignorantiã,ne priuetur re emphyteutica,
vt ei per integrã reſtitutionẽ ſuccurritur,glo.in l.2.
in ver.legẽ,C.de iure emphyt.q̃ ibi ſequuntur Bar.
Bald.& Angelus, vbi Salicet. dicit cõem, & Iaſon,
nu.184. dicit,eam tenere omnes, & refert multos
Doctores,eandem cõmunẽ dicit Clar. de emphyt.
quæſtio.8.nu.9.Cagnol.in l.qui in alterius,nu.3.ff.
de reg.iur.Et idẽ eſt in hærede ignoranter aliena n
41 te † rem emphyteuticã,qui nõ cadit in pęnam pri-
uationis,vt poſt Bar. dicit Dec.in l.qui in alterius,
ff.de reg.iur.vbi Cagnol.nume.7.dicit paucis ante
diebus defendiſſe quendam dicentem, qui irrequi
ſito domino alienauerat rem emphyteuticam, &
poſſunt multa ſimilia cumulari.

Hæc autẽ procedunt in dubio,quod ſi probare-
tur hæredẽ habuiſſe ſcientiam donationis, & one-
ris iniuncti, aliud eſſet,quia ceſſaret ignorãtiæ pręſumptio,
quę cedit veritati,l.fin.ff. de probat.Ideo
Iacob.in ſua inueſtit.feud.in verſi. & cum pacto,ꝙ
de ipſo feudo,in fi.docet aduocatum, vt obijciẽdo
42 vaſallo alienationẽ deducat,† & probet,ꝙ ſciẽter
alienauit rẽ feudalẽ,ſequitur Cagn.loco prædicto;

Hæc nec procedunt, qñ hæredi opponitur,ꝙ ipſe
non pręſtiterit alimẽta,ſed ſi opponatur,ꝙ defun-
ctus non ea præſtitit,atque ideo donator donatio-
nẽ velit reuocare. Alia eſt quæſtio,de qua late agit
Ripa,in d.l.fin.n.210.q.64.dũ tractat,an donator,
qui donatario viuente nullam porrexit querimo-
43 niam de illius ingratitudine, poſſit † agere demũ
mortuo donatario. Et concludunt omnes non da-
ri contra hæredem ingrati,per l.his ſolis,C.de re-
uoc.donat.Gomeſ.de contract.c.4.nu.15.Idem eſt
in feudo,quod dominus reuocare non poteſt, ſi de
44 felonia nõ eſt conqueſtus † in vita vaſalli, Io.And.
in addit.magna ad Specul.in tit.de feud.§.fi. Cyn.
Bal.Ang.& Salic.in l.fin.C.de adult.Bald.& Iſern.
in c.Imperialem,§.inſuper,vbi Præpoſ.col.2.& Aſ-
flict.nu.15.de prohib.feu.alien. per Feder. Abb.in
conſ.3.quæſtio.9.vol.2. Aret.in conſ.14. Caſſad.in
tit.de loca.deciſ.2.Ruin.in conſ.46.num.12.vol.1.
Ripa in d.l.fi.nu.237.Ant.Gabriel.commun.opin.
lib.7.tit.de maleſi. concluſ.35.nu.3. Clar.de feud.
45 quæſt.64.Idem eſt in hęrede emphyteutæ,† qui nõ
priuatur ob canonem a ſuo authore non ſolutum,
ſi ille deceſſit ante declaratam caducitatem,Cum.
in conſi.164.col.3.ver.quinimo etiam,Curt.iun.in
tract.feud.in vlt.quæſtio.4.par.princip.verſic.imo
fortius,Ruin.in conſ.10.col.2. vol.1. Ripa in d.l.fi.
q.vlt. Caſſado.d.q.2. Gigas de penſio. q.77. in fin.
Bero.in conſ.49.num.13.vol.3. Et limitatur pluri-
mis modis hoc dictũ per Siluan.de recognit.feud.
quæſt.28.& quæſt.29. vbi omnino videndus eſt, &
per Gabriel.dicta concluſ.35.per totam.

Pari modo, ſi donator tacuit toto tempore, &
non oppoſuit de ingratitudine commiſſa ob nega
46 ta alimẽta: hæres eius nõ opponet † contra dona-
tarium,vt probatur in d.l.fi.de reuoc.donat.d.c.fi.
de donat.Corne.in d.conſ.15.col.fin.vol.1.vbi for-
tius dicit procedere etiam ſi extra iudicium decla
raſſet, ſi tamen in iudicio non deduxit querelam;
cuius tamen dictum quoad vltimam partẽ repre-
hendit Ripa in dicta l.fi.nu.208.vbi admodum mi
ratur,& adducit,quod querela præparata trãſmit
titur ad hæredes,l.poſthumus,§.fi.& l.ſequen.ff.de
inoff.teſt.Et quando extra iudicium eſt cõqueſtus,
ceſſat ratio tacitæ remiſſionis, quæ inducitur ex ip
ſa taciturnitate. Addo quod declaratio volunta-
47 tis † fieri poteſt abſente parte, Abb.in cap.fin.col.
5.de confeſ. Alex. in conſ.130. vol.1. Dec.conſ.35.
col.2.Crauet.in conſ.148.nu.11.Rolan.in conſil.2.
nu.173.vol.1. Addo itẽ, quod reuocatio donatio-
nis pendet ab animo donatoris,& in his,quæ pen-
48 dẽt ab animo, ſufficit extradiudicialis † declara-
tio, Bartolus in l.certum, §.ſi quis abſente, nu.3.ff.
de confeſſ.vbi ſufficit,quod quis dicat ſe hæredem;
quia etſi abſit pars, iſta extraiudicialis pronuncia
tio probat illum hæredem eſſe, Bald.in l.generali-
ter,nu.16.C.de non nu.pecun. Ale.in conſ.110.vo
lum.7.Afflict.deciſ.175.nu.4. Marſil.in rubr. C.de
probatio.nu.93.Pariſ.in conſ.92.nu.28.vol.1.Ma-
ran.de ord.iudic.in 6.par. §.quintus actus, nu.17.
Rolan.in conſ.82.n.38. vol.2.allegat et Ripa,in lo
co preallegato deciſionem Rom.in conſ.284. in fi.
49 vbi dicit, quod donator † ſatis dicitur donationẽ
reuocare ob commiſſam ingratitudinem, vel ali-
menta non præſtita,quando eadem bona alij relin
quit. Et ibi Ripa declarat, quomodo intelligatur
illa deciſio.Idem Ripa in cõſ.164.num.3.& inquit
idẽ Rom. in conſ.212. quod vbi res emphyteutica
50 † cecidit in commiſſum ab alienationem factam
irrequiſito domino,poteſt dominus non citato em
phyteuta rem illam alij cõcedere, ſequũtur multi
Iaſ.in l.2.num.20. & ſeq.C.de iure emphyt.quia ꝙ
poteſt fieri inuito, poteſt etiam fieri eo abſente, &
extraiudicialis declaratio non requirit partis pręſentiam.
Idẽ voluerunt Ale.Marſi.& alij adducti a
Rolan. d.conſ.2.nu.171. & ſeq. vol.1. Et quod dñs
concedendo alij rem alienatam ſine ſuo conſenſu,
51 videatur declarare † caducitatem, atque ſufficiat
extraiudicialis declaratio, voluit Alexan.in conſ.
106.num.5.ver.nec obſtat,ſi dicatur,vol.4.Ruin.in
conſ.153.nu.2.vol.1.Ber.in conſ.159.nu.12. vol.1.
& in conſ.120.nu.2.eo.vol.vbi dicit,quod poteſt ir
requiſito emphyteuta rem alij concedere. Et ſen-
tit ipſemet Corne.in d.conſ.15. in fin. Cordub. de
cauſ.priuat.ob non ſolut. canon.ampliat.45.nu.8.
Hæc vero multo magis procedunt, quãdo reuoca-
tio deſcendit ex cõtractu,vt qa alimenta promiſſa
ſunt in contractu,& conuentum,quod his non præ
52 ſtitis liceat reuocare,quia tunc ius reuocandi † de
ſcendens a contractu tranſit in hæredem,vt voluit
Innoc.d.c.fi.ſuper ver.tacuit,de donatio.ſeq. Car-
din.ibi,quæſt.14.Imola, & Barbat.nu. 18. Bald.in
d.l.fin.C.de reuoc.donat.vbi quod hęres donantis
poteſt reuocare donationem ob pacta non ſerua-
ta.Hoc etiam voluerunt Iſern. Præpoſ.Abb.Afflic.
& alij, quos citat & ſequitur D. Becius in conſ. 9.
num.14.Siluan.in d.tracta.de feud.recognit.q.29.
col.fi.in 7.limita.Gabriel.d.concluſ.35.nu.14.

Maxima tamen cõtrouerſia inſurgit in cogno-
ſcendo, ad quem ſpectet probare quod alimenta
non fuerint præſtita: regula enim eſt, quod vbi
53 mihi aliquid eſt implendum, negatiua † ſit ip-
ſo iure

ſo iure probata, ſi dico non fuiſſe impletum, l. 1. C.
de probatio. l. qui commeatus, ff. de re milit. Bart.
in l. in illa, colum. 2. ff. de verbor. obligationib. Bar.
in conſi. 102. circa princ. Bald. in conſi. 506. volum.
5. vbi dicit, quod negans ſibi ſolutum, habet fun-
datam intentionem ſuper debito, quod præſumi-
tur durare, niſi contrarium probetur, & ſatisface-
re eſt quid facti, quid non præſumitur, l. in bello, §.
factæ, ff. de captiu. Hercul. in tract. quis tene. prob.
neg. nume. 35. Bero. in conſi. 125. num. 17. volum. 1.
Natta in conſi. 226. num. 3. & in conſi. 169. num. 2.
& ſeq. Gabr. commu. opin. lib. 1. tit. de probat. con-
cluſ. 6. num. 15. D. Becius in conſil. 105. nu. 12. Ideo
dicit Gloſ. in l. 2. gloſ. magna, C. de iure emphyt. quod
54 emphyteuta allegans † ſolutionem, tenetur illam
probare, vbi Cin. & ſequuntur omnes alij, vbi dicit
Iaſ. num. 132. idem renuit Anchar. in cap. potuit,
num. 24. vbi Imo. nu. 54. extra de loca. Alexand. in
conſil. 101. volum. 2. communem dicit Socin. iun.
in conſ. 91. nu. 15. volum. 2. Gigas de penſio. quæſt.
16. in fi. Gozad. in conſil. 1. nume. 28. Hercul. in di-
cto tracta. num. 35. Crauetta in conſilio 1. numero
10. Clar. qui communem dicit de emphyt. quæſt.
10. in fi. Gabr. dicta concluſ. 6. nume. 21. Rolan. in
conſi. 87. num. 3. volum. 1. Et per hanc rationem in
terminis noſtris dicit Corne. in conſi. 45. colum. 5.
verſic. & ex quo, volum. 4. quod donatarius tene-
55 tur † probare, ſe præſtitiſſe alimenta, & colum. 6.
in princ. dicit, ſe ita conſuluiſſe, & conſultum vidiſ
ſe, & obſeruatum fuiſſe in practica. Idem Corne. in
conſil. 101. colum. 2. verſ. conſtat enim quod incum
bit, vol. 1. Ripa in d. l. fi. num. 186. C. de reuoc. don.
vbi inquit, partem hanc veriorem eſſe. Et idem vo-
luit Alciat. in d. c. 11. nu. 5. licet in ſuo caſu teneat
contrarium alia ratione.

Diuerſa tamen ſentētia in noſtra quæſtione ma
gis placet, quòd imò donator ipſe teneatur proba
re, quod donatarius alimenta ſibi non præſtiterit,
56 quia regula eſt, quod negatiua † probanda eſt ab
allegante, Innoc. in c. ſuper his, de accuſat. Bartol.
Ang. Fulgoſ. & Iaſ. in l. penul. in §. docere, ff. ne quis
eum, Bar. in d. l. in illa, col. 2. Hercul. in d. tracta. nu.
2. Alciat. in conſi. 444. nu. 2. Rolan. in conſil. 22. nu.
18. vol. 1. Gabr. d. concluſ. 6. nu. 1.

57 Secundò, quia nemo præſumitur ingratus, † l.
omnimodo, C. de inoffic. teſtam. §. cauſas, in Auth.
at cum de appel. cognoſ. l. merito, ff. pro ſocio, l. 1.
C. ſi ſeru. exte. ideo qui dicit aliquem ingratum, te
netur probare. Item, qui committit ingratitudi-
58 nem: at qui culpam † alij obijcit, tenetur probare,
l. quoties, §. qui de dolo, ff. de proba. Bar. in l. ſi quis
ex argentarijs, §. pen. in fi. ff. de eden. Socin. in conſ.
149. nu. 2. vol. 1. Ruin. in conſi. 93. nu. 7. vol. 5.

Tertiò extat rex. in d. l. fi. C. de reuoc. donat. ibi,
ſi fuerint in iudicium dilucidis argumentis cogni-
tionaliter approbatæ, & non ſuſtinetur reſponſio
Ripæ, ibi nu. 186. qui intelligit ipſo iure probatum,
quando non conſtat de contrario, quia hoc eſt fal-
ſum, præterquam in certis caſibus, qui non debet
trahi in exemplum, & probationum difficultas nō
transfert in alium onus probandi, quia, vt inquit
Innoc. in d. ca. ſuper his, licet negatiua difficilis ſit
probationis, eſt tamen probanda, nec ideo propo-
nens eam releuatur a probandi onere.

Quartò facit doctrina Barto. in l. ſi ab hoſtibus,
§. filium, ff. ſoluto matrimonio, vbi, qui obijcit
59 marito, quod vxori † ægrotanti non adhibuit Me-
dicum, tenetur hoc probare, ſequitur Alexand. in
conſ. 136. nu. 2. vol. 7. idem Bar. in l. idemque, ff. prō
ſocio, ſequuntur plures alij citati per Rolan. in
tract. de lucro dot. q. 64. nu. 15. vbi confirmat alijs
ſimilibus, Phanuc. in eodem tract. gloſ. fi. nu. 9.

Quintò, in proprijs terminis noſtris, quod do-
60 nator teneatur probare † negatiuam hanc, ſibi ſci
licet non fuiſſe præſtita alimenta, voluit Corne. in
conſil. 120. colum. fin. uolum. 1. vbi allegat id, quod
dictum eſt de marito: & addit, quod allegans hære
61 dem incidiſſe † in pœnam priuationis, quia nō im
pleuerit diſpoſita a teſtatore, tenetur probare, ſe-
cundum Salic. in authen. hoc amplius, C. de fidei-
com. Corneus ſequitur Rolan. de lucro dot. quæſt.
64. nume. 14. Ripa in dicta l. fina. nume. 586. vbi de
mente Cornei in dicto conſi. 120. dicit, primam o-
pinionem vendicare locum, quando alimēta ſunt
expreſsè promiſſa, ita quod datur actio ad illa con
ſequendum: ſecunda vero, quando debentur ex an
tidorali obligatione, quæ non ita arcte obligat, vel
etiam ex officio iudicis, ſecundum Corne. loco præ
dicto, quia officium Iudicis nullam præſupponit
obligationem, l. qui per colluſionem, §. pretij ſor-
tem, ff. de actio. empt. Hæc tamen concordia non
habet aliquam diuerſitatis rationem annexam,
quia non eſt quęrendum, quoad reuocandam do-
nationem, quo iure debeantur alimenta. nam ſiue
iure actionis, ſiue officio Iudicis debeantur, vtro-
que caſu reuocatur donatio, illis non præſtitis, &
quo ad hoc parificantur dicti caſus, & ſolus affe-
ctus attenditur, an ſint præſtita. Ideo non cura-
62 mus † de modo, l. 3. C. de inſtit. & ſubſtit. Videtur
ergo mihi aliter diſtingui poſſe, ut quando liqui-
dum eſt, & certum id, quod a donatario implen-
dum erat, nec egebat extrinſeca alia probatione,
tunc onus probandi implementum incumbat do-
natario. At ſi id quod præſtandum eſt, non ſit li-
quidum, vt eſt in noſtro caſu, tunc probet dona-
tor, & ad hanc diſtinctionem reducuntur ferè om
nes deciſiones, quæ hinc inde allegantur. Si e-
nim donator velit reuocare donationem eo, quia
donatarius fuerit ſibi iniurioſus, vel violentas ma
nus iniecerit, vel quid ſimile admiſerit, tenetur
probare, vt per Doctores in d. l. fin. Quare ergo nō
idem erit in culpa, quę conſiſtit in non faciendo: ex
eo autem quod teneatur donatarius alere, non in-
fertur, quod poſſit priuari re donata, quia proba-
ri debet indigentia donatoris, & quod eſſet dona
tario cognita, vt ſupra dixi: vel etiam dici po-
teſt, quod onus probandi ſpectat quidem ad do-
natarium, ſed inde non inferatur ad priuationem.
Quicquid ſit, diſtinctio Ripæ eſt vera, licet ratio
ſit falſa.

Quæ ſupra dicta ſunt de alimentis a donatario
præſtandis donatori ex antidorali obligatione,
fortius procedent, quando in donatione adiecta
63 eſſet obligatio alendi, quia expreſſa † magis vr-
gét, l. nonnunquam, ff. de cond. & demon. & maior
64 eſt virtus expreſſi † q̄ taciti, l. expreſſa nocent, ff. de
reg. iur. Comprobaui in conſ. 10. n. 24. & ſeq. Nam
vbi alimenta ſunt promiſſa, & donatio eſt facta cū
onere alendi, ſi donatarius recuſat alere, dominiū
65 rerum donatarum ipſo iure retro transfertur † in
donatorem, l. 1. C. de don. quæ ſub modo, c. verū, vbi
glo. de cond. app. Bal. in conſ. 250. vol. 3. vbi fortius
66 dicit, quòd non poteſt mora † purgari, quia alimē
ta præterita compenſationem minimè recipiūt, ex
quo potuit donator paſſus eſſe propter famem. Et
ſubdit, quod datur vtilis rei vendicatio, quod de

mora dicit etiam Corne.conſ.101.colum. fina.vo-
lum.1.Rom.in conſ.284.nu.3. Corn.in conſil.102.
colum.2.verſi.& inſuper, volum.1. idem Corne.in
conſ.45.colum. 1. verſi. circa ſecundum, volum.4.
vbi ait, dari quoque condictionem ob cauſam,idē
dicit in conſ.161.col.2.verſic.ſimiliter & donatio,
volum.1.Alcia.in d.conſil.121.num.5.vbi quod da
tur,datur perſonalis & realis actio, Ripa in conſi.
146.num.1.In quibus locis dicitur idem eſſe,quan
do donatio eſſet iurata, & dicit Corne. in conſil.
252.colum.4.verſi.circa ſecundum,volum.3. quod
triplex datur actio: prima,ex l.ſi quis maior: ſecun
da,ex diſpoſitione d.l.C.de bon.quæ ſub modo:ter
tia,per condictionem ob cauſam,Bertran.in conſi.
67.nu.74.volum.3.Didac.lib.1.variar.reſolu. cap.
14.nu.4.vbi poſt Aret.in l.1.colum.pen.ff.de leg.1.
inquit, dari vtilem actionem in rem. Idem voluit
Ripa in d.l.fin.num.129.idem voluit glo.in l.tradi
tionibus,C.de pact.vbi Curt.iun.num.26.dicit eſſe
ſpeciale fauore donationis, de quo tamen dicam
infra inter priuilegia alimentorum.

In tantum autem ſeruari debet promiſſio facta
67 donatori,vt etiam eccleſia † priuetur re donata, ſi
non præſtat alimenta,ſecundum Roman.in d.cōſi.
284.Sed pro veritate huius dicti diuidi debet quæ
ſtio in duo membra.

Primum eſt,quando donatio fit Eccleſię,ſub mo
do alendi,vel aliud quid faciendi,non appoſito pa
cto reſolutiuo,& tunc uerior eſt ſententia, quæ ha-
bet,quod non reuocetur, quia Eccleſia non poteſt
committere ingratitudinem, nec Deus poteſt eſſe
68 ingratus,vt per gloſ.in c.1.in ver. omnipotens, de
ſumma Trinit.& fide cathol.& quia modus,quan-
do non eſt cauſa finalis donandi,ſed impulſiua, eo
69 † non ſeruato,non corruit donatio,ſecundum Bal.
in conſil.219.colum.2.verſic. præterea etiam, vol.
2.Socin.in conſi.53.nume.5.verſic.confirmatur,vo
lum... Corſet.in ſing.in uerſic.contractus,incip.in
omnibus,Bald. Nouel.in tract.dot.par.6.priuileg.
50.colum.2.& in l.1.nu.351.ff.ſoluto matrimonio.
At fauore Eccleſiæ ſemper modus præſumitur cau
70 ſa impulſiua, † vt eſt textus in cap.verum,de cond.
appoſ.hanc opinionem tenent Gloſ.Card.Abbas,
& Præpoſ.in dicto cap. verum, Caſtrenſ.in l.1.col.
2.ff.de donat.Socin. in l.quibus diebus, §. Termi-
lius,colum.pen.ff.de cond.& demon.Corſet.Bald.
Nouel.Roger.a Mota,& Ioan.Madin.quos citat &
ſequitur Didac.variar.reſolut.lib.1.capit.14.num.
6.Ripa,in l.fin. quæſtio.52.nume.173. C.de reuoc.
donat.quia donatio facta Eccleſiæ, videtur facta
Deo,qui cum ſit omnium gratiarum largitor, non
poteſt eſſe ingratus,Clar.in trac.de donationibus,
quæſt.21.num.5.

Secundum membrum eſt, quando facta fuit do-
natio cum onere certum quid faciendi, adiecto pa
cto,quod ſi id non fiat, liceat eam reuocare, & hoc
caſu,ſi ſolus Prælatus, vel ſolum Capitulum com-
mittat ingratitudinem, vel aliter modum non ſer
uet, non erit licita reuocatio, quia Prælatus ſolus,
vel ſolum Capitulum non poteſt præiudicare Ec-
71 cleſiæ, † ita tenent Cardin. Abb.& alij, in cap. fin.
de donatio.Abb.poſt Vincent.in dicto cap.verum,
de cond. appoſ. hoc etiam voluere Oldra. Specul.
Lup.& Felin.quos citat Ripa,d.l.fi.quæſt.52. num.
173.& ſeq.Clar. d.quæſt.21.nume.5. vbi ait, quod
hoc caſu res minus habet difficultatis, Menoch.de
recup.poſſ.remed.9.nume.101. Hanc etiam tenuit
Ripa,in capitu.ſæpe, num.95. de reſtit.ſpoliat.vbi
adducit,quod voluit gloſ.in cap.2. de dolo & con-
72 tum.ubi dicit,quod factum prælati non facit † Ec-
cleſiam incidere in pœnam,l.ſi quis in tantam,C.vn
de vi,vt etiam voluere glo. Abb.& alij in d.l.ſi quis
in tantam, multos citat Menoch. de recuper.poſſ.
remed.1.nume.222.& remed.9.nume.102. maior
dubitatio, quando Prælatus cum Capitulo com-
mittunt ingratitudinem, quia tunc communis vi-
73 detur opinio, quod ſit locus reuocationi, † Gloſ.
& Din.in regu. delictum perſonæ,de regu.iur.in 6.
Bart.in l.iubemus nullam, C.de ſacroſ.eccleſ.glo.
in capitu. 2. per illum text. de ordine cognitio. Et
Abb.in d.capitu.1. de dolo & contum. dicit, hanc
eſſe quaſi communem opinionem,& ideo hoc mo-
do diſtinguit in propoſito idem Abb.in d.c.verum,
de cond. appoſ. quod aut Prælatus cum capitulo
commiſit ingratitudinem, & licita eſt reuocatio:
aut eam commiſit ſolus ſine capitulo,& non eſt lo-
cus reuocationi. Hanc ſequitur Ripa in d.l.fin.nu.
174.& ſequent. vbi dicit, ſe tenuiſſe Hoſtien. Car-
din.& Felin.in capit.verum,de foro competen.So-
cin.in l.quibus diebus,§.Termilius,nume.17.ff.de
cond.& demonſt.Didac.d.capit.14.nu.6.Tiraq.de
retract.conuent.in fin.nu.14. vbi citat multos,pro
qua ſententia facit,quod voluerunt Gloſ.& Bar.&
Salic.in l.ſi quis in tantam,C.vnde vi,& in d.l.iube
mus, C.de ſacroſ.eccleſ. Ripa, qui communem di-
cit,d.cap.ſæpe,nu.95.de reſtit.ſpol.alios citat Me-
noc.d.remed.9.nu.110. & ſeq.

Contrariam ſententiam tenuerunt Specu. Ioan.
And.Anchar. Butr. Abb. & alij,quos citat Ripa in
d.l.fin.num.173.& ſeq.Et ſimiliter multi tenent,quod
74 Abbas cum Capitulo non faciant incidere † Ec-
cleſiam in pœnam,d.l.ſi quis in tantam,Card.in d.
capit.1.de dolo & contum. vbi Abb. nu.14. & ſeq.
alios citat, & ſequitur Menoch.d.rem.9.num.104.
& ſeq.ubi eam pluribus defendit. Prior tamen opi
nio verior mihi videtur, quia donans potuit rei
75 ſuæ apponere † quamcunque legem, l.in traditio-
nibus, C.de pact. Zabarel.in clemen.quia contin-
git,in 11.not. de relig.domib.Anch. in conſil.217.
nume.2.D.Becius in conſi.101.num.25.& ſequen.
Et dicunt Hoſtien. Ioan. Andreas, & Doctores, in
l.uerum,de foro compet.valere pactum appoſitum
a donatore, quod eccleſia modum iniuſtum non
76 implente, liceat † authoritate propria capere bo-
na donata,Barto.Bald.& Salicet. in l.ſi quis curia-
lis,C.de epiſcop.& cler. Ruin.in conſi.27.num.14.
in fi. volum.2. Et non obſtat, quod res ſemel facta
Eccleſiæ non poſſit alienari etiam cum interuen-
tu Prælati & Capituli: quia reſpondeo, quod hic
non agitur de alienanda re Eccleſiæ, ſed de ea a-
uocanda, tanquam ſi fuiſſet conceſſa ad tempus
iam lapſum,ita reſpondet Cardin.in dicto cap.ve-
rum,ſequitur Ruin.in dicto conſi.27. in fi. Et dicit
Bald.in conſil.300. in ſecundo dub.volum.1.quod
res nunquam eſt facta ſimpliciter Eccleſiæ, & San-
ctum ſanctorum,ſed cum eo onere, quod ab initio
additum eſt,ſequitur Tiraq.de retract. conuentio.
in fi.nu.14. vbi alios citat. Et cum res nunquam ſit
effecta irreuocabiliter Eccleſiæ, non debet videri
mirum ſi reuocatur: modus enim a principio adie
ctus inficit dominium rei. Ideo videmus quod e-
77 tiam minor † ligatur pacto luendi quod a tutore
apponitur in ipſa rei emptione, Ange.in l.contra,
§.ſi filius familias,cum l.ſequen.ff.de pact. vbi Ca-
ſtrenſ.& Iaſ.Curtius iun.in conſi.146.in fine,Tira-
quel.loco prædicto, nu. 12. Et idem eſt in eccleſia,
quia

Digitized by Google

quia ſi Prælatus emat rem eius nomine conditio-
78 ne adiecta, quòd res inempra,† niſi integrè pretiū ſoluatur intra certum tempus, erit locus pacto ſolutione non facta, ſecundum Iacob. Butr. d. §. ſi filiusfamilias, Caſtrenſ. in conſi. 318. col. fi. vol. 1. Ti raquel. loco præcitato, nu. 2. in fi. Imò volunt Doctores, quod vbi contractus reſoluitur, ex neceſſi-
79 te præcedentis pacti, res libera redeat † ad dominum ab omnibus obligationibus interea contractis per emptorem, ſecundum Bart. in l. diem, ff. de aqua plu. arcen. quem ſequitur Cuma. ibi, Barto. & Ang. in l. 3. ff. quib. mod. pign. & hypoth. ſol. Tiraq. de retract. conuent. §. 3. glo. vnica, nu. 8. & 9. cū ſeq. Et quando res redit ad priorem dominum ex pacto adiecto in alienatione, non dicitur transferri
80 in alienantem, ſed illi reddi, †cuius erat, l. filio quē pater, ff. de liber. & poſthum. l. ſi tibi pecuniam, ff. ſi cert. petat. l. voluntate, §. 1. ff. quibus mod. pign. vel hypoth. ſolu. l. qui poſſeſſionem, ff. de vi & vi arm.
81 Et res alienata & poſtea redempta † non deſinit eſſe patrimonialis, ſi redemptio fit ex cauſa antiqua, vt per Dec. in conſil. 88. in primo dub. de quo latè Tiraq. de retract. conſang. §. 19. num. 4. & ſeq. vbi multis probat eandem tunc rem videri, non aliam, qñ recuperatur ex cauſa de præterito. Cum ergo in caſu noſtro res nūquam fuerit libera apud Eccleſiam, ſed eam tranſiuerit cum onere, non dici tur alienatio fieri, quando vocatur ob pactum non ſeruatum. Non obſtat etiam, quoad Eccleſia non debeat priuari facto Capituli cūm Prælato: quia reſpondeo, hoc non procedere, quando adiectum eſt pactum, quod liceat rē auocare propter ingratitudinem, vel quid ſimile: nam hoc caſu videtur adiectum, quod Eccleſia priuetur facto Capituli, vel priuati, quia aliàs pactum nunquam poſſet ha bere locum, & eſſet inutile, ac ſuperfluum, cum Ec cleſia nullo modo poſſit ingratitudinem committere, ita voluit Cin. in d. l. iubemus nullam, C. de ſacroſanct. eccleſ. & id ex eo deducit Angel. in conſi. 168. teſtator in omnibus, in primo dubio, ſequitur Rui. in d. conſ. 27. col. 1. & 2. & vol. 2. Et ne alibi dicta in hunc locum transferantur, vide pro hac quęſtione, an & quando Eccleſia priuetur ob modum nō ſeruatum ex facto Prelati & Capituli. latè Rip. in d. l. fin. nu. 173. & ſeq. vbi multis modis declarat in d. c. ſæpe, nu. 95. ſimiliter eaſdem ferè ponit limitationes Menoch. d. remed. 9. nu. 101. & pluribus ſequentibus.

Addo tamen, quod ſi in donatione adijceretur expreſſum pactum, quòd donatio reſcindatur fa-
82 cto ſolius Prælati, † id pactum eſſet validum & ſeruandum, ita Angel. in d. conſ. 168. qui loquitur de onere iniuncto a teſtatore, ſequitur Ruin. in d. con ſil. 23. multis in locis, in diſcurſu conſilij, quia diſpoſitio teſtatoris, quæ non repugnat legi, eſt ſeruāda, vt probatur in d. l. in conditionibus primum lo cum, ff. de cond. & demon. & poteſt teſtator addendo apponere rei ſuæ quam vult legem, dicta l. in traditionibus.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterium tenetur alere filios ingreſſi.*
2 *Donatarius omniū bonorū tenetur alere filios donatoris.*
3 *Venditor facit ſe alienum a re vendita.*
4 *Donatarius non eſt perſonaliter obligatus donatori.*
5 *Actio perſonalis non datur contra ſingularem ſucceſſorem.*
6 *Officium Iudicis datur contra ſingularem ſucceſſorem, quando ſubſiſtit æquitas.*
7 *Officio Iudicis qui tenetur, dicitur realiter obligatus.*
8 *Donatarius alit filios ſpurios donatoris.*
9 *Filius dicitur eadem caro cum patre.*

QVAESTIO XLIX.

FILII quoque donatoris petere poſ ſunt a donatario omniū bonorum alimenta, quia onus alendi tranſit in illum, in quem bona tranſiuere per donationem, argumento l. ſi quis a liberis, §. fin. de lib. agnoſc.
1 vbi Barto. dicit, quod † monaſterium alit filios in-
2 greſſi. Et hanc opinionem probarunt † Iac. Butr. & Cin. in l. 1. q. 9. num. 10. C. de inoffi. donat. Ci. Dyn. Rayne. Alb. in l. Titia, §. Imperator, vbi Imola, col. fin. circa fi. ff. de leg. 2. Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſ. eiuſdem donatoris arbitrio, nu. 4. C. de reuoc. donatio. qui omnes loquuntur de filijs natis ante donationem. Tractant enim quæſtionem, an filij reuocent, tāquam inofficioſam donationem factam a patre. Sed procedet quæſtio etiam in filijs natis poſt donationem, per ea, quæ in filio ſpurio ponit Ripa in l. ſi vnquam, nu. 72. & ſeq. C. de reuoc. don. & dicam in ſequenti quæſtione. Obſtat tamē huic deciſioni, quia, vt dictum eſt, donator non datur actio, nec poteſt alimenta petere, licet, ſi ei nō exhibeantur, poſſit donationem reuocare. Reſponderi tamen poteſt, quod ideo donatori non datur actio, quia ex quo bona ipſe liberè donauit, nullum ſibi competit ius in re. Donando enim fa
3 cit ſe alienum a re, vt de venditore † dicit Salicet. in l. quoties, 1. verſ. quem cum gl. C. de fideicom. & in l. 2. C. ſi quid in frau. patron. donatarius eſſet in
4 nullo ei perſonaliter obligatus, †vt probat tex. vbi glo. & Bar. in l. Ariſto, ff. de donat. vbi dicitur, quod donatarius non obligatur etiam naturaliter, imo neque ciuiliter, neq; naturaliter obligatur, ex quo textus ille repugnat omni obligationi, ſecundum Beroium in conſ. 203. nu. 22. vol. 1. vbi filius dicit, quod ſi nulla expreſſa cauſa donatarius obliget donatori bona, nō valebit obligatio, & erit nulla; at ſecus eſt in filijs donatoris, qui ſicuti alendi erāt a patre, ita petere poſſunt alimenta ab his, in quos pater tranſtulit bona, ex quibus ſibi miniſtranda erant alimenta. At ſi dicatur, quòd poſſeſſor bonorum conueniri non poteſt reali actione, quia pro alimentis regulariter non ſunt obligata bona, vt
5 dicam ſuo loco: actio autem perſonalis non † datur contra ſingularem ſucceſſorem, l. 6. §. fi. ff. de cō trah. empt. Credo quod dabitur Iudicis officium, quod ſubſiſtente eadem æquitate datur contra ſin
6 gularem † ſucceſſorem, l. quædam, §. is autem, ff. de eden. quem tex. dicit ad hoc aureum, Bal. in cap. 1. col. 8. de probat. Iaſ. in l. 4. §. Cato, num. 26. ff. de ver bo. oblig. Bar. in l. ſi tertius, §. ſi quis prius, col. 3. de aqua plu. arcen. Soc. iun. in conſi. 52. per totum, volum. 2. Bero. in conſi. 44. num. 7. vol. 3. Capic. deciſ. 20. num. 28. Dicitur enim in rem, & qui tenetur of
7 ficio Iudicis, dicitur realiter obligatus, † Bart. in l. 4. §. Cato, nu. 5. vbi Iaſ. num. 26. reprobat Aret. con trarium tenentem, Rube. in l. non ſolum, §. morte, num. 497. ff. de opc. noui nun. Gomeſ. in §. 1. nu. 31. Inſtit. de actio. Menoch. de recuper. poſſeſ. remed. vlt. nu. 9. Agunt igitur filij donantis contra donatarium, non tanquam donatarium, ſed tanquam poſſeſ-

poſſeſſorem bonorum patris, qui erga eos tenebatur Iudicis officio, uti etiam diximus teneri fiſcũ, & monaſterium ad alendum filios, cuius bona omnia poſſident.

At non ſolum donans alendus eſt cum filijs, vt dixi, a donatario, quãdo eget, ſed etiam filijs eius
8 ſpurijs alimenta præſtanda ſunt a donatario, ſecundum Ripam, in l. ſi unquam, in quæſtio. 27. nume. 71. & ſeq. C. de reuoc. donat. Mouetur duplici ratione.

Prima, ſcilicet argumento monaſterij, quod tenetur alere filios ingreſſi, ſecũdum Bar. in l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, ff. de libe. agnoſc. cum alijs, quos citauimus ſupra in ea quæſtione. Nullum autem diſcrimen conſtitui poteſt inter legitimos & ſpurios, quando agimus de alimentis, vti ſæpe ex Paleot. diximus.

Secunda ratio eſt, quia ſicuti donatarius alit donatorẽ, vt cognitum eſt in quæſtione præcedẽti, ita
9 ali debet filios donatoris, qui eſt eadem caro † cũ patre. Econtra dicimus, §. hãc authoritatẽ, 35. q. 3. eum ſequutus eſt Didac. in epit. de ſponſa. p. 2. c. 8. §. 6. n. 14. idẽ voluit Paleot. in tract. de noth. & ſpur. c. 34. nu. 10. Rol. in conſ. 54. nu. 67. vol. 2. Contrariũ tamen probat Vaſq. de ſucceſſ. creat. lib. 2. §. 20. nu. 316. qui mouetur ratione iã ſupra a nobis reprobata. Sed fortius inſtari poteſt, quia ipſi donatori nõ datur actio ad conſequendum alimenta a donatario, nec etiam Iudicis officiũ, vt diximus in præcedenti quæſtione, ſed donatarius cauſatiuè cõpellitur alere donatorẽ, niſi ſcilicet velit, quod reuocetur donatio: ergo multo minus officium Iudicis dabitur filijs ſpurijs ipſius donatoris: niſi dicamus, quod eadem cauſatiua neceſſitate cogatur donatarius alere donatoris ſpurios, qua compelli poterat alere donatorem. Addo, quod ſicuti donatarius tenetur alere donatotis filios legitimos, ita tenetur alere ſpurios, qui in ſubiecta materia non differunt a legitimis. Et aduerte, quòd Ripa loquitur de ſpurijs natis poſt donationem, qua ratione multo magis procedet deciſio in natis ante donationẽ. Præcipuè ſi attendamus illorum opinionem, qua volunt, quod poſſeſſor bonorum patris teneatur alere filios. Reſtringe etiam in donatario omnium bonorum, vti prædicti Doctores loquuntur.

SVMMARIVM.

1 *Filij illegitimi alendi ſunt a quocunque poſſeſſore bonorum paternorum.*

2 *Poſsidens bona patris titulo oneroſo, non tenetur alere filios.*

3 *Pater confitendo non præiudicat filio quo ad legitimam.*

4 *Legitimam conſignare cogitur pater viuens, quando bona dilapidat.*

5 *Filius reuocat vſque ad legitimam bona alienata a patre in ludo, vel alio vſu malo.*

QVAESTIO L.

OPERAE quoque pretium erit videre, an quicunque poſſeſſor bonorũ paternorum teneatur ad alimẽta erga filios? Et ſanè quoad filios illegitimos, dicit Bal. in conſil. 258. vol. 1. quod ex æquitate c. cum haberet, de eo, qui duxit in vxor. quã pollu. per adul-
1 ter. omnis ſucceſſor † bonorum paternorum tenetur eos alere, & eum ſequitur Caccialup. in d. l. ſi qua illuſtris, nu. 92. C. ad Officia. Ioan. Lup. in c. per veſtras, in tertio notab. §. 23. nu. 152. de donat. inter virum & vxorem, fol. mihi 155. Boer. in deciſ. 127. nu. 14. Rolan. in conſ. 54. nu. 66. vol. 2. At non minori fauore eſſe debent digni legitimi, quã ſint naturales, vel ſpurij. procedit tamen hæc concluſio in eo, in quem bona tranſiuerunt titulo lucratiuo, ſed non quando quis habet bona titulo
2 oneroſo † emptionis, vel ſimili, vt concludit Didac. in epitom. de ſponſa. par. 2. c. 8. §. 6. nu. 14. quia regulariter pro alimẽtis non datur hypotheca, de quo dicemus ſuo loco. Aduerte, quod hæc ratio nõ eſt bona, quia etiam ſine hypotheca conuenitur poſſeſſor ad præſtandum alimenta. Diximus enim officium Iudicis dari contra ſingularem ſucceſſorem: ergo non requiritur hypotheca. Dicendum itaque, quòd non datur in ſucceſſorem ex oneroſo titulo, quando is non poſſideret omnia bona, vel maiorem partem: ſed etſi apud eum extaret maior pars bonorum, crederẽ aliud eſſe, quia militat contra eum æquitas, quæ tamen non militat contra ementẽ aliqua bona, licet huic diſtinctioni obſtet regula, quòd pater poteſt de bonis ſuis libere diſponere, præcipuè titulo oneroſo, dum ne id faciat fictè, vel in fraudem ad excludendum filium, vt quando fingit vendere, & confitetur ha-
3 buiſſe pretium: tunc enim non præiudicat † filio quo ad legitimam, vt per Specu. in tit. de confeſſ. §. ſed nunc videndum, verſic. ſed nunquid patris confeſſio, vbi Ioan. Andr. & ſequuntur infiniti citati a Tiraq. de retract. conſang. §. 1. glo. 18. nu. 80. alios congerit Gomeſ. de contrac. c. 12. n. 81. verſi. ex quo infertur, Cæphal. in conſi. 148. nu. 8. Et licèt quando pater diſſipat bona, conſulatur filio, vt compel-
4 lat † patrem ad conſignandum ſibi legitimam, ſecundum Baldum in l. 2. num. 3. C. ſi in fraud. pat. ſequitur Caſtren. num. 6. & idem voluit Caſtrenſ. in l. Imperator, ff. ad Trebel. vbi Alexan. nu. 13. Iacobin. a Sancto Georgio, in l. ſi s nulla, num. 3. ff. de iudic. Fabian. in Authen. nouiſſima, nume. 83. C. de inoffic. teſtamen. Cagnol. in l. fin. in fi. C. de pact. & communem dicit Pinel. in l. 1. par. 3. num. 75. C. de bon. mat. licèt ipſe teneat oppoſitum, tamen non inuenitur iure cautum, quòd vbi vendit ex cauſa, vel alienat ſine fraude, emptores ad aliquid teneãtur, vel venditio reuocetur per filios ex aliqua cauſa. Bene verum eſt, quòd ſi ludendo, vel aliter ma-
5 le viuendo alienaſſet, daretur actio † filio pro reuocandis bonis vſque ad legitimam, ſecundum Bal. in l. 1. in fi. C. de his, qui in fraud. pat. vbi filius reuocat vſque ad legitimam bona per patrem alienata in ludo, Ioan. Lup. in dicto c. per veſtras, in 3. not. §. 22. num. 15. fol. mihi 153. Et aduerſus inofficioſas donationes proditum eſt remedium filijs, ſed non aduerſus eas alienationes, quæ fuerint oneroſo titulo, arbitror, quia non credit lex patrem ita animo a filio alienatum, vt velit eum extraneis poſtponere, l. cum auus, ff. de cond. & demonſtr. l. cum acutiſſimi, C. de fideicommiſ. niſi ex qualitate perſonæ & actus contrarium elici poſſit, vt quãdo donat immoderatè, & ſine cauſa alienat, quemadmodum aduertit Tiraq. dicto §. 1. glo. 18. num. 87. Non eſt tamen omittendum, quod ſupra in quæſtione de monaſterio, & de fiſco, Doctores a nobis citati innuunt, onus alendi videre iniunctum bonis, ſed nos tractabimus inter priuilegia alimentorum.

SVMMARIVM.

1 *Libertus tenetur alere patronum pauperem.*
2 *Benefacere benefacienti ſuadet naturalis ratio.*
3 *Libertas res eſt inæſtimabilis.*
4 *Libertus retinet veſtigia quædam prioris ſeruitutis.*
5 *Libertus alit patrem, & filios patroni.*
6 *Hæres liberti alit patronum, eiuſque parentem & filios.*
7 *Libertus non minorem reuerentiam præſtare debet patri & filijs patroni, quàm ipſi patrono.*
8 *Patronus diues alit libertum egenum.*
9 *Libertus negans patrono alimenta, reuocatur in ſeruitutem.*
10 *Patronus negans alere libertum egentem, perdit ius patronatus.*
11 *Libertus non reuocatur in ſeruitutem, quando patri vel filio patroni negauit alimenta.*
12 *Extenſio non habet locum in pœnalibus.*
13 *Priuatio non eſt pœna.*
14 *Priuatio non habet locum, niſi in caſibus expreſſis.*
15 *Libertus tenetur alere priuignum patroni.*
16 *Libertus etiam liberatus ab onere operarum, tenetur alere patronum.*
17 *Hæres liberti non tenetur alere patronum.*
18 *Libertorum filij mortuo patre non tenentur alere patronum ſui patris.*
19 *Patroni pater tenetur alere libertum filij.*
20 *Libertus erga patronum tenetur naturali, & ciuili iure ad alimenta.*
21 *Patronus eſt ſolus alendus a liberto, quando deuenit ad extremam egeſtatem.*
22 *Libertus ob negata patrono alimenta, non reuocatur in ſeruitutem ſi ab alio fuerunt præſtita.*
23 *Patronus non alit libertum diuitem, qui ſibi ſeruis præſtando debitas operas.*

QVAESTIO LI.

1 LIBERTVS tenetur patronum pauperem alere, † ſi ipſe diues ſit, eſt textus in l. ſi quis a liberis, §. ſolet, ff. de liber. agnoſcen. l. non ſolum, & l. non aliter, ff. de vſu & habit. §. item is qui ædium, Inſtitu. eodem titu. gloſ. fin. in l. fi. vbi Bald. & Salicet. C. de bon. liber. Dynus, Bar. Alber. & alij. in dicto §. ſolent, vbi Cordub. num. 4. Specu. in tit. qui fil. ſint legit. §. fin. nu. 7. Iaſ. in l. ſi non ſortem, §. libertus, nume. 4. ff. de cond. indeb. Tiraquel. in l. ſi vnquam, in verſic. libertis, nu. 51. C. de reuoc. donatio. Et dicit textus in l. libertus, qui operarum, ff. de oper. liber. quòd inopia patroni conuenit libertum per inuidiam. Et ſuadet naturalis ratio, ſecundum quam bene-
2 facienti † obſtringitur benefacere, l. ſed etſi lege, §. conſuluit, ff. de petitio. hæred. Recipit enim li-
3 bertos libertatem, quæ eſt † inæſtimabilis, l. libertas, ff. de reg. iur. Et habuit ſummum beneficium, vt inquit Tullius in tertia actio. in Verrem, & in
4 liberto manent quædam veſtigia prioris † ſeruitutis, l. vnius, §. ſeruus, ff. de quæſt. & prædicta iura dicunt libertum non ſolum patronum ipſum
5 egenum, ſed etiam patroni parentes, & filios † alere debere, ita dicto §. ſolent, Aret. in l. ſi quis nõ, in princip. ff. de acquiren. hæred. Zaſ. de feud. par. 7. fol. 76. Vital. in tract. clauſ. titu. an alimen. renunc. poſſ. col. 3. Citadin. in loco infra allegando 157. in fin. Imo etiam extraneis hæredibus incumbit hoc
6 onus, vt per multa iura † probat Tiraq. dicto verſ. libertis, nu. 31. & non minorem reuerentiam te-
7 netur exhibere patri ſui patroni, quã ipſimet † patrono, l. 4. §. prætor, & l. generaliter, ff. de in ius vocan. Ruin. in conſ. 144. n. 11. vol. 5. Crot. in l. ſi conſtante, num. 162. ff. ſolu. matrimo. vbi a reuerentia inferunt ad alimenta.

Econtra quoque patronus diues alit libertum,
8 † qui eſt pauper, l. alimenta, ff. de lib. agnoſc. l. diuus, ff. de iure patron. Specul. d. titu. qui fil. ſint legit. §. fi. num. 9. Pract. Pap. in forma libelli, quo agit ad leg. rei ſing. nu. 78. Paul. Citadin. de iure patro. nu. 177. in fi. verſ. octauo, & num. 157. in fi. Et ſicuti
9 libertus, qui negat alere † patronum, cum poteſt, reuocatur in ſeruitutem, l. alimenta, §. fin. ff. de lib. agnoſc. l. diuus, §. fin. l. libertus a patrono, ff. de iure
10 patron. ita patronus perdit ius, † quod habet in libertum, d. l. alimenta, in prin. Specu. d. §. fin. num. 9. Rolan. de lucro dot. q. 67. num. 6. Cordub. d. §. ſolent, nu. 14. qui tamen, num. 13. dicit, quod libertus tunc ſolum redigitur in ſeruitutẽ, quando ipſi patrono negauit alimenta, non etiam, quando pa-
11 rentibus vel filijs † patroni negauit, quia in eis nõ militat ratio accepti beneficij. Hæc tamen cauſa per eum allegata, non valet, quia videmus, quod etſi ratio dati beneficij conueniat ſoli patrono, tamen illius contemplatione obligatio alendi extenditur ad patroni filios, vxorem, & parentes, quia eis quoque libertus obſequium præſtat, vt dicitur in ea l. ſi quis a liberis, §. fi. ff. de liber. agnoſcen. Et cum pater & filius idem ſint, cum ipſo patrono, ſicuti omnes ſunt alendi, ita plectitur pœna libertus, qui negat alimenta: poteſt tamẽ opponi, quod lex pœnam libertatis amittendæ imponens loquitur ſolum, quando negat alimenta: Ideo cum tra-
12 ctemus de pœna, † non debet extenſio admitti ad alios caſus, ca. in pœnis, de regu. iur. in 6. l. factum cuique, §. in pœnalibus, vbi Dec. & Cagnol. ff. eod. tit. Iaſ. in l. cum quidam, nu. 10. & ſeq. ff. de libe. & poſthum. Crot. in conſ. 112. nu. 14. Bello. in conſil. 42. nu. 7. etiam vbi extat ratio, Iaſ. in d. l. cum quidam, nume. 7. & ſeq. vbi dicit communem, Crauet. de antiquit. temp. par. 4. in princ. nu. 148. Et in præſenti caſu non tãta ratio militat, vbi alimenta fuere denegata parentibus patroni, vel eius liberis, quanta verſatur, quando denegantur ipſi patrono, cui non alij acceptam ferre debet libertatem.
13 Et non eſt dubium, quòd priuatio † eſt pœna, §. cum igitur, verſi. ſin autem non maluerint, in Authen. de non eligen. ſecun. nub. Barba. in conſil. 51. nu. 22. & 23. volum. 1. Socin. iun. in conſi. 27. nu. 26. vol. 4. Bero. in conſi. 15. nu. 6. volum. 1. D. Becius in conſi. 9. nu. 3. conſi. 104. num. 12. Pęna autem priua-
14 tionis † non habet locum, niſi in caſibus expreſſis d. §. cum igitur, verſi. non eſt text. Bald. in Authent. ex teſtamento, nume. 5. C. de ſecun. nup. Alexan. in l. etiam, §. 1. nu. 7. ff. ſolu. matrimo. Roma. in conſil. 405. num. 2. Tiraquel. in l. ſi vnquam, in verſi. reuertatur, num. 249. C. de reuoc. donatio. Ioan. de Garron. in d. Authen. ex teſtamento, nu. 48. Cagnol. in l. ſi quis maior, num. 87. C. de tranſact. Crot. in conſil. 17. num. 16. cum infinitis ſimilibus. Addo quod dum lex tractat de alimentis patrono præſtandis, ſubijcit ſtatim de parentibus & liberis, at pęnam imponit ſeparata lege, nulla facta parentum, vel liberorum mentione, cum tamen id facilè fuiſſet exprimere, ſi Iuriſconſultus id voluiſſet, l. vnica, §. ſin autem ad deficientis, C. de ead. tollen. Et ſi hoc

vo-

Digitized by Google

voluiſſet, dixiſſet vtique imponendo pœnam, ſi-
cuti dixit extendendo onus alendi. Et in l. neque,
C. de obſeq. patrono imponitur alia pœna. Ideo
placet quoque alijs, quod pœna non extendatur,
eo præcipuè attento, quòd non eſt tanta facilitas
in decernendo alimenta parentibus & liberis, quę
eſt in fauorem patroni, vt inquit tex. in d. l. ſi quis
a liberis, §. vtrum autem. Vide tamen, quæ dicam
inter priuilegia alimentorum, in priuilegio, an
libertus priuetur libertate, ob negata alimenta.
Prædicta autem concluſio, quæ habet, quòd liber-
tus teneatur alere patronum, multis modis exten
ditur a Tiraquel. in d. l. ſi vnquam, in verſ. libertis,
nu. 31. vbi inter alios caſus vult, quòd etiam priui-
15 gnus † patroni alendus ab eo ſit, per tex. in l. ne-
que, C. de obſeq. lib. qui text. loquitur non de ali-
mentis, ſed de reuerentia exhibenda, vt intelli-
gunt Gloſ. & Bal. ibi: imò nec de exhibenda re-
uerētia, ſed ne ſit priuignus iniurioſus, quòd mul-
tum differt a reuerentia. Porrò, ſi patronus ipſe
non tenetur priuignos alere, vt dixi ſupra, quare,
id oneris iniungi debet liberto? Addo, quòd non
etiam videtur ea ratio obligandi patronum erga
libertum ad alimēta, qui ipſum libertum obligat
erga patronum, nam libertus tenetur ratione ſu-
ſcepti tam ſingularis beneficij, & ratione reliquia
rum præcedentis ſeruitutis, at nihil tale conſide-
rari poteſt in patrono, quo fit, vt nec priuādus vi-
deatur, ſi neget liberto alimenta. Cogita tamen,
quia lex hoc dicit expreſsè. Hanc autem diuerſi-
tatem conſiderauit l. alimenta, ff. de liber. agnoſc.
iuncta l. ſi quis a liberis, §. ſolēt, dum patrono man
dat alimenta præcisè præſtari, liberto vero cauſa-
tiuè, niſi malit patronus perdere ius quod in eum
16 habet. Extenditur ēt ad eū libertū, qui fuit † libera
tus a præſtatione operarū, quia tenetur nihilomi-
nus ad alimenta, l. libertus qui, ff. de oper. liber.

Declara prædictam concluſionem, vt non pro-
17 cedat in hærede liberti, † qui non tenetur ad ali-
menta erga patronum defuncti, l. hæres liberti, ff.
de obſeq. liber. Et ratio eſt, quia alimenta deben-
tur ob beneficium ex antidorali obligatione, de-
clarat Iaſon in d. l. ſi non ſortem, §. libertus, nu. 4.
& ſeq. ff. de cond. indeb. Ex qua etiam obligatio-
ne tenetur exhibere reuerentiam. Hæc vero om-
nia ſunt perſonalia, & cum perſona extinguūtur:
ſecus eſſet, quando eſſent realia, vt declarat Cor-
dub. in l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, num. 2.
dum tractat rationem diuerſitatis inter hęredem
filij, & hęredem liberti. Et hac ipſa ratione filij li-
18 bertorū non tenentur mortuo patre alere † patris
patronum, licèt aliud ſit viuente patre, vt eſt tex.
in l. fin. vbi pulchrè gloſ. C. de liber. & eor. libe. gl.
in d. l. ſi quis a liberis, §. verum autem. Quæ ſub-
19 dit, quòd parentes patroni † tenentur alere liber-
tos filiorum, Ruin. d. conſ. 144. nu. 12. & ſeq. vol. 5.
Crot. d. l. ſi conſtante, num. 162. Hæc autem obliga
tio alendi patronum, non tam deſcendit a iure ci-
uili, vt probatur in l. fi. de libe. agnoſc. quam a na-
turali quadam ratione, per quam benefacienti re-
pendendum eſt beneficium, l. ſi non ſortem, §. li-
bertus, ff. de condict. indeb. ideo Coraſ. in l. om-
nia, nu. 6. ff. de offic. pręfect. vrb. dicit, libertum te
20 neri † naturali & ciuili iure. Hæc tamen naturalis
obligatio deficit prorſus in patrono erga liber-
tum, quia in eo non poteſt conſiderari ratio acce-
pti beneficij, ſed in eum cogatur alere a quo exi-
geret alimenta, ſi ageret, argumentum l. ſecūdum
naturam, ff. de regu. iur. Intellige tamen tunc pa-
21 tronum dandum, quando patronus † deuenit ad
extremam egeſtatem, ſecundum glo. in c. quicun-
que, 16. q. 7. ſequitur Bal. in l. fin. in fin. C. de reuoc.
dona. dicam tamen infra in quæſtione, an eccleſia
alat patronum. Intellige etiam, vt libertus, qui nō
aluit patronum, non reuocetur in ſeruitutē, quan-
22 do fuit † alimentatus ab alio, vt declarat Corne.
in conſil. 120. col. 2. vol. 1. Rol. de lucro dot. quæſt.
67. in fi. vbi alia ſimilia congerit. Qn̄ tm̄ libertus ſer
uit patrono præſtando operas ei debitas, non tene
23 tur victum miniſtrare, † ſi libertus diues eſt, ſecus
ſi pauper ſit, gl. in l. ſuo victu, ff. de oper. libert. ſe-
quitur Bart. in l. ſi non ſortem, §. libertus, n. 31. vbi
Iaſ. nu. 28. dicit eſſe communē, ff. de condic. indeb.

SVMMARIVM.

1 *Alumnus alit nutritorem & nutricem pauperes.*
2 *Alumnus non vocat nutritorem in ius ſine venia.*
3 *Alumnus non eſt teſtis integer pro nutricio.*

QVAESTIO LII.

ALVMNVS, qui diues eſt, alit nutri-
1 torem † & nutricē, vt probatur in
l. ſi quis a liberis, §. etſi impubes, ff.
de liber. agnoſcen. vbi Cordub. di-
cit, quod non poteſt in ius vocari
2 ſine venia, † ſecundum Alciat. quē
citat, & ibi latè agit de intellectu l. 1. §. fi. ff. de ob-
ſeq. præſtan. Huius dicti duplex eſt ratio. Vna, quæ
deducitur a reuerentia, quam alumnus tenetur er
ga nutritorem exhibere: obligat enim hæc reue-
rentia ad alimenta, vti ſæpe diximus, & probant
Ruin. in dicto conſ. 144. num. 12. vol. 5. Crot. in l. ſi
conſtante, nu. 162. Altera verò fundatur ſuper be-
neficio recepto, quod obligat ad antidora. Dixi-
mus autem in præcedenti quæſtione, obligationē
antidoralem producere neceſſitatem alendi. Ne-
gabit aūt nemo, quia alumnus plurimū debeat nu
3 tricio: ea enim ratione non † recipitur in teſtem, vt
per Bal. in l. parentes, num. 3. C. de teſtib. Alber. de
Malet. in tract. teſtium, par. 1. num. 26. Lanfran. de
Oriano in eo. tract. nu. 61. vbi dicit eſſe cōem opin.

SVMMARIVM.

1 *Diſcipulus alit Magiſtrum pauperem, & nu. 4.*
2 *Tutor donare poteſt magiſtro pupilli.*
3 *Magiſter eſt loco parentis.*
4 *Diſcipulo ſancta videri debet perſona magiſtri.*
5 *Patriæ, parentibus, & magiſtris gratias referre non poſ-
ſumus.*
6 *Diſcipulus exhibere debet reuerentiam Doctori ſuo.*
7 *Magiſter non minorem in diſcipulum habet poteſtatem,
quàm pater in filium.*
8 *Magiſter non poteſt in ius vocari ſine venia.*

QVAESTIO LIII.

DISCIPVLVS quoque alit ſuū ma-
1 giſtrum in neceſſitate † conſtitu-
tum, eſt textus clarus in l. ſecunda,
§. fi. ff. de origine iur. qui exēplum
ponit in Sabino, cui diſcipuli mi-
niſtrarunt neceſſaria. Et dicit tex.
in cap. quia nonnullis, de magiſtr. quod docentis
neceſſi-

Digitized by Google

neceſſitas releuari debet. Et ſicuti tutor poteſt do
2 nare magiſtro † pupilli, l. Aquilius Regulus, de donat. l. cum plures, §. cum tutor, ff. de adminiſtr. tutor. ita fortius ſubleuare cogitur poſitum in ne-
3 ceſſitate. Accedat, quod Doctor ſeu magiſter † eſt loco parentis, l. 1. ibi, filios erudire, vbi gloſ. C. de excuſ. artific. lib. 10. vbi diſcipulus filius appellatur. & gloſ. in l. liberto, ff. de obſeq. dicit, quod ſicuti filio & liberto patris & patroni perſona ſancta
4 videri debet, ita & diſcipulo † perſona magiſtri. At filij patrem alere tenentur egenum, dicta l. ſi quis a liberis, §. ſi vel parens, ff. de liberis agnoſ. Ergo & diſcipulus. Hanc ſententiam primus omnium pronunciauit Innocen. in c. 1. in fin. de magiſtr. vbi Ann. nu. 11. & ſequitur ibi Imola, Alber. in proœm. Digeſt. §. quibus, in l. 1. in fin. princip. ff. de iuſtit. & iure, Bal. in d. l. 2. in fin. Roma. in ſing. 139. Bologn. in Authen. habita, num. 72. C. ne filius pro patre, vbi ſcholaribus conſulit, ne eligant pauperem Doctorem: quod conſilium vti aureum, ita parum utile eſt ſcholaribus, quod Doctores pauperes ſolicitè magis atque accurate inſtruunt multos, citat Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. etſi impubes, nu. 11. Aſcan. in tracta. de patr. poteſta. effe. 17. nu. 5. Rolan. in conſi. 5. nume. 10. volum. 3. Mihi verò non placet eiuſdem Cordub. diſtinctio per quã limitant noſtram concluſionem non procedere, qñ Doctores priuatum vel publicum habent ſalariũ: nam nunquam tam optima ſunt ſtipendia, quæ debitum collati beneficij extinguere poſſint. Eſtenim vulgò receptum Sapiens illud dictum, quòd
5 patriæ, parentibus, & magiſtris † pares gratias referre nunquã poſſumus. Videri poteſt Gell. Noct. Attic. lib. 4. capit. 3. Cag. qui alia congerit, d. l. 2. in fin. num. 582. & eius merces ſolui non poteſt nimis larga, vt in d. l. cum plures, §. cum tutor. Conferunt, quæ ſupra diximus de auridorali obligatione, quę cauſat neceſſitatem alendi, ita vt qui egregium beneficium recepit, alere teneatur. Sic vidimus in liberto & alumno: accedit etiam reuerentia, quã
6 tenetur diſcipulus exhibere ſuo † Doctori, ſecundum gloſ. in d. l. liberto. Et magiſter non minorem habet poteſtatem in diſcipulum, quàm ha-
7 beat pater † in filium, gloſ. penult. in cap. 1. 23. q. 5.
8 Qua ratione non poteſt in ius vocari ſine † venia, Alber. in l. generaliter, nume. 2. C. de in ius vocan. Socin. ibi, num. 8. Bologn. dicta Authen. habita, nume. 76. Cordub. qui addit Boer. Rebuff. d. §. etſi impubes, num. 13.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia alit patronum pauperem.*
2 *Beneficienti beneſacere debemus.*
3 *Eccleſia dicitur mater pauperum.*
4 *Eccleſia amplectitur omnes tanquam filios.*
5 *Eccleſia bona ſua pauperibus diſtribuit pro parte.*
6 *Bona Eccleſiæ ſunt pauperibus communicanda neceſſitatis tempore.*
7 *Eccleſia magis tenetur erga patronum, quàm erga alium.*
8 *Patrono pinguiora alimenta præſtat Eccleſia, quam alijs faciat.*
9 *Eccleſia, quæ domo recepta, promiſit me alere, tenetur etiam perempta domo.*
20 *Patronus alitur ab Eccleſia, etiam ſi dos data ſit perempta.*
11 *Cauſa ceſſante, non ceſſat effectus conſumatus.*
12 *Eccleſia alit filios & familiam patroni.*
13 *Occidat quis, vel mortis cauſam præbeat, nihil intereſt.*
14 *Eccleſia tenetur de homicidio, ſi ſcienter permittat patronum fame perire.*
15 *Patronum non alit Eccleſia, niſi extrema laboret egeſtate.*
16 *Paupertas extrema dicitur, quando non habet quis bona, nec ex induſtria quærere poteſt.*
17 *Eccleſia non alit vniuerſitatem patronam, ſed ſolos vniuerſitatis Rectores.*

QVAESTIO LIIII.

ECCLESIA quoque alit patronum ſuum, ſi pauper ſit, & egeſtate la-
1 boret, & † idem in filijs ipſius patroni, eſt textus in l. quicunque, 16. q. 7. eſt text. in c. nobis, vbi notant omnes, de iure patron. & in vtroque loco ponit glo. eſt etiam text. in ca. fina. 10. q. 2. & in dictis locis ponunt etiam Doctores, hanc ſententiam probauit Alber. in rub. C. de alen. libe. Pau. de Citad. in tract. de iure patron. in 4. artic. 6. par. nu. 157. Lamberteng. in eod. tract. lib. 3. in 3. princip. quæſtio. in fi. in princ. Felin. in cap. cum omnes, nu. 32. de conſtitu. Caſſad. de iure patr. deciſ. 3. nu. 2. Ioan. de Plat. in rub. C. de decurion. in fin. lib. 10. Ripa in l. cum filio, num. 15. ff. de leg. 1. Bero. in conſil. 5. nu. 63. vol. 1. Duen. in reg. 187. nu. 14. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. fin. num. 20. & 28. ff. de libe. agnoſc. Et procedit etiam, ſi unicus ſit rector vel beneficiatus illius Eccleſiæ, ut probat Bart. in d. l. ſi quis a liberis, §. de alimentis, poſt Dyn. ibi, & ſequitur Paul. de Citad. loco prædicto, nu. 161. in fi. Oritur autem hæc obligatio a naturali ratione, ſe-
2 cundum quam benefacienti † debemus benefacere, capit. cum in officijs, de teſtam. l. ſed ſi lege, §. cõſuluit, ff. de petit. hæred. Quæ ratio etſi generaliter valeat apud omnes, tamen debet multo magis va-
3 lere apud Eccleſiam, quæ † dicitur mater pauperum, cap. ad Romanam Eccleſiam, 2. quæſtio. 6. & nemini claudit gremium ſuum, ſed omnesample-
4 ctitur † tanquam filios, l. liquet, §. hoc igitur, C. de ſumma Trinit. & fide Cathol. & facultatum partẽ
5 per miniſtros diſtribuit † in pauperes, cap. nobis, & cap. quarta, 12. quæſtio. 2. c. decimæ, 16. quæſt. 1. l. 2. C. de epiſcop. & cler. Et dicit gl. in cap. fi. 12. q. 1. quòd res Eccleſiæ, & clericorum dicuntur eſſe pau-
6 perum, ex quo neceſſitatis tempore † ſunt eis communicandæ, ſecundum tex. in c. conuenior, 23. q. 8. in c. ſicut hi, 67. diſtinct. Qua ratione videtur ſuperfluam eſſe quæſtionem: ſi enim eccleſia cuicunque egeno tenetur ſubuenire, ad quid quærere, an teneatur erga patronum? Sed magis obſtringitur Ec-
7 cleſia erga patronum, quàm † erga alium, a quo nihil recipit, glo. in cap. pen. de iure patron. & ordinata charitas magis dirigitur in eos, a quibus recepimus beneficium, quàm in alios. Ideo glo. in c. nobis, de iure patron. dicit, quòd pinguiora alimenta
8 dabantur patrono † quàm ſoleat Eccleſia alijs dare: ſequitur Citadin. d. num. 157. Abb. in d. c. nobis, num. 6. ubi addit, quod patrono datur actio contra eccleſiam, de quo tamen ſuo loco dicemus, atque ita ſecundum eum duo operatur hæc obligatio: primum, quod pinguiora præſtantur: ſecundũ quod petuntur iure actionis.

Ampliatur autem hæc concluſio, ut procedat etiam ſi dos data Eccleſiæ a patrono ſit perempta,

quia

Digitized by Google

quia nihilominus Eccleſiæ ſubuenire tenetur pa-
trono,per id,quod voluit Bald.in l.1.in fin. C.de iu
te emphyt. vbi, ſi donaui domum Eccleſiæ, vt me
9 alat,† tenebitur Eccleſia, etiã ſi domus fuerit com
buſta, vel perierit,ſequitur Crem.ſing.1.nam tra-
dendo rem, impleui contractum ex parte mea, &
translato ſemel dominio, res perit domino, non
10 mihi. Hoc voluit,† in noſtris terminis, Citad. in
d.artic.4.num.165.Ego arbitror hanc deciſionem
ueram,ſed nõ per ſupradictam rationem:ſed quia
ratio recepti beneficij durat etiam re perempta,
ideo remanet ſemper antidoralis obligatio, vt vi-
demus in donatario,qui tenetur alere donatoré,ſi
diues ſit etiam vltra quàm ferant redditus rei do-
natæ,vt dixi ſupra ex Ripa.in l.ſi.num.165.C.de re
uoc.donat.vbi declarat Saliceti dictum ibi. Cau-
ſatur enim obligatio antidoralis, & contrahitur
eo ipſo, quod patronus dotat Eccleſiam: proinde
ſi ceſſat dos, ut quia res pereant, nõ ceſſat effectus
11 obligationis,qui erat conſumatus. Ceſſante † e-
nim cauſa, non ceſſat effectus conſumatus, l.fin.in
princ.ff.unde lib.l.inter ſtipulantem, §.ſacram, ff.
de verb.obligat.Tiraq.in tract.ceſſ.cau.lim.12.Cũ
ergo non res ipſæ ſint in cauſa, quod Eccleſia alat
patronum,ſed obligatio oriatur ex donatione, li-
cèt ceſſet res; quia tamen non ceſſat ipſa datio,præ
ſtanda ſunt alimenta. Et hanc ampliationem ſe-
quuntur Cin.Ange.& Alber.in d.l.1.C.de iure em
phyt. Iaſ.in l.quo minus,num.178.ff.de flum.Cor-
dub.d.§.ſolent, nu.31.

Amplia quoque,ut non ſolum patronum,ſed e-
12 tiam filios † & familiam teneatur Eccleſia alere,
c.filijs,& c.quicunque,16.q.7.Lambert.in tract.pa
tron.lib.3.quæſt.3.princip.art.6.num.1.& 3.Cor-
dub.in d.§.ſolent,nu.28.

Amplia, ut Eccleſia in tantum teneatur, quòd
ſi ſciens patroni indigentiam permittat eum fame
13 perire, teneatur de † homicidio, l.necare,ff.de li-
ber.agnoſcen.& nihil intereſt, an occidat quis,vel
mortis cauſam præbeat,l.ſi quis necandi,C.ad leg.
Cornel.de ſicar.& dicitur malum committere,qui
illi non occurrit,cum poteſt,cap.paſce,diſtinct.86.
14 c.quantæ,de ſent.excom.ponit † in propoſito Pau.
de Citad.loco prædicto, nu.164.

Reſtringe quæſtionis noſtræ concluſionem, vt
procedat, quando patronus ſumma laborat ege-
15 ſtate, † ita uoluit glo.fin.in d.c.quicunque,16.q.7.
quem ſequitur Bal.in l.ſi. C.de reuoc.donat.Sum-
ma autem egeſtas eſt, quãdo is non habet de pro-
16 prio, nec poteſt uiuere ex induſtria, † & non ex-
tat perſona,quæ de iure compelli poſſit ad pręſtan
dum alimenta,quemadmodum declarat Bar. in l.
ſi quis a liberis, §.item reſcriptum, ff. de liber.
agnoſ.vbi inquit,appellari ſummam neceſſitatem
quando nullus extat, qui teneatur alere, per l.qui
duos, ff.de reb. dub. Sed Pau. Citad. in ſæpius re-
lato loco,num.158. dicit etiam tunc alendum eſſe
patronum, quando tendit ad magnam pauperta-
tem,quia dicitur ad inopiã redactus, qui non po-
teſt uiuere ſecundum ſtatum ſuum. Affert ſimile
de marito vergẽte ad inopiam.Allegat etiã, quod
dicimus,patrem teneri ad alendum filium, etiam,
qui poſſet ex induſtria ſeipſum alere exercendo
artem infamem, vel indecentem, cum tamen non
ſit in extrema neceſſitate.Ego tamen intelligo ex-
tremam inopiam,non quia aliter ali non poſſit ho
neſtè, ſed quia etiam non habeat alium ſibi ad ali
menta obligatum, quo caſu ſi habeat patronus vxoré,
patrem,vel alium, non petit alimenta ab Eccleſia.

Declarat etiam Citadin.ibi,nu.161.vt Eccleſia
17 non teneatur vniuerſitatem alere, † quæ ſit patro
na,ſed ſolos Rectores vniuerſitatis,ſecundum Ar-
chid. in cap. ſi plures, 16.q.7. & quia ibi perfectè
loquitur,non proſequor.

SVMMARIVM.

1 *Vaſallus non tenetur alere dominum,vide tamen,nu.12.*
2 *Vaſallus feudi non priuatur eo,quod dominũ nõ aluerit.*
3 *Lege cautũ quod nõ reperitur,nõ eſt de nouo inducẽdũ.*
4 *Onera non ſunt multiplicanda.*
5 *Priuatio non habet locũ, niſi in caſibus a iure expreſſis.*
6 *Vaſallus non alit dominum, qui illius culpa incidit in e-
geſtatem,item quando omnia bona habuit in feudum.*
7 *Vaſallus Eccleſiæ alit legatum Sedis Apoſtolicæ conſti
tutum in neceſſitate.*
8 *Vaſallus ſtãte pacto inueſtituræ, tenetur dominũ alere.*
9 *Feudum recipit quæcunque pacta,quãtumuis extranea.*
10 *Vaſallus, qui pactum alendi dominum non ſeruat, feu-
dum perdit.*
11 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*
12 *Milites aluntur a Republica, quam defendunt.*
13 *Dominus tenetur alere vaſallum de fructibus feudi ad
ſe reuerſi.*
14 *Feudum dicitur beneficium.*
15 *Vaſallus feudi conceſſi ob merita, tenetur nihilominus a-
lere dominum.*
16 *Vaſallus priuatur feudo omnibus in caſibus, quibus reuo
cari poteſt donatio.*
17 *Ingratitudo q̃libet egregia ſufficit ad feudi priuationẽ.*
18 *Expreſſum dicitur, quod continetur in generalitate di-
ſpoſitionis.*
19 *Expreſſum dicitur, quod fuiſſet dictum a partibus, ſi de
eo fuiſſent interrogatæ.*
20 *Vaſallus pro feudo conceſſo ad certum ſeruitium, non te-
netur ad aliud.*
21 *Ingratitudini futuræ nemo poteſt renunciare.*
22 *Expreſſa magis nocent.*
23 *Generali in diſpoſitione non venit, quod non fuiſſet in ſpe
cie conceſſum.*
24 *Donatio ſuperuenientibus filijs reuocatur, etiam ſi pro-
miſit donator eam non reuocare.*
25 *Vaſallus paciſci poteſt cum domino, quod ad nullum te-
neatur ſeruitium.*
26 *Feudum perditur ex cauſis ordinarijs, licèt vaſallus ex
pacto ad nullum teneatur ſeruitium.*
27 *Feudum alteratum in aliquibus, retinet in reliquis natu
ram ſuam.*
28 *Feudũ eſſe non deſinit, licèt vaſallus a ſeruitio liberetur.*
29 *Donatio ob merita nõ reuocatur ꝑtextu ingratitudinis.*
30 *Feudum ob merita conceſſum non perditur propter in-
gratitudinem.*
31 *Feudum ob merita conceſſum non dicitur beneficium.*
32 *Donatio remuneratoria continet permutationem, & ha
bet titulum onerosum.*

QVAESTIO LV.

VASALLVS item, an teneatur do-
mini alere, quærunt Doctores: &
multi in eam iuère ſententiã, quod
1 † non teneatur,& inter eos præci-
puus eſt Iacob.de Ardizo. in ſum-
ma feudi,c.61.col.ſi. vbi dicit, nun
quam audiuiſſe hoc fieri, vel conſuetudine obti-
neri, Ioan.Andr. ad Specu.in titu.qui fil.ſint legit.
§.fin.

§.fi.nu. 11. in fi. vbi ponit in oĩbus verba Ardiao. idẽ
voluerunt Rayn. Iſer. Præpoſ.& Affl. in c. licet, in 3.
col. ſi de ſeudo fuer. controuerſ. inter do. & agnat.
Et ibi inquit Aluar. ꝙ hoc iure cautũ nõ reperitur,
Salic. in l. ſolo, C. de lib. cau. vbi ꝙ nõ priuatur ideo
feudo, cũ lege aut conſuetudine feudorum ſcripta
nõ caueatur, & regula ſit, ꝙ amicus amicũ, & pupil
los tutorem non alat. Et ad id, quod dr̃ de filio, qui
patrẽ alit, & de liberto, qui alit patronum, rñdet ꝙ
alia in eis eſt ratio. Nã pater in eſſe producit filiũ,
& patronus producit libertum, & in exiſtentiã li-
bertatis. Imò Alua. d. c. licet, inquit, hãc eſſe cõem,
Curt. in tract. ſeu. par. 4. in prin. poſt quartã dubit.
ver. ideo faciunt ꝑdicta ad notab. & rurſus, in cau-
ſa 38. col. 1. ver. ego aũt aduertendum, vbi ait, ſeu-
diſtas cõiter tenere, ꝙ vaſallus nõ priuetur feudo,
2 ſi non alat † dñm, Iac. de S. Georg. in ſua inueſt. in
verſ. & cũ pacto, ꝙ d. vaſalli præſtẽt ſingulis aonis,
nu. 2. vbi inquit, placere ſibi ſñiam Iac. de Ardiz. &
Alua. idẽ Iac. in tract. de homag. n. 29. Paris de Pu-
teo in cõmen. Iſer. in tit. 6. col. 2. Zaſ. in tract. ſeu. in
par. 7. nu. 43. ver. verum tñ dñm creditorib. præſũ,
fol. mihi 76. ſubdens, hãc doctrinã eſſe cõiter rece-
ptã, Paris de Put. in cõmen. Iſer. in tit. 45. ſi de feu.
defunct. fuer. cõtrou. inter dom. & agn. col. 11. ver.
an vaſallus teneatur alere, Capic. in ſua iaueſt. feu.
§. feudorũ alimenta, in princ. vbi dicit cõem, Clar.
de feud. ĩ q. 23. vbi pariter dicit cõem, Rol. qui hãc
ſñiam multis rõnib. tuetur, in conſ. . . nu. 15. & ſeq.
vol. 3. Principalis eorũ ratio eſt, quia nõ reperitur
3 iure † cautum, ideo non eſt inducendum de nouo,
l. illam, C. de collat. Archid. in proœm. Sexti.
Secundò, quia onera non ſunt multiplicãda in
4 humeros vaſalli, qui iã † multa tenetur alia pręſta
re, argumento l. ſemper in obſcuris, ff. de reg. iu. &
in l. Titia, §. qui in vita, ff. de leg. 2. & ſicuti a princi
pio quælibet res ꝑſumitur libera, l. altius, C. de ſer
uit. ita ex poſt facto eã capere debemus interpreta
tionẽ, per q̃ ſeruitus quãto minor fieri põt, induca
tur, id eſt, vt ſeruitus ſit leuior, non grauior, præci-
puè cum agamus de inducenda priuatione feudi,
caſu quo vaſallus alimenta non præſtet: non. n. in-
5 duci dẽt priuatio, † niſi in caſib. expreſſis, §. cum igi
tur, in Auth. de nõ elig. ſecun. nub. cum alijs citatis
in quæſt. an libertus alat patronum. Duobus tñ in
caſib. prędicti oẽs Doct. admittunt dñm alendum
eſſe a vaſallo. Primus eſt, qñ dñs incidiſſet in ege-
ſtate culpa uaſalli, puta ne uaſallum defenderet.
6 Secundus † eſt, qñ infeudaſſet oĩa bona, uel maiorẽ
partem, uel feudum eſſet admodum pingue, & ma
gnum, & in his conueniunt oẽs. Addit Iaco. de Ar-
7 diz. tertiũ caſum in Legato Sedis Apoſtolicæ, † qoi
in ſuis neceſſitatibus adiuuandus eſt, c. ego Eṗs, §.
legatum, de ſacra. & for. fide. c. etſi quæſtiones, ext.
de ſimon. Adeſt & quartus caſus, qñ io ioneſtitura
conueniſſet dñs ſoper alimentis ſibi pręſtãdis exi-
8 ſtente † neceſſitate, Iſern. in d. c. licet, vbi conſulit,
quod ſꝑ fiat tale pactum, quia ſecundum eum pa-
ctum ẽt pręter feudi naturã eſt ſeruandũ, c. 1. §. pen.
quid ſit inueſtitura. Admittuntur. n. in feudo pa-
9 cta † quantumuis extranea, c. 1. de feud. non hab.
prop. nat. feu. & dicit Bal. in ti. qui feud. da. poſ. qđ
pactum trahit feudũ ext. naturales terminos feu-
dorum, Rol. in cõſ. 50. nu. 2. uol. 3. deciſ. Pedem. 23.
nu. 20. D. Bec. in conſ. 101. nu. 20. & ſeq. & prædictũ
conſ. Iſern. probauit Iac. in d. trac. de homag. n. 29.
in fi. vbi monet, quod ita fiat, idem in d. ver. & cum
pacto, in fi. Cur. iu. in d. 4. dubit. verſ. ideo faciunt,
in fi. vbi dicit, quod appoſito pacto, ſi vaſallus non
10 illud obſeruabit, † feudũ perdet, Paris de Put. ad
Iſern. d. col. 11. Rol. in d. conſ. 5. nu. 17. Marin. Frec.
de feud. de author. Baro. in vaſall. author. 20. In fi.
vbi dicit quod regula data inter Baronẽ & vaſal-
lum, non licet ab ea recedere, l. 1. §. ſi conueniat, ff.
11 depoſi. quia ex prouiſione † hominis derogatur ꝓ
uiſioni legis, l. fin. C. de pact. conuent. Spec. tñ in ti.
qui fil. ſint legit. §. fi. nu. 11. tenet, ꝙ vaſallus tenetur
alere dñm, argumenro liberti qui alit patronum,
gl. & Doct. in d. l. ſi quis a liber. §. ſolent, ff. de liber.
agnoſc. idem uoluit Placent. ĩ ſumma, C. de alend.
lib. §. fi. prout eũ referũt Iac. de Ardiz. d. c. 61. & Io.
12 And. ad Spec. loco prædicto. Et mouetur, quia † mi
lites ali debent a Repub. q̃ tuentur, & defendunt
contra hoſtes, Bar. in tract. de alimen. nu. 45. ubi ꝙ
aliàs dominus poteſt eum priuare feodo, idẽ Bar.
in l. alimenta, §. Imperatoris, nu. 1. ff. de lib. agnoſ.
ubi adducitur argumento donatarij, qui tenetur
alere donatorem, l. fi. C. de reuoc. dona. & quia ua-
ſallus cogitur iuuare dominum, c. 1. quæ ſit forma
fidelit. At negando alimenta, non ſolum non adiu
uat, ſed necat, l. necare, ff. de libe. agnoſc. Bal. idem
tenet in l. vnica, §. ſed ſcimus, circa fi. C. de lati. lib.
tollen. reſtringẽdo tñ, ut alat de redditibus feudi,
non de proprijs bonis, argumento donatarij, de
quo ponit gl. in l. in condemnatione, ff. de reg. iur.
Pract. Pap. in forma libelli, quo ag. ex leg. rei ſing.
§. 1. nu. 79. Eiuſdẽ partis fuit Rom. in l. ſi quis non
quaſi, nu. 1. ff. de acq. hæred. allegat Placẽt. & addu
cit, quia melius eſt ĩ dubio miniſtrari, q̃ negari ali
menta ei, qui aliquo caſu futurus eſt dñs, l. 1. §. ſed
ſi maritum, de uentre in poſ. mit. Quod argñ licèt
Romanus non dicat, deſumpſit ab Ardiz. d. ca. 61.
col. 2. in fi. Idẽ tenuit Aret. d. l. ſi quis nõ, col. 2. uer.
ex iſto tex. ubi mouetur ratione Bal. quod ſicuti do
13 minus tenetur alere uaſallum de fructibus † feudi
ad ſe reuerſi, cap. 1. an mut. vel alit. imperfect. ita &
multo magis vaſallus de eiſdem fructib. alit dñm.
Addit, ꝙ vaſallus eſt dño obligatus ad antidora,
14 quia recepit feudũ, quod eſt † beneficiũ, vt inquit
tex. in c. 1. §. fi. quib. mod. feu. amitt. Hoſt. in ſumma
de feu. §. 1. ſequitur Iac. de Ardiz. Io. Blan. Bal. Al-
uar. Mart. Laud. Card. & Iaſ. in prælud. feud. Card.
& Imo. in c. 2. de feud. Alex. in cõſi. 136. col. 5. vol. 1.
& ſequuntur cõiter Doct. Et diximus ſupra, quod
antidoralis obligatio producit neceſſitatem alen-
di. Prędictos ſequutus eſt Iaſ. in vſib. feu. nu. 20. vbi
cum Bar. & Bal. tenet, dõm alendum eſſe a vaſallo.
Cũ his trãſit Marin. Frec. in tract. de author. & po-
teſta. Baro. in author. 20. vbi pro hac parte allegat
Iac. de Ardiz. & Iac. præcipuos partis aduerſæ de-
fenſores, & ſubdit, quod in conceſſione feudi ineſt
tacita legis conditio, quod de fructibus alat dñm,
& ideo lex obligat vaſallum, ne dñs illũ habeat in-
gratum. Et ampliat procedere, ẽt ſi feudum fuerit
conceſſum propter meritorũ magnitudinem, quia
15 non per hoc mutatur † natura feudi, quoad alimẽ
ta pręſtanda. Idem voloit Cord. in d. l. ſi quis a libe
ris, §. ſolent, nu. 32. ff. de lib. agnoſc. Mouetur ex l. li
bertus, qui operarum, ff. de ope. liber. vbi libertus
alioquin ſolutus omni obligatione operarum, co-
gitur patronum alere ex quo inopia patroni per
inuidiam illum conuenit. Hæc opinio multis iu-
uatur, vt per Iac. de Ardiz. in dicto c. 61. & eamet
ratione mihi arridet, quæ verſatur in fauorem do-
nantis, intelligendo tameo de feudo non minimo,
quia ſi egregiũ beneficium cõtulit dominus, & va-

K ſallus

ſallus illum deſerat egenũ,efficitur ingratus,ſicuti
eſt ingratus donatarius,q̃ non alit donantẽ conſti
tutum in extrema inopia: & certa eſt regula,ꝙ va
16 ſallus feudo priuatur ex omnib. cauſis,† quibus re
uocari pôt donatio. Eſt tex. in c. 1. §. prædictis mo-
dis,quæ fue. prima cau. beneſ. amitt. vbi ſequuntur
Doct. cõiter,ſecundũ Cur. iu. de feu. p. 4. in 38. cau.
priu. Et dicit Aluar. in d. §. prædictis,ꝙ in feudi pri
uatione cadit eadẽ æquitas, quę militat contra do
natariũ & filium,Zaſ. de feu. p. 10. verſ. 12. cõcluſio,
fol. mihi 169. vbi inquit, quãcunque egregiã ingra
17 titudinem ſufficere † ad feudi priuationẽ, Tiraq.
in l. ſi vnquam, ver. donatione largitus, n. 336. C. de
reuoc. dona. Vital. in trac. clau. in ti. an renuc. poſs.
alim. col. 3. Quare tenebitur vaſallus alere nõ tam
lege feudi, q̃ lege rõnis. Et non obſtant contrariæ
partis fundamenta, quæ leuia ſunt: quãuis. n. ſpeci
ficè non habeamus quæſtionẽ deciſam, extat tñ ge
neralis determinatio, ꝙ propter ingratitudinem
amittitur feudũ,& multa maior ferè cõmitti poteſt
ingratitudo, q̃ dominum tamẽ necare. Habemus
item argumentum a ſimili in liberto: & licet domi
nus nõ produxerit in eſſe vaſallum,vti patronus,&
pater producunt libertũ & filium,tñ ſatis eſt,quod
egregium beneficium in eum contulerit eius bene
ficij ratione, circumſcripta etiã illa productione
obligatur ad alimenta, vt videmus in donatario:
& lic. tn. multiplicanda ſint onera, tñ ſuſtinenda eſt
multiplicatio,qñ iure vel ratione inducitur. Et hic
18 caſus ſatis dicitur expreſſus, † ex quo continetur
in generalitate, l. 1. vbi Doct. ff. de vulg. Bar. in l. præ
tor, in prin. ff. de ope. noui nunc. & habetur pro ex-
preſſo, quod partes diſpoſuiſſent, ſi fuiſſent de eo
19 † interrogatæ, glo. in l. tale pactum, ff. de pact. Go-
zad. in conſ. 4. nu. 31. Soc. iun. in conſ. 77. in fi. vol. 3.
Et cum ſit cõis opinio, vt conſtat ex ſupracitato
Doctorum numero, non eſt ab hac recedendum.
Limitatur tñ, ſecundum Marin. Frec. in d. auth.
20. in fi. non procedere, quando feudum datũ foret
20 † ad certum ſeruitium, quia tunc ad aliud non te-
netur vaſallus, in c. 1. §. ſimiliter, vbi Docto. de Ca-
pit. qui cur. vend. Et forma conſtituta a principio
inter dñm & vaſallum, eſt ſeruanda, d. l. 1. §. ſi con-
ueniat, ff. de depoſit. facit quod ſupra diximus ex
Iac. Ardiz. Io. And. & alijs de pacto alendi.
Hęc tñ limitatio mihi nõ placet, quia ẽt ſi vaſal-
lus ad certa ſeruitia feudũ receperit, tñ illud amit
tit propter ingratitudinem: nam futuræ ingratitu
21 dini † nemo poteſt renũciare, Spec. in ti. de donat.
§. 1. verſ. quod ſi actum eſt, Bar. Bal. & Caſt. in l. fi. C.
de pact. Anch. But. Imo. & alij, in c. fi. ext. de donat.
infinitos allegat Tiraq. in l. ſi vnquam, in præfatio.
nu. 140. C. de reuoc. donat. Rip. in l. fi. nu. 180. C. de
reuoc. don. vbi, an ſuſtineatur pactum, qñ firmatur
ex iuramẽto, Vaſq. latè de ſucceſs. crear. lib. 2. §. 21.
nu. 165. Cum ergo ingratitudo remitti nõ poſſit ex
preſsè, multo minus videbitur remiſſa, qñ feudum
22 cõceditur ad certa ſeruitia: expreſſa † enim magis
nocent, q̃ tacita, l. expreſſa nocent, ff. de reg. iu. & in
generali diſpoſitione non venit id, quod in ſpecie
23 † quis erat conceſſurus, l. obligatione generali, ff.
de pign. Ceph. in cõſ. 94. n. 36. Ideo videmus, quod
promittens ſimpliciter nõ reuocare donationem,
24 illã reuocant † ſuperuenientibus filijs, vt poſt Bar.
& alios cõcludit Rip. in l. ſi vnquã, q. . . nu. 4. & ſeq.
C. de reuoc. donat. vbi Tiraq. in præf. nu. 122. Præte
25 rea licet valeat pactũ, quod vaſallus † ad nullum
oino teneatur ſeruitiũ, c. 1. §. nulla, p quos fiat inue
ſtit. c. fi. vbi gl. magna, ĩ prin. de Capit. qui cur. vẽd.
tñ eo caſu feudũ amittitur eiſdẽ de cauſis & culpis
26 quibus perderetur, ſi nullũ pactum ſubeſſet, † vt vo
luit Iſer. in c. Obertus, in ti. in quib. cau. feu. amitt.
ſequitur Ale. in cõſ. 30. n. 24. vol. 1. Iac. de S. Georg.
in ſua inueſt. in ver. qui quidẽ inueſtiti perſtiterũt,
nu. 73. Aret. in cõſ. 14. n. 3. ĩ fi. ver. pro his facit, Cur.
iu. de feu. p. 1. q. 6. col. 6. verſ. ego teneo & cõcludo,
alios citat Pariſ. in conſ. 23. nu. 26. vol. 1. Rip. in d. l.
fi. nu. 181. C. de reuoc. don. Et facit, quia feudum in
27 aliquibus † alteratam retinet naturã ſuam in reli
quis, Iſern. in c. 1. de feu. hab. prop. natur. Rom. in
conſ. 70. nu. 2. Dec. in conſ. 193. col. pen. verſ. ſecũdo
præmiſſo, Pariſ. d. conſ. 23. col. 26. Brun. in conſ. 29.
D. Bec. in cõſ. 101. n. 74. Et ideo licèt datũ ſit ad cer
ta ſeruitia, non tñ deſinit cõmitti pp ingratitudi-
nẽ, & alias cauſas a iure feudorũ inductas, facit qđ
voluit Bal. in l. 2. q. 16. nu. 13. ff. de rer. diuiſ. vbi ait,
28 quod res † nõ deſinit eſſe feudalis, qñ vaſallus libe
ratur ab oĩ ſeruitio, ſequitur Tiraq. in l. ſi vnquã, in
verſ. donatione largitus, nu. 339. in fi. C. de reuo. do
nat. vbi multos refert, qui volunt, ꝙ tali caſu nõ ſit
infeudatio, ſed donatio. ſed non ẽt mihi verum vr
quod voluit Marin. Frec. d. autho. 20. feudũ, ob me
rita cõceſſum reuocari: ſi vaſallus alimẽta dño de-
negauit, nã ſi vera eſt regula, quã ſup. poſuimus, ex
eis cauſis feudũ reuocari, ex quib. reſoluitur dona
tio, conſequens fiet, feudũ datũ ob merita minimè
reuocari, quia donatio ob merita prætextu ingrati
29 tudinis † nõ reuocatur, gl. in c. fi. de dona. gl. in l. fi.
verſ. inueniatur, C. de reuoc. don. Rom. in cõſ. 26. in
vlt. dub. Gui. Papæ, conſ. 214. Ale. in conſ. 40. vol. 4.
Rip. qui dicit ita tenere oẽs, in d. l. fi. n. 150. Eſt tex.
expreſſus in l. pater, §. 1. ff. de don. quẽ poſt Rom. &
alios dicit ſingularẽ Rip. in l. ſi vnquã, q. 14. nu. 29.
C. eo. ti. vbi Rip. in ver. donatione largitus, n. 13. al
legat infinitos, & in terminis Iaco. de Rau. in ſum.
quib. mo. feu. amit. dicit, ꝙ vbi feudum eſt datũ ob
30 merita, non perditur propter † ingratitudinẽ, quia
demerita cõpenſantur ingratitudine meritorum.
Mouetur ex d. l. ſi pater, §. 1. eum refert & ſequitur
Bal. in c. 1. nu. 4. ſi vaſall. feu. priu. idẽ voluit Bal. in
c. 1. nu. 2. verſ. aut quid ſi tale ſit feudũ, ti. an mutus,
vel aliter imperfect. vbi ait, ꝙ in tali feudo ceſſat le
gis vel conſuetudinis ratio, per q̃ inducitur priua
tio, ſequitur ibi Mart. Laud. & Card. col. 2. cũ quib.
tranſeunt Abb. Cur. iun. Io. Lup. & Zaſ. citati a Ti-
raq. in ver. donatione largitus, nu. 15. vbi allegat
cõtrarium voluiſſe Moder. Gallos. Et inferẽdo ad
noſtrum propoſitum facit ratio, quia ideo vaſallus
alit dñm, quod propter beneficiũ obligatur ad an
31 tidora: at ſi feudũ ſit ob merita † cõceſſum, deſinit
eſſe beneficium, & ceſſat ratio ſup. allegata, vt per
Claud. Seiſſ. in tract. feu. ti. de feu. diffi. & inuen. uer.
primo igitur in diffinitione, & in uerſ. licet aũt feu
dũ, & ver. tñ non placet, fol. 39. & ſeq. vbi probat, ꝙ
feudum emptũ non eſt beneficiũ. nã donatio remu
32 neratoria, dr titulus onéroſus, & cõtinet † quandã
pmutationẽ, l. Aquilius regulus, ff. de don. l. ſed etſi
lege, §. cõſuluit, in fi. ff. de pet. hered. Rip. in d. l. ſi vn
quã, nu. 29. Tiraq. in ver. donat. largitus, nu. 11. Nõ
mirũ igitur, ſi ceſſat obligatio cũ ceſſet beneficiũ.

S V M M A R I V M.

1 *Dominus alit vaſallum pauperem.*
2 *Dominus eiſdem cauſis priuatur directo feudi dominio, quibus vaſallus perdit feudum.*

Corre-

Digitized by Google

3 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
4 *Dominus & vaſallus non iudicantur ad imparia.*
5 *Vaſallus, qui non petijt inueſtituram intra annum & diem, priuatur feudo.*
6 *Dominus, priuatur, ſi interpellatus per annum & diem, recuſet vaſallum inueſtire.*
7 *Vaſallus priuatur feudo, ſi non facit iuſtitiam domino.*
8 *Dominus perdit proprietatem, ſi vaſallus neget facere iuſtitiam.*
9 *Feudum eſt beneuola conceſſio.*
10 *Amicus non alit amicum.*
11 *Vaſallus non alitur a domino, cui ſeruit, quando feudum eſt pingue, aliàs ſecus.*
12 *Seruiens alij ex neceſſitate, non recipit expenſam, ſecus ſi ex voluntate.*
13 *Vaſallus ſeruiens domino, alitur ab illo, quando feudum eſt liberum & francum.*
14 *Vaſallus ſeruiens domino extra patriam, alitur ab eo.*
15 *Vaſallus ſeruiens domino, recipit alimenta ab eo ſtante pacto.*
16 *Vaſallus ſeruiens domino alitur ab eo, ſtante loci conſuetudine.*
17 *Subditi, qui operas præſtant domino, poſſunt domum redire pro prandio, ſtante conſuetudine.*
18 *Vaſallus an ſeruiat domino proprijs expenſis, iudicatur non a domino, ſed a ſuperiore.*

QVAESTIO LVI.

SI teneamus cōem illam ſentētiam,
quòd vaſallus alit dn̄m egenū, ne-
ceſſariò admittere debemus dn̄m
pari modo teneri ad alimenta er-
1 ga vaſallum pauperem. Et hoc† vo
luit Bal. in d.l.unica, §. ſed ſcimus,
circa fin. C.de latina lib. tollen. ſequitur expreſsè
Aret. in d.l.ſi quis non quaſi, col. 2.ff.de acq.hæred.
Pract. Papien.in d.ti.de libel.quo ag.ex leg.partic.
§.1.nu.80.vbi mouetur ab argumento de ſeruanda
paritate inter dn̄m & vaſallum, per l.alimenta, C.
de neg. geſt. & per regulam, quod reciprocæ ſunt
obligationes inter dn̄m & vaſallum, in tantum, ꝙ
2 dn̄s eiſdem de cauſis † feudi proprietate priuatur,
quibus vaſallus feudū amittit, Iaſ.de vſib.feud.nu.
70. & transferri huc poſſunt oēs illi, qui probant
Bal. ſniam in d.§. ſed ſcimus, & eos citauimus in
præcedēti quæſt. Et data cōi opinione pro vera, ꝙ
vaſallus ad dn̄m, hoc in dn̄o admittit Iacob.de Ar
dizo.in ſum.feud.c.61.col.2.in fi.verſ.etſi hoc debe
retur, vbi ꝙ dn̄s alit vaſallum in neceſſitate conſti-
tutū, quod ſi recuſet facere, omni iure priuatur, ꝙ
habet in vaſallum. Allegat d.l.alimenta, & d.§.ſed
ſcimus, & multa alia iura. Confirmatur hęc opinio
3 per regulā correlatiuorum, † vt diſpoſitum in vno,
locū habeat in alio, l.fi. C.de indicta viduit.tollen.
4 Item & regulā æqualitatis ſeruādæ † inter dn̄m
& vaſallum, ſecundum tex.in c.1. in fin.de pace iu-
ram.firma.in c.1. de forma fidel.in fi. vbi Aluar. in
pen.not.in c.dn̄o permittente, vbi Aluar.in 1.not.
ſi de feudo fuer.controuer. glo.in c.de forma, 22.q.
5 6.vnde ſicuti vaſallus priuatur feudo, † ſi vltra an-
num & diem differat petere inueſtituram, c.Impe
rialem, §.præterea, ſi quis, de prohib.feu.alien.per
6 Fede. Ita dn̄s proprietate, priuatur, † ſi interpella
tus recuſet intra annū & diem inueſtire, glo.in c.1.
§.fi.per quos fiat inueſti.vbi idem tenēt Iac.Beluiſ.
Nico.de Neap.& Alua.cōem dicit Iacob.in ſua in-
ueſt.in verſic.qui quidem inueſtiti, num.40.ſequun
tur omnes, vt inquit Clar.de feud.q.49.nu.7.verſi.
ſed quid ſi vaſallus, Cæphal.qui alios citat, in con-
ſil.241.nu.28.Capic.in ſua inueſt.feud.in tit.feudo
rum dominia, verſi.4.quod quemadmodum.
7 Similiter ſicuti vaſallus priuatur feudo, qn̄ † nō
facit iuſtitiam dn̄o, c.1.§.item qui dn̄o, quæ fuit pri
ma cau.benefic. amitt. ita proprietatē perdit dn̄s,
8 qui negat iuſtitiam facere † vaſallo, vt voluit gl.in
d.§.item qui dn̄o, in ver.iuſtitiam, & in c.1.§.1.titu.
quid ſit inueſti.quam ſequitur ibi Iac.Beluiſ.Hern.
& Mart.Laud.Luc.de Pen.in l.ſacris, col.3.de pro-
xim.ſacro.ſcrin.lib.11.Iacob.in ſua inueſt. in verſi.
dictiq; vaſalli, il 1.n.24.vbi dicit cōem, ſubdens, ꝙ
dn̄s proprietate dēt ex his cauſis priuari, ex quib.
priuaretur vaſallus, Curt. iunior de feud.par.7. in
fi.Cæphal.d.conſ.241.n.29.Clar.de feud.q.68. Ca
pic.d.§.feudorum dominia, verſ.6. quēadmodum.
Patitur tamen hæc deciſio aliquam difficultatē,
qa ratio beneficij & antidoralis obligationis, quæ
militat in dn̄o contra vaſallum, ceſſat pro vaſallo
contra dn̄m, & regula correlatiuorum nō habet lo
cum, qn̄ ſubeſt diuerſitatis ratio, vt per Iaſ.in d.l.fi.
C.de indict.viduit.tollen. Nec dici pōt, quòd ſub-
ſit ratio beneuolentiæ, quæ intercedit inter domi-
nū & vaſallum, vt probatur ex ipſa feudi diffinitio
9 ne, † quæ continet beneuolam conceſſionem, c.1.§.
fi.in quib.cau.feud.amitt.Seiſell.in d.tract.titu.de
feud.diffinit.verſ.in primis enim, fol.mihi 37.nam
10 amicus † non alit amicū, Salic.in l.ſolo, in fin.C.de
lib.cau.& dicam ſuo loco. Reſponderi tn̄ poteſt, ꝙ,
etſi beneficium fuerit originalis cauſa inducēdi o-
bligationem in vaſallo erga dn̄m, tn̄ ne inde inter
eos reſultaret imparitas, inductum fuit ex correla
tiuorum regula, quòd dominus alat vaſallum. Præ
ſentem quæſtionem, ac pręcedentem intellige, quā
do dominus ſciret indigentiam, & fuiſſet interpel
latus, vt dixi in donatario, & repete quæ ibi dixi,
quia ex eis declaratur noſtra quæſtio.
Hæc procedunt indiſtinctè, ſed quid vbi vaſal-
lus ſeruit dn̄o, vti tenetur pluribus in caſibus, an
ſuis ſumptibus ſeruiat, vel dn̄s retineatur illi mi-
niſtrare alimenta? Et Dynus & Bald.in l. Mæuia, §.
r.num.5.ff.de annu.leg.dicunt, ꝙ ſi feudum eſt pin
11 gue, tenetur vaſallus ſeipſum alere: ſecus autem ſi
feudi fructus non ſufficiunt. hoc ante eum voluit
Iacob.de Ardizo.in ſumma feu.titu.quibus mod.
feud.amitt.in rubrica, an vaſalli tencan.ſeruit.of-
fer.& alibi ſæpe, in l.qui manumittitur, nu.2.C.de
oper.libert.Ang.in l.ſi non ſortem, §.libertus, ff.de
cond.indeb.vbi Iaſ.nu.28.arguit de liberto ad va-
ſallū, Rom.in l.recuſare, §. ſi quis a filio, ff.ad Tre-
bell.Aluar.in c.1.col.5. de noua forma fidelit. hoc
voluit Spec.in tit.de feud.§.qm̄, n.42.q.22. vbi de-
clarat procedere, qn̄ feudum eſt pingue, & vaſallus
diues, p l.ſuo victu, ff.de oper.lib.alias pro modico
feudo vaſallus pauper nō cogitur facere magnas
impenſas, §. ut aūt, in Auth. de fide inſtru. Iacob.
in inueſt.in verſ.& promiſerunt, nu.1.ver.2.quæro,
Zaſius de feud.par.7.verſ.an aūt vaſallus, fol. mihi
75.Capic.in ſua inueſt.feud.in §.feudorum alimē-
ta, col.2.verſi. vaſallus præſtās operas. addo Bald.
in l.liberti, libertęque, nu.11. C.de oper.liber.Iaſ.
l.cum ſeruus, nu.4.de leg.1. Felin.in c.1.nu.9.de li
belli oblat.Boer.deciſ.503.nu.9. Pro quò facit, qa
vbi quis ſeruit impellente iuris neceſſitate, tunc
12 debet proprijs † impenſis ſeruire, licet ſecus ſit,
qn̄ ex mera ſeruit liberalitate, ſecundū Bal.in l.li-
berti, libertęque, nu.11.C.de ope.lib.ſequit Cap.in

Digitized by Google

loco prædicto.eſt verſ.quod Oldrad. in conſi.234.
col.2.nu.3.verſ.& in caſu in quo,dicit,ꝙ ubi vaſal-
lus tenetur dño ſeruire,dominus præſtat ei alimẽ-
ta,ſequitur Bal.in c.1.num.17.de Capi.qui curiam
vend.ne grauetur vaſallus duplici onere,argumẽ-
to,c.pudenda,23.q.1.Iacob.d.ver.& promiſerunt,
nu.2.Hoc tamen intelligi debet duobus in caſibus
13 locum habere. Primo,quando feudum eſt † liberũ
& francum, uti Oldradus & alij loquuntur.Secun
do,quando dominus vellet exire patriam; name-
tiam,quando feudum non eſt francum,licet vaſal-
lus cogi poſſit ſeruire domino extra patriam, ta-
14 men tunc † dominus alit eum,ſecundum Aluar.in
d.c.1.col.5.de noua forma fidelit.cũ quo tranſeunt
Iacob.loco prædicto,& Zaſ.d.verſ.an autem uaſal-
lus,ubi inquit,quod excuſatur a ſumptibus, & fa-
cit quod de pupillo, patrono,& procuratore dicit
Abb.c.in quibuſdam,nu.1.de pœn.

Non etiam procedit quæſtio noſtra,quando pa
ctum in inueſtitura appoſitum contrarium diſpo-
15 neret, quando quidem illud † attendendum erit,
Spec.in d.§.qm̃,n.452.in fi.vbi inquit,quod hoc to-
tum dependet a pactis inueſtituræ, Iacobin.d.ver.
promiſerunt,nu.1.vbi allegat Bal.in c.1.de natura
feud.Zaſ.in loco prædicto,dicens,inſpicienda eſſe
pacta feudalia, ſi quæ ſunt,& idem eſt ſtante cõſue
tudine loci,quæ ſemper debet attendi,l.licet, C.lo
16 cati,Bal.in † terminis,in l.liberti,libertęq; nu.11.
in fi.C.de oper.libert.Iacobin.in tracta.de roidis,
nu.6.Capic.d.ver.vaſallus præſtans operas. Facit,
quod voluit Natta in conſ.227.nu.6.& 7.vbi,quod
ſubditi,qui ex pacto tenentur operas ſuis ſumpti-
17 bus domino præſtare, † poſſunt tamen ab opere
diſcedendo domum pro ſumendo prandium re-
meare, ſi conſuetudo talis fuit. Pro declaratione
tamen prædictorum aduerte, ꝙ iſto caſu non ipſe
18 † dominus cognoſcit,ſed ſuperior, ſecundum Ol-
dra.in d.conſ.234.nu.5.Bald.d.c.1.num.17. de ca-
pitan.qui cur.vend.Iacobin.loco præcitato, nu.5.

S V M M A R I V M.

1 *Subditi non tenentur alere dominum,niſi ita pacto conuen tum ſit.*
2 *Subditi quod domino prouideant de victualibus,conſuetu dine induci poteſt.*
3 *Dominus poteſt ſubditis imponere collectam pro defenſio ne ſtatus.*
4 *Vita eſt rebus omnibus anteponenda.*
5 *Subditus eſt plus domino obligatus, quàm ſit libertus patrono.*
6 *Subditus reuerentiam tenetur domino exhibere.*
7 *Subditus ratione iuramenti in plus obligatur, quàm va- ſallus.*

Q V AE S T I O LVII.

VIſus eſt de uaſallo,liberto,dona-
tario, & alijs: quæritur nunc, an
ſubditi teneantur egenti dño ſuc-
currere, eumque ab inopia ſuble-
uare? Et Iaco.de Sancto Georgio,
in tract.de homag.nu.29. dicit, ꝙ
1 non, † niſi pactum ſit in contrarium. Et ampliat
procedere, etiã ſi ab eo teneat aliqua bona in em-
phyteuſim, quia nõ propterea eſt ueriſimile,quod
voluerit ſe obligare ad alimẽta, per ea quæ voluit
glo.in l.condemnatione,ff.de reg. iur.& quia ami-
cus amicum,& pupilius tutorem non alit, Salic.in
l.ſolo,C.de lib.cau.& vaſallus alit dominum ſolũ-
modo de fructibus feudi, ſecũdum Baldum in l.v-
nica,§.ſed ſcimus,C.de latina lib.tollen.Hanc etiã
opinionem tenere videtur Afflict.in conſtit.incip.
quamplurimum,nu.28. vbi dicit,valere conſuetu-
2 dinem, quod ſubditi prouideant † domino de ui-
ctualibus,cum eſt in neceſſitate, ſubdens, quod ea
conſuetudo non habet locum,quãdo poteſt de ſuo
prouidere. Præſupponit ergo,quod circumſcripta
neceſſitate homines non teneantur, ſequitur Ro-
lan.in conſil.5.num.22.uol.3.

Tenet tamen contrariam partem,quam probat
Specul.in titu.de feud.§.quoniam,nume.33.verſic.
item homo. mouetur per l. necare, ff.de lib.agno-
ſcen.ſequitur Bero.in conſi.81.nu.7. vol.1.qui etſi
multos alleget,hi tamen loquuntur in alijs termi-
nis,non autẽ in alimentis domino pręſtãdis. Fun-
datur autẽ hæc deciſio ratione, quia ſi poteſt domi
3 nus exigere † collectam a ſubditis pro defenſione
rerum,ideſt, ſtatus,ſecundum Bald.in l.neminem,
C.de ſacroſ.eccleſ.vbi,quod text.poteſt imponere
ſubſidium charitatiuum,idem Bal.in cap.conque-
rente,col.fin.de offic.ordi.Albe.in l.de quibus,col.
pen.ff.de legib.vbi,quod imponit charitatiuũ ſub-
ſidiũ,pro defenſione patrię, & multos allegat Nat
ta in conſ.487.num.12.& ſeq. Rol.in conſ.1.per to
tum,vol.2.Bero.d.conſ.81.num.7.& ſeq.multo ma
gis imponere poterit pro ſuſtentatione vitæ, quæ
4 omnibus † anteponenda eſt rebus.Et certum eſt,ꝙ
libertus tenetur alere patronũ,vt ſup.dixi,ergo ad
id quoq; tenetur ſubditus erga dominũ. Strictius
5 enim eſt domino obligatus, quàm ſit libertus pa-
trono,vt inquit Bal.in l.1.circa fi.C.de hęre.decur.
Iacobi.in ſua inueſt.in ver. cũ mero & mixto impe
rio,nu.17. Neuiz.in conſ.12.nu.101.inter conſilia
6 Bruni.Itẽ ſubditus reuerentiam exhibere † debet
Dño,argumẽto liberti erga patronum,l.ſi non ſor-
tem,§.libertus, ff.de cõd.indeb.l.liberto, ff. de ob-
ſeq.a lib.patro.& ponit expreſsè Iacob.in d.tract.
de homag.num.26.Et ratione reuerentiæ præſtari
debent alimenta,vt dixi. Item diximus,vaſallum
7 teneri ad alimenta erga dominum,& ſubditus † ra
tione iuramenti,fortius obligatur quam vaſallus,
vt per Marin. Freciam in tracta. feudor.in quarta
authorit.num.7.in fi.vbi allegat Bald.in conſ.270.
vol.3. Quare firma ſtat concluſio,quod ſubditi te-
nentur alere dominum conſtitutum in neceſſitate.

S V M M A R I V M.

1 *Mutus vel aliter imperfectus perdit feudum, & illud de uoluitur ad dominum,cum diſtinctione tamen.*
2 *Mutus vel aliter imperfectus a natura, non ſuccedit in feudo.*
3 *Vaſallo, qui feudo priuatur ob ſuperuenientem imperfe- ctionem,tenetur dominus ſubuenire de fructibus feudi.*
4 *Secundo genitus ſuccedit in maioratu, quando primogeni tus efficitur furioſus.*
5 *Vaſallo quando conceditur exequutio in fructibus feudi, dimitti debet tantum, quantum ei neceſſe eſt pro vi- ctu.*
6 *Pater diſſipans fideicommiſſum,licet cogatur ante diem il lud reſtituere, eſt tamen de fructibus alendus.*
7 *Prælatus ſine culpa depoſitus,alendus eſt de fructibus be- neficij.*
8 *Vaſallus inhabilis ex proprio delicto, non habet alimenta de fructibus feudi.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO LVIII.

MVtvs vel aliter factus imperfectus,
& inhabilis ad ſeruiẽdum,amittit
1 † feudum, quod acquiſiuerat,cum
diſtinctione tamen,& illud reuer-
titur ad dominum, c.1.§.fi. in titu.
Epiſcop.vel Abb.etſi ſit mutus vel
2 inhabilis natura, † non ſuccedit in feudo ſuorum
maiorum,c.1.an mutus.Quod verum,ſi feudum ſit
pingue,& ipſe non habeat aliunde,dominus tene-
3 tur ei miniſtrare alimenta de fructibus † feudi, vt
probaẽ in d.c.1.§.fi.vbi Aluar. col.2.in 2. not. verſ.
nota ęquitatẽ, dicit, cõſuetudinẽ feudorũ huma-
nitatem & æquitatem continere,quia in oĩbus ca-
ſibus, quibus aliquis ob morbũ perpetuum feudo
priuatur,mandat illi alimenta exhiberi, ſi non ha
beat aliunde:ſequitur Paris de Puteo, in cõpend.
feud. Iſern.in titu.6.col.2. vbi dicit, id fieri ex ma-
gna æquitate,& in honorem prioris vaſalligij, ar-
gumento l.vnius,§.2. ff.de quæſtio. & l. ſed neque,
ff.de lib.agnoſc. idem voluit Goffre. in paraphraſi
feud. ad Iſern.in d.c.1.col.vlt.tit. an mutus, Zaſ. in
d.tract.feud.par.7.verſ.porro videndum eſt, folio
mihi 117.vbi latè diſputat, quãdo mutus priuetur
feudo,vel non ſit illius capax, Capic.in ſua inueſt.
feuda.tit.feudatarij habiles,col. 2.verſ.mutus, vel
aliter imperfectus. addo Bald.in l.vnica,§. ſed ſci-
mus,C.de latina lib.tollẽ.Aret.in l.ſi quis non,col.
2.ff.de acquir.hęred.& hoc de muto alendo,ponũt
omnes Doctor.ſupracitati,in quæſtione, an vaſal-
lus alat Dñm,Camer.in repet.c.imperialẽ, de pro
hib.feu.alien.per Feder.verſ. hoc itaq; iacto funda
mento,ibi,tertio, quia in feudis, fol.mihi 150. vbi
dicit tex.in d.c.1.§.fi.eſſe ſingularẽ: quia licèt mu-
tus a ſucceſſione excludaẽ,tñ pietatis cauſa ex æq-
tate daẽ ſibi victus ex fructibus feudi, Paris de Pu-
teo de feud.reintegr.c.40. in fi. vbi infert, quod in
regno, in quo per conſtitutionẽ danẽ alimenta ſe-
cundogenitis,ſeu,vt ipſi dicunt,vita militia,cleri-
cus,vel ẽt prælatus habebit illa alimenta,quia ſuc-
cedunt loco portionis ſibi ſpectantis in feudo, &
idem dicit in quocunque inhabili ad ſucceſſionem
4 feudi,qua rõn eidem dici poſſet † in ſecundo geni-
to, qui ob furorem primogeniti ſuccedit in maio-
ratu,ſecundũ Socin.in cõſ.47. vol.3.vt.ſ.habeat ali
menta ex illis bonis,& Camerar.in loco prædicto
5 dicit,idẽ eſſe in vaſallo,†cõtra quẽ ſit exequutio in
fructibus, quod ſcilicet dimitti debeat illi, quan-
tũ ſufficiat pro alimentis, ne cogatur mendicare.
Simile videmus in patre grauato onere fideicom-
miſſi,qui ſi diſſipat bona,cogitur ante diem illa re-
6 ſtituere, ita tñ ꝙ ex eis præſtantur † alimenta ſibi,
vt eſt tex.in l. Imperator,in fi. ff.ad Trebell.vbi Ca
ſtr.nu.4.Alex.nu.5.& 6.Et dicit Imo. ibi, quod eſt
caſus ſingularis,qui non reperitur alibi, Lup. in c.
per veſtras,in 3. not.§.17.nu.12.de dona.inter vir.
& vxor. dixi in conſ.116.n.24.Idẽ videmus in præ-
7 lato † depoſito ſine culpa, qui eſt alendus de fructi
bus beneficij,c.1.& c.presbyterũ, de cler. ęgrotan.
Intellige tñ hanc concluſionẽ procedere, quan-
do inhabilitas procedit ex defectu naturali, ſecus
8 ſi ex delicto vaſalli † proueniat, ita explicat Ca-
mer.d.cap.imperialem,d.fol.150.per ea,quę ponit
Prępoſ.in c.præter hoc,32.diſtinctio.

SVMMARIVM.

1 Prædicatores verbi Dei, alendi ſunt a populo.
2 Spiritualia ſeminans, metere debet temporalia.
3 Sacerdos gratis miniſtrare debet ſpiritualia, ſi habet de ſuo.
4 Simoniam committit, qui pro miniſterio ſpiritualium ali quid ſibi dari paciſcitur.
5 Sacramenta gratis ſunt miniſtranda.
6 Sacerdos pauper victum ſibi quærere debet ex aliqua lau dabili arte.
7 Prædicare tenetur verbum Dei, quicunque eccleſiam cura tam regit, vel adminiſtrat.
8 Prædicare ne rector eccleſiæ teneatur per ſe, vel per aliũ, induci non poteſt conſuetudine.
9 Expendens pro alio in rem, quam alius erat gratus factu- rus, non repetit.

QVAESTIO LIX.

PRaedicatores, qui Dei verbũ
1 populo declarant, alendi † ſunt a
populo, c.Apoſtolicus,16.q.1.& §.
1.23.q.1. ꝑ quæ iura ita dixit Spec.
in tit.qui fil.ſint legit.§.fi.n.25. Al-
phon. de Caſtro lib.9.aduerſ.hęre.
pag.16. & 8. Cordub. in d.l. ſi quis a liberis, §.etſi
impubes,nu.29.ff.de libe.agnoſ.Dignum.n.ꝙ me-
2 tãt temporalia,qui ſeminãt ſpiritualia,† vt inquit
Apoſtolus ad Corinth.c.9. & ponitur in c. cũ offi-
cij,de præſcr. & apud Matth.c.10.Dignus eſt ope-
rarius cibo ſuo,& Lucæ 10.ibi,eadẽ aũt domo ma-
nete edentes,&c.Et niſi ad ſuſtentationẽ victus da
renẽ Prędicatorib.ſtipẽdia,deſererẽt verbũ Dei,vt
ex Thoma dicit Pręp.in c.ordinationes,n.7.1.q.1.
Hæc verò intelligenda ſunt in Prædicatore, qui
non habet aliunde: at ſi haberet de proprio, nihil
poſſet loco alimentorum exigere, qa gratis ſacer-
3 dos † dẽt miniſtrare,qñ habet de ſuo,gl.in c. ſuam
nobis,in ver. exequijs, & ibi no. Abb.n.1. de ſimo.
4 vbi, qui ab inuitis aliquid exigit † ꝑ conuentionẽ,
ſimoniã cõmittit, quia debet ſpiritualia gratis im
pendere,ſequiẽ Anan.nu.1.Et ſemper ſacramenta
5 ſunt gratis miniſtranda,ſecundũ Caſtr.in cõſ.296.
col.2.vol.4. Dec.in conſ.215.col.2. & vbi ſacerdos
nõ hẽt ex ſuis redditibus,debet non populũ graua
6 re,ſed victũ ſibi quærere † ex laudabili aliqua arte
vel exercitio,ſecũdum Abb. in d.c. ſuã nobis,n.10.
Puta docere pueros, ſcribere, vel quid ſimile, non
indecorũ facere,& pręcipuè ſi ſit Curatus loci.Qui
7 talis rector vel adminiſtrator†teneẽ prędicare ver
bum Dei,Clem.dudũ,circa med. vbi not. Card. in
verſ.verũ,in princ.de ſepult.Et dicit gl.in Clem.1.
ver.officia,de regular.ꝙ prædicare eſt officiũ curæ,
Card.d.Clem.dudũ.Et dicit Abb. in c.inter cæte-
ra,nu.1.de offic.ordin. quod etſi proprium ſit Epi
munus, tñ ad illud tenetur quicunque habet curã
aĩarum. Et idem Abb. in c.quod Dei, nu.2. de ſta-
tu monach. inquit, eſſe officiũ Parochialis Presbi-
teri prædicare, idẽ ait in c.quã ſit, de Iudæ. ſeqtur
Anan.Felin.in c.excõicamus,n.4.de hęret. Et dicit
Rip.in conſ.26. num.44. non poſſe induci conſue-
8 tudine,ꝙ eccleſiæ rector † per ſe, aut per alium mi
nimè teneaẽ prædicare,qa eſſet aĩabus pernicioſa,
& nouiſſimè id ſancitum eſt Trid.Synodo, ſeſſio.5.
in reformat.c.2.& ſeſſio.24. de reformat.c.4.
Intellige etiam in eo, qui prædicat in diebus
non ordinatis ab Epiſcopo, vel ſynodalibus con-
ſtitutionibus: qui enim verbum Dei ijs diebus
explanat,debet alimenta recipere a parocho, qui
ad id tenetur, non autem grauare populum, quia

Digitized by Google

dicitur ſublimare parochum ad id obligatum. Fa-
ciunt, quæ dicemus infrà de Vicario, vel alio ſub-
rogato loco Curati infirmi vel abſentis, cui ali-
menta exhibenda ſunt ab eo, cuius vices gerit. Fa-
9 ciunt etiam, quæ † dicuntur in l. 2. in fin. vbi Do-
ctores, C. de nego. geſt. vbi non dicitur vtile geſſiſ-
ſe negotium, qui impendit in eam rem, quam alius
gratis erat facturus. An autem valeat conſuetu-
do, quod populus miniſtret cibaria Prædicatori
ad exonus Curati, & an valeat conſuetudo dandi
Prædicatori certum quid vltra alimenta, dixi *in*
conſ. 254. nunc ſub prelo. At ſi Illuſtriſſima Cardi-
nalium congregatio ad Sacri Triden. Concilij in-
terpretationem deputata, aliquid declarauit, il-
lud erit pro lege ſeruandum.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos ali debet de bonis eccleſiæ, cui ſeruit.*
2 *Parochiani alunt Curatum, quando eccleſia eſt pauper.*
3 *Sacerdos denegare poteſt ſacramenta, ſi parochiani recu-*
ſant ei ſubuenire in neceſſitatibus.
4 *Curatus deſerẽs propria authoritate curam animarum*
poteſt puniri.
5 *Parochiani non alunt curatum pauperem, qui poteſt ex*
laudabili arte victum quærere.
6 *Eleemoſinam ſi populus cõſuenit erogare ſacerdoti vel*
eccleſiæ, cogi poteſt officio Iudicis ad perſeuerandum.
7 *Eleemoſinam ſi parochiani negent, non ſubtrahentur eis*
ſpiritualia.
8 *Eleemoſinam præſtare cogitur populus iuxta ſolitum,*
ſi conſuetudo habuit voluntarium, non neceſſarium ini-
tium.
9 *Conſuetudo inducitur fauore eccleſiæ in ijs, quæ ſunt fa-*
cultatis, ſi actus ſint longo tempore continuati.
10 *Tẽpus fauore eccleſiæ eſt modus inducẽdi obligationẽ.*
11 *Vicarius eccleſiæ ali debet de fructibus beneficij illius*
cuius vices gerit.
12 *Ordinatus ali debet ab Epiſcopo ordinante, ſi non habet*
aliunde.
13 *Epiſcopus non debet aliquem ad ſacros ordines promo-*
uere, niſi habeat vnde viuat.
14 *Ordinatus alendus eſt ab eo, qui illum inſtigauit ad ſu-*
ſcipiendum ordines, ſi eſt pauper.
15 *Sacerdos qui extra patriam vocatur ad officia vel mi-*
niſtrandum ſacramenta, ali debet.

QVAESTIO LX.

SACERDOS regulariter alimẽta ſu-
1 mit de bonis † eccleſiæ, cui ſeruit,
ſi bona habeat, c. extirpandæ, & c.
cum ſecundum Apoſtolum, de præ-
ben. & in Auth. vt determin. ſit nu-
mer. clerico. col. 1. Specu. in tit. qui
fil. ſint legit. §. fin. nu. 23. Quod ſi eccleſia nõ habet
bona, vel redditus eius ita ſunt tenues ꝙ non ſuffi-
2 ciunt, parochiani tenentur, † gl. in c. oĩs Chriſtia-
nus, de cõſecrat. diſtinct. 1. Abb. in c. de rectoribus,
nu. 6. vbi not. alij de cleric. ægrot. Qui. n. ſeminant
ſpiritualia, iuſtum eſt, quod metãt temporalia, d.
c. cũ ex officij, in fi. de præſcrip. Imò ſi recuſent pa-
rochiani ei ſubuenire in neceſſarijs, põt ſacerdos
3 † ſacramenta denegare, ſecundũ gl. in d. c. oĩs Chri-
ſtianus, in gl. 1. argumento c. cũ ſit, de ſimon. Intel-
ligẽdo tñ cum authoritate Epi, quia ſi curam aĩa-
4 rum deſereret propria authoritate, † poſſet puni-
ri, ita gl. illã declarant Io. And. But. & Abb. in rub.
ext. de parochia. Felin. in c. veniens, ext. de teſtib.
col. 2. Rebuff. in tracta. congr. portio. q. 12. num. 94.
Abb. in c. ſuam, nu. 11. de ſimon. Cordub. in d. l. ſi qs
a liberis, §. etſi impubes, n. 27. & 31. in fi. ff. de libe.
agnoſc. Quintil. Mand. conſ. 8. num..... Intellige tñ,
quod non teneantur parochiani alere clericũ, qui
5 habet beneficium, licet tenui † redditus, ſi põt ex
honeſto aliquo exercitio lucrum quærere, c. cleri-
cus victum, vbi gl. 91. diſtinct. Eodem. n. modo ſibi
prouidebat Paulus Apoſtolus, c. cũ Apoſtolus, de
cenſib. & debet ſibi imputare ſacerdos, qui tenue
beneficium acceptauit, Abb. in d. c. ſuam, nu. 10. de
ſimon. vbi adducit ſimile de filio induſtrioſo, qui
non eſt alendus a patre, d. l. ſi quis a liberis. Quod
ſi conſueuit populus aliqua ſacerdoti conferre per
6 eleemoſinam, cogitur in ea conſuetudine † per Iu-
dicis officium perſeuerare, quia laudabilis eſt, c.
ad Apoſtolicam, de ſimon. vbi Abb. in fi. declarat
procedere, non vt ceſſante populo ſubtrahantur
7 illi ſpiritualia, † ſed vt cogatur poſt recepta ſpiri-
tualia conferre, iuxta ſolitum. idem voluit Bar. in
l. priuilegia, C. de ſacroſ. eccleſ. Butr. Card. & Abb.
in rub. de paroch. nu. 3. Abb. in c. ad abolendã, col.
pen. de ſepult. Goffred. Rom. Io. Fab. Anan. Salic.
Dec. & alij citati a deciſ. Pedem. 99. n. 17. 20. & ſeq.
Rom. Corſet. Felin. & Iaſ. quos citat Cordub. d. §. ſi
impubes, nu. 30. Id quod intellige, qñ conſuetudo
8 habuit voluntarium initium, ſecus † ſi violẽtum,
vel coactum, vt dicit Abb. in d. c. ad Apoſtolicam.
Et prædictorum rõ eſt: quia fauore eccleſiæ indu-
citur cõſuetudo in his, quæ ſunt facultatis, ſi actus
9 ſint longo † tempore continuati, c. veniens, il 1. vbi
Abbas in 4. no. de teſtib. multos citat deciſ. Pedem.
99. nu. 44. & ſeq. & hoc dicit ſingulare Marſil. ſing.
192. Et licèt tẽpus non ſit modus inducendæ obli-
10 gationis, tñ fallit eccleſiæ fauore, † vt probaẽ in l.
1. C. de fideicommiſſ. quã ſingularẽ dicunt ibi Cin.
Bal. Ang. & Caſtr. Et licet ille tex. loquatur de ali-
11 mẽtis, trahitur tñ ad Eccleſiã, † vt per Ang. & Iaſ.
in l. 2. C. de fideicommiſſ. cum multis apud Tiraq.
in tract. de pia cau. priuileg. 60. Et quod dictũ eſt
de Curato, quod alatur de fructibus beneficij, idẽ
eſt in Vicario, vt quia dari ei debent alimenta ex
fructibus beneficij eius, cuius vices ſupplet, c. de
monachis, de præben. Clem. 1. de iure patro. gl. in
extrauag. execrabilis, in verſ. tẽporales, de præb.
& eſt lo. 22. Rebuff. in d. tract. de congr. portio. q.
2. nu. 11. Cordub. loco prædicto, nu. 31.

Hæc in clerico beneficiato, vel curato, etſi nul-
lum habeat beneficium, vel tenue, & curam non
gerat animarum, ſacerdos alendus eſt ab Epõ, qui
12 illud ordinauit, † ſi non habet aliunde, c. 2. & c.
cum ſecundum, de præben. Specu. in d. tit. qui fil.
ſint legit. §. fi. nu. 24. Abb. in d. c. ſuam, nu. 11. Non
enim debet Epiſcopus quempiam ordinare ad ſa-
cros ordines, niſi habeat beneficium, vel patrimo-
13 nium ſufficiens † pro vitæ ſuſtentatione, c. non li-
ceat, c. Epiſcopus, & c. tuis quæſtionibus, de præ-
ben. c. ſi Epiſcopus, eod. titu. in ſexto, vbi Archid.
ponit qualiter ſint præſtanda alimẽta, & idem fa-
cit Imo. in d. c. Epſ, de præben. & ponit Bertran. in
conſ. 151. nu. 1. & ſeq. vol. 2. Et dicit idẽ eſſe in eo,
qui aliquem inſtigauit ad ſuſcipiẽdum ſacros or-
14 dines, † quia cogi poteſt adminiſtrandum omnia
neceſſaria. Idem quoad Epiſcopum ordinatorem
voluit Quintil. Mandoſ. in conſ. 13. Si verò ſit alen-
dus ſacerdos, qui vocetur ad exequias vel mini-
ſtrandum ſacramenta extra locum ſuæ habitatio-
nis,

15 nis, poteſt operas ſuas locare, quia aliàs non cogi
tur exire patriam, vt uoluit gl. in c. pręcipimus, 21.
q. 2. & gl. in c. ſuam, de ſimon. quę tamen intelligit,
quando ille ſacerdos non habet de proprio. Sed
Abbas ibi, in fi. dicit, quod etſi habeat aliunde, po
teſt tamen conuenire in compenſationem damni,
quod patitur propter ſuam abſentiā. Idem tenet
Anan. nu. 8. qui tamen poſt Io. de Fan. quem citat,
vult quod ſacerdos poſſit libere operas ſuas loca-
re prælato, qui vel abſuturus eſt, vel eſt infirmus,
vel aliter impeditus, non poteſt eccleſiæ ſuæ mini-
ſtrare neceſſaria. Et in loco prædicto Anan. ſequi-
tur Abbatem in omnib. fermè ſupradictis, & hoc
vltimo caſu non eſt mirum, ſi ſacerdos conductus
ad exequias conſequitur alimenta, quia hoc eſt re
gulare in quocunque locāte ſuas operas alij, vt di-
cam infra, & in Epiſcopo exeunte ſuam dięceſim,
vide etiam Bal. in c. ad aures, nu. 4. de reſcr.

S V M M A R I V M.

1 *Decuriones non aluntur a ciuitate, niſi quando lapſi ſunt facultatibus.*
2 *Syndicus ciuitatis nō eſt ab ea alendus, dum ciuitatis geſſit negocia.*
3 *Procurator vel negotiorum geſtor, non eſt alęndus a domino, dum illius tractat negotia.*
4 *Procurator repetit a domino expenſas factas circa expeditionem negotij ſibi demandati.*
5 *Syndicus, procurator, & alij recipiūt ab vniuerſitate vel domino alimenta, quando exeunt patriam.*
6 *Tutor ali debet a pupillo, quando exit patriam.*
7 *Procurator, ſyndicus, & alij aluntur a domino, quando extat conſuetudo.*
8 *Conſuetudo eſt maxima pars iuris quo vtimur.*
9 *Conſuetudo æquiparatur iuri naturali.*
10 *Procurator, ſyndicus, & alij ſunt a domino alendi, quando coguntur res proprias deſerere pro alienis.*

Q V AESTIO LXI.

NONNVLLAS ſunt perſonæ, quæ a-
liena gerunt negocia, vt ſyndici,
aut decuriones, procuratores, ne-
gotiorum geſtores, & ſimiles per-
ſonæ: an eis, dū ſunt in ſeruitijs ci-
uitatis, vel dñi, exhiberi debeant
1 alimēta. Et ſanè decuriones † regulariter nō alun
tur a ciuitate, niſi in ſubſidium, quando lapſi ſunt
facultatib. eſt tex. in l. decurionib. ff. de decurion.
Io. de Plat. in rub. C. eod. tit. lib. 10. in fi. Spec. in ti.
qui fil. ſint legit. §. fi. nu. 20. Syndicis verò vniuerſi-
2 tatis, vel conſulibus non ſunt præſtanda † alimen-
ta, dum tractant publica negotia, ita Guid. Papæ,
q. 68. vbi dicit, in eis idem omnino eſſe, quod in tu
tore: gerunt enim perſonale officium, ideſt, ſolici-
tudinem & vigilantiam circa res alienas abſque
erogatione proprij patrimonij, Bar. & alij, in l. pla
cet, C. de ſacroſan. eccl. Et ibi Guido Papæ infert,
quod eis nullum debetur ſalarium. Idem eſt in ne
3 gotiorum geſtore, procurarore, † & mandatario,
vt per Guid. Papæ, d. q. 68. Et aduerte, quia etſi di-
4 catur ibi, quod repetunt ſumptus † factos, tamen
intelligitur de his, qui erogarunt circa expeditio-
nem rei geſtæ, vel demandatæ, vt in vecturis equo-
rum, & alijs, ita loquitur l. 2. §. fin. ff. de neg. geſt. &
l. idemque, §. idem Labeo, ff. mand. Hæc tamen in-
telligenda ſunt, quando pro expeditione non ex-
5 eunt patriam. At ſi cogātur exire, † arbitror, quod
eo caſu recipient alimenta, argumēto d. §. Labeo,
vbi repetit vecturam equorum, ergo multo magis
repetet impenſas victus. Et hoc tenet Bald. in l.
etiā, nu. 1. C. mand. facit l. 1. §. ſi pupillus, ff. de tut.
& ration. diſtr. vbi tutor habet victum, quādo exit
6 † patriam, & dixi ſupra in quęſtione, an tutor alen
dus ſit a pupillo.

Secundò intellige, vt non procedat, quando ex-
7 taret conſuetudo, quia ea tunc † attenditur, ſecun
dum Guid. Papæ, d. q. 68. & conſuetudinem ſerua-
ri reuocat prætor ad ſuam ſolicitudinē, l. 1. C. quæ
8 ſit longa conſuetud. Et conſuetudo eſt † maxima
pars iuris, quo vtimur, §. ex nō ſcripto, Inſtit. de iu.
9 natur. gent. & ciuili, & æquiparatur iuri † natura-
li, Bal. conſ. 318. col. fin. volum. 2. vbi quod tanquā
matri adhibenda eſt reuerentia, & vidi ego ſerua-
ri, licèt multum indiſcretè in locis huius patriæ,
quod ſyndici & conſules dum occupātur circa pu
blica negocia, alimenta publicis expenſis recipiūt
in caupona.

Declara tertiò, non procedere, quādo negocia
demandata cogerent ſyndicum, procuratorem, &
mandatarium ad deſerendum res proprias, & cū
10 † continuè diſtraherent, quia eo caſu crederem vi
ctum eſſe a domino miniſtrandum, per ea, quæ ſu-
pra dixi in tutore. Et faciunt, quæ dicam infra de
operario, an verò deduci debeat id, quod negocio
rum geſtor, vel procurator circa alimenta ſua do-
mi expendiſſet, dicam infra de teſte.

S V M M A R I V M.

1 *Teſti prouidendum eſt de victu a producente.*
2 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
3 *Militare nemo cogitur proprijs ſtipendijs.*
4 *Teſtes aluntur de publico, quādo in cauſa proceditur per inquiſitionem.*
5 *Teſtis, qui auocatur a proprijs negocijs, poteſt exigere aliquid vltra alimenta.*
6 *Teſtis, qui itinerando incidit in latrones, non recuperat a producente damnum, quod eſt paſſus.*
7 *Teſtis ab vtraque parte productus, eſt ab vtraque alendus.*
8 *Teſtis ali debet a ſolo producente primo, licet poſtea ab alia parte producatur.*
9 *Teſti ſolui debent expenſæ pro tempore, quo vadit, ſtat, & redit.*
10 *Teſti danda eſt pecunia pro expenſis, antequam exeat domum, & iter arripiat.*
11 *Teſtis quando a ſponte ſoluente capit aliquid loco damni, quod eſt paſſus, non dicitur corruptus.*
12 *Teſtis morbo correptus in itinere, curari debet expenſis producentis.*
13 *Teſtis reſtituit quod a principio exegerat, vltra id, quod contigit poſtea expendere.*

Q V AESTIO LXII.

1 PRODVCENS teſtem, tenetur ei ne
ceſſaria pro † victu ſubminiſtrare,
l. quoniā liberi, C. de teſtib. l. eos,
C. de appel. c. ſtatutum, §. penul. de
reſcrip. in ſexto, quia officium ſuū
2 † non debet eſſe damnoſum, l. ſed
et ſi quis, ff. quemadmodum teſtam. aper. & nō de-
bet iacturam ſentire pro alieno cōmodo, l. ſi quan
do, C. de teſtib. & ita tenent glo. in cap. 2. in verſic.
pro-

producentis,de iudic. in 6.Cinus dicta l.quoniam
3 liberi,in principio,vbi,quod nemo cogitur † mili-
tare ſuis ſtipendijs,Bal.ibi,Salicet.& alij:idem vo
luit Bald.in cap.1.de teſtib.num.2.vbi,quod teſtis
poteſt recipere expenſas omnes,quas facit eundo
& redeundo, & infert, quòd quando proceditur
4 per inquiſitionem, reſpublica facit † expenſas te-
ſtibus,& mandatur maſſario communis,quod eas
faciat,argumento l.mulier,ff.de capti.& poſt.reu.
l.cum nauarcorum, C. de nauib. & nauicu. lib.11.
Et ſubdit etiã, quod teſtis conſequi poteſt aliquid
vltra expenſas in recompenſationem eorum, quæ
5 † perdit, quando auocatur a ſuis negocijs, ſequi-
tur Felin. ibid.num.2.vbi vterque concludit,quod
ſi teſtis in itinere expoliatus fuit a latronibus, in
6 quos incidit, non † recuperat damnum, quod eſt
paſſus. Et admonet Felinus loco prædicto, quod
vbi teſti ſoluuntur expenſæ, vel quid aliud, quan-
tumuis licitum, id fiat ſciente iudice ad euitandũ
omnem ſuſpicionem, Guido Papæ in quęſtio.68.
num.5. dicit,quod teſti dari debent a producente
ſumptus conuenientes. Et licet eſſe non debeat
in lucro,debet tamen præſeruari a damno. Et in-
fert,quod ſi eſſet laborator, conſequetur ſalarium
vltra expenſas, & ita ſeruat ſtylus illius curiæ. Et
quod expenſæ debeantur,tenuit Amanell. in ſing.
14.& ante eum hoc voluit Spec. in titu.de teſtib.§.
qualiter,num.11.verſ.teſtes autem.& ſequitur ibi
Ioan.And.Ange.conſi.245.num.4. Franc. in c.ſta-
tutum,§.proferendo,colum.1. de reſcrip.in 6.latè
probat Crot.in tract.de teſtib.nu.406. verſ.ſecun-
do vero caſu,Bologn.in conſi.27.num.13. deciſ.Pe
dem.46. per totam, vbi omnino videatur pro rota
præſenti quæſtione, Archid. dicto capit. ſtatutum,
num.12.de reſcrip.in 6.Quod procedit etiam,quã
do ab vna tantum producitur parte. Quod ſi ab
vtraque parte produceretur, vtraque deberet con
7 currere † in ſoluendis expenſis, attento quod ne-
gocium eſt cõmune,argumento l.ex parte,in prin.
ff.famil.erciſcun. & l.4. §.in iudicio, ff.fin. regund.
ita Bald.in l.eos,§.ſi quidem,in fine,C.de appella-
tio.vbi dicit,quod hoc caſu,ex quo plures ſunt cõ-
tribuentes, teſtis habebit pinguiores expenſas.
Hoc etiam voluit Franc. in dicto §. proferendo,
colum.1.verſic.in gloſ.ver.producente, in fi. Crot.
dicto nume.406.in princ. Et idem,quando iudex
ex officio examinaret ſecundum Bald. in l.verba,
C.de adult.Crot.loco prædicto,nu.412. Et ſi poſt-
quam ſunt producti ab vna parte,producantur ab
8 alia, erit expenſa miniſtranda † a ſolo producen-
te,ita dicit Cin. poſt Iaco.de Aret. in l.nimis,in fi.
C.de teſtibus,vbi etiam Bald.idem voluit,Salicet.
in d.l.quoniam liberi,in prin.Franc.in dicto §.pro
ferendo.

Adde,quòd expenſæ debẽtur pro tempore, quo
9 vadit,ſtat, & redit,† vt eſt text. in d.cap.ſtatutum,
§.proferendo,vbi Franc.infert, ad ſaluum condu-
ctum,qui concedi debet non ſolum pro eundo,ſed
etiam pro ſtatu,& reditu,Salyc. d.l.quoniam libe-
ri,num.1.Crot.d.nume.406. verſ.ſecundo caſu. Et
quando procedit per inquiſitionẽ de publico præ
ſtantur, vt per Bal.d.cap.1. alios citat Crot. d.nu-
me.412.Fortius dicit Ioan. Andr. & Specu. in d.§.
10 qualiter,nu.12.quod expenſæ ſunt teſti † miniſtrã
dæ,antequam iter arripiat, niſi producens vellet
exhibere per ſe,vel per miniſtrum ſuum,quia eo ca
ſu poteſt, ex quo vnus eſt producens. Aliud eſſet
ſecundum eum,ſi plures eſſent producentes, vt ca-
pit.cum inſtantia,in fi.de cenſibus,quem ita decla
rat,ex quo particularis exactio multa habet incõ-
moda, l.plane, ff.famil. erciſcun. & primam deci-
ſionem probat text. in l.penult. C. de teſtibus,per
quam ita dixerunt Pet. & Cin. in dicta l.quoniam
liberi,nume.5.verſic.tertio quæro,vbi dicunt,dan
das eſſe expenſas,antequam teſtis pedem moueat
de ſua domo,ſequitur Salic. ibi,num.1. qui tamen
facit mentionem de Ioan. Andr. Franc.dicto §.pro
ferendo,in princ.vbi neminem citat, Crot.d.num.
406. ver.ſecundo vero caſu, vbi ſolum aduocat Io.
Andr. Et quod dixi ſupra, teſtem non recuperare,
quæ ſibi ablata ſunt a latronibus in itinere, appro
batur etiam a Franc. in d. §.proferendo, colum.1.
in fi.ver. ſed an teſtis poſſit petere, vbi poſt Bald.
in l.fin.in fine, C.de fruct.& lit. expen. dicit, quod
nulla alia damna conſequitur, quia eſſet litigan-
tibus nimis damnoſum, & adducit in ſimili de ad
uocato. Et dicit ibi Franc. eſſe menti tenendum,
quia multoties erratur. Nam recipiendo aliquid
in hanc cauſam, teſtis diceretur corruptus, & non
probaret. Alij citantur a Croto, dicto num.411.
Sed in hoc quod dicit de corruptione, contrarium
vult Bald.in capit.1.nume.2. de teſtib.vbi inquit,
11 quod de rigore iuſtitiæ non poteſt exigere, † ſed ſi
ſoluatur ſibi damnum ex curialitate, poterit re-
cipere, nec infringitur teſtimonium, §. inter cau-
ſas,§.non omnia, ff.mand. l.ſi ſeruus, §.quod verò,
ff. de furt. & ſequitur Felin. ibi, colum.1. nume.2.
Et placet mihi hæc ſententia, quia eſt rationabi-
lis,& habet annexam æquitatem. Quando tamen
conſtat de damno & damni quantitate: ſecus ſi
quæſito forte eo colore teſtes ſub vocabulo, dam-
norum,aliquid reciperet. Et ratio eſt, quia teſtis
non dicitur lucrum aliquod facere, ſed recupera-
re, quod ſibi abfuit. Aliter pro deciſione diſtin-
guit Crotus in loco prædicto, cuius diſtinctio ha-
bet colorem rationis. Et ibi in verbis retenta iſta,
vult, quod ſi contingat in itinere teſtem corripi
12 † morbo aliquo,curari debeat expenſis producen
tis, id quod non proſequor, quia concernit mo-
dum alendi.

Aduerte, quia dixi, quòd teſtes habere debent
pecuniam pro expenſa, antequam moueat pedem
de domo, quod ſi producens ſoluiſſet a principio
pro decem diebus, & teſtis foret ſolum moratus
pro quinque, tenetur quod ſupereſt reddere, quia
13 † non debet lucrum facere, vt dicit Guido Papæ,
dicta quæſtio.68. ita Ioan. Andr. ad Specul. dicto
§.qualiter, nume.12. in fi.per text. in l.creditor,§.
inter, il ſecondo,ff.mand. Caſtrenſ. in dicta l.quo-
niam liberi, Crot. dicto num.410. Et ex prædictis
agnoſci poterit, quid ſi quid modicum tecepit te-
ſtis pro expenſis,& durauit longiori tempore ſu-
per hoſpitio.

SVMMARIVM.

1 *Iudici vel notario a iudice tranſmiſſo, præſtanda ſunt ali menta, vbi accedunt ad examinandum teſtes.*
2 *Actus fieri debet expenſis illius, qui petit illum fieri.*
3 *Expenſam actus ſoluit, qui actum fieri petit, aut iuſſit.*
4 *Salarium conſultoris ab eo ſolui debet, qui petit cauſam expediri cum ſapientis conſilio.*

QVAE-

QVAESTIO LXIII.

SICVTI teſti producto pars produ-
cens, tenetur expẽſam miniſtrare,
quemadmodũ in proximè præce-
denti quæſtione annotauimus, ita
quando ſic exigẽte negocio iudex
1 † ipſe accedit, vel actuarium mit-
tit ad examinandum teſtem, ſibi, vel notario ali-
menta ſunt exhibenda, eſt textus expreſſius in cap.
2. §. ſed cum neceſſarium, vbi gloſ. in verſic. produ-
centis, de iudic. in 6. vbi etiam gloſ. in verſic. acce-
dat. Et duæ ſunt rationes. Prima, quia ſicuti pars
ex teſtium examine ſentit commodum, ita debet
ſuſtinere expenſam, l. ſecũdum naturam, ff. de reg.
2 iur. & ſemper actus fit ſumptibus † eius, cui pro-
deſt, Archid. c. filijs, 15. quæſtio. 7. Cardin. in Clem.
cauſam, quæſtio. 20. de elec. Felin. c. 1. colum. pen.
& fi. de libelli oblat. Secunda eſt, quia cum aliquid
3 a iudice fit, id expediri dẽt expenſis eius, † q̃ petit
actum fieri, l. prætor ait, §. 1. ff. de eden. Ideo Specu.
in titu. de aſſeſſor. §. ſalarium, verſic. quod ſi alter
litigatorum, dicit, quod pars petens cauſam deci-
4 di cum ſapientis conſilio, † debet ſoluere totum
ſalarium, ſequitur Bal. d. l. prætor ait, Bal. in l. 4. §.
in iudicio, ff. fin. regund. Bar. & Alexan. in l. ſi po-
ſtulaſti, in fi. ff. de adult. vbi dicunt, quod ſi motu
proprio iudex vult conſilium ſapientis, mittit cõ-
munibus expenſis partium: ſi vero altera partium
requirente illam cogit ad ſalarium, quæ concor-
dia tollit contradictionem Bal. in l. hac lege, C. de
ſent. ex breui. recit. quem ſequitur Iaſ. in d. l. præ-
tor ait, §. 1. nu. 10. & diſtinctionem prędictam pro-
bat Crot. in tracta. de teſtib. nu. 412. & ideo in pro-
poſito, cum iudex ipſe vadat, vel notarium mittat
ad examen teſtis petente parte, tenetur quoque
ad illius commodũ & pars expenſas dare. Et hoc
voluit etiam Bal. in d. l. prætor ait, in princ. & Iaſ.
in §. 1. nu. 9. Aret. in l. ſi hi qui, car. vlt. de teſtib. Fe-
lin. in cap. 1. col. 9. de lib. oblatio. Crot. in d. tract.
nu. 409. vide omnino Grauat. ad Veſtr. lib. 6. num.
15. Boer. in deciſ. 303. nu. 5.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus non exigit a diœceſanis impenſam, quam fa-
cit in exercendo ſuum munus.*
2 *Facere qui debet, proprijs expenſis facere tenetur.*
3 *Epiſcopus accedens ad conſecrandum eccleſiam conſe-
quitur alimenta ab eccleſia, vbi ampliatur.*
4 *Epiſcopus conſecrans eccleſiam, non conſequitur alimen
ta ab ea, ſi non habet pro ſe.*
5 *Epiſcopus, an conſequatur alimenta ab eccleſia recon-
cilianda, vel reconſecranda.*
6 *Epiſcopus viſitando recipit alimenta, ſeu procurationẽ
ab ijs, quos viſitat.*
7 *Epiſcopus viſitans non recepit itineris alimenta ab ec-
cleſiis, per quas tranſit.*
8 *Epiſcopus non recepit alimenta itineris ab eccleſia, ad
cuius viſitationem accedit.*
9 *Viſitator apoſtolicus conſequitur alimenta itineris ab
eccleſia viſitata.*
10 *Epiſcopus viſitans impendit de proprio, ſi eccleſia viſi-
tata eſt pauper.*
11 *Eccleſia pauper licet eximatur a ſoluenda procuratio-
ne, tamen ſi ſequenti anno efficitur diues, ſoluit pro v-
troque anno.*
12 *Epiſcopus viſitans conſequitur expenſas, etiam ſi eccle-
ſia ſit in eadem ciuitate.*
13 *Viſitator quicunque alendus eſt ab ijs, quos viſitat.*
14 *Prælatus cui iure vel conſuetudine competit ius viſitan-
di, conſequitur alimenta a viſitatis.*
15 *Viſitatori deputato ab Epiſcopo, ſubminiſtrandæ ſunt
expenſæ.*
16 *Viſitator deputatus ab Epiſcopo, conſequitur pro expen
ſa, quantum eſt ſibi neceſſarium, nec attenditur, quid
fuiſſet neceſſarium Epiſcopo.*
17 *Epiſcopus ſi procurationem exigere non poteſt ſine ſcan
dalo, alit de proprio.*
18 *Teſtes ſynodales, qui de ordine Epiſcopi viſitant diœce-
ſim, aluntur ab eccleſiis viſitatis.*
19 *Epiſcopo conuocato ad ordinandum, vel aliud extra diœ
ceſim faciendum, dantur alimenta ab ijs, qui euocarunt
eum.*
20 *Filius exhæredari poteſt, non ſolum cauſis expreſſis, ſed
etiam ex alijs ſimilibus.*
21 *Vaſallus priuatur feudo non ſolum ex cauſis expreſſis,
ſed etiam ex ſimilibus.*
22 *Dos repeti poteſt matrimonio conſtante, ex cauſis non
expreſſis, ſed ſimilibus.*
23 *Epiſcopus non conſequitur alimenta, quando accedit ad
deponendum clericum, vel conſecrandum Epiſcopum.*

QVAESTIO LXIIII.

EPISCOPVS vel prælatus, quando
officium ſuũ exequitur, vel munus
ſuũ impedit, tenetur regulariter
id facere de proprijs impẽſis, nec
1 † poteſt quicquam a diœceſanis
exigere, ſecundum opinionẽ Vin-
cen. glo. in cap. cum ſit de ſimon. quam ſequuntur
commu. Doct. vt ibi inquit Abb. in princ. idẽ Abb.
in c. ſicut olim, de accuſat. Qui enim aliquid face-
2 re tenetur, id debet † ſuis, hoc eſt, proprijs ſum-
ptibus expedire, l. ſuo victu, & l. q̃ niſi, ff. de oper.
lib. Bar. in l. ſi non ſortem, §. libertus, ff. de cond. in
deb. Iaſon, alios citans in l. cum ſeruus, nu. 4. ff. de
lega. 1. vbi dicit ita communiter teneri, & primum
dictum Abb. in d. c. cum ſit, dicit notandum & ſin-
gulare, quia exigẽs procurationem, tenetur proba
re caſſum eſſe exceptum. Sunt tamen certi caſus,
quibus Epiſcopus, vel prælatus munus ſuum exe-
quitur ſumptibus aliorum.
3 Et primo, quando vadit † ad conſecrandum ec-
cleſiam, vt probatur in d. cap. cum ſit, vbi eccleſia
conſecranda miniſtrat expenſas. Vbi poſt Hoſtieſ.
& alios dicit, procedere etiamſi eccleſia ſit vici-
na Epiſcopatui, quia datur procuratio, in ſignum
ſubiectionis, & vt prælatus ſit promptior, & faci-
lior, Butr. in c. propoſuiſti, nu. 6. de conſecrat. ec-
cleſ. Spec. de ſalar. in princ. nu. 6. Id quod intelligi
debet, quando eccleſia habet vnde ſoluat. Aliàs
4 cõſecrat eam Epiſcopus proprio ſumptu, † vt vult
gl. in d. c. cum ſit, vbi Abb. in fi. dicit menti tenen-
dum. Et ſi eccleſia ſemel conſecrata ſit ex cauſa re
5 conſecranda, an † Epiſcopo debeantur alimenta,
vide Butr. poſt Archid. in d. c. propoſuiſti, nu. 6. A-
poſt. ad Spec. de ſalar. §. 1. n. 6. Boer. deciſ. 303. n. 9.
6 Similiter Epiſcopus viſitãs † recipit alimenta,
ſeu procurationem, d. c. cum ſit, c. procurationes,
vbi gl. & Abb. nume. 4. de cenſib. c. 1. vbi omnes, de
cenſib. in 6. Iaſ. l. properandum, §. ſin autem al-
terutra, n. 14. C. de iudi. Mand. conſ. 8. nu. 13. Boer.
deciſ. 303. num. 8. & datur expenſa, non de neceſſi-
tate

tate iuris naturalis,ſed in ſignũ ſubiectionis, & ra
tione hoſpitalitatis, quia alias habet Epiſcopus
ſuos redditus, quibus debet eſſe contentus, vt in-
quit Innoc.in cap.1.nume.4.de cenſib.in ſexto,vbi
7 ideò infert, quòd eccleſiæ † illæ, per quas Epiſco-
pus tranſit, dum accedit ad vnius viſitationem,
non tenẽtur ad aliquas expenſas, imo nec eccleſia
8 viſitata tenetur pro expenſa, † quæ fit in itinere,
Abb.in d.c. procurationes, nu.4. vbi tamen limi-
tat illud non procedere in legatis & nuntijs,& vi-
ſitationibus Apoſtolicis, qui pro loci vtilitate ac-
9 cedunt. Illi enim exigunt † etiam impenſam iti-
neris, vt per Innoc.in d.c. procurationes, Franch.
ibi. Vbi fortius poſt Ioan. And. dicit, quod poteſt
exigi procuratio in victualibus. Et Franch. in d.c.
1.§.1.ponit illud,quod ſupra dictum eſt,non alen-
dum Epiſcopum ab eccleſia, per quam tranſit, etſi
eccleſia viſitata ſit impotens ob paupertatem,
10 Epiſcopus impendit de proprio, † ſecundum Ho-
ſtien.in d.c. procurationes, in fi.vbi Abb. Archid.
c.1.col.2. de cenſib. in 6. & colum.3. Intellige ta-
men, quod ſi in ſequenti anno eccleſia eſſet po-
tens ad ſoluendum duas procurationes,erit ad id
11 compellenda, † ſecundum Archid. in cap. relata,
in fi.10.q.1.ſequitur Sapia ad Abba.in d.c. procu-
rationes, & habere debet Epiſcopus impenſas,
etiam ſi monaſterium viſitatum ſit in ciuitate,
12 ita quod poſſet expleto ſuo munere † domum re-
dire, ſecundum gl.quam ſequitur ibi Abb. num.2.
in c.cum venerabilis, de cenſib. idem Abb. in cap.
cum ſit,num.2.Archid.in d.c.1.de cenſib. in ſexto.
Et ratio, quia non datur ratione laboris, ſed in ſi
gnum ſubiectionis,vt ſupra dictum eſt.Hæc autem
ratio nulitat etiam, quando eccleſia eſt in eadẽ
ciuitate,ita Abb.d.cap.venerabili. Et prædicta nõ
procedunt ſolum in Epiſcopo viſitante, ſed etiam
in Archiepiſcopo, in Legato, vel alio Apoſtolico
13 deputato, † quia alendi ſunt a viſitatis, c.ſopitæ,
& c.cum nuper, de cenſib.vbi Abb. poſt Inn. dicit,
Archiepiſcopum poſſe viſitare,etiam ſi Epiſcopus
non ſit negligens.

Item procedunt prædicta in alijs prælatis infe-
rioribus,quibus de iure, vel ex conſuetudine com
14 petit ius † uiſitãdi, Archidiac. Io.And.& Franch.
in c. ſi Epiſcopus, de offic. ordin. in 6. Idem quo-
que eſt, quando Epiſcopus non viſitat per ſe, ſed
15 mittit alium, quia † illi victus præſtatur neceſſa-
rius,vt per Archid.& alios,præcipue Franch. in d.
c.ſi Epiſcopus,de offic. ordin. in ſexto, & Hoſtien.
& Io. And.in c. ſicut olim, de accuſ. vbi Abb. nu.3.
Et hoc caſu aduerte, quia ſi talis commiſſarius mi
nus expẽdat,quam feciſſet Epiſcopus, non tamen
16 Epiſcopus poterit exigere illud,quod vltra † fuiſ-
ſet impenſum,c.relata, 10.q.1.c.cũ venerabilis, de
cenſib. Archid.not.in cap.ſi Epiſcopus, in fine, vbi
Ioan.And. in fi. ff.de offic. ordin. vbi Franch. in fi.
vnum eſſe, notandum addit Archid. loco prædi-
cto,circa finem. Quod ſi alimenta non poſſunt exi
gi ſine ſcandalo ab eccleſia,vel populo, Epiſcopus
17 † ipſe prouidebit de proprio,argumento c.cauen-
dum,10.q.3.

Similiter alimenta ſunt præſtãda teſtibus ſyno
dalibus, qui de ordine Epiſcopi vel concilij tenen
18 tur viſitare † totam diœceſim, vt vult gloſ.2.in fi.
in c.ſicut olim, de accuſat. Mouetur,quia officium
non debet eſſe ſibi damnoſum, & reprehendit eos
gloſ. qui dicebant ſumptus fore miniſtrandos ab
Epiſcopo. Et gloſ.illam ſequuntur Innoc.Hoſtien.
& Ioan.And.ibi,vbi Abb.nu.3.dicit,tales non ha-
bere iuriſdictionem, neq; poſſe compellere viſita-
tos ad procurationem,ſed poſſe referre Epiſcopo,
qui eos arctat.

Idem eſt, quando Epiſcopus inuitatur ad ordi
19 nandum clericos,conſecrandum altaria,† & ſimi-
lia faciendum, extra ſuam diœceſim, quia victus
ei præſtandus eſt ab illis, qui eum euocant, ſecun-
dum Hugon. in c. . . . . 12.quæſt.2. Archid. in d.c.ſi
Epiſcopus,circa med.& Ioan.And. & ſimiliter cir-
ca med.& Franch.qui alia allegat iura. Et vbi ſunt
alij caſus ſimiles,fit extenſio,& Epiſcopus,vel præ
latus recipit alimenta ab his, quibus miniſtrat,
Abb.in d.c.cum ſit, nu.1.de ſimo. quia non omniũ
rerum, vel caſuum expreſſa eſt deciſio, l.non poſ-
ſunt,ff.de leg. Idem videmus in cauſis exhæreda-
tionis,quæ licet non ſint omnes incluſæ, in §. cau-
ſas,in Auth.vt cum de appellat. cognoſc. tamen ſi
20 illi ſint ſimiles, † ſufficiunt ad excluſionem filij,
& extenſio fit ad ſimiles caſus,Gugliel. Cun.in Au
then.non licet,C.de lib.præt. quem ſequuntur Do
ctores communiter,Alexan.in conſi.202.volum.2.
communem dicit Iaſ.in d.Authen. non licet.Idem
eſt in feudo, quo vaſallus priuari poteſt ex cauſis
non expreſſis in conſuetudinibus feudorum, dum
21 tamen † expreſſis ſint ſimiles, vt eſt text.in cap.1.
§.prædictus, quæ fuit prima cau. benefic. amit. Et
dicunt Bart. & Doctores in l.ſi conſtante, ff.ſoluto
matrim. quod dos repeti poteſt matrimonio con-
22 ſtante,ex cauſis nõ expreſſis,† ſed ſimilibus, & poſ
ſunt multa afferri exempla.

Sed vbi Epiſcopus vocatur ad depoſitionem cle
23 ricorum, vel ad conſecrationem † Epiſcoporum,
accedit ſuis ſumptibus, ſecundum Vincen. & Ar-
chid.quos citat apoſtilla ad Abb.in d.c.cum ſit, in
princ.Abb.& Felin.quos citat,& ſequitur Boer. in
deciſ.303.nu.6.

SVMMARIVM.

1 *Præſes quando viſitat prouinciam, prouidet ſibi de ali-
mentis.*
2 *Expenſæ debentur ſolum in cauſis expreßis.*
3 *Bariſellus cum mittitur ad purgandum prouinciam, nõ
recipit alimenta a ſubditis.*
4 *Officiales, qui milites per territorium mittunt expenſis
ruſticorum, puniuntur.*

QVAESTIO LXV.

IN Præſide prouinciæ, an ſuis ſum-
ptibus viſitet prouinciam, uel vi-
ctum recipiat a locis ſuæ viſitatio-
nis,poſſet ex prædictis determina-
ri: ſed in ſpecie habemus deciſio-
nem Baldi in l.obſeruare,in princ.
1 ff. de offic. proconſ. vbi vult, quod ſeipſum † alat
ſuis ſumptibus, per illum textum, qui vult quod
officiales non ſint oneroſi ſubditis. Addit tamẽ, ꝙ
Canoniſtæ tenent contrarium in c.venerabilis, de
cenſib. Sed aduerte, quia dictum eſt in quæſtione
præcedenti, quod procuratio datur Epiſcopo viſi
tanti in ſignum ſubiectionis, non autem de iuris
rigore,ſecundum Innoc.in c.1.num.4.de cenſib.in
6.vbi Ioan.And. & Archidiac. Quæ ratio ceſſat in
Præſide,vel alio officiali.Item dixi ſuprà,quod ex-
1 penſæ debentur ſolum in caſibus † expreſſis,ſecun
dum Vincen.in c.cum ſit, vbi gl. & Abb. de ſimon.

At

Atnon reperimus expreſſum, quod alimenta ſint
Præſidi præſtanda, ergo, &c. Imo habemus textum
expreſſum in contrarium, in §. iubemus, il ſecon-
do, in Authen. collator, per quem idem cum Bald.
dicit Iſern. in conſtitutio. regni, ſolio mihi 198. co-
lum. 1. in fine.
3 Idem dicendum eſt de barriſello, qui † mittitur
ad purgãdum prouinciam malis hominibus, quia
debet ſibi ipſi ſumptum facere, non autem cõpel-
lere ſubditos, ſecundum Bald. in dicta l. obſerua-
re, in princ. vbi dicit, quod diuertere debet ad ho-
ſpitia publica, non autem recipi in priuatas do-
mos, vt dicit Ang. in §. nulli quoque, in Authen. vt
4 iudic. ſine quo. ſuffrag. quod rectores † ciuitatum,
qui mittunt eorum milites per comitatum, ſum-
ptibus ruſticorum, plectuntur pœna ibi contenta,
ſequitur Paris de Put. in tract. ſyndic. in ver. Pote-
ſtas, an poſſit, nu. 5.

SVMMARIVM.

1 *Operarius conductus ad faciendum opus aliquod, ſeipſum alit,*
2 *Operarius conſequitur alimenta, quando viget conſuetudo.*
3 *Contractus cenſetur ſecundum conſuetudinem celebratus.*
4 *Conſuetudo interpretatur quamcunque diſpoſitionem.*
5 *Doctor cenſetur conductus ad legendum, ſecundum conſuetudinem ſtudij.*
6 *Operarius, qui ſeruit ſine ſalario, eſt alendus a domino.*
7 *Seruiens alicui, recipit ab eo alimenta.*
8 *Operarius non obligatus, ſed ex liberalitate promittens, recipit alimenta.*
9 *Operarius non habens aliunde, licèt præſtat operas ex cauſa remunerationis, eſt alendus a domino.*
10 *Operarius tenetur cum proprijs inſtrumentis operari.*
11 *Scriptor conductus, tenetur ſcribere cum ſuo atramento.*
12 *Colonus tenetur ſemen ponere de ſuo.*
13 *Seruus alendus eſt a domino.*
14 *Famulus commodatus alitur a commodatario.*

QVAESTIO LXVI.

OPERARIVS conductus ad opus
aliquod faciendum, non debet ha-
bere a cõductore expẽſas diurnas,
1 † ſed ſuo ſumptu viuere debet, ſe-
cundum Bart. in l. ſi non ſortem, §.
libertus, nu. 32. ff. de cond. indeb.
Bal. in l. quoniam liberi, nu. 5. C. de teſtib. quod ſi
nihil eſt expreſſum circa ſumptum, non debetur,
Iaſ. dicto §. libertus, nu. 28. idẽ Iaſ in l. cũ ſeruus, in
princ. nu. 4. ff. de leg. 1. Felin. in cap. 1. nu. 9. de libel.
li oblatio. Bal. in l. liberti, nume. 11. C. de oper. li-
ber. commumem dicit Alexan. d. §. libertus, nu. 12.
Iul. Ferret. de nulit. inſtit. nu. 123.
Prædicta tamen non procedunt, quando viget
2 † conſuetudo in contrarium, ſecundum Bartolum,
& Baldum in locis ſupracitatis, quia contractus
3 cenſetur ſecundum illam celebratus, † l. excepto,
cũ ibi notat. C. loc. l. quod ſi nolit, §. quia aſſidua,
ff. de ædilit. edicto, eſt text. in l. ſemper in ſtipula-
tionib. ff. de reg. iur. & quælibet diſpoſitio recipit
4 interpretationem a conſuetudine, † Innocen. in
cap. olim, de verbor. ſignif. Abb. in cap. certificari,
de ſepultu. Felin. in procem. decretal. fol. 1. infini-
tos ad hos cõgerit Cagnol. in l. ſi quis maior, nu.
32. C. de tranſact. vbi inquit eſſe celebre dictum,
plures citat Anton. Gabriel. lib. 7. commun. opin.
tit. de conſuetud. concluſ. 1. nu. 1. vbi infert ad mul
ta, Natta in conſi. 195. nu. 3. Cephal. in conſi. 328.
nu. 43. D. Becius in conſ. 101. nu. 48. & inquit Bar-
tolus, l. nemo eſt qui neſciat, ff. de duob. reis, quod
5 † Doctor videtur conductus ſecundum conſuetu-
dinem ſtudij, ſequitur Dec. in dicta l. ſemper in ſti-
pulationib. numero 9. Alexand. ad Barto. in l. pe-
nult. vbi alios citat, C. de iure fiſci, lib. 10. Stante
ergo conſuetudine conducens operarium, tene-
tur ei proferre diurnum cibum, idem Bart. in d. l.
penult. Bal. in l. liberti libertæque, nu. 11. in fine, C.
de oper. liber. Iacob. de roid. nu. 6. Idem voluit Fe-
lin. d. cap. 1. nu. 9. colum. vlt. in princ. comprobat
Iaſ. in dicto §. libertus, nu. 29.
Intellige etiam, non procedere, quãdo promit-
6 teret quis operas ex mera † liberalitate, quia tunc
dominus ei præſtat victum neceſſarium. ita Bart.
in d. §. libertus, n. 32. vbi Iaſ. nu. 29. dicit, quod om-
nes tenent cum eo, Fel. in d. cap. 1. Iul. Ferret. de mi
lita. inſtit. nume. 123. & ratio eſt, quia naturali cõ-
7 uenit rationi, vt eos alamus † qui nobis ſeruiunt,
l. diuortio, §. fina. ff. ſoluto matrim. l. item ſerui, in
fi. ff. de edilit. edicto, in l. rebus, §. poſſunt. ff. commo
da. facit quid dixit Bal. in d. l. liberti libertæque,
nu. 11. vbi, q. promittit ex mera liberalitate operã,
8 † ſeu artem, debet recipere impendia, licèt aliud
ſit in eo, qui ex aliqua compenſatione, idem Bal-
dus in l. 1. nu. 5. in fi. C. de neg. geſt. Iacobin. in di-
cto tracta. de roid. nu. 6. Capic. in ſua inueſtit. ſen-
do. c. feudorum alimenta, colum. 2. verſic. vaſal-
lus præſtans operas.
Declara tertio, non habere locum, quandoquis
operas promitteret, vel præſtaret ex cauſa remu-
9 nerationis, † & eſſet inops, nec haberet aliunde:
tunc enim ſumptũ is præſtat, cui operæ debentur,
l. pen. ff. de oper. liber. Bat. d. §. libertus, num. 32. Et
licèt non videatur gratuita promiſſio, quando fit
ex cauſa remunerationis, vt dixi ſuprà: tamen,
quia ille remunerare non tenebatur, mitius cum
eo agitur, quàm cum alio, contra quem dabatur
actio, circumſcriptis caſibus prædictis locans, vel
promittens operas, ſibi prouidet de victu.
10 Imo debet etiam operari † cum ſuis inſtrumen
tis, ſecũdum gloſ. in l. quoniam liberi, C. de teſtib.
Bal. qui ponit generalem doctrinam in l. 1. nu. 1. C.
de verb. ſignif. vbi loquitur in colono, & in quibuſ-
cunque fabris, ſeu operarijs, ſubdens, quòd ſi in-
ſtrumẽtum in opere rumpatur, faber ipſe tenetur
reficere. Et dicit gloſ. in l. ſtipulationes commodiſ-
11 ſimum, ff. de verborũ obligat. Quod ſcriptor † con
ductus, tenetur ſcribere cum ſuo atramento, Fe-
lin. d. cap. 1. colum. vlt. de libe. oblat. Bal. in d. l. quo
niam liberi. nu. 5. Natta in conſi. 243. nu. 2. vbi in-
12 fert, quòd colonus † tenetur ponere ſemen de ſuo,
quia dicitur inſtrumentum fundi, l. item ſi fundi,
§. ſeminarios, ff. de vſufr. l. quæſitum, §. item nonnul
lis, ff. de fun. inſtru.
Quartò dicta ſunt de operario, non procedunt
13 in ſeruo, † quia eũ alit dñs, l. cũ plures, §. cũ tutor,
ff. de admin. tut. Spec. d. tit. qui fil. ſint legit. §. fi. nu.
20. Cordub. d. l. ſi quis a liberis, §. ſolent, nu. 15.
Idem eſt in famulo commodato, cui commoda-
14 tarius † prouidet de alimentis, d. l. in rebus, §. poſ-
ſunt, ff. commoda. Alex. in l. ſi cum dotem, §. ſin au-
tem in ſæuiſſimo, nu. 6. ff. ſol. matrim. Felin. in c. ex
reſcripto, in fine, de iureiurau.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Officialis conductus a Poteſtate, alit ſeipſum, vide nu. 2.*
2 *Aſſeſſores conducuntur proprijs expenſis, ſi conſuetudo aliter non diſponit.*
3 *Officialis pro acceſſu, & receſſu alendus eſt a Poteſtate.*
4 *Officiali diſcedenti ſoluenda eſt impenſa itineris, etiamſi non domum redeat, ſi tamen non progrediatur longiorem ad locum.*
5 *Subditi obligati frumentum reipublicæ conducere ad vnum locum, cogi poſſunt illud ad alium vehere, qui tamen non ſit longior.*
6 *Officialis, qui non domum, ſed ad alium locum vadit, petere poteſt pecuniam, non res pro impenſa.*
7 *Salarium ſuccedit loco victus.*

QVAESTIO LXVII.

IN officiali conducto a Poteſtate, eſt
aliqua cõtradictio inter Doctores,
an Poteſtas teneatur illi præſtare
cibaria. Et Bartolus in l. penult. C.
de iure fiſci, lib. 10. videtur tenere
1 † quod non, vbi nulla extat conſue
tudo. Dicit enim, quòd iudex conductus, intelli-
gitur ſumptibus cõducentis in eundo, ſtando, &
redeundo, quia ſic extat conſuetudo. Et in d. l. ſi nõ
ſortem, §. libertus, num. 32. ff. de cond. indeb. dum
loquendo generaliter de locandis operis alicuius,
vult, quod cibaria non ſint præſtanda. Et Ange. in
2 §. libertus, colum. penult. in fi. ait, quod † aſſeſſo-
res conduci debent ſumptibus conducentis, ſi ex-
tat conſuetudo, alias non: & conſulit, quod aſſeſ-
ſor conueniat expreſſè. Hoc etiam voluit Alexan.
in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſeruitio, nu. 6. in
fi. ver. an autem iudicib. ff. ſol. matrim. Felin. capit.
1. in fi. de lib. oblat. Contrarium tenuit Cin. in l. ꝗ
in vxorẽ, nu. 2. in fi. ver. collige ex præmiſſis, C. de
neg. geſt. q. a alere tenemur eos, qui in ſeruitijs no-
ſtris ſe exercent, l. in rebus, §. poſſunt, ff. commod.
Et licet quoad medicinas vel expẽſas neceſſarias
tẽpore infirmitatis diſtinguat, tamen quo ad eas,
quæ fiunt integra valetudine, non diſtinguit, ſe-
quitur ibi Bal. idem voluit Bar. in l. legatis, num. 3.
ff. de alimen. & cibar. legar. vbi ait, quod cibaria
debentur, non alimenta, Iaſ. in d. §. libertus, nume
ro 29. Id quod procedit non ſolum reſpectu ciba-
riorum, dum eſt loco & ſeruit, ſed etiam in itine-
3 re, † acceſſus, & receſſus, vt per Bart. in d. l. penult.
Iaſ. d. §. libertus, nume. 29. Imo ſi nolit officialis re-
dire domum ſuam, ſed aliò proficiſci, ſoluenda eſt
4 † impenſa, dum ne longius progrediatur, ſecun-
dum Bar. in l. ſimili, in l. 2. C. de priuileg. dom. Au-
guſtæ, lib. 12. vbi comitatiui, ſolitum granum rei-
publicæ traducere vnum in locum coguntur vehe-
5 re † illud ad alium, qui tamen non ſit longior,
idẽ Ang. in l. obſeruare, §. proficiſci, in addit. ff. de
offic. procõſ. Par. de Put. de ſyndic. in ver. poteſtas
an poſſit, nu. 6. folio mihi 240. vbi allegat Bartolũ
quodam in conſil. quod non inuenio, ſubdens, ꝗ
6 officialis poteſt petere † pecuniam, ex quo non po
teſt impleri factum ob mutatum locum, Alexand.
ad Bar. in d. l. pen. C. de iure fiſci, lib. 10. Felin. d. c.
1. in fi. Ego teneo, quod cibaria non debeantur,
vbi conſuetudo non extat, quia regula eſt, quod
cõductus alat ſeipſum, d. l. ſuo victu. & ſalarium,
7 † ſuccedit loco victus, l. 2. C. de locati, vt inquit
Ang. in d. §. libertus, colum. penult. & aſſeſſores de
bent ſe ipſos alere de ſuo ſalario. Et cum nulla
ratio allegari poſſit, quare magis cibaria debean-
tur officialibus conductis, quàm alij, ſtandum eſt
regulæ.

SVMMARIVM.

1 *Aduocato, cum exit prouinciam, debentur expenſæ vltra ſalarium.*
2 *Aduocato exeũti prouinciam præſtari etiam debet equus.*
3 *Officiali exeunti prouinciam, nõ debẽtur expenſæ victus.*
4 *Syndicatori extra locum conducta præſtantur expenſæ etiam pro reditu.*
5 *Delegato tranſeunti ad alium locum, debentur expenſæ victus.*

QVAESTIO LXVIII.

ADVOCATO vltra conuentum ho-
1 norarium, debentur expenſæ † vi-
ctus & aliæ, quãdo exit prouinciã,
Bal. in l. 1. nu. 10. C. de ſuffrag. per
tex. in l. itemque, §. idem Labeo, ff.
manda. vbi aliquando præſtatur
2 equus, † Ang. conſ. 245. nu. 4. Alex. ad Bar. in d. l. pe
nult. C. de iure fiſci, lib. 10. Felin. in d. c. 1. in fi. de
lib. oblat. Iaſ. in l. ſi non ſortem, §. libertus, nu. 29.
in fi. ff. de cond. indeb.
3 Officiali tamen † exeũti prouinciam, non debẽ-
tur, ſed compenſatur cum his, quos domi feciſſet,
ſecundum Alexan. in conſ. 206. vol. 2. Quod tamen
non arbitror verum eſſe: nam etſi inducatur com-
penſatio, id tamen intelligi debet quatenus non
excedit impenſam, quam domi feciſſet, vt dicam
infra de teſte, ſuper titu. quali[illegible] ſint præſtãda ali-
menta.
4 Et ſic in ſyndicatore † vel iudice, quem aliquis
conducit ad locum aliquem, Paris de Put. de ſyn-
dica. d. ver. poteſtas an poſſit, num. 6. in fine, folio
mihi 241. vult, quod habeat expenſas etiam pro re
ditu.
5 Idem delegatus, † quando transfert ſe ad aliũ
locum, conſequitur expenſas, ſecundum Iaſ. in l.
properãdum, §. ſin autem alterutra, nu. 14. in fine,
C. de iudic. idẽ eſt in legato, l. fi. §. legati, ff. de mun.
& honor. deciſ. Pedem. 46. nu. 16.

SVMMARIVM.

1 *Obſides aluntur ab illis, qui eos dederunt, vbi tamen vide.*
2 *Carceratus alit ſeipſum, ſi habet vnde ſe alat.*
3 *Obſidem dare eſt ſpecies ſeruitutis.*
4 *Obſidis datio non valet ſine obſidis conſenſu, & iuramenta.*
5 *Obſides teſtari non poſſunt, & habentur tanquam ſerui.*

QVAESTIO LXIX.

OBSIDIBVS alimenta miniſtrant,
1 qui eos dedere, † ſecundũ Io. And.
& Card. in c. ex reſcripto, ff. de iure
iur. quia illi ſentiunt commodum,
l. ſecundum naturam, ff. de reg. iur.
Eſt verum, quod Imola vult, quòd
ſeipſos alant, niſi ſeruiant ei, cui ſunt dati. Et ſe-
quitur ibi Felin. in fi. dicens poſt Imo. quod ita
ſeruatur. Et hæc opinio eſt verior, quando habent
vnde

Digitized by Google

2 vnde ſe alãt, vt dicimus de carcerato, † l.quẽadmo
dú, §.magiſtratus, ff.ad leg.Aquil. Obſes enim cer-
to modo dr̃ carceratus, imò dicitur captiuus. Eſt
3 † enim quædã ſpecies ſeruitutis, l.2.ff. de lib.hom.
exhib. & non valet datio, niſi quatenus conſentit
4 quis ſe dari, & iurat, † d.ca.ex reſcripto, vbi Imo. &
alij, Bero. in conſil. 160. vol.3. & quod ſint ſerui, &
5 † non poſſint teſtari, Fran.c.1.colum.6.ver.7. prohi-
bentur, & colum.36.ver.2.ad idem, de teſtam.in 6.
vide tamen Bald.l.2.nu.9.C.de patr.qui fil.diſtr.

SVMMARIVM.

1 *Equus depoſitus ali debet a deponente.*
2 *Animal inuentum dare damnum in prædio alieno, ali*
debet expenſis domini.
3 *Animal pignoratum ali debet a domino.*
4 *Equum alienum depoſitum, vel pignoratum, qui aluit,*
repetit ſine probatione pabuli.
5 *Equus ſequeſtratus ab eo eſt alẽdus, qui ſequeſtrari fecit.*
6 *Sequeſtrarius repetit a ſequeſtrante impenſam, quam*
fecit pro conſeruatione rei.
7 *Bouem vagabundum, qui retinuit in ſuo ſtabulo, repetit*
impenſam a domino.
8 *Retineri poteſt animal inuentum dare damnum, donec*
ſatisfiat retinenti pro impenſa facta.
9 *Retineri poteſt res meliorata, donec ſoluatur impenſa*
meliorationis.
10 *Hypotheca tacita cum probatione competit ei, quæ im-*
pendit pro rei conſeruatione.

QVAESTIO LXX.

DOMINVS equi depoſiti, tenetur
eum alere, nõ autem depoſitarius,
1 quia omnis expẽſa † ſpectat ad de-
ponentem, l.ſi in Aſia, §.1.ff. de de-
poſ.Bald.in l.ſi quis, nu.5.C.depoſ.
vbi quod retineri poteſt equus. Idẽ
eſt in equo, vel alio animali inuento in alio prædio
2 damnum inferente, quia ali debet † expenſis domi
ni, l.quemadmodum, §.magiſtratus, ff. ad leg. Aq.
vbi Florian.notat. addens, quod ſi fame pereat of-
ficialis tenebitur ad intereſſe; & idem dicit in ani-
3 mali pignorato, † ſequitur Paris de Puteo in trac.
ſindic.in ca. qualiter arguatur negligentia, num.6.
folio mihi 206. & de equo pignorato ponit Arela-
ten.ad Alciat.in tracta. præſumpt.reg.1. præſump.
50.in fin. vbi ex notatis per Barto. Alexand. & Iaſ.
in l.cum ſeruus, ff.de verbo.oblig. vult, quòd talis
4 poſſit expenſas † repetere, nulla facta probatione,
quod aluerit, quia habet pro ſe præſumptionem, ar
gumento l.fina. C.de alimen. pupillo præſtan. An
5 autem ſit in equo ſequeſtrato, † Paris de Put. in d.
tract.ca.an carcerarius teneatur, nu.4.fol. mihi 84.
dicit, impenſam alimoniæ ab eo ſoluendam, qui fa
cit ſequeſtrari, per d.l.ſi in Aſia, §.1.argumẽto eius,
quod dicimus de debitore carcerato, qui alimen-
ta recipit a creditore, qui carcerari fecit, Boer. de-
ciſ.103.nu.3. Facit quod poſt Ange. dicit Curt. in l.
vnica, num.70.C.de prohib.ſeq.pecu.vbi ait, quòd
6 ſequeſtrarius † repetit a ſequeſtrante omnem im-
penſam, quam fecit pro conſeruatione rei ſeque-
ſtratæ. Sed hanc deciſionem ego intelligo interim,
dum cognoſcitur de cauſa, nam id ſit, ne interim
res pereat. At cauſa cognita, vel etiam dum cogno-
ſcitur, ſi dominus adeſt, & eſt ſoluendo, cogitur ale
re equum ſuum, ſicuti debitor carceratus alit ſeip-
7 ſum. Hoc ipſum dicendum eſt in boue † vagabun-
do, quem, ſi quis retinuit in ſtabulo, repetit impen-
ſam a domino, ſecundum Guid. Papæ, in tracta.de
præſump. in 4.pag. ſequitur Alciat. in tracta. præ-
ſumpt.reg.1. præſump.50. nu.2. Et dicunt fortius,
ꝙ non tenetur talis probare, quòd nõ aluerit, quia
habet præſumptionem. Et ratio eſt, quia impenſa
illa ceſſit in vtilitatem domini, qui tenebatur ale-
re. Ideo datur actio negotiorum geſtorum, argu-
mento l.quod in vxorem, cum ibi notat. C.de neg.
geſt. Et idem vult Alcia. loco præcitato, in eo, qui
retinuit bouem, ſeu animal inuentum dare dam-
num in ſuo prædio, vbi ſubdit, quod iſto caſu da-
8 tur retentio † donec ſatisfiat ſibi pro alimonia, ar-
gumento l.in ſumma, vbi Salic.C.de pign. & eorũ,
quæ ponit Barto.in l.ſi non ſortem, §.ſi centum, ff.de
cond.indeb.idem Sola de captur.debit.glo.3.nu.7.
vbi de hoſpite. Et hoc eſt regulare, quia impendẽs
9 † ad conſeruationem rei, poteſt illam retinere, l.in
rebus, §.poſſunt, ff.commoda.l.ſi in area, ff.de cond.
indeb.cum multis apud Neguſ. in tracta. pigno.in
tertio memb.5.par.prin.nume.8. imo creditum ex
10 cauſa conſeruationis rei habet † tacitam hypothe
cam cum prælatione, l.interdum, ff.qui potio.in pi-
gno. habean. quam nonnulli aduocati his diebus
adducebant ad probandum, quòd creditor ex cau-
ſa pretij, fęni venditi, & conſumpti, erat præferen-
dus anterioribus creditoribus in quibuſdam armẽ
tis, ſeu pecudibus, quorum tamen ſententiam ego
nolui accedere.

SVMMARIVM.

1 *Carceratus debitor alit ſeipſum.*
2 *Creditor tenetur alere debitorem carceratum, qui ſit*
pauper.
3 *Debitor carceratus relaxari debet, quando creditor re-*
cuſat illum alere.
4 *Debitor carceratus alendus eſt etiam a ceßionario credi-*
toris.
5 *Debitor carceratus retineri poteſt, donec pro alimentis*
ſatisfecerit commentarienſi.
6 *Homo retineri poteſt pro cibarijs præſtitis.*

QVAESTIO LXXI.

1 CARCERATVS debitor † debet ſe-
ipſum alere, l.quemadmodũ, §.ma-
giſtratus, ff.ad leg.Aqui.§. ſi vnum,
in Auth.vt cum de appellat. cogno
ſcen.§.ſi verò, in Authen. de inceſt.
nup.gl. in l.fi.in ver.cognoſcere, C.
de erog. milit. annonæ, & illã dicit menti tenendã
Bart.in l.ſanctum, in fi.ff.de rer.diuiſ. vbi Alex.Iac.
de Rau.Alber.de Roſ.& Cuman.in l.ſi victum, ff.de
re iud.Rainer.de Forliu.in l.iudices, C.de epiſcop.
aud.Paris de Put.de ſindic.c.an carcerarius tenea-
tur, num.1.& ſeq.fol.mihi 84.Luc.de Pen.in d.l.fin.
Boer.in dec.303.nu.2.vbi multos allegat: At ſi pau
2 per ſit, & nõ habeat de ſuo, tenetur is, ꝙ fecit † illũ
carcerari, gl.in d.l.fin.C.de erog.milit.anno. & illã
dicit nõ eſſe alibi Bar.in l.illicitas, §.ne potẽtiores,
col.pen.ff.de offic.præſid.Rain.de Forli.in d.l.iudi-
ces, C.de epiſc.aud.quẽ citat, & ſequitur Bar.ĩ trac.
de carcerat.in fi. Ange.in l.minimè, C.de app.Spec.
in tit.qui fil.ſint legit.§.fin.nu.20.Paris de Put. d.c.
an carcerarius teneatur, num.1.vbi ait gloſ.prædi-
ctã eſſe notabilem, Aret.in §.ſi.in fi. Inſtit. de actio.

...o Papæ,q.a t 1.nu.2. vbi refert ita ſeruare om-
..es curias Delphinatus, Afflict. in deciſ.71. addi-
tio ad Capell. Toloſ. deciſ. 100. colum. 2. Iaſ. in l.ſi
victum,nu.2.& 3.ff.de re indic.Felin. in c.1.num.9.
de libelli oblat. in c.ex reſcripto, in fin. de iureiu-
ran. Marſil.in pract.crimin.in §.attingam,num.74.
Sola in Pedem. conſtitut. ſuper decret. de captur.
debitor. gloſ.3. nume.5. alios citat Cordub. in l.ſi
quis a liberis, §. ſolent, nu.37.ff.de libe. agnoſcen.
imo Aretin. in d.§.in fi. Iaſ.d.l.ſi victum, num.3. Io.
Fab.d.§.fin. additio ad Capell. Toloſ.d. deciſ.100.
Felin.d.cap.1.& c.ex reſcripto,Alex. ad Bar.in d.l.
ſanctum, Sola & Cordub. in locis prædicti volunt,
3 quod Iudex poſſit carceratum relaxare, † ſi credi-
tor, qui fecit eum carcerari, recuſat alere. Eſt ve-
rum,quod Afflic.dicta deciſ.71. tenet contrarium,
volens,quod eo caſu debitor admittatur ad ceſſio-
nem bonorum: ſed cæterorum opinio ſeruãda eſt,
quia communis, & habet æquitatem, & Cordub.
4 ampliat procedere etiam in perſona † ceſſionarij,
vt poteſt videri, numero 38. Et non mirum, quia
iniuria infertur carcerato, quando alimenta non
permittuntur, d.l.ſi victum, ff.de re iudic.

Quod ſi commentarienſis aluiſſet, poſſet impe-
5 dire relaxationem, & debitorem retinere, † donec
ſibi ſatisfactum ſit, ſecũdum Guid. Papæ in q.448.
qui dicit, Iacob. de Aret. tenuiſſe contrarium, ſed
hoc de conſuetudine ſeruari. Addo,quòd etiã cor-
6 pus humanum † retineri poteſt pro cibarijs pręſti-
tis,l.1.C.de infant.expoſ.Sola ponit d.gloſ.3. nu.6.

S V M M A R I V M.

1 *Carceratus pro delicto alit ſeipſum, vel ſi pauper ſit, alitur a curia.*
2 *Carceratus tenetur ad impenſam cuſtodiæ, niſi ſit pauper.*
3 *Accuſatus pro quocunque delicto, interim eſt alendus.*
4 *Damnatus ad mortem, ali debet dum differtur ſententiæ exequutio.*

Q V AE S T I O LXXII.

1 IDEM dicimus in carcerato pro cri-
mine, qui proprijs expenſis † eſt
alendus, quando habet bona,aliàs
ſi pauper ſit, alitur a curia, vbi vo-
luit Afflict. d.deciſ.71. nu.2. Paris
de Put.de ſind. in c. an carcerarius
teneatur,nu.2.& 3.vbi inquit,quod etiam cuſtodi-
2 ri debet, Benincaſ. de pauper. in 7.q. in 2. ſpeciali
iudic. nu.6. Et procedit in carcerato, vel accuſato
3 pro quocunque † delicto, qui interim eſt alendus,
Alber. in l.fin. C. de ordine cogni. Mart. Laud. in
tract.de fiſco,nu.252. Gigas de crimine læſę maie-
ſta.in tit.de pœnis committen. q.26. vbi dicit, etiã
delatum pro crimine læſæ maieſtatis, interim de
ſuis bonis eſſe alendum, imo etiam damnatus eſt
4 alendus, † dum non exequitur ſententiam, l.ſi vi-
ctum, ff.de re iudic. vbi gloſ. Imola, & Iaſon. Et dũ
fit proceſſus, rectè alienat pro alimentis,vt dicam
inter priuilegia alimentorum.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſia alit delinquentes qui ad eam confugiunt.*
2 *Iudex excommunicatur, ſi impedit, ne confugiens ad eccleſiam alatur.*

Q V AE S T I O LXXIII.

1 ECCLESIA † alit delinquentes,qui
ad eam confugiunt, vt voluit gloſ.
in ca.diffiniuit, in ver.defendatur,
17.quæſt.4. argumento l.præſenti,
in fine,C.de his,qui ad eccleſ.con-
fug.ad idem eſt gloſ.in c.fin. de re-
gu. quam dicit ſingularem Feli.in ca. ex reſcripto,
in fin.de iureiur.Imol. in clement.vnica, de hæret.
Paris de Put. de ſindic. in ca. an carceratus tenea-
tur, nu.2. folio mihi 84. Cordub. in l.ſi quis a libe-
ris,§.ſolent, nu.46.C. de liber. agnoſc.Boer. in de-
ciſ.303. nu.3. Nec iſto caſu iudex poteſt impedire
2 † ſine periculo excommunicationis,Hoſt.in cap.in
ter alia,de immun.eccle.vbi quòd malè faciunt do
mini temporales, qui circumſæpiunt Eccleſiam,
Guido Papæ,quæſt.121.vbi de obſidentibus Eccle-
ſiam, & de compeditantibus eos in Eccleſia, Di-
dac.lib.2.variar.reſolut.cap.20.num.1.Clar.pract.
crim.§.fi.quæſt.30. num.21.Cordub. in d.l.ſi quis a
liberis,§.ſolent,nu.47.

S V M M A R I V M.

1 *Reus pendente appellatione aliquando tranſmittitur ad Iudicem appellationis.*
2 *Inquiſitus pendente appellatione, cuſtoditur a Iudice appellationis.*
3 *Inquiſitus cuſtodiri debet a Iudice a quo, niſi Iudex appellationis aliud mandet.*
4 *Reus, quando inſtat ſe ad Iudicem appellationis remitti, fit miſſio ſuis expenſis.*
5 *Reus ad Iudicem appellationis mittitur expenſis Iudicis, ſi ipſe nihil habet.*
6 *Clericus, cuius expenſis ad ſuum Epiſcopum remittatur.*

Q V AE S T I O LXXIIII.

1 REVS pendẽte appellatione, eſt ali
quando tranſmittendus † ad Iu-
dicem ad quem, ſecundũ Iac.But.
Bald.& Salic.in l.eos,§. ſuper his,
C.de appellat.& dicit Bal. in l.mi
nimè, C.eo. quod mitti debet ſub
fida cuſtodia, Odofr. In l.1.C.de requi.reis.De qua
quæſtione latè Natta in conſil.553. per totum, vbi
2 tandẽ reſoluit, ꝙ pendente † appellatione a diffi-
nitiua, cuſtodiri debet apud Iudicem appellatio-
nis, Aufrer.ad Capel.Toloſ. deciſ.100. Guido Pa-
pę,deciſ.237.vbi ait,inquiſitum cuſtodiendum per
Iudicẽ a quo, niſi Iudex appellationis mandaret il
3 lum ſibi remitti: tunc enim eſt illi parendum, vt in-
quit Bal.in d.l.minimè, Lancell. in tract. de atten-
ta.in 2.par.c.12. ampl.4. nu.21.& ſeq. vbi alios ci-
tat,eo caſu, quis teneatur impendere pro alimen-
tis,non ſolum eius qui remittitur,ſed & cuſtodum,
Bal.in l.generaliter,§.his de præſentibus,n.4. C.de
4 reb.cred.dicit, quod ſi fuiſſet a reo † poſtulatũ, re-
miſſio fit illius expẽſis. Et Barbat.ibi in apoſtil. di-
cit,reſpondiſſe Regi Apulię, ꝙ delinquens remitti
tur ad delicti locum expenſis petentis. Dictũ Bal.
ſequitur Felin.in cap.1.num.8.in fine,de lib.oblat.
vbi tamen dicit, diſcrepare a deciſione Barto. in l.
1.§.defendi,numero 5.ff.ex quib.cauſ.in poſſeſ.eat.
qui tenet,quod fiat expenſis petentis,ſed verè non
diſcrepat,quia Bald. loquitur quando reus poſtu-
lauit, Aufrer. ad Capel. Toloſ. dicta deciſione 100.
inquit,

inquit, quod diuus Paulus fuit remiſſus ad Cæſa-
rem non expenſis proprijs, quando ipſe nihil ha-
bebat, ſed expenſis Iudicis, id quod ſenſit ſemper
5 † fieri debere, quando reus non habet, Ioan. Fab. d.
l. minime, C. de appellat. Boer. deciſ. 103. num. 5. &
12. vbi latè agit, cuius expenſis remitti debeat
6 † clericus, qui ad ſuũ Epiſcopũ tranſmittẽdus eſt.

S V M M A R I V M.

1 *Monachus ali debet a monaſterio.*
2 *Monachus acquirit monaſterio.*
3 *Monaſterium negans alimenta monacho, priuatur bonis ſibi per monachum quæſitis.*
4 *Monaſterium, quando negat monacho alimenta, reponitur in alio monaſterio, & ibi bona applicantur.*
5 *Monaſterium non priuatur bonis per monachum quæſitis, quando propter paupertatem negat ei alimenta.*

Q V AE S T I O LXXV.

1 MONACHVS ali debet a † monaſterio,
Caſtren. in conſ. 76. nu. 1. volum. 1.
Mouetur duabus rationibus, quia
monachus ſeruit, ergo viuere de-
bet de altari, capit. cum ſecundum,
de præbend. & quia acquireret mo
2 naſterio, † capit. cum olim, de priuileg. Innocen.
in capit. prædicto. Quod ſi monaſterium deneger
3 alimenta, priuatur his, quæ † monachus acquiſiuit,
vt per gloſ. in capit. 1. in verſ. languidus, de infa. &
languid. expoſ. vbi ait, quod impiè agit Abbas, ſi
monacho non prouider de neceſſarijs, Innocen. in
capit. cum olim, il ſecondo, colum. 2. de priuileg.
Specu. in titu. de ſtatu monach. §. fin. num. 30. vbi di
cit, quòd Epiſcopus reponet monachum in alio
4 monaſterio, † & illi applicabuntur bona acquiſi-
ta. In quo tamẽ diſtinguit, nu. 46. & 47. vt per eum,
Bero. in conſi. 26. nu. 12. & ſeq. Tiraq. de retract. cõ
ſang. §. 10. gl. 1. nu. 14. & ſeq. in fine, & nu. 16. Et præ
dicta non procederent, quando ob inopiam mona
5 ſterij non poſſet Abbas miniſtrare † neceſſaria, qa
excuſatur, ſecundum Bal. in l. 1. §. ſed ſcimus, in fi-
ne, C. de latina lib. tollen. vbi poſtquã dixit, quòd
expellens monachum, priuatur eis bonis, ſubdit,
quod ſi monaſterium ſit inops, cogit eum tranſire
ad monaſterium aliud, ſequitur Benincaſ. in tract.
pauper. q. 7. in 2. ſpecia. iudic. nu. 25.

S V M M A R I V M.

1 *Milites aluntur a Republica.*
2 *Militare proprijs ſtipendijs nemo cogitur.*
3 *Milites vltra ſtipendia capère aliquid prohibentur.*
4 *Militi debetur ſtipendium etiam durante infirmitate.*
5 *Milites conſequuntur ſtipendia pro tempore, quo captiui apud hoſtes morantur.*
6 *Miles abſens cũ licentia, hẽt nihilominus ſua ſtipendia.*
7 *Doctori debetur ſalarium pro tempore abſentiæ, quando habet licentiam.*
8 *Militibus ſtipendia dantur pro tempore, quo ſunt in itinere.*
9 *Militibus deputatis ad cuſtodiam alicuius, debentur alimenta vltra ſalarium a cuſtodito.*
10 *Cuſtodes impetrat, qui timet offendi, ſed eis prouidere debet de alimentis.*
11 *Militibus quando non ſoluuntur ſtipendia in bello iuſto, licet deprædari pro neceſſario victu.*
12 *Furtum non committit, qui rem ſubtrahit pro neceſſitate famis.*
13 *Fames maior eſt neceſſitas cæteris omnibus.*
14 *Militibus debetur hoſpitatio a ſubditis, & nil aliud.*
15 *Princeps pro ſoluendo ſtipendio militibus, imponit ſubditis collectam ſi burſa communis eſt vacua.*

Q V AE S T I O LXXVI.

1 RESPVBLICA alit milites, l. mili-
tes, in fine, C. loca. Specu. in titu.
qui fil. ſint legit. §. fina. numero 20.
Nemo enim tenetur proprijs mili
2 tare † ſtipendijs, capit. cũ ex officij,
de præſcript. Spec. tit. de ſalar. §. 1.
nume. 6. in fine, & ea ratione ſtipendia dantur, ne
ſub prætextu quærendi victus fiant prædatores, ca
pit. militare, 23. quæſt. 1. vbi etiam prohibẽtur ali-
3 quid † capere vltra ſtipendia. Eſt & aduertendum,
quòd ſtipendium eis debetur etiam durante infir
4 mitate, † quia dicitur nihilominus ſeruire, Bart. in
l. ſi vnus, §. cum quidam, ff. loca. Abb. in c. 1. de cler.
ægrotau. Iul. Ferret. in tracta. de milita. iuſtit. num.
118. Idem eſt, quando ſine ſua culpa capiuntur
5 ab hoſtibus, quia reuerſi † conſequuntur medij tẽ-
poris ſtipendia, l. 3. §. ſed ſi ex improuiſo, vbi gloſ.
ff. de re milit. Ioan. de Plat. in l. 1. C. eo. tit. lib. duo-
decimo, vbi aliud probatur, quando captus eſt
6 ſua culpa, & ibi inquit, idem eſſe in abſente † ex li-
centia, quia habet commeatum pro eo tempore.
Et dicit Iul. Ferret. in d. tract. de milit. iuſtit. nume.
7 114. quod Doctor, ſeu † ſtipendiatus itinerans de
licẽtia ſuperioris, habebit ſalarium. Allegat glo. in
l. exactorem, §. diem, ff. de re milit. Et multa alia
iura adde, quod militibus dantur ſtipendia etiam
pro tempore, quo ſunt non ſolum in expeditione,
8 ſed etiã in itinere, † argumento l. fina. C. de erog.
milit. anno. libro duodecimo, Ioan. de Ligna. in
tracta. de bello. Iul. Ferret. dicto tracta. de iuſtit.
milita. nu. 115.

Aduerte item, quia ſi milites dentur a Repu-
blica, vel Principe ad cuſtodiam alicuius perſo-
9 nę, vel loci, is ſic cuſtoditus tenetur † præſtare vi-
ctum neceſſarium vltra ſtipendia, quæ a Principe
dantur militibus, eſt text. clarus in l. fin. vbi latè
Ioan. de Plat. C. de erog. milit. anno. vbi loquitur
de ſalua guardia, quæ ſolet a Principe concedi his,
qui ſuſpicantur de offenſione. Et per gloſ. in d. l.
fin. inquit Barto. in l. ſanctum, ff. de rer. diuiſ. quòd
timens ſe offendi, poteſt petere a Iudice cuſtodes,
10 † quibus ipſe, non alius expenſas miniſtrat, & in
l. illicitas, §. ne potentiores, nume. 8. ff. de offic. Præ
ſid. cum ſimilibus. Imo ſi iuſtum ſit bellum, & mi-
litibus ſtipendia non perſoluantur, licebit eis pro
11 † victu quærendo deprædari, Ange. in l. 2. ff. ad le-
gem Rod. de iactu. Felin. in capit. querelam, de iu-
reiuran. Ferret. in dicto tractat. de milit. iuſtit. nu
me. 158. quia ob famis neceſſitatem excuſatur quis
12 a furto, † capitu. fraternitas, 12. q. 2. & nulla maior
13 eſt neceſſitas, quàm fames, vt inquit Tiraq. † de
pœn. temper. cau. 33. in fi. vbi multa ponit ad excu-
ſandũ, quod fit ex neceſſitate. Multa alia de mili-
tib. ponit Iul. Ferret. loco prædicto, & Paris de Pu-
teo, in tract. ſyndic. circa prin. in c. excedunt mili-
tes, fol. mihi 17. Hoſpitatio autem eſt concedenda
14 militibus, & nihil aliud præſtandum per † ſubdi-
tos, l. deuotum, C. de meta. lib. 11. vbi Luc. de Pen.
& idem dicit Ioan. de Plat. in l. 3. C. de erog. milit.

anno. lib. 12. Etſi contrarium omnino obſeruent,
vt latè videri poteſt apud Rolan.in conſ.66. per to
tum,volum.1. vbi concludit,de iure, nõ etiam illis
deberi lectum,culcitrã, nec alia ſuppellectilia. Et
refert illud Pau.in c.militare,23.q.1.quod debent
eſſe contenti ſuis ſtipendijs. Aduerte etiam,quod
pro ſoluendis militum ſtipendijs, vbi excuſſa com
muni burſa nihil ſupereſt,poteſt Princeps collectã
15 imponere † ſubditis ſuis etiam mediatis, vt latè
probant, Natta in conſi.487.per totum, & Rolan.
in conſi.1.per totum,volum.2. & latè ponit Bal.in
conſi.406.num.2.vol.5. Natta in conſ.157.num.6.

SVMMARIVM.

1 *Populo debentur alimenta a Principe,vel domino,& id Reipublicæ intereſt.*
2 *Vendere & victualia contribuere pro ſuſtentatione populi cogitur quiſque neceſſitatis tempore.*
3 *Epiſcopus poteſt cogere homines ad vendendum victualia,vel contribuendum,quando ſubeſt neceſſitas.*
4 *Immunitas non excuſat, etiam ſi ſit domus Auguſtæ, quia tempore neceſſitatis contribuatur pro victu populi.*
5 *Ciuitas ſine pauperibus non eſt perfecta.*
6 *Vendere annonam tempore careſtiæ cogitur quicunque habet.*
7 *Victualia quod quilibet ſingulo die mittat ad plateam, ſtatuto fieri poteſt.*
8 *Princeps cogit ſubditos ad emendum frumentum, quod pro munitione fuerat ſeruatum.*
9 *Vendens mala mixta bonis,punitur.*
10 *Fiſcus poteſt mala victualia bonis miſcere, quando ea retinuit pro commodo ciuitatis.*
11 *Vendere tempore neceſſitatis nemo cogitur frumentum, quando habet ſolum pro vſu ſuo.*

QVAESTIO LXXVII.

POPVLO prouidere tenetur Prin-
ceps,Reſpublica, Ciuitas, vel Re-
ctores. Publicè enim intereſt,atque
1 vtile eſt, quod ei non deſint † ali-
menta,l.1. C.de epiſc.aud.l.2.ff.ad
leg. Iul. de anno. l. ciuitatibus, in
princ. ff. de leg.1. & qui non ſubueniunt populo in
alimentis, videntur occidere illum, l.necare, ff.de
liber. agnoſcen. ex pane enim præcipuè viuit ho-
mo,& ſuſtentatur Reſpublica,l.publicas, C.de fe-
rijs.ſunt pulchra Bal.verba, in conſ.406.n.5.vol.5.
2 Et qñ in loco extat penuria & defectus † victualiũ,
coguntur omnes pro modo facultatum ſuarum, vt
populus alatur,vendere & contribuere ſua victua-
lia, eſt textus in l.vnica, C.vt nemini lice. in com-
par. ſpecier. etiam pretio non iuſto, l.2.§. eadem,
ver.omnium,ff.ad leg.Rod.de iactu.Barto.in l.1.§.
cura carnis,ff.de offic.præfect.vrb. Et non ſolum ſe-
3 cularis Iudex, ſed etiam Epiſcopus † poteſt homi-
nes cogere,l.fin.§.item Epiſcopi, ff.de mun.& hon.
vbi glo. idem probatur ex notatis in l.1.C.de epiſ.
aud. Et nemo quantumuis immunis excuſatur, e-
4 tiam ſi ſit de domo Principis, † vel Auguſtæ, glo.in
l. curiales, qui ſeſe, C. de decurion. lib. 10. & in l.
fin. C.de exacto.tributo. Probatur in dicta l.vnica,
vbi hæc omnia ponit Io. de Platea, C. vt neminem
lice.in comparat. ſpecierum,nume.7.circa intelle-
ctum. Intereſt enim Reipublicæ, quod pauperes
5 non moriantur,quia ſine † pauperibus ciuitas non
eſt perfecta, l.2.ff.de nundin.Et dicit Barto.in l.in
annonam,ff. de extraordin. crimin.quod habentes
annonam tempore careſtiæ, coguntur illam vende
6 re, † Bartolus in d.§.cura carnis, Bald.& Alber. in
d.l.1.C.de epiſ.aud.vbi Salicet.dicit, valere ſtatu-
7 tum, quod quilibet teneatur ſingulo die † mittere
tot frumenti ſtaria in plateam, Martin.Lauden. in
tracta.de official.dom.ver.23. latè de hoc agit Ri-
pa in tractat. de remed. præſeruat. contra peſtem,
nu.186.& ſeq.Alex.in conſ.190.nu.3.vol.2.Barba.
in cap.1.col.fin. de emp. & ven.Iaſ.in l.nec emere,
nu.3. C.de iure deliber. Socinus in tract.fallen.re-
gu.435.lim.15.Felin.in c.1.col.1.de Iudæis,Dec.in
l.rogaſti,in princ.ff.ſi certum pet.Aufre.ad Capel.
Toloſ.deciſ.446. Tiraquel. in præfat.tracta. de re-
tract.num.28.latiſſime diſſerit Rolan.in conſil.80.
num.14.15.22.& ſeq.volum.3. Benincaſ.in tracta.
paupert.in 8.q.in 7.ſpeciali contract.nu.12.Natta
in conſ.... Et quia Reſpublica vel Princeps reſpi-
ciens ad futuram populi neceſſitatem, prouidere
ſemper debet de maximo commeatu, & habere
horrea publica victualibus munita,ne ab opere de
terreatur,caſu,quo uileſcat frumentum,fuit a iure
fauorabiliter inductum,quod vbi publicum frumẽ
8 tum † conſeruari vlterius non poteſt, cogantur ci-
ues ſecundum facultatem ſui patrimonij emere,vt
probat textus,iuxta ſecundum glo. intellectum,in
d.l.vnica,C.vt nem.lice.in comparat.ſpecie.vbi Io.
de Plat.refert Bar.dicere qđ ita conſuluit & practi
cauit Peruſius. & eſt caſus ſingularis, ſecundum
Barb.in cap.1.de empt.& vend. Fel.in c.1.col.2. de
Iud. Aufrer.ad dictã deciſ. Capel.Toloſ.446. Ant.
de Burg.in d.c.1.num.19.de emp.& vend.Natta in
conſ.500.n.3.Et licèt regulariter vendens aliquid
9 non debeat mala miſcere bonis,†etſi faciat,priua-
tur extra ordinem,ſecundum l.ſaccularij,ubi gloſ.
ff.de extraordin. crimin. eſt text. in l.annonam, ff.
eo.tit.vbi Alber.Ang.& Boſſ.in ſua praxi, in tit. de
extr.ordin.crimin.nu.4.ponit exemplum in eo,qui
cum ſale miſcet paruos lapillos,in vino maluatico
ponit uina deteriora, & qui frumentum vendunt
corruptum,& qui mittunt aquam in oleum, & qui
in aromatibus dant qui pro quo: tamen fiſco licet
10 victualia bona miſcere cum corruptis † & vitiatis,
vt facilius inueniant emptorem, l.1.C. de cond.in
public.horre.lib.10. vbi Ioan. de Plat. recitat ſpe-
cies fraudum, qui fieri ſolent in huiuſmodi vendi-
tionib.Corſet.in ſing.incip.commixtio,Ange.in d.
l.annonam,ff.de extraordin.crim.Boſſ.in d.titu.de
extraordin.crim.nu.4.Intellige tamen principalẽ
deciſionẽ noſtræ quæſtionis, non procedere in eo,
11 qui habet frumentum pro ſuo † vſu,& non vltra:is
enim non cogitur vendere, quia prima charitas in
cipit a ſeipſo, l.præſes, C. de ſeruit. & aq. Iſern.in
procem.conſtitutio. vol.1. vbi allegat illud Euan-
gel. Ne fortè non ſufficiat nobis & vobis, ſequitur
Maran.de ordi.iudic.par.9.in princ.nu.181.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta ſunt eis dimittenda,qui non poteſt exigi vltra, quàm facere poßit.*
2 *Poſſe non dicitur,qui honeſtè & commodè non poteſt.*
3 *Pater nõ conuenitur a filio in plus,quam facere poſſit,deducto ne egeat.*
4 *Parentes vtriuſque ſexus habent priuilegium, ne conueniantur, vltra quàm facere poßint.*
5 *Filius non exigitur a patre vltra quàm facere poſſit.*

Fra-

Digitized by Google

6 *Frater vtrinque coniunctus, non conuenitur vltra quàm facere poſſit.*
7 *Patronus non exigitur vltra quàm facere poſſit.*
8 *Libertus non conuenitur a patrono in plus quàm poſſit facere.*
9 *Socius habet beneficium, ne a ſocio conueniatur vltra quam facere poſſit.*
10 *Societas dicitur fraternitas quædam.*
11 *Donatori competit priuilegium deducendi quantum ſufficiat pro ſuo victu.*
12 *Liberalitas cuique ſuo prodeſſe, non autem nocere debet.*
13 *Maritus ab vxore conuentus pro dote, vel alia cauſa, deducit ſemper alimenta propria.*
14 *Socer vxoris non exigitur vltra, quàm facere poſſit, & ibi quid in ſocero mariti.*
15 *Extraneus, qui non tenetur dotare, ſi dotet, gaudet priuilegio deducendi, ne egeat.*
16 *Debitor aliquando ex pacto habet beneficium, ne conueniatur vltra, quam facere poſſit.*
17 *Miles non exigitur in plus, quàm poſſit facere.*
18 *Vaſallus non conuenitur a domino vltra, quam facere poſſit.*
19 *Iudex qui per imperitiam iudicauit, non conuenitur vltra vires patrimonij, deducto ne egeat.*
20 *Clerico competit priuilegium, ne teneatur vltra id quod ſupereſt, deducto ne egeat.*
21 *Clerico debitori capiuntur fructus præbendæ, vt ſatisfiat creditori, dimiſſo tamen victu.*
22 *Aduocatus non conuenitur vltra quàm facere poſſit, deducto ne egeat.*
23 *Debitor Eccleſiæ non exigitur, niſi deductis prius alimentis.*
24 *Pater ſpiritualis non exigitur in plus quã facere poſſit.*
25 *Debitor, qui ceſſit bonis, ſi deuenerit ad pinguiorem fortunam, tamen deducit alimenta.*
26 *Iuramentum non obligat præciſè ad pactum.*
27 *Iuramentum excludit beneficium, ne quis conueniatur vltra quàm facere poſſit.*
28 *Negans ſe eſſe talem, perdit beneficiũ, ne conueniatur vltra quàm facere poſſit.*
29 *Maritus negans matrimonium, conuenitur in totum, nec aliquid deducit, ſecus ſi negat dotem.*
30 *Debitor negans debitum, amittit beneficium, ne conueniatur vltra quàm facere poſſit.*
31 *Beneficium, ne conueniatur vltra, quàm facere poteſt, non prodeſt ei, qui poteſt viuere ex arte, vel officio.*
32 *Alimenta cum a lege ordinantur alicui, intelliguntur, niſi aliunde habere poſſit, puta ex arte, vel officio.*
33 *Maritus, qui viuere poteſt ex arte aliqua, non vtitur beneficio, ne conueniatur vltra quam facere poſſit.*
34 *Charitas prima incipit a ſeipſo.*
35 *Altare vnum diſcooperiri non debet, vt alterum cooperiatur.*
36 *Maritus non gaudet beneficio deducendi, ne egeat, quando vxor eſt pauper, & non habet aliunde.*
37 *Mariti hæres extraneus non gaudet priuilegio, ne conueniatur vltra quàm facere poſſit, ſecus in filio.*
38 *Debitor Eccleſiæ non deducit alimenta aduerſus Eccleſiam, quæ ſit pauper.*
39 *Maritus conuentus ab vxore non deducit alimenta, quãdo dos conſiſtit in re, & corpore certo.*
40 *Maritus non deducit alimenta, quando vti quilibet poſſeſſor conuenitur reali actione.*
41 *Maritus non allegat beneficium deducendi alimenta, quando conuenitur pro dote in caſu collocanda conſtante matrimonio.*
42 *Maritus nõ vtitur priuilegio, ne conueniatur vltra, &c. quando doloſè fecit ne poſſet ſoluere.*
43 *Socer non gaudet priuilegio deducendi alimenta, quando doloſè fecit, ne poſſet ſoluere.*
44 *Maritus propria culpa factus pauper, non vtitur priuilegio, ne conueniatur vltra, quàm poteſt facere.*
45 *Maritus, qui dum eſſet ſoluẽdo non exegit dotem a ſeipſo, eſt in culpa, & perdit beneficium.*
46 *Maritus factus pauper propter maleficium, amittit priuilegium, ne vltra vires conueniatur.*
47 *Maritus putatiuus, & non verus, non gaudet beneficio, ne teneatur ſoluere vltra vires.*
48 *Maritus ſoluto matrimonio paciſci poteſt, quòd poſſit exigi in ſolidum, non obſtante beneficio.*
49 *Beneficio ne quis cõueniatur vltra quàm facere poſſit, renunciari non poteſt, vbi reuerentiæ ratio ceſſat.*
50 *Beneficio ne conueniatur, niſi deducto ne egeat, quis poſſit renunciare.*
51 *Promittens ſoluere quantitatem debitam, non cenſetur renunciare beneficio deducendi ne egeat.*
52 *Maritus, qui ſoluto matrimonio promiſit dotem reddere, intelligitur deductis alimentis.*
53 *Hæres qui promiſit legatum, vel debitum ſoluere hæreditarium, gaudet beneficio inuentarij.*
54 *Promittens id, ad quod tenebatur, non alterat primam obligationem.*
55 *Socius poteſt renunciare beneficio, ne conueniatur vltra vires hæreditatis.*
56 *Beneficio ne conueniatur vltra, quàm facere poſſit, minimè gaudet, qui promiſit ſoluere totum, integrum, vel omne debitum.*
57 *Maritus multis in caſibus non vtitur priuilegio, vbi remiſſiuè.*
58 *Ingratus priuatur alimentis.*
59 *Ingratus non vtitur priuilegio deducendi alimenta.*

QVAESTIO LXXVIII.

HIs relinqui debent alimenta, qui
habent beneficium, ne conue-
1 niantur vltra quam facere † poſ-
ſunt, eſt textus in l. condemnatio-
ne, in principio, ff. de regu. iuris,
vbi dicitur relinquendum eſſe tan
tum, ne egeat. & ibi notant gloſ. & Doctores, &
nihil aliud eſt dicere, quod non teneatur, vltra
quam facere poſſit, quàm ſi dicitur, quod debitor
retineat ſibi tantum, quod ſufficiat ad alimenta,
vt declarat Bartolus l. maritum, nume. 2. ff. ſoluto
matrimonio, poſt gloſ. Ruin. in conſil. 144. nume-
ro 12. volumine 5. Crot. in repet. l. ſi conſtante, nu-
mero 162. ff. ſoluto matrimo. eſt etiam text. in l. in
ter eos, §. fin. ff. de re iudic. non enim dicitur quis
2 poſſe, quod facere † nõ poteſt honeſtè, & commo-
dè, ſecundum gloſ. in dicta l. in condemnatione,
in principio, Iacob. de Aret. Baldus, & alij, in l. ſi
maritus, ff. ſoluto matrimonio, Brun. in conſilio
89. numero 3. Dec. in l. diuus, colum. fi. ff. de reg.
iur. Iaſ. in l. ſunt qui in id, nu. 2. ff. de re iudi. Mul-
ti autem ſunt, quibus hoc beneficium competit.
3 Et primo patri. Is enim † non conuenitur a filio
vltra quàm facere poſſit, §. ſunt præterea, verſ. ſed
etſi quis, Inſtit. de actio. qui textus loquitur non
ſolum in patre, ſed in quocunque parente vtriuſ-
4 que † ſexus, ſecundum gl. in l. patronus, in verſic.
parentes, ff. de re iud. Et quòd competat, eſt tex.
in l. ſunt qui in id, in vlt. verſic. cum l. ſeq. ff. de re
iud. ponit Iaſ. d. §. ſi quis, in princ. Et rationem po-
nunt Doct. diuerſam, Dynus enim dicit, proue-
nire hoc priuilegium a reuerentia patri debita,

Nico. verò de Neapoli inquit, rationem eſſe, quia
obſtat filio excepto, dolo facis petendo quod re-
ſtituturus es, vt per Iaſ. loco prędicto. Sed cum hoc
beneficium pluribus perſonis competat, deberet
allegari generalis quædam ratio, quæ omnes com
plecteretur, vt Lud. de Sard. dicit ibi in addit. ꝙ
tamen non placet, quia idem beneficium poteſt di
uerſis perſonis ex diuerſa cauſa competere.

Competit etiam eiuſmodi beneficium filio,
5 † quando conuenitur a patre, ſecũdum Io. Fab. Io.
de Plat. Ang. & Iaſon, in dicto §. ſunt præterea, ver.
ſed etſi quis, quia in filio militat eadem ratio, exci
piendi de dolo, quæ militat in patre.

6 Idẽ eſt in fratre vtrinque † coniuncto per eandẽ
rationem, ſecundum Io. Fab. & Ang. in d. ver. ſed
etſi quis, & eos ſeq. Iaſ. numero 4. licet Iacob. de
Rau. & Nicol. de Neap. ibi contrarium tenuerint,
poſt gloſ. Bar. & Bal. in l. verum, in princ. in ver. fra
ternitatis, ff. pro ſocio, Iaſon in l. ſunt qui in id, nu.
3. ff. de re iudic. tranſit cum Angelo.

7 Patronus quoque non exigitur † vltra quã face
re poſſit, d. ver. ſed etſi quis, & idem in parentibus,
& liberis patroni, l. patronus, ff. de re iud. id quod
extẽdit Io. Fab. & poſt eum Ang. & Iaſ. in loco præ
dicto, ad libertum, quando conuenitur a patrono,
8 † & poteſt in liberto conſiderari etiam ratio alimẽ
9 torũ, de qua ſupra, vt dixi ſuo loco. Socius † item
gaudet eo beneficio, vt d. §. ſed etſi quis, l. verum,
ff. pro ſocio, l. ſunt qui in id, ff. de re iud. Nico. de
Neap. Io. de Plat. Io. Fab. Ang. & Iaſon in d. verſi.
ſed etſi quis, vbi extendunt etiam ad ſocios non
omnium bonorum, & ad debita non cõtracta con-
templatione ſocietatis, & ad plures ſcholares in
eadem domo habitantes: idem voluit Iaſon in l.
ſunt qui, num. 3. Lupus in c. per veſtras, in 7. notab.
§. 12. nu. 12. folio 184. Et ratio eſt, quia in ſocieta-
10 te eſt quędam fraternitas, † vt dicitur in l. verum,
ſequitur Iaſ. in d. l. ſunt qui in id, nu. 3.

Donatori rurſus datur facultas deducendi, ne
11 † egeat, eſt tex. in l. diuus, ff. de reg. iur. l. inter eos,
in princ. ver. is quoque, ff. de re iud. & d. §. ſunt prę
terea, §. ſed ſi quis, vbi Doct. Inſtit. de actio. & vtro-
que in loco, Iaſ. vbi nu. 6. Ratio eſt, quia non debet
12 quis ſua † liberalitate periclitari, l. ne liberalita-
te, ff. de re iud. ponit Iaſ. in d. l. inter eos, nu. 3.

Maritus ſiue pro dote, ſiue ex quouis alio con-
13 tractu ab vxore conueniatur, deducit † ne egeat,
l. non tantum, vbi Doctores, præcipuè Iaſ. ff. de re
iud. Et procedit etiam ſi contraxit conſtante ma-
trimonio, quia priuilegium competit ſibi ſoluto
matrimonio, ſecũdum Iaſ. in fi. Dyn. Bart. Alexan.
& alij omnes in l. maritum, ff. ſoluto matrimonio,
vbi late ponunt Doctores, gloſ. & Docto. in §. ſunt
præterà, ver. item ſi de dote, vbi Aret. nume. 2. In-
ſtit. de actio. & Iaſ. in princ. Benincaſ. de pauper. q.
8. in 2. ſpecia. in contract. nu. 14.

14 Idẽ in ſocero † vxoris, l. ſicut autem, vbi Docto-
res, & l. ſeq. ff. de re iudic. vbi ponunt quoque idem
in ſocero mariti. Et vnam eſſe differentiam inter
ſoceru mariti, & ſocerum vxoris, ponit Lupus in
cap. per veſtras, in 3. notab. in fi. nu. 7. folio mihi
162. de donatio. inter vir. & vxor. quod ſocero de-
tur hoc priuilegium, probat tex. in l. diuortio, §.
interdum, & l. rei iudicatæ, §. fi. ff. ſol. matr. Crot.
in d. l. ſi conſtante, nu. 162. Ruin. d. conſi. 144. num.
12. Iaſ. d. ver. itẽ ſi de dote, nu. 3. vbi ponit rationẽ.

15 Extraneus † quoque, qui dotat mulierem, quam
dotare non tenebatur, l. ſi extraneus, & l. pen. ff.
de iure dot. Io. de Plat. & Ang. in d. §. ſed etſi quis,
Iaſ. in l. inter eos, nu. 4. de re iud. aliquando etiam
16 ex pacto acquiritur † hoc beneficium, vt eſt text.
in l. ſi quis crediderit, vbi Bal. in princ. ff. de pact.

17 Item, miles eodẽ † gaudet priuilegio, l. miles, ff.
de re iudic. vbi Iaſ. in princ. dicit, quod ei non po-
teſt renunciari. Cõmunem dicit Dec. in c. Epiſco-
pus, in princ. de præbend. & quia vaſallus miles
eſt, cap. 1. quo temp. mil. non conuenitur a domi-
18 no, niſi in quantũ facere † poteſt, deducto ne egeat,
ita Ioan. Bapt. Surdus, Taurini Senator, & affinis
meus, in c. 1. nu. 50. an agna. vel filius.

19 Iudex item, qui per imperitiam iudicauit, † Ale
xan. in l. 4. §. in eũ, in fi. ff. de dam. infect. Boſſ. in tit.
de official. corrup. nu. 23.

20 Idem eſt in clerico: † ei enim competit hoc pri-
uilegium, gloſ. Ricar. Malum. Bar. Ang. & alij in d.
l. miles, vbi Iaſ. nu. 11. & ſeq. dicit eſſe magis com-
munem opinionem Anchar. & Imo. in c. Odoar-
dus, de ſolut. Imola & Gemin. in cap. ſi propter ſua
debita, in 1. notab. de reſcrip. in 6. Ideo licet aliquã
21 do capiantur fructus præbendæ † pro ſoluendo eo
rum creditoribus, Abbas in c. peruenit, nume. 11.
de fideiuſſ. Ripa in l. obligatione generali, numero
45. ff. de pignor. tamen dimitti eis debet quantum
ſufficiat pro victu, ſecundum Cinum & Salicetum
in l. ſtipendia, C. de exequut. rei iudic. Boer. dec.
226. circa finem, Benincaſ. in tract. pauper. q. 8. in
quarto ſpecia. contract. nu. 15. late Dec. in c. Epi-
ſcopus, nu. 1. de præben. vbi addi.

Et competit hoc beneficium etiam Aduocato,
22 † Cin. & Salic. in l. 1. C. de iur. & fact. ignor. gloſ. in
l. miles, vbi Bart. Alexan. & alij, ff. de re iudic. vbi
communem dicit, Iaſon nu. 9.

23 Et debitori Eccleſiæ, † gl. in c. quicunque, 16. q.
7. declarat Dec. in c. Epiſcopus, io prin. de pręb.

24 Et patri ſpirituali, † Ioann. Fab. in §. ſunt præte
rea, col. 1. inſtit. de actio. vbi Ioan. de Plat. Aret. &
Tiraq. l. ſi vnquam, ver. ſuſceperit liberos, nu. 32.

Cuius eſt caſus in eo, qui ceſſit bonis: is enim, ſi
ad pinguiorem fortunam deueniat, licet ſoluere
teneatur, l. nec maritus, verſ. at cum eius, ff. ſoluto
25 matrimonio, tamen † ſi conueniatur, deducere po
teſt alimenta, l. is qui, ff. de ceſſione bono. Imola
in l. ſi maritus, vbi Iaſ. numero 4. ff. ſoluto matri-
monio, & poſt Bal. quem allegat, ponit Ang. in §. fi.
in fi. Inſti. de actio. Didac. lib. 2. variar. reſolut. cap.
1. nu. 6. vbi inquit, obtinere hoc etiam in foro con
ſcientiæ, Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſolent, nu.
39. ff. de liber. agnoſcen.

Sed hoc beneficium ceſſat multis in caſibus, quo
rum aliquos non grauabor, breuiter tamen & cõ-
pendiosè recenſere. Et primo, quando promiſſio
26 eſt iurata, quia iuramentum obligat † præcisè ad
factum, c. querelã, vbi But. ne prel. vic. ſuas, & tol-
lit contrariam exceptionem, c. debitores, de iure
27 iur. Per quæ iura loquendo in ſocero, † ita tenet
Brun. in conſ. 89. nu. 4. ver. plus dico. Idem in ſocio
iurante probauit Io. Lup. in c. per veſtras, in 7. no-
tab. in §. 12. nu. 22. ver. limitabis tertio, de donat.
inter vir. & vxo. folio mihi 185. colum. 1. Et in ſo-
cio loquitur Corne. de quo prædicti non faciunt
mentionem in conſi. 128. col. 2. in fin. & colum. 3. in
prin. vol. 3. ſequitur Gozad. in conſ. 88. nu. 19. Ro-
lan. in cõſilio 13. nu. 10. vol. 1. & in tracta. de lucro
dot. quæſtio. 42. nu. 13.

28 Secundus eſt caſus, quando negat † quis ſe ta-
lem: nam cum priuilegium deſcendat ab illa qua-
litate,

Digitized by Google

litate, abnegans qualitatem, efficitur beneficij indignus, l. ſed ſi ex parte, in fin. princip. ff. quod cum eo. & in l. ſocio, eſt text. in l. ſi vnus, §. vlt. ff. pro ſocio, l. ſed hoc ita, in fin. ff. de re iudic. facit text. in l. dubitetur, §. ita demu, ff. de fideiuſſ. & in auth. contra qui propriam, C. de non num. pecun. & ita tenet glo. in d. §. ſunt prætorca, in verſic. item ſi de dote, Inſtit. de actio. Bar. in l. etiam, §. 1. num. 3. ff. ſolu. matrimonio, vbi de ſocio infert ad maritum, declarando tamen, quod maritus perdat beneficium,
29 quando † negat matrimonium, ſecus ſi negaret alia, puta dotem datam, vel contractum celebratū, Alex. in l. ſi maritum, col. 1. verſic. vndecimo fallit, ff. ſolu. matrimonio, vbi loquitur in marito, Ioan. Lup. in ſocio, d. §. 12. nume. 14. vbi tamen limitat, quando pœniteret ante litis conteſtationem, & quando negatio non eſſet abſoluta, vt per eum, & præter eum Iaſon, qui loquitur in ſocio & marito in l. quod te, nu. 30. verſi. eodem modo, ff. ſi cert. pet. Marſil. in rub. ff. de fideiuſſ. nu. 327. vbi in marito, Felin. qui generaliter loquitur in quocunque ne-
30 gante † debitum, in cap. exceptionem, colum. 12. in fin. verſic. & iſta exceptio, ff. de exceptio. allegat Card. ibi, Campeg. de dote, par. 2. q. 238. col. 2. ver. 11. fallit, & quæſtio. 265. ſequitur Ant. Gabr. commu. opin. lib. 5. tit. de acquir. poſſ. concluſ. 5. num. 7. vbi plures ponit limitationes. Et hoc eſt notandu aduerſus diſtinctionem Bart. in d. l. etiam, §. 1. Rol. in conſil. 88. nu. 5. & 7. vol. 4. vbi ponit concordantes in ſocio & marito. Et nume. 17. limitat, quando non perſeuerauit in negatione vſque ad litis cōteſtationem, Cuccus in tractat. de mention. circa poſ. nu. 99.

Tertius caſus eſt, quando ſic priuilegiatus habet artem, vel officium, ex quibus poteſt viuere,
31 † quia tunc nihil deducit de ſuo patrimonio, ſecundum gloſ. fin. l. ſi maritus in id, ff. ſoluto matrimonio, ponit in propoſito Ioan. Fab. in d. §. ſunt præterea, verſ. item ſi de dote, & ibi Iaſ. num. 7. Inſtit. de actio. & ibi Aret. nu. 3. quia vbicunque ius
32 mandat aliquem alendum eſſe, intelligitur † ſi ex arte vel induſtria non poteſt viuere, glo. in l. ſi quis argentum, §. 1. C. de donat. gloſſ. in l. ſi quis a liberis, in princ. ff. de liber. agnoſcen. ita quoque tenuit Alex. in l. maritum, col. 2. verſi. 15. fallit, ff. ſolu. matrimo. & ibi ante eum hoc voluit Nicol. de Neap. ad idem eſt gloſ. fin. in l. ſi maritus, ff. eod. titu. vbi Alex. in princ. dicit, eam ſingularem. Quod ſi maritus ſcit artem, qua mediante poteſt ſibi victum
33 quærere, † non gaudet priuilegio, ne conueniatur vltra quam facere poſſit. Et ſubdit eſſe ſimilem gl. in d. l. ſi quis argentum, in §. 1. Campeg. d. q. 238. colum. 3. ver. 15. fallit.

Quartus eſt caſus, quando vxor quoque ipſa egeret, & non haberet aliunde, quia tunc maritus
34 non gaudet beneficio prædicto, quia prima † charitas incipit a ſeipſo, l. præſes, C. de ſeru. & aqua. & in pari cauſa neceſſitatis præfertur mulier, l. aſſidui, §. exceptis, C. qui pot. in pign. hab. & vnum al-
35 tare † non eſt diſcooperiendum, vt alterum cooperiatur, l. verum, §. pen. ff. de minor. ita tenet in ter-
36 minis † Iaco. de Ater. in d. l. ſi maritus, ff. ſoluto matrimonio, Barto. in d. l. maritum, verſus fi. ff. ſoluto matrimonio, Gul. Cun. & Bald. in l. ſi quis crediderit, ff. de pact. idem Bald. in l. 2. num. 5. C. quod cum eo, vbi declarat, non procedere in alijs perſonis, quibus beneficium non indulgetur gratia miſerationis, ſed propter mutationem ſtatus, cum aliàs ad nihilum tenerentur. Et hæc opinio eſt magis communis, ſecundum Alexan. in d. l. maritum, col. 3. verſic. in quantum Bart. hic, vbi plures alios allegat, & tranſit cum limitatione Bald. vt ſit conceſſum ſoli marito, Aret. in d. §. item ſi de dote, nu. 4. vbi dicit, idem eſſe in hæredibus mariti, ſi pauperes ſint, quia æquius eſt, quòd mendicet maritus, quam patiatur mulier, quæ bona habet, ſed hoc de
37 hærede intellige, † ſi ſit filius, non ſi extraneus, ſecundum Bar. poſt gloſ. ibi in l. maritum, in fine, & Bal. in d. l. ſi quis crediderit, in fi. vbi ponit exemplum in filijs primi matrimonij. Et primam ſententiam probauit Iaſ. d. verſ. item ſi de dote, nume. 10. Campeg. quæſt. 241. & ſeq. Padill. in l. præſes, nume. 8. C. de ſerui. & aqua, vbi allegat Bal. Campeg.
38 & Didac. Idem in debitore † Eccleſiæ ponit Dec. d. c. Epiſcopus, nu. 2. de præben.

Quintus caſus eſt, quando dos conſiſtit non in pecunia, nec in alia re, quæ pondere, numero, aut menſura diſtinguatur, ſed vel in re immobili, vel
39 in certa ſpecie, † quia tunc marito non competit hoc beneficium l. vnicæ, §. cum autem, C. de rei vxor. actio. per quem tex. ita voluit Bald. in capit. 1. de not. feud. Imola in l. ſi filio, ff. ſoluto matrimo. Iaſ. d. verſicu. item ſi de dote, nume. 11. Campeg. d. q. 238. col. 2. verſ. decimo fallit. Sed hæc opinio patitur difficultatem, quia Barto. in l. Neſennius, §. ſi fundus, ff. de re iudic. tenet contrarium. Ideo vide Alex. in d. l. maritum, col. 2. verſic. decimo fallit, vbi ponit, quòd ſi ex pretio rei dotalis maritus aliam acquiſiuerit. Poſſet autem dici, quòd prima opinio obtineat, quando vxor actionem moueret realem ad rem, non autem vteretur perſonali de dote.

Nam & hic ſextus eſt caſus, quando agitur rea-
40 li iudicio, & maritus † conuenitur vti tertius poſſeſſor, non gaudet priuilegio deducendi ne egeat, l. ſi cum dotem, §. fin. ff. ſolu. matr. l. depoſiti, ff. de pecul. Dyn. in d. l. maritum, vbi Bart. quia non conuenitur vt vir, idem voluit Cin. in l. vbi adhuc, in 10. quæſtio. C. de iur. dot. Iac. de Aret. Barto. & Bal. in l. ſi maritus, in id, ff. ſolu. matr. Et hanc opinionem dicit magis communem Alex. in d. l. maritū, colum. 3. ver. item in quantum Bart. hic concludit, & ita in locis prædictis intelligunt tex. in d. l. Neſennius, §. ſi fundus. vide omnino Iaſ. in l. ſi conſtante, nu. 118. ff. ſoluto matr. & d. verſi. item ſi de dote, in fi. ego non video, quare magis hoc caſu denegetur beneficium marito, quādo realis, quàm vbi perſonalis actio intentatur, cum vtroque caſu militet ratio miſerationis, & reuerentia: alias verò erit ſemper in facultate vxoris realem proponendo actionem, fraudare maritum priuilegio ſibi a iure indulto: Cum tamen ea reuerentia ſeparari non poſſit a perſona mariti, etiam ſi vti poſſeſſor conueniatur, quando cauſa reſtitutionis deſcendit a dote & a matrimonio, vt per Crot. in d. l. ſi cōſtante, num. 157. in fi.

Septimus eſt caſus, quando ob inopiam mariti dos repetitur conſtante matrimonio: tunc enim
41 maritus † non poteſt allegare beneficium prædictum, ita gloſ. in l. vbi adhuc, in verbo, ſuſtentationem, C. de iure dot. vbi eam ſequitur Cin. quia vir tunc non poteſt agere, cum dos ſit recuperata, deſeruiat nihilominus oneribus matrimonij, idē voluit Rainer. de Forliu. in l. ſi conſtante, in princ. ff. ſolu. matr. ſed Bar. ibi, num. 105. & ſeq. dicit procedere, quando vxor agit reali actione, vel etiam hypotheca-

potheca-

pothecaria per rationes ſupradictas, ſecus ſi mo-
ueret perſonalem propter præiudicium, quod pa-
raretur viro ſoluto matrimonio, & cum Bart. tran-
ſit Alex. in d. l. maritum, in princ. ver. octauo fallit.
ſed contrariam ſententiam gl. in l. vbi adhuc, pro-
bauit Bal. in d. l. ſi quis crediderit, ſequitur Imol.
Call. Rom. & alij, quos citat Iaſ. in d. l. ſi conſtante,
nu. 111. vbi dicit cõem, ſequitur Bal. Nouel. nu. 37.
Cro. n. 157. hãc etiã ſententiã ſecutus eſt Aret. in d.
ver. itẽ ſi de dote, nu. 4. ver. ſecundo fallit, Campeg.
d. q. 238. col. 2. ver. octauo fallit, Lup. in cap. per ve-
ſtras, §. 37. de dona. inter virum, & vxo. fol. 119.
42. Octauus caſus eſt, quando maritus † vel alius
dolo fecit, quominus poſſet commode ſoluere, qa
tunc non vtitur eo priuilegio, l. etiam, §. 1. ff. ſolu.
matr. vbi loquitur in marito, ad idem eſt gloſ. 2. in
ver. item ſi de dote, d. §. ſunt præterea, & idem eſt in
43 ſoccero, † l. pen. ff. de iure dot. idem eſt, quando ma-
44 ritus factus eſt pauper ſua † culpa, d. l. etiam, §. li-
cet, eſt glo. not. in d. l. pen. ff. de iure dot. vbi ſi mari-
tus ſciens ſe non poſſe reddere integram dotem, il-
lam accepit, non gaudet beneficio, quia ſi non eſt
in dolo, ſaltem eſt in culpa, Bar. in l. alias, §. elegan-
ter, in fi. ff. ſolu. matr. & dicitur in d. l. diuortio, vbi
glo. ff. de neg. geſt. quod maritus, qui non exigit do
tem a ſeipſo, quando erat ſoluendo, dicitur in do-
45 lo, vel culpa, † ideo conuentus non opponit de be-
neficio, ne teneatur ultra quàm facere poſſit, ſequi
tur Bar. in l. nõ tñ, ff. de re iud. vbi Iaſ. in fi. Alexan.
in l. maritum, col. 4. verſ. nono fallit, ff. ſol. matr. vbi
tamen dicit, in ſuo caſu maritum non eſſe in dolo,
Aret. in d. verſic. item ſi de dote, num. 4. verſi. tertio
fallit, vbi ponit de marito & ſocero, & tangit etiã
aliquid de culpa, ſequitur ibi Iaſ. num. 9. vbi ponit
de ſoccro & marito, de dolo & de culpa, Lupus in
c. per veſtras, in 3. not. §. 24. nume. 7. de donat. inter
vir. & vxor. Campeg. de dote, par. 3. q. 250. vbi la-
tè agit in ſocero, pulchrè Lup. in rub. de donatio. in
ter vir. & vxo. §. 21. nume. 14. & in d. §. 24. nu. 7. dicit
46 idem eſſe, quando incidiſſet maritus † in pauper-
tatem propter maleficium, allegat Bal. in c. quæ in
eccleſiarum, de conſtitutio. in ca. ſedes, de reſcrip.
de quo latè Iaſ. in auth. res quæ, nu. 21. & ſeq. & C.
comm. de leg. Benincaſ. de pauper. q. 8. in 2. ſpecia.
contrac. nume. 15. & quod amittat maritus benefi
cium propter dolum, Campeg. q. 261. & duab. ſeq.
47. Nouus eſt caſus, quãdo non eſt maritus † verus,
ſed putatiuus, capit. 1. verſi. totam, extra de donat.
inter vir. & vxo. ſecundum intellectum Io. Andr. &
Doctores ibi, Caſtr. & Imola in l. ſi filio, la 2. ff. ſolu.
mat. Alexand. in d. l. maritum, verſ. ſeptimo limita
non procedere, Campeg. qui ab Alexan. deſumpſit
formalia verba, quæſt. 237. & d. q. 238. col. 1. verſic.
ſeptimo limita, additio magna ad Iaſon, in dicto
verſic. item ſi de dote.

Decimus eſt caſus, quando maritus pactus eſt
quòd exigi poſſit in ſolidum, non obſtante dicto
beneficio, & hæc intellige ſoluto matrimonio,
48 † quia tunc valet pactum, ſecundum Guliel. Bart.
Auge. & Caſtr. in l. alia, §. eleganter, ff. ſoluto matr.
Iaſ. in l. ſunt qui in id, nu. 5. ff. de re iud. & in d. verſi.
item ſi de dote, num. 6. Camp. d. par. 3. q. 246. vbi in
quæſt. 244. dicit conſtante matrimonio fieri nõ poſ
ſe, quia ius reuerentiale non poteſt remitti: ceſſan-
49 te autem reuerentiæ † ratione poteſt renunciari,
vt per glo. & Doctores in l. ſi conuenerit, vbi Ale. ff.
de re iudic. Hoſtien. Io. Andr. Imola & in alij in ca.
Odoardus, de ſolu. Lup. in d. §. 24. nume. 16. vbi in-
ſertur ad ſocium, & Camp. in q. 245. ponit an vxor
poſſit huic beneficio renunciare, & in fin. ponit in
50 genere, de milite, † de clerico, & alijs perſonis be
neficiatis, an ei beneficio poſſint renunciare. Ad-
de tamen, quòd non videtur illi renunciare, qui
ſimpliciter promiſit ſoluere ſummam debitã, ſed
51 promiſſio intelligitur ſaluo † beneficio, ſecundum
Bald. in l. quod nomine, ff. de condict. indeb. Ruin.
in conſi. 159. col. 3. vol. 3. Rol. in tract. de lucro dot.
quæſt. 37. num. 4. facit, quia maritus, qui ſoluto ma
52 trimonio promiſit dotem reddere, † gaudet nihi-
lominus eo priuilegio, l. quod ſi maritus, ff. de con-
ſtitu. pecun. Bartol. in l. maritum, ff. de ſoluto ma-
trimonio, Campeg. d. q. 246. colum. 1. in fi. & q. 268.
quod ego intelligo, niſi actio antiqua fuiſſet noua
ta, argumento eius quod dicimus de hærede, qui
53 ſi promittat ſoluere † debitum hæreditarium, vel
legatum, non gaudet beneficio inuentarij, Ange. in
in conſil. 31. colum. penult. Dec. in Authen. prætc-
rea, nu. 12. C. vnde vir & vx. & conſi. 496. nume. 12.
Phanuc. qui alios citat, in tract. de confectio. inuẽ-
tar. par. 6. nume. 110. Rolan. in eo. tracta. 154. nu. 1.
54 Regulariter autem promiſſio accedens † obliga-
tioni, non eam alterat, nec immutat illius naturã,
l. qui mutuam, ff. manda. l. penult. C. de pact. & in
ſimili ita declarat Phanuc. in tracta. dot. gl. 8. n. 57.
55 & in ſocio, quod poſſit renunciare † huic beneficio
ponit Lup. d. c. per veſtras, §. 12. qui eſt vltimus, nu-
me. 16. vbi innuit hanc differentiam inter eum, cui
debetur reuerentiæ gratia, & alium, cui ex alia cau
ſa debeatur, & quãdo illi poteſt renunciari expreſ
ſè, poteſt etiam tacitè, ideo qui promittit reddere
56 totum integrum, vel omne † debitum, non vtitur
priuilegio, ſecundum Bald. in l. quod nomine, ff. de
cond. indeb. Alex. Rui. & Lup. quos citat, & ſequi-
tur Rolan. in d. tracta. de lucro dot. q. 38. nu. 6. Plu-
res autem in alios caſus, quibus maritus priuatur
57 priuilegio, † ponit Alex. in d. l. maritum, Campeg.
in d. par. 3. quæſt. 237. vſque ad quæſt. 271. Lup. d. §.
12. & vlt. nu. 15. & ſeq.

Addo tamen vnum caſum, qui non ponitur ab
alijs: quia ſi is, cui a lege vel ab homine datur be-
neficium, committat ingratitudinẽ, priuatur. Nã
58 quemadmodum propter † ingratitudinem perdũ
tur alimenta, l. fi. C. de alen. lib. Doctores in l. fin. C.
de reuoc. donatio. ita perditur beneficium deducẽ
59 di, † quantum opus eſt, ne egeat. Hoc voluit Iaſ. in
d. §. ſunt præterea, ver. ſed etſi quis, nu. 5.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus conſequitur expenſam victus, quando exit ſuũ domicilium, alias non.*

2 *Delegatus ordinarij habet victum, quando exit domicilium.*

3 *Delegatus ad uniuerſitatem cauſarum conſequitur impenſam victus ab ordinario, qui illum deputauit.*

4 *Delegatus ad unam cauſam malitioſè deputatus ab Ordinario conſequitur victum a delegante, quando exit domicilium.*

5 *Delegatus quando inter duas dietas proficiſcitur, habet victum ab vtraque parte.*

6 *Delegatus intra unam dietam capit victum, et impenſam ab impetrante.*

7 *Delegatus conſequitur impenſam a Iudice, quando altera pars eſt inops.*

8 *Iudex alit ſeipſum, quando accedit ad locum aliquem ſuæ iuriſdictionis, & ibi extendit.*

Iuſtitiam

Digitized by Google

9 *Iuſtitiam venalem habere non licet Iudici.*
10 *Conſeruator habetur pro Ordinario Iudice vel delegato ad vniuerſitatem cauſarum.*
11 *Conſeruator non conſequitur alimenta a partibus, quando exit domicilium.*

QVAESTIO LXXIX.

DVBIVM eſt, an delegatus Papæ ha
bere debeat expenſam victus, quã
do pro exequutione mãdati debet
exire domicilium ſuum. Et Hoſt.
in cap. prudentiam, de offic. deleg.
1 dicit, quòd non, † quia hoc modo
poſſet negligere mandatũ ſuperioris. Addit quod
omni caſu debet primo ire, deinde petere expen-
ſas, ex quo non ſunt liquidæ, nec certæ. Sequitur
Abb. ibi n. 23. vbi tamẽ limitat, quando eſſet adeo
pauper, ꝙ non poſſit de ſuo impendere. Sed veritas
eſt, quod delegato non debetur victus, quando nõ
exit domicilium ſuũ, quia ipſe nullam facit impen
ſam, Spec. in ti. de ſalar. §. 1. num. 6. verſ. quid ſi ali-
cui. At vbi exit domicilium, conſequitur ſumprũ,
vt probat text. in c. cum ab omni, vbi glo. de vita &
honeſt. cler. in c. ſtatutum, §. inſuper, vbi omnes Do
cto. de reſcr. in 6. vbi gl. Spec. in d. titu. de ſalar. §. 1.
nu. 7. vbi ponit, quid in alijs expenſis, quàm victus.
Et dicit ita de conſuetudine ſeruari, & Abb. d. c. cũ
ab omni, nu. 13. dicit idem, ſiue habeat beneficiũ,
ſiue non, quia ei nõ confertur beneficium cum hoc
onere, Dec. in c. prudentiam, nu. 22. de offic. deleg.
quia non debet ſuis ſtipendijs militare. Et idem
præſupponunt Ang. in l. ſed etſi lege, §. quod autẽ,
il ſecondo, ff. de perit. hæred. Iaſ. in l. properandũ,
§. ſin autem alterutra, nu. 14. C. de iudic. Et hæc opi
nio bene obtinet, ſiue ſit delegatus a Principe, ſiue
2 ab inferiore † etiam ordinario, ſecundum Spec. lo
co prædicto, nu. 11. Abb. d. c. cum ab omni, nume. 9.
Tamen quãdo eſſet delegatus ab ordinario ad vni
uerſitatem cauſatum, tunc quia idem omnino eſt
3 conſiſtotium, Ordinarius ipſe † prouidet. ita Spec.
& Abb. in locis prædictis, qui idem dicunt, quan-
4 do deputatur malitioſe † ad vnam cauſam, per gl.
in d. §. inſuper, & c. paſtoralis, de offic. deleg. Eiuſ-
modi autem expenſas conſequitur delegatus com
5 muniter ab vtraque parte, quando non † profici-
ſcitur vltra duas dietas, ſecundum Spec. d. ti. de ſa
lar. §. 1. nu. 2. verſi. ego credo. Sed Archid. in d. cap.
ſtatutum, §. inſuper, dicit, quòd vtraque pars con-
tribuit, quando acceſſus reſpicit communem vti-
litatem, etiam ſi fuerit ab altera tantum impetra-
tus: quando verò reſpicit alterius vtilitatem, ille
ſupplet, ſecundum glo. in l. quoniam liberi, C. de te
ſtib. niſi delegatus intra dietam accerſitus ſit, quia
6 tunc impetrans † ſoluit, ſequitur Io. And. d. §. inſu
per, & Franc. circa fi. princip. Si tamen altera par-
tium prematur inopia, ſubleuatur a Iudice, qui
ſupplet, non autem grauat partem contrariam, vt
7 vult † gloſ. in d. §. inſuper, vbi Franch. circa finem.
Ordinarius autem Iudex cum accedit ad locum
8 aliquem ſuæ iuriſdictionis, alit † ſeipſum, nec pro
impenſis victus equi & vecturæ quicquam exigit
a partibus, c. cum ab omni, vbi Doctores, præcipue
Abb. num. 12. in fi. de vita & honeſt. cleric. Ad hoc
enim ei datur ſalarium, & aſſignantur redditus of
ficij, vt onus iniunctum ſuſtineat, ſecundum gl. ibi.
ad idem eſt tex. in c. illud, 10. quæſtio. 2. Non enim
exiſtimare debet alienum iurgium eſſe ſuam præ-
dam, l. omnes, C. ad legem Iul. reper. & ne ſub co-
lore expenſarum fiat graſſatot, capit. militare, 23.
quæſt. 1. & debet eſſe contentus ſuo ſtipendio, ca-
pit. non ſatis, circa fin. 86. diſtinct. & eſſet habere
9 iuſtitiam venalem, quod non † licet, cap. non licet,
11. quæſtio. 3. ponit Anchar. in conſi. 201. in princ.
& in ſpecie Specul. in dicto titu. de ſalar. in princ.
nume. 8.
Et quæ dicuntur de Iudice ordinario, locum
10 habent in conſeruarore, quia habetur † tanquam
ordinarius, vel tanquam delegatus ad vniuerſita-
tem cauſarum, vt probatur in c. fi. de offic. delega.
in 6. ideo in eis locum habent, quæ de ordinarijs,
11 & talibus delegatis diſpoſita † ſunt, vt præciſè po
nit glo. in d. c. ſtatutum, §. inſuper, vbi Franch. in 2.
col. circa medium.

SVMMARIVM.

1 *Victus ſoluit victori expenſas, quas fecit ſuper hoſpitio, lite durante.*
2 *Viuere de vento nemo præſumitur.*

QVAESTIO LXXX.

VICTVS debet victori condemna-
ri in expenſis, quas litigãdo fecit
1 pro ſuo victu in hoſpitio, † vel ali
bi, vt innuit Bart. in d. l. non igno-
rat, poſt princ. C. de fruct. & lit. ex
penſ. dum inquit, multas fieri ex-
penſas in hoſpitio, quæ Iudici non probantur. Et
ſubdit, quod eo caſu Iudex ex cõiectura illas taxa
bit, ſequitur Iaſ. in l. properandum, §. ſin autem al-
terutra, nu. 14. in fi. verſ. nota eſſe in hac materia,
C. de iudic. Et hanc impenſam omiſit Spec. in ti. de
expen. §. fi. nu. 21. vbi quatuor tantum expẽſarum
genera enumerat, ex quibus ſola alimentorũ, quæ
exhibentur teſtibus, reſpicit victus. Sed quod ciba
ria veniant in expenſarũ condemnatione, voluit
Bar. in l. eum quem temere, ff. de iudic. Bal. in l. ſed
etſi lege, §. quod autem, il ſecondo, vbi etiam Ang.
ff. de petit. hæred. quia expẽſa victus eſt neceſſaria,
2 ex quo nemo viuit † de vento, l. fi. C. de alim. pupil.
præſta. vbi gl. excipit ſolum Lupum. In hac tamen
patria Montisferrati taxari non ſolent expenſæ vi
ctus cauſa factæ. An autem integræ debeantur vel
deducantur, quod domi expẽdiſſet, vide in ti. qua-
liter præſtanda ſint alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Infantes expoſiti aluntur ab Eccleſia.*
2 *Infantes expoſiti aluntur a dominis, qui erant ſucceſſuri ab inteſtato, quando Eccleſia eſt pauper.*
3 *Partus mulieris condemnatæ alitur de publico, quando mater non habet.*

QVAESTIO LXXXI.

INFANTIBVS expoſitis, quorum
parentes ignorantur, præſtantur
1 alimẽta † ab Eccleſia, vel eius Re-
ctore, ſecundum Abb. in ca. 1. poſt
med. de infant. & languid. vbi ta-
men nihil allegat, ſequitur Iacob.
de Sancto Georgio, in l. hæres abſens, circa finem,
ff. de iudic. vbi inquit, ſe pro hac parte ſæpè con-
ſuluiſſe,

ſuluiſſe,& eſſe hoc notandum, Sola in conſtit. Pe-
demon. ſuper decreta. de captura debitor. in cau.
ciui.glo.tertia,num.8. vbi inquit ſe obtinuiſſe pro
communitate Iauenni,& Strambini. Addit,quòd
vbi Eccleſia non haberet ſufficientes redditus, te-
2 nerentur domini,† qui ſunt ab inteſtato talibus
expoſitis ſucceſſuri, ſecundum l. finalem, C. vnde
vir, & vxor. In hac patria ſi non extent publica ho
ſpitalia, conſueuere communitates locorum ta-
les recipere, & nutricibus nutriendos dare publi-
3 ca impenſa: partus autem mulieris † condemna-
tæ ali debet publicis expenſis, cum illa non habet,
Bald. in l.Imperator, ff. de ſtatu hom. Boer. deciſ.
303. num.6.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiatus ſine culpa depoſitus, alitur de fructibus beneficij.*

2 *Beneficiatus etiam ob ſcelus depoſitus, recipit alimenta de fructibus beneficij.*

3 *Clerici non debent in opprobrium clericatus mendicare.*

4 *Beneficiati familia poſt depoſitionem ali debet de fructibus beneficij.*

5 *Clericus ſuſpenſus capit alimenta de fructibus beneficij.*

6 *Clericus ſuſpenſus alit ſeipſum, ſi habet bona.*

7 *Clericus non ordinatus in tempore ſuſpenditur, ſed interim pro alimentis habet dimidiam fructuum.*

8 *Excommunicatus non debet ali de fructibus beneficij.*

9 *Excommunicatus fame periturus, ſubleuatur ex fructibus Eccleſiæ.*

10 *Excommunicatus, qui iuſtu aliqua de cauſa abſolutionem non poteſt petere, alendus eſt de fructibus beneficij.*

11 *Clericus excommunicatus graui neceſſitate preſſus, alendus eſt de fructibus beneficij, etiam ſi ſua culpa in eam incidit.*

12 *Clericus non verbo tantum, ſed actu depoſitus, non alitur de fructibus beneficij.*

13 *Clericus depoſitus non eſt ſub protectione Eccleſiæ, a qua fuit depoſitus.*

14 *Clericus iniuſtè ſuſpenſus, depoſitus, vel excommunicatus, recuperat fructus intermedij temporis.*

15 *Clericus iniuſtè depoſitus, excommunicatus, vel ſuſpenſus, non recuperat quotidianas diſtributiones medij temporis.*

16 *Diſtributiones quotidianæ clerici ſuſpenſi, vel excommunicati, accreſcunt alijs.*

17 *Clericus ſuſpẽſus, vel excommunicatus, tenetur interim horas canonicas recitare.*

QVAESTIO LXXXII.

PRAELATVS, vel beneficiatus, qui
fuit ſine culpa ſua, aut delicto de-
poſitus, ſi non habet aliunde ali-
1 menta, † eſt alendus de fructibus
beneficij ſibi ablati, ita voluit Iſer.
in ti. Epiſcop. vel Abb. cap.mutus
feudum, verſ.ſed ſi feudum, vbi argumẽtum deducit a vaſallo, cui ſuperuenit inhabilitas perpetua, ſeu morbus, qui eum reddit inhabilem, ſequitur Aluar.ibi,col.2.in fi. verſic.nota æquitatem, Paris de Put.in tract.de finib.feud.c.40.in fi.num.30.Camerar.in repet.c.Imperialem,fol.150.verſi.tertio quia in feudis. Quod an procedat in eo,qui iuſte depoſitus & exauthoratus eſt, dicam infra inter iuſtas cauſas denegandi alimenta, ſed hoc non eſt, vt illi exiſtimant, nouum.

Quinimo etiam ſi ob culpam propriã, vel admiſ
ſum ſcelus fuerit depoſitus, habere de beneficij fru
2 ctibus † alimenta, eſt tex. in c.ſtudeat, in fi.vbi glo.
diſtin.50. Habenda eſt enim ratio, quod nõ egeat,
l.inter eos, ff. de re iudic. ne in opprobrium cleri
3 † cogatur mendicare, c.diaconi, 63.diſtinct. Licet
regulariter male meriti debeant publica egeſtate
laborare, l.bona fides, ff.depoſiti. per quæ iura, ita
voluit gloſ.fin.in prin. in cap.paſtoralis, §.verum,
vbi Abb.num.16.& Dec.num.9.de appellatio.Felyn.in cap.quemadmodum,num.11. in fi. de iureiur.Franch.Marech.dec.881.nu.6. Didac.variar. reſol.lib.3.ca.13. verſ.duodecimo, hinc etiam Boniſac.Clem.vt hi qui,in fi.de ætate & qualita.Felyn. c.ex parte,nu.1.de accu. vbi multos citat Cordub. d.l.ſi quis a liberis, §.ſi vel parens, nu.62. Id quod
procedit non ſolum in ipſo depoſito, ſed etiam in
4 ſuis,† ſecundum tex. in d.c.ſtudeat, in fi.vbi glo.fi.
intelligit de vxore,& filijs, & Archid.in ca.pen.de cler.non reſiden. Intelligit etiam de ſeruitoribus, ſine quibus eſſe non poteſt, ſequitur Præpo. in d.c. ſtudeat, in fi.

5 Idem eſt in clerico ſuſpenſo,† qui debet tantum
habere de fructibus ſui beneficij, quod ſufficiat ſibi pro alimentis, gloſ.in cap.cum Vintonienſis,in verſ.admiſerant,in fi.de elect. Quæ tamen intelligit,quando non habet aliunde,quia tũc datur aliquid ad modicam ſuſtentationẽ, ne ex toto egeat, ſecus ſi habeat de proprio. Et ibi Ioan.Andr.dicit,
quod ſi haberet de proprio,vel ex alio poſſet viue-
6 re,† nihil perciperet durante ſuſpenſione. Sequi-
tur Abb.nume.10.qui allegat Archid. gl.in d.cap.
paſtoralis,in §.verum,vbi Ioan.And. & alij,glo. in
clem.vt hi qui,de æta. & quali. vbi ſi quis admiſſus
7 ad beneficium non ſit ordinatus in tempore,† ſu-
ſpenditur quidem, ſed medietas fructuum illi dimittitur ad ſuſtentationem vitæ, etſi illa dimidia non ſufficiat, ſuppletur ex fructibus alterius dimidiæ, ſequitur Boniſac.ibi in fi.vbi allegat Specu. & Io.Andr.Abb.in cap.Apoſtolicæ, num.7.vbi dicit glo.in d.c.cum Vintonienſis, eſſe notabilem, de electio.& declarat procedere, quando nnn habet aliunde, quod ante eum voluit Butr.ibi,& ſequitur Felyn.col.5.& ante eos Bald.in d.cap.cum Vintonienſis,nu.2.Abb.& Dec.in c.paſtoralis, §.verum, nu.16.de appel.Præpoſ. in cap.præter hæc,in prin. num.7. 32.diſt. Didac. d.c.13.verſ.12. hinc etiam, Franc.de March.deciſ.880.nu.16.& deci.881.nu. 3.Cordub. in l.ſi quis a liberis, §.ſi vel parens, nume.62.ff.de lib.agnoſc.Rebuff.tomo 1.de ſent.pro niſ.in præfat. num.110.

Excommunicatus autem non eſt interim alen-
8 dus † de bonis beneficij, quia cum poſſit pœnitere,
& non iuret, dicitur claues Eccleſiæ contemnere, glo.fin.in d.cap.paſtoralis, §.verum, de appel.quæ tamen limitat, quando eſſet fame periturus. Suble
9 uatur enim eo caſu, † vt poſſit ad Eccleſiam redi-
re, ſequuntur omnes, vt inquit Prepoſ.in d.cap.præter hæc, num.9. 32.diſt. vbi tamen limitat duobus modis. Primo, quando fame periret. Secundo, quando non dependet ab eius poteſtate conſequi liberationem ab excommunicatione, Cardin. in Clem. vt hi qui, col.antepen.verſ.vigeſimo quarto, Abb. poſt Ioan. Andr. d.§.verum, nu.16. vbi quod non ſubuenitur excommunicato etiam in neceſſitate

Digitized by Google

tate conſtituto, niſi fame periret. Et ponit ratio-
nem diuerſitatis inter excommunicatum, & ſu-
ſpenſum, aut depoſitum, quia eſt in excommuni-
cati poteſtate recurrendo ad Eccleſiã exire a vin-
culo, non ſic in depoſito, aut ſuſpenſo. Sequitur
Dec.nu.9. vbi dicit limitari hanc quæſtionem, qñ
excommunicatus eſſet iuſta aliqua cauſa impedi-
10 tus † petere abſolutionem, quia tunc eadem eſt in
excommunicato ratio, quæ in ſuſpenſo: & quando
eſt poſitus in extrema neceſſitate, quia ſecundum
omnes eo caſu eleemoſyna eſt de præcepto, & ſub-
dit procedere, etiam ſi ſua culpa incidiſſet in eam
11 † neceſſitatem, ſecundum glo. quam dicit notabi-
lem in c.ſacrorum, 12. quæſt. 2. Feli. in d.c. Apoſto-
licæ, col. 5. de exceptio. vbi duobus item modis li-
mitat, de quibus ſupra. atque hoc frequentiſſimo
omnium conſenſu receptum dicit Didac. loco præ
citato, & Franc. March. d.deciſ.880.nu.28. & nu.
6. quicquid inaduertenter dixerit Rebuf. loco præ
dicto, numero 110.

Quod procedit etiam in eo, qui eſt non ſolo ver
12 bo, ſed & actu depoſitus, † cui non miniſtrantur
alimenta ab Eccleſia, ſecundum Io. Andr. in c.ad
ſupplicationem, in gloſ. 2. de renunciat. ſequitur
ibi Imola, idem dixit Gemin. in c.contumaces, &
13 in c. ſtudeat, 50. diſtinct. eccleſia enim † non cu-
rat de tali depoſito, vt in cap. degradatio, de pen.
Felin. in c.ex parte, num. 1. de accuſatio. & in d.ca.
Apoſtolicæ, col. 5. circa medium, de exceptio. Di-
dac. d.c.13. verſ. 12. hinc etiam.

Et non modo in prædictis caſibus alendus eſt
excommunicatus, ſed etſi poſtea declaretur eum
fuiſſe nulliter, vel iniuſtè excommunicatum recu-
perat omnes fructus medij temporis, & idem eſt
14 in ſuſpenſo † ac depoſito, text. eſt in c. ſuper cauſ.
ſecunda, quæſtio. 5. vbi eſt optima gl. Spec. in titu.
de fruct. & inter. §. fi. in fin. vbi inquit, quòd ſi ſen-
tentia eſt iuſta, non recuperat, niſi de ipſis fiat mé-
tio in ſententia, Innoc. in d.c.paſtoralis, in fin. de
appellatio. Gemin. in d.c.ſuper cauſa, Abb. in d.§.
verum, nu. 21. in fi. & Dec.nu.12. in fi. Domin. in d.
c.contumaces, 50. diſtinct. Præpoſ. d.c. præter hæc,
in princ. nu. nono, Felin. in d.c. Apoſtolicæ, nu. 12.
col. 5. Franc. March. d.deciſ.880. num. 5. Didac. d.
verſ. 12. hinc etiam, in princ. vbi addit communi-
ter Doctores ita tenere. Sed hoc non procedit in
quotidianis diſtributionibus, quas iniuſtè excom
15 municatus, † ſuſpenſus, vel depoſitus non recu-
perat, ex quo non interfuit diuinis, cum eis quo-
que fuiſſet circumſcripta excommunicatione, aut
ſuſpenſione, priuatus, ſi abfuiſſet. Ita Domin. in d.
c.contumaces, intelligendo ſecundum Felinum,
quando ante excommunicationem aut ſuſpenſio-
nem non frequens erat in choro, nec aſſidere con-
ſueuerat, aliàs ſecus. ita Felin. in d.c. Apoſtolicæ,
col. 5. nu. 12. Didac. d. verſ. 12. hinc etiam, col. pri-
ma. Durante autem excommunicatione, aut ſu-
16 ſuſpenſione, diſtributiones quotidianæ † accre-
ſcunt ſocijs, qui interſunt diuinis: alij verò reddi
tus applicantur eccleſiæ, glo. in Clem. ſecunda, de
æta. & qualita. & in Clem. ſecunda, de vita & ho-
neſt. cler. Imola d. clem. 2. col. 7. de æta. & qualit.
Cardin. in clem. prima, quæſtio. quarta, de offic.
Vicar. Abb. & Imola, in c.penul. de cler. non reſid.
Præpoſ. in d.cap. præter hoc, in principio, nume. 9.
Felin. d.c. Apoſtolicæ, colum. 5. Franc. de March.
dicta deciſ. 880. nu. 25. Didac. dicto verſi. duode-
17 cimo hinc etiam, vbi ponit quod talis ſuſpenſus † vel
excommunicatus tenetur pſallere, & horas cano-
nicas occultè recitare.

S V M M A R I V M.

1. *Opera qui præſtat in domo, recipit alimenta.*
2. *Seruum, vel quemcunque alium ſibi ſeruientem alit, qui vtitur illius opera.*
3. *Maritus non repetit impenſas factas pro vxore, quæ ſibi ſeruiuit.*
4. *Maritus alit vxorem propter ſeruitia, non propter dotem.*
5. *Vxor etiam indotata ali debet a marito, in cuius eſt obſequijs.*
6. *Vxor quæ eſt in obſequio mariti, ali debet etiam ſi ſit infirma.*
7. *Serui hæreditarij alendi ſunt ab vſufructuario, qui eorum vtitur opera.*
8. *Vitricus non repetit impenſam alimentorum factam priuigno, qui fuit in eius ſeruitijs.*

Q V AE S T I O LXXXIII.

REGVLARITER tenetur qs alere
1 eos, quorum opera, & miniſterio
† vtitur, l.in rebus, §. poſſunt, ff.cõ-
moda. l.pen. ff.de oper. libertor. l.
vnica, §. ſed ſcimus, C.de latin. li-
ber. tollen. l.1. C.de emend. ſeru. l.
2. ff.de his, qui ſunt ſui vel alieni iur. l.item ſerui,
in fi. ff.de ędilit. edic. l.diuortio, §. fin. ff.ſoluto ma-
trimonio, Gomes in §. item ſi quis in fraudem, nu.
23. Inſtitut. de actio. & hoc dicit regulare Socin.
iun. in conſi. 114. nu. 44. vol. 3. Ad idem eſt tex. in l.
ſed etſi quis, §. ſufficiẽter, ff.de vſufruct. Per quem
text. cum alijs per eum citatis, dicit Gram. deciſ.
107. nu. 27. quod tenetur quis naturali ratione ali
2 mentare † ſeruum, vel alium, quem habet in ſuo
ſeruitio: ideo inquit Spec. in titu. qui fil. ſint legit.
3 nu. 28. quod vbi vxor ſeruit viro, maritus † non re
petit impenſas ei factas. Et dicit Abb. in conſi. 39.
num. 14. vol. 2. quod maritus alit vxorem non pro-
4 pter dotem, ſed propter ſeruitia, † quæ præſtat. In-
fert etiam Cin. in l. quod in vxorẽ, quod vbi vxor
5 eſt in obſequio viri, alenda eſt, ſiue dotem † ha-
beat, ſiue non. Et Bar. ibi, quando vxor eſt in ob-
6 ſequio, vult eſſe alendam eam, ſiue ſit ſana, † ſiue
infirma. Sequuntur Alber. Bal. Salic. & alij omnes,
quia tum ſeruiat, debet alimenta recipere. Et de
his late dixi ſupra in quęſtione, an maritus alat v-
xorem, circa principium. Ideo text. in l.fi. §. hoc
procul dubio, C.de bon. quæ liber. dicit, quod vſu-
7 fructuarius tenetur alere ſeruos † hęreditarios. Et
ibi inquit Caſtr. rationem eſſe, quia cum vſufru-
ctuarius habeat vſumfructum, & vtilitatem man-
cipiorum, ſuſtinere debet impenſam, Paul. Pic. in
l.Titia, §. Titia cum nuberet, num. 170. ff.de leg. ſe-
cundo, vbi in fine per idẽtitatis rationem hoc de-
terminat, in equis, & alijs hæreditarijs animali-
bus, limitando non procedere in eo, qui habet ſo-
la alimenta, quia cum ſis nõ percipiat cõmodum,
non debet onus ſentire. Hanc etiam regulam ge-
neraliter conſtituit Benincaſ. in tracta. de pauper.
in ſeptima quæſtio. in ſecundo ſpecia. indic. nume.
4. Per hanc rationem dicit glo. quam ſequitur Bal.
in lege, ſi patrono, C.de neg. geſt. quod vitricus
non repetit impenſam factã in alẽdo priuignum,
8 niſi eo caſu, quo † recepiſſet ab eo ſeruitia. Et in-
fert

Digitized by Google

fert ibi Bal.etiam ad ruſticos, quorum ſi alter habebat filios, alter nō, vult quod habens filios non teneatur tempore diuiſionis reficere fratri impēſam factam pro alendis filijs, ſi illi præſtabant ſeruitia digna alimentis, ſequitur ibi Caſtr. Iaſ. in l. vt nemini, nu. 5. C. de collatio. Corne. conſ. 122. col. 1. in fin. vol. 2.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficiatus, qui primi anni fructus cogitur dimittere capitulo, eſt alendus de illis.*

2 *Eccleſia miniſtrat expenſas & alimenta ei, qui electus ad dignitatem cogitur litigare pro ea conſequenda.*

3 *Canonicus, qui cogitur litigare pro conſequendo canonicata, habet alimenta, & expenſas ab Eccleſia.*

4 *Communitas refundit ei expenſas, qui actum fecit ad publicam vtilitatem.*

5 *Vicarius deputatus ad regimen Eccleſiæ curatæ, conſequatur alimenta de fructibus Eccleſiæ.*

6 *Vicarius inſtitui non debet, qui non poſſit commode viuere.*

7 *Eccleſiam ædificari non permittit Epiſcopus, niſi prius congruè dotetur.*

8 *Eccleſia quando alij vnitur, ſemper reſeruatur portio fructuum pro alimentis Vicarij.*

Q V AESTIO LXXXIIII.

BENEFICIATVS, qui primo anno receptus eſt, cogitur dimittere fru-
1 ctus capitulo, & alendus eſt † de illis fructibus, ne cogatur in opprobrium mēdicare, vel fame perire, ita Rebuff. in conſtitu. Gall. tom. 1. tit. de ſenten. prouiſ. in præfatione, nu. 111. vbi dicit ita conſuluiſſe, & in tracta. de congr. pot. numero 46.

Similiter ſi quis electus ſit ad dignitatem in ſua Eccleſia, & neceſſe habeat litigare pro conſequen-
2 do eam, alimenta † miniſtranda ſunt cum expenſis ab Eccleſia eligente, c. vt præterite, de electio. c. cupientes, in fi. eo. tit. in 6. & per multas rationes Oldra. in conſ. 27. Franc. March. q. 100. par. 1. Rebuff. in conſtitu. reg. tomo. 1. tit. de ſenten. prouiſio. in præfatio. nu. 121. Simon de interpret. vlt. volunt. lib. 5. interpret. 2. dubit. 2. princ. nume. 14. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi vel parens, nu. 61. ff. de libe. agnoſc. vbi allegando Iac. de Are. Bart. Et Alberic. dicit idem eſſe in eo, qui fuit electus
3 † ad canonicatum, Menoc. in tract. præſumpt. lib. 1. quæſtio. 35. numero 21. Ang. conſil. 245. num. 4. vbi non meminit de Oldrad. Sed limitat quando ipſe non electus impetrauit, vide tamen de hoc Anan. cap. ex parte, nu. 2. de accuſat. vbi allegat Innocen. & Imolam.

Reſpublica tenetur expenſas reficere ei, qui
4 actum fecit † ad publicam vtilitatem, vt eſt tex. in l. ſi mulier in opus ſalinarum, ff. qui potior. in pigno. habe. in c. ex parte, vbi Butr. Abbas, Anan. & Felin. de accuſat. & ita voluit Bar. in l. prima, in fi. ff. de iuſtit. & iure, Aret. in c. ſi qui teſtium, col. 3. concluſ. prima, de teſtibus, Lup. in capit. per veſtras, in 1. notab. amplia. 18. nu. 59. in fin. ſequitur Gul. Cun. & Ang. in d. l. prima, Bald. in c. cum ex officij, de præſcript. Ange. in §. videmus, col. 2. de collatio. late Boer. in deciſ. 303. num. 9. vbi ponit exemplum in expenſa, quæ fit pro capiendo malefactorem. Vicarius qui deputatur ad regimen Eccleſiæ curatæ, debet ali de fructibus illius Ec-
5 cleſiæ, id eſt habere † congruam portionem fructuum, cum quibus poſſit ſe ſuſtentare, c. de monachis, de præben. ne cogatur tanquā infelix clericus mendicare, c. diaconi, il quinto, diſtinct. 95.
6 non enim inſtitui debet Vicarius, † qui non poſſit commodè viuere, clem. 1. de iure patro. immo non debet Epiſcopus permittere quod ædifice-
7 tur Eccleſia, † niſi prius congruè dotetur, cap. nemo, de conſecrat. diſtinct. 1. glo. in c. cum ſicut, de conſecrat. eccleſ. & hæc portio ſemper reſeruatur,
8 quando Eccleſia vnitur, † cap. expoſuiſti, in fin. de præben. & de iſta congrua portione Rebuff. facit integrum tractatum.

S V M M A R I V M.

1 *Sociorum familia alenda eſt expenſis cōmunibus quando eſt vniuerſalis ſocietas, ſecus ſi particularis.*

2 *Socius vniuerſalis contribuit in expenſam, quam in ſtudio facit filius alterius ſocij.*

3 *Socius vniuerſalis contribuit in expenſis conuiuij facti tempore, quo ſocius duxit vxorem, non autem particularis.*

4 *Familia ſociorum vniuerſalium alenda eſt communibus expenſis.*

5 *Societati acquiritur, quidquid fuit per familiam acquiſitum.*

6 *Socius communicat ſocio, quidquid quæſiuit propter iniuriam filio ſuo illatam.*

7 *Dos data per vnum ex vniuerſalibus ſocijs filiæ ſuæ imputatur ſocietati, non autem patri.*

8 *Socius non imputat ſocietati alimenta, quæ præſtit priuigno, ſecus quæ dedit familiæ propriæ.*

9 *Socius omnium bonorum non poteſt donare.*

10 *Socius, ſi alicui alimenta relinquat de communibus bonis præſtanda, non obligat ſocium, ſed hæredē ſuum inſolidum.*

11 *Teſtator ſi ex fructibus certi prædij reliquat alimenta, debentur integra, etiam ſi fructus prædij non ſufficiunt.*

Q V AESTIO LXXXV.

QVID ſi inter plures fratrēs ſit ſocietas, & vel omnes, vel alter ex eis habeat vxorem & filios, an illis exhibenda ſint alimenta de communi, vel ſolus pater teneatur. Et in hoc diſtinguendum eſt, an ſint omnium bonorum ſocij, vel particularis alicuius ſocietatis, quia ſi vniuerſalis eſt ſocietas, omnis impenſa, quæ fit circa ſocios, vel eorum familiā, im-
1 putatur ſocietati: ſi verò † non eſt vniuerſalis, imputatur ſocio. Ita diſtinguit Bal. in tract. de duobus fratrib. num. 28. & ſeq. dicens, quod ſumptus qui fit in perſona vnius fratris, vel filiorum, fieri debet de communi, ſi vniuerſalis eſt ſocietas, aliàs
2 non, & infert ad expenſam, quam in ſtudio † facit filius vnus ex ſocijs, & idem dicit de impenſa, quæ fit in ducendo vxorem, per l. qui originem, §. fin. de muner. & honor. qui loquitur in conuiuijs,
3 † quæ fiunt nuptiarum tempore. Et Bal. in l. ſi patruus, nu. 16. in fi. C. commun. vtriuſque iud. dicit, quòd vbi eſt vniuerſalis ſocietas, non attenditur, quod vnus altero plus lucretur, vel impendat. Sed qualecunque ac quantumcunque ſit lucrum, vel dam-

damnum, cõicandum eſt, Anchar. in conſil. 302. in
vlt. dubio, circa fin. vbi vnus frater maiori familia
grauatus, ſi plus fratre expendit, non reſtituit. Idẽ
omnino tenet Rom. in conſi. 172. in fi. vbi poſt Bal.
in l. fin. C. de collat. dicit eſſe de hoc potentem text.
in ca. ſi duo, de fratr. de nou. benef. inueſt. qui pro-
bat, quod ſi in conuictu vnus fratrum plus poſuit
de fructibus aduentitiorum, non repetit a fratre,
Alex. in conſi. 70. nu. 2. verſic. ſed præmiſſis non ob-
ſtantibus, vol. 5. vbi ſequitur Bald. in locis prædi-
ctis, & dicit Caſtr. in l. vt nemini, num. 4. C. de col-
lat. ſe Paduæ habuiſſe in facto quæſtionem inter
duos fratres, quorum maior habebat vxorẽ, filios,
& nutrices: alter verò erat ſolus; & cõcludit, quod
etſi plus fuerit impenſum circa familiam patris
maioris, tamẽ frater minor nihil poteſt magis cõ-
ſequi in diuiſione ſocietatis. Idem probat Iaſ. ibi,
num. 4. & 5. vbi ait habuiſſe in facto plus tribus vi-
cibus, Corne. in conſil. 122. colum. 1. in fin. volum. 2.
Et quamuis Anch. Rom. & Caſtr. in locis ſupra ci-
tatis non diſtinguant inter ſocietatem omniũ bo-
norum, vel particularem: tamen communiter intel
liguntur, vt procedant ſecundum diſtinctionem ſu
pra citatam, vel etiam, quando familia fratris erat
vtilis, vel operabatur ad commodum alterius, vel
etiam, quando frater maiori familia grauatus po-
nebat operas ſuas, & alter nihil faciebat. Ita intel-
ligit Corne. d. conſ. 122. & ita intelligit & declarat
Iaſ. in conſi. 5. num. 5. & num. ſeptimo, verſi. bene fa
teor, vol. 1. & in conſi. 2. num. 26. verſ. 8. conſideran-
dum eſt, volum. 3. ita etiam declarat Ruin. in conſi.
29. nu. 15. vol. 5. Bertran. in conſi. 62. nu. 14. vol. 1. Et
hoc modo intelligi debet Bertran. in conſi. 30. vol.
2. dum dicit, quod frater tenetur reddere fratri im
penſam factam in nuptijs & in puerperijs vxoris,
quia per eum citati Doctores loquuntur in fratri-
bus, qui non ſunt omnium bonorum ſocij, Socin.
in conſi. 4. numero 25. & num. 43. verſic. non obſtat
ſeptimum, volum. 4. vbi ſtãte vniuerſali ſocietate,
dicit imputanda eſſe ſocietati alimenta, quæ vnus
ex ſocijs præſtitit filio fratris, etiã qui nullas præ-
ſtabat operas ſocietati. Et ita ibi declarat dictum
Bal. in l. ſi patruus, C. commun. vtriuſque iud. Rol.
in conſilio 91. numero 42. 50. & 57. volum. 1. Pur-
pur. l. ſi paſcenda, nume. 38. C. de pact. Menoch. de
arbit. iudic. caſu 127. nu. 2. Natta in conſi. 264. in fi.
pulchrum conſilium Caſt. 304. nu. 5. vol. 2. Et præ-
ciſè, quod familia ſociorum alenda ſit de commu-
4 nibus † bonis totius ſocietatis, eſt tex. in l. actione,
§. fi. ff. pro ſocio, Bal. in l. cum duobus, §. ſi fratres, ff.
pro ſocio, Pet. de Vbald. in tract. de duobus fratri-
bus, in 6. par. q. 18. Corne. in conſi. 55. col. 5. verſ. nec
tunc obſtat, vol. 3. Ruin. in conſi. 140. colum. 4. verſi.
quarto hãc ſententiam, vol. 1. vbi dicit, quod onus
alendi vxorem vnius ex ſocijs, eſt commune toti ſo-
cietati, ex quo dos vxoris vnius ex ſocijs retinetur
in communi, d. l. actione, §. fin. ergo onus dotis in-
cumbit ſocietati, ſequitur Rol. d. conſi. 91. num. 43.
Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 18.
ff. de liber. agnoſ. idem voluit Socin. in d. conſil. 4.
nu. 32. vbi quod onus alendi vxorem ſocij, eſt cõm-
mune toti familiæ, & ratio eſt, quia acquiſitum per
5 † familiam quæritur ſocietati, l. ſicut, ff. de oper. li-
be. l. ſi ſocietatem vniuerſarum, ff. pro ſocio, Socin.
d. conſi. 4. numero 32. Ruin. in d. conſ. 104. colum. 4.
verſic. 4. hanc ſententiam, facit text. in l. cum duo-
bus, §. ſocium, ff. pro ſocio, vbi pater communicat
6 ſocietati, † quidquid conſequitur propter iniuriam
filio illatam. Quem tex. Ruin. loco prædicto dicit
magis concludere, quàm d. l. ſicut.

Et pro dicta diſtinctione facit, quia vbi ſocie-
tas eſt vniuerſalis, imputatur ei dos data filiæ v-
7 nius ex ſocijs, † nec in diuiſione imputatur patri,
licet aliud ſit, quando eſt particularis. ita Bald. in
d. tract. de duob. frat. nu. 13. & 15. vbi ita declarat
Specu. qui ſimpliciter dixerat, filiam vnius fratrũ
dotandam de bonis proprijs. Idem Bal. in l. ſi pa-
truus, Ang. in l. ex duob. in fi. ff. de nego. geſt. & in
cõſ. 60. in 3. dub. Caſt. in conſ. 358. vol. 2. Soc. conſi.
291. col. 3. vol. 2. & cõſ. 4. per totum, vol. 4. Dec. qui
cõem dicit in conſi. 66. Butr. in conſil. 7. Ruin. in d.
cõſ. 104. per totũ, vol. 1. Bertr. in conſ. 39. col. 2. vo-
lu. 5. Rui. in conſ. 102. nu. 15. vol. 1. vbi fortius vult
procedere hanc ſententiam, etiam vbi dos fuiſſet
ab vno ex ſocijs promiſſa, ignorantibus cæteris,
quia nihilominus imputatur ſocietati, & ab ea ſol
uenda eſt. Et hanc cõmunem dicit Iaſ. in authen.
hoc locum, nu. 6. vbi etiam Dec. num. 9. C. de colla.
Pariſ. conſ. vlt. num. 21. & 22. vol. 2. Crauet. in conſ.
123. & in conſi. 159. nu. 9. Natta in conſi. 91. per to
tum, & conſilio 264. nume. 3. Menoch. dicto caſu
125. nu. 3.

Intellige tamen, quoad impenſam, quę facta eſt
circa vxorem, filios, & alios, qui ſunt de familia
ſocij: at ſi ſocius alium introducat, qui non ſit de
8 ſua familia, puta priuignum † aliquem, ſi is alimen
tatus fuit de communibus ſocij bonis, imputabi-
tur impenſa illa in portionem ſolius vitrici, non
autem ſocietati, quia eum ſocietas alere non te-
nebatur, ſicuti non tenebatur etiam vitricus. ita
limitat Caſtr. in conſi. 304. nu. 5. verſi. quantum ve
rò ad illam, vol. 2. vbi dicit quod ſocius refundet
ſocio, quidquid a priuigno recupetabit in cauſam
præſtitorum alimentorum. Et ponit rationem,
9 quia ſocius † omnium bonorum non poteſt do-
nare, l. contra iuris, §. ſi filius, ff. de pact. & Caſtr. ſe
quitur Crau. in conſ. 150. nu. 10. in fi. an autem hoc
caſu imputetur abſolutè ſocio, vel ſocietati im-
penſa, vel potius diuidi debeat inter omnes ſo-
cios, quod exigitur a priuigno, dependet a quæ-
ſtione, an vitricus a priuigno recuperet expen-
ſas quas fecit. Si enim impenſa erit facta animo
donandi, imputabitur ſocio, qui tanto minus ca-
piet de ſua portione: ſi vero poterit repeti, quia
non ſit facta animo donandi, non imputabitur,
ſed exactum diuidetur inter omnes ſocios, ſe-
cundum Caſtrenſem loco prædicto. Addo ta-
men, quod ſi priuignus exercuiſſet perſonã ſuam
circa opera domeſtica, & fuiſſet in communibus
ſeruitijs ſociorum, tunc alimenta imputarentur
ſocietati, per ea, quæ dixi ſupra in generali re-
gula, quòd alat quiſque eum, quem habet in ob-
ſequio.

Declara etiam, vt procedat quando alimenta
ſunt præſtita viuentibus omnibus ſocijs: aliàs
enim, ſi vnus ex eis decedens relinqueret vxori,
vel vni ex filijs alimenta præſtanda de bonis com
munibus, ſuſtineretur diſpoſitio in præiudicium
hæredum, ſed non in præiudicium ſociorum. Ideo
10 hæredes † cogerẽtur de proprio alere. ita expreſsè
determinat Bar. in conſ. 211. quidã ſibi filios, nu. 1.
& ſeq. vol. 1. vbi fortius loquitur, etiam ſi legatum
factũ ſocio præſente, & expreſsè conſentiente. Mo
uetur ex l. ſi duob. §. 1. ff. de leg. 1. vbi Caſt. in l. qui
quartã, §. hæres, nu. 2. dicit eſſe perpetuo mẽti tenẽ
dum, & ꝙ qui non vidiſſet Barto. & illum text. di-

ceret contrarium, idem tenuit Alex. in d.l.ſi duo-
bus, in prin.nu.2. Aret.nu.2.verſ. & per iſtum tex-
tum, vbi ait, colligi notabilem limirationem ad l.ſi
ab eo, C.de fideicommiſſ. ſeqnitur Iaſ.nu.3. Rip.in
l.cum filio familias, nu.25.ff.de leg.1.Gerard. ſing.
43.Cordub.in d.§.ſi quis ex his, nu.218.

Mihi verò non arridet Bartoli deciſio, quia tex.
in d.l. ſi duobus, ideo procedit, quia nulla ſubeſt
ratio, quare teſtator quod a duobus hæredibus
præſtandum reliquit, non idem relicturus foret,
vbi vnus tantum fuiſſet hæres: vtroque enim caſu
ex hæreditate legatum erat præſtandum. At ſecus
quando conſtat teſtatorem non æquè non integrū
illud onus ſuæ hæreditati iniuncturum fuiſſe, quod
ab alio voluit pro dimidia præſtari. Sed quia ea
deciſio non habet contradicentem, quem viderim,
durum eſſet contra eam obtinere: durior item eſt
ea deciſio accedente ſocij conſenſu, ſed pro deci-
ſione Bart. facit l.Lucius, cum ibi notatis per Bart.
ff.de alim. & cibar.legat. vbi ſi teſtator legauit ali-
11 menta ex fructibus certi prædij, ea † debentur in-
tegra, etiam ſi redditibus prædij non ſufficiant.

S V M M A R I V M.

1 *Menſura expenſa ſoluitur menſori communiter ab emptore, & venditore.*

2 *Gabella ſtatuto debita ſolui debet per emptorem.*

3 *Iudicio finium regundorum vterque litigantium actor eſt & reus.*

Q V AE S T I O LXXXVI.

MENSORI, qui adhibitus eſt ad mē
ſuram agri, ſoluitur expenſa per
1 † emptorem & venditorem com-
muniter, vt eſt text. in l.4.§.1. verſi.
ſed etſi menſor, ff.fi.regund. Barto.
in l.ſi poſtulauerit, nu.2.ff. de adul.
Et licèt loquatur de expenſa mercedis, idem tamē
eſt, quando victus præſtaretur, ſed in contrarium
facit l.debet, in fin.ff.de euictio. per quam Bald. in
l.ſi prædium, num.6. C.de ædil. edicto, inquit, em-
2 ptorem teneri ad ſolutionem gabellæ, quæ † ex for-
ma ſtatuti eſt ſoluenda, Barto. in l.cum mulier, col.
2. in fin.ff.ſolut.mat. Salic. in rub. C.de rebus cred.
& alios citat Bertach. de gabel.7.par. q.1. Poſſet
quis rationem diuerſitatis allegare, quia acqui-
rens, videtur commodum ipſe habere ex contra-
ctu, non autem vendens, ex quo vendere nemo cre-
ditur, niſi neceſſitate vrgente: at in iudicio finium
regundorum vtriuſq; partis interuenit æqualis vti
litas, non autem vnius magis, quàm alterius, qua
3 ratione vterque vicinorum dicitur † actor & reus,
l.iudicium communi, ff. fin. regundo. ideo, vbi ex
cauſa venditionis menſurari deberet prædium, vi-
deretur emptorem teneri ad expenſam menſuræ,
tene tamen primam partem, quod fiat mēſura ex-
penſis vtriuſque, l.4.§.1. vbi hoc ponit Florian. idē
voluit Salic.in l.3.num.3.C.fin. regund. vbi inquit,
procedere etiam ſi altera tantum partium contra-
dixerit. Sequitur Felin.in ca.quia indicante, col.1.
verſi. & adde quod de præſcrip. Iaſ. in l.prætor ait,
§.is etiam, num.10.ff.de eden. Neuiza. in conſi.38.
numero 8.vbi poſt Bald. in l.3.colum.2. verſic. per
iſta determinatur, C. de adult. Et Paris de Put. in
tract. ſindicatus, in cap. ſalarium, verſic. an ſindi-
catores, numero 5. folio mihi 264. dicit, quòd ſi
vna pars ſoluit, recuperat ab aduerſario. Aduer-
te tamen, quia Bald. in dicta l.3. colum. ſecunda,
duobus in locis intelligit dicto §.1. quando menſu-
ratio fit vel ex officio Iudicis, vel vtraque parte
petente.

S V M M A R I V M.

1 *Hoſpitalis rector alimenta ſumit de redditibus Hoſpitalis.*

Q V AE S T I O LXXXVII.

RECTOR hoſpitalis ſumit alimenta
1 de redditibus † eiuſdem, ſecūdum
tex.in Clemen. quia contingit, vbi
not. de religio. dom. Matheſil. in
notab.190.nume.2. addit. ad Ale.
in l.1.nu.23.ſoluto matrimon. Cor
dub. in l.ſi quis a liberis, §.etſi improbus, numero
34.ff. de liber. agnoſcen. Et ratio eſt, quia habet
eandem poteſtatem, quam habet pater & vſua-
rius, imo quam habet Prælatus, ſecundum An-
char. & Boniſac. de Vitalin.in dicta Clemen. quia
contingit.

S V M M A R I V M.

1 *Amicus non alit amicum.*

2 *Coniuncti tenentur ſe inuicem alere, quando ſubſiſtit neceſſitas.*

Q V AE S T I O LXXXVIII.

1 AMICVS regulariter † non alit ami
cum, Salic.in l.ſolo, in fi.C.de libe.
cau.Iacobin.in trac.de homag.nu.
29.in fi.Rol.in conſ.5.nu.19.vol.3.
Capic.in ſua inueſt.feud.ti.feudo-
rum alimenta, col.2. Id quod forte
poſſet limitari in arctiſſimo amico, quia is præ-
fertur conſanguineo, vt per Barto. in l.alimenta, §.
1.ff.de alimen.& cibar. legat. vbi Alexand. Et in eo
locum vendicant, quæcunque inter ſanguine con-
2 iunctos † inducit lex, Abb.in ca. requiſiſti poſt, glo.
ibi, de teſtam. Alex. & Iaſ.in l.exiſtendi, C.de pro-
cur. infinitos cumulat Tiraquel. in l.ſi vnquam, in
verſic.libertis, nume.102.C. de reuocan. donatio.
Sed quia non inuenio deciſum, relinquo cogi-
tandum.

S V M M A R I V M.

1 *Creditor in diem, non habet alimenta a ſuo debitore.*

2 *Coniuncti tenentur inuicem alere, quando ſubſiſtit neceſſitas.*

Q V AE S T I O LXXXIX.

CREDITOR in diem nō alitur a ſuo
1 † debitore, ſecundum Caſtr.in l.di-
uortio, in princ. numero quinto, ff.
ſolu.matri. Coniuncti tamen tenē-
tur ſe inuicem alere ſubſiſtente ne-
2 ceſſitate, † ſecundum Bald. per il-
lum text. in cap.cum quidam, circa fin. de iureiur.
vbi Felin.numero 11.Spec.in tit. qui fil. ſint legit.§.
fin.num.25.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Pauperes & egeni alendi ſunt.*
2 *Eleemoſyna eſt de præcepto, quando ſubeſt paupertas maxima.*
3 *Neceſſitatis tempore omnia ſunt communia.*

QVAESTIO XC.

1 SIMILITER & pauperes † omnes, &
egeni alēdi ſunt, c. ſicut hi, vbi gl.
47. diſt. c. quieſcamus, 42. diſt. c. 1.
diſt. 82. cap. non ſatis, diſt. 86. Spe
cul. in ti. qui fil. ſint legit. §. fin. nu.
25. vbi loquitur de pauperib. mo
rientibus, Arcbid. in cap. 1. diſt. 1. & diues tenetur
pauperibus ſubuenire, glo. in verſ. eſurientium, in
d. c. ſicut hi, & in c. domino Sancto, in verſ. neceſſe,
diſt. 50. glo. 1. in fi. in c. exigunt, 1. q. 8. Alber. in ſuo
dictio. in verſ. eleemoſyna, Abb. in c. cum cauſam,
num. 7. de electio. in c. ſi quis, in fi. de fur. in c. t. de
empt. & vendit. vbi Ant. de Burg. alios citat, Aret.
in conſi. 48. col. 2. Felin. in c. ſi qui teſtium, col. fi. de
teſtibus, Anan. in d. cap. ſi quis propter, col. fi. Dec.
in c. paſtoralis, in §. verum, de appellat. col. 2. Et in
quit Arch. in d. cap. ſicut, quod tali caſu eleemoſy-
2 na † eſt de præcepto. ſequuntur Abb. & alij ſupra
citati, Rip. in l. 1. nu. 119. ff. ſol. matr. Felin. in cap. 1.
de off. iud. Abb. in c. cum percuſſio, nume. 8. de cler.
ægrot. Didac. variar. reſol. lib. 3. c. 14. num. 5. vbi la
te agit, Lup. in cap. per veſtras, in 3. not. §. 12. nu. 1.
de donat. inter vir. & vxor. fol. 144. Benincaſ. latè
de pauper. q. 7. in 5. ſpeciali iudic. nu. 17. Adducun
tur authoritates ſacræ ſcripturæ, vt Eſai. c. 58. fran
ge eſurienti panem tuū, Luc. c. 6. eleemoſynam da
te, & c. 12. vendite omnia, quæ poſſidetis, & elee-
moſynam date, Matth. c. 25. eſuriui & nō dediſtis
mihi manducare, Io. 1. qui viderit fratrem ſuum
neceſſitatem habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo,
quomodo charitas Dei manet in illo? Et in Deu-
ter. c. 15. Et omnino indigens, & mendicus nō erit
inter vos. Et hoc voluere etiam Theologi, præci-
pue Diuus Tho. 2. 2. q. 17. art. 1. Duran. Io. Maior,
Card. a Turrecre. Conrad. Silueſt. Almian. & alij,
quos congerit Didacus, loco ſupracitato, & hoc
præcepto ligantur nedum priuati, ſed etiam Prin-
cipes, & magiſtratus, vt poſt Ariſto. ponit Moder.
Gal. in tract. de vſur. nu. 74. Et ratio eſt, quia neceſ
3 ſitatis † tempore omnia ſunt communia, d. cap. ſi
quis propter, de furt. Plures cōcordantes ad prin-
cip. quæſtionem ponit Cordub. in d. l. ſi quis a libe
ris, §. etſi impubes, nu. 37. ff. de bon. quę liber. Quan
do autem, & quibus caſibus ſit de præcepto elee-
moſyna, & quando obliget ad reatum animæ, di-
cam in ea parte, vbi tractabo qualia ſint præſtan-
da alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Natura quemlibet arctat ad ſe alendum.*
2 *Defendere alium qui promiſit contra quemcunque, non tenetur contra ſeipſum.*
3 *Caſtrum accommodare promittens contra omnes mundi homines, non tenetur contra ſeipſum.*
4 *Confiſcantur ei bona, qui ſibi mortem conſcinit, ſicuti ſi alium occidiſſet.*
5 *Dare ordinatè qui vult, incipiat a ſeipſo.*

QVAESTIO XCI.

SEIPSVM alere quilibet tenetur:
1 natura enim † quemlibet arctat
ad ſeipſum alendum, vt arg. l. prę
ſes, C. de ſeru. & aq. dixit Corn. in
conſil. 252. col. 1. vol. 3. Et inquit
Paul. 2. ad Corinth. 5. quod non
fieri debet alijs relaxatio talis, quæ nobis faciat
anguſtiam, ſed vt præſentis tēporis capiat noſtra,
aliorum neceſſitas ſubleuet. Et ſi aliorum egeſtatē
prohibere debemus, non conuenit quod nos ipſos
in eandem conijciamus, vt dicūt Mod. Gal. in tra-
cta. de vſu. nu. 71. in fi. Ideo qui promiſit alium de-
2 fendere † contra quamcunque perſonam, non te-
netur cōtra ſeipſum, gl. in c. domino guerram, vbi
Aluar. nu. 4. hic finit lex, incipit conſuetu. Et loqui
tur in vaſallo, & illam dicit cōiter approbatam Ia
cob. de S. Georg. in ſua inueſt. in ver. & promiſerue
eidem, nu. 13. in fi. Martil. in l. 1. §. ſi ſeruus, nu. 1. ff.
de queſt. & extra ius feudi hoc etiam dixit Salic. in
l. præſes, C. de ſeru. & aq. Alc. in tract. præſumptio.
reg. 1. præſumpt. 52. nu. 2. Addo gl. in c. petitio, de
3 iureiurando, vbi qui promiſit accommodare † Ca-
ſtrum, vel turrim contra omnem hominem mūdi,
non tenetur contra ſeipſum, quia in generali ſer-
mone non venit perſona loquentis, l. inquiſitio, C.
de ſolutio. Imò Cin. & Bald. in l. cum acutiſſimi, C.
de fideic. dicunt non teneri etiam contra deſcen-
dentes, Iacobin. in verſ. de Caſtro rubei, nu. 23. Fe-
lin. in c. ego N. de iureiur. Ripa de remed. ad con-
ſeru. vbert. nu. 250. Gram. in conſ. crim. 72. nu. 14.
vbi nu. 15. poſt Bal. in c. imperialem, §. fi. de prohib.
feu. alien. per Feder. dicit, non ligare promiſſionē,
etiam ſi expreſsè induceret perſonam loquentis.
Ideo videmus confiſcari eorum bona, qui mortem
ſibi conſciuerunt, non minus, quàm ſi alium occi-
4 diſſent, † l. fi. ff. de bon. cor. Et non mirum, quia qui
non parcit ſibi, multo minus alijs parceret, vt ibi
dicitur; & nihil intereſt fame, an gladio occida-
tur, l. necare, ff. de lib. agnoſc. Et quod quis teneatur
ſeipſum alere, ponit Præpoſ. in c. non ſatis, nu. 12.
86. diſt. vbi ponit, nam primo accipit, quod ſibi ne
ceſſe eſt ad ſuſtentationem naturæ, ei qui vult ordi
5 natè dare, † incipiat a ſeipſo, c. qui vult, de pœnit.
diſt. 1. Dec. c. Epiſcopus, col. 2. in prin. de præb.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta quibus magis ſint præſtanda, quando plures concurrant, tria ſunt conſideranda.*
2 *Alimenta ijs primum danda ſunt, quibus tenemur iure actionis.*

QVAESTIO XCII.

ALIQVA nunc dicenda ſunt de ijs,
quibus in primis alimenta præſtā-
da ſunt, licet alij extēt pari, vel ſi-
mili egeſtate laborantes: & primo
quidē ſciendum, quod certa dari
nō pōt regula. Ideo inquit Ariſt. 9.
Ethico. quod propter multas diuerſitates boni ne
ceſſarij non eſt facile determinare, tamen genera-
1 liter loquendo attendi debent tres † conditiones,
debitum, ſcilicet neceſſariū, & honeſtum, ſecūdum
Tho. in 4. diſt. 15. & in 2. 2. q. 31. art. 3. Bellame. in c.
parſimonia, 41. diſt. Card. in c. in ſingulis, in 3. q. 86.

diſtinct. ponit pulchrè loquendo Præpoſ. in c. non
ſatis,nu.21.diſtinct.86. vbi ait, quod aſſignare de-
terminatam prælationis regulam in ſingulis, eſt
impoſſibile, ex quo ſingulares conditiones, quas
attendere deberemus,ſunt infinitę, & non cadunt
ſub arte. Reaſſumit Ripa de remed. ad conſeru.v-
bert.num.175. Ideo dici poteſt, quod ante omnia
alendi ſunt hi, erga quos ſumus obligati præciſa
obligatione, vel etiam actione, antequam tracte-
mus de alendo eos, quibus tenemur dare eleemo-
ſynam. Et Cicero in primo de offic. inquit, eſt no-
2 bis coniunctio humanæ † ſocietatis cum omni-
bus gentibus, arctius tamen cum his, qui ſunt
eiuſdem gentis, interior cum ciuibus eiuſdem ci-
uitatis, ſtrictiſſima & fortiori vinculo conſtricta
cum his, qui ſunt eiuſdem familiæ, refert Garzias
in l.veluti,numero trigeſimoquinto,ff.de iuſt.& iu
re,Diuus autem Ambroſ.& Diuus Thom.quos ci-
tat Garzias loco prædicto, dicunt primò Deum,
ſecundò parentes,tertiò filios, quartò domeſticos
eſſe diligendos.

SVMMARIVM.

1 *Eleemoſyna danda eſt potius iuſto, quàm iniuſto, & ei qui eſt magis bonus, & magis domeſtico, quàm alij, quod tamen limita vt ibi.*
2 *Eleemoſyna magis eſt danda conſanguineo,quàm extraneo, vbi vide.*
3 *Legatum conſanguineo pauperi,dicitur pium.*
4 *Legatum conſanguineo pauperi,debetur proximiori, etiam ſi alius ſit pauperior.*
5 *Exequutor deputatus ad diſtribuendum inter pauperes, poterit eligere conſanguineum pauperem.*
6 *Filium exhæredare, & eccleſiam inſtituere qui vult, nõ conſulat Auguſtinum.*
7 *Eleemoſyna ciuibus prius, quàm forenſibus danda eſt.*
8 *Eleemoſynas diſtribuere inter ciues officialis debet, non inter exteros.*
9 *Epiſcopus eligi debet de ſua patria & eccleſia, non de extranea.*
10 *Beneficia ſunt primum danda terrigenis, quàm extraneis, & ibi late.*
11 *Originarij in tutela præferuntur exteris.*
12 *Beneficium impetrans extraneus,non facta mentione de patria,nihil agit.*
13 *Pauperes ſi in genere inſtituantur, veniunt ſolum illi de patria teſtatoris.*
14 *Neceſſitatis tempore frumentum exteris venditum, reuocari poteſt a ciuibus.*
15 *Beneficium idem non debet ſemper conferri hominibus eiuſdem cognationis.*
16 *Periculum vbi maius eſt,ibi cautius eſt agendum.*
17 *Pauperior in collatione beneficij, præfertur inter ciues pauperes.*
18 *Pauperiori in dubio factum videtur relictum.*
19 *Eccleſia poteſt in ſolidum exigere a debitore paupere ut pauperiori ſubueniat.*
20 *Exequutor ad diſtribuendum inter pauperes, non tenetur pauperiorem eligere.*
21 *Exequutor qui potuit pauperiorem eligere, remanet in conſcientia grauatus.*
22 *Epiſcopus vſuras reſtitutas diſtribuere debet inter pauperes loci,vbi vſurarius degebat.*
23 *Vicini in diſtributione legatorum præferuntur alijs.*
24 *Eleemoſyna fieri prius debet vicinis, quàm alijs.*
25 *Monialium indigentia eſt magis periculoſa,quàm maſculorum.*
26 *Eleemoſyna prius monialibus eſt danda, quàm alijs, idẽ eſt in legato facto monaſterio.*
27 *Eleemoſyna prius ſeni, quàm iuueni datur.*
28 *Eleemoſyna danda eſt prius infirmis quàm validis.*
29 *Eleemoſyna ſemper digniori danda eſt.*
30 *Eleemoſyna prius nobili pauperi, quàm ignobili diſtribuenda eſt.*
31 *Felicem aliquando fuiſſe, eſt infeliciſſimum infortunij genus.*
32 *Nobilibus peſte infectis, digniora deſignantur hoſpitia.*
33 *Exequutor diſtribuere poteſt hæreditatem in nobilem pauperem, qui non habeat inſpecta ſui qualitate.*
34 *Nobiles includuntur in relicti diſtributione, ſi magnum eſt.*
35 *Religioſi mendicantes ſunt prius cæteris alendi.*
36 *Exequutor deputatus ad maritandum virgines, non poteſt eligere eas, quæ religionem ingrediuntur.*
37 *Eleemoſyna eſt eis danda in primis, quorum ſpecialem curam gerit, qui dat.*
38 *Eleemoſyna illi prius eſt danda, qui extrema laborat egeſtate.*
39 *Eleemoſyna illi prius datur, de cuius bonitate ſumus magis certi.*

QVAESTIO XCIII.

CIRCA eleemoſynam ordo eſt ſer-
uandus, vt in cap. non ſatis, 86.di-
ſtin. & ſtante æquali egeſtate, iuſto
1 magis danda, quàm † iniuſto, vbi
Præpoſ.num.21. in fin. dicit magis
bono deberi, quàm minus bono.
Gloſſ.ibi verſ. domeſticos, declarat hoc non pro-
cedere, quando extraneus indigeret ad mortem,
domeſticus autem non, quia tunc ſubueniendum
eſt extraneo conſtituto in præſenti neceſſitate. Li-
2 mitatur etiam in conſanguineis, † qui ſunt ante
extraneos iuuandi, vt per Præpoſ. in loco prædi-
cto: & quando omnes ſunt eodem modo paupe-
res, præferuntur conſanguinei extraneis, c. cæte-
rum,diſt.86.c.peruenit, 1.q.3.glo. in c.1. de coha-
bit.cler.Card. in c.ſicut, 47. diſtin. col.2. Abb. in c.
peruenit,num.1.de arbit. & in c.vt ſuper, col.fi.de
reb. eccleſ. non alien. Et dicunt ex d.c. non ſatis,
paſſim Doctores, quod maior eſt pietas in alendis
conſanguineis pauperibus, quàm in extraneis, vt
per Abbat.in locis prædictis,Alber.in l.ſi quis a li-
beris,§. etſi impubes, ff. de libe. agnoſ. vbi inquit,
quod iure diuino magis tenemur proſpicere con-
iunctis perſonis, quàm exteris, Alex. in l.diuus,
nu.5.ff.ad leg.Falc.Afflict. in deciſ.290. in fin. vbi
allegat gl.Archid.& Luc.de Pen.Didac.var. reſo-
lut.lib.3.c.14.nu.6. verſ.3. mihi probatiſſimũ, Ti-
taq.de priuileg. piæ cau.in præfat. ver. & facit pro
1.par.vbi dicit, quòd relictum pro anima conſan-
3 guineo † pauperi, dr̃ pium, Benincaſ.in tracta.de
paupert.q.7.in 5. ſpeciali iudic.nu.23. Cordub. in
l.ſi quis a liberis,§.etſi impubes, nu.7.vbi num.40.
fortius dicit, quod ſi relictum ſit legatum pauperi
4 conſanguineo, † debebitur proximiori pauperi,
etiam ſi alius conſanguineus ſit pauperior, Mod.
Gal.de vſur. nu.71.in fi. Mantica de coniectu. vlt.
volunt. lib.6.tit.3.nu.20. & lib.8.titu.5. nume.15.
Simon,lib.3.interpret.1.dub.3.ſolutio.1.nu.7. Fe-
der.Sen.conſ.33. nume.3. Similimodo, ſi exequu-
tor electus ſit ad diſtribuendum inter pauperes,
pote-

5 poterit eligere conſanguineos † pauperes, Barto.
Ang. & Imo. in l.illa inſtitutio, ff.de hæred.inſtit.
Anch. in c.cu tibi, de teſta. Imo. in l. captatorias,
ff.de hæred.inſti. plures citat Ale.in l.diuus, nu.5.
ff.ad leg.Falcid.vbi, quod poterit eligere ét ſpuriũ
teſtatoris, plures citat Tiraq.in loco præallegato,
verſ.& facit pro prima, Rip.de remed. ad conſeru.
vbert.nu.163.Mantic.d.tit.5.nu.16.& 17.vbi quid
tenetur, facit, q̃ latè Tiraq.de retract.in præfatio.
nu.44.Et dicit Dec.in c.Eps,num.9.de pręb. quod
ét Papa magis tenetur ſuis conſanguineis paupe-
ribus ſubuenire, quam extraneis, per c.oĩno,31.di-
ſtin.Item eleemoſyna debetur potius pauperibus
de loco, quã extraneis. Et facit quod dicit Apoſt.
1.ad Timoth.5.ſi quis ſuorum maximè domeſtico
rum curam non habet, fidem negauit, & eſt infide-
li deterior. Et ſecundum Auguſtinum relatum in
c.quicunque, 17.q.vlt. qui vult filium exhæredare
6 † & eccleſiam inſtituere, alium quærat conſulto-
rem, quam Auguſtinum, glo. in l. ſi quis ad decli-
nandum, C. de epiſcop.& cler. Præpoſ.d.c. non ſa-
tis, nu.12.

7 Et potius eleemoſyna eſt dãda † ciuibus, quàm
forenſibus, tex. eſt in l.2. ibi, ciuibus noſtris debe-
re conferri, atque ibi not. Bart. C.de anno. lib.12.
Dec.in conſil.542.nu.13. & Bart. doctrinam dicit
cõiter approbatã, Rip.in tract. de remed. ad con-
ſeru.vbert.num.153.Didac.dicto c.14. verſ.3. mi-
hi probatiſſimum, vbi ait, quod cum patriæ pluri-
mum debeatur, tenetur quis propriæ patrię fame,
vel malo alio oppreſſæ ſubuenire, quam alij ciui-
tati, & prius pauperes ſubleuare illius ciuitatis, in
qua natus quis vel educatus eſt, quàm exteros,
aduocatque ad id quintum Canonem Turonenſis
Concilij, Benincaſ.in tract. paupert. in 7.q.5. ſpe-
ciali iudic.nu.22. Quintil. Mandoſ. conſi.55.nu.7.
vbi ait eſſe cõem opinionem. Et dicit Bar.in d.l.2.
quod electi de publico ad diſtribuendum eleemo-
8 ſynas, † non debent eas dare extraneis pauperi-
bus, ſed incolis, Feder. Sen. conſil.33.nu.2. vbi po-
9 nit rationem, & ſumi debet Eṕs † de ſua patria, &
eccleſia, vt inquit tex. in c. nullus inuitus, & c.nec
maritus, diſtinct.61. ne vni debita ſtipendia alius
vẽdicare audeat. facit tex.in c.ſacrorum, in princ.
63.diſt. Et dicit Innoc. in cap. quia diuerſitatem,
prope finem, de conceſ.præben. iuſtum eſſe, quod
Eṕs clericis prouideat in terra propria. Et inquit
Abb.in c. ad decorem, in fi.de inſtitu. idoneos in-
10 colas non eſſe in diſtributione beneficiorũ † poſt-
ponendos extraneis, imò iuſtum, fructuoſum, &
honeſtũ, quod quiſque beneficietur in ſua patria,
latiſſime comprobat Didac.pract.q.c.35. verſic.2.
adnotandum eſt, Quintilia.d.conſ.55.nu.5.& ſeq.
addo Dec.in conſil.542. num.13. vbi infert, quod
extraneo præferẽdus eſt præſentatus de loco, Rip.
loco prædicto, nume.154. Et ad hoc eſt tex. in l.in
eccleſijs, C.de epiſcop. & cler. quem allegat Quin
til. loco prædicto. Et idem omnino in eleemoſy-
na, quod Eṕs, qui bona debet diſtribuere in pau-
peres, nõ poſſit eas dare forenſibus ponit Alexan.
11 in d.l.2. ad Bar.idem eſt in tutela, in qua † origi-
narij præferuntur exteris, l.diuus, ff.de tutor.dat.
ab his, l.fi.C.de odic.præto. glo.in d.l.nullus, circa
princip. Hac ratione, ſi extraneus impetrat bene-
12 ficium non expreſſa † patria, non valet impetra-
tio tanquam ſubreptitia, glo.in §. proponente, vbi
Abb.de reſcrip.& quilibet cenſetur magis dilige-
re ſuos cõciues, quam exteros. Ideo ſi teſtator in-
13 ſtituit ſimpliciter pauperes, † veniunt ſoli pau-
peres ſui domicilij, gl. in c.1.in verſ. pauperes, de
teſtam.in 6.in c.ſtatutum.§.cum aut, in verſi.vnum
diem, in fin.de reſcrip. in 6. addit. ad Bar. in l.quæ
conditio, §.cum ita, de cond.& dem. Et illam glo.
dicit ſingularem Felin.c.ſicut tuis, col.2.de ſimon.
alios citat Didac. in c.cum tibi, nu.14. de teſtam.
vbi dicit procedere, ét ſi quis foret extra ſuum do-
micilium teſtatus, & ſubdit procedere etiam in
exequutore teſtamenti, quidquid in eo dixerint
Io.And. Collecta.Gemin. Lap.Fran. & Capel. To-
loſ. Mantic.de coniect.vlt. volunt.lib.4.tit.6. nu.7.
& lib.8.tit.5.nu.2.vbi addit Specu. Anch.Abb. Pa-
riſ.& Tiraq. traditque an idem ſit in exequutore.
Eſt ét tex.in l.1.C.de Metalla.lib.11. vbi ſubſiſtẽte
14 neceſſitate frumentum ét venditum exteris † põt
auocari a ciuibus, ſequit Didac. d.lib.3.c.14. verſ.
ab eiuſdem publicè, nu.6. vbi etſi improbet illatio
nem Bar. Ang. & Io.de Plat.in d.l.1. quoad præla-
tionem dñi in fructibus perceptis a colono, tamen
admittit frumentum natum ex agris vnius vrbis
diſtribuendum prius eſſe inter ciues illius, Rip.
loco prædicto, nume.153. vbi refert Cicer. dicere,
quod nobis potiores ſunt ciues, quàm peregrini.
Et Cordub.in d.§.etſi impubes, n.39. dicit tali ca-
ſu forenſes pauperes repellendos de ciuitate.

Ad id tamen quod dixi de beneficio, ciui potius
quam extraneo concedendo, aduerte, quia non
tamen debet idem beneficium ſemper conferri ho
15 minibus eiuſdem cognationis, † ne videatur hæ-
reditarium, & ex neceſſitate potius, quàm ex libe-
ro arbitrio collatum, quod abhorrent Canones,
ſecundum Abb.in d.l.ad decorem, nu.3. verſic. ex
quo infert, de inſtitu. Mouetur ex glo. ibi in verſi.
hæreditario.

Et inter ipſos ciues pauperes is præfertur, qui
16 eſt pauperior, quia vbi maius † eſt periculum, ibi
potius eſt ſuccurrendum, l.1.§.ſed etſi quis, ibi, nã
vel magis, ff.de Carbo.edic.cap.quieſcendum, 42.
diſt.c.vbi periculum maius, in prin. de elect. nu.6.
17 c.fi.7.q.2. quos textus † allegat Mandoſ. in mate-
ria prelationis, in d. conſ.nu.9. Ideo Bal. in l. cum
multæ, nu.3.verb.& iſta eſt veritas, C.de don. ante
nupt. per tex.in §. ſi quis autem vnum ſanctorum,
in Auth.de eccleſ. tit.dicit, quod in dubio cenſe-
18 tur relictum factum pauperiori. † Et dicit Dec.
in d.c.Epiſcopus, nu.2. quod etſi eccleſia non exi-
gat inſolidũ a debitore, tñ quando haberet alium
pauperiorem, poſſet ab vno exigere inſolidum, vt
19 ſuccurrat † alij magis indigenti. Allegat glo. in d.
c.non ſatis, in verſ. domeſticos, & quod videatur
relictum pauperiori, renuit Mantica, d.lib.8. titu.
5.nu.4.allegat Bal.in loco de quo ſupra, & præter
eum Dec.in conſi.72.nu.3. vbi loquitur de his, qui
electi ſunt ad diſtribuendum bona teſtatoris in-
ter pauperes, Mantica de coniectu.vlt.volunt.lib.
4.interpret.12.nu.73. Et licèt electus ad diſtribu-
tionem non teneatur eligere pauperiorem, ſed
20 valeat electio † eius, qui pauper eſt, Bar.in l.vnum
ex familia, §.1.in fin.ff.de leg.2. Bal. in l. cum qui-
dam, in fi.ff.de leg.1. in l.quod pauperibus, num.3.
C.de epiſcop.& cler. & in rep.l.1.nume.31. verſic.
item quæritur, C.de ſacroſ.eccleſ. Mantic.d.titu.5.
nu.6.Simon, de dubitatio.12.num.74. tamen ad-
21 miniſtrator, qui potuit eligere pauperiorem, † re
maneat in conſcientia grauatus, vt poſt Federic.
Sen.probat Dec.in d.conſi.72.nu. . . . . verſ.& dato
quod diſtributio. Ideo hoc procedit etiã inter ci-

nes,& forenſes pauperes,ſecundum Hoſt.in c.cum
tu,de vſur.vbi inquit, quòd diſtributio rerum ma-
22 le quæſitarum ab vſurario fieri debet † per Epiſco
pum inter pauperes illius loci,vbi degebat vſura-
rius,Archid.in c.non ſanè,14.q.16. licet Fede.Sen.
conſil.33. col.2. &col.3. dicat eſſe conſilium, non
præceptum. Et cæteris paribus eligendi ſunt vici-
23 ni † teſtatoris, quia de illis in dubio videtur ſen-
ſiſſe, argumento d.l.nulli, & l.ſi quis ad declinan-
dum,C.de epiſc.& cler.per quæ iura ita dixit Imo.
in l.illa inſtitutio,col.2. verſ.intelligo licet ipſa,ff.
de hæred.inſtit.Mantica d.ti.5.num.17.in fi.& me
lius quod vicini vtilitatem ſentiunt, quàm extra-
nei,l.2.& l.præſes,C.de ſeruit.& aq. Per quæ iura
inquit Hoſt. in c.cum tu, de vſur.quod erogatio in
24 vſus † pauperum,fieri potius debet vicinis, quàm
extraneis, ſequitur Feder.Sen. in conſ.33. col.2.in
fi.licet dicat eſſe conſilium, non autem induci ne-
ceſſitatem.

Item monialibus potius, quàm viris fieri debet
25 eleemoſyna, quia periculoſa † eſt magis indigen-
tia in monialibus,quàm in alijs, c.1.de ſtatu regu.
in 6.& viri conuenientius operantur, q̃ fœminæ,ar
gumẽto l.quiſquis,§.ad filias, C.ad leg.Iul.maieſt.
26 ita † dixit Bald.d.l.cum multæ,nu.3.vbi poſt Cin.
dicit, quòd legatum monaſterio intelligitur in du
bio de monaſterio monialium, & quod cæteris pa
ribus monaſterium monialium dicitur locus pau-
perior,&magis pius,Ripa in d.tract.de remed.ad
conſeru.vbert.num.158.Et dicit tex. in c.1.§.ſanè,
de ſtatu mon. in 6.quod in monialibus eſt vitupe-
roſa & periculoſa indigentia. Ideo dixit Feder.
Sen.in conſil.182.colum.2.quod monaſterium mo
nialium plus dici debet indigens, quã mendicans
pauper conſuetus victum ſibi quærere per quoti-
dianum quæſtum. Et infert,quod deputatus a te-
ſtatore ad diſtribuendum inter pauperes, recte di
ſtribuit in moniales.

27 Et ſicuti ſenex † debilior eſt iuuene, ita in ero-
ganda eleemoſyna præferendus eſt iuueni, c.conſi
deranda,86.diſt.Ripa d.rem.num.160.

28 Et inualidi, & infirmi † præferuntur validis, &
ſanis,d.§.ſi quis autem vnum ſanctorum, in Auth.
de eccleſ.tit.Ripa loco prædicto,num.156.

Et generaliter digniores ſunt prius eleemoſy-
29 na † ſubleuandi,arg.l.cum quidam,de legat.1.Io.
And.in c.1.de teſtam.in nouel.Fed.Sen.d.cõſ.282.
circa fi. vbi quod eligendi ſunt magis digni, Ripa
loco prædicto, nu.157.

30 Qua ratione pauper nobilis † videtur ignobili
præferendus,Ripa in loco prædicto, quia infeliciſ
ſimũ infortunij genus eſt inter omnes mũdi aduer
31 ſitates,aliquando fuiſſe felicem,†c.conſideranda,
vbi glo.86.diſtinc.facit cap.cum ad monaſterium,
§.porrò, de ſtatu mon. vbi Abbas poteſt monacho
nobili,ſed infirmo concedere quod alibi, quam in
ſolito infirmatorio curetur, & epidimiæ tempore
32 nobilibus infectis † meliora aſſignãtur hoſpitia,
l.2.& l.fi.C.de metal.& epid.lib.12.Rip.de remed.
ad curandam peſtem, nume.16. Et poſt Iaco.de S.
Georg.& Affl.inquit Tiraquel.in tract.de nobilit.
cap.25.nu.9. quod pauper nobilis ludibrio eſt &
contemptui.Hinc eſt quod poteſt ẽt in nobilem di
33 ſtribui hæreditas † per exequutores, ſi ille pauper
ſit,vel etſi habeat ſecundum ſtatum ſuum faculta-
tes, ſi tamen grauatus multis filiabus nobilibus,
Bal.in d.l.ſi quis ad declinandum,nu.5. C.de Epi-
ſco.& cler.latè Abb.in conſi.69. nu.7.& 9. & quan
do relictum diſtribuendum eſt magnum, non eſt
34 dubium,quod nobiles † includuntur,ſicut alij, ſe-
cundum Mantic.d.ti.5.nu.3.& Simon d.dubit.12.
nu.74. Licèt aliud ſit qñ quid modicũ relinquitur
inter pauperes diſtribuendum, vt voluit Ang.in l.
ſed etſi ſuſceperit,§.libertis,nu.3.ff.de iudic.quem
refert Mantica & Simon in locis prædictis.

35 Item religioſi mendicãtes † ſunt alendi, ſecun-
dum Io.Andr.in c.1.de teſtam. in 6.in nouel. Imo.
in l.captatoriæ,in fi.de leg.1.vbi inquit,exequuto-
rem poſſe diſtribuere in religioſos mendicantes,
Mantica ti.5.nu.7. Imò illi erunt præferendi, cum
iuſſo amplius debeatur quàm alij, c.non ſatis, di-
ſtin.86.& magis bono potius, quã minus bono, vt
Præpoſ.ibi,in fi. Vnde durum mihi videtur, quare
exequutores dati ad maritandum virgines, non
36 poſſint diſtribuere † in puellas ingredientes reli-
gionem,Bal.in Auth. niſi rogati,nu.11.verſ.quæro
nunquid monaſterium,C.ad Trebel. Natta in con
ſil.296.nu.1.& 3.Mant.d.titu.5.nu.22.Ideo verior
eſt reſolutio Pariſ.conſi.26.nu.36.vol.4. Et hi ſunt
in primis alendi, quorum ſpiritualis cura eſt com
37 miſſa danti † eleemoſynam,ſecundum Tho.quem
allegat Præpoſ. in d.c.non ſatis, circa fin. Et idem
dici poteſt de his, quorum cura etiam temporalis
eſt nobis demandata, vt de Principe & Magiſtra-
tu ponunt Mod.Gal.in tract.de vſu.nu.47.Id quod
referri etiam debet ad vaſallum, qui debet curam
habere ſubditorum, vt dixi ſupra,& è cõuerſo, qui
ſpiritualia recipiunt,debẽt primum amplecti eos,
a quibus recipiunt,quàm cæteros, quantumuis pa
res meliores & magis indigentes, vt Præpoſ. bene
declarat d.cap.non ſatis, num.21. Quæ autem di-
cta ſunt, procedunt data æquali indigentia: alias
enim illi ſubueniendum eſt, qui laborat extrema
38 neceſſitate,etiam ſi alius ſit coſanguineus † vel do
meſticus,ſecundum gl.in d.c.non ſatis, in verſ.do-
meſticos,ſequitur Ripa in d.tract.de remed.ad cõ
ſeru.vber.nu.174.Facit quod voluit Dec.d.c.Epi-
ſcopus, in princ.dum vult,quod eccleſia licite exi-
gat ſolidum a ſuo debitore, vt ſubueniat alij ma-
gis indigenti. Idem eſt,quando refutatio foret ad
39 effectum dandi alij,de cuius bonitate † foret ma-
gis certus, ſecundum Ambr.& Præpoſ.in d.c.non
ſatis,num.19.

SVMMARIVM.

1 *Charitas prima incipit a ſeipſo.*

2 *Eligere ſeipſum nemo poteſt.*

3 *Exequutor inter pauperes deputatus, nõ poteſt ſeipſum nominare.*

4 *Exequutor deputatus ad diſtribuendum bona inter pauperes, poteſt in ſe diſtribuere ſi pauper eſt.*

5 *Exequutor poteſt nominare proprium filium, ſi eſt pauper.*

6 *Patri potius, quàm filio ſubuenire quis tenetur.*

7 *Filius recipit eſſe a patre.*

8 *Pater plus filium diligit, quàm ſeipſum.*

9 *Amor deſcendit, non aſcendit.*

10 *Patris bona dicuntur eſſe filij.*

11 *Filius ſuccedit patri, excluſo auo.*

12 *Filius eſt potius a patre, quàm a filia alendus.*

13 *Parentibus pares vices reddere nemo poteſt.*

14 *Solutio cenſetur facta in debitum antiquius.*

15 *Prior tempore, potior eſt iure.*

16 *Matri & patri æqualiter filius obligatur, ideo patri potius, quam filio eſt ſubueniendum.*

QVAE-

QVAESTIO XCIIII.

QVIBVS ſic in genere conſtitutis,
deſcendendo ad ſingularia, aduer-
tendum eſt, quod in primis debet
quis ſui ipſius rationem habere, qa
1 prima † charitas incipit a ſeipſo, l.
præſes, C. de ſeruit. & dixi ſupra, &
c. qui vult ordinante, de pœn. diſtinct. 3. latè Socin.
conſi. 11. nu. 7. vol. 1. & quanto fortius eſt naturale
vinculum, tanto maior eſt obligatio, Auct. itaque,
C. commu. de ſucceſ. & dicitur communiter, quod
Alpib. ille perit, qui ſe plus diligit, vllũ præcipue,
quando eſt in extrema neceſſitate: nam etſi regu-
2 lariter nemo † poſſit eligere ſeipſum, Caſtr. in l. fin.
is cui, in prin. C. de furt. per gloſſ. in l. plane, ff. quod
cuiusque vniuerſ. nom. & exequutor deputatus ad
3 diſtribuendum inter pauperes, † non poſſit in ſeip
ſum tanquam in pauperem diſtribuere, capitu. fin.
cum ibi not. de inſtitut. & in capitu. per omnes, de
iure patron. tamen ſi ſit verè pauper, poteſt capere
4 † pro ſeipſo, ſecundum Paul. Eleaz. in clem. vnica,
de teſta. & ibi Cardin. colum. penul. quæſtio. 22. v-
bi tamen intelligit, quando laborat ſumma egeſta
te, & Imola in colum. penul. verſ. nunquid exequu-
tor, & Anchar. in 3. quæſt. & colum. fin. Soc. in conſ.
11. numero 6. volum. 1. Pariſ. in conſi. 29. nume. 22.
volum. 4. Ripa d. tracta. de rem. ad conſeru. vbert.
nu. 164. Mantica d. lib. 8. tit. 5. nu. 9. Item præferen-
dus eſt cunctis filius proprius, quia dicitur eadem
caro, ideo pater exequutor vltimæ voluntatis po-
teſt in diſtributione bonorum, quæ fieri debet in
5 pauperes, nominare filium ſuum, † ſi verè ſit pau-
per, ſecundum Bald. in l. illud, in princip. numero
20. ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom. Ang. in l. illa in-
ſtitutio, numero 3. ff. de hæred. inſtit. Cald. in con-
ſilio 39. de teſtam. vbi tamen intelligit, quãdo alij
eſſent valde pauperes, & non aliter, alios citat Mã
tica d. tit. 5. numero 9. & 10.

Quod ſi habeat quis patrem & filium in eadem
neceſſitate conſtitutos, nec vtrumque alere poſſit,
adſit tamen quantum vni ſubueniri poſſit, cui ma-
gis dare teneatur, patri ne, an filio? Dinus Thom.
6 in 2. 2. quæſtio. 26. artic. 9. vult patri potius † quàm
filio ſubueniendum eſſe, quia ordo dilectionis me-
tiendus eſt, ſecundum propinquitatem ad Deum:
at pater Deo ſimilior eſt tanquam principium, ſe-
quitur Garzi. d. l. veluti, num. 36. & ſeq. ff. de iuſt. &
iure, vbi quod filius præter ſeipſum neminem dili-
gere, & venerari debet, vt parẽtem, & nulli ex his,
qui in natura ſunt, filius tantum reuerentiæ & præ
ſidij debet, quantum parenti: hanc quoque ſenten
tiam probauit Petr. Lenand. in tracta. de priuileg.
Doctor. par. 4. quæſtio. 59. quem citat & ſequitur
Aſcan. in tracta. de patr. poteſt. effec. 17. nume. 34.
7 quia filius † recipit eſſe a patre, c. Moiſes, 32. quæſt.
2. c. naſci. 55. diſtinct. c. mulier, 56. diſtin. ideo plus
obligatur patri, quàm è contra, & patri non poteſt
8 ſufficienter a filio retribui, quia plus filios † dili-
git quàm ſeipſum, l. iſti quidem, ff. quod met. cau. &
pater poteſt plene filium quietare pro beneficio,
ſed non è contra filius patri retribuere, ſecundum
Ariſto. 2. Ethicor. Addo quod hanc ſententiã, pro-
bauit Bellam. in cap. parſimoniam. 41. diſtinct. Mo
tus ea ratione, qa a patre filius habet eſſe, Præpoſ.
in d. cap. non ſatis, num. 20. vbi refert illud Ariſtot.
in quarto Ethicor. quod obligatio ad parentes tan
ta eſt, vt filius non poſſit reddere æquiualens. idem
Præpoſ. in c. cum haberet, num. 7. de eo, qui duxit in
vxorem eam, quam poll. per adulter. hoc etiam vo
luit Cin. in l. 2. in fin. C. de patr. qui fil. diſtr. vbi re-
fert, quod Iac. de Rau. magnus magiſter omnis Phi
loſophię, dicebat, quòd pater poteſt capere filium,
nepotem, & pronepotem, & quia poteſt vendere
filium, ſequitur Salic. in fin. hoc idem probauit
Alphonſ. a Caſtro, quem citat Cordub. in l. ſi quis
a liberis, in prin. nu. 35. ff. de liber. agnoſ. Contra-
ria ſententia placuit Anchar. in cap. cum haberet,
numero 12. Ioan. de Ligna. in tract. de amicit. §. de
ſubuentione paterna & filiali, num. 16. & eos citat,
ac ſequitur Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, in prin.
numero 35. Huius partis fundamentum eſt, quia
9 amor † deſcendit, non aſcendit, l. nam & ſi paren-
tibus, ff. de inoff. teſtamen. l. ſcripto, §. fin. C. vnde li
beri, & hoc conſiderant magiſtri philoſophiæ, vt in
quit Cin. in d. l. 2. in fi. Sed hoc procedit, quo ad or-
dinem dilectionis, non autem quo ad effectũ obli-
gationis, quæ ſola attenditur, dum quærimus, vter
potius teneatur ſubuenire, ita Iacob. de Rau. quẽ
citat Ripa d. c. cum haberet, ita quoque reſpondet
Petr. Lenãd. in loco ſupracitato, & ſequitur Aſcan.
d. effec. 17. numero 74. vbi dicit ſe vltra alios pon-
deraſſe tex. in d. l. 2. C. de patr. qui fil. diſtrax. cum
tamen ille tex. ante eum fuerit ad hoc ponderatus
a Iac. Rau. Cyno, Salic. Præpoſ. & alijs. Eadem mo-
do reſpõdetur ad eos, qui dicunt, quod Pater plus
diligit filium, quam filius patrem, l. fin. C. de curat.
fur. l. iſti quidem, ff. quod met. cau. Allegant etiam,
quòd bona matris magis debentur filio, quàm pa-
tri, d. l. nam & ſi parentibus, in princ. & quod certo
10 modo bona † patris dicuntur eſſe filij, eo adhuc
viuente, l. in ſuis, ff. de lib. & poſthum. ideo filius
11 excluſo auo † ſuccedit patri, l. prima, §. primo, ff. ſi
tabulæ teſtam. nullæ extab. Authen. in ſucceſſio. C.
de ſuis & legit. Sed reſpondetur, quod ratio ſuc-
ceſſionis non ſemper regulat ius alimentandi, nec
præſtatio alimentorum ſemper inducitur, ſecundũ
ordinem ſuccedendi, vt ſupra diximus ſæpe, & pro
bat Ruin. in conſilio 94. numero 10. volum. 5. Bero.
in conſil. 165. nume. 21. volum. 2. & videmus in fi-
lio ſpurio, & alijs. Allegat quoque, quod pater iu
re naturali tenetur alere filium, at filius e cõtra pa
trem alit iure gentium, ita glo. & Bar. in d. l. ſi quis
a liberis, §. ſi vel parens, ff. de lib. agnoſ. ergo maio-
ri obligatione erga filium obſtringitur quam erga
patrem. Hoc dubium proponit Præpoſ. in dicto
capitulo, cum haberet, ſed non reſoluit. Ego dico,
quod vbi alimenta debentur, filio ſtrictius & for-
tius debentur, quàm debeantur patri, & in concur
ſu patris, & filij, propter maxima beneficia, præ-
fertur pater, atque ita aliud eſt conſiderare obli-
gationem in eſſe productam, aliud vero ante-
quam in eſſe producatur: exiſtentia autem patris
impedit ne oriatur obligatio, ſeu ne exerceri poſ-
ſet ius obligationis erga filium, dum patri proui-
ſum ſit.

Adducunt item, quod ſi quis habet patrem, &
12 filium, diuites, ipſe † autem inops ſit, debet pete-
re a patre, non a filio. ita Præpoſ. d. c. cum haberet,
ex Bar. in l. non quemadmodum, ff. de libe. agnoſc.
Sed id videtur mihi magis facere pro patre, quam
pro filio: quia ſicuti pater primus conuenitur, li-
cèt extet filius, ita ſibi primum debet ſubueniri
in egeſtate, & eum ſequuntur commoda, quem
ſequuntur incommoda, l. ſecundum naturam, ff.
de regu. iur. Prima ergo opinio plures, & potiores

habet

habet authores, fundaturque grauiori ratione,
quæ deducitur non ex voluntate filij, uel eius affe-
ctione. Certum eſt enim neminem fore, qui non fi-
lio potius quàm patri ſubueniret, ita prona eſt ho
minis natura ad obliuiſcendum recepti beneficij,
ſed ex neceſſitate obligationis, nulli enim dubium
quin patri plus debeamus, quàm cuicunque alij,
13 cum parentibus † pares vices reddere nemo poſ-
ſit. Præterea antiquior eſt ea obligatio, qua patri
14 obſtringimur, ideo primum exoluenda, † Bar. in l.
cum ex pluribus, numero ſecundo, verſi. ſi nulla, ff.
de ſolutio. Alex. in conſi. 85. num. 1. volum. 3. Ruin.
in conſi. 136. nu. 15. volum. 4. in conſ. 167. num. 31.
volum. 5. Pariſ. 122. nu. 7. volum. 4. Et dicit ideo Præ
poſ. in d. cap. cum haberet, num. 7. quod per natiui-
tatem filiorum non potuit aui conditio fieri dete-
rior, quo minus cõueniat filium ſibi ante procrea-
tionem filiorum obligatum. Et facit communis
15 regula, quod prior † tempore, potior eſt iure, c. qui
prior, de regu. iur. in 6. Item obligatio, quia tene-
tur pater erga filium, oritur ex ſeipſo per regulam
generationis, vt eo modo teneatur filium alere,
quam natura docuit omnia animantia: at obliga-
tio, qua filius ligatur erga patrem, oritur ab ipſo
patre, qui inæſtimabile filio contulit beneficium;
ergo & prius tollenda eſt. Addo, quod ſine patre
non fuiſſet in rerum natura filius, ergo cum ad pa-
trem referenda ſit eſſentia filij, ille in alimentis eſt
filio præferẽdus, & idẽ videtur dicendũ in matre,
16 quia quoad naturæ inſtinctum, filius pariter † obli
gatur matri & patri, vt inquit Innoc. in capit. 2. de
regul. ſequitur Præpoſ. in d. c. cum haberet, num. 6.

S V M M A R I V M.

1 *Vxor dicitur eadem caro cum marito.*
2 *Vxorem alere maritus non tenetur, priuſquam patrem.*

Q V AE S T I O XCV.

EST quoque quæſtio, cui magis de-
beat quis alimenta præſtare, patri
an vxori, cum vterque æqualiter e-
geat, & non habeat filius, quãtum
ſufficiat pro ſubuẽtione vtriuſque.
Et ſanè diximus quẽlibet ſeipſum
cęteris omnibus pręponere debere, videretur ideo
pari ratione præferẽdam vxorem, quæ dicitur ea-
1 dem † caro cum marito, cap. debitum, de bigam. ca
pit. gaudemus, de diuor. & Paulus ad Epheſ. dicit,
quod maritus vxorẽ diligere debet, ſicut ſeipſum,
vt habemus in Euangelio, quod propter vxorẽ de-
bet quis relinquere patrem & matrem. Et alia al-
legat Tiraquel. in tract. de legibus connub. l. 8. nu
2 me. 12. ſed aliam partem † amplectitur D. Tho. in
2. 2. q. 26. artic. 11. & in 3. diſt. in. 29. q. 7. ad tertium
ſequitur Garzias in l. veluti, nu. 36. & ſeq. ff. de iuſt.
& iure, Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex
his, nu. 74. ff. de lib. agnoſ. Mouetur rationibus, qui
bus adducuntur ad patrem filio præferendum, &
ad ſupradicta in contrarium reſpondent procede-
re, quo ad coniunctionem, & habitationem, nõ quo
ad reuerentiam, & ſubuentionem, vt apud eos vi-
deri poteſt. Et hoc caſu pro patre facit ratio reue-
rentiæ, & ſucceſſionis, ſecundum quos diximus ſæ
pe regulari ius alimentorum, licet non ſit modus il
le perpetuus: hoc verum eſt in bonis, quæ ſunt pro-
pria filij: verum ſi eſſent bona dotalia, ex eorũ fru-
ctibus eſſent in primis pręſtanda alimenta vxori,
vt alias diximus.

S V M M A R I V M.

1 *Patri potius infideli ſubueniendum eſt, quàm alij è vi-
uis.* 1
2 *Pater etiam tranſgreſſor legum honorandus eſt, quia pa-
ter eſt.*
3 *Patris perſona ſemper filio videri debet ſancta, & ho-
neſta.*
4 *Pater infidelis non eſt alendus a filio, quando fieret dete-
rior, vel eſſet in damnum fidei, & Eccleſiæ.*

Q V AE S T I O XCVI.

SI pater infidelis ſit, & egeat, an ei
poterit filius negare alimẽta, vt a-
lat fidelem aliquem, vel ſanctum
in eadem indigẽtia conſtitutũ, at
tẽro quod viro bono, & ſancto ma
gis debemus, & fideli potius q̃ ma
lo & infideli, ſecundum notata in d. cap. non ſatis,
1 86. diſtinct. veritas eſt, quod patri † potius infide-
li & malo eſt ſubueniendum, ita gloſſ. d. cap. non ſa
tis, in ver. domeſticos, & in cap. filij, qui parentes,
diſtinct. 30. & has gloſſ. dicit ſolennes Barbat. in
conſilio 63. colum. 2. volum. 2. Specul. in titu. qui fil.
ſint legit. §. fin. nu. 13. vbi allegat Hoſtienſ. qui ve-
rè in ſum. in tit. de temp. & qualit. ordin. in 2. regu-
la, columna ſecunda, verſi. minor, miratur, quod e-
tiam Doctor iuris poſitiui de hoc dubitat, cum ali-
mentorum pręſtatio dependeat a iure naturali pri
mæuo, quod eſt commune omnibus animalibus, ſe
quitur Ioan. Andr. ad Specul. in loco prædicto, qui
refert Raine. & Gofred. in ſum. eod. titu. Abb. in ca
pitu. ſi quis Epiſcopus, in primo notab. de hæretic.
D. Thom. in 3. diſtinc. 29. Duran. in 4. Cardin. in d.
cap. non ſatis, Præpoſ. ibi nu. 20. Cardin. in clem. 1.
num. 22. de teſtam. Felin. in cap. cum ſit, de Iudæis,
alios citat Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. & ſi im
pubes, nume. 8. ff. de lib. agnoſcen. Marquar. in tra-
cta. de Iudæis, in 3. par. cap. 4. nu. 7. Præpoſ. in loco
prædicto, numero vigeſimo, ponit quinque ratio-
nes, ſed eas præcipue, quod ſi quiſque etiam infi-
delis tenetur potius conſulere, quàm quicunque
fidelis; & pater videtur eadem perſona cum filio.
Item naturalis obligatio tanto maior eſt, quanto
naturale vinculum eſt maius: at in patre, & filio
maius eſt naturale vinculum quàm in quocunque
alio, ergo eo magis ſubueniendum eſt. Tertiò in
ſuſtentatione naturæ magis teneor ei, cui magis
debeo, ſecundum naturam, & a quo magis de-
pendeo, ſed pater eſt talis, ergo &c. Quartò ma-
gis teneor illi cui magis debeo, ſecũdum regulam
miſericordiæ & iuſtitiæ, quàm ei, cui debeo ſolum,
ſecundum regulam miſericordiæ: patri autem fi-
lius tenetur ſecundum vtramque regulam, alij ve-
rò ſecundum regulam miſericordiæ tantum. Et
non obſtat, quod pater ſit infidelis, & quod ideo
magis ſit necandus, quàm alendus, c. legi, 23. quæ-
ſtio. 8. quia reſpondeo, ꝙ quantumuis infidelis ſit,
2 † & legum tranſgreſſor, pater eſt, l. mutus, §. manen
te, ff. de iure dot. §. ſi verò contigerit, in verſic. alia
neceſſaria, in Auth. de inceſt. nupt. & perſona pa-
3 tris ſemper ſancta, & honeſta videri debet † filio,
l. liberto, ff. de obſeq. liber. etiam ſi inhoneſta ſit,
vt inquit ibi gloſ. Hæc tamen intelligenda ſunt,

non

non procedere, quando per huiuſmodi alimento-
rum præſtationem pater fieret deterior, quo ad
Deum, & quando ſuſtentatio patris redundaret
in damnum fidei, vel eccleſiæ: his enim caſibus in-
4 fidelis pater alendus † non eſt, ſecundum Cardin.
in dicto capit. non ſatis, quem ibi ſequitur Præpo-
ſitus, num. 20.

SVMMARIVM.

1 *Vxor relicta vſufructuaria, tenetur primum alere filios, quàm ſeipſam.*
2 *Parentum commune eſt votum, quod ſua bona vadant ad filios.*
3 *Filij ad parentum ſucceſſionem vocantur a natura.*
4 *Hæres a quo alimenta relinquuntur, retinet in primis alimenta pro ſe.*
5 *Nemo tenetur ſibi victum arctare, vt alimenta alijs præbeat.*

QVAESTIO XCVII.

QVANDO inſtitutis filijs, nepoti-
bus, vel deſcendentibus teſtator,
relinquit vxori alimenta, fructus
autem non ſufficiunt ad ſuſtenta
tionem filiorum, vel nepotum, &
matris, quis præferatur in alimē-
torum perceptione? Barb. in cõſ. 63. col. 2. vol. 2. di
1 cit, preferri filios, † vel nepotes ex teſtatoris coniec
cturata voluntate, qui creditur voluiſſe, quod pri-
mo alantur filij: eſt enim commune votum omniū
2 † parentum, vt ſua bona ad filios perueniant, l. ſcri
pto, ff. vnde liberi. & quia pater iuris præſumptio-
3 ne magis diligit filium, & natura † ipſa videtur fi-
lios vocare ad ſucceſſionem parentum, l. fi. C. quor.
bonor. Hoc etiam voluit Picus in l. Titia, §. Titia cū
nuberet, numero 156. ver. finem, ff. de leg. 2. hoc idē
probauit Socin. iun. in conſilio 97. in fin. volum. 1.
Hoc ego intelligerem, qnando relinquuntur alimē
ta extranco, quem aliàs teſtator non tenebatur ale
re: ſecus quando forent relicta alijs, quibus teſta-
tor obligatus non erat, quia aliud tunc eſt dicen-
dum. Addo quòd dictum Barbat. non procedit in
quocunque hærede inſtituto, a quo relicta ſint ali-
4 menta, quia ſemper is ante omnia deducit † alimē
ta ſua antequam ſoluat alijs, & ſi pro ſe non ſuffi-
ciant, non tenetur alijs dare, ita intelligit Natta in
conſilio 387. nu. 8. vbi allegat Bald. in l. 1. §. officio,
5 in fin. de tutel. & rat. diſtr. dicere, quod nemo † te-
netur arctare victum ſuum, ut alimenta matri vel
alij præſtet. Hanc ſententiam exornat, & pluribus
defendit Lancello. Gallia. in conſuetud. Alexand.
in verſic. ſolidos, numero 158. & numero centeſi-
moquinquageſimotertio, vbi limitat, quando hæ-
res ipſe haberet aliunde.

SVMMARIVM.

1 *Patri ſpirituali alimenta prius quàm carnali præſtanda ſunt.*
2 *Pater ſpiritualis magis eſt amandus, quàm carnalis.*
3 *Affinitas ſpiritualis maior eſt, quàm carnalis.*
4 *Parricidium fortius committitur occidendo patrem ſpiritualem, quàm carnalem.*
5 *Epiſcopo proprio benefacere quis tenetur potius, quàm domino, vel Principi, vel Regi.*

QVAESTIO XCVIII.

1 IN concurſu patris ſpiritualis, † &
carnalis, præferendus eſt ſpiritua
lis, ſecundum Bellam. in cap. par-
ſimoniā, 41. diſt. ſequitur Prepoſ.
in c. non ſatis, nu. 20. diſt. 86. Et ra-
tio eſt, quia ſecundum gloſ. in c. pi-
2 ctatis, 30. q. 3. plus † eſt diligendus pater ſpiritua-
lis, quam carnalis, & ei præferendus in exhibitio-
ne reuerentiæ. Et gloſſ. in c. qui dormierit, 27. q. ſe-
3 cunda, dicit, maiorem eſſe † affinitatem ſpiritua-
lem, quàm carnalem. Dixi ſupra agendo de alimē-
tis filio præſtandis a patre ſpirituali. Dura tamen
eſt deciſio, ſed non inuenio contradicētem, inquit
gl. in c. aut facta, in verſi. parenteve, de pœn. diſt. 1.
4 quod multo fortius parricidij pœna † plectitur oc
cidens patrem ſpiritualem, quàm qui necauit car-
nalem, Alex. ad Bartol. in l. diuus, ff. ad leg. Pompo.
de parricid. Eadē ratione concludit Bellam. quod
5 magis tenetur quis benefacere † Epiſcopo ſuo,
quàm domino temporali, puta Regi, vel Principi,
ſequitur Præpoſ. loco prædicto. Ex quibus idē poſ-
ſet inferri ad alios omnes, qui ſpiritualia nobis
miniſtrant, & docent.

SVMMARIVM.

1 *Patri & matri æqualiter ſubueniendum eſt, nec vnum licet deſerere, vt alterum alat.*
2 *Matri æquè filius obligatur, ac patri.*

QVAESTIO XCIX.

QVANDO habet quis patrem, & ma
trem, cui magis debeat ſubueni-
1 re? Dic quod vtrique † æqualiter,
ſecundum Bal. in l. furioſę, ff. de cu
rato. furio. vbi ait, patrem in hoc
non eſſe matri præferēdum. Et ad-
dit eſſe notandum argumento illius legis. ſequi-
tur Aſcan. Clem. in tracta. de patr. pot. c. 4. in prin.
nu. 17. & dicit Innoc. in c. 1. de regular. quod ſecun
2 dum naturæ inſtinctum filius † æquè obligatur ma
tri, ſicut patri. ſequitur Præpoſ. in capit. cum habe-
ret, nu. 6, circa fin. de eo, qui dux. in vxor. quàm pol-
luit per adulter.

SVMMARIVM.

1 *Monaſteria habemia eccleſias curatas, tenentur Vicariū eligere, qui ſpiritualia miniſtret.*
2 *Vicarius eſt prius alendus quàm monaſterium.*
3 *Damnum. Tractans de vitando damno, præfertur ei, qui tractat de lucro.*
4 *Res de facili redit ad primæuam naturam.*

QVAESTIO C.

MONASTERIA habent aliquando
vnitas eccleſias curatas, quibus te
1 nētur prouidere † de Vicario per-
petuo, qui ſpiritualia populo mini
ſtret, ſecundum tex. in c. in Latera-
nenſi, & in c. de monachis, de præ-
ben. Clem. vnica, de offic. vicar. c. 1. de ſuppleu. ne-
glig. prælat. Feder. conſ. 95. Hoc caſu ſi fructus ec-
cleſiæ non ſufficiāt pro monaſterio & vicario, quis
ex

Digitized by Google

ex eis primis alendus erit. Et Henric. Boic. in c. ex-
2 poſuiſti. de præben. dicit, eſſe † alendum vicarium.
ſequitur Rebuf. in tracta. de cog. portio. num. rot.
vbi multis rationib. mouetur. Primò, quia eſt prin
cipaliter Eccleſiæ patrimonium, non monaſterij.
3 Ergo vicarius tractat de damno & † præfertur, l.
iuris ignorantia, ff. de iur. & facti ignor. Secundò,
quia eſt fauorabilius alere plebem, quæ bona illa
contulit. Tertiò, quod hoc modo erogantur reddi
4 tus in eam cauſam, in quam fuerunt dati, & † re-
deunt ad primæuam cauſam, l. ſi vnus, §. pactus, ff.
de pact.

SVMMARIVM.

1 *Pater pro alimentis prius eſt conueniendus, quàm filius.*
2 *Vincula duo magis ligant.*
3 *Pater conſeruatur in filio.*
4 *Pater ratione patriæ poteſtatis, vendere poteſt filium, vt ſe alat.*

QVAESTIO CI.

DICENDVM item de pluribus, qui
teneantur ad alimenta, quis eorũ
primus exigatur: ſi enim quiſege
nus patrem habeat, & filium diui
tes, quis eorũ conueniendus erit?
Et ſane Cin. in l. 1. in fi. multa ad-
ducens in vtranque partem, nulli ſe adduxit ſen-
tentiæ, Salic. item in l. fin. C. eo. titu. non deliberat,
Io. de Ligna. in tract. de amicit. §. hinc inſurgit du-
bium, nu. 3. concludit vtrunque contribuere in ali-
menta patris, & filij reſpectiue. Vera concluſio eſt,
1 quod pater ipſe † tenetur, & ab eo petenda ſunt
alimenta, Iac. de Arena l. non quemadmodum, ff.
de liber. agnoſcen. Sequitur ibi Bar. dicens, ratio-
nem eſſe, quia obligatio alendi deſcendit ab æqui-
tate, & ratione naturali, l. ſi quis a liberis, verſ. &
magis, ff. de libe. agnoſ. naturale autem ius, & æqui
tas ſuadent, quod pater alat filium, non filius pa-
trem, dicta l. ſi quis a liberis, §. ſi vel parens. & pa-
ter eſt de propinquiore ſanguine, ergo &c. Anch.
in capitu. cum haberet, nume. 19. de eo, qui dux. in
vxo. quam pollu. per adulter. & ibi Præpoſ. num. 7.
in fi. Io. Fab. in §. ius naturale, num. 3. Inſtit. de iure
natura. Pract. Pap. in forma libel. quo agitur pro
lega. rei ſing. in prin. nu. 84. quia naturali iure ma-
gis pater aſtringitur alere filium, quàm è contra,
Alber. in l. pen. in fi. C. de alen. liber. Alexan. in l. in
ſuis, num. 7. ff. de lib. & poſthum. vbi dicit, patris eſ
ſe primam cauſam potius quã cuiuſque alterius,
Caccialup. in l. frater a fratre, num. 107. ff. de cond.
indeb. Aſca. Cle. in tract. de patr. pote. effect. 17. nu.
73. quia pater tenetur naturali & ciuili iure, ſecun
dum Bar. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi. filius ait ſolo iu
2 re ciuili obligatur, & duo † vincula fortius ligant,
§. ſed hodie, verſi. ſi verò pater, in fin. Inſtit. de ado-
ptio. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, in princ. nu. 7.
3 Adde quod pater † conſeruatur in filio, vt inquit
Cin. d. l. prima, colum. prima, in fin. quilibet autem
primo tenetur ad conſeruationem, l. præſes, C. de
ſeru. & aq. quæ vero in contrarium allegantur, non
ſtringunt, nam & ſi patri iure permiſſum ſit filium
vendere, l. ſecunda, C. de patr. qui fil. diſtra. quod è
contra filio non conceditur, vt patrem vendat, non
ideo infertur, quin maior obligatio ſit, quoad ali-
menta in patre erga filium, quàm in filio erga pa-
4 trem. Id enim ratione patriæ † poteſtatis indul-
tum fuit, ſecundum Bald. in d. l. ſecunda, num. 1. &
alios ibi. Attendi etiam debet prioritas obliga-
tionis, quæ eſt in patre, quæ cum a principio ſubſi-
ſtat, non tollitur per ſuperexiſtentiam filij, Cõcur-
rit etiam in patre naturale parẽtum votum, quod
filius ſuccedat in eius bonis: ratione autem ſucceſ
ſionis alimenta eſſe præſtanda, dictum aliquando
fuit, dum loquendo de ventre prægnante allegaui
mus illud axioma, alendum eum, qui aliquo caſu
eſt ſucceſſurus.

SVMMARIVM.

1 *Nepos acquirit auo, in cuius eſt poteſtate.*
2 *Patri incumbit filiorum onus, quando auus non extat.*
3 *Filius defenditur a patre, quando abeſt auus.*
4 *Auus tenetur dotare neptem etiam diuitem.*
5 *Argumentum a dote ad alimenta, eſt validum.*
6 *Nepos alendus eſt a patre, non ab auo.*
7 *Dos data nepti ab auo, imputatur in legitimam filij, qui tenebatur dotare.*
8 *Ruinus conſil. 94. nu. 9. volum. 5. reprobatur.*
9 *Dos data nepti ab auo, non imputatur in legitimam filij, qui erat pauper, & dotare non tenebatur.*
10 *Auus nepotem alere tenetur, quando pater eſt pauper.*

QVAESTIO CII.

DVBIVM aliquando oritur, quis ali
cui egenti prior ſubueniat, pater
ne, an auus paternus: cum vterque
eorum diues eſt, onuſque alimen-
torum ſuſtinere poteſt. Et dicere
quilibet, auum ad id obligari, ha-
bet enim nepotem in poteſtate, qua ratione ſibi
1 omnia quæruntur, quæcunque † acquirit nepos,
l. cum oportet, C. de bon. quæ liber. & is debet o-
nus alimentorum ſubire, qui commodum ſentit
ſucceſſionis, l. ſecundum naturam, ff. de reg. iur. Se-
cundò onus filiorum tunc demum ad patrem ſpe-
2 ctat, quando auus † mortuus eſt, l. ſi maritus, ff. fa-
mil. erciſ. ergo auo viuente ad eum pertinent. Ter
3 tiò nepotis defenſio ſpectat † ad filium, quando
auus abeſt, l. ſed vnius, §. quod deinde, ff. de iniur.
A contrario autem ſenſu, eo præſente ſpectat ad
auum. Et ſi hoc procedit in defenſione, locum etiã
habebit in alimentatione. Poſtremò auus tenetur
4 dotare † neptem etiam diuitem, l. fin. verſi. pro ſua
progenie, C. de dot. promiſſ. Doctores in l. 1. ff. ſolu
to matrim. Ruin. in conſi. 94. nume. 9. volum. 5. vbi
ait, reprobari communiter gloſ. in d. l. fin. Ergo te-
netur etiam alere neptem, quia regulariter valet
5 † argumentum de dote ad alimenta, ſecundũ Bar-
to. & Bal. in authen. res quæ, C. commun. de legat.
Sed aduerſa ſententia verior eſt, & communis, quod
6 pater ipſe teneatur filium alere, † non auus nepo-
tem, ita tenent Cin. & Salic. in l. fi. C. de alen. liber.
Barto. in l. nõ quemadmodum, ff. de lib. agnoſ. vbi
mouetur ſola ratione charitatis, & ſanguinis, Gul.
Cun. in l. 1. in fi. ff. de iuſtit. & iur. Aret. qui eos ſe-
quitur, in conſi. 17. colum. 8. in fin. & in colum. 9. in
prin. Alexan. in l. in ſuis, nu. 7. ff. de lib. & poſthum.
Alexand. in l. 1. nu. 19. ff. ſoluto matr. vbi Iaſ. nu. 27.
Socin. in conſil. 161. colum. 1. vol. 2. Caccialup. in l.
frater a fratre, n. 107. ff. de cond. indeb. vbi dicit eſ-
ſe notãdum, Campeg. in tract. dot. in 1. par. in quæ-
ſtio. 18. Cur. iun. in authen. res quæ, nu. 16. C. cõm.
de

de legat. Ruin. in conſ. 94. nu. 7. in fin. volum. 5. Ioã.
Lup. in cap. per veſtras, in 3. notab. in §. 24. colum.
2. de donat. inter vir. & vxor. vbi ait, qnod prima
obligatio alimentorum eſt patris, non aui, Aſcan.
Clemen. in tracta. de patr. poteſta. effec. 17. nu. 17.
Cordub. d. l. ſi quis a liberis, in princip. nu. 36. vbi
dicit, hanc eſſe veram ſententiam, quia in alendo
filium cauſa patris prior eſt, & oritur a naturali
ſtimulo, quo pater impellitur filium educare, & in
ſumma mouentur omnes naturali ratione. Ideo
dicunt Doctores, quod pater, non auus tenetur
dotare filiam, & quod dos data nepti ab auo, im-
putatur filio in legitimam, quando filius ipſe tene
7 batur dotare: † videtur enim auus ſoluẽdo debitũ
filij, dediſſe breui manu dotem ipſi filio, ita Cin.
in l. cum ſcimns, in principio, quæſtio. 5. num. 5. C.
de inoffic. teſtam. Ang. bene in l. in qnartam, col. fi.
in fi. verſ. ſed ſi dotauit, ff. ad leg. Falcid. Alex. num.
28. Ripa, num. 202. Berengar. col. fin. idem Alex. in
conſil. 31. nnmero 3. & ſequenti, volum. 4. Ruin. in
conſil. 171. numero 9. volum. 1. & in conſil. 138. nu.
11. in conſilio 148. nu. 8. volum. 2. Socin. inn. in con
ſi. 33. nu. 8. vol. 1. Alciat. in tracta. præſumpt. reg. 1.
præſumpt. 17. nu. 4. verſ. ꝙ tenendũ, Cæph. in conſ.
105. vol. 1. Quæ autem in cõtrarium allegata ſunt
deducuntur a longe, ita quod non opus eſt ea re-
fellere. Et quod voluit Ruin. quòd auus teneatur
8 neptem dotare, † quamuis diuitem, habet gloſſam
contradicentem in d. l. fin. C. de dot. promiſſ. & cũ
gloſ. tranſit Bal. in authen. res quæ, C. commun. de
legat. vbi ſaluat contrariam ſententiam, quando
filius eſſet pauper, & non poſſet dotare. Id pla-
cuit etiam Alex. ad Bar. in d. l. quemadmodum. Et
ideo Alexan. in d. l. in quartam, nu. 28. verſ. dum ta
men dixi, inquit, qnod vbi filius eſt dines, & con-
ſeqnenter tenetur dotare, tunc dos per auum da-
ta nepti, imputatur filio in legitimam, qnia cedit
in filij exonus, qui eo mediante liberatur ab one-
9 re: at quando filius erat pauper, † & non teneba-
tur dotare, tunc dos data nepti ab auo, minime
imputatur filio in legitimam, quia tunc non cedit
in vtilitatem filij, ſed auus ſolnit proprinm debi-
tum: ſequitur ibi Ruin. nu. 54. verſ. item dicta opi-
nio, Picus nu. 246. Corne. conſ. 34. lit. C. volum. 4.
Natta, qui optimè declarat, in conſil. 343. num. 6.
& 21. vbi reprehendit eos, qui tenent contrarium,
Gabriel. commun. opinio. lib. tertio, concluſ. quin-
ta, nu. 8. quidquid tenuerit Alciat. d. præſumpt. 17.
in fin. & Cæphal. in d. cõſilio 105. numero 29. Præ-
miſſa verò concluſio procedit, quando filins eſt
diues, & poteſt alimenta filio miniſtrare: at ſi pau
10 per ſit, ſine dubio tunc † auus ipſe tenetur, ſecun-
dum Bart. in d. l. non quemadmodum, Cin. & Sa-
lic. d. l. fi. Caccialup. Ioã. Lup. & alij citati, pro qua
limitatione facit concluſio, quam ſupra firmaui-
mus, quòd auus in defectum patris tenetur alere
nepotem egenum.

SVMMARIVM.

1 *Auus paternus tenetur alere nepotem, non mater.*
2 *Auus paternus tenetur dotare neptem ex filio, non mater.*
3 *Pauper non dicitur, qui patrem vel auum habet diuitē.*
4 *Auus dotando neptem ex filio paupere, dicitur proprium debitum ſoluere.*
5 *Pater conſeruatur in filio, ſicuti & auus.*
6 *Symbolum habenti facilior eſt tranſitus.*
7 *Feudum, quod ſemel ex diuiſione deuenit ad vnam lineam, conſeruatur in illa, excluſis alijs.*
8 *Amor ardentius deſcendit in nepotes, quàm vigeat in filijs.*

QVAESTIO CIII.

PATRE non extante, quis teneatur
ad alimẽta, auus paternus, an ma-
ter? Primo aſpectu videretur ma-
trem teneri, quia ſi obligatio alen
di deſcendit a charitate, & ſangui
nis affectione, mater plus diligit,
& eſt proximior: item mater ipſa filio decedenti
ſuccederet, excluſo auo paterno. Verum Ruin. in
conſilio 94. numero 9. & 10. volum. 5. defendit hoc
1 caſu auum paternum † prius exigendũ, quia auus
tenetur nepotem alere propter filium, & eſt onus
filij, & conſequenter aui, d. l. ſi quis a liberis, §. non
tantum, ff. de liber. agnoſcend. Eandem opinionẽ
tenuit Caſtr. in l. Neſennius, ff. de neg. geſt. Bertr.
in conſil. 186. nu. 3. vol. 1. Idem videmus in onere
dotandi, quod patre non exiſtente, vel non haben
2 te, imcumbit † auo paterno, non matri, l. dedit do-
tem, ff. de collat. l. ſi pater cum gloſſ. ff. de euictio.
Doctores in l. 1. ff. ſoluto matrimonio. Et ſupra
diximus, quod mater alit filium, quando non ha-
bet aliunde: at non dicitur non habere, quando
extat auns, qni ad hoc tenetur, argumento eius
quod ponit Bart. in l. ſi quis a liberis, §. item reſcri
3 ptum, ff. de libe. agnoſce. & pauper † non dicitur,
qui patrem, vel auum habet diuitem, vt per Do-
ctores in auth. præterea, C. vnde vir, & vxor. Et di-
ximus ſupra, quod vbi filius eſt panper, auns dan-
do dotem nepti, non imputat eam in legitimam
filij, quia tunc ex quo ipſo, non filius eſt obliga-
4 tnrus, non confert beneficium in filinm, ſed † de-
bitum proprium ſoluit, ſecundum Alexand. in d.
l. in quartam, num. 28. ff. ad leg. Falcid. vbi Ruin.
Hercul. & Bereng. cum alijs citatis in præcedenti
quæſtione. Hanc opinionem approbat etiam Cor
dub. in d. l. ſi qs a liberis, §. ſi mater, ff. de libe. agn.
5 Addo quod ſicuti pater † conſeruatur in filio, vt
per Cin. in l. 1. columna 1. in fi. C. de alend. lib. ita
& auus, & ideo magis tenetur auus quam mater.
Præterea cum principalis obligatio ſemel a lege
iniuncta ſit patri, & ita cõſtituta in aſcendentium
maſculorum linea, facilius per eandem lineam ex
currit in auum, quàm vt tranſeat in aliam lineam
6 maternam, quia in habentibus ſymbolum † faci-
lior eſt tranſitus. Facit, quod dicimus de feudo,
quod poſtquam peruenit ad vnam lineam per di-
uiſionem, vel per aliam licitam viam, in ea ſucce-
7 dunt quicunque † deſcendentes ab illa linea, ex-
cluſis agnatis coniũctis per aliam lineã, quamuis
proximioribus, eſt text. in capitulo primo, de na-
tura ſucceſſ. feud. vbi eũ declarat Bal. But. in conſ.
47. præmittẽdum quod, Præpoſ. in c. 1. colum. 2. de
grad. ſucce. Natta in conſilio 123. per totum, vbi
addit Socinum, & Iaſon. de illo tamen textu mul-
ta ponunt Socin. Ruin. Ripa, Rube. Pariſ. Didac.
Zan. & Menoch. quos non expedit nunc referre,
aliqua dixi in cõſilio 120. nu. 14. & ſeq. Quod au-
tẽ dicitur de charitate & affectione ſanguinis, re-
8 torqueri põt, quia ardentius † deſcendit amor in
nepotes ꝙ vigeat in filijs, l. liberorũ, in fi. ff. de ver.
ſig. Cur. iun. in conſ. 169. nu. 13. Caſſa. in cõſ. 67. nu.
30. Regula autem ſucceſſionis non eſt tuta, vbi tra

ctamus

& amus de alimẽtis præſtandis, vt declarat Ruin. in d. conſ. 94. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Hæres repræſentat perſonam defuncti, & cenſetur cum eo vnum & idem.*
2 *Hæres tenetur ex obligatione, quæ erat in defuncto.*
3 *Auus maternus prius tenetur nepotes alere, quàm hæredes patris.*
4 *L. nõ quẽadmodũ, ff. de lib. agnoſ. quomodo intelligatur.*
5 *Argumentum a contrario ſenſu, non ſumitur a diſpoſitione negatina.*
6 *Niſi dictio, poſt negatiuam poſita, affirmat.*
7 *Niſi dictio, ſignificat oppoſitum eius, cui immediatè aduerſatur.*
8 *Officium Iudicis pro alimentis, non datur contra hæredes, niſi ſubſiſtente eadem æquitate.*
9 *Hæres non repræſentat defunctum in ijs, quæ non tranſeunt ad hæredes.*

QVAESTIO CIIII.

PATRE & matre non extantibus, ſi quis habeat maternum auum diuitem, & hæredes ſui patris locupletes, quem debeat pro ſuis alimentis conuenire, auum ne maternum, vel hæredes patris? Et videtetur hæredes eſſe obligatos; nam hæres repræ-
1 ſentat † perſonam defuncti, & cenſetur cum eo vnum, & idem, §. primo, in Authentico, de iure-
2 iuran. a morien. præſt. & in hæredem † deſcendit obligatio, quæ erat in defuncto, vt in titulo, C. de hær. Sed ſi viueret pater, tenetetur ipſe alere, non auus maternus, vt ſupra declaraui. Præterea ſicuti mater, ita & auus maternus tenetur alere in ſubſidium, quando alius non extat, hic extant hæredes, & cum apud hæredem ſint bona, atque ita cõmodum, deber idem ſuſtinere incommodum, l. ſecundum naruram, ff. de reg. iur. Item onus alimentorum pertinebat ad patrem in bonis ſuis, ergo ad hæredes bona tranſite cum ſuo onere alendi, d. l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, & in ſimili, ita arguit Cin. in l. alimenta, C. de neg. geſt. in fin. ita renet Pet. in d. l. alimenta, Din. l. non quemadmodum, ff. de lib. agnoſ. Sed tex. in d. l. nõ quemadmodum, ff. determinat contrarium, quod imò maternus auus teneatur, dum dicit partum filiæ non eſſe oneri auo, niſi pater deceſſerit, vel ſit egenus.
3 Ita ex illo tex. deducit † Bar. ibi dicens, eſse caſum expreſsum, ſequitur Ruin. in conſilio 94. nu. 7. vol. 5. Boer. in conſilio 17. nu. 14. vbi dicit illum tex. eſſe celebtem, Cordub. d. l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, nu. 8. ff. de lib. agnoſ. Non videtut ta-
4 men quod ille tex. † probet. Primo, quia dum loquitut de auo, intelligi poteſt de paterno, non de materno. Secundo, quia dum dicit, niſi pater non ſit ſuperſtes, debet intelligi, nec hæredes reliquerit idoneos, quia paria ſunt, quòd viuat pater locuples, vel hæredes habeat locuplctes. Et ita Din. intellexit illum text. Tertio, quia cum textus negatiuè dicat, partum filiæ nõ eſſe oneri auo, patre ſuperſtite, non poteſt argumentum a cõtrario ſenſu ſumi, quod ſint oneri auo, quando pater non eſt ſuperſtes, nam non ſumuntur argumenta a ſenſu
5 † contrario diſpoſitionis negatiue, ſecundum Bal. in l. 2. in fi. C. de cond. inſert. Caſtr. in conſil. 359. volum. ſecundo, Alex. in conſil. 150. nu. 26. volum. 5. Iaſon in l. 1. colum. nona, verſ. ſecundo limita, & col. 12. verſ. quarto limita, ff. de offic. eius, Caſſan. in conſil. 54. nu. 44. Natta in conſilio 551. num. 12. deciſ. Pedem. 79. nu. 28. & deciſ. 178. nu. 6. Sed hæc omnia ceſſant diligenter, inſpectis verbis illius textus. Non obſtat igitur primo, quod loquatur de paterno, quia huic ſenſui occurrit gl. ibi, quæ, dum dicitur, AVO, ſubdit MATERNO, & conueniunt verba textus, quæ loquuntur de liberis filiæ, & conſtituunt differentiam inter natos ex filia noſtra, & natos ex liberis noſtris maſculis. Ad ſecundum reſpondet Bar. ibi dicens, quod eo modo textus nihil releuaret, & ſubdit, quod hic Dini ſenſus repugnar literę tex. in §. idem reſcriptum, eiuſdem legis, qui loquitur de ſumma egeſtate. Et in quo probatur, quod obligatio alendi non trãſit ad hæredem, niſi in ſubſidium alio non exiſtente. Addo quod eſt mera diuinatio, quando ſubintelligimus, quod etiam hæres non ſir ſoluendo. Tertium quoque tollitur, quia hæc deciſio non colligitur ex eo textu, per argumẽtum a contrario ſenſu, ſed ab expreſſis verbis textus ibi, niſi, &c. nam ea di-
6 ctio, niſi, † poſita poſt negatinam diſpoſitionem, affirmat, l. actione, C. de tranſact. Din. in reg. peccatum, in princ. de reg. iur. in 6. Bart. in d. l. actione. Et ibi Salic. nu. 3. dicit, quod venit ex quadam reſultatione de mente loquentis, Alexan. num. 3. Iaſon, num. item 3. vbi dicit, quod ea dictio ſigni-
7 ficat † oppoſitum eius, cui immediatè aduerſatur, Curt. ſen. nu. 8. Dec. nu. 5. Bald. in conſil. 428. nu. 3. volum. 1. vbi, quod index reijciens appellationem, niſi ſi & quatenus de iute veniat admittenda, cenſetur admittere caſu, quo de iure ſit admittenda, Alexand. in conſil. 83. nu. 3. volum. 1. vbi de eo, qui ponit, quod non habuit, niſi nomine alterius, qui fatetur habuiſſe nomine alterius, Aret. in l. 1. §. ſi ſtipulanti, vbi Crot. & Coraſ. nu. 1. ff. de verborum obligationibus, & paſſim Doctores inferentes ad multas deciſiones. Ita ergo in propoſito, dum textus dicit, quod nati ex filia, auo materno non ſunt oneri, niſi pater non ſit ſuperſtes, admittir, quod patre non ſuperſtite nepos ſit oneri auo; & quod in principio dictũ eſt hæredem repræſentare perſonam defuncti, non nocet, quia cum ad alimenta ſolum detur Iudicis officium, non comperit
8 † contra hæredes, niſi ſubſiſtente eadem æquitate, vt dixi ſupra, ſecundum Bart. in l. ſi tertius, §. ſi quis prius, col. 3. ff. de aq. pluu. arcen. Capic. deciſ. 20. nu. 28. Ceſſat autem æquitas, quando alius extar, qui proximior eſt, & ad quem magis pertinet alimentandi onus. Et hoc eſt quod voluit Bart. d. §. item reſcriptum, dum ponderat ſummam egeſtarem. Et infert, quod onus alendi non tranſit ad hæredem, niſi in ſubſidium. Addo quod ex quo obligatio dependet a ſanguine, & affectione, & charitate, quæ oĩa non tranſeunt ad hæredes, ſed extinguuntur cum perſona, ideo hæres in ijs non poteſt repræſentare perſonam defuncti, nec videri idem cum illo. Et inquit Cagnol. in l. hæredem
9 eiuſdem, nu. 14. ff. de reg. iur. quod regula † intelligitur quo ad ea, quæ poſſunt ad hæredes tranſire, & affinitas per mortem extincta non attenditur. Quod verò dictum eſt, matrem, & auum teneri in ſubſidium, quando non extat alius, intellige de alio, ratione obligationis, non ratione bonorum, vel ſucceſſionis, ſecundum prædicta. Quod verò attinet ad bona, demonſtrauimus ſuo loco hanc

obliga-

obligationem non inhærete bonis, ſed perſonæ, ideo extingui cum perſona, & non tranſire in ſucceſſorem bonorum.

SVMMARIVM.

1 *Filia debet ali ab hæredibus patris, non a matre. contra nume 3.*
2 *Soror dotata ali interim debet ab hæredibus patris.*
3 *Mater tenetur alere filiam, etiam ſi extent patris hæredes.*
4 *Mater ſuccedit filio cum patre filij.*
5 *Frater excludit matrem ex lege duodecim tabularum.*
6 *Priuilegium perſonale extinguitur cum perſona.*
7 *L. qui filium, ff. vbi pupil. educ. debe.*

QVAESTIO CV.

SI pater deceſſit, extent verò mater,
& patris hæredes, quis tenetur filiam alere, mater, an hæredes patris? Cin. in l. alimenta, in fi. C. de neg. geſt. inquit, ſe in facto conſultum reſpõdiſſe pro matre contra
1 † hæredes patris, per rationes, quas retuli in principio præcedentis quæſtionis, quæ rediguntur ad hoc, quod onus alendi tranſit in hæredem: item, quod cum ipſis bonis tranſit in poſſeſſorem, Caſtrenſ. ibi in fin. dicit, ſibi placere determinationẽ Cini, & nihil vltra allegar. Idem probauit Bald. ibi, qui allegat l. qui filium, ff. vbi pupil. educ. deb. per quam probatur, quod ſoror dotata ali inte-
2 rim debet † ad hæredibus patris. Quam concluſionem tenuerunt Bal. Caſtr. Soc. Corn. Aret. Alex. Capra, Salyc. Bero. Capic. Ioan. Lup. Pariſ. & alij, quos citaui in quæſtione de alenda filia dotata, quando pater filium inſtituit. Sententiam Cini ſequitur Fulg. in d. l. alimenta, quando frater eſt hæres patris, quia tunc propriè loquitur, l. qui filium. Secus dicit ipſe, quando non eſſet hæres, ſed non opus fuit diſtinctione. Quandoquidem Cin. loquitur expreſsè, quando frater eſt hæres, vel etiã, quando is, qui cum matre concurrit, & ante omnes fuit opinio Rain. qui primus allegat d. l. qui filium, vti eum citat Alex. in d. l. alimenta, nu. 11. Anchar. in c. cum haberet, num. 11. de eo, qui dux. in vxor. quam pollu. pro hac parte Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, num. 32. Allegat Ruin. Io. Lup. & alios, qui tamen hoc non dicunt, ſed ſolum, quod filia, cui dos eſt a patre relicta, interim alenda eſt ab hæredibus patris, quæ concluſio caret dubitatione. Sed Cini ſententiam amplectitur Euerar. loco 28. de alimen. ad dotem, colum. 4. in princ. verſ. & quod fortius eſt.

Veruntamen verior eſt ſententia, quod mater ipſa teneatur alere, quia onus alendi a iure primũ imponitur aſcendentibus, deinde verò patribus,
3 l. ſi quis a liberis, §. 1. de liber. agnoſc. Per † quam rationem ita decidit Io. And. ad Specul. in rub. de ſtatu Monach. in fine, vbi refert ſic tenuiſſe Ricar. Eandem tenet Bart. in d. l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, per illum tex. qui loquitur de ſumma egeſtate: non enim dici poteſt conſtitutus in ſumma egeſtate, qui matrem habet valentem alere, Alex. in d. l. alimenta, num. 11. qui ſubdit, iſtud eſſe tenendum. Mouetur, quia ſanguinis æquitas, & charitas ſuadent, quod a matre potius, quàm ab alijs alatur filius. Hoc etiam voluit Socin. iun. in conſil. 134. num. 34. volum. 1. vbi ſimpliciter tranſit cum Bar. & hanc partem multis defendit Bero. in conſil. 186. per totum, volum. primo, Ruin. in conſ. 94. numero ſeptimo, in fi. volumine 5. Cordub. §. ſi mater, num. 33. & 42. Bero. fam. quæſtio. vndecima, per totam. Rurſus Cordub. d. §. item reſcriptum, nu. 7. Vital. tracta. clauſul. titulo, an alimen. tenunc. poſſ. col. 11. Et quãuis pro hac parte Alex. in d. l. alimenta, alleget rationem, quod mater fratri in ſucceſſione præferatur, tamen ea non admittitur a Doctoribus, quia non eſt veri, quod
4 mater præferatur fratri, imò † eodẽ tempore ſuccedunt, vt in Auth. defuncto, C. ad Trebellia. Ex le
5 ge duodecim tabularum frater † excludebat matrem, vt Inſtitut. ad Orfician. per totum, declarat Bero. in d. conſil. 180. nu. 17. & ſeq. vbi dicit, quod hoc fundamentum Alex. imprudenter allegauit. Et Ruin. in d. conſil. 94. in fine, ait, quod Alexand. eſt loquutus inaduertenter, & hæc ſententia communitur ratione, cui non poteſt reſponderi. Nam ex perſona propria frater non tenetur alere, niſi in ſubſidium, quando alius non extat proximior, vt dixi ſupra, in quæſtione, an frater alat ſororem. At vbi extat mater, certum eſt, quod ipſa eſt proximior, & prius obligatur. Non etiam tenetur vti hæres patris, quia obligatio non deſcendit in hæredes, niſi quando laborat extrema egeſtate, d. §. item reſcriptum, & obligatio, qua pater tenebatur, eſt perſonalis, & morte patris extinguitur, non autem tranſit ad hæredes, ſicuti etiam perſo-
6 nale † priuilegium extinguitur cum perſona, cap. priuileg. de regul. iur. in ſexto. Ad rationes Cini fuit reſponſum in præcedenti quæſtione, nec opus eſt repetere. Ad l. qui filiũ, ff. vbi pupil. educ. debe. reſpondet Io. Andr. d. rub. de ſtatu Monach. pro-
7 cedere, † quando non extant aſcendentes, eodem modo Alex. reſpondet in d. l. alim. in fin. vbi dicit, eſſe intelligendum, quando non extat mater, quæ alere poſſit, ſequitur Bero. in dicto conſil. 186. numero 3. in fin. in dicta quæſt. 11. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Mater tenetur filium alere, non frater.*
2 *Mater tenetur ſemper alere filium inopem, quando aſcendens non extat.*
3 *Amor nullus vincit paternum.*
4 *Parentum æqualis eſt pietas in filios.*
5 *Mater ardentius amat, quàm pater.*
6 *Educatio filiorum deſcendit a iure naturali.*
7 *Pater alit fratrem ex diſpoſitione iuris communis.*
8 *Obligatio naturalis fortior eſt ciuili.*

QVAESTIO CVI.

SI habeat quis matrem, & fratrem diuites, ipſe verò inopia laboret, dubium eſt, a quo petere debeat alimẽta? Et ſanè intelligenda eſt quæſtio in fratre, qui patris hæres nõ ſit, vt ab ea differat, in qua agi-
1 tur de fratre hærede. Cõcludunt omnes † matrem teneri, Bar. in l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, ff. de liberis agnoſcend. Hanc ſententiam probauit quoque Cin. in l. alimenta, C. de negocijs geſtis, in fine, dum ponit quæſtionem in fratre vniuerſali hærede patris. Et mouetur ſolum ratione aditionis, & poſſeſſionis bonorum paternorum,

innuens,quod ſi non eſſet hæres, vel bona paterna
non poſſideret,aliud eſſet.Idem ſequitur Bald.ibi,
quia loquitur ſecundum terminos Cini,& idem fa
cit Caſtr. Et clarius cæteris Fulgoſ. qui vbi frater
non eſt hæres,dubitat de opinione Cini, Alex.ibi,
nu.11.Rui.in conſ.94.nu.7.in fi.vol.1.Bero.in con-
ſil.186.per totum,vol.1.& ſamil.quæſtio.11.Bertr.
conſ.257.nu.5.vol.1.Soc.iun.in conſi.134.num.34.
vol.1.Coraſ.in l.qui liberos, nu.114.ff.de ritu nu-
ptiar.Gram.conſ.ciuili 145.nu.15.latè Cordub.in
d.l.ſi quis a liberis,§.ſi mater,nume.43. & ſeq. Pro
hac parte eſt text. in d.l.ſi quis a liberis, §.vtru,vbi
ait,alimenta præſtari filio egenti,quando non ex-
tant pater, & aſcendentes per lineam paternam.
Qua ratione inquit Io.Andr.ad Specul.in tubr. de
ſtatu Monac. in fine,poſt Ricar. quod mater cogi-
2 tur † alere,quando deficiant aſcendeutes. Præte-
rea ſi onus alendi deducitur ab affectione natura-
li,nulli dubium,quod mater plus amat filium,quã
3 frater patrem.Sicuti enim nullus † amor vincit pa
ternum,l.fi.C.de curat.furio.l.iſti quidem, ff.quod
met.cau.ita nullus amor vincit maternum.Aequa
4 lis †enim in vtroque parente conſideratur pietas,
l.furioſæ, ff.de curato.furio. Imò mater ardentius
5 † amat,quàm pater,Grat.conſil.83.num.12.vol.2.
Marc.Mant.ſing.419. Poſtremò mater filium cogi
6 tur educare naturali iure,a quo † deſcendit educa
tio,l.1.§.ius naturale,ff.de iuſt.& iure, l.fin. §.filijs,
C.de bon.quæ lib.Bald.ibi,& in l.Neſennius,nu.2.
ff.de neg.geſt.Iaſ.in Auth.quod locum, nu.8. C.de
collatio.fratet autem non inſtinctu naturæ,ſed im
7 pulſu † legis ciuilis ad id tenetur, l.cum plures, §.
fin. ff.de adminiſtr.tuto. l.qui filium, ff. vbi pupill.
educ.debe.ergo mater magis tenetur,ex quo ciui-
8 lis † obligatio debilior eſt naturali, l.eas obliga-
tiones,ff.de capit. diminut. §.ſed naturalia, Inſtit.
de iure naturali.

S V M M A R I V M.

1 *Frater prius tenetur alere fratrem,quàm hæredes filij.*

QVAESTIO CVII.

EGENVS ſi fratrem habet diuitẽ,
& filij hæredes extraneos ſimili-
ter diuites, debet agere primum
1 contra † fratrem,ſecundum Bart.
in d.l.ſi quis a liberis, §.itẽ reſcri-
ptum, ff.de lib.agnoſc. Et duplex
eſt ratio. Prima,quia regulariter onus alendi ſe-
cũdum charitatem ſanguinis, d.l.ſi quis a liberis,
§.1.at frater eſt magis ſanguine coniunctus. Secun
da eſt, quia obligatio alendi nunquam deſcendit
in hæredem,niſi in ſubſidium, quando alendus la-
borat extrema egeſtate,d.§.item reſcriptũ.At non
eſt in ſumma inopia, qui fratrẽ habet diuitem. Et
licèt Cin.in d.l.alimenta,contrariũ teneat, tamen
mouetur ratione bonorum, quæ, vt ſæpè dixi, non
concludit,cum bona non ſint obligata, & perſona
lis obligatio extincta ſit cum perſona. Et cum hac
ſententia tranſit Bero.d.conſ.186. col.1.in fi.vol.1.
Rui.in conſ.94.nn.17.in fi.vol.5.Bero.d.queſt.fam.
11.nu.4.Cordub. d.§.reſcriptum,nu.7.

S V M M A R I V M.

1 *Obſequia qui recipit in domo,tenetur ſeruientem alere.*
2 *Vxor ali debet a ſecundo viro, priuſquam a filijs ex prio-
re matrimonio.*
3 *Vxor, ſi maritum habet pauperem, alenda eſt a filijs pri-
mi viri.*
4 *Officium Iudicis pro alimentis conſequendis, non datur
ei, qui habet aliunde.*
5 *Liberalis non dicitur, qui ſoluit quod debet.*
6 *Donatũ non dicitur,quod pro onerib.matrimonij ſoluitur.*
7 *Actionem qui habet, rem ipſam habere videtur.*
8 *Pauper non dicitur, qui patrem habet diuitem.*

QVAESTIO CVIII.

VXOR, quę ſecundò nupſit,& habet
filios ex primo viro,ali debet pri-
mum a marito, in cuius obſequio
reperitur, nõ autem a filijs primi
1 viri,quia is tenetur alere,† qui ha
bet perſonã in ſuis ſeruitijs, l.de
rebus, §.poſſunt, ff.commod. l.quod in vxorem, C.
de nego.geſt.l.ſi cum dotem, §.ſin autem in ſæuiſſi-
2 mo,vbi Din. ff.ſolu.mat.& in terminis † hoc voluit
Bar.in conſ.128.Franciſcus habuit,nu.1.vol.1. vbi
declarat, procedere quando mater hæc alimenta
petit a filio tanquã naturali ratione obligata, non
autẽ,quando alimenta petit vti dotis vſuras, quia
tunc alia fit diſtinctio. Idem in hoc voluit Bal. in
conſi.86.punctus,Angelus poſt medium,verſ.ſi au
tem vult petere a filijs,vol.2.vbi tamen limitat nõ
procedere, quando ſecundus vir eſſet pauper, &
3 non haberet modum alendi,quia † tunc filij cogen
di ſunt,l.fi.§.ipſum autem filium,C.de bon.quæ li-
ber.& de hoc Bald. conſ. meminit Crauet.in conſ.
189.nu.7.in fi.vbi eum reprehendit, quatenus lo-
quitur de alimẽtis pręſtandis propter moram cõ-
miſſam a filijs circa dotis ſolutionem. Et ratio eſ-
ſe poteſt,quia filij tenẽtur ſolum alere matrem of-
ficio Iudicis,vt dicam ſuo loco, & officium Iudicis
4 pro alimentis conſequendis non † competit ei,qui
habet aliunde,l.ſi quis a liberis, §.1.ff.de lib. agno-
ſcen.Bald.in l.libertus quos, §.1.ff.de alimen.& ci-
bar.legat.Doct.in l. de alimentis,per illum tex.C.
de tranſac.Et vxor dicitur aliunde habere,cum ha
bet maritum,a quo poteſt cõſequi,ſeu exigere ali-
menta,præcipuè cum is teneatur illa præſtare,non
ex maritali affectione, quando habet vxorem in
obſequio, ſed ex debito, & in recompenſationem
ſeruitiorum,quæ ab vxore ſibi exhibẽtur. Pro quo
5 facit,quia nõ † dicitur liberalitatem exercere, qui
debitum perſoluit, l. proximè, ff. de ritu nupt. l.ſi
ſeruo,ff.de hęred.inſtit.Et dicit tex.in l.ſi quis pro
vxore, §.ſi vxor,ff.de donat.inter vir. & vxo. ꝙ non
6 dicitur donatũ, † quod pro oneribus matrimonij
conceditur, & vxor ſatis dicitur habere vnde ſe a-
lat, quando maritum habet ſibi obligatum ad ali-
7 menta,quia habẽs actionem, videtur † rem ipſam
habere,l.qui actionem,ff.de reg.iur.& non dicitur
pauper, qui habet maritum diuitem, vti dicimus
8 de eo,qui patrem † habet diuitem,in Auth.præte-
rea,C.vnde vir & vxor. Et licèt Crau.in conſi.164.
nu.4.impugnet hanc illationem,ea tamen optimè
procedit, vt videatur alimenta habere.

S V M M A R I V M.

1 *Seruus natus ex patre libero, alendus eſt a domino, non
a patre.*
2 *Seruus eſt alendus a domino.*

Digitized by Google

3 *Seruus eſt, qui naſcitur ex ancilla.*
4 *Commodum qui ſentit, debet etiam ſentire incommodum.*

QVAESTIO CIX.

SERVVS natus patre libero, alen-
1 dus † eſt a domino, non autem a
patre libero, eſt text. in l. ſi neget,
in fi. vbi Bar. num. 2. poſt Dyn. hoc
ponit, ff. de lib. agnoſc. ſequitur Al
ber. ibi, verſ. ſiverò pronunciatur,
idē voluit Spec. in ti. qui fil. ſint legit. §. fi. nu. 15. vbi
allegat tex. in l. fi. ff. de religio. & ſumpt. fun. & in c.
cum milite, in fi. 15. quæſt. vlt. & idem voluit Ioan.
Andr. poſt Alber. Galeot. hos omnes refert Cord.
in d. l. ſi quis a liberis, §. ſolent, ff. de libe. agnoſc. Et
2 ratio eſt, quia dominus † tenetur alere ſeruum pro
prium, l. cum plures, §. cum tutor, ff. de adminiſtr.
tu. l. 2. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iur. Specu. in
ti. qui filij ſint legit. num. 20. Cordub. d. §. ſolent, nu
3 me. 15. at qui naſcitur ex ancilla, ſeruus eſt, † quia
matris ſequitur conditionem, l. partus, C. de rei
vend. Inſti. de iure perſo. §. ſerui autem naſcuntur,
& Inſtitu. de ingenu. facit etiam, quia eum domi-
nus in eum, qui naſcitur ex ancilla ſua, poteſtatem
habeat, atque ab eo commodum percipiat acquiſi
tionum, & aliorum ſeruitiorum, meritò illum ale-
re tenetur. Non enim conuenit iuſtitiæ, quod vnus
4 ſeminet, alius metat, ſed eum ſequi debet † impen
ſa, qui commodum eſt percepturus, l. ſecundum na
turam, ff. de reg. iur.

SVMMARIVM.

1 *Reus non tenetur actori de alimentis prouidere, vel de impenſa litis, quæ pendet.*
2 *Creditor non conſequitur alimenta pendente lite ſuper exuctione ſui crediti, etiam ſi pauper ſit.*
3 *Nemo tenetur aliquid facere contra ſeipſum.*
4 *Nemo tenetur alium iuuare contra ſeipſum.*
5 *Crudelis in ſe, multu crudelior erit in alios.*
6 *Fratri agenti ad hæreditatem fratris, non tenetur poſſeſſor expenſam refundere.*
7 *Actori agenti ex teſtamento ad hæreditatem, aliquando ex æquitate debentur alimenta.*
8 *Paupertas agentis non operatur, quod ei debeantur alimenta pendente lite.*
9 *Actor alimenta pendente lite debita, petit coram Iudice principalis cauſæ.*
10 *Filio agenti ad alimenta, prouidendum eſt de alimētis, donec cognoſcitur ſuper filiatione negata a patre.*
11 *Filio dantur alimenta pendente lite, ſi tamen eſt in poſſeſſione filiationis, vel præceſſit aliqua cognitio.*
12 *Filio dantur alimenta pendente iudicio ſuper ingratitudine oppoſita.*
13 *Filio petenti paternam hæreditatem, debentur alimenta ſine alia probatione lite pendente, ſi tamen eſt in poſſeſſione filiationis.*
14 *Expenſa ſuperflua fieri debet potius, quàm vt fame pereat, qui aliquo caſu futurus eſt dominus.*

QVAESTIO CX.

SAEPE videmus, quod lite pendente, vel
antequam iudiciu promoueatur, actor
petit ſibi prouideri de alimentis a reo,
& aliquādo etiam de litis expēſis; ideo
videndum eſt, quando, & quibus caſibus reus mi-
niſtret alimenta actori. Et primum quidem regu
la eſt, quod reus non tenetur ſumptum litis facere
1 actori, vel ei † dare alimenta, eſt tex. in l. Impera-
toris, ff. de tutel. & rat. diſtrah. vbi Bald. dicit eſſe
bene notandum, & per illum tex. ita conſtituit re-
gulam, Boſſius in tit. de alimen. præſtan. vxori, nu-
me. 2. vbi fortius dicit procedere, licèt actor ino-
pia laboret, & reus diues ſit, quem ſequitur Ioan.
Bapt. Aſin. in Praxi iudic. §. 32. ampha. 30. in fi. ita
etiam tenet per illum tex. Aret. in c. ex parte, de ac
cuſatio. Ioan. Lup. in cap. per veſtras, in 2. not. am-
2 pliar. 18. §. 39. num. 3. vbi dicit, quod creditor † liti
gans cum debitore, vel alius agens cōtra alterum
pro re ſua, non conſequitur alimenta, quamuis ſit
impotens, & pauper, & aduerſarium habeat diui-
3 tem. Et nimis graue eſt, ꝙ † compellatur cōtra ſeip
ſum, l. nimis graue, C. de teſtib. facit etiam l. quo-
niam, C. eo. & quilibet ad ſui conſeruationem tene
tur, non ad deſtructionem, vt inquit Cin. in l. 1. co-
4 lum. 1. in fine, C. de alend. liber. & nemo † tenetur
alium iuuare contra ſeipſum, gl. in c. petitio, de iu
reiur. & in c. domino guerram, vbi Aluar. nu. 4. hic
finit lex, incip. conſuetud. idem voluit in l. Præſes,
C. de ſeruit. & aq. & qui ſibi non parcit, multò mi-
5 nus † parcit alijs, l. fin. ff. de bon. eor. qui mort. ſibi
conſciu. & quod nemo teneatur parare arma con-
tra ſe, probat text. in l. fruſtra, C. de probatio. cum
alijs apud Boer. in deciſ. 325. in prin. vbi dicit, pro
cedere in ciuili, & criminali iudicio. Hinc infer-
6 tur, ꝙ ſi frater hæreditatem † fratris peteret, con-
uentus non cogeretur litis impenſam, & alimenta
refundere, quia tranſuerſalium hæreditas, non ita
debita ſicut aſcendentium, l. in ſuis, ff. de lib. & po-
ſthu. atque iudicatum fuiſſe, & dicit Auſtr. quem
citat, & ſequitur Rebuff. tomo 1. ti. de ſenten. pro-
uiſ. articu. 1. glo. 2. nu. 32. vbi tamen limitat, quan-
do peteret hæreditatem ex teſtamento non aboli-
to, nec cancellato, quia tunc fit prouiſio pro alimē
tis, Didac. Pract. quęſt. c. 6. num. 5. verſ. & idem erit
in agente vxore, vbi dicit, etiam extraneis agen-
7 tibus ad hæreditatem † ex teſtamento, ex magna
æquitate deberi alimenta, & ſemel vidiſſe decer-
ni, etiam ei, qui petebat ab inteſtato: Quod ta-
men intelligit, quando conſtabat bona illius fuiſ-
ſe, qui teſtamentum condidit, Duen. in reg. 365. li-
mit. 8. in fi. Boer. in deciſ. 324. nu. 4. Simon de Pret.
de coniect. vltim. volunt. lib. 5. interpr. 2. dubit. 2.
in prin. num. 27. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæ-
ſtio. 35. num. 17. & dicam infra in limitatione, quæ
loquitur in genere de quocunque priuato paupe-
8 re agente. Et ſanè ſola paupertas † non eſt ſuffi-
ciens cauſa dandi alimenta, l. Imperatoris, ff. de
tut. & rat. diſtrah. Ioan. Lup. d. §. 39. num. 3. Didac.
& Boer. quos citat Menoch. de præſumpt. lib. 1. q.
35. nu. 32. vbi reprehendit Guido Papæ, Neuiz. &
Crau. Sicuti etiam ſententia in fauorem lata non
producit hūc effectum, ex quo per appellationem
remanet ſuſpēſa, vt dicam infra, & huiuſmodi ali-
menta lite pendente danda peti debent coram Iu
9 dice † principalis cauſæ, vt per Rebuff. in conſtitu.
Gal. tomo 1. titu. de ſenten. prouiſ. in præfat. nu-
me. 21. & 30. fol. mihi 228. An tamen prædicta re-
gula negatiua procedat in filio, qui petit a patre
alimēta, pater autem negat illum eſſe filium, adeo
vt pendente cognitione ſuper filiatione, atque ſu-
per articulo præiudiciali filius alendus ſit. Et tex-
tus in l. ſi negat, ff. de liberis agnoſcendis, iuxta ſe-
cundam lecturam Dini, ibi, probat alendum eſſe.

Digitized by Google

10 Et per illum textum, ita † tenet glo. in l. ſi quis a li
beris, §. ſi vel parens, ff. de liber. agnoſ. & in l. fin. C.
de alimen. præſtan. Et quamuis in hoc ſit contra-
dictio, quia ſi abſolute verum eſſet pendente quæ-
ſtione deberi alimenta, eſſe in facultate cuiuſ-
uis, dicere ſe filium, & interim conſequi alimen-
ta, quod non eſt permittendum: tamen commu-
niter Doctores dicunt, quòd ſi quis eſt in poſſeſ-
ſione, vel ſi ſuper filiatione præceſſit cognitio ali-
qua ſummaria, tunc præſtanda ſunt alimenta al-
11 tero concurrente ex prædictis, dum plene † co-
gnoſcitur ſuper articulo præiudiciali. Ita Iacobus
de Rau. in l. fin. C. de alen. lib. vbi Cinus, inquit ſe
hoc putare verum, aliàs autem pendente ſumma-
ria cognitione filius non eſt alendus. Et Salicetus
ibi, qui ad hoc ponderat tex. in dicta l. ſi quis a li-
beris, §. vel ſi parens, dum vtitur dictione, tunc,
quæ importat extremitatem temporis, l. quarta,
ff. de condit. & demonſtrat. Et ſubdit, quod leges
allegatæ in illa gloſ. procedunt, quando ſumma-
riè conſtabat de filiatione, Bar. in dicta l. ſi neget,
Alberic. in l. fin. numero ſecundo, C. de ordin. co-
gnit. argumento l. Diuus, ff. de petitio. hæred. & di
cta l. fin. C. de alimen. præſtan. Ioan. Fab. dicta l. fi.
Boſſ. in tit. de alimen. præſtan. vxo. num. 1. verſic. ſic
etiam, quando litigatur, Hieronymus Gabriel in
conſilio 25. numero 14. Simon de Pret. d. lib. 5. in-
terpret. 2. dubit. 2. in princ. nu. 16. vbi allegat Re-
buff. Aſcan. Clem. in tractatu de patria poteſta. ef-
fect. 16. num. 56. vbi dicit vnum notandum, quod
12 ſi pater ad excludendum filium ab alimentis † ve
lit probare illum fuiſſe ingratum, erit tamen filius
interim alendus. Conſtat enim iam de filiatio-
ne, atque ita ſuam habet intentionem fundatam,
Ioan. Bapt. Aſin. in ſua Praxi iudic. §. 32. ampliat.
23. vbi tamen non diſtinguit, an lis inter patrem
& filium ſit ſuper alimentis, vel ſuper alio, prout
etiam non diſtinguunt Rebuff. in primo tomo, ar-
tic. de ſenten. prouiſio. glo. 2. in principio, Duen.
dicta reg. 365. in principio, Menoch. dicto lib. 1. de
præſumpt. quæſtio. 35. numero 2. vbi reprehendit
gloſ. & alios, allegando pro ſua opinione Petr. Ia-
cob. Cin. Alber. Bart. & alios, & pro noſtra con-
cluſione ſtat Cordub. d. §. ſi vel parens, nu. 35. Di-
dac. Pract. quæſt. cap. 7. nu. 8. Hieronymus Gabriel
conſil. 25. nu. 14. Idem eſt, quando peteret ab hæ-
rede patris alimenta ſibi relicta, vt dicam infra,
Ludouic. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 2. c. 16.
numero 38. conſilio 30. Et hæc opinio procedit ex
identitate rationis, non ſolum in filio primi gra-
dus, ſed etiam in nepotibus, & alijs deſcendenti-
bus, qui vocantur ad ſucceſſionem, & quibus de
iure alimenta debentur, vt dicam infra, quando fi-
lius petit hæreditatē patris, vel accuſat teſtamen-
tum de inofficioſo, & hoc caſu non eſt opus, quod
lata ſit ſententia, nec quod ſit in quaſi poſſeſſio-
ne, vt dicam in ſequentibus caſibus, quia ſatis eſt,
quòd ſummariè conſtet eſſe filium. Bene verum
eſt, quòd ſi ſit in poſſeſſione filiationis, hoc ſuffi-
13 ciet abſq; alia probatione, † vt per Bar. in d. l. ſi ne
get, Salic. in dicta l. fi. cum alijs ſupracitatis, aliàs
autē ſufficit ſummaria cognitio, vel præſumptio,
vt bene hoc caſu declarat Menoch. d. quæſtio. 35.
in principio, & num. 4. verſ. porrò illud ſecundum.
Huic concluſioni non conueniunt rationes, quæ
communiter ſolent allegari, & de quibus agam
infra. Sed alia poteſt accommodari, quia ſcilicet
æquius eſt impendia fruſtra fieri, quam ei dene-
14 gari † alimenta, qui aliquo caſu futurus eſt do-
minus, l. prima, §. ſed & ſi incertum ſit, ff. de vent.
in poſſeſ. mitten. Quibus autem caſibus filio ſic
agenti non ſint præſtanda alimenta, dicam inter
cauſas, quibus alimenta negari poſſunt. Ex prædi-
ctis autem conſtat, male hos terminos intellexiſ-
ſe Socinum in conſilio octauo, in principio, volu-
mine tertio.

SVMMARIVM.

1 *Filius dum agit ad paternam hæreditatem, conſequitur alimenta.*

2 *Nepoti agenti ad hæreditatem aui, debentur alimenta a poſſeſſore.*

3 *Filio emancipato debentur alimenta, pendente lite ſuper paterna hæreditate.*

4 *Emancipati hodie non differunt a filijs in poteſtate exiſtentibus. vide nu. 7.*

5 *Ratio limitata reſtringit dictum.*

6 *Ratio dicitur anima legis.*

7 *Emancipatus differt ab eo, qui eſt in poteſtate reſpectu nepotis.*

8 *Emancipatus non impugnat teſtamentum, ſicut filius in poteſtate.*

9 *Filio legitimato per ſubſequens matrimonium, prouidendum eſt de alimentis lite pendente.*

10 *Legitimatus ex matrimonio ſubſequente, dicitur verè, & propriè legitimus.*

11 *Legitimatus per oblationem Curiæ, vel ex Reſcripto, dicitur verè legitimus, quoad conſequendum alimenta lite pendente.*

12 *Legitimatus debet inſtitui, ſicut legitimus.*

13 *Legitimatus poteſt teſtamentum patris dicere nullum, & arguere de inofficioſo.*

14 *Legitima debetur filio legitimato, ſicut legitimo.*

15 *Filio exiſtenti in vtero, dum agit ad hæreditatem, decernenda ſunt alimenta.*

16 *Filius exiſtens in vtero, habetur pro nato.*

17 *Mater ventris nomine conſequitur, etiam ſi aliunde habeat.*

18 *Filio ab hoſtibus redeunti vbi fuerat captiuus, debentur alimenta lite pendente.*

19 *Filiæ agenti ad paternam hæreditatem, debentur alimenta ſicut filio.*

20 *Filio etiam conuento ſuper hæreditate patris, debentur alimenta lite pendente.*

21 *Sequeſtratio fructuum, quibus caſibus concedatur lite pendente.*

22 *Sequeſtratio fructuum vbi dubitatur de dilapidatione, non conceditur, quando poſſeſſor eſt pauper.*

23 *Filio pendente lite debentur alimenta, quacunque in parte iudicij petantur.*

24 *Filio poſt latam ſententiam debentur alimenta, donec ſit liquidatio.*

25 *Filio dantur alimenta lite pendente, tam vbi agitur de poſſeſſorio, quàm vbi tractatur petitorium.*

26 *Hæreditas filij non minus piè debetur patri, quàm filio debeatur patris hæreditas.*

27 *Patri agenti ad hæreditatem filij, præſtantur alimenta lite pendente.*

28 *Filio petenti legitimam in bonis patris confiſcatis, debentur interim alimenta.*

29 *Legitima debetur filio, quando patris bona ob delictum confiſcantur.*

30 *Nepoti agenti ad hæreditatem patris, debentur interim alimenta.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO CXI.

QVANDO filius agit contra poſſeſ-
ſorem paternæ hæreditatis, & di-
cit teſtamentum inofficioſum, vel
ex alia cauſa petit paternam hæ-
reditatem: quæſtionis eſt, an in-
terim ei ſint decernenda alimen-
ta. Et text. in l. ſi inſtituta, §. de inofficioſo, ff. de
1 inoffic. teſtamen. dicit † alendum interim eſſe, &
loquitur de nepote, qui impugnat teſtamentum
aui, & non debet fieri vis, quod ſit filius, vel nepos.
Idem enim omnino iuris eſt in vtroque, ideo dicta
2 in filio, † extendit ad nepotes, Maſuer. in ſua Pra-
xi, in tractatu de poſſeſſor. §. item & recredentia,
Rebuff. tomo primo, titu. de ſenten. prouiſio. artic.
primo, gloſ. ſecunda, nume. ſeptimo, vbi aduertit
erraſſe Caſtr. qui intelligebat text. prædictum in fi-
lio. eodem modo ampliat Didac. loco inferius ci-
tato, Duen. dicta regu. 365. ampliatione quinta,
Menoch. in tracta. præſumpt. lib. 2. quæſt. 35. num.
15. vbi & ipſe notat text. illum loqui in nepote, &
etiam text. in l. qui de inofficioſo, ff. de inoffic. te-
ſtam. ibi, vt interim poſſideat, & alatur, & ita te-
nent glo. in l. ſi quis a liberis, §. ſi vel parens, ff. de li-
ber. agnoſc. in l. fi. C. de liber. alen. vbi Salic. Cin. &
alij ſequuntur, Barto. Alber. Angel. Caſtr. & alij in
dicto §. de inofficioſo, & illum text. ad hoc inquit
notabilium, Dec. in cap. quoniam contra, nume-
ro 33. de probat. Felin. in rubr. de appellat. colum.
prima, in fine, Afflic. in deciſ. 10. num. ſecundo, vbi
ſequitur glo. in dicto §. de inofficioſo, Bero. in rub.
de appellat. num. 40. & illum tex. dicit pariter no-
tandum, Ioan. Lup. in cap. per veſtras, in primo no
tabili, amplia. 18. §. 39. nume. ſecundo, verſic. facit
tex. Rebuff. dicto tomo primo, titu. de ſenten. pro-
uiſio. artic. 1. gloſ. 2. nume. 1. & 2. Duen. dicta regu.
365. num. 1. Didac. Pract. quæſt. cap. 6. num. 5. verſ.
conſtat ſanè iure ciuili, vbi inquit, textum illum
celebrem eſſe, Boſſius in titu. de alimen. præſtand.
vxo. num. 1. vbi poſt glo. allegat l. 2. C. de Carbon.
edicto, & in l. prima, C. de alimen. pupil. præſtan.
Cephal. in conſil. 127. numero quinto, verſicu. qui-
bus non obſtantibus, Hieronym. Gabr. conſil. 25.
nume. 1. Ioan. Bapt. Aſin. in ſua Praxi iudic. §. 32.
ampl. 23. Aſcan. Clem. in dicto tract. de patr. pote.
effect. 17. nume. vndecimo, Simon de Pretis, libro
ſexto, interpret. 2. dubit. 2. in principio, numero 8.
& 18. Menoch. in dicto tractatu præſumpt. quæſtio.
35. in principio, Ioſeph Ludou. deciſ. Peruſ. 46. nu
mero quarto. Ratio autem concluſionis eſt, quia
niſi filio prouideatur de alimentis, priuaretur bo-
nis ſuis, ex quo quicquam non habet ad illa pro-
ſequendum, & cogeretur modico recepto cede-
re, vel fame perire, l. ſi longius, §. fina. ff. de iudic.
vel forte in aduerſam incideret valetudinem, ita
conſiderat Rebuffus dicta gloſ. ſecunda, numero
ſecundo.

Ampliatur autem hæc concluſio, vt procedat
3 etiam in filio † emancipato, quia hodie quo ad
ſuccedendum patri, exæquata eſt conditio filij e-
4 mancipati, & † exiſtentis in poteſtate, §. ſi vero ne-
que fratres, in Authent. de hæred. ab inteſta. ve-
nien. Ange. in l. nihil, C. de vſucap. pro hærede, Ia-
ſon in l. ſi emancipati, nume. 36. C. de collatio. Re-
buff. dicta glo. ſecunda, numero ſeptimo, Duen. di-
cta reg. 365. ampliat. 2. Ludou. Molin. in tracta. de
primogen. Hiſpan. lib. 2. c. 17. nume. 31. Menoch. d.
q. 35. num. 8. Et hæc quidem ampliatio ſicuti dedu-
citur a ratione, de qua ſupra, ita ſecundum illam
5 declarari debet, quia ratio limitata † reſtringit di-
ctum, l. cum pater, §. dulciſſimis, vbi Bart. Imola, &
alij, ff. de leg. 2. l. adigere, §. quamuis, vbi Bart. ff. de
iure patr. l. hæc actio, vbi glo. & Bart. in ſecunda le
ctura, ff. de calumniato. l. ſi is, qui animo, vbi gl. Ca
ſtren. & alij, ff. de acquir. poſſeſ. D. Betius conſi. 41.
6 num. 6. Ratio enim dicitur anima, † quæ magis at-
tenditur quam corpus, Bald. in l. qui ſi quis ſeruo,
C. de furt. Erit ideo intelligenda illis in caſibus,
quibus par eſt conditio filij emancipati, & exiſten
tis in poteſtate. Hinc infertur, quod hæc conclu-
ſio non habebit locum in nepote emãcipato, nam
7 quo ad eum non eſt hodie † ſublata differentia, ſe-
cundum Cin. in l. qui ſe patris, num. 6. verſi. nec ob
ſtat ſi dicatur quod hodie, C. vnde liberi, Alexand.
in l. emancipati, num. 11. C. de collat. nume. 11. in-
quit eſſe ſingulare, & de eo dicto exclamat Iaſ. in
l. ſi emancipati, nume. 36. vbi inquit, non legiſſe ali
bi. Infertur etiam, quod non habebit locum in fi-
lio, qui agat aduerſus teſtamentum patris, quia
8 emancipatus † non eius eſt iuris quo ad immutan
dum teſtamentum, cuius eſt filius in poteſtate, gl.
magna, circa princip. in Authen. ex cauſa, C. de li-
ber. præter. gloſ. in l. fin. C. de codicil. glo. in l. Gal-
lus, §. & quid ſi tantum, ff. de liberis & poſthum.
Alexand. in d. l. ſi emancipati, nume. 1. vbi etiam
Iaſ. nume. 36.

Secundò amplia noſtram concluſionem, vt lo-
9 cum habeat etiam in filio legitimato † per ſubſe-
quens matrimonium, ſecundum Rebuf. d. gl. 2. nu-
me. 13. Duen. d. reg. 365. num. 7. ampliat. 7. d. quæ-
ſtio. 35. num. 10. Molin. de primogen. Hiſpan. lib.
ſecundo, cap. 16. nume. 32. quia æquiparatur hære-
10 di legitimo, imò dicitur verè, & propriè legiti-
mus, l. cum quis, C. de natura. liber. cap. tanta, qui
fil. ſint legit. §. fin. Inſtit. de nupt. §. quibus, ver. nec-
non, Inſtit. de hære. quæ ab inteſt. defer. §. ſi quis igi
tur dotalia, in Auth. quib. mod. nat. effic. ſui, Duen.
latè in reg. 350. princip. latiſſimè Rol. in conſ. 100.
vol. 2. per totum. Qua ratione motus Menoch. d.
quæſt. 35. nume. 12. inquit, idem eſſe in legitimato
per oblationem Curiæ, vel ex Reſcripto, quia quo
11 ad ſucceſſionem, & alimenta † ſunt verè, & pro-
priè legitimi. Allegat Alex. in conſil. 2. volum. 1.
Sed magis faciunt, quæ ſupra diximus de alimen-
tis filio legitimato præſtandis: debet enim hæres
12 inſtitui, † ſicut legitimus, Iaſ. in Authent. nouiſſi-
ma, nu. 14. C. de inoffic. teſtam. Pariſ. in conſi. 7. nu-
me. 3. volum. 2. & dicit patris teſtamentum inoffi-
13 cioſum, † & nullum, Roman. in conſi. 34. Curt. ſen.
conſil. 35. colum. prima, eique debetur legitima,
14 † ſecundum Bal. in cap. de cauſis, nume. 24. de of-
fic. deleg. Iaſ. in conſil. 154. colum. antepen. verſic.
octauo principaliter, in fine, volum. 2. Cum ergo
debeatur legitima, ſit inſtituendus, & rumpat te-
ſtamentum patris, ſi prætereatur, militat in eo ra-
tio ad conſequendum alimenta lite pendente, quę
induxit ad decernendum filio verè legitimo, &
naturali.

Extende tertiò, vt procedat etiam in filio exiſtẽ
te in vtero, cuius nomine petantur bona, quia in-
15 terim decernenda † erunt alimenta, licèt ignore-
tur, an maſculus ſit, vel fęmina, atq; ita, an ſit inſti-
tutus, vel exhæredatus, ita Maſuer. in praxi iudic.
in ti. de poſſeſſorio, nu. 26. Rebuf. d. glo. 2. num. 12.
Duen. dicta reg. 365. ampliat. 9. Ludouic. Molin.

Digitized by Google

dicto cap.16.num.33.Menoch.d.queſt.35.num.14.
Moliu.de primogen.Hiſpan.lib.2.c.17.nu.33.Ra-
16 tio eſt, quia exiſtens † in vtero, habetur pro nato,
l.qui in vtero, ff.de ſtatu hom. Hæc ratio non vide-
tur bona, quia non agitur de fauore filij, ſed ma-
tris, quæ recipit alimenta, quo caſu qui eſt in vte-
ro,non habetur pro nato,d.l.qui in vtero. Nec dica
tur,quòd imò agatur de fauore filij,qui non veniet
in lucem, niſi mater alatur, quia hoc procederet,
quando mater non haberet aliunde: at ſi habet a-
liunde, non procederet ratio, cum tamen ſemper
17 mater habeat † ventris nomine alimenta,d.l.ſ.ſed
ſi incertum, ff. de ventre in poſſeſ. mitten. etiam ſi
habeat aliunde, l.curator,ff.de vent.in poſſeſſ.mit-
ten. quia attenditur perſona filij, vt dixi in quæ-
ſtio.an ventri prægnanti alimenta ſint exhibenda.
Melior ergo ratio eſt, quia melius eſt ſuperflua fa-
cere impendia, quàm ei negare alimenta, qui ali-
quo caſu poteſt eſſe hæres & dominus, d.ſ. ſed & ſi
incertum.

Procedit etiam in filio, qui longo tempore fuit
18 apud hoſtes captiuus,quia illi redimenti † proui-
dendum eſt de alimentis,l.apud hoſtes, & l.ſeq.ff.
de captiu.& poſtlim.reuerſ.Rebuff.dicta glo.2.nu.
16.vbi dicit, quod captiuus recuperat ius ſuum, l.
cum duæ,ff.de captiu.Duen.d.reg.365.nu.11.

Quintò amplia, ſiue ſit maſculus, ſiue fœmina,
19 † quia non refert, cum ſublata ſit ſexus differen-
tia, l.maximum vitium, C.de liber. præter. Duen.
loco prædicto,num.12.Rebuff.loco item ſupracita
to,nu.17.& in fœmina eadem eſt ratio,quæ in ma-
ſculo,l.illud,ff.ad leg. Aquil.

Ampliatur ſexto, & vendicat ſibi locum etiam
20 quando filius conuenitur † ſuper hæreditate pa-
tris, l.1. vbi Doctores, C. de Carbo.edicto, Duen.
d.reg.365.nume.1. ampliat.1. Rebuff.d.gloſ.2.nu.
18. vbi tamen intelligit, quando filius non poſſi-
det & conuenitur. Ego non video,quomodo con-
tingere poſſit caſus, quòd filius non poſſidens con
ueniatur,niſi tertio poſſidente,& principaliter cō-
uento citetur filius ad cauſam,cum clauſula, ſi ſua
putauerit intereſſe. Sed hoc caſu magis videtur
agere, quam conueniri. Quidquid tamen ſit, ve-
ra eſt ampliatio, ſi caſus dabitur: de ea tamen du-
bitat Menoch.in dicta quæſtio.35.nume.7. quia iu
ra loquuntur de filio actore, & vbi poſſidet,ceſſat
in eo ratio inopiæ. Addo, quod ceſſat ratio ſupra
conſiderata, ne cogatur filius cedere bonis modi-
co recepto,vel perdere paternam hæreditatem. Si
tamen teneamus poſſe conueniri filium non poſſi-
dentem, vti declarat Rebuff.res erit clara: ſi verò
dicamus conuentum poſſidere, intelligenda erit
21 ampliatio his caſibus, quibus lite pendente † fru-
ctus dimittuntur ſub ſequeſtro, vt apud Lancello.
in tracta.de attenta.in 2.par.capit.12. limitat.12.
per totam, Capella Toloſ. quæſt. 477. vbi Aufre.
Benincaſ.de pauper.in loco infra allegando. In il-
lis ergo caſibus dabuntur filio alimenta de bonis,
ſeu fructibus bonorum paternorum: & pro com-
probatione adduco,quod voluit Angel.in l.fideiuſ
ſor,ſ.fina.ff.qui ſatiſdare cogantur,vbi ait,quòd &
22 ſi fiat ſequeſtratio † fructuum, quando ſubeſt ti-
mor dilapidationis,tamen fallit,quando poſſeſſor
eſt pauper, ne eo caſu fame pereat, Aufre. ad Ca-
pel. Tol. d.dec.477. circa med. Beninca. in tracta.
pauper.quæſt.7.in quarta ſpec.iudic.nume.8.Lan-
cellot. dicto tract.de attenta.par.2.capit.4. decla-
rat.4.numero 21.

Extenditur ſeptimò, vt in quacunque parte iu-
23 dicij petantur alimenta,præſtanda ſint, † quia hęc
non eſt exceptio dilatoria,ita determinat Io. Gal-
lus in quæſtio.Pariſ.parla.128.quem citat,& ſequi
tur Rebuff. dicto titulo,de ſenten.prouiſ.in præfa-
tio.nume.25.& in dicta glo.ſecunda,num.14.Sem
per enim grauatur filius, dum denegantur, ideo
ſemper is admittitur,c.cum dilectus,de fide inſtru
men. Duen.dicta regu.365. ampliatio.decima,in-
quit Rebuff. vtroque in loco peti poſſe alimenta
tam poſt,quàm ante litem conteſtatam,monet ta-
men Aduocatos; vt cum petunt hæreditatem, ad-
dant,& vbi non ſtatim mihi tradatur poſſeſſio, pe-
to mihi prouideri de alimentis, & in d. præfatio.
numero vigeſimoſexto, dicit peti poſſe alimenta
etiam in cauſa appellationis.Et ſubdit ita aliquā-
do iudicatum,de quo videbimus infra, du tracta-
bimus de requiſitis neceſſarijs, & procedit etiam
24 poſt latam ſententiam, † quia dum fit liquidatio
filius alendus eſt, vt per Crau.conſil.centeſimoſe-
xageſimoquatto, columna prima,vbi de filio, qui
petit legitimam, Boſſ. in d.titulo de alimen. præ-
ſtan.vxo.nu.1.Rebuff.loco prædicto, in præfat.nu-
mero 28. vbi quod vidit ita ſeruare,quia maior eſt
ratio alendi in exequutione,quam ante ſententiā,
in dicta glo.ſecunda,numero decimoquinto,& Lu
douic.dicto capit.decimoſexto,numero trigeſimo
octauo.

Octauò extende,ſiue agatur poſſeſſorio,ſiue pe-
25 titorio, † quia vtroque caſu eadem eſt ratio, ergo
idem ius, l.illud, ff.ad l.Aquil. Duen. d. regu.365.
nu.8.Rebuff.dicta gloſ.2.num.10. Addo quod imò
maior eſt ratio dandi alimenta,quando agitur pe-
titorio, quam vbi de ſola poſſeſſione tractatur,
quia maior impenſa requiritur,plenior probatio,
& longior diſcuſſio.

Ampliatur nonò, vt procedat etiam in patre,
qui ſi petat filij hæreditatem, vel ab eo alimenta,
dum erit quæſtio de àlimentis & hæreditate,alen-
dus eſt de fructibus, quia non minus piè debetur
26 parentibus filiorum hæreditas, † quam è contra,
l.nam etſi parentibus, ff.de inoffic.teſtam.c. Prædi
cator,16.q.1.l.ſcripto hærede,in fine,vbi glo.ff.vn-
27 de libe. vbi pater † ſuccedit filio in ſolatium amiſ
ſi filij,Rebuff.ita in propoſitio.ampliat.d.glo.2.nu.
10.Duen.d.reg.365.ampliat.6. Menoc.d.q.35.nu.
16. facit regula correlatiuorum, de qua in l.fin.C.
de indicta vid.tollen.

Decimò ampliatur in filio, qui petit legitimam
28 in bonis conficatis, † quia interim alendus eſt,ſe-
cundum Boſſ.in tit.de aliment.pręſtan.vxo.in prin
cip. nam filio debetur legitima, quando bona ob
29 delictum patris † confiſcantur,l.1.ff.de bon.dam-
nato.Bolog.in conſil.35.in fin.Socin.iun.conſil.69.
nu.10.& 11.vol.1.Rol.in conſi.97.nu.9.vol... Tira-
quel.in l.ſi vnquam,in verſ.de donatione largitus,
num.332.vbi etiam filijs poſtea natis.

30 Vndecimò procedit etiam in nepotibus, † Mo-
lin. loco prædicto, nume.34. ſed in multis caſibus
etiam lite pendente denegantur, vt dicam in titu-
lo,quibus ex cauſis alimenta denegari poſſ.

SVMMARIVM.

1 *Filio,ut pendente lite cōſequatur alimenta,tria, imò qua-*
tuor ſunt neceſſaria. vbi vide.

2 *Filiationis probatio reputatur non ſolum difficilis, ſed e-*
tiam impoſſibilis.

Filio

3. *Filio lite pendente dantur alimenta, ſi eſt in quaſi poſſeſſione filiationis.*
4 *Filiatio probatur per exhæredationem, quam pater fecit in teſtamento.*
5. *Exhæredatio præſumitur iniuſta, niſi hæres probet iuſtã ſubeſſe cauſam.*
6 *Priuatio præſupponit habitum.*
7 *Confeſſio eſt melior probatio, quàm haberi poſſit.*
8 *Filiatio probatur ex tractatu, vel ſaltem ex eo conſtituitur quis in quaſi poſſeſſione.*
9 *Filiationis quaſi poſſeſſio non inducitur ex nominatione.*
10 *Nominatio conſtituit filium in quaſi poſſeſſione, quando fit in actu, qui ſoli conuenit filio.*
11 *Agens tanquam filius, probare debet ſe talem.*
12 *Agens tanquam talis, tenetur probare ſe talem.*
13 *Agens tanquam agnatus, probare debet ſe agnatum.*
14 *Dominium eſt difficilis probationis.*
15 *Dominium non probatur ſola patris confeſſione.*
16 *Dominus non probatur ex confeſſione.*
17 *Dominium probatur ex poſſeſſione, quando de eo agitur incidenter.*
18 *L. inſtituta, §. de inofficioſo, ff. de inoffi. teſtam. quomodo intelligatur.*
19 *Hæres tenetur probare quod exhæredatio ſit iuſta.*
20 *Filio debentur alimenta lite pendente, etiam non lata ſententia, ſi alia ſubeſt præſumptio.*
21 *Filio debentur alimenta pendente lite, quando ex teſtibus examinatis conſtat de bono eius iure.*
22 *Probatio ſemiplena ſufficit in cauſis ſummarijs.*
23 *Teſtis vnicus, an ſufficiat in cauſis ſummarijs.*
24 *Teſtis ſi eſſe debet omni exceptione maior, debet hæc qualitas articulari, & probari.*
25 *Fama, quomodo probet filiationem.*
26 *Teſtes ad informationem filiationis recipi debent parte citata.*
27 *Filiatio quoad informandum animum Iudicis, probatur ex teſtibus non publicatis.*
28 *Filio non decernuntur alimenta lite pendente, licet habeat pro ſe præſumptionem, quãdo aliæ pugnãt pro eo.*
29 *Filio vt prouideatur lite pendente, requiritur paupertas, imò inopia.*
30 *Propter, dictio, importat cauſam finalem, non remotam.*
31 *Officium Iudicis pro alimentis, non datur ei, qui habet aliunde.*
32. *Cauſa impulſiua ceſſante, ceſſat diſpoſitio, quando ſine ea ſic non fuiſſet diſpoſitum.*
33. *Filio pendente lite, dantur alimenta tanquam de bonis proprijs, non de miſeratione.*

QVAESTIO CXII.

QVIA diximus ſupra, filium agẽtem
vel contra patrem pro alimentis,
vel contra hæredẽ patris, aut aliũ
poſſeſſorem hæreditatis de inofficioſo teſtamento, conſequi poſſe
alimenta, lite pendente, an hoc in
diſtinctè verum ſit? Et Caſtr. in d. l. ſi inſtituta, §.
1 de inofficioſo, ff. de inoffi. teſta. inquit, tria, † imò
quatuor requiri, vt debeantur alimenta. Primum,
quod ſit filius; ſecundum, quod ſit pupillus; tertium, quod obtinuerit in prima inſtantia; vltimum, quod ſit pauper, & non habeat aliunde.
Omnia hæc requiſita, ſecundo excepto, probantur in d. §. de inofficioſo, quia præſupponitur nepos, qui agit, narrans, quod patruus appellauit,
& dicitur alimenta deberi propter inopiam agentis. Et ita quoque tenuere glo. Bar. Alber. Ang. &
Fulgo. in d. §. de inofficioſo, prout eos refert Didac. pract. quæſt. cap. 6. num. 5. ver. conſtat ſanè iure ciuili, vbi fortius dicit eſſe communem opinionem, Ludo. Molin. de primogen. Hiſpan. capit.
16. numero 30. Cordub. qui eum ſequitur in l. ſi quis a liberis, §. ſi vel parens, nume. 42. ff. de liber.
agnoſ. Cæphal. in conſi. 126. num. 3. Fran. March.
in dec. 364. num. 1. Rebuff. autem d. tomo 1. de ſenten. prouiſio. art. 1. gloſ. 2. nume. 6. tria poſteriora
requiſita impugnat, dicens contrarium eis ſeruari vidiſſe, ita vt colligi poſſit fuiſſe in ea ſententia, vt ſufficiat primum requiſitum, ſcilicet, quod
ſit filius, Menoch. in tracta. de præſumpt. l. 1. quæſtio. 35. nu. 3. reprehendit prædictam ſententiam,
& admittit ſolum quartum continens paupertatem filij, & quoad filiationem inquit ſufficere præſumptionem. De vnoquoque requiſito videndum
eſt. Et quod attinet ad primum, quod concernit
filiationem, certum eſt, quod non eſt neceſſarium
illam plenè probari, quia ex parte patris adeo
2 redditur difficilis, vt fermè impoſſibilis † reputetur, l. Lucius, ff. de cond. & dem. & difficilem appellat Bald. in l. 1. num. 2. C. quor. bonor. & in conſil. 437. num. 1. vol. 5. Cin. in l. filium, ff. de his, qui
ſunt ſui, vel alieni iur. vbi ait impoſſibile eſſe ſcire demonſtratiue, cuius quis filius ſit. Et dicit Bertran. in conſi. 26. num. 1. vol. 2. quod paterna filiatio non poteſt verè probari, alios citaui in conſil.
1. num. 38. Et ſanè ſi filius ſit in quaſi poſſeſſione filiationis, erit alendus, atque ita quaſi poſſeſſio ſufficiet ad obtinendum prouiſionem lite pendente, 1
3 † eſt tex. in l. 1. §. idem Iulianus, ff. de lib. agnoſ. ita
tenet Bar. in l. ſi neget, num. 1. in fine, circa ſecundum intellectum legis, ff. de liber. agnoſ. Salic. in
l. fin. num. 2. C. de liber. alen. vbi ponderat ad hoc
duo textus, Socin. iun. in conſi. 8. num. 6. volum. 3.
vbi ita intelligit tex. in d. l. fi. C. de ordine cognit.
& in dicto §. de inofficioſo, & verè tex. in d. l. fin.
quod ſi ei, probat clarè, dum inquit, alendum eſſe
a prætenſo domino eum, qui cum eſſet in quaſi
poſſeſſione libertatis, fuit ſuis bonis ſpoliatus. Et
cum hac opinione tranſit Menoch. dicta quæſtio.
35. nume. 1. 3. & 6. non dico, quod hæc quaſi poſſeſſio ſit neceſſaria, ſed quod ſi interueniat, potens,
& ſufficiens erit ad decernendum alimenta.

Quomodo autem eiuſmodi quaſi poſſeſſio inducatur, non eſt dare certam regulam. Et Menoc.
d. quæſt. 35. nume. 5. dicit probari poſſeſſionem fi-
4 liationis, † ſi pater in teſtamento filium exhæredem faciat, quia hodie omnis exhæredatio præſu-
5 mitur iniuſta, niſi hæres ipſe probet iuſtam † ſubeſſe cauſam, l. omnimodo, C. de inoffi. teſtam. §. aliud quoque capitulum, in Auth. vt cum de appel.
cognoſ. gl. in l. fi. in principio, ff. quod met. cauſa.
Addo quod exhæredando pater, fateri videtur il-
6 lum eſſe filium, quia priuatio † præſupponit habitum, l. decem, ff. de verborum obligationibus, &
carentiæ ſunt habentium, vt aliquando Bald. dicebat, & cum filius ſit vel inſtituendus ad validitatem teſtamenti, vel nominatim exhæredandus, vt
in iuribus vulgaris, talia ſunt ſubiecta, qualia prædicata demonſtrant, & nulla melior eſt probatio
7 † quàm proprij oris confeſſio, l. cum te, C. de tranſ.
cum alijs, quos citaui in conſi. 60. nu. 1. & in terminis de confeſſione patris, ſunt deciſiones apud Menoc. de arbitr. iud. caſu 89. nu. 79.

Rut-

Rurſus probatur, quaſi poſſeſſio ex tractatu pa-
8 terno, † quia tractatus vti filius, præſumitur fi-
lius, & conſtitutus in quaſi poſſeſſione filiationis
ſecundum Bar. in l.ſi. de quæſtio. vbi etiam Mar-
ſil. Aſſlic. in dec. 28. in princip. Dec. in conſi. 54. co-
lumna 2. vbi quod tractatus transfert in aduerſa-
rium onus contrariæ probationis. Hoc etiam te-
nent Abb. Felin. Dec. & alij omnes in capitulo per
tuas, de probatio. Alexan. in conſ. 88. nume. 3. vo-
lum. 7. Gozad. in conſilio 12. numero 17. Pariſ. in
conſi. 9. num. 9. volum. 2. Rube. in conſi. 16. nu. 16.
Bero. in conſ. 158. num. 2. volum. 2. Rolan. in conſil.
49. num. 13. volum. 4. Menoc. de arbitr. iudic. caſu
89. num. 69. dixi latè in conſilio 1. vbi poſt Menoc.
in loco præcitato probaui, hanc quaſi poſſeſſionem
ſufficere etiam in petitorio iudicio. Et ibi Menoc.
extendit pluribus modis hanc probationem tra-
ctatus. Et in terminis noſtris Menoc. in d. quæſtio.
35. nu. 33. vbi citat Bar. & Verall.

E nominatione parentum non induci quaſi poſ-
9 ſeſſionem † filiationis, concludit Hieron. Gabriel.
loquendo in noſtris terminis in conſil. 25. nume. 2.
& ſeq. vbi latè agit, & facit, quia ea nominatio ſæ-
pe fieri ſolet blandiendi cauſa, non approbandi
veritatem, l. nemo, §. 1. ff. de hæred. inſtitu. ideo ſo-
lemus ſæpe filij uocabulo vocare eos, quos diligi-
mus, & cum illo tenent Gozadin. in conſil. 13. nu-
mero 12. Craue. in conſ. 249. numero 10. Paleot. in
tracta. de noth. & ſpur. cap. 13. communem dicit
Dec. in cap. per tuas, nume. 8. de probar. Pariſ. in
conſ. 10. nu. 15. volum. 2. tamen id procedit, quan-
do fit in actu, qui æquè connenire poteſt extra-
10 neo; at ſi ſoli filio conueniat ea nominatio, † con-
ſtituit filium in quaſi poſſeſſione filiationis, Bart.
in l. 2. §. idem reſcripſit, ff. de lib. agnoſ. Dec. in d.
cap. per tuas, num. 7. verſ. limitatur primò, Goza.
& Paleot. in locis ſupra citatis, admittit Gabri.
d. conſi. 25. quando nominatio non eſt in actu in-
differenti. Et dicit Iaſ. in conſi. 106. colum. 1. vol.
2. quod vbi nominatio patris fit principaliter pro-
pter ſe, & non ad alium finem, conſtituit filium in
quaſi poſſeſſione filiationis, donec contrariũ fue-
rit probatum, ſecundum l. fi. ff. de probatio. ſequi-
tur Alex. Pariſ. Rui. & Gozad. quos citat approbã-
do Rol. in conſi. 22. num. 24. volum. 3. Menoc. d. ca-
ſu 89. numero 87. & pluribus ſeq. vbi ponit caſus,
quibus nominatio probat, id, quod tamen intelli-
gendum eſt, quando aliæ coniecturæ non urgerent
in contrarium, vti per Salic. in l. non nudis, nume.
3. C. de probat. ubi ait, quamcunque leuem pro-
bationem deſtruere vim nominationis, quem ci-
tat in propoſito Gbriel. d. conſil. 25. num. 6. vbi a-
liquas recenſet coniecturas, Roland. in conſil. 49.
nume. 48. volum. 4. & quia mea non eſt intentio,
materiam probandæ filiationis hunc in locum
transferre, ideo remitto te ad ea, quæ ponit Rol.
in d. conſ. 22. volum. 3. conſi. 49. vol. 2. Bero. conſil.
158. volum. 2. Menoc. d. caſu 89. per totum, & quæ
dixi in conſ. 1. ferè per totum, Ant. Gabriel. com.
opin. lib. 1. titu. de præſumpt. concluſ. 14. per to-
tum, & nouiſſimè Ioſeph. Maſcard. in tract. de pro-
batio. lib. 2. concluſ. 789. & pluribus ſeq. vbi per
diſtinctas concluſiones tradit, quomodo filiatio
probetur ex contractu, nominatione, inſtitutio-
ne, effigie, & alijs, Petra de fideicom. quæſtio. 11.
nume. 240. & ſeq. & num. 420. & ſeq. quamuis igi-
11 tur agens vt filius teneatur in iudicio probare † ſe
talem plenè, alias ſuccumbat, vt per Ang. in l. li-
berorum, in princ. ff. de his, qui not. infam. Abb.
in cap. peruenit, vbi Dec. num. 4. qui fil. ſint legit.
Iaſ. in l. neque profeſſio, num. 3. C. de teſtam. Dec.
in l. ſi emancipati, nume. 3. C. de collatio. Ruin. in
conſi. 57. nu. 4. vol. 5. Socin. iun. in conſ. 56. num. 34.
volum. 1. Didac. in epit. de ſponſ. in 2. par. cap. 8.
§. 3. num. 1. Alciat. de præſumptio. 49. regu. 1. præ-
ſumpt. Rolan. in conſ. 32. num. 1. volum. 1. Cæpha.
in conſilio 82. num. 10. & ſic regulare quod agens
12 tanquam talis, teneatur probare ſe talem, Bart. in
l. non ignorat, C. qui accuſ. non poſſ. & qui agit
13 vti agnatus, probare debet ſe agnatum, † ſecun-
dum Dec. in conſi. 222. colum. pen. in conſi. 471. in
prin. tamen hoc caſu ſatis erit probare quaſi poſ-
ſeſſionem filiationis. Et ratio eſt, quia de ipſa fi-
liatione agitur incidenter. Ideo videmus in ſimi-
14 li, quod & ſi dominium † difficilis ſit probationis,
Bar. in l. rem alienam, colum. 3. verſic. ad proban-
dum, ff. de pignor. actio. in l. cum res, in 2. lectu. C.
de probatio. Alex. in conſil. 4. nume. 16. vol. 2. Cal-
can. in conſi. 32. num. 43. Ripa in cap. ſæpe, numero
5. de reſtitu. ſpoliat. Maranta de ordine iudic. in
4. par. in 3. princip. diſtinct. numero 48. ita ut etiã
15 confeſſio † partis non ſufficiat, ſecundum Soc. in
conſilio 92. num. 2. verſ. præterea, ex quo partes,
volum. 3. Crau. in conſi. 157. nume. 7. in fin. nec ſat
16 ſit edocere † de poſſeſſione, l. cum res, C. de pro-
bat. cap. fin. de cauſa poſſeſſ. & propr. Bart. d. l. rem
alienam. tamen quando de dominio agitur inci-
17 denter, tunc ex probatione † poſſeſſionis infer-
tur ad dominium, Bar. in l. quidam in ſuo, nume.
4. verſ. 2. caſu, ff. de condit. indeb. Abb. in cap. cum
ad ſedem, de reſtitut. ſpoliat. Dec. in conſi. 221. co-
lumna 3. Ripa in l. naturaliter, §. nihil commune,
num. 15. ff. de acquir. poſſ. Alba in conſi. 67. nume.
6. Vaſq. illuſtr. quæſt. cap. 7. num. 19. Menoc. de re-
cup. poſſ. remed. 11. nume. 32. Eo enim ipſo, quod
eſt filius, ſequitur ſibi deberi hæreditatem patris,
& eſſe fundatam intentionem. Et hanc rationem
conſiderat tex. in l. qui de inofficioſo, ff. de inoffi.
teſtam. vbi ait, ius ſolum competere ei, qui eſſet
hæres, ſi eſſet filius, quo vero ad ætatem pupilla-
rem, ea non eſt neceſſaria; nec iura aliqua illam
requirunt. Et licèt l. 1. C. de Carbo. edicto, faciat
mentionem, tamen ibi hoc fit non ad effectum ali-
menta conſequendi, ſed ad differendum quæſtio-
nem ſtatus. Tertium requiſitum videtur omnino
eſſe neceſſarium, eſt tex. in l. inſtituta, §. de inoffi-
cioſo, ff. de inoffic. teſtamen. vbi expreſſe dicitur,
18 ideo alimenta decerni, quia reus † appellauit, at-
que ita per modum cauſæ fit mentio de appellatio-
ne; ceſſante autẽ cauſa, ceſſare debet alimentorũ
præſtatio, l. adigere, §. quamuis, ff. de iure patron.
& quando nõ obtinet ſententiam in fauorẽ, quod
non debeantur alimenta, probat text. in l. qui de
inofficioſo, ff. de inoffic. teſtam. vbi ait, filio exhæ-
redato, qui teſtamentum accuſat tanquam inof-
ficioſum, non decerni alimenta. Et per illum text.
hanc ſententiam probauit glo. in dicto §. de inof-
ficioſo, in verſ. decerni, atque ibi Bar. & Bald. cla-
rius aut Ang. qui ita reſpondet ad l. qui de inoffi-
cioſo, Caſtren. qui dicit, vno ex dictis requiſitis
deficiente, non eſſe locum diſpoſitioni illius text.
Et pro hac par. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi vel
parens, numero 42. ff. de lib. agnoſ. allegat Specu.
Alber. Fulgo. Felinum, Decium, Bero. Alciat. Ioan.
Lup. Duen. Ludou. Molin. & alios, qui tamen om-
nes non hoc dicunt, vt aduertit Menoch. in dicto
tracta.

tracta. de præſumpt. quæſt.35. nu.30. ſed imo non
eſſe neceſſarium, quod ſententia ſit lata in fauo-
rem agentis, probarunt plures, & præcipuè Rota
in deciſione ſecunda, in titulo, de iudic. inter colle
ctas per Biſigne. quia æquitas dicti §. ſi de inofficio
ſo, militat etiam in prima inſtantia, Bellam. in de-
ciſ.88. Abbas, in fin. Afflict. in deci. vndecima, in fi.
Et hæ duæ deciſiones loquuntur, quando filius age
bat ad legitimam, Rebuff. dicto tom. 1. titu. de ſen-
ten. prouiſ. artic. 1. gloſ. 2. nume. 5. vbi atteſtatur ſic
ſeruari in Francia, Didac. pract. quæſtio. capitu. 6.
numero 5. verſic. ſecundum quod Doctores, Duen.
d. reg. 365. nume. 4. in 4. ampliat. Boſſ. in tit. de ali-
men. præſtan. vxor. & fil. nume. 2. Cæphal. in conſil.
127. num. 10. Benincaſ. in tracta. pauper. in 7. quæ-
ſtio. in 2. ſpecia. iudic. nume. 14. vbi dicit eſſe notan
dum, & memoriæ tenendum, atque id ait eſſe re-
ceptiſſimum, Hierony. Gabriel. conſi. 29. nume. 19.
in fin. Ioſeph. Ludou. dec. Peruſ. 46. nume. 7. Simon
de Pret. de coniectur. vlt. volunt. lib. 5. interpret. ſe-
cunda, dubit. 2. in princip. nume. 18. vbi ait Docto-
res magis communiter in iudicando ita tenere, vi-
gente eadem æquitate dicti §. ſi de inofficioſo, Quin
til. Mandoſ. dicto conſil. 12. nume. 3. vbi dicit, Rot.
Rom. ex benignitate ſemper interpretatam fuiſſe,
text. in d. §. vendicare ſibi locum in prima inſtan-
tia, Cordub. in d. §. ſi vel parens, num. 44. Menoc. d.
quæſt. 35. nume. 3. & 4. Lancello. de attentat. par. 2.
capit. 4. limit. 1. nume. 19. Ludou. Molin. de primo
gen. Hiſpan. lib. 2. cap. 17. nume. 36. Aſin. in practic.
§. 39. ampl. 29. Et non obſtat tex. in d. §. ſi de inoffi-
cioſo, quia ſecundum aliquos loquitur ex facti con
tingentia. Alij dicunt procedere illum tex. de iu-
re antiquo, ſecundum quod exhæredatio ſemper
præſumebatur iuſta, l. nam & ſi is, §. primo, ff. de in-
offic. teſtam. Ideo cogebatur filius duriore proba-
tione illam extinguere præſumptionem, ceſſabat
autem per ſententiam in fauorem filij latam. Cu-
ius virtus licet ſuſpendatur, vel ſecundum aliquos
extinguatur pendente appellatione, remanet ta-
men quædam præſumptio contra filium, imo hæ-
19 res ipſe † tenetur probare iuſtam ſubeſſe exhære-
dationis cauſam, gloſſ. in l. fin. in princip. ff. quod
met. cau. §. aliud quoque capitulum, in Authen. vt
cum de appella. cognoſ. l. omnimodo, C. de inoffic.
teſtam. Alciat. in tractat. de præſump. præſumpt.
16. Didac. d. capitu. 6. verſic. 2. quod Doctores, vbi
dicit fuiſſe neceſſariam ſententiam ad tollendum
præſumptionem inſurgentem ab exhæredatione,
Cordub. d. §. ſi vel parens, nume. 43. & ſeq. Menoc.
dicta quæſt. trigeſimaquinta, numero quarto, & 5.
qui & ipſe dicit fuiſſe eo tempore neceſſariam ſen-
tentiam in fauorem filij: tamen arridet magis
prima reſolutio, quod ex facti contingentia fo-
ret lata ſententia in fauorem filij, eaque ratione
dicat textus moueri ad decernendum alimenta,
nec tamen ideo negat, quia ſi alia præſumptio ſub-
eſſet, quàm ſententia, idem omnino foret. Nec
inquit ſententiam eſſe neceſſariam, ideo vbi æ-
quipollens eadit ratio, idem eſt dicendum. Tex.
autem in d. l. qui de inofficioſo, non ideo denegat
alimenta exhæredato, quia ſententia non eſſet la-
ta, & opinatur gloſ. ibi, & in d. §. ſi de inofficioſo.
Sed quia nulla concurrebat præſumptio vel conie-
ctura pro filio, quod ritè non foret exhæredatus,
inio forte contra filium vrgebat cõiectura aliqua,
id quod conijcere licet ex vltimis verbis illius tex-
tus, dum inquit, tunc alimenta filio decernenda,

quando ſi filius eſſet, hæres quoque foret, non quan
do eſſet filius, non tamen eſſet hæres. Arguunt
namque eiuſmodi verba aliquid in eo facto inter-
fuiſſe, quod impediret ſucceſſionem: & ſi dica-
tur ipſam exhæredationem fuiſſe impedimento,
ex quo præſumebatur iuſta. Reſpondeo, quod
ſola exhæredatio non poterat hunc effectum pro-
ducere: ſi enim hęc ſola obſtitiſſet, vtique hodie
quod ceſſat ea ratio, deberet filius ali probata fi-
liatione, vel eius poſſeſſione, nulla alia ſubſiſten-
te præſumptione: cuius tamen contrarium vo-
lunt Doctores, vti dicemus infra. Eſt ergo con-
cluſio, quod & ſi in §. de inofficioſo, lata foret ſen-
tentia, non tamen ſemper ita neceſſaria eſt ſen-
tentia, vt nunquam ſit locus deciſioni prædictæ,
niſi ea interueniat: nec ideo in l. qui de inofficio-
ſo, denegantur alimenta, quia ſententia lata non
fuerit: admittenda eſt quidem tunc deberi alimen
ta, quando ſententiam filius obtinuit, ſed idem
20 omnino eſſe, quando alia † concurrit præſumptio,
Barto. in l. ſi neget, in ſecunda lectu. de lib. agnoſ.
in quam ſententiam Menoch. de præſumptio. di-
cta quæſtio. trigeſima quinta, in principio, vocat
Aret. Felin. Afflict. Alcia. Ioan. Lup. Crauet. Duen.
& alios poſt dictam Rot. deciſ. qui tamen nihil di
cunt de ea præſumptione. Bene verum eſt, quod
ita debent intelligi, & hoc quoque modo Didac.
declarat, d. capitu. 6. verſicu. 2. quod Doctores, Sa-
lic. in l. fin. C. de alen. liber. dum inquit, quod ſum-
matim conſtabat, Boſſ. in tit. de alim. præſtan. vxo.
numero 2. Simon in loco prædicto, numero deci-
mooctauo, vbi quod conſtare debet ſummariè de
bono iure actoris, qualis tamen eſſe debeat pro-
batio ad effectum, vt inde colligat iudex eam præ
ſumptionem, quæ ſufficiat ad decernendum ali-
menta, non poteſt præcisè determinari. Sed A-
ret. in capitu. ſignificauerunt, in gloſſ. in verſicu. li
quet, de teſtibus, atque ibi Felin. dicit, quod inſur-
21 git ex teſtibus † examinatis, licèt adhuc ſuper
eis non ſit iudicatum, ſequitur Boſſ. dicto titulo
de alimen. præſtan. vxo. nume. 2. Hieron. vero Ga-
briel. in dicto conſi. 25. nume. 2. dicit, non quamli-
bet ſufficere præſumptionem, ſed eam requiri,
quæ faciat ſaltem ſemiplenam probationem, ex
doctrina Barto. in l. 3. §. cauſæ, in fin. C. de Carbon.
edicto, vbi tradit regulam, quod in cauſis ſum-
22 marijs † probatio debet eſſe ſemiplenam. Idem
ſecundum eum, voluerunt Iacobus de Aretio, &
Alber. in l. ſi neget, dicentes, quòd filiatio pro-
bari debet ſemiplenè, Aretin. in conſilio ſexa-
geſimoſexto, numero decimo. Ideo Didac. di-
cto capitulo ſexto, columna fin. dicit, vnum te-
ſtem ſufficere. Allegat Bart. in extrauag. ad repri-
mendum, in verſ. ſummarie. Et eſt regulare, quod
in cauſis ſummarijs, in quibus agitur de modico
23 præiudicio, vnus teſtis † plenè probet, vel ſuffi-
ciat, vt per Dec. in conſil. quinquageſimo ſexto, nu-
me. primo, qui infert, vnum teſtem probare in poſ-
ſeſſorijs iudicijs, cuius dictum ſequuti ſunt Mathe
ſil. Caſſan. Grat. Alciat. Bello. & Rebuff. quos cita-
ui in conſilio ſeptuageſimotertio, numero primo.
Et licet extent contradicentes, tamen procedit
hæc opinio, quando agimus de poſſeſſorio ſum-
mariſſimo, vt dixi ex gloſſ. Iac. Butr. Bart. Ange. Sa
lic. Anchar. Imola, Alexan. Lafran. Afflict. Cur. iun.
Crato, Cagnolo, Natta, Ploto, Rolan. & alijs in di-
cto conſi. ſeptuageſimotertio, nume. 28. Hanc quo-
que ſententiam, quod ad decernendum alimenta

ſat

Digitized by Google

ſat ſit probare per vnum teſtem, ſequutus eſt De-
cian. in conſilio ſexageſimoſexto, numero tertio,
volumine tertio, quam ſequitur Menoch. d.q.35.
numero 32. vbi addit Ludou. Molin. d. tractat. de
primoge. Hiſpan. capitulo decimoſexto, numero
quadrageſimo, ſubdit autem Menoch. quod ille te
ſtis debet eſſe omni exceptione maior: Allegat
Zuccard. & Benintend. qui conſtituunt regulam vt
teſtis ſemper eſſe debeat maior omni exceptione,
quando a iure admittitur probatio per vnicum te-
24 ſtem, imo hoc caſu articulari & probari † debet,
quod teſtis ſit talis, Barto. in l. 1. §. ſi quis neget, co-
lum. fin. ff. quemadm. teſtam. aper. vbi declarat An
gel. licet enim teſtis præſumatur idoneus, tamen
non præſumitur omni exceptione maior, vt inquit
Imola in d. §. ſi quis neget, & Socin. in conſilio 273.
volum. 2. dixi in conſil. 39. & 40. Addit autem Di-
dac. in d. conſil. fin. quod probatio iſto caſu fieri po
terit per famam, & per iuramentum agentis, in
25 quo, vt ſcias quam probationem † faciat fama cir
ca filiationem, videas Ioſeph. Maſchard. in tract.
de probatio. lib. 2. concluſ. 791. per totam. Credo
26 item hoc caſu teſtes pro ſummaria informatione
non poſſe recipi parte non citata, per ea quæ poſt
Auge. Dec. & Zuccard. ponit Menoch. de adipiſc.
poſſ. rem. 6. numero 18. at bene poterit iudex ſe in-
27 formare † a teſtibus nondum publicatis, Alciat. in
tractat. præſumpt. regul. 3. præſumpt. 6. nume. 11.
quem ſequitur Aſin. in ſua praxi. §. 32. amplia. 29.
in fin. Simon de Pretis, lib. 5. interpret. 2. dub. 2. in
princip. nume. 17. Admonet autem Didac. d. verſi.
ſecundum quod, in fin. vt cautius iudex diligen-
ter examinet iura partium, & cognito, quod præ
ſumptio vrgeat magis pro actore, decernet ei ali-
menta; ſi vero contra erit, abſtineat. Sequitur Me-
noch. d. q. 35 nume. 6. vbi ſubdit, quòd non debet
eſſe leuis præſumptio. Certum eſt enim, quod ſi
28 ex parte rei contrariæ extarent † præſumptiones,
poſſent elidere præſumptionem, quæ pro actore
militabat, allegat ſeipſum in conſ. 484. volum. 5. &
in propoſito ita quoque tenet Gabriel. d. conſil. 25.
numero 6. vbi ait fortiores, & pares præſumptio-
nes elidere ſe inuicem, l. diuus, ff. de reſtit. in in-
tegr. Erit tamen in hoc iudicio aduertendum, quia
ſi filius agat de paterna hæreditate ſola, ſufficit fi-
liationis probatio, ſiue concludens, ſiue præſum-
pta, nec aliud ab ipſo probandum eſt, etiamſi repe
riatur in teſtamento præteritus vel exhæredatus.
Et idem eſt quando frater ageret ad hæredita-
tem fratris, vel conſanguineus conſanguinei, quia
conſtituto, quod ſit proximor, erit alendus, ſed ſi
res ſit inter alios, neceſſe eſt edocere de bono iu-
re competente ad illa bona, de quibus erit quæ-
ſtio, vt dicam infra ſuo loco. Deuenio ad quartum
requiſitum, de quo in d. l. inſtituta, §. ſi de inofficio-
ſo, ff. de inoffic. teſtam. dicitur enim ibi placuiſſe,
alimenta pupillo decernere propter inopiam, &
29 quod paupertas requiratur, imò † inopia, volunt
omnes ſupracitati in princip. præcedentis quæſtio
nis, & tenet Menoch. d. quæſtio. 35. vbi tamen,
poſt Ioan. Lup. in dicto capitulo per veſtras, in 1.
notab. ampliat. 18. §. 39. nume. 3. tenet, quod ſola
inopia non ſufficiat, id quod voluit etiam Boſſ. in
dicto titulo de alimen. præſtan. vxo. numero pri-
mo, circa fin. comprobaui ſupra in regula. Rebuff.
tamen in d. gloſſ. 2. numero ſexto, & 23. dicit ali-
quando Pariſienſem Senatum alimenta diuiti de-
creuiſſe, quia & ſi vna ratio ceſſet propter diui-
tias, non tamen ceſſat alia expenſarum, & ſum-
ptus, qui fiunt in proſequendo litem, & pro ea
obſeruantia poſſet conſiderari tex. in d. §. de inoffi-
cioſo, ibi, propter inopiam, &c. nam dictio, pro-
30 pter, † non denotat finalem cauſam, ſed remo-
tam & occaſionem, l. ſi propter, C. de compenſatio.
Bartol. & Bald. in l. 1. C. ſi ſeru. exter. Bald. in l. ex
arrali, num. 4. C. de actio. emp. tamen verior eſt o-
pinio, quòd alimenta non debeantur filio diuiti,
l. extraneo, & l. ſequenti, vbi Bartol. ff. de ventre in
poſſeſſ. mitten. l. fi. C. de ordine cognit. Abb. & alij
in capit. cum haberet, de eo qui dux. in vxo. quam
pollu. per adulter. Et eſt regulare, quod filio ha-
benti vnde ſe alat, pater non tenetur præſtare ali-
menta. Confirmatur, quia hęc alimenta deben-
tur mero iudicis officio, vt dicam; at nunquam de
bentur ei, qui habet aliunde, quando ſolo iudi-
31 cis officio † decernenda ſunt, l. ſi quis a liberis, §. 1.
verſicu. ſed ſi filius, ff. de lib. agnoſcen. Barto. in l. li
bertus quas, §. 1. ff. de alim. & cibar. leg. Doctores
in l. de aliment. C. de tranſact. cum alijs aliquan-
do allegandi.

Addo, quod vbi filius eſt diues, ceſſat æquitas,
propter quam decernuntur alimenta, & ceſſat ra-
tio ſolita conſiderari, & ſubeſt timor, ne ob ino-
piam deſerat proſequutionem rerum ſuarum, &
cedat iuri modico recepto. Et quod ceſſet diſpoſi-
tio dicti §. de inofficioſo, quando filius eſt diues, po
nam ſuo loco, dum tractabo de iuſtis cauſis dene-
gandi alimenta. Et licèt paupertas ſit cauſa re-
mota, tamen cum ſine ea non aliter fuiſſet facta il-
32 la prouiſio, ceſſante cauſa impulſiua, † ceſſat di-
ſpoſitio, ſecundum Bald. in l. & ſi poſt tres, ff. ſi quis
caut. Alexan. ad Barto. in l. 2. §. fin. ff. de donatio. Ti
raquel. in tracta. ceſſan. cauſa. limit. 1. num. 19. Nec
dicatur, quòd alimenta hoc caſu dantur non ex ſo-
33 la † miſeratione, ſed tãquam de bonis proprijs il-
lius, cui decernuntur, ſecundum Bald. in l. fin. C. de
ordine cognit. Lup. cap. per veſtras, 1. no. ampl. 18.
§. 39. in princ. atque ideo præſtanda videntur ha-
benti aliunde; quia reſpondeo, non dici verè de-
cerni de ſuis bonis, ſed de his, quæ aliquo caſu poſ
ſunt eſſe ſua, vt dicitur in d. l. 1. §. ſed & ſi incertum,
ff. de ventre in poſſ. mittend. Cum enim de ſtricto
iure nihil debeat habere nunc, ſed in futurum poſ-
ſit eſſe dominus, & ex æquitate fame perire nõ de
beat, eligitur media via, per quam neque admit-
tatur ante tempus ad vſum bonorum, neque inte-
rim excludatur, & hæc opinio in filio certa eſt; an
vero procedat in vxore litigante cum marito, di-
ctam infra.

S V M M A R I V M.

1 *Filio pendente lite non debentur alimenta, quando agit ad reſcindendum renunciationem hæreditatis paternæ a ſe factam.*
2 *Renunciantibus iura ſua non datur regreſſus.*
3 *Pretium ſuccedit loco rei.*
4 *Inſtrumentum habet pro ſe tres præſumptiones.*
5 *Filio non dantur alimenta lite pendente, quando tale quid obijcitur, quod excluderet etiam filium.*
6 *Renunciantibus iura ſua datur regreſſus aliquando ex cauſa.*
7 *Impedimentum non præſtat, quod de iure effectum non ſortitur.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO CXIII.

SI filius vendidit, vel renunciauit a-
licui paternam hæreditatem, & pe
tat contractum reſcindi, an inte-
rim ſit alendus a fratre vel alio, cui
vendidit, vel renunciauit? Ioan.
1 Gallus in deci. parlam. Pariſ. † quę
ſtio. 222. dicit non eſſe prouidendum illi de ali-
mentis, quia remittentibus iura ſua non datur
2 regreſſus, † l. quęritur, §. ſi venditor, ff. de ædil. edic.
capitu. quam periculoſum, 7. quæſt. 1. pretium au-
3 tem ſuccedit loco † rei, l. Labeo, ff. de verb. ſignifi. &
qui vtitur pretio, videtur rem habere, l. quia, ff.
de vſufr. per quas rationes ita tenet Rebuff. d. ar-
ticu. 1. gloſſ. 2. nume. 26. vbi addit Aufre. ſequitur
Duen. d. reg. 365. limit. 4. Simon, d. interpret. 2. du
bit. 2. in princip. nume. 23. Ludou. Molin. d. capitu.
16. numero 45. Menoch. d. quæſtio. 35. numero 27.
vbi addit, quod talis videtur extra poſſeſſionem
filiationis, quando vendidit hæreditatem, & ha-
bet contra ſe præſumptionem, quæ inſurgit a re-
nunciatione, quod ſcilicet ſit vera, valida, & iu-
4 ſta, vt dicimus de inſtrumento, pro † quo ſtant tres
præſumptiones, Bald. in conſilio 437. numero quin
to, volumine quinto, cum alijs citatis a Domino
Becio in conſilio 52. numero 3. & ſeq. Quorum ſen
tentia poteſt eſſe vera, quando filius inniteretur ſo
li filiationi, quandoquidem tunc militat ratio le-
gis, qui de inofficioſo, ff. de inoff. teſtam. quod ſcili-
cet etiam ſi filius ſit, non poteſt hæreditatem conſe
qui ſtante venditione, vel renunciatione, per quam
excluditur a petitione, ex quo vendens facit ſe alie
num a re vendita, & contra filiationem obſtat re-
nunciatio, quæ arguit filium nullum habere ius in
paterna hæreditate. Et certum eſt, quod noſtra
concluſio procedit, quando nihil aliud objicitur
præter quod non eſt filius, & ſi aliud objicitur ꝙ
5 etiam filium poſſit excludere, † tunc non decer-
nuntur alimenta, puta quando dicitur quòd ha-
bet aliunde, quod eſt ingratus, & ſimilia, ita de-
clarat Hieron. Gabriel. dicto conſilio 25. numero
14. & ſequenti, verum vbi præter filiationem alle-
garet filius, & ſummariè probaret, vel ſaltem ſemi
plenè, ſecundum ſupradicta ſe læſum in ea vendi-
tione, vel iuſtificaret cauſam reſciſſionis quam de-
duxit, crederem eo quoque caſu alimenta deberi,
ſi apparenter conſtat de bono iure filij agentis, &
non habet aliunde: quia, vt ſuo loco dicemus, de-
bentur alimenta cuicunque agenti, etiam priuato
concurrentibus prædictis. Et rationes allegatæ
in contrarium non impediunt hanc prouiſionem:
nam, & ſi regulariter regreſſus non detur remit-
tentibus iura ſua, tamen hoc fallit in multis caſi-
6 bus, præcipue † quando ſubeſſet enormiſſima læ-
ſio, l. 2. C. de reſcind. vend. vel quando ſubeſſet do-
lus, & multis alijs caſibus. Quandocumque ergo
poſſet filius recupèrare bona, ſi obtineret in cauſa
principali, debet item illis in caſibus conſequi ali-
menta lite pendente, ſi probat ſemiplenè ius ſuũ,
quia eadem militat ratio, ac ſi peteret bona pater-
na occupata a tertio ſine ſuo facto, quia renuncia-
7 tio quæ poteſt reſcindi, non impedit † prouiſio-
nem, capitu. non præſtat, de regul. iur. in 6. Dum
verò dicitur, quod pretium loco rei ſuccedit, eſt
verum: ſed vbi pretium non extat, tunc non minus
decernuntur alimenta, & idem eſt quando pre-
tium non reſpondet iuſto rei valori, & procederet
id multo magis, quando renunciatio eſſet gratui-
ta, vel facta modico recepto. Proinde Senatus
Montisſerrati in quadam cauſa inter fratres Al-
benſes, iudicauit eſſe certum quid dandum pro a-
limentis, & impenſa litis actori, qui impugnabat
ceſſionem bonorum fratri factam tamquam fo-
ret læſus vltra dimidiam, & inductus dolo ad ce-
dendum.

SVMMARIVM.

1 *Filio adoptiuo non dantur alimenta pendente lite ſuper hæ*
reditate patris adoptantis.
2 *Adoptiuus venit appellatione filij, quando verba non poſ-*
ſunt in alio verificari.
3 *Adoptiuus æquiparatur legitimo & naturali.*
4 *Filius adoptiuus alendus eſt a patre, ſicut naturalis.*

QVAESTIO CXIIII.

QVID in filio adoptiuo, num ei de-
cernantur alimenta, quando agit
ad hæreditatem adoptantis? Et
Rebuff. in d. tomo 1. de ſenten. pro
uiſio. artic. 1. gloſ. 2. num. 27. dicit,
1 † non eſſe locum diſpoſitioni di-
cti §. ſi de inofficioſo, quia in hac materia, appella-
tione filiorum non veniunt adoptiui, l. fideicom-
miſſum, ff. de cond. & demonſt. cap. in præſentia,
de probatio. vbi Doctores, & tunc ſolum adoptiui
2 † veniunt, quando diſpoſitio in alijs non poteſt ve
rificari, gloſ. Bald. & alij in l. ſi quis poſthumos, in
princ. ff. de lib. & poſthum. Duen. d. regu. 365. limi-
tat. 5. Simon, d. interpret. 2. dubit. 2. in princ. nume.
24. Menoch. d. quæſtio. 35. nume. 24. vbi magis at-
tigendo huius quæſtionis medullam, quam fece-
rint ſupracitati, dicit veram rationem eſſe, quia
adoptiuo non debentur alimenta a patre. Ego
contrariam amplector opinionem, quod adopti-
uo non minus ſint decernenda alimenta, quàm fi-
3 lio naturali, non tam quod † æquiparetur legiti-
mis, & naturalibus, vt per multas deciſiones con
cludit Tiraquel. in l. ſi vnquam, in verſicu. ſuſcepe-
rit liberos, nume. 19. & 20. C. de reuocan. donat.
quam duplici alia ratione. Prima eſt, quod filium
4 adoptiuum pater alit † ſicut naturalem, ſecundum
Azon. Placent. gloſſ. Specul. Ioan. Andr. Barbat. &
Lambertin. quos citaui in princip. huius tituli, in
quæſtione, an pater adoptiuus alat filium. Quæ
ſententia plures, & grauiores habet authores. Se-
cunda eſt, quod alimenta decernuntur cuiuis pri-
uato, vel pauperi agenti ad bona magni valoris,
quæ prætendat ſua, vti explicabo paulò infra.
Non ergo prouiſio denegari debet adoptiuo, quæ
conceditur cuiuis etiam extraneo: negabit enim
nemo, quin maius vinculum filio intercedat cum
patre adoptiuo, quàm cum extraneo, & per ſe-
cundam hanc rationem infero, quod decernen-
da ſunt alimenta, etiam ſi illam probemus ſen-
tentiam, quod pater adoptiuus non teneatur ale-
re filium.

SVMMARIVM.

1 *Spurio ſeu naturali filio non debetur hæreditas, aut legi-*
tima.
2 *Spurio alimenta non debentur pendente lite ſuper bonis*
paternis. contra tamen vide ibi.

Na-

3 *Naturalis non differt a legitimo quoad alimenta.*
4 *Spurio agenti ad id, quod ex teſtamento patris relictum eſt, debentur interim alimenta.*
5 *Naturali agenti ad portionem ſibi ab inteſtato delatam, debeatur interim alimenta.*
6 *Naturalis, quibus in caſibus ſuccedere poſſit ex teſtamento vel ab inteſtato.*
7 *Naturalis facto teſtamento habetur pro extraneo.*
8 *Naturalis non eſt a patre nominandus in teſtamento.*
9 *Naturalis non rumpit teſtamentum, ſi prætereatur.*
10 *Inſtrumentum non facit rem liquidam, quando ei aliquid obijcitur.*
11 *Compromiſſum fieri ex forma ſtatuti, quando ſuper contentis in inſtrumento controuertitur.*
12 *Reſtitutio in integrum, an petatur per calumniam, ſtatur arbitrio iudicis.*
13 *Cauſa iuſta litigandi æſtimatur arbitrio iudicis.*
14 *Exceptio dubia non releuat.*
15 *Naturalis, qui agit tamquam legitimus, & naturalis, eſt interim alendus.*

QVAESTIO CXV.

NATVRALI vel ſpurio, an ſint décernenda aliméta in bonis patris, ad quæ agit? Videtur quod non, quia eis neque hæreditas debetur
1 † neq; legitima, l. per totum, C. de natur. liber. Bart. in l. fi. C. de liber.
2 alen. Et hanc ſententiam tenuit † Socin. iun. in conſil. 3. columna prima, volumine tertio, Rebuff. tomo primo, de ſent. prouiſ. articulo primo, glo. 2. numero 30. vbi excipit caſum, quando pater ei reliquiſſet alimenta, quia tunc debentur, ſecúdum capit. cum haberet, cum ibi nota. de eo qui duxe. in vx. quam pollu. per adulter. idem voluit Hiero. Gabriel. conſil. 25. nume. 9. & 10. Simon de Pret. lib. 5. interpret. 2. dubit. 2. in principio, num. 25. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi vel parens, nume. 63. ff. de libe. agnoſc. vbi vult dari eiuſmodi prouiſionem ſolum, quando ſpurio relicta ſunt a patre alimenta, dum ſpurius ad ea agit, ſed contraria pars magis de iure procedit. Nam ſpurio ſeu naturali alimenta debentur inſpecta iuris canonici diſpoſitione, quę in vtroque foro attenditur, vt dixi ſupra in hoc eodem titulo, & probatur dicto capit. cum haberet, ideo iuſte petet prouiſionem, ita Duen. in dicta regu. 365. nume. 6. limita. 6. Ludou. Molin. de primogen. Hiſpan. cap. 16. nume. 32. Decian. in conſilio 66. vol. 2. cum quibus tranſit Menoch. in tract. præſumpt. lib. 1. quæſtio. 36. nume. 13. Quæ ſententia verificari poteſt non ſolum, quando peteret alimenta a patre relicta, vt Rebuff. & Cordub. voluerunt, ſed etiam quando peteret alimenta ex ſola iuris canonici diſpoſitione: quia dum diſceptatur, an debeantur, præſtabitur prouiſio, conſtito ſemiplene quod ſit filius, quia vt dicimus in filio legitimo, eo ipſo, quod conſtat eſſe filium, fundata eſt eius intentio ad conſequendum alimenta, & ſupra in filio legitimo diximus alendum eſſe, dum a patre petit alimenta. Ergo idem erit in filiu naturali,
3 quia quoad alimenta, † non differt a legitimo, ſecundum Paleor. in tractat. de noth. & ſpur. capitu. 48. num. 3. Similiter ſi naturalis peteret, vel inſtitutionem de ſe factam, vel legata relicta in caſibus, quibus pater eis poteſt relinquere, & inſtituere,
4 tali caſu interim eſſet alendus † eo modo, quo aleretur legitimus petens bona paterna. Et hoc admittunt Rebuff. & Cordub. dum dicunt, quod debentur alimenta, quando petit ex teſtamento patris, non enim refert, quòd in teſtamento relicta ſint alimenta, vel quid aliud, quod habet eius loco ſuccedere, vbi enim aliquid ſimpliciter relinquitur filio naturali, ſuſtinetur tamquam relictum pro alimentis, vt dixi ſupra. Idem eſt quando naturalis peteret portionem bonorum ſibi delatam
5 † ab inteſtato, in caſibus, quibus vocatur ad patris inteſtati ſucceſſionem, nam tunc pendente lite aſſequitur alimenta, ſicuti ea ſunt præſtanda filio legitimo, qui petit ab inteſtato patris hæreditatem, vltra quod dictum eſt, hoc non eſſe ſpeciale in filio, ſed procedere in quocunque alio. Quibus autem caſibus, ab inteſtato, vel ex teſtamento ca-
6 piat † naturalis, videri poteſt apud Paleot. in dicto tractat. de noth. & ſpur. capitu. 38. per totum, Didac. de ſucceſ. ab inteſta. in fi. Opinio autem Rebuff. & aliorum citatorum in principio huius quæſtionis, poſſet procedere, quando pater naturalis condidiſſet teſtamentum, eo enim facto naturalis quoad hæreditatem, habetur pro extraneo, ſicu-
7 ti † ſi eſſet legitimus & naturalis, l. qui de inofficioſo, ff. de inoffic. teſtam. Hieron. Gabriel. dicto conſilio 25. numero 9. vbi numero 10. dicit, procedere, etiam ſi filius aliqua opponeret contra teſtamentum, quia cum haberet contra ſe præſumptionem ex teſtamento inſurgentem, repellitur ab alimentis, & allegat Rui. & Crau. qui nihil dicunt. Id quod confirmatur, quia non tenetur pater de
8 naturalibus † in teſtamento mentionem facere, l.
9 fin. C. de natur. lib. nec præteriti rumpunt † teſtamentum, gloſſ. in l. 1. in verſicu. naturalis, ff. de contrarab. vbi etiam Bartol. Tiraquel. in l. ſi vnquam, in verſi. ſuſceperit liberos, numero 47. C. de reuoc. Paleot. in d. tractat. nume. 7. Sed etiam condito teſtamento, ſi naturalis ageret ad alimenta, fieri debet prouiſio ſtatim, vbi ſummariè apparet eum eſſe filium. Imò idem dico, quando ageret ab inteſtato, & contra teſtamentum opponeret inualiditatem, & allegaret talia, quæ apparenter teſtamentum deſtruerent; tunc enim cenſerem interim alimenta eſſe decernenda, quia præſumptio validitatis teſtamenti dormit, & obſcuratur, quando contra illud allegantur talia, quæ apparenter concludunt, quandoquidem inſtrumentum non facit
10 † rem liquidam, quando opponitur aliquid, Imola in l. 1. in principio, colum. 1. in fin. verſi. qualiter autem, ff. de oper. noui nunc. & ibi Iaſ. nu. 10. Ruin. nume. 4. Hornian. nume. 38. Ruin. in conſil. 266. nume. 3. & 4. volum. 2. Dec. conſil. 474. nume. 3. Rom. in conſil. 128. num. 13. volum. 4. Crot. in conſil. 137. num. 9. D. Becius in conſ. 52. nu. 91. & ſequentibus. Hinc eſt quod & ſi ſtatutum de compromiſſis, non habeat locum, quando vna partium habet pro ſe inſtrumentum, tamen fallit, quando ſuper inſtru-
11 mento, vel contentis in eo † controuertitur, adeo, quod reuocatur in dubium, vt per multa probat Socin. in conſil. 4. volum. 1. vbi tenet eſſe locum ſtatuto, Blanc. in tractat. de compromiſſ. quæſt. 4. princip. tit. de quibus cau. poſſ. vel debe. fieri comprom. num. 5. & dixi latè in conſil. 152. per totum, vbi contra Afflict. in deciſ. 63. defendo exceptionem peremptoriam oppoſitam in vim dilatoriæ eſſe reſeruandam ad finem litis, quantumuis probata ſit in continenti, ſi reus contra illa probationem replicat aliqua, quæ requirunt altiorem indaginem, bene fateor quod hoc caſu debet iudex

dex oculatè procedere, ne fortè per calumniam
actor replicet contra inſtrumentum teſtamenti,
quia detecta calumnia res eſt clara: ea vero ceſ-
ſante, dauda ſunt alimenta. Committitur autem
iudicis arbitrio cognitio, an interueniat calum-
12 nia, vt de reſtitutione † in integrum, vt per Bald.
ad Specul. in titul. de reſtitutio. in integr. §. vlti-
mo videndum, colum. fin. & Bald. in l. 1. C. de ad-
uo. diu. iud. dicit iudicis arbitrio committi, quan-
13 do habeat quis iuſtam † cauſam litigandi, & non
poſſit dici calumniator; ſequuntur Alexan. Iaſ. &
alij citati a Menoc. de arbitr. iudic. caſu 177. num.
1. & ſequen. Hæc vera ſunt, quando ageret quis
tamquam naturalis, ſed ſi diceret ſe legitimum,
& naturalem, hæres verò illum aſſereret ſpurium,
vel naturalem, & allegaret teſtamentum, quod
actor replicando diceret nullum propter præteri-
tionem, tunc eſſet alendus, quia ſiue legitimus
ſit, ſiue naturalis, ei vtroque caſu debentur ali-
menta ex diſpoſitione iuris canonici, quod ſer-
uatur vtroque in foro, capit. cum haberet, de eo
qui dux. in vxo. quam pollu. per adulter. & exce-
14 ptio † dubia non releuat, l. non hoc, vbi Iaſ. in 4.
15 limitat. C. vnde legit. ita † voluit gloſſ. fin. in l. fi.
C. de alen. vbi eum ſequitur Bart. Hieron. Gabr.
d. conſilio 25. num. 12. & ſeq. vbi tamen dicit aliud
eſſe, quando multa eſſent in contrarium, in quo
tamen videbis quæ dixi ſupra, & ponam infra
ſuis locis.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas poſt aditionem deſinit eſſe hæreditas patris.*

2 *Fratri agenti contra fratrem iudicio communi diuidundo, vel familiæ erciſcundæ, prouidendum interim eſt.*

3 *Fratri dum agit ad alimenta teſtamento patris relicta, prouidendum eſt de alimentis.*

4 *Fratri petenti alimenta vel militiam, a primogenito dãtur interim alimenta.*

5 *Fratri agenti ad bona, quæ prætendit communia, debentur interim alimenta.*

QVAESTIO CXVI.

Dixi, filium agentem ad paternã
hæreditatem, alendum eſſe lite
pendente; tu tamen ſcis, quòd
1 poſt aditionẽ deſinit † eſſe pater
na hęreditas, l. 1. §. veteres, vbi Do
ctores, pręcipue Alex. ff. de acqui.
poſſ. l. ſed ſi plures, §. ſi filio, ff. de vulgar. Ange. in
conſi. 52. colum. fin. vbi infert ad filiam, cui debe-
tur fratris hæreditas, licet ſit ſtatuto excluſa a pa-
terna ſucceſſione, & eum ſequitur Roman. in con-
ſilio 40. Dec. in l. hæreditas nihil aliud, in fine, &
in l. quoties duplici, in fine, ff. de reg. iur. vbi alios
citat. Quid ergo ſi frater agat contra fratrem fa-
miliæ erciſcundæ, vel communi diuidundo, an in-
terim prouideri ſibi debeat de alimentis. Per ra-
2 tionem, de qua ſupra concludit † Rebuff. d. gloſſ.
2. nu. 10. concedendam eſſe prouiſionem, ſequitur
Duen. d. reg. 395. ampliat. 8. Et hoc extenditur e-
3 tiam, dum frater petit a fratre alimenta † in teſta
mento patris relicta, ſecundum Alcia. in cõſ. 449.
Et idem quando peteret ea, quæ iure debentur a
4 primogenito, † Ludou. Molin. d. tract. de primog.
Hiſpan. c. 16. nu. 35. ſequitur in vtroque artic. Me-
noc. in tract. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 35. nu. 17. Et
quando agit ad bona, quæ prætendit communia,
5 quod ſit alendus, † voluit Hoſtien. de accuſat. §. 1.
col. 2. verſ. ideoque regulari loculos, Lup. in c. per.
veſtras, 1. not. §. 39. nu. 2.

SVMMARIVM.

1 *Fratri vel conſanguineo petenti fratris hæreditatem, non eſt prouidendum lite pendente.*

2 *Ratio extendit dictum.*

3 *Fratri agenti ad alimenta, ſicuti etiam ſorori agenti ad dotem, interim danda ſunt alimenta.*

QVAESTIO CXVII.

De filio & patre diximus, ſed non
minus dubiũ eſt in fratre, vel con-
ſanguineo, qui fratris ſui, vel con-
ſanguinei petat hęreditatem: nam
1 † hoc caſu non eſſe illi prouiden-
dum, tenuit Rebuff. in d. tomo 1. de
ſenten. prouiſ. art. 2. gloſſ. 2. nu. 32. vbi tamen dicit,
aliud eſſe, quando peteret ex teſtamento, idem per
omnia tenet Didac. d. cap. 6. pract. quæſt. c. 5. verſi.
conſtat ſanè, Duen. d. reg. 365. limit. 6. Cæphal. in
conſi. 127. nu. 10. Boer. in deciſ. 324. nu. 4. Simon de
Pretis, d. lib. 5. interpret. 2. dubit. 2. in prin. nu. 27.
Menoc. d. tract. de præſump. quæſt. 35. nu. 17. Ego
non video quæ ſit diuerſitatis ratio inter filium
agentem ad paternam hæreditatem, & fratrem a-
gentem ad hæreditatem fratris, vel alterius con-
ſanguinei. At ſi dicatur, quod fratri non ita debe-
tur fratris hæreditas, vt filio debetur paterna, l. in
ſuis, ff. de libe & poſthum. vti dicunt Rebuff. Due.
& alij ſupracitati: reſpondeo non per illam ratio-
nem decerni filio alimenta, dum agit ad hæredita
tem patris, ſed quia non eſt iuſtum, quòd per ino-
piam cogatur derelinquere ius ſuum, vel illud ce-
dere modico recepto. Itẽ quia melius eſt aliquan-
do facere impendia ſuperflua, quàm famæ nocere
eius, qui aliquo caſu futurus eſt dominus, d. l. 1. §.
ſed & ſi incertum, ff. de ventre in poſſeſ. mittend.
quæ rationes omnes ſicuti conueniunt fratri, &
conſanguineo, ita eis debet idem ius eſſe, l. illud,
ff. ad leg. Aquil. Præterea quod dicimus hæredita-
tem patris eſſe magis debitam filio, quàm frater-
nam fratri, procedit inſpecto naturali vinculo,
non quia fortior ſit actio, quæ filio datur, quàm
quæ fratri, quia inter actiones nihil magis eſt vel
minus. Et ſi conſideremus hæreditatem delatam,
pari iure mouentur filius & frater, imò & eadem
experiuntur actione petitionis hæreditatis, quo-
rum bonorum, vel etiam rei vendicatione, non vi-
deo ergo, quare filio prouidendum ſit, non fra-
tri, vel alij ab inteſtato ſuccedenti. Rurſus ſi proui
ſio fieri debet cuicunque pauperi litiganti, vt di-
cam infra, quanto magis concedenda erit con-
ſanguineo? Cum igitur ratio concedendi proui-
ſionem ſit generalis, & conueniat etiam conſan-
guineo, debet ad eum extendi diſpoſitio d. §. ſi de
2 inofficioſo, quia † lex extenditur ad limites ra-
tionis, l. regula, §. fin. vbi Barto. & Bald. ff. de iur.
& facti ignor. l. 2. §. ſi mater, ff. ad Trebellia. l. no-
men debitoris, §. fin. ff. de lega. 3. Inuenio tamen
quod Petr. Anton. Anguiſ. in conſil. 3. num. 1. vo-
lum. 3. reſtringit textum prædictum ad eos, qui ex

iuris diſpoſitione alendi ſunt de bonis, ad quæ a-
gunt, & eum ſequitur Lancello. de attenta. par. 2.
cap.4.limit.11.nume.31. Hæc tamen opinio ſicuti
eſt ſolitaria & ab antiquis non excogitata, ita mi-
nime placet. Videbimus enim infra in diſcurſu hu
ius tituli multis prouideri, quibus tamen regu-
lariter non debentur alimenta. Item dicunt Do-
ctores, filio eſſe decernenda alimenta, dum agit,
non diſtinguunt, an extet frater, vel alia perſona,
quæ primo teneatur ad alimenta, cum tamen, vt
dixi, obligatio alendi non tranſeat ad hæredes,
niſi ſtante extrema egeſtate, ſecundum Bart. in d.
l.ſi quis a liberis, §.item reſcriptum, ff. de liber. a-
gnoſc. Addo, quod Doctores non mouentur ad de
cernendum alimenta ea ratione, quòd de iure ſint
illi debita, ſed alijs rationibus, de quibus dixi ſu-
pra, hac eadem quæſtione, quæ communes ſunt e-
tiam ijs, quibus de iure alimenta non debentur.
Conuincitur etiam prædicta reſtrictio ex textu in
d.§. ſi. de inofficioſo, vbi conſideratur ſolum ino-
pia, & ſententia ante lata, atque ob eas cauſas di-
cit alimenta deberi, non autem propter rationem
naturalem. Et ſtringo argumẽtum, ſi ratio natura-
lis ſufficit, ad quid proderit mentionem facere de
ſententia lata, cum non minus alendus ſit illius de
iure ante ſententiam, quàm poſt? Præterea quan-
3 do † frater agit ad alimenta, vel ſoror ad dotem,
eſt interim prouidendum eis de alimentis, Ludo-
uic. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 17. nu.
35. Prædicta ante concluſio ſuperius quoque mul-
to minus procedere poſſet in fratre, qui ageret ad
legitimam ſibi debitam in bonis fratris, qui inſti-
tuit turpem perſonam ex diſpoſitione l. fratres,
C. de inoff. teſtam. quia hoc caſu eadem omnino
videtur ratio, quæ in filio petente legitimam, &
infra in quæſt. incip. & quia ſupra probauimus a-
limenta generaliter actori eſſe præſtanda, cum a-
gitur de omnibus bonis, vel cum agit quis ad bo-
na, quæ prætendit ſua.

S V M M A R I V M.

1 *Vxori accuſanti matrimonium, tenetur interim maritus prouidere.*
2 *Iuuari nemo poteſt ex eo quod impugnauit.*
3 *Vxor dum agit ad repudium, eo, quod intra biennium non fuerit cognita, conſequitur alimenta interim a marito.*
4 *Vxor non habet interim alimenta, quando maritus illi agenti obijcit vnam ex cauſis, quibus poſſint denegari alimenta.*
5 *Vxori dantur alimẽta pendente lite, an licuerit ſibi a viro diuertere.*
6 *Vxor eſt alenda a viro, donec diſputatur de veritate matrimonij.*
7 *Vxor eſt alenda a marito, dum repetit ob mariti inopiam.*
8 *Vxor agens ad dotis reſtitutionem propter mariti mortem, interim debet ali.*
9 *Vidua dotem exiſtentem in bonis mobilibus, exigit ſtatim non expectato anno.*
10 *Vidua quæ lapſo anno petit dotem conſiſtentem in pecunia, eſt interim alenda ab hæredibus mariti.*
11 *Vidua etiamſi non conſtet de dote, eſt alenda dum dotem petit, ſi non habeat aliunde.*
12 *Vxor non habens aliunde, alenda eſt ab hæredibus viri, pendente iudicio ſuper dotis reſtitutione, petita intra annum, ſi dos eſt in mobilibus.*

QVAESTIO CXVIII.

VXOR aliquando accuſat matri-
monium ex aliqua cauſa, quæri-
tur, an interim ſit alenda, & an de-
beat habere ſumptum litis? Ho-
ſtien. in titu. de accuſat. §.1. incip.
admittuntur omnes, colum. 3. ver
ſic. quid ergo ſi contingat, vult quod ſi non habet
1 aliunde, maritus † illi miniſtret. Mouetur ex l. fin.
C. de ordin. cognio. & ex d. §. ſi de inofficioſo, idem
per eadem iura voluit Specula. in titu. de inquiſi-
tio. §. fin. nume. 3. verſ. quid ſi matrimonium, Abb.
in cap. ex parte, in fine, de accuſat. vbi etiam Bar-
bat. in fi. Anan. numero 3. in princ. Felin. colum.
fin. Aufrer. ad deciſ. Toloſ. 88. in fine, Ioan. Lup. in
dicto cap. per veſtras, in 1. notab. ampliat. 18. §. 39.
nume. 4. de donatio. inter virum, & vxor. Boſſ. in
titu. de alimen. præſtan. vxo. Rebuff. tomo primo,
titu. de ſenten. promiſſ. in articu. 3. glo. 1. num. 20.
Didac. pract. quæſtio. cap. 6. num. 5. verſ. quantum
ad primum, Benincaſ. in tract. de pauper. in 7. quę-
ſtio. princip. in 2. ſpecia. iudic. nume. 2. & Boer. in
deciſio. 325. nume. 2. vbi ſequitur Hoſtien. & Spe-
cula. in locis prædictis, Cæphal. in conſil. 127. nu-
me. 6. Aſca. Cle. in tracta. de patr. poteſta. effec. 17.
nume. 13. Lancello. in tracta. de attenta. in ſecun-
da par. cap. 4. limit. 11. nume. 19. Ioan. Bapt. Aſin.
in ſua praxi, §. 32. amplia. 24. vbi tamen poſt Anan.
& Innocen. videtur limitare, vt non procedat in
vxore indotata, de quo tamen diximus ſupra in
quæſtione, an maritus alat vxorem, Simon de Pre-
tis, de interpret. vltim. volunta. interpret. 2. dubit.
ſecunda, in princip. nume. 17. lib. quinto, Cordub.
in l. ſi quis a liberis, §. ſi vel parens, nume. 65. ff. de
liber. agnoſcen. Menoch. in tracta. præſumpt. quæ-
ſtio. 35. nume. 18. vbi tamen dicit procedere, quan
do aliqua extat præſumptio pro vxore accuſante.
Sed dic, ſufficientem eſſe præſumptionem, quan-
do conſtat de matrimonio: eo enim ipſo eſt fun-
data intentio vxoris. Quod ſi maritus dicat, vel-
le alere in domo, & contendat vxor, ſubeſſe cau-
ſam ſoluendi matrimonium, interim eſt alenda,
nec omni caſu grauamen vllum infertur marito.
Is enim tenetur alere, ſi validum ſit matrimoniũ,
vt contendit. Contra tamen videtur, quia nullo
iure maritus tenetur vxorem alere, niſi propter
2 matrimonium: at quomodo debet vxor † commo
dum conſequi ex matrimonio quod impugnat, ca
pit. ex eo, de regul. iur. in ſexto. Sed reſponderi po-
teſt, quod hoc operatur figura matrimonij, & reli-
quiæ putatiui matrimonij, ſeu verius præſumptio,
quæ ſtat pro matrimonio. Et an hoc procedat,
quando vxor habet aliunde, dicam ſuo loco. Et
primam opinionem tenet Guido Papæ in quęſtio.
439. nume. 3. vbi ait, quod ſi maritus intra bien-
nium non cognoſcat vxorem, eaque de cauſa vxor
3 † petat repudium, l. in cauſis, C. de repud. interim
alenda.

Prædicta tamen ex mente Cini in l. 1. C. de alen.
4 liber. non procedunt, quando mulier † peteret a-
limenta, & opponeretur viro cauſa aliqua ex his,
quibus ſolent denegari. Eo enim caſu non pro-
uidetur vxori, ſequitur Capella Toloſ. dec. 77. Sed
hæc ſententia falſa eſt, quia etiam vxori degenti
extra domum, debentur alimenta, dum pendet
lis, an extra domum ſit alenda, nec iuſte receſſerit,

Atque

Digitized by Google

5 † Atque ita vidi ordinatum ab excellentiſſimo
hoc Senatu, cum vxor quædam nobilis diuertiſſet
ob ſæuitiam viri, quam maximam allegabat, idem
tenet Afflict. in deci. 10. vbi loquitur in vxore, quæ
receſſit eo, quòd maritus concubinam induxiſſet
domum, & mouetur ſola ratione, quia conſtat de
coniugio. An verò receſſus iuſtus fuerit, vel in-
iuſtus, eſt dubium facti, ideo eo pendente mini-
ſtranda ſunt alimenta, Ioan. Lup. d. §. 39. nu. 5. in
fin. vbi idem dicit, q̃n maritus expuliſſet vxorem
ſub prætexu adulterij, allegat Oldra. ſic velle, ſe-
quitur Rebuff. in d. art. 3. glo. 1. num. 17. vbi idem
dicit, ſi per zelotypiam, vel aliam cauſam expulit.
Id quod tamen intelligit Lup. loco prædicto, niſi
notorium ſit adulterium. Hoc etiã voluit Afflict.
in deciſ. 152. per totã, vbi fortius deberi alimenta
6 vxori, dũ litigatur † de veritate matrimonij, dum
modo habeat pro ſe primã ſententiã, vel præſum-
ptionem matrimonij. Sed ante eum hoc voluit
Spec. in tit. qui fil. ſint legi. §. 1. nu. 32. vbi ſi mulier
petat alimenta a viro, qui neget illam eſſe vxo-
rem, eſt interim alenda. Et illam Afflic. deci. deci-
mam, ſequitur Ioan. Bapt. Aſin. Lancello. Simon
de Pretis, Cæphal. Benincaſ. Aſcan. & alij ſupra ci-
tati, & Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 46. numero 4.
Cordub. d. §. ſi vel parens, numero 67. Itẽ eſt, quan-
7 do vxor ob mariti inopiam † repetit dotem, quia
interim eſt alenda, ita Alber. in l. vbi adhuc, col.
fi. ver. ſed cuius expenſis, C. de iure dot. tex. in l. fin.
C. de ord. cognitio. ſequitur Ioan. Lup. d. §. 39. in
principio, vbi tamen dicit, quòd tex. in l. fin. non
probat, quia loquitur de alimentis præſtandis ex
proprijs illius bonis, cui eſt prouidendũ. Sed for-
te Alber. tenuit, quod hoc caſu alimenta ſint vxo-
ri præſtanda de fructibus dotis, non etiam de ma-
riti patrimonio. Ideo allegauit l. fi. C. de ordine
cognitio. ſecũdum Alber. ſequitur Rebuff. d. gloſſ.
1. articu. 3. numero 15. vbi ait, ſic fuiſſe iudicatum,
& maiorem ſubeſſe rationem præſtandi alimenta
vxori, dum repetit dotem conſtante matrimonio,
propter inopiam mariti, quam matrimonio ſolu-
to, Didac. d. cap. 6. numero 5. verſic. quantum ad
primum, Lãcello. d. limitat. 11. num. 25. vbi tamen
intelligit, quando certa eſt dos vxoris; & ſubdit
ita fuiſſe iudicatum, Cordub. d. §. ſi vel parens, nu.
98. vbi allegat Soc. & Feli. qui tamen hoc non di-
cunt. Sed quidquid ſit, concluſio eſt vera: Conſtat
enim de coniugio, & nihil opponi poteſt, quare
non ſit alenda. Quod ſi obijcitur, quod maritum
dilapidationis accuſat, reſpondebit ſe agere ad
communem vtriuſque vtilitatem, attento, quod
fructus percipiendi ex dote reſtituta vel collata
in loco tuto, deſeruire debent oneribus matrimo-
nij, velnti ſupra declaraui.

Alimenta etiam ſunt vxori præſtanda, dum
ſolnto matrimonio per mortem viri petit dotem
8 † ſibi reſtitui, cum donatione propter nuptias,
non dico intra annum luctus, quando dos conſi-
ſtit in pecunia, quia eo caſu an alimenta debean-
tur, ſatis demonſtratum eſt in præcedentibus. Sed
dico, quando dos eſt in bonis immobilibus, & ſta-
tim vxor iure mortui agit ad illius reſtitutionem,
9 cum non teneatur expectare † lapſum, l. vnica, §. ex
actio, vbi gloſſ. & Doctores, C. de rei vxor. actio.
Si enim tunc fiat mora per hæredes mariti, puta
quia negent rem dotalem, & cauſa ſit perplexa,
tunc iudex præhabita ſummaria cognitione, man
dat alimenta præſtari, ſecundum Rebuff. d. arti. 3.
glo. 1. num. 9. Idem eſt, quãdo lapſo anno petit do-
10 tem conſiſtentem in pecunia, & hæredes † mariti
litigare cogunt. Interim ergo præſtabunt alimen-
ta, idem Rebuff. loco prædicto, nu. 15. idem voluit
Didac. d. cap. 6. nu. 5. verſ. quantum ad primum al
legat not. in l. pen. ff. vt in poſſ. legat. & Barto. in l. ſi
neget, ff. de liber. agnoſc. Menoch. d. q. 35. num. 18.
& hanc partem tenent gloſ. Din. Barto. Bald. Ang.
Imola, Rom. Caſtr. Ale. Iaſ. Afflict. Pariſ. Bald. no-
uel. Campeg. Crau. Didac. Plot. & alij, quos citaui
in prima limitatio. in quæſtio. an vidua poſt annũ
luctus, pręſtanda ſint alimenta. Et quando non ha
beret aliunde, crederem non fore expectandam
aliam probationem, quo ad decernendum alimen
ta, quia in loco præcitato diximus, viduam etiam
indotatam alendam eſſe ab hęredibus viri poſt an
num luctus, ne in opprobrium anteacti matrimo-
nij mendicare cogatur. Propterea iſto caſu non
attenditur exceptio obiecta, quod non conſtet de
11 dote, † cum, ſiue dotem habeat, ſiue non, vtroque
caſu alenda ſit, per ea quæ in ſimili ponit Hieron.
Gabr. d. conſi. 25. num. 12. facit, quia non eſt id ex-
pectandum, cuius euentus nullum omnino pari-
turus eſt effectum, & idem dico, quando dos conſi
12 ſteret in bonis immobilibus, quæ † vxor peteret in
tra annum.

SVMMARIVM.

1 *Agenti ad bona, quæ ſua prætendit, præſtanda ſunt ali-
menta pendente lite. vide ibi latè.*
2 *Litiganti de omnibus bonis, vel maiori parte, reus tene-
tur prouidere pendente lite.*

QVAESTIO CXIX.

ET quia ſupra multis in locis promi
ſimus dicere, an prouiſio fieri de-
beat ſoli filio, vel alij, cui de iure
præſtanda ſint alimenta; iuſtum
eſt nunc quærere, nunquid ceſſan
te affinitate, vel alia ſanguinis ra
tione, teneatur conuentus alimenta miniſtrare ei,
qui agit ad bona, quæ prætendit quouis titulo ad
1 ſe ſpectare? Et generaliter ea deberi ante † omnes
tradit Hoſt. in tit. de accuſatio. §. incip. admittũtur
omnes, col. 2. ver. ideoque regulari, vbi ait, ſæculari
ſubueniendum eſſe, ſiue clericus, ſiue laicus ſit, quã
do agit ad bona communia, vel in quibus ius habe
re præſumitur. Quibus verbis oſtendit neceſſariã
eſſe præſumptionem, de qua ſupra dixi ſæpe agen-
do de prouiſione, quæ fit in fauorem filij. Et moue-
tur Hoſtien. principaliter ex d. l. fin. C. de ordin. co
gni. ex d. l. ſi inſtituta, §. ſi de inoff. ff. de inoff. teſta-
men. idem dicit Specu. in ti. de inquiſitio. §. fin. nu-
me. 2. verſ. item ſæculari agenti. Mouetur ex eiſdẽ
iurib. quibus Hoſtien. ita vt neceſſe ſit alterum ex
eis mutuaſſe ab altero. Et quamuis in vtroque le-
gatur ſæculari egenti, ego tamen lego ſæculari a-
genti. Bene fateor, quod ſubeſſe debet inopia, vt
detur prouiſio, vt dicam ſuo loco, & dixi ſupra in
quarto requiſito, & prædictam opinionem tenuit
Ang. de Perigli. in l. vix certis, ff. de Iudi. per d. l. fi.
§. quod ſi ei, C. de ordine cognit. Iaco. de Puteo in
l. inſulam, §. fructus, ff. ſol. matr. quos citat & ſequi
tur Guido Papæ deciſ. 561. Are. in c. ſi qui teſtium,
col. 3. de teſtib. verſ. ſecunda concluſio, & hãc dicit
eſſe generalem concluſionem Io. Lup. in c. per ve

ſtras,in 1.notab.ampliat.18.§.39.colum.2.verſ.ex qua lege infertur donatio. inter vir. & vxor. Similiter Alcia.iu tract.de præſumptio.reg.3.præſum. 9.num.9.dicit,hoc eſſe generaliter verum, vbicunque litigat quis ſuper bonis, quæ prætendit communia,vel ad ſe pertinere, & habet pro ſe præſumptionem,Crau.in conſil.164.nu.1. vbi dicit,locum habere pendente lite ſuper hæreditate, vel omnibus bonis actoris,Dida.pract.quæſtio.c.6. num.5. verſ. ego vero quo ad litis, vbi dicit, quoad miniſtrandum litis expenſas eſſe generaliter verum in eo qui litigat ſuper bonis cõmunibus,vel quæ prætendit ad ſe pertinere, & habere hanc ſententiam maximã æquitatem,etiam quo ad alimenta in quibuſcunque ſuccedentibus ab inteſtato. Et certè ſi eſt generaliter uera quoad ſumptum litis,non debet aliter videri quoad alimenta in quocunque extraneo. Quid enim prodeſt actori,quod miniſtrentur ſibi ſumptus litis,ſi ob defectum alimentorum cogatur abſtinere,& deſiſtere a proſequutione rerum ſuarum? Addo quod inter ſumptum litis ueniunt ſæpe alimenta, propterea etiam quo ad alimenta,noſtram approbat concluſionem Rebuff.in d.tomo,de ſenten. prouiſio. in præfatio. num.117. Hanc item concluſionem generaliter procedere
2 in quocunque litigante † de vniuerſa hæreditate, vel eius parte,firmat Cephal. in conſil.127. nume. 10.Ioan.Bapt.Aſin.in ſua praxi,§.32.ampliat.29. Simon,dicto lib.quinto,interpret.2.dubitat.ſecunda,in princ.nume.29.Ioſeph.Lud. deciſ.Peruſ.46. numero 5. & faciunt, quæ dicam infra, quæſtione proxima, nam in eiuſmodi, quantumuis extraneis, omnimoda militat ratio,quæ in filio, vel vxore, vt ſupra declaraui. Et licet Guido Papæ, & Crau. loquantur indefinitè, tamen Ioan.Lup.Alcia.Didac.Rebuff. & alij, intelligunt, quando pro actore præſumptio vrget, & non aliter, ne ſit in facultate cuiuſuis improbi hominis, inſtituendo calumnioſum iudicium extorquere per indebitã vexationem alimenta a bonæ fidei, & iuſto poſſeſſore.

SVMMARIVM.

1 *Actori pauperi pendente lite, debentur expenſæ a reo diuite.*
2 *Actori litiganti pendente debentur alimenta a reo locuplete.*
3 *Paupertas non ſufficit, vt actari prouideatur de expenſis lite pendente.*
4 *Pauperi non ita fauendum eſt, vt alteri fiat iniuria.*
5 *Priuilegiatis non eſt ita fauẽdum, vt perturbentur aliorum iura.*
6 *L.fi.C.de ordine cognit. quomodo procedat.*
7 *Sententia præſumptia, ſuſpenditur pendente appellatione.*
8 *Multa ſimul iuncta iuuant, quæ ſingula non proſunt.*
9 *Duo vincula ſtrictius ligant.*
10 *Alimenta ſunt plus fauorabilia, quam litis expenſæ.*
11 *Iudex præſumitur pro iudica.*
12 *Sequeſtratio fructuum conceditur aliquando ei, qui obtinuit ſententiam pro ſe.*
13 *Appellatio in cauſa alimentorum non ſuſpendit ſententiam.*
14 *Actori pauperi non dantur a rea alimenta, quando agit actione perſonali, vel reali pro particulari.*
15 *Actori pauperi fiſcus conuentus miniſtrat alimenta, & expenſas litis, quando agit ad hæreditatem.*
16. *Pauperi litigãti patrocinatur aduocatus de publico conductus in Gallijs.*
17 *Fiſcus vtitur iure priuato, vbi non reperitur in ſpecie priuilegiatus.*
18 *Pauperibus agentibus miniſtrantur expenſæ a domino ciuitatis, qui ſindicatur.*
19 *Sindicatur quando iudex, tunc tenetur pauperibus miniſtrare expenſas.*

QVAESTIO CXX.

Eſt quoque non leuis quæſtio, an reus teneatur pauperi actori litiganti prouidere, cũ ipſe diues ſit. In qua Ang. in conſ.245.nu.4.in fine,verſ.prætérea, quia tenetur ad
1 uerſario, dicit † deberi expenſas per l.fi.C.de ordine cognit.l.ſi inſtituta,§.ſi de inofficio.ff.de inoff. teſtam.l.fi.ff.de Carbo. edicto, idem voluit Paris de Puteo in tract.ſindic.in verſ.expẽſæ,nu.2.fol.mihi 124.vbi allegat Spec.quẽ non inuenio hoc tenentem in tit.de expen. in princ. vbi, prout refertur,dicit procedere ratione inopiæ,allegat etiã Ang. in d.conſ.& in Auth.iuſiurandum quod præſtat,ab his,in principio,qui dicit, ꝙ cauſæ pauperum ſunt gratis, & ſine ſportularum ſolutione agitandæ. Et ita ſeruari in Delphinatu, atteſtatur Guido Papæ in quæſt.561. vbi addit, ꝙ de publico datur aduocatus miſerabilibus perſonis. Ita quoque infert generaliter Ioã. Lup. in d.c. per veſtras,in 1.not.amplia.18.§.39.colum.2.ver. imò quod plus eſt, vbi tamen declarat duobus modis, Didac.pract.quæſt.c.6.nu.5.verſ.Ego vero quo ad litis expenſas,vbi dicit generaliter probari a multis,allegat Spec.Aret. & Alc.in locis relatis ſupra in proximè præcedenti quæſt.Neuiza.in Sylua nuptiali, lib.6. nu.32. & in conſ.44. nu.14. & vbique allegat Paris de Puteo,loco prædicto, Boer. in deciſ.303.nu.4.Rebuff.in conſtit.regni,tomo 1.ti. de ſenten.prouiſio.art.3.gloſſ.fin.nu.1. vbi tamen nihil allegat, præter ſacram ſcripturam commendãtem pauperes, ſed latius agit in præfatio. nu.117. vbi alios citat,Ioan.Bapt.Aſin. in praxi iudicia.§. 32.ampliat.30. qui allegat ſolum Ang. & Boer. in locis prædictis. Addo Lancello.in tract.attentato. par.2.cap.4.limitat.11.nu.20. Simon de Pretis in d.libro quinto, interpret.2. dubitat.2. in princip. numero vigeſimooctauo, vbi allegat etiam Crau. d.conſi.164.Cordub. in d.l.ſi quis a liberis, §.ſi vel parens, num.47. ff. de liber. agnoſcend. Et quamuis prædicti omnes loquantur de alimentis,ſeu de ſumptu litis,tamẽ eadem eſt fermè alimentorum ratio, quia nihil prodeſt actori habere vnde litem ſuſtineat,ſi non habet vnde ſe alat. Addo quod iura, vnde hæc concluſio deducitur, loquuntur non minus de alimentis,quam de impendio litis,vt poteſt videri in tex.dictæ l.fin. C.de ordine cognitio. ibi,tantum litis ſumptus, & alimoniæ homini miniſtrãtur,& in d.§.ſi de inofficioſo,dicitur, placuit interim propter inopiam pupilli alimẽta pro modo facultatem,&c. Et in ſpecie,quòd etiam alimẽ-
2 ta † miniſtrentur, ita tenuere Didac. & Simon in locis prædictis, & hoc voluit Oldr. in conſilio vigeſimoſeptimo,numero tertio,deciſ.Peruſ.46. numero ſexto.

In contrarium tamen faciunt, quæ ſupra diximus in prima quæſtione, de hac materia: nam
3 paupertas ſola non eſt ſufficiens cauſa, † per quam coga-

cogatur reus prouidere actori de aliméntis, vt pro-
batur in l. Imperatoris, ff. de tute. & ratio. diſtrah.
vbi Bal. expreſsè notat, & id explicat Ioan. Lup. in
d. §. 39. col. 2. dicens, quod debitor non miniſtrat
expenſas creditori, Boſſ. in tit. de alim. præſt. vxo.
quod tex. in d. l. Imperatoris, clarè probat, quod
ſi ago contra debitorem vel poſſeſſorem diuitem,
non mihi debētur expenſæ litis, quamuis ſim pau-
per. Et Boe. dicta deciſ. 303. nume. 4. dicit, ſe nun-
quam vidiſſe ſeruari, ſequitur Menoch. de arbitr.
iudic. caſu 169. num. 12. & nunquam etiam vidiſ-
ſe in practica, teſtatur Simon, d. num. 38. Et facit,
quia pauperibus & eiuſmodi perſonis miſerabili-
4 bus, non eſt ita fauendum, vt † alijs fiat iniuria, c.
ex tenore, de foro competen. Hieron. ad Ruſtic.
lib. 3. epiſto. 21. vbi ait, propter iniuſtitiam pau-
perem in iudicio non defendas. Et eſt regulare,
quod non ita tuenda ſunt iura priuilegiatorum, vt
5 aliena † perturbentur, cap. nolentes, de priuileg.
in 6. latè Rebuff. dicta gloſ. vlt. nu. 37. & ad text. in
l. fi. C. de ordine cognitio. Reſpondet Baldus ibi,
nu. 4. locum habere, quia ibi bona erant ablata a-
6 genti, ideo facilius prouidetur de illis bonis † tan
quam de proprio patrimonio, quam de alienis, ſe-
quitur Alber. ibi, Ioan. Lup. dicto §. 39. nume. 1. in
princ. Didac. d. c. 6. nu. 5. in prin. cum quibus tran-
ſit Cordub. d. §. ſi vel parens, nu. 47. & 69. Et viden-
tur hæc procedere etiam lata ſententia, nam illa
præſumptio, quæ oritur ex ſententia, tollitur, vel
7 ſaltē ſuſpenditur pendēte † appellatione, c. paſto-
ralis, §. præterea, de offic. deleg. l. furti, §. 1. ff. de his
qui not. infam. Felin. in rub. de appella. nu. 1. Dec.
in c. quoniam contra, nu. 33. de probation. Didac.
practic. quæſtio. c. 23. nu. 1. cum ſimilib. Perſiſto ta-
men in prima ſententia per rationes ſupra allega
tas, & non obſtat, quod ſola paupertas non ſit cau
ſa inducendi hanc prouiſionem, quia verum hoc
eſt: ſed qñ paupertati accedit præſumptio, quod
ius foueat, tunc iuſta reputatur cauſa prouiden-
7 di, quia quæ † non proſunt ſingula, multa iuuant,
l. patre furioſo, ff. de his, qui ſunt ſui vel alieni iur.
8 Et duo funiculi ſtrictius † ligant, c. 1. de treug. &
pace, cum alijs, quos citaui in conſi. 31. num. 6. Et
hoc probatur in d. §. ſi de inoffi. vbi ſententia fauo
rabilis iuncta inopia pupilli, præbet iuſtā cauſam
decernendi aliméta. Ergo idem erit, quando cum
paupertate concurrit præſumptio iuſtitiæ ex par-
te actoris, per ea, quæ dixi in 3. requiſito, & decla-
rat Ioan. Lup. dicto §. 39. col. 2. ver. intellige, quan-
do haberet, vbi dicit, opinionē Parid. de Puteo in
loco ſupra allegato, procedere, quando actor pro
ſe habet præſumptionē iuſtitiæ, aliàs non. Ita quo
que reſoluit Boſſ. in d. tit. de alimen. præſtan. vxo.
num. 2. vbi poſtquā conſtituit regulā negatiuā, li-
mitat cū Bar. non procedere eā, quando pro agen-
te adeſt præſumptio, quod foueat ius. Et ita pro-
cedit l. Imperatoris, ſupra citata. Nec mouet ſolu-
tio Baldi ad l. fin. qui reſpondeo, quod eadē ſubeſt
ratio, quādo bona non fuere ablata agēti, ſed con-
ſtat de bono illius iure præſumptiue: Nā tunc ali-
menta decernuntur, tanquam de proprio patri-
monio. Et non refert, quod ea nunquam poſſede-
rit, qui præſens ſtatus ille eſt, quia attenditur, non
autem, qui aliàs fuit, vt dicimus de vltima conſue-
tudine, quæ eſt ſeruanda, non prima. Ideo vide-
mus in §. ſi de inofficioſo, decerni alimenta, licet
non agatur de bonis ablati, ſicuti etiam in cap. ex
parte, de accuſatio. Decernuntur expenſæ litis no

habito reſpectu, an bona fuerint aliàs ſua. Et in d.
l. 1. §. ſed etſi incertum, ff. de ventre in poſſ. mitten.
conſideratur id, quod cōtingere poſſet, ideo dici-
tur melius eſſe ſuperflua facere impendia, quam
alimenta illi negare, qui aliquo caſu futurus eſt do
minus.

Non etiam obſtat, quod Doctores pro mea opi-
nione citati, loquantur de expenſis litis: quia cum
alimenta longe ſint fauorabiliora, quam litis ex-
penſa, ſi hoc volunt in expenſa litis, multo magis
locum habebit ea deciſio in alimentis. Et quod
10 fauorabilia † ſint alimenta, probat in propoſito
Nicol. de Neapo. in d. l. Imperatoris, vbi reſoluit
diſpoſitionem §. ſi de inofficioſo, procedere fauo-
re alimentorum.

Non denique obſtat, quod effectus ſententiæ
per appellationem ſuſpendatur, ſi non tollitur:
quia reſpondeo, quod etſi appellatio impediat, ne
ſententia omnimodum ſuum ſortiatur effectum,
non tollit in totum, neque ſuſpendit omnes effe-
ctus ſententiæ, & ideo non obſtante appellatione
11 adhuc pro iudice † præſumitur, ſecundum Imo.
in c. in præſentia, de renunciat. Dec. in c. quoniam
contra, num. 33. de probatio. vbi allegat Bald. Ca-
ſtrenſ. & alios, Alc. in tract. præſum. reg. 3. præſum.
9. Benè fateor, q̄ iſta præſumptio nō eſt ita vrgens,
ac ſi non eſſet appellatum. Aliquando etiā opera-
12 tur, quod † ſequeſtrantur fructus, vt in Clem. 1. de
ſequeſtr. poſſ. vbi alij recitantur effectus ſententię,
etſi in alijs cauſis multum operatur ſententia, nōn
minus operari debet in cauſa alimentorum. Ideo
13 videmus, quod appellatio † non ſuſpendit exe-
quutionem ſententiæ latæ in cauſa alimentorum,
ſecundum Bal. in l. 1. ff. ſoluto matrim. Par. de Pu-
teo in tract. ſindic. in ver. expenſæ, nu. 2. folio mi-
hi 124. Bal. Nouel. in tract. dotis, par. 9. ſpecia. 7. in
fine, Io. Lup. in d. §. 39. col. 2. in fine, Ripa in l. 2. nu.
4. ff. de re iudic. vbi allegat..... & Felin. in c. ſi qui
teſtium, Spec. in d. tit. de inquiſit. §. fi. verſ. porro.
Et dicit in fauore paupertatis, & alimentorū in-
ductum, ne ſententiæ exequutio ſuſpendatur per
appellationem, Benincaſ. in tract. pauper. quęſt. 7.
in 4. ſpecia. iudic. nu. 7. vbi quod pauper pendente
appellatione alendus eſt de bonis ſibi per eam ſen
tentiam adiudicatis. Non ergo debet mirum vi-
deri, quod appellatio non impediat prouiſionem
de qua nunc agimus.

Hæc verò, quæ diximus de paupere, procedunt
quando peteret vel vniuerſam hæreditatem, vel
maiorem partem, ſecus ſi perſonali actione expe-
14 riretur pro † aliquo ſuo credito, vel pro aliqua re
ſingulari, quā prætendat ſuam, vt declarat Io. Lup.
d. §. 39. colum. 2. in fi.

Ampliatur autem principalis noſtra concluſio,
vt procedat, etiam ſi litem pauper haberet cum fi-
15 ſco, quia is nihilominus tenetur ſibi † prouidere,
argumento l. 1. §. quod fiſcus, ff. de Carbo. edicto,
per quem text. ita dixit Paris de Puteo, in dicto
ver. expenſæ, colum. 2. Hinc dixit Baldus in l. ma-
gis puto, §. in primis, ff. de reb. eor. deductam fuiſſe
practicam, quæ ſeruatur in Gallijs, vt pauperi liti-
16 ganti † detur aduocatus ſumptibus Regis condu
ctus, Io. Lup. in d. §. 39. col. 2. in fi. Boe. in dec. 303.
nu. 4. ver. & idē in fiſco, Io. Bapt. Aſin. in pract. iu-
dic. d. §. 32. ampliat. 81. Iacobin. in l. vix certis, in fi.
ff. de iudic. Rebuff. d. præfatio. nu. 118. Fiſcus enim
17 vbi non apparet † de ſingulari aliquo priuilegio
ſibi conceſſo, vti debet iure priuati.

Digitized by Google

Et Paris de Puteo, loco prædicto, colum. 1. am-
18 pliat, procedere etiam in domino † ciuitatis, qui
vbi ſindicatur a ſuperiore, tenetur pauperib. que-
relas porrigentibus miniſtrare expenſas; hoc e-
19 tiam in iudice † ſindicato intelligit Io. Lup. loco
prædicto.

S V M M A R I V M.

1 *Monacho accuſanti abbatem, miniſtrantur interim ex penſa a monaſterio.*
2 *Monacho litiganti, debentur a monaſterio expenſæ, non ſolum pro ſuſtinenda, ſed etiam pro exequenda lite.*
3 *Monacho agenti contra abbatem, ad propriam vtilitatem, non miniſtrantur interim expenſæ a monaſterio.*
4 *Argumentum a ſeruo ad monachum, eſt regulariter validum.*
5 *Monachus non poteſt accuſare abbatem ſine licentia, alias non conſequitur prouiſionem pendente lite.*
6 *Monachus dicitur mortuus mundo.*
7 *Monachus caret arbitrio.*
8 *Monachus non poteſt quemquam accuſare, præter abbatem proprium.*
9 *Monacho agenti ad propriam vtilitatem, ſi eſt pauper, & agat principaliter ad alimenta, prouidendum eſt.*
10 *Canonico regulari litiganti contra ſuum ſuperiorem, prouidendum eſt a monaſterio.*
11 *Subdito cuicunque agenti contra prælatum ſuum, prouidetur medio tempore.*
12 *Clerico agenti ad vtilitatem eccleſiæ, prouidetur ab eccleſia.*
13 *Præmium, cui debetur, ei non eſt dandum diſpendium.*
14 *Clericus qui aliquid de proprio impendit ad vtilitatem eccleſiæ, illud repetit.*
15 *Clericus ſæcularis accuſans aliquem ad vtilitatem eccleſiæ, non conſequitur ab ea ſumptus.*
16 *Monachus alium accuſans, quam abbatem, non conſequitur ab eccleſia expenſas, & alimenta, niſi id faciat ad eccleſiæ vtilitatem.*
17 *Vtile negotium dicitur, quando bene ſucceſſit.*
18 *Negotium inutiliter dicitur geſtum, quando gerens ſuccubuit.*
19 *Principium attenditur in iudicando, ſi eſt vtile.*
20 *Gerens aliena negotia, non petit expenſam antequam fecerit, ſed factum repetit.*
21 *Procurator repetit impenſam, quam pro domino fecit cum mandato, ſiue inutilis ſit, ſiue non.*

QVAESTIO CXXI.

MONACHVS, qui accuſat abbatem
1 ſuũ; interim eſt alendus † de bonis
monaſterij, ſi propriũ non hẽt, c. ex
parte, de accuſ. 17. quæſt. vlt. §. fin.
gloſ. in l. ſi inſtituta, §. de inoffi. in
ver. decerni, ff. de inoff. teſt. in l. fi.
in ver. ſumptus, C. de ordine cognit. Archid. in c.
cũ paſtoralis, 2. quæſt. 7. in c. quanquã, diſtinct. 23.
Spec. in titu. de inquiſitio. §. fi. in prin. Rota in dec.
619. in antiquis, & deci. 335. in nouis, Bal. in l. etiã,
num. 3. C. mãd. & in l. Imperatoris, ff. de tute. & ra-
tio. diſtrah. hoc idem voluerũt Bar. Ang. & alij, in
d. §. ſi de inofficioſo, vbi dicunt notandũ, Ananch.
in d. c. ex parte, numc. 3. verſ. nota caſum, vbi dicit,
dari tunc actionem monacho aduerſus Abbatem,
pro alimentis, ſequitur ibi Felin. Afflict. in deciſ.
30. num. 2. & dicit Alberic. in l. fi. C. de ordine co-
gnitio. quod ita ſeruari vidit in Romana curia,
idem ait in d. §. ſi de inofficioſo, numc. 2. Io. Lup. in
d. c. per veſtras, in primo notab. amplia. 19. §. 39.
num. 2. de donat. inter virũ, & vxorẽ, vbi dicit, ex-
2 penſas deberi, † non ſolũ pro ſuſtinenda, ſed etiam
pro exequenda lite, Barbat. in d. c. ex parte, Aufre.
ad Capell. Toloſ. quæſt. 88. Iacob. de Are. Ang. &
Caſtrenſ. in l. vix certis, ff. de iudic. Rebuff. in con-
ſtitu. reg. tom. 1. tit. de ſenten. prouiſio. in præfat.
nu. 103. Cephal. in conſ. 129. nu. 9. Benincaſ. in tra-
cta. de pauper. in 7. quæſt. princ. in 2. ſpeci. iudic.
nu. 4. Io. Bapt. Aſin. in ſua praxi iudic. §. 32. amplia.
26. vbi in fine dicit, rationem eſſe, quia cũ nihil ha-
beat lite pendente, fame periret, ideo ſubueniendum
eſt eis de alimentis & ſumptibus litis, Lan-
cello. in tract. de attenta. par. 2. c. 4. limit. 11. n. 20.
vbi num. 28. ampliat etiam, qñ monachi electi eſ-
ſent inter ſe diſcordes, & addit ſic fuiſſe iudicatũ,
& nu. 30. declarat procedere ſolum, quando eſſet
in poſſeſſione monachatus, in quo tamen dic ſe-
cundum ſupradicta, ſufficere præſumptionem ali-
quam monachatus, Simon de Pretis in d. tract. de
coniect. vlt. volunt. lib. 5. interpret. 2. dubit. 2. in
princip. nu. 12. & 13. Boer. deciſ. 324. nu. 4. Menoc.
tract. præſump. quæſt. 35. nu. 11. vbi allegat ẽt Alc.
& Cordub. Ioſeph. Lud. deciſ. 46. num. 4. quæ tamẽ
ſententia reſtringitur, vt procedat, quãdo ageret
3 † ad vtilitatẽ monaſterij, ſecus ſi ad propriã. Ideo
Bal. in d. l. Imperatoris, dicit, tunc monachum non
alendum, qñ conqueritur de perſona Abbatis, nõ
autem de bono eccleſiæ, quod tamen non placet:
quia cum interſit eccleſiæ habere bonum prælatum,
ſatis dicitur monachus proſequi vtilitatem
eccleſiæ; quando accuſat perſonam Abbatis, Fel.
in d. c. ex parte, colum. 1. de accuſ. vbi quod mona-
chus detegendo delictum prælati meretur, cap. 1.
per totum, 5. quæſt. 1. Et ſupradicta concluſio de-
ducitur a l. fi. C. de ordine cognitio. Quæ etſi lo-
quatur in ſeruo, tamen extenditur ad monachũ:
4 valet enim argumentum de vno † ad alium, quan
do conuenit materia, l. Pedius, §. fi. ff. de arbitr. l.
cum prætor, §. fi. ff. de iudic. declarat Rebuff. in d.
præfatio. 103. Et debet tñ monachus antequã ac-
5 cuſet, petere licentiam, antequã agat † ad proui-
ſionem, vt voluit Archid. in d. c. ex parte, ſequitur
Fel. ibi, col. 1. col. 2. verſ. verum autem requiratur
vbi allegat Io. And. & Roſred. licèt contrarium te-
nuerit Butr. & Abb. ibi, vt per eũ Rebuff. d. nu. 103.
vbi allegat Fran. March. deciſ. 126. in 1. par. Et nõ
6 dẽ mirum videri, ꝙ monachus, † qui eſt mortuus
7 mundo, c. placuit, 16. quæſt. 1. & qui caret † arbi-
trio, c. ſi religioſus, & c. nullus, de electio. in 6. ad-
mittatur ad accuſandũ, nam non ei permittitur a-
8 lium accuſare, † quã propriũ Abbatẽ, vt d. c. ex par
te, vbi Ananch. not. in princ. non etiam impedit rõ
ſubiectionis fidelitatis, & obedientiæ, quia eſt ſo-
lũ obligatus in reb. honeſtis, & licitis, d. c. ex par-
te, vbi Felin. in prin. dicit, ꝙ ſemper proſequitur
vtilitatẽ monaſterij, qñ accuſat Abbatem. Sed ego
dico, quod plus tenetur religioni, & monaſterio,
quã Abbati, argumento auth. multo magis, C. de
ſacroſ. eccleſ. Ideo pro vtilitate monaſterij põt ac-
cuſare Abbatem, vide de hoc Hoſt. in ſumma de ac
cuſ. §. 1. col. 1. & 2. Quãuis aũt monacho proſequen
ti propriam cauſam, vt, quando dicit ſe a ſuperio-
re, vel alio iniuriatum, non teneatur monaſterium
prouidere, d. cap. ex parte, tamen ſi principaliter
petat

Digitized by Google

petat ſubminiſtrari ſibi expenſas, & nihil omnino
habeat vnde poſſit viuere, decernentur ſibi alimen
9 ta † a ſuperiore, porrecta ſupplicatione, ita Rota
in deciſ. 799. Sciendum eſt, quod dicitur, vbi etſi
nulla allegetur ratio, licèt tamen conijcere, quod
non eſt iuſtum quod fame pereat, vel etiam mendi
cet in opprobriū Monaſterij, Bellamer. deciſ. 159.
in caſu, Rebuff. loco prædicto, num. 107. vbi dicit, eſ
ſe Monacho prouidendum per Abbatem, ſicuti fi-
lio per patrem: addit, quod ſæpè ſuperiores Reli-
gioſorum ſolent ſæuire in ſubditos, & num. 103. di
cit, quod ſi alimenta peteret ab Abbate fruſtra ex-
periretur, quia vel nunquam, vel ſerò minus proui
deret, Aſinius d. §. 32. ampl. 27.

Et quod dicitur de Monacho, procedit etiam in
10 Canonico † regulari litigante contra ſuum ſupe-
riorem, quia & ipſe nihil habet proprium, Alber.
d. l. fi. C. de ordin. cognitio. Iacob. d. §. vix certis, nu.
4. Rebuff. loco prædicto, nu. 106.

Imò extenditur ad quemcunque ſubditum agé-
11 tem † contra ſuum Prælatum, glo. in d. l. fin. Specu.
de inquiſitio. §. fin. ſequitur Boſſ. in tit. de alimen.
præſtan. vxo. nu. 1. in princ. Aſcan. in d. tracta. de pa
tria poteſta. effect. 17. nu. 12. Simon d. interpret. 7.
dubitat. 2. in princip. Rebuff. d. præfatio. 107. vbi di
cit procedere in quocunque Religioſo, quia in om
nibus eadem eſt ratio, allegat Socin. in conſil. 99.
& 101. volum. 3. Ioan. Bapt. Aſin. d. ampliat. 27. vbi
intelligit, dummodo agat pro vtilitate Eccleſiæ.
Cum tamen, vt dixi, idem ſit quando ad proprium
12 commodum experitur, & idem eſt in clerico † ſe-
culari, qui cauſam agat ad vtilitatem Eccleſiæ ſuæ,
quia conſequitur expenſas ab Eccleſia, vt probat
Specu. in titu. de inquiſitio. §. fin. nu. 2. verſi. porrò
cum inquiritur, vbi dicit, quod ſi Monachus ſit, ſiue
Clericus ſecularis, repetit expenſam ab Eccleſia,
capit. penult. in fine, de accuſat. quia diſpendium
13 habere non † debet pro eo, pro quo præmium me-
retur, cap. ſanè, de renunciat. capit. peruenit, de fi-
deiuſſo. & loquitur, quando inquiritur de ſtatu Ec
cleſiæ, Oldr. idem tenet in conſi. 38. Thema tale eſt,
quidam, num. 2. verſic. niſi eſſet talis perſona, Butr.
& Henric. Boich in capitu. ex parte, de accuſatio.
Ananch. ibi, nume. 2. qui dicit hoc procedere indi-
ſtinctè, Abb. in cap. pro cauſa, num. 1. de procur. vbi
quod nedum extraneus, ſed etiam quilibet Eccle-
14 ſiæ conſequitur expenſas † quas fecit pro Eccleſia,
imò etiam Rector Eccleſiæ, ſi quid de proprio pa-
trimonio impendit in vtilitatem Eccleſiæ, repetit.
Et de eo teſtatur Rebuff. in d. præfatio. nume. 109.
Aſinius dicta ampliat. 27. Cordub. in d. l. ſi quis a li
beris, §. ſi vel parens, nu. 56. ff. de lib. agnoſc. Menoc.
d. q. 35. nume. 31. & præter omnes addo Hoſtien. in
Summa, de accuſat. §. 1. incip. admittuntur omnes,
colum. 1. vbi dicit, non ſolum regularem, ſed etiam
ſecularem Clericum conſequi alimenta, quia nihil
refert, quod de iure non poſſit habere proprium,
vel quod de facto nihil habeat, immo ſubdit for-
tius prouidēdum eſſe ſeculari, quàm regulari, Lup.
dicto §. 39. nu. 6.

Hoc tamen declara, vt non procedat, quando
15 talis Clericus ſecularis accuſaret, † quia tunc non
habet ſumptus ab Eccleſia: illaudabilis enim in-
tentionis genus arripuit, c. ſi Epiſcopus, 2. q. 7. Spe
cul. in tit. de inquiſitio. §. fin. in princip. Hoſtienſ. §.
admittuntur omnes, col. 1. verſ. hoc autem quod di
ctum. Sed Ananch. in d. c. ex parte, tenet contrariū,
nu. 2. verū Butr. n. 6. tenet primā, & allegat multos.

Item aduerte, quod Monachus, qui alium accu-
16 ſaret præter Abbatem, † non conſequeretur ali-
menta, vel expenſas a Monaſterio, niſi accuſaret
pro Eccleſię vtilitate, ſecūdum Io. And. quem citat
& ſequitur But. in d. c. ex parte, nu. 13. de accuſ.

Ad dignoſcendum autem, an actus ſit vtilis, dic
17 quod ſi res bene † ſucceſſit, negocium dicitur vtile,
c. quicunque, 12. q. 4. c. vt prætéritæ, de elect. ita di-
cit per ea iura Oldr. in conſi. 38. nu. 2. in verſ. ſecun
do attendendum, vbi infert, quod petuntur ab eo,
qui geſſit negocium: ſi verò malè ſucceſſit, nego-
18 ciū præſumitur malè geſſiſſe, qui † in eo ſuccubuit,
l. iam tamen, §. in hac, ff. de iudic. ſol. gl. in c. cū pro
cauſa, in glo. fin. de Procurato. vbi Abb. in c. fin. Si
vero fuit inſpecto initio vtiliter cœptum, ſed ſine
mea culpa, non eſt perductum ad bonum exitum,
19 repetuntur ſumptus, quia initium attenditur † in
iudicando, ſi eſt vtile, l. ſed an vltro, ff. de neg. geſt.
Abb. in d. c. cum pro cauſa, in fine, Oldr. in d. conſi.
38. nume. 2. vbi inquit, ſufficere, quod prima facie,
& apparenter proſequatur vtilitatem Eccleſiæ: a-
liàs vero, cum ſubeſt probabile dubium, ſitne vti-
le, vel inutile, deſiſtendum eſt a principio, & vlte-
rius non progrediendum. Regulariter gerens a-
liena negocia, nihil expenſarum petit a principio,
20 ſed datur † actio ad repetendum iam factas vtili-
ter, l. qui aliena, §. fin. ff. de negoc. geſt. l. ſicut muni-
cipium, in 2. reſpon. ff. quod cuiuſq; vniuerſ. nom.
Oldr. in conſi. 38. nume. 2. Quæ vera ſunt vbi quis
gerit aliena negocia, ſine mandato, quia ſi habet
21 mandatum, non fit diſtinctio, † an geſſerit vtiliter,
ſed qualecunque ſit negocium repetit expenſam,
l. etiam, C. mand. gl. fi. in d. cap. cum pro cauſa, vbi
Abb. circa finem. Sed quando non extat manda-
tum, vide Ang. conſi. 245. nu. 4. & 5.

S V M M A R I V M.

1 *Seruus litigans cum domino, alendus eſt in lite pendente.*
2 *Vaſallus litigans cum domino, ſi pauper ſit, venit interim alendus, ſi habet præſumptionem pro ſe.*

QVAESTIO CXXII.

1 SERVVS item litigans cum domi-
no, alendus eſt † lite pendente, vt
eſt text. clarus in d. l. fin. C. de ord.
cognitio. vbi dominus conuentus,
ei ſubminiſtrat alimēta, ſi non ha-
bet aliunde, Doctores in c. ex par-
te, de accuſatio. Ang. in l. vix certis, ff. de iudic. Re-
buff. in dicto tomo 1. de ſenten. prouiſio. in præfa-
tio. num. 103. Aſin. in Praxi iudic. §. 32. ampl. 28. Si
mon de coniect. vltim. volunt. interpret. 2. dubit. 2.
in princ. num. 13. Soc. iun. in conſi. 8. nu. 6. vol. 2. vbi
tamen intelligit, quādo ſeruus erat in poſſeſſione,
ſeu quaſi.

2 Idem eſt in vaſallo litigante † contra dñm, quia
ſi nō habet aliunde, dominus debet ei prouidere,
ſi pro illo eſt præſumptio, ſecundum Menoch. in d.
tract. præſumpt. q. 35. nu. 22. qui allegat Gloſ. Soc.
iun. & Boer. loquentes de ſeruo, & Clerico, non de
vaſallo, ſed deciſio ſua eſt vera, & ratione iuuatur.

S V M M A R I V M.

1 *Sequeſtratis bonis, ſemper dominus eſt de illis alendus: vide tamen ibi.*

Dominium

Digitized by Google

2 *Dominium præſumitur ex poſſeßione.*
3 *Bona mobilia exiſtentia in domo mariti, præſumuntur mariti.*
4 *Bona mobilia in domo vxoris extantia, præſumuntur illius eſſe.*
5 *Sequeſtratis bonis dominus ex eis non alitur, quando vnum de tribus concurrit.*
6 *Delictum non præſumitur.*
7 *Sequeſtratis bonis extro domicilium, an ex eis alendus ſit dominus.*
8 *Priuationis bonorum iudicio pendente, reus eſt de illis bonis alendus.*

QVAESTIO CXXIII.

SEQVSSTRATIS bonis, ſemper dominus rerum poſitarum ſub ſe
1 queſtro, ali debet de † illis bonis, vt probat tex. in l. fin. C. de ordin. cognitio. & facit in argumentum, l. ſi neget, ff. de liber. agnoſc. l. ſed etſi, ff. de Carbon. edicto, ponit expreſſe Bal. in d. l. fi. num. 4. Alber. nu. 1. vbi ponit exemplum in mercatore, cui extra forum ſuum exiſtenti fuerunt ſequeſtratæ merces, Bart. tracta. de alim. præſtan. nu. 44. & Salic. in l. ſi fideiuſſor, §. fin. ff. qui ſatiſda. cog. inquit, legem illam eſſe ad hoc vnicam, gloſ. fin. in c. ex parte, de accuſatio. vbi Felin. nu. 4. Iaſ. d. §. fi. nu. 30. Curtius in tract. de ſequeſtr. nu. 20. Rebuff. tomo 1. de ſent. prouiſio. in præfatio. nu. 116. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi vel parens, num. 45. & 51. ff. de liber. agnoſc. Menoch. de præſumpt. q. 35. num. 23. vbi ait, duo eſſe neceſſaria. Primum, quod pro illo ſit præſumptio: ſecundum quod non habeat aliunde. Sed primum non eſt neceſſariũ, quia bona ſemper illius eſſe præſumuntur, penes quem
2 ſunt reperta, quia vt dixi, ex poſſeſſione † præſumitur dominium, Bart. in l. cum res, in ſecunda lectura, C. de probatio. Alios citaui ſupra circa primũ requiſitum, dum tractaui de alimentis præſtandis filio agenti ad paternam hæreditatem. Hinc mobi
3 lia exiſtentia in domo † mariti, præſumuntur mariti, ſecundum Bal. in l. ob maritorum, nu. 3. verſ. reuoco in dubium, C. ne vxor pro marito, Salicetus, num. 6. Alc. in tract. præſumpt. reg. 3. præſump. 26. num. 9. Auchar. mod. famil. quæſt. lib. 1. quæſt. 7. nume. 1. Sicuti pręſumuntur vxoris, quando eius erat
4 domus, † & maritum induxerat, Salic. d. l. ob maritorum, nu. 7. Socin. in conſ. 128. num. 2. vol. 1. Ancħ. loco prædicto, nu. 3. Ideo non eſt opus alia probatione, præcipuè cum petendo illi ſequeſtrari merces videatur quis illum confiteri in dominum, & poſſeſſorem earum. Et Rebuff. loco prædicto limi-
5 tat † tribus modis. Primò, quando diceretur illa bona eſſe furtiua. Secundò, quando mercator haberet aliunde. Tertiò, quando pauca admodum eſſet, & modici valoris. Quoad primum, vbi non
6 haberet aliunde, crederem non ſufficere, quia † nõ præſumitur delictum, l. marito, ff. pro ſocio. Antequam vero probetur, eſt de eis alendus. Quod ſi laboret præſumptio, tunc aliud eſſet dicendum. Quo vero ad tertium ſtante inopia, prouidendum eſſet de illis bonis, ne dominus fame pereat. Ideo iuſtè monet Rebuff. quod Iudex cauſa inquirat veritatem, Cordub. item, dicto num. 51. limitat, quando
7 ſequeſtratio fit extra locum domicilij ipſius † domini, ſed etſi fiat in loco domicilij, nihil refert, dũ tamen non habeat aliunde. Et an haberi debeat ratio bonorum, quæ habet alio in loco, vel in ſeparata Prouincia, videri poteſt, quod in ſimili ponit Rebuff. dicto titu. de ſenten. prouiſio. artic. primo, glo. 2. num. 2. & pro huius quæſtionis deciſione faciunt, quæ ſupra diximus de Clerico ſuſpenſo, vel depoſito, cui ſunt nihilominus miniſtranda alimenta de fructibus beneficij. Et l. fin. C. de ordine cognitio. loquitur fortius in eo, qui fuerat bonis ſpoliatus.

Idem eſt, quando promiſit quis ſub pœna amiſſionis omnium bonorum, facere certu quid, quod exinde non fecit: dum enim lis agitur ſuper priua
8 tione, † alimenta decernuntur, argum. l. pupillus, ff. de priuil. credit. Rebuff. in d. gl. nu. 114. ſed ante eum Alb. d. l. fin. C. de ordine cognitio. Cordub. dicto §. ſi vel parens, nu. 53.

SVMMARIVM.

1 *Mulier, quæ ventris nomine fuit in poſſeſſione, non imputat ſibi alimenta, quæ percipit, niſi doloſè dixerit ſe prægnantem.*
2 *Filius non reſtituit patri alimenta, quæ recepit pendente lite ſuper filiatione.*
3 *Mulier ſuccumbens nõ reſtituit viro alimenta, quæ percepit pendente lite ſuper matrimonio.*
4 *Alimenta, quæ lite pendente dantur iure prouiſionis, neque imputantur, neque reſtituuntur.*
5 *Emptor in redhibitoria reſtituit non ſolum fructus, ſed quod receperat, & quod mancipium tardius tradiderat.*
6 *Solui bis idem, iura non permittunt.*
7 *Condictio indebiti datur, quando cauſa deuenit ad non cauſam.*
8 *Sententia quãdo reuocatur eo, quod titulus deuenit ad nõ titulum, tunc fructus reſtituuntur.*
9 *Reſtitutio quando fit legis diſpoſitione, tunc veniunt pœnæ, & aliæ acceßiones.*
10 *Generalis diſpoſitio debet generaliter intelligi.*
11 *Ratio generalis ampliat dictum.*
12 *Specialitas non debet allegari, ſi non extat ratio.*
13 *Factum legitimè, non debet retractari.*
14 *Tempus motæ litis attenditur, vt cognoſcatur, ſi erat præſumptio pro actore.*

QVAESTIO CXXIIII.

DVBIVM eſt, an alimẽta ſic per modum prouiſionis præſtita filio, vel alij agenti, ſint deinde imputãda actori, ſi obtineat, vel per eum reſtituẽda, ſi in cauſa ſuccumbat. Et ſicuti varias perſonas hæc quæſtio reſpicit, ita variæ ſunt reſolutionum ſententiæ. Quod enim attinet ad mulierem, quæ ventris nomine percepit alimenta, certum eſt, quod ea non
1 tenetur reſtituere alimenta, † quę percepit, niſi per calumniam ſe prægnantem dixerit, l. 1. §. intereſſe, ff. ſi mul. vent. nom. in poſſeſ. calum. cau. eſſe dicat. Id tamen non poteſt trahi in conſequentiam, quia alimenta non præſtantur matris intuitu, ſed filij exiſtentis in ventre, qui aliter non poteſt alimenta habere, niſi per matrem.

Quo verò ad ea, qui pater filio præſtitit, pendente lite ſuper ipſa filiatione, ea quoque non reſtituũ
2 tur, ſi filius † ſuccumbat. ita voluit gloſ. in l. fin. C. de Carbon. edicto, per tex. in d. §. intereſſe, & per l. ſi inſtituta, §. ſi de inofficioſo, ff. de inoffic. teſtam.

& per

Digitized by Google

& per alia iura ibi allegata,eiusque ſententiam ſe
quutur communiter Doctores iuris ciuilis,vt atte
ſtatur Didac.pract.quæſt.capitu.6.in fine,cum quo
tranſit Lancellot.in tracta.de attenta.par.2.cap.4.
limit.11.nu.27.Afflict.in deciſ.152.nu.4.in fine,&
ante hos Caſtrenſ.in l.qui de inofficioſo, num.5.ff.
de inoffic.teſtam.vbi dicit,rationem eſſe,quia ſan-
ctius eſt,quod filius fuerit alitus de alieno contra
ius,quàm quod facta probatione quod ſit filius,fa-
me deceſſerit,ſequitur Franc. March.in deciſ.364.
in fine,in 2.par. eam quoque gloſ.ſequitur Rebuff.
tomo 1.in conſtitut.Gal.tit.de ſent.prouiſio.art.3.
gloſ.1.nume.22. Cordub.in d.l.ſi quis a liberis,§.ſi
vel parens,nume.54.ff.de liber.agnoſ.Ludou.Mo-
lin.de primogen.Hiſpan.lib.1.c.16.num.43.quem
citat,& ſequitur Menoch.de præſump.q.35.nu.37.
Similiter dum agitur ſuper matrimonio, mu-
3 lier,† quæ interim percipit alimenta a viro,ſecun-
dum ſupra dicta, non ea reſtituit in caſu ſuccum-
bentiæ,vti concludit Afflic.in deciſ.152.nu.4. Mo-
uetur ex textu in §.intereſſe, & per ea; quæ dixi de
filio, cui datur ex Carboniano edicto poſſeſſio in
cauſam alimentorum, ſequitur Menochius dicta
quæſt.35.nu.37.
4 Generaliter autem in alijs cauſis † neque impu
tanda, neque reſtituenda eſſe alimenta, quæ lite
pendente,loco prouiſionis dantur, probat Maſue.
in ſua Praxi,tit.de poſſeſ.nu.27. per tex.in dicto §.
intereſſe,quem prius allegauit gloſ. in dicta l.fina.
C.de Carbon.edicto,& dicit Maſuer.quòd ita ſer-
uatur in Pariſienſi Senatu,cum eo tenet Boerius in
deciſ. 324. nume. 3. & ſeq. vbi allegat doctrinam
Barto.in l.ſi pignori,ff.de pignor.actio.vbi qui ob-
tinet in cauſa principali,non recuperat expenſas,
quas ſoluerat ratione contumaciæ,Rebuff.in d.ar-
tic.3.glo.1.nu.22.vbi dicit ita ſeruari vidiſſe in Cu
rijs Franciæ. Monetur & ipſe illa Bart.deciſione,
quam ego comprobaui in conſi.64.per totum,quia
deciſio optimè procedit, quando propter moram,
vel contumaciam decernerentur alimenta, vti fit
in cauſa retardatæ ſolutionis dotis, vel ſimilibus
alijs. At vbi dantur per modum prouiſionis,nulla
concurrente mora, illa deciſio non facit ad propo
ſitum, quia ceſſat ratio propriæ culpæ, ſeu delicti,
per quam tunc denegatur repetitio, l.quod a quo-
quam,ff.de reg.iur. At quę mora,vel culpa imputa-
ri poteſt ei,qui in cauſam obtinuit,& qui nihil om
nino debebat:qui enim ſuccubuit,præſumitur non
fouiſſe iuſtam cauſam, argumento l.cum tamen,§.
in hac,ff.iudi.ſolui.cum ea quoque ſententia tran-
ſit Ludou.Molin.dicto cap.16.nu.42.& Menoch.di
cta quæſt.35.nu.36.
Contrarium tamē probauit Didac.pract.quęſt.
d.c.6.nu.7.ver.quartum his ipſe. Mouetur per tex,
in l.cum autem,§.cum redhibetur mancipium,ibi,
quòd tardius hominem ei reſtituit, ff.de ædil. edi-
5 cto. vbi emptor † reſtituit non ſolum fructus, ſed
etiam, quod a venditore acceperat, pro eo, quòd
mancipium tardius tradidiſſet, atque ita addit,
quod fuerat conſequutus, propter moram vendi-
toris. Confirmat etiam ratione,ne inuitentur pau
peres ad temere agendum ea ſpe inducti,quod in-
terim recipient alimenta,dum lis agitabatur, quæ
inde ſuccumbendo erunt eius lucro. Et ſubdit hanc
opinionem veriorem eſſe,& nunquam vidiſſe con-
trariam admitti. Ad tex.in §.intereſſe,reſpondet
ſpeciali fauore conceſſum ventri, cum ſatius ſit ali
non alendum,quam fame necare eum,qui non mo
do eſſet alendus, ſed etiam vbi naſceretur,foret do
minus bonorum,vt dicitur in l.1.§.ſed ſi incertum,
ff.de ventre in poſſeſ.mitten. idem tenet Cordub.
d.§.ſi vel parens, nume.54. Addo, quod reſtituen-
da, vel imputanda eſſe alimenta probari videtur
in l.fin.in fine, C.de ordine cognitio.ibi enim,pro-
ut ibi intelligit Bald. nu.... & Ioan. Lup.in d.cap.
per veſtras,in 1.notab.ampl.18.§.39.in princip.de
donat.inter vir.& vxor. Ideo decernuntur alimen
ta,tanquā de bonis proprijs illius actoris, non tan
quam de alienis, & tetigi ſupra, dum tractaui, an
cuicunque pauperi agenti decernantur alimenta.
Si verò dantur tanquam de bonis proprijs, vtique
in caſu victoriæ erunt imputanda, & tanto minus
capiat actor, qui obtinuit, aliàs plus reciperet,
6 quam ſibi debeatur contra iura vulgata,& bis † idē
conſequetur, contra l.bona fides,ff.de regu.iur. In
caſu vero ſuccumbentiæ erunt reſtituenda, quia
data fuere in cauſam,quæ erat falſa,ideſt,tuta ſunt
tanquam fratri, vel filio, vel aliter ius habenti in
bonis; cum tamen ius non haberet. Datum au-
tem ex cauſa reſtituitur cauſa non ſequuta, vt to-
7 to titu. ff.de cond.ob cauſam, & vbi cauſa † deue-
nit ad non cauſam, tunc repetitio conceditur, l.ſi
fullo, ff.de cond.ſine cauſa, Rom.l.ſi vero,§.ſi de vi
ro,nume.270.ff.ſoluto matrimonio. Ad idem eſt
textus in l.filio, §.contra tabulas, ff. de inoffic.te-
ſtam.per quem Roman.in conſil.454.colum.fin.di
8 cit, quod vbi reuocatur ſententia, † cuius vigore
quis tolerabatur in poſſeſſione, reſtituenda eſt res
cum fructibus, quia titulus deuenit ad non titulū.
Sequitur Natta in conſil.535.num.12.& hanc diffi
cultatem ſenſit Rebuff.d.artic.3.gloſ.1.num.22.li-
cet inde non reſoluat. Prima opinio eſt non ſolum
approbata,ſed etiam verior & humanior,& ei non
obſtat §.cum redhibetur mancipium, quia eſt in
redhibitoria ſpeciale,quod non ſolum fructus ve-
niant,ſed etiam quæ venditor ſoluerat ratione mo
ræ,ita poſt Cœpol.ibi,num.2. in fine, declarat Me-
noch.d.q. 35. nume.37. Specialitatis autem ratio
eſt,vt omnia in priſtinum reſtituantur. Addo etiā,
9 quod vbi reſtitutio fit ex legis diſpoſitione,non † at
tendimus habilitatem,nec quod ius fuerit iam in-
corporatum, ideo veniunt pœnæ, & acceſſiones,
quas venditor non erat percepturus, ſecundum
Bal.in l.prędium,nume.5.in fine,C.de ædilit.actio.
vbi dicit eſſe notandum, ſequitur Caballin.in tra-
cta.de ædil.actio.capit.2.num.52. Plenior eſt ſem-
per reſtitutio,quæ fit a lege,quàm quæ ab homine.
Ad rationem,quod pauperes inuitentur ad mouē-
dum indebitam moleſtiam,reſpōdeo, calumniam
hanc ceſſare, auertique omnem ſuſpicionem teme
ritatis, ex præſumptione, quæ eſt omnino neceſ-
ſaria, antequàm Iudex actori decernat alimenta
in bonis,quę petit,vt diximus ſupra in tertio requi
ſito. Nullo enim caſu erit locus ſuſpicioni,quan-
doquidem aut pro actore eſt ſententia, vel boni
iuris præſumptio,& tunc ceſſat ſuſpicio calumniæ;
aut non extat,& tunc Iudex non decernit. Nec in
§.intereſſe, quid conſiderari poteſt quid ſpeciali-
tatis,quare mater minus reſtituat alimenta,quàm
quiuis alius: ea enim ratio, quod melius ſit non
alendum alere,quàm fame necare eum,qui aliquo
caſu futurus eſt dominus, concernit non reſtitu-
tionem alimentorum, ſed illorum prouiſionem.
Et per ea mouetur textus ad decernendum alimen
ta ventri,non ad ſtatuendum, quod non reſtituan-
tur,ideo ad reſtitutionem referri non poteſt. Ad-
do

Digitized by Google

do quod illa ratio, §. ſed etſi incertum, non eſt ſpe-
cialis in ventre prægnante, ſed eſt generalis in om-
nibus, qui agunt ad bona tanquam propria, & non
habet aliunde, & per Doctores trahitur ad alios
10 caſns, ideo generaliter in † omnibus debet locum
habere, l. de pretio, ff. de publiciana act. Et genera-
11 lis ratio † ampliat dictum, l. regula, §. ſi quis ius
ignorans, vbi Barto. ff. de iur. & facti ignor. dixi in
conſil. 67. nume. 21. & in conſil. 96. num. 20. Præte-
rea allegare ſpecialitatem non debemus, vbi nul-
12 la † extat ratio, Gloſ. in l. filium quem habentem,
C. famil. erciſc. Caſtren. Ripa, & alij in l. 1. ff. ſoluto
matrimonio, atque ratio ſpecialitatis allegari po-
teſt in ventre prægnante, quæ non militet in alijs.
Imò conſidero minorem ſubeſſe rationem eo caſu,
quam in alijs. Etenim alijs non decernuntur alimē
ta pendente lite, niſi ſtante inopia, vt declaraui in
quarto requiſito. Ventri autem prægnanti dan-
tur alimenta, etiam ſi mater diues ſit, vel aliunde
habeat, l. curator, ff. de ventre in poſſeſ. mitten. &
dixi ſupra in quæſtione, an ventri prægnanti de-
beantur alimenta.

Poſtremò non aduerſatur, quod prouiſio fiat tā-
quam de bonis proprijs eius, qui agit, quia dico ve
rū eſſe, quo ad hoc, vt non prius decernātur, quàm
conſtet apparenter, vel præſumptiuè, quod ſint ſua
vel ad eum ſpectent, qua cognitione præmiſſa Iu-
dex ita decernit, quaſi ſibi conſtet ea pertinere bo-
na ad actorem. Quod ſi in progreſſn cauſæ contra-
rium appareat, non infertur ad reſtitutionem: nā
13 quod ſemel † eſt legitimè conſtitutum, non deſtrui
tur, licèt ad caſum deueniat, a quo non potuiſſet in
cipere, capit. factum legitimè, de regulis iuris, in
ſexto, l. in ambiguis, §. non eſt nouum, ff. eodem titu
lo. & non dicitur hoc caſu cauſa deuenire ad non
cauſam, quia etſi præſumptio ceſſat lata ſententia,
quæ a principio litis militabat, tamen ſi conſidere
tur res in eo ſtatu, vt tunc erat, ſemper fuit vtilis cō
14 ſtitutio, & is † ſtatus eſt conſiderandus, l. ſed an vl
tro, ff. de negoc. geſt. Abbas in capit. cum pro cauſa,
in fine, de procur. Crederem tamen imputanda fo
re actori, quando ſententiam obtineret etiam cum
fructibus, quia non debet conſequi fructus rerum,
& alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Factum, quod non releuat, non debet fieri.*
2 *Fruſtratorius actus fieri non debet.*
3 *Fideiuſſorem inuenire difficile eſt.*
4 *Fideinſſio non eſt neceſſaria, quando actori prouidetur de alimentis.*

QVAESTIO CXXV.

SI verum eſt, quod ſupra proxima
quæſtione docuimus, alimenta fi-
lio decreta, atque alijs perſonis da
ta, non eſt reſtituenda, vbi is in cau
ſa ſuccumbit, inferri poteſt ſine hæ
ſitatione, non eſſe neceſſariam cau
tionem, quando decernuntur alimenta, quia fie-
1 ri † non debet, quod factum non releuat, Ruin. in
conſi. 42. num. 8. volum. 4. & lex abhorret actus fru
2 ſtratorios, † l. vnica, C. de theſaur. lib. 10. l. prima,
in fine, ff. ad municip. & difficile eſt fideiuſſorem
3 inuenire, † l. 2. §. penult. ff. de iudic. præcipuè in eo,
qui nihil poſſidet, & eſt egenus, qualis eſſe debet
filius, vel alius, qui petit ſibi lite pendente proui-
4 deri de alimentis. Atque ita tenuit † Maſuer. in
ſua Praxi, in titu. de poſſeſſo. num. 27. ſequitur Me-
noch. in tract. de præſumpt. q. 35. num. 39. Sed con-
trariam amplectitur Didac. practic. quæſt. capit. 6.
nu. 7. verſic. quartum his ipſe addere, vbi dicit, eſſe
receptiſſimum, Cordub. d. l. ſi quis a liberis, §. ſi vel
parens, num. 54. ff. de liber. agnoſcen. Molin. in di-
cto tract. primogen. Hiſpan. lib. 1. c. 16. num. 43. vbi
ponit formulam fideiuſſionis. Et mouetur Didac.
rationibus, quas præcedenti quæſtione confutaui.
Cordub. autem mouet dubium ex dicto Bal. in con
ſil. 207. volum. 3. prout eum ſequitur citando Go-
zadinus, in conſi. 47. nu. 10. in fine, vbi inquit, quod
fideiubere non tenetur is, qui petit alimenta; Sed
Baldus, & Gozadinus, non loquuntur in noſtro
propoſito, ſed de fideiuſſione vtendi, & fruendi, ar
bitrio boni viri, quæ eſt neceſſaria in vſufructuario
qui termini longè a noſtris diſtant. Verius eſt ita-
que cautionem minimè eſſe neceſſariam, nec pla-
cet concordia, quam ex Ludouico Moli. adducit
Menoch. d. quæſt. 35. num. 38. quia vbi Iudex ſuſpi-
catur de calumnia, vel fraude, non debet alimentā
decernerē, ſtante concluſione firmata in præceden
tibus, quod non debeantur, niſi ſtante præſumptio
ne pro actore.

SVMMARIVM.

1 *Sententia prouiſionis in fauorem filij non probat filiationem.*
2 *Exceptio rei iudicatæ non obſtat, niſi tria copulatiuè concurrant, vt ibi.*
3 *Sententia in ſummario iudicio lata, non nocet in plenario.*
4 *Probationes factæ in cauſa ſummaria, non probant in plenaria.*
5 *Sententia in cauſa leuioris cognitionis, non parit exceptionem rei iudicatæ in cauſa plenioris.*
6 *Prouiſio lite pendente fieri non debet, quando Iudex prouidendo decideret principalem cauſam.*
7 *Educatio eſt actus, qui tendit ad probandum filiationem.*
8 *Filiatio probatur per educationem.*
9 *Educatio ſola non probat filiationem.*
10 *Sententia ſuper incidenti nocet in cauſa principali.*
11 *Probatio plena facta in iudicio ſummario, nocet in plenario.*
12 *Sententia inter alios facit fidem ſemiplenam in alio iudicio.*

QVAESTIO CXXVI.

DVBITARE ſolet, an ſententia per
quam Iudex decernit filium alen-
dum eſſe, faciat præiudicium in
cauſa principali, in qua principa-
liter eſt quæſtio de filiatione? Et
breuibus agendo dico, quod non,
1 quia vbi de filiatioue contenditur, non nocet † ſen
tentia, niſi declaret illum eſſe filium, etiam ſi ali-
cui detur bonorum poſſeſſio. ita tenet gloſ. in l. 1.
in verſic. filium, C. quorum bonorum, vbi eam ſe-
quuntur Bart. & Bald. cæterique ſcribentes. At vbi
fit ea prouiſio lite pendente, Iudex non declarat il
lum eſſe filium, ſed dicit fore alendum: ergo noce-
re non debet.

Addo, quod vt res iudicata in vna cauſa noceat
2 in alia, tria † concurrere debent; identitas perſo-
narum,

Digitized by Google

natum,cauſa,& modi agendi;quorum ſi vnum de-
ficiat, exceptio minime obſtabit, l.cum quæritur,
cum duabus ſequentibus, ff.de except. rei iudic.c.
fin.de except.in ſexto,& id notant Gloſ.in verſ.ad
mitti, Archidiac.Ioan.Andr.Gemin.& Franc.Soc.
in conſi.18.nu.43.vol.1.Dec.in conſil.464.nu.6.Io.
de Amic.in conſil.121.nu.5.Soc.iun.in conſ.68.nu.
4.vol.1.cum alijs,quos citaui in conſ.114.num.21.

Accedat, quod iudicium, in quo tractatur de
promiſſione alimentorum, eſt ſummarium, & fit
leuis quædam cognitio, non plena, & ſufficit pro-
batio præſumptiua,vt dixi in quæſtionibus præce-
3 dentibus. At ſententia lata in iudicio † ſumma-
rio,non nocet in plenario,Barto.in extrauag.ad re
primendum,in verſi.ſummariè,nu.12.But.& Imo.
in c.cauſam,quæ,de teſtibus. Ita etiam & proba-
4 tiones in cauſa ſummaria † non probant in plena-
ria,c.veniens,il ſecondo, vbi Felin. & alij, de teſti-
bus,Bart.in l.2.ff.vi bono.rapto.Rube.in l.natura-
liter, §.nihil commune, nume.139.ff.de acquiren.
poſſeſ.Et dicit Bellam.in c.paſtoralis,nume.13.de
cauſa poſſeſ. & propt. per text.in l.ſi ante,ff.de ex-
5 cept.rei iudic.quod ſententia lata † in cauſa leuio-
ris cognitionis,vel leuioris probationis, nũquam
parit exceptionem rei iudicatæ in cauſa maioris
inquiſitionis, Caſtr.in conſ.39.nu.2.vol.1. Ang.in
§.quadrupli,nu.37.inſtitu.de actio.Rom.d.§.nihil
commune,num.13. Pariſ.in conſil.10.nu.32.vol.2.
Contar.in l.vnica,in 2. limit.nume.6. C.ſi de mon.
poſſeſ. Quod autẽ ea prouiſio minimè pręiudicet,
voluit tex.in l.ſi quis a liberis,§.ſi vel parens, ff.de
liber.agnoſ.vbi rationem ponit, quia non pronun
ciauit Iudex illum eſſe filium, ſed ali debere. Et
ibi hoc notant Bart.& Alber.idem probat eiuſdem
legis,tex.in §.ſolent Iudices, & in l.pen.ff.de his,
qui ſunt ſui, vel alieni iur. Rebuff. in tomo primo,
de ſenten.prouiſio.art.1.gloſ.2.nu.34.verſi.tamen
iſta, vbi allegando Petr.Bellapert. & Alber. dicit,
quod exequutio, quæ fit pro alimentis debitis lite
pendente, non nocet cauſæ principali. Hoc etiam
voluit Natta in conſi.473.nu.6. Cordub. dicto §.ſi
vel parens,nu.34.& ſequen.vbi allegat Bertran. &
Didac.qui de hoc nihil dicunt,Decian.in conſ.66.
col.3.verſic. quæ aſſignatio, vol.2.Menoch.d.q.35.
in fine. In tantum autem verum eſt,quod nõ præ-
6 iudicat principali cauſæ, vt debeat Iudex † a pro-
uiſione ſe abſtinere, pro videndo cauſam princi-
palem decidere, vt aduertit Rebuff.de ſent.proui-
ſio.in præfatio.nume.134.vbi ait,reuocatam ea ra
tione fuiſſe ſententiam vnius Iudicis. Et ideo licet
alere in domo, ſit vnus ex ijs actibus, qui ſolent e-
7 xerceri circa † filium, vt inquit Bald.in c.per tuas,
verſi. modo quæritur,qui ſunt iſti actus,de proba-
tio.per text. in l.quidam cum filium,in princ.ff.de
verbor.oblig.Et hac ratione dicit Caſtrenſ.in con
ſil.151.num.3.vol.1. quod probatur eſſe filius quis
8 ex educatione, † ſequitur Pariſ.in conſi.10.nu.61.
vol.2.Socin.iun. in conſ.86.nu.41. vol.2. Bened.in
c.Raynutius,in 3.par.in verſic.quæ filium ex co ſu-
ſcipiens,nu.14.de teſtam.Natta in conſ.235.nu.2.
cum alijs, quos citaui in conſil.1.nume.53.Tamen
ſi cum excommunicatione, vel præſtatione alimen
9 torum aliud non † concurrat, non probatur filia-
tio, ſecundum Butrium in cap.tranſmiſſa,in 1.not.
vbi Abb.num.2.dicit,neque prodeſſe,neque obeſſe
filiationem. Et Præpoſ.in primo notab. qui fil.ſint
legit. & Abb. loco prædicto inquit, ita communi
conſenſu tenere Doctores omnes, & ſecundum
Alexandrum in conſi.74.nu.2. volum.2. Ratio eſt,
quia actus alendi tanquam deſcendens a pietate,
cõuenire poteſt alijs,quàm filijs, ſequitur Barbat.
in conſi.27.vol.3.Iaſ.in conſ.102.col.pen.verſ.ſex-
tò facit,volum.4.Ruin. in conſi.51.nu.4. volum.5.
Riminal. in conſil.289. nu.10.vol.2. Pariſ. in con-
ſil.12.nu.247.vol.2.Grat.conſ.vlt.nu.45.volum.5.
Cordub.in dicto §.ſi vel parens,nu.36.

Sed quod ſupra diximus, ſententiam in cauſa
prædicta ſummariè latam pro alimentis nullum
facere præiudicium in cauſa principali, non pro-
cedit,quando in ea facta fuit plena diſcuſſio filia-
tionis, per ea,quæ ponit Innoc.in c.ſuborta, de re
10 iudic. vbi dicit, rem † iudicatam ſuper incidenti
obeſſe cauſæ principali,ſi ſuper incidẽti fuit plenè
cognitum,Butr. in c.aduerſario, de exceptio. Bal.
in l.incerti,nu.11.C.de interdict. Abb. in conſi.50.
nu.3.vol.1.Roman.in l.naturaliter,§.nihil commu
ne,ff.de acquiren. poſſeſ. Dec. in conſil.96. Claud.
Aquen.in d.§.nihil commune, nu.98. Ripa in cap.
cum Eccleſia Sutrina, nu.21. de cauſa poſſ. & pro-
priet.& in l.qui Romæ,§.duo fratres,nu.20. & ſeq.
ff.de verborum oblig. Et dicit Romanus in dicto
§.nihil commune,nu.13.verſic. ſecundo, niſi quod
11 plena probatio facta in ſummario † iudicio, &
ſententia inde ſequuta, nocent in iudicio plena-
rio,ſequitur ibi,nu.78.idem Alexan. in l. ſæpè,nu.
81.& in l.a Diuo Pio,§.ſi ſuper rebus, nu.2. ff.de re
iudic.Roman.in l.ſi minor,nu.13. ff. de iureiuran.
Socin. in c. ſi clericus, colum. fin. de foro compet.
Felin.in cap.cauſam quæ, il primo, nu.6. de teſti-
bus,Ripa in dicto §.nihil commune,num.38.Nat-
ta dicto conſil.473.nu.38.

Rurſus dici poteſt, quod etſi ſententia decer-
nens alimenta nõ noceat in cauſa principali, quo
ad dotale præiudicium, tamen facit aliquale dam
num. Ex quo enim Iudex non poteſt alimenta de-
cernere, niſi cognito ſummariè de bono iure a-
ctoris, & niſi pro actore ſtet præſumptio, vt dixi
ſupra,iam negari non poteſt, quin ex ea ſententia
deſcendat ſemper quædam præſumptio iuſtitiæ:
12 videmus enim, quod res inter † alios acta, nocet
tertio, quoad ſemiplenam probationem, glo. in l.
2.vbi Bal.nu.18.ver.hæc vera, C.de eden. vbi eum
ſequitur Alex.nu.12.Iaſon nu.23.Dec.nu.45.Ripa
nu.36.Butr.& Abbas in c. cauſam quæ, il ſecondo,
de teſtibus,& ibi Felin.nu.19.Gozad.in conſ.103.
nu.15.in fine,Natta in conſil.160.nu.44.deciſ. Pe-
demont.38.nu.6.Et gl.in l.ſi duo patroni, in verſi.
habituri,ff.de iureiur. inquit, quod facit qualem-
qualem, quo ad tertium, probationem ſententia
inter alios lata. Sequitur ibi Bart.& alij, idem
voluit glo. in cap. interrogatum, 3.quæſtio.5. in c.
dilectus.in verſ.dantes, de ſimon. Alex. in dicta l.
ſi duo patroni, Alex.in l.ſæpè, nu.20. ff.de re iudic.
Socin.in l.1.ff.de except.rei iudic.

SVMMARIVM.

1 *Abbas dum accuſatur recipit alimenta, & expenſas lite pendente.*
2 *Abbas depoſitus, vel priuatus, nõ recipit alimenta a Monaſterio.*
3 *Subditi opponere poſſunt, ne alienentur in alium.*
4 *Subditi inuiti non poſſunt alienari.*
5 *Abbati dum pendet lis ſuper accuſatione, parendum eſt a Monachis.*
6 *Iudici dum ſindicatur, reuerentia eſt exhibenda, ſicuti prius.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO CXXVII.

SICVTI actori pauperi miniſtrādę
ſunt expenſæ a conuentu lite pen-
dente, ſecundum proximè dicta,
ita multi ſunt caſus, quib. reo pro
uidendum eſt lite pendente. Puta
1 Abbas † accuſatur, interim conſe-
quitur a Monaſterio alimenta, ac expenſas neceſ-
ſarias pro defenſione, ita voluit gl. 1. ī fi. in c. ex par
te, de accuſ. per tex. in d. l. ſi inſtituta, ff. de inoffi. te
ſtam. & eā ſequitur Io. And. in d. c. ex parte, qui am
pliat procedere, etiā qn̄ Abbas eſt ab adminiſtra-
tione remotus, quę ampliatio comprobatur ex ijs,
quæ ſupra dixi de Clerico ſuſpenſo, immo etiā de-
poſito, qui ſi non habet aliunde, eſt alendus de be-
neficio. Idē voluit But. nu. 9. & Abb. nu. 5. qui tamē
intelligit de ſimplici ſuſpēſione, vel quando inter-
dicitur adminiſtratio; ſecus ſecundum eum, qn̄ eſ-
ſet priuatus titulo, ideſt, quando eſt realiter, & ve-
2 rè depoſitus, † quia tunc nihil habet communē cū
Monaſterio, vt declarat Fel. ibi, col. 1. & 2. in prin.
Et dicit Abb. loco prædicto, quem ſequitur Felin.
col. 1. quod ſi Monachus accuſat Abbatem, totum
negocium explicatur expenſis Monaſterij: Mona-
chus enim habet expēſas, quia agit ad vtilitatem
Eccleſiæ, vt dictum eſt ſupra de Monacho accuſan
te: Abbas, item defendendo agit negociū vtile Ec-
cleſiæ, quia ſi Abbas bonus eſt, intereſt Eccleſiæ nō
mutare Superiorem. Pro quo facit, quod voluit Ho
ſtien. in c. cum dilecti, de maior. & obed. quod cum
interſit ſubditorum nō mutare dominum, poſſunt
3 ſe opponere, † & cōtradicere, ne alienentur in aliū.
Et dicit Abbas, ibi, hoc eſſe multum notādum, per
c. Imperialem, §. præterea, de prohib. feu. alien. per
Feder. Innoc. in c. auditis, col. 2. de præſcr. vbi ait,
quod attenditur præiudicium ſubditorū, & quod
4 ſubditi inuiti transferri non poſſint in alium † do
minum, eſt tex. in d. §. præterea, & ponit gl. in l. ma-
ritus, ff. de fideic. liber. & ponit in c. 1. §. ſi quis mi-
les, in primo notab. quo temp. mil. Abb. in d. c. au-
ditis, col. 2. Soc. in conſi. 39. colum. pen. volum 3. &
latè ponit Rolan. in conſil. 1. num. 34. vol. 1. Natta
in conſi. 506. num. 15. Menoch. in conſ. 32. num. 21.
& decem allegat huius dicti rationes Ripa in con
ſil. 179. nu. 3. Et docet experientia, quòd domino-
rum, vel etiā ſuperiorum mutatio nō fit ſine dam-
no ſubditorum. Alia etiam eſt ratio, quare Abbati
miniſtranda ſint alimenta & expenſæ, quia accu-
ſatione pendente non deſinit eſſe Abbas, & Supe-
rior, imò in his, quæ non impediunt curſum cauſæ
5 † Monachi lite pendente, obedire debent & re-
uereri Abbatem, c. nonne, 8. q. 4. ſequitur Abb. in
dicto c. ex parte, nu. 4. vbi ita declarat, glo. ibi, quæ
videbatur innuere contrarium, & Felin. colum. 1.
in fine, facit quod dicimus de Iudice, cui durante
6 ſyndicatu † non minor reuerentia eſt exhibenda,
quàm durāte officio, Bal. in l. nec quicquam, §. pro-
ficiſci, ff. de offi. proconſ. ſequitur Iaſon in l. 1. nu. 7.
C. vt omn. iudic. tam ciuil. vbi dicit eſſe notan-
dum, & quod Abbas alatur a Monaſterio, tenet
Cordub. in l. ſi quis, §. ſi vel parens, num. 48. ff. de li
ber. agnoſcen.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta non ſunt ei miniſtranda, qui cauſam ſuam proſequitur.*
2 *Monacho accuſato miniſtrantur alimenta pendente lite, vbi tamen diſtinguit.*
3 *Monachus in ingreſſu Monaſterij, dicat ſe, & ſua omnia.*
4 *Defenſio etiam diabolo non eſt deneganda.*
5 *Culpa imputatur ei, qui ſe in neceſſitate coniecit.*
6 *Delinquenti non eſt deneganda defenſio.*
7 *Monachus obligatur Monaſterio tanquam filius.*
8 *Monaſterium eſt loco filij.*
9 *Vniuerſitas tenetur defendere ciuem ſuum.*
10 *Monaſterium, quando vult Monachum expellere, prouidet de alimentis pendente lite.*
11 *Monacho dum contenditur, an ſit Monachus, prouidendum eſt a Monaſterio.*

QVAESTIO CXXVIII.

MONACHO inquiſito per Abbatem,
vel Superiorem ſuum, non deben-
tur debita alimenta, vel expenſæ,
1 quia ſumptus † non conſequitur,
qui cauſam ſuam proſequitur, c. vt
præteritæ, de electio. Spec. in titu.
de inquiſitio. §. fina. in fine, Innocen. & Hoſtien. in
c. bonæ, il primo, de electio. Innocent. in c. ex par-
te, vbi etiam Butr. nu. 5. & Anan. num. 2. de accuſa-
tio. item, facit, quia tunc ſolum dantur ſumptus
neceſſarij per Monaſterium, quando lis agitur ad
vtilitatem Monaſterij, dicto cap. ex parte, cum ibi
nota. & dixi ſupra, in quæſtio. de Monacho accu-
ſante Abbatem, & de Clerico accuſante Prælatū.
At hoc caſu nulla verſatur Eccleſiæ vtilitas.

Pro veritate tamen diſtinguit Speculator in di-
cto titulo de inquiſitio. §. finali, num. 5. verſic. item
pone Abbas, vbi poſt relatas multorum opinio-
nes, dicit, Monacho exhibendas expenſas a Mo-
naſterio, quando contra eum inquirit Abbas, non
ſecundum formam ſuæ regulæ, ſed via ordinaria,
2 † non autem, quando procedit ſecundum ſuam
regulam. Primi membri duas adfert rationes.
Prima eſt, quòd cum non habeat aliunde, & in in-
3 greſſu Monaſterio † ſe, & ſua dicauerit, Authent.
ingreſſi, C. de ſacroſan. Eccleſ. capit. ſi qua, 19. q. 2.
& aliter ſe defendere non poſſit, debet tunc a Mo-
naſterio conſequi, qui aliàs priuaretur ſua defen-
ſione, quæ tamen nedum excommunicato, ſed nec
4 etiam diabolo † foret deneganda, ſi eſſet in iudi-
cio, cap. cum inter, de exceptio. c. eorum, 40. q. 3.
Secunda ratio eſt, quia Abbas ſibi debet imputa-
re, qui cum poſſet procedere ſecundum regulam
ſine impenſa, eligit hanc viam, per quā Monachus
5 † grauatur impenſa, l. ſcimus, §. ſin autem, C. de iu
re delib. c. cum ſuper Abbatia, de offic. deleg. Quo
verò ad ſecundum membrum mouetur, quia pro-
cedendo ſecundum regulam, nulla requiritur im-
penſa ad defenſionem. Hæ rationes mihi nulla in
parte ſatisfaciunt: non quidem prima, quia per eā
nō infertur, quod Monaſterium teneatur: licet. n.
ſe & ſua dicauerit, tamen in caſu delicti poteſt ex-
pelli, & ei tunc ſua culpa expulſo, non miniſtratur
6 alimenta, vt dixi, & delinquenti † vtilius tollitur
panis, quàm ſi de cibo ſecurus iuſtitiam negligat,
c. non omnis, 5. q. 5. Non placet etiam ſecunda,
quia mala Abbatis electio in procedendo, non
debet grauamen Eccleſiæ afferre, c. delictum per-
ſonæ, de reg. iur. in ſexto. Alia vero ratio non eſt
vniuerſalis: quid. n. ſi impēſa eſſet pro defenſione
neceſſaria, vt quia allegaret, teſtes eſſe extra Pro-
uinciam,

uinciam, vel quid ſimile, nonne eſt defendendus?
Eam tamen Speculatoris diſtinctionem ſequutus
eſt Gof. de ſtatu Monach. verſ. ſed illud, Butr. in d.
c. ex parte, nu. 7. & ibi Anan. nu. 3. qui allegat Hoſt.
ſequitur Felinus in fine, qui ad hoc citat Abb. in c.
cum contingat, de foro compet. Io. Lup. in c. per ve
ſtras, in 1. notab. ampliat. 18. §. 39. nu. 2. verſ. idem
eadem ratione, de donat. inter virum, & vxorem.
Idem tenet Boerius in deciſ. 325. circa principiũ,
Rebuff. to. 1. tit. de ſenten. prouiſio. in præfatio. nu-
me. 104. in fi. Simon de Pret. lib. 5. interpret. a. dub.
num. 13. Vital. tracta. clauſu. titu. an renunc. poſſ.
alimen. col. 3. Ego, quãdocunque ſit neceſſaria im-
penſa pro Monachi defenſione teneo, Monaſteriũ
ad id cogendum, ſiue inquiratur ſecundum regu-
lam, ſiue ordinaria via, quia Monaſteriũ erga Mo-
nachum fingitur vice patris, ſicut Monachus obli-
7 gatur Monaſterio † tanquam filius, vti probat Ol-
dra. in conſi. 27. col. 2. in princ. Et facit, quod dici-
8 mus in ſucceſſione, † quod Monaſterium eſt loco
filij, ca. in præſentia, de probatio. §. ſed & hoc præ-
ſenti, in Authent. de ſanctiſs. Epiſc. & in Authent.
ſi qua mulier, vbi Iaſ. nume. 18. verſ. ego non diſce-
do a communi, C. de ſacroſan. eccleſ. Sicuti ergo
pater tenetur filio prouidere, & filius patri, ita o-
bligatur Monaſterium erga Monachum. Facit,
9 quia † vniuerſitas ſuum defendit municipem, l. ſi
tuti, ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom. Addo, quod ſi-
ue Monachus ſit culpabilis, ſiue innocens, ſemper
agitur de vtilitate Monaſterij. Si enim reus deli-
cti inueniatur, intereſt Monaſterij illum pſecti, &
Monaſterium purgari homine malo, vti dicimus
publicè intereſſe, quòd Prouincia malis homini-
bus purgetur. Morbida enim facta pecus, totum
corrumpit ouile. Si verò eſt innocens, intereſt Mo
naſterij, quod de illius appareat innocentia, & bo
nus Monachus non opprimatur, vel eo Monaſte-
rium non priuetur. Non enim minus intereſt do-
mini habere bonos ſubditos, quàm ſubditorum
interſit habere bonum dominum. Cum ergo ver-
ſetur in hoc vtilitas Monaſterij, debet ab eo refun
di impenſa, per notata in d. c. ex parte. Confirma-
tur hæc opinio ex eo, quòd ſupra diximus de carce
rato, cui aliunde nõ habenti, prouidendum eſt ab
eo, qui carcerari curauit, vel de publico.

Et quod dicitur de Monacho per Abbatem in-
quiſito, procedit etiam, quãdo Monaſterium vel-
10 let illum expellere, quia lite pendente † debet ali
a Monaſterio, vt poſt Rot. concludit Cordub. in d.
§. ſi vel parens, nu. 59. Idem eſt quãdo diſputatur,
11 an ſit Monachus, † quia interim ali debet, Barto.
in tract. de alimen. nu. 43.

SVMMARIVM.

1 *Accuſatus quilibet alendus eſt pendente lite.*
2 *Bona accuſati ante ſententiam non ſunt capienda.*
3 *Bona accuſati non poſſunt deſcribi ante ſententiam.*
4 *Scholaris dum litigat cum Collegio, alendus eſt ab eo.*
5 *Clericus, qui moleſtatur in præbenda, ali interim debet de fructibus præbendæ.*
6 *Maritus pendente accuſatione vxoris de adulterio, alendus eſt.*
7 *Accuſato de læſa maieſtate, debentur alimenta pendente lite.*
8 *Filio damnati pro læſa maieſtate, denegantur alimenta*
9 *Damnato ob læſam maieſtatem, denegantur alimenta.*

QVAESTIO CXXIX.

ACCVSATVS quicunque dum quę
1 titur de iuſtitia cauſę, † alẽdus eſt,
etſi habet bona propria, ex illis cõ
ſequitur impẽſam neceſſariam, &
alimenta, argumento l. ait Prætor,
in fi. & l. filius, ff. de iure delib. ita
tenet Rebuff. in d. tomo 1. reg. conſtit. ti. de ſenten.
prouiſio. in præfat. num. 113. vbi dicit, quod etſi de
2 iure accuſati bona ante ſententiam capi, † vel ſe-
queſtrari nõ poſſint, l. prohibitum, C. de iure fiſci,
3 lib. 10. Imo nec deſcribi, † vel annotari, l. defenſio-
nis, C. eo. ti. tamen quia contrarium ſeruant Iudi-
ces, ideo quãdo pendente iudicio capiũtur bona,
vel ſequeſtrãtur, debet inquiſitus ex illis ali, ſequi-
tur Cordub. d. l. ſi quis a liberis, §. ſi vel parens, nu.
52. ff. de lib. agnoſc. facit l. lege Cornelia, §. præte-
rea, ff. ad Sillania. Et quod ibi ponit Bart. & gene-
raliter, quod accuſato de crimine miniſtrentur ali
menta pendente lite, ponit Benincaſ. in tracta. de
paup. in 7. q. in 2. ſpeciali iudic. nu. 6. & dixi in quę
ſtione de carcerato, & ponit Boer. in deciſ. 325.
vbi, an de publico, vel accuſato impenſa fiat.

Et idem eſt, quãdo ſcholaris, vel alius collegia-
4 tus † litigat cum Collegio: quia etiam ſi ſit expul-
ſus, conſequitur alimenta lite pendente, vt per Gl.
Bar. & Alb. in d. l. ſi inſtituta, ff. de inoff. teſtam. Ita
Bolog. in Authen. habita, nu. 346. C. ne fil. pro pa-
tre, vbi dicit eſſe tenendum cordi in practica, Re-
buff. in d. præfatio. nu. 115. Cordub. d. §. ſi vel parẽs,
nu. 60. Menoc. in tract. præſumpt. q. 35. num. 21.
5 Et idem eſt in Clerico, † qui patitur moleſtiam
in præbenda, debet is interim alimẽtari de fructi-
bus præbendæ, ſecundum Bar. in l. ſi neget, in fine,
ff. de liberis agnoſcendis.

Simili modo maritus, qui accuſat vxorem de a-
dulterio, tenetur interim alimenta illi præſtare, &
6 ſumptum pro ſuſtinenda lite, † ſecundum Alb. in l.
fi. nu. 2. C. de ordine cognitio. vbi tamen hoc intel
ligit fieri debere de dote. Sed Innocentius in c. per
veſtras, in fi. de donat. inter vir. & vxo. dicit, ꝙ ma-
ritus accuſans vxorem de adulterio, tenetur ad ali
menta, & ſumptum litis, etiam ſi vxor indotata ſit,
ſequitur ibi Hoſt. Io. And. & Card. eos ſequitur Io.
Lup. ibi, in 1. notab. ampl. 18. §. 39. num. 5. Cordub.
d. §. ſi vel parẽs, nu. 64. Imò Cardin. quem ſequitur
Lup. loco prædicto, ait, ꝙ maritus tenetur ſemper
vxori ſumptum facere, ex quacunque cauſa conue
niatur, licet Lupus reprobet, quatenus negat vxo-
ri agenti ſubueniendum eſſe.
7 Addo, quod etiã accuſato † de crimine læſæ ma
ieſtatis, debentur alimenta pendente lite, & per-
mittitur ei, quod vendat tot de ſuis bonis, Imo. in
l. poſt contractum, col. pen. verſ. item adde circa ſe
cũdum tempus, ff. de donationib. ſequitur Annib.
nu. 265. & ſeq. vbi dicit procedere ante ſentẽtiam,
8 ſecus ſi iam ſit lata: quia ſicuti † denegantur filio
damnati, l. quiſquis, C. ad leg. Iul. maieſt. ita mul-
9 tò magis denegabuntur ipſi † delinquenti, & ſe-
quitur Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſed vtrum,
nu. 16. ff. de liberis agnoſcendis.

FINIS TITVLI PRIMI.

TRACTATVS
DE ALIMENTIS,
PRAECLARISS. IVRISCONS. DO. IOAN. PETRI SVRDI CASALENSIS.

TITVLVS SECVNDVS.

Alimenta quando cenſeantur relicta, vel debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Accidentia cognoſci non poßunt, niſi cognita ſubſtantia.*
2 *Accidens ſtare non poteſt ſine ſubiecto.*
3 *Subſtãtia eſt probãda ab eo, qui vult probare qualitatem.*
4 *Succeſſionis modus tractari non poteſt, niſi prius conceſſa ſuccedenti facultate.*
5 *Qualitas non datur ſine ſubiecto.*

PRAEAMBVLVM.

QVAE ad alimentorum tractatum pertinent, vix ſcire poterunt, qui ignorãt, quando alimẽta cenſeantur relicta, vel debeãtur: operæ ergo pretium duxi, totum hunc tractatum breui hoc titulo perſtringere, vt intelligãt omnes: videndum primo, ſi alimenta ſint pręſtanda, quàm de eorũ qualitate, quantitate, modo, & tpe agatur.
Nemo enim pốt qualitates, vel accidentia cogno
1 ſcere, †cui ignotũ ſit ſubiectum, vel ſubſtantia, vt in
2 quit Bal. in l. omniũ, C. de teſta. & non poteſt † acci
dens ſtare ſine ſubiecto, l. nec vllã, §. ſi abſentis, vbi
Ang. notat in ſummario, ff. de pet. hęr. l. Põponius,
§. fi. vbi Aret. in prin. ff. de acq. poſſ. Bal. in l. 1. circa
prin. C. de vſuc. pro dote, & dicit Bal. in conſ. 465.
nu. 1. vol. 4. ꝙ ſubſtantiam probare debet, qui vult
3 †qualitatẽ probare, & inquit Dec. in conſ. 508. n. 5.
quod non pốt tractari de modo ſuccedẽdi, niſi pro
4 betur facultas † ſuccedendi. Idẽ Dec. multa cumu
lat in l. eius, qui in Prouincia, §. quod ſi ſtipulatus,
nu. 5. & ſeq. ff. ſi cer. pet. Et dicit Corn. in conſ. 197.
col. 3. ver. q̃ cõcluſio, vol. 2. quod inquiri non pốt de
5 qualitate † ſine ſubiecto. Et dicit Menoc. in cõſ. 75.
n. 100. quod oĩs diſpoſitio pręſupponit ſubſtãtiam.

SVMMARIVM.

1 *Fundus, quando relinquitur ad alimenta, venit proprietas.*
2 *Res, quando relinquitur, vt ex ea certum quid annuum percipiat legatarius, tunc res, non redditus venit in legato.*
3 *Fundus, quãdo relinquitur ad vſum, vel vſumfructum, tunc videtur relicta proprietas.*
4 *Res cum relinquitur in gaudimentum, venit fundus, non vſusfructus.*
5 *Fundus, quando relinquitur, vt ea legatarius gaudere poßit, proprietas debetur.*
6 *Bona, quando relinquuntur matri, vt de his poßit ſe ſuſtentare, venit proprietas, non vſusfructus.*
7 *Res, quando relinquitur, vt ex ea percipiatur redditus, venit proprietas.*
8 *Proprietas tranſit ad hæredes, quãdo relinquitur res ad vſum, ad alimenta, in gaudimentum, & ſimilia.*
9 *Legatum non tranſit ad hæredes, quando res limitato tempore relinquitur ad alimenta.*
10 *Legatum non tranſmittitur ad hæredes, quando fit per verba taxatiua, & limitatiua.*
11 *Legatum relictum ad tempus, finitur cum ipſo tempore.*
12 *Limitata cauſa, limitatum producit effectum.*
13 *Legatum poteſt ita fieri ad tempus, ſicuti ſub conditione.*
14 *Legatum factum ad tempus, aut ſub conditione, tranſit ad hæredem teſtatoris, mortuo legatario ante diem, vel conditionem.*
15 *Fundus relictus ad vſum, & habitationem, non continet proprietatem, ſed ſolam vſum propter coniecturam voluntatis.*
16 *Fundus relictus ad vtendum, & gaudendum, non tranſit reſpectu proprietatis in legatarium, quando conſtat de voluntate defuncti.*
17 *Pars vna ſcripturæ declarat aliam.*

Clauſula

Digitized by Google

18 *Clauſula exequutiua non reſtringit, ſed declarat diſpoſitionem.*

19 *Fundus conceſſus ad vſum per contractum, non tranſit in contrahentem ratione proprietatis.*

20 *Beneficium latè interpretatur.*

21 *Fundo conceſſo ad vtēdū, & fruendū, venit proprietas.*

22 *Donatio venit appellatione contractus.*

23 *Fundus non tranſit reſpectu proprietatis, quando conceſſio incipit explicari ab vſu, vel alimentis.*

24 *Pecunia redditus ſi relinquatur pro alimentis, non venit proprietas, & pecunia remanet penes hæredem.*

25 *Habitatio, quando relinquitur ad alimenta, an liceat locare, vel quando hæres poſſit cum legatario habitare.*

26 *Proprietas rei ad vſum relictæ non venit, quādo adiectio illa ponitur per modum cauſæ finalis.*

27 *Diſpoſitio omnis reſtringitur per ſuam cauſam finalem.*

28 *Generale dictum limitatur per rationem, ſecundum ſuam cauſam.*

29 *Modus non limitat, nec reſtringit diſpoſitionem.*

30 *Cauſa finalis non ſimpliciter reſtringit, ſed inſpicitur, an ſit de præſenti; vel de præterito, & an reſpiciat commodum recipientis.*

31 *Cauſa de futuro non præſumitur finalis, quando reſpicit commodum ſolius recipientis.*

32 *Cauſa, quæ continet fauorem legatarij, non reſtringit legatum.*

33 *Cauſa finalis, quomodo dignoſcatur, remiſſiuè.*

34 *Cauſa, quando adijcitur ad reſtringendum legatum, tunc non venit proprietas rei ad vſum relictæ.*

35 *Modus reſtringit legatum, quando non reſpicit fauorē legatarij.*

36 *Fundus, quando ad vſum illi relinquitur, qui eſt capax proprietatis, tunc non venit proprietas.*

37 *Verba, quæ habent duplicem ſenſum, trahuntur in dubio ad bonum ſignificatum.*

38 *Verba intelligi debent ſecundum conditionem perſonæ cui diriguntur.*

39 *Verba impropriantur, ne ſint ſuperflua.*

40 *Interpretatio qualibet ſumi debet, vt actus ſuſtineatur.*

41 *Præſumptio validitatis actus, eſt fortior cæteris.*

42 *Eligere viam nemo præſumitur, per quam ſuum iudiciū ſubuertatur.*

43 *Pater dando filio rem aliquam ad vſum, vel ad vſumfructum, non cenſetur concedere proprietatem.*

44 *Pater non poteſt donare filio in poteſtate, & donatio ab eo facta eſt nulla.*

45 *Pater poteſt filio donare alimenta, vel vſumfructum.*

46 *Actus ſi non valet eo modo, quo agitur, valet vti valere poteſt.*

47 *Mater donando rem ad vſum, vel vſumfructum cum iuramento, vel ex cauſa dotis, cenſetur proprietatem concedere.*

48 *Donatio inter patrem, & filium, quibus caſibus ſuſtineatur, remiſſiuè.*

49 *Mater cum donat filio rem ad vſum, vel ad fruendum, venit proprietas.*

50 *Mater reuocare non poteſt donationem, quā fecit filio.*

51 *Mater non habet filium in poteſtate, ſicut pater.*

QVAESTIO PRIMA.

PRIMVM ergo videndum eſt, quando fundus relinquitur ad alimenta, an tunc cenſeantur relicta alimenta. Et in hoc habemus caſum
1 clarum, ꝙ venit proprietas, † & illa videtur relicta, eſt teat. in l. 4. ff. de alimen. & cibar. legat. ibi, videntur mihi ipſa prædia eſſe libertis relicta, vt pleno dominio hæc habeant, & non per ſolum vſumfructum. Et fortius ibi dicitur, quod proprietas tranſmittitur ad coniunctos. Et Bar. ibi, nu. 2. verſi. oppono, & videtur, inquit, maximam differentiam, quod prædium relinquatur ad alimenta, vel quod alimenta relinquantur ex prædijs, vel quod legentur alimenta, & pro eis obligetur prædium, quia primo caſu venit proprietas. Idem Bart. in l. cum hi, §. ſi vni, nu. 1. ff. de tranſact. dicit, quod proprietas cenſetur relicta, & tranſit ad hæredes alimentarij. Idem voluit Ang. in conſi. 338. nu. 7. Ale. in conſ. 214. nu. 12. vol. 6. quia illa verba, ad alimēta, vel, vt ſe alat, inducta ſunt in fauorē legatarij, & non poſſunt operari reſtrictionem, ſi non ampliāt diſpoſitionē. Et infert ad quæſtionem, qñ teſtator reliquit vſumfructum vxori, vt habeat victum, & veſtitum. In quo tamen Ang. conſ. 338. nu. 7. videtur contrarium tenere, Iaſ. in vſib. feud. nu. 105. verſ. ſextò facit, Imola, Cuman. & Ange. de Perigl. in l. ſi fundum per fideicommiſſum, vbi Iaſ. num. 22. ff. de lega. 1. vbi di-
2 cunt, quod ſi res relinquitur, † vt ex ea legatarius certū annuum redditū capiat, tunc res videtur legata, non redditus, & ad hæredes tranſit. Et hanc dicit cōem Iaſ. in l. cum hi, §. ſi vni, ff. de trāſact. Rui. in conſ. 81. nu. 18. vol. 2. vbi loquitur, qñ cōceſſio fit per verbum, cōſignare, quia ēt illud importat trāſlationē dominij, ſicut etiam verbum, dare, vt per eum, Marſil. in ſing. 414. vbi in fine dicit, eſſe menti tenendum, quia prima facie quilibet diceret contrarium, Picus in l. Titia cum nuberet, §. Titia, nu. 2. ff. de leg. vbi dicit, rationem eſſe, quia de re fit mentio diſpoſitiuè: de alimentis verò cauſatiuè, Soc. iun. in conſ. 88. num. 8. vol. 1. Nat. in conſ. 211. nu. 17. Duran. de arte teſtandi, tit. 6. caut. 23. nu. 2. Vincen. Carroc. in cap. cum quid, in 2. par. limit. 2. nu. 13. vbi dicit, hanc eſſe communem opinionem, allegat Iaſon ita atteſtari in l. cum hi, §. ſi vni, ff. de tranſac. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. verū, nu. 34. ff. de lib. agnoſ. allegat Fulg. in d. §. ſi vni, & Marſil. ſing. 414. idem Cordub. in d. l. ſi quis, in §. ſed ſi filius, nu. 13. Simon de Pret. de interpret. vlt. volunt. lib. 4. dubit. 10. nu. 26. fol. mihi 410. & rurſus dubit. 11. nu. 2. fol. mihi 424. Rationem prædictorum ponit Ang. in conſ. 338. in fine, dicens, quod vbi teſtator proprietatem legat, tunc ex verborum figura apparet, quod voluit rem in legatarium transferri: ideo licèt cauſam alimentorum adijciat, credendum non eſt, quod per eam, quæ legatarij fauorem reſpicit, voluerit legatum reſtringere, Picus, quē ſupra retuli in d. §. Titia, nu. 20. dicit, rationem eſſe, quia res diſpoſitiuè relinquitur, alimenta verò cauſatiuè, & ideo attenditur diſpoſitio, quia cauſa adiecta legato non illud reſtringit, & hæc eadem eſt ratio eu ſupradicta, Bald. in l. ſi habitatio, in princ. ff. de vſu. & habit. dicit rationem eſſe, quia iſta verba, ad alimenta, ad vſum, ad habitandum, ad fruendum, vel ſimilia, important modum, qui cum ſit in fauorē legatarij, nō reſtringit. Et in rub. C. de iure emphyt. nu. 10. in fi. verſ. idem ſi dicerē, inquit, rationem eſſe, quia illa verba, ad vſum, ponuntur demonſtratiuè, nō tranſitiuè, nec taxatiuè.

Hæc concluſio non ſolum procedit, quando res ad alimenta relinquitur, ſed etiam quando fundus
3 † relinquitur ad vſum, vel vſumfructum, quia tunc non cēſetur relictus ſolus vſus, aut vſus fructus, ſed ipſa proprietas, vt eſt teat. in l. ſpecies, ff. de auro & arg. leg. in l. donationes, §. ſpecies, vbi Docto. ff. de

Digitized by Google

don.Glo.in l.ſi mulier,vbi Cin.in fin. & Bald.nu.2.
C.de iure dot.Bar.latè in l.libertis,la 1.nu.3.ff.de
alim. & cibar.leg. alios multos allegat Iaſ. in l.cũ
hi, §.ſi vni, ff.de tranſact. Ferrar. in cauſ.32.incip.
quotidie, idem Iaſ.in l.illud, nu.3. C.de leg.Alex.
in d.conſ.150.num.1.vol.7.vbi loquitur in fortiori
caſu,quando adiecit teſtator,quod legatarius non
poſſit bona alienare, ſed ſolum fructus percipere
in perpetuum. Eſt verum, quod mouetur Alex.ex
eo, quod vigore prohibitæ alienationis deducit
Bal.in l.Proculus,ff.de vſufr.leg. quæ controuerſia
altiorem indaginem requirit,ſed principaliter al-
legat textus, & doctrinas ſupra citatas, Cœpol.in
titu.de ſer.vrba.prædio.c.4.col.2.verſic.ſed eſt du-
biũ,& inquit Ang. in Auth.hoc locum, in fine, C.ſi
ſecun.nup.quod ita alias cõſuluit Cur.iun.in conſ.
38.nu. 3. & ſeq. vbi infert ad quæſtionem eius, qui
prædium vendidit cum facultate faciendi bucã in
flumine Scidæ, & deriuandi aquam pro irrigando
prato,& concludit,quòd ille modus pro irrigando
prato nõ reſtringit,ſed emptor poterit aquam du-
cere, & irrigare quoque alia bona, Dec. in conſil.
262.nu.6.in fin.verſi. tertiò non obſtat, vbi allegat
Rom.& alios, vbi fundat ſe ſuper eo, quod præce-
dit rei conceſſio,& ponderat verbum,quod impor
tat dominij tranſlationem, & infert ad conceſſio-
nem aquæ, an tranſeat ad hæredes acquirentis,
Crem.ſing.34.vbi allegat ſingulare dictum Bal.in
l.2.in fi.C.de inoffic.don. Picus d.§.Titia,num.20.
Pariſ.in conſ.21.nu.36.vol.2.Neuiz.in conſ.38.nu.
10.plures alios citat Manti.de coniect.vlt.vol.li.9.
tit.2.nu.29.Canalc.in tracta.de vſufruct.mulie.re-
lict.nu.78.Simon dicto dubio 10.nu.29.

Et quamuis prædicti Doctores loquantur,quan
do res ad vſumfructu, vel vſum relinquitur,tamen
idem eſt,quando ad alium finẽ, ſub eadem tamen
4 forma legandi, puta quando in † gaudimentum,
vt per Bal.in l.ſi habitatio, ff.de vſu,& habit.Alex.
in d.conſi.150.nu.1.vol.7.Nat. latè in d.conſ.211.
nu.17.vbi infert idem eſſe, quando teſtator legat
prædium pauperibus pro redditu ducatorum vi-
ginti,& dicit, quod ſi prædium plus reddat, illud
cedat commodo pauperum. Et de gaudimento
loquitur Picus d.nu.2. Iaſ.in vſib.feu.nu.104.verſ.
quintò confirmo,Neuiz.d.conſ.28.nu.10.latè Mã
tica d.lib.9.titu.2.nu.30.vbi refert Florian.Cæpol.
& Iaſ.in hoc diſtinguere inter filios, vel extraneos
hæredes inſtitutos, vt ſcilicet inſtitutis extraneis,
legatarius rem habeat, non autem filijs inſtitutis,
ſed ſine diſtinctione Doctores communiter tran-
ſeunt cum Bald.vt patet ex prædictis,& alijs,quos
citat Caualc.d.nu.78. Marſil. ſing.44. Curt.iun.d.
conſ.38.num.5.ver.quinimò fortius.Non enim eſt
ius in verbis importantibus modum,ſed in verbis
diſpoſitiuis,& ſiue teſtator loquatur de vſu,ſiue de
habitatione,ſiue de vſufructu,ſemper militat eadẽ
ratio, quia procedit verbum importans dominij
tranſlationem,ideo ſemper idem eſt ius.

Idem eſt,quando fundus relinquitur,vt eo lega-
5 tarius † gaudere poſſit, quia venit proprietas, vt
poſt Bal.voluit Simon d.dubit.10.nu.27.

Infert etiã Caſt. quem citat Curt.iun. in cõſ.38.
nu.5.verſ.confirmãtur præmiſſa,quod ſi quis relin
6 quit matri bona ſua, † vt de his poſſit ſe ſuſtentare,
relicta cenſebitur proprietas, nõ autem alimenta.

Idem eſt,quando relinquitur res,vt ex ea reddi
7 tus percipiatur,quia tunc † in legato non eſt reddi
tus, ſed res, vt voluit Imo. in l.ſi fundum per fidei-
commiſſum,ff.de leg.1.ſequitur Ange.de Perig.ibi
& Iaſ.nu.22.& mouent oẽs ex d.l.4.ff. de alim.leg.

Et in caſibus prædictis licet alimenta regulari-
ter finiantur cum vita eius,cui debentur, proprie-
8 tas tamen tranſit ad hæredes,& ſucceſſores, † vide
Bal.in l.ſi habitatio,in princ.& ponit text.in d.l.4.
in princ.ff.de alim.leg. vbi hoc etiam voluit Barto.
Alex.in conſi.214.nu.12.vol.6. Picus d.§.Titia, nu.
20.& Doctores omnes ſupracitati.

Sed non procedit, quando teſtator legat cum
temporis præfinitione, vt quia dicat, lego fundum
9 ad vſum durante vita legatarij, tunc † enim lega-
tum non tranſit ad hæredes, vt probat text.in l.Ti-
tia,§.fin.de legat.2. quem ita intelligit Bart.in l.4.
nu.3.verſ. reſpõdeo Oldr.ff. de alim leg.vbi dicit,
quod adiectio temporis reſtringit legatum, Bald.
in l.1.in princ.C.de fruct.& lit.expen.vbi in verſic.
& quando aliquid conceditur,ait, quod & ſi verba
illa, ad vtendum, & fruendum, non minuant con-
ceſſionem: tamen,quãdo tempus apponitur,aliud
eſt.Allegat l.cum hi,§.ſi tibi,ff.de tranſac.& idẽ pla
cuit Bart.in l.Titia,num.2.verſ.quæro,quid ſi tem-
pore,ff.de legat.2.vbi dicit, quod & ſi vſusfructus
non videatur relictus, ſed proprietas, tamen non
tranſit ad hæredem,quando relicta eſt, donec vixe
rit, ſed redit ad hęredem legantis, etiam ſi hæres
deceſſiſſet ante legatarium,quia cenſetur magis re
ſpectum habuiſſe ad ius hæreditarium, quàm ad
perſonã hæredis inſtituti.Et idem voluerunt Caſt.
& alij ibi,præcipuè Picus nu.11. qui dicit,quæſtio-
nem hanc fuiſſe Papiæ, & pro hac parte conſuluiſ-
ſe Curt. ſen. Lancell. Decium, Danielem Sandul-
phum, & Ambroſ.Opizo.licèt ipſe dicat eſſe cogi-
tandum,quia paſſus eſt dubius.idem voluit Soc.in
conſ.102.num.10.verſ.ſed poſito,quod cenſeretur,
vol.3.vbi tenet,quod cum relinquitur,hac tẽporis
præfinitione,donec legatarius vixerit,legatũ finia
tur morte. Hoc etiam tenet Pariſ.in conſ.21.n.38.
10 vol.2.vbi ſubdit,tunc quoque † legatum non tranſ
mitti,quando fit per verba limitatiua,& taxatiua,
ita,quod,vel ſimilia,Iaſ.in vſib.feud.nu.103.ver.ſe
cũdò moueor,vbi allegat ſolum Bald.in d.l.1.C.de
fruct.& lit.expen.& ante iſtos idem placuit Ange.
in conſ.334.col.fi.vbi allegat opinionem Iacobi de
Are. & eam ſequitur, ſi legatum nõ eſt relictum ad
vitam legatarij,Cęphal.in conſ.158.nu.5.vbi ita li
mitat concluſionem prædictam,Caualc.in trac.de
vſufru.mulie.relict.nu.79.vbi dicit procedere,quã
do legato adiecta eſt taxatiua dictio, duntaxat,tã
tum,ſolùm,& ſimiles, Manti.d.lib.9.titu.2.nu.29.
vbi quod finitur legatum mortuo legatario,Simon
de Pret.in d.tract.lib.4.dubit.10.num.30.Et ratio
11 eſt, quia relictum ad tempus, † videtur ſublatum
finito tempore,l.quæſitum, §.idem reſpondit,ff.de
fundo inſtr.l.ſi mulier,vbi gl. C.de pact.alios citat
Caualc.d.nu.79.dixi in conſ.52.nu.8. Addo quod
12 limitata † cauſa, limitatum producit effectũ, l.in
agris,ff.de acq.rer.domin. & legari põt, ſicuti ſub
13 † cõditione,§.ſub cõditione,Inſtit.de legat.Proin-
de cũ teſtator dicit ſe relinquere,donec legatarius
vixerit,nihil ĩpedit legatũ finiri cũ vita legatarij.

Et aduertendum eſt, quod hoc eſt verum,etiam
ſi hæres inſtitutus præmoriatur legatario,quia ni-
hilominus legatum ſic relictum non remãſit apud
hæredes legatarij, ſed tranſit ad hæredes hæredis
14 inſtituti, † vt expreſſe determinat Barto. in dicto
§.Titio,in princip.verſic.quid ſi tempore,& ſequi-
tur Bald.ibi,Caſtr.idem voluerunt Caſtr.Alex. &

Iaſ.in l.fin.C.de lega.qui tamen intelligunt,quan-
do legatum ſimpliciter relinquitur ad vitam, ſe-
cus quando addit teſtator, quod mortuo legata-
rio tranſeat ad hæredem inſtitutum, quia tunc nõ
vadit ad hæredem hæredis, & teſtator cenſetur re
ſpectum habuiſſe non ad ius hæreditarium,ſed ad
perſonam hæredis, & eius cauſa diem appoſuiſſe
legato,idem Alex.in conſ.173.vol.5.Socin.d.conſ.
102.Picus d.§.Titia,nu.17.Rui.in conſ.29.num.5.
vol.2.Duran.de arte teſtan.tit.6.cau.60.num.1.&
ſeq.vbi alios citat,Rube.conſi.23.nu.3. Caualcan.
in d.tract.nu.81. & dixi in conſi.123.nu.11.

Principalis tamen concluſio noſtra, quæ habet,
quod vbi res ad vſum, vel vſumfructum, vel gau-
dimentum relinquitur,veniat proprietas,reſtrin-
gitur, vt locum non habeat, quando aliter teſta-
tor declarat, vel aliud ex aliquib. coniecturis col-
ligitur eſſe de mente teſtatoris; quia eo caſu lega-
tum reſtringitur ad alimenta, ad vſum, vel vſum-
fructum, prout erit intentio teſtatoris. Ita decla-
rat Alex.in conſi.273.viſis verbis,in fine,vol.2. vbi
ait,quod relictũ factum ad vſum, & habitationẽ,
15 reſtringitur † ad ſolum vſum legatarij,propter il-
la verba, adeo quod poſſit ſtare, & habitare, &c.
quia per ea teſtator videtur voluiſſe reſtringere ſe
ad ſolum vſum eius. Tamen deciſio mihi iam non
placet, quia illa verba non ſunt tantæ potentiæ, vt
voluntatem teſtatoris oſtendant, vel præcedentia
generalia reſtringant: quod ſi cauſa expreſſa le-
gato adiecta, vt poſſit ſtare,& habitare,&c.nõ re-
ſtringit, multò minus id operabuntur verba non
per modum cauſæ prolata. Eſt verum, quod Alex.
mouetur per illa verba, poſſit, & debeat, quæ ne-
ceſſitatem important, vt per eũ,& ex ea neceſſita-
te adiecta voluntas teſtatoris demonſtratur. Sed
reſpondeo id procedere, per viam oneris iniuncti,
non quia legatum reſtringatur, atque ita reſultat
concluſio,quod legatum remanet in ſua generali-
tate, licèt legatarius teneatur ſeruare onus adie-
ctum.Sed noſtram limitationem ponit Roman.in
conſi.503. diligenter inſpectis,nu.7. in 2. dub.vbi
ex cauſa adiecta dicit,legatum reſtringi ad vitam
legatarij,& comprobat multis,vt per eum. Sed &
ſi ad noſtrum propoſitum allegari ſoleat, nõ tamẽ
pertinet ad præſentem quæſtionem, quia nõ quæ-
rimus,an legatũ reſtringatur reſpectu temporis,
ſed an reſtringatur in ipſa ſubſtãtia,ita vt nõ con-
tineat proprietatem; & in ſuo caſu res videtur cla
ra,quia cum,vt ſupra diximus, finiatur morte, qñ
eſt expreſsè limitatum ad vitam legatarij, ita fini
ri debet, quando tempus vitę eſt tacitè adiectum,
quia ſat eſt, quod de voluntate teſtatoris, volen-
tis ad vitam reſtringere, & limitare, conſtet quo-
quo modo. Ideo Soci.in d.conſi.102. nu.10. vol.3.
dicit clarius,quod etſi regulariter veniat proprie-
16 tas,tñ fallit,quando apparet† de mente defuncti.
Bene verum eſt, quod allegat Rom. & Alex. in lo-
cis prædictis, qui hoc non probant. Dicit autem,
ipſe apparere de mente, quando in alio loco te-
ſtator dicit ſe vſum, vel vſumfructum,vel alimen-
17 ta reliquiſſe; quia vna pars ſcripturæ † declarat
aliam, l.hæredes palam, §.ſed ſi notam, in verſ. ex
vicinis ſcriptis, ff.de teſta. l.vnica,vbi Bar.Ang. &
alij,ff.de peti.hæredit. Et ſi dicatur, quod clauſulæ
executiuæ, & acceſſoriæ non debẽt alterare prin-
18 cipalẽ diſpoſitionẽ, rñdetur,† quod ſaltẽ declarãt
ſecundum Bal.in l.eam quã,nu.36.C.de fideicom.
Curt.ſen.conſ.49.nu.52.cu alijs allegatis a D. Be-
cio in conſi.88.nu.50. Prædictam etiã limitationẽ
ſequutus eſt Duran. d.tit.6.can.23. in fin. Mant.d.
tit.2.nu.29.ſed præter eos,Caſt.in conſ.371. col.1.
verſ.ſecunda ratio,vol.2.Craue.conſi.25.nu.27.Id
autem multò magis locum habet,quando teſtator
verbis expreſſis declarat intentionem ſuam.

Reſtringitur ſecundo,vt locum non habeat con
cluſio noſtra, quando conceſſio fit in contractu,
19 quia tunc non continetur proprietas, † nec tran-
ſit ad hæredes. Ita Bal. in Procemio feud. in 6. di-
uiſ.nu.51.vbi dicit,in teſtamentis fieri pleniorem
interpretationem, ideo cauſam importare de-
monſtrationem, non taxationem, & infert, quod
ſi res concedatur in feudum ad utendum, & fruen
dum, extinguetur morte conceſſio, quia quod in
proprios uſus conceditur, morte finitur,l.cum hi,
§.ſi vni, ff.de tranſac. Et perinde eſt, ac ſi conceſſa
foret res ad alimenta. Et eum ſequitur Paris de
Puteo de feud.reintegr.c.103.nu.6. & ſeq.vbi latè
agit, & ponit quæſtionem, an conceſſo caſtro ad
habitandum, vaſallus poſſit alij locare. Sed con-
traria ſententia verior viſa eſt Martino Laud.in c.
t.qui ſeu.dare poſſ.quia natura feudi eſt,quod cõ-
cedatur ad vtendum, & fruendum, & verba intel-
ligi debent ſecundum naturam actus, ſuper quo
ſunt interpoſita.Illum quoque reprehendit Iaſ.in
vſibus feud.nu.103. & ſeq. vbi multas rationes, &
deciſiones adducit in contrarium, & præcipuè,
quod non eſt differentia inter contractus, & vlti-
mas voluntates,& quod vbi etiam ſubſiſteret diffe
rentia,ea tñ non eſſet conſiderãda in feudo, quod
dr̃ beneficium,& latè venit interpretãdum,nõ mi-
20 nus, † quàm vltima voluntas, l.fi.de cõſtit. princ.
c.cum dilecti, de donat. In ſpecie quoq; illum re-
prehendit Clau.Seiſel. in tract. de defin. & inuen.
feudum,§. & iſtud facit ad quæſtionẽ, fo.mihi 70.
& ſeq. vbi ſubdit Baldum malè fuiſſe locutum. Et
quamuis prædicti tres loquantur in quæſtione de
feudo,tñ eſt generaliter verum, quod etiã in con-
tractibus illa conceſſio ad vtendum, & fruẽdum,
21 continet † proprietatẽ, vt præcisè declarat Bart.
in l.4.in fi. ff.de alim. legat. per donationes,§.ſpe-
cies,ff.de donat. Quinimmo idem Bal. quem alle-
gat Paris de Puteo in d.c. 103.num.8.voluit quod
caſtro conceſſo ad vitæ vſumfructum veniat pro-
prietas. Et Bal.in rub. C.de iure emphit.nu.10. in
fin.verſ.idẽ ſi dicerẽ,inquit,in contractibus, vt eſt
vẽditio,verba illa ad vſum,vel vſumfructum,ſtare
demõſtratiuè,& non taxatiuè. Allegat tex.in d.§.
ſpecies. Hoc etiam tenet Bal. in donatione in l.2.
nu.10.in princ.C.de inoff.donat. & tã in donatio-
ne, q̃ in venditione. Idem tenuit Crem.in ſing.34.
Iaſ.& Seiſel.in locis allegatis ſupra,& Bal.in p̃di-
ctis locis ſequitur Curt.iu.in cõſ.38.nu.3.& ſeq.&
nu.6.vbi loquit in vẽditione, & donatione, & cæ-
teris conceſſionibus, & non eſt dubiu, ꝙ appella-
22 tione contractus, † venit donatio, Glo.in l.ædib.
§.1.ff.de donat. Alex. in l. iuriſgentium, in princ.
nu.6.vbi Iaſ.nu.8.ff.de pact.Corne.in conſi.101.in
princ.vol.1.Ripa in l.fin.num.120.C.de reuoc.do-
nat.Gomeſ.in §.in perſonã,nu.40. Inſtit. de actio.
Et pro dicta deciſione facit, quia ratio, qua Do-
ctores mouentur,militat non minus in contractu,
quàm in vltima voluntate, ideo non poteſt vali-
dum cõſtitui diſcrimen inter ea, & quod indiſtin-
ctè procedat concluſio ſupradicta,tenet Capic. in
deciſ.188.nu.4.& 8. vbi dicit ſic fuiſſe ſemel deci-
ſum per Afflict.in deciſ.401.nu.6.

Declaratur tertiò, vt procedat, quando primũ
ſit rei conceſſio, vt quia diſponens incipiat mentis
conceptum explicare a conceſſione rei, vt quando
dicit, concedo rem ad alimenta: ſecus eſt quando
23 incipit a conceſſione † alimentorum vſus, vel vſuſ-
fructus, quia tunc proprietas non venit. Ita diſtin
guit Bar. in d. l. 4. nume. 2. ff. de alim. leg. vbi inquit,
multum differre, ꝙ quis relinquat prædium ad ali
menta, vel quod relinquat alimenta ex prædio, vel
quod relictis alimentis obliget prædia pro eorum
præſtatione, Curt. iun. d. conſil. 38. num. 4. Capic. d.
deciſ. 188. nu. 4. vbi ſubdit, inſpiciẽda eſſe verba cõ
ceſſionis, quõ ſonent. Ideo Ang. in l. Proculus, ff. de
24 vſufr. dicit, quod ſi redditus pecuniæ † relictus ſit
pro alimẽtis, pecunia remanebit penes hæredem,
per l. fundi Trebatiani, ff. de vſufr. leg. ſequitur Ca
ſtren. nu. 9. atque ita non cenſetur relicta proprie-
tas, quod etiam voluit Fulg. in l. cũ hi, §. ſi integra,
ff. de tranſ. Iaſ. in ead. l. §. ſi qui, nu. 4. Nat. conſ. 211.
nu. 17. Hanc quoque diſtinctionem inter conceſſio
nem rei, & conceſſionem vſusfructus, vel vſus, con-
ſtituit Ang. in conſi. 338. col. fin. vbi ait, non venire
proprietatem, quando vſusfructus relinquitur ad
alimenta, imò eo caſu legatũ reſtringi ad id, quod
pro alimentis eſt neceſſarium, & quod ſupereſt ce
dere lucro hæredis, ſecus, quando res ipſa relinqui
tur in cauſam alimentorum, & ibi ponit rationem
diuerſitatis, vt per eum, idem voluit Caualcan. de
vſufruc. mulie. relic. nu. 28. vbi tamen neminem ci
tat, qui hoc dicat, Mantica de coniect. vlt. volunt.
lib. 9. ti. 5. nu. 2. & in relicto quantitatis ad alimen
ta, ponit Simon de Pretis, lib. 4. dubit. 11. nu. 2. fol.
mihi 424. & ſpecialiter in relicto pecuniæ, ſeu vſus
pecuniæ, ſeu alimentis relictis ex redditu pecuniæ,
quomodo legatum ſit intelligẽdum, & an tunc pe-
cunia eſſe debeat apud hæredem, vel legatarium,
vel alium, vide Simon. in loco prædicto, Cordub.
in d. l. ſi quis liberis, §. ſed ſi filius, nu. 12. & 13. ff. de
lib. agnoſc. vel alen. Item quando relinquitur ha-
25 bitatio ad vſum, vel ad alimenta, qñ liceat † loca-
re, vel qñ hæres poſſit cohabitare cũ legatario, vi-
de latè Paris de Puteo in d. tract. de feud. reinreg.
c. 103. Affl. in deciſ. 401. Capic. deciſ. 188. nu. 6. Be-
ro. ſam. quæſt. 101. nu. 3. Caualc. d. nu. 78. in fi.

Quintò limitatur præcedens concluſio, vt non
procedat, quando adiectio eſt nõ in vim modi, ſed
26 per viam cauſæ † finalis: tũc enim reſtringit diſpo
ſitionem, ita declarat Bal. in l. ſi habitatio, in prin.
ff. de vſu & habitatio. & eod. modo declarat Ange.
in d. conſi. 338. in fi. Et ratio eſt, quia omnis diſpoſi
27 tio reſtringitur † per ſuam cauſam, l. cum pater, §.
dulciſſimis, ff. de leg. 2. l. 1. in fi. ff. de fonte. Et dixit
Ang. in l. obligatione generali, col. 2. circa princ. ff.
de pig. quod dictum generale limitatur per ratio-
28 nẽ, ſecundum ſuam cauſam: & dicit tex. in d. §. dul
ciſſimis, eſſe meliorẽ, qui ad hoc poſſit allegari, præ
cipuè qñ cauſa eſt expreſſa, vt per Cur. iun. in l. em
ptor, §. Lucius, ff. de pact. Iaſ. in l. ſi de certa, num. 6.
C. de tranſact. Nat. in conſi. 546. nu. 10. Modus aũt
29 non ſolet reſtringere, † vel limitare diſpoſitionẽ,
vt voluit Bart. in l. 4. ff. de alim. & cibar. leg. Hæc tñ
declaratio patitur difficultatem, quia non eſt verũ
ſimpliciter, quod cauſa finalis reſtringit diſpoſi-
tionem: nam conſiderandum eſt, ſi ſit de præteri-
30 to, vel de futuro, † & ſi reſpicit commodum conce
dentis vel tertij, vt bene in terminis noſtris decla
rat Bar. in d. l. 4. num. 5. ver. ex prædictis diſtinguo
ſic. Imò Bal. in l. damus, ff. de cond. indeb. ait, quod
cauſa de futuro, reſpiciens commodum ſolius reci
31 pientis, præſumitur † impulſiua, non autem fina-
lis, & de hoc videri latè poterit Tiraq. in tract. ceſ-
ſan. cau. limit. 1. nu. 24. & ſeq. & in hoc conſiſtit re-
ſolutio, quia dum continet legatarij fauorem, non
32 reſtringit † legatũ, Bart. in d. l. 4. in princ. ſumma-
rio, & nu. 4. Cur. iun. d. conſi. 38. nu. 6. Propterea de
ciſio Bald. & Ang. ſupra relata intelligi debet, quã
do conſtat cauſam eſſe finalem, & talem, ſine qua
teſtator non fuiſſet aliter legaturus, vel diſponens
aliter conceſſurus. Quomodo autem cognoſcatur
33 eam cauſam eſſe † finalem, vide Tiraq. loco prædi
cto, D. Becium in conſi. 20. nu. 10. & ſeq. Item dicta
deciſio obtinebit, quando cõſtat quod cauſa adie-
cta fuit ad limitandum, & reſtringendum legatũ,
34 quia eo caſu † non veniet proprietas, vt declarat
Bar. in d. l. 4. num. 5. & inter cauſam finalem, & mo
dum, non eſt differẽtia, quia etiam modus reſtrin-
35 git, quando non † reſpicit fauorem legatarij, l. Ti-
tio cẽtum, §. 1. vbi Bar. & alij, ff. de cond. & demon.
ponunt Docto. in d. l. cum hi, §. ſi vni, ff. de tranſac.
Curt. iun. d. conſi. 38. nu. 6.

Limitatur quintò loco concluſio ſupra firmata,
vt locum non habeat, quãdo relinquitur res eo mo
do alicui, qui non ſit capax proprietatis: nam eo
36 caſu conceſſio † reſtringitur ad vſum, vel alimẽta,
vel vſumfructum. Hoc fuit originale dictũ Ang. in
d. l. cũ hi, §. ſi vni, col. 1. in fi. verſ. ſed dic in caſu vno,
ff. de trãſact. vbi ponit exemplum, qñ res ad alimẽ
ta relinquitur fratribus minoribus, qui non ſunt
capaces proprietatis, Clem. exiui de Paradiſo, de
37 verb. ſignif. & dicit rationẽ eſſe, quia verba, † quæ
duplicem habent ſenſum, trahi debẽt in dubio ad
bonum ſignificatum, l. quoties idem ſermo, ff. de re
bus dub. Et eam deciſionem probauit Ang. in d. §.
ſi vni, num. 5. verſ. iſtam regulam limitat, qui ſub-
dit aliam rationem, quia ſcilicet verba intelligi
38 debent ſecundum conditionem † perſonæ, cui di-
riguntur, l. plenum, §. equitij, ff. de vſu & habitat.
Idem voluit additionator ad Cremen. ſing. 34. eã-
dem deciſionem probauit Carroc. in c. cum quid,
in 2. par. limit. 2. nu. 14. de reg. iur. in 6. vbi ita de-
clarat, ſed nihil allegat, præter Capic. qui tamen
de hoc caſu non loquitur, & verba debent potius
39 impropriari, † quàm vt ſint ſuperflua, cap. ſi ſentẽ
tia, de ſent. excom. in 6. Bald. in cap. 1. de capi. qui
cur. vend. Abb. in conſil. 32. colum. 1. in fine, vol. 2.
Socin. in conſi. 2. num. 8. vol. 4. Dec. in conſi. 48. nu-
40 mero 4. & ſumi ſemper debet interpretatio, † per
quam ſuſtineatur actus, l. quoties, ff. de verb. obli.
c. Abbate ſanè, vbi glo. de verb. ſignific. & hæc præ-
41 ſumptio eſt cæteris omnibus fortior, † vt per Alc.
in tract. præſump. reg. 3. præſumpt. 34. nu. 1. & ſeq.
Dominus Becius in conſi. 52. nu. 122. Vincent. Car
roc. in d. c. cum quid, par. 1. num. 12. & non eſt cre-
dendum, quod teſtator voluerit legare proprieta-
tem, cum ſciret, vel ſcire præſumeretur, quod id le
42 gatũ fuiſſet nullum. Nemo enim præſumitur † eli-
gere viam, per quam ſuum iudicium ſubuertatur,
l. 3. ff. de teſtam. milit. Hoſt. Bur. & Imola in c. quin
tanallis, in 4. differen. de iureiur. Felin. in c. cum or
dinem, colum. 2. de reſcrip. Aleiat. d. regu. 3. præ-
ſumptio. 35. nume. primo. Cum ergo præſumatur
teſtatorem voluiſſe facere validum legatum, nec
aliter poſſit ſuſtineri, niſi reſtringatur, dicendum
eſt, quod illa verba poſuerit animo reſtringendi,
atque ita fiat reſtrictio ex tacita, & coniecturata
teſtatoris voluntate, ſecundum ea, quæ dixi ſupra

in prima limitatione. Idem eſt, quando concedi-
tur fundus ſpurio ad alimenta, ut dicam in titu.
quanto tempore præſtanda ſint aliméta dum ago
ſpurio.

Intellige ſextò ſupradictam concluſionem, vt
non habeat locum quando pater dat filio rem ad
alimenta, vel ad vſum, vel ad vſumfructum, quia
43 non videtur proprietatem dediſſe, † ſed vſum, vel
vſumfructum, vel alimenta. Ita notabiliter decla-
rat Bald. in l. ſecunda, nume. 10. C. de inoffic. do-
nat. vbi inquit, quod verbum, dono, a patre prola-
tum, non includit proprietatem, licèt aliud ſit quã
do profertur ab extraneo. Et illius dictum appel
lat ſingulare Cremen. ſingu. 34. l. fin. Simon de Pre
tis dicto lib. 4. dubitat. 10. nume. 32. vbi inquit no-
tandum, Iaſ. in d. l. cum hi, §. ſi vni, nume. quarto, ff.
de tranſact. dicit, ſe ignorare quo ſpiritu Bald. in
loco prædicto hanc poſuerit limitationem. Verum
ego arbitror hanc limitationem eſſe veram, & pro
uenire a proxima præcedenti limitatione, ſecun-
dum quam dixi, tunc non videri conceſſam pro-
prietatem, quando incapax eſt is, cui fit conceſſio.
44 Pater enim filio in poteſtate donare † non poteſt,
& ſi donat, non valet donatio, l. donationes quas
parentes, C. de donatio. inter vir. & vxor. Corne.
in conſi. 199. colum. 21. in limit. volum. 2. Patiſ. in
conſi. 17. num. 19. volum. 2. Cum enim acquiratur
patri, quidquid filius acquirit, non datur dominij
translatio, quæ ſtatim ad patrem non redeat. Li-
45 cet autem patri donare † alimenta, vel vſumfru-
ctum, vel quid ſimile præcipuè ad vſum, vt per glo.
in l. 2. C. de inoffic. donat. Proinde, vt ſuſtineatur
actus, quando pater donat, fit interpretatio, vt
non velit proprietatem donare, ſed vſum, vel ali-
menta, alias nulla eſſet inter patris extranei do-
nationem differentia; & quando actus non valet
46 co † modo, quo ago, ſuſtinetur commodo, quo ſu-
ſtineri poteſt, ſecundum regulam de qua apud Do
ctores in l. prima, §. ſed ſi mihi, ff. de verborum obli
gationibus. Et hoc modo intelligendo deciſio Bal
di ſublimitabitur, vt non procedat, quando pater
47 donat cum iuramento, † vel in cauſam dotis, aut
donationis propter nuptias, & quando donat fi-
lio emancipato, vel eunti in caſtra, vel filio cleri-
co, & omnibus illis caſibus, quibus pater valide
poteſt donare filio, quia in illis ceſſat ratio pro-
pter quam donatio proprietatem non continet,
& ratione ceſſante non eſt locus deciſioni. Quan-
do autem, & quibus in caſibus ſuſtineatur dona-
48 tio † inter patrem & filium, vide late Clat. in tra-
cta. de donatio. quæſtio. 8. per totam, vbi multis
modis declarat, & ante eum Duénam in reg. 223.
vbi latius egit, Lupus in rubr. de donatio. inter vi-
rum & vxor. §. 38. nume. 8. §. 51. nume. 1. & ſequen.
§. 71. num. 5. D. Becium, conſil. 20. nume. 4. Anton.
Gabriel. commun. opinio. lib. 4. titu. de donatio.
concluſ. quarta, per totam, Rolan. in conſil. 77. nu-
mero 25. volum. 1. Seraphin. in tracta. de priuileg.
iuram. in priuileg. 72. per totum, & alibi ſæpe per
Doctores. Hinc etiam deducitur differentia in-
ter donationem, quæ fit a matre ad vſum, vel ali-
menta, & eam, quæ fit a patre; nam quando fit a pa
tre non venit proprietas, vt dictum eſt; ſed quan-
49 do fit a matre, aliud eſt, cum veniat † proprietas,
vt eſt textus expreſſus in l. donationes, §. ſpecies,
ff. de donatio. vbi rerum filiæ donatarum a matre
proprietas venit, & in tantum, vt mater non poſ-
50 ſit † rem filio donatam reuocare, vt eſt text. in l. ſi
non mortis, ff. de inoffic. teſtamen. & in l. ſi conſtan
te, C. de donat. inter vir. & vxor. Et ratio eſt, quia
51 mater non habet † filios in poteſtate, ſicut pater,
§. fœminæ, Inſtitu. de adopt. & toto titu. Inſtitu.
de patr. poteſt. Ecce ergo nullam aliam eſſe ratio-
nem, quare donatio patris non includat proprie-
tatem, niſi quia pater non poteſt donare filio in
poteſtate.

SVMMARIVM.

1 *Coniecturæ non admittuntur in rebus claris.*

2 *Verborum qualitas eſt teſtimonium noſtræ mentis, cæteris omnibus apertius.*

3 *Verba cum clara ſunt, non admittitur quæſtio voluntatis.*

4 *Verba inuenta ſunt ad explicandum voluntatem loquentis.*

5 *Voluntas hominis cognoſcitur ex loquela.*

6 *Victus relictum idem eſt quod elementorum.*

7 *Victus appellatione non venit veſtimentum, etiamſi relinquatur famulo in domo.*

8 *Victus, & veſtitus, quando relinquuntur, videntur relicta alimenta.*

9 *Vita legata veniunt alimenta.*

10 *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis.*

11 *Educationis relicto comprehenduntur alimenta.*

12 *Educari in domo cum quis debet, tunc recipiet alimenta in domo.*

13 *Nutriri qui debet, ei alimenta præſtanda ſunt.*

14 *Alimonia ſi alicui relinquitur, illi alimenta debentur.*

15 *Cibarijs relictis, vel diarijs, non venit habitatio, aut veſtimentum.*

16 *Potus venit relictis cibarijs, vel diarijs.*

17 *Medicina non venit relictis cibarijs, vel diarijs.*

18 *Subſidium vitæ, vel neceſſarium vitæ cum relinquitur, alimenta præſtanda ſunt.*

19 *Subſtentatio vitæ cum relinquitur, debentur alimenta.*

20 *Subſtentandi cauſa, quando exprimitur in relicto, tunc veniunt alimenta.*

QVAESTIO II.

QVANDO alimenta expreſsè relin
quuntur, vel promittuntur, tunc
1 non eſt dubiũ, quia † in claris non
eſt opus coniecturis, l. continuus,
ff. de verbo. oblig. nullum eſt ma-
gis noſtræ mentis apertum teſti-
2 monium, quàm verborum qualitas, † & conceptio,
vt dicebat Caſſiodor. a Bald. citatus, in l. genera-
liter, in 1. notab. C. de non num. pecun. & in l. tres
denunciationes, colum. 1. C. quomodo, & quando
iud. cum multis apud Tiraq. in l. ſi vnquã, in verſ.
libertis, nume. 8. C. de reuoc. donat. & quæſtio vo-
3 luntatis non debet admitti, † cum in verbis non
eſt ambiguitas, l. non aliter, ff. de leg. 3. l. ille, aut il-
le, §. cum in verbis, ff. eod. tit. cap. ſi quis presbyter,
4 de conſecrat. & verba ſunt inuenta † ad eũ ſolum
effectum, vt his dicentis voluntas demonſtretur,
l. Labeo, ff. de ſupellect. leg. c. is autem, 22. quæſt. 2.
& dicit Bal. in l. ſed & reprobari, in princ. ff. de ex-
cuſat. tuto. quod voluntas hominis cognoſcitur
5 † ex ſua loquela, & ſubdit eſſe ſummè notandum;
& infinitos ad hoc citat Tiraq. in d. verſ. liberis, nu
me. 17. & ſeq.

Et

Et idem omnino eſt, quando teſtator alicui le-
6 gat victum, quia idem continet, † quod legatum
alimentorum, l. alimenta, & l. fin. cum ibi notat. ff.
de alimen. & cibar. leg. l. verbo victus, ff. de verbo-
rum ſignificat. innuit Bartol. in tracta. de alimen.
in prin. Papien. in for. libelli, quo agit actione rea
li, in ver. & redditibus, num. 2. vbi dicit paria eſſe,
quod legentur alimenta, vel legetur victus, & di-
cit Ruin. in conſi. 86. nume. 2. volum. 2. quod lega-
tum victus æquiparatur legato alimentorum per
dicta iura, Vital. in tracta. clauſul. in titu. an poſſit
renuncia. alimen. colum. 1. & 2. ponit Bonacoſ. in
tracta. de ſeru. & famul. quæſtio. 193. vbi tamen di
7 cit, quod ſi quis famulo victum in domo † legauit,
ille non habebit veſtes, quas conſueuerat geſtare
in honorem domini, appellat ipſe domicillares,
arbitror intellexiſſe de his, quas domini ſerui-
toribus præſtant ad pompam verſicolores, vul-
go dicimus liureas, quia illæ fiunt, non famuli, ſed
domini gratia, idem eſt quando relinquitur vi-
8 ctus, † & veſtitus, vt poſt Cor. ponit Simon de in-
terpret. vlt. vol. lib. 4. dub. 11. nu. 1.
9 Idem eſt, quando teſtator legaret vitam, † quia
continet alimenta, cum aliter nemo viuere poſ-
ſit, cui non cedant omnia, quæ alimentorum nomi
ne continentur, eſt text. in l. quos nos, §. verbum
viuere, ff. de verborum ſignificat. quem ad hoc al-
legat Bartol. in dicto tracta. alimento. num. 5. An-
gel. in tracta. de teſtamen. in verſic. item reliquit
mulieri concubinæ, eſt gloſſ. 45. ſequitur Dec. in l.
de alimentis, numero quarto, C. de tranſactio. Si-
mon de Pret. lib. quarto, dubit. 11. num. 7. fol. 420.
ea enim omnia ſunt neceſſaria, vt quis vitam du-
cere poſſit, quod ſi victus importat alimenta, mul-
to magis id importabit vita, propter quam victus
10 conceditur, & propter quod † vnumquodque ta-
le, & illud magis, auth. multo magis, C. de ſacro-
ſan. eccleſ. Ideo enim victum ſumit homo, vt vi-
uat, alias radicale humidum ad nihilum breui re
duceretur.

Eodem modo intelligi debet relictum educa-
11 tionis, † quia alimenta ei ſunt præſtanda, quem
teſtator educari iuſſit, vel cui aliter conceſſa eſt e-
ducatio, l. fin. de alimen. & cibar. legat. Bartol. in
dicto tracta. de alimen. nume. 3. verſic. quid ſi de-
beat educari. Et ſubdit alimenta victum, & edu-
cationem habere parem ſignificationem, idem di
cit Papien. in dicto libel. actio. real. in verſ. & red-
ditibus, nume. ſecundo, Angel. in dicto tracta. de
teſtamen. dict. gloſſ. 45. nume. 19. vbi ſi teſtator in
12 bet aliquem in domo ſua † educari, videtur illi a-
limenta reliquiſſe, Decius in dicta l. de alimentis,
nume. 4. vbi dicit, idem eſſe, ac ſi alimenta fuiſſent
relicta, & ſubdit, eodem modo intelligi, quando
13 teſtator mandat aliquem † nutriri. Allegat l. pe
nult. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alie. iur. Simon loco
prædicto, nu. 7. vbi grauatur ad præſtandum ſuum
viuere.

Idem intelligendum eſt, quando relinqueret
14 quis alimoniam, † quia ea pronunciatio ab ali-
mentis non differret, cap. 2. in fi. de præben. l. neca
re, ff. de lib. agnoſcend. cap. eccleſiarum ſeruos, 12.
quæſt. 2. cap. inter cætera, 22. quæſtio. 4. Dec. d. l. de
alimentis, num. 3. in fi. vbi loquitur non in legato,
ſed in promiſſione, vt intelligas non eſſe ſpeciale
in vltima voluntate.

Quando autem alicui relinquuntur cibaria, vel
diarium, tunc videtur relictum quicquid pertinet
15 ad cibum, non tamen venit habitatio, nec † veſti-
mentum, l. diarijs, ff. de alimen. & cibar. legat. ve-
16 nit tamen † potus, l. & ſi non ſint, §. Sticum, ff. de
auro & arg. leg. Bart. in d. tracta. de aliment. nu. 7.
vbi poſt Franc. Tigr. dicit, non venire medicinas,
17 † quia illæ non ſumuntur pro cibo, & ſtante reli-
cto hæres ſolum cibare debet, Papienſ. in form. li-
bel. quo agit pro lega. rei ſingu. in principio, nu-
me. 65. vbi ait, quod appellatione diarij, vel ciba-
rij non venit veſtimentum, vel habitatio, licet ap-
pellatione alimentorum omnia veniant. Et dicit
Angel. in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo,
ff. ſoluto matrimonio, quod cibarijs relictis, non
veniunt medicinæ, & Alexan. ibi dicit eſſe bonum
text. in l. in rebus, §. poſſunt, ff. commo. Dec. in ea l.
de alimentis, nume. 3. vbi quod neque veſtimen-
tum, neque habitatio, ſed cibus, & potus, & idem
voluit Ruin. in l. prima, §. hoc edicto, numero ſe-
xageſimotertio, ff. de operis noui nunc. vbi, quod
nec veſtimenta veniunt, nec calciamenta, nec ha-
bitatio.

Videntur etiam legata alimenta, quando relin
18 quitur neceſſarium vitæ, vel ſubſidium vitæ, † l. fi-
lia, C. de patr. pot. vbi Ange. notat, quod vbi puel-
læ aliquid relinquitur in ſubſidium vitæ, illud ce-
dit in dotem, & non mirum, nam dos ſuccedit lo-
co alimentorum, & ſæpe tenetur dotare, qui tene-
tur alere, ad idem eſt text. in capitulo, Epiſcopus,
de præbend. vbi Dec. num. 5. dicit tale legatum in-
telligi pro alimentis, & declarat dictum Ange. ſu-
pracitatum. Et facit ratio, quia vita non datur
alimentis, nec aliud eſt vitæ ſubſidium præter ali-
menta. Cum ſine eis nemo poſſit viuere, & non
debet differre relictum ad vitæ ſubſidium a reli-
cto vitæ.

Et idem dicendum eſt, quando relinquitur ſub-
19 ſtentatio vitæ, † text. in cap. omnino, vbi gloſ. di-
ſtin. 31. & in ca. Epiſcopus, 10. q. 2. quos textus ad
hoc citat Bonacoſ. in d. tract. de famul. q. 201. & pa
ria ſunt dicere pro neceſſitate, pro ſubſtentatione
vitæ, vel pro ſubſidio vitæ, & idem quando certum
20 quid relinquit, vt valeat ſe ſuſtentare, † Gigas de
penſion. quæſt. 51. num. 19. & 20. Simon loco prædi
cto, num. 7. in fi. vbi poſt Ang. dicit idem, quando
pro expenſis relinquitur.

S V M M A R I V M.

1 *Habitatio cum filiis, ſi vxori relicta eſt, alimenta ſigni-
ficantur.*
2 *Alimenta ei ſunt præſtanda, qui eſt in ſeruitijs.*
3 *Cura domus ſi fuit demãdata ei, cui relicta ſunt alimen
ta, non præſumitur eſſe cauſa legati.*
4 *Habitationis legatum non importat alimenta.*
5 *Habitatio continetur ſub alimentis, tanquam ſpecies
ſub genere.*
6 *Habitatio non continet ſub ſe alimenta, quæ ſunt tan-
quam genus.*
7 *Habitatio aliquando continet alimenta, non ex vi ver-
bi, ſed coniectura voluntatis.*
8 *Onus iniunctum declarat mentem teſtatoris.*
9 *Legatum eſt donatio.*
10 *Habitationis legatum, cum ſit pauperi, tunc videtur im
portare alimenta. ſed vide ibi de veritate.*
11 *Alimenta videntur relinqui, quando mandat teſtator
aliquem recipi in domo.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO III.

TESTATOR reliquit vxori habita-
tionem cum filijs, dubitatum fuit,
an matri videantur relicta alimen
ta? Et Bal. in l. fi. nu. 8. C. de indic.
1 viduit. tollen. dicit alimenta † vi-
deri relicta, quia quãdo relinquit
habitationem cum filijs, videtur illi demandare
curam filiorum, vt probat text. in l. ſed ſi hoc, §. fin.
2 ff. de cond. & demonſt. & ſi ſeruit filijs, † debet a
filijs ali, vt in l. in reb. §. poſſent, ff. cõmoda. probat
etiam text. in l. Seio, ff. de annu. legat. & Bald. ſe-
quitur Ange. in tracta. de teſtam. gloſſ. 46. nume. 9.
Alex. in additio. magna ad Bar. in l. Titia, §. fin. ſub
nume. 3. ff. de leg. 2. Et Bald. dicit in loco prædicto
id procedere non ſolum in matre legataria, ſed
etiam in quacunque alia, quia cenſetur relictum
in recompenſationem laboris, ideo ponit exem-
plum in amita. Eandem deciſionem probauit Cæ-
pol. in tracta. de ſeruit. vrban. predio. cap. 6. in fin.
ſubdit eſſe notandum, & loquitur etiam ipſe in
matre, & amita, & ſingulare dictum appellat
Crem. in ſing. 66. in fin. & hanc eſſe ſignandam de-
ciſionem inquit Picus in d. l. Titia, §. Titia, nu. 176.
ff. de leg. 2. quia ſi debet eſſe in obſequio filiorum,
eſt alenda, ſiue mater, ſiue amita ſit, ſiue alia per-
ſona, Bero. in conſi. 34. num. 12. volum. 2. Natta in
conſi. 379. num. 2. Mantica de coniectu. vlt. volunt.
lib. 6. tit. 11. num. 19. & lib. 8. tit. 4. num. 12. Menoc.
in conſi. 62. num. 2. & præter eos Campeg. in tract.
dot. in 2. par. q. 84. Lancello. Gal. in conſuet. Ale. in
verſ. 20. num. 141.

Verum hanc Bald. ſententiam impugnat Cor-
dub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 170. &
num. 209. ff. de lib. agnoſc. Mouetur, quia in decla-
rando legato alimen. ponderanda eſt vis verborũ,
l. alimenta, §. baſilicæ, ff. de alimen. & cibar. legat.
& legatis cibarijs non venit habitatio, vt l. ciba-
rijs, ff. de alimen. & cibar. legat. & quamuis videa-
3 tur demandata cura, tamen ea † non præſumitur
fuiſſe cauſa alimentorum, vt notat gloſſ. in l. Caio,
ff. de alimen. & cibar. legat. & quamuis fuiſſet cau-
ſa legati, tamen non per hoc infertur quod habi-
tatione legata veniant alimenta. Augetur autem
4 difficultas, quia habitationis † legatum non im-
portat alimenta, vt probat text. in l. cum antiqui-
tas, C. de vſufru. l. cum his, §. qui tranſigit, ff. de tran
ſactio. Alimenta enim genus ſunt, quæ continent
5 † ſub ſe habitationem tanquam ſpeciem, gloſſ. in
cap. epiſcopus, 19. q. 2. l. legatus, & l. fi. ff. de alimen.
& cibar. legat. ſed habitatio, quæ eſt ſpecies, non
6 † continet ſub ſe genus, ita Bologn. in conſi. 48. nu.
8. Bero. in conſi. 34. nu. 10. & conſi. 35. nu. 15. vol. 2.
Mihi vero ea Bal. deciſio ſemper viſa fuit vera, quia
teſtator videtur feciſſe rationabilem diſpoſitionẽ,
vt is alimenta habeat qui aſſiduè verſatur in filio-
rum obſequio. Et licet tutori non debeantur ali-
menta, nec ſalarium, ex quo munus eſt publicum,
& a iure cogitur quilibet illud aſſumere, tñ aliud
eſt in eo, cui non tutela, ſed ſimplex regimen filio-
rum committitur. Et non obſtat quod habitatio-
nis legatum non contineat ſub ſe alimenta, quia
7 non dicit Bal. eo loci alimenta † venire ex vi verbi
habitationis, ſed ex tacita, & coniectura ta teſtato-
ris voluntate, vt declarat Cæpol. d. c. 6. in fin. ſicuti
etiam Picus in d. §. Titia, nu. 176. & clarius Bero. in
d. conſi. 34. nume. 12. Non etiam obſtat, quod onus
non præſumatur cauſa legati, quia de hoc non eſt
quæſtio, ſed an onus arguat quid teſtator volue-
rit legare, & non eſt dubium quod ex qualitate
8 † oneris iniuncti venimus ad cognitionem men-
tis teſtatoris, argum. l. generaliter, §. 1. C. de ſacro.
eccleſ. Rom. in conſil. 417. nu. 4. l. eum qui, in princ.
vbi Bart. ff. de iureiuran. & ibi Iaſ. nume. 1. Menoc.
de arbitr. iudic. caſu 123. Cum ergo curam filio-
rum teſtator committere videatur, cenſendum eſt
etiam, quod voluerit matrem recompenſare eo
modo legando, & ſi ſolam voluiſſet habitationem
relinquere cum filijs, vtique legatum illud potius
contineret onus, quàm commodum contra natu-
9 ram ſuam, cum ſit donatio, † in §. legatum, Inſtit.
de lega. propterea non eſt tutum vel rationabile
diſcedere a ſententia Baldi, quæ tot habet teſta-
tores, & ſanè aliud eſt relinquere cum filijs, quia
primo caſu legatum continetur intra limites ver-
bi habitationis: ſecundo verò ſubeſt tacita quędã
coniectura voluntatis teſtatoris. Illa enim coniun
ctio cum filijs, importat quid pluris, & dat intel-
ligi quod in eo actu aliquid habere debeat eo mo-
do, quo filijs debetur: at filijs debentur alimenta,
ergo idem videtur in vxore. Et in hac quæſtione la-
borem matris, & onus iniunctum conſiderat etiam
Lancello. in d. conſtitut. in verſi. viginti, nume. 154.
idem voluit Simon de Pret. de interpre. vlti. volun.
libro quinto, dubit. 11. nu. 4. in fin. vbi in verſi. ego
addo tamen, declarat procedere, quando illa per-
10 ſona, cui relicta eſt habitatio, eſt pauper, † quia
eo caſu legatum ſuſtinetur in recompenſationem
laboris. Sed hæc reſtrictio mihi non placet, quia
recompenſatio fieri poteſt non ſolum pauperi,
ſed etiam diuiti, & diues non tenetur gratis cu-
ram ſubire filiorum alterius, ſi non ſit relictus tu-
tor, & quando etiam datus eſt tutor, poteſt te-
ſtator illi relinquere, vt ſunt iura clara, quæ non
expedit referre.

Eadem alimenta videntur relicta, quando te-
11 ſtator mandat † aliquem recipi in domo, vt vo-
luit Bar. in l. 1. in fin. C. de legar. Corn. in conſi. 323.
col. 2. ver. & ſaltem procedit, vol. 2. & in conſi. 156.
per totum, præcipuè c. fin. vol. 4.

SVMMARIVM.

1 *Vxori cenſetur relicta alimenta, quando maritus man-
dat filios apud eam educari, & ibi de veritate.*

2 *Coniunctio inter perſonas poſita attribuit cuiq; æquali-
ter, licèt aliud ſit, quando ponitur inter res.*

QVAESTIO IIII.

SIMILIS eſt quæſtio, vbi pater man
dat filios educari apud matrem:
dubitatur enim, an eo caſu alimen
ta videatur matri reliquiſſe. Et
Bald. in l. ſi mulieri, in prima lectu
ra, in fi. ff. de vſufruct. accreſcen. in-
1 quit videri alimenta † matri quoque relicta, &
ſubdit illam legem eſſe ad hoc notabilem, & te-
nendam menti. Et hanc dicit notabilem theori-
cam Cremen. d. ſing. 66. in prin. vbi ſubdit habuiſ-
ſe de facto, & ita determinaſſe Caualcan. in tract.
de vſufruc. mulie. relic. num. 138. verſ. & ideo ſi te-
ſtator filium ſuum minorem reliquerit, Simon de
interpret. vlti. volunt. dubitat. 11. num. 4. Lancello.

Gallia.

Gallia.in conſuetud. Alexandriæ, in verſic.viginti,
nu.141. Et faciunt, quæ aliquando dicam intra in
hac eadem parte, dum tractabo, an videantur re-
licta alimenta vxori, cui a teſtatore fuit commiſſa
adminiſtratio,vel gubernium filiorum. Hæc tamen
concluſio licèt impugnetur a nemine quem vide-
rim, non caret dubitatione,quandoquidem neque
verba, neque intentio teſtatoris videantur id in-
ferre, quod matri videantur relicta alimenta ex
eo,quod teſtator iuſſerit filium apud matrem edu-
cari, & in toto titulo, vbi pupil.educa. debe. nibil
tale ponitur,& ſi dicatur curam filij videri deman-
datam, id eſt falſum, quia ſub illis verbis non ve-
nit filij cura. Et Bal. in d.l.ſi mulieri, loquitur, non
quando teſtator mandat filios apud matrem edu-
cari, ſed quando iubet filios alimentari vnà cum
matre, atque ita, quando alimenta matri coniun-
ctim relinquuntur cum filijs. Et mouetur Bald. ex
vi coniunctionis, quæ cuique perſonæ æqualiter
2 attribuitur,licèt aliud ſit,quando coniunctio † po-
nitur inter plures res, vt in l.4.ff.de fun. inſtr. & id
colligit ex text.in d.l.ſi mulieri,vbi ſi quis inſtituat
vxorem cum filijs, videtur vxori medietatem relin
quere,& aliam medietatem filijs: & quando man-
dat filios educari apud matrem, nihil ſimile poteſt
conſiderari, & voluntas teſtatoris eſt prouidere
de loco ad commodum filiorum, non de alimentis
ad commodum matris.

S V M M A R I V M.

1 *Neceſſitas. Relictam pro neceſſitatibus, intelligitur re-
lictum pro alimentis.*
2 *Neceſſitas nulla durior eſt fame.*
3 *Neceſſitas. Relicto vſufructu pro neceſſitate, aut indi-
gentia, legatarius habebit ſola alimenta.*
4 *Subſtentatio congrua vbi relinquitur, veniunt alimenta.*
5 *Neceſſitas dicitur, quando aliunde quis capere non po-
teſt.*
6 *Neceſſitatis cauſa conceſſum, ceſſat, vbi ipſa ceſſat ne-
ceſſitas.*
7 *Paupertatis cauſa ceſſante, ipſa quoque ceſſat, quæ ob
paupertatem ſunt conceſſa.*
8 *Neceſſitas licet non adfuerit, tamen alimenta pro tol-
lenda neceſſitate conceſſa debentur.*
9 *Pro dictio, ſignificat cauſam impulſiuam, non finalem.*
10 *Pro dictio, importat modum.*
11 *Alimenta præteriti temporis peti poſſunt, quando ali-
quid relictum eſt pro neceſſitatibus.*
12 *Alimenta præteriti temporis peti poſſunt, quando ali-
quid relinquitur pro indigentia.*

QVAESTIO V.

DIxi ſupra alimenta cenſeri relicta,
quando teſtator legauit neceſſita-
tem vitæ,vel ſubſtentationem vitę,
quid ſi reliquiſſet teſtator aliquid
pro neceſſitatibus, an id intelligi
1 debeat † relictum pro alimentis?
Et hoc videtur indubitatum, vt probatur in l.pen.
§.fin. & l.fi.ff. de alimen. & cibar. lega. & nulla eſt
2 maior vel durior neceſſitas † fame, l.2. vbi Alber.
C.de patrib.qui fil.diſtrax. Dec.in conſi.555.num.
12. & dixi aliquando hoc eodem in opere, & in
terminis hoc voluit Ancha. inter conſil. Calder.
21.col.1.tit.de teſtam. Et dicit Caſtr.in conſi.371.
col.1. verſic. ſecunda ratio, vol.2. quod ſi teſtator
vſumfructum relinquit vxori ſuæ pro ſua indigen-
3 tia,† vel neceſſitate, habebit alimenta tantum, ſe-
quitur Crau.in conſi.25.nu.27. & in conſil.199.nu.
4.Gabr.conſi.108.nu.15.in 2.vol. & ibi nu.21. hoc
declarat. Sed etſi Crau. in loco prædicto id attri-
buat verbo,neceſſitatis, Caſtren. tamen in conſilio
præallegato non mouetur ea ratione, ſed ex alijs
clauſulis contentis in teſtamento, per quas appa-
ret teſtatorem reſtrinxiſſe legatū ad ſolum vſum,
& indigentiam vxoris. Ideo ſuper eo non poteſt
fieri fundamentum, ſed ad id quoque Caſtren. al-
legat, & ſequitur Pet. Pecch. de teſtam. coniug.ca.
9.nume.1. lib.5. Caualca. de vſufruct. mulie. relic.
num.20. & hoc etiam voluit Simon de Pret. de in-
terpret.vlti.volunt.lib.1.interpret.2.dubit.2.ſolu-
tio.10.folio mihi 72.& lib.4.dubit.11.num.9.folio
425.Et Crau.in conſilio 22.num.1. oſtendit, quod
legatum alicui factum pro ſuis neceſſitatibus cō-
prehendit alimenta. Et Caſtren.in conſil.437.in 2.
dub.col.1.vol.2.dicit, idem eſſe, quando relinqui-
4 tur congrua † ſubſtentatio,& ibi quærit, an debea-
tur veſtimentum. Sequitur Crau. in d.conſil.199.
nu.4. dubitari tamen poſſet, an alimenta hoc caſu
debeantur ei, qui non indiget, nam dicitur neceſ-
5 ſitas, quando † aliunde non habet quis, vbi cape-
re poſſit, capitulo quanto, de conſuetud. Abb. in
conſi.17.verſus fin.volum.1.& inductum neceſſita-
6 tis cauſa non habet locum vbi ceſſat † neceſſitas,
ca.2.de cuſtod.euchar.vbi Bnt.in 1.not. Anchar.in
1.not. & Cardin. Floren. in primo notab. Et dicit
Bart.in l.1.§.nunciatio, col.3. verſic. quando ſit iu-
ris noſtri, ff.de oper.no.nun. quod ſtatutum ob ne-
ceſſitatem, locum habet quatenus neceſſitas du-
7 rat, & idem eſt in paupertate, quia † ea ceſſante
non procedunt, quæ propter illam inducta ſunt, l.
non tantum,§.eos qui,ibi,niſi facultates eorū addu-
ctæ fuerint, ff.de excuſat.tutor.vbi poſt Iacobus de
Are. Nicol. Matarel. & alios ponunt Bar. & Alber.
infinitos cumulat Tiraq. in tract.ceſſan.cau. par.1.
num.179.& nume.193. Eodem modo dubitari po-
teſt, an debeantur pro tempore præterito, quia cū
relicta ſint pro neceſſitate, & pro præterito tem-
pore ceſſauerit neceſſitas, ex quo legatarius aliun-
de habuit, viderentur dicendum non poſſe peti.
Ceſſat enim ratio relicti. Quicquid tamen ſit hoc
8 caſu debentur alimenta, † etiamſi nulla ſubſit ne-
ceſſitas, vt poſt Bald.quem citat, concludit Corn.
in conſi.187.col.pen.verſ.his non obſtantibus,vol.
2.vbi ait, quod legatum alicui factum pro ſuis ne-
ceſſitatibus, etiamſi neceſſitates non ſubſint, quia
9 illa dictio pro, † ſignificat impulſiuam non fina-
10 lem cauſam, c.Agatoſa,63.diſt. & importat † mo-
dum,ſecundum Bar. in l.quib.dieb.§. Termilius,ff.
de cōd.& dem.& in l.Lucius Titius,§.te.ff.de leg.2.
11 & quod pro tempore præterito peti poſſint † ali-
menta, voluit Ancha.d.conſi.21.inter conſil.Cald.
vbi mouetur per eandem rationem, ſequitur Simō
de interpret.vltim.volunt.lib.4.dubit.8.nu.91. fol.
mihi 399.Cæph.conſi.81.per totum.

Et quæ dicta ſunt de neceſſitate, vel ſubſtenta-
tione, procedunt etiam, quando dictum eſt pro
12 indigentia, † vt Simon ibi dicit.

S V M M A R I V M.

1 *Gubernare importat regere, & adminiſtrare.*
2 *Tutela dicitur onus propter regimen, & adminiſtra-
tionem.*

Guber-

3 *Gubernium, cum alicui relinquitur, tunc alimenta relicta videntur.*
4 *Vſusfructus illi relictus non cenſetur, cui cura, & cuſtodia committitur.*

QVAESTIO VI.

CENSATVR quoque relicta alimen
ta, quando teſtator mandat alicui
gubernium domus: verbu enim gu
1 bernare † importat regimen, & ad
miniſtrationem, c.cum ſingu.extr.
de præben. Alber. in ſuo diction. in
verſ. gubernare, Corne. in conſil. 253. col. 1. vol. 3. &
niſi includerentur alimenta, legatum hoc impor-
taret onus, non commodum, & eſſet contra natu-
2 ram legati, vt dicimus de tutela † quæ propter re-
gimen reputatur onus, l. tria onera, ff. de excuſat.
3 tutor. & per hanc rationem in terminis † noſtris,
ita concludit Corn. in conſ. 3. col. pen. verſi. & ſua-
detur d. interpretatio, vol. 2. vbi proſequitur vlte-
rius, & eum in propoſito ſequitur Pariſ. in conſ. 21.
nu. 22. & ſeq. volum. 2. vbi infert, quod teſtator re-
linquendo vxori domus gubernium, non cenſetur
vſumfructum illi relinquere, ſed alimenta, & idem
dicit quando reliquit vxorem gubernatricem, ſe-
quitur Caualca. in tracta. de vſufru. mulie. relic.
nume. 21. vbi allegat quoque Pet. Pecch. Simon de
Pret. lib. 4. dubit. 11. n. 5. & facit quod voluit Crau.
in conſ. 25. nu. 23. vbi inquit, quod gubernium con
uenit legato alimentorum, & nume. 28. dicit, quod
4 non cenſetur relictus † vſusfructus illi, cui eſt com-
miſſa cuſtodia & gubernium rei, & faciunt quæ
dixi ſupra, dum tractaui quæſtionem, an alimenta
debeantur ei, cui relicta eſt habitatio cum filijs,
quia iuſtum eſt, quod curam habens filiorum, ali-
menta conſequatur, & alatur, qui eſt in eorum ob-
ſequijs, & de hoc aliquid ponam infra, dum tracta
bo, an vſusfructus vxori relictus reſtringatur ſem-
per ad alimenta ſecundum conſuetudinẽ Bulgari.

SVMMARIVM.

1 *Lego Titio cum familia, idem ſignificat quod lego Titio, & familia.*
2 *Alimenta ei videntur relicta, qui implicite includitur legato, vt quando dicitur Titio cum familia.*
3 *Copula, &, coniungit æqualiter.*
4 *Copula, &, coniungit æquè principaliter.*
5 *Cum, dictio, magis coniungit quam copula, &.*
6 *Fœminæ ſuccedunt eodem tempore cum maſculis, quando conceditur feudum pro maſculis cum fœminis.*
7 *Matri alimenta videntur relicta, quando legantur filijs cum matre.*
8 *Alimenta quando Titio relinquuntur cum familia, non poteſt Titius illis renunciare in præiudicium familiæ.*
9 *Pactum vnius non nocet alij.*
10 *Pater qui feudum acquiſiuit pro ſe & filijs, non poteſt illi renunciare in præiudicium filiorum.*
11 *Conuentio vnius, non nocet alij.*
12 *Donans vni cum pacto, quod poſt illius mortem tranſeat ad alium, poterit conſentiente donatario reuocare.*
13 *Donatio facta vni cum pacto, quod eo mortuo tranſeat in tertium, ſtipulante notario, non poterit reuocari.*
14 *Contractus a principio ſunt voluntatis, poſtea vero neceſſitatis.*

QVAESTIO VII.

NON ſolum autem alimenta deben
tur ei, qui eſt explicite honoratus,
& vocatus, ſed etiam ei, qui impli-
cite continetur in diſpoſitione: ve
luti, quando teſtator dicit, lego
alimenta Titio cum familia, eo e-
1 nim caſu idem eſt ac ſi dixiſſet, lego † Titio & fa-
miliæ, l. illi cum illo, ff. de vſufruc. leg. l. Titiæ texto-
res, §. nihil, ff. de leg. 1. Doctores in l. ſi cui, ff. de fun-
do inſtruct. & in l. fundum, C. de verb. ſignific. At-
2 que ita † in terminis declarat Alexan. in conſ. 178.
nu. 2. vol. 6. quẽ ſequitur Natta in conſil. 660. nu. 3.
3 Et ratio eſt, quia illa copula, &, † æqualiter con-
iungit, l. reos, §. cum in tabulis, ff. de duobus reis, l.
tertia, §. ſi quis ita, ff. de eo quod certo loco, l. ſi quis
Titio, ff. de vſufruc. accreſc. Ripa late in cap. ex par
te, nume. 42. ff. de reſcrip. Natta in conſ. 582. nume.
12. deciſ. Pedem. 81. nu. 1. Menoc. in conſi. 56. num.
4 35. & æquè principaliter coniungit, † glo. in c. que-
relam, vbi Abbas, de ſimon. Felin. in cap. quanto, il
1. de iudic. Ruin. in conſ. 53. num. 7. vol. 1. Ripa in d.
c. ex parte, num. 40. imò ſtrictius copulat ea dictio,
cum, quàm dictio, &, vt probatur ex eo quod vo-
luit Bald. in l. quoties, num. 5. C. de ſuis, & legit. vbi
5 ait, quod dictio, † cum, inducit maiorem coniun-
ctionem verbalem, quàm dictio, &. Infert autem
quod, & ſi feudo conceſſo pro maſculis & fœmi-
nis, & non veniant fœminæ, niſi ordine ſucceſſiuo
6 † deficientibus maſculis, tamen quando eſt con-
ceſſum pro maſculis cum fœminis, veniunt fœmi-
næ ad ſucceſſionem eodem tempore cum maſcu-
lis ob virtutem coniunctionis prædictæ. Et illam
Baldi deciſionem ſequuntur omnes, vt inquit Iaſ.
in l. Gallus, §. quidam recte, nu. 87. ff. de lib. & poſt-
hum. Dec. in conſil. 208. nume. 2. Paris de Puteo in
tract. de feud. reintegr. c. 109. in princ. Crot. in con
ſil. 27. nu. 3. Pariſ. in conſ. 12. nu. 17. vol. 1. Cremen.
ſing. 70. Iac. in ſua inueſtit. feud. in ver. ex fœminis,
nu. 10. Zaſ. in tract. de feud. par. 8. in 2. concluſ. ver.
3. fallit, folio mihi 107. Rol. in conſil. 84. nu. 10. vol.
4. Clar. de feud. q. 73. verſicu. & in hoc propoſito,
Thom. Marin. de feud. lib. 1. tit. 11. de feud. fœmin.
num. 31. Guerim piſo in prælud. feud. §. an, & quan
do fœminæ ſuccedant, col. 2. verſic. ſed ſi conceda-
tur, folio mihi 150. licet ibi moueat aliquale du-
bium, ſed ante eum dubitarunt Ange. & Curt. iun.
Sed magis ad noſtrum propoſitum, quod legando
Titio cum familia, debeantur quoque familiæ ali-
menta, probatur ex Bald. deciſione in l. ſi mulieri,
7 in fin. ff. de vſufruc. accreſ. vbi ſi teſtator † mandat
filios cum matre alimentari, vult quod virtute cõ-
iunctionis alimenta præſtentur matri, & eum ſe-
quuntur alij, quos citaui ſupra hac eadem partic.
in quæſtione, an matri videantur relicta alimen-
ta, quando teſtator mandat filios educari penes
eam. Dubium tamen eſt, quando teſtator legat
8 alimenta Titio cum familia, † an poſſit Titius illis
renunciare in præiudiciũ familiæ, propoſito, quod
non obſtat diſpoſitio l. cum hi, ff. de tranſ. Et Alex.
& Natta in locis prædictis concludunt, quod non,
9 † quia pactum vnius non nocet † alij, l. ſi vnus, §.
ante omnia, ff. de pact. l. trãſactione, ff. de tranſact.
& quando pater acquiſiuit feudum pro ſe, & filijs,
10 non poteſt exinde illi renunciare † in præiudi-
cium filiorum, vt voluerunt Din. Bald. & Ang. in l.
apud Iulianum, §. ſi quis alicui, ff. de leg. 1. Addo
quod

Digitized by Google

quod tot conſentur legata, quot ſunt perſonæ,qui-
bus eſt relictum, ideo renunciatio vnius non tollit
ius competens tertio, & id, quod noſtrum eſt,non
poteſt ſine noſtro facto in alium transferri, l.id
quod noſtrum, ff.de reg.iur. & neque pactum, ne-
11 que tranſactio, neque conuentio vnius poteſt alij
præiudicare,vt probaui in conſil.60.nu.24. & ſeq.
Et hæc reſolutio non continet probabilem dubi-
tationem in legato, ſed in donatione, vel contra-
ctu non caret dubio, Barto.enim in l. qui Romæ, §.
Flauius, ff. de verb.oblig. inquit, quod ſi rem do-
nat adiecto pactu, quod certo caſu adueniente, ea
12 res tranſeat ad tertium,poterit † donator de con-
ſenſu legatarij reuocare donationem. Et eum ſe-
quitur Cuma. & Imo.ibi, col.2. & communem di-
cit Socin.num.6.Iaſ.nu.4.Rom.in l.ſed ſi hac,§.pro
ſtituta, ff.de in ius vocan. Salic.in l.quoties, C. de
reuoc.donat.Alex.in l.adoptiuum, §.patronum,ff.
de in ius vocan.Socin. in conſ.115.nume.12.vol.4.
Iaſ.in l.2.nu.66.C.de iure emphit.hanc etiam com
munem dicit Clar.in tracta. de donatio.quæſt.13.
nu.5.verſ.ſed quid ſi nullus, & magis communem
atteſtantur Port.Imo.commun. opinio.lib.5.con-
cluſ.36.Anto.Gabriel.in eod.tractat.lib.3. titu. de
donatio.concluſ.5.nu.1.Craue.in conſil.19.nu.11.
Vera tamen reſolutio eſt,quod ſi donatio, vel con-
ceſſio facta eſt per contractum abſenti nullo ſtipu-
lante, poterit concedens reuocare interueniente
maxime conſenſu patris, ſi neque ſequuta eſt ac-
13 ceptatio,† vt voluit Bart. cum prædictis omnibus.
at ſi facta eſt præſenti,& acceptanti, vel etiam ab-
ſenti,ſtipulãte notario, reuocari non poterit,quia
contractus a principio ſunt voluntatis, poſtea ve-
14 ro † neceſſitatis, l.ſicut, C. de actio.& oblig. Bald.
qui ita declarat in l.cum a ſocero, C. de iure dot.
Raph. Fulgoſ.in d.§.Flauius, vbi Aret.col. penult.
verſ.licet autem prædicta,Alex.col.7.verſic.tamen
concluſio facta,Socin.col.2.verſic.6.concluſio, Iaſ.
col.8.verſic.ſecundo limita, & hanc dicit commu-
nem Socin.iun.in conſi.128.num.13.vol.2. Didac.
lib.1.variar.reſolutio.c.14.nu.11. Gabriel.d.con-
cluſ.5.nu.4. & Clar.d.nu.5.verſic. dic ergo quod ſi
quidem. Et prædicti omnes concludunt, quod
quando donatio, vel conceſſio facta eſt præſenti,
vel ſtipulante notario,vel aliter eſt acceptata,tunc
non poteſt reuocari.

SVMMARIVM.

1 *Vxor ſi relicta fuit domina in domo, habebit alimenta cũ præeminentia.*

2 *Vxor relicta domina, & maſſaria, habet alimenta cum præeminentia.*

3 *Vxor relicta domina, madonna, & maſſaria, habet alimenta cum præeminentia.*

4 *Maſſaria,quando vxor relinquitur, venit cum præeminentia.*

5 *Vxor relicta domina, & patrona, habet alimenta cum præeminentia.*

6 *Vxor relicta domina, & patrona, habet vſumfructum, quando extranei ſunt instituti, vbi laté.*

7 *Bar.in l.Titia,§.Titia,ff.de leg.2.declaratur.*

8 *Vxor quando relinquitur domina,nullo dato hærede,eſt proprietaria.*

9 *Actus interpretatur,vt valeat, non vt pereat.*

10 *Vxor quando relinquitur donna & madonna, & durante vita, habet vſumfructum.*

QVAESTIO VIII.

INSTITVTO hærede, ſi teſtator re-
linquat vxorem dominam in do-
1 mo, habebit alimenta † cum ſolita
præeminentia. Ita concludit Bald.
in l.fi.nu.6.verſ. quid ſi teſtator di-
cit, C.de indic. viduit.tollen. quia
verbum, domina, intelligitur ſecundum vulgare
Italicum, vt importet eam eſſe caput domus, &
penes ſe habere regimẽ. Cum enim teſtator alium
inſtituerit hæredem, non eſt credendum quod in-
tellexerit de dominio bonorum. Et Bald. ibi vult
hoc procedere, ſiue filius, ſiue extraneus fuerit in-
ſtitutus, & ſiue relictum factum fuerit vxori, ſiue
matri,ſiue ſorori,ſiue cuiuis aliæ perſonæ, quia nõ
eſt vis in qualitate legatarij, ſed in ſubſtantia ver-
borum,quibus teſtator vſus eſt. Idem voluit Picus
in l.Titia,§.Titia cum nuberet,num.95.ff.de leg.2.
vbi ſubdit, quod in ea præeminentia ſubintelligi-
tur ſemper,quod veniant alimenta,& ante eos idẽ
voluit Bart.in d.§.Titia, nu.8. vbi poſtquam dixit,
vxorem relictam vſufructuariam conſequi poſſe
ſola alimenta, ſubdit idem eſſe, quando ſimplici-
ter relicta eſt domina, idem voluit Signorol. de
Homod.in conſ.175. in quęſtione, ferè per totum,
ſed præcipuè nu.2.in fi.verſi. his igitur ſic præmiſ-
ſis,& num.6.verſi. modo ex his infert. Et mouetur
inter alia, quia teſtator alium reliquerat hæredẽ,
& loquitur quando fuerat inſtitutus frater,non fi-
lius, ne quis forte exiſtimaret id prouenire ex con
ſuetudine Bulgari,idem voluit Ange.in conſi.144.
col.1.verſic. habebit ergo,quia ſecundum eum ve-
niunt alimenta virtute præeminentiæ, ſecundum
quam viro viuente capiebat ſua authoritate ali-
menta, & dicit idem eſſe, quando vxor fuit relicta
2 domina † & maſſaria. Idem tenuit Abb. in conſil.
4.nu.6.vol.2.vbi loquitur, quãdo dictum eſt,quod
3 ſit domina, madonna, † & maſſaria, & de eo ver-
4 bo,maſſaria, † de per ſe,loquuntur etiam Bal.in d.
l.fin.nu.6.in princip.& Picus, nu.95.in prin. Bero.
in conſ.33.vol.2. vbi dicit, hoc procedere quando
dictum eſt eam fore dominam, & dominatricem,
5 vel dominam,& maſſariam, vel † dominam,& pa-
tronam:ſed ipſe intelligit procedere ſolum,quan-
do filij aut deſcendentes ſunt inſtituti, innuens,
quod inſtitutis extraneis,ea verba importent ple-
num vſumfructum bonorum, in quo tamen con-
6 trarium tenuit † Bal.in d.l.fi. volens, quod ſiue fi-
lij,ſiue extranei fuerint inſtituti, eo caſu vxor ha-
beat ſola alimenta. Et hanc ſententiam ſequutus
eſt Pariſ.conſi.21.nu.18.& ſeq.vol.2.Capel.Toloſ.
decis.462. dum tamen extent filij, Simon de Pret.
in tractat.de interpret.vltim. volunt.lib.4.dubita.
10.n.46.ver.& en hac interpretatione, f.mihi 411.

Contrariam tamen ſententiam probauit Ruin.
in conſ.50.num.5. & 6.vol.2. vbi concludit, quod
vxor relicta domina non conſequitur alimẽta,ſed
ſolam habet præeminentiam, quam viuente teſta-
tore habebat, quia de proprietate ſermonis ver-
bum,domina, importat præeminentiam, non aũt
alimenta.Et mouetur ex eo, quod voluit Barto. in
d.§.Titia, dum loquitur de vxore, quæ fuit relicta
domina,& maſſaria. Et vult,quod ea præeminen-
tia importet ſolum facultatem adminiſtrandi, &
faciendi eleemoſynam, etiamſi teſtator dixiſſet,
prout ad præſens eſt:quia & ſi a teſtatore vxor per
ciperet alimenta, id tamen erat ob neceſſitatem,
quæ

Digitized by Google

quæ incumbit marito alendi vxorem, ſequitur Ga
briel.com.opin.lib. 5.titu.de vſufru. concluſ. 2. nu.
34. eiuſdem opinionis videtur Picus in d.§. Titia,
nu. 21.verſ.prima eſt quod vbi, ſequendo Bart. di-
cit, quod ſi teſtator vxorem relinquat dominam,
vel dominatricem, & maſſariā, habebit ſolam præ
minentiam eo modo quo habebat, quando teſta-
tor viuebat.

Sed prima opinio eſt verior, & præter ſupradi-
ctos illā tenuerūt Ange.in l. 1.ff.de actio.rer.amot.
vbi, col. 1.ſequendo Bart.dicit, vxorē habere præ-
minentiam, victumq́; & veſtitum indiſtinctè, ſiue
extent filij, ſiue non, Salic.in auth. hoc locum, nu.6.
verſ.nam cum maritus, C.ſi ſecun.nup.mul. vbi tñ
nihil dicit de alimentis, ſed ſolum de præeminen-
tia, prout ēt Corn.in conſ. 112.col. 2. verſic. ſed his
non obſtantib.vol. 2. vbi loquitur etiā, quando pia
cauſa eſt inſtituta vel ſubſtituta, Picus, qui tñ cla-
rè loquitur de alimentis, in d.§.Titia, nu. 34.Socin.
iun.in conſ.94.nu. 3.vol. 1.vbi dicit hoc tenere Do-
ctores magis cōiter, idem dicit in conſi.97.nu.17.
& ſeq.eo.vol.Caualca.de vſufr.mul.reli.nu.39. vbi
dicit idem eſſe dicere dominam & maſſariam, vel
dicere gubernatricem & adminiſtratricem. Eſt ve
rum, quòd hoc intelligit ſtantibus filijs, quod eſt
contra aliorum ſñiam, Gabr.commu.opi.lib. 5.tit.
de vſufru.concluſ. 5.num. 35. & ſeq. Et retenta hac
opinione pro vera, non obſtat dictum Barto.in d.§.
Titia, ponderatum a Rui. in d.conſ. 50.quia inten-
7 tio Bal.longe eſt diuerſa; † vult enim quod inſti-
tutis filijs nihil referat vxorem relinqui dominā,
& vſufructuariam, vel vſufructuariam tantum. ita
declarat Picus d.nu.4.& latius Bartoli mentem ex
plicat Soc.iun.in d.conſ.94.nu.5.vbi poterit vide-
ri, & quoad noſtram qōnem, ea Bartoli contrarie-
tas non pōt nocere, quia quærit ſolum, an verba
importent vſumfructum, & Bartolus ſecundum
aliquos vult, quod verbum domina, importet v-
ſumfructum, ergo multo magis importabit alimē-
ta. Nam ferè omnes Doctores habent hoc pro ab-
ſoluto, & ponit Picus, nu.95.Ang.in conſi. 144.col.
1.verſ.item habebit, Abb.d.conſi.4.nu.6.& conſul-
tatio ſua eſt multo magis falſa, quatenus vult non
venire alimenta, etiamſi dixerit teſtator, prout ad
præſens eſt, nā per ea verba ſine dubio relinquun-
tur alimenta, quia eo tempore vxor in domo ale-
batur, & non valeat Rui.diffugium dicentis, quod
vxor alebatur ex neceſſitate matrimonij, nam non
attenditur, qua ex cauſa aleretur, ſed ſat eſt, quod
aleretur. Præterea admittunt omnes, quod habeat
præeminentiam; at ea præeminentia continet cu-
ram domus; ea verò cura importat, quod habeat
alimenta, quia alere eos debemus, qui continuo
ſunt in noſtris obſequijs, vt dixi paulò ſupra, &
propterea vera erit concluſio, quod alimenta de-
bentur ei, quæ relicta eſt domina, vel patrona, vel
maſſaria.

Declaratur tamen procedere, quando alius eſt
8 inſtitutus hæres, at ſi nullus ſit hæres, † tunc tale
relictum importabit proprietatē, vt videntur vo-
luiſſe Doctores ſupra citati, p̄cipue Signor.d.conſ.
175.vbi conſiderat, quod duo non poſſunt eſſe do-
mini, ex quo alter fuit inſtitutus, Bal.in d.l.fin.nu.
6.verſi. hoc ēt patet, C.de indic.viduit.tollen.dum
ponderat, quod alium inſtituit hęredem, Ang.in d.
conſ. 144. col. 1. dum dicit quod alias inſtituit hæ-
redem in vanum, & expreſſe hoc voluit Picus d.§.
Titia, num.95.dicens, quod extantibus hæredibus
verbū domina, vel madonna, vel maſſaria, impor
tat alimenta: nullis autem inſtitutis trahitur ad
inſtitutionē. Et idem videtur voluiſſe Bal. in conſ.
294.nu. 1. col. 1. verſ.quid ergo dicemus, vol. 5.vbi
conſiderat rationē, quia dominium nō poteſt eſſe
apud plures. Et Caſtr.in conſ.71. ad primū breui-
ter, in prin.vol. 2.Soc.iun. in conſ.97.nu. 17. & ſeq.
vol. 1.Bar.in d.§.Titia, nu.6.vbi Picus, nu. 26.& 29.
Gab.d.lib. 5.ti.de vſufr.concl. 5.nu. 37. Pariſ.conſ.
21.nu. 19.vol. 2. Et facit, quia verbum domina, ſui
natura importat dominium, quādo autem nullus
eſt inſtitutus hæres, nihil impedit, quominus ſecū
dum ſuam proprietatem intelligatur, quia verba
intelligi debent propriè, & alias teſtamentum tā-
9 quam inſtitutione carens eſſet nullū, & actus † in-
terpretari debet vt valeat, nō vt pereat, l.quoties,
ff.de reb.dub. D.Becius in conſ. 105.nu.9.

Non omitto, quod Dec.in conſ.476.nu. 1.voluit
vſumfructum deberi, qñ teſtator reliquit vxorem
10 *donna, & † madonna, durante la vita ſua*, & loquitur
fortius, quando filij fuerunt inſtituti, licèt poſtea
dicat, quòd ſaltem debet habere locum, quando
deceſſerunt filij. Et mouetur ex coniectura ta vo-
luntate teſtatoris, & cum eo tenet Soc.iun. in con-
ſil.85.volum. 1. ſed Ruin. eos reprobat in conſ. 17.
vol. 2. vbi late agit.

SVMMARIVM.

1 *Mulier cui adminiſtratio domus relinquitur, vel quæ relinquitur adminiſtratrix, habet alimenta.*
2 *Adminiſtratione relicta venit vſusfructus.*
3 *Grauari non poteſt, qui non honoratur.*
4 *Legari non poteſt res propria legatarij, quia non eſſet vtile legatum.*
5 *Creditori legatum factum non valet, niſi aliquam afferat vtilitatem.*
6 *Adminiſtratio quando relinquitur, idem eſt ac ſi relinquatur gubernium.*
7 *Adminiſtrationis relictum continet alimenta.*
8 *Adminiſtratio libera quando relinquitur, venit vſusfructus.*
9 *Vſusfructus quando vni relinquitur, & alias hæres inſtituitur pleno iure, tunc hæres habet dimidiam vſusfructus.*
10 *Adminiſtratio plena, vel plenaria, importat vſumfructum in relicto facto vxori:*
11 *Adminiſtratio, quando relinquitur cum facultate capiendi fructus vel diſponendi de eis, vſusfructus venit.*
12 *Adminiſtrator, vel gubernator, quando liberatur, quid veniat.*

QVAESTIO IX.

QVIA varijs vtuntur verbis notarij
in explicando teſtantium mētem,
neceſſe eſt cuique verborum for-
mulæ ſuam afferre deciſionē: quæ-
to igitur quid ſi teſtator relinquat
vxorem adminiſtratricem in do-
mo, vel ei relinquat adminiſtrationem, vel ſimul
dominam, & adminiſtratricem, an hoc caſu ali-
menta cenſeantur relicta? & Bald. in conſil. 294.
colum. prima, verſicu. tamen communis, volum.
1 quinto, in vxore principis dicit, quod † vigore e-
ius relicti habebit ſolitos honores, & alimen-
ta pro ſe & familia. Cenſetur enim conceſſa li-

bera procuratio, & ſubdit, ſic habere communem
vſum loquendi, & interpretandi, & ibi ponit, quid
poſſit mulier circa ſubditos, & illud appellat ele-
gantiſſimum conſilium, & perpetuo menti tenen-
dum, quia non reperitur alibi deciſum, Picus in l.
Titia, §. Titia, cum nuberet, num. 177. ff. de leg. 2. ſe-
quitur etiam Pariſ. in conſil. 21. nume. 26. vol. 2. vbi
dicit, illud verbum importare præeminentiam, ali
mentaque cum adminiſtratione, & ſubdit admi-
niſtratricem idem eſſe cum gubernatrice, & loqui
tur etiam, quando filij non ſunt inſtituti, ſed extra-
nei, Socin. iun. in conſi. 97. nume. 21. & ſeq. vol. 1. vbi
ſequitur Bal. in loco præallegato. Et dicit verbum
adminiſtratricem, non ſonare in vſumfructum, ſed
in alimenta, licèt per interpretationem poſſit etiã
importare vſumfructum. Eſt verum, quod loqui-
tur, quando inſtituti ſunt filij, quaſi aliud ſit, quan-
do filij non extant: videtur enim moueri ex con-
ſuetudine Bulgari, de qua apud Doctores in au-
then. hoc locum, C. ſi mul. ſecun. nup. idem voluit
inſtitutis filijs Capel. Toloſ. deciſ. 492. vbi tamen
aliud dicit non extantibus filijs, Rui. in conſil. 17.
nu. 13. vol. 2. vbi vult, quod alimenta cenſeantur re
licta, quando conceſſa eſt adminiſtratio, & ſubdit
hoc eſſe verum inſtitutis filijs. Sed tale legatum ni-
hil plus importare poſt mortem filiorum, quia mi
rum eſt & vniforme, ideo non variatur per mor-
tem filiorum, & ibi arguit relictam eſſe admini-
ſtratricem ex eo, quod liberauit teſtator eam ab
onere reddendi rationem, quod etiam conſiderat
Soc. iu. in conſ... nu. 12. vol. 4. vbi dicit legatum ẽt
vſusfructus reſtringi ad alimenta, quando adeſt
etiam liberatio a ratione reddenda, ſequitur Man
tic. de coniect. vltim. volun. lib. 9. tit. 7. num. 26. vbi
allegat alios, Caſtren. tamẽ in conſ. 71. ad primum
breuiter, vol. 2. tenet, quod adminiſtratione reli-
2 cta veniat vſusfructus. † Idem voluit non extanti-
bus filijs in conſi. 160. col. pen. & fi. eo. vol. Sed mo-
uetur non ex vi verbi, ſed quia non eſt veriſimile,
quod teſtator voluerit vxorem eſſe procuratricem
piæ cauſæ inſtitutæ. idem voluit Dec. in conſil.
476. nume. 3. vbi loquitur etiam filijs extantibus
ſtante voluntate teſtatoris coniecturata, de qua
per eum, Soc. iun. in conſi. 85. num. 17. vol. 2. vbi di-
cit verbum adminiſtratricem importare vſumfru-
ctum, ſed ex conſuetudine loquendi. Et ſequi vi-
detur Picus in d. §. Titia, nu. 172. verſ. 76. vbi refert
ſimpliciter Caſtren. in loco prædicto, quibus oſten
ditur quam errauerit Crau. in conſil. 32. nu. 2. verſ.
quinimmo ex verbis, vbi dicit, neque vſumfructũ,
neq; alimenta venire, ſed ſolã facultatem admini-
ſtrandi, quaſi ea facultas commodum contineat, &
fauorem afferat legatario, non autem onus maxi-
mum contra legati naturam, quæ eſt vt vtilitatem
ferat: exiſtimo tamen priorem partem veriorem
eſſe, quod ſcilicet adminiſtratione relicta veniant
alimenta; nam legatum interpretari debet, vt ſit
vtile, vt probat Crot. conſil. 67. nume. 42. at ſi ſim-
3 plex cura iniungatur, non erit legatum, & † quem
non honoro, grauare non poſſum, l. ab eo, C. de fi-
deic. ibi, intelligi ergo debet vt ſit vtile legatum.
Hinc videmus quod non valet legatum de re pro-
4 pria legatarij, quia † nullam affert vtilitatem, §. ſed
ſi rem legatarij, Inſtit. de leg. l. proprietas, C. eod.
titu. l. cætera, §. 1. ff. de leg. 1. l. huiuſmodi, §. Titia, ff.
de leg. 1. & legatu factum dño, vel creditori vt va-
5 leat, † neceſſe eſt, quod in ea re aliquod ius com-
petat teſtatori, vt late probaui in conſi. 113. nu. 10.
& plurib. ſeq. Præterea ſi verũ eſt, quod legatum ad
miniſtrationis idem importet, quod legatum gu-
6 bernij, vt docent multi ex † ſupracitatis, & admit-
tit Soc. iun. in d. conſil. 85. num. 17. negari non pote
rit quin legataria adminiſtrationis conſequatur
alimenta, quando quidem probauimus paulo ſu-
pra alimenta ei deberi, cui curam, & gubernium
teſtator demandauit. Nec obſtat, ſi forte dicatur
alimenta non deberi ei, cui iniungitur cura, ſeu tu-
tela filiorum, & tamen tutor, & curator habent ad-
miniſtrationem; quia reſponderi põt, vim conſiſte
re in modo diſponendi. Si. n. dicat teſtator, relin-
quo filijs meis tutorem Sempronium cum faculta-
te adminiſtrandi; vel, relinquo filiorum meorum
tutorem, & adminiſtratorem, &c. tunc patet quod
non voluit relinquere alimenta. At ſi dicat ſimpli-
7 citer, volo quod ſit talis adminiſtrator; † vel, relin
quo talem adminiſtratorem, tunc veniunt alimen
ta, præcipuè quando legatum fit vxori, vel alij con-
iuncto. Et hoc modo loquitur Soc. iun. in conſil. 74.
nu. 12. vol. 4. & hoc modo intelligi debet Crau. in d.
conſi. 32. nu. 2. Mant. d. tit. 7. num. 26. Ex eo. n. appa
ret tutelam fuiſſe relictam, & ideo non poteſt veni
re, neque vſusfructus, neque alimenta.

Concluſio tamen hæc limitatur, vt non proce-
dat quando teſtator reliquiſſet vxorẽ plenariam,
& liberam adminiſtratricem omnium bonorum:
8 tunc enim † conſequitur integrum vſumfructum,
ſiue filij extent, ſiue non. ita declarat in terminis
Pariſ. in conſ. 94. num. 37. col. 2. qui etſi alia cumu-
let verba, dicit ſingula poſſe idipſum operari, & cũ
eo tranſit Simon de Pret. d. lib. 4. dubitatio. 10. nu.
70. Bero. conſi. 35. nu. 8. vol. 2. verbum. n. illud ple-
num, plurimũ importat, & eius vigore dixit Alex.
in conſi. 56. ver. vnde cũ in teſtamento, vol. 3. quod
9 & ſi regulariter hæres ſolã habeat † proprietatem,
quando alij relictus eſt vſusfructus omnium bo-
norum, tamen fallit quando hæres fuit inſtitutus
pleno iure; tunc enim conſequitur dimidium v-
ſusfructus, Pariſ. d. conſ. 94. nu. 40. Picus in d. §. Ti-
tia, nu. 82. Simon d. dubitat. 10. nu. 64. Gabr. com.
opin. lib. 5. tit. de vſusfruct. concluſ. 3. nu. 41. Et idem
10 eſt, qñ dixit quod plenariè adminiſtret, † vel ſit
plenaria adminiſtratrix, quia idem hoc importat,
quod pleno iure, Barb. in conſ. 2. col. 5. vol. 2. Picus
loco prædicto, nu. 82. Et dicunt Doctores, quod ſi
extantib. filijs teſtator relinquat vxori plenũ vſum
fructum, tunc conſuetudo Bulgari non habebit lo-
cum, vt dicam paulo infra, & pauci ſunt dies quod
in excellentiſſimo hoc Senatu ita fuit iudicatũ, me
allegante in quadã cauſa Nitræ, in qua tñ alia ſub-
erant, quæ ſuadebant vſumfructum fuiſſe relictum.

Reſtringitur ẽt noſtra concluſio, vt non proce-
dat, qñ extat clauſula quod poſſit fructus capere,
11 de eis liberè diſponere, vel † extant æquipollentia
verba; quia tunc licet relicta ſit adminiſtratrix,
conſequitur vſumfructum. ita concludit Alexan. in
conſ. 214. col. 1. & ſeq. vol. 6. vbi loquitur in fortio-
ribus terminis, qñ ſcilicet relicta eſt adminiſtra-
trix cũ facultate diſponendi de fructibus, ita quod
habeat victum & veſtitum toto tempore vitæ ſuæ,
quia poſteriora verba ſecundum eum, non reſtrin-
gunt principale relictum, Corn. conſil. 3. col. penul.
verſicu. quanto autem ad relictum, vol. 2. Socin. in
conſil. 1. vol. 4. Pariſ. in conſilio 97. nu. 27. volum. 2.
Gabr. d. titu. de vſufruct. concluſ. 2. nu. 47. Mantica
d. titu. 7. nume. 26. Simon d. dubit. 10. num. 66. quia
alimentarius non poteſt de fructibus diſponere

pro

pro libito ſuę voluntatis, ſed capit quantum ſuffi-
cit pro ſuo vſu, imo alimentarius non percipit fru
ctus, ſed eos habet de manu hæredis, vt aliquando
dixi.

Quid autem importet, quod vxor relicta guber
natrix, vel domina, vel maſſaria, vel etiam admini
12 ſtratrix † fuerit liberata ab onere reddendi ratio
nem, vide Corn. in conſ. 3. col. pen. in fi. Soc. in conſ.
88. nu. 6. vol. 1. Soc. iun. in conſ. 97. nu. 27. vol. 2. con
ſil. 74. nu. 12. vol. 4. Rui. conſ. 17. nu. 13. vol. 3. Crot.
in conſ. 67. nu. 17. Pariſ. conſ. 21. nu. 16. vol. 2. Man-
tica d. ti. 7. nu. 26. Simon d. dubit. 10. nu. 70. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Hæres patris tenetur alere filium.*
2 *Aequiparata vbi aliqua ſunt, tunc diſpoſitum in vno, lo cum habet etiam in alio.*
3 *Alimenta dicuntur ei reſtricta, qui ex diſpoſitione teſta toris tractandus eſt, vt filius, & nu. 8.*
4 *Promittens tractare aliquem vt filium ſub pœna, ſi eum expellat, punitur.*
5 *Promittens aliquem tractare vt cæteros filios, non po- teſt illum inæqualibus veſtire.*
6 *Teſtamenta plenè interpretantur.*
7 *Argumentum a contractibus, ad vltimas volũtates, va- let affirmatiue.*
8 *Alimenta non cenſentur relicta, quando mandat te- ſtator aliquem vti filium tractari in aliqua re particu lari.*
9 *Cauſa limitata, producit effectum limitatum.*
10 *Verba. A verbis non eſt recedendum.*
11 *Contractus tenor ſeruari debet.*
12 *Verba teſtamenti ſunt ſeruanda.*
13 *Alimenta ei non ſunt præſtanda, qui tractandus eſt vt fi lius, in caſibus quibus pater non cogitur alere filium.*
14 *Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitati- bus.*
15 *Relatio cenſetur fieri cum omnibus ſuis qualitatibus.*
16 *Legata ſtrictè ſunt interpretanda.*
17 *Legatum ad piam cauſam largè interpretatur, & venit quod maximum eſt.*

QVAESTIO X.

MANDAT aliquando teſtator ali-
quem tractari tanquam filiũ, pro-
inde dubitatum fuit, an illi ab hę-
rede præſtanda ſint alimenta. Et
ſanè cum pater filios alere tenea-
tur, non vr̃ dubitandum, quin illi
1 quoque hæres ad id cogi † poſſit. De patre eſt tex.
in l. ſi quis a liberis, §. ſi vel parens, ff. de lib. agnoſc.
& dixi in tit. quib. & a quibus pręſtari debeant ali
2 menta, vbi enim duo ſunt ęquiparata, † diſpoſitũ
in vno, locũ habet in alio, gl. magna, circa fi. in l. qđ
vero cõtra, ff. de legib. & in l. ſi quis ſeruo, in verbo.
corrumpi, vbi Bar. & alij, C. de furt. Iaſ. in §. ex ma-
leficijs, nu. 39. Inſtit. de actio. dicit procedere ẽt in
pœnalibus, Dec. in l. factum, §. in pœnalib. nu. 13.
ff. de regu. iur. & de vi exęquationis multa ponunt
Doct. in l. 1. ff. de leg. 1. Ideo cum a teſtatore iuſſus
eſt hęres tractare aliquẽ vti filium, tenetur ei præ-
ſtare alimenta, quemadmodum filijs erant præſtã
da, & per illam diſpoſitionem legatarius reponi
videtur in locum filij, proinde tractari debet eo
modo, quo venit tractandus filius, in cuius locum
fuit ſubrogatus, arg. l. ſi eũ, §. qui iniuriam, ff. ſi quis
cautio. Et in terminis quod per ea verba cenſeã-
3 tur legata † alimenta, ponit Ruin. in conſi. 45. nu.
1. 2. & 5. vol. 2. vbi infert, quod tenetur hęres nõ ſo
lum alimenta, ſed alia quoque dare. Mouetur ex
eo quod ponit Bar. in l. quidam cum filium, nu. 10.
verſ. quid ſi eum non induit, ff. de verbo. oblig. vbi
dum vult, quod promittens aliquem tractare vt fi
lium, teneatur ad oĩa, ad quę pater tenetur erga fi
lium. Allegat tex. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi vel pa-
rens, qui pręciſè loquitur de alimentis, ita vt Bar.
in neceſſariam conſequentiã videatur velle, quod
talis promiſſor teneatur ad alimẽta. Allegat etiã
Ang. Imo. & Aret. ibi. quinimo poſt Iaco. de Arer.
4 vult Bar. ibi quod ſi promiſit † ſub pœna, incurrat
pęnam, ſi velit ſine cauſa illum expellere de domo.
Et dicit ẽt Bar. quod talis promiſſor cogi poſſit of-
ficio Iudicis ad præſtandum veſtes neceſſarias, li-
cèt non quales pręſtet filijs ſuis, niſi promiſerit ex
5 preſsè † illum tractare vt cæteros filios ſuos, quia
tunc non debet inęqualitatem ſeruare, vt per Bar.
ibi, in fi. vbi monet, vt cautius ſit contrahens circa
formam obligationis. Et eum in hoc ſequitur Ca-
ſtren. ibi, col. pen. & Iaſ. num. 32. vbi tractat, an li-
ceat illum exhæredare, & an poſſit inſtituere in re
certa, & quod alimenta eo caſu præſtanda ſint, vo
luit Crot. in conſi. 67. nu. 34. & ſequen. licet ex alijs
in ſuo caſu contrarium teneat Simon de Pret. de
interpret. vlt. volunt. lib. 4. dubit. 11. nume. 7. folio
mihi 425.

Declara hanc deciſionem, vt non ſolum proce-
dat in contractibus, prout loquuntur Bart. & alij,
in d. l. quidam cum filium, ſed etiam in teſtamen-
6 tis, quia in eis † fit ſemper plenior interpretatio,
vt in c. cum dilecti, de donatio. l. in teſtamentis, ff.
de reg. iur. Vbi Dec. nu. 5. dicit hanc regulam opti
me procedere comparatiuè ad contract. & infert
ad alia. Et inquit, fallit in l. fin. C. de leg. quod ex
quo in vltimis voluntatibus fit plenior interpreta
tio, valide arguitur affirmatiue a contractibus ad
7 vltimas † voluntates. Idem voluit Imo. in l. ſeruũ
filij, §. cum qui chirographum, ff. de leg. 1. Aret. In-
ſtitu. de lege Fuſ. cani. tollen. in princ. Euerar. in lo
co 17. a contractibus ad vlt. volunt. col. 2. ver. quã-
do autem ſumus in dubio, Imo. Ruin. Crot. & Si-
mon loquuntur in vlt. volunt.

Intellige quoque vt procedat ea deciſio qñ te-
ſtator ſimpliciter, & abſolutè mãdat aliquem tra-
ctari vti filium: nam ſi id diſponeret limitatè, pu-
ta ſi diceret quod hæres in adminiſtratione bono
rum alicuius faciat ea, ad quæ pater tenetur erga
filium circa bona aduentitia, vel quod in bonis ad
uentitijs legatarium tractet tanquam filium, tali
8 caſu non tenebitur illi præſtare alimenta, quia li
9 mitata cauſa, limitatum producit † effectum, l. in
agris, ff. de acquir. rerum dom. l. quod dictum, ff. de
pact. Soc. in c. cum ordinem, in ver. limitata cauſa,
de præſcrip. Pater autem circa aduentitia, vel ra-
tione aduentitiorũ non obligatur ad alendum fi-
liũ, ſed id facere tenetur naturali impulſu, l. fi. §. ip
ſum aũt filium, C. de bonis, quę lib. ita in terminis
declarat Crot. in d. conſ. 67. nu. 34. & ſeq. vbi ideo
in caſu, ſuper quo conſuluit Ruin. in d. conſ. 45. ip-
ſe contrariũ tenet; propterea rectè admonet Bar.
in d. l. quidã cum filium, in fi. quod diſponẽs ſit cau
tus, vt ſciat rectè verba concipere. Non eſt. n. rece-
10 dendum à forma † verborum, Bal. in conſ. 182. col.
fi. vol. 1. l. quod conſtitutũ, vbi Bar. in prin. ff. de te-
ſta. mili. latè Tiraq. in l. ſi vnquã, in ver. libertis, nu

me.4.& 21.C.de reuoc.donat. & non eſt receden-
11 dum a tenore † contractus, Bal.in conſ.270.col.2.
12 vol.5.ſicut etiam ſeruari debet † in verbis teſtamẽtorum, §.nos igitur, in Auth.de reſtit. fideicom.l.ille aut ille, §.cum in verbis, ff.de legat.1.Tiraq.loco prædicto, nu.7.& 10.

Reſtringe quoque ſupradictam concluſionem in caſibus, in quibus teneretur pater filium alere, vt ſcilicet alimenta non ſint ab hærede præſtanda,
13 qñ pater † ad ea non teneretur, ita uidetur voluiſſe Ruin.in d.conſ.42.num.2. Natura enim exæquationis hoc vult, vt a pari exæquata procedãt. Poſſet tamen dubitari, quia præceptum teſtatoris abſolutum eſt, & non continet diem, vel conditioné. Et licèt pater teneatur ſolum in ſubſidium, tamen teſtator mandat præcisè. Sed reſponderi poteſt, quòd etſi diſpoſitio teſtatoris videatur pura, ex quo tamen ſe refert ad obligationem, quam pater habet erga filium, quæ eſt conditionalis, quando ſcilicet filius non habet aliunde, ipſa quoque vide-
14 tur continere conditionem, † quia relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, Bart. in l.1. ff.de receptato. in l.1. ff.ſi famil. furt.feciſ.dic. dixi in conſi.115.nu.30.& relatio cenſetur fieri cũ
15 omnibus ſuis † qualitatibus, vt probat in alimentorũ materia text.in l.in filio, §.teſtator, ff.de alim. & cibar.leg. vbi ſi teſtator legauit alimẽta ſeruis, prout ipſe ſolebat præſtare, hæres ad ea tenetur ſolum pro tempore quo teſtator præſtabat. Et Bart. ibi in ſummario dicit, quod relatiuum limitat ens non ſolum in quantitate, ſed etiam in tempore; idem clare inducendo illum tex. poſuit Caſtren.in conſi.283.num.5.vol.1.Alex.in conſ.141.nu.3.vol.2.poſt Bar.in alio loco per eum allegatum, Rol. in conſi.58.nu.23.vol.3.Debet autem legatarius æquiparationem ita contra ſe acceptare, ſicut pro ſe, & hæc intelligentia mihi videtur vera, licèt non inueniam Doctorem in ſpecie tangentem, præcipuè cum
16 in legatis fieri † debeat interpretatio ſtricta, l.nummis, ff.de leg.3.l.apud Iulianum, §.Seio, ff.de leg.1. vt ſemper hæres minus grauari cenſeatur, l.vnum ex familia, §.ſi rem, ff.de legat.2.declarat Dec.in l. ſemper in obſcuris, n.3.ff.de reg.iu. vbi dicit, quod in legatis venit quod eſt minimum. Et in d.l.in teſtamentis, nu.3.& ſi dicatur, quod fauore alimentorũ, ſicuti & piæ cauſæ fit in legatis lata interpre-
17 tatio, vt veniat † nõ quod minimum, ſed quod maximum eſt, l.Titia, §.Seia, vbi Bar.ff.de auro & arg. leg. Abb.in c.indicante, col.2. ver. vnum tamen ſingulare, de teſtam.Soc.conſ.247.nu.6.vol.2.& Dec. d.l.ſemper in obſcuris, nu.4.Gozad.cõſ.60. nu.15. reſpondeo quod eſt verum, qñ conſtat de ſubſtãtia legati. Tunc enim ſi fit in cauſam piam, fauorabiliter intelligitur. At hic quærimus, an cenſeantur legata alimenta, quando habet aliunde, atque ita in dubium reuocetur ipſa legati ſubſtantia, proinde non poteſt de qualitate, & accedentibus legati iudicari. Reſpondeo etiam, quod legatum alimentorum non eſt pium, quando non fit pauperi, ſed habenti vnde viuat, vt dixi inter alimentorũ priuilegia. Poſſet tamen replicari, quod & ſi alimenta non contineant piam cauſam, quando debentur ei, qui non eſt pauper, tamen non deſinunt eſſe fauorabilia, vt tetigi in loco ſupra citato.

SVMMARIVM.

1 *Recommandatus à teſtatore hæredi, conſequitur alimenta.*
2 *Commendo verbum, prolatum in ſpecie, importat fideicommiſſum.*
3 *Commendans aliquem ſine dolo, non obligatur, ſed videtur laudare.*
4 *Commendare, eſt laudare vel approbare.*
5 *Tempus, in quod confertur legatum, non in quo fit, attenditur vt dicatur pium, & nu.6.*

QVAESTIO XI.

ALIMENTA item cenſentur illi legata, quem teſtator hæredi ſuo re-
1 commendauit, † & recommendatum eſſe voluit, vt concludit Alex. in conſ.158.num.4.vol.2.quem ſequitur Simon in tract. de interpretat.vltim.volun.lib.4.dubit.11.numero 10. fol.mihi 425.Mant.de coniect. vltim. volunt. lib.8. tit.1. num.8.& ſeq. Intelligit tamen Alex. quando quis commendatus fuit in omni caſu neceſſitatis, & vult, quod ſolum in caſu neceſſitatis petere poſſit alimenta, & vult fortius, quod eiuſmodi legatum ſuſtineatur ſolum, quando factũ eſt pauperi, quia tunc dicitur continere piam cauſam, & fauore piæ cauſæ incertitudo non vitiat legatum, l.ſi cui annuum, ff.de annu.lega.dixi inter alimen.priuileg. Mouetur Ale. circa principalem deciſionem, quia verbum commendo, quando eſt in ſpecie prola-
2 tum, importat fideicommiſſum, ſicut † verbum rogo, l.verbum, cum glo.ff.de alimen. & cibar. legat. iuncta l.2.C.commun.de leg.Barto. in l.Lucius, ff. de fideiuſſor. Contra tamen facit tex.in l.ſi vero, §.cum quidam, ff.mand. vbi qui ſimpliciter alterius perſonam commendat, nõ obligatur, prout etiam dicimus, quod pro ſimplici laudatione facta nemi-
3 ne requirente, non obligatur † quis, niſi dolum cõmiſerit vel lucrum fecerit, l.eleganter, §.fin. ff. de dolo, Fulgoſ.in d.l.ſi vero, §.1. ff.qui ſatiſd. cogan. vbi Caſtren. Ale. & Iaſ. idem voluit Bald. in l.cum oſtendimus, §.fin.prope fin. verſ.in textu ibi, affirmatorum, ff.de fideiuſſor.tutor. Sed prędicta iura non loquuntur de recommendatione in eo ſenſu, de quo loquimur, vt quando aliquem alij in gratiam conciliamus, vel alterius opem in amici vtilitatem imploramus, ſed loquuntur de commen-
4 datione, id eſt laudatione, † vel approbatione perſonæ, vel rei, in quo ſenſu capitur in tex. l.ea quæ commendandi, ff.manda. vbi latè agit Curt. iun. ibi, & Bero.in conſi.193.nume.55.volum.1. & Cęphal.in conſil.437.num.3.& 33.& ſeq. Proinde nõ obſtant in noſtro propoſito. Quatenus vero Ale. dicit, ſuſtineri legatum ſolummodo, quando factum eſt pauperi & egenti, videtur mihi hoc dictũ eſſe inane, quia cum factum ſit in caſu ſolius neceſſitatis, vtique ſemper erit pium, & factum pauperi. Eius enim non dabitur petitio, niſi quando neceſſitate legatarius vrgetur, & vt dicatur pium, attendi debet tempus, in quod legatum confer-
5 tur, † non autem tempus teſtamenti, argumen. l.ſi cum vxori, §.fin. cum l.ſequen. ff.de donatio. inter virum & vxor.gloſſ. in l.cum dos, ff.de pact.dotal. Bal. Nouel. in tract.dot. par.ſeptima, priuileg.11. limit.octaua. Licet enim legatarius nõ egeat tempore teſtamenti, poterit tamen egere aliquando, & capacitas legatarij conſiderari poteſt triplici
6 tempore, vt de hęrede † dicitur, Inſtitu. de hęred. qualit.& differen.§.in hęredibus autem.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Legatum annuum cenſetur factum in cauſam alimentorum.*
2 *Ius accreſcendi non habet locum in legato annuo.*
3 *Perſona legatarij interpretatur legatum.*
4 *Lecto vxori viduæ legata non veniunt culcitræ ex ſerico.*
5 *Stipulatio annua intelligitur ad vitam ſtipulatoris, non vltra.*
6 *Argumentum valet ab vltima voluntate ad contractus.*
7 *Promißio annua intelligitur facta pro alimentis. & ibi an ſit verum, & an procedat in diuite.*
8 *Annuum legatum intelligitur pro alimẽtis, quatenus ille indiget ſi factum eſt pauperi.*
9 *Legatum dotis intelligitur pro alimentis, quando factum eſt pauperi.*
10 *Legatum annue intelligitur pro alimentis, quando ſit pauperi.*

QVAESTIO XII.

ANNVVM legatum in dubio cenſetur factum in cauſam alimentorũ,
& qui certum quid legat in annos
1 ſingulos, aliméta legare † videtur,
ſi legatarius pauper ſit. probatur
in l. legatũ, vbi gl. ff. de capit. diminut. l. ſi cui annuum, ff. de annu. leg. in l. cum hi, §. ſi
in annos, ff. de tranſa. gloſ. in l. codicillis, in prin. ff.
de annu. leg. Eſt tex. expreſſus in l. Stichus, §. Titia,
ff. de alim. leg. & l. Titia, in prin. ff. de annu. leg. vbi
iuriſconſultus annuam quantitatem relictam a teſtatore appellat alimenta, notat Bart. in d. l. codicillis, & in d. §. ſi in annos, vbi ẽt Alex. idem voluit
Bart. in l. ſi Stichum, §. ſtipulatio, vbi eum ſequitur
Bal. Ang. Cuma. Caſtr. & alij oẽs, ff. de verb. oblig.
Bal. in l. in annalib. C. de leg. & in auth. ingreſſi, C.
de ſacroſ. eccleſ. Iaſ. in d. §. ſi in annos, num. 2. Io. de
Amic. in conſ. 56. nu. 1. Bal. in l. antiquitas, C. de vſufructu, Crot. in l. re coniuncti, nu. 73. ff. de leg. 3.
Bal. Nouel. in l. 1. nu. 44. ff. ſolu. matr. Io. Lup. in repet. c. per veſtras, in 3. not. §. 24. nu. 6. vbi poſt Bal.
2 & Ang. infert, quod ideo in legato † annuo non eſt
locus iuri accreſcendi, Ruin. in conſ. 124. nu. 9. vol.
1. Didac. variar. reſolu. lib. 3. c. 9. col. fi. ver. 4. hac in
controuerſia, Natta in conſ. 379. nu. 5. Cord. in l. ſi
quis a liberis, §. vtrum, nu. 31. ff. de lib. agnoſc. vel
alend. Foller. in ſua praxi cenſuar. in verſi. homini
cenſus ſuper reb. nu. 80. vbi dicit, maximè vtile eſſe, quod cenſeatur factum pro alimentis ꝑꝑ multa
priuilegia, quæ a iure alimẽtis ſunt attributa, Mantica de coniect. vlti. volunt. lib. 6. titu. 11. nu. 18. vbi
dicit, ideo non eſſe locũ iuri accreſcendi in eo, &
3 rõ eſt, quia legatũ interpretatur † ex perſona legatarij, l. plenſi, §. æquitij, ff. de vſu & habit. vbi Bald.
infert, quod in legato lecti facto vxori viduæ non
4 veniunt culcitræ ex ſerico, † quia non conueniunt
legatariæ, idem voluit Bal. in l. 1. nu. 12. C. de lega.
idem in generali legato alimentorum dixit Salic.
in l. fi. nu. 6. C. de indicta viduit. tollen. Ripa. in l. ex
facto, §. ſi quis rogatus, nu. 13. ff. ad Trebell.

Et in legato nemo contradicit: difficultas tñ eſt
in annua promiſſione, an cẽſeatur facta in cauſam
alimentorum. Et ſanè gl. in d. l. ſi Stichum, §. ſtipu-
5 latio, ff. de verb. oblig. dicit, quod ſtipulatio † intelligitur ad vitam ſtipulatoris, non vltra: & eam
ſequitur Bar. ibi, nu. 2. ver. ſed ſemper fui auſus, vbi
dicit, quod ſtipulatio annua intelligitur in cauſã
alimentorum, ideo non tranſit ad hæredes, ſed finitur cum vita hominis. Et licèt ſecundum eum
iura loquantur in legato, tamen quo ad hoc eſt
eadem ratio in ſtipulante, quæ in legato, voluit
Bart. dicere, quòd & ſi fauorabilior, & latior fieri
ſoleat interpretatio in teſtamentis, quàm in contractibus, tamen quando in contractu militat ea-
6 dem ratio, valet † argumentum ab vltima voluntate, ad contractus, l. pactum inter hæredem, vbi
Bar. not. ff. de pact. l. iure ciuili, ff. de cond. & dem.
l. ſeruum filij, §. cum qui chirographum, vbi Din.
Rain. Imo. & alij, ff. de leg. 1. l. ſi diuortio, vbi Ang.
ff. de verb. oblig. Bal. in l. vnica, C. de lega. Fuſ. can.
7 tollen. ita declarat † Alex. in conſi. 61. col. 3. vol. 1.
quem ſequitur Dec. in l. in teſtamentis, nu. 7. ff. de
reg. iur. Euerar. loco 17. col. 2. verſ. pro cuius quotidiani articuli, Ang. in d. §. ſtipulatio, tranſit cum
Bart. Et dicit, eſſe hoc vtile ad promiſſiones, quæ
fiunt fratribus mendicantibus, & limitat non procedere, qñ diuiti facta eſt: quia licèt contineat colorem alimentorum, vel piæ cauſæ, non propterea
dr̃ pia, l. illud, C. de ſacroſ. eccleſ. vbi dicit eſſe textũ ſingularem, idem voluit Alex. nu. 5. vbi dicit ſibi placere deciſionẽ Bart. qñ facta eſt pauperi promiſſio, licèt aliud ſit in dubio per rationes ab eo
allegatas, & Iaſ. ibi, nu. 11. dicit cum Bartolo tranſire magis cõiter Doctores, eandem quoque cõem
dicit Ruin. in d. conſ. 124. num. 9. vol. 1. & Iaſ. in loco prædicto adducit rationem ſupra citatã, quòd
promiſſio omnis intelligitur ſecundum conditionem eius, cui fit, dicto §. æquitij, ideo cum fit pauperi, intelligitur pro alimentis, quibus ille indiget, ſed melior eſt ratio Bartoli quod non militet
diuerſa ratio.

Et in promiſſione contrarium voluit Bald. in d.
§. ſtipulatio, qui dicit, nulla lege reperiri quod promiſſio facta pauperi intelligatur pro alimentis, licèt in legato ſic cautum ſit. Sed reſponderi poteſt,
quod licet arguere a legato ad contractum, quãdo
diuerſitatis nulla ſubeſt ratio, & cum eadem eſt
ratio, idem ius eſſe debet, l. illud, ff. ad leg. Aquil. &
cum habemus rationẽ, non eſt quærenda lex. Propterea licet legem loquentem de legato extendere ad contractum, cum Baldo tenent Cuma. Imo.
& Caſtr. in d. §. ſtipulatio. Sed Caſtr. dicit primam
opinionem ſubſiſtere ex æquitate, licet hanc dicat
eſſe de rigore iuris veriorem, præcipuè quia euitatur infinitas præſtationis. Præterea admittit
Caſtr. quod vbi facta eſt pro alimentis, ea ſtipulatio non ſit perpetua, Rom. quoque in d. l. ſi Stichum, in prin. num. 7. & ſeq. quando ſtipulatio facta eſt a paupere, tranſit cum Bartol. licet in dubio dicat multos tenere contra Bart. & additio ad
Caſtren. intelligit contra dicentes Bartolo loqui,
quando diues ſtipuletur. Et certè omnes, Baldo
excepto, loquuntur in dubio, vt per Alexand. ibi
numero 4. nec quiſquam ex eis diſtinguit, an fiat
promiſſio diuiti, vel pauperi, & nemo reſpondet
ad argumentum Bartoli, licèt multi allegentur in
contrarium; propterea melius eſt tenere primã,
quæ habet irrefragabilem rationem, & graues authores.

Stante autem concluſione ſupra firmata, declaro illam procedere, quando quantitas in ſingulos annos relicta conuenit alimentis, aliàs licèt ſit facta pauperi non intelligetur cauſa alimen-

8 torũ,niſi quatenus ille † indiget.ita declarat Fol-
ſer.in d.nu.80. in fi. allegat Bal. qui hoc mihi non
dicit in eo loco,ſed probat Rom. in d.§.ſtipulatio,
nu.8.vbi dicit, quod pingue legatum annuum fa-
ctum fratribus mendicantibus ſuſtinetur in vim
alimentorum quoad eam quantitatem, quæ neceſ
ſaria eſt pro alimentis, non vltra,& Caſtr. ibi re-
quirit duas qualitates, quod promiſſio facta ſit
pauperi, & de modica quantitate. Hoc etiam vo-
luit Natta in d.conſ.379.nume.5.Et prædictorum
ratio eſt, quia conceſſum ob cauſam alimẽtorum,
reſtringitur,quatenus ipſa alimentorum cauſa mi
litat, & non vltra; & non poteſt dici pro alimen-
tis conceſſum, quod longe excedit alimentorum
neceſſitatem.

9 Et quæ ſupra dicta ſunt de annuo legato, † lo-
cum habent etiã in relicto dotis,vt poſt Bal. Nou.
dicit Mantica de coniect.vltim. volunt.lib.6. titu.
11.nu.18.in fine.

Imò videntur generalia in quocunque relicto,
quod factum ſit pauperi,quia intelligitur pro ali-
10 mentis,† vt dicam paulo infra.& facit, quia ſem-
per legatum interpretatur ſecundum conditio-
nem eius, cui fit, d.§.æquitij, & hæc ratio militat
non minus in legato ſimplici, & vnico, quàm in
annuo, & ita videtur tenere Bal.cõſ.256. in fi. vol.
2.& conſ.225.vol.3.

S V M M A R I V M.

1 *Spurio egentia relictum, vel conceſſum, intelligitur pro alimentis, vide nu.3.& 10.*
2 *Feudum concedi poteſt nedum ſpurio, ſed etiam ſeruo.*
3 *Spurio induſtrioſo legatum, vel conceſſum, non intelligitur pro alimentis.*
4 *Dos ſi legata ſit ſpuriæ filiæ, intelligitur pro alimentis ſi ſit pauper.*
5 *Factum in dubio quid ex cauſa, ex qua fieri poteſt.*
6 *Interpretatio fieri debet, per quam actus ſuſtineatur.*
7 *Compenſandi animus præſumitur in debitore neceſſario, qui legat.*
8 *Promiſſio ſequens intelligitur facta ex cauſa quæ præceſſit.*
9 *Cauſa vnica quando poteſt aſſignari, habetur pro expreſſa.*
10 *Spurio relictum ſuſtinetur ſolum pro eo, quod neceſſe eſt pro alimentis.*
11 *Spurio relictum non gaudet fauore alimentorum, quando factum eſt diuiti.*

Q V AE S T I O XIII.

DIXIMVS in titulo,quibus debean-
tur alimenta, quod filio ſpurio ni-
hil relinqui poteſt præter alimẽta,
qñ nõ habet aliunde pro ſuo victu,
ſed ſi aliquid tali ſpurio indigenti
legetur, vel concedatur nulla ex-
1 preſſa cauſa,eo caſu † ſubſtinebitur tanquã in cau-
ſam alimentorum legatum, vel conceſſum, ita di-
cit Afflict. in deciſ. 99. vbi infert, quod poteſt pa-
ter emphiteuſim ſtipulari pro ſe, & filio ſpurio,
atque pro hæredibus filij ſpurij,quia ſecundum eũ
2 feudum poteſt dari nedum ſpurio, † ſed ẽt ſeruo,
in quo articulo videri poterit D. Becius conſ.18.
ſed quod attinet ad deciſioné principalem,Afflic.
nihil allegat, niſi quod pecunia cenſetur donata
pro alimentis, ex quo ſpurius non habet vnde ſe
alat,cap.cum haberet, de eo qui duxit in vxorem
quam pollu.per adult.Sed ante eũ hoc voluit Caſt.
in conſ.5.nu.6.vol.1.mouetur,quia legatũ intelli-
gitur ſecundũ qualitatẽ,& exigentiã pſonæ,l.ple-
nũ,§.æquitij, ff.de vſu & habitat. Crau.in cõſ. 219.
col.pen. Natta in conſ.402.nu.48. vbi dicit, aliud
3 qñ ſpurius eſt diues, vel induſtrioſus, † Rota. Bo-
non.deciſ.22.nu.3.vbi allegat ſolum Afflict. Cord.
in l.ſi quis a liberis,§.idẽ reſcripſit,nu.68.ff.de lib.
agnoſ.vbi poſt Abb.in conſ.113.vol.2.& Alban. in
4 conſ.44.dicit idem eſſe in legato dotis,†quia præ-
ſumitur in cauſam alimentorum factũ, & a ſpuria
peti debet tanquam dos ſeu alimenta,non tanquã
ſimplex legatum,Simon de Pret.de interpret.vlti.
volunt.lib.1.interpret.2. dubit.2. ſolut.7.nu.14.f.
mihi.68.& lib.3.interpret.1. dubit.3. ſolut.2.n.7.
fol.188. Et prædictorũ ratio eſt non ſolum, quæ a
Caſt.allegata eſt,ſed etiam, quia factum in dubio
5 quid præſumitur ex ea cauſa, † ex qua fieri poteſt,
l.ſi cũ dotem,§.ſi pater,ff.ſolu.mat.Corn.conſ.217.
lib.3. Hanc rationem adducunt Crau. & Cord. in
locis ſupra citatis.Addo qđ fieri debet interpreta
6 tio † per q̃ actus ſuſtineat,& nõ pereat,l.quoties,
ff.de reb.dub.at legatum eſſet nullum, ſi non eſſet
factum in cauſam alimentorũ,ex quo ſpurio aliud
relinqui non poteſt, ergo ex ea cauſa videri debet
relictum. Rurſus pater debitor eſt filij de alimen-
ris ex diſpoſitione legis, atque ita eſt debitor ne-
7 ceſſarius,ergo cenſetur reliquiſſe animo † compen
ſandi cum eo, vt poteſt videri apud Doctores in
Auth.præterea, C.vnde vir.& vx. vbi p̃cipuè Dec.
8 Prẹterea ſubſequens promiſſio referri ſemper † de
bet ad cauſam, quæ præceſſit, ſecundum doctrinã
Bar.in l.triticum,in princ.ff.de verb.obl..Natta in
conſ.201.nu.3. Demum ideo relictum cenſetur in
alimẽta, quia nulla alia relinquẽdi cauſa ſuberat,
& quando ſola cauſa poteſt aſſignari, ea habetur
9 pro expreſſa, † & perinde habetur ac ſi foret ſcri-
pta,Dec.in conſ.545.nu.3.Socin.iun.in conſ.1.nu.
43.vol.1.Menoch. conſilio 85. numero nono,& ab
ea licet arguere non minus,quàm a ratione,& cau
ſa ſcripta,ut dicunt paſſim Doctor. in locis ſolitis.

At ſi fortè relictum excedat debitam alimen-
10 torum quantitatem,ſuſtinetur tantummodo † vſ-
que ad ſummam pro alimentis debitam, & vitia-
tur in exceſſu, ſecundum Bald. in l.eam quam,col.
12.C.de fideicom.Soc.in conſ.2.num.5.vol.4. Ne-
uiza.in conſ.92. n.26. multos citat Simon de Pret.
d.ſolu.2.nu.6. verſic. primo enim in ſpurio, Ruin.
in conſ.44.num.9. vol.2. idem Simon alias citans,
lib.4.interpret.1.dubit.1.nu.18. folio 377. vbi di-
cit, quod reducitur ad conuenientem ſummam
pro alimentis, & dicam in tit.quanto tẽpore præ-
ſtanda ſint alimẽta. Hoc ergo caſu relictum,quod
pro alimentis eſt neceſſarium, non quod excedit
alimentorum modum.

Intellige etiam, quando non gaudeat alimen-
torum fauore,quando ſpurius eſt diues, quia præ-
11 dicti omnes Doctores † loquuntur, quando non
habet abunde, vt poteſt videri apud eos, & idem
eſt, quando ſit legatum diuiti, quia vt dictum eſt,
tunc ſolum intelligitur ex cauſa alimentorum,
quando ſit pauperi.

S V M M A R I V M.

1 *Filij poſiti in conditione, non dicuntur vocati.*
2 *Conditio nihil diſponit.*

Legata

3 *Legata non cenſetur res, quæ fuit poſita in conditione.*
4 *Alimenta poſita in conditione non debentur.*
5 *Conditio nihil ponit in eſſe.*
6 *Legatum poteſt relinqui per epiſtolam.*
7 *Legatum nutu relinqui poteſt.*
8 *Legatum relinquitur per quæcunque verba.*
9 *Legata fieri poſſunt ſine verbis, ſed attẽditur voluntas.*
10 *Legata relinquuntur ex coniecturis, & quæ ſufficiant.*
11 *Filij poſiti in conditione, quando cenſeantur vocati.*
12 *Filij poſiti in conditione cenſentur vocati fauore piæ cauſa.*
13 *Filij poſiti in conditione legati, vel alterius relicti, cenſentur vocati, licet aliud ſit in tota hæreditate.*
14 *Legatum deſumitur a contrario ſenſu diſpoſitionis, idẽque eſt in fideicommiſſa.*
15 *Argumentum a contrario ſenſu conditionis ſamitur, etiam in verbis negatiuis.*
16 *Argumentum a contrario ſenſu non capitur in verbis teſtatoris conditionaliter prolatis, & quomodo procedat.*
17 *Alimenta aliquando relinquuntur per modum conditionis implendæ.*

QVAESTIO XIIII.

ALIMENTA nunquam ponuntur in conditione, non autem in diſpoſitione; dubitatur ergo, an eo caſu debeantur, puta ſi dicat teſtator, lego Titio mille, ſi alimenta dederit Sempronio, vel ſi talis non præſtabit alimenta, tali lego centum. Et ſane regula eſt,
1 quod poſiti in conditione non † cenſentur vocati, gl. in l. Lucius, la 2. ff. de hæred. inſtit. cum alijs.
2 quos citaui in conſil. 91. nu. 11. & conditio † nihil diſponit, l. ſi quis ſub conditione, ff. ſi quis omiſſa cau. teſtam. Alex. in conſ. 27. nu. 7. vol. 3. Manti. de coniect. vltimar. volut. lib. 5. tit. 2. nu. 3. & in lega-
3 to, quod poſita res in conditione non † cenſeatur legata, eſt tex. in l. ſi penum, in fi. quando dies leg. ced. vbi ſi teſtator mandat hæredi, quod decẽ ſoluat Titio, caſu quo non det penum, non poterit Titius petere penum, quia non eſt legata; ad idem eſt tex. in l. cum ſine præfinitione, §. ſi ita ſcriptum, ff. eod. tit. vbi dicitur vnicum eſſe legatum, & peti non poſſe rem, quæ fuit poſita in conditione, idem dicit glo. in l. 1. ff. de penu lega. vbi eam ſequitur Bar. & alij. Et in terminis, quod alimenta poſita
4 in conditione non † debeantur, voluit poſt Bart. in l. 1. in fi. C. de legat. Corn. in cõſ. 373. col. 2. verſ. & ſaltem procedit, vol. 1. & in conſ. 156. per totú, præcipuè circa finem, vol. 4. vbi loquitùr de legato recipiendi aliquem in domo, quod ſecundum eũ importat relictum alimentorum, facit generalis
5 regula, quod conditio † nihil ponit in eſſe, Gloſ. Bart. & alij in l. Lucius, ff. de hæred. inſtit. Dec. in conſ. 261. col. 2. in fine, D. Becius in cõſ. 30. nu. 21. vbi infert, quod non poteſt argumentum ſumi a verbis conditionalibus ad inducendum fideicommiſſum, & neceſſaria eſt diſpoſitio, vt teſtatoris mens locum habeat, §. diſponat, in Auth. de nupt. mihi tamen dura videtur hæc deciſio; & quamuis gratius mihi foret audire aliorũ ſententias, quàm meam proferre: tamen non omittam, quæ mihi videntur in contrariũ adduci poſſe, & primo, quia
6 legatum poteſt non † ſolum epiſtola relinqui, vt probat Mantica, de coniect. vltimar. volunt. lib. 1. tit. 12. nu. 1. & ſeq. & per nuncium, vt per Bald. in rub. extra de procurat. nu. 4. quem ſequitur Mãti.
7 tit. 1. nu. 5. & ſeq. ſed etiam nutu, † ut in l. nutu, ff. de leg. 3. & in epiſtola, C. de fideicom. & ſufficiunt
8 quæcunque verba, † l. cum proponebatur, ff. de legat. 2. l. vnum ex familia, §. fin. eod. tit. l. quamuis, C. de fideicom. & nõ eſt neceſſaria verborum ob-
9 ſeruatio, quando legata † fiunt, l. in legatis, C. de legat. & non verbis, ſed voluntati teſtantiũ fauendum eſt, §. noſtra, Inſtit. de legat. & ſola voluntas attenditur, l. pen. ff. de legat. 1. & ſolis coniecturis
10 † inducitur legatum, d. l. vnum ex familia, §. pen. Curt. iun. conſ. 121. num. 10. & 17. Pariſ. conſil. 41. nu. 19. vol. 2. latè comprobat Mantica in d. tract. lib. 8. tit. 1. nu. 18. vbi poſt Soci. iun. in conſ. 62. nu. 15. vol. 4. dicit idem eſſe in legatis, quod in fideicommiſſis, cum ſint exequata, vt in l. 1. ff. de legat. & nu. 23. ſuſtinet quod non requiruntur coniecturæ neceſſariæ, & concludentes, ſed ſufficiunt probabiles. Propterea cum teſtator alimentorũ præſtationem ponit ſub conditione, videtur voluiſſe ea relinquere, præcipuè, cum hodie multi contra Glo. in d. l. Lucius, la 2. de hæred. inſtituen. velint,
11 filios poſitos in conditione videri † vocatos, vt per Oldr. Bal. Florian. Fulgoſ. & Salyc. in l. 1. C. de condit. inſert. plures citat Clar. de teſtam. q. 77. verſ. contrarium vero, Ant. Gabr. com. opin. lib. 4. tit. de fideicommiſſ. concluſ. 4. nu. 2. Rol. in cõſ. 51. nu. 1. vol. 3. Zanch. in l. hæredes mei, §. cũ ita, par. 7. nu. 3. verſ. pro cõtraria vero videat, vbi multos citat Authores, Vaſq. de ſucceſſio. creat. lib. 3. §. 26. limit. 31. nu. 88. verſ. in cõtrarium adduco ſequentia. Accedat quod alimenta quando relinquũtur pauperi, continent piam cauſam, ſed fauore piæ
12 cauſæ filij poſiti † in conditione cenſentur vocati ſecundum Iaſ. in l. ſi quis id quod, ff. de iuriſd. omn. iud. Ruin. conſ. 139. col. 4. vol. 3. Zanch. in d. §. cum ita, par. 7. nu. 40. in quo tamen contrarium tenuere Ruin. & Pariſ. citati a Zanch. nu. 76. Item facit, quia quicquid fit in conditione, quæ reſpicit totam hæreditatem, certũ eſt, quod poſiti in con-
13 ditione † legati, vel alterius relicti, cenſentur vocati. ita ſingulariter voluit Ang. in l. in legatis, C. de legat. Iaſ. in l. 1. C. de pact. vbi ponunt rationem diuerſitatis, Purpur. d. l. 1. col. penul. prope finem, Corn. in d. l. in legatis, Iaſ. pulchrè in cõſ. 4. nu. 13. vol. 1. Gerard. ſing. 61. Socin. iun. in conſ. 158. col. fin. vol. 2. Bened. in c. Raynutius, prout eum citat Socin. loco prædicto, Vaſq. d. limit. 31. nu. 88. Gabriel. d. concluſ. 4. nu. 12. D. Becius ad conſ. Iaſ. ſupra citatum, Zanch. d. par. 7. nu. 78. vbi tamen allegat nonnullos contrarium tenentes. Nos igitur ſumus in legatis, & ideo alimenta in cõditione poſita, cenſeri debent legata. Poſtremo adduco, quod voluit Rom. in l. ſi cum dotem, in princ. nu. 39. ff. ſoluto matrim. vbi ait, quod a contrario ſenſu di-
14 ſpoſitionis † reſultat diſpoſitio legati, ſeu fideicommiſſi, licèt aliud ſit inſtitutione. Et ponit rationem diuerſitatis inter legatum, & inſtitutionem, quia in legatis ſufficit coniecturata mens teſtatoris ad inducendum diſpoſitionem d. l. cum proponebatur, in fine, & dicit eſſe pro ſua concluſione textum expreſſum in l. pater filiæ nubenti, ff. de collatio. dot. allegat etiam multa alia iura Alex. in l. 1. nu. 11. ff. de off. eius, vbi fortius dicit argumentum ſumi poſſe a contrario ſenſu condi-
15 tionis, etiam † in verbis negatiuis. Sequitur Iac. Nig. nu. 69. & cum hac parte tranſit Mantica in d. tract. lib. 3. tit. 17. nu. 4. & ſeq. licet referat contra-

rium

rium voluiſſe Caſtrenſ. & Dec. Sed eſt aduerten-
dum, quod & ſi Rom. opinio patiatur difficultatē,
quando conditio concepta eſt verbis negatiuis, ta
men quādo verba ſunt affirmatiua, nō ſubeſt con-
tradictio: quia etſi dicā omnes, quod argumentū
ſumi a contrario ſenſu non poſſit in verbis teſta-
16 totis † conditionaliter prolatis, vt per Iaſ. in d.l.
1.nu.54.tamen procedit, vbi agitur de inſtitutio-
ne, vt ſupra dixi, & probat Manti. d.tit.17.nu.10.
at ſecus, quando de legato, quod non requirit tan
tam ſolemnitatem, ſed poteſt, quoquomodo relin
qui. Quamuis ergo non viderim aliquem in ſpe-
cie reprobātem, mihi non placet ſupradicta Cor-
nei deciſio; difficillimum tamen eſt reſpondere
ad tex. in d.l. ſi penum, & in l. cum ſine præfinitio-
ne, §. ſi ita ſcriptū, quæ iura allegaui ſupra in ptin.
& glo. ibi dicit, quod res poſita in conditione, nō
cenſetur legata, quando diſpoſitio non incipit a
conditione, propterea relinquo cogitandum, hoc
verum addens, quod ſecundum Bal. in l. cum hi, §.
17 ſi integra. ff. de tranſact. alimenta † nonnunquam
relinquuntur per modum conditionis implendæ.

SVMMARIVM.

1 *Vſusfructus vxori relictus reſtringitur ex conſuetudine Bulgari ad alimenta ſtantibus filijs.*
2 *Pater præſumitur magis diligere filios, quàm vxorem.*
3 *Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quando vxor relinquitur domina, & vſufructuaria, ſiue quando relinquitur dominium, & vſusfructus.*
4 *Vxor quando relinquitur ſimpliciter vſufructuaria, conſequitur ſolum alimenta, ſtantibus filijs.*
5 *Vſusfructus vxori relictus; reſtringitur ad alimenta, ſiue teſtator vtatur verbis iuris, ſiue facti, quando extant filij.*
6 *Vſusfructus quando vel ſimpliciter, vel omnium bonorum relinquitur vxori, reſtringitur ad alimenta propter filios.*
7 *Argumentum a maiori ad minus, valet negatiuè.*
8 *Vxor quando ſine adiectione verborum relinquitur vſufructuaria, habet integrum vſumfructum.*
9 *Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, ſtantibus filijs, etiam quando relinquitur matri, vel ſorori, vel alij perſonæ.*
10 *Amor mariti erga vxorem ſuperat omnes alios.*
11 *Vxor relicta vſufructuaria inſtitutis nepotibus, aut deſcendentibus, conſequitur ſola alimenta.*
12 *Amor deſcendit ardentius in nepotes, quàm vigeat in filios.*
13 *Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando ſumus in materia filijs fauorabili, & ibi latè.*
14 *Nepos comprehenduntur appellatione filiorum, cum de eis fit mentio ab homine.*
15 *Vſusfructus nurui relictus, reſtringitur ad alimenta, quando inſtituti ſunt nepotes ex ea nuru, & filio præmortuo.*
16 *Vxor relicta vſufructuaria conſequitur ſola alimenta, quando inſtituta eſt mater, vel alius aſcendens.*
17 *Vſusfructus vxori relictus, non reſtringitur ad alimenta, quando fuit inſtituta mater, vel fratres.*
18 *Vſusfructus marito relictus reſtringitur ad alimenta inſtitutis filijs.*
19 *Correlatiua. Diſpoſitum tam de iure, quàm de conſuetudine in vno correlatiuorum, locum habet in alio.*
20 *Vſusfructus marito relictus, licet reſtringatur ad alimenta ſtantibus filijs, tamen maritus vti pater eſt vſufructuarius.*
21 *Pater ingrediendo Monaſterium perdit vſumfructum quem habet vti pater, non quem habet alio iure.*
22 *Pater non habet vſumfructum in bonis filio relictis, quando in eodem teſtamento aliquid patri relinquitur.*
23 *Patri ne vſusfructus acquiratur, poteſt teſtator diſponere.*
24 *Teſtator etiam tacitè prohibere poteſt, ne patri vſusfructus acquiratur.*
25 *Vſusfructus vxori ſecundæ relictus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituuntur filij prioris matrimonij, vide nu. 27.*
26 *Amor vxoris ſuperat omnes, ſed cedit amori erga filios.*
27 *Frater conſanguineus æqualiter ſuccedit cum vtrinque coniuncto, quando agimus de ſubſtitutione vulgari.*
28 *Nouerca facilè diſſentit a priuigno.*
29 *Vſusfructus vxori relictus ad alimenta reſtringitur, quando eſt inſtitutus filius legitimatus.*
30 *Legitimatus non includitur ſtatuto loquente de filio.*
31 *Legitimatus non excludit fœminam, quando ſtatutum maſculos excludit propter fœminas.*
32 *Legitimatio per ſubſequens matrimonium, eſt fauorabilis, & naturam imitatur, & ibi latè ornatur.*
33 *Naturalis nihil differt à legitimo, quando eſt quæſtio de alimentis.*
34 *Legitimatus conſentiente teſtatore, excludit ſubſtitutum.*
35 *Legitimatus habetur in omnibus pro legitimo, quo ad patrem legitimantem.*
36 *Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituitur filius arrogatus, vel adoptatus.*
37 *Adoptiui ſuccedunt parentibus, ſicuti legitimi & naturales.*
38 *Adoptiui dicuntur filij Imperatoris, Regis, aut Senatoris, ſicut legitimi & naturales.*
39 *Adoptiui gaudent priuilegio filiorum.*
40 *Adoptiuis excludunt aſcendentes, & vxores a ſucceſſione.*
41 *Adoptiui dicuntur filij ficti, non veri.*
42 *Vſusfructus vxori relictus ad alimenta, reſtringitur ad alimenta, quando naturales filij ſunt inſtituti, vide numero 47.*
43 *Naturales ita dilecti cenſentur a teſtatore, ſicut legitimi.*
44 *Naturalia iura non poſſunt aboleri.*
45 *Naturalis filius inſtitui poteſt in omnibus bonis, quando non extat legitima ſoboles.*
46 *Naturalis filius non poteſt habere vltra vnciam, ſtantibus legitimis.*
47 *Vſusfructus vxori legitimè relictus, nō reſtringitur ad alimenta, quando ſunt inſtituti filij naturales, & ibi de veritate.*
48 *Vſusfructus marito relictus inſtitutis naturalibus, reſtringitur ad alimenta, etiam ſtantibus legitimis & naturalibus.*
49 *Naturales ſuccedūt matri, ſicut legitimi & naturales.*
50 *Naturales arguunt de inofficioſo teſtamentum matris.*
51 *Naturales ſuccedunt matri, vnà cum legitimis.*
52 *Vſusfructus vxori relictus a Principe, reſtringitur ad alimenta.*
53 *Conſuetudo ſuccedit loco legis.*
54 *Princeps ligatur conſuetudine, ſicut lege.*
55 *Conſuetudo interpretatur contractus, & vltimas voluntates.*
56 *Priuilegiatus non præſumitur vti priuilegio, & infertur ad Principem.*
57 *Princeps non ligatur ſtatuto inferiorū, & ſubditorum.*
58 *Princeps non ligatur conſuetudine ſubditorum.*

Prin-

59 Princeps ligatur conſuetudine fundata naturali ratione.
60 Princeps non ligatur lege legis, ſed ligatur lege rationis.
61 Princeps ligatur ſtatuto, & conſuetudine ſubditorum, ſi vult illa vti, aliàs non.
62 Clerici non ligantur ſtatuto laicorum, ſed ſi ſint fauorabilia, poſſunt eis vti.
63 Donatio Principis ergu filium in poteſtate non valet.
64 Princeps præſumitur vti plenitudine poteſtatis, quando actus non poteſt aliter valere.
65 Princeps non præſumitur vti plenitudine poteſtatis, quã do ſuſtinendo actum inferret præiudicium tertio.
66 Vſusfructus vxori relictus in tantum reſtringitur ad alimenta, quod filij non poſſunt vſumfructum dare inuita matre.
67 Hæres non poteſt recedere a volũtate teſtatoris, quãmuis coniecturata.
68 Filia excluſa ab hæreditate propter maſculos, ita tamen quod debeat dotari, non poterit maſculus ſe liberare ab onere dotandi dimittendo ſorori ſuam portionem bonorum.
69 Soluere aliud pro alio nemo poteſt inuito creditore.
70 Fauori ſuo renunciari nemo poteſt.
71 Iudæus ſi vxori vſumfructum relinquat ſtantibus filijs, legatum reſtringitur ad alimentu.
72 Iudæi dicuntur de populo, & de corpore ciuitatis.
73 Iudæus includitur in diſpoſitione ſtatuti.
74 Iudæi includuntur in conceſſione facta populo, vel vniuerſitati.
75 Iudæi gaudent immunitate conceſſa hominibus alicuius loci.
76 Iudæi habent filios in poteſtate.
77 Iudæi ligantur ſtatuto excluſiuo fœminarum.
78 Iudæus ligatur conſuetudine, ſicut ſtatuto.
79 Iudæus purgat moram ex beneficio legali.
80 Iudæus vſurarius manifeſtus, poteſt teſtari validè.
81 Vxor relicta vſufructuaria, conſequitur ſolum alimenta, licet ſit cum filijs ſimul inſtituta, vbi de veritate.
82 Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri.
83 Determinatio reſpiciens pluru determinabilia, debet omnia æqualiter determinare.
84 Vſusfructus relictus vxori, reſtringitur ad alimentu etiam inſtitutis extraneis, ſi conſtet de voluntate teſtatoris, vbi ponitur de veritate.
85 Vſusfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta, ſi extranei ſunt inſtituti.
86 Conſuetudo tantum habet de potentia, quantũ de actu.
87 Conſuetudo non extenditur ad ſimiles perſonas.
88 Conſuetudo extenditur ad caſus ſimiles.
89 Conſuetudo exorbitans, vel odioſa, non extenditur ex identitate, vel maioritate rationis.
90 Vſusfructus vxori relictus, non reſtringitur ad alimentu, quando filij non fuerunt inſtituti, licet extent, & ibi de veritate.
91 Renunciatio ſororis ad fauorem vnius, non prodeſt alij.
92 Renunciatio ſororis ad fauorem fratris, intelligitur, dummodo frater poſſit, vel velit ſuccedere.
93 Fœmina ſtatuto excluſa propter maſculos admittitur, quando maſculus non poteſt, vel non vult ſuccedere.
94 Priuilegium non extenditur de perſona ad perſonam.
95 Vincens vincentem te, multò magis vincit te.
96 Vincens vincentem te, non ſemper vincit te, ſed multis caſibus ea regula fallit.
97 Vxor inſtitutu in vſufructu poſt eius mortem filio dicitur hæres vniuerſalis, & cenſetur grauatu reſtituere per fideicommiſſum filio bona poſt mortẽ, vbi de veritate.
98 Hæres inſtitutus in re certa, non occupat omnia bona, quando datus eſt hæres vniuerſalis ſub conditione.
99 Conditione purificata actus retrotrahitur, ac ſi ab initio fuiſſet purus.
100 Vxore inſtitutu in vſufructu, & filio hærede poſt eius mortem, interim filius habebit ſolum vſumfructum legitimè.
101 Vxore inſtitutu in vſufructu, & filio in omnibus bonis poſt eius mortem, videtur teſtator voluiſſe aſſecurare vſumfructum vxoris.
102 Specialia plura non debent cumulari.
103 Voluntas colligitur ex actu nullo.
104 Verba inuentu ſunt, vt demonſtrent voluntatem loquentis.
105 Animus deprehenditur ex verbis.
106 Verba inſtrumenti cenſentur appoſita de voluntate teſtatoris.
107 Notarius præſumitur ſapiens.
108 Vxore relictu vſufructuaria, & hærede extraneo pleno iure inſtituto, diuiditur vſusfructus inter eos.
109 Pleno iure verba, important proprietatem cum vſufructuaria.
110 Hæres ſimpliciter inſtitutus, dicitur pleno iure inſtitutus, vide tamen nu. 113.
111 Vſufructu alicui relicto, hæres non concurrit cum legatario in vſufructu.
112 Expreſſio eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur.
113 Inſtitutus ſimpliciter non videtur inſtitutus pleno iure.
114 Vſusfructus quãdo vni ſimpliciter relinquitur, tunc non videtur teſtator hæredem inſtituere pleno iure.
115 Vſufructu alicui legato, quando hæres cum legatario concurrat, remiſſiuè.
116 Vſusfructus mulieri relictus in codicillis, non reſtringitur ad alimenta.
117 Poſterioru derogant prioribus.
118 Codicilli inſunt teſtamento fictè, non verè.
119 Habetur verbum, importat fictionem.
110 Perinde dictio, importat fictionem.
121 Verba teſtamenti intelligi debent ſecundum verum, & naturalem ſenſum.
122 Vſufructu relicto vxori cum victu, & veſtitu, reſtringitur ad alimentu etium inſtitutis extraneis.
123 Teſtator præſumitur magis diligere hæredem, quàm legatarium.
124 Teſtator præſumitur minus grauare hæredem, quàm fieri poteſt.
125 Legatum annuum eſt de fructibus præſtandum.
126 Vſusfructus vxori relictus habendu toto tempore vitæ victum, & veſtitum, non reſtringitur ad alimenta.
127 Alimenta quando alicui relinquuntur cum vſufructu, tunc legatarius habet vſumfructum.
128 Alimenta quando in eadem diſpoſitione, & oratione relinquuntur cum vſufructu, tunc vnum legatum confunditur cum alio.
129 Legatum vſusfructus in codicillis factum, non reſtringitur, quando in teſtamento relicta fuerunt alimenta.
130 Generi per ſpeciem urrogatur in legatis.
131 Capitula dicuntur ſeparata, quando vnumquodque continet perfectam orationem, & vnum non dependet ab altero.
132 Legatum vſusfructus factum in teſtamento, reſtringitur ad alimenta, quando in codicillis relicta ſunt alimenta.
133 Legatum vſusfructus, non reſtringitur ad alimenta, quando non eſt vſusfructus omnium bonorum, ſed certarum rerum.

Legatum

134 *Legatum vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando reſpicit quotam bonorum, & ibi an hoc verum ſit.*

135 *Partis quo ad partem eadem eſt ratio, quæ totius quo ad totum.*

136 *Inſtitutus in quota, dicitur hæres vniuerſalis, licèt alius ſit datus hæres in certis bonis.*

137 *Argumentum de toto ad partem, non habet locū, quando ſubeſt diuerſa ratio.*

138 *Bonorum mobilium, & immobilium appellatione, non veniunt iura, & actiones.*

139 *Hæres in re certa dicitur, qui eſt inſtitutus in omnibus bonis mobilibus, & immobilibus.*

140 *Legatarius uſusfructus bonorum mobilium, & immobilium, conſequitur integram uſumfructum.*

141 *Diſpoſitio, quæ fit de maiori parte bonorum, æquiparatur ei quæ fit de omnibus bonis.*

142 *Legatum uſusfructus omnium bonorum, non eſt uniuerſale.*

143 *Fraus præſumitur ex alienatione unius rei, ſi in ea conſiſtit maior pars bonorum.*

144 *Parum & nihil, æquiparantur.*

145 *Vſusfructus certæ rei ad alimenta reſtringitur, quando ea capit maiorem partem bonorum.*

146 *Vſufructuarius, quomodo contribuat in ſolutione æris alieni.*

147 *Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quo ad partē extranei, qui fuit inſtitutus cum filio.*

148 *Argumentum de toto ad partem, eſt ualidum, ſupra nu. 135. & 137.*

149 *Coniunctus gaudet beneficio coniuncti.*

150 *Res eadem diuerſo iure cenſetur, quando ſubeſt diuerſa ratio.*

151 *Res eadem poteſt diuerſo iure cenſeri diuerſis reſpectibus.*

152 *Res eadem diuerſo iure cenſetur ex diuerſis cauſis.*

153 *Coniūctus tunc gaudet priuilegio coniuncti, quando ſumus in indiuiduis.*

154 *Reſtitutio in integrum minori conceſſa, prodeſt maiori in indiuiduis.*

155 *Coniunctus non gaudet beneficio coniuncti, quando agitur de re diuidua.*

156 *Coniunctus non gaudet coniuncti priuilegio perſonali.*

157 *Intereſſe ſuccedit loco rei debitæ.*

158 *Vſusfructus reſtringitur ad alimenta pro prælegato relicto extraneo, qui fuit cum filio, intelligendo tamen pro portione, quam capit hæreditario iure a filio.*

159 *Monaſteriū ſuccedit loco filij, & excludit ſubſtitutum.*

160 *Monaſterium non ſuccedit loco filij, quo ad ea, quæ non fuerunt relicta Monaſterio.*

161 *Hæres quando grauatur aliquid dare, tunc recipiens habet a teſtatore, non a grauato.*

162 *Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando filius inſtitutus deceſſit, & ſubſtitutus eſt admiſſus, vbi de veritate.*

163 *Mater cōſequitur integrum vſumfructum mortuo filio, etiam ſi pia cauſa fuerit illi ſubſtituta, vbi latè.*

164 *Piæ cauſæ fauor comparatur fauori filiorum.*

165 *Piæ cauſæ in dubio fauendum eſt.*

166 *Subſtitutus pupillo ex tacita pupillari, excludit matrem, ſi is ſit filius.*

167 *Pia cauſa ſubſtituta tacitè pupillo, excludit matrem.*

168 *Teſtamentum, in quo pia cauſa inſtituitur, gaudet priuilegio conceſſo teſtamentis conditis inter liberos.*

169 *Conditio, ſi deceſſerit ſine filijs, non ſubintelligitur, quando pia cauſa eſt ſubſtituta.*

170 *Piæ cauſæ minus fauet lex, quàm deſcendentibus.*

171 *Mater non conſequitur integrum vſumfructum, ſed alimenta, quando filius ingreditur Monaſterium, vel dat ſe in arrogationem.*

172 *Monaſterium ſuccedit loco filij.*

173 *Filius, qui ſe tradit in arrogationem, acquirit patri ſolum vſumfructum, non proprietatem.*

174 *Mater an habeat integrum vſumfructum, quando filius non moritur, ſed priuatur bonis.*

175 *Monaſterium, quando non excludit ſubſtitutum, tunc vſusfructus non reſtringitur ad alimenta fauore piæ cauſæ.*

176 *Monaſterium conſequitur omnia bona ingredientis.*

177 *Vſusfructus reſtringitur ad alimenta poſt mortem filij inſtituti, quando reſtrictio inducitur ex voluntate teſtatoris, importata per verba, nō autem ex conſuetudine Bulgari.*

178 *Vſusfructus licet mortuo filio non reſtringatur ad alimenta, deducitur tamen legitima filio debita, vbi vide.*

179 *Mater conſequitur integrum uſumfructum etiam legitimæ, quando filio relictum eſt vltra legitimam, ſed uide ibi.*

180 *Filius poteſt in legitima grauari, quando ei relinquitur ultra legitimam.*

181 *Filius, cui vltra legitimam relinquitur, debet illud plus repudiare, vel acceptare cum onere.*

182 *Hæres non poteſt venire contra factum defuncti.*

183 *Inuentarij beneficium non prodeſt, quatenus uires hæreditatis ſuppetunt.*

184 *Hæres adeundo, dicitur quaſi contrahere.*

185 *Filius, licèt non poſſit grauari intra legitimam, fallit tamen, quando contrauenit, incurrit pœnam adiectam.*

186 *Cum de vno diſputamus, cætera ſupponuntur habilia.*

187 *Clauſula, rebus ſic ſtantibus, intelligitur in quacunque diſpoſitione.*

188 *Legitima non includitur in diſpoſitione in dubio.*

189 *Mater vſufructuaria omnium bonorum, non conſequitur integrum vſumfructum, quando mortuo filio extat ſubſtitutus pupillaris.*

190 *Legatum annuum pro primo anno eſt purum, & pro ſequentibus ſub conditione.*

191 *Legatum relictum ab inſtituto non cenſetur repetitum a ſubſtituto pupillari expreſſo.*

192 *Obligatio defuncti non variatur ex perſona hæredis.*

193 *Interpretatio, quæ nos reducit ad ius primæuum, eſt fauorabilis.*

194 *Res de facili redit ad naturam ſuam.*

195 *Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quando legatum eſt vnicum, & filius decedit relicto ſubſtituto pupillari.*

196 *Fiſcus eſt loco hæredis.*

197 *Fiſcus dicitur hæres extraneus, & non eſt loco filij.*

198 *Mater conſequitur integram vſumfructum, quando ex delicto filij bona venerunt ad fiſcum.*

199 *Legatum dicitur annuum, quando relinquitur ad vitā, vel quo ad vixerit, vel per ſimilia verba.*

200 *Confiſcatio transfert in fiſcū iura omnia actiua, & paſſiua, quæ delinquenti competebant.*

201 *Confiſcatio non transfert in fiſcum iura perſonalia, vt ſunt alimenta.*

202 *Perſonalia iura non tranſeunt ad hæredem.*

203 *Perſonalia non tranſeunt in fiſcum.*

204 *Vſusfructus vxori relictus cum filio, non reſtringitur ad alimenta.*

205 *Paria ſunt dicere, lego Titio cum Meuio, vel lego Titio, & Meuio.*

206 *Cum dictio, copulat æqualiter.*

Cum

297 Cum dictio, copulat æquè principaliter.
208 Fœmina non veniunt ad feudum, niſi ordine ſucceſſiuo, quanda vocati ſunt maſculi, & fœminæ.
209 Feudo conceſſo pro maſculis, cum fœminis, tunc fœminę veniunt eodem tempore cum maſculis.
210 Copula coniungit pariformiter.
211 Qualitas poſita in vno capitulorum, cenſetur repetita in altero.
212 Teſtator ſi relinquat alicui partem fructuum fundi, & ſcutos viginti, pecunia debetur quando debentur fructus.
213 Teſtator ſi aliquid relinquat hæredi, & cuidam tertio, totum illud debetur tertio.
214 Coniuncti verbis dicuntur, quando legatum ſit hæredi, & Titio.
215 Vſusfructus quanda duobus relinquitur, cenſetur cuilibet relictum inſolidum.
216 Mater conſequitur integrum vſumfructum, quando teſtator vſumfructum reliquit vxori cum filio.
217 Retineri poteſt res, quæ fuerat nulliter data in ſolutum.
218 Legatum factum caducum vel repudiatum, ſpectat ad hæredem titulo hæreditario.
219 Legata veniunt ſub inſtitutione facta in omnibus alijs bonis.
220 Subſtitutus vulgaris excludit ius accreſcendi.
221 Ius accreſcendi relicto vſufructu alicui cum hæredibus, duplici in caſu locum habet.
222 Hæreditas non eſt viuentis.
223 Vſusfructus poteſt alicui, & hæredibus ſuis relinqui.
224 Vſusfructus, quem vſufructuarius conſequitur per ius accreſcendi, non eſt idem.
225 Voluntas teſtatoris eſt lex.
226 Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando conſtat de voluntate teſtatoris.
227 Mater conſequitur integrum vſumfructum, etiam quã do voluntas teſtatoris eſt tacita.
228 Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando teſtator reliquit plenum, & integrum vſumfructum.
229 Mater conſequitur integrum vſumfructum, quando teſtator legat liberum, & francum vſumfructum.
230 Maritus renunciare videtur lucro delato a ſtatuto circa dotem, quando promiſit reddere totam, & integrã dotem.
231 Trebellianica cenſetur prohibita, quando teſtator mandat integram hæreditatem reſtitui.
232 Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando filius ſuit inſtitutus poſt mortem vxoris.
233 Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando filiũ inſtituit reſeruato vxori vſufructu.
234 Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando teſtator vult, quod poſſit diſponere de fructibus, vel illis gaudere, vel quod illos habeat in ſua poteſtate.
235 Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando teſtator dicit, quod vxor poſſit vti, & frui bonis.
236 Vſusfructus integer debetur, quando teſtator mandat vxori non moleſtari.
237 Acceſſoria non alterant principalem diſpoſitionem.
238 Coniecturæ, quibus recedimus a conſuetudine Bulgari, non debent eſſe leues, ſed concludentes.
239 Vſusfructus vxori relictus, non reſtringitur ad alimenta, quando teſtator liberat ab onere reddendi rationem.
240 Verba impropriantur pro euitanda ſuperfluitate.
241 Verba teſtamenti improprijſſimè intelliguntur, vt euitetur ſuperfluitas.
242 Verba impropriè accipiuntur, quando non poſſunt propriè intelligi.
243 Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quando teſtator liberat vxorem ab onere præſtandi cautionem.
244 Subiecta talia ſunt, qualia prædicata demonſtrant.
245 Vſufructuarius tenetur cauere de vtendo & fruendo arbitrio boni viri.
246 Teſtator non præſumitur voluiſſe facere actum ſuperfluum.
247 Vxor, cui alimenta relicta ſunt cum præeminentia, non tenetur cauere.
248 Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando teſtator mandat, quod vxor ſuſtineat onera hæreditaria, vel æs alienum.
249 Vſufructuarius non tenetur ad ſolutionem æris alieni.
250 Vſufructuarius ſoluit collectas, quia eſt onus fructuum.
251 Vſufructuarius non tenetur ad collectas, quando illæ abſorberent omnes fructus.
252 Vxor relicta vſufructuaria conſequitur integrũ vſumfructum ſtantibus filijs, quando excipitur.
253 Exceptio declarat regulam, & confirmat in non exceptis.
254 Exceptio ampliat regulam, quando alias non eſſet de regula.
255 Exceptio ampliat regulam, quando alias foret inutilis.
256 Incluſio vnius, eſt excluſio alterius.
257 Conſuetudo non extenditur, eſt ſtricti iuris, & tantum habet de potentia, quantum habet de vſu.
258 Feudum ſtante conſuetudine poteſt alienari ſine agnatorum conſenſu, interueniente beneplacito Principis.
259 Conſuetudo alienandi feuda inter viuos, non extenditur ad alienationes, quæ fiunt in teſtamento.
260 Licentia donandi feudum non extenditur ad donationem cauſa mortis.
261 Conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum, etiam ex identitate rationis.
262 Argumentum valet a contractibus ad vltimas voluntates.

QVAESTIO XV.

QVANDO teſtator relinquit vxorẽ, dominam, & vſufructuariam bonorum ſuorum inſtitutis filijs, tũc licèt vxor de rigore iuris plenum habere debeat vſumfructum, tamẽ ex conſuetudine Bulgari, quæ generaliter obſeruatur, legatum fauore filiorum reſtringitur ad alimẽta; & in tractatione huius conclusionis ad duo moneo aduertendum eſſe. Primum, quia mea non eſt intentio ſigillatim oĩa recenſere, quæ ad hanc quæſtionẽ pertinent, ſed aliqua ſummariè tantum, poſtquam non deſunt pleni tractatus, in quibus ex profeſſo omnia congeruntur. Secundum, quia non intendo in hac concluſione includere ea, quæ tradunt Doctores, qñ teſtator vxori relinquendo vtitur alijs verbis, quã vſusfructus, quando in legato non adeſt verbum vſufructuaria, quia de illis dictionib. ſat eſt nonnulla ſcripſiſſe paulò ſupra in hoc eodem titulo,
1 ita † docent Glo. Odofr. Bar. Bald. Alber. Ang. Salic. & alij in Auth. hoc locum, C. ſi ſecund. nupt. mul. & Ang. ibi dicit, hanc conſuetudinem receptam fore in omnibus partibus Italiæ: eãdem ſententiam tenuerunt Bar. Bal. Ang. Imo. & alij omnes in l. Titia, §. Titia cum nuberet, ff. de leg. 2. & Bar. ibi atteſtatur de conſuetudine totius Italiæ, Prac. Pap. in ſua Praxi, in for. libelli, quo vxor agit ad reſtit. dot. in verſ. donec, nu. 5. Bar. in l. fi. col. 2.

C.de

C.de indict.vidnit. toll.Angel. in conſi.97. col.fin.
verſ.reſtat igitur videre,Rom.in conſ.153.hæc do-
mina Franciſca, Cuma.in conſi.38.col.1. Caſtr. in
conſ.160.conſiderandum,col.fin.verſ.ſed dubium
eſt,vol.1.Abb.in conſi.4. nu.6. vol.2. Ioan.de Ana.
conſi.37.circa finem, verſ. circa vero aliud, Anch.
in conſ.227.nu.2.verſ.reſtat,Ang. Aret.in tract.de
teſtam.glo.44.item reliqnit,Aret.in conſ.41.nu.1.
& ſeq.Capra in conſ.4.in prin.nu.1. Alex.in l. & ſi
contra tabulas,col.pen. verſ. & iſta indueit,ff.de
vulg.& pupil.& in conſ.56.per totum,vol.3. Iaſ.in
l.cum hi, §.ſi in ſingulos, poſt medium, ff.de tran-
fact. Cremen. ſing.8.Cordub. in conſ.5.nu.1.& in
conſil.257.nu.6. volum.1. Socin. in conſil.210. per
totum,volum. 2. Curt. ſen.in conſi.14. per totum,
Dec.in conſ.278.col.2.verſ.vnde poſtremo, Picus
in d.§.Titia,nu.21.vbi dicit, quod fatuum eſſet du
bitare, vel recalcitrare contra tantos iuris deos,
qui conſulendo, & legendo atteſtantur hanc eſſe
communem opin.Goȝad.in conſ.47.nu.1.vbi dicit
hãc eſſe cõem opinionẽ ſcribentiũ, Grat.in conſi.
68.nu.1.vol.1. Soci.iun.in conſ.99.nu.8. vol.1. vbi
deciſiuè loquitur, Aufre.ad Capell. Toloſ. q.462.
Bero. in conſ.32.nu.1. vol.2. Tiraq. qui alijs in lo-
cis citat in tracta. de legibus connubial. leg.10.
nu.7.Et licet prædicti omnes dicunt hanc conſue-
tudinem ſeruari per totam Italiam: Tamen Boer.
in deciſ.194.nu.4. dicit eam ſeruari vbique, quod
facit ad ea quæ ponit Picus d.§. Tiria, nu.22. Ber-
trand.in conſ.235.col.2.vol.3. infinitos citat Ant.
Gabr.com.opin.lib.5. titu.de vſufruct. concluſ.2.
nu.1.Rolád.in conſ.74.nu.2.& ſeq.vol.2. Bello. in
conſ.6.nu.12. Duran.de arte teſtan.tit.6. caut.49.
nu.1.& ſeq.latè etiam Menoc. in conſ.62.nu.2.vbi
addit Ruin.& Pariſ.Canalcan.in tract.de vſufruc.
mulie. reli.nu.17. Manti.de coniect.vltim.volunt.
lib.9.tit.7.nu.1.vbi latè congerit authotitates Do
ctorum, Simon de Pret.de interpret. vltim.volun.
lib.4.dubit.10.nu.46.Et concludunt prædicti om-
nes vxori alimenta tantum deberi cum præemi-
nentia, qua vtebatur in domo viuente teſtatore,
quam præeminentiam volunt Doctores impor-
tare, quod liceat ſibi propria authoritate capere
alimenta, non autem de manu hæredis, & quam-
uis id conſuetudine factum fuerit, quæ non ratio-
ne, ſed tacito populi conſenſu inducitur: tamen
non caret ratione,quamuis volunt multi, rationẽ
dediſſe conſuetudini cauſam. Ratio autem eſt,
quia pater præſumitur potius voluiſſe filijs con-
2 ſulere quam vxori, cum & filios † præſumatur ma
gis diligere quàm vxorem, l.nam etſi parentibus,
in princ.ff.de inoffic.teſtam. ex communi enim pa
rentum voto ſucceſſio filijs defertur, l. ſcripto, in
fine, ff. vnde libe. & cum teſtator filium hæredem
ſcripſerit, nõ eſt credendum, quod voluerit ei nu-
dum nomen relinquere, vt inquit Bart. in d.§. Ti-
tia,nu.6. & quod filius cogatur interim fame pe-
rire,vel mendicare, l.prohibemus, in Authent. de
trien. & ſem. & dicunt omnes id fieri ad filiorum
fauorem ex præſumpta teſtatoris voluntate, pro-
pterea non eſt operæpretium inueſtigare de veri-
tate prædictæ ſententiæ, poſtquàm cõſuetudo po-
pulorum, & omnes Curiæ Iudicum illam recepe-
runt.Et aduertatur quod non eſt vis in forma ver-
3 borum, ſiue teſtator dixerit, relinquo † vxorem
dominam, & vſufructuariam, ſiue relinquo ei do-
minium,& vſumfructũ. Vtroque caſu legatum re-
ſtringitur ad alimenta, quicquid in contrarium
voluerit Bartol. in dicto §.Titia, quia contra eum
ſtant omnes.

Ampliatur autem concluſio, vt locum ſibi ven-
dicet eo quoque caſu, quo teſtator ſolum expreſ-
ſit verbum vſumfructum,non addito verbo, domi-
4 na, vel maſſaria, quia etiam tunc † vxor habebit
ſola alimenta, ex dicta Bulgari conſuetudine, ita
Bal.in l.fin.nu.9.C.de indict.viduit.tollen. vbi ta-
men non mouetur ex vi conſuetudinis, ſed quia
eum non fuerit in legato facta mentio bonorum,
indefinita illa pronunciatio reſtringitur ad mini
mum, aliàs ratione incertitudinis relictum vitia-
retur,& niſi intelligeretur de alimentis, relictum
eſſet deriſorium. Ita quoque ante eum tenet Io.
Andr.ad Spec.in tit.de pignor. & diuerſ. cautio.§.
ſequitur videre,nu.16. in verſ. durat,in fin. & Bar.
expreſſè in d.§. Titia,nu.8. vbi non facit differen-
tiam,quod dicatur dominam vſufructuariam, vel
dominam tãtum, & vſufructuariam tãtum, Pract.
Pap.in for.libel. quo vxor agit ad dotem, in verſi.
donec,nu.5. quia ſecundum eum non eſt veriſimi-
le, quod teſtator voluerit filijs relinquere inane,
& inutile nomen hæredis. Et pro hac parte con-
ſuluit Aret.in conſ.44.præſupponitur in facto,n.2.
verſ.in contrarium facit, vbi ſubdit, quod conſue-
tudo Bulgari non inducitur propter improprieta
tem verborũ, quæ præcedunt verbum vſufructua-
riam, ſed ex ratione de qua in d.§. prohibemus,
quia ſcilicet impijſſimus, & crudelis fuiſſet pater
in filios, ſi eos ab vſufructu excludendo adegiſſet
ad fame moriendum, vel mendicandum. Et ſicuti
in primo caſu fauore filiorum impropriantur ver
ba, eodem modo impropriari debent in hoc ſe-
cundo, cum eadem omnino militet ratio; & ſub-
dit,non eſſe vim in multiplicatione verborum. Et
reprehendit Bal. rationem in d.l. fin. quia ſecun-
dum eum,quando relinquitur vſufructuaria,licèt
bonorum mentio non fiat explicitè, quia non da-
tur vſusfructus, niſi in bonis, Picus in d.§. Titia,
nu.32. vbi in fine ſequitur Aret. & reſpondit om-
nibus argumentis contrarijs, Iaſ.in l. cum, §.ſi in
annos,in fine,ff.de tranſact. Idem voluit Caſtrenſ.
in conſ.459.num.1.vol.2.vbi dicit,non eſſe conſti-
tuẽdam differentiã, ſiue teſtator relinquat vſum-
fructum ſimpliciter, ſiue vſumfructum omniũ bo-
norum,Soc.iun.in conſ.97. nu.22. verſ.& adeo ve-
rum eſt, vol.2. vbi idem omnino dicit, & ex eius
5 dictis cõfunditur ea dñia, quã † notauit Picus in d.
§. Titia,inter verba iuris,vt eſt dictio, vſusfructus:
& verba facti,vt eſt dictio,vſufructuaria. Et repe-
tit in cõſ.99.nu.13. eo.vol. & vtrobiq; dicit Areti-
ni deciſionẽ in d.conſ.40.eſſe ſingularẽ,Ant.Gabr.
d.cõcl.2. nu.5. Manti. lib.9.tit.7.nu.2.vbi põderat
Bar.in l. ſicut in annos, ff.quib.mod. vſufru. amit-
ta.tenere hanc partẽ,etiã qñ teſtator loquitur per
verba ſignificantia ius, non factum, & deſtruit eã
differentiam, quam aliqui conſtituebant inter le-
6 gatum vſufructus † ſimpliciter factum,& legatum
vſusfructus omnium bonorum. Hoc etiam vide-
tur tenuiſſe Picus in d.§.Titia, nu.137. dũ tractat,
quando liceat vxori capere alimenta propria au-
ctoritate,de quo etiã Rol. in conſi.74.nu.25.vol.2.
Caualca.in tract.de vſufru.mulie. reli.nu.37.verſ.
contrarium autem, vbi vult & ipſe, quod relicto
ſimpliciter vſufructu, non capiat alimenta aucto-
ritate propria, ſecus autem quando relinquitur
domina, maſſaria,& vſufructuaria, Menoc.in cõſ.
62.nu.2. vbi idem dicit, quando relinquitur vſuſ-
fructus

Digitized by Google

fructus omnium bonorum, Simon de Pret.d.lib.4.
dubit.10.num.49. Et facit ea ratio, cui reſponderi
non poteſt, quia ſi quando verba ſunt geminata, &
prægnantia, quæ magis deberent operari, relictum
reſtringitur ad alimenta, quantò magis reſtringi
debet, quando verba ſunt ſimplicia, & ita, ſi de quo
7 † magis videtur ineſſe, non ineſt, multò minus ine-
rit id, de quo minus, cap.ſi ergo, vbi glo.8.q.1.cap.
ſi Paulus, vbi glo.30.q.1.cum alijs apud Euerar.lo-
co ſexageſimoſexto.

Tamen multi fuere qui dixerunt, plenum debe-
ri vſumfructum vxori, quæ fuit a marito relicta ſim
8 pliciter vſufructuaria † ſine alia adiectione verbo-
rum, domina, vèl maſſaria, & in primis Bald.in l.fi.
nu.9.verſ.ſi vero teſtator, & in verſi.primo caſu, C.
de indict.viduit.toll.vbi loquitur, quando relictus
eſt vſusfructus omnium bonorum, & omnium an-
teſignanus fuit Odofred. quem citat Specu.in titu.
qui fil.ſint legit.§.in hoc titulo, nu.34. ſequitur Sa-
lic. in Auth.hoc locum, nu.3. C.ſi mul.ſecun.nupſ.
Corne.in conſ.5.nu.2.vol.1. Ruin.in conſ.39.nu.1,
vol.2.Gozad.in conſ.47.vol.4.& pro hac parte Ca
ualcan.d.nu.37.in princ.allegat Bal.Alber.Corne.
& Franc.de March. Sed quicquid ſit, prima eſt ve-
rior, & grauiores habet Authores.

Secundò modo ampliatur concluſio prædicta,
vt locum habeat etiam quando vſusfructus eſt re-
9 lictus non vxori, ſed matri, vel ſorori, † vel alij cui-
nis perſonę, ita Bald.in d.§.Titia, col.2.verſus finē,
verſ.idem credo, vbi loquitur, quando vſusfructus
relictus eſt concubinę, matri, vel ſorori, quia quæ-
ſtio non eſt de fauore matrimonij, ſed interpreta-
tione vocabuli, ſequútur Imola, Cuma. & Florian.
ibi, idem tenuit Bald.in d.l.fin.nume.7.C.de indi-
cta vid.tol. vbi inquit, quod certa verborum inter-
pretatio ita ſonat in vna perſona, ſicut in alia, & ſe
cundum eum, coniuncta perſona æquiparatur vxo
ri, Ang.in Auth.hoc locum, C.ſi mul.ſecun.nup.An
ge.in d.tract.de teſt.gl.46.colum.2. in fi. Picus latè
in d.§.Titia, nu.15. vbi reprobato Ange. & Cuma.
dicit procedere hoc, ſiue legataria haberet prius
alimenta in domo, ſiue non: & mouetur, quia ſem-
per militat ratio, quæ procedit in vxore, quod pa-
ter non videatur voluiſſe nudam filio proprietatē
relinquere: ergo idem ius eſſe debet, & eam ratio-
nem allegauit Picus, Imola in d.§.Titia, qui etiam
addit quod conſuetudo Bulgari inducta fuit fauo
re liberorum in matre: ergo ex identitate rationis
extendi debet ad alias perſonas, & Florian.ibi di-
cit, non habendam eſſe rationem, quod legataria
habitaret in domo, vel extra. Hanc quoque conclu
ſionem ſequitur, & latè comprobat Riminal. ſen.
in conſil.188.per totum, vbi reſpondet omnibus ar
gumentis aduerſantium, Ruin.in conſil.41.nume.
9.volum.3.vbi loquitur de vſuſructu relicto nouer
cæ, Gabr.d.concluſ.2.num.11.vbi loquitur de con-
cubina, & concluſ.3.nu.46.Menoc.d.conſ.62.nu.2.
vbi loquitur in nouerca, Manti.d.tit.7.num.12.vbi
hanc partem tenet, etiam ſi legataria non fuiſſet in
domo, nec præeminentiam habuiſſet, Simon d.du-
bit.10.nu.50.Moder. Galli ad Dec.conſ.454.in 1.
addit.in 2.limit.Anch.mod.lib.2.q.1.nu.1.commu
nem dicit Picus d.§.Titia, num.59.Addo quod ſi le
gatum prædictum vxori factum reſtringitur ad ali
menta, vt ſupra dixi, multò magis debebit reſtrin-
gi, qñ relictum eſt alijs perſonis, quas teſtator mi-
10 nus diligebat. Amor † enim vxoris vincit quemcū
que alium, vt in lib.3.c.4. & probat Tiraq.in præ-
fat.l.ſi vnquam, nu.12.C.de reuoc.donat.vbi quod
ſolis cedit filijs, & in verſic.libertis, nu.108.Quare
ſi propter filios reſtringitur in perniciem vxoris tā
tum dilectæ, abſurdum foret, ſi non reſtringeretur
eodem fauore in præiudicium matris, vel ſororis,
quæ ſunt minus dilectæ. Et hoc abſurdum conſide-
rauit Simon d.nu.50. Non eſt ergo curandū, quod
contrarium tenuerint, diſtinguendo Ang.in d.Au-
then.hoc locum, Signoro.in conſ.66.nu.6.& erit in
diſtinctè vera concluſio, ſiue perſona legataria præ
eminentiam, aut alimenta in domo haberet, ſiue
non: quia id non attenditur.

Extenditur tertiò etiam, vbi nepotes, vel alij
deſcendentes ſunt inſtituti, quia pari modo eorum
11 fauore † legatū vſusfructus reſtringitur ad alimen
ta, argu.l.cum acutiſſimi, C.de fideicom.ita voluit
generaliter loquendo Picus in d.§.Titia, nume.48.
Gab.in d.cōcl.2. nu.22.& Picus apertius in d.§.Ti
tia, nu.60.vbi latè probat, ante eos, Caſ.conſi.459.
col.2.in prin.vol.2.ſequitur Mant. d.ti.7.nu.13.&
confirmatur, quia ardētius deſcendit amor in ne-
12 potes, quàm in filios † vigeret, vt l.liberorum, in fi.
ff.de verb.ſign.Curt.iun.in conſ.169.nu.13. gl.in l.
iſti quidem, ff.quod met.cau. vbi, quod auus præſu
mitur magis diligere nepotes, quàm filios, & quan
do aliquid ſtatuitur fauore filiorū, tunc appellatio
13 ne filiorum veniut † nepotes, vt inquit Bar.in l.libe
rorum, in prin.ff.de verb.ſig.& ideo inquit Caſt.in
conſ.448.col.1.vol.2.quod ſtatutū prohibens eū do
nare, qui habet filios, includit ēt eū, qui habet nepo
tes. Et latè probat Tiraq. in tract.primogen.q.40.
nume.85.vbi nu.59.allegat multos, qui tenent ne-
potes propriè dici filios, vt per eos dñt Cyn.Bald.
Imo.& Iaſ.in l.Gallus, §.inſtituēs, ff.de li. & poſth.
quod vbi ab homine fit mentio, ſemper comprehē-
24 dit nepos: † Latè Caſſ.in conſ.67.nu.30.vbi arguit
a paritate rōnis, q̄ verſatur in nepote, ſicut in filio.

Id quod procedit non ſolum, quando inſtitutis
nepotibus vſumſructum relinquit vxori, ſed etiam
15 quando vſumſructum relinquit nurui, † ideſt vxo-
ri ſui filij præmortui, inſtitutis nepotibus ex eodē
filio, vt dicit Mod.Gallus ad Alexan.in conſil.454.
in 1.addit.in 3. limit. vbi ſubdit, ita ſe paulò ante
conſuluiſſe, & ſequitur Caualc. in d.tracta.de vſu-
ſruct.mulie.reli.nu.25.

Prædicta quoque concluſio locum habet, quan-
do quis inſtituit matrem, vel alium aſcendentem,
quia etiam tunc vxor, non obſtante vſusfructus le-
16 gato, † conſequitur ſola alimenta: ita determinat
Anchat.in conſil.237.quia in primo quæſito, col.2.
verſ.reſtat dubium, vbi id vī deducere, deſumpta
coniectura voluntatis a charitate, & pietate, quæ
præſumitur in filio erga matrem. Et licet conſuetu
do non ſit amplianda, tamen fallit, quando eadem
ſubeſt ratio, & qñ caſus eſt a lege antiqua æquipa-
ratus, vt eſt in patre, & filio, inter quos exæquatus
eſt ordo, & gradus dilectionis, ſequitur Boer.in de
ciſ.194.nume.4. Hanc quæſtionem Barto.in d.§.Ti
tia, in fi. reliquit indeciſam, dicendo, cogita. Bald.
de ea non meminit, ſed Imola ibi, colum.fin.tenet
contrariam conſuetudinem, ſcilicet Bulgari, non
extendi ad caſum, quando mater eſt inſtituta, quia
eſt exorbitans, & non datur extenſio in exorbitan
tibus, capit.quæ a iure, de regu.iur.in 6. præcipuè,
quia ratio non ita vrget pro matre, ſicut pro filio.
Idē voluit Ang.in conſ.338.imperitia Notariorū,
17 nu.2. in fine, vbi dicit, quod ea conſuetudo † non
habet locum inſtitutis aſcendentibus, vel tranſ-

Digitized by Google

uerſalibus, ſequitur Alex. in conſil.57.col.2.vol.3.
quia hæreditas non ita debetur aſcendentibus ſi-
cut deſcendentibus. Et hanc communẽ dicit Picus
in d.§.Titia,nu.56.& ſeq.vbi eam defendit ab om-
nibus impugnationibus, & prædicti omnes idem
dicunt, quãdo inſtituti ſunt teſtatoris fratres, Iaſ.
in cõſ.44.nu.13. vol.1. vbi etſi loquatur de fratrib.
allegat tñ prædictos omnes Doctores: alios citat
Gabr.d.concl.2.nu.55.& concl.3.num.2.Rolan.in
conſ.74.nu.8.vol.2. Caualc.in d.tract. de vſufruct.
mul.reli.nu.18.Mant.d.lib.9.tit.7.nu.14.Simon de
Pret.d.lib.4.dubit.10.nume.74.In quib.locis præ-
dicti omnes allegant multos, præcipuè Caſtrenſ.
Capr.& Curt.ſen.tenentes hoc pro indubitato,qñ
fratres ſunt inſtituti: & negari non poteſt, quin
hæc vti eſt communior, ita ſit verior,& coniectura
voluntatis, quam allegat Anchar. nõ eſt vera,quia
etſi plus cenſeatur teſtator diligere filios, quàm v-
xorem, tamen non eo modo cenſetur plus diligere
matrem,quàm vxorem: Quinimmo amor erga ma
trem cedit vxorio,quia dicit Scriptura, Relinquat
patrem, & matrem, & ſequatur vxorem, vt poteſt
videri apud Tiraq. in præfat.l.ſi vnquam,nu.12. &
in eadem l.verſic. libertis,nu.108. ideo non licet a
filijs arguere ad matrem.

Quintò procedit etiam, quando vſusfructus eſt
18 marito relictus ab vxore, † quia inſtitutis filijs,
hoc quoq; caſu reſtringitur ad alimenta, vt voluit
Bal.in Auth.boc locum, in fin. C.ſi mul.ſecun.nup.
& ibi ſequitur Ang.nu.4. & idem voluit Bald.in d.
§.Titia,in fi.vbi Cuma.in fi.verſ.tangit etiam & Pi
cus nu.53.vbi mouetur, non ex vi ſexus,nam fęmi-
ninum non concipit maſculinũ, ſed ex vi rationis,
quæ in viro eadem eſt cũ ea,quę militat in vxorem.
Allegat etiam,quod vir & vxor ſunt correlariua,&
diſpoſitum in vno correlatiuorum tam ex conſue-
19 tudine,quàm de iure, locum habet † in alio, l.fin.
C.de indicta viduit.toll. Quæ regula procedit in
quacunque materia,ſiue ſit ſtatutaria, ſiue ſit con-
ſuetudinaria,ſiue pęnalis,ſiue correctoria,vt apud
Euerar.in loco a correl.qui eſt 76. Gabr.commun.
opin.lib.6.titu.de legibus & conſtit. conclu.3. nu-
me.1.& ſeq.Et Picus in loco prædicto intelligit,ſi-
ue filij inſtituti ſint communes, ſiue alterius matri
monij; & quærit,an per illa verba,dominus & vſu-
fructuarius, videatur vxori reliquiſſe proprietatẽ.
Hanc etiam ampliationem tenuit Iaſ. in d.l.fin.co
lum.2.verſicu.ſextò facit, C.de indicta viduit.tol-
len. Cotta in memor.incip.vxor relicta,col.2. Cra
uet.in tract.de antiquit.temp.in 4. par.in princip.
nu.71.ver.decimò limitatur, vbi allegat Curt.ſen.
& Roch. de Curt. & præter eum ita quoque volue-
runt Rui.Nicol.Arelat. & Boer.quos citat,& ſequi
tur Gabr.d. concl.2. nu.6. qui refert pro contraria
parte Curt.iun.& Crau.Caualc.in d.tracta.nu.24.
vbi tamen plures perſonas confundit, Anchar.mo
der.d.q.1.nu.5.vbi allegat Riminal.Gozad.& Pa-
riſ.& mouetur propter identitatis rationem,Man
tica d.titu.7.nu.10.Simon d.lib.4.dubit.10.nu.51.
Lancellot.Gallia.in conſuetud.Alexan.in verſi.v-
xori,quæſt.4.nu.5.vbi addit Rebuff.

Hæc tamen limitatio intelligitur conſiderata
ſola vi legati: ſecus autem eſt, quando alio iure v-
ſusfructus pertineret ad maritum, puta certum
eſt,quod pater habet vſumfructum in omnibus ad
uentitijs filiorum, l.1.C.de bon.mater. vbi Docto.
ponunt,modo vxor inſtitutis filijs relinquit mari-
to vſumfructum,certè hoc caſu licet ex vi cõſuetu-
dinis reſtringatur legatum ad alimenta,vt dictum
20 eſt: tamen † tanquam pater, & legitimus admini
ſtrator perſonæ, & bonorum ſuorum filiorum,con
ſequetur vſumfructum ſibi a lege delatum. Ita te-
net Picus in d.§.Titia,num.79.Cotta in memor.in
cip.vxor relicta,colum.2.verſic.ſed tu cogita,quia
conſuetudo Bulgari interpretari debet, vt minus
lædat ius commune. At minus læditur, ſi maritus
excluſus a legato vſusfructus,admittatur ad vſum
fructum legatum,delatum ex legis diſpoſitione,&
aliud eſt habere vſumfructum vigore legati, aliud
verò vigore patrię poteſtatis, vt in ſimili conſide-
rat Salic.in Auth.idem eſt,nu.2.ver. & boc verum,
C.de bon.quæ lib. vbi dicit quod pater ingredien-
21 do † Monaſterium perdit vſumfructum,quem ha-
bet ratione patriæ poteſtatis,non qui alio iure ſibi
competit. Picus tñ licèt ita teneat,monet eſſe cogi
tandum,quia eſt noua conſideratio, & eum ſequi-
tur Simon d.dubit.10.num.51.in fi. rectè autem Pi
cus aduertit eſſe cogitandum, quia obſtat deciſio
glo.poſt Iſern.in Auth.itẽ hæreditas,C.de bon.quę
liber.vbi vult,quod ſi in eodem teſtamento ſit inſti
22 tutus filius, & patri aliquid † relinquatur,tunc pa
ter non habebit vſumfructum in portione relicta fi
lio.Sequitur Salic.ibi,num.3.dicens,quod hæc opi
nio eſt æqua, & rationabilis, moueturque, quia ſi-
cuti pater in portione filij vſumfructum nõ habet,
qñ a lege vocatur ad ſucceſſionem una cum filio,vt
probatur in §.ſi vero cũ aſcendentibus, in Authen.
de bæred.quæ ab inteſt.& in Auth.item hęreditas,
C.de bon.quæ liber.gl.fin.in §.igitur,Inſt.per quas
perſon.nob.acquir.Crau.in conſ.37.in fi.Rol.conſ.
95.nu.49.vol.1.& conſ.90.nu.24.vol.2.ita non de-
bet habere, qñ homo relinquit patri, & filijs, quia
interpretatur voluntas teſtatoris,vt ſit legi confor
mis.Eiuſdem opinionis fuit Bart.in conſ.118. Lu-
cius,nu.5.vol.1.Bald.in conſi.324.vol.5.Caſtr.Af-
flict. Caccialup. Dec.Crot.Alba, & Hier. Gabriel,
quos citaui in conſ.116.nu.41. Cum ergo patri re-
linquatur ab vxore vſusfructus qui ex conſuetudi-
ne Bulgari reſtringitur ad alimenta,non debet po
ſtea pater prætendere ratione patriæ poteſtatis v-
ſumfructum in bonis filij. Teſtator enim relinquẽs
23 aliquid filiofamilias, poteſt † prohibere, ne vſuſ-
fructus patri quęratur, vt eſt text.in Auth. excipi-
24 tur, C.de bon.quę libe. & ſufficit tacita † prohibi-
tio,vel voluntas teſtatoris,vt per Cuman. in l.cum
filiofamilias,nu.7.verſ.nota quod teſtator,ff.de le-
gat.1. & ibi ſequitur Aret.col.6.verſi.ſecundus ca-
ſus,& verſi.alia tamen opinio,Caſtr.nu.18.in fine,
Iaſ.nu.151.Socin.nu.31.Bald.Nouell.nu.22.& 30.
Bauer.nu.75.nu.118.& nu.154.Ripa nu.68. Socin.
iun.224.& Crauet.in 3.par.num.46. Boer.in deciſ.
193.per totum.Et ſatis dicitur teſtator acquiſitio-
nem vſusfructus prohibuiſſe, quando patri ali-
quid ſeorſum a filio reliquit. Et ſi hoc procedit,
quando patri relinquitur pars hæreditatis com-
munis cum filio, vel aliquod prædium, multo ma-
gis locum habebit, quando ei relinquitur vſuſ-
fructus bonorum filio relictorum, quia induce-
re videtur teſtator quandam compenſationem,
& eo animo relinquere, vt extinguat illum v-
ſumfructum, qui patri debetur in bonis filio re-
lictis. Et non obſtat, quod conſuetudo Bulga-
ri debet reſtringi, vt minus deroget iuri com-
muni, quàm fieri poteſt, quia reſpondeo, quod
ea excluſio, quæ inducitur iſto caſu, non proue-
nit a conſuetudine Bulgari, ſed a coniectura ta

teſtato-

teſtatoris voluntate, qui legando aliquid patri in
eo teſtamento, in quo inſtituit filiū, videtur patri
vſumfructum prohibere in bonis filio telictis. Et
non obſtat, quod aliud ſit vſusfructus, qui debetur
ratione patriæ poteſtatis, aliud verò, qui ex lega-
to prouenit: quia nō eſt dubium, quin vſusfructus
poſſit pluribus ex cauſis deberi, & quin ſublato
vno iure, debeatur ex alio; ſed dico, quod ſicuti pa-
tri duplici iure competit vſusfructus, ita duplici
iure eſt excluſus: nam ab vſufructu debito patriæ
poteſtatis excluditur per legatum factum ab vxo-
re, rurſus ab vſufructu debito ex teſtamento vxo-
ris excluditur per conſuetudinem Bulgari; atque
ita ſicuti duplici iure defertur, ita duplici excluſio
ne aufertur. Præterea dici poteſt hoc caſu, vſum-
fructum non deferri duplici iure, imò nullo in ca-
ſu: non quidem ex legato, quia & ſi vxor legando
mentionem faciat de vſufructu, tamen ſumpta vo-
luntatis coniectura dicitur ſola reliquiſſe alimen-
ta: non etiam ex diſpoſitione legis, quia ea non ha
bet locum, quando in eo teſtamento aliquid relin-
quitur patri, & filio. Doctrina antem Salic. in d.
Authen. idem, non caret contradictione, vt poteſt
videri apud Glo. Bar. Bald. & Caſtr. in d. Auth. exci
pitur, C. de bon. quæ liber. Et ſi hanc partē teneas
contra Picum, infertur, quod ſi pater relictus ab
vxore vſufructuarius repudiaret legatum, non poſ
ſet conſequi vſumfructum vigore patriæ poteſta-
tis, quia obſtaret tacita voluntas vxoris legantis,
quæ ſufficit ad excluſionem, vt ſupra dixi. Et ſanè
hoc mihi placet, licet forte aliquis poſſet dicere,
quod deciſio Caſtr. in d. Auth. excipitur, cum alijs
ſupra citatis, procedit, quando patri & filio relin-
quitur in eodem teſtamento hęreditas, non quādo
filius inſtituitur, & patri aliquid legetur. Sed ego
non video rationem diuerſitatis, propterea exiſti-
mo, ſiue patri per legatum, ſiue per inſtitutionem
aliquid relinquatur, vtroque caſu denegari vſum-
fructum, quia vtroque caſu eadem militat ratio.

Procedit ſexto noſtra concluſio, etiam quando
teſtator inſtitutis filijs ex primo matrimonio, le-
gat ſecundæ vxori vſumfructum, quia & ſi illa ſit
nouerca reſpectu filiorum inſtitutotum, tamen le-
25 gatum teſtringitur † ad alimenta, vt voluit Picus,
qui hanc partem latè defendit in d. §. Titia, nu. 59.
& num. 62. & 65. Ruin. qui tamen de eo non memi
nit in conſ. 41. nu. 4. in verſ. ſecunda ratio, & nu. 9.
vol. 3. vbi ait, quod hæc opinio eſt de iure verior, &
æquior, Capra in conſil. 72. nu. 11. verſi. quod pro-
cedit, vbi allegat Io. de Monteſpetel. in d. Authen.
hoc locum, & dicit habere locum in conſuetudine
Bulgari, relictis filijs ex primo, vel ſecundo matri-
monio. Hanc partem tenuit ante alios Bal. quem
citat Picus in d. §. Titia, nu. 176. q. 84. ſed hactenus
illud conſiliu non inueni, Ant. Gabr. d. tit. de vſufr.
concl. 2. nu. 53. Mant. in d. tract. lib. 9. tit. 7. num. 13.
vbi tamen de veritate concluſionis nihil dicit, ſola
authorum relatione contentus, Viuius commun.
opin. lib. 1. opin. 446. in fine, vbi dicit ita quoque vo
luiſſe Bald. in d. §. Titia, & Imol. ibi, Soarez in the-
ſau. recep. ſenten. in verſ. domina, num. 142. Bello.
in conſi. 31. nu. 3. Caualc. in tract. de vſufruct. mul.
relict. num. 32. vbi citat etiam Franc. de March. in
deciſ. 849. in 1. par. vbi ſubdit, quod ſuo iudicio me
lius concludit Capra in loco prædicto, Simon d. li.
4. dubit. 10. nu. 52. vbi inquit hanc opinionem non
ſolum eſſe veriorem, ſed etiam tenendam in practi
ca, Menoch. conſil. 62. nu. 2.

Et pro hoc parte ſtant rationes, quibus reſpon-
deri non poteſt, & primò, quod conſuetudo Bulga-
ri fundatur ſuper teſtatoris voluntate coniectura-
ta in fauorem filiorum, vt per Aret. in d. conſil. 40.
& dixi ſupra. At hic fauor, & coniectura volunta-
tis procedit non ſolum vbi agitur de filijs eiuſdem
matrimonij, ſed & vbi inſtituuntur filij alterius
matrimonij: ergo vtroque caſu debet eſſe locus
conſuetudini.

Secundò ſi propter communes filios legatum v-
ſusfructus reſtringitur ad alimenta, multò magis
reſtringi debet propter filios alterius matrimonij,
quibus contra nouercam magis fauetur, quàm fi-
lijs communibus, vt in l. hac edictali, C. de ſecund.
nupt. ita arguit Ruin. in d. conſil. 41. nu. 9.

Facit tertiò, quia ſuper conſuetudine Bulgari
non eſt quæſtio de fauore matrimonij, ſed de in-
terpretatione vocabuli, propterea diſtingui non
poteſt inter filios primi, & ſecundi matrimonij, qa
ſic diſtinguendo eſſet matrimonij quęſtio, non vo-
cabuli, ita arguit Picus in d. §. Titia, nu. 59.

Adducitur & quartò poſt Picum in loco prædi-
cto, quod ex identitate rationis conſuetudo præ-
dicta extēditur de vno caſu ad alium. Et ideo vidi
mus ſupra, eam procedere etiā relicta concubina,
ſorore, vel alia perſona: ergo pari modo debet ex-
tendi, quādo vſusfructus relinquitur nouercæ filio
rum inſtitutorum. Id quod confirmatur, quia etſi
26 vxorius † amor ſuperet omnes, cedit tñ amori fi-
liorū, vt dixi ex Tiraq. in præfat. l. ſi vnquam, nu. 12.

Quintò ſi reſtrictio conſuetudinis inducitur ex
coniecturata mente teſtatoris, atq; eius dilectione
erga filios, vtiq; diſcrimen nō debet cōſtitui inter
filios, prioris, vel poſterioris matrimonij, quia pa-
tris affectio par eſt erga filios vtriuſque matrimo-
nij, & ideo in ſubſtitutione vulgari frater ex vno
27 latere † ſuccedit teſtatori, ſicut vtrinq; coniūctus,
ex ſnīa Bart. in l. Lucius, num. 21. ff. de vulg. & pup.
quā ſequuntur multi, quos citaui in conſ. 31. nu. 20.
& ſeq. vbi dixi in plurib. id procedere etiam in pu
pillari ſubſtitutione, de quo etiam per Manti. li. 5.
tit. 11. per totū, & hoc arg. vtitur Simō d. dubit. 10.
nu. 52. vbi latius cæteris oīb. pertractat hāc qōnē.

Sed contrariam partem amplexus eſt Bald. in d.
Auth. hoc locum, nu. 2. verſi. ſed ſi ponas, quod ſit,
C. ſi mul. ſecundo nupſer. vbi dicit, quod inſtitutis
liberis alterius matrimonij, legatum vſusfructus
nō reſtringitur ad alimēta, & mouetur per glo. ibi,
quæ dicit, quod conſuetudo introducta eſt fauore
filiorū eiuſdem matrimonij. Ideo ſecus eſt quando
inſtituitur alterius matrimonij filius. Sed hęc ra-
tio nihil valet, quia gl. loquitur de filijs ſimpliciter
non autem communibus, vel illius matrimonij, vt
aduertit Simon d. nu. 53. & vbi etiam dixiſſet gloſ.
de filijs illius matrimonij, id non eſſet intelligen-
dum cum myſterio ad excluſionem aliorum filio-
rum. Et contra Bald. facit, quod ipſemet eo loci
ſubiungit, non attendi diſtinctionem illam, quan-
do vſusfructus relinquitur matri, ſorori, concubi
næ, vel alij. Cur ergo attendi debet quando relin-
quitur vxori, cum reſpectu filiorum nihil plus me-
reatur nouerca, quàm mater? dictum autem Bal-
di valde notandum inquit Cremenſ. ſingu. 8. quia
conſuetudo eſt ſtrictiſſimi iuris, & non debet ex-
tendi de caſu ad caſum. Sed reſpondetur, quod
hic nulla eſt extenſio, quia non eſt verum, quod
conſuetudo loquatur de filijs eiuſdem matrimo-
nij, ſed ſimpliciter dicit de filijs. Ideo vtriuſque

matrimonij filij reſtringunt legatum. Eandem ſen
tentiam Baldi probauit Aret. in tract. de teſtam.
glo.44. vbi tamen non meminit de Baldo, Dec. io
conſi. 526. col. fin. verſ. non obſtat quod ſuperſint.
Allegatur etiã pro hac parte Rui. in conſi. 38. nu. 6.
& conſ. 50. nu. 8. vol. 2. Sed non loquitur in noſtris
terminis, & in primo loco loquitur de gubernio fi-
liorũ, quod non eſt veriſimile, patrem voluiſſe de-
mandare nouercæ, & eo caſu dicit, appellatione
matris non venire nouercam, quod verum eſt. Se-
cundo verò loco loquitur, qñ tractatur de commo
do filiorũ, vt aduertit Simon d. nu. 53. col. fin. verſ.
& Ruin. pro eadẽ parte ſtat Bertachin. in ſuo Re-
pert. in verſ. vxor vſufructuaria, verſ. 26. eandẽ pro
bauit Anchar. moder. famil. quæſt. lib. 2. q. 1. nu. 8.
vbi mouetur ex eo, quod conſuetudo inducta fa-
uore filiorum illius matrimonij, non recipit exten
ſionem. Rationes, quæ pro hac parte allegantur
friuolę ſunt, quia iam oſtenſum eſt, & demonſtra-
bitur quoq; latius infra, ꝙ cõſuetudo extẽditur ex
idẽtitate rationis. Dictũ etiã fuit inductũ eſſe in-
diſtinctè fauore filiorum, non autem limitatè pro
filijs eiuſdem matrimonij. Et ſi dicatur, quod re-
ſtrictio Bulgari non poteſt conuenire nouercæ,
quia per eã datur legatariæ non ſolũ alimenta, ſed
etiam præeminentia in domo, & cum facilis ſit di-
28 ſcordia inter † nouercam, & priuignos, l. cum pa-
ter, §. dulciſſimis, ff. de legat. 2. facit verſus ille,

Gaudet in afflictos ſæuire nouerca poteſtas,

de quo apud Anchar. d. q. 1. num. 14. non eſt præſu-
mendum, quod pater voluerit cuſtodiam, & ad-
miniſtrationem domus committere nouercæ, at-
que ita ceſſat ratio, quæ fuit a conſuetudine con-
ſiderata. Reſpondet Picus d. §. Titia, num. 59. in fi-
ne, verſic. ideo non videtur, quod hoc eſt loqui ſi-
ne lege. Sed hæc reſponſio nihil eſt, quia etſi ob-
iectum prædictum careat lege, non tamen caret
ratione naturali. Aliter ergo reſpondetur, quod
& ſi non videatur teſtator voluiſſe vxori deman-
dare præeminentiam, & gubernium domus, non
tamen etiã videtur voluiſſe, quod filij nudam ha-
bentes proprietatem, cogantur, vel fame perire,
vel mendicare. Et vbi ſumus inter duo mala, ſem-
per eligendum eſt minus malum: minus autẽ ma-
lum eſt, quod nouerca habeat præeminentiam in
domo, quàm vſumfructum integrum, nec tanti æ-
ſtimanda eſt diſcordia inter nouercam, & priui-
gnum, vt pro euitanda ducamus patrem ad impie
tatem erga filios.

Vendicat quoque ſeptimò noſtra concluſio lo-
cum ſibi in filio legitimato, quia ſi fuit inſtitutus
29 hæres, vſusfructus, vxori relictus, reſtringatur † ad
alimenta, vt probat in ſpecie Picus in dicto §. Ti-
tia, nu. 65. q. 11. vbi inquit, hoc eſſe ſibi clarum, ſi-
ue legitimatio facta ſit per Reſcriptum Principis,
ſibi per ſubſequens matrimonium. Mouetur prin-
cipaliter, quia ſtatutum excludens fœminas pro-
pter maſculos, locum babet etiam in maſculo le-
gitimato, ſecundum Bal. in l. eam quam, & l. cum
acutiſſimi, C. de fideicommiſſ. & dum refert, ſe ad
rationes citatas in præcedenti quæſtione per eum
diſputata de filio adoptiuo, allegat, quod teſta-
tor cenſetur magis diligere filium naturalem le-
gitimatum, quàm vxorem, quia ille ſuccedit, non
vxor, l. 1. C. vnde vir, & vxor. Et ſubdit, quod in le-
gitimato ſubeſt eadem ratio, quæ in legitimo, &
naturali, & conſuetudo noſtra ex identitate ra-
tionis ſolet extendi, vt per eum. Eandem opinio-
nem tenuit Gabriel d. titu. de vſufruct. concluſ. 2.
nu. 24. Mantica d. tit. nu. 13. & Caualc. in tract. de
vſufruct. mulie. relict. num. 35. vbi mouetur ex eo,
quòd legitimati habentur pro legitimis, & alle-
gat Dec. conſ. 516. colum. 2. & ſeq. vbi multa dicit,
& Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſ. ſuſceperit liberos,
nu. 64. & ſeq.

Sed & ſi prædicti non dicant, inuenio, quod in
terminis contrarium voluit Crot. in conſil. 67. nu.
10. quia ſtatutum & conſuetudo procedunt a pa-
30 ri, l. de quib. ff. de legib. at ſtatutum loquens † de
filio, non includit legitimatum, Butr. in c. tanta, &
c. per venerabilem, qui fil. ſint legit. allegat etiam
Caſtr. Fulgoſ. Bened. de Plumb. Rom. & alios, qui
volunt, quod ſtatutum excludens fœminas pro-
31 pter † maſculos, non habeat locum in legitima-
tis. Redditur ergo dubia opinio Pici, & aliorum:
ſanè, vbi filius eſſet legitimatus per ſubſequẽs ma-
trimonium, res eſſet ſine dubio, quia legitimatio
32 per † ſequens matrimoniũ eſt fauorabiliſſima, &
imitatur naturam, quia originem ducit a matri-
monio, Bar. in conſi. 319. num. 1. vol. 4. & taliter le-
gitimatus admittitur ad feudum, Hoſtienſ. Ioan.
Andr. Butr. & alij in c. lator, qui fil. ſint legit. Bel-
uiſ. Iſern. Bald. Aluar. & alij in c. 1. §. naturales, ſi
de feu. fuer. controuerſ. inter dom. & agnat. & ex-
cludit ſubſtitutum, Felin. in c. in præſentia, nu. 39.
de probatio. in l. ſed eſt quæſitum, num. 11. ff. de li-
beris, & poſthumis. & admittitur ad Epiſcopatũ,
ſecundum glo. in c. introiuit, in verſic. coniugata,
de electio. & ibi not. Butr. Abb. & alij, & commu-
nem inquit Dec. in conſ. 155. nume. 3. in fine, & ſe-
quens matrimonium purgat præcedentem macu
lam, ſecundum glo. in d. c. tanta. ſed in legitima-
to per Reſcriptum maior ſubeſt difficultas: quia
ſicuti magna eſt controuerſia, an filius legitima-
tus includatur ſtatuto excludente fœminam pro-
pter maſculos, vt patet ex Authoribus relatis a Pi
co, & Croto in locis ſupra citatis, & multos citat
Tiraq. in l. ſi vnquã, in verſ. ſuſceperit liberos, nu.
81. & nu. 98. C. de reuoca. don. vbi dicit, multo plu-
res tenere, ꝙ legitimatus non excludat, ita dubiũ
eſt, an legitimatus includatur conſuetudine: meo
tñ iudicio verior eſt opinio Pici, quia etiã quoad
legitimatum reſtringatur legatũ vſusfructus reli-
ctum vxori. Moueor principaliter, quia conſue-
tudo Bulgari inducta eſt fauore filiorum, ne fame
pereant, vel mendicare cogantur, vt ſæpè dictum
eſt ſupra. At quoad naturalem affectionem, & vbi
agitur de alimentis filiorum, non poteſt inter le-
33 gitimum † & naturalem conſtitui diſcrimen ali-
quod, vt per Paleot. in tract. de noth. & ſpur. c. 48.
nu. 3. Et quamuis conſuetudo ſicuti ſtatutum ſtri-
ctè interpretatur, tñ ex identitate rationis exten-
ditur, vt dixi ſupra, & quoad ipſum teſtatorem,
nulla eſt differentia inter filium legitimum, & le-
34 gitimatum; ideo legitimatus † conſentiente te-
ſtatore excludit ſubſtitutum, Bart. in l. ſi cogna-
tis, colum. 2. ff. de reb. dub. vbi Socin. nu. 21. verſic.
tertiò infero, Imola in l. ex facto, in principio, nu-
mero 14. ff. ad Trebellian. Tiraquellus in dicta l. ſi
vnquam, in verſic. ſuſceperit liberos, numero 25.
C. de reuocan. donat. Mantica de coniect. vltima-
tum voluntatum, libro 11. titu. 10. nu. 18. & quic-
35 quid quoad alios, legitimatus quoad † patrem le
gitimantem, habetur pro legitimo, §. filium vero,
quib. modis nat. effic. ſui, in Auth. Tiraq. in d. verſ.
ſuſceperit liberos, nu. 54. in fi. Propterea conſue-
tudo,

tudo; quæ fundatur ſuper affectione, & voluntate
teſtatoris, debet procedere nõ minus in legitima-
to, quàm in legitimo, poſtquàm quoad affectioné
paternam, non differt à legitimo. Per quam ratio-
nem ita quoque tenet Simon d. dubit. 10. nu. 54.

Octauo loco ampliatur concluſio, vt procedat
36 quoq; in filio adoptiuo, † ſeu arrogato, qui ſit in-
ſtitutus, quia eius fauore vſusfructus vxori reli-
ctus reſtringitur ad alimenta, vt per multa probat
Picus in d. §. Titia, nu. 61. quem ſequitur Mantica
d. tit. 7. nu. 13. Caualc. de vſufruct. mul. reli. nu. 34.
verſic. immo ego dico, idem Gabriel. d. concluſ. 2.
nu. 23. Simon de Pret. d. dubit. 10. num. 54. Ratio
principalis eſt, quia in filio adoptiuo ita militat
coniectura voluntatis teſtatoris, ſicut in legiti-
mo & naturali, propterea cõſuetudo ad illum ex-
tenditur, iuxta quod ſæpius in præſenti quæſtione
37 dictum eſt. Item adoptiui † ſuccedunt parentib.
ſicuti ſi eſſent legitimi & naturales, l. ſi te parens,
C. de ſuis, & legit. l. pen. §. ſi quidem, C. de adopt.
38 & dicuntur filij Regis, † aut Imperatoris, aut Se-
natoris, l. Senatoris filium, & l. ſeq. ff. de ſenato. &
39 gaudent † filiorum priuilegio, l. cum adoptiuum,
C. de decurio. libro 10. & excludunt aſcendentes
40 † & vxoré, l. 1. §. liberi, ff. ad Tertullian. & l. æquiſ-
ſimum, in princ. ff. eod. tit. Aret. in §. ſed ea omnia,
col. 2. verſ. quæro an talis, Inſtit. de hæred. quæ ab
inteſt. defer. Matheſil. in tract. de ſucceſ. ab inteſt.
col. 6. verſ. item dubitatur, Bened. in c. Raynutius,
in verſ. vxorem nomine Adelaſiam, nu. 478. extra
de teſtam. Item excludunt naturales, impediunt
bona à fiſco publicari, reuocant alimenta in frau-
dem, petunt legitimam præteriti, rumpunt teſta-
mentum, efficiuntur ſui hæredes, tutores legitimi,
& alia multa habent filiorum priuilegia, de quib.
apud Tiraq. in d. verſ. ſuſceperit liberos, nu. 20. Et
41 quamuis dicantur filij † fictè, ſecundum Bal. in l.
fideicommiſſum, ff. de cond. & demonſt. & imagi-
narij, l. ſi filio quem, in princ. ff. de lib. & poſthum.
Alex. in l. adoptiuum, in princ. ff. de in ius vocan.
vbi dicit Soc. adoptiuum in nulla diſpoſitione in-
cludi, quæ loquatur de filio, & dñr filij abuſiui, vt
per Bal. in l. cum in cunctis, extra de electio. & non
ſunt propriè ſui hæredes, ſecundum Aret. & Iaſ. in
l. Gallus, §. ſi eius, col. 3. ff. de liber. & poſth. & non
proſunt ad immunitaté, quæ conceditur ob libe-
ros, l. 2. §. adoptiui, ff. de vocatio. mun. & latè proſe
quit Tiraq. d. verſ. ſuſceperit liberos, nu. 2. & mul-
tis ſeq. tñ hoc eſt verũ, qñ tractatur de præiudicio
tertij, vel qñ agimus de adoptiuis filijs alicuius
tertij; ſed vbi eſt quæſtio de filijs adoptiuis teſta-
toris, de cuius diſpoſitione eſt cõtentio, tunc ado-
ptiuus venit appellatione filij, vt voluit Bar. in d. l.
ſi cognatis, col. 2. ff. de reb. dub. vbi ait, quod filius
adoptatus, ſeu arrogatus ab ipſomet teſtatore ve-
nit ſub diſpoſitione loquẽte de filio, licèt ſit ſecus,
qñ eſſet arrogatus ab alio, quod voluit etiã Imola
in l. fideicommiſſum, ff. de lib. & poſth. & dicit Soc.
in d. l. ſi cognatis, quod Bar. doctrina eſt cõmunis,
ſingularis, bene ſignanda, & in practica præuale-
ret, & ſequitur Barbat. & Georg. Natta, quos ap-
probãdo citat Tiraq. in d. verſ. ſuſceperit liberos,
nu. 13. & ſeq. vbi dicit idem eſſe, qñ fuiſſet adopta-
tus conſentiente teſtatore. Et prædictorum ratio
eſt, quia non eſt credendum, quod diſponendo vo-
luerit teſtator eos eludere, quos ſui iudicio elegit
ad ſucceſſioné. Et certè filius non minus habet pa-
tris votũ, quàm habeat vxor, propterea conſuetu-
do erit in fauorem quoque talis filij adoptati, vel
arrogati reſtringenda.

Extenditur nono prædicta concluſio, vt proce-
dat etiã quando inſtituti ſunt filij naturales, quia
42 etiam tũc vſusfructus relictus † reducitur ad ali-
menta, ſecundum conſuetudinem Bulgari, ita vo-
luit in ſpecie Ang. in d. tract. de teſtam. gloſ. 46. in
3. col. dum loquẽdo de alia quæſtione dicit, quod
poſſunt eſſe filij eiuſdem, vel alterius matrimonij,
vnius, vel alterius concubinæ, atque ita præſuppo-
nit, quod conſuetudo habeat locum etiam quan-
do inſtituti ſunt filij naturales. Hanc partem tenet
Picus in d. §. Titia, nu. 67. vbi dicit eſſe de mente
Imolæ, Cumani, & Floriani ibi, qui, dum dicunt
procedere conſuetudinem nõ modo in vxore, ſed
etiam in concubina, præſupponunt natos ex con-
cubina poſſe inſtitui. Sed parcat mihi Picus, hoc
non eſt verum: dum enim loquuntur de concubi-
na relicta vſuſfructuaria, præſupponunt legitimos,
& naturales filios eſſe inſtitutos, non autem na-
turales tantum. Retinent enim ſemper primum
thema ſuæ quæſtionis, quod filij ſint inſtituti, nec
variant vnquam ad aliam filiorum ſpeciem. Et Pi-
cus ſequitur ſimpliciter referendo Ant. Gabriel
d. concluſ. 2. num. 25. Mantica d. tit. 7. nu. 16. & Si-
mon d. dubit. 10. nu. 54. Et ratio eſt, quia conſue-
tudo prædicta eſt fundata ſuper coniecturata te-
ſtatoris affectione erga filios, & teſtator præſu-
43 mitur ita diligere † naturales, ſicut legitimos, l.
ex facto, §. ſi quis rogatus, il 1. ff. ad Trebellian. li-
cèt enim naturales a iure non admittantur ad ſuc
ceſſionem regulariter, & a lege facti ſint deterio-
ris cõditionis, quàm ſint legitimi, inſpecta tamen
naturali affectione patris erga ſuam generatio-
nem, non minus operatur naturalis inſtinctus er-
ga naturales, quàm erga legitimos, vt inquit Bal.
in l. ſi te parens, C. de ſuis, & legit. ponit Picus d. §.
Titia, nu. 66. vbi ſubdit, quod iura loquentia in le-
gitimis locum habent etiam in naturalibus, ſi ea-
dem ſit ratio, l. parentes, ff. de in ius vocan. & na-
44 turalia iura † non poſſunt aboleri, l. iura ſangui-
nis, ff. de regulis iuris, Aſcan. Clem. de patria po-
teſtate, cap. 5. nu. 35.

Hæc autem concluſio bene procedit, quando
teſtator nullos habet filios legitimos, & natura-
45 les, quia tunc † poteſt naturales inſtituere in om-
nibus bonis, vt in Auth. licet, C. de natural. lib. ſe-
46 cus quando haberet legitimos, quia tunc † ſolam
vnciam relinquit, l. humanitatis, C. de natural. lib.
§. nos igit, in auth. quib. mod. natur. effic. legit. Et
eo caſu fruſtra eſt diſceptare, ſi inſtitutio eorũ re-
ſtrĩgat legatũ vſusfruct⁹, cũ ea inſtitutio ſit nulla.

Reſtringitur item, vt procedat quando inſtitu-
tis naturalibus filijs vſusfructus relinquitur eo-
rũ matri, & concubinæ: & ſi teſtator habens vxo-
rem legitimam illi relinqueret vſumfructum, cer-
47 tè non reſtringeretur ad alimenta; † quia ſicuti
ſtante vxore legitima naturalis in totum excludi-
tur a ſucceſſione, vt in d. Authen. licet, quæ tamen
ſucceſſio erat a iure delata, non exiſtente vxore,
ita vxore exiſtente naturalis debet perdere id be-
neficium, quod a conſuetudine deſcendit. Et ſicu-
ti impedit vxor, ne naturalis cõſequatur proprie-
tatem rerum paternarum, ita impedit, ne conſe-
quatur vſumfructum, atque ita latè ſuſtinet Picus
d. §. Titia, nu. 67. verſ. ſed quantum ad propoſitum
noſtrum. Sed hæc ratio non eſt potens, quia con-
ſuetudo Bulgari mouetur ex coniecturata volun-

Digitized by Google

filios, quam erga vxorem, aliàs forte non eſſet ca-
pienda ea coniectura, quia Principes in dubio cen
ſetur velle quod loquitur, & non prę ſumitur quod
diſpoſuerit ſecundu conſuetudinē, quæ eſt contra-
ria volūtati ſuæ, & ſatis dr̃ lucrari, cu eam implet.
Ampliatur vndecimò conſuetudo prædicta, in
tantum procedere, quod filij inſtituti non poſſint
ſe liberare ab onere præſtandi alimenta, dimitten
do matri integrum vſumfructum, quando mater
66 ipſa † magis eligit alimenta, quàm vſumfructū,
ita voluit Salic. in auth. hoc locum, num. 13. C. ſi ſe
cun. nupſe. mul. Et licèt loquatur ſub diuiſione, ta-
men eſt aduertendum, quod conſuetudo introdu-
cta fuit ex coniecturata voluntate teſtatoris, at-
que illius affectione erga filios, vt diximus ſupra
in principio ex Aret. in conſ. 40. & alijs. quę ratio-
ne inſpecta Salic. inclinat in hanc partem, & eum
ita intelligit, & ſequitur Picus in d. §. Titia, nu. 36.
verſ. 3. limita hanc concluſionem, Bertran. in conſ.
159. in 2. par. 1. vol. Gabr. d. conclu. 2. num, 8. Et ra
tio eſt, ſecundum Salic. quia hæres non poteſt rece
67 dere à voluntate † teſtatoris, quamuis coniectu-
rata, l. & ſi intelligatur, & l. cum virum, cum ibi no
tatis, C. de fideicom. Ipſe autem tenet, quòd proce
dat ex coniectura voluntatis, quia conſueuit Prin
ceps ſequi veſtigia voluntatis teſtatoris, & idem
eſt in conſuetudine, quæ eſt altera lex, l. de quibus,
ff. de legib. addit Picus id, quod voluit Alber. in 2.
par. ſtatuto. quæſt. 102. in fi. vbi ſtatuto filiam ex-
68 cludente ab hæreditate ſtantibus † maſculis, ita
tamen, quod dotari debeat, non poterit maſculus
ſe liberare ab onere dotādi, etiamſi velit ſororem
admittere ad ſucceſſionem bonorū, ſequitur Cam
peg. in tract. dot. par. 1. quæſt. 8. Addo ego melio-
rem rationem eſſe, quia cum teſtator vxori videa-
tur legaſſe non vſumfructum, ſed alimenta, hæres
69 non poteſt † aliud pro alio ſoluere inuito credito
re, l. 2. §. mutui datio, vbi gloſ. allegat concordan-
tes, ff. ſi cer. petat. & ſicuti vxori non datur petitio
vſusfructus, cum ſola alimenta intelligantur reli-
cta, ita non debet licere filio offerre vſumfructum
loco alimentorum, facit l. nōn debet, ff. de regu. iu.
& forma relicti non debet claudicare, aut variare
ex voluntate hæredis. Et ſi dicatur quod conſue-
tudo hoc introduxit in fauorem filiorum, ergo fi-
70 lij debent poſſe † ſuo fauori renunciare, l. ſi quis
in conſcribendo, C. de pact. Reſpondeo, quod cau-
ſa ſic interpretādi relictum, fuit quidem filiorum
fauor: ſed cum interpretatio iam eſt facta, debent
filij acquieſcere, & vel in totum ab ea diſcedere, &
inſtitutioni renunciare. Et licèt fauor filiorum
ſit cauſa interpretationis, tamen ceſſante fauore,
non ceſſat interpretatio iam facta, & conſumma-
ta, ſicuti non ceſſat effectus conſummatus ceſſan-
te cauſa, l. fin. in princip. ff. vnde liber. cum alijs a-
pud Tiraquel. in tracta. ceſſan. can. limita. 12. in
princip.
Extenditur duodecimo noſtra cōcluſio, vt pro-
71 cedat etiam in Iudæo † teſtante, qui vxorem relin
quat vſufructuariam, & filios inſtituat, ita deter-
minat Picus in d. §. Titia, nume. 30. quem ſequitur
Gabriel. d. concl. 2. num. 27. Mouetur autem, quia
72 Iudæi † dicuntur eſſe de populo, & de corpore ci-
uitatis, l. Chriſtianis, C. de pagan. & dicit Bal. in l.
3. §. 1. ff. de nego. geſt. quod Iudæi continentur no-
mine popularium: ſtatutum autem locum habet
73 † in Iudæo, vt per Anan. in c. Iudæi, il ſecondo, col.
fi. de Iudæis, vbi loquitur de ſtatuto fęminas exclu
dente propter maſculos, ergo in eo locum quoque
habebit conſuetudo. Et quod ſtatutum liget Iu-
dæum, atque illi non proſit, voluit Feli. in d. cap. Iu
dæi, col. 5. verſicu. ex quibus videtur poſſe inferri,
Campeg. de ſtatu. excluſ. fęm. q. 36. Laur. de Palat.
in eo. tract. col. antep. & conceſſum aut prohibitū
74 alicui populo † vel vniuerſitati, cenſetur conceſ-
ſum, vel prohibitum Iudæis ibi habitantibus, Ale-
xan. in conſi. 75. nume. 9. vol. 1. Barbat. in conſi. 15.
nu. 2. vol. 1. Corn. in conſi. 144. in fi. vol. 1. latè D. Be-
cius in conſ. 84. per totum, vbi quod ſunt de popu-
lo, quod inter oues Chriſti connumerantur, quod
vtutur iure Romano, & quod eis iura omnia ſunt
communia, & conceſſa hominib. immunitate ali-
75 cuius loci gaudent etiam Iudæi, † ſecundum Bal.
in l. ſpadonum, §. iam autem, ff. de excuſ. tut. & di-
cit Natta in conſ. 620. quod Iudæis ſeruari debeat
æquitas ſcripta, & ibi cumulat multa alia, & præ-
76 cipuè, quod habeant † filios in poteſtate, de quo
latè Aſcan. Clem. in tract. de pat. poteſt. in 7. effec.
num. 6. propterea Marquard. in tract. de Iudę. p. 2.
cap. 2. num. 7. in fi. dicit, quod conſuetudo Bulgari
locum habet quoque in teſtamento Iudæi, vbi di-
77 cit ligari † Iudæos ſtatuto excluſiuo fœminarum.
& hanc eſſe communem, quidquid Brun. conetur
ſuſtinere. Et infert, quod Iudæus vtitur etiam ſta-
tuto diſponēte de retract. Eandem concluſionem
in noſtris terminis firmat Lancel. Gal. in conſuet.
Alex. in verſ. maritus, q. 7. nu. 15. vbi allegādo Ale-
xan. Roch. de Cur. Fel. Marq. & Burſat. dicit, quod
78 ſicuti Iudæus vtitur ſtatuto, ita debet vti † conſue
tudine, & facit, quia Iudæis competit beneficium
79 purgandi † moram, vt poſt Ripam, & alios inquie
Natta, d. conſi. 620. nu. 18. & ſeq. Io. Annibal. in l. ſi
inſulam, nu. 19. ff. de verbo. oblig. Marq. in d. tract.
par. 2. c. 5. nu. 6. Cordu. in tract. dę cau. quib. emph.
priu. in ti. de cau. priua. ob non ſolu. can. limit. 41.
nu. 1. in fi. f. mihi 122. Et facit ratio, quia conſuetu-
do eſt tacita populi conuentio, vt dictum eſt: ergo
ligantur Iudæi, qui ſunt de populo, ſicuti ligaren-
tur conuentione vel pacto, & non debet ſuperflua
videri hæc quæſtio, quia Iudæi publici ſint fœnera
tores: quia, vt admonet Picus, d. nu. 81. licet illis te
ſtari, & non includuntur in diſpoſitione c. quam-
80 quam, de vſur. in 6. vt † conſuluit Alex. in conſi. 6.
vol. 6. Aret. qui communem dicit in conſi. 157. Soc.
in conſi. 70. vol. 1. Picus loco prædicto, plures alios
citat Galliau. d. ver. maritus, q. 7. num. 3. Præterea
multis in prouincijs prohibentur fęnus exercere,
ideo ceſſat ibi dubitatio prædicta.
Producitur decimotertio hęc concluſio, vt pro-
cedat etiam ſi teſtator vxorem ſimul cum filijs in-
81 ſtituiſſet hæredem, † quia nihilominus ſola alimē
ta conſequeretur, ita dicit Gabr. d. concluſ. 2. nu-
me. 10. vbi allegat Gozad. in conſil. 80. nume. 1. &
ſeq. eandem ſententiam probauit Manti. d. lib. 9.
titu. 7. nume. 8. vbi allegat etiam Dec. & Rol. quia
tamen nihil de hoc dicut. Verum Gabriel & Man
tica fugienti oculo viderunt Gozad. in loco prædi
cto, proinde decepti ſunt. Gozadinus enim expreſ
sè concludit contrarium, quando vxor fuit ſimpli
citer inſtituta cum filijs, vt videri poteſt, nu. 3. ver-
ſic. & per hoc reſpondetur, ſed in ſuo caſu inſtitu-
tio vxoris erat facta relatiue ad præcedens relictū
vſusfructus, quod fuerat datum per particularem
inſtitutionem, ideo concludit reſtringi ad alimen
ta, & facit manifeſta ratio. Nam ſi ex ſua parte in-
ſtitutionis percipere poteſt alimenta, quomodo
videri

Digitized by Google

videri poteſt teſtator reliquiſſe alimenta ex alia
parte quam reliquit filijs? Præterea vnum & idem
82 legatum vſusfructus non debet diuerſo iure cen-
ſeri, l. eam qui ędes, ff. de vſucap. & vna determina
83 tio debet ęqualiter determinare, † l. nam hoc iu-
re, ff. de vulg. & pupil. proinde ſicuti in ſua portio-
ne habet integrum vſumfructum, ita debet illum
habere integrum in portione relicta filiæ; ſed & ſi
Doct. prædicti non bene probent ſuam concluſio-
nem ex Gozad. authoritate, imo ille uideatur con
trarium tenere, vera eſt ampliatio, quod in portio
ne filijs relicta vxor habebit ſolum alimenta, licèt
quo ad ſuam portioné percipiat integrum vſum-
fructum. Ita enim fieri videmus, quando teſtator
relicto vſufructu vxori, inſtituit filium in parte, &
extraneu in alia parte, qa tũc quoad extranei par
tem legatum vſusfructus ad aliméta reſtringitur,
vt per Bart. in d. §. Titio, nu. 9. Et ponam paulo in-
fra inter limitationes: extranea auté dicitur vxor
inſtituta, quia in propoſito omnes iudicantur ex-
tranei præter deſcendentes, & conſuetudo noſtra
introducta fuit fauore filiorum, non aliorum, vt di
cam ſuo loco, & nihil intereſt, quod vxor, vel alia
perſona non deſcendens fuerit inſtituta, & fauor
filiorum ita militat inſtituta vxore, ſicut alia qua-
uis, & ratio conſuetudinis verſatur etiam hoc ca-
ſu, ne ſcilicet cogantur ſame perire, vel cum pater
no & proprio etiam opprobrio mendicare. Perin-
de ergo erit, ac ſi vxori legaſſet alimenta pręſtãda
a filio de ſua portione, & inſtituiſſet vxorem in di
midia bonorum.

Quartodecimo loco ampliatur cõſuetudo Bul-
gari, ut habeat locum, non ſolum quando filij ſunt
84 inſtituti, ſed etiã quando † extranei, ſi modo col-
ligatur ex coniecturis aliquibus talem fuiſſe teſta
toris uoluntatem, ita uoluit Ruin. in cõſi. 35. nu. 5.
in fi. uol. 2. ubi loquendo in nepote ex fratre, qui
fuerat inſtitutus, dicit, quod ſi tacitè vel expreſsè
conſtat, teſtatorem uoluiſſe, quod cõſuetudo locũ
habeat, tunc ſine dubio ſtandum eſt eius uolunta-
ti, & infert, quod ubi uxori relictus eſt uſusfructus
& deinde dr, ꝙ poſſit habitare in domo, tunc intel
ligit teſtator non de uſufructu, ſed de alimentis,
quia alias relictum habitationis eſſet ſuperfluũ |
& ante eũ id uoluit Soc. in conſ. 279. num. 4. uol. 2.
ubi dicit, quod uſusfructus non cenſetur relictus
uxori, qñ teſtator relinquit illam uſufructuariam:
& ſubdit, & habeat ibi uictum & ueſtitũ, quia ſub-
ſequentia hęc uerba eſſent otioſa, & fruſtra factũ
eſſet hoc ultimum relictũ. Sequitur Gabr. d. lib. 5.
ti. de uſufruc. concl. 3. num. 31. ubi infert, ad plures
caſus, & facit, quod in limitationibus dicemus in
caſu contrario, ut ſcilicet habeat plenum uſumfru
ctum, quando conſtat tacitè, uel expreſsè, quod te
ſtator non uoluit conſuetudinem Bulgari attẽdi:
& ratio eſt, quia uoluntas teſtatoris primum obti
net locum in ultimis uoluntatibus, l. in conditio-
nibus, ff. de cond. & dem. ideo illi ſtandum eſt, qñ
de ea quoquo apparet. Multas alias ampliationes
ponunt Doct. in locis prędictis, quas non curo re-
ferre, quia mea non eſt intẽtio, ut pręfatus ſum ab
initio, omnia proſequi circa hanc materiam.

Limitatur ergo primo loco hæc conſuetudo, ut
non procedat, quando inſtituti ſunt extranei. In-
telligo auté pro extraneis omnes, deſcendentibus
exceptis: quia tunc uxor habebit vſumfructum in
85 tegrum, ita uoluerunt † gloſ. & Doctores in auth.
hoc locu, C. ſi mul. ſecun. nup. Bar. in d. l. Titia, §. fi.
ff. de leg. 2. ubi loquitur expreſsè de fratre, uel ſo-
rore inſtituta, & de tranſuerſalibus, licet poſtea re
linquat cogitandum, & de fratre expreſsè loqui-
tur Imola ibi in fi. quæſtio. Angel. in conſ. 338. nu.
3. hanc etiam tenuerunt Hoſt. Io. And. Bar. Ang. &
alij, quos citat, & ſequitur Alex. in conſ. 57. col. 1.
uol. 3. ubi dicit communem eſſe, Cur. ſen. in conſ.
14. nobilis, nume. 3. Iaſ. in conſ. 44. nu. 13. uol. 1. ubi
ſimiliter loquitur in fratre, & alijs trãſuerſalibus;
ſubdens, quod in hoc puncto non inuenit aliquem
contradictorem. Hanc etiam dicit communẽ Pi-
cus in d. §. Titia, nu. 56. ubi tamen multas citat ra-
tiones pro contraria parte, quas tamẽ dicit ex ex-
citaſſe diſpoſitionis gratia, Corne. in conſil. 187.
nu. 1. uol. 2. Anto. Gabriel. d. lib. 5. titu. de uſufruct.
concluſ. 2. nu. 54. Mantica d. lib. 9. tit. 7. in fi. ubi at-
teſtatur de communi, & citat quoq; Grat. Caual-
ca. in tract. de uſufruct. mulie. relic. nu. 58. Simon
de Pret. de interpret. ultim. uolun. lib. 4. interpret.
10. nu. 58. Rol. conſ. 74. nu. 9. & ſeq. uol. 2. D. Becius
ad Iaſ. d. conſ. 44. nu. 13. Ratio eſt, quia conſuetu-
do Bulgari odioſa eſt, & debet reſtringi, c. odia,
de reg. iur. in 6. Item introducta fuit filiorum fauo
re: ergo ceſſat, quando filij non extant, quia illis
non extantibus ceſſat ratio, propter quam fuit in-
ducta. Et licèt ſecundum aliquos dicatur fauora-
bilis, tamen eſt fauorabilis in ſuis terminis, ut non
tantus fauor militet pro fratre, & extraneo, quan-
86 tus pro filio, & conſuetudo † tantum de potẽtia,
quantum de actu, ideo non extenditur de actu ad
actum, Bal. in c. 1. circa finem. qui feud. dare poſſ.
& c. 1. in fi. de feud. cognit. & non extenditur ad ſi-
87 miles † perſonas, uel ad modum utiliorem, ut per
Cæph. in conſ. 26. nu. 17. conſ. 338. num. 45. Rol. in
conſ. 94. nu. 17. uol. 2. & conſi. 69. nu. 30. & uol. 3. &
88 licèt extendatur ad caſus ſimiles, † uel habentes
eandem rationẽ, Innoc. in c. cum dilecto, col. pen.
& fi. de off. Archi. Felin. in c. auditis, declarat. 5. de
præſcrip. Natta conſ. 98. nu. 23. tamen quando eſt
exorbitans, uel odioſa, non extenditur ex identi-
89 tate, uel maioritate rationis, † Innoc. in loco præ-
dicto, Anch. Butr. Rom. Aret. Alex. & alij apud Ga
briel. commun. opin. lib. 9. tit. de præſcrip. concluſ.
2. nu. 16. ubi atteſtatur de communi, Bero. conſil.
71. nu. 33. uol. 1. Bertr. conſ. 197. nu. 11. uol. 2. Caſ-
ſan. conſ. 18. nu. 13. Natta in conſ. 435. nu. 22. Rol.
d. conſ. 69. nu. 33. D. Becius in conſ. 99. nu. 18. Hæc
autem conſuetudo quatenus ſit fauorabilis reſpe-
ctu filiorum, eſt tamẽ odioſa quo ad alios omnes,
& ceſſat hoc caſu ratio, quod non ſit veriſimile vo-
luiſſe patrem, quod filius fame pereat, vel mendi-
care cogatur.

Ampliatur hæc limitatio, vt locum habeat non
ſolum, quando fratres, vel extranei ſunt inſtituti
nullis extantibus filijs, vel deſcendentibus, ſed ẽt
quando filij uel deſcendentes extant, ſed non ſunt
90 inſtituti. Hoc enim caſu † uxor habet integrum u-
ſumfructum, & legatum non reſtringitur ad ali-
menta, ita uoluit Alex. in conſ. 57. col. 1. uol. 3. ubi
mouetur, quia communis eſt opinio, quod legatũ
uſusfructus reſtringatur tunc ſolum ad alimenta,
quando filij ſunt inſtituti, & ceſſante ratione con-
ſuetudinis, ſtandum eſt propriæ ſignificationi uer
borum, & loquitur Caſtr. qñ inſtitutum erat hoſpi
tale & pia cauſa, Natta conſ. 276. num. 1. poſt Iaſ.
conſ. 79. uol. 3. hoc etiam uoluit Simon de Pret. d.
dubit. 10. nu. 47. Et pro hac ſententia facit, quod
uoluit Ang. in l. auus, in fi. ff. de pact. ubi poſt Gu-

liel.

Digitized by Google

Iiel.Cun.& Rui.dicit, quod ſi ſoror renunciat hæ-
reditati paternæ ad fauorem fratrum, ea renun-
91 ciatio † non proderit alij extraneo inſtituto, ſed
ea non obſtante filia poterit agere, ſequuntur Bar.
Caſtr.& alij, quos citat Iaſ.ibi.num.4.& pro nota-
bili refert Aret.in l.qui ſuperſtitis, col.6.ff. de ac-
quit.hære.Dec.in conſ.31.col.2.vbi loquitur, quan
do inſtituti ſunt alij remotiores. Et hãc ſententiã
tenuerunt Ang.Roman.Rot.Aret.Alex.Ruin.Ber-
tran. & alij adducti ab Anto. Gabriel. commun.
opin.lib.3.tit.de dot.promiſſ.conclu.1.num.76. &
dicit Bero. in conſ.170. nu.10. vol.2.quod renun-
92 ciatio † filiæ intelligitur ſemper, dummodo fra-
ter potuerit vel voluerit eſſe hæres, & non aliter.
Et dicit id procedere etiam ſi foret incapax. Fa-
cit etiam quod voluit Barto. in l.1.§. qui habebat,
nu.5.& 7.ff.de bonor.poſſeſſ. contra tabul. vbi di-
cit, ſtatuto excludente fœminam propter maſcu-
93 lum admitti fœminam, quando maſculus † eſt ex-
hæredatus, vel non vult ſuccedere, idem dicit in l.
1.§.ſi pater.ff.de coniung.cum emancip.liber. Bal.
in l.maximum vitiũ, col.4. vbi etiam Salic. in fi.C.
de liber.præter. Caſtr. Corn.& Soci. quos citat, &
ſequitur Bru.de ſtatu.excluſ.fœmin.art.12.nu.114.
Non debet ergo mirum videri, quod diſpoſitio in-
ducta fauore filiorum ceſſet, quando filij extãt qui
dem, ſed non fuerunt inſtituti. Quod enim con-
tra verborum proprietatem in fauorem vnius di-
ſpoſitum fuit, non debet ad alias perſonas exten-
di, l.ius ſingulare, de legib. facit c.priuilegium, de
reg.iur.in 6. & priuilegiũ non extenditur de per-
94 ſona † ad perſonam, etiam ex rationis identitate,
Butr.in c.ſanè, de priuileg.Bal.in l.1.in prin. C.de
legib.latè Dec.in l.in omnibus, nu.6. ff.de reg.iur.

Hæc & ſi clara videantur, non tamen carent du
bitatione; Nam Capra in conſ.158. tenet contra-
rium, & mouetur ratione, quia conſuetudo noſtra
extenditur ex identitate rationis, vt ponunt Bar.
& Bal. in d.auth. hoc locum, in fin. & vbi teſtator
dotauit filiam, & inſtituit fratrem, militat eadem,
immo maior ratio: quia ſi liberi inſtituti reſtrin-
gunt legatum, pari modo reſtringere illud debet
inſtitutio fratris, qui fuit prælatus filiæ. Et facit re
95 gula, ſi vinco † vincentem te, multo magis vinco
te, c.authoritate, de conceſſ. præb.in 6. gloſſ. in l.
vſucapio, C.de pignor.glo.1. in verſ.fiſco, ff.ſi quis
alimen.teſta.prohib.cum multis apud Niconit.in
rub.ff.de ope.noui nunc.nu.255.Si enim reſtringi-
tur legatum propter filios, multo magis reſtringi
debet propter fratrem, quem teſtator filio prædi-
lexit, ſtante quod reſtrictio inducitur ex coniectu-
rata voluntate teſtatoris. Præterea ſi dicamus, re-
ſtrictionem non fieri, quando filij vel non ſunt in-
ſtituti, vel repudiant, certè interpretatio diſpoſi-
tionis erit in pẽdenti, & poterit variari ex futuro
euentu, & erit in ſuſpenſo, an legatum reſtringa-
tur ad alimenta, vel importet vſumfructum, atque
ita diſpoſitio erit captatoria, quod tamen eſſe non
debet. Et hanc partem ſequendo Capram, tenuit
Mantica in d.tracta.lib.9.tit.7.nu.15. mihi tamen
magis placet prima opinio, quæ ſicuti eſt verior,
& meliori fundata ratione, ita eſt ẽt magis æqua.
Et non obſtat, quod ex identitate rationis conſue
tudo noſtra extendatur, quia fateor, ſed nego ean
dem vel maiorem ſubeſſe rationem, quando filij
non ſint inſtituti. Duplex enim eſt ratio, fauor ſci-
licet filiorum, & coniecturata teſtatoris voluntas.
At licet forte excluſo filio militet voluntas teſta-
toris, non tamen militet fauor filij, proinde non
ſat eſt, quod ex duabus rationibus vna concurrat,
ſed vtraque ſubeſſe debet, & cum non adſit, non
dicitur eadem ratio, & ſi videantur caſus, in qui-
bus datur conſuetudinis extentio, ſemper in eis vi-
debitur vtranque militare rationem. Et non ob-
96 ſtat regula, ſi vinco vincentem te, quia † ea non eſt
ſemper vera, vt dicit gloſſ. magna in l.aſſiduis, C.
qui potio.in pigno.habe. & non procedit, quando
rationes victoriæ ſunt diuerſæ propter validiores
potentias, ita Salic.in auth. quo iure, C.qui pot.in
pignor.habe.circa finem. Item non habet locum,
quando vincens non ſubrogatur in locum victi, vt
declarat Sociu. in conſ.28.nu.29.vol.4. & dicit Io.
And.in d.c.authoritate, quod regula nõ procedit,
quando cauſæ vincendi ſunt diuerſæ, & illam regu
lam declarat quoque Felin.in c.paſtoralis, in prin-
cip. de offic.ordin. Hæ autem reſolutiones conue-
niunt facto noſtro, quia ratio, quæ cadit in filio vin
cente vxorem, non militat in fratre vincente filiũ,
cum in eo non poſſit conſiderari fauor filiorum.
Item frater, qui inſtituitur, non ſuccedit in locum
& gradum filij excluſi, & non poteſt eſſe locus regu
læ. Et Capra in d.conſil.158. non mouetur hac ſo-
la ratione, ſed etiam ex alijs in teſtamento conten
tis ex ſequuta obſeruantia, ex quibus colligit vo-
luntatem teſtatoris fuiſſe, quod haberet integrum
vſumfructum.

Ex iſtis inferri poteſt ad deciſionem quæſtio-
nis, quando inſtituta vxore in vſufructu teſtator
filium poſt mortem vxoris inſtituit generaliter in
omnibus bonis, an tunc vxor habeat ſolum alimen
ta vel vſumfructum. Hanc quæſtionem diſputat
latè Picus in d.§.Titia, num.102.& reſolutio ab eo
dependet, an filij poſſint ſtatim adire, an verò ex-
pectare debeant mortem vxoris. Et in hoc variæ
ſunt Doctorum ſententiæ, Bald.enim in l.id quod
pauperibus, quæſt.14.nu.27.C.de epiſ.& cleric.te-
97 net, quod vxor † cenſeatur inſtituta in omnibus
bonis, & teneatur poſt mortẽ reſtituere per fidei-
commiſſum hæreditatem ei, cui fuit poſt eius mor-
tem relicta. Mouetur, quia hæres inſtitutus in re
certa nullo dato cohærede, capit totam hæredita-
tẽ, l.1.§.ſi ex fundo, ff.de hæred. inſtituen. vxor aũt
non habet cohæredem eodem tempore, quia fra-
ter fuit inſtitutus poſt illius mortem. Hoc etiam
placuit Ange.in l.filius a patre, in fi.ff.de lib.& po-
ſthu. idem voluit Salic. in l.extraneum, in fin.C.de
hære.inſtituen. vbi ait, quod inſtitutio fratris ob-
liquatur, & ad fideicommiſſum trahitur, & Iaſon
ibi, nu.69.verſ.3.principaliter, inquit eſſe de men-
te Bald.& Aug.poſt gloſ.in l.2.ff.ſi pars hæred.pet.
& loquitur in terminis noſtris, quidquid ſit quan-
do vxor non inſtituitur in vſufructu, ſed ſolum re-
linquitur vſufructuaria, vt per eum, Caſt.in l.1.§.
ſi ex fundo, ff.de hæred.inſtitu. hanc quoque tenet
Alex.in conſ.121. per totum, conſil.162.col.1.vol.
2.vbi loquitur etiã, qñ cauſa pia eſt inſtituta poſt
mortem vxoris. Et refert Caſtr.reprobare Ange.lo
co prædicto, Aret.in §. hæres, Inſtitu.de hæred. in-
ſtitu.Dec.in conſ.278.nu.2.col.2.verſic.iccirco di-
citur & tertius, vbi admittit, qñ non datur cohæ-
res eodem tẽpore, & communem dicit idem Dec.
in l.certi iuris, in fi.ff.de milit.teſta. Ruin.in conſil.
36.num.3.vol.2.vbi poſt Alex.dicit, non eſſe ab hac
opinione diſcedendum in iudicando & conſulen-
do, & ſubdit, quod in reſtitutione vxor poterit
Trebellianicam ſibi retinere. Cum hac ſententia

rranſit

Digitized by Google

tranſit Natta in conſ.459.num.11.& ſeq.Cæph. in
conſ.37.nu.19.& in fi.conſilij, Bero.in conſi.35.nu
me.11. vol.2. vbi dicit cõmunem eſſe opinionem,
quando inſtituitur in vſufructu , licet aliud ſit, qñ
relinquitur vſusfructus,quia ſecundo hoc caſu di-
citur legataria, & poteſt antequam hæres adeat,
vſumfructum conſequi : Subdit tamen non tranſi-
re ſine difficultate, Menoc.in conſ.106.nu.6.nu.48.
& nu.67.& Bello.conſ.7.num.5.& in fi.conſilij,vbi
allegando Zab.& Bertr.dicit hanc eſſe magis com
munem opinionem.

Sed non defuere,qui contrarium tenuerint,quã
doquidem Caſtr.in conſ.460.vol.2.tenet,quod fi-
lius ſtatim ſit hæres ; ſed & ſi Caſtr. tres ponat ca-
ſus,tamen omittit illum,quando vſusfructus vxo-
ri relinquitur inſtitutionis titulo, & loquitur ſem
per , quando vſusfructus ſimpliciter relinquitur .
Clarius autem hoc volunt Imola, Alex.& Aret. in
l.filius a patre,ff. de liber.& poſthum.dum dicunt,
quod poſt mortem vxoris ſi hæres adeat hæredi-
tatem,retrotrahitur aditio,& vxor cenſetur retro
ſemper fuiſſe legataria : ſi vero non adibit, cenſe-
bitur retro vxor ſemper hæres,atque ita præſuppo
nunt,quod interim vxor nõ fuerit abſolutè hęres.
Et Aret. ibi addit potentem rationem , quia purè
in re certa inſtitutus non poteſt occupare interim
portionem eius, qui fuit ſub cõditione inſtitutus,
ſecundum gl. communiter approbatam in l.2. ff.ſi
pars hæred.pet.Batt.in l.planè,§.ſi coniunctim, ff.
de leg.1.Ang.Imo.& Moder. in l.ſi quis ita ſcripſe
rit, ff.de hæred. inſtitu. Picus qui hanc quoque te-
net in d.§.Titia,nu.102.vbi tamen ſubdit, quod te
nẽdo primam,vxor detraheret Trebellianicã,Rui.
in conſi.15.vol.2. & conſi.54.nu.16.eo.vol. vbi,nu.
17.dicit, quòd eſt magis communis opinio, hære-
dem poſt vxoris mortem inſtitutũ ſuccedere ſem-
per iure directo,non autem iure fideicõmiſſi, quid
quid aliquando tenuerit Alex. Idem dicit in conſ.
206.nu.22.eod.vol. quia cum datus ſit hæres vni-
uerſalis ſub conditione,inſtitutio ſtat in ſuſpenſo,
& interim non eſt locus iuri accreſcendi,& ad hoc
multos allegat, cum hoc quoque tranſit Picus d.§.
Titia,q.59.nu.150.& ſequitur Didac.variar.reſo-
lut.lib.2.c.2.num.5.vbi dicit,quod verba prędicta
intelligẽda ſunt ſecundum ſubiectam materiam,
& veriſimilem teſtatoris mentem, & allegat ſic te
nuiſſe Moder.Gallos ad Alexan.in d.conſi.162.&
hanc magis communem , magis veram , & magis
æquam dicit Bero.in conſi.58.num.6.& ſeq. vol.2.
vbi dicit, quod §. ſi ex fundo , intelligitur quando
nullus datus eſt cohæres purè , vel quando non eſt
ſpes,quod hæres datus ex tempore, vel ſub condi-
tione adeat,alias autem ſecus. Hãc etiam partem
poſt Pariſ.Soc.iun.Bertran.Bened.& alios,proba-
uit Canalea.in d. tracta.de vſufruct.mulie.reli.nu.
69.vbi ait,eſſe communem,ſubdẽs illa verba, poſt
mortem, non fuiſſe a teſtatore appoſita ad reſtrin
gendum ſeu limitandum inſtitutionem, ſed ad de
monſtrandum magis enixam teſtatoris volunta-
tem, quod relictum vſusfructus plenum habeat ef
fectum.idem dicit,nu.224.Soarez recepta.ſenten.
in verſ.vxor,nu.114. In quibus locis infert, quod
ſi hæres præcederet vxori,tranſmitteret nihilomi-
nus hæreditatem ad hæredes .

Verum prior opinio eſt verior,& plures, ac gra
uiores habet authores,& ſequitur Caualc. de vſu-
fruct.mulie.reli.n.72. Et licet multi allegẽtur pro
ſecunda,ſi tamen diligenter videantur,nõ loquun
tur quando vſusfructus eſt relictus titulo inſtitu-
tionis , ſed quando titulo legati . Et rationes, quæ
pro hac vltima deducuntur , non videntur mihi
ſubſiſtere, quia non dicitur datus hæres vniuerſa-
lis,quando datur ſolum poſt mortem vxoris. Voi-
cum eſt argumentum quod magis videtur vrgere,
98 quod ſcilicet hæres in re † certa non poſſit pen-
dẽte conditione occupare partem hæredis vniuer
ſalis,qui fuit ſub conditione inſtitutus, ſecundum
gloſſ.in d.l.2. ff.ſi pars hæred. pet. quo argumento
vtitur Aret. in d.l.filius a patre , & Picus refert d.
§.Titia,nu.102. attamen & illud rectè diſſoluitur.
loquitur enim gl.& Doctores, qui eam ſequuntur,
quando ex die & ad tempus , vel poſt tempus fuit
inſtitutus . Ratio diuerſitatis eſt , quia vbi eſt ſub
conditione inſtitutus,eſt ſpes quod adeat, & adi-
tio ſubſequens retrahitur ad tempus mortis te-
ſtatoris, quia conditione purificata retrotrahitur
99 actus † ac ſi ab initio eſſet purus, l.fi.§.1. ff.de vul-
ga.& pup. Tiraq.de retract.conſang.§.1.glo.2.nu.
16.Crot.in conſ.49.n.28. vbi dicit procedere tam
in vltimis voluntatibus,quàm in cõtractibus cum
infinitis ſimilibus : at vbi ex alia vel poſt tempus
eſt inſtitutus , tunc nullum fit præiudicium hære-
di, ſi inſtitutus in re certa capiat ante diem totam
hæreditatem, & ceſſat ratio, quod ſubſit ſpes adi-
turum eſſe hæreditatem hæredem: Nam ea aditio,
quæ ſperatur non poteſt trahi ad tempus , quo ſu-
peruiuit vxor , quia pro eo tempore non fuit da-
tus hæres,& per hanc rationem tollitur fundamẽ-
tum Imolæ, Aret.& Alex.in d.l.filius a patre, dum
loquuntur de retractione aditionis,& ſatis fit eo-
dem modo ei argumẽto,quo dicebatur, §.ſi ex fun
do,non procedere,quando ſubeſt ſpes,quod hære-
ditas adeatur. Quandocunque enim facta erit adi
tio, non poterit retrahi ad tempus mortis vel du-
rantis vſusfructus. Et quamuis nemo reſpondeat
ad prædicta , hoc modo nouiter tolluntur omnia
obiecta contraria partis .

Stante igitur veritate dictæ concluſionis, infer-
tur,quod vbi filius fuit inſtitutus poſt mortẽ vxo-
ris, tunc vxor habebit plenum vſumfructum cum
ſit proprietaria,vt ſupra dixi ; & non erit tractan-
dum de conſuetudine Bulgari , nec de reſtringen-
100 do relictum ad alimenta, ſed hoc caſu † filius ha
bebit ſolum vſumfructum legitimæ , vti determi-
nat expreſsè Caſtr.in d.conſil.464.in fin.vol.2.vbi
fortius loquitur,quando vſusfructus fuit vxori re
lictus non inſtitutionis titulo , quod apud me du-
bium eſt. Sed quia non pertinet ad propoſitum no
ſtrum,non curo proſequi. At ita res eſt clara, licèt
Picus in d.§. Titia,nu.103. verſic. vnde concludo,
dicat non eſſe ſine dubio, & ipſe contrariũ teneat:
nam cum filius non ſit interim hæres , perinde eſt,
ac ſi non eſſet inſtitutus , cum ei non poſſit acqui-
ri,atque ita, etiamſi poſſet Bulgari conſuetudo cõ
ſiderari , quod tamen eſt falſum , non poteſt filius
dicere , quod reſpiciat ſuum fauorem, ex quo pro
eo tempore non eſt hæres .

Dubium tamen eſt, quid ſi teneamus aliam par
tem , quod ſcilicet vxor non cenſeatur hæres vni-
uerſalis , nec videatur rogata poſt mortẽ reſtitue-
re hæreditatem filio,ſed intelligatur ad alimenta,
ſecundum conſuetudinem ? Et mihi videtur quod
hoc quoque caſu non ſit locus conſuetudini , quia
cum teſtator filium inſtituat ſolum poſt mortem
vxoris,cui reliquit vſumfructum , videtur ex hoc
velle, quod vxor habeat integrum vſumfructum :

nam

nam qui tenet filium non poſſe adire viuente vxo-
re, mouentur ratione, quia inſtitutio non fuit col-
lata in mortem vxoris, vt ideo reſtringatur, ſed vt
magis enixè conſtet de ſua voluntate, quod vxor
101 † habeat vſumfructum, vt per Bald. Imo. & alios
in l. filius a patre, ff. de lib. & poſth. Caualc. q alios
citat d. num. 69. Et dicunt Doctores, non reſtringi
tur, quando apparet etiam tacitè de contraria te-
ſtatoris voluntate, ſed voluntas non poteſt magis
expreſsè dignoſci, quam vbi inſtitutio filij differ-
tur poſt finitum legatum, ſeu relictũ vſusfructus:
Videtur enim quod ideo filium diſtulerit inſtitue
re, ne interim vxori moleſtus ſit, & ita concludit
Caſtr. d. conſ. 460. in fi. vol. 2. & clarius in cõſ. 459.
num. 2. verſ. 1. caſu, eo. vol. Et dicit Picus d. §. Titia,
num. 100. quod hæc opinio propter authoritatem
Caſtren. ſeruaretur in practica, & ita tenere vide-
tur ibi, nu. 101. in princ. quando mater eſſet in vſu-
fructu inſtituta, licèt aliud velit, quando titulo le-
gati fuit relictus vſusfructus matri. Confirmatur
hæc ſentẽtia: nam ſi vſusfructus reſtringeretur ad
alimenta, duo fierent contra iuris regulas & ver-
borum proprietatem: primò vſusfructus conuer
teretur in alimenta; ſecundò inſtitutio facta ex
die ſortiretur effectum ante diem, & tamen non
102 debent cumulari † ſpecialia contra teſtatoris vo
luntatem, l. 1. C. de dot. promiſſ. gloſ. in l. cum poſt,
§. genet, ff. de iure dot. in clem. 1. in verſ. ſanè, de fo
ro compet. Bar. in l. iuriſgentium, §. quinimmo, nu.
20. vbi Alex. num. 17. Iaſ. num. 21. Curt. iun. nu. 69.
ff. de pact. Lædi autem debet voluntas teſtatoris
quanto minus fieri poteſt. Et ſi dicatur, quod duo
ſpecialia oriũtur a diuerſo fonte, primum ſcilicet
ab ea conſuetudine, & ſecundum a iuris interpre-
tatione: reſpondeo, quod etſi ius interpretatur di
lationem inſtitutionis, tamen nõ tollitur, quia ex
quo diſtulit eam teſtator in tempus mortis vxo-
ris, videatur hoc modo voluiſſe vxori, non filio cõ-
103 ſulere; nam voluntas colligitur etiam † ex actu
nullo, & qui non ſortiatur effectum. Et quamuis
Picus, nu. 100. contrarium teneat, ſuæ tamen ratio
nes ſunt leues, quia non eſt eadem ratio legatum
vſusfructus reſtringendi ad alimenta, quando filij
fuerunt purè, & ex tunc inſtituti, quæ eſt quando
filij ſunt inſtituti poſt mortem vxoris, & diſpoſi-
tio teſtatoris intelligitur quidem ſecundum con-
ſuetudinem: ſed quando filij ſunt poſt mortẽ vſu-
fructuariæ inſtituti, nulla extat conſuetudo, ideo
interpretari debet proprietatem verborum, & iu-
ris diſpoſitionem, ex quo conſuetudo tãtum habet
de potentia, quantum de actu, vt dixi ſupra, & non
eſt verum, quod intentio teſtatoris ſit, ꝙ filius ha-
beat proprietatem etiam vxore viuente, nam velle
videtur teſtator quod loquitur: quorſum enim ver
104 ba, niſi † vt loquentis voluntatem demonſtrẽt, vt
inquit text. in l. Labeo, ff. de ſupellect. leg. & dicit
Bald. in l. ſed & probari, in princ. ff. de excuſa. tuto.
105 quod hominis animus † iudicatur ex loquela, &
ad hoc infinitos cumulat Tiraq. in l. ſi vnquam, in
verſ. libertis, nu. 17. & ſeq. C. de reuoc. donat. & nõ
ſubſiſtit, quod forma illa inſtitutionis proueniat
ex imperitia notarij, vt dicit Alex. in d. l. ſi filius a
patre, quia quicquid legitur in inſtrumento, cenſe
106 tur notarius de volũtate teſtatoris poſuiſſe, † Bar
tol. in l. errorem, C. de teſtam. Roma. in conſil. 179.
num. 6. latè Neuiza. in conſi. 28. num. 14. D. Becius
conſi. 88. nu. 52. & imperitia non præſumitur in no
107 tario, quinimmo præſumitur eſſe ſapiẽs, † vt in-
quit Bal. in c. 1. num. 4. in fi. de fide inſtrum. & dum
dicit Picus, inſtitutionem eo modo conceptam in
telligi debere, vt poſt vxoris mortem filius habeat
proprietatem plenam cum vſufructu, ipſa verò vi
uente nudam proprietatem; ſi hoc verum eſſet fa-
ceret pro hac parte, quia inſurgit expreſſa eius vo
luntas, quod vxor habeat plenum vſumfructum.
Quare concludo, quod ſiue dicamus vxorem habe
re vſumfructum titulo legati, ſiue titulo inſtitutio-
nis, & ſiue filius datus hæres poſt mortem efficia-
tur ſtatim hæres, ſiue cogatur aditionem differre
poſt mortem vxoris, habebit vſumfructum inte-
grum, non diminutum, quicquid Picus loco prædi
cto cogatur pugnando contra Caſtrenſem ſuſtine
re. Et hanc partem tenet Gabr. d. concl. 2. num. 35.
Mant. d. ti. 7. nu. 22.

Principalis autem noſtra limitatio, quæ habet,
quòd legatum vſusfructus non reſtringitur ad ali
mẽta, quando inſtituti ſunt hæredes extranei, qui
non deſcendunt a teſtatore, & quod eo caſu vxor
integrum vſumfructum conſequatur, reſtringitur
vt nõ procedat, ſi extraneus hęres inſtitutus ſit ple
108 no iure, † quia tunc hæres habebit vſumfructum
pro medietate, & vxor pro alia medietate, Alex. in
conſi. 56. col. 1. in fi. verſic. vnde cum in teſtamen-
to, volum. 3. mouetur ex diſpoſitione l. ſi alij, ff. de
vſufr. lega. l. ſi duo, ff. de vſufr. accreſc. Et hanc deci
ſionem dicit eſſe notandam, & ſignandam Picus,
in d. §. Titia, nu. 82. vbi poſt Barba. quem allegat,
dicit, idem eſſe quando inſtitueret extraneum ple
nariè, quia verbum illud importat idem quod ple
no iure, ſequitur Pariſ. in conſi. 94. nu. 40. volum. 2.
Natta in conſi. 297. nu. 2. Mant. de coniect. vlt. vo-
lun. lib. 9. ti. 6. nu. 19. vbi allegat quoque Gozad. in
conſi. 47. nu. 10. Simon d. lib. 4. dub. 10. num. 64. Ga
briel. d. concl. 7. nu. 41. Et ratio eſt, quia illa verba,
pleno iure, important proprietatem cum vſufru-
109 ctu, † vt notat Bal. in l. mater, quæ defuncto, C. ad
Tertullian. Felin. latè in c. audiris, num. 8. de præ-
ſcrip. Dec. in conſi. 468. nu. 10. cum multis ſimilib.
Præterea prægnantia illa verba oſtendunt magis
enixam teſtatoris voluntatem, ergo debent ali-
quem effectum producere.

Sed contrariam partem tenuerunt Ripa in l. re
cõiuncti, nu. 40. ff. de leg. 3. & Hier. Gab. conſ. 105.
nu. 3. quia etiam ſimpliciter inſtitutus dicitur ple
110 no iure † inſtitutus, l. finali, §. ſimiliq; modo, C. de
bon. quæ lib. & tamen relicto alicui vſufructu hæ-
111 res † non concurrit cum legatario, §. 1. inſtitu. de
112 vſufr. & expreſſio eius, quod tacite ineſt, † nihil
operatur, l. 3. ff. de leg. 1. & illa dictio, pleno iure,
refertur ad hæreditatem, quę dicitur in ſolidũ per
tinere ad hæredem, licet alij fuerit vſusfructus le-
gatus, l. hæreditas, ff. de reg. iu. Ca. conſi. 218. vol. 1.
Prędictis tamen rationib. non obſtantib. prior ob
tinet opinio, quam per ſupracitatos probauit etiã
Duran. de arte teſtan. tit. 4. de hæred. inſtit. caut. 4.
& D. Becius in conſil. 98. nu. 3. & 11. Et non obſtat
quod regulariter hæres non concurrat cum vſufru
ctuario in vſufructu, licet in dubio videatur inſti-
113 tus pleno iure: quare contrariũ † voluit Bald. in
l. finali, verſ. caue tibi, C. de indicta vid. tollen. Hæc
tamen reſponſio nõ eſt tuta, quia idem Bal. tenuit,
ꝙ non concurrat in l. quoties, in fi. C. famil. ercisc.
Aret. in §. 1. nu. 1. Inſtit. de vſufr. Corn. in conſ. 5. in
fi. vol. 1. Iaſ. conſi. 18. nu. 2. volum. 1. cum alijs apud
D. Becium, d. conſ. 98. nu. 6. & ſeq. Et ideo reſpon-
deri poteſt, ꝙ tunc inſtitutio facta ſimpliciter, ſi-
gnifi-

Digitized by Google

gnificat pleno iure, tã reſpectu vſusfructus, quàm
proprietatis, quando nihil in contrariu reperitur
in teſtamento diſpoſitum. At quando alicui relin-
114 quitur vſusfructus, tunc ex generali † relicto fit
interpretatio, quod teſtator non voluerit hæredẽ
pleno iure ſuccedere, ex quo vſumfructum alij le-
gauit, Picus d. §. Titia, num. 38. D. Becius conſil. 98.
nu. 3. poſt Caſtr. conſ. 218. n. 2. vol. 1. Propterea tuc
hæres non concurrit cu legatario, & cu de vno di-
ſputamus, cætera præſupponuntur habilia, vt iu-
ribus vulgatis. Verũ ſi relicto vni vſufructu, alium
inſtituat pleno iure, ceſſat coniectura tacitę volũ-
tatis, quæ ſumebatur ex generali vſusfructus reli-
cto, ne illa verba, pleno iure, intelligantur appoſi-
ta ſuperfluo, & ſine effectu operandi. Appatet igi-
tur argumentũ Ripæ non ſubſiſtere, & primã opi-
nionẽ ſuſtineri, quam tamen limitat Duran. loco
prædicto, vbi videri poteſt, & de illius limitatio-
nis veritate non diſcutio, quia non pertinet ad ma
teriam noſtram, ſed non tranſit ſine difficultate. In
propoſito autem, quando hæres concurrat cũ lega
115 tario † in vſufructu, videri poteſt D. Becius di-
cto conſil. 98. per totum, Mantica d. lib. 9. titul. 6.
nume. 17.

Duplici etiam modo ſublimitatur hæc princi-
palis limitatio, vt habetur per Manticam d. lib. 9.
ti. 6. nu. 20. & ſeq. ſed non proſequor, quia, vt dixi,
meu non eſt propoſitũ amplecti vniuerſum tracta
tum: & aliam etiam limitationem ponit Picus d.
nu. 83. verſ. 3. limitatur.

Secundò ſublimitatur principalis noſtra limi-
tatio, vt non procedat, quando vſusfructus vxori
relictus eſt non in teſtamento, ſed in codicillis,
quia legatum factu in codicillis minuere videtur
116 illam generalem inſtitutionem, † quia fuit facta
in teſtamento, ſed non in totum, & quando in te-
ſtamento non relinquitur vſusfructus, videtur hæ
res pleno iure inſtitutus; ergo diuidit vſumfructu
cum legataria perinde, ac ſi expreſsè foret inſtitu-
tus pleno iure. ita declarat Picus d. §. Titia, nu. 83.
verſ. 2. videtur poſſe limitari. Qui & ſi obſcurè ad-
modum loquatur, voluit tamen dicere, quod inſti-
tutio in teſtamento videtur facta pleno iure, quã-
do nullũ inde eſt legatu vſusfructus. Proinde licet
extet legatu in codicillis, tamen ea inſtitutio tan-
quam pleno iure facta, operatur diuiſionẽ per cõ-
curſum, quod dici non poteſt, qñ legatu eſt factum
in eodem teſtamento, quia tunc, vt dixi, inſtitutio
non cenſetur facta pleno iure, ſequitur Gabriel. d.
concluſ. 3. n. 42. Picus tamẽ allegat Caſtr. & Alex.
qui tamen, meo iudicio, nihil dicunt ad propoſi-
tum, ſed loquuntur in caſu longè diuerſo. Quare
Hiero. Gabriel. in conſ. 102. n. 4. & ſeq. tenet quod
vxor in legato habeat vſumfructu, etiam quando
is relictus eſt in codicillis ſeparatis a teſtamento,
quia codicilli intelligutur pars teſtamenti, l. pen.
ff. quemadmo. teſta. aper. ideo ſcripta in codicil-
lis perinde habentur, ac ſi in teſtamento ſcripta
eſſent, l. 2. §. 1. ff. de iure codicillo. eandem contra
Picum opinionem ſequutus eſt Mantica d. lib. 9.
tit. 6. num. 18. per rationes prædictas, & nouiſſimè
etiam D. Becius d. conſ. 98. nu. 12. verſic. atque hic
propriè, & verſ. nõ obſtat quod ſcribit, vbi ſubdit
quod Caſtr. & Alex. non probant opinionem Pici,
& quod reſponſio Pici ad vltimu argumentum nõ
eſt ſolida. Addo quod vbi etiam inſtitutio in teſta
mento eſſet facta pleno iure, expreſsè tamen reli-
ctu vſusfructus factũ in codicillis, ſuſtineri debet
integrum, & ſine diminutione, quicquid Alex. te-
nuerit, conſ. 55. vol. 3. quia codicilli veniunt ad re-
ſtringendu, & limitandũ diſpoſita in teſtamento;
117 poſteriora † enim derogant primis, l. pacta no-
uiſſima, C. de pact. vbi Dec. latè, & legando teſta-
tor in codicillis, videtur recedere a generali illa
inſtitutione, de qua in teſtamẽto, & ita refert plu-
rimu, an in eadem diſpoſitione contineantur in-
ſtitutio, & legatũ, vel in diuerſis: quia vbi eadem
eſt ſcriptura, nõ præſumitur correctio, ſed vna
pars declarat aliam. Verum quando ſunt diuerſæ,
tunc vna derogat alij, & dicatur, quod nõ poſſunt
conſiderari tãquam duæ diſpoſitiones, ex quo ſcri
pta in codicillis videntur ſcripta in teſtamento.
118 Reſpondeo, quod eſt per fictionem, † vt probatur
d. l. 2. §. 1. ff. de iure codicillo. vbi tex. vtitur verbo,
119 habentur, quod importat † fictionem, l. mercis
appellatione, vbi glo. ff. de verboru ſignifica. Bar.
in l. ſi maritus, §. 1. ff. de adulter. ſicuti etiã illa di-
120 ctio, † perinde, l. iure ciuili, ff. de condit. & de-
monſtrationib. l. in iure ciuil. ff. de reg. iur. ſed in
121 teſtamentis accipere debemus ſenſum verũ, † &
naturalẽ, non fictu, vt inquit Bal. in conſil. 373. nu.
8. vol. 1. & non attenditur fictio, cum agimus de in
terpretanda teſtatoris voluntate, Cæph. in conſil.
82. nu. 71. cum ſeq. Mant. de coniect. vlt. volun. lib.
3. titu. 4. nu. 15. In propoſito igitur, licèt teſtamen
tũ & codicilli habeantur pro vnica diſpoſitione,
quo ad iuris fictionẽ, veritate tamen inſpecta di-
cuntur duæ, etſi attendamus teſtatoris voluntatẽ,
vna venit ad moderandum alterã. Et per hoc mi-
hi non placet rõ Hiero. Gabriel. Manticę, & Becij,
licèt placeat deciſio per aliã rationem, quã ſupra
poſui. Erit ergo concluſio, quod mulier habet in-
tegrum vſumfructum, etiam quando ei relinqui-
tur in codicillis ſeorſum a teſtamento.

Sublimitatur quoque dicta concluſio, vt mini-
mè vendicet locu, quãdo dicit teſtator quod vxor
ſit omnium bonoru vſufructuaria, & quod habeat
victum, veſtitum, & alimenta: quia tunc vxor in-
122 ſtitutis extraneis conſequitur ſolũ alimenta, † &
verbu, vſusfructus, improptiatur ex tacita volũta
te teſtatoris, quæ colligitur ex verbis adiectis, &
non eſt præſumendum, quod teſtator voluerit hæ-
redẽ grauare duplici onere, vſusfructus ſcilicet, &
alimẽtorum, l. Titia, §. qui inuita, ff. de leg. 2. ita de
terminat Picus in d. §. Titia, q. 40. nu. 136. ſequitur
Gabriel. d. concl. 3. nu. 43. Mantica lib. 9. tit. 7. nu.
25. Simon dubita. 10. nume. 72. in fin. & Picus re-
prehẽdit Bal. qui tenuit, quod vxor eo caſu conſe-
quatur vſumfructum & alimẽta, & quod vendi de
beãt proprietates pro præſtãdis alimẽtis, & quod
vxor in ceteris bonis habeat vſumfructum. Mihi
quoq; non placet opinio Baldi, quod duplex lega
tũ videatur relictum, quia in dubio interpretatio
fit, per quam teſtator cenſeatur minus grauare hæ
redem, quàm fieri poteſt, quia magis præſumitur
123 † diligere hæredẽ, quàm legatariu, l. Titia. l. vnũ
ex ſamilia, §. ſi rem tuam, ff. de leg. 2. l. qui concu-
binam, §. qui in vita, & l. numis, ff. de lega. 3. l. Sti-
cho, in fi. ff. de vſuſruct. leg. Et teſtator non præſu-
124 mitur grauare hæredem duplici † præſtatione,
etiamſi concurrat fauor ſanguinis, & filiationis,
l. huiuſmodi, §. cum pater, vbi Iaſ. not. num. 7. ff. de
leg. 1. l. 2. in princ. & §. fin. l. pen. ff. de dote præle-
ga. Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 11.
nu. 28. Confirmatur, quia ſi alimentorum præſta-
tio fieri debet ex venditione prædiorum, vti Bal-
dus

Digitized by Google

dus dicit, vtique vnum legatum veniret ad deſtru-
ctionem alterius: ſed cum alimentorum legatum
125 videatut annuum, vt dicam ſuo loco, erit † de fru
ctibus præſtandum, l. liberto, §. 1. ff. de annu. lega. l.
apud Iulianum, §. hæres, ff. de lega. 1. & conſequen-
rer conſunditur cum legato vſusfructus. Sed nec
placet opinio Pici, quod cenſeantur relicta alimen
ta, quinimo exiſtimo, quod vxor vſumfructum
conſequatur, poſtquam de eo fit expreſſa mentio
in teſtamento.

In claris enim non eſt locus coniectutis, l. conti-
nuus, in fin. ff. de verborum obligationib. & ea ver-
ba facientia mentionē de victu, veſtitū, & alimen-
tis, non ſunt talia, quæ poſſunt reſtringere verba
expreſſa, immediatè præcedentia, & minus offen-
ditur verbum proprietas, ſi dicamus, relictum fuiſ-
ſe vſumfructum, quàm ſi velimus ſola alimēta fuiſ-
ſe legata, quia alimenta facilius comprehendutur
ſub vſufructu; quàm vſusfructus ſub alimentis, &
accedendo ad magis ſpecialia, contra Baldum, &
Picum, videtut mihi clara deciſio Alexan. in conſi.
214. per totum, præcipuè nu. 10. volu. 1. vbi ſi teſta-
126 tor legauit vxoti vſumfructum, habēdo † toto tē-
pore vitæ ſuæ victum & veſtitum, expenſis hæredi-
tatis, concludit, quod ea verba non teſtringunt le-
gatum vſusfructus, & poſita ſunt ad ampliandum,
& videtur vſusfructus ſecundum eum relictus ad
effectum, vt poſſit victum & veſtitum, ſeu alimen-
ta percipere. Eum refert & ſequitur Pariſ. in con-
ſil. 97. nu. 23. vol. 2. & tetigi ſupra, hac eadem par-
te, in princ. quia varijs, in fin. & in terminis hoc vo-
luit Bald. in conſi. 209. volu. 3. vbi ſi relicta ſint ali-
127 menta † alicui cum vſufructu, vult, quod habear
vſumfructum. Eſt verum, quod loquitur, quando
vſusfructus relinquitur, quem poſſit percipere etiā
ſe alimentando, & ita quando verba augmentati-
uè ſunt poſita, ſed aliæ rationes conueniunt caſui
noſtro.

Addo, quod vbi in diuerſis diſpoſitionibus relin
quitur primo alimenta, poſtea vſusfructus, tunc vo
lunt Doctores, quod legatum alimentorum con-
fundatur cum legato vſusfructus, & habent Docto
res duo hæc legara pro incompatibilibus, vt dicā
paulò infrà: ergo minus vtrunque legatum præſtā-
dum erit, quando in eadem diſpoſitione, imo in ea-
128 dem oratione † poſita ſunt, Mantica ramen d. ti-
tulo ſeptimo, nume. 25. verſicu. vnde fortè, videtur
tenere, quod vbi in eadem oratione relinquuntur
vſusfructus, & alimenta, tunc ſola veniant alimen-
ta, quod meo iudicio falſum eſt per prædicta. Sed
pro opinione Pici, eſt deciſio Ange. in conſil. 338.
num. 7. & eum allegat Mantica loco prædicto. Sed
dic, quod Ange. deciſio non obſtat, quia loquitur
quando vſusfructus relinquitur ad alimenta: tunc
enim legatum reſtringitur per cauſam finalē adie-
ctam, ſecus quando alimenta non relinquūtur per
modū cauſæ, vt dixi ſuprà in hac parte, in quæſtio-
ne de fundo ad alimenta relicto.

Alias declarationes ad principalem noſtram li
mitationem ponit Gabriel. d. concl. 3. vbi tractat
quando vſusfructus relictus vxori inſtituto extta-
neo reſtringatur ad alimenta.

Secundo principaliter limitatur concluſio no-
ſtra, ne procedat, quando teſtator primum in te-
ſtamento legauit alimenta, ſeu victum & veſtitum,
deinde in codicillis vxori reliquit vſumfructum,
129 quia hoc caſu vſusfructus non teſtringitur † ad
alimenta, ita determinat Caſtren. in conſil. 218. in
princip. vol. 1. vbi mouetur, quia relictum vſusfru-
ctus factum in codicillis, venit ad ampliandum le
gatum alimentorum factum in teſtamento. Item,
quia fruſtra eſſet legatus vſusfructus, ſi reſtringe-
retur ad alimenta, quod tamen eſſe non debet, l. ſi
quando, in princip. ff. de leg. primo. Et reſpondet
ad conſuetudinem Bulgari, quòd non procedit,
quando conſtat voluntatem teſtatoris eſſe in con-
trarium, Alexan. in conſil. 56. per totum, vol. 3. vbi
fortius dicit, hoc procedere etiam, quando in te-
ſtamento inſtitutio facta fuit pleno iure, quia tunc
vxor habet vſumfructum, licet diuidat cum hære-
de, de quo tamen articulo dixi ſuprà, in ſecunda
principali limitatione. idem Alexan. in conſi. 214.
nume. 13. vol. ſexto, vbi fortius loquitur, quando in
eodem teſtamento, & eadem continuata oratione
teſtator relinquit vſumfructum & alimenta. Moue
tur eadem ratione euitandæ ſuperfluitatis, & quia
conſuetudo iuris communis correctoria non exten
ditur ad alium caſum. Et ſubdit, quod vxor eligit,
quod velit legatum. Hanc quoque partem ample-
ctitur Picus in d. §. Tiria, numero 35. vbi ampliat
etiam, quando in teſtamento relinqueret vxorem
dominam, & maſſariam, & vſufructuariam, & in
teſtamento eadem conſtitueret per eadem verba
vſufructuariā, quia hoc quoque caſu militat ratio
euitandæ ſuperfluitatis. Hoc etiam voluit Corne.
in conſil. 5. col. 2. verſic. quod & clarè demonſtra-
tur, ſublit. d. vol. primo vbi loquitur, quando in eo-
dem teſtamento, ſed in oratione ſeparata relicta
fuerunt alimenta, & vſusfructus, & in verſic. cu ita-
que in caſu, dicit, idem eſſe quando in vna oratio-
ne relinquitur domina & madonna, & in alia relin
quitur vſufructuaria. Corneus tamen, non memi-
nit de Caſtr. & Alexā adducit multas coniecturas
Crauet. in conſi. 32. nume. 2. vbi dicit, quod hoc ca-
ſu apparet de expreſſa teſtatoris voluntate, Dec. in
conſi. 418. nu. 2. dum refert conſilium Caſtrenſis, Ri
min. ſen. in conſilio 456. num. 12. Bero in conſil. 34.
num. 5. & ſeq. vol. 2. vbi dicit, id multo magis pro-
cedere, quādo in codicillis teſtator dicit, velle ad-
dere primo legato, & ſubdit, quod conſuetudo nō
debet extendi de caſu ad caſum tanquam exorbi-
tans. Eandem probauit opinionem Iacob. No-
uello, in ſuis concluſionib. reg. 244. limita. prima,
Ant. Gabriel. d. concl. 2. nume. 42. vbi poſt Corneū
in dicto conſilio 5. dicit idem eſſe, quando teſtator
relinqueret vſumfructum vxori in alijs bonis, Ca-
ualc. in tract. de vſufruct. mulie. reli. num. 51. verſi.
decimò limita, Mantica de coniect. vlr. volun. lib.
9. tit. 7. n. 25. in fi. vbi in terminis, de quibus per Ca
ſtren. in d. conſil. 218. tenet vxorem habere integrū
vſumfructū, ſed quando in eadem diſpoſitione vxo
ri relinquūtur alimenta & vſusfructus, diſtinguit,
an fiat vtrūque legatum in eadem oratione, vel in
diuerſa, vt ſcilicet in primo caſu conſequatur ſola
alimenta, ſecundo verò eligat vxor, vtru velit ex di
ctis legatis. Hanc quoq; partem ſequutus eſt Benin
tend. in deciſ. Rotæ Bonon. 98. nu. 1. verſ. prima igi-
tur coniectura, Simon de Pret. d. li. 4. dubi. 10. n. 72.
vbi tñ vult, ꝙ vxor cōſequi poſſit vtrūque legatum,
ſecūdum deciſionem Baldi, de qua tractaui ſuprà.

Hæc concluſio optimè procedit, quando in te-
ſtamento relinquuntur alimenta, & in codicillis le
gatur vſusfructus. In quibus terminis loquitur de-
ciſio Caſtrenſ. & aliorum, qui primum eam tenue-
runt. Sed vbi in eadem diſpoſitione ſit vtrunque
legatum, plures caſus diſtinguendi ſunt. Aut enim

in ſeparata oratione, & ſeparatis capitulis conti-
nentur ea relicta; & tunc aut primo relinquuntur
alimenta, vel victus & veſtitus, & poſtea relinqui-
tur vſusfructus, & tunc exiſtimo, quòd vxor babe-
bit integrum vſumfructum, nec poterit conſequi
alimenta: quia relictum vſusfructus venit amplia-
tiuè ad alimenta, & eſſet ſuperfluum, ſi non exten-
deret præcedens legatum alimentorum; & lega-
tum alimentorum confunditur cum legato vſuſ-
fructus: Aut vero procedit legatum vſusfructus,
& ſubſequitur legatum alimentorum, & tunc ſola
alimenta debentur, quia per ſpeciale legatum cen
130 ſetur derogatũ generali, l. in toto iure, ff. de regu.
iur. vbi Dec. & Cagnol. Tiraq. latè de legib. connu-
bial. gl. 7. nu. 125. & procedit in omne diſpoſitione
ſecundum Bero. in conſil. 57. nume. 10. vol. 3. Natta
in conſil. 7. nu. 5. Doctores in l. 1. §. hoc autem edi-
ctum, vbi Ruinus, nu. 75. & Horman. nu. 25. & om-
ni caſu legatum alimentorum videtur declarare,
quid contineatur in legato vſusfructus, vt dicam
131 paulò poſt; & capitula dicuntur ſeparata, † qñ
vnũquodque cõtinet perfectam orationem, & vnũ
non dependet ab altero, nec reſpicit alterum, vt de
clarant Petr. Cinus, Alex. & alij Doctores, in l. cum
proponas, C. de pact. Abb. & Feliu. in c. peruenit, il
2. de iureiuran. cum alijs apud D. Becium, in conſi.
45. nu. 31. Aut verò in eadẽ oratione fit vtrunque le
gatum alimentorũ, & vſusfructus, & tunc plurimũ
operatur forma verborũ, eaque maximè attenden
da eſt, quia eorum conceptio variat iuris determi-
nationem: generaliter autem dicitur, quod ſi pri-
mum fiat mentio de alimentis, & poſtea de vſuſfru-
ctu, tunc plenus vſusfructus intelligatur relictus:
vbi verò econtra, tunc ſola debeantur alimenta.

Quòd verò dictum eſt de vſufructu relicto in co
dicillis, non procedit in caſu contrario, quando in
teſtamento legauit vſumfructum, & in codicillis
132 alimenta. Nam hoc caſu † alimẽtorum legatum
reſtringit præcedens vſusfructus relictum. Ita de-
clarat Picus d. §. Titia, nu. 36. verſ. ſed vbi a princi-
pio, vbi dicit, quòd vltimum legatum venit ad de-
clarationem præcedentis.

Obſtare tamen videtur, quia legatum alimen-
torum non continetur ſub vſusfructus legato, &
non ſe attingunt tanquam genus & ſpecies, ideo
non ſubſiſtit regula, quod generi per ſpeciem dero
getur. Sed reſpondeo, quod ex vſufructu ſatis dici-
tur prouiſum pro alimentis, ideo cum pro alimen-
tis relinquit, videtur recedere a ſuperiore legato
ampliori, atque ita alimenta videntur contineri
ſub legato vſusfructus.

Tertiò principaliter declaratur præcedẽs con-
cluſio, qñ non omnium bonorum vſusfructus eſſet
133 † relictus, ſed quorundam prædiorum tantum,
vel certorum bonorum. Ita poſt Odofred. conclu-
dit Bar. in d. l. Titia teſtamento, §. Titia cum nube-
ret, nu. 8. verſ. 2. aduerte, ff. de leg. 2. vbi dicit, quòd
iſto caſu ceſſat conſuetudo, & vxor ſtantibus filijs
habet integrum vſumfructum. Sequitur Picus ibi,
nu. 37. verſ. quarto limitat, vbi dicit, id procedere,
quia ceſſat ratio conſuetudinis, ne filij cogantur
mendicare, vel fame perire; & dubitat, an hoc pro-
cedat, quãdo vſusfructus eſt in codicillis relictus,
ſed ceſſat dubium ſtantibus prædictis, Soc. in conſ.
210. col. 2. vol. 2. Dec. in conſi. 643. num. 6. vbi dicit,
quod vſusfructus certorum prædiorum, nõ poteſt
reſtringi ad alimenta, & infert ad caſum, quando
ſi vxor non poterit morari cum filijs, relinquit cer-
torum prædiorum vſumfructum. Et de hoc eſt tex.
in l. 1. §. ſi vſusfructus, ff. ad l. Falc. quem ad hoc alle
gat Barro. in Authen. hoc locum, num. 8. verſi. ſi au-
tem maritus, C. de ſecund. nupt. mulie. vbi tenet,
quod relicto certæ rei vſufructu, vxor illum habet
indiſtinctè, ſiue filij extent, ſiue non. Et idem ibi te
net Alber. in 3. colum. circa medium, vbi tamen li-
mitat, quando in eo fundo includeretur etiam legi
tima filij, quia tunc reſtringitur legatum, ne ad le-
gitimam extendatur, Duran. de arte teſtan. titu. 6.
de lega. cau. 40. in fin. vbi allegat Bal. in conſil. 120.
vol. 3. qui tamen de hoc nihil dicit, Caualc. de vſu-
fruct. mulie. relict. nu. 47. vbi allegat Pariſ. in conſi.
97. nu. 15. vol. 2. qui teſtatur de communi, & infert
ad caſum, quando relictus eſt vſusfructus bonorũ,
vſque ad quantitatem aureorum ducentorum, &
ita quando ad certum fundum non reſtringitur v-
ſusfructus, ſed detrahendus venit de fructibus to-
tius hæreditatis. Cum ea ſententia tranſit deci-
ſio Rotæ Bonon. 98. nu. 1. verſi. ſecunda datur con-
iectura, Ruin. in conſ. 41. num. 4. vol. 3. & col. fi. verſ.
non obſtat etiam, Gabriel. d. concluſ. 2. num. 30. &
videtur admittere Dec. in conſi. 526. num. 7. verſic.
non obſtat, quod in iſto.

Addo, quod vſusfructus certorum prædiorum
non admittit eam declarationem, quod reſtringa-
tur ad alimenta, quia magis violatur verborum
proprietas, quàm vbi omnium bonorum vſusfru-
ctus relinquitur.

Et procedit ſine dubio, quando certarum rerum
vſusfructus eſt relictus: ſed quid, ſi quota ſit deſi-
134 gnata, puta, relictus † vſusfructus tertiæ, vel quar
tæ partis bonorum. Et hoc caſu Bertran. in conſil.
57. nu. 2. in 2. par. 1. vol. tenet, plenum deberi vſum
fructum, quia ceſſat conſuetudinis ratio, conſide-
rata ab Aret. in conſ. 40. & deſumpta a §. prohibe-
mus, in princ. in Auth. de trien. & ſemiſ. quia ſcili-
cet pater, quantum in ſe eſt impijſſimus & crude-
lis, foret in filios, at vbi partem tãtum vſusfructus
relinquit, ſupereſt quantum ſufficit pro alimentis
filiorum, ne cogantur mendicare, vel fame perire,
ſequitur Gabriel. d. concl. 2. nu. 31. Mantica d. titu.
nu. 31. Eſt verum, quòd Bertrandus in loco prædi-
cto mouetur etiam ex alia adiectione, non autem
ſola ratione prædicta, & in contrarium facit, quia
135 eadem eſt ratio partis, quoad † partem, quæ eſt
totius, quoad totum, l. quæ de tota, ff. de rei vend. &
aliud eſt, quod alicui relinquantur certi fundi, a-
liud verò, quod per quotam hæreditas relinquat̃,
vt probatur in l. quoties, C. de hæred. inſtitu. vbi di
citur, quod inſtitutus in quota, habetur pro vniuer
ſali hærede, ſi nullus alius hæres vniuerſaliter ſit
136 ſcriptus, licèt extet hæres † certarum rerũ, & ibi
hoc notant Salic. Alexan. & Iaſ. num. 2. Imola in re
pe. l. 1. §. ſi ex fundo, ff. de hæred. inſtituen. Tene ta-
men primam opinionem, quia argumentum de to
137 to ad partem, † non procedit, quando ſubeſt di-
uerſa ratio, Cin. Salicet. & alij in l. notiſſimi, §. in
his, C. de præſcript. 30. vel 40. annor. Tiraquel. de re
tract. conſang. §. 1. glo. 7. nu. 45. Euerar. qui alios ci-
tat, loco 80. col. 2. verſ. ne tamen erres. Et quamuis
diſpoſitio facta per quotam, non dicatur rei certæ,
tamen id non efficit quominus legatum intelliga-
tur ſecundum ſuam proprietatem, non ea ratione,
quod certæ rei vſumfructum cõtineat, ſed quia ceſ-
ſat ratio, quæ militat in vſufructu omnium bono-
rum, & ceſſante ratione, ceſſat diſpoſitio.

Dubitatur etiã, ſi procedat ſupraſcripta deciſio,
quando

Digitized by Google

quādo relinquitur vſusfructus omnium bonorum
mobilium, & immobilium. Nam hoc caſu certum
eſt, non includi omnium bonorum vſumfructum,
138 quia non veniūt iura † & actiones, l.a Diuo Pio,
§.in venditione, ff.de re iudi. l.quam Tuberonis,
§.in peculio, §.de pecul. Bar. in l.poteſt, ff.de auth.
tuto. Alexan. in d.§.in venditione, in primo notab.
latè Pinel. in rub. C.de bon. mater. par. 1. nu. 24. &
num. 25. verſi. hinc infertur, Iaſ. in l.ſtipulatio hoc
modo concepta, num. 21. ff.de verb. obliga. Et talis
139 dicitur inſtitutus in re certa, per Tiraq. in tra-
cta. le mort Saiſit, in 2. par. declarat. 4. nu. 1. & pro-
batur in l.ex pacto, la grande, ff.de hære. inſtit. l.ſi
ſi certarum, ff.de teſtam. milit. ideo Soci. in conſil.
210. col. 2. ver. ſed in contrarium me mouet, vol. 2.
140 dicit, quod hoc caſu mulier habebit † integrum
vſumfructum, & mouetur ex multis, ſed præcipuè
quia certarum rerum vſusfructus dicitur relictus.
Contrarium tñ, quod imo hoc caſu ſola debeantur
alimenta, voluit Ruin. in conſ. 41. nu. 9. verſ. nō ob-
ſtat ēt, dum dr̄ vol. 3. rationem allegat, quia nō eſt
veriſimile, ꝙ teſtator voluerit in toto vſufructu v-
xorē proprijs præferre filijs. Et hæc rō æque mili-
tat in vſufructu bonorū mobilium & immobiliū,
ſicut in vſufructu oīum bonorum, quia a cōiter ac
cidentibus, totū patrimoniū, vel maior pars ſolet
conſiſtere in bonis mobilibus vel immobilibus.
141 Mouetur ēt, quia diſpoſitio, q̄ fit de maiori † par
te bonorū æquiparatur ei, quæ fit de oībus bonis,
Ang. in l.omnes, §.Lucius, ff.de his, quæ in fraud.
cred. & in l.2. C.de repud. hæred. Et quamuis dica
tur vniuerſale legatum, ſed certarū rerum, tñ non
eſt in hoc vis, ſed in eo, an certæ res ad vtendum re
lictæ abſorbeāt totam hæreditatem, vel maiorem
partem. Imo ſubdit, quòd etiam legatum vſusfru-
142 ctus omnium bonorum non eſt vniuerſale, † quia
legatarius non tenetur ad æs alienum, nec ad ſolu
tionē legatorū, ſequitur Bertr. in cōſ. 91. col. 3. verſ.
ſecundū quod videtur obſtare, vol. 3. in 2 par. Ga-
briel. d. concl. 2. num. 32. Hęc ſecunda pars optimè
procedit, quādo conſtat, quod iura & actiones con
tinent modicā partē patrimonij, ac ſi magna pars
patrimonij conſtaret ex dictis iuribus, vt ſępè con
tingit, procederet prima opinio, quia quæ dicun-
tur de oībus bonis, procedunt ēt in parte maiore,
143 imo ēt in re particulari, ſi ea capit † totum patri
monium, vel maiorem partē, vt eſt tex. in l. nomen
debitoris, §.ſi filio, ff.de leg. 3. vbi infert Bar. quod
fraus præſumitur ex alienatione alicuius rei parti
cularis, in qua conſiſtat totū patrimoniū, vel ma-
ior pars, perinde ac ſi omnia bona eſſent alienata;
Bal. in l.1. in 4.q. in fi. C.de inoff. donat. Et hanc
concluſionē confirmat multis Tiraq. in l.ſi vnquā,
in verſ. oīa, vel partem aliquā, n. 4. C.de reuoc. do-
na. & nō refert, quod a legato vſusfructus nihil ex
cludatur, vel quid modicum, quia parum & nihil
144 † æquiparantur, Bal. in Auth. præterea, C.vnde
vir & vx. concordantes citat Tiraq. in tract. de iu-
dic. in rebus exig. feren. in prin. verſ. octauò & no-
nò, vbi infert, ꝙ vxor dotata parua dote, ſuccedat
in quarta bonorū mariti, ſicuti indotata, & qñ iu-
ra & actiones minimam faciunt patrimonij par-
tē, tunc militat eadē ratio in vſufructu rei certæ,
quæ in generali relicto vſusfructus oīum bonorū,
atq; ita contrarias conciliat ſnīas Bertr. in d. conſ.
94. col. 3. qui ſequitur Soci. qñ iura & actiones ſunt
magni valoris, ex quo tunc ceſſat ratio, quæ mouit
Bulgarū. Et ex hoc infertur limitatio ad id, ꝙ ſu-
145 pradictū eſt de vſufructu certæ † rei, vel certarū
rerū, vt non procedat, qñ certæ illæ res abſorbent
maiorem partem patrimonij, atque ita ex fructi-
bus reſiduæ partis filij non poſſent viuere. Quod
autem dicit Ruinus, vſumfructum omnium bono-
rum non afficere legatum vniuerſale, eſt falſum in
telligendo ſecundum ſubiectā materiā, quia ſatis
dicitur vſufructuaria obligata ad ſolutionem æris
alieni, & legatorum, quando pro eorum ſolutione
diminuitur vſusfructus per venditionē bonorum,
l.vſusfructus, ff.ad leg. Falcid. vbi Imola, Caſtr. &
146 Alex. dicunt, ꝙ pro ſolutione † venduntur bona,
& ita hæredi minuitur proprietas, & legatario v-
ſusfructus, Pic. qui alios citat in d.§.Titia, nu. 153.
& ſeq. Duran. de arte teſtan. ti. 6. caut. 42. nu. 6. Di-
dac. variar. reſolu. lib. 2. c. 2. per totum, latè multos
allegās, Rol. conſ. 8. nu. 1. vſque ad 20. vol. 2. vbi nu.
20. & ſeq. ponit, quid dicatur in legatis, an ſint ab
hærede ſoluenda, vel ab vſufructuario. Vera igitur
ratio eſt, quia militat eadem ratio, quæ in legato
vſusfructus omnium bonorum.

Quartò principaliter limitatur concluſio prin-
cipalis, vt non habeat locum, qñ eſſet inſtitutus fi-
lius pro parte, & pro alia parte extraneus, quia
147 vxor † in portione extranei habebit vſumfructū
integrum, & quoad partē filij importabit alimen-
ta. ita determinat Bart. in d.l.Titia teſtamento, §.
Titia, nu. 9. verſ. quæro pone, ꝙ teſtator, ff.de leg. 2.
Mouetur ex l.ſi ita ſcriptum, in prin. ff.de manum.
teſta. l.fi. ſam. erciſ. & idē voluit Bart. in l.ſi ita ſcri-
ptū, Imolæ, Cuma. & Floria. in d.§.Titia, vbi etiam
Alex. & Bar. in l.2. addit, ſequitur Picus, nu. 38. vbi
quod opinio Bar. eſt tenenda, quia propter extra-
neū non debet filius perdere priuilegiū, Bal. in cō-
ſil. 119. vol. 3. Ang. in Auth. hoc locum, nu. 2. ver. &
ex hoc conclude, C.ſi mulier ſecun. nupſe. Angel. in
tract. de teſta. in verſ. itē reliquit dictu eius vxorē,
col. 2. Hanc quoque partem tenuerūt Anch. Rom.
Corne. Soc. & Ruin. quos citat & ſequitur Ant. Ga
briel. com. opin. lib. 5. ti. de vſufructu. concl. 3. nu. 5.
in 4. ampliat. vbi dicit, cōem eſſe opinionem. Hanc
etiam inquit veriorem Rol. in conſi. 74. nu. 6. vol. 2.
Mant. d. tit. 7. num. 17. & de cōi teſtatur Iaſ. in l.con
tratabulas, nu. 5. ff.de vulg. & pup. Caualc. in tract.
de vſufruct. mulie. relict. nu. 42. verſ. quintò limita.
& hanc opinionem dicit cōem, & tenendam Simō
d. lib. 4. dubit. 10. nu. 59. Et ratio eſt, quia filius non
debet propter extraneum adiunctum damnum pa
ti, argumento l.non debet alteri, ff.de reg. iur.
148 Addo, quod eadē eſt rō partis † quoad partem,
quæ eſt totius quoad totum, l.quæ de tota, ff.de rei
vendic. & ibi notāt gl. & Bar. idem probatur in l.iu
riſgentiū, §.adeo, & ibi Iaſ. ff. de pact. Euerar. loco
80. col. 2. verſ. ꝙ vt euidentius. Sed cum filius in ſoli
dū hæres inſtituitur, tunc legatum vſusfructus re-
ſtringitur ad alimenta, ergo eodem modo reſtrin-
gi debet quando filius inſtituitur in parte tantum.

Hæc tñ Bart. ſnīa nō placuit Salic. in d. Auth. hoc
locū, nu. 7. verſ. quæro iuxta prædicta, vbi mouetur
duab. potiſſimū rationib. Prima eſt, quia cum idem
vnicū ſit relictū, nō dēt diuerſo iure cenſeri, vt quo
ad filium alimenta videantur relicta, quo verò ad
extraneum vſusfructus, l.eum qui ædes, in princi-
pio, ff. de vſucapio. Secunda eſt, quia vſusfructus
reſpectu denunciationis, & formæ dr̄ indiuiduus,
ergo pro parte extranei, reſtringi dēt ad alimēta, ſi
149 cut ꝓ parte filij, q̄a adiūctus † gaudet priuilegio
cōiūcti, qñ agimus de re īſeparabili, vel indiuidua,

Digitized by Google

l.præcipimus,§.eod. iure, C.de appellat. & ibi la-
tè apoſt.ad Bar. Barba. in conſ. 36.n.18. vol.2.Iaſ.
latè,l.ſi emancipati, nu.3. C.de collatio. Dec. in c.
accepta,nu.3.de appellat.in l. fœminæ, nu.7. ff.de
reg.iur. Marſil.in ſing.180. & per rõnem primo lo-
co recitatã eãdẽ opinionẽ ante Salic. tenuit Pract.
Papię.in forma libel.quo mil.agit ad dot. & vſum
fruct.in verſ.donec vitã, nu.7.verſ. ſed quid dices,
Ruin.in conſ.54.col.pen.verſ. non obſtat ẽt, dũ in
contrarium,volum.4. vbi dicit, ꝙ Bart. in dicto §.
Titia, malè loquitur, quia etſi capitulum de vſu-
fructu diſponens ſit indiuiduũ vſusfructus, tñ qui
in capitulo continetur eſt diuiduus. Prima tñ opi-
nĩo, ſicuti plures habet authores, ita verior. Et nõ
obſtat regula,l.eum,qui ædes, q̃a non procedit, qñ
150 diuerſa † eſt rõ, vt reſpondet Picus d.§. Titia,nu.
38. Sed reſpõderi ẽt poteſt, ꝙ diuerſis reſpectibus
151 eadẽ res põt diuerſo iure † cenſeri,ſecundũ Ripã
in l.fi.n.122.C.de reuoc.dona. vbi ponit exemplũ
in ſubſtitutione compẽdioſa,Simon de Pretis in d.
tract.lib.3.interpreta.2.dubit.1. ſolu.9.nu.29.vbi
152 alios citat,ſimiliter ex diuerſis cauſis, † & rõni-
bus diuerſimode eadẽ res interpretatur,l.miles,§.
pro parte,ff.de leg.2.vbi vnũ, & idem prælegatum
ſuſtinetur pro parte iure hæreditario, & pro par-
te iure prælegati, concordantes allegat Tiraq.de
retract.conſang.§.1.glo.18.n.23.Simon,loco prędi
cto, vbi alios citat aſſerẽtes alias limitationes ad
eam regulã, præcipuè Roch.de Cur. & Neuiza. &
pulchrè Menoch. de recuper.poſſeſſ. remed. 1. nu.
36.vbi poſt Bal.dicit, quod etſi quo ad corporalẽ
diuiſionẽ id non poſſit fieri, tñ benè põt fieri quo-
ad intellectualẽ. Ita ergo in propoſito, quoad ex-
traneũ legatu retineoit ſuã proprietatẽ, quo vero
ad filiũ verba impropriabuntur. Quod vero dictũ
eſt,coniunctũ indiuiduis gaudere priuilegio con-
iuncti, ꝓcedit,quando taliter ſunt cõiuncti, quod
beneficium vni conceſſum, illi non prodeſſet, niſi
153 alteri quoque coniuncto † cõcederetur, Oldra.
conſ.11. Abb. in cap. quãm ſit, nu.1. vbi apoſtillæ
allegant concordantes,de Iudæis,Sfort.Oddus in
tract.de reſtitu. par.1.q.46. art.4.nu.12. verſic. ex
quib. dictis,vbi dicit, quod reſtitutio in integrum
154 conceſſa † minori, prodeſt maiori coniuncto,
quando alias non prodeſſet minori. Poſſet etiã di-
ci, quòd hic non agitur de re indiuidua, ſed diui-
155 dua, † ideo regula prædicta non procedit, vt la-
tè ponunt Docto. præcipuè Dec. & Cagno. poſt a-
lios,in l.ſi emancipati,C.de collatio. Natta in con
ſil.1.nu.10.

Reſpondeo etiam,quod perſonale priuilegium
156 † non prodeſt cõiuncto, vt per Bal.in Auth.niſi ro
gati,nu.20.C.ad Treb.dicã in ſublimitatione. Etſi
dicatur,quare non ita mater conſequitur vſumfru
ctũ in portione filio relicta, vt rõne extranei intel-
ligatur eſſe in totũ vſusfructus, ſicuti ratione filij
importat alimenta: reſpondeo,quòd filio id cõce-
ditur in priuilegiũ,ꝙ ratione coniuncti nõ dẽt adi
mi,extraneus autem vtitur iure communi, & hoc
modo per me reſoluitur dubiũ, quod excitauit Pi-
cus,nu.38.qui tamen fallit,dum inquit, quod Sali-
cetus non aperit,quia imo clare vult,quod habeat
ſolum alimenta in parte extranei.

Cadit tamen dubiũ retenta communi opinio-
ne, an filio prædicto caſu teneatur integra alimen
ta præſtare, vel ſolum dimidiam, ſi inſtitutus ſit in
dimidia. Et Salicetus in loco prædicto vr̃ tenere,
quod filius integra alimenta teneatur præſtare.
Dicit enim, quod ſi legatum vſusfructus reſtrin-
geretur ad alimenta, etiã pro portione extranei,
id prodeſſet filio, q tãto minus ſolueret matri pro
alimentis, atque ita præſupponit, quod vbi portio
extranei minimè reſtringatur ad alimenta, filius
teneatur ſuper portione ſua præſtare matri inte-
gra alimenta. Et id verum eſſet, ſi teneremus opi-
nionem, de qua ſupra tractauimus, quod ex eodẽ
teſtamento peti poſſint vſusfructus & alimẽta. Sed
quia relicto generali vſufructu omnium bonorum
tenui legatum alimentorum confundi & commi-
ſceri cum vſufructu, exiſtimo, quod filius hoc caſu
præſtabit dimidiã, & non vltra, & probo ratione.

Nam legatum, licet diuerſimode ſecundum di-
uerſitatem hæredum interpretetur, eſt tamen vni
cum: & licet eius pars fiat conuerſio in aliam rem,
tamen alimenta ſubrogantur loco vſusfructus,
ideo ſapere debet illius naturam, l. ſi eum, §. qui
iniuriarum, ff.ſi quis cautio. Et eatenus debentur
alimenta, quatenus fit conuerſio, vel translatio,
quia limitata cauſa, limitatum effectum produ-
cit, l.in agris, ff.de acquiren.rerum domin. & quan
do vnum loco alterius ſuccedit, tunc illud, quod
principaliter debetur, videtur ſolui, quando ſub-
rogatum præſtatur, ſecundum Bartolum, in l.1.in
princ.col.1.ff.de actio.emp. vbi dicit, quod ſoluen-
do intereſſe, dicitur, quis obſeruare promiſſa, quia
157 iuris fictione † intereſſe iudicatur idẽ cum prin
cipali. idem Bar.in l. ſtipulationes non diuidun-
tur, ff.de verbor.oblig. Cur.iun.in l. vinum, in fi.ff.
ſi certum petat. vbi Butigel.nu.55. Dec. in conſi.2.
nu.8.in c.1.nu.22. de iudic. Barba. in conſ.74.col.
12.poſt med.vol.3. Etſi integra alimenta deberen
tur a filio, vtique legatum quod eſt vnicum, fieret
duplex: nam aliud eſt vſusfructus, aliud alimenta.
Rurſus longè minus læditur proprietas verborũ,
intelligendo, quod filius præſtet ſolum dimidiam,
quam ſi integra ea præſtaret, & ſicuti vxor reten-
ta proprietate vocabuli haberet ſolum dimidiam
vſusfructus in bonis filij, ita habere ſolum debet
dimidiam alimentorum, & legatum vſusfructus
non reſpicit perſonam hæredum, ſed bona. Ideo,
quando pro parte transfunditur in aliam rem,
ea transfuſio fit contemplatione rerum, non bo-
norum, atque ita pro ea parte, quæ bona erant
onere vſusfructus affecta, pro illa, & non vltra
remanent affecta onere alimentorum. Proinde,
ſicuti portio filij continebat ſolum dimidiam to-
tius vſusfructus, ita continere ſolum debet di-
midiam alimentorum, & ita teneo, licèt non inue-
niam, qui hanc portionem, vel diſputauerit, vel ex
citauerit.

Declaratur tamen quarta hæc limitatio, vt non
procedat, quoad prælegata facta extraneo inſti-
tuto cum filio, quia etſi pro parte, quam capit hæ-
reditario iure debeatur vſusfructus vxori, tñ pro
alia parte, quam capit a filio cohærede, ſecundum
l.miles ad ſororem, §.vltimo, ff.de leg.2.extraneus
158 contribuet † ſolum pro alimentis, perinde ac ſi
pars foret relicta filio, ita declarat Caſtr. in conſ.
133.vol.1.quia extraneus illam partẽ habet a fi-
lio, & debet eam tenere eo iure, quo tenebat filius.
Diuerſam tamen ſententiam probauit Picus, in d.
§.Titia, nu.178.q.87. ſequitur Gabriel, d.concl.3.
nu.6. & Mant.tit.7. nu.18. Et hanc arbitror ſine
dubio veriorem, quia conſuetudo introducta eſt
fauore filiorum, vt dixi, quando ergo bona exiue-
runt filiorum manus, ceſſat fauor, & priuilegium
perio-

Digitized by Google

perſonale extinguitur mutatione perſonæ, c. priui
legium, de reg. iur. in 6. Sic. n. videmus fieri in ea-
dem materia, quãdo moritur filius relictis hære-
dib. extraneis, vt dicã infra. & quando ſuccedit fi-
ſcus. Addit Picus, quod teſtator præſumitur cogi-
taſſe, quod iſta bona non erant penes filium remã-
ſura. Ideo ex præſumpta teſtatoris volũtate, vxor
habebit vſumfructũ. facit quod ſupra diximus, fi-
liam, quæ ſtatuto vel renunciatione excluditur ita
demum priuari, ſi maſculus, vel non poſſit ſucce-
dere, uel nõ uelit, ut quia repudiet: ideo uidemus,
159 quod etſi monaſterium ſuccedat † loco filij, &
excludat ſubſtitutum, c. in pręſentia, de probatio.
§. ſed hoc præſenti, C. de ſanctiſ. epiſcop. tñ hoc nõ
habet locum in portione, quam ingreſſus non reli-
quit monaſterio, ſed extraneo, quia perſonale pri-
160 uilegium non prodeſt † coniuncto, l. cum patro-
nus, ff. de leg. 2. ita Bald. in Auth. niſi rogati, nu. 20.
C. ad Trebell. Rim. ſen. conſ. 481. Zanch. in l. hære-
des mei, §. cum ita, par. 10. nu. 39. Mantica de con-
iect. ult. uolun. lib. 11. tit. 3. num. 14. Et non obſtat,
quod inquit Caſtr. extraneum ſuccedere loco filij,
quia per hoc non ſuccedit in perſonale filij priui-
legium. Prætera ut hoc alijs addatur, non eſt ue-
rum, ꝙ extraneus ſuccedat loco filij; nã prælega-
tum habet a teſtatore, licet capiat de manu filij:
quando enim grauatur aliquis ad dandum, te-
161 ſtator † dare uidetur non grauatus, l. unum ex fa
milia, §. ſi de Falcidia, & §. ſed ſi duos, ubi gloſſ. in
uerſ. hæreditario, ff. de leg. 2. Caſtrenſ. in conſ. 441.
uolum. 1. Crauet. conſ. 144. nu. 1. & ſequen. dixi in
conſil. 7. num. 27. Non ergo attenditur, a quo præ-
ſtandum ſit legatum, ſed cui ſit relictum, & a quo
ſit relictum.

Tractandum hic eſſet, an principalis limitatio
procedat, qñ cum filio inſtituta eſt pia cauſa, ut eo
caſu pro parte pia cauſa uxor conſequitur alimen
ta? Quæſtio contemnenda non eſt, ſed quia ea ca-
dit quoq; in ſequenti limitatione principali, tra-
ctabitur eo loci de illius ueritate.

Quinto principaliter limitatur, quando filij in-
ſtituti decederent, & bona deuenirent ad extra-
neos: quia tunc licèt uiuentibus filijs mater perce
perit ſola alimẽta, tñ poſt eorum mortẽ integrum
capit vſumfructum: quæ concluſio, qñ filio non eſt
datus ſubſtitutus, caret dubitatione, & paſſim ab
omnibus recipitur, vt dicam infra. Sed difficultas
eſt, quando pater in teſtamento dabit filio ſubſti-
tutum, & in hoc communis eſt opinio, quod ſi ſub
162 ſtitutus eſt extraneus, vxor integra habeat † ali-
menta, ita Bar. in l. ſi ita ſcriptum fuerit, ff. de ma-
num. teſtam. quia inſpecto iure communi vxor ha
beret vſumfructum etiam ſtantibus filijs: conſue-
tudo tamen derogat in filiorum fauorem, ſed qñ
filius deceſſit, fauor filij ceſſat, & remanet locus iu
ri communi, Bar. in l. Titia, §. Titia teſtamento, nu.
10. ff. de leg. 2. vbi dicit hoc procedere abſolutè in
ſubſtituto vulgari, Bal. in l. etſi contra tabulas, nu.
2. ff. de vulg. & pup. Et dicit rationẽ, quia legatum
vſusfructus cenſetur tacitè a ſubſtituto repetitus,
l. licet Imperator, ff. de leg. 1. & ſubdit, dari eo loci
caſum, in quo ſubſtitutus præſtat legatum plenius
quàm inſtitutus. Et dicit hanc rationem conſide-
raſſe glo. in l. filius, §. ſed ſi impubes, ff. de lega. præ-
ſtan. idẽ voluerunt Bald. & Imo. in d. §. Titia, & ibi
Picus, nu. 4. dicit communem, allegando Bar. Bal.
Ang. Imo. Raph. Aret. Ale. Abb. Iaſ. & alios, vt per
eũ, qui omnes loquuntur in vulgari ſubſtitutione,
eandẽ probarunt Rom. Caſtr. Cępolla, Anch. Ang.
Aret. Soc. ſen. Curt. ſen. Dec. Ruin. Gozad. Soc. iun.
Pariſ. & alij citati a Gabr. commu. opi. lib. 5. tit. de
vſufr. concl. 3. nu. 7. & prætereum Tiraq. Natta, &
Rol. quos citat & ſequitur Mantica in tract. vlt. vo
lun. lib. 9. tit. 7. nu. 19. vbi poſt alios profitetur eſſe
magis cõem, Caualca. in d. tracta. de vſufruct. mul.
relict. nu. 42. & quoad vulgarem ſubſtitutionẽ po-
nit hoc ẽt Gabr. d. concl. 3. num. 10. Simon d. tract.
de interpr. vlt. volun. lib. 4. dubit. 10. nu. 60. vbi a-
lios citat, & hanc ſententiam dicit magis commu
nem Dec. in conſ. 476. nu. 3. verſ. ſecundo reſponde
tur. Et ratio eſt, quia quandocunque ceſſat filiorũ
fauor, ceſſat ẽt conſuetudo, quæ in illorum fauorẽ
fuit introducta. Et quamuis ferè omnes prædicti
loquãtur, qñ datus fuit ſubſtitutus, tamen idẽ eſt,
quando filius deceſſit nullo dato ſubſtituto, vt ex-
plicitè poſt multos, quos allegat, dicit Gab. d. con
clu. 2. nu. 62. & conclu. 3. nu. 7. Caualca. d. nu. 41. &
ſeq. Mantica d. ti. 7. num. 60. Et caſus eſt, meo iudi-
cio clarus, quia idem videmus, quãdo filius cũ ex-
traneo eſt inſtitutus, quia tunc fit vſusfructus con
uerſio in alimenta, etſi procedit in vulgari ſubſti-
tuto, multo magis locum habebit in eo, qui nõ eſt
ſubſtitutus. Et hanc partem tenuit Ancha. moder.
famil. q. 1. nu. 2. & ita vult Ale. in conſ. 42. per totũ,
vol. 2. vbi fortius loquitur, quando filius deceſſit vi
uo teſtatore, & teſtamentũ ſuſtinetur virtute clau
ſulæ codicillaris, Ang. in conſ. 109. quidam patro-
nus, nu. 3. verſ. mortuis autem filijs, vbi dicit, quod
legatum variatur ſecundum tempora propter di-
uerſitatem perſonarum, in quibus non cadit vni-
formis fauor, vel conditio, latè Tiraq. alios citans
in l. ſi vnquã, in verſ. ſuſceperit liberos, nu. 163. C.
de reuoc. dona. Pariſ. conſi. 21. nu. 7. vol. 2. Et quod
dictũ eſt de filio, qui deceſſit uiuo teſtatore, ſequi-
tur Caualc. d. nu. 21. Picus, d. §. Titia, nu. 40 circa fi.
vbi ponit idem eſſe, qñ filius voluit adire. Allegat
Alex. Vide tamen, quæ dicam inf. in 4. ſublimit. Et
quando ſumus in ſubſtituto vulgari, non fit diſtin
ctio, an legatum ſit vnum, vel multiplex, & an incę
perit a filio, vel a ſubſtituto, quidquid ſit in ſubſti-
tuto pupillari, de quo dicam infra.

Hanc concluſionem amplia, ẽt ſi Hoſpitale, vel
alia pia cauſa ſucceſſerit filio, quia nihilominus
163 † mater habebit vſumfructum, vt notabiliter vo
luit Bal. in l. etſi contra tabulas, circa fi. ff. de vulg.
& pupil. vbi loquitur in Hoſpitali, ſequitur Imo.
ibi, col. 3. verſ. & hoc tenendo bene facit, & hoc di-
ctũ inquit ualde notandum Picus d. §. Titia, nu. 40.
Iaſ. in l. ſi fundũ ſub conditione, §. ſi paterfamilias,
nu. 7. ff. de leg. 1. ubi tranſit cũ eis, Dec. qui directo
conſuluit cõtra Hoſpitale, in conſ. 476. nu. 2. & nu.
4. ubi ſequitur prædictos, & illud cõſilium reperi-
tur in 1. uol. conſiliorũ Soc. iun. conſ. 86. & latè con
tra Hoſpitale ponit Soc. iun. in conſ. 86. num. 24. &
ſeq. uol. 1. quia nõ eſt tantus fauor erga cãm piam,
ſicut erga filios, nec eſt tanta teſtõris affectio, ideo
non poteſt conſuetudo ad cauſam piã extendi. Et
ſubdit quod hæc ſñia non habet contradictorem,
ideo foret temerariũ ab ea recedere, Caualc. d. nu.
42. Et ur̃ admittere Ruin. in conſ. 17. uol. 2. ubi etſi
in ſuo caſu contrariũ teneat, non tñ mouetur fauo
re piæ cauſæ, ſed ex alijs, ut per eũ, & hanc partem
tenet Picus, in d. §. Titia, nu. 73. uerſ. 14. quæro, ubi
ſubdit, quod ipſe nõ auderet diſcedere ab hac ſen-
tentia, ob deciſionẽ Baldi, & Imolæ, licèt non pro-
cedat ſine magna difficultate, extimat tamen quę-

Digitized by Google

ſtionem eſſe pro amico. Hanc quoque amplectitur Gabriel d.concluſ.3.nu.17. fundatur hæc concluſio ſuper ratione, q̄ non fit extenſio conſuetudinis, quia non eſt eadem ratio, nec ſubeſt eadem teſtatoris affectio. Addo, quod etſi pia cauſa multum ſit fauorabilis, vt per Rom. in Auth. ſimiliter, C. ad leg. Falcid. & Tiraq. in tract. de priuileg. piæ cauſæ, tamen non ſunt multiplicanda priuilegia, vel ſpecialia, l. ius ſingulare, ff. de legib. & in dubio priuilegiatus non vtitur priuilegio, ſed iure cōi, & non reperitur eccleſiā, vel piam cauſam eſſe in hoc ſpecialiter priuilegiatam, ideo qui nititur priuilegio, tenetur probare, quia vxor habet intentionē fundatam ſuper iure communi, ex prædictis tamē Doctoribus nonnulli loquuntur, quando eccleſia, vel pia cauſa fuit ſubſtituta, alij loquuntur, quādo fuit inſtituta non extantibus filijs, qui caſus, etſi diuerſi ſint, quo ad facti poſitionem, habent tamen eandem iuris determinationem.

In contrariam tamen partem tranſiuit Corn. in conſ.112.col.4. verſ. item cōcurrit, vol.2. vbi dicit, q̄ ſi filio ſuccedit pia cauſa, relictū vſusfructus reſtringitur poſt filij mortem ad alimenta, perinde
164 ac ſi filius viueret, quia fauor piæ † cauſæ comparari ſolet fauori filiorum, ſecundu Caſtr. in l. & in epiſtola, C. de fideicom. & ſicuti dicimus, quod monaſterium ſuccedit loco filij, Authen. niſi rogati, C. ad Trebell. c. in præſentia, de probation. ita dicendum vr̄ in cauſa pia, & in dubio fauendū eſt cauſæ
165 † piæ, l. ſunt perſonæ, C. de relig. & ſumpt. fun. Rom. in Auth. ſimiliter, C. ad l. Falc. & facit, quia ſicuti filius vulgariter ſubſtitutus excludit matrem
166 à ſuccedendo ex tacita pupillari incluſa † in vulgari, ſecundum Imo. in l. precibus, C. de impub. & in l. Lucius, ff. de vulg. ita etiam, pia cauſa modo p̄-
167 dicto ſubſtituta matrem excludit, † vt poſt Ang. voluit Caſtr. in d. l. precibus, Corneus d. conſ.112. & ſæpè videmus, quod diſpoſitio introducta ſpeciali fauore filiorum, extenditur ēt ad cauſam piā, vt probat Barbat. in l. hac cōſultiſſima, §. ex imperfecto, C. de teſta. vbi dicit, priuilegium illius legis procedere ēt, qn̄ quis teſtatur ad piam cauſam, li-
168 cèt nō introductū fuerit ad fauorē filiorū, de quo videri poſſunt, quæ ponit Tiraq. in tract. de priuil. piæ cauſæ, priuileg. 2. & multis ſeq. Clar. in tract. de teſta. q.6.7. & ſeq. In quibus locis circa teſtamētum repetita videntur priuilegia oīa filij conceſſa, imo videtur aliquando maiorē impendi fauorem piç cauſæ, q̄ filijs, qn̄ non agitur de excludendo filios a ſua legitima, vt declarat Anch. in conſ.46. dū
169 vult, quod conditio, † ſi deceſſerit ſine filijs, non ſubintelligitur, qn̄ filij grauati ſunt reſtituere piæ cauſæ, quia plus ei fauetur, quàm filio, ſi non tractatur de dotali excluſione, ſequit Felin. in c. Sanctæ Mariæ, col.28. de conſtit. & dicit multū notandum Picus d. §. Titia, nu.74. verſ. eſt verum, quod.

Prior tamen opinio verior eſt, quia in cauſa pia non militat ratio, quæ fuit a conſuetudine conſiderata in filio, vt bene aduertit Soc. iun. in d. conſ. 85. nu.23. vol.1. & dicit Picus, d. num.74. quod vbi tractatur de ſucceſſione aſcendentium, lex magis
170 fauet † deſcendentibus, quàm piæ cauſæ, cap. quicunque, 17. q.1. glo. in l. ſi quis ad declinandum, C. de epiſcop. & cleric.

Limitatur tamen hæc concluſio, vt non procedat, quando filius ingrederetur monaſterium, vel
171 daret ſe alij † in arrogationem, quia tunc mater non haberet integrum vſumfructū, ſed ſola alimēta, ita Picus in d. §. Titia, nu.93. verſ.23. quæro quia ex quo pater nullum dedit filio ſubſtitutum, videtur legatum filio iniunxiſſe: propterea ſicuti filius ipſe tenebatur, ita tenetur monaſterium, argumēto l. qui fundum, §. qui filium, ff. ad l. Falcid. & non poteſt legatum videri iniunctum filio vel arrogatori, cum pater de eis non potuerit cogitare, argumēto l. de his, C. de tranſact. l. cum Aquilia, ff. eod. titu. & cum ab initio voluntas teſtatoris fuerit, q̄ mater habeat alimenta tantum, non poteſt augeri legatum ex poſt facto contra voluntatē teſtatoris, & Picus dicit, hoc verum eſſe, ſiue vſusfructus fuerit ſimpliciter relictus, ſiue donec caſtè, & honeſtè vixerit, dummodo tamen nō fuerit filio datus ſubſtitutus, atque ità reſidet poſt multas titubationes relinquens cogitandum, quia non inuenit has difficultates ab alijs ruminatas. Licèt Anto. Gabriel d. concl.3. num.9. referat, Picum tenere contrariū, quia forte non vidit illius verba in fine quęſtionis.
172 Hæc concluſio eſt meo iudicio vera, quia † monaſterium ſuccedit loco filij, cap. in præſentia, de probatio. Auth. ſed hoc præſenti, C. de ſanctiſſ. epiſco. Auth. niſi rogati, C. ad Trebell. notant Doctores in Auth. ſi qua mulier, vbi Iaſ. num... verſ. ego non diſcedo a communi, C. de ſacroſan. eccleſ. & filius,
173 † qui dat ſe in arrogationem, non acquirit proprietatem patri arroganti, ſed vſumſructum ſolū hodie, vt inquit Picus, d. nu.93. & non dr̄ filius hoc caſu alienare, nec mutatur perſona. Et quamuis ſup. dixerim, piā cauſam haberi pro extraneo quo ad hoc, ne mortuo filio reſtringatur legatū vſusfructus, ex doctrina Bal. & Imo. in l. ſi fundum, §. ſi paterfamilias, ff. de leg.1. tamen iſtud eſt verum, quā-
174 do filius per mortem vel aliter priuatur bonis, & non extat: ſecus autem, quando monaſterium ingreditur, quia eo viuente monaſterium repreſentat filium, quod non eſt in alia pia cauſa. Et propterea hæc limitatio habebit ſolum locum in caſibus, quibus monaſterium eſt loco filij, & excludit ſubſtitutum, non autem in caſibus, quibus monaſteriū
175 non excludit † ſubſtitutum, qui caſus habentur poſt alios latè apud Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſ. ſuſceperit liberos, nu.43.46. & ſeq. C. de reuoc. dona. Eman. a Coſta in c. ſi pater, par.1. verſ. ſi abſque liberis, n.70. de teſta. Vaſq. in tract. de ſucceſſ. creatio. lib.3. §.21. limit.7. nu.161. & nu.171. Zanch. in l. hæredes mei, §. cum ita, par.10. num.39. Mant. de coniect. vlt. vol. lib.1. tit.7. nu... & ſeq. nā etſi p ingreſ-
176 ſum oīa bona filij tranſeant in † monaſteriū, Auth. ſi qua mulier, C. de ſacro. eccle. iuncta l. Deo nobis, C. de epiſcop. & cleric. Tamen dum filius viuit, bona videntur quodāmodo eſſe apud ipſum, cum & ipſe ſit pars monaſterij, quod ſecus eſt qn̄ tractamus de pia cauſa, quę non habet annexam filij perſonam, & hoc modo reſpōdetur ad id, quod poſſet opponi de fiſco & de extraneo ſubſtituto, & quod pungit Picus loco prædicto, quia ibi perſona filij remanet penitus excluſa.

Limitatur ſecundò, qn̄ legatum vſusfructus nō reſtringitur ad alimenta ex conſuetudine Bulga-
177 ri, ſed ex voluntate teſtatoris importata † per verba teſtamenti, quia tunc licèt decedat filius, nō tamen augetur legatum, ſed remanet in ſuis terminis prioribus. ita declarat Ruin. in conſ.17. nu.13. verſ. & ex hoc vltimo, volum.2. quia ſecundum eum, deciſio prædicta locum habet, quando verba quæ ex ſui propria ſignificatione importabant vſumfructum, reſtringitur ad alimenta fauore fi-

liorum

Digitized by Google

liorum per conſuetudinem. Sed aliud eſt, quando
verba ex propria ſignificatione non important v-
ſumfructum, & loquitur, quando teſtatot reliquit
vxorem nutricem, dominam, & madõnam, ac ad-
miniſtratticem, libetando eã ab obligatione red-
dendi rationem. Idem voluit Pariſ. in conſil. 21.
nu. 17. & 20. vol. 3. vbi loquitur in eiſdem ferè ter-
minis, & hoc non eſt propriè limitatio, quia hic ca
ſus nunquam fuit incluſus in conſuetudine Bulga
ri, ſed volui omittere, quia etſi non impropriè ca-
dat ſub regula, rectè tamen ad propoſitum noſtrũ
applicatut.

Tertiò limitatur, vt non procedat, quo ad legi-
timam filiorum, qũa etſi vxor mortuis filijs con-
ſequatut integrum vſumftuctum aduerſus filij hæ
redes, tamen illum non habebit, in quantum extẽ-
ditur legitima filij, ſed filius habebit ſuam legiti-
178 mam † non ſolum in proprietate, ſed etiam in v-
ſufructu, vt concludit Picus in d. §. Titia, nu. 83. ver
ſic. tertiò limitatur, vbi mouetur, quia filij debent
habere integram legitimam in bonis patris, tam
ratione vſusfructus, quàm proprietatis, ſecundum
gl. in Auth. nouiſ. C. de inoffic. teſta. gl. a. ſuper ver.
gtauamen, in l. qm̃ in priorib. C. eod. tit. vbi Bal. no
tat, eandẽ concluſionẽ probauit Roder. in d. l. qm̃
in priorib. in 3. ampliat. nu. 5. vbi inſert in propoſi
to, quod apud Hiſpanos filius hæres inſtitutus, re-
licto vxoti vſufructu vniuerſali, tenebitur vxori ꝓ
vſufructu relinquere ſolum quintam partẽ, ex quo
legitima capit oĩa bona, excepta quinta: & ſubdit,
eſſe notandum in Practica, quia ſæpè mariti relin-
quunt vxorib. uſumfructum omnium bonotum, &
ibi in principio ſuſtinet eã concluſionem, quod fi-
lio debetut legitima etiam cum uſufructu. Et eſt
textus expreſſus in §. prohibemus, in Authent. de
trien. & ſemiſſ. qui reprehendit matitos relinquen
tes uxori uſumfructũ, filios autẽ inſtituentes in nu
da proptietate. Et hanc concluſionẽ, quod uxor nõ
habeat uſumftuctum in legitima filij, ante omnes
fitmauit Bar. in l. vxori meæ, ff. de vſufruct. leg. per
tex. in d. §. prohibemus, & dicit, ita omnes Docto.
communiter tenere, Io. Andr. ad Spec. in tit. de pi-
gno. §. 1. circa vlt. col. Bald. in l. qm̃ in prioribus, in
princ. & dicit Bald. in d. l. vxori, quod ea hodie eſt
correcta per d. §. prohibemus. idẽ voluit Iaſ. in Au
then. nouiſſima, nu. 44. C. de inoff. teſtam. vbi ideo
reprobat gloſ. 1. in d. §. prohibemus, quæ cautelam
docet ad excludendum filiã a legitima, vt ſcilicet
inſtituatut hæres in omnibus bonis, & matri vſuſ-
ftuctus telinquatur, quam gl. Ang. ibi dicit ſingu-
latem, & eius cautelam ſequitur Cœpol. caut. 21.
eam quoque cautelam reprobat Picus, d. nu. 83. &
prædictam concluſionem, quod filius detrahat le-
gitimam, tenuit Pariſ. in conſ. 96. nu. 30. vol. 2. eam
quoq; ſequuntur Alex. Corn. Dec. Rui. Boer. & alij
citati a Caualc. in tract. de vſuftuct. mulie. reli. nu.
95. verſ. & etiã poterit retinere, fol. 270. Mãtica d.
lib. 9. tit. 7. nu. 21. Rationem dicunt omnes eſſe, qa
filius grauari non poteſt in legitima, ideo relictũ
vſusfructus non extenditur ad legitimam, ſicuti
non extenditur ad feudum, empbyteuſim, fideicõ-
miſſum, & alia bona, quæ non ſunt in libera diſpo-
ſitione teſtatoris, vt paſſim ponunt Doctores in lo
cis ordinarijs, præcipuè Caualc. loco prædicto.

Hanc tñ declarationem reſtringit Ange. in d. §.
prohibemus, vt non procedat, quando proprietas
179 † relicta filio excedit valorem legitimæ: tunc. n.
grauamen vſusfructus iniunctum omnibus bonis
ſuſtinetur, licet aliud ſit, qñ nulla illa proprietas
minus valeret, quam importet legitima, ſequitur
Cœpol. d. caut. 21. & Iaſ. in d. Auth. nouiſſima, nu.
44. videtur ſequi. idem videtur velle Picus, d. §. Ti
tia, nu. 83. verſ. ſed reperio. vbi tñ nõ bene ſe expli-
cat, Opizo. l. filiusfamilias, §. diui, nu. 46. de leg. 1.
Crot. conſ. 67. nu. 24. Hanc partem ego confirmo,
180 quia filius poteſt in re propria † grauari, quãdo
ei ſupra legitimã relinquitur, l. filiusfamilias, §. a-
pud Marcellum, ff. de lega. 1. l. Imperator, §. ſi cen-
tum, ff. de leg. 2. Fabian. in Auth. nouiſſima, nu. 169.
C. de inoffic. teſta. & dicam latius paulò infra, Ro-
der. tamen in d. ampl. 3. nu. 2. & ſequenti, vult con-
trarium, vbi dicit Ange. loquutum inconſideratè,
malè & ex ſua opinione, per tex. in l. ſcimus, §. cum
autem, C. de inoffic. teſtam. vbi filius, cui plus reli-
ctum fuit, quàm importet legitima, poteſt detrahe
re legitimam ſine onere expectando in reliquis cõ
ditionem. Adducit etiam multa alia, & poſt Iaſ.
in d. Authen. nouiſſima, nu. 45. dicit idem eſſe, quã-
do pater relinqueret filio vſumfructum, & docet,
quomodo fieri debeat æſtimatio nudæ proprieta-
tis, & vſusfructus, de qua etiã nonnihil tractat Pi-
cus loco prædicto.

Ego teneo, ꝙ ſi filio relinquitur plus, q̃ impor-
tet legitima, teneatur filius repudiare illud plus,
181 vel acceptare † cum onere iniuncto, Cyn. Bald. &
Salyc. in l. inſtituta, C. de impuber. Cyn. & Bald. in
d. l. vnica, C. quando non peten. pat. Cum vero fi-
lius acceptat hæreditatem, tenetur onus iniunctũ
182 agnoſcere, & acquieſcere, quia hæres tenetur
ſeruare volutatem teſtatoris, l. cum a matre, C. de
rei vendic. etiam quando adiuiſſet cum beneficio
inuentarij, quia etſi inuentarium præſeruat iura
illæſa, tñ hæres non gaudet illius beneficio, quate-
183 nus ſuppetũt iura † hæreditatis, vt per Doctores
in l. fin. §. in computatione, C. de iure delib. Rom.
in conſ. 18. nu. 4. cum infinitis congeſtis a Pinel. in
l. 1. par. 3. num. 81. verſic. ampliatur ſeptimò, C. de
bon. matern. Et non obſtat, quod grauamen reij-
ciatur de legitima, quia reſpondeo hoc eſſe verum
quando repudiando cætera bona ſibi relicta, vult
ſolam legitimam conſequi, & ita, quando filius re
pudiat relictum, ſecus quando filius acceptat reli-
ctum, quia tunc tenetur ſeruare voluntatem defun
cti. Et pro hoc facit, quia filius adeundo ſimplici-
184 ter hæreditatem, videtur ſe † obligare ad omnia
onera hæreditaria, ex quo dicitut quaſi contrahe-
re, §. hæres, Inſtit. de oblig. quæ ex quaſi contr. l. ex
maleficis, §. hæres, ff. de actio. & oblig. atq; ita onus
vr̃ magis coniunctu ab ipſo filio, quam a teſtatore.
Et pro hoc facit, quod voluit Cuman. in l. filiusfa-
milias, §. diui, ff. de lega. 1. vbi dicit, quod ſi teſta-
tor filium inſtituendo in plus, quàm importet le-
gitima, imponat granamẽ, & pęnam in caſum in-
185 obſeruantiæ, tunc licèt † quoad legitimã non va
leat grauamen, tñ ſi filius contraueniat, erit locus
pœnæ, & ſubdit ita fuiſſe iudicatum. Quod enim
dicitur, non poſſit imponi legitimi grauamen, lo-
cum habet ab initio non accedenre conſenſu hære
dis vel eo non acceptanre id, quod eſt ſupra legiti-
mam, atque ita alio non apparente, quia cum de
186 vno diſputamus, cætera præſupponũtur habilia,
§. in extraneis, Inſtit. de hæred. & qualit. & differ.
187 Et ſubintelligit ſemper clauſula, rebus ſic † ſtan
tibus, l. quod ſeruus, ff. de cond. ob cau. l. quæſt. §. in
ter locatorem, ff. loca. Rom. in l. 1. quæſt. 12. in fi. C.
quando non peten. par. Tiraquel. late in præfat. l. ſi
vnquam,

vnquam,num.130.C.de renoc.donat.cum ſimilib.
& prædictam Cumani deciſionẽ tenet etiam Caſt.
in conſ.77.col.2.verſ.& poſito quod non reddat,
vol.1.Opizon.in §.diui,nu.44.Soc. Ruyn. Soc. iun.
& Cæphal.quos citaui in conſ.215.num.16.& ſeq.
vbi probaui,ſuſtineri pęnam contra filiũ etiã alie-
nantem intra legitimã,quia pater,qui non teneba
tur aliquid relinquere,vltra legitimam relinquen
do,poteſt quamcunque legẽ relicto adſcribere,cui
tenetur filius ad implemẽtum, ſi vult commodum
percipere ex teſtatoris diſpoſitione, vide Ludou.
Molin.de primogen.Hiſpan.lib.2.c.15.num.12.Et
quamuis ea deciſio nõ recipiatur ab aliquibus, tñ
tranſit ſine dubio,quando teſtator declarat, velle
ſe,quod onus includat etiam legitimã, vt ibi dixi.
Cõcludo igitur,quod ſi plus eſt filio relictũ, quàm
ſit legitima,tenebitur filius pati,quod mater con-
ſequatur etiã vſumfructum in legitima: ſi tñ appa
ret, quod teſtator voluerit vſumfructum extendi
etiam ad legitimam: ſecus autem dicerem,qñ non
eſſet facta mentio de ipſa legitima, quia in dubio
188 † non videtur teſtator voluiſſe eam includere,A-
ret.in conſ.19.num.2.dub. Iaſ.in d.§.Diui, in pri-
ma lect.nu.12.cum alijs, quos citaui in d.cõſ.215.
nu.1.ſicuti etiam non veniunt bona,de quibus te-
ſtator nõ poteſt diſponere, ex quo voluntas teſta-
toris præſumiť eſſe conformis legali diſpoſitioni.

Quartò ſublimitatur, quando datus eſſet pupil
laris ſubſtitutus: tunc enim licèt filius moriatur,
189 tñ uxor habebit ſolum alimenta, † ſi ſit relicta
uſufructuaria omnium bonorum,Bar.in d.l.Titia,
§.fin.nu.11.uerſ.ego dixi,ff.de leg.2. ubi ſubdit, ſe
ita conſuluiſſe, & ſuo conſilio plures ſubſcripſiſſe,
quia legatum uiuente filio recipit certam formã,
& interpretationem, ideo mortuo filio cum lega-
tum ſit unicum non uariatur: ſecus,dicit ipſe,quã
do uſusfructus eſſet relictus,donec caſtè, & hone-
ſtè uixerit, quia tunc eſſet annuum, & pro primo
190 † anno purum, & pro ſequentibus conditionale,
proinde incipit ſingulo anno deberi ex perſona
ſubſtituti, & qui cum ſit extraneus,non præbet iu-
ſtam cauſam reſtringendi uſumfructum ad alimẽ-
ta.Ita quoque Bar. in l. ſi cui in annos,ff.quemad.
uſufruc.amitt.ubi diſtinguit inter annuum, & uni
cum legatũ, ut primo caſu integer debeať uſusfru
ctus: ſecundo uerò reſtringatur ad alimenta. Idẽ
Bart.in conſ.171.Nicolaus, uol.1. ubi ſemper uti-
tur eadem diſtinctione, Bald.in conſi.119.factum
proponitur,col.fin.uerſ.quatenus ergo, uol.3. ubi
dicit, quod ſi legatum in uita factum uxori, ſit ſi-
ne diuiſione, & multiplicatione, tunc attenditur
initium,& cum ſit uniforme,nunquã uariatur,ſed
quando non cenſetur unum legatum,ſed plura, &
illius dies,uel conditio incipit diuerſimode: tunc
cum deuenit ad extraneum hæredem, iudicamus
de legato tanquam de relicto facto ab hærede ex-
traneo. Et ibi Baldus excuſat ſe,quod alibi uidea-
tur uoluiſſe contrarium, ſed monet conſideranda
eſſe ſua uerba Ang. in conſ.109. nu.3. ubi dicit, ꝙ
ſi legatum annuũ eſt,uariatur circa tempora ſecũ-
dum diuerſitatem perſonarum, quia non eſt unũ,
nec ſemel cedit dies, & ꝙ illud legatum,quod præ
ſtandum eſt ab hæredibus,nunquã fuit debitum a
filijs: ſecus tamen,quando eſt unicum,Rom.opti-
mè loquens in conſ.516.in caſu propoſito,num.8.
ubi diſtinguit,ut ſupra, & qñ legatũ eſt unicum,ra
tionẽ reddit, quia ſubſtitutus pupillaris, cum ſe-
mel legatum originem habuit in perſona filij,non
tenetur in plus,quàm filius tenereť, l.qui fundum,
§.qui filios,in fin.ff.ad l.Falc. Et legatum relictum
191 ab inſtituto, non cenſetur repetitum † a ſubſti-
tuto pupillari, qui ſuccedit ex ſubſtitutione ex-
preſſa,propterea ſubſtitutus præſtat legatum,non
tanquam ſubſtitutus,ſed tanquam hæres impube-
ris,l.1.§.interdum,& in l.ratione,§.quod uulgo, ff.
ad l.Falc. Et hæc ratio notanda eſt,quia Bart.& a-
192 lij non ita benè ſe explicant, & † ex qualitate hæ
redis non uariatur obligatio, l.2.§.ex his, ff. de
uerb.oblig.& ſubdit,quod dictio,donec,dum,quo
ad,& ſimiles,faciunt legatum annuum, Pract.Pa-
pien.in for.libel.quo mulier agit ad dotem,in uer.
donec uitam, in fine, ubi tranſit cum diſtinctione
Bart.Picus multos citat in d.§.Titia, nu.40.& ſe-
quenti, ubi num.44. loquendo de legato unico, &
ſimplici, dicit quod ab hac opinione non eſt rece-
dendum,& num.45.loquendo de annuo,ait,quod
ita communiter tenetur.Limitat tñ ibi,nu.46.poſt
Benedictum de Plumbino in l.2. ff.de manum. te-
ſtam. & Alex. in l.& ſi contra tabulas, col.7.ff. de
vulg.& pup. vt non procedat, quando legatum eſt
quidem vnicum,ſed expreſsè etiam relictum a ſub
ſtituto. Hanc ſententiam ſequuntur Imo. Aret. &
Ale.in d.l.& ſi contra tabulas, vbi etiam Iaſ.nu.5.
qui per aliquot colũnas tractat de veritate vtriuſ-
que mẽbri dictæ diſtinctionis,& præcipuè,num.6.
ponit rationes, & nu.5. in princ. refert limitatio-
nem Bened. de Plumb. & eam non impugnat Ca-
ſtrenſ.in conſ.218.col.1.verſic. ſecundo probatur,
vol.1.Cæpol.qui dicit ſingulare in tract. de ſeruit.
ruſt. prædio.c.4. de ſeruit. vſusfruct.col.2. verſ.itẽ
quid ſi maritus,Dec.in conſ.467.nu.3.in fin.verſic.
ſecundo reſpondetur,vbi ſubdit, dici annuum le-
gatum vſusfructus ad vitam relictum, quod verũ
non credo,ſed forte dicam alibi, Cur.ſen.conſ.15.
col.2.verſ.& illa verba,Soc.iun. in conſ.85. nu.21.
vol.1.& alios multos citat Ant.Gabr.cõmu. opin.
lib.5.titu.de vſuſruct.concluſ.3.nu.11.Mantica de
coniect.vltim.volunt.lib.9.tit.7.nu.19.vbi allegat
Bar.Bal.Ang.Anch.Rom.Imo.Caſtren.Aret.Alex.
Cæpol.Picum,Socin.ſen. Curt.ſen.Socin.iun. Dec.
Ruin.Gozad.Pariſ. Tiraq. Nattam, & Rol.Simon
de Pret.de interpret.vltim.volunt.lib.4.dubit.10.
num.60.vbi multas recitat formulas dicti legati,
Caualcan.de vſuſruct.mulie.relic.nu.42. vbi hanc
quæſtionem miſcet cum ea, an vſusfructus legatũ
vxori factum, donec morata fuerit cum filijs, ex-
tinguatur filijs mortuis. Id quod facit etiam Dec.
d.conſ.476.num.3.vbi multos allegat,qui loquun-
tur in dictis terminis,vt poteſt videri apud Anch.
Abba.& Alex.quos ille citat. Nobis autem non ex
pedit nunc eam ingredi controuerſiam,poſtquàm
ſuo loco,Deo dante,eam alibi pertractabimus.

Dura tamen uidetur hæc ſublimitatio,quę vult,
quod legatum uſusfructus ſimpliciter relicti re-
ſtringatur ad alimenta,& non amplietur, quando
eſt unicum, & mortuus eſt filius relicto pupillari
ſubſtituto; nam ſupra in principio huius princi-
palis limitationis diximus, ꝙ ubi filius inſtitutus
decedit, & ei ſuccedit extranens, tunc legatum,
quod erat alimentorum, extenditur ad uſumfru-
ctum: ergo idem eſſe debet, quando ſuccedit pu-
pillaris ſubſtitutus, quia is dicitur ſuccedere pu-
pillo,non teſtatori. Quod autem mortuo filio ſiue
ſubſtituto,ſed cum hærede extraneo uxor plenum
debeat uſumfructum,tenent multi, quos ſupra ci-
taui, & Bald.in l.3.§.quid ergo, ff. de uſu & habit.

Quinimò

Quinimò etiam dato pupillari ſubſtituto, voluit
Bal. in conſ. 426. & ſeq. vol. 2. quod vxor plenũ con
ſequatur vſumfructum. Mouetur duplici ratione.
Prima eſt, quod ex quo hæreditas ad extraneũ per
uenit, legatum debet præſtari ab hęrede ex ſua per
ſona, & non debet conſiderari perſona filij, ſed hæ-
redis, l. ſi fundum, §. ſi pater, ff. de leg. 1. Secũda eſt,
ꝙ conſuetudo eſt in perſonam, & non in rem: pro-
inde mortuis filijs ceſſat priuilegium, & remanet
iuris communis diſpoſitio. Et ſubdit, ꝙ priuilegiũ
filijs conceſſum a conſuetudine, non tranſit ad ex-
traneos, & non obſtant rationes ſupra in contra-
rium allegatæ; & primò, quod ex quo legatum eſt
vnicum, & habuit originem in perſona filij, non de
bet ab hærede aliter præſtari, quàm deberetur a fi-
lio, ne eadem res diuerſo iure cẽſeatur, quia ſupra
demonſtrauimus rem eandem poſſe diuerſo iure
cẽſeri diuerſis reſpectibus, vt poteſt videri in quar
ta principali limitatione, vbi ad id fundamentum
multæ aliæ datæ fuerunt limitationes & reſponſio
nes. Non etiam obſtat, quod legatum vſusfructus
non cenſeatur repetitum a pupillari ſubſtituto,
quia ea commutatio de alimẽtis in vſumfructum
non fit vigore alicuius repetitionis, ſed quia ceſſat
conſuetudo, & conſuetudinis ratio, propter quam
legatum vſusfructus reſtringitur ad alimenta, &
quia mutatione perſonæ, mutatur priuilegium cõ
ceſſum perſonæ. Minus mouet, quod hæres non te-
neatur plus, quàm defunctus, quia hoc eſt verum,
quando a principio debitum fuit taxatiuè reſtri-
ctum, atque cum ea reſtrictione, & taxatione in eſ-
ſe productum & contractum. At in caſu noſtro fi-
lius inſpecta verborum proprietate tenebatur ad
vſumfructum integrum, ſed ex conſuetudine Bul-
gari ob ſingularem fauorem erga filios reſtrictum
ad alimenta. Non ergo mirum, ſi mortuo filio hę-
res eius præſtat legatum, prout importat verborũ
proprietas: filius enim iure communi attento te-
nebatur ad vſumfructum, ſed ob priuilegium præ-
ſtabat ſola alimenta: finito autem priuilegio in-
ſurgit ius commune. Et eodem modo reſponde-
tur ad id, quod qualitas obligationis non debeat
variari ex perſona hæredum, quia intelligitur in
obligatione, quæ proueniebat a iure communi: ea
enim non variatur, ſed ea, quæ fuit in priuilegium
perſonæ conceſſa, variatur ſemper extincta perſo-
na. Hæc autem reductio alimentorum tantò faci-
lius concedi debet, quantò eſt fauorabilior, quan-
193 doquidem fauorabilis eſt ea † interpretatio, per
quam reducimur ad ius primæuum, gloſ. ſingula-
ris in cap. ſtatutum, in verſ. numerandum, de præ-
ben, in 6. Butr. in c. olim tibi, de verbo. ſignif. Alex.
in l. ſi conſtante, ff. ſol. mat. Iaſ. in l. ſi vnus, §. pactus
ne peteret, ff. de pact. in Anth. quas actiones, C. de
194 ſacroſan. Eccleſ. res † enim reddit de facili ad na
turam ſuam, d. l. ſi vnus, §. pactus, cap. ab exordio,
diſt. 25. ſed primordio inſpecto iſtud legatum im-
portabat vſumfructum: ergo poſtquàm eſt reſtri-
ctum ad alimenta fauorabilis erit reductio, ſi am-
plietur ad vſumfructũ, vt dixi. Et non mouet, quod
ſit vnicum: ergo eodem modo intelligẽdum, quia
dixi iam, quod variatur in qualitate, & ſubſtãtia,
prout ceſſat ratio conſuetudinis. Et hæc pars meo
iudicio verior eſt, & diſputando ſuſtineri poteſt,
ſed opinio Bartoli in cõtrarium allegata eſt com-
munis, & id negari non poteſt. Quod ſi ea com-
munis teneatur, declarabitur opinio, quam ſupra
poſui in princ. principalis huius limitationis, quę
habet, quod mortuo filio relicto extraneo hærede,
vxor conſequatur vſumfructum, vt procedat, quan
do legatum eſt annuũ, vt quia delictum ſit ſub tem
porum dinumeratione, videlicet, donec, dum, quo-
ad, quamdiu, vel aliter ſub ſimili forma. Secus, quã
195 do legatum eſſet † vnicum, & ſimplex, per ſupra-
dicta. Et ita aduertit Picus in d. §. Titia, nu. 44. in
fin. verſi. ex quo infert, & nu. 47. verſ. ex quibus om-
nibus poteſt, vbi in fine ſubdit, hoc eſſe notandum
& quotidianum, & eſſe ſuam nouam inuentionem,
quæ licet non probetur authoritate, probatur ta-
men fundamento ineuitabili. Eſt verum, quod idẽ
Picus nume. 94. in q. 23. tenet contrarium, & vult,
quod etiam quando vſusfructus eſt relictus, do-
nec &c. reſtringatur ad alimenta per iura allega-
ta ab eo, quæ tamen opinio mihi non placet, vt pau
lò ſupra deduxi.

Sextò, conclusio noſtra principaliter limitatur,
vt non procedat, quando bona per delictum filij
in fiſcum deuenirent. Eo enim caſu, mater in bo-
nis ſic, vt ſupra confiſcatis, habebit integrum vſum
196 fructum, quia etſi fiſcus ſuccedat † loco hæredis,
ſecundum glo. in l. inter eos, vbi Bar. in fi. ff. de fide-
iuſ. Bal. in l. 3. C. ad l. Falcid. in l. pen. §. 1. C. ad Tre-
197 bell. tamen habetur loco extranei hæredis, † non
autem loco filij, vt inquit Bald. in l. 1. colum. 2. C. de
bon. lib. & ꝙ ſit loco extranei hæredis, ponit glo. in
l. non intelligitur, §. cum ex cauſa, vbi Bart. ff. de iu-
re fiſci, in l. ſi marito, in princ. ff. ſol. matr. Rom. in
conſil. 73. circa primum, Ruin. in conſi. 24. num. 12.
vol. 5. Crauet. in cõſ. 263. nu. 7. Ruin. qui ita in pro-
198 poſito † determinat in conſ. 26. nu. 3. & ſeq. vol. 5.
vbi dicit, quod ſi vſusfructus relinquatur vxori, dõ
nec vixerit, vel per ſimilia verba importantia mul
tiplicitatem legatorum, licet viuente filio conſe-
quatur ſolum alimenta, tamen filio defuncto habe
bit vſumfructum integrum, & diſtinguendo modo
prædicto videtur innuere, quod ſola conſequatur
alimenta caſu, quo ſit relictus fructus ſimpliciter
per vnicum legatum. Mouetur ex prædicta Barto-
li deciſione, & ex eo, quod non tranſeunt in fiſcum
iura, quę non poſſunt tranſire in extraneum, ſed an
te eum idem voluit Curt. ſen. in conſil. 14. nobilis te
ſtator, per totum, vbi pluribus confirmat, & diſtin
guit modo prædicto, ſubdens, quod legatum dici-
199 tur annuum, † quando relinquitur ad vitam, vel
quoad vixerit, vel quandiu nubet, vel toto tem-
pore vitæ ſuæ, vel ea permanente in viduitate, vel
ſingulis annis, vel ad decennium, Picus in d. §. Ti-
tia, nume. 47. verſic. ex quibus omnibus, vbi tranſit
cum prædicta diſtinctione, licèt aliud dicat in q.
23. num. 91. Ant. Gabr. d. lib. 5. in tit. de vſufru. con
cluſ. 3. num. 8. vbi tamen loquitur ſimpliciter, & in-
diſtinctè, ſed intelligi debet ſecundum prædictam
diſtinctionem, quãdo vſusfructus fuit relictus ſub
dinumeratione annorum, Rol. in conſil. 74. nu. 11.
vol. 2. vbi indiſtinctè ſequitur Ruin. in loco prædi-
cto, prout etiam facit Caualca. de vſufruc. mulie.
relic. nu. 40. Simon de Pret. d. lib. 4. dubitatio. num.
60. in princ. & num. 62. in fine. Et ratio eſt, quia per
confiſcationẽ fiſcus ſuccedit in ius filij delinquen-
200 tis, & acquirit iura oĩa actiua, & paſſiua † quę fi-
lio competebant, l. 2. C. ad l. Iuliam, de vi publ. l. ſi
ademptis, C. de ſen. paſſ. l. ſi vt proponis, C. de bon.
damn. Caſtr. in conſi. 441. nu. 1. vol. 5. Aretin. in l. ſi
quis mihi bona, §. ſeruus municipum, ff. de acquir.
hæred. Boſſius in titu. de pub. bon. nu. 13. Socin. iun.
in conſ. 34. col. 2. vol. 3. Peregri. Moder. in tracta. de
iure

iure fiſci, lib. 5. nn. 53. & ſeq. vbi latè. Filius autem,
quando legatum erat vnicum, tenebatur ſolum ad
alimenta, ergo & fiſcus. At quando legatũ eſt mul-
tiplex, & annuum, tunc incipit deberi ſingulo an-
no, & ideo a fiſco debetur vſusfructus nōn alimen-
ta, & primo caſu retinet originalem naturam, quã
habebat, quando incipit deberi.
Sed, vt dixi, mihi nullo modo placet diſtinctio
prædicta, quia conſuetudo ſpeciali filiorum fauo-
re introducta non debet prodeſſe fiſco, ſicuti nũ e-
tiã prodeſt extraneo, vt tetigi ſupra in fiſcum licet
tranſeant omnia iura condemnati cõfiſcatione me
diante, tamen nõ tranſeunt iura perſonalia, prout
201 † eſt ius alimenta recipiendi, ſecundum Alber.
in tract. ſtatutor. in 3. par. q. 11. Salic. in d. l. ſi adem
ptis, Nellus in 1. par. 2. tempor. q. 36. & 48. Cauale.
in tract. prædicto, nu. 238. & dixi latè inter alimen
torum priuilegia, ſicuti perſonale Ius non tranſit
202 † ad hæredem, l. 1. vbi Doctores, ff. de mand. Prin.
Dec. in l. in omnibus caſibus id obſeruatur, ff. de re
203 gu. iur. ita non † tranſit in fiſcum, gloſ. in l. 1. C. de
bon. liber. vbi Caſtr. declarat, & per eam inquit Al
ciat. in conſil. 67. lib. 9. quod ius liberorum, ex quo
eſt perſonale, non tranſit in fiſcum, Boſſius in ti. de
publica. bonor. num. 37. Peregrin. in d. tract. de pri
uileg. fiſci, lib. 5. num. 97. vbi infert ad conditiones
adiectas legitimè, quas ſi filius nõ impugnauit, nõ
etiam impugnabit fiſcus, & ad ius abſtinẽdi, quod
etſi filio conceſſum ſit, non tamen competit fiſco, &
ad alia, quæ apud eum videri poterunt, & quamuis
ſit vnicum, & originem habuerit ab alimentis in
perſona filij, non tamen impeditur, quominus ver
tatur in alimenta, & reaſſumat naturam ſuã, quan
do filij fauor ceſſat. Imò ſi ea conuerſio fieret ſolũ,
quando legatum eſt multiplex, & annuum, nihil
eſſet ſpecialitatis erga filium, & abſurdum eſſet,
quod perſonale priuilegium non extinguatur cum
perſona, & diceretur, non eſſe perſonale per iura
prædicta. Et declaraui ſupra, quod eadem res, &
idem legatum diuerſo iure poteſt cenſeri diuerſis
reſpectibus, & diuerſo tempore, & propter diuer-
ſitatem rationis.
Septimò principaliter noſtra cõcluſio limitatur
204 vt non procedat, quando † vxori vſusfructus fo-
ret relictus cum filio, quia tunc nõ reſtringitur ad
alimenta, ſed vxor plenum conſequitur vſumfru-
ctum dimidiæ partis bonorum, ita Decius in conſ.
454. num. 3. & 4. vbi dicit, legatum eſſe coniunctim
factum, quia paria ſunt dicere, lego Titio cum Mæ
205 uio, vel lego Titio & Mæuio, & vtroque caſu † æ-
qualis eſt diuiſio, l. Titia textori, §. nihil differt, ff.
de lega. 1. l. ſi quis Titio, in fi. ff. de vſufruct. accre-
ſcen. l. illi cum Titio, ff. de vſufruct. accreſcen. no-
tatur in l. fin. C. de impub. & alijs ſubſtit. eandem
concluſionem ſequitur Natta in conſi. 297. num. 1.
vbi ſubdit, quod ſi filij eſſent plures, habebunt ſo-
lum dimidiam, & vxor aliam dimidiam, quia plu-
res coniuncti copulatiuè habentur loco vnius, idẽ
probauit Caualc. in d. tract. de vſufruct. nu. 54. ſed
ante eos idem voluit Caſtrenſ. conſil. 218. vol. 1. &
Picus d. §. Titia, nu. 31. & ſeq. Aduertendũ tamen,
quia Decius loco prædicto non mouetur ob con-
iunctionem filij cum vxore in legato vſusfructus,
ſed quia voluntas teſtatoris erat ex alijs clara: re-
liquit enim vſumfructum integrum, quando filia
nollet habitare cum vxore, & habitando reliquit
vxori vſumfructum cum filia, quæ diuerſitas con-
ditionis, & diſpoſitionis demonſtrat, teſtatorem
ſenſiſſe de vero vſufructu de alimentis, Natta verò
loquitur, quando inſtituti ſunt extranei non filij,
quo caſu diximus ſupra legatum non reſtringi ad
alimenta, & licèt vterque prędictorum Doctorum
vtatur ea ratione, quod legatum videatur coniun-
ctim factum, & cuique pro dimidia, ex hoc tamen
non infertur, quod pro portione vxoris nõ reſtrin
gatur ad alimenta, ſicuti quando inſtituitur extra
neus cum filio. Pro ſuſtinenda tamen diuiſione di-
ci poſſet, rationem eſſe, quia cum idem ſit legatum
duobus factum, debet eandem naturam ſapere in
vtroque, in eadem res diuerſo iure cenſeatur, l. cũ
206 qui ædes, ff. de vſucapio. & illa copula, ſeu † con-
iunctio, cum, copulat æqualiter, l. reos, §. cum in ta-
bulis, ff. de duob. reis, l. 3. §. ſi quis ita, ff. de eo, quod
certo loco, d. l. ſi quis Titio, ff. de vſufruct. accreſc.
Dec. in conſi. 236. nu. 3. Ripa in c. ex parte, num. 42.
de reſcript. Natta in conſi. 582. num. 19. deciſ. Pe-
207 dem. 81. nu. 1. Imò æque principaliter, † vt proba
tur ſecundum gl. in c. querelam, vbi Abb. de ſimon.
Feli. in cap. quanto, il 1. de iudic. præcipuè quando
duo copulantur per dictionem, cum. Nam etſi in
feudo conceſſo pro maſculis, & fœminis non cen-
ſeantur fœminæ vocatæ eodem tempore cum ma-
208 ſculis, ſed ordine ſucceſſiuo, † maſculis ſcilicet
deficientibus, ſecundum Bald. in l. quoties, num. 5.
C. de ſuis & legit. communem dicit Pariſ. in conſi.
12. nn. 33. volum. 1. Clarus de feud. q. 73. verſ. item
quæro, Cæph. in conſ. 152. nu. 69.
Tamen aliud eſt, quando conceſſio fit pro ma-
ſculis cum fœminis, quia tunc eodem tempore fœ
209 minæ † ſuccedunt cum maſculis, vt voluit Bald.
loco prædicto, & ita tenent omnes, vt inquit Iaſ. in
l. Gallus, §. quidam rectè, num. 37. ff. de liber. & po-
ſthum. Pariſ. d. conſi. 12. num. 17. Crottus conſi. 27.
nu. 3. Clar. in loco præallegato, Rolan in conſi. 84.
nu. 10. vol. 4. Cremen. ſing. 70. Paris de Put. de ſeu.
reinteg. c. 109 cum multis ſimilibus.
Magis enim enixè cõiungit copula, cum, quàm
copula, &, vt ex ea diuiſione poteſt dignoſci, & na
210 tura copulæ † eſt coniungere vniformiter, l. Seiæ,
§. Gaiæ, vbi Bart. notat. ff. de fund. inſtruct. & ſic in
vno copulatorum habetur pro repetita qualitas,
211 † quæ reperitur in altero ſiue præcedẽti, ſiue ſub
ſequenti, vt inquit glo. in l. ſi ſic, ff. de ſeruit. amitt.
& illam gloſ. commendat Iaſ. in l. fin. C. de ſucceſſ.
edict. & per eam inquit Bartolus, quòd ſi teſtator
relinquat alicui partem fructuum certi fundi, & vi
212 ginti, quòd ſicuti pars † fructuum debetur, quan
do colliguntur, & nõ ante, l. Firmio, §. pater, ff. quã-
do dies lega. ced. ita eo tempore, & non ante debe
buntur viginti, Felin. latè in cap. ex parte, in 5. fal-
len. de reſcript. vbi Ripa alios citat, num. 4. Iaſ. in
l. qui hoc anno, col. fi. ff. de verborum obligat. Eue-
rar. loco 50. & natura copulæ, colum. 2. verſ. ſecun-
do iſtud argumentum, Socin. iun. in conſil. 160. co-
lum. 2. volum. 2. in filio autem certum eſt, quod le-
gatum vſusfructus non reſtringitur ad alimenta:
ergo nec in vxore cui copulatiuè cum filio fuit re-
lictum.
Et ego credo hanc deciſionem eſſe veram, quia
hoc caſu ceſſant omnes rationes, quibus inducta
eſt conſuetudo Bulgari, ideſt fauor filiorũ, & con-
iectura affectionis teſtatoris erga eos, per quas ra
tiones diximus conſuetudinem extendi ad caſus
non expreſſos, & reſtringi ad expreſſos. Nam cum
hoc vxor habeat ſolam vſusfructus dimidiam, nõ
ſubeſt timor, quod filij fame pereant, vel cogantur
men-

Digitized by Google

mendicare, nec poteſt pater argui impietatis, cum
filius habeat dimidiam vſusfructus: Et iam dixi in
tertia principali limitatione pñtis concluſionis,
ver. & procedit ſine dubio, quod vbi, vel certarum
rerum, vel quota bonorũ vſusfructus relinquitur,
tunc legatum non reſtringitur ad alimenta. Erit
ergo vera præſens limitatio, ſed non per rationes
adductas a Doctoribus, verum per alias.

Ampliatur hæc limitatio, vt non ſolum vxor hoc
caſu habeat dimidiam integram vſusfructus, ſed
etiam totum conſequatur vſumfructum, per tex. in
l. planè, §. ſi duob. ff. de legat. 1. vbi dicitur, quod ſi
213 teſtator aliquid relinquit hæredi, & † tertio, to-
tum illud tertio accreſcit: & ratio eſt, quia hæredi
a ſeipſo legari poteſt, l. legatum, ff. de leg. 1. nec hæ-
res poteſt portionem ſibi legatam conſequi iure
hæreditario, quia teſtator legando illam rem exe-
mit de corpore hæreditatis. Cum vero illam hæ-
res conſequatur, remanebit collegatario per ius
accreſcendi, vel non decreſcendi. Nam hoc caſu
214 vxor cum hærede dicuntur coniuncti † verbis, l.
Titia rextores, §. fin. ff. de lega. 1. §. ſi quis Titio, in fi.
ff. de vſufruct. accreſcen. Imò dicuntur etiam con-
iuncti re, quia etſi vſusfructus ſit duobus relictus,
215 tamen cuilibet dicitur inſolidum † relictus, vt
per glo. & Bald. in l. 1. ff. de vſufruct. accreſcen. glo.
& Bald. in l. ſi duobus, §. fin. ff. de lega. 1. cum multis
ſimilibus, & hoc caſu non poteſt hæres vti reten-
tione, quia legato vſufructu dominium tranſit re-
cta via in legatarium, gloſ. & Doctores in l. corru-
ptionem, C. de vſufruct. Ideo hæres non magis ha-
bet ius retentionis, quàm ſi alia res ſit legata, ita
declarat Imola in l. huiuſmodi, §. ſi Titio & Mæuio,
vbi eum ſequitur Iaſ. num. 16. ff. de leg. 1. Et in ter-
216 minis † Iaſon ibi decidit caſum noſtrum, quod le
gatarius conſequitur totum vſumfructum, & poſt
eum idem voluit Ruin. qui tamen de Iaſ. mentionẽ
non facit, in conſil. 39. num. 7. & 8. volum. 2. Zanch.
in §. cum ita, par. 5. num. 5. ff. ad Trebel. idem tenuit
Alex. in d. l. ſi Titio, nu. 3.

Sed in contrarium videtur tex. in l. ſi quis Titio,
ff. de vſufruct. accreſc. vbi ſi teſtator legat Titio, &
hæredibus ſuis vſumfructum, hæres habet ſuam di
midiam, & concurrit cum legatario, & dicit Bart.
in d. l. huiuſmodi, §. Titio, col. 2. ver. ex hoc apparet,
quod hoc ideo eſt, quia apud hęredem remanet ius
dominij, atque ita ius vſusfructus cauſalis, & ideo
poteſt retentione ſibi conſulere. Et eum ſequitur
ibi Ang. & Flor. & in hanc partem videtur inclina
re Caualc. de vſufruct. mulie. reli. nu. 54. circa finẽ,
Caſt. & Picus ſupra allegati in princ. limitationis.

In hac autem quæſtione nonnulla ſunt, ad quæ
neceſſe eſt animaduertere. Primò, quod reſpectu
retentionis non videtur conſtituenda eſſe differen
tia inter vſumfructum, & aliam rem legatam; quã-
doquidem licet vtroque caſu dominium tranſeat
recta via in legatarium, tamen ſemper legatum ca
pi debet de manu hæredis, & punitur legatarius,
qui apprehẽdit propria authoritate, l. non dubiũ,
C. de legat. Quapropter ſi hæres habet, & poſſidet,
non minus retinebit rẽ quamlibet, quàm vſumfru-
ctum; cum retentionis ius ſolum reſideat in domi
nio rei, quàm ex detẽtatione. Hinc videmus, quod
217 res in ſolutum data, † ſed nulliter, retineri po-
teſt, dum perſoluitur ſibi debitum, vt eſt text. in l. ſi
non ſortem, §. ſi centum, vbi Barto. & alij notant, ff.
de condit. indeb. in l. eleganter, §. qui reprobos, ff.
de pig. actio. l. ſi cum aurum, ff. de ſolutio. Sal. in l. ſi,
C. commoda. Quæ rõ retentionis qua vtitur Barto
lus, non mihi placet, cum idẽ ius competat hæredi
in quacunque alia re legata, & tamẽ in alia re vult
Bart. quod hæres non faciat partẽ per concurſum.

Secundò eſt aduertendum, quod non videtur
mihi vera illa concluſio, quod teſtator legando exe
merit eam rem, de corpore hæreditatis: nam illud
poſſet procedere, quando haberet effectũ, at ſi non
ſortitur effectum, vt quia legatarius repudiet, vel
efficiatur caducum, vel alia ex cauſa non acquira-
tur legatario, tunc certum eſt, quod hæredi acqui-
218 ritur iure † hæreditario, vt probatur in l. vnica,
C. de caduc. tollen. Item, quoad effectum retentio-
nis verum eſt, quod legata videntur exempta de
corpore hęreditatis, at non quoad hoc ne legata di
cantur etiam de corpore hæreditatis, & in ea in-
cludantur, quinimò vbi hæres quis conſtituitur in
omnibus alijs bonis, & ita quãdo legata videntur
219 expenſæ excluſa, adhuc † res legatæ continẽtur
ſub ea inſtitutione, ſecundum Bar. in l. certarum, in
prin. ff. de teſtam. milit. Bal. Ang. & Imola, in l. ſi ita
quis hæres inſtituatur excepto fundo, ff. de hæred.
inſtit. Caſtr. & Alex. in l. nam quod, §. non omnis, ff.
ad Trebell. declarat Ruin. in conſ. 130. nu. 11. vol. 3.
alios plures citat addit. Zanch. in d. l. hæredes mei,
§. cum ita, in 5. parte, nu. 19. ver. tertiam prorſus. Et
licet aliqui per eum citati teneant contrariũ, qui-
bus addi poteſt Corneus in conſ. 5. col. 3. ver. idem
etiam demonſtratur, vol. 1. tamẽ hæc pars videtur
verior: nam ad quid introductum eſſet, quod lega-
tum ſit de manu hæredis capiendum. Etſi dicatur
ideo factum, quia hæres poſſidet: reſpondeo, quare
introductum eſt, quod hæres vendicet omnia bona
dictæ hæreditatis, vel in eorum poſſeſſionem mitta
tur, etiam ſi alia ſint legata? Concludo igitur eam
rationem, quod legata ſint exẽpta de corpore hęre
ditatis, & ita hæredem aſpirare non poſſe ad vſum
fructum ſibi cum Titio legatum, eſſe falſam, & con
ſequenter aliter eſt reſpondendum quare hæres nõ
capiat vti hæres. Et augetur difficultas: nam hæres
videtur duplici fungi perſona, hæredis ſcilicet, &
legatarij, proinde ſi tanquam legatarius nõ capit,
ex quo a ſeipſo legari ſibi non potuit, ſaltem debet
capere vt hæres, perinde, ac ſi eſſet vulgariter ſub-
220 ſtitutus: nam † ſubſtitutus vulgaris excludit ius
accreſcendi, l. 2. §. ſi duo, ff. de bon. poſſ. ſecundum
tab. l. vnica, §. in primo, & §. pro ſecundo, C. de ca-
duc. toll. Bar. in l. re coniuncti, nu. 3. & ibi Iaſ. num.
154. Ripa nu. 124. & ſeq. ff. de legat. 3. Ruin. in conſ.
28. nu. 5. vol. 2. Gozad. in conſ. 21. nume. 15. Nat. in
conſ. 306. Cæph. cõſ. 16. n. 48. Gomez. de teſta. c. 10.
nu. 39. Manti. de coniect. vltim. volunt. lib. 4. tit. 10.
nu. 17. Vera autem ratio eſt, quia etſi extet hæres,
ad quem legatum inutiliter relictum poſſet perue
nire, tamen coniunctus illum excludit, vt eſt text.
expreſſus in d. l. vnica, §. pro ſecundo verò, C. de ca-
duc. tollen. vbi dicitur, quod legata caduca rema-
nent apud hæredem, niſi extet ſubſtitutus, vel con-
iunctus, qui antecedat. In caſu autem noſtro extat
collegatarius coniunctus, atque ita non ideo hęres
excluditur, quia legata ſint exẽpta de corpore hæ-
reditatis, ſed quia coniunctus præfertur hæredi.

Tertiò eſt aduertendum, quòd prædicti omnes
Doctores, & iura, quæ allegant, loquuntur in hæ-
rede extraneo, non autem in filio, & ideo ſi vera eſ-
ſet opinio, quod vxor conſequatur totum vſum-
fructum, poſſet dubitari de veritate principalis li-
mitationis, quam diximus ſola ratione ſuſtineri,
quod

Digitized by Google

quod ſcilicet ſtante relicto ſolius medietatis, ceſ-
ſat ratio conſuetudinis: at ſi integrum vſumfru-
ctum conſequeretur, vigeret ratio conſuetudinis.
Pro reſolutione ergo principalis quæſtionis dicen
dum eſt, vxorem regulariter conſequi totum v-
ſumfructum, quando relinquitur vſufructuaria cũ
filijs hæredibus: & quod dictum eſt in principio
limitationis, procedit, quando ſolum eſt quæ-
ſtio, an vſusfructus reſtringatur ad alimenta. Cum
enim diſputamus de vno, cætera omnia ſupponun
tur habilia, §. in extraneis, Iuſtit. de hæred. qual. &
differ. ſecus, ſi dubium etiam ſit, an totum, vel par-
tem habeat.

Etſi dicatur, quibus in caſibus habeat locum ius
accreſcendi relicto alicui vſufructu cum hæredi-
221 bus: dico duos caſus † notari ab Ange. in conſil.
294. incipien. punctus, teſtator. vbi dicit, hæredem
conſequi ſuam partem vſusfructus, quando legata
ſunt repetita a venientibus abinteſtato, vel quan-
do in teſtamẽto extat clauſula codicillaris, ſequi-
tur Iaſ. in d. l. planè, §. ſi duobus, nu. 6. ff. de legat. 1.
& in ſumma, tunc ſemper hæres conſequitur por-
tionem vſusfructus, quando hæredi poteſt a ſeipſo
legari, qui caſus in locis ordinarijs recitatur a Do-
ctoribus. Eſt & alius caſus, quando ſcilicet vni re-
linquitur nuda proprietas, & vſusfructus alicui cũ
hærede, vti declarat Bald. in l. vnica, §. vbi autem,
colum. 1. C. de caduc. tollen. Sed hic caſus proce-
dit in vſufructu certæ rei, in quo non verificatur
quæſtio noſtra. Et Bal. ibi tractando de intellectu
l. fi. §. Titio, ff. de vſufruct. accreſcen. dicit poſſe pro
cedere, intelligendo de hærede legatarij, ex quo
222 viuentis † non datur hæreditas, l. 1. ff. de hæred.
vel actio. vend. l. qui ſuperſtitis, ff. de acquir. hæred.
ſed melius ſentit Baldus. Nam vſusfructus poteſt
223 alicui, & hæredi † ſuo relinqui, vt probatur in l.
ſicut in annos, §. 1. ff. quibus modis vſufruct. amitt.
Benè fateor, quòd non dicitur idem vſusfructus,
224 † ſed diuerſus, l. ſtipulatio iſta, §. ſi quis ita ſtipu-
latus, ff. de verb. oblig. vbi loquitur etiam, quando
quis vſumfructum ſtipulatur pro ſe, & hæredibus.
Et ſubdit Bartolus ibi, quod hæres agit tanquam
ex noua vſusfructus inſtitutione, quia dicit Bal. in
l. vnica, §. exceptio. C. de cadu. quod hæres neceſſe
habebit nouam præſtare cautionem de vtendo, &
fruendo, ſequitur Iaſon in d. l. re coniuncti, nume.
123. ff. de legat. 3. Poterit etiam principalis noſtra
concluſio verificari, quando ex multis filijs hæredi
bus ſcriptis, vſusfructus eſt vxori relictus cum v-
no ipſorum tantum: tunc enim, quia legatum po-
teſt præſtari ab alijs hæredibus, ceſſaret dubitatio.
Et ſi vera eſt limitatio Ange. in dicto conſilio 94.
ſemper erit locus principali limitationi, quia di-
cta Notarij in teſtamentis, ponunt clauſulam co-
dicillarem, & æquiualentem clauſulam, omni me-
liori modo.

Octauò principaliter limita concluſionẽ, vt non
procedat, quando teſtator probaretur voluiſſe; nã
225 eius voluntas † eſt lex, §. diſponat, in Anthen. de
nupt. & totum facit in vltimis voluntatibus, l. con-
ditionibus, primum locum, ff. de cond. & demon.
& ſemper dominatur l. cum quæſtio, in fine, C. de
legat. & conſuetudo Bulgari fundatur ſuper con-
iecturata ipſius teſtatoris voluntate, vt dictum eſt.
Ideo quando veritas in contrarium probatur, ceſ-
ſat coniectura, l. continuus, §. cum ita, ff. de verbo-
rum oblig. & coniectura, ſicut etiam præſcriptio,
226 cedit veritati. Et ita in † propoſito tenet Caſtr.
in conſ. 218. col. 1. vol. 1. Socin. ſen. in conſil. 1. nu. 7.
& ſequenti, vol. 4. Alexan. in conſ. 56. vol. 3. Dec. in
conſi. 454. in prin. Picus in d. l. Titia, §. Titia, nu. 35.
in princ. verſic. limita primo, ff. de lega. 2. vbi dicit,
fauendo vxori cautelam eſſe, quod teſtator expri-
mat explicitè velle, quod vſumfructum, non ali-
menta conſequatur, Gozad. in conſil. 47. nu. 3. vbi
quod omnes ita tenent, Pariſ. latè in cõſ. 94. nu. 36.
& ſeq. & in conſ. 97. nu. 20. & ſeq. volum. 2. vbi poſt
alios ab eo citatos, dicit, non eſſe ab hac opinione
recedendum in conſulendo, & iudicando, plures
concordantes ponit Caualc. in tracta. de vſufruct.
mul. reli. nu. 61. limit. 18. Gabr. cõmun. opin. lib. 5.
tit. de vſufruct. concluſ. 2. nu. 37. Manti. de coniect.
vltim. volunt. lib. 9. titu. 7. nu. 70. Simon de Pret. de
interpret. vltim. volunt. lib. 4. dubit. 10. num. 65. Et
quando teſtator dicit explicitè, ꝙ conſequatur v-
xor vſumfructum, & legatum, non reſtringatur ad
alimenta, vel non habeat locum Bulgari conſuetu-
do, vel ſimilia verba, res caret dubitatione, quia
omnes admittunt conſuetudinem ceſſare, & nemo
eſt, qui contradicat, vt per eos in locis prædictis.

Sed fortius volunt Doctores, quòd eodem mo-
do ceſſet prædicta interpretatio, quando contra-
227 ria teſtatoris voluntas colligi poſſet ex † conie-
cturis, non autem per expreſſa verba, ita Caſtr. So-
cin. Pariſ. & alij ſupra citati, Crauet. in conſ. 32. nu.
2. Mantica, Simon, & alij.

Huius autẽ tacitę voluntatis multa paſſim po-
nuntur exempla, ſed illud eſt præcipuum, quando
teſtator relinquit plenum, & integrum vſumfru-
228 ctum † bonorum, Corn. in conſi. 3. col. fin. verſi. &
copula, vol. 2. vbi ait, non dicit plenum vſumfru-
ctum, quando reſtringitur ad alimenta, Decius in
conſi. 418. nu. 1. & in conſi. 490. nu. 9. Gozad. in con
ſil. 47. nu. 5. Grat. in conſil. 117. nu. 8. Gabr. d. con-
cluſ. 2. nu. 46. Caualc. in d. tract. nu. 49. Mantica, &
Simon de Pretis, quos citaui in conſi. 218. num. 10.
in quo conſilio idem ſuſtinui importare alia ver-
ba, per quæ relinquit liberum vſumfructum, vel
229 integrum, vel etiam † francum, vt contigit in eo
caſu, in quo ſecundum meam ſententiam iudica-
uit excellentiſſimus Senatus Montisferrati. Et pro
confirmatione faciunt quæ ponit Alex. in conſil. 5.
col. pen. vol. 3. vbi tenet ſtante ſtatuto, quod mari-
230 tus lucretur † dotem, maritum videri renũciaſſe
illi lucro, quando promittit totam, vel integram
dotem reſtituere. Sequitur Roland. qui latè agit,
in tract. de lucro dot. q. 39. per totam, facit etiam,
quod voluit gloſ. in l. decem, ff. de fideicom. liber.
per quam dicunt Doctores, quòd teſtator videtur
231 Trebellianicæ detractionem prohibuiſſe † quan
do mandauit totam, vel integram hæreditatẽ re-
ſtitui. Et eam gloſ. dicit Ange. ibi eſſe ſingularem,
idem dicit Bald. in Authen. ſed cum teſtator, C. ad
l. Falcid. Alex. in conſ. 201. col. 1. vol. 6. Ange. Imol.
Alex. Aret. Claud. & Iaſ. in l. Centurio, ff. de vulg.
& pupil. Clar. de teſtam. q. 62. verſic. ſed nunquid,
Duran. de arte teſtan. tit. de ſubſtitu. qui eſt quin-
ta, caut. 31. nu. 3. & ſeq. Ant. Gabr. commun. opin.
lib. 4. tit. ad Trebellia. concl. 6. Ripa in l. 1. §. ſed &
quoties, nu. 5. ff. ad Trebellia. Crauet. in conſi. 174.
nu. 1. Rol. in tracta. de confectio. inuentar. §. ſtante
igitur, per totum, folio mihi 229. Bellon. in conſil.
64. nume. 4. Et ratio eſt, quia illa verba, totum, in-
tegrum, liberum, plenum, francum, pleno iure, &
ſimilia, eſſent penitus otioſa, & nihil operarentur,
ſi vſusfructus reſtringeretur ad alimẽta; etſi id vo-
luiſſe

Digitized by Google

Juiſſe teſtator, non fuiſſet opus addete alia verba
magis expreſſiua ſuæ voluntatis. Facit etiam, quia
conſuetudo, vt ſæpe in propoſito dixi, tantum ha-
bet de potentia, quantum de vſu, ideo inducta in
eo caſu, quando vxor relinquitur ſimpliciter vſu-
ſructuaria, non deber extendi ad alium, quando te
ſtator vult, quòd habeat plenum, vel integrũ vſum
fructum, quo vltimo caſu magis videtur voluntas
teſtatoris reſiſtere conſuetudini, quàm vbi lega-
tum eſt ſimplex.

Inter alias etiam coniecturas voluntatis teſta-
232 toris † ea eſt, quando filium inſtituit poſt mortẽ
vxoris, ſecundum Caſtren. in conſ. 459. & 460. vol.
2. cuius opinionem ſupra hac eadem quæſtione, cir
ca primam limitationem, dixi procedere, ſiue vxor
ſit hęres inſtituta in vſuſructu, ſiue relicta ſit lega-
taria, quia vtroque caſu conſtat maritum magis di
lexiſſe vxorem, quàm filium, & ceſſat ea ratio affe-
ctionis, quæ conſiderat a conſuetudine.

Aliud item ponitur exemplum, quando teſta-
tor inſtituit filium reſeruato vſufructu vxori, quia
tunc voluntas eius patet, quod non voluit lega-
233 tum reſtringi † ad alimenta, ita Socin. in conſil. 1.
num. 11. verſi. & ad hanc concluſionem, volum. 4. &
idem voluit Socin. iunior, in conſ. 96. nume. 1. ad fi.
vol. 1. Simon d. lib. 4. dubita. 10. num. 66. & ſequen.
Et ratio eſt, quia perinde eſt quoad vſumfructum,
ac ſi filius non eſſet inſtitutus, quando ex illius in-
ſtitutione exceptus fuit vſusfructus, at vbi non eſt
inſtitutus filius, res eſt clara, vt dictum eſt ſupra:
ergo idem quoque erit, quando inſtitutus eſt ſub
illa reſeruatione. In hoc tamen poſſet dubitari,
quia in inſtitutione includuntur omnia legata e-
tiam, quando dictum eſt, in omnibus autem alijs
bonis, &c. vt ex Ruino, & alijs ſupra oſtendi. Sed
ibi declaraui procedere quoad hoc, ne excludãtur
ab hæreditate caſu, quo non habeant effectum; vbi
autem ſortiuntur effectum, tunc perinde habentur
ac ſi non eſſent incluſa in hæreditate. Et pro hac
parte Simon, d. nu. 67. multa conſiderat, quæ apud
eum videri poſſunt.

Idem eſt, quando dicit teſtator, quòd vxor poſ-
ſit de fructibus diſponere pro libito, vel quod poſ-
ſit illos liberè percipere, illis gaudere, vel illos
234 habeat † ſub ſua libera poteſtate. Tunc enim col-
ligitur teſtatoris intentio, quòd integrum vſum-
fructum conſequatur vxor, non autem ſola alimen-
ta, ita declarat Alexan. in conſil. 214. num. 1. & ſeq.
volum. 6. vbi ponit omnia dicta exempla, Socin. d.
conſil. 1. nu. 11. volum. 4. vbi, quando dixit teſtator
quòd poſſit de fructibus facere, diſponere, & alie-
nare, prout ſibi placuerit, Corne. in conſil. 3. colum.
penult. in fi. volum. 2. vbi, quando dictum eſt, quod
poſſit facere, & diſponere, quidquid vult, quia ſi
hæc verba reſtringerentur ad alimenta, vel præmi
nentiam, eſſent ſuperflua, & nihil operarentur, con
tra l. ſi quando, ff. de leg. 1. & ſubdit, quod ſuper di-
ctis verbis nulla emanauit conſuetudo, innuens, ꝙ
reſtringatur conſuetudo ad ſuos terminos, ſuper
quibus emanauit, Pariſ. in conſil. 97. nume. 27. vo-
lum. 2. Gozad. in conſil. 47. nume. 10. volum. 1. ſunt
alia, vbi dicit, quòd ea verba non conueniunt lega-
to alimentorum, vel ſimplicis vſus, ſed legato vſuſ-
fructus, qui ius eſt vtendi, & fruendi ſalua rerum
ſubſtantia, l. 1. ff. de vſufruct. Gabriel d. lib. 5. tit. de
vſufruct. concluſ. 2. num. 47. Mantica, d. lib. 9. tit. 7.
nume. 26. Simon, d. l. 4. dubit. 10. nume. 66. addit. 3.
ad conſi. 454. Dec. Alcia. conſi. 286. col. 2. vbi aliam
ponit caſum, hoc tamen intelligit Mantica, loco
prędicto non habere locum, quando dicta verba re
ſpicientia fructuum diſpoſitionem eſſet appoſita
propter aliud, quam, puta, quia relicta fuiſſet ſim-
plex adminiſtratio bonorum, vel tutela, & in con-
ſequentiam dictum eſſet, quòd poſſit fructus per-
cipere, & de illis pro libito diſponere, quia acceſ-
ſoria ſequuntur naturam principalis, ſecundum il
lam intelliguntur, allegat Rimin. Ruin. Crauet. &
Socin. iun. verſetur ergo plurimum circa Iudicis ar
bitrium ea cognitio, proinde vix dari poteſt certa
regula.

Non etiã reſtringitur ad alimenta, quando præ
ter legatum vſusfructus teſtator dicit, quod vxor
235 poſſit vti & frui † bonis: hæc enim verba conue-
niunt vſufructui, qui, vt dixi ſupra, eſt ius vtendi, &
fruendi, d. l. 1. ff. de vſufruct. ita tenet poſt Iac. Bel-
uiſ. & Bald. Franc. Cremenſ. in conſil. 5. volum. 4. in
ter conſil. Socin. Gozad. d. conſil. 47. num. 11. vbi ta
men loquitur, quando vltra facultatem vtendi &
fruendi, teſtator prohibet vxorẽ moleſtari, de quo
dicemus infra, Mantica, d. tit. 7. num. 28. Hæc deci-
ſio ſuſtineri poteſt propter vim geminationis, quæ
ſolet demonſtrare magis enixam diſponentis vo-
luntatem, l. Baliſta, ff. ad Trebell. Cum enim relin-
quitur vſufructuaria cum poteſtate vtẽdi & fruen-
di, poſteriora verba eſſent otioſa, ſi fieret deſtrictio
ad alimenta, alias nihil magis operatur facultas
vtendi, quàm relictum vſusfructus. Proinde ſicuti
legatum vſusfructus reducitur ad alimenta, & præ
eminentiam, ita deberet reſtringi conceſſio vtendi
& fruendi, vt ſcilicet intelligatur quatenus feret
alimentorum neceſſitas, poſſit capere de fructibus
bonorum. Verum, vt dixi, ea geminatio debet ali-
quid operari.

Pari modo plenus & integer vſusfructus vide-
tur relictus, quando teſtator mandat vxorem non
236 moleſtari a ſuis hæredibus, ita Gozad. in dicto
conſi. 47. nu. 11. vbi allegat Iac. Beluiſ. Bald. & alios
ſupracitatos, qui tamen, vt proximè dixi, loquun-
tur in alijs terminis, cum ſcilicet plura alia con-
currunt, vt quod poſſit vti, frui, vel quod fructus
percipiat, Pariſ. in conſ. 94. nu. 37. & conſi. 97. num.
27. vol. 2. vbi allegat Soc. & Corn. Loquitur tamen,
quando alia cõcurrunt verba, vt per eos videri po-
teſt, Benintend. deciſ. Bonon. 98. nu. 1. verſic. tertia
quia, Canalcan. de vſufruct. mulie. relict. nu. 56. Si-
mon d. l. 4. dubit. 10. nu. 70. in fi. Hæc opinio paritur
difficultatem, quando alia verba non adduntur.
Nam intelligi poteſt prohibita moleſtia, quate-
nus capit fructus pro alimentis. Præterea hæc clau
237 ſula eſt neceſſaria, & non debet alterare † princi
palem diſpoſitionem, Clem. 1. de præben. Alex. in l.
qui Romæ, §. duo fratres, vbi Ripa, nume. 45. ff. de
verb. oblig. Felin. in c. licet, de offic. ordin. Dec. in l.
non omnis, in princ. num. 11. ff. ſi cert. pet. & conie-
cturæ, per quas recedimus ab ea conſuetudine, de-
238 bent eſſe † concludentes, non autem leues, vt di-
cunt Modern. Galli ad Dec. d. conſi. 454.

Non etiam reſtringitur ad alimenta relictum
vſusfructus, quã teſtator liberat vxorem ab onere
239 † reddendi rationem, quia hæc verba non conue-
niunt legato alimentorum. Ita determinat Dec. in
conſ. 554. nu. 5. ver. & in caſu iſto, vbi dicit, hanc vi-
deri intentionem teſtatoris, & idem voluit Corne.
in conſi. 3. col. 1. in fi. vol. 2. vbi loquitur, quando te
ſtator mandat, quod nemo poſſit rationem admi-
niſtrationis requirere. Eſt verum, quòd in ſuo ca-

ſu extant alia verba plus importantia,& præcipuè
quòd poſſet diſponere de fructibus, Parii.in conſi.
97.volum.2. vbi allegat Bal. idem probauit Socin.
iun.in conſi.88.nu.6. volum.1. Sed contrarium vo-
luit Socin.iun.in conſi.74.num.12. in fin.conſil.13.
volum.4. vbi mouetur, quia cum vſufructuaria fa-
ciat fructus ſuos, non tenetur de eis rationem ali-
cui reddere, propterea liberatio nõ pertinet ad v-
ſumfructum, & infert, quod legaro vſufructu cum
ſimili liberatione venit potius quædam admini-
ſtratio, ex quo ſoli adminiſtrationi adaptari po-
teſt liberatio,& mouetur, quia ex qualitate adiun
cti mutatur,& alteratur legatum, l. Proculus,ff.de
vſufruct. Eandem ſententiam approbauit Pariſ.in
conſi.21.num.16.volum.2.vbi dicit,quod ſi dicere
mus importari vſumfructum, ea liberatio ſeruiret
de vento,quia vſufructuarius non tenetur reddere
rationem,Ruin.in conſil.17.nume.13.verſic.& per
eandem rationem. Vbi ex hac ratione mouetur ad
demonſtrandum, quod vſusfructus non fuerit reli
ctus,quia fruſtra fuiſſet liberata ab onere reddẽdæ
rationis,quod vſufructuariæ non incumbebat,Cra
uet.in conſi.32.num.2.verſic.quinimmo,vbi infert
quod legatum eiuſmodi, neque vſumfructum im-
portat,neque alimenta,ſed adminiſtrationem,di-
cto lib.9.titu.7.nume.26.vbi reſoluit hanc opinio-
nem procedere,quando ex contextu eiuſdem teſta
menti poſſet apparere,quod teſtator relinquit ad-
miniſtrationem, puta cum relinquit tutorem, vel
exequutorem, vel quid aliud, cui poteſt liberatio
applicari. Et ſanè Socinus iunior in dicto conſil.
88.nume.6. declarat, quomodo liberatio ab onere
reddendi rationem poſſit vſufructuariæ conueni-
re. Tenetur enim ſalua rerum ſubſtantia,etſi in v-
ſufructu malè verſetur, tenetur rationem redde-
re proprietario.

Mihi quoque videtur primam opinionem eſſe
veriorem,quando non præcedit titulus aliquis,cui
poſſit firmiter conuenire liberatio prædicta. Nam
ſecundum communem loquendi vſum, cum volu-
mus ſignificare,quod poſſit quis diſponere pro libi
to volutatis de aliqua re,diximus quòd nemo poſ-
ſit illi petere rationem,vel ab eo exigere rationem.
Verba autem intelligenda ſunt ſecundum commu
nem vſum loquendi. Sicuti igitur importarent v-
ſumfructum, ſi dictum eſſet, quod liberè diſponat
de fructibus,vel quod nemo ab ea exigat fructuum
rationem,ita quando liberatur ab onere reddendi
rationem, cum inſpecto communi vſu loquendi,
idem omnino ſignificant hoc caſu,ſicuti in primo.
Et quamuis etiam illa verba non conuenirent vſu-
fructui inſpecta illorum proprietate, cum tamen
240 aliàs ſint ſuperflua, debent intelligi † quocun-
que modo quantumuis improprio, l.fundus,qui lo
catus, ff. de fundo inſtructo,Rom.in l.2.verſicu. in
teſtatore, C. de ſucceſſo. edicto. Immo in teſta-
mentis intelliguntur improprijſſimè, vt euitetur
241 † ſuperfluitas, l.cum filio, vbi notat Cuman.ff.de
legat.3. Felin.in capit.1.nume.14.in fi.de reſcript.
Curt.iun.in conſi.85.n.4. latè Mantica de coniect.
vltim.volunt.lib.3.tit.6.num.1.& ſequenti,& ſem-
per verba impropriè intelliguntur, quando pro-
242 priè † non poſſint verificari,l.quibus diebus,§.do
minus,vbi Socin.numero quarto,ff.de condit.& de
monſtrat. Licet ergo vſufructuario non conueniat
onus reddendi rationem, tamen poſtquam teſta-
tor de illo fecit mentionem, intelligi debet de eo
onere, quod magis poteſt conuenire, ſed nullum
magis, quàm hoc, quod modum ſeruet in vtendo
& fruendo, ergo ab illo videtur liberatus,quando
dictum eſt, quod non teneatur rationem reddere.
Præterea certum eſt, quod ea liberatio fuit appo-
ſita in fauorem vſufructuarij, & ad augendum le-
gatum, ergo licèt non ita benè aptari poſſit, ſal-
tem debet operari, ne legatum vſusfructus reſtrin
gatur contra propriam naruram,& verborum pro
prietatem, & cum non poſſit conuenire legaro ali-
mentorum, nullaque alia præcedat diſpoſitio, cui
poſſit applicari,præter vſumfructum, debet ſecun
dum illum intelligi, & per illum declarari; vna e-
nim pars ſcripturæ declarat aliam, l.vtrum, ff.de
reb. dub. & ratione adiuncti intelligitur diſpoſi-
tio, d.l. Proculus, ff. de vſufruct. & verbum vſu-
fructuarius,non minus debet declarare liberatio-
nem adiectam, quàm declarari debeat ab ipſa li-
beratione.

Similiter non reſtringitur ad alimenta,quando
teſtator legat vſumfructum,& liberat ab onere pręſ
ſtandi cautionem:quia cum vſufructuarius tenea-
243 tur cauere,non autem alimentarius, ea liberatio
demonſtrat,quod voluit vſumfructum,non alimen
ta relinquere,ita Socinus in conſilio 131.nume.15.
volumine primo, vbi ita tenet, & melius declarat
Crot.in conſi.67.numero 17.& ſequenti, vbi dicit,
quod ſi reſtringeretur ad alimenta, illa liberatio
eſſet ſuperflua. Et ſubdit,quod ex ſignis cognoſci-
tur,an legatum contineat vſumfructum, vel alimẽ
ta,l.prima, §.primo, vbi Barto.ff.de ſuperfic.l.inſu
lam, ff. de præſcript. verb. Pariſ. ſequitur eandem
concluſionem,ſed nihil allegat in conſil. 21.nume.
16.volum.2.Simon de Pret.d.lib.4.dubit.10.num.
70.in fin. Ratio eſt,quia talia ſunt ſubiecta, qualia
244 † ipſa prædicata demonſtrant, Oldrad.in conſil.
60.Socin.in conſil.3.num.4.volum.4.Iaſ.in l.ſtipu-
latio,§.ſi,qui,num.1.ff.de verb.obligat. Neuiza.in
conſi.92.nu.4.Bello.in conſi.49.nume.3. Præſtatio
autem cautionis prædicatur de vſufructu, non de
alimentis, quia alimentarius non tenetur cauere
de vtendo & fruendo, ſed benè ad id tenetur vſu-
245 fructuarius, † l. vſufructu conſtituto, C. de vſu-
fruct. Alexan.in conſi.58.num.6.& 7.volum.3.Fe-
der.Senen.conſi.46.Iaſ.conſi.40.nu.2.volum.1. Pi-
nel.in l.1.par.2.nu.75.C.de bon.matern. Rolan.in
conſi.92.nu.1.vol.1.cum pluribus ſimilibus. Præte
rea illa liberatio eſſet omnino ſuperflua,quia, vt di
ctum eſt, alimentarius ad eam cautionem nõ tene
tur, & non eſt credendum, quod teſtatur voluerit
246 † actum facere ſuperfluũ, l.ſi quando, ff.de leg.1.

Contrarium tamen voluit Aret.in conſi.40.col.
1.& 2.vbi loquitur in fortiori caſu,quando ſcilicet
non ſolum liberauit ab onere cauendi, ſed etiam
mandauit,quod reſtitutio rerum fiat in eo ſtatu,in
quo erunt finito vſufructu, & tamen vult, quod le-
gatum nõ amplectatur plenum vſumfructum, ſed
contineat quendam vſumfructum abuſiuum, id
eſt, alimenta pinguia cum præeminentia. Perci-
pit enim mulier alimenta propria authoritate ex
fructibus, atque ita habet vſumfructum limitatũ,
vſque ad alimentorum quantitatem. Quinimmo
videtur præſupponere Aret. quòd vxor, quando le
gatum vſusfructus reſtringitur ad alimenta, te-
neatur cauere. Et quod voluit Socin. in d.conſ.131.
num.15.non debet mouere,quia in eo caſu non du
bitabatur, ſi vxor eſſet vſufructuaria, vel alimen-
taria,ſed an eſſet proprietaria. Et Socinns conſi-
derat liberationem ab onere cautionis, non tam

vt

Digitized by Google

vt dicatur vſufructuaria, quàm ne dicatur pro-
prietaria.

Prior tamen opinio, vti plures habet authores,
ita verior eſt: nam in primis non eſt verum, quod
vxor, cui alimenta relicta ſunt cum pręeminentia,
247 † teneatur cauere, vt probat Picus in d. §. Titia,
nume. 139. ff. de leg. 2. & vbi etiam teneretur caue-
re, non tamen eſſet vſufructuaria, quia onus cauen
di magis certè incumbit vſufructuario, quàm ali-
mentario, & quælibet vrgens coniectura ſufficit, vt
recedamus a conſuetudine, & accedamus ad ius
commune, quare cum aliquid adijcitur a teſtato-
re, qnod illius demonſtrat voluntatem magis eni-
xam, quàm ſit ſimplex vſusfructus legatum, ſem-
per ab ea recedimus conſuctudine. Et contra Aret.
voluit etiam Picus in d. §. Titia, nume. 48. in fin. &
nume. 49. Rota Bonon. deciſ. 98. nume. 1. verſi. 4. di-
citur meus.

Item, non fit reſtrictio ad alimenta, quando
248 mandat teſtator, quod vxor ſuſtineat onera † hæ
reditaria, vel ſoluat æs alienum, vt voluit Bertran.
in conſil. 36. nume. 1. & ſequenti, volum. 1. in 2. par.
vbi mouetur, quia ceſſat ratio conſuetudinis, ex
quo vxor grauata ad ſuſtinendum onera hæredi-
taria, tenetur alere filios, qui propterea non poſ-
ſunt fame perire, nec mendicare cogentur. Idem
voluit in conſi. 57. nume. 2. & ſequenti, eodem vo-
lum. & idem probauit Ruinus, in conſilio 39. nu-
mero 1. & 2. volum. 2. vbi loquitur, quãdo teſtator
vſumfructum relinquit detractis debitis, & lega-
tis. Ea enim detractio fit ſolum, quando alicui re-
linquitur vſusfructus, quia æs alienum de vſufru-
ctu non ſoluitur, l. vſufructu legato, vbi Caſtren. &
Alexand. ff. ad leg. Falcid. eandem ſententiam ſe-
quntus eſt Gabriel. commu. opi. libro 5. tit. de vſu-
fruct. concluſ. 2. nu. 45. eandem tenuit Mantica d.
lib. 9. titu. 30. nu. 31. verſic. quartòdecimo euidens.
Qui omnes tenent quod hoc caſu mulier integrum
conſequatur vſumfructum. Ratio Bertran. non vi-
detur concludere, quia etſi vxor cogatur ſubire
onera hæreditaria, & conſequenter etiam onus
alendi filios, tamen non per hoc ceſſant rationes
conſuetudinis, quas conſiderat Aretin. dicto con-
ſilio 40. præcipuè, ſi cogantur filij alimenta petere
de manu vſufructuariæ, propterea melior videtur
ratio, quam idem Bertran. conſiderat in conſilio
57. dum dicit, quòd ex quo teſtator grauat vxorẽ
ad onera hæreditaria, non eſt veriſimile quod vo-
luerit relinquere ſola alimenta. Ex qualitate enim
oneris iniuncti, cognoſcimus quid fuerit legatum,
argumentum d. l. Proculus, ff. de vſufruct. ponnnt
Doct. in l. ab eo, C. de fideicom. ratio verò qua vti-
tur Ruin. in d. conſilio 39. volum. 2. non eſt bona,
quia onus æris alieni non magis ſpectat ad vſufru-
ctuariam, quam ad alimentariam. Nam etſi Bar-
tolus in l. fi. ff. de vſufruct. leg. tenuerit, vſufructua-
rium obligatum eſſe ad ſolutionem æris alieni, ta-
249 men contra eum eſt communis † opinio, vt volũt
Docto. quod minuatur non ſolum vſusfructus, ſed
etiam proprietas, vt dixi ſupra ex Pico, in d. §. Ti-
tia, numero 153. 155. & 158. Didac. lib. 2. variar. re-
ſol. cap. 2. per totum, Duran. de arte teſtan. titu. 6.
caut. 42. Rol. conſi. 8. vol. 2. Eſt verum, quòd per in-
directu cedit damno vſufructuarij, quia eo modo
minuitur ſibi vſusfructus. Si ergo reſtringeretur le
gatum ad alimenta, tunc legatum remaneret inu-
tile, ſi teneretur legatarius ad æs alienum, proinde
aliud dicendum. Hinc videmus, quod etſi regula-
250 riter vſufructuarius, † teneatur ad collectã, quia
eſt onus fructuum, l. quæro, ff. de vſufruct. lega. l.
apud Iulianum, §. hæres, ff. de lega. 1. l. ſi pendentes,
& l. hactenus, §. ſi quid locatori, ff. de vſufruc. Afflic.
in deciſ. 252. numero 4. Capra in conſilio 149. nu-
mero 18. cum multis ſimilibus, tamen fallit, quan-
do onus collectæ æquaret valorem fructuum: tunc
enim ne inutile ſit legatum, proprietarius ſoluit
251 † collectam, vt voluit gloſſ. in l. concubinam, §.
qui hæres, ff. de leg. 3. quam extollunt Din. & Bart.
in l. his verbis, §. idem teſtator, ff. de leg. 3. & ſecun-
dum illam, inquit Rom. in ſing. 157. de facto obti-
nuiſſe Florentiæ in ardua quæſtione, Petraſan. in
ſing. 35. Afflict. d. deciſ. 152. num. 2. Iaſ. in l. ſi res, nu
mero 10. ff. de legatis 1. Natta in conſil. 415. per to
tum. Quod ſi legatum reddatur inutile, liberatur
legatarius ab eo, quod ſibi incumbit ſecundum na-
turam legati, multo magis ob eandem rationem
dimitti debet legatum in ſuis terminis, ne redda-
tur inutile.

Ceſſat item reſtrictio prædicta, quando in le-
gato vſusfructus exciperetur victus & veſtitus fi-
252 liorum, quia hoc caſu vxor † habebit integrum
vſumfructum, ſecundum Bertran. in conſil. 639. vo-
lum. 2. in fine, vbi mouetur, quia reſeruatio filio-
rum victu, ceſſat ratio conſuetudinis, de qua per
Aretin. dicto conſilio 40. Præterea hoc caſu clarè
reſurgit mens teſtatoris, cum filijs alimenta reſer-
uat & excipit: exceptio enim declarat regulam,
253 † & confirmat in non exceptis, l. nam quod liqui-
dè, §. fin. ff. de penu. leg. l. quæſitum, ff. de fundo in-
ſtru. Et ſi tota alimẽta viderentur, vtique exceptio
victus & veſtitus in fauorem filiorum, non conue-
niret regulæ, ideo dicunt Lap. & Gemin. in cap. qui
ad agendum, de procur. in ſexto, quod exceptio
254 ampliat † regulã, quando alias non eſſet de regu
la. Et idem eſt, quando exceptio eſſet, vt in hoc ca-
255 ſu inutilis, † quia tunc ampliat regulam, Alexan.
in l. fin. numero 4. ff. quod quiſque iur. Crot. in con-
ſilio 136. uume. 40. Ripa in l. 2. §. quòd ſi in patris,
num. 13. ff. ſolu. matr. Addo, quod ex quo dignoſci-
tur teſtatorem ſenſiſſe de vſufructu, quando in eo-
dem capitulo, cum voluit ſola alimenta relinque-
re id ſignificauit, ideo vbi non dixit, non etiam vi-
detur voluiſſe, l. vnica, §. ſin autem ad deficientis, C.
256 de caduc. tollen. Item concluſio vnius, † eſt exclu-
ſio alterius, l. cùm prætor, ff. de iudic. in cap. nonne,
de præſump. Legando autem filijs victum & veſti-
tum, non vult, quòd habeat vſumfructum: quia, vt
dixi ſupra, legatum vſusfructus includit alimenta.
Quod ergo filijs non acquiritur, non debet adimi
vxori per regulam, vt non amittatur, quod alteri
non acquiritur.

Nono concluſio noſtra poſſet principaliter limi
tari, vt non procedat, qñ vſusfructus vxori non ex
teſtamento, aut vltima voluntate, ſed ex contractu
deberetur, quia non vr̃ quod tunc ſit locus conſue-
tudini Bulgari. Conſuetudo. n. vt ſupra dixi, tantũ
habet de potentia, quantum de actu, & eſt ſtricti iu
257 ris, & non extenditur † de caſu ad caſum, nec ei
quicquam addi poteſt vltra ſolitam obſeruãtiam,
Bal. in conſi. 275. in fi. vol. 2. Craue. in conſi. 30. nu. 5.
D. Becius conſi. 96. nu. 6. Ideo licet valeat conſuetu
258 do alienandi feudum in præiudicium † agnatorũ
interueniente conſenſu Principis, prout eſt in hac
patria Montisferrati, Bal. in conſil. 185. vol. 1. Dec.
in conſil. 586. colum. 1. Goz. in conſil. 26. nu. 8. alios
citat D. Becius in conſi. 18. num. 9. Rolan. in conſ. 2.

nume.18.& ſequen. volum.1. tamen multi tenent, quod einſmodi conſuetudo inducta per contractus inter viuos, non extenditur ad alienationes,
259 quæ fiant † in teſtamento, vel per vltimas voluntates, Ruinns conſil. 108.nume.30.volum.2. Natta in conſi.502.nume.38. Immo licentia donandi feudum, non extenditur ad donationem, quæ fit cau-
260 ſa † mortis, Baldus in ca. Imperialem, colum.5. in fine, de prohiben.feu. alien. per Feder. Socin.in conſi.19.num.14.volum.1. Curtius iunior in tract. feud.part.4.reg.2.quæſtio.9.folio mihi 50.Pariſ.in conſi.18.numero 9.volum.1.Neuiza.in conſi.9.numero 24.vbi poſt Roman. dicit, qnòd facilius permittitur alienatio per contractum, quam per vltimam voluntatem, Lofred.in conſil.7.nume.39.& conſil.9.num.21. Exiſtimo tamen contrariam opinionem eſſe veriorem, & vſumfructum debitum vxori, ſtantibus filijs reſtringi ad alimenta, ſiue per contractum, ſiue per vltimam voluntatem fuerit debitus, quia vtroque caſu ſubeſt ratio conſuetudinis, id eſt, fauor filiorum, & dixi ſupra conſuetudinem ex identitate rationis, extendi de ca-
261 ſu ad caſum, & id probant † Gozad. conſilio 90. Natta in conſilio 98. numero 23. poſt Innocen. & Felin. quos citat. Et quod dictum eſt de conſuetudine alienandi feudum, quod non extendatur ad alienationem, quæ fit per vltimam volnntatem, cõtradictionem patitur. Nam aduerſum ſententiam probauit Goz. in d. conſilio 90. Burſat.in conſil... & alij, quos omitto, & quicquid ſit in alia conſuetudine, ea de qua agimus, eſt anomala, tum quia inducta fuit a Bulgaro Cæſaris Vicario, tum, quia annexam habet rationem, quod in alijs conſuetudinibus non contingit, quæ ſolo vſu inducuntur, nulla ratione ſuffragante, & vbi eadem ſubeſt ratio, rectè ducitur argumentum a contractibus
262 † ad vltimas voluntates, l. finali, vbi Salicet. & alij, C. de legat. Inſtitut. de lege Fuſi. cani. tolen. vbi Ioan.Fab.Ioan. de Plat.& alij, Euerar.loco 17. columna prima.

FINIS TITVLI SECVNDI.

TRACTATVS
DE ALIMENTIS,
PRAECLARISS. IVRISCONS.
DO. IOAN. PETRI SVRDI
CASALENSIS.

TITVLVS TERTIVS.

Alimenta debita, quomodo petantur.

SVMMARIVM.

1 *Pater a filio, & filius a patre alimẽta petit officio Iudicis.*
2 *Lis eſſe poteſt inter patrem & filium, pro alimentis.*
3 *Obligari nemo poteſt ſibijpſi.*
4 *Pater & filius reputantur eodem perſona.*
5 *Factum ipſum attendimus in alimentis, non autem iuris diſpoſitionem.*
6 *Officium Iudicis ſuccedit loco manus regiæ.*
7 *Officium Iudicis datur patri contra filium loco actionis.*
8 *Ratio non eſt bona, niſi ſit generalis.*
9 *Ratio debet eſſe concludens & neceſſaria, vt ſit bona.*
10 *Reſtitutio in integrum vt concedatur minori, requiritur cauſæ cognitio.*
11 *Obligatio non datur ſine contractu vel quaſi, delicto vel quaſi.*
12 *Obligatio eſt mater actionis.*
13 *Debitum a natura peti poteſt iure actionis, quando proceditur ex æquo.*
14 *Alimenta debentur filio naturali quadam ratione, non naturali obligatione.*
15 *Officium Iudicis deficiente actione datur vbicunque ſuggerit æquitas.*
16 *Officium Iudicis deſcendit ab æquitate tanquã a matre.*
17 *Officium Iudicis competit ex mera æquitate.*
18 *Officium Iudicis preſupponit impropriam obligationem, non autem veram.*
19 *Officio Iudicis quod debetur, quaſi debitum appellatur.*
20 *Condictio ex lege datur, quando æquitas eſt a lege approbata.*
21 *Condictio ex lege competit, quando lex noua introducit obligationem quæ non ſuberat.*
22 *Condictio ex lege non ſemper datur, ſed aliquando officiũ Iudicis, quando lex noua producit obligationem.*
23 *Vxor nomine viri, vel nomine proprio petit alimẽta pro marito a ſocero.*
24 *Cum de vno diſputamus, cætera ſupponuntur habilia.*
25 *Conſequens qui vult, cenſetur velle omne antecedens neceſſarium.*
26 *Subſtantia ſi deficit, fruſtra agitur de qualitate, vel accidenti.*
27 *Auus petit a nepote alimenta Iudicis officio.*
Nepos petit ab auo alimenta Iudicis officio.
28 *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis.*
29 *Actio competit pro alimentis iure, & loco legitimæ debitis patri, aut filio.*
30 *Subrogatũ ſapit naturam eius, in cuius locũ ſubrogatur.*
31 *Legitima petitur actione ex teſtamento, quando eſt relicta, vel condictione ex lege ſi non eſt relicta.*
32 *Legitimæ ſupplementum petitur condictione ex lege.*
33 *Legitima ſcdm aliquos petitione hæreditatis poſtulatur.*
34 *Actio ſubrogata aſſumit naturam illius, cui ſubrogatur.*
35 *Subrogatum ſapit originalem, & primordialem naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*
36 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
37 *Quantitas alimentorum commenſurari debet legitimæ, quando alimenta ſubrogantur loco legitimæ.*
38 *Alimẽta loco legitimæ debita trãſmittuntur ad hæredes.*
39 *Dos ſuccedit loco legitimæ, quando propter illam ſtatutum excludit filiam a ſucceſſione.*
40 *Dos tranſmittitur ad hæredes filia decedente ante nuptias, quando ſuccedit loco legitimæ.*
41 *Dos nullũ recipit grauamẽ, quãdo legitimę loco ſuccedit.*
42 *Legitima non petitur, quando lex generaliter excluditur, ſecus in excluſione hominis.*
43 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum filiam ſimpliciter & abſolutè excludit.*
44 *Monachus Sancti Franciſci non facit partem in computatione legitimæ, nec numeratur in ea.*
45 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum excludit filiam ſimpliciter, ſed mandat eam dotari.*
46 *Dotis relictum continet tacitam conditionem, ſi nuptiæ ſequantur.*

47 *Dos non tranſmittitur, nec filiæ faciant partē, quando ſtatutum excludit filiam ſimpliciter, & mandat dotari.*
48 *Compenſandi animus non præſumitur, quando legatum ſit ſub vna qualitate, & debitum eſt ſub alia.*
49 *Compenſandi animus non præſumitur, quando legatur in tempus nuptiarum, & debitum eſt in aliud tempus.*
50 *Conditio adiecta vni legato, cēſetur repetita in alio facto in eodem teſtamento.*
51 *Conditio adiecta vni legato, non cenſetur repetita in alio, quando aliud continet diuerſam conditionem.*
52 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum vult dotem dari in tempus nuptiarum.*
53 *Expreſſi & taciti idem eſt iudicium.*
54 *Expreſſio eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur.*
55 *Legatum dotis continet tacitam conditionem, ſi nubat.*
56 *Dos ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum facit mentionem de legitima, puta dotetur vſque ad legitimam.*
57 *Dos ſuccedit loco legitimæ, ſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum, quando extant coniecturæ.*
58 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, licet ſtatutum reſpectu quantitatis velit eam commenſurari legitimæ.*
59 *Inducta ad diminutionē, non debent operari augmentum.*
60 *Dos congrua dicitur, quæ non eſt minor legitima.*
61 *Dos ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum mandat filiam congruè dotari.*
62 *Legitimæ loco ſubrogatur, quidquid ſub nomine quotæ datur ex forma ſtatuti.*
63 *Legitima eſt portio eius, quod ab inteſtato debetur.*
64 *Dos ſubrogatur loco legitimæ, quando ſtatutum mandat quod ſit tacita, & contenta, & plus non petat.*
65 *Dos petitur ante nuptias, & tranſmittitur, quando ſtatutum iubet eſſe tacitam, & plus non petere.*
66 *Compenſandi animus præſumitur, quando datur pro omni, & toto eo, quod petere poſſet.*
67 *Clauſulæ, quòd nil vltra petat, vel quod ſit contenta dote ſibi datæ, æquipollent.*
68 *Compenſatio extinguit ipſo iure primam obligationem.*
69 *Compenſatio eſt ficta ſolutio.*
70 *Nouans transfundit nouum debitum in aliud, vel vnam obligationem in aliam.*
71 *Nouans actio habet omnia priuilegia nouatæ.*
72 *Dos quando ſuccedit loco alimentorum, ſuppleri debet vſque ad neceſſitatem alimentorum.*
73 *Dos ſuccedit loco legitimæ, quando pater filiç excluſæ relinquit aliquam portionem.*
74 *Filia ſtatuto excluſa, ſi a patre inſtituatur cum onere reſtituendi, deducit ſuam legitimam.*
75 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum filiam excludit, ſiue dotata ſit, ſiue non.*
76 *Actio cōpetit pro alimentis, quando cū licentia Principis cōſtituitur maioratus, facta ſecundogenitis prouiſione.*

QVAESTIO PRIMA.

PArs hæc pertinet ad formam, & ordinem iudicij,
inutilis autem foret omnium ſciētia, niſi modus
innoteſceret, quo debita
nobis alimēta petamus:
patri ergo a filio, & econtra
officio Iudicis alimen
1 ta † debentur, eoque iure
peti debent. Id quod textus clarè explicat in l. ſi
quis a liberis, in prin. ff. de lib. agnoſc. vel alen. vbi
not. gl. in verſ. cognoſcat, quæ allegat quoque l. fin.
§. ipſum autem, C. de bon. quę lib. & l. nec filium, C.
de patr. poteſt. & totum titulum, C. de alen. liber.
idem tenuerunt Bar. Alb. & alij in d. l. ſi quis a liberis,
in prin. Bald. Caſtr. Salic. & Corn. in d. §. ipſum
aūt. & probatur eadē opinio in d. l. ſi quis a liberis,
§. ſi quis ex his, & tenuit Bar. in l. libertis, §. manumiſſis,
nu. 3. ff. de alim. & cibar. leg. pro hac opinione
Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, in prin. nu. 38. allegat
Alex. & Soc. qui tamen hoc non dicunt, & videri
tamen poterunt Gozad. Cut. ſen. Lambert. &
Riminal. ab eo citati, qui hoc tenent. Pro eadē ſententia
eſt tex. in c. cū haberet, vbi gl. Abb. & alij omnes,
de eo, qui dux. in vxor. illam, quam pollu. per
adulterium, Bar. in tract. de alim. nu. 8. & ita tenere
cōiter ſcribentes inquit Molin. in tract. de primog.
Hiſpan. lib. 2. c. 15. num. 70. Alc. in conſ. 338.
nu. 1. Et ponunt Doct. omnes, qui tenent parentes
a liberis, atque a parentibus liberos alendos eſſe,
quos recenſui in ti. quib. & a quibus alim. debean.
Et quāuis Alc. in d. conſi. 338. per tranſennā dicat
a † rationem eſſe, quia lis eſſe non poteſt inter patrē
& filium, tamen hæc nō eſt bona ratio, nam ex cauſa
alimentorum datur lis inter patrem & filium,
vt dixi inter alimentorum priuilegia. Et aliud eſt
quęrere, an poſſit eſſe lis, aliud verò, an detur actio,
quia poſſunt ſimul ſtare, quod detur lis, ſed non actio:
alij dixere rationem eſſe, quia ſibiipſi nemo
3 † obligari poteſt, vt in l. Vranius, in prin. ff. de fide-
4 iuſſor. Pater aūt & filius † reputantur pro eadē perſona,
l. fi. C. de impub. Sed hæc eadem eſt cū prima,
ergo cum ea corruit. Nā etſi iuris fictione eadē perſona
cenſeantur, tamē inſpecta veritate ſunt duæ,
diſtinctæque perſonæ, & cum agimus de alimētis,
5 attendimus non iuris † diſpoſitionem, ſed factum
ipſum, l. legatū, ff. de capi. dimin. vbi dicitur, quod
legatum alimentorum potius in facto, quam in iure
conſiſtit, quia non conſideratur in eo, an quis illud
capere poſſit, ſed an poſſit comedere & bibere,
Signorol. in conſ. 40. col. 3. poſt gl. in d. l. legatū. Ita
ergo in propoſito non iuris fictio, ſed facti veritas
inſpicienda eſt, ſecundum quam duplex, & ſeparata
eſt perſona, & vtraque comedit, vtraque bibit,
vtraq; alimentorū ſuſtentatione eget. Dixere alij,
ꝙ officio Iudicis debetur nunc, quod olim manu
6 † regia pater cōſequi poterat a filio, quaſi loco manu
regiæ ſucceſſerit, vt ponit, & declarat Bart. in l.
frater a fratre, nu. 12. ff. de cond. indeb. Vbi fortius
dicit, durare adhuc manum regiā patri aduerſus
filiū, ſed nec id ſatis firmū eſt: qñquidem procedit
ſolum, quod alimenta, quę patri debentur, non aūt
quoad ea, quæ pater tenetur præſtare filio, cū non
duret manus regia, qua filio aduerſus patrem conſulitur.
Rurſus non cadit ratio in filio emācipato,
in quē pater non habet iniectionem manus, quod
ſi dicatur in alimentis filio debitis, nō actione, ſed
æquiori agendū eſſe remedio, l. congruentius, C. de
patr. poteſt. & conſequenter officio Iudicis, non video
rationem diuerſitatis, inter patrem & filium.
Præterea, quoad alimentorum exactionem, & ita
quoad effectū, nihil minus operatur officium Iudicis,
quā actio. Eo enim cogitur pater ſicuti cū actione
conuenitur. Sunt ēt, qui dicant obligationem ſolum
naturalem naſci inter patrem & filium, cuius
finis eſt ſatisfactio, non tñ oritur ciuilis, cuius finis
eſt iudicium. Et cum rarò detur iudicium inter patrē
& filium, non fuit cōueniens actionem introducere,
argumento l. in his, ff. de legib. neque ēt eſſet
conueniens, ꝙ ſine remedio dimitteretur pater,
7 vbi litis agendæ neceſſitas ſuberat, † introductum
fuit Iudicis officiū loco actionis, ita Bal. in l. domi-

Digitized by Google

nos,nu.6. C.quod cum eo, qui in alie. poteſt. Cor-
ne.in l.frater a fratre, nu. 2. C.de cond. indeb. Sed
hæc rō deſtruitur non ſolum ex ſupradictis,verum
ētex eo ad omnes rōnes referri poteſt,ſ.quia hæc
ratio reſpicit ſolum patrem & filium, cum tamen
multis alijs in caſib. imò, quandocunque alimen-
ta ex ſanguinis coniunctione & charitate deben-
8 tur,ſolum competat officium Iudicis. Ratio † au-
tem, vt bona ſit, generalis eſſe debeat omnes ca-
ſus amplectans, Bar. in l.ſi cum exceptione, §.poſt
annum, ff.quod met. cau. Iaſ.in l. creditori, col. 5.
ff.de oper. noui nunciat. Laborat quoque alio vi-
9 tio ea ratio, quia neceſſaria non eſt, nec † conclu-
dens, vt eſſe debet, glo. in l. non omnium, ff. de le-
gib. glo. & Bart.in d. §.poſt annum, glo. in l. ſi in-
terpretatione, ff.de legib. vbi ait, quod ratio non
probat, ſi non eſt concludens, Bart. & Doctores,
in l. 1. ff.ſi certum petat. Voluerunt alij, ideò non
dari actionem, quando obligatio alendi deſcēdat
a ſola charitate & ſanguinis coniunctione, vt in
d.l.ſi quis a liberis, §.vtrum, verſ. & cum ex æqui-
tate,ff.de liber.agnoſcen. Sed hæc quoque non ſa-
tisfacit,quia poſſunt ſimul ſtare, quod charitas &
ſanguinis coniunctio ſint cauſa alendi,& quod ni-
hilominus detur actio. Item videmus, ꝙ inter fra-
tres, & affines datur eadem affectio, tamen naſci-
tur actio, & datur lis inter eos. Cordub. autem in
d.l. ſi quis a liberis, in princ. diſputat de ratione,
& nume.44. vſque ad nume. 60. & demum confu-
tatis omnibus alijs, ſubdit, veram eſſe rationem,
quia nunquam abſolutè ex legis diſpoſitione ali-
cui debentur alimenta, ſed cum certis modifica-
tionibus ita, vt antequam decernātur neceſſaria
ſit diſcuſſio quædam, an ſit filius, frater, ſoror, ſo-
cer, nurus, vel alius, an ſit diues, vel pauper, an ha-
beat aliunde. Ideò, cum hæc cognitio a ſolo Iudi-
ce fieri debeat, rectè ſtatutum fuit, quod ſolo Iu-
dicis officio petentur, qui examinabit pro ſua Re-
ligione, an illi eoque in caſu debeantur alimenta.
Adducit pro hac ſententia textu, quem dicit ele-
gantem, in l. quod ſi minor, in fi. ff. de minor. vbi,
vt minori detur reſtitutio in integrum, multa a
10 † iure conſiderantur, ideo res ea Iudicis officio
expeditur. Hęc tamen ratio non eſt tuta, quia mul
tis in caſibus videmus cauſæ cognitionem requi-
ri, quibus tamen datur actio, vt quando minor re-
uocat bona ſine decreto alienata, & poſſent ad-
duci infinita exempla, quæ nunc omitto. Veram
igitur exiſtimo rationem eſſe, quia pro alimentis
a lege debitis nulla datur obligatio, quia nullus
contractus vel quaſi, nullum maleficium vel quaſi
11 intercedit, ſine † quibus non oritur obligatio, vt
dicitur Inſtitut.de actio. §.namque agit. Deficiēte
12 autem obligatione, deficit actio, cuius ipſa † eſt
mater, l.licet, §. 11. ff. de procurat. Et licet dica-
mus, patrem obligari ad alimenta filij naturali ra
tione, non tamen intelligimus de naturali obli-
gatione, ſed de naturali ratione, ideſt, æquitate
quadam a natura inſita, vnde argumentū quo vti
tur Cordub.d.l.ſi quis a liberis, in princ.nu.58.dū
13 inquit, debitum naturali obligatione peti † poſſe
actionis iure, quando ex ęquo procedendum eſt,
l.ſi fideiuſſor, §.quædam, vbi Bar.ff.de manda. Ale-
xan.in conſi.41.vol.3. Iaſ. in l. iuriſgentium, §.ſed
tam nulla, num.11. ff.de pact. non poteſt ſuſtineri,
quia alimenta non dantur ex naturali obligatio-
14 ne,ſed naturali quadam ratione,† quæ communis
non ſolum hominibus, ſed etiam brutis, vt per
glo. in l. ſed etſi, §. conſuluit, ff. de petitio. hæred.
Claud. in l.ex hoc iure,col.14.ff.de inſtit. & iu.Ca-
gno.qui declarat in l.cū amplius, §.is natura,nu.1.
& ſeq.ff.de reg.iur.& dixi in tit.quib. debean. ali-
men. Cū igitur deſit omnino obligatio, tam natu-
ralis, quam ciuilis, non poteſt dari actio, vt quia
non deeſt ęquitas, quæ fundata in ſanguinis con-
iunctione & naturali charitate, ſuggerit alimenta
eſſe coniunctis præſtanda, iuſtum eſt officium Iudi
cis dari: vbicunque.n.æquitas ſuggerit, ſi deficiat
15 actio † competit officium Iudicis, l.planè,& l.fi.ff.
de petitio.hæred. & officiū prædictū deſcendit ab
16 æquitate tanquam † a matre, l.Quintus, §.Pompo
nius, ff.de alimen.leg. Signorol. in conſ. 100.nu.13.
in fi.& dicit Bal.in l.fin. §.ſed cum,nu.1. C.de furt.
17 quod officiū Iudicis detur ex † mera æquitate, So-
cin.iun.in conſ.52.nu.2.vol.2. Natta in conſ.534.
nu.6. Rol.in conſ.1.nu.55. vol.1. Etſi dicatur, non-
ne illa æquitas, quæ fundatē ſuper charitate,& affe-
ctione inducit obligationē quandā? Reſpōdeo, id
verū eſſe, ſi intelligimus de obligatione largo mo-
do ſumpta, nō ſi de ſtricta: nā officium Iudicis præ
ſupponit quidē quādā quaſi obligationē, alias nō
daretur, ſed nō verā & propriā, quia tunc daretur
18 actio. Ita † declarat gl.in l.ſi ſeruum, §.fi.verſ.peti
poſſit, ff.de verb.obli. vbi latè agit Alex. idē voluit
Bart. in l.fi.ff.de iniur. Alex.in l.1.n.26. ff.de iuriſ-
dict.omn.iud.vbi Sapia, nu.44. Iaſ.in §. omnium,
nu.54.inſti.de actionib.vbi ſubdit, quod accedere
ideo poteſt fideiuſſor ei obligationi, pro qua da-
tur officium Iudicis, & dicit Iaſ. in §.ſupereſt, nu-
me.62. inſtitu.eod.tit. quod debitū officio Iudicis
19 appellatur † quaſi debitū, Dec. in l. ſi Męuiū & Ti
tiū,nu.5.ff.ſi cert.pet.Rube.in l.ſi non ſolū, §. mor-
te,nu.496.ff.de ope. noui nunc. Menoc.in tract.de
recuper.poſſeſ.remed.vlt.nu.8. Ecce ergo, ꝙ iuſta
rōne denegatē actio,& conceditur officium Iudicis
pro alimētis debitis ex charitate & ſanguinis aſ-
fectione. Vnū tñ videtur obſtare, quia cū eiuſmo-
20 di ęquitas ſit a lege approbata,† videretur compe
tere cōdictionē ex lege, l.1.cū ibi notat. ff.de cond.
ex lege. Sed reſpondetur condictionē ex lege dari,
qñ nulla ſuberat obligatio, ſed lex noua eā intro-
21 duxit, † vt dicitur in d.l.1. at in caſu nr̃o lex nullā
introduxit obligationē, ſed pro ea, quæ naturali-
ter ſuberat, modo tamen prædicto officiū Iudicis
ſtatuit, & vbi ēt lex nouā obligationē introducit,
nō ſemper datur actio, ſed multis in caſib. officiū
22 Iudicis, vt † diſtinguēdo declarat Bar. in l.1. cuius
dicta extollit Caſtren. ibi, ſubdens, eſſe magis pul
chra, quàm vtilia, & filius agit pro alimentis ēt v-
xoris, vt dixi in titulo, quomodo & qualiter præ-
ſtanda ſint alimēta. Imò ſi filius ſit abſens, vxor po
23 terit agere nomine viri, † vel etiam nomine pro-
prio vtili actione pro alimentis ſuis, vt per Ruinū
conſil. 144.num.18.vol.5.

Quæ verò dicta ſunt de patre & filio, locum ha-
bent in auo & nepote, intelligendo tñ de paterno,
vel de materno in caſib.quib. auus maternus tene
tur alere, quæ intelligētia ſupponi dēt in tota hac
24 parte, quia cū de vno diſputamus, cetera † præſup
ponūtur habilia, §.in extraneis, inſti.de hęred.qua
lit. & differ. & cū quærimus de modo petendi ali-
menta, ſupponimus præcedere debitū. Qui.n.vult
25 conſequens † cenſetur velle omne antecedens ne
ceſſarium, l.ſed ad rem mobilē,& l.ad legatum, ff.
de procurat. l.illud, ff.de acq. hære.l.1. C.de ordi.
iud.l.1. §.1. ff.ſi vſuſruct.pet.l.2. §.inſpectio, ff.quē-
admodum

Digitized by Google

admodum teſtam.aper.§.idē iuris,inſtit.ex quibus
cau.manum. nō lic. & fruſtra ageretur de qualita-
te remedij ad petendum alimenta,ſi deeſſet ſubſtā
26 tia,ideſt, debitum † alimentorum, l.nec illam, §.ſi
abſentis,vbi Angel.not.ff.de petit.hæred.l.Pompo
nius,§.fin.vbi Aret.in princ.ff.de acqui.poſ.dixi in
conſ.34.num.13.Et quod auo pariter contra nepo
tem, ac nepoti contra auum detur pro alimentis
27 conſequēdis officium Iudicis,† tenet Bar.in tract.
de alimen.num.8. & vbi omnis authoritas defice-
ret,ratio non deeſſet. Diximus.n.auū cōprehendi
in diſpoſitione facta de patre,imo iniuſtum eſſet,ſi
patri,cui alimenta ſunt magis debita,ſolū daretur
officium Iudicis,auo vero remotiori, & qui nepoti
28 coniungitur per patrē,daretur † actio cōtra Auth.
multo magis, C.de ſacroſan.eccle.vbi probatur re
gula illa,propter ꝙ vnūquodq; tale,& illud magis.
Similiter concluſio locū habebit in matre, quia
ea procedunt quæcunque de patre affirmantur, vt
dixi ſæpè,præcipuè in titulo,quomodo repetantur
alimenta præſtita.
Cum vero alimenta debeātur a loco legitimæ,
29 tunc † non Iudicis officio,ſed iure actionis deben-
tur,vt dicit Ludo. Molin.in tracta.de primoge.Hi-
ſpan.lib.2.c.15.nu.17.Sed ad hoc nihil allegat,ſed
probatur rōne,nā ſubrogatū ſapit naturam eius,in
30 cuius locū ſubrogatur,† l.ſi eā,§.iniuriarū,ff.ſi quis
31 caut. Pro legitima autem datur condictio † ex le-
ge,ſi nō ſit relicta, vel ēt actio ex teſtamento qñ re-
licta eſt,Ang.in l.Papinianus,§.ſi conditioni,nu.5.
ff.de inoffic. teſtam. Alex. in l.quartā,col.pen.ff.ad
leg.Falcid.Et idem eſt in ſupplemento legitimè,ꝙ
32 petitur † ex conditione ex lege, gloſ.omnimodo,
& l.ſcimus,in prin.C.de inoff.teſtam.Quam ſnīam
multis authoritatib.comprobaui in conſ.148.n.9.
Imo ſecundum aliquos pro legitima datur petitio
33 hæreditatis, † Corne. in conſi.289.in 2.dub.vol.4.
Curt.ſen.Crau.& alij,quos citat Cucchus in tract.
de legitima,in §.legitima eſt quota bonorū,nu.11.
fol. mihi 21. vbi ait, tres dari actiones pro legiti-
ma. Ergo eodē modo dabitur actio pro alimentis,
qñ ſuccedunt loco legitimę.facit,quia actio ſubro-
34 gata † aſſumit illius naturam,cui ſubrogatur,l.ait
prætor,§.ſi cōditionalis,& §.præterea,ff.de his,quę
in fraud. credi. l.cū poſt,in princ.ff.qñ actio de pe-
cul.eſt annal.Io.Fab.in §.actionum,col.9.inſtit.de
35 actio.Intelligendo tñ de natura originali,† & pri-
mordiali,non autem accidentali,vti declarat gloſ.
in l.certi cōdictio,in prin.in gl.magna,ver. ex om-
ni cauſa,in fi.ff.ſi cer.pet.per tex.in l.item veniunt,
§.cum prędixerimus,ff.de petit.hæred.quæ eſt mul
tū notabilis,& non hr̄ alibi,vt poſt Bar.inquit Iaſ.
in d.§.actionum, n.24.in fi.nu.ſeq.hoc tñ argumen
tū non vr̄ rectè procedere, nā videmus,ꝙ legitima
36 ſuccedit loco † alimentorum, vt §.prohibemus, in
Auth.de trien.& ſemiſ.Bar.in Authen.de hęred.&
Falcid.in prin.& tñ pro legitima ſubrogata datur
actio,quæ tñ nō dabatur pro alimentis:ergo idē vi
deretur dicendū in caſu conuerſo,qū alimenta ſu-
brogantur loco legitimæ.Sed reſponderi poteſt ra
tionem diuerſitatis eſſe,quia cu legitima a lege in-
ducitur loco alimentorū,iuſtum eſt, ꝙ detur actio
ex ea lege,per quam introducta fuit, & a qua vſus
legitimæ fuit receptus, non aūt officium Iudicis,ꝙ
pro alimentis cōpetebat,quæ non erant lege ciuili
debita,ſed naturali quadam æquitate,vt dixi. At
poſtquam pro legitima introducta eſt iure ciuili
actio, iuſtum fuit, quod quid loco legitimæ reci-
pitur illius ſortiatur naturam in omnib. atque ita
hoc inter vnum,& alium caſum, quia decernendo
legitimam loco alimentorum lex ciuilis addit na-
turali ſuam authoritatē, ex qua inde oritur actio:
omnia enim noſtra facimus,quib. noſtrā imparti-
mur authoritatē, & pro dicta ſubrogatione facit,
quia vbi alimenta debentur loco legitimę,tunc nō
37 minus † quantitas aſſignatur loco alimentorum,
quam importet legitima,vt poſt Dec.in conſi.180.
inquit Vaſq. de ſucceſſ. creatio.lib.3.§.21.limit.7.
nu.137.Cordub.in l.ſi quis a liberis,§.ſi mater, nu.
57.ff.de lib.agnoſcen.dixi in tit.qualiter præſtētur
alimenta,in quæſtio.incipien. quia vero.
Confirmatur ēt prædicta ſententia ex eo, quod
voluit Roder. in l.qm̄ in prioribus, in 2.limitatio.
nu.12.ver.infert ēt aliam,C.de inoffi.teſt.inter re-
38 gni declaratio, vbi ait,quod alimēta debita † loco
legitimæ tranſmittuntur ad hæredes contra natu-
ram alimentorum, quæ finiuntur morte, ſequitur
Lup.in c.per veſtras,in tertio nota.§.24.nume.7.&
ſeq.de donat.inter vir. & vxo. Didac. in Epito. de
ſponſa.par.2.c.8.§.6.nu.15. de qua tñ quæſtione di
xi in titulo,quanto tempore pręſtanda ſint alimen.
quæſt.1.nu.31.vbi allegaui contradicētes, & Rod.
loco prædicto mouetur ex vi ſubrogationis.
Punctus tamen cōſiſtit in cognoſcendo,quando
alimenta ſubrogentur loco legitimæ. Et ſanè pau-
ci Docto.id tangunt,in ſpecie de alimentis loquen
do,ſed agendo de dote, frequens eſt controuerſia,
& bene deduci pōt argūmentum de vno ad aliud,
Ricard.Malum.quem citat Cin.in l.ſancimus, n.3.
C.de nupt.dicit,ꝙ dos, vel alia prouiſio propter ꝗ
39 ſtatutum excludit filium † a ſucceſſione,ſuccedit lo
co legitimæ. Et licet Cin.ibi impugnet principalē
Ricar.deciſionem,tamen quando ſtatutum nō ſim
pliciter filiā excludit,ſed cum qualitate dotis,non
vr̄ refellere illud dictum, ꝙ ſuccedat loco legiti-
mæ.Et videtur ſequi Bar.in l.Titio centum,§.Titio
genero,num.6.ff.de cond.& demonſtr.& Caſtr.ibi
nu.8. in fi.dicit, ꝙ vbi ſtatutum excludit dotatam,
quia excluſio fundatur ſuper dote,tunc dos legiti-
mè ſuccedit; & ſubdit,hanc diſtinctionē ſe ample-
xum,plures de quęſtione conſultum.Idē voluit Cu
man.ibi.But.in conſ.39.per totum, vbi vult,ꝙ dos
ad filiā perueniat iure ſucceſſionis ab inteſtato. Et
prædictā diſtinctionē probauit quoq; Soc.in conſi.
75.nu.11.ver.aliquādo & tertio,vol.3.idem Soc.in
conſil.228.nu.27.vol.2.vbi ait,ꝙ concordia Caſtr.
placuit ſibi ſemper, & allegat Caſtr.in conſilijs ſic
tenuiſſe,& Ale.in conſ.179.nu.5.vol.5.vr̄ etiam te-
nere diſtinctionem Caſtr.in loco præallegato, Pa-
riſ.in conſi.53.nu.76.vol.3. vbi ſtat cū diſtinctione
Socini,& refert Curt.ſen.atteſtari de communi, &
plures alios Rub.in l.pater filiū,nu.162.ver.quarta
ſit cōcluſio,ff.de inoffi.teſtam.vbi ait, dotem ſucce
dere loco legitimæ, qñ ſtatutū excludit dotatā, vel
dotandam,& allegat multos eiuſdem ſnīę Doctor.
præcipue Bal.Anch.Corn.& Campeg. Hoc ēt pro-
bauit Hiero.Gabr.in cōſ.11.nu.5.vol.1.vbi alios ci
tat,& idē ꝓbauit Anch. Moder.famil.quæſt.lib.2.
quæſt.51.nu.3.vbi poſt Caſtren.& alios,dicit,dotē
loco legitimæ ſuccedere.Hanc quoq; tenuit Simon
de Pret.in tract.de interpre.vlt.volun.lib.3.inter-
pret.1.dubit.quinta,ſolut.4.nu.13. vbi addit Dec.
& Beninca. Et dicunt prædicti oēs, ꝙ etſi dos non
40 debeatur † regulariter niſi ſequuto matrimonio,
tñ iſto caſu,quia ſuccedit loco legitimæ, ſi filia ce-
dat ante nuptias,tranſmittit eam ad hæredes. Et
infert

Digitized by Google

infert ẽt Caſtr. in conſi. 370. nu. 2. vol. 1. quòd talis
41 dos nullum recipit grauamen, † & reijcit pactum
appoſitum, ꝙ filia decedente ſine liberis reuerta-
tur ad dotantem. Sequitur Cuch. in tract. de legit.
in §. nec vſufructu defraudari, nu. 5. fol. mihi 108.
Cæph. in cõſi. 245. nu. 31. vbi tenet, ꝙ dos ſuccedat
loco legitimæ, qñ ſtatutũ excludat filiã dotatã. Et
infert, ꝙ filia facit partẽ in cõputatione legitimæ,
Alcia. in conſ. 479. num. 12. vbi loquitur in ſtatuto
Mantuano, Dec. in conſi. 106. nu. 3. vbi facit prædi-
ctam diſtinctionem, Boſ. in tit. de publicat. bono.
nu. 2. in fi. vbi dicit hanc eſſe cõem opinionem, Mi-
chael. Graſſ. in tract. ſententiatum, in tit. de legiti-
ma, q. 7. nu. 4. verſ. aut vero ſtatutum excludit do-
tatã, vbi infert, quod talis filia ampliat numerum,
& impinguat portiones aliorum, Burſat. in conſil.
32. nu. 65. vol. 1. Et ratio prædictorum eſt, quia ex-
cluſio cauſatur ꝓp dotem, ex quo ſtatutu nõ exclu-
dit ſimpliciter, ſed dotatam, proinde ſuccedit lo-
co legitimæ, quã ſtatutu noluit adimere tali filiæ.

Secundus eſt caſus, qñ ſtatutũ ſimpliciter nulla
dotis facta mentione excludit filiam a ſucceſſione
propter maſculos, nã tunc dos, quæ filiæ datur, nõ
ſuccedit loco legitimæ, ex quo tali filiæ nulla de-
betur legitima, nam quidquid ſit in excluſione ho
42 minis, certum eſt, ꝙ generalis excluſio † legis, ex-
cludit ẽt a legitima, vt declarat Dec. in conſi. 505.
nu. 6. vbi ait, ꝙ fortior eſt legis, quàm hominis ex-
cluſio. idẽ dicit in cõſ. 302. col. fi. Rol. in cõſ. 62. nu.
50. vol. 3. Cæph. in conſi. 404. nu. 1. D. Bec. conſ. 107.
nu. 7. dixi in conſi. 31. nu. 23. Et in propoſito quod
ſtante ſimplici, & abſoluta filiarum excluſione a
43 ſucceſſione, † dos quæ inde datur a patre, vel fra-
tribus, non ſuccedat loco legitimæ, poſt Caſtrenſ.
& Cuma. in d. §. Titio genero, voluit Alex. in l. pla-
nè, §. ſi duobus, ff. de leg. 1. & alij, Soc. in d. conſi. 82.
nu. 26. vol. 1. oẽs, quos ſupra retuli ſequutus fuiſſe
Caſtren. diſtinctionẽ. Sed præter eos latè Rol. qui
multos alios in eandem ſniam congerit in cõſ. 21.
nu. 7. vol. 1. vbi ideo infert, ꝙ in computatione le-
gitimæ filiorũ, nulla eſt habẽda ratio fœminarum,
ſicut ſupra excluſarum. Et hanc dicit eſſe magis
cõem Pariſ. in conſi. 36. nu. 28. vol. 2. vbi, quod fœ-
minæ excluſæ non computantur, & dotes non cal-
culantur in computatione legitimæ. Et iſtam ſen-
tentiam ſequuti ſunt infiniti propemodum Doct.
citati a Rimin. in cõſ. 31. nu. 64. & 71. vbi dicit, eſ-
ſe in practica receptã, atque ab ea recedendũ non
eſſe, & non mirum, quãdoquidem hr̃ pro mortua,
qñ ſimpliciter excluditur. Pro quo facit, quod dici
mus de filio, qui ingreditur Fratrum Minorum re
44 ligionem: is † enim in computatione legitimæ fi-
liorum non facit partẽ, nec numeratur ſecundum
Bal. in l. vnica, in princ. nu. 11. C. de cadu. tol. Alex.
qui cõem dicit in l. planè, §. ſi duob. nu. 7. ff. de leg.
1. Aret. ibi, col. 8. in fi. verſ. & qa, & Imo. col. 2. cir-
ca fi. Crot. in l. re cõiuncti, nu. 130. ff. de leg. 3. Rub.
Alex. in l. ſi pater filium, nu. 143. ff. de inoffic. teſta.
Fabian. in Auth. nouiſſima, nu. 211. C. eo. tit. Sicuti
igitur is, qui ingreditur religionẽ Fratrum Mino
rum, vel aliam incapacẽ tam in cõi, quàm in par-
ticulari habetur ꝓ mortuo, & vbi agitur de calcu-
landa legitima, nõ facit numerũ, ita dicendum eſt
de eo, qui a ſtatuto eſt in totum excluſus: nec in-
gredi neceſſe eſt illam controuerſiam, ſi ſtatutum
poſſit legitimã in totum tollere, in qua multæ ſunt
opiniones, ſed hodie illa videtur communis, quod
poſſit ex cauſa, vt dicam aliquando.

Tertius eſt caſus, qñ ſtatutum excludit quidem
ſimpliciter filiam, ſed mandat eam dotari, & tunc
filia non computatur in numero filiorum, & dos
45 † non ſuccedit loco legitimæ, ſecundum Caſtrenſ.
in d. §. Titio genero, nu. 8. circa fin. quia tunc filia
non excluditur propter dotem, ſed propter maſcu
los, & dos non datur loco legitimę, cuius ſtatutum
nullam habuit rationem. Et dicit Alex. in conſil.
179. nu. 5. vol. 5. quod vbi ſtatutum mandat filiam
dotari, nũquam de dote iudicatur, idem quod de
legitima, quia non ſuccedit eius loco. Allegat Ci-
num, Bar. Caſtren. & alios, & non poteſt dos dici
ſubrogata loco legitimæ, quia legitima debetur
pure in die mortis patris, dos aũt ordinata a ſta-
tuto confertur in tempus nuptiarum, atque ita in
diem incertum, etiamſi ſtatutum ſimpliciter lo-
queretur de dote, quia relictum dotis habet in ſe
46 † tacitam conditionem, ſi nuptiæ ſequantur, l. ſti-
pulationẽ, & l. promittendo, ff. de iure dot. idẽ di-
cit Soc. in conſ. 288. nu. 27. vol. 2. & in conſi. 75. nu.
11. vol. 3. Ruin. in cõſi. 52. nu. 6. vol. 5. Pariſ. in conſi.
53. nu. 76. vol. 3. & hanc partem dicit magis cõem
Boſ. in titu. de publicat. bono. nu. 2. in fi. Port. Imo.
in cõſ. 13. nu. 14. vbi allegat Alex. Alber. Imo. Aret.
Ruin. & Galiau. Hiero. Gabr. in conſi. 11. nu. 4. vol.
1. Craſ. d. §. legitima, q. 7. nu. 4. verſi. quid dicendũ,
vbi ait, quod filia in tali caſu habetur pro mortua,
nec hr̃ in conſideratione quando computatur le-
gitima. Hanc ẽt partem probauit Anchar. moder.
famil. quæſtio. lib. 2. q. 51. nu. 9. 10. & ſeq. vbi tran-
ſit cum diſtinctione Caſtrenſis, quia vbi ſtatutum
mandat dotari, tunc legatum eſt conditionale, &
collatum in diẽ nuptiarum. Et ſubdit, quod ſi con-
tradicant aliqui, cõis tamen opinio ſtat pro diſtin
ctione prædicta. Hanc item tenent multos allegan
do Simon de Pretis, d. lib. 3. interpret. 1. dubitat.
5. ſolutio. 4. num. 14. verſ. ſecundo, quando ſtatutũ,
folio mihi 211. Et Doctores prædicti inferunt non
ſolum, quòd illæ filiæ non faciunt partem in com-
putatione legitimæ, ſed etiam, quod dotẽ ſibi reli-
47 ctam a patre, nõ † tranſmittunt ad hæredes, ſi de-
cedunt ante nuptias cõtractas, qa ea dos nullã ha
beat conformitatẽ cũ legitima, cum legitima pure
debeatur, dos aũt in tẽpus nuptiarum ſit relicta.

Pro qua ratione facit, quod dicimus, animum
cõpenſandi non præſumi, quando debitum conti-
48 net † vnam qualitatẽ, & legatum fit ſub alia diuer
ſa, ſecundũ Corneum in conſi. 292. col. 3 verſ. coad
iuuatur, vol. 1. Et dicit Soc. iun. in conſi. 79. nu. 70.
vol. 3. quod ſi legatum eſt factum in tẽpus nuptia-
49 tum, & debitum erit in aliud tẽpus, † non erit præ
ſumendus in teſtatore compenſandi animus, Pha-
ouc. in tracta. de dote, glo. 6. nu. 94.

Facit etiã, quia licet regulariter conditio adie-
50 cta † vni legato cenſeatur repetita in alio facto
in eodem teſtamento, Bart. in l. in repetendis, nu-
me. 1. verſ. breuiter omnes, ff. de leg. 3. & in l. ſi ſibi
pure, ff. eodem titu. Roma. in ſingu. 237. in princi-
pio, tamen fallit, quando ſequens legatum conti-
51 net conditiones a primo diuerſas: † tunc enim nõ
fit repetitio, l. alumnæ, in princ. vbi Bart. ff. de ali-
men. legat. Alexan. in conſi. 66. colum. 1. in fi. verſi.
puto tamen, volum. 3. Dec. in conſ. 190. nu. 3. verſi.
& vlterius, Ruinus iñ conſil. 64. nu. 3. volum. 2. So-
cin. iun. in conſil. 18. num. 11. volum. 3. Cæph. conſi.
156. num. 19. deciſ. Pedem. 52. nume. 3. Diuerſitas
enim qualitatũ adiectarum diſpoſitionibus tollit
coniecturam, quæ aliàs potuiſſet inſurgere.

Et

Digitized by Google

Et prædicta ſententia multo magis obtineret,ſi
ſtatutum mandans filiam dotari, adijceret expreſ
52 ſam conditionem doti dandæ,puta † quando ma-
ritabitur,vel nupſerit, vt poſt Caſtren.& Brun.in-
quit Simon d.ſolutio.4.nu.16.verſi. tertio item ſta
53 tutum. Quod tamen nihil eſt,quia † taciti,& ex-
preſſi idem eſt iudicium,l.cum quid,ff.ſi cert.pet.&
expreſſio eius, quod tacitè ineſt, † nihil operatur,
54 l.3.ff.de lega.1.& legatum pro dote continet taci-
55 tam conditionem, † Bar.in d.l.Titio centum,§.Ti-
tio genero,nu.3.ff.de condit. & demonſt. Caſtren.
conſ.322.in princ.vol.1.Corn.in conſ.229.col.2.in
fi.vol.4.Bal.Nouel.in tract.dot.par.6.priuileg.50.
Tiraquel.de retract.conuent.§.2.gloſ.1.nu.54.Di-
dac.de teſtam.c.7.nu.11.Rol.in conſ.70.nu.15.vo-
lum.4.Ergo ſiue dicat ſtatutum dotem dandam eſ
ſe,quando filia nupſerit,ſiue id non exprimat, ſem
per illa dotis mentio continet conditionem,vt pa-
tet ex prædictis.

In ſuperioribus tñ caſibus,quib.dixi dotē mini-
mè ſuccedere loco legitimæ, intellige, niſi in ipſo
ſtatuto mentio aliqua fiat de legitima, puta,quod
56 dotetur filia cōpetenter vſque ad legitimā: † tūc
enim dos ſuccedit loco legitimæ,Caſtren.in conſil.
222.in 3.dub.nu.5.verſi.verum quidquid dixerim,
vol.2.vbi ait, quod ſi ſtatuto dicatur legitimam in
omnibus teſtamentis debere ſaluam eſſe deſcen-
dentibus,tūc dos ſubrogabitur loco legitimę. Et
infert, quod de dote erit reijcienda omnis condi-
tio,& fiet illius tranſmiſſio ad hæredes. Et loqui-
tur in fortiorib. terminis, qñ ſcilicet extat ſtatutū
excludens filiam ſimpliciter:deinde vero aliud ex
tat ſeparatum reſeruans legitimam. Et ratio eſt
ſecundum eum,quia tunc excluſio fit propter legi-
timam.Idem voluit Socin. in conſil.31.in 3.quæſt.
num.4.vol.1. vbi tenet,dotem ſuccedere loco legi-
timę,quando ſtatutum mandat debere contentari
de dote data,nec poſſe moleſtare fratres occaſione
falcidiæ, quia cum teſtator falcidiam exprimat le
gitimæ loco, videtur dotem loco legitimæ ſubro-
gaſſe,ſequitur Brun.in tract.de ſtatu.exclu.fœmin.
art.10. q.2. nu.14. Hanc partem probauit quoque
Rimin.in conſil.157.num.17.& ſeq.vbi ait iſto ca-
ſu nos verſari extra diſtinctionem Caſtren. ſupra
poſitam,Ancha.Moder.in d.q.51.num.3. & 7.in 2.
par.vbi loquitur,quando teſtator mādat, quod fi-
lia nihil petere poſſit occaſione legitimæ,ſubdens,
quod mentio legitimæ inducit,quod dos eius loco
videtur ſubrogata. Et idem placet Simoni de Pret.
d.interpret.1.dubit.5.ſolut.quarta,nu.17.vbi alle-
gat Crauet.& alios,innuens, quod ex facili conie-
ctura cognoſcimus dotem ſubrogari legitimæ.Nā
57 ſupra citatæ opiniones non procedunt, † quando
aliter probatur ex coniecturis, ſecundum Anch.d.
q.51.nu.7.Apparet igitur, intentionem ſtatuentiū
fuiſſe,quod legitima debeatur, qñ propter dotē ex
cludunt filiam a legitima. Et licet legitima peti
tunc non poſſit,tamen petitur dos eius loco,& hoc
plurimum conſiderari debet,facitque ad ſtatutum
Mantuæ,diſponens de ſucceſſionibus, quo excludi
tur filia ſimpliciter,ſed poſtea mandat dotari, iu-
betque dotem non eſſe minorem legitima. Et ta-
men Bal.loquendo in eo ipſo ſtatuto, in conſi.465.
volum.3. vult, quod dos non ſuccedat loco legiti-
mæ,in quo Alciat.in conſi.479.nu.13.videtur con-
trarium ſentire.

Sed contra prædicta vrget Ruinus late in conſil.
152.num.5.& ſeq. volum.5. vbi dicit,quod etſi ſta-
tutum mandet, dotem regulari ſecundum legiti-
58 mam † reſpectu quantitatis,non tamen per hoc in
ferri poteſt, quod velit dotem ſubrogari legitimæ,
quia aliud eſt filiam vocari ad legitimam, vel legi
timam illi præſeruari:aliud verò,quod dos non ſit
minor legitima. Item, ſtante ſtatuto,filia,quæ ſit
præterita,non poteſt dicere teſtamentum nullum,
quia fuit excluſa a legitima, ergo non eſt verum,ꝙ
dos ſit loco legitimæ,nam poſſet contratabulare,ſi
dos non eſſet relicta. Et latè proſequitur,vt per eū.
Addo,quòd illa verba ſtatuti,ne filia aliquid petat
ratione legitimæ,vel quod dos non ſit minor legiti
ma,tendunt ad excluſionem filiæ. Ergo non debet
operari admiſſionem. Inducta enim ad diminu-
59 tionem,non debent † operari augmentum,l.lega-
ta inutiliter,ff.de leg.3.Et quia nunc in Mantuano
Senatu pendet indeciſa lis inter D. Iulium Fram-
bertum,& D.Federicum Alberigum,ſubſiſto,& nō
interpono meum iudicium.

Rurſus in eiſdem caſibus, ſi ſtatutum mandat
filiam congruè, vel competenter dotari, eo caſu
dos ſuccedit loco legitimæ, quamuis a principio
60 ſit abſolutè,& ſimpliciter excluſa. Cōgrua † enim
dos dicitur, quæ non eſt minor legitima, vt dicunt
communiter Docto.in Auth. nouiſſima, vbi Iaſ. in
fine, C.de inoffi.teſt. & in Auth. res quæ, vbi Iaſon
nu.6.not.C.commun.de legat.Ang.Caſtren. Alex.
Curt.ſen.Socin.Corn.& alij, quos citat & ſequitur
Craue.in conſi.236.num.3.Et ideo Simon d. ſolu-
tio.4.nu.17. in fi.inquit,quod ſi ſtatutum mandat
61 congrue † dotari filiam, dos ſuccedit loco legiti-
mæ,& ius petendi congruam dotem,tranſmittitur
ad hæredes, vt per eum, qui allegat Cuma. Quod
idem eſt,ac ſi dicatur, dotem legitimæ ſubrogari:
aliàs enim non tranſmitteretur. Et idē innuit Cra
uet.d.conſ.236.Anch.d.q.51.nu.3. vbi idem dicit,
quādo ſtatutum loquitur de legitimè dotata, quia
non dicitur legitima dos, quæ eſt minor legitima,
& quæ ad hæredes non tranſmittitur. Confirma-
tur hæc ſententia ex eo,quod ponit Brun.in d.tra-
cta.ſtatut.excluſ.art.11. nu.19. vbi ait, quod ſi ſta-
62 tutum excludens filiam mandet † illi aliquid da-
ri ſub nomine quotæ, tunc illud ſubrogabitur le-
gitimæ, & in eo locum habebunt quæcumque a iu
re dicuntur de legitima, licet aliud velit, quando
mandat certam dari quantitatem. At vbi iubet
mulieri congruam dotem dari, tunc quia, vt dixi,
non eſt congrua, niſi aſcendat ad quantitatem le-
gitimæ, videtur legitimam ipſam reſeruare, quia
legitima eſt quota bonorum, vt per Doctor. in d.
63 Auth.nouiſſima,& portio † eius, quod ab inteſta-
to debetur,glo.in §.excipiatur,in verſi.curialibus,
circa medium,in Auth. de trien. & ſemiſ.gloſ.in l.
omnimodo, C.de inoffi.teſtam.in l.ſi arrogator,in
verſ.quartam partem,vbi Iaſ.ff.de adoptio.

Idem quoque dicendum vr̄,qñ ſtatutū mandat,
quod filia ſit tacita & contenta dote ſibi data, vel
danda, nec plus in futurum petere poſſit in bonis
paternis,vel maternis, quia tūc dos ſubrogatur lo
64 co legitimæ iure † naturæ debitæ,ſecundum Caſtr.
in d.conſ.222.nu.5.vol.2.& in conſ.372.in fi.vol.1.
vbi, ſi dos filiæ conſtituitur pro omni iure, vel ita,
quod nil aliud petere poſſit,tunc ſuccedit in locum
legitimæ, & de ea diſponit ſicut legitima, Crauet.
in conſ.34.nu.5.Anch.d.q.51.nu.3.Et hæc fuit opi-
nio Iacob. Butr.in l. qm̄ in priorib. C.de inoſ.teſt.
vbi dicit,ꝙ dictáre ſtatuto, filiā debere contentari
de quantitate ſibi relicta a patre,habebit id omne

Digitized by Google

loco legitimæ quantulumcunq; fuerit relictū. Se-
quuntur ibi Bal.Salic. & Caſtren. Imo. in l.fin.col.
antepenul. ff. de conditio. inſtit. eas citat Brun.d.
art.11.nu.9.vbi nu.14.allegat ēt Frāc.de Rampon.
& pro hac parte,Simon d.ſolut.4.nu.18.verſ. quin
to aut poſtremo,ſol.212. Allegat Anch.Abb. Ang.
de Aret. Capram,Dec.Soc.Gram.& Socin.iun.vbi
ſubdit recipiendā eſſe hanc opinionē tanquam be
nigniorē,ne filiæ decedant ſine hærede, & ſine bo-
nis,& ſe reſpondiſſe pro hac parte,in conſ.72.vol.
1.Volunt autem prædicti Docto. omnes, quod hoc
65 caſu dos † peti poſſit ante tēpus, & tranſmittatur
ad hæredes filia ante nuptias decedente, mouen-
turque ratione: quia dum prohibet ſtatutum plus
non peti,videtur habere reſpectum ad legitimam,
quam ſolam potuiſſent petere,& quæ ſola debeba-
tur,ſed melior videtur ratio,quia cum vtitur ſtatu
tū illis verbis, pro omni, & toto eo, q̄ petere poſ-
ſet, vr̄ velle inducere compenſationem cum eo, q̄
66 debebatur,id eſt,cum legitima,vt probat † tex.in
l.ſi vxor ſua, C.de bono.auth. [illegible] poſſid. Abb.
in conſ.81.col.2.in princ.nu.vol.1. Et perinde eſt,
ac ſi ſtatutum diceret: volo, q̄ dotes cōpenſentur
cum eo,quod filiæ debetur,vt inquit Corn.in conſ.
344.in fi.vol.1.Rui.Soc.iun.Duran. Crau.Phanuc.
Anch.Moder.& Menoch.quos citaui in conſi.112.
nu.12.Et idē important illæ clauſulæ,q̄ filia ſit cō-
67 tenta dote ſibi data, & nil vltra † petere poſſit, vt
poſt Caſtren.Abb.& Corn.inquit Crau.in cōſ.131.
nu.17.& ſequuntur alij a me citati,d.conſ.122.nu.
21.Sed hæc quoque ratio non vr̄ concludens, quia
etſi per compenſationem extinguatur primū de-
68 bitum,& prima † obligatio ipſo iure,§.in bonæfi-
dei, vbi Aretin.col.5.verſ. tertio principaliter, &
Iaſ.nu.77. vbi cōem dicit, inſti.de actio. Afflict. in
deciſ.121.nu.1. & 4.Dec. in c.cū inter,col. pen. de
69 exceptio. eſt.n.ficta † ſolutio. l. ſi debitum, ff. qui
potio.in pign.habe.l.ſi peculium,§.1. ff.de ſtatu li-
be.Bart.in l.amplius non peti,col.3. ff.rē rat.habe.
Crot.in conſ.139.nu.7.Pariſ.in conſ.121. num.29.
vol.3.Tiraq.de retract.conſang.§.tertio, glo.3.nu.
6.non tamen vnum ſubrogatur loco alterius. Et
ideo Alex.in conſ.179.nu.3.in fi.vol.5.dicit, quòd
etiā iſto caſu dos non ſuccedit loco legitimæ, niſi
quando quātitas relicta,vel deſtinata eſt intra me
tam legitimæ. Mihi tn̄ magis placet prior opinio,
quia cum debitum legitimæ extinguatur per do-
tem, fit ipſo iure vnius ſubrogatio loco alterius.

Et verum eſt dicere, q̄ filia habet dotē loco le-
gitimæ, qn̄ dos relinquitur in recompenſationem
legitimæ, & cū actio pro legitima innouatur per
70 dotem,dr̄ in dotē transfundi. Hic enim † eſt effe-
ctus nouationis,l.1.in princ.iuncta l.Stichum,§.le-
gata, ff.de nouatio. Et nouatio fit cum priuilegijs
71 omnib. quæ habebat † prima obligatio, vt dicit
Bart.in l.ſi quis cū aliter, nu.4.verſ. præterea poſi-
to, ff.de verbor.oblig.vbi Alex.nu.3.dicit,illum ſe-
qui Doctor.cōmuniter, & inquit Aret. ibi hoc eſſe
ſingulare dictum,& cōprobat Iaſ.nu.12.Bar.Ang.
& Imo.in l.videamus,la ſeconda,§.ſi actionem, in
fi.ff.de vſu. & probaui latè in conſil.269. num.17.
& 18. Proinde non eſt mirum, quod dos eo caſu
ſuccedat loco legitimæ.

Et per prædictā deciſionē Soc. in conſi.30.q.3.
vol.1. dicit, q̄ ex quo dos ſuccedit loco legitimæ,
poterit filia iuſſa eſſe contenta dote ſibi data pete
re ſupplementū legitimæ, ſi tamen non ſit dotata
a patre, ſed ab alio, de quo lex non æquè conſidat.

Rurſus, qn̄ eſt dotata a patre, ſi ſit enormiſſimè
læſa,quia dos ſuccedit loco alimentorum, poterit
72 † filia petere, quod ſuppleatur dos eouſque, quo
ſufficiat pro alimentis,Soc.in conſi.100.col.4. cir-
ca med.vol.3.Bal.Nouel.in tract.dot. in 6.par.pri
uil.17.col.4. verſ. & ex prædictis poteſt concludi,
& id notandum, atque alibi non facile inueniri,
inquit Crau.in conſi.236.vol.4.

Succedit idem dos loco legitimæ, qn̄ pater in te
ſtamento aliquam filię relinquit portionē,quę fue
rat ſtatuto excluſa,nam relinquendo vr̄ ſtatuti ex
73 cluſionē remouiſſe,† vt inquit Salic.in Auth.nouiſ
ſima,col.fi.atque ibi Iaſ.nu.58. dicit ita conſuluiſ-
ſe plures Doct.per eum citatos in diuerſis Ciuita-
tib. id quod placuit ēt Rui.& Crau.quos citat & ſe
quitur Menoc.in conſ.8.nu.13.addo Caprā in con
ſil.19.nu.9.vbi inquit,q̄ filia a ſtatuto excluſa,ſi in
ſtituatur a patre cum onere reſtituendi, retinebit
74 ſuam legitimam, † quia per inſtitutionē videtur
habilitata aduerſus excluſionē ſtatuti,Dec.in cōſ.
264.col.1.& conſ.257.col.pen.Ripa in l.Centurio,
num.46.ff.de vulg.& pupil.Sed hæc opinio non eſt
tuta,quia Ang.in conſi.105.col.fin.dicit,quod filia
ſtatuto excluſa, non petit ſupplementu legitimæ,
quādo pater aliquid ſibi relinquit, quod ſit minus
legitima.Idem Ang.in conſi.465 vol.3. inter con-
ſilia Bal.Caſtren.in conſi.196.nu.2. vol.1. Brun.in
tracta.de ſtatu.excluſ.fęmin.art.9. nu.19. Ruin.in
conſ.27.vol.3.Quę ſententia obtinet multo magis
locū in ſupplemēto legitimæ,q̄ regulariter peti vi
detur contra teſtatoris voluntatē,qua ratione idē
eſſet dicendum in ipſa legitima,quādo filia exclu-
ſa vellet illud retinere cōtra teſtatoris voluntatē,
vt quando fuit inſtituta quidem, ſed grauata reſti
tuere alij, de quo caſu dixi late in conſil.185. ferè
per totum,& poſſent plura addi,quę omitto.

Non tn̄ ſuccedit loco legitimæ dos,qn̄ ſtatutum
75 excludit filiam, † ſiue dotata ſit, ſiue non, quia ex
quo nō habet reſpectum ad dotem,nec ſuper ea ex
cludendo iecit fundamentum,non poteſt conſide-
rari, q̄ voluerit dotē ſuccedere loco legitimæ, ita
Alex.in conſi.179.nu.5.vol.5.Rui. in d.conſil.152.
nu.7.vol.5.Gab.d.conſi.11.nu.5.& 6.vol.1. Ceſsāt
etenim rōnes, qui cōſiderari ſolent in caſib. ſupra
poſitis,& ſecundū prædictas diſtinctiones intelli-
gi debent Doct.qui dicunt abſolutè & ſimpliciter,
q̄ dos ſuccedit loco legitimæ, inter quos Tiraq. in
l.ſi vnquam,in verſ.ſuſceperit liberos, n.112.C.de
reuoc.donat.enumerat Gul.Cun. Ricard.Malum.
Io.And. Cin.Bar.Bal.Imo.Pet.Beſut.Ang.Gemin.
Card.Floren.Abb.Caſtren.Ale.Aret.Salic.Cuma.
Capra,Soc.Iaſ.& Georg.Nattam, Alba in cōſi.23.
nu.2.Burſa.in conſi.32.nu.65. Rui.in conſi.85. nu.
13.Menoc.conſi.8.nu.8.conſ.3.nu.12.Item illi,qui
dicunt dotem ſuccedere loco legitimę,quando ſta
tutū excludens filiā, mandat dotari boni viri arbi
trio,ſecundum Bal. in conſ.184.vol.1. vel mandat
ſimpliciter dotari vt tenet Abb.in conſi.92.vol.2.
quos citat Bru.in d.art.11.nu.9.& 10.Sicuti & alij,
qui dicunt indiſtinctè dotē non ſuccedere loco le-
gitimæ,vt tenuit Imo.in l.planè,§.ſi duob. ff.de le-
gat.1.Corn.in conſ.48.col.1.vol.2.Aret.in conſ.19.
col.2.Cuma.in conſi.124.col.2. Dec.in cōſ.303.in
fi.& multi alij. Et cognitio hæc nō prodeſt ſolum,
vt ſcias, qn̄ ſuccedat loco legitimæ, ſed ēt vt ſcias,
qn̄ filia excluſa faciat partem in cōputatione legi
timæ,& qn̄ portio filiæ impinguet portionem ma-
ſculi propter quem fuit excluſa, item vt ante nu-
ptias

Digitized by Google

ptias tranſmittatur, item, vt purè debeatur, & ſta-
tim peti poſſit, nuptijs etiam non ſequutis, & con-
ſequenter dabitur prædictis caſibus actio pro ali-
mentis, ſi loco legitimæ ſubrogantur.

Alius etiã caſus eſt, quo aliméta ſuccedunt loco
legitimę, cũ.ſ. pater inter filios cõſtituit maioratũ,
quo caſu non aliter a Principe concedi ſolet ſacul
tas, niſi facta alijs filijs prouiſione, quę ſufficiat pro
76 alimentis, propterea tunc detur actio pro † alimẽ
tis petendis, Rod. io l. quoniam in prioribus, in 2.
limit. ad legem ſori, nu. 9. C. de inoffi. teſt. Didac. in
tract. de ſponſ. c. 8. §. 6. nu. 15. & nouiſſimè Lud. Mo
lina, de primog. Hiſp. lib. 2. c. 15. nu. 2. vbi ideo lex
facit vtiles, & notabiles illationes, quæ apud eum
videri poſſunt, & inter cæteras, ꝙ ea alimenta dan
tur etiã ei, qui habet aliunde, & ꝙ tranſmittuntur
ad hæredes, & quod præſtari oĩno debeot ſioe one
re. Et id iuſtiſſimum eſt; quia ſi loco legitimæ ſunt,
habere debent oẽs illas qualitates, quæ legitimè
cõpetunt, vt arguit Menoch. in conſ. 8. nu. 13. in fi.
Quando igitur ex legis diſpoſitione alimenta pe-
tuntur, officiũ datur Iudicis, niſi loco legitimæ de-
beantur. Et idẽ eſſe, qñ forent legata, vt dicam in-
fra ſuo loco, vbi aliæ quoque limitationes applica-
buntur, quę huic capiti poterũt deſeruire; & quę di
cta ſunt de patre & filio, locũ habebunt in alijs pſo
nis affinibus, quib. ſupra diximus deberi aliméta.

SVMMARIVM.

1 *Uxor petit fructus & alias dotes acceſſiones ea ipſa a-
ctione, qua petit dotem.*
2 *Dos eſt vniuerſalis, & continet acceſſiones, & alia.*
3 *Acceſſiones in iudicijs vniuerſalibus veniunt tanquam
pars rei petitæ.*
4 *Mariti bona ſunt vxori obligata, non minus pro alimen
tis, quàm pro dote.*
5 *Acceſſorium eiuſdem eſt iuris cum ipſo principali.*
6 *Vxor petit a marito iure actionis alimenta ſibi debita.*
7 *Officium Iudicis non actio datur vxori pro alimentis
conſequedis a marito.*
8 *Iudicium alimentorum eſt ſeparatum a iudicio dotis.*
9 *Dos peti non poteſt conſtante matrimonio.*
10 *Actio de dote non eſt nata conſtante matrimonio.*
11 *Mulier poteſt intra annum luctus petere alimenta ab
hæredibus viri.*
12 *Dotis acceſſiones ciuiles non petuntur actione de dote, li
cet aliud ſit in naturalibus.*
13 *Officiũ Iudicis nobile ſuccedit loco deficientis actionis.*
14 *Hypotheca poteſt officio Iudicis adhærere, ſicut actioni.*
15 *Hypotheca tacita poteſt accedere ad officium Iudicis,
ſicuti ad actionem.*
16 *Officio Iudicis petũtur alimẽta debita ſol. matrimonio.*
17 *Alimenta ſoluto matrimonio debita eiuſdem ſunt condi
tionis cum alimentis debitis, matrimonio conſtante.*

QVAESTIO II.

QVAMVIS ſupea de patre & filio, ſe
parata quæſtione dictum ſit, tamẽ
eodem officio Iudicis petũtur ali-
menta, quæ fratri, & alijs agnatis
vel conſanguineis, iure ſaoguinis
ex legis diſpoſitione debeotur, vt
probant iura ibi allegata, & ea, quæ citauimus, in
ri. quib. aliméta debeãtur, ad probandũ, ꝙ fratrib.
& alijs cõiunctis perſonis aliunde nõ habentibus,
debeantur aliméta, vt hic neceſſe non ſit repetere.

In vxore autem alimenta petente maius eſt du
bium, a o ei detur officium Iudicis, vel actio, & ſa-
nè vĩ actionẽ dari per tex. in l. ſi marito, §. fi. ff. ſol.
1 matr. vbi fructus & aliæ acceſſiones † dotis petun
tur eadẽ actione dotali. Alimenta aũt non eſt du-
bium, quin dicãtur dotales acceſſiones. Et idẽ di-
cunt Doct. in rub. ff. ſolu. matri. iudiciũ. n. dotis eſt
2 vniuerſale, † & includit acceſſiones, & oĩa ſutura,
præcipue ex parte vxoris, l. quod dr̃, ff. de impenſ.
in reb. dotal. fact. Doct. in l. 1. ff. ſol. matr. Et in iudi
3 cijs vniuerſalib. acceſſiones † veniunt tanquã pars
rei petitæ, l. item veniũt, §. fructus, ff. de petit. hære.
l. non eſt, vbi Cio. C. famil. erciſ. Alex. in d. l. ſi ma-
rito, §. fi. Iaſ. in l. 1. col. 3. ver. vltimo circa prædicta
aduerte, C. de iud. & pro hac parte facit, ꝙ multi
voluerunt, bona mariti non minus eſſe vxori obli-
4 gata pro alimẽtis, quã pro ipſa dote, inter † quos
Iac. de Aret. in l. ſi cum dotẽ, §. ſin aũt in ſæuiſſimo,
ff. ſol. matr. quẽ ibi, num. 7. citat & ſequiť Bat. apud
Alex. col. 5. & approbãt magis cõiter Doct. vt inqt
Negus in tract. de pign. in 4. mem. 2. par. peinc. n. 55.

Accedat quod aliméta dicũtur acceſſoria dotis,
ergo debent eadem actione peti, qua dos ipſa, cũ
5 debeat eſſe eiuſdẽ iuris † cuius ipſum principale,
c. acceſſoriũ, de reg. iu. in 6. Et hanc partem, ꝙ ali-
6 menta petãtur iure actionis † ab vxore, tenuit Ne
guſ. loco prædicto, nu. 49. in fi. vbi ait, ſe non inue-
nire Doctorẽ, qui dicat, ꝙ alimenta petantur offi-
cio Iudicis, imò dicere oẽs, quod acceſſiones pe-
tantur iure actionis. In contrariũ tñ quod ſolo Iu-
7 dicis officio petantur alimenta, † voluerũt Bal. in
l. ſi marito, §. fi. ff. ſol. matri. eos refert & ſequitur
Alex. in l. ſi cum dotẽ, §. ſin autem in ſæuiſſimo, col.
fi. verſ. item qñ conſtante matrimonio, ff. ſol. mar.
Eſt verum, ꝙ mihi Bal. hoc non dicit, vt benè ad-
uertit Negu. loco ſupracitato, nu. 49. in fi. benè in-
8 quit Bal. ꝙ alimenta petuntur † principaliter di-
uerſo iudicio a iudicio dotis, & Alexan. ibi vult, ꝙ
detur officium Iudicis nobile, nõ autem mercena-
riũ. At idem Bal. in l. fi. §. præterea, nu. 3. C. de iure
dot. loquendo de alimentis marito debitis, vult ꝙ
petantur mercenario, non nobili Iudicis officio.
Et idem voluit Ale. ad Bat. in l. fi. in apoſt. magna,
& ibi quoq; Iaſ. nume. 5. ff. de eo, ꝙ certo loco, Ca-
roc. in c. cũ quid, par. 4. in 5. limitat. nu. 5. de regu.
iur. in 6. vbi allegat alios, & dicunt prædicti oẽs, ꝙ
officium datur pro alimentis, & confirmatur ra-
tione. nã cum alimenta dicãtur acceſſiones, nõ de
berent poſſe peti, niſi qñ dos ipſa petitur, ſi agen-
dum eſſet actione de dote, quia veniunt acceſſoriè
ad dotẽ, & acceſſoriũ nõ põt ſtare ſine principali,
9 in tib. vulgatis, & tñ videmus, ꝙ etſi dos † conſtan-
te matrimonio peti non poſſit, l. ſi cõſtante, vbi
Doct. ff. ſol. matr. l. vbi adhuc, vbi Cin. Salic. & alij,
C. de iure dot. tñ alimenta poſsũt peti, vt dictũ eſt
ſupra in titu. quib. debe. alimen. & cõſtante matri
10 monio † actio de dote non eſt nata, l. ſed etſi alia,
ff. de bon. damn. l. 2. ff. de dot. priuileg. Alex. d. §. ſio
aũt in ſæuiſſimo, col. fi. Similiter videmus, ꝙ ſolu-
to matrimonio mulier põt petere alimenta intra
11 † annũ luctus, atq; ita antequã dotẽ petat, l. diuor
tio, in prin. vbi Doct. oẽs, ff. ſol. matri. Fatendũ eſt
itaque, ꝙ pro alimẽtis detur officiũ Iudicis nobile,
non autem actio. Et non obſtat, quod acceſſiones
dotis, petuntur actione de dote, ar in d. l. marito,
§. fioa. quia illud procedit in acceſſionibus natu-
ralibus, vt ſunt fructus prædiorum, fœdus pecu-
dum, & ſimilia, aliud tamẽ eſt in acceſſionibus ci-
uilibus,

Digitized by Google

12 uilibus, vt ſunt vſuræ, alimēta & intereſſe. Ita † re-
ſoluit Bal. in d. l. fin. §. præterea, C. de iure dot. quem
ſequitur Alex. & Iaſ. in d. l. fin. ff. de eo, quod certo
loco. Non etiã obſtat, quod detur hypotheca pro
alimentis, quia vbi etiam hoc verum eſſet, quod tñ
alibi in hoc opere tractaui, nõ tamē infertur, quod
detur actio, & non officium Iudicis, quia officium
13 † Iudicis nobile ſuccedit loco actionis deficientis,
l. quod ſi minor, §. fi. ff. de minoribus, notatur in c. 1.
de offic. Iudic. Et illi Iudicis officio poteſt adhære-
14 re hypothecam, ſicut hæreret actioni. † Ita in pro-
poſito reſpondet Neguſ. in d. §. 4. mem. 2. par. prin.
nu. 51. & de hac ipſa quæſtione dixi in tit. præſtitor
aliment. quando conced. repet. q. 3. ver. retenta igi
tur pro vera. Imò Neguſ. loco prædicto, tenet, idem
eſſe, ſi daretur officium Iudicis mercenariū, quod
deſeruit actioni, & quod hypotheca poſſit accede-
re officio Iudicis, voluerunt Barto. Imo. Alexan. &
Iaſ. in l. 1. in fi. ff. de leg. 1. & procedit non ſolum in
15 expreſſa, ſed etiam in tacita, † vt latè probat Ne-
guſant. de pignor. in 4. memb. 2. par. num. 157. cir-
ca principium.

Et prædicta opinio intelligi debet, ſiue agamus
de alimentis, quæ petuntur conſtāte matrimonio,
ſiue de ijs, quæ debentur ſoluto matrimonio, nam
16 † ea quoque officio Iudicis, non iure actionis pe-
tuntur, ſecundum Alex. in conſil. 109. vol. 5. vbi di-
cit, quod debentur officio Indicis mercenario, q2
non debentur iure contractus, ſed ex accidēti pro-
pter moram, l. fi. C. de dot. promiſſio. Ideo ſecundū
eum ſoluta ſorte peti non poſſunt, ſi nõ eſt facta re
ſeruatio, l. 4. ff. de depoſi. Et pro hac parte facit, ꝙ
voluit Alexan. in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, col. fi.
17 vbi dicit, diſpoſita in alimentis debitis † conſtan-
te matrimonio locum habere in ijs, quæ debentur
matrimonio ſoluto, quicquid dubitauerit Caſt. in
loco per eum allegato. Eſt verum, quod Cord. in §.
ſi quis ex his, l. ſi quis a liberis, num. 149. ff. de libe.
aguoſ. refert Soc. Iaſ. & Gigan. dicere, quod viduæ
debentur iure actionis, ſed eos ego non inuenio.

SVMMARIVM.

1 *Secundogenitus alimenta petit officio Iudicis a primoge aito. vbi tamen declara.*
2 *Patronus petit officio Iadicis alimenta a liberto.*
3 *Patroni filius petit officio Iudicis alimenta a liberto.*
4 *Patronus Eccleſiæ petit alimenta ab Eccleſia officio Iu dicis.*
5 *Officium Iudicis cõpetit ei, cui a lege debentur alimenta.*
6 *Ius ciuile attenditur in his, quæ iure Cauonico non reperiuntur deciſa, ſi nou agitur de peccato.*
7 *Pro legato dantar tres actiones.*
8 *Additio hæreditatis inducit quaſi contractum.*
9 *Hæres adeundo videtur quaſi contrahere cum legatario.*
10 *Perſonalis actio, vel hypothecaria non datur pro legato ante aditionem.*
11 *Officium Iudicis datur pro legato iu piam cauſam.*
12 *Legatam omni peti poteſt officio Iudicis.*
13 *Vaſallus conuenitur officio Iudicis, vt alat dominum.*
14 *Vaſallus petit officio Iudicis alimenta a domino, quando illi debentur.*
15 *Donatarius erga doaantem tenetur ſolum ad antidora.*
16 *Donatarias nulla actione conaeniri poteſt a donatore ad alimenta.*
17 *Donatarius conuenitur officio Iudicis a donatora pro ali mentis.*
18 *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis.*
19 *Donatarius conuenitur a filio ſpurio donatoris officio Iu dicis pro alimentis.*
50 *Pater & filius dicantar eadem caro.*
21 *Vicarius agit officio Iadicis pro conſequenda congrua portione.*
22 *Officium Iadicis datur, quaado verba legis diriguntur ad Iudicem.*
23 *Condictio ex lege datur, quando lege noua inducitur ali qua obligatio, & nou eſt prodita actio.*
24 *Officiam Iudicis ei ſoli datur, qui eſt omni actione deſti tutus.*
25 *Spurius petit a patre alimenta officio Iudicis.*
26 *Pater filium dotare officio Iudicis cogitar.*
27 *Pater tempore neceſſitatis petit alimeuta officio Iudicis.*
28 *Pupillus alimenta petit a tutore officio Iudicis.*
29 *Fideiuſſio, quaado petuntar officio Iudicis alimenta, non eſt præſtanda pro caſa ſuccambentiæ.*
30 *Fideiubendi neceſſitas eſt graue onus.*
31 *Fideiaſſio, quibas caſibus præſtanda ſit, Iudicis arbitrio committitar.*

QVAESTIO III.

MVLTIS etiã alijs perſonis datur of
ficiū Iudicis pro conſequendis ali-
mentis, & in primis quidem ſecun
1 dogenito † alimenta officio Iudicis
debētur a primogenito, qui habet
maioratū, vt voluit Lud. Molin. in
tract. de primog. Hiſp. lib. 2. c. 15. num. 70. Mouetur
ex vulgarib. authoritatibus, quas citaui in princi-
pio huius partis. Sed eius opinio confundi videtur
ex limitatione, q̃ ipſe ſubijcit ibi, & primū quidem
in eo. c. nu. 2. vbi ait, quod alimenta debita ſecūdo
genito ſuccedant loco legitimæ, & quandocunque
ſubrogantur legitimæ, debentur iure actionis. Et
in hoc vr̄ ſibi parum conſtans, ſed meo iudicio re-
ctè loquitur. Aliquãdo. n. maioratus inſtituitur ab
aſcendente, & eo, qui ad legitimam tenetur, & tūc
ſecundogenitorum alimenta ſuccedūt loco legiti-
mæ, & verificatur limitatio, daturq́; actio pro eis,
at aliquando maioratus inſtituitur ab eo, qui nul-
li debet legitimam, vt in tranſuerſali, & eo caſu ali
menta ſola Iudicis officio petuntur, & non ſucce-
dunt loco legitimæ, & eadem eſt differentia, quan
do maioratus inſtituitur in omnibus bonis, vel ſo
lum in bonis liberis dempta, ſcilicet legitima filio
rum. Has autem differentias ponit Lud. Molin. in
d. tract. lib. 2. c. 1. nu. 5. & ſeq. & latè agit.
2 Libertus quoq; Iudicis officio † conuenitur pro
alimentis patrono præſtandis, l. ſi quis a liberis, §.
ſolent, ff. de lib. agnoſc. & probat l. 1. C. de oper. lib.
vbi dicitur, rem cõmitti cognitioni Iudicis, quod
nihil aliud eſt, quam introducere, & excitare offi-
cium Iudicis, l. quod ſi minor, §. ex hoc edicto, ff. de
minor. ita tenet Spec. in ti. qui fil. ſint legitimi, nu-
me. 9. verſ. item patronus, vbi loquitur etiam de fi-
3 lijs † patroni, idem Spec. in ti. de offi. omnium iud.
§. 2. nu. 3. Cordub. in d. §. ſolent, nu. 9.
4 Idem eſt in patrono † Eccleſiæ, qui officio Indi-
cis petit ſibi de alimentis prouideri ab Eccleſia, c.
nobis, de iure patr. c. quicunque, 6. q. 7. & in ſpecie
hoc voluit Spec. in d. tit. de offic. omn. iud. §. 2. nu. 3.
vbi ead. deciſ. determinat de patrono Eccleſiæ, &
patrono liberti, & idem ſtatuit in vtroque. Hanc
partem tenet etiã Pau. de Citadin. in tract. de iure
patron. in 6. par. art. 4. in 3. q. num. 259. vbi tñ non
meminit de Specu. Sed mouetur multis rationi-

 bus,

bus,& primò:quia filijs contra parentes datur of-
ficium Iudicis : ergo idem erit in patrono, cui non
ita debentur alimenta ſicut filijs.

Secundo, Eccleſia erga Prælatum, vel patronum
obligatur ſolum ad antidora:ea verò obligatio nõ
producit actionem, quia eſt ſolum naturalis, l.ſed
etſi lege, .cõſuluit,ff.de petitio.hæred.c.in officijs,
de teſtamentis.

Tertiò, verba omnia legis dirigũtur ad Iudicẽ:
ergo ſolum officium Iudicis datur cuicunque ali-
menta debentur a lege. Ita generaliter loquendo
5 † tradit Barto.in l.ſolum,nu.6.& 8.ff.de alimen. &
cibar.legat.vbi loquitur etiam de liberto. At in l.ſi
quis a liberis,ff.de liber. agnoſc. vbi fit mentio de
alimentis præſtandis patrono, ſemper verba ad Iu
dicem diriguntur, præcipuè in §.pen.& quamuis iu
ra Canonica verba non dirigant ad Iudicem, vt in
d.c.nobis,& d.c.quicunque, tñ cũ id ſit Ciuili iure
terminatum, ſatis dicitur etiam iure Canonico de
ciſum. Addo, quod habemus deciſionem in liberto
& patrono:ergo idem dicere debemus in Eccleſia,
& patrono. Validum enim dicimus argumentum
a patrono liberti ad patronum Eccleſiæ, vt dixi ſu-
pra in tit. quibus debeant alimen.

Contrariam nihilominus opinionem, quod pa-
trono aduerſus Eccleſiã detur actio pro alimentis
conſequẽdis, probauit Io. And.in ca.nobis,de iure
patron. Mouetur per iura Canonica, & idẽ voluit
Abb.ibi,nu.6.& ſeq. dicens hoc eſſe patroni priui-
legiu, quod veriatur circa duo, quia ſcilicet tenetur
quidẽ Eccleſia omnibus pauperibus ſubuenire de
eo, quod ſupereſt, deductis ſibi neceſſarijs; ſed pa-
trono pinguiora præſtat alimenta, quàm alijs ſa-
ciat, & cogitur per viã actionis id facere, ſicuti ab
alijs officio Iudicis cõuenitur. Et mouetur ex eod.
tex.& hoc dicit ſatis notandu Ant. de Burg.in c.1.
nu.31.de empt.& vend.hanc etiã partẽ tenuit Ro-
chus de Curte, in tracta.de iure patron.in verſic.vt
vtile,nu.152.Gigas in tracta.de penſio.q.27.nu.2.
Cord.in l.ſi quis a liber. §.ſolent, nu. 30.ff.de liber.
agnoſc. vel alen. vbi allegat etiã Lambertin. Horũ
omniũ fundamentum conſiſtit in c.quicunque,16.
q.7. Nam c.nobis,de iure patr.nihil de nouo dicit,
ſed refert ſe ad id, quod alijs iurib. eſt diſpoſitum.
Et in d.c.quicunque, dr̃, quod patronus vergẽs ad
inopiã, ſuffragium vitę pro temporis vſu percipiat
ab Eccleſia, quam conſtruxit. Sed ſanè, cum non di-
cit, an officio Iudicis, vel aliter iure actionis, intel-
ligi debet eo iure, quo alimenta ſolent præſtari,
ideſt officio Iudicis. Cum enim quid eſt dubium in
iure Canonico, ſi id reperiatᷣ iure Ciuili deciſum,
6 attendimus ius † Ciuile, cum nõ agimus de pecca-
to, vt notatur in c.1.de oper.noui nunc.ita reſpon-
det Pau.de Citadin.in d.art.4.in 3.q.num.159.Pręterea
ſi admitteremus actionẽ dari, vtiq; peti poſ-
ſent alimenta pręteriti temporis, quod tamen non
reperitur iure cautu, nec ratione fundatur, & text.
in c.quicunque, hoc vr̃ denegare, cum dicit, ſuffra-
gium vitæ, & turſus, dum dicit, pro tẽporis vſu, &
prædicti Doctores non reſpondent ad rationes in
contrarium allegatas, quæ tñ plurimum vrgent, &
per quos additionator ad Abb.in loco prædicto, te
net, quod competat ſolum officium Iudicis, & hæc
pars minus lædit regulas iuris communis, & cum
patrono reſpectu Eccleſiæ æquiparetur patrono re
ſpectu liberti, vti facit quoque Abb. in d.capit no-
bis,nu.6.non debet inter eos diuerſum ſtatui. Mihi
itaque magis placet prior opinio, & eam credo in
puncto iuris veriorem, ſed in forenſi vſu tenenda
erit poſterior, vti pluribus ſuffulta authoritatibus,
poſtquàm deuenimus ad ea tempora, quibus nihil
tutum exiſtimatur, niſi quod authoritate cõfirma-
tur, ſed diſputando ſuſtineri non poterit.

Rurſus dixi inter alimẽtorum priuilegia, quod
legatum alimentorum peti poteſt non adita hære-
ditate, & eſt veriſſimum, eo autem caſu petitur non
perſonali actione ex teſtamento, nec hypotheca-
ria, ſed officio Iudicis, id quod notandum eſt. Nam
7 regulariter pro † legato dantur tres actiones, per-
ſonalis, ſ.ex teſtamento, ſecunda, rei vendicatio,
tertia, hypothecaria. Eſt tex.in l.1.vbi Cin.Bartol.
Bal.Sal.Caſtr.& Iaſ.C.cõmu.de lega.Alex.in conſ.
4.nu.20.in conſi.98.nu.5.vol.2. Didac.in c.Raynu
tius,§.10.nu.2.de teſtam.Nat.in conſi.235. nu.10.
Caualc.de vſufr.mul.reli.nu.15.Sed rei vendicatio
pro legato alimentorũ dari nõ põt, quia ei compe-
tit ſolum, qñ res corporalis eſt relicta, non etiã da-
ri põt actio perſonalis, qñ hæreditas nondum eſt
adita, quia ea oritur ex quaſi contractu, qui ex adi
8 tione † hęreditatis inducit, l.apud Iulianum,§.fi.ff.
ex quib.cau.in poſſeſ.eat.l.ex maleficijs,§.hæres,ff.
de actio. & oblig.§.hæres, Inſtitu.de oblig.quæ ex
quaſi contract.glo.1.§.igitur, in verſi. cedere, C.de
caduc.toll.Bald.in l.fin.in princ.C.de teſt.milit.At
vbi non eſt aditio, ibi eſſe non poteſt quaſi contra-
9 ctus, qui contrahitur † inter hæredẽ & legatarium,
vt declarat Coſta in §.ſi pater, in 2.par.in verſ.Tre
bellianica,nu.10.de teſtam.in 6.Ergo ipſa quoque
ceſſat ratio. Itẽ actione ceſſante non datur hypothe
caria, quia eſt acceſſoria perſonalis actionis, l.con-
trahitur, & l.res, de pignorib. & acceſſorium non
põt ſtare ſine principali, c.acceſſorium, de reg.iur.
in 6.l.ſi legati, ff. de pignorib. Et gñaliter dicebat
10 † Spec.in tit.de reſtam.§.in primis, verſi.pone nul-
lus, quod pro legato nñquam datur perſonalis, vel
hypothecaria actio ante aditionẽ hæreditatis, Ti-
raq.de priuileg.piæ cau.priuileg.34.per totũ. Cum
ergo peti poſſint legata alimentorum ante aditam
hæreditatem, & eo caſu non dentur illæ tres actio-
nes, fatendum erit dari officium Iudicum. Et licet
non inueniam hoc in ſpecie tactum, tñ probari po-
11 teſt, quia videmus, quod pro † legato in piam cau-
ſam datur officium Iudicis, l.hæreditatis, ff.de peti
tio. hæred. Et notatur in l.1.C. de ſacroſ.eccleſ. vbi
legata pro anima petuntur mandari exequutioni
officio Iudicis, quod in ſola æquitate conſiſtit. Pro-
bat etiã Lup.in rub. de donat. inter vir. & vx.§.65.
num.18.vbi infert, quod ideo petuntur etiamnum
adita hæreditate. Et idem de officio Iudicis, inquit
Didac.in c.Raynutius, in §.3.nu.11.in fi.de teſtam.
vbi etiã ſubdit, lege regia omnia legata peti poſſe
nõ adita hæreditate. Et ante eos hoc voluit Bar.in
l.ciuitatib.nu.2.ff.de leg.1. vbi tenet, quod relictũ
pro cõſtruenda, vel ornanda Eccleſia, peti põt offi
cio Iudicis, Rom.in Auth.ſimiliter, in 2.ſpecia.piæ
cau.vltimę volunt.C.ad l.Falc.Ripa in l.1.nu.42.ff.
de leg.1.vbi poſt Caſtr.nulla facta Bart. mentione
idem dicit Iac. Nig.poſt Ale.ibi,num.150. vbi ait,
quod pro legato non ſolũ cõpetunt tres illæ actio-
nes, ſed etiã officiũ Iudicis. At legatum alimẽtorũ,
quod fit pauperi, dr̃ in piam cauſam, vti dixi inter
priuilegia alimen. Ergo quicquid de legato piæ
cauſæ dr̃, locũ habebit etiã in legato alimentorum,
Imo. Alex. & Niger in l.1. dicunt officium Iudicis
12 indiſtinctè † competere pro quocunq; legato, quæ
concluſio, ſi vera eſt, conſtituit dictum noſtrum

extra

Digitized by Google

extra omnem dubitationem, quanquam etiam ex
prædictis ſatis clarum videri poſſit.
13 Eodem Iudicis officio tenetur vaſallus † alere
dominũ, vt concludit Aret. in l. ſi quis non quaſi,
col. 2. verſi. ex iſto textu arguit, ff. de acq. hæred. dũ
inquit, quòd vaſallus obligatur erga dominum ad
antidora, & iam diximus ſupra, quòd antidoralis
obligatio eſt naturalis, & non ciuilis, ideo non
producit actionem, ſed officium Iudicis.
14 Et idem dici poteſt in domino erga † vaſallum,
quia cum de fructibus feudi ad ſe reuerſi, teneatur
vaſallum alere, dabitur vaſallo officium Iudicis, &
cum ſint correlatiua diſpoſitum in vno, locum habet in alio, & ſicuti de domino ad vaſallum licet
arguere, ita & de vaſallo ad dominum.

Infertur ex eadẽ rõne, quod donatarius debet
a donatore conueniri ſolo Iudicis officio pro alimentis præſtandis, ex qua ſola tenetur ad antidoralem obligationem, per quam benefacienti debemus benefacere, & gratis reddere, quæ gratis ac-
15 cepimus, c. 1. de magiſt. Quod autem † donatarius
teneatur ſolum ad antidora, voluit gl. in l. Ariſto,
ff. de donatio. Sal. in l. fi. C. de reuoc. donat. Corn.
in conſ. 120. col. fin. vol. 1. Ripa in d. l. fi. num. 165. &
nu. 187. C. eod. tit. Bero. in conſ. 293. nn. 22. & ſeq.
16 vol. 1. nulla. n. actione donatarius tenet alere † do
natorẽ, vt probat glo. in l. in condemnatione, ff. de
reg. iur. quã citat & ſequitur Corn. loco pdicto. Et
iam diximus ſuo loco, quod donatarius non cogit
præciſè ad alendũ, ſed cauſatiuè, ſi nõ vult priuari
donatis. Ea autem antidoralis obligatio eſt ineſſicax & inutilis, ita, vt nec in pactum deduci, nec aliquam acceſſoriam obligationẽ ſuſtineri poſſit, vt
bene declarat Bero. loco prędicto. Cum ergo antidoralis obligatio non producat actionem, ſaten-
17 dum eſt † ſolum officium Iudicis naſci pro petẽdis
alimentis. Et cõfirmatur ex eo, quod mox ſubijciã
de filio donatoris, quia ſi erga filium, ergo multo
magis erga patrẽ, nam propter quod vnumquod-
18 que tale, & † illud magis, Authen. multo magis, C.
de ſacroſ. eccleſ. In filio autẽ eſt deciſio, vt dicam.

Infertur quoq; donatarium eodem officio Iudi-
19 cis conueniri poſſe a filio ſpurio † donatoris, vti
expreſsè decidit Ripa in l. ſi vnquã, nn. 72. C. de reuoc. don. vbi poſt aliquã diſputationem cõcludit,
donatarium oĩum bonorum teneri officio Iudicis
alere ſpurios donatoris. Mouetur argumento l. ſi
quis a liberis, §. idẽ reſcripſit, ff. de liber. agnoſ. vbi
Bar. & alij dicunt, quod monaſteriũ tenetur alere
filios ingreſſi. Mouetur item, quia pater & filius
20 dñr eadem † caro, c. contradicimus, §. hac authoritate, 35. q. 3. Proinde eo iure tenetur quis filium
alere, qui obligat erga patrẽ, & addi poſſet, quod
dictũ eſt in tit. quib. debean. alimen. & in tit. qualiter ſint præſtan. vbi probaui, quod Eccleſia tenetur non ſolum patronum, ſed patroni filios alere.
Idẽ dixi in liberto, & alijs perſonis. Sed adde, quia
prædicta oĩa, & iura etiã a Ripa allegata loquuntur in filijs legitimis & naturalibus, at nos agimus
de ſpurijs, qui non dñr eadẽ caro cum patre, ideo
ſi tractaremus de particulari donatario, ego non
crederem ſubſiſtere Ripæ deciſionem, ſed in ſuis
terminis, i. in donatario omnium bonorum eſt veriſſima. Nã ſecũdũ aliquos bona ſunt affecta onere
alendi ſpurios, & in donatarium tranſiuerũt cum
ſuo onere, & vbi etiam reali onere non ſint affecta,
ſatis eſt, quod pater tenebatur erga filium ſpuriũ:
ergo agitur contra eum, in quem tranſlata ſunt.

Et multò planius tranſibit opinio Ripæ in filio
legitimo & naturali, vt ſcilicet ei quoque competat officium Iudicis contra donatarium omnium
bonorum. Eſt enim eadem, immo maior ratio, &
pro ei bene adducuntur rationes Ripæ, & exempla de liberto, Eccleſia, & alijs perſonis.

Vicario quoque, cui congrua portio debetur ex
21 bonis beneficij competit † officium Iudicis propterea conſequenda, gl. c. fi. de offic. vicar. in 6. vbi et
Archid. Sed ea dicit quidem officialem poſſe compellere patronum eccleſiaſticum ad dandu Vicario congruam portionem, ſed non diſtinguit, an id
fiat Iudicis officio, vel ad petitionem partis. Verũ
id deciditur in Capel. Thol. 149. vbi Aufrerius dicit, quod officio Iudicis agi poteſt, ſequitur Rebuſ.
in tract. de cõgr. portio. nu. 55. vbi tñ ſubdit, quod
pauca fiunt officio Iudicis, ſed prædicti Doctores
licet velint, quod Iudex poſſit hoc facere ex officio, non tamẽ dicunt, quod detur officium Iudicis.
Proinde dubitari poſſet, quia etiam, qñ competit
actio multis in caſibus Iudex prouidet ex officio:
ſed ſi rectè intueamur Aufre. ibi intelligit, quod
detur officiũ Iudicis, quia poſtquàm diſtinxit inter prouiſionẽ, quæ fit ex officio, & eam quæ fit ad
inſtantiam partis ad probandum, quod fieri poſſit ad inſtantiam partis, ſubdit, quod condictio
ex lege competit, &c. præterea text. in c. de Monachis, de præben. qui hmõi prouiſionẽ inducit, ver-
22 ba dirigit ad Iudicem, ergo † datur officium Iudicis, ſecundũ doctrinã Bart. in l. ſolent, nu. 6. & 8. ff.
de alim. & cibar. lega. Et dixi ſupra loquẽdo de patrono, in hac eadẽ quæſtione. Et eodem modo loqui vr̃ c. fin. §. vbi, de decim. in 6. & Clem. 1. de iure
patron. & hanc partem, quod ſolum detur officiũ
Iudicis, tenuit Collecta. in d. c. de Monachis.

Cõtra, quod detur actio videtur probari, in d. c.
de Monachis, per regulam quæ habet, quod vbi de
23 nouo per legem inducitur obligatio aliqua, † &
non diſponitur, qua actione agendum ſit, tunc datur condictio ex ea lege, gl. in c. cum ſit liberum, de
ſepultu. l. vnica, ff. de cond. ex lege, Bart. in l. quod
ex his, ff. de adulter. & hanc partem tenet Franch.
poſt Guliel. in Clem. 1. quæſtio. fin. de iure patron.
quẽ citat, & ſequit Aufrer. ad Capel. Thol. q. 149.
Rebuſ. d. nu. 52. & 55. Hoc tñ argumentum nõ concludit, qñdoquidẽ vbi verba legis diriguntur ad
Iudicẽ, tunc etiam ſi noua inducatur obligatio, datur officiũ Iudicis, ſecundũ iura prællegata, quæ
indiſtinctè loquuntur, & nõ probaret Aufrer. deciſio, dũ vult dare officium Iudicis, & actionem: nam
certum eſt, quod Iudicis officium datur in ſubſi-
24 dium, qñ nulla cõpetit actio, & ei ſoli datur, † qui
eſt omni actione deſtinatus, glo. in l. & ideo, ff. de
cõd. furtiua, Bal. in l. fin. §. ſed eum, nu. 1. C. de furt.
& officium ceſſat, qñ eſt actio ordinaria, l. vinum,
vbi glo. ff. ſi cert. pet. l. quædam, in princ. vbi Bart.
nu. 1. ff. de eden. Ant. de Pa. in l. 1. nu. 433. ff. de in
reiur. & vult, quod detur ſolum in ſubſidium, ponit Rolan. in conſ. … nn. 55. vol. 1. deciſ. Pedem. 40.
num. 7. Niſi dicamus hoc procedere reſpectu Iudicis officij nobilis, ſed aliud eſſe in mercenario,
quod ſolet actione deſeruire. Sed nec id ſuſtineri poteſt, quia loquimur de nobili, ideo verius
eſt, quod ſolum detur officium Iudicis, atque id
magis conuenit regulis iuris, a quibus temerè nõ
eſt diſcedendum, niſi manifeſtè appareat de ratione in contrarium. Et quia dixi ſupra, quòd
etiam lex noua dirigens verba ad Iudicẽ non pro-

V 2 ducit

Digitized by Google

ducit actionem , ſed officium Iudicis, hoc voluit
Imo.ſi benè legatur, in l. ſi mulier, §.cum proponeretur, vbi Alex.nu.14.ff.ad Trebellia.
25 Ex eodem fonte deducitur, ꝙ ſpurius † officio
Iudicis petat alimenta: non enim eſſe debet melioris conditionis, quàm filius legitimus & naturalis, de quo dixi in principio huius partis. Et cōfirmatur, quia ſuccedit dos loco alimentorum, vt
dicam ſuo loco, & tñ pater ſolo Iudicis officio co-
26 gitur filiā dotare, † ſecundum Bart. in l. ſi mulier,
§.cum proponeretur, ff.ad Trebell. vbi reprehēdit glo. quæ tenebat contrarium in l. obligamur, §.lege, ff.de actio.& oblig. & ibi ſequitur Ang. qui adducit nonnulla in contrarium, & reſoluit Imo. & hoc etiā voluit Bar. in Auth. res quæ, C. commun. de leg. glo.in l.ſocer, in princ.in verſ. conuenire, ff. ſol.matr. vbi Ang.& alij, & eſt verior, & cōmunior opinio, vt inquit Alex. in d. c. cum proponeretur, nu.14.ſequitur Aſcan. Clem.de patr. poteſta. effectu 11.nu.12. Et prædicti omnes loquuntur in filia legitima & naturali: ergo vēdicabūt ſibi locū, multò magis in filia naturali, ſeu ſpuria, facit quod diximus ſupra de filia ſpuria, donatoris agente pro alimentis contra donatarium omnium bonorum.
27 Infertur pariter, quod pauper, cui † tempore neceſſitatis debētur alimenta, non aliter petit, quàm Iudicis officio. Ita voluit glo. in c. ſicut hi, 47. diſtin. vbi ait, quod non datur actio. Idē voluit gloſ. in c.exiguum, 1.q.7.vbi, quando agit contra Eccleſiam, quæ tenetur pauperibus ſubuenire tempore neceſſitatis, & eam ſequitur Abb. in c. a nobis, nu.6. de iure patron. vbi conſtituit differentiā inter pauperes, & patronum Eccleſiæ, quia ſecundum eum pauperibus datur officium Iudicis pro alimentorum exactione, patrono vero competit actio. Id quod ante eum videtur quoque placuiſſe Butr. ibi, & quod non compellatur quis iure actionis, ſed officio Iudicis ad dandum alimenta, voluit etiam gl. in c. domino ſancto, diſt.50. Abb. in c.pen. de cleric.ægrotan. & ponit Burgos in c.1. nu.30.de emptio.& vendit. Et hanc partem tenuit Anan. in c. ſi quis, in fin. de furt. vbi colligit ex eo textu, pauperē cauſa neceſſitatis, cariſtiæ tempore agere poſſe officio Iudicis, non iure actionis, vt ſibi ſubueniat. Ad idē eſt gl.in verſ.fac, in c. omnes leges, diſt.10.quam allegat & ſequitur Rom. in ſing. 798. idem probat additio. ad Capel. Thol.q.446. Ripa in tract.de remed.præſeruat. contra peſt.nu. 96.& plures ad hoc allegat Tiraq.in tract. pen.tēperan.cauſa 44.nu.10. vbi ait, quod pauperes pñt diuitē eccleſiæ denunciare, quæ illum officio Iudicis cogat dare eleemoſynā. Hoc idē tenet Io. Lup. in c.per vſas, in 3.not. §.12. incip. tertiò, propter neceſſitatē, nu.1.fol.mihi 144.dicens, quod neceſſitatis tempore, pauper poteſt officium Iudicis implorare cōtra diuitē, vt ei ſubueniat. Allegat Abb. in c.cum cauſam, col.fin.de actio. Didac. lib.3. variar.reſolu.c.14.nu.5.verſ.ſed bis omnibus, vbi ponit rationē: nam vbi cogitur quis facere eleemoſynā, id prouenit ex legali debito: ergo compelli poteſt officio Iudicis, quod argumentum non concludit, quia poſſunt ſimul ſtare, quod debitum deſcendat a lege, & quod detur actio, non officiū Iudicis; ſed ſuſtineri poteſt in materia alimētorum, quia ſubſiſtit regula, quod pro alimentis, a lege ordinatis conueniatur quis officio Iudicis, non iure actionis, vt dixi. Debentur enim ex miſeratione, non autē ex obligatione. Illā quoq; propoſitionē admittit Nat.in conſi.500.nu.4.contentus authoritate Abb.in c.1.de empt.& vendit.multos etiam citat Benincaſ.in tract.pauper.in 7.q.princip.in 5. ſpecia.iud.nu.17.vbi ait, tempore penuriæ cogi diuites ab eccleſia ad erogandum eleemoſynā pauperibus, latè etiam Cord.in l.ſi quis a liberis, §.etſi impubes, nu.36.& ſeq.ff.de liber.agnoſc. vbi limitat principalē deciſionē, qua de re nos tetigimus ſuo loco. Addo, ꝙ concluſio hæc probari vr̃ in l.1. in fi.C.de epiſcop. aud. vbi ait, pertinere ad Ep̄os prouidere pauperibus poſitis in neceſſitate. Et licet in principali dicto textus ille aliud agat, tñ ratione ibi, quibus, &c. includit etiā caſum noſtrum. Stat igitur communis concluſio, ꝙ pauperib. pro alimentis, vel eleemoſyna, competit officium Iu-
28 dicis, pupillus quoq; † officium Iudicis petit alimenta a tutore, Cord.in l.ſi quis a liberis, §.utrum, nu.16. ff.de lib.agnoſc. vel alen. Allegat Specul. in tit.de actore, nu.3.vbi tamen hoc non dicit, ſed ſolum quod pupillus petit ſine curatore, niſi facile ſit illi curatorem dare, ſed deciſio eſt vera.

Notandum eſt autem, quod vbi alimēta petuntur officio Iudicis, tunc non eſt præſtanda fideiuſ-
29 ſio de illo reſtituendo in caſu ſuccumbentiæ, † licet aliud ſit, qñ iure actionis debentur, ita dicit Guliel.de Lud.in ſing.139. per tex.in l.1. in princ. ſi cui plus, quàm per l. Falcid.& in l.fi. C.de ordin. cognitio. Sed hoc priuilegium non benè deduci vr̃. Nam etiam, qñ iure actionis debentur alimenta, nulla præſtatur fideiuſſio, & non reperitur iure
30 cautum, graue eſt enim † onus neceſſitas fideiubendi, Doctores in l.2. vbi Salic.C.de hæred. vel act.vend.& ibi quoq; ponit Bald. nu.6. & plurimū intereſt non grauari mere fideiubendo, l. ſi quis a qua, §.fin.ff.vt in poſſeſſ.legato. Iaſ.in l.2. in princ.
31 nu.32. ff.ſol.mat. & Iudicis arbitrio † cōmittitur, qñ cauendum ſit, ſecundum Tiraq.de retract. conſanguin.§.1.gl.18.nu.46. Fruſtra ergo fit diſtinctio inter alimenta debita officio Iudicis, & ea, quæ iure actionis petuntur. Credo tñ Guliel. intellexiſſe de alimentis, quæ lite pendente per modum prouiſionis debentur actori a reo, quia pro eis nulla debētur fideiuſſio, quia etiam ſi ſuccumbat actor in eo iudicio, non tñ reſtituit alimenta iam præſtita, vt dixi in tit. quibus alimenta debeantur, & in tit. quando alimenta præſtita repetantur.

SVMMARIVM.

1 *Actio perſonalis datur pro alimentis legatis.*
2 *Hypothecaria datur pro omnibus legatis.*
3 *Correctum quod non reperitur, firmum ſtare debet.*
4 *Hypothecaria datur pro eo legato, pro quo competit ſola perſonalis.*
5 *Pro legato, pro quo ſolum datur officium Iudicis, etiam hypothecaria.*
6 *Argumentorum valet a fideiuſſione ad hypothecam.*
7 *Fideiuſſio adhærere poteſt ſoli officio Iudicis.*
8 *Taciti & expreſſi idem eſt iudicium.*
9 *Totum qui dicit, nihil excludit.*
10 *Tres actiones competunt pro legato, dummodo eius natura non repugnet.*
11 *Officium Iudicis competit etiam pro legato alimentorū.*
12 *Officium ſolum, & non alia actio datur pro alimentis ſeruo, vel incapaci relicto.*
13 *Legatum alimentorum factum ſeruo, vel incapaci, debetur non ratione, ſed æquitate.*
14 *Seruus non poteſt agere, & eſt actionis incapax.*

QVAE-

QVAESTIO IIII.

CVM de alimentis legatis agitur, pe
1 ti poſſunt alimenta actione † per
ſonali, l. ſolent, ff. de alim. & cibar.
lega. l. 1. C. de fidcicom. iuncta l. 1,
C. commu. de legat. ita tenet Ang.
in conſi. 338. nu. 2. Bero. in conſ. 30.
nu. 9. vol. 2. Diſſidẽt tñ inter ſe, quia Berous dicit,
ſolam dari perſonalem actionem, Ang. autem in-
quit perſonalem dari, vel hypothecariam. Et hæc
2 vltima vr̃ mihi verior, quia hypothecaria † datur
pro omnibus legatis, l. 1. vbi Cin. Bart. Bal. & alij,
C. commun. de legat. Alex. in cóſ. 40. nu. 20. & ſeq.
& in conſi. 98. nu. 5. vol. 2. Didac. in c. Raynutius, §.
10. nu. 2. de teſtam. Et non reperitur cautum in con
3 trarium: ergo ſtare † debet, quod non reperitur
correctum, l. præcipimus, C. de appellatio. Et ali-
mentorum legatum eſſet deterioris cõditionis,
quàm cætera, ſi pro eo non daretur hypothecaria,
quæ datur pro alijs, cum tamen ſit alijs fauorabi-
lius. Et certum eſt, quod hypothecaria competit
etiam pro legaro, pro quo ſola perſonalis actio
4 † datur, l. 1. in fi. C. commun. de lega. Id quod pro-
cedit etiam inſpecto iure antiquo, l. creditorib. ff.
de ſeparatio. Bar. in l. 1. in fi. nu. 13. ff. de lega. 1. ſe-
quitur ibi Imo. Alex. Soc. & Iaſ. Et confirmatur, q̃a
ſecũdum prædictos oẽs competit hypothecaria, ẽt
pro ijs legatis, pro quibus datur ſolum officium
5 Iudicis, † quia ſi hæres poteſt compelli, eodẽ mo-
do res poteſt diſtringi, l. hæreditas, §. 1. ff. de peti-
tio. hæred. l. de pollicitationibus, in fi. ff. de polli-
citatio. quas rationes allegat Bar. in loco præcita
6 to, vel quia valet argumentum a fideiuſſione † ad
hypothecã, l. ſi legati, in fin. ff. de pignorib. Et offi-
7 cio Iudicis adhærere † põt fideiuſſio, ſecundũ gl. in
l. cum quis pro eo, ff. de ſolutio. Bar. in l. Marcellus,
in princ. ff. de fideiuſſorib. ergo idem erit in hypo-
theca. Nec mouet dubitatio Iaſ. ibi, qui volebat
procedere ſolũ in hypotheca expreſſa, non autẽ in
8 tacita: nã taciti & expreſſi idẽ eſt † iudiciũ, l. cum
quid, vbi notat, ff. ſi cer. pet. Neguſ. in tract. de pi-
gnorib. in 4. memb. 2. par. princip. nu. 157. verſ. pri
mo ergo amplia, vbi duas conſiderat rõnes ex tex.
in d. l. 1. C. cõmu. de leg. Prima eſt, ꝙ ibi datur pro
omnibus legatis hypotheca: ergo etiã pro ijs, quæ
9 ſolo Iudicis officio petũtur, quia † nihil excludit,
qui totũ dicit, l. 1. ff. de leg. 1. l. Iulianus, ff. de leg. 3.
Secunda eſt, ꝙ Imperator ibi parificat tacitam hy
pothecam a lege inductã ei, quæ per teſtatorẽ ex-
preſsè inducitur, atq; ita in legato æquiparantur
tacita & expreſſa hypotheca, ita vt non poſſit de
hoc eſſe dubium. Si igitur datur, quando ſolum cõ-
petit officium Iudicis, & ita, quando caſus eſt du-
bitabilis, multò magis dabitur, qñ competit actio
perſonalis, cui magis adhærere ſolet, & poteſt hy-
potheca, & qui caſus eſt minus dubius per prædi-
cta, quib. oſtenditur, ꝙ duæ competunt actiones, &
id tenet quoq; Bar. in l. ſolent, nu. 5. ff. de alim. leg.

Etſi dicatur, quare non datur rei vendicatio?
Reſponſio eſt in promptu, nam lex quæ tribuit a-
10 ctiones pro legatis, intelligi debet † dũmodo eo-
rum natura non repugnet, vt probatur in l. 1. §. 1.
C. commun. de lega. dum loquitur de hypotheca
rei, aut vendicatio non datur, niſi pro re corpora-
li, contra l. 1. in princ. ff. de rei vend. Ergo non po-
teſt competere pro alimentis, quæ conſiſtunt in iu
re, ideſt in actione, quæ incorporalis eſt. Et præ-
dictam rationẽ, ꝙ pro legato detur rei vendi-
catio, quando natura legati repugnat, ponit etiam
Bart. in d. l. 1. vbi Iaſ. in 1. limitatio. num. 6. vbi po-
nit exemplum in legato libertatis, pro quo neque
rei vendicatio, neq; hypothecaria datur, ſed ſola
actio ex teſtamento, quæ eſt perſonalis, ſecundum
glo. & Bar. in d. l. 1. Imo. & Alex. in l. 1. ff. de leg. 1.

Sed etſi dicatur, dictas duas actiones pro lega-
ro competere, veritas tñ eſt, quod etiã datur offi-
11 cium Iudicis, ita † in terminis de legato alimen-
torum, Bar. in d. l. ſolent, num. 5. & 6. ff. de alim. leg.
alios citat Dec. in l. de alimentis, num. 5. in fi. C. de
tranſact. & facit, quia pro quocunq; legato datur
officium Iudicis, ſecundũ Bart. in l. ciuitatibus, nu.
2. ff. de leg. 1. Iacob. Nig. in l. 1. nu. 150. vbi etiã Ri-
pa, nu. 42. ff. de leg. 1. Et dixi ſupra hac eadẽ parte.
Legatum autem alimentorum eſt pium, præcipuè
quando fit pauperi, ergo in eo quoque locum ha-
bet diſpoſitio. Sed quia hæc ſimilitudo reſtringe-
ret deciſionem ad legatum pauperi factum, tenen
da eſt prior, quæ indiſtinctè procedit, etiam ſi fiat
diuiti, & hac ratione ſemper erit vtilior.

Quod verò dictum eſt, actionẽ dari pro legato
alimentorum, intellige, quando legatum eſt vali-
dum, quia ſcilicet relictũ ſit perſonæ capaci, quod
ſi forte alicui relinquatur incapaci, adhuc ſolum
competet officium Iudicis, vt notat Iaſ. in l. ſeruos
ad cuſtodiam, nu. 2. in fi. ff. de alim. & cibar. legat.
12 vbi loquit̃ de alimẽtis ſeruo, † vel alicui religioſo
relictis, dicens, quod pro eis imploratur officium
Iudicis. Idem Bart. dicit de ſeruis pœnæ, & de ſer-
uis factis per captiuitatem, aut natiuitatem, in
tract. Minoricar. lib. 1. c. 1. nu. 3. & ſeq. idẽ Bar. ibi,
lib. 2. diſt. 7. c. 2. nu. 38. vbi loquendo de Fratribus
Minotibus, inquit: Quod etſi hæres inſpecta per-
ſona Fratrũ, quibus legata ſunt alimenta, non poſ
ſit dici obligatus, tñ talis dici poteſt inſpecta ſua
ipſius perſona, & impropriè ex quadam æquitate,
quæ parit officium Iudicis. Ponderat textum in c.
exijt qui ſeminat, §. ad hæc, vbi dr̃, ꝙ Iudex ex offi-
cio ſuo promptũ ſe exhibeat, &c. dicit gloſ. in §. itẽ
nobis, in verſ. nihil ſuum, Inſtit. per quas perſonas
nob. acquir. quod legatum alimentorum factũ ſer
13 uo, † non ratione, ſed æquitate debetur, Bald. in l.
id, quod pauperibus, nu. 27. verſic. vel poteſt dici,
C. de epiſc. & cleric. vbi ait, quod legatum alimen-
torum ſeruo, vel ſimili perſonæ factum, valet, po-
tius officio, & tuitione Iudicis implorata, quàm
de rigore iuris. Et inquit Cuman. in conſ. 30. nu. 3.
ꝙ eiuſmodi legatum incapaci factum, nõ dicitur
propriè deberi, aut valere, ſed grauatus compelli-
tur officio Iudicis, ad præſtandum illud.

Hanc etiã partem loquendo in ſeruo, tenuerunt
Bar. Albet. Caſtr. & alij, in l. ſeruo alieno, §. 1. ff. de
leg. 1. Iaſ. in l. ſi victũ, nu. 6. ff. de re iudic. vbi, quod
miſericorditer datur officium Iudicis, nullã præ-
ſupponens obligationem, & loquitur in ſeruo. Idẽ
Iaſ. in l. 1. C. qui admit. Ripa in l. 1. num. 47. ff. de le-
gat. 1. vbi loquitur gñaliter de legato relicto inca-
pacibus perſonis, Gomeſ. in tract. de teſtam. in tit.
de legat. c. 12. nu. 46. vbi de ſeruo, & de Fratribus
Minoribus, atq; alijs, q̃ nihil habere poſſunt pro-
priũ. Et multos allegat textus Soarez in ſuo The-
ſaur. receptar. ſententiar. in verſi. alimẽta, nu. 165.
vbi loquit̃ de Monachis nihil peculiare habere va
lentibus. Sed ſolũ allegat Gomeſ. in loco præcita-
to, Dec. in l. 1. nu. 26. C. qui admitti, Soc. iun. in l. 1.
nu. 310. ff. de leg. 1. Cord. in l. ſi q̃s a liberis, §. vtrũ,

nu.12. ff.de liber. agnoſcen. vel alen. vbi ait, quod ſeruus implorato Iudicis officio petere poteſt alimenta. Et infert etiam ad Fratres Minores omnium bonorum incapaces, qui tamen alimenta relicta per Iudicis officium petere poſſunt, id quod hodie ex ordinationibus ſuorum Patrum, eſt eis omnino prohibitum, ita quod ſolúmodò recipere poſſunt a ſponte dantibus. Quinimo vidi ordinationem, qua cogitur Guardianus, vel alius Prælatus proteſtari hæredi, vel debitori, quod non intendit legatum illud acceptare, imò abſolutè repudiat, & refutat, proteſtando, quod ſi etiam onus aliquod iniunctum ſit, puta, Miſſas, Officium, vel Orationes celebrandi, non vult teneri ad aliquid tale faciendum. Quare autem non detur actio, ratio eſt, quia tales habẽtur pro mortuis, ideo actionem exercere non poſſunt, & in ſeruo, ꝙ ſit inca-
14 pax actionis, voluit † textus in l. ſeruus, ff.de alimen.legat. l. ſeruo alieno, ff.de leg. 1. Officium autem Iudicis reſidet in ipſo Iudice qui poteſt quandocunq; vult illud exercere. Sed hæc ratio differentiæ non videtur bona, quia ſicut ſeruus Iudicis officium implorans, comparet in iudicio pro alimentis, ita deberet poſſe comparere intentando actionem, quæ regulariter datur pro legato. Reſponderi tamen poteſt, quod ex quo admittendo ſeruum, vel alium incapacem vulnerantur iuris regulæ, conueniens duxit Iuriſconſultus derogare iuri, quantò minus fieri poſſet. Hanc quoque ſententiam, quod ſolum detur officium Iudicis, nouiſſimè multos ex prædictis allegans, tenuit Lancell. Gallia. in conſuetudine Alexandrina, in verſ. ſolidos, q.6. nu.50. addo Vital. in tract. clauſul. tit. an poſſit alim. renuncia. col. fin. verſ. & ſcias, vbi dicit, quod Iudex poteſt pro legatis pijs compellere ex officio exequutores teſtamentarios ad ſoluẽdum, ſed non pro alijs legatis.

SVMMARIVM.

1 *Maritus actionis iure petit alimenta, ſeu vſuras pro retardata ſolutione dotis.*
2 *Negotium alienũ vtiliter gerens, repetit quod impẽdit.*
3 *Maritus alimenta pro retardata dotis ſolutione repetit a ſocero ante moram commiſſam.*
4 *Marito pro alimentis retardatæ dotis datur ſolum officium Iudicis.*
5 *Vſuræ retardatæ dotis ſunt fauorabiles, non odioſæ.*
6 *L. cum quidam, §. diuus, ff. de vſur. non habet locum in vſuris dotalibus.*

QVAESTIO V.

MARITO, cui facta eſt mora in ſolutione dotis promiſſæ a ſocero, vel alio, qui tenebatur alere, datur actio negociorum geſtorum ad petendum alimenta vxori præſtita,
1 † vel vſuras dotales, quæ alimentorum loco ſuccedunt, vt voluit Imo. in l. in inſulã, §. vſuras. col. 2. verſi. ſed forte poteſt dici, quod aue iſte, ff. ſol. matr. Et ratio eſt, quia cum debitor teneretur alere, & maritus alimenta præſtando illã releuauerit ab eo onere, & geſſerit vtile illius negocium marito, conueniri poteſt actione negociorum geſtorum ad ſoluẽdum, quod in eius vtilira-
2 tẽ verſum, aut † geſtum eſt, argumento l. Neſennius, ff. de negoc. geſt. & in l. alimenta, C. eodem titu. & cum Imo. tranſit ibi Alexan. nu.3.

Et quamuis Corneus in conſi. vlt. col.3. verſ. ſed ſtat dubitatio, vol.2. reprehendat Imolã, eo quod non ſit verũ, quod promittens dotẽ, & nõ ſoluens, teneatur vxorẽ alere, tñ Corn. non bene obſeruauit verba Imolæ, qui nõ dixit generaliter de quocunq; promittente dotẽ, ſed de eo, qui rationem ſanguinis tenebatur alere. Et ita eum intelligit Alex. ibi, & quoad talem promiſſorẽ etiam Corn. tranſit cum Imola. Impugnat. n. illius generalem rationẽ, negans quod Cinus, & alij id dicant, ſed non negat, quin vera ſit deciſio Imolæ in eo, qui de iure tenebatur alere, & prædictam deciſionem ſequitur etiã Ruin. in conſ.61. num.6. vol.4. vbi per prædictam rationẽ infert, quod ante biennium, & ita ante commiſſam moram poterit maritus a ſo-
3 cero repetere † alimenta, quia militat pro eo quoque tempore ratio negocij vtiliter geſti, proinde militare quoq; debet deciſio, cuius tñ dictum, quo ad hoc non probo pro nunc, aliqñ examinaturus de illius veritate. Et hanc partem tenere videtur Garzias in tract. de vlt. fine, in ſexta illatio. nu.71. & ſeq. dum reſtringit deciſionẽ textus capituli, ſalubriter, de vſur. ad ſocerũ & generũ, & eu ſequitẽ Didac. variar. reſol. lib.3. c.1. verſ. cæterum alia, diſtinctionẽ Imolæ ſequitur Aret. in §. fuerat, num.6. & Iaſ. nu.22. Rol. cõſ.65. nu.9. vol.4. Et tranſit meo iudicio ſine difficultate, ſecundũ ſuos terminos, qñ ſcilicet, qui dotem promiſit, tenebatur de iure alere, & maritus alimenta præſtitit repetendi animo, quia, vt aliàs licèt vxor ſit in obſequio viri, quando tñ dos eſt promiſſa, vir poteſt alimẽta petere, nec compenſantur cum obſequijs, præcipuè cũ regulariter operæ vxoris, vel alterius mulieris quæ non ſit artifex, non ſufficiant pro alimentis, nec illis æquiualeant. Cum vero agimus de eo, qui dotem promiſit, & non tenebatur aliquo iure ſanguinis, accommodari non poteſt deciſio Imolæ, ex quo nullum illius negotium geſtum eſt, ideo quærendum eſt, quomodo maritus alimenta petat, & aliqui non ſe reſoluunt, nec audent alteram partem affirmare, vt Iaſ. in d. §. fuerat, nu.22. Rol. in conſ.65. nu.15. & ſeq. vol.4.

Petrus autem quem ſequitur Bal. in l. fin. §. præterea, nu.3. & ſeq. dicit, quòd ſolum datur officiũ
4 Iudicis, non autem actio: † Imò vult, quòd ſit officium Iudicis mercenarium non nobile, & ad iura allegata in contrarium, reſpondet, quod loquũtur in acceſſionibus & fructibus naturalibus, qui principali petuntur actione, non autem in ciuilibus, quia officio Iudicis petuntur. Idem probauit Bald. in l. ſi marito, §. fi. ff. ſoluto matrimonio, vbi infert, quòd maritus recipiens ſortem ſibi præiudicat in alimentis, vel vſuris, & cũ eo tranſit Alex. ibi, nume.4. dicens, quod iudicium dotis ex parte mariti non eſt vniuerſale, quia fructus non augent dotem, quod eſſet ſine dubio, ſi eſſet vniuerſale, & quia non petuntur niſi lapſo biennio, & ita poſt moram. Diſcedit tamen Alexan. a deciſione Baldi, quatenus ille diſtinguebat inter acceſſiones naturales & ciuiles, quia ſecundum eum non reperitur quod fructus in contractibus bonæ fidei petantur iure actionis, ſed hoc nihil ad nos, & eget longiore diſcuſſione. Cum prædicta quoque ſententia tranſit Alciat. in tract. præſump. reg.1. præſumpt.32. nu.7. vbi ipſe dicit extincto principali vſuras peti nõ poſſe, & mouetur, quia ſunt odioſæ, quæ ratio non concludit. Quinimò vſuræ prædi-
5 ctæ ſunt † fauorabiles, vt voluit Rom. in conſi.517. col.4.

Digitized by Google

col.4.quia debentur loco damni emergentis, Arct.
in §.fuerat,num.7. Inſl itu.de actio. Corne.in conſi.
145.vol.2.Dec.in conſi.571.col.fi.Bero.in conſi.52.
nu.23.vol.2.Natta in conſ.495.nu.8.Rolan.in cõſi.
65.num.18.verſi. ſecundo non obſtat,vol.4.vbi di-
cunt,ideo tex.in l.cum quidam,§.diuus,ff.de vſu.lo
6 cum non habere in interuſurijs, † quæ debentur lo
co alimentorum. Tenet hanc opinionem pariter
Bal.Noue.in tract.dot.par.6.priuileg.7. col.3.ver-
ſic. & pro hoc dico,vbi ait, quòd mariro datur ſo-
lum Iudicis officium mercenarium, quod deſeruit
actioni, non autem actio, licet aliud velit in vxore
repetente dotem. Et idem ſequitur Neguſan. de
pignor. in quarto mem.2.par.nu.54.verſ.ſed dubi-
tatur, vbi tenet, quod iudicium dotis ex parte ma-
riti ſit particulare, licèt ex parte vxoris ſit vniuer-
ſale. Concluſio itaque firmari poterit, quod mari-
tus officio Iudicis petit alimenta, vel interuſuria
ſibi debita ob retardatam dotis ſolutionem, præ-
terquam, vbi dos fuit promiſſa ab eo, qui teneba-
tur vxorem alere, quia eo caſu datur actio negotio-
rum geſtorum, tanquam alendo maritus geſſerit
vtile debitoris negotium, quod etiam voluit Rolã.
d.conſ.65.nu.9. Eſt verum quod Bald.Nouel.in l.1.
nume.17.ff.ſoluto matr. & in tract.dot. par... pri-
uileg... tenet contrariũ, quod marito detur actio
de dote, vel ex ſtipulatu pro interuſurijs, vel alimẽ-
tis debitis ob moram commiſſam, ſed mouetur ex
ijs, quæ dicta ſunt fauore vxoris, non aduertens mi
litare diuerſam rationẽ, quia pro vxore iudiciũ de
dote eſt vniuerſale, ſed pro mariro eſt particulare.

SVMMARIVM:

1 *Actio competit pro alimentis ex ſtatuto debitis.*
2 *Legitima mortuo patre petitur iure actionis.*
3 *Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducit obligationem.*
4 *Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducendo actionem loquitur imperſonaliter, vel dirigit verba ad partes.*
5 *Statutum dicitur lex populi.*
6 *Statutum dicitur ius ciuile illius ciuitatis.*
7 *Condictio ex lege datur, quando ſtatutum idem diſponit quod ius commune.*
8 *Condictio ex ſtatuto efficacius prouidet, quam officium Iudicis.*
9 *Expenſæ quando debentur ex ſtatuto, tunc oritur condictio pro earum petitione.*
10 *Condictio ex lege non datur niſi in ſubſidium.*
11 *Condictio ex ſtatuto competit ei, in cuius fauorem ſtatutum fuit conditum.*
12 *Condictio ex ſtatuto competit ei, in cuius fauorem conditum fuit, etiam ſi ad eum verba non dirigantur.*
13 *Condictio ex lege dicitur actio perſonalis.*
14 *Condictio ex ſtatuto dicitur perſonalis actio.*
15 *Condictio ex ſtatuto eſt ſtricti iuris, non bonæ fidei.*
16 *Ius delatum ex ſtatuto tranſmittitur ad hæredes ante agnitionem.*

QVAESTIO VI.

STATVTVM ſi diſponit alimẽtari
1 aliquẽ, tunc peti poſſunt iure † a-
ctionis, non autem officio Iudicis,
vt probat Alex.in conſi.7.num.27.
vol.2.vbi loquitur in ſtatuto diſpo
nente, quod filia debeat dotari &
ali: & ſubdit dari condictionem ex ſtatuto. Cla-
rius Alciat. in conſ.338.num.1. vbi mouetur, qui
vbi ſtatutum excludens fœminam propter maſcu-
los, mandat illam ali, datur condictio ex ſtatuto,
quia ſicuti legitima actionis iure petitur poſt mor-
2 tem † patris, l.cum quæritur, C.de inoffic. teſtam.
ita & alimenta quæ ſubrogantur loco legitimę. Sed
fallax eſt argumentum, quia nõ eſt abſolutũ, quod
alimenta legitimæ loco ſuccedant: Cum neque ẽt
dos ſemper ſit loco legitimæ, præcipuè, quãdo ſta-
tutum filiam ſimpliciter excludit, mandans illam
dotari, vt declaraui ſupra in 1.quæſt. huius partis.
Hanc quoque deciſionem, quod actio detur pro ali
mentis ordinatis a ſtatuto, tenuit Menoch. in cõſi.
8.nume.20.in fin.verſi. cæterum re melius, vbi in-
fert, quod ideo peti poterunt pro rempore præte-
3 rito, & ratio eſt, quia vbicunque † lex inducit no-
uam obligationem, tunc datur condictio ex ea le-
ge, l.ſi quis argentum, C.de donationibus, l.1.ff.de
condictio, ex lege, vbi notatur, Bartolus in l.quod
ex his, ff.de adulter. Bald.in l.fi.§.præterea, num.3.
C.de iure dot. Rebuff.in trac.de congr.portio.n.52.
Et ea concluſio procedit ſine dubio, quando verba
4 referuntur nõ ad Iudicem, ſed ad partes, † vel pro-
feruntur imperſonaliter, vt diſtinguendo probat
Bar.in d.l.1.ff.de condictio.ex lege, vbi Iaſon nu.6.
& 7. Et quod dicitur de lege, locum habet etiam
5 in ſtatuto, quia † dicitur lex populi, l. omnes popu-
li, vbi Bartolus & alij, ff. de iuſtit. & iur. & dicitur
6 ius † ciuile, ſecundum Bar. in l.ſtipulationem aliæ,
in fin. princ.ff. de verborum obligationibus, Bald.
in Auth. generaliter, col.1.C. de epiſcop. & cleric.
Iaſ.qui teſtatur de communi in d.l. ſtipulationem,
nu.9. Et videmus Bart.Iaſ. & Doctores, in d.l.1.lo-
quentes de condictione ex lege, promiſcuè ponere
legem & ſtatutum, nullam conſtituentes differen-
tiam. In tantum autem verum eſt condictionem ex
ſtatuto dari, vt procedat etiam, quando ſtatutum
non inducit nouã obligationem, ſed diſponit idẽ,
7 quod ius commune, quia † eo caſu datur etiã condi
ctio, & dicitur ſatis operari, ſecundum Bart. in l.1.
ff.ad leg.Falc.Abb.in rub.de regular.in fin.Ruin.in
conſil.27.nu.12.vol.3.Rol. in tract. de lucro dot.q.
8 27. in fi. Hic autem condictio † ex ſtatuto, fortior
eſt officio Iudicis, & efficacius prouidet, ſecundum
Caſtren.in l.ſi ſocer, in fi.princip.ff.ſoluto matrimo
nio, & probatur in l.cum poſtulaſſet, in princ.ff.de
damno infect. Alex.in d.conſi.7.nume.26.volum.2.
Rui.in d.conſi.27. Hinc videmus, quod ſi ſtatutum
mandat victum victori condemnari in expenſis,
9 oritur † condictio ex ſtatuto, ſecundum Barto.in l.
3.§.ſi rem, ff.de lega.3. Doctores in ca. ex parte, de
reſcript.Alex.an in l.properandum, §.ſin autem al-
terutra, vbi etiã Iaſ.nu.5. C.de iudic. Et plures ca-
ſus, quibus ex diſpoſitione ſtatuti datur condictio
ex lege, ponit Firmian.in ſuo reperto.in verſi. con-
dictio ex lege, ſed quod dictũ eſt, condictionem ex
lege oriri a ſtatuto idem diſponente, quod ius com
mune, non mihi tutum videtur, quandoquidem nõ
10 ſoleat dari condictio ex lege † niſi in ſubſidium,
vt not.in eadem l.1.ff.de condictio. ex lege, Din.in
conſi.43.col.1.& in conſi.48.in fi. Crauet. in conſil.
752.nu.21.niſi dicamus, quod oritur quidem con-
dictio, ſed impeditur exercitium, donec aliud com
petit remedium. Sed pro hac parte facit, quod is
11 intentare poteſt condictionem ex ſtatuto, † in cu-
ius fauorem ſtatutum fuit conditum, l.ſtatuas, ff.
de acquiren.rerum dominio, Barto. in l.omnes po-
puli, in 7.q. princip.ff.de iuſt. & iur. Imo, vt conſe-

quatur,

quatur, quis commodum a ſtatuto delatum agere
poteſt condictione ex lege, etiam ſi ad eum verba
non dirigantur, ſed ſufficit, quod factum fuerit ad
12 † eius commodum, l.ſi vno legata, §. ſi teſtator, ff.
de lega. 1. vbi Bart. infert ad ſtatutum fœminarum
excluſiuum in fauorem agnatorum. Et proſequi-
tur Natta in conſil. 147. num. 1. Et eiuſmodi condi
13 ctiones dicuntur † perſonales, l. actionum, in prin.
ff. de actio. & obliga. §. appellamus, Inſtit. de actio.
14 Et idem eſt in condictione † ex ſtatuto, l. 1. ff. de cõ
dictione ex lege, Tiraquel. in tracta. de retract. con
ſan. §. 8. gloſ. 5. num. 8. vbi tamen dicit, quod aliquã
do ſunt in rem ſcriptæ, l. 3. §. 1. vbi glo. in verſic. per-
ſonales, ff. ad exhiben. gloſ. Bart. & alij in l. fin. ff. de
operis noui nunciat. Tiraq. loco prædicto, vbi alios
addit, & eiuſmodi actiones ſeu condictiones ex ſta
15 tuto dicuntur ſtricti † iuris, non autem bonæ fidei,
Bald. in cap. 1. in fin. de feudor. cognit. Din. & Bart.
in l. conſtitutionibus, ff. ad municip. Ang. in conſil.
202. Tiraq. de retract. conuentio. §. 32. gloſ. 1. nu. 2.
& ius a ſtatuto delatum tranſmittitur ad hæredes,
etiam ſi non fuerit agnitum, vt loquendo de lucro
16 dotis delato a ſtatuto † per mortem vxoris volue-
runt in fauorem mariti, Barto. Bald. & alij commu
niter in l. ſi arrogator, ff. de adoption. Salice. Caſtr.
Alex. & alij, in l. cum antiquioribus, C. de iure deli
beran. Barto. in l. generaliter, §. in his, C. de ſecun.
nupt. alios cumulat Brun. in tractat. de ſtat. exclu.
fœmin. in vndecimo artic. princ. nume. 85. Crauet.
alios referens in conſi. 125. in fin. vbi idem dicit in
quarta, quæ debetur arrogato in bonis arrogato-
tijs, & in beneficio, quod competit maſculo in ex-
cludendo fœminam, & in alijs etiam caſibus, Ti-
raq. de retract. conſang. §. 11. glo. 9. nu. 4.

In quibus locis impugnatur doctrina Saliceti, contrarium tenentis, vt per Crauet. qui etiam reprobat Calcan. Et poſſent circa eiuſmodi condictiones multa allegari pro inſtructione aduocatorum, ſed ſufficit prædicta adduxiſſe, quæ magis viſa ſunt expedire.

SVMMARIVM.

1 *Tutor repetit a pupillo a iure actionis quidquid pro illo impendit, & datur contrarium tutelæ iudicium.*
2 *Tutor tenetur pupillum alere, boniſque moribus, & arte imbuere.*
3 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
4 *Tutor iudicio tutelæ repetit impenſas, quas fecit ex neceſsitate officij.*
5 *Tutor repetit quidquid vtiliter impendit pro pupillo.*
6 *Perſona hominis cunctis eſt rebus præferenda.*
7 *Tutoris officium eſt neceſſarium & publicum.*
8 *Tutor compelli poteſt captis pignoribus, & mulcta indicta aſſumere tutelam.*
9 *Tutor repetit a pupillo alimenta, quæ illi præſtitit ante factam taxationem a Iudice.*
10 *Tutor repetit a pupillo iudicio tutelæ, quidquid erogauit in alimenta ſororis pupilli.*
11 *Tutor ante rationem redditam ponit inter expenſas pupilli alimenta, & ſi non poſuit ante, repetit poſt redditionem.*
12 *Retentio fauorabilior eſt, quàm petitio.*
13 *Protutor repetit impenſam alimentorum factam pro pupillo.*
14 *Protutoris bona ſũt pupillo tacitè obligata ſicut tutoris.*
15 *Soluere ſibi ipſi poteſt quicunque gerit aliena negotia.*
16 *Tutor poteſt ſibi ipſi ſoluere ſuum creditum.*
17 *Tutor debitor pupilli cogitur exigere a ſeipſo.*
18 *Mulier non petit a filijs interuſuria dotis non ſolutæ poſt annum luctus, cum ſi eſſet tutrix non ſoluit ſibi.*
19 *Tutor creditor pupilli compenſare poteſt ſuum creditum cum eo, quod debet ex cauſa tutelæ.*
20 *Compenſare ſocius non poteſt cum debito ſocietatis creditum, quod ex alia cauſa habet contra ſocietatem.*
21 *Compenſans dicitur ſoluere.*
22 *Creditor, qui diu adminiſtrauit bona debitoris, præſumitur ſibi ſoluiſſe.*
Soluiſſe ſibi ipſi præſumitur creditor qui debitoris bona diu adminiſtrauit.
23 *Tutori datur actio negotiorum geſtorum pro ijs, quæ impendit in alimenta pupilli.*

QVAESTIO VII.

TVTOR quoque repetit a pupillo a-
ctionis iure quidquid impendit in
1 illius alimenta, † & datur contra-
rium iudicium tutelæ, ſecundum
Cuma. conſ. 88. caſus talis eſt, nu. 4.
verſ. circa ſecundum, Gramma. qui
tamen de eo mentionem non facit in deciſ. 103. nu
me. 204. Tenetur enim tutor ex neceſſitate officij
2 pupillum alere, bonis † moribus inſtruere, & cu-
rare quod artem aliquam ediſcat, l. cum plures, §.
tutor, ff. de adminiſtr. tut. l. 3. §. tutor, ff. de ſuſpect.
tutor. Roma. in conſ. 425. Socin. in conſi. 2. colum. 2.
vol. 1. Cuma. d. conſil. 88. nu. 4. Plot. de in lit. iuran.
§. 5. nu. 24. ver. dare operam, vbi inquit, quod ſi hæc
omittat, poterit contra eum in litem iurari, Ca-
ualca. in tract. de tutor. & curator. num. 275. vbi al-
legat Crauet. in conſ. 190. qui nihil omnino de hoc
loquitur, ſed de tutore qui procurauit pupillæ im-
maturum matrimonium. Cum ergo teneatur tu-
3 tor id facere debet, ſi fecit † officium ſuum eſſe ſi-
bi damnoſum, l. ſi quis ex aſſignatoribus, ff. quem-
adm. teſtamen. aper. Hæc tamen ratio concludit
quidem, quod detur alimentorum repetitio, ſed
non quod iure actionis potius quàm Iudicis offi-
cio repetantur. Ideò melior ratio eſt, quia in con-
trario tutelæ iudicio repetitur ſumptus, quem tu-
4 tor † fecit ex officio, vt dicitur in l. 3. in fin. princip.
ff. de contrar. actio. tutel. at tutor fecit ex neceſſita-
te officij, non ex voluntate impenſam in alimenta
pupilli, vt ſupra dixi: ergo ea actione repetit, ita
etiam ea actione repetit tutor, quidquid in rem pu
pilli impendit, l. 1. §. præterea ſi tutelæ, & l. quid er-
go, §. deducuntur item, ff. de contr. & vti. actio. tute.
& generaliter repetitur, quidquid vtiliter impen-
5 ditur circa † negotia pupilli, vt inquit Cuma. d. cõ-
ſil. 88. nume. 3. quod ſi eius datur repetitio, quod
in res, aut negotia pupilli eſt ſolutum, quanto ma-
gis licet repetere id, quod in illius perſonæ ſubuen
tionem & ſuſtentationem eſt erogatum, cum per-
6 ſona hominis ſit rebus † omnibus præferenda, l. in
pecudum, ff. de vſufruc. l. iuſtiſſime, de edil. edict. &
longè vtilior, & magis neceſſaria dicatur impenſa
quæ fit pro ſuſtinenda perſona, quàm quę erogatur
pro defenſione rerum, vt de ſe patet, nec probatio-
ne eget. Sed in terminis videtur textus in l. ſumptus,
C. de adminiſtr. tutor. vbi dicitur, quòd tutori refi-
ci debent ſumptus, quos neceſſario fecit in pupil-
lum, & nulla dari poteſt magis neceſſaria, aut ma-
gis vtilis impenſa, quàm alimentorum. Et mo-
uetur ratione, nam ſi tutoris officium publicum eſt,
7 & neceſſarium, † qua ratione cogitur quis aſſume-
re tu-

Digitized by Google

re tutelam, Inſtitu.de excuſatio. tutor. in princip.
iuncta l.munerũ,la ſeconda,§.iudicandi,ff.de mu-
ner.& hono.Alex.in conſi.26.nu.7.vol.3.conſ.109.
nu.3.eod.vol.Caualca.in d.tract.nu.201. imo po-
8 teſt tutor † compelli mulcta indicta & captis pi-
gnoribus,Bar.in l.ſi tutor pupillo, ff.de autho. tu-
tor.Bal.in l.ſub prætextu,C.de hæred. action. Do-
ctores omnes in l.cum quis res,vbi Iaſ.nu.12.C.de
procurat. nulla ſuggerit æquitas quod in damno.
Et licet tutor debeat regulariter curare a princi-
pio, quod per Iudicem alimenta pupillo danda ta
xentur, tamen ſi id omiſit, & bona fide præſtitit
9 alimenta, † datur nihilominus repetitio, vt dici-
tur in l.fi.C.de alim.pupil.præſtan.quia illud erat
de conſilio,non de præcepto,idem dicitur in l.2.in
prin.& §.ſi vero,ff.vbi pupil.educ.debe.ponunt Cu
man.& Gramma.in locis ſupracitatis.

Et non ſolum tutor repetit, quod ſoluit in ali-
menta pupilli,ſed id quoque,quod erogauit in ali
10 menta † ſororis eiuſdẽ pupilli,& in mercedes ma
giſtrorum,qui illum artibus inſtruerent,vt probat
tex.in l.qui filium, ff.vbi pupillus educari debeat,
Cuma.d.conſi.88.nu.4.quia cum pupillus ad id te
neretur tutor debitũ pupilli excluſit, & in eo tex-
tu dicitur expeſsè, ꝙ iudicio tutelæ repetitur id,
quod confirmat dicta ſupra de alimentis pupillo
præſtitis, quia ſi ſoluuntur tutori præſtita ſorori
pupilli,quanto magis reddi debent, q̃ ipſi pupillo
data ſunt,nam pp quod vnumquodque tale, & il-
lud magis tale, Auth. multo magis,C.de ſacroſ.ec
cleſ.Et prædicta procedunt, qñ in reddenda rõne
non fuit facta mentio dictarũ expenſarũ, quia tũc
datur petitio, & ſi ratio nondum eſt reddita, põt
11 in rõnibus dictas † expenſas ſicuti cæteras factas
circa negotia pupilli repetere,l.1.§.præterea ſi tu-
telæ,& l.quid ergo,§.deducuntur.itẽ,ff.de contrar.
& vti.actio.tute.& ſi datur repetitio,multo magis
12 dabitur retentio,quæ † eſt magis fauorabilis, quã
petitio, l.per retentionem,C.de vſu.l.Paulus,ff.de
do.exceptio.Bal.in conſi.455.col.2.vol.2.Iaſ. in l.
naturaliter,§.nihil commune, col. 12. ff.de acqui-
ren.poſſeſſio.Dec.in l.diuus,n.5.ff.de reg. iur. Rui.
in conſi.66.nu.12.vol.1.Crauet.in conſi.148.nu.2.
Ceph.in conſi.86.nu.20.

Similiter quæ dicta ſunt de tutore,locum habẽt
quoque in eo, qui ſe geſſit pro tutore, licet tutor
13 † non eſſet, d.l.1. hæc actio. ff. de contra. & vti. a-
ctio.tute. Cuma.d.cõſ.88.nu.3.Idem.n.iudicamus
de protutore, quod de tutore ipſo, & ideo bona
protutoris,qui adminiſtrauit,nõ minus a iure ſũt
14 tacitè obligata † pupillo, quam tutoris, ſecũdum
gloſ.in l.dabimus,§.1.ff.de priuileg.credit. glo. fi.
in l.pro officio, C. de adminiſtr. tuto. vbi Bal. no-
tat,dicens,non eſſe alibi,& ponit Neguſan.in tra-
cta.de pigno.in 4.mem.2.par.nu.7.

Imo tutor,qui adminiſtrabat, & de ſuo eroga-
uit in alimenta pupilli,poterit ſibi durante officio
ſoluere de redditibus pupilli, hoc enim admitti-
15 tur in quocunque gerente aliena † negotia, vt pro
bat tex.in l.diuortio,§.illum aũt,ff.de neg. geſt. &
notat ibi Caſtrenſ.num.1.idem probatur in l. pe-
16 culium, §. præterea, ff. de pecul. & in l. tutor, † eſt
tex.in l.quotiens,§.ſicut autem, ff.de adminiſtrat.
tuto.vbi dicitur, quod ſicuti poteſt tutor pupilla-
ribus creditoribus ſoluere, ita & ſibi,imo plus di-
cit,quod tenetur ſibi ſatisfacere, aliàs non currũt
vſuræ,Aretin.§. actionum,num.50. Inſti. de actio.
17 vbi mouetur rõne, quia ſi ſit pupilli debitor, † co-
gitur exigere a ſeipſo, l. ita tamen,§.debitor,ff.de
adminiſt.tuto.& ibi Bart.notat,idem ponit Socin.
in conſi.126.nume.5.vol.1.vbi infert,quod mulier
18 † tutrix filiorum poſt annum luctus, non poterit
alimẽta petere ob retardatam dotis ſolutionem,
quia fuit in culpa, ſi ſibi non ſoluit, ſequitur Plot.
in tract.de in litem iuran.§.11.n.34.Caualc.de tu-
19 to.nu.179. & poterit tutor compenſare † cum eo,
quod ex cauſa tutelæ debet, quia vtrunque habet
originem ab eodem fonte, licet aliud ſit, quando
tutor non eſt creditor ex cauſa tutelæ, argumento
eorum,quæ ponit Bal.in l.eius,nu.3.C.de compen-
ſat. vbi debitor ex cauſa ſocietatis conuentus non
20 obijcit compenſationem de † debito, quod non
deſcendit a ſocietate, Petr. de Vbal.in tractat. de
duob.fratrib.in 5.parte, q.32.nu.35. Caualcan. in
tract.de tutor.nu.220. Et prædicti præſupponunt,
quod ſi creditor ſit ex eadem cauſa ſocietatis, ſit
locus compenſationi. Et hoc caſu ſoluere dicitur,
21 qui † compenſat,l.ſi debitor,ff.qui potio. in pign.
habean.l.amplius,ff.rem rat.habe. l.vel permuta-
uit,ff.de liber.cau.Iaſon in §.bonæ fidei, nume.62,
Inſtitu.de actionibus.

In tantum autem tutor poteſt ſibi ſoluere, ſi cre
ditor ſit,quod ſi diu adminiſtrauit, præſumitur ſi-
22 bi ſatisfeciſſe.Et in adminiſtratione † bonorũ,in-
quit Afflict. in deciſ.13.nu.14. & ſequitur Grauet.
in conſi. 129.nu.5.Caualca.in d.tracta.nu.181. vbi
poſt Alex.& Neuiza. dicit,idem eſſe in vxore, quæ
diu adminiſtrauit bona filiorũ, præſumitur enim
ſibi ſatisfeciſſe pro dotibus debitis.

Et non ſolum datur actio contraria tutelæ tu-
tori pro repetitione eius, quod impendit in ali-
23 menta pupilli, ſed etiam actio † negotiorum, l.2.
ff.de neg.geſt.Cuman. d.conſi.88.nu.3. nam alẽdo
geſſit vtile negotium pupilli,proinde repetit.

Hæc tamen omnia intelliguntur, qñ minor te-
netur tutori ſoluere alimenta accepta,& pro quã-
titate, cuius datur repetitio, nam aliquando pu-
pillus non tenetur, vel ſaltem nõ ſoluit integra ali
menta, vt quando inſeruiuit tutori, vt per Cuma.
loco prædicto,& dixi in tit.quando alimenta præ-
ſtita repetantur, vbi egi de tutore repetente ali-
menta pupillo præſtita.

S V M M A R I V M.

1 *Syndicus ciuitatis, vel quilibet de populo agit pro alimentis alicui relictis.*
2 *Miſericordiæ communis eſt vſus.*
3 *Popularis actio efficitur, quando totius populi intereſt, & quilibet de populo agit.*
4 *Legata pia denunciari poſſunt a quolibet de populo.*
5 *Quilibet de populo pro legatis pijs implorare poteſt Iudicis officium.*
6 *Procurator fiſci petere poteſt alimenta pauperi relicta.*
7 *Mãdatum requiritur, quando agit quis pro tertio, alias acta ſunt nulla ſi pars opponat.*
8 *Mandati defectus opponi poteſt intra mille annos.*
9 *Vxoris affines poſſunt agere coram Iudice pro alimentis, & medicinis vxori debitis.*
10 *Coniunctus agit pro coniuncto in iudicio. vide infra.*
11 *Coniunctus ſine mandato agit pro coniuncto.*
12 *Sententia lata contra coniunctum, pro coniuncto comparente, non nocet domino.*
13 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto ſine cautione rati.*
14 *Coniunctus non admittitur etiam cum cautione, quando*
cauſa

Digitized by Google

cauſa non recepit æſtimationem.

15 *Coniunctus pro coniuncto ſine cautione admittitur ad petendum alimenta.*

16 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto, contra pariter coniunctum.*

17 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto, qui habet curatorem.*

18 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*

19 *Veniens ſpeciali iure, non admittitur donec extat, qui venit iure communi.*

20 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto, quando extat procurator.*

21 *Specialia non debent multiplicari.*

22 *Teſtandi licentia ei conceſſa, qui non poteſt teſtari, intelligitur ſeruatis ſolemnitatibus iuris.*

QVAESTIO VIII.

COGNITVM eſt in præcedẽtibus, q̃ actio, vel via pateat ad petitionem alimentorum, nunc non inutiliter agendum, ſi alimentario ſoli detur alimentorũ petitio. Et Bar. in l. ciuitatibus; nu. 4. & ſeq. ff. de leg. 1. di
1 cit, † ꝙ ſyndicus ciuitatis, imò quilibet de populo, poterit agere, vt illi præſtentur alimenta, cui relicta ſunt, & loquitur q̃n debentur certo generi perſonarũ in ciuitate, puta paupetibus. Et mouetur ex textu, & §. ſi autem, qui hoc facere in Auth. de eccleſ. tit. & infert, idem eſſe, q̃n pro alimentis vel alijs neceſſitatibus aliquid relinquit fratribus Minoribus. Mouetur ẽt ratione, quia illud relictum pertinet ad honorem, & vtilitatem ciuitatis, ſed ante eũ idem voluit Speculator in tit. de inſtrum. editio. §. nunc vero aliqua, nu. 65. quia cũ legatum
2 ſit piũ, & miſericordiæ † cõis ſit vſus, c. non ſatis, circa fi. 86. diſtinct. admittitur quilibet de populo, efficitur enim actio popularis, cum totius po-
3 puli interſit, † proinde quilibet admittitur, l. 1. ff. de popu. actio. l. 2. §. 1. ff. ne quid in loco publico, l. 1. ff. de loc. & itiner. public. Et Speculator ad id allegat Bar. in tract. de alimen. nu. 39. & dicit Speculator loco prædicto, ꝙ quilibet de populo compellit exequutorem teſtamentarium ad ſoluendum, & Bartolus in d. l. ciuitatibus, inquit, duplex dari remedium pauperibus, primum, quod quilibet de populo agat, ſecundum quod ipſemet legatarius implorat officium Iudicis. Et hoc etiam dicit additio ibi poſita, quæ repetit omnia verba Bartoli. Idem placuit Ange. in d. §. ſin aũt, in Auth. de eccleſiaſtic. titu. hoc idem voluerunt Hoſt. Io. And. & Anch. in c. ſi hæredes, de teſta. vbi etiam But. Et dixit Bal. in l. nulli, num. 13. verſi. vltimo not. C. de epiſc. & cleri. Quòd quilibet de populo poteſt de-
4 nunciare legata † pia, & non requiritur mandatũ, ſubditque eſſe benè notandum, Roma. in conſ. 69. nu. 3. dicens, quo pro legatis pijs quilibet de po-
5 pulo põt implorare † Iudicis officium, per quod exequutor cogatur voluntatem teſtatoris exequutioni mãdare. Et inquit textus, in §. ſin aũt, eſſe ad hoc ſingularem, Barbatius latè in conſ. 8. num. 12. vol. 1. vbi refert ſe latius dixiſſe in eodem c. ſi hæredes, Rom. quoque in l. ſi cum dotem, §. ſi maritus, nu. 18. ff. ſolu. matr. dicit, poſſe quemlibet de populo petere, quod præſtẽtur vxori alimenta, probatq́ue rõne, quia prouiſio alimentorum pertinet ad piã cauſam, l. Mela, ff. de alim. & ciba. leg. At cuilibet de populo competit apud Iudicem poſtulare, ꝙ relictum in cauſam piam exequutioni mandetur, d. §. ſin aũt, quæ ipſe dicit ad hoc ſingularẽ, ſequitur etiam Vital. in tract. clauſ. in tit. an alim. renun. poſſ. col. 1. Mantica in trac. de coniec. vlt. voluut. lib. 8. tit. 5. nu. 1.

Hanc verò concluſionem Rom. in d. §. maritus,
6 nu. 18. extendit ad procuratorẽ † fiſci, vt is quoque comparere poſſit pro alimentis dãdis, & ſequitur Vital. loco prædicto, id quod non patitur difficultatẽ, quia ſi quilibet de populo admittitur, eodem modo admittetur procurator fiſci.

Procedit autem deciſio de plano, meo iudicio, q̃n alimenta alicui pauperi debẽtur, quia, vt dixi ſuo loco, tunc pertinent ad piam cauſam, & militat ſimilitudo piæ cauſæ. At vbi debentur diuiti, tunc aliud videtur. Ceſſat enim pietas, & conſequenter ratio deciſionis, proinde ipſa quoque deciſio ceſſare debet. Sed difficultatẽ facit ratio Bar. in d. l. ciuitatib. Si enim ideo efficitur popularis actio, quia relictum pertineat ad vtilitatẽ & decorem ciuitatis, vtique hæc ratio militat non minus, quando alimenta diuiti debentur, quam vbi pauperi relicta ſunt. Sed Bar. loquitur, quando nõ vni, aut certis perſonis relinquũtur, ſed vbi generaliter oĩbus certæ qualitatis, puta vbi collegio, vel monaſterio, vel capitulo, vel vniuerſitati mercatorum, vel alterius artis: Eo enim caſu negari non poteſt quid id publicè interſit eſſe in ciuitate tale relictum. Præterea ego dicerem dari ius agendi cuique de populo, quando alimenta debẽtur pauperi, ex legis diſpoſitione, vel hominis. Item, quando debentur generaliter certo generi perſonarum, quod ſi debeantur alicui priuato, vel vni familiæ, quæ non egeat, tunc dicerem admitti neminem, qui non habeat mandatum, quia regula eſt, quod nemo alieno nomine poteſt eſſe in iudi-
7 cio ſine mandato, etſi opponatur exceptio † omnia acta reddentur nulla, l. licet, C. de procu. & ſu-
8 ſtinebitur oppoſitio etiam ſi fieret intra † mille annos, Baldus in l. 2. C. ſi ex falſ. inſtr. ponit latè Vant. in titu. de nullita. ex defect. man. nu. 58. verſ. tranſeamus ad ſecundũ. Et vbi non habemus limitationẽ expreſſam, ſtare debemus regulæ, Bart. in l. 1. ff. de reg. iur. nec ad ea de facili recedendũ eſt.

Vnus tñ eſt caſus, in quo datur actio ſine mãdato pro alimentis, q̃n ſcilicet vxor poſita eſt in furore, & maritus illius negligit infirmitatẽ, & curam: tunc enim cognati vxoris comparendo coram Iudice agant, vt maritus cogatur vxori miniſtrare alimenta, medicinas, & alia neceſſaria ad ſuſtenta-
9 tionẽ vxoris, vt eſt caſus † expreſſus in l. ſi cũ dotẽ, §. ſin autem in ſæuiſſimo, ff. ſolu. matr. vbi glo. Bar. Bal. Ang. Imo. Rom. Alex. & alij oẽs notant. Et in eo textu dr̃, quod curator vxoris furioſæ, vel cognati, Vital. in d. tit. alimen. an renun. poſſ. col. 1. Et hic caſus vr̃ fundari ſpeciali fauore pp furorẽ, ſed Doctores trahunt communiter ad vxorem ægram, id quod videtur deſtruere, quod paulò ſupra dictum eſt, licere cuique de populo agere pro alimentis alicui debitis, quia ſi id verum eſt, fruſtra in vxore ægra vel furioſa eſſet diſpoſitũ, quod liceat cognatis adire Iudicem: niſi dicamus, quod dum cognati admittuntur, alij non excluduntur, vel ꝙ cognati admittuntur tanquam vnus de populo, ſed textus mẽtionem fecit de cognatis propter facti contingẽtiam. Addo etiam, quod in hoc nihil videre extare ſpecialitatis fauore dotis, ſeu alimentorum; nam eſt regulare, quod in quacun-

que

que cauſa coniunctus admittitur ad agendú pro
10 † coniuncto, l.exigendi, C.de proc.ſiue deſcẽdens
ſit, ſiue ẽt tranſuerſalis vſque ad decimú gradum,
Inno.c.nonnulli,de reſcr.Spec.in tit.de coniunctis
perſonis,Bar.in l.ſed & hæ, in princ.ff.de proc.ẽt ſi
11 appareat illum omnino carere mandato,vt † pro-
batur in d.l.ſed & hæ,in prin. Hinc videmus mari
tum agere pro vxore ſine mãdato, l.maritus, C.de
procur. & idem econtra videmus in vxore pro ma
rito,l.manifeſtiſſimi,§.fi. C.de furt. licet ſententia
lata contra coniunctá perſonam pro alia interue-
12 nientẽ non noceat coniuncto,† qui ſit dominus,vt
benè per Bal.in l.1.C.quibus res iudic. non nocet.
Singulariſ tamen in hoc verſatur,quia coniun-
13 ctus non admittitur pro cõiuncto, † ſine cautione
rati,l.Põponius,§.fi.vbi gl.& Doct.ff.de procu. Do
cto.in l.exigẽdi,C.eo.ti. Vant.in tit.de nullitate ex
defectu mandati,nu.130.Ideoq; in caſibus,quibus
cauſa non recipit æſtimationem, & conſequenter
non cadit cautio rati, coniunctus non admittitur
14 pro coniuncto,† vt ſunt iura ſpiritualia ſecundum
Spe.& Io.And.in tit.de coniunct.perſo. in fi.Iaſ.in
d.l.exigendi,nu.9.limit.5.& tñ ad conſequendum
15 alimenta coniunctus admittitur † ſine cautione.
Cõſiſtit ẽt in alio fauor alimentorú,quia etſi coniũ
ctus regulariter admittatur pro cõiuncto,id tñ fal
16 lit, qñ agit contra † taliter coniunctú, vt declarat
Caſt.in l.ſed & hæ,in prin.ff.de proc. quia ſecundú
eú par coniunctionis rõ illu repellit.Idẽ voluit Sa-
lic.in l.exigendi,col.2.C.de proc. ſequitur Marſil.
in l.1.§.cum quis latrones, nu.12.ff.de quæſtio.
Et quia tex.in d.§.ſin aut in ſęuiſſimo,ait,ꝙ cura
tor furioſæ vxoris vel cognati, petunt corá Iudice
alimenta a marito miniſtrari, poſſet dubitari, an
extante curatore poſſit cõiunctus petere hanc pro
uiſionem;nã ibi alternatiuè dr̃ curator, vel cõiun-
cti,atque ita non vr̃ diſcrimen conſtitui, contra ve
ro coniuncta pſona non admittitur ad agendum,
17 qñ extat † curator,vt voluit Bal. in l.Senatuſcõſul
to,C.qui accuſ.non poſſ.Et ponit Iaſ.in d.l.exigen
di,nu.9.in 1.limit. vbi duplicem rationẽ adducit.
prima eſt, ꝙ mandatú expreſſum facit ſilere taci-
tu,l.3.verſ.ſed etſi forte,ff.iudic.ſol. facit regula,ꝙ
18 prouiſio † hominis facit ceſſare prouiſionẽ legis,
l.fi.C.de pact.conuen.ſecunda eſt,quia nunquã ad
19 mittitur veniens † ſpeciali iure, donec non eſt in
mora is,qui venit iure communi,l.ſepulchro viola
to, ff.de ſepulchro violato. ſimile videmus, qñ ex-
20 tat procurator,† quia tunc coniunctus non admit
titur,l.cum prætor,ff.de iudicijs,vbi Ang.not.Spe.
in tit.de coniunctis perſonis,verſ.item quod agit,
Imo. in c.ex parte decani, col. pen. de reſcr. Iaſ.in
d.l.exigendi,nu.9. in 3.limit. & quando lex dicit,
cognatus admitti,intelligi debet curatore exiſten
21 tem in mora,alias ſpecialia † multiplicarentur cõ
tra l.cú poſt,§.genero, ff.de iure dot.l.1. C. de dot.
promiſſio.vnum enim eſſet ſpeciale,quòd coniun-
ctus admittatur ſine cautione:alterum verò quod
agat cum extat curator, & quando plura obſtant,
ſi diſpenſatur aduerſus vnum impedimentum,ſub
ſiſtit alterú: ideo ſi ei,qui non poterat teſtari, non
22 concedatur teſtandi licentia, intelligitur † modo
in teſtamento ſeruet ſolemnitates a iure introdu-
ctas,l.ſi quando,C.de inoffi.teſtam.& pro d.regu-
la eſt tex.in l.ſi domus, ff.de ſeruitu.vrba.præd.l.ſi
non lex,ff.de hæred.inſtit. & plures citaui in conſi.
50.nu.27. Exiſtimo ergo cognatos non admitti ſi
extat curator,niſi ille ſit negligens, vel in mora pe
tendi,quæ mora in alimentis inducitur ſine inter-
pellatione, vt aliqñ dixi,& Iudex ęſtimabit iſto ca
ſu, an a principio cognatos admittat. Cogita er-
go,quia Doct.hanc quæſtionem non examinant.

SVMMARIVM.

1 *Libellus requiritur quando alimenta petũtur iure actio-
nis, aliàs ſecus.*
2 *Libellus omitti non poteſt,& eſt de ſubſtantia iudicij.*
3 *Libellus eſt in omni iudicio neceſſarius.*
4 *Libellus requiritur vt Iudex ſciat formare.*
5 *Libellus non requiritur quando agitur Iudicis officio.*
6 *Libellus non requiritur pro exequutione ſententiæ.*
7 *Libellus non requiritur quando Iudicis officium implora
tur, vt quis defendatur in poſſeſſione.*
8 *Libellus non requiritur, quando Iudicis officium implo-
ratur pro adipiſcenda poſſeſſione.*
9 *Libellus in Iudicis officio requiritur, quando res non eſt
liquida, ſed eget diſcuſſione.*
10 *Libellus in l.fin.C.de edict. diui Adria. non requiritur ſi
non extat contradictores.*
11 *Libellus in l.fi.C.de edict.diui Adria.requiritur,quando
eſt neceſſaria cauſæ cognitio.*
12 *Libellus requiritur etiam in ſummarijs.*
13 *Petitio qualiſcunque requiritur in quocunque iudicio,
quamuis ſummario.*
14 *Libellus requiritur etiam in cauſis, quæ celeritatem de-
ſiderant.*
15 *Reſcriptum eſt loco libelli in cauſa ſummaria.*
16 *Libellus vnicus ſufficit, quando plures tenentur ad præ-
ſtationem alimentorum.*
17 *Libellus vnicus ſufficit in l.fi.C.de edict.diui Adria.con
tra omnes contradictores.*
18 *Libellus ſi ſit ineptus,ſententiam non ſuſtinetur, quando
erat neceſſarius, aliàs ſecus.*
19 *Libellus in petendis alimentis, qualiter formari debeat.*
20 *Alimenta qui præſtari recuſat, compellitur a Iudice, ca
ptis pignoribus, & indicta mulcta.*
21 *Libellus non cogit patronum mulcta indicta,nec econtra.*
22 *Alimenta quando pluribus debentur, Iudex vnum eli-
git, cui cæteri contribuant.*
23 *Plures quando tenentur alimenta præſtare, diſtributio
fit inter eos per tempora.*
24 *Officium Iudicis implorari poteſt, vt hæres conueniatur
in præſtandis alimentis.*
25 *Legatarius alimentorum habitando cum vno ex pluri-
bus,illa conſequitur.*
26 *Legatarij qui diſcordant in percipiendis alimentis, com-
ponuntur a Iudice.*
27 *Mora in debito alimẽt. contrahitur ſine interpellatione.*
28 *Mora irregularis ſufficit in alimen. debitis propter dotẽ.*
29 *Mora non contrahitur per interpellationem extraiudi-
cialem, quando debetur aliquid ex officio Iudicis.*
30 *Libellus in cauſa alimentorum debet continere res ipſas
in æſtimationem.*
31 *Annuũ debitũ peti poteſt a principio pro omnib. annis.*

QVAESTIO IX.

LIBELLVS an in cauſa alimento-
rum ſit neceſſarius, cõtrouertunt
Doctores, & reſoluere videntur,
quod ſi petitur officio Iudicis nõ
1 requiratur: ſi vero iure † actionis
non poſſit omitti, l.ſi Iudex, ff. de
his,qui ſui vel alie.iur.l.nec quicquam,§.de plano,
ff. de offic. proconſ. Alinius in praxi, §.4. caſu 48.
vbi

vbi ſubdit, quod primo caſu ſit ſummaria cogni-
tio, ſecundo vero, non atque ita reſoluit. Alij di-
cunt requiri omnino, & pro eis ſtat communis re-
2 gula, quod libellus ſit † de ſubſtãtia iudicij, & omit
ti non poſſit, ſecundum gl. magiſtralem, in fi. in c. 1.
de libel. oblatio. vbi Innoc. Hoſt. Ioan. Aud. Calde.
Imo. Soc. & alij. & coram quibuſcunque agatur iu
3 dicibus † neceſſarius eſt libellus, glo. in l. pen. verſ.
coniunctim, C. de arbitr. vbi dicit etiam coram ar
bitro. Nõ enim Iudex poteſt aliter cognoſcere qua
litatem actionis propoſitæ, & intentati iudicij, &
4 quõ formare debeat ſententiam, † c. licet Heli, de
ſimon. Clem. ſæpe, de verb. ſignif. & infinitas autho
ritates cõgerit, Vant. in tit. de nullit. ex defect. poſſ.
nu. 18. & ſeq. Pro reſolutione igitur ſciendum eſt,
quod ſi agitur officio Iudicis ad alimenta, tunc li-
bellus requiritur, ſecundũ ſupradicta, & ratio eſt,
quia nunquam libellus requiritur quando Iudicis
5 officio agitur, vt voluit Spec. in tit. de offic. iudic.
nu. 2. Bar. in l. iubere cauere, ff. de iuriſd. omn. iudic.
& eum ſequuntur Doct. cõmu. vt ibi inquit Seba-
ſtian. Sapia, nu. 18. & Bar. Ac alij eo loco inferunt,
quod ideo pro exequutione ſentẽtię nõ requiritur
6 libellus, † idem Sapia in l. fin. num. 64. C. de edict.
diui Adria. tollen. Aſinius in ſua praxi, §. 4. c. 3. nu.
1. Hinc Bal. in conſi. 338. vol. 5. dicit, libellum non
7 requiri, quando Iudicis officiũ implorat † aliquis,
vt in poſſeſſione defendatur, Cæpol. cau. 100. not.
diligenter, Brun. in conſ. 98. nu. 9. Marſil. Zucard.
Cagnol. Benintend. & alij citati a Menoc. in tract.
de retinen. poſſ. remed. vlt. nu. 27. vbi refert, etiam
alios caſus ſimiles, quibus in poſſeſſorijs iudicijs
non offertur libellus.

8 Idem videmus, † qñ officium Iudicis implora-
tur pro adipiſcenda poſſeſſione, ſecundũ Alex. in
conſ. 131. nu. 5. vol. 4. Zuccard. d. l. fi. num. 121. C. de
edict. diui Adria. Menoch. de adipiſcend. poſſ. re-
med. 6. nu. 8. vbi addit Iaſ. Dec. & Neuiza.

Et prædicta deciſio locum habet, quãdo omnia
ſunt liquida. Ita loquuntur iura in contrarium al-
legata, quæ tractant de exequutione, & vbi nego-
tium non eſt liquidum, & eget cauſæ cognitione,
9 tunc videtur quod etiam, † vbi imploratur officiũ
Iudicis, ſit neceſſarius libellus. Ita præſupponunt
illi Doctores, & ideo videmus, quod in remedio l.
fi. C. de edict. diui Adria. ſi non ſit contradictor, &
10 non ſit opus cognitione cauſæ, † nõ datur libellus,
ſecundum Soci. in c. 1. verſ. 63. fallit, de libel. obla-
tio. At ſi extat contradictor, & cauſa ſit cognoſcen
11 da † libellus offerri debet, Bald. in d. l. fin. num. 44.
Corne. num. 28. Iac. num. 23. & Zuccard. num. 291.
alios citat Menoch. de adipiſc. poſſeſ. remed. 4. nu.
468. & ſeq. Et quamuis cauſa ſit ſummariè tractan
12 da, tamen etiam in ſummarijs † requiritur libel-
lus, ſecundum Bar. in extrauag. ad reprimendũ, in
verſ. ſummariè, nu. 2. Innoc. in c. 1. nu. 3. & 4. de li-
bel. oblatio. deciſ. Pedem. 11. nu. 2. vbi poſt Bar. Iaſ.
& alios dicit limitari, quãdo agitur ad exequutio
nẽ ſententiæ, ſubdens, eſſe cõem opinionem Docto
rũ. Concluſio tamẽ eſt, quod ſiue cauſa ſit liquida,
ſiue egeat cauſæ cognitione, non requiratur libel-
lus formalis, ſed ſufficiat, qualisqualis petitio, ex
qua pars, & Iudex dignoſcere poſſint, quid propo-
natur, & quo actor tendat greſſus: ea enim qualiſ-
13 qualis petitio requiritur in omni iudicio quantũ-
uis fauorabili, vt volunt Docto. in Clemen. ſępè, de
verbo. ſignif. Signo. in conſ. 111. nu. 7. Alex. in conſ.
50. nu. 6. vol. 2. in conſi. 54. col. 2. vol. 4. Et ponit Me
noch. in tract. de arbitrar. iudic. q. 18. in fi. vbi hoc
modo intelligit eos, qui dicũt libellum requiri in
ſummarijs, & in tract. de acquir. poſſ. remed. 4. nu.
471. vbi tũ ex ſnĩa Zucar. in d. l. fin. nu. 291. admo-
neteam petitionem eſſe in ſcriptis dandam, & ita
quoque intelligi debet Bar. in l. 4. §. hoc ait iudi-
cium, nu. 10. ff. de damno infect. vbi ait, libellum re-
14 quiri ẽt in cauſis, † quæ celeritatem deſiderãt, quẽ
citat Menoch. loco prædicto, nume. 471. declarari
enim debet, vt ſentiat de qualiquali petitione, nõ
de formali libello. Et ita quoque alios allegando
declarat Aſin. in ſua praxi, §. 4. c. 1. nu. 3. vbi, nu. 1.
poſt Card. in d. Clem. ſæpe, nu. 17. & Blanc. in trac.
de compromiſſ. q. 8. prin. nu. 8. declarat, quæ ſit dif
ferentia inter libellũ, & qualemqualem petitionẽ,
& ibi videri poterit. Et deciſ. Pedem. 1. nu. 3. dicit,
quod iſto caſu reſcriptum eſt loco † libelli, de quo
15 tractat Vãt. in ti. de nullit. ex defectu proceſſ. n. 19.

Et hoc caſu, ſi plures reuentur ad præſtationem
16 alimenrorum vnico † libello, vel petitione, omnes
conueniri poſſunt, l. 3. ff. de alimen. & ciba. lega. cu
ius legis argumento Bal. in d. l. fi. C. de edict. diui
Adria. nu. 46. & Zucar. nu. 306. dicunt, in remedio
illius legis ſufficere vnicũ libellum contra oẽs con
17 tradictores, † ſequũtur Rom. Alex. Dec. Purpu. &
alij citati a Menoch. in d. remed. 4. nu. 473.

Vbi vero actionis iure alimẽta petunrur, teneo
idem, ꝙ non requiratur libellus, ſed petitio quæ-
dam, quia etiam tunc cauſa agenda eſt ſummaria,
vt probaui inter priuilegia alimẽtorũ, non ſolum,
quando alimenta debenrur pauperi, quo caſu ne-
gotium eſt priuilegiatiſſimum, vt ibi dixi, & cauſa
dicitur pia, ſed ẽt quando debentur diuiti, quia,
vt dixi, ſemper cauſa eſt fauorabilis, & ſummaria,
licet non ita priuilegiata.

Et non eſt ſuperflua quæſtio, an libellus eſſet ne
18 ceſſarius, † vt voluit gl. magiſtralis, in fi. in l. vinũ,
ff. ſi cert. pet. vbi no. Bal. Ang. & alij Doct. Bar. in d.
extrauag. ad reprimendũ, in ver. figura, alios citat
Vant. in d. tit. de nullit. ex defect. proceſſ. num. 24.

Petitio autem duobus modis formari poteſt.
Primò generaliter, puta pero condemnari ad prę-
19 ſtandum mihi alimenta † pro præſenti & pro fu-
turo tempore, & tunc lata eodem modo genera-
li ſententia procedet Iudex ad exequutionem fa-
cta prius liquidatione rerum & quantitatum præ
ſtandarum.

Secundò particulariter petendo alimenta ſibi
dari, & condemnari conuẽtum ad dandum omni
anno tm̃ pro veſtiario, & ſingulo mẽſe tantum pro
victu. Et ita inſtruit Bar. in l. pecunia, nu. 4. ver. quã
do debent peti, ff. de alim. & ciba. lega. ſequitur Vi
tal. in tract. clauſ. in tit. quando poſſit renuncia. ali
men. col. pen. verſ. quæro, quando debent.

Et vbi conuentus recuſat alimenta pſtare, tunc
Iudex captis pignorib. indictaque mulcta, illum
20 compellet ad † ſoluendum, ita vult gl. in l. ſi quis
a liberis, §. ſi quis ex his, in verſ. pignorib. ff. de lib.
agnoſ. vel alend. vbi Alex. notat modũ cogendi de
bitorẽ adminiſtrandum alimẽta. Et idẽ probatur
in l. 1. §. ex hoc reſcripto, ff. de vent. in poſſ. mitten.
Lud. Molin. de primogen. Hiſpa. lib. 2. cap. 15. nu.
81. Cord. in d. §. ſi quis ex his, num. 1. vbi limitat in
21 patrono erga † libertum, item in liberto erga pa-
tronum, & filio emancipato erga patrem, quia iſti
præciſè cogi non poſſunt ad alimẽta, ſed cauſati-
uè, ſcilicet, ne ius patronatus perdat, ne libertus
ad ſeruitutem, & emãcipatus in patriam poteſta-
tem

Google

tem redigantur, vti dixi inter alimentorum priui-
legia, & ſanè, quoad patronum & libertum, cla-
ra eſt deciſio, ſed emancipatus filius cogitur præ-
ciſe patrem alere, licet perdat etiam ius emanci-
pationis.

Et quando alimenta a pluribus debentur, &
22 præſtatio difficilis eſt, tunc Iudex † vnum eligit a
quo ſolo præſtantur, cæteri vero illi contribuant
pro ſua portione, vt eſt text. in l. ſolent, in princ. ff.
de alimen. & cibar. legat. Imò poteſt Iudex non
ſolum prouidere circa præſtationem, ſed etiam po
teſt per tempora prouidere, quod vnus præſtat ali
23 menta certo tempore, † alter verò alio tempore,
ita Bart. ibi per text. in 2. reſpon. Et ad hoc, ſecun-
dum Bartolum, ibi implorari poteſt officium Iu-
dicis, non ſolum per legatarium, ſed etiam per hæ-
24 redes † grauatos, ſequitur Ruin. in conſil. 81. nu. 4.
volum. 2. vbi infert, quod ſi alimenta relicta ſunt
in domo hæredum præſtanda, ſi contingat hære-
des diuidi, & ſeorſum habitare, poterit legata-
25 rius alimenta conſequi habitando † cum vno ex
hæredibus.

Idem eſt in caſu conuerſo, quando legatarij
vel alij plures, quibus debentur alimenta, diſcor-
dant in modo illa percipiendi, tunc Iudex illos
26 † ſuo officio componit, Spec. in titu. qui fil. ſint le-
giti. in fin. verſic. qui diſcordant, ſequitur Felin. in
rub. de treug. & pace, num. 8. in fin. verſicu. etſi illi
quibus, Aſin. in tracta. de exequutio. §. 3. cap. 141.
num. 14. folio mihi 63.

Nota etiam, quod debitor ex cauſa alimento-
27 rum conſtituitur in mora † abſque interpellatio-
ne. Probat text. in l. cum vnus, §. verbis, ff. de ali-
men. & ciba. lega. vbi infertur, quod etſi nulla in-
terpellatio præceſſerit, tamen alimenta præterita
peti poſſunt, id, quod procedit multo magis in ali-
mentis, quæ debentur propter dotem, quia in eis
ſufficit mora irregularis, id eſt, quod maritus ſu-
28 ſtinuerit onera matrimonij, † ſecundum Barto-
lum, in l. fina. §. præterea, C. de iure dot. Bero. in
conſilio 52. nume. 26. volum. 2. & eſt menti tenen-
dum. Præcipuè pro eo caſu, quo alimenta ſolo de-
bentur officio Iudicis, quandoquidem cum ali-
quid officio Iudicis debetur, non contrahitur mo-
ra etiam per extraiudicialem interpellationem,
29 † ſed requiritur litis conteſtatio, l. cum poſtulaſſet,
in princip. ff. de damno infect. Alexand. in conſilio
7. nu. 27. volum. 2. Id, quod ego verum credo etiam
in alimentis, quidquid dixerit Bero. cuius dictum
ſuſtineri poteſt, quando alimenta iure actionis
debentur.

Et aduertendum in formando libello, quod non
petatur æſtimatio alimentorum, nam ipſæ res pro
30 alimentis neceſſariæ peti debent, † ſecundum Bar.
in l. libertis, §. manumiſſis, ff. de alim. & ciba. lega.
Alex. in conſ. 92. nu. 6. vol. 5. & dixi in tit. quomodo
alim. ſint pręſtanda, addo Caualca. in tract. de vſu-
fruct. mulie. relict. nu. 138. circa medium, vbi mul-
tos allegat, Lancell. Gal. in conſuetu. Alex. in verſi.
ſolidos, q. 6. num. 117. & in loco prædicto limitaui.

Aduertatur etiam, quia ſi debitum ex cauſa ali-
mẽtorum ſit annuum, quod quãdo ſit, dixi hoc eo-
dem opere, tunc licebit agere contra debitorem,
vt condemnetur ad præſtandum ea pro omnibus
annis futuris ſuis, ſcilicet debitis temporibus,
31 † & non erit neceſſe aduenienſe anno, vel die ſem-
per litem inſtituere, l. libertis quos, §. 1. in fi. atque
ibi Barto. ff. de alimen. & cibar. lega. Bart. & alij in
l. non quemadmodum, ff. de iudic. Barto. & Bald.
in l. 1. C. de ſentent. quæ ſine cert. quanti. Barto. in
l. 1. colum. 2. in fi. C. de fideicom. vbi Iaſ. in fin. Alex.
in conſi. 95. colum. 2. vol. 1. Vrſil. ad Afflict. in deciſ.
279. nu. 2. Pet. Ant. a Petr. in tract. de fideic. prohi-
bi. aliena. quæſt. 10. nu. 23. Simon de Pret. de inter-
preta. vltim. volun. lib. 5. interpret. 2. dubi. 3. nu. 95.
& ſeq. folio mihi 531.

FINIS TITVLI TERTII.

TRACTATVS
DE ALIMENTIS,
PRAECLARISS. IVRISCONS. DO. IOAN. PETRI SVRDI CASALENSIS.

TITVLVS QVARTVS.

Quomodo & qualiter ſint præſtanda alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Cibaria omnia veniunt appellatione alimentorum.*
2 *Alimentorum appellatione veniunt ea omnia, ſine quibus corpus humanum ſuſtentari non poteſt.*
3 *Alimenta debentur, quando teſtator mandat aliquem gubernari & nutriri.*
4 *Suſtentatio congrua quando relinquitur, tunc cibaria omnia debentur.*

QVAESTIO PRIMA.

CVM agimus, quomodo & qualiter alimẽta ſint prę-ſtanda, poſſumus diuerſi-modè id intelligere, quid pro alimentis veniat, in quo loco id ſit pſtandum, qui modus & forma ſeruandus ſit, quo tempore dari debeant, ex quib. reb. ſint ſoluenda, & quid econtra alimentarius facere teneatur, erga alimentatorem, & de ſingulis prędictis tractandum eſt in hac parte.

Et primũ quidẽ ſciendũ eſt alimentorũ appella
1 tione venire † oĩa cibaria, l. legatis, ff. de alim. &
cib. leg. glo. in c. Epiſcopus, 10. q. 2. Imò ea oĩa, ſine
quib. humanũ corpus ſuſtineri non pôt, & quæ ho-
2 minum natura † demóſtrat, vt inquit Bar. in tract.
alim. nu. 1. facit text. in l. verbo victus, & in l. quos
nos, §. libere, ff. de verb. ſigni. Ang. poſt gl. in l. cũ hi,
§. q transigit, ff. de trãſact. vbi Iaſ. latè ponit, hanc ẽt
opinionẽ tenuerunt latè Abb. Ange. Aret. Roma. &
alij quos citat Dec. in l. de alimentis, in princ. C. de
tranſact. Caſt. conſ. 437. nu. 2. in 2. vol. Soc. in conſi.
161. nu. 4. vol. 2. Cibaria aũt ſunt maximè homini
neceſſaria ad vitæ ſuſtẽtationẽ, quia quotidie inui-
ſibiliter cõſumitur radicale humidũ, & corpus de-
bilitatur. Proinde neceſſe eſt, corpus reſtaurare no
uo cibo, q inde in carnẽ & ſanguinẽ conuertitur, vt
poſt Bar. inquit Caſtr. in l. proponebatur, in fi. ff. de
iud. & ꝓ hac parte, Cordub. in l. ſi qs a liberis, §. nõ
tñ, nu. 2. ff. de lib. agnoſcẽ. allegat Soc. Dec. Iaſ. Lã-
ber. Purp. Rub. Ale. Bertrã. Oroſ. Io. de Ami. Caſsã.
Rebuſ. Crau. Pau. de Citadin. Padil. Anto. Peret. &
Rol. q de hoc tractãt, latiſſimè quoq; agit Simon de
Pret. in tract. de interpre. vlti. vol. lib. 4. interpre. 1.
dubit. 11. n. 36. & ſeq. Beninc. in trac. de paupe. q. 7.
in 2. ſpecia. iud. nu. 33. Et hoc procedit, non ſolũ, qñ
apertè alimẽta ſunt relicta, ſed ẽt qñ teſtator man-
dat, ꝙ quis gubernetur, & nutriatur, qa cũ ea verba
3 importẽt alimenta, debetur † eo caſu quidquid ve-
nit in legato alimentorũ, ſecundũ Corn. in cõſ. 45.
col. 5. in fi. verſ. ſed ſub verbo, vol. 4. Alcia. in l. quos
nos, §. verbũ viuere, ff. de verb. ſigni. Simon d. dubit.
11. nu. 4. Et idẽ eſt, qñ legatur congrua ſuſtentatio
4 † p rõnem ꝑdictã, vt poſt Caſtrẽ. concludit Crau. in
cõſ. 199. n. 4. qua rõne poſſumus idẽ dicere omnib.
in caſibus, quib. alimenta videntur relicta, quos fe
rè oẽs recitauimus ſupra, in tit. qñ alimẽta cenſeã-
tur relicta, qa ſiue alimẽta explicitè relinquãtur, ſi-
te æquipollẽtia verba proferãtur, nihil eſt omnino
differentiæ. Et quãuis ex ꝑdictis quilibet dignoſce
re facilè poſſit, quid alimẽtorũ nomine præſtandũ
ſit, ex quo ſentit quiſque in ſeipſo, quibus egeat re-
bus ad vitã tranſigendum, tñ ſunt nõnulla ſigilla-
tim recẽſenda, quæ alimentorũ nomine debentur,
ne generalitas fortè confuſionẽ pariat, & de ciba-
rijs nõ eſt dubiũ, quia proximè ea diximus deberi.

SVMMARIVM.

1 *Veſtis eſt ad vitam hominis neceſſaria, ideo ei debetur, cui alimenta præſtanda ſunt.*
2 *Veſtis non venit appellatione alimentorum, quando quis renunciat alimentis, & num. 30.*

Veſtim

3 *Veſtium appellatione veniunt calciamenta.*
4 *Veſtes & veſtimenta idem ſunt.*
5 *Veſtis appellatione venit quidquid diſponens pro veſte reputabat.*
6 *Pelles veniunt alimentorum appellatione, quando perſonæ qualitas id exigit.*
7 *Veſtis appellatione, quæ veniant, remiſſiuè.*
8 *Veſtimenti appellatione veniunt lanea, linea, ſerica, bombagina, & alia.*
9 *Veſtis nõïe venit, quod tegẽdi capitis cauſa paratum eſt.*
10 *Camiſia includitur ſub nomine veſtis.*
11 *Victu relicto debentur veſtimenta.*
12 *Victus accipitur pro cibarijs, inſpecta cõi vſu loquendi.*
13 *Veſtes lugubres & viduales, & pretioſæ præſtãdæ ſunt mulieri ab hæredibus mariti intra annum luctus.*
14 *Velum dandum eſt viduæ intra annum luctus, quia ei debentur alimenta.*
15 *Veſtes lugubres debentur ex conſuetudine, & id etiam quando alimenta non debentur, quia habeat aliunde.*
16 *Donari videtur, quod ſine obligatione ſoluitur.*
17 *Veſtis non debetur ei, cui relicta ſunt cibaria.*
18 *Veſtis non debetur ei, cui relicta eſt menſa parata, vel plattum, vel pitantia, vel quid ſimile.*
19 *Veſtis non renouatur ei, cui debentur alimenta, niſi ille reddat attritas, & ibi declaratur quomodo intelligendum ſit.*
20 *Vidua, quæ ſecundo nubit, vel luctũ deponit, tenetur reddere hæredibus mariti veſtes lugubres ſibi traditas.*
21 *Veſtes feſtiuæ non cẽſentur vxori, vel viduæ donatæ, ſed ad vſum conceſſæ, vt honoratior incedat.*
22 *Veſtis etiam feſtiua dimittitur vxori & viduæ, quando ſic diſponit regionis conſuetudo.*
23 *Veſtes viles & quotidianæ, cenſentur vxori donatæ a marito, ſecus autem in pretioſis & feſtiuis.*
24 *Si debitor pecuniam dederit alimentario pro emenda veſte, is verò non emerit, poterit pretium repeti.*
25 *Veſtis ſi legata ſit, & hæres ſoluerit pretium, legatarius autem veſtem non emerit, poterit repeti.*
26 *Veſtis loco, ſi ſcholari in collegio datur pecunia, qui non eam emit, dabitur repetitio.*
27 *Frumentum pro vſu emptum, ſi quis mutato propoſito vendat, non incidit in pœnam ſtatuti.*
28 *Alimenta, quando ſunt præſtanda, nõ eſt curandũ quid fecerit alimentarius de pecunia loco alimẽtorum data.*
29 *Veſtes pretio, an debeantur ab eo, qui tenetur alere.*
30 *Veſtis non venit appellatione alimentorum, quando agitur de remittendis alimentis, & ibi de veritate.*
31 *Veſtes feſtiuæ, vel quotidianæ, quæ dicãtur, arbitrio Iudicis committitur.*

QVAESTIO II.

1 VEſtis quoque maximè eſt † ad
humanę vitę ſuſtentationẽ neceſſa
ria, l. legatis, ff. de alim. & ciba. leg.
l. legatu, ff. de adimen. lega. l. verbo
victus, ff. de verb. ſignif. gl. in l. ſi qs
a liberis, §. non tantu, ff. de libet. a-
gnoſcen. vel alen. in l. inſtratu, ff. de verb. ſign. Alex.
in l. ſi vſusfruct. §. dos legata, col. 2. ff. ad leg. Falcid.
Soc. in conſ. 56 1. in fi. vol. 2. Et id pręſupponit Bart.
in d. tract. alimẽ. in princ. dũ inqt veſtiarium remiſ
2 ſum nõ videri, qñ quis renunciat † alimẽtis, Pract.
Pap. in tit. de for. libel. quo agit pro lega. rei ſingu-
la. in prin. nu. 65. verſ. condeſcendo ad decimum ar
ticulũ, Crau. in conſ. 199. nu. 3. Rol. d. conſ. 22. nu. 4.
vol. 1. Simon de Pret. d. dubi. 11. nu. 36. & ſeq. Benin
caſ. d. q. 7. in 2. ſpecia. iudic. nu. 33. Et dicit Iaſ. in l.
ſi vni, §. qui tranſigit, nu. 1. ff. de tranſact. quod in le
gato, vel promiſſione alimentorũ, venit veſtis, & ꝙ
ita tenent oẽs Doct. qui inferunt ad relictũ alimen
torum factũ vxori, ꝙ includit veſtimentum. Appel
3 latione aũt veſtis † veniunt ẽt calciamenta, l. argẽ-
to, §. 1. ibi, & faſciæ crinales, ff. de auro & argen. leg.
Card. in Clem. 2. q. de vita & honeſt. cleri. Crau. in
conſ. 199. nu. 3. Simon d. dubi. 11. nu. 39. Menoch. de
4 arbit. iud. caſu 170. nu. 30. & paria ſunt dicere † ve-
ſtes, vel veſtimẽta, vt probatur in l. veſtis, ff. de auro
& arg. leg. vt aũt cognoſcat, q̃d veſtis veniat appel
latione, plurimũ attenditur patrisfamiliæ cõſuetu
do: quidquid. n. ille pro veſte reputabat, id omne
5 veniet † veſtis, vel veſtimẽtorum appellatione, l. in
ter veſtẽ, vbi Bar. ff. de aur. & arg. leg. Belo. in conſi.
30. nu. 11. Et dicit Bal. in conſ. 30. in fi. vol. 2. ꝙ pel-
6 les † quoq; cõtinentur rõne alimentorũ, ſi alimẽta
rius illis egeat, ſequitur Rol. d. conſ. 22. nu. 4. in fin.
Et intellige pro veſtib. q̃ ſi alimentarius ſenex ſit,
vel Doctor, vel alterius conditionis, cui veſtes ex
pelle conueniat, pſtanda erit, & quid appellatione
7 † veſtis veniat, ponit in d. l. quos nos, §. verbũ viue-
re, ff. de verb. ſign. vbi Alcia. & alij ponunt, & pręte
rea gl. poſt textũ in l. veſtis, §. 1. ff. de auro & argen.
8 lega. ꝙ veſtimenti † appellatione cõtinẽtur oĩa la-
nea, linea, ſerica, bõbagina, quę induendi, vt cami-
ſia, præcingendi, vt cingula amiciendi, vt clamides
inſternendi, vt tapeta cooperatoria, inijciendi, vt
diploides, accubandi, vt cultrę, cauſa parata ſunt,
ſequitur Simon in d. dubi. 11. nu. 42. & gl. in eadẽ l.
9 veſtis, §. muliebria, dicit venire, quę † tegendi quo-
que capitis cauſa parata ſunt, & eſt de hoc text. in
d. l. argento, §. 1. ibi, & faſciæ crinales, licet Crauet.
aliter videat̃ intellexiſſe illũ textũ in d. conſil. 199.
10 nu. 3. & de camiſia ponit quoq; Bello. in d. conſ. 30.
nu. 11. vbi dicit hoc procedere, qñ veſtium ſimplex
fit mentio, ſecus vbi ex verbis teſtãtis aliter colli-
gi poſſet, vti ille deducit ex verbis teſtamenti in
ſuo caſu. Et quod dictũ eſt veſtẽ deberi relictis ali-
mentis, locũ habet, etiam, quando teſtator non ali
11 menta reliquiſſet, ſed † victum, ſecundum Roman.
in conſ. 440. nu. 4. & nõ mirũ, quia appellatione vi-
ctus veniunt alimenta, ſed hoc apud me eſt dubita
bile, per ea, quę infra paulo poſt dicam de cibarijs,
licet aliud ſit victus, aliud cibaria, nam veſtes ad vi
tã ſunt neceſſarię, non ad cibandũ, ſecundum tñ cõ
12 munẽ vſum loquẽdi victũ † accipimus pro cibarijs.
Et hoc modo videtur intellexiſſe Caſtr. in cõſ. 436.
nu. 2. vol. 2. dum inquit, quod appellatione cõgruæ
ſuſtentationis non ſolum venit victus, ſed etiã ve-
ſtitus, ſine quo corpus ſuſtineri non poteſt: veritas
tamen eſt, quod venit etiam veſtis, Bart. in l. penul.
§. 1. num. 3. ff. ſoluto matrim.
Ex prędictis aũt infert, ꝙ viduę, cui alimenta de
bentur intra annum luctus, pręſtandę ſunt quoque
13 † veſtes lugubres & viduales etiam pretioſæ, ſe-
cundum perſonarũ & mariti dignitatem, Ange. in
l. decreto, C. ex quib. cau. infam. irrogat. Aret. in §.
fuerat, circa finem, inſti. de actio. vbi loquitur etiã
14 de † velis, ſequit̃ Capic. in deciſ. 26. Didac. in epi-
tom. de ſponſ. par. 2. c. 3. §. 9. nu. 11. Et Alex. & Imo.
in l. vſufructu, §. dos legata, ff. ad leg. Falcid. & Ca-
pic. loco prædicto diſputent de cõſuetudine, quaſi
iure nõ debeantur, tñ loquuntur ipſi, qñ etiam hę-
redes non teneantur vxorem alere intra annum lu
15 ctus: puta, quando habet † aliunde, vel quando
dos conſiſtit in bonis immobilibus, & alijs caſi-
bus, quos ſuo loco declarauimus, hoc eodem lib.

Google

Subdit autem Didac. vbi ſupra, quòd ſi hæredes de
veſtimentis prouideant viduæ, eo caſu, quo non te
16 nebantur, videntur donare, † l. donari, ff. de reg. iu.
Et quod viduę debeant veſtes lugubres, voluit Io.
Lup. in repe. rub. de don. inter vir. & vxo. §. 11. nu. 8.
& latè præter cæteros ponit Vital. in tract. clau. in
ti. alimen. tenun. nō poſſit, col. 8. ver. ſed quid in ve
ſtib. vidualibus, vbi, an hæredes mariti teneantur
eas pſtare, & an videant donatę. Et ſubdit, ꝙ dige-
ſtorū tpe hętedes ſolebant totā familiā lugubri ve
ſte induere, quæ nouē dieb. geſtabatur, & ibi quoq;
ſubdit, ꝙ veſtimenta veniunt victus appellatione.
Ideo ſi vxor eſt durāte anno luctus alenda, qñ dos
conſiſtit in pecunia, vel mobilibus, & non habet
aliunde, abſque dubio veſtis erit tradenda.

Non tñ præſtāda eſt veſtis, qñ non alimenta, ſed
17 cibaria † fuerunt relicta, vt eſt text. expreſſus in l.
diarijs, ff. de alim. & ciba. leg. ponit glo. in c. ſi Epi-
ſcop. 10. q. 2. Caſt. in cōſ. 437. col. 2. num. 2. in fi. ver.
nec ēt diaria, vol. 2. Dec. in l. de alimentis, nume. 3.
ver. & ad hoc facit, C. de tranſact. Bar. in tracta. ali-
men. n. 7. vbi ait, appellatione diarij, vel cibarij nō
venire veſtimentū, Imo. in c. Epiſcop. nu. 7. de præ-
ben. Simon in d. dubit. 11. nu. 43. vbi idem dicit, qñ
nō ſub noīe cibariorū conſiſteret relictū, ſed dixiſ-
18 ſet teſtator, ſe relinquere † menſam paratam, vel
plattum, pitantiam, vel victualia, vel partem in ti-
nello, vel admitteret eum ad edendum & bibendū
in domo. Et prædictorū rō eſt, quia relictū eſt limi-
tatum ad comeſtionē, non aūt extendit ad ea oīa,
quæ ſunt ad vitā hoīs neceſſaria, vti fit, qñ alimenta
relinquunt, vel alimonia, vel victus, vel alia ſimilia.

Aduertendū tamē, ꝙ alimentarius, cui veſtes de
bētur, ſi vult eas renouari ſibi tenet antiquas & at-
19 tritas conſignare, † & reddere alimentatori, vt lo
quendo in vxore vidua, inquit Bal. in l. 1. num. 5. C.
de fideicom. vbi tñ limitat, quando veteres veſtes
forent neceſſariæ pro ſuſtentatione vitæ, refert &
ſequitur Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. non tan-
tum, num. 9. in princ. ff. de libe. agnoſcen.

Quod autem diximus, hæredes mariti teneri ad
præſtandū veſtes viduę, intellige, ꝙ ſi vidua luctum
depoſuerit, vel ſecundo nupſerit, teneatur reddere
20 veſtes, † quas habuit, ita voluit Bal. in conſ. 478. nu
me. 3. in fi. vol. 5. per text. in l. in his, §. 1. ff. ſol. matr.
ſed id procedit in quotidianis & vilib. nō autem in
feſtiuis & pretioſis, quia illę videntur ab hæredib.
non donatæ, ſed conceſſę, vt honoratior incedat ad
21 honorē mariti, † vt declarat Imo. in l. ſi ex re, §. fin.
ff. de ſtipula. ſeru. vbi hoc mō intelligit dictū Ang.
ibi, qui ait cōſuluiſſe ſæpius, ꝙ veſtes quotidianę fa
ctæ viduę non computantur ab hæredib. mariti in
extimationē dotiū, ſed feſtiuæ nubente vidua repe
tūtur per hæredes mariti, qa ceſſat cauſa traditio-
nis, & prędicti duo Doctor. dicunt, Digeſtorū tpe
conſueuiſſe totā familiā defuncto domino incede-
re nouē dieb. cū veſte lugubri, & vterq; eorum limi
tat, prędictam non procedere, qñ cōſuetudo regio
22 nis aliter diſponeret. Hoc etiā voluit Imo. in l. his,
§. ſeruus, ff. ſolu. matr. Campeg. in tracta. dot. par. 2.
q. 56. vbi, ꝙ cenſentur donatæ, quando expenſa eſt
modica, ſecus, quando eſt magna, niſi in contrariū
extet cōſuetudo, & ponit, an vidua, quæ de proprio
impendit, repetat ab hęredibus viri. Eandem ſen-
tentiam tenuit Io. Lup. in repe. rub. de donat. inter
vir. & vxor. §. 11. nu. 7. vbi dicit, procedere etiam in
veſtibus quotidianis pro certo tempore, puta hye-
mis, vel æſtatis, Soc. iun. in conſil. 134. nu. 40. vol. 1.
Rol. in conſil. 10. nu. 18. vol. 1. poſt Vital. in d. tit. an
renucia. poſſ. alimen. col. 8. verſi. ſed quid in veſtib.
vbi refert formalia verba Ange. Imo. & aliorum, &
pro hac diſtinctione facit, quia idem ſeruamus in
veſtibus, quas fecit maritus: ſi enim ſint viles &
23 quotidianæ, † cenſentur donatæ, & ab hæredibus
non repetuntur, ſi verò ſint feſtiuæ & pretioſæ, cen-
ſentur conceſſæ ad vſum tantum, & marito defun-
cto hæredes poſſunt illas repetere, l. mortis ſuæ cau
ſa, §. 1. ff. de dona. inter virum & vxor. l. id veſtimen
rum, ff. de pecu. Nico. de Neap. in l. rem legatam, ff.
de alimen. lega. Bar. in l. ſicut certo, §. interdum, &
ibi Alber. Bald. Ang. Fulgoſ. Caſtren. & Imo. ff. com
moda. Salicet. in l. licut, C. de donatio. inter virum
& vxorem, Socin. iun. in conſil. 134. nu. 40. volum. 1.
Cagnol. in l. contractus quidam, num. 39. in fi. ff. de
regu. iur. Gram. in conſil. ciuili 47. nume. 2. Rolan.
in conſil. 10. nume. 12. volum. 1. Menoch. de arbitr.
iud. caſu 218. num. 1. & ſeq. Afflict. in deciſ. 315. ver
ſic. ſecundum caput, vbi pulchrè loquitur. Qua
ergo ratione videtur vir eas veſtes donare, ea ipſa
idem dicendum eſt in hæredibus, vt dediſſe videan
tur ad illum finem, Bald. tamen in d. conſil. 478. vo
lum. 5. indiſtinctè tenet, quod omnes ſint reſtituen
dæ. Et hoc indiſtinctè procedere etiam voluit A-
lexand. in l. ſi is, qui quadringenta, §. fina. nume. 5.
ff. ad Trebellian. Vital. in loco prædicto, colum. 9.
dum recitat prædictum Baldi conſilium, Ioan. de
Garzon. in rub. C. de ſecund. nupt. nume. 42. pœna
18. Didac. in epito. de ſponſa. par. 2. c. 3. §. 9. nu. 11.

Aduertendum tamen, quod prædicti omnes lo-
quuntur, quando hæredes mariti non tenentur v-
xorem alere, licet teneantur veſtire ex conſuetudi-
ne loci, propterea ex prædictis inferri non poteſt
ad caſum noſtrum, in quo tractamus de veſtibus,
quæ ex cauſa, & in conſequentiam alimentorum
dandæ ſunt, & quæſtionem hanc pungit, ſed non re
ſoluit Campeg. in d. par. 2. q. 56. Vital. in d. colum.
8. & 9. Alexan. in d. l. ſi is, qui quadringenta, colum.
fin. Propterea dico in noſtra quęſtione, quod ſiue
feſtiuę, ſiue quotidianæ veſtes, & ſiue vxor per mor
tem, ſiue per tranſitum ad ſecunda vota, finiat lu-
ctum, ſiue etiam agatur de quocunque alio, cui ali-
menta debeantur, veſtes erunt reſtituendæ ſic attri
tæ, & vſu cōſumptæ, per id, quod diximus ſupra ex
Bal. in l. 1. n. 5. C. de fideic. Et ratio eſt, quia obliga-
tus alere, id facere tenetur ſolum, quatenus vrget
alendi neceſſitas, & quicquid ſupereſt deductis ali
mentis, pertinet ad eum, qui alimenta præſtat, non
autem ad alimentarium, pro quo facit, quod dixi-
mus de ſpurio, a quo ſi quid relictum eſt, vltra ali-
mēta, reuocatur. Præterea is, qui tenetur alere, nō
videtur donare, ſed debitum exoluere, argumento
l. donari, ff. de reg. iu. & l. velle non creditur, ff. eod.
Quod argumentum cōſiderant etiam, quamuis ad
aliud propoſitum Alex. Vital. & alij ſupracitati.

In vidua verò, quę non eſt alenda, cōcludo repe-
ti ſolum poſſe pretioſas non alias, ſecundum diſtin
ctionem prædictam, quę eſt veriſſima, & fundatur
ratione. Nam ſi conceſſę ſunt ſolum ad vſum vidua
lem, repetuntur iuſtè finito vſu, argumento eorum
quę dicuntur in tit. de vſu & habi. Econtra verò vi
les, quia ſunt donatę, non repetuntur, ex quo ſemel
quod placuit, non debet poſtea diſplicere, & titu-
lus donationis eſt abſolutus & perpetuus, nō tem-
poralis, vt eſt vſus conceſſio.

Notandum quoque, quòd ſi pro veſte emenda
pretium ſit a debitore numeratum, alimentarius
vero

vero veſtem non emerit, poterit debitor pretium
repetere, argumento l. 2. §. Titio, ff. de dona. vbi dř,
ꝙ ſi quis decem ea donauit conditione, vt veſtem
24 emat, repetere † pót condictione, ſi veſtis non ſit
empta, & illum text. citat Aemilia. in conſ. 10. n. 7.
Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. non tantũ, nu. 23.
25 ff. de lib. agno. qui loquuntur, qñ legata † eſt veſtis,
& hæres pretiũ ſoluit, id quod trahi poteſt ad pro-
ximam per nos tactam queſtionem, quando veſtis
26 data eſt alimentario † qui non eſt illa vſus, vt ſcili
cet teneatur illam reddere. Inferunt autẽ prædicti
ad collegia, quib. tãta datur pecunia pro veſtibus,
ea enim repeti pót, ſi ſcholaris veſtem non emat.

Sed vt meũ in hac quoque quæſtiõne interponã
iudiciũ, arbitror hoc caſu condici non poſſe pecu-
niã, nec veſtem, ſicut nec qñ alimenta ſunt ab hoíe
relicta, nã hoc caſu poteſt legatarius conſequi lega
tũ, & illud inde in alium vſum conuertere, & nõ in
alimẽta, quemadmodũ videmus, ꝙ legatarius pót
alimenta præteriti temporis petere, quæ tñ nõ poſ
ſunt ſeruire pro tꝑe ordinato a teſtõre, & ſatis eſt,
ꝙ danĩ, & recipiãtur res ad finẽ ordinatum, nec re
fert, ꝙ mutato poſtea propoſito in aliũ vſum con-
27 uertantur, pro quo facit, ꝙ † voluit Bart. in l. cæte-
ra, §. fin. ff. de leg. 1. vbi prohibente ſtatuto, ne quis
frumentũ emat vltra vſum, ſi quis empto frumẽto
pro vſu, mutato exinde propoſito illud vendat, nõ
incurrit pęnã, quia ſufficit, quod in principio id a-
nimo geſſerit, licet exinde aliud fecerit: idem dicit
Bal. in l. inde quærit, ff. de exercit. Anan. in c. ſignifi
cauit, col. 6. de iud. Fel. in c. 2. colum. fi. de conſti. Et
hoc dixit valde notandũ Marſ. ſing. 86. circa fi. vbi
allegat Albe. & alios, Bru. de ſtatu. exclu. fęm. artic.
6. nu. 281. vbi infert ad aliã deciſionẽ, Affli. quoque
inferens ad ſimulationẽ cõtractus in deciſ. 72. nu.
8. & ad pulchrum caſum infert Mari. Frecia, qui tñ
de prædictis nõ meminit, in tract. de ſubfeud. titu.
de autho. Baro. autho. 38. col. fi. verſi. ꝙ ſanè proce-
deret. Atque ita in ſimili nõ eſt curandũ, quid fiat
28 de reb. datis ad alimenta † qñ ea ex diſpoſitione
hominis præſtanda ſunt, aliud quidẽ credo quãdo
debẽtur ex diſpoſitione legis, quia tũc ſubducta ne
ceſſitate, vt ſuo loco dixi, non debentur, & proinde
in alium vſum conuerti nõ poſſunt, atque id ipſum
probari vř ex tex. in d. l. 2. §. Titio, ff. de dona. dum
diſtinguit, an teſtator foret alioquin relicturus,
vel non. Quæ diſtinctio non eſſet neceſſaria ſi non
poſſet alimentarius conuertere in alium vſum.

Quamuis aũt alio titulo tractemus de modo &
qualitate præſtandorum alimentorũ, non tñ vř in
eum locũ reſeruanda quæſtio, an veſtes pretioſæ
ſint præſtandæ, cui alimenta debentur, ſi ex quali-
tate perſonæ conueniant pretioſæ. Et Imo. in rub.
29 ff. ſolu. matr. col. pen. circa fi. dicit, ꝙ veſtes † pre-
tioſæ non debentur ab eo, qui tęnetur alere, & re-
prehendit Angel. qui dicebat contrarium, & illum
ſequitur ibi Ripa, nu. 56. dicens, ꝙ ſine pretioſis ve
ſtibus poteſt quis viuere: ergo illæ non veniunt ap
pellatione alimentorum, argumẽto l. legatis, ff. de
alim. & ciba. lega. & veſtes pretioſæ cõſideratur ſe
cundũ conditionẽ perſonæ, Ale. tñ in d. rub. ff. ſolu.
matr. nu. 26. tenet contrarium, ꝙ appellatione ali-
mentorum veniant pretioſæ veſtes, ſi conueniunt
conditioni, & qualitate alimentarij, per d. l. lega-
tis, & allegat quoq; Bald. in l. ſi maritus in id, ff. ſol.
matr. Cordub. in d. §. non tantum, nu. 26. multa alle
gat, ſed non ſe reſoluit, Benincaſ. in tracta. pauper.
in 7. quæſtio. 2. ſpecia. iudic. num. 40. Alciat. conſil.
241. num. 4. Ego autem video Doctores prædictos
nõ diſcordare, ſed diuerſimodè loqui. Imola enim
& Ripa, loquuntur de veſtibus pretioſis, quæ non
ſunt neceſſariæ, inſpecta qualitate perſonæ, atque
id innuit Ripa, dum dicit, quod pretioſa dicuntur
ſecundum qualitatẽ perſonæ, exempli gratia, ſi ho
norificè quis incedere poteſt cum veſtibus ex ſeri-
co, non erunt illi neceſſariæ veſtes auro intertextæ.
Ale. aut loquitur quando veſtes perſonæ requirun
tur ex conditione perſonæ, puta, ſi talis ſit perſona
cui veſtes ex ſerico conueniunt, illi tales ſunt præ-
ſtandæ, ſicuti etiam ex intertexto auro, & purpura
conuenient tales deberentur. Imola igitur & Ri-
pa, pretioſas intellexerat dici veſtes, quæ excedũt,
& ſuperant conditionẽ creditoris, ꝙ tamen eſt fal-
ſum, quia poſſunt eſſe pretioſæ, & tamen illi conue
nire, & videmus etiam magnos nobiles & Princi-
pes habere veſtes quotidianas quidem, ſed pretio
ſas, ſed nonnullas item pretioſiores, quare ſi quali-
tas perſonæ id exigit, dãdæ ſunt pretioſæ, quæ ſunt
neceſſariæ inſpecta qualitate perſonæ, ſed non illæ
pretioſiores, quæ ad pompam & oſtentationem de
feruntur, vt ſunt auro intertextæ, cum ex ſerico ſuf
ficiat cuicunque nobili, qui Princeps non ſit.

Sed & quod diximus veſtem deberi ei, cui ali-
menta præſtanda ſunt, rectè procedit in terminis
prædictis, verum ſi agatur de alimentis remitten-
dis per renunciationem, vel tranſactionem, vel
aliam viã, res aliter ſe habebit, quia appellatione
30 alimentorum veſtis non veniet, † ita poſt Iacob.
Butr. cõcludit Bar. in l. legatis, in prin. ff. de alim. &
ciba. leg. per l. cũ hi, §. qui trãſigit, ff. de tranſact. Et
ponit rationẽ, qa vbi agitur de remittendis alimẽ
tis materia eſt odioſa, & in ea fit ſtricta interpreta
tio, vbi vero agitur de alimentis debendis materia
eſt fauorabilis, & interpretatio ampla fit. Eodem
quoque modo diſtinguit Bar. in tract. alim. nu. 2. in
hoc tamen contradicit Dec. in l. de alimen. num. 2.
C. de tranſact. & in l. 2. nu. 31. ff. de iuriſdict. omn.
iud. volens, quod non minus veſtes veniant, qñ re-
mittũtur alimẽta, q̃ vbi tractatur de illis præſtan-
dis, quia ẽt in odioſa materia fit lata interpretatio
quatenus proprietas verborum patitur, l. cũ lege,
vbi notat Arct. C. de teſtam. & reſpondet ad §. qui
tranſigit, ideo veſtem non venire, quia textus pro-
cedit vlterius diſponendo ſpecialiter. Sed hæc re-
ſponſio eſt verbalis, quoniam, ſi cum agitur de ali-
mentis remittendis, veſtis veniret appellatione a-
limentorum, Diuus Marcus non ſtatuiſſet de veſte
ſpecialiter tranſigendum, vt dicitur in eo textu,
quare verior eſt prima opinio, quã etiam ſequitur
Cordub. in d. §. non tantũ, n. 40. vbi ẽt agit de rõne
diuerſitatis, & cum hac opinione tranſit quoq; Be
ninc. in d. tract. d. ſpecia. 2. n. 42. & ſeq. vbi poſt lon-
gam diſputationem dicit in fine, quod fauore eo-
rũ, quib. debentur alimenta introductũ eſt, ꝙ nomi
ne alimentorũ veniunt veſtes, hoc aũt non dẽt con
uerti, vti fieret, ſi agẽdo de alimentorũ remiſſione,
venirent veſtes, & ibi videri poterit, quia doctè lo-
quitur Menoch. de arbitr. iud. caſu 170. nu. 27.

Et quia ſupra vidimus diſtinguere Docto. inter
veſtes feſtiuas & quotidianas, ſciendũ eſt, quod in
cognoſcendo, quæ ſunt feſtiuæ, & quæ quotidianæ,
31 † ſtandum eſt arbitrio Iudicis, Imo. in l. pen. §. ſer-
nus, ff. ſol. mat. Corn. in cõſ. 81. col. pen. vol. 1. alios
citat Rol. in cõſ. 10. nu. 17. vol. 1. Qñ aũt, & quo tꝑe
veſtes ſint tradendæ æſtiuæ, & quando hyemales,
dicam in tit. qũo & qualiter præſtentur alimenta

SVMMARIVM.

1 *Cibi appellatione venit potus.*
2 *Potus venit appellatione alimentorum.*
3 *Aqua ei debetur, cui alimenta præſtanda ſunt, quando in loco eſt venalis.*
4 *Vaſa pro ſeruanda aqua & vino, tradenda ſunt ei, cui alimenta debentur.*
5 *Conceſſo vno, venit quidquid eſt neceſſariũ ad cõceßionẽ.*
6 *Potus venit ſub nomine victus, vel cibariorum.*
7 *Vectura aquæ, vini, & aliorum, debentur ei, cui alimenta præſtanda ſunt.*
8 *Aquæ æſtimatio, non ipſa aqua debetur, quando alimenta debentur.*
9 *Aquæ æſtimatio non debetur, ſed aqua, quando debitor vult eam ſingulis diebus tradere.*
10 *Solui non poteſt vnum pro alio inuito creditori.*
11 *Correlatiuorum diſpoſitum in vno, locum habet in alio.*
12 *Res debita regulariter peti debet, non æſtimatio.*
13 *Opera, quando præſtari non poſſunt, tunc in ſubſidium petitur æſtimatio.*
14 *Aeſtimatio poſt moram peti poteſt, ſi creditor vult, ſed non cogitur.*

QVAESTIO III.

POTVS quoque debetur ei, cui ali-
mẽta relicta ſunt, quia ſub nomine
1 cibi † venit potus, l. diarijs, ff. de ali
men. & cibar. legat. l. in reb. §. poſ-
ſunt, ff. commodati. & ſub nomine
2 alimentorum, quod eſt magis † ge-
nerale, potũ includi, probat tex. in l. verbo victus,
ff. de verbo. ſign. l. 1. ff. de alimen. & cib. leg. glo. in l.
legatis, in ver. cibaria, ff. de alim. & cib. leg. per tex.
in l. etſi non ſint, §. ſi cui eſcatium, ff. de auro & ar-
gen. leg. Bar. in tract. de alim. num. 7. vbi dicit, ciba
riorum appellatione ſe intelligere potum, Alciat.
in l. quos nos, §. verbum viuere, ff. de verb. ſigni. &
non poteſt quis viuere ſine potu, ergo is debetur ra
tione alimentorum, Iaſ. in §. qui tranſigit, nu. 1. l. cũ
hi, ff. de tranſact. Dec. in l. 2. n. 31. ff. de iuriſdi. omn.
iud. Rol. conſi. 22. nu. 2. vol. 1. Cordub. in l. ſi quis a
liberis, §. non tantum, nu. 4. ff. de libe. agnoſc. vel a-
len. Simon de Pret. de interpre. vlt. volunt. lib. 4. du
bit. 11. nu. 39. & ideo, qui tenetur ad alimenta, de-
3 bet etiam aquam tradere, † ſi venalis ſit, quia eſt
ea ad hominis vitam neceſſaria, vt in l. 1. vbi glo. &
Bar. ff. de alimen. & cib. leg. Cordub. in d. §. non tan
tum, nu. 7. & 14. Pract. Papien. in forma libel. quo
agit pro re ſingu. in prin. nu. 65. & ſeq. Rol. in conſ.
22. nu. 7. vol. 1. Dec. in l. de alim. nu. 1. C. de tranſac.
Rimi. iun. in conſ. 132. nu. 9. & 15. Simon de Pret. d.
dubit. 11. nu. 39. in fin. vbi ponit exemplum locorũ,
in quib. aqua eſt venalis, vt Romę, Venetijs, & Fer-
rariæ, & ſanè cum alimenta contineant, quidquid
ad humanæ vitæ ſuſtentationem requiritur, & ni-
hil magis ſit aqua neceſſarium, fatendum eſt aquã
deberi, hinc eſt, quod ijs aqua & ignis interdiceba
tur, quibus vita denegabatur.

Aduertendum ẽt, ꝙ non ſolum aqua eſt præſtan
4 da, ſed vaſa quoq; † in quibus ſeruari poſſit, vt ſunt
amphoræ, cadi, & ſimilia, argumento l. 3. §. 1. & l. vi
no, ff. de tritico, vino, & oleo legato, vbi dr̃, ꝙ legato
vino veniũt vaſa, in quibus cõtinetur, atque ita per
ea iura concludit Simon loco prædicto, nu. 42. in fi.
ſed ea iura probare non videntur, quia loquuntur
in legato vini limitato ad ſpeciem exiſtentẽ in do-
mo, at vbi vinum ad vſum in genere debetur, aliud
videretur dicendũ. Quidquid tñ ſit, cũ nõ aliter vi-
nũ ſeruari poſſit, fatẽdum vaſa deberi, ex quo ſine
eis vinum, vel aquã ſeruare nõ poſſet alimẽtarius,
5 & vno conceſſo, † venit id omne, ſine quo conceſ-
ſum eſſe nõ pôt, l. vbi rẽ mobilẽ, l. ad legatum, ff. de
procura. d. l. legatis, ff. de ali. leg. l. 1. §. 1. ff. ſi vſusfru
ctus petat. l. 2. §. inſpectio, ff. quemad. teſta. aper.

Oldrad. tñ in conſ. 79. nu. 2. dicit, potũ nõ venire
in legato alimentorũ, quia aliud eſt cibus, aliud eſt
potus, allegat illud Euãgelium, Caro mea verè eſt
cibus, & ſanguis meus verè eſt potus, ſed grauiter
errat, quia etſi diuerſæ res ſint, continentur tñ ſub
generali alimentorum, vel victus vocabulo, imò ẽt
6 ſub nomine † cibariorum, vt per Alc. in l. quos nos,
§. verbũ viuere, ff. de verb. ſigni. & propterea rectè
reprehendit Oldra. Dec. in d. l. de alimẽtis, & in d.
l. 2. ff. de iuriſd. omn. iud. Cordub. d. §. non tantum,
num. 5. & Dec. in loco prædicto, inquit, ꝙ ſemper ci
bi appellatio includit potũ, qñ ſimpliciter pronun
ciatur, licet aliud ſit, qñ de cibo & potu, fit ſepara-
ta mentio. Et non modo aqua dãda eſt & vinũ, ſed
ẽt hæres vel debitor tenetur refundere vecturã, ſeu
7 portaturæ † pretiũ, ſi legatũ factum ſit nobili: ſecus
vero, ſi fuerit ignobili, ita Bar. in l. 1. num. 3. ff. de a-
lim. & ciba. lega. vbi ait, inſpiciendã eſſe conditio-
nem perſonarũ, quib. factũ eſt legatũ, ſed eũ repre-
hendit Cordub. in d. §. non tantum, nu. 14. & de hoc
videri pôt Simõ d. dubi. 11. nu. 105. & ſeq. Ego hic
nõ diſcutio, quia reſeruanda vr̃ quæſtio ad eum lo-
cum, vbi tractabimus, in quo loco præſtari debeant
alimenta paulò infra hac eadẽ parte, vbi ſua eſt ſe
des, & inſurgit determinatio ex declarationibus,
quæ afferentur circa principalem quæſtionem.

Dubiũ tñ eſt, an aqua ipſa, vel æſtimatio ſit præ-
ſtanda, & Bar. in d. l. 1. nu. 2. concludit ęſtimationẽ,
8 non † aquã deberi, quia ea facilè corrũpitur, & du-
rare nõ pôt, & diſtinguit generaliter inter ea, quæ
ſeruari poſſunt, & quæ nõ: volens, ꝙ corruptibilia,
& quæ modico durant tẽpore non præſtentur, ſed
æſtimatio debeat̃: quæ verò longo tp̃e durant, præ-
ſtentur in ſua ſpecie, de quo dicam paulò infra hoc
eod. titu. Et eandẽ diſtinctionẽ facit Bar. in l. pecu-
niæ, nu. 2. ff. de alim. & ciba. leg. Cordub. in d. §. non
tantũ, n. 7. vbi dicit id non probari, in l. Mela, §. qui
dã, ff. de ali. & ciba. legat. Id aũt ego intelligo, quan
do debitor mallet æſtimationẽ quàm aquam præ-
ſtare, at ſi debitor ipſe aquã ſingulis dieb. dare non
9 grauaretur, atque ab alimentario † recipere nõ eſ-
ſet incommodum, crederem nõ eſſe cogendum de-
bitorem refundere pretium: ſicuti enim aliud pro
10 alio ſolui non poteſt inuito † creditori, l. 2. §. mu-
tui datio, ff. de reb. cred. ita debitor non debet co-
gi ad ſoluendũ aliud pro alio, quia cum ſint corre-
latiua, nõ iudicatur ad imparia, ſed diſpoſitum in
11 vno habet † locũ in alio, l. fin. C. de indict. vidu. tol.
l. ſi. ff. de acceprilat. Iaſ. conſ. 117. nu. 11. vol. 1. Euer.
loco 76. col. 2. ver. & iſtud argumẽtũ, deciſ. Pedem.
115. nu. 10. D. Bec. conſ. 45. nu. 22. & tunc ſolum æſti
matio debetur, qñ res debita præſtari non poteſt,
vel in ſubſidium, quando cauſa aliqua ſubeſt, alias
12 ſemper res ipſa † petenda eſt, l. ſi ita fideiuſſorem,
ff. de fideiuſſo. l. ſtipulatus es opus, ff. eod. titu. & in
l. ſi nõ ſortẽ, §. libertus, ff. ſi cer. pet. dr̃, ꝙ ad æſtima-
tionem deuenitur in ſubſidium, quando operæ
13 † præſtari non poſſunt, l. ſi non amplius, §. bonorũ,
ff. de leg. 1. vbi deuenitur ad æſtimationem ex cau-
ſa, & dicit glo. quòd non ſoluitur æſtimatio niſi in-

tercedat

tercedat iuſta canſa, in d. §. mutui datio, in fine, &
hoc modo Dec. ibi, nu. 5. declarat id, quod dicitur
æſtimarionẽ fungi ipſius rei iure, & reputari pro
ipſa re, vt ſcilicet intelligatur in ſubſidium & cau-
ſa ſnbſiſtente, & non aliter, & ibi etiam dicit, quòd
14 intercedenre mora, licet creditor † poſſit æſtima-
tionem petere, non tamen cogitur eum inuitus
recipere, ſed poteſt rem principaliter debitam pe-
tere: quando vero graue eſſet alimentario recipe-
re aquam ſingulis vicibus, tunc poſſet peti æſti-
matio, ſed Iudex iuſtus pro ſuo arbitrio prouide-
bit, quod in tempus aqua detur, quæ ſeruari po-
teſt, bidno ſcilicet, vel triduo, prout feret regio-
nis conſuetudo, atque hoc modo erit vtrique par-
ti conſultum.

SVMMARIVM.

1 *Habitatio debetur ei, cui alimenta præſtanda ſunt.*
2 *Habitatione debita veniunt vaſa ad coquinam, ad menſam, & alios vſus neceſſaria. vide tamen ibi.*
3 *Suppellex præſtanda non eſt ei, cui ſimplex debetur habitatio.*
4 *Separata ſi ſunt aliqua, non bene de vno infertur ad aliud.*
5 *Habitatio non præſtatur, quando cibaria relicta ſunt.*
6 *Habitatio non includitur nomine alimentorum, quando agitur de illis remittendis.*
7 *Habitatione relicta, ſi fuit a debitore aſſignata vna domus, licet illi variando aliam dare.*
8 *L. ſi ſterilis, §. fin. ff. de actio. empt. quomodo intelligatur.*
9 *Variatio in vltimis voluntatibus, non eſt regulariter licita.*
10 *Quod ſibi non nocet, & alteri prodeſt, de facili eſt concedendum.*
11 *Viam qui habet per fundum, ſi fuit ſemel in vno loco deſignata, non poteſt variare. vide ibi.*
12 *Viam, qui debet per fundum, facta ſemel deſignatione poteſt variare.*
13 *Electio ſemel facta, quando variari poßit.*
14 *Habitatione tradita alimentario, non licebit ei locare, quando alimenta debentur a lege officio Iudicis. vide tamen ibi.*
15 *Vſum domus, vel fundi, qui habet, locare non poteſt.*
16 *Vſuarius domus poteſt recepta mercede inducere inquilinum ad ſecum cohabitandum.*
17 *Habitationem, qui habet, poteſt locare. vide infra.*
18 *Habitationem, qui habet occaſione alimentorum, non poteſt locare.*
19 *Habitatione certa domus vxori relicta a teſtatore, poterit Iudex vxorem pro bono pacis expellere, & aliã dare.*

QVAESTIO IIII.

HABITATIONEM ei deberi, cui ali-
1 menta præſtanda ſunt, † probant
text. l. legatis, ff. de alim. & ciba. le-
ga. l. verbo, victus, ff. de verbor. ſi-
gnif. gl. in l. cum hi, §. qui tranſigit,
ff. de trãnſact. vbi Doct. latè agunt,
præcipuè Iaſ. gl. in l. ſi quis a liberis, §. non tantum,
vbi Doct. & præcipuè Cordub. nu. 24. qui alios al-
legat, ff. de libe. agnoſc. vel alen. Ang. in conſil. 28.
Pract. Pap. in form. libel. vbi agit pro legat. rei ſin-
gul. in princ. nu. 65. Bar. in tract. alimen. nu. 1. Ioã.
de Anan. in conſil. 37. vbi etiam Bologn. in addi-
tio. & habitatio dicitur alimentorum pars, c. Epi-
ſco. 10. q. 2. Bero. in conſi. 24. num. 8. vol. 2. Bertr. in
conſi. 226. num. 5. vol. 4. vbi dicit, quod eſt pars vi-
ctus, idem dicit Bero. in conſi. 48. nu. 10. vol. 2. Vi-
tal. in tract. clau. in tit. an iuri alimen. renunc. poſſ.
Benincaſ. de pauper. in 7. q. in 2. ſpecia. iud. nu. 33.
Menoch. caſu 170. nu. 29. & conſi. 26. nu. 10. Rolan.
in conſi. 22. nu. 1. vol. 1. Simon de Pretis in tract. de
interpret. vlt. volun. lib. 4. dub. 8. nu. 61. vbi allegat
etiam Rimin. in conſi. 250. nu. 6. & ſub habitatio-
2 nis † vocabulo continentur vaſa omnia ad coqui-
nam & menſam parata, ac ad alia omnia neceſſa-
ria, ſine quibus experientia docet nos viuere non
poſſe, argum. l. Labeo, §. 1. ff. de ſuppellect. lega. non
enim poteſt habitare, qui ſuppellectilem opportu
nam non habet, atque ita in ſpecie dererminat Si-
mon d. lib. 4. dubit. 11. nume. 41. vbi allegat tex. in
Authen. de appellat. in princ. in capit. quani ſit,
de electio. in ſexto. Hæc enim omnia ſunt ad ha-
bitationem neceſſaria, & ſine eis nemo poteſt
habitare, & vno conceſſo veniunt omnia, ſine qui-
bus alimentarius non poteſt commodè alimenta
conſequi, ff. ad rem mobilem, ff. de procurat. cum
alijs, de quibus dictum eſt in præcedenti c. Ad qd
autem ſeruiret habitatio, ſi nuda eſſet domus, &
nudi parietes, ego tamen arbitror prædicta qui-
dem deberi alimentario, ſed non ſub vocabulo ha
bitationis: nam ſi cui legetur ſimplex habitatio,
3 illi nihil alind præſtandum erit † præter domum,
non autem ſuppellex, & bona mobilia ad domus
inſtructionem, vel ornatum: nam aliud eſt habita
tio, aliud verò ſuppellex, id quod de ſe patet, &
probatur, quia habemus in iure ſepararos titulos
de habitatione legata, & de ſuppellectile legata,
4 & cum ſint diuerſa, † non poteſt de vno ad aliud
inſerri, l. Papinian. exuli, ff. de minorib. ea verò ra-
tione debentur vaſa ad coquinam & ad menſam
neceſſaria, quia ſine ijs perfecta non ſunt alimen-
ta, non autem, qnia contineantur ſub habitationis
vocabulo.

Tunc verò non debetur habitatio, quando non
5 generaliter alimenta, ſed cibaria † ſunt relicta, l.
diarijs, ff. de alim. & ciba. leg. glo. in c. ſi Epiſcop.
10. q. 2. Bart. in tract. de alimen. Dec. in d. l. de ali-
men. nu. 3. C. de tranſact. & dixi ſupra in c. de ve-
ſtib. vbi allegaui Pract. Papien. Imo. Caſt. & Dec.
qui omnes loquuntur non ſolum de veſtimento,
ſed etiam de habitatione, longe enim minus con-
tinent cibatia, quàm alimenta.

Similiter quando agitur de remittẽdis alimen-
6 tis, habitatio non venit, † quia ex Diui Matci con
ſtitutione ſpecialis renunciatio requiritur, alias
illi non videtur quis renunciaſſe, l. cum hi, §. qui
tranſigit, ff. de tranſact. Bart. poſt Iac. Butr. in l. le-
gatis, in princ. ff. de alim. & cibar. leg. Et in d. c. de
veſtib. in fi. alios allegaui referendo rationem di-
nerſitatis a Doctoribus conſideratam, quam mi-
nus habitatio includatur, quando agatur de re-
mittendis alimentis, quam ſi agatur de illis præ-
ſtandis.

Aduertendum tamen, quod ſi debitor domum
aſſignauerit pro habitatione, poterit nihilomi-
7 mus exinde variare, & aliũ dare, vt voluit Afflict.
in conſtitut. Regni, incip. Comitib. in fi. vbi moue-
tur per text. in l. ſi ſterilis, §. fin. de actio. empt. vbi
ſubdit, ſe habuiſſe de facto, ſequitur Rolan. in cõſi.
22. nu. 1. vol. 1. Menoch. conſi. 62. nu. 11. ſubſiſto ta-
men, quia ille text. loqnitur in debito alternati-
uo,

uo, quando ſcilicet venditor domus reſeruauit ſibi habitationem, vel decem in ſingulos annos, & tunc vult, quod emptor poſſit vno anno habitationem præſtare, alio vero anno decem dare: at in caſu noſtro nulla eſt alternatiua, ſed vna domo aſſignata non videtur, quòd liceat variare.

Præterea ille textus loquitur in obligatione annua, quæ plures continet obligationes, tot ſcilicet, quot ſunt anni. Non mirum ergo, ſi vnoquoq; anno licet variare: non enim dicitur propria variatio, quæ ſolet conſiderari circa vnum & idem debitum, cum tunc plura ſint debita: nos vero a-
8 gimus de vnico debito alimentorum, & ita † illũ
text. intelligit glo. in l. ſi ex toto, §. fin. vbi eam ſequuntur Bart. & alij, ff. de lega. 1. vbi Ripa, nu. 14. dicit eſſe communem: nos autem ſumus in vlti-
9 ma voluntate, in qua uon eſt regulariter licita † va
riatio, vt per Doct. in l. 2. §. 1. ff. de opt. leg. in contractibus vero variatio eſt licita, l. eum, qui certarum, §. fin. ff. de verb. oblig. Iaſ. in d. l. ſi ex toto, §. fi. Videtur itaque non licere debitori domum ſemel aſſignatam reuocare ab alimentario.

Verum arbitror licitã eſſe eiuſmodi variationem, ſi fiat ſine damno, vel incommodo alimentarij, per regulam, quæ habet eſſe de facili conceden-
10 dum, quod † mihi non nocet, & alteri prodeſt, de
qua gl. in l. 2. in princ. ff. ſolu. matr. Bart. in l. item lapilli, ff. de rer. diuiſ. & quamuis ea regula patiatur multas diſtinctiones, vt per Iaſ. in d. l. 2. nu. 32. tamen habet in ſe plurimum æquitatis, & pro hoc facit, quia etſi habens ſeruitutem viæ, vel itineris in aliquo fundo, non poſſit variare, ſed electiòne loci ſemel ſacta, cogatur per illum, non per alium
11 tranſire, † vt eſt text. in l. ſi cui, ff. de ſeruitu. tit. ge-
ne. ille tamen, qui ſeruitutem debet, licet ſemel viam deſignauerit, vno in lòco poteſt variare, &
12 alium æque commodum deſignare, † vt eſt text.
in l. 2. §. pen. ff. de religio. & ſumpt. fune. per quem ita dicit glo. fi. in d. l. ſi cui, quam Bar. ibi dicit notandam, & ſequitur Caſtren. in fi. Cæpol. in tract. de ſeruit. ruſtic. prædio. c. 1. col. 2. in qnarto caſu, verſ. puto tamen, quod liceat, Socin. in conſil. 14. nu. 4. verſ. circa tertiam dubitationem, vol. 1. vbi dicit, gloſ. prædictam eſſe communiter approbatam, quamuis Ang. tenuerit contrarium id, quod ſi procedit, quando obligatio eſt reſtricta ad certam ſpeciem, & determinatum fundũ, multo magis locum habebit, quando fundus nullus in ſpecie eſt obligatus, ſed in genere, vt in caſu noſtro. Sufficit enim quod detur habitatio aliqua domo, dummodo ſit & commoda, & ſufficiens, ſecundũ perſonæ conditionem, & quia multa dici poſſent
13 circa variationem electionis † ſemel ſactæ, ideo
vide ad propoſitum, quæ Tiraquel. ponit in l. boues, §. hoc ſermone, in 1. limit. fere per totam, vbi latè agit, & alibi quoque in eadem repetitione.

Quæri tamen poteſt, an alimentarius, cui domus aſſignata eſt pro habitatione poſſit illam alij
14 locari? Et quoad eum cui debentur alimenta † a
lege officio Iudicis, & iure ſanguinis, non autem ex diſpoſitione hominis, exiſtimo ſine dubio non licere illi locare, quia, vt dixi ſuo loco, alimenta ei non debẽtur, qñ habet aliũde, & præſtanda ſunt tantummodo ſecundum indigentiam & neceſſitatem, ſed non vltra vſum, qni autem vſum habet
15 † non poteſt locare, vt §. Iuſtitu. de vſu & habita.
Poterit tamen habere inquilinum, qui data mer-
16 cede † cohabitet, l. cæterum, §. 1. verſ. qnid enim, ff.
de vſu & habitatio. At vbi debentur alimenta ex diſpoſitione hominis, aliud dicendum videtur,
17 nam is poteſt locare, cui † habitatio eſt conceſ-
ſa, d. §. 1. Inſtitu. de vſu & habit. l. cum antiquitas, C. eo. tit. Iaſ. in l. ſi ex toto, §. fi. num. 17. ff. de leg. 1. Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 4. nu. 8. Præterea diximus, loquendo de veſtibus, quod alimẽtarius poteſt de rebus ſibi in alimenta datis, pro libito diſponere etiam conuertendo in alium vſum, quare eodem modo non poterit dominum locare, in contrarium tamen facit, quia cum habitatio præſtatur non virtute alicuius legati, ſic de per ſe importantis, ſed in conſequentiam alimentorum, videtur, quod importet ſolum vſum, quo
18 caſu non licita † locatio, vt d. §. 1. & l. Aquilius, ff.
de donatio. Socin. in conſil. 281. nu. 1. vol. 2. Dec. in conſ. 355. nu. 2. Bertran. in conſi. 268. num. 8. vol. 2. Mant. loco prædicto, num. 9. Veriorem tamen opinionem primam exiſtimo, ſed non inuenio quæſtionem ab aliquo tactam, ideo conſidera. poſſent aliæ quæſtiones tractari circa habitationem, ſed eas viſum eſt reſeruare ad eum locum, in quo agimus, vbi alimenta ſint præſtanda.

Non tamen eſt omittendum, quod ſi teſtator vxoti deſignauerit partem domus pro ſua habitatione, & inter hæredem & vxorem oriantur rixæ
19 & contentiones, poterit Iudex † contraueniendo
voluntati teſtatoris præcipere hæredi, quod de domo æquè commoda prouideat alimentariæ, atque eam depellere, ſecundum Nattam, in conſilio 425. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Medicinæ præſtandæ ſunt ei cui debentur alimenta.*
2 *Medicinæ debentur mulieri ſeorſum ab hæredibus habitanti, licet alimenta ſint in domo cum hæredibus.*
3 *Medici ſalarium debetur ei cui alimenta debeatur ſi infirmas ſit, & vtatur Medico.*
4 *Medicinas miniſtrare vxori infirmæ tenetur maritus.*
5 *Medicinæ debetur famulo ægrotanti, intellige tamen, vt ibi.*
6 *Medicinæ a prætore non debentur ſuis officialibus, quibus nec alimentu præſtare tenetur. vide tamen ibi.*
7 *Officialibus, qui gratis ſeruiant, prætor medicinas præſtat, ſi impenſa non eſt magna.*
8 *Hæres qui ægrotanti teſtatori Medicum non adhibuit, efficitur indignus, & fiſcus capit hæreditatem.*
9 *Medicum ægrotanti, qui nõ adhibet, dicitur mortis cauſam dediſſe.*
10 *Maritus non lucratur dotem ex ſtatuto, ſi Medicũ vxori ægrotanti non adhibuit.*
11 *Medicinæ non debentur ei quem tenetur cibare, licet aliud ſit quando tenetur alere.*
12 *Medicinæ non veniunt relicto victu.*
13 *Medicinæ non debentur alimentario, qui ſua culpa incidit in infirmitatem.*
14 *Culpa ſui cuique nocere debet.*
15 *Neceſſitas nõ excuſat eum, qui ſua culpa incidit in illã.*
16 *Culpa nõ conſideratur, quando non eſt ordinata ad caſũ.*
17 *Alimenta præſtanda ſunt filijs & deſcendentib. etiam quando ſua culpa incidunt in infirmitatem.*
18 *Medicinæ dicantur pars alimentorum.*
19 *Medicinæ, quæ pauperibus debentur, pro eleemoſyna præſtari debent ei quoque, qui ſua culpa incidit in paupertatem.*
20 *Eleemoſyna dari debet, non habita ratione, quod egenus ſit bonus, vel malus.*

QVAE-

QVAESTIO V.

HVMANVM corpus cum ſæpe infir-
matur, ſuſtineri vix poteſt ſine me
dicina, ideo cui alimenta deben-
1 tur, medicinæ † quoque ſunt præ-
ſtandæ, quaſi ſine eis homo non
poſſit viuere, l. quos nos, §. verbum
viuere, ff. de verb. ſignif. vbi not. Alciat. & Rebuff.
probatur etiam in l. victus, ff. eod. titu. per quam
ita voluit Bar. in l. legatis, ff. de alim. & cibar. le-
gat. Specu. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. nu. 38. vbi di-
cit, aliquos diſtinguere inter alimenta quæ offi-
cio Iudicis debentur, & ea quæ debentur ex con-
tractu, vel teſtaměto, & ibi Ioan. And. allegat, ſed
quoque voluiſſe Alber. Gale Bar. in tract. de alim.
nu. 6. per tex. in l. ſi cum dotem, §. ſin autem, in no-
uiſſimo, ff. ſolu. matrim. Subdit tamen, quod poſ-
ſet contrarium attentari, quia in d. §. ſin autě, me-
dicinæ ponuntur tanquam quid diuerſum ab ali-
mentis. Idem Bar. hoc ponit in d. §. ſin autem, in fi.
quem ibi ſequuntur Caſtren. Alex. Iaſ. & alij, quia
ſine medicinis vita tranſigi non poteſt ſtante infir
mitate, Corn. in conſi. 286. col. fi. verſ. & eſt aduer-
tendum, vol. 3. vbi fortius ſubdit deberi medici-
2 nas † mulieri habitanti ſeorſum ab hæredibus, qñ
fuerunt relicta alimenta in domo cum hæredibus,
quia quo ad eas nihil refert quod hæreditauerit,
vel non cum hæredibus, Angel. in l. cum hi, §. qui
tranſigit, ff. de tranſact. vbi dicit idem eſſe in ſala-
3 rio † Medici, ſequitur Iaſ. ibi, & Caſt. num. 3. & li-
cet Bart. in d. l. legatis, diſtinguat inter alimenta
ſimpliciter relicta, & ea, quæ ſeruitij cauſa præ-
ſtantur, vt primo caſu abſolutè debeantur, ſecun-
do verò illæ tantum debeantur, quæ ſunt modi-
cæ, non quæ graues, immo fortius Bal. in d. §. ſin
autem, teneat indiſtinctè, quod medicinæ non de-
beantur ſub vocabulo alimentorum, tamen com-
munis eſt opinio, quod qui alimenta præſtare te-
netur, is etiam medicinas dare debeat, quia ad vi
tæ hominis conſeruationem ſunt neceſſariæ, ita
Picus in l. Titia, §. ſi Titia, cum nuberet, q. 63. verſ.
tertiò dubitatur, nu. 161. ff. de leg. 2. Dec. in l. de ali
mentis, nu. 3. C. de tranſact. vbi dicit communem
opinionem eſſe contra Bal. in d. §. ſin autem, Ro-
lan. in cõſi. 22. nu. 3. vol. 1. vbi addit Alex. Bertran.
Rui. & Crauet. & ſubdit includi etiam expenſam
Medici, Tiraquel. in tract. nobilit. c. 31. nu. 395. vbi
infinitos allegat, Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. nõ
tantum, nume. 29. ff. de lib. agnoſc. vbi refert An-
ge. Aretin. & videtur tranſire cũ diſtinctione Bar.
cum hac quoque ſententia tranſit Simon de Pre-
tis in tract. de interpretat. vltim. volunt. lib. 4. du-
bitat. 11. nu. 37. Soarez in theſaur. recept. ſenten.
in verſ. alimenta, num. 163. Lancell. Gallia. in con-
ſuet. Alex. in verſ. ſolidos, nu. 21. Michael Graſſ. in
tract. ſenten. §. legatum, q. 22. num. 2. vbi dicit com
munem eſſe cõtra Bal. Aſcan. Clemen. in tract. de
patr. poteſt. effect. 17. nume. 38. verſ. tertiò & vlti-
mò infertur, vbi tamen inquit, conſiderandas eſſe
facultates eius, qui alere tenetur, vt ſi tenues ſint,
non etiam teneatur ad medicinas, & prædicti lo-
quuntur indiſtinctè.

Hinc infertur, quod maritus vxorem infirmam
4 tenetur alere, atque ei medicinas † ſubminiſtra-
re, vt voluit Cin. in l. quod in vxorem, C. de nego.
geſt. ſequuntur Bart. Caſtr. Salic. Alex. & alij. Bar.
& alij in d. l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſ-
ſimo, ff. ſolu. matrim. Roman. in conſi. 517. num. 2.
& ſeq. vbi dicit, quod ſi alius præſtitit, non repe-
tit, cum hac ſententia tranſeunt Cuman. Corn.
Campeg. & Rui. quos citat & ſequitur Cordub. in
d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, num. 26. Rolan.
de lucro dot. q. 64. nu. 6. & Phanuc. eo. tract. gl. fin.
nu. 8. Galliau. in conſuetud. Alex. gl. ſolidos, nu. 21.
Et dixi in tit. cui & a quib. debean. alimen. in q. in-
cip. quod ſanam vxorem, vbi tractaui, quando ma
ritus teneatur vxorem alere, & ibi videbis, quid
iuris, quãdo eſt indotata, vel quando dos fuit pro-
miſſa, ſed non ſoluta, vel ipſa non ſeruit, cum ab
ægritudine non in totum retrahatur a ſeruitio ma
riti, Vital. in tract. clauſ. in tit. an alim. renunc. poſ
ſit, ponit, an pater, qui medicinas tradidit ægrotã-
ti filiæ, poſſit eas repetere a marito, ſeu genero.

5 Hinc etiam infertur, quod conducens † famu-
lum tenetur illi medicinas dare ægrotanti, ſi mo-
dica requiratur impenſa, argumento l. diuortio,
§. impendio, ff. ſol. matr. & probatur in l. in rebus,
§. poſſunt, ff. commoda. & ponit Bar. d. §. ſin autem
in ſæuiſſimo, addit. ad Bart. in d. l. legatis, ff. de ali-
men. & cibar. legat. & alibi latè tractaui Alex. in
d. §. ſin autem, nu. 5.

Infertur etiam, quod ex quo Poteſtas, vel Re-
ctor non tenetur ſuis Iudicibus alimenta præſta-
6 ri, non etiam eis infirmis † dabit medicinas, ita
Bar. d. l. legatis, in fi. ff. de alim. & cibar. legat. per
l. diarijs, ff. eod. tit. Et ſubdit eſſe notandum, in-
quit tamen, quod & ſi ſirupos, & medicamenta
non præſtet, tamen tenetur eis dare cibos, qui per-
tineāt ad infirmos, vt ſunt pulli, & alia ſimilia, ſe-
quuntur ibi Roman. & Imo. Cin. & Bald. in l. quod
in vxorem, in fin. ff. de nego. geſt. Ang. in l. reb. §.
poſſunt, ff. commoda. & in d. §. ſin autem in ſæuiſ-
ſimo, Iaſ. in l. ſi non ſortem, §. libertus, num. 29. ff. ſi
cer. pet. Bart. tamen in d. l. ſi cum dotem, in §. ſin
autem in ſæuiſſimo, in fi. dicit, quod officiales te-
netur præſtare medicinas, modicæ tamen impen-
7 ſæ, † ſuis Iudicibus, quia tempore ſanitatis ſunt
in eius ſeruitio, ſicuti dicimus de vxore. Eodem
modo inter magnam, & modicam impenſam di-
ſtinguunt Cin. & Bal. in d. l. quod in vxorem, Bal.
Ang. Imo. & Caſtr. in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo,
Ang. in l. ſeruum, in princ. ff. de verbor. obligat.
quod tamen Ang. in d. §. ſin autem, intelligit niſi
conſuetudo aliter diſponat, intelligi etiam de-
bet quando officiales ſeruiunt gratis, ſecus quan-
do habent ſalarium, quia tunc Rector ſicuti non
tenetur illos alere, ita nec dare medicinas, ita de-
clarat Fulgoſ. in d. l. quod in vxorem, argumento
eius quod inquit Bart. in d. l. ſi non ſortem, §. li-
bertus, ff. de cond. indeb. facit quod dicitur de ſer-
uo commodato, vt tetigi paulo ſupra, ſequitur Pa
ris de Puteo in tracta. ſindicat. in verſ. poteſtas, lo
vlt. nu. 7. & ſeq. Alexan. autem in d. §. ſin autem in
ſæuiſſimo, num. 6. concludit, quod aut dictis Iudi-
cibus ex conſuetudine debentur cibaria, & tunc
medicinæ modicæ impenſæ debentur: ſi vero ex
conſuetudine non debentur cibaria, & tunc nullæ
medicinæ debentur. Hæc tamen diſtinctio videtur
mihi ſine ratione, nam quando cibaria debentur,
non veniunt medicinæ, vt dicam paulò infra, er-
go non etiam debebuntur, quando cibaria non de
bentur, & conſuetudo non extenditur, ſed tantum
habet potentiæ, quantum habuit vſus, ideo a con-
ſuetudine præſtandi cibaria, non poteſt inferri ad
medicinas. Prætcrea videndum eſt, ſi Prætor ſuis
Iudi-

Digitized by Google

Iudicibus tenetur præſtare alimẽta de iure, vt poſ-
ſit cognoſci, an teneatur etiam ad medicinas mo-
dici valoris.
Quod verò diximus medicinas contineri ſub
vocabulo alimentorum, non caret ratione, eum
enim alimentoru appellatio contineat quidquid
neceſſarium eſt ad vitæ ſuſtentationem, fatendum
eſt contineri quoque medicinas: qui enim medi-
cinas ſubtrahit, vitam videtur ſubtrahere, & neca
re, ſecundum gl. in l. indignum, ff. quib. vt indign.
8 vbi fiſcus capit tanquam ab indigno † hæreditatẽ
ab eo hærede, qui teſtatori ægrotanti, & mox mor
tuo Medicum non adhibuit, quaſi ob defectũ me-
dicinæ illæ præſumatur mortuus, Martin. Lau-
den. in tracta. de fiſco, verſic. 42. Alexand. in conſi.
137. in princip. vol. 7. & is dicitur morti cauſam
9 dediſſe qui Medicum non † adhibuit, ſecundum
text. in l. quod ſi nolit, §. ſi mancipium, ff. de ædi-
lit. edic. vbi glo. infert ad hæredem indignum, de
quo ſupra diximus. Eodem modo voluit glo. in l.
ſi ab hoſtibus, §. 1. ff. ſolu. matrim. quod maritus a
lucro dotis excluditur, ſi vxori infirmæ Medicum
10 non adhibuit, † & illam glo. inquit ibi Bald. eſſe
auream, Bal. & alij in l. quod in vxorem, C. de neg.
geſt. multos alios citat Tiraquel. in d. c. 31. nume.
396. Rolan. qui multos addit, in tracta. de lucro
dotis, q. 64. nume. 1. & ſequen. vbi per totam latè
agit, Phanuc. in eo. tracta. gloſ. fin. num. 8. Quia ma
ritus tenetur vxori de medicinis, ſicuti de alijs
alimentis prouidere, & quia præſumitur quis mor
tuus culpa eius qui non adhibuit Medicum, cum
teneretur.
Non tamen ſemper debentur medicinæ, nam
11 vbi quis non alere, ſed cibare † tenetur, tunc non
præſtat medicinas, quia nõ tendunt ad cibãdum,
ſed ad euacuandum, l. in rebus, §. poſſunt, ff. com-
moda. l. ſicut impendia, ff. de vſufruct. Batt. in d. l.
legatis, ff. de alimen. & cib. lega. & in tract. alimen
to. nu. 7. vbi allegat ſic conſuluiſſe Franc. Tigr. An
gel. in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, vbi etiam Alex.
num. 4. Vital. in tracta. clauſu. in tit. an renuncia.
poſſit alimen. col. 1. in fin. & col. 2. vbi dicit differ-
re medicinam ab alimentis, l. non omne, ff. de pe-
nu. lega. Dec. in l. de alimentis, nu. 3. C. de tranſa-
ctio. Butr. in c. ſi Epiſcopus, nu. 7. de offic. ordin. in
ſexto, vbi idem dicit, quando relinquitur alicui
12 victus, † quia tum medicinæ non veniunt, facit
quod ſupra dixi nomine cibariorum non venire
veſtem, habitationem, vel alia ſimilia, quæ non per
tinent ad victum, ſed mihi videtur medicinas non
minus venire nomine victus, quam alimentorum,
quandoquidem victus idem importat quod viue-
re, ſecundum ſermonis proprietatem, & medici-
næ ſunt ad vitam neceſſariæ: proinde qua ratio-
ne debentur alimentis relictis, ea ipſa debent præ
ſtari relicto victu, niſi dicamus ſecundum vulgi
communem loquendi vſum, victus appellatione
venire ſolum cibaria, de quo non nihil etiam ſu-
pra tetigi.
Rurſus medicinæ non veniunt relictis alimen-
tis, quando ſua culpa incidit quis in infirmita-
13 tem. † Ita determinat Caſtren. in l. peculium, §.
ſed ſi ipſe, ff. de pecul. vbi inquit, quod obligatus
ad alimenta non tenetur ad medicinas, vel expen
ſas infirmitatis, quæ euenit ſua culpa. Mouetur
per illum textum, vbi ſeruus obligatur naturali-
ter erga dominum pro expenſis, quas dominus
fecit in curando illum ratione infirmitatis, quæ
culpa ſerui prouenit, licèt pro alijs ſeruus non re-
maneat domino obligatus, etiam naturaliter, l.
in commodata, §. poſſunt, ff. de commoda. & ſub-
dit Caſtren. hoc eſſe menti tenendum, & Docto-
res non ponunt in locis ordinarijs, & ratio eſt,
14 quia cuique culpa ſua debet † eſſe damnoſa, l. ſi
quis in ſuos, §. legis, C. de inoffic. teſtam. cap. cul-
pa, de reg. iur. in ſexto, & neceſſitas non excuſat,
15 quando ſua culpa quis in eam † incidit, l. pen. ff.
de iure dot. vbi non eſt paupertati indulgendum,
in quam incidit quis ob demerita, & illum textum
dixit ad hoc ſingularem Bal. in c. quæ in eccleſia-
rum, nu. 18. ff. de conſtitutio. & Caſtr. in l. etiam,
§. fi. ff. ſol. matr. Alex. in l. non tantum, in princ. col.
fin. ff. de re iudic. & ibi Iaſ. in fin. Tiraq. qui alia
ſimilia congerit in l. ſi vnquam, in verſ. bona, num.
5. C. de reuoc. donatio.
Poſſet tamen hoc dictum intelligi, quando cul-
16 pa eſſet ordinata † ad infirmitatem, aliàs vero nõ
ſolet conſiderari, argumen. l. 2. §. ſi non propter,
vbi Bat. ff. ſi quis cautionib. glo. in c. ſtatutum, §.
cum verò, vbi Geminian. de reſcrip. in ſexto, Ale-
xan. in l. quamuis, col. 2. ff. ſolu. matr. Corne. conſi.
108. colum. penult. vol. 1. Felin. in c. ſi quis teſtium,
in fi. de teſtibus. Et ideo Dec. in c. quæ in Eccleſia-
rum, nu. 30. verſ. tertius, & vltimus, de conſtitutio.
Didac. lib. 2. cap. 16. nu. 9. verſ. contrarium, & Me-
noc. de arbitr. iudic. caſu 182. nu. 42. dicunt, quod
alimenta non ſunt eis præſtanda, qui propria cul-
pa inciderunt in neceſſitatem. licet alioquin eis
debeantur.
Secundò intelligerem non procedere in filio,
& alijs quibus alimenta iure naturæ præſtanda
ſunt, nam & ſi propria culpa incurrant neceſſita-
17 tem, ſunt tamen † alendi, vt voluit Iac. de Aret. in
l. libertus, qui operarum, ff. de oper. liber. & eum
ſequuti ſunt Bald. Ang. Roman. Pet. Rauen. Dec.
Barbat. Marſil. deciſ. Pedem. Bonacoſ. Firmian.
Pariſ. Paleot. Cuccus, & alij quos citaui in titulo
quibus ex cau. aliment. denega. poſſ. in quæſt. in-
cip. quod ſi pater filio, qui omnes tenent non eſſe
deneganda alimenta filio, qui portionem ſibi aſ-
ſignatam dilapidauit, & quod de alimentis dici-
18 tur, eadem ratione procedit in medicinis, † quæ
dicuntur pars alimentorum.
Tertiò intelligo, vt non habeat locum princi-
palis limitatio Caſtr. in medicinis, quæ debentur
ex pietate Chriſtiana pauperibus, quia in eis non
attenditur cauſa paupertatis, nec fit diſtinctio, an
19 ſua culpa † inciderint in paupertatem, vel non,
ſed indiſtinctè illis eſt ſubueniendum, gloſ. in c.
ſacrorum, 12. quæſt. 2. glo. finali, in cap. paſtora-
lis, §. verum, de appellatio. vbi Dec. nume. 19. atte-
ſtatur illam eſſe cõmuniter receptam, Benincaſ. in
tracta. pauper. quæſt. 4. nu. 49. vbi ſubdit, largien-
20 dam eſſe eleemoſynam, non habito † diſcrimine,
quod egenus ſit bonus, vel malus, cap. quam pia,
vbi eſt gloſ. 1. quæſt. 2. c. quieſcamus, vbi gloſ. di-
ſtinct. 42. Eſt verum quod Dec. in d. c. quæ in ec-
cleſiarum, num. 3. Didac. & Menoc. in locis proxi-
mè allegatis videntur tenere, quod etiam eleemo
ſyna non ſit illis danda, qui propria culpa ad id
ordinata facti ſunt pauperes, ſed eorũ opinio eſt
inhumana: exequi enim debet quiſque munus
ſuum, & præceptis eccleſiaſticis, imò verè diuinis
obtemperare, alieni vero peccati pœnam Deo re-
mittere irrogandam.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Expenſa magiſtri grammatices præſtanda eſt ei, cui relicta ſunt alimenta.*
2 *Libri pro ſtudio neceſſarij dari debent illi, cui relicta eſt neceſsitas.*
3 *Expenſa ſtudij debetur ei, cui relicta eſt ſuſtentatio.*
4 *Expenſa ſtudij non debetur, quando alimenta iure actionis, & ex diſpoſitione hominis præſtanda ſunt.*
5 *Pater tenetur filium bonis artibus imbuere, & diſciplinis ornare.*
6 *Filius non tenetur ſubuenire patri, qui non curauit ipſum erudiri artibus.*
7 *Copula ponitur inter diuerſa.*
8 *Expenſa ſtudij legalis, vel medicinæ, non eſt præſtanda alimentario.*
9 *Pater reddere tenetur pecuniam mutuatam filio egenti in ſtudio.*
10 *Filij ſcientia, eſt patris gloria.*
11 *L. ius alimentorum, §. item ad inſtructionem, ff. vbi pup. educ. deb. quomodo intelligatur.*
12 *Lex debet intelligi ſecundum titulum, cui ſubiacet.*

Q V AE S T I O VI.

QVIA alimenrorum appellatio con
tinet ea omnia, quæ ad vitā homi-
nis ſunt neceſſaria, infertur quod
impenſam quoq; in apprehēdēdis
diſciplinis neceſſariā is ſuſtinere
1 † debet, cui alēdi onus iniunctum
eſt, probat text. in l. qui filium, ff. vbi pupill. educ.
debe. & in l. de bonis, §. non ſolum, ff. de Carbon.
edic. vbi dicitur, quod expenſas ſtudij cōſequi de-
bet is, qui pōt habere alimenta, Soci. in conſil. 161.
in fi. vol. 2. Crau. in conſi. 199. nu. 3. verſic. amplius
vbi agitur, & ibi poſt Calder. in conſil. 2. de reg.
iur. inquit, quod ſi perſona ſit docilis, veniunt li-
bri ad ſtudium neceſſarij, & loquitur, quando non
2 alimenta, ſed neceſſitas † fuit relicta, quia ſecun-
dum eum idem importat, & ſubdit idem eſſe, qn̄
3 relinquitur ſuſtentatio, † & idem dici poteſt, quan
do relinquetetur victus, quia eiuſdem eſt virtu-
tis, vt per Vital. in tracta. clauſu. in titu. an renun-
cia. poſſit alimen. colum. 2. Et quod impenſa magi
ſtri pro diſciplina ſoluenda ſit, tenuit Rolan. in
conſi. 22. nu. 8. vol. 1. Berincaſ. in tractat. paupert.
7. q. in 2. ſpecia. iudicio, num. 34. qui tamen omnes
intelligunt, quando perſona eſt docilis, & diſcipli
na conuenit ſuæ conditioni, & facultates eius, qui
obligatus eſt, id ferunt, aliàs non.

Intellige tamen id verum eſſe, quando alimen-
ta debentur iure ſanguinis, & officio Iudicis, ſe-
cus ſi ex diſpoſitione hominis, vel iure actionis
præſtanda ſint, quia tunc non debetur expenſa ſtu-
4 dij, † probatur in l. legatis, ff. de alimen. & cibar.
lega. vbi Bar. in princ. ita diſtinguit intelligendas
leges in principio allegatas in alimentis debitis
a lege, vel officio Iudicis. Ita quoque diſtinguit
Bar. in d. l. de bonis, §. non ſolum, & in tracta. ali-
mento. num. 3. Ang. in l. quidam cum filium, col. 2.
vbi etiam Imo. ff. de verb. obli. idem Ang. in l. cum
hi, §. qui tranſigit, ff. de tranſact. & dicit Bart. in d.
l. quidam cum filium, quod filius poteſt petere a
patre, quod faciat impenſam neceſſariam in con-
ducēdo magiſtrum, ſequitur Iaſ. ibi nu. 33. cum ea
quoque diſtinctione tranſit Bald. in l. qui filium, ff.
vbi p. p. educ. debe. Ang. Aret. in tracta. de teſta.
glo. 45. nu. 6. Vital. in d. tit. an renuncia. poſſit ali-
men. col. 4. Iaſ. in d. l. cum hi, §. qui tranſigit, num. 4.
vbi ſubdit hanc eſſe veram cōcluſionem, Cordub.
in l. ſi quis a liberis, §. non tantum, nume. 31. ff. de
liber. agnoſcen. vel alen. Simon de Pret. de inter-
pret. vltim. volunt. lib. 4. dubit. 11. num. 38. vbi ta-
men videtur contrarium innuere, quia pro alimē-
tis fauorabilior interpretatio ſumenda eſt, ſicuti
dicimus de pubertate, quæ dum agimus de ali-
mentis vltra ſolitum producitur, & forte non eſt
abſurda eius cogitatio, quia ſcientia magis eſt ad
hominis vitam neceſſaria, quàm panis. Et quam-
uis prædicti diſtinguant inter alimenta iura ſan-
guinis debita, & ea quæ debentur iure actionis, ta
men non video rationem diuerſitatis, nam etſi
forte arctius cogat natura, quàm pactum, non ta-
men in plus cogit.

Infertur ex prædicta limitatione, quod promit-
tens aliquem, vt filium tractare, vel alere, tenetur
impenſam facere in magiſtris conducendis, qui
alimentarium imbuat liberalibus artibus, & di-
ſciplinis, nam parentes tenentur filios non ſolum
5 alere, ſed etiam artibus imbuere, † ita declarat
Bart. in l. quidam cum filium, in penult. quæſtio-
ne, ff. de verbor. oblig. & ſequitur ibi Imo. qui eum
defendit ab impugnatione Angeli, ſequitur etiam
Iaſ. ibi, nu. 33. & facit, quia, vt dixi in titulo, qui-
bus, & a quibus debeantur alimenta, qui aliquem
tenetur vti filium tractare, ad ea omnia tenetur,
quæ tenetur pater erga filium præſtare. Cum ergo
pater filio teneatur prouidere de magiſtro, qui
eum humaniores doceat literas, eodem modo ad
id tenebitur is, qui promiſit tractare vt filium. In
tantum autem pater tenetur filium in arte aliqua
6 inſtruere, † vt ſi non faciat, non teneatur filius e-
genti illi ſubuenire. Ita enim Solonis lege ſanci-
tum fuerat, vt Plutar. refert in vita Solon. fol. 6. &
ſequitur Iaſ. in d. l. quidam cum filiu, nu. 33. quod
dictum, an verum ſit, examinaui in titulo, quibus
ex cauſ. alimenta denegari poſſunt, ideo non repe
to, ne ſim lōgior, etſi verum id foret nimis durum,
& inhumanum eſſet, & grauior eſſet pœna, quam
culpæ menſura.

Sed etſi omnes admittant, filium non ſolū alen-
dum, ſed etiam artibus imbuendum, tamen hæc
opinio non mihi videtur probata in iuribus, quæ
allegantur. Primum enim, l. qui filium, ff. vbi
pupil. educ. deb. non dicit, quod filio hæc ſint præ-
ſtanda, ſed dicit, quod pupillus non repetit a tu-
tore, quod ille impendit in mercedes magiſtro-
rum, qui ſeorſum pupilli diſciplinis imbuerunt.
Ratio autem eſt, quia eiuſmodi impenſæ fieri ſo-
lebant a patre, ideo iudicantur vtiles pupillo, nō
autem dicit textus, quod frater teneatur id præ-
ſtare fratri, vel ſorori, minus autem probatur in
l. de bonis, §. non ſolum, ff. de Carbon. edic. quia ibi
loquitur de alendo pupillo proprijs bonis, & im-
penſis.

Immo quod magis eſt, ſi dicamus filio, vel alij
debitam eſſe expenſam magiſtri, tamen id non
deſcendit ab obligatione alendi, nec impenſa ma-
giſtri quicquam commune habet cum alimentis:
alimenta enim corpus ſuſtentant, ſed diſciplinæ
animum colunt. ſine alimentis nemo poteſt vi-
uere, ſed ſine diſciplinis, & ſcientijs vitam quili-
bet traducere poteſt, & videmus plures ignaros
litterarum, quàm ſcientes, & iam diximus ali-
mentorum appellatione venire, quæ ad humani
corpo-

Digitized by Google

corporis ſuſtentationem ſunt neceſſaria: ſcien-
tiæ autem minime ſunt ad ſuſtentationem corpo-
ris neceſſariæ, & in dicta l. quidam cum filium, du-
plici in loco fit mentio de alimentis, & mercede
magiſtrorum, tanquam diuerſis rebus, & eodem
modo dicitur in l. de bonis non ſolum, vbi quod
non ſolum alimenta, ſed mercedes quoque magi-
ſtrorum, atque ita quoque fit tanquam de ſepa-
ratis rebus mentio, vt ibi videri poteſt, & copula
inter alimenta, & mercedes poſita denotat diuer-
7 ſitatem, quia conſueuit poni inter diuerſa, † glo.
in rubr. ff. de iur. & fac. ignor. in l. finali, C. per
quas perſonas nob. acquir. Abb. in cap. ex parte,
vbi Rip. numero 41. de reſcript. Iaſ. in l. prima, nu-
mero 2. in princ. ff. de iuſti. & iu. Pariſ. in conſil. 75.
nume. 62. volum. 2. cum ſimilibus. Non ergo vir-
tute obligationis de alendo aliquem venit mer-
ces ſeu impenſa in erudiendis pueris, ſed ex alia
obligatione ſeparata, fruſtra itaque diſputant
Doctores, quod obligatus alere teneatur impen-
dere in magiſtrorum mercedes. Et quamuis ne-
mo quem viderim, id tangat, credo tamen verum
eſſe, ſed in conſulendo, & iudicando non eſt tu-
tum diſcedere ab opinione aliorum, pro quibus
facit l. ius alimentorum, §. ad inſtructionem, ff. vbi
pupil. educ. debe.

Declara quoque principalem concluſionem
procedere in ſtudijs neceſſarijs, ſine quibus ho-
mo ſecundum conſuetudinem, & conditionem
ſuæ perſonæ viuere non poteſt, ſecus in diſcipli-
nis, quæ apprehenduntur ad bene eſſe, puta, vt
quis ſit honoratior, & ditetur, vel ſplendidius vi-
8 uat, quia in eas non cogitur impendere, † qui ali-
menta tenetur præſtare, vt voluit Barto. in l. 1. §.
nec caſtrenſe, in fin. ff. de collatio. bonorum, vbi
dicit, quod pater non tenetur impendere pro fi-
lio ſtudente in iure, dum tractat quæſtionem, an
hæredes patris teneantur proſequi impenſam,
quam cęperat facere defunctus pro ſtudio filij.
Eandem diſtinctionem facit Bart. in l. de bonis, §.
non ſolum, ff. de Carbon. edic. vbi dicit, quod in
ſtudijs homo dicitur militare, & ſine eis poteſt
honeſte viuere. Hoc etiam voluit Ang. in authen.
res quæ, colum. vlt. C. commu. de lega. & in l. 1. C.
de Carbon. edic. Rom. in l. ſi donatione, C. de col-
latio. Cuman. in l. quidam cum filium, vbi etiam
Iaſ. nu. 33. in fi. verſic. non autem tenetur, ff. de ver-
bor. obligat. Hoc etiam videtur voluiſſe Bart. in
tracta. de duobus fratribus, nu. 17. vbi dicit, quod
pater, qui habuit filium ad ſtudium, poteſt illum
reuocare, nec tenetur pro illo impendere vſque ad
finem ſtudij, & infert idem eſſe in hæredibus pa-
tris, Bal. in l. omnimodo, §. imputari, num. 7. C. de
inoffic. teſtam.

Cordub. tamen in l. ſi quis a liberis, §. non tan-
tum, num. 35. ff. de liber. agnoſcen. vel alen. dicit,
ſi filius ſit bonæ indolis, & patris conditio, ac ſub-
ſtantia ferat, teneri patrem pro filio impendere
non ſolum in ſtudia liberalium, ſed etiam iuris, &
medicinæ, quia pater tenetur ad inſtitutionem
filiorum, l. ius alimentorum, §. item ad inſtructio-
nem, ff. vbi pupil. educ. debe. & pro eius dicto fa-
cit quod voluit glo. in l. ſed & Iulianus, §. quod di-
citur, in verſic. ſolebat, ff. ad Macedon. vbi inquit,
9 † quod pater tenetur ſoluere pecuniam, quam fi-
lius in ſtudio agens mutuam accepit, intelligen-
do, quatenus pater fuiſſet expenſurus domi, non
autem vltra. Mox ſubdit, quod ſi filius ſit in ſtudio
inuito patre, & pecuniam fuerit etiam a ſciente
mutuata, tenetur pater, quaſi ceſſerit in eius vti-
10 litatem: ſcientia † enim filij eſt patris gloria, capi.
eſto, in fi. 95. diſtinct. hoc tamen non ita vrgent, vt
diſcedendum ſit a communi, & non obſtat text. in
d. l. ius alim. §. item ad inſtuct. quia loquitur, quã
11 impenditur † de re pupilli ad ipſius pupilli vtili-
tatem. Non enim eſt dubium, quin ea impenſa ſit
vtilis, quæ fit pro inſtitutione pupilli circa ſtudia,
ſecus autem eſt cum quærimus, an pater, frater,
& alij, qui alere tenentur, debeant in diſciplinis
impendere pro filio, fratre, vel alijs perſonis, qui-
bus obligantur ad alimenta. Præterea ille tex. lo-
quitur de inſtitutione, quæ conuenit pupillo eiuſ-
que ætati, atque ita grammatices, vel artium libe-
ralium, non de alijs ſcientijs, quibus in ea ætate
homines conſtituti non conſueuerunt operam da-
12 re, & duci poteſt argumentum a titulo, & † lex
eſt intelligenda, vt illi conueniat, l. Imperatores,
vbi Bart. not. ff. de in diem adiect. Bart. in l. fin. in
princip. ff. de condic. indeb. Euerar. loco 45. col. 5.
verſ. quarto poteſt ſumi, Gloſ. quoque in d. §. quod
dicitur, intelligi debet in ſtudijs liberalibus, non
autem in alijs, in quibus dicitur quis militare, &
hoc modo non repugnat opinioni Doctorum, im-
mo nec etiam legibus aliter loquentibus. Stabit
ergo concluſio, quod pater, vel alius teneatur ſo-
lum impendere in magiſtros liberalium artium,
ſed Rebuff. de priuileg. ſcholar. priuileg. 13. nume.
2. intelligit niſi inſpectis facultatibus paternis, &
filij ingenio aliud videatur dicendum, de quo vi-
de Aſcan Clemen. in tracta. de patr. poteſt. effectu
17. num. 34. & 38. vbi nu. 39. ponit, an pater tenea-
tur emere libros filio ſtudenti.

S V M M A R I V M.

1 *Lectus ei præſtatur, cui alimenta debentur.*
2 *Lectus debetur ei, cui relinquitur victus, vel educatio.*
3 *Culcitra præſtari debet ei, cui relinquuntur alimen-
ta.*
4 *Lecti appellatione veniunt ornamenta omnia, vt culci-
tra, linteamina, & alia.*
5 *Lecto vxori relicto a marito venit culcitra de ſerico, ſi
qualitas perſonæ patiatur.*

Q V AE S T I O VII.

LECTVS quoq; neceſſario pręſtan-
1 dus † eſt ei, cui alimenta debent, l.
inſtratũ, l. quos nos, §. verbũ viue-
re, ff. de verb. ſignif. venit. n. appel-
latione alimentorum, & debetur
alimentis legatis, quia ſine eo non
poteſt quis viuere, Bart. in l. legatis, in fi. ff. de ali-
men. & cibar. legat. & in tracta. alimento. nu. 4. vbi
dicit, idem eſſe, quando legatur victus, vel educa-
2 tio, † ex quo ſine lecto non poteſt commode viue-
re, glo. & Doct. præcipue Alciat. in d. l. inſtratum,
& d. §. verbum viuere, Alex. in conſi. 178. num. 7. in
princip. vol. 6. Capra conſ. 87. nu. 11. et ſeq. Bolo-
gnin. in conſil. 48. nu. 8. vbi abſolute ſequitur Bart.
idem voluit Ang. in l. cum hi, §. qui tranſigit, ff. de
3 trãſact. vbi ſubdit, quod ẽt † culcitra præſtabitur,
ſequitur Iaſ. ibi nu. 3. in fi. Picus in l. Titia, §. Titia
cum nuberet, nu. 161. verſ. quarto dubitatur, ff. de
leg. 2. Bertran. in conſ. 148. col. fi. vol. 1. Et pter eos
dicit Bal. in l. pen. §. ſeruus vxoris, col. 1. in fi. verſ. &
ideo

Digitized by Google

ideo quarta, ff. ſolu.matr.quod lectus venit appel-
latione alimétorum, & diſputat an idem de lecto
dicendum inter virum, & vxorem, quod de veſti-
bus. Hoc etiam quod ſub nomine alimentorum ve
niat lectus, ponit Ioan. Lup. in rub.de donatio.in-
ter virum, & vxor. §.11.nu.9. ver.hoc idem videtur
dicendum, Rol.in conſ.22.nume.6.vol.1.Simon de
Pret.de interpret.vlt.volun. lib.4. dubit.11.nu.39.
& ſeq.vbi allegat Ang.Aret.& alios, Menoc.in tra
ctat.de arbit.iudic.caſu 170.nu.28. & ſeq.vbi poſt
Rol.loquitur de lecto, & culcitra, Firmian.in ſuo re
perto.in ver.lectus, nu.5. Aſcan. Clem.de patr.po-
teſt.effect.17.nu.38.Et quod dicimus de lecto, non
debet ſtricte intelligi de eo ſuper quo requieſci-
mus, ſed large de omnibus ornamentis, quę omnia
3 accedunt lecto, † vt probat tex.in l.librorum, §.fin.
ff.de leg.3.& ibi Bar.dicit, quod ſi maritus vxori re
4 linquat † lectum, veniet etiam culcitra de ſerico,
per tex.in l.fi.§.1.ff.de aur.& argen.lega. vbi Bart.
idem dicit de lecto feſtiuo an veniat. Eſt verũ quod
Iac.de Aret.quem ſequitur Bald.in l.1.nu.12.C.de
lega.tenet contrarium in lecto pretioſo, & feſtiuo,
quia non conuenit viduæ. Sed quidquid ſit in vi-
dua, certum eſt, quod lecto legato veniunt orna-
menta omnia etiam de ſerico, vt per prædictos, &
ponit Flori.in l.ſed & ſi quid, §.proprietatis, in fin.
ff.de vſufruct.& contra Bal. pro Bart.ſtat Mantica
in tract.de coniect.vlt.volun.lib.6. tit.11. num.17.
vbi tenet, quod etiam viduæ debeantur ornamen-
ta precioſa, quando ſimpliciter relinquitur lectus,
ornamenta autem lecti quæ ſint, nemo eſt qui igno
ret ex qualitate perſonæ, venient culcitræ, & om-
nia fulcra, vt inquit text. in d.l. librorum, §.fin. Ex
quibus inferri poteſt, quod legatis alimentis ve-
niunt multa alia præter cibum & potum.

Poſſet tamen ſecundum ea, quæ ſupra diximus
tractando de habitatione, & alijs reſtringi hæc ſen
tentia, vt procedat qñ relinquuntur alimenta, non
qñ cibaria ſunt relicta, quia tunc ſolum præſtãtur,
quæ potum & cibum reſpiciunt, vt diximus.

SVMMARIVM.

1 *Equi vectura debetur procuratori, qui excurrit prædia domini.*

2 *Equus eſt pars alimentorum, quando ei relinquitur, qui non poteſt ire pedeſter.*

3 *Teſti eunti ad deponendum datur victus, & roncinus.*

4 *Teſti vt eat ad deponendum, ſoluitur vectura nauis.*

5 *Carrocia ſeu rheda ei debetur, cui dantur alimenta, ſi nobilis ſit.*

6 *Aduocato exeunti prouinciam dantur alimenta, & vectura equi.*

7 *Ruſtico q non põt ire pedeſter nõ datur equus, ſed aſinus.*

8 *Perſonæ conditio ſpectanda eſt in omnibus.*

9 *Conceſſo vno venit id omne ſine quo conſequi non poſſet quod eſt conceſſum.*

10 *Securitas alicui conceſſa extenditur etiam ad equum.*

QVAESTIO VIII.

EX eodem fonte oritur, quod ſi ali-
mentarius nobilis ſit, ita quod eũ
non deceat pro ſui qualitate, & cõ
ditione pedibus incedere, equus
ei eſt præſtãdus, ſiue pcurrat ,puin
ciã, ſiue ciuitaté perambulet modo
aliquo impeditus pedeſter ambulare, vt probatur
1 in l.idemq́ue, §.Labeo, ff.mand.vt procurator † qui
prædia domini excuſat, imputat domino vectu-
ras equorum, quibus vſus eſt in curandis negotijs
domini. Et per illum textum inquit Bald. in l. ſo-
let, §.non vero, nu.1.verſic. nota quod a ſubditis, ff.
de offic.proconſ.& lega. quod in eo, qui ſecundum
conditionem ſuæ perſonæ non poteſt ire pedes, e-
2 qui † ſunt pars alimentorum, & infert, quod & ſi
officialis non poſſit a ſubditis emere domos, vel
agros, tamen poteſt emere equum, quia non debet
ire pedes. Et idem Bald. in l. quoniam liberi, in
princip. C. de teſtibus, dicit, quod teſti conducto
ad deponendum ſolui debent vecturæ equorum,
ſi qualitas perſonæ id exigat, & mouetur per text.
in d.§.idem Labeo, & Salic. in ea l.quoniam liberi,
nume.1.per eundem textum dicit, quod teſti non
3 ſolum victus dandus, ſed etiam vectura † ron-
cini, vel nauis, ſi qualitas perſonæ expoſcat, at-
que ita quod de equo dicitur, extendit Salicet. ad
4 nauem, † & eſt rationabile, quando iter poſſet æ-
què commodè fieri per aquam, vel quando aduer-
ſa valetudine impeditus non poſſet equitare, &
eadem ratione hoc ipſum dici poſſet de rheda ſeu
5 carrocia, † quibus nunc ferè omnes nobiles v-
tuntur, vt cum minore incommodo vehantur: &
de procuratore, quod repetat vecturas ponit Bal.
in l.etiam, C. de manda. per dictum §. idem La-
beo.ſubdit tamen, quod ille textus loquitur de mo
dicis vecturis, & Bald. in l.1.num.10. C.de ſuffrag.
dicit, quod aduocato exeunti prouinciam, dari
6 debet equus. † Et licet dicat, exeunti prouin-
ciam, tamen idem eſt, quandocunque exit ciui-
tatem, vel locum, quia eſt eadem ratio, Alexand.
ad Barto.in l.ſuper creandis, C.de iure fiſci, lib.10.
& prædictam deciſionem ſequitur Marſil. in Rub.
C. de probatio. nume.15. Cordub. in l.ſi quis a li-
beris, §.non tantum, numero 26.ff.de liber.agnoſc.
vbi tamen declarat id procedere in nobili, at ru-
ſtico, vel vili perſonæ ſi pedes ire non poteſt, vult
7 dari. † Allegat gloſſ.in d.§.item Labeo, in verſic.
optare. allegat item Bald.Salice.Barba.& Marſil.
qui mihi id non dicunt, ſed generaliter loquendo
aſſerunt, nobili cibos delicatos, ruſtico vero viles
& groſſos deberi ab eo qui alimenta præſtat. Sub-
dit etiam deciſionem Baldi non bene deſumi, ex
eo §. idem Labeo, quia ibi ideo debentur vecturæ,
quia aliter non poteſt procurator excurrere; at a-
limentarius poteſt non excurrere, ſed mox in ſe
reuerſus inquit, quod vbi pro dignitate alimen-
tarius equitare debet, tunc debet præſtari. Et ſa-
nè leuiſſima fuit Cordub. dubitatio, quia licet poſ
ſit alimentarius non excurrere, non tamen debet
eſſe ſemper in domo, puta ſi laboret articulorum
morbo vel arthritide, vel alio ſimili, nonne equo ve-
hendus erit? vel ſi etiam ſanus ſit, & ex contin-
gentia facti deceat illum exire ciuitatem, vel e-
tiam ambulare, nonne equus erit dandus? ſem-
8 per enim ſpectanda eſt perſonæ conditio, l.ple-
num, §.equitij, ff. de vſu & habit.l. ſi quis filio ex-
hæredato, §. irritum, ff. de iniuſt. rup. teſtam.l.ſed
ſi quid, §.mancipiorum, ff.de vſu.capit. ſolitæ, de
maior. & obed.capitu. eum de beneficio, de præb.
9 in 6. & vno conceſſo † venit id omne ſine quo illud
conſequi non poteſt, e capit. eum quid, vbi nota.de
regu.iur.in 6.propterea Imo.in capit.innouamus,
de treg.& pace, dicit, quod ſi alicui conceditur ſe-
10 curitas, † vt venire poſſit ad ciuitatem, nec ille poſ
ſit ſine equo accedere, extendetur ſecuritas etiam

ad equũ, ſequitur Feli. ibi in princ. Marſil. in d. rub. C. de probatio. num. 16. Cum ergo alimenta alicui debentur, ſine dubio vecturæ, vel equorum, vel nauium, vel aliorum erunt præſtandæ, ſi qualitas negociorum, vel perſonæ id exigit, in quo plurimum verſabitur arbitrium Iudicis, qui pro rei qualitate diligenter examinabit negocium ſibi propoſitum.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta de fructibus, & redditibus, non de proprietate præſtanda ſunt.*

2 *Alimenta non debentur, quando ex fructibus nihil eſt perceptum.*

3 *Hæres non tenetur integrum legatum alimentorum præſtare, quando tot fructus non ſunt percepti, etiam ſi taxata ſit quantitas.*

4 *Eccleſia vendit vaſa omnia aurea & argentea tempore neceſſitatis.*

5 *Eccleſia aurum habet, vt pauperibus ſubueniat.*

6 *Alimenta præſtantur de fructibus, etiam ſi hæres non fecerit inuentarium.*

7 *Alimenta capi non poſſunt authoritate propria, quia egent liquidatione.*

8 *Filius non vendit proprietatem, vt alat patrem, quia ex ea ipſe quoque alendus eſt.*

9 *Pater vt alat filium, non vendit proprietatem, ſed de fructibus prouidet.*

10 *Pater alit filium diuitem, ſi tamen fructus ſuorum bonorum non ſufficiunt, nec filius cogitur vendere.*

11 *Patronus vt alatur ab eccleſia, non debet vendi fundus, ſed de redditibus præſtantur alimenta.*

12 *Pater non cogitur minuere patrimonium exiſtens in mercibus, & pecunijs, vt alat filium.*

13 *Pecunia non debet conſumi, vt ex ea alatur is, cui ex illa alimenta relicta ſunt, ſed poni debet ad lucrum.*

14 *Alimenta ita ex redditibus præſtanda ſunt, vt non omnes conſumantur, ſed pars conſeruetur pro cautione ſequentis anni.*

15 *Cedens bonis cum vult deducere ne egeat, attenduntur redditus, non proprietates bonorum.*

16 *Maritus pro ſoluenda dote non cogitur vendere rem magni valoris, & redditus, vt ibi, & num. 19.*

17 *Alimenta præſtanda ſunt ex proprietate, quando debentur onerato titulo.*

18 *Maritus vxori dotatæ præſtare cogitur alimenta, etiam vendendo proprietatem.*

19 *Maritus cogitur rem magni valoris, & modici redditus vendere, quando ex pretio poteſt dotem ſoluere, & alimenta ſibi ipſi prouidere.*

20 *Cedens bonis cogitur proprietatem vendere, vt ex ea alatur ſi Iudici videatur.*

21 *Proprietas vendi debet pro ſoluendis alimentis neceſſarijs, ſecus pro ijs quæ ad decorem.*

22 *Primogenitus ſoluit ſecundogenito alimenta ex proprietate, quanda redditus non ſufficiunt.*

23 *Legitima ſolui debet de proprietate hæreditaria, non de fructibus.*

24 *Alimenta vt præſtantur ei, qui futurus eſt dominus, vendi poteſt proprietas.*

25 *Grauatus reſtituere quidquid ſupererit, poteſt quartam ſubſtituto reſeruandam alienare, vt ſe alat.*

26 *Grauatus alij reſtituere ſub conditione, dicitur interim dominus.*

27 *Proprietas vendi poteſt, quando alicui relictum eſt quod poſſit ſibi facere expenſas.*

28 *Proprietas vendi poteſt pro alimentis præſtandis, quorũ quantitas eſt in relinquente taxata.*

29 *Coniecturis non eſt locus, quando ſumus in claris.*

30 *Præſumptio cedit veritati.*

31 *Legatum alimentorum videtur taxatum, quando teſtator reliquit qualia conſueuit præſtare.*

32 *Certum dicitur, quod ex relatione certificari poteſt.*

33 *Hæres ſine inuentario non præſtat alimenta vltra vires hæreditatis. fallit tamen vt ibi.*

34 *Legatum alimentorum, quantumuis taxatum, non eſt præſtandum vltra quam ferrant redditus, quando factum eſt inuentarium.*

35 *Hæres an teneatur ſoluere alimenta de proprio, quando legatum eſt taxatum.*

36 *Hæres tenetur de proprio ſoluere alimenta etiam facto inuentario, quando eſt taxatum legatum, & proprietas eſt aliquando allatura vtilitatem.*

37 *Hæres ſoluit legatum de proprio, quando teſtator prohibet bona alienari, & mandat legatum ſolui.*

38 *Proprietas vendi debet pro præſtandis alimentis debitis iure ſanguinis.*

39 *Bona ſubiecta fideicommiſſo poſſunt alienari pro alimentis grauati.*

40 *Serui hæreditarij vt alantur, proprietas venditur, ſi fructus non ſufficiant.*

QVAESTIO IX.

VISVM eſt de rebus, quæ in cauſam alimentorum præſtari debẽt, nunc agendum, ex quib. rebus alimenta præſtanda ſint. Et hæc eſt principalis concluſio in hac materia, quod
1 ex redditibus, & acceſſionibus † ac fructibus patrimonij ſolui debent alimenta, ſiue in teſtamento relicta, ſiue alia ex cauſa debita, non tamen vendi debet proprietas, vt ex eius pretio quis alatur, l. ius alimentorum, circa principium, ff. vbi pupil. educa. deb. l. penul. in princ. ff. de alim. & ciba. lega. l. 1. §. mulier, ff. de vent. in poſſeſ. mit. l. Imperator, in fi. ff. ad Trebell. vbi Bart. poſt Iaco. de Aret. dicit, leges volentes alimenta moderari ſecũdum quantitatem patrimonij, debere intelligi reſpectu fructuũ, non reſpectu valoris ipſius patrimonij. Idem voluit Bar. in l. pen. in princ. ff. de alim. & ciba. lega. vbi loquendo in alimentis legatis dicit, ꝙ hæres nõ debet vendere proprietatem, ſi fructus minime ſufficiunt, ſed ſat eſt ſi præſtet pro modo fructuũ, Bal. in conſi. 237. nu. 1. vol. 1. Ang. in d. l. Imperator, vbi refert ſe cum Bal. conſuluiſſe apud Ariminum, quod ſi in hæreditate extarent prædia magni valoris, & modici redditus, qui non ſufficiunt ad alimenta, veluti palatia, & terras, non poterit hæres ponere manum ad illa, vt ex pretio præſtet alimenta. Allegat text. in l. qui bonis, ff. de ceſſio. bono. & eum textum dicunt ſingularem Doctores varijs in locis, & Angel. in l. 1. C. de lega. tenet eandem deciſionem repetens ſe cum Bald. ſecundum eam conſuluiſſe. Hoc etiam tenuerunt Angel. Imo. & Salic. in locis citatis per Alexand. in l. Imperator, numero quinto, ad Trebellian. Alexand. conſilio 73. numero quinto, volum. 5. & Caſtren. ibi, numero 8. ait illam l. qui bonis, eſſe
2 ad hoc mirabilem. Et ſubdit, quod ſi vno anno † ex fructibus nihil perciperetur, nihil eſſet præſtandum pro alimentis, Cuman. in conſilio 30. numero quarto, vbi loquitur in alimentis legatis, Caſtren. in conſil. 406. in 2. dubio, volum. 1. vbi fortius loquitur,

quitur, quando teſtator pro alimentis reliquit ta-
xatiuè certam quantitatem bladi, frumenti, hor-
dei, & aliarum rerum, quæ neceſſaria ſunt pro ali-
mentis, quia nihilominus, ſi deductis oneribus
3 & taleis nihil ſuperſit, hæres † non cogetur lega-
tum eo modo taxatum præſtare. De quo tamen
dicam paulò infra. Et hanc ſententiam procedere
ex iuris communis diſpoſitione latè ponit Barba.
in conſil. 63. colum. 3. verſicu. & quiſpiam dixerit,
vol. 2. vbi poſt Bal. in l. voluntatis, C. de fidecōmiſ.
inquit, teſtator legando alimenta cenſetur in du-
bio intelligere, quod præſtantur de redditibus
patrimonij, per id quod poſuit Iaco. de Aret. in d.
l. Imperator. Subdit tamen poſt Salice. in l. ſi quis
ad declinandam, C. de epiſco. & cleric. quod ſi in
hæreditate ſint multa mobilia, vendi debent, & ex
eorum pretio comparari ſtabilia, ex quorum fru-
ctibus ſoluantur alimenta, & quod immobilia bo-
na hoſpitalium non poſſunt vendi pro alendis pau
peribus, quod tñ eſt falſum, quia tempore neceſ-
4 ſitatis † aurea, & argentea vaſa ad eccleſiæ vſum
parata venduntur, vt dixi ſuo loco, & eſt text. in l.
ſancimus, C. de ſacroſ. eccleſ. vbi hoc tenēt gl. pen.
Bar. & Bal. gl. in 12. q. 2. in prin. in verſic. quæritur.
Habet enim eccleſia aurum, vt pauperum neceſſi-
5 tatibus † ſubueniat, capitulo, verum, in princ. 12.
quæſt. 2. Benincaſ. in tractat. pauperta. in 7. quæſt.
princ. in quarto ſpecia. nu. 19. vbi firmat hanc con
cluſionem multos allegando. Quidquid autem ſit
in hoſpitali, & in alimentis, quæ per modum elee-
moſynæ præſtari debent, certum eſt, quod in alijs
attenduntur redditus, non valor proprietatis. Et
Barba. in d. conſilio 63. loquitur in legato facto nu
ribus, & Bald. in d. l. voluntatis, numero 4. & quin
to, C. de fideicom. inquit, alimenta non eſſe præ-
6 ſtanda ex venditione fundi, etiam ſi hæres † inuen-
tarium non fecerit, ſequitur Ioan. de Amie. in conſ.
56. in fi. vbi ait, eſſe elegans dictum. Sed mihi Bald.
eo loci hoc non dicit; primum enim vult, quod ex
acceſſionibus præſtentur alimenta, mox ad aliam
quæſtionem tranſeundo ait, hæredes non teneri
vltra vires hæreditatis ad alimenta, licèt inuenta-
rium non fecerit, quæ eſt diuerſa quæſtio, & tetigi
in titulo de priuileg. alimento. Et quod alimenta
ex fructibus præſtanda ſint, non de proprietate, po
nit Bart. in tract. alimento. in fi. Vital. in tract. clau.
in ti. an renuncia. poſſit alimen. colum. 11. in fi. ver.
ſed ſi quæratur, & colum. ſequenti, vbi latè diſtin-
guendo comprobat eam opinionem, Gozad. in cō
ſilio 95. nume. quarto, vbi infert, quod ex quo egēe
7 † liquidatione, non poſſunt capi authoritate pro-
pria, Papien. in for. libel. quo agit pro lega. rei ſin
gu. in princ. nume. 67. vbi ſimpliciter dicit non eſſe
vendendam proprietatem, Bertran. in conſil. 268.
num. 1. vol. 2. Picus in l. Titia. §. Titia cum nuberet,
ff. de leg. 2. vbi allegat Bal. in d. conſ. Rolan. in conſ.
22. num. 21. volum. 1. Cordub. qui alios citat in l. ſi
quis a liberis, §. ſed ſi filius, nu. 6. ff. de liber. agnoſ.
& alend. Simon de Pretis de interpreta. vlt. volun.
lib. 4. dubita. 11. num. 70. vbi multos congerit, Lan-
cello. Gall. in conſuetudine Alexan. in ver. ſolidos,
num. 149. Menoc. de arbitr. iudic. caſu 169. nu. 3. &
multi alij inferius allegandi.

Hinc infertur, quod filius, vt patrem alat, non
8 tenetur vendere proprietatem, ex qua ipſe † quo-
que alendus eſt, vt probatur in l. Imperator, ff. ad
Trebell. qui proprie loquitur.

9 Eodem modo pater, vt alat filium, non † tene-
tur vendere proprietatem, Bologn. conſ. 10. num. 3.
Aret. l. alimēta, C. de neg. geſt. Craue. qui loquitur
in filia naturali, conſ. 199. nu. 11. Alcia. in conſi. 24.
nu. 4. & plures alij.

Imò fortius voluit Bal. in l. fi. §. ipſum autem, C.
de bon. quæ libe. quod & ſi pater nō teneatur ale-
re filiū qui habet alimenta, tamen ſi filius bona ha
10 beat cuius redditus non ſufficiant ad ipſius † ali-
menta, alendus erit a patre, nec ei opponere po-
terit quod vendat bona, & alat ſe ex pretio bono-
rum ſuorum, quia dicitur non habere, cum non
aliter pōt habere, quam ex venditione proprieta-
tis. Et ſubdit ibi Bal. hoc eſſe notatu dignū, ſequi-
tur Bologn. d. conſ. 10. nu. 3. Cord. in d. l. ſi quis a li
beris, in prin. nu. 41. & 42. addo Aret. in l. alimēta,
C. de neg. geſt. Dec. l. Diuus, in fi. ff. de neg. geſt.

Infertur item, quod, vt patronus alatur, non
debet proprietas vendi, ſed ea de fructibus dan-
11 da ſunt, † vt concludit Lamber. in tract. de iure pa
tro. lib. 3. art. 2. nu. 7. & art. 6. n. 23. in 3. principali
quæſtione, Lancello. in d. verſ. ſolidos, nu. 151. in fi.

Infertur quoque, quod ſi totum patrimonium
conſiſteret ſolum in mercibus, vel pecunia, ſeu
12 capitali, non eſt illud † minuendum, vt præſten-
tur alimenta, vt in patre ponit Alcia. in conſi. 243.
nume. 4. vbi fortius dicit, quod non tenetur illud
capitale exercere in negociationibus, vt filium
alat, quod tamen eſt durum, & forte non verum,
quia imò cogitur pecuniam in emptionem præ-
diorum conuertere, vt ex fructibus ſoluantur ali-
menta, vt dicam infra, hac eadē quæſtione, ſequi-
tur Lancello. d. verſ. ſolidos, nu. 151.

Infertur pari modo, quod ſi alimenta relicta
ſint ex certa pecunia, non debet illa conſumi in
13 alimenta, ſed poni debet penes mercatores † ad
honeſtum lucrum, & legatarius ex lucro ſumit
alimenta, ita Bar. in l. diui Seuerus, in fi. ff. ad leg.
Falc. mouetur ex tex. in c. per veſtras, de donatio.
inter vir. & vxo. cum Bar. tranſeunt Ang. Caſtr. &
Alex. in d. l. diui Seuerus, Bal. Rom. Salic. Barba. &
alij quos citat Lupus in d. c. per veſtras, in 3. nota.
verſ. ſeptimò infertur, numero 1. vbi ait, quod ho-
die pecunia debet penes mercatorē ad honeſtum
lucrum deponi omnibus illis caſibus, quibus alias
tenebatur quis ponere ad vſuram. Et ſubdit, quod
poteſt etiam conuerti in emptionem prædiorum,
Alcia. qui clarius in noſtro propoſito loquitur in
conſ. 243. num. 4. vbi in patre dicit, quod non te-
netur filium alere de capitali, Simon de Pret. in d.
tract. lib. 4. dubit. 11. nu. 72. vbi dicit, quod hoc ca-
ſu alimenta præſtanda ſunt de lucris traffici, ſeu
negociationis, non de capitali, Cordub. in d. l. ſi
quis a libe. §. ſed ſi filius, nu. 11. ff. de libe. agnoſ. vel
alen. Lancello. in d. verſ. ſolidos, nu. 151.

In tantum autem alimenta ex redditibus ſol-
uenda ſunt, vt non etiam omnes redditus in eam
cauſam erogandi ſint, ſed ita, vt ex eis aliquid ſu-
14 perſit, † vt probat tex. in l. ius alimentorū, in prin.
ff. vbi pupil. educ. debe. & ibi hoc not. Ang. Pariſ.
in conſil. 89. nu. 28. vol. 2. Cordub. d. §. ſed ſi filius,
numero ſeptimo, Vital. in d. verſi. colum. 12. circa
principium.

Infertur etiam quod vbi quis ceſſit bonis, quo
caſu ſi veniat ad pinguiorem fortunam, non po-
teſt exigi vltra quam facere poſſit, deducto ne e-
geat, vt diximus ſuo loco. tali caſu ad cognoſcen-
dum quid facere poſſit, & an poſſit egere, vel non,
15 non attenditur proprietas rerum, ſed fructus † &

redditus, vt eſt tex. in l. qui bonis, ff. de ceſſio. bon.
vbi Bar. hoc notat, & illum textum dicunt ſingu-
larem multi, quos ſupra citaui hac eadem quæſtione,
& Bal. in l. ſi maritus, ff. ſolu. mat. prout eum intel-
ligit, Imo. ibi dicit, quod maritus, qui tenetur ſo-
lum in quantum facere põt, ſi habeat poſſeſſionem
16 magni † valoris, & modici redditus, non cogitur
illam vendere. Et cum hac ſnīa reſidere vr̃ Doc. in
l. diuus, in fi. ff. de reg. iur. Aret. in §. item ſi quis, in
fi. Inſtitutionib. de actio. & idem voluit ante eos
Bar. in d. l. qui bonis, ſequitur Boer. in deciſ. 19.
nu. 7. Vital. loco prædicto, col. 12. circa principiũ.
Et hæc opinio eſt veriſſima, quando in genere quæ
rimus, an qui tenetur in quantum facere poteſt, re
tineat ſibi bona, habita ratione redditnum, non
proprietatis, ſed quoad ſpeciales caſus mariti, &
vxoris, patitur aliqualem difficultatem, vt appare
bit infra ex diſtinctionibus dandis.

Quod autem dictum eſt, alimenta præſtãda eſſe
de fructibus, non autem poſſe alienari proprieta-
tem, non procedit, quando alimenta debentur ti-
17 tulo oneroſo, † quia tunc proprietas vẽdi poteſt,
ita Alex. in l. marito, in fi. ff. ſolu. mat. vbi infert ad
maritum, qui tenetur præſtare alimenta vxori ex
titulo oneroſo, reſpectu vxoris: is enim quamuis
exigi non poſſit vltra, quàm facere poteſt, tamen
18 cogitur vendere, † vt dotes reſtituat, vel percipiat
ſibi alimenta, ſequitur Dec. in d. l. diuus, in fine, ff.
de reg. iur. idem Alex. in l. ſi maritus, nu. 4. verſ. ſed
ad iſta, ff. eo. titu.

Declara etiam non procedere, quando agitur
de alienanda proprietate, non vt ex pretio ſoluan
tur alimenta, ſed vt pretium conuertatur in em-
ptionem prædiorum, & ex illorum fructibus quis
alatur, quia tunc vendi debet proprietas, cum
hoc modo ſatisfiat vtriq; parti. Ita declarat Imo.
in l. ſi maritus, ver. ſecundo addo quid iuris, ff. ſol.
19 matr. vbi infert, quod maritus cogitur † rẽ magni
valoris vendere, quando ex pretio poteſt dotem
ſoluere, & ex reſiduo emere prædia, quorum fru-
ctus ſufficiant ad alimenta, quia qui poteſt facere
quod poſſit, videtur poſſe, c. qui poteſt, de reg. iur.
in 6. & maritus, qui ex venditione poteſt habere
victũ, & ſoluere, dicitur ſoluendo, & poſſe ſoluere,
intellige tamen in bonis quæſitis ante ceſſionem,
& ſecus eſſe in quæſitis poſt ceſſionem, & cum eo
tranſit Iaſ. in §. ſed & ſi quis, nu. 11. inſtit. de actio.
Aret. in d. §. item ſi quis, in fi. inſtit. eo tit.

Intellige etiam, niſi Iudici aliter videatur, quia
tunc proprietas vendi poteſt, ita loquendo in eo
20 qui ceſſit bonis, † voluit Bal. in l. fi. n. 6. C. qui bon.
ced. poſſ. Petrin. Bell. in trac. de re milit. tit. de ſal-
mis cõduct. nu. 25. ſequitur Menoc. in tract. de ar-
bitr. iudic. caſu 183. nu. 25. & ſeq. Nam inquit Bal.
quod nimiũ delicatus debitor non debet audiri,
nec creditor nimium oneroſus.

Rurſus intellige, quando tractatur ad alimen-
tis præſtandis ſecundum decorem, & condecen-
tiam, quia tunc proprietas pro eis ſoluendis non
eſt alienanda: vt vbi agimus de neceſſarijs ad vi-
tæ ſuſtentationem, tunc ſi fructus non ſufficiant,
eſt ad alienationem deueniendum, vt loquendo
21 de alimentis patri debitis † a filio, voluit Cord.
in d. l. ſi quis a liberis, in princ. nu. 40. Et mouetur,
quia ſi pater poteſt filium vendere, vt famis neceſ-
ſitati ſubtrahat, multo magis compellere poterit
filium ad vendendum bona, quæ in comparatio-
nem perſonæ nihil ſunt; ſed id quidem procede-
re poteſt in fauorem patris, ſed non haberet locũ
in alijs, niſi, vbi agitur de alimentis præſtandis
per modum eleemoſynæ, quo caſu ſeruanda eſt di
ſtinctio, quam adduxi in titulo, cui, & a quibus
alimenta debeantur, dum de eleemoſyna tra-
ctaui.

Similiter ex proprietate, non ex fructib. præſtã
da ſunt alimenta ſecundogenito, quando ex Prin-
cipis conceſſione cõſtituitur maioratus ſub cõdi-
tione, quod ſecundogenitis præſtentur alimenta,
22 & tunc primogenitus nõ poterit ex † redditibus,
ſingulo anno alimenta ſoluere, ita declarat Rode-
ric. in l. quã in prioribus, in 2. limit. nu. 12. C. de in-
offi. teſtam. Et ratio eſt, quia hæc alimenta ſucce-
dunt loco legitimæ, quæ non ex fructibus, ſed ex
23 ipſa hæreditatis ſubſtantia ſolui debet, † vt pro-
batur in l. ſcimus, §. repletionem, C. de inoffi. teſta.
latè Menoch. de arbitr. iudi. caſu 163. Et dictã o-
pinionem tenet Lup. in c. per veſtras, in 3. nota. §.
23. num. 7. & alios citaui in titulo, quanto tp̃e præ-
ſtent. alimen. in 1. q. in 2. limita. Cord. in d. l. ſi quis
a liberis, §. idẽ reſcripſit, nu. 144. ff. de liber. agnoſ.
Inuenio tamen quod præter alios hanc ſentẽtiam
impugnat Vaſq. de ſucceſſio. creat. lib. 1. §. 10. nu.
396. vbi latè agit, vide tamen quæ dixi in loco præ
citato, ne idem bis repetatur.

Limitatur etiam principalis concluſio nõ pro-
cedere, quando alimenta ſunt præſtanda ei qui fu
24 turus eſt dominus, quia tunc vendi † poſſunt præ-
dia, vt præſtentur alimenta, eſt textus in l. 1. §. mu-
lier, ff. de vent. in poſſeſ. mitten. per quẽ ita voluit
Imo. in l. Imperator, col. 2. verſ. adde quod Bar. ff.
ad Treb. & ibi eũ ſequitur Alex. col. 2. num. 5. verſ.
addit tũ, & ibi in additio. ad Bar. idẽ voluit Barb.
in conſ. 63. col. 3. verſ. & ſi quiſpiam diceret, vol. 2.
Simon de Pretis, in d. tract. vltim. volun. lib. 4. du-
bitatio. 11. nu. 73.

Item reſtringitur, vt non procedat, quãdo quis
rogatur reſtituere, quod ſuperſit: tunc enim li-
cet regulariter teneatur reſeruare quartam hære-
ditatis, tñ poterit illam alienare, & diminuere,
25 † vt ſe alat, eſt textus clarus in auct. contra roga-
tus, in fi. C. ad Treb. & ibi hoc notat Ang. ſubdens
hoc alibi non haberi ita clarè, vt ibi, & in corpore
vbi ſumitur, Alex. in d. l. Imperator, nu. 5. ver. addo
aliã limitationẽ, Barb. d. conſ. 63. col. 3. verſ. & ad-
duco ad hoc, vol. 2. Simon d. dubita. 21. nu. 73. Sed
& ſi nemo quem viderim impugnet limitationem
hanc, eaque ſit meo iudicio veriſſima, non tñ pro-
batur in eo textu, quia ibi non fuerunt relicta ali-
menta, ſed proprietas: nam hæres inſtitutus pen-
26 dente conditione, † vel die fideicommiſſi, eſt in-
terim dominus, vt probaui in conſil. 73. Et ideo cũ
ius in proprietate habeat, non eſt mirum, quod
poſſit illam alienare pro conſequendis alimentis.
Nam regulare eſt, quod bona fideicommiſſo ſub-
iecta poſſint alienari pro alimentis grauati, vt di-
xi, & declaraui in tit. quæ ſint alimento. priuileg.
at ſecus, quando alicui ſunt alimenta relicta, ideo
hæc limitatio non conuenit quæſtioni noſtræ. Sed
bene verum eſt, quod grauatus reſtituere quod ſu
pererit, poteſt alienare etiam de quarta alias ſub
ſtituto reſeruanda.

Dicebat ex prædicta deciſione Simon d. dubi-
tatio. 11. numero ſeptimo, & decimo, quod relin-
27 quens alij, quod poſſit ſibi facere expenſas, † vide-
tur alimenta relinquere adeo priuilegiata, quod
eo caſu, ſi fructus non ſufficerent, poſſet vendi
pro-

proprietas per tex.in d.auct. cōtra rogatus, dicit,
quod poteſt hæres quartam diminuere, ſi non poſ
ſit aliter facere expenſas, ſed ex hoc non infertur,
quod vendi poſſit proprietas, quando mandat te-
ſtator, quod alicui fiat expenſa, propterea deciſio
Simonis eſt falſa, iureque, & ratione deſtituta. Nā
aliud eſt, quod grauatus poſſit alienare pro ſuis ex
penſis: aliud vero quod is, cui expenſæ debentur,
poſſit alienare proprietatem.

Alio etiam modo declaratur concluſio noſtra,
vt non procedat, quando legatum eſt a teſtatore
28 taxatum: puta, † quia relinquit tantum frumenti,
vini, olei, lignorum, & aliorum, quæ ad alimenta
ſunt neceſſaria. Nam tunc ſi fructus hæreditatis
non ſufficiant ad illa præſtandū, vendi poterit pro
prietas, ita declarat Bertr. in conſ. 268. nu. 2. & ſeq.
vol. 2. quia Doctores omnes ſupra ad comproba-
tionem regulæ citati loquuntur, quando legatum
eſt ſimplex, & indeterminatum, & liquidatione e-
get, tunc enim ex coniecturata teſtatoris volunta-
te declaratur, & taxatur, & quia teſtator non præ-
ſumitur voluiſſe hæreditatis ſubſtantiam minue-
re, ideo ex quantitate reddituum reſtringitur, at
vbi teſtator taxauit, reſultat clara & expreſſa vo-
luntas teſtatoris, quid & quantum præſtari volue
29 rit, & quando ſumus † in claris, non eſt opus cōie-
cturis, l. continuus, ff. de verb. oblig. & præſumptio
30 † veritati cedit, l. cum de indebito, ff. de probatio.
Et prædictam deciſionem videtur tenere quoque
Natta, in conſi. 387. nu. 7. & ſeq. vbi fortius dicit, le
gatum alimentorum videri taxatum, quando te-
31 ſtator † relinquit, qualia præſtare conſueuerat,
32 quia dicitur certum quod ex ea † relatione certi-
ficatur, l. certum, ff. ſi cert. petat. idem etiam placet
Phanuc. in tract. de inuenta. par. 7. num. 57. Et præ
dicti omnes dicunt, quod & ſi hæres, qui non fecit
inuentarium, non teneatur alimenta præſtare vl-
tra vires hæreditatis, ſecundum Bal. in l. volunta-
tis, C. de fidei. tamen quando legatum eſt a teſtato
33 re taxatum ad † certam quantitatem, tunc hæres
compellitur vltra vires, de hoc tamen dixi in titu.
quæ ſint aliment. priuileg.

Hæc tñ opinio Bertr. poſſet eſſe vera, vbi hæres
non feciſſet inuentarium, at facto inuentario vide
tur, quod legatum quantumuis taxatum, non de-
34 beatur vltra † quam ferant redditus bonorum, vt
voluit Caſ. in conſil. 406. in 2. dubio, vol. 1. vbi for-
tius vult procedere hoc, etiam ſi foret relictum de
bonis ſuis, quia nihilominus ſi bona non reddant,
tantum non debebitur: ego tamen exiſtimo deci-
ſionem Bertran. veram, & Caſtr. in loco præcitato
non quærit, an vendi poſſit proprietas hæredita-
35 ria, ſed an hæres † teneatur de proprio, quod eſt
diuerſum a quæſtione noſtra. Imo vbi proprietas
foret hęredi aliquando allatura vtilitatem, innuit
Caſtr. quod teneretur hæres de proprio alimenta
36 præſtare, † & eam impenſam compenſare cū pro-
prietate, quam mox eſt habiturus, argumento l. fi-
liusfamilias, §. apud Marcellum, ff. de leg. 1. Hoc ta
men vltimum dictum non procederet, quando fa-
ctum eſſet inuentarium, item nec quando alimen-
ta ſunt indeterminatè relicta: at vbi eſſent taxa-
ta a teſtatore, & nullum factum inuentarium, non
video quomodo teneatur hæres ſoluere de pro-
prio, cum de bonis teſtatoris omni caſu ſoluenda
ſint, & ſolui poſſint. In dubio enim teſtator non
præſumitur hæredem grauare in bonis proprijs,
ſed in hæreditarijs. Poſſet autem ſuſtineri opinio
Caſtren. ſecundum terminos prædictos, quando
37 teſtator prohibuiſſet bona † alienari, & legatum
ſolui mandaſſet, quia tunc hæres ſolueret de pro-
prio, argumento eorum, quæ ponit Crau. in conſi.
25. num. 25. Propterea Phanuc. dicta par. 7. nu. 58.
hæſitans ſuper dicto Caſtren. reliquit cogitādum,
& Lancellot. Gall. in conſuet. Alexand. in verſ. ſo-
lidos, nume. 152. dicit eam repugnare communi
opinioni.

Reſtringitur pariter concluſio noſtra, vt nō pro
cedat, quando alimenta ſunt præſtanda iure ſan-
38 guinis † in caſibus, quibus tenetur quis alere, quia
tunc vendi poſſunt bona, vt ſoluantur alimenta.
ita Simon in d. interpretatio. vndecima, num. 73.
verſ. quartus caſus. Mouetur, quia etiam ſubie-
cta fideicōmiſſo vendi poſſunt pro alimentis tunc
29 † præſtandis, ſecundum Cin. Bart. Bald. Caſtr. Sa-
lic. Iaſ. & alios in auth. res quæ, C. commun. de leg.
quamuis abſolutè ipſe loquatur, intelligi tamē de
bet illis in caſibus, quibus licet bona alienare in
præiudicium fideicommiſſarij, non etiam in alijs.
Et ratio eſt, quia ſi tunc poſſunt vendi bona in prę
iudicium tertij, id eſt ſubſtituti, multo magis erit
licita venditio in præiudicium ſolius debitoris.
Poteſt & alia ratio allegari, quia & ſi alimenta a
lege debita confundantur cum relictis ab homi-
ne, tamen ea confuſio, non extinguit in totum pri-
męuam obligationem, vt dicam ſuo loco, ſed ſo-
lum quatenus per legatum ſatisfit primæ obliga-
tioni.

Alio demum caſu limitatur hæc concluſio, vt nō
procedat, quando tractatur de alendis ſeruis hæ-
40 reditarijs, † quia ſi fructus non ſufficiunt, ponen-
da eſt manus ad venditionem bonorum, l. diuus,
vbi Ange. ff. de petitio. hæred. Simon d. dubitat. 11.
nume. 73. verſ. ſecundus eſt, & dixi aliquando in
hoc tractatu.

SVMMARIVM.

1 *Vaſallus non poteſt teſtari de feudo, aut de eo diſponere ad præiudicium agnatorum vel domini, etiam pro anima.*

2 *Feudi æſtimatio, ſeu valor non debetur, quando vaſallus legat alicui feudum.*

3 *Feudum. Non poteſt pater prælegare vni ex filijs in totum.*

4 *Feudum. Non poteſt pater de feudo plus vni filiorum relinquere, quàm alij.*

5 *Feudum quando vni ex pluribus agnatis eiuſdem gradus relinquitur, cæteri agnati pares in gradu reuocant.*

6 *Vaſallus ſi diſponit de fructibus feudi, ſuſtinetur diſpoſitio durante illius vita, non vltra.*

7 *Vaſallus non poteſt ſuper bonis feudalibus alimenta relinquere.*

8 *Emphyteuta non poteſt alimenta alicui relinquere ſuper bonis emphyteuticis.*

9 *Vaſallus poteſt filium grauare ad dandum amore Dei ſingulo anno tot ſalmas grani de fructibus feudi.*

10 *Uſusfructus vxori relictus quando reſtringitur ad alimēta, cogitur filius alimenta dare etiam de fructibus feudalium bonorum.*

11 *Hæres non poteſt venire contra factum defuncti.*

12 *Feudum patris factum circa feudum, præiudicat filio hæredi ſine inuentario.*

13 *Hæres ſine inuentario non impugnat alienationem feudi factam a defuncto.*

14 *Feudum hæreditarium habere non poteſt, qui non eſt hæres.*
15 *Hæres etiam cum inuentario tenetur ſeruare factum defuncti circa feudum hæreditarium.*
16 *Inuentarium operatur ne hæres teneatur vltra vires hæreditatis.*
17 *Filius hæres patris tenetur de feudo ſatisfacere creditoribus paternæ hæreditatis.*
18 *Agnati ſi non hæredes defuncti, non tenetur legata alimenta ſoluere de fructibus feudi.*
19 *Filius non poteſt paternum feudum acceptare repudiata hæreditate.*
20 *Filius repudiata paterna hæreditate poteſt retinere feudum ex pacto, & prouidentia.*
21 *Agnatus poteſt repudiata hæreditate retinere feudum.*
22 *Feudum mixtum, non eſt res hæreditaria, nec pars hæreditatis.*
23 *Feudum mixtum non deſcendit ad agnatum ex ſucceſſione hæreditaria, ſed ex beneficio inueſtiti.*
24 *Hæres cũ beneficio inuentarij non tenetur ratione feudi, mixti, niſi quatenus ſuppetunt allodialia.*
25 *Vaſallus tenetur alimenta præſtare de fructibus feudi quando debentur ex diſpoſitione legis.*
26 *Fructus bonorum feudalium non ſunt feudales.*
27 *Pater habet vſumfructum in bonis feudalibus filij.*
28 *Exequutio fieri poteſt contra vaſallum in fructibus feudi.*
29 *Fructus feudi poßint vendi & obligari.*
30 *Fructus bonorum feudalium poſſunt alienari ſine aſſenſu domini.*
31 *Minor poteſt fructus immobilium bonorum alienare ſine decreto.*
32 *Feudum capi poteſt pro debito vaſalli, vel patris, quando eſt mere hæreditarium.*
33 *Emphitentica bona quando capiantur in exequutione iudicati.*
34 *Feudum, & emphiteuſis reguntur eiſdem regulis.*

QVAESTIO X.

CONSVEVIT dubitari an alimenta
relinqui poſſint ex fructibus bono
rum feudalium. Et videtur, quod
non, quia vaſallus non poteſt de
feudo teſtari ſine conſenſu domi-
ni & agnatorũ, imò nec quicquam
1 ordinare † aut facere per quod ius aliquod in re
conſtituatur, c. 1. de ſucceſſio. feud. in princ. Bal. in
c. 1. in prin. col. 2. de prohib. feud. alien. per Feder.
Et eſt cõis regula, vt inquit Socin. iun. in conſi. 72.
nu. 40. vol. 1. Cur. iun. de feud. in 4. par. prin. reg. 1.
q. pen. etiam pro anima, vt probatur in c. §. dona-
2 re, in tit. qualiter olim feud. poter. alie. & non † ſu-
ſtinetur æſtimatione, ſecundum Bal. ibi nu. 3. Soc.
3 d. conſ. 72. nu. 60. & non poteſt feudum † totũ vni
ex filijs prælegare, Alex. in l. cum ſeruus, §. ſi quis
alicui, nu. 4. in fi. ff. de leg. 1. vbi quod eſt cõis opi-
nio. & ſi plures habet filios nõ poteſt feudatarius
4 plus vni relinquere † de feudo, quàm alij, ſecũdum
cõem opinionem, de qua teſtatur Zaſ. in trac. de
feud. par. 8. in 3. partic. verſ. & hanc partẽ. etſi alie
5 natio facta ſit in agnatum, pares in gradu † reuo-
cant, quia in parte ſibi contingente dicuntur pro-
ximiores, Bal. in conſ. 38. & conſ. 309. vol. 1. Ruin.
in conſ. 8. nu. 4. & in cõſ. 37. vol. 1. Tiraq. de retrac.
conſan. §. 11. gl. 6. nu. 21. Zaſ. in epito. fend. par. 9. §.
25. Burſa. in conſ. 291. nu. 122. eodem modo vaſal-
6 lus non poteſt in re fendali † ſeruitutẽ conſtitue-
re, vt in c. 1. §. quid ergo, de inueſt. de re alien. fac.
Cur. iun. de feu. par. 4. q. 14. & ſeq. Alex. in cõſ. 18.
7 nu. 5. vol. 1. quia vſusfructus † eſt ſeruitus, & ius in
re conſtituit, l. 1. §. incorporales, ff. de rer. diuiſ. l.
1. & 2. ff. de vſufru. & cõem dicit concluſionẽ Cur.
iun. in d. trac. par. 4. q. 15. latè probat Bero. in q. fa
mil. 95. per totã, Clar. de feu. in q. 35. in fi. Caualc.
in trac. de vſufru. mulie. relic. vbi alios citat, & qñ
8 vaſallus diſponit de fructib. † feudi ſingulis annis
erogandis in opus aliquod, corruit diſpoſitio per
mortẽ vaſalli, Iſer. & Præpoſ. in c. 1. an agna. vel fil.
idẽ Iſer. in c. 1. de prohib. feu. alie. per Fede. Bero.
d. q. 95. nu. 5. Pariſ. qui multos allegat in conſ. 98.
num. 11. in 2. vol. Et in terminis, quod vaſallus non
poſſit alimenta alicui relinquere ſuper bonis feu-
dalibus, tenet Pariſ. loco prædicto, nu. 8. & ſeq. Ca
ualca. in d. tract. nu. 97. & per eaſdem rationes Pa
riſ. & Caualc. ibi concludunt, non ẽt poſſe alimen-
ta relinqui de bonis emphytenticis, quia ea quo-
que alienari non poſſint.

Contrariam tamen partem tenuit Bal. in c. 1. in
prin. nu. 8. in tit. de ſucceſſio. fend. vbi inquit, quod
vaſallus põt grauare filiũ ad præſtandum ſingulo
9 † anno amore Dei tot ſalmas vini ex fructibus vi-
neæ feudalis, quia fructus illi cum ſunt a ſolo ſepa
rati, nõ ſunt feudales, & vaſallus poteſt de illis di-
ſponere, dicũtur enim res hæredis, ſequitur Picus
in l. Titia, §. Titia cum nuberet, nu. 125. & nu. 126.
verſ. prædicta tñ limitatio, ff. de leg. 2. vbi dicit eſ-
ſe notandum, quia nõ reperitur alibi in ſpecie de-
10 ciſum, & infert, quod cũ legatũ vſusfructus † vxo-
ri factũ reſtringatur ad alimenta ſtantibus filijs,
hoc caſu filij hæredes tenentur alimenta præſtare
matri ẽt de fructibus bonorum feudalium. Illum
ſequitur Rol. in conſ. 74. in fi. vol. 2. Cord. de em-
phit. tit. de cauſ. priuat. ob alie. ampl. 49. nu. 13.

Hæc opinio procedit, etiam ſi feudum ſit ex pa-
cto, & prouidentia, dummodo hæres nullum fece-
11 rit inuentarium, quia hæres † non poteſt venire
contra factum defuncti, l. cum a matre, C. de rei
vendi. & dicit Bal. in l. qui ſe patris, num. 9. C. vnde
12 libe. quod factũ patris in feudo præiudicat † filio
hæredi, ſequitur Alex. in conſ. 13. nu. 7. conſ. 19. nu.
14. vol. 5. Dec. in conſ. 185. nu. 4. & 5. & in cõſ. 445.
nu. 56. Pariſ. in conſ. 220. in fi. vol. 1. Pariſ. in conſi.
106. nu. 27. vol. 1. Zaſ. in epitom. feud. par. 8. nu. 62.
Boer. in deciſ. 23. nu. 20. pro hac ẽt parte Pinell. in
l. 1. par. 3. n. 81. verſ. ampliatur quintò ex traditio-
ne, C. de bon. mat. allegat Bal. Iſern. Afflict. Alex.
Cur. iun. Rui. Soc. iu. Pariſ. Crot. Ferd. Loaz. & plu
res alios. Et ratio eſt, quia hæres repreſentat per-
ſonam defuncti, & reputatur eiuſdem iuris cum
illo, l. hæredẽ, ff. de reg. iur. & ſicuti defunctus alie-
nans non poſſit venire contra proprium factum,
ita nec eius hæres, qui plus iuris non habet quam
defunctus, l. nemo plus, ff. de reg. iur. & quod hæ-
13 res † ſine inuentario non poſſit impugnare feudi
alienationem factam defuncto, vel aliam defuncti
diſpoſitionem circa feudum, voluit etiam Menoc.
in conſ. 89. nu. 67. & videtur admittere Roland. in
tract. de confectio. inuent. in 4. par. verſ. nunquid
hæres, qui cum cautela, nu. 19. & 20. dum inquit in
feudo ex pacto, & prouidentia hæredem non ob-
ligari facto defuncti, ſi hæreditatem adiuit cum
inuentario, quaſi nullo inuẽtario facto habeat pro
abſoluto hæredem ligari, & adhoc plures, qui eo-
dem modo loquuntur.

Pro-

Procedit multò magis in feudo hæreditario,
14 quia cum ad illud nemo aſpirare † poſſit, qui non ſit hæres, Iſer. in c. 1. an agna. vel fil. Alex. qui dicit eſſe commuuem in conſ. 10. nu. 8. vol. 3. Curt. ſen. in conſ. 50. col. 8. cum alijs apud Didac. lib. 2. variar. reſol. c. 18. nu. 3. ver. idem omnino, Pariſ. in cõſ. 23. nu. 167. & nu. 171. vol. 1. Zaſ. in epitom. feud. par. 8. nu. 6. Clar. de feud. q. 76. Rol. in conſ. 1. nu. 39. vol. 1. Menoc. in conſ. 1. nu. 314. cogitur hæres factum defuncti obſeruare, & hoc procedit etiam ſi hæres
15 feciſſet † inuentarium. Nam feudum hæreditarium non differt ab allodio, & habetur tanquam pars hæreditatis, & in eo non prodeſt inuentariũ, vt poſt multos concludit Alex. in conſil. 28. nu. 18. vol. 5. Iaſ. in conſ. 56. col. 5. vol. 3. Soc. in conſil. 113. nu. 14. vol. 2. Dec. in conſ. 208. & latè Pinell. qui dicit magis communẽ in l. 1. par. 3. nu. 93. C. de bon. mater. vbi allegat Curt. iun. Ruin. Pariſ. Rube. Cranet. Didac. Silua. & plures alios, & idem probauit Roland. in d. tracta. de confectio. inuenta. d. §. nunquid hæres, nu. 26. & ſeq. Io. Bapt. Surdus, meus affinis, in c. 1. num. 14. an agnat. vel filius. Et ratio eſt, quia cum feudum ſit pars hæreditatis, inuentariũ non efficit, quod eximatur de hæredirare, vel ab ea ſeparetur. Nam inuentarium non prodeſt quoad
16 ea, quæ ſunt in hæreditate, ſed efficit ne hæres † teneatur vltra illius vires, Dec. in l. ex qua perſona, nu. 2. ff. de reg. iur. & communem dicit in l. debitori, num. 20. C. de pact. Socin. iun. in d. conſi. 108. nu. 42. vol. 2. Crauet. in conſi. 225. num. 12. & alios cumulat Pinell. d. par. 3. nu. 81. verſic. ampliatur ſeptimò, Burſat. in conſ. 101. nume. 10. Ideo cum teneatur hæres in quantum hæreditariæ vires ſuppetũt, & feudum ſit pars hæreditatis, & veniat in fideicõmiſſo, & petitione hereditatis, nihil releuabitur hę res, licèt fecerit inuentarium. Ideo dicit Iſer. in cap. 1. an agnat. vel filius, quod vbi feudum eſt hæ-
17 reditarium, filius † qui patris adiuit hereditatem, tenetur de feudo ſatisfacere creditoribus hæreditarijs, etiam ſi feciſſet inuentarium. ſequitur Ruin. in conſ. 17. nu. 4. vol. 2. Campeg. conſ. 2. num. 13. inter conſilia Bruni, vbi allegat Alex. qui tamen eo loci hoc mihi non dicit, alios citat Rol. d. §. nunquid hæres, in fine, fol. mihi 154.

Quæ vero ſupra in contrariũ allegata ſunt, procedunt, quando ille agnatus non eſt heres, quia tũc in eo non poteſt pater grauamen inferre filio, vel agnato, qui illius hæreditatem non adiuit. Ius enim, & ratio, qua motus fuit Bald. in d. cap. 1. num. 8. de ſucceſ. feud. fundatur ſuper aditione. Dicit enim quod teſtator poteſt grauamen imponere in re hæredis. Sed hæc ratio ceſſat, quando ille non adit hæreditatem: ergo ceſſat quoque deciſio. Propterea Picus in d. §. Titia, nu. 126. verſic. prædicta,
18 inquit, quod agnati ſi non ſunt hæredes, † non tenentur alimenta ſoluere de fructibus feudi, atque ita, vt agnatus, vel filius teneatur, atque vt ſuſtineatur relictum, neceſſe eſt, quod adeatur hæreditas.

Ex eo vero, quod Picus loquitur in agnato, videtur aliud velle in filio, vt ſcilicet is etiam repudiata patris hæreditate, teneatur alimenta ſoluere de fructibus feudi, quæ concluſio procedit ſecundum
19 illorum opinionem, qui volunt, quod filius † non poſſit acceptare feudum, & repudiare hæreditatem, vt dicitur in capit. 1. an agnat. vel fil. & in cap. 1. §. filius, de Capitan. qui cur. vendi. Thom. Marin. in titu. de feu. ex pacto, & prouid. nu. 30. Rolan. in conſ. 3. nu. 29. vol. 4. Sed non habet locum hæc concluſio in feudo ex pacto, & prouidentia, quia filius
20 † repudiata patris hæreditate poteſt illud retinere, glo. in ca. 1. §. 1. in verſ. inueſtiri, de ſucceſſio. feu. poſt Bulgar. Iſern. & Pile. Cin. in l. qui ſe patris, in verſ. item quæritur, C. vnde libe. Bal. in c. 1. num. 8. an agna. vel filius, vbi Aluaror. nu. 9. Præpoſ. nu. 6. Lauden. Paris de Puteo, & alij. Quia ſecundũ gloſ. in d. ca. 1. filij habent feudum a primo inueſtiente, & iure proprio, non autem a patre, ideo conſequitur illud tanquam rem propriam, & ſeparatam ab hæreditate paterna, glo. in c. 1. de feud. cognitio. & hanc partem tenuetunt Alex. in l. ſi patrono, num. 14. ff. ad Trebel. Luc. de Pen. in l. ſi quis in ſacris, C. de comitib. ſacri ſcrin. lib. 11. Capic. in inueſtitu. feud. §. ex pacto, & prouidentia, in verſic. tertia declaratio, Rub. in l. Gallus, §. quidam rectè, nu. 181. ff. de liber. & poſthum. Pinell. in l. 1. par. 3. num. 181. C. de bon. matern. Clar. in §. feudum, q. 76. Oſaſc. in deciſ. 162. nu. 3. Natta in conſi. 130. nume. 9. Eſt verum, quod multi quoque tenent textum in d. cap. 1. loqui etiam in feudo ex pacto, & prouidentia, præcipuè Iac. de Ardiz. Bald. Aluar. Præpoſ. Io. Andr. Aret. & alij citati a Cæpha. in conſ. 224. per totum, vbi latè ſuſtinet hanc partem, Curt. in conſil. 138. Brun. in conſ. 24. Socin. iun. in conſi. 95. num. 114. in princ. vol. 2. Capic. in deciſ. 97. nu. 2. Burſat. conſ. 3. num. 5. & Io. Bapt. Surd. in d. c. 1. num. 19. verſic. ſed quod filius. Sed vbi etiam agereturde feudo non ex pacto, ſed hæreditario, poteſt concluſio ſuſtineri in filio, quia ſi feudnm eſt hæreditarium, non poteſt illud habere, niſi ſit hæres patris, cum non poſſit aliter eſſe hæres primi inueſtiti, niſi mediante perſona patris; & repudiata hæreditate patris, videtur etiam repudiata hæreditas anteceſſorum.
21 At in agnato aliud † eſt, quia poteſt quidem eſſe hæres primi inueſtiti, & non vltimi, ita diſtinguunt Pariſ. in conſ. 23. nu. 180. vol. 1. Siluan. in conſil. 30. nu. 22. Rol. in conſi. 28. nu. 12. vol. 3. Marin. Freccia in tract. de ſubfeud. lib. 3. in 10. differen. dixi in conſil. 63. nume. 25. neceſſe enim eſt, quod volens in eo feudo ſuccedere ſit hæres primi, vel vltimi, vt poſt Alex. Curt. ſen. Curt. iun. Pariſ. Alciat. & Brun. ponit Rolan. in conſil. 67. nu. 24. volum. 2. dixi d. conſ. 63. numero 21.

Et quod dixi ſupra hæredem etiam cum beneficio innentarij teneri ad ſoluendum alimenta de fructibus feudi hæreditarij, locum non habet, quãdo feudum eſt mixtum, & non ſimpliciter hæredi-
22 tarium, nam non eſt hæreditaria, † nec pars hæreditatis, ſecundum Bal. in c. 1. num. 12. an agnat. vel fil. vbi dicit, quod eo caſu agnatus non capit feudũ vt hæres, & quando feudum eſt mixtum, licet non admittatur, qui non eſt hæres, tamen non capitur
23 feudum ex ſucceſſione, † vt inquit idem Bal. in c. 1. de eo, qui ſibi, & hæred. probaui in conſ. 108. nu. 11. & quod non ſit hæreditaria res, voluit Iaſ. in vſibus feud. nu. 44. Phan. de confectio. inuenta. par. 6. nu. 21. Zanchus in l. hæredes mei, §. cum ita, par. 4. num. 436. Et hoc caſu hæres cum beneficio inuenta
24 rij non tenetur ratione feudi, niſi quatenus † extãt in hæreditate allodialia, vt per multa concludit Phanuc. in d. par. 6. nume. 17. poſt Socin. iun. & Pariſ. quos citat, & idem tenere videtur Io. Baptiſta Surdus in d. c. 1. nume. 15. & 16. dum declarat illum textum procedere in feudo hæredirario.

Prædicta optimè concludunt, quando agimus de alimentis præſtandis ab hærede ex hominis diſpoſitione, quo caſu, an bona feudalia poſſint eo
vinculo

Digitized by Google

vinculo ligari,diximus ſupra . Sed vbi quæritur an
is,qui ex diſpoſitione legis tenetur ad alimenta,co
gi poſſit ea præſtare etiam de fructibus feudi,ſi alia
bona non poſſideat, ceſſant omnes rationes prædi
25 ctæ, & mihi † videtur non eſſe excuſandum , quod
bona ſint feudalia : fructus enim feudi non ſunt
26 feudales, † vt inquit Bald.in d.capit.1. nume.8.de
ſucceſſ.feud.& Picus in d.§.Titia,num.26.quos ſu-
pra citaui,Curt.iun.de feud.par.3.verſic.expedito
primo,colum.fin.vbi allegando Bald.inquit,quod
ideo pater vſumfructu habet in bonis feudalibus fi
27 lij, † ſequitur Boer.in deciſ.199.nume.7.Rolan.in
conſil.54.num.30.volum.3.Ideo exequutio contra
28 vaſallum fieri poteſt in fructibus † feudi, ſecundũ
Spec.in tit.de primo decre.§. reſtat, nu.8.verſic. &
idem in vaſallo, & in tit.de exequut. ſent.§.ſequi-
tur,num.17.vbi,quod fructus feudi poſſunt capi in
cauſam iudicati, ſequũtur alij apud Parid. de Put.
in tract.de feud.reinteg.c.288.nu.12.vbi alios citã
29 do inquit, quod fructus feudi poſſunt † vendi, &
obligari; & quod fructus feudi obligari poſſint,te
nuit Io.Fab.in §.item Seruiana,colum.4. Inſtit. de
actio.Neguſ.in tracta.de pignor.in 2.mem.2.par.
nu.48.vbi allegat Iaſ.& declarat procedere reſpe-
ctu perſonalis actionis,non autem,vt conſtituatur
ius in re,quia hoc fieri non poteſt,ſecundum Bart.
in l.codicillis,§.inſtituto,in 2.q.ff.de legat.2. Et ꝙ
fructus feudi capi poſſint in exequutione iudicati
voluit Brun.in conſ.37.per totum,vbi multos alle-
gat,ſubdens,quòd etiam feudum capitur tenendũ
donec viuit vaſallus debitor, Marin. Freccia in tit.
de auth.Baron.erga ſubfeu.lib.2.§.pluribus autem
modis,nu.45.fol.mihi 147.vbi infert,quod fructus
30 feudi † alienentur ſine aſſenſu,declarando tamen,
niſi venditio fiat in longum tempus. Facit in ſimi-
li,quia minor poteſt fructus rei immobilis aliena-
31 re † ſine decreto,l.lex quæ tutores, C.de adminiſt.
tut.gloſ. in l.1. vbi omnes Doctores , C.aduerſ.ca.
Angel.& Imo.in l.1.§. fuit quæſitum , ff.ad Trebel.
Et illam diſtinctionem , quod valeat actus reſpe-
ctu perſonalis actionis, tantum ſequitur Rodoan.
in tracta.de rebus Eccleſ.non alien.in titu.de con-
ſtit.annu.cenſ.in rebus Eccleſ.nume.23. Guliel.de
Pern.conſil.4.col.6. vbi infert valere legatum fru-
ctuum feudi,quia debetur actione perſonali,Cor-
dub.in tract.de cauſ.ex quibus cau.emphyteu. pri
uat.in ſuo tit.de cau.priuat. propter alienat.nu.6.
23. & ſeq. ampliar.49. Et quod fructus feudi alie-
nari poſſint,infiniti tenent,quos citat Tiraq.de re-
tract.conſang.§.1.glo.7.num.46.vbi nu.48.ſubdit,
quod poſſunt etiam capi in cauſam iudicati,& pro
exequutione , & ibi multa adducit ſimilia . Idem
dicit Zaſ.in tract.de feud.par. 10.verſic.tertia con
cluſio,folio mihi 181.Camerar. in repet. capituli,
Imperialem,verſic. ſexta concluſio principalis, de
prohib.feu. alien. per Feder. fol.mihi 120.vbi col.
ſeq.verſ.prima igitur, dicit, fructus feudi ſepara-
tos a ſolo,allodiales eſſe , non feudales, & ibi lon-
gius cæteris declarat, quando liceat fructus alie-
nare ſine aſſenſu,& quãdo ad vitam vaſalli, & pro
quanto tempore,& in verſ.tertia concluſio princi-
palis,fol.132. dicit, quod in fructibus fit executio
ſententiæ latæ in actione perſonali. Eandem partẽ,
quod fructus feudi poſſint alienari , ponit Sola in
conſtitut.Pedem.titu.de feud.ſuper decre.Blanch.
glo.vnica,par.3.nu.8. & nu.10. vbi quod capi poſ-
ſunt in exequutione iudicati, tamen vaſallo debet
tantum reſeruari, quantum ſufficiat pro eius vita,
de quo etiam Camer.loco prædicto,ver.hoc itaque
iacto,f.148. Et hæc indiſtinctè procedunt in quocũ
que feudo etiam ex pacto,& prouidentia, quia vi-
uẽte vaſallo poſſunt per eum alienari , & pro illius
debito capi in exequutione. At ſi agamus de feudo
32 hæreditario,non ſolum fructus † capi poterũt pro
debito vaſalli poſſidentis,ſed etiam pro debito pa
tris,vt voluit Iſern.in cap.Imperialem, in princip.
col.2. de prohib. feud.aliena . per Feder. Afflictus
in deciſ.240.nu.9.verſi.nec obſtat,latius , & aper-
tius in deciſ.26.per totam,vbi tamẽ loquitur,quã-
do filius,vel agnatus eſt hęres,& feudum eſt minus
legitima alienatum, puta ſine conſenſu domini,&
ponit , quod contra debitorem indiſtinctè fit exe-
quutio in fructibus, Paris de Put.in tractatu de re-
integ.feud.c.254. per totum , Sola in dicto decret.
par.3.nu.9.Et hoc caſu latè diſputat Camerar. lo-
co prædicto,verſi.ſecundo vero caſu, fol.mihi 135.
vbi diſtinguit inter feudum antiquum & nouum,
inter hæreditarium & ex pacto. Quare cum aduer
ſus vaſallum obligatum poſſit exequutio fieri in
33 † fructibus bonorum feudalium,quæ poſſidet,non
video , quare eodem modo compelli non poſſit de
illis fructibus alimenta illis præſtare, quibus tene
tur ex legis diſpoſitione. Non enim quærendum
eſt,vnde habeat,ex quo alat,ſed an habeat. Vbicun
que autẽ habet,tenetur alimenta ſoluere. Faciunt,
quæ dicam in ſequenti quæſtione . Hæc autem di-
cere neceſſarium mihi viſum eſt , quamuis Docto-
res hunc caſum non tangant.

Et quæ de feudis dicta ſunt , procedunt pari ra-
tione in bonis emphyteuticis:ea enim eiſdem gu-
34 bernantur regulis , † vt in propoſito inquit Pariſ.
in conſ.98.num.11.vol.2.Bero.famil.quæſt.95.per
totum,Caualc.in d.tract. de vſufruct. mulie.relict.
nu.97.nam in ipſa quoque emphyteuſi cadit diſtin
ctio,an ſit hæreditaria,vel ex pacto, an ſit noua,vel
antiqua,& cum in eadem militet ratio,attendi de
bet eadem deciſio.

SVMMARIVM.

1 *Peculiũ multiplicis generis habere poteſt filiusfamilias.*
2 *Caſtrenſe peculium dicitur, quod filiusfamilias in caſtris*
vel aliter militando acquiſiuit, vel quod intuitu militiæ
donatum eſt.
3 *Pater nõ habet vſumfructum in caſtrenſibus filij bonis.*
4 *Peculium caſtrenſe acquiritur filio inſolidum.*
5 *Filiusfamilias in peculio caſtrenſe habetur pro patreſa-*
milias.
6 *Peculium caſtrenſe dicitur, quod in naui acquirunt na-*
uarcha, remiges, milites, nautæ, cuſtodes, & alij ſimi-
les.
7 *Peculium caſtrenſe dicitur, quod coniunctus donat con-*
iuncto in caſtris, licet ſit miles.
8 *Peculium caſtrenſe reputatur feudum, quod filiofami-*
lias donatur. vide nu.10.
9 *Filiusfamilias poteſt teſtari de peculio caſtrenſe.*
10 *Regalia, quando in feudum conceduntur filiofamilias, di-*
cuntur peculium caſtrenſe.
11 *Peculium caſtrenſe dicitur, quod filiusfamilias acquirit*
de fructibus feudi.
12 *Peculium caſtrenſe dicitur, quod filiusfamilias acquirit*
ex ſalario publico, vel liberalitate Principis.
13 *Peculium quaſi caſtrẽſe dicitur, quod Doctor, vel Aduo-*
catus acquirit ex ſuo patrocinio.
14 *Peculium quaſi caſtrenſe dicitur, quod acquiritur ex pu-*
blica adminiſtratione.

Doctores

15 *Doctores actu non legentes, ſed aduocantes, an ſint immunes a collectis.*
16 *Peculium profectitium patri acquiritur, & ad eum ſpectat, non ad filium.*
17 *Pater habet vſumfructum in bonis aduentitijs filiorum.*
18 *Pater habet vſumfructum in aduentitijs filiorum, etiã quæ ad eos peruenerunt ex ipſius delicto.*
19 *Pater accipit propria authoritate fructus bonorum filij, vt ſeipſum alat.*
20 *Alimenta qui debet, tenetur etiam de caſtrenſibus bonis ſoluere.*
21 *Filiusfamilias, an præſumatur habuiſſe bona a patre, vel aliunde. vide ibi remiſſiuè.*

QVAESTIO XI.

FILIVSFAMILIAS peculium ha-
1 bet † multiplicis generis, pagani-
cum ſcilicet, quod aduentitium cõ
tinet, & profectitium; caſtrenſe, &
quaſi caſtrenſe, vt dicitur in l.fi. C.
de inoffic. teſtam. Gloſ. autem in l.
cum oportet, in princ. C. de bonis, quæ liber. dicit
eſſe quadruplex, profectitium, aduentitium, caſtrẽ
2 ſe, & quaſi caſtrenſe. dicitur autẽ caſtrenſe, † quod
filiusfamilias in caſtris, vel aliter militando quæ-
ſiuit, vel quod ei militiæ intuitu donatum eſt, l. ca-
ſtrenſe, ff. de caſtr. pecul. l. 1. C. eo. ti. lib. 12. In eo au-
3 tem pater † nullum ius habet, nec etiam vſumfru-
ctum, l. 3. C. de caſtr. pecul. & filius ſibi ſoli acqui-
4 rit † caſtrenſia, §. 1. Inſtitu. per quas perſo. nob. ac-
5 quir. & in eis bonis habetur † pro patrefamilias,
l. 2. ff. ad Macedon. & poteſt de illis teſtari, §. 1. In-
ſtit. quibus non eſt permiſſ. fac. teſtam. & non ſolũ
in caſtris quæſita iudicantur caſtrenſis peculij, ſed
etiam, quæ in mari adipiſcuntur nauarchæ, remi-
6 ges, milites, † nautæ, cuſtodes, & ſimiles perſonæ,
vt voluit Bal. in d. l. cũ oportet, col. 3. & hi poſſunt
teſtari, l. vnica, ff. de bon. poſſ. ex teſtam. milit. Co-
raſ. in l. frater a fratre, num. 99. ff. de condit. indeb.
poſt Crot. ibi, nu. 1. & ſeq. Imò iudicatur caſtrenſe
7 peculium, quod coniunctus donat † in caſtris mili
ti coniuncto, & donatio præſumitur potius facta
intuitu militiæ, quàm ſanguinis, vt inquit Crot. in
d. l. frater a fratre, nu. 1. per textum notatu dignũ,
in l. de hereditate, in prin. ff. de caſtren. pecul. Non
enim ſecundum eum donatio præſumitur facta cõ
templatione ſanguinis, niſi quando id eſt vtile do
natario, quod tamen Coraſ. ibi, nu. 101. intelligit
verum, quando fit a commilitone, ſecus quãdo do
nans non commilitaret. Reputatur item caſtren-
8 ſe † feudum, vt inquit Bal. in l. cum multa, in princ.
C. de bonis, quæ lib. Afflict. in deciſ. 183. nu. 4. vbi
9 quod in eo reputatur paterfamilias, & † poteſt te-
ſtari, Roland. in conſil. 54. nu. 6. vol. 3. id tamen in-
10 telligendum eſt, quando regalia † conceduntur in
feudum, vt declarat Bal. in l. vxorem, in fine, C. de
condit. inſert. & ibi ponit Barbat. in addit. Hinc in
fertur, quod filiusfamilias acquirit de fructibus
11 feudi, non omne eſt caſtrenſe † ſecundum Afflic. &
Rolan. in locis prædictis. Quaſi caſtrenſe autem pe
culium dicitur quod filiusfamilias acquirit ex pu
12 blico ſtipendio, vel ſalario, & † ex Principis libe-
ralitate, l. fin. C. de inoffi. teſtam. glo. in l. cum opor
tet, C. de bonis, quæ liber. & infert Bar. in l. fi. C. de
13 aduoc. diu. iud. quod acquiſitũ per Doctores, † vel
Aduocatum ex ſuo patrocinio dicitur peculium
quaſi caſtrenſe, & Bal. in l. fin. C. de inoff. teſtam. di
cit quaſi caſtrenſe reputari quicquid acquiritur
14 ex publica adminiſtratione, † Crot. in d. l. frater a
fratre, num. 2. vbi Coraſ. nu. 103. qui reſpectu Ad-
uocati, id etiam ſequitur reprobata opinione Spe
cul. qui contrarium tenebat, ex quo Aduocato nõ
datur ſtipendium de publico. Sed reſpondet quod
priuatum honorarium ſuccedit loco ſtipendij pu-
blici. Res autem eſſet indubitata in Aduocato fi-
ſci, vel pauperũ, quibus de publico prouiſum eſt.
Quo vero ad alios Aduocatos videri poterit pin-
gue conſilium Marci Antonij Vallarij periti ſſimi,
tunc Aduocato in hac patria, poſitum inter conſi-
lia Silua. conſi. 88. vbi quærit, an Doctores actu nõ
15 legentes gaudeant † priuilegio Doctorum. Si quę
rimus, an alimenta ſint præſtanda a filiofamilias
ex bonis, quę poſſidet, certe quæſtio ſuperflua erit,
quo ad peculium profectitium, quia illud perti-
16 net † ad patrem, & patri per filium acquiritur, l. cũ
oportet, §. 1. C. de bonis, quæ liber. Si agamus de ad
17 uentitio, idem, quia pater in eo habet † vſumfru-
ctum, l. fin. C. de bonis quæ liber. etiam ſi bona ad
18 filium peruenerint † ex patris delicto, Angel. in l.
adoptiuum, §. patronum, ff. de in ius vocan. Cępol.
caut. 52. Boer. deciſ. 7. nu. 17. & deciſ. 25. nu. 7. & pa
19 ter propria authoritate percipit fructus, † & ſeip-
ſum alit, vt inquit gl. in l. ſi quis a liberis, §. & ſi im-
pubes, ff. de lib. agnoſc. Et quod capiat fructus pro
pria authoritate, probatur in l. 1. C. de bonis ma-
tern. & in l. cum oportet, C. de bonis, quæ liber. vbi
Alb. in fi. princ. inquit in hoc vſumfructum pater-
num differre ab alijs, alios citat Boer. in deciſ. 199.
nu. 9. Pinel. in l. 1. par. 2. nu. 61. C. de bonis matern.
In caſtrenſibus autem optimè cadit quæſtio. Et nõ
eſt dubium, quia vbi tenetur aliquis alimenta ex
legis diſpoſitione præſtare, tunc etiam de caſtren
20 ſibus bonis † tenetur illa ſoluere, ita tenet gloſ. in
d. l. ſi quis a liberis, §. & ſi impubes. quem ſequun-
tur ibi Bart. & Alber. nec non Cordub. nu. 1. Cum
enim, vt dixi in præcedenti quæſtione, non ſit quę-
rendum ex quibus bonis alimenta ſumantur, non
eſt in dubium reuocandum, quod bona ſint caſtrẽ
ſia, vel alterius qualitatis, quia cuiuſcunque ſint
ſpeciei, ſat eſt, quod teneatur filius alere patrem,
& habeat bona, ex quibus poſſint alimenta præſta
re. Et quamuis ſtante prædicta concluſione non
opus ſit quærere, an in dubio bona, quæ habet fi-
21 lius, præſumãtur † a patre proueniſſe, vel aliunde,
tamen ſuper hoc ad omnem bonum finem videri
poterit Rol. in conſil. 90. vol. 2. vbi ponit etiam,
quod acquiſita per Clericum beneficiatum præſu
mantur quæſita de fructibus beneficij, nam & ta-
lia apud Clericum dicuntur peculium quaſi ca-
ſtrenſe, ſecundum Coraſ. in d. nu. 103. videri item
poteſt Rolan. conſ. 54. vol. 3.

SVMMARIVM.

1 *Filij prioris matrimonij alẽdi ſunt de bonis dotalibus matris, quæ tranſiuit ad ſecundas nuptias.*
2 *Nurus tenetur alere filios mariti ex prima vxore.*
3 *Filij vxoris ex primo viro ſuſcepti, alendi ſunt a marito ex dotibus vxoris.*
4 *Vitricus non tenetur alere priuignum, licet alat vxorem.*
5 *Dos vtiliè reſtituitur vxori durante matrimonio, vt alat filios ex primo viro ſuſceptos.*
6 *L. mutus, §. manente, ff. de iure dot. quomodo intelligatur.*

Filij

7 *Filij prioris matrimonij nō ſunt alendi a matre, quæ tran-
ſiuit ad ſecunda vota, quando habent aliunde.*
8 *Filij prioris matrimonij non ſunt alendi a matre, quando
bona non ſufficiunt pro ea & ipſis.*

QVAESTIO XII.

FILII prioris matrimonij alēdi ſunt
1 † de bonis dotalibus matris ſuæ,
quæ tranſiuit ad ſecūdas nuptias,
ita concludit Cin. in l. vbi adhuc,
in 10.q.num.14.C. de iure dot. vbi
ait, quod nurus tenetur alere non
2 ſolum maritum, ſed etiam filios mariti ex † alia
vxore. Sed hæc authoritas probat cōcluſionem no
ſtram in fortioribus terminis: nos enim loquimur
de filijs eiuſdem vxoris ex alio marito, & cum Ci
no tranſit Barto. in l. ſi conſtante, in fi. prin. ff. ſolu.
matr. vbi & ipſe loquitur de alēdis filijs mariti ex
priori matrimonio, Alex. in d. l. ſi conſtante, in fi.
prin. qui omnes loquuntur, quādo dos collocatur
in tuto, vt deſeruiat oneribus matrimonij propter
vergentiam mariti ad inopiam. Et idem tenet Al-
ber. in 3.col. in fi. verſ. quærit etiam, Cin. Campeg.
de dote, par. 3.q.63. ſequitur Io. Lup. in cap. per ve
ſtras, in 1. not. §. 19. qui incipit, ſed quamuis, nu. 1.
verſ. & non ſolum, de donat. inter vir. & vxo. fol. mi
hi 109. Et quamuis, vt dixi, prædicti loquantur de
filijs primi viri alendis, ſuſceptis tamen ex prima
3 vxore, tamen in filijs vxoris ex primo viro † ſuſce-
ptis hoc voluit Bal. in l. hac edictali, in lectura an-
tiqua, in verſ. differre, C. de ſecund. nupt. quem ci-
tat, & ſequitur Bertrand. in eadē lege, in §. ſi vero,
nu. 20. & Lancell. Gallia. in conſuet. Alex. in verſ.
ſolidos, q.6. nu. 34. Dicit enim, quod filij primi viri
alendi ſunt de bonis, quæ mater ſecundas nuptias
contrahendo tradidit ſecundo viro, quia alias eſ-
ſet in poteſtare matris tradendo omnia ſecundo
viro, necare filios prioris matrimonij fame.

Hanc tamen ſententiam in filijs vxoris ex alio
matrimonio impugnant nonnulla, & primò id, qđ
voluit Bald. in l. ſi paterno, nu. 2. C. de neg. geſt. vbi
4 inquit, † quod & ſi maritus teneatur alere vxorē,
non tamen tenetur alere priuignum, ideſt filium
vxoris ex alio marito, immo nec illum recipere in
domum ſuam. Et infert ideo, quod ſi impendat in
alimenta priuigni, repetit, quia ad id non teneba-
tur, & eam Baldi deciſionem ſequi videtur Alex.
in d. l. ſi conſtante, in fi. princ. & additio. ad Bar. ibi
pariter in fi. Lupus loco prædicto. Secundò contra
rium tenet expreſsè Lancell. Dec. in l. ſi conſtante,
in fi. prin. dum reprehendit Bar. ibi, credens illum
loqui in filio vxoris, licet loquatur in filio mariti.
Tertiò facit ratio per eum ibi allegata, quia fru-
ctus dotis reſtitutæ, qui ſolutis alimentis pro vxo
re, & communibus filijs ſuperſunt, ad maritū ſpe-
ctant, ideo ex eis non poteſt mulier alere filium ex
primo matrimonio, alias maritus efficeretur per
reſtitutionem deterioris conditionis, quàm eſſet
ante reſtitutionem, quando non tenebatur priui-
gnos alere. Quartò hoc ipſum voluit expreſsè
Lup. in loco prædicto, dum concordat contrarias
ſententias, vt ſcilicet vxor teneatur quidem de fru
ctibus eorum bonorum alere filios mariti ex pri-
ma vxore, ſed non ſuos, quos ſuſcepit ex priore vi-
ro, Cor. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 273.
ff. de liber. agnoſcen.

Sed quidquid prædicti teneant, varior eſt ſen-
tentia, quod etiam filij vxoris ex primo viro alen-
di ſint de fructibus bonorum dotaliū, pro qua opi
nione ſtat Bal. & Bertran. in loco ſupra citato. Se-
cundò extat textus in l. quamuis, ff. ſolu. matr. vbi
dicitur, iuſtam eſſe cauſam reſtituendi dotem vxo
5 ri conſtante matrimonio, † vt ex ea vxor alat filios
ſuſceptos ex primo viro. Tertiò facit, quia certum
eſt, quod mater tenetur alere filios ſiue prioris, ſi-
ue ſecundi matrimonij, quando nō habent aliun-
de, vt ſuo loco diximus. Non ergo fuit in eius facul
tate ſe eximere ab ea obligatione tranſeundo ad
ſecunda vota, & dando bona in dotem ſecundo vi
ro, id quod multò magis procederet, ſi verum eſ-
ſet illorum opinio, qui voluerunt, quod bona ſint
obligata pro alimentis, quia tunc tranſirent in ſe-
cundum virum cum onere alendi. Et his ſtantibus
non obſtat, quod maritus nō teneatur priuignum
alere, ſecundum Bal. in d. l. ſi paterno, quia hoc eſt
verum intelligendo ex perſona propria, vel de bo-
nis proprijs, ſed ad id bene tenetur vxor, vel etiam
maritus de bonis dotalibus.

Non etiam obſtat opinio Lancell. Dec. quia eſt
ſolitaria, & contra Bald. in loco prædicto, Bertran.
& alios. Demum non mouet eius ratio, quod fru-
ctus, qui ſuperſunt deductis alimentis vxoris, & fi
liorum, ſpectent ad maritum, ne ſit dote reſtituta
deterioris conditionis, quàm eſſet ante reſtitutio-
nem, quia eadem eſt conditio vtroque tempore,
nam vt dixi, iuſta eſt reſtituendi cauſa, vt alantur
filij ex primo viro, d. l. quamuis. ergo nihil minus
habet maritus poſt reſtitutionem, & cedit mari-
to, quidquid ſupereſt ex fructibus ſolutis alimen-
tis, nō ſolum communibus filijs, ſed etiam filij pri
6 mi viri. Et † in l. mutus, §. manente, ff. de iure dot.
dum inquit, vt ſe, & ſuos alat, intelligi etiā debet
de filijs ex primo matrimonio. Præterea ſi ſecun-
dum Bald. & Bertrand. conſtante matrimonio, &
ante reſtitutionem dotis alendi ſunt ex dotibus fi
lij primi viri, multò magis erunt alendi facta do-
tis reſtitutione.

Quod autem ſupradictum eſt, procedit vbi filij
7 vxoris ex alio marito non habent † aliunde, vti vo
luerunt Bertr. in d. §. ſi vero plus, nu. 20. & Lancel.
Gallia. dicto nu. 38.

Similiter, quod dictum eſt de filijs mariti ex a-
lia vxore, locum habet, quando bona ſufficiūt pro
8 omnibus, aliàs ſecus eſſet ſi non ſufficerent, † vt vo
luerunt Cin. Barto. Alexan. & alij ſupra citati, vbi
enim non ſufficerent pro omnibus, ſine dubio pri-
mum ſoluenda eſſent communibus filijs, cum do-
tes ad eum principaliter finem ſint ordinatę, vt de
ſeruiant oneribus matrimonij, ſequitur Campeg.
d. tract. dotis, par. 2.q.63.

SVMMARIVM.

1 *Pupillus educari debet in loco iudicis arbitrio deſignan-
do.*
2 *Pupillus educandus eſt in loco ordinato a patre.*
3 *Pater melius cæteris præſumitur proſpicere vtilitati fi-
liorum.*
4 *Pupillus non educatur in loco, quem pater ordinauit, ſi Iu
dex iudicat illum non eſſe tutum.*
5 *Adultus educatur in loco, qui ſibi magis placet.*
6 *Adultus non educatur in loco a ſe electo, ſi Iudex exiſti-
met illum non eſſe tutum.*
7 *Iudex, vbi de alimentis agitur, non tenetur ſequi volun-
tatem patris.*

Iudex

8 *Iudex poteſt ſæpe ex cauſa contrauenire voluntati teſtatoris.*

9 *Pupillus educari poteſt apud tutorem.*

10 *Pupillus poteſt educari apud matrem.*

11 *Amor parentum ſuperat omnes.*

12 *Mater habet pro ſe præſumptionem, præcipuè vbi agitur de alenda fœmina.*

13 *Debitor pupilli non poteſt eſſe tutor. vide nu. ſeq.*

14 *Mater eligi poteſt ad tutelam filij, licet debitrix ſit.*

15 *Pupillus non debet educari penes matrem, quæ ad ſecũda vota tranſiuit, & vitricum ſuperinduxit.*

16 *Pupillus non educatur penes matrem, quæ eſt conuolatura ad ſecundas nuptias.*

17 *Argumentum non bene ſumitur a tutela ad educationem.*

18 *Pupillus educatur apud matrem, quæ ſecundo nupſit; ſi non eſt filio ſucceſſura, & moribus, & honeſtate habilis eſt.*

19 *Pupillus educatur apud matrem, quæ contraxit ſecundas nuptias, ſi non eſt in totum ſucceſſura filio. vide tamen ibi.*

20 *Pupillus educatur apud vitricũ, quando non põt æquè commode apud alium ali, ſi tamen non ſit creditor.*

21 *Pupillus non educatur apud matrem, quæ eſt improba, & impudica, vilis, vel imprudens.*

22 *Nuptias ſecundas contrahere, vel inhoneſtè viuere paria ſunt, quoad filij educationem.*

23 *Pupillus non educatur apud matrem, quæ procurauit impar, & immaturum filio, vel filiæ matrimonium.*

24 *Pupillus educandus auiæ rectè committitur. amplia, vt infra.*

25 *Pupillus educari poteſt apud auiam etiam ab inteſtato ſucceſſuram.*

26 *Amor ardentius deſcendit in nepotes, quàm vigeat in filijs.*

27 *Mater in tutela præfertur omnibus alijs.*

28 *Pupillus exiſtens apud auiam remouetur, ſi illa procurauit inconueniens matrimonium, vel quid aliud.*

29 *Pupillus datur potius educandus auunculo, quàm auiæ ſuſpectæ.*

30 *Pupillus non eſt apud eum educandus, qui eſt ſucceſſurus ab inteſtato, & infertur ad ſubſtitutum.*

31 *Pupillus educari poteſt apud patrem, licet is ex ſubſtitutione ſit ſucceſſurus. vide tamen ibi.*

32 *Subſtitutio includit non ſolum vniuerſale, ſed etiam particulare relictum.*

33 *Pupillus an debeat educari potius apud patrem, quàm apud matrem.*

34 *Sponſa an debeat ali apud ſponſum, vel ſponſi patrem, vel matrem.*

35 *Pupilla apud quem ſit educanda.*

36 *Iudex in educatione filiæ debet facere, quod faceret pater ſi viueret.*

37 *Iudex eſt loco patris in educatione filiæ.*

38 *Pupilli de educatione vbi tractatur, Iudex conſiderare debet qualitates, & conditiones perſonæ, & temporis.*

39 *Pupilla non educanda apud forenſem.*

QVAESTIO XIII.

NON omnibus eodem in loco præſtanda ſunt alimenta. Ideo cognito, ex quibus bonis capienda ſint, non extra rē erit videre, quo in loco debeantur. Et incipiendo a pupillo, ſciendum eſt, non eſſe a iure determinatum, vbi educari, & apud quem debeat
ali, ſed id omne arbitrio Iudicis eſſe commiſſum,
qui pro rei qualitate oĩbus rectè examinatis ſta-
1 tuit, penes quē † melius, & ſecurius eſſe debeat, l.
pen. ff. vbi, & apud quem pupi. educa. deb. l. 1. & 2.
C. eo. tit. Bal. in conſ. 487. in prin. vol. 5. vbi ait, pupillum educandũ, vbi Iudicis æquitati, & religioni vr̃ cauſa cognita, Barba. in conſ. 60. col. 14. vol. 3. Soc. in conſ. 194. in 2. dub. vol. 2. Iaſ. in conſ. 53. nu. 31. vol. 3. Cur. iun. in conſ. 94. col. fi. Pariſ. in cõſ. 56. nu. 3. & 4. vol. 1. Crau. in conſ. 190. col. 2. verſ. & proprerea, Duran. de arte teſtã. tit. 7. caut. 5. nu. 1. Corn. conſ. 292. col. 4. vol. 1. Menoc. in tract. de arbit. Iudic. caſu 168. num. 1. in conſ. 62. nu. 12. verſ. 4. præſuppoſita, Caualc. in tract. de tuto. & curat. nu. 301. Bero. in conſ. 180. nu. 1. & ſeq. vol. 2. D. Becius ad Iaſo. in d. conſ. 53. Hoc tñ Iudicis arbitrium debet eſſe a iure, vel ſecundũ ius regulatum, non aut abſolutũ, & irrationabile, vt admonet Caualc. loco prædicto, multos allegans contra Iudices, qui pro libito voluntatis ſub colore arbitrij ſubuertunt iuris regulas, Crau. conſi. 190. nu. 5. Bal. conſ. 487. Crau. conſi. 18. nu. 3.

In primis aũt Iudex patris voluntatē ſpectabit,
atq; ibi ſtatuet educandum eſſe pupillum vbi pa-
2 trem † voluiſſe comperiet, vt probatur in d. l. 1. ff.
vbi pupil. educ. deb. Duran. d. tit. 7. caut. 1. in fi. Ca-
ualc. de tutor. nu. 304. Allegat Soc. qui tñ hoc non
3 dicit. Et eſt rō, quia præſumitur ſemper † melius
cæteris proſpexiſſe vtilitati filiorũ, l. nec in ea, ff.
de adult. ēt qñ actus primo aſpectu videretur filio
damnoſus, Bar. in l. 2. col. 5. ff. de pupi. & vulg. ſub-
ſtit. Alc. in tract. p̃ſump. reg. 1. præſump. 2. nu. 1. Et
hanc partē, quod attēdatur patris voluntas, proba
uit Menoc. d. cõſ. 62. nu. 12. verſ. primo quia, & ali-
bi ſæpè in eo conſ. Si tñ videat Iudex locũ a patre
4 deſignatum non eſſe popillo tutum, poterit † cau-
ſa bene cognita diſcedere a p̃ris voluntate, vt pro-
batur in l. 1. ff. vbi pupil. educ. debe. Caualc. d. nu.
308. Guid. Papæ q. 539. nu. 2. Gram. deciſ. 55. nu. 1.
5 Item ſi ſit adultus, educabitur, vbi ipſe † volue-
rit, vt poſt Vbert. de Bobio, quem citat, vult Albe.
de Roſate, in l. fi. C. arbitr. tute. vbi fortius inquit,
procedere, etiam ſi adultus eligit educari apud vi
tricum, quod tñ non eſt perpetuum, quia Iudex
6 non tenetur ſequi voluntatē pupilli, † ſi arbitretur
illũ moueri per imprudentiã ex Iudicis imbecil-
litate, ita Alciat. in tract. præſump. reg. 1. p̃ſumpt.
22. nu. 2. arg. l. 1. in fi. ff. de minor. Intellige ſi pupil
li ętas poteſt deliberare, Gram. deciſ. 55. nu. 3. Pro
quo dicto facit, quia vbi de alimentis tractatur,
7 Iudex non ſequitur voluntatē patris, † vt diximus
ſuo loco per l. cum hi, §. eam tranſactionem, ff. de
tranſac. & dixi ſuo loco inter priuileg. alimēto. Et
Iudex ſæpe põt volũtati teſtatoris contrauenire,
8 † vt notãt Doct. in l. nemo põt, ff. de leg. 1. & in pro
poſito Alcia. declarationē ſequĩt Caualc. nu. 308.
Item decernere poteſt Iudex, quod alatur apud
9 tutorem. Nam † ei commiſſa eſt cura non ſolum
rerum, ſed perſonæ quoque pupilli, l. 1. ff. de tutel. Caſtr. in conſ. 127. nu. 1. vol. 1. Cord. in l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, nu. 45. ff. de liber. agnoſc. vel alen. vbi poſt Caſtr. & alios diſputat, an tutor priuetur decima, ſi pupillum recuſet in propria domo alere, & quid, ſi exhibeat alimenta, verum in alia, & ego non inuenio Caſtr. in loco per eum citato. Hęc autem de tutore non procedunt indiſtinctè, quia non eo ipſo, quod tutor quis ſit, educabitur pupillus apud eum, vt infra tractabimus. Fallit enim,
quando

quando tutor eſſet ſucceſſurus ab inteſtato, quia
tunc pupillus non debet eum educare, l.fi.vbi Do-
ctores,C.vbi pupil.educa.debe.Curt.iun. in conſil.
94.nu.9.Guido Papæ q.539.nu.3.
10 Item poteſt decernere Iudex, † quod pupillus
apud matrẽ educetur, l.1. C.vbi pupil. educ. debe.
Signo.in conſi.43.nu.2.Iaſ.d.conſi.53.nu.31.vol.3.
Doctores omnes in d.l.1.Menoc. d.caſu 168. nu.2.
11 Caualc.d.n.301.Et ratio eſt, qa parentũ amor † ſu
perat omnes, l.fi.C.de aurat.furio. Et dicit text.in
§.eiuſdẽ quoq; Principis, in Authen. de nup. quod
mater omniũ fide dignior eligi debet ad filiorum
educationẽ,& pro matre ſemper præſumitur,maxi
12 me †in alenda fœmina,ſecundũ Bal.in d.conſ.487.
col.1.in fi.verſ.ex quibus concludo,vbi loquitur,qñ
eſt contentio inter matrem & tutorem, de alendo
pupillu.Et dicit Caualc.loco prædicto, id procede
re,etiam ſi mater eſſet filiæ ſucceſſura ab inteſtato,
per notata in d.l.1.Soc. in cõſ.193.col.2. Curt. iun.
conſ.94.nu.9.Menoc.caſu 168.n.16.Confidit enim
lex de matre, & ideo licet ad tutelam non eligatur
13 † debitor pupilli,Auth.vt hi,qui oblig.in prin.glo.
in §.tum propter,Inſti.de excuſa.tuto. Azo in ſum-
ma,C.qui da.tuto.poſſ.nu.8. in fin. Auth. minoris,
C.qui da.tuto. poſſ. tñ mater quantumuis pupillo
14 debeat,admittitur ad tutelam, † vt in Auth.vt ſine
prohibi.mat.in prin.Doct.in d.Auth.minoris debi
tor,Aret.in §.actionũ,n.41.Inſti. de actio. cũ ſimili.
Intellige tñ niſi mater trãſiuerit ad ſecunda vo-
15 ta, & vitricum ſuperinduxerit ,quia eo caſu † pe-
nes eam filius non erit educandus, l.1. in princ. C.
vbi pupil.educa.debe.vbi Cin.& Doct. latè agunt:
lex enim tunc de matre non confidit, imò ſuſpica-
tur, ne inſidias paret vitæ filiorum, ideo eã repellit
ab eorum tutela,l.lex quæ tutores,§.fi. C.de admi-
niſtr.tuto. & quod mater ſecundo nubens nõ poſſit
penes ſe retinere filios educandos, voluit gl.in c.fi.
de conuerſio. infidel. Angel. in l.generaliter, C. de
ſecund.nupt.Guido Papæ q.539.num.2.vbi fortius
ſubdit, quod hoc caſu Iudex non tenetur ſequi vo-
luntatem patris,Curt.iun.in conſ.94.num.9.Crau.
in conſil.18.nu.3.Io.de Garron. in rub.C.de ſecun.
nupt.nu.16. Menoch. d.caſu 168. nu.10. Caualc.d.
tract.nu.307.vbi citant alios plures, imò Menoc.lo
16 co prædicto inquit, idẽ † eſſe, ſi ſubeſſet ſuſpicio, il-
lam eſſe conuolaturam ad ſecundas nuptias , quia
non admittitur ad educandũ filium in domo ſua.
Nec obijciatur, quod vitricus poteſt eſſe tutor,
& conſequenter, non ſit ſuſpectus in educatione
priuigni,cum tutor poſſit illum educare ſecundum
17 prædicta. Nam reſpondetur, quod † a tutela ad
educationem non rectè ſumitur argumentum, vt
loquendo in vitrico voluit glo. expreſſa in l.1.in
verſic. vitricum, C.vbi pupil.educa.debe.ſequun-
tur Doctores ibi, Guido Papæ dicta q.539. num.3.
verſic.item licet vitricus,Curt.iun. in conſi.94.nu.
9.Crauet.in conſi.190.num.7. vbi a diuerſitate ra-
tionis inter tutelam,& educationem pupilli infert
ad alia.
Hoc tamen , quod de matre ſecundò nubente
diximus,non habet locum,quando mater non erat
ſucceſſura pupillo ab inteſtato, & ceſſat omnis
18 alia ſuſpicio, † vt quia ſit pudica, bonis moribus
ornata , quia tunc poterit Iudex apud eam collo-
care alendum filium , ſecundum Alber. in d. l.1. in
fine,C.vbi pupil.educa.debe. ſequitur Curt. iun. in
d.conſil.94.nu.9.vbi ampliat , id procedere, etiam
ſi mater ſucceſſura ſit ab inteſtato , ſed non in tota
hæreditate, puta ſolum in tertia, ſed èius dictum
19 non † placet, quia ea pars hæreditatis ſuſpectam
quoque reddit matrem,licet non in totum.
Vno etiam caſu vult Bal. in l.omnem, col.fin. C.
ad Tertullia. admittendum eſſe vitricum ad edu-
20 cationem priuigni, quando ſcilicet † æque com-
modè educari non poſſet apud alium, dummodo
non ſit creditor pupilli, ſequitur Curt. iun. d.con-
ſil.94.nu.9.verſi. propterea, vbi in fine dicit, quod
in caſibus, quibus vitrico non eſt permiſſa educa-
tio priuigni, poteſt tamen Iudex præhabita cogni-
tione, illum committere educandum coniuncto vi-
trici, quia in eo ceſſat ſuſpicio, quæ militat in vi-
trico, & cum Bal. tenet Caſtren. in l.ſi pater, nu.3.
C.de neg.geſt. vbi limitat etiam , quando qualitas
perſonæ aliud ſuaderet, vt per eum.
Quæ vero dicta ſunt in matre tranſeunte ad ſe-
cunda vota,procedunt etiam in ea,quæ & ſi vidua-
lem ſeruet vitam , tamen eſt vilis , improba, impu-
dica, vel imprudens : nam ei quoque denegabitur
21 filij educatio, † & alia eligetur perſona idonea,ſe-
cundum Bald.in d.conſil.487.col.2. in princ.vol.5.
vbi allegat nonnulla iura in argumentum,Menoc.
d.caſu 168.num.5.Paria enim ſunt, quod mater ſe
22 cundo nubat,vel inhoneſtè † viuat,per ea, quæ po-
nit Aret.in §.fi.in fin.Inſtit.de legit.patro.tut.Ripa
in l.fœminæ,nume.31.C.de ſecun.nup.Pinel. in l.4.
num.18.C.de bon.matern. vbi dicunt , quod pœnæ
mulieri impoſitæ ſecundo nubenti locum habent
quoque in muliere impudicam vitã agente, plures
ad noſtrum propoſitum citat Caualc.d.nu.307.
Eodem modo remouetur mater ab educatione,
ſi ex alia cauſa ſuſpecta ſit: puta, quia pro filia im-
maturum , & inæquale matrimonium procuraue-
23 rit, † vt conſiderat Crauet.in conſi.18.num.11.vbi
num.6.9. & ſeq.dicit, ob eam cauſam licere tutori
pupillum authoritate propria eripere de manibus
matris , & eandem cauſam in alijs perſonis conſi-
derat Crauet.in conſil.190.nume.6.Menoch.dicto
caſu 168.num.6.
24 Poſt matrẽ tuto alendus pupillus † committitur
auiæ,Gram.deciſ.55.in fi.Menoc.d. caſu 168.nu.4.
Succedit enim in locum matri , & continetur ſub
nomine parentum, Caualca. d. nu.301.vbi inquit,
25 hoc caſu non attendi,quod † auia ſit illi ſucceſſura
ab inteſtato.Allegat Corn.qui tamen non loquitur
in auia. Mouetur ẽt ratione affectionis , & ei addi
poteſt, quod auia plus amat, quàm mater : arden-
26 tius enim deſcendit amor † in nepotes , quàm vi-
geat erga filios, l.liberorum , in fin.ff.de verb.ſign.
Curt.iun.in conſi.169.nu.13.Caſſan.in conſ.67.nu.
30.proinde qua ratione mater in alendo filiũ præ-
fertur alijs, ea ipſa præferri debet auia poſt matrẽ,
27 ſicut etiam videmus † in ordine tutelæ, aut matri
& auiæ,C.quan.mul.tute.offic.fungi poſſ.
Sed eiſdem quoque rationibus auia excluditur
ab educatione, quibus excluditur mater. Ideo So-
28 cin.in conſi.193.nu.2.vol.2. dicit, quod auia † vo-
luit pupillam matrimonio collocare ante puberta
tem , vel cœpit illius bona dilapidare, remouetur
ab educatione, ſequitur Menoc.d.caſu 168.num.6.
Et idem dicendum eſſet, ſi ad ſecunda vota tranſi-
uiſſet,per ea quæ ſupra diximus de matre. Et Soci-
nus in loco prædicto vult,auunculum præferri auię
29 † ſuſpectæ, Caualcan. nume.307. vbi idem dicit,
quãdo, vel luxurioſè viueret, vel aliter in moribus
peccaret.
Debet etiã Iudex aduertere, ne pupillũ educari
ſtatuat

30 ſtatuat apud eum, qui eſt ſucceſſurus, † vt proba-
tur in l. 1. §. 1. verſ. denique, ff. vbi pupil. educ. debe.
vbi loquendo in ſubſtituto mandat lex Iudici, qđ
inquirat, ſi ex ſucceſſione oriri poteſt aliqua ſuſpi-
cio: & aduerte, quod ibi cadebat etiam iuſſus pa-
tris, nihilominus Iudex debet diligenter exami-
nare negocium cum conſanguineis. Idem proba-
tur in l. fin. C. eod. tit. vbi generaliter loquitur de
eo, cuius proxima eſt ſucceſſionis ſpes. Idem vo-
luit Bal. in conſ. 487. in princ. verſic. ſecundo debet
aduertere, volu. 5. vbi generaliter monet, non eſſe
collocandum pupillum in domo eius, qui illius vi
tæ inſidiaretur. Et ponit exemplum in ſubſtituto,
Iaſ. in conſi. 53. nu. 33. vol. 3. vbi loquitur de ſucceſ-
ſione inteſtati. Hanc partem tenuerunt Afflict. Pa
riſ. Gram. & Crau. quos citat & ſequitur Menoch.
in d. tract. de arbit. iudic. caſu 198. nu. 15. vbi tamẽ
nu. 16. ſubdit, hanc ſuſpicionem conſiderari con-
tra extraneum ſubſtitutum, non etiam contra fra
31 trem, † quæ tamen declaratio mihi non arridet,
quia a lege fin. C. vbi pupil. educa. debe. indiſtin-
ctè contra patruum, & quoſcũque ſucceſſores con
ſideratur ſuſpicio proueniens a ſpe ſucceſſionis.
Et prædictam ſententiam, quod non educetur pu-
pillus apud eum, qui eſt ſucceſſurus, tenuit etiam
Bero. in conſi. 180. nu. 1. & ſequen. vol. 2. vbi loqui-
tur in tutore, penes quem pater iuſſit filium edu-
cari. Et dicit, procedere eam conſiderationem, ſi-
ue ille ſit ab inteſtato, ſiue ex teſtamento ſucceſſu
tus pupillo in totum, vel pro parte, etiam ſi illi fa-
ctum a patre fuiſſet legatum præſtandũ poſt mor-
32 tem pupilli, quia ſubſtitutionis † appellatio inclu
dit, nedum vniuerſalem, ſed etiam particularem.
Monet itaque Iudicẽ, quod illum reponat penes
perſonam, non carentem ſuſpicione. Et Aret. in §.
actionum, num. 56. verſic. vnum tamen tene cordi,
Inſtitut. de action. quod nunquam pupillus eſt pe
nes illum educandus, cuius eſt proximior ſpes ſuc
cedendi, ne detur materia delinquendi, & ſubdit
eſſe cordi tenendum, & de hoc eſſe textum opti-
mũ in d. l. fin. C. vbi pup. educa. debe. Berttand. in
conſ. 10. num. 4. vol. 5. vbi loquitur in eo, qui ſororẽ
pupilli ab inteſtato ſucceſſuram habet in vxorẽ.
Alios citat Menoc. in conſi. 62. num. 12. verſ. tertio
vero, vbi tamen, nu. 18. videtur aliter tenere quan
do ſumus in fratre, & quando modicum eſt patri-
monium pupilli. Sed & ſi ſtante tenuitate patri-
monij pupillaris, & diuitijs ſubſtituti, iuncta bo-
na fama, & moribus, facilè Iudex poſſit inclinare
in eam ſententiam, tamen quo ad primam limi-
tationem de fratre non diſcederem a communi
opinione, quæ eſt magis tuta, & æqua. Et prædi-
ctam partem tenet quoque Corne. in conſil. 292.
veſ. item animaduertere, vol. 2. Canalc. in tracta.
de tutore, & curato. nu. 301. verſ. tertio debet iſta,
vbi dicit collocandum fore pupillum potius pe-
nes auunculos nõ ſucceſſuros, quam apud patruos
qui ſunt ad ſucceſſionem vocati, & quod ex vitæ
qualitate recedi poſſit ab hac coniectura, ponit
Menoc. poſt Socin. in d. conſi. 168. nu. 17.

An vero frater ſit in educatione ſororis præfe-
33 rendus matri, latè † diſputat Menoc. d. conſ. 62. p
totum, & in d. tract. de arbit. iudic. caſu 168. nu. 9.
& ſeq. vbi dicit hoc procedere trib. in caſibus: pri-
mo, qñ magis commodum, & vtile eſt pupillo: ſe-
cundo quando mater tranſiuit ad ſecunda vota:
tertio quando pro fratre ſtat diſpoſitio paterna,
ſed in his etiam caſibus verſatur officium Iudicis.

34 An autem ſponſa † ali debeat apud ſpõſum, vel
ſponſi patrem, aut matrem, & ſimul cum ipſo ſpon-
ſo, ponit latè agẽdo Bar. in quæſt. 16. incipien. quæ-
ritur verum Iudex, vbi primo per ſeptem rationes
probat, non eſſe collocandam apud ſponſum, &
præcipuè, quia ibi non eſt tuta pudicitia ſponſæ,
ſed ſubeſt timor, ne ante tempus defloretur: item
impeditur matrimonij libertas, quia nõ erit exin-
de in libera ſponſæ facultate recedere a ſponſali-
bus: item imbuitur malis morib. propter frequen
tes ſponſi amplexus, & oſcula. Tandem vero re-
ſoluit id totum arbitrio Iudicis ſubiacere, qui cir-
cunſtantijs omnibus bene perſpectis deliberat,
quid pupillæ vtilius ſit, Caſt. autem in conſ. 127. vo
lum. 1. num. 3. concludit, quod non debet eſſe apud
patrem ſponſi, quia non eſt tuta pudicitia, nec libe
ra eſt facultas recedendi a ſponſalibus. Et Bal. nul
la facta mentione Bar. in d. l. 1. col. 2. ver. extra quę
ro, ff. vbi pupil. educ. debe. dicit, quod ſi pupilla eſt
ſeptennio maior, & non eſt legitimè ſponſi reddi-
ta a patre, & alijs conſanguineis, non debet edu-
cari apud ſponſum, præcipuè ſi ſponſalia non ſunt
conuenientia inſpecta omnium conditione, & idẽ
ſi minor ſit ſeptennio, quia cum non ſint obligato-
ria, debet alio in loco collocari, in quo liber ſit adi
tus diſcedendi a ſponſalibus: atque ita concludit,
quod non ſit educanda apud ſponſum, quando res
conueniunt conſanguineis, ſequitur Alexan. in cõ
ſil. 161. nu. 9. volum. 5. Iaſ. in conſ. 237. nu. 10. vol. 2.
vbi, quod poteſt dimitti apud patrem ſponſi, quan
do ſponſalia ſunt conuenientia, & vtilia, & ibi di-
cit vnum ad propoſitum, quod ſi mater, & tutrix
aduerſetur ſponſalibus, tunc ſponſa non erit depo
nenda penes eam, Corn. quoque in conſ. 292. col.
fin. verſ. in perſona magiſtri Ioannis, vol. 1. dicit,
quod rectè educatur apud patrem ſponſi, ſi ſponſa
lia ſint condecentia in tantum, quod ſponſus po-
teſt eam recuperare, ſi de facto auferatur, ſed lo-
quitur, quando nulla extat contradictio, vel ſuſpi-
cio pudicitiæ, Crau. in conſi. 190. nu. 5. verſ. poſtre-
mo iſtam quæſtionem, vbi nu. 4. referendo conſiliũ
Cornei, de quo ſupra, inquit, illud procedere, quã-
do ſponſalia ſunt legitima, & condecentia: ſecus
quando ſunt incongrua, vt quia ſit impari deſpon-
ſata, vel ſuaſionibus extraneorum ſeducta, & nu.
6. inquit matrem eſſe ſuſpectam, quæ induxit filiã
ad ſponſalia, Menoc. vero in d. caſu 168. in fi. tenet
ſimpliciter cum Bar. in d. q. 16. Prædicti tamen om-
nes præcipuè Bald. Alex. & Iaſ. concludunt totum
negocium committi Iudicis arbitrio.

Et hoc non ſolum procedit, quando eſt quæſtio
de ſponſa, ſed etiam quandocunque quærimus a-
35 pud quem pupilla † ſit educanda. Et Bal. in d. con
36 ſil. 487. inquit, quod Iudex † debet facere id, quod
veriſimiliter faceret pater ſi viueret, l. 1. §. ſi tria lu-
minaria, ver. apud eum ducatur, ff. de vẽtre inſpic.
37 & Iudex † eſt loco patris, l. tã demẽtis, C. de epiſc.
audien. Et facere debet de aliena filia id, quod fa-
ceret de propria, l. 1. ff. de ſolu. capiendo melius cõ
ſilium pro ea. Et ſubdit, quod Iudex debet eſſe ſe-
uerus, & rigoroſius, ne matris moueatur lachri-
mis, nec tutorũ blanditijs, ſed ſolius vitæ meritis,
& ſi videat, neque apud matrem, neque apud tuto
res filiã educandam, eligat matronam notæ pudi-
citię & authoritatis, quæ pupillæ vitam & pudici-
tiam ſalubriter conſeruet. Et docet Bald. euitan-
dum eſſe, ne apud eum moretur pupilla, qui inſi-
dietur animæ, vel vitæ, vel caſtitati, vel moribus,

vel nuptijs, vel rebus. Et hæc omnia comprobat iu
rib. per eum adductis. ſequitur abſolutè Iaſ. in cō-
ſil. 237. in fi. vol. 2. Et dicit Corn. conſil. 292. col. 4.
38 quod aduertere debet Iudex qualitates, † & con-
ditiones perſonarum, & temporis, item affectio-
nem, & cognarionem, ita quod eſſet ſuſpitio nedū
vitæ, ſed etiam pudicitiæ, & infert non eſſe educan
39 dam apud † forenſem, Crau. in conſ. 18. nu. 3. con-
ſil. 190. nu. 5. vbi refert verba Bald. in d. conſi. 487.
Menoch. in conſi. 62. nu. 17.

S V M M A R I V M.

1 *Vxori alimenta præſtanda ſunt in domo mariti.*
2 *Alimenta præſtantur in domo debitoris, non alibi. vide tamen nu. 16.*
3 *Viduæ præſtari debent alimenta in domo mariti, quando vſusfructus illi reſtringitur ad alimenta.*
4 *Nouerca præſumitur odio proſequi priuignum.*
5 *Viduæ alimenta ab hæredibus mariti debentur in domo, quando gratia miſerationis debentur.*
6 *Viduæ alimenta præſtantur extra domum, quando ea debentur propter moram factam in reſtitutione dotis.*
7 *Alimenta debita ex diſpoſitione hominis præſtantur extra domum.*
8 *Pater cogitur alimenta filio præſtare in domo.*
9 *Pater non cogitur alere filium extra domum.*
10 *Pater cogit filiū ad ſecum habitandum. limita, nu. 26.*
11 *Pater non poteſt cogere filium ad ſibi extra domum dandum alimenta.*
12 *Vxor non poteſt a viro petere alimenta extra domum.*
13 *Vidua ſi ex ſtatuto debet ali ab hæredibus viri, intelligitur in domo.*
14 *Mater non cogitur intra triennium lactare filium extra domum proprium.*
15 *Epiſcopus viſitans non alitur niſi in domibus presbyterorum.*
16 *Alimentarius petere poteſt alimenta extra domum.*
17 *Pater ſpurium filium cogitur alere in domo matris quādo tenetur alere intra triennium.*
18 *Pater filiam nuptam cogitur alere in domo mariti.*
19 *Pater non poteſt filio negare alimenta, eo quod nolit cohabitare.*
20 *Legatarius alimentorum non cogitur alimenta recipere in domo hæredis, licèt teſtator iuſſerit ea tradi certa in ciuitate.*
21 *Eccleſia alit patronum in domo illius propria.*
22 *Epiſcopus tenetur ordinatum alere extra domum propriam.*
23 *Alimentarius cogitur habitare in vna ex domibus teſtatoris ſi commodè id facere poteſt.*
24 *Vxor alimentarii non cogitur habitare in domo teſtatoris ſi non poteſt honeſtè.*
25 *Filius cogere poteſt patrem, vt ſe alat in domo propria.*
26 *Pater cogere non poteſt filium ſpurium ad ſecum habitandum.*
27 *Pater cogitur filio alimenta præſtare extra domum ſi inter eos ſit lis.*

QVAESTIO XIIII.

QVi alimenta tenetur præſtare, nō
alibi cogitur dare, quam in domo
propria, & ibi cogitur alimenta-
rius habitare, ſi vult alimenta cō
ſequi. Ita voluit Spec. in ti. qui filij
ſint legit. §. 1. nu. 3. verſ. quid ſi viro
1 abſente, vbi dicit, q mulier † non poteſt alimenta
petere extra domum mariti. Mouetur pluribus ra
tionibus, & præcipuè, quia cum minori incommo-
do ſuo vir ea præſtat in domo, quam alibi, & viri
atque vxoris vnica eſt domus, & vxor ad domum
viri traducenda, & vir poteſt vxorem cogere ad ſe
cum cohabitandum, vbi limitat, quando non poſ-
ſet commodè cum filijs mariti habitare. Eandem
ſententiam probauit Iſer. in conſtit. Neap. fol. 171.
col. 3. prout eum citat, & ſequitur Ioan. Lupus in
rep. rub. de donatio. inter vir. & vxo. §. 64. nume. 7.
vbi generaliter loquendo dicit, quod regulariter
2 alimenta † ſoluuntur in domo præſtare debentis.
Et infert, quod maritus non tenetur vxorem ale-
re in carcere, de quo tamen dixi ſuo loco. Limitat
tamen non procedere regulam, quando alendus
non poteſt habitare in domo debitoris culpa ip-
ſius præſtare debentis. Hoc etiam voluit Bald. in
auth. hoc locum, num. 3. ver. modo hic quærit, C. de
ſecun. nup. vbi ait, quod vbi vſusfructus mulieri re
3 lictus reſtringitur ad alimenta propter † exiſten-
tiam filiorum, tunc in domo præſtari debent, vbi
ea perſoluebat maritus, ſi tamē vxor poteſt ibi ho
neſtè morari. Et dicit poſt Iac. de Are. quod nouer
cæ non coguntur ſtare cum priuignis, quia inter
4 eos † præſumitur odium intercedere, ſequitur Bar
bat. in additionib. Bal. in l. diuortio, in prin. col. 2.
ver. ſed hic quæro, quando vidua, ff. ſolu. matrim.
5 dicit, quod vidua † petens alimenta ab hæredibus
miſerationis cauſa debita, tenetur cum ipſis hære
dibus habitare, ſi tamen id facere poteſt honeſtè,
& ſi hæredes velint ibi præſtare, alias ſecus: at ſi pe
tat alimenta loco intereſſe, quod ſibi debetur pro
pter moram commiſſam poſt annum luctus in re-
6 ſtitutione † dotis, non tenetur habitare cum hære
dibus. Et Caſtren. ibi, nu. 9. dicit, quod intra annū
luctus recipit alimenta in domo mariti, & non ali
bi, niſi hæredes alibi velint pſtare, vel niſi ſubſiſtat
iuſta cauſa recedendi a domo, puta ſi hæredes eſ-
ſent extranei, quia inſidiari poſſint eius pudicitiæ,
vel ſi filij habent vxores rixoſas, cum quibus non
poſſit vidua pacifice viuere. Hæc tamen intelligit
Caſtr. quando alimenta debentur ex diſpoſitione
legis: ſecus vero, quando ab homine, qui tunc, niſi
7 locus fuerit in relicto adiectus, † mulier non tene-
tur ibi ſtare, etiamſi commodè poſſit. Et ampliat
id procedere in quocunque, cui alimenta ſint in te
ſtamento relicta, & dicit eſſe de hoc caſum in l. 4.
in fi. ff. de alimen. & ciba. lega. Hanc ſententiam te
nuit quoque Menoch. in tracta. de arbitr. iud. caſu
168. nu. 12. & caſu 170. nume. 8. & 9. vbi quod gra-
uatus ad dandum alimenta, tenetur ea præſtare in
domo, allegat multos, qui tamen tenent omnes cō
tratium, & loquuntur, quando alimenta fuerunt
expreſsè relicta in domo, non autem, quando nul-
la loci præfinitione facta relinquitur, Ioſeph. Lu-
douic. deciſ. Peruſ. 46. nu. 9. vbi ita conſtituit regu
lam, & idem videtur voluiſſe Iaſ. in l. quidam cum
filium, nu. 7. ff. de verb. oblig. dum refert Spec. in lo
co præcitato.

Facit pro hac parte, quod voluit in propoſito
Ang. in d. l. quidam cum filiū, col. 2. verſ. & ex præ-
8 dictis infert, vbi ait, quod pater † tenetur filiū ale-
re in domo, & ſi nouercalib. blanditijs ſeductus ve
lit filiū expellere de domo, & ſeorſum a ſe præſtare
alimenta, filius poterit querelare, quia tenetur a-
pud ſe retinere, & nutrire. Et dicit Imo. ibi, col. fin.
ver. item facit, hoc eſſe menti tenendum, ſequitur
Iaſ. nu. 6. Cum enim non præſtat alimēta in domo,

non

non tractarenm vti filium, limitat tamen, qnan-
do ex cauſa filius non poſſet in domo retineri, Pi-
nel.in l.1.par.1.nu.54.C.de bon.mater. Aſcan.Cle
men.in tract.de pat.poteſt.effec.17.n.32.vbi alios
citat. Et ſicuti filius non cogitur alimenta a patre
recipere extra domum, ita pater non cogitur filiũ
9 alere extra domum, † vt dixi in tit. quib. ex cauſ.
alimen. denegen. & dicit Ang. in conſ.85. nu.3.ꝙ
10 pr̃ compellere † poteſt filium, vt ſecum habitet,
ſequitur Boer.in deciſ.195.nu.5.Pinel. loco prædi
cto, nu. 53.& Clemen.nu.32. Et prædictam ſenten
tiam, quod pater teneatur filium alere in domo,
dicit cõiter receptam Cordub. in l. ſi quis a libe-
ris, in prine.nu.8. Eodem modo pater nõ poteſt a
11 filio petere † alimenra extra domum, ſed ea filius
tenetur in domo præſtare, vt voluit Pinel. in loco
12 præallegato. Vxor item non poteſt a marito † ali-
menta petere extra domum, niſi cauſa ſubſit, vt di
xi in d.tit.quib. ex cau. alimen. denegen. & ponit
Aufrer.ad Capel.Tholoſan. deciſ.87. Et ad id, qđ
diximus de vidua, adde intm̃ deberi alimenta in
domo viri, quod ſi a ſtatuto diſponatur ipſam alẽ-
13 dam, intelligi debet † in domo hæredum, non ali-
bi, ſecundũ Bal.in conſ.58.nu.6.vol.2.Bero.in cõſ.
130.num.10.vol.3. vbi dicit, hoc eſſe regulare, niſi
probet cauſam ſubeſſe, propter qnam non poſſit
ſtare in domo, Card.in c.per veſtras, de dona. in-
ter vir.& vxor. Sequitur Prępoſ.nu.6.vbi dicit, ꝙ
ſi alibi eſt morata vidua contra hæredum volun-
tatem, non petet alimenta pro tempore abſentiæ,
Bertran. in conſ.307.vol.4. circa finem, vbi dicit,
quod tenetur operari ad commodum hæredum.

Infertur ex prædicta ratione, quod mater, quæ
intra triennium tenetur filium alere, non alibi co-
14 gitur lactare, qnam † in ſna domo propria, & põt
ideo filium penes ſe retinere, vt eſt gl. in l.prima,
§.primo, in ver.iuſtiſſima cauſa, ff.de libe.exhiben.
vbi dicit, iuſtiſſimam eſſe cauſam retinendi filiũ, ſi
mater illum lacter, eſt tex. in c.2.de cõuer. fidel. &
poſt Roman.idẽ voluit Vital.in tract. elauſ. in tit.
an poſſit renunc. alim.col.6.ver.duo ramen circa.

Infertur etiam, quod vbi Epiſcopus, vel alius vi
ſitat diœceſim, vel monaſteria, debet alimenta ibi
recipere, vbi ſunt presbyterorum domus, non au-
tem alibi, quia alibi presbyteri nõ tenent Epiſco-
15 po ſoluere † procurationem. Eſt tex. in Clemen.
ad noſtram, de cenſib. atq; ibi hoc notat Bonifac.
de Vitalin. nu.79. qui dicit Epiſcopũ audiendum
non eſſe, ſi aliud petat.

Sed & ſi, vt vides, multi fuerint opinionis prædi
ctæ, contrariam tamẽ ſententiam multo plures te
nuerunt, qui volunt, quod alimentarius poſſit ali-
16 mẽta † petere extra domum debitoris, ne cogatur
cum illo habitare. Et hæc opinio probatur ex tex.
in l.cum hi, §.vult igitur neminem tranſigentem,
ff.de tranſac. Ad idem eſt text.in l.quarta, in fine,
de alimen.& cibar.legat. Et ibi Bar. in fine, infert
ad vxorem, cui vir alimenra reliqnit, & vult, quod
poſſit habitationem eligere vbi placet, atque ibi
petere alimenta, ita tenet Bar. generaliter loquẽ-
do in tracta. de alimen.nu.24.Bal.in l. in annalib.
nu.4.verſ. item extra quæritur, C.de legat. vbi in-
quit Bar.in d.l.4. bene dicere, quia de hoc eſt ca-
ſus in d.l.cum hi, Ang. in d. l.cum hi, §.vnlt igitur,
col.2.verſ.ſequitur, vbi dicit, eſſe ibi caſum aper-
tum, quod alimentarius non tenetur morari in
domo alere debentis, & hoc eſſe vtile pro vxori-
bus, & filijs naturalibus, quibus conſueuerunt re-
linqui alimenta, & ſubdit eſſe quoque caſum in
dicta l.quarta, limitat autem quando aliud ordi-
naret teſtator, Cuma.in eo.§.vult, vbi dicit, vidiſ-
ſe in practica communiter ita obſeruari, & quod
etſi mulier poſſit commode morari in domo hæ-
redum, poteſt tamen petere alimenta extra do-
mum, Papien.in form. lib. pro leg.rei ſing.§.1. nu.
17.Hoc etiam tenuerant Ang. & Caſtren. in dicta
l.1.C.de legat.ſequitur Alexan.ibi in fin.& Iaſ.nu.
6. idem Iaſ. qui teſtatur de communi in l. diuor-
tio, in princ.num.24.& ſequen.ff.ſoluto matrimo-
nio, vbi ait, eſſe communem, & procedere, ſiue
alimenta debeantur ex diſpoſitione legis, ſiue ex
diſpoſitione hominis. Et prædicti fere omnes lo-
quuntur in vidua, cui intra annum luctus præſtan
tur alimenta, Vital. in tract.clauſul. in tit.an poſ-
ſit renuncia.alimen.colum.13. in princip. verſ. an
autem legatarius, vbi loquitur de alimentis lega-
tis, & in fi.verſic.ad illam materiam, Bero.in conſ.
185.nu.4. vol.1. vbi dicit aliud eſſe, quando pro-
miſſio alimentnrum non eſſet ſimplex, ſed reſtri-
cta ad domum, & in conſi.24. nume.14. volum.2.
vbi ita intelligit ſimplex relictum alimentorum,
& ſubdit, quod ſicuti alimentarius non cogitur
habitare cum debitore, ita non poteſt debitorem
cogere ad ea præſtandnm in domo, Ruin. in con-
ſil.45.nu.4. verſic. & ex quo iſta, & numero octa-
uo, verſiculo, nec obſtat quod illa, volumine.....
vbi quod debitor, nec cogit in domo recipere,
nec cogitur præſtare. Limitat tamen non habere
locum in eo, qui tractandus eſt vt filius, quia is
ali debet in domo, vt per eum. Proquo faciunt,
quæ diximus ſupra, Bertran. in conſil.183. vol.2.
vbi dicit ita tenere omnes eſſe communem, & ab
ea diſcedendnm non fore in iudicando, vel con-
ſulendo. Et idem vult in conſilio 336. volum.4.
vbi dicit, idem eſſe, quando relicta eſſent alimen-
ta in, & ſuper omnibus bonis ſuis mobilibus, &
immobilibus, Grammat. in conſi. ciuili 33.nume.
4.verſic.& alimentarius, vbi quod præſtantur ali-
menta, vbi vult alimentarius, Picus in l.Titia, cum
nuberet, §.Titia, num.161. quæſtio.3. ff. de legatis
ſecundo, Grat. in conſil.87. numero ſecundo, vol.
2.Duran. de arte teſtandi, tit.6. caut.56. in princ.
Caualcan.in tracta.de vſufruct. mulie. relic.num.
138.verſic. quid autem ſi teſtator, vbi loquitur in
alimẽtis relictis a teſtatore, & allegat Pract. Pap.
Capie.& Pet.Pecch. Cordub. in l. ſi quis a liberis,
§.ſi quis ex his, num.201. vbi reprehendit Iſern.&
Ang.Aret.& limitat, quando teſtator mandat ali-
menta præſtari in domo hæredum, Ludou. Molin.
in tracta.de primogen.Hiſpan.lib.2.c.15.num.74.
Michael Craſſus in tracta.ſentent.in §.legatum, q.
27.nu.3.vbi dicit eſſe communem, quia alias lega
tum induceret quandam ſpeciem ſeruitutis: limi-
tat tamen, quando teſtator expreſsè mãdat, quod
præſtentur alimenta in domo hæredum, quia tnc
ſeruatur eius voluntas, Simon de Pretis, de inter-
pret.vlt.vol.lib.4.in 11.dubit.nu.99. vbi addit Cra
ue.in conſi.205.& poſt eum reprehendit Alex.con
trarium tenentem, quem tamen ſaluat in aliquib.
caſibus, vt per eum.

Hinc infert Gram.in d.conſ. ciuili 33. per totũ,
quod illis in caſibus, quibus pater tenetur filium
17 ſpurium alere, † licèt minorem triennio, cogi po-
teſt id facere in domo matris. Mouetur prædicta
ratione, quod alimentarius non tenetur habita-
re in domo.

Infertur etiam, quod vbi pater tenetur alere fi-
18 liam nuptam, nõ poteſt cogere † eam ad habitan-
dum ſecum, ſed debet alimenta dare vbi ipſa de-
git, vbi poſt Iaſ. & Gram. tenet Cordub. in d. l. ſi
quis a liberis, §. non tantum, nu. 68.

Hinc infert Caccial. in l. frater a fratre, §. quæ-
ſitum, q. 30. nu. 109. ver. adde quod non eſt iuſta, ff.
19 de condic. indeb. quod pater non poteſt filio † de-
negare alimenta, quia receſſerit a domo, ſed re-
netur eum extra domum alere. Mouetur d. l. quar-
ta, ſubdens, quod ſi hoc procedit, quando ex di-
ſpoſitione hominis debentur alimenta, multo ma
gis locum habebit, quando debentur ex diſpoſi-
tione legis, Duen. regu. 165. nu. 16. Conſtat igitur
ex prædictis communem eſſe opinionem, quod
ſiue ex legis diſpoſitione, ſiue ex diſpoſitione ho-
minis alimenta debeantur, ſemper peti poſſunt
extra domum, propterea non eſt curandum de
Doctoribus ſupra in principio citatis, qui con-
trariam partem tenuerunt tam in muliere, quàm
in alijs.

Sed hæc ſententia ſic firmata non habet locum
in vxore, quæ ſi diuertit a marito ſine iuſta cau-
ſa, non erit alenda, vt probauimus in titulo, quib.
ex cauſ. denegentur alimenta. Et rõ eſt, quia prin-
cipaliter dantur vxori alimẽta propter obſequia,
& ſeruitia, ideo ſi non facit quod debet, non reci-
pit, quod oportet. Et hæc eſt ratio diuerſitatis in-
ter vxorem, & alias perſonas, imò non tenetur le-
20 gatarius † in domo hæredum habitare, qñ teſta-
tor nomen expreſſit ciuitatis, & non domus, vt ſi
dixit, dummodo habitet Romæ cum hæredibus,
Bar. in l. qui concubinam, §. vxori, ff. de leg. 3. Pi-
cus, d. §. Titia, num. 159. verſ. ſecundo limita, ff. de
leg. 2. Menoc. de arbitr. iudic. caſu 170. nu. 19.

Infertur etiam, quod eccleſia patronum tene-
21 tur alere † in domo propria, non in ipſa eccleſia,
Io. And. c. nobis, in ver. ad inopiam, de iure patro.
Paul. Citad. de iu. patron. par. 6. art. 4. nume. 166.
Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſolent, num. 28. ff.
de liber. agnoſcen. Rebuff. in tract. de congru. por-
tio. nume. 97. Roch. de iure patron. nume. 153. In-
fert quoque ad Epiſcopum, qui alit ordinatum,
22 non alimenta præſtat † extra domum Epiſcopa-
lem, Bertran. conſi. 55. col. 2. vol. 2. Rebuff. de por-
tio. canon. nu. 98.

Secundò limitatur non procedere, quando te-
ſtator plures domos haberet commodas, quia ali
23 mentarius tenetur in earum vna † habitare, ſi hæ-
res illam velit aſſignare pro ſua habitatione, &
non tenetur hæres eo caſu aliam domum locare,
ita voluit Bal. in l. in annalib. circa fin. C. de legat.
vbi eum ſequitur Alex. idem voluit Caſt. in l. ſi do-
mus, in prin. ff. de leg. 1. vbi idem dicit, qñ teſtator
relinquit habitationem. Et loquũtur prædicti om
nes in vxore, cui relicta ſunt alimenta, idem Alex.
in d. l. ſi domus, & in l. 4. §. fi. ff. de alimen. & cibar.
lega. & in l. diuortio, in princ. ff. ſolu. matr. Bertrã.
in conſ. 336. col. 2. vol. 4. vbi ait eſſe notãdum, quia
Bal. magna eſt authoritas, declarat tñ Bal. in loco
prædicto id procedere, qñ talis eſt domus in qua
24 vxor poſſit commodè & honeſtè † morari, aliàs
ſecus eſſet, quia nõ cogitur habitare in domo cęca,
vel poſita in lupanari. Et dictam deciſionẽ appro-
bat quoque Simon de Pretis, d. dubitat. 11. nu. 100.

Tertiò limitatur, vt non procedat in filio, qui
alendus eſt in domo patris, & cogere poteſt pa-
25 trẽ, vt ſe in domo retineat, † ſecundũ Ang. in l. qui-
dam cum filium, ff. de verb. obl. c. 3. cum alijs quos
citaui ſupra hac eadem q̃one, in prin. ver. facit pro
hac parte, vbi idem diximus in patre, cui alimẽta
debentur a filio. Ea enim ſunt in domo, non extra
præſtanda: ſed in filio, cui debentur alimenta non
procedit, ex vi debiti alimẽtorum, nec ex alimen-
torum natura, ſed ex ea ſanguinis coniunctione,
qua inuicem ligatur pater & filius: at pater coge-
re poteſt filium ad ſecum habitandũ ex vi patriæ
poteſtatis, vt videtur tenere Gram. d. conſil. ciuili
33. nu. 8. vbi ideo infert, quod pater non poteſt ad
26 ſe aduocare filium ſpurium, quia † illum non ha-
bet in poteſtate, §. fi. Inſtit. de nupt. l. vulgo conce-
pti, de ſta. hom. Abb. in c. ex litteris, col. 2. de con-
uer. infidel. De ea vero patris poteſtate ponit Pi-
nel. l. 1. par. 1. nu. 54. C. de bon. mat.

Hoc tamẽ non procedit, quãdo inter patrem &
filiũ eſt lis, quia eo caſu licet interim teneatur ale-
re filium, vt dixi in ti. quib. & a quib. debe. alim. ta
27 men tunc cogitur pater ea præſtare alimenta † fi-
lio extra domum, vt vult Ludou. Molin. in d. tract.
primog. lib. 2. c. 15. nu. 74. vbi mouetur ex genera-
li illa limitatione, quæ habet, quod alimẽta deben
tur extra domum, quando alimẽtarius aliqua cau
ſa non poſſet morari in eadem domo, declaratur
item omnibus ijs modis, quos infra ponam decla
rando regulam, quod vbi alimẽta ſunt in domo re
licta, non poſſunt alibi peti. Illa enim conueniunt
& filio, cui debentur in domo. Et quod diximus fi-
lium litigantem cum patre, alendum eſſe extra do
mum, voluit Corn. de quo Molin. non meminit in
cõſ. 281. nu. 4. vol. 3. quem citat, & ſequitur Aſcan.
in d. tract. de patr. poteſt. effect. 17. n. 32. ver. ſecun
do ſublimita, vbi duob. alijs modis declarat hanc
neceſſitatem habitandi cum patre.

SVMMARIVM.

1 *Volũtas teſtatoris eſt lex.*
2 *Onus annexum cogitur acceptare quicunque vult com-
modum.*
3 *Alimenta non poſſunt peti extra domum, quando relicta
ſunt cum onere habitandi.*
4 *Alimentarius non petit alimenta præteriti temporis, ſi
non cohabitauit, quando relicta ſunt cum onere habi-
tandi.*
5 *Habitandi onus iniunctum videtur, quando dictum eſt,
relinquo alimenta tali cum filijs meis.*
6 *Habitare in eadem domo non dicitur, qui non comedit
cum hærede ad eandem menſam.*
7 *Domus mentio, quando fit a teſtatore, intelligitur de ea,
quam hæres inhabitat.*
8 *Vidua, cui alimenta relicta ſunt in domo cum filijs, non
excuſatur ſi tranſiuit ad ſecunda vota.*
9 *Vidua iuſſa a teſtatore habitare cum filiabus, non con-
ſequitur alimenta, ſi filias nuptas non ſequitur ad ma-
ritum.*
10 *Vidua iuſſa habitare cum filia in domo propria, non con
ſequitur alimenta habitandi cum filia in domo ma-
riti.*
11 *Vidua non conſequitur alimenta in domo relicta, ſi ſe-
cundo nubendo ducat ſecum filios.*
12 *Alimentarius conſequitur alimẽta in domo relicta, quã
do iuſta aliqua cauſa impeditur ibi morari.*
13 *Habitare qui non poteſt ex iuſta cauſa, conſequitur le-
gatum relictum cum onere habitandi.*
14 *Conditio habetur pro impleta, quando non ſtat per im-
plere debentem.*

Lega-

15. *Legatarius alimentorum in domo relictorum debet offerre ſe paratam ſtare in domo, ne videatur per ſe ſtare.*

16. *Hæres cogitur alimenta etiam præteriti temporis ſoluere extra domum, quando interpellatus recuſauit tradere.*

17 *Hæres, an teneatur ad expenſas litis, in qua ſuit conuentus.*

18 *Vidua, cui relicta ſant alimenta eum onere habitandi cũ filijs, coaſequitur illa habitando eam vno, ſi illi deuenerunt inter ſe ad diuiſionem.*

19 *Hæredes, quando veaiunt ad diuiſionem, tenentur qaiſque per tempora alimenta præſtare.*

20 *Domini plures eiuſdem caſtri, ſi non conueniunt in exercitio iuriſdictionis, fiet diuiſio per tempora.*

21 *Hæredes, quando deuenerunt ad diuiſionem, cogitur vnus pro alimentis contribuere in domo alterius.*

22 *Alimentarius petit officio Iudicis, qaod vnus ex hæredibus contribuat alimenta in domo alterius, quando inter eos facta eſt diuiſio.*

23 *Alimeatarius cum onere habitandi petit alimenta extra domum, ſi vigeat odium inter ſe.*

24 *Priuigaus non cogitur habitare eum aouerca, nec è contra.*

25 *Nouerca poteſt extra domum petera alimenta, licet relicta ſint ſub conditione, ſi non diuerteret a priuigao.*

26 *Argumentum a communiter accidentibus, eſt validum.*

27 *Præſumptio releuat allegantem ab onere probandi.*

28 *Alimenta relicta eum onere habitandi, peti poſſunt extra domum, ſtante lite inter legatarium, & debitorem.*

29 *Legatarius petit alimentn extra domum, ſi ob nimiã hæredis ſæuitiam aoa poteſt habitare in domo.*

30 *Legatarius conſequitur alimenta extra domum, quando hæres habet vxorem ita rixoſam, quod non poteſt cohabitare.*

31 *Legatarius nlimentoram petit ea extra domum, ſi ita ſit iuuenis, quod tutè aon poſſit cohabitare.*

32 *Legatarius alimentorum habens vxorem pulchram, noa cogitur habitare cum hærede, ſed extra domum petit.*

33 *Turpe eſt habere malam famam, & malum nomen.*

34 *Conditio habitandi cum filijs, expirat omnibus illis mortuis, & alimenta petuntur extra domum.*

35 *Alimenta alicui relicta cum onere habitandi eam filijs, quando videantur relicta fauora filiorum, vel legatarij.*

36 *Alimentn relicta in domo peti poſſunt extrn domũ, quando vult cum propria vxore, & filijs habitare.*

37 *Vxor non debet a marito ſeparari.*

38 *Hæres quando ex voluptate, non ex neceſſitate vult domum mutare, legatarius alimentorum non cogitur illum ſequi.*

39 *Diſpoſitio intelligitur de præſentibus, non de futuris.*

40 *Diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus.*

41 *Neceſſitas ignoſcitur, & qui actum facit ex neceſſitate.*

42 *Legatarius alimentorum aoa poteſt mutare habitationem, ſi id ſit grauare hæredibus.*

43 *Legatarius alimentorum cum onere habitandi, excuſatur, quandocunque eſt impeditus.*

44 *Cauſa iuſta petendi alimenta extra domum, quæ ſit, committitur arbitrio Iudicis.*

45 *Cauſam, quare non poſſit habitare in domo, probat legatarius petens extra domum.*

46 *Negatiaam probare tenetur qui ſe fundat in illa.*

47 *Conditionis euentus probari debet, quando debitum eſt ſub conditione.*

48 *Culpa difficile probatur.*

49 *Facta non præſumuntur, ſed probantar.*

50 *Caſus non præſumitar, ſed probari debet ab allegante.*

51 *Culpa aoa præſumitar, ſed probanda eſt.*

52 *Impedimentum, qai allegat, tenetur probare.*

53 *Cauſa iniuſta, quando excuſat, probandum eſt, quod motus qait fuerit ex ea cauſa.*

54 *Appellatio cum ex cauſa coaceditur, probari in primis debet cauſa.*

55 *Cauſa probari debet, quando aliqaid permittitur ſolum ex cauſa.*

56 *Cauſa eſt probanda, quando a regula licet ex cauſa recedere.*

57 *Cauſa iuſta aon probatur teſtibus ſingularibas, quando aliqaid non conceditur niſi ex cauſa.*

58 *Legatarius alimentorum petit extra domum, quando relictum eſt, ſi aoluerit, vel noa potuerit habitare.*

59 *Alternatiuis ex duabus ſufficit alteram eſſe veram.*

60 *Alternatiuæ obligationis vtramque eſt in obligatione.*

61 *Alteraatiuæ obligationis non poteſt alterum peti.*

62 *Alimenta extra domum petuntur, quando relictum eſt eum clauſula, ſi non habitauerit.*

63 *Conditio, ſi hæres noa erit, intelligatur ſi noluerit, vel non potuerit.*

64 *Natta in conſi. 387. in fiae reprobatur.*

65 *Subſtitutio concepta in vnum caſum aon extenditur ad alium.*

66 *Hæres alimenta in domo relicta, poteſt extra domũ præſtare inuito legatario.*

67 *Hæres hæredis eſt hæres teſtatoris.*

68 *Hæredis appellatio includit omnes vſque in infinitum.*

69 *Alimentarias cum onere habitandi, non tenetur habitare cum ſecundo hærede.*

70 *Hæredis meatio facta a teſtatore, includit ſequentes, ſi de hærede tertij loquitur, ſecus cum de hærede proprio.*

71 *Legatum alimentorum, quod deficit ob non ſeruatam conditionem habitaadi, an reuiuiſcat ſi incipiat habitare.*

QVAESTIO XV.

SI teſtator relinquat alicui alimẽta in domo, vel ſub conditione, vel cũ onere morandi, vel habitãdi in domo, vel cum hæredibus, tunc legatum non præſtabitur alibi, nec legatarius alibi habitans poterit il-
1 lud petere, quia voluntas † teſtatoris eſt lex, §. diſponat, in Authen. ue nupt. & qui vult relictum ſibi
2 emolumentũ, tenetur acceptare † onus ſibi iniun-
3 ctũ, l. ſecundũ naturã, ff. de reg. iur. & ita † vult Bar. in l. Caio, §. Imperator, ff. de alim. & cibar. leg. Alc. in conſ. 100. in prin. vol. 1. & in conſ. 178. col. 2. vol. 6. & probat text. in l. quod legatur, ff. de iudic. Et ita tenet Ang. in l. cũ hi, §. vult igitur, ff. de tranſact. Caſtr. in l. diuortio, nu. 9. ff. ſol. matr. Ruin. in conſil. 81. nu. 3. vol. 2. vbi dicit, quod hoc caſu alimẽtarius petens alimenta extra domũ, dr̃ petere plus debito, quia cõmodius, & cum minori grauamine præſtantur in domo, quam extra, ſequitur Rol. in cõſi. 22. nu. 9. vol. 1. vbi citat Anch. Ang. Corn. Socin. Picum, Iaſ. Bertran. & Ruin. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nume. 171. & nu. 203. ff. de lib. agnoſc. vbi alios citat, Caualc. in tract. de vſufruct.

mulie.relic.nu. 138.verſi.tertio autem caſu, Simon
de interpretat.vlt.volunt. lib.4. dubit. 11.nu.109.
& hanc dicit communem Burſat.in conſi.90. ſequi
tur Craſſus,in tract.ſenten.§.legatum,q.23.num.4.
Dutan.de arte teſtan.tit.6.caut.56.num.1.Et aute
hos idem tenuit Barto.d.conſi.211. vol.1. Bald. in
conſil.484.in dub.vol.4.Bertran.in conſil.67.nu.1.
& 2.vol.7. vbi ait id tenuiſſe Oldr.Ange.de Peruſ.
Ang.Are.& alios,quos citat,allegans pro hac par-
te text.in l.4.§.fin.ff.de alimen.& ciba.legat.indu-
cendo illam a contrario ſenſu, & in l.qui concubi-
nam,§.vxori,ff.de leg.3.Bero.in conſ.85. num.1. &
ſeq.vol.1.vbi allegat Specu.Bar.Bald.Salic. Caſtr.
Alex.& alios,Vital.in tract.clauſu.tit.an poſſit re-
nunc.alim.col.13.in prin.& in fi. Et ideo Bart.in d.
4 conſ.211.nu.7.infert,quod alimentarius † qui non
eſt moratus in domo,non poteſt alimenta præteri-
ti temporis petere,qñ relicta fuerunt cũ onere mo-
randi,ſequitur Bero.d.conſ.185.nu.3.ver. ex prædi
5 ctis infertur. Et dicitur iniunctũ onus habitãdi † nõ
ſolum,quãdo ſimpliciter teſtator dicit,ſe relinque
re alimenta præſtanda in domo,ſed etiam quando
dicit,relinquo tali alimenta cum filijs meis, vel cũ
hæredibus meis,vel apud hæredes meos,vel in do-
mo hęredum,vel donec ſteterit cum filijs,vel dũ ha
bitauerit cu hæredib.quandocunq; enim vtit ſimi-
lib. verbis teſtator,cenſetur voluiſſe alimenta prę-
ſtari in domo,non alibi,vt videri põt apud Docto-
res ꝑdictos,& declarat Simon d. dubit.11.nu.109.

Immo fortius, non ſufficit hoc caſu legatarium
6 habitare in eadem domo ſi non comedit † cum hæ
rede,ſecundum Bald.in l.1.nume.8. C.de lega.vbi
ait,quod niſi ſit commenſalis nõ dicitur morari cũ
filijs.Et ſubdit eſſe notandum, & ſequitur Ang.ibi
dicens, tunc habitare legatarium cum hærede, qñ
eſt commenſalis, non ſi partem inhabitet domus.
Et dicit Imo.in l.ſi quis ita legauerit, in princ.ver.
item nota quod vbi,ff.de cond. & demonſtr. quod,
qui tenetur morari cum alio,ita eſſe debet,vt ſimul
alantur.Et ille tex.loquitur,quando quis grauatur
nõ abſolute morari,ſed eſſe cum aliquo,Ioan.Mar.
Rimiual.in conſil.589. vbi eodem modo explicat,
ſequitur Simon in d.dubitatio.11.num.109.vbi a-
lios citat,Picus d.§.Titia.num.163.vbi dicit notan
dum,Ruin.conſi.37.num.2.volum.2.Bero.conſ.32.
num.5.volum.2.Caualcan.de vſufruct.nume.138.
verſic.tertio caſu.

Aduerte etiã,quia ſi hæredes ſtent in domo pro-
pria, & legatarius velit alimenta cõſequi in domo
teſtatoris, non auditur, ſed cogitur morari in do-
7 mo,quia teſtator loquendo de domo, † videtur in-
tellexiſſe de ea quam inhabitat hæres,ex quo cenſe
tur ille locus adiectus in gratiam,& fauorem hære
dis,vt notatur in l.Caius,§.Imperator, ff. de alim.
& cibar.leg. in d.l.1. C.de leg.ita declarat Ruin.in
conſi.80.nu.3.vol.2. quem citat & ſequitur Rolan.
in conſ.22.nu.14.vol.1.Cor.d.§.ſi quis ex his,num.
205.Menoc.in tracta.de arbit.iud.caſu 170.nu.10.

Et ſi hoc legatum fiat vxori cum onere non diſce
8 dendi a filijs,non excuſabitur † vxor tranſeũdo ad
ſecunda vota,quia,& ſi teneatur ſequi maritum,&
cum eo habitare, poteſt tamen, & debet ſecum in-
ducere liberos in domum mariti, eſt text. in l.cum
tale,in princ.iuncta ibi glo.ff.de cond.& demonſtr.
& ibi notant Bar.Imo.& Caſtr.

Et per eandem rationem Ruin. in conſil.37.nu.
9 2.& ſequenti, volum.2.† vult, quod vxor iuſſa ha-
bitare cum filiabus, non conſequatur alimenta,
niſi ſequatur filias, quando nupſerunt, quia tene-
tur cum eis habitare,niſi ſtet per generum,& ibi la
tè diſputat in cõtingentia ſacti,id quod poſſet pro
cedere, niſi teſtator reſtrinxiſſet ſe ad domum pro
10 priam: eo enim † caſu non ſat eſſet habitaſſe cum
filia in domo mariti,ſecundum Corne. in conſil.7.
colum.pen.verſi.nec obſtat quod tenebatur, vol.1.
ſequitur Socin.iun.in conſi.110.num.6.verſic. nec
obſtat quod non videatur, vol.1.per quam rationẽ
dici etiam poteſt,quod vxor iuſſa cum filijs habita
re non excuſetur,ſi tranſeundo ad ſecunda vota ve
lit ſecum filios ducere ad domum mariti, quando
11 diſpoſitio teſtatoris eſt limitata ad † domum pro-
priam per prædicta.

Principalis autem concluſio reſtringitur, vt nõ
habeat locum,quando legatarius iuſta aliqua cau
ſa impeditur,ne morari poſſit cum hærede, q̃a tũc,
12 † cum per ipſum non ſtet, percipit alimenta extra
domum. Probatur in l.Caius,§.Imperator,in fin.ff.
de alimen.& cibar.lega.in l. Mæuia,in fin.ff.de an-
nu.lega.no. Bart.in d.§. Imperator,num.2.dicens,
quod qui tenetur cum aliquo morari, non perdit
13 legatum,ſi impeditur iuſta † aliqua cauſa, Alex.in
conſ.178.nu.5.verſ.circa ſecundum dubium,vol.6.
Iaſ.in d.l.diuortio,in princ.nu.25.ff.ſolu.matr.vbi
generaliter loquitur quandocunq; ſubeſt iuſta cau
ſa,Salic.in l.1.C.de legat.num.4.& ſeq.Et ante om
nes id voluit Specu.in tit.qui fil.ſint legit.§.1.verſi.
quid ſi dixit in teſtamento,nu.36.vbi allegat text.
in l.ſi quis ita legauerit, ff.de conditio. & demon-
ſtr.Caſtren.in conſi.167.num.1.volum.1. Natta in
conſi.387.num.5.vbi dicit hoc eſſe regulare, quan
docunque non ſtat per legatarium, quominus ha-
bitet cum hærede,Cæphal.in conſi.429.num.70.&
ſeq.vbi ſubdit,eſſe de hoc perſpicuum textum,in l.
illis libertis,ver.Paulus reſpondit, ff.de condit. &
demonſtr.vbi legatum alimentorum,libertis reli-
ctum ſub conditione,ſi cum filijs morarentur,debe
tur,quando non ſtat per libertos quominus moren
tur cum eis. Et vult ille text.paria eſſe, quod mo-
rentur,vel per eos non ſtet. Et ratio eſt,quia vide-
14 tur is adimpleuiſſe conditionem,quando † per eũ
non ſtat quominus impleuerit,cap.cum nõ ſtet,de
reg.iu.in 6.l.Labeo ſcribit,la vltima,ff.de contrah.
empt.cum alijs apud Cæphal.in loco prædicto. Et
hanc partem tenent omnes inferius allegandi,qui
inſerunt ad caſus particulares.

Ne autem videatur ſtare per legatarium quomi
nus habitet cũ hærede, ſatis eſt quod offerat ſe pa-
15 ratum † ſtare & habitare cum ipſis hæredibus,&
ea facere,ad quæ tenetur,quia ſi exinde comperia-
tur alimenta non eſſe præſtita,non imputabitur le
gatario, ſed poterit extra domum alimenta pete-
re.Ita docet Alex.in conſ.158. num.2.volum.7.per
tex.in d.l.qui cõcubinam,§.vxori,in l.in illis liber-
tis,& d.l.ſi quis legauerit,& per rationẽ,quod non
debet eſſe in facultate hæredis proprio facto ſe e-
xonerare in præiudicium legatarij, l.cętera, §.fi.ff.
de leg.1.Idem nulla facta Alex. mentione cõcludit
Natta in conſi.387.num.4.dicens,quod ſi ſemel in
terpellatus hæres recuſauit præſtare alimenta,po-
terit exinde legatarius ea præſtare extra domum.

Imò ſubdit fortius, quod ſi non fuit hæres ab
initio interpellatus, ſed ex poſt, & recuſat recipe-
16 re in domo † & alere, tunc cogitur præſtare etiam
pro tempore præterito alimenta,quia ex quo nunc
recuſat, præſumendum eſt,quod eodem modo re-
cuſaſſet antea, ſi requiſitus fuiſſet, per ea quæ po-

nit

17 nit Rom.ſing.† 401. & alij per eum citati. Sed hæc
opinio nõ eſt tuta, per id quod inquit Cagno. in l.
qui in alterius, nu. 20. & 23. ff. de reg. iur. Cæph. in
conſ. 67. nu. 9. Menoc. de reti. poſ. remed. 3. n. 657.
Et põt forte nunc iuſte habere cauſam recuſandi,
quã non habebat prius, vel potuit nũc ex alijs mo
ueri ad recuſandũ, quæ tunc eum non mouiſſent.
Et prædicta vero generali limitatione inſertur,
quod ſi filij, cũ quib. ex forma teſtamenti vxor vel
legatarius alimentorũ habitare tenebatur, ad di-
uiſionem bonorum deueniant, & ſeorſum vnus ab
18 alio habitet, tali caſu vxor † habitando cum vno
conſequitur alimenta ab omnibus, perinde, ac ſi
cũ omnib. habitaſſet, quia per ipſõs filios ſtat, qui
actum habitandi reduxerunt per ſuã diuiſionẽ ad
impoſſibilitatẽ. ita cõcludit Cuma. in conſ. 38. ma-
ritus, nu. 3. verſ. & ad hoc me maxime mouet, Rui.
in cõſ. 80. col. 2. cõſ. 81. col. 3. vol. 2. Duran. d. caut.
56. nu. 3. Rol. in conſ. 22. nu. 15. vol. 1. & in conſ. 89.
nu. 14. vol. 3. Menoc. de arbitr. iud. caſu 170. nu. 16.
Cordub. in d. l. ſi a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 206.
Sim. de Pret. d. dubit. 11. num. 113. vbi allegat etiã
Ioſeph Ludou. in deciſ. Peruſ. 92. num. 19.
Et hoc caſu põt prouideri, ꝙ quilibet hæredum
19 alimẽta † præſtet per tpa in domo propria, & hoc
modo fit præſtationis diuiſio ſecundũ Bar. in l. ſo-
lẽt, nu. 12. ff. de alim. & cib. leg. vbi mouetur ꝑ tex.
ibi in 2. reſponſo, & per l. cum conſtet, ff. de aqua
quoti. & æſti. ſequit Rui. in cõſ. 81. nu. 4. & ſeq. vol.
2. Cordub. d. §. ſi quis ex his, nu. 206. & Rui. allegat
in ſimili dictum Ang. l. 2. §. ex his, ff. de verb. oblig.
20 vbi ſi duo † domini eiuſdem caſtri contendunt de
iuriſdictione, & in eius exercitio non poſſunt con-
uenire, fiet diuiſio per tempora.
Vel ẽt hoc caſu cõpellitur alimentarius degere
apud vnũ ex hæredib. & alter cogitur contribuere
21 pro alimẽtorũ impenſa, † vt probatur in d. l. ſolet,
in princ. Ruin. d. conſ. 81. nu. 4. Cordub. d. nu. 156.
qui allegat Corn. qui tñ mihi hoc nõ dicit. Et ſub-
dit Rui. loco præcitato, ꝙ in caſu diuiſionis inter
hæredes, & cõtributionis, vt hoc ſecundo loco di-
ctũ eſt, debebit alimentarius habitare potius cũ il
lo hærede, qui remanſit in domo teſtõris, quã cum
alio, atq; ibi recipere alimenta, qa hoc modo ma-
gis ſatisfit volũtati teſtõris, quã habitandi in alia
domo. Et ſubdit Rui. poſt Bar. in d. l. ſolẽt, nu. 9. ꝙ
non ſolũ poteſt alimẽtarius officio Iudicis hõc pe
22 tere, † ſed etiam hæredes, quia ſua intereſt vno po
tius in loco, quam alio præſtare alimenta.
Infertur ſecundo, ꝙ legatarius recipit alimẽta
23 † extra domũ, qñ non habitat cũ hærede ꝑꝑ odiũ
vigens inter ſe, l. ſi diſceptetur, ff. vbi pupil. educ.
debe. Iac. de Aret. quẽ citat, & ſequit Bal. in auth.
hoc locum, nu. 3. C. ſi ſecun. nupſe. mulie. vbi inſert,
24 ꝙ nouerca nõ cogitur cũ priuigno † habitare, nec
ẽ contra ꝑꝑ odium inter ſe præſumptum, Bal. in l.
1. nu. 9. C. de leg. vbi dicit de vxore, quæ recedit a
domo viri propter verbera. Eſt enim alenda extra
domũ, Bar. & Ang. in d. l. ſi diſceptetur, vbi loquun
tur in nouerca, fortius dicit idẽ Bal. in l. ſi ea, C. de
cond. inſer. quod etſi non probetur aliter odia in-
ter nouercã, & priuignum, poterit quiſque ipſorũ
ſeorſum habitando recipere alimenta, ẽt ſi teſtõr
25 reliquerit ſub conditione, ſi nouerca † a priuigno
non diuerterit, quia odium inter eos ſemper præ-
ſumitur. Ideoque non eſt neceſſaria probatio. Se-
quitur Anch. Moder. famil. q. 1. lib. 2. nu. 27. vbi ad
dit, ꝙ valet argumẽtum a cõiter accidentib. vel a
26 † ſolitis, vt per Marſil. ſing. 1. Euer. loco 56. Solent
enim nouercæ inimicari priuignis, Rui. tñ in conſ.
34. nu. 1. & ſeq. vol. 2. vult, ꝙ odium aliter proban-
dum ſit, nec ea præſumptio ſufficiat, vt alimenta
extra domũ peti poſſint contra teſtõris voluntatẽ.
Et dicit, ꝙ dictũ Iac. de Are. minimẽ placuit Bar.
& Bal. & quod Bal. in d. l. ſi ea, intelligit illud di-
ctum, modo odium aliter probetur. Sed opinio eſt
erronea, quia Bar. & Bald. cũ opinione Iaco. tran-
ſeunt, licet Bar. dicat, eam ibi nõ probari, atq; ita
Bar. impugnat rõnem, non dictum, & præſumptio
27 odij, ꝙ eſt conſuetum, releuat † allegantẽ ab one-
re probandi, l. fi. in princip. ff. quod met. cau. l. ſiue
poſſidetis, C. de probat. l. nupturæ, in fin. ff. de iure
dot. cum alijs apud Crau. in conſ. 50. nu. 7.
Infertur tertio, ꝙ ſi lis agitetur inter alimenta-
rium, & illum, qui tenetur ad alimenta, tunc lega-
28 tarius ea † cõſequitur extra domũ. Ita voluit per
prædicta Iaſ. in conſ. 44. nu. 3. verſ. circa aliud quæ-
ſitum, vol. 2. vbi dicit litem eſſe iuſtam cauſam re-
cedendi a domo, Rol. in conſ. 22. nu. 12. vol. 1. Me-
noc. d. trac. de arbitr. iud. caſu 170. n. 16. Ioſeph. Lu
dou. deciſ. Peruſ. 46. nu. 10. Anch. d. q. 1. nu. 23. Si-
mon de Pret. d. dubit. 11. num. 113. verſ. repetatur
quoque, Ludo. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 2.
c. 15. nu. 74. & faciunt, quæ diximus de patre, & fi-
lio, & in præcedenti quæſtione, circa finẽ. Nam ſi
licet filio propter litem ſeorſum agẽti a patre ali-
menta petere, multo magis licebit alijs.
Infertur quarto idem eſſe, qñ legatarius ꝑꝑ ni-
29 miam hæredis ſæuitiam † non põt habitare in do
mo, quia tunc recipit alimenta extra domũ, Bar.
d. conſ. 211. nu. 6. vol. 1. per l. qui cõcubinã, §. vxore,
ff. de leg. 3. l. annua, in princ. & §. 1. ff. de annu. lega.
Salic. idẽ tenet in l. 1. n. 40. C. de lega. Picus in d. §.
Titia, nu. 159. verſ. tertio limita, vbi intelligat Bal.
& Caſtr. qui tamen de ſæuitia non loquuntur, An-
char. Moder. d. q. 1. nu. 23. Menoc. d. caſu 170. n. 14.
Et idem eſt, qñ hæredes haberent vxores rixoſas,
30 † cũ quib. legatarius non poſſet habitare cũ pace
animi, vt voluit Caſtr. in conſ. 167. col. 1. in fi. verſ.
ſi vero ſtaret per mulierẽ, vol. 1. vbi alia ſubnectit
quæſita, Bero. in conſ. 52. nu. 15. vol. 2. Picus d. §. Ti
tia, num. 159. verſ. tertio limita, dum loquitur de
malis moribus hæredum, ſicut ẽt facit Menoc. d.
caſu 170. num. 14. Simon de Pretis, d. dubi. 11. nu.
113. Anchar. d. quæſt. 1. num. 23.
Infertur ſexto, quod ſi legatarius ſit iuuenis, &
31 non poteſt honeſtẽ † habitare cum hæredibus ſi-
ne periculo impudicitiæ, poterit extra domũ con-
ſequi alimenta, vt probatur argumento l. penul. ff.
vbi pupil. educ. debe. per quã ita dixit Barto. in l.
Caio, §. Imperator, nu. 2. ff. de ali. & cib. leg. Et idẽ
eſt, qñ legata fuerunt alimenta alicui, qui habet v-
32 xorẽ iuuenẽ, vel pulchrã, † quia tunc nõ tenetur co
habitare, Imo. & Caſtr. in l. ſi cum dotẽ, §. tranſgre-
diamus, ff. ſolu. mat. vbi dicunt hanc eſſe iuſtã cau-
ſam recedendi a patre. Hęc ẽt in legato alimento-
rum voluit Bal. in l. 1. nu. 19. C. de lega. vbi dicit, ꝙ
conditio morandi cũ hæredib. eo caſu eſt turpis,
33 & tanquam turpis reijcitur, quia turpe † eſt habe
re malum nomen, & malam famam, l. facta, §. ſi in
danda, ff. ad Trebellia. ſequitur Iaſ. ibi nu. 3. Picus
d. §. Titia, num. 199. verſ. quarto limita, vbi allegat
Ang. Salic. & alios, Rol. in cõſ. 22. nu. 11. vol. 1. vbi
allegat Alex. Barbat. Anan. Bologni. & alios, & in
cõſ. 89. nu. 14. verſ. ſed præmiſſis, vol. 3. vbi allegat
Caſtren. Bal. Nouel. Ruin. Nattam, Bero. & alios,

qui

qui potcrunt ab eo videri, Menoch. in d.caſu 170.
nu.12. Anch. Moder. d.q.1.num.24. & in filio ponit
Bart. in l. quidam cum filium, nu.9.ff. de verb. obl.
vbi Iaſ. num.9. qui ponit omnes alias cauſas ſupra
recitatas, & id quod dictum eſt de ſæuitia, & ma-
lis moribus, ſequitur ét Pinel. in l.1.par.1.n.54.C.
de bon. mat. Aſcan. Clem. in tract. de patr. poteſta.
effec.17.nu.32. Et quod vigente ſuſpitione læſæ pu
dicitiæ poſſit legatarius alimenta conſequi extra
domum, voluit quoque Bertr. in conſ.67.nu.2.vol.
7. vbi idem dicit ſtante hæredũ ſæuitia, Gram. con
ſil. ciuili 33.nu.7. Et ratio eſt, quia non dicitur poſ-
ſibile, quod honeſtè fieri non poteſt, vt dicunt præ-
allegati Doctores.

Infertur ſeptimo, ſtante legato cum onere ha-
bitandi cum filijs, ꝙ ſi filij oẽs moriantur, legata-
34 rius conſequitur † alimenta extra domũ, quia per
eam non ſtat, ſed per caſum fortuitum, vt probat
tex. in l.1.C. de lega. vbi not. oẽs Doct. Bar. in l. illis
libertis, ff. de cond. & demonſt. Picus in d. § Titia,
nu.199. verſ. quinto limita, Caſtr. in cõſ.167.col.2.
in prin. verſ. ſi vero ſtaret per mulierem, vol.1. Dec.
conſ.526. & conſ.601. vol.4. Rimi. ſen. in conſ.250.
nu.8. Bertr. in conſ.67. num.2. vol.7. Duran. de arte
teſtan. d. ti.6. caut.65. in fi. Simon d. dub.11.n.113.
Menoc. d. caſu 170. nu.17. Eſt verũ, ꝙ Doct. diſpu-
tant hoc caſu, an extinguatur legatum, cum in du-
bio fauore, & ad commodum filiorum videatur fa
ctum, vt poteſt videri in d. l.1. ſed quia de hoc ali-
35 bi latè tractauimus, an & quando † alimenta cen-
ſeantur relicta fauore filiorũ, vel potius legatariȩ,
ideo non expedit hic repetere, ſed videri poterũt
Bar. d. conſ.211. vol.1. Alex. in cõſ.100. vol.1. Bero.
conſ.185. nu.1. vol.1. conſ.24. nu.14. vol.2. Cordub.
d. § ſi quis ex his, nu.204. & Caualc. de vſuſ. mulie.
relic. nu.138. & ex eis cognoſci poterit, quando do
mus deſignatio videatur fauore hæredum facta.

Infertur octauo, ꝙ erunt quoq; extra domũ præ
36 ſtãda, qñ legatarius vult cum vxore, † vel filijs ha-
37 bitare: non.n. dẽt vxor a marito, vel pater † a filio
ſeparari, vt inquit text. in l. poſſeſſionũ, C. commu.
vtriuſque iud. de quo textu gaudet in ſimili Bal. in
l.1. § videamus, C. de rei vxor. act. & per illum tex.
hoc voluit in propoſito, Io. Andr. in conſ.11. nu.54.
col.2. vbi Bologn. in addi. ſequitur Rol. in d. conſi.
22. nu.13. Simon d. dub.11. nu.113. vbi allegat Crot.
Bar. & Thobiam Noni. Sed hoc caſu forte hæredes
poſſent occurrere patiendo, ꝙ legatarius introdu
cat in eandem domum vxorem, & filios, vt dixi in
præcedenti quæſtione, & facit quod voluit Caſt. in
d. conſi.167. col. fi. verſ. quid enim ſi cauſa erat.

Infertur nono, ꝙ ſi hæredes ex mera voluntate,
nulla verò adducti neceſſitate vellent mutare do-
mũ, atq; aliã inhabitare, põt legatarius alimenta
38 † petere extra domum, ſecus ſi id ex neceſſitate fa
ciat hæres, argumẽto tex. in l. quod ſi quis domum,
in 1. reſpon. ff. loca. per quẽ ita tenet Spec. in tit. qui
fil. ſint legi. § 1. nu.36. Et ratio eſt, quia non dẽt hæ-
res pro ſuȩ voluntatis arbitrio domum mutare, &
teſtator vr ſenſiſſe de domo, q tunc hȩres habebat,
non de alia, quia verba non debent includere futu
39 ra, † ſed præſentia, l. ſi ita, ff. de auro & arg. leg. l. fi.
§ 1. ff. de leg.3. Bal. in conſ.284. num.1. vol.2. Capra
in conſi.45. nu.12. Corn. conſi.14. col.2. vol.1. Rom.
ſing. 503. Soc. iun. in conſil.99. per totũ, vol.3. Dec.
in c. qñ Abbas, nu.16. de off. deleg. Maut. de conie
ctu. vlt. volun. lib.3. nu.11. Caualc. in tracta. de vſu-
fruct. mulie. reli. nu.85. & ad hoc infinitos allegat

Menoc. in conſ.97. nu.70. & ſeq. & quælibet diſpoſi
40 tio intelligitur reb. † ſic ſtantibus, l. quod Seruius,
vbi Iaſ. nu.8. ff. de cond. cau. da. Tiraq. in præfat. l. ſi
vnquã, nu.166. C. de reuoc. dona. Boer. deciſ.204.
nu.25. Crau. in conſ.95. nu.4. Ideo in teſtatore, qui
loquutus eſt de domo hæredis, intellexiſſe præſu-
mitur de ea, quam tunc inhabitabat, non de alia.
Quod vero licita ſit domus mutatio, quando fit ſi-
ne dãno legatarij, vel ex neceſſitate, probatur, quia
41 ignoſcendũ eſt ei qui actum facit ex † neceſſitate,
vt multa cumulat Tiraq. de pȩn. remp. cau.23. per
totam, Menoc. conſ.31. nu.9. & ſeq. cum ſimilib. &
facile concedendum eſt quod mihi non nocet, & al
teri prodeſt, vt ſunt vulgata iura.

Et qua rõne hȩres nõ põt in prȩiudicium legata
rij mutare domũ, ea ipſa, legatarius, cui alimenta
in ſua domo relicta ſunt, non põt alio trãſferre ha
42 bitationem in præiudiciũ † hæredis, ſi ibi prȩſtan-
da alimenta hȩres maius ſentiat incõmodum, quã
in priore domo, vt probatur ex tex. in l. cũ hi, § cau
ſa, ff. de trãſact. ibi, aut ſi domiciliũ deſtinet tranſ-
ferre alter eorum, quẽ ad hoc ponderat Menoc. d.
caſu 170. nu.18. Videmus itaque poſſe alimẽta pe
ti extra domũ, qñ non ſtat per legatarium, quomi-
nus ea percipiat ĩ domo, id quod procedit ſiue cul
pa hæredis, ſiue tertij intercedat, & ſiue id proue-
niat ex caſu cõtingente in perſona hæredis, ſiue in
ꝑſona legatarij, quomodocunque aut ſuperueniat
43 impedimentũ, ſemper † legatarius excuſatur, vt la
tè probat Simon de Pret. d. dubit.11. nu.113.

Et quæ ſit iuſta cauſa petendi extra domũ, com-
44 mittitur † arbitrio Iudicis, qui, vt inquit Caſtr. in
conſ.415. col. fi. vol.2. examinabit inſpecta perſo-
narum qualitate, an ſubſit veriſimiliter turpitudi
nis ſuſpitio, vel hæredis ſæuitia, vel alia ex prænar
ratis cauſis, ſequitur Menoc. d. caſu 170. nu.15. Sed
Caſtr. in loco a Menoc. allegato id nõ dicit, ſed be
ne id aſſeuerat ĩ d. caſu 170. col. fi. verſ. & iſta pars,
col.1. vbi ait eſſe in diſcretione & cognitione Iudi
cis, q̃ ſit iuſta cauſa diſcedendi a domo. Mouetur ꝑ
tex. cũ ibi not. per Bart. in l. ſi cũ dotẽ. § ſi eo tpe. ff.
ſol. matr. Simon de Pret. d. nu.113. circa fi. vbi alle
gat etiam text. in l.1. in fi. ff. ex quib. cau. maior.

Quando autem legatarius, cui alimenta in do-
mo hæredis relicta ſunt, petit illa extra domũ ſub
prætextu, quod ex iuſta aliqua cauſa non poſſit ha
45 bitare cum hærede, tenetur † eam probare, ita An
char. in conſ.254. ſuper primo quæſito, nu.1. & ſeq.
46 quia fundans ſe in negatiua, † tenetur illam proba
re, l. in illa, vbi Bar. ff. de verb. obl. Item origo debi-
ti extra domum, conſiſtit in impotentia habitan-
47 di, ergo probari debet euentus conditionis, † ꝑꝑ
quam oritur actio, l.1. § item ſi ita, ff. ad leg. Falc.
Et monet legatarium, ꝙ veniat ad iudiciũ inſtru-
48 ctus, quia ſi obijciat culpam hæredi, ea † difficile
probatur, Caſtr. in d. conſ.197. vol.1. Alex. in conſ.
178. num.5. in fi. vol.6. Iaſ. in d. l. diuortio, in princ.
nu.25. ff. ſol. matr. & in l.1. nu.4. C. de lega. Picus in
d. § Titia, nu.159. verſ. vnum nota, Rui. in conſ.34.
nu.2. in 2. vol. vbi qui dicit nõ poſſe habitare cum
hærede, vel per ſe non ſtare, tenetur hoc probare,
quia in dubio non præſumitur, quod ex iuſta cau-
ſa receſſerit. latè examinat Alex. in conſ.100. nu.1.
& ſeq. volum.1. vbi vult tria eſſe probanda, primo
quod cauſa recedendi ſubeſſet, ſecundo quod eſſet
iuſta, tertio quod durauerit toto illo tpe, quo le-
gatarius a domo hæredis abfuit. Et dicit Bero. in
conſ.185. nu.2. vol.1. id eſſe probandum plene, &

con-

Digitized by Google

concludenter, Duran. de arte teſtan. tit. 6. caut. 56.
nu. 1. vbi allegat Dec. qui mihi hoc non dicit, Burſat. in conſ. 63. col. 3. volum. 2. Natta conſi. 379. nu.
10. Felin. in c. ſuper his, nu. 19. verſ. ex hoc infertur,
de accuſatio. Et hanc partem ſequutus eſt Rol. in
conſ. 22. nu. 18. vol. 1. Menoc. in d. tracta. de arbitr.
iud. caſu 170. nu. 13. Gabriel commu. opi. lib. 1. tit.
de probationibus, conclu. 6. nu. 33. Simon d. dubi.
11. nu. 114. D. Bec. ad Iaſ. in conſil. 44. nu. 4. vol. 1. &
prȩter eos Grat. in conſ. 69. nu. 11. vol. 2. & conſ. 87.
nume. 9. eo. vol. Lup. in c. per veſtras, in 3. notab. in
prin. nu. 7. de donat. inter vir. & vxor. fol. mihi 135.
Bertran. in conſ. 17. nu. 6. vol. 2. Picus in d. §. Titia,
nu. 163. ver. ſeptimo dubitatur, vbi quod non præſu
mitur cauſa niſi probetur, Cordub. in d. l. ſi quis a li
beris, §. ſi quis ex his, num. 187. ff. de libe. agnoſ. vbi
dicit eſſe notandum. Picus aūt & Bertran. in locis
ſupra adductis ponunt quid iuris ſit, non ſolū, quā
do teſtōr legat, cum onere habitandi, ſed ēt, qñ legat, caſu quo nō poſſit habitare. Et prædictorum rō
eſt, quia omnis cauſa iuſta conſiſtit, vel ſuper facto
tertij, vel ſuper caſu, vel ſuper culpa hæredis. Si agat legatarius de facto tertij, tenetur probare: q̄a
49 facta † non præſumuntur, l. in bello, §. factæ, ff. de ca
50 ptiu. & poſtlim. reuer. ſi de caſu, allegans † illum re
netur probare, l. ſi creditor, C. de pignorat. actio.
Dec. in conſ. 552. nu. 7. ſi de culpa, certum eſt quod
51 illa † non præſumitur, vt l. quoties, §. qui dolo, ff. de
probat. Bar. in l. ſi quis ex argentarijs, §. pen. in fi. ff.
de eden. & allegans culpam tenetur probare, Soc.
in conſi. 149. col. 2. vol. 1. Ruin. Bertran. & alij citati a D. Becio, in conſ. 37. num. 11. Et in vniuerſo clarum eſt quod legatarius qui dicit non potuiſſe morari in hæredis domo ex vna cauſarum prædictarū
allegat impedimentum: at impedimentum alle-
52 gans † tenent probare, l. qui commeatus, vbi Bart. ff.
de re mili. l. 2. §. quod diximus, vbi Bar. Bal. Ang. &
Iaſ. ff. ſi quis caution. Natta in conſ. 258. n. 6. Vant.
in tit. de nullit ex defec. iuriſdict. ordin. nu. 166. in
fi. Menoc. in tract. de arbitr. iud. caſu 118. num. 7. &
caſu 153. nu. 15. D. Bec. conſi. 104. n. 3. & ſeq. & vbicunque aliquid eſt permiſſum ex cauſa, ſiue qua alioquin eſt prohibitum, tunc cauſa eſt probanda;
ideo quando cauſa iuſta excuſar a relicto, vel a do-
53 lo, eſt probanda, imò probandū eſt quoque † quod
motus quis fuerit ex ea cauſa, Aret. in conſi. 80. nu.
2. Alex. in conſi. 103. nu. 13. vol... Dec. in conſi. 452.
nu. 11. & quando datur appellatio ſolum ex cauſa,
54 tunc † cauſa eſt probanda, Innocen. in c. in noſtra,
nu. 5. & 6. de procurato. Aug. in l. qm̄, nu. 3. C. de ap
pellat. Imo. in c. bonæ, nu. 15. vbi Dec. nu. 27. de appellatio. Et eſt generaliter verum, quod cauſa pro-
55 bari debet, qū † aliquid permittitur ſolum ex cauſa, §. eandem, vbi Aret. nu. 1. Inſtit. ex quib. cau. ma
num. non lic. Dec. in l. 1. nu. 7. C. de eden. Caphal. in
conſ. 65. in fi. Ita ergo in propoſito ſi non licet alimenta petere extra domum, niſi ſubſiſtente iuſta
cauſa, legatarius, qui cauſam illā allegat, tenetur
probare, & vbicunque a regula iuris receditur ex
56 cauſa, ea eſt exprimenda † & probāda, Ale. in l. pro
perandum, §. illud proculdubio, vbi Iacob. de Sancto Georgio, C. de iud. Felin. in c. 1. nu. 7. de re iud.
Dec. in cap. conſuluit, nu. 4. de appellat. Crot. in l.
filiusfamilias, §. diui, num. 105. ff. de leg. 1. Tiraq. in
tract. de pen. temp. in præfat. nu. 54. & ſeq. Et hoc
57 caſu non ſufficiunt teſtes ſingulares, † nec per eos
probatur iuſta cauſa, vt concludit Alexan. in conſi.
100. ferè per totum, vol. 1. Sed de hoc vide Simō d.
dubit. 11. nu. 114. vbi tenet quod & per teſtes ſingu
lares, & per famam probetur diſcordia, & rixa.

Secundo principaliter limitatur concluſio noſtra, vt non habeat locum, quando legatum eſt factum alternatiuè, ſi cum hærede noluerit, vel non
potuerit habitare, quia tūc ſufficit, ꝙ legatarius no
58 lit. Collatum eſt enim † onus habitandi in legatarij voluntatem, & ab ea dependet, ideo cū non vult
habitare, conſequitur legatū, Soc. in conſi. 22. col. 1.
59 vol. 3. Sufficit enim ex duabus † alternatiuis alteram eſſe veram, l. ſi quis ita, in fi. vbi Alex. & alij, ff.
de verb. oblig. gl. & Cardin. in Clem. 1. in ver. quem
etiam, de conceſſio. pȩben. Bal. in l. ea lege, col. vlt.
ver. vltimo quæritur, C. de condictio. ob cauſ. & in
c. cum inter, de reſcript. & vbicunque obligatio eſt
60 alternatiua, † licet vtrumque ſit in obligatione, l.
ſi duo, vbi Bar. ff. de verb. oblig. tamen non poteſt al
61 terum peti, † Spec. in titu. de conceptio. libel. verſ.
& nota. Cum ergo eodē modo alimenta relinquuntur, ſufficit, quod legatarius non velit cum hærede
habitare, licet poſſit, quia eo ipſo quod nō vult, eſt
impleta conditio relicti, hanc etiam opinionem te
nuit Caſtr. in d. conſil. 167. col. 1. in fi. vol. 1. Duran.
d. tit. 6. caut. 56. num. 3.

Imò fortius dicit Caſtr. loco prædicto, quod ſi re
lictum alimentorum factum ſit ſub conditione, ſi
62 non habitauerit cum filijs, tunc † legatarius illud
conſequitur, ſi nolit cum illis habitare, etiam ſi po
tuerit, quia illa conditio intelligitur, ſi non voluerit, vel non potuerit. Facit quod dicimus de condi
63 tione, ſi talis hæres non erit, quæ † intelligitur ſiue non potuerit, ſiue non voluerit, vt inſtit. de vulg.
ſubſtitutio. in fi.

Eodem modo Natta in cōſ. 387. in fi. poſt Corn.
in conſ. 387. col. pen. vol. 1. vult, quod legatarius ſub
conditione, ſi non poſſet ſtare cum hærede, poſſit
petere alimenta extra domum, ſi non vult habitare cum eo, licet id facere poſſit commodè, quia potentia habitandi collata eſt in fauorem legatarij.
64 Sed hoc eſt falſum, & repugnat † illis quæ ſupra di
ximus ex communi Doctorum opinione, & diſpoſitio concepta in vnum caſum non extenditur ad a-
65 lium, vt de ſubſtitutione † probat tex. in l. ex facto,
§. item quæro, vbi Barto. ff. de vulga. & pupil. l. commodiſſimè, ff. de liber. & poſthum. l. ſi cum dotem,
in princip. ff. ſolu. matrimo. Et faciunt generales regulæ, quod datū ſub vna conditione, cenſetur adēptum ſub contraria, & conditio impleri debet in
forma ſpecifica, cum ſimilibus.

Tertio principaliter limita concluſionem noſtram, quia, & ſi legatarius non poſſit alimenta pe
tere extra domum, nulla ſubſiſtente cauſa, quando
teſtator ea reliquit præſtanda in domo, tamen hæ-
66 res ipſe bene poteſt ea præſtare † extra domū inui
to legatario, vt bene concludit Caſt. in d. conſ. 167.
col. 2. ver. nec ob. l. 1. ff. de penu. leg. vol. 1. quia adiectio domus eſt appoſita fauore hȩredis, proinde
poteſt hæres illi renunciare, allegat nota. in l. Caio,
§. Imperator, ff. de alim. & ciba. leg. Cordu. qui tamen de Caſt. non meminit in d. l. ſi quis a libetis, §.
ſi q̄s ex his, nu. 204. per generalē regulā, ꝙ pōt quilibet renūciare fauori ſuo, l. ſi quis in conſcribēdo,
C. de pact. & reprehendit Ange. Are. qui contrariū
tenuit. Tota aūt hæc controuerſia depēdet ab eo ar
ticulo, an domus deſignatio concernat ſolius hære
dis fauorē, an vero ēt ipſius legatarij, pro quo vidē
di erunt Doct. quos citaui ſupra hac eadē quȩſtio.

Quarto principaliter limita non procedere,
quando

quando ageretur non de primo hærede, ſed de ſe-
67 cundo: nam & ſi hæres † hæredis ſit etiam hæres te
ſtatoris, l. fi. ff. de hære. inſtituen. & appellatione hæ
68 redis veniunt omnes † in infinitum, l. hæredis ap-
pellatio. & l. ſciendum, ff. de verb. ſignif. tamen quã
do teſtator relinquit alimenta in domo hæredis,
69 non tenetur legatarius habitare cum hærede† hę-
redis, vel cum ſecundo hærede. Ita determinat Ber
tran. in conſi. 67. num. 4. vol. 7. quia vbi teſtator me
minit de ſuo hærede, non venit hæres hæredis, ſed
primus ſolummodo, licet aliud ſit, quando loqui-
70 tur de hęrede† tertij, vt probat tex. in l. qui liberis,
§. hęc verba, ff. de vulg. & pupil. vbi id notant Bart.
Ange. Caſtr. Alex. & Iaſ. Et id eſt indubitatum, ſe-
cundum Bertran. loco prædicto, quando teſtator
loquitur de hæredibus infraſcriptis. Tunc enim re
ſtringitur ad nominatos, & ad eos, qui corporali-
bus oculis legi poſſunt in teſtamento.

An vero legatum alimentorum, quod ſemel de-
fecit ob conditionem habitandi nõ ſeruatã, reinte
71 gretur ſi legatarius incipiat † habitare, dixi inter
priuileg. alimento. in quæſtio. quando cõditio mix
ta deficiens per caſum faciat deficere legatũ, poſt
Dec. in conſil. 620. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Hæres alimenta præſtat in loco ſui domicilij, non vbi ali mentarius degit.*
2 *Debitor nõ tenetur debitum ferre ad domum creditoris, qui ſit diuerſi domicilij.*
3 *Debitor ſoluit in domicilio creditoris, quando conſtat de tacita teſtatoris voluntate.*
4 *Filius patri banito dat alimenta in loco, vbi ille degit.*
5 *Filius tenetur patri ſoluere alimenta ſemper in domici-lio patris.*
6 *Debitor qui reuerentiam debet creditori, tenetur debitũ deferre ad domum debitoris diuerſi domicilij.*
7 *Debitor tenetur debitum ferre ad domum creditoris, qui eiuſdem ſit fori.*
8 *Hæres debitor alimentorum ſoluit vecturam in deferen-dis rebus in alimenta neceſſarijs, niſi creditor ſit vi-lis.*
9 *Vecturę rationem habere debet Iudex, quando taxat ali-menta.*
10 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*
11 *Vectura ſoluitur ab hærede, quando alias minuerentur alimenta.*
12 *Vſufructuarius tenetur ad collectas.*
13 *Vſufructuarius non ſoluit collectas, quando illæ abſorbe-rent vſumfructum.*
14 *Debitor tenetur debitum ferre ad domum creditoris, quã do alias debitum eſſet inutile.*
15 *Gabella pro rebus, quæ dantur ad alimenta ſoluitur a debitore.*
16 *Periculum rei pertinet ad dominum, & debitorem ante ſolutionem.*
17 *Debitor generis non liberatur re perempta.*
18 *Debitor generis liberatur re perempta, quando genus de betur tanquam ſpecies.*
19 *Debitor quantitatis reſpectu ſpeciei, iudicatur debitor ſpeciei.*
20 *Alimenta debita ex fructibus certi fundi, eatenus deben tur, quatenus ſe extendant fructus.*
21 *Debitor, qui cepit vno in locu, cogitur in futurum ſolue-re eodem in loco.*
22 *Hæres, qui vno in loco ſoluit vnum legatum, cogitur reli qua eo ipſo in loco ſoluere. vide tamen num. 35.*
23 *Conſuetudo attenditur, quãdo agimus de loco vbi ſoluen dum eſt.*
24 *Conſuetudo declarat contractum.*
25 *Hæres videtur quaſi contrahere cum legatarijs.*
26 *Solitum inducit per vnum actum.*
27 *Voluntas tacita quæ ex actu colligitur, non extenditur vltra quàm ex actu de neceſſitate infertur.*
28 *Soluens partem debiti, non cogitur alteram partem ſol-uere.*
29 *Immunis ſoluens ſemel, non ſibi præiudicat, vt teneatur in futuram ſoluere.*
30 *Succeſſor beneficij recipiendo penſionem vnius anni, non cenſetur ratificare locationem ſequentium annorum.*
31 *Ferias qui vno in acta non ſeruat, non ſibi præiudicat in reliquis.*
32 *Conſentiens in vno actu iudicij, non cenſetur conſentire in reliquis.*
33 *Ius ſingulare facilius tollitur, quàm ius commune.*
34 *L. ſi fideicõmiſſum, §. fi. ff. de iudic. quomodo procedat.*
35 *Ang. in l. 1. C. de fideicommiſſ. reprobatur a Iaſone.*
36 *Hæres cogitur alimenta deferre ad locum legatarij, quã do propter ipſius dolum, & potentiam legatarius non poteſt illuc accedere.*
37 *Voluntas teſtatoris facit totum.*
38 *Voluntas teſtatoris æquiparatur legi.*
39 *Voluntas colligitur ex perſonarum conditione.*
40 *Legatum alimentorum factum ſcholari præſtari debet in loco ſtudij.*

QVAESTIO XVI.

SATIS explanauimus ſupra, quãdo
alimẽtarius teneatur habitare cũ
hærede, vel hæres teneatur extra
domum alimenta præſtare: nunc
videndum eſt, quo in loco pręſtari
debeãt res ad alimẽta neceſſarię,
quando hæres, & alimentarius diuerſa habent do
micilia. Et quo ad domicilium cõueniunt omnes,
1 quod hæres † dabit in loco, vbi habet domicilium,
non autem vbi degit alimẽtarius, niſi aliud appa-
reat de voluntate teſtatoris, l. ſed & ſi ſuſceperit,
ff. de iudic. l. Titia, Seio, in prin. ff. de leg. 1. l. 3. ff. de
alimen. & cibar. legat. Et per ea iura ita concludit
Bart. in l. 1. nu. 4. ff. de alimen. & ciba. leg. & in l. ſo-
lent, nu. 4. ff. eo. ti. vbi ait, quod alimenta non debẽt
præſtari in loco, vbi degit alimentarius, ponit gl.
in l. cum hi, §. vult igitur, vbi Ang. & Fulgoſ. notãt,
ff. de tranſact. Pract. Papien. in for. libel. quo agit
pro re ſing. §. 1. num. 70. qui omnes loquuntur, quã
do a teſtatore locus nõ eſt ſpecialiter deſignatus,
Duen. in regu. 161. in princ. Simon de interpr. vlt.
volun. lib. 4. dubi. 11. num. 104. & hoc procedit ſe-
cundu regulam, quod vbi creditor, & debitor ſunt
2 diuerſi domicilij, debitor † non tenetur debitum
portare ad domũ creditoris, ſed ſat eſt, ſi paratus
ſit ſoluere in ſuo domicilio, quando in obligatio-
ne locus non eſt expreſſus, vt probat text. in l. item
illa verba, in prin. ff. de conſtit. pecu. vbi gl. in verſ.
non venit, Bart. & Doct. omnes, ita quoque regulã
conſtituit Alb. in l. 2. nu. 22. C. de iu. emphit. Bal. in
l. acceptam, nu. 22. C. de vſur. Ang. in l. ſpatiũ, nu. 3.
ff. de eden. Bart. in l. cum filius, §. ſi promiſſor, nu. 2.
ff. de verb. oblig. vbi idem tenent Ang. Caſtr. Alex.
Iaſ. & alij, Rom. in l. de die, §. qui mulierem, nu. 14.
ff. qui ſatiſd. cog. Abb. in c. ſignificante, nu. 9. de pi-
gno. & in c. licet, il 1. nu. 13. de ſimo. Iaſ. d. l. 2. n. 92.
C. de iu. emphi. Rol. in conſ. 87. nu. 14. & ſeq. vol. 1.

Cum

Cum igitur hæres & legatarius ſint diuerſi fori,
cogitur legatarius recipere alimenta in foro hæ-
redis, ſi nō eſt aliter prouiſum a teſtatore, vel con-
uentū inter partes, & ſufficit contrarium appare-
3 re ex tacita † teſtatoris voluntate, l.fideicommiſ-
ſum, in princ. & d.l.ſed & ſi ſuſceperit, §.libertis, ff.
de iudic. l.cum res, in princ. ff.de lega.1. Simon d.
nu.104. Sed ante eū idē voluit Ang. in d.l. cum hi,
§.vult igitur, verſ. & prædicta intellige, ff.de tran-
ſac. dicens, quod vbi ex coniecturis apparet, vbi
teſtator voluerit alimenta præſtari, erit voluntas
illius ſeruanda.

Limitatur etiam, vt nō procedat in filio, qui pa-
trē tenetur alere, nā licèt ille pp exiliū non poſſit
4 eſſe in eadē prouincia cū filio, tenet tñ † filius mit-
tere alimēta ad locū, vbi pater habitat, §.ſi vero cō
tigerit, in Auth. de inceſt. nupt. collat. 2. & ibi not,
gl. in verſ. alia neceſſaria. Et fuit hæc quæſtio Forli
uij, vt refert ibi Nic. de Neap. id quod oritur for-
te ex obligationis natura, quia filius obſtringitur.

Sed applicat limitatio, vt procedat ēt in patre
nō bannito, quia nihilominus ei tenetur filius ex-
5 tra patriā degenti alimēta præſtare † vbi habitat,
quemadmodum per tex. in d. §. ſi vero contigerit,
concludit Bart. in tract. de alimen. nu. 25. vbi dicit
rōnem illius textus non eſſe patris deportationē,
quia ēt deportatus pōt mittere nūcium ad domū
filij, vt ibi capiat alimenta. Allegat Din. in l. itē il-
la, ff. de conſtit. pecun. Et quamuis Bart. non decla
rat, dico huius dicti rōnem eſſe, quia filius tenetur
patri reuerentiam, & obſequiū exhibere, vt dictū
eſt ſæpe in hoc tractatu. Quando vero creditor ta-
6 lis eſt, cui reuerentia eſt debita, tunc † debitor etiā
diuerſi fori tenetur debitum deferre ad domum
creditoris, vt voluit Bal. in l.fi.nu.8. C. de cōdit. in
ſert. per tex. in l.ſed & ſi ſuſceperit, §.libertis, ff. de
iud. ponit exemplū in vaſallo, qui cū vult fidelita-
tem renouare, tenetur dominum adire extra pro-
uinciam, facit quod ait Bart. in d.l. itē illa, nu. 13.
verſ. quod ſemper intelligo, ff. de conſti. pecun. vbi
poſtquam dicit creditorē debere adire debitorē,
declaratur non procedere, qñ inſpecta perſonarū
conditione æquitas aliud ſuggeret: ideo infert
Imo. in c.ſignificante, col. fi. verſ. quid erit ſi debi-
tor, de pignorib. ꝙ debitor humilis cōditionis ha-
bitans in ciuitate, tenetur debitū deferre ad credi
torē militē, vel Docto. ruri agentē, facit l. ad egre
gias, ff. de iureiur. & latè proſequit Natta, in conſ.
513. nu. 4. vbi loquit de ſubſidio agēte cū principe,
Duen. in reg. 161. limi. 22. vbi ponit de vaſallo &
alijs. Quantū aūt reuerentiæ, & obſequij filius de-
beat patri, nemo eſt qui neſciat, ppea quātumuis
ſit diuerſi fori filius, cogit ad eū deferre alimenta.

Cum vero hæres, & alimentarius eiuſdem ſunt
fori, & in delatione non cadit impenſa, tunc hæ-
res tenetur alimenta portare ad domum alimen-
tarij, quia ſic ſe habet regula, quod vbi debitor, &
7 creditor ſunt eiuſdem † fori, tunc debitor ire de-
bet ad domum creditoris, d.l. item illa, vbi Bar. &
Doctores, Imo. & Abb. in l. ſignificante, de pigno.
Iaſ. conſ. 216. col. pen. vol. 2. addo Bal. in l. acceptā,
C. de vſur. in l. fin. nu. 7. C. de conditio. inſert. Petr.
de Vbal. in tract. de duob. fratr. q. 14. nu. 15. Crot. in
conſ. 114. nu. 14. Bero. in conſ. 126. nu. 20. conſ. 151.
nu. 15. vol. 1. Paris de Puteo, de feud. re integra. c.
33. per totum, Duen. in reg. 161. limit. 1. Et quan-
do alimenta, ſi eiuſdem ſint fori, & in deferendo
non cadat impenſa, teneatur debitor præſtare ali-
menta in domo alimentarij, tenet Bar. in d.l.1. nu.
4. verſ. ſecundo poteſt intelligi, Ang. in d.l. cum hi,
§. vult igitur, verſ. in gl. quæ incipit. Pract. Pap. d.§.
1. nu. 71. Simon d. dubi. 11. nu. 104. Pau. de Citadin.
in tract. de iure patron. in 6. par. arti. 4. c. fi. nu. 170.
Cæſ. Lambert. in eo. tract. lib. 3. art. 10. quæſt. 3. Bru.
in tract. de reb. dub. in quæſt. incipien. nunc dica-
mus de dub. diſpu. loci, nu. 7. limit. 11. Duen. regu.
161. limit. 16. qui omnes concludunt, quod ſi in de
ferendo exigitur impenſa, tunc ſi alimentarius ſit
8 vilis perſona, † cui non ſit turpe humeris proprijs
portare, non præſtabit hæres vecturam, alias hæ-
res illam præſtabit. Et licet Bart. in d.l.1. nihil di-
cat de nobili, vel ignobili, ſed indiſtinctè velit qđ
hæres non teneatur ad impenſam vecturæ, tamen
alij concludunt contrarium, & illos ſequitur Lan-
cello. Gallia. in conſuetu. Alex. in verſ. ſolidos, q. 6.
num. 113. & hāc partem indiſtinctè tenet Bald. in
conſil. 224. colum. 1. verſic. prima fauore, & col. 2.
verſic. quinta quia ſi ſpecialia, vol. 3.

Et hæc opinio, quod impenſa ſuſtineatur ab hæ
rede, procedit ſine dubio, qñ alimentorum quan-
titas non eſt taxata, quia Iudex in taxandis alimē
9 tis rōnem habebit eius, quod pro † vectura impen
di neceſſe eſt, vt declarat Simon d. nu. 106. qui aliā
partē ſuſtinet in alimentis taxatis, quia cum teſta
tor nihil de vectura loquatur, videtur voluiſſe ꝙ
præſtentur, vbi de iure præſtanda ſunt, vt per An-
gel. in l.fideicommiſſum, in princ. ff. de iudic. Et fa
cit hoc caſu alia ratio, quia vbi extat taxatio, per
eam receditur a prouiſione iuris communis, quia
10 prouiſio † hominis facit ceſſare prouiſionem le-
gis, l.fi. C. de pact. cōuent. l. habet, §. cum quis, ff. de
precar. gl. & Doctores in l.2. C. de iu. emphiteu.

Ceſſat etiam in ea opinione omnis dubitatio,
quando impenſa diminueret legatum alimento-
11 rum, & illud redderet inutile, quia tunc † hæres
illam ſoluit, vt alimentarius integra conſequatur
alimenta, ſecundum Bald. in d. conſ. 224. col. 1. vol.
3. Imo. in l. cum filiusfamilias, §. fin. ff. de verborum
obliga. & in cap. indicante, nu. 19. de teſtamen. Et
inquit glo. in d.l.ſed & ſi ſuſceperit, §.libertis, ff. de
iudic. quod alimentorum legatum præſtandū eſt
in loco, vbi eſt legatarius, ne dum ſit vectura, ali-
mentarius pereat, ſequitur Bart. ibi, nu. 2. & com-
probat Simon d. dubit. 11. num. 106. Et multa cō-
ceduntur, ne diſpoſitio ſit inutilis, quæ aliàs non
concederentur. Ideo videmus, quod & ſi vſufru-
12 ctuarius † teneatur ad collectas, l. quæro, vbi Bar.
notat, ff. de vſufruct. lega. Bart. in l. his verbis, §. idē
teſtator, ff. de leg. 3. Soc. in conſil. 243. col. 1. Bello.
in conſ. 12. num. 7. Cæphal. in conſil. 290. num. 4. ta
men hoc fallit, quando ſoluendo collectas vſusfru
ctus remaneret inutilis, quia tunc proprietarius
13 † eas ſoluit, glo. in l. concubinam, §. qui hortos, ff.
de lega. 3. & de illa glo. exclamauit Din. & Bart. in
d. §. idem teſtator, Roman. in ſing. 157. vbi dicit il-
lam glo. eſſe vnicam in mundo, & ſe de facto obti-
nuiſſe in Ciuitate Florentiæ in ardua quæſtione,
& idem voluit Roman. in conſ. 230. nume. 2. & ſe-
quenti, Petraſan. in ſingu. 37. Alex. Aret. & Iaſ. in l.
quod ſeruus, ff. de leg. 1. Afflict. in c. Imperialem, in
§. præterea ducatus, nu. 57. de prohib. feud. alie. per
Feder. Parpa. in l. placet, n. 50. C. de ſacroſ. Eccleſ.
Natta in conſi. 415. nu. 1. & 2. Pinel. in l.1. & 2. nu.
72. ver. limitatur ſeptimo, C. de bon. mater. Feſtaſ.
in tract. de collect. par. 2. cap. 4. num. 28. Caualc. de
vſufruct. mulie. relict. nu. 162. Et magis ad propoſi
tum

tum facit, quia & ſi debitor non teneatur portare
debitum ad domum creditoris, tamen fallit, quan
do debitum eſſet ita modicum, quod plus incom-
modi, quàm vtilitatis afferret, ſi debitum cogere-
14 tur creditur † accipere in domo debitoris, Bald.
in l. acceptam, nu. 23. C. de vſur. Iaſ. in l. 2. nume. 92.
C. de iu. emphi. Duen. regn. 161. in 2. limitatio.
Et quod dictum eſt de impenſa vecturæ, locum
15 habet quoque in impenſa gabellæ, † quia pro re-
bus, quæ dantur in alimenta, tenetur debitor illam
ſoluere, vt concludit Bart. in d. l. 1. num. 5.
Et quando alimenta debentur egeno, nulla po-
ſtulat ratio quod ipſe ſoluat impẽſam vecturæ, qa
eo modo minueretur alimentorũ pręſtatio, & tãto
minus caperet, vt inquit Lancel. in d. q. 6. num. 113.
Aduerte ẽt, quia ſi pecunia, quę defertur ad ali-
mentarium caſu aliquo periret, non tñ ideo debi-
16 tor eſſet liberatus, quia † ante ſolutionẽ periculum
pertinet ad debitorem, l. incendium, C. ſi cer. pet.
Ange. in d. l. cũ hi, §. vult igitur. Et licet loquatur in
ſola pecunia, idem tñ eſt in alijs rebus, quia debi-
17 tor generis non liberatur re perempta, † genus. n.
perire non poteſt, l. in ratione, §. incertæ, ff. ad leg.
Falcid. Limitat tamẽ Ang. qñ genus deberetur tan
18 quam ſpecies, † quia ſpecie perempta debitor libe
ratur, l. ſi ex legati, C. de verb. oblig. Et ponit exem
plum, qñ alimenta deberent præſtari expenſione
vnius domus vel maſſaritij. Ea enim pecunia de-
perdita debitor non tenetur vlterius. Et quod di-
cit de pecunia, obtinet ẽt in frumento, vino, & alijs
ſpecieb. in genere debitis, tanquam tamen ſpecie-
bus, vt ſi alimenta deſtinauit teſtator frumentũ, vi
nũ, & alios fructus vnius maſſaritij, vt retroactis an
nis in teſtamento cõtigit auunculi mei magni. Sed
Ange. loco prædicto non probat aſſumptum, quod
vbi genus debetur tanquam ſpecies, debitor nõ li-
beretur re perempta, ſed probat ſolum, quod libe-
rat ſpecie perempta. Sed dic quod vt per interitum
19 rei liberetur debitor, idem iudicamus de † debito
re quãtitatis reſpectu certæ ſpeciei, quod dicimus
de debitore ſpeciei, l. electio, §. ſi is quẽ, ff. de noxal.
l. quęſitum, ff. de pact. l. quidam, §. ſi tibi, ff. de leg. 1.
l. Titiæ textores, §. fi. ff. eod. tit. l. in naue Saupheli,
ff. loca. ita tenent Barto. & alij, in l. quod te, ff. ſi cer.
pet. & hanc dicit eſſe magis communem opinionẽ
Iaſ. in l. 1. nume. 83. C. de iure emphiteut. Natta in
conſ. 182. nu. 4. Hinc eſt quod ſi alimenta relinquan
tur ex fructibus certi fundi, eatenus debentur qua
20 tenus † ſe extendunt fructus ex eo fundo percepti,
argumento l. maritum, §. 1. ff. ad leg. Falci. l. liberto.
§. a liberto, ff. de annu. leg. Caſt. in l. Imperator, nu.
8. ff. ad Trebel. Emilia. in conſi. 146. num. 14. dicam
ſuo loco. Firma ergo eſt concluſio quod re perẽpta
liberatur debitor, ſi genus debetur habito reſpe-
ctu ad certam ſpeciem.
Quod ſi hæres, vel debitor vno in loco cępit ali-
21 menta præſtare, cogitur exinde † eodem in loco
perſeuerare in ſolutione, vt probat text. in l. ſi fi-
deicommiſſum, §. fi. ff. de iud. gloſ. magna in l. quid
legatur, poſt medium, ff. eod. vbi dicit, quod qui cę
pit vno in loco ſoluere, ibi debet conueniri. Et hoc
etiam voluit Iaſ. in l. 2. nu. 9. C. de fideicom. Duen.
d. reg. 16n. in 4. limit. Simon d. dubit. 11. num. 17n.
Imo fortius voluit Ang. in l. 1. nu. 5. C. de fideicom.
quod ea præſtatio operetur etiam in fauorem alio
rum legatorum, quæ ſunt ſeparata, vt ſi vinum le-
22 gatum ſoluit hæres † vno in loco, cogatur eodem
in loco alia ſoluere. De eius tamen dicti veritate
nolo nunc tractare, ſed redeundo ad noſtram de-
clarationem dico, non eſſe mirum, quia ſemper at-
23 tenditur conſuetudo, † quando quærimus, quo in
loco debitor teneatur ſoluere, ſecundum gloſ. in l.
itẽ illa, vbi Bar. ff. de verb. oblig. Bart. in l. ſuo victu,
nu. 1. ff. de ope. libe. Duen. loco prædicto, nu. 9. Facit
etiam, quia ſicuti contrahentis conſuetudo atten-
24 ditur & declarat † contractum, l. vniuerſorum, ff.
de pignor. actio. l. qui ſemiſſes, ff. de vſur. l. hæredes
palam, §. ſi quid poſt, in fin. ff. de teſtam. l. ſi ſeruus
plurium, §. fi. ff. de lega. 1. ita attendi debet conſue-
25 tudo hæredis, qui videtur quaſi contrahere † cum
legatarijs, l. qui cum alio, ff. de reg. iur. l. hæres, inſti
tu. de obligat. quæ ex quaſi contrac. naſcun. l. ex ma
leficijs, §. hæres, ff. de actio. & obli. & in propoſito
26 inducitur ſolitũ per † vnum actum, l. Mela, §. quid
ergo, ff. de alimen. & cibar. leg. vbi declarat Barto.
Alexan. in conſ. 5. col. fi. vol. 5. Dec. in l. nemo alie-
no, §. temporalis, num. 2. ff. de reg. iur.
Sed etſi hæc ſint colorata, & non habeant con-
tradicentem, mihi tñ ea gl. opinio, in l. quod lega-
tur, nunquam placuit, nec eam exiſtimo verã eſſe,
27 quandoquidem ſciam, ꝙ † voluntas tacita, quæ ex
actu colligitur, non debet vltra extendi, quam ex
ipſo actu de neceſſitate inferatur, Bart. in l. 1. §. hoc
interdicto, ff. de itin. actuque priua. & in auth. qui
rem, circa fin. C. de ſacroſan. Eccleſ. Dec. in conſil.
72. col. 3. Pariſ. in conſ. 79. nu. 12. vol. 3. Socin. iun. in
conſ. 122. nu. 24. vol. 1. Natta in conſi. 77. nu. 14. D.
Becius in conſ. 1n6. num. 46. Et ideo gratuita ſolu-
28 tio † vnius partis nõ grauat in ſolutione alterius,
l. fin. C. ne vx. pro mari. vbi not. Bald. in ſummar. l.
cum de indebito, verſ. ſed ſi pro parte, C. de cond.
indeb. vbi qui partem indebiti ſoluit, non cogitur
aliam partem ſoluere, gloſ. in l. non dubium, in ver
bo, agnouerit, vbi Bartol. & alij, C. de teſtam. Aret.
conſ. 91. col. fin. verſicu. non obſtat, quod commune
dicit Natta in conſi. 446. nu. 19. Hinc etiã eſt, quod
29 immunis † per vnam ſolutionem ſibi minimè præ
iudicat pro futuro tẽpore, vt poſt Petr. inquit Cin.
in l. voluntariæ, num. 7. q. 3. C. de excuſ. tuto. Abb. in
conſi. 94. colum. 14. verſic. item, & ſecundo, Alex. in
conſil. 33. num. 2. volum. 5. Cæphal. in conſil. 58. nu.
93. deciſ. Pedem. 91. num. 22. Hinc etiam prælatus,
qui ſucceſſit in beneficio, licet penſionem vnius an
30 ni † receperit, non tamẽ cenſetur locationem pro
futuro tempore ratificare, vt habetur in deciſ.
Rot. 233. in fin. in nouis. & qui facit vnum actum in
31 tempore feriato, † non ſibi præiudicat in ſequen-
tibus, Imp. in capit. fina. in fin. de ferijs, Franc. in
capitu. ex parte, colum. 1. verſicu. ſecundo infertur,
de appellatio. Alexand. in l. 1. ff. de ferijs, Ripa in
tractat. de priuileg. iudic. can. peſt. nume. 14. Ro-
land. in conſil. 94. in fin. volum. 2. Sic ergo ſi hæres
vno in loco ſemel præſtet alimenta, licet quo ad
illam ſolutionem ſibi præiudicauerit, non tamen
in futurum cogitur eodem in loco præſtare, qui-
nimo etiam in iudicijs, qui conſentit in vno actu,
32 non videtur conſentire † in reliquis, gloſ. in Cle-
ment. ſæpe, in verſicu. patribus, de verborum ſi-
gnificatione. ſequitur Alexand. & Ripa, in locis
mox citatis, & non obſtat tex. in d. l. ſi fideicommiſ
ſum, §. fin. ff. de iudic. quia illud procedit, ex quo
exceptio illa competebat iure ſingulari, quod faci-
33 lius † tollitur, l. eius militis, §. militia miſſus, ff. de
teſtam. milit. ſecus, quando competeret ex iure
34 communi, † vt declarat Iaſ. in l. 2. nume. 9. C. de fi-
deicommiſ. vbi infert, an qui vnum ſoluit legatũ,
poſſit

poſſit cogi ad ſoluendum alia. Et idem dicit quan-
do de loco, vel tempore eſt quæſtio. Quamuis ergo
vno in loco alimenta fuerint aliquando ſoluta, nō
per hoc id in futurum peti poterunt, quas concluſio
ſio minori cum ſcrupulo procederet, quando lega-
tum alimentorum eſſet annuum, vt quando relin-
quitur donec, vel quandiu vixerit, quia cum eo ca-
ſu plura ſint legata, & incipiāt deberi ſingulo quo
que anno, ſolutio vnius anni tanquam vnius lega-
ti non præiudicabit ad ſequentes annos tanquam
legata ſint diuerſa. Illa enim opinio Ang. in l. 1. C.
de fideicommiſſ. quod vnum legatum certo loco
35 ſoluens teneatur eodem loco ſoluere alia, † repro-
batur a Iaſon. in d. l. 2. nu. 9. C. de fideicommiſſ. Be-
ned. in c. Raynutius, in verſic. ſi abſque liberis mo-
reretur, il ſecondo, nu. 176. de teſtam. Natta in con
ſil. 77. nu. 6. Durum tamen eſſet in practica obtine-
re contra illam gloſ. in l. quod legatur, ſecundum
quam vidi in hoc Senatu iudicari ſedentibus tunc
peritiſſimis Iuriſconſultis Rolan. a Valle, Marco
Antonio Natta, & Franciſco Becio.

Tenetur item hæres ſuis expenſis alimenta de-
ferre ad domum legatarij, quando propter ipſius
36 hæredis dolum, vel potentiam † legatarius nō poſ
ſet alimenta conſequi in loco, vbi iure cōmuni de-
bentur, vt inquit Bald. in conſil. 224. in fine, volum.
3. quia dolus nemini debet patrocinari, l. Prætor, §.
fin. ff. de eden.

Generaliter autem, quandocunque conſtat de
voluntate teſtatoris tacita, vel expreſſa, ibi præſta-
ri debent alimenta, vbi teſtator vult, vt diximus ſu
pra in quæſtio. an legatarius teneatur habitare cū
37 hærede, quia † voluntas teſtatoris, totum facit, l. in
conditionib. primū locum, ff. de cond. & demonſt.
38 & voluntas teſtatoris † æquiparatur legi, §. diſpo-
nat, in Auth. de nupt. & voluntas colligitur ex per
39 ſonarum † conditione, ſecundum glo. in l. eum res,
in princ. in verſi. veriſimile, ff. de iudic. facit l. pen.
in fi. ff. de cond. & demon. Similiter, quando relin-
quitur in ſubſidium ſtudij, debet alimentorum le-
40 gatum ibi præſtari, vbi legatarius † ſtudio incum-
bit, Bar. Bald. Ang. Fulg. & alij in l. ſed & ſi ſuſcepe-
rit, §. illis libertis, ff. de iudic. ſequitur ibi Lancell.
Dec. & Iacobin. Dnen. d. regu. 161. nu. 22. Simon d.
dubit. 11. nu. 108. in fin. vbi conſiderat etiam fauo-
rem cauſæ, & ibi dicit idē, de qualitate perſonæ. Et
in legato ſcholari relicto ponit Cord. in l. ſi quis a
liberis, §. nō tantum, ff. de liber. agnoſcen. vel alen.

SVMMARIVM.

1 *Tempus præſtandi alimenta cadit ſingulo menſe.*
2 *Tempus præſtandi alimenta diuiditur per menſes inter plures debitores alimentorum.*
3 *Veſtimenta, & calciamenta debita occaſione alimentorū præſtantur quandocunque ſubeſt neceſſitas.*
4 *Veſtimenta ſingulo anno præſtanda ſunt, etiam neceſſitate non ſubſiſtente.*
5 *Veſtes pro hieme fiunt in Calendis Septembris, æſtiuæ autem in Calendis Aprilis.*
6 *Annuum debitum præſtari debet in principio cuiuſque anni.*
7 *Debitum annuum peti poteſt prima die anni.*
8 *Alimenta in pecunia relicta in ſingulos annos, peti poſſunt in principio cuiuſque anni.*
9 *Annuum legatum tranſit ad hæredes pro toto anno quando legatarius moritur inchoato anno.*
10 *Vidua, cui decem corbes frumenti ſingulo anno relicta ſunt a marito, conſequitur eas integre, licet decedat cœpto vix anno.*
11 *Limitata cauſa, limitatum producit effectum.*
12 *Diſpoſitio qualibet per ſuam cauſam reſtringitur ad terminos rationis.*
13 *Viduæ alimenta in annos ſingulos relicta, ſoluuntur in principio anni, præſtita cautione de reſtituendo, ſi tranſierit ad ſecunda vota.*
14 *L. hæreditatum, ff. ad l. Falcid. non habet locum quando ex euentu conſtat de veritate.*
15 *Alimenta præſtita ſtando, & habitando &c. non præſtantur in principio: ſed quando, & quomodo, vide ibi.*
16 *Alimenta debentur ſingulo anno, quando relinquuntur perſonis non morituris.*
17 *Militibus alimenta præſtantur ſingulis diebus, per rationem de qua ibi.*
18 *Alimentario indigenti alimenta præſtantur ante tempus.*
19 *Mora intendente pecunia pro alimentis relicta peti poteſt in principio anni.*
20 *Tempus præſtandis alimentis attenditur, quod a teſtatore, vel conuentione partium eſt præfinitum.*
21 *Alimenta præſtantur in tempore deſignato etiam tacita teſtatoris voluntate.*
22 *Alimenta relicta ex fructibus certi fundi, præſtantur tempore recollectionis eorum, & ibi ampliatur.*
23 *Glo. in l. Firmio, §. pater annua, in ver. initio, ff. quan. dies lega. ced. non eſt vera.*
24 *Fructus quando legantur, dicitur eſſe conditionale legatum, ſi illi naſcantur.*
25 *Genus quando debetur habito reſpectu ad certam ſpeciem, tunc de genere idem iudicamus, quod de ſpecie.*
26 *Teſtator ſi legat frumentum ex tali fundo, & certas pecunias, vtrumque debetur tempore collectionis frumenti.*
27 *Legatum alimentorum factum ſine die, non debetur niſi ſequuta interpellatione.*
28 *Mora non committitur ſine interpellatione, vbi dies nō eſt appoſita.*
29 *Mora non committitur ſtatim poſt interpellationem, ſed debitor eſt aliquantiſper exſpectandus.*
30 *Tempus præſtandis alimentis declaratur arbitrio Iudicis.*
31 *Teſti expenſa victus præſtanda eſt antequàm exeat domum, vt eat ad teſtificandum.*
32 *Aduocatis ſoluuntur expenſæ antequàm pedem moueant de domo.*

QVAESTIO XVII.

QVo in loco alimenta pręſtāda ſint, cognitum eſt ex ſuperioribus ſcriptis, diſcutiendum nunc, quo tempore præſtanda ſint alimenta. Et
1 regulariter ſingulo † menſe debentur, eſt tex. in l. fi. ff. de lib. agnoſ. in l. pecunia, in fi. ff. de alim. & cibar. legat. & vbique hoc ponit Bart. ponens exemplum in frumento, vino, oleo, & alijs rebus, quæ breui non corrumpuntur, ſed in menſes ſeruari poſſunt, Bal. in l. 1. nu. 3. C. de fideicom. vbi tamen diſtinguit poſtea inter alimenta præſtita ex diſpoſitione legis, & ea, quæ relinquuntur a teſtatore, volens, quod debita a lege præſtentur in ſingulos menſes, ſed debita a teſtatore ſoluantur in annos, quia legatum alimentorum ſit annuum, cum in annuis le-

gatis fiat ſolutio ſingulo anno. Sed eius opinio,
quod legatum prædictum ſit annuũ non caret con
tradictione, vt dixi in præfatione huius tractatus,
& vbi etiam ſoter annuum, nõ video quare eodem
modo dici nõ poſſit debitum annuum, quando de-
betur a lege, & valeat argumentum a lege ad teſta
torem, vt dixi ſæpe in hoc opere, ideo non videtur
mihi rationabilis differentia inter debitum a le-
ge, & debitum a teſtarore. Standum eſt ergo pri-
mæ ſententiæ, quæ fuit originalis Iacobi de Are. in
d. l. fi. ff. de liber. agnoſc. & eum in hoc ſequitur An-
ge. in l. cum hi, colum. 2. verſ. ſequitur in textu, ff. de
tranſactio. Pract. Papien. in for. libel. quo agit pro
legat. rei ſing. in prin. nu. 69. vbi ſubdit, quod ſi plu
res ſint obligati ad vni præſtandum alimenta, fiat
2 inter † eos diuiſio, vt vnus præſtet vno menſe, alius
verò alio menſe, ne præſtatio confundatur, Socin.
in conſ. 10. nu. 15. & ſeq. vol. 1. vbi inquit procede-
re hoc in alimentis, quæ victum, ideſt cibaria re-
ſpiciunt, & in conſ. 11. nu. 11. volum. 1. idem voluit
Grat. in conſ. 87. in fin. vol. 2. Pau. de Citad. in trac.
de iure patr. par. 6. art. 4. num. 107. vbi ponit exem-
plum in frumento, vino, & lignis, Aret. in l. quidã
cum filium, ff. de verb. oblig. Lamberr. in tracta. de
iure patrou. lib. 3. q. 3. prin. artic. 9. num. 3. & art. 6.
nu. 2. Rolan. in conſ. 22. in fin. vol. 1. Ludoui. Molin.
tract. de primogen. Hiſpan. lib. 2. c. 15. nu. 73. quia
ſecundum eum alimenta ægrè ferunrur in creditũ,
l. prima, in fine, C. quan. dies lega. ced. & Molin. re-
fert, & ſequitur Cordub. in dicta l. ſi quis a liberis,
§. non tantum, nu. 7. & nu. 20. Caccialup. l. frater a
fratre, nume. 106. ff. de cond. in deb. Sed Molin. loco
prædicto non firmat pedes ſuper certo tempore,
immo dicit ea præſtari debere ſingulo anno, vel ſin
gulo trimeſtre, aut quadrimeſtre. Cuius dictum eſt
in practica approbatum in hoc Senatu, qui ſemper
mandat alimenta reſpectu frumenti, vini, lignorũ,
olei, & ſimilium tradi ſingulo trimeſtre. Et prædi-
ctam ſententiam Bart. de menſtruis præſtandis ali
mentis tenet etiam Simon, in tract. de coniect. vlt.
volunt. lib. 4. dubit. 11. num. 97. & alibi in diſcurſu
ſæpe Lancell. Gallia. in conſuetud. Alexan. in verſi.
ſolidos, q. 6. num. 112.

Hęc opinio procedit optimè in his, quę recipiũt
diuiſionem per menſes, vt frumentum, vinum, o-
leum, ligna, & alia ijs ſimilia, & quorum mẽſtrua
præſtatio non grauat nimium hæredem: at ſecus
eſt, quo ad ea, quæ non recipiunt diuiſionem per
menſes, vel nimium grauant hæredes, vt ſunt veſti
menta, & calciamenta: ea enim præſtantur, quan-
3 docunque † ſubeſt neceſſitas, vt voluit glo. in l. Fir-
mio, §. fin. ff. quan. dies lega. ced. facit l. ſemel, §. ſi in
habitatione, ff. eodẽ tit. ita decidit Pract. Papienſ.
in dicto §. primo, nume. 69. vbi ponit exemplum in
veſte, & lecto. Fuit opinio Bartol. in l. fin. ff. de li-
ber. agnoſcen. vbi loquitur in veſtimento. Hoc e-
tiam voluit Socin. in conſil. 10. nu. 16. volum. 1. di-
cens illam gloſ. in l. Firmio, eſſe ſingularem, & ve-
ſtes non eſſe dandas de anno in annum, nec de mẽ-
ſe in menſem, nec de die in diem, ſed prout vrget
neceſſitas, idem ait in conſil. 11. nume. 12. volum. 1.
Roland. dicto conſil. 22. nume. 23. volum. 1. Intelli-
ge tamen, vt quandocunque vrgente neceſſitate
debeantur veſtimenta, & alia hæc, vt ſine alia
neceſſitate non expectata ſingulo anno præſtari
4 † debent, vt vult Barto. in dicta l. pecunia, ff. de ali-
ment. & cibar. legat. vbi inquit hoc modo declaran
dum eſſe quod notat gloſſa in dicta l. Firmio, idem
tenet Bald. in l. 1. num. 3. C. de fideicommiſſ. vbi in-
quit ſingulo anno ſoluendum eſſe veſtimentum,
præſtita tamen fideiuſſione de reſtituendo, & lo-
quitur in vxore, cui debentur alimenta, idem Bar.
in l. prima, §. pater, nume. 2. ff. quando dies legat.
ced. Ancharanus in capit. cum haberet, nume. 14.
de eo qui dux. in vxo. quam pollu. per adult. Are. in
l. ita ſtipulatus, nume. 9. ff. de verborum oblig. Ale-
xand. in l. Imperator, num. 13. ff. ad Trebellian. Si-
mon dicta dubit. 11. num. 94. & nu. 97. Cordub. di-
cto §. non tantum, num. 19. Et hoc quod dicitur ſin
gulo anno, intelligi debet ſuis temporibus, id eſt,
quod pro hieme veſtes fient in Calendis Septem-
bris duraturæ vſque in Calendas Aprilis, æſtiuæ
5 † autem è contra fiant in Calendis Aprilis dura-
turæ vſque in Calendas Septembris, vt eſt text. in
l. 1. C. de milita. veſte, lib. 12. vbi Bart. dicit hoc eſ-
ſe notandum pro familiaribus, quibus promittun
tur veſtes hiemales, & æſtiuæ, ſequitur Ioan. de
Plat. & id tanquam ſingulare notauit Roman. in
ſingul. 601. Corſet. in ſing. incip. veſtis, Lancellot.
Gallia. dicto verſ. ſolidos, quæſtio. 6. nu. 114. ſtante
autem conſuetudine de anno in annum renouan-
tur, ſecundum Bald. in dicta l. prima, numero 5. C.
de fideicommiſſ. Alexan. in l. diuortio, §. primo, nu
me. 8. ff. ſoluto matrimonio, Ioan. de Garzon. Cot-
ta & Tiraquel. quos citat idem Lancellot. loco præ
dicto, nu. 116.

Intellige non procedere, quando pecunia pro
alimẽtis relinquitur in ſingulos annos; tunc enim
in principio cuiuſque anni ſoluenda eſt: talis enim
6 eſt natura † annui debiti, iuxta illud, Annua ſi de-
beas tunc inſpicias caput anni, l. a nobis, l. in ſin-
gulos, l. ſecunda, & l. filiæ meæ, ff. de annu. legat. &
7 peti poteſt prima † die anni, l. habitationem, & l.
generali, ff. de vſufruct. lega. Innocentius in capit.
propter loca, gl. Inſtitut. de inutil. ſtipulat. in prin-
cipio, l. qui hoc anno, vbi Alexand. Iaſ. & alij, ff. de
verborum obligat. & loquendo de alimentis hoc
8 † ponit Socin. in conſil. 10. nu. 14. volumine primo,
vbi diſtinguit inter legatum alimentorum, quod
in ſingulos annos relinquitur, & illud quod ſimpli
citer eſt relictum, & allegat plures alios Caualca-
neus in tractatu de vſufructu mulie. relicto, nume-
ro 166. verſicu. niſi fuiſſet ſimpliciter, Simon dicta
dubitatione vndecima, numero 95. vbi tamen te-
net quod omne legatum in cauſa alimentorum re
lictum ſit annuum, de cuius tamen dicti, & veri-
tate alibi tractabitur, ſed ſat eſt quod vbi eſt an-
nuum, vult illud præſtari in principio anni, Lan-
cellot. dicta quæſtione ſexta, numero 112. vbi in-
quit hoc indubitanter verum eſſe, & loquitur de a-
limentis.

Imò fortius ſi legatarius alimenrorum annuo-
rum poſt inchoatum annum moriatur, debebitur
9 legatum pro toto anno † integro, non autem pro
eo ſolo tempore quod vixit, l. in ſingulis, ff. de an-
nu. legat. Romanus in ſingul. 71. vbi dicit tale le-
gatum pro anno, quo moritur hæres tranſmitti ad
hæredes, & ſubdit procedere etiam quando certa
annua quantitas relinquitur ex fructibus prædij,
ſecundum Bartolum in l. generali, §. hæredis, ff.
de vſufruct. lega. vbi dicit eſſe caſum ſingularem,
& menti tenendum. Et extat text. in l. a nobis,
ff. de annu. legat. per quam Signorol. in conſilio
66. numero 10. quæſtio. 10. dicit, quod ſi maritus
vxori legat decem corbes frumenti, donec vixe-
10 rit vidua, † habebit integrum totius anni lega-
tum,

tum, licet nubat poſt duos menſes, ſed antea dixit
gloſ. in d. l. generali, §. hæredis, quod legati annui
dies cedit in cuiuſque anni initio, & debetur inſo-
lidum, licet legatarius in principio anni deceſſe-
rit, Iaſ. in l. diuortio, num. 7. in princip. ff. ſolu. matr.
& hanc partem tenuere Pract. Papienſ. Capic. &
Pecch. quos citat Caualcan. in d. tract. de vſufruct.
mulie. relic. nu. 166. alios citaui in conſil. 125. nu. 8.
verſic. & in legato annuo, Lancellot. d. q. 6. num. 18.
Sed & ſi neminem viderim, qui huic ſententiæ con-
tradicat, non tamen videtur vera in legato annuo
facto in cauſam alimentorum, quia eſt per ſuā cau
ſam limitatum, & cauſa ceſſante ſolutum repeti-
tur tanquam datum ex cauſa, quæ non eſt ſequuta,
11 & limitata cauſa † limitatum producit effectum,
l. in agris, ff. de acquir. rer. domin. Et licet præſta-
tio fiat a principio anni, tamen vbi non euenit ne-
ceſſitas, non eſt locus legato: nam diximus ſupra le
gatum prædictum præſtari, quandocunque ſubeſt
neceſſitas, lege, nec ſemel, §. ſi in habitatione, ff.
quan. dies lega. cedant. & quælibet diſpoſitio re-
12 ſtringitur † ad terminos rationis per ſuam cau-
ſam, vt inquit Angel. in l. obligatione, col. 2. circa
princ. ff. de pign. Natta in conſi. 546. nu. 10. dixi in
conſi. 150. num. 58. facit quod inquit Bald. in d. l. 1.
nu. 3. C. de fideicom. vbi ait, quod alimenta ſoluun
tur vxori in principio anni præſtita cautione de il-
13 la reſtituendo † ſi ante finem anni tranſiuerit ad
ſecunda vota, & ſequuntur alij ſupra citati, & lo-
quuntur, quando legatum eſt annuum, quia reli-
ctum ſit, donec nupſerit. Ad quid autem fidei iu-
bere de reſtituendo, ſi inchoato tranſmitteret to-
tius anni alimenta ad hæredes? cogita igitur quia
pro nunc ſufficit Lectoris animum excitaſſe ad me
lius conſiderandum ſuper ea propoſitione, facit
quod dicimus, d. l. hæreditatum, ff. ad l. Falcid. nam
& ſi a principio fiat taxatio ſecundum illam, ſi ta-
14 men legatarius plus minus † viuat attenditur veri
tas declarata ex euētu, vt poſt Cœpol. ponit Gram
mat. conſil. 104. nume. 10. Roderic. in l. quoniam in
prioribus, ampliatione tertia, nu. 10. C. de inoffic.
teſtam.

Non etiam procedunt prædicta, quādo aliquid
ex parte legatarij implendum eſt, vt quando ali-
menta relinquuntur ſtando, & habitando cum fi-
lijs: eo enim caſu, quia legatarius tenetur habita-
re, atque ita ex parte ſua implere, alimenta nō præ
ſtantur in principio anni pro toto anno, neque de
trimeſtre in trimeſtrem, neque de menſe in men-
ſem, ſed de die in diem reſpectu cibariorum. Et
15 in principio anni quo ad veſtimenta † ita determi
nat Bal. in d. l. 1. nu. 3. C. de leg. & fideicommiſ. Ca-
ualc. d. nu. 166. verſic. niſi aliquid prius, vbi allegat
Dec. Plot. Anchar. Moder. & Machel. id quod pla-
cuit etiam Simoni dicta dubit. 11. num. 94. Et ratio
eſt, quia cum alimenta correſpectiuentur ad onus
habitationis, eatenus ſunt præſtanda, quatenus ſu
ſtinetur onus, atque ita commodum proportiona-
tur ad incommodum, argumento l. ſecundum na-
turam, ff. de reg. iur.

Similiter non eſt locus prædictis, quando alimē
ta relinquuntur perſonis non morituris, vt Hoſpi-
16 tali, Collegio, † Vniuerſitati, & ſimilibus, quia tūc
debentur annuatim, l. ſi quis ad declinādam, C. de
epiſcop. & cler. Iac. de Aret. in l. fin. ff. de lib. agno-
ſcen. Bart. in l. pecunia, nu. 2. ff. de aliment. & cibar.
lega. idem Barto. in d. l. fin. Angel. in d. l. cum hi, in
princip. colum. 2. verſic. ſequitur, Pract. Papienſ. in
forma libel. quo agit pro lega. rei ſing. §. 1. num. 69.
Simon d. dubit. 11. nu. 79.

Non etiam vendicant ſibi locū prædicta in mili
17 tibus, quia eis alimenta † miniſtranda ſunt ſingu-
lis, vel alternis diebus, l. 1. & l. nulli, C. de erogatio.
milit. anno. lib. 10. & hoc eſt in eis ſpeciale fauore
Reipublicæ, quia ſi menſtruum ſtipendium perſol-
ueretur citius conſumerent, nec poſtea haberent
vnde viuerent, vel militiam deſererent, vt inquit
Bart. in l. pecunia, nu. 3. ff. de alimen. & cibar. legat.
Ang. in d. l. cum hi, in princ. Pract. Pap. loco prædi-
cto, nu. 69. ver. fallit in militibus.

Quod autem dictum eſt alimenta certis tempo
tibus præſtari, intelligendum niſi interim legata-
18 rius opprimatur † neceſſitate, nam eó caſu indigē-
ti præſtantur ante tempus, argumento eorum quæ
ponit Barto. in l. 1. §. diuus, ff. de var. & extraordin.
cognit. ita determinat Franc. March. deciſ. 797. in
1. par. quem ad hoc citat Caualc. de vſufr. mulie. re
li. nume. 166. verſic. niſi legatarius indigeret, Lan-
cellot. d. q. 6. num. 118. in fine. Item quando per mo
dum promiſſionis alimenta Monacho litiganti de
cernuntur, tunc medietas datur in principio anni,
alia medietas in medio, ita fuit deciſum, conclu-
dit Rebuff. tomo primo de ſenten. prouiſ. in præfa-
tio. nu. 105.

Rurſus in caſibus quibus alimenta, vel ex diſpo
ſitione hominis, vel authoritate legis præſtanda
ſunt certis temporibus, puta ſingulo menſe, bime-
ſtre, vel trimeſtre, eo caſu ſi teſtatori iubet poſt mo
ram hæredis certam pecuniam ſolui, vel inter par-
tes conuentum eſt eam ſolui, eueniente mora peti
19 poteſt pecunia in principio † cuiuſlibet anni, vt ꝓ
bat Socin. in conſi. 10. num. 16. ver. & prædicta pro
cedunt, vol. 1. & in conſi. 11. nu. 11. vol. eod. ſequitur
Lancellot. in d. q. 6. nu. 117. vbi enim dicit, quod nō
alimenta, nec res petuntur pro alimentis, ſed pecu
nia ſic taxata, vt per eum.

Non etiam attenduntur prædicta, quando vel
inter partes eſt expreſsè conuentum, qualiter, &
quo tempore præſtanda ſint alimenta, vel teſtator
tempus præſtationi deſignauit, quandoquidem cō
uentio, vel diſpoſitio teſtatoris ſeruabitur, ſiue die
20 tim, ſiue quolibet menſe † pręſtari iuſſerit, d. l. nec
ſemel, §. ſi in habitatione, ff. quando dies lega. ced.
facit l. diarijs, ff. de alimen. & cibar. legar. Bart. qui
ita declarat in l. fin. ff. de lib. agnoſc. eſt textus in l.
annuā pecuniā, ff. de annu. lega. Pract. d. §. 1. nu. 69.
in princ. vbi inquit, quod alimenta relinquuntur,
cum demonſtratione temporis, tunc pręſtāda ſunt
in tempore deſignato, l. fin. quem citat Angel. in l.
cum hi, in princip. dum inquit eo modo præſtari,
quando non ſunt aliter diſtributa a teſtatore, Si-
mon d. dubit. 11. nu. 92. Lancello. d. q. 6. nu. 112. Et
non ſolum expreſſa attenditur voluntas, ſed etiam
tacita, quæ colligitur ex re legata, vel ex cauſa, vt
21 quando mandat † præſtari ex fructib. l. 1. in fin. ff.
quan. dies leg. ced. ita declarat Bald. in l. 1. nu. 3. C.
de fideicom. Simon d. nu. 93. Ludou. Molin. in d. tra
cta. de primogenit. Hiſpan. lib. 2. c. 15. nu. 37.

Ex quo infertur, quod ſi teſtator in cauſam ali-
mentorum relinquat frumentum, vinum, oleum, li
gna, & ſimilia ex certis prædijs, ea omnia præſta-
22 buntur in tempore recollectionis † ipſorum fru-
ctuum, vt ſcilicet frumentum Iulio menſe, vinum
Septembri, oleum Octobri, & ſingula præſtentur,
vt probatur in l. Firmio, §. pater annua, ff. quā dies
lega. ced. vbi gloſ. in verſi. initio, ita expreſsè notat

Bar.in l.qui hoc anno,circa fioem,ver.ſallit ſecun-
do,ff.de verb.oblig.Simon d.dubit.11.num.93.vbi
allegat etiam Alciat. Et quamuis prædicti omnes
loquantur, quando relinquuntur fructus ex certo
fundo,atque ita quoque ſonent verba l.Firmio,ta-
men glo.ibi in verſ.initio, ampliat procedere etiã,
quando teſtator nulla fructuum mentione facta re
linqueret victum, & veſtitum. Verum ego non ar-
23 bitror eam † glo.bene loqui, quia tunc non eſt ex-
pectanda collectio fructuum, nec alimentorũ præ-
ſtatio differri debet vſque in tẽpus recollectionis.
Ita enim concludunt Doctores ſupra citati, & idẽ
exiſtimo, qñ teſtator relinqueret in genere quan-
titatem vini,frumenti, & olei, non adiecto fundo,
ex quo deberent preſtari. Et ratio diuerſitatis eſt,
quia vbi de certo fundo legantur fructus, illud le-
24 gatum eſt conditionale † ſi fructus naſcantur, in-
terdum,per totam, ff. de verb. oblig. Caſtr.in l.ex
conducto,§.ſi vis tempeſtatis,ff.loca. Nat.in conſi.
86.nu.2. Expectari itaque debet recollectio, vltra
quod, vbi genus debetur, habito reſpectu ad cer-
25 tam ſpeciem,tunc genus † habetur pro ſpecie,Bar.
& alij in l.quod te,ff.ſi certum pet.l.quæſitum, ff.de
pact.dixi in proximè præcedenti quæſtione,& non
poteſt de alio ſolui frumento,vino,vel oleo,perin-
de,ac ſi illud ipſum fuiſſet præcisè relictum. Cum
vero alimenta ſunt ſimpliciter relicta,vel frumen-
tum,vinum, & oleum, nõ deſignato fundo,tunc hę
res dicit debitor generis, quod ſemper conſiſtit,&
recollectio non eſt expectanda: erit igitur reſtrin-
geoda deciſio ad caſum, quando alimenta relin-
quuntur ex fructibus certi fundi.

Et ampliatur hæc concluſio ſic declarata,vt pro
cedat etiam quando cum frumento,vino,oleo,& ſi
milibus extat relictum pecuniæ,quia pecunia quo
que ſoluitur tempore recollectionis fructuum ſicu
ti ipſi fructus,vt voluit Bar.in l.ſi legatarius, §.1.ff.
de legat.3. vbi ait, quod ſi teſtator relinquat omni
26 † anno ex tali fundo decem corbes frumenti,& de
cem libras,hæres non præſtabit libras niſi tempo-
re collectionis frumenti,quia cum pecunia, & fru-
mentum ſint in eodem legato connexa, debent æ-
qualiter determinari,l.iam hoc iure, ff.de vulg. &
pupil. & eodem tẽpore præſtari, ſequitur Rom.in
d.l.qui hoc anno,ff.de verbor.oblig. & in ſing.389.
reditus,idem Rom.in conſ.231.Iaſ.d.l.qui hoc an-
no,col.fin.in l.1.col.4.ff.de iuſt.& iu. Felin. in cap.
a.colum.16.in 5.limit.de reſcrip.Soc.iun.in conſi.
160.col.3.vol.2.Ripa d.c.2.num.46.Alex.in l.in te
ſtamento,la prima,in princ.C.de teſtam.milit.Ca
ualc.de vſufruct.mulic.relict.nu.166.in princip. Si
mon d.nume.93.Euerard.loco 50.col.3.verſi.item
ex iſto. iſtud enim operatur coniunctio.

Quod ſi legatum alimentorum ſemel tantum
præſtandum ſit,& noo habeat diem certam,vtique
27 non præſtabitur niſi † ſequuta interpellatione,ita
Aret.in l.ita ſtipulatus,col.13.ver.in alimentis au
tẽ,ff.de verb.oblig. ſequitur Simon loco ſupra ſæ-
pius memorato, nu.92. vbi enim non eſt appoſita
28 dies non incurritur mora † ſine interpellatione,
Iac.de Aret.Bart.Raph.Imola,& Alex.in l.ſi ex le-
gati cauſa,ff.de verb.oblig.Bal.Salic.& alij in l.ma
gnam,C.de contrahen.vel cõmitten.ſtipulat.nun-
quam enim videtur per debitorem ſtare oiſi inter
pelletur,Oldr.in cõſ.242.col.2. Dec.in conſil.516.
nu.21. & non ſtatim interpellatione ſequuta com
mittitur mora, ſed debitor alimentorum eſt ali-
29 quantiſper † expectandus,vt inquiunt Aret. & Si-
mon in locis prædictis, & eſt regulare, quod pro-
mittens aliquid facere,vel dare,iotelligitur nõ ſta
tim,ſed conceſſo debito interuallo.

Sed & ſi prædictis in caſib. declaretur,quo tem-
pore alimenta ſint præſtanda, ſemper tamen plu-
30 rimum poterit arbitrium Iudicis, & Iudex † ipſe
ſua deciſione moderabitur, Bero.in c. Raynutius,
ou.221.de teſtam.Cordub.in d.l.ſi quis a liberis,§.
non tantum,nu.22.ff.de liber.agnoſcen.

Ex prædictis etiam infertur, quod teſti, qui ad
ferendum teſtimonium ducitur extra patriam,cui
miniſtrati debet impenſa victus,debet ſolutio fie-
31 ri antequàm exeat † de domo,l.penul.C.de teſtib.
l.properandum, §.illo, C. de iud. Salic. qui ita de-
terminat in l.quoniam, nu.1.verſi.item dicit,C.de
teſtibus, vbi inquit ſic voluiſſe Pet.& Cin.ibi,& ve
re Cin.in fi.dicit,quod teſti, & Aduocato ſolui de-
32 bent † ſumptus omnes antequàm pedem moueãt
de domo,argumento l.pen. C.de teſtibus.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta ſoluuntur ſecundum qualitatẽ,& dignitatem perſonæ,cui debentur.*

2 *Qualitas præſentis ſtatus eſt attendenda in ſoluendis alimentis.*

3 *Conſuetudo vltima attendi debet.*

4 *Alimenta lautiora ei debẽtur, qui alias fuit diues,quàm ei,qui ſemper fuit pauper.*

5 *Commoda alimenta,quando præſtanda, tunc attenditur dignitas alimentarij.*

6 *Alimenta præſtanda abſque penuria non debentur ſecundum dignitatem.*

7 *Verba non debent eſſe ſuperflua.*

8 *Nobili alimenta debentur delicata, nec veſci debet cibo ruſticorum.*

9 *Nobili alimenta debentur etiam pro famulis ſecundum conditionem ſuam.*

10 *Famulum alere tenetur quicunque alimenta debet domino,qui ſit famulo dignus.*

11 *Gratus in conſ.87.nu.14.vol.1.reprobatur.*

12 *Ruſtico non debentur cibi delicati, nec panis albus, ſed cępe, caſeus,& panis fabaceus.*

13 *Ruſtico pauperi tradẽs cibos delicatos,venialiter peccat.*

14 *Ruſticus veſci debet allio,raſano,& ſimilibus cibis. intellige tamen,vt ibi.*

15 *Eccleſia patrono nobili pinguiora præſtat alimenta, quàm ignobili.*

16 *Patronus alendus eſt ſecundum ſuam dignitatem.*

17 *Patronus,qui plus contulit in fundatione Eccleſiæ, pinguiora alimenta conſequitur ab Eccleſia, quàm is,qui minus contulit.*

18 *Eccleſia alit non ſolum patronum,ſed etiam filios,& familiam.*

19 *Libertus alit patronum,ſecundum illius dignitatem.*

20 *Libertus non ſolum alit patronum,ſed etiam vxorem,filios,& familiam.*

21 *Pater tenetur æqualitatem ſeruare inter filios.*

22 *Primogenitus habet præeminantiam quandam inter fratres.*

23 *Primogenitus reputatur dignior inter fratres.*

24 *Primogenitus ſedere debet in loco eminentiore.*

25 *Primogenito pinguiora alimenta præſtantur a patre, quàm cæteris fiat.*

26 *Primogenitus alit ſecundogenitos ſecundum eorum dignitatem,& quantitatem.*

27 *Maritus alit vxorem ſecundum nobilitatem, & dignitatem ſuam, & quomodo intelligatur.*

Maritus

28 *Maritus alit non ſolum vxorem, ſed etiam pediſſequas, & alias ſeruientes.*
29 *Aduocato exeunti Prouinciam datur equus, & ſamulus.*
30 *Doctori alimenta dantur cum ſeruitore.*
31 *Clerico propter delictum ſuſpenſo alimenta debentur ſecundum qualitatem perſonæ.*
32 *Ordinato Epiſcopus præſtat alimenta ſecundum illius dignitatem.*
33 *Epiſcopus tenetur ordinato tradere veſtes, lectum, & medicinas.*
34 *Beneficiatus cum eſt grauandus detrahit primum alimẽta ſecundum ſuam dignitatem.*
35 *Monacho agenti ad vtilitatem Monaſterij traduntur alimenta ſecundum qualitatem perſonæ.*
36 *Veſtimenta ſufficientia intelliguntur ſecundum qualitatem, & dignitatem perſonarum.*
37 *Vxor accuſans matrimonium conſequitur alimenta ſecundum facultates viri, & dignitatem ſuam.*
38 *Patrono, qui aliquando fuit diues, Eccleſia præſtat vberiora alimenta, quàm ei, qui ſemper fuit pauper.*
39 *Veſtes inter Canonicos præſtantur nobiliores ſecundum dignitatem, & qualitatem.*
40 *Cibaria pinguiora inter Canonicos præſtantur dignioribus. vide tamen ibi.*
41 *Viſitatori alimenta præſtantur, ſecundum eius qualitatem, & dignitatem.*
42 *Mulieri prægnanti alimenta præſtantur ſecundum eius dignitatem.*
43 *Marito cum agitur de exactione dotis relinqui debent alimenta ſecundum dignitatem, & conditionem ſuam.*
44 *Debitor antequàm ſoluat æs alienum, poteſt in foro conſcientiæ retinere ſibi alimenta moderata, non tamen lauta.*
45 *Hoſpitale. Qui tenetur ad alimenta ſatisfacit oneri, ſi facit illum recipi in hoſpitale. vide tamen ibi.*
46 *Vſufructuarius non tenetur cauere de vtendo, & fruendo, quando donauit reſeruato vſufructu.*
47 *Marito, quando exigitur pro dote, relinquuntur alimenta arbitrio Iudicis.*
48 *Hoſpitale. Alendus non debet mitti ad hoſpitale, quando dignitas, & qualitas eius non patiuntur.*
49 *Spurio alimenta præſtantur ſecundum neceſſitatem, non ſecundum dignitatem.*
50 *Spuria non dotatur tanta dos, quanta dari ſolet legitimæ, & naturali filiæ.*
51 *Pater ſi filium remittat ad hoſpitale perdit patriam poteſtatem.*
52 *Patri alimenta danda ſunt, qualia pater præſtare debet filio.*
53 *Correlatiuorum eadem eſt ſententia, & diſpoſitum in vno, locum habet in alio.*
54 *Parentes eo modo ſuccedunt filijs illegitimis, quo ipſi filij ſuccedunt parentibus.*
55 *Correlatiuorum non eſt idem iudicium, quando diuerſa ratio militat.*
56 *Filius, qui diſſipauit legitimam ſibi aſſignatã, conſequitur alimenta ſecundum indigentiam, non ſecundum dignitatem.*
57 *Eleemoſyna, quando datur, non attenditur dignitas pauperis, ſed indigentia. declara, vt ibi.*
58 *Patri bannito, vel hoſti alimenta non debentur ſecundũ dignitatem, ſed ſecundum neceſſitatem.*
59 *Homines criminoſi ſunt egeſtate premendi.*
60 *Banniti perdunt iura ciuitatis, a qua ſunt banniti.*
61 *Vxor non tenetur alere virum, qui propria culpa incidit in egeſtatem.*
62 *Vxori pauperi ob luxuriam, vel crimen, non debentur alimenta niſi ratione eleemoſynæ.*
63 *Dignitas præcedens non attenditur, quando eſt amiſſa ob culpam propriam.*
64 *Cum de vno diſputamus, cætera præſupponuntur habilia.*
65 *Nemo dat, quod non habet.*
66 *Charitas ordinata incipit a ſeipſo.*
67 *Argumentum a toto, ad partem, eſt validum, vt ſcilicet eadem ſit ratio partis, quo ad partem, quæ eſt totius, quo ad totum.*
68 *Alimenta æqualiter omnibus præſtanda ſunt, quando multis coniunctim relinquuntur.*
69 *Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, nu. 55. ff. de liber. agnoſcen. reprobatur.*
70 *Teſtes de vniuerſitate non ſunt idonei, quando vtilitas ad eos pertinet, vt ſingulos, alias ſecus.*
71 *Epiſcopus non eſt ſuſpectus, nec remoueri poteſt in cauſa ſuæ Eccleſiæ.*
72 *Epiſcopus non eſt Iudex competens, vbi agitur de bonis ſuæ menſæ.*
73 *Dignitas inter Canonicos conſideratur reſpectu Eccleſiæ, non vt quiſque erat in ſæculo.*
74 *Eleemoſyna, quando eſt in ſingulos taxata, non licet variare ex dignitate pauperum.*

QVAESTIO XVIII.

Diverſimode autem ſecundum
perſonarum diuerſitatem alimen-
ta præſtantur regulariter, & ſoluẽ
da ſunt ſecundum dignitatem, &
1 qualitatem † perſonæ, cui deben-
tur, vt probatur in l. ſi cui, ff. de an-
nu. lega. l. Mela, & l. pen. ff. de alimen. & cibar. lega.
& probat. l. ſi tutor ſecundum dignitatem, in prin-
cip. ff. de adminiſtr. tutor. l. 1. §. mulier, & l. habita-
tio, ff. de vent. in poſſeſſ. mitten. l. ſed & ſi quid inæ-
dificauerit, §. ſufficienter, ff. de vſufruct. alios citat
Tiraq. in tract. nobilit. c. 20. nu. 143. latiſſimè Cor-
dub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, nu. 43. ff. de
liber. agnoſc. vbi citat Bald. Ang. Roman. Aret. Iaſ.
Dec. Bertran. Roch. de Curt. Virgin. Didac. Pariſ.
Coraſ. Ripam, Crauet. & alios.

Intelligi tamẽ debet præſentis ſtatus dignitas,
2 † non quæ aliàs fuit, vt per Iac. de Aret. & Bal. in l.
ſi maritus, la ſeconda, ff. ſolu. matrim. vbi inferunt,
quod ei, qui alias erat diues præſtãda ſunt alimen
ta, prout nunc eſt in paupertate, non prout aliàs e-
rat. Et dicit Caſt. in loco prædicto, quod ſi ſole-
bat aliàs tenere equos, & famulos, deinde ad pau-
pertatem deueniat, non eſt curandum de priori di
gnitate, ſed ſufficit tantum illi dimitti, quantũ ne-
ceſſe eſt pro ſuſtinendo præſenti ſtatu, ſequitur Iaſ.
in l. cum hi, §. vult igitur, num. 2. ff. de tranſac. idem
voluit Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. & non tantũ,
nume. 17. & confirmari poteſt, quia cum in præſtã-
dis alimentis ſeruari debeat conſuetudo, prout
3 mox dicam, attendi debet vltima † conſuetudo, nõ
quæ alias fuit, l. Mela, §. quid ergo erit, ff. de alimen.
& cibar. legat. Alexand. in conſil. 5. colum. fina. vo-
lum. 5. conſil. 223. col. 2. volum. 2. Felin. in cap. cum
acceſſiſſent, num. 31. de conſtitut. Dec. in l. ſemper
in ſtipulationibus, nume. 8. ff. de reg. iur. Natta in
conſ. 367. nu. 18. Sed contrarium facit gl. fi. in c. qui
cunque, 16. q. 7. vbi vult lautiora alimenta illi præ-
4 ſtari, qui aliquando fuit † diues, quàm ei, qui ſem-
per fuit pauper. Et per eam glo. Cord. in d. l. ſi quis

a liberis,§.ſolent,nu.35.& ſeq.Reprehendit Iaſ. &
alios ſupra relatos,qui tenebant alimenta non præ
ſtari pro antiqua dignitate,ſed præſenti rerum in-
ſpecto ſtatu, meo tamen iudicio Iaſon non meruit
reprehendi,nec ipſe eſt illius opinionis author, at
cam ante eum tenuerunt Iacob.de Aret.Bal.& Ca
ſtren.nam aliud eſt dicere, quod pinguiora debeã
tur alimenta ei, qui alias diues fuit, aliud vero, ꝙ
is ſit pro antiqua dignitate alendus: datur enim
medium, vt plus præſens exigat ſtatus, & minus,
quàm requireretur in antiqua dignitate, proinde
verſabitur plurimum in hoc iudicis arbitrium, &
officium. Erit ergo concluſio,quod alimenta debẽ
tur ſecundum dignitatem alimentarij, & licet nõ
attendatur dignitas antiqua,quo ad hoc,vt omni-
no ſecundum illam in omnibus alatur, attenditur
tamen vt pinguiora dentur,quàm ſi non alias fuiſ-
ſet diues.

Hæc autem concluſio procedit ſine controuer-
ſia, quando ex diſpoſitione legis, vel etiam homi-
5 nis commodè † præſtanda ſunt. Hoc enim impor-
tat dictio illa, commodè,vt docet Io.And.in c.1.§.
ſanè,in verbo abſque penuria, de ſta. regula. in 6.
vbi tamen aliud dicit,quando relinquerentur abſ-
6 que penuria, † primum illius dictum notabile in-
quit Abb.in c.1.de inſtit.& in cap.poſtulaſti,de re-
ſcript.Illud quoque ſingulare atteſtatur Dec. in c.
peruenit,il ſecondo,nu.5. de appella.ſequitur Cor
dub.in d.§.ſed ſi filius,n.81.& ſeq. vbi ſuſtinet dif-
ferentiã,quam Io.Andr.cõſtituit inter verbũ,com
modè,& verbum,ſine penuria,pro Rebuff.in tract.
de congr.portio.q.8.nu.78.aduerſus Dec.in d.cap.
peruenit.Ego tamen exiſtimo in propoſito noſtro
idem importare,quod alimenta dentur ſine penu-
ria, vel quod præſtentur commodè; nam ſi verba,
ſine penuria,importarent ſolum ſufficientiam,quę
requiritur ad excludendum neceſſitatem,eſſent ſu
7 perflua, & nihil † operarentur,contra l.ſi quando,
ff.de legat.1.Bald.in rub.C.de contrahen.emptio.
q.9.ne ergo ſint otioſa importare debent, vt lautè
præſtentur,quia etiam ſi id non fuiſſet adiectu,præ
ſtanda fuiſſent ſecundum egentiam,propterea nõ
eſt inſiſtendum ſuper vi verborum, vti facit Cor-
dub.dum diſputat ſi idem ſignificent.

Ex ea itaque concluſio infertur,quod nobili de-
bentur ſecundum ſuam nobilitatem, nec ille cogi-
8 tur veſci cibo † ruſticorum,c.non cogantur,41.diſt.
ita voluit Bald.in l.2.in fine,C.quod cũ eo,per tex.
in l.ſed & ſi quid inædificauerit,in §. ſufficienter,ff.
de vſufruc. Ang.& Imo.in l.Neſennius, §.fi.ff.de re
iud.Iac.de Aret.Raph.& Alex.in d.l.ſi maritus, la
2.ff.ſol.matr. Alios citat Tiraq. in d.tract.nobilit.
c.20.num.142. quibus accedunt Guido Pap.Cro.
Marſil.Lambertin.& Ioan. Cirier.quos omnes re-
fert Cordub.d.§.ſed ſi filius.

Imò nobili præſtanda ſunt alimenta non pro ſo
9 la illius perſona,ſed etiam pro † famulis,cum non
deceat,quod ipſe ſibi ſeruiat,l.habitatio,ff.de ven-
tre in poſſeſſ. mitten. l.tutor ſecundum dignitatẽ,
in princip.ff.de admin.tut.l.ſi cum dotem,§.ſin an-
tem in ſæuiſſimo,ff.ſoluto matrimonio, per quæ iu
ra hoc voluit gloſ.in Authent.de non eligen.ſecun.
nuben.§.fin.in verſic.orieta,& ibi Barto. dicit eam
deciſionem perpetuo eſſe menti tenendam,Imo.&
Alexand. in dicta l.ſi maritus,Aret.in conſil.17.in
5.dub.Abb.in capit.cum adeo,de reſcriptis, Tira-
quel. dicto capitu.20.nume.141.verſicu.ex quibus
etiam,Cordub.in dicto §.ſed ſi filius, nume. 49.vbi
allegat etiam Cœpol. Ioan.Lup. Boer. & Didac.

Et non mirum, nam vbicunque conditio alen-
di fert, quod pro vſu domus famulos habeat, tunc
quicunque tenetur alere dominum, tenetur etiam
10 alere famulum, † vt voluit gl.in c.1.in verſi.neceſ-
ſitatem,21.q.1.gl.in c.ſtudeat,in glo.fin.50.diſtin.
Abb.in d.c.cum adeo,num.5.Rom.in conſil.189.in
princ.alios plures cõgerit Cord.in d.§.ſed ſi filius,
nu.50. Et cõprobabitur hæc regula inferius,prout
ſigillarim cõtiget tractari de diuerſis perſonis. Et
quamuis Grat.in conſ.87.num.14.vol.2.vbi dicat,
11 hoc † non procedere, quando alimenta relinquun
tur in teſtamento titulo legati,tamen improbatur
opinio per Cord.in d.loco, per text.in l.ſi cui,ff.de
annu. lega. qui loquitur indiſtinctè in materia le-
gatorum. Et licet regulariter in legatis ſtricta in-
terpretatio fiat, tamen vbi agitur de alimentis,
quæ fauorabilia ſunt lata fit interpretatio.

Infertur etiam quod ruſtico non ſunt præſtandi
12 delicati cibi, † nec panis albus, ſed groſſus, ex fa-
bis & ſiligine,caſeus,cæpe,nuces,& ſimilia,gl.in l.
ſeruis vrbanis,in verſic.ex libellis, & rurſus in ver
bo,cibarijs,ff.de legat.3. glo.in c.epiſcopus,in ver.
victus,10.q.2.& in c.nobis,in ver.modeſtè, de iure
patro.Lambert.in tract.de iure patron.lib.3. in 3.
princip.q.artic.12.nume.2. Paul.de Citad.in eod.
tracta. par. 6.q.7. Idem tenuerunt Corſet. Afflict.
Iaſ.& Marſil.quos citat Tiraquel.d.c.20.num.142.
alios addit Cordub.dicto §. ſed ſi filius, nume.46.
Lancellot.Gallia.in conſuetud.Alexand.verſic.ſo-
lidos,q.6.nu.106.

In tãtum autem ruſtici vti debent cibis groſſis,
13 quod venialiter peccat,† qui pauperibus ſumptuo
ſa & delicata cibaria præparat, cap.criminis,ante
finem,diſtin.25. Tiraq.loco prædicto,num.146.vbi
poſt Iac. Belniſ. Cin.& Bal.inquit,aquam in potũ,
non vinum dandum,& ſubdit,ruſticos veſci debe-
14 re † allio, raphano, & ſimilibus, intelligo tamen
de paupere ruſtico, non de diuite, propter ſupra-
dicta.

Infertur quoque, quod eccleſia, quæ patronum
tenetur alere, qui ad paupertatem deuenit, am-
15 pliora, & pinguiora tenetur præſtare † patrono
nobili,quàm ignobili, vt voluit Roch. de Curt. in
tract.de iure patro.in verſi. & vtile,in 1.princip.q.
in 3.q.Pau.de Citad.in eo.tract.in 6.par.artic.7.q.
4.Lamber.in eo.tract.lib.3.in 3.princ.artic.q.3. Ti
raq.d.c.20.nu.142.Et ratio eſt,quia patronus alen
16 dus † eſt ſecundũ dignitatem ſuã,gl.fin.in d.c.qui-
cunque,16.q.7.Abb.d.c.nobis,num.6.de iure patr.
in c.ſtatuimus,nu.1.de maiorit.& obed.Fel.in c.cũ
omnes,nu.32.de conſt.licet regulariter pinguiora
17 conſequatur alimenta patronus, † qui plus contu
lit in fundatione,donatione, vel conſtitutione Ec-
cleſiæ,vt poſt Petr.Gofred. inquit, Bonif.de Vita-
lin.in Clem.plures,nu.34.de iure patronar.

Tenetur autem Eccleſia alere non ſolum patro
18 num, † ſed etiam vxorem, filios, & familiam,vt vo
luit Lambertin.in d.tract.lib.3.in 6.princip. artic.
q.3.nu.1.& 3.quem ſequitur Cordub. in d.l.ſi quis
a liberis,§.ſolent,nu.18. Id quod facit ad id, quod
ſupra dixi de famulo, quem alere tenetur quicun-
que domino tenetur alimenta præſtare.

Infertur etiam ad libertum,qui patrono ſuo te-
19 netur alimenta pſtare † pro illius dignitate,Lam-
bertin.in d.tract.lib.3. in 2.q.princip.articu.2.nu.
68.Cordub.d.§.ſolent,nu.8.vbi allegat Afflict.qui
hoc non dicit. Sed valet argumentũ a patrono Ec-

clesiæ

cleſiæ ad patronum liberti, & ideo libertus quo-
20 que alit non modo patronum, ſed eius † etiam pa
trem, matrem, filios, & familiam ſecundum glo. in
d. §. ſolent, & Cordub. nu. 11. Quod addi poteſt ad
ſupradicta de famulis & familia.

Infertur ſimiliter, quod etſi pater æqualia ali-
21 menta filijs teneatur † præſtare, argumen. l. inter
filios, C. famil. erciſ. l. ſi maior, in fi. C. commu. di-
uid. l. cum pater, §. euictis, ff. de leg. 2. Io. Cirier. in
tract. de primogen. lib. 2. q. 3. nu. 7. quia tamen pri
22 mogenitus inter fratres habet † quãdam paterna
lem præeminentiam, vt inquit Bar. in l. fi. nu. 13. ff.
23 de colleg. illicit. & dignior † reputatur, ſecundum
glo. in §. aliam, in verſ. altiori, Inſtit. de bono. poſ-
24 ſeſſ. quæ ideo infert, quod eminentiori loco † ſe-
dere debet, Caſſan. in catalogo gloriæ mun. par. 1.
conſiderat. 12. gl. in c. licet, in verbo primatus, vbi
not. Abb. de voto, Barba. in conſ. 18. num. 6. vol. 2.
Cordub. d. l. ſi quis a liberis, in prin. nu. 21. ff. de li-
ber. agnoſc. tamẽ pinguiora & ampliora alimenta
25 dat filio primogenito † quam alijs, ita voluit glo.
in c. quam periculoſum, in verſ. primatus, 7. quæſt.
1. vbi ait, quod duplicatos cibos recipere debet.
Illam gl. ſequuntur multi, quos citat Tiraq. in præ
fatio. tract. primogen. nu. 12. Io. Cirier. in loco pro
ximè citato. Id tamen ego intelligo, quando ex
conſuetudine, ſtatuto, vel diſpoſitione maiorum
primogenitus eſt in omnibus bonis, vel maiore eo
rum parte ſucceſſurus; Tunc enim ratione ſpei di-
citur quodãmodo dominus viuente patre, & tan-
quam tali, ampliores expenſæ ſunt exhibẽdæ, alias
autem non credo primogenito plus cæteris filijs
tribuendum eſſe. Et illam gloſ. in cap. quàm peri-
culoſum, reprehendit Luc. de Pen. in l. 1. nume. 15.
verſic. ad octauum, C. de priuileg. cor. qui in ſacro
palat. lib. 12. refert Tiraquel. in d. præfatio. nu. 12.
vide tamen Molin. de primogen. Hiſpa. lib. 2. c. 15.
nu. 72. & nume. 39.

Infertur eadẽ ratione, quod primogenitus, qui
vt dixi ſuo loco, tenetur ſecundogenitum alere,
26 præſtabit alimenta ſecundum dignitatẽ, & † qua-
litatem fratris, nõ ſecundum ſolam neceſſitatem,
vt voluerunt Hoſtien. Io. And. & Abb. in c. licet, de
voto, Io. And. in cap. ſine culpa, de reg. iur. in 6. in
Mercuriali, & eandem opinionem tenuerunt Abb.
Card. Alex. Guido Pap. Soci. Franch. & Iacobin. de
S. Georg. quos citat & ſequitur Tiraq. de iure pri-
mogen. q. 4. nu. 33. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis,
§. idem reſcripſit, nu. 90. ff. de liber. agnoſ. vel alen.
& in §. ſi mater, nu. 54. & ſeq. Molin. d. c. 15. nu. 39.
Menoc. conſ. 411. nu. 9. Alij tamen voluerũt, quod
alimenta præſtentur ſecundum qualitatem & va-
lorem feudi, cuius contemplatione primogenitus
obligatur, vt poteſt videri apud Parid. de Put. in
tract. de finib. feud. c. 40. nu. 28. & ſeq. Gaſ. Boacius
in tract. de inop. debito. c. 17. num. 72. Hoc tamen
intelligendum eſt, quando ſecundogenitus habet
aliũde, aliàs vbi ab omnibus bonis excluditur, te-
netur primogenitus alere ſecundum dignitatem.
Et hoc non procedit ſolum in primogenito, ſed
generaliter in quocunque fratre, qui tenetur fra-
trem alere. Prædicti etiam Doctores loquuntur in
diſtinctè, ſed an locum habeant in fratre ſpurio,
dicemus paulò infra.

Infertur pariter, quod maritus vxorem tenetur
27 alere, ſecundum dignitatem † & qualitatem per-
ſonæ: nam etſi dicant aliqui alẽdam eſſe pro modo
dotis, Spec. titu. de dote poſt diuor. relic. §. forma-
lis, nu. 15. Bar. in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæ-
uiſſimo, nu. 5. ff. ſolut. matr. Abb. Alex. & Campeg.
citati a Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex
his, nu. 20. vbi quod augentur alimenta pro modo
dotis: tamen ſi vel dotem non habeat, vel ea non
ſufficiat ad congruam ſuſtentationẽ, ſupplet ma-
ritus de proprio, Innoc. in c. per veſtras, de dona-
tio. inter vir. & vxor. apertius Salicet. in l. quod in
vxorem, nu. 1. C. de neg. geſt. vbi Alex. nu. 8. & Cor-
ne. nu. 2. Aret. in §. fuerat, nu. 8. Inſtit. de actio. ſe-
quitur Cordub. in d. §. ſi quis ex his, nu. 23. Et ideo
non ſolum vxori, ſed ẽt pediſſequis, & alijs ſeruien
28 tibus præſtanda † ſunt alimenta, vt voluit glo. in
Auth. de non eligen. ſecun. nuben. §. fi. in verſ. one-
ra, vbi Bar. dicit eſſe perpetuo menti tenẽdum: ſe-
quitur Lup. in rub. de dona. inter vir. & vxo. §. 68.
nu. 6. & in c. per veſtras, in 3. notab. in princ. col. 3.
verſ. & ad hoc eſt tex. fol. mihi 133. ſequuntur Lan
bertin. Boer. & Eemili. quos citat Cordub. in d. §.
ſi quis ex his, nu. 25. Et quod præſtentur alimenta
ſecundũ dignitatẽ, probat gl. in d. §. fi. dum inquit,
alendã eſſe vt filiũ, ponit Præpo. in d. c. per veſtras,
nu. 5. vbi ponit qualia præſtentur viduæ.

Infertur item ad aduocatum, cui ſi extra pro-
uinciam conducitur, præſtantur alimenta ſecun-
dum qualitatẽ perſonæ, & conſequenter pro equo
29 † & famulo. Ita concludit Bal. in l. vnica, in fi. C.
de ſuffrag. vbi dicit, quod exit prouinciam ſum-
ptibus cliẽtis eques, & non pedes, ſecundũ quali-
tatem perſonæ, argumento l. idemque, §. idem La-
beo, ff. manda. ſequitur Iaſ. in l. ſi non ſortẽ, in §. li-
bertus, nu. 29. in fi. ff. de cond. indeb. Et idem eſt ge
neraliter in quocũque Doctore, quia ſi ei alimen-
30 ta † debentur, præſtabuntur etiam pro ſeruitore,
Brun. in tract. de ceſſio. bon. q. 31. vbi loquitur, qñ
Doctor ceſſit bonis, & ſibi relinquitur quantũ ſuf-
ficit pro alimentis ne egeat, & vult, quod etiã pro
ſeruitoribus relinquantur debita alimenta: ſequi
tur Bonacoſ. in tract. de ſetu. & famu. q. 48. Et eſt
regulare, quod obligatus alere dñm, tenetur etiã
famulo alimẽta præſtare, vt dixi ſupra in verſ. imò.
nobili præſtanda. Et inquit Rebuf. in tract. de pri-
uileg. ſcholar. priuileg. 163. quod famulũ alit, qui-
cunque dominum alere tenetur, & ibi, nu. 10. ſub-
dit, quod inuitans dominum tenetur recipere ſer
uitorem, ſequitur Bonacoſ. in d. tract. quæſt. 120.

Infertur item, quod clerico ſuſpenſo propter
31 delictum exhibentur alimenta, ſecundũ qualitatẽ
perſonæ, quia non dantur pro ipſo ſolo, ſed ẽt pro
ſeruitore, vt probat textus in c. ſtudeat, ibi, pro ſe
& ſuis, diſt. 50. Et dicit gl. ibi, quod licet intelliga-
tur de filijs, & alijs coniunctis, tamẽ Arch. intelli-
git de his omnibus, ſine quibus clericus commo-
dè ſtare nõ poteſt, vt ſunt ſeruitores, ſequitur Præ-
poſ. in fi. Et idem dici poteſt de his omnibus, qui
tenentur in quantum facere poſſunt, deducto ne e-
geat, de quo tamen fiet ſermo paulò inferius, quan
do tractabimus, hac eadem quæſtione, de alimen-
tis debitis gratia miſerationis.

Infertur etiam ad clericum pauperem ordina-
32 tum ab Epiſcopo. Nam ordinarius † tenetur illi
prouidere ſecundum dignitatem, vt voluit gloſ. in
c. Epiſcopus, in verſ. neceſſaria, de præben. vbi etſi
textus de alimentis neceſſarijs loquuntur, glo. tñ
dicit intelligi debere de neceſſarijs ſecundum red
ditum beneficij, & qualitatem ac dignitatem or-
dinati, Ripa, in conſ. 26. nu. 7. Menoch. in tract. de
arbitr. iudi. caſu 169. in fi. & Franc. in d. c. Epiſco-
pus,

pus,ſequitur gl.ibi poſt Anch.nu. 5. Bert.in conſil.
151.num.4.vol.2.vbi quod tenetur etiam pręſtare
33 veſtes & lectum, & † medicinas poſt Imo. in d.ca.
Epiſcopus,& Menoch.loco prædicto dicit Iudicis
arbitrio committendum eſſe.

Infertur quoque, quod vbi tractatur de grauan
do beneficiatum aliquo onere,tūc ante omnia de-
34 trahenda ſunt alimenta † neceſſaria pro eo ſecun-
dum ſuam dignitatem & qualitatem, vt voluit Ri
pa in d.conſ.26.num.7. vbi loquitur de expenſa fa
bricæ,& dicit quartam redituum eſſe in eam cau
ſam erogandam, detractis tamen oneribus, ideſt
alimentis neceſſarijs præpoſito, pro ſe & ſeruito-
ribus taxandis arbitrio iudicis,allegat glo.in d.c.
Epiſcopus,& l.alimenta, ff.de alimen. & ciba.leg.
ſequitur Menoch. d.caſu 169. in fi.

35 Infertur eadem ratione, quod monacho † agen
ti ad vtilitatem monaſterij miniſtrari debēt a mo
naſterio vel Abbate alimenta, ſecundum ſuæ per-
ſonæ qualitatem, vt voluit Rota deciſ.335. in no-
uis,vbi addit,inſpici debere valorem,& redditum
bonorum monaſterij,argumento c.ex parte, de ac
cuſat. & idem dicit additionator ad Capel. Thol.
deciſ.88. in monacho, qui de licentia Abbatis de-
git in ſtudio, vel qui cauſam monaſterij defendit,
licet non meminerit de Rota.

Infertur pari modo ad id,quod voluit Bal. in l.
ſed & ſi quid,§.1.ff.de vſufr.vbi ait veſtimenta ſuf-
36 ficientia † ſecundum qualitatem perſonarū, quia
honorificè magis veſtiri debet Abbas, quā mona-
chus,& melius monachus,quàm cōuerſus,& hono
ratius magiſter Theologiæ, quā alius quiuis ſacer
dos inter fratres, & ſubdit eſſe menti tenēdum,ſe-
quitur additio.ad Capel.Tholoſ.88. in fi.

Infertur etiam ad vxorem,quę dum accuſat ma
trimonium,habere debet expenſas & alimenta ſe
37 cūdum facultates viri,& ſuam dignitatem,† vt de
terminat Specu. in titu. de inquiſitio.§.fi.nu.3. per
tex.in l.cum alimenta,ff.de alim.& ciba.leg.& per
eandem legem idem voluit Hoſt.in ſum.titu.de ac
cuſa. in §.admittātur, col.2. circa principium, ver.
quid ergo ſi contingat,vbi ait, quantitatem & æſti
mationem expenſarum taxari ſecundum faculta-
tes & dignitatem vxoris.

Infertur etiā, quod vberiora alimenta Eccleſia
38 præſtabit patrono,† qui aliquādo fuit diues, q̄ ei,
qui ſemper fuit pauper,gl.in c.nobis, in verſi. ino-
piā,de iure patron. Pau.de Citad. de iure patron.
in 6.par.art.4.num.157.in fi. In eo enim remanēt
reliquiæ aliquæ præcedentis dignitatis, cuius ra-
tione augetur qualitas alimentorum.

Inferri poteſt quoque, quod etſi inter Canoni-
cos, vel monachos eiuſdē Eccleſiæ ſeruari debeat
39 æqualitas in omnibus, tamen reſpectu † veſtium,
diſtributio fieri debet ſecundum merita & digni-
tatem perſonæ,vt inquit Innoc.in c.cum omnes,in
fi.de cōſtit.vbi,quod diſtributio fit ſecundum me-
rita perſonarum, earumque locum & ordinem, &
ſequuntur eum alij omnes, vt dicunt ibi Abb.Feli.
Dec.& alij, imò dicit Abb.num.9. quod eadem di
40 ſtinctio ſeruari debet † in cibarijs,per iura,quæ ip
ſe allegat,& cum eo tranſit Feli.nume.31. Et licet
Dec.num.10.contradicat, tamen ex prædictis con
ſtat,iuridicam eſſe differentiam,quæ fieri debet in
ter Canonicum ſimplicem,& eum, qui eſt conſtitu
tus in dignitate.

41 Infertur etiā, quod viſitatori † ſecundū qualita
tē perſonarum pręſtāda ſunt alimenta ab Eccleſia
viſitata,gl.in c.cū inſtantia, vbi Abb. in fi.de cēſib.

Item infertur,quod mulieri prægnanti alimen-
42 ta ventris † nomine præſtantur ſecundum digni-
tatem,l.1.§.mulier autem,ff.de vēt.in poſſ.mitten.

Non tamen ſecundum dignitatem præſtanda
ſunt alimenta marito, quando vel propter vergen
tiam ad inopiam, vel ex alia cauſa cogitur dotem
reſtituere vxori,deducto tamen ne egeat, ſed tan-
tum ei relinqui debet quantum pro neceſſaria vi-
43 tæ ſuſtentatione † erit neceſſarium,ſecundum Iac.
de Aret.quem citat & ſequitur Bald. in l.maritus,
ff.ſolu. matr.& Ang.etiam in fi. dicens,quod mari
tus non debet recipere alimenta ſecundum digni
tatem, vel ſolitum viuendi modum, ſed quatenus
neceſſitas naturæ requirit ad vitam, quia non eſt
marito fauendum, vt delicatè viuat cum pernicie
vxoris, licet alijs in caſib. diuerſum ſtatuatur, idē
voluit Cuman. in d.l.ſi maritus, hoc etiam tenent
Ang.in l.Neſennius,§.fin.ff.de neg.geſt. Caſtr. in l.
maritum,in num.5.ff.ſol.matr.Sed etſi allegatur a
multis, tamen reuera id non dicit, affirmans ſolū,
quod ſi maritus ex arte poteſt viuere, nihil eſt ſibi
relinquendum. Sed hoc nihil eſt,quia intelligitur,
ſi poteſt viuere ſecundum ſuam conditionem,An-
gel.Aret.in §.item ſi dote,nu.4.Inſtit. de actio. vbi
mouetur,quia beneficium non cenſetur inductum
cum iniuria cuiuſpiam, l.2.§.ſi quis a Principe, ff.
ne quid in loco publi. Sed hæc ratio eſt nimium ge
neralis, & non concludit: nam etiam quando re-
tinet ſolum pro neceſſitate vitæ, non fit ſine dam-
no vxoris,adimitur quidquid marito relinquitur.
Hanc etiam ſententiam probare Doctores inquit
Hercu.in l.miles,nume.6.ff.de re iudic. Hanc item
veriorem dicit Alcia.in conſi.18.nu.9.lib.9.quem
tamen ego non vidi, quia in volumine impreſſo ſe
cundum antiquum ordinem non inuenio, Io.Lup.
in rub.de dona.inter vir.& vxor.§.65.num.52.vbi
44 poſt Archiep.Floren.dicit,quod etſi debitor † ſol-
uendo æs alienum poſſit in foro conſcientiæ ſibi re
tinere quantum ſufficiat pro ſuo victu, tamen non
debet lautè ſecundum dignitatem viuere, ſed par
cè, ſecundum neceſſitatem & ſufficientiam, idem
probauit Craue.in conſ.219.col.penult.& Rolan.
in tract.de lucro dotis,q.94.nu.3. & ante eos Iaſ.
in §.item ſi de dote,num.8.Inſtitu.de actio. Zaſ.in
d.l.ſi maritus,nu.3.Tiraq. in tract.nobilit.cap.20.
nu.44. Et prædicti videntur moueri,quia marito
alimenta relinquuntur, non ex aliqua obligatio-
ne,ſed miſerationis gratia, ideo ſufficit neceſſita-
tem & indigentiam tolli, nō autem prouideri pro
opulentia.

Infertur aūt ex hac opinione, quo caſu ſat erit,
quod vxor, vel alius, qui tenetur ad alimēta, curet
45 † maritum, vel alium alimētandum recipi in ho-
ſpitale,Bal.in l.1.§.ſed ſcimus,nu.2. per illum tex.
C.de lati.libe.tollen.Io.Ana.in c.vnico,de infant.
expoſ.& languid. Præpoſ.in c.cum haberet, de eo,
qui dux.in matrim.quam pollu.per adult. Alex.in
l.alimenta,num.7.C.de neg.geſt.Ruin.in conſ.45.
nu.3.vol.2.Pet.Rauen.ſing.29. Lup.in repet. c.per
veſtras,in tertio notab.§.23.num.9. de donatio.in
ter vir. & vxor.

Contra tamen principalem ſententiam,quæ ha
bet,quod maritus,qui ſolum tenetur, in quantum
facere poteſt, retineat ſibi tantummodo, quātum
ſufficit pro ſuſtētatione vitæ, tenuerunt multi, qui
volunt,quod imò habenda ſit ratio conditionis &
dignitatis ſuæ, & ſecundum eam dimittenda ſibi
ſint

ſint bona. Et ante alios id voluit Cin. in l. vnica, §.
cum autem, in fi. C. de rei vxo. actio. Bal. in l. 2. C.
quod cum eo qui. & in rub. C. qui bon. ced. poſſ.
Imo. in l. ſi maritus, nu. 3. ff. ſolu. matr. vbi Alex. nu.
5. & Hercu. nu. 3. idem voluit Alex. in l. maritum,
nu. 2. ff. ſolu. matrim. Aret. in conſ. 17. col. pen. in 5.
dub. Tiraq. in tract. nobilit. c. 20. nu. 142. verſi. no-
bili ſanè, Campeg. in tract. dot. in 3. par. q. 239. Di-
dac. in epitom. de ſponſalib. par. 2. c. 8. §. 6. nu. 7. Et
hanc partem dicit communem Alciat. in l. nepos
Proculo, ff. de verb. ſigni. Bertran. in conſi. 242. in fi.
vol. 3. Zaſ. in §. fuerat, in fi. Inſtit. de action. & in §.
item ſi de dote, Inſti. eod. tit. Rimina. Inſtit. quib.
alien. non licet, in princ. nu. 362. Gabriel. commu.
opi. lib. 6. tit. de alimen. conclu. 1. num. 31. Cordub.
in d. l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, nume. 74. ff. de
libe. agnoſ. Lancel. Gal. in conſuetud. Alex. in ver-
ſic. ſolidos, quæſt. 6. num. 102. & ſeq. vbi referendo
alios dicit, hanc partem eſſe ſeruãdam in praxi, &
nouiſſimè Peregr. in trac. de iure fiſci, lib. 3. nu. 72.
verſ. contra tamen. Horum principale eſt funda-
mentum ſuper glo. in d. l. nepos Proculo, & ſuper
iuribus per nos in principio citatis, quæ dicunt,
alimenta eſſe præſtanda ſecundum dignitatem &
qualitatem perſonæ alimentandæ. Secundò facit,
quia honoris & exiſtimationis ratio nõ minus ha
benda eſt, quàm neceſſitatis, cum vitæ compare-
tur, imò præferatur, & non ſatisfacit intellectus,
quem Cordub. loco prædicto, num. 79. verſic. vnde
opere, accõmodat ad l. nepos Proculo, quod ſcili-
cet ibi agatur de partium conuentione, nam con-
uentio in eo textu concepta erat in caſu potentiæ,
& tamen dicit lex, quod intelligi debeat, quando
inſpecta dignitate poteſt, atque ita procedit non
ex pacto, ſed ex legis interpretatione, quæ cadit
etiam in caſu noſtro, vt legem, dicentem maritum
exigi inquantum ſacere poteſt, intelligamus de
potentia ſecundum dignitatem, vt ſcilicet, id fa-
ciat, quod poteſt ſalua dignitate. Poſſet tamen re-
plicari, quod in caſu legis nepos Proculo, facilius
admittenda eſt interpretatio, quæ pro eo fit, qui
cum non teneretur ſe obligauit, quo caſu mitius
eſt cum illo agendum, vt dicimus de eo, qui do-
nauit reſeruato vſufructu, vt nõ teneatur erga do-
46 natarium ſatiſdare † de vtendo & fruẽdo arbitrio
boni viri, quia ex propria liberalitate conuenitur,
ſecundum Io. de Plat. in §. præterea, verſic. ſed & ſi
quis, Inſtit. de actio. Socin. in l. omnes, ff. de excep.
Corne. in conſi. 267. vol. 4. Dec. in l. dinus, vbi Ca-
gnol. ff. de reg. iur. Gozad. in conſi. 91. nu. 5. Annib.
in l. nemo poteſt, nu. 174. ff. de leg. 1. Pinell. in l. 1.
pat. 2. nu. 80. C. de bon. mater. Rolan. in conſil. 37.
nu. 8. & 24. in 2. vol. deciſ. Pedem. 153. nu. 2. Caual.
de vſufruct. mulie. relic. nu. 153. Sed id ſuſtinetur,
quia ibi tractatur de dote filiæ promiſſa, cui pater
ad dotandum, etiam nulla præcedente promiſſio-
ne, tenetur. Ideo ſtabit firma concluſio, quod ali-
menta reſeruantur eo caſu ſecundum dignitatem
non ſolam neceſſitatem. Et non mouet, quod dan-
tur miſerationis gratia: quia reſpondetur non va
riari modũ alimentorum ex cauſa; turpe enim eſ-
ſet vxorẽ lautè viuere, viro interim ad limites ne-
ceſſitatis victum habente.

In hoc tamen aduertendum cenſeo aliud eſſe,
quod marito relinquãtur cõdecentia, aliud quod
ſecundum opulentiam & luxum, propterea var-
47 iabitur Iudicis officium in taxatione, † vt innuit
Didac. d. c. 8. §. 6. nu. 8. quem ſequitur Peregrin. d.
lib. 3. nu. 72. in fi. Admonet proinde Alc. in d. l. ne-
pos Proculo, remouenda eſſe, quæ ad pompam &
mollitiem pertinent, ſequitur Gallia. dicta quæ-
ſtio. 6. num. 103.

Infertur ideo, verùm non eſſe, quod ſufficiat ali
mentarium recipi in hoſpitale aliquod: nam illud
procedit, quando perſonæ qualitas id patitur, ſie-
48 riq; põt ſalua dignitate, † & exiſtimatione alendi,
alias non, vt declarat ipſemet Bald. in d. l. 1. §. ſed
ſcimus, & ſequuntur alij ſupra citati, Ruin. in cõſ.
45. nu. 8. vol. 2. Lupus d. §. 23. nu. 9. Didac. d. c. 8. §. 6.
nu. 9. in fi. vbi infert ad patrem, qui filium tenetur
alere, Cordub. d. l. ſi quis a liberis, §. ſolent, nu. 18.
Peregr. d. lib. 3. nu. 73. & Gallia. d. q. 6. nu. 108. vbi
loquitur in hæredibus mariti poſt Cuccum. Et in-
fert, quod eo caſu vxor non cogitur etiam pediſſe-
quam agere, ſi non conuenit ſuæ conditioni. Infer-
tur ex prædictis, idem eſſe in omnibus ijs, qui te-
nentur ſolum inquantum ſacere poſſunt.

Secundò principaliter declaratur noſtra cõclu
ſio, non procedere in filio ſpurio, quia ei non ſecun
49 dum dignitatem, ſed ſecundum † meram neceſſi-
tatem alimenta debentur, vt dicitur in c. cum ha-
beret, in fi. de eo, qui dux. in vxor. quam pollu. per
adulter. Et in eo ita tenuit Calder. in conſ. 6n. col.
6. vbi vult, quod nõ ſecundum patris qualitatem,
ſed ſecundum educationem de iure naturali ne-
ceſſariam præſtanda ſunt, eum refert, & ſequitur
Caſſan. in conſi. 39. nume. 55. Rot. Bonon. deciſ. 22.
nu. 6. vbi allegat etiam Cur. iun. conſil. 37. in fi. qui
50 dicit, ſpuriæ non tantã dotem † eſſe dandam, quã-
ta debetur legitimæ, Crau. in cõſi. 219. nu. 8. vol. 2.
Aemilia. in conſ. 146. nu. 10. Cordub. in d. l. ſi quis
a liberis, §. idem reſcripſit, num. 48. addo Paleot. in
tract. de noth. & ſpur. ca. 47. in fi. & cap. 49. in fi. vbi
vult neceſſaria tantum miniſtrari, Lancel. Gall. d.
q. 6. num. 103. Cuccus de legitima. §. poteſt præte-
rea, num. 8. fol. 137. quia ſi pater filium poneret in
51 hoſpitale, † perderet patriam poteſtatem, argu-
mento l. 2. C. de infan. expo. concludit Petr. Gerar.
ſing. 2. nu. 9. vbi ait, quod ſi filius occidens patrem,
non tenetur lege Pompeia, Aſcan. Clem. de patria
poteſt. c. vltimo, nu. 96. & Didac. dicto §. 6. num. 9.
dicit, patrem nõ ſatisfacere, ſi filium recipi faciat
in hoſpitali.

Sed etiam ſpurijs alimenta ſecundum perſonæ
conditionem deberi, voluerunt Corſet. in ſingul.
incipien. ſpurios, il 2. Didac. d. c. 8. §. 6. nu. 8. vbi di-
cit, hanc partẽ ex benignitate iuris Canonici pro-
ueniſſe, cum ex iure ciuili alimenta deberentur ſo
lum ſecundum vitæ neceſſitatem, & inquãtum na
tura exigit, ne quis deficiat, & infert ad legem Re-
gni de quinta parte alimentorum loco deſignan-
da, quam vult augeri poſſe, ſi per ſe non ſufficiat.
Cum hac etiam ſententia tranſit Ludou. Molin. de
primogen. Hiſpan. lib. 2. c. 15. nu. 55. vbi dicit, non
ſatisfieri Canonicæ æquitati, niſi præſtentur ſecun
dum dignitatem, Bonacoſ. in tract. de æquita. ca-
non. conclu. 2. Et hanc partem tenent Pariſ. in con
ſil. 14. nu. 27. vol. 2. & Peregrin. d. lib. 3. nu. 72. qui
vna cum Didac. Molina, & Bonac. in locis prædi-
ctis ſubdunt, alimẽta taxari arbitrio Iudicis. Ad-
dit tamen Molina, quod non tam pinguia ſpurio
decernenda ſunt ſicut legitimo, & naturali, & hæc
pars verior eſt. Abſurdũ enim foret dicere, quod
æquè ſtricta alimenta conſequatur ſpurius alicu-
ius Comitis, vel Equitis, vel etiam Principis, ſicut
cuiuſuis mercatoris, vel alterius alicuius priuatæ
perſonæ.

Google

perſonæ. Eſt enim modus in rebus, ſunt certi deni-
que fines. Et hoc etiam innuit textus in dicto ca-
pitulo, cum haberet, in fine, qui non ſimpliciter di-
cit, eſſe præſtanda ſecundum naturalem oecellita-
tem, ſed ſecuodum, quod eis ſuppetit. Et licet di
cat neceſſaria, tamen iudicantur neceſſaria, quę di
gnitatem alimentatij teſpiciunt, vt ſimilem tex-
tum declarat gloſ. in c. Epiſcopus, in verſ. neceſſa-
ria, de præben. & alij, quos citaui, hoc eodem capi-
tulo, dum tractaui, de alimentis præſtandis cleri-
co ab Epiſcopo ordinante. Circa aurem illud Di-
daci aſſumptum, quod quinta pars filio pro ali-
mentis aſſignata augeri non poſſit, vide latè agen
tem Cordub. in dicto §. idem reſcripſit, oume. 59.
& ſeq. Et prædicta de ſpurio ſæpe io iudicio con-
tinguut, cum bonis alicuius confiſcatis decernun-
tur alimenta. Infert autem generaliter Molin. lo-
co prædicto ad illos omnes, quibus miſerationis
gratia lex concedit alimenta, quod notandum eſt.
Nam idem ſupponunt cæteri omnes, licet nó tam
explicitè loquantur. Et Cordub. dicto §. ſed ſi fi-
lius, num. 6. recitat multas perſonas, quibus miſe-
rationis cauſa conceduntur aliméta, & ſupra hoc
capitulo in illationibus recitauimus multas per-
ſonas, quibus alimenta præſtanda ſunt, licet con-
cedantur gratia miſerationis, ideo non opus eſt re
ferre denuo.

Ex prædictis infertur, qualia patri aliméta præ
ſtet filius ſpurius, nam Cordub. in d. l. ſi quis a li-
beris, §. vtrum, nu. 84. verſ. hæc autem alimenta, ff.
52 de lib. agnoſc. inquit, talia patri a filio dáda, † qua
lia filius patri dare teoetur, & facit ratio correla-
53 tiuorum, † vt diſpoſitum in vno, locum habeat in
alio, l. fi. C. de indic. viduit. tollen. l. fi. §. fi. ff. de acce
ptilat. l. 1. vbi Bart. ff. de cupreſ. lib. 11. facit etiam
54 quia parentes illegitimis filijs eo modo † ſucce-
dunt, quo filij ipſi parentibus, §. de nepotibus, in
Auth. quib. mod. nat. eſſiciao. ſui, Azo. in ſumma,
C. de legitim. hæred. in fi. Bar. in l. fi. col. 2. ff. de his,
quibus vt indign. cum multis apud Didac. in Epi-
tom. de ſucceſſio. ab inteſt. conclu. 12. num. 13. Go-
meſ. in titu. de ſucceſſion. contra teſtamen. cap. 11.
nume. 36. ver. confirmatur, quia in eiſdem, Aſcan.
Clemen. in tract. de patria poteſt. c. 5. num. 44. vbi
alios citat, Lancello. Gallia. in conſuet. Alexan. in
verſ. vxori, quæſt. 4. nu. 32. In contrarium tamen ſa
cere videtur, quia plus debet filius patri, quã pa-
ter filio, vt dixi in tit. quibus debean. alimen. Ideo
non videtur argui poſſe de filio ad patrem, cum di
55 uerſa ſit ratio, quæ facit, † ideo ceſſare argumen-
tum correlatiuorum, l. curatorem, vbi gloſ. Cin. &
alij, C. de interdic. matri. l. fin. vbi Salic. C. de reſc.
vend. Iaſon in l. tranſigere, col. 1. C. de tranſact. &
in dicta l. fi. nu. 18. Crot. in l. ſi conſtante, in ſecun-
da lectura, nu. 63. ff. ſol. mattim. deciſ. Pedem. 140.
nu. 7. Euerar. loco 76. col. 3. verſ. præmiſſa tamen li
mita, Lancellot. Gallia. d. q. 4. nu. 44. Cum ergo di-
uerſa militet ratio, diuerſum quoque ius eſſet ſta-
tuendum: & non obſtat, quod dictum eſt de ipſa
ſucceſſione, qnia alibi diximus, ius & neceſſitatem
alendi non regulari ſecundum formam ſucceſſio-
nis, ſed aliter. Quidquid tamen ſit, ego arbitror
veram eſſe concluſionem, quod pariformis ſit præ
ſtatio, nam in patre minor eſt ratio conſequen-
di a filio alimenta, quàm ſit in filio quãdoquidem
filius nihil peccauit in ſui generatione, pater au-
tem commodum ſentit ex ſuo peccato, quod eſſe
non deberet.

Tertiò principaliter limitatur noſtra conclu-
ſio, vt procedat in filio, qui profudit & diſſipauit le
gitimam portionem ſibi aliquando a patre aſſi-
gnatam, quia & ſi ille alendus ſit, vt dixi ſuo loco:
tamen non ſuot ſecundum dignitatem, & qualita-
tem perſonæ præſtanda, ſed tantum pro vitæ ſu-
56 ſtentatione, † & ſubleuanda oeceſſitate. ita deter-
minat Marſil. Antonius Cuccus in tract. de legiti.
in §. poteſt præterea, numero 8. Lancellot. Gallia.
in verſic. ſolidos, quæſtio. 6. numero centeſimo tri-
geſimo ſexto. Et licet præter ſuam opinionem ni
hil adducat, tamen poteſt confirmari, nam deben
tur potius tanquam eleemoſyna, quæ præſtatur
cuique paoperi & egeno, quàm vti alimenta, & il-
li dantur tanquam terrio extraneo, non tanquam
filio. In eleemoſyna autem non attenditor digni-
57 tas, † niſi ſecuodum diſtinctionem Diui Thom. de
qua dixi in tit. quib. deben. alimen. Ergo idem erit
ſeruandum in prodigo filio. Facit, etiamſi illi pin-
guia alimeota forent decernenda, daretur occaſio
delinquendi, & diſpeoſandi portionem aſſigna-
tam, & non eſt tantum vni filio fauendum, quod cę
teris fiat iniuria.

Quartò principaliter declaratur, non procede-
re in patre criminoſo, vel bannito ex graui crimi-
ne, quia quamuis a filio alendus ſit, tamen ſuffi-
58 cienm a filio ab extrema egeſtate ſubleuari, † nec
pro dignitate decernuntur ei alimenta, ita voloic
Cordub. in dicta l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, nu
mero ſeptuageſimo ſecundo, verſicu. hæc alimen-
59 ta, allegat legem Regni, & facit, quia † crimiooſi
viri ſunt egeſtate premendi, l. bona fides, ff. depoſi.
Iaſ. in Authen. res quæ, numero vigeſimo, vbi Cur.
iun. numero trigeſimoprimo, C. commun. de le-
gat. latè Lancellot. Gallia. in verſicu. ſolidos, quæ-
ſtio. ſexta, numero ceoteſimo trigeſimoquarto, fa-
cit l. quiſquis, C. ad legem Iul. maieſt. conferunt
ad propoſitum rationes in proxima limitatione
adductæ, quia alimenta illi tanquam extraneo
exhibentur, non taoquam patri, & daretur occa-
ſio peccandi. Et hæc ſententia verior eſſet, ſi ne-
ceſſitas patrem alendi prouenirer a patria pote-
ſtate, vti aliqui exiſtimant. Nam multis in caſi-
bus propter bannum pater amittit patriam pote-
60 ſtatem, ſaltem quo ad ciuitatem, a † qua pater eſt
bannitus, Salic. & Caſtren. in l. prima, ff. de hæred.
inſtitu. Imo. in l. Gallus, §. ille caſus, ff. de liber. &
poſthum. Alexand. in l. ſi cum dotem, §. ſi patri, ff.
ſoluto matrimonio, & de hac quæſtione multa po
nit Aſcan. Clem. in tracta. de patria poteſta. capit.
vltimo, nume. 22. & pluribus ſequentibus. Ceſſan
te enim in ijs caſibus patria poteſtate, ceſſabit ne-
ceſſitas alendi ſecundum reuerentiam & dignita-
tem patris: propter delictum eoim releuatur fi-
lius ab eo onere patrem alendi, quod ſibi incum-
bebat, qnia vbi quis ſua culpa incidit in egeſta-
61 tem, non eſt alendus, † vt de vxore erga virum po-
nit Bald. in conſi. 478. num. 2. volum. 5. Tiraq. in l.
ſi vnquam, in verſ. bona, nu. 5. C. de reuoc. donar.
Crau. in corrollar. conſilij pro genero, nume. 39. &
42. vbi ait, poſtponendam eſſe omnem ęquitatem.
Cum ergo ceſſet obligatio proueniens a patria po
teſtate, & a reuerentia patri debita, remanet ea ſo
la, qua obſtringitur quis Chriſtiana pietate erga
extraneum.

Quintò eiſdem fermè rationibus limitatur, vt
non habeat locum in vxore, quæ incidit in pau-
pertatem propter luxuriam, delictum, vel aliam

culpam

62 culpam, quia ei debentur quidem † alimenta ex
pietate per modum eleemoſynæ, ſed non ſecun-
dum familiæ dignitatem, & ſui qualitatem, vti ex
preſse concludit Lancellot. Gallia. in d. quæſtio.
6. nu. 136. mouetur ex prædictis omnibus funda-
mentis, nec non deciſione Mar. Anton. Cucchi. in
d. c. ver. legitima.

Sextò ideo generaliter limitari poteſt, quando-
cunque propria culpa quis deuenit ad egeſtatem:
tunc enim non eſt habenda ratio anterioris di-
63 gnitatis, † quam proprio delicto perdidit vel ob-
ſcurauit, & hoc modo intelligi poſſunt, quæ ſu-
pra diximus in principio, non attendi antiquam
dignitatem, ſed præſentem rei ſtatum, quando ſua
culpa dignitatem perdidit.

Septimò generaliter quoque intellige, quod
præſtentur alimenta pro dignitate alimentandi,
ſi is, qui alit ita diues ſit, quod pinguia eo modo
poſſit alimenta præbere, ſecus ſi eius facultates
ſufficerent ſolum pro tollenda neceſſitate, quia in
64 plus non tenetur. Cum enim de vno † diſputa-
mus, cætera præſupponuntur habilia, §. in extra-
neis, Inſtit. de rer. qualit. & differ. nemo enim dat,
65 † quod non habet, capitu. quomodo, diſtinctione
4. l. ſi filius, C. de donatio. Dec. in l. nemo plus iu-
ris, nu. 2. ff. de regulis iuris, & prima charitas inci-
66 pit a ſeipſo, † l. præſes, C. de ſerui. & aqua, & nemo
tenetur ſeipſū ſpoliare, vt aliū veſtiat. Et diximus
ſupra in tit. quibus ex cau. alim. denega. poſſ. quod
pater, & alij, qui alere tenentur, ab eo onere exi-
muntur, ſi facultates non ſuppetant pro oībus: &
ſicuti eximuntur in totum, qñ facultates deficiūt
in totum, ita eximuntur in parte, qñ pro parte de-
67 ficiunt. Eſt enim eadem ratio † partis quo ad par-
tem, quæ eſt totius, quo ad totum, l. quæ de tota, ff.
de rei vend. Euerar. in loco de toto ad partem.

Octauò non attenditur dignitas alimentarij,
quando alimenta plurib. coniunctim relinquun-
68 tur: tunc enim ea ſunt æqualiter † ſingulis præ-
ſtanda, vt voluit Inno. in c. omnes, nu. 4. de conſti.
per textum, ibi, qui loquitur de diſtributione por-
tionum inter Canonicos, ſequitur Hoſt. in verſic.
coæquetis, Io. And. in Nouel. in fi. Anch. nu. 4. Imo.
nu. 12. But. in fi. Bal. nu. 8. Abb. nu. 9. Barba. nu. 49.
& Felin. nu. 32. Bal. Ang. Rom. & Floria. in l. ſi par-
tem, ff. de ſeru. ruſti. prædio. hanc ēt partem pro-
barunt Cæpol. Bertach. & Lamber. quos oēs citat
Cord. in l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, nu. 55. ff. de
libe. agnoſ. vbi contrarium tenentes citat Abbas,
Floria. Dec. & Cirier, reprobatque diſtinctionem
Bertach. qui volebat, id procedere, quādo omnes
alimentandi erant paris gradus, ſecus autem ſi
inæqualis. Ipſe vero Cordub. diſtinguit, aut ali-
menta pluribus relinquuntur vnicum corpus re-
præſentantibus, & tunc omnibus dari debent æ-
qualia alimenta: aut pluribus, vt ſingulis præſtan
tur, & tunc habetur ratio conditionis cuiuſque
ipſorum. Ratio eſt ſecundum eum, quia Canoni-
ci cōiuncti ſunt cōiunctione ciuili, l. verū, in prin.
§. & ſi cū tres, ff. pro ſocio. Pari ergo modo alendi
ſunt, non diſpari. Et ſic intelligit tex. in d. c. cū om-
nes. At textum, qui prædictis aduerſari videbatur
in l. ſed etſi quid inædificauerit, §. ſufficienter, ff.
de vſufructu. vult, quod loquatur qñ alimenta plu
ribus, vt ſingulis debētur: loquitur enim in vſufru-
ctuario, qui hæreditarios ſeruos alere tenet quem
libet ſcilicet ſecundum ſuam conditionem & di-
gnitatem, atque ita ipſe longo ſermone, confuta-
tis aliorum opinionibus quæſtionē hanc ſua pro-
poſita diſtinctione reſoluit. Ego autem aduerto,
quod Innocen. diſtinguit inter cibaria, & veſtes,
vultque, quod etſi æqualitas in cibarijs ſeruanda
ſit, non tamen ſeruetur in veſtibus, & ſequuntur
eum Abb. Butr. Felin. Dec. & alij: at veſtimentum
pars eſt alimentorum, & non videtur aliqua diffe-
rentia inter veſtes, & cibaria, & ex hoc confundi
69 videtur diſtinctio † Cordub. quia cum eodem iu-
re omnibus, vt vniuerſis debeantur, & cibaria, &
veſtes, cur tā diuerſum ius inducitur, vt in vno di-
gnitas attendatur, in alio non. Ea item diſtinctio
confunditur ex alio, quia, etſi vnicum corpus re-
præſentetur a pluribus, non ſubeſt tamen diuer-
ſitatis ratio, quare minus attendatur perſonarum
conditio, quàm vbi pluribus ſimul relinquitur,
vt ſingulis, cum in eo, quod agitur de alimen-
tis, non conſideretur corpus, aut collegium, ſed
ſingulorum perſona. Hinc videmus, quod atten-
ditur vtilitas, ideo ſi agamus de cauſa illius col-
legij, & vtilitas cauſæ pertineat ad ſingulos, non
70 attendimus † vniuerſitatem collegij, ſed ſingulos,
eaque ratione Canonici nō erunt teſtes idonei in
cauſa capituli, Iacob. Belu. in Authen. de monac.
in princ. quæſt. 8. Ioan. Andr. in c. cum nuntius, de
teſtib. in Nouel. Bar. in l. in tātum, §. vniuerſitatis,
ff. de rerum diuiſ. cum alijs multis, quos citaui in
cōſ. 28. nu. 41. & ſeq. atque ita erit in cauſa alimen
torū, quia etſi collegio relinquantur, eorū tñ vti-
litas pertinet ad omnes, vt ſingulos, ideo attendi
non debet collegium repreſentatum. Eodem mo-
do videmus, quod etſi Epiſcopus non poſſit, vti
71 ſuſpectus, remoueri a cognitione † cauſæ, in qua
tractetur de intereſſe ſuæ Eccleſiæ, glo. in c. ſi quis
erga, in verſic. priuetur, 2. quæſtio. 3. & in c. cum
veniſſent, de iudic. cum alijs per me adductis in
conſil. 50. in princip. tamen aliud eſt, quando agi-
72 tur de bonis † ſuæ menſæ deſtinatis, Collecta. But.
Abb. Felin. Dec. & alij in d. c. cum veniſſent, quia
etſi ea bona ſint Eccleſiæ, tamen commodum &
incommodum principaliter pertinet ad Epiſco-
pum. Et hanc ſententiam tenuerunt Hoſtien. Cal-
derin. Bald. Alexan. Abb. Aufrer. Ruinal. Alciat.
Blanc. & Natta, quos adduxi dicto conſil. 50. num.
11. Eſt ergo verbalis illa diſtinctio Cordub. dedu-
cta a corpore repræſentato. Vt ergo meum inter-
ponam iudicium, exiſtimo opinionem Abb. eſſe
veriorem, licet Innocen. ſequantur Doctores com
muniter, & textus in capit. cum omnes, cum dicit
coæquetis, intelligi debet ſecundum cuiuſque Ca-
nonici dignitatem & conditionē. Non enim erit
æqualis alimentorum præſtatio, ſi non habeatur
ratio dignitatis. Sic videmus diſpoſitam eſſe ce-
leſtem gloriam, quam Deus Optimus Maxim. e-
lectis ſuis parauit. Erit. n. inter beatos omnes æ-
qualitas, quia quiſque pro ſua capacitate glorio-
ſus erit. At maior erit vnius, quam alterius glo-
ria, prout plus meruit, neque tamen dicet quiſ-
quam ſubeſſe inæqualitatem. Præterea, quæ diffe-
rentia poteſt rationabiliter conſtitui inter diſtri-
butionem veſtium, & cibariorum, & magis in ve-
ſtiario, quàm in cibarijs attenditur dignitas. Be-
73 nè fateor, quod dum de dignitate loquimur † in-
ter Canonicos & Monachos, non de ea intelligere
debemus, quam quiſque habebat in ſæculo, ſed de
ea, quæ attenditur ex religionis inſtituto, puta in
Lectore, Priore, Præpoſito, Magiſtro, & alijs, qui
in cæteros præcellunt.

Nono

Nonò non attenditur qualitas perſonæ, vel con
ditio, quando alimẽtorum qualitas eſt taxata, per
ea, quæ ponunt Bal. & Ang. in l. ſi partem, ff. de ſer.
ruſti. prædio. vbi deputati ad dandum duas bucel
74 las pro eleemoſyna, † tenentur ita paruis dare ſi-
cut adultis, Imo. & Felin. c. cum M. Ferrar. de con-
ſtit. Cępol. de ſeruit. ruſtic. præd. tit. de aquæduc. in
3. quæſt. concl. 1. Picus in Auth. præterea, nu. 6 a. C.
vnde vir & vxor.

S V M M A R I V M.

1 *Hæres talia præſtat alimẽta, qualia præſtare ſolebat teſtator.*
2 *Verba intelligi debent ſecundum mentem proferentis.*
3 *Conſuetudo declarat omnem actum.*
4 *Conceſſio videtur facta ſecundum conſuetudinem concedentis.*
5 *Verba intelligi debent ſecundum qualitatem perſonæ loquentis.*
6 *Feudum conceſſum, videtur eo modo, quo conſueuerat concedere.*
7 *Habitationis relictum intelligi debet, prout dabat teſtator.*
8 *Conſuetudo patrisfamilias eſt ſpectanda.*
9 *Vſus patrisfamilias declarat illius voluntatem.*
10 *Conſuetudo vltima attenditur in alimentis.*
11 *Conſuetudo vltima ſeruanda eſt regulariter.*
12 *Conſuetudo regionis attenditur, quando deficit ſpecialis vſus patrisfamilias.*
13 *Conſuetudinem inducere quando poßit vna familia inter ſe.*
14 *Hoſpitale nouiter electum præſtat alimenta ſecundum conſuetudinem antiquorum hoſpitalium.*
15 *Alimenta non egent taxatione iudicis, quando relinquuntur prout conſueuit præſtare.*

Q V AE S T I O XIX.

POst conditionem & dignitatẽ ali
mentarij, inſpicimus, quid facere
conſueuiſſet teſtator, qui alimẽta
reliquit, & talia præſtabit hæres,
1 qualia præſtare † ſolebat teſtator,
dum viueret: eſt text. expreſſus in
l. cum alimenta, in princ. ff. de alim. & cibar. leg. &
facit, quia verba intelligenda ſunt ſecundum men
2 tem proferentis, † Caſtr. in conſil. 332. col. 1. vol. 1.
Crau. in conſ. 3. nu. 12. vbi dicit, quod quantumuis
ſint præciſa, reſtringi debent ſecundum mentem
proferentis. Mens autem colligitur ex eo, quod
3 facere conſueuit, quia conſuetudo † declarat om-
nẽ actum, l. quod ſi nolit, §. quia aſſidua, ff. de ædil.
edicto, l. in ſtipulationibus, ff. de reg. iur. cum infi-
nitis congeſtis a Gabr. commu. opin. lib. 6. titu. de
conſuetud. conclu. 1. per totam, & inquit Bal. in l. ſi
certis annis, C. de pact. quod conceſſio cenſetur fa
4 cta ſecundum morem † & conſuetudinem conce-
dentis, ſequitur Alex. in conſ. 107. num. 1. & 2. vol.
1. Feli. in c. cum Bertoldus, col. pen. de re iud. Cur.
in tract. de monet. conclu. vltima, & verba intelli-
5 guntur ſecundum conditionem & qualitatẽ † pro-
ferentis, l. ex facto, §. ſi quis rogatus, ff. ad Trebell.
Dec. in l. vnica, in vlt. lec. nu. 1. C. quando non pet.
par. & videtur quis concedere eo modo, quo con-
6 ſueuerat, vt loquendo de feudo † inquit Bero. in
conſil. 77. nume. 30. volum. 1. Ita ergo in alimentis
dicendum eſt, vt eo modo videatur teſtator reli-
quiſſe, quo ſolitus erat dare. Et ita dicit Bero. in
conſ. 48. nume. 10. volum. 2. vbi infert ad relictum
7 habitationis, † quod eſt pars alimẽtorum, & vult,
quod intelligatur prout conſueuerat teſtator. Et
dicit textus in l. ſi ſeruus plurium, §. vltimo, ff. de le
gat. primo, quod in explicanda voluntate ſpectan
8 da eſt patrisfamilias † cõſuetudo, l. nummis, ff. de
leg. 3. & qui facit ſecundum teſtatoris conſuetudi
nem, dicitur facere ſecundum eius voluntatem, &
è contra, Bart. in l. nomen, §. 1. num. 2. ff. de leg. 3. fa
cit l. prima, & l. ſi quis vini, ff. de vino, tri. oleo leg.
Et dicit Alciat. in l. 1. num. 47. ff. de iuriſd. omnium.
9 quod vſus patrisfamilias † declarat eius volunta-
tem, Zaſ. in conſil. 2. num. 2. vol. 1. Simon de Pretis
in tracta. de interpret. vlt. volun. lib. 1. interpret. 2.
dubit. 2. ſolu. 9. num. 2. Mant. de coniect. vlt. volun.
lib. 6. ti. 9. num. 1.

Quod ſi teſtator diuerſimodè ſeruauit, ea con-
10 ſuetudo erit attendenda, quam vltimo loco † te-
nuit, vt eſt textus de alimentis loquens, in l. Mela,
§. 1. ff. de alim. & ciba. leg. Simon lib. 4. dub. 11. nu.
48. Menoch. de præſum. lib. 3. præſump. 6. nu. 38. &
eſt regulare in omnibus, quod vltima obſeruetur,
11 † Alex. in conſ. 5. col. fi. vol. 5. conſ. 223. col. 2. vol. 2.
Dec. in l. ſemper in ſtipulationibus, nu. 8. vbi Ca-
gnol. nu. 11. ff. de reg. iur. Felin. in c. cum acceſſiſſẽt,
nu. 31. de conſtitu. Caſſan. in conſi. 10. nu. 7. Natta,
in conſ. 367. nu. 18.

12 Conſuetudo item regionis inſpicitur, † quando
deficit patrisfamilias ſpecialis vſus, d. l. quod ſi no
lit, §. quia aſſidua, cum multis apud Gabr. d. con-
clu. 1. per totam, Mant. d. lib. 6. tit. 8. per totum, Si-
mon de Pretis, d. ſolu. 9. nu. 2. Nat. conſi. 195. nu. 3.
Cœphal. in conſi. 328. nu. 43. D. Becium in cõſ. 10t.
nu. 48. Et in prædictis locis Mantica & Simon de-
clarant, quando teſtatoris, vel etiam regionis con
ſuetudo non ſit attendenda.

Poſſet etiam qualitas alimentorum colligi ex
familiæ ipſius teſtatoris conſuetudine: ſed quia in
ter Doctores maxima eſt controuerſia, an, & qui-
13 bus caſibus vna familia poſſit inducere † conſue-
tudinem, ideo vide latè apud Gabr. d. lib. 6. tit. de
conſuetud. conclu. 5. per totam, Mant. d. ti. 9. nu. 8.
& quod alimentis præſtandis attendatur conſue-
tudo, voluit etiam Caſtren. in conſi. 437. num. 2. vo
lum. 2. vbi ait, quod alimenta ab hoſpitali, nouiter
14 de ordine teſtatoris erecto, præſtanda † ſunt ſecũ-
dum conſuetudinem aliorum hoſpitalium, ſub-
dens, quod ſi talis conſuetudo probari non poteſt,
media via eſt eligenda, & ſecundum eam fiet præ-
ſtatio. Et conſuetudinem attendi voluit quoque
Cord. in l. ſi quis a liberis, §. non tãtum, nu. 18. ff. de
lib. agnoſc. Natta in conſ. 387. num. 11. vbi ait, non
15 taxari a iudice alimenta, † quando relicta ſunt eo
modo quo ſolitus erat teſtator præſtare, Crau. con
ſil. 189. num. 10.

S V M M A R I V M.

1 *Uxori alimẽta præſtantur ſecundum quantitatem redditum dotis.*
2 *Alimenta non reſtringuntur ad redditus dotis.*
3 *Vxor quæ magnam tulit dotem, pinguius alitur, quàm ea, quæ paruam habuit.*
4 *Filia dotata interim dum nubit ali debet ſecundum quantitatem dotis.*
5 *Frater tenetur ſororem dotatam alere etiam de proprio, donec nubit, ſi vires dotis non ſufficiunt.*

Vidua

6 *Viduã intra annum luctus ali debet ſecundum redditus dotis, & donationis propter nuptias.*
7 *Marito, qui moram paſſus eſt in ſolutione dotis, taxantur alimenta ſecundum illius quantitatem.*
8 *Maritus moram paſſus conſequitur alimenta habito reſpectu ad id, quod impendit circa alimenta vxoris.*
9 *Maritus non conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ, ſi non ſuſtinuit onera matrimonij.*
10 *Maritus intereſſe dotis non ſoluta conſequitur, etiam vltra quàm ferant onera matrimonij.*
11 *Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, num. 58. ff. de liber. agnoſ. reprobatur.*

QVAESTIO XX.

VXORI alimenta præſtanda ſunt ſe-
1 cundum quantitatẽ † redditnũ do-
tis, ita in vxore voluit l. ex annuo,
ff. de donatio. inter vir. & vxo. vbi
immodicum iudicatur, ꝙ eſt ſupra
vires, l. ſi eum dotẽ, §. ſin aũt in ſęuiſ
ſimo, ff. ſolu. matr. vbi vxor a marito deſtituta ali
mandatur ſecundum dotis quantitatẽ, Spec. in tit.
de dot. poſt diuor. reſtitu. §. formatis, nu. 15. vbi ta-
men dicit, non ſolùm ſecundum dotis quantitatẽ,
ſed etiam ſecundum conditionem alendã eſſe vxo-
rem, Bart. in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, num. 5. vbi
poſt Iacob. de Aret. dicit attendi non quantitatem
dotis, ſed redditnũ, quæ ex ea percipi poteſt, Abb.
in c. ex literis, nu. 3. de diuor. vbi loquitur donec pẽ
det accuſatio de adulterio, & quando alitur extra
domnm. Et inquit, procedere quando habet dotẽ,
aliàs tenetur alere de proprio, de quo dixi latè in
titu. quib. & a quib. debean. alimen. nam quod dici
tur alimenta regulari ſecundum quantitatem do-
2 tis, intelligitur ad commodum vxoris, † non quia
ex dote reſtringi debeant alimenta ſi vir diues ſit,
& illius conditio pinguiora exigat alimenta, idem
Abb. in c. ſalubriter, in c. 1. de vſur. vbi ait, quod di-
cimus vxorem ali ſecundum quantitatem dotis, in
telligi ita, ne capitale conſumatur. Et ſubdit, quod
3 commodius, & honorabilius alenda eſt vxor, † quæ
magnam dotem portauit, quàm quæ paruam: id
quod repetit addition. ad Abb. in capit. accedens,
in fi. de procura. Salic. in l. quod in vxorem, nu. 1. C.
de neg. geſt. vbi declarat alimenta ſumi ex eo, ꝙ ex
dote redigitur, Alexand. in d. §. ſin autem in ſæuiſſi
mo, num. 7. Campeg. de dot. in 2. par. q. 53. Et dicit
Lupus in rub. de donatio. inter vir. & vxor. §. 11. in
fin. quod vbi fructus dotis multum exuberant, tũc
vxor melius & honorabilius eſt tractanda, Cordu.
in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nume. 20. ff. de
lib. agno. Intelligendum eſt autem, quando ſuffi-
ciunt dotis fructus, quia tũc pinguius, vel tenuius
alit, ſed vbi nõ ſufficiunt, pſtãda ſunt nihilominus
alimẽta a marito ſecundũ ea, quę in d. titulo poſui.
Secundò idem eſt in filia, cui relicta fuit dos, nã
cum illa interim alenda ſit, vt eo loco dixi, alimen-
4 ta præſtanda ſunt ſecundum dotis † quantitatẽ, vt
eſt præciſus textus in l. cum vnius, §. fin. ff. de alim.
& cibar. lega. vbi glo. dicit, procedere hoc ex conie
cturata voluntate teſtatoris, qui videtur filiam eo
modo dilexiſſe circa alimenta, quo dilexit in dote,
& loquitur text. ille quando alimenta fuerunt ex-
preſsè relicta, arbitrio boni viri præſtanda. Sequi-
tur Bart. ibi ſubdens, quod procedit, quando ſuffi-
5 ciunt vires dotis, aliàs frater † ſupplere tenetur de
proprio. Et inquit Roman. in ſing. 538. quod ibi eſt
caſus ſingularis, in quo ſtatuuntur alimenta ſecun
dum qualitatem perſonæ, & quantitatem patrimo
nij, Campeg. in tracta. de dote, in 2. par. quæſtio. 64.
Et rationem ponit Bald. in conſil. 58. num. 7. vol. 2.
quia quando dos eſt cauſa finalis alimentorum,
tunc alimenta ſuccedut loco eiuſdem interuſurij,
proinde præſtanda ſunt pro menſura dotis, non ſe
cundum quantitatem patrimonij. Cum hac ſenten
tia tranſit quoque Crauet. in conſilio 189. nume. 9.
vbi dicit non eſſe conueniens, quod alimenta ſim-
pliciter & purè debita, regulentur ſecundum do-
tem conditionaliter relicta, etſi eum textum vidiſ-
ſet Capra, in conſil. 72. nume. 9. non dixiſſet deberi
ſecundum qualitatem perſonæ, & quantitatem pa
trimonij.
Tertiò, procedunt præmiſſa ẽt in vidua, cui præ-
ſtanda ſunt alimenta ſecundum quantitatem do-
6 tis, & donationis † propter nuptias, intra annum
luctus, dum fit dotis reſtitutio, vt probat Bal. in d.
conſ. 58. n. 7. vol. 2. vbi expreſsè loquitur in vidua,
dicens, quod alimenta debeantur ſecundum quan
titatem dotis, & donationis ꝑꝑ nuptias. Et de vi-
dua loquitur quoque Crau. in d. conſ. 189. qui id te
net, quo ad alimenta illi pſtanda ẽt poſt annum lu
ctus, dũ hæredes mariti sũt in mora ſoluẽdi dotes.
Quartò, eodem modo alimenta præſtanda ſunt
marito, qui moram paſſus eſt in dotis ſolutione,
7 quia ea ſecundum quantitatem promiſſæ † dotis
taxantur, vt in vidua dixit Crauc. d. conſil. 189. ſe-
cundum notata in l. inſulam, §. vſuras, ff. ſolu. matr.
ponit Capra, in conſi. 105. nume. 3. vbi tamen dicit
aduertendum, quod ſi fundus inæſtimatus fuit in
dotem aſſignatus, non habetur ratio valoris, ſed
redditus, in quo licet ipſe nihil alleget, adduci ta-
men poſſunt Doctores ſupracitati in principio hu
ius quæſtionis, qui dicunt non ipſam dotem ſpe-
ctandam, ſed dotis redditus. Ideo cum fundus inæ-
ſtimatus ſit dotalis, præſtari debent alimenta ſe-
cundum redditum. Pro quo facit etiam quod di-
cunt Doctores in ea quæſtione, an alimenta ex fru
ctibus, vel proprietate danda ſint, dum volunt nõ
attendi valorem palatij, vel turris, Bald. autem in
conſ. 94. vol. 1. dicit poſt Rain. de Forliu. Iacob. de
Rau. & Pet. quod alimenta loco intereſſe marito
morã paſſo præſtanda ſunt iuxta morem regionis,
& reſpondentiã onerũ matrimonij, eatenus, qua-
tenus de dote ſoluendum eſt, & ſic proportionabi
liter, & hanc opinionem ſubdit eſſe multũ equam:
concludens ideo quod Iudex debebit arbitrari cõ
ſideratis oneribus matrimonij, quantitate dotis,
& regionis cõſuetudine. Et Cæph. in conſ. 280. nu.
52. dicit poſt Alex. quem citat, ꝙ marito ſoluuntur
alimenta ſecundum quantitatem dotis promiſſæ.
At alij voluere, quod intereſſe mariti conſidere-
tur non habita ratione ad dotem, nec ad alia, ſed
8 quantum ipſe circa † alimenta vxoris impendit,
ita voluit Caſtren. in l. inſulam, §. vſuras, ff. ſolu. ma
trimo. quem ſequuntur Alex. in conſil. 221. num. 8.
volum. 2. Dec. in conſi. 119. num. 12. Cagnol. in l. cu
rabit, nu. 43. C. de actio. empt. & ibi Io. Bapt. Lup.
commẽta. 1. §. 4. nu. 77. Plot. in tract. de in lit. iuran.
§. 11. nume. 18. vbi dicit eſſe communem opinio-
nem, quod maritus eatenus exigit vſuras dota-
les, quatenus impendit in oneribus matrimonij
ferendis, & non vltra. Eſt verum, quod multi
ex citatis ab eo non loquuntur de taxando intereſ
ſe, & hoc etiam placuit Cordub. in d. l. ſi quis a li-
beris, §. ex his, nu. 58. ff. de liber. agnoſ. vbi allegat

Lupum, & Caietan. dicens, intereſſe in eo conſiſte
re, quod ſuſtinuit onera matrimonij, & ſubdit, non
conſiderari lucrum ceſſans. Aliter autem mariti in-
tereſſe conſiderant Moder. Galli in tracta. de vſu.
nu. 525. & examinat Lup. in capit. per veſtras, in 3.
notab. §. 8. num. 3. & ſeq. Sed ea mihi verior ſemper
viſa eſt opinio, quod alimenta taxentur ſecundum
quantitatē dotis, id eſt quantum maritus ex dote
percepiſſet, ſiue exercēdo mercaturam, ſiue emēdo
prædia, ſi dos in tempore ſoluta fuiſſet, quia vt di-
cunt Doctores, c. ſalubriter, nihil noui aut ſpecia-
lis induxit, cum ſemper intereſſe peti poſſit, ēt a nō
ſolito negociari, vt ponunt Docto. in l. vnica, C. de
ſenten. quæ pro eo quod inter. Sed intelligi debet
eatenus, quatenus ipſe impendit in onera matri-
monij, id eſt, ne vltra petat quàm impenderit, aliàs
enim ſi peteret vltra quàm impendiſſet, non debe-
retur. Hinc gl. Bar. Alex. & alij, in l. ſi ab hoſtib. §. ſi
9 vir vxotē, ff. ſol. matr. dicunt, quod ſi † maritus non
ſuſtinet onera matrimonij, non poteſt agere ad fru
ctus dotis, vel ad intereſſe, Abb. in conſ. 79. n. 2. vol.
2. Marſil. in ſing. 264. Plot. in d. trac. de in lit. iuran.
§. 11. num. 14. Io. Bapt. Lup. d. commentar. 1. §. 4. nu.
78. Quod eſt veriſſimum, quando non ſuſtinet one-
ra matrimonij, at ſi ea ſuſtinet, non poteſt vltra o-
nera petere, etiamſi redditus dotis excedant. Sed
hoc vltimum eſt etiam intelligendum, ſi petat tan
quam alimenta, at ſi petat tanquam ſimplex inte-
reſſe lucri ceſſantis, vel damni aliunde emergentis
quam ex eo, quod matrimonij onera ſuſtinuerit, il
10 lud † conſequitur, etiamſi matrimonij onera exce
dat, Bal. Nou. in tract. dot. par. 7. in 3. ſpecia. col. 2.
ver. ſed tunc ſuccedit. Et hanc dicit cōem opinio-
nē Legiſtarum & Canoniſtarum, Plot. in d. §. 11. nu
me. 21. alios citat Ioan. Bapt. Lup. d. §. 4. nu. 79. in fi.
ver. putauerim equidē. Atque ita, vt ſcias modū de
ducendi tale intereſſe in actu practico, nota, ꝙ plu
rimū refert qualiter petatur. Si. n. petat maritus tā
quā alimēta vxori præſtita, & rōne onerū matrimo
nialiū, non poterit excedere quantitatē onerum. Si
verò petat tanquā ſimplex intereſſe ſiue lucri ceſ-
ſantis, ſiue damni emergentis aliunde, quàm ab ip
ſo matrimonio, datur exceſſus, in quo cauendū eſt
11 † a Cordu. in d. §. ſi quis, nu. 58. vbi ait, non attendi
in marito lucri ceſſantis intereſſe, quod eſt falſum,
& communiter ab omnibus reprobatum.

SVMMARIVM.

1 *Teſti non debentur expenſæ ante diſceſſum, ſi pars velit pro ſe ſucceſſiuè eas ſoluere.*
2 *Teſti alimenta debentur ſecundum arbitrium Iudicis.*
3 *Teſti alimenta debentur moderata, non delicata.*
4 *Teſti alimenta debentur eo modo quo recipiunt in domo propria.*
5 *Teſti alimenta debentur pro acceſſu, receſſu, & pro tempore moræ.*
6 *Teſti pinguiora dantur alimenta, quando vtraque pars illum producit.*
7 *Teſti datur etiā equi vectura, ſi conditio illius ſic exigat.*
8 *Teſtis exigit vecturam equi, etiamſi vſus ſit proprio, quando conſueuerat illum locare.*
9 *Teſtis exigit vecturam equi, etiam quando vſus eſt proprio, ſi pars erat equum conductura.*
10 *Teſti ruſtico nō datur equus, ſed debet pedeſter incedere.*
11 *Teſti ruſtico infirmo dari debet equus.*
12 *Teſtis, cui multorum dierū expenſa fuit ſoluta, reſtituit quidquid recepit vltra dietas quibus fuit occupatus.*

QVAESTIO XXI.

TESTI producto fieri debent expen
ſæ, vt dixi in titu. quib. & a quib. de
beantur alim. & ſolui debent ante
quam teſtis arripiat iter ad feren-
dum teſtimoniū, vt dixi hoc eo. tit.
dum tractaui de tempore prǣſtādi
1 alimenta. Quid tñ intelligendum eſt, niſi † pars ve
lit per ſe, vel per ſuum miniſtrum ſucceſſiuè expen
ſas exhibere, vt inquit Io. And. ad Spec. §. qualiter,
nu. 13. in fi. Eiuſmodi aūt expenſæ non taxantur, ſe
2 cundum teſtis, aut partis † voluntatē, ſed arbitrio
Iudicis, ſecundum Philip. Franch. in c. ſtatutum, §.
pro ferendo, de reſcrip. in 6. quē ad hoc citat Crot.
ſiue Pet. de Moncad. in tract. de teſtib. nu. 406. verſ.
& ſcias. Sed Franch. hoc non dicit, verū Doctores
omnes inquirunt per Iudicem taxādas eſſe, vt per
Cin. Bal. Salic. & alios, C. de teſtib. dixi in locis ſu-
pra citatis. Debent autem teſti miniſtrari alimēta
3 † non delicata, ſed moderata, c. 1. de ſequeſt. poſſ. l.
inter quos, §. fi. ff. de dam. infe. ita declarat Archid.
in d. c. ſtatutum, col. antepe. in verſ. prouiſurus, vbi
ſubdit, tales eſſe præſtādas, quales in ſua domo fa-
4 cere † ſolet, l. ſed & hæreditas, ff. ad exhiben. l. ſed &
ſimile, §. ſi aliū, ff. de petit. hęred. & alimenta danda
ſunt non ſolum pro acceſſu, ſed etiam pro receſſu,
5 † & pro tempore quo ſtat occupatus in loco pro te
ſtimonio ferendo, Franch. in d. §. pro ferendo, in
princ. vbi inquit, intelligi hoc modo textū in l. qm̄
liberi, C. de teſtib. allegat etiam id, quod dicimus
de ſecuritate alicui conceſſa, quæ intelligitur eun-
do, ſtando, & redeundo, ſequitur Moncad. d. nume.
406. ver. ſecundo verò caſu, Graua. ad Pract. Veſt.
lib. 6. c. vlt. nu. 15. & quādo vtraque pars producit,
6 quia tunc vtraque tenetur cōtribuere, † dāda ſunt
teſti pinguiora alimenta, argumento l. ſed & ſi le-
ge, §. quod, ff. de petitio. hære. Bald. in l. eos, §. 1. in fi.
C. de appel. Moncad. d. nu. 406. & ſi fert teſtis con
7 ditio, dabitur ēt equi vectura, † l. idemque, §. itē La
beo, ff. mand. ponit Io. Andr. ad Specu. d. §. qualiter,
nu. 12. ſequitur Franch. d. §. pro ferendo, col. 1. in fi.
Imo. Io. Andr. loco prædicto vult hoc procedere e-
8 tiamſi proprio † equo fuiſſet vſus, quando illū con
ſueuerat locare, l. ſi verò nō, §. ſi mihi, ff. mand. imo
ait idem eſſe, quando teſtis non conſueuerat loca-
9 re, ſed producens † erat omnino conducturus aliū,
argumento l. & in cōtraria, ff. de vſur. ſequitur per
oīa Franch. & Moncad. locis relatis: ruſtico aūt te-
ſti non eſt prouidendum de equo, quia ſuæ condi-
10 tioni non conuenit, & pedeſter debet incedere † vt
inquit Moncad. nu. 407. & quod equi vectura dāda
ſit teſti nobili, voluerunt Bal. & alij in d. l. qm̄ libe-
ri, in princ. Quod aūt de ruſtico & ignobili, intelli-
11 go ſi ſanus ſit: quod ſi ſit infirmus, † vel aliter ire
non pōt quàm equeſter, tunc equum dandum exi-
ſtimo, Bald. in l. ſolent, §. fin. circa principium, ff. de
offic. proconſ. Salic. qui loquitur in teſte, in d. l. quo
niam liberi, ſequitur Marſil. in rubr. C. de probat.
nu. 15. Attendi enim debet qualitas perſonæ, & nō
minus conuenit ægroto equus, quàm nobili.

Eiuſmodi aūt alimenta conſequitur teſtis pro
eo tantùm tempore, quo fuit occupatus in ferendo
teſtimonium, non vltra: & ideo ſi pars a principio
12 conueniendo cum teſte ſoluit expenſas † decem
dierum, & examen breuiori tempore perfectum
eſt, repetit pars quod vltra illud tempus perſol-
uit, ſecundum Ioan. Andr. ad Specu. d. §. æqualiter,
Moncad.

Google

Moncad.d.nu.410.poſt Caſtr.d.l.quoniam liberi.
Allegat in ſimili, quod de dilatione conceſſa dicūt
Doctores, quæ non prodeſt parti, ſi actus propter
quem fuit conceſſa breuiore tempore fuit expedi-
tus. Plures quæſtiones circa teſtes ponit Moncad.
loco prædicto, ſed quia non pertinent ad inſtitutū
noſtrum,ea omitto, eam tantummodo infra exa-
minaturus,an teſtis deducat quantum domi aliàs
impendiſſet,de quo,tam reſpectu teſtis,quàm alio
rum ſeparato capite tractabo.

S V M M A R I V M.

1 *Epiſcopo viſitanti ex neceſſitate officij, non miniſtrantur alimenta.*
2 *Victualium appellatione venit eſus,potus, veſtis, & inſtratum.*
3 *Viſitator ſi ſoluit vecturas equorum, vel equos pro viſitatione,non repetit.*
4 *Viſitator debet moderata ſumere alimenta in viſitatione,& non grauare rectores Eccleſiarum.*
5 *Viſitator non ita debet rectores Eccleſiarum grauare, quod egeant quotidianis alimentis.*
6 *Epiſcopus viſitando tenetur impendere de proprio,quando rector Eccleſiæ eſt pauper,& Eccleſia indiget.*
7 *Clerici pauperes non ſunt grauandi in procuratione exhibenda.*
8 *Viſitator non debet vno in loco morari vltra vnum diē.*
9 *Epiſcopus viſitator in eadem Ciuitate ali debet a rectore Eccleſiæ, etiamſi facta viſitatione poſſet recipere ſe in domum ſuam.*
10 *Viſitatoribus Apoſtolicis,vel Nuncijs,prouidendum eſt de equis,& eorum vectura.*
11 *Delegato principis prouidendum eſt de equis & vecturis,quando exit prouinciam.*
12 *Militare nemo cogitur ſuis ſtipendijs.*
13 *Munera prohibentur,non autem ſumptus neceſſarij.*
14 *Iudex petere debet ſumptus neceſſarios,non delicatos.*
15 *Iudici alimenta dantur qualia ſibi parare conſueuit in domo ſua.*

QVAESTIO XXII.

VISITATORIBVS deputatis ad Eccle
ſiarum viſitationē, vt ſunt Epiſco
pi, qui ex iniuncto ſibi munere ad
hoc tenentur,alia expēſa ab Eccle
1 ſijs nō eſt miniſtranda † præter vi
ctualia, vt eſt tex.in c.1.§.procura
tiones,de cenſib. in 6. vbi expreſsè inhibetur Epi-
ſcopo,& Archiepiſcopo, ſuiſque familiaribus, ne
quid in pecunia recipiant etiam pro labore ab Ec
cleſia viſitata. Prohibet etiam ille tex.donaria,ex-
ceptis eſculentis & poculentis, ſecūdum Hoſt. Io.
And.ibi,qui ēt diſputant, ſi liceat accipere victua-
lia portanda de loco ad locū,& Io.And.loco prędi
cto,nu.6.quē ſequit Franc.dicit, quod victualiū ap
2 pellatione † venit eſus,potus, veſtis, & inſtratū, ꝙ
an verū ſit, dixi in titulo, quæ veniant appellatio.
alimentor. Et quia tex.loquitur de victualib. infe-
runt Arch. Innoc.& Io. And.quod ſi viſitator in eū-
do & redeundo facit aliquas impenſas,puta emen
3 do equos, † vel ſoluēdo eorū vecturas,non repetit,
quia hęc nō intelligūtur noīe victualiū: idē volunt
Doct.in c.ſi Epiſcopus,vbi Butr. nu.7. de offi.ordi.
in 6.Franch.in d.§.procurationes,col.1.in princip.
Et dicit But.loco prædicto,ꝙ viſitatorib.debentur
ſolū diaria,quæ cibū & potū concernunt, non alia.

Aduertat ēt viſitator,quod alimenta recipiat mo-
derata ſecundum facultates Eccleſiæ,nō autē eam
4 vel rectorem † indebite grauet,& vult tex.in c.con
querente,de offi.ordi. vbi quod non exigit vltra, q̃
rectores Eccleſiarum penſatis facultatib.poterunt
exhibere,Arch.in d.§.procurationes,col.2.in prin.
vbi quod habenda eſt ratio, ne egeant, & non de-
5 bent quotidianis alimentis † fraudari,argumento
l.in condemnatione,de reg.iur.in 6.& in c.cum A-
poſtolus,& c.ſopitę,de cenſib.in 6.dicitur,ꝙ aduer
tere debent Epiſcopi, ne grauent Eccleſias,vltra q̃
ferre poſſint earum facultates,ſequitur Io.And. in
d.§.procurationes. Quinimo Innoc.Hoſt.Arch.Io.
Andr.& alij,ibi volunt,quod ſi Eccleſia ſit pauper,
6 † & rectores non habeant pro ſeipſis,teneatur Epi
ſcopus viſitādo ſibi de proprio prouidere, quia ha
bet ad hunc effectum redditus Epiſcopales, & eſt
tex.in c.cū inſtantia,de cenſib.vbi gloſ.notat,quod
7 Clerici pauperes non debent† grauari in procura-
tione exhibenda.Idē voluit gl.in c.procurationes,
eo.tit.& vtroque in loco ponit Abb.& ad effectum,
ne viſitatio ſit nimis grauis, non dēt viſitatos ſine
8 iuſta cauſa moram trahere vno † in loco ſupra diē
vnum,c.inter cætera, 10.q.3. Abb.in c.procuratio-
nes,nu.3.de cenſib.in tantū aūt neceſſario præſtan
da ſunt Epiſcopo viſitanti alimenta,ꝙ id locū obti
net ēt,quando viſitat in propria ciuitate, vel loco
ſuæ reſidentiæ, quia etſi tunc poſſit pro prandio &
9 cęna domum ſe ſuam recipere,† tamen alendus eſt
ab Eccleſia,c.venerabili,vbi gl.de cenſib.vbi Abb.
nu.2.dicit eſſe menti tenendum,quia datur expen
ſa procurationis in ſignum ſubiectionis, vel etiam
ratione officij; proinde non attenditur,quod poſ-
ſit expedita viſitatione domum redire.

Quod verò dictum eſt ſola victualia deberi viſi-
tantibus Eccleſias, procedit in Epiſcopo, vel Ar-
chiepiſcopo viſitante proprias Eccleſias,aliud ta-
men eſt in Legatis, vel Nuncijs Apoſtolicis, qui
mittūtur ad viſitandū alienas Eccleſias: illis enim
10 † de vecturis equorū, & alijs prouidendum. Ita Io
noc.in d.c.procurationes,de cenſib. quem ſic intel
ligit pręmiſſa declarando Abb.ibi,nu.4. Rō aūt di-
uerſitatis eſt in promptu. Nā Epiſcopus habet red
ditus proprios,qui ſibi fuerunt aſſignati cū eo one
re, ideo viſitando exequitur munus ſibi ex neceſſi-
tate officij iniunctū, vt Nūcius, vel alius Apoſtoli-
cus Delegatus alienū munus exequit, ideo officiū
ſuum nō dēt ſibi eſſe damnoſum. Et idē tenet Abb.
in c.cum ab omni,nu.13.de vita,& hone. cleri. vbi
quod delegatus principis miſſus extra prouinciā
conſequitur expenſam alimentorū,& vecturarum
11 † ab eis,ad quos mittit,qa proprijs ſumptib.nō te
netur proficiſci extra prouinciā: & nemo cogitur
12 ſuis ſtipendijs militare, † c.iam nunc,in ſi. 28.q.1.
c.cum ex officij,de pſcrip.& munera,non ſumptus
13 † neceſſarij prohibentur,c.Iudices,1.q.1.l.plebiſci
to,ff.de offi.præſid.& in genere dixit Spec.in tit.de
ſalar.in prin.quod quilibet Iudex dēt moderatos,
14 non ēt delicatos ſumptus † petere, c.1. de ſequeſt.
15 poſſeſ. & quales conſueuit facere † in domo ſua, l.
ſed ſi hæreditas,§.1.ff.ad exhiben.cuius verba nul-
la illius facta mentione retulit loquendo Archid.
in cap.ſtatutum,de reſcript. in ſexto.

S V M M A R I V M.

1 *Pater tenetur alimenta filijs æqualiter præſtare,non vni pinguia,alij verò parca.*

2 *Aequalitas ſeruari debet inter filios.*
3 *Pater præſumitur filijs omnibus æqualiter prouidere.*
4 *Deſcendentibus quibus debetur legitima, non debet aſſignari pro alimentis minor quantitas, quàm importet legitima.*
5 *Dos ſuccedit loco alimentorum.*
6 *Monaſterium quando alit filios ingreſſi, tenetur tradere quantum importat vſusfructus legitimæ.*
7 *Ventri prægnanti datur victus, veſtitus, lectus, & alia omnia ad vitam neceſſaria.*
8 *Donatori alimenta præſtanda, ſecundum quantitatem fructuum rei donatæ, vide ibi.*
9 *Donatori an pro valore rei donatæ, vel etiam vltra præſtanda ſint alimenta.*
10 *Donatarius tenetur ad antidora.*
11 *Donatarius præſtat alimenta pro valore rei, pro qualitate ſua, & donatoris.*
12 *Patrono diuiti, qui nunc eſt pauper, pinguiora dantur alimenta, quàm ei, qui ſemper fuit pauper.*
13 *Eccleſia ſi eſt diues prouidet patrono de integris alimentis, non habito reſpectu ad iura donata.*
14 *Patronus alendus eſt ſecundum ſuam dignitatem a patrono diuite.*
15 *Eccleſia diues prouidet omnibus patronis de alimentis neceſſarijs.*
16 *Vniuerſitas, quæ habet patronatum in Eccleſia, alenda eſt ab ipſa Eccleſia, ſi diues illa ſit, & vniuerſitas pauper.*
17 *Iudex miniſtrare tenetur officiali, quem ſecum duxit, omnem impenſam neceſſariam in acceſſu & receſſu.*
18 *Salarium conſuetum cenſetur promiſſum in conductione facta.*
19 *Iudex non tenetur de medicinis prouidere officiali, quem ſecum duxit.*
20 *Iudex officiali, quem ſecum duxit, alimenta præſtat ſecundum illius dignitatem & conditionem.*
21 *Iudex regulariter non tenetur alere officialem, quem ſecum duxit circumſcripta conſuetudine.*
22 *Medicinæ modicæ impenſæ præſtandæ ſunt a Iudice officiali, cui debentur alimenta.*
23 *Iudex licet teneatur expenſam receſſus ſoluere ſuo officiali, fallit tamen quando non vult domum redire, ſed aliò.*
24 *Obligatio ad intereſſe ſuccedit loco obligationis facti, quando factum non poteſt præſtari.*
25 *Frumentum qui tenetur vehere ad vnum locum, cogi nõ poteſt vehere ad alium.*
26 *Obligatus ad factum non ſoluit intereſſe, quando per illum ſtat, cui erat implendum.*
27 *Obligatus ad factũ præſtat intereſſe, quãdo fuit in mora.*
28 *Implementi defectus opponi non poteſt ab eo qui nullum ſentit damnum.*
29 *Subditus non tenetur domino operas præſtare extra locum tacitè conuentum.*
30 *Operæ promiſſæ an poſſint cedi.*
31 *Poteſtas non tenetur, quando ſuus Iudex fuit itinere derobatus.*
32 *Obſidibus alimenta præſtantur tanquam liberis, non tanquam ſeruis.*
33 *Famulo veſtimenta non præſtantur, ſed ſola cibaria.*
34 *Medicinæ modici valoris præſtantur famulo infirmo a domino, ſecus in magnis.*
35 *Famulo an debeatur ſalarium pro tempore quo ſtat infirmus.*
36 *Seruo etiam commodato cibaria tantum debentur, non veſtes.*
37 *Accuſanti monaſterium dantur moderatè alimenta, & expenſæ.*
38 *Vxori accuſanti matrimoniũ, alimenta dantur ſecundum qualitatem vxoris & viri.*
39 *Monacho accuſanti Monaſterium, debentur expenſæ neceſſariæ tantum, non vltra.*
40 *Monacho expenſæ debentur ad proponendum, & proſequendum litem.*
41 *Alimenta debita lite pendẽte pſtantur arbitrio Iudicis.*
42 *Filio dantur alimenta ſecundum reditum totius patrimonij paterni, licet eius pars iaceat extra prouinciam.*
43 *Portio debita relinquenda eſt beneficiato, quando fructus primi anni debentur alicui ex priuilegio.*
44 *Portio congrua quando eſt taxanda, multa ſunt conſideranda.*
45 *Scholari pinguiora alimenta ſunt in ſtudio, quàm domi.*
46 *Scholari quando relicta eſt impenſa ſtudij, quid importet, vide ibi.*

QVAESTIO XXIII.

QVIA vero difficile eſſet, & inane,
ſingulis capitulis ſingulas pſonas
proſequi, non abs re futurum duxi,
ſi plures perſonas vnico capitu
lo amplectar, & primo filijs alimẽ
1 ta † ſunt æqualiter, non aũt differẽ
ter pſtãda, vt voluit Cirier. de primogenit. lib. 2.
q. 3. nu. 7. Cordub. in l. ſi quis a liberis, in prin. n. 20.
de liber. agnoſc. dixi in princ. huius particulæ, vbi
limitaui in primogenito. Et ratio concluſionis no
2 ſtræ eſt, quia † inter filios ſeruanda eſt æqualitas,
l. ſi maior, in fi. C. commu. diuid. l. cum pater, §. euictis, ff. de leg. 2. l. inter filios, C. famil. erciſ. l. fina. C.
commu. vtriuſque iudic. l. vt liberis, in princ. C. de
collatio. §. illud quoque, in Auth. de nupt. latè Iaſ.
in l. illud, in princ. C. de collatio. & pater ideo præ-
3 ſumitur filijs † æqualiter prouidere, d. l. cum pater,
§. euictis, Bal. in auth. ex teſtamento, C. de collatio.
gl. in §. nõ ſolum, & §. quod autem, in verſic. ignorabat, inſtit. de lega. Et dicit Ange. in d. §. illud quoque, quod pater non debet ex filijs vnum facere legitimum, & alium baſtardum, & pro æqualitate
ſeruanda, multa ſpecialia fuerunt a iure inducta.
Secũdo, filijs & nepotib. alijsq́; perſonis, quibus
debetur legitima, nõ eſt loco alimentorum minor
4 † quantitas aſſignãda, q̃ importet legitima, vt voluiſſe Dec. in conſ. 180. & ſeq. dicit Vaſq. de ſucceſ.
creat. lib. 3. §. 21. limit. 7. nu. 137. ſequitur Cordu. in
in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, nu. 57. ff. de libe. agno. Eſt verũ quod Dec. non loquit in alimẽtis, ſed
5 in dote: verũ valet argumentũ, q2 dos † ſuccedit lo
co alimẽtorũ, §. ꝓhibemus, in Auth. de triẽ. & ſem.
Tertio, quia Monaſterium tenetur alere filios
ingreſſi, vt dixi ſuo loco, eo caſu Monaſterium filijs
6 non præſtabit minus, quàm ſit vſusfructus † legitimæ, vt voluit Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. itẽ reſcriptum, nu. 13. ff. de lib. agnoſc. vbi allegat Dec. d.
conſ. 180. & ſeq. atque ita mouetur ratione, de qua
ſupra dictum eſt in proximo caſu.
Quarto, ventri prægnanti curator datus hæreditati prouidere debet de victu, veſtitu, & lecto,
7 † atque alijs ſine quibus ſuſtineri non poteſt, vt eſt
text. in l. 1. §. mulier autem, ff. de vent. in poſſeſ. mitten. & in l. curator, ff. eod. titu. vbi dicit, procedere,
etiamſi dotem habet, vel alimenta conſequi poſſit,
quia ea alimenta, non tam mulieri, quàm ei, qui geſtat in vtero, præſtari videntur.
Quinto, donatori a donatario alimenta miniſtranda ſunt, ſecundum quantitatem fructuum
rei

Google

8 rei donatæ, † Salic. in l.fin. verſ. opinio huius gl. C.
de reuoc.dona. vbi ait, ꝙ donatarius tenetur vſque
ad fructuum rei donatæ concurrentem quantitatẽ
ex equitate, quia alias ingratus eſſet, Ripa ibi nu.
164. in fi. vbi dicit, ꝙ ſi tenetur alere de proprio, do
natio poſſet eſſe damnoſa. Inquit tamen habendã
eſſe rõnem ætatis, quia ſi donator ſenex ſit, tenetur
donatarius de proprio ſupplere, ſi computatis fru
ctibus rei donatæ aliquid deeſt ad perfectam ali-
mentorum præſtationem. Nã ſupputatis fructibus
ſecundum diſpoſitionẽ l. hereditatũ, ff. ad leg. Falc.
non põt dici, ꝙ hæreditas ſit damnoſa. Hæc tamen
9 † opinio mihi non placet, quia certum eſt, quod ta-
10 lis donatarius † tenetur ad antidora, l. ſed ſi lege,
§. conſuluit, ff. de petit. hæred. At ea obligatio nõ ex
tinguitur, cum donatarius id tantum reddit, quod
a donante recepit: non enim dare vr̃, cum acceptũ
reſtituit. Tenetur ergo ſupplere de proprio tantũ,
quantum importat, ꝙ recepit, & non eſt curandũ,
ꝙ hoc modo donatio poſſit eſſe damnoſa. Id enim
tamquam contingens per accidens, & nõ ordina-
tũ a principio, non eſt habendũ in conſideratione.
Inſpiciendus eſt enim rerum ſtatus, qñ actus fit, &
ſecundum illum conſideramus, an donatio ſit dam
noſa, non aũt attendimus, ꝙ ex poſt contingit præ
ter hominũ ſpem: ideo non eſt rationabilis illa cõ-
ſideratio ætatis, quia poſt Corne. facit Ripa, in lo-
co præallegato. Benè fateor, ꝙ in hoc verſari dẽt
Iudicis arbitrium in taxando quantitatem alimẽ-
torum, ne fortè pro modica teneatur re donata do
natarius in donatoris alimẽta multum impẽdere
vltra rei donatæ fructus & valorem. Ideo Clar. in
tract. de donatio. q. 21. nu. 3. dicit donatarium tene
11 ti ad alimenta † pro modo rei donatæ, & faculta-
tũ vtriuſque, tã donantis, quàm donatarij. Et hęc
opinio eſt æqua & rationabilis, neque donatariũ
remouens a pietate, neque eum deducens ad pau-
pertatem. Cogita ergo, ſicut dicit Salic. d. l. fin.

Sexto, patrono alimenta ſunt diuerſimodè præ-
12 ſtanda. Nã ſi aliàs diues † fuit, pinguiora dabũtur
quàm ei qui ſemper fuit pauper, c. non cogãtur, 14.
diſtinct. glo. in c. nobis, de iure patron. Pau. de Cita
din. in tract. de iure patron. num. 157. circa fin. in 6.
par. artic. 3. Et dixi ſupra hoc eodem titulo. Et hoc
caſu ſi eccleſia ſit diues, & ſupperant ei facultates,
13 † deductis omnibus expenſis neceſſarijs, prouide-
bit de integris alimentis, ideſt de cibo, potu, veſte,
lecto, habitatione, & alijs omnibus quæ ſub alimẽ
torum vocabulo contineri docuimus ſuo loco. Ita
declarat Citadi. loco prędicto, licet dicat hanc quę
ſtionem a Doctoribus minimè tactã ſe vidiſſe; ſub
dens, quod etiam præſtabit medicinas. Et hoc mo-
do intelligi debet glo. in c. quicunque, 16. q. 7. dum
14 inquit, Eccleſiam diuitẽ alere † patronũ pro ſua di
gnitate, ſequitur Abb. in c. nobis, num. 6. de iure pa
tron. idẽ voluerunt Bald. Abb. & Felin. in locis alle
gatis a Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſolent, nu.
24. Et hoc intelligendũ eſt, ſiue vnicus ſit patronus
ſiue plures. quia eccleſia diues, omnibus prouide-
15 bit: † imo ſi patronatus ſit penes vniuerſitatem,
Eccleſia rectores alet, & eos, qui vniuerſitatem re
præſentant, imo, quia totam ẽt vniuerſitatem, ſi fe-
16 rant † Eccleſiæ facultates, vt concludit Citadin. d.
artic. 3. par. 6. num. 161. vbi in fin. ſubdit, quod ſim-
plex Capellanus alit patronum, ſi abundent capel
læ redditus, & eo loci Citadin. multas recitat quę-
ſtiones, quæ apud eum videri poterunt.

Septimo, Poteſtas, vel Iudex, qui ſecũ duxit ali-
quem officialem, tenetur præter victum neceſſariũ
17 miniſtrare † omnem impenſam neceſſariam in ac
ceſſu, & receſſu, Bart. in l. ſuper creandis, C. de iure
fiſci, lib. 10. vbi tamen mouetur, non quia iuris ſit,
ſed quia ſic induxit conſuetudo, ſecundum quam
officialis cenſetur conductus, argumento l. domi-
ni prædiorum, de agric. & cen. lib. 11. idem enim
18 eſt in ſalario, quia conductus quis † cenſetur ſub
conſueto ſalario, ſecundum Bart. in l. ex empto, ff.
loca. Et quod dictum eſt de officiali, ſequitur Alex.
ibi in addit. ad Bart. idem voluit Iaſ. in l. ſi non for
tem, §. libertus, n. 29. ff. de cond. indeb. Paris de Pu-
teo, in tract. de ſindica. in verſ. poteſtas, num. 6. fol.
mihi 240. Tenetur autem Poteſtas Iudici ſic con-
ducto prouidere ſi infirmus ſit, non de medicina,
19 † ſed de cibo, qui conueniat ægrotanti, vt ſunt pul
li, & ſimilia, quia medicina non datur ad nutrien-
dum, ſed ad euacuandum, & Poteſtas non tenetur
ſimpliciter ad alimenta, ſed ad cibaria, ideo non
etiam tenetur ad ſalarium Medicorum, ſecundum
Barto. qui hæc omnia ponit in l. legatis, in fin. ff. de
alimen. & cibar. legat. argumento l. diarijs, cum ibi
notat. ff. de alimen. & cibar. lega. Et quod medici-
næ minimè debeãtur, tenuerunt etiã Imo. & Rom.
in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, ff. ſolu.
matrimo. Alimẽta autem præſtat arbitrio boni vi-
20 ri, ſecundum conditionem Iudicis, † ſeu officialis,
cui debentur, vt ponit Paris de Puteo, in loco ſu-
pracitato, num. 7. vbi dicit, quod Poteſtas non de-
bet eos in cibis tractare, vti berruarios, nec alere ci
bis ruſticorum, ſed honorificè, quia dat alimenta
expenſis communibus non proprijs: ideo dantur
competenter ſecundum arbitrium Iudicis, quod
ſemper verſatur in alimentis.

Intellige autem hęc omnia, quando conſuetudo
diſponit, ꝙ officiali præſtentur alimenta a Poteſta
te, nã ea circumſcripta non debentur, ſed officialis
21 † alit ſeipſum, ſecundum Barto. in l. ſi non ſortem,
§. libertus, nume. 32. ff. de cond. indeb. vbi ait gene-
raliter quemcunque videri conductum ſuo victu,
& ſuis expenſis, argumento l. ſuo victu, ff. de oper.
lib. pcipuè, qñ cõſtituitur ſalarium, vt ibi ſequitur
ẽt Ang. ibi & Alex. nu. 13. qui loquitur clarè in of-
ficiali, & Ange. ideo dicit, ꝙ aſſeſſor cautius facit ſi
ſtipulatur alimẽta. Eandẽ ſñiam probauit Rapha.
in l. quod in vxorem, C. de neg. geſt. vbi ait, ꝙ ſi ta-
les officiales præſtant officiũ nõ gratuitũ, tũc Pote
ſtas nõ teneẽ dare eis victu, vel medicinas, ſequitur
Paris de Puteo, loco prædicto, in fi. Alexan. in d. l. ſi
cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, num. 6. verſic.
an autem Iudicibus, Iaſ. in d. §. libertus, nu. 29.

Cum verò vel ex conſuetudine, vel ex pacto, &
ſtipulatione alimenta Iudici debentur, tunc quid-
quid Bart. dixerit in d. l. libertis, ff. de alimen. & ci-
bar. legat. ſi infirmatur, præſtari debent medicinæ
22 † quæ ſint modicæ impenſæ, vt voluit Iac. de Are.
in d. l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, vbi eũ
ſequitur Bar. ſibi contrarius, ſequuntur Bald. Ang.
& Caſtr. ibi, & idẽ voluerunt Cin. & Bald. in l. quod
in vxorẽ, C. de neg. geſt. Ang. in l. ſi ſeruum, in prin.
ff. de verb. oblig. Alexan. in d. §. ſin aũt in ſæuiſſimo,
nu. 5. & 6. vbi cõcordando contrarias opiniones di
cit, ꝙ debentur ex conuentione partiu. Hanc partẽ
probauit Paris de Puteo, in loco ſupracitato.

Item ſi Iudex vel rector nollet domum redire,
ſed alium in locum ſe recipere, tenetur Poteſtas ei
23 refundere † id, quod pro eo impendiſſet in reditu,
prout tenet Bar. in conſi. inci. rector, quod ego non

 inueni,

inueni,ſed eum citat, & ſequitur Par.de Puteo, d.
verſ.poteſtas,num.6. quia cum factum promiſſum
24 non poteſt præſtari, ſuccedit † obligatio ad inte-
reſſe,l.ſi quis ab alio,ff.de re iud.l.1.ff. de actio.em
ptio.idem voluit addit.ad Bar. in d.l.ſuper crean-
dis,ſed in contrarium facit text.in l.2. C.de priui-
leg.do.Ange.lib.11. vbi qui frumentum vehere v-
25 num ad locum tenentur, ad alium cogi non † poſ-
ſunt.Eſt verum,quod Bar.ibi intelligit de alio lon
giori.Ratio autem allegata a Bar. in d.conſil. & a
Par.de Puteo,mihi non concludit, quia licèt obli-
gatus ad factum teneatur ad intereſſe, tamen hoc
procedit, quando per eum ſtat quominus præſtet
promiſſum factum,ſecus,quando ſtat per eum, cui
26 † implendum erat,l.hæc venditio,in fin.prin.ff.de
contrah.empt.l.iure ciuili, ff.de cond. & demonſt.
Bar.in l.ſi quis arbitratu,nu.2.ff.de verb.oblig.la-
tè Menoc.in tract.arbitrar.iudi.q.68.nu.38.vbi di
citur conditionem haberi pro impleta,quãdo ſtat
per eum cui implendum eſt,& tunc obligatus ad fa
27 ctum tenetur † ad intereſſe,quando eſt in mora,vt
dicitur in l.ſi qs ab alio,ff.de re iudi.vbi Iaſ.& Bar.
in l.ſtipulationes non diuiduntur,nu.30.& ſequun
tur alij,ff.de verbo.oblig. Non tamẽ dicitur in mo-
ra Poteſtas, quando Iudex nõ vult domum redire,
ideo non tenetur ad intereſſe,niſi dicamus,ꝙ Pote
ſtas obijcere non poteſt rectori, quod domum non
redeat,ex quo ſiue domum repetat, ſiue ad aliã ci-
uitatem ſe conferat, nullum oritur intereſſe Pote-
ſtati,qui non grauatur in plus. Pro quo facit,quod
voluit Bald.in conſil.127. vol.1. dicens, Eccleſiam
28 † non imputare defectum implementi, ex quo nul
lum ſentit detrimentum, Dec.in conſ.80.nu.2.Cra
uet.in conſ.59.nu.2.in fin.In contrarium tamen fa
29 cit,quia ſubditus qui tenetur certas operas † face
re domino extra locum tacitè cõuentum, Iacobin.
in tract.de Roid.nu.7. argumento l.quod niſi,cum
l.ſeq.ff.de ope.liber.itẽ facit, quia obligatio Pote-
ſtatis eſt limitata ratione perſonæ & loci,ideo non
poteſt extendi. Videri tamen poſſunt, quæ ponit
Bar.in l.ſi non ſortem,§.libertus,nu.26. & 30.ff.de
cond.indeb.Iacob.in d.tract.in princ.vbi ponit,an
30 operæ promiſſæ † cedi poſſint alij,& cogatur debi-
tor alij eas præſtare:melius eſt tamen ſuper deciſio
ne Bar.cogitandum, nam penes me eſt dubia.

31 Non etiam tenetur Poteſtas ſi forte rector † in
itinere foret a latronibus derobatus,vel aliud ſimi
le infortunium pateretur,vt ponit additio.ad Bar
to.d.l.ſuper creandis,vbi allegat Bal.quem tamen
ego non inueni.

Octauo obſidibus miniſtrantur alimenta, non
32 tanquam famulis,& ſeruis, † ſed tanquam liberis
perſonis arbitrio boni viri,vt inquit Bero. in conſ.
160.nu.16.volum.3.allegat Bald.in l.2.nu.9.C. de
principibus, qui filios diſtrax. qui tamen nihil lo-
quitur de alimentis,ſed dicit quod obſides ſunt be
ne tractandi,& non coguntur ſeruire. Allegat etiã
Abb.& Imo.in c.2.de pignor.

Nono, famulo cibaria tantum præſtanda ſunt,
33 vt dixi ſuo loco,non † autem veſtimentum,l.id ve-
ſtimentum,vbi glo.ff.de pecul.ponit Alex.in l.ſi cũ
dotem,§.ſin autem in ſæuiſſimo, nu.6.ff.ſolu.matr.
34 Debentur item medicinæ † modici valoris, quan-
do infirmatur, & tenetur tunc dominus ad modi-
cam impenſam, non tamen ad magnam,Barto.in
d.§.ſin autem in ſæuiſſimo,in fin.mouetur ex nota-
tis in l.diuortio,§.impendia,ff.ſol.matr.iuncta l.1.
ff.de impen.in reb.dotal.fact.idem voluit Barto.in
l.legatis,num.2.ff.de alim.& cibar.lega. vbi dicit,
generaliter eſſe verũ, ꝙ modica impenſa fieri de-
bet pro eo qui operatur,& cui debentur alimenta,
ſequitur Alex.in d.§.ſin aũt in ſæuiſſimo,nu.6.Bar-
bat.in c.1.de cleri.ægrotan.Aufrer.ad Capel.Tho-
loſ.deciſ.268.in fi.Ang.de Clau.in Sum.in verſ.fa-
milia,nu.2.vbi tñ limitat nõ procedere, qñ tracta-
mus, an dominus teneatur per viam eleemoſinæ,
quia tunc ſi concurrant aliæ qualitates, dominus
tenetur magnas etiã impenſas facere,ſed non tan
quàm dominus. Hanc etiam opinionem tenuit Io.
de Amic.in conſ.98.nu.13. vbi alios citat, dicens
idẽ eſſe in aſſeſſore,Ferrer.in tract. de milit. inſtit.
nu.117.& nouiſſimè Bonacoſ.in tract.de ſeru.& fa
mul.q.103.poſt medium,verſ. & dominus famulo,
Apoſt.ad Bar.in d.l.legatis,in fi.vbi ẽt dicut, ꝙ fa-
mulo veſtis non eſt a domino præſtanda. Diſpu-
tant etiam Doctores, an famulo infirmo debea-
35 tur ſalarium pro tempore infirmitatis. † ſed etſi
id proximũ ſit noſtro inſtituto, cũ tñ propoſitum
ſit nihil omnino diuertendi,videre poteris Io. An
dre.Butr.Imo.Barba.& alios in c.de cler.ægrot.gl.
in l.1.§.diuus,ff.de var.& extraord. cognit.in l.pe-
nul.C.de cõdic.ob cauſ.Bar.in l.operæ, ff.de vſufr.
leg.Spec.in tit.de loca.§.poſtquã, verſ.quid ſi mer-
cenarius,Hoſt.in Sum.de loc.§.quas actiones,verſ.
quid aũt,Azo in Sum. eo.tit.Salic. in l.licet, C.loc.
Barba.in c.ꝓp ſterilitatẽ,nu.25.de loca. Bal.in l.fi.
nu.9.C.de cond.inſt.Portius in §.apũ,nu.11.Inſtit.
de rer.diuiſ.Bal.in l.liberti,nu.16.C.de oper.liber.
Butr.Anch.& Imo.in d.c.ꝓp ſterilitatem, Alex. ad
Bar.in l.ſi vno,§.itẽ cũ quidã,ff.loca.Dec. in c.ſigni
ficatũ,nu.7.de cõceſ.præben.Caccialu. in l.diẽ fun
cto,nu.66.ff.de offic.aſſer.vbi Cur. iun.nu.7.Cagn.
n.217.Capel.Tholo.q.339.vbi Aufre.Idẽ Aufre.ad
q.268.Gomeſ.in tit.de loca.nu.3.verſ.quarto infe
ro,Didac.lib.3.var.reſol.c.13.nu.8.Sylua.conſ.28.
nu.23.Natta in conſ.229.nu.1.Ferret.in tracta.de
milit.iuſtit.nu.116.Bonacoſ.d.tracta.de ſeru.& fa
mu.q.103. Et vr̃ magis cõis opinio, ꝙ pro eo tem-
pore non debeatur ſalarium, & in prædictis locis
Doctores multas ſimiles quæſtiones inculcant.

36 Decimo, huic proximum eſt, ꝙ de ſeruo † dici-
mus,cui,etiamſi cõmodatus ſit, non oĩa alimenta
debent,ſed cibaria tantũ, & medicinæ infirmo, ſi
modicã impẽſam requirant, in l.reb. §.poſſunt, ff.
cõmod.Alex.d.§.ſin aũt in ſæuiſſimo,n.6. Apoſt.ad
Bart.in d.l.legatis,in fi.ff.de alim.& ciba.leg. & di
xi ſupra in titulo quibus debean. alimen.

Vndecimo ẽt accuſantib.aliquando miniſtran-
tur alimenta, vt dixi ſuo loco: ea verò moderata
37 eſſe debẽt, ſicut & cæteræ † expẽſæ, vt inquit Spec.
in tit.de inquiſitio.§.vlt.in princ.vbi dicit, Mona-
cho accuſanti Abbatem dandas eſſe expenſas mo
deratas, ſi nõ habet aliunde, & ibi nu.3. dicit idẽ,
qñ accuſatur matrimonium,quia miniſtrant̃ vxo-
38 ri † alimenta ſecundum facultates viri,& dignita
tẽ. Et glo.in cap.ex parte,de accuſat. dicit, ꝙ Mo-
39 nacho † accuſanti illæ expenſæ miniſtrandæ ſunt,
ſine quib. cauſa finiri nõ põt. Ideo Ioan. And. in-
ferr ibi,quod etiam litis expenſæ debentur,ſequi-
tur Butr.in fine,& Felin.colum.fina. verſic. in glo.
40 finali.Imo glo.illa vult, quod expenſæ † debean-
tur non ſolum ad proſequendum litem, ſed etiam
ad illam proſequendam, eſt text.in capitu. olim,
de accuſatio. Lupus,in repet.capituli,per veſtras,
in ampliatio.10. num.2. de donatio. inter virum,
& vxorem,folio mihi 120.

Duodecimo

Google

Duodecimo alimenta, quæ pendente lite præ-
41 ſtantur, iuxta ea quæ ſupra dixi, † arbitrio Iudicis
deferuntur, quia neque omnibus eadem debētur,
neque poteſt de ſingulis ſtatui certa lex, argumen
to l. primæ, in fi. ff. de iu. deliber. ita tenet Rebuff. in
conſtit. Reg. tomo primo, titu. de ſenten. prouiſ. in
prefatio. num. 30. vbi tamen ſubdit, quod Iudex ar
bitratur pro modo facultatum, argumento l. fi. C.
de alen. lib. Et ſecundum qualitatem ac conditio-
nem perſonarum, l. cum alimenta, ff. de alimen. &
cibar. legat. Didac. pract. queſtio. cap. 6. nu. 7. vbi
allegat Boer. & Maſuer. qui tamen hoc non aſſe-
runt, vt infra attingam. Idem tenuit Rebuff. in d.
titu. de ſenten. prouiſio. art. 1. gl. ſecunda, in fi. vbi
ait, pro alimentis pendente lite præſtandum eſſe
quantum moderato Iudicis arbitrio fuerit æſti-
matum, & ſunt verba text. in l. fin. C. de ord. cogni-
tio. que recitat etiam Simon de Pretis, de interpre
tatio. vltim. volun. lib. 6. interpret. 2. in princ. nu. 8.
Molin. in tracta. de primogen. Hiſpan. lib. 2. ca. 16.
nu. 47. vbi quatuor inquit conſideranda a Iudice,
qualitatem ſcilicet perſonarum, quantitatem fru
ctuum, dubiū litis euentum, & valorem rei in iudi
cio deductæ, & ſubdit pluries ſe vidiſſe ita ſeruari.
Nouiſſimè item Menoch. de præſumpt. lib. 1. præ-
ſumpt. 36. nu. 35. Eſt verum, quod Maſuer. in pract.
in ti. de poſſeſ. num. 21. tenet, quod quarta pars fru
ctuum eius de quo tractatur præſtanda ſit, & eum
ſimpliciter ſequitur Boer. in deciſ. 324. col. 2. Ad-
uertendum tamen, quod ſi filius ſit, qui prouiſionē
petit, & bona extent non ſolum, quod ſub Iudice
42 cauſę, ſed etiam in alijs locis, tunc fieri debet † pro
uiſio habito reſpectu ad vniuerſum patrimoniū,
quamquam non totum eidem Iudici ſubijcitur ſe
cundum Rebuff. in d. articu. 1. glo. ſecunda, num. 3.
vbi tamen dicit, quod Iudices ita exactè non pro-
cedunt.

Decimotertio, cum alicui ex priuilegio, vel con
ſuetudine cōpetunt fructus beneficij, pro primo
43 anno, quod fuit impetratum, tunc debita † portio
dimittēda eſt beneficiato, ex qua poſſit viuere, eaq́ue per extrauag. ſuſcepti, de elect. in extrauagan.
Ioan. vigeſimiſecundi, taxatur ad dimidiam. Se-
quitur Rebuff. de ſenten. prouiſio. in præfatio, nu.
111. qui dicit committi arbitrio Iudicis, qui pro
qualitate perſonæ, & valore beneficij taxat tertiā,
aut quartam partem. Idem dicit in tract. de cong.
portio. num. 46. & nu. 61. ac ſequenti, inſtruit, quæ
44 conſideranda † ſint in taxanda congrua portione
Vicarij, & in primis quidem neceſſitas victus, ſe-
cundo qualitas perſonæ, vt ſcientia, & nobilitas,
& alia quæ ipſe proſequitur, & nu. 80. dicit, quod
ea portio taxatur arbitrio Iudicis, & aliquādo eſt
quarta, aliquando plus, quia certa doctrina dari
non poteſt circa fructus neceſſarios ad ſuſtenta-
tionem beneficiari. Subdit autem poſt Io. de Sel-
ua, quod hodie plus dādum eſt quam alias fiebat,
quia carior eſt victus, & inſpici debet regionis cō-
ſuetudo. Et quæ hic de qualitate perſonarum di-
cta ſunt, addi poſſunt ad ea quæ ſupra poſui, dum
dixi alimenta præſtari ſecundum conditionem &
dignitatem alimentandi.

Decimoquarto ſcholari, cui alimenta deben-
45 tur, præſtanda ſunt aliquando pinguiora † quàm
conſequeretur domi, quia, vt dictum eſt, qualitas
& conditio alimentarij eſt ſpectanda, l. ſi cui, vbi
Doctores, ff. de leg. 1. & dixi ſupra. Ita tenet Aſcan.
Clem. in tracta. de patr. poteſt. effect. 17. nume. 34.
vbi ait, minimè ſufficere, ſi pater filio in ſtudio agē
ti aſſignet, quantum erat domi expenſurus: debet
enim cōſiderata qualitate perſonæ excedere eam
quātitatem, ex quo in ſtudio ſcholaris incedit ali-
quanto ornatior. Mouetur ex glo. in l. ſed & Iulia-
nus, §. proinde, in ver. quod dicitur, ff. ad Senatuſc.
Macedon. & ſubdit, quod attenditur conſuetudo
perſonæ, cui relinquitur. Quando autem ſchola-
46 ri relinquitur expenſa ſtudij, quid hęc † importet,
ponit Bart. in l. 1. §. 1. ff. de condit. & demonſtr. vbi
quod continetur quidquid occaſione ſtudij in li-
bris, vel alio ſimili, impenditur. Et idem Barto.
in l. his prędijs, §. fin. ff. de legat. 3. dicit, id quoque
præſtandum, quod in matricula impenditur. Et
quæ dicantur expenſæ ſtudij ponit Alexan. in con-
ſil. 77. num. 6. volum. 4. Rebuff. de priuileg. ſcholar.
priuileg. 133. Alciat. in l. ſi certis annis, in verſ. an-
nis, C. de pact. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. non
tantum, nume. 38. ff. de liber. agnoſcen. vbi ſubdit,
quod eo caſu alimenta præſtabuntur nō in rebus,
ſed in æſtimatione, vt per eum. Mihi verò cum
a Domino Nicolao Patarolio auunculo magno
legati forent libri omnes legales neceſſarij in ſtu
dio, & ad ſtudium, eſſemque ſcholaris Senatus hu
ius patriæ, cui tunc præſidebat Roland. a Valle, &
in quo aſſidebat Marcus Antonius Natta, limi-
tauit legatū ad modicos libros, fauorabilem cau-
ſam ſtudiorum reſtringendo, ne grauaretur hæ-
res, cui opulenta fuerat hæreditas relicta, non ſi-
ne graui iniuria mei patris, cui ea hæreditas ex
omnium hominum opinione, & teſtatoris obli-
gatione, patriſque merito debebatur, ſi bene-
ficiorum ratio quid apud ingratum animum po-
tuiſſet.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta excipiens, intelligitur non ſolum pro ſe, ſed etiam pro vxore.*
2 *Stipulans alimenta pro ſe, cenſetur etiam ſtipulari pro vxore.*
3 *Vſus domus ſi relinquitur marito, poterit etiam vxor habitare.*
4 *Operæ vnius diuerſæ ſunt ab operis alterius.*
5 *Perſona extrinſecus non intelligitur in ſtipulatione.*
6 *Socer qui filiam promiſit, & generum alere, tenetur etiam nepotibus alimenta miniſtrare.*
7 *Maritus tenetur non ſolum vxorem alere, ſed etiam pediſſequas & ancillas.*
8 *Seruitorem alere debet, qui dominum alere promiſit.*
9 *Cedens bonis retinet alimenta pro ſe, & pro ſeruitore.*
10 *Nobili cui debentur alimenta, ea præſtanda ſunt etiam pro ſeruitare.*
11 *Frater tenetur non ſolum fratrem, ſed fratris vxorem, & filios alere.*
12 *Clerico depoſito debentur alimenta, non ſolum pro ſe, ſed etiam pro filijs.*
13 *Aduocato exeunti prouinciam prouidendum eſt etiam pro ſeruitore.*
14 *Patrono pauperi tenetur Eccleſia prouidere pro vxore, & filijs.*
15 *Hoſpitale prouidet de alimentis rectori, & eius familiæ.*
16 *Hoſpitario dantur non ſolum cibaria, ſed etiam veſtimenta.*

QVAE-

QVAESTIO XXIIII.

IN ratione alimentorũ veninnt non
ſolum, quæ legatario præſtanda
ſunt,ſed etiam,quæ alijs perſonis,
ſine quibus legatarius, vel alimen
tarius eſſe nou poteſt.Ideo qui ex-
cipit ſibi alimenta, cenſetur ẽt ex-
1 cipere ea quæ † pro vxore ſunt neceſſaria,vt voluit
gl.in c.admonere,in ver.partem,33.q.2. mouetur
ex eo tex.vbi dicitur,quod vxor eſt pars corporis
viri, vir enim & vxor ſecundum dictum Euangelij
dicuntur duo in carne vna,& glo.ibi dicit,idem in
filijs,& ſeruitoribus pro quib.debentur alimenta.
Et quamuis gl.loquatur de eo, qui remittendo bo
na excipit vel retinet alimenta,Feli.tamen,in c.2.
nu.3. de foro cõpet. dicit idem, qñ quis ſtipulatur
2 alimenta † pro ſe,quia etiam in diſpoſitionib. ſtri
ctis conceſſa marito videntur conceſſa vxori. Vn-
3 de ſi vſus † domus relinquatur marito,gaudebit ẽt
vxor cũ illo habitans,l.cæterum,in §.mulieri, ff.de
vſu & habitat.gl.in c.omnino,31.diſt. gl.autem,in
d.c.admonere. Mouetur etiã per tex.in c.ſtudeat,
50.diſt.ſed ego non poſſum illi glo. aſſentiri: nam
quod dicitur de vſu domus relicto, locum babet,
quia aliàs vel legatum eſſet inutile, vel inducere-
tur ſeparatio thori inter maritum & vxorem,vt in
l.ſecunda,§.domus,ff.de vſu,& habit.vbi etiam cũ
familia licet habitare,nec aliter poteſt quis vti ha
bitatione, ſecus eſt in alimentis,quæ commodam
recipiunt diuiſionem & ſeparationem: nam aliud
ſunt alimenta, quæ vni præſtantur, alind quæ alij,
4 vt dicimus de operis, in lege,ſi non ſortem, §.liber
tus,ff.de condic.indeb. Et quamuis vnum corpus
efficiãt vir & vxor, id eſt alio reſpectu quàm reſpe-
ctu alimentorum,quæ enim a marito ſumuntur,ni
bil conferunt ad ſuſtentationem vxoris,nec econ-
tra,ſed id intelligitur, quoad dilectionẽ, & id mul
to magis procedit, quando maritus ſtipulatur ali
5 menta pro, nam in ſtipulatione † non intelligitur
perſona extrinſecus, lege, quidquid aſtringendæ,
ff.de verb.obl.vbi etiã omiſſum habetur pro omiſ-
ſo.pro gl.tamen & Fel.facit quod ait Gram. in de-
ciſ.101.nu.102.vbi inquit,quod ſocer,qui promi-
6 ſit filiam † & generum alere, tenetur etiam nepo-
tibus alimenta præſtare, per l.ſi Stichum, §.1. vbi
gl.ff.de verb.obl.ſed illum reprehendit Cordub.in
lege,ſi quis a liberis,§.non tantum,nu.66.ff.de lib.
agnoſc. quia nemo tenetur præſtare vltra quã pro
miſit,l.ſi quis in conſcribendo, C. de pact. limitat
tamen,quando gener non haberet aliunde,& ipſe
facultatibus abundaret, tunc etenim non vigore
commiſſionis tenetur,ſed legalis diſpoſitionis, de
qua aliàs dixi.

Irem ea ratione, qua maritus vxorẽ alere tene-
7 tur,ea ipſa cogitur ancillis † ſeu pediſſequis præ-
ſtare,ſine quibus vxor ſtate non poteſt,inſpecta fa
miliæ & ſacultatum qualitate,ita gl. in Authen.de
eligen.ſecun.nub. §.ſi.in verbo,onera,vbi Bart.di-
cit eſſe perpetuo menti tenendum,quod vir,qui te
netur vxorem alere, tenetur etiam præſtare alimẽ
ta ſeruientibus illi, inſpecta qualitate perſonarũ
& facultatibus. Et infert ad eos oẽs,qui ex quauis
cauſa renentur alimenta præſtare,Io.Lup.in rubr.
de donatio.inter vir.& vxor.in §.68.num.6.& in c.
per veſtras,in 3.notab.§.1.col.3.verſ.in quibus qui
dem oneribus,fol.133.Cordub.in d.l.ſi quis a libe
tis,§.ſi quis ex his,nu.25.ff.de libe.agnoſc. vbi ad-
dit Lambertin. Boet.& Aemilia. Caualc.de vſufr.
mulie.relic.nu.27.Gram.deciſ.103.nu.29.Intelli-
ge tamen ſecundum quantitatẽ dotis, vt diximus
paulò ſupra, vt ſcilicet pinguiora habeat aliméta,
ſi maiorem portauit dotem, & plures habeat pe-
diſſequas,& ſeruientes, in ſumma in omnibus Iu-
dex inſpecta quãtitate dotis & qualitate mariti,
exiſtimabit qualia alimenta danda ſint.

Similiter,qui tenetur aliquem alere, tenetur ẽt
8 ſeruitori alimenta † præſtare,ſi inſpecta neceſſita-
te vel qualitate perſonæ non poteſt ſibi ſeruire, vt
de ſcholari ponit Rebuff. in tracta.de priuil.ſcbo-
lar.priuil.163.Bonacoſ.in tract. de ſeru. & famul.
q.120. ſicut etiam ei qui ceſſit bonis, dimittenda
9 ſunt alimenta non ſolum pro † ſeipſo, ſed etiã pro
ſeruitore, vt inquit Brun. de ceſſio.bono.q.31. vbi
idem dicit in filijs, & familia, loquendo de Docto
re,Bonacoſ.in d.tract.q.45. & generalirer in quo-
10 cunque nobili,† cui alimenta debeantur, ſecundũ
Caualcan.in tract.de vſufr.mnlie.relic.nu.27.ver.
ex quibus poteſt colligi,Bonacoſ.d.tract.q.245.&
nõ video rationẽ diuerſitatis, quare magis eqnus
præſtandus ſit nobili,vel infirmo, quàm ſeruitori,
cum magis ſint neceſſariæ quotidiano vſui operæ
ſeruitotis quàm eqni,& melius ac commodius ſta
re poſſit quis ſine equo, quàm ſine ſeruitore.

Eodem modo frater,qui fratrem egenum alere
tenetur, vt dixi in hoc tractatu, & late ponit Cor-
dub.in l.ſi quis a liberis,§.idem reſcripſit,num.83.
11 is,nõ ſolum fratrem, † ſed fratris vxorem,& filios
exhibere debet,eiſque alimenta præſtare,Hieron.
Gabr.in conſi.25.nu.18.vol.1. per glo.in l.ſi qnis a
liberis,§.non tantũ,in verſ.onera, ff.de liber.agno
ſcen.allegat Aret.Præpoſ.& Paleot. qui tamen nõ
loquuntur in fratre. Sed quidquid ſit,hoc eſt gene
rale,quod qui tenetur ex legis diſpoſitione aliquẽ
alere, is alimenta filijs quoque vxori præſtare de-
bet,vt diximus de patre,de vxore, de ſocero, & de
alijs perſonis in ti. quibus,& a quibus alimen.pręſtan. ſint. Sed id non habet locum in alimentis te-
ſtamento relictis, vel ex pacto debitis, quia ea ad
filios,& vxorem non extenduntur, ſed bene ad ſer
uitores,& alios ſine quibus alimentarins non po-
teſt boneſtè vinere.

Clerico item depoſito non ſolum ex fructibus
beneficij prouidetur de alimẽtis pro ſe, ſed etiam
12 pro filijs,† vt in ca.ſtudeat,50.diſt.Felin. in c.cum
quidam,nu.11.circa fi.de iureiu. dixi in eo.ti.qui-
bus & a quibus debean.alim.eſt tex. in c.omnino,
vbi gl.& Doct. diſt.31.

Et qui adnocatum conducit extra prouinciam
13 nedum ei, ſed eius ſeruitori † prouidet neceſſaria
alimenta, cum ſine ſeruitore eſſe non poſſit hone-
ſtè & commodè, ita Bald. in l.1. C.de ſuffrag. Iaſ.
in l.ſi non ſortem,in §.libertus, nume.29.ff.de con
dit. indeb.

Poſtremò quoq; pauperi eccleſiæ diues pręſtat
14 aliméta pro ſe,vxore,† & filijs,c.filijs, 16.q.7.Pau.
de Citad.in tracta.de iure patr. in 6.par.art.4.nu.
157. in fi.Lambert. in eo.tract.lib.3.in 3.q.prin.at
tic.6.nu.1.& 3.Cordub.in d.l.ſi quis a liberis, §.ſo
lent,nu.28.ff.de lib.agnoſc.

Rector hoſpitalis alit non ſolum ſe de bonis ho
15 ſpitalis,cui ſeruit,† ſed etiam totam familiã,Cle-
men.quia cõtingit,§.ſin autem, de relig.domibus,
Matheſ.notab.191.col.2. addit. ad Alexan. in l.t.
nu.23.ff.ſolu.matr. Cordub. d.l.ſi quis a liberis, §.
& ſi impubes,num.34. Huic autem rectori,ſeu ho-
ſpitala-

ſpit alario non ſolum cibaria, ſed etiam veſtimen-
16 ta † danda ſunt, vt probat Rom. in conſil. 440. per
totum, vbi tribus mod is probat alimenta deberi.
Poſſem autem multas alias perſonas enumerare,
quibus cum tota familia & ſeruitoribus alimen-
ta ſunt præſtanda, ſed quia retuli in tititulo, quib.
& a quibus debean. alimen. in ampliatione cuiuſ-
que capituli, remitto ad ibi dicta, ne idem ſæpè
repetatur.

SVMMARIVM.

1 *Teſti ſoluuntur alimenta deducto eo quod domi expendiſſet.*

2 *Expenſa quando fieri debet alicui, detrabitur quod ille domi erat expenſurus.*

3 *Teſti non deducitur quod expendiſset domi, ſi ibi erat ſuis operis lucraturus.*

4 *Victori refici debent ſumptus, quos fecit ſuper hoſpitio.*

5 *Victori quando expenſæ hoſpitij reficiuntur, deducitur quod ille domi impendiſſet.*

6 *Iudex ordinarius detrabit id quod domi impendiſſet, quando ei ſoluuntur alimenta.*

7 *Iudici ordinario iudicanti in ciuitate, nihil omnino datur pro alimentis.*

8 *Delegatus detrabit integra alimenta non habita ratione eius quod impendiſſet domi.*

9 *Epiſcopo viſitanti integra debentur alimenta, non detracto eo quod domi impendiſſet.*

10 *Delegatus etiam cui ſint pinguia beneficia in computatione alimentorum, non detrabit quod domi impendiſſet.*

11 *Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, nihil habet pro alimentis, quando iudicat in ciuitate.*

12 *Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, habetur pro ordinario.*

13 *Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, poteſt ſubdelegare.*

14 *Delegatus, quando conſequatur alimenta, & diſtinguitur inter delegatum a Principe, & delegatum ab inferiore.*

QVAESTIO XXV.

INTEGRA alimēta nō ſemper præ
ſtantur, ſed aliquādo fit deductio:
& primo licet fieri debeat expēſa,
tamen deducendum eſt, quod ille
1 domi expendiſſet, † aliàs eſſet in
lucro, ita Bal. in l. ſed etſi, §. quod
autem, in princ. ff. ad exhibendum, per illum tex
tum. Et hoc eſt generaliter verum in quocunque
cui expenſæ fieri debent, quia intelligitur ſemper
2 † eo detracto, quod ille domi conſumpſiſſet, ſecun-
dum Ang. in l. ſed etſi, §. quod aūt, ff. de petitio. hæ-
red. glo. in c. ſtatutum, §. inſuper, in verſ. modera-
tas, de reſcript. in 6. Iaſ. in l. properandum, §. ſin au
tem alterutra, nu. 14. C. de iudic. Alex. in conſil. 37.
nu. 28. vol. 2. Marſil. in l. patre, vel marito, nu. 64. ff.
de quæſtio. & in teſte quod fieri debeat deductio,
voluit Cin. in l. qm̄, circa fin. ver. quarto quæro, C.
de teſtib. vbi dicit, reficiendos eſſe teſti illos ſum-
ptus, quos ipſe non fuiſſet facturus domi ſuæ. Mo-
uetur per text. in d. l. ſed etſi, §. quod autem, ff. de
petitio. hæred. ſed limitat, quādo teſtis domi ſtans
3 erat lucraturus expenſas † ſuis operis, quia tunc
nō fit deductio, ſequitur Ang. ibi, & Salic. qui nu.
1. in fi. approbando dicta Cin. inquit, eſſe notandū
pro ambaſciatoribus, quib. debent fieri ſumptus,
Grauat. ad Pract. Veſtr. lib. 6. c. vlt. num. 15. vbi alle
gat glo. in d. c. ſtatutum, §. inſuper, Amanel. in ſin-
gu. 14. vbi dicit eſſe deducendas expenſas, quas
teſtis domi ſuæ feciſſet, ſed in teſte contrarium te-
net gl. in d. §. inſuper, in verſ. moderatas, dicens,
nihil eſſe deducendum. Mouetur ex tex. in c. ven-
turus, 4. q. 3. & eam glo. ſequitur Io. And. ibi, Ang.
in l. ſed ſi lege, §. quod autem, il ſecondo, ff. de pet.
hæred. vbi generaliter dicit, hoc eſſe verum, quan-
do expenſæ reficiuntur ex diſpoſitione. Idem pro-
barunt Ang. Imo. Raph. & Rom. in l. recuſare, §. ſi
quis ab alio, ff. ad Trebellia. vbi Alex. in princ. di-
cit, quod illa gloſ. reputatur ſingularis, & cum ea
tranſeunt ſimpliciter Doct. Et ad l. ſed ſi hæredi-
tas, §. 1. ff. ad exhibend. reſpōdet, quod ibi reus par
ticeps illius cauſæ, & ad eum poterat pertinere
commodum, & incōmodum, Caſtren. in d. l. qm̄, in
princ. C. de teſtib. Iaſ. in d. §. ſin autē alterutra, nu.
14. in fi. Franc. d. §. inſuper, col. 1. in fi. vbi quod eam
glo. ſequuntur Doct. Pet. Moncad. in tract. de te-
ſtib. poſt Crot. nu. 408. vbi dicit communē. Et hæc
opinio ſicuti eſt magis communis, eſt etiam ma-
gis vera, quia vel teſtis domi ſuæ aliquid lucratu-
rus fuiſſet, vel omni caſu reb. ſuis ſuperfuiſſet: ex
præſentia. n. domini res domeſtica melius agitur,
& gubernatur, & ex abſentia detrimētum recipit,
vt docet experientia. Officium autem ſuum nemi-
ni debet eſſe damnoſum, vt in propoſito dicunt
Cin. & Salic. in d. l. qm̄. Et cum teſtis in hoc grauā-
tur, quod inuitus cogitur cum incommodo domū
exire, & teſtimonium ferre, debet in alio releuari
quod ſumptus habeat ſine diminutione, & potius
tolerādum eſt, quod aliquid lucretur, quàm quod
nimium damnum patiatur pro commodo alte-
rius. Placet ideo mihi magis hæc ſententia, quàm
illa Bald. in d. §. 1.

Victori, erga quem pars condemnata fuerat in
4 expenſis, reficiendi ſunt etiam ſumptus † cibarij,
quos fecit ſuper hoſpitio, ſecūdū Bar. in l. nō igno-
rat, C. de fruct. & lit. expen. cū ſimilib. ſed hoc caſu
5 detrahitur id, quod ipſe domi † impendiſſet, vt
eſt text. in d. l. ſed etſi hæreditas, §. 1. ff. ad exhib. &
ita tenet glo. in d. §. inſuper, in ver. moderata, vbi
ponit pro abſoluto quod fiat deductio, & ſequitur
ibi Io. Andr. & alij, & præcipuè Franch. idē voluit
Bar. in l. eum quem temerè, ff. de iudic. Bal. & An-
gel. in l. ſed etſi lege, §. quod aūt, ff. de petitio. hære-
dit. vbi allegant Gul. & Cin. in l. properandum, §.
etſi quidem, C. de iudic. Butr. in c. finē litib. in vlt.
col. de dolo & contum. Ang. in l. recuſare, §. ſi quis
alio, vbi etiam Alex. nu. 3. verſi. quid autem in ex-
penſ. litis, ff. ad Trebel. Alex. in conſi. 37. nu. 28. vol.
2. vbi multos citat Iaſ. in l. properandum, §. ſin au-
tem alterutra, nu. 14. C. de iudic. Amanel. in ſing.
14. vbi dicit eſſe de hoc textum in l. ſi procurator,
in fin. ff. rem rat. hab. ſed nullum citat ex prædictis
Marſil. in d. l. patre, vel marito, nu. 64. ff. de quæſt.
ratio autem eſt, quia expenſæ reficiuntur actori
tanquam intereſſe, ipſius autem non intereſt niſi
quatenus pro lite impendit vltra quàm erat do-
mi expenſurus, & quando ob cauſam aliquid con-
ceditur, illud reſtringitur ſecundum cauſam: in eo
ergo quod eius non interfuit, non poteſt ſequi con
demnatio.
6 Iudici ordinario † licet ſumptus reficiantur, ta-
men fit detractio eius quod domi impendiſset, §.
illud tamen, in Authen. de manda. princip. in d. c.
ſtatu-

Digitized by Google

ſtatutum, §.inſuper, in ver. moderatas, ſequuntur
ibi Io. Andr. & alij, & Franc. dicit, illam gl. eſſe no-
tandam, & ponit rationem diuerſitatis inter Iudi
cem ordinarium, & alios, Specu. in titu. de ſalar. in
prin. nu. 3. vbi dicit hoc verum, quãdo pergit extra
ciuitatem. Nam ſi in ciuitate iudicet, nihil omni-
7 no habet pro † ſumptibus, Abb. in c. cum ab omni,
nu. 12. de vi. & honeſt. cler.

In delegato autem nulla fit dettactio, ſed inte-
8 gros conſequitur ſumptus, quos fecit, † ſecundum
glo. in d. §. inſuper, in ver. moderatas, quæ dicit idẽ
9 eſſe in Epiſcopo † viſitante, & in quocunque alio
procurante, & cam ſequuntur ibi Doctores om-
nes, Spec. in d. loco, nu. 3. Aug. in d. l. ſed & ſi lege, §.
quod autem, Abb. in d. ca. cum ab omni, nu. 12. qui
dicunt idem in Epiſcopo, & viſitatore, Franch. d.
§. inſuper, col. 1. & col. 2. Iaſ. in d. §. ſin autem alteru
tra, nu. 14. Et ratio diuerſitatis inter ordinarium,
& teſtem eſt, quia teſtis non habet ſalarium, ordi-
narius verò habet ſalarium, cum quo debet tole-
rare omnes expenſas neceſſarias in officio, & ꝙ di
ctum dé delegato, locum habet etiam ſi delegatus
10 haberet pinguia † beneficia, quia nihilominus nõ
deducit quod domi expendiſſet, ſecúdum gl. in d.
§. inſuper, quæ etiam dicit, idem eſſe de delegato
11 ad † vniuerſitatem cauſarum, quod de Iudice or-
dinario, & idem de conſeruatore, quod de ordina
rio, ſequitur in omnib. Franch. loco prædicto. De-
12 legatus enim ad † vniuerſitatem cauſarum habe-
tur pro ordinario, Docto. in l. a Iudice, C. de iudic.
glo. in c. cum cauſam, de appellatio. licet verè non
ſit ordinarius, vt inquit Dec. in l. ſolet, in fi. ff. de iu
riſdict. om. iudic. & ideo licet delegatus non poſſic
13 ſubdelegare, tamen delegatus † ad vniuerſitatem
cauſarum ſubdelegat, glo. penul. in fi. d. l. a Iudice,
vbi Alex. dicit quod communiter ita tenetur, glo.
etiam in l. ſolet, vbi Bart. & alij.

Glo. autem in c. cum non ab omni, de vita, & ho
neſta. clericor. diſtinguit inter delegatum a Prin-
14 cipe, † & delegatum ab inferiore, volens quòd de-
legans qui ſit inferior Principe, teneatur ipſe pro
uidere de expenſis ſuo delegato, ſed melius diſtin
guit gl. in d. §. inſuper, Abb. d. c. cum non ab omni,
nu. 13. benè verum eſt, quod in multis eſt differen-
tia inter delegatum Principis, & delegatum infe-
rioris, ſed hoc caſu cũ in vtroque eadem ſit ratio,
idem quoque ius in omnibus eſt ſtatuendũ, vt ſem
per delegatus conſequatur expẽſas ſine deductio-
ne, etiam ſi ditiſſimus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta relicta ex certo fundo præſtãtur integra, quam uis ex eo fundo minus ſit perceptum.*
2 *Locus vbi adijcitur gratia taxationis, tunc alimenta non debentur, ſi nihil ex eo loco eſt præceptum.*
3 *Fructus naſcituri quando deducuntur in obligatione, tunc ſubeſt conditio, dummodo naſcantur.*
4 *Fructuum naſciturorum contemplatione, ſi aliquid debetur, intelligitur ſi fructus naſcantur.*
5 *Locus quando ponitur in eadem oratione, tunc reſtringit.*
6 *Locus adijcitur gratia taxationis, quando ponitur per participium futuri temporis paſſiuum.*
7 *Locus adiectus per relatiuum, & verbum futuri temporis, importat taxationem.*
8 *Fructus fundi ſufficere pro alimentis, vel non ſufficere, quis probet.*
9 *Negatiuam allegans tenetur probare.*
10 *Reus dicitur actor in probanda exceptione.*
11 *Fructus vnius anni ſi non ſufficiunt, an & quando fiat ſuppletio de fructibus ſequentium annorum, vide ibi.*
12 *Fructus quando ponuntur in conditione, tunc ſi non ſufficiunt fit ſuppletio ex fructibus ſequentis anni.*
13 *Fructus ſequentium annorum eroganture ad ſupplendum defectum præcedentis anni, quando debitum eſt annuum.*
14 *Diſpoſitio quælibet verificatur in primo actu.*
15 *Fructus vnius anni quando venduntur, veniunt tantum primi, ſi fundus producit fructus bis in anno.*
16 *Pater ſi concedit filio fructus aduentitiorum, veniunt non ſolum primi, ſed etiam alij.*
17 *Fructuum obligatio eſt in diem, non conditionalis.*
18 *Orationes ſeparatæ quæ dicantur.*

QVAESTIO XXVI.

CVm alimenta relinquuntur præſtã
da ex certo fundo, tunc ſi ex eo fun
do non percipiantur fructus, qui
ſufficiant ad alimenta, ea debẽtur
1 nihilominus integra † ſine dimi-
nutione, ſecundum Barto. in l. Lu-
cius, nu. 3. verſ. quæro pone quod teſtator, ff. de ali-
men. & cibar. legat. Mouetur, quia locus adiectus
eſt non ad reſtringendum legatum, ſed ad demon
ſtrandum quomodo fieri debeat ſolutio. Item mo
uetur, quia locus fuit adiectus poſt perfectum le-
gatum. Hoc etiam modo intelligit Bart. in l. inter
ſtipulantem, §. ſacram, num. 6. ff. de verb. oblig. Sed
ante eum hoc voluit Cin. in l. ſi quis argentu, poſt
medium, ver. breuiter cum promittitur, C. de do-
nat. vbi ait, quod facta promiſſione ex certo fun-
do, tunc quia mẽtio fundi ſtat demonſtratiuè, ſup
pletur ex alio quidquid deeſt ex illo. Et ita quoq;
Io. Fab. ibi nu. 14. vbi ait, cenſeri gratia demonſtra
tionis, qñ celebrato vno cõtractu, dicit percipi ex
tali vinea, Guid. Pap. q. 8. vbi dicit, quod fundator
Monaſterij donauerat decẽ libras annuas, ſuper
cenſu quadam furni, & quia numerus habitantiũ
ita fuerat imminutus quod furnus non reddebat
decem libras, iudicatũ fuit ſupplendũ eſſe ex alio
loco. Idem etiam probauit Caſtren. in conſi. 309.
nu. 3. vol. 1. quando tamen locus eſt demonſtratio-
nem adiectus, Gigas in tract. de pẽſio. q. 62. nu. 11.
Natta in conſi. 211. nu. 6. Cordub. in l. ſi quis a libe
ris, §. ſed ſi filius, nu. 18. ff. de lib. agnoſc. Caualcan.
in tract. de vſufruct. mulie. relic. num. 167. ſed quã-
2 do adijcitur locus gratia taxationis, tunc † ſi fru-
ctus fundi non ſufficiunt, nihil omnino ſuppletur,
l. Firmio, in prin. ff. quan. dies lega. ced. l. inter ſti-
pulantem, §. ſacram, ff. de verbo. obligat. ita Cyn.
in d. l. ſi quis argentum, & ibi Ioan. Fab. nume. 14.
Bart. d. l. Lucius, nu. 3. vbi ita intelligit text. in l. cũ
certus, ff. de vino, oleo, triti. lega. quem glo. ibi al-
legabat contrarium, idem Bart. in d. §. ſacram, nu.
6. vbi ponit quando ſit per relatiuum, vel ſine eo,
Caſtren. d. conſi. 339. nu. 3. ſequitur Dec. in conſil.
324. col. 1. conſi. 500. col. fi. Benintend. Rot. Bonon.
deciſ. 64. Caualcan. d. nu. 167. Gigas in tract. pen-
ſio. q. 62. nu. 1. & ſequen. Et prædictorum ratio eſt,
quia vbi obligatio eſt reſtricta ad fructus naſcitu-
3 ros, † ſubeſt tunc conditio ſi fructus naſcantur, l.
interdum, ff. de verborum obligat. & videtur re-
lictum corpus, quod non eſt in rerum natura, l. ſi
ſeruus, §. quicunque, ff. de leg. 1. Et idem eſt quan-

do

do aliquid debetur contemplatione fructuum na-
4 ſciturorum, † quia intelligitur, & debetur ſolùm
quando fructus naſcuntur, vt inquit Caſtren. in l.
ex conducto, §. ſi vis tempeſtatis, colum. 1. ff. loca.
Et hanc rationem allegat Caſtren. in d. conſi. 339.
num. 2. & prædictam concluſionem, quod vbi lo-
cus ponitur taxatiuè, extinguatur, & non fiat ſup-
pletio, ponit multis adductis rationibus Ioan. de
Amicis in conſi. 46. per totum. Bero. qui latè agit,
in conſi. 17. per totum, vol. 1. Difficultas eſt cogno
ſcere quando locus dicatur adiectus gratia demó
ſtrationis, & quando gratia taxationis. Et Bart. in
d. §. ſacram, num. 6. dicit, quod vbi locus in eadem
5 oratione ponitur, tunc † reſtringit & limitat di-
ſpoſitionem. Vbi verò ponitur in diuerſa oratio-
ne, tunc demonſtrat ſolum, ex quibus rebus fieri
debeat ſolutio relicti. Idipſum voluit Bart. in d. l.
Lucius, nu. 3. dum inquit, quod dicitur gratia de-
monſtrationis appoſitus locus, quando de eo fit
mentio poſt diſpoſitionem factam: nam idem eſt
dicere poſt perfectam orationem quod in duab.
orationibus. Et Caſtren. d. conſi. 330. nu. 3. idem di
cit, ponens exemplum, quando dicit teſtator, de-
cem dari volo Titio, quæ capi mando ex fructib.
vel ſuper fructibus talis fundi, tunc locus apponi-
tur demonſtrationis gratia: quando verò dicit Ti
tio ex redditibus talis fundi, mando ſolui decem
ſingulo anno, tunc locus deſignatur ad taxandum
relictum, & non ſi non naſcantur non debentur, &
præſtatur ſolum, quantum in eis percipitur, ſe-
quitur Felin. in c. ad audientiam, il ſecondo, col.
7. verſic. ſexta concluſio, de reſcrip. vbi ait, hoc eſ-
ſe valdè quotidianum pro his, qui ſoluunt penſio-
nes, Gigas in d. tracta. q. 62. nu. 3. vbi latè proſequi
tur. Hoc ipſum voluit Ioan. Fab. in d. l. ſi quis ar-
gentum, nu. 14. in fin. inquiens, quod fundus taxa-
tionis cauſa præſumitur adiectus, quando poni-
tur in ſubſtantia obligationis, veluti cum dicitur,
decem corbes ex tali fundo: ſed ſi celebrato con-
tractu ponitur, ſtabit demonſtratiuè, vt cum di-
citur, relinquo decem corbes, quas percipies ex ta
li vinea, tunc debentur, etiam ſi non percipiantur,
Bero. in conſi. 17. nume. 23. vol. 1. Ex iſtis infertur
non benè deciſum fuiſſe a Concilio Gratianopo-
li, ſupplendam eſſe quantitatem, vti refert Guido
Pap. in d. deciſ. 8. quia ibi fundator locum adiece-
rat in eadem oratione, atque ita taxatiuè, & non
demonſtratiuè.

Dicitur etiam locus taxationis cauſa adiectus,
6 quando apponitur participium futuri † temporis
paſſiuum, vt cum dicitur, lego centum ſaccos fru-
menti percipiendos ex tali fundo, vt voluit Ioan.
de Amic. in conſi. 46. nume. 8. quia ſecundum eum
participium prædictum conditionem importat,
& reſoluitur in relatiuum, & verbum futuri tem-
poris, Bart. in l. 1. nu. 35. ff. de condit. & demonſtr.
Alex. in conſil. 2. nu. 13. verſ. & quod ita ſit, volum.
4. Ruin. in conſi. 160. nu. 11. vol. 2. Galliau. in l. Cen
turio, nu. 358. ff. de vulga. & pupil. Rolan. in conſil.
43. num. 34. volum. 4. Et eo loci Ioan. de Amic. di-
cit, idem eſſe, quando adijcitur locus per relatiuũ,
7 & † verbum futuri, vt cum dicitur, frumentũ quod
naſcetur, vel natum erit, quia hoc quoque caſu ta-
xationem inducit, ſed vtrumq; dictum caret meo
iudicio veritate. Nam etſi verum ſit, quod tam re-
latiuum adiectum verbo futuri temporis, quàm
etiam participium futuri temporis importet con-
ditionem, tamen ex hoc non infertur, quod lo-
cus ſtet taxatiuè, & non demonſtratiuè, & poſſunt
ſimul ſtare quod ſit conditionalis diſpoſitio, & q̃d
ſtet demonſtratiuè: nam conditio eſt reſtricta quo
ad fructus illius prædij, qui non debentur niſi na-
ſcantur, ſed vbi ſuppletio fieri debeat, non refert,
quod diſpoſitio ſit conditionalis vel pura, melius
ergo eſt dicere, quod attendatur ſolum an in eadẽ
oratione, antequam contractus ſit perfectus, adij-
ciatur conditio, vel in diuerſa oratione, perfecto
iam contractu. Doctores autem in alio conſiderãt
relatiuum, vt dicam paulò infra.

Quis autem teneatur probare, quod ex fundo
8 non fuerint percepti fructus, † qui ſufficiant ad ſol
uendum, Beninten. d. deciſio. 64. in fine, dicit, pro-
bandi onus incumbere ei, qui poſſidet prædium,
& negat tot fructus eſſe perceptos, quia hoc eſt ſuę
intentionis fundamentum. Ideo qui ſe fundat in
9 aliquo, etiam ſi ſit negatiua, † tenetur probare, Bar
to. & Doctores, præcipuè Ripa in l. in illa, ff. de ver
borum oblig. Hæc opinio eſt penes me indubita-
ta, quia actor habet intentionem fundatam ſuper
legato, vel promiſſione, quę continet certam quan
titatem præſtandam: reus verò, qui opponit ſe nõ
teneri, quia res nõ reddiderit fructus ſufficientes,
10 probare debet. Dicitur enim actor † cum agitur
de probanda exceptione, l. 1. vbi Bar. ff. de except.
Corne. conſi. 223. col. 3. vol. 2. Pariſ. in conſil. 45. in
princ. vol. 1. Rol. in conſi. 100. num. 25. volum. 2. &
eam ſententiam Benintendi ſequitur etiam Ca-
ualcan. d. nu. 166.

Solet etiam dubitari, quibus in caſibus tenea-
tur debitor ſupplere ex fructibus ſequentium an-
norum, quia aliquando debitor non tenetur vltra,
quàm percipiat ex fundo, ex quo tenebatur ſolue
re, ſed non per hoc liberatur in totum ab obliga-
tione, verum defertur in ſequentes annos, & ex fu
turis fructibus ſupplet, aliquando verò liberatur
11 in totum. In hac quæſtione fit diſtinctio: † aut
enim promiſſio eſt vnica, & tunc ſi fundus ſimpli-
citer fuit adiectus, ſuppletur ſequentibus annis,
id quod deeſt fructibus primi anni, d. l. Firmio, &
12 ſi fundus ſit ſub conditione poſitus, † vt quia di-
ctum ſit de frumento, vel fructibus, qui naſcentur
ex tali fundo, tunc non fit ſupplementum, l. cum
certus, ff. de vino, triti. & oleo leg. l. ſi debitor, §. ve-
riſimile, ff. de contrahen. emptio. Cin. in d. l. ſi quis
argentum, in fi. vbi etiam Ioan. Fab. num. 15. C. de
donatio. Bart. in l. inter ſtipulantem, §. ſacram, nu-
me. 6. ff. de verbor. oblig. Eam diſtinctionem tenet
Ioan. de Amic. in conſi. 46. nu. 12. licet non ita per-
fectè recitet: quando verò debitum eſt annuum,
tunc ſiue fundus ſit ſub conditione poſitus, ſiue
13 non, ſemper † fit ſuppletio ex fructibus ſequẽtium
annorum, l. legatum, §. vini Falerni, ff. de annu. le-
ga. l. ex eo. ff. de vino, triti. & oleo lega. & fertilitas
ſequentis anni compenſat ſterilitatem præceden-
tis, vt in dictis iuribus, vt per Cin. Ioan. Fab. Bart.
Ioan. de Amic. in locis proximè citatis, Caſtr. in d.
conſil. 339. nume. 3. volum. 1. vbi dicit, non ſic eſſe,
quando fieri debet vnica ſolutio, & loquitur ibi in
penſione Eccleſiaſtica, Gigas in tracta. penſio. d.
quæſt. 62. nu. 7. vbi allegat etiam Felin. in c. ad au-
dientiam, il ſecondo, col. 7. de reſcript. Cordub. in
d. l. ſi quis a liberis, §. & ſi filius, num. 17. ff. de libe.
agnoſcen. Bero. in d. conſil. 17. nume. 23. volum. 1.
vbi tractat tam circa primum, quàm etiam circa
ſecundum caput diſtinctionis. In hoc tamen quæ-
renda eſt diuerſitatis ratio, quare potius fiat ſup-
pletio

pletio in menſtruis, vel annuis præſtationibus,
quàm in ſimplicibus. Doctores eam non ponunt,
nec videtur mihi aliqua apta reddi poſſe, nam in
præſtationibus annuis tot ſunt præſtationes, quot
anni, proinde in hoc differre non videntur, cum
vnaquæque præſtatio incipiat deberi in principio
cuiuſque anni, cogita ergo. Bene verum eſt, quod
textus probantes eam diſtinctionem ſunt clari,
nec euitari poſſunt: quærenda item ratio diuerſi-
tatis, quare magis fiat ſuppletio ſtante vnica præ-
ſtatione quando ſundus eſt adiectus ſimpliciter,
quam vbi eſt ſub conditione, cum nihilominus
promiſſio, vel quæuis diſpoſitio facta de futuris
fructibus conditionalis ſir ſui natura, & conditio
taciţa non minus operari debeat, quàm expreſſa,
& illa conditio expreſſa, qui naſcentur, non magis
poſſit ad proximum annum referri, quàm ad ſe-
quentes. Et ſi dicatur, quod vbi dictum eſt de fru-
14 mento, quod naſcetur, inrelligi debet † de pri-
mo, ſecundum l. boues, §. hoc ſermone, ff. de verb.
ſignifica. Reſpondeo, quare non eodem modo re-
ſtringi deber diſpoſitio fructnum talis fundi, vt
intelligatut de primis, ſicuti dicimus, quod ven-
ditis fructibus certi ſundi pro vno anno, veniunt
15 ſolum primi, † ſi ſundus bis in anno reddere con-
ſueuit fructus, vt per Iac. de Rauen. Cin. Bal. Alex.
Imo. Iaſon. & alios in l. dinortio, §. quod in anno,
ff. ſolut. matr. Alex. in conſi. 16. nu. 6. vol. 4. Socin. Fe
lin. Curt. & Georg. Nat. in locis citatis per Tira-
quel. in d. §. hoc ſermone, in regula, nu. 6. Cnm ergo
vtraque diſpoſitio ſir conditionalis, vtraque poſ-
ſit verificari in primi anni fructibus, non bene vi-
deo, quæ aſſignari poſſit ratio diuerſitatis. Poſſet
forte dici, quod vnum locum habeat in contracti-
bus, vel cauſis alijs oneroſis: alterum verò in vlti-
mis voluntatibus, & lucratiuis, vt in ſimili dixit
Bal. in auth. excipitur, C. de bonis quæ liber. vbi
16 ſi pater concedit filio fructus † bonorum aduen-
titiorum, includuntur non tam primi, quàm etiã
ſequentium annorum fructus, Alex. ibi diſtinguit
inter cauſam oneroſam, & cauſam lucratiuam,
ſed hoc nihil eſt: nam Alexan. non ſibi ſatisfacit in
ea diſtinctione, vt bene aduertit Tiraquel. in d. §.
hoc ſermone, limitatio. 27. nu. 2. Præterea hic non
agitur de diſcrimine canſæ, ſed rei ſeu formæ le-
gandi, cum vno caſu fit ſuppletio, alio vero non.
Eſt igitur melius cogitandum. Et ſi dicatur, quod
obligatio fructuum futurorum non eſt conditio-
17 nalis, † ſed in diem, vt inquit Bero. in d. conſil. 17.
nu. 74. reſpondetur, procedere id ſecundum eum,
quãdo promittitur certa quantitas, non quando
incerta, & in ſimili inter contractus & vltimas
voluntates differentiam conſtituit, loquendo, an
vnica ſit oratio vel plures, Dec. in conſil. 283. col.
2. in fin. verſ. ſecũdo Paulus, vbi declarat Caſtren.
dictum in eo. conſil. 339. loqui in vltimis volunta-
tibus, & ibi etiam, col. 3. verſ. tertio dictum Pauli
18 declarat, quomodo dicantur duæ orationes † ſe-
paratæ, quando coniungũtur per relatiuum quis,
vel qui. Et in prædictis locis Dec. Ioan. de Amicis,
Gigas, Caſtren. & Bero. multa ponunt ad decla-
rationem prædictæ deciſionis, quæ omnino ſcitu
neceſſaria ſunt, & apud eos videri poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Creditor non poteſt ſoluere aliud pro alio inuito debito-
re.*
2 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
3 *Creditor alimentorum, non poteſt petere pecuniam, vel
æſtimationem.*
4 *Debitor alimentorum poſt moram tenetur ad æſtimatio-
nem.*
5 *Aeſtimatio ſuccedit loco rei.*
6 *Scholari agenti in ſtudio, alimenta relicta debentur in pe
cunia. Declara, vt ibi.*
7 *Aeſtimatio debetur loco alimentorum præteriti tempo-
ris, præcipuè quando res non afferrent eandem vtili-
tatem.*
8 *Pecunia debetur loco alimentorum, quando teſtator la-
pſo certo tempore mandauit pecuniam ſolui.*

QVAESTIO XXVII.

PETI antem debẽt alimenta in ſpe
ciebus ipſis, nõ etiam in pecunia,
vel æſtimatione, quia ſicuti aliud
1 † pro alio ſolui non debet inuito
debitore, l. 2. §. mutui datio, ff. ſi cer
tũ pet. ita non poteſt creditor inui
to debitore aliud petere pro alio, & correlatiuo-
2 rum idem ſit † iudicium, l. fi. C. de indic. viduit. tol
len. Et probatur hæc opinio ĩ l. nulli, C. de erogat.
3 milit. anno. lib. 11. ponit † Bart. in l. libertis, la 2. §.
manumiſſis, nu. 2. ff. de alimen. & cibar. lega. vbi lõ
ga diſtinctione determinat totam præſentem quæ
ſtionem, vbi tamen inquit, ea, quæ non poſſunt
conſeruari vltra biduum, vel triduum, vt ſunt car-
nes, piſces, & ſimilia, eſſe præſtanda in æſtimatio-
ne, nõ aũt in reb. & hoc ideo quia in ſingulos men-
ſes præſtanrur. Hoc ẽt voluit Pract. Pap. in form. li
bel. quo agim. pro lega. rei ſingul. in princ. nu. 69.
in fin. Pau. de Citadin. de iure patron. in 4. art. in
fin. Aſcan. de patr. poteſta. effec. 17. nu. 64. Corne.
conſ. 286. in princ. vol. 3. Ruin. conſil. 36. nu. 13. vol.
3. Simon de interpret. vltima. volũt. lib. 4. dubit. 11.
in princ. nu. 91. & ſeq. Alex. in cõſ. 72. nu. 3. & 4. vol.
5. vbi dicit, quod ſi peteretur pecunia, eſſet inepta
petitio, & nulla ſententia, Rolan. in conſil. 22. in fi.
vol. 1. Menoch. in conſ. 62. num. 7. Lancello. Gall. in
conſuetud. Alexan. in verſ. ſolidos, q. 6. nu. 102. Cor
dub. in l. ſi quis a liberis, §. non tantum, nu. 7. ff. de
libe. agnoſc. vel alend. & eſt communis opinio, vt
inquit Viuius commun. opinio. lib. 1. in ver. alimẽ-
ta, l'vltimo, in fin. vbi allegat Modern. quoſdam in
d. l. liberris, §. manumiſſis.

Limitãtur præmiſſa non procedere, qñ debitor
alimentorum eſſet moroſus, quia tunc ꝑp moram
4 † tenetur ad ęſtimationẽ, ſecũdũ notata in l. vinũ,
ff. ſi cert. pet. ita Bat. in d. l. libertis, §. manumiſſis,
Viuius in d. ver. alimenta, in fi. Et ſequũtur oẽs ſu-
pracitati. Et hoc eſt regulare, q2 ſꝑ æſtimatio pſta
5 tur, ſuccedit enim loco † rei, vt per Doct. in d. l. vi-
num, & in l. vnica, C. de ſent. quę pro eo quod inter.
Secundo limitatur, vt non ꝓcedat cõcluſio prę-
dicta, qñ alimenta relinquantur ſcholari agenti in
6 ſtudio, quia illi debetur æſtimatio † alimentorum,
non aũt res ipſa, ſecundum Rebuff. in tract. de pri-
uileg. ſcholar. priuileg. 132. arg. l. 1. in fi. l. cũ aurũ,
l. Tiria, ff. de auro & argen. leg. l cum ij, §. cum in an
nos, ff. de tranſac. Cordub. qui eum refert, & ſequi-
tur in dicto §. non tantum, nu. 38. Id quod ego in-
telligo quando hæres, vel alius, qui tenetur ad ali-
menta, non degeret in loco ſtudij, quod ſi eo in lo-
co moram traheret, crederem liberari tradendo
res, ſicuti dicimus in alijs. Et prædictæ limita-
tionis

tionis ratio eſt, quia alimẽta cenſentur relicta ſecundũ conſuetudinem legatarij, vt dixi ſupra hoc eod. tit. at ſcholares non ſolent alimenta eo modo capere, ſed pecuniam in ſingulos menſes ſolnere hoſpitibus, qui ſibi miniſtrant alimenta, & a ſtudio diſtraherentur, ſi ſibi in ſingulos dies prouidere deberent de victu, vel etiamſi vacare deberẽt venditioni victualium vini, & aliorũ, quæ ſibi præſtantur pro alimentis. Et ſi hæc foret ratio, dicendum eſſet alimenta in pecunia pręſtanda eſſe, licet hæres vel debitor ageret in eodem ſtudij loco, qa etiam eo caſu militat, propterea cogitandum eſt.

Item hæc procedunt in alimeotis, quę pro futuro tpe petuntur, ſed pro præterito tẽpore aliquando debetur æſtimatio, præcipuè quando agimus de ijs, quæ ſi nunc præſtarentur, oullam afferrent legatario vtilitatẽ: tunc.n. loco præteritorum ali-
7 mentorum † debetur æſtimatio, ſecundum Bar. in d. §. manumiſſis, vbi ponit exẽplum in habitatione: ea enim perit tpe. Quia ſi nunc pręſtaretur habitatio, ea non ſuppleret pro ea, quam habuit legatarius. Et in hoc eſt ratio, quia poſt moram ſi res debita perit, ſuccedit obligatio ad intereſſe, vt per Doctores io d. l. vinum. definit enim rem poſſe præſtari, & inquit quod eo caſu æſtimatio eſt in petitione, condemnatione, & exequutione. Idem dicit in medicinis, quia etſi non perierit, non tamẽ nuoc expediunt, id eſt non afferunt eam vtilitatem, pro qua tempore infirmitatis erant præſtandæ.

Limitatur etiam nõ procedere, qñ poſt lapſum certi temporis teſtator mandaret certum quid io
8 pecunia pręſtari, † quia tunc ſi alimeota in tempore non dantur, pecuoia relicta debetur: ſecundum Soci. in conſi. 10. in 5. dub. vol. 1. citatus a Cordob. Galliau. Menoch. & Rolan. in locis prædictis.

S V M M A R I V M.

1 *Eleemoſinæ loco ſi debentur alimenta, conſideranda eſt facultas babentis, & inopia indigentis.*

Q V AE S T I O XXVIII.

VBI alimenta danda ſunt non ex forma teſtamẽti, vel obligationis voluntariæ, ſed in modũ eleemoſynę, tũc ad dignoſcendũ qualiter pręſtanda ſint, multa dici poſſeot, ſed principaliter cõſiderãda eſt facul-
1 tas † habentis, & inopia indigentis, ſecundũ Diuõ Thom. 2. 2. quæſtio. 31. artic. 5. & in 4. ſeot. diſtinct. 15. quæſtio. 2. articu. 1. nam qui habet ſecuodum ſuam neceſſitatem & condecentiam tantùm, non tenetur ei contribuere qui habet quãtum ſibi ſufficit pro neceſſitate, & condeceotia, ſed ei ſoli, qui extrema laborat inopia, & moriturus eſſet, niſi ſibi ſubueniretur: qui verò ita facultatibus abũdat, vt ſuppetant pro tollenda neceſſitate, & condecentia ſuſtinenda, tunc quod ſupereſt vltra prædicta tenetur ei dare, qui etſi laboret extrema egeſtate, non tamen põt familiam ſuam, ſecondũ decorem cognationis, & decentẽ ſtatum ſuſtentare. Et ideo latè Cardi. diſputat in c. nõ ſatis, 86. diſt. & latius ibi proſequeodo Præpoſ. Mediolan. nu. 11. & ſequ. vbi octo concluſiones ponit, per quas tota materia declaratur. De ea ẽt agit Aog. de Claua. in ſua ſum. in verſ. eleemoſyna, num. 1. vbi multas tractat quæſtiones, Tabien. in ſum. in verſ. eleemoſyna, nu. 5. & ſeq. vbi ſimiliter multas ponit quæſtio. Sed qa ea tractatio ad Theologos pertinet, ad illos me remitto, a quib. ediſcere poteris, qualis, & quanta fieri debeat eleemoſyna, ne videar falcẽ ponere in meſſem alienam, non ſine graui erroris periculo.

S V M M A R I V M.

1 *Operari tenetur alimentarius ad illius commodum, qui præſtat alimenta.*
2 *Filius recipiens alimenta in domo patris, tenetur in ea operari, & ſe exercere.*
3 *Pater iuſtè negat alimenta filio, qui recuſat operari in domo.*
4 *Filius operari tunc ſolùm tenetur, quando id poteſt ſine verecundia.*
5 *Filius emancipatus non tenetur operari ad commodum patris.*
6 *Pater emancipando filiũ, nõ põt ab eo ſtipulari operas.*
7 *Filius operas obſequiales patri tenetur præſtare, non artificiales.*
8 *Operas promittens liber homo, non obligatur etiam ſi iurauerit.*
9 *Vxor operari debet ad vtilitatem viri, ſi ab eo percipit alimenta.*
10 *Vxor quæ recipit alimenta a viro, dicitur illi quaſi familia.*
11 *Vxor viro ea præſtat obſequia, quæ ſuæ conditioni conueniunt.*
12 *Vxor nobilis, quæ pro viro ſubit vilia ſeruitia, acquirit meritum.*
13 *Vxor quando teneatur vilia præſtare obſequia viro.*
14 *Vxor tenetur viro facere lectum, coquinarium, et alia, quod an verum ſit, vide ibi.*
15 *Conſuetudo. Quilibet cenſetur contrahere ſecundum conſuetudinem regionis.*
16 *Promiſſio oĩs intelligitur ſecundum qualitatẽ perſonæ.*
17 *Vxor quæ dotem attulit ſufficientem ad alimenta, non tenetur operari in domo.*
18 *Vxor eſt in poteſtate viri, quoad debitum carnic.*
19 *Maritus poteſt vxorem leniter caſtigare.*
20 *Vxor tenetur marito exhibere reuerentiam.*
21 *Maritus dicitur dominus vxoris, & quomodo.*
22 *Vxor tenetur marito præſtare operas officiales, non artificiales.*
23 *Bart. in l. diuortio, in princip. ff. ſolu. matrimo. quomodo intelligatur, dum loquitur de operis ab vxore præſtandis viro.*
24 *Vxor non præſumitur acquiſiuiſſe de bonis viri, quando exercebat aliquam artem.*
25 *Vxor, quæ exercet artificium, tenetur recompenſare virum, pro tempore laborando quo deſiuit ab obſequio.*
26 *Vxor acquirens de mariti pecunia, ſibi quærit.*
27 *Vxor quærit viro, quando de illius pecunia & mandato exercet artem.*
28 *Acquiſitum quæritur acquirenti etiamſi ſit de aliena pecunia.*
29 *Res empta ab vxore de pecunijs mariti efficitur vxoris, vbi tamen vide.*
30 *Filius quidquid negociando acquirit de patris pecunia, acquirit patri.*
31 *Frater tenetur fratribus communicare lucrum, quod fecit patre viuente negociando de re patris.*
32 *Frater non cõmunicat fratribus dimidium lucri, ꝙ fecit negociando de re patris, quia ea pertinet ad induſtriã.*
33 *Res ſi fuit confecta de alieno, an ſpectet ad dominum, vel facientem.*
34 *Vxor, an præſumatur lucrum feciſſe de re mariti, vel aliunde.*

35 *Vidua, quæ intra annum luctus alitur ab hæredibus viri, tenetur illis operari.*
36 *Vidua videtur eſſe in eodem matrimoni, opræcipuè intra annum luctus.*
37 *Vidua dicitur de familia mariti defuncti.*
38 *Vidua tenetur operari hæredibus viri in omni opere, quod ſcit facere.*
39 *Vidua extra domum mariti dantur alimenta ex iuſta cauſa, ſed deducto pretio operarum.*
40 *Obligatio non variatur ex perſona hæredum.*
41 *Hæres repreſentat perſonam defuncti.*
42 *Clericus, qui ab Eccleſia recipit alimenta, tenetur operari Eccleſiæ.*
43 *Seruus tenetur operari domino, idem eſt in homine libero, qui bona fide ſeruit.*
44 *Seruire nihil aliud eſt, quàm operas præſtare.*
45 *Operari tenetur alimentarius ad commodum alentis quandocunque alimenta debentur a lege.*
46 *Lex. Mitius agitur cum lege, quàm cum homine.*
47 *Voluntas teſtatoris largè interpretanda eſt.*
48 *Alienandi facultas a teſtatore conceſſa, intelligitur libera, & nullis regulis limitata.*
49 *Verba vniuerſalia hominis non reſtringuntur de habilitate.*
50 *Operandi neceſſitas remiſſa videtur, quando teſtator legat alimenta.*
51 *Legans videtur remittere exceptionem, quæ ſibi competebat, vel liberationem ab actione.*
52 *Vxor, cui alimẽta relicta ſunt, tenetur operari obſequiales operas.*
53 *Operæ obſequiales ſemper ab alimentario præſtantur, quando alimenta relicta ſunt in domo.*
54 *Vidua tenetur præſtare operas obſequiales, quando alimenta relicta ſunt in domo.*
55 *Operari tenetur alimentarius in domo faciendo coquinam, & alia ſimilia.*
56 *Operæ officiales dicuntur adeſſe, comitari, cantu & ſono oblectare, & ſimiles.*
57 *Operæ artificiales ſunt pictoriæ, textoriæ, lanificæ, & ſimiles.*
58 *Operarum mentio in dubio intelligitur de officialibus.*
59 *Operæ officiales cedi non poſſunt.*
60 *Operæ fabriles cedi poſſunt inuito operario.*
61 *Seruitor conductus cogi poteſt ſeruire alij pro tempore conuento.*
62 *Vaſallus, aut ſubditus, an cogi poſſit fidelitatem domino iurare.*
63 *Operæ officiales quando delegantur, liberatur delegans ope exceptionis.*
64 *Impoſſibile non deducitur in ſtipulationem.*
65 *Promittens alium ratum habiturum, an liberetur ſi fecit quidquid potuit.*
66 *Operarius nõ tenetur de nocte operari fabriles operas.*
67 *Alimentarius tenetur aſſociare alimentatorem.*
68 *Vicarius Eccleſiæ recipiens alimenta a rectore, non tenetur illis operari.*

QVAESTIO XXIX.

1 ALIMENTARIVS non dẽt eſſe otioſus, ſed tenet operari † ad comodũ eius, qui præſtat alimenta, c. de lapſis, in fi. 16. q. 6. l. fi. §. ſanè, il ſecondo, in fi. C. de his, qui ad eccle. confug. aliàs n. apud alimẽtatorẽ grauius eſſet, vt in dictis locis dicitur, quę ad hoc citat Luc. de Penn. in l. 1. in fi. C. de agrico. & municip. lib. 11. & eum ſequitur Rebuff. in tract. de congr. portio. nu. 99. Et dicit Bal. in l. 1. nume. 7. C. de leg. quod alimentarius non debet in domo ſtare ſicut corpus mortuum.

Infertur hinc, ꝙ filius dum a patre alimẽta recipit,
2 operari debet, l. qua actione, in princ. ff. ad leg. Aquil. not. in l. eum qui, §. ſi filius, ff. de fur. d. l. 1. vbi Luc. de Pen. hoc not. num. 17. C. de agri. & munici. lib. 11. Abb. c. literas, nu. 28. de reſti. ſpol. Rebuff. d. n. 99. Et rõ eſt, q̃a filius patris occupationes & mediocritates tenetur adiuuare, Rebuf. loco pdicto.
3 In tm̃ aut tenet operari, ꝙ ſi recuſet † id facere, iuſtè pater denegabit illi alimẽta, l. ſi q̃s a liberis, §. ſi parẽs, ff. de lib. agno. vel alend. Bal. Ang. & Sali. in l. 1. C. de leg. Caccial. in l. frater a fratre, §. q̃ſitũ, nu. 106. & n. 109. ff. de cond. indeb. Alc. in conſ. 243. nu. 6. Intelligẽdo tñ, q̃ñ ſine dedecore, & verecũdia
4 põt operari, † aliàs ſecus eſſet, vt in Bar. in l. 1. n. 7. C. de mendican. valid. li. 11. q̃ citat, & ſequit Caccial. d. §. q̃ſitũ, n. 106. & dixi ſuo loco. Hoc tñ nõ procedit
5 in filio emãcipato, quia is nõ tenetur † operari ad cõmodum patris, vt probatur in l. pen. ff. de obſeq. libert. Luc. de Pen. d. l. 1. nu. 17. Hæc tñ limitatio nõ eſt ita admittenda ſine diſtinctione, vt dicã paulò
6 infra, & vñ, ꝙ emancipando † pater nõ poſſit ẽt ſtipulari operas a filio, l. pen. ff. ſi a paren. quis fuer. manum. Coraſ. in l. admonẽdi, nu. 22. ff. de iureiur.

Intellige ẽt, quoad operas obſequiales, ſeu offi-
7 ciales, quia eas filius tenetur præſtare, † ſed non artificiales, argumento l. ſicut, ff. de oper. liberto. Bertran. in conſil. 310. num. 6. vol. 6.

Prædicta verò nõ tranſeunt ſine difficultate, q̃a operarũ materia liberis hominib. nõ conuenit, ſed ſolis libertis, vt ponunt Doct. in l. ſi non ſortẽ, §. li-
8 bertus, vbi Iaſ. ff. de cõd. inde. Ideò liber homo †, pmittendo operas, nõ obligat. ẽtſi iurauerit, vt probat tex. in l. ſi quis pro eo, ff. de fideiuſ. quẽ ita intelligit Coraſ. in l. admonendi, n. 20. & ſeq. ff. de iureiur. & in l. frater a fratre, num. 24. ff. de cõd. indeb. Paſſim tñ admittũt Doct. operas ẽt in libero hoĩe cadere, & poſſe in obligationẽ venire. Et q̃dquid Coraſ. ſenſerit, non ea rõne, mouetur tex. in l. ſi q̃s pro ea, ſed alia de qua per Bart. & alios ibi.
9 Infertur ſecũdo, ꝙ vxor † cui præſtant à viro alimenta, tenetur operari ad viri vtilitatem, l. ſed ſi vir, ff. de donat. inter vir. & vxor. glo. in l. ſicut patronus, ff. de ope. liber. in l. ſi vxorẽ, in glo. 2. C. de cond. inſer. in l. aſſiduis, in verſ. corpore, C. qui potio. in pign. habe. in l. libertæ, & in l. quod ex liberta, C. de oper. liber. Spec. in tit. qui fil. ſint leg. n. 28. verſ. at vxor, Bar. in l. Caio. §. Imperator, in fin. ff. de alimẽt. legat. & hanc partẽ tenuerũt Bald. Caſtrẽſ. Corne. Aretin. Rota, Iaſon, Afflict. Tiraq. Caſſan. Lupus, & alij citati a Cord. q̃ dicit cõem in l. ſi q̃s a liberis, §. ſi q̃s ex his, n. 221. ff. de lib. agnoſc. Ex quo
10 enim recipit a marito † alimenta, dr̃ illi eſſe penè famula, c. eſt ordo, cap. ſatis, & ca. mulierẽ, 33. q. 5. non tamen omnia obſequia præſtabit, ſed quæ ſuæ
11 cõditioni & qualitati † cõueniunt, vt inquit Petr. quem citat, & ſequitur Bald. in l. ſi vxorem, num. 6. verſ. itẽ lex dicit, C. de cõditio. inſer. Et dicit Abb. in c. literas, nu. 27. de reſtit. ſpoliato. quod etſi ſecũdum Io. Andr. ibi, teneatur vxor erga maritum, ad omnia obſequia, puta cuſtodire res mariti, lauare illius pedes, & caput, comeſtionẽ parare, & ijs ſimilia facere, id tamen intelligendum eſt ſi conditio perſonæ non repugnat, puta ſi ita foret nobilis, quam non deceret ſimilia præſtare ſeruitia, Decius in conſi. 202. num. 6. verſ. non obſtat, quod, vbi

ideo

ideò infert, qđ ſi nobilis vxor vilia ſeruitia obeat
12 † ad commodum mariti, acquirit meritum apud
eũ,& maritum obligat ad antidora, ita quod rõne
tatium meritorũ ſuſtinebitur donatio, Fel. in c.il-
lud,col.4.de præſump.Lup.in rub.de don.inter vi.
& vxo.§.31.nu.2.Allegat Romanorũ exemplum,
qui percuſſo fędere ſanciuerunt, ne clariſſimę fęmi
næ vililimis, & ſeruilibus miniſterijs alligarẽtur.
Id quod tñ limitat ex Franc.Barbaro duplici in ca
13 ſu, quando ſcilicet aduerſa † mariti valetudo præ
ſtaret, vel caſus honorandi hoſpitij accideret, exẽ-
plo Andromachæ, apud Homerum. Alios quoque
in eam citat ſententiam Tiraq. in tract. nobilit.c.
20.nu.94.vbi intelligit dictum Capræ, qui in con-
14 ſil.72.inquit, vxorem debere † inre facere coquina
riam,& lectum,& nu.101.limitat duob. modis, de
quibus ſupra. Et quod non teneatur mulier vilia
munera obire pro marito, tenet ẽt Natta in conſ.
462.nu.72. Neuiz.Silua nupt.lib.4.num.19.Eſt ve
rum, quod Barba.ad Bal.in d.l.vxorem, tenet nobi
litatem nullam afferre excuſationẽ vxori ab one-
ribus prædictis, quia ex qualitate debitoris non
redditur deterior creditoris conditio,& quia nu-
bendo viro cenſetur ſe obligare ad ea omnia, quæ
vxor tenetur præſtare, vt latè explicat Tiraq. loco
prædicto, num.95.dicens, hoc fortè verius eſſe per
prædictas,& alias rationes. Sed mihi prædicta nõ
concludunt, quia cum lex nõ præciſè vxorem obli
get ad certa ſeruitia, ſed generaliter ad ea, quæ ex
conditione perſonarum, & regionis conſuetudi-
ne præſtari ſolent, non dicitur mariti conditio eſſi
ci deterior, ſi vxor vilia munera non obeat, imò cũ
duo ſint in carne vna, vxor eſſet marito dedecori,
ſi talia præſtaret,& quando nupſit, cẽſetur ſe obli-
15 gaſſe marito ſecundum cõſuetudinem † regionis,
argum.l.quod ſi nolit, §.quia aſſidua, de ædil. edi-
cto, vbi contractus interpretationem recipit ſecũ-
dum conſuetudinem regionis, & infinitos ad com
probationem huius concluſionis cumulat Gabr.
cõm.opin.lib.6.ti.de conſuet. concl.1.nu.1.Cagn.
poſt Dec.in l.ſemper in ſtipulationibus, nu.5.ff.de
reg.iur. Natta in cõſ.195.nu.3.Cæph.in conſ.328.
nu.43.D.Becius in conſ.101.nu.48. cum multis ſi-
milibus, & omnis promiſſio intelligitur ſecũdum
16 † qualitatem perſonæ,l.cum de lanionis, ff.de ſun.
inſtruc.cum multis apud Simon de Pretis, de inter
pret.vlt.volunt.lib.2.interpr.3.dubit.1. ſolu.3.nu.
301.ideo non debet conqueri vir, ſi vxor ea nõ præ
ſtat, ad quæ non eſt obligata.

Dubium tamen eſt, ſi vxor poſſit præciſè cõpelli
ad operandum. Et Abbas in d.c.literas, nu.28. de
reſtit.ſpol.inqoit, quod cauſatiuè cogitur operari,
quia aliàs ſubtrahuntur ſibi alimenta, præciſè ve-
rò non poteſt compelli, quia nemo cogi poteſt præ
ciſè ad factum, l.ſi quis ab alio, ff.de iudic.c.ſacris,
17 quod met.cau.Intelligit tamen Abb.teneri † vxo-
rem ad operas, qñ non habet doté, quia operæ ſuc-
cedunt loco dotis: at ſi dotem habet ſufficientem,
ex cuius reddito viuere poſſit, non admittit quod
teneatur operari, Lupus, c.per veſtras in 3.notab.
§.2.num.3.de donat.inter virum & vxor.

Sed hanc partem non credo veram, quia vxor
quantãcunque attulerit dotem ad domum mari-
ti, tenetur ſemper operari, non pro eo, quod mari-
tus eam alat, quia vbi eſt dotata fructus dotis ce-
dunt in recõpenſationem alimentorum, ſed proin
18 de, quod vxor eſt in poteſtate viri, quoad † carnis
debitum,& operas, §.1. vbi Aret.Inſti ad Tertull.
Bar.Imo.Caſtr.& alij in l.rei iudicatæ, ff.ſolu.mat.
Tiraq.de leg.connub.l.1.par.1. nu.2. Imo Bald.in
c.1.an mariti ſucced.vxo. dicit abſolutè, quod Ca
nonico iure inſpecto vxor eſt in poteſtate mariti,
Albe.in l.aduerſus, C.de crim.expila. hæred. & in
l.ſi vxorem, C.de conditio. inſer. & illius poteſta-
tis ratione maritus poteſt illam leuiter coercere,
19 † moderatè caſtigare, gl.in l.ſi quæcunque, §.fin.in
fi.ff. ad leg.Aquil. & in §.quia verò quædam mulie
ris, in verſ.ſufficere, in Auth. vt li.mat.& auiæ, cum
infinitis apud Tiraq.d.l.1.par.1.nu.22. Et vxor te
20 netur reuerẽtiam marito † exbibere, l.1. §.cum au
tem, C.de rei vxo.actio. l.alia cauſa, §.fi.vbi Rom.
& Aret.ff.ſol.matr. & maritus dicitur vxoris dñs,
21 licèt non eo dominatu, † quẽ in ſeruos exercemus,
ſed ita, vt vxor dicatur viro ſubdita, ita Lup.d.rub.
§.50.nu.33. & illius præeminentiæ vigore vxor ſer
uire debet marito, etiam ſi amplam habeat dotẽ.
Doctores autem alij nõ diſtinguunt inter dotatã,
vel indotatam, inter diuitem, vel pauperem,& di-
cunt indiſtinctè, quòd debet marito præſtare obſe
quia, quod etiam repetit Bal.in l.ſi inuita, in prin.
C.de nupt. vbi ait, quòd magis debet marito, quã
patri. Ad id autem, quod diximus vxorem non co
gi pręciſè, facit, quod ſuo loco diximus de liberto,
qui præciſè non cogitur alere patronum, ſed cau-
ſatiuè, ſi non vult redigi in ſeruiturem.

Declaratur, quod dictum eſt vxorem debere vi
ro operari, vt procedat nõ in operis fabrilibus, vel
artificialibus, ſed in officialibus, vel obſequialib.
22 nam vxor non tenetur fabriles † operas miniſtra
re, vel exercere ad pręſcriptũ viri. Ita voluit Bal.in
l.ſi vxorem, nu.6. C.de cond.inſer. vbi infert, quod
ſi ex artificio vxor aliquid lucri faciat, ſibi id, non
viro acquirit. Allegat Pet.ſic tenere,& multas ad-
ducit rationes, ſeu verius multa exempla, quibus
oſtenditur vxorem quærere ſibi poſſe. Et, vt inquit
Fulg.in l.ſi mulier, §.ſi vir vxori, nu. 2.ff.de dona.in
ter vir.& vxor.nõ reperitur iure cautum, quod ma
rito quęratur, quod vxor arte acquirit, Aut.de Pra
to, conſ.133.nu.2.vol.4.inter conſilia Alex.vbi di-
cit, non legiſſe vnquam, ꝙ mulier viro quærat,& ſe
quitur diſtinctionem Bal.in loco prędicto inter fa
briles & officiales. Subdit tamen, quod ſi conditio
vxoris ferat tenetur fęnum ſecare, triturare meſ-
ſes,& alia facere: ſed ſi chirurgiã, vel aliã exercet
artem, nõ tenetur lucrũ illud marito dare, vel cõi-
23 care,& ſubdit, quod ita intelligi debet † Bart. in l.
diuortio, in prin.ff.ſolu.matr. & alij, qui dicunt, ꝙ
vxor tenetur ad obſequia,& ꝙ præſumitur acqui
uiſſe de bonis viri. Idem per oĩa dicit Ripa, in cõſ.
224.nu.4. vbi infert, ꝙ etſi ad euitandum turpem
quęſtum, vxor videatur in dubio acquiſiuiſſe de bo
24 nis † viri, tñ hoc fallit, quando cõſtaret, ꝙ exercuit
licitam aliquam negotiacionem, ex qua lucrum fe
cit, Alcia.in tract.præſumpt.regu.3.præſumpt.26.
nu.10.vbi tamen aliud dicit, quando negotiũ exer
cuiſſet de rebus mariti, Lupus in d.rub. de donat.
inter vir.& vxo.§.45.nu.4.& §.62.nu.8.& 9.vbi la-
tè agit repetendo prædicta, Neuiz. in Syluæ nupt.
lib.4.nu. 19. & 23. & ante iſtos idem voluit Iaſ. in
l.1.in prin.C.de leg.dum ſequitur Bal. in d.l.ſi vxo-
rem,& alios citat Cordu.d.l.ſi quis a liberis, §.ſi qs
ex his, nu.226.ff.de liber.agnoſc. vel alen. vbi latè
agit de intellectu l.ſed ſi vir ex lana, in princ.ff.de
don.inter vir.& vxor. in quo me remitto, quia hic
locus non exigit, vt diſcutiamus.

Quod autem attinet ad principalem noſtram

limitationem, Cord. in d. §. ſi quis ex his, num. 221.
inquit, multos tenere contrariu, allegatq; gl. Spec.
Cin. Bar. Bal. Caſtr. Aret. Corne. Iaſ. Afflict. & plu-
res alios, quos ſupra citaui, in princ. huius conclu-
ſionis, eosq; oẽs intelligit loqui de artificialibus
operis; ſed ut videantur, certè maior eoru pars non
diſtinguit, & ideò nõ dẽt ſcrupulus inijci, quin li-
mitatio prædicta benè procedat, Benincaſ. autẽ in
tract. pauper. q. 8. in 2. ſpecia. contract. n. 23. & ſeq.
dicit, ꝙ mulier, quæ ſe in artificio exercet tenetur
25 † de quæſitis ex eo viro recõpenſare pro eo, quod
dãdo operã artificio, non pſtitit viro obſequia de-
bita, allegat Caprã, Gerar. Afflict. & Ripam, & cũ
refert Cord. in loco pdicto, n. 226. in fi. Sed etſi hæc
opinio habeat æquitatẽ, quia mulier, vt artẽ aliquã
exerceat, nõ dẽt viro ſubtrahere debita obſeqa, tũ
Gerardo excepto, nemo ex prædictis declarat hoc
modo ſniam. Imo Capra in conſ. 72. nu. 15. abſolu-
tè dicit vxorẽ viro nõ obligari ad operas artificia-
les, ſed benè ad obſequiales, Ripa quoque idem di
cit, quinetiam vr̃, quòd ea ſnia non ſit vera, quia ſi
vxor non tenetur præcisè operari, ſed cauſatiuè, ſi
vult alimenta, vti paulò ſupra admonui, quò mari-
tus petet lucrum ex artificialibus operis in recom
penſationem obſequiorum, certè nõ video modũ;
propterea non admitto pro nunc eam diſtinctio-
nem, ſed vlterius cogitandum exiſtimo.

Ampliatur ergo hæc limitatio, vt procedat ẽt ſi
vxor proprio noie artem exercet de mariti pecu-
nia, quia nihilominus ſibi quærit, non viro, licèt nõ
26 teneatur marito pecuniam reddere. Probatur in l.
ſi mulier, §. ſi vir vxori, ff. de donatio. inter virum &
vxo. quẽ ita intelligit Fulg. ibi Lup. in rub. de dona
tio. inter vir. & vxo. §. 45. nu. 3. in fin. Cord. d. §. ſi qs
ex his, nu. 227. vbi tamen declarat, ne locum vendi
cet, quando de viri mãdato vxor operaretur de re
27 viri, ſecundũ textũ, † quẽ ita intelligit in l. ſed ſi vir
ex lana, in prin. ff. eo. tit. de dona. inter vir. & vxor.
Id quoq; quod dixit vxorẽ obligari viro pro reddẽ
da re, vel æſtimatione probatur, quoad vendica-
tionẽ in l. rẽ, §. ſi quacunque, ff. de rei vendi. & quo-
ad æſtimationẽ, §. ſi tñ alienã, Inſtit. de rer. diuiſ. Et
prædicta ampliatio confirmatr̃, quia emptũ, vel ac-
28 quiſitũ proprio † noie de pecunia alterius cedit ac
quirenti, non aũt pecuniæ dño, l. multũ, C. ſi quis al
te. vel ſibi. Et quãuis prædicti Docto. non allegent,
eſt deciſio Bal. in conſ. 67. pũctus, verſ. 2. caſu, vol. 5.
29 vbi dicit, quod res empta ab vxore † de pecunijs
mariti, acquirit̃ vxori, ſubdens tñ, rẽ poſſe in ſubſi-
diũ vendicari, qñ vxor ꝓ reſtitutione pecuniæ non
eſſet ſolnẽdo. Et eã Bal. deciſionẽ refert & ſequitur
Ripa, ĩ l. fœmine, ĩ prin. n. 53. C. de ſec. nup. & in cõſ.
124. in fi. & alios cõgerit Rol. in cõſ. 90. n. 22. vol. 2.

Contra tamẽ eiuſmodi ampliationem facit, qa
30 quidquid filius negotiando ex re patris † acqrit,
id omne quæritur patri, non ſibi, l. cum oportet, vbi
Doct. C. de bon. quæ libe. in §. 1. & in §. igitur liberi,
in ver. ſancimus, Inſti. p quas perſo. nob. acq. Corn.
in conſ. 235. & conſ. 258. vol. 1. Tiraq. de retrac. cõ-
31 ſan. §. 1. gl. 9. in tñ, quod patre mortuo, filius † tene
tur illud omne lucrũ fratribus cõicare, gl. in l. cum
oportet, C. de bon. quæ libe. Spec. in tit. de iudi. §. ſe
quitur, ver. quod ſi aliter aſſerentis, & communem
dicit Viuius, lib. 1. opin. 136. intelligẽdo tñ, quoad
partem lucri, quæ ſorti ſolet tribui, nam quoad eã,
32 quæ tribuitur induſtriæ, quę eſt dimidia, filio † quę
ritur, & alijs non cõicatur, Bart. in l. 1. §. nec caſtren
ſe, col. 3. ff. de colla. bono. in l. bono. in l. 1. num. 1. C.
pro ſocio, ĩ l. illud, vbi Caſtr. C. de cõlla. latè Aſca.
Clem. in tract. de patr. poteſt. effect. 2. nu. 10. & ſeq.
ſed reſpondetur, quod id procedit rõne poteſta-
tis, vt patri quærat filius, quidquid acquirit: ſecus
aũt in vxore, quę non eſt ſub poteſtate viri, proin-
de non illi, ſed ſibi acquirit, licet de re mariti lucrũ
faciat. Ad id vero, quod dictum, dari repetitionem
marito rei ſuæ ex qua vxor mercaturam exercuit,
vide tex. in §. cum ex aliena, & §. ſeq. vbi latè gloſ. &
Doctores, Inſtit. de rer. diuiſ. ibi enim tractatur, qñ
33 factum ex † re aliena ſpectet ad facientem, vel ad
dominum, & ſit diſtinctio, quæ ibi videri poteſt.

Dubitari autem poſſet, an lucrum factum ab v-
xore, præſumatur proueniſſe ex re mariti vel aliun
de, ſed hoc non pertinet ad tractatum nr̃m, ideo
34 † vide l. Quintus, ff. de dona. inter vir. & vxor. l. ẽt,
C. eod. tit. Innoc. in cap. cum in officijs, extra de te-
ſtam. cum multis apud Neuiz. in Sylua nuptia. lib.
4. nu. 20. & ſeq. Alciat. in d. tractat. præſump. reg. 3.
præſump. 26. Ripa, d. conſ. 124. per totum. Et conſe
runt, quę de filio negotiante ponunt glo. & Doct. in
d. l. cum oportet, C. de bon. quæ libe. Bald. in conſil.
259. in fi. vol. 5. Rom. conſil. 159. in fin. cum multis
apud Rol. in d. conſil. 90. vol. 2. vbi per totum latè
agit, concludens in hoc attendi poſſeſſionem & a-
gentem grauari ſemper onere grauandi.

Infertur tertio, ꝙ vidua cui intra annum luctus
35 alimenta præſtantur ab hæredibus † viri, tenetur
in domo operari ad commodum hæredum. Ita no-
tat glo. fi. in fi. in l. ſicut patronus, ff. de ope. libe. di-
cens, viduã ibi operari, vbi vult alimentari. Eam ſe
quitur Bar. in l. diuortio, in prin. nu. 3. ff. ſolu. matr.
idem Bar. in l. Caio, §. Imperator, num. 3. in fin. ff. de
alim. & cibar. leg. Alex. in d. l. diuortio, nu. 29. poſt
Caſtr. nu. 10. Salic. in l. 1. nu. 3. C. de lega. Corn. l. de
alimentis, n. 2. C. de tranſact. Ange. in tracta. de te-
ſtam. gl. 45. n. 1. Capic. in deciſ. 24. nu. 10. alios plu-
res congerit Cord. in d. §. ſi quis ex his, nu. 157. va-
let. n. argumentũ a marito ad hæredes mariti, l. om
nẽ, C. de bon. mater. Sicut ergo tenet̃ operari ma-
rito alenti, ita & illius hæredibus, vidua dũ vidui-
36 tatẽ ſeruat † durante maximè anno luctus vr̃ eſſe
in matrimonio, l. fi. C. de bon. mater. Alc. in cõſ. 24.
37 col. 2. vol. 2. & dr̃ de familia prædefuncti † coniu-
gis, Bart. in l. fi. C. de verb. ſignif. Et quod teneatur
in domo hæredũ opari, voluit Ang. in l. aſſiduis, C.
qui potio. in pigno. habe. dicens, ꝙ vidua non põt
ꝓ ſe facere pãnos lineos, vel alia, ſed opari dẽt ad
cõmodũ hęredũ, ſequit̃ Barb. in cõſ. 63. n. 14. vol. 2.

Amplia concluſionem, vt procedat in omni ope
re, ꝙ vidua ſcit exercere, vt ſi texere ſciat, aut quid
38 aliud: tenetur. n. in eo † exuere corpus ſuum ad vti
litatem hæredũ, Barba. in conſ. 63. nu. 14. vol. 2. quẽ
ita intelligit Cord. in d. §. ſi quis ex his, nu. 155. Sed
Barba. loquitur in vidua, cui alimenta relicta a te-
ſtatore, nos aũt agimus de ea, quæ alenda eſt ex di
ſpoſitione legis intra annum luctus. Sed benè hoc
voluit Caſtr. in d. l. diuortio, in princ. nu. 10. ff. ſolu.
matr. vbi, quod tenetur filare, ſuere, texere, & alia
oĩa facere, quæ ſcit. Mouetur ex glo. in d. l. ſicut pa-
tronus, quæ tñ inter operas non diſtinguit, ſed di-
cit indefinitè, ꝙ tenetur operari, & ſubdit Caſtr. ꝙ
ſi vidua ex iuſta aliqua cauſa non poſſet ſtare in do
mo, tunc alimenta præſtãda ſunt extra domum de
39 ducta † æſtimatione operarum, vt tanto minus re-
cipiat pro alimentis. Hoc etiam videtur voluiſſe
Ang. in §. fuerat, n. 8. Inſtit. de actio. prout illũ citat
Cord. loco pdicto, ſed verè non diſtinguit inter o-
perarum

Google

perarũ ſpecies, ſed dicit operari eã debere, vt fa-
ciebat tpe viri, benè ſubdit, ꝙ ſi non operatur, tãto
minus recipit de alimẽtis. Et idẽ ait, qñ operatur
pro ſe, & non ad commodũ hæredum. Ad hæc autẽ
non aduertit Cord. licèt ſeparatim agat de alimẽ
tis viduæ mulieri p̃ſtandis intra annũ luctus ex di
ſpoſitione legis, & de ijs, quæ ex mandato teſtõris
hæres exſoluit, nu. 157. & n. 165. Verior igitur opi-
nio eſt, quod etſi vidua operari debeat commodo
hæredum, id tñ intelligi dẽt de operis obſequiali-
bus, non artificialibus: nam ex perſona hæredum
40 † variari nõ dẽt obligatio, l. 2. §. ex his, ff. de verb.
oblig. At viuente viro vxor non tenet̃ exercere ar-
tificium ad vtilitatẽ mariti, multò ergo minus id
41 faciet ad hæredum † cõmodum, qui repreſentant
mariti defuncti perſonã, §. 1. in Auth. de iureiur. a
morien. præſt. l. hæredũ, vbi gl. Dec. & Cagno. ff. de
reg. iur. Ex hoc aũt infertur, ꝙ ẽt vbi alimenta ex
legis diſpoſitione præſtantur, tunc licet alimenta-
rius debeat operari: tñ non tenetur ad artificiales
operas, ſed ad ſolas obſequiales; ſed vt meã profe
ram ſniam, non video, quorſum hæc qõ de artificia
libus operis tendat, vbi agimus de alimentis vxo-
ris viduæ, vel alij ex legis diſpoſitione dandis: nã
certum eſt, quod ex lege non debentur ei alimẽta,
qui ex artificio ſuo, vel induſtria põt victũ ſibi quæ
rere, vel aliunde habet, lex illi non prouidet: ergo
fruſtra tractamus, an teneatur exercere artẽ. Etſi
dicatur, quod tunc ſunt p̃ſtanda artifici, qũ opera-
ri non poteſt ſine dedecore. Reſpondeo, quòd vxor
quoque, vel vidua non tenetur marito, vel hæredi-
bus eas præſtare operas, quas non põt ſine dede-
core, atque ita ſuperflua eſt quæſtio, & ſine fructu.

Infertur quartò, ꝙ multo magis operari tenebi
42 tur Eccleſiæ clericus, † qui recipit alimenta ab Ec
cleſia, c. vos aũt, 16. q. 1. & ſeruus, qui a dño alitur,
43 † imò ẽt liber homo, ſi bona fide ſeruit, l. liber ho-
mo, ff. de acqui. rer. dom. q̃a nihil aliud eſt ſeruire,
44 † quàm operas præſtare, l. pen. §. pen. ff. de ſtatu lib.
l. Thais, §. hærede, ff. de fideicõmiſ. libe. Luc. de Pen.
in d. l. 1. nu. 20. C. de agrico. & mancip. lib. 11.

Procedit aũt generaliter ſupradicta concluſio
oĩbus in caſibus, quibus alimẽta debentur a lege,
45 q̃a in illis alimẽtarius tenet̃ operari ad illius † cõ
modum, qui præſtat alimenta, ita Bar. in l. Caio, §.
Imperator, in fi. ff. de alimẽ. & ciba. lega. vbi dicit,
aliud eſſe, qñ alimenta debentur vxori ex legato:
Et ita diſtinguit loquendo in vxore inter alimen-
ta debita ex diſpoſitione legis, & ea, quæ præſtari
debent ex ordinatione hoĩs, vt primo caſu tenea-
tur operari, ſecũdo non. Ita quoq; diſtinguit Bar.
in vxore in l. diuortio, in prin. nu. 3. ff. ſolu. mat. Sa-
lic. in l. 1. §. exactio, C. de rei vxo. actio. & hãc ſniam
dicit cõem Grat. in conſi. 87. nũ. 23. vol. 2. Caſtr. in
d. l. diuortio, in prin. nu. 10. vbi dicit verba Bal. in l.
1. nu. 6. C. de leg. eſſe notabilia, ſed Bal. in eo loco
certè aliter loquitur. eandem quoque cõem dicit
Cord. in d. §. ſi quis ex his, nu. 159. in fi. Sed rõnem
diuerſitatis nemo allegat, cum tñ ſine rõne non ſit
conſtituendũ diſcrimẽ inter vnũ & alterũ caſum.
46 Poſſet aũt dici, mitius † agẽdum eſſe cũ lege, quam
cum hoĩe, l. Celſus, in princ. ff. de arbit. Bar. in l. am
plius, ff. rẽ ratã habe. Sed hæc eſt magis generalis.
poteſt ẽt dici, ꝙ legis diſpoſitio recipit interpre-
tationem ab alia legis diſpoſitione, ideo cum lex
mandat alimenta alicui præſtari, intelligit̃, quate-
nus ille opis ſuis q̃rere ſibi non põt: ſecus aũt, qñ
a teſtatore, vel alio relinquũtur alimenta. Volũtas
47 enim † teſtatoris largè interpretatur, c. dilecti, ex
tra de dona. ideo dicit Ang. in §. nobis igit̃, in Au-
thẽ. de reſti. fideic. ꝙ qui a teſtatore facultatem ha
48 bet alienandi, † cenſetur illã hr̃e liberam, & nullis
regulis limitatã, ſequitur Soc. in l. Marcellus, §. eaſ
que, col. fi. verſ. 3. ratio, ff. ad Treb. & in cõſ. 123. nu.
3. vol. 3. Crot. in conſi. 61. n. 17. Bero. in conſ. 93. nu.
24. & in conſ. 133. n. 3. vol. 2. Natta in cõſ. 530. n. 7.
& 9. Eadẽ rõne videmus, quod etſi verba legis ge
neralia declarationẽ recipiant de habilitate, tñ a-
49 liud eſt in generali ſeu † vniuerſali hoĩs diſpoſitio
ne, Bal. in l. fi. nu. 1. ver. Doctrina, C. ſine cen. vel re
liq. Alex. in l. ſi patroni, in prin. nu. 15. ff. ad Trebel.
cum multis per me citatis in conſ. 10. nu. 28. Põt ẽt
dici, quod teſtator legando alimenta nulla facta
50 operarũ mentione, vr̃ † neceſſitatẽ operãdi remit-
tere, argu. l. apud Iulianũ, §. ſi Titius, ff. de leg. 1. vbi
Bal. Aug. Imo. Caſt. Alex. & Iaſ. inferunt ad alia, &
ad propoſitũ ẽt multa dicunt Bal. Ang. Imo. Caſtr.
& Alex. in l. Senatus, §. 1. ff. eo. tit. Et gñaliter, ꝙ le-
51 gando q̃s videat̃ remittere exceptionẽ † quã ha-
bebat, vel concedere liberationẽ ab obligatione,
qua legatarius illi tenebat̃, latè probaui in conſil.
113. nu. 19. & ſeq. Ita ergo in propoſito licèt alimẽ
tarius teneat̃ opari ad cõmodũ alentis, tñ qñ ille
legat ſimpliciter alimẽta nulla adiecta obligatio-
ne operandi, eã neceſſitatẽ, & onus remittere vr̃.

Quod tñ dictum eſt ſupra vxorẽ, cui alimenta a
teſtatore relicta ſunt, non teneri ad aliquas opas,
intellige de artificialibus & ſeruilibus, nõ aũt quo
52 ad officiales & obſequiales, q̃a † illas tenetur exhi
bere, ſecundũ Picum in l. Titia, §. Titia cum nube-
ret, n. 62. ff. de leg. 2. vbi allegat Bar. in l. Caio, §. Im
perator, ff. de alimen. & ciba. lega. & Alex. in conſi.
100. col. 1. vol. 1. & ſubdit Picus ita limitari cõem
opinionẽ, de qua ſuprà. Et cũ eo vr̃ tranſire Cord.
in d. §. ſi quis ex his, nu. 159. & 161. Crau. in cõſ. 25.
nu. 23. vbi allegat Ang. arguens, ex eo videri lega-
ta alimẽta, non vſumfructu, quod illi teſtator onus
operandi adiecit, qui legato alimentorum conue-
nit. Decipitur tñ Picus, meo iudicio, quia Docto-
res ab eo allegati alijs loquuntur in terminis, qui-
nimo ſupra oſtenſum eſt nunquam eum, cui a lege
debẽtur alimenta pręſtare debere operas artificia
les, quia ſi talis ſit, cui operatio illa conueniat, nõ
debentur alimenta, cum ex operis poſſit viuere.
Vxor aũt, quod acquiſiuit ex artificio, quærit ſibi,
non marito, cuius commodo non tenetur artem
exercere. Proinde ea diſtinctio inter fabriles, ſeu
artificiales opera, & obſequiales non datur, quan
do alimenta debẽtur ex diſpoſitione hominis, ex
quo etiã fabriles non debentur, quando ex diſpo-
ſitione legis, cum tamen eo caſu maior videatur
ſubeſſe ratio debendi, vt ſupra declaraui.

Eã ergo concluſionẽ, q̃ habet, ꝙ legatarius ali-
mentorũ non tenet̃ operari, intellige, non proce-
dere, qñ legant̃ alimenta p̃ſtanda in domo, q̃a tũc
officiales, vel obſequiales operas, alimentarius ex
53 hibet, licèt † non artificiales, aut fabriles, ita Bal.
in l. 1. nu. 6. & 7. C. de lega. vbi inq̃t, relictis alimen
54 tis in domo teneri viduã † ad opas obſequiales, vt
facere lectũ, conquinã, portare aquã, & alia facere,
quæ tpe viri conſueuerat facere, nec debet ſtare
in domo ſicut corpus mortuum, ideo enim ſecun-
dũ eum vr̃ teſtator reliquiſſe alimenta in domo, vt
ibi cõmodo hæredũ operetur, & hic eſt verus ſen-
ſus Bar. in d. l. Caio, §. Imperator, in fi. nã dicit, eã,
cui a lege debẽtur alimẽta, debere operari de om-

ni opere: eum verò, cui debentur ab homine, nul-
las præſtare operas: eum verò, cui in domo relicta
ſunt aliqua ſeruitia prȩſtare ſecundum condõnem
perſonæ ſuæ, atq; ita vult, ꝙ caſus relictorum in do
mo alimentorum, differat ab alijs duob. & mediũ
locum obtineat inter extrema. Et hãc modificatio
nẽ probat Barba. in d. conſ. 62. nu. 14. vol. 2. licet di
latãdo poſtea fimbrias cõcludat ẽt artificiales o-
peras deberi, qñ in domo relicta ſunt alimẽta, Ca-
ſtren. in d. l. diuortio, in prin. nu. 10. ff. ſol. matr. vbi
dicit, ꝙ etſi nõ teneatur alimentaria texere, & alia
ſimilia facere, quæ artem concernunt, etiam ſi ali-
menta in domo relicta ſint, tñ tenetur ad ſeruitia
55 coȩqualia, † quæ faciunt ceteri de domo, puta co-
quinã facere, menſam parare, lectum ſternere, &
alia ſimilia. Et ſubdit, hæc eſſe notabilia Bald. ver-
ba, in d. l. 1. C. de leg. & dicit Alex. in conſ. 100. col.
1. vol. 1. quod legatarius iſto caſu dẽt præſtare ſer-
uitia, ſecũdũ qualitatẽ perſonȩ ſuæ. Et licèt cõfusè
loquatur, ita quoq; intelligit Picus, in d. §. Titia,
nu. 162. atque in iſtis terminis loquit̃ Crau. in cõſ.
25. nu. 23. qñ ſcilicet relicta fuerũt alimenta in do-
mo, allegat Ang. in l. quãuis, C. de leg. Et hoc mo-
do loquuntur multi ex ijs, quos citat Cord. in d. §.
ſi quis ex his, nu. 160. Ratio aũt eſt, quia teſtõr ne-
ceſſitatẽ morandi in domo, adieciſſe vr̃ fauore hæ-
redum, non ſolũ, vt eis alimentatio ſit minus gra-
uis, ſed ẽt vt exigãt operas prædictas, vt poſt Bar.
in d. §. Imperator, & Bal. in d. l. 1. C. de lega. inquit
Alex. in d. conſ. 100. col. 1. & hoc voluerunt Bar. &
alij, in l. illis libertis, ff. de condit. & demonſt. Bar.
Bal. Ang. Caſtr. Salic. & alij, in l. 1. C. de lega. & ita
omnes tenere fatetur Bero. in conſ. 185. nu. 1. vol. 1.

Sciendũ eſt aũt, operas alias officiales eſſe, alias
56 fabriles, ſeu artificiales: officiales † sũt, quæ in ob-
ſequio conſiſtunt, vt adeſſe, comitari, cantu, ſono,
ſaltuque oblectare, Alcia. in l. ſciendũ, §. item in le-
57 ge, ff. de verb. ſigni. artificiales † aũt ſunt fabriles,
piſtoriæ, textoriæ, lanificæ, & ſimiles, ita Coraſ. in
l. admonẽdi, n. 22. ff. de iureiu. declarat gl. Bar. An-
ge. Caſtr. Alex. & Iaſ. in l. ſi non ſortem, §. libertus,
ff. de condictio. indeb. Cord. in d. §. ſi quis ex his,
nu. 231. vbi in propoſito obſequiales dicunt, Doct.
lectũ ſternere, aquã haurire, mẽsã parare: artificia
les aũt, filũ, aut ſtamina ducere, texere, & ſimilia.

Notandum item, ꝙ vbi lex de operis mentionẽ
58 facit, intelligitur in dubio † de officialibus, quæ
in obſequio conſiſtunt, l. vt iuriſiurandi, §. dabitur,
l. opere. n. & l. interdũ, ff. de oper. liber. Coraſ. d. l.
admonẽdi, n. 23. vbi fortius ſubdit, qđ operas pro-
mittẽs, officiales tm̃ promiſiſſe vr̃, ſecundũ Bar. in
d. §. libertus, col. pen. Cord. loco prædicto, nu. 232.

Ex quo inferri põt ad qõnem, an operȩ cedi poſ
59 ſint. In quo concluſio eſt, ꝙ operæ † officiales cedi
non poſſunt, nec delegari, qa cohærent perſonæ, &
ab ea nõ poſſunt ſeparari, l. opere incertũ, ff. de o-
per. liber. & quod non poſſint cedi, probat tex. in
l. ſi nõ ſortem, §. libertus, in fi. vbi Iaſ. in 13. not. nu.
16. ff. de condictio. indeb. & l. pro hærede, §. ſi quid
tñ, ff. de acq. hæred. Bal. in l. liberti, libertæque, col.
4. ver. itẽ dubitaĩ quidã promiſit, C. de bon. libert.
neque delegari poſſunt, l. 1. §. ne aut, C. de cad. tol-
len. & in operibus, quæ cohærent pſonæ, voluerunt
Bar. & alij omnes, in d. §. libertus, Tiraq. de retract.
conſan. §. 26. gl. 1. nu. 48. Rol. in conſ. 43. nu. 7. vol. 2.
Cum vero agimus de operis fabrilibus, ſeu artifi-
60 cialibus, tunc aliud eſt, quia cedi poſſunt † ẽt illo
inuito, qui tenet̃ ea præſtare, vt probant Docto. in
d. §. libertus, vbi Bar. infert ad ſeruitorẽ conductũ,
61 † qui cogi põt ad ſeruiendum alteri pro conuento
tpe, quia operæ illius nõ ſunt obſequiales, & cum
eo tranſeunt Ang. Fulg. Caſtr. Alex. & alij. Idẽ vo-
luit Bal. in l. liber, col. vlt. Caſtr. in l. 2. in prin. ff. ſol.
matr. Ale. in d. §. libertus, nu. 10. vbi tñ limitat, qñ
ſeruiẽtis conditio efficeretur deterior, tunc. n. alij
non tenetur prȩſtare operas, & ibi ẽt ponit, an hoc
caſu poſſint delegari. Et infert ad vaſallũ, vel ſub-
62 ditũ, an cogi † poſſit, vt alteri dño fidelitatem iu-
ret, in quo articulo Doctores varijs in locis multa
ponunt, quæ tñ omitto, quia non conferunt ad tra-
ctatum nr̃m, Tiraq. d. §. 36. gl. 3. & nu. 36. Et duo po
nit Iaſ. in d. l. libertus, n. 16. & ſeq. Primũ, quod etſi
officiales operæ non poſſint delegari, tñ ſi delega-
63 tio fiat, delegans liberabitur ope † exceptionis, l.
4. ff. de dona. notat Bar. Secundũ eſt, quod etſi de-
legatus promittat per ſtipulationẽ operas, & cui
fit delegatio, ex hoc tñ non tenetur meo iure, ſecun
dũ Bal. i d. l. liberti, libertæque, qa ſunt inſeparabi-
les, & a pſona euelli nõ pñt cui debẽtur. Ex quo er-
go alij prȩſtari nõ poſſunt, fruſtra promittuntur, ſi
64 cuti qñ actus impoſſibilis deducitur in † ſtipula-
tionem, l. impoſſibilium, ff. de reg. iu. Sed hoc caſu
poſſet dubitari, ſi ſaltem ſuccedat obligatio ad in-
tereſſe, ſed hoc nihil ad nos. Et ponũt Doctores in
ea qõne, an promittens, quod alius ratum habebit
contractum, vel actum, teneatur ad intereſſe, licèt
fecerit quidquid potuit, ſi nõ ſequatur obligatio,
65 ſeu ratificatio, † de quo apud Dec. in d. l. impoſſi-
biliũ, Doctores in l. quod re, vbi Purp. & Rip. ff. ſi
cer. pet. Cagno. qui multos citat in d. l. impoſſibi-
liũ, nu. 4. dicentẽ, ꝙ ſi verba ſtipulationis ſunt am-
plè percepta, tenetur promiſſor ad pœnam, vel in-
tereſſe, & ita vidiſſe iudicari in arduis qõnibus.
66 Vbi verò fabriles operæ debentur, operarius † non
tenetur operari de nocte, licèt ſub vocabulo die-
rum conductus fuerit, quia promiſſio intelligi dẽt
de artificiali die, qui concluditur inter ſummum
mane & veſperas, non autẽ capit vigintiquatuor
horas, Azo in ſumma, C. de oper. libe. eſt text. in l.
1. & in l. medicus, ff. de oper. libe. Albe. in l. more,
ff. de ferijs, Tiraq. de retract. cõſan. §. 1. gl. 1. nu. 11.

Poſſem hic quoque tractare de operis impube-
rum, quæ qualeſq́ne ſint, & quanti æſtimẽtur, ſed
quia melius cadit quæſtio in parte, vbi agimus de
repetendis alimentis alicui præſtitis, ideo in eum
locum reijcio lectorem.

Inter cætera aũt obſeqa, q alimẽta recipit in do
67 mo alicuius tenet̃ illũ aſſociare, † vt vr̃ cõcludere
Iſern. in conſtitu. regni, f. 176. col. 3. quẽ citat & ſe-
quit̃ Lup. in c. p vr̃as, 13. not. §. 23. n. 11. f. mihi 155.

Quod aũt dictum eſt, eum qui alimẽta recipit,
obligatũ eſſe ad operas, non habet locũ in Vicario
68 beneficiati, vel Rectore † alicuius eccleſiæ, qa etſi
is alendus ſit, quia tñ alimẽta recipit intuitu ſer-
uitutis, quã facit eccleſiæ, non tenetur operari, vt
inquit Rebuf. in tract. de portio. canon. nu. 99. ſe-
quitur Cord. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his,
nu. 164. ff. de libe. agnoſ. & ratio eſt, quia etſi alimẽ
ta iſto caſu debeantur a lege: tñ æquum non eſt, ꝙ
clericus ille duobus ſeruiat, eccleſiæ ſcilicet, &
rectori pro eadem alimentatione, vltra quod cle-
rico indecorũ eſt ſeruire cuipiam, præcipuè laico.

FINIS TITVLI QVARTI.

Google

TRACTATVS
DE ALIMENTIS,
PRAECLARISS. IVRISCONS. DO. IOAN. PETRI SVRDI CASALENSIS.

TITVLVS QVINTVS.

Quanto tempore præſtanda ſint alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta finiuntur cum morte eius, cui ſunt præſtanda, & non tranſeunt ad hæredes.*

2 *Alimenta in perſona vnius aliud ſunt, quàm in perſona alterius, & ſunt perſonalia.*

3 *Alimenta relicta in temporis præfinitione, extinguuntur ante tempus, eueniente morte alimentarij.*

4 *Diſpoſitio intelligi debet, vt cõueniat actui, ſuper quo fit.*

5 *Alimenta debita filiæ dotatæ, quæ excluduntur a ſtatuto, non tranſeunt ad hæredes.*

6 *Legitima tolli poteſt in totum a ſtatuto ex cauſa.*

7 *Dotes differunt a legitima, & ab alimentis.*

8 *Legatum annuum non tranſmittitur ad hæredes, vbi tamen vide remiſſiuè.*

9 *Feudum conceſſum ad alimenta, extinguitur morte, intellige tamen vt ibi.*

10 *Cauſa, ſeu ratio reſtringit quamcunque diſpoſitionem ad ſuos limites.*

11 *Alimenta debita alicui durant vſque ad mortem naturalem, non obſtante deportatione, vel banno.*

12 *Alimenta ſimpliciter relicta, præſtanda ſunt vſque ad mortem.*

13 *Indefinita æquipollet vniuerſali, & nu. 16. & 17.*

14 *Socer ſi promittat alere filium, & generum, intelligitur durante vita ipſorum, vide tamen ibi.*

15 *Argumentum a contractibus ad vltimas voluntates, & econtra, eſt validum.*

16 *Indefinita non ſolum in teſtamẽtis, ſed etiam in contractibus æquipollet vniuerſali.*

17 *Indefinita fauore alimẽtorum æquipollet vniuerſali etiã in caſibus, quibus non æquipolleret.*

18 *Alimenta a teſtatore relicta, præſtanda ab vſufructuario, finiuntur extincto vſufructu, nu. 20. 23. & 28.*

19 *Onus quando iniungitur legato, finitur cũ ipſo legato.*

20 *Alimenta præſtanda ab vſufructuario, non debentur ab hærede legantis, quando vſusfructus eſt finitus.*

21 *Legatum alimentorum ab vno relictum, cenſetur ab alio repetitum.*

22 *Subſtitutus dicitur hæres impropriè.*

23 *Alimẽta præſtanda ſunt ab hære de vſufructuarij, quando vſufructuarius fuit grauatus ſimpliciter, & non de vſufructu.*

24 *Acceptans legatum, tenetur onus iniunctum agnoſcere.*

25 *Onus annexum legato recuſari non poteſt, etiam ſi excedat valorem legati.*

26 *Verba intelligi debent ſecundum ſubiectam materiam.*

27 *Emphyteuta ſi ex pacto non poteſt expelli, intelligitur, dum eſt emphyteuta, non autem quando eſt priuatus.*

28 *Vſufructuarij hæres tenetur alimenta præſtare legatario, quando teſtator ita iuſſit.*

29 *Fructus, quãdo relinquuntur, vel etiam aliquid præſtandum de fructibus, intelligitur ſi naſcuntur, non aliter.*

30 *Debitor generis liberatur perempta ſpecie, quando genus debetur contemplatione ſpeciei.*

31 *Alimenta debita loco legitimæ tranſmittuntur ad hæredes, vide tamen de veritate, nu. 32.*

32 *Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, limita nu. 34.*

33 *Primogenitus mortuo ſecundogenito liberatur a traditione alimentorum, ſeu vitæ militiæ.*

34 *Subrogatum quando eſt diuerſæ naturæ, non ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*

35 *Argumentum de re ad tempus eſt validum.*

36 *Plus ſoluere dicitur, qui ſoluit ante tempus, & econtra.*

37 *Debitum vnũ, quando conuertitur in alterum, extinguitur primũ, & ſecundum non aſſumit illius naturam.*

38 *Actione nouata non repetuntur priuilegia actionis nouantis.*

39 *Alimenta præteriti temporis tranſeunt ad hæredes, & peti poſſunt.*

40 *Alimenta præterita peti poſſunt, quando debentur iure actionis.*

Alimenta

Digitized by Google

41 *Alimenta præterita peti poſſunt, etiam ſi legatarius non ſit moratus cum filijs, quando fuerant relicta cum onere morandi, ſi tamen per eum non ſtetis.*
42 *Relictum pro ſuis neceſſitatibus peti poteſt etiam nulla ſubſiſtente neceſſitate.*
43 *Alimenta præteriti temporis debita ſolo Iudicis officio peti non poſſunt.*
44 *Filia, cui dos eſt relicta, non petit alimenta pro tempore præterito.*
45 *Vidua, quæ intra annum luctus ſeipſam aluit, non petit alimenta præteriti temporis ab hæredibus mariti, ſed ibi vide de veritate.*
46 *Alimenta officio Iudicis debita petantur pro tempore præterito, quando is cepit mutuam pecuniam, vt ſe aleret, vbi tamen vide. quomodo detur actio.*
47 *Vidua, quæ vt ſe aleret intra annum luctus mutuam accepit pecuniam, petit alimenta præteriti temporis.*
48 *Monachus, qui mutuam accepit pecuniam, vt ſe aleret, petit ab Abbate alimenta præteriti temporis.*
49 *Ordinatus conſequitur ab Epõ ordinante alimenta præteriti tẽporis, quando pro eis accepit pecuniã mutuo.*
50 *Filius, qui mutuo pecuniã accepit, vt ſe aleret, petit alimenta præteriti temporis a patre.*
51 *Filius, qui pro ſe alendo accepit mutuam pecuniam, quã do pater erat inops, petit alimenta a patre pro tempore præterito.*
52 *Alimentandus, quando mutuam accepit pecuniam pro alimentis, an agat ad alimenta, vel actio potius ei detur, qui mutuauit.*
53 *Officium Iudicis cõpetit, quandocunque ſuggerit actio.*
54 *Officium Iudicis habet æquitatem pro matre.*
55 *Officium Iudicis ei ſoli competit, cui per actionem non eſt ſuccurſum.*
56 *Emptor, qui ex ſtatuto cogitur reuendere, conſequi poteſt a contrahente integrum pretium, & ſi ipſe non perſoluerit.*
57 *Filius, qui mutuam accepit pecuniam, vt ſe alat, poteſt agere contra patrem, vt ſe releuet a moleſtia.*
58 *Damnum dediſſe videtur, qui damni cauſam dat.*
59 *Actio cuicunque competit, cuius intereſt.*
60 *Temporis tractus non conualeſcit, quod initio nõ valet.*
61 *Ius ſuperueniens lite pendente, non prodeſt actori.*
62 *Tẽpus nõ eſt modus inducẽdæ, aut tollendæ obligationis.*
63 *Auus dotando neptem ex filio paupere, non imputat dotem in legitimam filij.*
64 *Obligatio ſemel extincta, non reuiuiſcit.*
65 *Factum legitimè, non mutatur ex ſuperuenienti caſu.*
66 *Fictio non habet locum, niſi duo extrema ſint habilia.*
67 *Alimenta præteriti temporis officio Iudicis debita contemplatione alicuius ſeruitij, peti poſſunt.*
68 *Pater qui dotes nurus penes ſe retinuit, tenetur præteriti temporis alimenta ſoluere.*
69 *Pater, qui dotes nurus retinuit, tenetur illius fructus præteriti temporis reddere.*
70 *Alimenta peti poſſunt pro tempore præterito, quando ab hærede debentur officio Iudicis.*

QVAESTIO PRIMA.

VIsis caſibus, quibus alimenta
relicta ſunt, eam ingredi neceſſe
habemus partem, in qua tracta-
tur, quanto tẽpore duret alimen
torum præſtatio, & in primis re-
1 gulare, id eſt, quod alimenta † fi-
niantur cũ morte eius, cui deben
tur, l. cum hi, §. modus, ff. de trãſact. l. fi. §. dominus,
ff. de vſufr. l. Firmio, in fi. ff. quan. dies leg. ced. Do-
ctores in l. 1. C. de leg. Bar. in l. ſi Stichum, §. 1. nu. 2.
ver. modo ſi ponamus, ff. de verb. obl. Bal. in l. ſi ita
expreſſim, ff. de cond. & demonſtr. vbi in fi. dicit, ꝙ
legatũ alimentorũ non tranſmittitur ad hæredes.
Refert ſic velle Oldr. quem citat Dec. in conſ. 312.
nu. 3. vbi dicit, ꝙ alimenta finiuntur cũ vita eius,
qui eſt alendus, & non tranſeunt ad hæredes. Pul-
chrè Bal. in Authen. cui relictum, circa finem, ver.
quid enim, C. de indicta vidui. toll. vbi inquit, ꝙ ali
menta tranſmitti non poſſunt ad hæredes, ex quo
eorũ ſubiectum eſt anima & corpus, quod nõ tran
ſit ad hæredes. Et paulò infra inquit, talia eſſe ali-
menta, vt mutentur perſona mutata, qui habẽt ſe
determinato modo ad certam perſonã, nec tranſ-
mitti poſſunt ſalua propria natura. Hanc etiã con
cluſionem ponit Bal. in l. fi. in ſexta oppoſ. C. de hæ
red. inſtit. idem voluit Iſern. in conſtitu. Comitib.
Alex. in conſ. 18. nu. 17. vol. 5. vbi ait, ꝙ alimẽta ex
parte eius, cui debentur, nõ tranſeunt ad hæredes,
Bero. in conſi. 165. nu. 25. 35. & 38. vol. 2. vbi, quod
datum ad alimenta finitur morte, & redit ad dan-
tem, vel illius hæredes, Tiraq. in tracta. primogen.
q. 74. nu. 6. Rub. in conſ. 23. nu. 3. Ceph. in conſ. 158.
nu. 3. & in conſi. 399. nu. 12. Cord. in l. ſi quis a libe
ris, §. idem reſcripſit, nu. 76. ff. de liber. agnoſc. vel
alen. Simon de Pretis, lib. 3. interpr. 1. dubit. 5. ſo-
lut. 4. nu. 52. Et ratio eſt, quia, vt dicit Bar. in l. cum
2 Titio, num. 2. ff. ad leg. Falc. alia ſunt alimenta † in
perſona vnius, alia in perſona alterius: cohærent
enim perſonæ, & ſunt merè perſonalia, ideo tranſi
re non poſſunt in hæredem, ideo videmus, quod ẽt
non tranſeunt in fiſcum, vt diximus inter priuile-
gia alimentorum, priuil. 55. & 59.

Ampliatur hæc concluſio, vt procedat etiam ſi
3 alimenta fuiſſent promiſſa, † vel relicta cum certa
temporis determinatione, puta ad decem annos,
vel quid ſimile: quia nihilominus ſi alimentarius
interim decedat, finitur obligatio, vt eſt tex. in l. ſi
cum præfinitione, in princ. ff. quando dies leg. ced.
quem Barto. ibi dicit ſingularem, ſequitur Iaſ. in l.
Stichum, §. ſtipulatio, nu. 4. ff. de verb. obl. Caualc.
de vſufr. mulie. reli. nu. 137. in fi. Et ratio eſt, quia
alimenta habent de ſui natura determinationem
ex illius perſona, cui debentur, ideo relictum etiã
temporale habet tacitam conditionem, dummo-
do viuat legatarius tanto tempore. Et dixi ſæpe,
quòd omnis diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtan-
tibus, c. 2. de renunciat. Et dictum eſt ſupra, ꝙ lega
tum alimẽtorum dicitur annuum, & ideo pro pri-
mo anno eſt purum, ſed pro ſequentibus eſt condi
tionale, ſi ſcilicet is vixerit, cui fuit relictum. Non
mirum ergo, ſi finitur morte, non obſtante præfini
tione temporis.

Addo, ꝙ omnis diſpoſitio intelligitur ſecũdum
4 ſubiectam materiam, & vt † conueniat naturæ a-
ctus, qui celebratur, Alex. in conſ. 26. num. 6. vol. 2.
Bero. in conſ. 105. nu. 24. vol. 1. Natta in conſi. 416.
nu. 3. D. Bec. in conſi. 101. num. 40. Et de natura ali
mẽtorum eſt, ꝙ finiatur cum vita alendi: ergo præ-
finitio temporis intelligi debet, niſi prius moria-
tur, qui alendus eſt, vide tamen Ceph. nu. 81.

Amplia ſecundò, vt procedat etiam in alimẽtis
relictis, vel debitis ex ſtatuto, quod excludit filiã
ſtantibus maſculis, & mandat illam dotari, quia
nihilominus ea non tranſmittuntur ad hæredes,
5 ſed cum filia † extinguuntur tanquàm perſonalia,
ſecundum Bald. in l. 1. §. ius naturale, in fine, ff. de
iuſt. & iure, Brun. in tracta. de ſtatut. exclu. fœmin.
art.

Google

art.11.nu.89. Et hoc inquit,eſſe admirabile verbū
Io.Lup.in c.per veſtras,in 3.not.§.24.n.7. & Cord.
in d.l.ſi quis a liberis,§.idem reſcripſit, num.76. &
certè eſt mirabilis deciſio, ſi vera eſt, quia cum eo
caſu alimenta ſuccedant loco legitimæ,quæ tranſ-
mittitur, videretur dicendum, ꝙ ipſa quoque de-
beant tranſmitti,vt dicam paulò infra, propterea
non caret dubio:niſi dicamus,ꝙ hoc caſu non ſuc-
6 cedant loco legitimæ,nam legitima † ex cauſa po-
teſt in totū tolli a ſtatuto, vt poſt Ricar. Malumb.
voluit Din.in cap.indultum,de reg.iur.in 6.Cin.in
l.ſancimus,C.de nupt.Bar.in l.Titio centum,§.Ti-
tio genero,col.pen.ff. de cond.& demon. Et quan-
do interuenit cauſa,communis eſt hæc opinio,vt te
ſtatur Alex.in l.quod de bonis, §.fin.in fine,ff.ad l.
Falcid.Dec.in l.iura ſanguinis,ff.de reg.iur. Cam-
peg.de ſtat.exclu.fœmin.q.4.num.33.& hanc dicit
communem opin. Georg. Natta in eodē tract.q.1.
nu.6. Natta in conſ.201.nu.8.latè Cuccus in tract.
de legit.in ver.nec vſufructu defraudari liberi,nu.
7.verſ.quod enim indiſtinctè, vbi tranſit cum præ-
dicta diſtinctione. vbi vero ſubeſt iuſta cauſa tollē
di legitimam, tunc ipſa quoque alimenta tolli poſ
ſunt.Sed hoc argumentum procedit,quando cauſa
eſt talis, quæ ad exhæredationem ſufficiat, vt dixi
in tit.quibus ex cau.alim.denega.poſſ.Et declarat
Cuccus loco prædicto,nu.73. vbi tenet ideo, quod
filia ſtatuto excluſa a legitima poterit alimenta cō
7 ſequi. Addo, quod aliud ſunt † dotes,aliud legiti-
ma,& aliud alimenta, & de eis diuerſimodè diſpo
nunt iura,vt poteſt videri apud Brun. in d.tract.ar
tic.9.nu.43.& plutibus ſeq.vbi inſert,quod exclu-
ſa a ſucceſſione,& legitima,poteſt nihilominus pe
tere dotes,vel alimenta,quod nō eſſet, ſi dotes,vel
alimenta loco legitimæ ſuccederent.

Poſſet tertiò ampliari noſtra concluſio, vt pro-
cedat etiam in quocunque legato annuo: illud.n.
8 ad hæredes † non tranſmittitur, l.in ſingulos an-
nos,ff.de annu.legat.Bart.in l.generali, §.hæredis,
ff.de vſufruct.leg.Sed quia id non ad noſtræ mate-
riæ propoſitum facit,omitto: poterit tamē ad hoc
videri Roman. in ſing.71.vbi quid ſi quantitas fru
menti,vel vini ex certo fundo relinquatur, Capic.
in deciſione 203. in primo dubio, vbi de ſimplici
annuo legato,& de eo quod ad vitam relinquitur.
Et quid ſi hæredum mentio eſt facta ex parte pro-
miſſoris tantum,vel ſtipulatoris tantum,vel vtriuſ
que,& quando nulla eſt facta mentio, Iac.Nero.in
reg.tu per totam,Caualc.in tract.de vſufruct. mu-
lie.reli.nu.66.col.2.in quibus locis videri poterit.

Quartò amplia,vt idem ſit,quando feudum con
9 ceditur in alimenta, extinguitur enim morte, † vt
voluit Bald. in rub.de feud.nu.55. vbi latè agit de
veritate,Paris de Puteo de feud.reintegr.cap.103.
nu.9. de quo videri poteſt Iaſ. de vſib. feu.nu.103.
& Guerrin.Piſo.de feud.in titu.an feud.conceſ.ad
vtend.& fruen.per totum,vbi diſputat de veritate
quæſtionis,quam Bal.eo loco principaliter diſpu-
tat, an ſcilicet feudum conceſſum ad vtendum &
fruendum, extinguatur morte, vel contineat pro-
prietatē,& tranſeat ad hæredes. Memini me Baldi
opinionem reprobaſſe in tit.quando alimenta cen
ſeantur relicta,circa princip.vbi demonſtraui pro
prietatem videri relictam,& tranſmitti;ſed vbi cō
cedens vtatur in feudi conceſſione verbis,quæ non
proprietatem,ſed alimenta ſignificant,tunc feudū
erit perſonale ſicut alimenta,propter quæ feudum
relictum fuit,quia diſpoſitio quælibet reſtringitur
10 † ad limites rationis per ſuā cauſam, vt poſt Cin.
& Ang.dicebat Natta in conſi.456.

Amplia quintò,etiam ſi interim legatarius, vel
is cui alimenta debentur capite minuatur,vel mo
11 riatur † ciuiliter, quando nihilominus alimenta
erunt præſtanda, & finiuntur ſola morte naturali,
l.legatum,ff.de capit.diminu.l.ſolent, §.debebit, &
l.is cui,ff.de alimen.& cibar.legat. In quibus locis
dicitur, ꝙ legatum alimentorum non deſinit de-
beri, licet legatarius condēnetur, vel deportetur,
Specul.in tit.de exequut.ſenten.§.ſequitur, nu.11.
Fran. Mar.deciſ.833.par.1.Caualc.de vſufr.mulie.
reli.nu.238.& ſequen.Peregrin.in tract.de iure fi-
ſci,lib.5.nu.123.vbi allegat Salic.Nell.Bal. Alber.
& alios, & dixi inter priuileg. alimento. dum tra-
ctaui, an alimenta in confiſcatione bonorum du-
rant. Ergo alimenta præſtanda ſunt, donec vita
naturalis durat,nec ante deſinunt deberi.

Sextò amplia, vt procedat etiam ſi ſimpliciter
fuerint relicta, quia alimenta ſimpliciter relicta
debentur ad vitam,& intelliguntur relicta duran-
12 te vita † legatarij, vt probatur in l.Caio, in l.1.ff.
de alim.& cibar.lega. Eſt etiam text. qui loquitur
de habitatione, in l.ſi habitatio,§.vtrum, ff.de vſu
& habitatio.Et dicit glo.fin.in l.1.C.de lega.quod
alimenta ſimpliciter relicta, intelligantur perpe-
tuo relinqui. Et hanc ſequuntur omnes Doctores
ibi,dicentes eſſe ſpeciale fauore alimentorū. Dixi
autem in tit.de priuileg. alimento. dum tractaui,
an legatum præſumatur annuum & perpetuum,
Corn.in conſil.311.in fine,vol.1.vbi mouetur,quia
13 indefinita † æquipollet vniuerſali, l.ſi plurib.ff.de
legat.1.c.quia circa,de priuileg.Ruin.in conſil.38.
nu.4.Simon de coniect. vltim. volunt.lib.4.dubit.
31.nu. 87. Et hoc procedit non ſolum in alimentis
relictis per vltimam voluntatem, ſed etiam in ijs,
quæ promiſſa fuerūt per contractū. Et ideo Gram.
in deciſ.101.nu.56.& in deciſ.102. nu.112.& 113.
concludit, ꝙ promiſſio ſoceri de alendo filiam &
14 generum, quamuis ſit indefinita, † debet tamen
intelligi, vt præſtentur alimenta pro vita vtriuſ-
que. Eſt verum,quod Gram.d.deciſ.102.num.112.
inquit, promiſſionem reſtringi ad quindecim an-
nos,per l.ſi quis argentum,§.ſi autem donator,C.
de donatio. ſubdens, quòd hoc communiter tenēt
Doctores ibi, de cuius dicti veritate latè diſcutit
Cordub.in l.ſi quis a liberis, §.non tantum, nu.62.
ff.de liber.agnoſ.& de intellectu d.l. ſi quis argen-
tum,ponunt Doctores ibi, & Cordub. reducit di-
ctum Gram.ad terminos l.hæreditatum,ff.ad l.Fal
cid.qui tamen non ſemper,nec abſolutè conueniūt
cuicunque relicto,vel promiſſioni præſtandorū ali
mentorum.Sed quidquid ſit cum generale & inde-
finitum relictum alimentorum extendatur ad vi-
tam,quare idem erit in promiſſione?valet enim ar
15 gumentum a contractibus ad † vltimas volūtates,
& econtra,l.pactum inter hæredem,vbi notat.ff.de
pactis,Euerardus loco 17.colum.1.verſic.ſimiliter
econtra. Rurſus indefinita æquipollet vniuerſali
16 non ſolum in teſtamentis, † ſed etiam in contracti
bus,glo.in c.vt circa,de elect.in 6. Alexan. in conſi.
26.nu.4.vol.4.Tiraq.de retrac.§.1.gl.13.nu.1. Imò
fauore alimentorum indefinita æquipollet vniuer
17 ſali,etiam in caſibus, † quibus regulariter non ſo-
let æquipollere,ſecundum Bart.in l.quidam hære-
dem,nu.1.ff.de tritico, vino,oleoque legato.

Noſtra tamen concluſio limitatur non procede
re, quando alimenta relicta eſſent a teſtatore præ-
ſtanda

18 ſtanda per eũ,cui teſtator legauit † vſumfructum:
tunc enim ſi vſufructuarius moriatur ante alimen
tarium, extinguitur legatum alimentorum ante
mortem, vt eſt tex. in l. Titia, in princip. ff. de ann.
lega. in l. Stichus, §. Titia, ff. de alim. & cibar. lega.
& poſt Salic. ponit Alex. in l. 1. nu. 3. C. de legat. Ca-
ualc. de vſufruct. mul. reli. nu. 238. Peregrin. de iu-
re fiſci, lib. 5. nu. 123. Simon d. dubit. 11. nu. 87. in fi.
Et ratio eſt, quia legatum alimentorum eſt onus
19 adiectum legato vſusfructus, ideo finito † legato
vſusfructus finitur onus iniunctum, vt inquit Bart.
in d. §. 1. Et onus prædictum dicitur acceſſorium: er
go finitur cum ipſo principali, c. acceſſorium, de re
gu. iur. in 6. & onus quod contemplatione commo
di iniungitur, non debet durare vltra quam duret
commodum, argumentum l. ſecundum naturam,
ff. de reg. iur. & intelligitur præſens limitatio, vt nõ
ſolum legatum alimentorum non ſit præſtandum
20 a legatario vſusfructus, ſed nec † etiam ab hærede
vniuerſali, vt probatur in d. l. Stichus, §. 1. & d. l. Ti-
tia, in princip. Id quod videtur cõtra regulam, quæ
habet, quod legatum alimentorum relictum ab v-
21 no, cenſetur ſpeciali fauore † repetitum ab alio, l.
4. §. Lucius, ff. de alim. & cib. leg. vbi Gl. Bar. & alij,
Rom. in Auth. ſimiliter, in 15. ſpeciali vlt. volũt. &
in 20. ſpeciali, in fin. C. ad l. Falcid. cum alijs, quos
citaui inter priuileg. alim. priuileg. 15. vbi dixi id
verum eſſe, quamuis fuerint nominatiuè ab vno re
licta. Reſponderi tamen poteſt facilius induci re-
petitionem de inſtituto ad ſubſtitutum, quàm de
legatario ad hæredem: facilior enim fit tranſitus
22 in habentibus ſymbolum, ſubſtitutus etenim † dici
tur quodammodo hæres, vt per D. Becium in con-
ſil. 108. nu. 39. & & 40. Ideo quando hæres fuit gra-
uatus, tranſit grauamen quoque ad ſubſtitutũ, qui
eſt loco hæredis: at ſecus qñ legatarius eſt graua-
tus, quia hæres non ſuccedit loco legatarij. Sed
hæc reſponſio non ſatisfacit, nam etſi hæres nõ ſuc
cedat in omnibus loco legatarij, ſat eſt, quod ſucce
dit in re legata, id eſt in vſufructu, proinde deberet
ad hæredem ille vſusfructus perueniſſe cũ ſua cau-
ſa, & cum onere pręſtandi alimenta, præcipuè cum
præſtanda ſint de vſufructu. Reſpondeo ſecundò,
quod in contrarium legatum non eſt finitum, ſecũ-
dum ſuam naturã, ſed potius per caſum, id eſt, per
mortem hæredis. Et ibi relinquitur ab vſufructua-
rio, finitur ſecundum ſuam naturam finito vſufru-
ctu, vt reſpondet in ſimili Bart. in d. l. Titia, in prin.
Sed hæc quoque reſponſio non conuenit, quia natu
ra alimentorum eſt, vt finiatur morte eius, cui de-
bentur, non ante, vt dixi in principio huius conclu
ſionis. Ergo non poteſt dici, quod mortuo vſufru-
ctuario legato alimentorum ſecundum ſuam natu
ram finiatur. Quòd verò dicit Barto. in loco prædi
cto finiri ſecundum voluntatem defuncti, non be-
nè aptatur caſui noſtro, quia non poteſt magis di-
ci, quod voluntas defuncti fuerit, legatum alimen
torum finiri cum vſufructu, quàm cum vita alimen
tarij. Melior ergo ratio eſt, meo iudicio, quam pri
mo loco retuli, quia ſcilicet aliud eſt relinquere ab
hærede, aliud a legatario, qui non eſt loco hæredis,
nec hæres eſt eius loco.

Intellige hanc limitationẽ, quando vſufructua-
rius grauatur alimenta præſtare de vſufructu, vel
de bonis ad vtendum relictis, aliàs, ſi ſimpliciter
23 forent alimenta † ab eo relicta, teneretur legata-
rij hæres illa præſtare finito vſufructu, ita declarat
Alex. d. l. 1. nu. 3. Ceſſat enim hoc caſu ratio ſupra
conſiderata, quod onus rei iniunctum extinguatur
cum ipſa re, imò cum ſit iniunctum perſonæ tran-
ſit ad hæredem vſufructuarij, & hoc caſu non eſt cu
randum, quod onus alimentorum fortè excedat
commodum vſusfructus, quia acceptans legatum
24 † tenetur ſubire onus adiunctum, l. cum ab vno, in
prin. ff. de lega. 2. l. qui tutelam, ff. de teſtam. tute. c.
25 officij, C. de teſtam. Etiam ſi onus excedat † valo-
rem legati, Caſtr. & Alex. in l. ſi cum dotem, §. ſi pa-
ter, ff. ſoluto matrimonio, Dec. in conſ. 425. num. 8.
Ruin. in conſ. 79. in prin. vol. 2. Natta in conſil. 186.
nu. 1. Crauet. in conſi. 174. nu. 9.

Fortè etiam dici poſſet, quod vſufructuarius nõ
teneatur ad alimenta finito vſufructu, quamuis ali
menta ex teſtatoris diſpoſitione non ſint præſtan-
da de fructibus prædiorum relictorum ad vtendũ,
quia teſtator videtur vſufructuarium grauare tan
quam legatarium, vt verba intelliguntur, ſecundũ
26 ſubiectam † materiam, Alex. in conſil. 26. nu. 6. vol.
5. D. Becius conſi. 101. nu. 40. vbi autem ceſſat qua-
litas legatarij ceſſare debet grauamen, per ea quæ
ponit Bal. in l. ex facto, col. 2. ff. de vulg. & pup. per
quem infert Felin. in conſil. 25. nu. 23. & ſeq. quod
27 promiſſiones factæ † emphyteutæ de non expellen
do, intelligi debent, quatenus durat emphyteuta,
& quatenus ſoluit canonem: aliàs, ſi per defectum
ſolutionis finiatur, emphyteutis ceſſat pactum, ſeu
promiſſio. Facit quod voluit Socin. in conſil. 34. in
fin. vol. 3. Abb. in c. veritatis, nu. 2. de iureiur. Boſſ.
in ſua Praxi, in tit. de princip. nu. 344. Augetur ar-
gumentum, quia onus alendi eſt annuum, & inci-
pit deberi ſingulo quoque anno, propterea non eſ-
ſet inconueniẽs, ꝙ finito vſufructu finiretur præſta
tio alimentorũ; non decido tñ, ſed ſufficiat difficul
tatẽ excitaſſe, vt melius poſſit ab alijs conſiderari.

Intellige ſecundò, prædicta procedere, niſi con
ſtet teſtatorem voluiſſe, ꝙ alimenta præſtentur ab
hærede vſufructuarij, etiam finito vſufructu, quia
tunc, ſi modo, quod vſufructuarius percepit, po-
28 teſt ſufficere ad alimenta, hæres † tenebitur, ita
declarant tex. ſupra citati. Ex quo notandum eſt,
vt dixi ſupra, ꝙ ſi alimenta ſunt de fructibus præ-
ſtanda, attenditur, an ex eis fructibus tantum fue-
rit perceptum, aliàs verò non. Et ratio eſt, quan-
do aliquid relinquitur præſtandum de fructibus,
29 id cenſetur ſub † conditione relictum, ſi fructus
naſcantur, l. ſi debitor, §. veriſimile, ff. de contrah.
emptio. in l. licet, q. 5. C. loca. Caſtren. in l. ex condu
cto, §. ſi vis tempeſtatis, col. 1. ff. loca. Abbas in cap.
propter ſterilitatem, col. pen. ff. eod. Et dicit Abb.
in c. niſi eſſent, col. fin. de præben. ꝙ qui tenetur da-
re aliquid de redditibus beneficij, liberat ab obli-
gatione eo ipſo, ꝙ non põt dare de illis redditib.
Comprobat Nat. in conſi. 86. nu. 1. vbi poſt Caſt. &
alios infert, ꝙ propter ſterilitatem fit remiſſio be-
neficiato, ne teneatur ad penſionem, quando pen-
ſio eſt conſtituta ſuper fructibus beneficij. Acce-
dit, ꝙ etſi vſufructuarius, qui tenetur præſtare ali-
menta, dicatur debitor generis: tamen quia debi-
tum eſt conſtitutum contemplatione fructuũ per-
cipiẽdorum ex bonis ad vtendum relictis, perin-
30 de eſt, ac ſi eſſet debitor † ſpeciei, proinde perem-
pta ſpecie liberatur, l. quidam, §. ſi tibi, & l. Titia
textores, §. fin. ff. de legat. 1. Bart. Caſtr. Alex. & alij
in l. quod te, vbi Dec. num. 25. ff. ſi cert. pet. ſecus eſt
autem, quando tenetur in genere alimẽta præſta-
re, quia tunc non liberatur, etſi ex prædijs non per-
cipiat, quantum eſt pro alimentis neceſſarium.

Limitatur

Limitatur ſecundo, vt non procedat, quando
alimenta debentur loco legitimæ: illa enim tranſ-
31 mittuntur ad hæredes, & nõ † finiuntur morte, ita
tenet Roder. in l. quoniam in prioribus, in 2. limit.
nu. 12. verſ. infero etiam aliam, C. de inoffic. teſta-
men. vbi mouetur, quia alimenta loco legitimæ
relicta, regulari debent eiſdem regulis, quibus le-
32 gitima, tum ratione ſubrogationis, † l. ſi cum, §.
qui iniuriarum, ff. ſi quis cautio. tum etiam quia
non bene ſuccederent legitimæ, ſi non tranſmitte-
rentur, vti tranſmittitur legitima. Et ibi reprehen
dit Bal. qui in d. l. 1. §. ius naturale, in fine, ff. de iu-
ſtit. & iure, dicebat, alimenta, quæ debentur filiæ
a ſtatuto excluſæ, non tranſmitti ad hæredes. Et
idẽ probauit Ioan. Lup. in d. c. per veſtras, in 3. no-
tab. §. 24. nume. 7. & ſeq. de donat. inter vir. & vxo.
vbi ait, quod per hanc rationem dictum Baldi, in
loco præallegato, non eſt ſine ſcrupulo, quia legi-
tima eſt patrimonium filij, & tranſmiſſibilis ad hæ
redes. Ergo illud quoque ad hæredes tranſmitte-
tur, quòd pro alimentis aſſignatur, relinquit tamẽ
cogitandum. Et prędicti duo loquuntur in alimen
tis, quæ debentur filio in cõſtitutione maioratus.
Cum eis tranſit Didac. in epito. de ſponſal. part. 2.
c. 8. §. 6. num. 15. & nouiſſimè idem in maioratu te-
net Ludo. Molin. de primogen. Hiſpan. l. 2. c. 15. nu.
10. vbi idem dicit, id eſſe regulare, quandocunque
alimenta ſubrogantur loco legitimæ. Allegat Cin.
Aretin. & alios, qui loquuntur in dote, & in termi-
nis omnino diuerſis. Quin etiam Cuccus in tract.
de legiti. §. incipien. poteſt præterea nõ ab re, num.
5. & ſeq. tenet, alimenta, quæ filiæ excluſæ, vel alijs
legitimæ debentur tranſire ad hæredes.

Contrariam tamen partem in alimentis ſecun-
33 dogeniti, tenuit † gl. & Iſer. in conſt. Regni Neap.
incip. Comitibus. Vult enim, quod alimenta, ſeu,
vt ibi dicitur, vita militia, ad hæredes non tranſ-
mittatur per ſecundogenitum, ſed cum illius mor
te extinguatur. Et idipſum placuit Afflict. in de-
ciſ. 252. nu. 5. & ſequen. vbi de plano ſequitur, idẽ
tenuit Tiraquel. in d. tracta. de iure primogen. q.
74. nu. 2. mirumque eſt, quòd neque Tiraquel. me-
minerit de Roder. & alijs, neque Molina de Affli-
cto & Tiraq. Si alimenta in prædictis caſibus ſuc-
cederent loco legitimæ. Secunda hæc pars poſſet
eſſe dubitabilis, ſed mihi hæc vltima magis pla-
cet, quòd non ſuccedant loco legitimæ: aliud. n.
eſt, ꝙ legitima compenſatur cum alimentis, aliud
verò, quod loci legitimæ dentur alimenta, & quan
do ſtatutum excludit filiam, vel primogenitum, &
mandat ali, non ideo infertur, quòd alimenta ſuc-
cedant loco legitimæ, immo ſi dicerentur ſubro-
gata loco legitimæ, idem crederem, quia non aſ-
ſumunt naturam legitimæ, ſed ſicuti debebatur le
gitima, debentur alimenta, & regula ſubrogato-
rum, non habet locum, quando ſit ad rem diuer-
34 ſæ † naturæ, l. ſi in fundo, §. ſi fundus, ff. de iure dot.
Bar. in l. pater filiũ, col. pen. verſ. non obſtat, quod
ius agendi, ff. de iniuſto, rup. teſtam. Soc. in cap. ve-
niens, nu. 15. de accuſat. Socin. iu. in conſi. 24. num.
22. vol. 3. Rub. in l. pen. §. ad crimen, nu. 186. ff. de pu
blic. iudic. Cæph. in conſi. 20. nu. 14. At diuerſa eſt
alimentorum natura, a natura legitimæ, quia ipſa
non tranſmittuntur, quòd ſecus eſt in legitima. Et
Roder. mouetur falſa ratione, quia dicit, quòd le-
gitima non poteſt in totum tolli, cuius contra-
rium tenent Doctores communiter. Immo ſi po-
namus poſſe tolli in partem, vtique in partem
facta conuentione legitimæ in alimenta, erit in
tantum ſublata, vel diminuta legitima, quãto mi-
nus in alimentis reperitur, quam eſſet in legiti-
ma, atq; ita diminutio erit facta, & in quantitate
& in tempore. Valet enim argumentum de re ad
35 † tempus, l. miles ita, §. & quia diximus, ibi Bar. &
Doctores, ff. de milit. teſtam. cum alijs apud Eue-
rar. loco 39. in princ. & non dicitur minus ſoluere,
36 qui † tardius ſoluit, §. plus autem, Inſtit. de actio.
& quando vnum debitum conuertitur in alterum,
tunc primum extinguitur, & ſecundum non aſſu-
37 mit illius naturam, vt † ponunt Bar. & alij in l. ſin-
gularia, in fi. ff. ſi cert. pet. & debitum iure naturæ
conuertitur in alimenta, ideo legitimæ debitum
extinguitur, & alimenta non aſſumunt naturam
legitimæ, facit quia videtur debitum legitimæ no-
uatum per debitum alimentorum, ideo priuile-
38 gia primæ actionis non cenſetur reperita † in a-
ctione nouante, vt voluerunt Din. Bar. & alij, in l.
aliam, ff. de nouatio. Ang. in conſi. 31. nu. 7. non eſt
ergo mirũ, quòd non tranſmittantur ad hæredes
alimenta ijs debita, quibus debebatur legitima,
cum fauor, qui legitimæ debebatur, ſublatus fue-
rit cum ipſa legitima, & cum ea extinctus, ita, vt
nõn poteſt reuiuiſcere, vide tamẽ Tiraquel. de pri-
mogen. q. 75. nu. 5. vſque ad finem.

Tertio intellige in alimentis, quæ debentur pro
tempore poſt mortem alimentarij: ea enim, quæ
debebantur dum viueret, tranſmittuntur ad hære-
39 des, † & poterunt hæredes alimentarij petere a
debitore, l. libertis quos, §. 1. ff. de alimen. & cibar.
leg. l. vti frui, §. fi. ff. de vſufruct. pet. l. fructus, in fi. cũ
l. ſeq. ff. de rei vendic. l. qui vſumfructum, §. fi. l. quæ-
ſitũ, & l. defuncta, ff. de vſufr. Et dicit Alex. in conſ.
18. num. 17. volum. 5. quod etſi alimenta ex parte
eius, cui debentur, non tranſeunt ad hæredes, ta-
men ex parte debitoris obligatio tranſit ad hære-
des, Gigas de penſio. q. 52. num. 9. verſ. quarto mo-
ueor, vbi infert ad penſiones eccleſiaſticas, & di-
cit ea pro tempore, quo penſionarius vixit, tranſ-
mitti ad hæredes, allegat Pau. de Citadin. in tra-
cta. penſion. q. 8. in verſ. primo Eccleſiaſtica pẽſio.
Mouetur quia penſio pro alimentis aſſignatur, er-
go aſſumit eorum naturam. Item, quod petantur
alimenta præterita, voluit Corne. in conſ. 212. col.
2. verſ. & licet maritus, vol. 3. Aſcan. in tract. de pa-
tr. poteſt. effect. 17. num. 62. vbi multos allegat, qui
tamen non dicunt, ſecundum eum, & multi alij,
quos paulò infra citabo.

Hæc limitatio eſt plana, quando alimenta de-
bentur iure actionis, quia ſi non fuerunt præſtita
40 a † debitore, peti poſſunt pro tempore præteri-
to, vt eſt text. in l. de alimentis, vbi omnes Docto-
res, C. de tranſact. Et dicit ibi Bal. eſſe notandum,
quòd ille, cui debentur alimenta, licèt aluerit ſeip
ſum, nihilominus petere poteſt ab obligato, qui
enim tenebatur alere, Bart. in l. libertis quos, §. 1. ff.
de alimen. & cibar. lega. vbi dicit, illum tex. locum
habere in alimentis debitis ex teſtamento, Bart.
in conſil. 211. nu. 7. vol. 1. vbi loquitur in alimentis
relictis in teſtamento, Bal. in conſi. 481. nu. 5. vol. 3.
vbi quoque in legato, Rom. in conſil. 458. in princ.
vbi pariter in legato, Bart. qui loquitur in legato,
in l. ſolent, nu. 9. ff. de alimen. & cibar. lega. Bal. con
ſil. 59. nu. 4. vol. 4. Corne. conſi. 286. in princ. volu.
3. Et dicit Felin. in cap. ex parte, in fi. de accuſatio.
quòd vbi debentur iure actionis, peti poſſunt pro
tempore præterito. Et ſubdit de hoc eſſe caſum
in

in l.de alimentis, C. de tranſactio. Ruin.in conſil.
36.nu.13.vol.3. Purpur.in l.1.nu. 127.ff. de iuriſd.
omn.iud.alios plures citat Tiraquel.de primogen.
q.75.nu.3.ver quod autem.vt hanc communem eſ
ſe ſententiam ait Menoch.in conſi.8. nu.22.ver.nõ
obſtant nunc, Natta in conſ.382.nu.3. Cordub. in
l.ſi quis a liberis, §.ſi quis ex his,num.4.ff.de liber.
agnoſcen.vel alen.Borgnin. in tractat.de vſufruct.
mulie.reli.nu.169.Aſcan.Clemen.in tract.de patr.
poteſt.effectu 12.nu.564.

Et procedit, etiam ſi fuiſſent relicta ſub condi-
41 tione morandi cum filijs,quia ſi non ſtatur † per le
gatarium, quo minus ea perceperit, vel cum filijs
habitauerit, conſequetur præteriti temporis ali-
menta,vt declarat Ruin.in conſil.36.nume.13.vo-
lum.5.vbi allegat l.ſi quis ita,& l.illis libertis,ff.de
condit.& demonſt.l. Mæuia, §.fin.ff.de annu. lega.
eandem probauit ſententiam Natta in conſi.387.
num.3,& ſequen.

Infertur etiam ex hoc,quòd ſi alicui relictum ſit
aliquid pro ſuis neceſſitatibus, quæ verba impor-
42 tant alimenta,is poterit conſequi † alimenta,etiã
ſi nulla ſubſit neceſſitas,vt poſt Bal.declarat Corn.
in conſil.187.col.pen.ver.his tamen non obſtanti-
bus,volum.3.& eum ſequitur Simon de Pret.in tra
ctat.de interpret. vltim.volunt.lib.4. dubitatio.8.
nu.91.fol.mihi 399. vbi citat etiam Ancharan.in-
ter conſilia Calder.quia illa dictio,pro,non impor
tat cauſam finalem,ſed impulſiuam, & non impor
tat conditionem, ſed modum, quod eſt notandum
pro ijs, quæ dixi in titu.quando cauſæ relict.alim.
vbi dixi, quod alimenta videntur relicta, quando
aliquid legatur pro neceſſitatibus.

Sed quando alimenta debentur ſolum officio
43 Iudicis,tunc præteriti temporis ratio † non habe-
tur,& qui habuit aliunde, vel ex ſui induſtria, vel
erogatione aliorum,petere ea non poteſt. Ita di-
ſtinguit Bart.in l.libertis quos,§.1.nu.3.ff.de alim.
& cibar.lega.vbi loquendo in patre, dicit, quod ſi
filius ſe ſuis operis alimentauit, vel fuit ſibi dona-
tum aliquid a tertio, non agit contra patrem pro
alimentis præteriti temporis, quia pater tenetur
ſolum quando filius non habet aliunde, l.ſi quis a
liberis,§.ſi vel parens,ff.de liber.agnoſc. Alex.in l.
de alimentis,in princ.C.de tranſact.vbi Dec.num.
5.allegat Bart.Roman. & Alex. idem voluit Curt.
ibi,in repet.nu.14.Ideo Rota in deciſ.305. Mona-
chus profeſſus, in nouis, dicit, quòd etſi Mona-
chus poſſit alimenta petere ab Abbate, tamen non
poteſt petere præterita alimenta, ſed ſolum pro fu
turo tempore. Mouetur tamen ex regula, dolo fa-
cis, quæ ſtatim es reſtituturus, non per rationem
prædictam, quod alimenta debeantur ſolum offi-
cio Iudicis. Et illam ſequitur Anan. in c. ex parte,
num.3.ver.vtrum autem poſſit,de accuſatio.Felin.
ibi,in fi. verſi.item nota, quod vbi allegat quoque
Imo.in c.dilectus, de reſcrip. Eadem ratione dicit
Dec.in c.Epiſcopus,de præbend.quod etſi Epiſco-
pus teneatur alere eum,quem ordinauit, ſi non ha
bet aliunde,tamen ſi ille ex arte vel operis, vel ali-
ter ſe aluit,non poterit petere ab Epiſcopo alimen
ta præteriti temporis. Prædictam autem genera-
lem regulam, quòd alimenta officio Iudicis debi-
ta non petantur pro tempore præterito, tenuit Fe
lin.in d.cap.ex parte, in fi.vbi allegat Bald. in d.l.
de alimentis,qui tamen mihi non dicit,Socin.iun.
in conſil.8.nume.13.volum.3. Hanc partem tenuit
Alex.in conſ.72.nu.8.vol.5. vbi loquitur in filio, in
Monacho,& alijs,idem in conſ.88.nume.20.vol.6.
Ceph.in conſi.280.num.43.Rota Bonon.deciſ.89.
nu.5.in fi.verſ.item alimenta, Caualcan. de tutor.
& curato.nu.241.verſ.quando alimenta debentur,
vbi multos allegat,Aſcan.d.tracta. de patr.poteſt.
effect.17.nu.24.vbi dicit,quòd ideo pater,qui non
alit filium, ſi non habet pro ſe, non cogitur eidem
præteriti temporis alimenta ſoluere,deueniens ad
pinguiorem fortunam, quia nunquam debentur
pro tempore præterito,& pater paupertate excuſa
tus a principio,non obligatur ex poſt facto.

Hinc infert Alex.in conſ.48.nu.1, verſ. & vtrum
illa talia,vol.3.quòd filia,cui a ſtatuto ob excluſio-
44 nem debetur dos,& interim alimenta, † non pote
rit illa petere pro præterito tempore, ſi habuit a-
liunde,dicens idem eſſe pro tempore quo ſtetit nu
pta,quia potuit ali a marito. Idem Alex. in conſil.
27.num.2.vol.4.dicit,quod vidua, quæ intra annũ
45 luctus non petijt alimenta, † non poteſt lapſo an-
no illa petere pro tempore præterito. Et ante eum
id in vidua tenuit Caſtren. in l.diuortio, in princ.
nu.6.ff.ſolu.matr.vbi vult,quod non debeantur ali
menta pro tempore præterito,ſi non petijt,Ale.ibi
nu.9.vbi Iaſ.21. idem in vidua voluit Alex. in l.de
alim. C.de tranſact. vbi ſaluat Bal.ibi contrarium
tenentem, vt procedat, quando accepiſſet mutuo
pecuniam, de quo dicam infra,ſequitur Dec.nu.6.
& Curt. in repetit.num.14.Felin.in d.c.ex parte,in
fi.ver.& ideo infert,idem voluit Alex.in conſil.72,
nu.8.vol.5.Capic.deci.24.nu.9.

Contrariam tamen ſententiam probauit Bal.in
d.l.de alimentis,in fine,dicens,ꝙ vidua, quæ intra
annum luctus aluit ſeipſam,petit alimenta ab hæ-
redibus viri pro eo tempore,& cum eo tranſire vi-
di Dec.ibi,nu.6.in fi.dum inquit,ꝙ videtur genera
liter verum,viduam alendam eſſe intra annum lu-
ctus,etiam ſi habeat aliunde. Et tranſit Cordub.in
d.l.ſi quis a liberis,§.ſi quis ex his,num.135.& ſeq.
de liber.agnoſc.Reſolutio tamen huius quæſtionis
pendet ab eo articulo, an officio Iudicis viduæ de-
beantur alimenta intra annum luctus,de qua tra-
ctabimus in tit.quomodo alimenta petantur.

Sed vbi,vt ſe alat,quis coactus fuit mutuo cape-
re pecuniã, vel contrahere æs alienum, & ſe obli-
gare,tunc licet haberet officium Iudicis,poteſt pro
46 † alimentis præteriti temporis agere, Bar.in d.l.li
bertis quos,§.1 num.3.ff.de alim.& ciba.leg.vbi ta
men dicit, quod actio datur non ipſi alimentario,
ſed ei,qui mutuã dedit pecuniam,per l.fi.ff.de in rẽ
verſo.Idẽ voluit Alex.in d.l.de alimẽtis, C.de tran
ſactio.poſt Caſtren.in d.l.diuortio, in princ.nu.6.
47 qui loquitur in muliere † vidua,Dec.in d.l.de ali-
mentis,nu.6.ver.ſaluari tamen poteſt,& Caſtrenſ.
loco prædicto,vbi inquit,menti tenendũ tanquam
quotidianũ, quod millies euenit de facto, Curt.in
repet.d.l.de alimentis, vbi dicit, hanc eſſe cautelã
ſingularem,per quam petet vidua alimenta ꝓterita
ta, ſi interpellabit hæredes mariti, exinde mutuo
pecuniã capiat, Alex.in d.conſ.72. nu.8. in quinto
vol.conſ.48.nu.1.in fin.vol.3.Eandem limitationẽ
ſequitur Ioan.de Ananch. in d.c.ex parte, nu.3. in
fin.de accuſatio.vbi infert ad Monachum, qui etſi
48 ſecundum ſupradicta † non petat præteriti tempo
ris alimenta ab Abbate:tamen fallit,quando mu-
tuo accepiſſet pecuniam. Cum eo tranſit ibi Felin.
in fin.verſic.item nota,quod Monach. Afflict.in de
ciſ.10.nume.4.qui generaliter loquitur,qñ alimen
ta debentur officio Iudicis, Dec.in c.Epiſcopus,in
fin.

49 fin. de præben. vbi infert ad clericũ ordinatũ, † qui
ab Epo ordinante, conſequitur præteriti tporis
alimenta, ſi Eps fuit in mora ſoluendi, & ipſe alij
ſe obligauit, Bero. in conſi. 178. nu. 19. vol. 1. vbi tñ
ſequendo Bart. in d. l. libertis quos, §. 1. inquit, a-
ctionem dari non alimentario, ſed illis credito-
rib. qui mutuo dederunt, Aret. in d. c. ex parte, nu.
13. Duen. in reg. 370. ampl. 4. vbi dicit, generale eſ-
50 ſe in filio, † qui vt ſe alat, ſe fecit debitorem alte-
rius, Aſca. Clemen. in tract. de patr. poteſt. effect.
17. nu. 24. vbi infert, quod ſi pr̃ inops erat, qñ filius
indigebat, & filius pro ſe alendo mutuam accepit
51 pecuniam, tenebitur † pr̃ ſoluere illi creditori, ſi
deuenit ad pinguiorem fortunã. Hæc igitur decla
ratio cõis eſt, quod is, cui non actionis iure, ſed Iu-
dicis officio debent̃ alimenta, contrahat ęs alienũ
pro ſe alendo, dabitur actio pro alimẽtis pteritis.
Hic tñ duo videnda ſunt; Primũ, an ipſi alimen-
tario detur actio, an verò illi qui pecuniam mutuo
dedit; Scd̃m eſt, an filius qui patre egente obliga
uit ſe alij, poſſit pro alimentis præteriti tporis pa
trem effectũ diuitem moleſtare. Et ideo ex prædi-
ctis vtrumq; caſum eſſe diciſum. Primũ, ſ. quod fi-
52 lius ſeu alimetarius † nõ agat, ſecundũ Bar. in d. l.
libertis quos, §. 1. Bero. d. conſ. 178. nu. 19. Secundũ
verò, ꝙ pater teneatur. Ego vero, ſi liberum cuiq;
eſt votum ſuum, contrariam in vtroque caſu am-
plector ſententiam, & quo ad primum, teneo da-
ri alimentario actionem contra debitorem qui
fuit in mora; officium. n. Iudicis datur, qñcunque
53 † ſuggerit æquitas, l. planè, & l. fin. ff. de petit. hæ-
red. Socin. iun. in conſ. 52. nu. 2. vol. 2. Natta in cõſ.
534. nu. 6. Rol. in conſ. 1. nu. 55. vol. 1. & officiũ Iu-
54 dicis habet † matrem æquitatẽ, l. Quintus, §. Põpo
nius, ff. de alim. lega. Signor. in conſ. 100. nu. 13. in
fi. & prouenit ex mera æquitate, vt per Bal. in l. fi.
§. ſed cũ, nu. 1. C. de furt. at nonne ſuggerit æquitas,
quod alimenta præterita per eũ petantur, qui cum
a ſuo debitore conſequi ea non potuerit in tem-
pore neceſſe habuit vt ſe a morte redimeret, alij
ſe obligare? Præterea hic alimentarius, qui eſt oĩ
actione deſtitutus, nonne officio Iudicis iuuãdus
55 eſt, quod ei dari † ſolet, cui nõ alia actione poteſt
eſſe ſuccurſum? gloſſa in l. & ideo, §. fi. ff. de cond.
furt. Bal. d. l. fi. §. ſed cũ, nu. 1. Rolan. conſ. 1. nu. 55. &
deciſ. 1. Pedem. 40. n. 7. nõ nego, quin mutuãs poſ-
ſit agere, l. fi. ff. de in rem verſo, vt ẽt voluit Bart. in
d. l. libertus, §. 1. Sed q̃d ſi nolit agere, ſed velit con-
uenire eũ, cui credidit, & cuius fidẽ eſt ſequutus?
Quid itẽ, ſi taceat, alimẽtarius verò appetat ſe ab
illius obligationis nexu liberare, nõne licebit ipſi
filio, vel alij creditori ex cauſa alimentorũ agere?
Sua certè intereſt habere pretiũ, quo poſſit adue-
niente die ſoluere ei a quo mutuo habuit, argumẽ
to l. minus, ff. de reg. iur. & l. ſi debitor, in fin. ff. de
furt. §. furti aũt, Inſtitut. de oblig. quę ex delicto na-
ſcun. facit quod voluit Tiraq. de retract. cõſang. §.
56 1. glo. 18. nu. 32. & ſeq. vbi dicit, ꝙ emptor, † qui
ex forma ſtatuti cogitur reuẽdere, põt a retrahen-
te conſequi integrũ pretium, licèt ipſe venditori
ſolum partẽ ſoluerit, allegat Cæpol. cauſarum ci-
uilium, conſi. 46. col. 2. Et licet ipſe contrarium te-
neat, eo, quod reuendendo ex neceſſitate ſtatuti li-
beretur, tñ vbi actus non eſt neceſſarius, tranſit, cũ
57 ſententia Cępollæ, poterit ẽt agere filius, † vt libe
retur per patrem vel debitorem, & præſeruetur
indemnis pro eo debito, quod ratione alimento-
rum contraxit, atque ita triplici iure debitor ex
cauſa alimentorum conueniri poterit: primum a
creditore, qui mutuo dedit: ſecundo ab ipſo ali-
mentario, vt ſibi ſoluatur, quod ipſe alij promit-
tit: tertio ab eodem, vt releuet ab ea obligatione,
58 quam contraxit, vt ſe aleret. Damnum enim † de-
diſſe videtur, qui damni cauſam dat, ca. damnum,
de regulis iuris, in 6. Et hoc modo agit tanquã ad
intereſſe, quod paſſus eſt per moram ſui debito-
59 ris, & cuique datur actio ad id, quod ſua † inte-
reſt, l. vnica, C. de ſenten. quæ pro eo, quod inter. l.
virum, & l. quod te, ff. ſi certum petat.
Quod verò attinet ad ſecundum, teneo, quod
pater qui non tenebatur, eo quod non habebat,
non teneatur quod deueniat ad meliorem fortu-
nam: quia obligatio ceſſet, ex quo non eſt ſoluen-
do, non poteſt oriri, poſtquã factus eſt diues: nam
quando eſt diues, iam filius habuerat alimenta
60 aliunde, & quod initio non valet, † tractu tempo-
ris non cõualeſcit, l. quod initio, ff. de reg. iu. & cõ-
ſiderari debet qualitas tẽporis, in quo filius indi-
guit alimentis, vt cognoſcamus, ſi pater tenetur:
at quando filius indigebat, pater egenus nõ tene-
batur, ergo ſuperuenientes diuitiæ non inducunt
61 obligationem, videmus. n. quòd ius † ſuperueniẽs
non prodeſt actori, l. nõ põt videri, vbi Bar. Caſtr.
& alij, ff. de iudic. Pet. Cin. Bal. & alij in l. penult. C.
de alien. iud. mutan. cau. fac. Soc. in conſi. 2. art. 10.
q. 10. nu. 59. in conſ. 16. nu. 15. vol. 4. Ale. in conſ. 85.
nu. 6. vol. 7. Cæphal. in conſi. 112. nu. 7. & tẽpus non
62 eſt † modus inducendæ obligationis, l. 2. §. ex his,
ff. de verb. oblig. & filius non põt dicere, quòd accẽ
piendo mutuum geſſerit vtile negotium pro pa-
tre, qui non tenebatur alere, ſtante paupertate. Pro
quo facit ꝙ voluit Alex. in l. in quartam, col fi. verſ.
dum tamen dixi, ff. ad leg. Falcid. vbi ait, quod etſi
auus dotando neptem, videatur ſoluere debitum
63 filij, † atque ideo ea dos imputetur filio in legi-
timam, tamen fallit, quando filius erat pauper,
quia ex tunc non tenebatur ſuam filiam dotare,
auus dotando neptem videtur proprium debitum
exſoluiſſe, ſequitur idem Ruin. nu. 61. & Herculan.
col. 45. ver. item dicta opinio, ſequitur Picus, nu.
246. Aretin. in conſi. 17. col. fin. verſi. ad ſeptimum,
Corne. in conſi. 34. lib. 4. vol. 4. & Natta in conſil.
364. nu. 6. Ita in propoſito, cum pater inops tem-
pore quo filius indigebat, non teneretur, non po-
teſt dici, quòd filius accipiendo mutuam pecu-
niam in alimenta obligauit patrem. Accedat, ꝙ
ſicuti obligatio ſemel extincta, non reſurgit, nec
64 † reuiuiſcit, l. eius qui, §. fin. ff. de iure fiſci, glo. in
l. ſi eum quis, §. fi. ff. de furt. & in l. qui res, §. aream,
ff. de ſolut. Tiraq. in l. ſi vnquam, in ver. ſuſceperit li
beros, num. 191. in fin. C. de reuocan. donat. ita ea,
quæ non eſt nata, non debet inſurgere ex poſt fa-
65 cto re non integra: quod enim ſemel † legitimè
conſtitutum eſt, non mutatur ex ſuperuenientẽ ca-
ſu, c. factum ex legitimè, de reg. iur. in 6. l. in ambi-
guis, §. non eſt nouũ, ff. eo. tit. Et quod obligatio re-
trahatur in aliud præcedenti tps, eſt per fictionẽ,
vt per Doct. in l. ſi is qui pro emptore, ff. de vſucap.
fictio aũt non præſumitur, nec eſt paſſim inducen-
da, vt ibi dr̃, & tunc ſuperuenientib. diuitijs reſur-
git debitoris obligatio, quando debitum erat for-
matum in perſona debitoris, ſed ſuſpenſa exactio
ob paupertatẽ, vt dicimus de his, qui tenẽtur ſo-
lum in quantum facere poſſunt, & in debitore, qui
ceſſit bonis; at ibi debitum nunquam fuit forma-
tum, nõ formatur de nouo eo, quod is factus fue-

rit diues,& quando ſuperuenite diuitiæ, iam non
extabat in filio indigentia, ſed ceſſauerat, & non
66 eſt locus † fictioni,quando vnum defecit ex duob.
extremis, Doct.in d.l.ſi is qui proemptore.ſtat er-
go iu vtroque caſu firma deciſio contra prædictos
Doctores: conſidera ergo, vtram eligat ſententiã.

Quod item dictum eſt, alimenta præteriti tem-
poris non ei deberi, cui ſolum Iudicis officium
competit, declaratur alio modo, vt ſcilicet non
procedat, quando debentur non ſolo iure ſangui-
nis, ſed ratione operarum & ſeruitij, vel contem-
platione alterius rei, puta dotis, vel aliter, tunc.n.
67 alimenta præterita † peti poſſunt, ita declarat
Bar.in d.l.libertis quos,§.1.in fi.ff.de alimen.& ci-
bar.lega. vbi loquendo in vxore, cui vir alimenta
præſtare tenetur propter ſeruitia, dicit, quod ſi
fuit in ſeruitijs viri, conſequitur præteriti tempo-
ris alimenta. Et idem eſt, quando culpa viri non
fuit in ſeruitijs, quia per eam non ſtetit. Eam quo-
que diſtinctionem tenuit Bero. in conſi.52. nu.18.
vol.2. vbi idem dicit, quando alimenta debentur
contemplatione dotis, & dicit, quod pater du-
plici iure tenetur filium nurum, & nepotes alere:
primo, iure ſanguinis: ſecundo, propter dotem. Et
licet quoad ius ſanguinis teneatur præſtare ali-
menta præterita, tamen conueniri poteſt pro his,
quæ tenetur præſtare contemplatione dotis. Et
infert ideo notabile, quod pater, qui penes ſe re-
68 tinuit dotes † nurus, tenetur ad vſuras, ſen ali-
menta præteriti temporis erga filium, qui ſeor-
ſum a patre habitando ſolus ſuſtinuit onera ma-
trimonij, & vxorem aluit de proprio. Et Bero.ſen-
tentia probatur optimè ex deciſione Imolæ, in l.
ſi cum dotem,§.transgrediamur,in fi.ff.ſolu. matr.
vbi ait, quòd pater qui retinuit penes ſe dotes nu-
69 rus, † tenetur illius fructus reſtituere filio, qui ſi-
ne culpa ſeorſum habitauit, & ſuſtinuit onera ma-
trimonij, eumque ſequuntur Alex. Bal. Nouel. Cã-
peg.& alij, quos citat D. Beeius in conſi.43. in pri-
mo dub.per tot. Et iſto caſu poſſet verificari opi-
nio Bal.in d.l.de alimentis, quæ vult, ꝙ vidua, quæ
ſeipſam aluit intra annum luctus, poſſit poſt an-
num præteriti temporis alimenta petere, quia eo
caſu alimenta non ſola ratione ſanguinis deben-
tur, ſed contemplatione dotis, cuius fructus per-
cepere durante luctu hæredes mariti.

Circa tñ prædictam diſtinctionem aduerte, qa
etſi maritus vxori teneatur alimenta præſtare, quę
in ſuis ſeruitijs verſatur, vt dixi ſupra in titulo,
quib.debeantur alimen.& in tit.ex quib.cauſ. ali-
men.deneg.poſſ.tñ ea ſeruitia non ſunt tantę virtu
tis, & efficaciæ, vt inducant ius præterita alimenta
petendi. Et notata per Cin. & alios in l. quod in
vxorem, C.de neg.geſt.non dicũt, ꝙ vxor poſſit ali-
menta petere pro tempore præterito, nec id dici-
tur in §.ſin autem in ſæuiſſimo, quæ iura allegantur
per Bart.in d.l.libertis,§.1. ſed Doct. prædicti vo-
lunt, quòd vxor ſit alenda a viro, cui fuit in obſe-
quijs, de præterito autem non loquuntur.

Declaratur quoque, quod dictum eſt præteriti
temporis alimenta peti non poſſe, cum debentur
officio Iudicis, vt procedat, quando alimenta de-
bentur a lege, ſecus eſt, ſi debeantur ab hoie, quia
70 † tunc licet officio Iudicis petantur, tñ datur exa-
ctio pro tẽpore præterito, ita declarat Dec. in d.l.
de alimen.nu.6. C.de tranſact. quia ſecundum eũ
de legato, ꝙ officio Iudicis petitur, idem eſt, quod
de ſimplici legato alimentorum. Et hoc eſt notan-
dum, quia ferè ſemper datur officium Iudicis pro
legato, vt dicam in titu. quõ alimenta petantur.

S V M M A R I V M.

1 *Hæredes mariti non tenẽtur alere vxorem viduam, ſi do-*
tem ſoluat intra annum luctus.

2 *Alimenta licet non debeantur, cui debetur legitima, ta-*
men fallit, quando debitor vellet ſtatim legitimam ſol
uere.

3 *Filia, quia donec dotetur ex forma ſtatuti ali debet, non*
conſequitur alimenta, ſi hæredes patris ſtatim dotem
offerant.

Q V AE S T I O II.

DIXIMVS de alimẽtis, quæ ſimplici-
ter relinquuntur, vel promittũtur;
ſed ſi contemplatione alicuius rei
debeãtur, tunc eatenus ſunt pſtan-
da, quatenus res penes illum rema
net, qui ea præſtare tenetur, & nõ
vltra, exempli gratia, hæredes mariti, quando dos
in pecunia conſiſtit, vel in bonis mobilibus, te-
nentur vxorem alere intra annum luctus, vt per
Doctores in l.diuortio, ff. ſol.matrim. Verum, ſi il-
1 li velint ſtatim reddere † dotẽ, liberantur ab one-
re alendi, atque onus illud finitur cum ipſa rei re-
ſtitutione, ita Bal.in Authen.ei qui iurat, num.39.
C.de bo.autho.iud.poſſid. Cuman.d.l.diuortio, in
princ.vbi Alex.nu.21.Socin.in conſi.17.ver. confir
mo hanc diſtinctionem, Salicet.in l.vnica, §.ſin au-
tem, num.6. C.de rei vxo. actio. Et dixi latè in titu.
quib.debeantur alimen.dum tractaui de vidua, in
ſecunda principali limitatio. & per hanc deciſio-
nem dixit Gramma.conſ.145.nu.14.ver.quarto fa
cit, quod etſi alendus ſit is, cui debetur legitima,
2 tñ † liberatur debitor ſi offerat legitimam, cuius
contemplatione alimenta debentur. Facit etiam
quod diximus ſupra in prima limitatio. præce-
dentis concluſionis, quod vſufructuarius, qui fuit
grauatus de vſufructu ſoluere alimenta alij, libe-
ratur finito vſufructu. Inferri ẽt poteſt ſtatutũ mã-
dans filiam dotari, & interim ali, quia ſi hæredes
3 patris velint ſtatim ſoluere dotes, † liberabuntur
ab onere alendi, l. Titia, in princ. ff. de annu. lega.
l.Stichus,§.Titia, ff.de aliment. & cibar.leg. Et ra-
tio prædictorũ eſt, quia ceſſante cauſa oneris, ceſ-
ſat onus, ſicut ceſſar emolumentum ceſſante cauſa
emolumenti, per iura vulgata. Poſſet ẽt ex prædi-
cta deciſione inferri ad multas alias deciſiones,
quas omitto, quia per ſe quiſque colligere poteſt.

S V M M A R I V M.

1 *Voluntas teſtatoris eſt lex.*

2 *Alimenta poſſunt relinqui ad tempus certum.*

3 *Fieri poſt in diem, vel ſub conditione, quidquid poteſt fie*
ri pure.

4 *Legatum poteſt relinqui in diem, vel ſub conditione.*

5 *Alimentorum legatum factum, donec filia nupſerit, ex-*
tinguitur ſequutis nuptijs.

6 *Donatio fieri poteſt ad tempus.*

7 *Legatum eſt donatio.*

8 *Legatarius rei ad certum tempus relictæ, fideiubere te-*
netur de reſtituendo rem finito tempore.

9 *Permiſſum ad tempus, cenſetur poſt tempus prohibitũ.*

10 *Temporis limitati vis operatur, vt lapſo tẽpore conceſ-*
ſum,

ſum, vel denegatum cenſeatur quod tempus fuerat conſtitutum.

11 *Vxor, cui alimenta ſunt relicta, poteſt nihilominus dotes ſuas petere.*

12 *Vxor, cui alimenta relinquuntur, ita, ne dotes petat, perdit legatum, ſi petit dotes.*

13 *Uxor, cui alimenta relicta ſunt ſub onere non petendi dotes, legatum non perdit, ſi dotes recipit a ſponte dante, & ibi de veritate.*

14 *Bart. in l. amplius non peti, ff. rem ratam haberi, reprobatur communiter.*

15 *Conditio impleri debet in forma ſpecifica.*

16 *Conditio non poteſt impleri per æquipollens.*

17 *Conditio non deficit, niſi in forma ſpecifica deficiat id, quod ſub conditione poſitum eſt.*

18 *Si, dictio, inducit conditionem.*

19 *Modus dicitur, quando onus iniunctum impleri debet poſt quæſitum emolumentum.*

20 *Conditio quando apponitur reſolutioni, tunc actus dicitur purus, reſoluendus tamen ſub conditione.*

21 *Legatum relictũ ſub modo negatiuo, efficeretur inutile, ſi ſortiretur effectum ſolum poſt mortem grauati.*

22 *Mutiana cautio præſtatur a legatario, cui onus eſt negatiuè iniunctum.*

23 *Acceptilatio extinguit debitum in totum.*

24 *Acceptans legatũ cenſetur agnoſcere onus etiam quod excedat legati valorem.*

25 *Vxor, cui alimenta relinquuntur, ſi dotes non petierit, non perdit alimenta pro tempore, quo non petijt, licet ex poſt petierit, vbi vide.*

26 *Compenſandi animus in dubio non præſumitur in teſtatore legante.*

27 *Compenſandi animus non præſumitur, quando debitum eſt voluntarium, non neceſſarium.*

28 *Implementum oneris iniuncti, vel conditionis appoſitæ, non poteſt diuidi.*

29 *Legatum factum mulieri, ſi peruenerit ad viduitatem, locum habet ea facta vidua, licet exinde nubat.*

30 *Conditio ſufficit, quòd ſemel ſit impleta, quamuis non duret.*

31 *Conditio, quæ ſemel defecit, non poteſt amplius impleri.*

32 *Conditio, ſi deceſſerit ſine filijs, deficit relicto filio, licet is exinde pereat.*

33 *Uxor, cui relinquitur, donec ſteterit vidua, vel donec, vel quoad, &c. non reddit fructus perceptos pro tempore præterito.*

34 *Uxor. Paria ſunt quòd inſtituatur ſub conditione, ſi ſeruauerit vitam vidualem, vel dummodo ſeruet vitam vidualem.*

35 *Legatum factum ſub modo, ambulat pari paſſu cum eo, quod factum eſt ſub conditione.*

36 *Debitor interpellatus ſaltem extra iudicium, ſi in iudicio negauit, condemnatur in expenſis.*

37 *Hæres non excuſatur ab expenſis, quando publicato proceſſu perſeuerauerit in lite.*

38 *Vxor, cui relictus eſt vſusfructus, ſi ſteterit vidua, & dat cum centum ſcutis, ſi nupſerit, non conſequitur illa ſcuta centum nubendo, ſi a principio elegit vſumfructum.*

39 *Electione ſemel facta, non datur variatio.*

40 *Eligens vnum ex beneficijs incompatibilibus, cenſetur alterum repudiare.*

41 *Gerundium quando iungitur verbo futuri tẽporis, conditionem ſignificat.*

42 *Gerundium adiectum participio futuri temporis, conditionem ſignificat.*

43 *Gerundium adiectum verbo, vel participio præſentis temporis, importat modum vel qualitatem.*

44 *Vxor, cui alimenta relicta ſunt, vel vſusfructus, ducendo vitam vidualem, non reſtituit fructus præteriti temporis, ſi poſtea nubet.*

45 *Pars vna declarat aliam.*

46 *Vxor, cui alimenta ita relicta ſunt, quòd ſit pro dotib. quitata, non petit dotes, ſi elegit alimenta.*

47 *Mutiana cautio non habet locum in contractibus.*

48 *Mutiana cautio præſtatur, quando alimenta per contractum debentur ſub conditione negatiua.*

QVAESTIO III.

LICET alimentorum legatum, vel promiſſio regulariter protẽdatur ad vitã legatarij, vel ſtipulatoris, vt dixi in princ. huius partis, tamẽ ſi a teſtatore, vel partium conuentione in aliud tp̃s relinquãtur, vel promittãt, ſeruabitur expreſſa diſpoſitio, & alimenta p̃ſtabuntur per tp̃s ſtatutum, non vltra, q̃a
1 voluntas † teſtatoris eſt lex, §. diſponat, in Auth. de
2 nupt. & quod alimenta poſſunt relinqui † ad tp̃s, eſt tex. in l. ſi cum præfinitione, in princ. ff. quando dies leg. ced. vbi Bar. not. Iaſ. in l. ſi Stichũ, §. ſtipulatio, nu. 4. ff. de verbor. oblig. & quidquid fieri po-
3 teſt pure, poteſt etiam fieri in diem, † vel ſub conditione, vt in §. emptio, Inſtitut. de emptio. & venditio. l. 2. ff. de in diem adiect. §. omnis ſtipulatio, Inſti. de verb. obli. & legata poſſunt ſub conditio-
4 ne, & ad diem † relinqui, §. ſub conditione, Inſtit. de lega. Ideo ſi teſtãr relinquat alimenta filiabus donec nupſerint, extinguitur legatum, quàm pri-
5 mũ matrimonio ſunt collocatæ, † vt inquit Rui. in
6 conſ. 86. nu. 3. vol. 2. & ſicuti donatio † fieri põt ad tẽpus, vt l. quoties, C. de dona. quæ ſub modo, pari modo ſuſtinebitur legatum, quod dr̃ eſſe dona-
7 tio, † vt Inſtit. de lega. in princ. & eſt text. in l. fin. vbi Doct. notãt, C. de legat. Duran. de arte teſtan. cau. 5. tit. de hæred. inſtit. nu. 2. & quando legatum continet rem mobilem, vel immobilem, & fit ad tempus certum, tenetur legatarius fideiubere de
8 † reſtituendo non finito tempore, vt inquit text. in d. l. fin. in fi. vbi Iaſ. nu. 7. limitat, non procedere, qñ eſt relictum filio, vel deſcendenti, poſt Io. Fab. ibi, argumento l. iubemus, §. 1. ff. ad Trebellia. vbi remittit filijs cauendi neceſſitas, quæ alijs incumbit, & quod legatum deficiat finito tempore, in q̃ fuit relictu, facit, quia conceſſum ad tempus, cen-
9 ſetur † poſt tempus prohibitum, ſeu ademptũ, l. ſi vnus, §. 1. vbi Bal. ff. de pact. l. Sticho, §. Titius, ff. de ſtatu libe. l. Thais, §. intra, ff. de fideicõmiſſa. liber. & ea eſt vis tp̃oris limitati, vt poſt tp̃s contineat
10 expreſſam abnegationem eius, quod ad tp̃s fuit conceſſũ, ſecũdu Bal. in l. edita, col. 13. C. de eden. alios multos citat Tiraquel. de retract. conuentiona. §. 1. gl. 2. nu. 44. dixi in conſ. 88. n. 7. & ſeq. & multi ſunt text. qui probant, q̃ legatũ ad diem certum, extinguitur lapſo die, ſed res adeo clara eſt, vt nõ egeat demonſtratione.

Infertur ideò, quòd etſi vxor, cui alimenta fuerunt a teſtatore relicta, vel etiam vſusfructus, poſ-
11 ſit † præter legatum conſequi dotes ſuas, ſecundum Caſtren. in conſil. 224. legatum prædictum, volumine 2. Picus in Authen. præterea, num. 60. C. vnde vir & vxor, & in §. Titia, l. Titia, num. 132. ff. de leg. 2. Rolan. in conſi. 74. num. 26. volumine 2. & præter eum, Crot. in conſi. 67. num. 43. Bero. in fa-

Digitized by Google

mil.q.92.nu.2.& per totam, Natta in conſ.186.nu.
8.Bello.in conſ.31.nu.4.Cæph.in conſ.184.nu.1.ta
men, ſi teſtator alimenta reliquit, ita tamen ne pe-
12 tat † dotes, tunc vxor petendo dotem, perdit lega-
tum, vt præſupponit Caſtr.in d.conſi.224.col.1.&
in l.amplius non peti, num.1.ff. rem rat.hab. vbi
ampliat procedere, etiam ſi extra iudicium mu-
lier petierit dotes, & ſequuntur omnes Doctores
inferius citandi.

Hoc tamen intelligi debet, niſi mulier recepiſ-
13 ſet dotes ab hæredib. viri ſponte † ſoluentib. nulla
præcedente petitione, vel inſtãtia, Bal.in l.1.C.de
lega.nu.11. quia hæres ſoluendo videtur renũcia-
re conditioni appoſitæ in ſuum fauorem, & non
poteſt imputari mulieri, quia acceperit a ſponte
ſoluente, l.fideicommiſſa, §.ſi tem, ver. maximè, ff.
de lega.3.ſequitur Caſtren.in d.l.amplius nõ peti,
nu.1.limitans, qñ præceſſit mulieris petitio: ea ve-
rò non petente, vult, ꝙ tutè capere poſſit ab hære-
dib. ſponte ſoluentibus, etiam ſi non ſe obtuliſſet
liberaturam hæredes. Et ſubdit, eſſe menti tenen-
dum hanc quæſtionem, tanquam quotidianam,
Picus in d.§.Titia, nu.132. vbi trãſit cum Caſtren.
Et ſubdit ad euitandam omnem amaritudinem,
bonum eſſe, quòd mulier primum offerat ſe para-
tam liberare hæredes a petitione dotis, ſequitur
Rolan.d.conſi.74.nu.28.volum.2. ſed præter eum
Iaſ.in dicta l.1.nu.8.C.de leg. Et hoc modo prædi-
cti Doctores diſtinguunt, & reſoluunt contra Bar.
14 in d.l.amplius non peti, † qui ſimpliciter dicit,
quod mulier etiam a ſponte dãte ſibi præiudicet,
ſi recipiat non petendo. Mihi autem videtur fun-
damẽtum Bartoli inane eſſe: nam dum dicit defi-
cere conditionem, ſi vxor recipiat a ſponte dan-
te, hoc eſt falſum, quia conditio eſt ſtricti iuris, &
loquitur de petente, non de recipiente, & condi-
15 tio ſicuti † impleri debet in forma ſpecifica, l.Mæ-
uia, §. qui hæredi, ff.de cond.& demon. nec ſufficit
16 æquipollens, † Alex. in conſi.5.nu.3.vol.7. cũ alijs
apud D. Becium in conſ.41.nu.27. ita non dicitur
deficere, niſi id ipſum eueniat in ſpecifica forma,
17 quod ſub negatiua † conditione fuit poſitum, vt
contrariorum eadem ſit diſciplina.

Prætерea ex alio ſubuertitur deciſio Bartoli,
quia illa forma legandi alimenta, ſi dotes non pe-
tierit, non eſt propriè conditionalis, ſed modalis,
18 nam etſi dictio, † ſi, regulariter inducat conditio-
nem, glo.in l.1.vbi Bar.ff.de cond.& demon. D.Be-
cius, d.conſi.41.nu.26. tñ non dicitur conditio, qñ
19 onus † quod iniungitur, impleri debet poſt emo-
lumentum quæſitu, ſed tunc dicitur modus, l.cum
tale, §.1.vbi Bart.ff.de cond.& demonſtr. Bart.in l.
quib.dieb.§.Termilius, nu.1.ff.eo.tit. ſequitur Ca-
ſtren. & Imo.ibi Bal.in cõſ.219.nu.5.vol.2. decla-
rat Bero.in cõſ.153.nu.2.vol.3.Craue.in cõſ.59.nu.
1.Natta in conſ.373.nu.28.Propterea non dicitur
deficere conditio, qñ recipit a ſponte dante, & qñ
20 conditio apponitur reſolutioni, † tunc actus non
eſt conditionalis, ſed purus, reſoluendus tamen
eueniente conditione, glo.in l.ſecũda, ff.de in diem
adiec.Bald.in l.cum mota, verſi. ſecundo loco ſol-
uitur, C.de tranſact. Caſtren. in d.l. quibus dieb.§.
qui cum Titio, vbi Socin. Pariſ. in conſi.11.nu.37.
vol.1.Natta in conſi.372.num.8.Bero. in conſi.60.
nu.17.vol.1.Crotus in conſi.138.nu.7.ita in propo
ſito, quando relinquuntur alimenta, ita ne petat
dotes mulier purè, & ſtatim conſequitur alimen-
ta, ſed ea amittit, quando petit dotes, & quia il-
lud implementum non habet tempus determina-
tum, ſed foret expectanda mors grauati, & conſe-
quenter, ſi in illud tempus differatur emolumen-
21 tum, legatum efficeretur inutile, † vt declarat So-
cin.in l.Mutianæ, in princ.ff.de cond. & demonſtr.
Bero.in conſ.29.nu.17.vol.2.Ideo inuenta eſt cau-
22 tio Mutiana, † quæ pſtatur a legatario, cuius onus
eſt negatiuè iniunctum, d.l.Mutianæ, l.hæres, §.qui
poſt.ff.de condit.& demonſt.l.cum filius, §.qui poſt
Mutianam, ff.de leg.2.Auth.cui relictum, C.de in-
dicta viduit. tollen.

Inſurgit tñ difficultas, vtrum illa conditio, vel
modus, non petendi dotes ſuſpendat exactionem
dotiũ, vſque in tempus finiti legati alimentorum,
ita, vt finito legato poſſit mulier petere dotes ſuas,
an verò eligendo alimenta perdat dotes, ita, vt
etiam finito legato alimentorum eas non poſſit pe
tere. Et Bar.in d.l.amplius non peti, nu.6.in fin.vi-
detur innuere, quod mulier nullo tempore poſſit
petere dotem, dum dicit, quod debet offerre ſe pa-
catam liberare hæredes per acceptilationem. Ea
23 † enim extinguit debitum in totum, l.1.ff.de acce-
ptilatio. Et hoc caſu dos remanet apud hæredes,
tanquã data conditionis implendę, l. ſi quis omiſ-
24 ſa, ff. ſi quis om.cauſa teſtam. & acceptans † lega-
tum, cenſetur illud acceptare cum onere iniuncto,
etiam ſi onus excedat valorem legati, Caſtren. &
Alex. in l.ſi cũ dotem, §.ſi pr, ff.de cond. & demon.
Ruin.in conſ.79.in princ.vol.2.Cran. in conſi.174.
nu.9.Natta in conſi.186.nu.1. Et licèt regulariter
teſtator nõ videatur legare animo compenſandi,
tñ hæc coniectura ceſſat in præſenti facto, in quo
apparet expreſsè, ꝙ teſtator voluit compenſare.
Prætеrea, qñ alimenta ſimpliciter legantur, nõ au-
tem per dinumerationem annorum, vel temporũ,
legatum eſt vnicum, & ſemel tñ cedit dies, vt di-
xi in tit. qñ alimenta cenſeantur relicta, in quæſt.
an legatum vſusfructus relictum vxori ſtantibus
filijs, reſtringatur ad alimenta. Ergo eodem modo
onus ſemel iniunctum, dẽt ſemper excludere mu-
lierem a petitione dotis. Contrariam tñ partem
tenuit Alber.in Auth. quod locum, in 6.col.verſic.
item quæro quæſt. C.ſi mul. ſecun. nup. vbi dicit,
quod teſtator videtur voluiſſe differre petitionẽ,
25 & exactionem dotis per tempus, † quo durat præ-
ſtatio alimentorum, non autem debitũ extingue-
re. Et mouetur, quia non vř animo compenſandi
26 in dubio † legare, l.creditor, ff. de leg.2. præcipuè
27 cum debitum eſt voluntarium, non † neceſſarium,
& prouenit ab homine, non a lege, vt per Doct.in
Authen.prętеrea, C.vnde vir & vx. Eandem ſentẽ-
tiam probauit Ange. Aretin.in tract. de teſtam.in
ver.& dotes ſuas non petierit, glo... vbi dicit, hoc
non fuiſſe de mente teſtatoris, quod nunquam poſ
ſit etiam finito alimentorum legato petere dotes,
& reprehendit Bar.d.l.amplius non peti.

Verum Picus in d.§.Titia, nu.133.ff.de leg.2.di-
ſtinguit, aut enim teſtator alimenta reliquit ſub
conditione, ſi dotes non petierit, & tunc intentio
eſt teſtatoris, quod dotes perdat in totum, & pe-
tendo legatum non conſequitur dotem, ſed ea re-
manet apud hæredes, aut relinquit alimenta. Mo-
uetur ex l.fi.C. de indict.viduit. tollen. & in Auth.
cui relictũ, C.de indict.viduit. tollen. vbi Doct.di-
cunt, quod legando teſtãc ſub conditione, ſi non
nupſerit, videtur prohibuiſſe in perpetuũ viduita-
tem, quando dicit, donec ſtetit vidua, videtur vel-
le, quod legatum habeat vſquequo nupſerit. Et
ſubdit

ſubdit Picus, hunc caſum eſſe notandum, quia eſt-
de pane lucrando, & nu. 135. dicit, notandum eſ-
ſe, quia per alium hæc materia nõ reperitur benè
explanata, & inſtruit notarios, vt ſciant verba ex-
primere, ſecundũ mentem teſtatorum. Aduerto er
go, quia ex hoc infertur ad aliam quæſtionem, quã
do teſtator relinquit vſumfructum, ſi vxor non
nupſerit, & vxor per triennium, vel vltra percipit
vſumfructum, deinde tranſit ad ſecunda vota, an
eo caſu teneatur reſtituere fructus perceptos. Et
ideo pro declaratione dicit Caſtren. in d. l. fin. C.
de indict. viduit. tollen. quod triplex eſt forma le-
gati. Prima, quando relinquitur ſub conditione,
ſi non nupſerit, & iſta inducit viduitatem, quæ
perpetuo debet ſeruari, & mulier debet in ea per-
ſeuerare, aliàs ſi aliquo tempore ſteterit vidua, &
poſtea ſecundo nubat, tenetur reſtituere fructus,
quos ante percepit. Et ad hoc eſt text. in §. ſi ve-
rò, & in §. ſeq. in Authen. de nup. & in d. Authen.
28 cui relictum. Et ratio eſt, quia implementũ † non
debet diuidi, vt notatur in l. ſi ſeruus, §. ſi pluriũ, ff.
ſi quis cautio. & in l. ſi cui fundus, ff. de condit. &
demonſt. Et dicit Caſtren. ibi, nu. 2. quod ſi legatũ
eſt annuum, & legataria nubat, perdit legatum, &
reſtituit fructus præcedentium annorum, & quo
ad fructus idem eſt, quando relinquitur aliquod
prædium ſub ea conditione, & monet notarios, ꝙ
cautè concipiant verba, quia ſub minimo verbo
conſiſtit magnus effectus. Quando verò dixit, ſi
29 peruenerit ad viduitatem, tunc † conſequitur etiã
ſi non perſeueret, ideo, etiam ſi poſt viduitatem
nubat, perdit rem, nec reſtituit fructus perceptos,
per text. ibi, in §. fin. quem dicit eſſe ſingularem,
cuius vigore ſubdit ſe conſuluiſſe Venetijs, & illos
Dños mutauiſſe propoſitum, cum prius eſſent di-
uerſæ ſententiæ. Comprobatur præter eum ratio-
30 ne: ſufficit. n. conditionem † ſemel impletã fuiſſe,
licèt non duret implementum, l. ſi quis hæredum,
C. de inſtit. & ſubſtit. l. in ſubſtitutione, ff. de vulg.
& pupil. l. heredib. in princ. ff. ad Trebellia. l. quidã
reſtam. in fi. princ. & l. rogo, ff. de fideicom. lib. Iaſ.
Crot. Ruin. Alciat. Neuizan. & alij, quos citaui in
conſ. 157. nu. 20. in 2. vol. vbi ecõtra probaui, quod
31 ſimiliter conditio, quæ ſemel defecit, † non poteſt
amplius impleri, l. fin. C. de inſtit. & ſubſtit. Ideo
ſubſtitutio, ſi deceſſerit ſine filijs, euaneſcit dece-
dente grauato cum filijs, etiam ſi illis poſt mortẽ
32 patris † pereant, l. cum vxori, C. quando dies leg.
ced. Oldrad. in cõſ. 21. Caſtren. in l. ex facto, §. pen.
in fi. ad Trebellia. cũ multis apud Rolan. in conſil.
56. nu. 10. & ſeq. vol. 3. Tertio verò caſu, qñ dixit te
ſtator, quod relinquit vſumfructum, vel alimenta,
donec, vel quoad, vel vſquequo ſteterit vidua, vel
nupſerit, vel duxerit vitam vidualem, & honeſtã,
tunc nubendo perdit quidem legatum pro futuro
33 tempore, ſed non reſtituit fructus preteriti † tem-
poris. Et dicit Caſtren. hanc eſſe differentiam in-
ter dictionem ſi, & quouſque, quam notarij igno-
rant, & eum in omnib. ſequitur Iaſ. ibi, num. 30. &
ſeq. vbi ait, idem voluiſſe Bal. ibi, & ponit Corne.
ſed clarius Bal. & Imo. in l. cum filius, §. qui Mutia-
nã, ff. de leg. 3. vbi dicit, qđ facto legato per verbũ,
donec, quouſque, aut ſimilia, mulier nubẽdo nõ te-
netur reſtituere fructus ante ꝑceptos. Et compro-
bat proſequendo oẽs tres caſus predictos Pariſ. in
conſ. 95. nu. 48. & ſequen. latè eam diſtinctionem
approbat Caualcan. de vſufruct. mulie. relict. nu.
114. cum pluribus ſequentibus, vbi nu. 115. ponit
poſt Caſtren. & Iaſ. vbi dicit teſtator, ſi vxor ꝑma-
nebit vidua, an tunc requiratur perſeuerantia. Et
nu. 117. vult paria eſſe, quod teſtator dicat, ſi vitam
34 ſeruauerit vidualem, vel dummodo ſeruet † vi-
tã vidualem, quia dictio, dummodo, importat mo
dum, ſeu conditionẽ & cauſam finalem, ſecundum
Bartolum in l. quibus diebus, §. fin. verſ. de dictio-
ne dummodo, ff. de cond. & demon. Et ſubdit, lega
tum factum ſub modo ambulare pari paſſu cum
35 † eo, quod factum eſt ſub conditione. Et conſ. 119.
dicit idem, quãdo vtitur verbo caſu quo, ita tamẽ,
dum tamen. Et ſubdit poſt Caſtren. & Iaſ. ideo te-
neri ad reſtituendum fructus præteriti temporis,
quia cum voluntati teſtatoris nubendo contraue-
nerit, cenſetur ab initio habuiſſe animum nuben-
di, atque ita fuit a principio in mala fide. Addo,
quod in ſimili dicit Rom. in ſing. 101. vbi ait, quòd
36 debitor non interpellatus extra iudicium, † ſi ne-
gauit in iudicio debitum, condemnatur in expen-
ſis, quia ſicuti negauit poſtea in iudicio, præſumi-
tur, quod eodem modo negaſſet extra iudicium,
ſi fuiſſet interpellatus. Et per illam deciſionem in-
quit Dec. in l. qui in alterius, num. 8. ff. de reg. iur.
quod etſi hæres regulariter, quando conuenitur,
37 excuſetur ab expenſis, † tamen hoc fallit, quando
publicato proceſſu deſtitit a lite, ſed ſi productis
inſtrumentis perſeuerauit in lite, & ſuccubuit, de-
bet in expenſis condemnari, quia veriſimile eſt,
quòd litigaſſet, ẽt ſi a principio inſtrumenta fuiſ-
ſent producta. Idem voluit Dec. in cap. ex ratione,
col. antepen. de appella. Cagnol. in l. 2. nu. 99. C. de
pact. inter empto. & vendito. Natta in conſil. 232.
nu. 4. & in conſ. 387. nu. 9. Inſert idem Caualca. lo-
co prædicto, nu. 134. ꝙ ſi relinquat vxori vſumfru-
ctum, ſi ſeruauerit vitam vidualem, & ſi voluerit
38 tranſire ad ſecunda vota, † relinquat dotem, &
ſcuta centum: vxor, quæ a principio eligit vitam
vidualem, & percepit per aliquot annos vſumfru-
ctum, poſtea nubat, non poteſt conſequi illa ſcuta
39 centum, quia facta vnius electione, † non poteſt va
riare, l. nemo poteſt mutare, ff. de reg. iur. præcipuè
in vltima voluntate, l. huiuſmodi, §. Stichum, ff. de
leg. 1. vbi Bartolus eligens vnum ex duobus bene-
40 ficijs † incompatibilibus, cenſetur alterum repu-
diare, l. in delictis, §. detracta, ff. de noxa. l. quod in
hæredem, §. eligere, ff. de tributo. Bart. in l. eum qui
certarum, §. fi. ff. de verbor. oblig. Socin. iun. in cõſ.
122. nu. 10. vol. 1. Neuiz. conſ. 4. nu. 22.

Poſſet in hoc dubitari, quando teſtator relin-
queret alimenta, ſeruando vitam vidualem & ho-
neſtam, an vxor, quæ aliquo temporis ſpatio ſtetit
vidua, poſtea nubendo, perdat non ſolum lega-
tum, ſed teneatur etiam fructus reſtituere. Et dif-
ficultas oritur ex illo gerundio, an importet con-
ditionem, & quando iungitur verbo futuri tem-
41 poris, non eſt dubium, quin † conditionem faciat,
l. ſi tu ex parte, vbi glo. in verſi. adeundo, & Bar. in
fi. ff. de acquiren. hæred. in l. 1. nu. 36. ff. de cond. &
demonſt. Corn. in conſ. 90. col. 2. in fi. vol. 4 & conſ.
143. col. 3. ver. illud enim, eodem volum. Iaſ. in rub.
Inſtit. de actio. nu. 33. Dec. in conſi. 433. nu. 6. & in
conſ. 607. nu. 6. Pariſ. in conſ. 19. nu. 4. volum. 2. So-
cin. iun. in conſi. 122. nu. 20. volum. 2. Bertran. in con
ſil. 99. num. 4. volum. 7. Caſſa. in conſi. 33. num. 19.
Et non facio vim, quod apponatur verbo, vel par-
42 ticipio, † quia Doctores prædicti volunt omnino
idem. Similiter idem eſt, quando importat mo-
dum: veluti, quando adijcitur verbo, vel partici-

pio præſentis tẽporis , quo caſu dicunt importate
43 † modum vel qualitatem, Bar. in d. l. ſi ex parte, in
ſi. Iai. d. rub. nu. 33. Dec. in rub. C. de eden. nu. 10. Ri
pa in conſ. 185. nu. 7. nam, vt dictum eſt, qñ ſub mo-
do eſt relictum, preſtari debet cautio, & modo non
impleto res cum fructib. reſtituitur. Deueniẽdo er
go ad deciſionem Bald. in conſi. 267. proponitur,
quod Manfredinus, nu. 4. vol. 5. pungit, quod gerũ-
diu obſeruando, exponatur. i. ſi obſeruauerit: dein
de ſubdit, quod ſecundũ præſumptã teſtatoris vo-
luntatẽ importat donec, vel quãdiu obſeruauerit.
Et in hac ſñia reſidet, & ſecundũ hanc opinionẽ nu
44 bendo mulier non tenetur reſtituere † fructus per-
ceptos, vel alimenta. Eſt verum, quod Ruynus in
conſ. 170. nu. 5. & 6. vol. 3. vult contrariũ, exponens
gerundiũ illud obſeruando, id eſt, ſi ſeruauerit, ſed
loquitur ipſe, qñ ex ſequentibus conſtat, quod te-
ſtator loquutus eſt ſub conditione, dicendo, relin-
quo vſumfructum ſeruando vidualem vitam, & ſi
45 nupſerit, relinquo dotes: vna enim † pars declarat
aliam, ſed vbi ex contextu ſcripturæ non oritur ali
qua declaratio, placet mihi ſñia Baldi, quæ eſt mi-
nus rigoroſa, & magis conformatur voluntati te-
ſtatoris, & primo anno mei Doctoratus, vidi ma-
gnam litem ſuper eiuſmodi gerundio, quæ exinde
fuit amicabiliter compoſita. Concludendũ eſt igi-
tur in principali quæſtione, quòd vbi teſtator relin
quit alimenta ſub conditione, ſi dotes non petie-
rit, tunc dotes non tranſmittuntur ad hæredes. &
hæc ſententia eſt indubitata, quando teſtator dice
ret, relinquo alimẽta cum hoc quod ea ſit quitata
46 † pro dotib. quia tunc nõ datur vlterius petitio do
tium, vt concludit Dec. in cõſ. 299. nu. 13. ver. deci-
ma concluſio, quia acceptando legatũ cenſet do-
tes remiſiſſe, l. vnica, §. pro ſecũdo, C. de caduc. tol-
len. eandem deciſionem ſequitur Caualca. nu. 135.

Et quia ſupra dixi de cautione Mutiana, aduer-
te, quia etſi regulariter cautio Mutiana non habet
47 locum in † contractibus, ſecundum gl. in l. Mutia-
na, ff. de cond. & demon. & l. 2. C. de pact. & com-
munem dicit Socin. in l. Mutianæ, ff. de cond. & de-
mon. ſequitur Curt. iun. in l. 1. num. 33. C. de pact.
vbi Gozadin. num. 17. in fi. & Zuccar. nu. 178. idem
Curt. iun. in l. ſiue apud acta, num. 23. & 35. C. de
tranſact. Stella in l. qui Romæ, §. Augerius, num. 75.
ff. de verbor. oblig. tamen, quando alimenta debẽ-
48 tur per contractum, tunc † cautio Mutiana præ-
ſtanda eſt de implendo conditionem negatiuam,
quia cum effectus non ſit tranſmiſſibilis ad hære-
des, neceſſaria eſt cautio ita Bal. in Authen. cui re-
lictum, C. de indicta viduit. tollen. Ripa, in l. ita ſti-
pulatus, nu. 45. ff. de verbor. oblig. Coſta, lib. 2. ſe-
lectar. lectio. cap. 5. num. 4.

SVMMARIVM.

1 *Conditionalis actus non habet locum, niſi conditione impleta.*
2 *Conditio. Datum ſub vna conditione cenſetur ademptũ ſub contraria.*
3 *Conditione deficiente, actus habetur, ac ſi factus non eſſet.*
4 *Conditione etiam tacita deficiente actus, habetur pro non facto.*
5 *Conditio adiecta reſolutione, facit actum purum, ſed reſoluendum ſub conditione.*
6 *Conditio appoſita exequutioni, non diſpoſitioni, non efficit actum conditionalem.*
7 *Conditio exequutioni adiecta, non ſuſpendit actum.*
8 *Conditio mixta deficiens per caſum, extinguit legatum.*
9 *Conditio mixta deficiens per caſum fauore alimentorum, habetur pro impleta.*
10 *Conditio dicitur mixta, quando pro parte pendet a caſu, & pro parte a voluntate alterius.*
11 *Vſusfructus vxori relictus dummodo moretur cum filijs debetur, quando propter filiorum mortem mater non poteſt cum filijs morari.*
12 *Legatum alimentorum matri relictum cum onere habitandi cum filijs, deficit mortuis filijs, quando factum eſt eorum contemplatione.*
13. *Alimentorum legatum cum onere habitandi cum filijs, dicitur factum contemplatione filiorum, quando ſunt infantes.*
14 *Legatum alimentorum cum onere habitandi cum filijs, dicitur fauore legatariæ factum, quando habitatio confertur in eius voluntatem.*
15 *Poteſt, verbum, non importat neceſſitatem.*
16 *Vxor cui alimenta relinquuntur propter affectionem, cum onere tamen habitandi cum filijs, conſequitur alimenta filijs mortuis, quia cenſentur relicta contemplatione vtriuſque.*
17 *Ordo verborum deſignat ordinem intellectus.*
18 *Cauſæ plures, quando concurrunt ad eandem diſpoſitionem, ceſſante vna, non ceſſant reliquæ.*
19 *Sententia fundata ſuper pluribus cauſis, ſuſtinetur ex cauſa vera, licet vna extet falſa.*
20 *Actus eo modo reſoluitur, quo fuit in eſſe productus.*
21. *Qualitas adiecta qualificat, & diuerſam conſtituit ſpeciem.*
22. *Onere ceſſante, ipſum quoque emolumentum ceſſare debet, propter quod onus fuit iniunctum.*
23 *Conditio deficiens per caſum, non extinguit legatum quatuor in caſibus.*
24 *Vxor relicta alimentaria cum onere habitandi cum filijs, ſi recedat ab eis, an redeundo recuperet legatum.*
25 *Conditio, quæ ſemel defecit, non poteſt reuiuiſcere.*
26 *Mulier cui factum eſt legatum cum onere nubendi Titio, illud perdit, ſi recuſat nubere, licet poſtea mutet voluntatem.*
27 *Legato in annuo attenditur conditio perſonę ſecundum principium cuiuſque anni.*
28 *Fideicommiſſum annuum relictum, quandiu adminiſtrabit, locum habet, quando primum non adminiſtrauit recuſante filio, poſtea vero cœpit adminiſtrare.*
29 *Donec, quandiu, & ſimiles dictiones, habent virtutem quandam repetitiuam.*
30 *Legatum relictum vxori donec habitabit, ſortitur effectum, quando incipit habitare, licet aliquando non habitauerit.*
31 *Conditio legalis annui ſemel extincta reuiuiſcit.*
32 *Legatum cum onere habitandi, quãdo cenſeatur factum fauore legatarij, & quando fauore eius cum quo morandum eſt.*

QVAESTIO IIII.

QVANDO actus eſt præciſè condi-
tionalis, tunc certum eſt, quòd ali-
1 menta non debentur, niſi † implea
tur cõditio, l. ſed ſi, ff. de verb. obli-
gat. Bal. in l. ſi quidẽ, nu. 5. C. de ex-
cep. Dec. in conſ. 585. nu. 1. Ruy. in
conſ. 63. nu. 4. vol. 4. in cõſi. 35. nu. 13. vol. 5. Cæph. in
cõſ. 269. n. 24. Rolan. in cõſ. 58. nu. 20. vol. 3. Menoc.
de arbitr. iudic. caſu 15. nu. 3. Et datũ ſub vna cõdi
2 tione, cenſetur ademptũ ſub contraria, † l. ſi legatũ
putẽ,

purè,ff.de adim.leg.l.aliquando, ff.de cond.& de-
mon.l.quod purè,ff.quando dies leg.ced.l.ſi pecu-
niam,ff.ſi cer.pet.Ruin.in conſ.33.nu.3.conſil.170.
nu.5.vol.3.Natta,conſ.200.nu.5.Cæph.in conſ.17.
nu.20.deciſ.Pedem.166.num.4.& conditione defi
3 ciente idem eſt,ac ſi diſpoſitio non fuiſſet facta, † l.
neceſſariò,§.quod ſi pendente, ff.de pericu.& com.
rei vend.l.pecuniam quam,ff.ſi cert.pet.Soc.iun.in
conſ.4.nu.16.in conſ.165.nu.6.vol.2. Ripa in conſ.
81.nume.13.vbi dicit,quòd paria ſunt,ꝙ non fieri,
vel ſub conditione fieri, quæ non euenerit, Pariſ.
conſ.8.nu.25.vol.3. Tiraq.in l.ſi vnquam,in ver.re
uertatur,nu.277.C.de reuoc.dona. Crane.in conſ.
170.nu.8.Rol.conſ.58.nu.15. vol.3. deciſ.Pedem.
50.nu. 12. & procedit ēt in conditione tacita, & a
4 iure † ſubintellecta, ſecundum Socin.iun.in conſil.
124.nu.17.conſ.172.nu.15. vol.2. ideò ſi alimenta
relinquantur ſub conditione, quæ actum faciat a
principio conditionalem, non erit, quin conditio
debeat eueniſſe antequã legatum præſtari debeat,
ſed id non pertinet ad partem hanc,in qua tracta-
mus,non quando a principio debeantur alimenta,
ſed quando eorum præſtatio iam inchoata finiat.
Propterea ſciendum eſt, ꝙ aliquando conditio nõ
apponitur actui,ſed illius reſolutioni, & tunc non
5 efficitur diſpoſitio conditionalis,ſed eſt para † re-
ſoluenda ſub conditione,vt docet glo.in l.2.ff.de in
diem adiec.declarat Bal.in l.cum mota,in verſi.ſe-
cundo loco ſoluitur,C.de tranſac.Caſt.in l.quibus
dieb.§.quidam Titio,vbi ēt Socin.ff.de cond.& de-
monſt.Crot.in conſ.138.nu.7. Pariſ.in conſ.11.nu.
37.vol.1.Bero.in conſ.60.nume.17.vol.1.Natta in
conſ.372.nu.8. Tiraq.de retract.conuent.§.2.gl.1.
nu.74.Cæph.in conſ.52.nume.6.Menoch.in conſil.
105.num.39.deciſ.Pedem.145.nu.1.& 11.in fi.Ca-
gnol.in l.lecta,num.172.ff.ſi cert.pet.aliquando ēt
conditio non apponitur diſpoſitioni, ſed exequu-
6 tioni,& tunc diſpoſitio † non dicitur coditionalis,
Bart.ita declarat in l.ita demu,ff.de arbitr. vbi di-
7 cit,ꝙ ea conditio non ſuſpendit † actum,Bald.in l.
2.C.eo.tit.Dec.in l.in omnib.obligationibus, n.7.
& ibi Cagnol.nu.23.ff.de regu.iur. idẽ Dec. in c.2.
nu.5.in fi.de reſcrip. Natta in conſ.452.in fi.deciſ.
Pedem.145.nu.8. Aduerſæ aũt apponi ſolent con-
ditiones, in quorum euentum reſoluitur legatum
alimentorũ,& ceſſat illius præſtatio. Et ſupra qui-
dem diximus de relicto facto,ſi dotes non petierit,
vel ſi caſtè & honeſtè vixerit, & vitã vidualem ſer-
uauerit: item, quando relictum eſt donec, vſque-
quo,& quoad nupſerit, cum alius ſe offert modus,
quando ſcilicet dicit teſtator, dummodo habitet
cum hærede,vel cum filijs, vel quoad cum filijs ha-
bitauerit, vel habitando cum filijs & hæredib. vel
alijs,vtitur ſimilibus formulis,tunc enim finitur le
gatum,quandocunque deſinit habitare:hęc tamen
propoſitio non eſt intelligenda ita ſimpliciter, nã
ſi conditio deficiat per caſum , vt quia filij mortui
8 ſint:tunc,etſi regula ſit,quod conditio † mixta per
caſum deficiens operatur extinctionem legati,l.le
gatum, C.de cond.inſer.l.in teſtam. ff.de condi. &
demonſt. tamẽ fallit hoc fauore alimẽtorum, quia
ſi conditio non extinguitur legatum,ſed ſuſtinetur
9 ēt poſt mortẽ filiorum,habeturque † pro impleta,
l.illis libertis,ſecundum Bart.lecturam,ff.de cond.
& demonſt.l.1.C.de lega.l.ſi peculiu, §.cui ſeruus,
ff.de ſtatu lib.l.cum ita datur,ff.de cond. & demon.
glo.in l.1.in 2.ſolu.vbi Bart.num.1. verſ.quidquid
dicat,& ſeq.Caſtren.nu.1.col.2.verſ.& hoc etiam,

idem voluit Bart.in d.l.illis libertis, hoc ēt volue-
runt Caſtren. & Ruin. & plures alij,quos citaui in
titu.quæ ſint priuileg.alimen. priuil.24. Conditio
autem morandi non eſt dubiu, quin ſit mixta, de-
pendet enim non a ſola poteſtate vxoris, cui onus
iniunctum eſt,ſed etiam a filiorum voluntate, & a
caſu,quia ſi filij moriantur non poteſt habitare:ſi-
cut ēt ſi filij nolint,quapropter exiſtimatur mixta,
10 vt volut † Doctores in l. qui concubinam, §.vxori,
ff.de leg.1.in l.Caio,§.Imperator, ff.de alimen.leg.
in l.in teſtamento, & in l.illis libertis,ff.de condit.
& demon.declarat Soc.in conſ.68.nume.2.verſicu.
quod autem,vol.1. Et prædicti Doctores, vt etiam
dixi in loco præcitato,loquuntur,non ſolum in pu-
ro,& aperto relicto alimentorum, ſed ēt in relicto
11 vſusfructus, † ꝙ ex conſuetudine Bulgari ſtantib.
filijs,reſtringitur ad alimenta,vt per Abb.in conſi.
78.col.pen.& fin.vol.2.Soc.in conſil.68.nihil enim
refert, quod ſit ex forma verborum legatum alimẽ
torum, vel quod importet per coniecturam, clarè
voluntatis,& non minus dicitur voluntas,quæ ve-
nit ex iuris interpretatione,quam ea,quæ ex aper-
tis verbis reſultat diſponentis.Dicunt tamen om-
nes Doctores, quod etiam legatum alimentorum
mortuis filijs deſinit deberi,quando conſtat,quod
12 fuit relictum contemplatione, † & pro vtilitate fi-
lioru, cu quib.tenebatur morari,l.Seia, in prin.vbi
gl.ff.de annu.leg.ita etiam tenet Soc.d.conſ.68.nu.
3.ver.tertio probatur. Et hanc partẽ tenuerit Bal.
Signorol. Anch.& alij,quos citat Dec.in conſ.601.
nu.1.& ſeq.loquuntur enim,quando mater fuit cõ
ſtituta alimentaria cum onere habitandi.Et Bald.
dicit,ex qualitate perſonæ præſumi,quod legatum
fuerit ſibi relictum contemplatione,vt eos poſſit e-
ducare,& fouere ſolitis obſequijs, Anch.autem ar
guit fauorem matris, cum qua habitandum erat,
quia erat ſenex & infirma, & Signor. quando vxor
13 † iuſſa eſt habitare cum filia infante, quæ indige-
bat materno auxilio. Eaſdem coniecturas Decius
repetit in conſ.526. num.1.& ſeq.Ruin.in conſ.46.
num.4.& ſeq.vol.2.vbi arguit,alimenta fuiſſe ma-
tri relicta,fauore filiorum,cum quibus iuſſa eſt ha-
bitare,quia filij erant valetudinarij,& ſine ſpe con
ualeſcentiæ, alios citat Simon de interpret.vltim.
volunt.dubit.8.nu.56. & ſeq.lib.4.folio mihi 396.
Eſt ergo concluſio, ꝙ vbi legatum alimentorum fa
ctum eſt fauore legatarij, & onus prædictum habi
tationis iniungitur fauore legatarij,tunc ſi condi-
tio mixta deficiat per caſum,non deficit legatum,
& vxor perſeuerat percipiendo alimenta,etiã poſt
mortem filiorum: ſi verò appoſita eſt fauore eius,cũ
quo debent habitare,tunc mortuis filijs,vel aliter,
per caſum deficiente conditione deficit legatum.

In hoc tamen cenſeo aduertendo,quia etſi lega-
tum ſemper, quoad ſui ſubſtantiam ſit in fauorem
legatarij,tñ onus prædictum nunquam poteſt dici
factum fauore legatarij, ſi adijcitur per modu one
ris,vt de ſe patet,præcipuè quando imponitur per
verba importantia neceſſitatẽ;quomodo enim tuc
poterit conſiderari fauor legatarij in eo onere?
Ideo Soc.in d.conſ.68.col.2.vol.1.dicit, tunc lega-
14 tum videri relictum fauore legatariæ, † quando
onus habitandi cõfertur in vtilitatem ipſius, vt qa
dictum eſt,donec voluerit habitare, vt ibi,nu.6.

Addo idem fore,quando diceret teſtator, quod
vxor poſſit ſtare & habitare,quia verbum,poteſt,fa
cultatem importat,non neceſſitatem,glo.in l.ſæpè
audiui a Cæſare,ff.de offic.præſid.Bar. in l.Gallus,

in princ.nu.4.ff.de lib.& poſth.vbi dicit, hoc proce
dere non ſolum in legibus, ſed etiam in reſcriptis
& contractibus. Et ſequuntur ibi Doctores,præci-
15 puè Fort.Garzias. Aliud eſt enim poſſe, † aliud ne
ceſſe,vt dicit Bald.in l.non quidquid, ff.de iudic.&
dixi latè in conſ 98.nu.1.& ſeq.Et non refert,quod
teſtator dicat,quod habeat alimenta, ſi voluerunt
habitare,vel quod habeat alimenta,& poſſit habi-
tare, quia vtroque caſu id eſt collatum in liberam
voluntatem legatarij.

Et quia ſupra diximus, quid iuris ſit,quando le
gatum fuit relictum in fauorem legatarij,& quan-
do id factum fuit contemplatione eius, cum quo
debet morari, aduertendum eſt, quòd aliquando
poteſt relinqui fauore vtriuſque,ſcilicet legatarij,
& eius,cum quo debet habitare, puta, quando di-
cit teſtator ſe relinquete alimenta vxori, propter
dilectionem & amorem, & mandat, quod habitet
16 cū filio infante,& hoc caſu mortuo filio vxor † con
ſequitur alimenta,ita Dec.in conſ.601.num.4.ver.
tertius eſt caſus, vbi dicit, quod ex quo viuente fi-
lio,mater, cui relictus eſt vſusfructus patitur dam
num hoc, quod reſtringatur ad alimenta, debet
in eo releuari, vt mortuo filio continuet in perce-
ptione alimentorum,allegat Anch.in cōſ.185.in fi.
qui tamen non loquitur in eiſdem terminis, ſed in
longè diuerſis, quando ſcilicet habitando cum fi-
lio alimenta relinquit,etſi noluerit habitare,legat
ei frumentum, vinum,& alia,quæ æquant legatum
alimentorum. Et hæc ratio Decij,quoad noſtrum
propoſitum nihil valet,quia non infertur,mater vi
uente filio paſſa eſt reſtrictionem legati, ergo mor
tuo filio durare debet legatum. Mouetur etiā Dec.
alia ratione,quia ſcilicet teſtator primum expreſ-
ſit rationem matri fauorabilem,antequam appo-
ſuerit onus in fauorem filij, ſed hoc quoque nihil
eſt, quia ordo ſcripturæ non ſemper attenditur,li-
17 cet regulariter † ordo verborum deſignet ordinē
intellectus,ſecundum Bald.in conſil.472. nume.3.
vol.2.in l.vlt.nu.14.C.de hæred.inſtitu.facit l.cum
ita,§.in fideicōmiſſo,ff.de leg.2.l.quoties, in princ.
ff.de vſufruct.l.qui ſoluendo,la ſeconda, ff.de hær.
inſtituen. Et inferunt ex hoc ad plures deciſiones,
Din.Bal.Ang.& Imo.in l.ſi ita ſcriptum,ff.de leg.1.
ponit Euerar.in loco 1.col.5.verſic.tertio iſtud ar-
gumentum, vbi dicit,quod ab ordine colligi ſolet,
deciſio tamen Decij eſt vera per aliam rationem.
18 Nam cum plures ſunt cauſæ diſpoſitionis, † vna il
larū ceſſante, non ceſſat diſpoſitio, l.ſi non lex Ae-
lia ſentia,ff.de hæred.inſtit.vbi Oldrad.Bar.Bal.&
Imo.in l.tutor petitus,§.quæ tutorib.ff.de excuſ.tu
to.l.1.in princip.ff.ſi quis a paren.fuer. manum. &
alios citat Tiraq.in trac.ceſſan.cau.par.3.limi.22.
in princip. Ideo cum teſtator alimenta legat intui
tu vxoris,& rurſus contemplatione filij, tunc licet
fauor filij ceſſet per illius mortem, tamen non ceſ-
ſat legatum, quia ſubſiſtit adhuc fauor legatariæ.
Facit, quod dicimus ſententiam ex vera cauſa ſu-
19 ſtineri, † licèt ſimul cum vera cauſam contineat
falſam,vel erroneā,l.Titianus,ff.quod cum eo,qui,
§.ſi tales, in Auth. vt cum de appellat.cognoſ.cap.
per tuas,il primo,vbi Hoſt.Io. And.Cardin.Anch.
Butr.& Abb. qui fil.ſint legi. Tiraq. locu prædicto,
nu.6. Addo, quod legatum non debet diſſolui alio
20 iure,quam † eo, quo fuit in eſſe productum, l.nihil
tam naturale,ff.de reg iur. Cum ergo fuerit indu-
ctum non ſolo fauore filij, ſed matris, non debet
ēt ceſſare eo, quod fauor filij ceſſet,niſi etiā de me-
dio tollatur fauor matris. Poſſet tamen vrgeri ad-
huc, quia, vt dixi,licèt ſubſtantia legati facta fue-
rit matris contemplatione,tamen onus habitandi
fuit adiectū fauore filij, onus autem eſt adeo con-
nexum diſpoſitioni, vt cum ea vnica ſit diſpoſitio,
21 & ſit inſeparabile, quia qualitas † adiecta ita qua
lificat,vt in diuerſa ſpecie reponat,Bart.in l.ſi quis
poſthumo,§.ſi filium,in fin.vbi Iaſ.nu.51.ff.de libe.
& poſthu.Marſ.in ſingu.520.Gomeſ.in §.in perſo-
nam,nu.16.Inſti.de actio. Bero.in conſ.128.nu.12.
vol.3.cum ſimilib.& onus præſumitur tunc cauſa
22 emolumenti, propterea onere † ceſſante, deberet
ceſſare emolumentum, l.ſed ſi hac lege, §.liberos,
vbi Ang.& alij,ff.de in ius vocan. Et ideo non vide
tur mihi vera indagandi via, cum dicimus legatū
factum eſſe vnius,vel alterius contemplatione,ſed
melius eſt quærere,an teſtator foret etiam ſine one
re relicturus,quia ſi erat alioquin relicturus,ſuſti-
netur legatum etiam poſt mortem filij.

Retenta autem concluſione, ꝙ conditio mixta
deficiens per caſum non faciat deficere legatum,li
23 mitatur quatuor modis: † Primò,quando conſtat
quod onus fuit iniunctum fauore eorum,cum qui-
bus vxor debet morari,quod ego intelligo, quādo
onus morandi fuit cauſa legati: ſecundò, quando
conſtat, quod aliter teſtator non erat relicturus:
tertiò, quando onus iniunctum æquiualet legato:
quartò,quando onus iniunctum eſt ſub cōditione.
Has quatuor limitationes adduxi in d.priuileg.
24.dum tractaui, an conditio mixta deficiens per
cauſam, faciat deficere legatū, & refero me ad ibi
dicta,ne ſępius idem repetatur,vbi tractaui etiam
de modo iniuncto.

Diſputat etiam Ruin.in conſ.64.per totum,præ
cipuè num.7. & ſeq.vol.2.vtrum vxor iuſſa morari
24 cum filia,ſi recedat † primum, deinde reuertatur
ad filiam,& cū ea habitet, recuperet legatum amiſ
ſum. Et reſpondet,quod non,motus ratione parti-
culari, quæ in ſuo caſu militabat, quia ideo iuſſa
fuit vxor morari cum filia,vt illam tunc nubilē cu-
ſtodiret,corrigeret,& curā illius gereret: hic aūt ef
fectus a teſtatore conſideratus euanuerat tempore
quo mater reuerſa eſt ad filiā, quia tūc filia erat nu
pta,& nō indigebat cuſtodia, & regimine matris;
ſed ponit,quid iuris in alijs caſib.& videtur idē eſ-
25 ſe,quia conditio,quæ ſemel defecit,† non poteſt re
uiuiſcere,l.fin.C.de inſtit.& ſubſti.vbi,quod ſemel
eſt repudiatum,non cōceditur reintegrari. Ad idē
eſt text.in l.1.§.proinde,ff.ſi quid in fraud. patron.
glo.magna,in princ.verſi.vel fuit in mora,in l.1.C.
de inſtit.& ſubſtit.vbi Doctores inferunt, ꝙ ſi mu-
lier, cui legatum eſt ſub conditione ſi nupſerit Ti-
26 tio,recuſet ſemel nubere, nō habebit † legatum, ſi
deinde mutata voluntate dixit velle nubere Titio:
Et hoc Caſtren.ibi,nu.4.dicit notabile,quia condi
tio ſemel deficiens non reuiuiſcit,& dicit ibi Iaſ.ꝙ
in conditionibus implendis non purgatur mora,&
Dec.nu.7.& ſeq.ſubdit, quod non purgatur etiam
in continenti,& comprobaui latè in conſi.157.nu.
19.ideo quando ſemel vxor deſinit habitare, defi-
cit conditio,& ſi redeat ad cohabitandum,non re-
ſurgit conditio, quæ ob defectum perierat.

Hæc opinio videtur vera,quando legatum eſt v-
nicū,& qñ dr̄,ſi habitauerit: at vbi eſt multiplex,&
annuum,vt quando dicitur,donec,quouſque,quo-
ad,quandiu habitauerit, vel teſtator ſimilibus di-
ctionib.vſus eſt importantibus annuū legatū,tunc
videtur ꝙ liceat vxori legatum recuperare, vt dixi
ſæpius.

27 ſæpius. Et attenditur conditio perſonæ,† quæ eſt
in principio cuiuſque anni, l.cũ in annos, ff.de an-
nu.leg.Bart.in l.Titia,cum nuberet,§.Titia, nu.11.
in fi.ff.de leg.2.vbi ſequuntur omnes Doct.alios ci
tat Pariſ.in conſ.95.nu.44.vol.2.Caualcan.de vſu-
fruct.mulie.relict. nu.115. In quibus locis dicunt,
quod tot cẽſeatur legata quot anni, & ſingulo an-
no vnum eſt legatum, & cedit in principio cuiuſ-
que anni, & in principio cuiuſque anni inſpicitur,
an perſona ſit habilis,& conditio purificetur, pro-
pterea inferri videtur, ꝙ etſi anno præcedenti le-
gatum non debeatur, ex quo vxor non habitabat,
tamen debeatur pro ſequenti, quando incipit ha-
bitare. Et ad hoc videtur tex. in l. pater Seuerinã,
§.fin.ff.de cond.& demon.vbi fideicommiſſum an-
28 nuum liberto † relictum, quamdiu adminiſtraret
res filię patroni,debetur liberto cum primum non
adminiſtraſſet recuſante filia,deinde cœpit admi-
niſtrare.Et dicit Bar.in d.l.1.ff.de cond.& demon.
quod dictiones prædictæ,quandiu, donec, & ſimi-
29 les,habent † quandam virtutem repetitiuã, vt im
pedimento ceſſante ſuum reaſſumant effectum.Et
hanc partem tenere videtur Dec. in conſ.621.n.1.
& col.fin.verſ.non obſtat quod legatum,vbi tenet,
quòd ſtantibus prædictis dictionibus legatu reaſ-
30 ſumant vires, quando vxor incipit habitare,† ſed
declarat non procedere hæc, quando cohabitatio
non eſt eiuſdem vtilitatis, & non præſtat effectum
conſideratum a teſtatore,vt quia dixi, filia iam ſit
nupta & non egeat cuſtodia, & concordat cũ Rui.
in d.conſ.46.vol.2. Sed vbi habitatio præſtat eun-
dem effectum, vult, quòd etſi a principio defece-
rit, tamen reuiuiſcat, & ad contraria reſponderi
poteſt, quòd tunc conditio non reuiuiſcit ſemel
extincta,quando adijcitur vni legato,ſed quando
31 multa ſunt legata, † & ea ſunt annua:tũc licèt de-
ficiente conditione pereat legatum illius anni, tñ
non perit legatum ſequentium annoru, quia ſicu-
ti plura ſunt legata,ita plures ſũt cõditiones, qua
rũ vna extincta,remanent alteræ, & vnũquodq; le
gatum ſuam habet conditionẽ. Aliqua de his po-
nit Caualca.de vſufruct.mulie.relict.nu.117.

Quando autem legatum videatur factum fauo-
32 re † legatarij,& qñ fauore eius,cum quo erat mo-
randum, videri poterit apud eos,quos citaui in d.
priuileg.24.& ponit Rot.Bonon.decif.98.nu.2. &
ſeq. vbi ponit tres coniecturas pro muliere lega-
taria,Socin.iun.conſ.108.vol.1.

S V M M A R I V M.

1 *Alimenta relicta aut promiſſa ob cauſam aliquã,finiũ-
tur extincta cauſa.*
2 *Cauſa legati ceſſante,legatum ceſſat.*
3 *Onus ſicuti determinatur ſecundum commodum,ita cõ-
modum determinatur ſecundum onus.*
4 *Alimenta debita propter dotem taxantur ſecundum do-
tis quantitatem.*
5 *Diſpoſitio qualibet reſtringitur ad ſuam cauſam.*
6 *Onus quando ceſſat, ipſa quoque ceſſat præſtatio, quæ
ſit ratione oneris.*
7 *Grauamen vbi eſt cauſa commodi, ceſſante grauamine,
ceſſat commodum.*
8 *Cauſa impulſiua legati ceſſante, non ceſſat legatum, ſe-
cus in cauſa finali.*
9 *Cauſa impulſiua ceſſante, non ceſſat effectus.*
10 *Vſusfructus relictus ad effectum doctoratus,extinguitur
ſequuto doctoratu.*
11 *Cauſa ſemper pſumitur impulſiua in diſpoſitione hoĩs.*
12 *Legatum non extinguitur,ſi ceſſat vna ex pluribus eius
cauſis.*
13 *Neceſſitas. Relictum pro neceſſitate debetur etiam non
ſubſiſtente neceſſitate.*

QVAESTIO V.

EODEM modo,quãdo alimenta re-
licta ſunt ob cauſam, ceſſant quã-
1 primum ceſſat † cauſa pp quam re
licta ſunt,l.Seio amico, in princ.ff.
de annu.leg. per quem text.ita le-
gato alimentorũ dicit Soc.in conſ.
68.num.1.vol.1. & idem dicit Dec. in conſ.621. in
princ. Et ratio eſt,quia legatum factum ob certam
aliquam cauſam, determinatur ſecundum illã, vt
2 in d.l.Seio,& ceſſante cauſá legati ceſſat † genera-
liter omne legatum,l.qui tutelam,in princ. ff.de te
ſtam.tuto.l.tutor petitus,§.1.ff.de excuſ.tutor.l.cũ
pater, §.dulciſſimis, ff.de leg.2. Bart. in l.demon-
ſtratio falſa, §. quod autem, q.8. ff.de condi.& de-
monſt. Tiraq.in tract.ceſſan.cau.par.1.nu.121.Be-
ro.in conſ.32. num.3.vol.2. & onus ſicuti regulari
debet ſecundum commodum,ita commodum de-
3 terminari † debet ſecundum onus, propter quod
defertur,argumento l. ſecundũ naturam,ff.de reg.
iur.Bal. Ang. Alex.in l.planè,§.ſi duobus, ff.de leg.
1.& in ſimili dicimus,quod alimenta propter do-
tem debita taxantur ſecundum quantitatem do-
4 tis,† vt eſt text. in l. cum auus, §.fin.vbi Bart. ff.de
alimen. & cib. leg. Rom.in ſing.538.vbi dicit, hũc
caſum eſſe ſingularem, & dixi in conſi.150. nu.38.
5 Et eſt regulare, ꝙ omnis diſpoſitio reſtringitũ † ad
ſuam cauſam, d.§. dulciſſimis, per quem Ang.in l.
obligatione generali, col.2.dicit, quod diſpoſitio
reſtringitur per rationem ſecundum cauſa ſuam,
vbi ſubdit, textum illum eſſe meliorem, qui poſſit
allegari. Et dicit Bar. in d.l.Seio, in ſummario, ꝙ
ſecundum cauſam annexam determinatur quid-
quid fit ob aliquam cauſam, & procedit nõ ſolum
in teſtamẽtis,vt ibi,ſed ẽt in contractibus, vt poſt
Alber.ibi tenet deciſ.Pedem.98.num.3. Præſtatio
6 quæ fit reſpectu † oneris deficit quandocunque o-
nus ipſum ceſſat,l.generaliter, §.1. C. de ſacroſan.
eccleſ. Roman.in conſil.417.nu.4.Et quando gra-
7 uamen eſt cauſa † commodi, ceſſante grauamine,
ceſſat commodum, l.eum qui, in princip. ff.de iu-
reiur.& ibi ponit Bart. in ſummario,& Iaſ.num.1.
qui infert ad alias deciſiones.

Prædictam tamen deciſionem intellige, quãdo
cauſa legati erat finalis,ſecus ſi foret ſolu impulſi-
8 ua, † quia tunc licèt ceſſet, non tamen extingui-
tur legatũ,l.cum tale,ff.de cond. & demonſt. & eſt
generaliter verum, quod effectus non ceſſat cauſa
9 impulſiua † ceſſante, l.2.§.fin. vbi glo. Bart. & alij,
ff.de donat.l.1.§. ſexum, vbi glo. Bart. & alij, ff.de
poſtulan. infinitos ad hoc cumulat Tiraq. in tract.
de ceſſan.cau.limit.1.nu.1.& pluribus ſequen. Pa-
riſ.in cap.cum ceſſante,in princ.limit.1. de appel.
Et per hanc rationem ita dicit in legato vſusfru-
ctus relicto ad effectũ,vt legatarius poſſit ſe ſuſten
10 tare † in doctoratu, & alijs occurentijs, Cæph. in
conſ.81.nu.8. qui ſubdit, quòd quidquid ſit in le-
gis diſpoſitione cauſa,in diſpoſitione hoĩs ſemper
11 † pſumitur impulſiua, glo.& Bar. in l.cũ tale,§.fal
ſũ,ff.de cõd.& demõ.Bal.in l.generaliter, col.2.C.
de Epiſ.& Cle.Tiraq.d.limi.1.nu.29.vbi latè agit.

Alio

Alio etiã modo Cæph. loco prædicto, nu. 14. limi
tat præcedentem concluſionem, vt procedat, quan-
do cauſa eſt vnica, at ſi plures ſint cauſæ & vnica
12 † ceſſet, vel non omnes ceſſent, tunc non ceſſat lega
tum, §. affinitatis, inſt. de nupt. Bal. in d. l. generali-
ter, nu. 2. Zuccard. in l. fi. nu. 24. in 4. limit. C. de edi-
cto diui Adria. tollen. Tiraq. in d. tract. in 22. limi-
tatio. Sufficit enim, vt Cæph. inquit, ad legati ſuſten
tationem, quod ſuperſint aliquæ reliquiæ ceſſantis
cauſæ, ſecundum Bart. & alios, in l. 2. §. fi. ff. de dona
tionib. & generaliter hæc deciſio pōt limitari om-
nibus ijs modis, quibus limitatur regula, quæ vult,
quod ceſſante cauſa ceſſet effectus. Inferas igitur
ab illis limitationib. ad cauſam alimẽtorum, quia
niſi expreſsè reperiat cauſa alimentorum priuile-
giata, rectè a regula infertur ad ſpecialem deciſio-
nẽ. Et licèt Cæph. in ſuo caſu procedat per regulas,
tñ poterat allegare Corn. in conſ. 187. col. pen. ver.
his tñ non obſtantib. vol. 2. qui loquendo de legato
13 alimentorũ, dicit, ꝙ relictũ † pro neceſſitatib. ſuis,
vel ſua ſuſtentatione debetur, et ſi neceſſitas nõ ſub
ſit, quia cauſa non eſt finalis, ſed impulſiua, allegat
Bald. & dixi in titu. quando cenſeantur relicta ali-
menta, in quæſtione incipien, dixi ſupra.

SVMMARIVM.

2 Legatum in dubio cenſetur relictum contemplatione propriæ perſonæ, cui legatur.

2 Relictum ſub nomine dignitatis tranſit ad ſucceſſorem in dignitate.

3 Epiſcopo relictum tranſit ad ſucceſſorem in epiſcopatu.

4 Legatum factũ corpori ꝙ non moritur, dicitur perpetuũ.

5 Relictum in dubio videtur factum contemplatione officij, etiam ſi vtrumque nomen exprimatur, vel etiam ſolum nomen proprium.

6 Vniuerſitati relictum videtur quidquid ſyndicis, vel conſulibus fuit legatum.

7 Canonicis ſi quid fuit relictum, illud omne debetur eccleſiæ. limita, nu 13.

8 Relictum conſanguineo, videtur factum contemplatione ſanguinis, non officij.

9 Conſanguineo pauperi relictum, videtur ſanguinis, non paupertatis intuitu relictum.

10 Amicus. Locum habent valde amico, quæcunque de conſanguineis in iure dicuntur.

11 Amico relictũ cenſetur contẽplatione amicitiæ legatum.

12 Alimenta relicta rectori eccleſiæ quoad vixerit, non tenetur ad ſucceſſorem in beneficio.

13 Canonico relictum, non debetur eccleſiæ, nec cenſetur relictum intuitu eccleſiæ, ſed ipſius legatarij.

24 Legatum non cenſetur relictum contemplatione dignitatis, quando legatarius gerit vices alterius.

15 Legatum non præſumitur factum intuitu dignitatis, quãdo ea ſubalternatur alteri.

16 Legatum continens certam præſtationem factum ciuitati, finitur centum annis.

17 Legatũ annuum, & legatum vſusfructus æquiparantur.

18 Eccleſiæ vbi relinquitur aliquid annuum, finitur præſtatio centum annorum ſpatio.

19 Vſusfructus ciuitati relictus, præſumitur relictus incolis.

20 Canonicis relictum, acquiritur toti collegio, non ſingulis eorum.

21 Legatum annuum eccleſiæ, aut ciuitati relictum, extinguitur deſtructa ciuitate vel eccleſia, etiam ante centum annos.

22 Ciuitas dicitur mori, quando ſubijcitur aratro vel banno Imperiali, vel aliter deſtruitur.

23 Perpetuum reſpectu ciuitatis dicitur donec ciuitas remanet.

24 Caſtro diruto expirat cenſus promiſſio factu pro defenſione Caſtri.

25 Eccleſia deſtructa redditus illius applicantur ſuperiori, vel Papæ.

26 Alimenta relicta ab heredibus infraſcriptis, non præſtantur ad vitam legatarij, ſed donec viuit hæres grauatus.

27 Infraſcriptus dictio, reſtringitur ad eos qui corporeis oculis legi poſſunt, non ad alios.

28 Fructus fundi relinquere, vel aliquid relinquere præſtandum de fructibus fundi, paria ſunt.

29. Vſusfructus relictus eccleſiæ vel ciuitati, extinguitur ſpatio cẽtum annorum, ne proprietas perpetuo ſit inutilis.

30 Alimenta relicta de fructibus fundi, non ſunt perpetua, etiam ſi relinquantur eccleſiæ, vel ciuitati, ſed vide ibi de veritate.

QVAESTIO VI.

QVIA diximus, legatum alimentorũ
finiri cũ vita legatarij, an hoc pro-
cedat, quando relinquitur rectori
alicuius eccleſiæ, vel parocho, vel
Epiſcopo, vel alijs exiſtentibus in
dignitate, vel habentibus officiũ,
vt ſcilicet deſinant alimenta deberi, quando is mo
ritur, vel aliter decedit officio, an vero tranſeat ad
ſucceſſorem. Et primo quidem aſpectu vř, ꝙ extin-
guatur cum ipſa perſona, quia in dubio cenſetur
quid relictum contemplatione propriæ perſonæ,
1 † non autem alterius, vt inquit Bald. in l. fi. num. 6.
C. quib. ad libert. proclama. non licet, ſequitur Mã
ti. in trac. de coniect. vlt. volun. lib. 8. tit. 16. num. 2.
Sed in contrariũ eſt veritas, quia relictũ alicui ſub
2 nomine dignitatis, † tranſit ad ſucceſſorẽ in digni-
tate, l. quod principi, vbi Bar. ff. de leg. 2. vbi loquiř
de eo, ꝙ principi relictum eſt, Iaſ. in l. qui liberis,
§. hæc verba, in fi. ff. de vulg. & pup. Et idẽ eſt qñ re-
3 linquitur Epiſcopo, quia † venit et̃ ſucceſſor, vt pro
batur in c. requiſiſti, de teſtamen. Bart. in d. l. quod
principi, in fi. Manti. in tract. de coniect. vlt. volun.
tit. 17. nu. 1. lib. 8. & tale relictum tanquam factum
4 dignitati, quæ nunquã moritur, eſt perpetuũ, † l. tu
tor petitus, §. quæ tutoribus, ff. de excuſ. tutor. no-
tant Doct. in c. fi. de teſtam. in 6. & in terminis di-
cit Bal. in conſ. 126. vol. 5. quod vbi victus & veſti-
tus relinquiř rectori eccleſiæ, cenſeř relictum eccle
ſiæ, & tranſit ad ſucceſſorẽ, & nõ extinguitur cũ vi-
ta rectoris, ſequiř Duran. de art. teſtã. tit. de legat.
caut. 60. nu. 3. & procedit hoc non modo, qñ ſolum
exprimitur nomen officij & dignitatis, vel quando
vtrunque nomẽ propriũ ſcilicet & officij exprimi-
5 tur, ſed etiã qñ ſola fieret mentio noĩs † proprij, vt
voluit gl. in d. c. requiſiſti, in verſ. nec eſt, & ibi eam
ſequiř Abb. & cõem dicit Didac. nu. 7. verſ. poſtre-
mo ex his deducit, vbi reprehendit Card. cõtrariũ
tenẽtẽ. Qui. n. Petro legat quẽ ſcit præeſſe eccleſiæ,
vř ipſi eccleſiæ legare. Ideò dicũt Cin. Bald. & alij,
in l. 1. C. de ſacroſ. eccl. ꝙ legatũ factũ ſyndicis vel
6 cõſulibus, cenſeř † factũ cõmunitati, ſequitur Rub.
Alex. in conſ. 138. nu. 8. Mant. d. tit. 17. num. 4. & di
cit l. 2. ff. de rebus dub. quod legatum ciuibus reli-
ctum, acquiritur ipſi ciuitati, atque ibi infert Bar
7 tol. quod legatum † Canonicis factum, debetur
eccleſiæ, non ipſis Canonicis, ſequitur Rub. loco
prædicto, & ante eum Barb. in conſil. 1. nume. 16.
vol. 4.

vol.4. Pet. Peruſ. in trac. de quat. Cano.c.4. ver. ter-
tio principaliter. Sed in hoc caſu contrarium eſt ve
rius, quia ipſis Canonicis acquiritur non eccleſiæ,
vt voluit glo. in c. Pontifices, 12.q.3. glo. in d.cap. re
quiſiſti, in verſ. neceſt, vbi Butrig. & Abbas eoque
loci, Didac.nu.10. allegãdo Barbat. Soc. & alios te-
ſtatur de cõi. qñ ergo acquiritur Eccleſiæ, ſeu intui
tu Eccleſiæ relinquitur, tunc debetur ẽt ſucceſſori.

Limitatur tamen hæc opinio, vt locum non ha-
beat, quando nõ fuit relictum intuitu dignitatis,
vel officij, ſed contemplatione perſonæ: eo enim ca
ſu legatum alimentorũ extinguitur cum ipſa per-
ſona, cui debetur. Pluribus autem in caſibus ceſſat
intuitus dignitatis, & primo, quando is, cui legatũ
eſt, remanet affinitate coniunctus, tunc enim vide-
8 tur relictum contemplatione † conſanguinitatis,
gloſ. in c. fin. de teſtam. in 6. eſt text. in l. penul. ff. de
reb. dub. vbi Bat. dicit, hoc procedere, etiã ſi expreſ
ſum ſit nomen dignitatis. Ad idem eſt tex. in c. qm
Abb. de offi. deleg. vbi Abbas, Felin. & Dec. loquun
tur de legato relicto Epiſcopo, Caſtrenſ. in d.l. pe-
nult. Bald. in d.c. quoniam Abbas, Soc. in conſi. 34.
col.2. vol.3. Bal. in d. conſ. 28. vol.5. Didac. d. cap. re
quiſiſti, nu.1. verſi. prius tamen quam, & facit quod
voluit Bal. in Auth. ſimiliter, nu.5. C. ad leg. Falcid.
vbi dicit, quod legatum factum conſanguineo pau
9 peri, † cenſetur potius factum intuitu ſanguinis,
quàm paupertatis, ſequitur Roma. nume.3. Dec. in
conſ.120. nu.4. Cæph. in conſ. 216. nu.23. de hoc tñ
vide Tiraq. in tract. de pia cau. in præfat. col. mihi
7. verſic. quod adeo verũ eſt, vbi latè agit, & Manti.
qui etiã declarat, lib.6. tit.3. nu.19. Sed quid qñ fit
pauperi: certum eſt, quòd vbi fit rectori Eccleſiæ
qui ſit conſanguineus, præſumitur factum contem
platione affinitatis, etiam ſi ſolum nomẽ officij fue
rit expreſſum, Alciat. in tractat. præſumpt. regu..
præſump. 28. num.1. quod tamen declara ſecundũ
Manti. lib.6. tit.12. nu.4.

Secundo non cenſetur intuitu officij factum, qñ
relinquitur valdè amico, quia quæcunque diſpoſi-
10 ta in conſanguineis, locum habent † in valdè ami-
cis, Cin. in l. inuitus, col.4. verſi. ex his pendet, C. de
procurat. Alex. in l. cum alienam, vbi Iaſ. col.2. C.
de lega. Iaſ. in l. exigendi, colum.2. & col. pen. C. de
procurat. Marſ. in rub. de fideiuſſor. num. 234. Et in
11 † ſpecie noſtra hoc voluit glo. in d. cap. requiſiſti, in
verſ. præſumitur, & eam ſequuntur ibi omnes Do-
ctores, Alciat. d. præſumpt. 28. nu.1. Abb. Soc. Marſ.
Tiraq. & Cotta, quos citat Didac. d. cap. requiſiſti,
n.7. vbi dicit cõmunem, aduertens tñ, quod amici-
tia non debet eſſe leuis, ſed maxima; non vulgaris
ſed ſingularis, & Doctores prædicti ponunt plures
effectus iſtius amicitię, & volunt eam comparari ſe
rè in omnibus conſanguinitati, & producere eoſ-
dem effectus. Sicuti ergo relictum conſanguineo, vi
detur factum cõtemplatione ſanguinis, ita relictũ
amico videtur factum contemplatione amicitiæ.

Tertio declara, vt legatum finiatur morte recto
ris, quando teſtator relinquit quoad vixerit, tunc
12 enim nõ trãſit † ad ſucceſſorẽ. Ita determinat Du-
ran. d. tit. de lega. caut. 60. nu.3. vbi allegat Docto.
in l. annua, §.1. ff. de annu. leg. in d.c. requiſiſti, Bal.
in d. conſ. 126. vol.5. quorũ tñ nemo dicit explicitè.
Sed credo hanc deciſionem eſſe veram, quia dum
teſtator mentionem facit de vita, iam non videtur
habuiſſe reſpectũ ad Eccleſiã, quia ea ſemper viuit,
& nunquam moritur. Et licet eccleſia priuata dica
tur mori, qñ deſtruitur, vel diſſoluitur authoritate
Pontificis, vel aliter, tamen inſpecto communi vſu
loquendi, non dicitur vere mori, nec viuere.

Quarto limitatur præcedens concluſio, quando
13 relictum eſt canonico, nõ † canonicis: tunc.n. non
acquiritur eccleſia, nec videtur intuitu eccleſiæ re-
lictu, vt voluit gl. in d.c. requiſiſti, vbi Didac. nu.10.

Declarat ẽt quinto loco Bart. in d.l. quod princi
pi, vt nõ habeat locum, quando relinquitur Vica-
14 rio, vel alij qui habẽt ab alio dignitatẽ, † & qui al-
terius gerit vices. Mouet ex l. ſi Auguſta, ff. de leg.
2. & idẽ in quacunque ſubalterna dignitate, voluit
15 † Bal. in l. hac conſultiſſima, nume.2. C. qui teſtam.
face. poſſ. latè Manti. d. tit.17. num.3.

Cum ergo legatum alimentorum relictum di-
gnitati tranſeat ad ſucceſſorem, & nõ finiatur mor
te eius, cui eſt relictum, videndum eſt quanto tem
pore finiatur. Et certum eſt, quod legatũ continẽs
perpetuã p̄ſtationẽ, ſi relinquatur ciuitati, finitur
16 † centum annis, l. penul. ff. de annu. leg. & ibi notat
glo. ad idem eſt tex. & glo. in l. ſi vſusfructus muni-
cipibus, ff. de vſufru. leg. & ibi etiam probauit Bar.
17 nam legatum annuum, & † legatũ vſusfructus æ-
quiparantur, l. & in ſingulis, la 2. ff. de annu. lega. &
procedit ẽt, qñ relictum fuit, vt in perpetuum præ-
ſtetur, ſecundum Doctor. præcitatos, imo locum vẽ
18 dicat etiã vbi relinquitur † eccleſiæ, per glo. Vgon.
& Bar. in d.l. ſi vſusfructus. ita ẽt tenent Iac. de Ra-
uen. & And. de Piſ. quos citat Nicol. de Neap. in d.
l. ſi annuam pecuniam, Anch. in c. fin. de teſtam. Pe
trus de Peruſ. in tract. de quart. Canon. in 7. quæſt.
princip. col.4. Et hanc opinionem teſtatur eſſe ma
gis cõem Alex. in conſ.60. vol.1. dicens, ab ea non
eſſe recedendum in iudicando, Cardin. Zabar. in
conſi.66. ſtatuto ciuitatis Trigeſti, vbi dicit cõem,
Anan. in conſ.39. præſuppoſito quod legatũ, Barb.
d. cap. fin. col. fi. Alex in l.3. §. fin. ff. ad leg. Falci. idẽ
Alex. in l.2. in princ. ff. ſol. matr. vbi Lancel. Dec. &
Hercul. Eſt verum, quod contrarium voluit Roger.
in d.l. ſi vſusfructus, quod ſcilicet legatũ annuũ re-
lictum ciuitati, non extinguatur curſu centum an-
norum, ſed producatur in infinitum quouſque du-
rabit ciuitas, cum eo tranſit Alber. ibi, Barbat. in
conſ.20. vol.4. vbi contra Alex. in d. conſ.60. in ea-
dem facti contingentia, hanc quoque partem am-
plectitur Iaſ. in d.l.2. in prin. ff. ſolu. matrim. vbi ẽt
Taurinenſ. & Ripa, nu.3. Socin. in d.l.3. §. fi. num.6.
verſ. & ex his ego infero, ff. ad leg. Falci. Didac. lib.
3. varia. reſolutio. c.19. nu.10. vbi latè hanc partem
defendit, atteſtãdo poſt Alber. quod de conſuetu-
dine ſeruatur, ſed Cotta in memor. incipien. per-
petuum, dicit, ꝙ in practica durum eſſet recedere
ab opinione Bartoli, quæ plures habet ſectatores.
Et verè ea eſt communis, & minus grauat hære-
des. Et ratio eſt, quia ſicut homo præſumitur viue-
re vſque ad centum annos, ita ius ciuitatis durat
centum annis, ſecundum Bald. in d.l. an vſusfru-
ctus, ff. de vſufruct. ſequitur Alexan. in d. conſil.60.
circa medium. Sed hæc ratio meo iudicio eſt futi-
lis, quia hæc eſt præſumptio, quæ cedit veritati, pro
pterea quid ſi ciuitas ſubſiſteret lapſis centum an-
nis, nonne tunc ceſſaret præſumptio? alia autem
ratio eſt, quia vſusfructus & legatum annuum æ-
quiparantur, vt dictu eſt. Sed huic rationi reſpon-
dent Bald. Salic. Caſtren. Iaſ. & alij, in l. annalibus,
C. de lega. quia ſcilicet, niſi legatũ vſusfructus ex-
tingueretur ſpatio centum annorum, proprietas
eſſet inutilis. Hæc autem ratio ceſſat in legato an-
nuo, ſequitur Ripa d.l.2. nu.3. vbi addit, quod vſuſ-

fructus

Digitized by Google

19 fructus † relictus ciuitati, præſumitur incolis reli-
ctus, qui non poſſunt viuere vltra centum annos.
Sed hæc ratio eſt falſa, quia etiam futuri incolæ ve-
niunt, quādo aliud quam vſusfructus relinquitur,
imò non eſt verum, ꝙ vſusfructus videatur eo caſu
relictus incolis, nam cenſetur ciuitati, & vniuerſi-
tati, vel collegio relictus, licèt aliud ſit, quando ci-
uibus relinquitur, vt dixi ſupra. facit, quia cano-
20 nicis relictum acquiritur collegio, non † autem ſin
gulis, Abb. Cardin. & Barbat. in c. requiſiſti, de re-
ſtam. vbi Didac. in fine, qui citat etiā alios. Intelli-
gi autem poterit ex prædictis, quando finiatur le-
gatum alimentorum relictum vniuerſitati, vel ec-
cleſiæ, vel collegio, vel cuicunque alij Epiſcopo re-
ctori, vel aliter habenti dignitatem, quòd ſi tenea-
mus finiri centum annis, non obſtabit deciſio Bal-
di, in d. conſ. 126. vol. 5. dicentis eſſe perpetuum, qa
dicitur perpetuum quidquid durat centum annis,
vt per Doct. in locis prædictis, dubia tamen eſt ſen
tentia, quia vt vides multi contrarium tenent.

Sed ſi ciuitas, vel eccleſia anrecurſum centum
21 annorum deſtrueretur, legatum expiraret, † vt in-
quit Rip. d. l. 2. in prin. nu. 4. verſic. benè fateor, ff. ſo
lu. matrim. Nam etiam ciuitas moritur, vt quādo
22 imperiale bannum patitur † vel aratro ſubijcitur,
vel caſmate, aut fluminis impetu perit, ſecundum
Bal. in tit. de pace Conſtan. nu. 8. vbi dixit, ꝙ per-
23 petuum perſpectu ciuitatis dicitur, † donec vixe-
rit ciuitas, ſequitur Barb. d. conſil. 20. col. 4. vbi idē
dicit in eccleſia, & facit l. formā, §. illā, ff. de cenſib.
& l. 2. C. de alluuionib. & palud. vbi deficiente re,
cui cenſus debetur, extinguitur etiam cēſus. Et di-
cit Roma. in conſ. 417. per totū, quod promiſſio cen
24 ſus † facta pro tuitione & defenſione caſtri, expi-
rat diruto caſtro, per quod facta fuerat, videtur ta
men ꝙ in eccleſia ſit aliud, & quòd deſtructa eccle
ſia alimenta tranſeant ad ſuperiorem, puta ad Pō-
25 tificē: ita enim fit de alijs eccleſiæ redditibus, † vt
declarat Bart. in l. fin. nu 22. ff. de colleg. illicit. ſed
hoc poſſet ꝓcedere in redditu certo, qui fuit ipſi
eccleſiæ relictus, is enim tranſit ad ſuperiorem: ſed
aliud eſt in alimentis, quæ licèt contemplatione ec
cleſiæ relinquantur, ijs tamē debentur, qui ſeruiūt
in ea eccleſia, propterea ceſſante ſeruitute ceſſat re
lictum, & alimenta vni relicta, non ſunt alij præſtā
da: aliud enim ſunt in perſona vnius, aliud in per-
ſona alterius, vt dixi inter priuileg. alimen. in pri-
uileg. an alimenta cedi poſſint.

Si quis tamen probet ſententiam Rogerij con-
tra Bart. & Alex. limitate eam debet, vt non proce
dat, qn̄ teſtõr alimenta relinqueret præſtanda ab
26 infraſcriptis † hæredibus, tunc enim legatū extin-
guitur per mortem hæredū ſcriptorum, quib. iniun
ctum fuit onus præſtandi illud, ita declarat Crot.
in d. l. 2. in princ. nu. 4. ff. ſol. matr. Mouetur ex eo ꝙ
voluit Bar. in l. liberis, §. hæc verba, in fi. ff. de vulg.
& pupil. vbi inqnit dictiones prædictos, vel infra-
ſcriptos, referri ſolum ad eos, qui corporalib. ocu-
27 lis † legi poſſunt, & propterea non venire hæredē
hæredis ſcripti. Ita adducit Bar. in conſ. 214. vol. 1.
vbi, ſi teſtator mandat legata ſolui per infraſcri-
ptos hæredes intra bienniū, alias ſubſtituit hoſpi-
tale, vult, ꝙ hæredib. ante biennium decedentibus
non facta ſolutione, hoſpitale nihil omnino pręten
dere poſſit, quia onus eſt iniunctum limitatè hære-
dibus nominatis. Addo Imo. in l. ſi quis filium, §. fi.
ff. de acqui. hæred. vbi ſi teſtator relicta dote filiæ
mandet, eam infraſcriptis hæredibus reſtitui, ca-
ſu quo decedat ante contractum matrimonij, non
peruenit dos ad hæredes hæredum, qui ante filiam
deceſſerunt, licèt nuptui non fuerit tradita, ſed re-
manebit apud hæredes filiæ, quia ſubſtitutio reſtri
cta eſt ad hæredes ſcriptos. Et ſubdit Imo. ſe ita cō
ſuluiſſe Faentiæ, ſequitur Aret. ibi, dicens, hanc opi
nionē eſſe veriſſimā, & illa relatio operatur idem
ac ſi hæredes fuiſſent proprio nomine expreſſi, l. Ti
tia, §. fi. l. pluribus, in prin. & ibi Aretin. ff. de verb.
obliga. faciunt etiam quæ ponunt Caſtr. Ale. Iaſ. &
alij, in l. fin. C. de hæred. inſtitu. Ruin. in conſ. 29. nu
me. 4. & ſeq. vol. 2. Duran. de arte teſtan. tit. 6. de le
ga. caut. 60. nu. 2. dixi in conſ. 123. nu. 13. Cum ergo
alimenta relinquuntur limitatè ab hæredib. infra-
ſcriptis, extinguitur legatum cū vita hæredum ſcri
ptorum, & non tranſit onus ad ſecundos hæredes.

Limita ſecundo, quando alimēta præſtanda eſ-
ſent de fructibus alicuius fundi, quia tunc finitur
legatum curſu cētum annorum, ex rõne, quia paria
28 ſunt fructus fundi relinquere, † vel aliud præſtan-
dum de fructibus fundi, l. cum ita legatū, in fi. ff. de
vſufru. lega. at vbi vſusfructus legatur eccleſiæ, vel
29 ciuitati, finitur ſpatio † centum annorum, ne pro-
prietas ſit ſemper inutilis, l. ſi vſusfructus munici-
pibus, ff. de vſufruct. lega. & dixi ſuprà. ergo idem
eſſe debet, quando aliquid relinquitur præſtandū
30 de fructibus fundi, ita † reſtringit Crot. in d. l. 2. in
princ. nu. 3. verſ. hæc tamen opinio.

Hæc limitatio benè procederet, quando fundus
alicui fuit ſingulariter relictus cum onere præſtan
di certum quid in ſingulos annos, ex fundi fructi-
bus, vel etiam, quando onus æquat fructus fundi re
licti, quia tūc ſubeſt ea ratio, ne proprietas ſit ſem-
per inutilis, ſed vbi plures fundi fuiſſent relicti, &
ex fructibus vnius præſtandum eſſet legatum an-
nuū, vel ēt, qn̄ pars fructuum ſufficeret præſtando
oneri, tunc ceſſaret rõ, & conſequenter æquipara-
tio nō procederet, ſicuti dicimus nō valere rõnem
æquiparationis inter annuū legatū, & legatū vſuſ-
fructus in controuerſia, de qua ſupra mentionem
fecimus inter Bar. Roge. & alios: argumentū enim
æquiparatorum non habet locum, quando ſubeſt
diuerſa ratio, vt ſepius dictum eſt, & ſunt iura vul-
gata, quæ non eſt neceſſe repetere.

S V M M A R I V M.

1 *Spurio relictum in cauſam alimentorum non tranſit ad hæredes, ſed eo mortuo reuocatur a dante.*
2 *Rube. Alex. in conſ. 23. reprobatur.*
3 *Dos data filiæ ſpuriæ, reuertitur ad patrem dotantem, vel illius hæredes mortua filia.*
4 *Menoch. in conſ. 60. nu. 29. quomodo intelligi debeat.*
5 *Spuriæ filiæ dos relinqui poteſt cum adiectione, quod trā ſeat ad illius hæredes.*
6 *Dos filiæ data a patre, redit ad dotantem mortua.*
7 *Dos filiæ ea mortua non redit ad dotantem inſpecta conſuetudine Martini.*
8 *Dos filiæ non redit ad dotantem inſpecto iure Canonico.*
9 *Bart. in l. fi. nu. 7. ff. de his, quib. vt indign. quomodo intelligatur.*
10 *Argumentum valet de quantitate ad tempus.*
11 *Dos data filiæ ſpuriæ non reuocatur marito viuente, licèt excedat modum alimentorum, ſecus eo mortuo.*
12 *Dos filiæ ſpuriæ promiſſa reuocatur ſtatim quatenus excedit alimenta, licèt aliud ſit, quando fuit promiſſa marito.*
13 *Genero datum, cenſetur filiæ datum contemplatione.*

Dos

14 *Dos data filiæ ſpuriæ non reuocatur a marito qui ignorauit eam eſſe ſpuriam, & ibi de veritate.*
15 *Maritus eſt dominus dotis.*
16 *Vxoris perſona non attenditur in dote.*
17 *Compenſatio non fit, quando pater dotem promiſit genero, & filiæ aliquid pro dote legauit.*
18 *Dotata non excluditur a ſtatuto, quando dos fuit marito promiſſa, non vxori.*
19 *Spurius cui fundus fuit relictus ad alimenta, tenetur cauere de illum reſtituendo poſt mortem.*
20 *Spurio quando fundus relinquitur ad alimenta, non venit proprietas, ſed ſolus vſusfructus.*
21 *Spurio datum ad alimẽta, vel in dotem, cum pacto quod tranſeat ad hæredes, non erit reſtituendum.*
22 *Spurio licèt legari non poſsit, tamen poteſt relinqui nepoti ex eo.*
23 *Dos data filiæ ſpuriæ cum pacto, quod tranſeat ad hæredes, non reſtituitur poſt mortem filiæ.*
24 *L. ſi. C. de natur. libe. locum habet etiam in filijs ſpurijs.*
25 *Nepos ex ſpurio filio non poteſt inſtitui contemplatione patris.*
26 *Nepoti ex filio ſpurio relinqui poteſt contemplatione propria.*
27 *Auus in dubio videtur infanti nepoti relinquere contemplatione patris, non filij.*
28 *Contemplatione patris aut filij an relictum ſit, ex coniecturis indicatur.*
29 *Auus in dubio cenſetur relinquere contemplatione nepotis, non filij.*
30 *Aduentitium dicitur id, quod auus tradidit, vel reliquit nepoti.*
31 *Spurio relinqui non poteſt ab eo, qui filios habet legitimos.*
32 *Legitima proles dicitur extare, quando extant filij legitimi, vel nepoti ex eis.*
33 *Spurio poteſt vncia relinqui a patre legitima ſobole extante.*
34 *Auus poteſt vnciam relinquere nepoti ex filio ſpurio etiam ſtante legitima prole.*
35 *Auus non poteſt aliquid relinquere nepotibus ex filio inceſtuoſo. & vide ibi de veritate.*
36 *Nepoti ex filio genito per inceſtas nuptias nihil relinqui poteſt, ſecus ſi nuptiæ non erant inceſtæ.*
37 *Inceſtarum nuptiarum pœna non habet locum, quando non nuptiæ, ſed ſponſalia contracta ſunt.*
38 *Inceſtæ nuptiæ non ſubijciuntur pœnis ordinarijs, quando contrahuntur cum ea infideli, vel alia.*
39 *Inceſtus pœna ob nuptias differt ab inceſtu qui committitur per fornicationem.*
40 *Qualitates ſtatuti probat quicunque vult vti ſtatuto.*
41 *Inceſtuoſus non dicitur, qui non eſt natus ex matre conſanguinea.*
42 *Inceſtuoſi filij, qui verè dicantur, remiſsiuè.*
43 *Inceſtus dicitur ſolum quando coitus eſt cum muliere ſanguine coniuncta.*
44 *Fornicatio ſimplex committitur quando mulier miſcetur cum clerico.*
45 *Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.*
46 *Extenſio non admittitur in odioſis.*
47 *Dos filiæ ſpuriæ non redit ad dotãtem, ſtante pacto, quod ea ſine filijs decedente, vir lucretur dotem.*
48 *Dos filiæ ſpuriæ non redit ad dotantem, quando ſtatutũ diſponit, quod maritus lucretur dotem vxore decedente ſine filijs.*
49 *Contrahere videtur quilibet ſecundum formam ſtatuti.*
50 *Antecedens qui vult, cenſetur velle omne conſequens neceſſarium.*
51 *Maritus ex pacto vel ſtatuto non acquirit fundum, cuius fructus fuerint filiæ ſpuriæ dati in dotem.*
52 *Spurius iure Hiſpanorũ tranſmittit ad hæredes, id quod fuit ſibi datum pro alimentis.*
53 *Statutum dicitur ius commune quoad territorium ſtatuentium.*
54 *Alimenta data in vno fundo tranſmittuntur ad hæredes, quando valor fundi non excedit modum alimentorum.*
55 *Solutio particularis eſt incommoda, & minus debito continet.*
56 *Plus ſoluere dicitur, qui ante diem ſoluit.*
57 *Spurio datum pro alimentis repetitur ſi filius poſtea efficiatur diues.*
58 *Legatum pro alimentis euaneſcens propter diuitias alimentarij reſurgit ſuperueniente neceſſitate.*

QVAESTIO VII.

SPVRIO alimenta nõ ſolum relin-
qui poſſe, ſed deberi a patre, ſuo
loco expreſſimus, ob eamq́ue cau-
ſam diximus ſuſtineri legatum ali
cuius prædij eidem factum: ſed q̃a
alimenta morte finiuntur, ideo ſi
ſpurio ob eam cauſam aliquid datum, vel relictum
ſit, id omne mortuo ſpurio hęredes patris reuocãt,
1 nec vlterius † apud hæredes ſpurij permanere per
mittitur, ita Bal. in l. eam quam, num. 41. C. de fidei
com. vbi, ſi aliquod podere relinquatur ſpurio in
alimenta, nõ tranſit ad hæredes, non rõne proprie
tatis, quia quoad eam non valet relictũ, non etiam
rõne alimentorum, quia illa finiuntur morte, l. cũ
hi, §. ſi vni, ff. de tranſact. l. dominus, §. fin. ff. de vſu-
fruct. Hoc ẽt voluit Azo in ſumma, C. de natu. li-
be. vbi ait, quod quidquid a patre peruenit ad ſpu
rium, id omne ad patris hæredes reuertitur, & eſt
in l. 1. C. de natur. libe. vbi Barto. hoc notat, idem
Bar. in l. fi. nu. 7. ff. de his, quib. vt indign. latè Dec.
in conſi. 311. col. fin. Caccialup. in l. ſi qua illuſtris,
nu. 92. & ſeq. C. ad Orficia. vbi ſequitur Bald. in lo-
cis prædictis, & præter eos Abb. in conſil. 5n. & in
conſ. 115. nu. 4. vol. 2. vbi inquit, quod legitimi de-
ſcendentes a filio ſpurio, nõ poſsũt ex perſona pa-
tris, aſpirare ad fundum ſibi relictũ pro alimentis,
Lup. in repe. c. per veſtras, in 3. not. §. 24. nu. 2. in fi.
& nu. 4. & plurib. ſequentib. de donat. inter vir. &
vxo. allegat Bal. in quodam conſ. Rip. in l. 1. n. 67. ff.
ſol. matr. Didac. in epit. de ſponſ. in 2. par. c. 8. §. 6.
nu. 15. Mantic. de coniect. vlt. volun. lib. 8. tit. 5. nu.
13. Menoch. de arbit. iud. caſu 169. nu. 20. Bonacoſ.
in trac. de æquita. canonica, in 2. cõcl. col. 31. ver. &
nota quod legatum, vbi allegat Caſſan. in conſuet.
Burgun. Quæ deciſio cũ ſit clara, & tot habeat au-
2 thores, mirum eſt, quod Rube. † Alc. in conſ. 23. per
totum, per extraneas rationes procedendo tã an-
xiè laboret in demonſtrando, quòd legatum ali-
mentorum taxatum ad vitam naturalis filij, non
tranſeat ad illius hæredes, ſed extinguatur cũ per-
ſona filij, etiam ſi adiecta ſit conditio, quod poſt il-
lius mortem tranſeat ad hæredes teſtatoris, nã &
ſi hæredes ſcripti deceſſerint ante naturalem filiũ,
ſemper legatum finitur morte naturalis, & vadit
ad hæredes teſtatoris ſiue primos, ſiue vlteriores,
etiam ſi teſtator hoc non dixerit, defendi tamẽ po
terit Rubei ſententia in filio naturali, ſecundum
ea, quæ paulò infra dicam in limitationibus.

Et quia Doctores inferendo de alimentis ad do
tem dicunt, quod pater filiam ſpuriã dotare, ſicut

alere tenetur, ideo ex præcedenti concluſione col-
ligitur,quòd dos dotatæ ſpuriæ, etiam mortua re-
3 uertitur ad patrem † dotantem,vel illius hæredes,
ita Bart.in d.l.fin.nu.7.ver.idem dico in dote,ff.de
his,quib.vt indign. Et mouetur,quia in dote mili-
tat idem fauor,& eadem ratio,Abb.in d.conſ.115.
nu.3.vbi dicit, quod ſpuriæ dos datur contempla-
tione,& loco alimentorum,Lup.d.§.24.nu.4.vbi ar
guit ab alimentis ad dotem,Rip.d.l.1.n.67. Crau.
in conſ.186.nu.16.vbi allegat Bal. Nicol. de Vbal.
Bal.Nouel.Caualc.& alios,Menoc.d.caſu 169.nu.
10.vbi allegat Dec. Rui.Rol.& Paleot. idē Menoc.
in conſi.60.nu.29.vbi allegat Bar.in l.fin.§.ſi a foce
ro,ff.de his,quę in frau.cred.& in l. Męuius,§.duob.
nu.18.ff.de leg.1.Et addit multos alios, & erit ad-
4 uertendum,quòd,etſi Menoc. † ibi dicat, dotē ſpu
riæ ita non poſſe relinqui, quod in alium tranſeat,
voluit tamen dicete, quod dos ſpuriæ relicta non
tranſeat ad illius hæredes, nam vt dicam infra in
limitationibus, benè poteſt relinqui cum ea adie-
5 ctione, quòd tranſeat ad hæredes ſpuriæ, † Capic.
in deciſ.181.nu.2. Beuinten. Rot. Bonon.deciſ.22.
num.6.Alba.in conſi.44.nu.4.Simon de interpret.
vlt.volunt.lib. 3.interpret.1.dubit.3.ſolu.2.num.7.
poſt medium,folio mihi 188.& ibi dubit.5. ſolu.4.
nu.52.folio 216.Cordub.in l.ſi quis a liberis, §.idē
reſcripſit,n.30.ff.de libe.agnoſc.& latius ibi, n.73.
vbi infinitos addit,qui videri poterunt, Peregri.in
tract.de iure fiſci,lib.3.tit.18.n.80.Et non eſt noua
hæc opinio,quandoquidem iure cōi inſpecto idem
videmus decidi in dote,quæ data ſit filiæ legitimæ
6 & naturali: ea enim † mortua,reddit ad patrē do-
tantem,vel patris hæredes,non etiam ad filię libe-
ros,l.dos a patre profecta,C.ſolu.matri.Bart.& a-
lij,in l.poſt dotem,vbi ſequuntur alij,ff.ſol.matr.&
ibi proſequitur Iaſ.nu.99. Et dicit Picus in l.4.nu.
112.ff. ad leg. Falcid. quod ſiue ſuperſint filij,ſiue
nō, ſemper mortua filia reuertitur dos ad patrem
dotantem.Et ſubdit,hanc eſſe cōem opinionem,de
cōi quoque teſtatur Socin.iun.in conſil.114.nu.18.
vol.3.Neuiz.in conſ.95.n.1. Bertr.in conſ.158.n.3.
vol.4.dixi in conſ.206.nu.2.Quare ergo non debet
idem ſeruari in dote filię ſpuriæ? Porrò maximum
eſſet inconueniens, quod ei plus fauoris impenda-
tur. Et licèt illi deciſioni ex conſuetudine Mat:ini
7 derogatū fuerit, vt per Bar.& alios in d.l.poſt do-
tem,vbi Iaſ.n.102.dicit, eam conſuetudinem non
eſſe vnius loci ſpecialem,ſed generalem,& ſeruari
per vniuerſum orbem, vt etiam teſtantur plures ci
tati a Neuiz.in conſ.45.nu.6.& dixi in d.conſ.206.
nu.8.tamen conſuetudo inducta in filiabus legiti-
mis non debet extendi ad ſpurias,in quibus ſubeſt
diuerſa ratio,& non tanta militat læſio iuris com-
munis,dos ergo reuocatur ſtatim mortua filia, qa
per mortem extinguitur ius alimentorum.

Sed etſi,vt vides, hæc concluſio ſit communis,&
cum ea tranſeant multi ſine contradictione, tamē
Bero.in conſi.165.nu.23.verſi.quarto poſito,vol.2.
tenet,quòd dos filiæ ſpuriæ non redeat ad patrem
dotantem,ſed apud eam perpetuo,& irreuocabili
ter permaneat. Mouetur autem, quia non eſt ve-
rum,quòd detur dos loco alimentorum, ſed detur
ex cauſa publica,vt inueniat virum. Et ſubdit, di-
uerſam eſſe naturam dotis a natura alimētorum,
quia eſt perpetua,ſed alimēta finiuntur morte. Sed
in hoc errat,quia,vt dixi,etiam dos reuocatur a do
tante mortua muliere inſpecto iure communi: &
non eſt verū,quòd dos ex alia cauſa quam alimen-
torum detur, imò omnes volunt eam dari loco ali
mentorum, & proinde non deberi in caſibus qui-
bus non debentur alimenta,vt diximus in tit.qui-
bus ex cauſis alimēta denegari poſſunt. Allegat ēt
8 Bart. † in l.fi.nu.7.ff. de his,quib. vt indign. ſed ibi
loquitur, quando pater dotanda cauet expreſsè,
quòd tranſeat ad hæredes filiæ, ſecus, quando do-
tat ſimpliciter. Poſtremo adducit Bar.in d.l.fin.§.ſi
a ſocero,& in d.l.Mæuius, §.duobus,vbi poſtquam
dixit reuocari poſſe dotem, poſtquam ad ſpuriam
peruenit, limitat illud non procedere inſpecto iu-
re canonico. Verum aduerte,quia loquitur Barto.
9 † viuente filia, nos verò quærimus, an ea mortua
dos reuertatur ad patrem. Præterea id quod Bar.
dicit corrigendo ſuperiora, ſecundum ius Canoni
cum,procedit reſpectu quantitatis: poſtquā enim
determinauit, quod propinqui reuocare poſſint
dotem datam ſpuriæ, poſtquam ad eam eſt reuer-
ſa, ſubdit,quòd ex iure canonico dimittendum eſt
mulieri,quantum ſufficiat pro alimentis; nos verò
non agimus de exceſſu dotis, ſed de tempore, quo
ſtare debet penes filiam, imo doctrina illa Barto-
li confundit dictum Bero.quia dum vult dotem fi-
liæ remanere apud ſpuriam pro quantitate alimē
torum,in ferre etiam videtur,quod ſtare debeat ſo
lum pro tempore,quo alimenta debentur, quia va
10 let argumentum de quantitate † ad tempus, vt in
l.miles ita,§.& quia diximus, vbi Bart.& Docto.ff.
de teſtam. milit.Barto.in l.ſi conſtante,col.5.ff.ſol.
matrim. Iaſ.in l.in teſtamento, C.de teſtam.milit.
alios citat Euerar.loco 39.in princ. Sicuti ergo dos
ſuccedit loco alimentorum in quantitate,eaq; ra-
tione non poteſt excedere alimenta,ita non debet
excedere in tempore, vt longius ſit apud filiam,
quàm forent alimenta.

Cum autem agitur, an conſtante matrimonio
dos data filiæ ſpuriæ per hæredes dantis, reuocari
poſſit? Concludunt Doctores communiter, quòd
a marito viuente reuocari non poſſit. Sed benè poſ
ſit reuocari, poſtquam mortuo marito peruenit
11 ad vxorē,† nam maritus eam habet onere tituli,&
ſine dote non contraxiſſet matrimonium,proinde
non dēt decipi,ita Bar.in l.fi.§.ſi a ſocero ff. de his,
qui in fraud.credit.ſequitur Ang. ibi,idē Ang.in l.
ignoti,C.de reuoc.his quæ in fraud.credi.Bald. in
Auth.ex cōplexu,C.de inceſt.nup.Ang.in §.ſi res a-
liena,col.2.inſtit. de lega. Abb.in d.conſ.115.nu.2.
vol.2.Alex.in conſ.54.col.3. in fi.vol.7. Et hæc opi-
nio eſt magis humana ſecundū Rip.in l.1.nu.68.ff.
ſolut.matri.Bertr.in conſ.54.nu.5.vol.2.Paleot. in
tract. de noth.& ſpu.c.50.nu.3.vbi dicit,hoc proce
dere,qñ dos ſoluitur,vel promittitur marito,ſecus
qñ promittitur,vel datur vxori: tunc enim quate-
12 nus excedit legitimū † modū,reuocatur ſtatim, at
que ita declarat procedere,quod voluit Bar.in l.fi.
ff.de his quæ in fraud.credit. vbi tenet, quod indi-
ſtinctè reuocetur quidquid datur ſpuriæ ſupra mo
dum alimentorum,Rol.in conſ.74.n.48.& ſeq.vol.
1.& in conſ.85.nu.13.vol.3. vbi ſequitur diſtinctio
nem Paleot.& allegat Ruin.Bal. Nouel. Campeg.
Capic. Bened.& alios, affirmando hanc eſſe com-
munem opinionem, & cum eo quoque tranſit Pe-
regr. in tract.de iure fiſci,lib.3.tit.18.nu.79.

Sed contrariū tenuit Bar.in d.l.fin.de his, quib.
vt indign.vbi ſimpliciter dicit,quod quid datur vl
tra modum alimentorum reuocari poteſt, & non
valet datio. Ideo Nic.de Vbal.in tracta.de ſucceſſ.
ab inteſta.car.7.colum.fi. reprehendit opinionem
prædictam,

prædictam, quia ſi a principio non valet conſtitu-
tio dotis in eo exceſſu, non poteſt cõualeſcere ex
poſt facto. Et ſi dicatur, quòd maritus habet ex ti-
tulo oneroſo, & eſſet deceptus, reſpondet quòd
debet ſibi imputare, quæ duxit ſpuriam in vxorẽ,
cui ſciebat, vel ſcire debebat nõ poſſe dotem con-
ſtitui, niſi ad modum alimentorum. Et hoc dicit
de iure verius Io. Lup. in d. §. per veſtras, in 3. not.
§. 24. nu. 3. & ſeq. folio mihi 156. vbi addit rationẽ,
quia ſi filij poſſunt mortuo patre reuocare dotem
immenſam, quam pater dederat filiæ legitimæ,
quanto magis licebit eã reuocare, quæ datur ſpu-
riæ? Hæc tamen ratio non mouet, quia nos loqui-
mur, quando dos datur marito, non quando filiæ,
quo caſu non etiam reuocatur immenſa dos data
filiæ legitimæ. Hanc etiam partem dicit veriorem
Ripa, in d. l. 1. num. 68. in fi. & ſequi videtur Gram.
deciſ. 90. nu. 3. alios citat Rolan. in conſi. 85. nu. 10.
Et non obſtat ratio illa diſtinctionis, quòd aliud
ſit dare filiæ, aliud dare marito, quia certum eſt,
13 quidquid datur marito id omne filiæ † contempla
tione aſſignari, l. dotẽ dedit, ff. de collatio. bonor.

Dicunt tamen Nicol. de Vbal. Ripa, & Lup. in
locis prædictis, & Rol. d. conſ. 85. num. 13. non re-
uocari a marito, qui ignorauit vxorem fuiſſe ſpu-
14 riam, † quia tunc ea ignorantia ipſum excuſat, ar-
gumento l. qui cõtra, C. de inceſt. nupt. Sed id quo-
que mihi non placet, quia maritus non excuſatur
a culpa ducendo in vxorem ſpuriam ignoranter,
debuit enim perſcrutari conditionẽ illius, cũ qua
matrimonium contraxit, l. cum qui alio, ff. de reg.
iur. cum ſimilibus.

In hac tamen controuerſia amplector priorem
ſententiam, quæ eſt communis & magis æqua, ac
rationabilis, ne gener remaneat ſua ſpe, & conuen
tione deceptus. Et non obſtat, quod dicitur dotem
viro promitti contemplatione filiæ, quia reſpon-
deo, quod propter hoc tamen non acquiritur fi-
15 liæ, ſed marito † qui eſt dotis dominus, Inſtitut.
quib. alien. licet, in prin. l. quoties, C. de iure dot. &
16 ipſe ſolus poſſidet, & ſolus vſucapit, nec † attendi
tur perſona vxoris, l. 1. ff. de vſucap. pro dot. Ideo
dicit rex. in l. ſi pater pro filia, ff. de collat. dot. ꝙ ſi
pater dotem promittat genero, deinde aliquid le
17 get filiæ, tale legatum nõ cõpenſabitur † cum do-
te promiſſa genero. Et ad propoſitum dicit Iſern.
in c. 1. col. 7. verſ. ſi vero marito, titu. de natu. ſuc-
18 ceſ. feud. ꝙ ſi dos fuit marito promiſſa, vxor † non
erit excluſa a ſtatuto, quo excluditur filia dotata,
ſequitur Afflict. ibi, num. 88. & 93. Georg. Natta in
tract. de ſtatu. excluſ. fœmin. q. 2. nu. 59. Quam ſen-
tentiam defendi in conſi. 45. nu. 44. vbi dixi id pro
cedere, etiamſi vxor ſciens dotem marito datã ta-
cuiſſet, atque ita erit concluſio, ꝙ vbi dos eſt data
marito, tunc ẽt ſi excedat debitũ modum alimẽto-
rum, non põt cõſtante matrimonio repeti a iure,
ſed expectãdũ erit, quoad per diſſolutionem matri
monij perueniat ad vxorẽ, & eo caſu dabitur repe
titio eius, quod eſt ſupra modum alimentorum.

Id verò quod ſupra diximus fundum aſſignatũ
ſpurio ad alimenta, repeti poſſe poſt ſpurij mor-
19 tem, adeo verum eſt, vt cogi poſſit ſpurius † viuẽs,
præſtare cautionem de reſtituendo fundum poſt
mortem, ita voluit Crauetta in conſil. 209. col. pe-
nult. verſic. ſed obligantur iſti ſpurij, ſequitur Si-
mon de Pret. d. lib. 3. ſolut. 2. num. 7. folio 188. Cor
dub. in d. l. ſi quis a liberis, §. idẽ reſcripſit, nu. 72.
vbi allegat ſic voluiſſe Bald. in conſi. 175. volum. 3.
qui tamen in terminis de hoc nihil, licet multa re-
gulariter tractet de præſtanda fideiuſſione, & n. 2.
dicit, quod ſatiſdandum eſt, quando reſtitutio or-
dinatur a lege, vt in caſu noſtro.

In hoc etiam eſt aduertendum, quod ſi relicto
fundo ad alimẽta veniat proprietas, vt dixi in tit.
qñ cenſeantur relicta alimenta, tamen hoc non ha
20 bet locum, quando † fundus relinquitur ſpurio:
tunc enim fallit regula, quia ſpurius non eſt capax
proprietatis, vt dicit Bal. in l. eam quam, nu. 41. C.
de fideicom. & iã dixi in tit. prædicto, vbi in quin-
ta limitatione poſt Ang. in l. cum hi, §. ſi vni, col. 1.
in fi. ff. de tranſact. probani, tale relictũ minime in-
cludere proprietatem, quando ei fit, qui incapax
eſt proprietatis.

Regula autem prædicta, quæ habet, quòd fun-
dus datus in dotem filiæ ſpuriæ, vel filiæ in alimen
ta reuocari poſſit mortuo filio, & non tranſeat ad
hæredes, limitatur, quando pater dediſſet, cum ex-
21 preſſo pacto, quod tranſeat ad filios † ſpurij, nam
eo caſu ſeruatur patris voluntas: nam etſi ſpurijs
22 nihil relinqui poſſit, tamen nepotibus ex † ſpurijs
poteſt relinqui, l. ſi. C. de natu. libe. Ita noſtrã ſen-
tẽtiam limitat & declarat Bart. in d. l. ſi. nu. 7. ff. de
his, quib. vt indign. vbi loquitur tam de fundo reli
23 cto ad alimẽta, quam etiã de dote † data filiæ ſpu-
riæ, idem tenuit Abb. in conſi. 50. nu. 3. in conſ. 115.
nu. 4. vol. 2. Cæpol. in cau. 38. incip. nũc videamus,
col. 3. verſ. nona cautela eſt, Caccialup. in l. ſi qua
illuſtris, num. 9. C. ad Orficia. Lup. in c. per veſtras,
in 3. nota. §. 24. nu. 7. de dona. inter vir. & vxo. folio
mihi 156. Ripa in l. 1. nu. 69. ff. ſolu. matr. Capic. in
deciſ. 181. nu. 4. Rol. in tract. de lucr. dot. q. 94. n. 17.
vbi allegat Bal. Nouc. & Bulg. Benint. Rot. Bonon.
deciſ. 22. nu. 6. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. reſcri
pſit, nu. 74. ff. de libe. agno. vel alen. vbi tñ in hanc
ſñiam multos citat, qui id nõ dicũt, Paleo. in tract.
de noth. & ſpur. c. 51. n. 6. & nouiſſimè poſt hæc ſcri
pta viſus Peregri. in tract. nunc edito de iure fiſci,
lib. 3. num. 81.

Hæc tñ opinio non eſt ſine contradictione, quia
multi tenent, ꝙ nepoti ẽt legitimo ex filio ſpurio,
nõ poſſit auus relinquere. Et ex his Ciu. poſt Odo-
fred. in l. ſi. C. de natu. lib. Bal. in l. Gallus, §. quidam
rectè, ff. de libe. & poſthu. Fulgoſ. latè in conſ. 23. in
2. dub. Et ſequuntur plures alij moti ea rõne, quia
in filijs ex ſpurio militat rõ prohibitionis, quæ in
ipſo ſpurio, vt. ſ. reprimatur parentum libido, cum
videant filijs ex eo vitio procreatis nihil poſſe re-
linqui, itẽ q̃a tale relictũ ſuper factũ vr̃ ſpurij filij
contẽplatione, cũ aliter nepos nõ cõiungant auo.
Accedat, ꝙ vbi nepotib. relinquit, tũc patris vſuſ-
fructus acquiritur, atq; ita vtilitas relicti cõtra le
gis intentionem patri ſpurio acquiritur.

Communis tamen & verior eſt opinio, quod
auus poteſt nepoti legitimo ex filio ſpurio relin-
quere, vt eſt text. expreſſus in dicta l. fina. C. de
24 natural. liber. quæ † etſi loquatur de filio natu-
rali, tamen locum habet etiam in ſpurio, vt de-
clarat gloſ. ibi, Federic. de Sen. in conſilio 57. in
ſexto dubio, vbi mouetur, quia non reperitur iu-
re prohibitum, ergo ſtare debet. Item poteſt ne-
pos capere tanquam extraneus: poteſt capere bo
na hæredis inſtituti, quando eſt a patre ſubſtitu-
tus, multo magis capere poterit directè. Eandem
tenuit Corne. conſil. 1. colum. 16. verſic. circa ſex-
tum, volum. 3. conſ. 25. vol. 1. & communem dicit
Bero. famil. quæſt. 127. in prin. Paleo. in d. trac. quæ

ſtio.53.nu.3.Cla.de teſtam.q.32.in princ. Et quia,
Doctores variè loquuntur in hac materia, vt ſciri
poſſit, quibus caſib. pater valeat diſponere, quòd
mortuo filio, vel filia relictũ pro alimentis, vel pro
dote tranſeat ad nepotes, decidẽdi ſunt aliqui ca-
ſus communiter recepti a Doctoribus, & ſecundũ
eam deciſionem regulabitur quæſtio noſtra.

In primis illud eſt indubitatum, quod vbi auus
nepotem inſtituit contemplatione patris, non va
25 let inſtitutio, † & hanc partem tenuerunt omnes
etiam, qui ſimpliciter admittunt, patrem poſſe re-
linquere nepoti, Rofred. & Odofre. Cin. & alij in
d.l.fin.Bart.& alij in locis inferius citatis. Hæc tñ
concluſio noſtris terminis applicari non põt, quia
dos, vel alimenta nepotibus relinquuntur in tem-
pus, quo nihil poteſt filio acquiri, id eſt, poſt illius
mortem, vt ſupra in themate dictum eſt, & eo tem
pore ratione contemplationis nullum poteſt effe-
ctum producere. Ideo ſi etiam contemplatione
filij relinqueretur, ſubſiſteret diſpoſitio, cum inde
nihil contra legem ſequatur.

Secunda eſt concluſio, ꝙ ſi relinquatur expreſsè
contẽplatione nõ patris, ſed ipſorũ nepotũ, ſuſti-
26 netur relictum, quia nihil prohibet † eis vti cæte-
ris extraneis relinqui, Bart.in conſi.118. Oducius,
nu.6.in 1.vol.1.vbi dicit, dare inſtitutionem contẽ
platione ipſius nepotis, quãuis non ſit auo notus,
niſi per filiũ, & ponit exemplum, qñ mandat auus,
quod per patrem nihil nepoti minuatur, vel detra
hatur de relicto. Idem voluit Bart. in l. Gallus, §.
quod ſi is, ff.de libe.& poſthum.& ibi Iaſ.nu.19. di
cit, eſſe cõem, & indubitatam concluſionem, & ſe-
quuntur alij inferius allegandi. Sed hæc concluſio
parum etiam conducit ad caſum noſtrum, quan-
doquidem nemo poteſt videri cõtemplatione pa-
tris, vel alterius, quam ipſius nepotis factum reli-
ctum, ex quo eſt nepoti acquirendum poſt mortẽ
patris, quo tempore nihil patri poteſt acquiri. Et
fatentur Doct. tunc filij non dico contemplatione
relictum, ſed nepotis, qñ auus diſponit, quod pa-
tri nihil quæratur, vt per Bart.d.§.ꝙ ſi is, & d.conſ.
118.Iaſ.d.§.quod ſi is, Caſtr.d.§.quod ſi is, num.6.
circa med. Et licèt filij contemplatione relictũ vi-
27 deatur, quando nepos eſt infans, † ita vt aui gra-
tiam, vel affectionem nulla ratione potuerit pro-
mereri, vt per Rofred. quem citat Bar.in d.§.quod
ſi is, ex quo ſufficiũt coniecturæ ad dignoſcendum
28 cuius fuerit contemplatione † relictũ, Soc.iu.conſ.
16.in 1.dub.vol.4.Bero.famil.quæſtio.127.tñ illud
procedit, quando poſſet in eo relicto aliqua filij
vtilitas conſiderari, ac ceſſante vtilitate ceſſat om
nis reſpectus. Accedat ꝙ ea ratio meritorum mihi
non arridet, quia ſat eſt, ꝙ conſtet de aui affectio-
ne erga nepotem, nec requirũtur nepotis merita.
Et videmus cantos ſenes allici plurimum puerili-
bus blanditijs ad illorum amorem, & quod vide-
mus immerito amari, & fauoribus ac dignitati-
bus tolli. Præterea, ea diſtinctio, ſi veritati locus
eſt, leuiſſima eſt. Quid enim hoc eſt dicere, quòd
contemplatione patris vel filij fuerit relictum. Si
volunt Doctor. ꝙ etſi patris contemplatione fue-
rit aliquid datum filio ea adiecta lege, ne quid pa-
tri quæratur, tunc ſuſtineatur diſpoſitio, & hoc ca-
ſu quomodo conſiderari poteſt legis offenſio, quæ
ad hoc eſt limitata, ne filio naturali, vel ſpurio ali
quid relinquatur. Melius igitur eſt dicere, ꝙ aut
patri põt acquiri, & nõ valet relictũ; aut nõ poteſt
acquiri, & tunc valet. Id verò monuiſſe volui, non,
quia arbitreris in iudicando & conſulendo ſit a cõ-
muni diſtinctione recedendum, ſed vt alijs præ-
beatur occaſio penitus cogitãdi de illius veritate.

Tertia eſt concluſio, ꝙ vbi ſumus in dubio pa-
tris ne, vel filij datum fuerit contemplatione, tũc
29 relictũ ſuſtinetur, quia præſumitur nepotis † con-
templatione reliquiſſe auus, ex quo aliter actus ſu
ſtineri non põt, & credendum eſt, ꝙ viam elegerit
per quã actus valeat, & non pereat, ſicut in dubio
ita quoque interpretari debemus, l.quoties, ff. de
reb.dub.ita tenent Bar.& alij ſupra citati, Clarus
qui communem dicit in §.teſtamentum, q.32.n.2.
Paleot.in tract.de noth.& ſpur.c.53.nu.6. vbi latè
agit Peregrin.d.lib.3.nu.49. vbi eã dicit præcipuã
eſſe huius dicti rationẽ, quia quod ab auo deſcen-
dit in nepotem, profectitium non iudicatur, ſed
30 † aduentitium, glo.Bart.Caſtren. Alex.Iaſ. & alij,
in l.qui in aliena, §.interdum, ff.de acquir. hæred.
glo.Bart.& alij, in l.quæſitum, ff. de lega.1. Quam-
uis nec id ſine contradictione pertranſeat. Cõuer
tunt enim Doctores, an profectitium vel aduenti-
tium iudicandum ſit, verum viderint alij, mihi ſa-
nè non conuenit ea indagatio parum ad propoſi-
tam materiam pertinens.

His vero caſibus, quibus diximus legitimo ne-
poti ex filio illegitimo relinqui poſſe intelligen-
dum eſt, quando auus caret legitima ſobole, quòd
ſi deſcendentes habeat legitimos, non permittit
31 lex illos excludi, vt † proles illegitima dotetur,
ita loquitur in l.fin.C.de natura. lib. atque omnes
Doct. declarant, & intelligunt id quod voluit Bar.
in d.§.quod ſi is, vt per Alex. ibi, num.7.& commu-
nem dicit idem Alex. in conſ.74.nu.5.vol.3.Iaſ. in
l.hæreditas, nu.8.C.de his, quib. vt indig. Corn.in
conſ.25.col.2.vol.1. Duen. regu. 266.limita. 2.vbi
allegat Imo.Abb.Aret.Dec.Bermõd.Moder.Gal.
Gauldenſ.Boerium, Didac. Benedict. & Roderic.
Et atteſtatur hanc eſſe communem opinionẽ, ean
dẽ alios referẽs cõmunẽ dicit Clar. loco prædicto,
nu.3.Paleot.d.c.53.nu.9. vbi ait, prolem dici legi-
32 timam † non modo filios, ſed etiam nepotes ex le
gitimis filijs, ſecundum Crauet.in conſ.200.Pere-
grin.d.l.3.num.53. vbi dicit veriſſimam hanc eſſe
declarationem. Et facit concludens ratio. Nam ſi
ſtante ſobole legitima nepos legitimus ex filio na-
turali non poteſt inſtitui, multo minus inſtitui po-
terit nepos ex ſpurio, cui minus fauẽdum eſt tan-
quam legibus magis odioſo.

Declarandum item eſt, vt ſtante legitima ſobo-
le poſſit vnciam relinquere nepoti ex filio ſpurio:
33 ſi enim ex l.fi.C.de natur.lib.põt filio ſpurio † vn-
ciam relinquere, ſecundũ glo.ibi, quæ dicta in na-
turalibus, extendit ad ſpurios, multo magis pote-
rit ea relinqui nepoti ex filio, qui minus eſt legib.
34 odioſus. Et gloſ. ibi vr̃ expreſsè † loqui in nepote
ex ſpurio. Et Capic.in deciſ.181. nume.4. expreſſe
vult, ꝙ intra vnciã relinqui poſſit nepoti, q̃a Bart.
in l.fina.ff.de his quib. vt indign.& d.l.Gallus, §.ꝙ
ſi is, extendit l.fi. C.de natura. liber. ad legitimos
ſpuriorum, ergo ẽt reſpectu vnciæ illa lex locũ ha-
bebit in dictis nepotibus, ſequitur Paleot. d.c.53.
nume.9. vbicunque ergo dos filiæ ſpuriæ data, vel
fundus ad alimenta ſpurij aſſignatus non excede-
ret vnciam ſubſtantiæ paternæ, ſemper tranſiret
ad nepotes poſt mortem filij, etiã ſi pater aſſignan
do dotem, vel fundum non vteretur cautela Barto
li, de qua nunc principaliter tractamus.

Intellige ſecundo, quod ſuſtineatur cautela præ
dicta,

dicta, dummodo filij non ſint inceſtuoſi, nam auus
35 nepotibus ex eis † nihil poteſt relinqnere, vt eſt
text. vbi Bald. in l. ſi quis inceſti, nume. 2. C. de inceſt. nupt. quem ſequitur Salicet. ibi, vti a plurib. allegatur, ſed mihi id non dicit, & in eo text. eſt de hoc caſus vnicus menti teneudus, ſecundum Baldum in cap. in præſentia, nume. 35. de probatio. Id quod voluit quoque Alexan. in d. l. Gallus, §. quod ſi is, nu. 7. in fin. verſ. ſecundo limita, vbi dicit eſſe menti tenendum, qnia non meminit alibi eſſe tactum, Corne. in conſ. 25. vol. 1. eandem ſententiam tenuerunt Corſet. & Marſil. quos citat & ſequitur Didac. in epitom. de ſponſa. par. 2. nu. 8. §. 5. num. 13. Paleot. d. cap. 53. vbi dicit, hanc limitationem eſſe recipiendam omnino contra Iaſ. Peregrin. d. lib. 3. nu. 54. vbi ait, hanc eſſe veram, & de iure probatam, quidquid in contrariũ Iaſ. attentauerit. Et hanc dicit communem Martin. Laud. in tract. de legitimat. n. 73. & alios cumulat Duen. d. reg. 266. in 2. limit. verſ. quæ limitatio.

Impugnatur tamen hæc limitatio multis medijs a Iaſ. in d. §. quod ſi is, nume. 25. vbi quatuor conſiderat fundamenta, ſed præter enm dicit, ꝙ Din. dum quæſtionem tractat, an nepos legitimus ex filio illegitimo poſſit inſtitui, parificat in hoc ſpurium & inceſtuoſum, & eodem modo loqnuntur multi Doctores, & apud Caſtrenſ. in d. §. quod ſi is, & rationes per quas licet auo nepotem inſtituere ex filio ſpurio, militant etiam in nepote ex filio inceſtuoſo, licèt legibus ſit magis odioſus incestuoſus, quàm ſpurius.

Concordari tamen poſſunt, & debent contrariæ ſententiæ prædictæ hoc modo, vt prima Baldi
36 procedat in ſuis terminis, † in quibus loquitur, id
eſt, in nepote ex filio nato ex inceſtis nuptijs: altera verò locum habeat, quando filius non eſt procreatus ex nuptijs inceſtis, ſed ex inceſto coitu, citra tamen nuptias.

Et ratio differẽtiæ, quia vbi natus eſt ex nuptijs inceſtis, lex prohibet patrem teſtari, vel diſponere de bonis alias in perſonas præter nominatas in ea l. ſi quis inceſti; nepos aũt ex eo filio non eſt nominatus, ergo non poteſt inſtitui, ſicuti nec alius, quãtumuis extraneus, qui non ſit in ea lege comprehenſus, atque ita auus prohibetur, non quia nepos ſit ex inceſtuoſo filio, ſed quia non eſt de perſonis in ea lege incluſis: vbi vero filius non eſt ſuſceptus ex matrimonio inceſtuoſo, tunc ceſſat pęna illa, & auus poteſt libere teſtari, ſicuti quiuis alius, & facultas teſtandi non eſt limitata quoad certas perſonas. Ergo quòd non eſt correctũ, quare ſtare prohibetur? Quod autem ratione prædicta, nõ alia nepos ex filio procreato ex inceſtis nuptijs non poſſit inſtitui, ponit Bal. loco prædicto, & ſequitur Paleot. d. cap. 53.

Iura enim de nuptijs inceſtis loquẽtia non extenduntur, ſed reſtringuntur, ideo non habent lo-
37 cum, vbi ſola ſponſalia † de futuro forẽt cõtracta,
vel ẽt de præſenti, ſi tamen copula non interuenit, vt probat tex. in c. & ſi neceſſe, de donat. inter vir. & vxo. quẽ ita intelligunt Butr. Abb. & Præpoſ. ibi, Bal. Nouel. in tract. dot. par. 11. col. 11. Didac. in epitom. de ſponſa. par. 1. cap. 6. §. 80. nu. 29. Clar. in praxi crimina. §. inceſtus, num. 7.

Pari modo pęnæ dictæ l. ſi quis inceſti, & Auth.
38 ibi poſitæ, nõ habet locũ, qñ nuptiæ nõ ſunt † pro-
priè inceſtæ, puta qñ cõtrahuntur cũ cognata ſpirituali, vel cũ mulieri vidua, vel infideli, quia pęnæ ſunt molliendæ, non augẽdæ, vt per Doct. in Auth. inceſtas, C. de inceſt. nup. vbi Salic. nu. 4. dicit, hanc eſſe cõem opinionem, Dec. in conſ. 158. nu. 1. Boer. in deciſ. 264. nu. 13. Clar. d. §. inceſtus, num. 4.

Et ſanè alia eſt inceſtus pœna, quando commit-
39 ritur per matrimonium, vel ſponſalia: † alia verò,
quando per fornicationem ſimplicem, vt poteſt videri apud Plac. in trac. accuſatio. tit. 3. nu. 15. Pan. Grillan. in trac. de pęn. omnifar. coit. quęſt. 3. nu. 6. Clar. in d. §. inceſtus, n. 1. Caccialup. in Auth. ſi qua illuſtris, nu. 21. C. ad Orfician. Boſ. in titu. de coitu damna. & punib. nu. 4. Cum ergo pęnæ inceſtis nuptijs iure ciuili impoſitæ ceſſent, quãdo nuptiæ nõ interueniunt, vtique auus poterit inſtituere nepotem ex filio inceſtuoſo, quia deficit qualitas requiſita a lege puniẽte: qui. n. vult lege, aut ſtatuto vti,
40 teneť probare omnes qualitates † requiſitas a le-
ge, l. 1. §. quod aũt ait prætor, & ibi Bart. ff. ne quid in flumi. publi. Bart. & Bal. in l. in cauſis, C. de accuſatio. vbi dicunt ſuccũbere eũ, qui intentando beneficiũ ſtatuti nõ probat qualitates ab eo requiſitas, & illorũ dictũ, inquit ſingulare, Soc. in cõſ. 55. nu. 4. vol. 1. Tiraq. alios citans, de retract. conſang. §. 8. glo. 7. nu. 1. Natta in conſ. 266. nu. 5. Rol. in cõſ. 67. nu. 26. vol. 2. Cæphal. in conſ. 249. nu. 16.

Quod verò dictum eſt de inceſtuoſo filio, intellige de vero inceſtu, nam ſuſceptus a Clerico, non
41 dicitur inceſtuoſus, † niſi natus ſit a matre conſan
guinea, vel religioſa, glo. in c. per venerabilem, qui fil. ſint legiti. ideo nepos ex filio ſuſcepto per Clericum poteſt inſtitui, Bal. in d. l. ſi quis inceſti, C. de inceſt. nup. Pet. Cin. Salic. & alij, in l. 2. C. de Epiſcop. & Cler. Abb. in c. ex tenore, qui fil. ſint legi. Alex. in d. §. quod ſi is, nu. 9. Didac. d. c. 8. §. 5. nu. 14. verſ. vnde hæc concluſio, & Duen. d. reg. 366. limit. 2. verſ. quod in nepote ex filio. Et qui verè dicãtur
42 filij inceſtuoſi, † ponit Paleot. d. tract. de noth. &
43 ſpur. c. 16. nu. 10. dicitur enim inceſtus coitus † cũ
ſanguine cõiuncta, Alex. conſ. 229. vol. 6. Cæpol. in conſ. crimi. 69. Barbat. in conſi. 23. vol. 2. Et quamuis glo. in d. l. 2. in verſ. filij, C. de Epiſc. & Cler. dicat, mulierẽ commiſcentem ſe cum Clerico ſacris ordinibus inſignito cõmittere inceſtum, & eam ſequitur Bal. nu. 2. dicens, ita fuiſſe iudicatũ, & cõem affirmet Grillan. de diuerſ. crimin. lib. 3. q. vlt. Tamen veritas eſt in contrarium, & dicitur ſimplex
44 † fornicatio, ſecundum Pet. Cin. & alios in d. l. 2.
cum alijs ſupracitatis, & cõem dicit Caccialup. in d. Auth. ſi qua illuſtris, nu. 31. & ſeq. Boſſ. in titu. de coitu dãna. & punibi. nu. 15. Vaſq. de ſucceſ. creat. lib. 3. §. 22. nu. 50. Clar. in pract. crimi. §. fornicatio, nu. 18. & in §. inceſtus, nu. 1. verſ. ſed nunquid committitur, in fi. vbi dicit hanc eſſe veritatem.

Secundò principale dictũ, ꝙ filiæ ſpuriæ aſſignata redeant ad patrẽ, vel eius hæredes, quãdocuque filia decedit, declara nõ ꝓcedere, qñ pacto pater in cõſtitutione dotis cauiſſet, ꝙ filia in matrimonio ſine liberis decedente, vir lucretur dotẽ, q̃a eueniẽte eo caſu maritus lucrabitur dotem. Valet enim pactum, ex quo non reperitur iure cautum, quòd pater non poſſit relinquere, vel donare ma-
45 rito filiæ ſpuriæ, & quòd lex † non dicit, nec nos
dicere debemus, l. illã, C. de collatio. Et quod lege diſpoſitum non reperitur, nõ eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendũ, cap. conſuluiſti, 2. quæſtio. 5. D. Becius in conſil. 25. nu. 4. conſi. 35. nu. 4. &
46 in odioſis non eſt licita † extenſio, capit. odia, de
47 reg. iur. in 6. Et in hoc voluit in terminis † Bald.

Nouel.in tract.dot.par.6. prin.in priuileg.16.col.
2.ver.ſed quid ſi ſtatutum,vbi dicit,quod pater nõ
poteſt donare marito filiæ ſpuriæ, ſequitur Rol.in
tracta.de lucro dot.q.94.nu.15.& nu.16.Bulgar.in
l.1.nu.37.ver.& adde ſupradictis,ff.ſolu.mat.Lup.
in c.per veſtras,in 3.nota.§.24.num.8.ex quo infer
tur verum eſſe,quod ſupra dixi,attendendum non
eſſe,cuius contemplatione factum fuerit relictum,
ſed cuius commodũ concernat, nam dubitari non
põt,quin hoc caſu pater dotãdo cum eo pacto,mo-
ueat contẽplatione filiæ,tñ ſuſtinetur pactũ. Et rõ
eſt,quia ex eo nihil filiæ quæritur,vt dicunt Bal.No
uel.Bulgar.Lupus,& Rolan.in locis prædictis.

Tertio reſtringitur,vt nõ procedat,qñ extat ſta-
tutum,quod vxore ſine liberis decedente,maritus
lucretur dotem,qñ tali caſu eueniẽte,maritus do-
48 tem† lucrabitur:ita voluerunt Bal.Nouel.Bulgar.
Lup.& Rol.in locis ſupracitatis.Tunc enim non vi
detur maritus id habere ex liberalitate patris,ſed
ex neceſſitate iuris in recompẽſationem onerum,
Crauet.in conſi.186.num.16.Simon de Pret.de in-
terpret.vlt.volun.lib.3.interpret.1.dubit.3.ſolu.2.
num.7.ver.poteſt tamen maritus, Rolan in conſil.
74.num.62. & ſeq.vol.1.Phanuc.in trac.dotis,glo.
10.nu.61.Peregri.in d.lib.3.num.80.Cum enim pa
ter dat dotem, videtur etiam conſentire,quòd ma
ritus illam lucretur,ſi filia moriatur ſine liberis,tũ
49 quia contraxiſſet ſecundum ſtatuta,† vt per Do-
ctor.in l.hæredes mei,§.cum ita, ff. ad Trebellia.tũ
etiam,quia qui vult vnum conſequens, cenſetur ẽt
50 velle id omne, † quod ex eo ſequitur,l.3.§.Seio,ff.
de minoribus,c.cum quid,de reg.iur.in 6.Et demũ
quia faciẽs actum,videtur ſe obligare legibus de il
lo actu loquentibus,quę rationes adductę paſſim a
Doctoribus ſuadent quidem lucrum ſtatuti gene-
raliter habere locum in quacunque perſona, quæ
poſſit liberè diſponere, ſed non concludunt in pa-
tre filiæ ſpuriæ,dum in eo dubitatur, ſi poſſit ita da
re,vt dos non redeat ad dotantem, ideo ea amica
eſt ratio,quia pater prohibetur filiæ dare non alij,
& in lucro,quod acquiritur genero ceſſat ratio pro
hibitionis.Intelligit tamen Bulg.loco prædicto, &
eum ſequuntur alij,vt non procedat, quando fun-
dus non eſſet datus in dotem, ſed ius percipiendi
51 fructus † ex eo: tunc enim fundus non tranſit ad
maritum.Et ratio eſt,quia plus non poteſt acquire
re maritus, quam fuerit ſibi conceſſum; at fundus
non fuit in dotem datus,ergo maritus non lucrabi
tur illum, & ſtatutum quod diſponit de lucranda
dote, non poteſt extendi ad id, quod non fuit da-
tum in dotem.

Quarto non habet locum prædicta regula iure
52 Regio Hiſpanorum, quò expreſſè † ſancitum eſt,
quòd ſpurius ad hæredes tranſmittat, quod ſibi a
patre in alimenta eſt conceſſum, vt per Didac. in
epito.de ſponſ.par.2.c.8.§.6.nu.15.Cordu.in d.l.ſi
quis a liberis,§.idem reſcripſit,num.75.ff.de liber.
agnoſc.vel alen. a parent. vel patron. Et idipſum
dici poteſt,quandocunque ſimile extaret ſtatutum
diſponens, ꝙ datum ſpurio ad alimenta, tranſeat
ad hęredes. Et loco prędicto,Cordub.tractat,an ſi-
cuti Hiſpanorum legibus ſpurius teſtando id trãſ-
mittit,pari modo inteſtatus, vel nulla facta diſpo
ſitione tranſmittat. Et quãdo extat ſtatutum, res
53 eſt ſine dubio,quia habetur pro iure † communi in
iuriſdictione ſtatuentium,Barto.& alij in l.omnes
populi,ff.de iuſtit.& iure, & derogat iure commu-
ni,Alex.in conſ.134.nu.5.volum.6.& dicit Bal.in l.
Gallus,§.ſi eius,in 2.notab.ff.de lib.& poſthu.Dec.
in conſ.563.nu.7. Eſt verum,quod declarationem
prædictam videtur non ita ſimpliciter & ſine hæſi-
tatione amplecti Lup.d.capit.per veſtras,in 3.no-
tab.§.24.num.8.imo plus attentari.

Quinto non habet locum,quando id,quod relin
quitur ad alimenta, vix ſufficit pro alimentorum
quantitate, & non excedit quantitatem pro ali-
54 mentis neceſſariam. Eo enim † caſu fundus ad hæ
redes tranſmittitur,ita voluit Roder.in l.fori,1.ti.
6.lib.3. quem citat & ſequitur Didac. d.cap. 8.§.6.
nu.15.in fi. Sed ante eos hoc voluit Bal.in cõſ.448.
nu.5.vol.1.vbi intelligit,cũ proprietas, quæ relin-
quitur inſpecto ſolo tpe vita ſpurij ſecundum taxa
tionem,l.hæreditatum,ff.ad leg. Falcid.non exce-
dit valorem alimentorum, quæ deberent in ſingu-
los annos præſtari,citat & ſequitur Peregri. d.lib.
3.nu.77.Lup.d.§.24.nu.8.verſ.alio etiam caſu cre-
derem,vbi allegat Caccialup.in d.l.ſi qua illuſtris,
col.antepen.Et hoc modo intelligi poteſt quod vo
luit Bero.in conſ.165. nu.20. & ſeq.vol.2. Et facit,
quia vncia,quæ ſtantibus legitimis filijs poteſt re-
linqui ſpurio ex l.fi.C.de natura.lib. tranſit ad hæ-
redes,& põt ẽt donari nepoti legitimo ex filio ſpu
rio,& dixi ſupra in ver.declarandum item.

Aduertendum tamen, quod in calculo æſtima-
tionis faciendæ,an fundus ad alimẽta relictus,ex-
cedat legitimum alimentorum modum, aut valo-
rem, habenda erit ratio commodi, quod ſequitur
ex repreſentatione debiti,id eſt,ex anticipata ſolũ
tione,cũ in principio, & in vna vice ſoluatur,quod
ſingulis annis erat præſtandum:ſicuti enim minus
55 dicitur ſoluere† qui particulares facit ſolutiones,
l.planè, ff.famil.ercilcun.& qui tardius ſoluit, ita
plus dicitur ſoluere,qui ante tempus ſoluit, quod
56 † in tempore vel in diem debebatur,§.plus,inſt.de
actio.& volunt Doct.& ſæpè tetigi in hoc tractatu
quod æſtimetur interuſurium medij temporis.

Rurſus aduertendum cenſeo, ꝙ fortè dici nõ po
terit fundum,qui non excedat debitum modũ ali-
mentorũ,tranſire ad hæredes: Nã ſi in cauſam ali-
mentorum datus eſt, & ſpurius ſine eo vixit ex in-
duſtria,arte,vel operis,vr, ꝙ datum in cauſa alimẽ
torum repeti poſſit tãquam cauſa non ſequuta, vt
in l.1.& toto ti.ff.de cond.ob cauſam,vel etiã con-
dictione indebiti,nam alimenta ſpurio non deben
tur qui alere ſeipſum poteſt aliunde, vt dixi ſuo lo
co. Et dicit Caccialup.in d.l.ſi qua illuſtris,nu.93.
57 Quod fundus ad alimenta præſtitos repetitur † ſi
filius efficiatur diues. Cũ ergo mortuo filio ſuper-
ſit fundus datus in alimenta,quómodo erit tranſ-
miſſus ad filios,ſeu nepotes,ſi repeti poteſt? Conſi
dera ergo qualiter ſuſtineatur dicta deciſio, quia
apud me eſt dubia, & Caccialupus loco prædicto,
ſubdit, eſſe ſingulariter notandum, quia legatum
58 euaneſcit,ſicuti ſecundum eum reſurgit † ſi neceſ-
ſitas ſuperueniret, id, quod ſequitur etiam Lup.d.
notab.3.§.23.nu.7.ver.& ſubdit fortius.

S V M M A R I V M.

1 *Alimenta actori debita pendente lite, vſque ad diffiniti-
uam præſtentur.*
2 *Lis finitur ſequuta ſententia.*
3 *Sententia eſt remedium finem imponens liti.*
4 *Lis propriè dicitur poſt conteſtationem.*
5 *Actori vbi lite pendente debentur alimenta,ea præſtanda
ſunt vſque ad perfectam exequutionem.*

Lis

Google

6 *Lis dicitur finita quando res ei datur qui vicit.*
7 *Lis non dicitur finita pendente appellatione, vel dum licet appellare.*
8 *Verba debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam.*

QVAESTIO VIII.

QVAE alimenta filio, vel vxori, vel
monacho decernútur a Iudice per
modum prouiſionis pendente li-
te ſecundum terminos, l. ſi inſtitu-
ta, §. de inofficioſo, ff. de inoffi. teſt.
vbi diximus, in titulo quibus, & a
quibus alimenta præſtanda ſint, ea vſque ad diffi-
1 nitiuam ſententiam ſunt præſtanda. † Ita proba-
tur in d. §. de inofficioſo, vbi dicitur vſque ad fi-
nem litis eſſe decernenda, atque ita determinat
Rebuff. in conſtitu. Gall. tomo 1. tit. de ſenten. pro-
uiſ. art. 1. glo. 2. nu. 17. Eandem opinionem proba-
uit Ludou. Molin. in tracta. de primogen. Hiſpan.
lib. 2. c. 16. nu. 39. & Menoch. in tracta. de præſum
ptio. lib. 1. q. 36. nu. 34. Et ratio eſt, quia ſententia
2 ſequuta lis accipit † finem, vt eſt text. in l. 1. ff. de re
iudic. in c. iurgantium, eodem tit. & ſententia ſo-
let totam quæſtionem diffinire, l. quale, §. dicere,
ff. de arbitris, l. eos, in princ. C. de appellatio. l. in
hoc iudicio, ff. famil. erciſ. Et dicit Barto. in l. 2.
ver. quæro quomodo, ff. de furt. quod ſunt partes
in iudicio: principium vſque ad litis conteſtatio-
nem: ſecunda pars, quæ dicitur medium vſque ad
concluſionem in cauſa: tertia pars, quæ finem con-
tinet, id eſt, ſententia diffinitiua. Et dicit glo. 1. in
3 l. 1. ff. de iureiuran. quod ſententia † eſt remedium
litibus finem imponens. Et licet in eo, quod dici-
4 tur litem propriè iudicari poſt † conteſtationem,
multi teneant eam concluſionem, quæ probatur in
Auth. qui ſemel, C. quomodo & quando iud. in c. a.
ex parte veſtra, de verborum ſignific. Bar. in l. cau-
ſas, & lites, C. de tranſactio. vbi Caſtren. num. 3. &
Rominal. col. 1. Rom. in conſi. 415. nu. 108. Ange. in
conſ. 195. nu. 2. Floria. in l. 1. ff. de teſtam. Lanfranc.
in tract. de arbitr. part. vltima, quæſt. 11. num. 27.
Ruin. in conſi. 150. num. 20. vol. 1. Tamen quoad fi-
nem litis pauci admodum id tractant.

Ego ſanè exiſtimo prouiſionem alimentorum
durare donec non ſolum ſit iudicatum ſuper quæ-
5 ſtione, ſed etiam donec facta ſit exequutio, † nam
ſemper durat cauſa, & ratio prouidendi, quod actor
conſequatur quod ſuum eſt. Præterea, ſi præſtan-
da ſunt alimenta ante ſententiam, quando non
conſtat plenè de iure agentis, multo magis dan-
da ſunt poſt ſententiam, quando conſtat de illius
iure, atque ita ſubeſt tunc maior ratio prouiden-
di, quàm ante ſententiam. Et dicit Bartolus in l. ſi
fideiuſſor, §. ſi ſatiſdatum, in fine, ff. qui ſatiſda. co-
gan. quod lis dicitur finita quando res ei datur
6 † qui vicit, ſequitur ibi Iaſ. num. 24. Bal. in l. fi. circa
finem, C. de ordi. cognitio. Præterea certum eſt,
quod alimenta decernuntur etiam durante appel
latione, vt dixi eodem titu. Ergo lis non eſt finita,
& quod lis non dicatur finita, donec appellari po-
7 teſt, vel dum pendet appellatio, probat † Iaſ. poſt
alios, quos citat in d. §. ſatiſdatum, nu. 23.

Confirmatur hoc, quia quando lis dicatur du-
rare, vt cognoſcamus attendi debet ſubiecta ma-
8 teria, † vt per Alciat. in l. litis, nu. 1. ff. de verbor. ſi-
gnif. At in propoſito nulla ratio ſuadet, quod per
ſententiam dicitur finita quo ad neceſſitatem pro-
uidendi, ſi non facta fuit exequutio, vel interpo-
ſita eſt appellatio.

FINIS TITVLI QVINTI.

TRACTATVS
DE ALIMENTIS,
PRAECLARISS. IVRISCONS.
DO. IOAN. PETRI SVRDI
CASALENSIS.

TITVLVS SEXTVS.

Præſtitorum alimentorum, quibus & quando concedatur repetitio.

SVMMARIVM.

1 *Animus repetendi præſumitur in eo, qui præſtitit alimenta illi, cui non tenebatur.*

2 *Mater repetit impenſam, quam fecit pro remouendo tutore ſuſpecto, qui fuerat filio datus.*

3 *Mater licet teneatur tutorem filij accuſare ſuſpectum, non tenetur tamen impendere de ſuo.*

4 *Donare, eſt perdere.*

5 *Donatio, eſt ſpecies furoris.*

6 *Donare nemo præſumitur.*

7 *Donationis præſumptio, vt excludatur, omnis præſumptio ſumitur.*

8 *Error ẽt in ꝓprio facto præſumitur potius, quã donatio.*

9 *Donatio non præſumitur, ſed potius fatuitas.*

10 *Donatio minor præſumitur, quando non poteſt alius ſenſus capi.*

11 *Mutuans nomine abſentis, non videtur donare.*

12 *Donatio non præſumitur, ẽt inter ſangume coniunctos.*

13 *Pater emens rem nomine filij, non videtur donare.*

14 *Aſcendens emendo nomine deſcendentis, non cenſetur donare.*

15 *Pater tenetur ſoluere impenſam filiæ expoſitæ, quando recuſat quod nubat filio alterius.*

16 *Pater tenetur ſoluere impenſam filij expoſiti, ſi recuſat quod ducat vxorem filiam alterius.*

17 *Pauperi præſtita alimenta nõ cenſentur animo repetẽdi.*

18 *Donatio præſumitur, quando fit pauperi.*

19 *Perſonæ qualitas attenditur pro declaratione verborum.*

20 *Annua conceſſio facta pauperi, cenſetur in cauſam alimentorum.*

21 *Dos data ab extraneo, cenſetur donata.*

22 *Pater dotans, cum non teneretur, videtur donare, idem in patruo.*

23 *Donare præſumitur, quando nulla ſubeſt neceſſitas faciendi eam.*

24 *Donatio præſumitur, quando aliquid datur a ſciente ſe non teneri.*

25 *Animus repetendi non præſumitur, quando dans ſciebat indebitum.*

26 *Interpellatio fit contra ſtipulatorem, qui poterit apertius legem dicere.*

27 *Donatarius ſoluit alimenta ei, qui aluit donatorem.*

28 *Obſidi præſtans alimenta, repetit ab eo.*

29 *Obſes videtur pignori datus, vel tanquam in ſeruitutem.*

30 *Seruo præſtans alimenta repetit.*

31 *Obſidi, qui alimenta præſtitit, repetit a retinente, cui obſes inſeruiebat.*

32 *Spurius reſtituit alimenta, quæ ſibi indebitè fuerunt præſtita.*

QVAESTIO PRIMA.

QVI ex legis, vel hominis
diſpoſitione non tenebi-
tur aliquem alere, ſi præ-
ſtitit alimenta, poterit
illa repetere, quia præ-
1 ſumitur † præſtitiſſe ani-
mo repetendi, non do-
nandi, l. 1. l. alimenta, &
l. quod in vxorem, C. de
nego. geſt. l. Neſennius, ff. eo. tit. & in prædictis lo-
cis ponunt Doctores, atque ita conſtituit regu-
lam Pract. Papien. in form. libell. pro lega. rei
ſingu. in princ. numero 86. in fin. Bald. Nouel.
in l. 1. numero 46. ff. ſolu. matrim. facit, quod
volunt

volunt Iac.Butr.Cin.& Bal.in d.l.1.C.de neg.geſt.
2 vbi dicunt,quod mater, † quæ impẽdit pro remo-
uendo tutore ſuſpecto filijs dato, repetit impen-
ſam, ex quo illam non facit coacta neceſſitate ali-
qua,ſed ex voluntare mera. Et quamuis aliqui di-
cant, vt Barto.ibi, quod tenetur accuſare tutorem
3 de ſuſpecto,tamen admittunt, † quod non tenetur
impendere de ſuo,vt per Bar.in l.2. C.de neg.geſt.
& videbimus paſſim in diſcurſu huius partis conſi
derari,ſi quis tenebatur,vel non. Et pro regula ſu-
4 pra conſtituta facit,quia donare, † eſt perdere,l.fi-
liusfamilias,in princip.ff.de donatio. Imò ſpecies
5 furoris, † Socin.in conſ.73.nume.18.volum.1.Ca-
ſtren.in conſi.352.nu.5.volum.1.D.Becius in conſ.
41.nu.19.& conſ.52.nu.74.& in dubio nemo præ-
6 ſumitur † iactare ſuum, l.cum de indebito,ff.de ꝓ
bation.& omnis ſumitur coniectura ad excluden-
7 dum præſumptionem † donationis, l. eleganter,
§.qui reprobos,ff.de pignor. actio.l.ſi cum aurum,
ff.de ſolution.& præſumitur potius error,etiam in
8 facto proprio,quàm donatio, † l. & ſi me putem, in
princ.& ibi gloſ.de cond.indeb.Bald.in conſi.189.
in fi.vol.2.Curt.iun.in conſ.56.nu.5.Crau.in conſi.
9 77.nu.14.& fatuitas potius † præſumitur, ſecundũ
Bal.in l.generaliter, C.de non numer.pecun. & ſi-
cuti non præſumitur donatio, quando alia cauſa
excogitari poteſt, ita ſi actus referri non poteſt ad
aliam cauſam, quàm iactationis, debet potius at-
10 tribui cauſæ, † per quàm inducatur minor iacta-
tio,Butr.in conſil.65.Crauet.in conſi.106.nu.107.
Hinc eſt, quòd qui abſentis nomine mutuam ali-
11 cui dat † pecuniam, non videtur abſenti donare,
Gul.Cun.Butig.Caſtren.Alex.& alij in l.certi con-
dictio,§.ſi numos,vbi Socin.num.6.Dec.nu.8.Pur-
pur. nume.51.ff.ſi certum petat. Et quòd donatio
non præſumatur, exornat latè Menoch. de arbitr.
iudic.caſu 88.in princip. & procedit præſumptio
etiam inter ſanguine coniunctos, quia inter eos
12 nõ præſumitur † donatio,niſi certis caſibus,ſed nõ
regulariter,gloſ.in l.libertis quos,§.1.vbi Barto.ff.
de alimen. & cibar. legat. & in l.itemque, §. ſi cui
mandauero, ff.mand. Alexand.Iaſ. & alij in l.quæ
dotis,ff.ſolu.matrim. Alciat. in tractat.præſumpt.
regula 1. præſumpt.32. nume.5. cuius ſententiam
communem inquit Menoch. in caſu 88.nume.9. &
ſeq.Et ideo ſi pater non emat filij nomine, non vi-
13 detur † illi donare, l. filiæ, C. famil. erciſcun. vbi
Bal.& alij.Idemque eſt in quocunque aſcendẽte er
14 ga † deſcendentem ſuum,Corne.in conſil.15.in fi.
volum.4.Crauet.in conſil.86.nume.3. Menoch.lo-
co prædicto, vbi latè agit, inferendo ad alios ca-
ſus,ſed latius in patre erga filium, ponit Menoch.
in tract.de præſumptio.lib.3.præſumpt.30.num.7.
& pluribus ſequentibus.Si autem donatio non pręſumitur inter patrem & filium,interque aſcenden
tem & deſcendentem,inter quos tanta eſt coniun-
ctio, vt nulla ſit maior; multo minus præſumitur
inter alios.

Amplia verò ſupradictam concluſionem,vt pro
cedat etiam, ſi præſtitit quis alimenta non animo
15 gerendi alterius † negotium, quia nihilominus
datur alimentorum repetitio, vt eſt text. in l.pa-
trẽ qui,vbi hoc notat Barto.C.de nupt.& ibi Bart.
inquit, illum caſum eſſe ſingularem, illum etiam
pro ſingulari ponit Petr. de Rauen.ſingu.435.Sed
etſi ipſi non explicent; tamen non debet id trahi
in conſequentiam, quia eſt contra ius commune,
ſed ideo conceditur vt aliquo modo patris odium
erga filiam,& ingratitudo erga altorem puniatur:
agitur enim ibi de patre, qui filiam expoſuerat, &
ea alita fuit ab alio pietatis & miſerationis gra-
tia, quo caſu repetitio ei non datur præſtitorum
alimentorum,cum pietate motus fuerit, ſed cum
vellet is eam filio proprio vxorem dare, pater ex-
ponens, recuſabat dotem dare, & ideo in pœnam
conceditur repetitio præſtitorum alimentorum,
quæ alioquin non daretur,ceſſante ingratitudine, 1
& odio patris, ita inquit Cin. ibi, quem ſequitur
Barto.in princ. Et dicit Salicet. ibi,in fin. quod eſt
ſpeciale propter ingratitudinem, quæ reſecat pie-
tatis officium. Et eam opinionem probauit Cor-
dub.alios allegans,in d.l.ſi quis a liberis, §.idẽ Iu-
dex,num.50.ff.de liber.agnoſcen.vbi ampliat eam
procedere etiam in patre, qui filium expoſuit: is
16 † enim ſi recuſat, ne filius ducat in vxorem altoris
filiam,cogetur refundere alimenta, ſed latius di-
cam infra.

Fallit tamen regula, quando ea alimenta præ-
17 ſtantur alicui pauperi, † tunc enim nõ præſumun
tur data repetendi, ſed donandi animo, l. Neſen-
nius,ff.de neg.geſt.l.alimenta, C.eodem tit.atque
ita dicit Bal.Nouel.in l.1.num.46.ff.ſoluto matri-
monio. Et de hac limitatione latè agemus infra.
Confirmatur autem,quia etſi non præſumatur do-
natio,vt diximus ſuprà, fallit tamen, quando fit
18 pauperi,† vt voluit Bart. in l.cum quid, num.11.ff.
ſi certum petat. vbi ait, quòd ſi diues tradat pau-
peri pecuniam, nulla expreſſa cauſa, aut titulo,
præſumetur donatio. Eſt verum, quòd loquitur,
quando res & quantitas erat modica,non magna,
& ſequuntur ibi eum communiter Doctores, &
Abb.in c.ſi quæſtiones, per illum textum, nu.3.de
ſimon.Caſtr.in l.ſi fundum,la ſeconda,in princ.nu.
3.ff.de leg.1.Ripa in l.2.in princ.nu.24.ff.ſi certum
petat.vbi citat gl.in l.ſi filij, C.de donatio.inter vi-
rum & vxo. & comprobat Benincaſ.in tracta.pau-
pert.q.8.in prima ſpecia.contract.nu.26.Et eſt re-
gulare, quod ſumatur interpretatio diſpoſitionis
cuiuſcunque ex conditione perſonæ,vt dicunt Do-
ctores in d.l.cum quid,vbi Dec.nume.23.Infert ad
alia multa,& defendit Bal.ab impugnationib. Ca
19 ſtren. Qualitas enim perſonæ † dat verbis intelli-
gentiam,l.plenum, §.equitij,ff.de vſu & habitat.l.
cum filio,ff.de leg.3.Cagnol.in l.quoties idem ſer-
mo,nu.5.ff.de regu.iur.Felin.in c.cauſam,quæ,col.
3.de reſcript. Menoch. de præſumptio.lib.3.præ-
ſumpt.34.in fin.Ideò in propoſito conceſſio annua
facta pauperi, cenſetur in cauſam alimentorum
20 facta, † l.ſi cui annuum,ff.de annu.legat. l.cum hi,
§.ſi in annos, ff.de tranſact. & dixi ſuprà ſuo loco.
Non mirum ergo ſi præſtans alimenta pauperi ali-
cui cenſetur non repetendi, ſed donandi animo
præſtitiſſe,remanetque limitatio melius compro-
bata, quàm fecerit Bald. Nouel. in loco prædicto,
vbi ſua authoritate nihil allegat.

Sed etſi regula eo modo, vt in principio dixi-
mus a Practi.Pap.conſtituatur, videtur tamen ve-
rius eſſe, quòd alimenta in dubio videantur do-
nandi animo præſtita,pro cuius probatione addu
co quod in ſimili de dote ſcriptũ legimus in l. vni-
21 ca,§.accedit,C.de rei vxor.actio.vbi † dos data ab
extraneo, cenſetur donatio. Idem dicitur in l.fin.
C.de dot.promiſſ. Doctores omnes in l.2.§.1.ff.ſo-
luto matrim. vbi dicunt eſſe ſpeciale fauore dotis,
Barto.in l.quæ dotis,nume.6.ff.ſoluto matrim.vbi
ſubdit,rationem eſſe,quia dos eſt pia cauſa,Socin
in

in conſ. 100.col. 3.vol. 3. Dec.in conſ. 35.num. 1.Pa-
riſ.in conſ. 12.nu. 100.vol. 1.vbi dicit, eſſe ſpeciale
fauore dotis, Socin.iun.in conſ. 79.nu. 74. vol. 3. Et
ſi id procedit in extraneo dotante, multo magis lo
cum habebit in coniuncto, in quo facilius cadet cõ
iectura donationis, iuxta ea, quæ ponit Alciat. in
tract. præſumptio. reg. 1. præſumptio. 32. & dixi ſu-
pra in principio huius quæſtionis, & in patre lo-
22 quitur † Socin. in d. conſil. 100. dum tamen non eſ-
ſet obligatus, & in pattuo loquitur Socinus iun. d.
conſi. 79. nu. 74. in ſorore Ripa, in l. 1. num. 9. ſoluto
matrim. Quod ſi ea locum habent in dote, quare
procedere non debent etiam in alimentis? Valet
enim fauorabiliter argumentum a dote ad alimẽ-
ta, vt ſæpe dixi in diſcurſu operis, imò alimenta fa
uorabiliora ſunt dote. Confirmatur hæc ſententia,
23 quia donatio præſumitur, † quando nulla ſubeſt
neceſſitas, l. donari, ff. de reg. iur. l. donatio. ff. de do
natio. item cuius per errorẽ dati repetitio eſt, eiuſ
dem conſulto dati donatio eſt, l. cuius per errorẽ,
24 ff. de reg. iur. l. 1. ff. de cond. indeb. & in dubio non
præſumitur, quid datum repetendi animo, quãdo
25 † dans ſciebat indebitum, l. quod ſi ſciens, ff. de
cond. indeb. & non videtur ſine cauſa datum, quã
do cauſa donationis ſubeſſe poteſt, vt dicunt Do-
ctores in l. 1. ff. de cond. ſine cau. Et inquit Bologn.
in d. l. cum quid, num. 62. quod ſi ſcholaris pecuniã
Doctori tradat, videtur donare. Præterea cum
ſumus in dubio, interpretatio ſumi debet contra
26 dãtem, qui debuit in traditione † rei ſuæ apertius
legem dicere, l. veteribus, ff. de pact. l. Labeo, la pri-
ma, ff. de contrahen. emptio. l. quidquid aſtringen
dæ, ff. de verbor. oblig. cap. contra eum, de reg. iur.
in 6. Et his rationibus voluerunt aliqui, quòd titu
lus donationis ſemper præſumatur, cum aliquis
rem ſuam tradit, nulla expreſſa cauſa, in l. cum
quid, præcipuè quando accedit conſanguinitatis
cauſa, vt per Barto. in d. l. cum quid, nume. 11. quæ
etſi ſola forte regulariter non ſufficiat, vt ſupra di
xi, iuncta tamen cum alijs præcipuè fauore alimẽ
torum operatur donationem. Et in hoc aduerten
dum exiſtimo, quod hæc opinio facilius admitte-
retur, quando is eſſet alitus, cuius alendi onus ad
alium ſpectabat, quia tunc etſi detur repetitio con
tra eum, qui tenebatur alere, tamen quo ad eum,
cui præſtita ſunt alimenta, ſuſtinetur donationis
titulus, quæ conſideratio cadit etiam circa quæſtio
nem paulò ſupra tactam de alimentis præſtitis
pauperi: ea enim intelligi debet, quando repete-
ret quis alimenta a paupere, ſecus vbi a tertio re-
peteret alimenta præſtita pauperi, quod quando
locum habeat, dicemus infra in diſcurſu huius
partis.

Infertur ex prædictis, quòd ſi quis alimenta præ
ſtet alicui, qui erat ex pacto alendus a donatario,
27 † poterit ab illo repetere, Corneus in conſi. 120. co
lum. 2. verſic. & maxime, vol. 1. vbi dicit hoc proce-
dere, etiam ſi non fecerit impenſam animo repetẽ-
di. Mouetur ex l. item eum, & l. ſi pupilli, §. quid er-
go, vbi glo. in ver. ipſo geſto, ff. de neg. geſto. Barto.
& Doctores in l. alimenta, C. eodem titu. Et infert,
quod ſi donator habuit alimenta ab alio, non po-
teſt agere contra donatarium quaſi ingratum ob
alimenta non præſtita, & facit, quia dicitur talis
geſſiſſe vtile negotium donatarij, atque illum rele-
uaſſe ab onere, quod incumbebat.

Inferri etiam poteſt ad eum, qui alimenta præ-
28 ſtitit obſidi; is † enim repetit ab ipſo obſide, per
tex. in l. ſi neceſſarias, in princip. vbi gloſ. ff. de pi-
gnor. actio. obſes enim dicitur quodammodo da-
29 tus † pignoris loco, & eſt ſpecies quædam ſeruitu-
tis, l. 2. ff. de lib. homine exhibe. l. Titio cẽtum, §. Ti-
tio centum, il ſecondo, & ibi not. Bart. ff. de cond.
indeb. Bero. in conſ. 160. nume. 15. volum. 3. & ſer-
30 uo vel alij, qui præſtat † alimenta repetit, d. l. ſi ne-
ceſſarias, in princ. Et ita voluit Imola, in cap. ex re-
ſcripto, num. 6. in fin. de iureiuran. & eum ſequitur
ibi Felin. in fin. Sed limitatur a prædictis Doctori-
bus, vt non procedat, quando obſes inſeruiret ei,
a quo retinetur, atque ei præſtaret operas: quia
31 tunc ex quo retinens † tenetur alere, alimenta præ
ſtita repetenda ſunt ab illo, non autẽ ab ipſo obſi-
de; geſtum eſt enim illius, non obſides negotium.
Et quod attinet ad operas, vide quæ dicam infrà
hac eadem parte.

Inferri etiam poteſt ad alimenta, quæ præſtitit
32 aliquis filio ſpurio, † cui tamen non erit obliga-
tus: puta, quia erat diues, & habebat aliunde: nam
tenetur ſpurius reddere illa, vti vult Caccialup. in
Authen. ſi qua illuſtris, nu. 93. C. ad Orphician. vbi
tamen pro hoc nihil allegat, ſed intelligi hoc de-
bet cũ modificationibus & declarationibus, quæ
paſſim infra addentur: nam etſi talis ſit regula, li-
mitatur tamen, quando ex coniecturis conſtat, ꝙ
habuit animum donandi.

SVMMARIVM.

1 *Maritus repetit a ſocero moroſa alimenta præſtita vxori.*
2 *Maritus, qui diu tacuit, nec dotem petijt, an cenſeatur vſu
ras dotales remittere.*
3 *Maritus retinens vxorem in ſuo obſequio, non petit vſu-
ras dotis non ſolutæ.*
4 *Confeſſio dotis recepta, non præſumitur ſimulata, quando
facta eſt erga patrem aut fratrem vxoris.*

QVAESTIO II.

1 MARITVS, qui alimenta præſtitit
vxori, repetit ea a ſocero, † qui mo
ram fecit circa ſolutionem dotis,
eſt caſus in l. fin. in §. præterea, C.
de iure dot. quem ad hoc allegat
Bal. in conſ. 94. vol. 1. vbi inquit, eſ-
ſe de hoc caſum in d. §. præterea. idem Bal. in conſi.
474. vol. 3. & eſt communis opinio Legiſtarum &
Canoniſtarum, vt ait Iaſ. in conſ. 92. nu. 12. verſi. ſe-
cundo & fortius, vol. 1. Alex. in conſil. 41. nu. 3. & 4.
vol. 5. Corne. in conſi. 212. col. 1. in conſi. 240. col. 1.
vol. 3. Ioan. And. Cardin. Butr. & Abb. in c. ſalubri-
ter, de vſur. Bart. Imola, Caſtren. Alexan. & alij in l.
inſulam, §. vſuras, ff. ſolu. matrim. & multos allega-
ui in tit. quib. debeantur alimen. in quæſt. incipien
te, quandoque ſocer, vbi hanc quæſtionem diffu-
sè tractaui ampliando & limitando pluribus mo-
dis, & inter alia dixi procedere ſolum contra eos
qui de iure tenebantur alere, ex quo illi fuerunt a
marito releuati ab onere legali, & ibi poſui quæ-
ſtionem, an maritus, qui diu tacuit, nec vnquam pe
2 tijt cenſeantur alimenta, ſeu dotales vſuras † re-
miſiſſe, an verò illas poſſit petere, non obſtante
diuturna taciturnitate. Quam quæſtionem, vt ali-
quid addam, pertractat Menoch. poſtea per me
viſus in tracta. de præſumptio. lib. 3. præſump. 25.
per totam, vbi perſtringendo negotium, quatuor
conſtituit caſus, cum nonnullis declarationibus,
ſed

ſed neque reſoluit multas difficultates, quę cadunt circa quæſtionem, neque allegat mnltos, quos ego loco prædicto adduco, Cæphal. in conſi. 180. nume. 52. & vnico verbo Maſcard. concluſ. 77. nu. 6. dum allegat deciſ. Pedem. 32. Vitalin. in tract. clauſ. in titu. an renuncia. poſſ. iuri alimenro. col. 9. vbi latè, ſed ſparſim agit de hac & alijs quæſtionibus. Et qnamuis maritus non teneatur vxorem alere, qũ ſibi dos promiſſa non ſoluitur, vt dixi ſuo loco; tamen hoc caſu datur alimentorum repetitio aduerſus patrem vel fratres dotis debirores, vt patet in locis prædictis. Poſſet tamen hoc caſu quæri, an detur repetitio, cum maritus receperit ſeruitia, quæ videntur compenſanda cum alimentis, ſicut diximus, quando duxit vxorem indotatam, quam nihilominus cum habuerit in ſeruitijs cogitur alere, ſed quia Doctores habent pro abſoluto, nõ ſunt obſcuranda quæ claram habẽt determinationem.

Hæc concluſio benè procedit, quando vxorem non
3 retinuit in ſuo obſequio: at ſi retinuit, † non poteſt vſuras petere, ſecundum Abb. in conſil. 85. vol. 2. qnam ſequuntur alij, quos citaui in dicta quæſtione de mariro qui perit alimenta a ſocero, vbi tamẽ eam reprobaui. Sed fortè dici poſſet pro concordia, quod aut dos fuit ab vxore promiſſa, quæ poſtea fuit in mora, aut fuit promiſſa a ſocero, vel alio. Et primo caſu maritus non repetit non propter compenſationem ſeruitiorum, ſed propter affectionem maritalem, & quia facilius præſumitur donatio inter virum & vxorem, quàm inter generum & ſocerum. Secundo verò caſu licet repetere, quia dum præſtat alimenta vxor, nulla poteſt ſumi coniectura, quod voluerit ſocero donare, cum erga eum non tanta præſumatut facilitas. Et pro hac differentia inter vxorem & ſocerum, facit, quod
4 dicunt Doctores de confeſſione dotis † receptæ, quæ non ita præſumirur ſimulata, quando emanauit erga patrem & fratrem vxoris, ſicuti quando emittitur in ſauotem vxoris, Dec. in conſi. 536. col. 3. verſi. ad hoc etiam reſpondetur, Ruin. in conſil. 183. nume. 4. volum. 1. Alcia. in l. 1. nume. 14. ff. ſolu. matrim. Marſil. ſing. 345. Bald. Nouel. in rract. dot. par. 10. nu. 14. Lupus in rub. de donatio. inter vir. & vxo. §. 30. nu. 12. Rub. conſil. 78. colum. fi. Crot. in l. ſi conſtante, nu. 150. ff. ſolu. matrim. Didac. lib. 1. variar. reſolntio. c. 7. nu. 6. verſi. eſt & alia, Rolan. conſil. 93. nu. 27. & ſeq. vol. 1. Anchar. Modern. lib. 1. q. 32. nume. 15. Cogita tamen ſuper hac diſtinctione, quia periculoſum eſt nouas interponere ſentẽtias poſt tot peritorum ſcripta, & vide quæ paulò infra dicam.

SVMMARIVM.

1 *Maritus, qui vxorem habuit in abſequijs, an petat alimenta ratione moræ vxoris in danda dote promiſſa.*
2 *Conſentire non videtur, qui tacet, quando ſcit ius ſuum durare.*
3 *Tacere quis præſumitur in dubio, quia ſciat ius ſuum durare.*
4 *Coniecturis non eſt locus, quando ſumus in claris.*
5 *Hæredes mariti, ſi alendo viduam plus impenderunt, quàm ſunt dotis fructus, videntur donare.*
6 *Res eadem non debet cenſeri diuerſo iure.*
7 *Determinatio vna recipiens plura determinabilia, debet æqualiter determinare.*
8 *Poßidere quis præſumitur ex præambulo titulo.*
9 *Confeßio intelligitur facta ex cauſa præambula.*
10 *Vſuræ. Res obligata pro ſorte, cenſetur etiam obligata pro vſuris.*
11 *Res obligata pro dote, cenſetur etiam obligata pro alimentis dotalibus.*
12 *Maritus recipiendo dotem, an videatur remiſiſſe alimenta.*
13 *Dotales fructus & acceſſiones petuntur iure actionis.*
14 *Maritus petens dotem, poteſt etiam iure actionis petere fructus & acceßiones.*
15 *Acceßiones in vniuerſalibus petuntur iure actionis.*
16 *Correlatiua. Diſpoſitum in vno ex eis, locum etiam habet in alio.*
17 *Ratio vbi eſt eadem, ius quoque idem ſtatui debet.*
18 *Fideiuſſor acceptus pro principali, obligatur etiam pro acceßionibus.*
19 *Vxoris bona obligantur marito, non ſolum pro dote, ſed etiam pro alimentis dotalibus.*
20 *Damni vitandi ratio potior eſt, quàm lucri captandi.*
21 *Recipiendo debitum, cenſetur remittere pœnam conuentionalem.*
22 *Recipiens debitum, non cenſetur remittere pœnam legalem.*
23 *Recipiens ſortem, non videtur remittere vſuras.*
24 *Maritus recipiens ſortem, non cenſetur remittere vſuras dotales.*
25 *Expenſæ litis peti poſſunt de per ſe, ſi omiſſæ ſunt in ſententia, quando ſtatutum mandat victum victori condemnari in expenſis.*
26 *Expenſæ non debentur ab eo, qui iuſtam habuit cauſam litigandi.*
27 *Expenſæ debentur ab eo qui iuſtam habuit litigandi cauſam, quando ſtatutum mandat victum victori condemnari in expenſis.*
28 *Expenſæ conuentionales debentur iure actionis, non obſtante iuſta cauſa litigandi.*
29 *Maritus recipiendo ſortem, an præiudicet ſibi in alimentis.*
30 *Officium Iudicis inducitur, quando lex noua diſponit ſuper acceſſorijs.*
31 *Officium Iudicis non datur, ſed actio, quando lex noua diſponit ſuper principali.*
32 *L. ſi marito, §. fi. ff. ſolu. matrim. locum habet in acceßionibus & fructibus naturalibus, non ciuilibus.*
33 *Liberatio debitori facta pro ſorte extenditur ad omnia acceſſoria.*
34 *Solutione eius, quod debetur, tollitur omnis obligatio.*
35 *Vidua recipiens dotem ſine reſeruatione, non petit interuſuria dotalia.*
36 *Dominus recipiendo canonem, remittere videtur pœnam caducitatis iam commiſſam.*
37 *Intereſſe debitum officio Iudicis, non poteſt peti ſorte remiſſa.*
38 *Intereſſe promiſſum per ſtipulationem, peti poteſt ſorte ſine proteſtatione, aut reſeruatione recepta.*
39 *Maritus recipiendo dotem cum proteſtatione, non prohibetur petere alimenta.*
40 *Tacens videtur conſentire, quando proteſtationi non oppoſuit.*
41 *Taciturnitas vbi contradictio eſt neceſſaria, inducit quaſi contractum.*
42 *Expreſſum facit ceſſare tacitum.*
43 *Proteſtatio conſeruat ius proteſtantis.*
44 *Rationes plures vbi concurrunt, vna ſublata ſuſtinetur diſpoſitio.*
45 *Duo quando obſtant, vno ſublato, alterum non tollitur.*
46 *Rationes plures præſumuntur, non vna.*

Prote-

47 *Proteſtatio non prodeſt in his, quæ non pendent ab animo proteſtantis, ſed a iure.*
48 *Officium Iudicis mercenarium tollitur actione ſublata.*
49 *Proteſtatio contraria facto non releuat.*
50 *Bartoli diſtinctio in l.fin.ff.de eo quod certo loco, reprobatur.*
51 *Debitum ex vna cauſa poteſt de conſenſu partiũ transfundi in aliam cauſam.*
52 *Hæres poteſt durante tempore inuentarij conueniri pro debito hæreditario, quòd ipſe promiſit ſoluere.*
53 *Maritus recipiens ſortem, non videtur remittere alimenta pro parte dotis non ſoluta.*
54 *Recipiens partem debiti cenſetur recedere a datione in ſolutum iam facta.*
55 *Partis quo ad partem eadem eſt ratio, quæ totius quo ad totum.*
56 *Acceſſorium regulatur ſecundum naturam principalis.*
57 *Contrariorum eadem eſt diſciplina.*
58 *Oppoſitum idem operatur in oppoſito, quod propoſitum in propoſito.*
59 *Voluntas tacita quæ ex actu colligitur, non extenditur vltra quam ex actu inferatur.*
60 *Recipiens partem debiti remittit totum intereſſe in indiuiduis, ſecus in diuiduis.*
61 *Petens ſortem non videtur remittere intereſſe.*
62 *Petens pretium videtur recedere a pacto caducitatis.*
63 *Appellationi renunciare videtur, qui dilationem petit ad ſoluendum.*
64 *Dominus petendo fidelitatem a vaſallo, videtur remittere caducitatem commiſſam.*
65 *Minor petens pretium rei, nulliter venditæ, videtur renunciari nullitati.*
66 *Petens pretium remittit nullitatem contractus.*
67 *Dominus petendo canonem ab emphyteuta remittit caducitatem commiſſam.*
68 *Petens ſortem in iudicio, quando poſſit poſtea petere intereſſe.*
69 *Maritus qui aluit vxorem infirmam, non repetit alimenta.*
70 *Factum quid præſumitur ex cauſa, propter quam erat faciendum.*
71 *Paria ſunt, rem habere, vel actionem ad rem.*
72 *Maritus non tenetur alere vxorẽ, quæ habet aliunde.*
73 *Maritus non tenetur alere vxorem, quæ patrem habet diuitem.*
74 *Vſufructuarius ſi ſoluit magnam impenſam in rei refectionem, repetit.*
75 *Argumentum a contrario ſenſu, eſt validum.*
76 *Maritus non repetit alimenta præſtita vxori infirmæ indotatæ, etiam ſi fuiſſet proteſtatus.*

QVAESTIO III.

MAXIMA eſt controuerſia, an maritus qui vxorem duxit cum dotis
promiſſione, eamq; aluit, & in obſequijs familiaribus retinuit, poſ
ſitratione moræ quam in dotis ſolutione paſſus eſt, conſequi ab ipſa vxore alimẽta, ſeu vſuras retardatæ ſolutionis.
Et Imola in l.inſulam, §.vſuras, verſ. & per prædicta, ff.ſolu. matrim. inquit, ſub dubio fore, quòd
1 alimenta † repeti poſſint, intelligendo tamen, ſi
vxor erat ſana, quia ſi fuiſſet infirma, videtur vir
pietatis intuitu alimenta præſtitiſſe. Maior enim
vrget pietas alendi infirmam, quàm ſanam. Idem
voluit Roman. in l. ſi vero, §.de viro, in 44. ſpecia.
ff.ſolu.matrim. Et hanc partem tenuit etiam Alex.
in l.quod in vxorem, nu.7.C.de neg.geſt. Et prædicti omnes intelligunt, etiam ſi nulla præceſſit proteſtatio, idem Alex. in conſil.56.nu.7. & ſeq. vol.4.
& in d.§.vſuras, nu.3.verſ. ſi vero mulier erat ſana,
vbi ait, hoc eſſe notandum verbum, quo ad illa l.
quod in vxorem, non habet locum in muliere ſana, quia impenſum pro ea repetitur, idem Alex.
in conſi.31.nu.10. vol.6.quia, vbi mulier eſt dotata, alimenta cenſetur præſtita animo recuperandi & repetendi. Et ratio eſt, quia extante dote vxor alenda eſt de illius fructibus non impenſis mariti; item quia vbi maritus eſt ſtipulatus dotem
ſibi dari, iam videtur animum declarare, quòd
nolit de ſuo alere vxorem, ſed ex dote, & licet non
eam eiecerit, vel expulerit, ſed in ſeruitio retinuerit, non per hoc videtur voluiſſe vſuras dotales remittere, tum quia non præſumitur donatio; tum
2 etiam, quia ſciebat durare ſibi ius † repetendi, vt
in ſimili dicitur in l.Seius, §.non videtur, ff.quibus
mod.pign.vel hypoth. ſol. gloſ. in c.Imperialis, in
ver.permiſſione, de prohib. feu. alien. per Lothar.
Iſern.in c.1.colum.8.in princ.de ſucceſſio.feud. vbi
3 ſubdit, quod in dubio præſumitur ea ratione † tacuiſſe, quia ſciebat ius ſuum durare, Ruin.in conſil.161.nu.38.vol.1.Socin.iun.conſ.106.num.41.&
ſeq. vol.3. & quod videtur repetitio, alios citans
tenet Maſcar.concluſ.77.nu.5.in 2.limit. Sed multi ex allegatis ab eo non id dicunt, & contrariam
partem tenuit Abb. in d. conſ.85. in 2. vol. vbi ait,
quòd alimenta compenſantur cũ ſeruitijs ſeu operis. Sed hæc ratio bene procedit, quando dos non
eſt promiſſa, quia benè tunc maritus videtur obſequia loco dotis habere, ſed quando dos eſt promiſſa, atque ita maritus expreſsè ſibi cauit ſerui
4 tia non cedunt loco dotis. vbi enim in claris † ſumus, non eſt opus interpretatione, l.continuus, ff.
de verbor.obligat. Præterea vxor etiam dotata tenetur operari viro, intelligendo de operis obſequialibus ſeu officialibus, non de frabrilibus aut
artificialibus, vti dixi in tit.quomodo alimen. ſint
præſtan. Ideo ob præſtationem operarum, ſicuti
non excuſatur a ſoluenda dote promiſſa, ita non
debet excuſari a ſoluendis vſuris, ſeu alimentis
debitis occaſione promiſſionis. Eandem tamen
opinionem allegant tenuiſſe Imo. in l. diuortio,
in princ. ver.item aduerte, ff.ſoln. matrim. vbi inquit, quòd ſi dos eſt in bonis immobilibus, & viro mortuo hæredes intra annum luctus præſtite
5 runt † alimenta viduæ, lucrantur quidem fructus
bonorum dotalium: ſed ſi impenſa excedit fructuum valorem, videntur feciſſe animo non repetendi, argumento l. quod in vxorem. Sed ea opinio, meo iudicio, non poteſt ſuſtineri, quia vna &
eadem alimentorum præſtatio non poteſt videri
facta pro parte animo repetendi, & pro parte ani
6 mo donandi, ſed vel in totum repetendi, † vel in
totum donandi, argumento l. eum qui ædes, ff. de
vſucap. & vna determinatio debet æqualiter de
7 terminare, quando plura † recipit determinabilia, l.nam hoc iure, ff. de vulga. & pupil. & animus
hæredum circa præſtationem alimentorum non
debet præſumi diuiſus, vt ſcilicet cogitarent præſtare alimenta de proprio, quatenus fructus rerum
dotalium non ſufficerent, vel de vſuris dotalibus
vbi fructus ſufficerent, Iaſ. autem in l. ſi donaturus, §.1.nu.6.ff.de cond. ob cau.inquit, hanc partẽ
videri veriorem, quod fecerit impendia animo
repetendi. Eandem partem probauit Corne.conſ.

vlt.

vlt.col.3.vol.2. Lupus in c.per veſtras, in 3. notab.
§. 1. de donatio. inter virum & vxo. fol. mihi 135.
ſed vt dixi, mouentur omnes leuibus rationibus,
easque impugnaui in titu. quibus debeantur ali-
menta, in quæſtione, an gener repetere poſſit ali-
menta a ſocero. Et Crauet. in conſi. 189. num. 7. in
quinto caſu, in fin. ver. non omitto in hac materia,
dicit Abba. opinionem eſſe extraneam, ſed nihil
allegat. Nunc autem ex prædictis apparet, eam a
pluribus reprobari, & ratione deſtitutam: & ſi di-
catur, eam ſuſtineri ratione, quã in proxima quæ-
ſtione adduxi, quod ſcilicet facilius præſumitur
donatio erga vxorem, quàm erga ſocerum. Reſpõ-
deo, quod Imola, Abb. & alij non mouentur ea di-
ſtinctione, ſed quia tenetur eam alere, quæ fuit in
obſequio. Secundo reſpondeo, quòd verum eſt ma-
gis præſumi donationem erga vxorem, quàm er-
ga ſocerum, quando ex alijs inferri poteſt, quòd
maritus habuerit animum donandi, ſed quando
ſtipulatus eſt dotem ſibi ſolui, ceſſat præſumptio
donationis, facit, quod dicimus, præſumi quod
8 poſſideat † ſemper quis ex præambulo titulo, l. 1.
§. 1. ff. de exceptio. rei iudic. l. 2. vbi notant Docto-
res, C. de acquir. poſſeſſ. gloſſ. in l. quædam mulier,
C. de rei vendic. Bart. in l. qui negotiationem, ff. de
adminiſtr. tuto. Alciat. in tract. præſumptio. reg. 2.
præſumpt. 23. cum multis ſimilibus. Item facit
9 quia confeſſio † recepti in dubio intelligitur ex
cauſa præambula, Bart. & Doct. in l. triticum, ff. de
verbor. oblig. Alex. ibi, nu. 4. Aretin. colum. 2. verſi.
in glo. poſita, & ibi Iaſ. nu. 6. Iaſ. in conſi. 70. nu. 1.
vol. 1. cum alijs, quos allegaui in conſi. 119. nu. 16.
& ideo cum cauſa præſtandi alimenta ſit promiſ-
ſio dotis ſibi facta a principio, præſumitur mari-
tum ex ea, non ex alia præſtitiſſe alimenta. Et di-
cebam aliquando, quod ſi diceremus eum alimen-
ta præſtitiſſe animo donandi, ſuperflua eſſet quæ-
ſtio tam pertinaciter a Doctoribus pertractata,
an maritus, qui diu vxori præſtitit alimenta, &
dotes, vel vſuras dotales non petijt, videatur illas
remiſiſſe, quia non cadit remiſſio ſuper eo quod
non debetur, & priuatio præſupponit habitum, l.
decem, ff. de verbor. obligat. Accedat, quod vſuræ
dicuntur acceſſoriæ ad dotem, & ideo res obliga-
10 ta pro ſorte, cenſetur etiam obligata † pro vſuris,
l. Lucius, ff. quæ potior. in pignor. habeant. vbi glo.
Barto. & alij inferunt ad alias deciſiones. Et per
hanc rationem Bart. in l. ſi cum dotem, §. ſiu autem
in ſæuiſſimo, ff. ſoluto matrimon. dicit, quod res
obligata pro dote, dicitur etiam obligata pro ali-
11 mentis † dotalibus. Et eum ſequuntur Cuman. &
Caſtrenſ. ibi, ponit Neguſan. de pignor. in 4. mẽb.
2. par. nu. 47. Et dixi inter priuilegia alimentorũ.

Sicuti ergo per taciturnitatem, & alimẽtorum
diuturnam præſtationem maritus non videtur do
tem remittere, nec ideo prohibetur illam petere,
eodem modo non impeditur alimenta ſibi occa-
ſione dotis promiſſa & debita exigere, nec poteſt
magis videri vir donare alimenta, quàm dotem,
cum dos ipſa ad hunc effectum tradatur, vt ex ea
maritus ſuſtineat oneta matrimonij, & ſatis di-
citur maritus priuari dote quando illius fructus
non percipit.

Retenta igitur pro vera ea opinione, ꝙ liceat
mariro reperere alimenta, dubium eſt, ſi poſt præſti-
ta aliquo tempore alimenta maritus dotem reci-
piat: num videatur ſibi præiudicaſſe reſpectu ali-
mentorum, vt ea mox petere poſſit? Et videtur ea
12 † peti poſſe. Ita determinat Bald. Nouel. in tract.
dot. part. 2. col. penult. verſ. ſequeretur ẽt alius effe
ctus, vbi dicit, quod etſi in ſententia ſuper reſtitu-
tione dotis data, non ſit facta mentio de fructibus
dotis ſeu intereſſe, tamen alimenta & alia acceſ-
ſoria poſſunt poſtea peti, & ſubdit hoc eſſe notan-
dum, quia ſæpè contingit ꝙ mariti poſt longã mo-
ram vxoris, vel ſoceri, recipiunt dotem nulla men
tione facta de damnis, ſeu intereſſe paſſis poſt mo-
ram, nullaque facta proteſtatione, aut reſerua-
tione: nam ideo fit ſibi præiudicium quominus
primæua actione petere ea poſſit. Mouetur ex tex.
in l. ſi marito, §. fin. ff. ſolu. matrim. vbi dicitur, quòd
13 fructus & acceſſiones dotales peti poſſunt † iure
actionis, quem textus dicit ad hoc eſſe ſingula-
rem, licet in particularibus regulariter acceſſio-
nes veniant Iudicis officio mercenario, l. 4. C. de
bon. quæ liber. l. fin. ff. de eo, quod certo loco. Et li-
cet tex. in d. l. ſi marito, §. fin. loquatur in dote repe
tenda, tñ idem videtur in dote petenda. Nã vide-
mus, ꝙ priuilegiũ hypothecæ competens pro re-
ſtituenda dote, locum ẽt habet in dote petenda ex
14 parte † mariti, l. vnica, §. & vt plenius, C. de rei v-
xo. actio. Neguſ. de pignor. in 4. mẽb. 2. par. nu. 25.
facit ẽt, quia multi voluerunt, ꝙ iudicium de do-
15 te ſit vniuerſale etiam ex parte mariti: in † vniuer
ſalibus autem acceſſoria peti poſſunt iure actio-
nis, vt per Docto. in rub. ff. ſolu. matrim. Præterea
vbi ẽt alimenta & acceſſoria iure actionis peti nõ
poſſent, adhuc tamen recipiendo dotem maritus
non ſibi præiudicaret in alimentis, quia ſecundum
Bal. Nouel. in d. par. 2. colum. antepen. fructus pe-
tuntur ex ſpeciali quodam priuilegio, quod doti
tribuitur, vt in d. l. ſi marito, §. fin. Et non mirum,
quia priuilegium dotis non minus competit ex
parte mariti pro dote petenda, quàm ex parte
vxoris pro dote reperenda. Et cum vir & vxor
16 ſint correlatiui, diſpoſitum in vno, † locum habet
in alio, l. fin. C. de indict. viduit. tollen. Et in mari-
17 to eſt eadem ratio, ergo idem † quoque ius eſſe
debet, l. illud, ff. ad leg. Aquil. l. a Titio, ff. de furt. Et
qñ iudicium eſt bonæ fidei, tunc acceſſiones licet
veniant non iure actionis, ſed officio Iudicis, tamẽ
ſunt fauorabiles, & includuntur fortius quam in
iudicio ſtricti iuris. Iudicium autem dotis eſt bo-
næ fidei, §. fuerat, Inſtitut. de actio. Hinc videmus
quòd fideiuſſor acceptus pro principali, obliga-
18 tur † etiam pro acceſſionibus, quando natura a-
ctionis vel iudicij eſt bonæ fidei, vt in l. quæro, in
princ. ff. loc. iuncta l. centum Capuæ, ff. de eo, quod
certo loco. ita declarat glo. in d. l. centum, in quin-
ta ſolutione, quam Bar. ibi & cæteri Doct. ſequun-
tur. Et hac ratione Neguſ. in 4. memb. 2. part. num.
55. & 56. concludit, quòd bona vxoris ſunt obli-
19 gata tacitè mariro, non minus † pro alimentis
& vſuris dotalibus, quàm pro dote. Ergo eodem
modo peti poterunt alimenta recepta dote, ſicu-
ti ab ipſa vxore fieri poſſet petitio. Et hanc partẽ,
quòd extincto principali per ſolutionem peti poſ-
ſint alimenta, tenuit etiam Lup. in c. per veſtras,
in tertio notab. §. 8. nume. 6. verſi. ex quo infertur,
de donat. inter vir. & vxo. fol. mihi 177. vbi inquit
iſtud eſſe nouum dictum Bal. Nouel. menti tenen-
dum. Sed errat Lupus, quia ante Bal. idem tenuit
Bart. in l. ſi marito, §. fi. in fin. ff. ſolu. matrim. Et in
eadem lege Roman. vbi concludit, quòd maritus,
qui ſine reſeruatione dotem recepit, petere poteſt
alimẽta ſeu vſuras dotales. Mouetur ex tex. in l. ſi.

§. prætetea, C.de iure dot. vbi maritus petere pōt
incrementa dotis poſt mulierem commiſſam, etiā
ſi dos non ſit tradita. Illa.n.dictio, etiam, implicat
terminos oppoſitos, atque ita quando res ſit tradi
ta. Mouetur etiam, quia fauore mariti procedunt
orationes omnes, per quas in fauorem vxoris in-
ductum eſt, vt dote etiam ſoluta petere poſſit fru-
ctus, quia ſcilicet dos ſit quid vniuerſale, & ſit fa-
uorabilis: nam non minus eſt quid vniuerſale ex
parte mariti, quàm ex parte vxoris, & non minus
fauent iura doti quando maritus eam petit, quàm
vbi ea petitur ab vxore. Ergo in matito idem ius
eſſe debet. Eſt verum, quod Rom. loco prædicto
loqui videtur de fructibus & alijs acceſſionibus,
non autem de alimentis & vſuris. Sed idem Rom.
in l.inſulam, §.vir vſuras, nu. 17.ff.ſolu. matrim.idē
omnino tenuit, ſubdens, hanc opinionem eſſe æ-
quiorem, pet dictum text. quem inducit a fortio-
ri, dicens, ſi vxori datur petitio lucri ceſſantis,
multo magis concedi debet marito petitio damni
21 emergentis: potior.n. † eſſe debet eorum cauſa, qui
de damno euitando agunt, quàm eorum qui tra-
ctāt de lucro, l.fi. §.licentia, C.de iure delib. l.fi.ver.
non enim par, C. de iure codicil. Et facit pro hac
parte, quia alimenta hoc caſu debentur a lege, nō
ex diſpoſitione hominis. Ideo difficilius remittun-
tur; videmus enim ꝙ etſi recipiendo quis princi-
pale debitum, videatur pęnam remittere conuen-
tionalem, l.de lege, §.ſi.& l.poſt diem, ff.de lege cō-
miſſo. l.apud Celsū, §.Labeo, ff.de doli mali & met.
22 except. tamen pœna legalis non videtur † remiſ-
ſa, l.ſi pro fure, ff.de cond.furt.ita diſtinguit glo. in
l.fi.ff.de eo, quod certo loco, vbi Bart. num. 3. Ang.
in fi.Caſtren.num.5. Iaſ.col.8.verſ.in ea. gloſ.ibi, l.
pen.quod ſi pœna quæ eſt odioſa, non cenſetur re-
miſſa, multo minus eſt cogitanda remiſſio alimen-
torum, quorum præſtatio eſt fauorabilis, & ma-
gis debita. Confirmatur etiam, quia videmus re-
23 cepta ſorte non cenſeri † remiſſas vſuras, l.1. C.de
ſolutio.vbi ponunt oēs Doct.& ſequuntur Bar.Ca-
ſtren. Iaſ. & alij in l.fi. ff.de eo, quod certo loco, &
in d.l.1. Quod ſi vſuræ odioſæ non videntur remiſ-
ſæ, longe minus videbunt remiſſæ vſuræ dotales, q̄
ſunt fauorabiles, vt dicunt Doct.in ea.quæſt.quam
tetigi ſupra, an maritus, qui diu tacuit, videatur
interuſuria dotalia remiſiſſe, dū reſpōdent ad tex.
in l.cum quidam, §.diuus, ff.de vſur. & in l.vit vſu-
ras, ff.de donatio.inter vir. & vxor. Volunt.n. ꝙ v-
24 ſuræ † dotales, vt quæ ex cauſa oneroſa petuntur,
difficilius videātur remiſſæ, præcipuè Aretin. Ro-
man. Alex. Corn. Dec. & alij citari a Rolan. in cōſ.
65.nu.18.ver.ſecundo nō obſtat, vol.4. Principalis
tn̄ ratio noſtræ concluſionis eſt, ꝙ pro alimentis
dotalib. datur actio marito: ideo licet recipiendo
ſortē nō fuerit ꝓteſtatus, neq; reſeruauerit ſibi iu
ra, pōt nihilominus ſeparato iudicio illa petere.

Adduco, ꝙ in ſimili dicimus de expenſis factis
in lite, quæ etſi regulariter lata ſnia, in qua de eis
non ſit facta mentio, non poſſunt vlterius peti, tn̄
quando ſtatutum mandat victum victori condem
nari in expenſis, quia tunc iure actionis petuntur,
25 licebit ad eas † agere non obſtante ſententia, Bar.
in l.non ſolum, ff.de rei vend. & in l.1. ff. de legat.
3.cum ſimilib. Ad idem facit, quia licet iuſta liti-
26 gandi cauſa † excuſet ab expenſis, l.qui ſolidum,
§.etiam, ff.de leg.1.glo.in §.opottet, in Authen. de
iudi. tn̄ fallit quando pro eis datur actio, vt quan-
do ſtatutum mandat victorem in expenſis condē-
27 nari, quia eo caſu † iuſta cauſa non excuſat, glo.
in §.ſancimus, in Authen.de exhib.reis, quam not.
Ang.ibi, Alex.in conſi.183.in fi. vol.5. Crem.in no-
tab.129. alio citat Rolan.in conſi.62.nu.13.vol.4.
Et idem eſt in conuentionalib.expenſis, a quib. iu-
28 ſta cauſa non excuſat, † quia pro eis datur actio,
vt voluit glo.in §.oportet, in verſi. ſolo, in fi. in Au-
then.de iudicib.Bal.& Ang.in d.l.non ſolum, Bal.
& Salic. in l.properandum, §.ſin autem alterutra,
vbi Iaſ.nu.3.in fi.ver. iſtam primā, C.de iudic. Al-
cia.conſ.140.nu.6. Natta in conſ.113.in fi. Cęphal.
conſ.265.num.21. Caualcan.de vſufruct.mulie.re-
lict.nu.205.

Contrarium tamen in principali noſtra dubi-
29 tatione, & quòd maritus recipiendo ſortem † ſibi
præiudicet in alimētis ita, vt de cætero illa petere
non poſſit, probauit Bal.in l.fi. §.præterea, nu.3. &
ſeq.C.de iure dot.vbi refert ita tenuiſſe Pet. Et mo
uetur, quia alimenta debentur officio Iudicis mer
cenario, quod non competit ſublata principali
actione, l.ſi in iudicio, ff.de except. rei iud. & ſi di-
catur, quod imò peti poſſunt condictione ex ea le-
ge, rn̄det, quod vbi lex noua diſponit ſuper acceſ-
30 ſorijs inducit ſolum officium † Iudicis, non autem
obligationem, l.1.iuncta l.centum Capuæ, ff.de eo
31 quod certo loco, licet aliud quādo diſponit † ſuper
principali, l.ex placito, C.de rerū permut. l.ſi quis
argentu, C.de dona.d.l.ꝑterea. §.ſi.diſponit ſolum
de acceſſorio. Et quia huic reſolutioni plurimum
obſtat l.ſi marito, §.fi.ff.ſolu.matr. rn̄det Bal. quod
32 loquitur in acceſſionib.naturalib.vt † ſunt fructus
reru, & partus ancillarū, non aūt in ciuilib. vt ſunt
alimenta & intereſſe. Et Bal.ſequit Alex.ad Bar.in
d.l.fi.in apoſt. magna, ff.de eo quod certo loco, &
Iaſ.nu.5. Vincent.Carroc. in c.cum quid, par.4.in
§.limitatio.nu.5. de reg.iur. in 6.fol. mihi 166.vbi
allegat ſic quoq; voluiſſe Imo.i l.inſulā, ff. de verb.
oblig. & prædictam opinionem tenuit Bar. in cōſ.
109.vol.5. Et ratio principalis huius concluſionis,
vt vides, eſt, quia pro alimentis non datur actio,
ſed officium Iudicis, ſuper quo iudicium ſublato
principali ſubſiſtere nō poteſt, vt dixi. Et pro hac
parte facit, quia liberatio ſacta debitori pro ſor-
33 te, † extenditur ad oīa acceſſoria, ſecundū glo.in c.
accuſatus, §.1.in ver.indicari, de hæret.in 6.Bar. in
l.Aurelio, §.Caius, in fi.nu.15.ff.de libe.lega. & illā
glo.ſequuntur Ang. & Imo. in l. qui Romæ, §. duo
fratres, ff.de verb.oblig.Caſtr.in l.ſi certa, in prin.
vbi Alex.in princ.& Iaſ.C.de tranſactio.Iaſ. in l.1.
nu.3.C.de tranſaction.& in l.fi.in fi.ff.de eo, quod
certo loco. Et non minus tollitur principalis obli-
34 gatio per ſolutionem, quam per † liberationem, vt
Inſtit.quib.mod.tollit. obligat.in princ. Compro-
batur autem ex eo quod inquit Ang.in d.l.centum
Capuæ, col.fi.in princ.ver.vltimò nota, ff.de eo, qđ
certo loco, vbi inquit, ꝙ mulier, quæ ſoluto ma-
35 trimonio recipit dotem ſine reſeruatione, † vel
proteſtatione, non poteſt petere medij temporis
alimenta, ſequitur Iaſ.in d.l.fi.ff.eo.titu. vbi ſimpli
citer ſequitur Ang.& ideo ſi non datur petitio vxo
ti, multo minus dabitur marito, cū dotis priuile-
gia, principaliter mulieri, nō viro, ſint conceſſa. Et
hanc partē tenendo non obſtant fundamenta Ro-
mani, & præcipuè tex.in d.l.fi.§.præterea, quia lo-
quitur in acceſſionibus naturalib. vt ſunt fructus
prædiorum & fętus pecudum, aut ancillarum: a-
liud vero eſt in extraneis accrementis, vt ſunt vſu-
ræ, damna, & alimenta. Non mouet quod in vxore
idem

idem ſit, quod in vxore, quia ſupra ex Ang. & Iaſo,
dixi, vxorem quoque ſoluto matrimonio petere
non poſſe alimenta, ſi dotem ſine reſeruatione re-
cepit, ideo retorqueri poteſt argumentum, & per
hoc tollitur etiam quod dicebat Roman. facilius
dari petitionē marito pro emergente damno, quā
vxori pro ceſſante lucro. Nec mouet quod dictum
eſt de pęna, quia non licet a pęna arguere ad alime
ta, & quia etiam in pœna legali ſubeſt aliqualis
difficultas. nam dominus directus recipiendo ca-
36 nonem, † videtur pœnam caducitatis iam com-
miſſam remittere, vt poſt glo. volunt Docto. in l. 2.
C. de iure emphyteut. vbi Iaſ. num. 124. num. 126.
dicit communem Pariſ. in conſi. 5. num. 201. vol. 4.
Crauet. conſi. 106. nu. 3. in fi. Siluan. de cognitio. q.
81. col. 2. Clar. de emphyteut. q. 10. Remouetur etiā
quod de vſuris dictū fuit ex l. 1. C. de ſolutio. Pro-
cedit enim illud in vſuris, quia Barto. in d. l. fina.
num. 3. verſi. circa quod debes aduertere, ff. de eo
quod certo loco, reſpondet, ꝙ procedit, quando
intereſſe peti poterat iure actionis, puta ex con-
uentione: aliàs autem tenet, quod ſi officio Iudi-
cis debeatur, cenſeatur remiſſum. Imò idem vult,
quando intereſſe debetur iure eiuſdem actionis
arbitrariæ: quia tunc ſi recipiens ſortem poteſt re-
mittere, cenſetur remiſſum. Idem tenet Caſtren.
ibi, ſed melius cæteris declarat Iaſ. num. 2. in fi. vbi
37 ait, quod intereſſe † debitum officio Iudicis, peti
non poteſt recepta ſorte: aliud vero eſt in vſuris,
quia illæ debentur iure actionis. Ex quo enim de-
beri non poſſunt, niſi ſtipulatæ ſtant de per ſe, & nō
veniunt acceſſoriè, proinde peti poſſunt ſeparato
iudicio. Eodem modo declarat Iaſ. in l. 1. num. 3.
& 4. C. de iudi. vbi ſubdit, quod ſi eiuſmodi acceſ-
38 ſoria forent promiſſa per ſtipulationem, † poſſent
peti etiā ab ea, qui ſine proteſtatione recipit ſor-
tem. Et ita quoque declarat Bellon. in conſil. 23.
nu. 6. vbi propriè loquitur in vſuris, atque ita con-
ſtat nullam eſſe differentiam inter vſuras, & alias
acceſſiones, ſed id ſolum ſpectandum eſſe, an peti
poſſunt iure actionis, vel ſolo Iudicis officio, & ita
quoque dixi ſupra pro contraria parte. Quare hu-
ius quæſtionis reſolutio ab eo dependet, an pro ali
mentis detur actio, vel officio Iudicis, de qua ver-
ba faciam in tit. quomodo petantur alimenta. Pro
nunc autem ſufficit aduertere ad doctrinam Ang.
in l. centum Capuæ, ſupra dictam, quod ibi abſo-
lutè non dicit vxori denegari actionem pro ali-
mentis, quando dotem recepit, ſed loquitur ſub
conditione, & tenendo ſcilicet opinionem, quod
alimenta veniant Iudicis officio mercenario, non
verò ſi veniant iure actionis, vel condictione ex le-
ge, vt per eum, ideo fundamentum fieri non po-
teſt ſuper eius dicto.

Sed ſi maritus ſortem recipiendo fuerit prote-
ſtatus nolle ſibi præiudicare reſpectu alimento-
rum, vel iurium ſuorum, tunc non prohibetur pe-
39 tere alimenta, ſecundum Bart. in d. l. fin. nu. 3. ver.
& ex iam dictis, ff. de eo quod certo loco, vbi con-
ſulit, ꝙ recipiens principale proteſtatur ſaluum
ſibi fore ius reſpectu damnorum & intereſſe. Idem
tenuit Caſtrenſ. ibi, in fine, Iaſon num. 4. verſi. quid
tenendum, Aret. qui tranſit ſimpliciter cum Barto.
in conſi. 9. col. 2. verſi. circa ſecundum, Dec. in l. vi-
num, nu. 5. ff. ſi certum petat.

Intelligendum eſt tamen hoc, quando ſoluens
non contradicit proteſtationi: eo enim caſu, quia
40 tacēs videtur conſentire † proteſtationi, Bal. in l. ſi
fideiuſſor, ff. qui ſatiſda. cogan. Rube. in l. non ſolū,
§. morte, num. 265. ff. de oper. noui nunc. vbi refert
Imo. & Cardin. Crauet. de antiquit. temporum,
parte 1. §. quæritur, num. 29. D. Becius in conſi. 45.
41 nu. 45. reſultat † quidam contractus ſuper intereſ-
ſe, l. pactum, ff. de pollicitatio. l. prima, in princip.
ff. de pact. vti declarat Dec. loco prædicto, qui etſi
multa dicat aduerſus Caſtren. & alios, tamen hæc
fuit quoque mens Caſtren. ibi, in fin. licet non ita
clarè ſe explicet, nec rationem reddat ſui dicti. Et
hic quoque fuit ſenſus Iaſ. in verſi. quid tenendum,
dum dicit, quòd ſi ſoluens conſentit expreſsè, vel
non contradicit, conſeruatur petitio, & allegat
in ſimili, quod dicimus de directo domino, qui re-
cipiendo ſortem cum proteſtatione, non præiudi-
cat in intereſſe, Curtius iunior d. l. vinum, num. 7.
Primi verò dicti Bartoli ratio eſt, quia remiſſio
ideo inducitur, quia ſic voluiſſe videtur creditor,
qui ſortem ſimpliciter recipit, atque procedit ex
tacita voluntate creditoris, vt voluntas tacita ceſ-
ſat, cum ex proteſtatione conſtat expreſſa, quia ex-
42 preſſum facit † ceſſare tacitum, l. cum ex filio, §. fi-
lio, ff. de vulg. vbi glo. Bald. in conſi. 472. nu. 2. vol.
2. D. Becius in conſi. 39. nu. 24. Et in claris non eſt
opus coniecturis, l. continuus, ff. de verb. obligat.
43 Eſt & alia ratio, nam proteſtatio conſeruat † ius
proteſtantis, ne pereat, l. 4. §. 1. vbi Barto. ff. quibus
mod. pign. vel hypothec. ſoluit, gloſ. in l. item La-
beo, in verſi. purè, ff. famil. erciſc. Spec. in tit. de ar-
bitr. §. fin. nu. 69. verſi. ſed pone, Caſtren. in l. 1. nu. 7.
ff. ad leg. Falcid. Socin. in conſi. 44. nu. 4. vol. 4. Iaſ. in
l. ſi fundum per fideicommiſſum, num. 17. ff. de leg.
1. Dec. conſi. 42. in fi. D. Becius in conſi. 45. num. 43.
Propterea cum proteſtatur, quod ſit ſaluū ius ali-
mentorum, ceſſat remiſſio, vt per eum.

Et ſanè prædicta benè procedunt, quando pe-
titio alimentorum dote ſimpliciter recepta pro-
hiberetur ſola ea ratione, quod videantur remiſ-
ſa per ſortis receptionem. Et videtur aliam quo-
que ſubeſſe rationem, quod ſcilicet alimenta ſint
acceſſoria ad dotem, ideo ſtare non poſſint abſque
principali, & pro eis detur ſolum Iudicis officiū,
ſuper quo non poteſt ſubſiſtere iudicium. Et quan-
do plures concurrunt rationes, ſi vna tollitur, non
44 deſtruitur diſpoſitio, † ſed ex alia ſuſtinetur, §. af-
finitatis, Inſtitut. de nupt. Iaſon in l. cum filio, nu-
mero 146. ff. de lega. 1. Et duo quando obſtant, vno
45 † ſublato, non tollitur alterum, l. ſi quando, C. de
inoffic. teſtamen. l. ſi domus, ff. de ſeruit. vrban.
prædior. dixi in conſi. 50. nu. 27. & id dubio diſpo-
46 nens, præſumitur motus non vnica, † ſed pluri-
bus rationibus, Salicetus in l. ſecunda, C. de noxal.
actio. Iaſon in Authent. quas actiones, C. de ſacro-
ſan. eccleſ. D. Becius conſi. 41. num. 24. Stante au-
tem ſecunda illa ratione, infertur quod reſerua-
tio, ſeu proteſtatio nihil poteſt opitulari recipien-
47 ti, quia proteſtatio † non poteſt in ijs, quæ non
pendent ab animo proteſtantis, ſed è iure, l. ali-
menta, vbi not. Aretin. C. de nego. geſt. Abbas in c.
ex tenore, num. 3. de reſcript. Felin. in cap. cum ſu-
per, num. 44. verſicu. ſed hoc intellige, de conſtitu.
vbi Dec. num. 20. & Ripa, num. 77. Iaſ. in §. fuerat,
nu. 106. Inſtitu. de action. Ripa in conſi. 169. nu. 6.
Neuiza. in conſi. 38. nu. 15. Lupus in ca. per veſtras,
§. 14. num. 2. de donationibus inter virum & vxor.
Cæpbal. conſi. 407. num. 42. deciſ. Pedem. 39. num.
28. At petitio alimentorum, ſublata iam prin-
cipali actione per ſolutionem, pendet non a vo-

luntate creditoris recipientis, ſed a neceſſitate iu-
ris, vt probatur in l. centum Capuæ, in fi. ff. de eo
quod certo loco. Et dicitur in l. 4. C. depoſ. quod
Iudicis officium mercenarium deſeruiens actio-
48 ni, † tollitur de neceſſitate iuris, & Petrus, quem
refert Bart. in d. l. fi. inquit, quod temiſſio intereſ-
ſe, venit ex neceſſitate iuris. Idem dicunt Caſtren.
& Iaſon in d. l. fin. Dec. & Curt. iun. d. l. vinum. Pro-
ptetea proteſtatio, ſeu declaratio nihil operatur,
Bartolus in d. l. fin. tenuit, quod obligatio non ex-
tinguatur per ſolutionem ſortis, quando teci-
piens eſt proteſtatus, ſed hoc nemini placet, quia
ſolutio proteſtatione non obſtante inducit extin-
ctionem per illam rationem, quòd proteſtatio in
his, quæ iutis ſunt, non releuat; & per aliam, quod
49 contraria facto † non releuat, vt per Doctores in
d. l. non ſolum, §. morte. ff. de oper. noui nunc. Pro-
pterea quamuis Bart. diſtinguat inter eum, qui nõ
ſolum recipit, ſed etiam liberat, & illum, qui ſolũ
50 recipit, ſed non liberat, tamen eius † diſtinctio eſt
verbalis, ſecundum Caſtrenſ. Iaſ. Dec. & alios ſu-
pracitatos, quia liberatio tacita idem operatur,
quod expreſſa, & non minus inducitur ex ſolutio-
ne, q̃ ex verborum expreſſione: non minus. n. facto
loquimur quàm verbis. Et quamuis in alia reſolu-
tione Bart. videantur Doctores illum impugnare,
tamen is benè loquitur, quia ſi ſoluens non con-
tradicit proteſtationi, põt intereſſe noua actione
peti, tanquam ſi foret ex noua cauſa promiſſum,
atque ita tanquam inre actionis debitum. Nam
cum recipiens proteſtatur velle conſequi intereſ-
ſe, & ſoluens conſentit proteſtationi, non contra-
dicendo, tunc intereſſe, quod primum erat ſolum
acceſſorium, & debebatur tantummodo officio
Iudicis, transfunditur in alium contractum, & in-
cipit ex noua cauſa deberi, & non eſt nouum ꝙ de
51 partium cõſenſu debitum ex vna † cauſa, vel con-
tractu, transfundatur in alium ſublato primo. Nã
hoc voluit Bartolus in l. ſingularia, ff. ſi certum pe-
ta. vbi vult, quod nõ ſolum per ſtipulationem, ſed
etiam ſolo conſenſu fieri poteſt, ſequuntur ibi Do-
ctores oẽs, præcipuè Curtius iunior, & Cagnol. nu-
me. 214. vbi allegat nonnullos textus. Atque ideo
licet tollatur ea obligatio qua intereſſe primum
debebatur; tamen inſurgit alia noua ex nouo con-
ſenſu. facit quod dicimus, hæredem cum beneficio
52 inuentarij poſſe conueniri ex noua † promiſſione
facta poſt aditionem, licèt duret tempus confi-
ciendi inuentarium, quia ex noua cauſa conueni-
tur, non autem ex hæteditaria, quæ fuit extincta
per ſuperuenientem promiſſionem, Ang. in conſil.
31. colum. penult. Decius conſi. 496. nume. 12. & in
Authen. præterea, nu. 12. C. vnde vir, & vxor, Pha-
nuc. in tract. de inuentar. par. 6. num. 110. Rolan. in
eo. tracta. fol. 154. nu. 1.

Vbi autem teneamus alimenta videri remiſſa
per ſortis receptionem, id vendicabit ſibi locum
53 tãtummodo † pro ea parte dotis, quæ ſoluta fuit,
non pro alia, quæ non fuit ſoluta, Butr. & Abb. in
c. ſuam, nu. 4. de pęnis, Natta in conſi. 335. in princ.
vbi dicit, rationem eſſe, quia reſpectu partis non
ſolutæ, debitor dicitur nihilominus in mora. Sed
in contrarium facit text. in l. de lege, §. fin. ff. de le-
ge commiſſo. vbi recipiens debiti partem, videtur
recedere a lege commiſſoria. Et per illum textum
dixit Alexander in conſi. 100. nu. 7. vol. 5. quod re-
54 cipiens † partem pęcuniæ, ſibi aliàs debitæ, videt̃
in totum recedere a datione inſolutum ſibi facta
pro toto debito, & hanc comprobaui concluſio-
nem pluribus in conſil. 104. nu. 8. & ſequenti. Sed
verior eſt declaratio prædicta. Nam alimenta ea-
tenus debentur, quatenus eſt ceſſatum a ſolutione
dotis, non vltra. Ergo eatenus quoque cenſentur
remiſſa, quatenus dos eſt ſoluta, & non vltra. Et
55 † ea eſt ratio partis quoad partem, quæ eſt totius
quoad totum, l. quæ de tota, ff. de rei vend. Et facit
56 ẽt, quia acceſſorium regulatur ſecundum naturã
ſui principalis, c. acceſſorium, de regulis iuris, in
ſexto, l. cum principalis, ff. eodẽ. Et obligatio do-
tis extinguitur ſolum pro rata quantitatis ſolutæ,
ergo pro eadem rata, & non vltra extingui debet
obligatio alimentorum, quæ adhæret obligationi
dotis. Sicuti enim ſublato principali tollitur ac-
ceſſoriũ, ita ſubſiſtente principali acceſſoriũ quo-
57 que durare dẽt, vt contrariorum eadem † ſit di-
ſciplina, l. etſi contra, in fi. ff. de vulg. & pupil. Inſti
tu. de his, quæ sũt ſui vel alie. iur. in princ. vbi Fab.
Ang. & alij, l. penult. vbi Bal. C. de ſolutio. & idem
58 operatur oppoſitũ in oppoſito, † quod propoſitũ
in propoſito, l. fin. C. de ſenten. paſſ. Signor. in conſ.
68. col. 4. Tiraquel. de retract. conſang. §. 1. gloſ. 12.
nu. 16. Neuiza. in conſil. 70. nu. 24.

Addo, quod alimenta ideo peti non poſſunt,
quia recipiens ſortẽ, videtur tacite voluiſſe ea re-
mittere: at voluntas tacita quæ colligitur ex actu,
59 non vltra extenditur † quam ex ipſo actu de ne-
ceſſitate inferatur, Bart. in l. 1. §. hoc interdicto, ff.
de itine. actuq; priuato, & in Authen. qui rem, in fi.
C. de ſacroſan. eccleſ. Decius in conſil. 72. nu. 5. Pa-
riſ. in conſ. 79. nu. 12. vol. 3. Socin. iun. in conſ. 122.
nu. 14. vol. 1. Dominus Becius conſi. 106. nu. 46. cũ
multis ſimilibus.

Cum ergo ex ipſo actu receptionis ſortis, non
ex neceſſitate inferatur ad temiſſionem omnium
alimentorum, quando pars tantum ſortis fuit re-
cepta, non poteſt dici, ꝙ recipiendo partem om-
nia alimenta videantur: quæ vero ſupra in contra
rium adduxi, locum habent, quando obligatio
pro qua fit remiſſio, eſt indiuidua: tunc enim ſi
pars, ſi totum recipiatur remiſſio fit in totum, non
60 pro parte, ſecus quando eſt diuidua, † quia eate-
nus fit remiſſio, quatenus fit remiſſio: ſed in caſu
noſtro obligatio præſtandi alimenta diuiduæ, &
proportionari poteſt ad debitum ſortis, quod eſt
diuiſibile, ideo recipiendo partem non remittitur
tota, ita declaraui in conſ. 104. in fi.

Similiter, concluſio prædicta, quod recipiendo
ſortem videantur temiſſa alimẽta, procedit quan-
do creditor actualiter ſortem recepit: aliud vero
dicendum eſſet, ſi non eam recepiſſet, ſed ſolum
61 petijſſet, † quia per hoc non videtur alimenta re-
mittere, vt voluit glo. in l. ſi duo, in verſi. petat, ff. ſi
quis caution. vbi loquitur, ẽt ſi petitio facta ſit in
iudicio, ſequitur Iaſon in d. l. fin. nume. 3. ff. de eo
quod certo loco. vbi diuerſitatis rationem eſſe
dicit, quia recipiendo ſortem extinguitur acceſ-
ſorium cum ipſo principali, ſine quo ſtare non po-
teſt: ſed petendo ſortem, non extinguitur princi-
palis obligatio, imò ſubſiſtit: ergo eodem modo
durat acceſſoria. Iaſon tamen in loco prædicto nõ
reſidet in ea reſolutione, ſed addit, ꝙ ſi acceſſo-
rium debetur ſolum officio Iudicis, tollitur per
principalis petitionem, ſicuti per ſolutionẽ, quam-
uis non tollatur, quando debetur iuris actionis.
Atque hoc modo intelligit in l. prima, C. de iudic.
vbi nume. 3. verſic. nunc melius, poſt primam ſo-
lutionem,

lutionem,ita intelligit & diſtinguit,ſubdens data
terminorum paritate nullam eſſe differentiam in-
ter ſolutionem & petitionem, quia vbi intereſſe
debetur ſolo officio mercenario, tollitur non ſolu
recipiendo,ſed etiam petendo ſortem. Et quod ſo
la petitio inducat remiſſionem,probatur in l. Mæ-
uius, in principio, in verſi. dicebam, ff. de minori-
62 bus, vbi dicitur,ꝙ pretium petẽdo,† receſſiſſe vi-
detur a lege ſua,& in l. ad ſolutionem, C. de re iu-
dic. dicitur, ꝙ petens dilationem ad ſoluendum,
63 videtur renunciare † appellationi interpoſitæ. Et
dicit Ioan. Rainer. in c. 1. §. præterea ſi quis, q. 17.
de prohibi. feu. alien. per Feder. quod dñs peten-
64 do fidelitatem a vaſallo † videtur remittere cadu-
citatem, & minor, qui petit pretium rei venditæ
ſine ſolemnitate, videtur renunciare nullitati ſeu
65 iuri dicendi nullam † alienationem, Guliel. Cun.
& Alber. in l. 2. C. ſi maior. fact. alien. rat. habue. Et
idem eſt in maiore, qui dum pretium petit, nulli-
66 tatem remittit, ſecundũ † Caual. in conſ. 23. col. 3.
nu. 8. dixi in conſi. 104. nu. 2. Rurſus dñs petẽdo ca-
67 nonem ab emphyteuta renunciat † caducitati,
ſecundum Alber. in l. 2. col. 4. in fin. num. 6. C. de iu
re emphyteut. Salicet. in l. commiſſoriæ, in fine, ff.
de pact. inter empto. & vendito. Iaſon in dicta l.
2. nu. 128. verſ. ſecundo quæro, vbi citat etiã l. poſt
diem, ff. de in diẽ adiect. Tiraquel. de retract. con-
uentio. §. gloſ. 2. num. 61. vbi ſimiles allegat deci-
ſiones. Et ratio eſt, quia petendo non minus de-
clarat quis ſuam voluntatem, quàm recipiendo,
ideo eodem modo inducitur remiſſio.

Verum ſi ratio bene conſideretur, nullo modo
qui petit ſortem videtur remittere alimenta, quia
tunc ſolum ceſſat alimentorum petitio, quando
principalis actio eſt ſublata: at per ſolam petitio-
nem ſortis nõ extinguitur principalis obligatio,
ergo neque acceſſoria. Cum ergo in petitione ceſ-
ſet ratio remiſſionis, quæ verſatur in receptione,
ceſſare quoq; debet diſpoſitio, c. cum ceſſante, de
appellat. Contraria verò omnia procedunt, quan-
do actus petitionis non ſe compatitur cum eo,
quod remittitur, puta cum dominus directus pe-
tit canonem præteriti temporis, ſine dubio admit
tit, quod durauerit contractus emphyteuticus,
quia ſi non duraret, non deberentur canones, tunc
petendo eos, remittit caducitatis pœnam. Idem
eſt, quando contractus eſt nullus, ſi quis petit pre-
tium debitum ex eo contractu, remittit nullita-
tem, quia ſi eſſet nullus, non produceret actionem
ad pretium. At in caſu noſtro non eſt incompati-
bile, quod quis petierit, vel etiam recepetit pen-
ſionem, & mox petat etiam intereſſe, ſed vtrum-
que poteſt ſimul ſtare. Præterea contraria proce-
dunt, quia ex petitione vel remiſſione colligitur
voluntas remittendi: at in caſu noſtro non dene-
gatur petitio alimentorum, quia videantur re-
miſſa, ſed q͂a extincta principali obligatione pe-
ti nõ poſſunt, & pro materia plures limitationes,
68 in quibus petens † in iudicio ſortem poteſt nihi-
lominus petere intereſſe, vide apud Iaſonem, in d.
l. 1. nu. 3. & ſequen. C. de iudicijs.

Stante ea opinione pro vera, quòd maritus, cui
facta eſt mora, in ſolutione dotis poſſit alimẽta,
quæ præſtitit vxori, repetere, videtur limitanda,
69 ne procedat in vxore infirma, quia † tunc mari-
tus videtur illam pietatis intuitu aluiſſe, proinde
non datur repetitio, textus eſt in l. quod in vxorẽ,
C. de negot. geſt. vbi notant omnes Doct. Et non
eſt dubium, ꝙ ille textus loquitur in vxore dota-
ta, quia in ſecunda parte mentionem facit de do-
te, atque ita intelligunt ibi Doctores, Abbas in
conſi. 85. nu. 4. vol. 2. Alex. in conſi. 31. nu. 10. vol. 1.
vbi vult, quod procedat etiam in muliere dotata,
Doctores tamen ibi multos ponunt caſus, quibus
maritus alit vxorem, & repetit, vel non, ſed hunc
caſum omittunt, quando ſcilicet vxor eſt ægra, &
eſt dotata, ſed dos fuit ſoluta. Iſto caſu mihi vi-
detur, ꝙ maritus impenſam repetat, quatenus, ſ.
important alimenta. Nam vbi paſſus eſt moram,
non video, quare minus repetantur alimenta præ-
ſtita vxori ægræ, quàm ſanæ, cum in vtraque ſit
eadem ratio, l. illud, ff. ad leg. Aquil. & vtroq; caſu
extat mora, propter quam eſt locus intereſſe. Et ſi
dicatur, quod ſtante ægritudine præſumuntur præ
ſtita ex affectione maritali. Reſpondeo, procede-
re hoc, ſi non adeſſet alius titulus, nam donatio
non præſumitur, vbi alia ſumi poteſt coniectura,
vt probaui in principio huius tituli. Et facta præ-
70 ſumitur quid ex † præcedẽti cauſa, Bart. in l. triti-
cũ, ff. de verb. oblig. Cum verò maritus vxorem ale
re teneatur propter dotẽ, alimenta præſumentur
præſtita dotis intuitu, non pietatis: & ſicuti ma-
titus, qui dotem recepit, nõ videtur alere pietatis
intuitu, ita nec is, cui fuit promiſſa, quia paria ſũt
71 † dotem habere, vel actionem ad eam, l. qui actio-
nem, ff. de reg. iur. Addo quod ceſſat cauſa pieta-
tis, q̃n mulier eſt dotata: verius ergo erit dicere,
quod alimenta præſtiterit animo ea repetendi a
ſocero vel alio, qui dotem promiſerat. Nec obſta-
bit d. l. quod in vxorem, quia illa loquitur vel in
vxore indotata, vel in ea, quæ hẽt dotem, ſed ali-
menta excedunt redditus dotis. Et hoc vr̃ voluiſ-
ſe Vbertus de Bobio, quem citat & ſequitur Cin.
in d. l. quod in vxorẽ, col. 1. vbi inquit, ꝙ ſi mulier
non habuit dotem, quæ tamen fuit promiſſa, tunc
maritus non tenetur ſubuenire ei, quia deceptis
& non decipientib. iura ſubueniunt. Atq; ita ſen-
tire videtur, quod præſtando alimenta vxori infir-
mæ repetat. Et ſi dicatur aduerte, quia ſupra in ti-
tulo, quib. alimenta præſtãda ſint, dictum eſt, ma-
ritum teneri ad alimenta erga vxorem infirmam,
ergo præſtita non repetit, quia proprium, non alie
num debitum exoluit. Et dicunt Doct. in l. quod
in vxorem, quod non repetuntur alimenta præſti-
ta ex debito. Sed reſpondeo, ꝙ illud procedit, q̃n
mulier non habet aliunde; at cum habet aliunde,
72 maritus † non tenetur alere, ſecundũ Iacob. Butr.
Cin. Caſtr. Salic. Alex. & alios, in l. quod in vxo-
rem, Roma. in conſi. 517. n. 2. verſ. ſin autem reddi-
tus, Ang. in §. fuerat, nu. 11. Inſtit. de actio. Bal. &
Imola, in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo,
ff. ſolu. matrim. Item procedit, q̃n non habet pa-
trem diuitem, ſed ſi patrem habet idoneum mini-
73 ſtrandis alimentis, tunc † vir non tenetur, vt vo-
luit Caſtren. in d. l. quod in vxorem, nu. 3. Salicet.
nu. 1. Aret. d. §. fuerat, nu. 11. & ante eos Bar. d. l. q̃d
in vxorem, Ruin. in conſi. 139. nu. 3. vol. 4. Rolan. de
lucro dot. q. 69. nu. 6. nos autem quærimus de re-
petitione, cui non eſt locus, niſi ſupponamus, vel
vxorem habere aliunde, vel habere maritum diui-
tem, quia alias non datur repetitio.

Secundo reſpondeo, quod non eſt bona conſe-
quentia, maritus tenetur alere, ergo non põt re-
petere; vel etiam maritus poterat non alere, ergo
aluiſſe videtur animo donandi, vel affectione ma-
ritali. Poſſunt enim ſimul ſtare, quod teneatur ale-

re, & quod tamen impenſam poſſit repetere. Vi-
demus enim, quòd fructuarius tenetur & diligen-
tiam ſuam adhibere pro refectione rei etiam, quæ
magnam requirat impenſam, & perpetuam affe-
rat vtilitatem. Sed etſi inter Doctores ſit conten-
tio, an de ſuo teneatur reficere, & poſtea repete-
re, vel proprietarius teneatur ante opus faciendũ
erogare,& miniſtrare pecuniã, tamen omnes con-
74 ueniunt,quod ſi ſoluit fructuarius † de ſuo, id re-
petit,Bart.in l.cotem ferro, §.qui maximos,nume.
15.ff.de publican.& vectig.in l.Neſennius, nu.7.ff.
de neg.geſt.in l.hactenus,circa fin. ff.de vſufructu,
Bal.in l.eum ad quẽ, vbi Salic. nu.3. C.de vſufruct.
Imola in c.fi.nu.20. in princ.de pign. Caſtren. d.l.
eum ad quem, Cuman. in l. ſi proprietarius, ff. de
vſufruct.accreſc.in l.damni,§.1.ff.de dam. infecto,
Aret.in conſi.110. in princip. & comprobaui mul-
tis authoritatibus in conſi.155.nu.17.vſque ad fi.
Et illi, qui tenent, quòd vſufructuarius teneatur
reficere de proprio,concludẽt, quod repetet exin-
de impenſam factam, atque ita oſtenditur, repe-
titionem non denegari ei, qui tenetur impende-
re. Præterea, ſi maritus non tenetur alere vltra,
quàm fructus dotis ſufficiant, vxorem infirmam,
quæ habet aliunde, ſecundum Butr. Salicet. Alex.
& alios, in d.l. quod in vxorem, & dixi in d. titu.
quib. alimenta præſtanda ſint, in quæſtio. quando
maritus alere teneatur vxorem infirmam, quanto
magis repetere poterit ab vxore habente, vel a ſo-
cero id, quod impendit in alimenta infirmæ vxo-
ris, cum dos ſibi non eſt ſoluta: nam facilius cogi
debet maritus alere vxorẽ, quando dotẽ recepit,
quàm vbi eam non habuit. Et ea ratio, ꝙ affectio-
ne maritali aluiſſe videatur, non ſufficit ad indu-
cendam remiſſionem. nam in hoc continet remiſ-
ſionem, quia erogat de ſuo,cũ non teneatur, vt di-
cimus de vſufructuario,quia erogat ſuam pecuniã
in refectionem domus. Sed non infertur, quod vo-
luerit donare. Dixi enim, quod vbi actus dona-
tionem infert ſui natura, tamen ſemper præſumi
debet eo modo quo minus quis videatur donare,
Butr.in conſil.65.Crauet.in conſi. 106.nu.11. Cẽſe-
tur igitur maritus ex affectione maritali ſuã ero-
gaſſe pecuniam in alimẽta infirmæ vxori,cum non
teneretur, ex quo eſt dotata, & habet vel de ſuo,
vel patrem diuitem, ſed non videtur ideo eroga-
tam pecuniam donaſſe, vt non poſſit repetere ab
ea,quæ hẽt aliunde, vel a patre diuite.Qñ aũt vxor
eſt indotata, tunc ſi habet aliunde maritus repe-
tit, ſecundum ea,quæ ſupra dixi, quia illam alere
non tenetur.At ſi non habet aliunde, tunc alendo
non repetit, quia videtur maritali affectione præ-
ſtitiſſe alimenta, atque ita procedunt, quæ ſupra
in principio huius limitationis adduxi. Et quæ
ponit Maſcard.in tract.de probatio.concluſ.77.in
princ. Et tex.in d.l.quod in vxorẽ, loquitur de vxo
re infirma ad differentiam ſanæ, vt.ſ. in his caſib.
repetitio alimẽtorum præſtitorum infirmæ vxori
non repetantur, quib. repeti poſſunt alimẽta præ-
75 ſtita vxori ſanæ. Valet † enim argumentum a con-
trario ſenſu,l.1.§.eius rei,ff.de offic.eius, Bal.in cõ
uenticulam,C.de epiſcop.& cler. Et ideo Roman.
in l.inſulam,§.vſuras,ff.ſolu. matr. atque ibi Alex.
nu.3. dicunt colligi ibi argumentum, ꝙ alimenta
vxori ſanæ præſtita repetuntur, Ruin.in conſil.61.
nu.6.vol.4.Grat.conſi.57.nu.6.volum.1.

Et quod dictum eſt, maritum non repetere ali-
menta præſtita vxori infirmæ, quæ non habet do-
tem, amplia procedere, etiam ſi proteſtatus fuiſ-
ſet, quod alebat eam repetendi animo, quia pro-
76 teſtatio nihil releuat, quando maritus † tenеba-
tur alere, Bar. in l. quod in vxorem, & dicam la-
tius in ſequenti quæſtione, vbi vide, ne pluries idẽ
repetatur.

SVMMARIVM.

1 *Maritus repetit alimenta præſtita vxori ſanæ, ſiue dotata ſit, ſiue indotata.*
2 *Vxor nubendo ſine dote, videtur perſonam ſuam loco dotis dediſſe.*
3 *Reus debendi ex liberalitate obligatus, non repetit a correo, quòd ſoluit, ſecus ſi cauſa ſit onerosa.*
4 *Compenſans videtur ſoluere.*
5 *Solutione eius, quod debetur, ſoluitur obligatio.*
6 *Proteſtatio conſeruat ius proteſtantis.*
7 *Proteſtatio nihil operatur, vbi nihil eſt reſeruabile.*
8 *Maritus ſi tenetur vxorem alere, proteſtatio contraria nõ releuat.*
9 *Ius metiendum eſt ex perſona actoris.*

QVAESTIO IIII.

REPETITIO alimẽtorum, an de-
tur,quando maritus aluit vxorem
dotatam, quæ tamen dotem non
ſoluit, ſed moram fecit, vidimus
in proxima quæſtione: quid verò
ſi vxor dotem non habet, & nihi-
lominus recipit alimenta a viro? Et videtur dicẽ-
dum, ꝙ indiſtinctè detur repetitio, arguẽdo a ſen-
ſu contrario,l.quod in vxorẽ, C.de neg. geſt. Cum
enim ibi indiſtinctè ſiue dotata ſit, ſiue indotata
dicatur,ꝙ alimenta vxori infirmæ præſtita non re-
petuntur, argui poteſt, quod etiam indiſtinctè re-
1 peti poſſunt alimenta præſtita † vxori ſanæ, ſiue
dotata,ſiue non,ſecundum Roman. Alexan. Ruin.
& Gra. quos retuli in fine præcedentis quæſtio.
Fulgoſ. autem in l. quod in vxorem, dicit, quod ſi
mulier indotata habet aliunde, vel patrem habet
diuitem, tunc vir poteſt alimenta præſtita repe-
tere, per l. quod ſi nulla, ff. de religioſ. ſecus, ſi
non habet aliunde, nec ei extat pater diues. Ve-
ritas tamen eſt, quod ſi in obſequio viri, licet in-
dotata ſit, & ſit diues, vel patrem habeat diui-
tem, maritus non repetit alimenta. Et ratio eſt,
2 quia † perſonam ſuam dediſſe videtur loco do-
tis, & maritus alere tenetur vxorem, quæ eſt in
ſuo obſequio, vt dixi in titu. quib. deb. alimen. in
quæſt.an marit. teneatur alere vxorem. Atque ita
tenent Cin.Rainer.Bart.Salic.Caſtr.& Alexan. in
d.l. quod in vxorem. Ea enim diſtinctio, an ha-
beat aliunde, vel pater eius ſit diues, ſit ſolum
quando mulier eſt ægra, non quando eſt ſana. Et
text. in d.l. quod ſi nulla, loquitur, quando non
erat in ſeruitio mariti: nos vero, quando eſt in ſer-
uitio mariti. Cum igitur maritus eo caſu tenea-
tur alere,non repetit,quia videtur proprium, non
alienum debitum exoluiſſe: facit, quod dicimus,
reum vnum debendi conſtitutum ex liberalitate,
non autem ex cauſa onerosa a minimè correo re-
3 petere † id, quod ſoluit creditori, quia propriam
extinguit obligationem, l. in leg. Falcidia, hoc
obſeruandum, ff.ad Bart.in l.reos, in princ.num.
3. verſic. quarto, qua actione, & ibi Alexan. in ver-
ſic.nullo modo,ff.de duobus reis, Alex. in d.l. in le-
ge Falcidia, num. 3. & 7. Fulgoſ.in l.vlt vxori,§.fin.

ff.ad

ff.ad Velleian. Caſtren.in l.ſi ex toto,§.1.nu.4.ff.de
lega. 1.& ibi Alex.nu.7.Matheſil.notab.119. Ang.
in l. Modeſtinus,col.2.verſ.& conclude, in fin.ff.de
ſolutio. Nihil enim promeretur, qui præceptum
implet. Poteſt etiam alia ratio conſiderari,quia ſci
licet nihil debetur marito pro alimentis vxori præ
ſtitis,ex quo cōpenſantur eum operis vxoris:com-
4 penſans enim † ſoluere dicitur, l.ſi debitor, ff.qui
potio.in pigno.habe. vbi notat Albet.Bart.in l.au-
fertur,§.qui compenſationem,ff.de iure fiſci,Bald.
in l.2.poſt princ.C.de compenſa.alios citat Tiraq.
de retract.conſang.§.3. gloſ.3.nu.2. ſolutione autē
5 eius † quod debetur, obligatio tollitur, inſtitut.
quib.mod. oblig. ſolui. in princ. ergo maritus non
eſt creditor,id eoque nihil petere poteſt.

Et per hanc rationem infertur ad ampliationē
præſentis concluſionis, quod locum vendicabit,e-
tiam ſi maritus proteſtatus fuerit,& declarauerit,
ſe alimenta præſtare vxori repetendi animo, nam
6 ea proteſtatio cōſeruat † ius,ſi quod eſt penes pro-
teſtantem,l.ſi debitor,§.1.ff.quib.mod.pign.vel hy
poth.ſoluit.l.debitor,ff.ad Treb.Bald.in conſ.123.
volum.1.Bal.in l.pen.C.depoſ. Oldra.in conſ.237.
in fi.Tiraq.de retract.conſang.§.1.gloſ.7.nu.71.D.
Bec.in conſ.45.n.43.At ſi nihil ſit reſeruabile,nihil
7 † operatur proteſtatio,l.ſi quis legauerit,vbi Ang.
ff.de lega.1.Bal.in conſi.100.vol.1.Ang.in cōſ.290.
col.2.D.Becius in conſ.74.num.6.Vbi autem credi
tum mariti fuit compenſatione extinctum, quod
eſt, quod conſeruare proteſtatione potuerit, vltra
quod iam dictum eſt ſupra, quod proteſtatio nihil
operatur,quando actus non dependet a voluntate
proteſtantis,ſed a neceſſitate iuris, l.alimenta,vbi
notat Aret.C.de neg.geſt.Et ideo inquit Bart.in d.
l.quod in vxorē,quod vbi maritus tenetur vxorem
8 alere, † tunc proteſtatio non releuat, Alex.in l.in-
ſulam,§.vſuras,ff.ſolu.matr.& ponunt Doct.in d.l.
quod in vxorem,Maſcard.d.concluſio.77. limit.1.

Infertur etiam, quòd etſi pater teneatur alere
filiam, quæ non habeat aliunde, & tali caſu mari-
tus videatur alendo vxorem indotatam,geſſiſſe v-
tile negocium ſoceri,non tamen ab eo repetit,non
quidem,quia pater non teneatur filiam alere,nam
ad id tenetur;[3] ſed quia hæc alimenta non tenetur
præſtare genero,qui filiam retinuit in ſeruitijs, ex
quo non dicitur creditor: & ſi pater conueniretur
actione negotiorum geſtorum, quæ regulariter da
tur marito, poſſet reſpondere, quoad ſe liberas æ-
9 des habeo. In primis enim metiendum eſt ius † ex
perſona actoris,Bar.in Auth.hoc locum,nume.12.
verſicu.tertio,C.ſi ſecundo nupſer. mul. Baldus in
cap.cæterum,nume.12.de iudic.Felinus in c.1.col.
3.de accuſatio.Dec.in l.qui accuſare,num.14.C.de
eden.Ruin.conſ.48.nu.12.vol.4.Crauet.conſ.6.nu.
27.deciſ.Pedem.144.nu.15. Sed actori nullum ius
competit ad alimenta, pro quibus ſibi eſt ſatisfa-
ctum ex operis vxoris.

SVMMARIVM.

1 *Socer qui aluit filiam non repetit a genero,niſi quando ge ner tenebatur alere vxorem.*
2 *Res mea, quando ad te peruenit, teneris erga me Iudicis officio.*
3 *Cum de vno diſputamus, cætera ſupponuntur habilia.*
4 *Gener eſt loco filij.vide num.12.*
5 *Donatio facilè præſumitur inter patrem & filium, & in ter aſcendentem & deſcendentem.*
6 *Repetitio non datur, quando impenſa ſit principaliter ad vtilitatem vnius, licet conſequenter reſpiciat alterius commodum.*
7 *Donationis excluditur præſumptio, quando alia coniectura capi poteſt.*
8 *Donare eſt perdere.*
9 *Donare eſt dilapidare.*
10 *Donatio eſt ſpecies furoris.*
11 *Donatio non præſumitur ex ſola ſanguinis coniunctione.*
12 *L.quia parentis,ff.ſolu.matrim. quomodo procedat.*
13 *Socer non repetit a genero alimenta filiæ infirmæ præſtita,quæ poterat ſeruire marito.*
14 *Sacer non repetit a genero alimenta vxori infirmæ præſtita vltra fructus dotis.*
15 *Impendens in alienum negotium,non repetit quando dominus contradixit.*
16 *Socer non repetit a genera alimenta, quæ filiæ præſtitit contra voluntatem generi.*
17 *Inuitus nemo obligatur in contractibus.*
18 *Inuitus nemo obligatur in quaſi contractibus.*
19 *Vxor diſcedere poteſt a viro propter illius ſæuitiam.*
20 *Impenſa neceſſaria repeti poteſt ab inuito & contradicente domino.*
21 *Socius inuito ſocio reficit rem communem.*
22 *Pater cogitur ſoluere pecuniam mutuatam filio egenti in ſtudia etiam ſi denunciaſſet ne mutuaret.*
23 *Proteſtatio quæ non pendet a poteſtate proteſtantis non releuat.*
24 *Soluens inuito creditore compenſat cum eo, ſi erat debitor illius pro quo ſoluit.*

QVAESTIO V.

EX diuerſo videndum, an ſocer qui
filiæ ſanæ, vel ægrę alimēta aut me
dicinas præbuit, repetat a genero
impenſas in eam cauſam factas?
Et cōmunis determinatio eſt,ꝙ ſo
cer repetat in caſibus,quibus ma-
ritus vxorem alere tenetur. His vero caſibus, qui-
bus maritus nullo modo tenebatur, non repetat.
1 Ita † reſoluit Cin.in l.quod in vxorem, in fin. C.de
nego.geſt.vbi dicit, conſiderandum eſſe, vtrum ea
impenſa pertineat ad maritum, vel non,& loqui-
tur in medicinis & Medicis. Et ratio primi dicti
eſt,ſecundum eum, quia ſocer vtiliter geſſit nego-
tium mariti faciendo id, quod maritus tenebatur
facere,ideo repetit. Addo quod idem ſuggerit æ-
quitas, quia pecunia ſoceri verſa eſt in vtilitatem
generi,propterea tenetur de in rem verſo. Rurſus
maritus locupletaretur cum aliena iactura, ſi non
teneretur reſtituere,quod ſocer pro illo impendit.
Cum enim maritus teneretur impenſa facta erga
vxorem, videtur ad maritum perueniſſe, & quan-
2 do res mea † ad te peruenit,[4] teneris erga me, l.ſi
me & Titium,vbi Doct.ff.ſi cert.pet. Prædictam au
tem Cini doctrinam ſequitur ibi Ruin. & eam pro
bat Bald. in fin. qui & ipſe loquitur in medicinis,
Alex.nume.6.vbi loquitur in cibarijs,& proſequi-
tur Corn.Idem voluerunt Cin.Bald.& alij in l.ali-
menta, C.de neg.geſt.& in l. Neſennius,ff.eod.tit.
Soc.qui hoc modo conſtituit cōcluſionem in conſ.
286.col.1.verſi.vnde ex quo hoc caſu, vol.2. Vital.
in tracta.clauſu.in titu.an iuri alimento.renuncia.
poſſit,col.2.verſic.etſi pater expendit pro medici-
nis, vbi loquitur de impenſa medicinarum, & in
col.11.verſic.ex præmiſſis pater,vbi de impenſa nō
ſolum in medicinis & Medicis, ſed etiam in alijs
neceſſarijs,

neceſſarijs, Pract. Papien. in form.libel. quo vxor
agit ad dot.& vſumfructum,in ver.ac etiam alimẽ
tis, nu.1. vbi pariter loquitur de impenſa curatio-
nis. Allegat optimum tex.in l.fin.ff.de dot.promiſ
ſio. Natta,qui idem tenet,in conſil.547.nu.16. vbi
infert,quod ſi pater poteſt præſtita alimenta repe-
tere,multo magis poterit non ſoluta retinere, Me-
noch. de arbitr.iudic.q.88.nu.14. vbi infert, quod
pater non præſumitur donaſſe, & quod ſola ſan-
guinis coniunctio non facit donationem præſumi,
& reprehendit Alciat.in conſil.233.nume.4.& ſeq.
vbi volebat ſocerum non poſſe repetere impenſam
pro genero factam in lite. idem voluit Cordub. in
l.ſi quis a liberis,§.ſi quis ex his, nu.27. ff.de liber.
agnoſc.vbi poſt Corn.ſolum allegat Socin. Et ſanè
deciſio hæc eſt magna,nam vbi conſtat,impenſam
eſſe factam animo repetendi,res eſt clara, quod re
petitio datur ijs ſolum caſibus,quibus gener tene-
batur,quia tunc ſolum vtile geſtum eſt illius nego-
tium,& Cinus atque alij ſupra citati ſupponere vi
dentur,ꝙ facta fuerit repetendi animo, & cum de
3 vno diſputamus, † cætera omnia ſupponuntur ha-
bilia,§.in extraneis, Inſtit.de hæred. qualit.& dif.
at vbi quærimus, an in dubio ſocer eo animo im-
penderit,vt a genero repeteret, res videtur magis
4 dubia,nam † gener eſt loco filij,l.quia parentis, ff.
ſolu.matr.ſed coniectura donationis facilè ſumi-
5 tur inter patrem & filium,imò inter † aſcendẽtem
& deſcendentem,l.donationes,§.ſpecies, l.fin.§.ſi.
ff.de donatio. Docto.in l.quæ dotis,ff.ſolu.matrim.
Bald.in Auth.ſi quas ruinas, C de Sacroſan. Eccl.
& dicam infra,loquendo de patre & matre alente
filium,vtrum repetat impenſam. Præterea cum pa
ter alit filiam,non videtur principaliter habere re
ſpectum ad generum, ſed ad filiam, & moueri er-
ga eam naturali affectione & charitate; & quando
impenſa fit principaliter ad vtilitatem vnius,licèt
6 in conſequentiam redundet ad alterius † commo-
dum,non licet ab altero repetere, l.creditor,§.1.ff.
mand.Bald.in l.1.in fi.C.de neg.geſt. Roman.ſing.
651.vbi addit.citat concord. Natta conſ.303.n.2.
Quidquid tamen ſit, Docto. prædicti volút, quod
cenſeatur filiam exhibuiſſe animo repetendi a ge-
nero ijs caſibus, quibus gener tenebatur. Et ratio
eſſe poteſt,quia donatio non præſumitur, imò ca-
7 pi debet omnis alia † coniectura, quàm donatio-
nis,l.cũ de indebito, ff.de probat. Afflict. in deciſ.
44.num.24.latè comprobat D.Becius,conſ.52.nu.
8 70.nam donare † eſt perdere,l.filiusfamil. in prin.
9 ff.de donatio. & qui donat, † dicitur dilapidare,
Caſtren.conſi.352.num.5.vol.1.& donatio dicitur
10 ſpecies † furoris,Socin.conſi.73.num.18.volum.2.
quia alium ſe plus diligit,iuxta carmen,

Alpibus ille perit, qui ſe plus diligit vllum.

Et ſola ſanguinis coniunctio, quantacunque il-
la ſit, non ſufficit ad inducendum donationis præ-
11 ſumptionem, † ſecundum gl.Bartolum,& alios in
l.libertis quos,§.primo, ff.de alimen.& ciba. lega.
l.idemque,§.ſi cui mandauero,ff.mandat. & eſt cõ-
munis opinio, ſecundum Iaſonem, in l.quæ dotis,
nume.18.ff.ſolu.matri. Alciat.in tracta.præſumpt.
regu.1.præſumpt.32. nu.5. Menoch.d.caſu 88.n.9.
& quod gener ſit loco filij,non videtur verum,quia
12 in l.quia parentis,ff.ſolu.matr.dicitur,† ſocerũ eſ-
ſe loco patris,intelligendo,reſpectu nurus,non au-
tem reſpectu generi, vt declarat Iaſ. in l. ſicut au-
tem,num.1.& 3.ff.de re iud.vbi dicit,maiorem ha-
bere authoritatem ſocerum reſpectu nurus,quam
reſpectu generi. Præterea etiam erga filium non
præſumitur in patre donatio,vt dicã ſuo loco,ideo
ſiue ſocer reſpectum habeat ad filiam,ſiue ad gene
rum,nullo caſu vr̃ donare: quia cum ſciat id vergi
ad commodũ generi,qui tenetur, pater videtur in
filiam velle ſolum conferre medij temporis cómo-
dum,& alimentorum repræſentationem, non autẽ
ei donare quod illi non prodeſt. Et quia ſupra de-
clarauimus, quibus caſibus maritus teneatur ale-
re vxorem, ſiue ſanam, ſiue infirmam, facile ex ijs
ſciri poterit,quibus etiam caſibus ſocero datur ad
uerſus generum repetitio alimentorum præſtito-
rum,vel impenſæ in eam cauſam factæ.

Infert enim Socin.in d.conſil.286.col.1. quod ſi
13 vxor, † quamuis ægra,poterat non obſtante infir-
mitate eſſe in obſequio mariti,non dabitur ſocero
alimentorum,vel expenſatum repetitio,quia ma-
ritus eam non alit,quæ cum poſſit,nõ eſt in ſuo ob-
ſequio: ſecus autem, quando tanta eſt ægritudo,
quòd ſeruire non poteſt.

Infert etiam, ꝙ ex quo maritus infirmam vxorẽ
alere non tenetur,niſi in quantũ dotis fructus ſup-
14 petunt, ita non tenebitur erga † ſocerum repeten-
tem vltra quam ex dote percipiat.

Quæſtionem tamen mouet Socinus loco prædi-
cto, ſi vxor infirma ſit in domo patris, & maritus
proteſtetur, ſe nolle teneri erga patrem ad reſti-
tuendum alimẽta, ſed offerat ſe paratum alere, &
patrem interpellet ad ſibi remittendum vxorẽ, vt
in domo propria alat: ſed pater ſpreta proteſta-
15 tione aluit,an repetat. Et concludit,quòd † non,
duplici ratione. Prima,quia impendens in alterius
commodum,non dr̃ gerere vtile negotium, ſi id fa
16 cit † contra illius voluntatem & proteſtationem,
l.ſi.C.de nego.geſt.vbi notant omnes, l.ſi pro te, ff.
17 mand.& ſicut in cõtractibus † nemo inuitus obli-
gatur, l.ſicut, C. de actio. & oblig. ita nec in quaſi
18 † contractibus,ſecundum Bal. in d.l.ſi. Secũda eſt,
quia videtur maritus aluiſſe,quando per eum non
ſtetit,quominus aleret,argumento l.1.C. de inſtit.
& ſubſtitu.ſub condit.fact.& l.Labeo ſcribit, ff.de
contrahen.empt. Et reſpondet obiectioni, qua di-
ci poterat impenſam neceſſariam repeti etiam ab
inuito,quia cum maritus eſſet paratus alere,impẽ
ſa facta a ſocero non erat neceſſaria.

Prædicta bene procedunt,quando vxor exiuit
domum mariti ſine illius culpa: ſed ſi culpa mari
ti abſuit, ea proteſtatio nihil releuabit, puta ſi ob
19 viri maximam ſæuitiam † receſſit, ꝙ facere licet,
cap.ſi fortè,vbi glo.tit.de pœn.diſtinct.1.c.ex tranſ-
miſſa, vbi Abb.n.4. & c.literas, vbi etiã Abbas n.7.
de reſtit.ſpoliato.glo.in c.de illis, in verſi.ſteterit,
vbi etiã Præpoſ.caſu 12.de ſponſal. §.mitiores, vbi
notant oẽs,in Auth. de nup. Ripa in l.naturaliter,
§.nihil commune,num.84.ff.de acquir.poſſ. Didac.
in epit.de ſponſ.par.2.c.7.§.5.nu.1. Neuiz.in Syl-
ua nupt.lib.1. nu.37. Lupus in rub.de donat. inter
virum & vxo.§.20.nu.4. Natta in conſil.616. nu.1.
Menoch.de recuperan.poſſeſ.remed.1.nume.289.

Hoc igitur caſu licèt maritus proteſtetur ſe pa-
ratum alere, ſi tamen nõ tranſmittat alimenta ad
20 domum patris,dabitur repetitio, quia † impenſa
neceſſaria repeti poteſt ab inuito & contradicẽte,
Petrus, Cin.& alij,præcipuè Corne.l.quod in vxo-
rem, C.de neg.geſt.facit l.vt proponis, C.de edifi.
21 priuat. † vbi ſocius inuito ſocio reficit communẽ
parietem,qui ruinam minabatur, & nihilominus
repetit a ſocio impenſam pro parte,Papien.in for.
libel.

libel.pro hæred. vel re ſingu. verſic. & in fnturum,
col.1.Cæpol.in tract.de ſeruit.vrban.prædior.c.de
parie. ſeu muro. Hinc etiam eſt, ꝙ mutuans filio
22 egenti in ſtudio,repetit a patre ét † qui prohibne-
rit,ſecundum glo. in l.Iulianus, §.quod dicitur, ff.
ad Macedon.Ludouic.Roman.in l.quamuis,ff.ſol.
matr.Soc.in d.conſi.286.nu.4. vol.2. quia cum pa-
ter teneretur eam impenſam facere, ſua proteſta-
tio nihil operatur, ex quo non releuat proteſtatio
23 in ijs, quæ non pendent a facultate † proteſtantis,
l.alimenta,C.de neg.geſt. Abb. in c.ex tenore, n.3.
de reſtib.Feli.in c.cu M.Ferrarienſis, nu.44.verſic.
ſed hoc intellige, de conſtit.vbi Dec.nu.20.& Rip.
nu.77.Et dicit Iaſ.in §.fuerat,nu.106.Inſtit.de act.
quod non releuat proreſtatio in ijs, ad quæ tene-
tur quis de neceſſitate iuris, Ripa in conſi. 169.nu.
6.Neuiz.in conſ.38.nu.15.Cæpha.in conſ.207.nu.
42.deciſ.Pedemon.39.num.28.

Poſſet ét meo iudicio limitari concluſio prædi-
cta, qñ ſocer fuiſſet debitor dotis, vel ex alia cau-
ſa gerga generũ,quia ét tunc poſſet cõpenſare, ſi q.d
in alimenta filiæ exoluit,non obſtante generi pro-
teſtatione, & cõtradictione:nã ſoluens inuito de-
bitore, licet non repetat, tñ fallit, qñ ſoluens eſſet
24 debitor eius pro quo ſoluit, † q.a nihilominus cõ-
penſatur ſolutio cũ debito, ſecundũ gloſ.& Docto.
in l.Stichum,§.fin.ff.de nouatio.& Doct. in l.fin.C.
de neg.geſt. Pariſ. in conſ.107.num.129.volum.3.

Non tamen exiſtimo in præſenti quæſtione poſ-
ſe procedere hanc deciſionem, quia ſupradicta lo-
quuntur, quando ſoluitur debitum eius, pro quo
fit ſolutio: at vbi vxor eſt ſana, vel non ita ægra,
quin poſſit eſſe in obſequio, tunc maritus non dr̃
debitor alimentorũ, niſi vxor ſeruiat in domo, &
cum non eſt debitor, ſoluens non gerit vtile illius
negotium, & conſequenter non repetit.

SVMMARIVM.

1 *Pater putatiuus nõ repetit a vero alimẽta filio præſtita.*
2 *Repetitio conceditur, quando aliquid per errorem fuit ſolutum.*
3 *Debitor putatiuus ſi dotem ſoluit, illam repetit.*
4 *Inſtitutio facta de aliquo tanquam filio, non valet ſi conſtat non eſſe filium.*
5 *Cauſa finalis præſumitur qualitas ſanguinis.*
6 *Expenſæ ſolutæ pendente lite vigore prouiſionis non repetuntur, etiam ſi ille ſuccubuit.*
7 *Fur non repetit alimenta præſtita ſeruo furato.*
8 *Solutio facta per errorem intuitu pietatis, nõ repetitur.*
9 *Cauſa factum non dicitur, quãda alimenta præſtita ſunt ſub prætextu, quod eſſet filius, ſi non erat.*
10 *Error non nocet erranti ſi agit de damno vitando.*
11 *Repetitio nõ datur eius, quod quis impendit credens proprium gerere negotium. vide num. ſeq.*
12 *Repetitio quando datur pro eo, quod quis ſoluit credens cauſam propriam agere.*
13 *Expenſa neceſſaria facta per errorem, repetitur a vero domino.*
14 *Poſſeſſor malæ fidei deducit impenſam neceſſariam.*
15 *Fideicommiſſarius, an teneatur ſoluere melioramenta facta in re ſuppoſita fideicommiſſo.*
16 *Expenſa alimentorum dicitur neceſſaria.*
17 *Pater putatiuus, an repetat a filio alimenta, quæ illi præſtitit credens eſſe ſuum filium.*
18 *Geſtor negotiorum repetit a vero domino, licèt geſſerit credens ad aliud pertinere.*
19 *Errantis nullus eſt conſenſus.*
20 *Errantis nulla eſt voluntas.*
21 *Pater putatiuus repetit a filio alimenta ei præſtita per errorem.*
22 *Donatio præſumitur inter aſcendentes & deſcendentes.*
23 *Pater tradens filio, videtur committere, non donare.*
24 *Pater ſtipulando videtur donare filio, quando eius nomine apprehendit poſſeſſionem.*
25 *Filius imputat ſibi in legitimã quidquid pater ſibi ſimpliciter tradidit.*
26 *Libri ſimpliciter a patre traditi filio agenti in ſtudio, non videntur donati, niſi voluntas ex alijs colligatur.*
27 *Pater repetit alimenta præſtita filio eo caſu, quo alere non tenebatur.*

QVAESTIO VI.

QVi alicui alimẽta præſtitit, credẽs
ſuum eſſe filium, cum nõ eſſet, de-
tecto errore, non põt a verò illius
1 patre impenſam † repetere, ſecun-
dum Barto. in l.1.§. competit, ff. ſi
mulie.ventr.nom. quia ſecundum
eum, nil fecit pater verus, vt filius ſuus aleretur ab
alio, ſequitur ſimpliciter Caſtrenſ. in l. alimenta,
nu.4.C.de neg.geſt.vbi Alex.nu.3.dicit, eſſe ſingu-
larem deciſionem, eam quoq; tenet Vital. in tract.
clau.in verſ.an iuri alimen.renuncia. poſſ. circa fi.
Cordub.in l.ſi quis a liberis, §.ſi vel parẽs,nu.39.ff.
de lib.agno. & in §.ſi mater,num.28.Subdit tamen
Bar.quoſdã Theologos contrarium tenuiſſe, mihi
certè illorum opinio contra Bart. verior videtur.

2 Quia regulariter datur repetitio † eius, ꝙ per er
rorem datum eſt, l.cuius per errorem, ff. de reg.iu.
l.error, C.ad leg.Falc.l.regula, §.fi.ff.de iur. & fact.
ignor. & eſt tex.in dote loquens, in l.qui ſe debere,
in princ.ff.de cond.ob cau. vbi, qui credens ſe de-
3 bitorem, ſoluit † dotem, rectè illam repetit. Valet
autem argumentum a dote ad alimenta, ergo idẽ
eſt in eo, qui credendo ſe patrem, & conſequenter
teneri ad alimenta, illa præſtitit.

Secundò, quia illius geſtum eſt vtile negotium,
qui de iure tenebatur alere, & res mea verſa eſt in
illius vtilitatem, & aliàs ille fieret cum meo detri-
mento locupletior, proinde ſuggerit omnis æqui-
tas, quod impenſam reſtituat.

Tertiò, error ſeu falſa cauſa reſpiciens, ſangui-
nem deſtruit actum, ideo videmus, quod ſi quis eſt
4 inſtitutus † tanquã filius, non valet inſtitutio ſi cõ-
ſtet non eſſe filium, l.ſi pater, & l. nec apud, C.de
hæred.inſti.Caſtren.Alex.& alij in l.eam quam, C.
de fideicom.Barba.& Dec.quos citat Pariſ.in cõſi.
11.nu.14.vol.2.Rol.in conſ.96.nu.15.vol.3. Cæph.
in conſi.440.nu.14. alios citaui in conſ. . . . num.6.
Et ratio eſt, quam dixi, ꝙ qualitas ſanguinis præ-
5 ſumitur finalis † cauſa actus, glo.in l.nemo, §.1.vbi
Barto.& alij, ff.de hæred.inſtitu.Aret.in §.fin.nu.3.
inſtit.de vulg.& pupil.

Quartò videmus, ꝙ alimenta lite pendente ſu-
per filiatione præſtita non repetuntur, etiã ſi con-
6 ſtet exinde † illum non eſſe filium, ſecundum glo.
in l.fi.C.de Carbon.edict.quam ſequuntur Docto.
communiter, vt dicam ſuo loco, & tamen multo
facilius concedi debeat eo caſu, quia inuitus, & a
Iudice coactus præſtat alimenta, quàm vbi ſponte
exoluuntur, iuxta regulam, quod ei ſubueniri de-
bet, qui actum facit ex neceſſitate.

Quintò, ꝙ impenſam alimentorũ repetat, qui
aluit, probat tex.in l.1.in fi. C.de infant.expoſ. vbi
excipitur

Digitized by Google

7 excipitur ſolus fur, † ne lucrum ſentiat ex male ge
ſtis, Salic. in l. domũ, num. 6. in fi. C. de rei vend. Mo-
noch. de recuper. poſſeſ. remed. 4. nu. 15. & ſeq.
Et non obſtat argumentum Cordub. quod ſolu-
tum non repetatur detecto errore, quando pieta-
8 tis intuitu facta † eſt ſolutio, §. fi. Inſt. de oblig. quæ
ex quaſi contracta. naſcun. l. cum is, §. mulier, ff. de
cond. indeb. ea enim iura loquuntur de cauſa pia:
at ſecus in eo, ꝙ fit nõ cauſa pietatis, ſed ex ſangui-
nis charitate & affectione in ſuos, quod nihil ha-
bet commune cũ cauſa pia, imo non dicitur cauſa
9 pia, quando in eum filium, qui non erat, † vt clarè
decidit in ſimili Caſtren. in l. cum is, §. ſi mulier, nu.
2. ff. de condit. indeb.
Non etiam dicatur, quod impenſum principa-
liter ad vnius vtilitatem, non repetatur ab eo, cu-
ius commodo ceſſit in conſequentiam, l. creditor,
§. 1. ff. mand. & dixi in præcedenti quæſtione, quia
nos ſumus in diuerſis terminis propter errorem,
qui cadit in eo, qui alimenta præſtitit: non enim
10 error debet erranti nocere, vbi præſertim † agitur
de damno vitando, l. error, in fin. de iur. & fact. ign.
l. non fatetur, ff. de confeſſ. Dec. Soc. iun. & Crauet.
quos citat D. Bec. in conſ. 90. nu. 14. dempto autem
errore non põt alia mens præſumi in ſoluente, quã
vt ſolutum repeteret, quia aliter non aluiſſet.
Poſtremò non mouet, ꝙ non detur illius repeti
tio, quod impenſum eſt animo neminem obligan-
11 di, vt quia credidit proprium gerere † negotium, l.
ſi in area, ff. de cond. indebi. quem textum citat in
propoſito Bar. in d. l. 1. §. competit, in fi. ff. ſi mulier
vent. nom. in poſſeſſ. mittat. Reſpondeo enim quod
etſi non detur actio vtilis negotiorum geſtorum,
neque condictio indebiti, per illum textum, datur
tamen repetitio ex æquitate, l. ſi me & Titium, ff. ſi
12 cer. pet. vbi † declarat Caſtr. in d. l. ſi in area, in fin.
vbi hoc modo inquit, ſe iuuaſſe Florentinum quẽ-
dam, qui empto prædio, multa fecerat impendia,
quæ euictione ſequuta non poterat aliter repetere.
Reſpondeo ſecundo, contrarium procedere in
impenſa vtili, vel voluptaria: at ſecus eſt in neceſ-
13 ſaria, nã ea repetita † vero domino, vel eo qui te-
nebatur, l. quia ratione, in princ. ff. de acqu. domin.
§. ſed certè illud, inſtit. de rer. diuiſ. Imo eam dedu
14 cit quoque poſſeſſor malæ † fidei, l. dnmum, ff. de
rei vendi. Et hanc diſtinctionem facit Barto. in l. in
fundo, ff. de rei vendic. vbi nu. 6. in poſſeſſore bonæ
fidei, vult id locũ habere ẽt re perempta, ſequitur
Tiraq. de retract. conuentio. §. 7. glo. 1. nu. 10. in fin.
latè Menoch. de recuper. poſ. remed. 50. nu. 500. &
pluribus ſequentib. Et ad eandem quæſtionẽ, præ-
15 cipuè in fideicõmiſſario, † videri poſſunt Neguſ.
in tract. pignor. in 4. mem. 5. par. prin. nu. 12. Pariſ.
in conſ. 55. nu. 23. vol. 3. Bero. in conſ. 79. nu. 63. vol.
2. & famil. queſtio. 22. nu. 4. Gomeſ. de teſtam. c. 12.
nu. 4. Natta conſ. 256. nu. 3. Cæph. in cõſ. 188. n. 37.
Marzar. in formul. fideicom. q. 65. Et non eſt dubiũ
16 quin impenſa alimentorũ † dicaĩ neceſſaria, l. pen.
verſ. oĩa. n. hæc, ff. de impenſ. in reb. dot. fact. Salic.
in d. l. domũ, nu. 6. in fi. Menoc. d. reme. 15. nu. 515.
Prædicta loquuntur, qñ alimenta repetuntur a
patre vero, ſed an ea repeti poſſint ab ipſomet, cũ
fuerint præſtita. Et Bar. in d. l. 1. §. competit, ff. ſi mu
17 lie. vent. nom. dicit, repeti non poſſe, quia † filius
non fuit in calumnia, ſequuntur Docto. ſupra cita-
ti, & Natta in conſil. 108. nume. 8. Cordub. in locis
prædictis. Quæ ſententia vera eſt, quando filius ille
patrem habebat, qui alere tenebatur, & erat ſol-
uendo: nam ea impenſa non dicitur verſa in filij v-
tilitatem, quem aluiſſet verus pater, ſi non aluiſſet
putatiuus, argumento l. 2. in fi. C. de neg. geſt.
Verum difficultas eſt, cum pater verus vel non
tenetur, vel non eſt ſoluendo, puta ſi filius eſſet di-
ues, iſto caſu impenſa dicitur verſa in eius vtilita-
tem, & videtur, ꝙ detur repetitio, & non attenda-
tur opinio, ſed veritas, vt probatur in l. item ſi cum
18 putaui, in fi. ff. de nego. geſt. vbi ſi geſſi † negotia v-
nius, quæ tamen exiſtimabam ad alium pertine-
re, datur nihilominus actio mihi aduerſus verum
dominũ; & ratio eſt, quia ille factus eſt ex re mea
locupletior, & non obſtat, quod ab initio præſtan-
do alimenta non habuerit animum quempiã obli-
19 gãdi, qa iſte animus erat erroneus, & erranti † non
eſt conſenſus, l. nihil conſenſui, §. nõ videntur, ff. de
reg. iur. l. 2. in princ. ff. de iudic. l. non iccirco, C. de
20 iur. & fact. ignorã. & nulla eſt errantis † voluntas,
l. ſed hoc ita, ff. de aqua pluui. arcen. & inquit Dec.
in d. §. non vidẽtur, in fi. adeo verum eſſe errantem
non conſentire, quod eiuſmodi regula nullam ha-
bet limitationem: circumſcripto autem errore cir-
ca filiationem, vel nõ aluiſſet, vel repetendi animo
aluiſſet, cũ donatio non præſumatur, l. cũ de indebi
to, ff. de probat. & dixi in præcedenti quæſtione.
21 Concludo igitur repetitionem dari † a filio, &
bene Nattam in d. conſ. 108. nu. 8. dubitaſſe de Bar
toli deciſione, vt quæ non ſit tuta, ſicuti etiã non eſt
æqua, & in dubio non fit præiudicium filio, qui tra-
ctat de lucro, & pater de dãno vitando. Cogita er-
go, nã vbi res in facto contingeret, durum eſſet con
tra Bartolum tenere: ſed e contra non eſt iuſtum, ꝙ
propter altoris errorem filius lucretur.
Poteſt ex prædictis inferre, quid iuris ſit, quan-
do pater verus alit filium, quem non tenebatur ale
re, puta quia eſſet diues, an ab illo poſſet repetere
impenſam. Videretur primo aſpectu, dicendum,
eam non repeti, quando inter aſcendentem & de-
22 ſcendentes † præſumitur animus donandi, l. dona-
tiones, §. ſpecies, l. fin. §. fina. ff. de donat. cum alijs,
quos citaui in quæſtione præcedenti. Quod ſi verũ
eſt in cæteris, multo magis locũ vendicabit in ali-
mentis, argumento l. alimenta, C. de neg. geſt. vbi
licèt impenſa facta in alias cauſas, repetatur, non
tamen datur repetitio eius quod impenſum eſt in
alimenta, facit, quia coniunctio ſanguinis facit
præſumi donationem, Doct. in l. quæ dotis, ff. ſolut.
matrim. cum ſimilibus.
Contraria verò ſententia videtur verior, nã pa-
ter vbi aliquid tradit filio, vĩ potius filio committ-
23 tere, quàm † donare, ſecundum Bald. in l. exequu-
torẽ, C. de exequut. rei iudic. ſequitur Marſil. ſing.
57. Menoch. de arbit. iudic. caſu 88. num. 5. & nun-
quam præſumitur donatio, ſed quicunque alius ti-
tulus, imo ẽt error, vt tetigi in d. quæſtione præced.
facit, ꝙ poſt Alex. dicit Alciat. in tract. præſumpt.
reg. 1. præſump. 32. n. 4. verſ. quæ deciſio, vbi ait, tũc
24 patrem ſtipulantem donare † filio, quando nomi-
ne filij accepit poſſeſſionem, aliàs non.
Addo, ꝙ ſi pater aliquid ſimpliciter tradit filio,
non videtur illud donare, propterea filius illud
25 omne † imputatum in legitimam, ſecundum Bar-
tolum in l. 1. §. ſi parens, ff. ſi quis a paren. fuer. ma-
num. Et notandum dicit Alex. in conſil. 142. nu. 18.
vol. 2. vbi citat Imolam, dicentẽ, hoc eſſe valde ſin-
gulare, Alex. & alij in l. illud, C. de collat. alios ci-
tat Ripa, in l. in quartam, num. 45. ff. ad leg. Falcid.
26 Quinimo libri ſimpliciter † filio agenti in ſtudio
traditi,

traditi, non videntur donati niſi ex condictione
patris, & qualitate expenſarum, aliter volūtas pa-
tris arguatur, l.fin.ff.de pecul.lega. l. quod ſeruus,
ff.de acquiren.poſſeſ.Bar.in d.l.in quartam, vbi la-
tè ponunt Doct.præcipuè Ripa, nu.173. & ſequen.
Berenga.d.c.3.nu.85.Alex.d.conſil.142. nu. 22. li-
cèt ex alijs contrarium teneat.

Quamuis autem in terminis non inueniam de-
27 ciſam hanc quæſtionem, teneo dari† repetitionem
patri, cum ijs tamen modificationibus, & declara-
tionibus, quæ in matre conſiderantur quando re-
petit a filio alimenta præſtita, vt dicam ſuo loco.

S V M M A R I V M.

1 *Extraneus, qui præſtitit alimenta credens ſe teneri, cum non teneretur, non repetit. limita nu. 13. 14. 15.*
2 *Solutum per errorem, repetitur tanquam indebitum.*
3 *Obligatio non oritur ſine conſenſu.*
4 *Errans non conſentit.*
5 *Mulier reſtituitur propter errorem iuris.*
6 *Mulieri & ruſtico non ſuccurritur in iſs, quæ tendunt ad conſeruandum iuris rigorem.*
7 *Ignorantia iuris præſumitur in muliere.*
8 *Mulier reuocare poteſt erroneam confeſſionem.*
9 *Mulieri læſæ ſuccurritur ex remedio l. 2. C. de reſcinden. venditio.*
10 *Mulier excuſatur a vera contumacia.*
11 *Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.*
12 *L. cum is, §. ſi. ff. de condict. indeb. quomodo procedat.*
13 *Extraneus, qui aluit, credens ſe teneri ex alia cauſa, quam pietatis, repetit.*
14 *Extraneus alimenta, quæ præſtitit per errorem, credens illum eſſe ſanguine coniunctum, repetit.*
15 *Extraneus non repetit alimenta, quæ coniuncto præſtitit, credens ſe obligatum ex contractu.*
16 *Extraneus repetit impenſam, quam fecit credens ſe obligatum, cum non eſſet erga ſanguinem coniunctum.*

Q V AE S T I O VII.

IN dubiū venit aliquando, an extra-
neus, qui credidit teneri, cū tamen
non eſſet obligatus, præſtitit alicui
alimēta, poſſit illa repetere. Et Cor
dub.in l.ſi quis a liberis, §.ſi mater,
nu.26.ff.de libe.agno.inquit, repe-
1 titioni † locum non eſſe, per text.in l. cum, §. ſi mu-
lier, ff.de condit.indeb. vbi mulier, quæ credens ſe
obligatam dotem dedit, non repetit, quia ſublata
obligatione remanet cauſa pietatis, propter quam
ſolutum indebitè non repetitur, & cauſa alimen-
torum non minus eſt pia, quàm dotis, vt ſuprà di-
xi: ſed ante eum idem videtur voluiſſe Salic. in l.
alimenta, in fi. Cod. de negot. geſt. Credo tamen
eam concluſionem ita diſtinctè intellectam, non
2 eſſe veram, quia ſolutum per † errorem repetitur
tanquam indebitum, vt toto tit.ff.de condi. indeb.
3 & ſine conſenſu † nemo obligatur, l. obligamur, ff.
4 de actio.& obligat. & errantis † nullus eſt conſen-
ſus, l.ſi per errorem, ff.de iuriſdict.omnium iud.& pre-
ſertim id locum habet in muliere, quæ ſolet reſti-
5 tui propter iuris † errorem, l.error, ff. de iur. & fa-
cti ignor.l.fi.C.eo.tit. Nam, etſi in his, quæ tendunt
6 ad conſeruandum iuris rigorem, mulieri, † & ruſti-
co non ſuccurratur, l.iuris ignorātia, C.qui admit-
ti.Bal.in l.fi.C.de iur.& facti ignoran. Bart. Iaſ. &
Felin.in locis adductis a deciſ.Pedem.58.num.38.
7 & deciſ.87.nu. 4. tñ † in ea præſumitur iuris igno-
rantia, Cuman.in conſ.37.quidā legauit, in fi. Dec.
in conſ.351.in fi.Ruin.in conſ.290.nu.11.vol. 1. Et
8 dicit Bald. in conſ.450.vol.4. quod mulier † poteſt
erroneam confeſſionem reuocare, quatenus eſt iu-
ris. Et dicit idem Bal.in l.2.quæſt. 4. C. de reſcind.
9 vend. quòd mulieri læſæ † ſuccurritur ex remedio
d.legis, ēt ſi ſciuerit verum valorem rei. Et inquit
Ang.in l.fina.ff.de eden. ꝙ mulier excuſatur a vera
10 † contumacia, ſequitur Alex. in l.2.nu. 2. ſi quis in
ius vocat. non ier. faciunt, quæ ponit Sfort. Odo
in tract.de teſtib.in integr.q.10.artic.1.per totum.
Licèt autem alimentorum cauſa fauorabilis ſit, ta
men non eſt deſcendendum ad ius ſpeciale, niſi in
11 caſibus expreſſis, at vbi lex † non dicit, nec nos di-
cere debemus, l.de pretio, ff.de publiciana, & facit
l.illam, C. de collation.

Non obſtat igitur tex.in l.cum is, §.fi.ff.de cond.
indeb. quia non loquitur, quando nulla ſubeſt alia
pietatis cauſa, præter dotem: ſed quando cauſa ali
qua pietatis mouit dotantem ad credendū ſe obli
gatū, vt quia erat mater, ſoror, frater, vel alia per-
ſona ſanguinia coniuncta, quo caſu pietas & affe-
12 ctio intercedens cauſam dedit errori, † & ratio eſt,
quia ſublato errore, ſubeſt adhuc cauſa pietatis, &
declarat Bart. in d.l.cum is, §.ſi in ea, circa fin. verſ.
opponit ſupra, vbi paucis verbis melius declarat
quàm ſe explicet multa verborum ſerie, Cordu. in
d.§.ſi mater, nu.27.qui ex quo non vidit Barr. nouū
credit eſſe illius text. intellectum. Eodem quoque
modo intelligit Angel.ibi, in §. ſi mulier, vbi dicit
procedere, quando ſuberat pietatis cauſa, quia ſci
licet ea, quam dotauit, erat pauper, vel ipſa erat
mater, aut ſoror. Et infert, quod ſi forte credide-
13 rit ſe teneri † ex contractu, vel alia cauſa, quæ non
continet pietatem, poterit repetere dotē tanquam
indebitè ſolutam, allegat tex.in l.quod ſeruus, §. 1.
& l.qui ſe debere, ff.de condit.ob cauſ. idem tenuit
Caſtren.ibi dicens aliud eſſe, quādo credidit ſe te-
neri ex aliquo contractu: & rationem dicit eſſe,
quia duplici ex cauſa impeditur repetitio, fauore
ſcilicet dotis, & pietatis ratione; ſublato autem er
rore ſubſiſtit pietatis ratio, quæ repetitio impe-
dit; Quare ſi eſt mere extraneus, qui alimēta præ-
ſtitit per errorem, credens ſe obligatum, nullaque
cum alita perſona intercedat conſanguinitas, ſu-
ſtineri non poterit deciſio Cordub.quia ceſſat pie-
tatis ratio, quæ non deſumitur, vt ille credidit a
ſolo fauore alimentorum, ſed a ſanguine; ſi verò ſit
ſanguine coniunctus, qui alimenta præſtitit per er
rorem, non repetit, quia etiam ſublato errore, ſu-
beſt pietas excluſiua repetitionis.

Ampliat autem Caſtrenſ.d. §. ſi mulier, conclu-
ſionem primo loco tactam, vt procedat etiā ſi præ-
14 ſtans alimenta † crediderit eum, quem aluit eſſe ſan-
guine coniunctum: quia ſi in hoc quoque errauit,
poteſt repetere, allegat l.nec apud, & l. ſi pater, C.
de hæred. inſtit. Quod eſt notandum pro opinio-
ne, quam ſupra quæſtione ab hinc ſecunda dixi, re-
peti poſſe alimenta, quæ alicui præſtita ſunt, qui
credebatur filius.

Limitatur autem ex prædictis concluſio ſecun-
do loco poſita, quod repeti non poſſint, quando
erat ſanguine coniunctus, vt non procedat, quan-
15 do credebat ſe ex † contractu obligatum. Id quod
ex dictis Bart.deſumitur, d.§.ſi in ea, & clarè ponit
Ang.in d.§.ſi mulier, & Caſtren.ibi.

Limitatur ſecundo, ne locum vendicet in alia
impenſa,

16 impenſa,† quàm dotis & alimeotorum, quia etiã data ſanguinis coniunctione poſſet repeti: ſola.n. pietas noo eſt cauſa priuilegij, ſed coocurrit fauore cauſæ,& ideo non debet illius textus deciſio exteodi ad alium caſum. Ita pulchrè Caſtren. ibid. Pro quo facit,quod dicitur io l.alimenta,C.de negot. geſt. vbi mater repetit impenſam factam pro filio,in aliam tamen cauſam quàm alimentorum, & dicam ſuo loco. Cum autem ceſſat fauor cauſæ, ceſſare quoque debet diſpoſitio, quæ fauore illius cauſæ inducta fuit.

Ex prædictis inferri poteſt ad deciſionem eorũ, quæ in duabus proximè præcedẽtib. quæſtionibus tacta ſunt, conferunt enim præcitatæ rationes.

SVMMARIVM.

1 *Mater, quæ filium aluit, repetit a marito,& patre,qui foret obligatas.*
2 *Extraneus dotando, videtur donare.*
3 *Extraneas dotans mulierem, repetit ab eo, qui tenebatur dotare.*
4 *Mater repetit a quocunque obligato alimenta filio præſtita.*
5 *Mater repetit ab hærede mariti alimenta filio præſtita.*
6 *Actiones omnes tam actiuæ, quàm paſſiuæ tranſeunt ad hæredes, & contra hæredes.*
7 *Hæres cenſetur eadem perſona tum defuncto.*
8 *Obligatio non variatur ex perſona hæredam.*
9 *Mater repetit a filijs hæredibus mariti alimenta, quæ præſtitit filiæ dotatæ.*
10 *Hæredes non tenentur alere, quando extant fratres vel mater.*
11 *Bart. in l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, ff. de liber. agnoſcen. quomodo procedat.*
12 *Duo vincula magis ligant.*
13 *Auus maternus, vel auia materna repetunt a filio alimenta præſtita nepoti, quem filius tenebatar alere.*
14 *Matris appellatio includit omnes aſcendentes per maternam lineam.*
15 *Matris appellatione venit auia.*
16 *Auus,& quilibet aſcendens venit appellatione patris.*
17 *Mater repetit quantam pater erat erogaturus in alimenta filij per eam aliti, non vltra.*
18 *Melioramenta reſtituuntur, quatenus res tempore reſtitutionis meliorata reperitur.*
19 *Melioramenta petens tenetur probare, quod res fuerit in tantum meliorata.*
20 *Mutuans in rei conſeruationem probare debet, quod pecunia ſit mutuata,& verſa in eam cauſam.*
21 *Actio negotiorum geſtorum competit eatenus, quatenus negotium eſt vtiliter geſtum.*
22 *Fractus domus intelliguntur quanti condemnatus ſuiſſet conducturas.*
23 *Mater non repetit alimenta præſtita filio, quem ipſe tenebatar alere.*
24 *Proteſtatio non releuat matrem, quæ tenebatur filium alere.*
25 *Proteſtatio non iuuat in dependentibus a iure.*
26 *Fideiuſſor non repetit, quando fideiuſſit pro dote danda propriæ filiæ.*
27 *Mater non repetit modicam alimentoram impenſam, quam fecit pro filio.*
28 *Cin. in l. alimenta, col. 1. C. de neg. geſt. declaratur.*
29 *Mater non repetit modicam impenſam, quam fecit in res filiorum.*
30 *Maritus non repetit modicam impenſam factam circa res vxoris.*
31 *Donatio inter virum & vxorem valet ſi eſt modica.*
32 *Impenſa modica repetitur in caſibus, quibus aliàs non daretur repetitio.*
33 *Parum, & nihil æquiparantur.*
34 *Coniecturæ ceſſant in claris.*
35 *Præſumptio cedit veritati.*
36 *Animus. In his, quæ pendent ab animo, ſtatur iuramento illius, qui actum fecit.*
37 *Proteſtatio declarat animum proteſtantis.*
38 *Mater non repetit a marito alimenta filio præſtita, ſi conſtat ex coniecturis quod voluit donare.*
39 *Contrariorum eadem eſt diſciplina.*
40 *Oppoſitum idem operatur in appoſito, quod propoſitum in propoſito.*
41 *Mater non repetit a filio alimenta, quæ illi præſtitit, ſi non extat pater vel alius obligatus.*
42 *Auia materna non repetit a nepote alimenta, quæ illi præſtitit.*
43 *Amor ardentius deſcendit in nepotes, quàm vigeat in filijs.*
44 *Mater non repetit a naturali filio alimenta, quæ illi præſtitit.*
45 *Naturalis quoad matrem habetur pro legitimo.*
46 *Mater repetit a filio alimenta, quæ præſtitit ſi erat adminiſtratrix.*
47 *Geſtor negotiorum expendere videtur de bonis illius cuius gerit negotia.*
48 *Pater adminiſtrator bonorum filiæ, dotare videtur de bonis filiæ, non de proprijs.*
49 *Dotare de alieno, non de proprio cenſetur, qui adminiſtrant aliena negotia.*
50 *Pater cenſetur dotare filiam de proprio etiamſi dicat dare de bonis proprijs & filiæ.*
51 *Soluere quis præſumitur de proprio, etiamſi adminiſtret bona aliena, vel pecuniam cum alio communem habeat.*
52 *Frater cenſetur acquirere de pecunia propria etiamſi ſit in communi cum fratre, vel adminiſtret illius bona.*
53 *Pater tenetur dotare filiam quantumuis diuitem.*
54 *Solutio ſemper facta præſumitur in duriorem cauſam.*
55 *Solutio præſumitur facta de pecunia extranei quando actus fit illius nomine.*
56 *Procurator videtur contrahere nomine Domini quando contrahit ſuper re ad dominum pertinente.*
57 *Soluiſſe de propria præſumitur, quando eſt vtile ſoluenti, aliàs non.*
58 *Donatio non præſumitur, quando capi poteſt alia coniectura.*
59 *Donari videtur, quod nullo iure cogente ſoluitur.*
60 *Voluntarius actus non dicitur, qui fit ab eo, qui cogi poteſt.*
61 *Cauſæ duæ quando præcedunt, actus præſumitur factus potius ex cauſa neceſſaria, quàm ex voluntaria.*
62 *Mater non repetit a filia, quatenus impendit in eius alimenta vltra reditum bonorum, quæ adminiſtrat.*
63 *Mater non præſumitur donaſſe filio alimenta, ſi illius erat debitrix.*
64 *Mater repetit a filio alimenta præſtita, quando eſt proteſtata ſe alere animo repetendi.*
65 *Voluntas declarari põt abſente parte,& quandocunque.*
66 *Proteſtatio declaratoria animi fieri poteſt abſente parte.*
67 *Declaratio fieri ſemper poteſt.*
68 *Declaratio retrahitur ad tempus actus geſti.*
69 *Declaratio non retrahitur, quando tempore medio quæſitum eſt ius tertio.*
70 *Declaratio ex interuallo facta non prodeſt.*
71 *Proteſtatio non admittitur poſt factum, quando præſumptio eſt contra proteſtantem.*

Mater

72 *Mater non repetit a filio impenſam paruã, etiamſi proteſtatus ſit velle repetere.*
73 *Mater repetit a filio alimenta, quando de eis ſcripſit filium debitorem in libro rationum.*
74 *Animus probatur per librum proprium rationum.*
75 *Libro defuncti magis creditur, quàm libro viuentis.*
76 *Liber adminiſtratoris probat in fauorem ſcribentis, ſi expenſa non ſit magna.*
77 *L. Neſennius, ff. de neg. geſt. quomodo procedat.*
78 *Scriptura priuata etiam recognita non probat contra tertium reſpectu temporis.*
79 *Mater vt videatur aluiſſe filium animo repetendi, quomodo concipere debeat ſcripturam libri.*
80 *Mater repetit a filio alimenta, quando impenſa eſt magna.*
81 *Impenſa, quæ magna, vel modica ſit, arbitrio Iudicis committitur.*
82 *Mater repetit a filio tanquam patris hærede alimenta, quæ ei præſtitit viuente patre.*
83 *Mater repetit a filio impenſas factas circa res filiorum.*
84 *Perſona hominis eſt cunctis rebus anteferenda.*
85 *Diuitiæ ſunt vita hominis.*
86 *Mater non repetit a filio impenſam, quam fecit petendo tutorem filio dari.*
87 *Mater non repetit impenſam, quam pro filio pupillo fecit ducendo illum ad Iudicem pro tutore.*
88 *Mater repetit a filio impenſam, quem fecit in ſcripturis, aduocati, & procuratore, quando petijt tutorem.*
89 *Mater non repetit impenſam, quam fecit pro filio, quando accuſauit tutorem ſuſpectum.*
90 *Mater non cogitur præcisè aut cauſatiuè accuſare tutorem filij ſuſpectum.*
91 *Mater non repetit a filio expenſas, quas fecit litigando pro eo ſi ſuccubuit in cauſa.*
92 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
93 *Actum, qui facit ex neceſſitate, ignoſcendum eſt.*
94 *Vſufructuarius non cogitur impendere de ſuo in refectionem rei, licet cogatur ponere diligentiam.*
95 *Minor fideiubendo pro alio, dicitur eo ipſo circũuentus.*
96 *Mater repetit a filio impenſam factam, vt illum redimeret a carcere, vel morte.*
97 *Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro redimendo ab hoſtibus grauatum.*
98 *Pater vendere poteſt filium ex cauſa famis.*
99 *Pater vendere poteſt filium, vt ſe redimat ab hoſtibus.*
200 *Pater expendens pro filio ſtudente, cenſetur ſoluere de proprio.*
201 *Pater donat validè filio in cauſam ſtudiorum.*
102 *Pater pro filio expendens in ſtudio, cenſetur ſoluere de bonis filij, ſi eius habeat peculium in manibus.*
103 *Hæres matris repetit a filio omni in caſu, quo matri datur repetitio.*
204 *Actiones tranſeunt ad hæredes & contra hæredes.*
105 *Pater repetit a filio alimenta præſtita omnibus in caſibus, quibus repetitio datur matri.*
106 *Patris, & matris eadem apud leges reputatur cõditio.*

QVAESTIO VIII.

NON modica eſt controuerſia inter Doct. an mater poſſit repetere alimenta, quæ filijs præſtitit? Et in ea variè loquuntur in diſtinguẽdo caſus, vnde fit, vt vix veritas haberi poſſit de eorum dictis: & proinde duo præmittenda ſunt. Primũ eſt, ꝙ vbi agimus de repetitione alimentorum, ſupponemus matrem aluiſſe filium ijs caſibus, quibus alere non tenebatur, nam vbi tenetur, non eſt locus repetitioni, ex quo debitum proprium perſoluit. Secundum eſt, quòd duplici modo intelligi poteſt quæſtio: primò, an repetat a patre, vel alio, qui teneretur ad alimenta filij: ſecundò, an repetat ab ipſo filio. Et licèt multi ex Doctoribus confusè loquantur, & caſus prædictos non diſtinguãt, ſunt tñ hoc modo concilianda eorum dicta. Cum igitur quærimus, an mater poſſit a marito petere alimẽta, quæ filio præſtitit in caſibus, quibus maritus vti pater alere tenebatur, communis eſt opinio, quòd
1 detur repetitio † a patre, vel alio, qui erat obligatus, ita probat tex. in l. Neſennius, ibi, finge patrẽ exiſſe, ff. de neg. geſt. ad idem eſt text. in l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, ff. de liber. agno. Et dicit Bart. in d. §. ſi mater, quòd vbi alimentandi onus ſpectat ad virum, non eſt veriſimile, quòd vxor velit viro donare, ideo repetit, etiamſi non fuerit proteſtata, allegat dictam l. Neſennius. Hoc etiam innuit idem Bart. in d. l. Neſennius, nu. 3. dicens, quod vbi alendi onus non ſpectat ad matrẽ, non videtur impendiſſe ſine repetendi animo. Et clarius Caſtren. in ea l. Neſennius, num. 2. verſic. ſecundus, quando, dicens, quòd ſi alendi onus ſpectabat ad alium, puta patrem, vel auum, quem ſciebat vel credebat viuere; tunc ſine alia proteſtatione videtur impendiſſe repetendi animo, non autem pietatis, quia non ſubeſt pietas inter eam, & illum, qui tenebatur alere. Et ſubdit hoc procedere, etiamſi nõ fuerit proteſtata. Idem ponit in l. alimenta, num. 2. C. de neg. geſt. ſubdens, quòd quoad patrem non ſubeſt in matre pietas, ſequitur Salic. ibi, num. 3. vbi allegat ſic voluiſſe Iacob. Butr. quia pater tenetur filium alere, l. fin. §. hoc procul dubio, C. de bo. quæ liber. Cum ergo mater alit filium, gerit vtile patris negotium, propterea repetit. Et ante eum Cin. ibi, col. 1. verſ. his præmiſſis, vbi eadem ratione vtilis geſtionis mouetur, ſequitũ Bal. nu. 2. in fi. verſi. ſi pater viuit, Alex. nu. 2. Caſt. cõſi. 96. in fi. vol. 2. Soc. in conſi. 5. num. 14. vol. 4. Vital. trac. clauſ. in tit. an iuri alim. renuncia. poſſ. colum. 10. in fine, vbi allegat Cin. & Angel. in d. l. alimẽta. Et loquitur etiam nulla facta proteſtatione, Ruin. in conſil. 171. nume. 2. volum. 1. & in conſil. 145. nume. 3. volum. 4. Bero. in conſil. 186. per totum, volum. 1. & famil. quæſtio. 11. etiam per totum, Alciat. in conſil. 153. num. 2. Boet. in conſil. 13. nume. 8. & ſeq. Natta in conſil. 108. num. 7. Menoch. in tracta. de arbitr. iudic. caſu 88. numero 23. vbi dicit, quòd hoc caſu donandi animus nõ præſumitur adeſſe, Maſcar. in tracta. de probatio. concluſio. 76. num. 10. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, nume. 9. Qui tamen omnes loquuntur, quando pater eſt diues: quia cum aliàs non teneatur, minimè dici poſſet matrem geſſiſſe vtile illius negotium, imò cum mater eo caſu teneatur, dicitur ſoluere propriũ debitum, & non repetit. Et inferunt Doctores, quod
2 etſi extraneus † dotans videatur donare, l. vnica, §. accedit, C. de rei vxor. actio. tamen hoc procedit reſpectu mulieris, cui datur: at ſi extet pater, vel alius ad quem ſpectet onus dotandi, poteſt ab
3 illo † repeti, Caſtrẽ. in conſil. 96. ſi dicta Cornelia, in fin. vol. 2. Socin. in d. conſil. 5. nu. 13. vol. 3. Rui. d. conſi. 171. & conſ. 145. Alcia. d. conſ. 153. cũ ſimilib. Inferunt enim a dote ad alimenta; & principalis deciſionis ratio eſt, quia non poſſumus intelligere, quod voluerit donare filio, qui cum ad id habeat obligatum patrem, non ſentiret aliquid

commodum ex eiuſmodi donatione, vt dicemus
infra. Non etiam capi poteſt coniectura, quòd vo-
luerit donare viro, quia non valet donatio inter vi
rum & vxorem, vt in toto titu. ff. de donat. inter vir.
& vxo. & non debet præſumi factum tacitè, quòd
non poteſt fieri expreſsè.

Ampliatur autem hæc concluſio, vt non ſolùm
mater poſſit repetere a patre, & marito reſpecti-
4 uè, ſed etiam a quocunque alio, qui alere † tenere-
tur, ſecundum Socin. quem citat Menoc. d. caſu 88.
num. 22. in fin. eſt verum, ꝙ Socin. hoc non dicit, ſed
concluſio eſt vera per rationem, quæ militat in quo
cunque alio, ſicut in patre.

Ampliatur ſecundò, vt detur repetitio non ſolũ
5 a patre, ſed etiam † ab hæredibus patris, Cin. in d.
l. alimen. colum. 1. in fi. Vital. in d. tit. an poſſit renũ
cia. iuri alimen. col. 10. in fi. Et ratio eſt, quia actio-
nes omnes tam actiuæ, quàm paſſiuæ tranſeunt in
6 hæredes, & contra † hæredes, vt toto tit. C. vt actio.
ab hæred. & contra hæred. hæres enim eiuſdem eſt
conditionis cum defuncto, l. hæred. ff. de regu. iur.
7 & reputatur eadem † perſona, §. 1. in Auth. de iure-
8 iur. a morien. præſti. & obligatio † non variatur ex
perſona hæredum, l. 2. §. ex his, ff. de verb. oblig. quo
modo igitur licebat a defuncto repetere, eo ipſo
datur repetitio aduerſus hæredem, qui non debet
eſſe melioris conditionis quàm defunctus.

Ampliatur item, vt procedat, etiamſi alimen-
ta præſtiterit mater filiæ poſt patris mortẽ, quia ſi
obligatio, quæ erat in patre, deſcendit ad filios, &
hæredes, mater repetet ab illis, ſicuti repeteret a
patre; exemplum ponitur in filia, quæ fuit teſta-
mento patris dotata, ſed cum eſſet alenda a fra-
tribus hæredibus, mater illam retinuit penes ſe:
9 nam † poterit a cæteris filijs inſtitutis petere ali-
menta quæ præſtitit, ſecundum Cin. in d. l. alimen-
ta, nu. 2. verſi. 2. quæritur, quia ſicuti tenebatur pa-
ter, ita & frater, qui habet omnia patris; tum quia
bona tranſiuerunt cum onere, tum etiam quia ad
eum ſpectant onera, qui ſentit commodum, l. ſe-
cundum naturam, ff. de reg. iur. Et ideo cum mater
fecerit id, quod frater facere tenebatur, dr̃ illius ne
gotium vtile geſſiſſe, & repetit actione negotiorum
geſtorum, & ſubdit ſe conſultũ in facto ſic reſpõdiſ
ſe, & cum eo tranſit Bal. ibi, nu. 3. qui adducit l. qui
filium, ff. vbi pupil. edu. debe. vbi probatur, ꝙ filius
hæres vniuerſalis tenetur ſororẽ educare, quæ opi-
nio placet etiam Fulg. quando filius adiuit hære-
ditatem patris, innuẽs, quòd eo caſu teneatur ſoro
rem alere, non ratione ſanguinis, ſed quia eſt pa-
tris hæres, & ſentit commodum hæreditatis pa-
ternæ. Et Caſt. in fi. dicit determinationem Cini ſi-
bi placere, quia ſi mater non extaret, alere frater
teneretur, Imo. in l. Tit. §. Imperat. col. 2. ff. de leg. 2.
Vital. in d. tit. col. 11. verſ. ſecundo quæritur, Lup. in
ca. per veſtras, in 3. not. §. 20. nu. 4. vbi allegat Ange.
in §. fuerat, inſti. de actio. Euerar. i loco 29. de alim.
ad dot. col. 4. in prin. verſi. & quod fortius eſt, Cor-
dub. d. l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, n. 32. allegat pro
hac parte, Anch. Rui. Franc. Marc. & Caſſan.

Contrariam partem probauit Bar. in d. l. ſi quis
a liberis, §. item reſcrip. ff. de lib. agno. vbi ait, quòd
10 onus alendi non † trãſit ad extraneos hęredes filij,
quando extant fratres, vel mater, quia hæredes ex-
tranei tenentur ſolùm in ſubſidium, vbi non extant
alij, vel vbi datur extrema egeſtas, Io. And. ad Spec.
in rub. de ſtatu Monacho. in fi. inquit, quòd alẽdus
eſt quis a parentibus ſi extant, non autem a fratri-
bus etiam, qui ſiut patris hæredes, Alex. in d. l. ali-
menta, qui in fin. ſubdit ita tenendu eſſe, quia onus
alendi regulatur ex æquitate, & charitate ſangui-
nis: at magis conuenit æquitati & charitati, quod
alat mater, quàm fratres, & ad l. qui filium, ff. vbi
pupil. educ. debe. reſpondet procedere, vbi mater
non extat, ſecus quando extat. Si ergo mater tene-
tur alere, non repetit a filio hærede mariti, quia nõ
geſſit illius negotium. Hác ſententiam dicit verio-
rem Cord. in d. §. ſi mater, nume. 23. mouetur, quia
onus alendi tranſit ad hæredem eo ſolummodo ca
ſu, cum filius ſumma laborat egeſtate, & filia do-
tata non eſt inops, quia poteſt ſeipſam alere ex do-
te, atque ita iure ſanguinis frater non tenetur; non
etiam tenetur, quia ſit hæres, ex quo ſoror eſt do-
tata, & ad d. l. qui filium, reſpondet, quod loquitur,
quando dos relicta eſt ſub conditione, non autem
purè. Hanc partem latè ſuſtinet Bero. conſil. 186.
per totum, vol. 1. & ſamil. per totum, 11. quæſt.

Placet tamen mihi ſummopere Cini opinio, quę
vti eſt verior, ita & æquitatem continet, vt hæres,
qui paternam poſſidet hæreditatem, & dotes ſoro-
ris habet penes ſe, teneatur alimenta miniſtrare,
aliàs locupletaretur cum alienâ iactura. Et non
obſtat ſententia Barto. in §. item reſcriptum, quia
non loquitur in filia dotata a patre, ſed ſimplici-
11 ter in eo, qui habet † matrem, fratres, & hæredes
filij defuncti, in quibus nulla cadit alendi obliga-
tio, ſed ſolum vinculum ſanguinis: nos verò loqui-
mur in filia, cui dos eſt a patre teſtamento deſtina-
ta, & cui alimenta debentur non ſolum ratione ſan
guinis, ſed etiam ratione rerum. Cum enim dotes
illi in tempus debitas retineat, alere iterum tene-
tur, vt dixi in tit. quibus & a quibus alim. præſtan.
ſint. Et hoc modo reſpondetur ad deciſionem Io.
And. Arctiore etenim vinculo tenetur frater hæres
patris, & debitor dotium, quàm teneatur alius hæ
12 res, qui non ſit debitor: duo † enim vincula magis
ligant, cap. 1. de treug. & pa. dixi in conſilio 31. nu-
mero 6. Imò Bart. d. §. item reſcriptum, loquitur de
hærede extraneo, quaſi aliud ſit in fratre inſtituto.
Non etiam mouet, quod ordo ſanguinis magis o-
bliget matrem, quàm fratrem; quia procederet ſi
nulla alia ratio præter ſanguinem interecederet, vt
in facto Cini ſubeſt ratio ſucceſſionis bonorum, &
quod frater habet penes ſe dotes ſororis, Cordub.
verò nõ intellexit quæſtionem Cini, credidit enim
loqui eum, quando filiæ dos eſt purè relicta, vel
etiam tradita, quo caſu vera eſſet eius ſententia;
ſed Cinus loquitur in filia paruula, cui dos fuit de-
ſtinata, cum non eſſet nubilis; imò iſto caſu vbi
dos purè, non autem ſub conditione eſt relicta, ſen
tit Cordub. cum Cino, quod mater poſſit repetere:
eius enim rationes tendunt ad demonſtrandum,
quod filia quæ dotem habet, ex qua poteſt viuere,
non eſt alenda a fratribus. Ex prædictis quoque
ſatisfactum eſt rationibus, & argumentis Bero. di-
cto conſilio 186. & quæſtione 11. quia in ſumma ni-
hil dicit vltra id quod adducitur ab Alexan. in d. l.
alimenta.

Ampliatur quartò, vt locum habeat non ſolum
in matre, ſed etiam in auo materno, vel etiam auia
materna; qui ſi nepotem, aut neptem aluerunt,
13 † cum tamen onus ad patrem ſpectaret, poſſunt a
patre repetere. Et quamuis in præciſis noſtris ter-
minis hoc non dicant Doctores, tamen idem eſt
omnino quod in matre, quia appellatio matris
14 includit omnes aſcendentes † per maternam li-
neam,

neam, Innoc. in c. ſi verè, de ſent. excom. in 6. §. illud
quoque, vbi gl. in Auth. vt lice. matri, & auiæ, Bald.
in ſua Margarita, in ver. matri appellat. Et ꝙ auia
15 veniat matris appellatione, tenet † Bar. in l. 2. §. vi
dẽdum, ff. ad Tertul. Bal. in l. Neſennius, nu. 2. ff. de
neg. geſt. & in l. quidquid, in princ. C. de bon. ma-
tern. Boer. in cõſi. 17. nu. 6. Aſcan. Clem. in tract. de
patr. pot. in 1. effect. nu. 22. ſicut contra appellatio
16 ne pr̃is venit auus paternus & quilibet † aſcenden
tiũ per lineã pr̃is, l. iuſta interpret. ff. de verb. ſign.
vbi gl. inquit in toto corpore iuris intelligẽdũ eſſe
de auo, cũ de patre fit mentio, Card. in c. cum habe
ret, in fi. de eo qui duxit in matrim. quã pollu. per
adult. Aſcan. d. effect. 1. nu. 12. vbi poſt Alber. Bald.
Rebuff. & Boer. dicit, procedere etiã in ſtatutis, &
alijs diſpoſitionibus, quæ diſtrictè intelligunt̃, idẽ
tenet Boer. d. cõſi. 17. nu. 7. & facit, quod de expen-
ſis repetendis a proprio filio, dicã infra hac eadẽ
quæſtinne. Et poſt hæc ſcripta inueni Bal. in conſil.
137. nu. 3. vol. 5. vbi dicit, ꝙ auia materna, quæ ne-
pti alimenta præſtitit, põt illa repetere ab auia pa
terna, quæ tenebatur neptẽ alere. Et dicit Bar. in l.
Neſennius, nu. 6. ff. de neg. geſt. ꝙ in auia idem ius
eſt quod in matre, & quod conſtitutum in matre
extẽditur ad auiã, & Cin. in d. l. alimenta, l. t. verſ.
his præmiſſis, loquit̃ promiſcuè de matre & auia.

Limitatur tñ præſens concluſio, vt eatenus re-
petat, quatenus pater erat in cauſam alimẽtorum
erogaturus, non autẽ quod mater plus impendit,
17 quàm deceret, argumento l. in rebus, §. poſſent, ff.
commoda. l. 2. & l. ſi ſeruum, C. de neg. geſt. & ita
determinat Sali. in l. alimenta, nu. 4. verſ. aut alias
non erat facturus, C. de neg. geſt. & ratio eſt, quia
quatenus exceſſit debitum modum, non dicitur
vtiliter geſſiſſe negotium, nec pater in eo dicitur
factus locupletior. Et pro hoc facit quod dicimus
de meliorante rem, quam tenetur reſtituere: is. n.
non repetit quicquid impendit, habito reſpectu
ad tempus melioratinnis, ſed ſolùm, in quo res
18 meliorata reperitur inſpecto tempore † reſtitutio
nis, quia id ſolum dr̃ peruenire ad illum, cui res
reſtituitur, ſecundum Bal. poſt Iac. de Aret. in l. do
mos hæreditarias, ff. de legat. 1. vbi Alexan. id com
probat, Caſtr. ſeu quiuis alius ſit, in cõſ. 270. vol. 2.
Cald. Angel. & Imo. in d. l. domos, Corne. in conſi.
158. col. fin. vol. 3. Neguſan. Ruiu. Bertran. & Boer.
quos citat & ſequitur Rol. in conſi. 28. nu. 14. vol. 1.
Natta in conſi. 13. nu. 6. & in cõſ. 256. nu. 4. Cepha.
in conſ. 31 t. nu. 92. vbi addit Afflict. Rip. & Pariſ.
hanc item tenuerunt Curt. iun. & Grat. Cap. Boer.
& Moder. Pariſ. quos citat Menocb. de recup. poſ-
ſeſſ. remed. 15. nu. 587. licet ipſe contrarium. Ita er
go in propoſito non eſt curandum quantũ impen-
dãt, ſed an impenſa ceſſerit in patris vtilitatem.
Sed magis ad propoſitum facit textus in l. in fun-
do, vbi glo. ff. de rei vendicatione, vbi dicitur non
ſufficere quod tantum fuerit impenſum circa rem,
19 ſed neceſſe † eſſe, ꝙ conſtet rem in tantum eſſe me
lioratam, Abb. in c. 1. nu. 4. de reſtitut. in integ. Fe-
lin. in c. cum cauſa, col. pen. de re iudic. Neguſ. in
tract. de pignor. in 4. memb. 5. par. num. 11. vbi mo
net Aduocatum, ꝙ probet non ſolùm quantitatem
impenſæ, ſed etiam quod res fuit in tantum facta
pretioſior, aliàs ſuccumbet. Addo quod voluit
Neguſan. in eodem tract. in 2. membr. quintæ par.
nu. 18. vbi ait ad hoc, vt mutuans in refectionem,
20 vel conſeruationem rei, † præferatur anteriori-
bus creditoribus, neceſſarium eſſe, quòd probet
pecuniam fuiſſe mutuatã in eam cauſam, & quòd
conuerſa ſit in illud opus, & ꝙ fuit neceſſaria, quia
hypotheca cum eo priuilegio eatenus competit,
quatenus pecunia erat neceſſaria; aliàs autem ſi
quicquid plus mutuatum fuit, q̃ eſſet neceſſarium,
non daret̃ hypotheca, argumento l. fin. in fi. princ.
ff. de exercito. Accedat quod actio negotiorum ge-
21 ſtorum non datur, niſi quatenus † negotium eſt
vtiliter geſtum, vt toto tit. ff. & C. de neg. geſt. ſed
magis ad propoſitum facit, quod dicit Bart. in l. in
ſumma, §. in frumento, verſ. & ff. de cõd. indeb. vbi
ſi conducta fuit domus, quàm tamen inhabitaſti,
teneris mihi ſoluere, non quantum ego locaſſem
22 alij, ſed quantum † fuiſſet alius ſimilem domum
conducturus; & ſubdit illum textum eſſe ad hoc
tenendũ menti, Alex. in conſ. 181. nu. 1. vol. 2. quod
eſt repetitum in cõſ. 118. nu. 1. vol. 4. Iaſ. d. §. in fru-
mento, nu. 2. Cremen. ſing. 161. volo docere, Dec.
in conſi. 62. col. 3. in fin. verſ. ſimiliter, Iacob. Cotta
in memor. incip. creditor habitãdo, vbi ait eſſe no-
tandum pro formandis capitulis, Natta in conſil.
53. nu. 1. & ratio eſt, quia inhabitans alienam do-
mum, tantum fructum videtur percipere, quan-
tum eſſet daturus pro habitatione, vt inquit Bald.
in d. §. in frumento, vbi eum ſequitur Iaſ. nu. 2. ad-
ditio. ad Crem. d. ſing. 161. mater igitur petat a pa
tre pro alimentis filio præſtitis, quantum ille erat
in cauſam alimentorum impenſurus, non vltra. Et
eſt notãdum, quia non reperitur a Doctoribus ita
diſtinctè declaratum.

Intellige etiam prædicta omnia procedere, qñ
mater ipſa non tenebatur alere filium, vt dixi,
quia vbi onus alendi ſpectat ad eam, non poteſt
23 ſolutum † repetere, quia expendendo ſoluit de-
bitum, argumento l. cum is, §. 1. ff. de cond. indeb.
l. qui hominem, §. fin. ff. de ſolutio. Hoc voluit gloſ.
in d. l. alimenta, vbi Cin. col. 1. verſ. his præmiſſis,
vbi dicit, quod iſto caſu proteſtatio non releua-
24 ret † matrem, nume. 1. vbi ponit tres caſus, qui-
bus mater tenetur. Primus eſt, quando filius eſt
intra triennium: ſecundus, quando eſt pauper,
& non habet aliunde: tertius, quando matrimo-
nium culpa matris: eſt diuortio ſolutum, quo ca-
ſu onus filiorum ſpectat ad matrem. Ijs enim ca-
ſibus poſt glo. ibi dicit, matri non dari repetitio-
nem, etiam ſi fuerit proteſtata ſe impendere ani-
mo repetendi. Idem tenet Bald. in fine, ſubdens,
quòd vbi mater neceſſe habet alere, non prodeſt
ei proteſtari ſuper repetitione, quia proteſtatio
declaratoria voluntatis, nullum habet effectum
in his, quæ ſunt per legem deciſa, & determinata,
& non dependent a voluntate noſtra, Salic. nume.
1. & 4. vbi duos tantum recitat caſus, quibus ma-
ter tenetur, ſcilicet intra triennium: & quando
pater & filius ſunt inopes: quando verò matri-
monium diuortio ſolutum eſt culpa vxoris, ne-
gat matrem teneri, ſed vult, quòd filij educentur
quidem apud matrem, verum expenſis patris, &
ſubdit, quòd in actu neceſſario & a iure deter-
minato proteſtatio nihil operatur, & cum mater
ijs caſibus teneatur filium alere, eadem proteſta-
tio non debet parere liberationem & repetitio-
nem, dicta l. cum is, §. ſi fideiuſſor, ff. de condit. in-
deb. Caſtrenſ. idem dicit, nu. 3. & quartum recitat
caſum vltra prædictos tres, & nume. 2. dicit prote-
ſtationem non prodeſſe, Alexand. numero 5. qui
alios caſus addit, quibus tenetur filium alere,
& præcipuè quando filius eſt vulgò conceptus;

item quando mater eſt hæretica vel Iudæa: quan-
do verò matrimonium eſt culpa vxoris diuortio
ſolutum,negat matrem teneri,licet Doct.commu-
niter teneant contrarium,gloſ.in l. Neſennius, ff.
de neg.geſt. vbi Bar.num.1.Et rurſus nu.7.vbi po-
nit caſus,quib. mater obligatur ad alimenta filij.
Et q protestatio non proſit, probatur ex eo quod
dicit Philoſophus,quod propter noſtrum affirma-
re, vel negare, nihil reponitur. Et regulare eſt,
quòd in dependentibus a iure, non iuuet pro-
25 teſtatio, † Abb.in capit. ex tenore, nume.3. de te-
ſtib.Felin.in c.cum M.Ferrarienſis,nu.44.verſ.ſed
hoc intellige de conſtitutio.vbi Dec. nu. 20. & Ri-
pa,nu.77.Iaſ.latè in §.fuerat,num.106. Inſtit.de a-
ction.Ripa in conſi.60.nu.2.conſ.169. nu.6. Neui-
za.in conſi.38.nu.15. Lupus in c.per veſtras, §.14.
nu.2.de dona. inter vir. & vxor. fol. mihi 145.Cæ-
phal.in conſi.407.nu.42.deciſ.Pedem.39.num.28.
Et quod dictum eſt ſupra, eandem proteſtationẽ
non debere parere liberationem, & repetitio-
nem,ac non dari repetitionem eius, quod quis te-
nebatur impendere, poteſt confirmari ex text. in
l.profectitia, §. ſi pater non quaſi pater, ff.de iure
dot. vbi ſi fideiuſſi pro aliquo promittente dotem
26 pro filia mea, † & ſolui pro illo, non datur mihi
repetitio aduerſus eum pro quo fideiuſſi, licet re-
gulariter fideiuſſor actione mandati repetat ſo-
lutum a principali debitore, & Roman. in ſing.
169. dicit eſſe caſum vnicum, & notabilem limi-
tationem ad totum titulum de fideiuſſoribus, Bo
logni.in d. §. ſi pater, in ſuis nouis interpretat. Et
dicit Campeg. in tracta. dot. parte prima, quæ-
ſtio.41. quòd tenenda eſt menti authoritas Ro-
mani,licèt fortè textus ab eo allegatus probet cõ-
trarium.

Declara item prædictam concluſionẽ non pro-
cedere in modica impenſa facta circa filiorum ali
menta, quia ea mater non repetit a patre, quia
27 creditur eam idem † facturam, ſi pater aluiſſet,
vt dicitur in textu, l.ſi quis a liberis, §.ſi mater, in
fin.ff.de liber. agnoſc.vbi gloſ.id ponit in verſ.ma-
terno affectu, ibi,idẽ in modica. ſequitur Bart.ibi,
hoc etiam tenet gl.in l. Neſennius, in verſ.conueni
ret,ff.de neg. geſt.vbi fortius vult q procedat hæc
limitatio,etiam quando fuiſſet proteſtata ſe face-
re animo repetẽdi, ſequitur Caſtren.ibi nu.3. in fi.
Cin.in l.alimenta, col.1.in fin.verſi.nec opus pro-
teſtari.& licèt dum ſubdit, niſi tñ modica, &c. vi-
deatur innuere quod ſit neceſſaria proteſtatio, qñ
impenſa eſt modica: tamen verè hic non fuit in-
28 tellectus Cini,† quia illa exceptio,niſi tamen mo-
dica, &c.nõ refertur ad id quod ſupra immediatè
de proteſtatione dixerat, ſed ad illud, quod ſu-
pra expreſſerat, repetitionem dari aduerſus pa-
trem,vt ſit ſenſus, alimenta repeti poſſe, niſi ſint
modica; & cum repetitio conceditur, non requi-
ritur proteſtatio,Salic.nu.2.in fin.Caſtren.num.3.
Alex.nu.8. & 9. Et confirmatur hæc opinio, quia
licet regulariter mater repetat impenſam factam
circa res filiorum, tamen fallit quando impenſa
29 † eſt modica, quia tunc cenſetur facta animo do-
nandi,vt voluit gloſ.Cin.Bar.Bal.Caſtren.Salic.&
Alex.in d.l.alimenta,glo.Bar.Caſtren.& alij,in d.
l. Neſennius, ergo multò magis id debet locum
habere in impenſa facta circa alimenta, in quib.
facilius admittitur præſumptio donationis. Et
ratio eſt,quia vbi modica eſt impenſa,facilius præ
ſumitur donatio inter coniunctos ſanguine. Si-
30 mile videmus quod maritus non repetit † modi-
cam impenſam factam circa res vxoris, l.omnino,
ff.de impenſ.in reb.dot.fact.hoc enim inducit per-
ſonarum affectio,ſecundum Caſtr.in d.l.alimenta,
num.3.in fin.Et videmus,quòd inter virum & vxo.
31 valet † donatio rei modicæ, argumento l. quod an
tem, §.primo, ff.de donatio. inter vir. & vxo. ponit
Duen.in reg.221.limit.5.& regulariter modica im
32 pendia † repetuntur etiam in caſibus,quibus aliàs
non ſolent repeti, l.in rebus, §. poſſunt, ff.de cond.
vbi gl.dicit non eſſe curandum de modicis impen-
ſis. Alia iura ad id citat Tiraq. in tracta. de iudic.
in reb.exigu.ſeren.in princ.numero 66.vbi allegat
etiam glo.in d.§.ſi mater,& regula eſt,quòd parum
33 & † nihil æquiparantur,Bald.in Authen.præterea,
C.vnde vir & vxor,Socin.conſi.108.colum.3.vol.1.
Corne.conſi.63.col.fin.vol.1.Tiraquel. loco prædi-
cto,verſ.octauo dicit.

Hanc verò limitationem in facto veram exiſti-
mo, ſed non placet, quod dictum eſt procedere,
etiamſi mater fuerit proteſtata: nam vbi ſumus in
dubio, cadere poteſt coniectura donationis: at in
34 claris † coniecturæ ceſſant, l.continuus, ff. de ver-
35 bor.oblig.& præſumptio cedit † veritati, in prin.
ff. quod met. cau.l.nuptura, in fin. ff. de iure dot.l.
cum de indebito,§.1.ff.de probatio. Neuiza.conſil.
81.nu.24.& in his, quæ pendent a poteſtate, & vo-
luntate alicuius, ſtandum eſt illius dicto, quo ani-
36 mo † fecerit, §.aliæ, vbi gloſſ. Inſtitu. de action. &
37 proteſtatio † declarat animum proteſtantis, l.ſed
etſi quis, ff.de religio.l.qui in aliena, §.Celſus, ff.de
acquir.hæred.l. Neſennius, ff.de neg.geſt. & nemo
cogitur ſuum donare, ſiue in magna,ſiue in modi-
ca quantitate: ideo ſi proteſtatio interueniſſet a
principio, crederem dari etiam modicæ impenſæ
repetitionem. Nam ceſſat ratio, quæ impedit repe
titionem, ideſt præſumptio donationis deſcendẽs
a charitate, & ſanguinis coniunctione.

38 Rurſus limita non procedere, quando ex † ali-
quibus conſtaret matrem eam feciſſe impenſam
animo donandi, non autem repetendi. Hic caſus
eſt penes me indubitatus, licet Doctores non po-
nant in d.l.alimenta, nam ſi id totum pendet a vo-
luntate matris, quare non eſt ſtandum eius decla-
rationi, quod impenſam fecerit animo donandi?
Doctores enim in d.l.alimenta, loquuntur ſemper
in caſu dubio: at ſi ex coniecturis, vel aliter con-
ſtet de contraria matris voluntate, aliud erit, fa-
cit, quia vbi mater in dubio cenſetur impendere
animo donandi, ſi conſtet ex coniecturis eam ha-
buiſſe animum repetendi, dabitur ſine dubio re-
petitio, vt dicã hac ipſa quæſtione, ex l. Neſennius,
vbi Docto.ff.de neg.geſt.ergo in caſu contrario idẽ
erit, vt ceſſet repetitio, quando conſtat habuiſſe il-
39 lam donandi animum: contrariorum enim † ea-
dem eſt diſciplina, l.etſi contra, in fi.ff.de vulg. In-
ſtitu.de his, qui ſunt ſui,vel alieni iur. in princ. vbi
Io.Fab.Ang.& alij,§.illud,vbi gloſ.Inſtit.de ſociet.
40 & idem operatur oppoſitum in oppoſito, † quod
propoſitum in propoſito,l.fin.§.fin.ff. de leg.3. plus
autem,Inſtit.de actio.latè Euerar.in loco a contra.
ſenſu appoſ.qui eſt 75.Neuiz.conſi.38.nu.12. Nat.
conſi.442.nu.8.

Quando verò pater, vel alius non extat, qui fi-
lium teneatur alere, ſed onus ad ipſum filium
ſpectat, qui eſt diues, tunc regula eſt, quòd mater
in dubio videtur intuitu pietatis aluiſſe, proinde
41 † non repetit ab ipſo filio, quòd in cauſam ali-

mentorum

Digitized by Google

mentorum impédit, textus eſt in l. Neſennius, vbi
glo. hoc ponit, ff. de neg. geſt. ſequuntur Bar. Caſt.
& alij ibi, ad idem eſt rexr. clarior in l. aliméra, C.
de neg. geſt. vbi præſumit impẽſam factam marer-
na pietate, ideo denegat repetitionem, & hoc ibi
notat glo. & ibi Salic. nu. 1. verſi. ſi verò pertinet ad
filium, vbi allegat l. 1. C. de neg. geſt. & d. l. Neſen-
nius, Bal. nu. 2. in fi. Salic. nu. 4. Caſtr. nu. 3. dicẽs, ꝙ
alimentaſſe in dubio vr̃ ex materna pietate, Alex.
in prin. Caſtren. in conſ. 96. in fi. vol. 2. Rui. cõſ. 145.
nu. 3. vol. 4. Hanc partẽ tenuerunt Bar. Fulg. Corn.
& Rimi. ſen. quos citat, & ſequitur Maſcar. in rrac.
de probatio. concluſ. 76. nu. 1. hanc item probarũt
Alber. & Aret. citati a Cordub. in d. l. ſi quis a libe-
ris, §. ſi mater, nu. 29. ff. de libe. agnoſ. Bero. in conſ.
186. vol. 1. & famil. quæſt. 11. nn. 3. Abb. & alij, in c.
vnico, de infan. & langui. Boer. in d. conſi. 17. nu. 10.
Natta in conſ. 108. nn. 7. Menoc. de arbitr. iud. caſu
88. nn. 20. Vital. in d. tit. an poſſit renun. iuri alimẽ-
to. col. 1. verſ. ſi verò pertinet. Et id permiſſum eſt
a iure duplici ratione, ſcilicet ratione ſanguinis,
& fauore alimentorum: ſubeſt. n. æquitas, & conſi-
deratur parẽtum ſtudium erga filios, l. ſi quis a li-
beris, §. vtrum, & §. ſi mater, ff. de libe. agnoſ. vt ex-
ponunt Menoch. & Maſcard. in locis ſupracitatis.

Ampliatur autem dicta concluſio, vt procedat
42 etiam in auia † materna, quia omnia dicta in ma-
tre, locum habent in auia, vt expreſsè voluit glo. in
l. alimenta, C. de neg. geſt. Bal. ibi nu. 2. in fi. Salic.
n. 5. & in auia eſt textus expreſſus, in l. Neſennius,
vbi glo. notat, & Bart. nu. 6. dicit, ꝙ conſtitutum in
matre, locum habet in auia, Boer. d. conſ. 17. n. 12.
& ſeq. Et dixi ſupra hac eadem quæſtione, ꝙ iura
loquentia in matre locum vendicant in aſcenden-
tibus per lineam maternã, imò maior videtur do-
nandi ratio in auo materno, vel auia, quàm in ma-
tre, quandoquidem ardentius deſcendit amor in
43 nepotes, † quàm vigeat in filijs, l. liberorum, in fi.
ff. de verbor. ſigni. Curt. iu. in conſi. 169. nu. 13. Caſ-
ſan. in conſ. 67. nu. 30. quod ſi donandi animus præ
ſumitur in matre alente filium, multò magis præ-
ſumi debet in auo, & auia, ſi ardentius amant, ex
quo præſumptio iſta prouenit a ratione charita-
tis, & pietatis. Vbi enim maior præſumitur amor,
ibi & maior pietas, atque id difficultatem habere
non poteſt ex prædictis, & id poſt alios voluit Maſ
card. d. concluſio. 76. nu. 3.

Amplia ſecundo, vt idipſum ſeruari debeat in
filio naturali, quia ſi mater illum aluit, videtur il-
44 li donaſſe † alimenta, & repetere non põt, ita te-
net Maſcar. d. concluſ. 76. nu. 4. vbi allegat Hoſtiẽſ.
Bal. Butr. Abb. Anchar. Præpoſ. Soci. & Caccialup.
Quorum tamen nemo hoc dicit in repetitione, li-
cèt omnes dicant, quod filius ſpurius eſt alendus,
exiſtimo tamen ampliationẽ eſſe veram, quia quæ
in matre dicuntur de filijs legitimis, idipſum lo-
cum habet etiam in ſpurijs, ex quo reſpectu ma-
45 tris habentur † pro legitimis, Alex. in l. ex facto,
§. ſi quis rogatus, il 1. ff. ad Trebell. vbi dicit cõem,
Boer. deciſ. 240. nu. 14. Paleot. in tract. de noth. &
ſpur. c. 38. nu. 6. vbi quod nihil prorſus differunt a
legitimis, alios citat Aſcan. Clemen. in tracta. de
patria poteſta. cap. 5. nume. 4. Et ideo ſicuti alendo
legitimum non repetit, ita nec alendo ſpurium, &
poſſet hæc ſententia multis confirmari, quæ ſciens
omitto.

Reſtringitur autem concluſio prædicta, quan-
do mater adminiſtrabat bona filij, tunc enim im-
pendendo in illius alimenta, minimè illi videtur
46 donare, † ſed potius filij negotiũ gerere, l. Neſen-
nius, ver. ex contrario, ibi, veriſimile eſſe auiã, quæ
negotia adminiſtrabat de re ipſius nepotis aluiſ-
ſe, ff. de negot. geſt. vbi not. gloſ. & ponit Bartol.
nume. 4. & 5. dicens, quod negotiorum geſtor vi-
47 detur expendere de bonis illius, † cuius negotia
gerit, ſubdens adeo violentam eſſe hanc præſum-
ptionem, quod tollit præſumptionem pietatis,
quæ aliàs ſuberat, quod inquit eſſe multum no-
tandum. Et dicit Bald. nu. 3. quod in dubio impen-
diſſe præſumitur de patrimonio filij, & talis præ-
ſumitur intentio, quando adminiſtrat eius nego-
tia, & ſubdit eſſe benè notandum, quia cum aliàs
præſumatur alimenta donare, ratione tamen ad-
miniſtrationis ceſſat donatio, & idem vult proce-
dere in auia, fratre, patruo, auunculo, & alijs per-
ſonis. Et dicit Ang. ibi colum. 2. quod aſcendens
nunquam videtur alere deſcendentem de proprio
patrimonio, quando illius negotia adminiſtrat,
& ait hoc eſſe benè notãdum Caſtrenſ. numero 2.
vbi dicit hoc caſu proteſtationem non requiri.
Hanc ſententiam probarunt multi apud Menoch.
d. caſu 88. nume. 23. necnon Maſcard. concluſion.
571. nume. 9. & 10. Corne. Dec. & Ruin. quos citat,
& ſequitur idem Maſcard. d. concluſio. 76. num. 5.
Boer. d. conſi. 17. nu. 10.

Inferunt ex hoc Doctores, quod etſi pater, vel
alius dotando videatur in dubio dare de proprio,
l. fina. C. de dot. promiſſio. tamen fallit, qñ is admi-
48 niſtrabat, † quia videtur dotare de pecunijs il-
lius, cuius bona adminiſtrat, ita gl. in d. l. fi. in prin.
in verſ. intelligitur. Et ita notant Bar. Bal. & Ang.
ibi dicens, quòd nunquam intelligitur dotare de
proprio, quando bona adminiſtrat, Caſtren. nu. 3.
Et dicit Bald. in d. l. fina. in fin. C. de dot. promiſſ.
quod dos intelligitur data de patrimonio mulie-
ris, quando is adminiſtrabat negotia, & dicit eſ-
ſe multum notandum, & menti tenendum pro fra
tribus, qui dotant ſorores exiſtentes in eadem fa-
milia. Et dicit Anchar. in conſi. 300. nn. 3. eſſe gene
49 rale, quod vt adminiſtrator † videatur dotare de
alieno, non de proprio. Et de hac quæſtione pote-
runt videri Barbar. in conſil. 66. colum. 2. volum. 3.
Corne. conſil. 111. colum. 1. volum. 2. Bald. Nouel.
tracta. dot. par. 6. quæſtio. 45. & in l. 1. nume. 79. &
ſequen. ff. ſoluto matrimo. Campeg. in eod. tra-
cta. quæſtio. 24. Coraſ. in l. qui liberos, num. 120. ff.
de ritu nuptia. Brun. de ſtatu. exclu. fœmi. arti-
cu. 6. nume. 240. Alciat. in conſil. 153. nume. 3. Lup.
in rubri. de donat. inter virum & vxor. §. 66. nu. 13.
Alba in conſil. 12. nume. 1. & ſeq. Io. Boſch. in tra-
cta. de legib. nuptia. lib. 5. in fine.

Sed non videtur præcedens opinio reſpectu ali-
mentorum ſubſiſtere, ex duobus. Primo, quia
quidquid ſit in alijs perſonis, hoc videtur certum
eſſe in patre, quod ſi filiam dotat, videatur id fa-
cere de proprio, etiãſi bona filiæ adminiſtret, d. l.
fin. C. de dot. promiſ. imò ẽt ſi dando dicat, ſe dare
50 de bonis proprijs, & filiæ, qa nihilominus † videt̃
dare de proprio, vt ibi dicitur, Doctor. in l. 1. vbi
Iaſ. & Socin. ff. ſolu. matr. & idem Iaſ. in d. l. 1. n. 23.
ac Bal. Nouel. in tract. dot. par. 6. priuileg. 6. dicũt,
quod ſi dotãdo dicat ſe dare computato omni eo,
ꝙ filiæ debetur de bonis, tã maternis, quàm ſuis,
nihilominus videtur dotaſſe de proprio, ſequitur
Alciat. in tract. præſumptio. reg. 1. præſumptio. 26.
nu. 1. de quo dixi in conſi. 112. nu. 50. & videri poſ-

ſunt Crot.in conſil.95.nu.7.Anch.Moder. famil.q.
lib.1.q.33.Et dicit Anchar.d.conſi.300.nu.3.quod
eſt ſpeciale in patre, quod non obſtante admini-
ſtratione videatur dare de proprio. Ita ergo in pro
poſito videretur in matre dicendum, quod etſi fi-
lij bona adminiſtret, videatur tamen alimenta prę
ſtitiſſe de proprio, atque ita videatur donare.

Secundo regulariter ſoluere quilibet præſumi-
51 tur de proprio etiam, qñ aliena † negotia admini-
ſtrat, vel penes ſe habet pecuniam cum alio com-
munem, Bart.in l.cum proponas, C.pro ſocio, vbi
hoc tenent Bald.Ang.Fulgoſ.Caſtr. & Salic.Bar.in
l.ſi patruus,col.2.C.com.vtriuſq; iud.Bal. & Salic.
in l.pen.C.ſi quis alteri, vel ſibi, Roman.in conſil.3.
Abb.in conſi.46.in 3.dub.vol.1.Cardin.in cõſ.140.
col.fi.Alex.in cõſ.78.in fi.vol.2.Barbat. in conſ.22.
col.1.vol.1.Dec.in conſi.21.col.pen.in fi.Curt.iun.
in l.1.C.de furt.Ripa in conſi.121.nu.9.Natta cõſi.
358.nu.1.vbi dicunt, quod frater exiſtens in com-
munione cum fratre, cenſetur acquiſiuiſſe de pro-
52 pria pecunia, non de communi, † & in admini-
ſtratione alieni, Roman. in conſil.247. vbi tenet,
quòd bona aliena adminiſtrans præſumitur acqui
ſiuiſſe de pecunia propria ſi eſt induſtrioſus, vel ha
bet bona propria, idem voluit in conſ.3.& in conſ.
346.num.13.Alex.in conſi.134.in fin.vol.5.Corne.
conſi.122.col.3.vol.2. conſi.98.col.4. vol.4. Dec.in
conſi.121.num.10.& in conſ.628.num.2.Curt.iun.
d.l.1.nu.10.C.de ſurt.Io.de Amic.in conſi.124.nu.
7.Crau.in conſi.129.nu.2. & in conſ.131.num.12.
licet aliud ſit, quando adminiſtrator eſt pauper,
vt poſt alios docet Crau.d.conſi.129.nu.3.

Verum noſtra concluſio nedum communis eſt,
ſed etiam vera, & non obſtat, quod pater dotare
in dubio videatur de proprio etiam, quando bo-
na filiæ adminiſtrat, quia id procedit propter obli
gationem, qua tenetur erga filiam ad dotandum
53 etiam ſi filia † diues ſit, l.fi.ibi notant omnes, C.de
dot.promiſſ. Doctores omnes in l.1.ff. ſol. matri.
Socin.in conſi.57.volum.3.Pariſ.conſi.29.num.61.
volum.3.cum ſimilib. Proinde licèt adminiſtret bo
na filiæ, videtur in dubio dare de proprio, quia ſo-
54 lutio ſemper facta † præſumitur in duriorem cau-
ſam, l.1. & l.2. ff. de ſolu. Et videtur quis ſemper
exoluere proprium debitum: at vbi pater, vel ma-
ter alunt filium, cuius bona adminiſtrant, non poſ-
ſunt videri ſoluere de proprio, ex quo non tenen-
tur alere filium diuitem, atque ita ceſſat obligatio,
& præſumptionis ratio, quæ tamen militat in pa-
tre dotante.

Similiter non obſtat, quòd in dubio etiam ha-
55 bens communem cum alio pecuniam † videatur
de proprio ſoluere, nam hoc poteſt locum habere,
quando actus, qui fit, poteſt æquè agenti conuenire
ſicut alij, alias verò ſi actus fiat nomine extranei,
præſumitur ſolutio facta de pecunia extranei, vt
probat text. in l.ſuper hypothecis, C.de pigno.per
quem ita dicit Rom.in conſ.3. viſo themate, ſequi-
tur Nat.in conſ.358.nu.2.& eſt conſi.86.inter con-
ſilia Sylua.Curt.iun.in l.1.nu.11.C.de fur.quamuis
id non placeat Crau.in conſ.129.nu.4. in fi In caſu
autem noſtro actus conuenit adminiſtratori. Re-
ſpondeo ẽt aliter, nam vbi actus põt ad duplicem
perſonã referri, agentis ſcilicet & alterius, tunc illi
attribuitur, cui magis conuenit. Ideo licet regula-
riter procurator contrahens non cenſeatur procu-
56 ratorio nomine facere, tñ fallit, qñ † contrahit ſu-
per negotio ad dominum pertinente, quia tunc vi-
detur non ſuo nomine, ſed domini contrahere, l.fi.
ff.quan.ex fac.tuto.l.poſt mortẽ, §.1.vbi Bar.notat,
ff.eo.tit.Bal.in l.fi.col.2.circa fi.ff.ſi quis cautio.Ro
ma. in l.poſt dotem, num.17. verſi. ego vero, ff.ſol.
matr.alios plures citat, in cõſ.19.nu.53. Ita in pro-
poſito, quando mater adminiſtrat bona filij, tene-
tur filio alimenta miniſtrare, ergo cũ alit, cenſetur
id facere, ad ꝙ tenetur ratione adminiſtrationis,
& contrahere ſuper eo, ꝙ pertinet ad filium, atque
ideo præſtitiſſe alimenta de bonis filij, & non de
bonis proprijs. Non omitto, ꝙ Bal.in l. Neſennius,
col.fin. verſ.in glo.hæredibus, ff.de neg.geſt.inquit,
57 præſumi ſolutionem factam de proprio, † quando
id eſt vtile ſoluenti, aliàs autem ſolutio pręſumitur
facta de alieno, quando ſoluenti id eſt vtilius, id
quod plurimum confert ad noſtrum propoſitum,
quia cum ſit vtilius matri alimenta filio præſtitiſſe
de bonis filij, ita factum præſumi debet, non autem
quod ſoluerit de bonis filij. Remanet ergo firma
concluſio, quod vbi mater bona filij adminiſtrat,
tunc repetit a filio alimenta, quia præſumitur de
bonis filij præſtitiſſe, & probatur ratione, quia tunc
58 donationis coniectura † capitur, quando alia ſu-
mi non poteſt, l.cum de indebito, ff. de probatio.
Afflict. deciſ.44.nu.24.D.Becius in conſ.52.nu.70.
At vbi filij bona adminiſtrat, ſumi põt alia conie-
ctura, quàm donationis, id eſt quod ſoluerit de bo
nis filij. Item donari tunc videtur aliquid quando
59 nullo † cogente iure ſoluitur, l.donari, ff.de dona-
tio.l.donari, ff.de regu.iur. at præſtando alimenta
filio, cuius gerit adminiſtrationem, videtur id ſol-
uere, ad quod cogi poterat: ergo non videtur do-
nare, quia paria ſunt, quòd cogatur, vel quod cogi
60 poſſit. Nam non dicitur voluntarius † actus, cum
ab eo fit, qui compelli poteſt, Io. And. in ca.prætc-
rea, in verſ.extorquentes, de iure patro. Bal.in l.no
uiſſimè, ff.quod falſo tuto.author. Dec.in conſi.22.
nu.2.& in l.velle non creditur, nume.2.ff.de reg.iu.
Iaſ.in l.2.C.de tranſact. Felin.in ca.cum M. Ferra-
rienſis, col.11.de conſtitu. & quando aliquis ſcit ſe
cogitaſſe, dicitur actum facere coactè, vt latè pro-
bat Marſil.in l.quæſtionis, num.20.ff. de quæſtio.&
quando duæ cauſæ pręcedunt, actus videtur potius
61 factus ex neceſſaria cauſa, quam † ex voluntaria,
argumento l.fi.C.de alimen.pupil.præſtã. vbi Bar.
alios citat, Crau.in conſil.106.nu.8. & in conſ.149.
num.12. Cum ergo mater poſſet cogi ad dandum
pecuniam pro alimentis filij, præſtatio præſumi
debet facta in eam cauſam, intellige tamen, quod
mater præſumatur de bonis filij, cuius negocia ge-
rit, aluiſſe, quatenus tamen filij reditus ſufficiunt,
62 nam quod ſupra reditum erogat, donare † vide-
tur, vt ponit Bald. in l.Neſennius, colum.2.num.3.
verſicu. aut dubitatur vtrum id. Quod mihi non
concludit, quia cum pro alimentis etiam vendi
poſſit proprietas, vt filius alatur ſecundum ea, quę
dixi in titu. qualit. alimen. ſint præſtan.non video
rationem diuerſitatis inter illud, quod eſt ſupra
reditus, & illud quod eſt intra, cum vtroque caſu
mater cogi poſſit. Cogita tamen, quia magna eſt
Baldi authoritas. Intellige etiam idem eſſe, quan-
63 do mater eſſet debitrix filij, † quia non præſume-
retur animus donandi, argumen. Ruin.conſil.145.
num.3.volum.4.

Limitatur ſecundo nõ procedere, quãdo mater
proteſtata fuiſſet alere ſe filium repetendi, non
64 dandi animo, quia etiam tunc a † filio repetit, vt
dicit expreſsè text. in l. Neſennius, verſicu. quid
enim

enim ſi etiam proteſtata, ff. de neg. geſt. Bart. ibi in
fin. ver. aut non gerebat Bald. nu. 3. & nu. 4. vbi di-
cit, quod vbi conſtat voluiſſe matrem alere de bo-
nis filij, non præſumitur donatio, ſed datur repeti-
tio, vt ibi Ang. col. 2. verſic. ſimiliter proteſtatio,
Caſtren. num. 2. verſic. primus, quando fuit prote-
ſtata, Cin. in l. alimenta, col. 2. verſic. ſi verò perti-
net, C. de neg. geſt. Bart. ibi, num. 2. dicens ita fore
intelligendam eam materiam, Bal. nu. 2. verſ. ſi ve-
rò pater deceſſerit, vbi ait repetere poſſe eam, quã
fecit impenſam animo repetendi, Caſtren. nume.
2. verſi. item ſi fuiſſet proteſtata, Salic. num. 4. verſ.
aut vltra quam deceret non impendit, Alex. in l. 1.
nu. 3. C. de alimen. Tiraquel. de retract. conſaog. §.
36. glo. ſecunda, nu. 52. vbi leuiter tranſit, Menoch.
d. caſu 88. nu. 26. Maſcard. d. concluſ. 76. nu. 7. & bi
duo allegant Dec. in duob. conſilijs, in quib. tamẽ
nullum verbum de proteſtatione, Boer. d. conſil.
17. nu. 10. Bero. d. famil. q. 11. nu. 3. & in conſi. 186.
vol. 1. vbi latè agit. admittit etiam Cordub. d. l. ſi
quis a liberis, §. ſi mater, num. 29. ff. de lib. agnoſ. li-
cet explicitè non dicat. Prædictorum ratio eſt,
quia proteſtatio declarat animum proteſtantis
qualis fuerit, l. ſed, & ſi quis, ff. de religio. & ſumpt.
funer. l. qui in aliena, §. Celſus, ff. de acquir. hæred.
& dixi ſupra. Et in ijs, quæ pendent ab alicuius
animo, ſtatur illius ſimplici declarationi, gloſ. in
§. aliæ, Inſtitut. de actio. Et dicit Bal. in d. l. Neſen-
nius, nu. 4. quod proteſtatio rem dubiam facit cer-
tam, & excludit præſumptionem donationis, &
ſubdit eſſe menti tenendum, ſumique poſſe caute-
lam, quod pro alijs ſoluentes proteſtentur, ſe fa-
cere animo repetendi. Addit ſufficere, quod ta-
bellio de tali proteſtatione rogetur a proteſtan-
te, & licet non dicat, ratio eſt, quia talis proteſta-
tio fit ad declarationem voluntatis, at voluntas
65 † declarari poteſt, quandocunque abſente parte,
Abb. in c. fin. col. 5. de confeſſio. Alex. in conſil. 130.
vol. 1. Dec. in conſ. 35. col. 2. Crau. in cõſ. 148. num.
11. Rolan. in conſi. 2. num. 173. vol. 1. & proteſtatio
66 animi declaratoria fieri poteſt abſente † parte,
ſecundum Bart. in l. non ſolum, §. morte, num. 14.
vbi Iaſ. num. 12. & Rube. conſil. 183. ff. de oper. noui
nunciat. Dec. in conſ. 229. nu. 3. Ripa in c. cum M.
Ferrarienſis, nu. 107. de conſtitut. Et prædicti om-
nes mouentur ex d. l. Neſennius, Coraſ. in rub. ff.
de ſeruit. nu. 9. verſ. porrò, fol. mihi 249. Cephal. in
conſi. 110. nu. 18. Menoch. in conſi. 28. nu. 21. Et di-
cit Ang. in d. l. Neſennius, quod proteſtatio eſt de-
claratoria animi ſoluentis, & ibi Caſtr. eandem
reddit rationem, & idem faciunt Doctores in d. l.
alimenta.

Hæc tamen limitatio intelligi debet, quando
proteſtatio facta fuiſſet a principio, at ſi facta eſ-
ſet poſt alimenta iam filio præſtita, non valeret,
67 quia etſi declaratio † poſſit ſemper fieri, Ang. in
l. cum proponas, colum. 1. verſ. quid autẽ ſi non ap-
pelletur, C. de bon. author. iudi. poſſid. Dec. in cap.
paſtoralis, in fin. de exceptio. & in l. ſemper qui,
nu. 14. ff. de reg. iu. Natta in conſi. 474. nu. 20. & ſo-
68 leat retrahi ad diſpoſitionis † tempus, Bart. in l.
omnes populi, nu. 44. vbi Caccial. nu. 151. ff. de iu-
ſtit. & iu. glo. & Doctores, in c. cum tu, de vſur. So-
cin. in conſ. 23. nu. 19. vol. 4. Ruin. in conſil. 22. nu. 6.
vol. 1. Crot. in conſ. 77. nu. 20. tamen illud non ha-
bet locum, quando agitur de præiudicio tertij,
69 cui † medio tempore ius quæſitum fuit, Caſtren.
in l. hæredes palam, §. ſi quis poſt, nu. 4. in fin. ff. de
teſtam. Dec. d. c. paſtoralis, in fin. & in l. in ambi-
guis, nu. 4. ff. de reg. iur. Tiraquel. in l. ſi vnquam, in
ver. libertis, nu. 15. C. de reuoc. donatio. Rolan. in
conſil. 46. nu. 38. vol. 2. D. Becius latè, & pulchrè in
conſil. 3. nu. 44. Et declaratio fieri debet ab initio,
70 facta autem ex interuallo † non prodeſt, ſecun-
dum Ang. in conſ. 209. quem ſequitur, Crau. in con
ſil. 112. nu. 12. Neuiza. in conſ. 12. nu. 50. inter conſ.
Bruni, Menoch. d. conſ. 28. num. 36. vbi poſt alios,
quos citat, infert ad feudi alienationem, qui etſi
proteſtando de conſenſu domini a principio non
incurrat pœnam, tamẽ ſi differat proteſtationem
poſt perfectam venditionem perdit feudũ, & tan-
71 to minus admittitur proteſtatio † poſt actũ perfe-
ctum, quando præſumptio eſt contra ipſum, vt poſt
Ang. in loco præcitato voluit Crau. in conſil. 106.
nu. 13. In caſu autem noſtro in matre præſumitur
animus donãdi erga filium, vt dixi: ergo ſtandum
non eſt declarationi ſuæ; pro quo facit etiam, quia
etſi in dependentibus ab animo alicuius ſtandum
ſit illius dicto, tamen hoc non vendicat locum, quã
contra illum ſtat præſumptio, ideo non placet,
quod contrarium dixit Butr. conſi. 38. num. 5. verſ.
Par ad Bart.

Intellige dictam limitationem, quando impen-
72 ſa eſt magna, nam ſi ſit parua, † non prodeſt prote
ſtatio, vt concludit Cin. in d. l. alimenta, num. 1. in
fin. allegat l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, & ſubdit
ita intelligenda eſſe notata in l. 1. C. de neg. geſt.
vbi & ipſe in fi. dicit, quod mater impendendo cir-
ca res filij voluntariè, non repetit modicam im-
penſam, etiam ſi fuerit proteſtata. Hãc partem te-
nuit etiam Raine. in d. l. 1. & in l. alimenta, prout
eum refert Alex. in l. prima, nu. 3. ſed ante eos hæc
fuit opinio glo. in l. Neſennius, in verſ. conueniret,
vbi eam ſequitur Guliel. Cun. & ita tenet Gram.
conſ. ciuili 146. in fi. vbi ait ſic voluiſſe Bar. & Bal. ĩ
l. Neſennius, & in l. alimenta. Et ad eos, quibus
placuit contraria ſententia, reſpondet, quod lo-
quuntur, quando alimenta fuerunt legata.

Diuerſam tamen ſententiam probauit Caſtr. in
d. l. alimenta, nu. 3. in fin. Et mouetur per text. in d.
§. ſi mater, qui pro alia parte allegatur a Cino, li-
mitat tamen, quando impenſa ita eſt parua, quod
eſſet eluſoria. Et Alex. in d. l. 1. nu. 3. dicit, primam
opinionem eſſe indiſtinctè veram, & reſpondet ad
§. ſi mater, procedere, ſcilicet, quando dubius eſt
matris animus, & non apparet de proteſtatione.
Et idem tenet in d. l. alimenta, nu. 8. in fin. Menoc.
d. caſu 88. nu. 26. & Maſcar. concluſ. 76. nu. 3. verſi.
ab hac. Et hæc mihi verior videtur, pro qua ſtat
text. in l. Neſennius, qui dum loquitur de prote-
ſtatione, nõ diſtinguit inter magnam, vel paruam
impenſam, ergo nec nos diſtinguere debemus, l.
de pretio, ff. de Publicia. & cum mater a iure nihil
cogatur inuita filio donare, quantumcunque mi-
nimum adſit, ac tota vis donationis deſcendat a
præſumpta matris voluntate, non minus ceſſat ea
præſumptio ex proteſtatione, quando impenſa eſt
modica, quàm vbi eſt magna, & cum vtroque ca-
ſu eadem ſit ratio, debet idem quoque ius ſtatui, l.
illud, ff. ad leg. Aquil.

Tertio principaliter limitatur præſcripta con-
cluſio non habere locum, quando mater ſuper li-
bro rationum familiarum ſcripſiſſet filium debi-
73 torem pro alimentis † quæ illi præſtabat, nam
ex hoc videtur animum declarare, quod velit re-
petere, non donare, eſt text. in d. l. Neſennius, in fi.
rſic.

Digitized by Google

verſic.maximè ſi eſſet in ratione, & ibi notat Bart.
nu.4.dicens, quod liber noſtrarum rationum pro-
bat in ijs, quæ pendent a voluntate noſtra. Et di-
cit Bal.nu.5.quod per librum priuatum rationum,
74 & expenſarum probatur animus, † quia faciens
ſcripturam de expenſis, videtur habuiſſe animum
repetendi. Et dicit Ang.col.2.quod ſcribens expē-
ſas probat per eam ſcripturam intētionem ſuam,
quod velit repetere, & ſubdit eſſe ibi caſum in
quo ſtatut ſcripturæ in fauorem ſcribentis, quia
ſcriptura continet id, quod pendet a mera volun-
tate ſcribentis: ſecus autem ſi non dependeret a
ſola illius voluntate, l.exemplo, C. de probat. Ca-
ſtren.nu.3.qui loquitur, quando impenſa alimēto
rum ſcribitur inter alias ipſius impenſas, quas in-
tendebat repetere, Soc.in conſ.161.nu.2.verſic.ſe-
cundo quia, vol.2.idem voluit Bart.poſt glo. in l. ſi
patrono, C.de neg.geſt.Dec.in conſil.21. nu. 7. vbi
dicit, hoc caſu ita claram eſſe voluntatem, vt non
ſit opus coniecturis, & in conſil. 616. num.4. addo
Bar.in l.admonendi, nu. 26. vbi Caccialup. nu. 71.
Cur.ſen.nu.124.& Ripa.nu.122.Boer.conſi.17.nu.
13.Bero.d.q.11.nu.3.& conſ.196.vol.1.

Non tamen tranſit res hæc ſine ſcrupulo, nam
text.in l. Neſennius, loquitur in libro auiæ defun-
75 ctæ, cui † magis creditur, quàm libro viuentis,
Bart.d.l.admonendi, nu.27.Caſtren.conſ. 301.nu.
4.vol.1.Soc.d.conſ.161.nu.3.vol.2.Ruin.conſ.160.
nu.17.vol.1.Crau.de antiqui.tempor.in 1. par. ſe-
ction.incip.quarto limitatur, nu.48. fol. mihi 166.
Item textus ille loquitur, quando in dubio præſu-
mitur animus repetendi, vt quando alendi onus
ſpectabat ad patrem, qui erat peregrè profectus,
vt ibi dicitur: facilius enim inducimur ad creden-
dum, quod nō voluerit donare, & dictio illa, maxi
mè, implicat caſum minus dubitabilē, & duo vin-
cula magis ligant, quod ſcilicet onus alendi ſpe-
ctaret ad patrem, & quod auia ſcripſerit impen-
ſam factam in alimētis. Et Ang.in d.l. Neſennius,
col.2.verſ.item nota ex eodem, loquitur, quando
ſcribens librum erat etiam adminiſtrator, atque
ita, quando duæ concurrunt coniecturæ: admini-
76 ſtratoris.n. liber † probat regulariter in fauorem
ſcribentis, ſi expenſa non eſt magna, Bart. in l. 1. §.
offic.in 1.lect.in fi.& in 2. lect. in princ. ff. de tutel.
& ratio.diſtrah.Cin.Bal.& Salic.in l.id quod pau-
peribus, C.de Epiſc.& cler. Ang.in §.actionum, nu.
45.Inſtit.de actio.Ioan.de Amic.in conſil. 105.nu.
10.Ruin.in conſ.54.nu.10.verſ.nec etiam, vol. 1.&
Caſtren.nu.3.loquitur, quando nota impenſarum
eſt poſita inter alias impenſas repetendas.

Sed quicquid ſit, concluſio eſt vera, ſi non ex
textu, & authoritatibus prædictis, ſaltem ex ra-
tione, quod animus matris probatur ex quacun-
que declaratione per eam facta, & quod declara-
tio eius plenè probat animum, quia quod fecerit
repetendi, non donandi animo, dependet a ſola
eius voluntate.

Sublimita tamen principalem limitationem,
vt non procedat, quando non conſtaret, quod li-
ber foret ſcriptus a principio, ſed probaretur ſcri-
ptus poſt factam impenſam, nam hoc caſu non
probaret animum repetendi, quia proteſtatio,
ſeu declaratio fieri debet re integra, & a princi-
pio, non poſt conſummatum actum, vt dixi ſupra,
hac eadem quæſtione. Et ideo in l. Neſennius,
77 † conſideratur ſcriptura auiæ iam defunctæ, in
qua non poteſt cadere dubitatio, quod facta fue-
rit pendente lite, cum ibi exorta ſit lis, poſt illius
mortem, vt aduertit Ripa d.l.admonendi, nu.122.
& nō ſufficeret probari, quod liber fuerit ſcriptus
per talem, niſi etiam probaretur tempus ſcriptio-
78 nis, quia ſcriptura priuata † etiam recognita non
probat contra tertium, quoad diem in ea conten-
tum, Ioan. And.ad Spec.in tit.de ceſſio actio.§.1.in
addit.incip.Guido de Suza.vbi ait, cedentis reco-
gnitionem non probare reſpectu temporis contra
ceſſionarium, aliàs poſſet mater poſt motam litē
ſcribere in libro, appoſita die, iamdiu ante litem
lapſa, in præiudicium filij, quod tamen non debet
licere, ſecundum Bald.in conſ. 198. vol.1.& conſil.
466.vol.5.col.2.Caſtren.in conſ.134. in princ. vol.
1. & plures Tiraq. citat de retract. conuentio. §.
1.glo.7.num.43.vbi ait ſe conſuluiſſe, quod ſcriptu
ra priuata, quantumuis recognita, non probat re-
ſpectu temporis, ne poſſit debitor prælata die ius
anterioris tollere, Bertr.in conſ.219.vol.2. Rip. in
d.l.admonendi, nu.103.Alcia.in conſ.694. num.1.
Quare hoc caſu mater curabit librum fuiſſe antea
ſcriptum. Et licet in terminis nemo tangat quem
viderim, tamen ex prædictis deciſio eſt vera, &
dum hæc ſcriberem, contigit in Mantuano hoc
Senatu caſus, in quo reiecta fuit matris petitio ob
illius probationis defectum, licèt ex poſt facta
probatione admiſſa fuerit. Poſſet etiam dubitari,
qualiter ſcriptura libri concedi debeat, vt probet
matrem habere animum repetendi, & an ſufficiat
79 ſcribere † ſicuti præſtat filio alimenta, an verò
neceſſe ſit ſcribendo facere filium debitorem de
alimentis. Et ſanè res eſt dubia, & nemo explicitè
tangit quæſtionem, & Doctores ponendo factum
in l. Neſennius, diuerſimodè loquuntur, mihi ta-
men placet dicere, quod ſufficiat ſi in libro, in quo
ſeruatur memoria debitorum, & creditorum, ſcri-
ptum inueniatur, ſicuti pręſtat filio alimenta, quia
non poteſt veriſimiliter ſcriptum videri ad alium
finem, quàm repetendi, quod ſi fortè in eo libro
conſueuiſſet mater ſcribere res geſtas nō pertinen
tes ad rei familiaris adminiſtrationem, aliud om-
nino eſſet: in ijs tamen plurimum verſatur arbi-
trium Iudicis, cuius erit religio examinare libri,
& parcellæ, & ſcribentis qualitates, atque ex eis
iudicare quanta ſit fides adhibenda.

Quarto, concluſio principalis reſtringitur, ne
80 procedat, quando impenſa eſt magna, † quia tunc
præſumitur animus repetendi, non autem donan-
di, ita decidit Alex.in l.alimenta, num.8.in fi.verſ.
ſed in matre, vbi allegat Bar.in l. admonendi, ff. de
iureiur.Corne.in conſi.28.in fi.vol.4.vbi ait ita te-
nere glo.& Doct in d.l.alimenta, Menoch. d.caſu
88.nu.21.& Maſcard.d.concluſ.76.in fin. Sed ante
eos hoc voluit Salic.in d.l.alimenta, num.2.vbi di-
cit recurrendum eſſe ad coniecturas, quia mater
inops non videtur donare filio diuiti, ſed econ-
tra mater diues cenſetur pauperi filio donare, &
vbi vterque diues eſt, conſiderari debet, ſi tanta
eſt impēſa, quam præſumatur mater donare filio.

Prædicti tamen non faciunt mentionem de Ci-
no, qui in d.l. alimenta, col.2.verſi. ſi verò pertinet
ad filium, dicit, quod vbi impenſa eſt magna, ma-
ter illam non repetit, niſi ſit proteſtata, atque ita
vult, quod non repetat magnam impenſam, Vi-
tal.d.tit.colum.11.Addo, quod ſi ſola modica im-
penſa poſſet repeti, non autem magna, nulla eſ-
ſet differentia inter impenſam, quæ fit circa per-
ſonam filij, & eam, quæ fit circa res: nam etiam

modica

modica circa res præſumitur facta animo donan-
di,& non repetitur, vt volunt Doct. in l. 1. C. de neg.
geſt. & dicam infra. & tñ eo loco Doct. conſtitunnt
diſcrimen inter dictas impenſas, & non ſine ratio-
ne, nam eſt fauorabilior, & magis pia impenſa,
quæ fit in alimenta, quàm ea, quæ in res filij con-
uertitur, in qno articulo rei ſummam omnem reli-
gioni iudicantis committerem, qui inſpectis facul
tatibus vtriuſque arbitretur.
81 Quæ autem dicatur magna, † vel modica im-
penſa in propoſita controuerſia, conueniunt om-
nes, ſtandum eſſe Iudicis arbitrio, Purpur. in l. cum
quid, nn. 124. ff. ſi cert. pet. Menoc. d. caſu 88. nu. 26.
& ſeq. Maſcard. dicta conclnſ. 76. nume. 9. & 10. &
non mirum, nam ad Iudicem ſpectat arbitrium,
quanta, & qualia ſint alimenra declaranda, l. 2. ff.
vbi pupil. educ. debe. & dixi in titu. qualit. alimen.
ſint præſtan.
Limiratur quinto noſtra concluſio, mater a filio
82 repeteret alimenta † tanquam hærede patris, qnia
cum alendi onus ad patrem ſpectaret, tranſiuit ad
filium, & ab eo mater repetir, vr ponir Cin. in d. l.
alimenta, num. 1. circa finem, Vital. d. titu. an lice.
iur. alimen. rennnc. col. 10. in fiue, & dixi ſupra in
prima par. huius quæſtionis.
Sexta dari poteſt limiratio in impenſa, quam
mater fecit circa res filij, quia illam repetit, quam-
uis proteſtata non fuerit, nam in talibus non ca-
83 dit materna pietas, † eſt text. in l. alimenta, C. de
negotijs geſtis, vbi ponit gloſ. fin. colum. 2. Salic.
num. 4. in fine, vbi tamen ſubdit repetitionem dari,
quando alius erat gratis facturus, nam eo caſu ma
ter non dicitur geſſiſſe vtile filij negotium, Caſtren.
num. 3. in fine, verſic. ſi autem expendit in emendo,
vbi limat non procedere in expenſa modica, Ale-
xand. nume. 9. vbi allegat Petr. Cin. Iacob. Butr.
Baldum, & Fulgoſ. dicens, qnod expenſa facta res
filij ſemper repetitur niſi inſpecta perſonarum qua
litate ſit modica. Er in hoc differt impenſa in ali-
menta ab impenſa in alias res, quia, quo ad alias
res, præſumitur animus repetendi, quod ſecns eſt
quo ad alimenta, Baldus in l. Neſennius, in fine,
vbi dicit, aliud eſſe expendere circa perſonam,
alind verò circa res; nam circa res non cadit con-
ſideratio pietatis, ſicut circa perſonam, excipit ta-
men modicas impenſas, Caſtrenſ. num. 3. verſi. ſed
circa bona, vbi ait, quod repetuntur indiſtinctè,
niſi ſint valdè paruæ, quia tunc in eis præſumitur
cauſa pietatis, Caſtrenſ. in l. prima, in fine, C. de ne-
gotijs geſtis, vbi tamen dicit, idem eſſe, quando
eſt parua impenſa.
Aduerte tamen quod, etſi Bald. dicat, pieta-
tem non conſiderari circa res filij, id intelligi de-
bet non ſimpliciter, ſed comparatiuè ad alimen-
ta, quia ſubeſt quidem pietas in conſeruandis re-
bus pnpilli, ſed non tanta, quanta in conſeruan-
84 da perſona, quæ eſt cunctis † rebus anteferenda,
l. in pecudum, ff. de vſufruct. l. iuſtiſſimè, ff. de ædilit.
edicto. at ſi ſimplicitet intelligamns, certum eſt,
pietatem qnoque verſari in conſeruandis rebus.
Dicit enim gloſſ. in l. aduocati, in verſicu. vitam,
85 C. de aduoca. diuer. iudic. diuitias eſſe † vitam
hominis, ſequitur Barto. in l. receptitia, C. de con-
ſtitut. pecun. id quod placuir etiam Aretin. ibi,
idem tenuit Bald. in l. ſi ſuis nummis, C. de operis
liber. alios citat Tiraquellus, in tracta. nobili.
cap. 31. numero 364. & ſequen. vbi addir Salic. in
l. admonendi, colum. penult. ff. de iureiur. dicere,
quod pecunia eſt alter ſanguis, & in ſumma pro-
bar parum admodum differre facultates a vita, aur
ſanguine hominis. Quare ſicuti pietas conſidera-
tur in vitæ defenſione, ita & in defenſione rerum,
etſi non tanta.
Aduerte etiam, quia non ſine miſterio ſupra di-
ctum eſt de impenſa circa res, quia aliquando con-
tingit matrem impendere non circa ipſas res, ſed
circa negotia filij, puta quando mater petit dari
tutorem filio non habenti. Nam Iacob. Butr. quem
citat Bald. in l. prima, numero quarto, C. de nego.
86 geſt. dicit, quod impenſa non † repetit etiam ſi
fuerit proteſtata, quia cnm tutorem petere tenea-
tur, intelligit lex, quod faciat ſuis impenſis, & pro-
teſtatio non iuuat in actu neceſſario. Et hanc par-
tem ſequitur per omuia Cin. ibi in fine, quod ramẽ
eſt verum, quo ad impenſam, quæ fit in perſona
ipſius matris, puta alendo ſeipſam dum vadit ad
ciuitatem pro Iudice, vel pro Adnocato ad effectũ
prædictum, quia ſi fuiſſet domi, eaſdem eſſet fa-
ctura, vel ſi quid plus impendiſſet, non eſſet in cõ-
ſideratione illud modicum, Bald. dicta l. prima,
numero qninto, Salic. in fin. Caſtren. numero 5. &
Alexand. num. 41. quem tamen vide, quia benè lo-
qnitur. Si verò loquamur de impenſa circa pupil-
lum, puta dncendo enm per hoſpitia ciuiratum ad
87 Iudicem, & † non repetit, quia idem de eis diſpo-
nitur, quod de alimentis pupillo præſlitis, Barto.
in l. 2. numero ſecundo, C. de neg. geſt. Caſtreu. d. l.
prima, numero quinto, verſicu. quædam fiunt, vbi.
tamen limitat, quando eſſent magnæ, Salic. in fin.
Alexan. nu. 4. Cum autem tractamus de impenſa,
quæ fit in ſcripturis, veluti pro ſolurione notarij,
actorum, procuratoris, & aduocati, & Barto. d. l. 2.
88 nume. 2. dicit eas † repeti poſſe, qnia etſi mater
teneatur tutorem petere, intelligitur hæc, quo ad
curam, & ſolicitudinem, non autem ſuo ſumptu,
& ponit exemplnm in vſufructuario, in hærede, &
in alijs, qui tenentur quidem curam refectionis
ſuſcipere, ſed non impendere de ſuo, ſequitur Bal.
in d. l. 1. num. 4. Salic. citca fi. Caſtren. numero 4. &
Alex. numero 4. vbi limitat non procedere, quan-
do impenſa eſt modica, & qnando mater non eſt
proteſtata, in qno tamen alij videntur contra-
dicere, volentes repetitionem dari abſque prote-
ſtatione.
Quod ſi quæſtio ſit de impenſa, quæ fit in accu-
ſando tutorem ſuſpectum, ea non repetitur regu-
89 lariter, quia mater † non cogitur præcisè accuſa-
re, l. 2. §. ſi mater, & §. ſequenti, ff. ad Tertul. gloſ. in
dicta l. 1. C. de nego. geſt. ita voluit gloſ. in d. l. 1. vbi
Barto. in fin. qui tamen dicit aliud eſſe, quando eſ-
ſet proteſtata, qnod faciebar animo repetendi, &
ante eum Cin. ibi in fin. qui dicit, quod ſi impenſa
ſit modica, proteſtatio nihil operatur, argumento
l. alimenta, C. eodem titulo. Hoc etiam voluerunr
gloſſ. & Iacob. Butr. quos refert, & ſequitur Bald.
d. l. 1. numero quarto, Salic. nume. 3. qui & ipſe di-
ſtinguit inrer magnas, & modicas, Caſtren. num. 4.
Alexan. numero 3. vbi dicit Doctores ita commu-
niter renere. Rationem autem dinerſitatis inter
expenſas factas pro remouendo turore, & eas,
quæ finnt pro petendo, difficile eſt aſſignare: ta-
men communiter ea reddi ſolet, quod mater, tu-
torem filio non habenti, petere cogitur ſi non præ
ciſa, ſaltem cauſatiua neceſſitate, ne ſcilicet pri-
uetur ſucceſſione filij, ſuſpectum autem accuſare
90 nulla neceſſitas cogit præciſa, † aut cauſatiua,
ſecundum

ſecundum gloſ. in d.l.1. verſic. vel verius, ſeqnitur
Cin. ibi circa fin. qui refert alios, & Barto. ibi, nu. 3.
inquit glo. ibi verum dicere, Bal. num. 3. Salic. in 3.
oppoſ. dicens hanc gloſ. ſolutionem tenere Docto.
cõiter, Caſtr. nu. 4. Et ſubdunt prædicti Doct. quod
accuſare tutorẽ de ſuſpecto reputatur ciuile offi-
cium, licet mater poſſit id facere ſi velit, imò tenea
tur ſecũdum aliquos, qñ ſuſpicio eſt notoria, & qđ
dictum eſt dari repetitionem expenſarum, quas
mater facit petendo, tutorem remoueri intellige,
quando mater obtinuit, quod ſi iudicio ſuccubuit,
91 vtique non repetit illa, & idem eſt, quando petit
dari tutorem, Bar. in l. 2. nu. 5. C. de neg. geſt. argu-
menro eius, quod de defenſore dicitur, in l. iam ta-
men, §. in hac, ff. iud. ſol. & per Docto. in l. etiam, C.
mand. Subdit tñ Innoc. videri contrarium voluiſſe,
ſed reſpondet loqui eum in illo, qui petijt cõfirma-
ri Abbatem, vel Epũm: ſibi enim debet mater im-
putare, ſi iniuſtam actionem propoſuit, & non te-
netur filius pro eo, quod non eſt vtiliter geſtum, ſe-
quitur Bal. nu. 4. in fi. ver. ſed hic quæro, in l. 1. C. de
neg. geſt. ſequitur Salic. nume. 3. verſicu. ſed hic la-
tius, vbi tñ inquit aliud eſſe in procuratore. Hæc tñ
decisio, ſi liberum eſt meo vti arbitrio, mihi nó pla
cet, qñ agimus de petendo tutorem, quia ſi mater
ad id cogitur a lege, debet poſſe repetere omnem
impenſam, cum nihil imputari ſibi poſſit, & cum le
92 ge imperante egerit, non debet † officium ſuũ eſ-
ſe ſibi damnoſum, l. ſed etſi quis, ff. quemad. teſt.
aper. l. videlicet, ff. ex quib. cau. maio. l. ſi ſeruus, §.
quod verò, ff. de fur. faciunt, quæ ponit Tiraquel.
de retract. conſang. §. 1. gl. 9. nu. 266. Et ei eſt igno-
93 ſcendnm, qui actum facit † ex neceſſitate, l. ſi fide-
iuſſor, §. ſi neceſſario, ff. qui ſatiſd. cogan. vbi gloſ. al
legat concord. facit Tiraquel. loco prædicto, niſi di
camus, qnod etſi mater cogatur a lege turorem pe
tere, tamen non cogitur impendere de ſuo, ſed po-
teſt a principio agere, vt ſibi miniſtrentur expen-
94 ſæ, vt de fructuario † dicunt iura allegata a Bart.
in d. l. 2. & hoc voluit Barto. in l. cotem ferro, §. qui
maximos, nu. 15. ff. de publica. Ange. in l. hactenus,
circa fin. ff. de vſufruct. dixi in conſi. 155. nu. 18. pro
inde pecuniam ſponte erogauit, ex quo ad impen-
dendum non poterat cogi, nam nulla ad repeten-
dum datur actio niſi negotiorum geſtorum, quæ ta
men non competit ſi negotium non eſt geſtum vti-
liter, & ſæpe impenſa iuſtè retinetur, quę tamẽ non
repetitur, vt dicunt Doctores de meliotamẽtis bo-
na fide factis in re aliena.

Notandum tamen circa præmiſſa, quod vbi agi
tur de repetenda impenſa facta circa res filij, vi-
detur matrem grauatam eam onere probandi, ꝙ
eam fecerit animo reperendi, nam ita dicit expreſ
sè rext. in l. alimeuta, 2. reſpon. vbi probationem
requirit per verba conditionalia, ſi oſtenderit, &c.
ſed glo. ibi dicit eo ipſo probari, cum non demon-
ſtratur contrarium. Addit glo. ibi id, quod in ſimi-
li dicitur in l. 2. C. qui teſtam. facere poſſ. addo glo.
in l. ait prætor, §. non ſolum, in verſi. docet, ff. de mi-
not. vbi cum textus dicit, minori ſuccurri aduerſus
95 fideiuſſionem, ſi doceat † ſe circumuentum, ſub-
dit id doceri eo ipſo, quod contrarium non proba
tur. Simile etiam ponit Barbat. in conſi. 69. colum.
5. vol. 3.

Adnertendum item, qnod impenſa, quæ fit pro
redimendo filinm a carcere, vel morte, non dici-
tur reſpicere res illius, ſed perſonam, propterea-
que, vbi agitur de illius repetitione, ſeruanda
96 † ſnnt ea omnia, quę circa rtpetitionem alimento-
rum expoſita ſunt, text. eſt in l. liber captus, C. de
captiu. quem ad hoc notandum dicit Bald. in d. l.
Neſennius, nu. 3. in fin. Caſtren. in d. l. alimenta, nu
me. 3. ver. eodem modo, vbi ſubdit, quod ea impen
ſa reſpicit perſonam, alios citat Menoc. d. caſu 88.
nu. 29. Imò vt eis aliquid addatur, adeo fauorabi-
lis repntatur impenſa, quæ fit in redemptione ho-
minis ab hoſtibus, quod ea licet fideicommiſſi
97 bona alienare † ſecundum Bar. in authen. res quę,
nu. 10. C. de fideicom. vbi eum ſequitur Caſtr. nu.
31. Corn. colum. fin. Iaſ. nu. 32. ver. ſexto extende, &
Cur. iun. nu. 31. qui atteſtantnr de cõmuni, Io. Lup.
in rub. de donat. inter vir. & vxo. §. 16. nu. 6. & §. 17.
nu. 17. Marzar. in formu. fideicom. in quæſt. 4. Pa-
dil. in d. auct. res, quæ, num. 94. Sola in conſtitu. Pe-
dem. in conſtitut. de feud. glo. 1. 2. par. num. 7. & ſi-
98 cuti pro cauſa famis pater poteſt vendere † filium,
l. 2. C. de patrib. qui fili. diſtrax. ita videtur licere
99 pro ſe redimendo ab hoſtib. † vt per Docto. ibi, &
per Cagno. in l. non debet, ff. de reg. iur.

Nota etiam quod etſi parer imprudens erga fi-
lium agentem in ſtudio videatur de proprio ſolue
100 re, † l. quæ pater, ff. famil. erciſ. & ideo quærunt
Docto. an ea impenſa imputetur in legitimam, vt
per Docto. in l. in quartam, vbi præcipuè Ripa, &
101 Bereng. ff. ad leg. Falc. poteſt enim parer † validè
donare filio in cauſam ſtudiorum, Bald. in l. 1. col.
pen. ver. quia gl. æquiparat, ff. ſolu. matr. Ang. num.
22. Cuma. in fin. Iaſ. nu. 52. vbi dicit cõem. Cum ta-
men non teneatur impendere in eam cauſam, ſecú
dum Bar. in l. de bonis, §. non ſolum, ff. de Carbon.
edic. vbi tñ ſubdit alind eſſe, quo ad ſtudium hu-
manarum literarum, ſequitur Rebuff. de priuileg.
53. tñ quando filius habet peculium caſtrenſe pe-
102 nes patrem, tunc pater videtur ſoluere † de bo-
nis peculij, & conſequenter repetit Barto. dicta l.
Neſennius, num. 5. in fin. per text. in l. 1. in fin. ff. de
petit. hæred. Dec. conſ. 916. nu. 4. poſt Ale. d. l. alimẽ
ta, nu. 10. facit l. Stichum, & quod ibi Iaco. de Aret.
ff. de pecu. leg. vbi dicitur, quod dominus non vide
tur donare, quando ſeruus, vel vaſallus habet ali-
quid in peculio, ſequitur Bal. in d. l. Neſennius, nu.
3. in fine.

Rnrſus pro prædictorum omnium declaratione
notandum, quod quæcunque dicuntur ſupra de
103 matre, locum habent quoque in hærede † matris,
vt probat text. in d. l. Neſennius, vbi gloſ. in verſic.
aluiſſe, & ſequuntur Doct. ibi, Soc. in conſi. 161. col.
fiñ. verſi. ex quibus omnibus, vol. 2. quia ſecundum
104 eum actiones omnes tranſeunt † ad hæredes, &
contra hæredes, l. pacto ſucceſſornm, C. de pact. l. 1.
C. ſi cer. pet. & l. 1. C. vt ab hæred. & cont. hæred. nã
regulariter omnis actio cõpetens defuncto tranſ-
mittitur ad hæredes.

Poſtremò nota, quòd, quæcunque ſupradicta
ſunt de matre alente filium, qui diues erat, proce-
dunt & locum habent quoque in patre, quò ad re-
petitionem, atque ita dabitur patri repetitio il-
105 lis in caſibus, quibus † diximus dari matri, &
econtrà eis in caſibus denegabitur, quibus matri
non conceditur alimenta præſtita repetere, & ad
propoſitum eſt gloſ. in d. l. Neſennius, in verſic. ex-
hibuiſſe, & ponit Dec. in conſil. 616. colum. 2. vbi
conſiderar, an ſcripſerit in libro rationum, & an
adminiſtret bona filij, Præpoſ. in cap. per veſtras,
nume. 5. de donationibus inter virum & vxorem,
faciunt, quæ de patre dixi paulò ſupra ex Barto.

in

Digitized by Google

in d.l. Neſennius, nume. 9. & vbi authoritas deficeret, ratio non deeſſet, quia non debet inter ipſos parentes diſcrimen conſtitui, cum lex eos æquales
106 fermè † in omnibus faciat, videlicet in reuerentia exhibenda, l. filia, C. de patr. poteſta. & in alijs, quæ ponit Aſcan. Clem. in tracta. de patr. poteſt. ca. 4. nume. 19. & in patre militant rationes, quæ conſiderantur in matre, vltra, quod diſpoſitum in vno correlatiuorum locum habere debet in alio, l. finali, C. de in dicta vidui. tollen. & non magis obligatur pater ad alimenta filij diuitis, quàm mater.

De auo, atque auia dixi ſupra, & text. hoc ponit in d.l. Neſennius, vbi gl. Bart. Bald. & alij, Boer. d. conſi. 17. per totum, præcipuè num. 11. & ſeq. Ceph. in conſi. 280. num. 48.

S V M M A R I V M.

1 *Filius, an repetat alimenta patri, aut matri præſtita, ſtatur eius declarationi.*
2 *Donandi animus non præſumitur.*
3 *Pietas impedit alimentorum repetitionem.*
4 *Expendens pro alio, præſumitur facere animo repetendi.*
5 *Filius repetit alimenta, quæ parentibus præſtitit.*
6 *Lex noua corrigens antiquam in vno correlatiuorum, cenſetur etiam corrigere in alio.*
7 *Filius præſumitur donare, quando incipit a traditione, non a promiſſione.*
8 *Filius repetit alimenta patri præſtita, quando adminiſtrabat bona patris.*
9 *Filius repetit alimenta patri præſtita, quando ſcripſit ſe eo de cauſa creditorem in libro.*
10 *Filius repetit impenſam, quam facit circa rem patris, aut matris.*
11 *Donans tenetur de euictione, quando incipit a promiſſione, non ſi a traditione.*
12 *Filius miles repetit alimenta præſtita patri, aut matri.*
13 *Filius repetit a patre, quidquid patri pro eo ſoluit vti fideiuſſor.*
14 *Neceſſitas quam ſibi quis impoſuit, non excuſat.*
15 *Filius non repetit a patre modicam impenſam, quam pro eo fecit, & quid ſi fuiſſet proteſtatus.*
16 *Filius non repetit a patre, quod pro eo impendit de peculio profectitio.*
17 *Inteſtatus non dicitur infans, vel alius, qui teſtari non poterat.*
18 *Meum quod eſt, non poteſt amplius meum fieri.*
19 *Donari nemini poteſt res propria.*
20 *Legatum eſt donatio.*
21 *Filius repetit ab hæredibus patris, quidquid pro patre ſoluit de peculio aduentitio.*

QVAESTIO IX.

STANTIBVS deductis in præcedenti quæſtione, poſſet ſuperfluū videri quæſitum, ſi econtrà filius poſſit repetere alimenta, quæ patri, aut matri præſtitit, ſed ex infra dicendis apparebit non eſſe omnino planam deciſionem, nec a ſupra expoſitis certā deſumi poſſe præſentis controuerſiæ deciſionem. In primis autem præſciendum eſt non verſari quæſtionem in caſu claro, aut certo, quando conſtat apertè, quod filius impenderit repetendi, vel do-
1 nandi animo, quia ijs caſibus voluntas, & † arbitrium filij ſeruandum eſt, vti dicunt Cin. Bal. Ang.
Caſtren. Salic. & Alex. in l. ſi filius, C. de nego. geſt. Corne. conſi. 199. col. fin. volum. 5. Dec. in conſi. 21. nume. 7. Intelligendo tamen, quod repetat in caſibus, quibus filius non tenetur alere patrem, quia in iſtis terminis verſatur quæſtio noſtra. Diximus enim in ſuperiore quæſtione, quod vbi cogitur quis impendere, tunc animi declaratio non inducit repetitionem, ex quo proteſtatio non prodeſt in ijs, quæ non pendent ab animo, & propter noſtrum affirmare, vel negare, nihil in re ponitur. Videndum erit igitur num concedatur repetitio in caſu dubio, quando ſcilicet conſtat alimenta fuiſſe præſtita, ſed non apparet qua intentione, & fortè diceret aliquis non cenſeri donata primo, quia
2 non præſumitur animus † donandi, l. fin. ff. de probatio. l. ſi cum aurum, ff. de ſolutio. etiam in filio, Aret. conſil. 48. in fin. Secundo videtur text. in l. ex duobus, in fin. ff. de nego. geſt. vbi dicitur, alimenta
3 non repeti, ſi pietatis intuitu facta † ſunt. Ergo a contrario ſenſu vult, quod ſi non intuitu pietatis aluit, detur repetitio. Tertio dicit glo. in l. ſi pater-
4 no, C. de neg. geſt. quod quicunque † pro alio impendit, facere id videtur animo repetendi, ſequitur ibi Bart. & Bald. Quarto Doctores omnes in l. ſi filius, C. de neg. geſt. dicunt filium impendentem pro patre poſſe repetere impenſam. Poſtremo in
5 terminis noſtris, quod filius † repetere poſſit alimenta, quæ præſtitit, voluit Corne. in conſilio 199. colum. fin. verſic. circa ſecundum, vol. 3. vbi mouetur rationibus prædictis, & quia reperitur ſolum diſpoſitum in aſcendente, quod præſumatur habere animum donandi, ſed non eſt idem animus, & votum liberorum erga parentes, ſicut eſt parentū erga liberos, l. nam etſi parentibus, in princ. ff. de inoff. teſtam. & loquitur de nepote, qui ſumptum fecerat pro auia, & ſimpliciter ſequitur Maſcar. in tracta. de proba. concluſ. 76. num. 2. Et licet Corne. abſolutè teneat dictam ſententiam, tamen ſubdit eſſe maximè veram, ſi nepos adminiſtrabat bona auiæ, vti eſt veriſimile.

Verum hæc opinio eſt erronea, & miror, quod neque Corne. neque Maſcard. melius veritatem perquiſiuerint. In primis enim repugnat correlatiuorum natura, quæ operatur, quod diſpoſitum in vno locum habeat & in alio, l. fin. C. de indic. vi-
6 duit. tollen. & procedit etiam in materia † correctoria, quia ſi lex noua corrigat antiquam in vno correlatiuorum, habebit etiam locum in alio, vt notant Barto. Ange. & Iaſ. in d. l. fi. Bald. Caſtren. & Doctores in authen. quas actiones, C. de ſacroſ. eccleſ. Euerar. in loco 76. a correlatiuis, col. mihi 3. verſic. & quod vno correlatiuorum. Secundo dicit Barto. in l. 2. §. 1. num. 4. verſic. tertio quæro nunquid in dubio, ff. de donat. quod in filio præſumi-
7 tur donandi animus, † quando incipit a traditione, non a promiſſione. Tertio non eundo per argumenta, ibi voluit expreſsè Cin. in dicta l. ſi filius, circa finem, C. de nego. geſt. vbi tenet, quod vbi filius impendit circa perſonam patris, aut matris, videatur in dubio donare, motus ea diſtinctione, quam communiter faciunt Doctores in l. 1. C. de negot. geſt. inter impenſam, quæ fit circa perſonam, & eam, quæ fit circa res, vt latè proſequutus ſum in præcedenti quæſtione. Idem ponit Bart. ibi circa med. Alexan. num. 2. in fine, & in d. l. alimenta, nu. 10. Caſtren. in l. ſi negotium, in princip. C. de neg. geſt. Pariſ. ad Bart. in l. 2. §. 1. num. 4. ff. de donatio. ſicuti matri datur repetitio ſi quid
impendit

Digitized by Google

impendit circa perſonam filij,ita filio concedi de-
bet, quando propriam erogauit pecuniam in ali-
menta matris,& prędicti Doctores diſtinguunt in
ter alimenta,& alios caſus.

Et non obſtat, quod in dubio non præſumatur
donatio, quia illud locum habet, quando ſangui-
nis coniunctio, vel pietas non intercedit: ſecus,
quando poteſt conſiderari pietas ex maxima affe-
ctione,vt dixi quęſtione præcedenti. Textus autem
in l.ex duob.in fi.probat contrarium, quia vult re-
petitionem non dari ſi pietatis intuitu alimenta
ſint præſtita, at in dubio cenſentur ob pietatem
præſtita, vt dictum eſt, & facit intellectus gloſ. in
l.alimenta, C. de negotijs geſtis, vbi etſi text. lo-
quatur ſub conditione,ſi probauerit,ſubdit tamen
probari eo ipſo, quod non oſtenditur contrarium.
Alia citaui in dicta quæſtione præcedenti circa fi.
verſic.notandum tamen.Idem quod dicit gloſ.in l.
ſi paterno,locum habet, quando impenſa fit circa
res, ſecus quando circa perſonas, vt dictum eſt ſæ-
pius. Et hoc etiam modo reſpondetur ad notata
in l.ſi filius,vt infra declarabo, & pro hac parte fa-
cit doctrina Barto.in l.2.§.1.num.4.ff. de donatio.
vbi dicit, quod ſi filius impendendo circa res pa-
tris incipiat a traditione, non repetit, licet aliud
ſit, quando incipit a promiſſione, ſed ſi verum fas
eſt fateri, ea doctrina non eſt vera, & eam impu-
gnat Imola in d.l.2. & dicam infra. Vera igitur,
& communis eſt opinio, quod filius impendens in
patris,vel matris alimenta, in dubio habeat donã
di animum.

Declara tamen non procedere, quando ex con-
iecturis appareret de animo repetendi,puta,quã-
8 do filius adminiſtraret † bona paterna,vt per Cor
ne.d.conſil.199.colum.fin.vel quando in codice ra
tionum ſcripſiſſet ſe creditorem pro ea impenſa,ſe
9 cundum Dec.d.conſil.21.num.7. comprobaui † in
præcedenti quæſtione, loquendo de matre, quæ a-
luit filium.

Poteſt item, & debet declarari his omnib. mo-
dis, quos ſupra poſuimus reſpectu matris, ideo re
mitto ad ibi dicta,quia cum eadem ſit ratio,idem
ius eſt ſtatuendum, nec poteſt diuerſitatis ratio
apparere. Et licet Corne. loco prædicto dicat non
eſſe eundem animum liberorum erga parentes, ſi-
cut eſt parentum erga liberos, tamen de iure ma-
ior eſſe debet, cum parentes filijs plus debeant, &
qui plus recipit, plus debet, & lex præſumit, quod
eſſe debet,licet ex caſu id non ſit.

Prędicta verò omnia circa alimenta limitantur
10 non procedere in impenſa, † quæ fit a filio circa
res patris, aut matris, puta, quando eorum debi-
tum exolueret,nam tunc ſolutum repetit indiſtin-
ctè,vt eſt text.in d.l.ſi filius, C.de neg.geſt.vbi hoc
notarunt Martin.Silim. Pet.& Cin. in fin.nume.3.
idem voluit ibi Bar.Bald.num.1.Caſtren.in princ.
& Alexan.nu.2.Caſtren.in l.ſi negotium,C.de ne-
got.geſt. & mouentur omnes ex diſtinctione, quæ
facta eſt in l.alimenta,C.de neg.geſt.id etiam pla-
cuit Imo. in l.2.§.1. ff. de donatio.vbi notat Barto.
contrarietatem, & reprehendit diſtinctionem in-
ter id,quod filius impendit incipiendo a traditio-
ne,& illud quod impendit incipiendo a promiſſio-
ne, dicens, quod melius loquutus ęſt Barto. in d.l.
ſi filius, eandem probauit ſententiam Rom. in l.
quæ dotis, ff.ſolu. matrim. & hanc dicit commu-
nem Alex.in d.l.ſi filius,nu.2. Dec.conſ.21.nu.7.in
fin. Menoc.de arbitr. iudic.caſu 88.nu.12. Et ſanè
non video, quid interſit, quod filius a traditione,
vel a promiſſione incipiat. Hæc enim diſtinctio fit
a Doctoribus quando quæritur, an donans tenea-
tur de euictione,quia ſi mentis incipiat ſenſum ex-
plicare a promiſſione euictionem præſtabit, non
11 etiam ſi a traditione, † ſecundum Barto.in l.Ari-
ſto.§.fin.ff.de donatio.Bal.& Salic.in l.2. C.de eui-
ctio.Abb.in c.fin.nu.10.de empt. & vend.Corne.in
conſil.141.volum.2. Iaſ.in l.ſi domus,§.de euictio-
ne,nu,10.ff.de leg.1.Gozad.in conſil.60. Alciat. in
conſi.340.& plures citat concordantes Cabalin.in
tracta.de euic.§.4.num.2. & ſeq.

12 Et procedit hæc concluſio etiam in filio † mili-
te,l.ſi dubitetur,§.fi.ff.de fideiuſ.vbi ſolutum repe-
tit, licet pro eo maior ſit præſumptio, l.filius,ff.de
donat.ponit Cyn.in d.l.ſi filius,nu.3.

Et multò magis dabitur repetitio, quando fi-
13 lius ſoluiſſet ex † neceſſitate, vt quando fideiuſſe-
rat pro patre,quia tunc facilius repetit, d.l.ſi dubi
tetur,§.fin. Ioan. d.l.ſi filius, vbi eum ſequitur Cin.
nu.3.intelligens hoc modo textũ in d.§.fin.& Bart.
in d.l.ſi filius,facit, quod fideiuſſor ſoluẽs pro alio
non videtur habere animum dandi, ſequitur Ca-
ſtren.num.4.rationem addens,quod in neceſſitati
bus non præſumitur liberalitas, l.rem legatam, ff.
de adim.leg. ea tamen ratio neceſſitatis mihi non
concludit, quia etiam ſolutio, quæ fit ab ipſo fide-
iuſſore eſt voluntaria, ex qua originem ducit ab
eis de voluntate, & Doctores in l. alimen. volunt
repetitionem dari, vel non dari propter neceſſita-
tem, non intelligũt de ea neceſſitate in quã ſpon-
te quis ſe coniecit, ſed quam ille nullo modo euita
re poterat, aliàs voluntarium dicitur id, quod fit
14 ex neceſſitate, † quam ſibi quis impoſuit, l.ſi fide-
iuſſor,§.1.ff.qui ſatiſd.cogan.l.ſi mulier,in princip.
ff.quod met.cau.l.interdum, in fin.ff.de iud.l.vete-
res, in fin. ff. de itin.actuq́ue priua.capitu.quicun-
que,il ſecondo,12.q.2.vbi inuitus non dicitur, qui
ad ſoluendum vrgetur, quod ſua ſponte promiſe-
rat, & pluribus hanc comprobat concluſionem
Crau.in reſpon.pro genero,nu.44.& ſeq.num.386.
verſic.ratione,& alia, vbi addit authoritates alio-
rum,inferens decretum Pedemontani,quo permit
titur feudi alienatio pro exoluendo debito neceſ-
ſario minime locum habere, quando debitum ori-
ginem duxit a voluntate, deciſ.Pedem.167.per to
tam,præcipuè nu.29.Ioan.Bapt. Surd.conſangui-
neus meus,in §.roties,nume.33. ſi de feud.defunc.
fuer. controuer. Sola in conſtit. Pedemon.conſtit.
de feud.in 1.gloſ.2.par.nume.6.& 7. Non ergo iu-
dicari debet neceſſaria ſolutio ad effectum repe-
tendi ea, quæ fit a fideiuſſore, cui liberum erat a
principio non ſe obligare,ſed abſtinere,& cum ori
go obligationis ſpectanda ſit, non eſt curandum,
quid inde ſequatur.

Intellige tamen ſi expenſa eſt magna, quia ſi
parua ſit, non dabitur repetitio, ſed facta præſu-
15 metur animo † donandi, ſecundum Cin. in d.l.ſi
filius,in fi.quia tamen,vbi ſubeſſet filij proteſtatio,
vult quod liceat repetere, & fuit originalis diſtin
ctio Petri,quam ſequitur etiam Salic.ibi dicens,ſa
tis ſibi placere, argumento l. cum de indebit. ff.de
probatio. & l. ſed vtrunque, ff. de donat. inter vi.
& vxo.Alexand.nume.2.vbi eiuſdem opinionis,ci
tat Per.Cin.Iac. Butr. Rain. Bald. & Salic. allegat
gloſ. in l. ſed ſi de ſua, ff.de donat.inter vi. & vxo.
Et non caret ratione, quia ſtante ſanguinis con-
iunctione, facilius inducitur donationis præ-
ſumptio

ſumptio in modica, quàm in magna quantitate,
vt patet ad ſenſum, & eadem diſtinctio ſupra fa-
cta eſt, vbi tractauimus de matre, quæ præſtitit
alimenta filio.

Intellige etiam prædicta non procedere, quan-
do filius impendiſſet de profectitio peculio, quia
16 repetendi animus eo caſu † conſiderari non po-
teſt, quia peculium profectitium eſt in dominio
patris, l. certum, C. famil. erciſ. ergo filius nõ poteſt
a patre repetere id, quod de illius pecunia ſoluit
in eius vtilitatem, ita glo. in d. l. ſi filius, quæ ideo
textum intelligit in peculio profectitio, Cin. nu. 1.
qui tenet quidem concluſionem, ſed negat textum
ita intelligendum, quia animus repetendi, vel
non repetendi in eo conſideratur, in cuius pote-
ſtate eſt petere, vel non petere, argumento l. eius
eſt velle, ff. de reg. iur. facit quod dicimus inteſta-
17 tũ non † iudicari eũ, qui erat inteſtabilis, l. 1. in 2.
reſpon. ff. de ſuis, & legi. glo. in l. antiquioribus, in
verſ. fuiſſe, vbi Fulg. & Caſtren. C. de iure delib. di-
xi in conſ. 257. nu. 20. Et cum Cin. tranſit Bart. d. l.
ſi filius. dicens, quod in peculio profectitio non eſt
locus diſtinctioni, an filius impenderet donandi,
aut repetendi animo, intelligit autem illum tex-
tum, quando vel filius eſt emancipatus, vel ſi eſt in
poteſtate ſoluit de peculio caſtrenſi, vel de aduen-
titio: in caſtrenſi enim peculio habetur pro pa-
trefamilias, l. 2. ff. ad Macedon. Salic. in princ. vbi
dicit textum eſſe intelligendum in ſolutione fa-
cta de peculio profectitio, quod etiam hodie patri
quæritur, Caſtren. nu. 2. dicens, quod ſolutione fa-
cta de profectitio peculio nihil abeſt filio, ex quo
mortuo patre conferendum eſt inter omnes cohę-
redes, d. l. certum, C. famil. erciſc. Alex. nu. 1. vbi di-
cit, quod profectitium peculium pleno iure ſpe-
ctat ad patrẽ, l. filia licet, C. de collatio. Et quam-
uis diſſideant prædicti Doctores in l. ſi filius, intel-
ligi debeat de profectitio, vel alio peculio, tamen
omnes conueniunt, quod vbi impẽſum eſt de pro-
fectitio, ceſſet repetitio etiam ijs, qui glo. impu-
gnant, quia in profectitio conſiderari non poſſit
18 animus donãdi, ex quo meum quod eſt, † non po-
teſt amplius meũ fieri, §. ſic itaque, inſtitu. de actio.
§. ſi cui fundus, verſic. ſed ſi rem legatarij, Inſtitut.
de lega. l. ſi rem meam, vbi not. ff. de verbor. oblig.
facit l. non vt ex pluribus, vbi Dec. & Cagno. ff. de
19 regul. iur. & donari alicui † nõ poteſt res propria,
l. ſed ſi rem legatarij, Inſtit. de lega. l. proprias, C.
de leg. l. cæteras, §. 1. l. huiuſmodi, §. ſi Titio, vbi Iaſ.
num. 2. not. ff. de legar. 1. Et licet prædicta iura lo-
quantur in legatis, tamen idem eſt in donatione,
20 quia † legatum eſt donatio, l. legatum, ff. de legat.
1. §. legatum, Inſtit. de legat.

Intellige quoque, vt non repetat filius viuo pa-
21 tre, ſed eo † defuncto ab hæredibus, ſecundum
Bald. & Caſtren. in d. l. ſi filius. Sed hoc locum ha-
bet, quando ſoluiſſet de peculio aduentitio, quia
cum hodie illius vſusfructus pertineat ad patrem,
non poteſt eo viuente petere, vt notant ibi omnes
Doctores. At ſi ſoluiſſet de peculio caſtrenſi, vel
etiam aduentitio, illis tamẽ in caſibus, quibus pa-
tri vſusfructus nõ quęritur, vel etiam ſi eſſet eman-
cipatus, his omnibus in caſibus repetit a patre vi-
uente, vt declarant Bart. d. l. ſi filius, Bald. Caſtren.
Salic. Alex. & quid vbi neque dominium, neque
vſusfructus erogatæ pecuniæ pertinet ad patrem,
ceſſat ratio propter quam repetitio denegatur vi-
uente patre, proinde illi ſit locus.

Volui autem prædicta latius fortè, quam expo-
ſtularet locus iſte, pertractare, quia in practica
melius contingunt, & notanda ſunt: ſæpe enim
viuente patre vnus ex filijs impendit pro patre, eo
verò mortuo, vult aduerſus fratres, & cohæredes
repetere, vel retinere, quod ſoluit, atque ita in di-
uiſione neceſſe eſt excutere, & ego ſæpius vidi, &
habui in facto, & dicit ideo Caſtren. in d. l. ſi filius,
in principio, illam eſſe bonam, & notãdam legem
pro iſto caſu.

SVMMARIVM.

1 *Mulier vidua, quæ ſeipſam aluit extra domum mariti intra annum luctus, an repetat ab hæredibus viri.*
2 *Emptor, qui pretium ſoluit, reſtituit fructus perceptos etiam ſi non ſit in mora.*
3 *Mulier vidua, quæ vt ſe aleret accepit mutuam pecuniam intra annum luctus, repetit ab hæredibus mariti.*
4 *Mulier vidua repetit ab hæredibus viri alimenta poſt annum luctus, ſi non habet aliunde, & fecit quidquid potuit, vt dotes exigeret.*
5 *Maritus non alit vxorem ſine cauſa degentem extra domum.*
6 *Maritus tenetur alere vxorem, quæ poſtquàm ſine cauſa diſceſſit, vult redire, & ipſe recuſat admittere.*

QVAESTIO X.

QVi ſeipſum aluit cum alimenta eſ-
ſent ſibi præſtanda a tertio, an re-
petat impenſam. In hac quæſtione
generalis videtur diſtinctio, quod
aut alimenta debentur iure actio-
nis, aut officio Iudicis. Primo caſu
repetuntur ab eo, qui tenebatur alere, ſecundo ve-
rò non, & ratio eſt, quia officium Iudicis nõ datur
niſi in ſubſidium, & videtur eandem eſſe quæſtio-
nem cum illa, an peti poſſint alimenta præteriti
temporis, quam tractaui ſupra. ſed vt etiam ad ſpe
cialia deſcendamus, videndum, ſi mulier vidua,
quæ ſeipſam aluit extra domum mariti intra an-
1 num luctus † repetere poſſit alimenta ab hæredib.
viri, & Bal. in l. de alimentis, C. de tranſact. inquit
ex eo text. in 1. reſpon. notandum eſſe, quod licet
ille cui ab aliquo debentur alimenta ſeipſum alat,
tamen repetere poteſt ab obligato, & ſubdit face-
re pro viduis ſe alentibus, quia nihilominus poſ-
ſunt petere alimenta ſuarum dotium, Bal. in conſ.
58. nu. 7. vol. 2. ait, quod hæredes viri non liberan-
tur ex eo, quod mulier vidua fuerit alita a fratre,
quia non eſt eorum nomine ſatisfactum, l. 1. C. de
vſufruct. Caſtren. in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in
ſæuiſſimo, nu. 3. ff. ſolu. matr. vbi dicit obtinuiſſe ſe
per tres ſententias conformes, & mouetur, quia
ſicuti bona mariti ſunt obligata pro dote, ita &
pro alimẽtis, proinde hæredes mariti poſſunt con-
ueniri pro alimẽtis non præſtitis, Alex. in conſ. 26.
nu. 6. volum. 6. vbi ſimpliciter ſequitur Bal. in loco
prædicto, Anan. conſil. 54. vbi etſi loquatur, quan-
do mulieri fuerunt relicta in teſtamento, tamen
ſequitur Bal. in loco prædicto D. d. l. de alimentis,
num. 6. quia alimenta debentur propter dotem:
ergo dum hæredes retinent dotem, præſtare de-
bent alimenta, item hæredes ſunt loco mariti, &
mulier intra annum luctus videtur eſſe in eodem
matrimonio, & hæredes non debent eſſe melio-

ris conditionis, quàm maritus, l. maritum, ff. ſolu.
matrim. ergo ſicuti maritus cogitur alere dum do
tes retinet, ita & hæredes: hæ autem rationes ita
mulitant quando vidua alimenta aliunde habuit,
ſicuti quando non habuit, Campeg. in tract. de do-
te, par. 2. q. 56. verſ. ſi quid mulier, vbi loquendo de
veſtibus lugubribus dicit, quod vbi hæredes tenen
tur viduam veſtire his caſibus ſi ſua impenſa mu-
lier veſtiat ſe, poterit repetere.

Contrarium tamen voluit Caſtr. in l. diuortio,
in princ. nu. 6. ff. ſolu. matrim. vbi ait quod mulier,
quæ non petijt intra annum ſe alimentari, non po-
teſt præteriti témporis alimenta elapſo anno pe-
tere, & mouetur, quia viduæ intra annum alimen-
ta debentur ſolùm in ſubſidium, quando non ha-
bet aliunde, l. pen. ibi, nec ſuum quicquam habeat,
ff. vt in poſſ. leg. gl. in d. l. diuortio, in princ. vbi Cin.
Bar. Bald. Aret. Soci. & alij communiter: cum verò
ab alio recipit alimenta, ceſſat ratio illa cõſequen
di, & tetigi in tit. quibus & a quib. debe. alimen. in
quæſtio. de alimen. viduæ præſtan. a mari. hæredib.
Et principalem deciſionem ſecutus eſt Alex. in d.
l. diuortio, in princ. nu. 20. vbi etiã Iaſ. nu. 21. idem
tenuit Alex. in d. l. alimentis, nu.... & ibi Iaſ. nu. 6.
vbi ideo diſtinguit inter alimenta iure actionis
debita, & ea quæ Iudicis officio præſtantur, Cor-
dub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis his, nu. 156. ff. de
liber. agnoſc. mouentur omnes ex prædicta diſtin-
ctione, quam ſignandam dicit Alex. d. l. diuortio,
nu. 29. In hac autem quæſtione mirandum de Ca-
ſtren. varietate, tantoq́; magis cum non ſine præ-
fatione vtroq; in loco ſententiam ſuam deprom-
pſerit, dicens in dicta l. diuortio, in princ. num. 6.
menti eſſe tenendum, quia quotidianum, & mil-
lies habetur in facto, in dicto verſic. §. ſin autem in
ſæuiſſimo, dicit obtinuiſſe per tres ſententias con-
formes, id quod repetit etiam in conſil. 8. ſecun-
dum antiquum ordinem. Hanc poſteriorem pro-
bauit Alcia. in d. l. de alimentis, & communem di-
cunt additio. ad Dec. ibi.

Quod ſi integrum eſt cuique ſuum iudicium, mi
hi videtur veriorem eſſe Baldi ſententiã, & æquio-
rem, quandoquidem hæredes mariti alimenta
vxori præſtare tenentur propter dotem, quam pe-
nes ſe retinent, & alimenta ratione cuiuſdam in-
teruſurij præſtantur, vt inquit Bald. in d. conſil. 88.
circa finem. Et hæredes non debent effici locu-
pletiores cũ iactura vxoris viduæ, ſuadetq́; æqui-
tas, vt quod ex re mea ad te peruenit mihi reſti-
tuas, l. ſi me & Titium, ff. ſi cert. pet. facit etiam ra-
tio, l. curabit, C. de actionibus emp. nam etſi hære-
dibus mariti indulgeatur annus ad reſtituendum
dotes, tamen ea commoditas debet eſſe ſine dam-
no vxoris. Item facit, quia ſi maritus viuens non lu
cratur fructus dotis niſi matrimonij onera ſuſti-
neat, quomodo eos lucrabuntur hæredes, in qui-
bus etiam non cadit titulus dotis? ſine dubio eſ-
ſent melioris conditionis, quàm maritus, quod
non eſt dicendum. Præterea curandum non eſt,
quod hæredes habeant a lege dilationem, quod
durante anno non ſint in mora, quia vbi aliquid
debetur contemplatione fructuum, quos perci-
pit quis ex re mea, non attenditur venditoris mo-
ra, vti videmus in lege, curabit, cuius in diſpoſi-
2 tione fructus† debentur venditori non ſoluto pre-
tio etiam, quando emptor non fuit in mora, Bald.
in l. 2, num. 4. verſic. denuo quæritur, C. de vſur. vbi
Caſtrenſ. Anan. in c. conqueſtus, col. 2. verſ. quærit
etiam ibi, de vſur. dixi in conſ. 101. n. 23. & in con-
ſil. 290. nu. 22. In conſulendo tamen, & iudicando
non eſt diſcedẽdum ab opinione, quę habet, quod
alimenta non debentur viduæ habenti aliunde, vt
ſe alat, & quod non datur ei repetitio alimento-
rum præteriti temporis.

Limitant tamen omnes eam minimè procede-
re, quando vidua interpellaſſet hęredes mariti ad
ſoluendum alimenta, & ob defectum illorum ac-
3 cepiſſet pecuniã mutuo pro ſe alendo: tunc † enim
daretur repetitio, ſecundum Caſtren. in d. l. diuor-
tio, in princ. nu. 6. ſequitur Alex. in l. de alimentis,
& ibi etiam Iaſ. nu. 6. & Dec. nu. 6. qui dicunt hoc
caſu ſaluari, & ſuſtineri doctrinam Bald. in d. l. de
alimẽtis, Capic. deciſ. 24. nu. 9. Cordub. d. §. ſi quis
ex his, nu. 136. Faciunt quæ Burſat. conſ. 83. num. 7.
qui caſus non habet dubium, quia, vt dixi ſuo loco,
ſemper repetuntur alimenta præterita, quando
vt ſe aleret quis coactus fuit mutuam capere pe-
cuniam, intelligi tamẽ debet intra annum luctus,
& quando vidua non habet aliunde: at ſi haberet
aliunde non daretur ſibi repetitio ex eo quod hæ-
redes ſint in mora, quia, vt dixi, non debentur ali-
menta intra annum luctus viduæ habenti aliun-
de, & eſt communis opinio, & eo caſu non atten-
dimus, quod mutuo acceperit pecuniam, quia pa-
ria ſũt quòd potuerit ſe alere de proprio, vel quod
ſe aluerit, & non dicitur coactè accepiſſe mutuam
pecuniam, qui poterat ſe alere de proprio. Pro-
inde dicunt Doctores quod poſt annum luctus vi-
duæ non debentur alimenta, niſi pluribus concur-
rentibus, quia ſcilicet interpellauerit hæredes ad
reſtitutionem dotis, & non ſolùm eos conſtitue-
rit in mora, ſed etiam fecerit quidquid potuit, vt
ab eis exigeret. Tertiò, quod aliunde non habe-
4 ret: ijs enim tribus concurrentibus † interuſuria
non ſolutarum dotium debentur mulieri viduæ,
ſecundum Doctores in c. ſalubriter, de vſur. Pariſ.
in conſ. 64. nu. 1. vol. 4. Crauet. in conſ. 189. per to-
tum, & nu. 7. Didac. lib. 3. variar. reſolut. c. 4. verſic.
ſextò hinc etiam, Plot. in tract. de in lit. iuran. §.
11. numero 27. & dixi hoc eodem tract. ſuo loco.
Cum ergo habet aliunde non ſufficit, quod debi-
tum contraxerit pro ſe alenda, quia facilè poſſet
quęlibet vidua quantumuis diues imposturam fa-
cere legi, capiendo mutuo etiam nulla ſubſiſtente
neceſſitate, proinde limitatio Caſtren. reſtringi
debet ad viduam, quæ non habet aliunde: item re-
ſtringi debet ad ea, quę petit pro anno luctus: nam
lapſo anno non ſufficeret, vt dixi, petijſſe alimẽta,
niſi etiam feciſſet omnem conatum pro exactione
dotis, nec ſola mora prodeſſet.

Ex generali autem regula ſupra poſita infertur
ad quæſtionem, an mulier quę feciſſet a viro poſ-
ſit ab illo petere alimenta præteriti temporis? Et
vbi ſine viri culpa diuertit, res eſt clara, quod non
datur repetitio, quia, vt dixi in titulo, ex quibus
5 cauſ. alim. poſ. denega. † maritus non tenetur vxo-
rem alere degentem extra domum ſine cauſa. Et
hoc voluit expreſsè in repetitione glo. 1. in fine, c.
ſignificaſti, de diuort. Spec. in tit. de ſponſal. §. fin.
ver. quid de expenſ. Io. Lup. in rub. de donat. inter
vir. & vxor. §. 64. nu. 10. Sed vbi vxor receſſit a viro
culpa viri, tunc videntur gloſ. & Doctores prædi-
cti admittere, quod detur repetitio, & idẽ eſt quan
do vxor, quæ ſine cauſa diſceſſit a domo viri vult
6 redire, ſed maritus recuſat illam † admittere, vt
poſt Io. de Cane. mortuo ponit Vital. in tract. clau
ſul.

Digitized by Google

ſul. in titu. an iuri alimento. renuncia. poſſ. col. 10. verſ. ſed nunquid poterit repetere. Sed ſi vera eſſet opinio ſupra poſita, quod nō detur repetitio præteritorū alimentorum, quando debentur non iure actionis, ſed officio Iudicis, ea ſententia ſuſtineri non poſſet, præterea non infertur, maritus tenetur vxorem alere, quæ diuertit culpa viri: ergo eo caſu vxor poterit repetete præterita alimenta: poſſunt enim ſimul ſtare quod teneatur alere, ſed non poſſunt peti pro tempore præterito, etſi dicatur: ergo inducatur vir ad prolatandum litem, reſpondetur quod lite pendente ſoluet alimenta, & ea non iudicantur præterita, quæ debentur poſt conteſtatam litem, atque ita conſultum erit vxori ſi cœptum iudicium proſequendo non deſeret.

SVMMARIVM.

1 *Victricus eſt loco patris priuigno.*
2 *Argumentum a contrario ſenſu, eſt validum in iure.*
3 *Argumentum a contrario ſenſu, eſt validum etiam quā do verba legis ſunt conditionalia.*
4 *Victricus in dubio præſumitur aluiſſe priuignum animo repetendi.*
5 *Sociorum ruſticorum ſi vnus alit totam familiam, repetit a ſocio pro ſua portione.*
6 *Frater non repetit a fratre ſocio vniuerſali quod pro eo impendit in alimentis familiæ.*
7 *Priuignus tenetur victrico ſoluere alimenta, etiam quando ſunt fratres ſocij, non tamen ſocietate vniuerſali.*
8 *Victricus præſumitur odio priuignum habere.*
9 *Priuignus non debet educari apud victricum.*
10 *Mater non educat filium, quando ſuperinduxit victricum.*
11 *Tutela aliquando victrico decernitur.*
12 *Mater non poteſt ſecundo viro plus relinquere, quàm vni ex filijs cui minus reliquit.*
13 *Maritus non tenetur de fructibus dotium alere filios vxoris ex primo matrimonio.*
14 *Victricus repetit a priuigno quidquid impendit circa res illius.*
15 *Victricus repetit a priuigno quidquid pro eo ſoluit magiſtro, qui illum docuit grammaticam, vel artem.*
16 *Victricus non repetit a priuigno alimenta, quando ille erat alendus a matre.*
17 *Salic. in l. ſi paterno, nu. 3. C. de neg. geſt. quomodo intelligatur.*
18 *Victricus non repetit alimenta a priuigno, quam habuit in ſuis ſeruitijs, & obſequijs.*
19 *Victricus non repetit a priuigno alimenta, etiam quando erat illius adminiſtrator, ſi eum habuit in obſequijs.*
20 *Alere quiſque illum tenetur, cuius operis vtitur.*
21 *Donatio non præſumitur quando ſumi poteſt alia coniectura.*
22 *Cauſæ duæ quando concurrunt, ſemper actus infertur ad cauſam neceſſariam.*
23 *Antidoralis obligatio, nullam parit obligationem.*
24 *Antidoralis obligatio non poteſt deduci in compenſationem.*
25 *Frater non repetit a fratre alimenta, quæ familiæ fratris præſtitit, ſi ab ea ſeruitia recepit.*
26 *Antidoralis obligatio plurimos operatur effectus.*
27 *Solutio magis refertur ad recompenſationem, quàm ad extinctionem debiti.*
28 *Compenſatio non fit ſpecie ad quantitatem.*
29 *Compenſatio in antidorali obligatione non fit ſecundum communes regulas.*
30 *Antidoralis obligatio deducitur in obligationem volente debitore.*
31 *Compenſatio alimentorum cum obſequijs fit non pro rata, ſed in totum. & ibi vide de veritate.*
32 *Compenſatio inducitur in totum, licet res, quæ datur in compenſationem, non æquiualeat debita.*
33 *Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri.*
34 *Compenſatio alimentorum cum obſequijs fit pro rata.*
35 *Donatio ob merita dicitur ſimplex, quatenus re donata excedit merita.*
36 *Acceptans legatum factum cum onere, non tenetur vltra vires legati.*
37 *Acceptans legatum cenſetur agnoſcere onus iniunctum, etiam ſi excedat valorem legati, quando dictum eſt pro omni, & toto, &c.*
38 *Res eadem poteſt diuerſis reſpectibus diuerſo iure cenſeri.*
39 *Operæ æſtimātur quanti victricus fuiſſet conducturus illas operas.*
40 *Fructus domus ſoluere, qui tenetur, non ſoluit quantum domus potuiſſet locari, ſed quanti eſſet conducturus.*
41 *Melioramenta æſtimantur quanti res fuit meliorata, non quantum fuit impenſum.*
42 *Operæ an æquiualeant alimentis, committitur arbitrio iudicis.*
43 *Operæ artificis plus æſtimantur quàm alterius perſonæ.*
44 *Operas fuiſſe præſtitas, an probet priuignus.*
45 *Victricus non repetit a priuigno modicam impenſam alimentorum.*
46 *Victricus nobilis, & diues, non repetit a priuigno paupere alimenta.*
47 *Donatio præſumitur in diuite.*
48 *Donatio eſt quid proprium Principis, & magnatum.*
49 *Tutor principis poteſt donare.*
50 *Victricus non repetit a priuigno alimenta, quando extat coniecturæ donationis.*
51 *Animus declaratur per ſcripturam priuatam.*
52 *Animus probatur per teſtes ſingulares.*
53 *Victricus, an donandi, vel repetendi animo præſtiterit alimenta, iudicis arbitrio committitur.*
54 *Victricus ex quibus præſumatur habuiſſe animum donandi.*

QVAESTIO XI.

1 VICTRICVS eſt priuigno loco † pa
tris, & ei debetur affectus quaſi pa
ternus, l. ſi paterno, C. de neg. geſt.
l. ſi. C. de obſeq. patr. præſt. Crauet.
cōſ. 490. nu. 3. at ſi priuigno alimen
ta præſtet, quæſitum eſt ſi poſſit re-
petere in caſu dubio, quia vbi clarum eſt, vel do-
nandi, vel repetendi animo aluiſſe, nō datur repe
titio, & tex. in l. ſi paterno, C. de neg. geſt. Videtur
probare, quod denegetur repetitio, dum in ſecun-
do reſponſo concedit repetititionem ſub condi-
tione, ſi præſtitit animo repetendi: a contrario
2 enim ſenſu, quod † argumentum valet, l. 1. §. eius
rei, ff. de offi. eius, l. qui teſtamen. §. mulie. ff. de te-
ſtam. c. cum Apoſtolica, de his quæ fiunt a Prælat.
3 etiam quando verba legis ſunt † conditionalia,
Petr. Cin. & Bald. in l. conuenticulam, C. de epiſc.
& cler. Bal. & Caſtren. in d. l. qui teſtamento, Euerard. loco quarto, a contrario ſenſu, ſi non præſtitit alimenta repetiturus, ea non recuperat. Et

ita intelligunt illum textum ibi Petr. & Cin. vo-
lentes, quod videatur impenſam feciſſe paterno
affectu, & conſequenter donaſſe, niſi conſuetudo
regionis aliud ſuadeat, ſequitur Bart. & Aret. in 2.
notab. eodem modo intellexit Gram. deciſ. 103.
nu. 27. & Equinar. Bar. in d. l. Neſennius, ff. de neg.
geſt. quem infert Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi
mater, nu. 61. in fine, ff. de liber. agnoſc. Et concur-
runt affectio ac fauor alimentorum, quæ duæ ra-
tiones plurimum poſſunt, vti fuit ſupra conſidera-
tum in alijs caſibus: contraria tamen ſententia ve
rior eſt, & magis communiter a Doctoribus appro
bata, quod in dubio victricus præſumatur aluiſſe
4 animo † repetendi, & conſequenter poſſit repete-
re ſi aliud a priuigno probatum non ſit, quod Iu-
dicem detorqueat in contrariam partem. Et hoc
voluit gloſ. in d. l. ſi paterno, vbi diſtinguit, an pri-
uignum habuerit in obſequio, vel non: vbi enim
non conſtat illum fuiſſe vſum miniſterio priuigni,
vult quod detur repetitio, quam ita intelligit Bal.
ibi dicens, quod in dubio præſumitur animus re-
petendi, non quicunque in rem alterius impendit,
videtur habere animum repetendi, facit lex, cum
de indebito, ff. de probatio. eodem modo intelli-
git Caſtren. num. 1. idem probauit Salic. num. 1. &
Alexan. nu. 2. imò ex eo quod conceditur victrico
alimentorum repetitio, infert Bald. ex eo textu,
quod licet quis teneatur alere vxorem, non tamen
tenetur alere priuignum, nec eum recipere in do-
mum, ſi non vult, quia ſi teneretur, non poſſet re-
petere, argumento eorum, quæ notantur in l. ali-
menta, C. de negot. geſt. Et idem dicunt Salicet. nu
me. 1. & Alex. nu. 2. vbi dicit hoc fuiſſe deciſum, niſi
in ea lege, quæ ideo non eſt de indubitabili, vt cre-
debat Fulgoſ. Capra in conſil. 105. num. 1. vbi tres
caſus diſtinguit, quando ſcilicet conſtet, quod ani
mo repetendi, item quando certum eſt animo do-
nandi, tertio quando eſt dubium. In duobus enim
primis caſibus ſeruatur victrici voluntas, in du-
bio autem præſumitur animus repetendi, niſi ex
coniecturis aliud appareat, Corn. in conſi. 265. co-
lumna penultima, in quinto dubio, vol. 1. vbi ta-
men tenet contrarium, ſed ex coniecturis, quæ in
ſuo facto concurrebant, Ruin. in conſil. 94. num. 7.
vol. 5. vbi tamen in facto propter alia accidentia
contrarium tenet, ſed ſat eſt quod alio non concur
rente ſequitur gloſ. & alios in dicta l. ſi paterno. Et
hanc partem quidquid alij ſentiãt, probauit Aret.
in dicta l. ſi paterno, dum notat, quòd victricus
non tenetur alere priuignum, quia aliàs non repe-
teret, & licèt paulò infra quod præſumitur impen
diſſet animo donandi, tamen refert ſe ad diſtin-
ctionem gl. ibi, quæ tenet contrarium, vt ſupra di-
xi. Hanc quoque tenuit Menoch. de arbitr. iudic.
caſu 88. numero 13. Cordub. in l. ſi quis a liberis,
§. ſi mater, numero 62. ff. de liberis agnoſcendis.
Infert ex hoc Bald. in dicta l. ſi paterno, in fine,
5 quod ſi plures ruſtici † ſimul habitantes alunt de
communi totam familiam, tenebitur is, qui ha-
bet alimenta eorum fratri refundere, qui nullos
habebat filios, ſi illi filij non erant in obſequio
communi, mouetur ex textu illo, & ex notatis in
l. alimenta, C. eodem tit. ſequitur Caſtrenſ. num. 2.
Nam dicit ſe ita conſuluiſſe Caſtrenſ. in conſilio
304. numero quinto, verſic. ad quintum, vol. 2. vbi
ait, quod quidquid repetitum fuerit a priuigna,
cedet commodo totius ſocietatis, quia non tene-
bantur ſocij alere, immo fortius dicit, quod non
potuiſſet expreſsè donare, & prædicta vera ſunt,
quãdo non ſunt ſocij omnium bonorum, at ſi ſint
omnium bonorum ſocij, tunc licèt vnius familia
maior ſit & maiore ſumptu alatur, tamen in diui-
ſione nulla ratio habebitur eius quod pro ea im-
penſum fuit vltra ſumptum erogatum pro fami-
6 lia alterius, quia in vniuerſali ſocietate † omnia
ſunt æqualiter pertinentia, & diuidenda, l. ſi ſo-
cius pro filia, ff. pro ſocio, Bald. in l. ſi patrus, co-
lumna finali, C. communi diuid. in l. finali, C. de
collat. Ancharanus in conſil. 298. Roman. in conſi.
372. numero 4. Barbat. in conſ. 22. num. 4. volum. 1.
Socin. in conſil. 40. nu. 5. vol. 4. Iaſ. qui multos citat
in conſi. 5. num. 7. vol. 1. vbi facit differentiam inter
ſocietatem omnium bonorum, & ea quæ non eſt
vniuerſalis, atque ita ex prædictis colligitur am-
7 pliatio, quod etiã inter fratres ſocios † detur re-
petitio alimentorum priuigno præſtitorum, ſi ſo-
cietas non eſt vniuerſalis, ſecundum Caſtrenſ. di-
cto conſil. 304. quam ſequitur in propoſito Crauet.
conſil. 159. nu. 10.

Noſtra tamen concluſio vera non probatur, in
l. ſi paterno, quia tam in primo, quàm in ſecundo
reſponſio nihil certi ponit, & vtroque in loco ſub
conditione loquitur: primo ſcilicet ſi paterno af-
fectu, ſecundo verò ſi repetiturus impendit. Sed
8 melior eſt ratio, quia priuignos victricus † in du-
bio præſumitur odio habere, l. prima, vbi gloſ. C.
vbi pupil. educ. debe. l. 4. ff. de inofficioſo teſtamen
9 to, ideo prohibitũ reperitur, ne priuignus † apud
eum educetur, quia ſuſpectus ne vitæ priuigni in-
ſidietur, dicta l. prima, Crauet. conſil. 142. nume-
ro 18. vbi quod victricus præſumitur odio habe-
re priuignum, Maſcard. in tract. de probatio. con-
cluſ. 531. numero 62. immo mater ipſa redditur ſu
ſpecta, eo quod ſuperinduxit victricum, proinde
10 priuatur educatione filij † l. prima, in principio,
verſic. ſi non victricum eis induxerit, ff. vbi pupil.
educ. debe. Curt. iun. in conſi. 94. col. fi. Menoch. de
arbit. iudic caſu 168. nu. 10. Et licèt aliquando tu-
11 tela † victrico decernatur, vt in l. fin. in principio,
ff. de contra. iud. tute. l. nonnunquam, ff. de ado-
ptio. tamen illud fit quando victrici fides & opi-
nio eſt probatiſſima, & omnibus teſtata, & pro-
pter eandem ſuſpicionem inductum eſt, quod ma-
12 ternõ poſſit vltra marito † relinquere, quam vni
ex filijs prioris matrimonij, cui minus dedit, l.
hac edictali, C. de ſecund. nupt. donatio verò non
ſolet fieri niſi in perſonam gratam, & procedit a
ſola beneuolentia: ergo non debet præſumi in vi-
ctrico, in quo non præſumitur beneuolentia, &
cui priuigni non ſunt grati. Et hoc eſt quod vo-
luit dicere Cordub. in dicta l. ſi mater, numero 64.
& ſequen. vbi ad impertinentia dilabitur conſide-
rando, an ſtandum ſit dicto victrici, quod alimen-
ta præſtiterit animo donandi, vel repetendi, ex
quo contra eum eſt præſumptio: quorſum enim
id quærere, cum in propoſito nunquam ſtetur de-
clarationi eius, qui præſtitit alimenta, niſi facta
ſit a principio, nec proſit quæ ex poſt manauerit,
vt in præcedentibus quæſtionibus dixi loquendo
de declaratione.

Ampliatur ſecundò concluſio prædicta, vt lo-
cum habeat etiam ſi victricus penes ſe dotes vxo-
ris, eiusque fructus vltra ſumptum in matrimo-
nij onera neceſſarium ſufficerent etiam pro ali-
mentis priuigni, nihilominus enim poterit vi-
ctricus alimenta præſtita repetere a priuigno:
non

13 non enim maritus † tenetur de fructibus dotium
alere vxoris filios ex primo marito, Lancell. Dec.
in l.ſi conſtanre, in fi. princ. ff. ſoluto matrimonio,
vbi fortius dicit quod id procedit etiam quando
dos ob vergentiam mariti ad inopiam fuit collo-
cata in tuto, quia etiam eo caſu, ſi fructus ſuperſint
vltra id quod pro oneribus matrimonij erat ne-
ceſſarium, ſpectant ad maritum, & eius lucro ce-
dunt, ſequitur Io. Lup. in c. per veſtras, ante nota-
bil. §.19. nu.1. & ſeq. allegat tex. in l. quamuis, ff. ſo-
luto matrimonio, & reprehendit Cin. qui in l. vbi
adhuc, C. de iure dot. tenebat contrarium, & hanc
partem probauit quoque Cordub. in d. l. ſi quis a
liberis, §. ſi quis ex his, nu. 274. Atque ita dabitur
repetitio non ſolùm quando de proprijs bonis a-
luiſſet, ſed etiam quãdo de fructibus dotium, quia
vtroque caſu de ſuo dicãtur aluiſſe, ex quo fructus
ad ſe ſpectant.

Quod ſi prædicta locum habent quoad expen-
ſas factas in alimenta priuigni, multò magis ven-
dicabunt, vbi victricus aliquid erogauit in res pri-
14 uigni: † nam facilius reperitur impenſa facta cir-
ca res, quàm ea quæ fit circa perſonas, vt proba-
tur in l. alimenta, C. de neg. geſt. & dixi ſupra, &
hanc diſtinctionem facit in propoſito Ci. poſt Pet.
in d. l. ſi paterno.

Et quod ſupra dictum eſt de alimentis locũ ha-
bet quoque in impenſa, quæ fit in conducendis ma
15 giſtris, † qui artem docent, nam hos caſus vnico
verbo determinat textus in d. l. ſi paterno, in prin-
cipio, quod tamen Bal. ibi in principio intelligit
de arte, quæ conuenit ſexui, ſubdens quod olim
puellæ addiſcebant etiam artem Grammatices, vt
in l. qui filium, ff. vbi pupil. educ. debe. ſequitur Sa-
lic. nume. 5. vbi ait vidiſſe Bononiæ multas mulie-
res ſcribentes textus cum gloſſis, & refert Docto-
rem ſuũ vidiſſe vltra centum Aret. vbi dicens ex-
penſam magiſtri admittendam tanquam vtilem,
imò æquiparari expenſæ alimentorum, & laudan-
dum tutorẽ, qui prouidebat pupillo de magiſtro,
& quamuis Bald. nihil alleget ad probandũ quod
intelligi debeat de arte congruente, tamẽ ipſe ad-
ducit tex. in l. Stichus, ff. de legat. 3.

Intellige tamen quod victricus repetat expen-
ſas prædictas, quando priuignus ſeipſum alere te-
nebatur, at ſi erat alendus a matre, tunc victricus
16 non repetit ab illo, † quia non eſt geſtum illius ne
gotium, nec verſum eſt in illius vtilitatem, ex quo
mater, vel alius alere tenebatur, vt probatur in l.
2. C. de neg. geſt. vbi ponunt omnes Doctores, &
dixi ſupra loquendo de matre, quæ filium aluit,
ita Cin. in d. l. ſi paterno, vbi tamen dicit, quod
hoc caſu repetit a matre, quæ tenebatur, nam il-
lius negotium fuit vtiliter geſtum, & pecunia eſt
verſa in illius vtilitatẽ, fecitq; victricus quod ma-
tri incumbebat, & quod illa facere neceſſe habuiſ-
ſet, quæ cum fuerit ab eo onere releuata a victrico,
debet illi reſtituere, & dicit non ſolum a matre re-
peti poſſe, ſed etiam a quocunque alio, qui tenere-
tur alere. Quod etiam voluit Pet. ibi, & idem tenet
Bal. circa fi. verſ. & hæc vera ſunt, Alex. nu. 2. verſic.
quod eſt verũ. Sed Sali. hoc caſu, nu. 3. dicit quod
vbi mater tenebatur alere, tunc eligere poteſt vi-
ctricus, a quo malit exigere a matre, vel ab ipſo
priuigno, quia vtriuſq; negotiũ geſſit, allegat quæ
ſupra dixerat, in l. ſi mandatum, C. de neg. geſt. vbi
17 tñ in eo iudicio † nihil eſt quod ad pñtem quæ-
ſtionẽ deduci poſſit, niſi conſideret l. nã & ſeruus,
§. fin. ff. de neg. geſt. vbi ſi maritus mandauit geri
negotiũ aliquod vxoris, datur vxori actio contra
maritum, vel etiam contra mandatarium, prout ei
magis placet. Sed illa lex nihil facit, qa ibi vterq;
geſſit tam maritus mandans, quàm mandatarius,
vt declarat gloſ. in d. l. ſi mandatum, vbi etiã Sali.
nu. 4. in 5. oppoſ. at in facto noſtro aliud eſt, quia
non agimus de actione danda contra duos geſto-
res, ſed de actione vni geſtori danda contra duos.
Præterea non eſt vera ratio Salic. dum dixit, quod
victricus alendo priuignũ geſſerit negotium tam
priuigni, quàm etiam matris, quæ alere teneba-
tur, nam priuigni negotium non fuit vtiliter geſtũ,
ex quo alius gratis facere tenebatur, vt in d. l. 2. C.
de neg. geſt. & vbi non eſt vtiliter geſtum negotiũ,
non datur actio illa.

Intellige ſecundo, quando priuignus non erat
18 in ſeruitio victrici, quoniam † ſi erat in illius obſe-
quio, nõ debetur alimentorũ repetitio, ſecundũ gl.
in d. l. ſi paterno, in 2. ſolutio. nam cũ recipit ſerui-
tia vr̃ impendere in illorum recompenſationem,
l. ſed ſi vir ex ſana, §. fi. ff. de dona. inter vir. & vxor.
l. ſicut, ff. de oper. liberto. ſequitur Bal. in d. l. ſi pa-
terno, num. 3. Sed ante eum Bar. ibi, qui dicit hanc
diſtinctionem, an ſit in ſeruitio, vel non, eſſe valdè
notabilem, & menti tenendam, quia ex qualitate
perſonæ, pro qua fit impenſa iudicamus, an habeat
animum repetendi, vel donandi, Salic. idem te-
net nu. 2. dicens quod tali caſu vr̃ impendere pro-
pter ſeruitia, & operas, Alex. nu. 2. Corne. in conſi.
265. col. pen. verſic. in dubio autem, vol. 1. Ruin. in
conſi. 94. nu. 7. vol. 5. vbi ampliat, etiam ſi victricus
19 † adminiſtraret bona priuigni, quia nihilominus,
cum vtitur opera illius, cenſetur donare, non au-
tem impendere de bonis victrici, quia ceſſat præ-
ſumptio. Et dicam paulò infra, & Aret. in d. l. ſi pa-
terno, dicit diſtinctionem ſupra citatæ glo. ſingu-
larem eſſe, latè hanc limitationem tenet Cordub.
in d. §. ſi mater, nu. 69. Burſat. cõſ. 83. nu. 9. Et ratio
20 eſt, quia alere † quis tenetur eum, cuius operis v-
titur, l. in rebus, §. poſſunt, ff. commoda. & dixi in
titulo, quibus & a quibus alimen. debean. & pro
ea regula multos allegat Cordub. d. §. ſi mater, nu.
69. Ideo fit ſimilis diſtinctio inter fratres, quan-
do alunt etiam filios alterius fratris. Cum ergo
teneatur alere, non repetit quod impendit, argu-
mento l. alimenta, C. de neg. geſt. vbi fortius Do-
ctores dicunt, quòd proteſtatio non prodeſt, quã-
do tenetur alere; & quod attinet ad ampliatio-
nem, de qua agit Ruin. in dicto conſi. 94. volum. 5.
quando ſcilicet victricus adminiſtrabat, quod ni-
hilominus videatur aluiſſe in recompenſationem
ſeruitiorum, ea videtur dubitabilis, quia vbi ſumi
poteſt alia coniectura, quàm donationis, nunquã
21 præſumitur donatio, † vt ponit latè D. Becius in
conſ. 52. nu... & Cordub. in d. §. ſi mater, nu. 68. Cũ
ergo poſſit proteſtatio referri ad cauſam admini-
ſtrationis, non debet trahi ad ſolam cauſam ſer-
uitiorum præſtitorum, & ſicuti actus, cui duplex
cauſa poteſt aſcribi, ſcilicet neceſſaria, & volun-
22 taria, in dubio referri † debet ad cauſam neceſ-
ſariam, vt in propoſito in materia alimentorum
eſt textus in l. fin. C. de alimen. pupil. præſtan. per
quem ita eam regulã conſtituit Abb. in conſ. 100.
in fi. vol. 2. dixi in conſi. 19. nu. 27. ita qñ duæ cau-
ſæ neceſſariæ præcedunt, referri debet actus ad
magis neceſſariam, vt dicimus de ſolutione, quæ
cẽſeri debet facta in debitum grauius, l. 1. & l. 2. ff.

de ſolut. magis neceſſaria autem eſt cauſa admini-
23 ſtrationis, quam ſeruitiorũ, quia obligatio † anti-
doralis nõ producat actionem, Dec. & Cagnol. in
l. donari, ff. de reg. iur. & ratione adminiſtratio-
nis dari poterat actio ad alimenta, proinde actus
cenſeri debet factus ex ea cauſa, ad quam cogi po-
terat, Io. Andr. in c. præterea, in ver. extorquentes,
de iure patron. dixi in conſi. 164. nu. 27. Imò obli-
24 gatio antidoralis † deduci non poteſt in compen-
ſationem, vt voluit Angel. in Auth. de nou eligen.
ſecundo nub. in princip. nu. 1. Iaſ. in l. ex hoc iure,
nume. 73. ff. de iuſtitia & iure, & ego in d. conſilio
164. num. 28. vbi infero, quòd donatio vxori facta
cenſetur potius ex cauſa matrimonij, quæ erat ne-
ceſſaria, quam ex antidorali obligatione.

Exiſtimo tamen Ruini deciſionem veram eſſe,
ꝙ etſi adminiſtret, tamen videatur alere ob cau-
ſam ſeruitiorum: nam videmus idem eſſe in Præ-
tore, qui alimenta pupillo præſtita tenetur com-
penſare cum ſeruitijs, vt dicam infra ſuo loco, idẽ
videmus in fratre, qui alimenta non repetit, quæ
25 præſtitit fraternæ familiæ, ſi ab ea † recepit ſerui-
tia, vt ponunt Doctores, præcipuè Aret. in l. ſi ne-
gotium, C. de negot. geſt. & dicam ſuo loco. Et non
obſtat, ꝙ coniectura donationis ſumi non debeat,
quia vbi etiam cenſerentur præſtita alimenta in-
tuitu ſeruitiorum, adhuc non diceretur vitricus
donare, ſed debitum ſoluere: nã antidoralis obli-
26 gatio plurimum poteſt, & multos † operatur ef-
fectus, quos recitat Iaſ. in l. ex hoc iure, ff. de iuſti-
tia & iure, latè Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſic. do-
natione largitus, nu. 44. & ſequen. C. de reuoc. do-
nat. Et licèt datum in cauſam remunerationis di-
catur donatum, tamen, vbi præcedebat alia cau-
27 ſa, ſemper † actus qui ſequitur, continet præſum-
ptam donationem, licèt poſſet referri ad aliam
cauſam, vt eſt text. in l. ſi vero non remunerandi,
§. idem Papinianus, vbi Gloſ. Bart. & alij, ff. mand.
Glo. in l. vtrum, ff. de donat. inter virum & vxorẽ,
infinitos ad hoc citat Tiraquel. in dicto verſic. do-
natione largitus, nu. 50. Atque ita actus, qui trahi
poteſt ad ſolutionem debiti, & ad compenſatio-
nem ſeruitutis, refertur ad recompenſationem, id
quod meo iudicio plurimum facit ad propoſitum
noſtræ quæſtionis.

Non etiam mouet, quod cauſa adminiſtratio-
nis videatur fortior & magis neceſſaria, imò quia
non eſt neceſſaria: nam adminiſtrator bonorum
non cogitur præcisè alere, licèt cogi poſſit ad
ſubminiſtrandum pecuniã de bonis, quæ ipſe ad-
miniſtrat ad effectum, vt dominus alimenta ſibi
quærat, ſed ea compenſatio nõ fit ita facile de ali-
mentis ad pecuniam, ideſt de ſpecie ad quantita-
28 tem, ſecundum ea, † quæ ponunt Doctores in l. ſi
conuenerit, ff. de pigno. actio. l. ſi non fortè, §. ſi cen-
tum, ff. de cõd. indeb. l. ſi ex pecunia, C. de rei vend.
l. quod dicitur, C. de compenſ. Corn. in conſi. 130.
col. 2. vol. 4. ſicuti fieret de alimentis ad ſeruitia,
29 quia in antidorali obligatione compenſatio † nõ
fit ſecundum regulas de quãtitate ad quantitatẽ,
ſed quocunq; modo ſeruitium recompenſari po-
teſt, ſiue in pecunia, ſiue in alijs rebus, ſiue etiam
in obſequijs, & ſeruitijs, & per hæc ſublata eſt
quoq; difficultas, quæ fiebat, quia obligatio anti-
doralis non poſſit deduci in compenſatione: nam
illud verum eſt eo inuito, qui tenebatur ad anti-
dora, ita loquuntur iura ſupra in contrarium alle-
30 gata, ſed eo volente † deduci poteſt, ſicuti dixi
ſupra, ꝙ actus præſumitur donatio, potius quàm
alius contractus, quando merita præcedebãt. Ad-
do Corne. in conſ. 265. col. fin. verſic. ratione enim
conſanguinitatis, vol. 1. vbi conſiderat antidora-
lem obligationem, ad præſumendum donationẽ,
& conſil. 257. col. 3. eodem vol.

An autem compenſatio alimentorum cum ſer-
uitijs fiat proportionabiliter, ideſt quatenus ca-
piunt, ſeu quanti valent ſeruitia, & non vltra, an
verò in totum, etiam ſi ſeruitia non ſint æquiua-
lentia. Et Burſat. in conſil. 94. num. 11. tenet, ꝙ etſi
31 ſeruitia non æquiualeant alimentis, fiat † totius
debiti alimentorũ extinctio, allegat Aret. in con-
ſil. 48. in fine, Riminal. ſenior in conſil. 94. vol. 2. &
Corne. in conſil. 257. vol. 1. Et pro confirmatione
facit, quia vbi quid fit animo compenſandi, tunc
licet res, quæ datur, ſit minoris valoris quàm de-
32 bitum, fit totalis extinctio debiti, † ita dicunt Ca
ſtren. & Alex. in l. ſi cum dotem, §. ſi pater, ff. ſoluto
matrimonio, Dec. in conſil. 245. nu. 8. Ruin. in con-
ſil. 79. in principio, vol. 2. Craue. in conſi. 174. nu. 9.
Natta in conſil. 186. nu. 1. Simon de interpret. vlti-
mar. volunt. lib. 5. interpret. 1. dubit. 3. nu. 106. Ad-
do quod ſi compenſatio induceretur ſolum pro ra
ta ſeruitiorum, vnus actus diuerſo iure cenſere-
tur, & eadem præſtatio pro parte præſumeretur
facto animo donandi, & pro parte animo repeten
33 di, contra † l. cum qui ædes, ff. de vſucapio. & idem
animus diuidi non debet.

Contraria tamen ſententia verior & iuſtior mi
hi videtur, ꝙ ſcilicet compenſatio fiat tãtummo-
34 do pro rata ſeruitiorum, & hoc ponit † expreſsè
Corne. in d. conſi. 265. col. pen. & fin. vol. 1. & dicit
concluſionem procedere ſi operæ ſint æquiualen-
tes alimentis præſtitis. Idem probauit Aret. in d.
cõſi. 148. circa finẽ, dicens, ꝙ alimenta compenſan-
tur ad minus pro rata operarũ præſtitarũ, & facit,
quia vbi aliquid conceditur pp merita, intelligitũ
quatenus merita ipſa reſpõdent, nõ vltra. Ideo quũ
dicimus, donationem remuneratoriam non inſi-
nuari, intelligimus niſi excedat merito: item &
donationem excedentem merita reuocari ob fi-
liorum ſuperuenientiam, quia non dicitur ob me-
35 rita, † ſed ſimpliciter, quatenus excedit, c. relatũ,
il ſecondo, de teſtam. Oldr. conſil. 226. col. pen. Io.
And. Gul. Cun. Bar. Bal. Salic. Angel. Imo. Roman.
Iaſ. & plures alij citati a Tiraq. in d. l. ſi vnquam,
in verſ. donatione largitus, num. 8. C. de reuoc. do-
natio. & eſt regulare, quod conceſſum ob cauſam
aliquam, non vltra extenditur quàm duret cauſa,
Tiraq. in tract. ceſſan. cauſa, in principio, & quod
dictum eſt compenſationem fieri in totum, non eſt
verum, quinimmo contrarium voluit Imola in l.
creditorem, ff. de legat. 2. vbi vult, quòd acceptans
36 relictum factum † cum onere, non teneatur ad
onus, niſi in quantum valet res relicta, Ruinus in
conſil. 92. nu. 9. vol. 5. Et diſtinguunt in propoſito
Doctores, ꝙ aut ſimpliciter relinquitur aliquid
animo compenſandi, & tunc compenſatio indu-
citur ſolum pro rata: aut verò ita relinquitur, vt
37 ſit pro omni & † toto eo, ad quod tenebatur, &
tunc fiat compenſatio in totum, ita Caſtrenſ. in l.
ſi compenſandi, C. de hæredib. inſtituen. vbi Alex.
nu. 2. idem Caſtren. in conſ. 193. nu. 3. vol. 2. Alex. in
d. §. ſi pater, nu. 2. Rol. in conſil. 65. nu. 23. volum. 2.
Phanuc. in tract. dot. gloſ. 8. nu. 72. In caſu autem
noſtro tacita eſt ea compenſatio, ideo non opera-
tur vltra id, quod operaretur expreſſa. Et quod
dictum

dictum eſt; vnam rem non cenſeti diuerſo iure,
multis modis a Doctorib. limitatur, & præcipuè,
38 quod diuerſis reſpectibus poteſt diuerſo iure con-
ſiderari, l. miles, §. pro parte, ff. de legat. 2. Abb. in
c. cum in tua, in fi. de decim. & alios citaui in con-
ſil. 127. nu. 69. & in conſ. 150. nu. 101. poteſt, quate-
nus conſtituunt merita, habuiſſe animum compen-
ſandi: quatenus verò alimenta excedunt merita
habuiſſe animum repetendi, vide infra in quæſtio-
ne de tutore.

In æſtimandis autem operis dubium ſæpe ori-
tur, an fiat æſtimatio habito reſpectu, quanti po-
tuiſſent locati ab eo, qui obſequia præſtitit, an ve-
39 rò quanti fuiſſet conducturus† vitricus, argumen
to l. ſi non ſortem, §. libertus, ff. de cond. indeb. Et
per illum tex. ita in terminis loquendo de tutore
tenet Cuman. in conſ. 88. in fine, ſequitur Cordub.
in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, nu. 81. ff. de liber.
agnſc. addo id, quod Bart. in l. in ſumma, §. in fru-
mento, verſ. & ſic, ff. de cond. indeb. vbi dicit, con-
tra eum, qui domum meam inhabitauit, forman-
40 dum eſſe libellum, † vt fructus ſoluat habito re-
ſpectu ad penſionem, qua ipſe conducturus fuiſ-
ſet conuentus; non qua agens erat locaturus, ſe-
quitur ibi Bal. Alex. in conſil. 118. vol. 4. Dec. in con
ſil. 62. col. 3. in fine, Cotta in memor. inop. credi-
tor habitando, Natta in conſ. 58. nu. 1. Et ratio eſt,
quia eas tantum operas videtur recepiſſe, quas
coactus fuiſſet aliunde conducere, ſi ab alimenta-
rio non fuiſſent præſtitæ, non eas, ſine quibus po-
tuiſſet nihilominus vitam ducere, & repetitio da-
tur tantummodo in eo, quod factus eſt locuple-
tior. Idem videmus in æſtimatione, quæ fit de me-
lioramentis in caſu reſtitutionis rei, vel fideicom-
miſſi, vel ob reſtitutionem feudi, quia attenditur
41 quanti res meliorata fuit,† non quantum fuerit in
meliorando erogatum, l. domos hæreditarias, vbi
Bart. Angel. Caſtren. & Iaſ. ff. de legat. 1. cum infi-
nitis citatis a Menoch. in tract. de recuper. poſſeſ.
remed. 15. nu. 557. Natta in conſ. 13. nu. 6. cõſ. 256.
nu. 4. Anchar. moder. famil. quæſt. lib. 1. q. 46. nu. 6.
deciſ. Peruſ. 24. nu. 25. Fiat ergo æſtimatio opera-
rum habito reſpectu ad commodum, quod vitri-
cus ex eis perceperit, nulla habita ratione quanti
fortè vitricus, eas potuiſſet alijs locare. Haberi
etiam debet ratio perſonarum in æſtimandis ſer-
42 uitijs, & Iudex iſto caſu † ſuper æquiualentia vte-
tur ſuo arbitrio, vt docet Burſat. in conſ. 88. nu. 10.
verſ. & quæ ſeruitia, & voluit glo. in l. fi. ff. de oper.
ſeruo. Corne. conſ. 265. nu. 28. vol. 1. Cordub. d. §. ſi
mater, nu. 80. vbi addit, quod arbitrio Iudicis de-
cidenda committuntur, quæ a lege certam non ha-
bent determinationem, Bal. in l. certum, nu. 11. C.
famil. erciſc.

In æſtimandis etiam operis habenda eſt ratio
perſonæ, quæ alimenta percepit; alia etenim fiet
calculatio, ſi artifex ſit, alia vero ſi nudus ſit mini-
43 ſter, quia plus æſtimantur artificis operæ, † quam
alterius perſonæ miniſterium ſimplex, l. fina. §. in
eum, ff. de lib. cau. l. vt iuriſiurandi, in §. dabitur, ff.
de oper. liber. Et pulchram refert diſtinctionem
Cordub. in d. §. ſi mater, num. 76. adducendo ad id
Ant. Auguſt. & Foreatulum, vbi in impubere, qui
ſit artifex, vult decernendum eſſe ſalarium, non
etiam ſi ſimplex ſit miniſter. In ſumma, certa non
poteſt dari regula: nam tam ſagax, tamque poteſt
eſſe induſtrius quis, quantumuis impubes & nu-
dus miniſter, quod nedum alimenta, ſed etiam ſa-
larium poterit operis ſuis mereri, & docet expe-
rientia infinitos nunc in nobilium domibus age-
re impuberes conſtituto in menſes ſalario, nec mi-
nus videmus ſeruari inter ruſticos, qui in cuſto-
diendis pecudibus, & armentis vtuntur impube-
rum operis, & ſalario conducunt, propterea benè
penſanda eſt impuberis qualitas, ſicuti & pube-
ris: multi enim adeo deſides, & inertes ſunt, qui-
bus ne alimenta quidem in operarum compenſa-
tionem dari poſſunt, quamuis prouectam ætatem
agant. Hęc verò docet experientia, & naturalis ra-
tio, vt legis comprobatione non egeant. Cum ve-
rò conſtat priuignum fuiſſe continuè in domo vi-
trici, videtur eo ipſo conſtare, quod præſtiterit
obſequia, & operas, vt poſt Bart. Cin. Abb. & Ruin.
concludit Burſat. d. conſ. 83. nu. 10. ſed ex pręd ictis
nemo id affirmat, & omnino tenetur priuignus
44 probare † obſequia, tum quia cum in facto con-
ſiſtant non præſumuntur, l. in bello, §. factæ, ff. de
capitu. tum etiam, quia ſunt fundamentum ſuę in-
tentionis, l. eum qui, ff. de probatio. & ſola reſiden-
tia in domo nõ infert neceſſariam operarum pre-
ſtationem, cum non etiam conſtet illius operas
alicuius eſſe valoris, & earum quoque qualitas
probanda ſit.

Tertiò principaliter declara cõcluſionem prę-
dictam; ne locum habeat, quando impenſa eſſet
modica, quia non præſumitur eam factam fuiſſe
45 animo repetendi, ſed donandi, † ita Bald. in d. l. ſi
paterno, verſ. item & quantitas, vbi dicit facilius
concedi, & præſumi donationem quantitatis mo-
dicæ, quàm magnæ, l. vtrũ, ff. de donatio. inter vir.
& vxor. facit etiam l. 1. & l. alimenta, C. de negot.
geſt. vbi præſumuntur donata alimenta modica et
inter perſonas, in quibus regulariter datur repe-
titio, Corne. in d. conſil. 265. in fine, vol. 1. vbi quod
ſi expenſæ non ſint magnæ, videtur vitricus eas fe-
ciſſe animo donandi. Mihi autem non placet hæc
limitatio: nam etſi facilius donetur quid modi-
cum, quàm magnum, tamen nec res modica præ-
ſumitur donari, vt dixi in præcedentibus quæſtio-
nibus. Et prædicti Doctores inter alias donatio-
nis coniecturas referũt quidem modicitatem im-
penſæ, ſed non dicunt eam ſolam arguere animum
donandi, propterea neceſſe erit quod concurrat
aliud quid, vt quæ ſingula nõ proſunt, multa iuuẽt,
l. patre furioſo, vbi Doctores, præcipuè Iaſ. ff. de
his, qui ſui, vel alieni iur.

Quartò non præſumitur animus repetendi, qñ
46 vitricus † erat nobilis, & diues, priuignus verò
pauper, nam & tunc inſurgit coniectura ſatis va-
lida donationis, Bal. in d. l. ſi paterno, verſ. & licet
gloſſa, vbi ait, quòd nobilis miles, & diues facilius
præſumitur donare, quàm faciat ignobilis & pau-
per, l. filius, ff. de donatio. Salic. num. 4. vbi non tam
conſiderat nobilitatem in vitrico, quàm pauper-
tatem in priuigno, quæ ideo facit abeſſe a vitri-
co repetendi animum: qui enim pauperem alit,
non videtur ſperare repetitionem. Videtur etiam
voluiſſe Caſtr. num. 1. dum ad præſumendum ani-
mum repetendi conſiderat vitricum non fuiſſe
valdè diuitem, innuens, quod ſi diues eſſet, præſu-
meretur animus donandi, Silnan. in conſil. 2. num.
23. Et ratio prædictorum eſt, quia nobilitas facit
47 præſumi † donationem, gloſ. in l. vxori ſuæ, §. fina.
vbi Bart. ff. de leg. 3. Bal. in l. 2. col. 2. C. de iure dot.
infinitos ad hoc citat Tiraq. in tract. nobilit. c. 37.
nu. 47. vbi allegat etiam Bald. in d. l. ſi paterno. Et

Digitized by Google

addit quod patum etiam eis videtur dare, quan-
do multa donant, exemplo Comitiſſæ Matildæ,
quæ aliquantulum terræ dicebat in Eccleſiam cõ-
tuliſſe, cum donaſſet triginta milliaria terræ, vt re-
fert glo. in l.ſed etſi ſuſceperit, §. 1. in verſi. modi-
ca, ff. de iudic. Menoch. d. caſu 88. nu. 49. & ſeq. Ra-
tio autem rationis eſt, quia ipſorum magnatum,
48 & Principum proprium eſt & peculiare, † dona-
tionem, & liberalitatem exercere, Ale. Iaſ. & alij in
l. pactum curatoris, C. de pac. Neuiz. in conſ. 12. in
49 3. ratione. Infertur hinc, quod tutor † Principis poteſt
donare, gl. in ca. grandi, de ſupplen. neglig. Prælat.
Alex. & alij ſupra citati. Et id quidẽ intellige non
in quocunque nobili, ſed in eo qui magna fulgeat
nobilitate, & opibus abundet, ita enim intelligunt
prædicti, item intellige, quando priuignus non eſt
æquè diues, ſed potius ad paupertatem vergit:
quia vt aduertit Salic. in d. l. ſi paterno, non tam
ipſum victricum attendimus, quàm & priuigni
qualitatem.

Quintò generaliter declara, vt non præſumatur
animus repetendi, quando coniecturæ aliquæ &
50 præſumptiones donandi ſubſiſterent, † deſumptę
ex qualitate priuigni, vel victrici, vt declarat Bar.
in d. l. ſi paterno, vbi etiam Bal. Sali. Caſtren. Aret.
& Alex. Capra in conſi. 105. num. 5. Corne. d. conſi.
265. in fine, vol. 1. Et ratio eſt, quia quod voluerit
donare, vel repetere, dependet ab animo; ea vero,
quæ in animo conſiſtunt, occulta ſunt, & ideo in-
dicijs, & coniecturis probanda ſunt. Hinc vide-
51 mus declarari animum † priuata ſcriptura, d. l.
Neſennius, vbi Doctores, ff. de neg. geſt. Crauet. in
conſ. 125. nu. 3. & teſtes ſingulares admitti ad pro-
52 bationẽ † animi, Caſtren. conſil. 395. col. 3. vol. 2.
Crauet. in conſ. 73. nu. 33. dixi in conſi. 94. nu. 47. &
in his, quæ ſunt difficilis probationis, contentatur
lex ijs probationibus, quæ ex natura rei haberi poſ
ſunt, vt ſunt iura vulgata.

Et quia ex diuerſitate accidentium, & factorũ
ius variatur, ideo Iudicis arbitrio committitur,
quæ ſufficiens ſit coniectura ad præſumendum, vel
53 donationem, vel repetitionem, † ex quo in iure
non eſt determinatum, ca. de cauſis, de offic. deleg.
l. 1. ff. de iure delib. Corne. d. conſi. 265. in fine, Ca-
pra d. conſi. 105. in fine.

Hæc omnia optimè procedunt retenta commu-
ni opinione, quòd victricus in dubio habuerit ani-
mum repetendi; quod ſi vnus contrarium tene-
ret, illum ſcilicet habuiſſe animum donandi, in-
telligere tamen debet non procedere, quando ex
coniecturis aliud appareret, puta quia proteſta-
tus fuiſſet ſe alere animo repetendi, argumento
d. l. Neſennius, ff. de neg. geſt. vel quando ſcriberet
ſuper libro impenſas, quas faciebat, d. l. Neſen-
nius, gloſ. in d. l. ſi paterno, vbi dicit quod prædi-
ctis, & alijs etiam modis probar poteſt animus
repetendi: idem eſt, quando adminiſtrat patri-
monium priuigni, Roman. in conſ. 255. nu. 2.
54 Immo è contra animus donandi † colligitur,
quando non adminiſtrabat, quando non eſt pro-
teſtatus, quando non tenebat librum rationum, vt
latè ponit Burſat. in conſi. 83. nu. 13.

SVMMARIVM.

1 *Frater non repetit alimenta, quæ fratri præſtitit quem alere non tenebatur.*

2 *Donatio præſumitur ex ſanguinis coniunctione.*

3 *Frater in dubio præſumitur dotaſſe ſororem de bonis proprijs.*

4 *Frater repetit alimenta, quæ præſtitit familiæ alterius fratris, ſi non eſt vſus operis.*

5 *Frater repetit a fratre quod impendit vt illum captiuum redimeret.*

6 *Frater in dubio impendere videtur animo repetendi.*

7 *Donatio ex coniunctione ſanguinis, non inducitur niſi in caſibus expreſſis.*

8 *Donatio præſumitur, quando frater redimit fratrem, ſi non proteſtatur.*

9 *Impenſa in redimendo, æquiparatur impenſæ alimentorum.*

10 *Impenſa in redimendo, indicatur etiam, quando quis eſt corporali pœna plectendus, ſi non ſoluat pecuniam.*

11 *Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari, poſſunt pro eximendo grauatum de carceribus. contra nu. 17.*

12 *Eccleſiæ bona alienantur pro redemptione carceratorum.*

13 *Eccleſiæ bona alienantur pro redimendo grauatum apud hoſtes captiuum.*

14 *Legatum pro liberandis carceratis dicitur pium.*

15 *Legatum pro redimendis captiuis eſt pium.*

16 *Exequutores deputati ad liberandum captiuos, poſſunt diſtribuere in liberandis carceratis.*

17 *Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari non poſſunt, vt grauatus liberetur a carcere, in quo poſitus eſt propter delictum.*

18 *Frater adminiſtrans bona fratris cenſetur, impendere de alieno, non autem donare de proprio.*

19 *Frater dotans ſororem, non præſumitur velle donare ſi ſororis bona adminiſtrabat.*

20 *Dotans mulierem, non videtur donare, quando eſt illius debitor.*

21 *Dotans ſi eſt extraneus ei debitor, non præſumitur velle donare, ſecus in conſanguineo.*

22 *Debitor quando ſoluit, præſumitur velle extinguere debitum.*

23 *Frater ſi quid ſoluit ſorori, præſumitur ſoluiſſe in cauſam dotis, quam debebat.*

24 *Confeſſio ſubſequens cenſetur facta ex cauſa promiſſionis, quæ præceſſit.*

25 *Frater & mater adminiſtratores bonorum filiæ, cenſentur donare quando dotent.*

26 *Frater alens ſororem, poteſt retinere penes ſe fructus legitimæ ſpectantis ad filium.*

27 *Frater, qui præſtitit alimenta, repetit, ſi fuit proteſtatus.*

28 *Frater, qui aluit familiam fratris ſeruando frumentum maioris pretij, repetit impenſam.*

29 *Frater repetit a fratre impenſam magnam, quam fecit pro eo.*

30 *Frater repetit a fratre impenſam magnam quam fecit pro familia fratris ſuſtinenda.*

31 *Frater an repetat magnam impenſam pro alimentis, quæ præſtitit fratri.*

32 *Impenſa an ſit magna, vel parua, attenditur qualitas perſonarum.*

33 *Frater repetit a fratre impenſam factam circa res illius.*

34 *Animus repetendi præſumitur fratre, qui impendit pro fratre.*

35 *Frater maior repetit a fratribus impenſam quam fecit pro communi familia in emendis bobus, vel reficiendis domibus.*

36 *Frater repetit a fratre, quæ impendit in rebus communibus, & in exoluendo communi debito.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO XII.

NOn minus dubia eſt quæſt. an fra-
ter, qui fratri alimenta præſtitit,
poſſit ea repetere. Sed in hac quo-
que controuerſia termini quæſtio-
nis ſunt conſtituendi, quando fra-
ter nō tenebatur fratrē alere: nam
vbi tenebatur, nuſquam cōceditur repetitio eius,
quod præſtare cogi poterat: in hac itaque con-
trouerſia videtur vera concluſio, quòd frater non
1 repetat, quia videatur impendiſſe † animo dan-
di, ita Bal. in l. filius cuius, in 3. not. num. 3. C. famil.
erciſ. argumento l. Neſennius, §. 1. ff. de neg. geſt.
idem voluit Bal. in l. certum, num. 10. verſ. vlterius
quæri poteſt, C. eo. tit. vbi poſt Nicol. Matar. di-
cit, quòd frater, qui de pecunia propria aluit fra-
trem, & fratris familiam, videtur intuitu pietatis,
& ratione naturalis obſequij impendiſſe, atque
ideo non repetit, argumento d. l. Neſennius, hoc
item tenuit Dec. in conſi. 628. nu. 8. vbi diſtinguit
inter expenſam alimentorum, & aliam. Idem te-
nuit Bal. in l. fina. C. de collatio. vbi ait, quòd ſi ex
duobus fratribus ſimul viuentibus vnus in expen-
ſam alimentorum familiæ plus contribuit, quàm
alter, demum non poterit repetere, quia illud vi-
detur communicatum, & ſubdit eſſe caſu expreſ-
ſum in c. 1. §. ſi duo fratres, in titu. de fratribus de
nouo beneſ. inueſt. Mouetur tamen non fauore ali
mentorum, nec quia impenſa facta fuerit intuitu
pietatis, ſed ob vim, & naturam ſocietatis, de quo
dicam ſuo loco paulò infra, Dec. in d. l. fin. nu. 4. vbi
diſtinguit inter impenſam factam pro alimentis,
& eam quæ fit in aliam cauſam. Et licèt ipſe latè
agat, multoſque Doctores alleget; tamen quia lo-
quuntur de fratribus ſocijs, non videtur mihi id
pertractandum hoc loco, Natta in conſi. 264. nu. 4.
circa principium, Maſcard. in concluſ. 186. num. 7.
etſi rectè conſideretur, hæc fuit quoque intentio
Alex. in l. ſi negotium, in fin. C. de neg. geſt. vbi re-
prehendendo ibi Caſtren. vult quod ſicut in aſcen-
dentibus, ita etiam in tranſuerſalibus præſumatur
animus donandi, allegat Roma. in l. quæ dotis, ff.
ſoluto matrimonio. Et licet non loquatur expli-
citè in alimentis, debet tamē in eis intelligi, quia
animus donandi in aſcendentibus, & deſcenden-
tibus non præſumitur, niſi vbi agitur de expenſa
circa perſonā facta, vt dixi ſupra in quæſtione, vbi
tracto an mater repetat impenſam factam pro fi-
lio, & in quæſtione ſequenti. Cum ergo dicta Alex.
non poſſint verificari, niſi in alimentis, fatendum
eſt eum loqui de alimentis, non de alijs impenſis.
Cum prædictis quoque tranſit Benincaſ. in tract.
paupert. in 7. quæſt. princ. in 2. ſpecia. iudic. num. 3.
dicens, quod frater quidquid impendit in alimen
ta fratris, videtur donare, & intuitu pietatis face-
re, Crau. in conſi. 159. nu. 10. Et prædictorum ratio
eſſe poteſt fauor alimentorum, & ſanguinis con-
2 iunctio, quæ ſolet inducere † præſumptionem do-
nationis, vt probat tex. in l. ſi ſeruus communis, ff.
de donat. inter vir. & vxo. vbi ob ſanguinitatem, ſi
frater conſentiat fratrem donare vxori rem com-
munem, præſumitur donare, & de eo text. ponit
Bald. in l. 2. col. 2. C. de iur. dot. Iaſ. in l. quæ dotis,
nu. 18. ff. ſolu. matrim. Menoch. de arbitr. iudic. ca-
ſu 88. nu. 15. vbi agit de illius intellectu, vt per eú,
& pro hoc facit, quod voluerunt Bal. & Salic. in l. ſi.
C. de dot. promiſſ. vbi dicunt, quod frater in dubio
3 † videtur ſororē dotaſſe de bonis proprijs, atque
ita donaſſe, tum quia extraneus dando dotem vi-
detū donare, l. vnica, §. accedit, C. de rei vxo. actio.
& frater dicitur extraneus, ex quo ſororem non ha
bet in poteſtate, d. l. vnica, §. extraneum. tum verò,
quia ſanguinis coniunctio facit præſumi donatio-
nem, l. Procula, ff. de probatio. Et illam deciſio-
nem probauit Ripa in l. 1. nu. 94. ff. ſoluto matrim.
dicens, quod frater cenſetur ſororem dotare de
proprio, Menoch. d. caſu. 88. nume. 40. Maſcard. in
concluſ. 76. nu. 6. vbi alios citat. Cum autem valeat
argumentum de dote ad alimenta, ſi in dotante
præſumitur animus donandi, idem erit in alente.

Non tamen contradictione caret ea propoſi-
tio. Nam Caſtren. in d. l. ſi negotium, in princi-
pio, C. de negot. geſt. contrarium videtur tenere
dum dicit, quòd inter fratres, & ſorores non præ-
ſumitur animus donandi, & cum ſequitur Ruin.
in conſ. 101. nu. 1. vol. 4. Natta in conſ. 264. num. 4.
vbi allegat gloſ. in l. ſi paterno, C. de neg. geſt. quæ
etſi loqui videatur in expenſa facta circa res: ta-
men, quia textus loquitur de alimentis, debet de
eis intelligi. Et dicit Corn. in conſi. 199. colum. fin.
verſ. circa ſecundum, vol. 3. quod reperitur ſolùm
diſpoſitum in aſcendentibus, quod præſumatur in
eis animus donandi, non autem in alijs. Et hanc
partem, quòd in fratre non præſumatur animus
donandi, tenuit etiam Menoch. in tract. de arbitr.
iudic. caſu 121. nu. 9. facit quod voluit Bald. in l. ſi
paterno, in fi. C. de neg. geſt. vbi ait, quod ſi frater
4 impendit in alimenta † familiæ alterius fratris,
poterit repetere, ſi modò ipſius familiæ operis nō
eſt vſus, & eum ſequuntur multi, quos referam in
quæſtione, vbi tractabo, an ſocius repetat a ſocio.
Addo Bal. in l. liber captus, numero 4. C. de cap. &
poſtlim. reuerſ. vbi dicit, quòd frater repetit a fra-
5 tre id, quod impendit, vt illum redimeret † a ca-
ptiuitate, & tamen talis impenſa æquiparatur im-
penſæ, quæ fit pro alimentis, vt ſupra dixi de ma-
tre, & dicitur ea impenſa facta circa perſonā. Quo
caſu apud Doctores in l. ſi paterno, eadem eſt de-
terminatio, & facit generalis regula deſumpta a
glo. in d. l. ſi paterno, quod frater in dubio videtur
6 impendere † animo repetendi, Dec. d. conſil. 628.
col. pen. in fi. Confirmari etiam poteſt, quia diſpo-
ſitio facta de liberis & parentibus, non habet lo-
cum in fratribus, l. 3. §. liberis, ff. de leg. præſtan. fa-
cit §. inter eas, Inſtitu. de nupt. Dec. d. conſilio 222.
col. fina. & in fratre non cadit pietas, aut affectio,
quanta in parentibus, & filijs, ergo non debet ca-
dere præſumptio donationis. Et non obſtant, quæ
ſupra in oppoſitū conſiderantur, & præcipuè Bal.
in l. certam, nu. 10. C. famil. erciſ. quia loquitur, qñ
pater viuebat, & filij omnes ſub eo degebant, &
ratio eſt, quia cum pater teneretur filios alere, ſi
vnus ex eis aluit alterum, non gerit vtile illius ne-
gotium, & conſequenter a fratre non repetit, ſi-
cuti dicimus de matre, quæ filium aluit, cui ali-
mēta debebantur a patre: non etiam repetit a pa-
tre, quia videtur patri donaſſe, ſecundum ea, quæ
ſupra dixi in quæſtione, an filius alimenta patri
præſtita repetere poſſit. Rurſus Bal. loco prædicto
in fi. nihil dicit quando eſt dubium, qua intentio-
ne frater alimenta præſtiterit, ſed ſolum loquitur
duobus in caſibus, quando adminiſtrabat, & quan
do fecit intuitu pietatis, non autem quærimus ſi in
caſu dubio videatur donare.

Quæ vero dicta ſunt de fratribus ſimul habitan
tibus,

Google

tibus, quorum vnus alat totam familiam, vel in
alimenta plus impendat alio, procedunt nõ a fra-
terna charitate,& affectione,aut pietatis contem-
platione, ſed ratione cõmunionis,vti dicunt mul-
ti ex eis; Quinimo illud etiam abſolutum non eſt,
& multi tenent, repetitionem dari, vt dicam in-
fra, dum tractabitur quęſtio,an ſocius repetat im-
peuſam ſactam pro ſocio. Similiter alimentorum
fauor non ſufficit ad inducendam donationis prę-
ſumptionem, ſi ſolùm ſit affectio aut ſanguinis
7 † coniunctio non inducit donationem, niſi in caſi-
bus expreſſis, vt declarando textum in d.l.ſi ſeruus
communis,ff.de donat.inter vir. & vxo. ponit Me-
noch.d.caſu 88. nu. 15. & argumentum deductum
a dote,ad alimenta, vt ſæpè dixi,nõ eſt ſemper va-
lidum. Arbitror tamen eam ſententiam nedum
communem, ſed etiam veram, quod fratri repeti-
tio nõn concedatur, ex quo præſumitur donandi
animo impendiſſe.

Limita tamen in impenſa, quam frater fecerit
pro redimendo fratre ab hoſtibus, vel etiam a
carcere,quia illam frater repetit,ita Bal. in l.liber
captus,nu.4.C.de captiu.& poſtlim.reuerſ. vbi di-
cit quod datur repetitio, ſi frater redẽptus eſt di-
ues: aliàs verò ſi pauper ſit, non tenetur, quia vi-
detur impendiſſe intuitu pietatis, argumento l.
Neſennius, ff. de neg. geſt. ſequitur Dec. in conſil.
628.in fi.Sed Bald.in auth.ſi captiui,nume.8.C. de
Epiſcop. & cler. dicit, quòd impenſa in redimen-
8 do † videtur ſacta animo donandi, niſi ſit proteſta
tus, allegat d. l. liber captus. Et hæc pars eſt meo
9 iudicio verior,quia redemptionis impenſa † ęqui-
paratur impenſæ alimentorũ, vt inquit Bald.d.au-
then.ſi captiui, nu. 8. & dixi ſupra loquẽdo de ma-
tre, quæ vult repetere impenſam alimentorum fi-
lio præſtitorum. At impenſa alimentorum repe-
titur a fratre, ergo & ea quæ fit in redemptionẽ, &
in d.quæſt.poſui expreſsè, an mater repetat expen
ſam redemptionis, & confirmaui ex eo, quod di-
cunt Doctores in auth.res quæ,C.commu. de lega.
vbi dicunt quod bona reſtitutioni ſubiecta non mi
nus alienari poſſunt pro redemptione captiui,quã
pro alimentis grauati.

Quod autem dicitur de redemptione, intellige
non ſolùm, quando erat captiuus hoſtium, ſed
etiam quando eſſet in carceribus communis, &
eſſet ſuppoſitus corporali pœnæ, vbi non ſolueret
10 pecuniariam intra † certum tempus, quia hic ha-
betur pro captiuo, ſecundum Bald. in d.l.liber ca-
ptus,nu.2.vbi loquitur in matre, & limitat, quan-
do proteſtatio præceſſiſſet, & confirmari poteſt il-
lius ſententia ex mente Fulgoſ.in authen.res,quæ,
nume. 7. C. commun. de legat.vbi ait, quod ſicuti
bona fideicommiſſi alienantur pro redimendo
grauatum a manibus hoſtium, ita etiam pro exi-
11 mendo † illum a carceribus, quibus mancipatus
fuerat propter delictum, & Fulgoſ. opinionem di-
cit veriorem Alexan. in l. Marcellus, §.res quæ,nu.
3.ff.ad Trebellian.facit etiam, quia bona Eccleſiæ
non minus alienantur pro redimendis carcera-
12 tis,† glo.vltima,in c. ſacrorum, 12. quæſt. 2. quam
ſequuntur ibi Doctores,& Bald.in l. illud, nu.1.C.
de ſacroſ.eccleſ.Campeg.in tract.dot.par.1.quęſt.
12.Gomeſ.in §.item ſi quis fraudem,nu. 32. Inſtit.
de actio. Didac. lib. 2.variar. reſolut.capitulo 16.
numero 9. Lupus in rubr. de donatio. inter vir. &
vxor.§.78.nu.3.& Boer.in deciſ.128. num.3.quàm
13 alienari poſſint pro † redemptione captiuorum,
l.ſancimus,C.de ſacroſ. eccleſ. & legatum factum
14 pro exemptione carceratorum,non minus † pium
iudicatur,ſecundum Bal.in l.illud,num.1.C.de ſa-
croſ.eccleſ.vbi Caſtr.nu.3. Tiraq. in præſatio. tra-
cta. de pia cauſa, verſic.item relictum, quàm ſit qũ
15 ſit pro redimendis † captiuis,l. ſi quis pro redem-
ptione, C. de donatio.& dicunt Bal. & Imola in l.
quamuis,ff.ſolut. matr. quod exequutores a teſta-
tore deputati ad diſtribuendũ pecunias in redem
ptionem captiuorum, poſſunt eas erogare in exi-
16 mendo † delinquentes carceratos.

Cum verò in toto iure nihil ſit pacificum, poſ-
ſet de prædicta Bal.deciſione dubitari, quia com-
munis videtur opinio, quòd carcerati propter de-
lictum grauati onere fideicommiſſi,nõ poſſint bo-
17 na alienare, vt ſe a carceribus † vendicent. Atque
ita tenent Ang. in d. authen. res quæ, num. . . . vbi
Salic.nu.4.Caſtrenſ.nu.13.Iaſ.nu.20. & 33. & Cur.
iun.nu.32.idem etiam tenuit Ang. in d. l. Marcel-
lus,§.res quæ,nu.2.vbi Imola, nu.9.Roma. num.7.
Soc.communem dicens,nu.4.Claud.Aquen. nu. 2.
Alex.in conſ.23.nu. 14. vol.1.Crot.in l.filiusfami-
lias,§.diui,num.71.ff.de leg.1.Felin.in c.quæ in ec-
cleſiarum, nu. 67.de conſtit.Didac.d.c.16.num.9.
Boer.deciſ.128.nu.2.Sed etſi hæc vltima ſententia
vera ſit in ſuis terminis, tamen in propoſita quæ-
ſtione qua agimus,an liceat fratri repetere impen
ſam, quam fecit pro eximendo fratre carcerato
ob delictum: placet mihi prima,quòd ſcilicet non
repetat. pietas enim, quæ facit præſumi animum
donandi, non minus verſatur,quando de aliquem
excarcerando,quàm vbi agimus de redimendo ca
ptiuum ab hoſtibus; nec in exercenda pietate at-
tendi debent illius merita, in quem beneficium
confertur, ſed inſpicimus perſonam expenden-
tem, pro quo ſufficiat allegare Philoſophi illius
factum, qui ſuadendi cuipiam, ne eleemoſinam
daret viro inſami,& ganeas frequentanti, reſpon-
dit: demus ei aliquid tanquam homines, non tan-
quam homini. Vbi verò agitur de euerſione fidei-
commiſſi, tunc tum propter intereſſe tertij, tum
etiam, quia tractatur de ſacienda impenſa, du-
rius agendum eſt. At in ſacto noſtro expenſa eſt
facta, & ſolùm quærimus, qua intentione ſit ſacta.
Proinde nihil eſt quod pietati repugnet,ſicuti cum
agitur de ſacienda impenſa, & ſacilius concedi,
quòd impenſa iam ſacta referatur ad pietatem,
quàm quod concedatur illam poſſe fieri in cauſam
piam.

Declara ſecundo loco principalem deciſionem,
ne procedat quando frater adminiſtrabat bona
fratris, quia tunc cenſetur erogaſſe de pecunijs
18 † fratris,non de proprijs. Et ratio eſt, quia non eſt
præſumenda donatio, quando conſiderari poteſt
alia cauſa imponendi. Ita determinat Bald. in l.
filiæ cuius,num.3.C.famil.erciſ.vbi dicit,quod fra-
ter non repetit impenſam alimentorum, niſi eſſet
adminiſtrator, Natta in conſilio 264.numero quar
to, & poſt Pet. de Vbal. quem citat, ita tenet Me-
noch.in dicto tracta.de arbitr.iudic.caſu 88. num.
25. addo Ruin. conſil. 101. num. 1. volum. 4. vide
Maſcard.concluſ.571.num.8.& 11.vbi latè.Et con
firmatur hæc ſententia ex ijs, quę dixi ſupra,loquẽ-
do de alimentis a matre repetendis,& facit, quòd
voluit Ripa in d.l.1.num.94.ff.ſoluto matr. vbi ait,
quòd etſi frater in dubio videatur ſororem dotare
19 animo † donandi, ex quo habetur pro extraneo:
tamen ſi adminiſtrabat bona ſororis, præſumitur
habuiſſe

habuiſſe animũ repetendi, argumẽto l. Neſennius,
ff. de neg. geſt. Et quod dicimus de fratre admini-
ſtrante, locum habet etiam in fratre, qui ſit fra-
tris debitor, quia præſumitur in extinctionem
debiti ſoluere propter rationem ſupra dictam,
quòd non præſumitur donandi animus, quando
ſumi poteſt alia coniectura, vt in ſimili dicit Bart.
in l. vxorem, §. pater naturalis, ff. de leg. 3. quòd do-
20 tans mulierẽ non præſumitur velle donare, † quan
do eſt illius debitor, ſed potius cenſetur debitum
proprium extinguere, ſequitur Ruin. in conſi. 223.
num. 1. vol. 1. vbi loquitur in fratre, licèt Bart. loco
præcitato loquatur generaliter, & indiſtinctè in
quocunque, & idem Ruin. dicit in fratre, in con-
ſilio 152. nu. 9. volum. 5. vbi tenet, quòd frater de-
bitor videtur habere animum compenſandi, & ge-
rendi vtile negotium mulieris, propterea repetit,
ſeu imputat, & idem in quocunque extraneo debi-
tore voluit Bald. in l. fi. in fi. C. de iure dot. vbi gloſ.
ibi volentem, quod extraneus dotans mulierem
21 repetere poſſit, intelligit in extraneo † administra
tore, vel debitore mulieris. Et ratio eſt, quia datũ
22 a debitore in dubio † præſumitur datum in cau-
ſam debiti, l. ſi cum dotem, §. ſi pater, ff. ſolu. matr.
Brun. de ſtatut. excluſ. fœmin. art. 6. nu. 243. vbi in-
fert, quod ſi appareat fratrem aliquid dediſſe ſoro
ri, nec appareat in quam cauſam, iudicabitur in
23 cauſam † dotis, quæ debebatur, & generalius ita
conſtituit regulam Bart. in l. triticum, num. 4. ff. de
verb. oblig. dicens, quod confeſſio, vel numeratio
24 † ſubſequens facta cenſetur vigore præcedentis
promiſſionis, & prædictam deciſionem, qund fra-
ter debitor dare videatur animo compenſandi, ſe-
quitur Lupus in rub. de donatio. inter vir. & vxor.
§. 66. num. 13. Alciat. in conſil. 153. num. 3. Ruin. in
conſi. 65. num. 7. volum. 3. Camp. de dote, par. 1. q.
24. Bald. in l. Neſennius, num. 3. verſi. ex hoc, ff. de
nego. geſt. vbi tamen declarat. Menoch. d. caſu 88.
num. 43.

Sed in hoc, quod dictnm eſt, dotem datam a debitore poſſe repeti, non deſunt, qui contra dicant. Nam oppoſitum tenuit Bald. Nouel. in tract. dot. in 6. par. priuileg. 45. poſt med. vbi etiam ſi extraneus ſit debitor, vult tamen dotis fauore, quod præſumatur donare, ex quo non declarat quo animo. Imò Cin. in l. fin. in tertia quæſtio. C. de dot. promiſſio. tenet indiſtinctè, quod frater, vel
25 mater etiam adminiſtrantes † bona filiæ vel ſoro-
ris cenſeantur dotare animo donandi. Id quod vo-
luerunt etiam Martin. de Fano, Iac. de Aret. & Sa-
lice. Bald. in d. l. Neſennius, col. 2. Imola in l. 1. col.
ſecunda, ff. ſoluto matrimonio, & larè comprobat
Alba. in conſi. 12. per totum. mihi verò in ea quæ-
ſtione non diſplicet diſtinctio Ruini in conſil. 65.
num. 7. vol. 3. dicentis, quod aut dos datur a patre,
vel hærede patris, vel alio qui tenebatur dotare;
& tunc licèt ille adminiſtret bona mulieris, vel ſit
illius debitor, ſemper dotando videtur de ſuo do-
tare: aut dos ab eo datur, qui dotare non teneba-
tur, & tunc ſi erat debitor, aut adminiſtrator, vi-
detur debitum exoluere, quandoquidem ſi quis
tenetur dotare, non eſt dubium, qnòd videtur ex-
tinguere debitum dotis, quod ſibi incumbebat,
quando dotem ſoluit, nec poteſt in alian causam
trahi, nam ſi duplex erat ius debitum, dotis ſcili-
cet, & mutui, vel commodati, vel alterius cauſę, ſi
ſoluit in cauſam dotis, extinguere videtur debi-
tum, quod ex cauſa dotis proueniebat, non quod
ex alia cauſa. At ſi non tenebatur ad dotem, vide-
tur ſoluere in extinctionem eius debiti, quod ſo-
lùm extabat, non autem voluiſſe donare. Subſi-
ſtit ergo concluſio, quòd ſi frater erat debitor fra-
tris ex aliqua cauſa ſoluendi pro eo in cauſam a-
limentorum, non videtur donare, ſed ſe ab onere
eximere quo tenebatur.

Et pro confirmatione prædictorum facit, quia
26 ſi frater debitor ſororis pro legitima † alat ſoro-
rem, poterit legitimè fructus penes ſe retinere,
& cum eis compenſare quidquid ſoluit pro ali-
mentis, ſecundum Crau. in conſi. 189. Gram. conſi
lio ciuili 146. quos allegat Cæphal. in conſi. 85. nu.
1. & ſeq. Cordu. in l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, nu.
35. ff. de liber. agnoſc. ſed mihi Crau. & Gram. hoc
non dicunt. Quidquid tamen ſit, arbitror deciſio-
nem eſſe veram per rationem prædictam, ꝙ debi-
tor ſoluens alimenta, videtur habere compenſan-
di animum, non autem donandi.

Reſtringe tertiò, quando frater præſtando ali-
27 menta fuiſſet proteſtatus, † quòd intendebat re-
petere: nam ceſſat tunc omne dubium, cum de-
claretur animus eius per proteſtationem, ita Bald.
in d. l. filiæ cuius, nu. 3. & alij quos ſupra citauimus
circa præcedentem limitationem, & faciunt quo-
que dicta ſupra in quæſtio. de matre. Et noſtra quę-
ſtio eſt quando dubia eſt fratris alentis intentio,
at præſtatio remouet dubium, & reddit voluntatis
eius certum teſtimonium.

Et idem eſt omnino, quando alia coniectura
poſſet conſiderari ad excludendum donationem,
ſecundum Bald. in l. filiæ cuius, numero 3. vbi po-
nit exemplum, quando vnus fratrum rector do-
28 mus vellet frumentum ſeruare † in tempus, quo
ſit maioris valoris, interim verò familiæ onera
ſuſtinet de proprio; tunc enim non cenſetur velle
impenſam donare, & quam naturali charitate in-
ſpecta non tenebatur alere, argumento l. fin. ff. de
petitio. hæred.

Quartò intellige, vt non videatur donare fra-
ter, quando impenſa erat magna, & immoderata,
ſed potius colligitur animus repetendi. Ita Ro-
ma. in l. quæ ſoluto matrimonio, vbi dicit fratrem
29 repetere † poſſe, quod impendit pro fratre, quan-
do impenſa eſt magna, ſequitur Alexand. in l. ſi
negotium, in fine, C. de negot. geſt. Et hoc vide-
tur voluiſſe Bald. in l. ſi paterno, C. de negot. geſt.
dum primò loquendo inter vitricum, & priui-
gnum, vult quod quantitas impenſarum conſide-
retur, exinde verò infert ad impenſas, quæ fiunt a
fratribus exiſtentibus in communione. Et ita te-
net Angel. in l. fina. C. de collatio. dum inquit fra-
trem, qui in communis familiæ ſuſtentationem
30 impendit, repetere poſſe † ſi fructus erant magnę
quantitatis, ſecus ſi erant modici. Et ibi Caſtrenſ.
numero 3. dicit limitationem iſtam ſibi ſatisface-
re, idem tenuit Ruin. in conſilio 101. numero 1.
& in conſilio 145. num. 9. volum. 4. Natta in conſi.
264. numero quarto, Menoch. de arbitr. iudic. caſu
127. num. 9.

Contra verò Caſtr. in d. l. ſi negotium, in prin-
cip. C. de neg. geſt. dicit, quod diſtinctio inter mo-
dicam, & magnã impenſam, fit ſolùm inter aſcen-
dentes & deſcendentes, non inter collaterales, &
infert, quod ideo frater etiam modicam impen-
ſam repetit a fratre, id quod tamen eſt contra cõ-
munem opinionem, vt dixi ſupra. Et Dec. in l. ſi C.
de collatio. dicit etiam magnam impenſam non
repeti,

Digitized by Google

31 repeti, † quando facta eſt pro alimentis, & ita
conſtituit differentiam inter impenſam alimento-
rum, & aliam, vt primo caſu ſemper videatur facta
animo donandi, etiam ſi grauis ſit, ſecundo verò li
ceat magnam impenſam repetere, ſed modica in-
telligatur donata, ſequitur Crau. in conſi. 159. nu.
10. Sed prior opinio eſt verior. Vidimus enim ſimi-
lem diſtinctionem fieri in matre, cuius maior eſt
charitas & affectio erga filium, quàm fratris erga
fratrem. Ideo reprehendit illum Menoch. d. caſu
127. num. 9. Poſſet tamen Decij dictum ſuſtineri
inter fratres ſocios, alia tamen ratione, ſed de hoc
dicam infra in quæſtione de ſocio, an repetat im-
penſam factam pro ſocio.

In hac tamen limitatione conſiderabitur impē-
32 ſa, an ſit magna † vel parua ex qualitate perſona-
rum, puta ſi nobiles ſint, vel ignobiles, & ex quan-
titate patrimonij, cuiuſque ipſorum, vt conſiderat
Bal. in d. l. ſi paterno. Et dixi de matre, vbi poterit
videri, ne omnia repetantur.

Reſtringi debet quintò principalis noſtra con-
cluſio, vt non vendicet ſibi locum in impenſa, quæ
facta eſt non in alimenta, aut circa perſonam fra-
33 tris, ſed circa res † & bona, quia illa poterit ſem-
per repeti, & in ea non præſumitur animus donan
34 di. Et ratio eſt; quia in dubio expenſa, † quæ fit
pro fratre, videtur fieri animo repetendi, glo. in l.
ſi paterno, C. de neg. geſt. & eſt textus expreſſus in
d. l. negotium, C. eod. tit. vbi frater qui tributa ſol-
uit pro bonis ſororis, repetit, & ibi Caſtr. notat,
quod inter frares, & ſorores non præſumitur ani-
mus donandi, imò nec inter aſcendentes & deſcen
dentes quo ad impenſam, quæ non reſpicit perſo-
nam. Et hoc etiam notant ibi Bald. Ange. Caſtren.
& Alex. idem tenuit Dec. in conſ. 628. col. pen. in fi.
idem Dec. in l. fi. C. de collatio. vbi ante eum, Ange.
Caſtr. & alij. Et dicit Bal. in l. filiæ cuius, num. 3. C.
35 famil. ercií. quod ſi ex fratribus maior † natu po-
nit propriam pecuniam in refectionem commu-
nis patrimonij, vel boues emit pro colendis com-
munibus terris, recuperabit a fratribus eam im-
penſam pro cuiuſque ipſorum portione, per text.
in l. ex duobus, §. Titium, ff. de negot. geſt. Hanc
quoque partem probauit Alexand. in l. ſi filius, in
fi. C. de neg. geſt. vbi citat Bald. idem Alex. in conſi.
99. in fi. vol. 2. vbi tamen loquitur de impenſa facta
in redemptionem fratris, qui caſus, ſecundum præ
dicta, eſt magis dubius, & dicit Aret. in d. l. ſi ne-
gotium, in principio, quod frater expendens pro
fratre, vel ſorore in rebus eorum, videtur habere
animum repetendi. Et dicit Dec. in l. fin. C. de col-
latio. quod extra cauſam victus impenſa, quam fra
ter fecit pro fratre, cenſetur ſemper facta animo
repetendi. Et dicit Alex. in conſi. 168. num. 11. vol.
2. quod expenſa facta ab vno ex fratribus pro re-
cuperatione Caſtri communis, repeti poteſt, quia
vbi capi poteſt aliqua alia coniectura, nunquam
præſumitur donatio, ſequitur Ruin. in conſil. 100.
num. 3. vol. 4. Et prædictum Alex. conſilium repeti-
tur etiam in conſi. 20. vol. 5. Et dicit Ruin. in conſi.
101. in principio, eodem vol. 4. quod frater repe-
36 tit expenſas factas † pro fratre, ſiue in rebus com-
munibus, l. ſi communes, vbi gloſſa, ff. de neg. geſt.
ſiue in communi lite, l. qui aliena, §. fin. ff. de negot.
geſt. l. ex parte, in principio, ff. famil. ercií. ſiue in
exoluendo communi debito, l. ſiue pro fratre, C. de
nego. geſt. Et inquit Dec. in conſi. 21. numero 7. in
fin. quod expenſa quæ fit pro fratre, in dubio vide-
tur fieri animo repetendi, & idem dicit alibi, vbi
citat Menoch. in d. tract. de arbitr. iudic. caſu 88.
num. 10. vbi citat etiam Rui. Crane. & alios, idem
tenuit Benincaſius in tract. pauperta. in ſeptima
principa. quæſtio. in ſecundo ſpecia. iudic. nu. 30.
Natta conſi. 264. nu. 4. Ioſeph. Ludouicus, conclu-
ſio. 53. verſiculo, & ideo ſi ex bonis. Quia ſi mater,
quæ maiorem affectionem habet erga filiū, quàm
habeat frater erga fratrem, repetit impenſas fa-
ctas in res filiorum, vt diximus ſuo loco: multò
magis repetet frater, in quo non cadit tanta pie-
tatis & amoris ratio. Habes igitur abſolutam hāc
quæſtionem, quando frater repetat alimenta & im
penſam factam pro fratre.

S V M M A R I V M.

1 *Frater ſocius non repetit impenſam alimētorum, quam fecit pro fratre ſocio.*
2 *Duo vincula magis ligant.*
3 *Socius non repetit quod impendit in alimenta ſocij, quā-do ſocietas eſt vniuerſalis, ſecus ſi particularis.*
4 *Dos vxoris vnius ex ſocijs vniuerſalibus acquiritur om-nibus ſocijs.*
5 *Societati acquiritur quidquid vnus ex ſocijs acquirit ſi ſocietas eſt vniuerſalis.*
6 *Societas vniuerſalis vbi extat, nihil dici, vel eſſe poteſt particulare inter ſocios.*
7 *Socius particularis finita ſocietate repetit quidquid vl-tra ſuam portionem ſoluit pro ſocio.*
8 *Socius non repetit impenſam factam de fructibus, ſi fru-ctus conſumpti ſunt.*
9 *Socius quando repetat impenſam quam fecit pro ſocie-tate.*
10 *Societate tacitè contracta actum videtur quod quis fe-rat virilem omnium ſumptuum.*
11 *Socius particularis repetit quidquid vltra ſuam portio-nem ſoluit pro ſocietate.*
12 *Dos per vnum ex ſocijs data filiæ alterius ſocij quando repetatur, & quando non.*
13 *Dos de bonis communibus per vnum ex ſocijs data fi-lijs proprijs alio ſciente, & patiente, imputatur ſo-cietati.*
14 *Socius repetit a ſocio quod pro eo impendit extra cau-ſam alimentorum, ſi ſocietas non eſt vniuerſalis, aliàs ſecus.*
15 *Socius repetit alimenta ſocio præſtita viuenti extra do-mum ſi ſocietas eſt particularis.*
16 *Habitatio & conuictus non præſumitur, ſed probari debet.*
17 *Duo quando obſtant, vno ſublato alterum ſubſiſtit.*
18 *Familia. Non dicuntur de eadem familia, qui habi-tant ſub eadem claui, niſi etiam ſimul viuant in men-ſa.*
19 *Socius non repetit a ſocio alimenta quando impenſa eſt modica.*
20 *Impenſa magna vel modica, Iudicis officio æſtimatur.*
21 *Socius minor repetit modicam impenſam factam in ali-menta ſocij.*
22 *Prælatus poteſt quid modicum donare, & ibi quid in minore.*
23 *Alienatione per ſtatutum prohibita, non cenſetur prohi-bita alienatio rei modicæ.*
24 *Societas poteſt contrahi cum pupillo.*
25 *Socius non repetit a ſocio impenſam quādo ipſe quoque ſocius ſolus ſuſtinuit onus commune.*
26 *Frater non impendit a fratre impenſam factam circa il-lius familiam, quando filius ſocij habuit in obſequio.*

QVAE-

QVAESTIO XIII.

SI frater poſſit repetere quod im-
pendit pro fratre, diximus in ſupe
rioribus, nunc dicendum, ſi vnus
ex pluribus ſocijs impendit in ali-
menta ſocij, poſſit ne id totum a
ſocio repetere? Et Bal. in l. filiæ cu-
ius, nu. 3. C. famil. ercis. dicit quod frater habitans in
1 com munione cum fratribus, nõ eis imputat † ex-
penſa alimentorum, quas fecit, argumento l. Ne-
ſennius, §. 1. ff. de neg. geſt. & eſt text. in c. 1. §. duo
fratres, ibi, fructus tñ, de duob. fratr. de no. inne-
ſti. de benef. & ibi Bal. nu. 2. inquit, quod viuentes
ad vnum panem & vnum vinum, debent inuicem
cõicare reditus omnes, & prouentus ſuorum bo-
norum vſq; ad neceſſitatem victus; id verò quod
deductis alimentis ſupereſt, ad dominum ſpectat.
Et Ang. in l. ex duob. in princ. ff. de neg. geſt. vbi di-
cit, quod ſi vnus fratrum pro communi victu de
fructib. bonorum plus contulit, quàm alter, non
poterit repetere, quia cenſentur conſumpti ex ne-
ceſſitate cuiuſdam ſocietatis. Allegat text. in d. §.
duo fratres. Idem voluit Bald. in l. fin. C. de colla-
tio. inquiens, quòd ſi ex pluribus fratribus habi-
tantibus in communione, vnus de fructibus ad-
uentitiorum & laborum ſuorum, plus quàm alter
contulit in conuictu, non repetit, quia fructus con-
ſumpti cenſentur tacitè communicati iure ſocie-
tatis conuiuendo, & facti videntur de ſocietate
vitæ, allegat text. prædictum in §. duo fratres, ſe-
quitur ibi Ang. qui tamen ſubdit, quod ille textus
non probat, quia loquitur de emptis ex commu-
ni pecunia, atq; ibi Fulgoſ. & Rom. dicunt eſſe mẽ-
ti tenendum. Et cum hac deciſione tranſit Ancha.
in conſi. 302. col. fin. verſ. ſecundum dubium, vbi tñ
allegat ſolum Bal. in d. l. fi. Rom. in conſil. 172. col.
fin. verſi. quo ad tertium, vbi allegat Bal. in l. ſi pa-
truus, C. com. vtriuſque iud. dicens, quod ſi de com-
muni pecunia vnus ex fratribus familia grauatus
plus impendit quàm alius, illud non venit in diui-
ſione, præcipuè ſi longo tempore in cõi vixerunt,
quia facilius præſumitur donatio ratione con-
ſanguinitatis in ijs conſumptis. Et addit etiam
caſum ſingularem in d. §. duo fratres, Barbat. in
cõſi. 37. nu. 20. col. pen. verſ. circa vltimam dubita-
tionem, vol. 2. vbi latè agit defendendo hanc par-
tem, Ang. in §. fin. col. fin. ver. & prædicta ſunt vera,
Inſtit. de ſocieta. Alex. qui de communi teſtatur in
l. vt nemini, nu. 3. C. de collatio. vbi in fine, ait, quod
fratres commixtim vtẽtes ſuo patrimonio, viden-
tur cõmunicaſſe fructus omnes, ideo ſi plus vnus
contulit, quàm alius, illud non eſt refundendum,
Pet. de Vbald. in tracta. de ſocieta. in 6. par. q. 23.
ver. quæro ſunt fratres, col. 5. Dec. in d. l. vt nemi-
ni, col. fin. vbi allegat Corne. & alios pro eadẽ par-
te, hanc dicit veram, & cõem concluſionem Corn.
in conſi. 40. nu. 26. in fi. quia fructus iure ſocietatis
communicãdi cenſentur cõicati, Aret. in l. ſi nego-
tium, C. de neg. geſt. in 1. q. Socin. in conſi. 40. num.
5. vol. 4. Bar. allegat Ang. Fulgoſ. & Rom. in d. l. ex
duob. §. Titium, ff. de neg. geſt. Natta conſi. 264. nu.
4. Menoc. de arbitr. iudic. caſu 127. num. 9. Ruin. in
conſi. 101. vol. 4.

Contrarium tamen tenere videtur Bal. in d. l. ſi
patrono, in fine, C. de neg. geſt. vbi dicit, quod ſi
vnus ex fratrib. aluit filios fratris, poteſt ab illorũ
patre repetere, ſequitur Aret. in d. §. fin. col. fin. In-
ſtit. de ſocieta. Iaſ. conſi. 5. num. 5. vol. 1. Bertran. in
conſi. 62. nu. 14. vol. 1. Rol. conſ. 91. nu. 6. & nu. 51.
vbi etiam alios citat, vol. 1. Ruin. d. conſi. 101. nu. 2.
verſ. iſtud autem probatur, vol. 4.

Pro veritate tamen ſciendum eſt, quòd ſi lo-
quamur in fratrib. prima opinio eſt indubitata:
quia ſi circumſcripta ſocietate non poteſt vnus
repetere, quod impendit in alimenta alterius, vti
probaui in præcedenti quæſtione, multò minus
2 petet accedente ſocietate: duo † enim vincula ſtri-
ctius ligant, c. 1. de treg. & pace, l. penul. §. ſi verò,
C. de adoptio. alios citaui in cõſi. 61. nu. 6. Et ideo
reſponſio, quam adduxit Rolan. d. conſi. 91. num.
50. vol. 1. non poteſt ſuſtineri, dum conſiderat ſo-
cietatem generalem, vel particularem; nã eo ipſo
quod ſunt fratres, non poſſunt impenſam repete-
re, quæ facta eſt pro alimentis, ex quo ratio ſan-
guinis & fauor alimentorum præſumi facit dona-
tionem. Si verò nõ agimus de fratrib. ſed de alijs,
in quibus tanta non cadit ſanguinis coniunctio,
& conſideremus ſolam vim ſocietatis, tunc ea vi-
detur communis diſtinctio, quod aut eſt inter il-
3 los ſocietas omnium † bonorum, aut eſt particu-
laris: ſi eſt vniuerſalis, vnus ex ſocijs non repetit,
quod impendit in alimenta ſocij, ſicut nec in a-
liam cauſam pro vtilitate ſocij. Ita Doctores ſu-
pra in principio huius quæſtionis citatos intelli-
git Iaſ. in conſil. 5. nu. 5. vol. 1. vbi nu. 7. dicit, quod
in ſocietate vniuerſali non attenditur, quod vnus
conferat vel impendat plus altero, l. ſi ſocius pro
filia, ff. pro ſocio. Idem Iaſ. in l. vt nemini, nume. 4.
C. de collatio. dicens, quòd in ſocietate vniuer-
ſali omnia ſunt communia, & in diuiſione omnia
æqualiter diuiduntur. Allegat Bald. in tracta. de
duob. fratr. col. 7. in fi. ſubdens, quod in conſulen-
do recurrit ſemper ad hanc diſtinctionem, & quòd
Bald. ibi, & alij, qui videntur contrarium tenere,
non loquuntur in fratribus qui ſunt ſocij omnium
bonorum. Ita etiam Dec. ibi, nume. 4. vbi allegat
Butr. & Barbat. & ante eum idem placuit Alexan.
ibi, colum. fin. qui limitat dictum Baldi procede-
re in fratribus ſocijs quidem, ſed non vniuerſa-
libus, quamquam nec eo caſu ſaluari poteſt Bald.
loquens de impenſa alimentorum, quia etiam re-
mota omni ſocietate frater alens fratrem, non re-
petit; poteſt autem ſaluari ſolum quando alimen-
ta ſunt modica, non magna, Menoc. ita diſtinguit
de arbitr. iudic. caſu 127. nu. 2. vbi addit Purpur.
& Crau. & dicit Bal. in l. cum duob. §. ſi fratres, ff.
pro ſocio, prout eum refert Pet. de Vbald. in tra-
cta. de ſocieta. par. 6. q. 18. quod ſi ſocius omnium
bonorum hẽt familiam, illa debet ali de cõi. Sicu-
4 ti enim dos vnius ex † ſocijs eſt communis, & ac-
quiritur ſocietati, quando eſt vniuerſalis, l. actio-
ne, §. fi. ff. pro ſocio, ita ad ſocietatem quoque per-
tinebit onus alimentorum, ex quo ibi eſſe debent
onera matrimonij, vbi eſt dos, & ſicuti ſocietati
5 † omnium bonorum acquiritur quidquid per fa-
miliam vnius ex ſocijs quæritur, l. cum duobus,
§. ſocium, ff. pro ſocio, l. ſicut, ff. de oper. liber. ita
communib. expenſis tota familia alenda eſt. Quæ
verba, meo iudicio, ſunt rationabilia, & notan-
da, & cum prædictis tranſit Ruin. in conſil. 104.
nu. 2. col. 4. verſ. quartò hanc ſentẽtiam, vol. 1. Rol.
in conſi. 91. nu. 42. vol. 1. Et eſt alia rõ, quia in vni-
uerſali ſocietate non eſt, dare expenſas, quæ non
6 dicantur contractæ occaſione † ſocietatis, & quæ
non imputentur ſocietati, niſi prouenient ex de-

licto vel culpa ſocij, l. cum duobus, §. ſocium vni-
uerſa, l. quod autem, & l. ſeq. ff. pro ſocio.

Vbi verò ſocietas non eſt vniuerſalis, ſed parti-
cularis, tunc ſi quis plus alio impendit, illud omne
7 repetit in diſſolutione † ſocietatis, ita Ang. in d.
l. fi. C. de collatio. Et hanc partem multis rationi-
bus & fundamentis comprobat Pet. de Vbald. in
d. tracta. in 6. princip. pat. q. 23. verſ. circa ſecundũ
principale dubium; vbi quatuordecim mouetur
fundamentis. Et hoc voluerunt Alex. Iac. Dec. in
d. l. fin. quos ſupra allegaui, Menoc. d. caſu 27. num.
4. vbi citat Barbat. Corne. Iaſ. Dec. Ruin. & alios,
& tres adducit rationes. Prima quod donatio non
præſumitur, quando alia capi poteſt coniectura.
Secunda quod ſocietati non imputatur impenſa,
quæ non cedit in vtilitatem ſocietatis. Tertia quia
vnuſquiſquam ſociorum proportionabiliter de-
bet onera ſuſtinere, & commoda ſocietatis ſen-
tire. Sed diuerſitatis ratio inter vniuerſalem, &
particularem ſocietatem illa eſt, quia vbi eſt vni-
uerſalis, omnis impenſa præterquam delicti, &
culpa imputatur ſocietati. Ideo quidquid eroga-
tum eſt in alimenta vnius ex ſocijs ſeu illius fami-
liæ, id omne cedit in commoda ſocietatis, atque
illi imputatur, vt dixi ſupra, d. l. cum duobus, §.
ſocium. vbi verò ſocietas eſt particularis, illi non
imputatur expenſa, quæ non cedit in communem
ſocietatis vtilitatem, d. l. cum duobus, §. per con-
trarium, & l. adeo, in fine, ff. pro ſocio. at alimenta
vni ex ſocijs præſtita, vel eius familiæ, non reſpi-
ciunt communem vtilitatem, ergo non eſt impu-
tanda ea impenſa.

Sed in hoc quoque ſecundo caſu videtur quod
impenſa non repetatur, ſi facta eſt de fructibus bo
norum, quia vbi fructus ſunt conſumpti, facilè
8 eorum inducitur donatio, † vt voluit Bal. in l. fi. C.
de collation. & ibi hoc tenet Dec. in fin. Alexan. in
conſ. 49. nu. 6. vol. 1. Et hanc dicit communem eſſe
opinionem Crot. in conſi. 40. num. 26. ſecus tamen
eſſet, ſi impenſa facta eſſet ſine conſumptione fru-
ctuum, puta quia ſocius erogaſſet pecuniam pro-
priam in alimenta ſocij, ex qua pecunia ceſ-
ſat ratio communicationis. Et ea diſtinctio mihi
videtur rationabilis, quia ſanguinis coniunctio-
ne ceſſante, ſi quis alat aliũ, poteſt repetere. Nec
obſtat ius ſocietatis, quia aut eſt in fructibus, &
tunc ſi de eis miniſtrata ſunt alimenta, ſocio non
repetuntur, quia eſt erogatum, quod eſt commu-
ne; ſi verò de alia pecunia, & datur repetitio,
quod ſi vniuerſalis ſocietas intercedit non re-
petitur, quia omnia ſunt communia, nihil po-
tuit erogari in alimenta, quod non eſſet com-
mune.

Et hæc diſtinctio verior eſt, & magis æqua quã
ea adducta per Alex. in d. l. fin. C. de collation. vbi
9 dicit, aut ſocius † repetit, quia dicat, quòd ſocius
habens maiorẽ familiam, debebat ſubire maiorẽ
impenſam, & non auditur; aut agit, quia dicat, ſe
impendiſſe vltra dimidiam, ad quam tenebatur
ratione ſocietatis, & tũc repetit. Et ratio diuerſi-
tatis eſt, quia vbi ſocietas contrahitur, tacitè agi
10 videtur quod ſociorum † quiſque ferat virilem,
l. ſi non fuerit, ff. pro ſocio, Bart. in l. Titium, & Mæ
uium, §. altero, ff. de adminiſtr. tutor. Secundo ve-
rò caſu, quia in ſocietate particulari id repetitur
11 quod vltra † portionem contingentem fuit ero-
gatum, l. ſocius quod in eo, §. fin. & l. ſequen. ff. pro
ſocio. Et hanc diſtinctionem fundat ſuper dicto
Bar. in cõſ. 168. quidam habens bona communia,
nu. 1. & ſeq. vol. 1. ſequitur Socin. in conſi. 40. nu. 5.
verſi. ſecundo reſpondetur, vol. 4. Sed hæc diſtin-
ctio non placet, vt dixi: eſt enim verbalis, non fun-
damentalis, & primum membrum deſtruitur ex
ratione ſecundi: ſemper enim militat ratio, quod
ſocius repetat quidquid impendit vltra ſuam por
tionem. Et quamuis velit Bart. quòd vnus ſocio-
rum ratione minoris familiæ plus exponere in
ſocietate non cogatur, quando verba ſignifican-
tia communionem, referuntur ad plures haben-
tes patrimonium, commune tamen, ratio per
eum allegata deſtruit dictum. Non enim æqua-
liter aut communiter dicitur fieri collatio, ſi vnus
plus abſorbebat de re communi quàm alius, &
non dicitur æqualitas inter eos, quando vnus ha-
bet maiorem familiam, propterea non arridet ea
diſtinctio.

Ex prædictis determinari videtur ea quæſtio,
quæ Doctores diu torſit, an imputari debeat ſo-
cietati dos per vnum ex ſocijs data filiæ, vel po-
tius in diuiſione repeti debeat a ſocio, ita vt tan-
tundem percipiat, nam magis communis vide-
tur opinio, quòd ſi ſocietas eſt omnium bonorum,
12 imputetur ſocietati; † ſi verò eſt particularis, non
imputetur, ita Bald. in tracta. de duob. fratribus,
verſ. primo quæro, num. 28. & ſeq. & in l. ſi patruus,
col. 3. nu. 11. verſ. & prædicta, C. commun. vtriuſq;
iudic. Ang. in l. ex duobus, in fin. ff. de neg. geſt. in
conſi. 60. in 3. dub. Butr. in conſi. 7. Caſtrenſ. in l. ſi
ſocietatem vniuerſorum, ff. pro ſocio, & in conſil.
358. col. 1. in fin. vol. 2. Socin. latè agens in conſil.
291. num. 3. col. 3. verſ. ſed ſuppoſita, vol. 2. Dec. in
conſi. 66. col. 4. in conſ. 123. nu. 13. conſi. 159. nu. 9.
Natta in conſilio 91. per totum, & conſilio 264. nu.
3. Rolan. in conſilio 91. per totum, volum. 1. vbi
comprobat rationibus, & authoritatibus, Crot.
dicto conſilio 40. numero vigeſimooctauo. Me-
noch. de arbitr. iudic. caſu 127. nume. 2. Quæ opi-
nio procedit ſine ſcrupulo, quando dos eſt da-
13 ta † de bonis communibus altero ſocio ſciente,
& patiente, Caſtrenſ. in conſilio 211. numero 2. vo-
lumine ſecundo, Socin. in conſilio 291. num. 7. vol.
2. idem Socin. in conſi. 5. num. 11. vol. 4. Caſ. in cõſi.
96. nu. 2. verſ. verius tamen, vol. 2. Decius, qui alle-
gat Imo. dicto conſi. 68. col. pen. verſ. quibus ſtanti
bus concluſio, Cotta memor. incip. expenſa facta,
& ſequuntur ibi multi.

Et eadem diſtinctio fit, cum quærimus ſi ſo-
cius poſſit a ſocio repetere, quod pro eo impen-
dit extra cauſam alimentorum; nam ſi ſocietas ſit
14 vniuerſalis, † datur repetitio, vt per Bal. in d. tra-
cta. de duob. fratr. in 1. q. col. pen. vbi infert ad im-
penſam, quam facit vnus fratrum, quando ducit
vxorem, Bald. in l. 3. §. fi. ff. de mun. & honor. vbi lo-
quitur de impenſa doctoratus, vel aſſumptæ mili-
tiæ, & gloſ. in d. l. 3. §. fin. loquitur etiam in expen-
ſis nuptialib. Eſt verũ quod eorum omnium dicta
procedere uidentur, quando facta ſunt patre vi-
uente, prout etiam loquitur Aret. in §. fin. nu. 5. In-
ſtitut. de ſocietate, verſi. quid ſi vnus ex fratrib. &
idẽ in expenſis, quæ fiunt rõne infirmitatis, dicit
Bal. in l. cum duob. §. ſi fratres, ff. pro ſocio, limitan
do tñ, niſi fuiſſet ſequuta infirmitas ex cauſa ſo-
cietatis, qa tunc imputaretur ſocietati, etiã ſi eſſet
particularis, vt per eũ quẽ citat Barb. in conſi. 37.
nu. 15. verſi. capio aliũ articulum, vol. 2. vbi infert
ad impenſam ducendæ vxoris, Ruin. in conſil. 29.
nu. 13.

Google

nu.13.in fi.verſ.& Dux Henticus,vol.5. vbi loqui-
tur de impenſa ducendæ vxoris, & multos allegat
Dd.& hoc etiam placuit Bert. in conſi.30. viſo ca-
ſu, vol.2. vbi agit de nuptialibus expenſis, & latè
pro expenſa librorum,item doctoratus, & aliarum
quoque rerum,ponit Cotta d.memor.incip.expen
ſa facta pet fratres,circa fin.

Prædicta autē ptincipalis concluſio multò ma-
gis locum habet, quando alimenta fuiſſent vni ex
ſocijs præſtita, qui non viuebat in eadem domo,
15 † nec promiſcuè vtebatur patrimonio, quia tunc
non poteſt attendi illa communis conuerſatio, vt
per Ang.conſiderat Alex.in d.l.fin.in fi.C.de colla
tion. vbi tamē videtur diſtinguere inret magnam
vel paruā impenſam. Et ratio eſt, quia in eo quod
modo prædicto conſumptum eſt, ceſſat ratio ſo-
cietatis, & communis victus, proinde ceſſat quo-
que deciſio. Et idem omnino videtur placuiſſe
Socino,d.conſi.40.nu.5.in fin.& rurſus nu.6. vol.4.
vbi dicit,citcumſcripto communi victu,agendum
eſſe de ſimplici donatione, quæ ex quo non præſu-
mitur, datur repetitio. Et ſubdit, non præſumi
16 † ſimultaneam vitam, ſed probandum eſſe, ne du-
plici fictioni locus ſit, vel ne ſuccedat vna fictio &
vna præſumptio, contra doctrinam Bal.in l.ſi rem
aliquam,ff.de acquit. poſſ. Et hoc quoque ample-
ctitur Ruin. in conſi.102.nu.5. volum.2. vbi dicit,
quòd ſi frater exiſtens in communione, non repe-
tat impenſam factam in alimenta familiæ alte-
rius fratris, tamen dicit,id procedere propterea,
quòd viuebant in ſocietate ad vnum panem & vi-
num,ſed aliud eſſe quando ceſſaret ſocietas & cō-
uiuendi ratio,atque ita duo requirit;primo ſocie-
tatem,ſecundo conuictum, ita vt licèt ſocij ſint, ſi
tamē ceſſet cōuictus,datur repetitio, quia vbi duo
17 obſtant,† ſublato vno,non tollitur alterum,l.ſi qñ,
C.de inoffic.teſtam.l.ſi domus, ff.de ſeruit. vrban.
prædio.dixi in conſi.50.nu.27. Eſt verum,ꝙ quate
nus Ruin.loquitur in fratrib.dictum eius non po-
teſt ſuſtineri,quia,vt dixi, frater non repetit,quod
impendit in alimenta fratris.

In hoc tamen aduertendum, quòd frater præ-
tendens, ſe non teneri ad ſoluendum impenſam,
factam a fratre pro ſuis alimentis, erit tutus, niſi
frater probet non ſolùm habitationem factam in
eadem domo, & ſub eadem claui, ſed etiam quod
fuit ad eandem menſam, & cibum retentus, vt eſt
text.in l. ſi quis ſit fugitiuus, §. apud Celſum, ff.de
ædilit. edic. vbi Ang. qui legit ſub l. quod, §. apud
18 Celſum, dicit,ꝙ habitantes † ſub eadem claui, nō
dicuntur de eadem familia, niſi conſtet de conui-
ctu, & infert ad fratres, ſubdens, quod etſi frater
impendens in alimenta fratris cohabitantis non
repetat, tamen hoc fallit, quando non conſtat,
quod ſimul viuerent, quia non ſequitur, habitant
in eadem domo & ſub eadem claui, ergo ſimul vi-
uebant. Et ſubdit textum illum eſſe ſingularem,
multum notandum, & menti renendum, ac a ne-
mine vnquam fuiſſe notatum,ſequitur Barbat ad
Bal.in l.fi. C.de collation. Aduertat igitur aduoca
tus,vt ſciat cautè capitulare.

Quod dictum eſt, dati ſocio repetitionem eius,
quod impendit in alimenta ſocij, quādo ſocietas
non eſt vniuerſalis, intelligi debet, ne locum ven-
dicet, quando impenſa eſſet modica, quia tunc
19 cenſetur facta animo † donandi, non repetendi,
ſecundum Ang. in d.l.fin. C.de collation. vbi eum
ſequitur Alex. in fin. Et ratio eſt, quia in reb. mo-
dicis facilè præſumitur donatio, vt dixi in quæ-
ſtione de matre, quæ repetit alimenta præſtita fi-
lio. Et idem voluit Caſtren.ibi, nu.3. qui dicit ſibi
ſatis hoc placere, & idem tennit Socin. in conſil.
41.nu.5.verſ.primo,nam,volum 4.Corne.in conſi.
301.col.pen.in fine,verſi.ſi plures fratres, vol.1.&
in alijs locis citatis a Dec. in d.l.fin. in fi.quod etiā
renuit Pet. de Vbal. in tracta. ſocieta. in 6.par.q.
23.verſi. ſi verò ambo non adminiſtrabant, Pariſ.
in conſil.100.num.23. volum.2. Menoch. dicto ca-
ſu 127.num.10. vbi ſubdit, quòd ratione ſocieta-
tis communis victus,& modicitatis impenſæ præ-
ſumitur donatio,& ibi dicit arbitrio Iudicis com-
20 mittendum, quæ magna, † quæve modica dica-
tur impenſa, poſt Riminal. in dicta l. finali, C. de
collation. vbi dicit, qualitarem perſonarum in-
ſpiciendam eſſe,videlicet an inter nobiles & diui-
tes,vel ignobiles & pauperes agatur, & prædictā
differentiam inter magnam, & paruam quanti-
tatem,laudat Barbat.in conſi.37.colum. fin.vol.2.
vbi ſubdit deciſionem elegantem eſſe, ſed illam
limitat non procedere, quando inter illos eſſet
omnium bonorum ſocietas, quod tamen non per-
tinet ad caſum noſtrum, quia diximus iam om-
nia imputari in vniuerſali ſocietate, & nos loqui-
mur de particulari, negat Dec. in d.l. fin. in fi. fieri
debere diſtinctionem inret magnam & paruam
impenſam, quando eſt quæſtio de alimentis, ſe-
quutus eſt Crau. d.conſi.159.nu.10. Sed Menoch.
loco præallegato,num.9.illum reprobat,addendo
Ruin.in conſi.101.num.1.vol.4.Sed quod pertinet
ad terminos noſtræ quæſtionis, ea Decij contra-
dictio non debet nos turbare. Tum quia loqui-
tur quando facta fuit impenſa in fructibus, quia
tunc cum fructus in communes vſus conſumpti
videantur communicati, non datur repetitio, ſi-
ue impenſa ſit magna, ſiue modica. Tum etiam,
quia loquitur in fratribus,qui impendendo in ali-
menta videntur donare etiam ſi non ſint ſocij, vt
dixi ſupra. Veruntamen vtraque ratio tolli po-
teſt,nam etiam frater repetit impenſam magnam,
vt dixi in quæſtione de fratre, & vbi etiam fructus
ſunt conſumpti in alimenta ſocij vltra quàm ſe-
rat æqualitas, datur repetitio, ſi ſocietas non eſt
vniuerſalis. Proinde attendi non debet opinio
Decij, ſed alia, quæ eſt communis: ſi tamen ſo-
cius,qui impendit,minor ſit,non cenſetur donare
21 † modicam impenſam, ſecundum Pet. de Vbald.
quē citat,& ſequitur Menoc.d.caſu 127.nu.13.du-
plici ratione,quarū neutra eſt vera,qa minor quo-
que donare poteſt quid modicum, vt de Prælato
22 † dicunt Butr.& Abb.in c.cæterū, de donatio. Ti-
raq.de iud.in reb.exig.feren.n.24. & ſtatutum pro
hibens immobilium alienationem, non habet lo-
23 cum in re modica,† vt poſt Opizon. & Ferdin. di-
cit Tiraq. loco prædicto, nu.94. & ſocietas poteſt
24 cum pupillo † contrahi,Bal.de duob. fratr.nu.17.
in fi.Dec.conſi.21.vol.1.Pariſ. conſ.82.nu.35. vol.
1.Iaſ.l.1.nu.6.C.qui teſtam.face.poſſ.Cæphal.cōſi.
248.nu.1.&6.cum ſimilibus.

Intellige etiam non dari repetitionem inter ſo-
cios,quando alius ex ſocijs ſuſtinet ſolus aliquod
25 aliud onus, vel impendit etiā ipſe pro ſocio † cir-
ca id, ad quod non renebatur, ita voluit Petr. de
Vbald. in tracta. de duob.fratr. in 6. par. princip.
q.23. quem ſequitur Ruin. in conſi.101. num.2. &
nu.4.verſic. nunc ſupereſt, vol.4.vbi infert, quòd ſi
vnus ex ſocijs aliquid de proprio impendit in

communem vtilitatem ſociorum, & is idem pro
aſſumenda militia multum erogauerit de commu
ni pecunia, non poterit cogi ad refectionem illius
impenſæ, quia fit compenſatio inter ipſos. Moue-
tur etiam ex eo, quod dicit Bald. in l.ſi paterno, C.
de neg.geſt. vbi vult, quòd vnus ex fratribus impē-
26 dens pro familia alterius, non † repetat, ſi habuit
in obſequijs filios, vel alios de familia fratris, quia
fit compenſatio, non enim attendi debet, quod
pro recompenſatione receperit, non obſequia, ſed
alias impenſas.

SVMMARIVM.

1 *Tutor repetit alimenta, quæ præſtitit pupillo.*
2 *Tutor alit pupillum ex neceſſitate officij.*
3 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
4 *Tutor iudicio tutelæ repetit quidquid impendit in rem pupilli.*
5 *Coactè facere dicitur, qui poterat cogi actum facere.*
6 *Neceſſitas. Nemo in neceſſitatibus liberalis exiſtit.*
7 *Actus referri debet ad cauſam neceſſariam.*
8 *Procurator præſumitur actum facere procuratorio nomine.*
9 *Actus ſi pertinet ad dominum, præſumitur factus tanquam a procuratore.*
10 *Tutor repetit alimenta præſtita pupillo, etiam ſi ſit coniunctus.*
11 *Pater adminiſtrator filiæ cenſetur dotare de bonis filiæ, licet aliàs præſumatur de proprio.*
12 *Frater tutor fratris cenſetur impendere pro fratre animo repetendi, non donandi.*
13 *Alba. in conſ. 12. reprobatur communiter.*
14 *Tutor repetit alimenta, quæ præſtitit non ſolum pupillo, ſed etiam illius ſorori.*
15 *Operari tenetur, quicunque ab aliquo recipit alimenta.*
16 *Tutor gratis exercet officium, nec habere poteſt ſalarium.*
17 *Tutori ſalarium poteſt Iudex conſtituere, quando æquū ſibi videtur.*
18 *Tutori quando ſint operæ pupilli compenſanda cum alimentis receptis.*
19 *Tutela officium eſt neceſſarium, & nemo poteſt ab ea ſe excuſare.*
20 *Meritum non conſequitur ex eo, quod quis facere tenetur.*
21 *Beneficium non præſtat, qui debitum impendit.*
22 *Partis quo ad partem ratio eadem eſt, quæ totius quo ad totum.*

QVAESTIO XIIII.

TVTOR, qui pupillo alimenta mi-
1 niſtrauit, poteſt illa repetere, † vt
voluit Cuman. in conſil. 88. ver. cit-
ca ſecundum, vbi mouetur plurib.
rationibus. Primò, quia tutor alit
2 pupillum ex † neceſſitate officij,
l. cum plures, §. cum tutor, ff. de adminiſtr. tutor. er-
go licet ſibi repetere, quia officium ſuum nemini
3 debet eſſe damnoſum, † l. ſi quis ex aſſignatoribus,
ff. quemad. teſtam. aper. Secundò, quia etſi conſu-
lat text. in l. fin. C. de alimen. pupil. præſtan. quòd
curet tutor alimenta pupillo taxari, ne exinde
contingat eum controuerſiam pati ſuper quanti-
tate alimentorum, non tamen negat repeti poſſe,
quando non ſunt taxata, & non eſt ferendus pu-
pillus, qui maior factus recuſat ſumptus ſibi fa-
ctos reſtituere. Addo hanc concluſionem probari
in l. 1. §. præterea, & §. penult. ff. de contrar. & vtili
4 actio. tute. vbi dicitur, quòd tutor † repetit iudicio
tutelæ, quidquid impendit circa perſonam. Ter-
tiò moueor, quia cum tutor cogatur alimenta pu-
pillo præſtare, non poteſt in eo præſumi donatio,
quia tunc ſolum donatio præſumitur, quando ſol-
uit quis quod non tenebatur, l. donari, ff. de reg.
iur. at qui cogi poteſt, ſi facit actum, dicitur coa-
5 ctè † facere, Ioan. Andr. in c. præterea, in verſic. ex-
torquentes, de iure patron. Bald. in l. nouiſſimè, ff.
quod falſo tutor. auth. Felin. cap. cum Ferrarienſis,
col. 11. de conſtitu. Iaſ. in l. 2. C. de tranſactio. Mar-
ſil. in l. quæſtionis, nu. 20. ff. de quæſtio. & in neceſ-
6 ſitatibus † nemo liberalis exiſtit, l. rem legatam, ff.
de alimen. lega. Iaſ. in l. ſi fundum, nu. 19. ff. de leg.
1. Rurſus cum præceſſerit cauſa neceſſaria alendi,
ſcilicet pupillum, cēſendum eſt tutorem aluiſſe, vt
impleret munus ſuum, non vt donaret, quia actus
7 † referri ſemper debet ad neceſſariam cauſam quę
præceſſit, vt probat text. in d. l. fin. C. de alim. pupil-
lo præſtan. per quem dixit Abb. in conſil. 116. col. 2.
in fin. vol. 2. quod ſi quis ex laude tenebatur dona-
re, præſumetur ex ea cauſa feciſſe ſi appareat exin-
de donationem eſſe factam. Hinc eſt quod habens
8 mandatum ad faciendum, cenſetur deinde † actū
feciſſe procuratoris nomine, licet non dicat gl. in l.
qui in aliena, §. ſi is, qui putabat, ff. de acq. hæred. &
ibi Bar. ponit hanc concluſionem glo. in l. ſi pupil-
li, §. 1. vbi Bar. & alij, ff. de neg. geſt. l. ſeruus commu
nis, §. fi. ff. de ſtipulat. ſeruo. l. fin. ver. quod enim, C.
per quas perſonas nob. acquir. Et licet inter Doct.
ſit dubium, an faciens actum videatur illum face-
re nomine proprio vel alieno, quando habebat
9 mandatum: tamen quando actus † ſit in re perti-
nente ad dominum, cenſetur ſemper fieri nomine
domini, l. fi. ff. quando ex facto, l. poſt mortem, §. 1.
vbi Bar. nu. 1. & 2. ff. eo. Bal. in l. fi. col. 1. in fi. ſi quis
cautio. probani in conſi. 19. nu. 38. Et tex. in dicta l.
poſt mortem, §. primo, loquitur expreſsè in tutore,
qui actum in dubio cenſetur facere tutorio nomi-
ne, & in terminis, quod tutor in ratione reddenda
repetat alimenta, quæ pupillo præſtitit, eſt text. in
l. ſumptus, C. de adminiſtr. tuto. qui etſi indiſtin-
ctè loquatur de expenſa facta in pupillum, glo. ta-
men ibi ponit exemplum in alimentis. Ad idem
eſt text. in l. ſecunda, C. de aliment. pupil. præſtan.
vbi dicit, quod etſi tutor taxari non fecerit ab ini-
tio alimenta pupilli, tamē fiet poſtea taxatio & ſo-
lutio, & illos text. allegauit Gramma. in deciſ. 103.
nu. 204. vbi dicit, quod tutor repetit alimenta quæ
præſtitit pupillo.

Confirmatur hæc ſententia, nam tutor admini-
ſtrat bona pupilli; at vidimus in matre, fratre, &
alijs, qui regulariter alendo videntur donare, ſi ta-
men adminiſtrerent bona filij, vel fratris, datur re-
petitio alimentorum, quæ præſtiterunt: multò er-
go magis dabitur tutori qui nulla, vel modica ſan-
guinis coniunctione ſit pupillo alligatus. Et hanc
partem tenuit etiam Cordub. in l. ſi quis a liberis,
§. ſi mater, nu. 90. & ſeq. ff. de liber. agnoſc. vel alen.
vbi tamen tranſit ſimpliciter ſola authoritate Cu-
mani contentus.

Extenditur propoſitio iſta, vt locum habeat,
10 etiam ſi tutor ſit ſanguine coniunctus, † puta pa-
truus, quia nihilominus conceditur repetitio e-
ius, quod impendit in alimenta pupilli: nam et-
ſi ſanguinis coniunctio faciat præſumi donatio-
nem,

Digitized by Google

hem,tamen propter adminiſtrationem, quam ge-
rit, ceſſat præſumptio, vt dicimus in matre, fra-
tre,& alijs perſonis,ita arguit Cuman.d. conſ.88.
col.fi.qui loquitur in caſu magis dubio, quando, ſ.
pupillus aliquid etiam operabitur ad cõmodum
tutoris, & pro hac ſententia facit, quia videmus
in patre qui cenſetur non de proprio, ſed de bonis
filiæ impendere, quando eſt adminiſtrator, & fi-
liam dotat; licèt in dubio regulariter videatur
11 animo donandi facere,† Bart.d.l. Neſennius, nu.
3.ff.de neg.geſt.Bart.& Bal.in l.fin.C. de dot. pro-
miſſ.Socin.in conſ.121.nu.13.& ſeq.vol.1. alios ci-
tat Maſcard. in tracta. de probatio. concluſ. 571.
nu.8.vbi idem dicit in matre,& tractaui ſupra,vbi
tetigi de matre & fratre. Et quamuis in patre &
alijs, qui tenentur de ſuo dotare, poſſit aliquod
dubium ſubeſſe, tamen in alijs, qui non tenentur
dotare, res videtur expedita, quia impendere vi-
dentur animo reperendi,ſecundum diſtinctionem
Ruini ſupra locis prædictis per me allegati. Et li-
cet etiam extraneus dotando videatur donare,ta-
men hoc eſt verum,quando non ſubeſt alia cauſa,
vel coniectura,at ſi alia coniectura capi poteſt,ceſ
ſat donatio.

Extenditur etiam vt procedat in fratre tutore,
quia etſi frater in dubio non repetat impenſam,
quam facit circa perſonam fratris, tamen vbi eſt
12 tutor non videtur feciſſe animo † donandi,ſed re-
petendi. Et ratio eſt, quia adminiſtrat bona fra-
tris, vel ſororis, & loquendo de fratre quando re-
petat alimenta fratri præſtita,dixi quod ceſſat ani
mus donandi, quando adminiſtrat. Et quamuis
13 Alb. in conſil. 12. reprobet in fratre dotante † ſo-
rorem, & doceat communem opinionem eſſe in
contrarium,& reprobet Bal. tamen errat,quia im
mo communis opinio eſt pro Baldo, & eum ſe-
quuntur multi citati a Menoch.de arbit. iudic.ca-
ſu 88.nu.46.& ſeq.Maſcard.d.concluſ.571. nu. 11.
vbi citatis Doctoribus inuicem aduerſantib. non
audet ſuum interponere iudicium, ſed relinquir
cogitandum, vt ibi.

Ampliatur quoque a Cuma.d.conſil.88.col. fin.
verſic.quid plus etiam ſi, vt non ſolùm repetat tu-
tor alimenta, quæ præſtitit pupillo, ſed ea etiam
14 quæ dedit ſorori † ipſius pupilli,l.qui filium,ff.vbi
pupil.educ.debe.vbi pupillus poſtquam adoleuit,
poteſt repetere a ſorore id, quod tutor impendit
pro illius alimentis,nam tenetur tutor alere ſoro-
rem pupilli, vt dixi in tit.quib. & a quib. aliment.
debeant. in quæſtio. de turo. Et facit ratio, quia ſi
tutor repetit a pupillo,quod pro eo impendit,po-
terit etiam repetere alimenta, quæ præſtitit ſoro-
ri, quia ea fuerunt contemplatione pupilli præſti-
ta, qui ad id tenebatur, d. l. qui filium. Videntur
enim alimenta illi præſtita,qui tenebatur alere,vt
diximus in matre,quæ repetit a viro alimenta quæ
præſtitit filijs.

Dubitari poteſt, ſi pupillus operatus ſit tutori,
an adhuc tutor poſſit alimenta præſtita repetere,
& videtur, quòd nihilominus tutor repetat: pri-
mò, quia alendus tenetur operari ad commodum
15 eius † qui alit,gl.in l.ſicut,ff. de oper. liber. ſecun-
dò, quia tutor & ipſe operatur pro pupillo atque
onus omne adminiſtrationis ſuſtinet ſine ſalario,
16 quia tutoris officium † gratis eſt præſtandum,glo.
in l.1.&l.in eos,ff.de tut. licet Iudex poſſit certum
17 conſtituere † ſalarium ſi æquum ſibi videtur,l.a tu
toribus,§.fin.vbi glo.& Bart.ff. de adminiſtr. tuto.
cum alijs,quos citaui in conſil.159. in fine, proin-
de ſi quæ ſunt pupilli operæ, compenſantur cum
labore tutoris, & non merentur recompenſatio-
nem ſuper alimentis.Per has rationes,Cordub.in
d.§.ſi mater,nume.73.poſt multa concludit, quod
18 vbi tutori † nullum eſt ſtatutum ſalarium, & vbi
ex tutela nullum illi commodum prouenire po-
teſt, tunc non prohibentur repetere, ſed operæ
pupilli compenſentur cum laboribus tutoris: vbi
vero tutori datur ſalarium, tunc tutor ſoluet ope-
rarum nomine commodum, quod a pupillo per-
cepir. Rationes prædictæ nullius momenti ſunt.
Prima enim non ſubſiſtit, quia cum tutor nomi-
ne tutorio alimenta præſtat, & de bonis pupilli,
certè illi non tenetur operari, textus enim in l. ſi-
cut, loquitur, quando alit quis de proprio, non
quando de alieno. Secunda item non mouet, quia
cum tutor laborem illum ſuſtinere, nec recuſare
19 poſſit, ex quo tutelæ † officium eſt neceſſarium,
non acquirir aliquod meritum. Ea enim ſeruitia,
ad quæ renetur aliquis ratione officij, vel natura-
20 li aliqua ratione,non dicuntur merita, † vt voluit
Ripa in l. ſi vnquam, quæſt. 14. & non dicitur be-
21 neficium præſtare † qui debitum impendit, l. ſi
ſeruo, ff. de hæred. inſtituen. l. vnum ex familia, §.
primo, ff. de lega. ſecundo, & latiſſimè compro-
bat Tiraquel.in l.ſi vnquam,in ver.donatione lar-
gitus,nu.106.C.de reuoc.donatio.Et dicunt Theo
logi,quòd non cadit votũ ſupra præceptum: obli-
gatio enim præcedens impedit,ne operando quis
poſſit mereri: proinde ſi tutor pupilli res, & per-
ſonam curando laborat, non ideo acquirit meri-
tum,quod remuneratione,aut compenſatione di-
gnum ſit,Cuman.autem in dicto conſil. 88. colum.
a.verſ.ac etiam,quia verſ.fateor tamẽ, dicit quod
ſi pupilli operæ æquiualerent alimentis,fieret com
penſatio, innuens quòd vbi minoris ſint valoris,
non fiat pro rata, de quo dixi ſupra in quæſtio. de
priuigno. Ego tamen inhærendo nedum rationi,
ſed etiam communi Doctorum opinioni, teneo
compenſationem fieri pro rata operarum, poſito
quod operæ non ſint modici momenti, quia non
credo rationabile, quod qualecunque ſeruitium
induci debeat ad extinctionem alimentorum: at
ſi conſiderabilis ſit operarum vtilitas, poterunt
illæ ratiocinari pro recompenſatione alimento-
rum. Et ratio eſt, quia turor, qui ſeruitia recipit,
dicitur tanto minus impendiſſe de ſuo, & non cu-
ro quod æquiualeant alimentis in toto vel in par-
22 te, quando eadem ſit ratio † partis quo ad par-
tem,quę eſt totius quoad totum,l.quę de tota,ff.de
rei vendicat.

Annectenda ſunt huic quæſtioni quæ ſupra po-
ſui inter vitricum, & priuignum ratione opera-
rum, ne idem ſæpius inculcetur, cum lectorum
nauſea, ideo vide ibi, quia eadem omnino eſt de-
terminatio.

S V M M A R I V M.

1 *Negotiorum geſtor præſumitur impendere de pecunia domini.*

2 *Adminiſtrator præſumitur alimenta præſtare de bonis, quæ adminiſtrat.*

3 *Pater præſumitur ſoluiſſe de caſtrenſi peculio filij ſtudentis, non de proprio erga filium.*

4 *Frater maior præſumitur bona minorum adminiſtrare, quando ſimul habitant. declara tamen, vt ibi.*

5 *Negotia alterius gerens, non præſumitur donare voluiſſe.*

6 *Animus donandi non colligitur ex factis negatiuis, vt ibi.*

7 *Argumentum a ſenſu contrario, non benè ſumitur a diſpoſitione negatiua.*

8 *Extraneus dotando non videtur donare, quando bona mulieris adminiſtrat, licet alias ſecus ſit.*

9 *Pater dotando videtur dare de ſuo, etiam ſi filię bona habeat penes ſe.*

10 *Dos cenſetur data de bonis patris, etiam ſi dotando dixerit, pro omni, & toto eo quod conſequi poſſet ex paternis & maternis bonis.*

11 *Pater tenetur dotare filiam quamuis diuitem.*

12 *Compenſatio non inducitur de vno debito quantitatis cum alio conſiſtente in ſpecie.*

13 *Adminiſtrator non compenſat alimẽta in pecunia pręſtita cum debito ſpeciei.*

14 *Compenſatio non fit de ſpecie ad ſpeciem.*

15 *Compenſatiò de ſpecie ad ſpeciem fit ex præſumpta mente partis.*

16 *Expreſſum dicitur, quod ex diſponentis mente colligitur.*

QVAESTIO XV.

QVAE ſuperioribus quæſtionib. attigimus de victrico, matre, fratre, tutore, & alijs adminiſtrantibus aliena bona, induci poſſunt ad generalis quæſtionis deciſionem, an adminiſtrans aliena negotia repetere poſſit, ſi quid impendit in illius alimenta, cuius bona, aut negotia adminiſtrat. Planũ
1 namque id videtur, quod geſtor † negotiorum impendere videtur de pecunia illius, cuius negotia gerit. Ita regulam conſtituit Bart. in l. Neſennius, nu. 5. ff. de negot. geſt. mouetur ex eo text. in verſic. ex contrario. Et dicit Bal. ibi, col. 2. verſ. aut dubitatur, vtrum, quòd alimentantis intentio, & mens præſumitur eſſe, quod impenſa fiat de bonis ali-
2 mentandi, † quando adminiſtrat illius bona. Allegat text. ibi, & in l. fi. ff. de petitio. hæred. & alia iura, per quæ inquit eſſe benè notãdum, quod etſi alimentator aliquando præſumatur donare, ſi tamen adminiſtret bona alimentandi, non erit locus præſumptioni. Ideo Barto. loco prædicto inquit, quòd tam violenta eiuſmodi præſumptio, vt tollat præſumptioné pietatis quę ſuberat aliàs. Et dicit multum notandum, infertque ad patrem, & fratrem, qui etſi dotare filiam, vel ſororem in dubio præſumantur de bonis proprijs, vt in l. finali, C. de dot. promiſ. tamen vbi gerunt eorum negotia, videntur dotem dediſſe non de proprio, ſed de bonis illius, cuius negotia gerunt. Infert
3 etiam Barto. quod pater † videtur non de ſuo, ſed de caſtrenſi peculio impendiſſe in ſtudio pro filio, quando habebat peculium illius penes ſe. Hoc etiam probauit Bart. in l. quæ dotis, num. 7. ff. ſolu. mat. vbi dicit quod non præſumitur donatio, quando ex modo, i. ex geſtu negotij aliud colligitur. Sequuntur ibi omnes Doct. & Rom. in conſil. 255. nu. 2. ait textum in d. l. Neſennius, eſſe ad hoc notabilem. Et Bal. in d. l. Neſennius, nu. 2. verſic. & hoc eſt benè, dicit, procedere prædicta in auia, matre, fratre, patruo, auunculo & alijs perſonis, per textum in l. ex duobus, §. Titiũ, ff. de neg. geſt. Ang. in conſ. 60. nu. 4. vbi fortius dicit probari geſtioné, quando ſimul habitant, & bona communia habẽt. Id quod
4 poteſt procedere † in ſuis terminis, quando ſcilicet vnus eſt infans, vel impubes, alter verò prouectæ ætatis, aliàs non crederem communionem ſolam bonorum & cohabitationem probari, quod maior adminiſtret. Cum enim ea adminiſtratio ſit facti, probari debet ab allegante, l. in bello, §. factæ, ff. de capitu. & poſtlim. reuerſ. Et dicit Menochi. in tracta. præſumpt. lib. 3. præſumpt. 71. nu. 3.
5 quod gerens aliena negotia † minimè præſumitur donare. Et Alb. in conſil. 12. nu. 6. inquit, quod vbi geſtor negotiorum præſtat alimẽta, vel pecunias, vel quid aliud, tunc ſi poſſibile eſt, quod pecunia proueniat ex bonis illius, cuius negotia gerit, fingit lex ab illis proueniſſe, l. 2. in princ. ff. ſi cer. pet. occultato. ſ. vno actu, & alio oſtenſo, argumento l. 3. §. pen. & fi. ff. de donatio. inter vir. & vxor. Et dicit Cuman. in conſil. 88. colum. 2. quod adminiſtrans bona aliorum, præſumitur voluiſſe alimenta præſtare de illorum bonis potius, quàm de proprijs. Et infert prout fecit Bart. in d. l. Neſennius, ad patrem, matrem, auiam, patruum, & alios. Et reſpondet ad l. Neſennius, in fine, quæ videtur requirere, quòd expenſa ſit poſita in libro rationum, quod loquitur per illam dictionem, maximè, quę quæ eſt implicatina, l. qui ſtatus, ff. de re milit. per quæ verba mihi non probatur argumentum, quod negatiuè ſumunt multi ad probandum, quod alimenta fuerint præſtita animo donandi: dicunt enim, non ſcripſit in libro rationum, non eſt proteſtatus, vt apud Burſat. in conſ. 83. nu. 13. nam etſi
6 illi actus affirmatiui oſtendant † animum repetendi, tamen quando non extant, non poteſt ex eorum omiſſione principaliter argui donandi animus, pro qua conſideratione facit, quia argumen-
7 tum a contrario ſenſu, † non poteſt ſumi a diſpoſitione negatiua, Bald. in l. 2. in fine, C. de condit. inſert. Alexan. in conſilio 250. num. 26. volum. 5. Iaſ. in l. prima, colum. 9. verſic. ſecundo limita, & col. 12. verſ. quarto limita, ff. de officio eius, Natta in conſi. 551. num. 12. deciſ. Pedemon. 178. nu. 6. Et quod in adminiſtrante non præſumatur animus donandi, tenuerunt Socin. ſen. Ruin. Alciat. Bald. Nouel. Socin. iun. & alij citati a Menocb. in tracta. de arbitr. iudic. caſu 88. num. 46. & ſeq. vbi di-
8 cit, quod etſi extraneus dotando † videatur donare, l. vnica, §. extraneus, C. de rei vxor. actio. tamen fallit, quando is adminiſtrat bona mulieris, Maſcard. in tracta. de probationib. concluſ. 76. & 571. nu. 8. & ſeq. Et loquendo præcisè in alimentorum præſtatione, diximus ſuo loco, & ſuis diſtinctis quæſtionib. ſupra in matre, auia, victrico, fratre, & tutore, ita vt ex particularibus multis ſupra deciſis poſſit fieri vniuerſalis quædam inductio, vt quicunq; adminiſtrator videatur alendo habere animum repetendi. Quam concluſionem ponit etiam Corne. in conſ. 265. col. 3. vol. 1. Bal. Nouel. de dot. in 6. par. princ. priuileg. 6. Benincaſ. in tracta. pauper. q. 8. in 3. ſpecia. contractu, nu. 10. Quod ego ex Rui. in cõſ. 65. nu. 7. vol. 3. limitaui in ſuperioribus
9 reſpectu dotis non procedere in patre, † qui cũ teneatur ẽt diuitem filiam dotare, videtur in dubio dare de ſuo, qñ dotat, licet habeat penes ſe bona filiæ, & ſequitur Menoch. d. caſu 88. nu. 47. Et idem dicit in fratre hærede patris, Ruin. in conſ. 200. in fi. vol. 1. Et facit, quia ſi dotãdo dicat pater dare ſe
10 pro omni, & toto eo, † quod conſequi poſſet ex bonis paternis, & maternis, nihilominus dos cenſe-

bitur

bitur data de paternis,ſecundum Bald. Nouel. in
tract.dot.in 6.par.prin.priuileg.6. Crot.in cōſ.65.
nu.2.Anch.Moder. li.1.q.33.nu.3. Et videri poteſt
Alcia.in tract.præſump.reg.1.præſump.26.nu.1.&
ſeq.Sed nunc venit in mētem id, quod de patre dr̄,
dotem nihil omnino obeſſe quoad alimenta: Ideò
enim admitti poteſt patrem dotantē videri hoc fa
cere de bonis proprijs, licèt adminiſtret bona fi-
11 liæ, quia ſi filia ſit diues, † pater tenetur dotare,
Corn.in cōſ.242.vol.3.Boer. deciſ.130.nu.8. Aſca.
Clem.in tract.patriæ poteſta.effec.11.nu.13.& 14.
vbi idem tenet,qn̄ filia eſſet nupta. Sed hæc ratio
ceſſat in alimentis, quia vbi filia eſt diues, vel ha-
bet aliunde, pater non videtur habere animū do-
nandi,ex quo non tenetur alere, & vbi agimus de
dote,vtraque cauſa in patre eſt neceſſaria,& vtro-
que nomine cogi poteſt ad dandum ſiue de ſuo,ſi-
ue de bonis filiæ. At ſi agimus de alimentis, vnica
eſt cauſa neceſſaria, quia cogi poteſt ſolum tan-
quam adminiſtrator, non tanquam pater:non mi
12 rum ergo,ſi dotando pater † videtur dare de pro-
prio quamuis adminiſtret bona filiæ. Quæ autem
ſupra dicta ſunt de patre,intelligi debent,quando
impenſa eſt magna, quia cum eo ſolum caſu de-
tur repetitio non poteſt præſens diſputatio ad a-
liud referri,ne fortè exiſtimet quis velle me intel-
ligere, quòd pater indiſtinctè videatur alere ani-
mo repetendi.

Prædictam concluſionem intellige procedere,
quando præſtatio alimentorum, & id quod quis
adminiſtrar,recipiunt inuicem functionē, vt quia
vtrumque conſiſtat in quantitate: quod ſi forrè v-
num eſſet in quantitate, & alterum in ſpecie, non
daretur compenſatio, ſed alimenta cenſerentur
præſtita animo donandi,ex quo inuicem non reci-
piunt functionem, argumēto l.planè, §.1.ff.de leg.
1.l.ſi alij,§. vttum, ff.de vſufr.l.2.§.Mela,ff.de dote
præleg.l.ſi cum dotem,§.ſi eum pater, ff.ſolu.matr.
13 Ita in propoſito † declarat Bald.in d.l.Neſennius,
num.2.verſ.& hoc verum,quando dos, ff.de nego.
geſt.Alb.d.conſi.12.num.6.vbi dicit,quòd hoc ca-
ſu idem eſt quod impenſa prouenerit de bonis ad-
miniſtratis, vel de bonis proprijs, quæ vbi reci-
piunt functionē, fingitur proueniſſe de bonis ad-
miniſtratis. Et prædictorum ratio eſt, quia de ſpe-
cie ad quantitatem non fit compenſatio,vx dixi ſu
14 pra ex Baldo,imò non fit etiam de ſpecie † ad ſpe-
ciem,l.ſi conuenerit,ff.de pignor.actio.l.ſi non ſor-
tem, §.centum, ff. de condictio. indeb. l. ſi ex pecu-
nia, C.de rei vendic.dixi in conſi.112.nu.38.& 55.
nam quantitas cum ſpecie, vel ēt ſpecies cum ſpe-
cie non recipiunt inuicem functionem, ideo qui
ſoluit, vel præſtat aliud, quàm id quod debebat,
non videtur habere animum compenſandi.

Poſſet tamen attentari contrarium, quia etſi nō
detur compenſatio de ſpecie ad quantitatem, vel
de ſpecie ad ſpeciem regulariter, tamen hoc pro-
cedit, quando non conſtat de animo compenſan-
di: at vbi animus compenſandi apparet, & quan-
do agitur de compenſatione, quæ fit ex præſum-
pta diſponentis menre, tunc fit compenſatio de
15 ſpecie ad ſpeciem, † & de ſpecie ad quantitatem,
vt diſtinguit Imol. in l.ſi cum dotem, §.pater, col.
fin.ff.ſolu. matr. vbi ponit exemplum in compen-
ſatione,quæ fit ex vltima voluntate, vt quando le-
gat teſtator aliquid in compenſationem debiti. Et
idem Imo.hoc tenet in l. huiuſmodi, §.cum pater,
col.fin.ff.de leg.1.Rom.in auth.præterea, col. pen.
C.vnde vir & vxor, vbi Alex.n.13.Iaſ.n.26. & Dec.
nu.10.& cōprobaui in conſi.112.nu.38.& ſeq.Nos
autem agimus de compenſatione, quæ prouenit a
præſumpta volunrate diſponentis:ergo fiet etiam
contra ſolitas iuris regulas de ſpecie ad quanti-
tem. Et licet prædicta ſententia habeat multos cō
tradicentes, & fortè non ſit communis, vt proba-
ui loco prædicto,nu.55.& 59. tamen procedit ſine
dubio,cum apparet de voluntate diſponentis, vel
expreſſa,ſecundum Riminal. in d. auth. præterea,
vel æquipollente,vt dixi d.conſi.112.nu.101. Et ſæ
tis eſt expreſſa in caſu noſtro, quia lex ita præſu-
16 mit. dicitur enim expreſſum quod ex mente † di-
ſponentis colligitur,l. prætor,§.1.vbi gl.Bar. Bald.
Ang.Imo.Caſtren.Alex.& Iaſ.ff.de oper.non.nūc.
dixi in conſil.143.nu.19.

Item vbi ſubſiſteret difficultas cōpenſandi,non
tamen minus alimenta poſſent repeti per illū, qui
erat debitor ex cauſa adminiſtrationis, licet non
per viam compenſationis: Sat enim eſt, quòd non
videatur donaſſe, ſed præſtitiſſe animo repetendi.
Nihil enim quoad effectum refert, quòd compen-
ſentur in debitum, vel quod repetātur. Propterea
ea Baldi declaratio videtur non eſſe vera, cogitan
dū tamen relinquo,quia magna eſt authoritas Bal
di,quando præcipuè non habet contradicentem.

Hæc omnia dicta de negotiorum geſtore, am-
plia, limita, & declara prout dictum eſt in præce-
dentibus quæſtionibus, quia non eſt operæ pretiū
quæcunque repetere.

SVMMARIVM.

1 *Vxorem alterius qui alit, repetit a marito, qui tenebatur alere.*
2 *Socer repetit a genero alimenta, quæ præſtitit filiæ.*
3 *Alimenta quicunq; præſtitit, repetere poteſt ab eo, qui alere tenebatur.*
4 *Ratio generalis extendit dictum.*
5 *Frater qui aluit ſororem, repetit a ſocero ſororis, qui recuſauit alere, intellige tamen vt ibi.*
6 *Hæredes mariti repetunt alimenta vxori viduæ indebita præſtita intra annum luctus.*
7 *Impenſa alimentorum ſemper dicitur modica, quia paulatim. intellige tamen vt ibi.*
8 *Villa quæ ſtetit per menſes quòd non denunciauit maleficiorum, punitur vnica pœna.*
9 *Interpellatio non dicitur trina quando continuato ſermone ter inſtat quis debitorem ad ſoluendum.*
10 *Appellaſſe ſemel tantum dicitur qui eodem tempore ter dicit appello.*
11 *Hæredes mariti non repetunt alimenta intra annum luctus præſtita viduæ.*
12 *Vidua fingitur a iure eſſe in eodem matrimonio.*
13 *Vidua gaudet priuilegijs viri dum ſeruat viduitatem.*
14 *Hæredes viri non repetunt a vidua, quod in eius alimenta impenderunt vltra redditus dotis.*

QVAESTIO XVI.

VXORI alterius,qui prouidit de ali-
1 mentis,repetit † a marito,qui tene
batur alere,l.alimenta,& l.ſi patro
no,C.de neg.geſt.l.Neſenn. ff.eod.
tir.Ideo Cin.in l.quod in vxo.C.de
neg.geſt.dicit quod pater,qui filiā
2 aluit † eo caſu,quo nō ipſe, ſed maritus tenebatur,
repetit a genero, ſequuntur Ruin.Bald.& Alexan.
ibi.

ibi. Et eſt generale, quòd quicunque præſtat ali-
mentaei, cui ab alio debebantur, repetere poteſt
3 ab illo, † d.l. Neſennius, Pet. Cin. & alij in d.l.ꝙ in
vxorem. Ita regulam conſtituit Socin. in conſil. 64.
col. 2. vol. 4. vbi in verſ. ex qua concluſione, dicit, ꝙ
ſi pater, frarer, vel alius quilibet præſtat vxori ali-
menta, quæ erant præſtanda a viro, repetit ab illo,
quia videtur vtiliter geſſiſſe negotium illius. Alle-
gat Corne. in d. l. alimenta, & Cin. in d.l. quod in
vxorem, & idem omnino dicit Natta in conſi. 547.
num. 16. & ſeq. vbi ponit de patre, & de fratre, qui
repetunt a genero, & ſororio, & quia ratio vtilis
geſtionis eſt generalis, poteſt dictum extendi ad
quemcunque alium, ſecundum regulam Socin. in
d. conſi. 64. Deciſio enim quamuis ſtricta, extendi-
tur ad limites rationis, & ratio generalis extendit
4 † dictum, l. regula, §. fin. vbi Bart. & alij, ff. de iur. &
facti ignor. l. 2. §. ſi maritos, verſ. quid ſi curatores,
& verſi. quid ſi deceſſerint, ff. ad Tertullian. l. nomẽ
debitoris, §. fin. ff. de lega. 3. Euerar. loco 35. col. 1.
& poſſent allegari multi concordantes, & hæc ve-
ra ſunt durante matrimonio. Nam eo diſſoluto a-
liud eſt. Si enim diſſoluantur ſponſalia, & ſocer in-
terpellatus recuſet alere, mulier autem nihil aliũ-
5 de habeat, † tunc frater ſi præſtitit alimenta, repe-
tit a ſocero, imò ipſamet mulier repetit, vt voluit
Ioan. de Cane. mortuo, quem citat & ſequitur Vi-
tal. in tract. clauſula. in titu. quando alimen. renun
cia. poſſit, col. 10. in princ. vbi tamen dicit, quòd ſi
ſocer obtulerit ſe paratũ alere eam in domo pro-
pria, & frater voluit illam recipere, & alere in ſua
domo, non tenetur ſocer reſtituere alimenta.

Hinc finitima eſt quæſtio, an hæredes mariti,
qui intra annum luctus aluerunt viduam, poſſint
ab ea repetere alimenta præſtita. Et vbi nullæ con-
currunt coniecturæ, Corne. conſi. 252. in 1. dubio,
vol. 1. loquendo in fratre mariti, videtur præſup-
6 ponere, quòd concedatur † repetitio, quia in du-
bio nemo præſumitur donare, l. cum de indebito,
ff. de probatio. At eam alere quam non tenebatur,
dicitur donatio. Item in dubio alimenta videtur
quis præſtare animo repetendi, non dandi, ſecun-
dum glo. in d. l. ſi paterno. At in ſuo caſu propter
multas coniecturas tenet non dari repetitionem.
Coniecturæ autem erant, quia dotes in domo di-
miſit, operas, & ſeruitia præſtabat, erat relicta vſu
fructuaria, domina, & maſſaria, hæres erat diues,
& ſine filijs. Subdit tamen vnum verbum notandũ,
quod ſi verum eſſet, poſſet ferè ſemper præſtari, vbi
tractatur de alimentorũ repetitione. Dicit enim,
7 quod quantitas præſtitorum † alimentorũ videtur
parua, quia paulatim miniſtratur. Et licèt curſu
temporis augeatur, non tamen fit magna, & con-
ſiderat primam, ſecundã, & tertiam præſtationem.
Ego autem non intelligo multiplicitatem præſta-
tionum: vnica enim iudicatur præſtatio ea, quæ
fit continuato aliquo tempore, puta per annum,
vel menſes, facit dictum Bart. in l. inficiando, §. in-
fans, ff. de furt. vbi dicit, quòd ſi villæ Conſul ſub
pœna tenetur denunciare quemcunque malefa-
8 ctorem, punietur † vnica pœna, quando ſtetit per
menſes, quòd nullum denunciauit delictum. Et
ſubdit Bart. ibi vnicum delictum iudicari, quando
aliquis tota die, vel nocte luſit ad azardum, etiãſi
luſerit cum diuerſis perſonis. Et dicit gl. in l. ſi con
uenerit, ff. de pignor. actio. quod ſi quis continua-
9 to ſermone ter † dicat alicui, ſolue, non dicitur il-
le fuiſſe ter interpellatus, ſed ſemel tantum. Idem
10 de eo qui condemnatus dixit ſæpius, appello, † vt
ſemel tantum dicatur appellaſſe, voluit gl. in cap.
ab eo, de appellatio. in ſexto. prædicta, & alia con-
gerit Marſil. in d. l. fin. nu. 16. ff. de ſicar. Ita qui con
tinuato aliquo tempore alit aliquem, non dicitur
pluries alimenta præſtitiſſe, cum verbi alere, pro-
prietas æquè referatur ad alimenta vnius menſis,
vel anni, ſicut ad alimenta vnius diei, Benintend.
deciſ. 43. nume. 11. Et alimentorum diſtributio fit
per tempora, non per vices, proinde in cognoſcen-
do ſi ſit magna vel modica impenſa, non eſt atten-
dendum quid fuerit in ſingulas cœnas, vel pran-
dia erogatum, ſed quid intra totum vnum tempus
continuatum fuerit impenſum.

Principalem tamen Cornei deciſionẽ, non cre-
11 do † veram, imo exiſtimo non eſſe locum repeti-
tioni, quando hæredes aluerunt intra annũ luctus:
nam aut non habebat aliunde, & tunc vxor ali de-
bet ab hæredibus, ne cogatur mendicare in oppro
brium pręcedentis matrimonij, vt in ſimili dicitur
in authen. præterea, C. vnde vir & vxor, & in cor-
pore vnde ſumitur: ſi verò habebat aliunde, & ha-
bebat dotem, tenebantur quoque hæredes alere,
vt in l. diuortio, in princ. ff. ſolu. matr. & vtrumque
caſum poſui in titul. quibus & a quib. præſtan. ſint
alimen. vbi dixi de alimen. an ſit alenda ab hære-
dibus. Cum ergo tenerentur, non repetunt quod
ex neceſſitate legis & obligatione ſoluerunt, quia,
vt dixi, & probatur in l. alimenta, & in l. quod in
vxorem, C. de negot. geſt. qui proprium debitum
ſoluit, non repetit: ſi verò dotem non habebat, idẽ
eſt, quia cum non tenerentur alere, nec ad id co-
gi poſſent, videntur donare, argumento legis, do-
12 nari, ff. de regu. iur. & vidua † videtur eſſe in eodẽ
matrimonio, l. fina. C. de bon. matern. Alex. in cõſ.
13 22. col. 2. vol. 2. & gaudet priuilegijs † viri, cap. ex
tenore, de foro compet. Barbat. conſi. 56. colum. fi.
vol. 3. Rol. conſ. 86. nu. 3. & 6. vol. 2. Tiraq. in tract.
ceſſan. cau. limitat. 15. & probatur, quia videmus,
quod vbi mulier habet dotes, licèt hæredes viri te-
neantur ad alimenta illius ſolùm vſque ad ipſarũ
dotium redditus, tamen ſi in alimenta aliquid im-
14 pendunt vltra dotis redditum, non † repetunt, vt
voluit Imola in d. l. diuortio, in princ. col. 2. ff. ſolu.
matrim. Sicuti itaque non repetit quod impendit
vltra redditum dotis, ita etiam non repetit, quan-
do vidua carebat dote, & eadẽ ſit rõ partis quoad
partem, quæ eſt totius quoad totum. Vide tamen
quæ dixi in titulo, quibus & a quibus debe. alimẽ.
dum tracto de vidua alenda ab hæredibus viri.

S V M M A R I V M.

1 *Donatio non præſumitur etiã inter patrem, & filium.*
2 *Vxor repetit a viro quidquid impendit in alimenta il-
lius.*
3 *Donatio inter virum & vxorem eſt prohibita.*
4 *Vxor repetit a viro quidquid in illius vtilitatem impen-
dit animo donandi.*
5 *Maritus reſtituit vxori fructus induſtriales parapher-
nalium, quos conſumpſit de voluntate vxoris, et ver-
tit in proprios vſus.*
6 *Maritus dicitur in vſus proprios conuertiſſe fructus pa-
raphernalium, quando vertit in propria alimenta.*
7 *Maritus reſtituit vxori fructus paraphernalium natu-
rales, etiam de voluntate vxoris conſumptos.*
8 *Vxor non repetit alimenta a marito præſtita, ſi illum te-
nebatur alere.*

Donatio

Digitized by Google

9 *Donatio inter virũ & vxorem ſuſtinetur de re modica.*
10 *Maritus non reſtituit vxori fructus naturales extrado-talium, quos conſumpſit ſi modici ſint.*
11 *Animus donandi, vel repetendi, colligitur ex qualitate impenſæ.*
12 *Vxor repetit a viro alimenta quæ præſtitit, etiamſi concurrat aliqua donationis coniectura.*
13 *Voluntas & poteſtas debent copulatiuè concurrere in quocunque actu.*
14 *Vxor repetit a viro alimenta, quæ communibus filijs præſtitit.*
15 *Vxor repetit a viro dotem, quam ſoluit pro communi filia ad quam ſe obligauerat ſimul cum marito.*
16 *Pater & patruus ſi ſimul ſe obligent ad dotandum, patruus repetit a patre, qui ſolus tenebatur.*
17 *Rei plures debendi cenſentur inter ſe fideiuſſores, quando negotium inſolutum ſpectabat ad vnum.*
18 *Rei plures debendi quando ſunt, an vnus ab alio repetat ſolutum, diſtinguitur inter cauſam onerosam, & cauſam lucratiuam, vt ibi.*

QVAESTIO XVII.

VXOR, quæ de proprijs bonis mari-
tum aluit, cum non tenetetur, an
repetat a marito? Et videtur re-
petitionem dari, quia nemo præſu
mitur animo donandi dare, l. cum
de indebito, ff. de probat. & præ-
1 ſumptio donationis † ceſſat etiam inter patrem, &
filium, ſecundum Salic. in l. alimenta, C. de nego.
geſt. Bologn. in conſil. 27. num. 16. vbi expreſsè di-
2 cit, quod mulier repetit a marito, † quidquid im-
pendit in illius alimenta. Et dicit Bal. in conſil. 50.
num. 6. volum. 5. quòd vxor, quæ impendit pro ſu-
ſtinenda re familiari, quæ conſumebatur, præſu-
mitur magis negotium gerere, quàm donare. Ideo
repetit ſuper bonis viri non ſubiectis reſtitutio-
ni: imò videtur, quod volens non poſſit marito do-
3 nare alimenta. Eſt enim prohibita donatio † inter
virum & vxorem, l. 1. 2. & 3. ff. de donat. inter vir. &
vxor. Iaſ. in l. ſi non ſortem, §. libertus, ff. de cond.
indeb. cum ſimilibus. Et dicit gl. in l. ſi ſtipulata, §.
1. ff. de donatio. inter vir. & vxo. quod inconueniẽs
eſt & incongruum, vxorem donare marito pro ſu-
ſtentatione illius. Et per illum text. cum gl. & Bar.
in conſ. 478. nu. 2. vol. 5. dicit, quòd vxor repetit etiam,
4 quando † animo donandi aliquid in viri vtilitatẽ
impendit. Et ratio eſt, quia vxori concedi non de-
bet per indirectum id, quòd directò non concede-
retur. Dicit tamen Baldus, loco prædicto, quod do
natio prædicta confirmetur morte, & mortuo viro
vxor nihil poſſit petere pro eo, quod impendit in
alimenta illius. Prædicta autem opinio confirma-
tur, quia licèt inter Doctores ſit contentio, an ma-
ritus teneatur vxori reſtituere fructus paraphẽr-
nalium bonorum, quos conſumpſit, tamen videtur
in hoc communis opinio, quòd ſi fructus ſint indu-
5 ſtriales, & conſumpti † de voluntate vxoris in ſo-
lam viri vtilitatem, tunc maritus teneatur illos re
ſtituere vxori, licèt aliud ſit, quando conſumpti fo-
rẽt in vſus promiſcuos ipſorum coniugum, ita de-
clarat Bald. in l. viua matre, in fi. C. de bon. matern.
& in conſ. 276. in fin. vol. 3. Ange. in l. pen. ff. ad leg.
Falcid. Caſtrenſ. in conſi. 99. col. 3. nu. 2. in fin. verſi.
quinta fuit opinio, vol. 2. Corne. in conſ. 229. per to
tam, præcipuè col. 1. verſ. Bal. autẽ, & col. 3. verſ. ex
quibus patet, vol. 4. Aret. in conſ. 160. longa eſt, col.
2. verſ. illud tñ indubitanter, Soc. in conſi. 82. nu. 9.
verſ. ſecunda fuit opinio, vol. 4. Rui. in cõſi. 222. nu.
5. verſi. & licèt in hoc, vol. 1. Et dr̃ in proprios vſus
6 † conuertiſſe illos fructus, quando ex eis compara
uit ſibi alimenta, ſecundum Aret. d. conſil. 160. col.
2. verſi. nec ex tacita, quod etiam voluit Franc. Al-
berg. quem citat & ſequitur Soc. d. conſi. 82. nu. 10.
& Rui. d. conſi. 222. nu. 5. verſ. nec ſecundum Fran-
ciſcum, & qñ fructus ſunt naturales, tunc licèt fue-
rint percepti de voluntate vxoris, ſi tamen fuerunt
7 conſumpti in communes vſus, † reſtituuntur, intel-
ligendo de bonis non paraphernalibus, ſed extra-
dotalibus, ſecundum Aret. Corn. Soc. in locis præ-
dictis, Alex. in conſi. 63. nu. 10. vol. 2. Afflict. in dec.
44. nu. 7. Crauet. in conſi. 193. num. 15. Sicuti igitur
maritus reſtituit vxori fructus, qui in propria ali-
mẽta conſumpſit, & qui ad vxorẽ pertinebant tan-
quam percepti ex illius bonis, ita neceſſe habebit
reſtituere id quod vxor in illius alimenta impen-
dit, cum eadem omnino ſit ratio: nec referat, quòd
vxor ipſa impenderit, vel maritus de voluntate
vxoris. Et Bal. in d. cõſ. 478. nu. 1. loquitur præcisè,
quando vxor fructus extradotalium bonorũ con-
ſumpſit in alimenta viri, atque ita licèt vir & vxor
dicantur duo in carne vna, & ſocij diuinæ & hu-
manæ domus, vt inquit Baldus loco prædicto, non
tamen inter eos præſumitur donatio.

Intellige tamen prædictam concluſionẽ, quan-
do vxor non tenebatur virum alere, quia vbi erat
8 obligata ad alimenta, † non repetit ſolutum, ſecun
dum Bal. conſ. 478. & præfatus ſum multoties, nul-
lum omnino includi caſum in hac parte, ſeu titulo,
quando quis tenebatur alere, quãdoquidẽ non da-
tur repetitio eius, quòd quis impẽdere tenebatur.

Secundo declara minimè procedere, quãdo mo
dica eſſet impenſa, quam vxor fecit pro alimentis
viri, quia cenſetur facta animo donandi, vt dixi ſu
pra in patre, matre, fratre, & alijs perſonis, accedẽ
te tam maximè, tã arcta ſanguinis neceſſitudine.
Nec obſtat generalis legum prohibitio, quæ exclu-
dit donationem inter virum & vxorem, atque eam
9 improbat, quia vbi donatur † quid modicum, lex
non annullat donationem, l. quod autem, §. 1. ff. de
dona. inter vir. & vxo. Duen. reg. 221. limi. 5. Et fa-
cit, quia maritus non tenetur vxori reſtituere fru-
ctus naturales perceptos ex bonis extradotalibus
10 vxoris, quos conſumpſit † in vſus proprios, quan-
do modici ſunt valoris, vt per Aret. Alex. Cor. Soc.
Afflict. & Craue. ſupra relatos, qui ita diſtinguunt
inter fructus modici & magni valoris. Facit lex v-
trum, ff. de donat. inter virum & vxorem, vbi dici-
tur, quòd ex modo & genere impenſæ cognoſci-
11 tur, ſi maritus habuit animum donandi, † vel re-
petendi. Ecce ergo quòd magna impenſa differt a
modica in propoſito inter virum & vxorem, & il-
lum textum ad hoc adducit Bologn. d. conſi. 27. nu.
16. verſi. nec obſtat l. vtrum.

Ex eo aut, quòd dictũ eſt, vxorem non poſſe donare
marito, nec præſumi id facere, qñ impenſa eſt ma-
gna, infertur, quòd etſi aliquæ donationis coniecturæ
12 cõcurrerẽt, adhuc † daretur repetitio: cũ enim de-
ficiat in vxore facultas donandi, parum releuat il-
13 lius voluntas, cũ in vnoquoq; actu copulatiuè † re-
quirantur, & poteſtas, ca. cũ ſuper, de offic. deleg. l.
cũ te, vbi Bal. C. de donat. ante nupt. l. multum, C.
ſi quis alte. vel ſibi, Bald. conſi. 326. nu. 2. vol. 1. Nat.
conſi. 402. nu. 28. Rol. in conſ. 39. nu. 20. vol. 1. Poteſt
autem haberi dictarum coniecturarum ratio, vbi
vxo-

Google

vxor deceſſiſſet, quia ex quo tunc donatio ſortitur effectum, poteſt conſiderari, an mulier animum habuerit donandi: at vbi viuens vxor repeterer, fruſtra allcgatet maritus impenſam fuiſſc factam animo donandi.

Et non ſolum vxor repetit a viro impenſam fa-
14 ctam pro eo alimentando,† ſed etiam, quam fecit pro alendis filijs, quando onus illud ad maritum ſpectabat, vt dicitur in l. Neſenn. ff. dc neg. geſt. & dixi latè ſupra in quæſtione, an matcr repetat alimenta filio præſtita. Imò in fortioribus terminis dicit Bald. Nouel. in tract. dot. par. 6. priuileg. 3. in fin. verſ. vidi etiam in facto conſultum, quod ſi vir & vxor ſimul dotem filiæ, aut genero promittant, & cogatur mater vigore illius promiſſionis ſolue-
15 re, licebit exinde ſibi repetere ſolutum, † quia vẽ magis ad cautionem filiæ, aut generi interceſſiſſe pro marito, quã quod voluerit donare, ex quo negotium integrè ſpectabat ad virum, argumento l. vir vxori, §. fi. ff. ad Velleian. Id quod extẽdit Cor. conſ. 316. col. 1. verſ. tamen his nõ obſtantibus, vol.
16 4. vt procedat, quãdo pater & † patruus ſimul obligarunt ſe pro dote, quàm ſolus pater tenebatur dotare, ſequitur Crauc. in cõſ. 77. nu. 3. Et ratio eſt, quia vbi plures ſe obligãt in ſolidum pro facto ad alterum ipſorum pertinente, tunc licèt quoad creditorem dicantur plures rei debendi, tamen inter
17 ſe habentur pro fideiuſſore, & † principali. Proindc ſi is, ad quem negotium non ſpectat, totũ debitum, vel partẽ ſoluat, repetit a principali, per text. in d. l. vir vxori, §. fi. eſt doctrina Bar. in l. reos, ff. de duob. reis, vbi Ang. & Imo. idem probarunt Fulg. & Caſt. in d. §. fi. Bal. in Auth. hoc amplius, n. 21. C. dc fidcicom. Alex. in conſil. 66. nu. 5. vol. 4. Natta in conſil. 51. nu. 8. Rol. in conſ. 64. nu. 5. vol 1. Cæph. in cõſ. 220. nu. 15. vbi latè agit, deciſ. Pedem. 44. nu. 7. D. Bec. in conſ. 45. nu. 49. In quo tñ, vt vel obiter di-
18 cam, ſolct ẽt conſidcrari, an ſint rei † ex cauſa lucratiua, vel oneroſa, ad effectum, vt ſoluti detur repetitio, vt per Bar. d. l. reos, nu. 3. verſic. quæro, qua actionc, & ibi Alex. verſ. nullo modo, Afflict. deciſio. 319. in fin. Ruin. in conſil. 76. nu. 6. volum. 1. Sed quia id nihil ad nos, non curo.

SVMMARIVM.

1 *Pietatis intuitu præſtita alimenta non repetuntur.*
2 *Argumentum a dote ad piam cauſam, eſt validum.*
3 *Donatio præſumitur fauore dotis.*
4 *Animæ fauore ſumitur ſemper interpretatio, qua ſit illi vtilior.*
5 *Ingratitudo operatur alimentorum repetitione aduerſus eum, qui diu alitus fuit ex affectione.*
6 *Factum legitimè a principio non retractatur, quando deuenit ad caſum a quo non potuiſſet incipere.*
7 *Alumnus æquiparatur coniuncto.*
8 *Alumnus dicitur de familia.*
9 *Ingratitudo maximum eſt vitium, & reprobatur Legum & Canonum authoritate.*
10 *Donatio inter viuos reuocatur propter ingratitudinem.*
11 *Libertus ingratus redigitur ad priſtinam ſeruitutem.*
12 *Doctor propter ingratitudinem priuatur doctoratu. Miles propter ingratitudinem priuatur cingulo.*
13 *Ingratitudo operatur, vt detur alimentorum repetitio etiam in caſibus, quibus alioquin denegatur.*
14 *Pater non reſtituit alimenta, quæ fuerunt præſtita infanti expoſito.*
15 *Pater alimenta infanti expoſito præſtita ſoluit altori, quando reſiſtit ne filio altoris nubat.*
16 *Pater dotem dare recuſans filiæ expoſitæ, quando nupſit filio altoris, dicitur impedire matrimonium.*
17 *Poſſe non dicimur, quæ commodè facere non poſſumus.*
18 *Poſſe non dicimur, quod ſine difficultate nõ poſſumus facere.*
19 *Pater exponens filium perdit patriam poteſtatem.*
20 *Dotandi neceſſitas deſcendit a patria poteſtate.*
21 *Bannitus non perdit iura ciuitatis, quæ ei ſunt allatura incommodum, ſecus quoad vtilia.*
22 *Pœna non debet eſſe cauſa præmij.*
23 *Nobilitatem perdens ob delictum, ſuſtinet tamen onera nobilibus impoſita.*
Dignitatem qui perdit, non excuſatur ab onere iniuncto habenti dignitatem.
24 *Falſi pœna damnatus licèt ex lege aut ſtatuto deſinat eſſe nobilis, tenetur tamen ad onera nobilium, & maioritatem pœnæ.*
25 *Hæres qui deſinit eſſe ſua culpa, remanet tamen hæres, quoad incommoda.*
26 *Priuilegium prodeſt, ne teneatur quis ad incommoda, ſed non offendit, quominus commoda conſequatur.*
27 *Ingreſſus religionem eximitur a poteſtate patris.*
28 *Filiusfamilias ſi Epiſcopus fiat, exit patris poteſtatem.*
29 *Filiusfamilias factus ſacerdos efficitur ſui iuris.*
30 *Filius exemptus a patria poteſtate per ſacerdotium, religionem, vel Epiſcopatum, nõ perdit iura legitimorum.*
31 *Filius factus ſui iuris ſacerdotio, religione, vel Epiſcopatu, retinet iura ſuitatis.*
32 *Pater reddit alimenta filio expoſito præſtita, ſi recuſat illum ducere filiam altoris in vxorem.*
33 *Extenſio ex identitate rationis ad caſus ſimiles admittitur etiam in lege pœnali.*
34 *Maſculinum nunquam concipitur a fœminino, licet aliud econtra.*
35 *Maſculinũ concipitur a fœminino, quãdo eadẽ ſubeſt rõ.*

QVAESTIO XVIII.

1 GENERALITER alimenta, quæ † pietatis intuitu præſtita ſunt, non repetuntur, ex text. in l. cum is, §. pen. ff. de cond. ponunt Doct. in d. l. alimenta, in l. quod in vxorẽ, C. de neg. geſt. eſt tex. in l. Neſen. ff. eo. tit. §. fin. inſti. de oblig. quæ ex quaſi contra. naſcun. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi patẽs, nu. 39. ff. de libe. agn. Et per tex. in d. §. pen. dicit Tiraq. in trac. de priuil. piæ cauſę, priuileg. 7. col. 3. quod pietas excludit repetitionẽ, l. fi. C. de infan. expoſ. fa-
2 cit, quia valet argumentum a dote † ad piam cau-
3 ſam, & fauore dotis † præſumitur donatio, l. fi. C. de iure dot. Doct. in l. 2. §. 1. ff. ſol. mat. Bar. in l. quæ dotis, nu. 6. ff. eod. hoc tenuit Soc. Dec. Pariſ. & Socin. iun. quos citat & ſequitur Menoch. in d. tract. de arbitr. iud. caſu 88. nu. 36. Ergo eodem modo præſumi debet donatio, qñ aliquid fit ob pietatẽ. Accedat, quod vbi agimus dc fauore animæ, ſumi ſẽper
4 † dẽt interpretatio, quæ illi ſit vtilior, c. conſiliũ, de obſeru. ieiun. gl. in c. 1. de ſcrutin. Inno. in c. ad audientiã, de homic. Fel. in c. fi. de præſump. Marſi. in ſing. 151. Alc. in tract. pręſum. reg. 3. pſump. 1. n. 13. & ſeq. Vtilius verò eſt aĩæ, quod ſit donata illa impẽſa, quàm quòd repetaĩ, ergo debemus ita pręſumere.

Fallit tñ hæc concluſio in eo, qui aliquem aluit, affectione ductus teneris ab annis: is enim repetit omnem impenſam præteriti temporis, ſi alumnus
5 ingratus † ſit. Ita tenet glo. in l. iniquam, C. de his, qui accuſ. non poſſ. & ibi Salic. num. 2. dicit, quòd expenſæ alimentorum repetuntur propter ingratitudinem,

ſitudinem, cùm tamen a principio peti non poſ-
ſent. Mouetur ex l.patrem, C.de nup. Et dicit Bal.
in d.l.iniquam, quod non dẽt quis malum redde-
re pro bono recepto. Et illam glo. dicit aureã, Io.
de Amic.in conſ. 14.num.21.& legem prædictam
adducit et Tiraq.in l.ſi vnquam,in verſ. ſuſceperit
liberos,nume.53.C.de reuoc.dona.Cordub. in l.ſi
quis a liberis,§.idẽ Iudex,nu.48.ff.de libe.agnoſ.
Contra tamen hanc ſententiam facere videtur,
quia quod initio legitimè conſtitutum eſt,non te-
6 tractatur, † licèt ad eum caſum deueniat, a quo
non potuiſſet incipere,c. factum legitimè, de reg.
iur.in 6.l.in ambiguis, §.non eſt nouum, ff. de reg.
iur. vbi Dec. & Cagnol. Sed reſpondetur, eſſe hoc
in pœnam ingratitudinis: quanto enim maius be-
neficium recepit alumnus ex alimentatione diu-
tina, ex tractatione & cohabitatione, tanto plus
peccat actorem ſuum offendendo, aut accuſando:
qui enim plus recepit, plus debet: & ſicuti alum-
7 nus † æquiparatur ſanguine coniunctis, §. eadẽ le-
ge, verſ.iuſte autem, inſtit. quib.manum. non licet,
8 & ibi not. Aret. & dicitur † de familia, l. Neſenn.
C. de nupt. quem text. Aret. loco præcitato, dicit
eſſe ſingularem,& multa alia de alumno ponit Ti-
raq.d.verſ. ſuſceperit liberos,nu.53. ita maiorem
debet altori ſuo reuerẽtiam et obſeruantiam, quã
ſi non præſtat, grauius punitur, & cum ingratitu-
9 do maximum ſit vitium, † reprobatum authorita-
te Legum & Canonum, vt per Dec. in conſil.686.
num.13.reddit ingratum, beneficio accepto indi-
10 gnum: hinc donatio inter viuos reuocatur † pro-
pter ingratitudinem,l.generaliter, vbi gl.& Doct.
11 C.de reuoc.dona.libertus ingratus † redigit vt ad
priſtinum ſeruitutis ſtatum,l.2.C.de lib. & eorum
lib. Ripa d. l. generaliter, col. 1. vbi infert ad Do-
12 ctorem & militem, qui ob † ingratitudinem pri-
uantur Doctoratu, & cingulo militiæ. Si ergo in-
gratus perdit ea, quæ ſibi fuerunt inter viuos do-
nata, cur mirum videri debebit, quod altori red-
dat alimenta, quæ in eum donandi intentione fue-
rant collata, cum & illa ſaperent donationem?
Et ex hoc inferri poteſt generalis limitatio, &
deciſio, vt omnibus in caſibus, quibus dictum eſt
ſupra, alimenta animo donandi præſtita, non re-
13 peti, intelligatur id, niſi qui † recepit alimẽta, in-
gratitudinem committat, quia per eam ita effici-
tur indignus, vt reddere teneatur impenſam: ea-
dem enim videtur ratio, niſi dicamus grauiori pœ-
na dignum illum, qui ab ineunte ætate receptus,
& ſeruatus in domo alicuius, tandem altori effici-
tur ingratus, quam is ſit, qui ſimpliciter àlimenta
recepit in domo alicuius.
Fallit ſecundo regula, quam ſupra cõſtituimus,
vt non procedat in patre, qui filiam infantem ex-
14 poſuit: † nã etſi is regulariter nõ teneatur alimen-
ta reddere, quæ alius præſtitit, l.1.C. de infant. ex-
poſ. ſi tamen non patiatur, aut conſentiat, ſed im-
pediat, quominus illa nubat filio altoris, cogitur
15 refundere alimenta † omnia præteriti temporis,
text. et expreſſus in l. patre, C. de nup. vbi inquit
Cin. quod propter odium & ingratitudinẽ patris,
limitatur per illum textum regula generalis, quæ
vult, ꝙ alimenta præſtita intuitu pietatis, non re-
petantur. Et dicit Salic. quòd propter ingratitu-
dinem conceditur ius repetendi, quod prius non
cõpetebat, & ſubdit eſſe ſpeciale, q̃a ingratitudo
reſecat ad officiũ pietatis. Et inquit Bar. eſſe ibi ca
ſum ſingularẽ, ꝙ repetat id, ꝙ fuit erogatum citra
animũ gerendi aliena negotia, ſequitur Fulg.num.
1.Cordub.qui alios citat, d.§.idem Iudex, nu.50.&
patet ſatis dr̃ prohibere, vel impedire, quãdo ne-
16 gat † dotẽ dare, ſine qua filius altoris non vult illã
ducere in vxorẽ, ſecundũ Cin.& Bal.ibi. Et licet Sa
licet.dicat hanc declarationẽ eſſe diuinatiuã, tñ ra
tionabilis vr̃, qua non dr̃ poſſe fieri id, ꝙ commodè
17 † non põt fieri, l.nepos Proculo, ff.de verbo.ſigu.l.ſi
ſeruus, ff.de noxal.l.ſi peculium, §.fi.ff.de ſtatu libe.
18 & idẽ eſt, q̃n non põt fieri † ſine difficultate, gl. in §.
pœnales, inſtit.de actio.Bal.in conſ.101.col.1. vol.
1.Craue.in conſ.199.nu.2. Cum ergo non commo-
dè, nec ſine difficultate mulieres inueniant mari-
tos, pater, qui recuſat filiæ dotem dare, videtur im-
pedire ne matrimonio collocetur. Benè fateor, ꝙ
illa expoſitio non erat neceſſaria, quia etſi filia ex-
poſita poſſit ſine conſenſu patris nubere, atque eo
inuito matrimonium contrahere cum filio altoris,
vt ibi dicunt Cin. & alij; tamen adhuc puniendus
eſt in aliquo pater, qui immemor recipit filiam be
neficij contradicit matrimonio, vel alio modo im-
pendit. Ex alio autem videtur quod expoſitio Cini
non poſſit ſubſiſtere, quatenus inquit, ſatis patrem
recuſare, quando dotem non dat: nam vbi pater
19 filium expoſuit, videtur perdere † patriam pote-
ſtatem, iuxta tex.in l.2.C.de infan.expoſi. quem in
filio intelligit Petr. Gerard.ſing.2.num.9. Aſcan.
Clem. in tract.de patr. poteſt.c.vlti. num.96. & ita
dicit Abb.in c.1.nu.1.de infan. & languid. Imo eſt
tex.ibi. Ceſſante autem patria poteſtate ceſſat ne-
20 ceſſitas dotandi, quæ ab illa † deſcendit, l.fin. C.de
dot.promiſ.glo.in l.cum poſt, §.gener, in verſi. pla-
cuit, ff.de iure dot.cum alijs apud Aſcan.in d.tract.
effec.11.in prin. Sed ſuſtinendo dictum Cin. reſpon
deri poteſt duplici modo. Primò, quòd opinio Ge
rard. non eſt tuta, quòd pater ob expoſitionem fi-
lij perdat ius patriæ poteſtatis, nã gl. in d.l. patrẽ,
vr̃ tenere contrarium, dicẽs l.2. procedere in ſeruo,
& liberto, non filio, & eſt cõis, ſecundum Salic. in l.
fina.num.3.C.de infan.expoſ. ideo tenetur dotare.
Secundò reſpõdeo, ꝙ etſi pater perderet patriã
poteſtatẽ ob contradictionẽ, & impedimentũ, non
tñ per hoc eximitur ab onere dotandi, quia illam
perdit, quoad ea, quæ ſibi erant vtilia: non quoad
ea, quæ erant oneroſa, & damnoſa. Vbi enim ali-
quis propter odium conſideratur vt alius, tunc id
locum habeat, quoad honores & vtilia, non quoad
incommoda & damna, l.ſi ſeruus plurium, §.1.ff.de
leg.l.in actione, §.item qui ſocietatem, ff. pro ſoc.
Propterea Bart. in quæſt.15. ſtatuto Lucanæ Ciui-
tatis, tñ prout eum citat Nellus in tract. bannito.
in 1.par.ſecun.tempo. quæſt.5.dicit, ꝙ etſi banni-
21 tus † perdat iura ciuitatis, tñ hoc non eſt verum,
quoad iura, quæ ſunt damnoſa bãnito, quia quoad
ea remanet ciuis, ita quoque tenet Bald.& alij in l.
1.C.de hæred.inſti.Soc.in conſ.58.nu.10. vol.1. vbi
poſt Nellum teſtatur de cõi, & ratio eſt, quia pœna
22 non dẽt eſſe cauſa præmij, l. ſiue hæreditaria, ff. de
neg.geſt.l.ſi quis ſolidum, ff.de hæred.inſt. Sed pa-
ter exponendo filiam conſequeretur præmiũ, quia
eximeret ſe ab onere dotandi, quod ante incum-
bebat. Et per hanc rationem Batto.in l.1.num.92.
C.de dignita.lib.12. inquit, quòd vbi propter de-
23 lictum priuatur aliquis nobilitate † & dignitate,
ſuſtinere debet nihilominus onera omnia & incõ-
moda, quæ nobilibus iniunguntur, licèt honores
& vtilia perdat. Et in l.1.C.de infan. lib.10. dicit,
24 ꝙ etſi condẽnatus de falſo deſinat eſſe nobilis † ex
lege

lege aliqua, vel ſtatuto, tamen remanet nobilis,
quantum ad maioritatem pœnarum, & quantum
ad ea, in quibus nobiles plus cęteris grauantur: fa
cit etiã, quia vbi aliquis deſinit eſſe hæres ſine cul-
25 pa, remanet tamẽ † quoad incommoda, c. intelle-
ximus, vbi notatur de iudic. & idem eſt econuerſo,
qñ propter priuilegium liberatur, quia id intelli-
26 gitur, quoad incommoda, † non autẽ quoad com-
moda, l. 1. §. fi. vbi gl. ff. ad Macedon. glo. in l. 2. ff. de
iur. aureor. annul. l. falſa, §. ſed ſi cui, ff. de cond. &
demonſt. l. ad innidiam, C. de his, quæ vi, metusvè
cau. Ideo nemini conſuluiſſe, ꝙ priuilegium immu
nitatis alicui conceſſum, nõ adimit facultatẽ par-
ticipandi de redditibus cõis, licèt ſtatutum extet,
quod non ſuſtinens onera, nõ ſit particeps eorum.
27 Item videmus, quod etſi filius ingrediens † Mona-
ſterium, exeat de poteſtate patris, ſecundũ glo. in
l. ſi ex cauſa, §. pen. de minor. c. Iudæorum, de æta-
28 te, & quali. & ſimiliter factus Epiſcopus, † Auth.
presbyteros, C. de Epiſc. & Cle. imo factus Sacer-
29 dos, † Hoſt. d. c. indecorum. tñ id intelligitur, quo-
ad onera, non quoad honores, & ideo nõ perdit iu
30 ra † legitimorum, §. illud, in Auth. cõſtit. quę de di-
31 gnit. nec perdit ſuitatẽ, † gl. in l. ſi ex cauſa, §. Papi-
nianus, vbi Bar. ff. de minor. Bart. in l. item in pote-
ſtate, ff. de his, qui ſunt ſui vel alie. iu. Bal. in l. apud
hoſtes, C. de ſuis & legit. ponit Iaſ. in l. qui ſe pa-
tris, nu. 18. C. vnde liberi. Ita ergo in propoſito li-
cèt pater filiã exponẽs, perdat poteſtatẽ patriã, tñ
hoc eſt verũ, quoad ea in qnib. patria poteſtas erat
ſibi vtilis, non autẽ quoad ea, in quib. eſt damnoſa;
remanet. n. obligatus ad dotandũ illã, quẽadmodũ
ſi nõ expoſuiſſet, & hoc modo ſuſtinet & defendit
opinio Cini, qui vult, quod ſi recuſet dare dotem,
videatur prohibere, vel impedire ne filiæ nubat.

An aũt procedat concluſio in contrario caſu, qñ
pater expoſuit filium, & altor vult ei filiã dare in
vxorem, pater aut impedit, aut prohibet, Cordu. d.
§. item Iudex, nu. 50. & ſeq. dicit, hoc quoque caſu
32 † locum eſſe deciſioni, per quam pater cogitur ali-
menta omnia præteriti tẽporis reſtituere, quia lex
eſt pęnalis, extenditur ex idẽtitate rationis ad ca-
33 ſum ſimilem, † c. vnico, §. ſed quia natura, titu. quæ
fuit prima cau. benef. amitten. & ibi notat Bald. &
infinitos cumulat Cordub. loco prædicto, ſed in cõ
trarium facit, quia etſi maſculinũ aliquando con-
34 cipiat fœmininum, tñ econtra fęmininũ † nunquã
concipit maſculinum, l. ſi ita ſcriptum, ff. de leg. 2.
glo. in §. fin. inſtit. qui dari tuto. poſſ. & in l. 1. ff. de
verbor. ſignific. & repugnat natura, ne fęmininum
concipiat maſculinnm, ſecundum Dec. qui citat
Cardin. in l. 1. num. 127. ff. de reg. iur. poſſet tamen
reſponderi ꝙ vbi in eadem militat ratio, etiã tunc
35 † fœmininum concipit maſculinum, ſecundũ But.
in c. fin. car. 9. conſuetud. quem citat, ſubdens eſſe
diligenter notandũ, Iaſ. in l. ſi quis id quod, nn. 24.
ff. de inriſdict. omn. iud. At indifferens eſt vtrobi-
que ratio in facto noſtro, qnia ſemper dicitur pa-
ter ingratitudinem admittere, quando prohibet,
ne filius alimentatus ducat in vxorem filiam ali-
mentatoris, ſicuti quando prohibet ne filia nubat
filio, & quamuis Dec. in l. fœmina, num. 127. & in
c. cum in cũctis, num. 26. de electio. impugnet eam
declarationem, tamen non poteſt obſiſtere autho-
ritati Butr. & Iaſon. Præterea ſublimitatio, quam
ipſe addit, confirmat limitationem Butrij: exci-
pit enim, qñ de filia mentio fieret gratia maioris
frequentiæ, vel ob facti contingentiam, ſequun-
tur additio. ibi: at vbi eadem eſt ratio in maſculo,
quæ in fœmina, ſemper expreſſio fœminæ cenſetur
facta gratia frequentioris vſus & contingentiæ fa-
cti, vt in exemplo poſito per Dec. in locis prædictis
ſtatuti, ſcilicet ne quis teneat capras in villa, & ſa-
nè durum eſt euitare pęnam, vbi vtroque caſu par
eſt ratio, & text. in l. fi. §. ſed neque, C. de infant. ex-
poſit. non conſtituit differentiam inter maſculum
& fęminam.

SVMMARIVM.

1 *Dominus reddit alimenta pręſtita ſeruo ipſo inuito, vel ignorante expoſito.*
2 *Pater reſtituit alimenta præſtita filio, quæ tertius ipſo ignorante, vel inuito expoſuit.*
3 *Pater non reſtituit alimenta præſtita filio, quæ ipſe expoſuit.*
4 *Lex generaliter loquens, debet generaliter intelligi.*
5 *Doctoris dictum intelligi debet ſecundum legem, quam allegat.*
6 *Filium vel ſeruum expoſitum alens, repetit ſi proteſtatur ſe alere repetendi animo.*
7 *Pater reddere tenetur impenſam a tertio factam pro filio erudiendo.*
8 *Impenſa, quæ fit in erudiendo aliquem, æquiparatur alimentationi.*
9 *Studiorum fauore multa conceduntur.*
10 *Alere qui tenetur ratione ſanguinis, tenetur etiam erudire, & in bonis artibus inſtruere.*
11 *Alere qui tenetur ratione ſanguinis, tenetar etiam impendere in quæcunque ſtudia.*
12 *Theologiæ ſtudioſi quod datum eſt, dicitur in piam cauſam verſum.*
13 *Infantem expoſitum, ſi Eccleſia, vel hoſpitale aluit, non repetit.*
14 *Infantem conſanguineum expoſitum qui aluit, non repetit a patre.*
15 *Duo vincula magis ſtringunt.*
16 *Singula, quæ non proſunt, multa iuuant.*
17 *Infantem expoſitum alens, ſi diues ſit & liberalis, non repetit.*
18 *Monachũ qui aluit, repetit a Monaſterio, vel Abbate.*

QVAESTIO XIX.

QVI aluit infantem expoſitum a pa
tre, an repetat alimenta, quæ illi
præſtitit, intelligendo tamẽ de eo,
qui non tenebatur alere, ſed ſpon-
tè ſuſcepit. Et in primis ſciendum
eſt, quod aliquãdo exponitur ali-
quis a tertio patre ignorante, vel inuito. Et tunc
quia pater poteſt quandocunque recuperare fi-
1 lium, ſine dubio † tenetur reddere quidquid im-
penſum fuit pro eo alẽdo, vel arte aliqua inſtruen-
do. Et dicit textus expreſſus in l. 1. C. de infantib.
expoſit. & licèt loquatur in ſeruo, idem tamen eſt
2 in filio, quia in eo maior cadit ratio, † quàm in ſer-
uo. Et ita intelligit Abbas in c. 1. de infant. & lan-
guid. ſed ante eum ita quoque intelligit glo. in c.
fin. 87. diſtinct. & dum glo. in d. l. 1. allegat l. fi. quæ
de filio loquitur, videtur & ipſa intelligere in filio,
ſicut in ſeruo, & in prædictis iuribus datur repeti-
tio, vt dixi, non ſolum alimentorum, ſed etiam im
penſæ factę circa artem.

Quod ſi pater volens, ac nemine impellente fi-
lium exponat, tunc eſt dubium ſi repetantur ab eo
alimenta;

alimenta: & videtur non dari repetitionem per
tex. in l. patrē, C. de nupt. vbi datur repetitio, quan
do pater prohibet ne filia expoſita nubat filio eius
qui aluit, & text. ibi ait repetitionem concedi, eo
ſolummodo caſu, atque ita excludit omnes alios
caſus. Et dicit Salic. ibi, quòd caſus ſpecialis pro-
pter odium & ingratitudinem patris, ergo in con-
trarium eſt regula, imo Cin. ibi dicit, quod per il-
lum textum limitantur iura violentia, ꝙ non repe-
tantur alimenta intuitu pietatis præſtita, & præ-
ſupponit, quòd ſuſcipiens expoſitum videatur in
dubio id facere pietatis intuitu, aliàs non induce-
retur limitatio per eum allegata. Et hanc opinio-
3 nem tenet † gloſ. in c. fin. 87. diſtin. in verſi. intra de
cem dies, ubi ait, quod impenſa facta in alimēta fi-
lij expoſiti, non repetitur niſi duobus in caſibus, vt
per eum ſequitur Ioan. And. in c. 1. de infan. & lan-
gui. Hęc autem opinio multum habet rationis, quo
niam in ſuſcipiente filium expoſitum, non poteſt ſe
rè alius conſiderari impulſus, quam pietatis, vbi
non eſt affinis.

Contra verò videtur, quòd repeti poſſint indi-
ſtinctè, nam non præſumitur donatio in dubio, l.
cum de indebito, ff. de probatio. Secundò, ſi non ex
poſitum quis aluiſſet, repeteret ſine dubio a patre,
quia alimenta non cenſentur præſtita donandi ani
mo, vt dixi ſupra, ergo idem dici debet de filij expo
ſiti alimentis, ne melioris ſit conditionis pater ini
quus, & de filio malè meritus, quam bonus & pius.
Tertiò, hanc partem probauit glo. in c. 1. de infant.
& languid. quę etſi dicat in genere, de expenſis nul
4 la facta diſtinctione, tamen debet † generaliter in-
telligi, l. de pretio, ff. de publicia. & intelligi dēt ſe-
5 cundum legem quam allegat Bar. in l. non ſolum, §.
liberationis, ff. de liber. lega. & l. 1. C. de infan. ex-
poſ. mentionem facit de reſtitutione non ſolū alia
rum impenſarum, ſed etiam alimentorum, ideo
hoc quoque cenſetur glo. voluiſſe.

Prima opinio mihi magis placet, quam limita
non procedere, quando ſuſcipiens infantem filium
6 aut ſeruum expoſitum proteſtaretur ſe animo repe
tendi impenſurum, tunc enim quia intentio eſt cer
ta, detur repetitio, gl. in d. c. fi. 87. diſt. Abb. hoc po-
nit in c. 1. de infan. & languid. Et faciunt quæ in ſu-
perioribus ſæpè dicta ſunt, proteſtationem decla-
rare dubium proteſtantis animum.

Secundò reſtringitur, vt non habet locum, quan
do pater impedit, aut prohibet, ne filia expoſita nu
bat filio ſuſceptoris, vt dixi in proxima præceden-
ti quæſtione.

Tertiò limitari debet, quoad eas impenſas, quæ
7 factæ ſunt pro filio erudiendo † in aliqua arte, quia
illas repetit, ſecundum gl. in d. c. fin. 87. diſt. Abb. d.
c. 1. in fi. de infant. & languid.

Etſi teneamus alimentorum impenſam non poſ
ſe repeti, difficilè poterit ſuſtineri hæc declaratio,
quia ea impenſa, quæ fit pro filio bonis artibus eru
diendo, non eſt minus fauorabilis, quàm ea, quæ fit
8 † pro alimentis, vt probat tex. in l. ſi paterno, C. de
neg. geſt. in princ. vbi eodem modo determinat de
expenſa alimentorum, & ea, quæ fit in conducēdis
magiſtris. Et Aret. ibi dicit expreſsè, quòd æquipa
ratur expenſæ alimentorum, & dixi ſupra in quæ-
ſtione, an vitricus repetat impenſam, quam fecit
pro priuigno. Sed dici poſſet illud procedere in ar
tibus liberalibus, ſecus in alijs artibus. Videmus
9 enim ſtudiorum fauore † multa concedi, vt per Do
ctores in l. 1. ff. ſolu. matr. latè Tiraq. in præfat. trac.
pie cauſæ, in ver. item relictum cauſa ſtudij, vbi po-
nit, an cauſa ſtudij pia dici poſſit. Et ſubdit, quod
cauſa ſtudij æquiparatur cauſæ dotis, & pro ſupra
dicta diſtinctione facit Bar. in l. de bonis, §. non ſo-
10 lum, ff. de Carbo. edicto, vbi ait, quod alere † qui te
netur ratione ſanguinis, tenetur ēt impenſam face
re neceſſariā pro addiſcendis artibus liberalibus,
licèt non pro ſtudio iuris, vel medicinæ, Iaſ. in l. cū
hi, §. qui tranſigit, n. 2. ff. de tranſact. ſequūtur Ang.
Aret. Alcia. Caſſa. Crau. & alij citati a Cordub. in l.
ſi quis a libe. §. nō tm̄, nu. 34. Imo. Bart. in l. legatis,
nu. 1. ff. de alim. & ciba. leg. dicit, ꝙ alere, qui tenet
11 iure ſanguinis, is debet ēt impendere in quæcunq;
ſtudia, per l. qui filium, ff. vbi pup. educ. debe. De
hoc tñ dixi in tit. quæ veniant appellatione alimē
torum, & poſſet fortè idem dici in ſtudio Theolo-
giæ, per id quod voluit Bald. in rep. l. 1. col. 12. ff. de
leg. 2. Cuma. in conſi. 28. Tiraq. d. præfat. ver. itē re-
lictū cauſa ſtudij, circa fin. dicit enim, quod datū in
12 cauſam † ſtudij Theologiæ, dicitur in piā cauſam.

Si verò magis placeat opinio, quæ habet repeti-
tionem concedi, intellige non habere locum, quan
do is, qui expoſitum infantem ſuſcepit, tenebatur
alere, puta quando ſuſceptus eſt ab hoſpitali, vel
Eccleſia, vt dixi in tit. quib. debe. alim. tunc enim is
non repetit, etiam ſi proteſtatus fuerit, per genera
lem regulam ſupra a nobis ſæpius traditam, quòd
non conceditur ei repetitio, qui aliquo iure erat o-
bligatus, & quòd proteſtatio non releuat in ijs, qui
non pendent a voluntate proteſtantis, & vbi præ-
dicit obligatio, Doctores in l. alimenta, C. de neg.
13 geſt. Et hoc voluit in † terminis Abb. d. c. 1. colum.
fi. de infan. & languid.

Secūdò limita, ne procedat qñ ſuſceptus fuiſſet
a conſanguineo, nam & tunc videtur habere ani-
mum repetendi, quia cōiunctio ſanguinis inducit
præſumptionem donationis, vt dixi in ſuperiori-
bus, & ponit Menoc. d. tract. de arbitr. iud. caſu 88.
14 nu.... ita † declarat in ſpecie Abb. d. c. 1. Id quod in
telligi debet verum, non obſtante, quod ſola ſan-
guinis coniunctio non ſit ſufficiens ad inducēdam
15 donationem, quia duo † vincula magis ligant, c. 1.
de treg. & pace, dixi in conſi. 31. nu. 6. & quæ nō pro
16 ſunt † ſingula, multa iuuāt, l. patre furioſo, vbi Do-
ctores, præcipuè de his, quæ ſunt ſui vel alien. iur.

Tertiò limita, ne procedat, quando ſuſcipiēs e-
17 rat diues † & liberalis, quia eo caſu animus donā-
di præſumitur, ſecundū Abb. loco prædicto, cuius
deciſio probatur ex eo, ꝙ dicūt Doctores in alimē
ta, in l. ſi paterno, & in l. ſi negotium, C. de neg. geſt.
vbi in præſumendo animum donādi vel repetēdi,
volunt attendendū eſſe quātitatem impenſæ, item
conditionem perſonæ donantis ſi ſit diues, & ſu-
pra etiam conſiderauimus nobilitatem, eo quòd
nobiles ſint admodum procliues ad donandum,
ideo, quod de diuite dictum eſt, locum habebit
quoque in nobili, nec ideo excluduntur ceteræ cō
iecturæ, quæ multæ induci poſſunt ad hoc propoſi-
tum, & deſumi ab ijs, quæ ſparſim hac eadem in
parte poſuimus; nec. n. vno in loco congeri poſſunt.

Ex prædictis videtur inferri poſſe ad mona-
chum expulſum de monaſterio iniuſtè, & ſine cau-
ſa, an ſcilicet repetitio ab Abbate, ſeu monaſterio
18 detur ei, qui illi præſtitit alimenta. Et ſanè † vide-
tur eſſe concedendam, quia cum teneretur Abbas
illum alere abſentem, & redeuntem recipere, qui
aluit, dicitur geſſiſſe vtile negotium monaſterij,
proinde repetit, ſi ex alijs nō apparet, quod habue

rit animum donandi. Videri autem poterit ſuper
hoc Rebuf. in conſtit. Gall. tomo 1. nu. 108. fol. 240.

SVMMARIVM.

1 *Repetitio non datur alimentorum, quæ lite pendente ſolu ta fuert, etiam ſi ſuccubuiſſet, qui illa recipit.*

QVAESTIO XX.

ALIMENTA, quę maritus præſtitit
vxori contra ſe litiganti, & quæ po
ſtea ſuccubuit, & quæ data ſunt ven
tri prægnāti, qui poſtea compertus
eſt non prægnans, quæ pater filio li
tiganti, quæ hæredes patris filio ꝑ-
tendenti ſe filium, & generaliter quæcunq; lite pē-
1 dente traduntur, minimè † poſſunt repeti, ſi is ſuc-
cubuit cui data ſunt, l. 1. §. intereſſe, ff. ſi muli. ventr.
nom. in poſſ. mita. gl. in l. fi. ff. de Carbo. edicto, dixi
latè in titu. quib. & a quib. alimen. debeant. in q. in
cip. dubium eſt, ideo vide ibi. Non enim duobus in
locis eadem quæſtio eſt tractanda.

SVMMARIVM.

1 *Amicus non repetit alimenta, quæ amico ſuo, vel intuitu amici præſtitit.*
2 *Amicitia impedit actionem negotiorum geſtorum.*
3 *Amicitia facit præſumi animũ donādi. vide nu. 9. & 10.*
4 *Amicitia æquiparatur coniunctioni ſanguinis, imo pluris æſtimatur.*
5 *Amicitia non æquiparatur ſanguinis coniunctioni, nec operatur effectus ſingulares, niſi magna ſit.*
6 *Amicitia nō repellit teſtem a teſtificando. fallit, vt infrà.*
7 *Amicitia magna, repellit teſtem a teſtimonio reddendo.*
8 *Amicitia ſi ex cauſa, quod ego impendam ne amici negotia pereant poſſum repetere.*
9 *Amicitia ſimplex nō facit animum donandi. ſupra, nu. 3.*
10 *Amicitia non facit præſumi donationem, quando impenſa eſt magna, ſecus cum eſt modica.*
11 *Donatio ob ſuperuenientiam liberorum non reuocatur, ſi facta eſt amico de re modica. dic tamen, vt ibi.*
12 *Amicitia non inducit donationem quando impenſa non fit circa alimenta, ſed circa res amici.*

QVAESTIO XXI.

SAEPE dixi, ſanguinis cōiunctionē
facere præſumi, ꝙ præſtans alimē-
ta haberet animum donandi: quid
verò in amicitia, an eundem ope-
retur effectũ? & tex. in l. is qui ami-
citia, ff. de neg. geſt. probat, non da
1 ri † repetitionem, & loquitur qñ vni fuerunt pręſti
ta pp amicitiam alterius, puta filio pp amicitiam
patris, & gl. in l. ex duobus, §. fi. in verſic. pietatis, ff.
eo. pariſicat alimenta præſtita intuitu pietatis, vel
amicitiæ: ideo ſicuti non repetuntur, quæ cauſa da
ta ſunt, vt dixi ſuprà, ita nec quæ gr̃a amicitiæ. Et
2 dicit Bald. in d. l. is qui amicitia, impedit † actionē
negotiorũ geſtorũ. Et dicit Caſtr. ibi, quod propter
3 amicitiā pręſumitur animus † donādi. Et rō eſt, qa
amicitia nedum cōparat̃ ſanguinis coniunctioni,
4 ſed ēt pluris æſtimatur, † vt probat tex. in l. cum al
legas, C. de caſtr. pec. lib. 12. l. pen. in prin. ff. eo. tit.
Et dicit Albe. in l. ſed & hæ pſonæ, ff. de in ius voca.
amicitiā plus hr̃e ponderis, ꝗ fraternitatē. Et hæc
concluſio multis deciſionibus confirmat̃ a Tiraq.
in l. ſi vnquam, in ver. libertis, nu. 98. & ſeq. C. de re
uoc. donat. vbi num. 102. dicit, quod locum habent
in amico quæcunque a iure ſtatuta ſunt inter con-
iunctos, Menoch. de præſum. lib. 3. præſum. 124. nu.
28. & de arbitr. iudic. caſu 88. nu. 59. & ſeq.
5 Intellige tñ in amicitia nō leui, ſed magna, † ſe-
cundũ Bal. in d. l. is q. amicitia. Ideo videmus, ꝙ etſi
6 amicitia regulariter teſtem † non repellat, Docto-
res in l. ſciendũ, ff. de vſur. Bal. in l. eos, C. de teſtib.
7 Alex. in cōſ. 78. vol. 1. tñ fallit, qñ magna eſt, † Spec.
in titu. de teſte, §. 1. in princ. Docto. in c. quoties, de
teſtib. & cōem dicit Crot. in tract. de teſtib. nu. 193.
Intellige ſecundò, qñ amicitia inducit affectum
paternum, ſeu charitatiuum erga eũ, pro quo facta
eſt expenſa, aliàs daretur repetitio, veluti ſi quis
pp amorem quem gerit erga patrē, facit alimenta
filio. Ita diſtinguit tex. in l. ſi pupilli, ver. ſed ſi ego,
vbi glo. clara, in ver. amicitia, ff. de neg. geſt. vbi di-
8 cit, quod ſi pp amicitiam moueor † ad impenden-
dũ, ne pereāt illius negotia, datur repetitio. Idem
voluit Ange. in d. l. ſi is qui amicitia, dicens, quòd
9 ſimplex amicitia † non inducit animũ donandi, &
ſequit̃ Caſtr. vbi latius explicando. Sed ego non be
nè percipio q̃d illi intelligant, dum inter amicitiā
diſtinguunt, & paternalē affectum, aut charitatē:
nam amicitia cum patre inducit illam charitatem
erga filium, melius aũt fuiſſet dicere, ꝙ propter ſo-
lam amicitiam non videtur voluiſſe donare, ſed ſu
ſtinere negotium, quod fortè erat periturum.
Tertiò intellige procedere, qñ impenſa eſt mo-
dica, nā ea videtur donari: non ſi cũ eſt magna, quæ
10 tunc † præſumitur animus repetēdi. Ita diſtinguit
Caſtren. in dicta l. is qui amicitia, quia in magnis
non ita præſumitur animus donandi, vbi tñ vult
hoc procedere, quando negotium erat filij. Et hæc
differentia inter magnam & modicam fit etiam in
alijs perſonis ſanguine coniunctis, de quibus egi-
mus ſupra: ergo idem eſſe debet inter amicos.
Addo, quod eandem diſtinctionem ſentiunt in
amico, Bald. & Ang. in l. ſi vnquam, C. de reuoc. do-
11 nat. dum dicunt, quòd ſi amicus † donat quid mo-
dicum amico ſuo maxima coniuncto amicitia, nō
reuocabitur donatio propter ſuperuenientiam fi-
liorum, ſequitur Tiraq. loco prædicto, in ver. liber-
tis, nu. 107. Sed, vt id quoque obiter dicam, non vi-
deo, quid in eo caſu operetur amicitia, quando ēt
illa non intercedente non reuocetur donatio ob ſu
peruenientiam filiorum, niſi ſit magna. Nihil er-
go ſingulare tribuitur amicitiæ, cum regulariter &
indiſtinctè omnibus concedatur, vide tamen quia
ad inſtitutum noſtrum non pertinet.
Quartò intellige in impenſa, quæ fit circa perſo
nam filij amici, id eſt, in alimenta: ſecus in ea, quæ
12 † fit circa res illius. Ita Caſtr. in d. l. is qui amici-
tia, vbi ponit exemplum in petitione tutoris, qui
principaliter datur perſonæ, & inquit, quòd donā-
di animus non præſumitur, quando impenſa nō eſt
pia, nec fit circa perſonam. Et hæc limitatio eſt ve-
ra, quia vidimus ſæpè in præcedentibus quæſtioni
bus diſtingui inter impenſam, quæ fit circa perſo-
nam, & eam, quæ fit circa res, præcipue quan-
do egimus de matre, an repetat a filio. Poſſunt
etiam huic quæſtioni accommodari omnes limi-
tationes, quas ſupra adduximus ad deciſiones,
quibus in dubio conceditur repetitio, præſumitur
animus donandi, veluti ſi amicus hic erat admini
ſtrator bonorum eius, cui præſtitit alimenta, ſi eſt
prote-

proteſtatus, quòd valebat repetere, ſi ſcribebat in libro rationum, vel ſi aliter colligi poterat, quòd intenderet repetere, non donare.

S V M M A R I V M.

1 *Actiones tranſeunt ad hæredes, & contra hæredes.*
2 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*
3 *Hæres eſt eiuſdem poteſtatis cum defuncto.*
4 *Pactū trāſit ad hæredē, ēt ſi nō ſit inſtrumēto nominatus.*
5 *Contractus omnis tranſit ad hæredes, quamuis non nominatos.*
Obligatio oīs trāſit ad hæredes, licèt de eis non ſit dictū.
6 *Hæres includitur in quacunque diſpoſitione, etiam in iure deſcendente ab vltima voluntate.*
7 *Repetitio alimentorum præſtitorum per defunctum conceditur etiam hæredi.*
8 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*

QVAESTIO XXII.

REPETITIO alimentorum præſtitorum fieri poteſt non ſolum per eū, qui impendit, & ab eo, in cuius vtilitatē impenſum eſt, ſed ēt per hæredem, & ab hærede ipſorum, quia
1 iura & actiones † tam actiuę, quā
paſſiuæ, tranſeunt ad hæredes, & contra hæredes, vti toto titulo, C. vt ab hære. & contra hæred. l. 1. C. ſi cer. pet. l. pacto ſucceſſorum, C. de pact. & hæres
2 repræſentat † perſonam defuncti, §. 1. in Auth. de iureiur. a morien. præſti. gl. in l. cum a matre, C. de rei vend. Pariſ. conſi. 109. nu. 25. vol. 3. & hæres eſt eiuſ
3 dem † poteſtatis, cuius eſt defunctus, l. hæres in omne ius, ff. de acq. hæred. l. cum hæres, ff. de acq. poſſ. l. nihil aliud, ff. de verb. ſignifi. l. hæredum, ff. de reg.
4 iur. Hinc eſt pactum factum cum aliquo, † tranſit ad illius hæredem, l. ſi pactum, ff. de probatio. l. iuriſgentium, §. pactorum, Bald. in l. 1. C. de conſtitu. pecun. Et dicit Abb. in c. fin. in 1. nota. de arbitr. ꝙ
5 omnis † contractus, & omnis obligatio tranſit regulariter ad hæredes, licèt de eis non ſit facta mentio, & procedit nō ſolū in iure deſcendēte a pacto, ſed etiam in eo quod prouenit ab vltima volunta-
6 tate † ſecundum Corn. in conſ. 30. col. 2. verſic. probatur, vol. 1. Iaſ. latè in conſi. 217. per tot. vol. 2. Tiraq. multos citans in tract. de retract. conuentio. §. 1. gl. 6. nu. 1. & multis ſeq. Ruin. in conſi. 72. n. 1. vol. 1. Craue. in conſ. 102. nu. 3. dixi in 3. conſ. 133. n. 15.
7 & in noſtris terminis, ꝙ facultas † repetendi tranſeat ad hæredes voluit Soc. in conſ. 161. nu. 3. vol. 1. Cordu. in l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, num. 84. ff. de lib. agnoſ. facit, qa omne ius regulariter tranſmittitur ad hæredes, ergo idem dicendū eſt contra hæ
8 redes, qa † correlatiuorū idē eſt iudiciū, l. fin. C. de indict. viduit. tollen. & ſicuti trāſeunt iura actiua, ita & paſſiua. Hinc videmus diſputari a Doctorib. an is, qui diu tacuit, & non petijt vſuras dotales, tranſmittat poſt mortē in hæredes ſuos ius petēdi.

S V M M A R I V M.

1 *Probare debet qui dicit.*
2 *Fundamentum ſuæ actionis & intentionis probare quilibet tenetur.*
3 *Priuatio præſupponit habitum.*
4 *Reſtituere verbum præſupponit rem fuiſſe traditam.*
5 *Præſuppoſitum a lege vel diſpoſitione probare debet, alias lex non habet locum.*
6 *Qualitas, quæ eſt cauſa actionis, probari debet.*
7 *Expenſam probare dēt quicunque dicit ſe illam feciſſe.*
8 *Expenſam allegans probat duo, ideſt, illam eſſe factam, & ſe feciſſe illam.*
9 *Alimenta ſe præſtitiſſe alicui difficilè probatur.*
10 *Coniecturæ ſufficiunt ad probandum quod alicui præſtiterit quis alimenta.*
11 *Pupillus præſumitur alimentatus fuiſſe a tutore.*
12 *Factum ab eo quid præſumitur a quo fieri debebat, ſi factum requirit impenſam.*
13 *Alimenta præſumitur præſtita ſecundum qualitatem & conditionem perſonæ cui præſtita ſunt.*
14 *Factum præſumitur ſemper ab eo qui facere tenebatur.*
15 *Pupillus non præſumitur alimentatus a tutore, quando ſeorſum ab illo degebat. vide tamen nu. 17.*
16 *Hoſpitale præſumitur ædificatum ab eo, qui tenebatur ædificare.*
17 *Animal alienum vagabundum, ſi quis recepit in ſuum ſtabulum, repetit ſine probatione quod aluerit.*
18 *Animal alienum, qui tenuit penes ſe, non probat præſtitiſſe, quando repetit expenſas.*
19 *Vxor nō pſumitur alimētata a viro, q ſeorſum habitauit.*
20 *Uxor ſi cum fratre ſeorſum a viro habitauit, præſumitur alita a fratre, ſi non habebat bona.*
21 *Habitantes in eadem domo, & ſub eadem claui, non dicuntur de eadem familia, niſi ſimul comedant.*
22 *Medium probatur extremis probatis.*
23 *Poſſeſſio præſumitur continuata, quando conſtat de principio in fine.*
24 *Alimenta præſtita fuiſſe per certum tempus, probatur quando conſtat de principio, & fine temporis.*
25 *Coniecturę leues ſufficiunt, quando agitur de modica alimentorum præſtatione.*
26 *Alimenta quę dicantur magna, quę modica, committitur arbitrio Iudicis.*
27 *Pluries verbum verificatur in duabus vicibus.*
28 *Collegium. Facta in collegio vel capitulo, probantur per teſtes de collegio vel capitulo.*
29 *Domeſtici magis probant facta in domo, quàm extranei.*

QVAESTIO XXIII.

VBI de repetendis alimentis agitur, neceſſe habes q agit probare, quod
1 præſtitit alimenta. Qui. n. † aliquid dicit probare dēt, l. eum qui, ff. de probatio. & quilibet probare dēt
2 id, quod eſt fundamentum ſuæ † intentionis, ēt ſi conſiſtat in negatiua, l. optimam, C. de contrahē. & cōmitten. ſtipul. in l. illa, vbi Bar. & Doct. ff. de verb. oblig. Præterea repeti non poteſt
3 quod datū non conſtat, qa † priuatio præſupponit habitum, l. decē, ff. de verb. oblig. l. Titio vſufructu, ff. de cond. & dem. & carētiæ ſunt habētium, Bal. in l. licet, in 3. oppoſ. C. loca. Idē videmus in verbo re-
4 ſtituere, quod pſupponit † rē eſſe datam, aliàs reſtitui non pōt, ꝙ non fuit datū, Ang. in conſil. 158. & idē voluit Salic. in l. ſi conſtante, num. 6. C. de dona. ante nupt. vbi ſecundū eū, nō dr̄ reſtitui dos quę nō fuit, Iaſ. in l. ſi donaturus, §. 1. num. 14. ff. de donatio. ob cau. Rol. in tract. de lucro dot. q. 11. nume. 12. D. Becius conſ. 53. nu. 8. Quomodo ergo poterit quis repetere alimenta, ſi non probat ea præſtitiſſe?
5 Diſpoſitio etenim, quæ aliquid præſupponit, † nunquam locum habet, niſi præſuppoſito probato, gl. in l. mancipia, vbi Bart. C. de ſerui. fugit. Rom. ſing. 495. Dec. in conſ. 90. nu. 2. alios citaui in conſ. 150,

num.78. Accedat, quod alimentorum præſtatio eſt
6 cauſæ † actionis, proinde probari debet, l. ait prætor, §. decem, ff. de vi bono. rapt. vbi probare debet
qualitas, quæ eſt cauſa, vt quis audiatur, Angel. &
Caſtr. in l. libertorum, ff. de his, qui no. infam. Butr.
in c. peruenit, col. 2. qui fil. ſint legit. Dec. in conſil.
471. col. 1. Et qui dicit ſe feciſſe expenſam, tenetur
7 probare, † vt dicit Bal. in l. fi. §. in cõputatione, nu.
2. C. de iure delib. Socin. iun. in conſil. 62. nu. 3. vol.
1. Bertran. in conſil. 22. nu. 3. vol. 1. citat & ſequitur
Maſcar. in tract. de probatio. concluſ. 715. nu. 1. Sed
prætereum dicit Bart. in l. qui ſub conditione, ff. de
cond. & demon. quod allegans expenſam, probare
8 † debet illã eſſe factam & ſe feciſſe illam, idem Bar.
in l. cu ſeruus, ff. de verb. oblig. ſequitur Imo. in d. l.
qui ſub conditione, & Alex. in d. l. cũ ſeruus, Natta
in conſ. 547. nu. 29. & ſeq. & ſicuti allegans præſtitiſ
ſe alimenta, quando agitur de reuocãda donatione propter ingratitudinem, tenetur probare, ſecundum Corne. in conſ. 120. nu. 1. & 13. vol. 1. Cordub.
in l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, nu. 65. ff. de
libe. agnoſc. & dixi inter alimentorum priuilegia,
ita probanda ſunt qñ agitur de repetẽdo præſtita.

Qualiter aũt probetur alimentorum præſtatio,
9 hoc opus, hic labor. Hunc aũt admittunt oẽs † difficilem eſſe probationem, Corn. in conſil. 113. col. 2.
verſ. item prænitto, vol. 1. vbi dicit, quod continua
alimentorum præſtatio inter habitantes in eadem
domo difficilè probatur, ex quo non ſolent adhiberi teſtes, qñ fiunt ſingulæ illæ impenſæ, idem dicit
Corn. in conſ. 110. col. 3. eo. vol. & in conſ. 171. col. 1.
in prin. & col. 2. ver. ſic ẽt, vol. 2. vbi dicit, quòd eſſet
impoſſibile inuenire teſtes, qui poſſint deponere, ſe
vidiſſe ſingulis horis & diebus alimenta præſtari,
Cord. in d. §. item reſcriptum, Maſcar. in d. trac. probatio. concl. 77. n. 8. Beninten. deciſ. Bonon. 43. n. 1.

Infertur ideo, quòd coniecturæ, & leuiores etiã
10 probationes † admittuntur, vt voluit in propoſito
Corn. d. conſi. 113. col. 2. verſ. & in his, & in d. conſil.
171. col. 1. ver. vnde in his, vbi inquit, ſatis eſſe probare aliqua media, pquæ ſurgat veriſimilitudo in
mẽte cuiuſlibet ſenſati Iudicis rẽ ipſã ita fuiſſe. Et
hanc cõcluſionem multis comprobat ſimilibus, &
præcipuè ponit exemplum in adulterio, in filiatione, in facto antiquo, in ſimonia, in vſura, & in ijs,
quæ fiunt in domo, Maſcar. d. conc. 77. nu. 8. Cordu.
d. §. item reſcriptum, nu. 66. vbi dicit, præſumptiones attendi debere, Beninten. d. deciſ. 43. nume. 3.

In primis verò magna eſt coniectura, qñ quis tenebatur, quia ſi ille vixit, præſumitur ab eo recepiſ
11 ſe alimenta, † qui tenebatur illa præſtare, argumẽto l. fin. C. de alim. pup. præſtan. vbi pupillus præſumitur alimentatus fuiſſe a tutore, Alciat. in tract.
præſumpt. reg. 1. præſum. 50. nu. 1. Menoc. de præſump. lib. 1. præſum. 18. nu. 8. Maſcar. de probat. cõclu. 715. nu. 4. & concl. 716. nu. 1. non. n. pupillus præſumitur vixiſſe de vento, vt in dictis locis dicitur,
& illum textum ad hoc notant Bald. & Salic. Cordub. in d. §. item reſcriptum, nu. 67.

Inferuntque ex hoc Doctores, quòd ſi quid non
poteſt ſine ſumptu expediri, & factum reperiatur,
12 † præſumetur ab eo factum, qui tenebatur facere,
Bart. in l. cũ ſeruus, nu. 4. ff. de verb. oblig Bal. in d. l.
fin. vbi poſt Barto. dicit, ꝙ ſi teſtator iuſſit arma vel
imagines aliquo in loco pingi, eaque dicta reperiãtur, ſed ignoretur a quo, ſine dubio iudicabimus
id factum ab hærede, qui iuſſus fuerat. Et Barba.
ad Bald. in d. l. fi. ponit, an facto præſumatur in tempore præfixo, pro quo facit, ꝙ ponit Menoc. d. præ
13 ſumpt. 18. vbi inquit, ꝙ † alimenta præſumuntur
præſtita, ſecũdum qualitatem & conditionem perſonæ, & ad illationem, de qua ſupra, plura cumulat
Alex. in d. l. cum ſeruus, nu. 4. vbi idem dicit, qñ teſtator iuſſit conſtrui capellam in eccleſia, & diſputat, an præſumatur conſtructa in tempore, & idem
in hoſpitali dicit Bald. in conſil. 378. vol. 1. Abb. in
conſi. 54. nu. 2. & 3. vol. 1. & in conſi. 116. in fi. verſic.
ſuadet, vol. 2. Et prædicti omnes dicunt, quod factũ
14 quid præſumitur ab eo, † qui tenebatur facere, Roma. in l. ciuitas, nu. 8. ff. ſi cert. pet. vbi Iaſ. nume. 18.
ver. iſtam cõem, Butigel. nu. 40. Stracca in tract. de
nauib. par. 3. nu. 23. Capic. deciſ. 68. num. 11. Ruin.
in conſi. 67. nu. 7. vol. 5. Crot. in l. ſciendum, nu. 19.
ff. de verb. oblig. Io. Lup. in repet. c. per veſtras, in 3.
not. nu. 3. de donat. inter vir. & vx. f. mihi 123. Natta in conſi. 231. nu. 3. conſi. 547. nu. 29. Ceph. in cõſ.
272. num. 114. Aſcan. Clem. in tract. de patr. poteſt.
17. effect. nu. 65. Rimin. in conſi. 9. nu. 42.

Intellige tamen, quando conſtat quod pupillus
moram traxit cum tutore, & cum eo habitabat; ſe
15 cus, ſi appareret, ꝙ ſeorſum egit, vti † declarat Imola in d. l. qui ſub conditione, ff. de condi. & dem. vbi
concordando contrarias Bartoli ſententias, dicit
l. fi. locum habere, quia vltra obligationẽ alẽdi, qua
tutor tenebatur, aliæ quoque concurrebant coniecturæ, & ea quidẽ, quod fuit pupillus ſemper apud
eum, ideo præſumitur alitus ab eo, præcipuè cum
pupillus propter ætatis imbecillitatem non eſſet
habilis ad ſe alendum. Et ſubdit, quòd vbi conſtat aliquem ſtetiſſe in domo, tunc expenſa præſumitur facta ab eo, qui tenebatur, aliàs non ſufficit probari, quod ſit facta expenſa, ſed neceſſe eſt
etiam probare, quod talis illam fecit. Idem ponit
Alexand. d. l. cum ſeruus, num. 4. in fin. ff. de verbor.
oblig. Natta, qui plurimum inſiſtit, d. conſ. 547. nu.
29. & ſeq. Hanc etiam qualitatem, quòd moratus
ſit pupillus in domo tutoris, neceſſariam dicit Cordub. qui tamen prædictis neminem allegat in d. §.
item reſcriptũ, nu. 67. ff. de libe. agnoſ. vel alen. ſed
Maſcar. in tract. de probatio. conclu. 715. nu. 15. dicit, nullam aliam requiri coniecturam, vel præſumptionem, ſed ſolum iuris diſpoſitionem ſufficere,
allegat Bal. in conſ. 378. num. 2. vol. 1. qui dicit hoſpitale præſumi ædificatum ab eo, qui tenebatur
16 ædificare, † ſed pro reſolutione tres ſunt caſus
conſtituendi. Primus, quando conſtat, quòd pupillus moratus eſt cum tutore, & hic nullam patitur controuerſiam. Secundus eſt, quando conſtat, quod egit ſeorſum a tutore, & tunc res videtur dubia, per ea quæ ponit Natta d. conſil. 547. nu.
29. ſed in pupillo idem eſt dicendum per aliam rationẽ, quia, ſcilicet cũ per ætatem inhabilis eſſet ad
ſe alendum, præſumitur, quòd tutor extra domum
aluerit, d. l. fi. verſ. ſi ea per alium non probet. Secus
tamen eſſet, vbi res eſſet de perſona, quæ eſſet habilis ad quærendum victũ, l. excellentiæ, C. de erogatio. milit. anno. lib. 12. vbi non præſumitur facta
impenſa ab eo, qui tenebatur, quia miles poterat
ſibi prouidere. Ita illum textum intelligit Imo. in
d. l. qui ſub cõditione, & Natta d. conſi. 547. nu. 29.
Tertius eſt caſus, q ñ ignoratur, an pupillus moratus fuerit cum tutore, vel alibi, & nihilominus præſumitur habuiſſe alimenta a tutore propter illam
inhabilitatem. Concludo itaque, quod vbi quis
eſſet habilis ad ſe alendum, non præſumetur alitus
ab alio, niſi conſtet, quòd in eadem domo cum illo
eſt mo-

Digitized by Google

eſt moratus, ſed in pupillo natura nos impellit fa-
teri, quod receperit alimenta a tutore.

Et ſecundum prædictam diſtinctionem verifica
tur deciſio Guido. Papæ, in tract. præſump. car. 4.
vbi ait, ſi quis alienum pecus vagabúdum retinuit
17 in ſuo † ſtabulo, ſtabitur dicto ſuo, ſi aſſerat ſe fe-
ciſſe impenſam, ſequitur Alcia. in d. tract. præſump.
reg. 1. præſumpt. 50. nam ideo procedit, quia reti-
nuit equum, vel animal penes ſe, ſecus ſi non con-
ſtaret quod fuerit apud eum. Hoc etiam modo in-
telligi debet, quod Bart. tradit in d. l. cũ ſeruus, nu.
18 4. ff. de verb. oblig. vbi ait, quòd creditor † retinens
penes ſe equum, vel animal pignoratum, cum re-
petit expenſas, non tenetur probare, quod illas fe-
cerit, quia habet pro ſe præſumptionem. Et ean-
dem ſequuntur deciſionem Maſcard. d. concl. 715.
nu. 4. & conclu. 716. nume. 1. additio ad Alcia. loco
prædicto, in fin. Natta d. conſi. 547. num. 32. Ex hac
verò concluſione infert Natta d. conſil. 547. nu. 29.
quod etſi regulariter vxor præſumatur alita a vi-
19 ro, tamen hoc non habet † locum quando conſtat,
quòd vir non habitauit cum ea, & erat pauper, aut
ſtabilia non poſſidebat, quia præſumptio prædicta
locum habet ſolummodo ſtante cohabitatione.

Infert etiam, quòd ſi vxor ſeorſum a marito ha-
bitando eſt morata cum fratre, ſatis ex hoc proba-
tur, quòd alimenta receperit a fratre, qui propte-
rea poterit a marito repetere, id quod ratione il-
20 lius cohabitationis ego † intelligerem, quando
conſtaret, quod vxor non habuiſſet bona, ex quibus
poſſet vnà habitando cum fratre ſibi prouidere de
alimentis.

Intellige etiam, quando non ſolum probatur
cohabitatio reſpectu eiuſdem domus, ſed etiam
quòd viuebant ad eandem menſam, per id quod
voluit Ang. in l. ſi quis ſit fugitiuus, §. apud Celſum,
ff. de ædil. edicto. ipſe verò legit ſub l. quod, §. apud
Celſum. inquit enim, quòd habitátes in eadem do-
mo, & ſub eadem claui, non dicuntur de eadem fa
21 milia, † niſi etiã conſtet de conuictu, & dicit, quòd
ſi frater repetat a fratre alimenta, quæ dicit præſti
tiſſe, non probat præſtationem ex eo ſolo, quòd il-
lum retinuerit in eadem domo, & ſub eadem cla-
ui, niſi etiam probet, quòd ſecum viuebat ad ean-
dem menſam, & ſubdit, textum illum eſſe ad hoc
ſingularem, & valde notandum, ac menti tenendũ,
ac neminem antea notaſſe, ſequitur Barba. ad Bal.
in l. fin. C. de collat. & dixi ſupra, hac eadem parte,
dum tractani, an ſocios repetat a ſocio, quod de
pluri impendit pro alimentatione familiæ.

Continua itaque alimentorum præſtatio proba
ri poterit, probando extrema, id eſt, quod tali tẽ-
pore recipiebat alimenta in domo talis, & quod
idem faciebat ſequuto tempore, quia medium pro
22 batur extremis † probatis, Bal. in l. indicia, col. fin.
verſi. 5. quæritur, C. de rei vend. Barba. in conſil. 37.
col. 10. vol. 2. Butr. Abb. Felin. & alij in ca. inter di-
23 lectos, de fide inſtrum. Bart. qui loquitur de † con-
tinuatione poſſeſſionis, in l. ſicut, ff. quibus mod. pi-
gno. vel hypoth. ſolu. dixi in conſi. 73. num. 46. & in
24 propoſito † alimentorum tradit Benintend. deciſ.
43. nume. 8. Similiter vbi de expenſis modici valo-
25 ris agitur, † coniecturæ leues ſufficiunt, ſecundum
Feder. de Sen. in conſi. 119. nihil dubium, Maſcard.
d. tract. de probatio. numero 5. quam deciſionem
trahit ad alimenta Benintend. loco prædicto, num.
10. vbi, nu. 1. & 2. dicit determinari præcisè nõ poſ
ſe, quod dicantur modica, ſeu magna alimenta,
26 ſed iudicantis arbitrio relinqui. † Allegat nonnul
los, qui non loquũtur in noſtris terminis, ſed alios
ego adduxi ſupra hac ipſa parte.

Aduertit etiam Benitend. num. 6. teſtem non be-
nè concludere, qui dixit vidiſſe pluries in eadem
domo comedentem, vel inueniſſe in ea comeden-
tem, quoties ingreſſus eſt domum illam, quia ver-
27 bum pluries, † verificari poteſt in duabus vicibus,
& aduerbium quoties, nihil ponit certi. Verunta-
men dicit, quod mihi nequaquam probatur, quod
ſcilicet hic actus alimentandi in domo, non eſt
de his, in quibus teſtes actu, vel habitu non ha-
bentur, præter domeſticos: nã certum eſt, quod hic
actus comedendi ad eandem menſam cum tali, ne
mini poteſt probabiliter innoteſcere, niſi domeſti-
cis, quia fit in domo, tempore quo extranei omnes
excluduntur, & multis in locis clauſis forib. ipſius
domus. Et ideo, ſicuti dicimus, quòd facta in col-
28 legio, probantur per eos † de collegio, & facta in
capitulo per teſtes capitulares, vt in c. conueniens,
de teſtibus, ita facta in domo probantur a domeſti-
cis, & ita debet intelligi dictum Specu. in tit. de te-
ſtib. §. 1. verſ. item quod eſt domeſticus, & Io. And.
in co. §. ver. quid ſi olim. Quinimò hoc caſu dome-
ſtici videntur maiorem habere notitiã eorum, quæ
29 in domo geſta † ſunt, quàm extranei, ergo maioré
facerent fidem, l. quoties, C. de naufrag. lib. 10. vbi
notab. Bar. ſequitur Crot. in tract. de teſtib. nu. 126.

FINIS TITVLI SEXTI.

TRACTATVS
DE ALIMENTIS,
PRAECLARISS. IVRISCONS. DO. IOAN. PETRI SVRDI CASALENSIS.

TITVLVS SEPTIMVS.

Quibus ex cauſis denegari poſſint alimenta debita.

SVMMARIVM.

1 *Filius priuatur alimentis ex eiſdem cauſis, quibus poteſt exhæredari.*
2 *Parricidium pater non committit, quando occidit filium, quem ex cauſa poterat exhæredare.*
3 *Legitimatus efficitur denuo ſpurius, quando cauſam iuſtam exhæredationis incurrit.*
4 *Filius, ex quibus cauſis poßit exhæredari.*
5 *Filius exhæredari poteſt ex alijs cauſis non expreſſis, dum tamen ſimilibus.*
6 *Vaſallus ſeudo priuatur, non ſolum ex cauſis expreßis, ſed etiam ex ſimilibus.*
7 *Extenſio fit etiam in materia pœnali, quando ratio eſt expreſſa.*
8 *Extenſio fit, quando ratio non eſt expreſſa, ſed vnica poteſt aßignari.*
9 *Taxatiua non excludit caſus ſimiles.*
10 *Filius, qui vxorem duxerat ignominioſam, poterat exhæredari de iure antiqua.*
11 *Filius exhæredari hodie non poteſt, licèt duxerit vxorem ignominioſam.*
12 *Filius non poteſt exhæredari, licèt contraxerit amicitiam cum inimicis paternis.*
13 *Filius exhæredari non poteſt eo, quod ſit male morigeratus.*
14 *Pater corrigere & caſtigare poteſt filiũ inobedientem.*
15 *Pater poteſt domo expellere filium inobedientem.*
16 *Societas diſſolui poteſt, ſi alter ſocius ſit rixoſus.*
17 *Filius ſpernens præcepta patris, exhæredari poteſt, ſecundum honeſtatem.*
18 *Filio denegari non poſſunt alimenta, eo quod ſeorſum agat a patre.*
19 *Ingratitudinem filio remittere poteſt pater, non ſolum expreßè, ſed etiam tacitè.*
20 *Probare quilibet debet fundamentum ſuæ intentionis.*
21 *Culpam probare debet, qui obycit illam.*
22 *Reus in probanda exceptione dicitur actor.*
23 *Ingratituda non præſumitur.*
24 *Regulam qui impugnat, probare debet fallentiam.*
25 *Donator qui vult donationem reuocare propter ingratitudinem, tenetur probare.*
26 *Exhæredationis cauſæ ſunt probandæ.*
27 *Pater tenetur probare cauſam, quando vult filium ab alimentis excludere.*
28 *Filius exhæredari non poteſt ob ingratitudinem, quando fecit pœnitentiam.*
29 *Homo nouus videtur, qui dereliquit viam malam.*
30 *Morbo liberatus, habetur ac ſi nunquam fuiſſet morboſus.*
31 *Mora non purgatur in delictis.*
32 *Pœnitentia non tollit ius tertio quæſitum, ſi aperatur quo ad Deum.*
33 *Pœnitentia non impedit quo minus quis poſſit accuſari in foro contentioſo.*
34 *Pœnitentia etiam publica in foro conſcientiæ non purgat crimen.*
35 *Frater querelat fratris teſtamentum, in quo fuit inſtituta turpis perſona.*
36 *Pœnitentia non tollit ingratitudinem, quæ concernit offenſam patris.*
37 *Ingratitudo non excludit filium ab alimentis, ſecuta pœnitentia.*
38 *Filius non poteſt exhæredari, eo quod ingreſſus ſit monaſterium.*
39 *Ingratitudo extinguitur & remittitur propter ingreſſum monaſterij.*
40 *Religionis ingreſſus eſt actus ſuper omnes meritorius.*
41 *Infamia tollitur per ordinem clericatus.*
42 *Legitimatio inducitur per ingreſſum religionis.*
43 *Legitima. Filius clericus non imputat ſibi in legitimam libros a patre emptos in ſtudio.*
44 *Filius Iudæi ſi fidem amplectatur catholicam, exhæredari non poterit ob ingratitudinem præcedentem.*

Baptiſ-

Digitized by Google

45 *Baptiſmus abolet omnia delicta, etiam in exteriore foro, ſecundum aliquos.*
46 *Filius ingratus non poteſt exhæredari poſt reconciliationem, licèt exhæredatio ſuſtineatur quæ iã facta erat.*
47 *Filia impudica, quæ fecit pœnitentiam, non poteſt exhæredari.*
48 *Exhæredatio iam facta tollitur, quando pater expreßè ingratitudinem remiſit.*
49 *Exhæredatio præcedens tollitur per reconciliationem ſequutam poſt teſtamentum.*
50 *Exhæredatio fit ſolum in teſtamento.*
51 *Remißio, quæ fit in confeſſione pœnitentiali, reſpicit ſolũ animi rancorem.*
52 *Remißio facta in confeſſione pœnitentiali, continet etiam damna exteriora, quando fit verbis prægnantibus.*
53 *Ingratitudo non remittitur, eo quòd filius accedat ad viſitandum patrem infirmum, ſi non fuit admiſſus.*
54 *Ingratitudo cenſetur remiſſa, quando pater retinet filium in domo ad eãdem menſam conuerſandum cũ illo.*
55 *Reconciliatio probatur per coniecturas.*
56 *Reconciliatio inducitur per ſalutationem.*
57 *Iniuriæ remittuntur per ſequutam reconciliationem.*
58 *Iniuria remitti poteſt abſente parte.*
59 *Iniuriam qui in teſtamento remittit, reconualeſcens, non agit iniuriarum.*

QVAESTIO PRIMA.

POSSEM generales quaſdã
regulas tradere, quib. mul
ti caſus includuntur dene
gandi alimenta: ſed quia
ſpeciales deciſiones ma-
gis delectant legentem, &
ſuo loco facilius quoq; de
ciſio inueniri poteſt, ſtatui
diſcurrere p perſonas, eũ
ſequendo ordinem in docendo cauſas priuationis,
quẽ propoſui mihi in explicando perſonas, quibus
alimẽta debentur. Sumã ergo initium a filio, in quo
generale eſt axioma, quod ex ijs cauſis priuari poſ
1 ſit alimentis, † per quas poſſit exhæredari. Sic ſta-
tuit gl. in l. ſi quis a liberis, §. idem Iudex, in ver. de-
tulerat, ff. de liber. agnoſc. gloſ. 1. in l. fin. C. de alen.
lib. gloſ. in §. ſi igitur, in Authent. vt cum de appel-
lat. cognoſc. Bar. in l. diuus, ff. ad leg. Pompe. de par
ricid. vbi, cum negare alimenta ſit necare, l. neca-
re, ff. de lib. agnoſcen. infert, quod pater non puni-
tur pęna parricidij, quando occidit filium, qui cau
2 ſam aliquam commiſerat ex ijs, quæ † ſufficiunt
ad exhæredationem, quod ego non admitto, ſed
nunc non expedit quærere. Idem Bart. in tract. de
alimen. nu. 51. conſtituit regulam, ſecundum præ-
dicta. Idem voluit Bar. in d. l. fi. & in d. l. ſi quis a li-
beris, §. ſi quis ex his, ver. idem Iudex, Butr. & Abb.
in c. cum haberet, de eo qui duxit in vxo. quam pol
lu. per adulte. Ang. in tract. de teſtam. gl. 45. nu. 12.
Corſet. in tract. de mone. in 2. par. verſic. 27. nu. 13.
Gerard. ſing. 1. nu. 1. Crem. ſing. 20. Iaſ. in l. ius au-
tẽ ciuile, nu. 25. ff. de iuſtitia & iure, vbi poſt Barto.
infert, non eſſe locum pœnæ parricidij, quando hu
iuſmodi filiũ pater necaret, quod dicit perpetuo
notandum, quia non meminit alibi legiſſe, Vital.
in tract. clau. in tit. an alimen. renunc. poſſ. col. 3. in
fine, Iaſ. in l. ſed ſi poſt, num. 3. C. de inoffic. teſtam.
vbi, quod ex eiſdem cauſis poteſt filiæ denegare do
tem, id quod dixerat in d. l. ius autem ciuile, nu. 26.
Caccialup. in l. frater a fratre, num. 108. ff. de cond.
indeb. vbi ſubdit, ꝙ hoc admittunt omnes, Crot. in
l. ſi conſtante, in 2. lectu. nu. 160. ff. ſolu. matrim. vbi
dicit glo. in d. §. idem Iudex, eſſe ſingularem, Ruin.
in conſi. 114. nu. 18. vol. 5. vbi infert, ꝙ alimenta ne-
gari non poſſunt ex cauſis, quæ non ſufficiunt ad
exhæredationem filij, Alciat. in conſi. 249. nu. 5. vbi
infert ad graues iniurias patri illatas, Bero. in cap.
Raynutius, nu. 196. de teſtam. Bald. Nouel. in l. 1.
nu. 149. ff. ſolu. matrim. vbi illam gloſ. dicit notan-
dam Euerard. in loco 29. de alimen. ad dot. col. 1.
verſic. & gratia exempli, Didac. in epito. de ſponſ.
par. 2. c. 8. §. ſexto, nu. 17. Lup. in c. per veſtras, in 3.
not. 85. nu. 2. & §. 11. in fine, & in primo loco loqui-
tur de ingratitudine, quæ vna eſt ex cauſis, Aquen.
in l. 1. §. ius naturale, ff. de iuſtitia, & iure, ſequitur
Cagno. in l. iura ſanguinis, nu. 4. ff. de reg. iur. Vaſq.
in tract. de ſucceſſio. creatio. §. 10. num. 625. vbi in-
fert, ſecundum ius ciuile denegari poſſe alimenta
filiæ, quæ inſcio patre nupſit etiam digno viro,
quidquid ſit inſpecto iure Canonico, & ſubdit cõ-
cluſionem gloſ. in d. §. idem Iudex, eſſe communem
& indubitatam, Gomeſ. in tractat. de teſtam. c. 11.
nu. 13. vbi glo. illam eſſe ordinariam & commu. &
approbatam cõmuniter a Doctor. Rebuff. in Gal.
conſtit. tomo 1. de ſenten. prouiſio. artic. 1. gloſ. 2.
num. 24. vbi ampliat procedere etiam lite penden
te, quia ſicuti non eſt alendus principaliter, ſi ali-
quam commiſit ex dictis cauſis, ita & lite penden-
te non eſt prouidendum. Et addit, quòd filius le-
3 gitimatus, † ſi cauſam vnam ex prædictis commit-
tat, reuocatur ad ſpurietatem, & efficitur ſpurius,
allegat Bal. in c. filij nati, tit. ſi de feud. defunct. fue-
rit controuerſ. allegat etiam Roman. & Cremen.
Benincaſ. de pauper. in 7. q. in 2. prin. ſpecia. nu. 15.
Aſcan. Clem. in tracta. de patr. poteſtate, effect. 17.
nu. 18. deciſ. Pedem. 134. nu. 1. Viuius commu. opi.
lib. 1. opin. 21. col. 1. Emanuel Soarez in ſuo theſau.
recept. ſenten. in verſic. alimenta, nu. 164. Cordub.
in d. l. ſi quis a liberis, §. idem Iudex, num. 1. ff. de li-
ber. agnoſc. Ludou. Molin. de primogen. Hiſpan.
4 lib. 2. cap. 16. nu. 1. Quæ autem ſint cauſæ † quibus
filius poteſt exhæredari, vide tex. in §. cauſas, in Au
thent. vt cum de appella. cognoſc. & eas proſequi-
tur Didac. c. Raynutius, in princip. nu. 9. & ſequen.
de teſtam. Quæſtionis tamen eſt, an præter illas
dari poſſit alia? Et Hoſtien. in ſumma de teſtam.
§. qualiter infirmentur, verſi. ſed ſi alia, dicit quod
non. Mouetur text. in §. aliud quoque capitulum,
in Authen. vt cum de appellat. cognoſc. vbi dicitur,
nemini licere cauſam exhæredationis opponere
præter ibi expreſſas. Et hanc opinionem veriorem
dicit Alber. in Authen. ex cauſa, nu. 19. C. de liber.
præter. vbi ſubdit, ſe vidiſſe ita iudicatum, Alex. in
Authen. non licet, nu. 4. Curt. iun. nu. 24. & ſequen.
C. de lib. præter. Martin. Laud. in l. 1. §. 1. ff. de iuſti-
tia & iure, & hanc partem videtur ſequi Salic. in l.
ſi vt proponis, C. de nupt. Contra tamen, quòd ex
5 ſimili, † vel grauiori concedatur exhæredatio, vo-
luit Gul. Cun. in Auth. non licet, C. de liber. præ-
ter. Ange. in l. lex Cornelia, ff. de iniur. Alexan. in d.
Auth. non licet, num. 4. vbi dicit, non eſſe diſceden-
dum ab hac ſententia in iudicando & conſulendo,
Iaſ. nu. 6. & Curt. iun. num. 23. idem Alex. in l. ſi quis
id quod, num. 18. ff. de iuriſd. omn. iudic. & in conſi.
203. volum. 2. Curt. iun. in conſi. 182. nu. 10. Crot. in
conſi. 115. nu. 119. Ripa in l. fin. nu. 138. C. de reuoc.
donatio. Feli. in ca. paſtoralis, col. 2. de reſcript. Af-
flict. in cap. 1. §. ſed quia, quæ fuit pri. cau. benefic.
amitten.

Google

amitten. Marſil.in ſing.38.Bened. in c.Raynutius,
in ver.in eodem teſtamento,nu.19.de teſtam.& ibi
Didac.in princ.nu.16. vbi dicit communem, Cac-
cialup.licet titubanter in l.frater a fratre, nu.109.
ff.de cond.indeb. Io. Lup.in c.per veſtras, d.3.not.
nu.15.& 20.Viglius in §.mater vel auus,num.8.In
ſtitut.de exhæred.liber.& in §.igitur,num.6.Inſtit.
de inoffi.teſtam.Gomeſ.de teſtam.c.11.nu.12. vbi
dicit communem, Emanuel a Coſta in l. Gallus,
§.& quid ſi tantum, in tertia par.nu.175.ff.de libe.
& poſthum. Clar.de teſtam.q.41.in princip.vbi in
quit,quod etſi multa dici poſſint, tamen in practi-
ca non eſt diſcedendum ab hac opinione, Viuius
commun.opin.lib.1.concluſ.128. Pro hac parte al
legatur tex.in c.1.§.prædictis, verſi.ſed quia natu-
ra,quæ fuit prima cau.beneſ.amitten. vbi vaſallus
6 priuatur ſeudo † non ſolum ex cauſis expreſſis,ſed
etiam ex maioribus,vel ſimilibus. Et licèt Ripa d.
l.fin.nu.138.dicat illum text.non facere ad propo-
ſitum, quia ibi extenſio eſt in ipſa lege, tamen hoc
nihil eſt,cum ibi textus non ita extẽdat diſponẽdo
de nouo,ſed declarando antiquum. Præterea vbi
7 ratio eſt expreſſa,fit † extenſio etiam in materia pę
nali,vt voluit Bal.in Authent.quas actiones, col.2.
vbi Doctores præcipuè Iaſ.C.de ſacroſ.Eccleſ.Ca-
ſtren.in l.quamuis, C.de fideicom. Euerar. in loco
a ratione leg.larg.vel ampl.Et idem eſt,quando v-
nica poteſt aſſignari. Eo enim caſu inducitur ex-
8 tenſio † perinde ac ſi eſſet expreſſa,glo.in d.l.quam
nis,ponit Iaſ.d.Authen. quas actiones, & Euerar.
loco prædicto.Et licet text.in dicto §.aliud quoque
capitulum,loquatur taxatiuè, tamen dictio taxa-
9 tiua † non excludit caſus ſimiles,l.1. vbi communi
ter Doctores, C. de bonorum poſſeſſione contra-
tab.gloſ.& Doctores in l.ob æs, C.de præd.minor.
Præterea dicit Gomeſ.d.num.12.in fin.nullam poſ
ſe excogitari cauſam, quæ non ſit incluſa in ſecun-
da,de qua in d.§.cauſas,& ad text.in d.§.cauſas,re
ſpondet aliter Emanuel a Coſta in d.§.& quid ſi tã
tum,nu.176. quòd ille tex.corrigit & remouet cau
ſas, quæ in antiquioribus legibus fuerant appro-
batæ ad validitatem exhæredationis, non tamen
prohibet, ne ex alijs ſimilibus, vel grauioribus li-
ceat filium exhæredare. Et infert,quod etſi alias
10 exhæredari poſſet filius † qui ſine patris voluntate
vxorem duxerat ignominioſam, l.3.§. emancipa-
tus,ff.de bonorum poſſeſ.contra tab.tamen ob præ
11 dictam correctionem id hodie † non licebit ſecun
dum gloſ.& Barto.in d.§.ſi emancipatus. Allegat
etiam Dec.& Io.Lup.& nos de hoc diximus ſupra.
Infert quoque,non eſſe iuſtam exhæredationis cau
12 ſam,ſi filius amicitiam copulauerit † cum inimicis
paternis, quia cum hæc cauſa foret antiquis legi-
bus approbata,vt l.liberi,C.de inoffi.teſtam.rema
net noua diſpoſitione ſublata in dicto §.cauſas,
quidquid tenuerint Bald. & Iacobin. de Sancto
Georg.per eum citati. Hinc infert Cordub.in d.§.
ſi Iudex,num.2. quod ex quo filius male morigera
13 tus non poteſt exhæredari, † cum hæc cauſa nõ le-
gatur cum alijs expreſſa,non etiam poterit alimẽ-
tis priuari,& male morigeratum appellat, qui lu-
xurioſus eſt in ſcortis,atque aleæ dat operam,& re
prehendit Mantuam, qui contrarium determina-
uit in ſingu. 683. Hinc inferri poteſt ad filium,qui
non ſit audiens patris dicto; nam, quod coerceri
14 poſſit, non eſt dubium, quia pater caſtigare, † &
corrigere poteſt filium inobedientem, l.3. cum ibi
nota. C.de patr.poteſtate,l.1. & ibi Doctores, C.
de obſeq. a liber.præſt.patro. præcipuè quando cõ
tra patrem inſurgit,l.fina.§.filijs autem, C.de bon.
15 quæ libe.& poteſt † illum expellere domo,vt vidiſ
ſe conſultum,inquit Caccialup.in l.frater a fratre,
num.110. & ſeq.ff.de cond.indeb.cum etiam ſocio
16 † permiſſa ſit ſeparatio cum eſt rixoſus, l.ſi conue-
nerit,circa fin. vbi Doctores, ff.pro ſocio. Sed Do-
ctores quoad deneganda alimenta non admittunt
hanc cauſam pro ſufficienti, ſed honeſtum foret,
17 quod filius † ſpernens honeſta patris præcepta,
poſſet excludi ab alimentis, vt inquit Caccialup.
d.l.frater a fratre, nume.109. vbi tamen non au-
det firmare, quia non inuenit deciſum. Infert
tamen loco præcitato, quòd non erit iuſta cau-
ſa denegandi alimenta ſi filius ſeorſum agat a pa-
18 tre, † allegat tex.in l. libertis, libertaſque meis,§.
fin.ff.de alimen. legat.qui etſi loquatur in alimen-
tis debitis ex diſpoſitione hominis, procedat ta-
men multò magis in ijs, quæ legis diſpoſitione
debentur, argumento l.cum hi, §. in cauſæ, ff. de
tranſactio.

Sicuti in genere cauſas negandi alimẽta expreſ
ſimus,ita nonnulla ſunt ad prædictorum reſtrictio
nem adnotanda. Et primò,quòd pater poteſt in-
19 gratitudinem a filio commiſſam remittere,non ſo
lum expreſsè, ſed etiam tacitè, Angel.in l.1. C.de
pact.vbi Lancellot.& Purpur.nu.145.Alciat.ſuper
glo.in verſic.adhuc ſuperſtite,Emanuel a Coſta d.
§.& quid ſi tantum,num.181.Vaſq.de ſucceſſ.crea-
tio.lib.3.§.30.nu.194.Didac.in cap. Raynutius,in
princ.nu.17.de teſtamentis.

Secundò ſciendum eſt, quòd onus probandi in-
gratitudinem ſpectet ad patrem, qui vult filium
20 priuare alimẽtis: qui enim † dicit,probare debet,
l.verius, ff. de probat. & quilibet probat id, quod
eſt fundamentum ſuæ intentionis,gloſ.in l.cum a-
ctum,ff.de negot.geſt.Barto. in l.is poteſt,ff.de ac-
quir.hæred.Pariſ.in conſi.13.nu.58.volum.1.& qui
21 alij obijcit culpam, † debet illam probare,q̃a non
præſumitur, l.quoties, §.qui dolo, ff. de probatio,
Bar.in l.ſi quis ex argentarijs,§.pen.ff. de eden.la-
tè D.Becius in conſi.37.nu.11.& reus in exceptio-
22 ne probanda † dicitur actor,l.in exceptionibus,ff.
de probatio. Corne.in conſil.223.col.3. vol.2. Ro-
land.in conſi.13.nu.65.vol.3.item nemo præſumi-
23 tur ingratus, † l.omnimodo, C.de inoffic.teſtam.
d.§.cauſas,in Authen.vt cum de appellat.cognoſc.
& ingratitudo eſt cauſa per quam liceat contra iu
ris communis regulas, priuare filium hæreditate,
& alimentis: ergo probanda eſt ab eo, qui fundat
24 ſe in fallentia † contra regulam, ſecundum Bal. in
l.ſi tutor,C.de ſeru.pigno.da. manum. & in c.1. de
alien.iudic.mutan. cau. fact. Et prædicta iura poſt
Dec.inquit Ripa in l.fin. num.185. C. de reuoc.do
natio. quod donator, qui reuocare vult donatio-
25 nem propter † ingratitudinem, tenetur illam pro
bare, & quod cauſæ exhæredationis ſunt proban-
26 dæ. Arguitur ex † tex.in §.ſiue igitur ibi monſtra
uerit,& in Authent.vt cum de appellat. cognoſca.
& ibi notant Bart.& Angel. Hoc etiam voluit glo.
in d.§.aliud quoque,in verſi.nominatim,& in Au-
thent.ex cauſa,in verſi.irritus,C.de lib.præter.& l.
nam & his,§.fina.ff.de inoffic.teſtam.& in §.fin.In-
ſtitut.de inoffi.teſtam.Fulgoſ.in d.Authen.ex cau-
ſa,nu.3.vbi Igne.nu.3.Cagnol.in l.hoc,num.3.ff.de
inoffic.teſtam. Viglius in rubr.inſtit. de inoffic.te-
ſtam.poſt princ.Pariſ.in conſi.1.nu.136.vol.1.Du-
rand.de arte teſtan.caut.11.nu.2.Alciat.in tracta.
præſumpt.

Google

præſumpt.reg.1. præſump.6. Didac. Practic. quæſt.
c.6.nu.6.verſi.ſecundum, quod Doctores, Gomeſ.
de teſtam.c.11.nu.10. ybi dicit, hodie communem
eſſe opinionem, licet alias ad filium pertineret
onus probandi, quod fuiſſet ſemper gratus & obe-
diens patri. Id, quod dixit quoque Didac. loco
præcitato, Cordub. in l.ſi quis a liberis, §.ſi vel pa-
rens, nu.43. ff.de liber.agnoſcen. Menoch. in tract.
præſump.lib.1.quæſt.35.nu.4. & 5. Mantic. de con-
iect. vltim.volunt.lib.4. titu.11.nu.33. Clar. de te-
ſtamen.q.40.num.5. Simon de Pretis, de interpret.
vltim.volunt.lib.3. interpret.1. dubit.6.ſolu. 3.nu.
2. Maſcar.in tract.de probationib.concluſ.714.nu.
9. Aſcan. Clemen. in tracta. de patr. poteſt. in ef-
fect.17.nu.55. In propoſito igitur pater, qui filium
dicit alimentis indignum, probabit cauſas indi-
gnitatis, cum idem ſit in patre exhæredante, & in
terminis, quod onus probandi incumbat patri, qui
27 vult filium exhæredare ab alimentis, † tenuit gloſ.
in l.fin.in verſi.promerueris, C. de alen. liber. eam
citat & ſequitur Aſcan.in loco prædicto, nu.52. vbi
alia iura citat ad comprobationem.

Reſtringitur tertia concluſio generalis ſupra
firmata, vt non procedat, quando filius poſt com-
miſſam ingratitudinem aliquam ex contentis, in
d.§.cauſas, redijſſet ad meliorem frugem, & egiſ-
28 ſet † pœnitentiam, quia tunc non poterit exhære-
dari, ita concludit Alex.in l.1.num.33.ff. ſolu. ma-
trim. ſed ante eum id voluit per eandem rationem
Ioan. Fab. in Authent. ſed ſi poſt, C. de inoffic. te-
ſtamen. & hanc deciſionem ſingularem dicit Iaſ.
in l.in arenam, col.fin. C.de inoffic.teſtamen. in Au
then. non licet, col.1. C. de liber. præter. & in l. fi-
lio quem pater, num.10. ff.de liber. & poſthum. Fa-
bian.in Authen.nouiſſima, nume.134. C.de inoffic.
teſtam. Alciat. in l. fin. C.de pact. Et eſt communi-
ter approbata hæc deciſio, vt inquit Cotta in me-
mor.incip.filiusfamilias, qui a patre, colum.2. Cot
ſet.in tract.de minim.parte 2.in verſic.28. num.13.
hanc quoque nouam & ſingularem deciſionem di-
cit Aſcan. in d.effe.17.nu.60. Cordub. in d. §.idem
Iudex, nu.60. In quibus locis ferè omnes inferunt,
quòd ſequuta pœnitentia pater non poterit filio
negare alimenta, de quo latè dicam infra in quæ-
ſtione, an filiæ neganda ſint alimenta, ſi peccauit
in corpus. Ratio autem prædictorum eſt, quia no-
29 uus homo videtur, quia viam † malam dereliquit,
quam prius tenuit, c.ferrum, 50.diſtinc. & abolita
turpitudinis macula primis natalib. videtur quis
reſtitutus, l. Imperialis, C. de nupt. & perinde eſt
30 habendus, ac ſi nunquam fuiſſet morboſus † qui a
morbo liberatus priſtinæ ſanitati eſt reſtitutus, l.
quod ita, ff.de ædilit.edicto, Roland. de lucro dot.
quæſt.70.nu.3.

Contrariam tamen opinionem tenet Felin. in c.
Rodulphus, nu.6.verſi.ex prædictis, de reſcript. vbi
dicit, quod filius, qui commiſit cauſam aliquam in-
gratitudinis, poteſt exhæredari etiam, ſi pœniten-
tia ductus, ad meliorem frugem redierit. Et de il-
lo Alexandri dicto dubitat Aret. in l.3. §. filius, co-
lum.3.verſ.& aduerte, quia licet, ff.de liber. & po-
31 ſthum. quia in delictis non † purgatur mora, l.1.§.
ſi rem, ff.de depoſ. l.qui ea mente, cum ibi notat.ff.
de furt.& dicit Felin. loco prædicto, quòd ſi ea de-
ciſio eſſet vera, redderetur eluſoria diſpoſitio legis
dicentis, quod per ingratitudinem liceat exhære-
dare filium, Curtius iunior in Authen. non licet,
nu.6.C.de liber.præter. Cagnol.in l.fin. nu.147. C.
de pact. Et Durand.de arte teſtan. tit.3.cau.17.nu.
2. dicit, quod etſi dictum ſit aureum, quod protu-
lit Alex.in d.l.1. & nunquam obliuioni tradendũ,
tamen in iudicando non facilè ſequeretur illã opi-
32 nionem, quia pœnitentia † operatur quoad Deũ,
ſed non tollit ius alteri quæſitum, vt notat gloſ. in
c. gaudemus, de diuort. & operatur quo ad forum
animæ pœnitentia, non tamen impedit, quomi-
33 nus † actus poſſit in exteriore foro accuſari, glo.in
c.de his, de accuſatio. quæ eſt communiter appro-
bata ſecundum Didac.in c. Raynutius, in princip.
nu.18.de teſtam. vbi etiam dicit, ꝙ pœna & pęni-
tentia tendunt ad diuerſos effectus, c.vt famæ, de
ſent.excommu. l.licitatio, §.quod illicitè, ff.de pu-
34 blican. etiam ſi pęnitentia in ſoro conſcientiæ † ſit
publica, Abb.. Aret. Socin.& Feli.in d.c.de his, Di-
dac.variar. reſol. lib.2. tit.10. nu.3. vbi dicit, quod
pœnitentia fit ad ſatisfactionem Diuinæ offenſæ;
pœna autem temporalis irrogatur ad publicam
vindictam & ſatisfactionẽ Reipublicæ. Idem po-
nit Didac. in conſtitut. alma mater, par.1.§.11. nu.
16. vbi fortius dicit etiam abſolutionem impetra-
tam, in ſoro animæ non prodeſſe, quoad iudicium
exterius: Et prædictam partem ſequitur Vaſq. de
ſucceſſio.creatio. parte 3.libro 3.§.30. limit.34. nu.
170. vbi reprehendit Alex. & Iaſ. in locis ſupra ci-
tatis, quia pœnitentia non tollit ius patri quæſi-
tum, argumento §.fi. Inſtitut.de iniur. eo quod non
proſit pœnitentia in delictis conſumatis. facit
ratio, quia pater non cogitur ſibi factam iniuriã di
mittere. Sed prima ſententia verior eſt, quia indi-
gnus, qui poſtea venit ad meliorem frugem effi-
citur dignus. Ideo in ſimili inquit Bal.in l.fratres,
col.1.nu.5. C. de inoffic. teſtam. vbi Iaſ.col. pen. in
5.fallen. Io.Fab. in §.ſoror, Inſtit.de inoffic. teſtam.
35 quod ſi inſtituta turpi perſona † frater poſſit fra-
tris teſtamentum querelare, ſi tamen hæres deſi-
nit turpiter viuere, & ad honeſtatem redeat, ſuſti-
nebitur teſtamentum, nec quærelæ locus erit, ſe-
quitur Simon d.interpret.1. dubit.3. ſolu.4. nu.22.
in fine, lib.3. Et non obſtat, quod diſpoſitio legis
eſſet eluſoria, quia reſpondeo, ꝙ non, quia præter
facultatem exhæredandi filium pro delictis enu-
meratis in d.§.cauſas, extant aliæ pœnæ a lege ſta-
tutæ, vt inquit tex. in eodem titulo, vt cum de ap-
pellat. cognoſcen. §. ſin autem, hæc obſeruata non
fuerint, in verſi. & hæc quidem, & c. atque ita re-
ſpondet Curtius iun. in dicta Authent. non licet,
nu.6. & ad omnia reſpondet Pau. Pich. in d. Auth.
non licet, in 3. char. quem citat Cotta in memor.
incip. filius, qui a patre, col.2. Sed quia verè non
poteſt his vltimis rationibus reſpõdere, ſicuti etiã
vix tolli poſſunt rationes allegatæ per Ripam in l.
fin.nu.125.& ſequenti, C.de reuoc. donat. ideo di-
ſtinctione tota hæc controuerſia dirimitur: aut
enim ingratitudo, ſeu cauſa exhæredationis tan-
git ſolum ingratum, & non lædit famam, perſonã,
vel bona alterius, quando filia meretricatur, vel fi-
lius exercet arenariam, aut aliter eſt infamis, &
tunc pœnitentia acta extinguit delictum, ita quod
exhæredari de cætero non poteſt: ſi verò cauſa tan-
git patrem, vt quia in eum violentas manus inie-
cit, concubuit cum eius vxore, iniurijs illum affe-
cit, vel ſimile quid admiſit, & tunc ingratitudo
non diluitur pœnitentia, ſed opus eſt paterna re-
36 miſſione, ita † diſtinguit Bart. in l.qui ea mente, ff.
de furt. & in ſpecie ita diſtinguit Gloſ. Gul. Cun,
Cin. Bald. & alij in l.ſi quis non dicam rapere, C.
de

de epiſc. & cler. Itaque conciliat contrarias ſen-
tentias Ripa in l.fin.nu.225. & ſeq.C.de reuoc.do-
nat. Didac.in c.Raynutius, nu.19. in fine, de teſta-
men.Curt.iun.in d. Authen. non licet, nu.6.in fine,
C.de liber. præter. Et hoc videtur voluiſſe Aret. in
d.§.filius,col.fi. dum ſe refert ad notata in l. qui ea
mente. Hanc quoq; diſtinctionem approbat Ema-
nuel a Coſta d.l. Gallus,§.& quid ſi tantú,in 3. par.
nu.188. & ſequenti, licèt poſtea ſubdiſtinguat,vo-
lens, quod etiam in his, quæ conſequenter reſpi-
ciunt patris perſonam,pœnitentia non poſſit, niſi
vbi oſtenſio inducitur ex permanentia facti,& per-
ſeuerantia in malis moribus, aliàs ſi pater momen
taneo facta conſequutiuè offendatur, non ſufficiat
pœnitentia, qua ratione,ſi filia peccauerit in cor-
pus,vult,quod per quamcunque pœnitentiam non
purget cauſam exhæredandi. Et cum eo tranſit
Cordub.in d.l.ſi quis a liberis,§.idem Iudex, num.
60.& ſequentibus, ff. de libe. agnoſc. Simon tamen
dicta ſolut.4.num.12. tenet ſimpliciter prædictam
decisionem,& Vaſq.d.nu.170.

Et aduertendum eſt, quod quidquid ſit quoad
facultatem exhæredandi, res eſt ſine dubio quoad
facultatem priuandi alimentis, quia ſiue offenſa
reſpiciat perſonam patris, ſiue filij, indiſtinctè
37 propter pœnitentiam filius recuperat † ius peten-
di alimenta. Ita Speculat. & Alexan. ſaluat Felin.
in dicto cap. Rodulphus, rationem aſſignans di-
uerſitatis inter alimenta & hæreditatem, quia quo
ad alimenta diſpoſitio per pœnitentiam non red-
detur eluſoria, ex quo durante nequitia, & deplo-
rata vita priuatur alimentis, & non caret pœna,
ſed quoad exhæredationem nullam omnino pœ-
nam pateretur pro ante acta mala viuendi ratio-
ne, Coſta dicto nu.189. Horumque opinio confir-
matur eorum authoritate quos infra congeram,
quando tractabo de filia priuanda ob ſuæ vitæ in-
honeſtatem.

Dubium tamen eſt, quid iuris ſit, quando filius
poſt commiſſas cauſas, quibus poſſet exhæredari,
ingreſſus eſt monaſterium, & textus in l. Deo no-
bis,§.1. ff.de epiſc. & cleric. innuit, non eſſe ſubla-
tam facultatem exhæredandi. Prohibet enim, ne
38 ob eam ſolam † cauſam exhæredetur filius, quod
factus ſit monachus. Et hoc notant ibi Oldr. Ri-
card.Malumb.& Alber.nu.pen.Salic.in §.1.num.5.
glo.in Authen.de monach. in princ.in verſi. macu-
lam,Caſtren.in l. filiusfamilias, circa finem, ff. de
liber.& poſthum.Alexan. in d. Authent. non licet,
nu.8.vbi Iaſ.nu.4.C.de liber.præter.atquæ ita fuiſ-
ſe iudicatum refert Ioan. Lupus, in Prætorio Va-
liſoleti, prout eum citat Emanuel a Coſta in d. §.
& quid ſi tantm,num.200. ſequi videtur Ripa in d.
l.fin.num.225. vbi poſt glo.dicit, quod non recipi-
tur in foro Cæſaris contraria opinio, Bal. in l. Deo
nobis,vbi tamen intelligit,quando filius non com-
miſit principaliter in patrem, & videtur admitte-
re Iaſ.in dicta Authent.non licet,nu.4.

Sed aduerſam ſententiam ponit expreſsè text.
in c.fi.19.quæſt.3. per quem ita voluit Iac.de Aret.
in d.l. Deo nobis, vbi etiam Cin. in verſic. ſecun-
do quæritur,Abb. in conſi.27. nu.2.vol.2. vbi tenet
39 indiſtinctè religionis ingreſſum extinguere † om-
nem ingratitudinem etiam, quæ tenderet princi-
paliter contra patrem. Mouetur etiam ex tex. in
dicto c.fin.& per textum in Authen. de monach. in
principio, vbi dicitur, quod ingreſſus Religionis,
detergit omnem humanam maculam, & ſubdit,
inductum hoc eſſe fauore Religionis, l.ſunt perſo-
næ,ff.de religioſ. & illius fauore maiora etiam ſpe-
cialia ſunt inducta in præiudiciū tertij,vt per eum,
Rom.ſing.485.vbi dicit dictum capitulum, non li-
ceat, eſſe ſingularem & notandum,Felin.in c.Ro-
dulphus,colum.4.verſic.ſi tamen filius, de reſcrip.
40 quia ingreſſus Religionis actus † eſt ſupra omnes
meritorius, c. ſcripturæ, de voto, & in ingrediente
ceſſat ſuſpicio ne ſit ſimulata pœnitentia, & Cam-
peg. in tract. de dot.1.q.47. colum.1. vbi dicit eſſe
caſum ſingularem, Marſil.in rubr. ff.de fideiuſſor.
nu.116.Bened.in c. Raynutius, in verſi. eodem te-
ſtamēto relinquens,il ſecondo,nu.37.de teſtamen.
Caſſan. de conſuetud. Burgund.rub.1.§.5.in verſi.
Archidiaconus,nu.102.Ripa dicta l.fin.nu.225.C.
de reuoc.donatio. vbi tamen tranſire videtur cum
diſtinctione ſupra citata. Et dicit Fulgoſ. in l. fi.§.
hoc etiam, C.de epiſcop. & cleric. quòd poſtquàm
habemus iuris Canonici decisionem, non debe-
mus curare de authoritate horum,qui contrarium
tenent, Didac.in c.Raynutius, in principio, nu.20.
de teſtamen. vbi aduerſus Alciat. & Franc. Bal-
duin. probat nouellam illam capituli fina. 19.q.3.
adductam a Gratiano, extare in antiquis codici-
bus, & apud Conſtant.Armenopulum,libro quin-
to epitom. titul.9. Emanuel a Coſta in dicto §. &
quid ſi tantum,parte tertia,nu.195. vbi nu.197. &
ſequenti, probat, ex antiquis authoritatibus no-
uellam illam extare in codicibus vetuſtis, & dicit
diſtinctionem prædictam offendere verba dictæ
nouellæ: quia parum prodeſſet ingreſſus Religio-
nis, ſi ſolum abſtergeret ingratitudinem, quæ of-
fenderet perſonam filij, non eam quæ reſpicit pa-
trem, & nu.200. reprobat ſententiam latam Val-
liſoleti tanquam contra expreſſum ius ciuile, ſal-
uans eam, quatenus Hiſpaniarum Regis ſubiecti
non ſunt legibus Cæſarum. Et oſtendit, quod ea
diſpoſitio procedit ex iure ciuili, & comprobat
Marſil. in dicto rub.de fideiuſſo. nu.116. quatenus
hoc dictum extendit quoque ad clericum. In quo
tamen militat ratio, quanta in monacho, Mar-
quar.de Iudæis,par.3.cap.6.num.6.Coraſ. in l. qui
liberos, nu.10. de ritu nupt. Vaſq. de ſucceſſ.crea-
tio.lib.3.§. 10.nu.646. vbi inquit, præcitatam Hi-
ſpanorum Iudicum ſententiam ſuſtineri non poſ-
ſe, inſpectis etiam illius Regni legibus, & relatis
multis Doctoribus reſoluit communem eſſe opi-
nionem, quod monachatus annullat ingratitudi-
nem ſolam, quæ principaliter reſpicit filium, non
eam, quæ principaliter patrē lædit, Simon de Pre-
tis dicta interpretatione prima, dubit.3. ſolut.4.
nu.12. & ſequenti, lib.3. vbi videtur & ipſe incli-
nare in eam diſtinctionem, ſed mihi placet indi-
ſtincta ſententia: cum enim quæcunque pœniten-
tia ſufficiat ad eam tollendam ingratitudinem,
quæ filij perſonam reſpicit, nihil omnino ſpecia-
litatis induceret fauor Religionis, cum tamen ſo-
leat multum operari: nam ſola ordinatio ad cle-
41 ricatum tollit infamiam † præcedentem, Innoc.
& alij in cap. cum te, de re iudic. & ibi Felin. co-
lum.2.multa congerit, ſequitur Marſil.in rub. ff.de
fideiuſſor.num.125.& per ingreſſum Religionis fi-
42 lius ſpurius, † & conſequenter infamis fit legiti-
mus, vt voluit Guliel.Cun.in l.prima, C.de ſacro-
ſan. Eccleſ. vbi Bald. eum refert & ſequitur, idem
voluit Roman.in Authen.ſimiliter,in ſecundo ſpe-
cia. C.ad legem Falcid.Felin.in c. ex tua, colum.1.
circa medium, de ſimon. cum alijs citatis a Mar-
ſil.

ſil. loco prædicto, nu. 123. & priuilegium hoc Cle-
ricis conceſſum redundat, quandocunq; in præiu-
dicia laicorũ, ideo inquit Iaſ. in l. filiæ licet, col. 2,
43 C. de collat. quod filius † clericus non imputat li-
bros ſibi a patre emptos in ſtudio, ſequitur Mar-
ſil. loco prædicto, nu. 125. Et quod diximus de fi-
lio orthodoxo ingrediente Religionem, procedit
etiam in filio Iudæo, ſi fidem amplectatur Catho-
44 licam: is enim † non poterit inde a patre exhæ-
redari propter ingratitudinem, quam ante ſuſce-
ptam Chriſti fidem cõmiſiſſet, vt volunt Hoſtienſ.
& alij omnes, in c. Iudæi, il ſecondo, vbi Felin. co-
lum. 1. de Iudæis. Arguit enim Felin. per maiori-
tatem rationis ab eo, quod dicitur in d. c. fin. 19.
q. 3. idem voluit Campeg. in tract. dot. par. 1. q. 47.
col. 1. Marſil. in rub. de fideiuſſo. nu. 116. Simon de
Pretis, d. ſolutio. 4. nu. 11. Marquar. in tract. de Iu-
dæis, par. 3. c. 6. nu. 4. & non mirum, quia multi te-
45 nent per baptiſmnm aboleri omnia † delicta, etiã
in foro exteriori, vt per Calder. Butr. & Feli. in cap.
de his, de accuſat. Hoc tamen non pono pro con-
ſtanti, quia cõmunis opinio videtur vrgere in con-
trarium, vt per Hoſtien. Butr. & Abb. in cap. gaude-
mus, de diuort. Abb. Aret. Socin. in d. c. de his, vbi
Ananch. dicit communem, Dec. in conſil. 30. Mar-
quar. in d. tract. par. 3. c. 5. nu. 1. & 6. Didac. variar.
reſolut. lib. 2. c. 10. nu. 4.

Quartò limitatur noſtra concluſio, vt non pro-
cedat, quando filins eſſet patri reconciliatus, quia
tunc exhæredari non poteſt, & aduertatur, quia
non dico, quod ſi exhæredatus iam fuerit exhære-
datio annulletur, ſed dico, quòd poſt reconcilia-
46 tionem † non poteſt exhæredari, ita Iaſ. in l. filio
quem pater, nu. 10. ff. de liber. & poſthum. vbi mo-
uetur ex eo, quod de impudica filia pœnitentiam
47 agente, † dixit Speculator in tit. qui fil. ſint legit.
Videtur enim pater remiſiſſe ingratitudinem, in
l. Ipſius, C. famil. erciſc. l. Lucius Titius, §. Lucius,
iuncta gloſ. ff. de legat. 2. Lancellot. Dec. qui hanc
quoque probauit ſententiam in l. fi. C. de pact. vbi
Purpur. nu. 145. Roder. Soarez in l. 2. de matrim. in
lib. foro. Curtius iunior in d. Auth. non licet, nu. 8.
Et videtur hoc voluiſſe Aretin. in d. l. filium quem
pater, col. 2. dum vult rationem eſſe, ne ſublata ex-
hæredatione filius remanet præteritus, & annul-
letur teſtamentum: nam vbi non præceſſit exhæ-
redatio, ceſſat ratio: ergo ceſſare quoque debet
deciſio, Ripa in d. l. fin. nu. 205. C. de reuoc. donat.
Didac. in d. c. Raynutius, in princ. nu. 17. Cagnol.
in l. fin. nu. 145. C. de pact. Emanuel a Coſta in di-
cto §. & quid ſi tantum, nu. 180. Et hoc quoque ad-
mittere videtur Alex. in l. 1. nu. 33. in fine, ff. ſoluto
matrimonio, dum inquit, quòd filiam poſt com-
miſſam ingratitudinem, ſi agat pœnitentiam an-
te teſtamentum conditum, non poteſt inde exhæ-
redari, ſequitur Cotta in memor. incip. filius, qui a
patre, colum. 2. in principio.

48 Idem eſſet, quando pater expreſsè cauſam † in-
gratitudinis remitteret, quia tunc iam facta ex-
hæredatio tollitur, vt voluit Alciat. in l. fin. in verſi.
adhuc, in fine, C. de pact. quam citat, & ſequitur
Coſta in d. §. & quid ſi tantum, nu. 181. quia cauſa
ingratitudinis exhæredationem confirmat, ſed per
remiſſionem deſtituitur exhæredatio, & habetur
pro non facta. Idem non relato Alciato admittit
Didac. in dicto cap. Raynutius, in princip. nu. 17.
in fine, vbi dicit poſſe hoc modo procedere di-
ctum Bartoli, de quo infra tractabimus, Vaſq. di-
cto lib. 3. §. 30. nu. 194. Clar. de teſtam. q. 41. num. 7.
Viuius opin. 131. lib. 1.

Quod ſi neque ſit expreſſa remiſſio, neque ante
exhæredationem facta ſit reconciliatio, ſed poſt te-
ſtamentum, tunc voluit Bartolus ſuperuenientem
49 reconciliationem tollere † exhæredationem præ-
cedentem. Ita dicit in l. 3. §. fin. ff. de alimen. legat.
inquiens, quod exhæredatio videtur adempta, ſe-
quitur Cuman. in l. filio, quem pater, ff. de liber. &
poſthum. Iaſ. in Authent. non licet, circa finem, C.
de liber. præter. & videtur cum eo tranſire Bald. in
conſilio 112. in fine, vol. 5. Hanc opinionem dicit
communem & receptiſſimam Vaſq. d. lib. 3. de ſuc-
ceſſio. §. 30. nu. 191. & 198. vbi eam de plano admit-
tit, eam quoque defendit Ripa in d. l. fin. num. 205.
dicens, quod etſi exhæredatio non tollatur, poteſt
tamen dici nulla, quia ſublata ingratitudine re-
manet deſtituta, & ſine cauſa: Et hoc etiam tenet
Caſtr. in l. fin. col. pen. verſi. vlt. Bartolus, C. de pact.
vbi dicit, quod ſublata, vel remiſſa cauſa exhære-
dationis teſtamentum rumpitur per querelam: Et
hoc modo Eman. a Coſta in d. §. & quid ſi tantum,
num. 181. verſi. ego in diuerſa, ſaluat Barto. vt ſci-
licet non remaneat nulla exhæredatio, ſed detur
querela. Et ita quoque declarat Vaſq. d. §. 30. num.
99. vbi dicit, hanc eſſe nouiſſimam & inauditã cõ-
cordiam, cum tamen Caſtren. & Coſta in locis præ
dictis illam attulerint ante eum, Pariſ. conſil. 1. nu.
139. vol. 1. Marſil. in rub. de fideiuſſ. num. 220. Soci.
iun. conſi. 59. num. 19. vol. 3. Simon d. ſolut. 4. nu. 15.
Alex. conſi. 59. nu. 11. vol. 7. Menoc. de præſump. lib.
3. præſumpt. 37. num. 38. Contrariam amplexus eſt
Aretin. in d. l. filius quem pater, ff. de liber. & po-
ſthum. poſt Bal. ibi, & mouetur ex textu illo, vbi ſi
teſtator qui filium exhæredauerat reconcilietur ar
rogando eum, non per hoc cenſetur ademiſſe exhæ
redationem, & affert quinque rationes, & eã præ-
cipuè, quam ibi poſuit Imola, quod cum exhære-
50 datio actus ſit ſolemnis, qui † fieri ſolum poteſt in
teſtamento, vt inſtitu. de exhæred. liber. in princi-
pio, non poteſt etiam tolli ſine teſtamento, cum
eadem requiratur forma in diſſoluendo, quæ inter
uenit in legato, argumento l. nihil tam naturale,
ff. de reg. iur. Din. & Bartol. in l. hæredes palam, §. ſi
quis poſt, ff. de teſtam, Et hanc opinionem ſequi vi
dentur Alex. & Iaſ. ibi nume. 10. & Alciat. in d. l. fin.
Cagnol. nume. 145. poſt Curt. iun. nume. 8. Gerar.
ſing. 3. in princ. vbi expreſsè reprehendit Bar. Soa-
rez d. l. 2. Didac. d. c. Raynutius, in princ. nu. 17. Co-
ſta d. §. quid ſi tantum, nu. 180. & ſequen. Sed vt ex
ſupra notatis apparet, conueniunt omnes filio
non nocere exhæredationem, intentio autem eſt
circa modum practicandi: ſi enim per viam que-
relæ agatur, licet excipiat hæres de exhæredatio-
ne, tamen replicabit filius de nullitate cauſæ, at-
que ita obtinebit, vti docet Coſta, loco prædicto,
& Vaſq. dicto §. 30. numero 199. & 201. In quo ta-
men contradicit Ripa dicta l. fin. dum vult impu-
gnari non poſſe exhæredationem, ſed poſſe alle-
gari nullam, at ſat eſt nobis, exhæredationem non
obeſſe filio, quãdo per reconciliationem cauſa fuit
ſublata.

Et quando expreſſa eſt reconciliatio, & remiſ-
ſio ingratitudiuis, res eſt clara: rerum difficultas
eſt ſcire, quando & per quos actus reconciliatio
inducatur. Et primo quidem non inducitur ex
eo, quòd confitendo pater peccata ſua, iniuriam
filio remiſerit in foro animæ: nam per hoc non
cenſetur

cenſetur filius recõciliatus, per id quod ponit Bartolus in l.non ſolum, §.1. numero 3. ff. de iniur. vbi
poſt Gulielm. Cun. in l. ſi tibi, §.primo, ff. de pact.
vult, quòd remiſſio, quæ fit in confitendo pecca-
51 ta † reſpiciat ſolum rancorem animi: nam ad ſalutem nemo cogitur remittere actionem iniuriarum. Idem voluit Bart. dicta l. ſi tibi, 1. vbi Alexan. dicit eſſe communem, Felin. in c.de his, col.fin. de accuſat. Iaſ.in l.huiuſmodi, §.ædes, ff.de legatis primo, Didac.libro ſecundo, variarum reſolutionum, cap. 10.verſic.tertium conſtat ſatis aperte, vbi poſt Alexandrum, Iaſonem, & Felynum dicit, hoc non
52 procedere, quando remiſſio eſſet plenaria, † & facta prægnantibus verbis: Id, quod etiam voluit Alexan.ad Bart.in dicta l.non ſolum, §.primo, ſub num. 3. vbi dicit, quod ſi fit plenè remiſſio prodeſt etiam in exteriore foro, quia ſacerdos poteſt pro abſente acceptare, allegat l.prima, §.ius publicum, & ibi Bar. ff.de iuſtitia & iure, Menochius de præſumpt.lib.3.in præſumptio. 114. numero 6. quamuis in propoſito talem remiſſionem conſideret Pariſ.in conſil.138.volum. 1. & Simon de Pretis dicta ſolut.4.numero 14.

Secundò, ſi filius audita patris ægritudine accedat ad eum viſitandum, & non poſſit eum allo-
53 qui, non per hoc remiſſa † cenſetur ingratitudo, immo præſumitur pater continuaſſe in eodem voto: non enim ſumus certi, an eſſet remiſſurus iniuriam, ita Bal.in dicto conſi. 112. in fine, volumine quinto, Cotta in memoral. incip.filius, qui a patre, circa finem. & dixi in conſi. 94. num.81. vbi declaro procedere, quando non fuit admiſſus ad viſitandum: ſecus ſi pater admiſit eum, quia tunc ſumus in claris, vide tamen Ruynum in conſil. 132. nu.2.& 7.volum.4.

Tertiò, inducitur reconciliatio, quando pater poſt exhæredationem & commiſſam ingratitudinem, recipit filium in domum, eumque retinuit
54 † comedendo ad eandem menſam, & cum eo conuerſando familiariter, ita gloſ.in §.fina. Inſtitut.de iniur.Bal.in Authent. ſi teſtis productus, alias incipit, ſi dicatur, num.4. C.de teſtibus, & eſt tex.in l. in ipſius, vbi Bal. C.famil.erciſcun. Alexan. in conſil.159.numero 11. volum.7. alios citat Simon de Pretis, dicta ſolutione quarta, nume.14. & 15. dixi dicto conſil.94. numero 80. & ſequen. Et genera-
55 liter reconciliatio probatur per coniecturas, † vt inquit Bald.in l.in ipſius, nu. 2. ſequitur ibi Angel. & Salycet. Simon dicto nu.15. inducitur item re-
56 conciliatio per † ſalutationem, Bal. in l. filio, circa finem, ff.de liberis, & poſthumis, & ibi Alexand. nu.12.poſt Innocentium, & Ananiam in cap. cum oporteat, de accuſatio. dixi in eodem conſilio 94. Et inquit Bal. in dicto conſil. 112. numero quarto,
57 quòd per reconciliationem † remittuntur præcedentes omnes iniuriæ, nõ quæ ſequuntur: Et cum eo tranſeunt Angel.Imol.Caſtren. & alij, quos ci-
58 taui dicto conſilio 94. nume.82. Et remiſſio † iniuriarum fieri poteſt abſente parte, ſecundum glo. in §. fina. Inſtitut. de iniur. vbi ait, quòd ſi quis in
59 teſtamento remiſit, conualeſcens, non agit † amplius actione iniuriarum. Sequitur Bart. in l.non ſolum, §.primo, numero ſecundo, ff.de iniur. vbi addit, quod tollitur hæc actio in principio per diſſimulationem, quando pater non reuocauit iniuriã ad animum.

Prædicta omnia videntur limitanda, quoad alimenta ordinaria, ſed aliud eſt, quando agimus de
60 alimentis neceſſarijs † ad ſuſtentationem vitæ, vt per Didac.de ſponſa.parte ſecunda, c.8.§.6.numero 17.Ludouic.Mulin.de primogen. Hiſpan. libro 2.cap.16.nu.2.& 3.vbi vide.

SVMMARIVM.

1 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
2 *Pater tenetur naturali iure alere filium.*
3 *Naturales obligationes non poſſunt tolli.*
4 *Naturam ſolam attendimus, quando de alimentis tractamus.*
5 *Pater non poteſt filio hæretico denegare alimenta.*
6 *Pater filio denegare alimenta ex eis cauſis, ex quibus poteſt exhæredare.*
7 *Pater exhæredare poteſt filium hæreticum.*
8 *Filius negare poteſt alimenta patri hæretico.*
9 *Pater non tenetur dotare filiam hæreticam.*
10 *Pater grauatus onere fideicommiſſi, non poteſt ea bona alienare pro dotanda filia hæretica.*
11 *Ingratitudo tollit id, quod eſt iure naturali debitum.*
12 *Excommunicato denegatur alimenta.*
13 *Clerico ſuſpenſo denegantur alimenta.*
14 *Pater non repetit a filia hæretica dotem, quam ei dedit.*
15 *Iudæus nihil opponit Iudæo.*
16 *Infamis non obijcit teſti infamiam.*
17 *Meretrix non poteſt filiam exhæredare ob meretriciũ.*
18 *Pater Iudæus poteſt vendere bona fideicommiſſo ſubiecta pro dotanda filia Iudæa.*

QVAESTIO II.

QVAERO, an pater fidelis teneatur alere filium hæreticum? Videtur eum teneri, quia certum eſt, quòd filius tenetur alere etiam patrẽ hæreticũ, vt dixi ſup. ſuo loco: ergo a patre ali debet, ne impari regatur
1 regula contra † naturam correlatiuorum, l.fi. C.de indicta viduit. tollen. immo maior ratio eſt alen-
2 di filium, quam patrem, quia pater erga † filium tenetur naturali iure, vt Inſtitut. de natu. gent.& ciuili, in princ.& in §.ius naturale, diſtin.1.l.1.§. penult. ff.de iu.natu.gent.& ciuili. Pater autẽ erga filium tenetur rationem quidem naturali, ſed de iure ciuili, vt declaraui ſupra, & non attendi debet profeſſio fidei, quia id, quod a iure naturali deſcendit, commune eſt omnibus animãlibus etiam brutis, vt Inſtit. de iure natur. ergo non eſt curandum, quod ſit fidelis, vel infidelis: ſat enim eſt, ꝙ qualiſcunque ſit, filius ſit, vt de patre alendo a filio dixi per text.in §.ſi vero contigerit, in Authent. de
3 inceſt.nup. Addo, ꝙ obligationes † naturales tolli nõ poſſunt, §.ſed naturalia, Inſtit.de iur.natu.gent. & ciuili, & ſola natura vĩ attendi, quando tracta-
4 mus † de alimentis præſtandis, vt per Bald.in l.fin. nu.6.C.de dot.promiſſ. vbi loquitur de naturali filio. Et dixi ſupra ex Paleoto, dum agebam de alim. præſtãdis ſpurio, Garzias l.veluti, nu.10. ff.de iuſt. & iure, vbi quod inſpicimus naturã generationis, non peccatum, & in terminis, ꝙ filio hæretico de-
5 negari non poſſint alimenta, † ita voluere Specu.& Alciat.quos citat & ſequitur Bonacoſ.in tracta. de æquita.Canon.in 2.concluſ.col.2. folio mihi 9.

Sed hanc ego ſententiã arbitror falſam eſſe: nã ſupra dixi ex eiſdẽ cauſis alimenta filio poſſe de-
6 negari, ex quibus † exhæredatio iure eſt permiſſa, glo.in l.fin. C.de alen. liber. & in l. ſi quis a liberis,

§.idem

§.idem Iudex, ff. de liber. agno. at filius hæreticus
7 priuari † poteſt hæreditate, §. ſi quis de prædictis,
in Auth. vt cum de appella. cognoſc. Abb. & alij
oẽs in c. Quintauallis, nu. 5. de iureiur. ponit Aſca.
Clem. in tract. de patr. poteſt. effect. 7. num. 7. ergo
eadem ratione alimentis erit priuãdus. Præterea
talis filius necandus potius, quàm alẽdus vr̃, vt dr̃
in ſimili in c. legi. 24. quæſt. 8. per quem text. Spec.
in tit. qui fil. ſint legi. §. 1. n. 13. dicebat, patri ea ip-
8 ſa rõne poſſe † alimenta denegari. Et in terminis,
quòd filio hæretico negari poſſint alimenta, tenẽt
Doctor. omnes in d. ca. Quintauallis, de iureiu. vbi
Abb. nu. 5. Et inſerunt hoc ex generali illa rõne, ꝙ
hæreſis ſit iuſta cauſa exhæredandi filium. Ergo &
priuandi ſubſidio alimentorum, ita quoq; tenuit
Caccialup. in l. frater a fratre, n. 108. ff. de cond. in
deb. Confirmatur hæc opinio, quia videmus, quod
9 pater non tenetur filiam hæreticam † dotare, glo.
in l. ſi vero, ff. de in rem verſo, per tex. in l. cogno-
uimus, in verſ. cæteris liberis, C. de hæret. vbi dr̃, ꝙ
ad paterna beneficia admittendi ſunt filij ortho-
doxi, excluſis alijs, Roma. in l. 1. ff. ſol. matr. & ibi
Ripa, n. 72. Soc. in tract. fallent. reg. 28 t. in 2. fallẽt.
Iaſ. in §. fuerat, nu. 112. Inſtit. de actio. Bal. Nou. in
tract. dot. par. 6. ſpecia. 16. col. 1. Coraſ. in l. qui libe
ros, n. 102. ff. de ritu nupt. Iac. Nou. in reg. 139. vlt.
lim. Aſc. Cle. in tracta. de patr. poteſt. effect. 7. n. 7.
vbi ad noſtrũ propoſitum ſubdit, ꝙ ꝑꝑ hæreſim fi-
lij pater a multis obligationib. liberatur, ad quas
tenebat̃. Ideo Bal. in Auth. res quæ, n. 24. in fi. C. cõ
10 mu. de leg. inquit quod pater pro † dotanda filia
hæretica non põt bona fideicõmiſſo ſubiecta alie-
nare, quemadmodũ poſſunt ſi eſſet Catholica, ſe-
quitur ibi Iaſ. nu. 32. 8. limit. Valet aũt argumẽtũ
à dote ad legitimã, vt ſæpè dixi. Non obſtat igitur
quod patri quãtumuis hæretico præſtanda ſint ali
menta, q̃a reſpondeo, maiorẽ ſubeſſe rõnem alẽdi
patrẽ quàm filium, quia ſtrictius tenetur filius, tan
quam is qui plura recepit beneficia, vt demonſtra
ui tractando, cui potius debeant alimenta mini-
ſtrari patrine, an filio. Itẽ in patre ſubeſt rõ reue-
rentiæ, ꝑꝑ q̃nã exiſtimari ſemper dẽt ſancta & ho-
neſta eius perſona, quãtumuis malè ſit morigera-
ta, ſecũdũ tex, in d. l. liberto, ff. de obſeq. lib. quę rõ
ceſſat in filio. Et ideo quãuis obligatione naturali
teneatur pater erga filiũ, arctior tñ, & magis obli-
gatoria eſt ea neceſſitas ciuilis, qua filius obſtrin-
gitur erga patrẽ, nã dici poſſet obligationẽ patris
erga filium deſcendere iure naturali ratione in-
uentionis, ſed fortius eſt obligari ciuiliter, quàm
naturaliter, quia ex ciuili obligatione oritur a-
ctio, ſed non ita ex naturali.

Non ẽt mouet, ꝙ in præſtandis alimẽtis ſola at
11 tẽdatur natura, q̃a reſpõdeo, ꝙ ingratitudo † tol-
lit id quod naturali lege debitu erat, ſecundũ Bal.
in l. fi. nu. 11. C. de dot. promiſſ. eſt tex. in §. optime,
ibi, ne forte, &c. in Auth. de nupt. vbi ponitur rõ ne
iniuriẽtur leges naturæ, & ne ſub hac ſpe filij pro-
terui ſint contra fidẽ, vt in eo textu dicitur de pa-
tre, Io. Lup. in cap. per veſtras, §. 4. in 3. notab. nu.
6. & non aduerſatur, quod ius naturæ mutari non
poteſt, quia ad hoc multis modis reſponderi po-
teſt ex glo. & Doctor. in d. l. ſed naturalia, & in ca.
quæ in eccleſiarum, de conſtitu. vbi dicunt, quod
etſi ius naturale in totum tolli non poſſit, ex cauſa
tamen mutari, vel modificari poteſt. Item licet in
genere deſtrui non poſſint, in aliqua tamen ſpe-
cie corrigitur, & ꝓ hac parte facit, quòd dicimus
12 de excommunicato, † cui denegantur alimenta,
ne ſubſidio alimẽtorum fretus negligat redire ad
pęnitentiã, & ſi perſeueret in contemptu Eccleſiæ,
gl. in l. fi. in fi. in c. paſtoralis, §. verum, & de appell.
poteſt enim quandocunque eum pęnituerit habe-
re alimenta, ideo ante pœnitentiam deneganda
13 ſunt, vt in clerico † inquit Abb. d. §. verum, nu. 16.
poſt Io. And. ibi: facit etiã, quia ſicuti filio ob cri-
men læſæ maieſtatis humanæ denegantur alimen-
ta, vt dicam ſuo loco, ita & multo magis denega-
ri debent ob læſam Diuinam Maieſtatem, quæ gra
uius delictum continet. Adde tñ, ꝙ iam præſtita
14 alimenta non poſſet repetere, vt de data † dote te
net Bald. in l. fi. nu. 11. C. de dot. promiſſ. Apoſt. ad
Abb. c. Quintauallis, nu. 5. licet dubitet loco præ-
dicto, nu. 5. & nu. 6. Ego limitarem prædictam opi-
nionem, vt nõ procedat, q̃n pater quoque eſſet hæ-
reticus, quia tunc tenetur filium alere, nec oppo-
nere poteſt, quòd ſit hæreticus, quia nihil Iudæus
15 † Iudæo, nihil Catilina Cethego, l. ſi quamquam,
in fi. C. de Epiſc. & Cler. l. viro, ff. ſol. matr. l. ſi filiũ,
C. de lib. cau. l. in arenã, C. de inof. teſt. glo. in l. q̃m,
in verſ. introduci, C. de hæret. & in c. contra Chri-
16 ſtianos, de hæret. in 6. & infamis † non põt reſti in
fami obijcere, ſecũdũ gl. in l. 3. §. lege Iulia, ff. de re-
ſtib. Iaſ. in d. l. in arenã, nu. 3. Et in hanc rõnem di-
cunt Bar. Bal. Fulgoſ. & alij in d. l. in arenã, ꝙ ma-
17 ter meretrix non põt filiam † ob meretriciũ exhæ
redare, vt dicam quæſtio. ab hinc 2. Et dicit Bal. in
Auth. res quæ, nu. 24. C. commu. de leg. ꝙ ſi pater
& filius Iudæi ſunt, poterit pater vendere bona fi-
deicommiſſo ſubiecta pro dotãda filia, & dicit ſe
hoc modo intelligere gl. ſupra allegatam in l. ſi ve
ro, ff. de in rẽ verſo, quæ vult, quòd vendi non poſ-
ſint pro dotanda filia hæretica, vt procedat, quan-
do pater erat fidelis, ſecus, ſi & ipſe foret hæreti-
cus, ſequit̃ Iaſ. ibi, n. 32. limit. 8. Et hoc voluit pręci
sè Coraſ. in l. qui liberos, nu. 102. ff. de ritu nupt.

SVMMARIVM.

1 *Patriæ obedire docet ius gentium.*
2 *Principi inobediens morte plectebatur lege antiqua.*
3 *Principi, qui nõ obedit, contrauenit ordinationi diuinæ.*
4 *Patriæ non minus naſcimur, quàm parentibus.*
5 *Patriæ potius quàm parentibus eſt parendum.*
6 *Pater negare poteſt alimenta filio, qui eſt hoſtis patriæ.*
7 *Delictum proprium puniri debet potius quàm alienũ.*
8 *Argumentum a maiori ad minus, eſt validum.*
9 *Filius ingratus deſinit eſſe filius.*
10 *Filius factus hoſtis patriæ, poteſt a patre impunè oc-
cidi.*
11 *Princeps habet omnia iura Reipublicæ.*
12 *Patriæ hoſtis dicitur, qui actu venit contra ciuitatẽ, non
autem ſimpliciter.*

QVAESTIO III.

IVSTA quoq; cauſa denegãdi filio
alimenta deducitur ex eo, quod ſit
hoſtis publicus, & contra patriam
1 venerit, nam patriæ † obedire iu-
re gentium docemur, vt l. veluti,
ff. de iuſt. & iu. & qui non obedierit
2 Principi morte † moriatur, dicebat lex antiqua in
libro regiſtri, & probat̃ in c. ſi quis, de maio. & o-
3 bed. & qui reſiſtit poteſtati ſuperioris, reſiſtit † or
dinationi Dei, cap. Iulianus, & cap. reſiſtit, 11. q. 3.

& eſt generale pactum humanæ ſocietatis obtem
perare ſuis regibus, vt ex Auguſt. dicitur in c. quæ
contra mores, diſt. 8. & dicit Barba. in conſ. 34. col.
18. vol. 2. quod eſt iuriſgentium præceptum, vt pa-
triç pareamus, alios citat Tiraq. de legib. connub.
l. 7. nu. 17. Garzi. in l. veluti, nu. 12. & ſeq. ff. de iuſti.
& iure, vbi probat deſcendere hunc ordinem ét a
vi religionis, non tam enim naſcitur quis parenti,
4 † quàm Reipublicæ, vt dicit tex. in l. 1. §. & genera-
liter ex quib. can. ff. de ventre in poſſeſ. mitten. &
idem dicit Cicero lib. 1. Offic. eſt etiã tex. in l. pen.
vbi Bar. Ang. & Fulg. ff. de poſtul. & potius patriæ,
5 quam parentibus † obediendum eſt, q̃n vtriq; non
põt ſatisfieri, l. poſtliminium, §. ſi filius, ff. de exce-
ptio. & eſt cõis opinio, vt inquit Iaſ. in §. huius ſtu-
dij, l. 1. nu. 13. ff. de iuſt. & iu. & ibi Clau. col. fi. Cor-
dub. in l. ſi quis a liberis, nu. 17. in §. ſed vtrum, ff. de
lib. agno. Et in terminis, ꝙ hoſti publico, qui venit
6 contra patriam pater poſſit alimenta negare † vo
luit Ang. in §. ſi verò contigerit, in Auth. de inceſt.
nupt. & ad id allegari poſſunt illi oẽs, qui tenent
filium poſſe alimenta negare patri, qui fecit con-
tra patriam, vt ſuo loco dicã. Nã ſi ex ea cauſa ex-
cluditur pater, cui magis debentur alimenta ſecũ-
dũ ſupradicta, multo magis excludetur filius, cui
leuiori titulo debẽt alimẽta, at in filio tenet Cac-
cialup. in l. frater a fratre, nu. 108. ff. de cond. inde.
vbi loquitur in eo, qui venit contra patriam, & qui
rupit publicam pacẽ, mouetur ex text. in c. 1. ſi qs
hominẽ, vbi Bal. ponit, de pace tenen. de quo ego
latè aſſerui in titu. quib. debean. alimen. in quæſt.
an pater alat filium bannitum. Addo, ꝙ ſi filio ne-
gantur alimenta, q̃n pater committit crimen læſæ
maieſtatis, vt probatur in l. quiſquis, C. ad leg. Iul.
maieſt. multo magis denegabuntur ei, qui princi-
paliter deliquit, cum magis ſit quis puniẽdus pro
7 delicto proprio, † quàm pro alieno, vt in ſimili ar-
guit Io. Annib. in l. poſt cõtractum, n. 266. ff. de do-
natio. Confirmatur hæc opinio, quia certum eſt, ꝙ
pater põt priuare filium, qui iniecit in eum violen
tas manus, vel contra eum ingratitudinis cauſam
aliquam commiſit ex enumeratis in §. cauſas, in
Auth. vt cum de appellat. cognoſ. & dixi ſupra in
princ. huius titu. at plus peccat, qui patriã offen-
dit, quàm qui offendit patrem, cum plus patriæ
debeamus, quam parẽtib. dicta l. poſtliminium, §.
ſi filius, & dixi paulò ſupra: ergo multo magis pri-
uabitur alimẽtis filius, qui patriam offendit, quàm
8 qui patrem, quia ſi id, de quo minus vr̃ † ineſſe, in-
eſt ergo, & de quo magis, Authen. multò magis, C.
9 de ſacroſ. eccl. & ſi filius perdit † filiationẽ, q̃n in-
gratitudinẽ comittit contra patrẽ, vt inquit Bart.
in l. diuus, ff. ad leg. Pomp. de parricid. vbi infert,
ꝙ ſi pater occidit eum, non tenẽ lege illa, Pet. Ge-
rar. ſing. 2. nu. 8. Iaſ. in l. ius autem ciuile, nu. 27. ff.
de iuſt. & iur. vbi dicit, ſe non legiſſe alibi Apoſt.
ad Abba. in c. Quintauallis, nu. 4. de iureiur. Aſca.
Clem. in trac. de patr. poteſta. c. 5. nu. 70. ita dẽt fi-
liationẽ perdere, q̃n lædit patriã, & contra eam cõ-
mittit. Concludunt ideo Doctor. quod vbi filius
committit in patriam, & ea rõne factus eſt hoſtis,
10 põt impunè † occidi, vt probatur in l. minimè, ff.
de relig. & ſumpt. fune. quam legem ita declarat
Ang. in d. §. ſi verò contigerit, Nel. in trac. bannit.
in 1. pat. 2. tempor. quæſt. 48. nu. 48. Alber. Cœpol.
Ign. Soc. iun. & alij, quos citaui in d. quæſtione, an
pater alat filium bannitum: Et quòd dico de pa-
tria, locum etiam habet in Principe, vt q̃n contra
Principem cõmittit quis crimen læſæ maieſtatis,
non. n. vim facio, quod patriã vel Principẽ læſerit.
11 Iura † enim omnia Reipublicæ in Principẽ ſunt
tranſlata, §. ſed & quoad Principi, Inſtit. de iure na
tur. gentium, & ciui. & is dicitur pater patriç. Hæc
autẽ quæ dixi de hoſte Reipublicæ, vel ciuitatis,
intelligenda ſunt non in ſimplici bannito, qui non
12 peruenit, ſed in eo, qui † actu commiſit in ciuita-
tem, vt declarat Nellus in d. quæſtione 48. ſi enim
aliquod delictum commiſiſſet contra tertium, pro
pter quod ſit iudicatus hoſtis, tali caſu non dene
gabuntur alimenta, ſicuti non poſſet impunè oc-
cidi.

S V M M A R I V M.

1 *Filia, quæ peccauit in corpus ſuum, poteſt exhæredari.*
2 *Pater non tenetur alere filiam, quæ peccauit in cor pus ſuum.*
3 *Pater etiam meretricius & luxurioſus priuare poteſt alimentis filiam inhoneſtam.*
4 *Fœmina debet eſſe magis caſta, quàm maſculus.*
5 *Patris perſona videri ſemper debet filio ſancta atque honeſta.*
6 *Filius accuſans patrem dicitur improbus.*
7 *Uxor non poteſt maritum criminaliter accuſare.*
8 *Vxor accuſata a marito de adulterio, poteſt excipere de adulterio mariti.*
9 *Exceptio dilatoria non opponitur poſt conteſtationem litis.*
10 *Maritus cogitur admittere vxorẽ adulterã, quando vxor iã condemnata probat maritum eſſe fornicarium.*
11 *Rei fauorabiliores ſunt, quàm actores.*
12 *Iudæus nihil obijcit Iudæo.*
13 *Mater meretrix non poteſt denegare alimenta filiæ ob malam illius vitam.*
14 *Infamis non opponit teſti infamiam.*
15 *Mater meretrix, ſed correcta, poteſt denegare alimẽta filiæ meretrici.*
16 *Conſuetudo vltima attenditur.*
17 *Periurus poteſt eſſe teſtis ſi fecit pœnitentiam.*
18 *Vſurarius ſi quis ſit poſt teſtamentum, decedit inteſtatus.*
19 *Filiusfamilias, ſi de caſtrenſi peculio fecit teſtamentum, habebit hæredem in alijs bonis, ſi poſtea efficiatur ſui iuris.*
20 *Vſurarij teſtamentum conualeſcit, ſi poſtea caueat de vſuris reſtituendis.*
21 *Filijfamilias teſtamentum non validatur ſi poſtea fiat ſui iuris.*
22 *Vxor meretrix, quæ tamen poſt matrimonium honeſtè vixit, non accuſatur de adulterio.*
23 *Maritus cognoſcendo vxorem adulteram, videtur eius mores approbare.*
24 *Pœnitentia abſtergit maculam, & reſtituit ad priſtinum ſtatum.*
25 *Mutatio morum non præſumitur.*
26 *Hæreticus qui ſemel fuit, præſumitur hæreticus.*
27 *Pater non denegat alimenta filiæ impudicæ, quæ tamen fecit pœnitentiam. & ibi latè.*
28 *Peccator non dicitur is, quem pœnituit.*
29 *Periurus non dicitur, qui poſt diei lapſum ſoluit, quod promiſerat.*
30 *Ingreſſus Monaſterij purgat infamiam anteactæ vitç.*
31 *Pœnitentiam feciſſe dicitur mulier, quæ etſi multas habuerit occaſiones peccandi, abſtinuit.*
32 *Pater non denegat alimenta filiæ, quæ vni tantum ſe proſtituit.*

Meretrix

33 *Meretrix non dicitur, quæ ſui corporis non facit queſtũ.*
34 *Mulier non dicitur infamis niſi palam ſui corporis queſtum faciat.*
35 *Mulier, quæ vni tantum ſe proſtituit, vel quæ ſine queſtu id facit, dicitur turpis, licet non infamis.*
36 *Filia ob ſtuprum non poteſt alimentis priuari niſi præcedat monitio.*
37 *Filia, quæ poſt vigeſimumquintum annum peccauit in corpus ſuum, non poteſt exhæredari.*
38 *Filiæ, quæ ſine conſenſu patris nupſit, an denegari poſſint alimenta.*

QVAESTIO IIII.

NON videtur etiam dubitari poſſe,
quin alimenta iuſtè denegeutur fi-
liæ, qnæ peccauit in corpus ſuum,
1 cum ex ea cauſa † exhæredari, l. ſi
pater, & Auth. ibi poſita, C. de inof.
teſtam. & põt pater alimenta nega
re his de cauſis, quib. poreſt filium exhæredare, vt
2 probauimns in principio huius tituli, atq; ita † de
terminat Spec. in tit. qui fil. ſint legi. §. 1. nu. 16. verſ.
quid ſi filia, allegat l. ſi quis a liberis, §. ſi qs ex his,
ff. de libe. agno. & l. fi. C. de alen. liber. & eum ſequi-
tur Io. And. ibi, ſequitnr Coraſ. in l. qui liberos, nu.
101. ff. de ritu nup. vbi ſubdit, manifeſtum pęniten
tiæ ſignum eſſe, quando filia ingreditur monaſte-
riũ, & præter eum hoc voluit Bald. in l. fi. C. de dot.
promiſ. Bald. Nou. in trac. dot. par. 6. ſpecia. 16. col.
4. verſus fi. Campeg. in eod. tract. par. 1. q. 13. in fin.
Iaſ. in l. in arenã, n. 6. C. de inoffi. teſt. Marſ. in rub. ff.
de fideiuſſo. n. 230. Ruin. in conſ. 131. nu. 3. vol. 4. Et
per eandẽ rõnem conclndunt Doctores, quòd pro-
pter meretricium filiæ põt pater denegare dotem.
Ampliatur hæc concluſio, vt procedat etiam ſi
pater luxurioſus ſit, meretricator, & ſcortis dans
operã, quia nihilominus poterit filiæ alimenta de-
3 negare ob inhoneſtã vitam, fuit opinio † Fulgoſ. in
Auth. ſed ſi poſt, C. de inoffi. teſt. quia fęminas ma-
gis decet eſſe caſtas & pudicas, quàm mares, l. pe-
nul. C. ad Orfic. & dicit gl. in l. palã, §. quæ in adulte
rio, ff. de ritu nup. quod etiam ſecundu hominũ mo
4 res † maior exigitur caſtitas in fęminis, quã in ma-
ſculis: Et hanc quoq; opinionem tenuiſſe videtur
Cin. in l. ſi filia, C. de inoffic. teſtam. Iaſ. in d. l. in are
nam, nu. 10. Vaſq. de ſucceſſ. creat. lib. 3. §. 30. par. 3.
nu. 170. Viuius cõmun. opin. lib. 1. opin. 130. & idẽ
Vaſqu. lib. 1. §. 10. num. 610. Ego credo non tam ra-
tione maioris caſtitatis repelli filiam, quàm ratio
ne reuerentiæ, quam tenetur patri exhibere, nam
5 filia ſemper ſancta atqne honeſta videri † dẽt per-
ſona patris, l. liberto, ff. de obſeq. liber. etiam ſi in-
honeſta ſir, vt ibi inqnit gl. in ver. honeſta, & impro
6 ba eſt filij vox † eum patrem accuſat, l. fi. C. de bon.
mater. l. eum oportet, §. non autem, C. de bon. quæ
liber. qua ratione vxor, etſi poſſit criminaliter ac-
cuſari de adulterio, tamen vxori non permittitur
7 criminali via † accuſare maritum, vt probat l. 1. C.
de adult. vbi norant gl. & Salic. Marſ. in l. patre, vel
matre, num. 11. ff. de quæſtionib. Io. Lnp. in rubr. de
donationib. inter virum & vxorem, §. 20. nu. 5. vbi
dicit communem eſſe, quia per vxorem fit iniuria
viro, non econtra, & per vxorem violarur thorus,
non per maritum, & ſequitur Didac. in epito. de
ſponſ. in 2. par. capitu. 7. §. ſexto, nume. 5. Et prima
ratio optimè conuenit noſtræ quæſtioni, quia inho
neſta vita filiæ offendit patrem, atque ei infert iniu
riam, ſed non ſic in mala vita patris, quia per illam
nulla filiæ irrogatur infamia, vel iniuria.
Videretur tamen, quod ſaltem excipiendo poſ-
ſet filia allegare meretricium paternum, cum ciui-
liter agitur de alimentis denegandis, ſicuti cũ ma-
ritus agit ad perditionem dotis propter vxoris a-
8 dulterium, poteſt vxor † excipere de adulterio ma
riti, capitu. intelligimus, de adult. cap. 1. vt lite non
conteſt. vbi hoc notat Abb. Caſtr. in conſi. 402. vol.
1. Marſil. in d. l. patre, vel marito, nu. 14. Lup. in d. §.
vigeſimo, nume. 2. & Didac. dicto §. 6. intelligendo
tamen, prout prædicti omnes declarant, quando
ante litis conteſtationem vxor excipitur de mari-
9 ti adulterio, quia cum ſit dilatoria exceptio † non
admittitur lite conteſtata, l. ſi vxor, §. Iudex, ff. de
adult. l. ita nobis pudor, C. eodem titulo. quinimo
fortius vir, qui iam in cauſa obtinuit ſententiam
diuortij propter vxoris adulterium, cogitur admit
10 tere vxorem in coniugale conſortium † ſi probet
virum eſſe fornicarium, vt eſt text. in capitulo ex
literis, de diuor. qui ſecundum Abb. eſt ſingularis,
idem voluit gloſ. Anchara. Butr. & Anan. in capit.
fina. vbi etiam Abb. de adulter. Didac. dicto capit.
7. §. 6. nume. 4. niſi dicamus permitti vxori con-
uentæ, ſic excipere, & idipſum non æque conue-
11 nire filiæ agenti, eum fauorabiliores † ſint rei,
quàm actores, l. fauorabiliores, ff. de regulis iuris.
vel melius, quod ſicuti plus obligatur patri, quàm
marito, vt dixi ſupra in quæſtione, cui magis ſit
ſubueniendum patri, an vxori, ita maior reueren-
tia exhibenda eſt patri, quàm marito, & conſe-
quenter magis occultanda eius peccata & vitia,
quàm mariti.
Limitatur tamẽ, vt nõ procedat in matre mere-
trice, quæ ob impudicos mores, & inhoneſtam filiæ
vitam non poteſt illam priuare alimentis, quia nil
12 Iudæus † Iudæo, & nil Catilina Cetego, l. in arenã,
in fin. C. de inofficioſo teſtamento, glo. in l. quoniã,
in verſicu. introduci, C. de hæretic. vbi multos ci-
13 tat textus concordantes, & † in terminis hoc vo-
luit Bartolus in dicta l. in arenam, in fi. vbi dicit, eſ-
ſe bene notandum, & mouetur ex illo textu: Et li
cèt loquatur de exhæredatione, tamen ex ea benè
infertur ad priuationem alimentornm per genera
lem regulam, præcipuè cum facilius denegentur
alimenta, quàm exhæredetur filius, vt probat Rui
nus in conſilio 131. num. 6. volum. 4. Et idem, quòd
filia exhæredari non poſſit, tenet Baldus in d. l. in
arenam, vbi ſequuntur communiter Docto. vt in-
quit Iaſ. num. 5. Curtius iunior in Auth. non licet,
nume. 12. C. de liber. præter. vbi tamen loquitur in
diſtinctè de patre non animaduertens ad limita-
tionem, de qua ſupra: Hanc quoque communem
dicit Vaſq. de ſucceſ. creat. lib. 3. §. 30. par. 2. limita-
tio. 34. num. 172. in fine, & de communi atteſtatur
quoque Viuius commu. opin. lib. 1. opin. 130. Ideo
gloſ. in l. 3. §. Iulia, ff. de teſtibus, vult, quòd infamis
14 † non poſſit teſti obijcere infamiam, ſequitur Gul.
Cuneus, & Bar. in l. arenam, vbi etiam Baldus & Sa
licet. de quo tamen videndi ſunt Doct. in cap. teſti
monium, extra de teſtib. & Iaſ. in d. l. in arenã, nu.
4. vbi recitat contradicentes.
Procedit autem hæc limitatio, niſi mater tem-
pore mortis fuiſſet correcta, & deueniſſet ad me-
liorem frugem, & vitam duceret honeſtam, quia
15 tunc deſinit eſſe infamis, † vel turpis perſona, &
filia non ei opponet de inhoneſtis moribus antea-
ctæ vitæ, ſecundum Bal. in l. ſi filiam, in fin. C. de in-

oſficioſo teſtamen. vltima enim hominis conſuetu
16 do † ſecundū eum attenditur, l. Mela, §.1.ff.de adi-
meu.lega.ſequitur Salic.poſt Gul. Cun.in eadē l.ſi
filiam,in fi.Ruin.in conſ.131.nu.3.in fin.vol.4.Rol.
de lucro dot.quæſtio.7.nu.7. Vaſq. de ſucceſ.creat.
lib.1.§.10.num.611. Hocetiam de Baldo nulla fa-
cta mentione, tennit Fulg. in l.in arenam, & eum
ibi ſequitur Iaſ.nume.5. vbi confirmat ex eo,quod
notant Bart.& Bald.in l.Imperialis,C.de nup. vbi
dicunt, quòd delinquens poſtquam peregit pœni-
tentiam,perinde habetur, ac ſi non deliquiſſet, &
17 inferunt ad teſtem † periurum, qui poſt pœniten-
tiam admittitur ad teſtificandum.Sed quæ dicun-
tur de pœnitentia,explicabuntur latius in ſequen-
ti limitatione, quandoquidem non faciunt ad pro
poſitum huins declarationis,quam tractamus: nō
enim requiritur pœnitentia, vt mater alias mere-
trix poſſit filiam impudicam exhæredare, vel ali-
mentis priuare, ſed ſat eſt, quod deſierit meretri-
cari,& honeſtam dncat vitam, quia conſuetudo vl
tima attenditur,& aliud eſt pœnitentiā egiſſe præ-
teritorum delictorum,aliud honeſtam vitam duce
re,& pęnitentia reſpicit anteactæ vitæ rationē,ho-
neſtas autem ſat eſt,ſi de præſenti matrem comite-
tur,quia ſtatus perſonæ attenditur, qni eſt tempo-
re mortis,non qui fuit ante. Ideo Gemi.in c.quam
quam,de vſur.in 6.dicit, quod ſi quis poſt conditū
18 teſtamentum cępit † publicè exercere vſuras,teſta
mentum eſt nullum, quia mortis tempus attendi-
tur ad dignoſcendum,an ſit habilis ad teſtandum,
ſequuntur multi relati a Soc.in conſi.127.colum.1.
vol.1.Cæpbal.in conſi.402.nu.14.

19 Similiter, ſi filiusfamilias † condat teſtamētum
de peculio caſtrenſi, deinde tempore efficiatur ſui
iuris,teſtamētum illud continebit quęcunque alia
bona, quia etſi teſtamenti tempore non poſſit de
alijs bonis teſtari,tamen inſpicitur habilitas tem-
pore mortis, Cæphal.in conſ.406.nu.22. facit etiā
quod voluit Barto.in l.filio præterito,col.fin.ff. de
iniuſto, rup.teſtam. vbi, etſi teſtamentum vſurarij
non valeat, qui non præſtitit cautionem de reſti-
tuendis vſuris,ſecundum diſpoſitionem dicti capi
tuli,qnamquam, tamen ſi poſt teſtamentū caueat,
20 † reconualeſcit,ſequitur Alexan.in l.poſthumo,co
lum.antepenult. C.de contratab. & eſt communis
opinio,vt inquit Felin.in cap.cum dilectus,colum.
2.de accuſatio.Dec.in l.quod initio,nu.12.vbi ad-
ditio.ff.de reg.iur.

Benè verum eſt, quod ſi teſtamentum tempore,
quo fuit conditum, fuiſſet omnino nullum ex defe
ctu poteſtatis, non conualidaretur ſuperueniente
habilitate ante mortem, vt de teſtamento filij fa-
21 milias † dicitur, inſtitu. qui teſtamentum facere
poſſ.in princ.vbi gloſ.idem dicit in ſeruo, ſequun-
tur Docto.ibi,præcipuè Bauer.num.30.Redeundo
ergo ad propoſitum, non eſt neceſſaria pęnitentia
in matre, ſed ſat eſt, quod vitam ducat honeſtam,
pro qno adduco,quod voluit Bart.in l.ſi vxor, in fi.
princ.num.3.ff.de adult.vbi inquit, maritum poſ-
22 ſe accuſare adulterij vxorem, † quę etſi foret mere
trix,quando eam duxit,tamen honeſtè ſemper vi-
xit poſt matrimonium, licet aliud ſit quando du-
xiſſet vulgarem vxorem, quæ poſt matrimoninm
meretricabatur, l.qui adulterium, & l.ſi ea,C.de
adult.quia coeundo cum ea, quam ſciuit adulterā
23 eſſe, videtur illius mores † approbare, ſecundnm
gloſſam communiter receptam, in cap.fi.de adul.
quod tamen,an intelligatur, quoad commiſſa cri-
mina, vel etiam quoad committenda, vide apud
Salicet.in l.quoniam Alexandrū,C.de adul.& me-
lius Didac.in epito.de ſponſ.par.2.c.7.§.6.nu.7.

Limitatur dennò,vt non vendicet locum noſtra
concluſio principalis,quando filia egiſſet pęniten-
24 tiam,quia pęnitentia † abſtergit maculam, & ad
priſtinum ſtatum reſtituit, cap.ferrum,50. diſtin-
ctio.& nouus homo videtur quis poſt peractam pę
nitentiam, vt dicitur ibi, & in l. Imperialis, C. de
nupt.& probatur in d.l.ſi filiam,C.de inoffic.teſta.
ibi,turpiter & cū flagitioſa fęditate.non enim con
ſiderat,qualis antea fuerit filia,ſed qualis foret eo
tempore: Et hunc textum adducit ad hoc proban-
dum Ripa,in l.fin.num.224.C.de reuoc.donat.ſed
non probat concluſionem firmatam,quia ſi aliquā
do fuit filia infamis ob impudicos mores,præſumi
25 tur etiam nunc impudica, ex quo † nō præſumitnr
morum mutatio, cap.ſemel malus,de reg.iur.in 6.
Marſil.in ſingu.74.Natta in conſi.59. num.18. vbi
poſt Bart.in l.ſi prius, in quinta oppoſ.3.par.ff. de
oper.noui nunc.dicit,quod ſi quis exiſtat in poſſeſ-
ſione alicuius militiæ, onus probandi transfertur
in eum,qui contradicit. Et dicit Fel. in c.ſcribam,
26 col.2.de præſumptio.quod ſemel hæreticus † ſem-
per præſumitur hæreticus,quidquid tamen ſit no-
ſtram limitationem tenet Spec. in tit.qui fil.ſint le
27 giti.§.fi.n.16.vbi,quod † neque exhæredari, neqne
alimentis priuari poteſt: mouetur per dictum c.
ferrum, & per §.aliud ſi poteſt, in Auth. vt cum de
appel.cogno.& c.inter opera,extra de ſponſ.Butr.
& Abb.in cap.Quintauallis,col.3.de iureiuran. A-
lex.in l.1.n.33.ff.ſolu.matr. vbi ait, quod talis filia
ali dēt,& dotari,allegat Bal.in d.l.filiam,qui tamē
nihil ponit de emendatione filiæ, ſed loquitur de
matre,& infert Alex.ad filium ingratum, qui acta
pęnitentia non poterit exhæredari,vt diximns ſu-
pra in prin.huius tituli.Idem voluit Iaſ.in d.l.in a-
renam, nu.6. & ſeq.vbi tamen pungit nonnulla in
contrarium de vſurario,qui apud eū videri poſsūt,
Bal.Nouel.in tract.dot.par.ſpecia.16. col.14.in fi.
ver.ſed poſſet improbabiliter, vbi ait, quod etſi do
tanda non ſit,nec alenda filia, quæ meretricatur,ſi
tamen vellet redire ad meliorem frugem, cogen-
dus eſſe pater dotem illi dare ad effectum, vt nu-
bendo retrahatur a meretricio: id, quod magni-
ficat ius canonicum, vt probatur capit.inter ope-
ra, de ſponſal. nihil tamen allegat ex prædictis,
Campeg.in eodem tractat.par.1. quæſtio.13. in fi-
ne,vbi dicit eſſe perpetuo notandum, quòd neque
exhæredari,neque dote,aut alimentis priuari po-
teſt; infert idem eſſe in filio ingrato, quem pœni-
tuerit,qualis autem requiratur penitentia remit-
tit ſe ad not.in dicta l.Imperialis,C.de nupt. Hanc
declarationem probauit quoque Ruinus in conſil.
131.volum.3.vbi primo innuit, quòd filia ſufficien
tem videtur egiſſe pęnitentiam, ſi nupſit ſtuprato-
ri,ſed numero octauo dicit, ex eo actu non ſolum
non videri, quòd egerit pęnitentiam, ſed magis
patrem offendiſſe, per tex.in l.3.§.ſi emancipatus,
ff.de bonorum poſſeſ.contratab.ſed loquitur Rui-
nus,quando gener eſſet indignus ea vxore,vt quia
foret vilis,Coraſ.in l.qui liberos,nume.101.verſic.
quod ex eiuſdem,ff.de ritu nuptiar.vbi inquit,ma-
nifeſtum eſſe pœnitentiæ ſignum, quando filia in-
greditur Monaſterium,Marſil.in rubrica,ff.de fide
iuſſor.num.220.vbi dicit rationem, quia ceſſante
cauſa, ceſſat effectus, Ripa in d.l.fin.nume.224.&
ſeq. C.de reuoc. donat. Petr. Raue. in ſuo Alphab.
in

Google

in verſ. filius, Rol. in tract. de lucro dot. q. 30. nu. 6.
vbi tamen malè refert Ripa, in loco prædicto, at-
teſtari de communi, & hoc, inquit, eſſe in practica
mirabile, Iaſon in d. Authent. non licet, nume. 3.
C. de liber. præter. vbi Curtius iunior, nume. 6. &
ante eos Aretin. in l. 3. filius, colum. penul. verſ. ſed
remanet dubium, ff. de libe. & poſthu. Fel. in c. Ro-
dulphus, col. 4. verſic. dixi alias, de reſcript. vbi, etſi
quoad alia non ſentiat cum Alex. in d. l. 1. ſoluto
matrimonio, tamẽ quoad alimenta tenet cum eo,
quia reſpectu alimentorum pęnitentia non reddit
eluſoriam diſpoſitionem, cum ſatis fuerit, punita
filia, quæ fuit alimentis priuata, dum operam de-
derit meretricio. Cum eadem opinione trãſit Ti-
raq. de pęn. tempe. caſu 28. nu. 2. Vaſqu. de ſucceſ.
creatio. §. 10. nu. 612. Aſcan. Clem. in tract. de patr.
poteſta. effec. 17. nu. 61. Simon de Pret. in tract. de
coniect. vlt. volunt. lib. 3. interpret. 1. dubit. 3. ſolu-
tio. 4. num. 12. & ſeq. Bonacoſ. in tract. de æquit. ca-
non. concl. 2. col. 2. & nouiſſimè Io. de Amic. conſil.
91. in fi. latè Viuius commun. opin. lib. 1. opin. 130.
in fi. diſtinguit, Faber Inſtitu. de inoffic. teſt. verſic.
fortis, & confirmari poteſt, quia non dr̃ peccator,
28 † is quem conſtat pęnituiſſe, c. 2. de conſecrat. di-
ſtinctio. 3. Et dicit Bald. in l. 1. in fi. C. locat. ꝙ ma-
cula præterita, quæ non extat, non operatur, quod
quis dici poſſit maculatus. Et inquit Afflict. in de-
29 ciſ. 36. num. 4. quod non dr̃ periurus, † qui poſt la-
pſum diei ſoluit, quod iurauerat in diem ſoluere,
& ſubdit illum ex voto concilij admiſſum fuiſſe ad
iurandum in ſupplementum. Et dicit Felinus in
d. c. Rodulphus, col. 4. ꝙ pater impiè & crudeliter
faceret, ſi poſt pęnitentiam perſeueraret in exclu-
ſione filiæ ab alimentis.

Qualis autem requiratur pęnitentia, vt filia di
catur emendata, nõ datur certa doctrina, ſed pro
abſoluto ponitur, ꝙ ingreſſus Monaſterij, purgat
30 infamiam † ante actæ vitæ, vt dixi in declaratio-
ne generalis regulæ, in princ. huius tituli, & ponit
Coraſ. in d. l. qui liberos, nu. 101. idem dicit Alciat.
in tract. præſumpt. regu. 2. præſumpt. 7. nu. 3. vbi di
cit magnam requiri pęnitentiam, vt quis non præ-
ſumatur talis, qualis fuerat, & ponit exemplum in
ingreſſu religionis, & qſi probaretur, ꝙ, etſi ſæpè
31 oblata fuerit † peccandi ſimilis occaſio, tamẽ abſti
nuit, allegat Iacob. Beluiſ. in diſputa. quam poſuit
poſt l. omnimodo, C. de inoffic. teſtamen. quam re-
fert Alberic. de Roſa. ibi. & Alciat. in loco prædi-
cto, numero tertio, inquit, ad tollendum præſum-
ptionem, quæ inſurgit ex anteactæ vitæ moribus,
neceſſarium eſſe, quod per triennium quis abſti-
neat a malo, vt in §. hinc autem nobis, in Auth. de
monach. allegat etiam Ang. Salic. Roma. & Iaſon.

Declaratur item quæſtio noſtra, vt non proce-
dat, quando filia fuiſſet ab vno tantum carnaliter
32 cognita, vel † vni ſoli ſubiecerit ſe, licet aliud ſit,
quando pluribus ſe proſtitueret, & ex ſuo corpore
turpem faceret queſtum, ita omnes intelligunt
communiter, vt inquit Vaſq. de ſucceſ. creat. lib. 1.
§. 10. nu. 610. verſ. primo in filia, & latius, lib. 2. par.
3. §. 20. requiſi. 29. nu. 152. vbi hoc deducit ex text.
in d. l. ſi filiam, C. de inoffic. teſta. vbi requiritur, ꝙ
filia turpiter viuat, & cũ flagitioſa fętiditate. Pon-
derat etiam text. in §. cauſas, in Authen. vt cum de
appellat. cognoſc. vbi loquitur de illa, quæ luxu-
rioſam degere vitam elegit, & quòd ea ſola dici-
tur eligere luxurioſam vitam, quæ ſui corporis
queſtum facit, & ſubdit, quòd non dicit meretrix,
33 † quæ ſui corporis non facit queſtum, l. palam, in
princ. ff. de ritu nuptia. quam extollit Abb. in cap.
cum decorum, de vita, & honeſt. cleric. in c. inter
opera, de ſponſ. Salic. in l. qui adulterium, C. de a-
dult. & addit, quod Abb. in d. l. ſi filiam, prudenter
loquitur de meretrice. Et quamuis Doctores ſu-
pracitati loquantur indiſtinctè de filia, quę pecca-
uit in corpus ſuum, tamen quia allegant tex. in d.
l. ſi filiam, & in d. §. cauſas, intelligi debent ſecun-
dum illa iura, l. non ſolum, §. liberationis, ff. de li-
ber. lega. & confirmari poteſt eius opinio ex text.
in l. 3. §. lege Iulia, ff. de teſtib. vbi non dicitur in-
34 famis, † niſi quę palam ſui corporis queſtum facit.
Addo pro opinione Vaſq. tex. in l. & mulieri, ff. de
curat. furio. & in l. fi. §. penul. C. de ſent. paſſ. & quæ
poſt Cuma. Aret. Abb. Dec. Ripa, & alios citat Co-
ſta, in c. ſi pater, parte prima, in verſ. legauit, n. 40.
de teſtam. ad quem me remitto gratia breuitatis.

Hæc opinio non videtur recepta, quia Docto-
res omnes ſimpliciter loquuntur de filia, quæ pec-
cauit in corpus, non autem requirunt, quod palã
queſtum faciet, atque ita intelligant textum in d.
§. cauſas, & in d. l. ſi filiam. Et pro eis facit ratio,
quia etſi non tam grauis fiat patri iniuria per vnũ
coitum, ſicuti per plures, tamen vnicus coitus gra
uiter patrem offendit, ſed licet Vaſqu. non dicat,
eandem opinionem approbaſſe vr̃ Io. Fabr. inſtit.
de inoffic. teſt. in princ. in verſ. ſcortis, & rurſus in
verſic. adulterinus, vbi ponit non ſolum de ea, quæ
cum viro ſemel aut bis concubuit, ſed ea quoque,
quæ ſine queſtu, ſed ſolo libidine ardore peccauit,
& concludit, quòd etſi non ſit infamis, tamen eſt
35 turpis † perſona, & infert ad vxorem adulteram,
ſed non deprehenſam in adulterio.

In Vaſq. d. nu. 153. verſ. et iſta etiam datur, vult,
36 quod præcedere debeat monitio, † alias ſi commit
tat ſtuprum non poſſit exhæredari, vel alimentis
priuari, quod tamen nullo iure probatur.

Limitatur etiam concluſio noſtra, vt nõ habeat
locum, quando filia peccaſſet facta iam annorum
vigintiquinque, quia tunc pater, qui non curauit
37 illam matrimonio collocare, † videtur eſſe in cul-
pa, et non poteſt illam exhæredare, vt eſt text. in
Authen. ſed etſi poſt, C. de inoffic. teſt. gloſ. in cap.
hoc ſanctum, 32. quæſtio. 2. et in cap. de raptorib.
36. quæſtio. 1. et vtroque in loco Archidiac. Ioan.
de Amicis, in conſil. 91. num. 5.

38 An autem alimenta denegari poſſint † filiæ quæ
nupſit ſine conſenſu patris, vide Ludo. Molin. de
primogen. Hiſpan. lib. 2. c. 16. num. 4. et ſeq.

S V M M A R I V M.

1 *Pater poteſt negare alimenta filio, qui dote & culpa ſuã portionem diſſipauit, ſecus ſi caſu.*
2 *Filius, qui doloſè diſſipauit legitimã & Trebellianicã, non detrahit dotem de bonis fideicommiſſo ſubiectis.*
3 *Pacto renunciari poteſt filius alimentis, quando recepit portionem ſuam.*
4 *Culpa debet damnoſa eſſe culpoſo.*
5 *Pater non tenetur de nouo filiam dotare, quæ dotem ſibi ſemel datam conſumpſit.*
6 *Neceßitas eſt ei imputanda, qui fuit in culpa.*
7 *Nemo debet commodum reportare ex ſua malitia.*
8 *Pater tenetur alere filium, qui portionem profudit ſibi aßignatam.*
9 *Grauatus onere fideicommißi dicitur verè dominus pendente conditione.*

Digitized by Google

10 *Ratio naturalis non inducit obligationem, vel actionem præciſam.*
11 *Filio prodigo non ſunt danda a patre alimenta.*
12 *Eleemoſina ei quoque danda eſt, qui ſua culpa factus eſt pauper.*

QVAESTIO V.

QVID ſi pater filio ſemel aſſignauit
partem ſuam, vel bona, quorũ fru-
ctus poſſint ſufficere ad alimẽta, &
filius ea omnia diſſipauit et diſper
dit, an ei denouo dãda ſint alimẽ-
ta? Bal. in Auth. contra rogatus,
diſtinguit, an dolo & culpa filius ea bona conſum-
pſerit, vel potius caſu, vel ex ſua leuitate. Primo
1 enim caſu negat † filium alendũ, ſecundo verò re-
ſpondit pro filio: Mouetur ex l. etiã, §. 1. ff. ſol. ma-
trim. Idem voluit Bald. in l. ſi cum dotem, §. ſi poſt
ſolutum, ff. ſolu. matr. vbi mouetur, quia vbi debi-
tum cauſatur ex ordinatione legis, vel natura, non
ei ſatisfit per primum actum, ſed toties eſt implen
dum, quoties neceſſitas ſuggerit, niſi per dolum,
aut culpam factum ſit, quominus ſatisfiat ex pri-
mò actu, Auth. quod locu, C. de collat. Et hoc mo-
do intelligit dictum Spec. in titu. qui fil. ſint legi. §.
1. nu. 2. vbi vult, ꝙ etiam ſtante pacto, & præcedẽte
aſſignatione pater non liberetur, eum ſequitur
Alex. d. §. ſi poſt ſolutum, vbi dicit ſingularem limi
tationem, & allegat Speculatorem, qui tamen hoc
non tenet, vt dixi, & tanquam notandũ tenet Soc.
in l. Marcellus, §. res quæ, num. 3. ff. ad Trebell. vbi
ſubdit, quod etſi regulariter in conſumando, &
ludendo verſetur, leuis culpa tamen aliquando cõ
paratur latæ culpæ, & quærit cum hoc ſit verum,
quando pater aſſignaſſet legitimam, vel bona in
morte pro alimentis, Caſt. conſ. 80. vol. 1. Iaſon in
Auth. res quæ, nu. 32. in 14. fallent. C. commun. de
legat. vbi Curtius iun. nume. 31. & Antonius Pa-
dil. num. 80. In quibus locis, id quoque affirmant,
quòd filius, qui dolo, vel lata culpa legitimam &
2 Trebellianicam conſumpſit, † non poteſt dotem
detrahere de bonis fideicommiſſo ſubiectis. Cum
prædictis tranſit Ruinus in conſi. 144. num. 14. vo-
lum. 5. optimis etiam rationibus hunc defendit
Vaſqu. illuſtr. quæſtio. capitu. 35. nume. 14. hanc
item tenuerunt Lup. Ludouic. Molina. Matthe-
ſila. Oroſc. & alij, quos citat Cordub. in l. ſi quis a
liberis, §. item iudex, nume. 9. 10. & ſequen. de li-
ber. agnoſcen. addo quod hoc voluit Decius, in l.
iura ſanguinis, num. 5. ff. de reg. iur. vbi ait, valere
etiam pactum, quando expreſſam facit mentionẽ
3 † de alimentis, Iaſ. in §. fuerat, num. 137. inſtit. de
actio. vbi tamẽ remiſſiuè loquitur Benint. in Rota
Bonon. deciſ. 22. nu. 2. Crot. in l. ſi conſtante, num.
262. verſic. quod comprobatur, ff. ſolu. matr. vbi ſe-
quitur Bal. & Alex. in d. l. ſi cum dotem, §. 1. latè Me
noch. in tract. de arbitrar. iudi. caſu 132. nu. 31. &
54. vbi latè agit Viuius, lib. 1. opin. 22. col. 2. circa
finem, Roman. & Caſtren. quos citat & ſequitur
apoſt. & Bal. in l. ſcimus, in princ. num. 10. C. de in-
offic. teſtamen. vide tamen Ludou. Molin. de pri-
mogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 6. num. 22.

Rõeſt, ꝗa culpa filij dilapidãtis nõ debet patri
4 nocere, l. nõ debet alteri, ff. de reg. iu. ſed cuiq; † ſua
culpa dẽt eſſe dãnoſa, l. ſi quis in ſuos, §. legis, C. de
inoſ. teſt. c. culpa, de reg. iur. in 6. Ideo videmus, ꝙ
5 ſi filia dotẽ ſemel aſſignatã a patre, cõſumat, † non
teneteur pater illam denuò aſſignare, ita voluerunt
Bar. & Alex. in d. l. ſi cum dotẽ, §. 1. ff. ſolu. matr. Ale.
in Auth. quod locũ, nu. 9. C. de collationibus, com-
munem dicit Coraſ. in l. qui liberos, nu. 64. ff. de ri-
tu nup. Tiraq. in l. boues, §. hoc ſermone, in limit. 9.
nu. 4. vbi tñ refert diſtinctionem illam approbatã,
an qui teneatur pacto, vel legis diſpoſitione ad do-
tandum, vt primo caſu nunquam teneatur iterum
dotare, ſecundo verò teneatur, quando ſine dolo &
culpa dos ſemel data fuit perdita. Idem probauit
Ripa, in l. 2. §. 1. nu. 7. ff. ſolu. matr. Boer. deciſ. 131.
nu. 3. vbi alios citat, & cum eis tranſit Menoch. de
arbitra. iud. caſu 182. nu. 57. & vbi quis ex dolo vel
6 culpa † venit in neceſſitatem ei eſt imputanda, l. ſi
fideiuſſor, ſi neceſſaria, ff. de ſatiſd. cogan. & dicit
tex. in c. intelleximus, de iudic. quod ex ſua malitia
7 † nemo debet commodum reportare, facit l. ſi di-
ctum, in §. ſi compromiſſor, ff. de euictio.

Sed in hac quæſtione contrarium, ꝙ teneatur ni
hilominus pater de alimentis prouidere filio, qui
8 aſſignatam ſibi portionem profudit, † voluerunt
Iac. de Aret. l. libertus, qui operarũ, ff. de oper. libe.
Bal. qui eum ſequitur in l. ſcimus, nu. 11. verſi. ſexto
quæro, C. de inoſ. teſtã. vbi dicit, ꝙ pater non tene-
tur de nouo dare legitimam filio, qui eam ludendo
perdidit, ſed alimenta non poteſt denegare. & mo
uetur ex text. in d. l. libertus, & per l. Imperator, ff.
ad Trebell. vbi licet pater doloſè dilapidaret bo-
na fideicommiſſo ſubiecta, filius tamen cui ante
tẽpus fiat reſtitutio tenetur ex eis patrẽ alere, idẽ
voluit Bald. in Auth. ſi captiui, in fin. C. de Epiſ. &
cler. vbi quod non poſſunt filio dilapidatori dene-
gari alimenta, idem Bal. in l. 1. §. is naturale, num.
7. ff. de iuſt. & iur. vbi dicit, quòd filius cui dantur
bona pro alimentis, cauere debet ſe non dilapida-
turum, argumẽto l. fideicommiſſa, §. ſi quis decem,
ff. de leg. 3. Ang. in d. l. ſi cum dotem, §. 1. colum. 1. ff.
ſol. matr. vbi Caſt. nu. 7. Roma. in Auth. quod locũ,
nu. ... C. de collat. vbi etiam Iaſ. nu. 7. & ſeq. qui di
cit rationem eſſe, quia alimenta debentur filijs ra-
tione naturali, quia nullo euentu tolli poteſt, l. eas
obligationes, ff. de capi. dimin. Gui. Pap. ſing. 568.
nota pactu, Dec. in l. iura ſanguinis, nu. 5. ff. de reg.
iur. Fabia. Auth. nouiſſima, nu. 265. in fi. C. de inoſ.
teſt. Pet. Raue. in ſuo Alph. in verſ. alimenta, & rur-
ſus in verſi. filiatio, & ante hos Barb. in c. ex parte,
col. 3. de conſuet. Marſi. in ſingu. 104. vbi mouetur
ex rõne naturali, quæ fouet debitum alimentorum,
Apoſt. ad Spec. in tit. qui fil. ſint legi. §. fi. nu. 16. de-
ciſ. Pede. 124. num. 10. & ſeq. vbi dicit, ꝙ hæc opinio
verior eſt, & magis tenenda, Bonacoſ. in trac. de re-
quiſi. can. cõclu. 2. col. 4. Pariſ. Placa. Firmia. & Pa-
Cuc. in trac. de legi. põt. præterea, num. 4. fol. mihi
136. & ꝑter eos Mattheſ. Bal. Nou. Bened. Gomeſ.
& alij, quos citat Cord. in d. §. idẽ Iudex, nu. 10. vbi
tenet ẽt, ꝙ filius cauere debeat, ſe non dilapidatu-
rum, allegat pręter Bald. in loco prędicto Lamber.
de iure patro. lib. 3. q. 3. princ. art. 6. nu. 13. Et princi
pale fundamentũ horũ conſtituitur ſuper d. l. Impe
rator, ff. ad Treb. quæ tñ nihil facit, nã ibi bona erãt
patris, licèt forent ſubiecta fideicõmiſſo, nam gra-
9 uatus fideicõmiſſo pendente conditione dr̃ † vere
dominus, Caſtr. in l. fi. §. fi. ff. de leg. 2. & in conſ. 370.
nu. 2. vol. 2. Bar. in l. Marcellus, §. res, quæ, vbi Ang.
colum. 1. ff. ad Trebellian. probat text. in l. fin. §. ſed
quia noſtra, C. commu. de leg. & declaraui in conſ.
73. nu. 74. Ideo ſuggerit æquitas patrem alendũ eſ-
ſe de bonis ſuis, quæ ſibi ante diem auferuntur, at

ſecus

ſecus in alimentis quæ filio debentur, non ex pro-
prijs, ſed paternis bonis, & non tanta eſt ratio dan
di alimenta de alienis bonis, quanta de proprijs,
Præterea aduertatur, quod ibi alimenta debentur
potius ex miſeratione, quàm ex obligatione ali-
qua: nam debentur ſolùmodo patri egenti, vt text.
ibi dicit, iuncta glo. quæ legit egenti, non agenti.
Ita quoque intelligit Ange. ibi, poſt med. & Alex.
nume. 8. nam patri egenti tenetur filius ſubuenire,
etiam ſi nulla ſint bona ſubiecta fideicommiſſo,
proinde non mirum, ſi pari modo cogitur præſta-
re alimenta patri, de fructibus bonorum, quæ reſti
tutioni ſubiecta ſunt, allegant etiam id prouenire
ex naturali ratione, ſed hoc quoque nihil eſt, quia
10 naturalis ratio † non inducit obligationem, aut
neceſſitatem aliquam præciſam, ex quo continet
ſolum votum, inclinationem, & deſiderium, qui-
bus dicimur, l. ſcripto, ff. vnde lib. & pulchrè probat
Vaſq. illuſt. ca. 35. num. 15. Et hoc modo intellexit
Dec. in d. l. iura ſanguinis, num. 3. dum dicit, quòd
inſtinctus naturæ reducitur ad neceſſitatē per jus
ciuile, Roder. in l. quoniam in prioribus, in l. regni,
in 2. limitat. nu. 4. & 5. C. de inoffic. teſtam. fol. mi-
hi 268. vbi dicit ius naturale in quantum commu-
ne eſt omnibus animantibus.

In hac ergo controuerſia ita ardua, vt non ſit
facilè diſcernere quæ ſit magis communis, ego te-
neo primam opinionem, quod pater nullo iure,
nullaque humana ratione teneatur filio præſtare
alimenta, quia iam data diſſipauit dolo & fraude.
Et addo quod Bald. in cap. penult. nume. 1. de con-
11 ſuetud. inquit, filio † prodigo non eſſe a patre præ-
ſtanda alimenta, ſequitur Alex. ad Bart. in tract. de
alimen. nu. 17. Sed quia pietas Chriſtiana non pa-
titur, quod quis fame pereat, illi ſubueniendum
erit per viam, & rationem eleemoſinæ, a quo non
12 excluditur qui incidit in paupertatem † culpa ſua,
vt per Dec. in ca. quæ in eccleſiarum, nu. 36. verſic.
tertius & vltimus, de conſti. Didac. variar. reſolut.
lib. 2. cap. 16. nume. 9. verſic. contrarium, Menoch.
d. caſu 182. num. 42. In quibus locis tamen intelli-
gunt procedere, quando dolus vel culpa ordina-
rentur ad caſum, vide tamen Benincaſ. de pauper.
q. 4. num. 49.

SVMMARIVM.

1 *Pater non alit filium, qui poteſt ſeipſum alere.*
2 *Filius non petit alimenta a patre ſi poteſt viuere ex pro-
prijs operis.*
3 *Artem qui habet dicitur eſſe ſoluendo.*
4 *Pater tenetur alere filiam, quam matrimonio collo-
cauit.*
5 *Filia quæ nupſit ſine conſenſu patris, eſt alenda a
patre.*
6 *Mulier indotata ſolet ſperni a viro.*
7 *Pater tenetur filiam maritare.*
8 *Dos datur mulieri non ſolum vt poſſit nubere, ſed etiam
vt maritus ſuſtinere poſſit onera matrimonij.*
9 *Maritus cogere poteſt vxorem diuitem vt ſe dotet.*
10 *Vxor quæ non vult petere a patre quod ſe dotet, poteſt a
viro expelli.*
11 *Pater cogitur dotare filiam diuitem, & aliunde ha-
bentem.*
12 *Filius etiam artifex ali debet a patre, quando eſſet ſibi
indecorum artem illam exercere.*
13 *Poſſe non dicimur, quæ honeſtè non poſſumus fa-
cere.*
14 *Nobilis qui cœpit mendicare, poteſt etiam ſine dedecore
arare.*
15 *Hoſpitale non aſſignatur ei qui non poteſt ibi ſtare ſine
dedecore, quando alendus eſt ab aliquo.*
16 *Filius artifex alendus eſt, ſi ars non ſufficit ad ali-
menta.*
17 *Morbus excuſat, ne filius cogatur viuere ex arte.*
18 *Spurio artifici poteſt aliquid loco alimentorum relinqui,
ex quo non poteſt ſemper operari.*
19 *Neceſſitatis cauſa conceſſum, eatenus durat, quatenus
ipſa durat neceſſitas.*
20 *Cauſa regulat quamcunque diſpoſitionem.*
21 *Filius quando videatur poſſe alere ſeipſum arbitrio Iu-
dicis committitur.*
22 *Filius vt dicatur poſſe ſeipſum alere, conſiderandi ſunt
redditus, non proprietas.*
23 *Debitori, qui ceſſit bonis, alimenta ex ſuis bonis relin-
quuntur inſpectis redditibus.*
24 *Filius an ſe alere poſſit ex ſuis bonis, inſpiciuntur red-
ditus.*
25 *Filius etiam diues ali debet ab eo, qui maioratum inſti-
tuit.*

QVAESTIO VI.

IVSTA enim cauſa negandi filio
1 alimenta eſt, quando filius † po-
teſt ſeipſum exhibere, vt ad ver-
bum inquit text. in l. ſi quis a libe-
ris, §. ſed ſi filius, ff. de libe. agnoſc.
atque ibi hoc not. glo. Barto. Albe-
ric. & alij. Et hoc intelligitur non ſolum quando
filius poſſidet bona, ex quibus alimenta ſumere
2 poſſit, ſed etiam quando poteſt viuere † ex ſuis ope
ris, vt expreſsè vult Bart. in d. §. ſed ſi filius, inquiens,
quòd non eſt alendus filius, qui poteſt ſe alere ex
operis ſuis, per l. vnicam, C. de mendic. valid. lib.
11. vbi idem Barto. num. 7. dicit, quòd filio ſano &
robuſto valenti operari non tenetur pater mini-
ſtrare alimenta. Et dicit Barto. in l. libertis quos,
§. manumiſſis, nu. 3. quod tunc filius petit alimen-
ta, quando non habet vnde ſe alat, & infert ad
alimenta præterita, & ſubdit, quòd ſi quid fuit fi-
lio donatum, ex quo ali poteſt, non moleſtabit pa-
trem. Hoc etiam voluit in Authen. res quæ, num. 6.
C. commu. de legat. vbi infert ad dotem, vt ſicuti
pater non cogitur alere filium diuitem, ita nec do
tet filiam, quæ poteſt ſeipſam dotare, & in tracta.
de alimen. num. 22. inquit, quòd ſi filius artem ha-
bet, ex qua ſuſtentari poteſt, non eſt alendus a pa-
tre, But. in cap. cum haberet, vbi Barbat. nume. 10.
Abb. & Præpoſ. de eo quæ duxit in vxo. quam pol-
lu. per adulter. Abb. in ca. ſuam, nu. 10. de ſimon. &
ibi Anan. num. 7. Vital. in tract. clauſ. in clauſula, an
renunc. poſſ. alimen. col. 3. in fi. vbi loquitur, quādo
habet artem, ex qua poteſt cōſulere ſuis neceſſita-
tibus, Aretin. in l. alimenta, num. 3. C. de nego. geſt.
vbi loquitur non ſolum, quādo filius habet de pro-
pria ſubſtantia, vnde ſe alimentet, ſed etiam, quan
3 do habet artem, quia cenſetur ſoluendo † qui ar-
tem habet, glo. parua, in l. etiam, ff. ſolu. matr. &
in l. ſi quis argentum, C. de donat. Bald. Nouel. in
tract. dotis, par. 1. ſpecia. 16. col. 2. verſi. ſi tamen ta-
lis filia, Bulga. in l. 1. num. 27. ff. ſolu. matrim. & Viſi
tar. nu. 105. qui dicit, quòd pater liberatur ab one-
re alendi, quando filius habet vnde ſe alat, Socin.
conſil. 1 a t nu. 47. vol. 4. vbi, quòd pater non alit fi-
lium, qui poteſt ex induſtria viuere, Alciat. in
conſ.

Google

conſi.243. num.2. vbi quòd alendus non eſt filius,
qui habet artificium, vnde poſſit ex proprijs lu-
cris ſe alere, & in conſi.338. in princ. addo Abb. in
c.2. de conuerſ. infidel. Dec. in conſi.577. nu.3. vbi,
quod pater non alit filium, qui ſeipſum alere po-
teſt ex artificio, Caccialup. in l. frater a fratre, nu-
mero 106. in fine, ff. de condit. indeb. vbi numero
109. inquit, quòd ſi quis filius poſſet victum ſibi
quærere ex operis licitis & honeſtis, & nollet, tunc
abſque alia cauſa poſſent ei alimenta denegari,
Tiraquel. in tract. de nobilit. c.20. num.10. de iure
primogen. q.75. nu.2. Natta in conſi.20. nu.12. Et
dicit Socin. in conſi.8. nu.13. vol.2. veriſſimam eſſe
regulam, quòd filijs præſtentur alimenta, quando
habent aliunde, & procedere etiam, quando ni-
hil habent, modò ex operis & induſtria poſſint
ſe alere, vel ex exercitio. Et ponit rationem, quia
cum alimenta debeantur Iudicis officio, & ſan-
guinis iure, ne filius fame pereat, tale officiũ ceſ-
ſat, quando habet de proprio, vel poteſt alimen-
ta lucrari ex artificio, Pau. de Citad. in tracta. de
iure patron. in 6. par. artic.4. nu.5. Aſcan. Clem. in
tract. de patr. poteſt. effect.17. nu.31. in fin. Rolan.
in conſi.5. nu.3. Lancello. Gall. in conſuetud. Alex.
in verſ. ſolidus, q.6. nu.32. Cordub. in d. l. ſi quis a
liberis, §. ſed ſi filius, nu.1. ff. de liber. agnoſcen. vbi
multos allegat, quorum tamen pars maxima lo-
quitur in filijs naturalibus, & latius, nu.125. Be-
nincaſ. in tract. pauper. in 7. q. in 2. ſpecia. iudic.
nu.24. Præpoſ. c. cum haberet, nu.5. de eo qui dux.
in vxo. Ex hac concluſione poſt Bart. in d. §. res
quæ, inferunt multi non eſſe dotandam filiam,
quæ iam nupta eſt, quia alimenta habet a viro. Et
hoc ipſum voluit Bart. in l. mulier, §. cum propo-
neretur, ff. ad Trebellian. & communem dicit Ca-
ſtren. in l. ſi ſocer, nu.4. ff. ſoluto matrimonio. Sed
verior eſt & magis communis contraria opinio,
4 quæ habet, quòd pater filiam ſuam † nuptam te-
netur alere ſicut eam, quæ nondum eſt in matri-
monio collocata, cuius author eſt glo. in l. obliga-
mur, ff. de actio. & obligat. in verſi. l. quam reputat
ſingularem Nicol. de Neap. in rub. ff. ſoluto ma-
trim. Ang. in Authen. res quæ, vbi ad hoc inducit
text. in l. qui liberis, ff. de ritu nupti. & Bal. in d. Au
then. res quæ, nu.10. vbi contra Bart. infert, quod
pater non poterit pro dotãda filia iam nupta alie-
nare bona fideicommiſſo ſubiecta, idem Bal. Imo.
Cuma. & Rom. in l.1. ff. ſolu. matrim. in cap.1. de
adult. Ale. in conſi.139. nu.8. vol.2. communem di-
cit Coraſ. in d. l. qui liberos, nu.99. vbi ait, proce-
5 dere etiam quando nupſiſſet ſine † patris conſen-
ſu. hanc ſequuntur ſententiam Iaſ. Didac. Silua.
Natta, & alij citati per Cordub. in d. §. ſed ſi filius.
Et comprobatur ratione, quia etſi maritus tenea-
tur vxorem alere, quam duxit ſine dote, vt in l. fi.
C. de repud. & dixi ſupra, tamen cum indotata ſo
6 leat † ſemper a marito ſperni, & male tractari, l.
fin. C. de Velleia. verſatur fauor mulieris etiam in
hoc, quod nuptæ dotentur. Accedat quod pater
7 duo † tenetur filiæ præſtare, matrimonio ſcilicet
collocare, & dotare, at licet in nupta ceſſet vnius
implementum, non tamen eſt ſatisfactum alteri.
Ita probat tex. in d. l. qui liberos. Addo, quod dos
non tantum ea cauſa datur, vt mulier poſſit nube-
8 re, ſed etiam vt maritus onera † matrimonij ſuſti-
nere poſſit, l. pro oneribus, C. de iure dot. l. vbi ad-
huc, C. eodem titulo, c. ſalubriter, de vſur. Et quod
dixi de dote danda, vt filia melius tractetur, con-
ſiderat Io. Lup. in d. c. per veſtras, in 3. not. in §.20.
nu.4. fol. mihi 147. vbi & in præcedentibus tenet
hanc opinionem, & ſequitur Cordub. loco prædi-
cto, facit, quia etſi maritus cogatur alere vxorem,
quam duxit ſine dote, tamen petere poſſit, quod
9 ipſa † ſe dotet, ſi eſt diues, ſecundum Bal. in l. fina.
C. de ſent. quæ ſine cer. quant. alias expellere pote
rit eam, vt probaui ſupra, loquendo de marito,
qui tenetur vxorem alere, & non minus expelli
10 meretur vxor, † quæ non vult dotem petere a pa-
tre, cum poſſit, quã ea, quæ ſe non vult dotare cũ ſit
11 diues: demum pater † cogitur dotare filiã diui-
tem, & habentem aliunde, vt probatur in l. fin. C.
de dot. promiſſ. vbi glo. Bal. Ang. & alij, in d. l. qui
liberos, vbi Coraſ. nu.96. dicit, quod ita tenent om
nes, ergo tenetur etiam dotare eam, quæ ſit nu-
pta, quia minus videtur debita dos filiæ diuiti,
quæ poteſt virum inuenire, a quo bene tractetur,
quam filiæ nuptæ, quæ ſi non habet dotem, malè
tractabitur.

Quod autem dictum eſt, non eſſe alendum fi-
lium, qui poteſt ex arte quærere ſibi victum, pro-
cedit, quando non eſſet ſibi indecorum exercere
artem illam, vel operari, alias ſi facere hoc non po
12 teſt ſine dedecore, alendus † eſt etiam, ſi poſſit ex
arte victum quærere, vt poſt Petrum voluit Bar-
tolus, in d. l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, ff. de li-
13 ber. agnoſcen. quia non dicitur poſſe, † quòd ho-
neſtè filius facere non poteſt, l. nepos Proculo, ff.
de verbor. ſignific. l. ſi filius, C. de condit. inſtit. Et
hoc etiam voluit Bart. in l.1. nu.7. C. de mendic. va
lid. vbi dicit, alendum eſſe filium induſtrium, cui
ſecundum natalium conditionem verecundum eſ
ſet operari, concludit tamen, quod nobilis gene-
14 re, qui cępit mendicare, † cogitur terram arare,
quia longè magis indecorum eſt mẽdicare, quàm
arare. Idem tenuit Bart. in tract. de alimen. nu.12
vbi ait, quod miles, vel homo nobilis eo ipſo,
quod eget, alendus eſt, etiam ſi ſciat operari, Vi-
tal. in tract. clauſ. tit. an renuncia. poſſ. alimen. col.
3. in fi. Caccialup. in d. l. frater a fratre, nu.106. in
fine, ff. de cond. indeb. Crot. in l. ſi conſtante, in 1.
lectu. nu.15. ff. ſoluto matrim. vbi dicit, quòd nobi-
lis non tenetur operam dare vilibus exercitijs,
Abb. in c.2. nu.5. de conuerſ. infidel. Tiraquel. d. c.
20. nu.104. & multos citat Cordub. in d. §. ſed ſi fi-
lius, nu.131. vbi multos citat, qui loquuntur in di-
uerſis terminis, & facit, quod voluit Bald. in l.1. §.
ſcimus, C. de lat. lib. tollen. vbi, licèt loco alimen-
15 torum ſufficiat, quòd † alendus recipiatur in ho-
ſpitali, tamen hoc fallit, quando in eo non poſſet
ſtare ſine dedecore, Lup. in c. per veſtras, in ter-
tio notab. §.23. nu.9. de donat. inter virum & vxo.
Tiraq. de nobili. c.20. num.107. Didac. in epit. de
ſponſ. par.2. c.8. §.6. nu.9.

Declaratur item non procedere, quando ex ar-
tificio, vel etiam ex ſuorum bonorum redditibus
tantum quis non poſſet percipere, quod ſufficiat
16 † ad alimenta, quia tunc quod deeſt ad integra ali-
menta, ſupplendum eſt per patronum, vt colligi-
tur ex d. §. ſed ſi filius, a contrario ſenſu, Cordub.
ibi, nu.132. vbi idem dicit, quando morbo aliquo
laboraret, per quem ſibi minimè liceret operari,
& ſubdit arbitrio Iudicis committi, qualis dica-
17 tur ſufficiens † morbus, argumentum l. fin. ff. de li-
ber. agnoſcen. Et dicit hermium non eſſe talem,
vt apud eum videri poteſt. Ideo Crauet. in conſil.
199. & num.1. & 7. dicit quòd ſpurio relinqui ali-

quid

Digitized by Google

quid poteſt pro alimentis, quamuis artem habeat,
18 † ex quo non poteſt quis ſemper operari ob multa
impendimenta quæ poſſent cõtingere, & facit quia
inductum ex cauſa neceſſitatis eatenus locum ha-
19 bet, quatenus durat † neceſſitas, l. Senatus, ff. de
offic. præſ. l. 1. in fi. ff. de fer. Barto. in l. 1. §. nunciatio,
col. 3. verſ. quandoq; fit iuris noſtri, ff. de operis no-
ui nunciat. Anchar. in c. 1. col. 2. in 6. notab. de ſtatu
monach. Cũ ergo onus alendi remittatur propter
lucrum, quod fit ex arte vel redditu, qui percipitur
ex bonis, debet eatenus cẽſeri remiſſum, quatenus
ex arte aliquis poteſt & non vltra, quia omnis di-
20 ſpoſitio † regulatur ſecundum ſuam cauſam, l. cum
pater, §. dulciſſimis, ff. de leg. 2. l. cum tale, §. falſam,
ff. de condit. & demõſtr. l. non dubium, C. de legib.
Ange. in l. emptorem, §. Lucius, ff. de pact. Natta in
conſi. 546. nu. 12.
21 Quando autem filius dicatur poſſe alere † ſeip-
ſum, arbitrio Iudicis ſtandum eſt, per text. in d. l. ſi
quis a liberis, §. ſed ſi filius, Ioan. Lup. in d. cap. per
veſtras, in 2. notab. §. 23. num. 9. vbi allegat, hoc vo-
luiſſe Bal. in l. 1. §. ſed ſcimus, C. de latin. lib. tollen.
vbi tamen mihi hoc non dicet, licet ita quoque re-
ferat Cordub. in d. §. ſed ſi filius, nume. 2. quidquid
tamen ſit, certum eſt, quòd non attenditur pro-
prietas, ſed conſiderari debet, an filius viuere poſ-
22 ſit ex redditu bonorum, quæ † habet ſecundũ Bal.
in l. fin. §. ipſum autem, in princ. C. de bon. quæ libe.
vbi loquendo in filio naturali, dicit, quod non de-
bet vendere proprietatem rei, quã habet vt ſe alat,
eſt optimus text. in l. qui bonis, ff. de ceſſio. bono. vt
ei qui bonis ceſſit, relinquatur, quòd ſufficiat pro
23 alimentis, eſt inſpiciendum † quantum redigi poſ-
ſit ex fructibus, non quantum ex proprietate, & il-
lum textum ad hoc ſingularem dicit Aretin. in l.
alimenta, colum. 1. in fin. C. de nego. geſt. vbi dicit,
24 hoc idem ſeruari in cognoſcendo † an filius ſuffi-
cienter habeat vnde ſe alat, & tex. in d. §. ipſum au-
tem, dicit ſingu. Dec. in c. Epiſcopus, nu. 12. de præ-
ben. & dicam in tit. qualiter ſint præſtanda alimen
ta, & quod dixi, ſtandum eſſe arbitrio Iudicis, vo-
luit etiam Soc. iun. in conſi. 8. num. 13. vol. 3. vbi ex-
preſsè loquitur in filio.

Limita tamen, vt etiã diuiti filio præſtanda ſint
25 † alimenta ab eo, qui maioratum inſtituit, Cin. in
l. ſancimus, C. de nupt. Ludou. Molin. de primoge.
Hiſpan. lib. 2. c. 15. nu. 6.

SVMMARIVM.

1 *Filius qui deceßit a patre, non eſt alendus ab eo.*
2 *Vxor quæ diſceßit a domo viri, non eſt ab eo alenda.*
3 *Pater cogere poteſt filium, vt ſecum habitet.*
4 *Pater non cogitur alere filium coniugatum. vbi vide de veritate.*
5 *Dotis fructus ſunt mariti.*
6 *Maritus alit vxorem etiam indotatam.*

QVAESTIO VII.

1 NEc † minus iuſta eſt cauſa negan-
di alimenta, quando filius domum
patris exiuiſſet, & ibi vellet ea ſibi
præſtare, tunc enim pater non te-
netur, ita tenet glo. in ca. ſignifica-
ſti, in verſic. communis, de diuort.
2 quæ tamen loquitur de vxore, † non de filio, ſed
eam ad filium deducit, Pinell. in l. 1. par. 1. num. 54.
de bon. matern. qui allegat etiam Lup. in §. 64. nu.
6. & 10. in rub. de donatio. inter virum & vxo. ſed il
le loquitur in vxore. In filio autem ponit Emanu.
Soarez, in verſi. filius, num. 185. Aſcan. Clem. in tra-
cta. de patr. poteſta. in effect. 17. num. 32. Ratio eſt,
quia minori cum impendio præſtantur in domo,
3 quàm extra, vltrà quod pater compellere † poteſt
filium vt ſecum habitet, ſecundum Ange. in conſil.
85. nu. 3. Et dicit Bald. Nouel. de dot. par. 7. priui-
leg. 34. nu. 5. verſi. & ſicut, quod ſicut vxor habitare
tenetur cum viro, ita filius non poteſt patrem de-
ſerere, Boet. in deciſ. 195. num. 5. Pinel. d. l. 1. par. 1.
nume. 53. Vbi, etſi dubitet in reliquis, vult tamen
hoc eſſe verum, quando vult filius ali a patre, mul-
tis tamen caſibus filius eſt extra domum alendus,
quos ponam in titulo, qualiter præſtanda ſint ali-
menta.

Eſt & alius caſus, in quo filio alimenta negari
4 poſſunt, quando ſcilicet filius eſt † coniugatus, ita
voluit Amanel. in ſingu. 182. per l. fin. C. de alen. li-
ber. eum ſequitur Aſcan. d. tracta. de patr. poteſta.
effect. 17. numero trigeſimoprimo, vbi dicit, ratio-
nem eſſe, quia filius coniugatus habet dotem vxo-
5 ris, ex qua poteſt ali, fructus † enim, qui inde per-
cipiuntur, ſpectant ad maritum, l. pro oneribus,
C. de iure dot. l. dotis fructus, ff. eodem titu. Hæc
tamen deciſio mihi non probatur, nam d. l. fin. nul-
lum facit verbum de filio coniugato, & ratio Aſca.
non eſt bona, quia nõ generalis. Quid enim ſi vxo-
rem indotatam haberet, vel ſi dotis fructus non
ſufficerent pro alimentis, nonne pater tenebitur?
Crederem benè procedere in filia maritata, quam
pater non tenetur alere, quia habet maritum qui
6 tenetur illam alere, † etiam ſi indotatam duxerit,
l. quod ſi nulla, ff. de relig. & ſumpt. fun. Cin. &
Bald. in dicta l. pro oneribus, Barto. & alij in l.
quod in vxorem, C. de nego. geſt. & dixi ſuprà: &
quòd dicta deciſio ſit falſa, probauimus in titu.
quibus debeantur alimen. vbi demonſtrauimus
patrem cogi ad exhibendum non ſolum filium,
ſed etiam nurum & nepotes ex filio, item, vt ibi
dixi, alit filium qui ſine ſuo conſenſu duxit in vxo-
rem.

SVMMARIVM.

1 *Pater non alit filium, quando non habet pro ſeipſo.*
2 *Charitas ordinata incipit a ſeipſo.*
3 *Nemo tenetur propriæ ſaluti alienam præferre.*
4 *Prouideri ſibi prius, quàm alijs quilibet tenetur.*
5 *Pater pauper non tenetur dotare filiam.*
6 *Paſcua interdici poſſunt forenſibus, quando non ſufficiũt pro terrigenis.*
7 *Frumentum quando non ſufficit pro incolis, interdicitur forenſibus extractio.*
8 *Pater alit filium ſecundum vires ſui patrimonij.*
9 *Nemo tenetur victum proprium arctare, vt alium alat.*
10 *Pater vt cogatur alere filium, probandum eſt, quod tempore litis conteſtatæ eſt diues, nec ſufficit, quod poſtea habuerit.*
11 *Pater habens capitale, non cogitur negotiari, vt filium alat.*
12 *Pater vt cognoſcatur ſi poteſt ſe & filium alere, attenduntur redditus.*
13 *Regula onus probandi fallentiam transfert in aduerſarium.*
14 *Paupertas probari debet allegante.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO VIII.

NON etiam alendi filium onere gra
uatur pater, cuius ſubſtantia eſt
ita attenuata, vt pro alimẽtis pro
1 prijs † non ſufficiat, vt probat tex
tus in l. penult. ff. de libe. agnoſ. in
ſi. vbi vult, egentem patrẽ nõ obli
gari ad alimenta erga filium. Prima enim & ordi-
2 nata charitas a † ſeipſo incipit, l. præſes, C. de ſer-
uitut. & aq. & nemo tenetur alienam propriæ ſa-
3 luti † præferre, gloſ. in c. 1. §. fin. in verſic. potuerit,
de alien. feud. pat. gloſ. prima, in capitulo 1. quib.
mod. feud. amittan. & quilibet magis tenetur ꝓ-
4 uidere † ſibi, quàm alijs, l. Iulia. ff. ſi quis omiſſ.
cau. teſtam. Bald. in l. 1. colum. 5. C. de inoffic. do.
& hoc etiam voluit Bartolus in Authen. res quæ,
num. 4. C. commun. de legat. vbi infert, quod pater
5 pauper, non etiam tenetur dotare † filiam. Idem
voluit Salicetus in dicta l. præſes, vbi eum ſequi-
tur Padil. nu. 14. Afflict. in deciſ. 290. nu. 9. vbi in-
fert, quod etſi vniuerſitas conſueuerit mittere ſua
animalia in paſcua alterius vniuerſitatis, ſi tamẽ,
vel imminuta ſunt paſcua, vel numerum armen-
torum auxit domina paſcuorum, ita quod ea vix
6 ſufficiunt † pro ſuis animalib. poteſt non obſtante
conſuetudine interdicere ingreſſum, & claudere
paſcua: dicit etiam, quòd vbi frumentum regni
7 non ſufficit pro vſu † regnicolarum, denegandæ
ſunt tractæ. Hoc idem tenuit Nicol. de Neapo. &
Iaſon, in §. ſed & ſi quis, Inſtitut. de actin. in princ.
vbi inferunt hanc eſſe rationem, quare pater non
teneatur in plus quam facere poſſit, nam ſi pater
ipſe egeret, & filius eſſet diues, tali caſu filius te-
neretur patrem alere, ergo multo magis retine-
bit pater, ne inde habeat neceſſe alimenta pete-
re a filio. Eandem deciſionẽ ſequutus eſt Alciat.
in tracta. præſumpt. reg. 1. præſumpt. 52. nu. 4. & in
conſi. 243. nu. 3. vbi tamen nihil allegat, Beninc. in
tract. pauper. in 7. q. prin. in ſecunda ſpecia. nu. 21.
& ſequen. Aſcan. in d. tract. patr. poteſt. in 17. ef-
8 fect. nu. 22. Tenetur enim pater † filium alere ſe-
cundum ſui patrimonij ſubſtantiam & vires, §. il-
lud quoque, in Authen. neque virum. Et dicit Bal.
in l. 1. §. officio, in fi. ff. de tute. & ratio. diſtrahen. ꝙ
9 nemo coarctate tenetur ſibi victum, vt † aliũ alat,
ſequitur Natta in conſi. 387. nu. 8. Cordub. d. l. ſi qs
a liberis, §. ſed ſi filius, nu. 134. Eandem ſententiam
ante omnes probauit glo. in l. ſi quis a liberis, §. ſi
mater, in verſ. neceſſario, ff. de liber. agnoſc. Cor-
dub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, num. 87.
Et probant omnia iura, quę ſupra allegauimus ad
probandum, quod patre inope tenentur mater,
auus, & aliæ perſonæ, quas ibi enumerauimus, &
facit, ꝙ in Euangelijs legitur apud Matth. ca. 22.
ibi, ite ad vendentes & emite, ne fortè non ſuffi-
ciat nobis & vobis. Aduertendum tñ in hoc, quod
conſtare patrem habere redditus ſufficientes tem
pore litis conteſtatæ, vel tempore ſententiæ, nec
ſufficeret probare, ꝙ aliquando habebat capitale,
ex quo lucrabatur, quia etſi in reb. particularib.
præſumatur de præterito in præſens, l. ſiue poſſi-
10 detis, C. de probatio. tñ hoc non procedit † in re
vniuerſali, vt eſt peculium vel capitale, ſecundum
Bar. in l. confirmatione, ff. de cõfirmat. tuto. ſequi-
tur Alex. in conſ. 47. nu. 14. vol. 1. vt in terminis Al-
ciat. in conſi. 243. nu. 3. Addit ẽt Alciatus loco præ-
dicto, ꝙ etiam ſi pater haberet capitale, non ta-
11 men cogitur negotiari, † nec reperitur iure cau-
tum, argumento l. nec emere, C. de iur. delib. &
ſubdit etiam Alciat. quod ad cognoſcendum, an
pater poſſit ſeipſum alere, & filium, attenduntur
12 redditus † bonorum, non autem quantitas patri-
monij, quia alimenta præſtanda ſunt de lucro, non
de capitali, l. 3. §. 1. ff. vbi pupil. educ. debe. Salic. in
l. 1. C. de alimentis pup. præſtan. Alex. in conſ. 100.
vol. 1. Credo tamen quod ad patrem ſpectat onus
probandi, quod redditus non ſufficiant pro ſuis
alimentis, & hoc duplici ratione, quia filius habet
13 pro ſe regulam, ideo pater † qui allegat fallen-
tiam, tenetur probare, glo. in l. omnis diffinitio, ff.
de regul. iur. Et dicit Bart. in l. ſecunda, col. 1. ff. ſi
quis in ius vocat. non ier. ꝙ res eſt certa pro illo,
qui habet regulam, Dec. in l. iubere cauere, num. 2.
ff. de iuriſdict. omnium iud. cum alijs apud Domi-
num Becium, in conſ. 2. num. 16. & ſeq. Secunda eſt
14 ratio, quia vbi paupertas ab aliquo allegatur, † eſt
per illum probanda, ſecundum gloſ. in l. ſi vero, §.
qui pro rei qualitate, in verſi. dubitetur, ff. qui ſa-
tiſda. cogan. quæ eſt melior de iure, ſecũdum Bal.
in l. non prius, C. quando fiſc. vel priua. Ang. in §.
hinc nobis, verſ. imò ſuas, in Authen. de hæred. &
Falcid. Alciat. in tract. præſumptio. regu. 2. præ-
ſumpt. 27. nu. 5. Tiraq. de retract. conſang. §. 32. gl.
1. nu. 95. Natta in conſ. 744. nu. 3. D. Becius in conſ.
105. nu. 28. Ex prædictis infertur, ꝙ eatenus tene-
bitur pater filium alere, quatenus ſibi ſupereſt de-
ductis proprijs alimẽtis, quia etſi paupertas eum
eximat ab onere alendi, tamen eatenus excuſat,
quatenus per eum impeditur pater præſtare filio.
Si ergo impedimentum non recipiat integram
alimentorum præſtationem, ab eo non liberabi-
tur quod præſtare poteſt, quia recipiunt alimen-
ta diuiſionem per tempora & quantitates, & quæ
ſupra dicta ſunt de filio, intelligi debent de quo-
cunque deſcendente, intelligi idem debent in hæ-
redibus patris.

SVMMARIVM.

1 *Spurio alimenta non debentur ſi poteſt ex bonis, vel arte viuere.*
2 *Ius alendi deriuatur a naturali iure.*
3 *Natura eſt omnibus communis tam ſpurijs, quàm legitimis.*
4 *Liberi naturaliter omnes naſcuntur.*
5 *Spurius & legitimi eodem iure cenſentur quo ad alimenta.*
6 *Pater non dotat filiam ſpuriam, quæ de bonis, vel arte ſua poteſt viuere.*
7 *Spurius non alitur a patre, quando ex redditibus, & ex arte ſimul poteſt ali.*
8 *Maritus dicitur alimenta habere, quando partim ex bonis, & partim ex arte poteſt viuere.*
9 *Spurius quando dicatur habere aliunde, ſtatur arbitrio Iudicis.*
10 *Pauper iudicatur arbitrio Iudicis.*
11 *Spurio, an relinqui poſſit, qui poteſt ex arte viuere.*
12 *Diſpoſitio omnis intelligitur ſecundum præſentem ſtatum.*
13 *Dotari in futurum quilibet præſumitur.*
14 *Futuri iudicium fieri debet in meliorem partem.*
15 *Argumentum a communiter accidentib. eſt validum.*
16 *Filio naturali legatum ſuſtinetur, quatenus indiget & euaneſcit, ac reuiuiſcit prout neceſſitas deficit, & ſuperuenit.*

Paro-

17 *Parochus cogit parochianos ad offerendum ſibi pro victu.*
18 *Conſuetudines piæ ſeruandæ ſunt.*
19 *Cum de vno diſputamus, cætera ſupponuntur habilia.*
20 *Maritus exigitur in totum, nulla habita priuilegij ratione, quando habet artem vtilem pro victu.*
21 *Diſpoſitio intelligi debet ita vt aliquid operetur.*
22 *Pactum operari aliquid debet vltra ius commune.*
23 *Statutum non reſtringitur ſecundum ius commune, quãdo nihil operaretur.*
24 *Appellare non licet ab interloquutoria etiam in caſibus a iure communi permiſsis, quando appellatio eſt prohibita ſtatuto.*
25 *Spurius artifex alendus eſt, ſi indecens eſt ſibi artem exercere.*
26 *Mater nobilis non cogitur lactare filiam intra trienniũ.*
27 *Exequutor ad diſtribuendum bona inter pauperes deputatus, poteſt dari nobili, qui non habet ſecundum condecentiam, licèt habeat pro neceſsitate.*
28 *Exequutores poſſunt dare nobili, quæ cum ſua dote non poteſt nubere pari.*
29 *Eleemoſyna quando ei quoque danda ſit, qui non eget, ſed non habet ſecundum condecentiam.*
30 *Poſſe non dicitur, qui honeſtè non poteſt.*
31 *Filiæ ſpuriæ, vel naturali minor dos datur, quàm legitimæ.*
32 *Natalium conditio attendi debet in dotando.*

QVAESTIO IX.

FILIVM naturalem vel ſpurium docuimus alendum eſſe a patre, vbi
tractauimus de perſonis, quib. debentur alimenta, quid verò ſi talis
habeat ex ſeipſo, an ſit alendus a patre. Et ſanè cum dixerimus legitimo & naturali alimenta minimè præſtanda eſſe
quando ipſe ſibi poteſt victum quærere ex arte, induſtria, vel operis, vel quando habet bona, quorũ
fructus ſufficiunt ad alimenta, non eſt dubitãdum,
1 quin idem ſit in naturali & ſpurio, † quibus alimẽta debentur, non tam ſtricta ratione quemadmodum legitimis & naturalibus debita, ita arguit
Dec. in conſ. 376. col. 1. Et idem eſt, ſi dicamus pari
ratione deberi tam naturalibus, quàm legitimis &
naturalibus, quod iuſtus exiſtimo, cum ius alendi
2 deriuatur a quodam naturali iure, † de quo in l. 1.
in fine, ff. de iuſtit. & iur. & Inſtitu. de iure natu.
gent. & ciuil. §. 1. natura autem ſit omnibus filijs
3 communis † tam legitimis, quàm naturalibus, l.
hos accuſare, §. omnibus, ff. de accuſat. & ſecundum
4 naturam omnes filij naſcebantur liberi, † & eodẽ
iure cenſebantur, vt in Authen. quib. mod. natu. efficiau. ſui, §. licet, & Inſtitu. de iur. natur. gent. & ciui. §. ius autem gentium, & quod æqualis ſit omniũ
5 filiorum conditio † quando tractamus de alimentis, voluit Lup. in capit. per veſtras, In tertio notab.
§. 23. nume. 11. de donation. inter virum & vxorẽ,
& Paleot. in tract. de noth. & ſpur. cap. 47. & 48. Tiraquel. in tract. nobilit. c. 15. nume. 35. Quod igitur
filio naturali non egenti, ſed aliunde habenti non
ſint debita alimenta, probatur in l. ſi quis a liberis,
in §. ſed ſi filius, ff. de liber. agnoſc. vbi Bart. Bald. in
in conſil. 116. volum. 2. Butr. Abb. & Præpoſ. in cap.
cum haberet, de eo qui duxit in vxo. quam pollu.
per adulter. Calcan. in conſ. 59. nu. 1. in fin. Dec. loco prædicto, Caccialup. in l. ſi qua illuſtris, num. 93.
C. ad Orfician. vbi dicit, ꝙ ſi filius poteſt ex arte vel
bonis ſuis ſe alere, tunc pr̃ non poteſt aliquid relinquere illi pro alimentis, Nicol. de Vbal. in tractat.
de ſucceſſio. ab inteſta. par. 1. nu. 46. Bald. Nouel. in
tract. de dot. par. 6. ſpecia. 16. col. 2. Io. Lup. in d. §.
23. nu. 7. Didac. in epitom. de ſponſ. par. 2. c. 8. §. 6.
nu. 9. Duen. in regu. 376. limitat. 1. Paleot. de noth.
& ſpur. c. 48. nu. 6. Benincaſ. in tracta. de pauper. in
7. q. princip. in 2. ſpecia. iudic. num. 24. Beninten. in
deciſ. Rot. Bonon. 22. nu. 10. vbi allegat Guid. Pap.
& Capel. Tholoſ. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §.
idem reſcripſit, §. 28. ff. de liber. agnoſc. Crauet. in
conſ. 199. nu. 1. ver. ſimiliter non cogitur, Bart. in §.
diſcretis, nu. 3. in Authen. quib. mod. natura. effic.
ſui, Pariſ. conſi. 14. nu. 28. vol. 2. Galliau. in conſuet.
Alex. verſ. ſolidos, q. 6. num. 35. Bonacoſ. de æquita.
canon. conclu. 2. col. 3. fol. 10. Ludou. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 2. c. 15. num. 46. Eadem ratione
6 pater † non tenetur dotare filiam naturalem, quæ
habet aliunde, vel quæ ex artificio poteſt ſe alere
& dotare, eſt text. in l. vxorem, §. pr̃ naturalis, ff. de
leg. 3. per quam ita voluit Bal. in l. neque mater, C.
de iur. dot. eſt etiam glo. in l. ſi maritus, ff. ſolu. matrimon. Rom. in l. 1. ff. ſolu. matrim. Iaſon in Auth.
res quæ, nu. 32. limitatio. 7. C. commu. de leg. Bar.
& Bal. in d. l. ſi maritus, Butr. & alij, in d. c. cum haberet, Bald. Nouel. d. ſpecia. 16. col. 2. in fin. ver. ſi tñ
talis filia, vbi dicit, hoc caſu ceſſare æquitatem iuris canonici, cum haberet aliunde, Benedictus in
c. Raynutius, in verſ. vxorem nomine Adelaſiã, nu.
126. de teſtam. Io. Lup. in d. §. 23. nu. 7. hanc ſententiam ſequitur Cordub. d. §. idem reſcripſit, nu. 28.
& ſeq. vbi allegat Didac. Boer. Rolan. Crauet. &
Boetium. & facit, quia vbi filia habet de proprio,
vel ex arte, aut induſtria, poteſt acquirere, tunc
ceſſat ratio legis, quæ obligationem alendi induxit, ne ſcilicet filius priuatus alimẽti fame pereat,
vel cum turpitudine patris cogatur mendicare; &
non eſt neceſſe, vt dicatur aliunde habere, quod
redditus bonorum, quæ poſſidet ſufficiant ad alimenta, vel tantum ex arte lucrum faciat, quòd
ſufficiant pro alimentis, ſed ſat eſt, quod ex bonis
7 & † ex arte ſimul iunctis habeat vnde viuat. Ita declarat Socin. in conſi. 121. no. 48. vol. 3. vbi infert ad
priuilegium, quod habet maritus, ne exigatur vltra, quam facere poſſit, quia ſat eſt, ſi ſibi ſuperſit,
quantum ſufficiat pro alimentis, ſiue ex bonis, quæ
poſſidet, ſiue ex arte, ſiue ex omnib. ſimul iunctis,
8 † quia omni caſu ceſſat ratio, ne cogatur mendicare. Adde etiam, quòd arbitrio Iudicis committitur, quando filius dicatur habere aliunde, † ſe-
9 cundum Bald. in l. 1. §. ſed ſcimus, C. de latina lib.
tollen. quem ita intelligit Lup. d. §. 23. num. 9. in fi.
ſed melius facit, quia quis pauper dicatur arbitra-
10 ri debet Iudex † ſecundũ Bart. in l. ſi conſtante, nu.
14. vbi Iaſon, Caſtren. Ale. & alij, ff. ſoluto matrim.
Barbat. Felin. Iaſ. Dec. Curt. iuo. Papus, & multi
alij, quos citat & ſequitur Menoc. in tract. de arbitrar. iudic. caſu 65. num. 7. vbi dicit communem, &
eſt gloſ. in Authen. præterea, in verſic. locuples, vbi
Bal. Alex. Iaſ. & Dec. C. vnde vir & vx. Egid. Bell.
Alciat. & alij, quos citat & ſequit̃ Benincaſ. in tracta. de pauper. in 6. q. num. 17. & ſeq. Et in terminis
noſtris, quod arbitretur Iudex, quando filius dicatur habere aliunde, voluit Crauet. in conſ. 200. nu.
10. verſic. circa legatum alimentorum.

Quòd tamen dictum eſt ſupra, nihil relinqui
poſſe ſpurio, qui artem habet, vel induſtriam, ex
11 qua poteſt lucrari ſibi victum, non † placet Crau.
in

in conſilio 199.col.1.quia etſi hodie poſſit operari,
cras tamen ſorte non erit aptus labori, vel caſu ali
qno erit impeditus, & eum ſequitur Paleot. in d.
tract.de noth.& ſpur.ca.48. nu.6. quia ſpurius non
poteſt ſemper lucrari, nec ſemper ſe alere, & idem
probauit additio.ad Deciũ,in d.conſi.576.vbi ſub-
dit,quod ita practicatur.mouetur Cranet.quia di-
citur pauper, qui non habet ex bonis ſufficientes
redditus ad alimenta.Sed eum impugnat Cordub.
in d.§.ſed ſi filius,numero 127.qui tamen intelligit
Craue.loqui ſolum in eo, qui poteſt operã date co-
lendis prædijs. Cum tamẽ indiſtinctè loquatur de
quocunqne opifice, vel qui poſſit ex arte vel labore
victum ſibi quærere. Et ſanè opinio Crauet. mul-
tum æqua videtur, vt poſſit pater relinquere filio
naturali alimenta, etiam ſi poſſit ex induſtria ſe-
ipſum alere, ſed argumenta eius non conclodunt.
Et primo quidem non obſtat, quòd non ſemper
filius poſſit operari, nec ſemper lucrari, quia re-
ſpondeo,attendi debere ſtatutum præſentem,vt is
dicatur non inops, qui præſenti ſtatu inſpecto vi-
ctum ſibi quærere poteſt. Omnis enim diſpoſitio
12 ſecundum præſentem † ſtatum intelligitur, cap.2.
de iureiur. Tiraq.in præſat. l.ſi vnquam, nu.166. C.
de reuoc.donat.& in futurum præſumitur quælibet
13 † dotari poſſe,l.ſi deſunctus,C.arbitr.tute.l.iura,§.
deficientium, ff.de muner.& honor. Alciat. in trac.
præſumpt.reg.2.præſumpt. 27. numeto 3.quia vbi
14 de futuro dubitamus, ſemper in melius † ſperare
debemus, l.inter ſtipulantem, §.ſacram, ff. de ver-
bor.oblig. Alciat. loco prædicto, & a communiter
accidentibus, qui habet artem, acquirit ſibi victũ
pro omni tempore,& valet argumentum a commu
15 niter † accidentibus,c.1.vbi Car.Imo. Abb. & alij,
de cler.non reſident. l.ideoque, vbi glo.& alij, ff.de
legibus,latè Euerar. loco 56. vbi multos cumulat,
& lex ſemper applicatur ad ea,q̃ frequentius acci-
dunt,l.nam ad ea,ff.de legibus. Et in propoſito in-
quit Caccialup. in d.l.ſi qua illuſtris,num.93.quod
16 legatum filio ſuſtinetur † qnatenus indiget & ex-
tinguitur, quando filius efficitur diues, & reſurgit
ſi efficitur pauper, ſequitur Lupus, d.c. per veſtras,
in 3.notab.§.23. nu.7. Non obſtat conſil. Rom.344.
17 num.2.vbi vult,quod curatus poſſit † parochianos
cogere ad offerendum ſibi pro victu, licet poſſit ex
honeſto exercitio victum quærere, quia reſpon-
deo, quod Roma. loquitur, quando iam introdu-
cta eſt conſuetudo offerendi, nam piæ conſuetu-
18 dines † obſeruandæ ſunt, cap.ad Apoſtolicæ,de ſi-
mon. Præterea contra Romanum tenet Abbas, in
ca.ſuam,nu.10.de ſimon. vbi inquit, quòd ſi poteſt
ex honeſta arte victum ſibi quærere, nihil poteſt
exigere ceſſante conſuetudine, ſed imputet ſibi,
qui acceptauit tenue beneficium. Idem voluit ibi
Anan.num.6. Intelligi ergo debet Roma. & ſalua-
ri, quando ſubeſt conſuetudo. Præterea a clerico
curato non videtur benè poſſe inſerri ad filium na-
turalem. Nam filio debentur alimenta ex quadam
naturali pietate, ne poſtquam eſt in eſſe produ-
ctus fame pereat, atque ita datur qnodãmodo mi-
ſerationis gratia, & æquitas ac miſeratio ceſſat,
quando poteſt ex arte viuere, in clerico nec eſt alia
ratio, quia ſcilicet iuſtum eſt, vt qui ſeruit altari,
viuat de altari, & metat temporalia, qui ſeminat
ſpiritualia, vt dictum eſt ſuo loco, imò dum exer-
cet fortè nimis ſolicite, & anxiè artem pro quæren
do victum diſtrahitur a cura animarum, ideo ma-
gis licere debet curato exigere oblationes, quãdo
habet artem, qnam filio naturali valenti viuere ex
induſtria exigere alimenta a patre. Nec obſtat cõ-
19 ſilium Bald.30.volum.2. quia cum de vno † diſpu-
tamus cætera ſupponuntur babilia, §. in extraneis,
Inſtitu.de hæred.qualit.& differen.l.qui teſtamen-
to, in prin.ff.de teſtam.Bald.autem eo loci nõ quæ-
rit, an dicatur aliunde habere, qui habet artem vti
lem, ſed an ſufficiat,quod habeat capitale,ex cuius
alienatione poſſit ſe alere. Et dicit quòd non, quia
inſpiciendi ſunt redditus, non autem capitale, &
ſi in caſu Baldi potuiſſet viuere ex induſtria, aliud
dixiſſet. Reſpondetur item ad id quod Dec. voluit
in l.nemo dubitat, ff.de regu.iur. quia non facit ad
propoſitum: nam diximus iam, quod vbi ex arte
non poteſt quis habere integrè victum, petere po-
teſt,quod ſuppleatur. Et quod dicit Craue.de pau-
pere ex Socino & alijs, non concludit,quia in præ-
ſtandis alimentis id ſolũ attenditur, an poſſit ſeip-
ſum alere, non autem inſpicimus paupertatem.
Ideo licet maritus non conueniatur, vltra quam fa
cere poſſit, tamen ſi bona eius ſufficierit pro dote,
20 ipſe verò † habeat vtilem artem, exigitur in totũ,
ſecundum gloſſ.in l.ſi maritus,ff.ſolu.matri. quam
ſequuntur ibi Doctores communiter, & Socin. in
conſi.121.nu.47.vol.4.vt mirum ſit, quomodo Cra
uet.loco prædicto, num.7. dixerit in hoc Doctores
conſideraſſe bona, non operas, & non eſt bona ra-
tio, dum,numero 9.dicit materiam illius gloſſ.eſſe
exorbitantem, nam magis exorbitat materia alen
di naturales & ſpurios,quib. vt dixi, debentur ali-
menta ex pietate & miſeratione, Didac. autem in
d.epitom.ſponſal.in ſecunda part.c.8.§.5. nume.9.
& 10. intelligit Crauet. loco, quando lege aliqua
diſponitur, quod pater poſſit naturali filio certam
quantitatem relinquere,quia tunc etiam ditiſſimo
dari poterit, ſed in meo libro Craue.nullam men-
tionem facit de tali lege: Benè fateor, concluſionẽ
eſſe veram, quia ſi intelligeremus talem legem ſu-
ſtineri eo caſu, cum filius eſt inops, vtique eſſet ſu-
perflua & fruſtra occuparet membranas, cum etiã
ea circumſcripta licitum ſit ſpurio relinquere vſ-
que ad annum concurrentem quantitatem pro ali
mentis neceſſariam, & diſpoſitio intelligi debet,
21 † vt ſemper aliquid operetur, l.ſi quãdo, ff.de leg.1.
22 faciunt, quæ de pacto † appoſito in locatione dixi
in conſilio 34.numero 28. & ſeq. & quando ſtatu-
tum continet iuris iam conceſſi extenſionem, non
fit reſtrictio,ſecundum ius commune,ſed inhæren-
23 dum eſt ſtatuti † verbis, ſecundum Barto. in l.1.§.
nunciatio, ff.de oper.noui nunciat. quam doctrinã
comprobat multis Aretin.in conſi.106.col.4.verſi.
nemo ad tertium,num.7. vbi infert ſtatutum man-
dans, quod nõ appelletur ab interloquutoria pro-
cedere etiam in caſibus quibus iure communi in-
24 ſpecto † licebat appellare,Ruin. in conſi.82.num.
4.vol.5.Contard.in l.vnica,in amplia.num.131. C.
ſi a momen.poſſ.vbi allegat Neguſan.Rol.& alios.
Contra tamen hæc allegari poſſent quæ aduerſus
pactum deduxi,in d.conſ.34.

Principalis tamen noſtra concluſio, quæ habet,
quod non eſt alẽdus naturalis, vel ſpurius, qui põt
ex arte,vel induſtria, vel labore victum quærere,li-
mitatur, vt non procedat, quando talis eſſet filius,
cui indecens eſſet artem exercere, vel aliter opera-
25 ri, † quia tunc alendus eſt,vt voluit Bald. Nouel.in
tracta.dotis,par.6.ſpecia.16.col.2.in fi. verſi.quod
tamen ſuprà dixi. Mouetur ex eo, quod voluit
Azo in ſumma, C.de patr.poteſt. vbi inquit, quòd
etſi

26 etſi mater intra † triennium teneatur filiũ alere,
tamen hoc fallit, quando eſſet nobilis, cui ideo in-
decorum foret lactare filium, quia tunc excuſatur.
Et hanc limitationem probauit Caccialupus in d.
l. ſi qua illuſtris, nu. 93. C. ad Orfician. dicens, quod
ſi non obſtante ſpurietate eſſet dedecus talem ar-
tem exercere, debet ali a patre. Allegat, quod vo-
luit Bart. in tract. alim. nu. 12. vbi voluit, quod filio
quoq; legitimo & naturali præſtanda ſint alimen-
ta, quando inſpecta eius conditione turpe ei foret
exercere aliquam artem. Idem tenet Lup. in d. c.
per veſtras, §. 23. nu. 7. vbi nu. 8. allegat Baldum in
l. ſi quis ad declinandum, C. de epiſc. & cleric. qui
vult, ꝙ exequutores deputati ad diſtribuendum
27 bona inter pauperes, pñt aliquid concedere † no-
bili, qui, etſi habet alimenta neceſſaria ad vitæ ſu-
ſtentationem, non tamen habet, quod requiritur
ad dignitatem & conditionem ſuam, quia dici-
tur pauper, quam deciſionem ignorauit Bald. No-
uel. in tracta. dot. par. 5. col. 3. verſicu. ex quo infero
quod executores, vbi dicit, quod executores depu-
tati, vt ſupra, poſſunt dare puellæ, quæ etſi dotem
28 habeat, † cum ea tamen non poteſt virum inueni-
re ſibi parem, ſequitur Lup. in d. cap. per veſtras, in
3. not. §. 2. nu. 17. fol. 144. & cum eo tranſit Tiraq. in
tract. nobilit. c. 20. nu. 155. Et addi poteſt, quod de
eleemoſyna voluit Dinus Thom. dum tenet, quod
29 habens non ſolum pro tollenda neceſſitate, † &
pro ſuſtinendo conditionem ſuam, ſed etiam abun
dãter, tenetur illis dare, quibus deeſt ad decorem
ſuæ qualitatis, vt apud Præpoſ. in cap. non ſatis, nu
30 me. 16. 86. diſtin. facit, quia dicitur quis poſſe, † ꝙ
honeſtè poteſt, l. nepos Proculo, ff. de verb. ſignifi.
Crauet. latè d. conſi. 199. nu. 2. & quod etiam ſpu-
rius non teneatur operari, quando id non poteſt fa
cere ſaluo honore, tenuit Didac. in d. epit. ſponſ.
par. 2. c. 8. §. 6. nu. 6. Duen. in regu. 367. in 1. limit. in
fine, Tiraquel. in trac. nobilit. c. 10. nu. 106. Paleot.
in d. tracta. c. 48. nu. 6. facit, quod diximus ſupra de
filio legitimo & naturali, qui eſt alendus, non ob-
ſtante arte, quam exercere non poteſt ſine dedeco-
re, vt per Bald. Abb. Præpoſ. & alios. In hoc tamen
eſt differentia, quia vnam artẽ exercere, turpe erit
legitimo & naturali, quam tamen poterit honeſtè
exercere filius naturalis. Sicuti enim diuerſa eſt eo
rum conditio, ita multi vni conueniunt, quæ alteri
turpe eſſet facere, ideo dicimus filiæ naturali, vel
31 ſpuriæ dotem minorem dari, † quàm legitimæ &
naturali, ſecundum Abb. in conſi. 115. volum. 1. Pa
32 leot. in tract. de noth. & ſpur. c. 50. num. 1. † condi-
tionem enim natalium attendi debet, c. conſiderá-
da, diſt. 86. & dicemus latè, dũ tractabimus, quali-
ter alimenta ſint præſtanda. Volunt enim omnes
qualitatem perſonæ plurimum eſſe attendendam,
vbi tractatur de alimentis decernendis.

SVMMARIVM.

1 *Pater non poteſt naturali filio relinquere vltra vnciam ſtante legitima ſobole.*
2 *Naturalis filius non ſuccedit patri ab inteſtato, quando extant filij legitimi.*
3 *Naturalis conſequitur duas vncias in bonis patris inteſtati nullis extantibus legitimis.*
4 *Naturalis cui vncia relicta eſt a patre ſtantibus legitimis filijs, non debet ali a patre.*
5 *Legatum compenſatur cum debito legali.*
6 *Spurio relictum a patre, intelligitur pro alimentis.*
7 *Legitima. In legitima non imputantur alimenta.*
8 *Compenſatio non habet locum in cauſa alimentorum.*
9 *Legitima eſt portio, quæ ab inteſtato debetur.*
10 *Illatia bona non fit ex diuerſis.*
11 *Compenſatio quæ fit in vltimis volũtatib. eſt impropria.*
12 *Compenſatio in vltimis volũtatibus fit de ſpecie ad quantitatem.*
13 *Solutione eius quod debetur, tollitur omnis obligatio.*
14 *Compenſatio eſt ficta ſolutio.*
15 *Compenſatio extinguit obligationem ipſo iure.*
16 *Acceptans legatum tenetur agnoſcere onus iniunctum.*
17 *Acceptato legato agnoſcitur onus iniunctum, etiam ſi ſit grauius legata.*
18 *Tacitum non operatur plus expreſſo.*
19 *Renunciare alimentis non poteſt filius naturalis.*
20 *Compenſatio voluntate teſtatoris præſumitur ordinata pro rata, non in totum.*
21 *Legatarius centum aureorum, cum onere conſtruendi Capellam, non tenetur in conſtructione erogare vltra centum.*
22 *Legatarius ſub modo ne petat creditum, poterit petere id in quo creditum ſuum excedit legatum.*
23 *Teſtator præſumitur velle id, quod leges volunt.*
24 *Fictio non debet plus operari, quàm veritas.*
25 *Naturalis qui habet quintam ex lege Hiſpana in bonis patris conſequitur ſupplementum alimentarum, ſi ea non ſufficit.*

QVAESTIO X.

DVBITARI poteſt, an alimẽta nega
ri poſſint filio naturali, qui habuit
a patre vnciam: ſi enim, quod ſi alij
1 extant iuſti filij, pater non † poteſt
naturalib. relinquere vltra vnciã, §.
nos igitur, in Auth. quib. mod. na-
2 tura effic. ſui, & ab inteſtato † nihil conſequitur,
Authen. licet, C. de natur. liber. at ſi nulli extant fi-
3 lij ex legitimis nuptijs, duas vncias † conſequitur
naturalis ab inteſtato, §. ſi quis autẽ, in Auth. quib.
mod. nat. effic. ſui, Paleot. in tract. de noth. & ſpur.
c. 38. nu. 4. Contingit ergo dubitari, vbi teſtator fi-
lios habens legitimos & naturales, relinquit vn-
ciam filio naturali, an is alimenta quoque conſe-
qui debeat ex illis bonis. Et Paleot. in d. c. 38. num.
4 4. determinat, ꝙ non dantur alimenta, † quia ceſ-
ſat obligatio alendi, quando filius naturalis aliun
de habet, vt ſupra dixi in præcedenti quæſtione:
item, quia cum debitum alimentorum proueniat
a legali obligatione, teſtator eam vnciam legan-
do, videtur voluiſſe compenſare cum debito, quia
regulariter legatum compenſatur cum debito ne-
5 ceſſario † deſcendente a lege, vt notant Doctores
omnes in Auth. præterea, vbi Dec. C. vnde vir &
vxor, eſt tex. in l. ſi cum dotẽ, §. ſi pater, ff. ſol. matr.
Card. & Imo. in c. officij, vbi Didac. nu. 2. extra de
teſtam. alios citani in conſ. 7. nu. 15. ſequitur hanc
Paleoti concluſionem Bonacoſ. de æquita. Canon.
concl. 2. in fine. Confirmatur hæc ſnia, quia relictũ
6 ſpurio † a patre in dubio cenſetur relictum pro ali
mentis, Bal. in l. eam, num. 14. C. de fideicom. Socin.
in conſil. 161. vol. 1. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §.
idem reſcripſit, num. 63. & 68. ff. de liber. agnoſc. &
dixi in tit. quib. debe. alim. in q. an filius natu. alen
dus ſit a patre. Contra tamẽ facit, quia ea vncia dr̃
quædã quaſi legitimæ portio debita filio naturali,
quæ non debet extingui per alimenta. Videmus. n.
7 quod alimenta † non imputãtur in legitimã, l. quæ

pater, ff. famil. erciſcun. & dicam inter alimento-
rum priuilegia. Secundò facit, quia petenti alimé-
ta non poteſt opponi † compenſatio, in l. ea, C. de
compenſat. & dicam ſuo loco, ſed hæc nihil obſtát,
quia quod attinet ad primum, non eſt verum, ꝙ ea
vncia ſit loco legitimæ: nam ſi pater inteſtatus de-
ceſſiſſet cum filijs ex legitimo matrimonio, filiua
naturalis nihil petere poſſet, & tamen legitima eſt
9 portio, † quæ deſertur ab inteſtato, l. Papinianus,
§. quoniam autem quarta, ff. de inoffic. teſtam. l. pa-
rentibus, C. eod. tit. dixi in conſi. 45. nu. 1. Præterea
non quærimus nunc, an alimenta imputétur in le-
gitimam, ex quo alimenta iam ſupponuntur præ-
ſtita, ſed quærimus, an relictum imputetur in debi
tum pro alimentis, quod eſt penitus diuerſum: er-
10 go non eſt † bona illatio, l. Papin. exuli, ff. de min.

Secundò non obſtat, quod dicimus de compéſa-
tione, quia etſi alimenta minimè recipiant compé
ſationem, tamen compenſatio, quæ fit in vltimis
11 voluntatibus eſt impropria, vt inquit glo. in l. cum
pater, §. cũ pater, ff. de lega. 2. Et dicit Dec. in Auth.
præterea, nu. 10. C. vnde vir & vxor, quod compen-
ſatio, quæ fit in vltimis voluntatibus, non regitur
ijs regulis, quibus conſtat compenſatio, quæ fit in
contractibus. Ideo videmus, quod fit de ſpecie ad
12 † quantitatem, & econtra, Imo. in l. ſi cum dotem,
§. cum pater, col. fi. ff. ſol. mat. Probaui in conſi. 112.
num. 38. & ſeq. Accedat, quod hæc eſt compenſatio
a lege inducta & præſumpta, propterea obijci po-
teſt. Non omitto, ꝙ videtur potius ſolutio, quam
compenſatio, quando debitor neceſſarius aliquid
legat creditori: non mirum ergo, ſi extinguit debi-
13 tum: ſolutione † enim eius, ꝙ debetur, tollitur om-
nis obligatio, Inſtit. quib. mod. toll. oblig. in princ,
erit ergo concluſio, quod vncia per teſtatorem re-
licta compenſabitur cum alimentis a iure debitis.

Sed quid ſi ea vncia non ſufficeret ad alimenta,
an ſupplendum ſit. Et videtur, quod non, quia
14 compenſatio † eſt ficta ſolutio, l. ſi debitor, ff. ſi po-
tior. in pigno. habe. l. ſi peculium, §. 1. ff. de ſtatu li-
ber. Bart. in l. amplius non peti, col. 3. verſi. vino, ff.
rem ratam habe. Pariſ. in conſ. 121. nu. 19. vol. 1. Ti
raq. de retract. conſang. §. 3. gl. 3. nu. 6. Crot. in con-
15 ſilio 139. nu. 7. Et extinguit † obligationem ipſo in
re, §. in bonæ fidei, vbi Aret. col. 5. verſic. tertio prin-
cipaliter, & Iaſ. nu. 77. vbi communem dicit, Inſtit.
de actio. Afflict. in deciſ. 121. nume. 1. & 4. Dec. in c.
cum inter, col. antepenul. & ſeq. de exceptio. & ſibi
imputet filius qui elegit illam vnciam: acceptans
16 † enim legatum tenetur agnoſcere onus anneaũ,
l. cum ab vno, in principio, ff. de lega. 2. l. qui tute-
lam, ff. de teſtamen. tut. l. Titia, la prima, §. qui in vi
ta, vbi glo. in verſic. portionem, ff. de lega. 2. l. Impe-
rator, §. ſi centum, ff. eo. l. ſi compenſandi, C. de hæ-
red. inſtit. Caſtren. in conſil. 193. in 3. dub. volum. 2.
cum multis ſimilibus. Id quod procedit etiam ſi
17 plus ſit in debito, † quàm in legato, vt voluit Ca-
ſtren. in d. l. ſi cum dotem, §. ſi pater, ff. ſoluto ma-
trim. vbi Alex. reprehendit Imolam contrarium te
nentem, ſequitur Dec. in conſi. 425. num. 8. Ruin. in
conſil. 79. in princ. volum. 2. Crau. in conſi. 274. nu.
9. Natta in conſi. 186. in princ. Simon de Pretis, in
tract. de interpret. vltim. volunt lib. 5. interpret. 1.
dubit. 7. in princ. nu. 106.

Verius tamen eſt, quod compenſatio inducatur
ſolum pro valore vnciæ, & ſi quid deeſt ad ſupplen
dum integrum alimentorum debitum peti poſſit,
18 quia tacitum non † poteſt plus operari, quàm ex-
preſſum, l. expreſſa, ff. de reg. iur. at filius naturalis
19 non poſſet expreſſa renunciare † iuri alimentorũ,
Bar. in l. ſi quis a liberis, §. ſi parens, de liber. agnoſ.
& dicam inter priuilegia alimentorum: ergo ne-
que id facere tacitè. Præterea teſtator in dubio vi-
20 detur voluiſſe compenſare † ſolum pro rata, non
autem cum toto debito, Caſtrenſ. & Alex. in d. l. ſi
compenſandi, C. de hæred. inſtit. Imo. in l. credito-
rem, ff. de lega. 2. Rolan. in conſ. 65. nu. 23. vol. 2. Et
quamuis hæc opinio patiatur controuerſiam, fit
tamen diſtinctio, quod aut teſtator relinquit ſim-
pliciter animo compenſandi, & tunc fit pro rata tã
tum: aut cum clauſula, pro omni, & toto eo, vel ita
quod plus petere non poſſit, & tunc fit in totum. Ita
reſoluit Caſtr. in d. l. ſi compenſandi, vbi Alc. nu. 2.
idem Caſtr. in conſi. 73. nu. 3. vol. 1. in conſi. 193. nu.
3. verſic. ſed de illis, vol. 2. Alex. in conſil. 132. nu. 2.
verſ. licet Ioan. de Imo. vol. 2. Ruin. in d. conſ. 79. nu
me. 3. Ideo Caſtr. in l. huiuſmodi, in princ. ff. de le-
gat. 1. dicit, quod ſi teſtator legat alicui centum, ſi
ædificauerit Capellã in tali Eccleſia, non tenebitur
legatarius in conſtructione Eccleſiæ impendere vl
21 tra centum, quia non † cenſetur velle iniungere
onus, quod excedat emolumentum, ſequitur Co-
men. in l. planè, §. fi. ff. eo. Sed magis facit, quod vo-
luit Sali. in l. fin. C. de his, quæ ſub modo, vbi teſta-
tor, ſi creditori ſuo relinquat ſub modo ſi creditum
22 nõ petierit, † poterit nihilominus creditor petere
id, in quo creditum ſuum excedit valorem rei lega
tæ. Et ibi dicit eſſe communem opin. ſequitur Ripa
in l. cum filio, nu. 17. ff. de lega. 1. Et ratio prædicto-
rum eſt, quia regulariter compenſatio inducitur a
23 lege pro rata, & teſtator præſumitur velle, † prout
a lege diſponitur, vt per Bald. in l. ſi duo, ff. de acq.
hæred. Bal. in l. precib. col. antepen. C. de impub. &
al. ſubſtit. & in ea compenſatione, quæ inducitur a
lege vr̃ caſus, ꝙ fiat pro rata tantum, & non vltra,
in Auth. præterea, in fin. cum ibi not. per Doctores,
C. vnde vir & vxor, & clarius in §. quando verò, in
Auth. de exhib. & introduc. re. Et non obſtat, quod
compenſatio ſit ficta ſolutio, & extinguat debitũ,
quia retorqueri poteſt argumentum: nã ſicuti vera
ſolutio eatenus debitũ extinguit, quatenus ea fit,
& non vltra, quia cum decem, quæ ſoluantur extin
guitur debitu, quod in decem conſiſtat, non autem
quod ſit in minori quantitate, ita & ficta, ne plus
24 operetur fictio, † quàm veritas, contra ea quæ no-
tantur in l. ſi cum emptore, ff. de vſucap. & in l. Gal-
lus, §. & quid ſi tantum, ff. de lib. & poſth. Et pro hu-
ius opinionis cõfirmatione ego adduco, quod poſt
Io. Lup. quem citat & voluit Didac. in epito. ſpon-
ſal. par. 2. c. 8. §. 6. nu. 9. vbi ait, quod etſi Hiſpania-
25 rum lege cautum ſit, quod pater † debet filio natu
rali relinquere quintam ſuę ſubſtãtiæ portionem,
tamen ſi ea portio a patre relicta non ſufficiat ad
alimenta, ſed minor ſit, poterit filius ſupplementũ
petere. Eius ſententiam ſequitur & ab impugna-
tionib. defendit Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §.
idẽ reſcripſit, nu. 59. & multis ſequẽtib. ff. de liber.
agnoſ. vbi ẽt tractat poſt Io. Lup. & Dida. an minui
dẽat illa portio, ſi quantitatẽ alimentorũ excedat.

SVMMARIVM.

1 *Naturalis, qui duas habuit vncias in bonis patris inte-ſtati, non extantibus liberis, an etiam alimenta conſe-quatur.*

2 *Copula requirit concurſum vtriuſque copulati.*

Copulata

3 *Copulata habentur pro vno.*
4 *Determinatio reſpiciens plura determinabilia, æqualiter omnia determinat.*
5 *Naturali debentur alimenta miſerationis gratia ex æquitate, non de rigore iuris.*
6 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
7 *Legitima debetur naturali iure, vel inſtinctu.*
8 *Legitima dicitur æs alienum, quoad patrem.*
9 *Filius ratione legitimæ æquiparatur vero creditori.*
10 *Quarto vxori debita in bonis mariti locupletis, ſuccedit loco alimentorum.*
11 *§. conſideremus, in Authen. de triente & ſemiſ. quomodo intelligatur.*
§. diſcretis, in Authen. quib. mod. natu. effic. ſui, quomodo intelligatur.
12 *Conditio poſita in ſecundo legato, nõ cenſetur repetita in primo.*
13 *Omiſſum creditur quod cum facile exprimi poſſet, non fuit expreſſum.*
14 *Omiſſum haberi debet pro omiſſo.*
15 *Copulatiuæ pars vna declarat aliam.*
16 *Filius legitimus alendus eſt potius, quàm naturalis, quando facultates patris non ſufficiunt vtrique.*
17 *Hoſpitale minuit alimenta pauperibus, quando numerus creuit.*
18 *Commodum minuitur, quando in plures diuiſum confertur.*
19 *Voluntarium non dicitur quod ab eo fit qui cogi poteſt.*
20 *Teſtator voluiſſe creditur, quando hæres iubente teſtatore vendit.*
21 *Fideicommiſſarius dicitur habere a teſtatore non a grauato, quando hæres grauatus illum inſtituit.*
22 *Lucrum dotis a ſtatuto delatum marito, non dicitur de hæreditate mulieris.*
23 *Maritus inſtitutus ab vxore, non imputat in hæreditate lucrum dotis a ſtatuto delatum.*
24 *Compenſatio non fit de credito vnius cũ debito alterius.*
25 *Duo quando ſunt in obligatione, non liberatur debitor præſtando vnum.*
26 *Naturalis nihil conſequitur in bonis patris condito teſtamento, nec præteritus rumpit teſtamentum.*

QVAESTIO XI.

SIMILITER in principio præceden
tis quæſtionis dictum eſt, quod nul
lis exiſtentibus legitimis filijs duæ
vnciæ debentur filio naturali ſi pa
ter inteſtatus decedat, an hoc caſu
erunt neganda alimenta in bonis
patris filio naturali, qui duas vncias eſt conſecu-
1 tus? Et ſanè tex. ad hoc pro filio videtur clarus † in
§. conſideremus, circa medium, in Auth. de trien.
& ſemiſ. ibi, & nutrimentum damus ei, & inteſtã-
to morientibus parẽtibus duas vncias habere, &c.
loquitur enim copulatiuè de nutrimento, & dua-
bus vncijs, quę copulatiua inducit cõcursũ vtriuſ-
2 que † copulati, l. ſi hæredi plures, ff. de condit. inſti-
3 tut. & plura ſimul copulata habentur † pro vno, Iaſ.
in l. 1. nu. 2. ff. de iuſtitia & iure, deciſ. Pedem. 71. nu.
66. Et quòd vtrumque debeatur, voluit Bart. in d.
§. conſideremus, & ante eum idem voluit glo. in d.
§. diſcretis, in verſic. vncias, in Auth. quibus mod.
natu. effic. ſui, vbi inquit putare, quod vltra duas
vncias debeantur alimenta filio naturali, & idip-
ſum probare videtur tex. ibi, & alimentum damus
eis, & inteſtatis parentibus duas paternæ ſubſtan-
tiæ vncias habere: Et ibi ſequitur Bart. num. 2. qui
dicit, num. 4. in fine, quòd hic intellectus eſt magis
de mente text. Et licèt aliqui intelligant alimen-
ta, de quibus dictæ leges mentionem faciunt, de-
beri patri, tamen verba repugnant, quia indefini-
tè ſub eadem determinatione verborum deſtinan-
tur alimenta & vnciæ, & ideo una determinatio
4 reſpiciens plura determinabilia, debet omnia de-
terminare æqualiter, l. nam hoc iure, ff. de vulg. idẽ
probauit Paleot. in tract. de noth. & ſpur. ca. 38. nu.
4. in fine, Bonacoſ. in tract. de æquita. canon. con-
cluſ. 2. in fine, vbi poſtquàm dicit vnciam a patre
relictam ſuccedere loco alimentorum, ſubdit: ſe-
cus eſſe in caſu inteſtati.

Sed etſi non inueniam qui contrarium teneat,
Bar. in d. §. diſcretis, moueat difficultatem, deinde
reſoluat pro opinione prædicta, tamen mihi nullo
modo placere poteſt hæc ſententia. Nam certũ eſt,
ꝙ filio naturali non ſunt præſtanda alimenta, quã-
do habet aliunde, vt dixi ſupra ex Butr. Abb. Præ-
poſ. Caccialupo, Io. Lupo, & alijs multis: quomodo
ergo habebit alimenta, quando duas habet vncias
ex paterna hæreditate, ex quibus poteſt alimenta,
vel eorum partem conſequi. Præterea ſi filio natu-
rali alimenta debentur, ex æquitate & pietatis, at
5 miſerationis intuitu, † non autem de iuris rigore,
vt probatur in ca. cum haberet, de eo, qui duxit in
vxo. quam pollu. per adulter. nonne ceſſat miſera-
tio, pietas, & æquitas, qñ habet duas vncias. Item,
ſi filio iuſtis nuptijs procreato denegantur alimen
ta, quãdo a patre, vel aliũde habet vnde poſſit viue
re, quare id conceditur naturali filio, qui non de-
bet eſſe melioris conditionis, quàm ſit legitimus
& naturalis, & cui non eſt plus tribuendum, quàm
legitimo, & naturali concedatur. Et certè maxi-
mè hoc abſurdum videri debet. Præterea, ſi in fi-
lijs legitimis, & naturalibus legitima, quæ illis de-
6 betur in bonis patris † ſuccedit loco alimentorum,
vt probat text. in §. prohibemus, in Auth. de trien.
& ſemiſ. & voluit Iac. Beluiſ. in Auth. de hæred. &
Falcidia, in princ. vbi etiam Bart. nu. 11. Quare non
idem eſſe debet in duabus illis vnciis, quæ filio na-
turali deferuntur nõ extantibus liberis legitimis,
vt ſuccedant loco alimentorum, cum legitima ſit fi
lio iuſto magis fortius debita, quàm naturali de-
7 beantur duæ vnciæ. Debetur enim † legitima natu-
rali iure, vel ſaltem inſtinctu quodam naturæ, §. cũ
itaque, in Authen. de hære. & Falc. in prin. Mattheſ.
de ſucceſſio. ab inteſta. in 3. membro, artic. 1. nu. 9.
Decius & Cagnol. in l. iure ſanguinis, ff. de regulis
iuris, Bellon. in conſil. 13. & quoad patrem dicitur
8 quoddam æs † alienum, Bald. in l. 2. circa finem, C.
de liber. præter. in l. quanquam, C. ad l. Falc. Tiraq.
in l. ſi vnquam, in verſi. ſuſceperit liberos, num. 114.
C. de reuoc. donat. & in ea filius æquiparatur vero
9 † creditori, Bartò. in l. ſi quis legatum, §. fin. ff. de
falſ. Dec. in conſilio 276. nume. 6. & tamen duæ illæ
vnciæ filio naturali debentur iure ciuili, & quidem
nouiſſimo. Rurſus cum iſtæ duæ vnciæ debeantur
a lege, videtur facilius eſſe compenſandas cum de-
bito alimentorum, quàm ſi relictum fieret ab ho-
mine, per ea, quæ ponit Dec. in d. Authent. præte-
rea, nume. 10. in fine, C. vnde vir & vxor. Et ratio
eſt, quia ſi debito legati lex præſumit in teſtatore
animum compenſandi, ea ratione, quia illius vo-
luntas videatur legi conformis, d. l. ſi duo, vbi Bal.
ff. de acquir. hæred. quanto magis a lege induci-
tur compenſatio, quando ipſa lex aliquid defert;
ſeruari enim debet in ipſa lege, id quod ipſa man-

dat alijs ſeruandum, l. digna vox, C. de legib. Acce-
dat, quod in vncia, quã teſtator relinquit naturali
ſtantibus filijs, eſt locus compenſationi, vt eſt in ꝓ
xima quæſtione probatum: Quare ergo non idem
ait in duabus vncijs, quæ debentur in caſu inteſta-
ti non extantibus liberis. Comprobo ex eo, quod
probatur in §. quoniam verò, in Auth. de exhib. &
introdu. reis, & in Auth. præterea, C. vnde vir &
10 vxor, vbi notant Doctores, quod quarta † a iure de
bita in bonis viri locupletis ſuccedit loco alimen-
torum, quia relinquitur, ne vxor in opprobriũ be-
nè tranſacti matrimonij, mendicare cogatur. Et
hoc voluit expreſsè Roman. in l. diuortio, in princ.
nu. 15. ff. ſoluto matrim. ſequitur ibi Aretin. col. 4.
in princip. verſicu. addit tamen dominus meus.
Quemadmodum ergo quarta vxori inopi debita
excludit illam a petitione alimentorum, eodẽ mo-
do duæ vnciæ, quæ dantur filio naturali, debent il-
lum excludere a petitione alimentorum. Et non
obſtant text. in d. §. conſideremus, & in §. diſcretis,
qui loquuntur copulatiuè de alimentis, & de vn-
cijs, quia intelligi debent diuerſis tẽporibus, vt ſci
licet viuẽte patre filius naturalis alimẽta cõſequa-
11 tur, eo verò mortuo habet † duas vncias, vti decla-
rat Barto. in d. §. diſcretis, num. 4. Hanc autem tem
pore diſtinctionem & diuerſitatem probant illi-
met textum, dum mentionem faciunt de alimen-
tis ſimpliciter ſine temporis adiectione, dum verò
loquuntur de duab. vncijs tempus apponunt, ideſt
morientibus parentibus, & eſt ſenſus, quod viuen-
te parente, filius naturalis habet alimenta, at verò
decedente duas conſequitur vncias, & ſecundum
temporis diuerſitatem prouiſum eſt ei ab Impera
tore, vt vnquam egeat, vel mendicare cogatur, &
non eſt verum, quòd vnica ſit determinatio, ſed du
plex, ex quo aliter determinat mortuis parenti-
bus, quod ſi vtrumque voluiſſet filio deferri natu-
rali, vtique mortem parentum vtrique præpoſuiſ-
ſet prouiſioni, dicendo, inteſtato ſine liberis mor-
tuis parentibus & alimenta, & vncias habere de-
beat, non autem & alimenta, & mortuis parenti-
bus vncias habere, & id quod augetur, quia de in-
teſtato mentionem quoque facit, ſolum in ſecunda
parte copulatiuæ, & conditio illa, inteſtato & mor
tuis, quæ poſita in ſecunda parte copulatiuæ, non
debet videri repetita in prima, ſicuti dicimus de
12 conditione appoſita in ſecundo † quoque legato,
quæ non cenſetur repetita in primo, ex quo magis
præcedentia influunt in ſequentia, quam ſequen-
ria refluant ad præcedentia, Barto. in l. auia, verſic.
hæc lex loquitur, ff. de condit. & demonſt. & in l. fi.
ff. de reb. dub. Caſtren. in d. l. auia, num. 3. verſic. a-
lia limitatio eſt, Ruinus in conſi. 176. num. 3. vol. 2.
Crot. in conſil. 148. num. 1. vbi dicit, quòd hoc non
habet dubium, Socin. iun. in conſil. 128. nume. 101.
volumine primo, Natta in conſil. 459. num. 3. Ce-
phalus in conſil. 156. numero 12. Et non videtur
lex voluiſſe in alimentis id, quod voluit in vncijs,
13 quia ſi hoc voluiſſet expreſſiſſet † ſicuti expreſſit in
vncijs, cum ei facile hoc foret dicere, l. vnica, §. ſin
autem ad deficientis, C. de caduc. tollẽ. Omiſſum,
14 ergo haberi debet † pro omiſſo, l. commodiſſimè.
ff. de liber. & poſthu. & vna pars copulatiuæ decla-
15 rat † aliam, vt per Rom. in conſil. 231. Socin. in l. 1.
num. 1. & ſeq. ff. de reb. dub. Crotus in conſil. 45. nu.
3. Quod ſi prima opinio magis placet, videndum
eſt, quæ ſit diuerſitatis ratio inter hunc caſum, &
eum quem abſoluimus proxima quæſtione, vt cum
teſtator vnciam relinquit denegetur alimẽtorum
petitio, cum verò ab inteſtato filius duas capit vn-
cias, alimenta nihilominus conſequatur, ſi dixerit
rationem diuerſitatis eſſe, quia primo caſu extan-
tibus filijs legitimis, durius agendum eſt cum na-
turalibus, ſecundo verò caſu mitius tractãdi ſunt,
cum non extent legitimi, & pinguiora eis alimen-
ta præſtanda non longè a ſcopo rei controuerſiæ
errabis: nam ſtantibus legitimis anguſtiſſima ſunt
naturalium alimenta, imò ſi vtriuſque non ſuffi-
16 ciant, alendus † eſt filius legitimus, qui certus eſt,
l. filium, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. Cordu.
d. §. idem reſcripſit, nume. 59. Cum ergo quidquid
fauorabiliter naturalibus conceditur, legitimis
durè, at impiè adimatur iuramento largiora con-
ceduntur alimenta naturalibus, quando legitimi
non extant, quàm vbi extant, vltra quod, quando
maior eſt alendorum numerus, tanto tenuior eſt
17 prouiſio, vt de hoſpitali † docet Vital. in Clem. qa
contingit, num. 93. de relig. dom. & quod in plures
18 partes diuiditur, minus præſtat † vtilitatis. Quid
ſi nullis extantibus filijs legitimis, pater relinque-
ret ſuæ hæreditatis duas vncias filio naturali, an
eo caſu poterit filius alimenta petere ab hæredi-
bus patris. Et videtur poſſe. Nam, etſi pater duas
illas vncias relinquat, filius tamen eas non habet
a patre, ſed a lege, quæ filium vocat ad illam par-
19 tem, ideo patris † relictum non attenditur, argu-
mento velle non creditur, ff. de reg. iur. & non dici-
tur a voluntate alicuius procedere, quod ab eo fit,
qui poterat cogi, vt not. Bal. in l. nouiſſimè, ff. quod
fal. tuto. authore. Io. Andr. in regula, bona fide, de
reg. iur. in 6. & in c. præterea, in verſ. extorquentes,
de iure patron. Dec. in c. cum M. Ferrarienſis, de cõ
ſtitutio. Cagnol. in l. ſi quis maior, num. 67. & ſepti
mo, in repet. C. de tranſact. Et dicitur in l. ſi hæres
teſtamento, ff. de actio. empt. quod ſi hæres ex te-
20 ſtatoris præcepto † fundum vendat, videtur em-
ptor a teſtatore emiſſe non ab hærede. Facit etiam
tex. in l. adoptiuum, §. 1. ff. de iure dot. Crau. in cõſi.
144. col. 1. cu alijs, quos citani in conſil. 112. nu. 70.
vbi, ſi grauatus onere reſtituendi illum inſtituat,
21 † cui tenebatur reſtituere, tunc fideicommiſſarius
dicitur a grauante, non à grauato, habere, Phanuc.
de inuẽtar. par. 6. nu. 38. facit, quod dicimus de lu-
cro dotis, quod a ſtatuto defertur vxore ꝑmorien-
22 te, quia † non dicitur de hæreditate mulieris, ſe-
cundum glo. in l. pro hæreditarijs, in verſic. ſextus,
C. de hæred. actio. vbi Bald. col. 3. & Imo. in l ſi vir,
ff. ad l. Falc. dicit, quòd maritus hæres inſtitutus,
23 minimè † lucrum illud imputat in hæreditate, ſe-
quitur Alexan. in 1. not. poſt Nicol. de Neap. alios
plures citat Rolan. in tracta. de lucro dot. q. 30. per
totam, & Phanuc. in eodem tract. in gl. 4. nu. 9. Nõ
ergo tale relictum compenſabitur cum debito ali-
mentorum, quia compenſatio non fit de credito
24 † vnius cum debito alterius, ſed cum eo quod cre-
ditor ipſe debet, l. 1. & 2. l. in rem, ff. de compenſa-
tio. l. ſi duo, vbi Bar. ff. de duobus reis, Azo. in Sum-
ma, C. de compenſa. nume. 8. probaui in conſil. 69.
num. 12. Rurſus pater duo tenebatur præſtare ali-
menta & vncias, ſecundum text. in d. §. conſidere-
mus, & in d. §. diſcretis, & gloſ. ac Bart. in hac eadẽ
quæſtione allegatos. Ideo legando duas vncias,
25 nõ eximitur ab obligatione alẽdi, quia duo † qui
debet, non liberatur præſtando vnum, l. ſi hæredi
plures, ff. de hæred. inſtitu. Item, ſi locus eſſet com-
penſationi, ea fieret pro rata, ſed licèt legatum per
compen-

compenſationem extinguat debitum vnciarum,
non tamen extinguit debitum alimentorum, quod
excedit vncias: Hæc vidi aliquando in facto alle-
gari, quæ tamen meo iudicio nihil releuant, quia
certum eſt, q; ſi pater legitima carens ſobole, fa-
ciat teſtamentum, nihil tenetur filio naturali re-
linquere præter alimenta, Authen. licet, C. de na-
tur. lib. & q; dicitur de duabus vncijs, procedit, qñ
inteſtatus pater decedit, d. §. ſi quis autem, vbi glo.
in Authent. de trien. & ſemiſ. Bart. in d. §. conſide-
remus, Paleot. d. c. 38. nu. 4. Alias cõdito teſtamen-
to neq; quicquam eis relinquere, aut inſtituere te-
26 netur, nec præteriti † poſſunt rumpere aut querе-
lare teſtamentum, l. fin. C. de natur. lib. gl. in l. 1. in
verſ. naturales. Atq; ibi Bart. ff. de cõtratab. Tiraq.
in l. ſi vnquam, in verſ. ſuſceperit liberos, nu. 47. Pa-
leot. in d. c. 38. nu. 7. vbi ait, accepto ferendum ſim-
plici patris munificentiæ, qñ in teſtamẽto aliquid
relinquit naturalibus. Cum ergo poſſet non relin-
quere, & ſit debitor filij occaſione alimentorum
ex neceſſaria legis obligatione, d. c. cum haberet,
in d. Authen. licet, circa finem: fatendum eſt, reli-
ctum eſſe imputandum in debitum alimentorum,
vt ſupra dictum eſt de vncia, & hac propoſitione re
tenta ſuccedunt omnes rationes, per quas ſupra di
xi vnciam eſſe imputandam in alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Naturali negatur alimenta ex omnibus ijs cauſis quibus legitimi poſſunt exhæredari.*
2 *Naturali non debetur legitima, nec præteritus rumpit teſtamentum.*
3 *Exhæredare & alimenta negare paria ſunt.*

QVAESTIO XII.

GENERALITER itẽ verum eſt filio
naturali negari poſſe alimenta ex
omnibus illis caſibus, quibus filius
1 legitimus poteſt exhæredari, † quia
etſi ob eas cauſas legitimus filius
priuatur alimentis, multò magis
ex eiſdẽ priuabitur naturalis, cui minus ſunt debi-
ta, quàm legitimo & naturali, ſic Paleot. in tracta.
de noth. & ſpur. c. 38. nu. 6. Et quamuis naturali fi-
lio nulla debeatur legitima, nec præteritus rum-
pat teſtamentum, gl. in l. 1. ff. de contratab. vbi Bar.
2 nec de eo pater † cogatur mentionem facere, l. fin.
C. de natur. liber. tamen cum exhæredatio, & ali-
3 mentorum denegatio procedant † a pari, gl. in l. ſi
quis a liberis, §. idem Iudex, ff. de liber. agnoſcen.
gl. 1. in l. fin. C. de alen. liber. in §. ſi igitur, in Auth.
cum de appella. cogno. dixi in principio huius ti-
tuli: ſicuti ex illius cauſis alimenta negantur le-
gitimo, debet ita ex eiſdem negari naturali filio,
ne ſit melioris cõditionis, quàm legitimus, quod
eſſet abſurdum, quia ſat, quod æqualiter tracten-
tur in alimentis, poſtquàm natura ipſa æquales
ſunt. Inde infertur, quod ex omnibus cauſis hi na-
turales poſſunt alimentis priuari, & ab eis exclu-
di, quibus ſupra diximus legitimos deſcendentes
ex eiuſmodi filijs. Item ad deſcendentes ſpurios
ex filijs legitimi, & ad ſpurios ex ſpurijs.

SVMMARIVM.

1 *Poſſe non dicitur, qui honeſtè facere non poteſt.*
2 *Mater non tenetur lactare filium, ſi id ſibi ſit indecorum, quia nobilis.*
3 *Calidiora corpora, calidioribus indigent alimentis.*
4 *Mater excuſatur a lactando filium, ex cauſa, vt quia ſit infirma, vel lac non habeat.*
5 *Vicarius deputatur quando Rector Eccleſiæ propter infirmitatem non poteſt ſeruire.*
6 *Facere videtur, qui per alium facit.*
7 *Facere poteſt per alium quidquid poteſt per ſeipſum.*
8 *Bannitus conueniri poteſt in loco a quo eſt bannitus.*
9 *Bannitus quando citatur ad locum banni, tenetur mittere procuratorem.*
10 *Mater, quando eſt inhabilis ad lactandum, pater tenetur prouidere.*
11 *Citatus, qui ob temporale priuilegium non tenetur comparere, non tenetur etiam procuratorem mittere.*
12 *Pater in procreatione eſt principalis agens, & dicitur caput familiæ.*
13 *Mater quando ſine cauſa recuſat filium lactare, ſoluit expenſam nutricis.*
14 *Impeditus ex iniuſta cauſa, tenetur mittere procuratorem.*
15 *Mater excuſatur a lactando filium, quando eſt pauper, & ſibi victum quærere cogitur.*
16 *Mater pauper non excuſatur a lactando filium, quando pater vult ei prouidere de alimentis.*
17 *Mater prægnans eſt ab hæreditate alenda.*
18 *Mater ſola non alit filium, qui fuit conceptus in matrimonio putatiuo, quod ex inde fuit diſſolutum.*
19 *Cap. cum haberet, de eo, qui duxit in vxorem, quomodo intelligatur.*
20 *Mater non tenetur alere filium in caſibus, in quibus pater poteſt negare alimenta.*

QVAESTIO XIII.

MATER etſi regulariter intra trien-
nium lactare teneatur filium, excu-
ſatur tamen ſi talis ſit perſona, quã
non deceat lactare filium, vt quia
nobilis ſit: cum enim honeſtè non
poſſit, videtur illi oneri minus a-
1 pta † & impotens, l. nepos Proculo, ff. de verb. ſi-
gnific. alios citat Crau. in cõſ. 199. nu. 2. Et per hãc
2 rationem voluit in noſtris terminis † Azo in ſum.
C. de patr. pot. in fine, quod quæ ſine dedecore non
poteſt filiũ lactare, excuſatur, eũ citat & ſequitur
Bar. in tract. de alimen. nu. 13. Bal. Nouel. in tract.
dotis, par. 6. ſpecia. 16. col. 2. in fi. verſ. quod tamen.
& ante eos hoc voluit Iac. de Aret. in l. ſi maritus,
ff. ſolu. matr. Bal. in l. alimenta, nu. 2. C. de neg. geſt.
& rurſus ante eos Io. Andr. in c. cũ haberet, de eo,
qui dux. in vxo. quam pollu. per adult. vbi allegan-
do Pileum, ponit exemplũ in Principiſſa, vel ea, quę
poſt diuortium profeſſa eſt religionem, vbi Abb.
nu. 8. idem dicit, hoc etiã voluit Abb. in c. fin. nu. 4.
de conuerſ. coniug. Vital. in tract. clauſu. in titu. an
poſſ. renunc. alim. col. 4. in prin. vbi multos allegat,
Bal. Nou. in l. 1. nu. 142. & ſeq. ff. ſolu. matr. Io. Lup.
in c. per vr̃as, in 3. not. §. 23. nu. 8. de donatio. inter
vir. & vxo. Neuiz. in Silua nup. lib. 3. nu. 36. Didac.
in epit. de ſponſ. par. 2. c. 8. §. 1. nu. 13. Et ſecundum
hanc opinionem, quam dicit ſingularem indicatũ,
refert Ang. in l. Neſennius, ante fi. ff. de neg. geſt. &
in l. ſi competenti, C. de alen. liber. & hanc proba-
runt Alex. Felin. Ang. Aret. Roch. de Curte, & alij
plures, quos citat Tiraq. in tract. de nobilit. c. 10.
nu. 78. & ſeq. qui omnes dicunt excuſari matrem,

ſi inſpecta conſuetudine regionis, non ſibi honeſtè
permittatur lactare filium, Rol. in conſ. 54. nu. 80.
vol. 2. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, nu. 7.
de liber. agnoſc. Paleot. de noth. & ſpur. c. 48. nu. 1.
Sed etſi opinio hæc multos habeat authores, mul-
tis tamen non vera videtur, aut qui exiſtiment
nullam nobilitatem excuſare matrem, etiam ſi Re-
gina ſit, vt ex Home. Claud. & lib. ſacræ ſcripturæ,
necnon ex Gellio exclamat multis aduerſum hanc
ſententiam comprobando Tiraq. d. c. 20. nu. 79. &
ſeq. ſequitur Didac. d. §. 6. nu. 13. vbi ait, non etiam
Reginæ indecorum fore, vt dicunt aliqui, morem
eiuſmodi eſſe contra ius naturale, vt in l. 1. in fine,
ff. de iuſtitia & iure, imò dicunt peccare matrem,
quę non lactat filium, c. ad eius concubitũ, diſtin. 5.
Sed verius eſt conſuetudinẽ excuſari, per id, quod
voluit gl. in c. cum venerabilis, de conſuetu. & in
c. denique, diſt. 4. Et ita dicit Bal. Nouel. d. ſpecia.
16. col. 3. in princ. quod etiam voluit Didac. d. §. 1.
nu. 13. dum tamen ſecundum eum in eã incumbant
curã matres, vt alendis filijs nutrix ſedula diligat.
Et ſanè huius partis maxima eſt ratio, quod nullus æ-
què ſanus eligi poteſt infanti cibus illi, quo fuit in
ventre matris coagulatus, cum tamen plurimum
ad ſanitatẽ conferat cibis nutriri, qui conueniant
3 cum alendi natura, vt enim † Galenus inquit, ca-
lidiora corpora, calidiorib. indigent alimẽtis, fri-
gidiora frigidioribus, ſicciora ſiccioribus, humi-
diora humidioribus. Refert eum cum alijs Tiraq.
de legib. connub. l. 5. glo. 1. par. 5. num. 23. Id quod
vix põt infanti contingere, vbi nõ a matre alatur,
ex quo inter homines nemo eſt alteri omnino ſi-
milis, & quæ dicta ſunt de matre, cui per nobilita-
tem non licet lac filio præbere, procedunt etiam,
4 qñ alia ex iuſta cauſa foret impedita, † vt quia lac
non haberet, vel eſſet infirma, vel alio caſu detine-
retur, vt per Azon. in Sum. C. de patr. pot. in fine,
Caſtr. in l. alimenta, nu. 3. C. de neg. geſt. Didac. in
d. §. 6. nu. 13. Cord. in d. §. ſi mater, nu. 6. Sed etſi ma
ter iſtis de cauſis ab onere eximatur, ne per ſeip-
ſam munus obire cogatur, nõ tamen excuſanda vr̃,
quominus proprijs expenſis prouideat nutricẽ fi-
lio, quæ ſui loco lactet, arg. tex. in c. de rectoribus,
5 extra de cler. ægrot. vbi Rector † Eccleſiæ propter
infirmitatẽ impediatur exercere curã animarum
prouidetur de Vicario expenſis ipſius Rectoris, i.
de redditibus ſui beneficij. Et ibi hoc notat Abb.
nu. 5. Idẽ probatur in c. de monach. de præb. & in
6 Clem. vnica, de iure patron. & facere † vr̃, qui per
aliũ facit, c. per alium, de reg. iur. in l. 1. §. deiecisſẽ,
ff. de vi & vi arma. alios tex. citat Dec. in l. is dam-
7 nũ dat, ff. de reg. iur. & poteſt quis per aliũ † quod
põt per ſeipſum, c. põt quis, vbi Io. And. & Archid.
de reg. iur. in 6. Cagnol. in l. is damnum, in princ.
Et videmus in bannito, qui etſi nõ poſſit accedere
ad iudicium, quod agitatur in loco a quo eſt ban-
8 nitus, quia tñ ibi conueniri † põt ſecundũ Glo. in l.
eius, la 2. §. fin. ff. ad municip. Bart. in l. adulterium,
in princ. ff. de adulter. Doctores in c. ex parte, de
appellat. Alber. in l. 2. C. de iuriſd. om. iud. tenetur
9 citatus † mittere ad eum locum procuratorem, nec
excuſatur, quia per ſeipſum ſit impeditus actum
expedire, Bart. in l. fi. ff. de reſtit. in integrum, & in
l. 2. §. ſi quis iudicio, ff. ſi quis caut. Ang. in ead. l. 2. §.
quod diximus, & ſequuntur alij ibi.

Contrarium tamen eſt verius, quia matri inha-
10 bili ad lactandum, pater † ipſe onus prædictum ſu
bit, ita determinat Bald. in l. alimenta, nu. 2. C. de
neg. geſt. allegat Azo. in d. titu. de patr. pot. qui tñ
de hoc nihil dicit, Abb. in c. cum haberet, nu. 8. de
eo, qui duxit in vxor. quam pollu. per adulter. & c.
fin. nu. 4. de conuerſ. infidel. vbi dicit, quod vbi ma-
ter eſt inhabilis lactatur expenſis patris, Paleot. in
d. tract. de noth. & ſpur. c. 48. nu. 1. Didac. d. c. 8. §. 6.
nu. 13. Nõ obſtat autem, quod mater teneatur per
aliam munus ſibi iniunctũ expedire, quia reſpon-
deo, quod debitum matris in lactando filium eſt
perſonale, ſicuti etiam debitum patris, ſecundum
ea quæ diximus in tit. quibus debean. alimen. vbi
probaui, quòd non tranſit ad hæredes, niſi in ſub-
ſidium, quandocunque autem mater eximitur ab
eo onere, non tenetur ſubire per alium: ſi enim te-
neretur lactare per alium, nullius vtilitatis eſſet
exemptio, l. 2. ff. de in ius vocan. Per quam rationẽ
Barto. in l. 2. §. ſi quis iudicio, ff. ſi quis cautio. dicit,
11 quod citatus, † qui ob temporale priuilegium non te
netur comparere, non etiam tenetur mittere pro-
curatorem, ſeq. Iaſ. ibi poſt alios, nume. 7. Præterea
onus alendi filium, principaliter ſpectat ad patrẽ,
l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, ff. de lib. agnoſc.
12 quia pater principalis † eſt, & agens in procura-
tione, & caput familiæ, & poteſt bona lucrari, ex
quibus filij alantur, vt inquit Paleot. d. c. 48. nu. 5.
Sed quia mater commodius poteſt filiũ intra trien
nium alere, quàm pater, nempe lacte proprio nu-
triendo, ideo imponitur matri hoc onus, cap. fi. de
conuerſ. infidel. cap. ad eius, 5. diſt. Paleot. loco præ
dicto in princ. Hæc autem ratio ceſſat quando ma-
ter aut infirmitate, aut nobilitate, & conditione,
aut patriæ cõſuetudine impeditur, ideo redit obli
gatio ad patrem, ſeu verius eius oneri remanet.
Quæ autem dicta ſunt de procuratore mittendo,
non conueniunt facto nr̃o, quia ibi agitur de pro-
pria citati vtilitate, ideo facilius poteſt grauari,
vt mittat procuratorem, & in alendo filium non
agitur proprium matris negocium, ſed alienum.

13 Benè verum eſt, quod ſi mater ſine † legitima re
cuſat filium lactare, tunc alij dabitur nutrici filius
lactandus expenſis matris, vt concludit Abb. in d.
cap. cum haberet, nu. 8. in fine. Et pro eo facit quod
inquit Bart. in d. l. 2. §. ſi quis iudicio, ff. ſi quis caut.
14 vbi dicit quod impeditus † ex cauſa iniuſta tene-
tur mittere procuratorem, l. Papinianus exuli, ff.
de minor. Iaſ. in d. §. ſi quis iudicio, num. 7. in fine, &
nemo debet facto alterius prægrauari, l. non debet
alteri, ff. de reg. iur.

Pari modo excuſatur mater a lactando filio,
15 quando eſt egena & pauper, † ita quod victum
quærere cogitur laborib. ſuis, ita tenet Iac. Belniſ.
in l. alimenta, C. de neg. geſt. vbi eum ſequitur Bal.
per tex. in l. ſed etſi hæreditas, §. 1. ff. ad exhib. hoc
idem voluit Anan. in cap. fin. nu. 10. de conuerſ. in-
fidel. Abb. in d. c. cum haberet, n. 10. de eo qui dux.
in matrim. quam pollu. per adulter. hoc etiam te-
nent Caſtren. Florian. Alexan. & Aretin. in dicta l.
alimenta, & Bald. in dicta l. ſed & ſi hæreditas, §. 1.
& in l. nec filium, C. de patr. poteſtate, Bologn. in
conſil. 8. Salic. in l. Præſes, C. de ſeru. & aqu. Didac.
d. epitom. ſponſa. par. 2. cap. 8. §. 6. nu. 13. Neuizan.
in Sylua nupt. lib. 3. nu. 26. vbi multos allegat, Be-
nincaſ. in tracta. pauper. in 7. princip. quæſtio. in 2.
ſpecia. iudic. num. 32. Paleot. in tracta. de noth. &
ſpur. cap. 48. nu. 1. Lancellot. Gallia. in conſuet. Ale
xand. in verſic. ſolidos, quæſt. 6. nu. 142. in fine, Cor
dubenſ. in dicto §. ſi mater, numero 5. Et ratio eſt,
quia primum mater debet ſuis operis ſeipſam

alere,

alere, & ſe vitæ filij præponere, vt diximus de patre, & alijs, argumento l.præſes, C. de ſeru. & aq. Quod ſi pater velit alimenta præſtare matri, vt poſ
16 ſit filium proprijs nutrire † vberibus, cogetur mater id facere ſecundum Didac.d.§.6.nu.13.Hoc tamen non habet dubium, quando pater habet vnde vxori alimenta miniſtret, at ſi pater ſit pauper aliud eſt.

Item prædicta procedunt in filio iam in lucem edito etſi adhuc ſit in ventre, licet mater ipſa imme
17 diatè alat, tamen mater eſt a curatore hæreditatis alenda, vt poſſit ventrem nutrire, vt eſt tex. notandus in l.curator, ff.de ventr. in poſſ. mitten. vbi dicitur, quod videntur alimenta præſtari ventri, non matri. Ideo debentur, etiam ſi mater habeat aliunde. Et pro ſingulari caſu ponit Aman. ſing.7. & dixi in tit. qnibus alimenta debētur, Vital. in loco infra allegando, verſ. ſecundum quod tenetur.

Alius eſt caſus, in quo filius intra triennium alitur communibus expenſis parentum, non autem ſolius matris, quando ſcilicet matrimonio bona fi
18 de contracto conceptus eſt filius, deinde † verò matrimonium diſſolnitur detecto impedimeuto. Ita probat tex. in cap.2. in fin. ibi, de parentum facultatibus nutriantur, extra qui fil. ſint legitimi, vbi gl. fin. & ibi Præpoſ. in fi. & quia ille textus non diſtinguit de ætate filij, ideo generaliter intelligi debet de minore triennio, l.de pretio, ff.de Publjc. Atque ita declarat Vital. in tract. clauſu. in titu. an poſſ. re nunc. alimen. colum.6. verſi. tertius cum natus eſt. Hoc autem deducitur ex verbjs illins textus, qui de vtroque parente mentionem facit, ſed niſi ratio aliud ſuaderet, hoc fundamentum parum prodeſſet, quia tex. dum facit de vtroque parente men
19 tionem intelligeretur diſtributiuè, † vti textūm in d.cap. cum haberet, intelligit Paleot. in d.tract. ca. 48.nu.6. Sed pro matre ſtat ratio, quia ſoluto matrimonio, filij bona fide ſuſcepti non debent eſſe magis graues matri, quam patri, ſed eorum onus communitet ferendum eſt, quæ ratio ſi eſſet vera, confirmaret opinionem Abb. in d.ca. cum haberet, de qua dixi in tit. quib. præſtan. ſint alim. dum ago de matre. Rurſus mater filio ſine legitimo, ſiue na
20 turali negabit iuſtè † alimenta omnibus ijs caſibus, quibus licet patri alimenta denegare filio: nō enim, vt ſæpe dixi ad imparia iudicantur, nec magis eſt obſtricta mater, quam pater, & in matre eadem omnino verſatur ratio, quæ in patre, proinde idem ius eſſe debet, l.illud, ff. ad leg. Aquil.

S V M M A R I V M.

1 *Pater exhæredari poteſt a filio ex omnibus cauſis, quibus filius poteſt exhæredari a patre.*
2 *Filius occidens patrem ingratum, non punitur pœna parricidij.*
3 *Pater cogitur filium emancipare quando commiſit vnā ex cauſis propter quas poteſt exhæredari.*
4 *Pater facilius cogitur emancipare filium, quam ei permittatur illum exhæredare.*
5 *Alimenta officio Iudicis non debentur ei, qui poteſt aliunde viuere.*
6 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
7 *Pater diues non eſt alendus a filio.*
8 *Pater, qui ex arte, & induſtria viuere poteſt, non eſt alendus a filio.*
9 *Nemo tenetur proprium victum arctare, vt alij ſubueniat.*
10 *Filius pauper non alit patrem pauperem.*
11 *Filius patris debitor non conuenitur vltra quam facere poſſit.*
12 *Pater poteſt a filio impunè occidi, quando eſt hoſtis patriæ.*
13 *Patri denegantur alimenta a filio, ſi eſt hoſtis patriæ.*
14 *Patriæ potius, quam patri parendum eſt.*
15 *Patri bannito non denegantur alimenta a filio, etiamſi habeatur pro hoſte, niſi immediate patriam offenderit.*
16 *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis.*
17 *Pater damnatus læſa maieſtate, non habet alimenta a filio.*
18 *Pater veniens contra patriam, perdit patriam poteſtatem, quam habet in filium.*
19 *Proditor etiam occultus occidi poteſt.*
20 *Patri hæretico filius non præſtat alimenta.*
21 *Crimen læſæ maieſtatis humanæ, & diuinæ æquiparantur.*
22 *Vxorem hæreticam maritus expellere poteſt.*
23 *Filius relinquere quomodo poſſit patrem, & matrem, vt habitet cum vxore. vide ibi.*
24 *Filius magis cogitur ſubuenire patri, quàm vxori.*
25 *Patrem hæreticum alit filius, quando extrema laborans inopia eſſet fame periturus.*
26 *Excommunicatus non eſt alendus, niſi eſſet fame periturus.*
27 *Patri qui publicam pacem turbauit, iuſtè a filio negantur alimenta.*
28 *Alendus nemo eſt de bonis ſibi per delictum ablatis.*
29 *Cap.1.§.ſi quis hominem, de pace tenen. quomodo intelligatur.*
30 *Pater qui propter diſſipationem cogitur bona fideicommiſſi ante tempus reſtituere filio, amittit vſumfructū.*
31 *Pater non habet vſumfructum in bonis, quæ grauatur ex fideicommiſſo reſtituere filio.*
32 *Filius non dicitur acquirere ea, quæ pater aſſignat in cauſam alimentorum, quia poſſunt ſemper auferri.*
33 *Fructus feudalium ſeparati a ſolo non ſunt feudales, ſed allodiales.*
34 *Fructus pendentes a Calendis Martij ad Calendas Septembris pertinent ad hæredem vaſalli.*
35 *Pater qui non curauit filium in arte aliqua erudiri, non alitur a filio. & ibi de veritate.*
36 *Qui non facit quod debet, non recipit quod oportet.*
37 *Pater etiam qui nihil promeruit, tamen ob generationis beneficium ali debet a filio.*
38 *Patrem non alit filius impubes. & ibi de veritate.*
39 *Pupillus ignorat quidquid videt.*
40 *Filius emancipatus tenetur alere patrem egentem.*
41 *Ratio eadem vbi militat, idem ius eſſe debet.*
42 *Pupillus ligatur obligatione legis, licèt non contractu.*
43 *Minor obligatur ex cauſa dotis, & contra eum militat tacita bonorum hypotheca.*
44 *Filius erga matrem pari obligatione tenetur, qua eſt patri obligatus.*

QVAESTIO XIIII.

PATRI alimenta fore præſtanda a filio diximus ſupra, id tamen declaratur nonnullis modis, & primo quidē generaliter ex his omnibus cauſis, ex quibus filius poteſt patrem exhæredare, vt eſt text. in §.victum autem, col. antepen. in Auth. vt cum de ap
1 pellat. cognoſ. vbi dicit patrem exhæredari † poſſe a filio omnibus ex cauſis, pro quibus filius poteſt hæreditate priuari a patre, & ſicuti filius ob cauſas

Digitized by Google

cauſas prædictas perdit ius filiationis, ita pater
perdit ius patriæ poteſtatis, etſi a filio occideretur,
2 † non poſſet plecti pœna parricidij, ſecundũ Barto.
in l. diuus, ff. ad leg. Pompe. de parricid. habetur
enim pro extraneo, Iaſ. in l. ius autem ciuile, nume.
28. ff. de iuſt. & iur. vbi dicit eſſe perpetuo menti te-
nendum, & non legiſſe alibi, Præpoſ. in ca. cum ha-
beret, nu. 8. de eo, qui dux. in vxo. quam pollu. per
adulter. Didac. in c. Rayn. in prin. numero 21. verſi.
poſtremo omittendum, extr. de teſtam. Eman. a Co
ſtà in l. Gallus, in §. & quid ſi tantum, par. 3. n. 157.
ff. de liber. & poſthum. Supra autem in principio
huius partis regulam conſtituimus, quod ex eiſdẽ
cauſis alimenta denegari poſſunt, ex quibus exhæ-
redari filius poteſt, qua ratione ſuſtineri poteſt ſen
tentia Didac. in Epitom. de ſponſ. par. 2. cap. 8. §.
6. numero 17. dum declarat legem regni, quidquid
contra eum conetur adducere Cordu. in l. ſi quis a
liberis, §. idem Iudex, nu. 3. & ſeq. ff. de libe. agnoſ.
Et improbatur eadem ratione Cordub. numero 8.
dum vult iure inductum regia lege, quod ingrato
patri non denegentur alimenta, licet contrarium
ſit in ingrato filio. Quamuis enim plus patri filius
debeat quàm filio pater, lex tamen ciuilis eandem
ob cauſam vtrunque indignum ſtatuit alimentis,
& eorum cõditionem in hac parte exæquauit. Ad-
do quod, vt dixi, pater perdit ius patriæ poteſtatis
committendo aliquam ex dictis cauſis, & ideo
3 † cogi poteſt filium emancipare ſecundum Cuma.
in conſilio 82. inſpectis cauſis. leuior enim cauſa
ſufficit ad cogendum patrem emancipare filium,
4 quàm † ad patrem exhæredandum, vt notatur in
l. ſi vni legatum, ff. de cond. & demonſtra. & in §. &
hoc quidem, in Authen. vt cum de appellat. cogno.
cum ergo ex cauſis ibi enumeratis pater exhæreda
ri poſſit, ex eiſdem cogi poterit ad emancipãdum,
ſequitur Iaſ. in l. filijs matrem, in fi. C. de inoffi. te-
ſtam. Didac. in c. Rayn. in prin. nume. 21. verſi. pro-
ſtremo, extra de teſtam.

Declaratur ſecundo loco, vt filius non cogatur
parentem exhibere, qui aliunde habet, quantum
ſibi pro alimentis ſufficiat, quia, vt ſæpe dixi, patri
debentur alimenta Iudicis officio, & ex æquitate:
5 at generalis eſt propoſitio, † quod non debentur ei,
qui aliter viuere poteſt, quando debentur ſolo Iu-
dicis officio, l. qui filium, ff. vbi pupil. educ. deb. l. ſi
quis a liberis, §. de alim. ff. de libe. agnoſc. Alex. in
conſi. 48. num. 2. vol. 3. & in conſil. 27. nu. 3. vol. 4. Et
inquit Rofred. in quæſt. Saba. 26. nu. 12. non repe-
riri iure cautum, quod diues petat alimenta, ſed
id ſolum licet pauperi, & miſero, etſi ea de cauſa
negari poſſunt filio, l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius,
ff. de libe. agnoſ. cum alijs ſupra adductis in princ.
6 Quare non idem ſeruabitur in patre, cum ſint † in-
uicem correlatiua, l. 1. C. de cupreſſ. libro 11. & ea-
dem regula diffiniantur. Et in ſpecie quod patri di
7 uiti denegari poſſint alimẽta, † ponit Aſcan. Clem.
in tract. de patr. poteſta. effect. 17. numero 6. vbi al-
legat Corne. duobus in locis, qui tamen hoc non
dicit, idem tenuit Caualca. de vſufruct. mulier re-
lic. nu. 189. Lancellot. Gall. in conſuetud. Alexand.
in verſi. ſolidos, quæſt. 6. nume. 32. vbi pariformiter
determinat in patre & filio.

Et procedit hoc etiam ſi pater nõ habeat bona,
ſed ſit opifex, vel induſtrius qui ex arte poſſit ſibi
8 victum quærere, † vt ponit Cordu. in d. l. ſi quis a li-
beris, §. ſed ſi filius, numero 124. vbi optima id con-
firmat ratione; nam in filio alendo concurrit iuris
naturalis impulſus, quo iure diſtincta non erant re
rum dominia, ergo fatendum eſt, quod ex induſtria
erat alendus, etſi filium quis ex induſtria alere te-
netur, quanto magis debebit ex ea victu ſibi quæ-
rere, cum ſibi quiſque plus, debeat, quàm alij, argu-
mento l. præſes, C. de ſeru. & aq. Et confirmatur
hæc concluſio, quia idem vidimus ſupra in patre
erga filium, paſſim & obſeruari poterit ex his quæ
in fine ponam.

Reſtringitur tertio in filio, qui vix habet pro
ſeipſo, is enim non alit patrem: ordinata enim
charitas a ſeipſo incipit, d. l. præſes. Ideo pater
inops, & qui habet niſi pro ſe, non tenetur alere fi-
lium, l. pen. ff. de liber. agnoſc. & dixi ſupra, & ſibi
9 victum coarctare † nemo tenetur, vt quemcunque
alium alat etiam matrem, Bal. in l. 1. §. officio, in fi.
ff. de tutel. & ratio. diſtrah. Natta in conſil. 387. nu.
10 8. Et in terminis † de filio inope ita tenuit Caual-
can. in tract. de vſufruct. mulie. relic. nume. 189. &
Lancellot. Gall. in conſuet. Alex. d. ver. ſolidos, q. 6.
nu. 142. Et hoc voluit Nicol. de Neap. in §. ſed etſi
quis, & eũ ſequitur Iaſ. Inſtitu. de actio. Dicit enim,
quod filius habet a iure beneficium, ne conuenia-
11 tur vltra, quam facere † poſſit, deducto ne egeat, ſe
quitur Alcia. in trac. præſump. reg. 1. præſumpt. 25.
num. 4. Et dixi ſupra in titu. quibus debeantur ali-
menta, dum ſermonem habui de his, qui non exi-
guntur vltra, quàm facere poſſint, & hoc caſu, an
deducantur alimenta habito reſpectu ad proprie-
tatem, vel ad redditus, & an ſecundum dignitatẽ,
vel ſecundum indigentiam, dicam in titulo, quali-
ter alimenta ſint præſtanda.

Quarta cauſa iuſta denegandi patri alimenta
eſt, ſi pater venerit contra patriam. Ideoque illius
hoſtis iudicatus ſit, tunc enim non eſt alendus. Si
12 enim filio licet illum in dicto caſu † occidere, l. mi-
nimè, ff. de relig. & ſump. funer. ergo & alimenta
negare, argumento l. necare, ff. de liber. agnoſ. pa-
ria enim ſunt occidere & negare alimenta, vt in d.
13 l. necare, & c. paſce morientem, 86. diſt. Et † hoc vo
luit Alex. ad Bart. in l. ſi quis a liberis, §. ſed vtrum,
ff. de lib. agnoſ. vbi per d. l. minime, concludit, quod
filius non alit patrem ea de cauſa bannitum, quod
veniſſet contra patriam, ſequitur Tiraq. in tracta.
de pœn. temper. cau. 20. nu. 11. Et prædictorum ra-
tio eſt, quia cæteris paribus parendum eſt patriæ
14 potius † quàm patri, ſi non poteſt vtriuſque pare-
ri, l. poſtliminium, §. filius, ff. de captiu. & ita conclu
dunt communiter Doctores, vt poſt Io. And. & Al-
ber. dicit Iaſ. in l. 1. §. huius ſtudij, quæ eſt l. veluti,
nume. 13. vbi Clau. col. fin. de iuſt. & iu. Et dicit Ci-
cero, lib. 3. Offi. quod ſi ad perniciẽ patriæ res ſpe-
ctabit, patriæ ſalutẽ anteponet filius ſaluti patris.
Hanc quoque ſententiam probauit Aſcan. Clem.
in d. tract. de patr. poteſt. effect. 17. nu. 7. limitat. 3.
Bal. Nouel. in l. ſi conſtante, nu. 50. ff. ſolu. matr. vbi
quod filius non alit patrem bannitum tanquã ho-
ſtem patriæ, Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſed
vtrum, num. 17. & in §. etſi impubes, nume. 9. Dida.
pulchrè in c. Raynutius, in prin. num. 9. de teſtam.
vbi allegat Abb. Fortun. Dec. & Rip. Et ſubdit poſt
Cicer. Plutarch. & alios, quod in pari neceſſitate &
periculo ſubueniendum eſt potius patriæ, quàm
patri, quia non tantum parentibus, quàm patriæ
naſcimur, l. 1. §. & generaliter, ff. de vent. in poſſeſ.
mitten. negat tamen licere filio bannitum patrem
occidere, quod etiã repetit in epitom. de ſpon. par.
2. ca. 7. §. 2. nu. 5. vbi etiam dicit, licere filio occidere

patrem

patrem venientem contra patriam.
Et ex eius dictis colligitur declaratio ad limi-
tationem, de qua agimus, vt intelligamus de pa-
tre, qui venit contra patriam, atque ea ratione eſt
bannitus, & patriæ hoſtis declaratus, ſecus autem,
quando ex homicidio, vel alio delicto, quod prin-
cipaliter non tendat ad patriæ offenſionem ban-
nitus eſſet, licet foret declaratus hoſtis patriæ, vel
ex ſtatuto, aut ordinibus prouinciæ reputetur ho-
ſtis. Hoc enim caſu erit alendus, vt dixi ſupra in
quæſt. an pater bannitus alatur a filio. Et quamuis
15 Didac. ad hoc nihil alleget, tñ † hoc voluit Nel-
lus in tract. bannit. in t. par. 2. tempor. nu. 48. quæ-
ſtio. 48. vbi allegat Ang. & alios pro declaratione
huius concluſionis, & eum ſequitur Duen. in reg.
68. bannitus ex forma, limitat. 10. vbi ita intelligit
dictam l. minimè, atque hoc modo conciliat con-
trarias Doctorum ſententias.
Quæ autem dicta ſunt de patre bãnito, eo, quod
venerit contra ciuitatem, procedunt etiam in eo,
qui crimen commiſit læſæ maieſtatis, quia filius
illi negare poteſt alimenta, argumento l. quiſquis,
C. ad l. Iul. maieſt. quia ſi ob patris delictum filius
in eo crimine priuatur alimentis, vt ibi, multò ma
gis priuabitur pater qui eſt in delinquendo prin-
16 cipalis: nam † propter quod vnumquodque tale,
& illud magis aut multò magis, C. de ſacroſ. ec-
17 cleſ. † arguit Io. Annib. in l. poſt contractum, num.
266. ff. de donatio. atque ita determinat Cordub.
in d. §. ſed vtrum, nu. 16. Sed illa lex non hoc pro-
bat: loquitur enim de alimentis filio præſtandis
a fiſco de bonis patris ob crimen læſæ maieſtatis
publicatis, & in illis terminis ſiue agamus de ali-
mentis filio negandis, ſiue patri, vtroque caſu po-
teſt ſuſtineri, quia pater, vt dicam infra, non eſt
alendus de bonis ſibi ablatis per delictum, filius
autẽ tanquã patri ſimilis excluditur, vel etiam, vt
territi parentes atrocitate pœnæ etiã ad alios trã-
ſeuntis abſtineant a ſimili delicto, ne filios ad ex-
tremã inopiã deducant: at hic non agitur de alẽdo
patrẽ ex bonis confiſcatis, ſed ex bonis filii in quo
viget ratio obligationis, & meritorũ a patre col-
latorum, quia etſi malus ſit, & legum contemptor,
pater tamen eſt, vt dicitur in §. ſi verò contigerit,
in Auth. de nupt. & cui ſemper ſancta & religioſa
videri debet perſona patris, l. liberto, ff. de obſeq.
lib. melior ergo ratio eſt, quia pater veniens con-
18 tra patriam perdit ius patriæ † poteſtatis, ſeu ve-
rius patrium ius, vt dicit Bar. in l. diuus, ff. de par-
ricid. Itẽ quia Princeps eſt caput patriæ, ideo qui
committit in Principem, videtur patriam offen-
dere, intellige tamen, quòd in prædictis caſibus
ſufficeret probari patrem fore hoſtem, proditorẽ,
aut rebellem, nec eſt neceſſe, quod ſententia de-
claratoria fuerit iam lata, quia proditor etiã oc-
19 cultus † occidi poteſt, ergo & ei denegari poſſunt
alimenta, vt late probat Ruin. in conſil. 4. per totũ,
vol. 1. vbi defendit impunè potuiſſe Cardinalem
Papienſem occidi a Duce Vrbini, licet non foret
condẽnatus de crimine proditionis, ſequitur Gi-
gas in tract. de crimine læſæ maie. in 1. li. in princ.
q. 5. nu. 20. & ſeq. Et hac ratione vidi ab Excellen-
tiſſimo Senatu abſolui Ioannem Godronum inqui
ſitum, quod tempore belli, quem pluribus illatis
vulneribus confodiſſet; probauit enim me cauſam
defendente, quod occiſus ille cum Hiſpanorũ ſti-
pẽdia mereret, Gallis notificabat ſecreta patriæ,
atque ita erat proditor.

Denegari item poſſunt alimenta patri hæreti-
20 co, † quia ſi illis priuatur, quando offendit patriã,
vel Principem, vt proxime dixi, quanto magis pri-
uãdus erit, quãdo in Deum omnium patrem & do
minum committit? ita arguit diuus Bernard. ſu-
21 per Cãticis. Et licet de vno arguere ad aliud † cri-
men, gl. in l. mutum, ff. de acquir. hæred. in l. Mani-
chæos, in verſ. debet, C. de hæretic. Cor. & Salice.
in auth. Gazaros, C. eod. titu. infinitos allega Gi-
gas in d. tract. lib. 3. in titu. de plur. & var. quæſt. q.
15. nu. 8. qui num. 11. dicit argui hoc modo de mi-
nori ad maius, quod eſt licitum, allegat Igne. in l.
neceſſarios, §. nõ alios, n. 45. ff. ad Sillan. Quia ſi qd
permittitur in crimine læſæ maieſtatis, multò ma-
gis in crimine hæreſis licebit, quia maior eſt of-
fenſio in Deum, quàm in Principem: facit, quia ſi
22 licet † vxorem repellere quæ ſit hæretica, c. vxor,
in fi. 28. q. 1. gl. in c. ſi Epiſcopus, de hæret. & tamen
propter vxorem relinqui debẽt parentes ex præ-
cepto Euangelij, ita arguit in propoſito Cordu. in
d. l. ſi quis a liberis, §. etſi impubes, nu. 10. ff. de lib.
agnoſc. ſed poſtremò hoc argumentum non cõclu
23 dit, quia quod dr̃, relinquat patrẽ † & matrẽ, &c.
intelligitur non quoad ſubuentionem, ſed quoad
coniunctionem carnis, & cohabitationem, vt de-
clarãt Thom. in 2. 2. q. 26. art. 11. & in 3. diſt. 29. q.
7. Garzias in l. veluti, nu. 36. & ſeq. ff. de iuſt. & iur.
reſpectu enim alimentorum tenetur filius magis
24 † ſubuenire patri, quàm vxori, vt prædicti volunt,
& probat ipſemet Cordu. in d. l. ſi quis a liberis, §.
ſi quis ex his, n. 74. Et quãuis dixerim in tit. quib.
debeant alimenta, patrem ẽt hæreticum alendum
eſſe a filio, intellige illud procedere quando eſſet
in extrema neceſſitate, ita quod periturus ſit fa-
25 me, ita † reſoluit Cordu. d. §. etſi impubes, num. 10.
Et ratio eſt, vt poſſit ad fidem redire, vt de excom-
municato dicimus, cui neganda licet regulariter
ſint alimẽta, tamen quãdo eſſet fame periturus, &
26 in extrema conſtitutus neceſſitate † alendus eſt,
glo. fin. in fi. in c. paſtoralis, §. verum, de appell. quã
ſequũtur omnes, vt inquit Præpoſ. in c. præter hæc,
nu. 9. 32. diſt. Abb. in d. §. verum, num. 16. & dixi in
quæſtione, an clerico ſuſpenſo, depoſito, vel excom
municato debeantur.
An verò patri negari poſſint alimenta, qui pa-
27 cem publicã turbauit, tex. in c. 1. §. ſi quis homi-
nem, de pace tenen. & eius violato. videtur proba-
re quod liceat, & ibi hoc not. Bal. n. 7. & Afflict. nu.
22. atque ita tenet indiſtinctè Cordu. in d. l. ſi quis
a liberis, §. ſed vtrum, nu. 14. Verum alius eſt ſenſus
dicti textus, quẽ explanauimus ſupra in quæſtio-
ne, an patri bannito præſtanda ſit alimenta, non
expedit repetere.
Septimò inſtè filius recuſabit patrem alere de
bonis, quæ ob delictum fuerunt patri ablata & fi-
lio applicata per legem, vel Principem, ita Bal. in
auth. bona dãnatorum, n. 4. C. de bon. proſcrip. vel
28 damnat. vbi dicit generaliter, quod nemo † alen-
dus eſt de bonis ſibi propter delictũ ablatis, alle-
gat tex. in d. c. 1. ſi quis hominẽ, de cuius intellectu
ſupra proximè memini, & qui, vti alias declaraui,
loquitur in bonis, ea lege filio expreſsè conceſſis,
ne poſſet ex eis patrẽ alere niſi hoc inde colligat,
quia cũ omne pactũ in Principe iuſtũ præſumatur,
& quod Princeps dando bona filio addidit pactũ,
29 infertur quod illud ſit iuſtum, etiam pacto ceſſan-
te, id quod innuit Socin. in conſi. 124. num. 4. vol. 3.
vbi ſequitur Bal. in loco prædicto, idem voluerunt
Martin.

Martin.Lauden. Aluar. & Card.Alex. in d.c.1.§.ſi
verò violator, de pace tenen. prout eos refert &
ſequitur Tiraq.de retract.conlang.§.1.gl.9.nu.30.
Io. Lup. in c. per veſtras, in 1.not.§.19. in fi.f.mihi
109.de donat.inter vir. & vx. dixi in conſ.116.nu.
25.addo Roma.in l.ſi verò,§.de viro,num.39.ff.ſol.
matr.deciſ.Pedem.124.nu.7.Aſcan.Clem.in tract.
de patr.poteſt.effect.17.nu.7.limit.2. Cordu. in d.
§.ſed vt,nu.15.idem Lupin.in rub. de donat. inter
vir.& vxo.§.64.num.13. Et pro hac deciſione facit
tex.in l.Imperator, ff.ad Trebe.vbi dr̃, quod pater
qui pp ſuam culpam priuatur bonis,ideſt qui ideo
cogitur ante tempus reſtituere, filio bona fideicō-
30 miſſo ſubiecta, quia illa diſſipabat,† amittit vſum
fructum, qui regulariter patri competit in bonis
filijs aduentitijs,ita Caſtr.ibi,nu.4.Alex.nu.5.& ſe
quuntur cæteri. Item dicit Cuma. in l. cum filio,
ff.de leg.1. quod vbi pater grauatur filio reſtitue-
31 re,tunc non habet vſumfructum in illis bonis, † &
dicit Aret.ibi,col.7.verſ.aliã tñ opinionem, quod
id ſibi placet Caſtr.nu.18.Soc.num.31.Iaſ. nu.151.
Bal.Nou.nu.22.Bauer.nu.118.in fi.Soc.iun.nu.22.
vbi eōem dicit,Rip. nu.68. & ſequuntur alij, quos
citaui in d.cōſ.116.n.32. difficilè enim fit reflexio
cum ſemel benè exiuere patris manũ & poteſtatẽ,
alias quodãmodo pater nō videretur ea bona amiſiſſe ſi incontinẽti ex eis commodũ alimentorum
32 conſequeretur,ſicuti filius non vr̃ acquiſiuiſſe † qđ
ſibi a patre alimentorum cauſa poſſet auferri, l.
omnes,§.1. ff.de regu.iu. l.non videtur, ff.de acqu.
poſſe. & in l.non videtur quiſquam,ff.de regu. iur.
dicitur, ꝙ non videtur capere, quod ei neceſſe eſt
alij reſtituere, & plura ponunt ibi Dec.& Cagnol.
Tiraq.de retract.conuentio.§.2.glo.vnica,nu.9.

Poſſet forte alicui videri ſuperflua limitatio hęc,
quia cum filius teneatur patre alere, non curat
pater quod ex illis potius, quã ex alijs bonis præſtentur alimenta, iuxta illud, vnde veniat quærit
nemo,ſed oportet habere,ſed vtilis eſt eoq́ue tendit, vt ſi filius aliud non haberet præter bona patri ablata, non teneretur alere patrem, ſicuti non
teneretur ſi ex alijs bonis perciperetur reddituà
ſolummodo ſufficiens ad alimenta filij, quia bona
ablata in ſupputatione alimentorum, nō veniunt
ac ſi non ea filius haberet.

An autem patri ſint præſtanda alimenta a filio
de bonis feudalibus, vel emphiteuticis, vel fideicommiſſo ſubiectis, dicam in titulo, qualiter alimenta ſint præſtanda, nunc aũt reticendum non
eſt, quod etſi non poſſint alimenta conſtitui ab
homine ſuper dictis bonis, tamen filius, qui patrem exhibere legis cogitur diſpoſitione, teneretur de fructibus feudalium emphyteuticorumque
bonorum,& aliorum, quæ etiam reſtitutioni ſunt
ſubiecta,patrem alere, quia fructus bonorum feu-
33 dalium poſtquam ſunt † a ſolo ſeparati, non ſunt
feudales,ſed allodiales,c.1.an agna.vel fil.Bald.in
conſ.33.vol.1.Boer.in deciſ.199.nu.7.Rol.in conſ.
54.nu.30.vol.3.imo ẽt qui pendent ſunt allodiales
34 † a Calendis Martijs vſque ad Calendas Septembris,ideoque ſi intra dictũ tẽpus moriatur vaſallus,illi cadunt lucro hæredis, & in ſatisfactionem
creditorũ,Bal.in c.1.nu.8.de ſucceſſ. feud.in conſi.
46.nu.17.Boer.d.deciſ.199. nu.7.Io. Baptiſta Surdus in d.c.1. an agna.vel fil.n.36.vbi tñ ſe remittit
ad ea quæ dixit in c.1.§. his conſequenter, hic finit
lex Feder. ſed illæ lecturæ non prodiere in lucẽ ob
eius mortẽ,vereorq; ne alij fruãtur eius labore, &
gloria, illiusq́ue nomen a multa lectione ingenio,
& ſubtilitate recolendum ſubticeant,neminem ac
cuſo, ſcio tñ illius ſcripta ad quem peruenerint.

Denegantur octauo alimenta patri, qui non cu-
35 rauit filium aliqua arte erudiri: † ita.n. lege ſolẽni ſancitum fuerat,vt Plutarch. refert in vita Solo.
fol.6.quẽ citat,& ſequit̃ Iaſ.in l. quidã cum filium,
nu.33.ff.de verbo. oblig. & Heli Sacerdos cecidit,
& ſupinus interijt,quia filios in diſciplina, & correctione non erudiuerat,vt per Auguſt. relatum in
c.legant Epi,diſt.37.Et hanc declarationem ſequitur Aſcan.Clem.in d.effect.17. nu.7.verſ. limita 4.
Et non mirum,quia cum pater teneatur impenſas
neceſſarias facere pro edocendo, erudiendoque
filio,argumento l.de bonis,§.non ſolum, ff.de carbon.edic. & ponã ſuo loco, in eoq́ue deficiat, non
meretur, quod filius ex parte ſua debitũ exoluat,
36 qui † enim non facit, quod debet, nō recipit quod
oportet, l.Iulianus, §.offerri, ff.de act.emp. l. quæro,§.inter locatorẽ,vbi Bar.ff.loca.glo. in l.cũ proponas,la 2.vbi Bart.Bal. Alex.Iaſ. Cur. ſen. & alij,
C.de pact.Ruin.in conſi.143.nu.8.vol.4.Soc.iun.in
conſ.77.nu.142.vol.1.D.Becius in conſ.45.n.6.ſed
Cordu.in d.l.ſi quis a liberis,§.ſed ſi filius, nu.135.
ff.de lib.agnoſ. dicit hoc non recipi in Chriſtiana
Rebuplica,quia patri alimenta debentur rōne naturali, & dicta lex repugnat pietati debitæ erga
patrẽ, ac reuerentiæ quæ illi a filio exhibenda eſt,
atque ita recedit a Solonis ſententia, verum eius
rationes leues ſunt, quia illis non obſtantibus vidimus ſupra multis in caſibus alimenta denegari
patri.Hoc autem vnum quærendum eſt,an iuſta ſit
cauſa denegandi,quia pater neglexerit filium bonis artibus imbui? Et mihi videtur non eſſe iuſtã,
quia eo ipſo, quod pater filium genuit, & in eſſe
produxit,obligatur filius erga patrem tam ſtricto
vinculo, vt nullis omnino meritis diſſolui, poſſit,
vt dixi in titu.quib. debeantur alimenta, in q. cui
magis debeantur patri, an filio. Et per eã rationẽ
concludit Garzias in l.1.§.ius naturale,ff.de iuſt.&
37 iu.in fi.quod etſi pater nihil omnino † filio benefecerit,nullumq́ue omnino aliud contulerit beneficium præter generationem, adhuc eſſet alendus,
quia ſecundum eum, pater eſt, & natura id parentibus deberi oſtendit;niſi reſpondeatur, quod etſi
non conferendo beneficium alimentis minimè priuetur, tamen priuatur, quando iniuncto muneri
non ſatisfacit, atque ita filium non curat artibus
erudiri,nam qui non benefacit,non demeretur, at
qui malefacit,meritum perdit.

Nona cauſa denegandi alimenta patri eſt,quã-
38 do filius impubes † eſt, & vſum rationis non habet, vt clarè tenet Io. de Lignano in tract.de amicit.§.ſurgit,nu.4. quẽ citat & ſequitur Aſcan. in d.
trac.de pat.poteſt.effec.17.nu.7.limit.5.ea.n.ætas
39 ignorat † quidquid videt,l.ſi infanti, C.de iu. delibe.l.1.C.de falſa monet. ego miror de hoc dicto,
quia habemus in cōtrarium textum expreſſum in
l.ſi quis a liberis,§.ſi impubes,ff.de lib.agnoſc. vbi
dicit iniquiſſimum eſſe patrẽ agere, cũ filius ſit in
facultatibus, & loquitur in fortioribus terminis,
40 id eſt in filio emãcipato † qui nō ita erga patrem
tenetur vti filius in poteſtate,notat glo. ibi in ver.
impubes,& Bar.& alij,præcipuè Cordub.nu.1. ad
idem eſt tex.in l.1.§.ſed nonnullis,& §.de ſeruis,ff.
de tutelis. & impubere militat eadem rō obligationis erga patrẽ,quæ ſubeſt in impubere, & eadẽ
41 eſt generatio,eadẽ naturalis rō, ergo † idẽ ina eſſe,
debet,

Digitized by Google

debet, l.illud,ff.ad leg. Aq. accedat,quod iſta obli-
gatio,qua filius tenetur erga patrem deſcendit a le
42 ge,ergo† obligat etiam pupillum,vt eſt tex.in l.cõ-
ditionibus pupillus,vbi illum notat Bar.ff. de con-
dit.& dem. nu.4. dicit enim quod non ipſe minor,
ſed lex obligat. Et hunc textum dicit ſingularem
Aret.in l.ſi ita quis,§.ea lege,col.2.in 1.nota.verſic.
facit etiam iſta gl.ff.de verb.oblig.Iaſ.in l. ſi conſtã
te,num.210.& ſeq.& facit, quod voluere Bal. Ang.
Rom. & Alex.in d.l. ſi conſtante, vbi Iaſ.d.nu.210.
43 quo volunt, quod etiam minor † obligetur ex cau-
ſa dotis priuilegio tacitæ hypothecæ,quia eſt obli-
gatio legalis, non hominis. Et eſt communis opi-
nio,ſecundum Iaſ.ibi & Neguſ.in trac.de pigno.in
4.membro 2.par.nu.73.Hinc videmus, quod obli-
gatio patris deſcendit in infantem hæredem: benè
fateor, quod ſi fortè impoſita eſſet pœna filio non
alenti patrem, excuſaretur impubes, quia ipſe ni-
hil delinquit.

Supradicta in patre,procedunt & in matre,quia
44 pari obligatione † tenetur filius erga patrem, &
matrem,Bal.in l.furioſa,ff.de curat.furio. Ideo eiſ-
dem ex cauſis denegantur matri alimenta, quibus
patri non debentur.

Procedunt item prædicta in filijs naturalibus, qui non tenẽtur erga patrem in prædictis caſibus, quia in eis non tanta eſt obligatio, quanta tenentur legitimi, & naturales, proinde ſi legitimi non tenentur, multò minus obligantur naturales.

Vendicant item locum in hæredibus filij, vel etiam econtra in hæredibus patris.

SVMMARIVM.

1 *Fratri alimenta denegantur ex omnibus illis cauſis, quibus filius poteſt exhæredari.*
2 *Fratri alimenta non ſunt præſtanda a fratre, cui fuit ingratus.*
3 *Frater poteſt querelare teſtamentum fratris, in quo turpis perſona eſt inſtituta.*
4 *Frater ingratus non impugnat teſtamentum, etiamſi turpis perſona fuerit inſtituta.*
5 *Frater ingratus an ſuccedat fratri ab inteſtato.*
6 *Ingratitudo non obijcitur ab hærede filio quem pater non appellauit ingratum.*
7 *Ratio, quæ ſola poteſt allegari, habetur pro expreſſa.*
8 *Præteritio filij ſine cauſa facta ſuſtinetur, quando hæres probat iuſtam cauſam.*
9 *Expreſſum dicitur quidquid diſponens dixiſſet, ſi fuiſſet interrogatus.*
10 *Teſtamentum, qui impugnat facilius excluditur, quàm veniens ab inteſtato.*
11 *Frater qui dilapidauit bona ſua, non eſt alendus a fratre.*
12 *Neceſſitas ei non prodeſt, qui ſua culpa incidit in illam.*
13 *Paupertas ei non prodeſt, qui ob maleficium factus eſt inops.*
14 *Mali homines debent egeſtate laborare.*
15 *Fratri diuiti non ſunt præſtanda alimenta a fratre.*
16 *Frater opifex, vel qui ex arte, & induſtria viuere poteſt, non eſt a fratre alendus.*
17 *Frater an teneatur exire prouinciam pro alimentis, antequam grauet fratrem.*
18 *Facere quis poteſt, vt habeatur, videtur habere.*
19 *Impeditus non dicitur, qui poteſt remouere impedimentum.*
20 *Alienare videtur, qui non acquirit cum poteſt.*
21 *Patria ibi dicitur, vbi extat bonum.*
22 *Frater ſecundogenitus alendus eſt a primogenito, etiam quando habet aliunde.*
23 *Legatum factum ſecundogenito a patre, non videtur factum animo compenſandi cum vita militia.*
24 *Fratri ſecundogenito habenti aliunde, non debentur alimenta a natu maiori.*
25 *Primogenitus non alit ſecundogenitum, qui habet aliunde.*
26 *Vita militia ſuccedit loco portionis, quam ſecundogenitus habere debet in feudo.*
27 *Alimenta iure actionis etiam a lege debita diuiti quoque præſtanda ſunt.*
28 *Compenſatio non fit de debito vnius cum relicto facto ab alio.*
29 *Legatum factum filio a patre compenſatur, cum vita militia eidem debita.*
30 *Alimenta alij præſtare non tenetur, qui vix habet pro ſeipſo.*

QVAESTIO XV.

CERTAE ét cauſæ ſunt, quibus frater poteſt alimẽtis priuari, & ea in primis, qñ cauſam aliquam cõmiſiſſet ex ijs quibus filius poteſt exhæredari, p ea, quæ dixi ſupra in patre & filio, & q̃a ſi illæ cauſæ ſufficiunt ad excluſionem patris & filij, ſufficiunt multò magis ad denegandum alimenta fratri, qui non ita coniunctus eſt, & cui nõn tã ſtrictè deben-
1 tur. Et in terminis † hoc voluit Barto. in l.diuus, ff.
ad leg.Pomp.de parricid.in fi. vbi loquitur genera
liter in omnibus collateralibus, ſequuntur eũ Iaſ.
& alij ſupra in dictis locis citati.

Infertur ideo, quod fratri ingrato præſtanda nõ
2 ſunt † alimenta, ita concludit Cordu. in d.l.ſi quis
a liberis, §.idem Iudex, nu.37.ff. de libe.agnoſc.Et
vera ratio eſt, quia ſi ingrato filio nõ tenetur pater
ſubuenire, d.§.idẽ Iudex, vbi Cordub.nu.4. & ſeq.
allegat concordantes, quare non ea de cauſa de-
negabuntur fratri ingrato, cui ſunt minus debita.
Ipſe verò aliam aſſignat rationem, quia etſi frater
3 poſſit fratris teſtamentum † quærelare, in quo tur-
pis perſona eſt inſtituta, l.fratris, C. de inoff. teſta.
tamen ſi ipſe committat ingratitudinem non im-
4 pugnabit † teſtamentum, vt in §. ingratitudinem,
in Auth. de nuptijs, & arrepta occaſione diſputat
an frater ingratus fraterna hæreditate priuetur,
qñ non ex teſtamento, ſed ab inteſtato delata fuit.
In qua quæſtione Bar. in d.l.fratris, nu.6.vbi Bald.
5 nu.11. quos † ſequuti multi citati a Didac. in cap.
Rainu.in prin.nu.2.de teſt. Vaſq.de ſucceſſio. crea.
li.3.§.30.nu.179.Gomez.de teſt.c.11.n.10.& Cord.
loco prædicto, nu.46. dicit cõem, tenet quod non,
licet contraria opinio fuerit lege regni approba-
ta, quæ opinio, etſi plures habeat authores, & mul-
tis adductis rõnibus cõfirmetur, ea tñ videtur præ-
cipua, quia pater non faciendo teſtamentũ, vel eo
facto ſi non exhæredat adiecta cauſa ingratitudi-
nis, vr̃ remittere iniuriam. Alia eſt rõ, quòd vr̃ pro
forma requiri, quod filius exhæredetur expreſſa
cauſa, aliàs non valeat exhæredatio etiam ſi hæres
cauſam probare velit. Tertio eſt tex. in l.omnimo-
do, C.de inoffi. teſta. vbi non licet ingratitudinem
6 † illi obijcere, quem pater non appellauit ingratũ,
Coſta in l.Gallus, §.& quid ſi tantum, nu.168.ff.de
libe. & poſthum. Contrariam tñ ſententiam pro-
barunt glo.in §.ingratitudinem, in verſ.lucrum, in

Auth.

Digitized by Google

Auth.de nuptijs,vbi Ange. glo.in §. cum igitur, in
ver.fratrū,in Auth.vt cum de appella.cognoſ.Cor
ſet. in ſing. incip. ingratitudo, Caſtr. in l.3. C. de
lib.præter.Iaſ.in l.cum mota,nu.17.C.de tranſact.
vbi ait dictum Ang. eſſe vnicum, & alibi non eſſe,
idem Iaſ. in auth.non licet, C.de libe. præter.col.
pen.Galliau.in l.Gallus,§.& quid ſi tãtum, nu.42.
ff.de libe.& poſthu.& multi alij. Et pro eis ſtat ra-
tio, quia principalis cauſa excluſionis eſt ingrati-
tudo ipſa,quæ ſola conſiderari debet, ſiue ſit a pa-
tre expreſſa ſiue tacita,& illa ratio quod pater vi-
deatur illã remittere, qñ de ea non meminit, non
eſt concludens ab inteſtato,quia põt fortè remit-
tere ſolùm rãcorem, nõ aût iniuriam, vt dixi in q̃-
ſtio.ex quibus cauſis alimenta filio denegari poſ-
ſint, quidquid tñ ſit prior ſententia eſt cõis, quæ
tñ eſt rigoroſa, qñ pater condito teſtamento præ-
terijt filiū, vel illum exhæredauit,nulla cauſa ad-
iecta, tunc enim defendi poſſet ratione, ſat eſſe, ſi
hæres ſcriptus probaret ingratitudinem filij,quia
eo caſu non poteſt dici, quod tacendo remiſerit,
quando vel præterijt, vel exhæredauit, præcipuè
cum præteritio, ſeu exhæredatio debeat cenſeri
facta ex cauſa præambula, quæ ſola poteſt actum
illum ſuſtinere. Dicimus enim, quod habetur pro
7 expreſſa † ratio, quæ ſola poteſt allegari, gloſ.in l.
quamuis,vbi Bal.& Caſtr.C.de fideicom. Bal.in l.
maximū vitiū,C.de libe. præte. Bal. & Imo. in l.fi.
ff.de hæred.inſtitu.& exornat Euerar.in loco 35. a
rõ.leg.larg.ad extenſ.leg.col. mihi 11. verſ. ſed ne
erres,& non eſt conſtituenda vis, quod teſtõr ex-
hæredauerit vel non, quia videmus, quod ſi exp̃ſ-
ſa cauſa pater prætereat, & hæres ſcriptus probet
8 cauſam, ſuſtinetur teſtamentū † & præteritio con-
ualidatur,Bar.in auth.ex cauſa,n.12. ver.quod eſt
verū,niſi cã,C.de libe.præter.Salic.ibi,nu.6. Caſtr.
col.2.Iaſ.nu.1.in fi.& Cur.iun.nu.39.ſequunt̃ Ang.
Corn.Iacob.& Galliau.quos citat Eman.Coſta.in
l.Gallus,§.& quid ſi tñ,nu.116.ff.de libe. & poſth.
Vaſq.lib.3.par.3.limit.34. num.177. vbi dicit eſſe
cõem, & licet patre decedẽte inteſtato cauſa nul-
la exprimatur,ſat eſt illã extare, quia ſi fuiſſet in-
terrogatus teſtator de cauſa præteritionis, vel ex-
hæredationis, dixiſſet ſe nolle filium ingratum in
bonis ſuis ſuccedere ex ea cauſa, ideo haberi de-
9 bet † pro expreſſa,gl.in l.tale pactū,ff.de pact. quæ
locum habet in omni materia, vt dicit deciſ. Pe-
dem.64.in fi. Tiraq. in præfat. l.ſi vnquã, nu.56. C.
de reuoc.donatio. Nec placet rõ ſecundo loco al-
legata pro alia parte, quod ſcilicet pro forma ſit
inductū, quod filius exhæredetur expreſſa cauſa,
quia iã ſublatæ ſunt iuris antiqui formulæ tanquã
captioſæ, propterea nouæ non ſunt inducendæ.
Quod ſi teneamus ſecundū illam opinionẽ, quod
ſcilicet ab inteſtato ſufficiat cauſam probari, non
obſtabit l. omnimodo, quia facilius excluditur,
qui venit contra teſtamentum, quam qui ab inte-
10 ſtato,textus eſt in §.eadem hæc,Inſtitu. de hæred.
ab inteſt.ibi,vt ab inteſtato, ita longè minus con-
tra tabulas,Iaſ.not.in l.in arenã,C.de inoffi. teſta.
Vaſq.d.limit.34. nu.121. Hæc tamen diximus di-
ſputationis gratia pro excitãdis ingenijs ad me-
lius inueſtigandum veritatem,quia in iudicando,
& conſulendo non eſt a communi opinione diſce-
dendum,pro qua videndus Cordu. in d.§.ſi Iudex,
nu.37.vſque ad 48.

Non tenetur item frater alere fratrem, qui ſua
11 bona † dilapidauit,& conſumpſit, vt cõcludit Sa-
lice.in l.1. in fi. C.de alen.lib. argu. l.quod quis, ff.
de reg.iu. Quam ſniam Cordub. in d. l. ſi quis a li-
beris,§.idem reſcripſit, intelligit procedere in eo,
qui doloſè profudit bona ſua, vt a fratre aleretur,
quod tñ nunquam verificari poteſt, quia nemo eſt
tam inſani capitis,qui velit ſua perdere eo animo
vt aliena conſequat̃.Benè vera eſt limitatio, quod
ſi animi leuitate,vel iudicij imbecillitate, aut alia
de cauſa, quæ non ſit culpabilis,deuenerit ad ino-
piam, ſuccurrendum eſt ei, l.1. ff. de minorib. Et
non placet ea reſtrictio Cordub.ad minorem æta-
tem, quia etiam fratri perfectæ ætatis ignoſcen-
dum,qui ad paupertatem deuenerit ſine culpa,de
quo late diximus ſupra loquendo de filio, qui di-
lapidauit portionem ſibi aſſignatã. Et ratio p̄di-
ctorum eſt, quia ſuccurrendum non eſt ei, qui ſua
12 culpa incidit † in neceſſitatem,glo.in c. quæ in Ec-
cleſiarum,in verſ.inopiã, de conſtit. vbi dicit Bal.
eos amittere paupertatis priuilegium,qui ob ma-
13 leficiū rediguntur † ad inopiã,Iaſ.in l.res quæ, nu.
20.vbi Curt.iun.nu.31. C.commu.de legat. Tiraq.
in l.ſi vnquã,in ver.bona,nu.5.C.de reuoc.don. vo
14 lunt enim iura quod malè merentes † egeſtate la-
borent,l.bona fides,ff.depoſiti.

Alia cauſa eſt quando frater, qui alimenta pe-
tit diues eſt,vel habet aliunde, ei enim præſtanda
non ſunt alimenta per regulam generalem, quæ
habet quod diuiti non debentur alimenta, quæ a
legis diſpoſitione per Iudicis officium debentur,
ſecundū Ale.in cõſ.27.n.2.vol.4. Et contigit ſupra
ſæpè repetere, & vidimus in patre filio & alijs
idem ſeruari,ideo non mirum ſi eadem regula lo-
cum vẽdicabit ẽt in fratre. Et hoc in fratre probat
15 † tex.in l.tutor ſecundū dignitatẽ,in fi. ff.de admi.
tuto: vbi tutor poteſt alere ſororem pupilli, cum
ſemetipſam ſuſtinere non poteſt. Ad idem eſt tex.
in l.qui filiā, in fi. vbi pupil.educ.debe. ibi cum ei
aliter contingere nõ poſſet, & ibi ita intelligit gl.
in ver.hoc,vbi declarat,ſi nõ habet aliunde, & ita
tenet Bar.in §.diſcretis,num.4.in auth.quib.mod.
natur.effic.ſui, Cæpo.in caut.244. ſi pater habens,
in verſ.ego aût intelligo,Cordub.in d.§.idẽ reſcri-
pſit,nu.98.Lancell.Gallia.in conſuet.Alex.in verſ.
ſolidos, in 6.q.nu.36. Et idẽ eſt, qñ frater eſſet opi
fex,vel ex induſtria viuere põt, argumento eorum
quæ de filio dicut in d. l.ſi quis a liberis, §. ſed ſi fi-
16 lius,ff.de libe.agnoſ.ita † Cæpol. d. caut. 244. in fi.
Paria.n.ſunt, quod habeat bona ſufficiẽtia pro ali
mentis,vel quod habeat artẽ, ex qua poſſit alimẽ-
ta conſequi, vt ſæpè dixi ſupra. an aût dicatur hr̃e
aliunde inſpectis redditibus,vel proprietate, di-
cam ſuo loco. Et Cordub.loco prædicto,nu.99. di-
ſputat, quid ſi vna in prouincia poteſt quis ſe ale-
re,alia vero non,an teneatur exire prouinciã, vt ſe
17 alat, † an verò frater eum cogatur alere, ſed non
reſoluit, ego teneo, quod ſi aliquo in loco põt vi-
uere de ſuo,frater nõ tenetur: qui enim facere põt
18 vt habeat,& non facit, perinde † eſt ac ſi haberet,
l.qui poteſt facere,ff.de reg.iu. & ſicuti non dr̃ im-
19 peditus qui poteſt remouere † impedimentū, Bar.
in l.ſed etſi per p̃torem, §.1.verſi. ſed nec ad eos,ff.
ex quibus cau.maior.cum alijs apud Dec.in conſi.
677.nu.3.dixi in conſi.8.nu.25. ita non dr̃ egenus,
qui poteſt egeſtate non laborare, & facit quia
20 alienare † vr̃ qui non acquirit cum poteſt,l.magis
puto,§.fundum aut,ff.de reb.eor.l.3.in prin.ff.vſu-
fruct.quemad.caue.l.ſed etſi lege, §.perinde, ff.de
petitio.hæred. l. prima, §.ſanè,ff.ſi quis omiſ. cau.
teſtam.

Digitized by Google

reſtam.l.ſi verò, §.perueniſſe, ff. ſoluto matrim. l.in
fraudem, in princ.ff.de iu.fiſci.cum enim frater ex
ſola æquitate alendus ſit, ceſſat omnis æquitas,
quando poteſt aliunde conſequi alimenta, nec cu-
randum eſt quod ei neceſſarium ſit patriam exire,
21 quia, vbi bonum ibi patria, † docet Cordub.loco
prædicto. nec amor patriæ debet in tertij præiudi-
cium redundare, & ſicuti ſi eſt artifex, non poteſt
ſine ſtudio & labore lucrari, & tamen excluditur a
petendis alimentis, ita debet amorem erga patriã
ſupprimere tantiſper vti ſeipſum alat.

Hæc quæ dicuntur de fratre habente aliunde nõ
procedunt in alimentis, quæ primogenitus præſta
22 re † tenetur ſecundogenito, quia ille alendus eſt,
etiamſi habeat aliunde vnde poſſit viuere, vt tra-
dit Guliel.a Perno in conſilio 11.nu.10. inter con-
ſilia feud. Et hoc etiam voluit Afflict. in d. conſilio
138.numero 4. vſque ad finem, vbi dicit, quod vita
militia eſt a ſecundogenito præſtanda, etiamſi ha-
beat aliunde, imo fortius vult, quod relictum fa-
ctum ſecundogenito a patre, non intelligatur fa-
23 ctum animo † compenſandi eum vita militia, idem
tenet in capitulo Imperialem, §.præterea ducatus,
num.63.de prohib.feud.alien.per Feder. Menoch.
conſil.411.num.6.Cordub.tamen in d.l.ſi quis a li-
beris, in §.idem reſcripſit, nu.139.intelligit proce-
dere ſolùm in feudo, ſecus in bonis, quæ ex diſpo-
24 ſitione teſtatoris deferũtur ad natu maiorẽ, † quia
in eis non debentur alimenta diuiti, vel qui habet
aliunde, allegat Afflict. in d.§. præterea ducatus,
numero 63.& Molin.in tract.de primogen.libro 2.
c.15.numero 16.Sed hoc nihil eſt dicere, quia nul-
la ſubeſt diuerſitatis ratio, quare magis in feudis
quàm in alijs rebus alimenta debeãtur diuiti. Sed
pro eo facit quod voluit Martin.Laud. in tract.pri
mogen. colum.7. verſic. vltimo quæro, vbi ait pri-
25 mogenitum non teneri ad alimenta † ſecundoge-
niti, habentis aliunde, quando ex conſuetudine
tota hæreditas primogenito datur, argumento d.
l.ſi quis a liberis, §.ſed etſi filius. Ideo meo iudicio
melius cæteris reſoluit Tiraq. in tract. primogen.
qui poſtquam in quæſt.4. nume. 35. attigit articu-
lum, demum in q.57. per totam diſputat, & reſol-
uit, quod aut lex & conſuetudo quæ defert primo-
genito bona, vel feuda mandat etiam ſecundoge-
nitum ali, & tunc etiam ſi aliunde habeat eſt alen-
dus: ſi verò nihil dicit de alimentis, non dantur ei
qui habet aliunde. Et hanc ſententiam ſeu diſtin-
ctionem probare videtur in d.§.præterea ducatus,
26 nu.63.dum dicit, quod vita militia † ſuccedit loco
portionis, quam habiturus fuiſſet ſecundogeni-
tus in feudo, aliud dicens, quando eſſet loco alimẽ
torum officio iudicis debitorum, atque ita vult,
quod alimenta non ſint præſtanda ſecundogenito,
licèt aliud ſit in vita militia. Sed hæc quoque di-
ſtinctio Tiraq. patitur difficultatem, quia vbi ali-
menta debentur legis diſpoſitione, expreſſa vide-
tur, quod non præſtentur ei, qui habet aliunde per
regulam generalem, vt dixi in princ. huius cauſæ.
Sed ea regula procedit ſolum, quando debentur of
ficio iudicis, non quando actionis iure, nam vbi
27 datur actio, præſtantur etiam diuiti, † licèt a lege
debeantur, l.de alimentis, vbi Bal. Alex. Iaſ. & alij,
C.de tranſact.& dicam ſuo loco. Quare cum lex vel
conſuetudo deferens ſucceſſionem integram pri-
mogenito, mandat ſecundogenitum ali, tũc datur
actio, & non officium iudicis, & conſequenter ſe-
cundogenitus, quamuis diues, ea petit.

Quatenus verò Afflict. dicit non eſſe locum com
penſationi, intellige propter rationem quod reli-
ctum ſit a patre, ſed vita militia debetur a fratre,
vt inquit Tiraq. d. q.75. nume.3. & ideo debitum
28 ab vno † non compenſatur cum relicto facto per
alium, l.ſi duo, vbi Barto.ff.de duobus reis, dixi in
conſi.69.nume.12. aliàs ſi pater ipſe foret debitor
29 vitæ militiæ, † fieret compenſatio, ex quo debi-
tum procedit ex diſpoſitione legis, vel conſuetudi-
nis, ſecundum diſtinctionem Alexand. in l. ſi cum
dotem, §. ſi pater, ff. ſoluto matrim. & Doctorum
præcipuè Iaſ.& Dec.in auth. præterea, C. vnde vir,
& vxo. cum alijs, quos citaui in conſil.7.num.15. &
in conſi.112.num.42.

Nec erit minus iuſta cauſa denegandi alimen-
ta fratri, ſi is a quo petuntur non habeat pro ſe,
vel non habeat vltra quam neceſſarium ſibi ſit pro
pria expellenda, quia vt centies repetitum vidiſti,
impius eſſet, qui cum egeat velit alteri ſubuenire,
d.l.præſes, C.de ſeru.& aq. & vt dicebat Bal. ſupra
allegatus, nemo debet arctare ſibi victum vt alij
30 proſit. Et † dicit Roiz.in deciſ.3. num.292. nemi-
nem egendum alere, cum non habet, niſi quantũ
ſufficit pro ſeipſo, ſiue tractamus de alendo patre,
ſiue matre, vel alio, præcipuè cum nõ tenetur etiã,
qui iure actionis eſt obligatus, Lancell. Gallia.d.
verſic. ſolidos, q.6.numero 145. & non eſt repetere
ſupradicta.

Hæc etiam procedunt in fratre naturali, & in
alijs perſonis ſimilibus.

SVMMARIVM.

1 *Uxor diſcedens ſine cauſa a viro, non eſt alenda ab illo.*
2 *Vxor, quæ ſeceſſit propter adulterium, non eſt alenda a viro.*
3 *Uxor excommunicata eſt alenda a marito.*
4 *Maritus [illegible] eſt vxorem corrigere leuiter: & ibi declaratur.*
5 *Uxor, quæ fuit immoderatè percuſſa a viro, poteſt domum exire.*
6 *Maritus immoderatè percutiens vxorem, punitur.*
7 *Vxor iuſtè ſeparatur a viro, qui in eam nimium ſæuit.*
8 *Vxor immodicè caſtigata diſcedit iuſtè a viro, etiamſi ipſa cauſam dediſſet.*
9 *Maritus poteſt pro quantitate culpæ corrigere vxorem.*
10 *Maritus qui cauit de non offendendo vxorem, nõ contrauenit ſi illam moderatè caſtigat.*
11 *Maritus non cogitur cauere de non corrigendo malos mores vxoris.*
12 *Uxor debet eſſe in obſequio viri, atque illi ſeruire.*
13 *Uxor carcerata propter hæreſim, non eſt alenda a marito.*
14 *Diſtributiones quotidianæ non debentur ei, qui propria culpa non intereſt diuinis.*
15 *Maritus quamuis dotem penes ſe retineat, non tamen alit vxorem, quæ ſine cauſa ſeorſum agit.*
16 *Maritus non alit vxorem adulteram.*
17 *Maritus poteſt domo expellere vxorem adulteram. vide tamen ibi.*
18 *Maritus propria authoritate expellit vxorem adulteram, ſi delictum eſt notorium.*
19 *Maritus ſpoliatus, an ſit reſtituendus, non obſtante notorio impedimento.*
20 *Vxor propter adulterium perdit dotem.*
21 *Vxor etiam ciuili iudicio conuicta de adulterio perdit dotem.*

22 *Vxor etiam putatiua perdit dotem propter adulterium.*
23 *Adulterium præbet iuſtam cauſum ſeparandi thorum.*
24 *Adulterium nulla ex cauſa iuſtificari poteſt.*
25 *Maritus plus dolore afficitur ex adulterio vxoris, quam morte filij.*
26 *Bannita non poteſt adulterari, licet ex ſtatuto bannitus poßit impune offendi.*
27 *Pœna tenere debet ſuos authores.*
28 *Vxor adultera vltra dotem perdit paraphernalia, & alia omnia.*
29 *Vxor adultera perdit etiam dotem promiſſam.*
30 *Maritus adulter perdit donationem propter nuptias.*
31 *Donatio propter nuptias regulatur ſecundum dotem etiam in ſtatutis.*
32 *Vxor priuatur dote propter oſculum luxurioſum, vel amplexum inhoneſtum, vel aliud ſimile.*
33 *Vxor dotem perdit ſi patitur ſibi mamillas tangi a viro.*
34 *Vxor an ex ſolo oſculo poßit dote priuari extra cauſam feudi.*
35 *Adulterij pœna ordinaria non punitur mulier propter oſculum, vel quid ſimile.*
36 *Oſcula & colloquia ſunt veneris præludia.*
37 *Vxor perdit dotem, ſi cum viris deſcendit in balneum.*
38 *Vxor perdit dotem ſi extra domum viro inſcia pernoctauit.*
39 *Legis beneficio non gaudet, qui in legem committit.*
40 *Vxori non obijcitur adulterium quod commiſit poſtquã maritus ſine culpa illius expulit domo.*
41 *Vxor debet omnia pati incommoda potius quam adulterium committere.*
42 *Damnum quiſque ſibi imputare debet, quod ſua culpa ſentit.*
43 *Neceßitas facit licitum, quod aliàs eſt illicitum.*
44 *Famis præbet peccanti excuſationem.*
45 *Adulterium non permittitur vxori etiam propter famem, vel paupertuem.*
46 *Vxor ab adulterio non excuſatur, quia vir illi venenum propinauerit.*
47 *Delicta paria tolluntur mutua compenſatione.*
48 *Vxori adulterium non obijcit vir adulter.*
49 *Maritus non debet ab vxore pudicitiam exigere, quàm non conſeruat.*
50 *Vxorem intactam quærens, intactus viuere debet.*
51 *Vxores fiunt impudicæ propter adulteria virorum.*
52 *Maritus fornicator cogitur recipere vxorem, quæ propter adulterium fuerat iudicis ſententia eiecta.*
53 *Adulterium vxoris quando compenſetur cum adulterio mariti.*
54 *Adulterij exceptio non poteſt opponi poſt litem conteſtatam.*
55 *Vxor non poteſt criminaliter virum accuſare.*
56 *Exceptio multis datur caſibus, quibus actio non datur.*
57 *Exceptio non tollitur ſublatu actione.*
58 *Inuaſor alienæ poſſeßionis, non perdit quod ſibi fuit datum, licet priuetur iure ſuo.*
59 *Exceptio eſt perpetua, ſed actio eſt temporalis.*
60 *Ius offerendi perpetuo competit poſſeſſori pignoris aduerſus anteriorem creditorem.*
61 *Præſcriptio viginti annorum militat contra actionem falſi.*
62 *Falſitas excipiendo poteſt opponi etiam poſt vigeſimũ annum.*
63 *Maritus, qui non poteſt vxorem poſt certum tempus accuſare adulterij, poteſt tamen excipere.*
64 *Exceptio eſt fauorabilior, quàm actio.*
65 *Reipublicæ intereſt ne delicta remaneant impunita.*
66 *Delicta puniuntur ob publicam vindictam.*
67 *Res eadem diuerſo iure cenſeri poteſt diuerſis reſpectibus.*
68 *Adulterium vxoris offendit maritum, agnationem, & Rempublicum.*
69 *Pœna fiſco applicatur in criminalibus non parti.*
70 *Furti principaliter agens, criminaliter poteſt etiam petere accuſatum condemnari ad reſtitutionem rei.*
71 *Acceßorium ſequitur naturam principalis.*
72 *Accuſator poteſt ſuum intereſſe proſequi etiam poſtquã Princeps fecit gratiam reo.*
73 *Torturæ locus eſt, quando poſt gratiam delicti accuſator proſequitur ciuiliter ius ſuum.*
74 *Vxor poteſt in criminali excipere de mariti adulterio, ad effectum, ne dotem perdat.*
75 *Pax fieri poteſt ſuper adulterio.*
76 *Maritus non opponit vxori de adulterio, cum ſequuta eſt reconciliatio.*
77 *Tranſactio ſuper crimine fieri non poteſt.*
78 *Tranſactio ſuper crimine fieri poteſt quo ad omnia, ſed non ad impediendum proceſſum.*
79 *Occidere licet eum, qui alloquitur vxorem alicuius contra trinam illius monitionem.*
80 *Tranſigi poteſt etiam ad impediẽdum proceſſum ſuper adulterio præſumpto.*
81 *Maritus in vindicando adulterio vxoris, præfertur cæteris.*
82 *Pax propter adulterium vxoris requirenda eſt a ſolo marito.*
83 *Vxoris adulterium non punitur niſi volente marito.*
84 *Cauſa limitata producit effectum limitatum.*
85 *Iniuriam qui remiſit, non videtur intereſſe & damnum remittere.*
86 *Remißio iniuriarum, deuaſtationum, & expulſionum nõ includit damna.*
87 *Reſeruatio conſeruat ius, ſi quod competit.*
78 *Recipiens ſortem, videtur pœnam, & intereße remittere.*
89 *Pœnam petere poteſt, & intereſſe, qui ſortem recepit cum proteſtatione ſaluo iure ſuo.*
90 *Pax venalis inter coniuges eſt prohibita, non inter alios.*
91 *Maritus reconciliando ſe cum vxore, non poteſt paciſci, quod ſibi remaneat lucrum factum ex ſententia adulterij.*
92 *Rem ſuam tradens apponere poteſt legem, quam vult.*
93 *Acceptari in totũ, vel reprobari in totum debet actus.*
94 *Acceptare quis tenetur contractum cum omnibus ſuis qualitatibus, vel in totum reprobare.*
95 *Maritus licitè aliquid capit ab vxore vt dißimulet adulterium.*
96 *Dolus nemini debet commodum afferre.*
97 *Abſentia affectata non prodeſt.*
98 *Impedimentum affectatum non prodeſt.*
99 *Affectatio non prodeſt.*
100 *Rixa affectatu non iuuat.*
101 *Tranſactio non valet ſuper affectata lite.*
102 *Maritus carnaliter cognoſcens vxorem, videtur adulterium remittere.*
103 *Maritus, qui vxorem adulteram cognouit ante peractam pœnitentiam, reus eſt lenocij.*
104 *Venia præcedens non trahitur ad futura delicta.*
105 *Maritus cognoſcens vxorem adulteram peccat mortaliter.*
106 *Facto non loquimur, quam verbis.*
107 *Ignorans non videtur ius ſuum remittere.*
108 *Ignorans non minus videtur approbare.*
109 *Maritus ignorans adulterium vxoris, non videtur iniuriam remittere.*

QVAE-

QVAESTIO XVI.

ALIMENTA quáuis vxori præſtāda
ſint marito durante matrimonio,
etiā ſi eā duxerit ſine dote, vt dixi
ſuo loco, tamē multis in caſibus ex-
cuſatur maritus a præſtatione, in-
ter quos ille eſt præcipuus, quan-
1 do ſecedit † a iure ſine cauſa, l.conſenſu, C. de re-
pud. l.ſicut, ff. de oper. libert. in l. Mæuia, §.fina.ff.
de annu.leg. Specu. in titu.de ſponſal. §. poſtremo,
verſi.quid de expenſis, gloſ.prima, in fin.in cap.ſi-
gnificaſti,de diuort.Cin. Caſtrenſ. & Salic. in l. qđ
in vxorem, C. de neg. geſt. Bal. & Ang. in l. ſi eum
dotem,§.ſi maritus, ff.ſoluto matrimo. idem Bald.
in conſi. 53. nu.2. volum.5. vbi dicit, hoc ideo pro-
cedere, quia eſt quid culpæ vxoris imputetur, Lu-
pus in rub. de donat. inter vir. & vxo.§.64.numero
10. Natta comprobat in conſi.547.nume.19. Et ſa-
cit quod poſt gloſ.in l.fideicommiſſum, C.de fidei-
com. voluit Bald. in c. ex parte, colum. fin. de con-
2 ſuetu. vbi dicit, quod vxor, † quæ propter adulte-
rium ſeceſſit, alenda non eſt, ſequitur Lup. loco
prædicto, num.9. & quòd non ſit alenda vxor, quæ
recedit ſua culpa, voluerunt Specul. Bald. Salicet.
Alexan. Socin. & Bero. quos citat D. Becius in con-
ſilio 43. numero 5. Soc. conſilio 281. numero 1. vol.
2. non tamen iuſta eſt cauſa deonegandi, quia ſit
3 excommunicata, nam vir non iuſte denegat † ali-
menta vxori excommunicatæ, vt inquit Bald. in d.
conſil. 53. numero 2. volum.5. nec ex eo, quod fue-
4 rit a marito percuſſa, quia licet † marito vxorem
corrigere, l.rei iudicatæ, ff. ſoluto matrimonio, &
dicam infra. Et hoc modo intelligi debet, quod
voluit Cin. in l.ſi vxor, C.de condi.inſer. & ſequun-
tur Doctores, præcipuè Iaſ. in l.1. numo.4. C.de le-
gat. vbi ſi mulier fuſtibus cæſa a marito aufugiat,
eſt alenda extra domum. Intelligi enim debet, ſi
fuit immoderatè caſtigata: tunc enim poteſt eſſe
5 extra domum, † vti declarat Cord. in l. ſi quis a li-
beris,§.ſi quis ex his, numero 210. ff. de libe.agnoſc.
6 & eo caſu punitur etiam vir pro exceſſu, † ſecun-
dum quod inquir in alijs Bald. in l. ſed ſi quæcun-
que,§.magiſt. ff. ad l.Aquil. & propter magnam vi-
7 ri ſæuitiam ſegregatur vxor † a viro quoad tho-
rū,§.mitiores itaque nuptiarum, in Authen. de nu-
pti.cap. ex tranſmiſſa,& capit.literas, in fin. de re-
ſtit.ſpoliat. cum multis apud Nattam d.conſi.616.
8 num.1. etiamſi vxor dediſſet † cauſam, cap. de bene
dicto, 32. quæſtio. 1. Abb. in cap.1. nume.7. extra vt
lite non conteſt. Pariſ. in conſil. 54. nume. 13. volum.
4. Natta loco prædicto, numero 2. Neuiza. Sylua
nuptia. lib. 1. nu.39. Menoch. in conſ. 299. num.5. at
ſi leuis ſit correctio, non eſt iuſta cauſa, quia vxo-
rē poteſt vir caſtigare verberibus, gloſ. in c. quem-
admodum, de iureiu. & in d.§.magiſter. Et Abb. in
d.c.quemadmodum, §.1. colum.fi. dicit, quod mari
9 tus poteſt pro quantitate † culpæ corrigere vxo-
rem. Et Signor. in conſi.63. in princip. inquit, mari-
to concedi modicam percuſſionem, Roman. ſing.
4. vbi latè ponunt Apoſtil. Guid. Pap. in tract. præ-
ſumpt. num.91. vbi dicit, quod ſi excedat non po-
teſt inqueſtari, quia præſumitur feciſſe ſine dolo,
Paris de Puteo de ſindic. fol. mihi 79. num. 3. Marſi.
in l.1.§.ad quæſt. num.6. de quæſtio. Neuiza. d.lib.
10 1. num.36. imò ſi maritus cauiſſet † de non offen-
dendo vxorem non contraueniret cautioni caſti-
gando, ſecundum modum a iure permiſſum, ſecun-
dum Abb. in ca.ex tranſmiſſa, nu.3. de reſti.ſpoliat.
Pariſ. in conſ.54. nu.34. vol.4. quia cautio datur ad
coercendum viri ſæuitiam, ſed vir caſtigando non
dr̄ ſæuire, vt per eos, Rol. in conſ.27. nu.14. vol.3. vbi
poſt Bald. inquit, maritum non cōpelli ad cautionē
11 de non corrigendo † malos vxoris mores, propte-
rea ſi vxor diuertat ob moderatam correctionē, nō
erit alenda a viro. Eſt ergo concluſio, ꝙ non eſt alē-
da vxor, quæ ſine culpa viri degit ſeorſum, & firma
ſcriptorum doctrina, vt inquit Grat. in conſ.57. nu.
7. vol.1. quā tenuerunt Cin. Bart. Bal. Ang. Ro. Are.
Cuma. Campe. Lup. Afflict. & alij, quos citaui in ti.
quibus præſtanda ſint alimen. in q. an maritus alat
vxorem, & eos ferè oēs citat Cordub. in d.l.ſi quis a
liberis, §.ſi quis ex his, nu.35. Et ratio eſt, quia vxor
12 † debet eſſe in obſequio viri, atq; illi ſeruire, c.hæc
imago, & c.manifeſtiſſimi, 33.q.5. glo.c.ſicut patro-
nus, ff.de ope.lib. & principaliter maritus alit pro-
pter obſequia, quæ præſtantur ab vxore, vt in loco
præcitato dixi; at ſi diſcedendo vxor non ſeruit, nō
eſt alenda, quia qui non facit, ꝙ debet, non recipit,
quod oportet, l.ſi ea, C.de cond.inſer. l. Iulianus, §.
affinis, ff.de actio.emp. Ideo infert Lup. in d.rub.de
dona.inter vir. & vxo.§.64. nu.7. quod ſi vxor accu-
13 ſata † de hæreſi confiteatur, & ea de cauſa detruda
tur in carceres in perpetuum, non erit alenda, quia
ſua culpa eſt extra domum, & deſinit ſeruire. Alle-
gat in arg. notata in d.c.ad audientiam, de cle.non
reſiden. & in c.vnico, eo.tit. in 6. vbi quotidianæ di-
14 ſtributiones † ei non debentur, qui non intereſt di-
uinis ex propria culpa. Ego tñ non habeo id pro ab
ſoluto, ſed exiſtimo omni in caſu ſubueniendū eſſe
vxori, ne fame pereat, præcipuè qō conuerſa eſt ad
fidē, intelligendo ſecundum regulam eleemoſynæ,
præſertim ſi dotē habet, & nihil aliud. Noſtram au-
tem quæſtionē intellige, etiamſi maritus haberet
penes ſe dotem, quia ſi vxor diſceſſit, non eſt alēda:
15 † tenetur enim ad duo, ad dotem, & ad obſequia,
ita Caſt. in l.quod in vxorem, nu.5. C. de nego.geſt.

Secundus caſus eſt, qñ vxor committeret adulte
16 rium, tunc † enim iuſtè maritus recuſat illam ale-
re. Hoc voluit glo. notab. in l.fideicommiſſ. C.de fi-
deicom. ſequitur Bal. in c.ea par.col.fi. de ſponſ. Io.
Lup. in rub.de dona.inter vi. & vxor.§.64. num.9. &
§.88. nu.7. & in §.34. nu.5. Et ratio eſt, quia ob adul-
17 terium maritus pōt domo † expellere vxorem, c.ex
parte, de ſponſ. c.ſignificaſti, c.ex literis, & c.gaude
mus, de diuor.§.fi. de adul. c.tuæ, de proc. l. conſen-
ſu, C. de repud. Intelligendo tñ, qñ crimen vxoris
eſt notorium, quia tunc maritus, propria authori-
18 tate † facere id poteſt, vt voluit gl. in d.c.fi. vt qñ pu
blicè habitaret cum adultero, vt per gl. in c.1. 32.q.
1. Abb. in d.c.fi. optimè declarat Barb. & Abb. ca.fi.
de adul. Clar. in loco inſ. allegando, nu.126. Didac.
in epito. de ſponſ. par.2. ca.7.§.5. nu.9. & 12. vbi ta-
men dicit, quod ſi adulterium non eſt notoriū, non
19 licet † marito expellere vxorem, ſed debet expecta
re iudiciū Eccleſię, c.porrò, de diuor. ca.plerunque,
de donat.inter vir. & vxor. Et poſt Ripam, & Cora.
diſputat, an reſtitutio fieri debeat coniugi ſpolia-
to, non obſtante notorio impedimento. Et poſt
Abba. in d.c.plerunque, dicit, vxori agenti ad dotē
obijci poſſe adulterij exceptionem, & prædictam
deciſionem, quod alimenta denegētur vxori adul-
teræ, tenet Iac. Nou. in tracta. defenſio. in titu. quę
perſonæ accuſ. non poſſ. num.46. vbi allegat Barto.
Fed. Senen. & Cuman. qui tamen hoc non dicunt
in locis allegatis. Sed benè hoc voluit Bologn. in

conſi.23.nu.7.verſ.plus dico,vbi mouetur,quia ali-
menta debentur vxori principaliter intuitu ma-
trimonij : at quæ matrimonium violauit, nō debet
gaudere eius beneficio, c. ex eo, de reg. iur. in 6.
fruſtra legis auxilium implorat, qui committit in
legem, item vxor propter adulterium perdit do-
tem, vt dicam paulò infra, ergo multo magis per-
dere debet alimenta, nam difficilius perditur ius
proprium, & iam quæſitum, quàm quod ab alio
prouenit. Hanc opinionem tenuit Cordub. in d.l.
ſi quis a liberis,§.ſi quis ex his, nu.75. Et ſanè ma-
ximum eſt delictum, adulterium : nam ex eo vxor
20 † dotem perdit, c. plerunque,de dona. inter vir.&
vxo. Bal. Abb. Rom. Caſtr. quos citat, & ſequitur
Bolog.d. conſi.33.num.4. & eſt cōis opinio, vt poſt
Bologn.Bal. Nouel. Didac. & alios inquit Clar. in
prac. crim. §.adulterium, nu.13. vbi contra Bar. in
l.mulier,§.ſocer,ff.de adul.dicit procedere etiam ſi
21 maritus conuincat vxorem de adulterio † in ciui-
li iudicio,ſecundum Alex.in conſ.189.nu.10.vol.6.
eſt verum quod Guid. Pap.ſing.885.poſt Iac.But.in
l.ſi dotali, ff.ſolu.matr. dicit contrarium, ſequitur
Tiraq.de legib.connub.l.1.nu.45. in fi.ſed primum
ſequitur Dec.in l.contractib.nu.6. ff.de reg. iur. Et
hoc locum habet, ėt ſi vxor ſit non vera, ſed puta-
22 tiua, † gl.in d.c.plerunque, quam ibi dicunt ſingu-
larem,Henric. Collect. But. Abb.& Præpoſitus, &
ſequuntur etiā,de quib. apud Didac. d.c.7.num.1.
Clar.loco prædicto,nu.14.poſt medium,licet aliud
in hoc voluerint gl. Rom. But. & alij apud Tiraq.
de legib. connub. gl.8.nu.238. Et quamuis ex lege
Diuina, quos Deus coniunxit, homo non ſeparet,
23 tñ propter adulterium inducitur a canone † thori
ſeparatio,c.ex literis, de diuor. tanta eſt adulterij
grauitas, & id conſiderata delicti eſſentia, c. at ſi
clerici, §.de adulterijs, de iud.& tam graue eſt cri-
24 men, † vt nulla cauſa iuſtificari poſſit, c.etſi Chri-
ſtus, de iureiu. Bal. in l.1.§.de conſti.prin.in l.fi.C.
ſi contractus, vel vtil. pub. Alex. in l. non ſolum, §.
quamquam, de iniur.Barbat. in d. §. de adulterijs,
col.2. Bertachin. de gabel.in 9.par.q.20. & maiori
25 iniuria, & dolore vir afficitur ex adulterio † vxo-
ris, quàm filij occiſione, vt eſt text. ſingularis in l.
codicillis, §.inſtituto filio, ff.de leg.2. ibi filium in-
terfecit, & alia fecit deteriora, & Doctor. ibi de-
clarant deterius ibi intelligi adulterium vxoris,
Bal.in l.athletas, §. calumniator, ff.de his, qui not.
infam.Barba.in d. cap.at ſi clerici, §. de adulterijs,
col.2.Io.Lup. d. rub. de dona. inter vi. & vxo.§.88.
nu.3. vbi tamē declarat vendicare ſibi locum apud
graues viros, non aūt apud deperditos, & deplo-
ratæ vitæ. Et videre licet plura apud Tiraq. de le-
gib.connub.lege 13.num.26. & ſeq. Neuiza. Sylua
nupt.lib.1.nu.25.Tiraq.de pœn.temper.cau.1.num.
3.Boſſ.de coitu dam.nu.46. Mantic. de coniect. vlt.
volunt.lib.5.tit.15.nu.27.Alex.ad Bart. conſi.175.
volum.1.Quinimò plus eſt adulterio offendere ali-
quem, quam illum occidere, & ideo ſtante, quod
bannitus poſſit impunè occidi, vel offendi, mulier
26 † bannita non poterit adulterari, vt in Authen. de
lenon.§.1.Bald. in l.fi. C.ſi contra ius vel vtil. publ.
Lup.d.§.88.nu.7.& ſeq.qui declarat rationem eſſe,
quia ex adulterio iniuria infertur marito, conſan-
guineis,& Reipubl.l.1.§.vſque adeo, & l. Stichum,
27 ff.de iniu. Cum ergo pœna † tenere debeat ſuum
authorem, l. ſancimus, C.de pœn.c.quæſiuit, de his
quæ fiunt a maiori par. cap.non eſt iuſtū, quod pro
vxoris delicto puniantur maritus, conſanguinei,
& Reſpubl. qui nihil ſceleris admiſerunt, & non
ſolum dotē perdit vxor, ſed etiam paraphernalia,
28 & alia omnia, † vt voluit gloſ. in d.c. plerumque,
cui etſi cōtradicant Abb.& Prępoſ.tamen cōmuni-
ter approbatur, vt per Rom. Iaſ. Gerard. & alios,
quos citat Didac.d.§.6.nu.2. Boer.in deciſ.338.nu.
2.Lupus in rub. de donat. inter vir. & vxo.§.20.nu.
1.vbi idē dicit de arris, Clarus d.§. adult.nu.15. &
29 ſuſtinetur ėt in dote † promiſſa, & eſt text. notab.
in l.ſi mulie. ff. de cond. inſtit. vbi no. Bal.ſequitur
Belenzi.in c.fi.de dona.inter vi.& vx. & in d. c.ple-
runque,Lupus d.§.20. in princ.vbi poſt Bal. in cap.
accedens, de procurat. Belenzin. in d. c. plerūque,
dicit idē in ſponſa de præſenti, quo ad arras, & ibi
ponit in caſu adulterij, cui applicetur dos, an etiā
filijs ex primo matrimonio, & ſicuti pp adulteriū
vxor perdit dotē, ita vir committens adulterium,
30 amittit † donationem propter nuptias, eſt text. in
cap.1. vbi gloſ.1.& Abb. vt lite non conteſta. §.ſi de
adulterio, in Auth. vt liceat matri, & auiæ, text.
cum glo.in cap.Chriſtiana religio,32. q.5. vbi Do-
ctores,Lup.in d.§.19.nume.1.circa medium, & di-
cit communem opin Clar.d.§.adulterium,num.15.
non enim debent iudicari ad imparia maritus, &
vxor, ſed quod in vno ſtatutum eſt reſpectu dotis,
ſeruari quoque debet in alio reſpectu donationis
31 † propter nuptias, per ea, quæ ponunt Bellon.in
conſi.17.nu.2.Natta in conſ.258.nu.8. D.Becius in
conſ.43.nu.18.Rol. de lucro dot.q.10.nu.5.

Ampliatur cōſtitutio huius caſus, vt procedat
etiam ſi adulterium non interuenerit, ſi tamen de-
prehenſa ſit in laſciuis actibus, puta in oſculo cum
viro,vel in amplexu, quia priuatur alimentis, non
minus quàm ſi foret deprehenſa in adulterio. Ex
32 eadem enim cauſa † priuatur dote, ſecundum Bal.
in c.tuæ,nu.14.de procura. gloſ. in c. non oportet,
diſtinct.8. in c.non aliqua, 17.q.1. in l.1. de var. &
extraordin.crimin.Cur. iun.in rub. C.de eden. Ri-
pa in rub.de iudic.nu.12.Bellon.in rub. C.de eden.
nu.81.Belenzin.in d.c.plerunque, Felin.in c.præte-
rea,colum.2.verſic. vbi autem, de teſtam. Lupus in
dicto §.88.nume.10. vbi loquitur generaliter de-
33 turpi luſu, vt quia paſſa † ſit poni ad ſuum pectus
manum a viro. Allegat tex. quem dicit optimum
in c.1. quibus mod. feud. amitta.latè Didac. dicto
cap.7.§.6. numero 3. vbi multos allegat, conclu-
dens extra cauſam feudi ſola oſcula non ſuffice-
34 re † ad priuationem dotis, ſed benè allegari poſ-
ſe ad conuincendum præſumptiuè vxorem de a-
dulterio, ſecundum textum in cap. ex litteris, &
in cap.ſequen.de præſumpt.Infert ideo, quòd mu-
lier non perderet dotem, ſi probaret ſtetiſſe in fi-
nibus oſculi, nec vlterius progreſſam, ſed indi-
ſtinctè præmiſſam doctrinam tenet, & commu-
nem dicit Clarus dicto §. adulterium, numero 16.
qui ampliat etiam ad puniendum vxorem cri-
minaliter, licèt hoc dicat ſua ſententia non pro-
35 cedere, vbi ageretur de ordinaria † pœna deli-
cti: ſecus in extra ordinaria. Eandem commu-
nem dicit Cordubenſis in dicta l. ſi quis a liberis,
§.ſi quis ex his,numero ſeptuageſimoſeptimo, qui
ex hoc infert vxorem alendam non eſſe, hoc caſu.
Vidi autem iudicatum in hoc Senatu per Rolan-
dum a Valle tunc Præſidem,& Franciſcum Becium
Senatorem, atque alios graues viros eiuſdem or-
dinis, Auinentam, aliàs vxorem Iacobi Boidi non
eſſe priuandam vſufructu, quem ille vir relique-
rit ſub conditione, ſi caſtè, & honeſtè vixiſſet, li-
cet

Digitized by Google

ćet viſa pluries fuerit in cubiculo ſedere ſuper ſtra
to propè virum, qui manus habebat ſuper illius ſe
more, cũ eſſet ſeptuagenaria, & ab omni ſuſpicione
adulterij aliena, & ratio prædictæ ampliationis
36 eſt, quia colloquia, † & oſcula ſunt veneris prælu-
dia, vt inquit gloſſ. 3. quam reputat ſingularem
Ange. in l. 1. ff. de extraordin. crimin. in l. quod ait
lex, ff. de adul. Lupus d. §. 88. numero 10. circa fi. vbi
alios allegat.

Et quæ dicuntur de oſculo, & tactu, non minus
37 vera ſunt in ea, quæ † fuit in balneo cum viris, ſe-
cundum glo. in ca. non oportet, 81. diſtin. eſt text. in
l. fin. ibi, commune lauacrum viro, C. de repud. vbi
vxor dotem perdit, ſi cum alienis hominibus deſcẽ
dit in balneum, Ioan. Lud. in d. rub. de dona. inter
vir. & vxo. §. 88. numero 71. Boſſ. de crimin. damna.
& punib. numero 56. Cordub. d. §. ſi quis ex his, nu-
mero 78. Et Lupus loco prædicto, nu. 12. poſt Ang.
in §. minores, in Auth. de nupt. Ideo dicit, quando
38 mulier extra domum reluctante † marito perno-
ctauit, per l. conſenſu, C. de repud. vbi eadem ple-
ctitur pęna mulier, quæ contra mariti voluntatem
acceſſit ad viſenda publica ſpectacula, Ripa d. rub.
de iud. numero 19. Cordub. d. §. ſi quis ex his, nume.
79. In omnibus enim caſibus, quibus mulier offen-
dendo religionem matrimonij dotem amittit, in
eiſmet releuatur maritus onere alendi, quia com-
39 mittens in legem, non gaudet † legis beneficio, c.
quia fruſtra, de vſur. l. ab hoſtibus, §. ſi vir, ff. ſoluto
matrimonio.

Limitatur tamen caſus noſter, vt non procedat
quando maritus cauſam dediſſet, vt quia vxorem
fuſtibus cæſam domo expulerit: tunc enim non po-
40 teſt maritus illi obijcere adulterium, † quod po-
ſtea commiſit, vt voluit Anchar. in conſi. 408. pro-
bata tanta viri ſæuitia, numero 2. Ange. de maleſi.
in verſic. *che hai adulterato*, col. 11. verſ. adde tamen
Paulum, Ioan. Lup. in rub. de donatio. inter vir. &
vxo. §. 20. nu. 4. quem citat, & ſequitur Tiraquel. de
legib. connub. l. 1. gloſ. 1. par. 1. num. 24. Et ratio eſt,
quia maritus non debet opponere vxori exceptio-
nem adulterij, cui ipſe cauſam dedit, malè eam
tractando, acrius verberibus afficiendo, quàm de-
ceat, vt per Anchar. loco prædicto.

Hanc tamen limitationem impugnat Cord. d.
§. ſi quis ex his, num. 210. & ſeq. quia mulier debet
omnia perpeti incommoda, quamuis grauiſſima,
41 † potius quàm adulterium committere, ca. ſi quis
propter, ff. de fur. & ſubdit, quod Anchar. loquitur
in ſpecie penitus diuerſa. Si quis tamen vellet An-
char. ſententiam tenere, poſſet reſpondere, quod
etſi vxor malè faciat committendo adulterium, &
poſſit plecti, nec quoad fiſcum excuſetur eo, quia
verberando vir cauſam dederit, tamen quoad hoc
ne perdat dotem, vel ne vir releuetur ab onere alen
di, ſentiat commodum, rationabilis videtur excu-
42 ſatio, quia damnum, quod quis † ſua culpa ſentit,
non debet alij, ſed ſibi imputare, cap. damnum, de
reg. iur. in 6. Ego tamen indiſtinctè arbitror verã
concluſionem, quòd vxor non excuſetur, quia, vt di
ctum eſt, vxor omnia mala perpeti debet, potius
quàm peccare in corpus ſuum, cap. ſacris, de his
quæ vi, metuſve cau. fiunt, c. ita ne aliquem, 32. q. 5.
& dixi ſupra, adulterium nulla omnino ratione,
vel cauſa iuſtificari poſſe, ca. etſi Chriſtus, de iure-
iuran. Bald. in fine, C. ſi contra ius, vel vtil. public.
cum alijs ſupra citatis, & facit, quia etſi neceſſitas
43 † ſoleat facere licitum, quod per ſe eſt illicitum, c,
quod non eſt, vbi gl. citat concordantes, de reg. iu.
in 6. & inculpabile dicitur, quod neceſſitas intulit,
c. ad limina, 30. q. 1. & excuſatur, qui propter famẽ
44 † peccat, c. ſi quis propter, de furt. & inter omnes
neceſſitates omnium grauior eſt fames, Bal. in cõſ.
406. col. 1. vol. 5. Tiraq. latè de pęn. tẽper. cau. 33. p
totam, tñ non permittitur mulieri ſe proſtituere
45 propter † paupertatem, & famem, vel turpem vi-
tam eligere, l. palam, §. non eſt ignoſcendum, ff. de
ritu nuptiar. vbi gl. notat, inferens, ferendum non
eſſe malum ratione paupertatis. Mori enim potius
debemus, quàm malo conſentire, Abb. in c. literas,
per illum text. nu. 25. de reſtit. ſpoliar. Et dicam la
tius inter priuilegia alimentorum, quod ſi famis
neceſſitas non excuſat ab adulterio, quanto minus
excuſabit vxorem ſæuitia mariti. Et dicit in pro-
poſito Bologn. in conſi. 23. nu. 2. quod ab adulterio
46 non excuſatur vxor, † quia maritus ei venenũ de-
derit, licet alia, & mala ratione vtatur.

Declaratur ſecundo caſus noſter principalis, vt
non procedat, quando maritus commiſit & ipſe a-
dulterium, & concubinas retinuit, quia non poteſt
vxori obijcere adulterium, cuius & ipſe reum ſe fa
47 cit: paria enim delicta † mutua tolluntur compen
ſatione, cap. pen. & cap. fi. de adult. vbi notant om-
nes Doct. l. viro atque vxore, ff. ſolu. matrimon. l. ſi
ambo, ff. de compenſ. & probatur in l. ſi vxor, §. Iu-
dex, ff. de adul. l. ita nobis pudor, C. eod. tit. c. ſignifi
caſti, de diuor. c. nemo, 2. q. 3. c. 6. 32. q. 1. Et hanc li-
48 mitationem probauit † Caſtrenſ. in conſil. 403. in-
cip. hæc mulier, in prin. volum. 1. vbi dicit viru non
opponere de adulterio contra vxorem, ſi ipſe ma-
trimonij legem violauit. Et de illius dicto excla-
mat Ang. in d. tracta. maleficio. in verſ. *che hai adul-
terato*, col. 11. verſ. addo, quòd Paulus refert, & ſe-
quitur Ioan. Lup. in d. rub. de donat. inter vi. & v-
xo. §. 20. nu. 2. & 3. & dicit eſſe ſingulare, Marſilius
in l. patre, vel marito, num. 10. ff. de quæſtio. Didac.
in epitom. de ſponſ. par. 2. c. 7. §. 6. nu. 5. Boſſ. in titu.
de coitu damn. & punib. num. 56. Dec. in l. ſemper
in contractib. nu. 5. ff. de reg. iur. Et latè dixi ſupra
in filia impudica, quam mater meretrix nõ poteſt
exhæredare, vel priuare, quia nihil doloſus dolo-
ſo, & nil Catilina Cethego, & periniquũ eſt, quod
49 vir ab vxore † pudicitiam exigat, quam ipſe vxo-
ri nõ exhibeat, vt inquit tex. in l. ſi vxor, §. Iudex, ff.
de adult. & intacti eſſe debemus, ſi intactam quæ-
50 rimus † vxorem, cap. ſi ducturi, 32. q. Diuus Au-
guſt. lib. 2. de adult. coniug. & virorum adulterium
51 facit impudicas vxores, † vt probat multis ex-
traneis authoribus congeſtis Tiraq. de legib. con-
nub. l. 9. nu. 230. & ſeq. & lege 13. num. 55. & ſeq. vbi
inter multa, ait, virorum dicta aut facta eſſe tan-
quam ſpeculum ob oculos vxorum poſitum, ad cu-
ius intuitum ſuos ipſæ mores componunt, & for-
mant, etſi plurimum exempla valent, ea maximè
mouent, quæ a domeſticis proficiſcuntur, l. 1. C. de
emend. prop.

Et procedit hæc limitatio, vt ẽt ſi vir obtinuerit
52 diuortij ſententiam contra vxorem, † cogatur ni-
hilominus illã recipere, ſi ipſe poſtea fornicatur, vt
eſt tex. in c. ex literis, de diuor. quem dicit ibi ſingu
larẽ Abb. ſequitur gloſ. Anch. But. Anan. & Abb. in
c. fin. de adult. Felin. in c. lator, nu. 9. de re iudic. vbi
dicit eſſe cõmunem opinionẽ, quidquid in contra-
riũ dicat gl. in c. Apoſtolus, 32. q. 7. Et hanc æquio-
rẽ dicit Mainer. in l. in ambiguis pro dote, nu. 207.
ff. de reg. iu. Didac. d. c. 6. §. 6. nume. 5. Ex quo infert,

quod non eſt vera limitatio Bologn. in conſil.23.
53 num.2.qui dicit requiri, ꝙ delicta fuerint † eodem
tempora commiſſa, vt compenſatione tollantur.
Nam etiam ſi vir poſt vxorem commiſerit adulterium,
excuſatur vxor: an autem adulterium carnale
compenſetur cum ſpirituali, vide Abb. in c.fi. de
conuerſio.coniug. vbi apoſt.

Veruntamen quod dictum eſt de adulterio mariti,
procedit quando vxor excipit ante litis conteſtationem:
cum enim ſit exceptio dilatoria, non
54 † opponitur poſt conteſtatam litem, l.ſi vxor, ſ.Iudex,
ff.de adult.declarat Lup.d.ſ.20.num.3. vbi dicit
habere locum ſolummodo, quando maritus ciuiliter
agit de adulterio ad ſeparationem thori,
& amiſſionem dotis, & lucrorum: ſecus autem qñ
criminaliter accuſauit, rationem afferens differen-
55 tiæ, quia vxor † non poteſt criminaliter virum accuſare,
l.1.C.de adult. vbi glo. & Salic. ita declarãt.
Ergo excipere quoque non poteſt contra accuſationem,
ſequitur Didac.d.l.nume.5. Sed etſi mulier
non accuſet, tñ videtur, quod audienda ſit etiam
criminaliter accuſata, quando excipit de adulte-
56 rio mariti, † quia excipiendo multa deduci poſſunt,
quæ nõ admittuntur agẽdo, vt declarant Do-
cto. in l.inuitus, ſ.cui damus, ff.de reg.iur. & ſubla-
57 ta actione non tollitur exceptio, † l.ſed etſi partus,
ſ.1.ff.quod met.cau. Per quẽ dixit Bar. in l.1.num.2.
ff.de exceptio. quod qui perdit actionem, non perdit
exceptionem, & dicit eſſe illum textum mirabilem,
& ibi eum notat Ang. colum.2. in princ. Et
Bart. loco prædicto infert, ꝙ etſi committens contra
l.ſi quis in tantam, C.vnde vi, perdat actionem,
58 retinet tamen excipiendo, † ſi quid fuit ſibi ſolutum,
per tex. in l.ſi pœna, in princ. cum ibi not. ff.
de cond. indeb. Et licèt præſcriptio tollat actionẽ,
tamen non tollit exceptionem, quia licet actio ſit
59 temporalis, exceptio † eſt perpetua, l. pure, ſ.fin.
ff.de doli excep. l.licet, vbi glo. C.de exceptio. Hinc
dicit Bar. in l. pignor. de vſucap. quod poſſeſſor pi-
60 gnoris perpetuo † habet ius offerendi contra anteriorem
creditorem pro conſeruanda retentione,
ſequitur Butr. in cap. quoniam frequenter, vt lite
non conteſt. Aret. in ſ. actionum, nume.63. circa
fi. Inſti. de action. Tiraq. de retract. conuen. ſ.1.glo.
2. & 29. Hinc eſt, quod etſi contra actionem falſi de-
61 tur præſcriptio † viginti annorum, quibus elapſis
non licet accuſare, l.querela, vbi Bal. & Ang. C.de
fal. tamen etiam vltra vigeſimum annum poteſt
62 excipi † de falſitate, ſecundũ glo. ibi, Balb. in tract.
præſcrip. in 4.par.4.par.prin.q.62.nu.8. & quod iuri
excipiendi non præſcribatur, Signor. conſil.139.
Dec. conſ.164. vltimo dub. Tiraq.d.gl.2.nu.29. Cæphal.
qui alios citat in conſi.40. nu.42. & 58. & facit
ad rem noſtram, quod voluit Bal. in rep. l.cum
mulier, nu.2. circa fin. opp.13. ff.ſolu. matrim. vbi
ait, quod etſi lapſis certis temporibus maritus nõ
63 † poſſit accuſare vxorem de adulterio, tamen maritus
poterit contra vxorem repetentem dotes
excipere de adulterio. Mouetur ex text. in l. fin. C.
de adult. & ita quoque tenent Roman. & Imola
in l.miles, ſ.ſocer, vbi Alexand. dicit communem,
ff.ſolu. matrimon. & Balbus d. quæſtio.2. nume.9.
verſic. an de adulterio, reprobata opinione Bart.
contrarium tenentis in d. ſ.ſocer. Ita ergo in propoſito
mulier, licet non poſſit criminaliter accuſare
maritum de adulterio, debet tamen poſſe in
64 cauſa criminali ad defenſionem excipere, † cum
exceptio fauorabilior ſit, quàm actio, l.fauorabi-
liores, ff.de regu.iur. Dec. & Cagnol. d.l. inuitus, ſ.
cui damus actionem. Dubium tamen facit, quod
ſupra dixi, quia adulterium nulla cauſa iuſtificari
poteſt, & ideo adulterium mariti non debet vxori
prodeſſe, qua fortè ratione inductum eſt, quod
non audiatur mulier opponendo adulterium mariti
in cauſa criminali, quia ſcilicet in cauſa criminali
agitur principaliter ad publicam vindictam,
65 quia publicè intereſt † quod delicta non remaneãt
impunita, l.ita vulneratus, in fin. ff. ad leg. Aquil.
Et eſt vna ex cauſis, quibus puniuntur delicta, de
66 quibus † apud Plato. Senecam, Aul. Gell. & Auguſtin.
quos citat, & ſequitur Tiraquel. de legibus
connubial. leg.9. gloſ.1. par.1. nume.224. niſi dicamus,
quod vxoris adulterium non iuſtificatur propter
adulterium mariti, reſpectu pœnæ, ipſi vxori
inferendæ, ſed iuſtificatur, quo ad hoc, ne maritus
67 cõmodum ex eo ſentiat, diuerſis reſpectibus † eadem
res diuerſo iure cenſetur, l.miles, ſ.pro parte,
ff.de leg.2. Abb. in cap. cum tua, in fin. de decim. Ripa
in l.fin. num.122. C.de reuoc. donat. dixi in conſilio
127. numero 69. & poteſt vxor dicere marito,
quo ad te liberas ædes habeo, nã ex adulterio offen-
68 ditur maritus, † offenditur Reſpublica, & offendũtur
conſanguinei, & tota agnatio: de marito eſt
text. in l.2. ſ.fin. ff.de adult. in l.quamuis adulterij,
C.eo. In conſanguineis eſt text. in l.vnica, C. ſi rector
prou. & in l.vnica, C.ſi quacunque prædit. por.
vbi dicitur quod adulter eſt inimicus propinquorum
mariti. De Republica item eſt tex. in l.prima,
ſ.vſque adeo, & l.Stichum, ff.de iniur. Lup. in d.rub.
de dona. inter vi. & vxo. ſ.88. num.7. offenſio mariti
ceſſat, quando maritus & ipſe eodem laborat vitio,
quòd non debet in alijs redarguere, quod in ſe
ipſo non ſibi diſplicet.

Alia etiam difficultas oritur mihi circa illud dictum,
quod mulier criminaliter accuſata adulterij
non poſſit excipere de mariti adulterio: nam etſi in
cauſa criminali principaliter tractetur de vindictæ
publica, ideoque non ſit iurandum, quod maritus
luxorioſè viuendo cauſam dederit vxori mere-
69 tricandi, quia in cauſa criminali pœna † venit fiſco
applicanda, non parti, l.licitatio, ſ. quod illicitè,
vbi Barto. ff.de public. ſ.in ſumma, Inſtit. de iniur.
gloſ. Barto. & Alex. in l.prætor ait, in princ. ff. de ſepulch.
violato, Aret. in rub. de iudic. colum. fin. vbi
dicit communem eſſe opinionem, & ſequitur Feli.
communem quoque dicit Maran. in pract. iudic. in
4.par. princip. nu.2. vbi dicit veram, & communem
concluſionem Foller. in ſua praxi, in verſic. audiantur
excuſatores, num.96. & 98. Clar. in practi. crimin.
q.1. num.2. vbi propè infinitos allegat dicens,
quod ita tenent omnes, tamen poteſt quis tentare
criminalem cauſam principaliter, & acceſſoriè,
vel in conſequentiam cumulare priuatum intereſſe,
puta, quis petit aliquem puniri de furto, &
70 conſequenter † ad reſtitutionem rei ablatæ condemnari,
id enim iure permittitur ſecundum doctrinam
Barto. in l.interdum, ſ. qui furem, nu.5. ff.
de furt. Roman. in l.edita, nu.113. verſi. non obſtat
ſua ratio, C. de eden. vbi dicit communem, & ibi
de communi atteſtatur quoque Curt. iun. nu.198.
Aret. in c.qualiter, & quando, il ſecondo, ſ.ad corrigendos,
nume.139. de accuſat. Alexan. in l.diuus,
in vltim. notab. ff.de re iudic. Soc. in conſil.60. col.1.
vol.4. Dec. in d.l.edita, num.66. Craue. in conſil.14.
nume.1. Maran. qui alios citat, & declarat in d.4.
par. in princip. numero 28. Clar. in pract. crimin.

quæſt.

Digitized by Google

quæſt. 2. num. 2. Proinde ſicuti quando ciuilis cau-
ſa teſpectu adulterij principaliter mouetur ad ſe-
parationem thori, & xmiſſionem dotis, poteſt vaor
ea cipere de adulterio mariti, & auditur, ita au-
dienda vr̃ quando maritus principaliter agit ad
pœnam, & acceſſoriè ad priuationem dotis, alias
eſſet in facultate mariti adulteri excludendi ſem-
per vxorem. Poſſet pro reſponſione dici, quod vbi
priuatũ intereſſe deducitur acceſſoriè ad cauſam
criminalem, tunc cauſa dr̃ criminalis, & ſecundum
criminalem modnm regulatur, quia acceſſorium
71 † ſequitur naturam principalis, c. acceſſorium, de
reg. iur. in 6. ideo ſi inſtitnto duplici iudicio, ſe-
cundum doctrinam Bart. in d. §. qui furem, Prin-
ceps gratiam faciat accuſato de pęna infligenda,
velitque accuſator proſequi ſuum intereſſe, quod
72 facere † pôt, glo. in l. venia edicti, vbi not. Iaſ. C. de
in ius vocan. Imol. in l. defuncto, ff. de public. iudic.
tunc erit locus torturæ, quia cauſa habet crimina-
73 litatem admixtam, † ita vult Paris de Put. in tract.
ſindicatu, in ver. tortura, §. pone, quod aliquis com-
miſit plura delicta, in princ. ſol. mihi 311. ſequitur
Boſſ. in titu. de iudic. & conſid. ante tortur. numero
301. ſequitur Ripa, in rub. de iudic. num. 97. & ſeq.
vbi dicit communem eſſe, quia criminale iudicium
incaleſcit ciuili, & qnia Princeps indulgendo non
præindicat parti, cui inchoato proceſſu crimina-
li fuerat ius quæſitum, per quæ iura ego dicebam
in facto de quodam nobili, qui de furto conuictus
fuerat, eò quod bis mille aureos quorum cuſto-
diam ſuſceperat, exportauerat, & negauerat ſoro-
rio requirenti, quod tenebatur in carceribus cau-
ſam dicere, & poterat torqueri, licet gratiã a Prin-
cipe impetraſſet, eadem ratione dicebam elapſis
annis, qnod cauſa ciuilis, quæ erat acceſſoria ad
criminalem non poterat ſuſcitari per inſtantiæ re-
ſtaurationem, qñ in criminali lapſa erat inſtantia.
In quæſtione tamẽ nr̃a exiſtimo admittendam eſſe
vxorem ad excipiendum de mariti adulterio, etiã
74 in criminali iudicio, † ad effectum ne perdat dotẽ,
& vt excludat maritum a lucro dotis. Et non ob-
ſtant, quæ ſupra deduximus in princ. quia illa pro-
cedunt ad effectum, vt impediretur actio per com-
penſationem totaliter, ſecus eſt, quãdo non in vim
declinatoriæ, vel dilatoriæ vxor exciperet de ma-
riti adulterio, ſed in vim peremptoriæ, pro quo fa-
cit, quod ſupra dixi, maritum, qui adulterium com
miſit, poſtquam vxor fuerxt de adulterio condem-
nata, cogi vxotem recipere, non obſtante ſententia
inducente thori ſeparationem. Si enim vxor poteſt
adulterium mariti probare poſt ſentẽtiam, multò
magis poterit ante ſententiam poſt cõteſtatxm li-
tem, & ideo licet in cauſa criminali vxor excipien-
do de adulterio mariti non impediat proceſſum,
tamen eſt audienda ad excludendum maritum a
proſequutione dotis, & eſt noua declaratio, quàm
credo veriſſimam.

Limitatur etiam, vt non procedat, qnando ma-
ritus reconciliaſſet ſibi vxorem, qnia tunc non po-
terit in futurũ opponere ei de adulterio, & quod
75 de adulterio fieri poſſit pa a, † & reconciliatio eſt
tea. in Anth. ſed hodie, C. de adul. & in §. ſi verò qñ,
C. vt nulli iudic. vbi expreſsè dr̃, ꝙ licet marito re-
cipere vxorem, quæ propter adulterium fuerat de-
76 truſa in Monaſterium. Et itx tenet † Bate. in conſil.
175. domine Poteſtas, a primo dubio, volum. 1. vbi
dicit hoc verum eſſe, quoad odium, iniuriam, &
rancorem, quia iſta pa a eſt licita in omni malefi-
cio, §. fin. Inſtitu. de iniur. l. ſi ſibi, §. quædam, & l. fin.
ff. de pact. Et licet ſuper crimine non poſſit fieri
77 † tranſactio, l. tranſigere, C. de tranſact. tamen hoc
eſt verum, quoad impediendum proceſſum tãtum,
78 vt per † eum. idem voluit Bart. in illx l. tranſigere,
in ſecunda lectu. in vlt. colum. Alber. & Franc. Tig.
Alex. nu. 5. verſi. aduerte tamen, quia licet cuique re
mittere iniuriam ſibi illxtam, Iaſ. nu. 6. Cute. ſen.
num. 21. Regulxriter enim prohibita eſt ſuper cri-
mine adulterij tranſactio, vt in eo text. licet vide-
re, vbi Doct. laborant pro inuenienda ratione ſpe-
cialitatis, & Pet. de Bellaper. prout eũ refert Cin.
ibi. Et Curt. ſen. multa effudit contra Italorum ze-
lotipiam, imo & contra Clericos, & Monachos,
ſatis quidem impudenrer, & inſipidè, dicit Caſtr.
in conſi. 403. vol. 1. quod fxcta reconciliatione non
poteſt opponi de adulterio, & dicit Bolngn. in con
ſil. 23. nume. 3. in fin. quod remiſſio adulterij ſtat in
pectore mariti.

Et quod dictum eſt, adulterium tranſactione re-
mitti ſolùm, quoad rancotem animi, non autem
quoad impediendum proceſſum, locum habet, qñ
agitur de adulterio verè, non autem quando res eſt
de præſumpto, vel ficto. Scis enim, quod ſi aliqnem
habet ſuſpectum de ſua vxote, qui ter monitus, ne
illam alloquatur, ſpretis monitionibus conueniat
79 cum ea, licet † ſibi illum occidere, vel accuſare,
quia præſumitur adulrer, vt in auth. ſi quis ei, C. de
adul. & §. 1. in Auth. vt lice. mat. & an. hoc caſu po-
terit tranſigi ſuper adulterio etiam ad impedien-
80 dum proceſſum, † fuit originalis opinio Iac. Belu.
in §. pen. in auth. mat. & au. ſequitur Bal. d. l. tranſi-
gere, in 10. oppoſ. vbi ẽt Ang. & Salic. & idem vo-
luit Iaſ. nu. 6. & Curt. ſen. nu. 13. verſi. limita tamen,
Ang. in l. ſi maritus, §. ſi negauerit, ff. de adult.

Eſt & aliud notãdum in propoſito, quia etſi per
adulrerium offendatur maritus, familix, & Reſpu-
blica, vt ſupra tetigi: tamen, quia ipſe eſt princi-
paliter iniuriatus, cæteri verò in conſequentiam,
81 ipſe præfertur † cæteris in vindicandx iniuria, vt
eſt tex. in l. 2. §. fin. ff. de adult. l. quamuis xdulterij,
C. eo. Et ex hoc infert Bate. in d. conſ. 157. in 2. du-
bio, quod de adulterio pax requirenda eſt a ſolo
82 marito, † & ab eo ſufficit illam haberi, & ſubdit, ꝙ
ab vxore adulterata non eſt tequirenda, quia vo-
lenti non fit iniuria, & quia cum ſit ſocia criminis
non poteſt accuſare, l. ſi filium, C. de liber. cau. &
alia multa adducit, ſequitur Alex. in addit. vbi al-
legat text. in c. 1. in princ. vbi Bal. quib. mod. feud.
amitta. Hinc dicit Fulg. in conſi. 133. dos confeſſa-
83 ta, quod adulterium † puniri nõ poteſt niſi marito
volente, ſequitur Bologn. d. conſi. 23. nume. 3. quod
ego intelligo ciuiliter, quia criminalis proſequu-
tio fieri poteſt marito inuito ratione iniuriæ, quæ
fuit illata Reipublicæ. Sed ſi Bnlogn. ſententix vera
eſſet neceſſario, quod diximus poſt Bart. & alios
in l. tranſigere, non eſſe licitam tranſactionem ſu-
per adulterio ad impediendum proceſſum, habe-
ret locum poſt porrectam accuſationem, & ante li-
ceret paciſci de adulterio. Vide tamen Clar. pract.
crim. quæſtio. 58. num. 2. & 3.

Hoc caſu videndum eſt quoque de alia quæſtio-
ne, quàm pancis hinc menſibus habui in facto, de
muliere, quæ fuerxt damnata de adulterio ad do-
tis amiſſionem, & alia, hæc multis annis fuit in Mo-
naſterio, ea inde apud matronam honeſtã, multis
etiã annis vixit, vir honeſto loco natus piè, ac iuſtè
viuens requiſitus ab affinibus vaoris honeſtæ fa-
miliæ.

miliæ, vt eam reduceret domum, coöſuluit me, ſi
poſſet remittere ſolum rancorem, non autem iniu-
riam. Et reſpondi poſſe eum limitatam ſatere re-
miſſionem odij, & eorum, quæ ſalutem animæ poſ-
ſent impedire, non autem iniuriam, nec pœnā, iam
84 ſibi ex ſnīa applicatam; quia limitata † cauſa limi
tatum producit effectum, l. in agris, ff. de acqu. rer.
dom. & remiſſio eſt donatio, quæ a mera liberalita
te procedit, ideo poteſt quis donare quantum li-
bet, & cæterum retinere, & contractus ex conuen-
tione legem accipiunt. Et ex prædictis conſtat poſ
ſe rancorem remitti, non autem alia, & inquit Din.
in l. ſi pro furc, in princ. ff. de cond. furt. quem ibi ſe
85 quitur Bald. quod † remittens iniuriam non vide-
tur remittere intereſſe, ſeu damnum, quod ex iniu-
ria paſſus eſt, Bald. qui idem dicit in l. ſi tibi, §. 1. ff.
de pact. fortius dicit Bald. in l. domus, ff. de ſer. vr-
86 ban. prædior. quod facta remiſſione omnium † in-
iuriarum, expulſionum, & deuaſtationum, non ve-
niunt damna, & intereſſe, allegat Spec. in tit. de ac-
cuſat. Ideo Bal. in d. l. ſi tibi, §. primo, inſtruit, quod
in inſtrumento pacis ponatur remiſſio plena cum
damnis, & intereſſe, & Alex. ibi inquit hoc dictum
eſſe diligenter conſiderandum. idem Alex. in conſ.
168. nu. 7. vol. 2. Iaſ. in l. 1. num. 16. ff. de pact. Et hoc
vult glo. in d. §. fi. inſtit. de iniur. quā ſequuntur alij
ſupra proximè citati, & eam dicit communem ſen
tentiam Io. de Amic. in conſi. 88. nu. 14. Didac. lib.
2. variar. reſol. c. 10. nu. 6. verſ. quarto eodem, Clar.
in pract. crimi q. 58. nu. 38. Carroc. in c. cum quid,
par. 4. limit. 10. verſ. ad quintum, nume. 3. Et ſi hoc
eſt verum, quando indefinitè fit remiſſio, quanto
magis locum vendicabit in hoc caſu, in quo facta
eſt cum expreſſa reſeruatione dotis, & cuiuſcunq;
87 alterius iuris: reſeruatio enim ius conſeruat, † qđ
competebat, Bar. in l. pen. C. depoſ. Caſtr. in l. 1. nu.
7. ff. ad leg. Falc. Dec. in conſi. 283. nu. 2. & cōſ. 309.
col. 3. verſ. non obſtat, quod renunciatio, Crau. in
88 conſ. 127. nu. 7. Et ideo licet recipiens ſortē † cen-
ſeatur remittere pœnam, & intereſſe, l. fin. in fi. C. de
eo, quod cer. loco, vbi Bart. Ang. Caſt. Iaſ. & alij, tñ
quando recipiendo ſortem, quis proteſtatur velle,
quod ſit ſibi ſaluum ius reſpectu prædictorum, po-
89 teſt pœnam petere, † & intereſſe ſecundum Bart.
in d. l. fin. in fi. verſ. poſſemus etiam dicere, Caſtren.
in fi. Iaſ. nu. 4. verſ. quid tenendum, Aret. in conſi. 9.
col. 2. in fi. in 2. dub. Dec. in l. vinū, nu. 5. verſ. ſaluari
tamē poteſt, ff. ſi cer. pet. Cum ergo proteſtetur ma
ritus ſe remittere rancorem tantum, & odium, non
autem iniuriam, & alia, quæ fuerunt ſibi quæſita ex
dicta ſententia, arbitror rectè cōſuluiſſe, quod mu-
lier in futurum non poſſit vti iure primæuo. Et non
obſtat, quod venalis concordia inter coniuges ſit
90 † prohibita, licèt cæteris ſit permiſſa, vt text. in l. ſi
liberis, ſecundum vnam gl. lecturam, ff. de pact. do-
ta. vbi conuentio per quam maritus, ſub prætextu
concordiæ remittit vxori pactum lucrandi, eſt nul-
la, ſequitur Rom. in ſingu. 582. pone caſum quoti-
dianum, & ſequitur, ac valde ſingulare dicit Ioan.
Lup. in rubrica, de donat. inter vir. & vxo. §. 34. nu.
3. verſi. ad idem eſt, vbi num. 4. inſert, quod ſi mari-
91 tus reconciliando ſibi vxorē conuenit, † quod lu-
crum bonorum ſibi delatum ex adulterio vxoris
ipſo viro remaneat, non valebit pactum tanquam
continens turpem, & venalem concordiam, & ſe-
quitur addit. ad Rom. in loco præcitato, quia ille
text. loquitur, quando maritus remittit ius quæſi-
tum, atque ita vendit concordiā. At ſecus eſt in caſu
noſtro, qa maritus nihil remittit, ſed retinet quod
iam fuerat ſibi adiudicatum, atq; ita caſus ſunt di-
uarſi. Proinde rectè Lup. relinquit cogitandum, li-
cet veram differentiam non exprimat: nō enim te-
nebatur maritus recipere vxorem adulteram. Ideo
recipiendo potuit adijcere quæcunque pacta, quia
92 ſicuti traditioni † rei ſuæ poteſt quis apponere, q̄
vult legem, l. in traditionib. C. de pact. Zabar. in
Clem. quia contingit, in 11. not. de religio. domib.
D. Bec. in conſi. 101. num. 25. & 26. ita in remiſſione
iniuriæ, vel alterius iuris, & vxor debet remiſſioné
93 in totum acceptare, vel in totum improbare, † non
autē improbare pro parte, & pro parte illi acquie
ſcere, l. cum quæritur, ff. de adminiſtr. tuto. l. nā ab-
ſurdum, ff. de bon. lib. Et dicit Bar. in l. contra iuris,
§. fi. cum l. ſeq. ff. de pact. quod is cui ius quæritur ex
94 contractu, tenetur illud † acceptare cum omnibus
ſuis qualitatibus. Et dicit Alber. ibi, quod agno-
ſcens pro ſe contractum, tenetur illum agnoſcere
contra ſe, alios citaui in conſi. 52. nu. 40. & ſeq. vbi
habes ad ſacietatem. Præterea in d. l. ſi liberis, tur-
pitudo in hoc conſiſtit, quia vxor, quæ ſine cauſa di
ſceſſerat, & conſequenter gratis tenebatur redire,
turpiter exigit a viro remiſſionem pacti, quam a-
liàs vir non feciſſet, niſi vt induceret vxorem ad re
deundum, argumento l. 1. & 2. ff. de cond. ob turp.
cau. ſicuti etiam dicimus de teſte, qui cum tenea-
tur ferre teſtimonium, turpiter accipit quidquid
pro ferendo teſtimonio accipit. At ſecus eſt in ma-
rito recipiente vxorem adulteram, quia non dici-
tur turpiter aliquid capere, cum non teneatur illā
iterum admittere ad thorum quem violauit, vltra
quod cum maritus reſeruat ſibi iura nihil habet ab
vxore, ſed a lege ferente ſibi dotem vxoris adulte-
ræ, vel etiam a Iudice adiudicante. Imo videtur qđ
95 poſſit maritus iſto caſu licite capere, † vt adulte-
rium diſſimulet, vt probat text. in l. idem etſi, in
princ. ff. de cond. ob turp. cau. quod non pono pro
conſtanti. Rurſus in d. l. ſi liberis, ſimulata fuerat
diſcordia, & affectata cauſa diſcedendi, vt inde
pro reditu extorqueret a viro remiſſionem pacti,
non mirum itaque ſi dolus non debet vxori dolo-
96 sè opitulari, cum nemo debeat ex ſuo † dolo lucra
ri, vel commodum conſequi, l. ne ex dolo, ff. de do-
lo, l. itaque fullo, ff. de furt. D. Bec. in conſi. 97. num.
97 17. vbi alios citat, & affectata abſentia † non pro-
deſt, l. & qui data, ff. ex quib. cau. maio. nec impedi-
98 mentum † affectatum, l. 2. §. vlt. ff. ſi quis caut. nec
99 alius quilibet affectatus † actus ſecundum Fel. in
cap. 2. de teſtib. Tiraq. de retract. conſang. §. 35. gl.
100 4. nume. 28. De rixa affectata † quod iuuet, ponit
Boſſ. in tit. de homicid. nu. 56. & quando lis eſt affe
101 ctata, vel ficta, non valet tranſactio, † vt ponit An
ge. in l. cum his, ff. de tranſact. ſequitur Caſtren. ibi,
Natta in conſi. 543. nu. 34. at in noſtro caſu rixa, &
diſcordia non fuit ficta, nec affectata, aut ſimulata,
ſed vera, & certa, ideo termini noſtri in omnibus
diſcordant a caſu dictæ legis.

Declaratur pariter non procedere quando poſt
commiſſum adulterium maritus cognouit carna-
102 liter vxorem, videtur enim per talem † actum re-
mittere iniuriam, & eam ſibi reconciliare, atque il
lius mores approbare, ſecundum glo. vnicam, in c.
fi. de adult. & in c. plerumque, de donat. inter vir. &
vxor. vbi Præpoſ. c. quod autem, 32. q. 1. c. quemad-
modum, de iureiur. Caſtr. in conſi. 403. vol. 1. vbi tñ
dicit hanc reconciliationem induci, quando mari
tus cognouit vxorem poſt pœnitentiam peractam,
aliàs

aliàs autem ſi ante pœnitentiam cognouit, lenoci-
103 nij reus eſt, & † non poteſt vxorem accuſare, cap.
ſignificaſti, de diuor. capit. pen. de adul. c. 6. 32. q. 1.
& c. nemo, 2. q. 3. Et hæc erit alia declaratio, vt ſcili
cet vxori non poſſit maritus opponere de adulte-
rio, qnod commiſit ipſo tacitè, vel expreſsè lenoci-
nante. Et prædictam deciſionem, cum ea diſtinctio
ne probauit Bologn. in conſil. 23. nu. 3. & 4. & com-
munem dicit Didac. in Epito. de ſponſ. par. 2. c. 7.
§. 6. nu. 7. vbi ſubdit, quod non obſtante prædicta re
miſſione poterit maritus accuſare vxorẽ, ſi poſtea
cadat in adulterium. Quamuis contrarium teneat
Salic. in l. quoniam Alexandrum, C. de adult. & ait
quoque, quod ea nouum adulterium committente
non dabitur accuſatio adulterij remiſſi, quia deli-
ctum reconciliatione extinctum non poteſt reſuſci
tari, quidquid voluerit Lup. in d. cap. per veſtras, in
princ. §. 9. nu. 18. vbi late agit reprobando Salicet.
104 quoad primũ dictum, quia præcedens venia † nõ
trahitur ad futura delicta, l. non alias, §. 1. ff. de iud.
Et facit, quia impunitas pro futuris delictis nõ va
let tanquam præbeat occaſionem, & licẽtiam pec-
candi. Prædictam ſententiam, quod maritus co-
gnoſcendo vxorem carnaliter, videatur illius ma-
los mores approbare, tenuit quoq; Clar. in pract.
crimin. §. adulrerium, num. 18. vbi addit, quod pec-
105 eat mortaliter maritus, † qui agnoſeit vxorem
adulteram, c. coniugio, 32. q. 1. Bertach. in ſuo re-
pertor. in verſi. adulter, il 3. de quo tñ videndus eſt
Caiet. in ſumma in ver. matrimonialis vſus, ca. 10.
& tractat Didac. d. c. 7. §. 2. num. 4. Benè certum eſt,
quod turpe eſt marito cognoſcere vxorem adulte-
ram ante pœnitentiam, vel eum ea habitare pro-
pter ſuſpicionem lenocinij, dixi ſupra ex Caſtrenſ.
& Bologn. Lup. in d. c. per veſtras, in 3. notab. §. 21.
nu. 23. folio mihi 152. Didac. d. §. 2. nu. 4. Et præmiſ
ſa concluſio confirmatur, quia, vt dixi ſupra loquẽ-
do de ingratitudine filij, iniuria ſeu offenſio remit
ti poteſt non minus tacitè quàm expreſsè, non e-
nim minus loquimur facto, quam verbis, l. Paulus,
106 ff. rem rat. hab. l. reprehendenda, C. de inſtitu. &
ſubſt. Et dicit glo. in l. recuſare, ff. de acqu. hæredi.
nihil referre verbis ne an factis aliquid fiat, Tiraq.
de retract. conſang. in fin. nu. 75. Ripa in conſi. 187.
nu. 8. Bellon. in conſilio 15. num. 11. Neuiz. in conſil.
50. num. 51. Natta in conſi. 11. nu. 6.

Intellige tamen iniuriæ remiſſionem induci, qñ
maritus ſcienter cognoſcit vxorem adulterã, quia
ſi ignoraret adulterium commiſſum, non videtur
voluiſſe reconciliari. Ita loquuntur iura omnia ſu-
107 pracitata, nam ignorans nunquam † videtur re-
mittere ius ſibi competens, l. mater decedens, ff. de
inoffic. teſtam. l. cum Aquiliana, ff. de tranſact. l. ex
maleficijs, §. longè minus, de actio. & oblig. Ioan.
Andr. ad Spec. in tit. ff. de teſta. §. in primis, ſub nu.
27. Afflict. in deciſ. 53. Dec. in conſ. 503. in 3. dub. &
108 qui ignorat actus defectum nõ poteſt videri, † ꝙ
illum approbet, Ale. in conſi. 135. col. 1. volum. 7. &
ignorans non negligit ius ſuum, nec contemnit, c.
quia diuerſitatem, de conceſſ. præben. Cum ergo
vir ignorat delictum vxoris, non videtur cogitare
109 † de iniuriæ remiſſione.

SVMMARIVM.

1 *Dos datur, vt maritus onera matrimonij ſuſtineat.*
2 *Uxor non eſt alenda a viro ſi dotem promiſſam non ſoluit.*
3 *Maritus denegare poteſt vxori alimenta ſi dotis partem ſoluit, & partem retinet.*
4 *Emptor non lucratur fructus prædij empti etiam pro rata pretij ſoluti, ſi integrum non ſoluit.*
5 *Vxor, quæ integram dotem non ſoluit, debet tamen ali pro rata partis ſolutæ.*
6 *Partis eadem eſt ratio quoad partem, quæ eſt totius quo ad totum.*
7 *Emptor de æquitate facit fructus ſuos pro rata ſoluti pretij.*
8 *Officium Iudicis datur emptori pro rata ſoluti pretij ad conſequendam partem fructuum.*
9 *Vxor quæ partem dotis ſoluit, lucratur pro parte donationem propter nuptias.*
10 *Emptor qui non ſoluit pretium, lucratur fructus, quando fuit habita fides.*
11 *Maritus poteſt de domo expellere vxorem, quæ dotem non ſoluit.*
12 *Habitatio ei debetur, cui alimenta ſunt præſtanda.*
13 *Matrimonium res eſt ſpiritualis.*
14 *Matrimonium non reſcinditur etiam ſi dolus vnius partis illi cauſam dederit.*
15 *Matrimonium non reſcinditur etiamſi vnus coniugum minor peteret reſtitutionem in integrum.*
16 *Matrimoniũ non reſcinditur etiamſi mulier doloſè affirmauerit bona ſua eſſe maximi valoris, cum non ſint.*
17 *Lege cautum quod non reperitur, non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum.*
18 *Ius dicere ſibi de facto nemo debet.*
19 *Adulterium vxoris præſtat iuſtam cauſam ſeparandi thorum.*
20 *Thori ſeparatio fieri non poteſt ob adulterium ſine iudicio eccleſiæ.*
21 *Matrimonium non dirimitur propria authoritate etiãſi notoria ſit conſanguinitas inter coniuges.*
22 *Conductor, qui in ſolutione penſionis deficit pro parte poteſt expelli.*
23 *Emphyteuta, qui deficit in ſolutione Canonis pro parte cadit a contractu.*
24 *Emphyteuta deficiens in modico cadit a toto.*
25 *Emphyteuta alienans partem rei cadit a tota.*
26 *Contractum, qui non ſeruat, ei non eſt obſeruandum etiamſi defectus ſit in minimo.*
27 *Utile vitiatur per inutile in indiuiduis.*
28 *Uxor non conuenitur vltra quàm facere poſſit.*
29 *Uxor, quæ propter paupertatem, & impotentiam non ſoluit dotem, non poteſt a viro expelli.*
30 *Vxor non excuſatur per impotentiam a ſolutione dotis, quam promiſit ſciens ſe non poſſe ſoluere.*
31 *Maritus alit vxorem etiam dote non recepta, quando ea fuit promiſſa ab affinibus, non ab vxore.*
32 *Actionem, qui habet, videtur rem ipſam habere.*
33 *Fideiuſſor conueniri non poteſt, quando creditor principalis factus eſt non ſoluendo ob dilatam exactionem.*
34 *Actionem habens, dicitur fictè, non verè habere rem.*
35 *Uxor quæ partem dotis ſoluit, lucratur ſolùm partem donationis propter nuptias, etiamſi promiſſa fuerit ab affinibus.*
36 *Maritus non denegat alimenta vxori, cuius affines propter paupertatem non ſoluunt dotem.*
37 *Alere quilibet eum tenetur quem habet in obſequio.*
38 *Maritus non poteſt vxorem expellere, eò, quod dotem nõ ſoluerit, ſi eam retinet in obſequio.*
39 *Vxorem alere an teneatur maritus illam retinens in obſequio, ſi promiſſam dotem non ſoluit.*
40 *Facta multa tenent, quæ fieri prohibentur.*
41 *Turpius eijcitur, quàm non admittitur hoſpes.*
42 *Maritus qui ob dotem non ſolutam expulit vxorem,*

poteſt

poteſt nihilominus dotem petere via iudiciali.
43 *Dominus, qui ob non ſolutum canonem expulit emphyteutam, non poterit Canonem petere.*
44 *Remedia duo quando competunt, electione vnius tollitur alterum ſi ſint incompatibilia.*
45 *Remedia plura cumulari poſſunt, quando oriuntur ex diuerſa cauſa.*
46 *Dominus expellens colonum deficientem in ſolutione, poteſt nihilominus penſionem petere.*
47 *Maritus tenetur vxorem admittere redeuntem etiam, quæ diſceſsit propria culpa.*
48 *Maritus, qui vxorem domo expulit non ſolutam dotem, petere poterit non ſolùm dotem, ſed etiam vſuras dotales.*

QVAESTIO XVII.

IVSTA quoq; eſt cauſa denegãdi ali
menta vxori, quando nõ ſoluit do-
tem promiſſam: dos enim conſti-
1 tuitur, vt ex eius fructibus † mari-
tus ſuſtineat onera matrimonij, l.
pro oneribus, C. de iu.dot.l.doris
fructus, ff.eod. l. de diuiſione, vbi gl. & Docto. ff. ſol.
mat. Doct. in c. ſalubriter, de vſur. Bart. in l. ſi ſoror,
ff. de do. prælег. Caſt. in l. ſi cum dotem, §. tranſgre-
diamur, nu. 7. ff. ſolu. matr. Cagnol. in l. omnis diffi-
2 nitio, num. 48. ff. de reg. iur. Et in terminis † hoc vo
luit gl. in §. fi. in verſ. onera, in Auc. de non eligen. ſe
cun. nub. quem tex. ad hoc allegat ante omnes Cin.
in l. quod in vxorem, col. 1. C. de neg. geſt. vbi dicit,
quod deceptis, & non decipientib. ſubueniunt iu-
ra, Salic. ibi in fi. qui dicit, quod vxor dicitur eſſe ex
tra domum culpa propria, quando non ſoluit dotẽ
quam promiſit, & idem tenent Caſt. & Alex. ibi, &
eſt tex. in l. fi. vbi not. Bal. & Caſt. C. ad Velleia. idẽ
Bal. in l. ſi donaturus, §. 1. ff. de cond. ob cau. vbi Iaſ.
nu. 3. hoc etiam probauit Bal. in d. l. de diuiſione, &
in l. ſi cum dotem, §. fin aut in ſæuiſſimo, ff. ſol. matr.
vbi Alex. Abb. in c. per veſtras, de dona. inter vir. &
vxorem, Rom. in conſil. 517. col. 1. Corne. in conſil.
240. in præſenti, col. 2. verſ. tamen his non obſtanti
bus, vol. 3. Soc. in tract. fallent. reg. 298. in prin. non
enim tenetur maritus vxorem habere ſine dote, c.
nullum, 30. q. 5. Sed ante omnes hoc voluere Hoſt.
Io. Andr. Collecta. Butr. & alij in d. c. per veſtras, Io.
Lup. ibi in 3. notab. in prin. col. 1. & 2. fol. mihi 133.
& ſeq. Natta in conſi. 15. num. 9. Vital. in tract. clau
ſul. in ti. an poſſit quis renunc. alim. col. 6. in fi. Gui.
Pap. quæſt. 439. in princ. Boer. in deciſ. 22. in princ.
quia dotis datio eſt de ſolemnitate matrimonij, l.
fina. poſt princ. C. de donat. ante nupt. glo. & alij in
l. ſtipulata, ff. de donat. inter vir. & vxor. Didac. in
Epito. de ſponſ. par. 2. c. 7. in princ. nu. 2. vbi admit-
tit vxorem, quæ non ſoluit dotem, non eſſe alendã,
Benincaſ. in tracta. de pauper. quæſt. 8. in 2. ſpeciali
contract. num. 3.

Et procedit hæc opinio etiamſi maritus partem
3 dotis recepiſſet, quia pro deficiẽti ſolutione † par-
tis nihilominus poteſt denegare alimenta. Ita Bal.
in l. inſulam, §. vſuras, ff. ſolu. matr. vbi dicit, alimẽ-
ta negari, quando vxor non ſoluit integraliter do-
tem, ſequitur Caſt. nu. 2. Io. Lup. in d. c. per veſtras,
in 3. notab. in princ. col. 3. verſic. & hoc non ſolum,
allegat text. in ſimili, in l. Iulianus, §. offerri, ff. de
4 actio. empt. vbi dr̃, quod emptor, qui ſolam † partẽ
pretij ſoluit, non lucratur fructus pro rata pretij
ſoluti. Ad idẽ eſt text. in l. fiſtulas, §. qui fundum, ff.
de contrah. emptio. in l. fi. ff. de fun. dotali, Abb. in
conſ. 66. col. 3. vol. 1. Aret. in conſ. 161. in 5. dub. Nõ
tamen Bald. & Caſtren. quicquam dicunt ad com-
probandum ſuam deciſionem.

Non etiam declarant, an ob defectum partia
poſſit maritus integra retinere & denegare alimẽ
ta, & text. in d. §. offerri, quem allegat Lup. innuit,
quod in totum erunt deneganda, ſicuti in totum
fructus acquiruntur emptori, cui pretium non in-
5 tegrè ſoluitur, ſed ego teneo † maritum debere ali
menta præſtare pro parte dotis ſolutæ, quia eadem
6 eſt ratio partis quo ad partẽ, quæ † eſt totius quo-
ad totum, l. quæ de tota, ff. de rei vend. vbi glo. Bar.
not. l. iuris gentiũ, §. adeo, vbi Docto. præcipuè Iaſ.
ff. de pact. Euer. qui plures citat in loco 80. colum.
2. ver. quod vt euidentius. Præterea videmus, quod
etſi emptor nihil lucretur de fructibus rei emptæ
niſi totum ſoluat pretium, id tamen procedit inſpe
cto iuris rigore, at æquitate attenta, quæ magis
7 obtinet, fructus pertinent ad emptorem pro † ra-
ta pretij ſoluti, ita Bart. in d. §. offerri, verſic. quæro,
iuxta hoc, Dec. qui alios citat in conſ. 119. nu. 2. in
fi. Bald. Abb. Caſt. Io. de Anan. Aret. & alij, quos ci-
tat, & ſequitur Nat. in conſi. 384. nu. 10. & ſequitur
Cagno. in l. iurabit, nu. 22. C. de actio. emp. Didac.
lib. 3. var. reſol. c. 4. verſi. dicitur 5. Et eo caſu nõ da
8 tur actio, ſed officium Iudicis † fundatum ſuper æ-
quitate, vt declarat Nat. d. conſi. 384. n. 10. facit ẽt,
ꝙ dr̃ in Auth. de non eligen. ſecun. nub. §. penul. vbi
9 ſicuti vxor † dote integrè ſoluta lucratur totam do
nationem ꝓp nuptias, ita ſoluta parte dotis lucra-
bitur partẽ donationis. Et per illos textus hoc mo
do determinat eam quæſtionẽ Guid. Pap. q. 274. in
princ. ſequitur Boer. in deciſ. 22. nu. 19. vbi tñ limi-
10 tat ſi habita eſſet fides de pretio. † Et hoc voluit
Ang. in d. §. pen. vbi dicit eſſe multum notandũ pro
ciuitatibus, in quibus extant ſtatuta de lucranda
dote, & donatione ꝓp nuptias, Iaſ. in §. fuerat, nu.
126. inſtit. de actio. Bertran. in conſ. 115. n. 4. vol. 4.
Natta in conſ. 258. num. 1. & ſeq. Et hoc voluerunt
etiam Socin. Afflict. Fariſ. & Neuiza. quos citat, &
ſequitur Rol. in conſ. 10. nu. 1. & ſeq. vbi idem dicit
in ſtatuto diſponente, ꝙ vxor donationẽ lucretur
ꝓp nuptias, & in tract. de lucro dot. q. 10. num. 11.

Quinimo tenent multi, ꝙ maritus, cui non ſolui
11 tur dos ab vxore, poteſt illam expellere † domo, &
ad hoc ponderatur tex. in l. fi. C. ad Velleian. ibi, &
ſic a marito forſan repelli, atque hoc notat Bal. ibi
in l. ſi donaturus, §. 1. ff. de don. ob cauſ. & idem vo-
luerunt Cin. Bal. Salic. Caſtren. & Alex. in d. l. quod
in vxorẽ, Bal. in d. l. de diuiſione, Rom. in conſ. 517.
col. 1. in fi. & col. 2. in prin. Et probat̃ in d. c. per ve-
ſtras, de dona. inter vir. & vxo. ſecundum intelle-
ctum Hoſt. quod vbi vxor foret domo eiecta, quem
intellectum ſequitur Io. Andr. Collect. Iur. & Abb.
ibi. Et ex illo intellectu infert Abbas, quod licitè
expellitur vxor propter dotem non ſolutam, alios
citat Iaſ. in d. l. ſi donaturus, §. 1. nu. 3. & in d. §. fue-
rat, nu. 98. Soc. in d. reg. 258. in princip. Vital. in d.
tract. clauſul. in tit. an poſſ. renunc. alim. col. 6. in fi.
Ruin. in conſ. 144. nu. 1. & 16. vol. 5. Ioan. Lup. in d.
c. per veſtras, in 3. not. in princ. col. 2. verſic. ſed ego
teneo, Boer. d. deciſ. 22. nume. 3. Cordub. in d. l. ſi
quis a liberis, §. ſi quis ex his, numero 50. & ſe-
quen. ff. de liber. agnoſcen. Duæ rationes huius di-
cti principaliter allegari poſſunt. Prima eſt, quod
vir aliter erat eam habiturus in vxorem, niſi dos
fuiſſet ſoluta, l. pure, §. ſi eum, ff. de doli exceptio.

& ſe-

& ſecunda, quia ſi non tenetur eo caſu alere vxoré,
quæ dotem non ſoluit, vt admittunt omnes, vtique
non tenebitur etiam illam habere in domo, quia q;
12 debet alimenta, † habitationem quoque præſtare
tenetur, l. legatis, ff. de alimen. & ciba. leg. Prima ta
men ratio mihi non placet, quia matrimoniũ res
13 eſt ſacramentalis, & ſpiritualis, † gloſ. in capit.
veniens, de tranſac. & non reſcinditur etiamſi do-
14 tes vnius † partis cauſam illi dederint, vt proba-
tur ibi, etiamſi altera partium eſſet minor, & pete-
15 tet reſtitutionem in integrum, † glo. & Doct. in c.
ex parte, de reſtitu. ſpoliato. & in l. ait prætor, ibi
Bart. ff. de mino. Et ideo Bald. Nouel. in tract. dot.
in 6. par. priuileg. 43. col. 2. in prin. dicit, quod mu-
lier vidua, quæ vt ſpecioſum habeat virum, dedit in
dotem omnia bona ſua, quæ dicebat maximi eſſe
16 valoris, cum tamen modica eſſent, decepit † virũ,
non retractatur per hoc matrimonium, licet mu
lier repelli poſſit, & perdat ex dolo beneficiũ aliàs
ſibi competens ne conueniatur vltra quàm facere
poſſit, imo & carcerari poſſit, ſequitur Lup. in d. 3.
notab. in princ. col. 2. Cum ergo in matrimonio nõ
detur retractatio ex cauſa non ſequuta, non eſt bo
na ratio expellendi vxorem, quia non eſſet aliter il
lam ducturus. Verior ergo eſt ratio ſecunda, & ad-
di poſſunt rationes, quę ſupra allegatę ſunt in prin
cipio circa alimenta, quia deceptis, non decipien-
tibus iura ſubueniunt, & quia maritus ſine dote nõ
cogitur ad onera matrimonij ſecundum Docto. in
d. l. quod in vxorem, inter quæ onera illud videtur
maximum, ferre ſcilicet leuitatem, loquacitatem,
importunitatem, & alia mulierum vitia.

Contrariam tamen ſententiam quod vir ob de-
fectum ſolutionis non poſſit vxorem domo expel-
lere, probauit Card. in d. c. per veſtras, in 4. oppoſ.
quia inter cauſas diuortij, hæc non reperitur, cap.
17 porrò, de diuor. & quod lege † cautum non reperi
tur, non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumen
dum, Archid. in procem. Sexti col. 6. D. Bec. in conſ.
18 35. num. 4. & maritus non debet de facto ſibi † ius
dicere, l. 1. C. ne quis in ſua cau. c. cum veniſſet, de
iudic. ita quoque tenet Bald. Nou. in d. priuileg. 43.
vol. 2. in fi. ver. poſſet tamen expelli, vbi dicit inſpe
cto iure canonico, quod eſt ſeruandum, non poſſe
vxorem expelli. Idem etiam voluit Didac. qui ta-
men de prędictis non meminit in d. Epito. ſponſal.
par. 2. c. 7. in prin. n. 2. vbi mouetur, quia maritus te
netur cum vxore habitare, & ad id cogi poteſt per
eccleſiaſticum Iudicem, cap. literas, vbi Abb. de re-
ſtit. ſpoliat. c. 1. de ſponſ. c. intelleximus, de adulte.
c. 1. de offic. ordin. Et ad id præciſè cogi põt ſecun-
dum Bar. in l. ſtipulationes non diuiduntur, q. 8. v-
bi Iaſ. nu. 32. ff. de verb. oblig. Abb. in d. c. literas, in
fin. Præpoſ. & Fel. nu. 8. in d. cap. 1. de ſponſ. eandem
ſententiam tenuerunt Moder. Gall. ad Ale. in conſ.
56. col. pen. vol. 4. tanquam ſit contra ius diuinum,
de quo apud Matth. c. 19. Marcum c. 10. & Diuum
Paul. ad Epheſ. c. 5. ſequitur Deciſ. Pedem. 132. nu.
19 18. Hinc videmus, quod etſi thori ſeparatio † ex-
preſsè concedatur propter vxoris adulteriũ, c. ex
parte, de ſponſ. c. ſignificaſti, c. ex literis, & c. gaude
mus, de diuor. c. intelleximus, & c. fi. de adult. tamẽ
20 ea nunquam a viro fieri poteſt authoritate pro-
pria, ſed expectandum eſt eccleſiæ iudicium, cap.
plerumque, de dona. inter vir. & vxo. cap. porrò, de
diuor. Et id procedit, etiam ſi notoria ſit cauſa, vt
21 in conſanguinitate † dicunt Abb. d. c. porrò, Imo.
in c. ex cõqueſtione, de reſtit. ſpol. Lanfranc. in rub.
de cau. poſſ. & propr. col. 5. quod tamen non pono
pro abſoluto, per ea, quæ ponit Didac. d. c. 7. §. 5. nu.
10. Quidquid tamen ſit ſi vbi cauſa ſeparationis iu
ſta eſt, & a lege determinata, non licet marito vxo-
rem expellere propria authoritate, quanto minus
licebit in caſu non determinato. In ſumma prima
opinio eſt communis, & approbatur per legiſtas, ſe
cunda tamen magis conuenit iuri canonico, & fa-
uet animæ, cuius ſaluti conſulendum eſt.

Si primam teneamus amplianda erit, ſi pars tã-
tum dotis erit debita, cætera vero iam ſit ſoluta:
non enim quoad expulſionem militat ratio, quã
allegauimus ſupra tractando de præſtandis alimẽ
22 tis, & facit, quod diximus de conductore † qui de-
fecit in parte penſionis, is enim poteſt expelli, vt ꝓ
bat text. in l. ædem, ibi, ſoluiſti in ſolidum, C. loca.
idem in emphyteuta qui deficiendo in parte pen-
23 ſionis † cadit a tota re, Spec. in titu. de locat. §. nunc
aliqua, verſicu. 29. & eſt magis communis ſecundũ
Iaſ. in l. 2. nu. 54. C. de iure emphyt. Io. Andr. Bald.
Oldr. Caſtr. Alex. & alij citati per Natt. in cõſ. 429.
num. 7. & 8. vbi ampliat etiam ſi defectus ſit in mo
24 dico, † Rol. in conſi. 17. nu. 14. vol. 2. qui duo dicũt
idem eſſe, quando emphyteuta contrauenit alienã
25 do partem rei. Volunt enim quod cadat † a tota
re, de quo articulo late Clar. in quæſt. 8. nu. 4. de iu-
re emphyt. Hoc etiam videmus in eo qui circa ob-
ſeruantiam cõtractus deficit in matrimonio, quia
26 ei aduerſarius in nullo tenetur implere, † Bald. in
l. iuris gentium, §. adeo, in verſi. pacta conuenta, in
2. not. ff. de pact. vbi loquitur etiam in his, quæ non
reſpiciunt ſubſtantialia contractus, Dec. in l. cum
proponas, nu. 5. vbi Curt. iun. ad Ale. nume. 2. C. de
pact. Natta in conſi. 373. num. 29. verſi. nec releuat,
Menoc. in conſi. 55. nu. 6. D. Bec. in conſil. 45. nu. 10.
Et facit quia nõ poteſt expelli pro parte, & retine
ri pro parte, ſed expulſio res eſt indiuidua, atque
27 in indiuiduis † vtile vitiatur per inutile, Bart. in l.
græce, §. illud commune, n. 3. ff. de fideiuſſo. in l. quẽ
admodum, nu. 9. C. de agric. & cenſ. lib. 11. Docto-
res in l. 1. §. ſed etſi mihi, ff. de verborum obligatio-
ne, vbi Iaſ. numero quarto, verſi. in iſta, & Crot. nu.
7. & eſt tex. in l. ſi ſponſus, §. generaliter, & §. circa,
de donat. inter vir. & vxo. & in l. 1. §. item quæritur,
& in §. Trebatius, ff. de aqua quotidia. & æſti. Ergo
pars non ſoluta non impedit expulſionem, ſed ea
ſolutio vitiatur ob partem non ſolutam.

Principalem tamen concluſionem limita non
procedere, quando vxor ſoluiſſet quidquid poteſt,
28 habet enim priuilegium ne teneatur vltra † quam
facere poſſit, l. ex diuerſo, in princip. vbi Bart. & a-
lij, ſolu. matrimo. Tunc enim ſi ob paupertatẽ, vel
inopiam mulier non poſſit integrum dotis debitũ
29 exoluere, † non poteſt a viro expelli, ſed alenda
eſt, ita declarat Alex. in l. ſi donaturus, §. 1. numero
ſecundo, verſ. limita tamen, ff. de condic. cau. da. &
ibi Iaſ. numero 5. in fin. additio. ad Gui. Pap. in quę
ſtio. 439. in additio. fin. & dicam paulò infra circa
ſequentem limitationem.

Hoc tamen verum eſt, niſi mulier doloſè dotem
promiſiſſet, quam ſciebat ſe non poſſe ſoluere, quia
perditur dictum beneficiũ propter dolum, l. etiam,
30 §. licet, ff. ſol. matr. Et in terminis quod non † gau-
deat mulier doloſa tali beneficio eſt tex. in l. pen. ff.
de iur. dot. quem dixit ſingularem Ioan. Lup. in d.
cap. per veſtras, in 3. notab. in princ. colum. 3. verſi.
& per iſta fuit aliàs deciſa, de donatio. inter vir.
& vxor. & dixit in titu. quibus debeantur alimen-
ta,

ta,in quæſtio. de his qui tenentur ſolùm inquantú
facere poſſunt.

Secundo principaliter limita concluſionem no
ſtam,vt non procedat, quando dos fuiſſet promiſ
ſa non ab ipſa vxore, ſed a patre, vel ſratribus,vel
alijs etiam extraneis,quia tunc ſi ſunt in mora, do
31 tes promiſſas ſoluendi,tenetur nibilominus † ma
ritus vxorem alere,ſecundum Corn. in conſil.145.
in hac conſultatione,col.4.verſic.nec refragatur,&
verſi.præterea imputatur,volum.2.vbi duplici mo
uetur ratione. Prima eſt,quod cum maritus actio-
nem habeat coutra patrem,vel ſratrem vxoris,qui
32 dotem promiſit,videtur dotem † ipſam habere, l.
nemo videtur,ff.de in integr.reſtit.l.rem in bonis,
ff.de acquire.dom.l.qui actionem habet, ff.de reg.
iur.Secunda eſt, quia negligentia mariti, ſeu eius
culpa commiſſa circa exactionem dotis non dēt
vxori nocere,facit quod dicimus de fideiuſſore,qui
33 non † poteſt conueniri a creditore,quando ob dila
tam exactionem debitor factus eſt non ſoluendo.
Hanc declarationem probauit etiam Soc.iun.cōſi.
114.num.44. volum.3. ſed ante omnes Abb.in d.c.
per veſtras.Hæ tamen rationes nnn videntur tutæ,
quia licèt actionem habens videatur rem habere,
tamen minus eſt actionem habere,quàm rem,l.mi
nus eſt,ff.de reg.iur. Et id quod dicitur in cōtrariū
34 procedit † fictè non verè, vt per Dec.in d.l. qui a-
ctionem,nu.4.vbi etiam Cagnol.Et ſi hæc ratio bo
na eſſet, procederet etiam, quando dos eſſet pro-
miſſa ab vxore, quia etiam tunc maritus cum ha-
beat actionem,videretur rem habere:tamen ſecun
da quoque ratio non ſatisfacit,quia cum eſſet in fa
cultate mariti agendi, non poteſt ſibiimputari, ꝙ
non egerit,nemo etenim cogitur agere.

Ideo contrariam ſententiam,quod non ſit alen-
da etiam eo caſu,quo dos non eſt per vxorem pro-
miſſa,ſed per alium,probauit Bald.in l.quod in v-
xorem,num.10.C.de neg. geſt. vbi dicit indefinitè
alimenta præſtanda non eſſe ſiue dos debeatur ab
vxore,ſiue a patre,aut alio. Eodem modo loquitur
Caſtr.nu.4.& Alex.num.3. & cæteris clarius Salic.
in fi.dicens legem tres caſus pariſicare, quod dos
ſit a muliere,a patre,vel ab extraneo promiſſa, qa
ſemper eſt mulieris, & ſemper datur pro oneribus
matrimonij,ita etiam loquitur Guid.Pap.d.quæ-
ſtio.439.io prioc.cum Salic.tranſit Lup.in d.capit.
per veſtras,notab.3.in princ.col.4.verſi.iſta tamen
debent intelligi,& col.ſeq.vet.& ita concludo, Iaſ.
in §.fuerat,nu.98.Inſtit.de actio.Ruin.in conſ.144.
nu.16.vol.5.Didac.in Epito.de ſponſ.par.2.c.7. in
princ.nu.2. Et facit ratio,quia contemplatione do
tis maritus traduxit vxorem, non quætens, nec
diſtinguens a quo detur dos, vel a qno promitta-
tur: facit etiam,quod voluit Natta in conſil.258.
in princip. pet text. in §. illud quoque, in Authen.
35 de non eligen.ſecun.nub.vbi ait vxorem, quæ † ſol
uit partem dotis lucrari donationem propter nu-
ptias tantummodo pro rata dotis ſolutæ, etiamſi
fuiſſet a patre vel extraneo promiſſa,per quam de
ciſionem apparet, quod mora patris, vel alterius
dotantis nocet vxori.

Quod ſi placet vltima bæc opinio, quæ plures
habet authores,eam declara non procedere, quā-
do pater,qui dotem promiſit, non habet vnde ſol-
uat, quia habet beneficiū ne teneatur vltra quàm
facere poteſt, l.pen.ff. de iure dor.l. ex diuerſo, in
princ.ff.ſol.matr. Hoc.n.caſu maritus non denega
36 bit alimenta † vxori ſecundum Cuman.in l.ſi cum
dotem, §.ſi cum maritus, cum l. ſeq.ff.ſol. matrim.
idem tenuit Alex.in d.l.ſi donaturus,§.1.colum.2.
ff.de condictio. cau. da. quia factum,& inopia pa-
tris non debet nocere filiæ,ſequitur Iaſ.ibi,nu.5.in
fin.addit. fin.ad Guid.Pap.d.quaſt.439.Benincaſ.
in tracta.pauper.in 8.quæſt.in 2.ſpecia.contra.nu.
25.& ante eum Soc.in tract.fallent.reg.258.in 2.li
mitat.Sed hoc caſu non excuſabitur parer,quando
per dolum promiſiſſet dotem ſciens ſui patrimo-
nij vires non ſe extendere ad illam quantitatem,
quia dolo non ſubuenitur ex illo remedio, vt dixi
in proximè præcedenti limitatione princ. & in ea
quæſtio.in qua tractaui de his qui tenentur ſolùm
inquantum facere poſſunt.

Tertio declatatur principaliter hæc concluſio,
vt non procedat, quando maritus dote non ſoluta
retinet vxorem in obſequio ſuo, quia tunc tenetur
illam alere,quamuis dotem nō ſoluerit, per ratio
37 nem,quia tenetur quis alere † eum,quem babet in
obſequio, l.in reb.§. poſſunt, ff. commod.l. ſerui,§.
quas impenſas,ff.de ædil. edi.l.ſed etſi quid,§.ſuffi
38 cieuter,ff.de vſufru.ita tenet † Abb. in conſ.85.nu.
6.vol.2.vbi allegat Bartn.in d.l.quod in vxorem,&
adducit prædictam rationem Rom.in conſ.517.co
lum.2. vbi dicit,quod ſi vxor non ſoluit dotem pro
miſſam,poteſt maritus illam repellere,at ſi retinet
in obſequio, neceſſe babet alere, per rationem de
qua ſupra.Hoc etiam Socin. inn. qui tamen de ſu-
pra relatis uon meminit in conſi.144.nu.41.verſic.
poteſt primo dici,vol.3.Gram.qui hoc apertè pro
nunciat in deciſ.130.num.25.& ſeq.dicens,quod ſi
maritus habet iugiter in ſuis ſeruitijs vxorem,quæ
dotem non perſoluit promiſſam, renetur illam ale
re,Benincaſ.in tract.de pauper.in 8.princ.quæſt.in
ſecundo ſpecia.conttact.nu.4.

Verum huic ſententiæ cōtradicit Vbert.de Bob.
in l.quod in vxorem,quem reſert, & ſequitur Cin.
in princ.vbi poſtquam dixit, quod ſi mulier eſt in
obſequio viri, alenda eſt, ſiue dotem habeat, ſiue
non,ſubdit,intelligendum eſſe, quando nulla dos
39 fuit promiſſa,at ſi fuit † promiſſa,& nō ſolnta,non
eſt alenda. Atque ita tenet etiam eam, quæ eſt in
obſequio alendam non eſſe, & videtur confirmari
ratione, quia vxor tenetur præſtare dotem, & ob-
ſequia, & cum ad vtrumque teneatur,non libera-
tur præſtando vnum. Ideo Caſtren.in d.l.quod in
vxorem,num.5. dicit quod etiamſi vir habeat do-
tem, tamen non alit vxorem, quæ non eſt in obſe-
quio. Et dixi ſupra,quando vxor diuertit a viro,
Abb.verò in d.conſi.85.loquitur,quando iam erāt
præſtita alimenta & tractabatur de repetitione eo
40 rum, quod eſt diuerſum a noſtro quæſito: † multa
enim ſacta tenent,quæ fieri prohibentur,l.patre fu
rioſo, ff.de his, qui ſunt ſui vel alie. iur. & turpius
41 eijcitur ꝙ non admittitur hoſpes, † c.quemadmo-
dum,alioquin,de iureiur.Anan.in conſ.63.nu.1.in
fin. Tiraq.de conſtit.poſſeſ.par.3.limit.7.nu.43.Et
Bar.in l.quod in vxorem,allegatus a Rom.nihil di
cit de præſenti queſtione.Quare concludo,quod ſi
maritus præſtitit vxori alimenta, quamuis illa do
tem non ſoluerit,& tunc nō repetit,ſi verò vult re-
pellere,& non præſtare,& poteſt: aut vult retinere
in ſeruitio,ſed nō alere, & nō pōt, per d.l.in reb.§.
poſſunt.Infert ex hac cōcluſione,quod maritus,cui
dos promiſſa nō ſoluitur, non pōt negare vxori ali
menta,niſi illam expellat,vel ſi vult retinere in do
mo nū recipiat ab ea aliqua ſeruitia vel obſequia.

In prædictis caſibus, quibus diximus non eſſe
exhiben-

exhibendam vxorem, quæ dotem promiſſam non
ſoluit,& poſſe domo expelli,aduertẽdum eſt, quia
maritus expulſa vxore, vel negatis alimentis, non
42 prohibetur dotem † via iudiciali petere, vt pro-
bat tex. in c. per veſtras,de donat. inter vir. & vxo.
quem ita intelligit Hoſt. dum dicit,quod ibi mari-
tus probat dotem vxoris, quam expulerat, ſequi-
tur Io.Lup. in d.not.3. in prin. col.1. verſi. ampliati
poſſunt prædicta,quia licet expulerit, eſt tamen pa
ratus illam redeuntem cum dote admittere.

Sed contra hanc declarationem facit quod glo.
voluit in l.2. C.de iure emphy. Spec. in titu.de loca.
§.nunc aliqua, verſ.27. vbi et Io.And.in addit. vbi
43 dicunt, quod ſi dominus directus † ob canonem
non ſolutum expellat emphyteutam, non poterit
exinde ab ea petere penſionẽ præteriti temporis.
Hoc etiam voluit Ioan. And. in c. potuit, vbi Imo.
col.32.& Card.extra loca. Ang.in d.l.2.Iacob. Bel-
uiſ.in §. quod aũt dictum eſt,in Auth. de non alieo.
latè Iaſ.in d.l.2.nu.124.verſ.in quantum,Bar. in 1.
membro,& cõem dicit Gigas de penſio.q.75.num.
6.Clar.in tract.de emphyt.q.11.nu.2. vbi tamen in
telligit quando expellendo dominus reſeruauit
ſibi ius petendi penſionem. Idem ergo videretur
dicendum in marito qui vxorem expullit, vt non
poſſit deinde dotem petere. His verò non obſtan-
tibus vera eſt prior ſententia, tunc enim electio-
44 ne vnius remedij tollitur alterum † quando ſunt
incompatibilia,& contraria,l.poſt diem, ff.de lege
commiſſ.l.fi.C.de codicil. l.in delictis, §. detracta,
ff.de noxal.l.quod in hæredem, §.eligere, ff.de tri-
buto. ita limitat & declarat D. Becius in conſi.87.
nu.9. At in caſu noſtro non ſunt contraria expel-
lere vxorem,& petere dotem,ſed ſunt diuerſa,quia
expulſio reſpicit futurum tempus, dos aũt reſpicit
præteritum, argumento l.etſi fortè,§.fina. ff.ſi ſeru.
vend.ſecundũ Iac.But.quẽ ſequitur Alb.in d.l.2.C.
de in. emphyt. vel melius dici põt, quod remedia
45 hæc oriuntur ex diuerſa cauſa,ideo† cumulari poſ-
ſunt ſecundũ Alb.in d.l.ꝙ in hæredẽ,§.eligere, in fi.
Iaſ.Butr.in d.l.fi.col.2,verſ.quare diſtinguit, C.de
codicil.Caſtr.in l.edita,col.4.ver. in gl.ibi, ſed cu-
mulatio,C.de eden.Gabr. cõi opi. lib.2.tit. de act.
concluſ.7.nu.17. & expulſio prouenit ex mora, pe-
titio aũt dotis deſcendit ex contractu,ideo vtrum-
que maritus proſequi põt. Et non obſtat quod vo-
luit gl.in d.l.2.quia contrarium tenuit ibi Bar. di-
cens, quod poteſt dñs expulſo prius emphyteuta
petere penſionẽ.Idem renuerunt Iac.de Aret. Cin.
& Sali.ibi, Anch. & But.in d.c. potuit. & licet cõis
ſit in contrarium, tñ ea procedit ſpeciali ratione,
ne dñs conſequatur duplex lucrum,expellat,ſ.em-
phyteutam, & conſequatur meliorationes, quas
empyteuta non ſoluens penſionem perdit,vt d.l.2.
& nihilominus habeat etiam penſionem, & em-
phyteuta tot pęnis plectatur, quia ſcilicet ſoluat
penſionem, perdat vtile dominium, & meliora-
menta, atque ita multiplici afficiatur pœna, con-
tra tex.in c.at ſi clerici, §.fi. de iudic. Propterea vi-
demus, quod in ſimplici colono, in quo non cadit
ratio multiplicitatis pęnarum abſurdi, & iniquita
46 tis prædictæ, licet † domino, qui eum expulit pe-
tere penſionem, l.colonus,in prin. ff.loca. Et hanc
diuerſitatis rõnem poſt Iaco. Beluiſ. Card. Alber.
& Imo. recitat & conſiderat Iaſ.d.l.2.nu.124.verſi.
ego puto in hoc membro,& nu.126.verſ. in colono
aũt ſimplici.Quare cũ in marito ceſſat abſurdũ, &
ratio multiplicitatis pœnarum, admitti debet ad
petendum dotem,licet vxorem expulerit: pro quo
etiam facit, quia ſi vxor expulſa vellet dotem ſol-
uere, & ad virum redire, nemo dixerit illam non
admittendam, cum etiam propria culpa receſſit
47 admittẽda ſit † ſi velit redire, alias teneatur eam
alere,ſecundũ gl.1.in fi.c.ſignificaſti,de diuor. Spe.
in ti.de ſponſ.§.fi.nu.4.Hoſt.in ſum.qui matr.accuſ.
poſſ.§.1.col.1.ver.quid ergo de expenſis, dixi in q.
an maritus teneatur alere vxorẽ.Ergo eodem mo-
do admitti debet maritus ad petendũ dotem, cum
enim ſint correlatiui,non debent ad imparia iudi-
cari,vt ſæpius eſt repetitum in hoc opere.

Adde,quod non ſolùm maritus qui vxorem do-
mo expulit, petere poteſt dotem ſecundum ſupra
dicta, ſed etiam vſuras dotales, quia poſt moram
ſunt licitæ, ſecundũ notata in capitulo ſalubriter,
de vſur. Ang. & Iaſ.in §.fuerat,Inſtitu.de action. &
tractaui latiſſimè in tit.quib. debeantur alimenta,
in qõne an maritus petat vſuras dotis non ſolutæ.
48 Et † in ſpecie noſtræ qõnis tradit Lupus,in d.c.per
veſtras,in 3.no.col.5.ver.& quod plus eſt,non ſolũ.

Sed in contrarium videtur tenere Bal.in l.inſu-
lam,§.vſuras,ff.ſolu. matr. vbi dicit, quod & ſi ma-
ritus, cui non eſt ſoluta integra dos, poſſit expel-
lere vxorem,& non tenetur illam alere, tamen non
poterit a patre vxoris petere vſuras dotales, ſeu re-
ditus dotis,ex quo vxorem non alit, ſequitur Imo.
& Alexan.ibi in princ. & probaui in quæſtione, an
maritus petat vſuras dotales,in 1.limit.quia vſuræ
debentur in recompenſationem onerum matrimo-
nij,quæ ſuſtinentur a marito, ideo ceſſantibus one-
ribus ceſſat vſurarum petitio. Pro concordia igi-
tur diſtinguenda ſunt tempora,vt ſcilicet pro tem-
pore præterito, quo vxorem in domo retinuit, &
aluit conſequatur vſuras,ſecundum ea, quæ dixi in
prædicta quæſtione. Pro futuro autem tẽpore nihil
petat,quia ceſſat cauſa vſurarum,& videtur text.in
fortiori in l.fi.ff.de doli exceptio.

SVMMARIVM.

1 *Maritus poteſt cum ſocero paciſci, quod ipſe alat filiam.*
2 *Uxor poteſt paciſci, quod maritus teneatur illam alere.*
3 *Pactum quod ſocer vel vxor ſeipſos alant, non valet, niſi penes ſe retineant dotem.*
4 *Vxor paciſci poteſt cum marito,quod ille non teneatur alere,dum tamen fructus dotis augeant dotem.*
5 *Donatio mutua valet inter virum, & vxorem.*
6 *Vxor poteſt paciſci cum marito, quod ſeipſam alat, ſed fructus dotis ipſa percipiat.*
7 *Dos habet onus alimentorum annexum, vbicunque reperiatur.*
8 *Donatio valet inter ſponſum, & ſponſam.*
9 *Donatio, licet inter virum & vxorem non valet. poteſt tamen vnus eorum non acquirere.*
10 *Remittuntur facilius multa,quam donentur pauca.*
11 *Facta difficilius tolluntur, quam fieri impediantur.*
12 *Pacta ſunt ſeruanda, & nulla maior eſt iuſtitia.*
13 *Contractus ex conuentione legem accipiunt.*
14 *Contractus poſſunt conſenſu partium alterari.*
15 *Pacto multa veniunt, quæ ex natura contractus non venirent.*
16 *Locator conuenire poteſt ne teneatur penſionem remittere ob vim maiorem.*
17 *Euictio debetur ex venditione,licet nihil expreſſè ſit dictum.*
18 *Venditor cogi poteſt ad cauendum ſimpliciter de euictione,licet in contractu nihil ſit dictum.*

19 *Euictio, ne in venditione præſtetur, pacto conueniri poteſt.*
20 *Pactum valet contra naturã contractus, ſed non contra ſubſtantiam.*
21 *Pactum dicitur de ſubſtantia contractus, quando ſi non exprimatur, contractus remanet nullus.*
22 *Pacta appoſita dicuntur pars contractus.*
23 *Onera matrimonij vltra alimentum vxoris multa ſunt.*
24 *Vxor nullam tradens dotem conuenire poteſt quod alatur a viro.*
25 *Maritus alit vxorem ex diſpoſitione iuris poſitiui.*
26 *Pactum contra ius ciuile, ſeu ius poſitiuum, eſt validum.*
27 *Pactum ne ſit fruſtratorium, derogat iuri communi.*

QVAESTIO XVIII.

QVIO ſi a principio conueniſſet maritus cum patre vxoris, vel cũ ipſa vxore, quod maritus alere non teneat, an valeat pactũ. Et hoc non vr̃
1 hîc dubium, vt de patre ſic † paciſcẽte eſt tex. in l. fi. in 1. reſponſ. ff. de
doli except. in l. pen. & l. fi. ff. de in rem verſo, Specu. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. nu. 28. in fi. & de vxo-
2 re, quod hoc modo poſſit † paciſci eſt etiam text.
in l. fi. ff. de in rem verſo, l. ſi quis pro vxore, §. fi. ff. de donat. inter vir. & vxo. l. ſi conuenerit, in fine, ff. de pact. dot. Spec. d. §. 1. nu. 28. in prin. Bal. Nouel. in l. conſtante, nu. 52. ff. ſolu. matr. & in tracta. dot. par. 2. col. pen. in verſi. inſuper aduertendum eſt, Campeg. in eo. tract. par. 2. q. 6. col. 2. circa medium, ver. aut facit pactum, quod aliquid detur, Natta in conſi. 547. nume. 11. intelligendo, quando interim
3 pater, vel vxor retinet dotem, alias † pactum non
valet, ſecundum Bal. in l. pactum, quod dotali, in fi. C. de collat. & cum ſequitur Vital. in tract. clauſ. tit. an alimen. poſſit renuncia. col. 6. circa medium, verſ. an valeat pactum, quod vxor, vbi dicit tale pactum valere tunc ſolum, quando mulier in recon-
4 penſationem oneris aliquid recipit, aliàs † non ve-
luti, cum mulier promittit ſeipſam alere, & conuenit, quod fructus augeant dotem, tunc enim valet pactum, vt eſt tex. in l. ſi conuenerit, in fin. ff. de
5 pact. dotal. videtur enim reciproca donatio † quæ
valet inter virum, & vxorẽ, Cin. & Bald. in l. ſi pater puellæ, C. de inoffic. teſtam. vbi Salic. Caſtr. & Iaſ. num. 2. eſt tex. in l. quod aũt, §. ſi vir, ff. de donat. inter vir. & vxo. Alex. in l. licet, col. fin. verſ. vlt. pro hac gl. C. de pact. Iaſ. conſi. 173. nu. 4. & 5. vol. 4. cum multis ſimilib. Et idem eſt, qñ conuenit maritus,
6 quod vxor alat ſeipſam, ſed percipiat † fructus do-
tis, non enim vr̃ hoc caſu quicquam donari ab altera partium, ſed compenſari, vt dicit text. in l. ſi quis vxori, in fi. ff. de donatio. inter vir. & vxor. eſt text. in l. mutus, §. manẽte, ff. de iure dot. Et ſecundũ hos terminos loquitur Camp. d. q. 6. vt, ſ. tũc valeat pactum, qñ is qui dotem debet illam retinet, Natta d. conſ. 547. nu. 11. quia dos penes quemcunque
7 ſit, habet † onus alimentorum annexum, & ibi eſſe
debet, vbi ſunt onera, l. is qui Stichum, §. ibi dos, ff. de iure dot. l. ſi filia, §. 1. ff. famil. erciſ. d. l. fina. ff. de doli excep. At quod, étſi maritus dotis fructus percipiat, valeat tñ pactum, quod vxor ſeipſam alat, videtur tenere Bal. Nouel. d. par. 2. col. pen. & d. l. ſi conſtante, nu. 52. dum præſupponit, quod ſtante pacto, dos non deſeruit oneribus matrimonij, niſi etiã dicamus, quod non dicitur ſeruire oneribus, quando conuentum eſt, quod fructus augeant dotem, ſed hoc ſtare non poteſt, quia tunc maritus gaudet emolumento, quod ex fructibus percipitur, d. l. ſi conuenerit, de pact. dota. Quærendum igitur, quæ ſit ratio, quod huiuſmodi pactum non valeat, ſi dicas, quod eſt donatio inter virum, & vxorem, vt videtur innuere tex. in d. l. ſi quis vxori, in fi. & in d. l. mutus, §. manente, & ponit Vital. d. colum. 6. Reſponderi poterit, quòd procederet, ſi fieret conſtante matrimonio, quia eo tempore prohibita eſt donatio, ſed quando fit ante matrimonium contractum, tunc valet, quia ſponſus
8 † poteſt donare ſponſæ, l. 1. & l. cum in te, C. de do-
natio. ante nup. l. pen. §. virgin. ff. de donatio. inter vir. & vxo. Ricard. Malum. & Bal. in l. cum te ſponſæ, C. de donat. ante nupt. Io. Lup. in rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 56. nu. 2. Natta in conſ. 316. n. 1. ideo eo tempore poſſunt conuenire, quòd mulier alat ſeipſam, ſicuti poſſent inuicem donare. Præterea videtur, quòd etiam conſtante matrimonio poſſit hoc pactum fieri: quia licet alter coniugum
9 non poſſit alteri donare, † poteſt tamen non ac-
quirere, l. ſi ſponſus, §. ſi maritus, & §. ſi quis rogatus, ff. de dona. inter vir. & vxo. gl. in c. fin. eod. titu. Io. Lup. in d. rub. de dona. inter vir. & vxo. §. 47. fa-
10 cilius enim qs remittit † multa, quàm donet pau-
ca, Glo. in c. ſtatutum, §. fi. in verſi. remiſſione, de reſcrip. in 6. not. in c. veniens, il 1. de teſtib. & non eſt par tõ, lucra non capere, vel quæſita perdere, d. l. ſi ſponſus, §. ſi maritus, & l. fin. C. de codicil. & faci-
11 lius tollitur quod eſt in fieri, q̃ quod iã factũ † eſt,
l. patre furioſo, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iu. c. quemadmodum, de iureiur. & poſſunt plures allegari concordãtes. Cum ergo hoc ius, quod vxori competit ad conſequendũ alimenta a marito, non ſit ante matrimonium quæſitum vxori, ſed quærendum, quare non poterit illud repudiare, & non acquirere, ſicuti poteſt ius quærendum remittere, etiam conſtãte matrimonio? ſi verò dixeris, quòd iuri alimentorum renunciari non poteſt, vt per Dec. & Cagno. in l. iura ſanguinis, ff. de reg. iu. & dicam latè inter priuilegia alimentorum: reſponderi poterit hoc non procedere, quando ius ad alimẽta non eſt quæſitum, ſed quærendum; nemo enim cogitur acquirere, vt per iura prædicta ſatis patet. Si verò dixeris rationem eſſe, quia dos deſeruire debet oneribus matrimonij, l. pro onerib. C. de iure dot. reſpõdeo, ꝙ multa alia onera ſuſtinet maritus præter onus alimentandi vxorem; ideo licèt non alat vxorem, non tamen minus dicitur ſuſtinere alia onera. Præterea hæc ratio non eſt vniuerſalis, quid enim ſi nulla ſit data dos?

Reſtringendo igitur cõtrouerſiam, credo quod valeat hoc pactum, quando mulier habet aliunde bona, ex quibus poſſit ſe alere: tunc enim licet marito dotem dederit, poterit tamen maritus cauere ſibi, ne teneatur ad alimenta erga vxorem, dummodo pactum fiat ante matrimonium, quia
12 regulariter pacta ſunt ſeruanda, † nec vlla datur
iuſtitia maior, l. 1. §. ſi conueniat, ff. depoſ. ca. 1. §. ſi id ppꝙ, quæ fuit prima cau. benef. amitt. Bal. i rub. extra de conſtit. in prin. vbi dicit verba illa, pacta ſeruabo, proceſſiſſe de ore Dei, D. Becius in conſil. 45. nu. 25. in conſ. 94. nu. 37. & contractus ex conuen
13 tione † legẽ accipiunt, l. lege, ff. de pact. conuent. &
14 contractus poſſunt conſenſu † partium alterari, l.
1. de conſti. & l. 1. ff. de pac. Et dicit Natta in conſil. 384. nume. 11. quod ſaluandæ ſunt partium conuentio-

nentiones. Et licèt de natura contractus dotalis
non reneatur vxor ſeipſam alere, tamen non in-
fertur, quod non poſſit fieri pactum in contrarium,
quia multa non veniunt ex natura contractus, quæ
15 tamen veniunt ex pacto, † vt dicunt Bal. Ange. Sa-
licet. & Fulgoſ. in l. 1. C. commod. Ideo videmus,
quòd & ſi de natura locationis ſit, quòd ob vim
maiorem remittatur penſio, tamen poteſt fieri
16 † pactum in contrarium, l. 1. ver. in quo cuncta, &
ibi notat Iaſ. nn. 92. C. de iure emph. Port. Imo. in
conſi. 143. nu. 13. & 14. D. Becius in conſ. 94. nu. 29.
17 Similiter licèt euictio debeatur ex natura † con-
tractus venditionis, l. ſi in venditione, ff. de eui-
ctio. vbi Salicet. notat, qnod euictio venit ex natu-
ra contractus, idem Salicet. in l. non dubitatur, C.
eod. Ideo gloſ. fi. in l. rem alienam, ff. de contrahen.
empt. dicit, qnod & ſi in venditione nihil dictũ ſit
18 de euictione, tamen venditor † ex poſt cogi poteſt
ad cauendum ſimpliciter de euictione, Caſtren. in
conſi. 207. in princ. vol. 1. Caballin. in tract. de eni-
19 ctio. §. 2. nu. 3. tamen valet pactnm quod non † præ
ſtetur euictio, l. emptorem, §. fi. ff. de actio. empt. vbi
gloſ. idem voluerunt, Salic. in l. 1. q. 5. de periculo,
& comm. rei vend. eſt tex. in l. q. libertatis, in princ.
ff. de euict. vbi gl. Bar. Bal. Salic. & alij, Caballin. d.
d. §. 2. num. 23. vbi ponit, quando ſaltem reſtituatur
pretium, dixi in conſi. 36. nu. 5. & 22. Et generalirer
valet omne pactum contra naturam contractus, li
20 cet ſecus ſit quando eſt contra † ſubſtantia, gl. Bar.
& alij in l. pacta conuenta, ff. de contrahen. empt. v-
bi larè, Berengar. c. 1. nu. 46. & ſeq. Bar. Caſtr. & alij
in l. 2. in prin. vbi Dec. nu. 17. ff. ſi cert. pet. & in d. l.
cum quid, vbi Iaſ. Butig. & alij, ff. eod. Bero. in conſ.
38. nu. 4. vol. 1. Neuia. in conſ. 90. num. 22. Natta in
conſi. 114. nnm. 6. Menoc. in conſ. 84. nu. 17. Et non
video, quod de ſubſtantia matrimonij, vel etiã do-
tis, quod maritus alat vxorem, illud enim dicitur
de ſubſtantia contractus quod ſi non exptimatur
21 a partib. annullat † cõtractum, Dec. in d. l. cũ quid,
nu. 4. Bereng. d. c. 1. nu. 46. At & ſi non exprimatur,
quod maritus alat vxorem, habetur id a lege pro
expreſſo, ergo non eſt de ſubſtantia, ſed de natura
contractus dotalis. Rurſus quando a principio in
ipſa dotis conſtitutione enunciatum eſt, quod v-
xor ſe alat, & nihilominus certam dorem ſoluat,
22 runc dos tanto videtur amplior, quia pacta † ap-
poſita videntur eſſe pars contractus, l. fundi partẽ,
ff. de contrahen. empt. Bello. conſ. 27. nu. 11. l. iuriſ-
gentium, §. quinimo, ff. de pact. Corne. in conſil. 12.
nu. 1. vol. 3. Iaſ. in conſi. 111. col. pen. verſi. quinto, &
vlt. vol. 4. Alcia. in conſi. 149. Et quemadmodum ſu
pra dixi, licèt non alat vxorem, tamẽ maritus alia
23 ſuſtinet onera, † quæ multa ſunt, vt poſt Ang. Cam
peg. & Lupum ponit Rol. de lucro dotis, q. 4. nn. 17.
& q. 106. nn. 38. Et ſicuti maritus, qui vxorem duxit
indotatam, tenetur illam alere, vt dixi, ita fieri po-
teſt pactnm, quod dotata alat ſeipſam. Et quemad
24 modum vxor nullam dotem tradens † conuenire
poreſt quod alatur, l. inrer ſocerum, §. cõuenit, ff. de
pac. dot. tetigi in tit. quib. debeantur alimenta, ita
poteſt inter coniuges connenire, quòd vxor ſoluta
dote alat ſe. Addo aliam rationem, qnia alendi ne
25 ceſſitas, quæ † incumbit marito, eſt iuris poſitiui, l.
dotis fructns, ff. de iure dot. Rofred. in q. ſabat. 29.
nu. 3. Lancello. Gallia. in conſuetud. Alexan. in ver.
ſolidos, nnm. 42. pactum autem contra ius ciuile,
26 ſeu poſitiuum † eſt validum, l. 1. ff. de pact. Et hoc
eſt, quod vulgo dici ſolet, pactum tollere legem, &
27 vbi adeſt pactum, intelligitur † eſſe receſſum a iu-
re communi, vt aliquid operetur, l. ſi quando, ff. de
leg. 1. Natta in conſi. 384. num. 11. Quando autem
mulier aliunde non haberet, crederem tunc pactũ
non valere, per quod maritus eximatur ab onere
alendi, quia hoc modo eſſet contra ſubſtantiã ma-
trimonij, ex quo durare non poſſet matrimonium,
vxore fame perempta, vltra quod inhumanum eſt,
negare alimenta ei, quam quis eligit ſibi ſociam di
uinæ & humanæ domus, & tenderet in turpitudi-
nem mariti, ſi cogeretur mendicare viro, dum abũ
dant diuitiæ. At ſi vxor habens aliunde, & dorem
non det, nulli dubium, quin tunc pactum valeat, ꝙ
ſeipſam alat, & ſuos, nam etiam ſine pacto tunc
denegari poſſunt alimenta, vt in ſequenti dicam
quæſtione.

SVMMARIVM.

1 *Maritus alit vxorem, quam duxit non conſtituta dote.*
2 *Vxor, quæ ducta fuit ſine mentione dotis, non cogitur ſeipſam dotare.*
3 *Traditio præſumitur facta, quando is reperitur in poſſeſſione, cui erat tradenda res.*
4 *Mulier non cenſetur bona ſua in dotem dediſſe, licèt longo tempo maritus illam poſſederit vxore ſciente.*
5 *Matrimonium poteſt eſſe ſine dote, quamuis mulier habeat bona.*
6 *Omiſſum in contractibus, habetur pro omiſſo.*
7 *Pater tenetur dotare filiam nuptam, ſed quid in ipſamet filia, an teneatur dotare ſeipſam. vide ibi.*
8 *Dos dicitur quid coniunctum, & connexum matrimonio.*
9 *Vxorem qui iurauit accipere, non tenetur ſtare promiſſis, niſi dos ſibi conſtituatur.*
10 *Maritus non alit vxorem infirmam ſi ea habet aliunde.*
11 *L. quod ſi nulla, ff. de relig. & ſumpt. fun. quamodo intelligatur.*
12 *Iudex officium ſuum non impartitur non petenti.*
13 *Officium Iudicis non prodeſt non petenti, etiam ſi verba ſint præciſa, & neceſſitatiua.*
14 *Emptor pretium conuentum offerre non tenetur niſi petatur.*
15 *Fideiuſſio non eſt offerrenda non petenti, ſed ſat eſt petenti moram non facere.*
16 *Vſufructuarius tenetur cauere de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri.*
17 *Vſufructuarius percipiens fructus bona fide ante præſtitam cautionem, quæ non fuit petita, facit fructus ſuos.*
18 *Voluntas coacta voluntas eſt.*

QVAESTIO XIX.

CONTINGIT etiã quærere, an maritus
teneatur vxorem alere, q̃ duxit nul
la facta dotis mentione, & quę cum
diues ſit, interpellata a viro nõ vult
conſtituere doté. Et videtur primo
aſpectu, maritum eſſe obligatũ ad
alimenta, nam diximus in titulo, quibus debeãtur
aliméta, in qõne, an maritus teneatur alere vxorẽ,
1 ꝙ vxorem ducens † nulla conſtituta dote, tenetur
nihilominus illam alere, l. quod ſi nulla, ff. de relig.
& ſumpt. fun. Inno. in c. per veſtras, de donat. inter

vir.& vxo.Spec.in titu.qui fil.ſint legit.§.1.num.28.
gl.Cin. Bar. Bal.Rom. Alex. Guido Papæ,& alij ci-
tati in loco prædicto: Ea verò deciſio eſſet ſruſtra-
toria,ſi marirus poſſet denegare alimenta. Etſi di-
catur hoc procedere, qñ vxor non habet aliunde,
ſecus ſi diues ſit: reſpondetur vendicare ſibi lo-
cum etiam in vxore diuite, per id quod voluit
2 Bar.in l.2.in prin.nu.12.ff.ſolu. matrim. vbi inquit
quòd vxor, quæ ſine commemoratione dotis fuit
ducta,nõ cogitur ſeipſam dotare,§.ſic itaque, verſ.
ſi quis enim, in Auth.de nupt. & §.qm̃, in Authen.
quib.mod.natur.eſſic.legit. Nã fruſtra quæreretur,
ſi teneatur ſe dotare,quando non haberet bona, ex
quibus poſſet dotem conſtituere. Et Bart. ſequitur
Parpal.nu.93. & Rip.nu.43. vbi allegat hoc tenuiſ-
ſe Alex. duobus in locis. Et mouetur ex l. fina. C.
de repud. vbi pœna imponitur indotatæ mulieri,
quæ repudium miſit, ſicuti imponitur marito. At-
que ita loquitur tex. quando eſt indotata, ſed ha-
bet bona, facit etiam ratio, quia ſibi debet impu-
tare maritus, qui nihil conuenit de dote: Cum
tamen ſciret, vel ſcire deberet matrimonium af-
ferre ſecum multa onera,& impenſas, facit l. vete-
ribus, ff. de pac. Addo quòd ſi vxor cogi poſſet ad
ſe dotandũ,ſequeretur, quod ex longa viri poſſeſ-
ſione bonorum, quæ erant vxoris, poſſet inferri ad
dotis conſtitutionem, quia ſi quis reperitur poſ-
3 ſidere rem, quam alius tenebatur tradere, † præ-
ſumitur illum tradidiſſe, l. 2. vbi glo.& alij,C.de ac
quir. poſſ.facit l. pen. ff. pro legato,cum alijs apud
Alcia.in tract.præſump.reg.2.præſump.23.nu.1.&
ſeq. Sed tñ eſt falſum, quia mulier non cenſetur bo
4 na ſua dediſſe in dotem, etiamſi maritus † illa poſ-
ſederit longo tẽpore ſciente vxore, Bar. in q.7. in-
cip.mulier habens,col.pen.ver.aut non procedit ta
lis contractus,Caſtr.in conſi.391.col.2.ver.nec ob-
ſtat,vol.2.Alex.in conſ.144.nu.2.vol.5. & tractaui
latè in conſi.94.nu.4. vbi allegaui Rom. Bal. Nou.
Goza.Socin.iun.& alios. Etſi marito ſemel placuit
vxorem hr̃e indotatam, non debet id ei poſtea di-
ſplicere,c.quod ſemel, de reg.iu. in 6.Præterea dos
5 non eſt de natura † matrimonij, qa conſiſtere põt
ſine dote, etiam ſi mulier habeat bona, l.fin. C.de
repud.l.ex his,C.de donat.inter vir.& vxo. Corne.
in conſi.127. vol.4.Caualca. in conſi.11.Cum ergo
non fuerit promiſſa, non põt peti,argumento text.
in l.2.C.de hæred.vel actio.vend.vbi dicit, non eſſe
petendũ,quod de tempore contractus nõ fuit pro-
miſſum.Et declarat ibi Bal.nu.6.& in contractibus
6 omiſſum, habetur † pro omiſſo, l. quidquid aſtrin-
gendæ, ff. de ver. oblig. & cum dotè fortè vxor illi
non nupſiſſet. Et non obſtat glo. in l. obligamur,§.
lege,ff.de actio.& oblig.quæ vult,ꝙ pater teneatur
filiam dotare, etiamſi nupta ſit,quia ea loquitur in
patre, qui tenetur non ſolùm matrimonio filiam
collocare, ſed etiam dotem dare, qui ideo licèt v-
num impleuerit collocando in mattimonium, non
eſt tñ liberatus ab alio,id eſt ab onere dotandi, Et
7 illam gl.ita † intelligunt Bal.Imola,Roman. Alex.
& alij in l.1.ff.ſoluto matrimonio, vbi Ripa, nu.55.
idem Bal.in l.fi.nu.8.C.de ſent.quæ ſine certa quan
tit.profer. Iaſ. in §.fuerat,nu.97. Inſtitut. de actio.
& in l.ſi donaturus,§.1. num.5. ff. de cond. ob cauſ.
Padil.in auth. res, quæ, nu.72. C.commun.de lega.
Cordub.in l.ſi quis a liberis,§.ſi quis ex his, nu.2.ff.
de libe.agnoſc.

Verum aliud viſum eſt Bal.in d.l. fi.num.9.C.de
ſent.quæ ſine certa quant.vbi dicit, quod ſi vxor eſt
diues, cogitur dotem dare marito petenti, & ſu-
ſtinenti onera matrimonij, aliàs poteſt domo ex-
pelli, quia iniquum eſt, quòd maritus alat illam
quæ cum poſſit ſeipſam dotare,non vult,per glo.in
§.fi.in ver.onera,in Auth.de non eligen.ſecun.nub.
Idem dicit in capitulo,iurauit,num.3.& 4.de pro-
batio.vbi ait,quod maritus, cum incipit ſuſtinere
onera matrimonij, petere poteſt, quod vxor ſe
dotet, quia eſt honeſtum, & ſicut petente filia, pa-
ter cogitur eam dotare, ita vxor dotem dare de-
bet petente marito, ſequitur Iaſ.nu.4. in d. l.ſi do-
naturus,§.1.ff.de cond.indeb. Allegat in argumen-
tum,glo.in d.l.obligamur, & ſubdit,quod maritus
poteſt illã expellere.Et videtur hoc tenere quoque
Guid.Papæ in q.439.nume.1.verſ.ſed pone, vbi di-
cit,quod maritus non tenetur alere vxorem,quam
duxit ſine dote, quando habet patrem diuitẽ, mul-
tò ergo magis non erit alenda, quando ipſa eſt
diues. Cum multò facilius ſe alere poſſit, qui ha-
bet, quam qui ſolùm habet Iudicis officium, vel
actionem,minus enim eſt actionem habere, quam
rem,l.minus eſt,ff.de reg.iur. Probauit etiam opi-
nionem illam Lupus in d.c. per veſtras, in 3. nota.
§.2.incip. ampliari etiam poſſunt prædicta, f. mihi
136.dicens, quòd ſi vxor recuſet id facere, poterit
expellit,& alimẽtis priuari, quia dos non eſt quid
8 ſeparatum a matrimonio,† ſed connexum, & con-
iunctũ,cap.de prudentia,de donat. inter vir. & vx.
Ratione autem connexitatis maritus, qui contra-
xit matrimonium ſine dote, petere poteſt, quod
vxor ſe dotet, & ſubdit hoc modo intelligi, quod
dictum eſt, vxorem indotatam alendam eſſe a vi-
ro, & in tantum dos eſt de conſequutiuis matri-
9 monij, quòd ſi iurauit quis † puellam ducere in
vxorem, non tenetur accipere ſi dotem non con-
ſtituat,ſecundum Bal. in d.c.iurauit, quem ſequi-
tur Lup.loco prædicto, idem tenuit Cordub. in d.l.
ſi quis a liberis,§.ſi quis ex his, num.65. Et pro hac
parte facit, quod voluerunt Cin. Bal.Salic. & alij
in l.quod in vxorem, C.de neg. geſt. vbi dicunt, ꝙ
vxorem infirmam non alit maritus, qñ impeditur
10 operari,& ipſa habet aliunde,† licèt ſit dotata. Et
ſi dicatur, quòd caſus non eſt ſimilis, quia tunc
ideo non alit, quia non operatur: reſpondeo,
quòd pari modo non operatur vxor, quando a
marito expellitur,eò, quòd nolit ſeipſam dotare:
quod ſi adhuc inſtetur, quod habetur pro operan-
te,cũ fuit expulſa, & per eam non ſtat: dico quod
procederet ſi fuiſſet expulſa ſine cauſa,ſecus quan-
do cum cauſa, quia ſcilicet non vult ſe dotare: pa-
ria ergo ſunt quod non operetur, quia ſit infirma:
vel quod nolit ſe dotare, vltra quod marirus non
cogitur obſequia recipere ab vxore. Non obſtat
igitur l.quod ſi nulla, quia intelligitur, quando v-
11 xor non habebat † bona ex quibus poſſet ſe do-
tare,ita declarant Iaſ. d.l. ſi donaturus,§.1. Lup. d.
§.2.Poſſet etiam d.l.quod ſi nulla,procedere,ſi ma-
ritus non petat, quod vxor ſe dotet, quia interim
eſt alenda: beneficium enim prædictum, quod v-
xor diues teneatur ſeipſam dotare, locum habet
marito petente, argumento l. de pupillo, §. qui o-
12 pus,ff.de op.noui nunc.vbi Iudex † non impartitur
officium ſuum non petenti, etiam quando aliquid
defertur ipſo iure,glo.in l.ſcimus,in verſ.ipſo iure,
C.de inoffi. teſtam.gl.in l.ſi cõſtat, C.de compenſa.
13 Imo étſi verba ſint præciſa † & neceſſitatiua, Bnt.
in c.pen. de iudic. vbi infert, quod etſi mandet ſta-
tutum iudicari cum conſilio ſapientis, intelligitur
tamen

tamen ſi petatur. Et plura ſimilia congerit Ripa in
l. 4. §. hoc autem iudicium, num. 1. & ſeq. ff. de dam.
14 infecto. Sic emptor licet debeat † offerre pretium,
tamen intelligitur ſi petatur, Bald. in l. 1. C. de his
quæ ſub modo, in l. 1. col. 1. verſ. quæro, quid ſi lega-
tus, C. de vſur. & fruct. lega. non enim vxor tenetur
offerre dotem, ſed ſatis eſt ſi viro petenti morã non
15 faciat, vt de cautione † dicitur in l. 2. §. quod ait
prætor, ff. quor. lega. & in l. 1. §. non exigit prætor, in
fi. ff. vt in poſſ. lega. l. ſi quis filium, §. ſtipulatio, ff. de
colla. bono. Idem eſt in vſufructuario, qui etſi de-
16 beat offerre † cautionem de vtendo & fruendo, l.
1. C. de vſufruct. & l. ſed etſi poſſeſſori, §. ſed etſi re-
rum, ff. de iureiur. tamen ſat eſt ſi moram nõ faciat,
qũ petitur a proprietario, & ante petitionem, ue-
dum non eſt in mora, ſed etiam facit fructus ſuos,
17 † ſi bona fide eos percepit, Bar. in l. vſufructu, C. de
vſufruct. vbi Bal. colum. 2. verſi. conclude ergo tres
caſus, & Salic. in l. 1. col. fin. C. eo. titu. Imo. in c. cum
conſtet, col. 4. ver. ſed iuxta prædicta, de pign. Dec.
in conſ. 607. nu. 3. Ruin. conſ. vlr. nu. 26. vol. 2. Socin.
iun. in conſi. 72. nu. 8. vol. 2. Bero. cõſ. 60. nu. 50. vol.
2. Natta in conſi. 457. nu. 1. vbi ergo maritus tacet,
& non petit quicquã ab vxore, ſed ſimpliciter recu
ſat alere, venit cogendus a iure: ſed ſi peteret eam
dotari, & ipſa recuſante expelleret, tunc procedit
deciſio Baldi in d. l. fin. C. de ſent. quæ ſine certa quã
tita. profer. Non obſtat etiam doctrina Bart. in l. 2.
in princ. ff. ſolu. matr. quia illa gloſ. ſolutio, quam
ſequitur, & declarat Bart. ibi, non eſt communiter
approbata. Reſpondeo ſecundo, quod Barto. ni-
hil allegat ad probandum, quod vxor non tenea-
tur ſe dotare, & iura, quæ allegat non id probant,
vt poteſt videri. Tertiò verum eſt, quod maritus
non præciſè cogit vxorem ad dotandum ſeipſam,
ſed benè poteſt illam cogere cauſatiuè, quia ſi recu
ſar, expellitur, & denegantur ſibi alimenta: duplex
enim eſt neceſſitas, vel coactio, præciſa ſcilicet, &
cauſatiua, & reperitur etiam coacta voluntas, quæ
18 † tamen voluntas eſt, vt per gloſ. in l. velle non cre-
ditur, vbi Dec. & Cagnol. ff. de regu. iur. Non ob-
ſtat etiam quod ſibi imputare debet maritus, qui
vxorem duxit indotatam, & quod ex poſt facto di-
ſplicere ſibi non poteſt, quod a principio placuit,
quia maritus ducendo indotatam, non ideo renun
ciauit futuræ dotationi, imo tacitè cogitaſſe vide-
tur de futura dote, de qua ponit Bald. in d. c. iura-
uit, de probatio. ſaltem tali dote, quæ conueniret
ſibi, & vxori, iuxta l. mulier bona, & l. quæro, ff. de
iu. dot. Ita reſpondet Lupus, loco ſupracitato, ex
quibus deſumi etiam poteſt reſponſio ad alia, vt
non ſit neceſſe ſigillatim ad omnia in contrarium
citata reſpondere: vide tamen Bal. Nouel. de dot.
par. 7. priuileg. 4. vbi multa ponit ad propoſitum
huius quæſtionis.

SVMMARIVM.

1 *Maritus iuſtè negat alimenta vxori, quæ recuſat dotem conſtituere, quando ſemel conſtituta, fuit euicta, & marito non datur actio de euictione.*
2 *Maritus non præſumitur voluiſſe vxorem ducere ſine dote.*
3 *Vxor indotata ſpernitur a viro.*
4 *Exceptio omnis nititur æquitate.*
5 *Exceptio facilius competit, quàm actio.*
6 *Factum non videtur, quod legitimè non eſt factum.*
7 *Factum legitimè non retractatur, eò quod deueniat ad caſum, a quo non potuiſſet incipere.*
8 *Nullum a principio non conualeſcit tractu temporis.*
9 *Satiſdatum tunc dicitur, quando durat, non quando defecit ſatiſdatio.*
10 *Verſum in vtilitatem alicuius non dicitur, quod non durat verſum.*
11 *Poſſeſſor non dicitur, qui ita poſſeſſionem eſt adeptus, vt eam ſtatim reſtituat.*
12 *Poſſeſſio non dicitur tradita, quæ poteſt ſtatim recuperari.*
13 *Filia imputat ſibi dotem in legitimam niſi ea non ſit penes ſe remanſura.*
14 *Fideiubere qui promiſit, non tenetur iterum fideiubere ſi primo loco datus efficiatur non ſoluendo.*
15 *Periculum ſuperuenientis inopiæ ſpectat ad creditorem.*
16 *Debitor ſpeciei liberatur ſpecie extincta.*
17 *Debitor generis non liberatur re extincta.*
18 *Noua quæ emergunt nouo indigent auxilio.*
19 *Fideiubere cogitur debitor, ſi noua cauſa ſuperuenit.*
20 *Debitor etiam in iudicijs ſtricti iuris cogitur fideiubere ex cauſa noua.*
21 *Fideiubere de nouo tenetur debitor ſi datus fideiuſſor amiſit ſuam ſubſtantiam.*
22 *Diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus.*
23 *Fideiubere qui tenetur officio Iudicis, non liberatur dando fideiuſſorem, qui poſtea lapſus ſit facultatibus.*
24 *Locupletari nemo debet cum aliena iactura.*
25 *Euictio non debetur regulariter in contractu dotis.*
26 *Euictio debetur pro dote, quando tradita fuit pro re libera & propria.*
27 *Euictio in dote an debeatur, quando dedit in dotem bona fideicommiſſo ſuppoſita cum alia haberet.*
28 *Doctoris dictum intelligi debet ſecundum legem, quam allegat.*
29 *Euictio quare pro dote non debeatur, ſicuti pro venditione.*

QVAESTIO XX.

ALius eſt caſus, in quo licet vxori ali-
menta negare, qñ ſcilicet dos fuit
euicta, & maritus nõ põt agere de
euictione: tunc enim ſi vxor habẽs
1 alia bona, recuſet † nouã dotem cõ
ſtituere ex alijs bonis, iuſtè nega-
bit illi alimenta, ita voluit notabiliter Bal. Nouel.
in trac. dot. in 7. par. priuileg. 42. circa fin. Mouetur
ratione, quia intentio partiũ a principio fuit, quod
matrimoniũ non eſſet ſine dote, & veriſimiliter ma
2 ritus † non eam duxiſſet ſine dote, vt inquit tex. in
l. fi. §. ſi a ſocero, ff. de his, quæ in fraud. cred. l. purè,
§. pen. ff. de except. doli, ponit Bald. Nouel. in eod.
tract. par. 7. priuileg. 8. col. 1. circa prin. nec vxor li
3 benter nubit ſine dote, quia indotata † ſpernitur a
viro, l. fin. C. ad Velleia. Cum ergo ſuppetant bo-
na, & maritus ſubeat onera matrimonij, æquũ eſt,
quod nouã dotẽ conſtituat. Proinde ſi vxor aget ad
alimẽta, iuſtè maritus excipiet de noua dote cõſti-
4 tuẽda, & oĩs † exceptio nitit̃ æquitate, l. q̃a æquita-
te, ff. de except. doli. & hac rõne facilius datur ex-
5 ceptio † quã actio, l. iuriſgentium, §. igit̃ nuda, ff. de
pac. & ſubdit Bal. Nouel. hoc eſſe benè notandum,
cum ſequitur Cord. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex
his, nu. 63. ff. de libe. agnoſcen. vbi dicit, quod hæc
opinio fulcitur æquitate, & ſubdit, quod datum nõ
videtur in dotem id, quod non durat. Allegat text.

vir.& vxo.Spec.in titu.qui fil.ſint legit.§.1.num.28.
gl.Cin. Bar. Bal.Rom. Alex. Guido Papæ,& alij ci-
tati in loco prædicto: Ea verò deciſio eſſet fruſtra-
toria,ſi maritus poſſet denegare alimenta. Etſi di-
catur hoc procedere, qñ vxor non habet aliunde,
ſecus ſi diues ſit: reſpondetur vendicare ſibi lo-
cum etiam in vxore diuite, per id quod voluit
2 Bar.in l.2.in prin.nu.12.ff.ſolu. matrim. vbi inquit
quòd vxor, quæ ſine commemoratione dotis fuit
ducta,nõ cogitur ſeipſam dotare,§.ſic itaque, verſ.
ſi quis enim, in Auth.de nupt. & §.qm̃, in Authen.
quib. mod.natur.eſſic.legit. Nã fruſtra quæreretur,
ſi teneatur ſe dotare,quando non haberet bona, ex
quibus poſſet dotem conſtituere. Et Bart. ſequitur
Parpal.nu.93. & Rip.nu.43. vbi allegat hoc tenuiſ-
ſe Alex. duobus in locis. Et monetur ex l. fina. C.
de repud. vbi pœna imponitur indotatæ mulieri,
quæ repudium miſit, ſicuti imponitur marito, At-
que ita loquitur tex. quando eſt indotata, ſed ha-
bet bona, facit etiam ratio, quia ſibi debet impu-
tare maritus, qui nihil conuenit de dote: Cum
tamen ſciret, vel ſcire deberet matrimonium af-
ferre ſecum multa onera,& impenſas, facit l. vete-
ribus, ff. de pac. Addo quòd ſi vxor cogi poſſet ad
ſe dotandũ,ſequeretur, quod ex longa viri poſſeſ-
ſione bonorum, quæ erant vxoris, poſſet inferri ad
dotis conſtitutionem, quia ſi quis reperitur poſ-
3 ſidere rem, quam alius tenebatur tradere, † præ-
ſumitur illum tradidiſſe, l.2. vbi glo.& alij,C.de ac
quir. poſſ.facit l. pen. ff. pro legato, cum alijs apud
Alcia.in tract.præſump.reg.2.præſump.23.nu.1.&
ſeq. Sed tñ eſt falſum, quia mulier non cenſetur bo
4 na ſua dediſſe in dotem, etiamſi maritus † illa poſ-
ſederit longo tẽpore ſciente vxore, Bar. in q.7. in-
cip.mulier habens,col.pen.ver.aut non procedit ta
lis contractus,Caſtr.in conſi.391.col.2.ver.nec ob-
ſtat,vol.2.Alex.in conſ.144.nu.2.vol.5. & tractaui
latè in conſi.94.nu.4. vbi allegaui Rom. Bal. Nou.
Goza.Socin.iun.& alios. Etſi marito ſemel placuit
vxorem hr̃e indotatam, non debet id ei poſtea di-
ſplicere,c.quod ſemel, de reg.iu. in 6.Præterea dos
5 non eſt de natura † matrimonij, qa conſiſtere põt
ſine dote, etiam ſi mulier habeat bona, l.fin. C.de
repud.l.ex his,C.de donat.inter vir.& vxo. Corne.
in conſi.127. vol.4.Caualca. in conſi.11. Cum ergo
non fuerit promiſſa, non põt peti,argumento text.
in l.2.C.de hæred.vel actio.vend.vbi dicit, non eſſe
petendũ, quod de tempore contractus nõ fuit pro-
miſſum.Et declarat ibi Bal.nu.6.& in contractibus
6 omiſſum, habetur † pro omiſſo, l. quidquid aſtrin-
gendæ, ff. de ver. oblig. & eum dotẽ fortè vxor illi
non nupſiſſet. Et non obſtat glo. in l. obligamur,§.
lege,ff.de actio.& oblig.quæ vult,ꝙ pater teneatur
filiam dotare, etiamſi nupta ſit,quia ea loquitur in
patre, qui tenetur non ſolùm matrimonio filiam
collocare, ſed etiam dotem dare, qui ideo licèt v-
num impleuerit collocando in matrimonium, non
eſt tñ liberatus ab alio,id eſt ab onere dotandi, Et
7 illam gl.ita † intelligunt Bal.Imola,Roman. Alex.
& alij in l.1.ff.ſoluto matrimonio, vbi Ripa, nu.55.
idem Bal.in l.fi.nu.8.C.de ſent.quæ ſine certa quan
tit.profer. Iaſ. in §.fuerat,nu.97. Inſtitut. de actio.
& in l.ſi donaturus, §.1. num.5. ff. de cond. ob cauſ.
Padil.in auth. res, quæ, nu.72. C.commun.de lega.
Cordub.in l.ſi quis a liberis,§.ſi quis ex his, nu.2.ff.
de libe.agnoſc.

Verum aliud viſum eſt Bal.in d.l. fi.num.9.C.de
ſent.quæ ſine certa quant.vbi dicit, quod ſi vxor eſt
diues, cogitur dotem dare marito petenti, & ſu-
ſtinenti onera matrimonij, aliàs poteſt domo ex-
pelli, quia iniquum eſt, quòd maritus alat illam
quæ cum poſſit ſeipſam dotare,non vult,per glo.in
§.fi.in ver.onera,in Auth.de non eligen.ſecun.nub.
Idem dicit in capitulo,iurauit,num.3.& 4.de pro-
batio.vbi ait,quod maritus, cum incipit ſuſtinere
onera matrimonij, petere poteſt, quod vxor ſe
dotet, quia eſt honeſtum, & ſicut petente filia, pa-
ter cogitur eam dotare, ita vxor dotem dare de-
bet petente marito, ſequitur Iaſ.nu.4. in d.l.ſi do-
naturus,§.1.ff.de cond.indeb. Allegat in argumen-
tum,glo.in d.l.obligamur, & ſubdit,quod maritus
poteſt illã expellere.Et videtur hoc tenere quoque
Guid.Papæ in q.439.nume.1.verſ.ſed pone, vbi di-
cit,quod maritus non tenetur alere vxorem, quam
duxit ſine dote, quando habet patrem diuitẽ, mul-
tò ergo magis non erit alenda, quando ipſa eſt
diues. Cum multò facilius ſe alere poſſit, qui ha-
bet, quam qui ſolùm habet Iudicis officium, vel
actionem,minus enim eſt actionem habere, quam
rem,l.minus eſt,ff.de reg.iur. Probauit etiam opi-
nionem illam Lupus in d.c. per veſtras, in 3. nota.
§.2.incip. ampliari etiam poſſunt prædicta, f. mihi
136.dicens, quòd ſi vxor recuſet id facere, poterit
expellit,& alimẽtis priuari, quia dos non eſt quid
8 ſeparatum a matrimonio,† ſed connexum, & con-
iunctũ,cap.de prudentia,de donat. inter vir. & vx.
Ratione autem connexitatis maritus, qui contra-
xit matrimonium ſine dote, petere poteſt, quod
vxor ſe dotet, & ſubdit hoc modo intelligi, quod
dictum eſt, vxorem indotatam alendam eſſe a vi-
ro, & in tantum dos eſt de conſequutiuis matri-
9 monij, quòd ſi iurauit quis † puellam ducere in
vxorem, non tenetur accipere ſi dotem non con-
ſtituat,ſecundum Bal. in d.c.iurauit, quem ſequi-
tur Lup.loco prædicto, idem tenuit Cordub. in d.l.
ſi quis a liberis,§.ſi quis ex his, num.65. Et pro hac
parte facit, quod voluerunt Cin. Bal.Salic. & alij
in l.quod in vxorem, C.de neg. geſt. vbi dicunt, ꝙ
vxorem infirmam non alit maritus, qñ impeditur
10 operari,& ipſa habet aliunde,† licèt ſit dotata. Et
ſi dicatur, quòd caſus non eſt ſimilis, quia tunc
ideo non alit, quia non operatur: reſpondeo,
quòd pari modo non operatur vxor, quando a
marito expellitur,eò, quòd nolit ſeipſam dotare:
quod ſi adhuc inſtetur, quod habetur pro operan-
te,cũ fuit expulſa, & per eam non ſtat: dico quod
procederet ſi fuiſſet expulſa ſine cauſa,ſecus quan-
do cum cauſa, quia ſcilicet non vult ſe dotare: pa-
ria ergo ſunt quod non operetur, quia ſit infirma:
vel quod nolit ſe dotare, vltra quod maritus non
cogitur obſequia recipere ab vxore. Non obſtat
igitur l.quod ſi nulla, quia intelligitur, quando v-
11 xor non habebat † bona ex quibus poſſet ſe do-
tare,ita declarant Iaſ. d.l. ſi donaturus, §.1. Lup. d.
§.2.Poſſet etiam d.l.quod ſi nulla,procedere,ſi ma-
ritus non petat, quod vxor ſe dotet, quia interim
eſt alenda: beneficium enim prædictum, quod v-
xor diues teneatur ſeipſam dotare, locum habet
marito petente, argumento l. de pupillo, §. qui o-
12 pus,ff.de op.noui nunc.vbi Iudex † non impartitur
officium ſuum non petenti, etiam quando aliquid
defertur ipſo iure,glo.in l.ſcimus,in verſ.ipſo iure,
C.de inoffi. teſtam.gl.in l.ſi cõſtat, C.de compenſa.
13 Imo etſi verba ſint præciſa † & neceſſitatiua, But.
in c.pen. de iudic.vbi infert, quod etſi mandet ſta-
tutum iudicari cum conſilio ſapientis, intelligitur
tamen

tamen ſi petatur. Et plura ſimilia congerit Ripa in
l.4.§.hoc autem iudicium,num.1. & ſeq.ff.de dam.
24 infecto. Sic emptor licet debeat † offerre pretium,
tamen intelligitur ſi petatur, Bald.in l.1. C.de his
quæ ſub modo,in l.1.col.1.verſ.quæro,quid ſi lega-
tus,C.de vſur.& fruct.lega.non enim vxor tenetur
offerre dotem,ſed ſatis eſt ſi viro petenti morã non
25 faciat, vt de cautione † dicitur in l.2.§. quod ait
prætor,ff.quor.lega.& in l.1.§.non exigit prætor,in
fi.ff.vt in poſſ.lega.l.ſi quis filium,§.ſtipulatio,ff.de
colla.bono. Idem eſt in vſufructuario, qui etſi de-
26 beat offerre † cautionem de vtendo & fruendo, l.
1.C.de vſufruct. & l.ſed etſi poſſeſſori, §.ſed etſi re-
rum,ff.de iureiur.tamen ſat eſt ſi moram nõ faciat,
qñ petitur a proprietario, & ante petitionem, ne-
dum non eſt in mora, ſed etiam facit fructus ſuos,
27 † ſi bona fide eos percepit,Bar.in l.vſufructu,C.de
vſufruct.vbi Bal.colum.2.verſi.conclude ergo tres
caſus,& Salic.in l.1.col.fin.C.eo.titu.Imo.in c.cum
conſtet,col.4.ver.ſed iuxta prædicta, de pign.Dec.
in conſ.607.nu.3.Ruin.conſ.vlt.nu.26.vol.2.Socin.
iun.in conſi.72.nu.8.vol.2.Bero.cõſ.60.nu.50.vol.
2.Natta in conſi.457.nu.1. vbi ergo maritus tacet,
& non petit quicquã ab vxore,ſed ſimpliciter recu
ſat alere,venit cogendus a iure: ſed ſi peteret eam
dotari,& ipſa recuſante expelleret, tunc procedit
deciſio Baldi in d.l.fin.C.de ſent.quæ ſine certa quã
tita.profer.Non obſtat etiam doctrina Bart.in l.2.
in princ.ff.ſolu.matr. quia illa gloſ. ſolutio, quam
ſequitur,& declarat Bart.ibi, non eſt communiter
approbata. Reſpondeo ſecundo, quod Barto.ni-
hil allegat ad probandum, quod vxor non tenea-
tur ſe dotare,& iura, quæ allegat non id probant,
vt poteſt videri. Tertiò verum eſt, quod maritus
non præciſè cogit vxorem ad dotandum ſeipſam,
ſed benè poteſt illam cogere cauſatiuè,quia ſi recu
ſat,expellitur,& denegantur ſibi alimenta:duplex
enim eſt neceſſitas,vel coactio, præciſa ſcilicet, &
cauſatiua,& reperitur etiam coacta voluntas,quæ
28 † tamen voluntas eſt,vt per gloſ.in l.velle non cre-
ditur, vbi Dec. & Cagnol.ff. de regu.iur. Non ob-
ſtat etiam quod ſibi imputare debet maritus, qui
vxorem duxit indotatam,& quod ex poſt facto di-
ſplicere ſibi non poteſt, quod a principio placuit,
quia maritus ducendo indotatam,non ideo renun
ciauit futuræ dotationi, imo tacitè cogitaſſe vide-
tur de futura dote,de qua ponit Bald. in d.c. iura-
uit,de probatio. ſaltem tali dote, quæ conueniret
ſibi,& vxori, iuxta l.mulier bona, & l.quæro, ff.de
iu.dot.Ita reſpondet Lupus, loco ſupracitato, ex
quibus deſumi etiam poteſt reſponſio ad alia, vt
non ſit neceſſe ſigillatim ad omnia in contrarium
citata reſpondere: vide tamen Bal.Nouel.de dot.
par.7.priuileg.4. vbi multa ponit ad propoſitum
huius quæſtionis.

S V M M A R I V M.

1 *Maritus iuſtè negat alimenta vxori, quæ recuſat dotem conſtituere, quando ſemel conſtituta, fuit euicta, & marito non datur actio de euictione.*
2 *Maritus non præſumitur voluiſſe vxorem ducere ſine dote.*
3 *Vxor indotata ſpernitur a viro.*
4 *Exceptio omnis nititur æquitate.*
5 *Exceptio facilius competit, quàm actio.*
6 *Factum non videtur, quod legitimè non eſt factum.*
7 *Factum legitimè non retractatur, eò quod deueniat ad caſum, a quo non potuiſſet incipere.*
8 *Nullum a principio non conualeſcit tractu temporis.*
9 *Satiſdatum tunc dicitur, quando durat, non quando deficit ſatiſdatio.*
10 *Verſum in vtilitatem alicuius non dicitur, quod non durat verſum.*
11 *Poſſeſſor non dicitur, qui ita poſſeſſionem eſt adeptus, vt eam ſtatim reſtituat.*
12 *Poſſeſſio non dicitur tradita, quæ poteſt ſtatim recuperari.*
13 *Filia imputat ſibi dotem in legitimam niſi ea non ſit penes ſe remanſura.*
14 *Fideiubere qui promiſit, non tenetur iterum fideiubere ſi primo loco datus efficiatur non ſoluendo.*
15 *Periculum ſuperuenientis inopiæ ſpectat ad creditorem.*
16 *Debitor ſpeciei liberatur ſpecie extincta.*
17 *Debitor generis non liberatur re extincta.*
18 *Noua quæ emergunt nouo indigent auxilio.*
19 *Fideiubere cogitur debitor, ſi noua cauſa ſuperuenit.*
20 *Debitor etiam in iudicijs ſtricti iuris cogitur fideiubere ex cauſa noua.*
21 *Fideiubere de nouo tenetur debitor ſi datus fideiuſſor amiſit ſuam ſubſtantiam.*
22 *Diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus.*
23 *Fideiubere qui tenetur officio Iudicis, non liberatur dando fideiuſſorem, qui poſtea lapſus ſit facultatibus.*
24 *Locupletari nemo debet cum aliena iactura.*
25 *Euictio non debetur regulariter in contractu dotis.*
26 *Euictio debetur pro dote, quando tradita fuit pro re libera & propria.*
27 *Euictio in dote an debeatur, quando dedit in dotem bona fideicommiſſo ſuppoſita cum alia haberet.*
28 *Doctoris dictum intelligi debet ſecundum legem, quam allegat.*
29 *Euictio quare pro dote non debeatur, ſicuti pro venditione.*

QVAESTIO XX.

ALius eſt caſus, in quo licet vxori ali
menta negare, qñ ſcilicet dos fuit
euicta, & maritus nõ põt agere de
euictione: tunc enim ſi vxor habẽs
1 alia bona,recuſet † nouã dotem cõ
ſtituere ex alijs bonis, iuſtè nega-
bit illi alimenta, ita voluit notabiliter Bal. Nouel.
in trac.dot.in 7.par.priuileg.42.circa fin. Mouetur
ratione,quia intentio partiũ a principio fuit,quod
matrimoniũ non eſſet ſine dote,& veriſimiliter ma
2 ritus † non eam duxiſſet ſine dote, vt inquit tex.in
l.fi.§.ſi a ſocero,ff.de his,quæ in fraud.cred.l.purè,
§.pen.ff.de except.doli,ponit Bald. Nouel.in eod.
tract.par.7.priuileg.8.col.1.circa prin.nec vxor li
3 benter nubit ſine dote,quia indotata † ſpernitur a
viro, l.fin. C. ad Velleia. Cum ergo ſuppetant bo-
na,& maritus ſubeat onera matrimonij, æquũ eſt,
quod nouã dotẽ conſtituat. Proinde ſi vxor aget ad
alimẽta,iuſtè maritus excipiet de noua dote cõſti-
4 tuẽda,& oĩs † exceptio nitit̃ æquitate,l.qa æquita-
te, ff.de except.doli. & hac rõne facilius datur ex-
5 ceptio † quã actio,l.iuriſgentium,§.igit̃ nuda,ff.de
pac.& ſubdit Bal. Nouel.hoc eſſe benè notandum,
cum ſequitur Cord.in l.ſi quis a liberis,§.ſi quis ex
his,nu.63.ff.de libe.agnoſcen. vbi dicit, quod hæc
opinio fulcitur æquitate,& ſubdit,quod datum nõ
videtur in dotem id,quod non durat. Allegat text.

in l.quoties,ff.qui ſatiſd.cog.qui tamē hoc non pro
6 bat,ſed dicit,quod ſactum † non videtur id, quod
legitimè non eſt ſactum:at dos dicitur legitimè cō
ſtituta,licèt poſtea fuerit euicta,& nō habetur pro
7 non data,licèt is caſus † euenerit, a quo non potuiſ
ſet incipere,c.ſactum legitimè,de regu.iu.in 6.l.in
ambiguis,§.non eſt nouum, vbi Dec. & Cagn.ff.de
8 reg. iur. ſicut econtrà, quod nulliter † ab initio eſt
conſtitutum, non conualidatur ex ſuperuenienti
caſu,c.non firmatur, de reg.iur.in 6.l.quod ab ini-
tio,ff.eod.tit.Similiter non facit ad propoſitū text.
in c.3.de pact.quia ſi vxor dotem tradidit, iam cō-
pleuit quod promiſit,licèt poſtea euincatur. Præ-
terea ille text.loquitur, qñ promiſſio præceſſit,quo
caſu debetur euictio, vt dicam infra: nos verò lo-
quimur, quando dos euincitur eo caſu, quo nulla
debetur euictio.Sed melius facit tex.in l.1.§.quod
9 ait prætor, ff. quor. leg. vbi ſatiſdatum † accipere
debemus,ſi duret ſatiſdatum,& l.ſi pro patre, verſ.
verſum autem,ff.de in rē verſo,vbi non videtur ver
10 ſum,quod non durat † verſum, & ibi gloſ. allegat
multa ſimilia. Alia etiam cōgerit Marſil.in l.fi.nu.
155.ff.de iuriſd.omn.iudic. Tiraq. in l.ſi vnquam,
in ver.ſuſceperit liberos,nu.175.& ſeq.C.de reuoc.
donat.& dicitur in l.non videtur, ff.de acq.poſſ. ꝙ
11 non videtur adeptus poſſeſſionem,† qui ita nactus
eſt,vt eam retinere non poſſit, & non videtur tradi
12 ta poſſeſſio † quæ poteſt recuperari,l.ratio,in prin.
vbi Bar.ff.de actio.emp.Tiraq.in tracta.de retract.
conuentio.§.2.gloſ.vnica,nume.9.& ſeq.vbi multa
refert ſimilia.Ita ergo non videtur vxor ſe dotaſſe,
quæ dotem dedit a tertio exinde euictam, & facit
quod inquit Bal.in l.qm̄ nouella, C.de inoffi. teſta.
13 vbi etſi filia iam dotata † teneatur dotem receptā
imputare in legitimā,ſi fuit a patre inſtituta,l.om-
nimod.§.imputari,C.eod.tit.tamen fallit,quando
dos primo loco data non eſt apud filiam permāſu-
ra,ſequitur Capra in conſi.143.col.2.

Contra tamen hanc deciſionem facit, quod qui
14 ſemel idoneè fideiuſſit, † non tenetur iterum ſatiſ
dare,ſi primus fideiuſſor dotis eſſet ſoluendo,Bar.
in l.3. in fin. ff. de fideiuſſo. vbi eum ſequuntur alij
omnes, Bart.in l.p̄tori,la 2.ff.de prætor.ſtipu. vbi,
15 quod periculum ſuperuenientis inopiæ † ſpectat
ad creditorem,Ang.in l.2.in prin.ff.qui ſatiſd. co-
gā.& in l.quoties,ff.eo.tit.vbi quod debitor ſatiſdā
do ſatisfecit ſuæ obligationi,Inſtit.quib.mod. ob-
lig.ſol.in prin.Albe.Ang.& Fulgoſ.in l.ab arbitro,
num.11.ff.qui ſatiſd.cogan.Hoſt.Anch.Abb.Caſtr.
Alex.Iaſ.Marſil.& Stracca,quos citaui in conſi.18.
nu.13.& ſeq. Quod ſi is liberatur,qui dare fideiuſ-
ſorem promiſit,licet fideiuſſor factus ſit non ſoluē-
do,quanto magis debet vxor videri liberata ab o-
nere dādi nouam dotem,quando dos data fuit eui
cta,cum tamen nullam dotem promiſerit.

Et non obſtat, quod intentio partium fuerit ab
initio matrimonium non eſſe ſine dote, quia non
ita ſimpliciter verum eſt. Benè ſateor intentionem
fuiſſe,quod matrimonium eſſet cum illa dote, pro
inde cum partes de illa cogitauerint, non de alia,
nō videtur vxorem teneri ad vlterius ſe dotādum,
quando illa fuit per euictionem extincta,ſicuti ex-
16 tincta ſpecie † liberatur is qui ſpeciē debet, l.ſi ex
legati cauſa,ff.de verb.oblig.l.ſi mihi alienū, ff.de
ſol.l.quod te,vbi Bar.ff.ſi cer.pet.Et ibi Alexan.di-
cit,quod cōiter approbatur opinio Bart. volentis,
ꝙ etiam procedat, quando genus vel quantitas de
betur reſpectu certæ ſpeciei, & vxor quæ certa bo-
na dat in dotem, eſt obligata ad certum quid de-
terminatum, & ad nihil vltra: propterea ſi illud
pereat,extinguitur obligatio, vt econtrà, de eo,
17 qui eſt obligatus indeterminatè dixit Dec. in d.l.
quod te,nu.25.

Mihi tñ placet opinio Bal.Nouel.tanquā maxi-
18 mā continens æquitatem quæ.n. de nouo † emer-
gunt,nouo indigent remedio,l.de ætate, §.ex cau-
ſa,de interrog.actio.Rol.conſil.1. nume.160.vol.2.
19 Ideo,qñ ſuperuenit noua cauſa, debitor † cogitur
fideiubere, l.ſi creditores, ff. de priuileg. cred.l. in
20 omnib. ff.de iudic. & procedit ēt in iudicijs † ſtri-
cti iuris,Ang.Imo. & Caſ.in l.2.in princ. vbi Alex.
nu.14.ff.ſol.matr.Affli.in deciſ.108.in fin.Hinc eſt,
21 quod vbi præſtitus fideiuſſor † ſubſtantiā ſuā omi-
ſit,tenetur debitor nouū dare,d.l.1.§.quid ait præ-
tor,d.l.ſi arbi.& d.l.prēt.& l.planè,ff.vt in poſſ.leg.
Tiraq.in l.boues,§.hoc ſer.in prin.n.19. ff. de verb.
ſignifi.& maritus ſuſcepit onera matrimonij, ſpe-
rās dotem datā fore penes ſe perpetuò remanſurā,
22 & q̄libet diſpoſitio intelligitur eo rerū ſtatu † ma
nente,l.quod ſeruus,ff.de cond.ob cau.l.quæro,§.in
ter locatorem,ff.de loc.l.ſi fuerit,in princ.ff.pro ſo-
cio,l.cum quis,in prin.ff.de ſolu.l.ex facto, in prin.
ff.de vulg. alios citat Tiraq.præfatione, l.ſi vnquā,
nu.167.de reuoc.don.deciſ. Pedem.91.num.2. præ
terea aduertatur,ꝙ meo iudicio Bald. Nouell. de-
fenditur aperta rōne: duplici enim de cauſa mari-
tus tenetur vxorem alere, quia dotis fructus perci
pit, & quia habet eā in obſequijs: iſtis verò cauſis
ceſſantibus, non tenetur alere vxorē diuitē,at ceſ-
ſat vbiq; in facto propoſito,& prima quidem,quia
dos eſt euicta,ſecunda verò quia maritus non vult
vxoris obſequia recipere, proinde alere eam non
tenetur. Et non obſtat quod iterum quis non te-
neatur fideiubere, quando fideiuſſor primo loco
datus deſijt eſſe ſoluendo, quia illud procedit quā
do tenetur quis officio Iudicis ex æquitate: tunc e-
23 nim ſi primus lapſus † eſt ſacultatibus,dari debet
alius, ex quo ſubeſt eadem æquitas. ita diſtinguit
Bar.in d.l.2.ff.de fideiuſſo. Doctores in d.l.ab arbi
tro,vbi Iaſ.num.11.Alex.in conſi.60.nu.4.vol.5. &
dixi in conſi.18.circa fin. At hic militat eadē æqui-
tas dandi nouam dotem,& ita dotando neceſſitas
non deſcendit a promiſſione, ſed ab honeſtate, &
æquitate quadam. Non etiā obſtat, quod debitor
ſpeciei liberetur extincta ſpecie, quia hoc verum
eſt,quoad obligationē, qua tenebatur, vt inſurgit
æquitas, ne marito ſine dote ſuſtinente onera ma-
24 trimonij diues locupletetur † cum illius iactura,c.
locupletari,de reg.iur.in 6.l.iure naturæ,ff.eo.titu.

Et quia concluſio noſtra vendicat ſibi locum in
illis caſibus, quib. euictio non debetur in contra-
25 ctu dotis, ſciendum eſt, quod regulariter † eui-
ctio non præſtatur in dote, quando contractus in-
cipit a traditione, licèt aliud ſit, quando incipit
a promiſſione, eſt text. expreſſus in l.1. vbi notant
omnes,C.de iure dot.vbi not.Bald. Salicet. & alij,
idem dicunt Doctores in l.vnica,§.1. C.de rei vxo.
actio.Iaſ.in §.fuerat,num.33.Inſtit.de actio.Burg.
in l.fi.n.23.de empt.& vend.Bal. Nouel.in d.tract.
dot.par.7.priuileg.42.colum.1.Quinimo ſi mulier
ſciens bona eſſe aliena, vel alij obligata, dedit illa
26 in dotem tanquam propria, & libera, † tunc te-
netur de euictione, ſeu de dolo, etiamſi incœpiſ-
ſet a traditione,ita volunt Cin. Bald. & Salicet. in
d.l.1.Alexan.in conſil.176.nu.5.in fin.vol.7. Corn.
in conſil.140.colum.2.volum.2. Rolan. in tractat.

de lucro dot. q. 58. in fine, vbi allegat Crauet. Et
quamuis Bal. in conſil. 468. vol. 4. dicat, quòd mari-
rus agit de euictione, quando vxor, quæ alia bona
habebat, dotem dedit de bonis ſubiectis teſtitu-
27 tioni, † quæ deinde per mortem vxoris ſunt euicta
a ſubſtitutis, & cum ſequuntur Crauet. in conſilio
186. nume. 17. Rol. in d. q. 58. Phanuc. in eod. tracta.
gloſ. 10. nu. 70. tamen hoc non debet intelligi indi-
ſtinctè, ſed cum grano ſalis, quando ſcilicet vxor
ſciebat rem eſſe ſubiectam fideicommiſſo, quia vi-
detur tunc eſſe in dolo, & decipere maritum, ſecun
dum Alex. in d. conſ. 176. nu. 4. verſ. eſt verum, quod
ille, ſequitur Rol. in loco prædicto. Et ratio, quia
propter dolú perdit beneficium, vt videmus in vxo
re, quæ magnam dotem promiſit, quam tamen ſcit
ſe non poſſe ſoluere: perdit enim priuilegium ne
conueniatur vltra quàm facere poſſit, l. pen. ff. de iu
re dot. dixi ſupra in quæſtio. an vxori denegentur
alimenta ob dotem non ſolutam. Et hoc etiam vo-
luit Bald. in d. conſi. 468. in fine, vol. 4. dum allegat
l. 1. C. de iure dot. quæ a Doctoribus modo prædi-
28 cto declaratur, & dictum Doctoris † intelligi de-
bet ſecundum legem, quam allegat, Barto. in l. non
ſolùm, §. liberationis, ff. de liberat. legata, & in ca-
ſu Baldi nulla cadit ſpecialitatis ratio, quare ma-
gis debeatur eo caſu euictio, quàm in alijs, ſi in-
cœpit a traditione. Poſſumus etiam intelligere
eum, quando dotis conſtitutio incipit a promiſ-
ſione, vt in d. l. 1. Ratio autem quarę euictio non
debeatur indiſtinctè in contractu dotis, qui eſt one
roſus, cum debeatur in contractu emptionis, eſt,
29 quia in emptione interuenit † pretium, & iuſtum
non eſt, quod emptor careat re, & pretio: at mari-
to re euicta in his abeſt, ita declarat Alber. in d. l.
1. vbi Bald. numero ſexto, aliam reddit. Sed ſubti-
liorem ponit Bald. ibi, numero ſeptimo, quam vi-
de: nam emptor poteſt ſtare ſine illis extremis, re
ſcilicet, & pretio, vnde cum vnum deficit, neceſſe
eſt, quod alterum illius loco ſuccedat: ſed non
eſt bona, quia extrema illa ſunt neceſſaria, quan-
do in eſſe producitur emptio, at poſt factum eſſe
poteſt ſine vno extremorum, vnde valet pactum,
quod non debeatur euictio, nec pretij reſtitutio, vt
ſunt iura clara.

S V M M A R I V M.

1 *Vxor hæretica eſt potius necanda, quàm alenda.*
2 *Matrimonium ſoluitur, quo ad ſeparationem thori pro-
pter hæreſim vxoris.*
3 *Vxor propter hæreſim perdit dotem ſicut per adulteriũ
carnale.*
4 *Dos fiſco applicatur, quando vxor committit crimen
leſæ maieſtatis.*
5 *Vxor hæretica non eſt alenda a viro.*
6 *Maritus poteſt vxorem hæreticam expellere propria au
thoritate, non expectato Eccleſiæ iudicio.*
7 *Maritus vxorem pœnitentem in crimine hæreſis non co-
gitur recipere, ſi poſt ſententiam diuortij ingreſſus eſt
Religionem.*
8 *Maritus poſt ſententiam adulterij contra vxorem, non
cogitur illam pœnitentem recipere, ſecus in cauſa hæ-
reſis.*
9 *Maritus non tenetur alere vxorem de hæreſi condem-
natam, ſed pœnitentem, quando fuit detruſa in carce-
rer.*
10 *Vxor, quæ crimen læſæ maieſtatis commiſit, non eſt alen-
da a viro.*

Q V AE S T I O XXI.

DE vxore hæretica, quod non ſit a
marito alēda, res eſſe videtur ſine
dubitatione, quia idem diximus
in filio hæretico, & in alijs perſo-
nis, & talis vxor videtur potius
1 † necanda, quàm alenda, c. legi, 24.
q. 8. Et ſi vxori negari poſſunt alimenta, quando
commiſit adulterium, quantò magis priuabitur
quando hæreſim committit, cum grauius ſit cri-
2 men. Et videmus, quod vxore † cadere in hæreſim,
conceditur a Canone ſeparatio thori, cap. 2. de di-
uor. & ca. fin. de conuerſ. coniug. vbi not. Io. And.
Butr. & Abb. & non minus vxor perdit dotem pro-
pter adulterium ſpirituale, ideſt propter hæreſim,
3 † quàm propter adulterium carnale, vt per Docto-
res in d. c. fin. vbi Abb. numo. 2. qui dicit eſſe notan-
dum, & ponit latè Didac. in epitom. de ſponſ. par.
2. ca. 7. §. 5. nu. 4. & ſeq. vbi poſt Albe. Card. & alios
dicit, quod hoc caſu dos applicatur fiſco, non au-
tem viro. Et non mirum, quia videmus ita quoque
4 ſeruari pro crimine † læſæ maieſtatis humanæ, ar-
gumento tex. in l. quinque legibus, ff. de bono. dam
nat. vbi Alber. poſt gloſſ. & Iacobus de Are. Nel. in
tract. bannito. in 1. par. 2. tempo. q. 18. Boſſ. in trac.
de public. bono. nu. 73. Clar. in pract. crimin. q. 78.
5 nu. 15. Et per hanc rationem ita tenet † Gōdiſalu.
in tract. de hæretic. quæſt. 15. num. 9. Cum ergo de-
tur ſeparatio thori, debet etiam ſubtrahi alimen-
tatio, quia non tenetur maritus alere vxorē, quam
non habet in ſuo ſeruitio, imo in crimine hæreſis
6 maritus pōt authoritate propria vxorem † hæreti-
cam expellere non expectato Eccleſiæ iudicio, vt
eſt textus in capitulo, de illa, de diuor. vbi etiam
dicitur, quod ſi maritus ſit hæreticus poteſt vxor
propria authoritate diuertere, & ibi Butr. num. 2.
dicit eſſe ibi caſum, in quo marito agenti poſſeſſo-
rio recuperandæ ad coniugem, quæ diuertit pro-
pria authoritate, obſtat exceptio ſpiritualis forni-
cationis, quia non poteſt fide ſalua eſſe tuta cum
illo, Abb. nu. 2. qui dicit, quod hæc eſt vna ex diffe-
rentijs inter carnalem, & ſpiritualem fornicatio-
nem, quia pro carnali vxor non expellitur propria
authoritate, niſi delictum ſit notorium, ſed id licet
pro ſpirituali propter periculum infectionis, Præ-
poſ. num. 2. Gondiſal. d. q. 15. nu. 10. Difficultas ta-
men eſt, quando vxor ducta pœnitentia redijt ad
gremium Eccleſiæ, & fuit a crimine abſoluta, an
maritus eam teneatur recipere, atque exhibere?
Et in hoc exiſtimo mulierem alendam eſſe, quia
hæreticus ſi reuertitur ad fidem cogitur alter con-
iugum redire ad habitandum, nec aliqua excuſat,
præterquam ſi poſt latam ſententiam diuortij, qui
7 fuit † fidelis ingrediatur Religionem, vt eſt text.
vbi glo. in ca. fin. de conuerſ. coniug. & ibi not. Abb.
idem dicunt Butr. Abb. & Præpoſ. in ca. de illa, & in
ca. quanto, de diuor. Didac. de ſponſal. d. par. 2. §. 5.
no. 5. vbi allegat etiam Alph. a Caſtro. Et quamuis
in fornicatione carnali aliud ſit, quia maritus vxo-
rem pœnitentem recipere non tenetur, tamen ideò
eſt, quia maritus magis ſcandalizatur, & magis
offenditur in corpore, quàm in anima vxoris, ideo
non cogitur illam poſt adulterium pœnitentem
admittere, cum tamen illi teneatur cohabitare
8 † poſt ſpiritualem fornicationem, ita Butr. in d. ca.
fin. in fine, de conuerſ. coniugato. Addo, quod ver-
ſatur in hoc fauor Religionis, quod pœnitentes
pié

piè ſuſcipiantur, vt confiſi de hominum nõ minus, quam de diuina miſericordia facilius ad cõuerſionem perducantur.

Hæc tamen procedit, quando mulier in domum reſtituitur, quod ſi fortè in carceres detruderetur,
9 maritus illi non tenetur † alimenta miniſtrare, ſecundum Ioã. Lup. in rubrica, ff. de donat. inter vir. & vxor. §. 64. nu. 7.

Quæ dicta ſunt de vxore hæretica, locum habent etiam in ea, quæ læſæ maieſtatis fuit rea, quales
10 fuiſſe illas mulieres † de Beccalijs Brixiẽſes refert Gigas in tracta. de crimin. læſæ maieſta. libro 3. titulo de pęn. quas fil. incur. quæſtio. 15. in fine. Non etiam hoc caſu vxor eſt indigna alimentis, quia, vt ſupra tetigi, etiam filij, & dicam infra de marito hæretico.

SVMMARIVM.

1 *Vidua intra annum luctus ab hæredibus patris non viri alitur, ſi diuites ſunt.*
2 *Hæredes mariti non alunt viduam intra annum luctus, ſi poteſt ſeipſam alere.*
3 *Vidua dicitur aliunde habere, quando ex ſua induſtria poteſt ſibi victum quærere.*
4 *Vidua, vt dicatur habere aliunde, attendimus redditum bonorum.*
5 *Alimenta alicui de proprijs bonis præſtanda extrahi poſſunt ex rei venditione.*
6 *Princeps antequam ſubditis collectam imponat, excutere debet ſuum ærarium.*
7 *Vniuerſitas antequam collectet particulares, excutit ſuos redditus.*
8 *Vidua non eſt alenda ab hæredibus mariti, ſi eligunt ante annum reſtituere dotem, & alij duo ſunt caſus.*
9 *Hæredes viri non alunt viduam intra annum ſi tranſiuit ad ſecunda vota.*
10 *Viduæ ſi ex forma ſtatuti ſolui debent quinque pro centenario, illi non ſoluuntur, quæ ſecundo nupſit.*
11 *Hæredes viri alunt viduam, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, ſi teſtator ei reliquit.*
12 *Legatario alimentorum etiamſi aliunde habeat, alimenta debentur.*
13 *Dos viduæ ſolui debet intra annum luctus, quando vir ſimpliciter illam reliquit.*
14 *Vidua nubens intra annum luctus perdit legata ſibi a viro relicta.*
15 *Pœnæ ſecundo nubentibus indictæ propter feſtinantiam, ſublatæ hodie ſunt.*
16 *Vidua nubens intra annum luctus, hodie non perdit legata ſibi facta a viro.*
17 *Pœnam non meretur, quod fit lege permittente.*

QVAESTIO XXII.

POSTQVAM vidimus caſus, quib. alimenta vxori licet conſtante matrimonio denegare, dicendum eſt, quando intra annum luctus vxor non ſit ab hæredibus exhibenda, & primus quidem eſt, quãdo patrem
1 habet † diuitem, quia onus eo caſu incumbit patri, non hæredibus, Are. in conſi. 98. num. . . . . dixi in tit. quibus debeantur alimenta, in quæſtio. an vidua ſit alenda intra annum luctus, in ſeptima amplia. Et ratio eſt, quia obligatio alendi nõ deſcendit in hæredes, niſi in ſubſidium, quando alẽdus laboret extrema egeſtate, vt per Barto. in d. l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, ff. de libe. agnoſcend. vel alen. & non dicitur extrema egeſtate laborare, qui patrem habet diuitem, vt ibi per Bartolus.

Secundus eſt quando vidua habet de ſuo vnde
2 poſſit alimenta ſumere: tunc enim † hæredes mariti non eam alunt, vt eſt text. in l. pen. ibi, nec ſuum quicquam habeat, ff. vt in poſſ. leg. gl. in l. diuortio, in princip. vbi Din. Bart. Bald. Aret. & alij, ff. ſolut. matrimo. cum alijs, quos citaui in d. q. an vidua ſit alenda ab hæredibus viri, in prima limitat. addo Card. in cap. per veſtras, vbi etiam Præpoſ. num. 5. de donatio. inter vir. & vxor. Pract. Pap. forma libel. quo agit ad dot. in verſi. ac etiam alimenta, nu.
3 2. Dicitur autem habere aliunde, quando ex † induſtria poteſt ſibi victum quærere, Bero. in conſi. 130. volum. 3. Dubium tamen eſt hoc caſu, an in dignoſcendo, quod habeat aliunde, attendantur redditus bonorum, quæ vidua poſſidet, an verò quantitas, & valor eorum. Et Bald. in conſilio 30. concludit inſpiciendos eſſe redditus, quia vbicunque de
4 alimentis tractamus † ad redditum reſpicimus, l. ius alimentorum, §. 1. ff. vbi pupil. edu. debe. aliàs ſemper diceretur habere de proprio cum poſſit nomen debitoris vendere, vt ſe alat, quod tamen eſt abſurdum, & eum ſequitur Cra. in conſil. 199. num. 6. Natta in conſi. 418. num. 2. Sed hoc videtur habere contradictionem, quia cum tractatur de alimentis eius, qui de proprijs bonis alendus eſt, tunc res
5 ipſa † vendi poteſt, vt eſt text. in l. 1. §. mulier, ff. de vent. in poſſeſſ. mitten. per quem ita dixit Barbat. ad Bart. in l. pen. ff. de alimen. & cibar. leg. eum ſequitur Phanuc. in tracta. de inuentar. par. ſeptima, num. 56. vbi allegat Ange. & Pract. Pap. qui tamen nihi hoc dicunt. Sed hanc declarationem habeo pro vera, quia excutere quis debet proprium ærarium, antequam poſſit de alieno viuere, vt dicimus de Principe, qui etſi pro defenſione Status poſſit
6 ſubditos grauare, & collectam imponere, † tamen in primis impendit de ſuo quidquid habet, vt per Nattam in conſilio 557. numero 10. Rolan. in conſilio 1. nume. 62. & ſeq. volum. 2. Plot. de in lit. iurã. §. 11. nume. 23. Idem dicimus de immunitate, quæ
7 antequam particulares exigat ſuos, † excutit redditus, gloſſ. in l. 1. §. quod ſi nemo, in verſic. proconſul. ff. quod cuiuſque vniuer. nom. Barto. in l. 1. C. de mulier. & in quo loco, Natta in d. conſilio 418. numero primo, & dicam in titulo, qualiter ſint præſtanda alimenta. Et non obſtant iura in cõtrarium allegata, quia procedunt, quando alimenta alicui ſoluenda ſunt de bonis alienis: tunc enim iuſtum non eſt, quod fundus vendatur, vt alicui alimenta præſtentur.

8 Tertius eſt caſus † quando hæredes mariti eligunt intra annum reſtituere dotes.

Quartus eſt, quando dos conſiſtit in bonis immobilibus, quæ ſtatim ſoluto matrimonio ſunt vxori reſtituenda.

Quintus, quando dos eſt reſtituenda extraneo, qui ſtipulatus eſt dotem ſibi, non autem mulieri reddi.

Sextus, quando alius eſt ſtipulatus dotem ſibi reddi, quia tunc nec etiam ipſi extraneo ſoluenda ſunt alimenta dum retinetur dos.

Septimus eſt in hæredib. ipſius vxoris, qui non ſunt alendi intra annum, qui datur ad reſtituendũ dotem, de quibus omnibus caſibus poſui in d. titu. quibus debeantur alimenta, in q. an vidua ſit ab hæredibus viri alenda.

Octauus caſus eſt, quando vidua tranſiuiſſet in-
tra annum luctus ad ſecunda vota: tunc enim non
9 eſt alenda ab hæredibus viri, ita poſt Ricardum
Malumb. inquit Cin. in l. fi. C. de bon. matern. nam
ideo alitur, quia dum permanet in viduitate dura-
re videtur in eodem matrimonio, & quando trãſit
ad ſecundas nuptias, ceſſat ratio: ergo non eſt alen
da, ſequuntur ibi alij omnes, Bald. in conſilio 86.
Angelus patri, vol. 2. vbi ponit rationem, quia ſe-
cundus vir tenetur illam alere. Et dictum iam eſt,
quod tunc vidua eſt alenda, quando aliunde non
habet, ſed quæ virum habet dicitur aliunde habe-
re, Angel. in l. diuortio, in princ. col. 2. verſic. conſu-
lui pluries, ff. ſol. matrim. vbi mouetur ea ratione,
quod primum matrimonium videatur durare, ſe-
quitur Imo. col. 2. Pract. Papien. in forma libel. quo
agit ad dot. reſtit. in verſi. ac etiam alimentis, nu. 2.
Iaſ. in §. fuerat, nu. 25. Inſtit. de actio. Ioan. de Gar-
ron. in rub. C. de ſecun. nupt. num. 39. hoc etiam vo-
luit Didac. in epitom. de ſponſal. in 2. par. ca. 3. §. 9.
nu. 10. Rebuff. in conſtit. Gall. tom. 1. titu. de ſenten.
prouiſ. artic. 3. gloſ. 1. nu. 12. in fine, vbi dicit, quod
ipſa, quæ nupſit nihil poteſt petere, ſed maritus be
nè petit intereſſe retardatæ ſolutionis dotis, vt di-
xi latè ſupra poſt Bart. in conſilio 128. Plot. in tra-
ctatu de in lit. iuran. §. 11. num. 26. Lupum relatum
a prædicto Geminiano in tract. de vſur. in commen
tar. 1. §. 4. numero 90. & alios. Facit, quod voluit
Socin. in conſilio 180. numero 7. volum. 2. vbi dicit,
ſtatutum mandans, quod viduæ ſoluantur alimen
10 ta † ad rationem de quinque pro centenario, non
habere locum in ea, quæ non permanſit vidua, ſed
nupſit: ea enim non petit alimenta, ſequitur Gar-
ron. loco prædicto.

Declaratur tamen hic caſus, quando maritus
11 alimenta reliquiſſet vxori, quia tunc per † tranſi-
tum ad ſecunda vota non ea perdit ſecundum Gar
ron. in dicta rubr. C. de ſecun. nupt. num. 39. moue-
tur, quia relictum debet aliquid operari, vt in ſimi
li dicit Bald. in Authent. hoc locum, colum. 1. C. de
ſecund. nup. Sed ratio non eſt bona, deciſio quidem
bene procedit, ſed alia ratione: nam quando ali-
menta fuerunt relicta, tunc debentur iure actionis,
12 ideo peti poſſunt etiã ſi legatarius haberet † aliun
de vnde viuat, Bald. in l. 1. colum. 2. C. de fideicom-
miſ. Caſtr. dicta l. diuortio, in princ. Alexand. in l.
de alimentis, vbi Dec. numero 5. C. de tranſact. So-
cin. in conſil. 57. num. 38. vol. 4. & dicam latè alibi.
Siue ergo nupta ſit, ſiue ſeruet viduitatem, vtroque
caſu eſt alenda: videmus enim per eandem ratio-
nem, quod etſi dos reſtituenda ſit poſt annum, nec
13 ante liceat petere, † tamen, quando relinquitur a
marito, coguntur hæredes illam repreſentare non
expectato anno, l. 1. ff. de dote præleg. §. ſed ſi vxori,
vbi gloſſ. Inſtit. ad l. Falc. Plot. in d. §. 11. numero 23.
poſt medium, Lupus dicto §. 4. numero 87. Hæc ta-
men declaratio patitur difficultatem, quia nonnul
li volunt, quod per tranſitum ad ſecunda vota vxor
perdat alimenta, loquendo generaliter: ergo mul-
tò magis eorum opinio procederet in muliere trã-
ſeunte intra annum luctus: nam mulier, quæ feſti-
14 nanter conuolat † ad ſecunda vota perdit omnia
legata ſibi a viro relicta, l. 1. C. de ſecundis nup. vbi
Bald. numero 6. declarat procedere non ſolum re-
ſpectu proprietatis, ſed etiam reſpectu vſusfru-
ctus, ſiue relictum ſit purè, ſiue ſub conditione, &
ſubdit eſſe menti tenendum, quia ſæpè accidit, &
ibi Alex. ad Barto. idem dicit allegando Angelum,
& ſequitur Decius num. 10. & 15. Ioan. de Garron.
nume. 66. Et Bald. in conſil. 204. col. 2. verſ. non ob-
ſtat, volum. 1. dicit, hanc pęnam introductam eſſe
propter impudicitiam. Et Caſtren. in conſ. 366. co-
lum. 1. vol. 1. inquit eſſe indictas propter iniuriam
quæ fit primo viro. Sequitur Bero. in conſil. 32. nu.
13. vol. 2. & Alexan. loco prædicto, & dicit vxorem
priuari tanquam ingratam, & quæ offendat ani-
mum mariti, & quatuor rationes citat Io. de Gar-
ron. in d. l. 1. nu. 109. C. de ſecun. nupt. & duas po-
nit Ripa in rubr. C. de ſecun. nupt. num. 17. Et quod
ob tranſitum perdatur legatum, voluit Picus in l.
Titia, cum nuberet, num. 166. ff. de leg. 2. Bero. in d.
conſ. 32. num. 19. Neuiza. Sylua nupt. lib. 2. nu. 48. &
ſeq. Boer. in deciſ. 186. per totam, ſed hoc procedit
inſpecto illo tempore. Verum hodie omnes pœnæ
ſecundo nubentibus indictæ, propter nimiam fe-
15 ſtinantiam ſublatæ † ſunt a iure Canonico, quod
ſeruatur etiam in foro ciuili, Inno. in ca. fi. de ſponſ.
vbi Hoſtien. Io. And. But. Card. Anchar. & Henric.
Boich. Bar. in d. l. 1. in fin. C. de ſecun. nupt. vbi Dec.
nu. 21. & Io. Garron. nu. 71. Bald. in conſi. 366. nu. 2.
vol. 4. Abb. in ca. Eccleſia Sanctæ Mariæ, vbi Aretin.
communem dicit, de conſtit. eandem dicit ibi com
munem Feliu. nu. 32. & Dec. num. 35. Ioan. Garron.
in dicta l. 1. nume. 132. vbi multos allegando dicit
magis communem eſſe tam Legiſtarum, quàm Ca-
noniſtarum, & tenendam eſſe in conſulendo, & iu-
dicando, eam quoque communem dicit in rub. C.
de ſecun. nup. num. 6. Capra in conſi. 70. num. 10. Et
quod vxor tranſiens ad ſecunda vota intra annum
16 luctus hodie † non perdat legata, voluit Feder. Se-
nen. in conſilio 36. Calder. in conſil. 467. volum. 3.
Caſtren. in conſilio 367. colum. 1. in princip. & fin.
vol. 1. vbi ſubdit, quod non infertur marito iniuria,
ex quo nubit de licentia Apoſtoli, & legis Canoni-
cæ, idem Caſtren. in conſilio 154. in principio, vol.
2. Ioan. Garron. in dicta l. 1. nnmero 67. & 71. in fi-
17 ne, actus a lege † permiſſus non meretur pœnam,
l. Gracchus, C. de adulter. Quare licet intra an-
num luctus vidua nubat non perdit legatum ali-
mentorum ſibi a marito relictum, alij etiam ſunt
caſus quibus intra annum luctus viduæ alimenta
iuſtè denegantur, qui ex his, quæ infra dicuntur
colligi poſſunt.

S V M M A R I V M.

1 *Vidua tranſiens ad ſecunda vota perdit legatum alimentorum, ſi inſtitutus eſt filius.*
2 *Vxori relictum continet tacitam conditionem, ſi caſtè, honeſtè, & vidualiter vixerit.*
3 *Mulier ſecundo nubens non dicitur caſtè, & honeſtè viuere.*
4 *Vxori alimenta, quando inſtituto filio relinquuntur, tunc videntur relicta contemplatione filij, vt cum eo habitet.*
5 *Teſtatoris voluntatem ſpernens facit ſe omni emolumento indignum.*
6 *Vidua ſecundo nubendo non perdit vſumfructum ſibi a matre relictum.*
7 *Vſusfructus continet alimenta.*
8 *Vidua ſecundo nubens non inhonorat maritum, nec perdit priuilegia.*
9 *Mulier ſecundo nubens non perdit legata, ſed proprietatem illorum reſeruat.*
10 *Facta non præſumuntur.*
11 *Omiſſũ habet pro omiſſo, quãdo facilè potuiſſet exprimi.*

Voluntas

Digitized by Google

12 *Voluntas teſtatoris præſumitur eſſe legi conformis.*
13 *Nuptiæ ſecundæ ſunt admiſſæ a lege, non reprobatæ.*
14 *Legatum alimentorum in dubio videtur relictum fauore legatarij.*
15 *Caſtè viuere dicitur mulier, quæ ſecundo nabit.*
16 *Legatum interpretatur ſecandum legis diſpoſitionem, nõ ſecundum occultam voluntatem.*
17 *Legatum intelligitur factam contemplatione, quando matri relinquitur in domo.*
18 *Nuptiæ tertiæ non magis diſplicent, quàm ſecundæ.*
19 *Naptiæ etiam octauæ, ſant permiſſæ.*
20 *Vxori relictum etiam ſi tranſiret ad ſecandas nuptias debetur tranſeundo ad tertias.*
21 *Iniuria ſecundo, non primo viro infertur per tertias nuptias.*
22 *Mulier perdit legatam per ſecundas aaptias, quando extant aliqua coniectaræ.*
23 *Malier aubendo perdit legatum factum ſub modo non nubendi.*

QVAESTIO XXIII.

POST luctus, ſi vidua tranſeat ad
ſecunda vota, an perdat relictum
alimentorum ſibi factum a primo
1 viro? Et ſi filius † ſit inſtitutus, vi-
detur amitti: ita determinat Pra-
ctica Papienſ. in forma libel. quo
agit ad dotis reſtitutionem, in verſic. donec vitam,
nu.4. quia præſnmit lex, quod teſtator voluerit eã
morari cum filia, argumento l. qui concubinam, §.
fin. ff. de legat. 3. l. quæſitum, §. fin. ff. de fundo inſtru
cto, l. 2. C. commu. vtriuſque iud. eandem probauit
ſententiam Bero. in conſilio 32. numero 9. vol. 2. vbi
inquit in legato vxori facto, intelligi ſemper taci-
tam conditionem, ſi caſtè, honeſtè, & in viduita-
2 te † vixerit, allegat Bal. in l. 1. in fine, C. de leg. Ca-
ſtren. in l. mulier quæ, ff. ad Trebellia. & facit quia
ſecundum communem loquendi vſum, mulier, quæ
3 ſecundo nupſit, non dicitur † caſtè, & honeſtè viue-
re, Anchar. & Imo. in cap. quod a te, de cler. coniug.
Felin. in proœm. Gregor. Ripa in rubr. C. de ſecun.
nupt. nnmero 13. in fin. Et dicit Bald. in ea. l. 1. C. de
4 legat. quod dum teſtator legat vxori † alimenta in-
ſtituto filio, cenſetur voluiſſe matrem ſociare fi-
lijs, & legaſſe contemplatione educationis libero-
rum, ac mater a filijs ſe diſiungit, & filios, ac teſta-
toris præceptum contemnit nubendo: ergo nõ de-
bet habere legatum alimentorum: contemnens
5 enim, & impugnans teſtatoris voluntatem † facit
ſe indignum relicto, l. cum pater, §. libertis, ff. de le-
gatis ſecundo.

Contrariam tamen ſententiã amplexus eſt Are.
in conſil. 40. colum. 2. verſi. ad ſecundum, vbi mo-
6 uetur, quia ſecundo nubendo † non perdit vſum-
fructum ſibi relictum, §. ſi verò ſolùm vſumfructũ,
in Auth. de nupt. & in Authent. hoc locum, C. de
ſecun. nupt. ergo eodem modo non debet perde-
re legatum alimentorum, quod eſt ſimile, & regu-
7 lariter ea ratione alimenta † continentur in vſu-
fructu, l. Imperator, ff. ad Trebel. & l. pen. ff. de ali-
ment. & cibar. legat. Hoc etiam ante eum videtur
voluiſſe Bald. in d. l. 1. vbi eum ſequuntur alij: dum
enim volunt, quod legatum perdatur, quando re-
lictum eſt ſub modo habitandi eum filijs, præſup-
ponunt aliud eſſe, quando ſimpliciter fuit relictũ.
Eam ſententiam explicitè tenuit Pau. Pic. in l. Ti-
ria, §. Titia cum nuberet, num. 164. ff. de lega. 2. eam
quoque amplexus eſt Ioan. de Garron. in rubrica,
C. de ſecun. nupt. num. 36. Quæ enim tranſit ad ſe-
8 cunda vota non inhonorat maritum, nec † perdit
prinilegia, vt inquit Ioan. Lup. in rubr. de donat.
inter virum & vxorem. Addo, qnod cætera legata
durant etiam poſt tranſitum ad ſecundas nuptias,
9 nec reuocantur, niſi qnoad † proprietatem, quan-
do extant filij, l. fœminæ, in fine, C. de ſecun. nupt.
§. prima ſiquidem, & §. ſi verò expectet, in Auth. de
nup. Bar. in Auth. ex teſtamento, circa principium,
C. eod. titu. Dec. in rubr. C. de ſecund. nupt. in fine,
Ripa d. l. fœminæ, in fine, Natta in conſil. 459. nu. 7.
Quod ſi id obtinet in cæteris, cur non idem erit in
legato alimentorum, quod eſt plenius, & magis fa
uorabile legatario.

Item conditio morandi cum filijs, vel etiam ſer-
10 nandi viduitatem, eſt quid facti, † & non præſumi-
tur, l. in bello, §. factæ, ff. de captiu. & qui dicit lega-
tum fuiſſe ſub conditione relictum tenetur proba-
re, l. ei qui, ff. de probat. & quod non legitur in teſta
mento ſcriptum, non eſt per ſubauditionem intel-
ligendum, vt dicitur in l. illam, C. de collatio. Imò
conditio non nubendi videtur reijcienda de lega-
to, quando eſt expreſſa, vt in rubrica, & titu. C. de
indicta viduit. tollen. Demum cum poſſet maritus
conditionem viduitatis apponete, & non dixerit,
11 † voluiſſe non videtur, l. 1. §. ſin autem ad deficien-
12 tis, C. de caduc. tollen. & voluntas teſtatoris † præ-
ſumitur eſſe legi conformis, Barto. in l. hæredes
mei, §. cum ita, vbi not. omnes, ff. ad Trebel. Secun-
13 dæ autem nuptiæ non ſunt a lege † reprobatæ, im-
mo admiſſæ, c. vicena, 13. diſtin. l. fin. C. de legit. tu-
to. l. caſtitas, C. ad leg. Iul. de adult. Et non obſtat,
quod teſtator præſumitur ea intentione reliqniſſe
alimenta, vt cum filijs moraretur: qnia reſpondeo
falſum hoc eſſe: nam legatum alimentorum in du-
14 bio cenſetur relictum fauore † legatarij, etiam ſi
onus eſſet legato adiectum, licet aliud ſit in alijs
legatis, l. prima, ibi gloſ. & alij omnes, C. de legat.
glo. Bart. & alij in l. illis libertis, ff. de condit. & de-
monſtratio. Barto. in l. Caio, §. Imperator, in princ.
& in prima oppoſ. ff. de aliment. & cibar. legat. &
dicam latè inter priuilegia alimentorum. Multò
ergo minus id locum habebit, quando de onere
non eſt facta mentio in legato, nec onus reperitur
expreſsè iniunctum, & non reſiſtit, quod relictum
videatur ſub tacita conditione ſi in viduitate vi-
xerit, vt inquit Berous in dicto conſil. 32. quia Bal.
& alij per eum citati non id dicunt, ſed exprimunt
ſolùm de honeſtate, & caſtitate, at, quæ ſecundo vi
15 ro † nnbit dicitur caſtè, & honeſtè viuere, vt per
Barto. Imol. & alios in l. mulier, §. cum propone-
tetur, ff. ad Trebellianum. Non etiam verum eſt,
quod ſecundum communem loquendi vſum mu-
lier ſecundo nubens videatur inhoneſtè viuere:
nam contrarium eſt verum, vt per Cæphalum in
conſil. 500. nume. 33. Et ſi eſſet verum non noceret,
quia legatum ſimpliciter relictum non interpre-
tur ſecundum occultam voluntatem teſtatoris,
16 † ſed ſecundum legis diſpoſitionem, vt ipquit
Angelus in dicto §. cum proponeretur. legis au-
tem diſpoſitio non abhorret a ſecundis nuptijs.
Et qnod Baldus inquit in l. prima, in fine, C. de
leg. procedit, quando relicta ſunt alimenta in do-
mo: tunc enim videtnr teſtator voluiſſe matrem
17 ſociare filijs, ex eo, qnod in domo reliquit: † non
enim colligi poteſt alia ratio, quare magis in
domo reliquerit, quàm extra, ſed in præſenti
facto

Digitized by Google

facto relicta ſunt ſimpliciter, quare verior eſt ſentẽ
tia, quod duret legatum poſt ſecundas nuptias.

Immo id procedet, etiam ſi tranſiret ad tertias
nuptias, quia non minus a lege approbatur ter-
18 tium, † quàm ſecundũ matrimonium, vt latè pro-
bat Cæphalus in conſ. 500. per totum, & facit quia
19 etiam octauæ nuptiæ ſunt † permiſſæ, ca. aperiant,
31. quæſtio. 1. Boer. deciſ. 186. nume. 4. Menochius
in conſilio 40. numero 40. fortius voluit Ripa in
rubr. de ſecundis nuptijs, numero 13. poſt Alexan-
drum in dicto §. cum proponeretur, quod vbi ſunt
alimenta vxori relicta, etiam ſi tranſiret ad ſecun-
20 das nuptias, † debeantur, & ſi vxor tertias con-
trahat nuptias: quia omnes poſt primas dicuntur
21 ſecundæ, & per tertias nuptias fit iniuria † ſecun-
do non primo viro, atque illius anima cõtriſtatur,
vt probat Cæphal. dicto conſilio 500. numero 22.
& 24. & ſequen.

Prædicta tamen limitantur non procedere, quã-
do ex coniecturis aliquibus, vel ſignis conſtaret de
22 mente teſtatoris fuiſſe, quod † legatum perdat, l.
prima, in fin. C. de legat. vbi dicit procedere, quan-
do reliquit alimenta in domo: videtur enim tunc
voluiſſe proſpicere educationi filiorum: nam re-
gulariter onus videtur eſſe cauſa legati, & ideo ſi
non agnoſcit onus non conſequitur legatum, l. Ne-
ſennius, ff. de excuſat. tut. & multò magis amittet
23 legatum vxor, quando expreſsè † teſtator relin-
queret ſub modo ſeruandi viduitatem, ſecundum
Bart. in Authent. hoc locum, C. ſi ſecun. nup. Picus
in dicto §. Titia eum nuberet, nu. 164. circa finem,
vbi ponit generalem limitationem.

SVMMARIVM.

1 *Vidua quæ poſt annum luctus fornicatur, non ſubiacet pœnis impoſitis ſecundo nubentibus.*
2 *Vidua, quæ peccat in corpus ſuum poſt annum luctus, non perdit alimenta.*
3 *Pœnæ ſecundo nubentium locum habent contra viduam inhoneſtè viuentem.*
4 *Luxuriæ non eſt plus tribuendum, quàm caſtitati.*
5 *Pœnæ ſecundo nubentibus impoſitæ, non ſunt correctæ, quoad inhoneſtè viuentes.*
6 *Vidua, quæ inhoneſtè viuit iniuriam facit marito.*
7 *Vidua ſtuprum committens, priuatur hæreditate, vel relicto ſibi facto a marito.*
8 *Vidua ſtuprum committendo, non minus offendit maritum, quàm vxor adulteranda.*
9 *Vidua inhoneſtè viuens poſt annum luctus, perdit alimenta ſibi alioquin debita.*
10 *Vidua ſtuprum committens, perdit dotem. ſed vide ibi de veritate.*
11 *Vidua ſtuprum committens poſt annum luctus, non perdit dotem.*
12 *Expreſſum videtur, quod fuiſſet diſpoſitum, ſi de eo teſtator cogitaſſet.*
13 *Legatarius perdit legatum, ſi poſt mortem teſtatoris cõcubuit cum illius vxore.*
14 *Legatarius priuatur legato, ſi concubuit cum vxore teſtatoris illo viuente.*
15 *Adulterium poteſt vxori viduæ obijci ſi maritus illud ignorauit.*
16 *Vxor, quæ ante legatum, vel poſt commiſit adulterium, priuatur legato ſibi facto a marito.*
17 *Vidua inhoneſtè viuens, perdit priuilegium fori.*
18 *Vidua viuens impudicè, priuatur tutela.*
19 *Vidua relicta exequutrix teſtamenti, priuatur ob inhoneſtam vitam.*
20 *Vidua inhoneſtè viuens non conſequitur quartam in bonis mariti diuitis.*
21 *§ fin. in Auth. de reſtit. & ea, quæ parit, quomodo intelligatur.*
22 *Filia, quæ fuit ab vno tantum cognita non poteſt exhæredari, licet aliud ſit quando turpem ducit vitam.*
23 *Vxor turpis ex alia cauſa, quam inhoneſtæ vitæ, non perdit legatum alimentorum ſibi factum a viro.*
24 *Voluntatem teſtatoris qui impugnat, non poteſt illi ſuccedere.*

QVAESTIO XXIIII.

GRavis quoque quæſtio eſt, an ſi
mulier vidua poſt annum luctus
peccauit in corpus ſuum, priua-
ri debeat alimentis ſibi a teſtato-
re relictis. Et primo quidem aſpẽ-
ctu videtur, quod non, per text. in
§. fin. in Auth. de reſtitu. & ea, quæ parit, vbi præſup
1 ponit, quod ſi † vxor fornicatur poſt annum luctus
non ſubiaceat pœnis impoſitis tranſeunti ad ſecun
2 da vota ex l. 1. C. de ſecun. nupt. Et in hoc † tenet
gloſſ. in d. §. fin. & ibi Ange. & not. in Auth. eiſdem,
C. de ſecun. nup. Alciat. in tracta. præſump. regu. 2.
præſump. 9. num. 5. deciſ. Pedem. 77. nu. 1. Et hanc
ſententiam procedere ex mente cõmunis opinio-
nis dicit Emanuel a Coſta in cap. ſi pater, par. 1. in
verſi. legauit, num. 35. in princ. & verſi. ego autem,
de teſtam. in 6. vbi ait ſe non dubitare de hoc. Inue
nio etiam, quod cum hac opinione tranſit Didac.
in epit. de ſponſ. par. 2. ca. 7. §. 6. num. 11. vbi diſtin-
guit inter annum luctus, & alia tempora, volens
aliud eſſe, quando mulier fornicatur intra annum
luctus, quia tunc plectitur pœnis impoſitis a d. l. 1.
C. de ſecund. nupt.

In contrarium tamen facit, quia omnes pœnæ
3 impoſitæ ſecundo nubentibus locum habent † con-
tra vxorem, quæ inhoneſtè viuit, Bart. in l. his ſolis,
C. de reuoc. donat. vbi dicit eſſe perpetuò notandũ,
& ſequitur Barb. ibi, qui alios citat, idem Barbat.
in cap. ex parte 6. in 1. colum. de foro comp. Io. Lup.
in rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 67. nume. 3. vbi
refert Zenzelin. & Ludou. Bonon. Abb. in cap. vxo-
ratus, de conuer. coniug. Alex. in l. bonorum, ff. de
his, qui not. infam. Bero. in conſi. 32. num. 12. vol. 2.
4 non enim plus tribuendum eſt luxuriæ, † quàm ca-
ſtitati, vt in §. fin. in Auth. de reſtitut. & ea, quæ par.
Et quamuis hodie ex Apoſt. dicto ſublatæ ſint pœ-
næ impoſitæ ſecundo nubentibus, tamen non ſunt
5 correctæ quoad illas, quæ inhoneſtè viuunt, † quia
in viuentibus luxurioſè ceſſant cauſæ correctio-
nis, vt per Abb. in d. ca. vxoratus. Et inter alias pœ-
nas priuabatur mulier omni relicto ſibi facto a
marito tanquam indigna, vt in l. 1. C. de ſecun. nup.
Ergo pari modo priuari debet illa, quæ turpiter,
6 & inhoneſtè viuit. Infert enim † iniuriam, & triſti-
tiam in animam viri, §. quæ verò, in Auth. de nup.
Et in propoſito inquit Salic. in l. fideicommiſſum,
in fine, C. de fideicom. quod vxor inſtituta, vel le-
gataria committens ſtuprum, priuatur, vt indigna,
7 † licet maritus legando, vel inſtituendo non adie-
cerit conditionem caſtè, & honeſtè viuẽdi. Et ſub-
dit, eſſe benè notandum tanquam quotidianum,
comprobat Io. Lup. d. §. 67. numero 4. facit, quia
vxor conſtante matrimonio committens adulte-
riũ non eſt alenda a marito, vt dixi ſupra, ſed non
minus

minus maritum offendit vidua ſtuprum committē
8 do,quàm faciat vxor † adulterando viuente mari-
to,vt inquit Caſtr.d.l.fideicommiſſum,num.4. Er-
go perdit alimenta per ſtuprum poſt mariti mor-
tem commiſſum, & in terminis,quod propter in-
9 honeſtam vitam poſt annum luctus vxor † perdat
alimenta,voluit Picus d.§.Titia cum nuberet,num.
157.ff.de lega.2.Bero.in conſil.312.nume.9.verſic.
venio ad quartum,cum ſeq.vol.2. Caualc. in tract.
de vſufruc.mul.reli.nu.113. Cæphal.in conſil.500.
nu.39. Et pro hac parte facit, quia vidua ſtuprum
10 committens perdit etiam dotem, † ſicuti ſi viuen-
te marito cōmiſiſſet adulteriū, ſecundū Caſtr. in l.
ſororem,C.de his,quib.vt indig.& in d.l.fideicom
miſſum,in fine,C.de fideicom.& in conſ.147.vol.1.
Iaſ.in l.2.nu.6.ff.ſol.matr. Præpoſ.in c. plerunque,
col.3.de donat.inter vir.& vxor. Feli.in c.paſtora-
lis, C.de iudic.Marſil.in l.vnica, nu.53. C. de rapt.
virgin.& in ſing.416. Gerard.in ſing.48.Io. Lup.d.
§.67.n.6.Belenz.in addit. ad Alba.in c. plerunque,
Crot.in l.4.§.Cato,in 1.lectu.nume.179.ff.de verb.
oblig.& hanc dicit communem Bello.in rub. C.de
eden.nu.83.Boet.in deciſ.338. Neniz.in Sylua nu-
ptia.lib.2. nume.42. & ſeq.vbi multos allegat præ
cipuè Angel.Aret.Dec.& Curt.iun.ſubdens, quod
hæredes mariti conuenti ad dotis reſtitutionē po-
terunt de ſtupro excipere,Ripa d.rubr.extra de iu
dic.nu.21.Bero.in conſ.32.nu.20.vol.2. Siluan.cō-
ſil.2.nu.37.conſ.6.nu.17.latiſſimè deciſ.Pedem.77.
per totam . Eſt verum quod Alexand. in d.l.ſoro-
rem, C.de ijs quib.vt indign. tenendo contrarium
impugnat prædictam Caſtren.ſentētiam, ſequitur
illum Iaſ.in d.l.fideicommiſſum,nu.3.Dec.in c.pa-
ſtoralis, col.fin. extra de iudic. Quam ſententiam
tanquam magis communē probarunt multi, quos
citat & ſequitur Didac. in epito. de ſponſ.par.2.c.
7.§.6.nu.10.& ſeq.Arius Pinell.in l.fin.nu.9.& ſeq.
C.de bon.matern.Duen.in reg.12.limit.3. vbi latè
agit multos citans,Eman.a Coſta in capit.ſi pater,
par.1.in verſic.legauit,num.40.verſi.ſed an quem-
admodum,de teſtam.in 6. Rolan. in conſil.86. per
totum, vol.2. Ideo ſuper hoc fundamento non fa-
cio magnam vim, præcipuè cum Ioan.de Garron.
in authen.eiſdem,nu.20.& ſeq. C.de ſecund.nupr.
11 diſtinguat inter ſtuprum commiſſum † intra annū
luctus, & illud quod poſt annum fuit perpetratū,
vt primo caſu dotem amittat, ſecundo verò non.
Quam diſtinctionem probauit etiam Alciat.in tra
cta.præſumpt.regu.2.præſumpt.9.nu.5. Didac.di-
cto cap.7.§.6.num.10.& ſeq.Et licet Duen.dicta li-
mit.8.in fine,dicat neceſſariam non eſſe illam di-
ſtinctionem,quod etiam ponit Pinel.in dicta l.fin.
num.11.Coſta in loco præcitato,tamen illam pro-
bauit Rolan.dicto conſi.86.nume.41.& ſecundum
illam iudicatum fuiſſe refert deciſ.Pedem.77.in fi-
ne,licet plurimum pro opinione Caſtren.vrgeat ra
tio, quod ſicuti vidua pendente viduitate gaudet
priuilegijs omnibus, quæ ſibi competebant viuen-
te marito,quaſi videatur præſeruare in eodem ma
trimonio,l.fin.C.de bon.mater.cum infinitis ibi al
legatis a Pinello,num.4.ita debet eſſe obnoxia pœ
nis impoſitis mulieri violanti religionem matri-
monij,vt ſentiat incommoda, quæ habet commo-
dum, l. ſecundum naturam, ff. de regu.iur. Quid-
quid autem ſit in prędicta controuerſia dotis amit
tendæ,ſat eſt,quod in caſu noſtro verior eſt opinio,
viduam poſt annum luctus inhoneſtè viuentem
amittere legatum alimentorum. Et ratio eſt, quia
12 haberi debet pro expreſſo † quod diſpoſuiſſet te-
ſtator, ſi de eo cogitaſſet, vt per gloſ. in l.tale pa-
ctum, ff.de pact. Tiraquel.in præfatio.l.ſi vnquam,
nume.56. per totum, C. de reuocan. donat. deciſ.
Pedemon.64. in fine, vbi dicitur illam gloſſam lo-
cum habere in quacunque materia. Ideo videmus
quod ſi legatarius poſt mortem teſtatoris concu-
13 buit cum vxore teſtatoris, perdit † legatum, quia
ſi teſtator de hoc cogitaſſet non legaſſet, gloſ. in l.
fideicommiſſum, C. de fideicommiſ. vbi hoc not.
Barto.idem voluit glo.in l.ſororem, C.de his,qui-
bus vt indign. & l.1.ff.eodem, & vtroque in loco
Barto.Bald.in capit.tuæ,in fine,de procurat.Idem
14 in adulterio † dicit Bald.in l.ſi mulier, C.de adul-
ter.vbi dicit,quod propter adulterium efficitur ini-
micus,communem dicit Iaſ.in l.ſororem, nume.5.
Ioan. Lup. in dicto §.67. nume.5. Mantic. de con-
iectu. vltim.volunt.lib.12.tit.5.nume.6. Et prædi-
cta tacita voluntas mariti operatur, quod ſi inſcio
marito adulterium commiſit, poſſunt hæredes ma
15 riti opponere † de adulterio contra vxorem repe-
tentem dotem, vt voluerunt Roman.Aretin.& A-
lexand. in l. rei iudicatæ, nume. 5. ff. de regu. iur.
Præpoſ.in d.capit.plerunque,nume.2.de donat.in
ter virum & vxorem,Picus in dicto §. Titia cum nu
beret, nume.161. hanc dixit communem, in l.ſi.in
q.61. C. de reuoc. donatio. & ſequuntur Anchar.
Abb.& Marſil. & Tiraquel. quos citat & ſequitur
Didac. d.cap.7.§.6.num.9.qui etſi referat Bald. &
Imo. contrarium tenuiſſe, ſubdit tamen hanc ſer-
uari in practica Emanuel a Coſta in d.cap.ſi pater,
parte prima,in verſic.legauit,nume.32. de teſtam.
in ſexto, Ruinus in conſilio 155.nume.3.volumine
tertio, quia cum maritus veriſimiliter foret reuo-
caturus habita illius notitia, haberi debet pro re-
uocato, Mantica dicto titu.5. numero 7. Idque pro-
cedit non ſolum quando mulier adulterium com-
miſit poſt factum legatum, ſed etiam quando an-
16 te, † vt per gloſ.in dicta l. fideicommiſſum, voluit
Angel.Aretin.in tractat. de teſtamen.gloſ.46. nu-
mero 5. verſic. quarto vxor, Picus dicto §.Titia cum
nuberet, nume.165. Coſta loco præcitato,num.32.
verſicu.& mulier, Mantica dicto nume.7. ampliat
procedere etiam in concubina poſt Ruin. quem al
legat: non obſtat igitur tex.in §.penult.in Authen.
de reſtitutio. & ea quæ parit, quia licet ob facti cō
tingentiam loquatur de ſtupro commiſſo intra
annum luctus, tamen non excludit quin idem ſit
in ſtupro poſt annum commiſſo : offenditur e-
nim anima mariti, & contriſtatur non ſolùm per
ſtuprum, ante annum, ſed etiam per ſtuprum poſt
annum commiſſum. Et ideo Salic. Caſtren. Ioan.
Lup.Bero. Paul.Pic. Cæphal. & Caualcan. intelli-
gunt indiſtinctè priuari legato mulierem, quæ in-
honeſtè viuit, quinimo priuilegia omnia perdit,
quæ ſibi ſunt durante viduitate conceſſa, in priui-
17 legio † fori ponit Angel. in l. quædam puella, vbi
Alexander columna ſecunda, ff. de iuriſdictione
18 omnium Iudicum, perdit item tutelam, † ſecun-
dum Gloſ. & Bald. in Authent.matri, & auiæ, C.
quan.mulie.tutelæ off.ſun.poſſ. & ſi eſt relicta exe-
19 quutrix teſtamenti, priuatur, † ſecundum Imo.in
l.cum qui, §.qui ſibi, columna prima, ff. de ver-
borum oblig. quos omnes citat & ſequitur Ioan.
Lup.in dicto §. 97. nume.16. & ſequen. vbi etiam
dixit, quod vidua luxurioſè viuens, perdit etiam
quartam ſibi a iure delatam in bonis mariti diui-
20 tis, † ſecundum Auth.preterea, C.vnde vir & vxor.

Non

Non omitto, quod Eman. a Coſta loco prædi-
cto,nu.38.verſi.deniqne in hac controuerſia,intel-
ligit text.in d.§.fi. in Auth.de reſtitu.& ea,quæ pa-
rit, procedere quãdo vnicum ſtuprum committit,
21 aliud dicens quando luxurioſam duceret † vitam,
vt quia publicè vel notoriè ſe proſtitueret,ad ꝙ ex
multis pulchrè,quæ apud eũ videri poſſunt, in quo
articulo facit,quod voluit Vaſq.in tract.de ſucceſſ.
creat.lib.1.§.10.nu.610.ver.primo in filia,& lib.2.
par.3.§.20.requiſ.29.nu.152.vbi dicit,quod etſi fi-
22 lia turpiter † viuens poſſit exhæredari,tamẽ aliud
eſt,quando ab vno tantũ fuit cognita, ſed ipſe non
allegat textus, quos in hanc ſniam citat Coſta, &
dixi ſupra hoc eodẽ tit. in quæſt. an filia poſſit ali-
men.priuari propter inhoneſtam vitã, propè finẽ.

Quod autem dictum eſt de inhoneſta vita, non
procedit quando ex alia cauſa vxor foret infamis,
vel damnata,quia non propterea perderet alimen
23 ta ſibi relicta † a marito, ita tenet Angel. Aret. in
tract.de teſtam.gl.incip. item reliquit mulieri con
cubinæ alimen.col. pen. ſequitur Picus dicto §.Ti-
tia cum nuberet,nu.169. per iura, & authoritates
de quib. ibi. Et ratio põt aſſignari, quia quidquid
relinquit maritus,videtur relinquere in præmium
pudicitiæ, & benè tranſacti matrimonij, proinde
quando delinqnit contra pudicitiam, & caſtitatẽ,
ceſſat cauſa relicti,& relictum tacitè videtur reuo-
catum,quæ ratio ceſſat,quando vidua non commit
tit contra caſtitatem vel in dedecus tranſacti ma-
trimonij : non mirum itaque ſi ſecundo caſu non
perdit alimenta,licet efficiatur infamis,vel damne
tur ex alio crimine,pro quo facit,quod ponit Bart.
in l.ſi fundum per fideicommiſſum,col.1. verſic.tu
dic,quod ibi erat res peruentura,& colum.2.verſi.
ſecundo caſu quando res,ff.de leg.1.Bero.conſ.64.
nu.17.volum.1.Anchar. Moder.famil.quæſt.lib.2.
q.17.nu.2.facit etiam gl.in l.cum pater, §.libertis,
in verſ.nec alienarent,ff.de legat.2.vbi tunc ſolum
24 prohibetur quis ſuccedere † quando venit contra
voluntatem defuncti,Iaſ.in auth.res quæ,num.24.
C.commun.de leg.

SVMMARIVM.

1 *Vxor non alit maritum adulterum.*
2 *Matrimonij beneficio non gaudet,qui committit in ma-
trimonium.*
3 *Teſtatoris præceptum contemnens non ſentit lucrum ex
illius teſtamento.*
4 *Ali nemo debet ex bonis ſibi ob delictum ablatis.*
5 *Vxor agit ad dotis repetitionem, & thori ſeparationem
contra maritam adulterum.*
6 *Maritus adulter non dicitur violare thorum mulieris.*
7 *Extenſio admittitur & in pœnalibus inter correlatiua.*
8 *Statutum pœnale, loquens de vxore, extenditur ad ma-
ritum.*
9 *Maritus non priuatur alimentis ab vxore relictis,quan
do delinquit,ſed non in legem matrimonij.*
10 *Maritus etiam adulter eſt alendus ab vxore,quando non
habet aliunde.*
11 *Maritus non eſt alendus ab vxore, quando ſua culpa inci
dit in paupertatem.*
12 *Pauper qui ſua culpa factus eſt, non meretur ſubuentio-
nem.*
13 *Beneficium ne quis conueniatur vltra quàm facere po-
teſt,perditur propter maleficium commiſſum.*
14 *Diuortium non conceditur niſi ob certa crimina.*
15 *Vxor tenetur alere maritum adulterum,quando non ha-
bet aliunde, & fame periret.*
16 *Maritus & vxor dicuntur vna caro.*
17 *Maritus & vxor dicuntur ſocij diuinæ, & humanæ do-
mus.*
18 *Vxori turpe eſt habere virum mendicantem.*
19 *Dos quando vxori reſtituitur conſtante matrimonio pro
pter inopiam mariti.*
20 *Maritus bannitus,vel aliter factus pauper ex delicto,a-
lendus eſt.*

QVAESTIO XXV.

CASTITAS maior in fœmina requi-
ritur, quàm in maſculo : dubium
ergo eſt, qua ratione maritus vxo-
ri adulteræ denegare poteſt alimen
ta, an ea ipſa vxor poſſit excludere
1 † adulterum maritum ab alimen-
tis. Et Bal.in l.vbi adhuc,nu.21.C.de iu.dot.inquit
idem eſſe ſeruandum in marito, & ponit quæſtio-
nem, quando propter adulterium mariti vxor iu-
dicio eccleſiæ diuertit,& dotes repetit, & dicit ra-
tionem eſſe,quia matrimonij beneficio nõ gaudet,
2 qui in legem matrimonij † committit,l.ab hoſtib.§.
ſi vir vxorem,ff.ſolu.matrimo. facit l.cum pater,§.
libertis, ff. de leg.2. vbi qui contemnit præceptum
3 teſtatoris, non debet admitti ad beneficium teſta-
menti,Ioan.Lup.in rub.de donat.inter vir.& vxor.
§.64.nume.12. vbi addit, quod ali non debet quis
4 ex bonis,quæ ſibi auferuntur † ob delictum, capit.
1.§.ſi hominem,de pace tenen.& in capitu.per ve-
ſtras,§.19.in fin.verſic. intellige ſanè, eod.tit.folio
mihi 109.deciſ.Pedem.124.nume.12.Cordub.in l.
ſi quis a liberis,§.ſi quis ex his,num.80. ff.de liber.
agnoſcen. & facit quod ſicuti datur marito actio
contra vxorem adulteram, vt dixi ſupra,ita vxori
datur ob mariti fornicationem actio ad ſepara-
5 tionem † thori, & repetitionem dotis, capit.1.vbi
Abb.Imo.& Barbat.extra vt lit.non conteſtat. So-
cinus iunior, in conſilio 32. columna prima, vo-
lumine ſecundo, Didac. in Epitom. de ſponſal.
par. ſecunda, capitu.7.§.6.nume.5.& 6. vbi dicit
quoad ſeparationem thori, & amiſſionem dotis
parificari virum, & vxorem, quando ciuiliter agi-
tur,& dura nimis eſt lex, quæ circa adulterium di-
ſpares facit virum & vxorẽ, vt legitur apud Plaut.
in Mercatore,& facit ratio Auguſt. quidquid con-
tra Fidem Catholicam denegatur vxori,id non li-
cet marito : in contrarium tamen facit, quia etſi
per vxorem fornicantem inferatur marito iniuria,
non ita tamen eſt in marito adultero, per quem
6 † violari non poteſt thorus mulieris, vbi poſt Sali-
cet. inquit Angel.in tractat.malefic. in verſicu. *che
hai adulterato la mia donna*, car.4.verſi. quos accuſet,
de adulter. quem ſequitur Marſil. in l.patre, vel
marito, nume.9. ff. de quæſtio. Cum ergo par non
ſit delictum, non debet eſſe æqualis pœna, ſed re-
ſpondeo,quod etſi non tanta inferatur iniuria ex
adulterio viri, quanta ex fornicatione vxoris, ta-
men contra legẽ matrimonij facit non minus vir,
quàm vxor per adulterium,proinde æquale eſt pec
catum, cum fides matrimonij violatur quæ ab v-
troque coniugum pariformiter fuit data. Addo,
quod pœna denegandi alimenta non videtur pro-
portionata ad offenſam matrimonij,quia alimẽta
non debentur vxori a marito propter matrimo-
nium, ſed propter dotem datam, & propter obſe-
quia,quæ præſtãtur ab vxore,vt dixi de alimentis a

viro præſtandis vxori. Ergo licet vir offendat le-
gem matrimonij,non dēt id perdere,quod non de
ſcendit a matrimonio,cum pœna non debeat egre
di qualitatem delicti: reſpondeo tamen quod etſi
alimenta non præſtentur immediatè propter ma-
trimonium,tñ cù dos ſit de acceſſorijs matrimonij,
ſicuti ēt cohabitatio,& obſequiorum præſtatio at-
tribuimus matrimonio tanquam primæ cauſæ o-
bligationem alendi vxorem. Et hac ratione dici-
mus obligationem alendi eſſe de onerib. matrimo
nij,quia quidquid eſt cauſa cauſæ, eſt etiam cauſa
cauſati, & quod maritus non ſit alendus probatur
ratione,nam etſi priuatio iuris competentis dica-
rur pęna,tñ ēt in pœnalibus admittitur extēſio in-
7 re † correlationis, Bar.in autb.qui ſemel,C.quo.&
quandn iud. Et dicit idem Bar.in l.liberorum, per
illum text.ff. de infant. quod ſtatutum pœnale lo-
8 quens de vxore † extenditur ad maritum,Gemi.in
c.1.cnl.4.& 6.de tempor.ordin. Abb.in c.fina.in 3.
col.de reſcrip.de quo latè agit Syluan. in conſi.31.
nu.7.& ſeq. poſt Felin.in procem.decret.num.5. &
magis communem dicit Iaſ.in l.ſi prius,nume.54.
ff.ſolu.matrim.Rub.in conſi.151.nu.4.Arelaten.in
l.generaliter,nu.42.C.de ſecun.nupt. at vxor adul
tera non eſt alenda,ergo nec maritus.

Concluſio tamen prædicta non procedit qnan-
do maritus non delinqueret in matrimonium, ſed
ex alia cauſa,quia tunc non priuatur alimentis ſibi
9 ab vxore † debitis,ita declarat Bald.in d.l.vbi ad-
huc,nu.21. C.de iur.dot.declarat Io.Lup. & deciſ.
Pedem.in locis ſupracitatis. Et ideo inferūt,quod
& ſi maritus propter delictum exulet, tamen vxor
tenetur illum alere de redditu dotis.

Ego limitarem quoque non procedere, quando
10 maritus non haberet † aliūde: tunc enim,ne fame
pereat,crederē vxorē teneri in formam eleemoſy-
næ adminiſtrandum alimenta marito, per ea, quæ
ſæpè contigit repetijſſe in præcedentibus quæſtio
nibus,& quæ in proxima dicam quæſtione.

Quod autem inquit Bald.in d.l.vbi adhuc, non
videtur ſubſiſtere, quia maritus non eſt alendus,
11 qñ ſua culpa † incidit in paupertatem, vt voluit
Bal.in conſi.478.nu.2. vol.5. vbi ponit exemplum,
quando factus eſt pauper propter maleficium. Mo
uetur ex text.in eap.ex parte, extra de conſuet. ſe-
quitur Craue.in corrolar. reſpon. pro gene.nu.39.
verſ.in eandem ſententiam, Tiraq.in l.ſi vnquam,
in ver.bona,nume.5.in fi.C.de reuoc.dona.Lancel.
Gall.in conſuetu.Alex.in verſi.ſolidos,q.6.n.130.
eſt enim indignum eis ſubueniri qui ſua culpa, &
vitio incidunt in egeſtatem,l.bona fides,ff.depoſi-
12 ti, † dixit gloſ. in c.quæ in eccleſiarum,in verſic.ad
inopiam,de conſtitu.& in c.ad ſupplicationem,in
verſi.ad ſuſtentationem,de renunciatio. Et inquit
Bal.in d.cap.ex parte,per illum text. in verſi.diſſi-
pauerit,de conſuet.quod deductus ad inopiam ob
maleficium commiſſum aduerſus tertium, perdit
13 beneficiū,ne conueniatur vltra † quàm facere poſ-
ſit. Idem dicit in d.c.quæ in eccleſiarum, col.1.per
illum tex.in verſ.probabiliter,Iaſ.in auth.res quę,
nu.20.vbi Curt.iun.nu.31.& ſeq.C.commu.de leg.
Didac.var.reſol.lib.2.c.16.nu.9. Crauet.latiſſimè
in reſpon.pro genero, nu.87.& ſeq.& in corrolar.
nu.39.& ſeq.Tiraq.d.verſ.bona,nume.5.Lancello.
in d.conſtitut.nu.134.in quibus locis inferunt Do
ctor.ad multa ſpecialia.Hęc igitur oīa pugnant cō
tra deciſionē Bal.in d.l.vbi adhuc, nu.21. vbi vult,
ꝗ etſi maritus ob maleficiū ſit bannitus, vel aliter
ad paupertatem deductus, teneatur nihilominus
vxor illum alere, dummodo non deliquerit in le-
gem matrimonij.

Hæc tamē repugnantia meo iudicio poteſt hoc
modo conciliari,vt maritus ſit alendus non obſtā-
te quocunq; delicto ex fructibus dotis per vxorē
recuperatis ob illius maleficium, quia fructus do-
tis ſeruire debent oneribus matrimonij, l. dotis
fructus,& l.vbi adhuc,& repetitum eſt ſæpius. Et
licèt deliquerit maritus, non tamē matrimonium
eſt ſolutum, ſed ſubſiſtit, quia certa ſunt crimina,
14 † quæ diuortio iuſtum præbent cauſam, de quibus
in capit.2.de diuort.in capitulo literas, de reſtitu.
ſpoliat.in c.1. vt lit. non conteſta. capitulo omnes
accuſationes,32.quæſtio.7.cap. ex parte, de ſpon-
ſa.& ea refert Didac.in epito.de ſponſa.par.ſecun
da,cap.7.§.5.per totum,illis autē exceptis non in-
ducitur thori ſeparatio. Atque ita procedit dictū
Bal.in d.l.vbi adhuc, vt ſcilicet alatur maritus de
fructibus dotis. Sed ſi agatur de alijs bonis,an ſci-
licet mulier teneatur virū alere de alijs bonis ſuis
paraphernalibus,vel extradotalibus, dicēdum eſt
quod non, quando ſua culpa maritus deuenit ad
inopiam. Et hoc modo procedit dictum Baldi in
dicto conſil.478. quod tamen intelligendum quo-
15 que eſt, vt non eximatur vxor ab onere † ſubueniē
di marito per modum eleemoſynæ, licet propter
delictum inciderit in egeſtatem,quia cum genera-
liter omnibus egentibus ſit ſubueniendum,capitu
lo paſce,86.diſtinct. & dixi ſuo loco,multò magis
16 viro prouidendum eſt, qui cum ſit vna † & eadem
caro cum vxore,capitulo debitum, de bigam.& ſo
17 cius diuinæ, & humanæ † domus, l. 1.ff. de rer. a-
mot.Signor.in conſil.176.num.11.eſt proximior cę
teris,& vxori magis coniūctus,& pro eo in eleemo
ſyna præferendus cæteris,capit.non ſatis,diſtinct.
18 86.& turpe eſſet vxori † habere virum mendican-
tem,vt inquit Abb.in conſi.17.in fin.vol.1.Didac.
qui ita videtur tenere in d.c.16.no.9.verſ.primum
ego,& Cucch.in tracta. de legit.quæſtio.penult. &
ponit Lancel.d.q.6.nu.136.Et aduertēdum, quod
doctrina Baldi in l.vbi adhuc, locum haberet etiā,
quando maritus non eſſet inops, ſed diues, quia
vt aliquando dixi,etiam diues maritus habet ali-
menta de fructibus dotis reſtitutæ vxori,quia reſti
tutio,qua fit ex delicto,vel aliter,non priuat mari-
tum,quia ſicuti fructus dotis cæteris deſeruiunt o-
neribus matrimonij, ita & ipſa alatur ex eis. Et
hoc caſu non obſtabit, quod non ſit alendus quis
ex bonis,quibus fuit priuatus propter delictum,ſe
cundum Bal.in auth.bona damnatorum,colum.1.
C.de bon.damna.quia reſpondetur, quod illa do-
tis reſtitutio nō dicitur vera priuatio reſpectu ma
riti,qui non habebat eorum plenum dominium,vt
notatur in l. doce ancillam, C. de furt.ſed dicitur
19 collatio † in tuto,vt per Doctores in l.ſi conſtante,
ff.ſolu.mattim.& in cap.per veſtras,de donatio.in
ter vir.& vxo. Et ſi dicatur, quod etiam de bonis
20 dotalibus alendus eſt maritus, † vel aliter ex deli
cto factus pauper,vti ex Bar.Angel.& Alexan.in l.
ſi cum dotem,§.ſin autem in ſæuiſſimo,ff.ſolu.mat.
ponit Gigas in tractat. de crimi.læſæ maieſt.lib.3.
tit.de pęn.quas fil.incur.q.21.n.4.reſpondeo quod
illi Doctor.non loquuntur,quando propria culpa,
& facto maritus incidit in paupertatem, ſed ſim-
pliciter dicunt,quod ſi fructus dotis non ſufficiūt,
maritus eſt alendus de bonis extradotalibus, ſeu
eorum fructibus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Maritus damnatus crimine læſæ maieſtatis, vel quod in patriam deliquerit, non eſt alendus ab vxore.*
2 *Patriæ prius naſcimur, quàm parentibus.*
3 *Patriæ bonum præferendum eſt iuri priuato.*
4 *Pater non alit filium reum læſæ maieſtatis.*
5 *Filius non alit patrem, qui ſit hoſtis ciuitatis.*
6 *Pater committens in patriã perdit ius patriæ poteſtatis.*
7 *Vxor non debet affectum mutare propter infortunium mariti.*
8 *Vxor participare debet de infortunio mariti.*
9 *Vxor non tenetur denunciare maritum rebellem.*
10 *Vxor tenetur ſequi maritum etiam bannitum pro læſa maieſtate.*
11 *Vxor receptans maritum bannitum non punitur ſtatuto edito contra receptatores bannitorum.*
12 *Deus quos coniunxit homo non ſeparet.*
13 *Vxor ſtante ſtatuto non poteſt occidere maritum bannitum.*
14 *Bannitus pro læſa maieſtate amittit ciuitatem, & iura ciuilia alijs communia.*
15 *Peccatum in Deum commiſſum grauius eſt, quàm in patriam.*
16 *Timor Dei anteponendus eſt timori hominum.*
17 *Argumentum a læſa maieſtate humana ad diuinam rectè ducitur tanquam a minori ad maius.*
18 *Vxor non tenetur alere maritum hæreticum de dotibus ſeparatis in confiſcatione.*
19 *Pœnitentia poſt conſummatum delictum non prodeſt.*
20 *Hæreticus rediens ad gremium Eccleſiæ recipi debet niſi ſit relapſus, vel falsò accuſauerit.*

QVAESTIO XXVI.

SI maritus crimen læſæ maieſtatis
commiſit, vel patriam offendit, eſt
1 omnino excluſus † a beneficio con
ſequendi alimenta ab vxore, ita
Bal. Nou. in l. ſi conſtante, nu. 50. ff.
ſolu. matrim. vbi fortius dicit hoc
procedere omnibus in caſibus, quibus bannitus
maritus ex forma iuris communis, vel ſtatutorum
poteſt impunè offendi, l. amiſſione, §. qui deficiũt,
ff. de capit. diminut. quia cum paria ſint denegare
alimenta, & occidere, l. necare, ff. de alim. & ciba.
lega. ſi poteſt vxor illum occidere, poterit etiã ſub-
2 trahere alimenta, & quia patriæ prius † naſcimur,
quàm parentibus, l. 1. §. ſi ea, ff. de vẽtre in poſſ. mit-
3 ten. tenetur vxor bonum patriæ præferre iuri † pri
uato, l. veluti, ff. de inſtit. & iu. l. minimè, ff. de reli-
gio. Idem videmus, quod etſi pater maxima obli-
gatione teneatur ad alendum filium, tamen iuſtè
4 ei negat alimenta, ſi committat † crimen læſæ maie
ſtatis. Ang. in §. ſi vero contigerit, in Auct. de inceſt.
nup. Caccialup. in l. frater a fratre, nume. 108. ff. de
cond. indeb. Idem eſt in filio, qui licet patrẽ tenea-
tur alere, ab ea tamen obligatione eximitur, quam
5 do pater efficitur † hoſtis ciuitatis, Alexan. ad Bar.
in l. ſi quis a liberis, §. ſed vtrum, ff. de liber. agno-
ſcen. Tiraquel. de pœn. temper. cau. 20. nu. 21. & ſi-
cuti pater perdit ius patriæ poteſtatis quãdo com
6 mittit in patriam, ſecundum Barto. in l. diuus, ff. de
parricid. ita videtur quod maritus perdat ius ma
ritale.

Sed contrarium voluit Crot. in dicta l. ſi conſtã-
te, numero 166. in ſecunda lectu. quia hodie inſpe-
cto iure canonico matrimonium non diſſoluitur,
niſi morte: ergo licet maritus committat crimen
læſæ maieſtatis, & efficiatur hoſtis publicus, non de
ſinit tamen eſſe maritus, ideo alendus eſt ex ratio-
ne, §. ſi verò contigerit, in Authen. de inceſt. nupt.
Et hanc Baldi Nouelli concluſionem impugnat e-
tiam Gigas de crimine læſæ maieſtatis, libro ter-
tio, titulo de pœnis quas filij, quæſtio. 21. nume. 6.
vſque ad finem, quæ ſententia confirmatur multis
7 rationibus, & primo, quia vxor † propter infortu-
nium mariti non debet mutare affectum, l. 1. C. de
8 repud. imo debet participare de infortunio † ma-
riti, l. ſi cum dotem, §. maritus, ff. ſoluto matrimo-
nio. & licet rebellionis crimen ſit graue, tamen v-
9 xor non tenetur maritum rebellem † denunciare,
vt inquit Afflict. in conſtitutio. regni, libro ſecun-
do, de vxo. foriudic. nume. 4. & tenetur ſequi mari-
10 tum, etiam pro læſæ maieſtatis crimine † bannitũ,
ſecundum Iſern. in capitulo primo, §. primo, ſi quis
hominem, de pace tenen. Gigas dicto libro tertio,
tit. prædicto, quæſtio. decimanona. Et dicit Alberi.
in tracta. ſtatut. par. quarta, quæſtio. ſeptima, quod
11 vxor receptans † virum bannitum tanquam re-
bellem, non punitur pœna ſtatuti impoſita rece-
ptatoribus, ſequuntur Angel. & Arimin. quos ci-
tat, & ſequitur Gigas loco prædicto, quæſtio. 20. &
vinculũ matrimoniale eſt indiſſolubile, quia quos
12 Deus coniunxit, homo † non ſeparet, vt in Gene.
capit. 3. Matth. capit. 19. Marc. capit. 10. & Paul. ad
Corinth. capit. 6. & cum ea obligatio ſit iuris diui-
ni, non videtur quod poſſit tolli, vel minui a iure
poſitiuo. Et non obſtat, quod ſicuti poteſt mari-
tus impunè occidi, ita poſſit alimentis priuari, quia
reſpondeo, quod vxor ſtante tali ſtatuto nõ poſſet
occidere maritum bannitum, nec hoc reperitur iu
13 re cautum, licet aliud † videatur in patre, & filio, l.
minimè, ff. de religio. Nellus in tracta. bannito. in
prima par. 2. tempor. nume. 48. Non etiam obſtat
quod debeat quis patriæ plus quàm viro, vel a-
lij cuicunque, quia cum matrimonium ſit de iure
Diuino, non poteſt vinculum diſſolui per ius ciui-
le. Aduerte etiam quia Bald. Nou. in d. l. ſi con-
ſtante, num. 50. licet primo dicat, quod vxor tene-
tur alimenta mittere viro bannito, tamen dum po
ſtea dicit, quod hoſtis ciuitatis non eſt alẽdus, non
loquitur de marito, ſed de patre, quia reddendo ra
tionem dicit, quod bonum patriæ tenetur præfer-
re iuri patris, quæ ratio non conuenit vxori, ſed fi-
lio. Sed ego habeo deciſionem Iſern. qui in conſti-
tutio. pœna carere, & in conſtitut. patrarenorum,
dicit vxorem nõ debere de fructibus dotium ſub-
uenire marito rebelli, & ſequitur ibi Afflict. in 2.
notab. quæſtione ſecunda, ſequitur Carrer. in tra-
ctat. de hæretic. numero 169. Et hanc ſententiam
ego exiſtimo de iure veriorem, quia ſi patrem
poteſt occidere filius, a quo habet eſſe, multò
magis vxor poterit necare maritum. Et licet ra-
tione cohabitationis filius relinquat patrem, vt
hæreat vxori, tamen vt iam declarauimus, ma-
gis tenetur filius ſubuenire patri, quàm vxori.
Vnde ſicuti filius non alit patrem rebellem, ita
nec vxor maritum, & illa ratio, quod matrimo-
nium ſit de iure Diuino procederet, ſi tractare-
tur de diuortio, vel ſeparatione thori, ſed nos
tractamus de alimentis, quæ iure Diuino non de-
bentur marito, ſed officio Iudicis iure ciuili in-
troducto.

Præterea hoſtis patriæ, vel rebellis, vel damna-
tus de crimine læſæ maieſtatis amittit nedum ciui-

Digitized by Google

14 tatem,ſed etiam omnia iura † ciuilia cæteris com-
munia,vt inquit Batt.in extrauag. qui ſunt rebell.
in verſ.rebellando,nu.12.& 13.Boſſ.in tit.de crimi
ne læſæ maieſt.nu.12.& 13.Menoc.in conſ.101.nu.
3.vbi dicit,quod ſtatim commiſſo crimine amittit
adminiſtrationem bonorum,per l.quiſquis,§.1.C.
ad leg.Iul.maieſt.addo Giga. in tract. de læſa ma-
ieſt.lib.2.tit.de pęnis committen.crim.lęſæ maieſt.
q.23.per totam. Quomodo ergo poterit bannitus
agere contra vxorem ad alimenta? Et quod per-
dent ea quæ ſunt iuris ciuilis,voluit Bar. in l.amiſ-
ſione,§.qui deficiunt,ff.de capit.diminut.vbi dicit,
ſuppoſitos Imperiali banno perdere ius ciuile,ſe-
quitur Aſcan.Clem.in tract.de patr. poteſta.c.vlt.
nu.27.Quæ dicta ſunt de marito rebelle,multo ma
gis locum habent in marito hęretico,quia grauius
15 peccatur in † DEVM,quàm in patriam,Ioan.Mo-
nac.in cap.ſtatutum,in princ.de hæret. in ſexto, &
16 timor Domini anteponendus † eſt timori homi-
num,Ioan. Monach.in c.inquiſitionis, in prioc.de
hæret. in ſexto. Et probatur dicto Euangelij, ibi:
NOLITE TIMERE EOS, QVI CORPVS OC
CIDERE POSSVNT, &c. & licet arguere a læ-
ſa maieſtate hominis,ad læſionem Diuinæ maieſta
17 tis,tanquam de minori † ad maius, glo.in l.mutū,
ff.de acqu.hæred.in l.Manichæos,in ver.deber, C.
de hæret.latè Gigas in d.tracta.lib.3. de plurib.&
verſic.quæſtio,quæſtio.15.num.8.& ſeq.Si ergo pro
læſa hominis maieſtate denegantur licitè alimen
ta,vtique licebit ea negare marito,qui in Deum cō
miſit.Et in terminis, quod maritus hæreticus non
18 † ſit alendus etiam de dotibus, quas vxor ſepara-
uit a bonis confiſcatis,voluerunt Iſern.& Afflict.in
d.conſtitu.pęna carete,& d.conſtitutio pattareno-
rum,quos citat & ſequitur Carrer. in d.tractat.de
hæret.ou.169.Imo in hæretico ſubeſt ratio, quæ nō
poreſt conſiderari in rebelle:nam rebellis ſi pœni-
tentia ducatur,non reſtituitur in patriam, quia pę
19 oitentia nihil † prodeſt poſt conſummatum deli-
ctum,ſecundum communem opinionem,de qua at
teſtatur Aret.in c.accuſari,nu.50.de accuſat.Clar.
in pract.crimin.q.16.nu.4.tamen io crimine hære-
ſis delinquens,ſi redeat ad gremium Eccleſiæ,reci
20 pitur,niſi ſit relapſus,vel niſi ſalſo de hæreſi † accu
ſauerit,quia cum plectatur rationis pęna, non ta-
men ob pęnitentiam remittitur,Cin.& Ang.in l.ſi.
nu.3.C.de accuſa.Ananch.in c.2.nu.18. de calum-
niaro.Clar.in pract.crim q.60.nu.21. vbi dicit cō-
munem, & quod pœnitens in crimine hæreſis, ve-
niam obtioeat & eximatur a pœois corporalibus
eſt tex.in c.ad abolendam, in princ.ibi, niſi conti-
nuo,de hæretic.& io l.Manichæos,C.eod.Pau.Gril
lan.in trac.de hæret.q.5. per totam, latè Carrer.io
eod.tract.nu.199. modo cū maritus hæreticus poſ
ſit ad gremium redire,& veritatem,quam a diabo
lo ſeductus deſeruit amplecti, iuſtè denegantur ei
alimenta,ne confiſus de eo ſubſidio efficiatur dete
rior,vt diximus ſupra de clerico excommunicato,
cui non eſt prouidendum,licet non habeat aliūde,
quia petendo abſolutionem poteſt conſequi ius
ſuum, quod ſecus eſt in ſuſpenſo,vel depoſito,& fa
cit tex.in cap.ſi.17.quæſtio.4.in fine. Vt igitur hoc
addito ſtimulo pœniteat ſubtrahi poterunt alimē
ta,ex alijs etiam cauſis poſſunt ab vxore negari ali
menta marito, quas retulimus ſupra loquendo de
cauſis,quibus maritus alimenta negat vxori.Cum
enim vir & vxor ſint correlatiui, ſtatutum in vno,
locum habet in alio.

SVMMARIVM.

1 *Socer non alit nurum impudicam & inhoneſtam.*
2 *Pater poteſt filium exhæredare,qui duxit vxorem inho-
neſtam.*
3 *Pater negat filio alimenta ex omnibus cauſis ex quibus
poteſt eum exhæredare.*
4 *Socer eſt loco patris,& nurus loco filiæ.*
5 *Subrogatum ſapit naturā eius,in cuius locū ſubrogatur.*
6 *Ius quod naturaliter debetur,potentius eo eſt,quod acci-
dentaliter competit.*
7 *Ius competens ex propria perſona, fortius eſt, quā quod
ex perſona alterius.*
8 *Fideiuſſor vnius ex pluribus tutorib. cenſetur promiſiſſe
pro eo,quod ille debet ex perſona propria,non vltra.*
9 *Vxor puniri non debet pro delicto mariti,*
10 *Vxoris conditio non ſit deterior mariti.*

QVAESTIO XXVII.

SOCER nurum impudicā & inho-
1 neſtam nō alit his † caſibus, quib.
alere tenetur ſi eſt pudica.ita con-
cludit Crot.in l.ſi conſtante, in ſe-
cunda lectura,nu.16.ff. ſolo.matr.
Mouetur rōne,quia pater poteſt fi
2 lium exhæredare, † qui duxit inhoneſtam vxorem,
ſecundum gl.in cap.de raptoribus,3.quæſtio.1.vbi
hoc notat Archidiac. Bald.in l. pater, C.de ſponſ.
Butr.in capit.accedens, de procurat. Alimenta ex
eiſdem cauſis negari poſſunt, ex quibus filius pōt
3 † exhæredari, ſecundum gloſ.ſingu.in l.ſi quis a li-
beris,§.ſi quis ex his,in verſi.detulerat, ff.de lib.a-
gnoſcen. Et ſi filius priuatur alimentis,multo ma-
gis denegabuntur nurui, cui debentur propter fi-
lium,argumento Auth.multo magis,C.de Sacroſ.
4 Eccl. Confirmatur, quia ſocer eſt loco patris, † &
nurus loco filiæ,Cin.in l.vbi adhuc,quæſt.10. num.
14.& ibi Alber.col.3.in fin.verſi.quærit etiam Cin.
C.de iur.dot. Ideo,ſicuti filiæ inhoneſtæ non tene-
tur pater alimenta præſtare, ita nec etiam nurui:
5 ſubrogatū.n.ſapit naturā eius, † in cuius locū ſub-
rogatur,l.ſi eū,§.qui iniuriarū,ff.ſi quis cautio. Etſi
filiæ impudicæ denegantur alimenta, cum tn̄ ei de
beantur intuitu propriæ perſonæ ob naturalē affe-
ctionem,& ſanguinis coniunctionē,quanto magis
denegabūtur nurui, cui debentur contemplatione
6 alterius: fortius.n. & potentius † eſt ius quod no-
bis naturaliter debetur, quam quod accidentali-
ter,argumento l.qui habet,de tutel.§.pauonum,in
ſtitu.de rer.diuiſ.Silua.in cōſ.35.nu.47.latius Me-
noch.conſ.1.nu.16.& 17.& quod ex propria perſo
7 na cōpetit,quam quod ex perſona † alterius, Rip.
in l.is,cui bonis,num.7.ff.de verbor.oblig. & argu
mento l.3.§.illud,ff.rem popil.ſaluā fo.vbi fideiuſ-
ſor vnius ex pluribus tutoribus,cenſetur promiſiſ-
ſe pro eo,quod tutor debebat ex propria perſona,
non pro eo ad quod erat obligatus ex perſona ſo-
8 cij tutoris, † qui neglexerat adminiſtrare,Alcia.in
l.Gallus,§.& quid ſi tantum,in 2.lectu. nu.29.ff.de
libe.& poſthu.dixi in conſ.150.nu.56.

Addo tamen,quod ratio Croti, in d.l.ſi conſtan
te,nō eſt bona,quia licet filio, qui ducit inhoneſtā
vxorem,denegari poſſint alimenta, non tamen ea
dem ratione erunt deneganda nurui, quæ in hoc
nihil deliquit nubendo, & pœna iniuriæ non e-
9 greditur authorem, & † vxor puniri non debet
pro delicto mariti, l.ob mulierem, C.ne vxor pro
marito,

marito, etiam ſi agatur de læſa maieſtate, l. quiſ-
quis, §. ſanè, C. ad leg. Iul. maieſt. & conditio vxo-
10 ris non fit † deterior ex delicto mariti, l. prima, C.
de vi public. l. 1. C. de priuil. fiſci.

Non omitto, quod non eſt vndique tuta ea opinio, quæ habet, quod alimenta denegentur filio, qui indignam duxit vxorem, vt diſſerui in tit. quibus debeantur alimenta. Proinde crederem ſocerum teneri ad alendum nurum, quam inhoneſtam duxerat filius, quia poſtquam eſt nurus, tenet locum filiæ, & incipiunt deberi alimenta ex perſona propria rõne ſanguinis & affectionis. Et quamuis non teneatur eo caſu filium alere, qui ſe inſcio illam accepit in vxorem, non tamen liberatur ab onere alendi nurum, nã nurus nihil peccauit, quæ non tenebatur ante nuptias requirere conſenſum ſoceri, ſicuti ex reuerentia tenebatur filius, & cum in nuru ceſſet ratio iniuriæ & contemptus, quæ verſatur in filio, debet in ea ceſſare pœna.

Procederet autem opinio Croti, quando nurus inhoneſtè viueret poſt matrimonium contractum, quia eo caſu, ſicuti non eſt alenda a marito, ita nec a ſocero. Et huic declarationi cõueniunt rationes, quas ſupra allegaui de patre erga filiam.

SVMMARIVM.

1 *Libertus alit patronum, qui habet de proprio.*
2 *Eccleſia alit patronum, qui non habet alimenta ſecundum ſuam condecentiam.*
3 *Poſſe non dicimur, quæ ſalua honeſtate non poſſumus.*
4 *Libertus pauper non tenetur ſubuenire patrono.*
5 *Libertus deducit primum alimenta per ſe, deinde alit patronum de eo quod ſupereſt.*
6 *Nemo tenetur proprium ſibi victum arctare, vt alij prouideat.*
7 *Libertus non tenetur ſalutem patroni præſerre propriæ.*
8 *Libertas alit filios patroni pauperes.*
9 *Libertus non tenetur præciſè alere patronum, ſed cauſatiuè, ne recidat in ſeruitutem.*
10 *Libertus non alit patronum, qui vendidit operas quas manumittendo ſibi reſeruauerat.*
11 *Libertus alit patronum, qui operas reſeruatas non vendidit, ſed illas exegit.*
12 *Patronus ingratus erga libertum, perdit ius ſuccedendi in eius bonis.*
13 *Filius ingratus priuatur ſucceſſione.*
14 *Filius ingratus priuatur alimentis.*

QVAESTIO XXVIII.

ALENDVM eſſe patronũ a liberto, volunt oẽs, & diximus ſupra, id tñ nõ
indiſtinctè ꝓcedit, nã ſi patronus
habeat de bonis, vnde poſſit debi-
1 ta † alimenta conſequi, nõ erit mo-
leſtandus libertus, vt eſt text. in l. ſi
quis a liberis, §. ſed etſi alimenta, ff. de lib. agnoſc. vel alen. Quandocunque. n. mandat lex præſtari alimenta, intelligitur, ſi ille non habeat aliunde, l. ſi quis a liberis, §. 1. ff. de libe. agno. & in liberto hoc vult Afflict. in tit. quæ ſint regal. in titu. extraordinaria, nu. 4. Rol. in conſ. 5. nu. 26. vol. 3. Lancel. Gallia. in conſuetu. Alex in verſ. ſolidos, q. 1. nu. 33. Sola eſt difficultas in cognoſcendo, quando patronus dicatur habere vnde poſſit ſe alere: aliqui enim volunt, quod requiratur extrema neceſſitas: alij verò dicunt ſufficere, quòd deſint ſibi alimen-
ta condecentia, inſpecta patroni qualitate & condecentia. Verior tamen mihi videtur opinio, ꝙ ſi deficiunt patrono ea, quæ inſpecta ſui dignitate & qualitate ſunt neceſſaria, cogatur libertus alimenta miniſtrare, quam partem loquendo in patrono
2 eccleſiæ probauit † Pau. de Citadin. in tract. de iure patro. in 4. artic. nu. 158. vbi multa adducit ſimilia reprobando, gl. ibi allegatam, quia non dicitur
3 quis poſſe facere, quod honeſtate † ſalua nõ poteſt
facere, l. nepos Proculo, in fi. ff. de verb. ſignif.

4 Pari modo, ſi libertus ſit pauper & egenus, non tenetur patrono ſubuenire, l. ſi quis a liberis, §. penult. ff. de libe. agnoſc. vbi dicitur, tamdiu præſtanda eſſe; quamdiu ſuperſunt liberto, & deſunt patrono. Duo enim copulatiuè requiruntur: primum, ꝙ patronus egeat: ſecundum, quod libertus diues ſit: deducit enim in primis libertus, quod ſibi eſt neceſſarium pro alimentis, deinde, ſi ſupereſt ali-
5 quid, tenetur illud dare † patrono egenti, vt inquit glo. in cap. quicũque, 16. q. 7. ſequitur Abb. in c. nobis, nu. 9. de iur. patro. Salic. in l. dolo, num. 2. C. de liber. cau. vbi dicit, ꝙ ſi redditus non ſufficiunt ſibi, & patrono iuſtè denegant alimenta, & non dicitur ingratus, allegat l. alimenta, in princ. ff. de liber. agnoſc. Pau. de Citad. in d. art. 4. nu. 158. Natt. in conſ. 380. nu. 6. vbi, ꝙ libertus egens non tenetur patrono pariter egenti, præſtare alimenta: tenetur. n. quilibet ſibi primum ſubuenire, argumento l. præſes, C. de ſeruit. & aq. & non debet quis ſibi ar-
6 ctare † victum, vt alij prouideat, ſecundum Bald. in l. 1. §. officio, ff. de tutel. & ratio. Natta in conſi. 387. nu. 8. eſt text. in d. l. ſi quis a liberis, in fi. ff. de liber. agnoſ. & libertus non tenetur ſalutem patroni præ-
7 ferre † propriæ, vt eſt tex. in l. hæ demum, ff. de oper. liber. Padil. in l. præſes, nu. 7. C. de ſeru. & aq. & quæ dicuntur de patrono, locum habent ẽt in eius filijs,
8 quia hi quoque alendi ſunt, † d. l. ſi quis a liberis, §. ſolent, ff. de liber. agnoſc. Pau. de Citadin. in tract. de iure patro. par. 6. in 4. art. nu. 157. in fin.

Tertio eſt aduertendum, quod libertus, etiam diues, non cogitur præciſè ſubuenire patrono, ſed
9 cauſatiuè, † ſi nolit redire in priſtinam ſeruitutem, vt eſt tex. in d. l. alimenta, in princ. ff. de lib. agnoſc. vbi ita Bar. intelligit, proinde etiã erit in electione liberti redire in ſeruitutem, vel præſtare alimenta.

Quartus eſt caſus, qñ dñs manumittendo reſeruat ſibi, vel imponat certas operas, quas deinde
10 vẽdit alij: tunc. n. patronus perdit omne † ius, nec põt inde alimenta petere, eſt text. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis a liberto, ff. de lib. agn. & in l. ſi quam, C. de oper. libert. gl. in l. libertus qui operarũ, ff. de oper. liber. declarat optimè Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. idem Iudex, num. 33. id tñ non procedit quando patronus non vendidit operas impoſitas, ſed illas exegit, quia tunc licèt alia iura perdat, nõ
11 tamen ſibi † denegantur alimenta, d. l. libertus, qui operarum, vbi glo. declarat, & Cordubenſ. in loco prædicto.

Quintus eſt caſus, qñ patronus fuit erga libertũ
12 ingratus, nam nõ eſt alendus; perdit. n. ius † ſuccedendi in bonis liberti, l. cum patronum, ff. de iure patro. & ius alimentorum, vt plurimum regulatur ſecundum ius ſucceſſionis, vt ſæpè diximus. Hinc
13 videmus, quod ſicuti filius † ingratus priuatur ſucceſſione, §. aliud quoque capitulum, in Authen.
14 vt cum de appellatione cognoſc. ita priuatur † alimentis, d. l. ſi quis a liberis, §. idem Iudex, vbi glo. ff. de liber. agnoſcen. & dixi ſuo loco.

S V M M A R I V M.

1 *Charitas perfecta plus amat ſe in vngues pedis, quàm alium in capite.*
2 *Seruus non tenetur ſalutem domini præferre propriæ inſpecto iure canonico.*
3 *Seruus inſpecto ciuili iure præfert propriæ ſaluti ſalutem domini.*
4 *Dominus habet poteſtatem vitæ, & necis in ſeruum.*
5 *Dominus non poteſt ſupra modum ſæuire in ſeruum.*
6 *Seruus acquirit domino.*
7 *Seruus non obligatur, nec obligat ſibi alium.*
8 *Seruus habetur pro mortuo.*
9 *Amorem ſui ipſius natura quemlibet docuit.*
10 *Seruus non caret naturalibus paſſionibus.*
11 *Ius canonicum ſeruari debet vtroque in foro, quando agitur de peccato.*
12 *Ius canonicum, quando etiam de ſolo veniali peccato agitur, ſeruandum eſt vtroque in foro.*
13 *Matrimoniales cauſæ ſunt ſecundũ Canones decidendæ.*
14 *Ius ciuile in terris Imperij, & ius Canonicũ in terris Eccleſiæ ſeruandum eſt in materia indifferenti.*
15 *Ius Canonicum ſeruatur in terris Eccleſiæ etiam infeudatis.*

QVAESTIO XXIX.

IN ſeruo videtur idẽ quod in liberto, ne ſcilicet teneatur alere dominum quando non habet pro ſeipſo, quia prima charitas incipit a ſeipſo, d.l. præſes, C. de ſeruit. & nemo debet arctare ſibi victum, vt alij ſubueniat, Bal. in l. 1. §. officio, in fi. ff. de tutel. & ratio diſtrah. & Alpibus ille perit, qui ſe plus diligit vllum, Bald. in conſ. 199. col. 1. vol. 1. & perfecta
1 † charitas plus amat ſe in vngue pedis, quàm aduerſarium in vertice capitis, vt inquit Bal. in conſi. 312. col. 1. poſt med. vol. 4. ſequitur Crau. in conſ. 6. nume. 25. & ideo iure canonico ſeruus non tenetur
2 ſalutem domini præferre † ſaluti propriæ, ita Baptiſta de Sancto Blaſio, in tracta. contradictio. in contrad. 55. ſed inſpecto iure ciuili aliud eſt, quia
3 ſeruus tenetur ſalutẽ † domini præferre ſaluti propriæ, vt eſt tex. expreſſus in l. 1. §. eodem tecto, ff. ad Syllan. vbi glo. in verſ. ſaluti, Padil. in l. præſes, nu. 7. C. de ſeruit. & aq. Baptiſt. de S. Blaſ. loco prædicto, ſequitur Bonacoſ. in tract. de ſeru. & famul. q. 55. Rol. conſi. 5. nu. 41. vol. 3. Et ratio eſt, quia ſalus
4 ſerui non eſt in manu ſua, ſed domini, qui † in eum habet vitæ necisque poteſtatem, vt dicitur in §. primo, Inſtit. de his, qui ſunt ſui vel alie. iur. hanc rationem probat glo. in d. verſ. ſaluti, & Bonaſ. loco
5 prædicto, ſed ea nõ eſt bona, q̃a nõ licet nunc † domino ſupra modum ſæuire in ſeruũ, vt Inſti. de his, qui ſunt ſui, vel alie. iur. §. ſed hoc tpe. Verior autẽ rõ eſt, quia ſeruus nihil habet, ꝙ ſuũ ſit, ſed omnia
6 acquiruntur † domino, §. in poteſtate, Inſti. eodem tit. Ideo ſi aliquid ſit penes ſeruum, poteſt dñs id capere, vt ſeipſum alat, licèt inde ſeruus fame periturus ſit, quia dñs illud capit tanquã propriũ, non tanquam ſit ſerui: proinde non vr̃ rectè quæri, an ſeruus teneatur alere dominũ: cum dñs in ſerui caput poteſtatẽ habeat, & ſeruus ſemper egenus ſit,
7 imò in eius perſona † nulla cadat obligatio actiua, vel paſſiua, l. in perſonam, ff. de reg. iur. l. ſerui, ff. de act. & obliga. l. nec ſeruus, ff. de pecul. & ſeruus
8 † hr̃ pro mortuo, l. intercidit, in fi. ff. de condit. & demonſtr. l. cũ hic ſtatus, §. ſi donator, l. res vxoris, C. de dona. inter vir. & vxo. l. ex facto, §. ſi quis rogatus, ff. ad Treb. l. 1. §. filius, qui mortis, ff. ad Tertul. l. ſeruitutẽ, ff. de reg. iur. neceſſe ergo eſt quærere, an de facto liceat ſeruo habenti pro ſuo vſu tantùmodo denegare victum domino non habenti aliunde. Et ego crederem excuſandũ ſeruum, qui, vt ſe alat,
9 domino negat alimenta: natura † enim ipſa amorẽ ſui ipſius cuique in ipſa productione addit, ſecũdum quem quiſque ſe haberet cæteris omnibus cariorem. Et cum id cõe ſit omnibus hominibus, locũ habet quoq; in ſeruo, qui etſi in aliena ſit poteſtate,
10 non tñ caret † naturalibus paſſionibus, cum homo ſit, & in quantum homo, ac quantum ad naturalia iura, nihil differat a cæteris hominibus, & ſecundũ hoc ſeruaretur in vtroq; foro ius canonicum. Verũ, ſi quæratur, ꝙ ius ſit ſeruandum, omiſſis ſuperfluis, dico ius vnũquodque ſeruandũ eſſe in ſuo foro: nã
11 ſi iuri Canonico † ſtandũ ſit in vtroq; foro, vbi agitur de materia peccati, vt not. in reg. poſſeſſor, de reg. iu. in 6. Ale. in cõſ. 38. nu. 31. vol. 3. Feli. in ca. in cauſis, nu. 1. de re iud. Soc. in conſ. 77. nu. 11. vol. 1. & cõem dicit idem Soc. in l. rem quæ nobis, col. 3. ff. de acq. poſſ. Bermõd. in trac. de publi. cõcubin. col. 112. id quod procedit, etiam ſi agatur de ſolo veniali
12 † peccato, ſecundum Butr. Imo. & Abb. c. fi. de præſcrip. Ripa in c. ſæpè, nu. 6. de reſtit. ſpolia. Alcia. in c. nouit, nu. 19. de iudic. in ca. cũ contingat, nu. 5. de
13 iureiur. ideoque in cauſis matrimonialib. † Canones ſint ſeruandi, not. in c. penul. & fi. de ſecun. nup. Roſe. in tract. legi. in tit. de matrimo. puta. nu. 3. in fi. Dec. in l. nuptias, num. 7. ff. de reg. iur. Rol. latè in conſ. 93. nu. 14. vol. 3. Tamen, qñ materia eſt indiffe
14 rens † lex ſeruatur in foro ciuili, & can. in foro eccleſiaſt. ẽt inter laicos, ſecundũ gl. 1. in d. reg. poſſeſ. de reg. iur. in 6. vbi Io. And. in mercurial. c. 2. vbi gl. de reg. iur. in 6. no. in c. 1. de oper. noui nun. But. ibi. Bar. in l. priuilegia, C. de ſacroſ. eccl. Abb. in c. Clerici, in prin. nu. 2. de iud. Ale. in conſ. 177. nu. 2. vol. 2. Abb. & Dec. in c. ſi duob. n. 6. de appella. Fel. in ca. quæ eccleſiarum, nu. 15. de conſt. Aret. in c. decernimus, col. 48. de iudic. Franch. in proœ. rub. de teſta. in 6. late Neuiz. in Sylua nup. li. 5. nu. 69. poſt med. & doctrinã Bart. in d. l. priuilegia, dicit cõiter approbatã deciſ. Pede. 151. nu. 6. & magis cõem dicit Bero. in d. ca. ſi duobus, nu. 18 Et hoc procedit ẽt in
15 terris Eccleſiæ, quæ tñ ſecus † infeudatæ, ſecundum Corn. in cõſ. 161. in fi. vol. 4. quẽ ſequitur Menoc. in conſ. 93. nu. 31. Sed præter eum multi alij tenent, ꝙ ſiue locus ſit mediatẽ, ſiue immediatè ſuppoſitus Eccleſiæ, ſemper in foro Eccleſiæ ſeruandum eſt ius canonicum, etiam inter laicos, vt probat Contard. in l. vnica, in 3. limit. nu. 10. & ſeq. C. ſi de momen. poſſeſſ. Propterea in foro ciuili cogetur ſeruus alere dominum, etiamſi nihil ſibi ſuperſit pro ſuo vſu, in foro verò canonico non erit cogendus. Vide, quæ dicam infra in ſeruo, & damnato ad metallum, in titu. de priuileg. alimentorum.

S V M M A R I V M.

1 *Subditus tenetur ad defenſionem domini, & patriæ.*
2 *Subditus tenetur ſubuenire domino pro cuſtodia Caſtrorum.*
3 *Prouidere quiſque ſibi magis tenetur, quàm alij.*
4 *Sanguinem elicit, qui nimis emungit.*
5 *Subditi egeni non tenentur domino ſubuenire in ſuis neceſſitatibus.*

Subditus

6 *Subditus non tenetur iuuare dominum contra ſeipſum.*
7 *Nemo carnem ſuam odio habere debet.*
8 *Subditus nõ tenetur iuuare dominum contra certas perſonas, de quibus ibi.*
9 *Promittens accommodare turrim contra omnem perſonam, non tenetur contra ſeipſum.*
10 *Dominus non poteſt imponere ſubditis collectam, niſi vrgeat neceſsitas.*
11 *Subditi quod victualia domino egenti gratis miniſtrent, conſuetudine induci poteſt.*
12 *Dominus antequam collectam imponat ſubditis, excutere debet propriam crumenam.*
13 *Subditi grauari poſſunt a domino, quando commune bonum id exigit.*
14 *Subditi etiam tempore belli grauari non poſſunt a domino diuite.*

QVAESTIO XXX.

MAGNA eſt obligatio ſubditi erga
dominum, & inter alia munera,
quæ ſubditus præſtat, illud eſt præ-
1 cipuum, quod obligatur † pro tute
la patriæ, & domini, cap. omni ti-
more, & ca. ſi nulla, 23.q.8. Abb. in
c. ſicut, in fi. de iureiur. & tenetur ſubuenire domi-
2 no pro cuſtodia † caſtrorum & locorum, ſecundum
D. Thomam in epiſt. ad Duciſſam Brabantiæ, Ar-
chid. in cap. quia cognouimus, in verſic. exactores,
10. quæſt. 3. Luc. de Pen. in l. 1. C. de ſuperindic. lib.
10. Et diximus ſupra, quòd ſubditi tenentur alere
dominum, tamen illud non procedit, quando ſub-
ditus eget: tunc ſi enim non ſupereſt, non tenetur
domino miniſtrare alimenta: quia ordinata cha-
ritas incipit a ſeipſo, l. præſes, C. de ſeru. & aq. &
3 magis tenetur quis prouidere † ſibi quàm alij, vt
inquit Bald. in l. 1. numero 4. C. de inoffic. dotibus,
per l. Iulianus, ff. ſi quis omiſſa cau. teſtamen. qui
4 enim nimis emungit, elicit † ſanguinem, cap. deni-
que, diſt. 4. cap. niſi cum pridem, §. per malitiam, de
5 renunc. Et per iura prædicta. † hoc voluit Natta in
conſilio 380. numero 6. dicens, quod ſubditi egeni
non tenentur ſubuenire domino in ſuis neceſſitati-
bus, pro quo facit, quia ſubditus non tenetur iuua
6 re dominum † contra ſeipſum, vt not. in cap. peti-
7 tio, de iureiur. & nemo † carnem ſuam odio ha-
buit, cap. neminem, alias eſt cap. non æſtimemus,
13. q. 2. Spec. in titu. de feud. §. quoniam, ſuper ho-
magio, q. 17. nume. 33. vbi fortius dicit, quod non
8 tenetur eſſe contra certas perſonas, † de quib. in l.
parentes, C. de teſtib. & in l. lex, ff. de ſtatu hom. Al-
legat text. in cap. item in criminali, 4. q. 3. ſubdens,
quod præceptum domini tanquam contra bonos
mores non valeret, Iac. in tract. de homag. num. 30.
vbi allegat gloſ. in l. 2. ff. in ius vocan. vt eant, & eſt
generale, quòd diſpoſitio non intelligitur in præ-
iudicium diſponentis, ideo inquit Bald. in l. frater
a fratre, colum. 2. ff. de cond. indeb. quod promit-
9 tens accommodare turrim † contra omnem perſo
nam, non tenetur contra ſeipſum, Imo. in Clem. 1.
de iureiur. Alex. in l. Paulus, §. fi. ff. de pignor.

Secundus caſus eſt, quando dominus habet aliũ
de, tunc enim ſubditi non poſſunt grauari, quòd
enim dicimus, dominum poſſe collectare ſubdi-
10 tum, intelligitur ſi ſit in neceſſitate † conſtitutus,
alias non, Alber. in l. venditor, §. ſi conſtat, ff. com-
mu. præd. Bald. in l. ſicut, C. de ſeru. & aq. Pro quo-
rum dicto, Afflict. in conſtitutio. quamplurimum,
numero 28. dicit, valere conſuetudinem, quod ſub-
11 diti miniſtrent domino victualia, † & alia, quæ
ſunt ad alimenta neceſſaria gratis, ſi tamen Prin-
ceps, vel dominus nõ habet de proprio, vel ſit in ne
ceſſitate conſtitutus. Et poſt Gul. & Cin. inquit Bal.
in l. neminem, C. de ſacroſ. eccle. quod antequàm
12 Princeps imponat ſubditis collectam, debet † præ
munire ſeipſum ſuis expenſis, & excutere propriã
crumenam. Et ibi dicit Caſtr. quod ad hunc finem
ſubditi ſoluunt domino tributa & alia onera, vt ſu
ſtineant impenſas neceſſarias. Et dicit Iſer. in cap.
1. in verſ. extraordinaria, tit. quæ ſint regalia, quod
tunc ſubditi grauari poſſunt, quando impenſa con
13 cernit † commune bonum, & Princeps non habet
de proprio, & Afflict. ibi, numero 3. inquit, duo
requiri: primum, quòd ſit reipublicæ vtilis cau-
ſa, propter quam collecta imponitur: ſecundum
quod dominus non habeat de ſuo: ſi enim Prin-
ceps habet multa, ſed impendit in veſtibus & alijs
ſuperfluitatibus, qua fronte grauabit ſubditos, vt
inquit ibi Iſern. qui ſubdit, quod tunc perinde eſt
ac ſi haberet id, quod expendit, Afflict. ibi, nume-
ro quarto, declarans, quomodo cognoſcatur, quòd
Princeps habeat de ſuo, latè comprobat Natta in
conſilio 380. per tot. Et dicit Abb. in d. cap. ſicut, in
in fin. de iureiur. quod etiam impendente belli ti-
14 more ſubditi † non poſſunt grauari, quando domi
nus poteſt per ſeipſum prouidere, quia ſubditi ea
de cauſa dominum honorant, ſoluendo redditus
& vectigalia, vt eos protegat belli tempore, ſe-
quitur Natta in conſilio 557. numero ſexto, latè
agit, hanc ipſam probans concl. Roland. in conſi-
lio quinto, numero vigeſimoſecundo, & ſeq. vol. 3.
quod ſi hæc procedunt in domino, qui ſi Princeps,
multo magis locum vendicabunt in domino in-
feriore.

SVMMARIVM.

1 *Vaſallus non tenetur ſalutem domini præferre propriæ.*
2 *Vaſallus non tenetur iuuare dominum contra ſeipſum.*
3 *Vaſalli tenentur ſubuenire domino ſalua eorum vita.*
4 *Seruus domini vitam præponere debet propriæ.*
5 *Vaſallus dicitur miles.*
6 *Miles gaudet beneficio ne conueniatur vltra quam facere poteſt.*
7 *Vaſallus non conuenitur a domino vltra quam facere poſſit.*
8 *Vaſallus non eſt cogendus ſubuenire domino diuiti.*
9 *Vaſallus alit dominum de redditibus feudi, non autem aliorum bonorum.*
10 *Collectam ſoluit quiſque pro modo prædiorum quę poſſidet.*
11 *Onus ratione rei iniunctum, regulatur ſecundum ipſam rem.*
12 *Cauſa reſtringit quamlibet diſpoſitionem.*
13 *Beneficiatus tenetur in eccleſiæ refectionem impendere quartam partem redditeum annorum præcedentium.*
14 *Vaſallus non dicitur ſubditus ratione feudi.*
15 *Dominus nullam habet iuriſdictionem in vaſallum, niſi ratione feudi.*
16 *Vaſallus non committit crimen læſæ maieſtatis.*
17 *Vaſallus grauari non poteſt pro bonis quę poſſidet extra ditionem domini.*
18 *Collectari nemo poteſt pro bonis alibi ſitis, quando in eo loco ſuſtinet onera.*

QVAE-

QVAESTIO XXXI.

QVAMVIS maxima ſit controuer-
ſia ioter Doctores, an vaſallus te-
neatur indigeotem dominum alc
re, diximos tamen ſuo loco com-
munem,& veriorem eſſe opinioné,
quod teneatur, ſed ea procedit,
quando vaſallus eſt diues, dominus autem eſt e-
genns,at ſi vaſallus uon habeat pro alimentis pro
prijs, nou tenetur domino ſubnenire, argumento
d.l.præſes, quam in hac operis parte cogimur ſæ-
1 piſſimè allegare,quia non teuetur vaſallus † domi
ni ſalutem præponere propriæ,vt inqnit glo.in c.1.
§.ſi a morte,de alien.feu.pater.vbi Afflict.nume.5.
idem probatur in l.1.§.fin.de lege Corradi,vbi va-
2 ſallus non tenetur iuuare † dominum contra ſeip-
ſum,Afflict.in cap.1.§.præterea,quæ ſit prima cau.
benef.amitten.& eſt glo.in cap. domino guerram,
§.fin.in gl.in ver.coutra omues,tit.hic finis lex,de-
inde incip.conſuetu.ibi not.Afflict.num.21.& eam
dicit eſſe commuuiter approbatam Aluar. num.4.
Marſil.in l.1.§.ſi ſeruus,num.1.ff.de quæſtio. Alcia.
in tract.præſumpt.reg.1.præſumpt.52. ou.2. alios
citat Rolan.d.couſi.5.uum.21. & ſeq.vol.3. Padil.
iu Auth.res quæ,nume.9. C.commu.delegat.vaſal
3 li enim tenentur domiuo ſubuenire † ſalua eorum
vita & perſona,vt probat tex.io capit.1.quib.mod.
feud.amitta. & uon ſunt ſicuti ſerui, qui tenentur
4 vitam † dominorum præponere vitæ propriæ, vt
inquit gloſ.ibi, quam Afflict.nume.46.dicit eſſe ſi-
gnandam & uotandam, & allegat ſimilem in c.1.
§.a morte,de aliena.feudi pater. Et confirmatur
5 hæc opinio,quia cum vaſallus † ſit miles,cap.1.quo
tempore miles, gaudet beneficio, oe conneniatur
6 vltra,quàm facere poſſit,quo gaudet † miles, l.mi-
les,vbi Iaſ.in principio,ff.de re iudic. Dec.in capi.
7 epiſcopus,in princ. de præbend. & ita † tenet Do-
minus Ioan. Baptiſta Surdus in cap.1.num.50. an
agna.vel filius,ergo ſi non habeat pro ſe,non tene-
tur domino ſubuenire.

Secundo,concluſio prædicta limitatur, quando
Dominns eſſet diues, & haberet proprios reddi-
tus, ex quibus poſſet ſibi neceſſaria miniſtrare,
tunc enim non debet vaſallos moleſtare,pro ea,
8 quæ ponit † Roland.in conſi.5.num.22. & ſeq.vol.
3. Natta d.conſil.380. cum alijs, quos allegaui in
proximè præcedenti quæſtio.Et vidimus idem eſſe
in patre,& filio liberto erga patronum, & in omni
bus alijs perſonis,& eſſe generale, vt alimenta offi
cio iudicis debita non petantur ab eo,qui habet a-
liunde.

An autem teneatur vaſallus, quando feudum
conceſſum eſt pro certo ſeruitio,dixi in tit. quibus
debean.alimen.in quæſt.an vaſallus alat Dominũ.
Et ibi dixi qnoque,an tunc alere teneatur,quando
feudum eſt conceſſum propter merita.

Poſtremò videndum eſt, an teneatur vaſallus
alere Dominum de redditibus feudi, an verò com
pelli poſſit etiam pro alijs bonis. Et Bald.in l.1.§.
ſed ſcimus, C. de latina lib. tollen. dicit, quòd de
9 redditibus † feudi, non autem de fructibus aliorũ
bonorum non ſeudalium alimenta præſtat Do-
mino,ſequitur Iacob.in tracta.de homag.nnm.29.
Et hoc videtur voluiſſe Spec.in tit.qui fil.ſint legit.
§.fin. nume.11. dum inquit,tunc vaſallum teneri,
quando in feudum habeat magnam aliquam poſ-
ſeſſionem, quòd nihil aliud videtur dicere, quàm
quod teneatur,quando fructus feudi ſufficiunt. I-
dem dicit Aluar.in capitu.licet, colum.4. ſi de feu.
fuer.controuer. vbi ponit exemplum quando feu-
dum eſſet maximum,vel dominns omnia bona cõ-
ceſſiſſet in feudum, ſequitur ibi Affli. Curtius inu.
de feu.par.4.princip.poſt quartam dubit.ver.ideo
faciunt prædicta, Clar.de feud. quæſt.23. dum di-
cit teneri eo caſu vaſallum, quando ex re feudali
abundat diuitijs,Rolan.in conſi.5.num.16.volum.
3.& ante eos Butr.io capit.nobis, num.23.de iure
patron.& facit ratio,quia onus proportionari de-
bet emolumento,arg.l.ſecundum naturam,ff.de re
gu.iur.quod etiam videmus ſeruari in collectis,vt
10 pro modo prædiorum,quæ quiſque † poſſidet,one-
ra agnoſcat,l.forma, de cenſibus,& onus quod im
11 ponitur ratione † rei regulatur ſecundum rem ip-
ſam,vt probaui in conſil.150.nume.38. quia quæli
bet diſpoſitio reſtringitur ſecũdum ſuam cauſam,
12 † Bartol.in l.Scio,vbi etiam Alber. de annu.legat.
deciſ.Pedem.98.num.10.dixi latè in conſi.150.nu.
58.& ſeqq.

Verum in contrarium facit,quia obligatio, qua
vaſallus tenetur alere Dominum, conſiſtit in an-
tidorali obligatione,quæ non oritur proportiona-
biliter. Præterea licèt inſpecta vnius anni reddi-
tu rei conceſſæ in feudum videatur quid minimũ,
tamen ſi multorum annorum fructus conſideren-
tur, quibus vaſallus nullum onus ſuſtinuit, non vi
detur eximendus ob tenuitatem rei, vti dicimus
13 de beneficiato, † qui ſi longo tempore eccleſia nõ
indiguit refectione, cogitur eueniente neceſſitate
impendere quartam partem redituom præcedeo-
tium annorum,Bero.in conſi.3.vol.1. dixi in couſi.
62.in fin. nec vaſallus videtur hoc modo granari,
quia gauiſus eſt interim fructibus feudi ſine onere,
& percepit fructuum prædictorum interuſurium
medij temporis.

Exiſtimo tamen veriorem primam ſententiam,
quia vaſallus non dicitur ſubditus, miſeratione
14 † feudi,non autem aliarum rerum, Specul.in titu.
de feud.§.quoniam ſuper homagio,num.33.ver.de
cimo quæritur,Socin.in conſi.27. num. 2. volum.3.
vbi,quod vaſallus ſupponit perſonam ſuam ratio-
ne feudi, non autem ratione aliorum bonorum.
Et dicunt Inno.Ioan.Andr.& alij in cap.cæterum,
15 de iudic. quòd † Dominus nullam habet iuriſdi-
ctionem in vaſallum, niſi ratione feudi, vbi latè
Dec.in num.10.& text.in cap.1.§. illud tamen non
lateat,vbi gloſſ.in ver.iuſtitiam,titu.quæ ſit prima
cauſa benef.amitten.ſequitur Bald.ibi,in §.porrò,
colum.1.Afflict.in c.1.in prin.qualit. vaſal.io.deb.
fidel.Alcia.in conſi.451.nume.3.Boſſius,in titu.de
crim.læſæ maieſt.lib.1.quæſt.68.nume.4.Rolan.in
conſi.1.num.28.& ſeq.vol.1.vbi inferunt,quòd va-
16 ſallus non poteſt crimen † læſæ maieſtatis commit
tere. Cum ergo non ſit ſubditus,non poteſt graua-
ri pro bonis,quæ non habet ſub ipſius Domini po-
17 teſtate, † & ditione,gloſ.in l.vnica, in verſic. poſſi-
dere,vbi Bar.colum.4.verſic.item quæro,C.de mu-
lier.& in quo loco,gloſ. Guliel.Cun.& Bar.in l.ne-
minem,C.de ſacroſ.eccleſ. Alex.in conſil.78.num.
10.volum.6.Socin.in conſil.302.colum.2.volum.2.
Socin.iun.in conſi.38.nume.15. volum.1.præcipuè
18 quando pro eis ſuſtinet onera † in loco rei ſitæ,
quidquid teneant aliqui loquentes, quando quis
collectatur in loco originis: quo caſu aliud eſt,ſe-
cundum glo.Iac.de Are.Bar.& alios in aſſumptio.
§.filius,ff.ad munici.And.de Barulo,& Bar.in l.fin.

C.de

C.de mun.& origin.lib. 10.communem dicit Ioan. de Amic. in conſi. 22. nume. 8. alios citat Feſtaſ. de collect.par. 2.c. 3.nu. 19. hãc partem in noſtris terminis veriorem dicit Egid.de Thomat. in tract. de collect.in §.ſanè ſi negotium agitur, nume. 21.folio mihi 472. ita ergo vaſallo onus Iudici non poterit pro bonis, quæ recognoſcit a domino.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia non alit patronum, quando deductis alimentis curati, & familiæ nihil supereſt.*
2 *Patronus egenus alendus eſt ab eccleſia deductis primũ alimentis rectoris, & impenſis reparationum.*
3 *Eccleſia dicitur pauper, quando non habet integra alimẽta pro his omnibus, qui eccleſiæ ſeruiunt.*
4 *Vicarius ali debet de redditibus eccleſiæ, etiam ſi non ſufficiant pro Rectore infirmo vel impedito.*
5 *Eccleſia alit vicarium, quantum poteſt, & non vltra.*
6 *Patronus ingratus non alitur ab eccleſia.*
7 *Patronus ingratus poſt pænitentiam alendus eſt.*
8 *Frater ingratus priuatur ſucceſſione fratris.*
9 *Patronus ingratus perdit ius patronatus.*
10 *Filius ingratus perdit ius filiationis.*
11 *Alumnus ingratus perdit beneficium ſibi conceſſum.*
12 *Patronus ingratus erga libertum priuatur iure ſuccedendi liberto.*
13 *Patronus non poteſt alij cedere, vendere, vel alio titulo remittere ius conſequendi alimenta ab eccleſia.*
14 *Cedi non poſſunt iura perſonalia.*
15 *Vidua non eſt alenda intra annum luctus, quando dos eſt reſtituenda non ſibi, ſed extraneo.*
Extraneus ſtipulatus dotem ſibi reddi ſoluto matrimonio, non eſt alendus intra annum luctus.
16 *Prælatus locando redditus eccleſiæ, non intelligitur de ijs, qui debentur extra rem.*
17 *Iura perſonalia non veniunt re tranſlata.*
18 *Locatio primum redditũum non includit munera quæ offeruntur obiucundum aduentum.*
19 *Cedi non poteſt ius futurorum alimentorum.*
20 *Eccleſia non poteſt ſubuenire patrono ſine licentia Epiſcopi.*
21 *Eccleſia patronata non alit ſingulares perſonas de populo, quando ius patronatus eſt penes vniuerſitatem.*
22 *Vniuerſitas aliud eſt, quam ſinguli de vniuerſitate.*
23 *Vniuerſitatis lis, non dicitur lis ſingulorum.*
24 *Vaſallus vniuerſitatis, non dicitur vaſallus ſingulorum.*
25 *Liberatio facta vniuerſitati, non prodeſt ſingulis.*
26 *Vniuerſitas perire non poteſt fame.*
27 *Vniuerſitas perit per priuationem, vel diſſolutionem.*
28 *Vniuerſitas non habet animam.*
29 *Patronus non alitur ab eccleſia, niſi laboret maxima egeſtate.*
30 *Eccleſia tenetur ſubuenire non ſolum patrono egenti, ſed etiam familiæ & filijs.*

QVAESTIO XXXII.

CONSEQVENS eſt, vt videamus de Eccleſia, an teneatur indiſtinctè patronum alere, poſtquam vidimus de ſeruo, ſubdito, liberto, & vaſallo. Et ſanè ſupra ſuo loco regulam cõſtituimus affirmatiuam, quod patronus eccleſiæ alendus eſt, & tamen locum habet, quando ſupereſt de fructibus eccleſiæ deductis alimentis Curati, vel rectoris, quia pri-
1 mò † is vnà cum ſuis miniſtris eſt alendus, vt
probat text. in cap. ita nos, 25. quæſtio. ſecunda, in fine, & per illum text. hoc determinat Gloſ. cap. quicunque, 16. quæſtio. 6. in verſic. ad inopiam. Et dicit Dyn. quem ſequitur Bart. in l. ſi quis a liberis, §. de alimentis, ff. de liber. agnoſcen. quòd Capellanus eccleſiæ tunc demum alere tenetur patronum, ſi ſupereſt, & non aliter. Et Butr. in cap. nobis, de iure patron. nu. 22. inquit, teneri eccleſiam, quando abundat diuitijs. Et ibi dicit Abb. quod primo prouidendum eſt eccleſiæ ſeruitoribusq́;
2 & miniſtris, necnon cultui Diuino, & † reparationibus neceſſarijs, & inde alendus eſt patronus de his, quæ ſuperſunt, ſequuntur ibi omnes additionatores, declarat Pau. de Ciradin. in tracta. de iure patron. in ſexta par. artic. 4. nume. 158. & Roch. de Curt. in eodem tracta. in verſicu. & vtile, num. 252. vbi dicit, quod eccleſia alit de redditibus remanentibus vltra neceſſaria, Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſolent, num. 22. & ſequen. ff. de liber. agnoſcen. vbi quod patronus alitur de fructibus qui ſuperſunt, & dicuntur ſupereſſe, quando miniſtris eccleſiæ præſtita ſunt ſalaria, eccleſia eſt inſtaurata, vaſa & alia neceſſaria ad diuinum cultum empta, allegat tamen Bald. Felyn. & Abb. qui de hoc nihil dicunt. Et inquit Salic. in l. dolo, nume. 2. C. de lib. cau. quòd eccleſia non tenetur alere patronum, quando redditus eccleſiæ vix ſufficiunt pro Capellano, ſequitur Roland. in
3 conſi. 5. n. 33. vol. 3. dicitur enim † pauper eccleſia, quando clerici deſeruientes commodè non habent alimenta, vt quia cogantur comedere panem ex milio, vel alio vili grano, & aquam bibere, l. ſeruis vrbanis, in princ. ff. de leg. 3. ponit Bald. in c. ad aures, nu. 3. de reſcript. Et quod dicimus non eſſe alendum patronum, hoc caſu non debet mirum videri, quia dicimus idem eſſe in patre, matre, & alij, & eſt generale quod quilibet tenetur propriam ſalutem præferre alienæ, & indigere dicitur eccleſia, quando indigent ſui miniſtri, per quos cultus Diuinus in eccleſia ſuſtinetur, qui adeo fauorabilis eſt, vt ſi rector non poſſit vacare curæ animarum, & deputetur Vicarius, primum de redditibus beneficij, portio detrahitur pro ali-
4 mentis Vicarij, etiam ſi † quod ſupereſt, non ſufficiat pro Rectore, quia tolerabilius eſt, quod egeat Prior, quàm Vicarius, qui curam exercet, Abb. in c. de monach. in 3. notab. Card. in ca. expoſuiſti, in 3. notab. de præbend. vbi Henric. Boic. in fi. refert Rebuff. de cong. portio. nu. 101. & 103. in fine. Intelli-
5 ge tamen, vt ſubueniat inquantum poteſt, † Pau. de Citadin. in tracta. de iure patro. par. 6. in 4. articu. nume. 1.61. q. 5.

Non ẽt præſtanda ſunt alimenta patrono, quæ contra eccleſiam commiſit ingratitudinem, nam eadem de cauſa filius a patre alimentis priuatur, l. ſi quis a liberis, §. idẽ Iudex, vbi gloſ. in verſ. detu-
6 lerat, de liber. agnoſcen. Et † ita tenet in terminis Pau. de Citadin. in d. tract. de iure patron. 6. par. artic. 4. num. 164. vbi arguit de filio ad patronum, &
7 limitat, qñ patronum pęnituiſſet, † quia tunc ſicuti ignoſcitur filio pęnitenti, pari modo alendus eſt patronus. Prædictam ẽt principalem limitationem probat Rebuff. in d. tract. de congr. portio. nu. 135. Et non eſt nouum, quia pp ingratitudinem frater
8 priuatur † ſucceſſione fratris, vt in Authen. de ſecun. nupt. §. ingratitudinẽ, vbi gloſ. in verſi. lucrum, idem voluit glo. in Auth. de non eligen. ſecun. nuben. §. cũ igitur, in verſ. fratrum. Quòd an procedat
in

Digitized by Google

in ſucceſſione inteſtati,ponit Bat.in l.fratre s,num.
6.C.de inoffic. teſtam. & alij quos citat Cordub. in
d.l.ſi quis a liberis,§.idem Iudex,num.46.Et multę
aliæ perſonæ propter ingratitudinem excludũtur,
de quib. tractabimus in diſcurſu huius partis. Et
9 ratio huius limitationis eſt, quia patronus † in-
gratus perdit ius patronatus, ſicuti dicimus de
10 filio ingrato,† qui perdit ius filiationis,ſecundum
Bal.in l.fi.C.de dot.promiſ.Iaſ.in §.ius aũt,ff.de iu-
ſtit.& iu.Pau.de Citad.d.num.164.& Rebuff.d.nu.
11 105.idem videmus in alumno † ingrato, ſecũdum
glo.in l.iniquum, in gloſ.pen. C. de his, qui accuſ.
non poſſ.vbi notant Bal. & Salic. Ioan. de Amic. in
conſ.114.nu.21.Tiraq. in l.ſi vnquam,in verſ.ſuſce
perit liberos,nu.53.C.de reuoc. donat. Et idem eſt
12 in patrono ingrato † erga libertum, qui ideo pri-
uatur iure ſuccedendi in bonis liberti, l. cum pa-
tronum, ff.de iure patron. Idẽ ergo erit in ingrati-
tudinẽ, quam patronus erga Eccleſiam commiſit.
Qualis autem committi poſſit ingratitudo contra
Eccleſiam,non eſt hic locus declarandi.

Tertiò non erit alendus alius, qui ex emptione,
vel ceſſione, vel alio titulo cauſam habeat a patro-
no, quia hoc ius eſt ita annexum iuri patronatus,
q̄ ab eo ſeparari non poteſt, & eſt perſonaliſſimũ,
13 & ipſius patroni perſonæ inſeparabiliter † hærẽs,
ita vt vendi, cedi, aut donari non poſſit, ita deci-
dit Abb.in c.præterea, in fi.de iur.patron.per text.
in c. fi. de offic. delega. Roch.de Curt.in tracta. de
iure patron.in d.§.vtile, nu.152. poſt medium, Ti-
raq. de retract. conſang.§.36.gl.1. nu.32. Et rõ eſt,
14 quia iura † perſonalia cedi non poſſunt, Cin. in
c.priuilegiũ perſonale, de reg. iur. in 6. Archid. in
d.c.hinc eſt, circa med.16.q.1. Ang. in l.quod ſi in
15 diem, §.Iulianus, in fi. ff.de petitio. hæred. † facit,
qđ in ſimili diximus ſupra in q. de alimentis præ-
ſtandis vxori intra annũ luctus, vbi probauimus,
q̄ etſi vxor alenda ſit intra annum luctus,qñ conſi-
ſtit in pecunia, tñ ſecus eſt, qñ dos eſt reſtituenda
extraneo,qui illam ſtipulatus eſt ſibi reddi, ſecun-
dum Aretin.in conſ.98.nu.2.ver.ſed remanet,ſimi-
liter non dantur intra annũ luctus alimenta extra
neo,qui fuit dotem ſibi reddi ſtipulatus,ſecundum
Are.in d.conſ.98.col.1.Et Abb.in d.c.prærerea, li-
cèt loquatur de venditione, videtur tñ idem velle
16 in locatione, † dum dicit, quòd etſi Prælatus poſ-
ſit locare redditus totius Eccleſiæ retento penes ſe
titulo, tñ intelligitur de redditib. impoſitis tem-
pore fundationis,non de alijs,facit,quia re tranſla
17 ta non veniunt iura † perſonalia,l.fi.§.1.de cõtrah.
emptio.l.1.§.ſi hæres,ff. ad Trebellia. Din. & Bart.
in l.inter eos, ff. de acq. rer. dom. probaui latè in
conſi.127.nu.66.Addo, quod intñ eſt ius prædictũ
iniunctum cum perſona ipſius patroni,q̄ vbi ẽt fo-
ret ceſſibile, non tñ veniret in locatione, vel ven-
ditione,niſi de ea facta fuiſſet ſpecialis mentio,per
ea,quæ ponit Oldrad.in conſil.139.vbi dicit,q̄ etſi
18 Archidiaconus locauerit † per verba ampliſſima
oẽs redditus ſui beneficij, tñ non includuntur in
locatione munera, quæ homines certi loci conſue-
uerant illi dari pro iucundo illius aduentu, quia
illud tribui cõſueuit perſonæ, non rei, l.1.§.pen.ff.
ſi quid in fraud.patron.& allegat alia iura Ancha.
in c.ſi pp,col.antepen.de reſcrip.Bal.Imo.Alexan.
& alij in l. diuortio,§.quod in anno, ff. ſolu. matr.
Felin.in c.ſedes,col.3.de reſcrip.Bertran. in conſil.
19 119. in 2.q.vol.3. & facit, quia ius † alimentorum
futurorum cedi non põt, vt inquit Bart. in l. cum
Titio,num.2. ff. ad leg.Falcid. vbi ait,quod talẽ ius
cohæret perſonæ, & alia ſunt alimenta in perſona
vnius,alia verò in perſona alterius. Voluit etiam
Bal.in l.1.C.de priuileg.dot.col.fi.verſic.modo ego
quæro,Cur.ſen.in cõſ.58.ſumma totius, col.2. verſ.
& ideo ſecundũ Bal.Iaſ.in l.ſi conſtante,nu.234.vbi
citat Bal.Nouel.ff.ſolu.matrim. vbi, quod eſt quid
perſonale,Tiraq.d.gl.1.nu.72.& dicam alibi.Et,vt
inquit Abb.in d.c. præterea, debentur ex cauſa cu-
iuſdam reuerentiæ & honoris, qui patrono exhi-
bendus eſt ob beneficium in Eccleſiam collatum,
hæc aũt reuerentia non ſeparatur a perſona. Acce-
dat, quod debentur ſolo iudicis officio, vt dicam
infrà, quod fundatur ſola æquitate,ſed ea æquitas
ceſſat in perſona alterius qui patronus non ſit.

Quartò intelligenda eſt regula, vt procedat,
dummodo rector Eccleſiæ id faciat cum Epi con-
20 ſenſu, nam ſine eo non poteſt ſubuenire † patrono
egenti, vt per Innoc.in c. cum & plantare,nu.2. de
priuileg.vbi mouetur argumento c. cum noſtris,de
conceſſ. præben. & c. vt noſtrum,vt eccleſ.benef. &
hoc voluit etiam Io.And.ibi,per text. in c.nobis, §.
fi.Roch.de Curt.in tract.de iure patron.in §.& vti-
le,nu.152.vbi tamen inquit ſe de hoc dicto dubita-
re, quando rector Eccleſiæ ſubuenit de fructibus
beneficij,quia ſicuti illos poteſt ſine Epiſcopo alie-
nare,ita poteſt dare patrono.

Quintò Eccleſia non tenetur alere ſingulares
21 perſonas † de populo, quando vniuerſitas habet
patronatum,vt voluit Archidiac.in c.ſi plures, cir-
ca princ.16.q.7.mouetur, quia ſingulares perſonæ
non dicuntur patroni, ſed vniuerſitas, c. qui ma-
numittitur,12.q.2. idem voluit Gemin.in cap.vni-
co,col. 2. de iure patron.in 6. Belenzin. ad Abb. in
d.c.nobis,num.6. de iure patron. idem voluit Pau.
de Citad. in tracta. de iure patron. part.6.in 4.art.
num.161. vbi quod tenetur ſolum ſubuenire regen
tibus vniuerſitatem, vel his, qui eam repræſen-
tant: idem tenet Roch. de Curt. in eodem tracta.
d.§.& vtile,nume.155.in 4.quæſt. Et ratio eſt, quia
22 vniuerſitas † aliud eſt, & aliud ſunt ſinguli ho-
mines de ipſa vniuerſitate, glo. in l.ſicut,§.ſi quid,
ff. quod cuiuſque vniuer. nom. Doctores in c. cum
omnes,de conſtit.Bero.in conſi.8.nu.22.vol.3. vbi
ait,quod vniuerſitas dicitur corpus diuerſum a ſin
gulis,Pariſ.in conſi.61.nu.1.vol.4.& lis vniuerſita-
23 tis non dicitur lis † ſingulorum,Corn.in conſ.293.
nu.11.vol.3.& vaſallus Capituli,Collegij, vel Vni-
24 uerſitatis non dicitur vaſallus † ſingulorum, gl.in
l.2.vbi Bal. & alij,ff. quod cuiuſque vniuer. nom.&
25 liberatio facta Vniuerſitati † non prodeſt ſingulis,
ſecundũ Dec. in conſ.61. col.1.n.3. latè exornat D.
Rolan.in conſ.53.nu.6.& ſeq.vol.4.dixi in conſ.28.
nu.2.Hæc etſi vera videantur, patiuntur tñ difficul
tatem, quia Vniuerſitas corpus eſt myſticum & fi-
ctum, quod cum iuris intellectu conſtet, alimentis
26 nunquam eget, nec † perire poteſt, vt per Bald.in
l.generaliter,in princ.col.2. verſ. quid ergo de his,
C.de reb. cred. niſi moriatur ciuiliter per diſſolu-
27 tionem vel priuationem, † vt per Bar. in l.ſodales,
28 ff.de colleg.illicit. & non habet † animam, ſecun-
dum Bal.in loco prædicto. Vnde dicunt Doct.quod
non contrahit reatum periurij, & licet per recto-
res repræſentetur, id tamen eſt per fictionem,quod
aliud eſt vniuerſitas, aliud rectores, proinde non
video, quomodo Eccleſia cogi poſſit alere recto-
res patroni: nam ſi illi egeant, non dicitur vniuer-
ſitas egere, niſi intelligamus, quod ob pauperta-
tem

Digitized by Google

tem nemo ſit curaturus ipſam vniuerſitatem. Relinquo ergo cogitandum.

Sextò non tenetur eccleſia prouidere patrono
29 de alimentis, niſi † ſit in ſumma egeſtate, gl. in ca. quicunque, 16. q. 7. per tex. in ca. ita nos, in fin. 25. q. 2. vbi loquitur de inſtante neceſſitate. Sed hoc non placet Paulo de Citadin. in dicto art. 4. nume. 158. Vult enim ſat eſſe, ſi patronus incipiat vergere ad paupertatem, vel non habeat, quantum ſufficit ſecundum condecentem eius ſtatum, de quo dixi ſupra tractādo de liberti obligatione erga patronū.

Et quæ diximus de patrono, locum habent etiā in filijs, & familia patronis: eis enim omnibus
30 † tenetur Eccleſia prouidere, ca. filijs, 16. q. 7. Pau. de Citad. loco prædicto, nu. 157. in fi. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſolent, num. 28. an autem alendus ſit patronus perempta dote, dicam poſt ſequētem quæſtionem.

S V M M A R I V M.

1 *Emphyteuta liberatur a ſolutione canonie re perempta.*
2 *Cenſus extinguitur perempta re cenſuata.*
3 *Onus ceſſat onerie cauſa ceſſante.*
4 *Legatum ceßat cauſa legati ceſſante.*
5 *Cauſa finalis reſtringit quamcunque diſpoſitionem.*
6 *Cauſa annexa determinat quidquid fit propter cauſam.*
7 *Onere deficiente ceſſat præſtatio, quæ fit propter onus.*
8 *Cenſus ſi debetur pro defenſione Caſtri, obligatio extinguitur diruto caſtro.*
9 *Ceſſante cauſa ceſſat effectus conſummatus.*
10 *Cauſa ſufficit quod momento temporis fuerit impleta.*
11 *Dominium transfertur per traditionem ſubſiſtente aliquo titulo.*
12 *Periculum rei pertinet ad eum, in quem dominium eſt tranſlatum.*
13 *Domus data cum onere alendi, licet comburatur, præſtanda tamen ſunt alimenta.*
14 *Cenſus committatur rem in quemcunque tranſeant ſucceſſorem.*
15 *Cenſus inſpecto iure communi, non extinguitur perempta re cenſuata.*
16 *Cenſus iure communi inſpecto conſtitui poteſt ſola perſonali actione.*
17 *Conductor non tenetur ad refectionem rei conductæ.*
18 *Emphyteuta tenetur ad reparationem rei emphyteuticæ.*
19 *Emphyteuta re in totum perempta non tenetur ſtare expreſſo pacto.*
20 *Fructus ſi debentur, intelligitur ſub conditione, ſi naſcantur.*
21 *Genus perire non poteſt.*
21 *Genus, quando debetur contemplatione ſpeciei, liberatur debitor ſpecie perempta.*
23 *Penſio conſtituta ſuper fructibus beneficij non debetur, ſi ex beneficio nihil ſit perceptum.*
24 *Legatum prædij ex quo alimenta erant præſtanda, ſi minuatur, ipſa quoq; alimenta intelligentur imminuto.*
25 *Alimentis non debentur, quando ex patrimonio nulli omnino redditus percipiuntur.*

Q V AE S T I O XXXIII.

ANTE quam veniam ad quæſtionem dotis peremptæ, neceſſe eſt videre, ſi quis det eccleſiæ domū, vt ſe aleret, an domo perempta teneatur Eccleſia præſtare alimenta? Primo aſpectu videretur dicendum, quòd non, per tex. in l. 1. in fi. C. de iure emphyt. vbi ſi res
1 emphyteuta † pereat, liberatur emphyteuta ab onere ſoluendi canonem, Specu. in titu. de loca. §. nunc aliqua, q. 134. nu. 160. communem dicit Abb. in c. potuit, nu. 16. loca. Ang. in §. lex itaque, in fin. in Auth. de non alien. Doct. in l. 2. vbi Iaſon, num. 13. de iure emphyt. Natta in conſi. 377. nu. 2. Clar. qui communem dicit in tract. de emphyt. q. 8. nume. 8. Et idem in contractu cenſuali, quia ſi res cenſuata
2 pereat, † cenſus quoque extinguitur, ſecundum Rodoan. in tract. de reb. eccleſ. non alien. in rub. de cōſtitutio. annui cenſus, num. 47. nouiſſimè Cordub. in tracta. de cauſ. quib. emphyteu. priua. in cau. 14. tit. cau. priuatio. ob alienatio. ampliat. 49. num. 11. vbi refert Bullam Pij V. quæ hodie paſſim ſeruatur.

Secundò facit, quia onus alendi fuit impoſitum propter domum: at domo perempta ceſſat cauſa
3 oneris, ergo onus † quoque ipſum ceſſare debet, l. Titia, ff. de annu. lega. l. Stichus nutricis, ff. de alim. legat. §. Titia, vbi onus ſucceſſiuum iniunctum legato habenti tractum ſucceſſiuum, finitur legato finito. Ad idem eſt text. in l. qui tutelam, ff. de teſta. tute. vbi ceſſante cauſa, propter quam factum fuit
4 † legatum, ceſſat ipſum quoque legatum, l. 1. §. fin. cum l. ſeq. ff. de excu. tutor. l. etiam ſi patris, ff. de leg. 1. & ponit Tiraq. in tracta. ceſſan. cau. par. 1. num. 121.

5 Tertiò omnis diſpoſitio reſtringitur † per cauſam finalem, l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de leg. 2. l. 1. in fi. ff. de fonte. & dictum generale reſtringitur per rationem, ſecundum ſuam cauſam, Ange. in l. obligatione generali, col. 2. c. princ. ff. de pignor. &
6 quidquid fit ob cauſam, determinatur † ſecundum cauſam annexam, Bar. in l. Seio, ff. de annu. leg. vbi mouetur per illum tex. qui ſecundum Albe. ibi non minus procedit in contractib. quam in vltimis vo-
7 luntatibus. Hinc eſt, quòd onere deficiente, † ceſſat quoque præſtatio, quæ fit reſpectu oneris, l. generaliter, §. 1. C. de ſacroſ. eccleſ. & quando granamē eſt cauſa commodi, ceſſat commodum ſublato grauamine, l. eum qui, in princ. vbi Barto. ff. de iureiur. Hinc dixit Rom. in conſil. 417. per totum, quod ſi
8 ſubmittens ſe proteſtationi alicuius † ciuitatis certum cenſum promittat, vt ciuitas caſtrum defendat, liberatur ab obligatione ſoluendi cenſum, ſi caſtrum ruat, quia ceſſat cauſa promiſſionis, ſine qua ſe non obligaſſet ad cenſum: Et infert, quòd ſemper ceſſat cauſa a principio cōſiderata ab vtraque parte, ſequitur Tiraq. in d. tract. ceſſan. cau. nu. 217. dixi in conſi. 150. nume. 62. In præſenti autem facto non eſt dubium, quin cauſa dandi domum fuerit, vt reciperet alimenta ab eccleſia.

Tamen in contrarium eſt ratio, quia ceſſante
9 cauſa non ceſſat effectus iam conſummatus, † ſeu in eſſe productus, l. ſi. in fin. vnde libe. l. inter ſtipulantē, §. ſacrā, vbi Doct. ff. de verb. oblig. Cin. Bald. & alij in l. generaliter, C. de epiſcop. & cler. latè Tiraq. in d. tract. ceſſan. cau. limit. 12. num. 1. & ſeq.

Secundò facit, quia etſi dicamus domum fuiſſe cauſa alimenrorum datam, tū ſat eſt, quod fuerit momento temporis tranſlata in eccleſiam, licet
10 enim poſtea † ceſſet, non tamen ideo ceſſat effectus, l. ſi quis hæredē, C. de inſtitu. & ſubſtitutio. l. quæcunque, §. vl. ff. de publicia. in ver. actio, multos citat Tiraq. in d. tract. ceſſan. cau. limitat. 4. num. 1.

Tertiò facit, quia ſtatim facta domus traditione, eccleſia facta fuit domina, quia per traditionē,
11 præcedente iuſta † aliqua cauſa, transfertur dominium, l. traditionib. C. de pact. l. per traditionem,

Inſtitut.

Inſtitut.de rerum diuiſ. l. pen. C. de rei vendi. l.ſi
ex ſtipulatione,ff.de acquir.poſſeſſ. poſtquam autē
12 tranſlatum eſt dominium, periculū pertinet † ad
Eccleſiam, l.Lucius, ff.de euictio.l. neceſſario, ff.de
periculo & com.rei vend.l. ſi pecuniam, §.pen.ff.de
cond.ob cau. Et per hanc poſtremam rationē concludit in terminis noſtris Bald.in l.1.num.10.C.de
13 iure emphyt.quod ſi dedi domum Eccleſiæ, vt† me
aleret, tenebitur Eccleſia onus alendi ſubire, licet
domus ſit combuſta. Et hoc ante eum voluerunt
Dec.& Cin.ibi, Albet.& Ang.col.fi. Anch.in ca.potuit,loca.& ibi Imola,col.38.num.45. qui vult,hoc
procedere, etiā ſi non ſola ſuperficies eſſet abſumpta, ſed etiam ſolum foret funditus euerſum, Abb.
in c.fi.in fi.de ter.permut.Cremen.in ſing. 1.vbi dicit eſſe ſingulariter notādum, Iaſ.in d.l. 1. nu. 14.C.
de iure emphyt. vbi vult, ꝙ ſit verum etiam re funditus perempta, Paul. de Citadin. in tract. de iure
patron.in 6.par.nu.4.art.princ.nu.165. Bertran.in
conſ.104.nu.4.vol.2.Boſſ.in tit. de remiſſ. merced.
conducto.nu.115.vbi dicit,eſſe veram & communē
opinionē Doctorum, ſiue res data ſit eccleſiæ, ſiue
filio,idem tenet Cordub.in d.l.ſi quis a liberis, §.ſolent, nu.31.ff.de lib. agnoſ. Et non obſtant, quæ dicuntur de re emphyteutica, quia illa procedunt
propter directum dominiū, quod penes ſe retinuit
is,qui rem conceſſit,proinde cum res pereat domino,non eſt mirum ſi ad eū pertinet damnum cōtingens in re,ita reſoluit Bald.in d.l.1.nu.10.poſt Pet.
& Cin.& ſequuntur omnes ſupra citati.In caſu autem noſtro nihil omnino tenuit donans, ſed omnia tranſtulit in Eccleſiam, & quamuis in cenſu nō
videatur rei dominiū eſſe apud emptorem cenſus,
tñ benè in eum tranſit ius quidem reale: nam cen-
14 ſus † comitatur rē in quemcunq; tranſeat ſucceſſorem, Clem.1.vbi gl.de cenſib.Craue. in cōſ.217.nu.
4.verſi.ſecundo modo,quando ſequuntur Rodoan.
& Follet. quos citat comprobando Corbulus in d.
tract. de ampliat.49.num.8. Ideo re perempta extinguitur quoq; ius illud reale,quod ſuper re competebat. Non omitto quod quidquid ſit, nunc ex
15 conſtitutione Pij V. de iure extincta re † cenſuata, non extinguebatur cenſus, vt poſt Contad. Io.
a Medina, & Modern. Gallos probat Didac. libro
3.variar. reſolut.c.7. nume.5. poteſt enim conſtitui
16 cenſus † ſola perſonali actione, vt ibi. nunc autem
Pontificum Romanorum prudentia prouiſum eſt
ſuper forma cenſus ita conſtituendi, ne quid fiat
in detrimentum animæ,vnde contractus inter fundi emptionem & obligationem tam æquis ambulat conditionibus, vt ex vtriuſque natura tertius
videatur compoſitus. non obſtat, quod domo tanquam oneris cauſa perempta ceſſare debeat obligatio & onus : quia reſpondeo, domum non fuiſſe
cauſam finalem alimentorum, ſed materialem:
ideo licet deſierit eſſe in rerum natura, non tamen
ceſſare debet onus,vt probat Tiraquel. dicto tracta.ceſſan.cau.limit.1. Præterea datio domus habuit plenum effectum,ſtatim facta traditione,ideo
non ceſſat onus correſpectiuum, vt ſuprà dixi, ſicuti non ceſſat, ſi quis dediſſet centum, & eis mediantibus aliter promiſiſſet alere, non enim curatur de re data, an remaneat penes recipientem,vel
non, poſtquam facta eſt illius. Eodem modo reſpondetur ad tertium fundamentum de cauſa finali, & contractus iſte videtur do vt facias, in quo
ſequitur implementum ex parte dantis ſtatim ſequuta traditione,quidquid inde ſequatur.

Hoc autem multo magis procederet,quādo domus foret ſolummodo exuſta, non autem funditus perdita, quia tunc dicitur perempta: nam etſi
17 conductor † non teneatur ad refectionem rei conductæ,l.ex conducto,in princ.ff.locati,tamen vide-
18 mus in emphyteuta,ꝙ ſi res egeat † reparatione,tenetur ipſe,ſecundū Io.And.ad Specu.in tit.de loca,
§.nunc aliqua,ver.quarto quæritur,Bald.in l.1.col.
2.ver.quinto,in expendendo,C.de iur.emphyt.Ange.in §.lex igitur, in Auth. de non alien. vbi ſubdit
rationem, quia ad emphyteutam pertinet omnis
caſus fortuitus,Aretin.in conſi.110.in 1.dub.col.2.
& hanc probarunt Imola, Cæpol. & Iaſ.quos citat
Nat.in conſi.377.per totum,vbi reprehendit Alex.
contrarium tenentem in l. diuortio, §. impendia,
colum.1.ff.ſolu.matrim. Corbul.in tracta. de cauſ.
quibus emphy.priuat.cau.15.tit. de can.priuat.ob
non ſolut.canon.limit.32.Quod ſi hoc locum habet
in empyteuta, in quem non eſt tranſlatum omne
dominium, multo magis locum habebit in Eccleſia,cui abſolute res eſt donata.

Addo, quod procederet noſtra quæſtio indubiè,
quando donans a principio expreſsè conueniſſet,
quòd præſtarentur alimenta etiam re perempta,
quia ſi ea debentur nullo intercedente pacto, quare non erunt magis debita ſi fiat pactum? De illius
enim viribus non eſt dubitandum,cum ſuſtineatur
etiam,quando eo circumſcripto onus non eſſet de-
19 bitum, vt in emphyteuta,qui, etſi liberetur re † in
totum perempta,d.l.1.in fine, C.de iur.emphyteu.
tamen tenetur accedente pacto,vt vult Speculat.in
tit.de loca.§.nunc aliqua,q.138.num.164.Alber.in
l.2.in fi.C.de iure emphyt.Iaſ.in l.1.nu.13.C.eo.tit.
Corbulus loco prædicto.

Noſtram tñ concluſionem limitarem, quando
alimenta eſſent ex certo fundo præſtanda; nam tūc
perempto fundo nulla debentur alimenta: quandocunque enim debetur aliquid contemplatione
20 fructuum, † ſubintelligitur tacita conditio, ſi fructus naſcantur,l.interdum,per totam,ff.de verbor.
oblig. Caſtren.in l. ex conducto, §. ſi vis tempeſtatis, col.1.ff. loca. vbi ait, quod venditis fructibus
naſcituris,nihil eſt geſtum, ſi fructus nō naſcantur.
21 Et facit, quia licèt genus † petire non poſſit, l. iucundum,C.ſi cert.pet.tamen,quando debetur contemplatione certæ,ſpeciei debitor liberatur ſpecie
22 † perempta,l.quidā,§.ſi ſibi,& l.Titiæ textores,§.fi.
ff.de leg.1.Bar.Alex.& alij,in l.quod te,ff.ſi cet.pet.
Et quod fructib. non natis extinguatur obligatio,
voluit Bal.in rub.C.de pericu.& com.rei vend.circa fi.& in l.licet,q.5.C.loca. Natta in conſ.86.nu.2.
vbi poſt Caſtren. Abb.Felin. & alios infert ad penſionē conſtitutam ſuper redditib. beneficij, & vult
23 eam † non deberi, qñ ex beneficio nihil eſt perceptū,de quo tñ videndus eſt Gigas, in tract. de penſion.in q.62.facit text.in l.marito,§.1.ff.ad leg.Fal-
24 cid.vbi diminuto legato † prædij, ex quo alimenta
erant præſtanda,minuuntur ipſa alimenta. Ad idē
eſt tex.in l.liberto,ff.de annu.leg. Et per hos tex.dixit Caſtr.in l.Impetator,nu.8.ff. ad Trebellian. qđ
cum alimenta ſemper ſint de redditib. patrimonij
25 præſtanda, † non erunt debita eo anno, quo ex patrimonio nulli omnino redditus percipiūtur, facit
l.cū certus,ff.de vino,oleo,tritic.leg.vbi quod locus
videtur gratia taxationis appoſitus, ita tenet Bar.
in l.Lucius,ff.de alimen.& cibar.leg. & dicā latè in
tit.qualiter alimēta ſint pſtāda, in ea quæſtione,an
alimenta relicta alicui ex fructibus fundi debeant
augeri,

augeri,vel minui de actis, vel imminntis fructibus
fundi. Aliud eſt igitur dare fundum, vt alat: aliud
verò dare fundũ cõditione adiecta, ꝙ ex eius fru-
ctib. alat, vt dixi in tit. qñ aliméta videanẽ relicta.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſia tenetur patronum egentem alere,etiam ſi dos ab eo data caſu perierit.*
2 *Domo perempta,quæ fuit Eccleſiæ data cum onere alendi,non extinguitur onus.*
3 *Factum legitimè non mutatur ex ſuperueniente caſu,*
4 *Principium & origo rerum attendi debet.*
5 *Primordium tituli format poſteriorem euentum.*
6 *Tempus celebrati contractus attendimus in conſideranda læſione.*
7 *Emptio & locatio conſenſu perficiuntur.*

QVAESTIO XXXIIII.

DICENDVM nũc, an Eccleſia alere te-
neatur patronum,quando dos da-
ta eſt perempta caſu aliquo fortui
to, ſi aliunde Eccleſia habeat red-
ditus. Et in hoc Pau. de Citad. in
tract. de iure patron. in 6. par. in 4.
1 artic. nu. 165. concludit, Eccleſiam † teneri: moue-
tur ex deciſione Bal. in d. l. 1. nu. 10. C. de iure em-
phyteu. vbi, ſi domus data Eccleſiæ cũ onere alen-
2 di, perimatur, debentur † nihilominus alimenta.
Et latè de hoc dixi in proximè præcedenti quæ-
ſtione,quia caſus,qui contigit, cedit damno Eccle
ſiæ,in quam eſt translatum omne dominium. Con
firmo hanc ſnĩam. Nam Eccleſia patronũ alit pro-
pter antidoralem obligationem cauſatam ex col-
lato beneficio fundationis,vel dotationis. Hæc au-
tem obligatio non eſt extincta, licet dos, vel fun-
datio ceſſet: nã beneficium fuit perſectè collatum,
3 & ꝙ † ſemel legitimè eſt conſtitutũ, non mutatur
ex cõtingenti caſu,c. quod legitimè, de reg. iur. in
4 6. & origo, † ad principium rerum attendi debet,
l. qui id quod, in princ. ff. de donatio. l. 2. §. paruiq;
refert, ff. de priuil. credit. l. qui poſſeſſionem, ff. de vi
& vi arma. Tiraq. de retract. conſang. §. 19. gl. nu. 4.
Et dicit tex. in l. 1. §. non ſolum, in verſi. initium, ff.
de poſt. quod cuiuſq; contractus ſpectandũ eſt ini
tiũ,& cauſa, l. vnica, C. de impon. lucrat. deſcript.
5 vbi a primordio † tituli poſterior formatur euen-
tus, latè deciſ. Pedemon. 167. num. 26. Hinc an con-
tractus ſit vtilis, vel læſionem contineat inſpicimus
6 tempus † contractus, Doctores in l. 2. C. de reſcin.
vend. per l. ſi voluntate, C. eo. titu. latè Pinell. d. l. 2.
par. 3. c. vlt. nu. 15. D. Becius in cõſ. 3. nu. 19. dixi in
cõſ. 249. n. 23. & non attenditur, quod valor poſtea
augeatur, vel minuatur, vt dicũt Modern. Galli in
titu. de vſur. nu. 715. Præterea obligatio antidora-
lis cauſatur magis ex animo eius, qui beneficium
confert, quàm ex re data, ideo licet pereat res, du-
rat tñ animus dantis, & obligatio momento tem-
poris ex ipſo donationis actu cauſata, durat perpe
tuo, licet non duret res data, & licet propter rem
contrahatur, tñ quia animus dantis eſt principale
propoſitũ, ille attẽditur; proinde licet in venditio-
ne, locatione, & alijs ſimilib. contractibus, non ſu-
ſtineatur contractus, niſi interueniente re: tñ, quia
forma & ſubſtantia conſiſtit potius in voluntate,
7 dicimus eos † contractus conſenſu perfici, l. 2. ff. de
actio. & oblig. & Inſtit. de oblig ex conſen. in prin.

S V M M A R I V M

1 *Monaſterium non alit Monachum, quem expulit.*
2 *Altari, qui ſeruit, viuere debet de altari.*
3 *Seruus acquirit domino.*
4 *Vxor, quæ marito non ſeruit, non eſt alenda ab eo.*
5 *Monachus degens extra Monaſterium, non acquirit Monaſterio.*
6 *Monachus expulſus, ſi velit redire ſalua diſciplina Religionis, recipiendus & alendus eſt.*
7 *Monaſterio nõ acquirit Monachus expulſus, ſi redeuntem recuſauit acceptare.*
8 *Monaſterium, ſi recuſat recipere Monachum pœnitentem, is ab Epiſcopo transfertur in aliud Monaſterium cum bonis, quæ habet.*
9 *Monaſterium expellens Monachum, non acquirit eius bono, niſi expulſio facta ſit a ſolo Abbate.*
10 *Monachus, qui obtenta licentia intrandi ſtrictiorem Religionem, vagatus perdit omnia bona, & applicantur Monaſterio.*
11 *Monaſterium expellens Monachum, cogitur illi reddere omnia bona ſua.*
12 *Monaſterium inops non tenetur alere Monachum.*

QVAESTIO XXXV.

MONACHVS quando expulſus eſt a
1 Monaſterio non debet ab eo † per-
cipere alimenta, vt concludit Ca-
ſtren. in conſ. 76. nu. 1. vol. 1. quia in
eo ceſſant rationes, propter quas
de iure eſt alendus: nam ideo ali-
tur a Monaſterio, quia illi ſeruit, & qui altari ſer-
2 uit, † debet viuere de altari, capit. cum ſecundum,
de præben. Item, quia quidquid acquirit, ſpectat
3 ad Monaſterium, vti dicimus de ſeruo, † vt not. in
c. cum olim, de priuileg. vbi Innoc. Cum ergo Mo-
naſterium recipiat commodum, & vtilitatem ſer-
uitutis, & acquiſitionum, ſuſtinere debet onus ali-
mentationis, l. cum duob. §. quidam ſaginariam, in
fine, & l. ſi igitur, ff. pro ſocio. at quando eſt expul-
ſus de Monaſterio non ſeruit: ergo non eſt alen-
dus, vt videmus in vxore, qui cum non eſt in obſe-
4 quio mariti, non † conſequitur alimenta, vt per
Cin. & alios, in l. quod in vxorem, C. de neg. geſt.
& in l. ſicut, ff. de oper. liber. ſimiliter, quando Mo
5 nachus eſt extra Monaſterinm, ſi quid † acquirit,
non acquirit Monaſterio, vt voluit Specul. in tit. de
ſtatu Monach. §. 1. nu. 47. ergo Monaſterium graua
ri non debet onere eum alendi. hæc optimè proce-
dunt, quando ſua culpa Monachus expellitur, ac
6 ſi non ſit in culpa, aliud videtur † dicendum, vt per
gl. in verſ. languidis, in cap. 1. de infant. & languid.
expoſ. vbi dicit, quod debet ali, ſi velit redire ſal-
ua diſciplina Religionis, & ſubdit, quod ſi expul-
ſus acquirat aliquid in ſæculo, Monaſterium non
7 poteſt ea bona † conſequi, ſi recuſauit redeuntem
recipere, ſequuntur ibi Ioan. And. in fi. Imo. in cap.
cũ olim, il 2. col. 2. in verſ. dederat, ext. de priuileg.
Et quod ſit recipiẽdus, probat text. in c. fi. de regu.
trãſ. ad religio. quẽ citat gl. prædicta, & per illũ tex.
dicit Spec. in loco pdicto, nu. 30. verſ. 24. quæritur,
8 ꝙ Monaſterio recuſante illũ recipere, Eps † transſ-
feret Monachum in alium Monaſterium, & ei aſſi-
gnabit bona, quæ tenebat primum Monaſterinm,
& nu. 47. dicit, quod Monaſteriũ repellens Mona-
9 chum non acquirit † illius bona, eo caſu excepto
quando ſolus Abbas ſine Monaſterio expuliſſet.

Digitized by Google

Concluſio ergo eſt, quod vbi ſine culpa Monaſte-
rij Monachus acquirit, illud omne acquirit Mona
ſterio, vt per Spec. d. §. 1. nu. 46. vbi, ſi Monaſterium
conceſſit Monacho licentiam intrandi arctiorem
Religionem, ille verò cœpit vagari, & acquiſiuit,
10 poteſt Monaſterium † omnia bona repetere, ſequi
tur Tiraq. de retract. conſang. §. 10. gl. 1. num. 14. &
ſeq. Et dicit Bald. in l. 1. §. ſed ſcimus, C. de lati. lib.
toll. quod Monaſterium expellens Monachum co-
11 gitur illi † reddere bona ſua.

Tunc etiam licite denegantur alimenta Mona-
cho, quando Monaſterium eſt inops, & non poteſt
12 ſupplere † cum ſuis redditibus, ita Bald. in d. l. 1. §.
ſed ſcimus, in fin. vbi ait, quòd etſi regulariter Ab-
bas teneatur induere Monachum conſuetis veſti-
bus, tamen excuſatur, ſi Monaſterium ſit inops, ſe
quitur Beuincaſ. in tracta. paupert. in 7. q. in 2. ſpe-
cia. iudi. num. 25. & non eſt mirum, cum excuſetur
pater, filius, maritus, & aliæ omnes perſonæ, alio-
quin obnoxiæ huic oneri alimentorum.

S V M M A R I V M.

1 *Clerico ſuſpenſo non debentur alimenta de fructibus beneficij, quando habet aliunde.*
2 *Clericus ſuſpenſus non alitur de beneficij fructibus, quando poteſt viuere de propria induſtria.*
3 *Clericus dicitur pauper, & non habere aliunde, quando bona non habet, licèt poſſit viuere ex induſtria.*
4 *Clerico ſuſpenſo propter contumaciam, a qua ſuſpenſione parendo exire poteſt, non dantur alimenta ex fructibus beneficij.*
5 *Clericus ſuſpenſus eſt alendus, quando non eſt in ſua facultate ſuſpenſionem exire.*
6 *Clericus ſuſpenſus ſi extrema laboret inopia alendus, licet poſſit pro libito exire ſuſpenſionem.*
7 *Excommunicatus alendus eſt, quando alias eſſet fame periturus.*
8 *Impedimentum quod remoueri, non excuſat.*

Q V AE S T I O XXXVI.

CLERICO ſuſpenſo duobus in caſi-
bus non eſt prouidendum de fru-
ctibus beneficij. Primus eſt, quan-
1 do † Clericus habet aliunde, glo. in
c. cũ Vintonienſis, in verſi. admiſe-
rant, de elect. vbi poſtquàm dixit
alendum eum de fructib. beneficij, ſubdit hoc non
procedere, qñ haberet patrimonium, vel aliud, ex
quo poſſet viuere, idẽ voluit ibi Io. And. & Bald. di-
2 cit idẽ, qñ poſſet ex ſua induſtria † viuere, & ponit
Abb. nu. 10. & illam glo. dicit eſſe ſingularem Abb.
in c. Apoſtolicæ, de excep. & ſequitur Butr. & Felin.
col. 5. & text. in c. præter, vbi Præpoſ. col. 2. diſt. 32.
& c. ſtudeat, in fi. diſt. 50. Franc. Marc. in deciſ. 880.
nu. 17. & 29. Rebuff. tom. 1. titu. de ſent. prouiſio. in
præfatione, n. 110. Quæ tñ dicta ſunt de induſtria
patiuntur difficultatẽ, quam tetigi aliquãdo, quia
vr̃ quod Clericus dicatur non habere vnde ſe alat,
3 etiam ſi poſſit ex induſtria, vel artificio † honeſtè
viuere, vt per Roman. in conſi. 344. num. 2. quem ſe
quitur Craue. in conſ. 199. nu. 5. Sed quia eam ſen-
tentiã reprobauit ſupra hoc eodem tit. agendo, an
alimenta negari poſſint filio ſpurio habenti aliun-
de, in eum locum te reijcio, ne idem bis repetatur.

Secundus eſt, quando Clericus eſt ſuſpenſus pro
pter contumaciam, & poteſt parendo exire ſuſpen
ſionem: tunc enim ad rumpendum eius pertina-
ciam, & vt parere compellatur ſubtrahantur ſibi
4 † alimenta, ita determinat Gem. in d. c. Vintonien
ſis, col. 3. de electio. per glo. in c. quia ſæpe, in verſic.
quia beneficijs, de elect. in 6. & in Clem. vt hi, qui,
in verſ. dimidia, de æta. & qualit. Et hoc quoque vo
luit Abb. in c. paſtoralis, §. fin. nu. 16. de appel. Mo-
netur ex gl. ibi, quæ reddendo rationẽ inter depoſi
tum & excõicatũ, quare illi debẽtur alimẽta, huic
verò denegẽtur, dicit, ideo negari excõicato, quia
poteſt pœnitendo habere abſolutionem, ſed nõ ita
eſt in facultate depoſiti exire pœnã. Addit etiam
rationem, quia homines de cibo ſecuri ſæpè negli-
gunt iuſtitiã, c. nõ omnis, 5. q. 5. Præpoſ. hoc tenuit
in c. præter hoc, in princ. nu. 9. diſt. 32. vbi parificat
ſuſpenſum excõmunicatum, qñ eſt in vtriuſque po
teſtate exire ſuſpenſionem & excommunicationẽ.
Idem placuit Feli. in c. Apoſtolicæ, col. 5. ver. intel-
lige de ſuſpenſo propter delictũ, Didac. lib. 3. var.
reſolut. c. 13. nu. 9. verſ. duodecimo hinc etiã dedu-
citũr, Franc. de Marc. deciſ. 880. nu. 25. in fi. & n. 28.
Hic tñ caſus reſtringit, vt nõ procedat, qũ non eſſet
5 in eius facultate exire ſuſpenſionem, † quia ceſſat
tunc ratio propter quam ei denegantur: ergo ceſ-
ſare etiam debet ius, ita Præpoſ. in d. c. præter hoc,
Feli. poſt Gemin. & Card. in d. c. Apoſtolicæ, col. 5.
vbi dicit reſtringi quoque, qũ laboraret tam extre
6 ma neceſſitate, † vt fame ſit periturus, niſi ei ſuc-
curratur: Id quod placuit Abb. d. c. paſtoralis, §. fi.
nu. 16. vbi Dec. nu. 9. Franc. de March. loco p̃dicto.
Sic etiam ſeruatur in excommunicato, cui in extre
7 ma egeſtate † ſubuenitur, ſicuti etiam, qñ impedi-
tus iuſta aliqua cauſa non poſſit impetrare abſolu
tionem. Cum enim in prędicto caſu recuſat petere
abſolutionem, vel remouere ſuſpenſionem, ſibi de-
bet, non alijs imputare: non enim excuſat impedi-
8 mentũ † quando poterat remoueri, c. fin. vbi Abb.
de electio. Bart. in l. ſed etſi per prætorem, §. 1. verſi.
ſed nec ad eos, ff. ex quib. cau. maior. Bald. in l. qui-
bus diebus, in princ. vbi etiã Caſtren. ff. de cond. &
demon. Aret. in l. apud Iulianũ, §. conſtat, ff. ad leg.
1. Rota deciſ. 315. licet guerræ, in nouis, But. Ana.
& Aret. in cap. veniens, de accuſat. Dec. in l. qui po-
teſt facere, n. 1. ff. de reg. iur. Crot. in conſ. 87. nu. 19.
Rube. in l. non ſolũ, §. morte, nu. 430. ff. de oper. no.
nũc. at vbi non eſt in ſua facultate remouere ſuſpẽ-
ſionẽ, nihil eſt quod ſibi imputetur. De Clerico de-
poſito realiter diximus, non eſſe præſtanda ei ali-
menta de fructibus beneficij, quia Eccleſia de illo
non curat, niſi tanquã de mero laico, vt tradidi in
tit. quib. debentur alim. in quæſt. an Clerico depo-
ſito, ſuſpenſo, vel excõicato debeantur alimenta.

S V M M A R I V M.

1 *Ordinatus non alitur ab ordinante, quando ipſe habet aliunde.*
2 *Ordinatus videtur quis ad patrimonij titulum, quoad eximendum ordinantem ab onere alendi.*
3 *Ordinatus dicitur habere aliunde, quando habet patrem diuitem.*
4 *Vxor indotata, quæ tamen patrem habet diuitem, non petit quartam in bonis mariti.*
5 *Actionem, qui habet, videtur rem habere.*
6 *Ordinans non tenetur ad alimenta ordinati, niſi in ſubſidium.*
7 *Pauper non dicitur, qui habet a quo petere poſſit alimenta.*

Ordi-

8 *Ordinans ideo alit ordinatum, ne in opprobrium ordinis mendicare cogatur.*
9 *Cauſa alimentorum, ideo eſt ſummaria, quia venter non patitur dilationem.*
10 *Magiſtratus non conuenitur, niſi in ſubſidium.*
11 *Lex curat ea, quæ de ſacto ſiunt.*
12 *Spoliatus non reſtituitur ante omnia, quando recuperatio eſſet difficilis, vt caſtri, aut fortalicij.*
13 *Spoliatus etiam caſtra, aut ſortalicio, reſtituitur ante omnia, quando vtraque part eſt ſub potente Principe.*
14 *Pauper non dicitur, qui habet proprietatem.*
15 *Proprietas magis æſtimatur, quàm vſuſfructus.*
16 *Proprietarius poteſt rem vendere inuito vſufructuario.*
17 *Minoris bona vendi poſſunt, vt ex eis præſtentur ſibi alimenta.*
18 *Proprietas vendi poteſt, vt ei dentur alimenta, qui aliquo caſu futurus eſt dominus.*
19 *Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt ex cauſa ſamis.*
20 *Excuſſio requiritur, antequàm moleſtetur fideiuſſor.*
21 *Vxor non moleſtat poſſeſſores bonorum mariti, niſi prius facta excuſſione.*
22 *Excuſſio non ſit contra tertium, niſi principali excuſſo.*
23 *Excuſſio principalis requiritur, antequàm magiſtratus conueniatur.*
24 *Meum dicitur etiam id, in quo habeo ſolam proprietatem.*
25 *Actionem qui habet, videtur rem habere.*
26 *Filius, qui ſolam habet proprietatem, non cogitur illam vendere, ſed pater eum alit.*
27 *Vxor, quæ multa habes immobilia reſpectu proprietatis, & nihil aliud, dicitur pauper, & conſequetur quartam in bonis mariti.*
28 *Peculium aduentitium non confiſcatur, quando filiusfamilias committit delictum.*
29 *Vidua, an poſſit ſe alere, inſpiciendi ſunt reditus bonorum ſuorum, & non attenditur proprietas.*
30 *L. ſina. §. ipſam autem, C. de bon. quæ liber. quomodo intelligatur.*
31 *Praprietarius poteſt ius ſuum pro libito vendere.*
32 *Filiofamilias delinquente, proprietas confiſcatur, ſtalius, quàm pater habet vſumfructum.*
33 *Ordinatus non alitur ab ordinante, quando tempore collati ordinis affirmaueras ſe diuitem.*
34 *Dolus nemini debet patrocinari.*
35 *Culpa ceſſat, quando quis credidit alij.*
36 *Dolus præponderat culpæ.*
37 *Turpitudinem propriam allegans non auditur.*
38 *Promotus per mendacium carere debet impetratis.*
39 *Minor qui iurauit ſe maiorem, non reſtituitur in integrum.*
40 *Maritus qui fuit in dolo, perdit beneficium, ne conueniatur vltra quam facere poteſt.*
41 *Ordinans eſt in culpa, quando non inueſtigauit de facultatibus ordinandi.*
42 *Dolus eſt non facere id, ad quod quis tenetur.*
43 *Contrahens cum alio, debet inueſtigare de illius conditione.*
44 *Bannitum de banno concellatum occidens, non excuſatur.*
45 *Perdere nemo debet ſine probatione.*
46 *Ordinatus renunciare non poteſt beneficio, quod alatur ab ordinante.*
47 *Factum proprium, ſi eſt nullum, faciens poteſt illud impugnare.*
48 *Clericus, qui fori priuilegio renunciauit, contrauenire poteſt etiam ſi iurauit.*
49 *Clericus non poteſt fori priuilegia renunciare de conſenſu Epiſcopi.*
50 *Turpitudinem ſuam allegare poteſt quilibet excipiendo, vel replicando.*
51 *Ordinans non tenetur alere ordinantem, quando de alterius mandato ordinauit.*
52 *Ordinanti, non exequenti actus tribuitur.*
53 *Facere videtur, qui per alium facit.*
54 *Ordinans non alit ordinantem, etiam in ſubſidium, quando id ſecit de mandato.*
55 *Officium ſuum nemo debet eſſe damnoſum.*
56 *Actum faciens alieno nomine, non obligatur de proprio.*
57 *Ordinans de mandato alterius, tenetur alere ordinantem quando mandatum non exprimit certas perſonas.*
58 *Mandatum generali nunquam continetur illicitum.*
59 *Ordinans tenetur alere ordinantem ſibi ſubditum, quando alias fame periret, etiam ſi alias ipſe non teneatur.*
60 *Epiſcopus poteſt generaliter alij Epiſcopo committere ordinationem Clericorum ſibi ſubiectarum.*
61 *Ordinatum alit quicunque inſtigauit illum ordinari.*
62 *Commendatio ſimplex ſine dolo, non obligat commendantem.*
63 *Conſilium tunc punitur, quando ad malum datur.*
64 *Conſilium, inſtigatio, & ſuaſio idem ſunt.*
65 *Ordinans non alit ordinantem, quanda illi prouiſum eſt de beneficio etiam ab alio Epiſcopo.*
66 *Ordinatus alendus eſt ex beneficio, cuius fructus ad alium pertinent.*
67 *Ordinatus alitur ab ordinante, quanda habet beneficium in ſpe, vt quia habet literas expectatiuas.*
68 *Ordinans ſupplet alimenta ordinati, qui ex beneficio non tantum percipit, quod ſufficiat ad alimenta.*

QVAESTIO XXXVII.

EPISCOPVM teneri ad alimēta erga
eum, quem ordinauit, vidimus ſu-
pra in alio titulo. Illud tamen non
eſt perpetuum, ſed reſtringitur, vt
locum non vendicet, quando aliū-
1 de is Clericus † haberet vnde viue
ret, c. Epiſcopus, de præben. vbi dicit, Epiſcopum
teneri in ſubſidium, quando Clericus viuere non
poteſt de ſuo patrimonio, facit c. tuis, eo. titu. nam
etſi in dubio patrimonium Clerici non ſit titulus,
quo tamen ad excludendam Epiſcopi obligatio-
2 nem videtur † ordinatus ad patrimonij titulum,
Ioan. And. in d. c. tuis, declarat Butr. in d. cap. Epi-
ſcopus, & intelligetur aliunde habere, quando pa-
3 trem habet diuitem, † vt voluit Imo. in c. Eps̄, vbi
Dec. nu. 3. eſt text. qui hoc probat in c. 1. de magiſt.
ibi, ne pauperibus, qui parentem opib. iuuare non
poſſunt, ſubtrahatur, facit gloſ. in l. 2. C. de his, qui
æta. lib. 10. vbi æſtimum patris, dr̄ æſtimum filij, fa-
cit ēt in cap. Clericos, 1. q. 2. ibi, quibus propinquo
rum nulla ſuffragantur bona. Et dixi ſupra, ꝙ pau
per nō exiſtimatur, qui patrem habet diuitē. Ideo
4 videmus, ꝙ † diſpoſitio Auth. præterea, non habet
locum in vxore, quæ licet indotata ſit, habet tn̄ pa-
trem, qui poteſt ſibi ſubuenire, ſecundum Cuma. in
l. in ſuis, ff. de liber. & poſthum. Alexan. in Authen.
præterea, col. pen. vbi Iaſ. & alij citati a Tiraqu. in
præfatio. l. ſi vnquam, nu. 23. C. de reuoc. donat. Et
facit etiam ratio, quia magis cōuenit quod inopia
filij ſuccurratur a patre, quàm ab Epiſcopo, per ea
quæ ponunt Doctores, & Barto. in l. quemadmodu,
ff. de liber. agnoſcen. & non dicitur egere, qui po-
teſt patrem cogere, vt det alimenta, l. qui poteſt

Concluſio ergo eſt, quod vbi ſine culpa Monaſte-
rij Monachus acquirit, illud omne acquirit Mona
ſterio, vt per Spec.d.§.1.nn.46.vbi, ſi Monaſterium
conceſſit Monacho licentiam intrandi arctiorem
Religionem, ille verò cœpit vagari, & acquiſiuit,
10 poteſt Monaſterium † omnia bona repetere, ſequi
tur Tiraq.de retract.conſang.§.10.gl.1.num.14.&
ſeq.Et dicit Bald.in l.1.§.ſed ſcimus, C.de lari.lib.
toll.quod Monaſterium expellens Monachum co-
11 gitur illi † reddere bona ſua.

Tunc etiam licite denegantur alimenta Mona-
cho, quando Monaſterium eſt inops, & non poteſt
12 ſupplere † cum ſuis redditibus, ita Bald.in d.l.1.§.
ſed ſcimus, in fin.vbi ait, quòd etſi regulariter Ab-
bas teneatur induere Monachum conſuetis veſti-
bus, tamen excuſatur, ſi Monaſterium ſit inops, ſe
quitur Benincaſ.in tracta.paupert.in 7.q.in 2.ſpe-
cia.iudi.num.25.& non eſt mirum, cum excuſetur
pater, filius, maritus, & aliæ omnes perſonæ, alio-
quin obnoxiæ huic oneri alimentorum.

SVMMARIVM.

1 *Clerico ſuſpenſo non debentur alimenta de fructibus beneficij, quando habet aliunde.*

2 *Clericus ſuſpenſus non alitur de beneficij fructibus, quando poteſt viuere de propria induſtria.*

3 *Clericus dicitur pauper, & non habere aliunde, quando bona non habet, licèt poſſit viuere ex induſtria.*

4 *Clerico ſuſpenſo propter contumaciam, a qua ſuſpenſione parendo exire poteſt, non dantur alimenta ex fructibus beneficij.*

5 *Clericus ſuſpenſus eſt alendus, quando non eſt in ſua facultate ſuſpenſionem exire.*

6 *Clericus ſuſpenſus ſi extrema laboret inopia alendus, licet poſſit pro libito exire ſuſpenſionem.*

7 *Excommunicatus alendus eſt, quando alias eſſet fame periturus.*

8 *Impedimentum quod remoueri, non excuſat.*

QVAESTIO XXXVI.

CLERICO ſuſpenſo duobus in caſi-
bus non eſt prouidendum de fru-
ctibus beneficij. Primus eſt, quan-
1 do † Clericus habet aliunde, glo.in
c.cũ Vintonienſis, in verſi.admiſe-
rant, de elect. vbi poſtquàm dixit
alendum eum de fructib.beneficij, ſubdit hoc non
procedere, qñ haberet patrimonium, vel aliud, ex
quo poſſet viuere, idẽ voluit ibi Io.And.& Bald.di-
2 cit idẽ, qñ poſſet ex ſua induſtria † viuere, & ponit
Abb.nu.10.& illam glo.dicit eſſe ſingularem Abb.
in c.Apoſtolicæ, de excep.& ſequitur Butr.& Felin.
col.5.& text.in c.præter, vbi Præpoſ.col.2.diſt.32.
& c.ſtudeat, in fi.diſt.50.Franc.Marc.in deciſ.880.
nu.17.& 29.Rebuff.tom.1.ritu.de ſent.prouiſio.in
præfatione, n.110. Quæ tñ dicta ſunt de induſtria
patiuntur difficultatẽ, quam tetigi aliquãdo, quia
vr̃ quod Clericus dicatur non habere vnde ſe alat,
3 etiam ſi poſſit ex induſtria, vel artificio † honeſtè
viuere, vt per Roman.in conſi.344.num.2.quem ſe
quitur Craue.in conſ.199.nu.5. Sed quia eam ſen-
tentiã reprobauit ſupra hoc eodem tit.agendo, an
alimenta negari poſſint filio ſpurio habenti aliun-
de, in eum locum re reijcio, ne idem bis repetatur.

Secundus eſt, quando Clericus eſt ſuſpenſus pro
pter contumaciam, & poteſt parendo exire ſuſpen
ſionem: tunc enim ad rumpendum eius pertina-
ciam, & vt parere compellatur ſubtrahantur ſibi
4 † alimenta, ita determinat Gem.in d.c. Vintonien
ſis, col.3.de electio.per glo.in c.quia ſæpe, in verſic.
quia beneficijs, de elect.in 6.& in Clem. vt hi, qui,
in verſ.dimidia, de æta.& qualit.Et hoc quoque vo
luit Abb. in c.paſtoralis, §.fin.nu.16.de appel.Mo-
uetur ex gl.ibi, quæ reddendo rationẽ inter depoſi
tum & excõicatu, quare illi debẽtur alimẽta, huic
verò denegẽtur, dicit, ideo negari excõicato, quia
poteſt pœnitendo habere abſolutionem, ſed nõ ita
eſt in facultate depoſiti exire pœnã. Addit etiam
rationem, quia homines de cibo ſecuri ſæpè negli-
gunt iuſtitiã, c.nõ omnis, 5.q.5. Præpoſ. hoc tenuit
in c.præter hoc, in princ.nu.9.diſt.32. vbi pariſicat
ſuſpenſum excõmunicatum, qñ eſt in vtrinſque po
teſtate exire ſuſpenſionem & excommunicationẽ.
Idem placuit Feli.in c. Apoſtolicæ, col.5.ver.intel-
lige de ſuſpenſo propter delictũ, Didac.lib.3.var.
reſolut.c.13.nu.9.verſ. duodecimo hinc etiã dedu-
citur, Franc.de Marc.deciſ.880.nu.25.in fi.& n.28.
Hic tñ caſus reſtringit, vt nõ procedat, qñ non eſſet
5 in eius facultate exire ſuſpenſionem, † quia ceſſat
tunc ratio propter quam ei denegantur: ergo ceſ-
ſare etiam debet ius, ita Præpoſ.in d.c. præter hoc,
Feli.poſt Gemin.& Card.in d.c. Apoſtolicæ, col.5.
vbi dicit reſtringi quoque, qũ laboraret tam extre
6 ma neceſſitate, † vt fame ſit periturus, niſi ei ſuc-
curratur: Id quod placuit Abb.d.c.paſtoralis, §.fi.
nu.16.vbi Dec.nu.9.Franc.de March. loco p̃dicto.
Sic etiam ſeruatur in excommunicato, cui in extre
7 ma egeſtate † ſubuenitur, ſicuti etiam, qñ impedi-
tus iuſta aliqua cauſa non poſſit impetrare abſolu
tionem. Cum enim in prędicto caſu recuſat petere
abſolutionem, vel remouere ſuſpenſionem, ſibi de-
bet, non alijs imputare: non enim excuſat impedi-
8 mentũ † quando poterat remoueri, c.fin.vbi Abb.
de electio.Bart.in l.ſed etſi per prætorem, §.1.verſi.
ſed nec ad eos, ff.ex quib.cau.maior. Bald.in l.qui-
bus diebus, in princ.vbi etiã Caſtren. ff.de cond.&
demon.Aret.in l.apud Iulianũ, §.conſtat, ff.ad leg.
1.Rota deciſ.315.licet guerræ, in nouis, But. Ana.
& Aret.in cap.veniens, de accuſat.Dec.in l.qui po-
teſt facere, n.1.ff.de reg.iur.Crot.in conſ.87.nu.19.
Rube.in l.non ſolũ, §.morte, nu.430.ff. de oper.no.
nũc.at vbi non eſt in ſua facultate remouere ſuſpẽ-
ſionẽ, nihil eſt quod ſibi imputetur. De Clerico de-
poſito realiter diximus, non eſſe præſtanda ei ali-
menta de fructibus beneficij, quia Eccleſia de illo
non curat, niſi tanquã de mero laico, vt tradidi in
tit.quib.debentur alim.in quæſt. an Clerico depo-
ſito, ſuſpenſo, vel excõicato debeantur alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus non alitur ab ordinante, quando ipſe habet aliunde.*

2 *Ordinatus videtur quis ad patrimonij titulum, quoad eximendum ordinantem ab onere alendi.*

3 *Ordinatus dicitur habere aliunde, quando habet patrem diuitem.*

4 *Vxor indotata, quæ tamen patrem habet diuitem, non petit quartam in bonis mariti.*

5 *Actionem, qui habet, videtur rem habere.*

6 *Ordinans non tenetur ad alimenta ordinati, niſi in ſubſidium.*

7 *Pauper non dicitur, qui habet a quo petere poſſit alimenta.*

Ordi-

Digitized by Google

8 *Ordinans ideo alit ordinatam, ne in opprobrium ordinis mendicare cogatur.*
9 *Cauſa alimentornm, ideo eſt ſummaria, quia venter noa patitur dilationem.*
10 *Magiſtratus non conuenitur, niſi ia ſabſidium.*
11 *Lex curat ea, quæ de facto fiunt.*
12 *Spoliatus aon reſtitaitur ante omnia, quando recuperatio eſſet difficilis, vt caſtri, aut fortalicij.*
13 *Spoliatus etiam caſtro, aut fortalicio, reſtituitur ante omnia, quando vtraque pars eſt ſub potente Principe.*
14 *Pauper non dicitur, qui habet proprietatem.*
15 *Proprietas magis æſtimatur, quàm vſusfructus.*
16 *Proprietarius poteſt rem vendere ianito vſufructuario.*
17 *Minoris bona vendi poſſunt, vt ex eis præſtentur ſibi alimenta.*
18 *Proprietas vendi poteſt, vt ei dentur alimenta, qui aliquo caſu futurus eſt dominus.*
19 *Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt ex cauſa famis.*
20 *Excuſsio requiritur, antequàm moleſtetur fideiuſſor.*
21 *Vxor noa moleſtat poſſeſſores bonorum mariti, niſi prius facta excuſſioae.*
22 *Excuſſio non fit contra tertium, niſi priacipali excuſſo.*
23 *Excuſſio principalis requiritur, antequàm magiſtratus conueniatur.*
24 *Meum dicitur etiam id, in quo habeo ſolam proprietatem.*
25 *Actionem qui habet, videtur rem habere.*
26 *Filius, qui ſolam habet proprietatem, non cogitur illam vendere, ſed pater eam alit.*
27 *Vxor, quæ multa habet immobilia reſpectu proprietatis, & nihil aliud, dicitur pauper, & conſequetur quartam in bonis mariti.*
28 *Peculium aduentitium noa confiſcatur, quando filiusfamilias committit delictum.*
29 *Vidua, an poſſit ſe alere, inſpiciendi ſunt reditus bonorum ſuorum, & non attenditur proprietas.*
30 *L. fina. §. ipſum autem, C. de bon. quæ liber. quomodo intelligatur.*
31 *Proprietarius poteſt ius ſuum pro libito vendere.*
32 *Filiofamilias delinquente, proprietas confiſcatur, ſtalius, quàm pater habet vſumfructum.*
33 *Ordinatus aon alitur ab ordinante, quando tempore collati ordinis affirmauerat ſe diuitem.*
34 *Dolus nemini debet patrocinari.*
35 *Culpa ceſſat, quando quis credidit alij.*
36 *Dolus præponderat culpæ.*
37 *Turpitudinem propriam allegans noa auditur.*
38 *Promotus per mendacium carere debet impetratis.*
39 *Minor qui iurauit ſe maiorem, noa reſtituitur in integrum.*
40 *Maritus qui fuit in dolo, perdit beneficium, ne conueniatur vltra quam facere poteſt.*
41 *Ordinans eſt in culpa, quando noa inueſtigauit de facultatibus ordinandi.*
42 *Dolus eſt non facere id, ad quod quis tenetur.*
43 *Contrahens cum alio, debet inueſtigare de illius conditione.*
44 *Bannitum de banno concellatum occidens, non excuſatur.*
45 *Perdere nemo debet ſine probatione.*
46 *Ordinatus renunciare aon poteſt beneficio, quod alatur ab ordinante.*
47 *Factum proprium, ſi eſt aullum, faciens poteſt illud impugnare.*
48 *Clericus, qui fori priuilegio renunciauit, contrauenire poteſt etiam ſi iurauit.*
49 *Clericus noa poteſt fori priuilegio renunciare de coaſenſu Epiſcopi.*
50 *Turpitudinem ſuam allegare poteſt quilibet excipiendo, vel replicando.*
51 *Ordinans non tenetur alere ordinantem, quando de alterius mandato ordinauit.*
52 *Ordinanti, non exequenti actus tribuitur.*
53 *Facere videtur, qui per alium facit.*
54 *Ordinans non alit ordinantem, etiam ia ſubſidium, quando id fecit de mandato.*
55 *Officium ſuum nemo debet eſſe damnoſum.*
56 *Actum faciens alieno nomine, non obligatur de proprio.*
57 *Ordinaas de mandato alterius, tenetur alere ordinantem quando mandatum aon exprimit certas perſonas.*
58 *Mandatum generali nunquam continetur illicitum.*
59 *Ordinans tenetur alere ordinantem ſibi ſubditam, quando alias fame periret, etiam ſi alias ipſe non teneatur.*
60 *Epiſcopus poteſt generaliter alij Epiſcopo committere ordinationem Clericorum ſibi ſubiectorum.*
61 *Ordinatum alit quicunque inſtigauit illum ordinari.*
62 *Commendatio ſimplex ſiae dolo, aon obligat commendantem.*
63 *Conſiliam tunc punitur, quando ad malum datur.*
64 *Conſilium, inſtigatio, & ſuaſio idem ſunt.*
65 *Ordinans non alit ordinantem, quando illi prouiſum eſt de beneficio etiam ab alio Epiſcopo.*
66 *Ordinatus alendus eſt ex beaeficio, cuius fructus ad alium pertinent.*
67 *Ordinatus alitur ab ordinante, quando habet beneficium in ſpe, vt quia habet literas expectatiuas.*
68 *Ordinans ſupplet alimenta ordinati, qui ex beneficio non tantum percipit, quod ſufficiat ad alimenta.*

QVAESTIO XXXVII.

EPISCOPVM teneri ad alimēta erga
eum, quem ordinauit, vidimus ſu-
pra in alio titulo. Illud tamen non
eſt perpetuum, ſed reſtringitur, vt
locum non vendicet, quando aliū-
1 de is Clericus † haberet vnde viue
ret, c. Epiſcopus, de præben. vbi dicit, Epiſcopum
teneri in ſubſidium, quando Clericus viuere non
poteſt de ſuo patrimonio, facit c. tuis, eo. titu. nam
etſi in dubio patrimonium Clerici non ſit titulus,
quo tamen ad excludendam Epiſcopi obligatio-
2 nem videtur † ordinatus ad patrimonij titulum,
Ioan. And. in d. c. tuis, declarat Butr. in d. cap. Epi-
ſcopus, & intelligetur aliunde habere, quando pa-
3 trem habet diuitem, † vt voluit Imo. in c. Eps, vbi
Dec. nu. 3. eſt text. qui hoc probat in c. 1. de magiſt.
ibi, ne pauperibus, qui parentem opib. iuuare non
poſſunt, ſubtrahatur, facit gloſ. in l. 2. C. de his, qui
æta. lib. 10. vbi æſtimum patris, dr̃ æſtimum filij, ta-
cit ẽt in cap. Clericos, 1. q. 2. ibi, quibus propinquo
rum nulla ſuffraganrur bona. Et dixi ſupra, ꝙ pau
per nõ exiſtimatur, qui patrem habet diuitẽ. Ideo
4 videmus, ꝙ † diſpoſitio Auth. præterea, non habet
locum in vxore, quæ licet indotata ſit, habet tñ pa-
trem, qui poteſt ſibi ſubuenire, ſecundum Cuma. in
l. in ſuis, ff. de liber. & poſthum. Alexan. in Authen.
præterea, col. pen. vbi Iaſ. & alij citati a Tiraqu. in
præfatio. l. ſi vnquam, nu. 23. C. de reuoc. donat. Et
facit etiam ratio, quia magis cõuenit quod inopia
filij ſuccurratur a patre, quàm ab Epiſcopo, per ea
quæ ponunt Doctores, & Barto. in l. quemadmodũ,
ff. de liber. agnoſcen. & non dicitur egere, qui po-
teſt patrem cogere, vt det alimenta, l. qui poteſt

facere,ff.de reg.iur.& cum habeat actionem ad ali
menta cõtra patrem, & ſeu officium Iudicis, quod
5 deſeruit loco actionis, † videtur habere alimenta,
l.qui actionem,ff.de reg.iur.Rurſus tenetur Epiſco
6 pus ſolum in ſubſidium, † vt probat tex.in d.c.Epi
ſcopus,ibi,neceſſaria, &c. & notant omnes ibi, vbi
autem quis tenetur in ſubſidium,non aliter obliga
tur,niſi ſtante ſumma egeſtate,vt inquit tex. in l.ſi
quis a liberis,§.itẽ reſcriptum,de liber.agnoſcend.
Et ibi Barto.declarat, non eſſe in ſumma egeſtate
7 † eum,qui habet alium,a quo petere poteſt:contra
tamen hanc declarationem facere videntur verba
tex.in d.cap. Epiſcopus,in fine, ibi,de ſua paterna
hæreditate:dum enim excipit caſum,quando ordi
natus poteſt viuere de paterna hæreditate, exclu-
dere videtur caſum,ex quo poteſt viuere de ſubſtã-
tia patris viuentis.Imò dum dicit ſua paterna hæ-
reditate,videtur excludere caſum,in quo Clericus
non eſſet a patre inſtitutus,quia etſi pro alimentis
poſſet contingere ad hæredes patris,vult tamẽ, vel
innuit textus,hoc non ſufficere ad excuſandum E-
piſcopum ordinantem.

Præterea,in tali qui non habet de ſuo,non ceſſat
ratio, per quam Epiſcopus cogitur ordinato ſub-
uenire de alimentis: nã ideo ſtatutum hoc fuit,ne
8 in opprobrium clericatus † cogatur Presbyter or-
dinatus mendicare,vt declarat Abb.in c.2. in prin
cipio,de præben.at nihilominus cogitur mendica-
re,dum agit contra patrem,quod alat: vẽter enim
non recipit dilationem,qua ratione cauſa alimen-
9 torum † ſummaria dicitur, ſecundum gloſ.in l.3.§.
ſciendum,in verſi.ſummatim,ff.ad exhib.& dicam
alibi.ergo non debet ceſſare diſpoſitio, quæ mãdat
ali eum ab ordinante: ſed ego teneo opinionem
Decij eſſe veram, quia eſt regulare, quod magi-
10 ſtratus non conueniuntur, niſi † in ſubſidium, vt
probat text.in l.1.in principio,ff.de magiſtra.con-
uen.l.1.ff.eodem,vbi appellatur ſubſidiaria actio:
ergo non poteſt Epiſcopus moleſtari,dum ab alio
poteſt petere ordinatus alimenta. Et non obſtat
text.in d.cap.Epiſcopus,quia,quod vbi dicitur de
paterna hæreditate,eſt per modum exempli: nam
idem eſſet,ſi aliunde poſſet viuere abſque paterna
hæreditate,puta ex donatione,vel relicto alterius.
Eodem modo reſpondetur ad id, quod dictum eſt
de ſua paterna hæreditate,& non conſideratur dif
ficultas exigẽndi alimenta a patre, quando de in-
11 re debentur, quia lex non curat de his, quæ † ſiunt
de facto,l.fin.C.de actio.empto.Decius in l.2.C.de
tranſact. Natta in conſilio 543.num.26.Et pro hoc
facit,quia etſi fortalicia dicantur difficilis recupe
rationis,& proinde Caſtren.in l.2. C.de edicto Di
12 ui Adriani tollen.dixerit ſpoliatum † non eſſe an-
te omnia reſtituendum, quando cauſa proprieta-
tis non eſſet ſalua: puta,quia fortalicia extent,quę
non ita de facili capi poſſunt,Butr.in cap.ex parte,
de reſtit.ſpoliat. Alexand.in l.naturaliter, §. nihil
commune,ff.de acquiren. poſſeſſ. Iacobin. de San-
cto Georgio in l.ſi de vi, ff. de indi. tamen ea diffi-
cultas recuperationis non attenditur quando liti
13 gantes ei ſubſunt † Principi,qui poteſt illos coher
cere,& contra eos exequi ſuam ſententiam, vt per
Guliel.Cun.Ang.& Caſtren.in l.ſecunda,ff.qui ſa-
tiſdare cogantur,Claud.Seiſell.in l.naturaliter, §.
nihil commune,colum.3. Iacobin. in l.ſi de vi,ff.de
iudic.Rolandus in conſilio primo,num.77.volumi
ne primo.nõ ergo reſpicimus,quod neceſſe habeat
filius petendo alimenta a patre agere in iudicio,
quia credit lex facilè eũ conſequuturum id, quod
pater,vel inuitus cogitur præſtare. Stat ergo vera
concluſio, quòd non ſit ab Epiſcopo ordinante alẽ
dus,qui a patre poteſt exigere alimenta.

Declaratur etiam, vt non teneatur Epiſcopus,
quando ordinatus habet multa bona, ex quibus
poſſit viuere, licet ad eum ſpectent ratione ſolius
proprietatis, & alius habeat vſumfructum, quia
14 non poteſt dici egenus, vel pauper, quia † habet
proprietatem, vt probatur in l. ſciendum,§.item
qui ſolam, ff. qui ſatiſda.cog.vbi dicitur idoneus
fideiuſſor, etiam ſi ſolam habeat proprietatem
15 † quam vſusfructus, §. ſi te ſolum, vbi not.Ange.
in Authen. de nupt. & proprietarius poteſt il-
16 lam vendere inuito vſufructuario, † l.2.C.de vſu-
fruct.l.Pomponius, in princip.ff.quibus mod.vſu-
fruct. amitta. & tenetur proprietarius vendere,
vt ſe alat. Pro quo facit, vt voluit gloſ. in l. ob æs
alienum, C. de præd. minor. vbi minoris bona
17 † venduntur, vt ex eis alatur, l.1. & 2. C. de patr.
qui fil. diſtr. & eam gloſ.ſequitur Alber. in l.ob æs,
& non ſolum pro alendo domino venditur pro-
18 prietas, ſed etiam pro illius alimentis † qui ali-
quo caſu futurus eſt dominus, vt in l.1.§. ſi mulier,
ff.de ventr.in poſſeſ.mitten.Per quem text.dixit I-
mola in l.Imperator,ff.ad Trebell. vbi eum ſequi-
tur Alexand.num.5. quod tunc proprietas vendi-
tur,quando is eſt alendus, qui futurus eſt dñs, ſe-
quitur Cordub. in l.ſi quis a liberis, §.ſed ſi filius,
nu.18.& ſeq.ff.de lib.agnoſc.& facit,quia etiam bo
na, quæ non ſunt perpetuo in noſtro dominio poſ-
ſunt alienari ex cauſa famis, vt videmus in rebus
19 ſubiectis † fideicommiſſo, Auth. contra rogatus,
in fi.C.ad Treb.Iacob.de Aret.Cin.Bar.Bal.Caſtr.
Io.Fab.in Auth.res quę,C.commu.de leg.vbi Ang.
nu.5.Fulg.nu.7.Corn.col.fi.Iaſ.nu.31.& Curt.iun.
nu.30.& communem dicit Alex.in l.mulier,§.cum
proponeretur,col.2.verſi.item notabiliter limita,
ff.ad Trebell.idem Ale.& Socin.nu.2.in l. Marcel-
lus,§.res quæ, ff. ad Trebellia. Quod ſi aliena quo-
dammodo bona alienantur pro alimenta poſſeſſo
ris,quantò magis tenetur filius proprietatem ven
dere,quam habet antequàm ordinatorem compel
lat ad præſtandum alimenta. Præterea vendendo
proprietatẽ euitatur ratio opprobrij ordinis Cle-
ricalis: non enim curamus, vnde alimenta ſumat,
ſed ſat, quod non eget, nec mendicare cogitur, &
ſanè, vt pro alieno facto moleſtetur excuti primũ
20 debet principalis debitor, vt videmus in † fideiuſ
ſore,Authen.præſente,C.de fideiuſſor. Idem eſt in
muliere, quæ non poteſt inquietare tertios poſſeſ-
ſores bonorum mariti,niſi excuſſis primum mariti
21 † bonis, Bartol. & Doctores in d.l.ſi conſtante, ff.
ſoluto matrimonio,gloſ.in l.vbi adhuc,vbi Cin.q.
11.& Bal.C.de iure dot.Bald.Nouell.in tract.dot.
in 8.par.quæſtio.penult. Campeg.in eodem tract.
quæſt.46.Crauet.in conſil.263. colum.3. Et eſt re-
gulare,quod exequutio non fit contra tertium niſi
22 excuſſo † principali,Doctores præcipuè Bartol.in
l.creditores, C. de pign.Idem eſt in conueniendo
23 magiſtratu, quia excuſſio requiritur, † l.1.§. prius
enim arbitror,ff.de magiſtr.conuenien. & in excuſ
ſione venit ipſa quoque proprietas, cum nullibi re
periatur excepta: non enim minus dicitur meum
24 † id, in quo ſolam habeo proprietatem, quàm id,
in quo plenũ ius habeo, vt Inſtitu.de hæred. inſtit.
§.1.& l.1.§.1.& 2.ff.ad Syllan. & proprietas etiam
25 venit in confiſcatione † bonorum, vt eſt text.in l.ſi

poſtula-

poſtulauerit, §. iubet, ff. de adulter. & ibi notant
Bart. Ang. Alber. & Doctores. Et impiũ eſſet, quod
Epiſcopus teneatur illum alere, qui poteſt ex rerũ
ſuarum venditione ſibi victum prouidere.

Contrariæ tamen ſententiæ fuit Decius, in cap.
Epiſcopus, nu. 12. de præben. vbi tenet, quod imò
Epiſcopus alere teneatur eum, qui multorum bo-
norum nudam proprietatẽ habet. Allegat tex. quẽ
dicit ſingularem in l. fin. §. ipſum autem, C. de bon.
quæ liber. vbi Bald. in principio, dicit notatu di-
gnum, quod pater tenetur alere filium non ratio-
ne vſusfructus, ſed ratione naturæ, nec imponitur
26 filio neceſſitas vendendi † ſuam proprietatem nu
dam, vt ex pretio ſe alat. Et inquit Decius, loco
prædicto, quod idem eſſet, ſi vſusfructus eſſet apud
alium, qui nõ ſit pater. Et ſubdit conſuluiſſe, quod
mulier, quæ quoad proprietatem multa habeat
immobilia, non deſinit eſſe pauper, & poteſt pe-
27 tere † quartam ex diſpoſitione Authen. præterea,
C. vnde vir & vxor. Et pro hac ſenteutia facit, quia
etiam volens proprietarius nõ poteſt alienare pro
prietatem, l. fin. §. filijs autem, C. de bon. quæ liber.
Et videmus, quod ſi filiusfamilias committat de-
28 lictum, non confiſcantur ei † bona aduentitia, ſe-
cundum Bar. in l. ſi finita, §. ſi de vectigalib. nu. 12.
ff. de dam. infect. vbi Caſtr. col. fin. Imo. num. 6. Ale.
nu. 44. idem Bart. in l. ſi quis in tantam, num. 11. C.
vnde vi, Bal. Salic. & Iaſ. quos citat & ſeqnitur Ant.
Gomez. de contract. c. 15. num. 13. & ſeq. Curt. ſen.
Capel. Toloſ. Ruin. Pariſ. & alij, quos refert com-
munem dicens Clar. in Pract. crimin. q. 26. nu. 12.
facit etiam, quia vidua non ſit intra annum luctus
alenda ab hæredibus, ſi ipſa habeat de proprio, ta-
29 men ad cognoſcẽdũ, an ſe poſſit alere † inſpicitur
redditus ſuorum bonorum, non autem attenditur
proprietas, ſecundum Bal. in conſil. 30. vol. 2. Cra-
uet. in conſ. 199. nu. 6. Plot. de in litem iuran. §. 11.
num. 23. Hæc opinio mihi placere non poteſt, ſed
multum ſtringit pro ea tex. in d. l. fin. §. ipſum autẽ.
Sed reſponderi poteſt, quod ideo ibi grauatur pa-
30 ter onere † alendi filium habentem bona quoad
proprietatẽ, quia in patre concurrit naturale vin-
culum, atæquitas, ſecundum quam non videtur
iuſtum, quod gaudet redditu bonorum filij, & co-
gatur filius proprietatem vendere, vt ſe alat, ſed
fortè aliud eſt in quocunque alio vſufructuario, in
quo non cadit ratio affectionis naturalis, & cha-
ritatis. Et quamuis textus dicat patrem teneri, nõ
propter hæreditates, ſed propter naturam ipſam
& leges, tamen hoc intelligi debet, vt principali-
ter non obligetur propter hæreditates, ſed benè in
conſequentiam obligetur: vbi ergo quis habens
nudam proprietatem, peteret alimenta ab alio,
quàm ab eo, qui eorundem bonorum habet vſum-
fructum ſubmoueretur exceptione, quod poſſit
ſeipſum alere, quicquid Decius loco prædicto af-
firmet. In patre enim concurrunt ratio ſanguinis,
item quod pater vſumfructum percipit ex bonis
filij, imò videtur quod prædicta ratione aliud fo-
ret dicendum, ſi filius haberet nudam proprieta-
tem in bonis poſſeſſis ab alio, quàm a patre, quia
ſi peteret alimenta a patre, repelleretur, tanquam
poſſit viuere vendendo proprietatem. Hoc tamen
non pono pro conſtanti, cum facilius grauetur pa-
ter alendi onere, quàm quiuis alius, & cum talis
habens proprietatem poſſit eam vendere, & viue-
re de pretio. Ceſſat in ea ratio mendicitatis in op-
probrium benè tranſacti matrimonij, & conſequẽ-
ter non erit locus Auth. præterea, C. vnde vir & v-
xor. Nec mouet quod proprietarius volens, nõ poſ
ſit proprietatem alienare, d. l. fin. §. filius autẽ, quia
loquitur ille tex. in filio propter patris præiudiciũ:
at vbi non agitur de præiudicio patris, licet cuicũ
31 que † proprietario ius ſuum vendere, d. l. 2. C. de v-
ſufruct. l. Pomponius, in princip. ff. quib. mod. vſuſ-
fruct. amitta. ſicuti vſufructuario licet commodi-
tatem vſusfructus vendere, vel inuito proprieta-
rio. Et hanc diſtinctionem inter filium, & extraneũ
proprietarium, ponit Gomez. d. cap. vlt. nume. 15.
32 vbi inſert, quod proprietas † confiſcatur, quando
alius quàm pater habet vſumfructum, vt probatur
in d. l. ſi poſtulauerit, §. inter. Quod autem dictum
eſt alenda vidua, quæ habet bona, ex quorum red-
ditu percipere non poteſt alimenta, patitur nõ le-
uem difficultatem, vt dixi hoc eod. titu. tractando
de alenda intra annum luctus. Et quamuis circa
prædicta non inueniam quemquam differentem,
volui tamen meum qualecunque interponere iudi
cium, vt interim excitata difficultate laborent per
ſpicatiores pro habenda veritate.

Tertiò, non tenetur ordinans ſubminiſtrare ali
33 menta, quando ordinatus illum decepiſſet, † affe-
rendo ſe eſſe diuitem, ita concludit Decius in d. c.
34 Epiſcopus, nu. 13. de præben. dolus enim † nemini
debet patrocinari, l. ne ex dolo, ff. de dolo. Tiraq. de
retract. conſang. §. 1. glo. 9. nu. 67. Eandem opinio-
nem, quod Epiſcopus nõ teneatur, probauit Butr.
in ca. 2. circa finem, de præben. & ibi ſequitur Dec.
num. 7. colum. 3. verſic. in glo. fin. quia in ordinante
35 ceſſat culpa, ex quo credidit † ordinato, ſecundum
gl. in l. Titio fundus, ff. de cond. & demon. & in c. in
quiſitioni, de ſent. excom. & licet poſſit eſſe in ſua
culpa, tamen ordinatus propter mendacium, dr̃ in
36 dolo, † qui culpæ præponderat, l. item ſi obſtetrix,
ff. ad l. Aquil. & quidquid ſit, ſi ordinatus petat a-
limenta, & Epiſcopus excipiat de illius falſa aſſer
tione, non poteſt replicare, quod fuerit nimis cre-
37 dulus, quia allegaret † ſuam turpitudinẽ, l. 1. §. 1.
vbi Doctores, ff. de eo, per quem fact. erit, l. 1. vbi gl.
in verſi. actum eſt, ff. quando actio, de pecul. eſt an-
38 nal. Præterea promotus per † mendacium, carere
debet impetratis, cap. ſuper literis, de reſcript. & li
cet ordo non vitietur, tamen non debet conſequi
beneficium alimentorum, quod alijs indulgetur,
demum Epiſcopus tenetur propter culpam, at ceſ-
ſat culpa, quando fuit deceptus: ergo ceſſare debet
diſpoſitio l. adigere, §. quamuis, ff. de iure patro. fa-
39 cit in ſimili, quia minor, qui fuit in dolo, & † iura-
uit ſe maiorem, excluditur a reſtitutione in inte-
grum, l. ſi alterius, C. ſi minor ſe maiorem dixer. Ro
ma. num. 12. nu. 5. Grammat. deciſ. 5. nu. 5. Cephal.
in conſ. 124. nu. 15. Rota Bonon. deciſ. 47. per totã,
facit etiam, quod de ſocero & marito, qui fuit in
40 dolo, † vel culpa, ponit Bart. in l. non tantum, ff. de
re iud. hi enim non gaudent beneficio ne conueniã
tur, vltra quam facere poſſint, ſequitur Iaſ. ibi, in fi-
ne, Ale. in l. maritum, nu. 1. ver. nono fallit, ff. ſoluto
matr. Aret. nu. 4. verſ. tertio fallit, Iaſ. nu. 9. Io. Lup.
in rep. c. per veſtras, in 3. notab. §. 24. nu. 7. de dona.
inter vir. & vxor. Campeg. in tractat. dot. par. 3. q.
250. & q. 262. & duabus ſeqq.

Sed hæc opinio non eſt vera, quinimo quamuis
promouendus per mendacium dixerit Epiſcopo
ſe diuitem, ſi tamen non haberet aliunde, tenetur
Epiſcopus illũ alere, vt voluit Io. de Imo. in d. c. 2.
vbi etiã Abb. de præben. nam iura conſiderant cul-

Digitized by Google

pam ordinantis, qui non debuit contra Canones
ordinare eum, qui non baberet conueniens patri-
monium, vt probatur in c. 2. diſtin. 70. ibi ob iniu-
riam illius, qui ordinauit, c. cum ſecundum, de præ-
ben. in 6. c. ſi Epiſcopus, eod. tit. in 6. at ſemper or-
41 dinans † dicitur in culpa quando non inueſtigauit
diligenter de illius facultatibus, argumento capi-
tuli, innotuir, de electio. ita dicit Abb. in d. cap. 2. in
42 fine, & dr̃ in culpa, imò in dolo, qui † non facit id,
ad quod tenebatur, l. ſi procuratorem, §. dolo, & l.
dolus, ff. mand. Crau. in conſi. 143. nu. 2. in fi. & ordi
nãs videtur nomine Eccleſiæ quaſi contrahere cum
43 ordinato: ergo nõ debet illius conditionẽ † igno-
rare, l. qui cum alio, ff. de reg. iur. & debet ſe infor-
mare de illius conditione. Et per hanc rationem di
citur in culpa, & punitur extra ordinem, qui occi-
dit bannitum caucellatum de banno, etiam ſi igno
44 ranit cancellationem, † quia debuit inueſtigare
diligenter, vt apud Nellum de bannit. in 1. part. 3.
tempor. q. 2. qui dicit ita omnes tenere, ſequitur
45 Clar. Pract. crim. §. homicidiũ, §. 62. at † nemo de-
bet credere cuiquam, niſi is probet per teſtes, vel
inſtrumenta, ideo non excuſatur, quia crediderit
ordinato, l. nomen, C. quæ res pigno. oblig. poſſ. l.
ſi qnis inficiatus, vbi Bar. ff. depoſit. l. qui in alte-
rius, vbi Bar. de reg. iur. Et faciunt, quæ ponit So-
cin. in l. quod te, nu. 50. vbi Iaſ. nu. 35. Butr. nu. 7. &
ſequitur Parpal. nu. 26. ff. ſi cer. pet. vbi, quod non
ſufficit denunciare, vel ſimpliciter notificare rem
alicui, niſi ei oſtendatur inſtrumentum, quia iuſta
eſt cauſa, non credendi ſimplici verbo. Et ſi boc eſt
verum in quocunque priuato, procedit multò ma-
gis in eo, qui ratione officij tenetur inueſtigare,
quia contra eum ſemper præſumitur culpa. Et
quod dicitur dolum non debere patrocinari, pro-
cederet niſi ageretur de eo, quod concernit com-
modum publicum: nam hoc quod nemo ordine-
tur, qui non habeat condecens patrimonium, in-
ductum fuit publico fauore Religionis, ne Cleri-
cus mendicare cogatur, in opprobriũ ordinis Cle-
ricalis, vt per ea quæ probantur in cap. ſi diligenti,
46 de foro compet. Et huic fauori volens, † ordina-
tus non poteſt renunciare, glo. in c. ſi Epiſcopus, in
verſ. ad præmiſſa, de præben. in 6. Abb. in cap. cum
ſecundum, in fine, eod. titu. Sicuti ergo ordinatus
non poteſt expreſsè renunciare patrimonio, ita
nec tacitè aſſerendo ſe diuitẽ, & non eſt verũ, ꝙ in
ordinanre ceſſat culpa, quia imò augetur, quod nõ
voluerit inueſtigare. Et non obſtat, quod non poſ-
ſit allegare ſuam turpitudiuem, dicendo Epiſco-
pum nimis credulum, quia vbi factum eſt ipſo in-
47 re nullum ratione † publicæ vtilitatis, tunc poteſt
quis venire contra factum proprium, l. iubemus,
§. ſanè, C. de ſacroſanc. Eccleſ. l. quemadmodũ, vbi
Bar. nu. 1. C. de agric. & cenſ. nu. 1. multos alios al-
legaui in conſi. 28. nn. 97. Ideo videmus, ꝙ Cleri-
48 cus † qui renunciauit priuilegio fori, poteſt con-
trauenire, etiam ſi iurauerit, d. c. diligenti, de fo-
ro compet. & ſi interuenerit Epiſcopi conſenſus,
49 † glo. in c. ſignificaſti, vbi Abb. col. fin. eod. tit. Ale-
xand. conſ. 8. col. 1. vol. 1. Albet. in tract. ſtaturo. in
3. par. nu. 41. Iacob. in l. pen. nu. 9. C. de pact. in l. 1.
in prin. nu. 13. ff. de iudic. Rolan. in conſ. 4. num. 16,
vol. 1. Clar. de feud. q. 90. num. 10. & excipiendo, vel
50 replicãdo poteſt qnis † allegare turpitudinem ſuã,
ſecundum Io. Andr. ad Spec. in tit. de donario. §. 1.
verſ. item pone aliquis, Bart. in l. iuſiurãdum, quod
ex conuentione, §. procurator, col. vlt. ff. de iure-
iuran. Bal. in l. poſt mortem, in princ. ff. de adop. Ti-
raq. de retract. conſang. §. 1. gl. 18. nu. 24. præcipuè
quando turpitudo eſt detecta, & quæ dicuntur de
minore, de ſocero, & de marito, aliam babent ra-
tionem, quandoquidem agitur in eis principali-
ter de priuata vtilitate: at in Clerico verſatur pu-
blica vtilitas, & Religionis intereſſe.

Quartò excuſatur ordinans, quando de man-
dato & commiſſione alterius Epiſcopi ordinauit:
51 tunc enim onus ſic alendi pertinet † ad mandan-
tem, non ad Epiſcopum exequentẽ, vt probat text.
in c. ſi Epiſcopus, de præben. in ſexto. & ratio eſt,
quia mandans videtur ordinaſſe, ex quo actus tri-
52 buitur † mandanti, non exequenti, l. item eorum,
§. ſi decuriones, ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom. cap.
cum aliquibus, de reſcript. in 6. Tiraq. de legibus
connub. glo. 8. nu. 184. & 194. Crauet. in conſi. 144.
53 num. 3. & qui per alium facit † ipſe facere videtur,
c. qui per alium, de reg. iur. in 6. ita dicit gloſ. in d.
c. ſi Epiſcopus, in verſ. miniſtrare, quæ aliam quo-
que allegat rationem, quia ſcilicet ſibi debet man-
dans imputare, qui talem elegit Epiſcopum. Et
procedit, etiam ſi mandans non ſit ſoluendo, quia
54 ordinans non etiã † tenetur in ſubſidium, vt con-
cludunt Archid. & Ioan. Andr. in d. c. ſi Epiſcopus,
quos ſequitur Franch. col. 1. in fine, verſic. in eadem
55 glo. in fine. officium enim ſuum nemini † debet eſſe
damnoſum, l. ſed ſi quis ex ſignatorib. ff. quemad.
teſtam. aper. l. inter officium, ff. de rei vend. l. poſt
legatum, §. aduentum, ff. de his, quib. vt indign. l. vi-
delicet, ff. ex quib. cauſ. maio. l. ſi ſeruus, §. qnod ve-
56 rò, ff. de fur. & qui actum facit alieno † nomine, nõ
obligatur de proprio, Bart. & alij in l. procurator
qui pro euictione, ff. de procurat. in l. alio hærede,
nu. 25. ff. de alim. & cib. leg. dixi conſ. 19. nu. 11.

Id tamen intelligitur, quando mandans expreſ-
ſit nomina perſonarum, quibus ordines erant con-
ferendi, at ſi ſub incerto nomine facta ſit commiſ-
ſio, tunc mandans non tenetur, ſed ordinans, quia
culpa ſibi imputari poteſt quod non inueſtigaue-
57 rit † de patrimonio ordinandi, ita expreſsè diſpo
nit text. in d. cap. ſi Epiſcopus, & ratio eſt, quia in
58 mandato generali nunquam continetur † illici-
tum, l. ſi procurator, ff. de cond. indeb. gl. Io. And. &
Franch. in d. ca. ſi Epiſcopus, in verſi. miniſtrare.

Sed hoc caſu, licet Epiſcopus mandans non te-
neatur ex eo, quod ordinari promiſerit Clericum
ſine patrimonio, tamen quia dicitur pater paupe-
rum, & non debet permittere quod Clericus ſibi
59 ſubditus fame laboret, † cogi poterit officio Iudi-
cis illi ſubuenire, ſecundum Io. de Ligna. & Gemin.
in d. c. ſi Epiſcopus, vbi etiam Franch. col. fi.

Sciendnm eſt autem pro præmiſſorum declara-
tione, ꝙ vnus Epiſcopus poteſt nedum nomina-
60 tim, ſed etiam generalirer committere † Epiſco-
po alterius diœceſis ordinationes Clericorum ſibi
ſubiectorũ. Probat tex. in d. c. ſi Epiſcopus, vbi Ar-
chid. Io. Andr. & Franch. in princ. ad idem eſt text.
in c. nullam, 9. q. 2. inducendo a ſenſu contrario.

Item aduertẽdum, quòd quæ dicta ſunt de Epi-
ſcopo mandante aliquẽ ordinari, procedunt etiam
61 in quocunq; priuato † inſtigante ordinationem,
vt vult Bertran. in conſi. 151. nume. 2. volum. 2. Sed
vt verum fatear, videtur mibi Bertrandum loqui,
quando inſtigator ſe obligauit ad alimenta ordi-
nari, quo caſu dicitur habere patrimonium, cum
haber aliquem obligatum ad alimenta, nec per v-
nius inſtigationem excuſatur Epiſcopus a culpa,
propter

propter quam tenetur de proprio, & pro mea opi-
62 nione facit, quia ſimplex cõmendatio † ſine dolo
non obliget cõmendãtem, l.ſi vero, §.cũ quidam, ff.
manda.l.quod venditor, ff.de dolo, vbi quoad indu
cendum obligationẽ quiſquis cõmendãdo profert
aliquid habendum, ac ſi neque dictum neque pro-
miſſum fuerit. Ad idem eſt tex. in l. Iulianus, §.ſi vẽ-
ditor, ff.de actio.emp.l.ea quæ, ff.de contrah.empt.
l.quod ſi cum ſcires, ff.de dolo, Bal.in l.cum oſtendi
mus, §.fin. prope finem, ff.de fideiuſſo. Fulgo. Caſtr.
Alex.& Iaſ.in l.ſi vero, §.1.ff.qui ſatiſda.cog. Dec.in
l.pactũ quod dotali, nu.10.C.de pact. Bero.in conſ.
193.nu.55.vol.1. Et dicit Alciat. parerg.li.2.ca.12.
quod ea quæ cõmendandi cauſa proferuntur, nul-
lam inducunt obligationem, Cepha.in conſil.437.
nu.38. Cũ ergo in inſtigante vel promouente non
ſit dolus, non põt dici, quod ipſe teneatur præſtare
alimenta, & conſilij non fraudulenti nulla eſt obli-
gatio, l.conſilij, ff.de reg.iu.& tunc ſolũ punitur cõ-
63 ſilium, qñ † eſt ad malũ, Bald.in l.1.col.4. verſ.nota
quod conſilium, C.de ſeru.fugit. Alex.in conſi.128.
64 vol.4. Dec.in d.l.conſilij, nu.12.& idem † ſunt conſi
liũ, inſtigatio, & ſuaſio, vt per Bart.in d.l.nõ ſolũ, §.
ſi mãdato, n.2.in fi.ff. de iniur. Boſſius in tit. de mã.
ad homicid.nu.61. Carrer.in pract.crimin. §.homi-
cidiũ, nu.130.& nu.138.& nu.179. Sed quid mali fa
cit, qui alicui ſuadet, vt Sacros ordines ſuſcipiat?

Quintò liberatur ordinans ab ea obligatione,
quãdo fuit prouiſum Clerico de beneficio etiam ſi
65 id factum ſit ab † alio Epiſcopo, vt eſt text.in d.c.ſi
Epiſcopus, vbi hoc not. Franc.de præb.in 6.ibi, vel
per alium, ad idem eſt tex.in cap.ſi pauper, eod.tit.
Et ſufficeret, ſi haberet beneficium, cuius fructus
66 ad alium pertinerent, quia nihilominus † ex fru-
ctibus illius beneficij eſt alendus, vt probatur in c.
præſenti, §.porrò, de offic.ordin.in 6. Ioan. And.in
d.c.ſi Epiſcopus, col.2.in prin.& ibi Frã.col.1.poſt
med.ver.in gl.ver. taliter, qui dicunt aliud eſſe, qñ
ordinatus haberet beneficium in ſpe, vt quia habe
67 ret literas expectatiuas † in forma pauperis, etiã
ſi iam eſſet ab executore approbatus, quia tunc or-
dinans non excuſatur, quod ſi fortè prouiſio non
ſufficiat ad integra alimenta, Epiſcopus ordinans
68 † tenetur ſupplere, vt poſt glo.& Imo. tenet Franc.
in c.ſi Epiſcopus, col.1.circa med.de præben.in 6.

SVMMARIVM.

1 *Filius ingratus non alitur a patre.*
2 *Patronus ingratus perdit ius patronatus,*
3 *Filius ingratus perdit ius filiationis.*
4 *Vicarius Eccleſiæ non priuatur alimentis, vel congrua portione propter ingratitudinem.*
5 *Beneficium Eccleſiaſticum alicui collatum, non perditur propter ingratitudinem.*
6 *Prælati delictum non nocet Eccleſiæ.*
7 *Eccleſiæ nomine multa peti poſſunt, quæ non poſſunt proprio nomine.*
8 *Prælatus poteſt Eccleſiæ nomine impugnare ea, quæ ipſemet fecit cum iuramento.*
9 *Ingratitudo priuat ingratum iure, ſibi conceſſo gratis, non quod ſibi debetur.*

QVAESTIO XXXVIII.

VICARIVS Eccleſiæ, ſi ſit ingratus mona
ſterio, non habebit alimenta, quæ vulgo
appellatur congrua portio, exemplo fi-
1 lij ingrati, † qui non eſt alendus a patre,
l.ſi quis a liberis, §.idem Iudex, vbi glo.in verſ.dedu
lerat, ff.de libe. agnoſc. eodem modo patronus in-
2 gratus perdit ius patronatus, † vt p Pau. de Citad.
in tract.de iure patr.in 6.par.in 4.art. prin.nu.164.
& dixi paulò ſuprà, imò filius ingratus perdit ius
3 filiationis, † & ita tenet Cordub. in d. §.idẽ Iudex,
nu.57. Et poſſet confirmari hæc opinio multis ra-
tionibus, quas paſſim ponunt Doctores loquendo
de ingratitudine. Contra tamen, quod non priue-
4 tur propter ingratitudinẽ tenuit † Rebuff. in tract.
de congr. portio. num.109. quia beneficium eccle-
5 ſiaſticum alicui collatum non perditur † propter
ingratitudinem, Io.And.Card. Abb. & Imo. in c.fi.
de poſtulan. Ripa in l. fi. quæſt.48. C. de reuoc. do-
natio. item Vicarius petit nomine Eccleſiæ con-
gruam portionem ab Eccleſia, non poteſt eſſe in-
6 grata, & delictum Prælati † non nocet Eccleſiæ, ca.
delictum perſonæ, de reg.iur.in 6. Abb. in c.verum,
de condi.apposit. Ripa d.l. fi.nu.52. Et poteſt quis
7 nomine Eccleſiæ petere, quod non poteſt ſuo † no-
mine, l.quæſitum, ff.de in ius vocan. Imò Prælatus
poteſt nomine Eccleſiæ contrauenire contractui,
8 quem ipſemet fecit cum † iuramento, glo.in c. ſi qs
Presbiterorum, ff. de reb. Eccleſ.non alien. Abb. in
c.1.de iureiur. Bero.in conſ.88.nu.11. vol.2. Vide-
tur.n.diuerſa perſona ab illa, quæ contraxit. Demũ
mouetur, quia congrua portio debetur in recom-
penſationem ſeruitij, quod impedit Eccleſiæ, qui
enim ſeruit altari, debet viuere de altare, cap.cum
9 ſecundũ, de præben.& ingratitudo priuat † ingra-
tum, non eo iure, quod ſibi debetur, ſed eo, quod
gratis fuit conceſſum. Et hæc opinio eſt verior,
quia magis fauet Eccleſiæ, quæ aliàs deſereretur
a Vicario, ſi congruam portionem non poſſet exi-
gere.

SVMMARIVM.

1 *Deportatus eſt inteſtabilis.*
2 *Deportatus non poteſt inſtitui, nec capere iure legati.*
3 *Deportatus habetur pro mortuo.*
4 *Deportatus non poteſt agere.*
5 *Damnato in metalla debentur alimenta.*
6 *Carceratus agit actione iniuriarum, quando alimenta neceſſaria denegantur.*
7 *Conſequens qui vult, cenſetur etiam velle omne antecedens neceſſarium.*
8 *Deportatus fictè, non verè dicitur mortuus.*
9 *Deportatus poteſt agere.*
10 *Paria ſunt non habere, vel habere inutilem.*

QVAESTIO XXXIX.

DEPORTATVS nõ videtur, quod de
beantur alimẽta, quantumuis reli-
cta, quia nullam habent teſtamenti
factionem, non quidem actiuam,
1 quia inteſtabiles † ſunt, l.eius qui,
§.1.ff.de teſtam. non etiam paſſiuã,
2 quia neque inſtitui, neque iure legati † aliquid ac-
cipere poſſunt, l.1.C.de hæred. inſtitu. & habentur
3 pro † mortuis, l.1. §. pen. ff. de bon. poſſeſſ. contra
tabu.l.ſi necem, §.ſi deportatus, ff. de bon. liberto.
item deportatus perdit omnia quæ ſunt iuris ci-
4 uilis, ergo non põt † agere, l. quidam, ff. de pœnis,
veritas tamen eſt in contrarium, quia non ſolum
deportato debentur alimenta, ſed etiam ei, qui dã-
5 natus † eſt in metalla, l.legatum, ff.de capit. dimin.
& l.3.ff.de his, quæ pro non ſcrip.habent. Probatur
etiam

Digitized by Google

6 etiã in l.ſi iuſtum, ff.de re iudic: vbi carcerato † cui
denegantur alimenta, neceſſaria datur actio iniu-
riarum. Et ibi omnes Doctores ponunt. Et non
obſtat, quod deportatus non ſit capax relicti, quia
hoc fallit in legato alimẽtorum, vt in d. l.legatum.
Et ratio eſt, quia ſi ea vita dimittitur, debet etiam
permitti id, ſine quo viuere non poteſt, qui enim
7 vult conſequẽs, † cenſetur etiam velle omne neceſ-
ſarium antecedẽs, l.ad rẽ mobilem, & l.legatum, ff.
de procur. l. illud, ff.de acqui. hære. l.2.§.inſpectio,
ff.quẽadm.teſtam.aperian.l.legatis, ff.de alimẽ. &
cibar.lega.l.1.§.1.ff.ſi vſusfruct.peta. §. idem iuris,
Inſtit.ex quib.cauſ.manumit.non licet. Et licèt de-
portatus habetur pro mortuo, tamẽ hoc eſt quoad
iuris fictionem, quia ſecũdum veritatem ſtat, viuit,
8 ambulat, † & alia omnia facit quæ cæteri omnes,
vt dixi in conſi.90. Et non obſtat, quod non poſſit
agere, ex quo perdit, quæ ſunt iuris ciuilis, quia &
ſi actio ſit de iure ciuili, deſcendit tamen ex contra
9 ctu, qui eſt iuris gentium, & competit † deporta-
to, l.ſi tibi mãdauero, §.is cuius, ff.de mand. decla-
rat Bar.in d.l.ſi victum, ver. tu dic ſecure, vbi idem
dicit in damnato ad metalla, quia is retinet iura
naturalia, necnon iura ciuilia, quæ ſunt iuris na-
turalis execquutiua, vt ſunt alimenta, d.l.3.& d.l.le-
gatum. Et quod dr̃ deportatum amittere ea, quæ
ſũt iuris ciuilis, reſtringitur, vt non procedat, quo-
ad quæ veniãt in conſequentiã iuris gentium, vel
iuris naturalis, vt declarat Imo. in d.l.ſi victũ. Pro
quo facit rõ, quia nihil prodeſſet deportato, quod
ſibi relinquatur quod ex iure gentium deſcendit,
vel damnato in metalla, dimittatur, quod proue-
nit a iure naturali, ſi pro eo non poſſit agere. Paria
10 enim ſunt non habere † vel habere inutilem, l.1.§.
quib.ff.quod cuiuſque vniuerſit.nom.glo. in l. fi.C.
ad leg. Flau.de plagia. Iaſ.in l.quoties, ff.qui ſatiſ-
da.cogan. Et faciunt ad quæſtionem, quam tracta-
ui ſupra, an ſeruus teneatur alere dominum, quan-
do habet ſolum, quantum pro ſuo victu ſufficiat.
Nam quamtumuis ſeruus ſit, retinet, quæ ſunt iu-
ris naturalis primæui, id eſt, vitam, etſi ei vita di-
mittitur, non debent denegari alimenta, ſine qui-
bus nõ poteſt viuere, l.necare, ff.de libet. agnoſcen.
vel alend.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta ſibi quis poteſt ſubtrahere, vt percunti perſonæ magnæ ſubueniat, per quam reſpublica ſuſtentatur.*

QVAESTIO XL.

SIBI IPSI ꝓuidere tã naturale eſt,
vt omnia animalia ſolo naturæ in-
ſtinctu edocta id præceptum inuio
labiliter ſeruent. Vnus tamen eſt
caſus, in quo poteſt quis laudabili-
ter ſeipſum perdere, vt alimentis
1 alium iuuet, quando ſcilicet ſubtrahit † ſibi ipſi,
vt det alicui perſonæ magnæ, per quam Eccleſiæ,
vel Reſpublica ſuſtentatur. Hoc eſt diui Thomæ &
Petri de Palude concluſ. quam probat Præpoſ. in
c.non ſatis, diſtinct.86.nu.12. Ratio eſt, quia com-
mune bonum eſt proprio præferendum, & ponunt
exemplum in ea vidua, quæ Heliam præpoſuit ſa-
luti propriæ, & filij. Id ego intelligo, quando ſa-
lus patriæ, vel Eccleſiæ penderet a vita illius, alias
durum eſt, quod poſſit quis ſeipſum necare, vt ſub-
ueniat alterius ſaluti. Vbi verò vita illius eſſet ſa-
lus patriæ, vel Eccleſiæ, non eſſet dubium, quia in
pari neceſſitate debet qs potius ſubuenire patriæ,
quàm ſibijpſi, vel patri, vel filio, cum non minus na
ſcamur patriæ, quàm nobis, vel parentibus, ſecun-
dum ea quæ ſæpè diximus in præcedẽtibus q̃onib.

SVMMARIVM.

1 *Tutor, qui malè adminiſtrat, vel non fecit inuentarium, non conſequitur ſalarium conuentum.*
2 *Lucrum facere nemo debet ex ſuo dolo vel culpa.*
3 *Procurator, qui fines exceßit mandati, non repetit expenſas.*
4 *Contractus vltro citroque obligatorius, non producit actionem, niſi ſequuto implemento.*
5 *Salario priuatur Iudex negligens, vel qui male procedit.*
6 *Salarium denegandum eſt officiali, qui propter culpam fuit remotus.*
7 *Officiali ſua culpa remoto ab officio, debetur ſalariũ pro tempore, quo ſeruiuit.*
8 *Labor & tempus recipiunt diuiſionem.*
9 *Tutor dicitur in dolo, ſi adminiſtrat ante factum inuentarium.*
10 *L.Iudices, C.de anno. & tribut.lib.10 procedit ſingulari ratione.*

QVAESTIO XLI.

ALIQVANDO Iudex ſalariũ conſti-
tuit tutori, vel quia inops ſit, & non
poſſit vacare muneri, vel ex alijs
cauſis, puta etiam in remuneratio
nem laborum, imò quando non ha
bet aliunde conſequitur alimenta
in bonis pupilli, vt ſuo loco viſum eſt ſuprà, quod
ſi fortè male adminiſtrat, vel non fecit inuenta-
rium, vel aliter peccat in adminiſtratione, non de-
1 bet hr̃e † alimenta, nec ſalarium, vt probat Corne.
in conſi.62.col.fi.vol.4. Caualca. in tracta.de tutor.
nu.310. Et ratio eſt, quia nemo debet ex ſuo dolo,
2 † vel fraude lucrũ facere, l.ne ex dolo, ff. de dolo, Ti
taq.de retract.conſang.§.1.glo.9.nu.67.
Idẽ eſt in procuratore, qui ſi fines excedit man-
3 dati, non repetit † expẽſas, quas fecit, vt probatur
in §.is, qui exequitur, Inſtitu. mand. per quem ita
dixit Guido Pap.quæſt.68.nu.5.ibi, niſi exceſſerit.
Et facit, quia ſalarium & alimenta dantur pro ad-
miniſtratione, at qui male adminiſtrat, perinde
eſt, ac ſi non adminiſtraret, imò videtur magis pec
care, qui malè miniſtrat, quàm qui negligit, ſicuti
maius eſt peccatum in committendo, q̃ in omit-
tendo, ergo ei non debetur ſalarium, vel etiam ali-
menta, ſicuti non deberetur ſi non adminiſtraſſet.
Contractus enim vltro, citroque obligatorius a-
4 ctionem non producit, niſi implemento † ſequu-
to, l.Iulianus, §.offerri, vbi Bar.& Salic. ff. de actio.
empt. Bal.in l.pacta conuenta, in princ. ff. de pact.
D.Becius in conſi.45.nu.6. & magis ad propoſitũ
facit text.in l.Iudices, C.de annon. & tribu. lib.10.
5 vbi Iudex negligens, † vel qui male geſſit, priua-
tur ſalario etiam anteacti temporis. Et idem di-
6 cit de officiali remoto ab officio † propter culpam,
Bal.in l. Neſennius, ff.de excuſ.tuto. Sed in contra-
rium facit doctrina Bart.in l.diem functo, ff.de of-
7 fic.aſſeſ. vbi dicit, quod Præſidi ſua culpa † remo-
to ab

Digitized by Google

to ab officio debetur ſalarium pro tempore quo ſer
8 uiuit, quia labor & tempus † reſpiciunt diuiſionẽ,
l. Seio, in prin. ff. de annu. lega. & ſicuti pro ea parte
temporis, qua ſeruiuit attulit vtilitatem, ita debet
pro parte recipere ſalarium, idem voluit Bart. in l.
Mæuia, ff. de annu. leg. ſequuntur Alex. Iaſ. & alij in
d. l. diem functo, vbi latè Iac. Niger, nu. 53. Propte-
rea reſolutio noſtræ quæſtionis, dependet ab ea, an
tutor fecerit inuentarium, & alia ſolemnia, quia
tunc licet dicatur malè adminiſtraſſe in reliquis,
habebit tamen ſalarium, at ſi non fecit ſolemnia, di
citur ſemper malè adminiſtraſſe, quia tutor ante
factum inuentarium adminiſtrans, dicitur in dolo,
9 † & facit actus nullos, vt per Bart. in d. l. legitimos,
in prin. nu. 7. ff. de legiti. tut. Are. in §. actionum, nu.
33. inſtit. de actio. cum alijs apud Caualc. in titu. de
tut. & curat. nu. 23. nu. 57. & 59. Cum ita tutor male
gerit, non conſequitur pro eo tempore ſalarium, at
ſecus quando gerit pro parte temporis bene, & pro
parte male, quia conſequitur ſalarium pro ea par
te, pro qua bene geſſit. Et quod dicitur de ſalario,
procedit etiam in alimentis, quando ea debentur
10 tutori, & dicta l. Iudices, † procedit ſingulari ra-
tione, vt ponit ibi Io. de Plat. qui latè agit. Ideo nõ
extenditur ad alios caſus diſſimiles.

SVMMARIVM.

1 *Filio negantur alimenta ex omnibus cauſis, ex quibus po*
teſt exhæredari.
2 *Filio lite pendente ſuper filiatione negantur alimenta, ſi*
habet aliunde.
3 *Pater alit filium pro parte ſolum, quando pro alia parte*
habet de proprio.
4 *Neceſſitatis cauſa conceſſum eatenus durat, quatenus du*
rat ipſa neceſſitas.
5 *Paupertatis cauſa indultum eatenus durat, quatenus du-*
rat ipſa paupertas.
6 *Filius non conſequitur alimenta lite pendente ſuper filia*
tione, quando poteſt viuere ex honeſta arte.
7 *Filio non prouidetur pendente lite, quando poſt ordina-*
tam prouiſionem ſuperueniunt diuitiæ.
8 *Immunitas conceſſa propter paupertatem ceſſat, ipſa pau*
pertate ceſſante.
9 *Debitor, qui bonis ceſſit, poteſt conueniri, ſi deuenit ad*
pinguiorem fortunam.
10 *Vxor, licet maritum habeat diuitem, ſi tamen non habet*
de proprio, conſequitur expenſas litis.
11 *Filio litiganti ſuper filiatione, prouidendum eſt de alimẽ*
tis, licet ſit artifex, ſi his diſtrahit, ne poſſit operari.
12 *Vxori alimenta debentur pendente lite cum marito, etiã*
ſi haberet aliunde.
13 *Monacho litigante cum Abbate, non dantur alimenta, ſi*
habet loculos.
14 *Mulieri litiganti cum viro, non eſt prouidendũ de ali-*
mentis, ſi maritus probet adulterium.
15 *Filio lite pendente multis in caſibus denegantur alimen-*
ta, vt ibi remiſſiuè.

QVAESTIO XLII.

ET qua ratione denegantur abſolutè
alimenta, ea ipſa lite pendente ceſ
ſat præſtatio, & ideo ex his omni-
bus cauſis filio litiganti alimenta
1 † denegãda ſunt, ex quibus poteſt
exhæredari, glo. in l. fin. C. de alen.
liber. Alex. in l. 1. col. 3. ff. ſolu. matr. per glo. in d. l. ſi
quis a liberis, in §. idem Iudex, in verſi. detulerit, ff.
de liber. agnoſc. alios citat Rebuff. in conſtit. Gall.
tom. 1. in titu. de ſent. prouiſ. art. 1. glo. 2. nu. 24. &
num. 33. vbi dicit, quòd de iure filio habenti aliun-
a de, non fit prouiſio lite pendente † ſuper filiatione,
l. extraneus, cum l. ſequen. vbi Barto. ff. de ventre in
poſſ. mitten. Abb. & alij in c. cum haberet, de eo, qui
dux. in vxor. quàm pollu. per adult. Et licèt dicat,
quòd in Gallia aliter ſeruatur eo, qui præter alimẽ
ta multi alij ſumptus ſunt neceſſarij pro litis defen
ſione, tamen ſtandum eſt iuris diſpoſitioni: nam
vbi filius non habet quantum ſufficit, tunc ſupplet
pater, & ſubuenit neceſſitati, quia quod dicitur pa
trem debere prouidere in totum filio, quando ille
nihil omnino habet, intelligi etiam debet, vt ſub-
ueniat pro parte, quando filius habet ſolum pro
3 † parte, argumento l. quæ de tota, ff. de rei vendic.
Et quod inducitur cauſa neceſſitatis, eatenus du-
4 rat, quatenus † ſubeſt ipſa neceſſitas, l. Senatus, ff.
de offic. præſid. l. 1. in fi. ff. de feud. Et dicit Barto. in
l. 1. §. nunciatio, colum. 3. verſi. quandoque fit iuris
noſtri, ff. de ope. noui nunc. quod vbi aliquid contra
iuris communis regulas ſtatuitur fauore neceſſita-
tis, illud habet locum, quatenus durat neceſſitas,
Anch. in Clem. vnica, col. a. in 6. notab. de ſtatu mo-
5 nach. Similiter, quod paupertatis † cauſa inductũ
eſt, non durat vltra, quam vrgeat paupertas, l. non
tantum, §. eos, qui. ibi, niſi ſi facultates eorum adau
ctæ ſint, ff. de excu. tut. vbi Bar. & Albe. ad idem eſt,
l. cura. §. deficientium, ff. de mune. & honor. Tiraq.
qui multos citat in tract. ceſſan. cau. par. 1. nu. 139.
dum igitur filio ſuppetunt bona ad alimenta, & li-
tis expenſas, excuſatur pater, ſed contribuere tene
tur, quatenus deeſt filio ad integra alimenta, &
ſumptus litis. Et hanc opinionem, quod ceſſet pro
uiſio filio habente aliunde, probaui in titu. quibus
debean. alimen. in quarto requiſito eius partis, vbi
tractaui de alimentis præſtandis lite pendente, &
eam tenet Duen. reg. 365. in 1. fallen. Et ab eo vide-
tur Rebuff. mutuatus ea omnia, quæ ponit in loco
prædicto, eſt enim Duen. illo antiquior, Socin. iun.
in conſi. 8. num. 13. vol. 3. vbi fortius dicit, procede-
6 re limitationem, quando filius † ex honeſta arte
poteſt victum ſibi quærere, ſicuti quando peteret
alimenta ſimpliciter, Hiero. Gabr. in conſi. 25. nu.
10. & 14. Lancello. in tract. de attent. in 2. par. ca. 4.
limit. 11. vbi num. 32. dicit procedere etiam, quan-
do poſt decreta alimenta, & facta prouiſione ſu-
7 peruenirent ipſi filio diuitiæ, † quia tunc ceſſat pro
uiſio, & facit, quia auctis facultatibus ceſſat immu
8 nitas † conceſſa ob paupertatem, l. non tantum, §.
eos, qui, ff. de mune. & bono. l. is omnibus, §. auctis,
ff. de vacat. mun. l. ſemper, §. hæc iccirco, verſicu. ſed
ne eos quidem, qui augeant facultates, ff. de iur.
immu. & in §. vltim. Inſtitu. de actio. dicitur bene-
9 ficium ceſſionis bonorum ceſſare † auctis faculta-
tibus, & in cap. ſi pauperes, de præben. in 6. dici-
tur, quod ſi Papa mandat pauperi prouideri de be
neficio, ceſſat prouiſio, ſi ceſſat paupertas, & mul-
ta poſſent congeri ſimilia: eandem ſententiam,
quod non ſit prouidendum filio diuiti, approbauit
Simon de Pre. de interpret. vlt. volun. libro quinto,
interpret. 2. dubit. 2. numero 21. Et ratio eſt, quia
ſi tali non debentur alimenta, quando cauſa eſt
plenè cognita, & conſtat, quod eſt filius, quanto
magis denegari debent, dum dubitatur, ſi filius
ſit, vel non: abſurdum enim foret, ſi in caſu dubio
conſequeretur plus, quàm in caſu certo. Prædicta
intel-

Digitized by Google

intelligenda ſunt, quando præhabita ſunt ſumma-
ria cognitione, certus eſt Iudex illum eſſe diuitem,
quod ſi fortè pater vellet probare illum diuitem,
& tempus expoſceret ad probandum, nō eſſet ad-
mittendus, quia hæc prouiſio ſummariam exigit
cognitionem. Aduertendum etiam, quod iſto caſu
conſiderandæ ſunt diuitiæ propriæ, nec attenditur,
quòd habeat matrem, patrem, vxorem, vel maritū
diuitem, vt optimè declarat Crau. in conſilio 164.
nume. 3. nam quidquid ſit alimentorum reſpectu,
certum eſt, quod tales perſonæ non ſubueniunt pro
ſumptibus litis, ideo vxor, quæ habet maritum di-
uitem, licèt diues exiſtimetur, quoad alia, non ta-
10 men reputabitur diues, ad hoc ne expenſas † con-
ſequatur, vt per Crau. loco prædicto. Admonendi
etiam ſumus, quod ſi filius ſit artifex, quo caſu ſe-
cundum Socin. iun. d. conſi. 8. nu. 13. non eſt ei pro-
uidendum a patre: tamen ſi lis occupet eum, & di-
uertat ab exercitio, vt quia pro litis defenſione co-
gatur deſerere artem, & non poſſit operari, tūc erit
11 danda † prouiſio, quia non conſideratur ars, quæ
ob litis impedimentum eſt inutilis, argumento l.
quoties, vbi Iaſ. ff. qui ſatiſda. cog. & facit quod di-
cimus de matre, quæ non tenetur filium alere in-
tra triennium, quando ob paupertatem lactare nō
poteſt, ſed cogitur alij ſeruire, facit etiam quæ hoc.
eodem titulo diximus de filio, qui etſi cum artem
habet, non ſit alendus a patre, tamē alimenta ſunt
præſtanda ſi per infirmitatem, vel aliam cauſam
ſit impeditus artem exercere.

Et quæ diximus de filio, procedunt in alijs om-
nibus, intelligendo ſemper de his, quibus alimen-
ta debentur officio Iudicis, quia aliud eſt cum iure
actionis debentur, qua ratione Afflict. in deci. 10.
nu. 3. poſt Bal. in l. de alimentis, C. de tranſact. vxo-
12 ri deberi alimenta † lite pendente, etiam ſi ei ſint
aliunde facultates, quia ſecundum ei vxori deben-
tur alimenta iure actionis, Rebuff. loco prædicto,
art. 3. gl. 1. nu. 17. Lancel. d. nu. 23. licet inaduerten-
ter Menoch. in tract. præſump. lib. 1. q. 35. nu. 18. in
prin. dixerit contrarium. Idem eſt in monacho, vel
alio clerico litigante pro ſeruitio Eccleſiæ, cui etſi
regulariter alimenta ſint ab eccleſia adminiſtran-
da, vti etiam dictum eſt de litigante contra Abba-
tem, ſi ille habeat aliunde, non debet prouideri ab
eccleſia, etiam ſi ſit regularis, qui de iure non poſ-
ſit habere aliquid proprium, ſi enim habeat de fa-
cto, debet cum eo viuere, argumento ca. quanto, de
officio ord. ca. 2. ne cleri. vel monach. per quos text.
inquit Hoſt. in ſum. de accuſati. §. admittuntur om-
nes, col. 2. in princ. quod regulari habenti loculos
13 † occurrendum eſt, & denegandum beneficiū eiuſ-
modi prouiſionis. Et idem per omnia dicit Specu.
in tit. de inquiſitio. §. fin. in prin. Butr. in c. ex parte,
nu. 6. de accuſa. & iura omnia, quæ dicunt admini-
ſtranda eſſe alimenta monacho litigante cum Ab-
bate, vel clerico, aut ſimili perſona, loquuntur cla-
rè, quando eſt pauper, & non habet aliunde, & niſi
ſingulares deciſiones ab omnibus deſiderarentur,
vt magis conquieſcat Iudicis animus, ſat eſſet al-
legare generalem illam regulam, quod vbicunque
debentur alimenta officio Iudicis ex ſola æquita-
te, ſemper denegantur ei, qui poteſt de ſuo viuere,
quia ceſſat æquitas, per quam Iudex moueri ſolet.
Et quia dixi denegari prouiſionem ex omnib. cau-
ſis, ex quibus alimenta alioquin debita denegan-
tur. Ideo non eſt omittendum, quod ſi vxor petat
lite pendente prouidere ſibi de alimentis, erit ex-
14 cludenda, ſi maritus probet illius † adulterium,
quia, vt dictum eſt ſuprà, iuſtè propter adulterium
denegantur alimenta, ſicuti etiam amittit dotem,
ca. plerunque, de donat. inter vir. & vxo. ita Rebuf.
d. art. 3. glo. 1. nu. 15. in fi. Et quoad filium plures ca
ſus, in quibus lite pendente, non ſunt ei præſtanda
15 † alimenta, vide apud Duen. d. reg. 365. Rebuf. d.
art. 1. gl. 2. nu. 21. & ſeq. & Simon d. interpre. 2. dub.
2. nu. 19. & ſeq. Menoch. d. quæſt. 35. Molin. de pri-
mogen. Hiſpan. lib. 2. c. 17. nu. 45. & ſeq.

FINIS TITVLI SEPTIMI.

TRACTATVS
DE ALIMENTIS,
PRAECLARISS. IVRISCONS. DO. IOAN. PETRI SVRDI CASALENSIS.

TITVLVS OCTAVVS.

Quæ ſint alimentorum priuilegia.

SVMMARIVM.

1 *Pia dicitur & fauorabilis cauſa alimentorum.*
2 *Pium dicitur, quidquid relinquitur non ſolum pro anima, ſed etiam pro ſubleuando animato corpore.*
3 *Pium dicitur alimentorum legatum, quando fit pauperi, non quando diuiti. & ibi latè.*
4 *Tēpus attenditur, in quod actus confertur, non in quo fit.*
5 *Princeps imponit collectam non ſolum quando vrget bellum, ſed etiam quando imminet ſuſpicio, & agitur de conſeruatione ſtatus.*
6 *Ditari in futurum quilibet præſumitur, non autem pauper fieri.*
7 *Futura non ſunt ſub præſenti iudicio, nec attendi debent.*
8 *Futurum ſtatuere ſuper præſenti, ex eo, quod futurum eſt, non eſt prudentis.*
9 *Cauſa alimentorum relictorum diuiti, eſt fauorabilis, licet non pia.*
10 *Legatum alimentorum factum nobili, eſt pium, ſi ille ſecundum ſuam conditionem non poteſt filias maritare, licèt habeat vnde viuat.*
11 *Legatum alimentorum factum filio ſpurio pauperi a patre, non eſt pium, & ibi de veritate.*
12 *Pia cauſa eſt fauorabilis propter Deum.*
13 *Conſanguinitatis contemplatione, non piæ cauſæ relictum cenſetur, quando legatum fit Epiſcopo etiam ſub nomine dignitatis. vide nu. 17.*
14 *Amicitiæ cauſa relictum videtur, quando aliquid relinquitur magno amico.*
15 *Statutū excludens fœminas propter maſculos, dicitur fauorabile, quoad maſculos, & odioſum quoad fœminas.*
16 *Opinio non attenditur, ſed veritas.*
17 *Conſanguinitatis contemplatione relictum non videtur, quando relinquitur pietatis cauſa.*
18 *Argumentum valet a pia cauſa ad alimenta.*
19 *Alimenta concernunt publicam vtilitatem.*
20 *Dos concernit publicam vtilitatem.*

PRIVILEGIVM PRIMVM.

MVLTA priuilegia collata vidimus cauſis, in quibus de alimētis tractatur, multaque a iure alimentorum fauore ſpeciali ratione inducta paſſim legimus. Et illud eſt præcipuum, quod alimentorum cauſa dici-
1 tur pia † & fauorabilis, eſt text. in l. Mela, ibi, pietatis intuitu, & ibi, hoc notant glo. Barto. & alij, ff. de alim. & ciba. leg. l. ſancimus, C. de ſacroſ. Eccleſ. §. aliud, in Auth. vt cum de appell. cogno. l. cum hi, §. in annis, ff. de tranſact. notatur in l. ſi quis Titio, ff. de leg. 2. in l. ſi quis annuum, ff. de alim. & cib. leg. Bart. in l. alio, ff. eo. titu. Ange. Imo. & Alex. in l. diui, ff. ad l. Falci. Cuma. in conſil. 30. ſtatuto cauetur, col. 2. in princ. Alex. in l. certis annis, col. 3. verſic. ex his omnibus infero, C. de pact. Aret. in conſil. 94. nume. 4. Afflict. in deciſ. 252. num. 8. Butr. & Abb. in ca. 1. de proba. Iaſ. in l. 1. §. ſed excipiuntur, num. 7. ff. de ferijs, Roder. in l. quoniam in prioribus, in declaratio. leg. reg. in ver. 9. quæritur, nu. 3. ver. ſed intelligo, C. de inoffi. teſta. Gigas in trac. de penſio. q. 51. ferè per totam, Grat. in conſ. 140. nu. 3. vol. 2. Rui. in conſ. 144. nu. 10. vol. 5. Coraſ. in l. precibus, nume. 24. C. de impub. & ali. ſubſti. Ang. in tract. de teſta. glo. 45. nu. 5. Didac. in epit. de ſpon. par. 2. c. 8. §. 6. nu. 6. ver. eſt enim cauſa alim. Tiraq. in tract. de priuileg. piæ cau. in præfat. ver. legatum alimentorum, Crau. in conſi. 199. nu. 10. Vital. in trac. clau. in tit. an renū. poſſ. iuri alim. col. 1. vbi infert, quod cuique de populo licet poſtulare pro alimentis, quia ita ſeruatur in cæteris cauſis pijs, §. ſin autem hoc facere, niſi ſunt, verſi. autem ſcimus, ibi, omni alij, &c. in Auth. de eccleſ. titu.

quem

Digitized by Google

quem tex. dicit ad hoc ſingularem Vital. in loco prę
dicto, Cordu. qui multos cumulat in l. ſi quis a libe
ris, §. vtrum, nu. 1. ff. de libe. agnoſ. Et ratio eſt, quia
2 ad piam † cauſam iudicatur, quod relinquitur non
modo pro ſubleuanda anima cuiuſque catholici,
ſed etiam pro ſubleuando animato corpore, vt in-
quit Bal. in Auth. ſimiliter, nu. 2. C. ad l. Falc. at cor-
pus animatum nõ poteſt aliter releuari, quam per
alimenta, vt inquit glo. in l. ſi cui annuũ, ff. de annu.
lega. Et ſubdit Bal. in loco prædicto, quòd hoc pro-
cedit, etiam ſi ageretur de carcerato ob maleficiũ.
Communiter tamen diſtinguitur, quod ſit pium,
quando alimentorum legatum fit, pauperi: ſecus
3 quando alimenta † legantur ei, qui non eget alimẽ
tis, ita Bar. in l. alio, n. 4. & 5. ff. de alim. & ciba. leg.
& in tract. alimen. nu. 14. per tex. in d. §. aliud quo-
que, ibi, egenis alimenta impendant, in Auth. vt cũ
de appell. cognoſ. & in l. cũ hi, §. ſi in ſingulos, ff. de
tranſact. Probatur etiam ea diſtinctio in §. interdi-
cimus, de Eccl. tit. vbi loquitur de egentibus, prout
etiam facit tex. in d. l. ſancimus, C. de ſacroſ. Eccle.
quæ loquitur de laborantibus fame, idẽ tenuit Bar.
in d. l. ſi cui annuum, idem Bart. & Imo. in l. diui, ff.
ad leg. Falc. Et ibi Ang. & Alex. dicunt procedere,
etiã ſi teſtator exprimat ſe relinquere amore Dei,
Imo. in l. cũ pater, §. eorum, ff. de leg. 2. Rom. in repe.
Auth. ſimiliter, col. 2. verſ. capio ſecundum, C. ad l.
Falc. hanc etiam relationẽ probarunt Floria. Aret.
& Iaſ. quos citat & ſequitur Tiraq. in d. tract. de pri
uileg. piæ cau. in præfatio. verſ. ſed hoc intellige ſe-
cundũ ea, vbi poſt Albe. in l. illud, C. de ſacroſ. Eccl.
in tract. ſtatuto. par. 1. q. 3. dicit, piam cauſam æſti-
mari magis ex paupertate legatarij, quam ex ver-
bis teſtatoris, ꝓ quo facit, quia an cauſa ſit pia, vel
non, dependet a iure, non antem a teſtatoris volun
tate. Proinde teſtator non poteſt iuris diſpoſitionẽ
immutare, l. nemo poteſt, ff. de leg. 1. & propter no-
ſtrũ affirmare, vel negare, nihil in re ponitur. Et cũ
illa diſtinctione tranſit Aret. in conſ. 97. in cauſa &
puncto, nu. 2. verſ. ad ſecundũ reſpondetur, Picus in
l. Titia, §. Titia cũ nuberet, nu. 61. in fi. ver. 5. dubita-
tur, ff. de leg. 2. Bal. Nou. in l. 2. nu. 4. in fi. ff. ſol. matr.
vbi dicit, quod etſi largo modo cauſa alimẽtorum
ſemper dicatur pia, quia ſemper concernit vitã ho-
minis; tñ ſtrictè & propriè dicitur pia, qñ alimen-
ta debentur pauperi, & ita tenuerunt Imo. Ale. Iaſ.
Roder. Dec. Gomeſ. & Alc. quos citat Cordu. in d.
§. vtrum, num. 3. Soarez in ſuo theſauro, in verſi. ali-
menta, nu. 167. Beninca. in tract. pauper. in 7. prin.
q. in 2. ſpecia. iudi. nu. 18. Quando enim alimenta
relinquuntur contẽplatione amicitiæ, vel affectio-
nis tantũ, nihil habet commune cũ pietate. Benè ve
rum eſt, quod nonnulli impugnant prædictã diſtin
ctionem, volentes, ꝙ ſiue pauperi, ſiue diuiti debeã
tur, ſemper pietatẽ habeant annexam, quia ſemper
reſpicit ſuſtentationem vitæ, ét ſi fiat diuiti: poteſt
enim effici pauper, ita Sali. in l. ſi certis annis, C. de
pact. vbi Alex. Dec. nu. 9. & 10. & Alci. nu. 19. Iaſ. in
l. 1. in 3. limit. C. de fideicõ. alios citat Cordu. d. §. v-
trũ, nu.... in fi. Quorum ſententiã adiuuat, quia non
debet cenſeri minus piũ, diuitẽ a futura inopia prę
ſeruare, quã inopem ſubleuare a pſenti, iuxta illud.

Non minor eſt virtus, quàm quærere parta tueri.

Et non quo tpe fiat aliquid, ſed in quod cõferatur
4 tp̃s † proſpicere oportet, l. quod ſponſæ, C. de ſpõſa.
l. in tẽpus, ff. de hæred. inſtit. facit, quod dicimus, ti-
morem belli idem operari, quod ipſum bellum, vt
argu. l. Pedius, in prin. ff. de incẽd. ruina, & naufrag.
dixit Ancb. in conſ. 88. & in l. 3. §. armis deiectũ, de
vi & vi arma. dicitur, terrorem armorũ haberi pro
vi. Et ſicuti Princeps poteſt collectã imponere pro
defenſione ſtatus aduerſus bellũ, quod vrget, Natt.
5 in conſil. 380. ita, & poteſt pro conſeruatione † &
manutentione, Archidia. in ca. cognouimus, in ver.
exactores, 10. q. 3. Natta in conſi. 557. num. 8. Acce-
dat, quod plurimum deberet legantis intentio cõ-
ſiderari, an ſcilicet affectione, vel amicitia potius,
quàm pietate moueatur ad relinquendũ. Arbitror
autem ideo magis receptam eſſe diſtinctionẽ, quia
præſens rerum ſtatus attenditur, non qui in futurũ
euenire poteſt, & eccleſia non iudicat de occultis,
6 & licet effici quis poſſit pauper, tñ hoc non † præ-
ſumitur, ſed potius contrarium, quod fiat ditior, l.
ſi defunctus, C. de arbitr. tute. l. cura. §. deficientiũ,
ff. de mune. & hono. Barto. in l. ex diuerſo, §. fi. ff. ſol.
matr. Salic. in l. non eſt neceſſe, C. de probat. vel ſal-
tem, quod conſeruet, quas nunc habet diuitias: qui
enim aliquando fuit diues, præſumitur etiã hodie
diues, argum. l. ſiue poſſidetis, C. de probatio. Hoſt.
Io. And. But. & Imo. in c. 1. in fi. de ſcrutin. Alcia. in
trac. præſump. reg. 2. præſump. 27. n. 1. & ſeq. & pru
dens non eſt iudiciũ ſuper re præſenti ſtatuere ex
7 eo, quod in futurum poteſt contingere, cum † tamẽ
incertum ſit, argu. c. graue, 11. q. Ancb. in conſil. 64.
Alex. in conſ. 39. col. 2. vol. 5. Dec. in conſ. 524. nu. 9.
8 & iudicia eſſe nõ poſſunt ſuper † futuris, l. non quẽ-
admodum, ff. de iudi. gl. & Doc. niſi ſtipulatus, §. cũ
ſtipulemur, ff. de verb. oblig. & de futuris contingẽ-
tibus non eſt determinata veritas, l. qui bona, §. cũ
inter, ff. de dam. infect. Iaſ. in l. Stichus, qui meus, ff.
de leg. 1. Felin. in ca. noſtra, de reſcrip. in 7. Correl.
Caſſan. deciſ. 16. nu. 3. de præben.

Sed etſi non dicatur relictum ad piam cauſam,
quod in diuitis alimenta relinquitur, tamen non
9 deſinit eſſe fauorabilis ea, in qua de † alimẽtis agi-
tur, ita vult Alex. in l. ſi certis annis, vbi Dec. & Al-
ua. n. 9. & 29. Bened. in c. Raynutius, in ver. ſi abſq;
liberis, il 2. in trac. leg. nu. 179. de teſta. Flor. in l. cũ
de in rẽ verſo, ff. de vſur. Tiraq. de præfat. ver. quan-
quam tamen legatum, Soarez in ver. alimenta, nu.
168. Cordu. d. §. vtrum, nu. 3. in fi. & ibi inſerunt ad
multa, quæ ex eo deducuntur, quòd alimentorum
cauſa fauorabilis ſit gratioſa, Natta in conſil. 590.
nu. 5. vbi multis exornat.

Eſt tamen aduertendum, quod vbi alimenta re-
linquuntur alicui, qui bona habet ad vitæ ſuſtenta
tionem, non tamen dicuntur relicta diuiti, nec deſi
nunt cenſeri relicta in piam cauſam, ſi is ſit nobi-
lis, & non poſſit ſecundum ſuam qualitatem viue-
re de redditibus ſuorum bonorum, vel habeat no-
biles filias, quas non poſſit congruè ſecundum ſuã
10 dignitatem matrimonio † collocare, ita dicit Bal.
in l. ſi ad declinandam, col. 2. verſi. circa tertium, C.
de epiſcop. & cler. quam deciſionem ſequitur Cæ-
polla, Capra, Iaſ. Dec. Alcia. Io. Lup. & alij, quos cõ-
gerit Tiraq. in tract. de nobili. c. 20. n. 154. vbi exor
nat alijs modis. Sed diximus pium cenſeri legatũ
ex communi omnium opinione, quod factũ eſt pau
peri vel egeno, non procedit in patre, qui legat fi-
11 lio ſuo ſpurio, † quia tunc eſt potius naturalis quę-
dam compaſſio erga filium, quã religio erga Deũ,
ita Bal. in l. t. num. 28. C. de ſacroſ. Eccleſ. vbi dicit,
quod vbi loquimur de relicto ad piam cauſam, in-
telligimus de pietate erga Deum, non de ea, quam
habet pater erga filium, Alex. in l. diui, num. 4. ff. ad
l. Falc. quia licet ſit pietas, non eſt tñ propter Deũ,
& ta-

& tamen priuilegia, quæ piæ cauſæ tribuuntur, pp
Deum conceduntur. Proinde q̃uis relictum aliquo
reſpectu dicatur pium, ſi tñ ea pietas nõ ſit propter
Deum, non hẽbit priuilegia a iure conceſſa. Et rõ
eſt, quia etſi pium ſit pauperi relinquere, tñ id verũ
eſt, qñ fit pp Deum. Sed hæc non placet Cordub. in
l. ſi qs a libe. §. idẽ reſcripſit, n. 77. ff. de libe. agnoſc.
qui dicit, ꝙ ad dignoſcendũ, an legatum ſit piũ, nõ
attenditur perſona donantis, ſed illius qualitas, q
alimentis donatur, l. Mela, ff. de alim. & ciba. lega.
mouetur ex l. nam etſi parentib. in prin. ff. de inoff.
teſtam. vbi piũ dr̃, ſi pr̃ filio ſuccedat. Sed in hoc al-
12 lucinatur Cord. quia † fauor conceſſus piæ cauſæ,
eſt pp Deũ, vt inquit Bal. in loco prædicto. Ideo ceſ
ſat, qñ propter Deũ reliquit: nam quidquid agunt
hoĩes, intentio iudicat oẽs. At vbi intercedit con-
ſanguinitas, nõ vr̃ intuitu piæ cauſæ relictũ, ſed con
ſanguinitatis, vt probatur in c. requiſiſti, de teſt. v-
13 bi relictũ Epõ ẽt expreſſo † noĩe dignitatis, non cẽ-
ſetur intuitu Eccleſiæ relictũ, ſed cõſanguinitatis,
ſi eſt propinquus, idẽ tenent Abb. Felin. & Dec. in
c. qm̃ Abbas, de offic. deleg. l. pen. vbi Bar. & Caſtr.
ff. de reb. dub. Socin. in conſ. 34. col. 2. vol. 3. Abb. in
conſ. 93. nu. 5. vol. 2. Didac. in d. c. requiſiſti, nu. 1. &
Mantica in tract. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit.
6. nu. 17. Quinimò idẽ eſt, ſi loco ꝓpinquitatis ma-
gna intercedat amicitia: ea enim æquiparatur affi
14 nitati, † Bald. in l. vt vim, nu. 6. ff. de iuſtit. & iu. per
text. in l. nemo dubitat, ff. de hæred. inſtit. & ita te-
nent Abb. in d. c. qm̃ Abbas, & alij ibi, Alcia. in tra-
cta. præſumpt. reg. 1. præſum. 28. & multos citat Di
dac. in d. c. requiſiſti, n. 2. & Mantica loco prędicto,
num. 18. vbi teſtatur de cõi. legans. n. non mouetur
Dei, ſed filij ſui amore. Et ad tex. in l. nam etſi parẽ
tib. reſpõdet ex d. Bal. in ea. l. 1. q̃a etſi piũ dicatur,
non tñ eo modo, quo intelligit lex, qñ pia legata fa
uore proſequitur. Ego tñ, vt verum fatear, exiſtimo
piũ ſemper eſſe inſpecta legatarij perſona, q̃ eſt e-
genus, nõ aũt ipſius legantis: proinde fauorabilem
cõcedi exactionẽ, licèt intuitu affinitatis factũ ſit.
Magis enim attendere debemus veritatem ipſam,
quàm legãtis opinionẽ. Et nõ eſt nouum, ꝙ eadẽ di
ſpoſitio videatur pia, quo ad vnũ, & nõ pia, quo ad
aliũ; nam videmus ita iudicare de ſtatuto excluſi-
15 uo fœminarum, ꝙ dr̃, quo ad † maſculos fauorabi-
le, ſed quo ad fęminas odioſum, Bal. Salic. Fulg. &
Caſtr. in l. 2. C. de in ius vocan. Et ꝙ attẽdatur veri
16 tas, non legãtis opinio, † probat l. ſi fortè, ff. de ca-
ſtren. pecu. & ponit expreſsè gl. in l. illud, in verſ. a-
lia cauſa, C. de ſacroſ. eccleſ. vbi dicit, nõ eſſe diſpo
ſitionẽ ad pias cauſas, qñ vel conſanguineo donat
aliq̃s pietatis cauſa, niſi ille verè ſit pauper, ſeq̃tur
Bald. ibi, & Rom. in repe. Auth. ſimiliter, C. ad leg.
Falc. vbi verò donatarius eſt pauper, tũc præſumi-
tur magis mĩa motus, q̃ cõſanguinitate, ſi expreſſit
17 ſe donare † pietatis cauſa, vt declarat Bal. in d. l. il
lud, in prin. ver. iuxta hoc quæritur, cũ eo trãſit Ro-
der. in l. qm̃ in priorib. in declaratio. legis regn. q.
9. n. 3. C. de inoff. teſta. & illã gl. dicit cõiter appro-
batã Dec. in conſ. 150. col. 2. ver. & in propoſito nul
lus, vbi, n. 4. vbi dicit, ꝙ ſi factũ eſt legatũ conſangui
neo & pauperi, cẽſetur in dubio motus teſtõr con-
templatione cõſanguinitatis, niſi exꝓſſerit legare
ſe pietatis intuitu, q̃a tũc in claris nõ eſt opus con
iecturis, l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. oblig. Et
Bal. in d. l. illud, in prin. declarat, qñ legatũ dicatur
factum in piam cauſam. Et ſupradictã diſtinctionẽ
probat Tiraq. de priuileg. piæ cau. in præfa. col. 7.
ver. ꝙ adeo, & ver. quod tñ. Ex eo aũt, ꝙ cauſa alimẽ
torum iudicetur pia, inferũt paſſim Doct. quod va
18 let argumentũ a pia † cauſa ad alimenta, d. l. Me-
la, cũ ibi no. per gl. & Doct. ff. de alim. & ciba. leg. ſi-
cuti etiam econtra, ab alimẽtis ad piã cauſam, glo.
Bald. & alij in l. ſancimus, C. de ſacroſ. eccleſ. ponit
Euerar. loco 24. in princ. Et dicam latè ſuo loco, &
ab ea comparatione inferunt ad multa priuilegia,
de quib. ſigillatim infra tractabimus, quæ tñ prin-
cipaliter fauore piæ cauſæ introducta ſunt, & ali-
mentis tanquã piæ cauſæ cõicata. Et non ſolum ali
menta piam cauſam concernunt, ſed etiã publicã
19 † vtilitatẽ reſpicere videntur, vt eſt tex. in l. ſi quid,
& l. ciuitatib. ff. de leg. 1. Et Bart. in l. poſteriore lo-
co, nu. 4. dicit, quòd relictum hominib. certæ condi
tionis in alimenta, pertinet ad vtilitatem, & hono
rem ciuitatis. Et illum tex. ad hoc ſingularem dicit
Vital. in tract. clau. in §. an poſſit alim. renun. col. 1.
Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 5. nu. 1. &
facit, quia valet argumentum de alimentis ad do-
20 tem, vt dicam ſuo loco, at dotis cauſa † publicam
concernit vtilitatem, vt tenent omnes Doct. in l. 1.
ff. ſolu. matr. ergo idem erit in alimentis. Addo, ꝙ
intereſt reipublicæ ciuitatem repleri diuitib. homi
nib. non autem mendicis, & ciuitas tanquam ma-
ter patitur in filiorum inopia, quos maximè ſuble
uare non poteſt, & Vniuerſitas in ſubſidium tene-
tur prouidere neceſſitatibus ſingulorum.

SVMMARIVM.

1 *Summaria eſt cauſa alimentorum.*
2 *Summariè quando cauſa cognoſcenda eſt, quid tunc agendum ſit.*
3 *Libellus non requiritur in cauſa alimentorum. diſtingue tamen, vt nu. 4.*
4 *Libellus requiritur, quando agitur ad legitimam.*
5 *Conteſtatio litis non requiritur in cauſa alimentorum.*
6 *Dilationes breuiores dantur in cauſa alimentorum.*
7 *Feriæ non ſeruantur in cauſa alimentorum. limita numero 14. & 15.*
8 *Feriæ ad honorem Dei ſeruantur in cauſa alimentorum. ſed contra, nu. 10.*
9 *Captura debitoris non poteſt exequi in die feriata ad honorem Dei.*
10 *Generalis derogatio iuris non includit ius Diuinum.*
11 *Pietatis opera maximè exercenda ſunt dieb. feſtiuis.*
12 *Debitor ſuſpectus de fuga, capi poteſt die feriata ad honorem Dei.*
13 *Operari licet diebus feſtiuis, vbi quis fame laborat.*
14 *Feriæ ſeruantur in cauſa alimentorum præteritorum, ſecus præſentium, & futurorum.*
15 *Feriæ ſeruantur in cauſa alimentorum, quæ iure actionis petuntur. limita num. ſeq.*
16 *Feriæ non ſeruantur in cauſa alimentorum, quæ ab inope iure actionis petuntur.*
17 *Priuilegium conceſſum paupertatis cauſa, ceſſat, quando ceſſat paupertas.*
18 *Neceſſitate ceſſante, priuilegium quoque ceſſat cauſa neceſſitatis indultum.*

PRIVILEGIVM II.

1 SVMMARIE quoque tractãda eſt cauſa ali
mentorum, † vt probatur in l. 1. §. Iulia-
nus, & in l. ſi quis a liberis, §. ſi vel parẽs,
ff. de liber. agnoſc. gl. in l. 3. §. ſciendũ, in
verſ. ſummatim, ff. de exhiben. & in §. præiudicia-

les in gl. 1. Inſtit. de actio. Bar. in l. de alimentis, nu. 2. C. de tranſ. Alber. in l. fi. ff. de appell. recipien. & in l. cũ hi, in princ. vbi Iaſ. nu. 9. ff. de tranſ. Bald. in l. ſi quis in ſuo, nu. 3. vbi Iaſ. nu. 3. C. de inoffic. teſtam. idẽ Bal. in l. 1. nu. 6. C. de fideicom. Maran. de ordi. iudic. par. 4. diſtin. 9. nu. 168. Gigas in tract. de penſion. q. 51. num. 28. & præter eos eſt gl. fi. in l. fi. C. de alen. liber. quam ſequitur Aſcan. in tract. de patr. poteſt. effect. 17. nu. 57. Iaſ. in d. §. præiudiciales, nu. 24. Ludou. Molin. de primog. Hiſpan. lib. 2. cap. 15. nu. 75. Cordub. qui multos allegat in d. §. ſi vel parens, nu. 1. qui etſi poſt Alber. ibi dicat hanc concluſionem nõ probari in d. §. Iulianus, & in d. §. ſi vel parens, quia ibi non dicatur alimẽtorum cauſam, ſed filiationis eſt ſummariam: tñ videtur mihi non mediocriter labi. Si enim cauſa filiationis, quæ tractatur ad effectum, vt decernantur alimenta, eſt ſummaria; multo magis erit ſummaria cauſa ipſa alimentorum, cum propter quod vnumquodque tale eſt, & illud magis ſit, Authen. multo magis, C. de ſacroſan. Eccleſ. tãtus ergo eſt alimentorum fauor, vt redundet etiam ad cauſam filiationis, quæ ideo agitur, vt cognoſcatur, an decernenda ſint alimenta. Quid autem importet id, quod dicimus,
a cauſam eſſe ſummariè † cognoſcendam, videri poteſt apud Bar. in extrauagan. ad reprimendum, in verſ. ſummariè, Bal. in l. nec quicquam, §. de plano, ff. de offic. proconſ. Maran. d. diſtinct. 9. nume. 8. & ſequen. vbi, nu. 38. & ſeq. vſque ad finem, enumerat multas cauſas quæ ſunt ſummariè tractandæ, ſed poſt eum latiſſimè & copioſè Io. Bapt. Aſin. in ſua praxi iud. §. 31. nu. 1. & ſeq.

Infertur ex hoc, quod in cauſa alimentorum nõ requiritur libellus, quia ita ſeruatur in quocunque
3 ſummario † iudicio, vt probatur in Clemen. ſæpè, de verb. ſignif. Gul. Cun. in d. l. nec quicquam, §. de plano, vbi Bar. nu. 1. diſtinguit, an cauſa ſit grauis vel leuis, quia primo caſu libellus requiritur, ſecũdo verò non: ita in cauſa alimentorũ ſecũdum Anchar. in Clemen. 1. de iure patron. quem ſequitur Curt. iun. in repet. l. de alimentis, nu. 15. C. de tranſ. vbi dicit eſſe mirandum; quia etſi legitima ſit fauorabilior alimentis, vel ſaltem æqualis, tñ in ea
4 petenda requiritur † libellus, l. ſi quis in ſuo, circa princ. vbi Bal. no. C. de inoffic. teſtam. quem text. Curt. ibi dicit ſingularem, Iaſ. in d. §. præiudiciales, nu. 24. vbi dicit, nullam cauſæ cognitionem requiri, quia officio Iudicis expeditur, idem tenuerunt Bar. & Alex. quos citat Gram. conſi. ciuili, 35. in fi. vbi dicit eſſe ſatis notandum, Cordub. in d. §. ſi vel parens, nu. 16. vbi poſt Alb. in d. l. ne quicquam, §. vbi decretum, inquit, requiri qualemqualem petitionem, ſed illud procedit in alijs ſummarijs cauſis, ſed in cauſa alimentorum credo illam non eſſe neceſſariã, ſicuti ẽt libellus non eſt neceſſarius, quo ad partẽ, licèt in alijs cauſis ſummarijs requiratur quo ad partẽ, non quo ad Iudicẽ, vt optimè diſtinguit Bal. in l. 1. C. de precib. Imper. offeren. declarat Iaſ. in d. §. præiudiciales, nu. 25. & qñ ſit neceſſarius libellus, ponit Io. Bapt. Aſin. in d. praxi, §. 4. c. 3. per totum, vbi multos refert caſus, & loquendo de alimentis, caſu 48. ſupinè admodũm agit. Hoc tñ non eſt perpetuũ, quod nõ exigatur libellus, quia fallit aliquib. in caſib. vt dicam in fine huius capitis, vbi recẽſeo limitationes ad tota concluſionem.

Infertur ſecundò, quod in cauſa alimentorũ non re-
5 quiritur litis † conteſtatio, d. Clem. ſæpè, Bar. in d. extrau. ad reprimendũ, in verſ. & figura, Abb. in c. fi. de offi. iud. nu. 10. vbi Felin. col. pen. verſi. limita hæc, Maran. d. diſt. 9. nu. 20. & cõem dicit Cord. d. §. ſi vel parens, nu. 18. fundatur aũt illatio ſuper generali regula, quod in ſũmarijs nõ requiritur cõteſtatio.

Tertiò infertur, quod in cauſa alimẽtorũ dilationes
6 breuiores † cõceduntur, vt eſt tex. in l. 2. ff. de iudic. vbi Bar. col. pen. ver. itẽ eſt & aliud, idem Bar. in d. l. Mela, ff. de alimẽ. & cibar. leg. Pract. Papiẽ. in form. libel. quo agit pro leg. rei ſing. in prin. nu. 85. Gigas in d. trac. de penſion. q. 51. n. 23. Curt. iun. in l. 1. nu. 34. C. de procur. Spec. in tit. de actore, col. 2. Cæpha. in cõſ. 485. n. 85. Meno. de arbitr. iud. caſu 52. n. 12. & in trac. de adipiſ. poſſ. rem. 2. n. 60. Folle. in prac. cenſua. §. iuris moderando rigorẽ, nu. 85. fol. mihi 144. vbi declarat, Cordub. in d. §. ſi vel parens, n. 27.

Quartò infertur, quod etſi feriæ ſunt reſeruãdę, nec eis durantib. moleſtari quis debeat in iudicio, imò acta reddantur nulla, c. fi. de ferijs, l. fi. C. eo. tit. Spe. in tit. de citatio. §. 1. col. 7. verſ. itẽ excipitur quod facta eſt, tñ in cauſa alimentorum procedi põt feriatis
7 † dieb. vt eſt text. in l. 2. ff. de ferijs, & tenuit Spec. in tit. de ferijs, §. ſequitur, nu. 6. vbi dicit, quod die feriato conſtituuntur alimenta, Alber. Bal. & Alex. in l. 1. §. excipiũtur, nu. 2. ff. de ferijs, & ibi Iaſ. nu. 7. Alex. ad Bar. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, ff. de libe. agnoſ. & hanc dicit eſſe cõem opinionem Bal. Nouel. in l. 1. nu. 460. ff. ſolu. matr. vbi dicit idẽ eſſe in cauſis dotalib. & alijs, in quib. tractatur de vtilitate publica, & idem dicit Crot. ibi, nu. 66. Dida. in epitom. de ſponſ. par. 2. c. 8. §. 6. n. 6. Euerar. loco 24. col. 2. verſ. primò enim, Rom. in repet. Auth. ſimiliter, in 8. ſpecia. piæ cauſæ, circa iudi. C. ad leg. Falcid. Gigas in tract. de pẽſion. q. 51. nu. 24. Curt. iun. in repet. d. l. de alimentis, n. 13. Euerar. d. loco 24. col. 2. ver. 1 enim, Aſcan. Clem. d. effect. 17. n. 58. Tiraq. de priuil. piæ cau. priuileg. 156. Iaſ. in l. ſi quis in ſuo, nu. 3. C. de inoffi. teſta. gl. ante eos, in c. 1. 15. q. 4. Cordub. in d. §. ſi vel parens, num. 3. & ita tenet Bal. in l. eadẽ, col. 2. de fer. vbi infert, quòd vbi famulus pauper petit ſalariũ, tunc non ſeruantur feriæ, ſequitur Bonacoſ. in tract. de feru. & famul. q. 22. Benincaſ. de pauper. in 7. q. in 2. ſpeciali, nu. 19. Simon de interpret. vltim. volũ. lib. 4. dubit. 11. n. 96. Quod tñ dicimus de ferijs, non habet locum in ferijs ad
8 honorem Dei † introductis, quia tunc ſilet etiã alimentorũ cauſa, ſecundũ Bal. in conſ. 318. iſta captura, in fi. vol. 4. quia lex mandans procedi ſummariè de facto, non vr̃ ea tollere, quæ honorem Dei cõcernunt, Clem. ſæpè, ibi, ſi in Deum. & hoc voluit Imo. in d. Clem. ſæpè, & ſequuntur alij, quos citat Alex. ad Bart. in l. filiusfamilias, num. 5. ff. de donat. Bal. Nouel. in l. 1. num. 460. in fi. ff. ſolut. marr. vbi dicit hoc voluiſſe idem Spec. in tit. de ferijs, §. ſequitur, col. 1. & cum hac ſn̄ia poſt aliqualẽ diſputationem tranſire vr̃ Tiraq. d. priuileg. 156. in fi. Et pro hac parte facit, quod voluit Bal. in d. l. eadẽ, col. 2. ver.
9 ex pdictis, vbi dicit, quod licentia capiendi † debitorem ſuſpectũ, licèt exequi poſſit dieb. feriatis, ad vtilitatem hoium, non tñ fieri poteſt ſtantib. ferijs in honorẽ Dei. Et ratio, quia feſtiuitatis in honorẽ Dei concernunt ius Diuinũ, Bar. in extrauag. ad reprimẽdũ, in ver. figura, & ius Diuinũ appellatur ẽt naturale, c. 1. diſt. 1. & iure Diuino in Teſtõ veteri Dñs mandauit Sabbata ſanctificari. Et quamuis etiã ius Diuinum reſtringi poſſit, vt certo caſu non procedat, l. fi. C. ſi cõtra ius vel vtilit. public. notat. in c. quæ in eccleſiarum, de conſtitut. tñ hoc eſt verum, qñ reſtrictio fit expreſsè & ſpecificè. At ſub gene-

generalitatę diſpoſitionis oon includitur deroga-
10 tio iuris communis, præſertim † Diuini, l.ſi a fra-
tre, C. de teſtam. milit. iuncta l. Diuus, ff. eod. ita
Alex. in l. militis, C. de teſtam. milit. ou. 5. & Tiraq.
in d. priuileg. 156. Rebuff. in reg. conſtitu. tom. 1. de
ſenten. prouiſ. in præfatio. nu. 33. vbi limitat, quãdo
vtraq; pars cõparet, de quo tñ in tract. de pauper.
q. 4. nu. 28. ponit de obſeruantia feſtiuitatum in ho
norem Dei. Contrarium tameo, quòd imò tracta-
ri poſſit alimentorum cauſa io die feſto ad Dei bo-
notem, voluit gl. in c. fi. de ferijs, Bar. in d. l. filiusfa-
milias, no. 5. quia feriæ etiam in honotem Dei in-
troductæ tolli poſſunt iure ciuili, vt in l. prouincia-
rum, C. de fer. item, quia iure ciuili inductum eſt, oe
liceat iudicia tractari diebus feriatis, ergo eodem
iure tolli poteſt, argumentum l. eius eſt nolle, ff. de
reg. iur. & l. nihil tam naturale, ff. eo. & idem voluit
Bart. in d. l. Mela, nu. 6. ff. de alim. & ciba. lega. & io
l. 1. oum. 1. vbi etiam Bald. nu. 1. ff. de teſtam. milit.
Bar. in d. l. milites, & in d. l. prouinciarum, Bal. in d.
l. milites, nu. 5. Anch. in d. Clem. ſæpè, de verb. ſigni.
Felin. in c. quæ in eccleſiarum, nu. 2. de conſtitut. vi-
de Marant. de ordi. iud. par. 4. diſt. 16. num. 83. vbi,
quod partes non poſſunt renunciare de communi
conſenſu ferijs ad honorem Dei introductis, & Be-
nioca. Lap. & Rom. quos citat Apoſt. ad Bar. in d. l.
filiusfamilias, nu. 5. Alciat. in d. l. de alimentis, C.
de tranſact. nu. 5. Gigas, d. q. 51. nu. 24. Azo, quem ci
tat & ſequitur Spec. in tit. de ferijs, §. ſequitur, num.
7. in fi. vbi dicit, decerni poſſe aliméta etiã ſolenni-
bus ferijs, quia dicitur cauſa pietatis, & pietas hoc
ſuadet, & cum hac tranſit Cordub. io d. §. ſi vel pa-
rens, nu. 6. Et ratio eſt, quia feriæ non ſeruantur, vbi
pietas vel neceſſitas ſubeſt, ca. fin. de fer. at alimen-
torum cauſa pia eſt, vt dictum eſt ſupra, & in ope-
11 ribus pietatis, vel miſericordiæ non eſt † habenda
dierum diſtinctio, c. etiam, diſt. 78. c. nunquam, de
conſecrat. diſt. 5. Quinimò his diebus magis exer-
cenda ſunt buiuſmodi opera, ca. cum ad monaſte-
rium, §. in reſectorio, de ſtatu monacb. Concurrit
etiã neceſſitas, per quam relaxatur ſolemnitas quo
que iuris Diuini. Ideo videmus, quod debitor ſu-
12 ſpectus de fuga † capi poteſt die in bonorem Dei
feriata, gl. in dies feſtos, verſi. fideinſſor, C. de ferijs,
Bal. in c. fi. col. vlt. extra eo. tit. & illam glo. dicit cõ-
muniter approbatam Pau. de Montep. in l. vinum,
nu. 8. vbi Iaſ. nu. 3. ver. iſtod, adducit multos concor
dantes. Et ſubdit, id poſſe in die natiuitatis Domi-
ni, vel etiam Reſurrectionis, quia neceſſitas babet
pietatem & charitatem annexam. Et illam gl. dicit
vnicam & ſingularem Roder. libro 2. l. 2. fori, titu.
dellos emplazamentos, no. 23. fol. mihi 803. Cotta in
memo. incip. debitor non poteſt allegare, col. 2.
& Dominus noſter in die Sabbati ægros curauit, &
parabola Hebræis propoſuit de iumento, quod die
ſabbati decidit in puteum. Quare concluſio eſt,
quod aliméta decerni poſſuot feriato tempore ad
honorem Dei, cum alimenta habent pietatem an-
nexam, id eſt, cum debentur pauperi, qui non ha-
bet aliundè, quia in eo concurrit & neceſſitas & pie
tas. Et probatur in ca. 1. in 2. & alijs titu. de feriis,
quòd ſi tractatur de alimentis, quæ non debentur
pauperi, ſed diuiti, non attendimus fauorem ali-
mentorum, quia in eis non militat neceſſitas, nec
pietas, ſed ceſſat omnis ratio fauoris. Atq; ita con-
ciliantur contrariæ Doctorum ſententiæ. Et pro
mea ſentétia facit, quia ſi quis fame laboret, poteſt
13 feſtiuis dieb. operari, † vt ſuæ neceſſitati ꝓuideat,
c. licet etiam, de ſerijs, vbi hæc notat Abb. idem te-
nuit Felin. io c. fi. nu. 7. de maior. & obed. & confir-
mat Beoincaſ. io tracta. pauper. in 4. q. nu. 28. Ergo
poterit ét alimenta, quib. indiget, proſequi in iudi
cio. Quæ autem dicta ſunt, non proceduot, quãdo
tractatur de alimentis præteritis, ſed tantummo-
14 do de futuris, quia in præteritis † non militat ra-
tio neceſſitatis & pietatis, quæ cauſam facit fauo-
rabilem, vt poſt Iac. Butr. concludit Bar. in l. de ali-
meotis, in 2. lectu. C. de tranſact. Alber. de Roſate,
in l. cum hi, in princ. ff. de tranſact. qui duo dicunt
cauſam non eſſe ſummariam, nec agitari poſſe fe-
riatis diebus quando tractatur de alimentis præte
riti temporis, Bal. in l. 1. ou. 6. ver. quæro nuquid in
cauſa, C. de fideicom. vbi qđ non proceditur ſum-
mariè, niſi petantur alimenra præſentia, vel futura.
Idem Bal. in d. l. de alimentis, vbi dicit, eſſe notan-
dũ pro viduis, quæ petunt alimenta præteriti tem-
poris, Ancha. io Clem. 1. de iure patron. Iaſ. in d. l.
de alimentis, num. 5. vbi loquitur, quo ad vtranque
regulam, ꝙ ſcilicet agatur ſummariè, & durantib.
ferijs, ſequitur ibi Curt. in repet. nu. 13. & ſeq. quia
ſubeſt periculum vitæ, Dec. nu. 10. vbi infert, quod
eadẽ ratione inferri poteſt ad limitandum omoia
priuilegia atrributa alimentis, vt ſcilicet procedãt
ſolum, quo ad præſentia, non quo ad futura alimé-
ta, Aretin. pulchrè in conſ. 97. col. 2. num. 2. verſ. ad
tertium dico, vbi vult, quod etiam ſtatutum diſpo-
nens quod procedatur diebus feriatis in cauſa ali-
mentorum, non babeat locum io alimentis præte-
ritis, quia in eis ceſſat ratio fauoris, id eſt, ne alen-
dus interim fame vexetur. Ergo priuilegium quo-
que ceſſare debet. Hoc etiam voluit Iaſ. in l. 1. §. ſed
excipiuntur, num. 7. ff. de ferijs, Gigas in tracta. de
penſion. q. 51. nu. 28. vbi dicit, alimenta futura ha-
bere priuilegium, vt ſummariè tractentur, non au-
tem prętertita, Maran. d. par. 4. diſtinct. 9. n. 168. Io.
Bapt. Aſin. in ſua praxi iudic. §. 3. ca. 31. nu. 6. vbi re-
ſtringit id, ꝙ de feriatis dieb. dictũ eſt ad alimenta
præſeotia & futura, Cordub. in d. l. ſi quis a liberis,
§. ſi vel parens, nu. 12. ff. de lib. agnoſc. quia vbi agi-
tur de præteritis alimentis, cauſa non deſiderat ce
leritatẽ, ſed ſat eſt, quod ſecundum iuris ordinem
expediatur, idem nu. 23. vbi quòd non cognoſcitur
ſummariè. Secuodo limitantur, vt non procedant,
qõ iure actionis debentur, quia eo caſu cauſa non
15 eſt ſummariè † cognoſcenda, oec expediri poteſt
die feriata, ſecus qñ officio Iudicis petũtur, ita Gu-
liel. Cun. in l. 1. §. ſed excipiuntur, ff. de ferijs, quem
ibi ſequitur Alex. nu. 5. & Iaſ. nu. 7. Et ratio eſt, quia
vbi officio Iudicis petũtur in ſolo caſu oeceſſitatis,
non autem quando actor habet aliunde, & qñ debẽ
tur iure actionis ceſſat cauſa pietatis. Et dicit Bal.
in l. nonnunquam, in 2. lect. ff. de iudic. quòd cauſa
alimentorũ non eſt ſummaria, quando petuntur ex
cootractu. Et ante eum Barto. in d. l. de alimen. nu.
2. C. de tranſact. vbi Dec. nu. 11. & Cur. iun. num. 8.
Maran. d. diſt. 9. n. 168. Cordub. in d. §. ſi vel parens,
nu. 15. & 24. vbi qđ nõ eſt ſummaria, nec expeditur
feriato tempore, ſi petuntur alimenta ex cõtractu,
vel oõ officio Iudicis. Hoc tñ intelligendũ eſt, quã-
do petens alimenta habet aliunde. Quòd ſi pauper
ſit & egenus, agit die ſeriata. Et cauſa erit ſumma-
riè tractanda, quamuis debeantur ſibi alimenta ex
cõtractu, vel aliter iure actionis, ita clarè determi-
16 nat † Gul. Cun. in d. §. ſed excipiuotur, vbi eũ ſequi
tur Ale. ou. 5. Nam in eo quod iure potius actionis,
quam officio Iudicis petantur, non cooſiſtit diſcri-

men,nec fauor alimentorum,ſed in eo,quod debẽ-
tur pauperi,& aliunde non habẽti, vt ex Gul.Cun.
& alijs ſupra dixi.Et gl.in l.eadem,in verſic.conſti
tuantur, ff.de ferijs,dicit,tunc ferias eſſe obſeruan
das,quando relinquuntur pauperi,Aret.in d.conſ.
97.in fin.vbi dicit,ſtatutum diſponens in fauorem
alimentorum, non habere locum in alimentis de-
bitis alicui diuiti,Rip.in l.1.num.46. ff.ſolu.matr.
vbi allegat Alex. & Iaſ. Cordub.in d.§.ſi vel parẽs,
nu.14.& 22. vbi alios adducit. Et ſanè inopia eſt
cauſa fauoris,& ea eſt,quæ efficit alimentorum le-
gatum pium,ſecũdum ea,quæ ſupra allegaui. Pro-
inde priuilegium propter inopiam conceſſum,ceſ-
17 ſat, † vbi ceſſat inopia,l.non tantum,§.eos qui,ibi,
niſi facultates eorum adauctæ fuerint, ff. de excu-
ſat.tuto.& ibi notant oẽs,l.cura deficientium,ff.de
muner.& honor. Idẽ dicimus de priuilegio ꝑꝑ ne-
ceſſitatem conceſſo, quod non habet locum neceſſi
18 tate † deficiente,capit.2. de cuſtod. Euchar. & ibi
Card.in 3.notab.Anch.& Butr.in 1.Tiraq.in tract.
ceſſan.cau.in princ.nu.179.& nu.193.

SVMMARIVM.

1 *Reus non edit actori etiam in cauſa depoſiti.*
2 *Reus edit actori in cauſa alimentorum. limita nume.6. & 9.*
3 *Reus edit actori vbi agitur de pia cauſa.*
4 *Fiſco agenti reus edere tenetur.*
5 *Reus edit actori in cauſa dotis.*
6 *Reus non edit actori in cauſa alimentorum, quando poteſt aliter probare. & ibi de veritate.*
7 *Reus ſemper edit actori,quando magna ſubeſt cauſa.*
8 *Inſtrumentum aliud eſt,aliud contractus.*
9 *Reus non edit actori in cauſa alimentorum, qua diues petit.*
10 *Fauor piæ cauſæ præfertur fauori rei.*

PRIVILEGIVM III.

1 DE iure reus non tenetur edere acto-
ri ad fundandum ſuam † intentio-
nem,l.1.l.qui accuſare, & l.fi. C.de
eden.Et id eſt prohibitũ non ſolum
iure ciuili,ſed ẽt naturali æquitate,
d.l.qui accuſare,per quam ita dixit
Bar.in extrauag.ad reprimen.in ver.figura,nu.17.
licèt ibi non probetur,ſecundum Iaſ. in d.l.nu.14.
C.de eden.vbi tñ male intelligit Bart.credens illũ
loqui de iure naturali, cum tamen loquatur de æ-
quitate naturali. Et facit ratio,quia probationes
cõcernunt medium cauſæ. Et licèt in deciſione cau
ſæ fauendum magis ſit reo quam actori,c.inter di-
lectos,in fi.de fide inſtru.c.ex literis,de probatio.c.
cum ſunt partium iura,de reg.iur.in 6. tamẽ in me
dio actor,& reus procedunt a pari,ſecundum gl.in
c.cum ad ſedem,in verſ.cum pertinentijs,de reſtit.
ſpoliat.in d.c.cum ſint partium iura,Bar.in l.inter
ſtipulantem,§.1.ff.de verb.oblig. Nec placet quod
Dec.in l.fauorabiliores,nu.5.ff. de reg.iur.inquit,
probationes dici concernere deciſionem cauſæ,qa
non eſt verum,ſed ſunt media cauſæ, cum aliàs ni-
hil eſſet medium in cauſis. Et periniquum eſſet, ſi
quis cogeretur contra ſeipſas proprias adducere
probationes, c.nimis graue, C.de teſtib. In tñ aũt
vera eſt regula, vt in cauſa depoſiti, quæ eſt ſuper
omnes priuilegiata,§.pen.vbi Docto.omnes,C.de
depoſ.non teneat edere reus actori,l.1.C.de eden.
quem text.ibi dicit ſingularem Iaſ.nu.4.tñ vbi tra-
ctatur de alimentis,reus tenetur inſtrumenta & in
2 ra ſua edere actori, † ad fundandum ſuam intẽtio-
nem,vt voluit ante oẽs Butr.in c.1.nu.10.verſic.itẽ
poſſet dici,de probat.vbi idem dicit de dotib.in ec
cleſijs, in legatis ad piam cauſam, in libertatibus,
in hoſpitalib.in omnib.alijs cauſis priuilegiatis.ſe
quitur Abb.in d.l.1.nu.19.Aretin.nu.52.verſi.vlti-
mo adeo,Felin.nu.11.& Dec.nu.17.Alex.in l.fi.nu.
19. C. de eden.vbi loquitur generaliter de omnib.
cauſis prædictis,inquiẽs, eas æquiparari fiſcalib.l.
3.C.de priuileg.fiſci, Rom.in Auth.ſimiliter, in 5.
ſpecia.iudic.C.ad leg.Falc.& in l.1.ff.ſolu.mat. Et
facit,quia,vt dictum eſt ſupra, cauſa dotis eſt pia,
3 & in pijs cauſis reus edit † actori,vt per Bald. But.
Abb.Aret.Felin.Dec.in d.cap.1.Tiraq.de priuileg.
piæ can. priuileg. 155. Et idẽ videmus in fiſco, cui
4 agenti † edendũ eſt,l.nec quiſquã, vbi Bart. & alij,
C.de eden.l.2.§.diuus,il 1.verſi.itẽ diui fratres, ff.
de iure fiſci,Bald.in l.1.§.editiones,verſi.iuxta præ
dicta,ff.de eden.Abb.& alij omnes,in c.1.de proba
tio.ponunt Doct.in l.1.C.de eden.Eſt verum,quod
aliter in cauſa dotis voluit Bald. in d.§. editiones,
& eũ ſequitur Salic. in l.fi.ver.& ex his patet, C.de
eden.Et tñ cauſa dotis æquiparatur cauſa fiſcali,l.
2.C.de priuileg.fiſc.imo cauſa dotis videtur fauo-
rabilior,vt voluit Bal.in l.1.de iure dot.de quo po
nit Alex.in l.1.ff.ſolu.matr.Cõis tamen opinio eſt,
5 quod etiã in cauſa dotis ſit locus † priuilegio præ-
dicto,vt per Butr.Roma.Abb. Alex. Felin. & alios
ſupra citatos,& de communi atteſtatur Dec.d.c.1.
nu.17.de probatio.poſt Felin.num.11.Quòd ſi hæc
opinio recipitur fauore dotis, multo magis reci-
pienda eſt fauore alimentorum,quæ ſunt fauorabi
liora,vt dicã ſuo loco.Intellige tñ procedere,quan
do non adeſt copia aliter probandi ſuam intentio
nem:nam ſi actor poſſet aliter probare,non cõpel-
6 lit † reum ad ſibi edendum,ita Butr. in d.c.1.n.10.
ver.idem poſſet dici,ſequitur Abb.nu.20.verſ.ego
puto,vbi ait, ꝙ ſi præſens eſt notarius, habens pe-
nes ſe originale,ceſſat priuilegium,quia facilè po-
teſt haberi copia ab eo,& tunc non ſubeſt ratio vio
landi iuris regulas,contra c.ſanè, de priuileg. Fe-
lin.nu.11.Qui idem dicit,qñ facultas probandi pe
riſſet culpa petentis.Eſt verum,quod Butr.in loco
prædicto,nõ ita indefinitè loquitur, ſed inquit idẽ
eſſe in alimentis,ſaltem,quando ceſſat facultas ali
ter probandi,atque ita vult, quod ẽt ſi ſubeſſet fa-
cultas aliter probandi,teneatur reus edere in cau-
ſa alimentorum.Quia dictio ſaltem,eſt coniunctio
diminutiuè,quæ hoc operatur, ſecundũ Bar.in l.1.
nu.5.ff.de iure codicillo.& in l.ſi ita legatum,nu.7.
ff.de iure codicillo.Corne.in conſ.190.col.1.vol.1.
Etſi hoc ſolo caſu concederetur priuilegium, nihil
eſſet ſpeciale in alimentis. Cum in omnibus cau-
ſis cogatur reus officio Iudicis edere actori ad fun
dandum ſuam intentionẽ,quãdo ſubeſt cauſa ma-
7 gna, † ſecundum Innoc.c.1.de probation.vbi cau-
ſam magnã dicit,quando originalia ſunt perdita,
Spec. in tit.de inſtrum.editio.§. videndum, nu.17.
ver.alij dñt & bene,But.d.c.1.num.11.in fi.Et licet
Abb.ibi nu.21. conetur impugnare hoc dictũ & re
ducere ad caſum, quando tractatur de publica, nõ
autem quando de priuata vtilitate,tamen Docto-
res ita intelligunt etiam in priuata. Quare dicen-
dum eſt, quod procedat alimentorum priuilegiũ,
etiã quando non apparet, quod veritas aliter non
poſſit haberi. Sed pro veritate diſtingui poſſet,qđ
aut

aut conſtet petentem alimenta, poſſe facilè habe-
re inſtrumēta aliunde, quàm a reo, & tunc nō gau-
deat priuilegio. Si verò hoc apparet, licet ſibi ea
petere a reo. Et hoc innuit Butr. in d.cap. 1. & ſe-
quuntur alij, atque ita diſtinguit in fiſco, Dec. in
c. 1. nu. 14. in 3. declaratio. verſi. ſi tamen ſaluando.
Et erit differentia in onere probandi, q̃a reus ipſe
probare debet, ꝙ facilè ſit petenti alimenra, habe-
re probationes aliunde. Et dum Abb. d.nu. 21. di-
cit, tunc cogendū eſſe reum, q̃n negotium, de quo
in inſtrumento commune eſt, licèt inſtrumentum
ſit propriū, nihil eſt, quia ſocietas reſpectu nego-
tij, nihil cōe habet cū ſocietate inſtrumenti, & cū
8 aliud ſit inſtrumentū, aliud verò conrractus, † qui
continetur in inſtrumento, Bart. in l. ſi quis lega-
tum, col. fi. in prin. ff. de falſ. quia inſtrumentū con-
cernit probationē, non ſubſtantiam actus, Bald. in
l. Labeo, §. 1. verſic. quid ſi quis, ff. de pact. & plura
congerit Dec. in conſ. 17. nu. 3. & ſeq. vbi inter alia
probat, ꝙ ſtatutum annullans inſtrumentum, non
cenſetur annullare cōtractum, nō benè infertur a
ſocietate contractus, ad ſocietatem inſtrumenti,
argumentū l. Papinianus exuli, ff. de minorib. Se-
cundò declaratur non procedere, q̃n alimenta pe-
9 tuntur a dinite, cui ſunt relicta, quia tūc † non gau
det eo fauore: tunc enim ſolum alimentorum cau-
ſa dr̃, quia, quando legatur pauperi, ſecūdum Bar.
in l. alio, ff. de alimen. & ciba. lega. tunc datur ex-
tenſio de libertate, vel pia cauſa ad alimenta: at ſe
cus, quando diuiti ſunt relicta, ita declarat Aret.
in c. 1. num. 53. de proba. Sed reprobatur a Decio
ibi, nume. 17. qui dicit cōem opinionē indiſtinctè
procedere, quia cauſa dotis & alimentorum eſt ſa
uorabilis propter ſe, non ēt, quia ſit pia, vt not. in
l. 1. C. de fideicom. Addo quòd etſi cauſa alimen-
torum non dicatur pia, niſi quando pauperi deben
tur, tñ non deſinit eſſe fauorabilis, vt diximus ſu-
pra hac eadem parte, ex Alex. Dec. & Alciat. in l. ſi
certis annis, C. de pact. Floria. in l. cum de in rē ver
ſo, ff. de vſur. Propterea non benè concludit Aret.
argumentum, ꝙ ex quo non eſt pia, non gaudeat
priuilegio, vt ſibi reus edere cogatur. Pro quo fa-
10 cit, quia fauor † cauſæ, præfertur fauore rei, c. fin.
C. de re iud. cap. inter pares, ff. eo. l. lege Iulia. ff. de
mann. At reo exhibere actor regulariter tenetur,
vt per Doct. in c. 1. de proba. Ergo multo magis te
nebitur reus edere actori ad fundandum intentio
nem, q̃n cauſa actoris eſt fauorabilis. Et hoc argu-
mētum vtitur Dec. in d.c. 1. nu. 19. ver. 8. & vltimo,
vbi ſubdit, libertatem, dotem, & alia, eſſe de per ſe
fauorabilia, non autem alterius intuitu.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex officium ſuum non impartitur non petenti.*
2 *Iudex in cauſa alimentorū impartitur officiū nō petenti.*
3 *Iudex in cauſa pia impartitur officiū ſuum non petenti.*

P R I V I L E G I V M IIII.

1 IVDEX regulariter non impartitur
officiū ſuum nō † petēti, l. 4. §. hoc
aut iudiciu, ff. de dam. infec. l. 1. §. ſi
magiſtratus, ff. de magiſt. conuen.
l. de pupillo, §. qui opus, ff. de oper.
noui nunc. Atq; eam regulā exor-
nat Ripa in d. §. hoc autē, nu. 1. & ſeq. vbi ampliat
pluribus modis. Tamen vbi de alimentis tracta-
tur, Iudex interponit officiū ſuum non requiſitus,
2 † vt eſt tex. in l. diui, ff. ad leg. Falc. ibi, ad curā ſuā
reuocaturum Præſidē prouinciæ. Et ibi Alex. nu. 7.
dicit notandum, quia Iudex nemine petente ſe in-
terponit, Aret. in c. 1. nu. 23. verſ. 2. quia, de proba.
vbi dicit, ꝙ Iudex ſupplere poteſt ex officio, vt ali-
menta præſtētur miſerabili perſonæ. Allegat Bar.
in l. ſeruos, in princ. ff. de alimen. & ciba. legat. qui
tamen dicit ſolum, ꝙ quilibet pōt implorare Iu-
dicis officium, non aūt, quod idem Iudex ipſe nul-
lo petente poſſit hoc facere. Sed concluſionem no-
ſtram tenet Caſtr. in d. §. hoc autem, vbi Ripa, nu.
26. Tiraq. de priuileg. piæ cau. priuil. 152. circa fin.
& tenet Cordub. in §. ſi quis a liberis, §. vtrum, nu.
11. ff. de lib. agnoſc. Et non eſt mirū, quia videmus
idem eſſe in dote, cuius fauore Iudex impartitur
officium non petenri, l. ſi cum dotem, §. eo autem
tempore, ff. ſol. matr. vbi hoc notant Raph. & Caſt.
ponunt Doct. in d. §. hoc autem iudicium, vbi Rip.
nu. 25. Et facit, quia cauſa alimentorū, vt ſupra di-
3 ximus, eſt pia, † & iudex in omni cauſa pia inter-
ponit officium ſuum, ēt non requiſitus, l. nec quic-
quam, §. vlt. ff. de offic. proconſ. in verſ. plerumque,
& ibi hoc notat Bart. idem quoque voluit Bald. in
d. §. hoc autem, in 4. oppoſ. vbi etiam Imo. & Alex.
qui fortius ſubdit, puniendum eſſe Iudicem, ſi non
impartiatur. Et tenet Ripa, & multos addit con-
cordātes Tiraq. in d. priuileg. 152. per totum, qui
idem dicit in cauſa libertatis, per text. in l. mulie-
rem, C. ſi mancip. ita alien. fuer. Sed priuilegium
intelligi debet, quando debentur miſerabili per-
ſonæ, vel pauperi, non autem quando ſunt relicta
diuiti, iuxta ea, quæ ſupra dixi.

S V M M A R I V M.

1 *Pactum nudum nullam producit actionem, etiamſi ſit iu*
ratum.
2 *Pactum nudum, quod dicatur, num. 4.*
3 *Pactum nudum fauore alimentorum producit actionē.*
4 *Pactum nudū producit actionem, quando interponitur*
ſuper eo quod iure communi erat debitum.
5 *Promiſſio ſimplex et abſoluta refertur ad præcedentem*
cauſam.
6 *Conuenit verbum, arguit pactum nudum.*
7 *Pactum nudum a verbis, ſed veſtitum a cauſa producit*
actionem iure canonico inſpecto.
8 *Pactum vel ſtatutum continens idem, quod ius commu-*
ne, an aliquid operetur præter ius commune.

P R I V I L E G I V M V.

1 PACTVM nudum non producit† a-
ctionem, l. iuriſgentium, §. ſed cum
nulla, ff. de pact. etiam ſi adſit iura
mentum, ſecundum Innocentium,
in capitulo primo, quod met. cau.
quem ad hoc allegat Baldum, in l.
finali, C. de fideicommiſ. dicto §. ſed cum nulla,
numero ſecundo, & vigeſimoſecundo; & propriè
2 dicitur pactum nudum, † quando aliquid promit-
titur ſine interrogatione, vt declarat gl. in d. §. ſed
cum nulla. Et dicit Bald. in rubr. de pact. extra, ꝙ
omnis conuentio, quæ fit per nuncium, vel per e-
piſtolam ſine contractu, id eſt, ſi non cadat in con-
tractū inominatum, dicitur pactū nudum, fauo-
re tamen alimentorum pactum nudum producit
3 † actionē, & probat tex. in l. inter ſocerum, §. con-

Digitized by Google

nenit,ff.de pact.dotal.vbi, ſi vxor nubendo conne-
niat cum marito,q tencatur illam alere,dabitur il
li actio in factū ad alimenta.Et ita ſpeciale eſſe fa-
uore alimētorum inquit Io. Fab.in §.in perſonam,
Inſtit.de act.& tex.in d.§.conuenit,dicit ſingularē,
& a nemine notatum in mundo, Roman. in ſingu.
528. Iaſon tamen in d.§.in perſonam,n.69.inquit,
non eſſe ſpeciale hoc caſu,ſed procedere ex regula,
ſecundum quam ſemper actio oritur ex pacto nu-
4 do,qn̄ promittitur id,quod de † iure cōi erat debi-
tum,vt inquit gl.& poſt eam Bar.in l.legitimā,ff.de
pact. & ſequitur ibi Caſtren.& Alc.& Iaſ.voluerūt
quoque Bar.in l.non impoſſibile,ff.de pact.Bald.in
c.cum cautio,n.12.de fide inſt.Rom.in d.ſing.528.
Iaſ.in d.§.ſed cum nulla,n.24.limi.14. & d.§.in per
ſonam,num.44.& 45.Sed poteſt adhuc eſſe ſingula
ritas intelligendo,q maritus vigore pacti obliga-
tur ad præſtandum alimenta ēt in quibus caſibus
alere non tenetur , quos caſus ſupra citaui. Addo
quòd hoc caſu non videtur pactum nudum,qn̄ ma-
ritus promittit vxori eam alere : nam pactum dici
tur nudum,qū nulla præcedit cauſa,vt probatur in
d.§.ſed cum nulla,vbi no.Iaſ.in princip.At in mari
to ſemper ſubeſt cauſa alendi , ideſt dos propter q̄
vxor ali debet,etſi non ſit dotata vxor, affert perſo
nam ſuam loco dotis.Item operatur viro,& omni-
bus iſtis ceſſantibus matrimonium eſt cauſa ſuffi-
ciens,quia eo ipſo,quod eſt vxor,ali dēt,ſi aliunde
non hēt, vt tetigi ſupra. Et licet cauſa non expri-
matur in conuentione , tñ ſat eſt , quod præcedat,
quia ſequens conuentio refertur ad præcedentem
5 cauſam, † per ea quæ ponit Bart.in l. Titium,nu.2.
ff.de verbor.oblig.vbi,qui promittit centum dare,
intelligitur ex cauſa mutui,quæ præceſſit. Et licet
6 verbum conuenit,in eo tex.poſitum arguat † pactū
nudum,l.lecta,in ver.conuenit,vbi not.Bart.& Iaſ.
ff.ſi cert.petat.Iaſ.d.§.ſed cum nulla,nu.23. tamen
eſt ēt aptum comprehendere ſtipulationem, vel cō
tractum validum. Licet ergo pactum prædictum
ſit nudum a verbis, non tamen eſt nudum a cauſa.
Et hoc plurimum operatur , quia inſpecto iure ca-
nonico pactum nudum a verbis,ſed veſtitum a cau
7 ſa hēt † effectum, Bald. in l.ſi de diuiſione,C.famil.
erciſc.Iaſ.in d.§.ſed cum nulla,num.9. Et dixi in ti
tu.quibus alimenta ſint præſtanda , dum tractaui
de alimentis vxori dandis, quod tale pactum non
eſt ſuperfluum, quia eius vigore peti poterunt ali-
menta præterita. Et nunc dico poſſe attētari, quod
ſi pacto ſolenni,non nudo,maritus promittat vxo
ri,tenebitur etiam in caſibus,quibus alioquin non
tenetur ex iure , vt prædixi. Pactum enim adiun-
8 ctum † continens , quod ius commune debet ali-
quid operari vltra ius commune. Hoc tamen non
pono pro conſtanti,quia multis placet quod pactū
intelligatur ſecundum ius commune. Videri ergo
poterunt ad quęſtionis determinationē Doctores,
quos allegaui in cōſ.34.n.27. & ſeq.& q de ſtatuto
idem,quod ius commune,diſponente tradunt Are
tin.in conſi.18.col.4.verſ.ad tertium,& plures cita
ti a Contard.in l.vnica,in ampliatio.nu.131.

SVMMARIVM.

1 *Lis eſſe non poteſt inter patrem & filium.*
2 *Contractus inter patrem & filium non valet.*
3 *Filius non vocat patrem in ius ſine venia.& n.9. & 12.*
4 *Filius vocat patrem in ius cauſa alimentorum.*
5 *Obligatio non cadit inter patrem & filium.*
6 *Naturalia non poſſunt mutari iure ciuili.*
7 *Lis eſſe poteſt inter patrem & filium pro his, in quibus patri vſusfructus non quæritur.*
8 *Conceſſo vno veniunt omnia , ſine quibus conceſſio foret inutilis.*
9 *Pater vocat filium in ius pro alimentis.*
10 *Filius vocando patrem in ius officio Iudicis, tenetur veniam petere.*
11 *Duo ſi extāt impedimenta, vno ſublato remanet alterū.*
12 *Filius poteſt patrem in omni cauſa conuenire inſpecto iure canonico.*

PRIVILEGIVM VI.

INTER patrē & filium lis eſſe non
1 poteſt,† l.lis nulla,ff.de iudic.intel
ligendo de filio in poteſtate , quia
cum emancipato datur lis, l.fin.C.
de in ius vocan. gl. in d.l. lis nulla,
in fin.l.actiones,ff.de actio. & obli
2 gatio. Imò non valet contractus † inter patrem &
filium,l.2.ff.de contrahen.empt.l.2. C.de inoff.do
natio.§.item inutilis,Inſtitu.de inutil.ſtipul.Et qū
3 datur lis, neceſſe habet filius † veniam petere , l.fi.
C.de in ius vocan.tamē cauſa alimentorum poteſt
4 filius vocare patrem in ius, † vt eſt tex.in l.ſi quis a
liberis,in princ.ff.de lib. agnoſcen. vbi not.gloſ.in
ver.cognoſcet,idem voluit gloſ.in d.l.lis nulla, idē
probatur in l.nec filium, C.de patr. pot. vbi nomi-
ne filij, qui triennium excedit , pater conueniri po
teſt. Hoc etiam probatur in l.fin. §.ipſum autem,
C.de bon.quæ liber.Barto.in l.ſi conſtante , nu.69.
ff.ſolu.matr.vbi infert,quod patre vergēte ad ino-
piam , filius egens poſſet pro conſequendis alimē-
tis petere ſequeſtrum de maternis dotibus, Socin.
in tract.fallen.reg.244.in 2.limitat.Cordub.in d.l.
ſi quis a liberis,in prin.n.43.& ſeq.Bocr.deciſ.130.
nu.7.Et ratio eſt,quia etſi regulariter pr̄ & filius cē
ſeantur iuris fictione eadem perſona,l.fin.C.de im
5 pube. atque ideo inter † eos non cadat obligatio,
cum nemo poſſit ſibijpſi obligari,l.Vranius,in prin
cip.ff.de fideiuſſor. quam rationem conſiderarunt
Bar.in l.frater a fratre,nu.11.in fi. vbi Caſtren.nu.
7.Socin. col.1. & Crot.nu.8. tamen vbi non patria
poteſtas,ſed valuta ipſa eſt in conſideratione, non
attenditur illa ficta perſonarum identitas , vt in-
quit Corn.in d.l.fin.nu.5.C.de impuber. Et ciuilis
6 ratio non poteſt iura naturalia † corrumpere , §.fin.
Inſtitu.de legitima agnato.tute.l.2. ff.de vſufruct.
ear.rer.quæ vſu conſum.l.eas obligationes,ff.de ca
pi. dimin. Et vbi de alendo humano corpore agi-
mus,attenditur natura,quæ eget ſuſtentatione. Et
ideo alito pr̄e non ſuſtinetur filius,quia non fictio-
ne,ſed veritate opus eſt,vt aīal viuat. Eſt & alia ra
tio, quia lis eſſe pōt inter patrem & filium,quādo-
cunq; agitur de his quorum vſusfructus patri non
7 † quæritur,l.Imperator,ff.ad Trebellia.Bar.in l.li-
tis,§.fin.ff.de neg.geſt.vbi infert ad fructus benefi-
cij,& ſequuntur eum alij apud Rod.in diſputatio.
maio.circa nu.31.Io.Lup. in rep.rub. de donat.in-
ter vir.& vxor.§.42.nu.9.Didac.in c.qa nos, de te-
ſtam.Caccialup.in l.frater a fratre,num.103. ff.de
cōd.indeb. & ante eū Caſtr.in l.ſacroſanctæ, C.de
epiſcop.& cler.Duran. de arte teſtan.titu.1.cau.1.
nu.6.Vant.de nullit.ex defect.mand.num.41. Sed
non quæritur patri vſusfructus alimentorum,cum
ea omnia tranſeant in vtilitatem filij , ergo datur
filio actio contra patrem. Tertia eſt ratio, quia
fruſtra

Digitized by Google

fruſtra lex filio tribueret officium Iudicis pro ali-
mentis conſequendis, ſi illi denegarent exercitiū,
argu. eius, quod inquit Bald. in l. iubemus, §. in ſu-
pradictis, num. 1. C. ad Trebellia. ſequitur Alex. ad
Bart. in Authen. excipitur, C. de bon. quæ liber. di-
8 xi in conſil. 116. nu. 36. Vno † enim conceſſo omnia
cenſetur concedi, ſine quib. ad illud perueniri non
poteſt, l. 1. §. 1. ff. ſi vſusfruct. petat. l. 3. §. qui habet,
vbi Docto. ff. de ſeruit. ruſtic. prædio. Euer. loco 94.
in princ. Vincent. Carroc. in c. cum quid, in prin. de
reg. iur. in 6. Et quæ dicuntur de filio petente alimē
ta a patre, amplia etiam in patre qui alimenta pe-
9 tat † a filio; nam etſi pater prohibeatur filiu in ius
vocare nō minus, quam filius patrem, vt d. l. lis nul
la, quæ generaliter & indiſtincte dicit, lis nulla no
bis eſſe poteſt cum eo, quem in poteſtate habemus,
& non conſtituit diſcrimen, quòd pater agat, vel
conueniatur, tamen fauore alimentorum admit-
titur pater ad agendum virtute correlationis. Præ-
terea hoc eſt intelligendum in filio petita venia, &
non aliter, quia etiam in caſibus, quibus poteſt cō-
uenire patrem, debet veniam petere ſecundū Cin.
& Fulgoſ. quos citat & ſequitur Iaſ. in l. fin. C. de in
ius vocan. Et procedit etiam, ſi non actio detur ad
10 officium Iudicis, † vt pro alimentis, gl. in verſ. obſe
quium, in l. cogi, in §. ſi pater, ff. ad Trebell. in l. ſi io
cer, in verſ. conueniri, ff. ſolu. matrim. gloſ. fin. circa
medium, in §. pęnales, Inſtit. de actio. Iaſ. in l. 1. nu.
8. ff. de iuriſd. omn. iudic. Aſca. in tract. de patr. po-
teſt. in 3. effectu, nume. 16. Et ratio eſt, quia ſi duo
11 † ſint impedimēta, ſublato vno alterum remanet,
l. vim paſſam, §. præſcriptionem, ff. de adult. Bal. in
l. 1. col. antepen. C. de furt. Alex. in conſil. 62. vol. 2.
Crot. in conſi. 61. num. 3. Duo autem filio obſtant:
vnum, quòd patrem non poteſt conuenire in iudi-
cio: alterum, quòd debet veniam impetrare; proin
de quamuis alimentorum fauore diſpenſetur ad-
uerſus vnū, tamen remanet alterum, & ſat eſt, quod
pro alimentis eatenus diſpenſetur, quatenus exi-
git neceſſitas. Aduerte tamen, quia ſpecialitas hæc
introducta alimentorum fauore procedit iure ciui
li inſpecto: nam ſi ius canonicum attendamus, nō
erit ſingulare, quod filius agat contra patrem pro
alimentis, cum poſſit pro quacunque cauſa patrem
12 conuenire, † eſt text. in c. non eſt nobis, de ſponſa.
glo. in cap. ſi eccleſia, 23. q. 4. in cap. quæritur, 2. q. 7.
glo. pen. in cap. fin. de iudic. in 6. Io. And. in gl. pen.
in cap. animal, & in cap. fin. de iudic. in 6. Ange. in
d. l. lis nulla, vbi etiam Caſtren. Ange. Aretin. in §.
ius autem, Inſtitu. de patr. poteſt. Iaſ. in l. frater a
fratre, num. 30. vbi Caccialup. num. 45. ff. de cond.
indeb. Socin. in d. reg. 244. in 6. fallen. Cordub. d. l.
ſi quis a liberis, in prin. nu. 61. ff. de libe. agnoſc. Et
poteſt eſſe ratio, quia etſi patria poteſtas impediat
oriri ciuilem obligationem, non tamen impedit
naturalem, quæ ſolet multum attendi iure canoni-
co. Vt autem ſcias, quando & quibus caſibus liceat
parentem in ius vocare ſine venia, & an idem ſit in
nepote, & alijs deſcendentibus, videas Socin. in d.
reg. 244. Duen. in regu. 351. Doctu. in l. fin. C. de in
ius vocan. & Aſcan. in d. tracta. in tertio effectu,
per totum, vbi latè agit. An autem filiofamilias ſit
dandus curator, caſu quo minor ſit, dicam infra,
dum agam, an minor pro cauſa alimentorum poſ-
ſit eſſe in iudicio. Et quia ſupra diximus, non re-
quiri patris conſenſum, quando filius agit ad ea,
quorum vſusfructus patri non quæritur, infertur
quod filiusfamilias poteſt a tertio alimenta peten-
do ſtare in iudicio ſine patris conſenſu: Sed hoc
non eſt ſpeciale.

SVMMARIVM.

1 *Seruo legari & fideicommitti non poteſt, & non poteſt conualeſcere legatum mortuo teſtatore.*
2 *Seruus eſt capax legati alimentorum, & intentat officiū Iudicis pro eis etiam contra dominum. & nume. 3. ponit rationem.*
3 *Seruus eſt capax eorum, quæ ſunt facti.*
4 *Fratribus Minoribus relinqui poteſt in cauſam alimentorum. & nu. 11. vbi latius.*
5 *Damnatus ad metalla eſt alimentorum capax.*
6 *Facta quæ ſunt, mutari non poſſunt.*
7 *Damnatus ad metalla, retinet ius naturale & illius iuris exequutiua.*
8 *Deportati poſſunt actionem exercere.*
9 *Deportatus habetur pro mortuo.*
10 *Relegatus eſt teſtabilis.*
11 *Fratribus Minoribus alimenta, an & quando relinqui poſſint.*
12 *Seruo ſi relinquantur alimenta debentur domino.*

PRIVILEGIVM VII.

SERVO dari non poteſt legatū, vel
1 fideicommiſſum, l. ſeruus, C. de le-
gat. vbi fortius dicitur, quod legato
ſeruo factum, non efficitur validū,
ſi mortuo teſtatore donetur liber-
tate: Item ſeruus non poteſt domi
num conuenire, tamen ſeruo alimenta relinqui
poſſunt, & pro eis deducit officium Iudicis etiam
2 contra † dominum, vt eſt text. in l. ſeruus ad custo-
diam templi, ff. de alimen. & cibar. lega. l. quidam,
§. illo, C. de neceſſa. ſeru. hæred. inſti. l. ſeruo alieno,
§. ſi quis poſt tempus, ff. de leg. 1. & glo. ibi dicit, eſſe
ſpeciale fauore alimentorum, quod detur officium
Iudicis, Bar. in l. ſi conſtante, nu. 69. ff. ſolu. matrim.
Feder. de Sen. in conſi. 41. Iaſ. in l. ſi victum, nume. 6.
ff. de re iudic. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. vtrum,
nu. 12. ff. de liber. agnoſcen. Et ratio eſt, quia ſerui
retinent ea, quæ ſunt iuris naturalis, licet propter
ſeruitutem amittant alia, argumento l. legatum, ff.
de capit. dimi. l. 3. ff. de his, quæ pro non ſcrip. hab.
alimenta autem deſcendunt a iure naturali, ergo
ſeruis debentur, addo dandos eſſe vita, cui vita cō-
ceditur, vt inquit Cornelius Tacitus annal. lib. 4.
3 Accedat quod in ſeruo cadunt, † quæ facti ſunt, l. qui
hæredi, in princ. ff. de cond. & demon. §. ſed & cum
factum, Inſtitu. de ſtipulat. ſeruo. l. legatum nulli, ff.
de alimen. leg. ita dicit Feder. de Sen. in d. conſi. 41.
Ratio autem, quare magis detur officium Iudicis,
quam actio, eſt, quia actio conſideratur in perſona
illius, qui experitur, §. 1. Inſtit. de actio. & officium
Iudicis reſidet in Iudicis perſona. Cū ergo ſeruus
non poſſit agere, nō datur actio, ita gl. in d. l. ſeruus
ad cuſtodiā, declarat Cord. d. §. vtru, nu. 12. Et ideo
inquit Bar. in d. l. ſeruo alieno, §. 1. quod etſi fratres Mi
4 nores ordinis S. Franciſci, non † poſſint eſſe in iudi-
cio pro quauis cauſa, Clem. exiui de Paradiſo, de
verbor. ſignif. tñ valet relictum eis factum in cauſa
alimentorū, & officio Iudicis coguntur hæredes ea
præſtare, licet fratribus non detur actio, vt petant,
idem dicit in l. ciuitatib. nu. 5. ff. de leg. 1. & in trac.
Minoric. lib. 2. diſt. 7. ca. 3. nu. 40. & ſequen. Cordu.
loco predicto, dicit idem in monacho. Eadē ratio-
ne

ne licèt damnatus in metallum ſeruus pœnæ effi-
ciatur, & libertatem perdat, l. in metallum, C. de
5 bon. proſcrip. tamen eſt capax † relicti alimento-
rum, l. ſi is cui, ff. de alim. & ciba. leg. l. ſi in metal-
lum, ff. de his, quæ pro non ſcript. habent, gloſ. in l.
deportati, vbi Salicet. in fin. C. de bon. proſcrip. eſt
tex. in l. legatum, ff. de capit. diminut. Ange. Are. in
tract. de teſtam. glo. 45. nu. 10. Iaſ. in l. 1. nu. 1. in 3.
limit. C. de hæred. inſtit. & hanc ſententiam proba-
runt Bart. Ange. Imo. & Alex. in l. ſi victum, vbi Iaſ.
nu. 4. ff. de re iud. Maran. in l. is poteſt, nu. 109. ff. de
acquir. hæred. Cordub. d. §. ſed vtrum, nu. 4. Simon
de Pret. de coniect. vlt. volun. 11. interpret. nu. 18.
fol. 425. Ratio autem eſt, quia relictum cauſa ali-
mentorum, conſiſtit potius in facto, quàm in iure,
vt inquit text. in d. l. legatum, in fin. ff. de capit. di-
minu. Ideo cum damnatus in metallum perdat ſo-
lum, quæ ſunt iuris, non autem quæ ſunt facti, con-
ſequi debet alimentorum legatum. Quæ enim ſunt
6 facti, nulla poſſunt † conſtitutione mutari, l. deni-
que, ff. ex quib. cau. maio. l. 1. §. ſi vir, ff. de acq. poſſ.
l. librorum, §. quod tamen Caſſius, ff. de lega. 3. l. ſi
victum, ff. de re iudi. & quæ facti ſunt, ſicuti cadunt
in ſeruum, ſecundum Feder. Senen. d. conſil. 41. ita
cadere in eum debent, qui ad metallum damna-
tus eſt. Alia eſt ratio, quia alimenta ſunt iuris na-
turalis, ideo damnatus non ea amittit, & alimen-
ta capit non perſona, ſed natura, vt inquit Feli. in
cap. qualiter & quando, il ſecondo, num. 28. de ac-
cuſat. Quod tamen nihil eſt, quia nõ poteſt a perſo
na ſeparari natura: imo verius eſt dari perſonæ, vt
inquit Corne. in conſi. 204. lib. 4. ſequitur Cordub.
loco antedicto, nu. 6. Inde infertur, vt ei conceden-
da ſint alimenta, cui perſonæ relinquitur, vt ſupra
dixi ex Tacito. alij dicunt damnato, ideo dimitti
alimenta, quia datur officium Iudicis, quod non
præſupponit obligationem, & reſidet in perſona
Iudicis, non autem apud alimentandum, vt per
Cordub. ibi, ſed hoc deuiat a communi: Nam cum
retineat, quæ ſunt iuris naturalis, atque ita ali-
menta retinere etiam debet, quæ ſunt neceſſaria
ad alimentorum conſequutionem, vt ſunt actio-
nes, l. ſi ſibi mandauero, §. is cuius, ff. manda. Hoc
modo declarat Barto. in l. ſi victum, ff. de re iud. in-
7 quiens, quòd damnatus in metalla retinet † non
ſolum ius naturale, ſed ea etiam, quæ ſunt exequu-
tiua illius naturalis iuris, vt ſunt alimenta. Idem
voluit Ange. ibi, & ſequitur Imol. qui fortius dicit
per illum text. ampliari deciſionem l. ſi victum, &
cum eis tranſit Alex. Et rationem dicit Iaſ. num. 4.
& ſeq. quia non ſolum datur actio ad alimenta, ſed
etiam pro alimentis denegatis, quia ſuccedit lo-
co alimentorum. Et quæ dicuntur de damnatis ad
metallum, facilius locum vendicant in deportatis,
qui etſi perdant ea, quæ iure ciuili competunt, re-
tinent tamen, quæ ſunt iuris gentium. Propterea, li
cèt actio ſit iuris ciuilis, quia tamen oritur ex con-
8 tractu, qui eſt iuris gentiũ, poſſunt † exercere actio-
nem, l. ſi ſibi mandauero, §. is cuius, ff. mand. & d. l.
victum, vbi Bar. hoc tenet Ang. Imo. & alij ibi, Iaſ.
in l. 1. in princ. C. de hæred. inſt. & tamen deporta-
9 tus † habetur pro mortuo, l. 1. §. pen. ff. de bon. poſſ.
contra tabul. l. ſi necem, §. ſi deportatus, ff. de bon.
liberto. Iaſ. in d. l. 1. in princ. Maran. in l. is poteſt,
num. 117. ff. de acquir. hæred. & multo magis in re-
10 legato: is enim remanet † teſtabilis, Bart. in l. eius
qui, §. ſi cui, in fine, ff. de teſtam. Docto. in l. relega-
torum, in prin. ff. de interd. & relegat. & neque bo-
na, neque ea, quæ ſunt iuris ciuilis, perdit, l. ſi qua,
ff. ex quib. cau. maior. l. relegati, ff. de pœn. l. bona, ff.
de iure fiſci. & generaliter procedit, quòd legatũ
alimentorum fieri poteſt cuicunque, quantumuis
alias incapaci ſucceſſionis, vt generaliter ponit
Follet. in ſua praxi cenſua. in gloſſ. huiuſmodi cen-
ſus ſuper rebus, nume. 82. fol. mihi 144. Quæ verò
dicta ſunt ſuprà, procedunt, quando nihil aliud ob
ſtat, aliàs etiam alimenta relinqui non poſſunt in-
11 capacibus. Ideo † fratribus Minoribus nõ poſſunt
alimenta relinqui, quia repugnat ſua regula, ſecun
dum quam debent perpetuo mendicare, ita Bal. in
Auth. ingreſſi, nu. 19. Vbi idem dicit in quocunque
annuo legato, ſubdens, idem eſſe, quòd annuum
quid legetur pauperi, vel quod legetur ad alimen-
ta, quia vſus hic habetur ſemper pro expreſſo. Idẽ
Bald. hoc tenet in l. ſeruo alieno, in princ. ff. de leg.
1. quia Clementina dicit contrarium, & reprehen-
dit Iac. de Aret. qui aliud dicebat. Sequitur Imo.
ibi, qui tamen limitat, quando alimenta relinque-
rentur pro modico tempore, puta pro vna die vel
menſe. Per hoc enim non impeditur perpetua eo-
rum mendicitas, Dec. in c. in præſentia, num. 70. de
probatio. vbi tamen dicit, ſecus eſſe, quando in a-
lium vſum relinqueretur, puta ad ſtudiũ, vel quid
aliud ſimile, poſt Feder. Senen. conſil. 12. & Abb. in
conſi. 63. vol. 2. Quæ tamen ſententia mihi non pla
cet, quia hoc modo poſſet a pluribus minutarim
conſtitui certus redditus ad alimenta fratrũ con-
tra eorum regulam, & contra mendicitatem, qua
ratione Bart. in tract. minor. diſtinct. 6. ca. 1. nu. 33.
& adiuuatur ex his, quæ ponit Fulgoſ. d. conſi. 104.
Abb. d. conſi. 63. Quod verò dictum eſt de ſeruo, ꝙ
ſit capax alimentorum, optimè procedit, quando
dominum non habet, quia tunc ipſe capit, ipſe a-
git: at ſi dominum habeat, tunc non agit, neq; ca-
12 pit, ſed domino † videntur relicta, vt declarat Bar.
in l. cum hi, §. eam tranſactionem, nu. 5. vbi Iaſ. in fi.
ff. de tranſactio. & dixi infra in priuilegio, an ſuper
alimentis poſſit tranſigi, in 9. limit.

SVMMARIVM.

1 *Minor non poteſt eſſe in iudicio ſine curatore, vbi am-
pliatur.*
2 *Minor ſine tutore, aut curatore, petit alimenta.*
3 *Minor non petit alimenta ſine curatore, quando non eſt
periculum in mora.*
4 *Minor non poteſt eſſe in iudicio ſine curatore, etiã quan
do patris conſenſus non requiritur.*

PRIVILEGIVM VIII.

MINOR nõ poteſt eſſe in iudicio ſine
1 curatore † propter fragilitatẽ con
ſilij, per quam indultum eſt a iure,
quòd poſſit conditionem ſuã face-
re meliorem, non autem deterio-
rem, l. 1. in princ. ff. de minor. l. fin.
C. de filiofamil. minor. & omnia acta redduntur
nulla, ſi geſta ſint ſine curatore, ſiue habeat, ſiue
non, gl. Bar. Caſtren. & alij, in l. pen. C. ſi aduer. rem
iudic. Barto. & Caſt. in l. acta, §. contra, ff. de re iud.
Vant. in tit. de inhabil. ex defect. mand. num. 30. &
ſeq. vbi dicit, verum eſſe quod in cauſis crimi-
nalibus, in eccleſiaſticis, & beneficialibus. Addo
Spec. in tit. de acto. in prin. num. 1. & 9. Maran. qui
alios congerit in ſuo Speculo, par. 4. diſtinct. 16.
nu. 41.

Digitized by Google

num. 42. & ſeq. Tamen vbi agit de alimentis, quia
ventet non patitur dilationem, l. 2. ff. de fer. & me-
lius in l. 1. C. de alimen. pup. præſtan. ſi periculũ ſit
in mora, & tempus non ſuppetat ad dandum cura
torem, poterit pupillus adire Iudicem, & ſine cu-
2 ratore vel tutore alimenta † petere, vt probatur in
d. l. 1. per quam ita dicit Spec. in titu. de actore, in
princ. num. 3. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. vtrum,
nu. 16. ff. de liber. agnoſcen. Sed vbi mora non eſt
damnum allatura, legitimari debet minoris per-
3 ſona, & dandus eſt ei curator, † vt in propoſito a-
limentorum inquit Bart. in l. ſi conſtante, nu. 69. in
fi. ff. ſoluto matr. Ceſſante enim neceſſitate, ceſſat
id, quod inductum eſt neceſſitatis cauſa, cap. cum
ceſſante. Et Bart. in loco prædicto allegat glo. fin.
in l. ſi longius, ff. de iud. quæ vult, quod filiusfami-
4 lias minor, † non poſſit ſtare in iudicio ſine cura-
tore etiam in caſibus, quibus patris conſenſus non
eſt neceſſarius, & filius poteſt eſſe in iudicio ſine
conſenſu patris, ſeqnitur ibi Bar. & Bal. & Caſtreſ.
dicit illam glo. ſingularem, Alex. in l. fi. §. neceſſita-
te, C. de bon. quæ libe. Aret. Inſti. de tutel. in prin-
cipio, Vant. loco prædicto, num. 43.

SVMMARIVM.

1 *Iudex eccleſiaſticus non cognoſcit contra laicum.*
2 *Iudex eccleſiaſticus cognoſcit de alimentis contra laicũ.*
3 *Iudex eccleſiaſticus cognoſcit cauſam piam.*
4 *Epiſcopus exequitur diſpoſita per defunctum non obſtã te illius prohibitione.*
5 *Iudex eccleſiaſticus non cognoſcit de alimentis relictis diuiti.*
6 *Spurius non poteſt alimenta petere coram Iudice laico. vbi late de veritate.*
7 *Spurij ſunt alendi etiam in foro Cæſaris.*
8 *Iudex laicus in terris eccleſiæ competens eſt in cauſa alimentorum.*

PRIVILEGIVM IX.

1 IVnsx eccleſiaſticus non põt cau-
ſam cognoicere contra laicum cõ-
uentum, etiam ſi † Clericus ſit, qui
conuenit, c. cum ſit generale, de fo
ro compet. l. 2. C. de iuriſdict. omn.
iud. Eſt enim diſtincta iuriſdictio,
& confundi non debet, & onus officialis nõ debet
ſe ingerere in officium alterius, vt in ſimili dicit
Bal. in l. 1. nu. 1. de offic. conſul. tamen ſi agatur de
2 alimentis debitis, adire poterit Iudex † eccleſiaſti
cus, cap. ſignificantibus, de offic. deleg. ponit Bart.
in l. ſolent, nu. 13. ff. de alim. & cibar. lega. Imol. in
cap. relatum, il 1. col. 2. verſi. nota quod valet, de te
ſtam. Gemin. in cap. ſi quis deliquerit, vbi etiã Præ
poſ. in fi. diſtin. 30. Io. Lup. in c. per veſtras, in 2. no-
tab. in princ. nu. 19. de donat. inter vir. & vxor. fol.
mihi 126. Didac. in epito. de ſponſa. par. 2. c. 8. §. 6.
nu. 6. Cordub. in l. ſi quis a liberis, in princ. nu. 39.
ff. de liber. agnoſcen. Ludou. Molin. de primogen.
Hiſpan. lib. 2. cap. 15. nu. 76. Procedit autẽ ſpecia-
litas, quia datum vel relictum ad alimenta, dici-
tur collatum in cauſam piam, vt declaraui in prin
cipio huius partis, vt probat text. in d. cap. ſi quis
deliquerit, vbi Gemin. & Præpoſ. in fin. Item reli-
ctum in piam cauſam, mittitur exequutioni non
ſolum per laicum, ſed etiam per eccleſiaſticum Iu-
dicem, & vterque habet iuriſdictionem in laicos,
3 † vt inquit Bald. in l. hæreditas, §. ſi defuncto, ff. de
petitio. hæred. vbi allegat Archid. Spec. & Innoc.
4 Imo Epiſcopus exequi poteſt † diſpoſita per de-
functũ, non obſtante illius prohibitione, l. nulli, cũ
Autb. ibi poſita, & l. ſi quis ad declinãdum, C. de
Epiſc. & Cler. Ang. in l. illa inſtitutio, ff. de hæred.
inſtit. vbi tamen dicit, ꝙ Epiſcopus debet exequi
ſecundum formam ordinatam a teſtatore, quod
ſubdit eſſe notandum, & ſequitur Imol. ibi, col. 3.
verſi. quid autem ſi teſtator inſtituit. Et quod Epi-
ſcopus habeat pro cauſis pijs iuriſdictionẽ in lai-
cos, probat tex. in l. 1. vbi Bal. C. de Epiſcop. aud.
c. 1. vbi Hoſt. Abb. & alij, de empt. & vend. glo. in c.
relatum, il primo, de teſtam. vbi poſt Abb. Imo. &
Barbat. ponit Didac. in fine, dicens, cauſam piam
tractandam eſſe iuxta canonicas ſanctiones. Ideo
non mirum ſi eius cognitio & definitio competit
eccleſiaſticis Iudicibus. multos alios citat Tiraq.
in tract. de priuileg. piæ cau. priuileg. 149. vbi alle-
gat Bar. in d. l. ſolent. Id tamen intelligendum eſt,
quando alimenta debentur pauperi, quæ ſolo ca-
ſu piam cauſam reſpiciunt, vt ſupra dictum eſt, dũ
actum eſt, an alimenta dicantur cauſa pia, atque
5 † ita declarat Bart. in d. l. ſolent, nu. 13. & Cordub.
d. nu. 39. Imo. in c. relatum, de teſtam. Lup. in c. per
veſtras, in 2. notab. nu. 19. de donatio. inter vir. &
vxo. fol. 126. vbi dicit not. Hæc tamen ſpecialitas
non habet locum, quando ſpurius petit alimenta,
vel relicta, vel aliter debita, quia is velit, nolit. co-
gitur eccleſiaſticũ Iudicem adire, nec poſſet ea pe-
6 tere corã † laico, ita Aret. in conſi. 48. reuocatur in
dubium, n. 5. & per totum, vbi dicit, ꝙ eſt exceptio
declinatoria, ſeu potius peremptο. qñ dicit; tibi
non competit ius, vel actio in foro ſæculari, non
aũt incompetẽtia, quia vbi lex eccleſiaſtica indu-
cit pp peccatum nouum remediũ excitando ad il-
lud Iudicẽ eccleſiaſticũ, tunc nullum competit re-
mediũ in foro ciuili, eu ſequitur Caccialup. in l. fra
ter a fratre, §. quæſitum, nu. 87. ff. de cond. indeb. li-
cẽt idẽ in Auth. ſi qua illuſtris, n. 93. in fi. C. ad Or-
fician. neutram in partẽ inclinet, ſed quærendũ, &
inueniendum dimittat. Hanc ẽt ſniam ſimpliciter
ſequutus eſt Dec. in c. Sanctæ Mariæ, nu. 30. de con-
ſtitutio. Gram. in conſi. ciuili 35. in fi. Cæph. in cõſi.
48. nu. 9. Burſat. in conſ. 62. nu. 19. Bonacoſ. in trac.
de æquita. canon. in 2. concl. Sed contrariũ tenuit
Lance. Gal. in rub. ff. de verb. oblig. num. 22. & ſeq.
dicens, ꝙ Aretini opinio non eſt vera, quia quod
ſpurio debeantur alimenta, procedit hodie non ſo
lum in foro eccleſiaſtico, ſed ẽt in ciuili, & ante eũ
idẽ voluerũt Soc. & Thomas Doccius, quos citat
Caccialup. in locis ſupracitatis, & cũ eis vr̃ tran-
ſire Capic. in deciſ. 164. nu. 2. vbi tñ dubiè loquit̃.
Cũ hac quoque ſententia tranſit Paulus Picus, in
conſ. 22. nu. 6. quẽ citat & ſequitur Menoc. in conſi.
461. nu. 22. & nouiſſimè Cordub. in d. l. ſi quis a li-
beris, §. idem reſcripſit, nu. 78. vbi dicit eſſe in fa-
cultate ſpurij, corã quo malit agere, & præter eum
ita quoq; contra Aret. tenet Ripa in rub. ff. de ver-
bor. oblig. nu. 58. dicẽs, cõem opinionem eſſe in cõ
trariũ, quia ẽt in foro Cæſaris filij ſpurij ſunt alen-
7 di a † patre, vt per eum, qui multos allegat, Simon
de Pretis, de coniect. vlt. volun. lib. 3. interpre. 1. du
bit. 3. ſolu. 2. nu. 6. Paleot. de noth. & ſpur. c. 47. nu.
5. qui mouetur eadem rõne, ſed ea rõ non vr̃ bona,
quia etſi in terris Imperij debeantur alimenta, ta
men poſſunt ſimul ſtare quod petantur ab eccle-
ſiaſtico Iudice. Sed certè ineuitabilis eſt ratio, ꝙ
etiam

Digitized by Google

etiam in foro Cæſaris debeantur ſecundum com-
munẽ. Ideo placet mihi, ꝙ mixti ſit fori: ꝙ ſi pri-
mam amplecteris, declara non procedere in terris
8 Eccleſiæ ſubiectis, quia tunc ẽt laicus Iudex † erit
competens, ſecundum glo. in c. fin. verſi. lex ciuilis,
de arbitr. in 6. Simon de Pret. loco prædicto, vbi al-
legat Felin. ſic declarantem.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatio ſuſpendit effectum iudicati.*
2 *Appellatione pendente nihil innouari debet.*
3 *Appellatione pendente ſuper validitate matrimonij, alimenta decernuntur vxori.*
4 *Alimenta decernuntur vxori pendente lite ſuper iuribus matrimonij.*
5 *Iudex laicus decernit alimenta vxori, dum coram eccleſiaſtico agitur de matrimonio.*
6 *Matrimonij cauſa eſt ſpiritualis, & cognoſci debet ab eccleſiaſtico Iudice.*
7 *Matrimonij cauſa iudicatur ſecundum ius canonicum.*
8 *Cauſa matrimonialis iudicatur ſecundum ius canonicũ in foro Cæſaris, quando agitur de ſucceſſione.*
9 *Articulus dependens, vel emergens a cauſa matrimonij ſpectat ad Iudicem eccleſiaſticum.*
10 *Iudex cauſæ principalis, eſt Iudex emergentis, & acceſſorij.*
11 *Attentare licet pendente appellatione, quando ab ea ſententia non datur appellatio.*

PRIVILEGIVM X.

1 APPELLATIO ſuſpendit † effectũ
ſniæ, l. 1. in fi. ff. ad Turpillia. c. ve-
nientes, de iureiur. Bart. in l. 1. nu.
3. ff. de appell. Soc. in conſ. 91. n. 10.
vol. 4. Afflict. in deciſ. 296. n. 3. Do
ctor. in l. ſi cauſa cognita, vbi Alex.
nu. 2. Iaſ. nu. 7. C. de tranſact. Bero. in cõſ. 56. nu. 15.
vol. 2. Rip. in l. 1. n. 8. & ſeq. ff. de re iud. ideo ea pẽ-
2 dente nihil innouari † põt, vt in rub. & toto titu. ff.
nil nouan. appellat. penden. c. ſuper eo, il 1. de ap-
pellat. c. ſi a Iudice, eod. tit. in 6. Abb. in rub. de ap-
pellat. vbi Dec. in 4. col. verſi. ſecũdo principaliter,
Rom. in conſi. 37. nu. 4. Bero. in conſi. 110. n. 40. vol.
3. Pariſ. conſ. 28. nu. 26. vol. 4. Soc. iun. in conſil. 75.
nu. 24. vol. 4. Natta in conſi. 583. nu. 5. Vant. in titu.
quoties, & intra quod tempus, num. 48. Pẽdente tñ
appellatione ſuper validitate matrimonij decer-
3 nenda ſunt alimenta † vxori, per ea, quæ notant
Doct. in c. ex parte, de accuſa. Spec. in tit. de appel.
§. pen. verſi. illud aũt. Et diximus ſupra, qñ ſermo-
nem fecimus de alimentis actori præſtandis, lite
4 pendente, & in vxore alenda, † dũ diſceptatur de
viribus matrimonij, ponit Quintil. Mand. in conſ.
12. qui etſi de graui cauſa agat inter duces, nihil
tñ allegat ex prædictis, & facit ad nřam quæſtio-
nem, quia in cauſa alimentorum appellatio nõ ſu-
ſpendit iudicatũ, vt paulò infra dicã. Augetur ſin-
gularitas, qa alimenta poſſunt a Iudice laico de-
5 cerni, dum quæſtio ſuper † matrimonio ventilatur
coram eccleſiaſtico, vt permulta concludit Afflict.
in deciſ. 152. per totam, vbi mouetur, quia cauſa
alimentorum non eſt de proceſſu cauſę, in qua fuit
appellatum, ſed videtur diuerſa cauſa. Item quia
lata ſententia in fauorem matrimonij, videtur e-
tiam ordinatum, quod alimentis debeantur, at a
ſententia alimentorum non appellatur, ſed mitti-
tur exequutioni. Et ſubdit ibi Afflict. nume. 5. eſſe
ſpeciale, vt lite pendente præſtentur alimenta mu-
lieri, qui ſuper matrimonio obtinuit ſententiam
in fauorem, ſequitur Fab. Montel. in ſua praxi, quẽ
citat & probat Io. Bapt. Aſinius in ſua praxi iudi.
§. 31. in cap. 2. in ſecunda princ. limit. nume. 6. fol.
mihi 375. idem voluerunt Manfred. & Guid. Bo-
non. quos citat Lancello. in tract. de attenta. in ſe-
cunda par. cap. 12. limit. 24. in princ. vbi ſubdit, nõ
dici attentatum, quando lite pendente Iudex pro
uidet de alimentis vxori, & præter eos Rebuff. in
conſtit. Gall. tomo 1. art. 3. glo. 1. nu. 29. & ſeq. Et tñ
6 matrimonij cauſa † ſpiritualis eſt, & cognoſci de-
bet per Iudicem eccleſiaſticum, cap. excedentib.
de exceſſib. prælat. c. cauſam matrimonij, de offic.
deleg. Spec. in tit. de reſcrip. præſentat. §. rõne for-
mæ, nu. 35. Abb. in c. ſi pro debilitate, nu. 4. de offic.
deleg. Roman. in conſ. 290. nu. 8. Corſet. in ſing. ma
trimonium, il 2. Maran. de ordine iud. par. 8. diſt.
7 11. nu. 8. vbi multos congerit, & iudicatur † ſecun-
dum ius canonicum, c. fin. de ſecun. nup. Bald. in c.
ex tranſmiſſa, col. 1. de reſti. ſpol. Abb. in c. Eccleſia
Sanctæ Mariæ, col. 6. de conſti. ẽt in foro Cæſaris,
8 qñ agitur de ſucceſſione, † vt tenuerunt Cardin.
Signor. Abb. & alij, quos citat Dec. in conſ. 158. Di
dac. de ſponſ. pat. 2. c. 6. §. 8. nu. 18. deciſ. Pedem. 84.
nu. 9. In quo tñ multi contrarium tenuerunt. Et ſi-
cuti cauſa matrimonij ſpectat ad eccleſiaſticũ Iu-
9 dicem, ita quicunque articulus † emergẽs, vel de-
pendens ab ea, c. tuam, vbi Abb. & alij oẽs, de or-
din. cogn. c. lator, qui fil. ſint legi. Et idẽ eſt in cau-
ſis, quæ ſunt ſpirituali annexæ, vt not. in ca. quan-
10 to, de iudic. Iudex enim cauſæ † principalis eſt ẽt
Iudex acceſſorij. Mihi autem vř nihil omnino ſpe-
cialitatis verſari in hoc caſu: Nã quòd liceat pen-
dente appellatione decernere alimẽta, non eſt no-
uum, quia licet Iudici attentate, quandocunque
11 † a ſententia non datur appellatio, Innoc. in c. pa-
ſtoralis, nu. 3. de offic. deleg. Bal. in c. 1. §. ſancimus,
nu. 1. quo temp. mil. vbi Afflict. nu. 36. Franch in c.
conſtitutis, nu. 18. de appel. Rol. in conſ. 77. nu. 20.
vol. 2. Maran. de ordi. iud. in 6. par. 2. in actio. prin-
cipali, verſ. & quandoq; appellatur, nu. 183. Crot.
in conſ. 101. nu. 8. Pariſ. in cõſ. 108. n. 22. vol. 1. Soc.
iun. in conſi. 138. nu. 17. vol. 3. Lancello. de attenta.
par. 2. c. 12. in limi. 25. in princ. deciſ. Pedem. 5. nu.
8. Contard. in l. vnica, quæſt. 4. nu. 13. C. ſi de mom.
poſſ. Quod autem cauſa matrimonij cognoſci non
poſſit per laicum Iudicem, non inducit ſingulari-
tatem, quia, vt inquit Afflict. in d. deciſ. 152. cauſa
alimentorum non dependet a cauſa matrimonij,
quæ tractatur, ſed eſt diuerſa, propterea nihil im-
pedit, quominus laicus Iudex cauſam alimento-
rum tractet, dum eccleſiaſticus cognoſcit de viri-
bus matrimonij. Si quid ergo eſt ſpecialitatis, in
eo conſiſtit, quod a ſententia in cauſa alimentorũ
lata non appellatur.

S V M M A R I V M.

1 *Hæres durante tempore ad conficiendum inuentarium, non poteſt conueniri a creditoribus hæreditarijs. limit. num. 4. & 5.*
2 *Exceptio quod hæres nõ conueniatur durante tẽpore ad conficiendum inuentarium, impedit litis ingreſſum.*
3 *Hæres conuenitur ex cauſa alimentorum durante tempore ad conficiendum inuentarium. limita tamen, vt num. 4. & 5.*

Hæres

4 *Hæres pendente tempore ad conficiendum inuentarium, conuenitur pro legatis ad pias cauſas.*
5 *Priuilegium ceſſat ceſſante cauſa priuilegij.*

PRIVILEGIVM XI.

HAERES hẽt a iure trimeſtre ad con
1 ficiendum inuentarium † bonorũ
hæreditatis, l. fi. §. ſin aũt dubius, C.
de iure deliber. Interim verò non
pōt conueniri a creditoribus hæ-
reditarijs, vel a legatarijs, l. fi. §. do-
nec, vbi Bart. & alij omnes, C. de iure delibe. & di-
cunt, quod hæc exceptio impedit litis ingreſſum,
2 † Ang. in l. 1. hæc ſtipulatio, col. 7. verſic. pendente
autem dilatione, ff. ſi cui plus quàm per leg. Falc.
Franch. in c. 1. in limit. 19. vt lite non conteſt. Ang.
Aret. in tract. de teſtam. glo. 11. nu. 9. verſ. duran-
te, Iaſ. in §. fuerat, nu. 71. inſtit. de actio. Capel. Tho-
loſ. deciſ. 258. Boer. deciſ. 10. num. 3. Duen. reg. 267.
in princ. Blanc. in tract. de compromiſſ. par. 4. q. 4.
inter exceptio. ex ſucceſſio. nu. 6. fol. mihi 368. Ro-
lan. in tract. de inuentar. par. 4. vtilit. 4. nu. 1. folio
105. vbi multos allegat, ſed creditor ex cauſa ali-
3 mentorum non expectat lapſum termini, † imo eo
durante conſequitur alimenta, vt per Ang. in d. §.
hæc ſtipulatio, nu. 16. verſi. ſecundo fallit. fames. n.
acutiſſimus eſt enſis, & venter non patitur dilatio-
nem, vt inquit Bald. in l. pactum, C. de collatio. Et
Imo. in d. §. hæc ſtipulatio, num. 10. inquit, ſe vidiſſe
ita practicari, idem placuit Corneo, in d. §. donec,
& Iacob. de Sancto Georg. nu. 1. Iaſ. in l. eam quam,
num. 10. verſ. tertio notabiliter limita, C. de fideic.
Duen. d. reg. 267. nu. 4. Phanuc. in tract. de inuenta.
par. 4. nu. 8. Et facit, quia cum de vita hominis tra-
ctatur, res dilationem non recipit, l. fi. ff. de appel.
recipien. Ideo videmus idẽ eſſe in quibuſcunque re
lictis ad piam cauſam, quia hæres conuenitur pro
4 † eis durante tpe ad conficiendum inuentarium, vt
poſt Ricard. voluit Cin. in d. §. donec, quem ſequun
tur ibi Bal. Ang. Corn. Caſtr. Iacobin. & alij, Duen.
& Phanuc. vbi ſupra, Tiraquel. qui alios citat, in
tract. de priuileg. piæ cau. priuileg. 24. Rol. qui plu-
rimos addit in tracta. de inuentar. d. 4. vtilit. nu. 7.
vbi poſt Rol. inquit, relictum pro anima dici quid-
quid datur pro ſubleuando animam defuncti, vel
pro ſuſtinendo corpus animatum. Si autem id con-
ceditur piæ cauſæ, non eſt denegandum alimentis,
quorum cauſa eſt pia. Vnde infertur procedere ca-
ſum noſtrum, quando alimenta debentur paupe-
ri vel egeno, cũ eo tñ caſu alimenta pietatem con-
tineant, ſecundum ea, quæ ſupra declarauimus in
princ. huius partis, non aũt qñ diuiti ſunt præſtan-
da. Infertur item, q̄ ceſſabit priuilegium, qñ lis eſ-
ſet de præteritis alimentis: tunc. n. ceſſat rõ, quod
venter non recipiat dilationem. Ceſſante aũt priui
5 legij cauſa, † ceſſare dẽt priuilegiũ, l. Athletæ, §. 1.
& l. idem Vlpianus, ff. de excuſat. tut. l. Titia Seio,
§. vſuras, vbi glo. Bat. & alij, ff. de leg. 2. l. filius a pa-
tre, §. 1. vbi Imo. Alex. Aret. & Iaſ. ff. de liber. & po-
ſthumis cum alijs apud Tiraq. in tract. ceſſau. cau. in
1. par. nume. 203. Et hanc limitationem confirmo
infra in eó ſpeciali, quod alimenta debeantur hæ-
reditate non adita.

S V M M A R I V M.

1 *Legatum non debetur repudiata vel non adita hæredita-
te. limita num. 2 & 3.*
2 *Legatũ alimentorum præſtatur ante aditam hæreditatẽ.*
3 *Legata pia præſtantur hæreditate nondum adita. con-
tra num. 4. vide tamen nu. 5.*
4 *Legata pia non debẽtur, niſi adita hæreditate. intellige
vt num. 5.*
5 *Legata pia tunc debentur non adita hæreditate, quando
non patiuntur dilationem.*
6 *Legata pia; vt petantur hæreditate nondum adita bona
addici debent alicui ſeruandorum legatorum cauſa.*
7 *Hæres irregularis dicitur is, cui bona addicuntur legato
rum ſeruandorum cauſa.*
8 *Hæres an cogi poſſit adire, vt ſoluat legata pia.*
9 *Fideicommiſſarius cogit hæredem ad adeundum, vt re-
ſtituat hæreditatem, quando aliter non eſt ſuccurſum.*

PRIVILEGIVM XII.

LEGATVM vt debeat, neceſſe eſt prius
hæreditatẽ adiri, l. ſi nemo, ff. de te
ſtam. tute. l. 3. ff. de leg. 1. alias ſi hæ
1 reditas repudietur, legatũ nõ † de
betur, l. ſi qs omiſſa, ff. ſi quis omiſ.
cau. teſta. l. eam quam, C. de fidei
commiſ. l. ſi veritas, C. eod. Roma. in conſi. 428. A-
lex. in conſ. 198. col. fin. vol. 7. Dec. & Cagnol. in l. ſi
nemo, ff. de reg. iur. vbi Cagnol. dicit fundari natu
rali ratione, & nihil actũ vr̃, qñ hæres ſcriptus non
adit hæreditatem, vt inquit Simon de Pret. de con
iectur. vlt. volun. lib. 5. dubi. 3. interpret. 1. nume. 3.
Coſta, c. ſi pater, par. ſecunda, verſi. deſeruntur, nu.
3. & 4. de teſtam. Gomeſ. de teſtam. c. 12. nu. 11. ſed
ante aditam hæreditatem præſtari debet alimento
2 rum legatum, † ſecundum Corn. in d. l. eam quam,
nu. 24. C. de fideicom. quem citat & ſequitur Cor-
dub. in l. ſi quis a liberis, §. vtrum, nu. 26. ff. de liber.
agnoſc. Ripa l. 1. nu. 17. ff. quor. legat. Id autem de-
ducitur ex eo, quod cauſa alimentorum ſit pia, &
fauore piæ cauſæ introductum eſt, quòd præſten-
3 tur legata ante aditã hæreditatem, † Bar. in l. 1. col.
pen. verſ. quartò quæro, C. de Sacroſ. Eccl. Salicet.
Fulgo. Aret. & alij ibi, Rom. in conſ. 323. & in conſ.
527. Io. de Anan. in conſi. 28. col. pen. Imo. in l. ſi fi-
lius qui patri, vbi Aret. col. 1. ff. de vulg. Barbat. in
conſi. 8. col. 9. vol. 1. Alex. in conſ. 4. col. 7. vol. 2. Soc.
in conſ. 116. nu. 25. vol. 1. infinitos ad hoc citat Ti-
raq. de priuileg. piæ cau. priuil. 33. Lapus allegat.
91. nu. 4. Capel. Tholoſ. q. 89. Mattheſil. notab. 163.
Io. Lup. in repe. rub. de dona. inter vir. & vxo. §. 65.
nu. 18. & cõem dicunt Moder. Galli ad Alex. in cõſ.
209. n. 26. vol. 2. eoſque ſequitur Dida. in c. Raynal
dus, §. 3. nu. 11. & ſeq. vbi plures caſus diſtinguit, Si-
mon de Pret. lib. 2. interpret. 1. dubit. 1. ſolut. 4. nu.
68. & ſeq. Dec. in l. ſi nemo, in fi. ff. de reg. iur. Verum
caſus noſter non caret dubitatione; multi. n. tenent
4 legata pia non deberi hæreditate nõ adita, † Bart.
ſibi contrarius, in l. ſi vnus, in fi. C. de teſtam. Ang.
Imo. & Cum. in l. qui filio, §. 1. ff. de hær. inſti. Rom.
in Auth. ſimiliter, in 20. ſpecia. piæ cau. inter vlti.
volun. C. ad leg. Falc. Bal. in l. 1. C. de Sacroſ. Eccle.
vbi Fulg. & Salic. in q. 13. Iaſ. in 1. lect. n. 29. & in 2.
col. fi. Et hanc veram & cõem ſnĩam Legiſtarum &
Canoniſtarũ dicit Iaſ. in d. l. eam quam, nu. 9. de fi-
deicõ. Prima tñ opinio verior eſt, vt patet ex præ-
dictis. Et nõ obſtat, q̄ legata pia requirant aditio-
nem, quia non procedit, qñ talia ſunt, quæ non re-
5 quirunt temporis dilationem; tunc enim † non ex-
pectatur aditio, vt in propóſito voluit Bald. in l. 1.
ſuper vndecima quæſtio. C. de Sacroſanct. Eccleſ. &
in

Digitized by Google

in Authen. hoc amplius, C. de fideicom: ſequitur Ang. in d. l. 1. & hãc partem ſequitur Iaſ. in d. l. eam quam, nu. 20. ver. tertio notabiliter limita. Ex quo infertur, quod vbi alimenta legatur diuiti, tunc nõ mandatur actio, niſi hæreditate adita, quia ceſſat ratio, pp quam fauor hic conceditur alimentis, ne ſcilicet dũ expectatur aditio, legararius fame pereat, & ceſſante ratione ceſſat diſpoſitio, l. adigere, §. quamuis, ff. de iure pat. Et hoc eſt, ꝙ Cin. Bald. & alij dicunt in d. l. fi. §. donec, C. de iure delib. quod ante aditã hæreditatẽ petitur legatũ factũ pro ſepultura reſtõris, pro reſtitutione vſurarum, pro infirmorũ ſuſtentatione. Et cũ ea limitatione tranſit Duen. d. reg. 267. in tribus limit. Phanuc. de inuentar. d. par. 2. nu. 6. & ſeq. Rol. in eo. tract. in 4. vtilit. n. 6. & ſeq. fol. mihi 107. vbi limitationẽ de pia cauſa reſtringit ad caſum prædictũ, quo mora eſt damnum allatura. Sed quæret aliquis, ſi hæreditas non eſt adita, contra quẽ legatarius diriget actionem ſuam? Et licet ſuper hoc multa dici poſſint, tutiſſimũ tũ erit remediũ, ꝙ bona alicui addicantur le-
6 gatorũ ſeruandorũ cauſa, vti fieri videmus † in legato libertatis, l. 4. ff. de fideicõ. lib. l. fi. C. de manum. teſtam. inſt. de eo, cui liber. cau. per totum tit. Atq; ita in legatis ad pias cauſas cõſulit Bar. in d. l. eam quã, nu. 2. vbi dicit eſſe notandum, & fore tutius idẽ voluit Bar. in l. 1. C. de bon. vacant. lib. 10. in l. 1. C. de Sacroſ. Eccl. Rom. in d. Auth. ſimiliter, in 20. ſpecia. piæ can. inter vlt. volunt. Iaſ. in d. l. eã quam, n. 19. Didac. d. c. Raynaldus, §. 3. nu. 11. verſ. ſecundus caſus. Hic aũt cui bona addicuntur, dici-
7 tur hæres † irregularis, nõ aũt ex teſtamẽto, vel ab inteſtato, vt inquit gl. inſti. de eo, cui bon. liber. cau. addic. quã ſequit Bal. in l. pro hæreditarijs, C. de hæred. actio. in l. ex teſtamento, C. de teſtam. manum. in d. l. eam quã, vbi Iaſ. nu. 19. Qua verò actione legatarius experiatur pro conſequendo legatũ, qñ hæreditas nõ eſt adita, dicã in tit. quom. petan. alim. Priuilegio ſic ſtante ſuperfluum eſſet quęrere,
8 an hæres † cogi poſſit ad eundum, in quo articulo Cord. in d. §. vtrũ, nu. 36. dicit cogendum hæredem, allegat Bart. in l. alio, nu. 3. ff. de alim. & ciba. leg. & Iac. a Canib. in tract. de exequutio. vlt. volun. in 2. partic. §. conſultis aũt, nu. 7. Sed mihi hoc non dicit Bart. & non ſunt multiplicanda ſpecialia, præcipuè cum alia remedia habeat. Nam etſi aliquando fideicõmiſſarius inſtitutus ſub conditione poſ-
9 ſit hæredẽ † compellere, vt adeat ex conſtitutione Diui Pij, l. apud Iulianum, §. Antiſtia, ff. ad Trebel. facit l. cũ Archimedorum, C. vt in poſſeſſ. lega. l. inter oẽs, ff. qui ſatiſda. cogan. tñ hoc non procedit, quando ei poteſt eſſe ſuccurſum alia via, l. ſed cum ab hærede, ff. ad Trebellian.

SVMMARIVM.

1 *Hæres non tenetur ſoluere vltra vires hæreditatis.*

2 *Inuentarium prodeſt hæredi etiam aduerſus legatum piæ cauſæ, quia non tenetur vltra vires hæreditatis.*

3 *Alimentorum legatum non præſtat hæres vltra vires hæreditatis, etiamſi non fecit inuentarium, vbi latè de veritate. lim. nu. 6.*

4 *Hæres ſine inuentario non tenetur vltra vires hæreditatis, quando teſtator mandat ſolui de bonis ſuis.*

5 *Teſtator mandans ſolui de bonis ſuis, videtur remittere hæredi neceſſitatem ſoluendi vltra vires hæreditatis.*

6 *Hæres ſine inuentario ſoluit de proprio legatum alimentorum taxatum a teſtatore, & determinatè relictum.*

7 *Certum dicitur, quod certificari poteſt per relationem ad aliud.*

PRIVILEGIVM XIIII.

CVm multa priuilegia ſint alimentis tributa a lege, dubitatum fuit aliquando, ſi hæres cũ beneficio inuentarij teneatur vltra vires hæreditatis. Et mihi viſa eſt ſuperflua quæſtio, quia regulariter hæres non te-
1 netur vltra quàm † ſit in hæreditate, l. fi. §. etſi præfatã, vbi Doct. C. de iure delib. Ang. in §. ex actis, in 1. col. inſtit. de hęred. qualit. & differ. Dec. in cõſ. 633. col. fin. Guido Papæ, in tract. de form. inuenta. nu. 16. Rol. in tract. de inuenta. par. 4. in 1. vtilit. in princ. fol. mihi 96. Et ideo videmus, ꝙ etſi cauſa pia ſit ſemper fauorabilis, & multas contineat ſpecialitates: tamen beneficium inuentarij prodeſt
a hærediẽt in legatis † pijs, Caſt. in conſ. 211. in prin. vol. 1. prout eam allegat Rol. in d. tract. in d. par. 4. §. inuentarij confectio, fol. mihi 98. mouetur Caſtr. quia diſpoſitio d. §. etſi præfatam, eſt generalis, & quia hæres, qui inuentarium non fecit, non tenetur creditoribus vltra vires hæreditatis in foro cõſcientiæ, ſecundum Bart. in rub. ff. de acq. hæred. vbi Aret. cõſiderat, ꝙ vt hæres teneatur vltra vires hæreditatis, eſt pœna: Eccleſia aũt pęnam non proſequitur, c. dilecti, de arbitr. cap. fraternitatis, 12. q. 2. Corne. in conſi. 39. nu. 8. vol. 4. Boer. in conſ. 53. n. 4. & hanc partẽ tenetẽt Phanuc. in tract. de Inuenta. par. 7. nu. 280. vbi poſt Franc. de March. in deciſ. 434. Et Crau. in conſi. pro genero, nu. 477. verſi. tertiò reſpondetur, inquit, ꝙ ſupremi Magiſtratus, quorum eſt ſola facti veritate inſpecta iudicare, non compellunt hæredes ſoluẽdum vltra, quam ſit in hæreditate. Si ergo inuentarij confectio prodeſt aduerſus legatum piæ cauſæ relictum, certè proderit ẽt, ne teneatur quis integrum præſtare legatum alimentorum, qñ, vt dixi ſæpè, procedat argumentum de pia cauſa ad alimenta. Quinimò Bal. in l. voluntatis, num. 4. & 5. C. de fideicom. vult, ꝙ hæres ob non confectũ inuentarium, non tenea-
3 tur ſoluere † alimentorum legatum vltra vires hæditaris, quia alimenta intelligunẽ relicta arbitrio Iudicis, & nõ dẽt plus, vel minus æſtimari legatum. Et quod inuentarium non ſit confectum, idem videtur voluiſſe Cuman. in conſil. 30. in ſecundo dubio, vbi dicit, hunc eſſe caſum, in quo legatum minuitur ære alieno, etiam non facto inuentario. Hæc autem diminutio non fit ab hærede, ſed ab ipſo teſtatore, qui non videtur plus relinquere. Et hoc etiam ponit Ioan. de Amic. in conſil. 56. & latius ſecundum hanc concluſionem reſpondet Bald. in conſil. 70. per totum, volum. 4. inter conſil. Alexand. hoc etiam tenuit Anchara. in reg. peccatum, in quæſtio. 9. de regul. iur. in ſexto, prout eum citat, & ſequitur Bertran. in conſil. 19. colũ. 1. volumine primo, Ioan. de Garron. in rubr. C. de ſecund. nupt. num. 95. vbi hoc ponat in pœnam nouercæ legatariæ alimentorum. Cum tamen Bald. in d. cõſ. 70. non dicat eſſe ſpeciale in nouerca, ſed de ea mentionẽ facit ob facti cõtingentiã. Et alij Doctor. volũt Baldi dictũ procedere indiſtinctè, cuicunq; factum ſit legatum. Cum prædictis tranſit Phanuc. in tract. de inuent. par. 7. num. 58. & 59. & Lancell. Gall. in conſuetud. Alex. in verſic. ſolidos, nume. 155. & ſequen. vbi ſubdit, hanc opinionem

tanquam

tãquam magis receptam, & æquiorem eſſe ample-
ctendam. Attamen de prædicta Baldi ſententia du
bitat Iaſ. in l.fi.§.ſi præfatam, col. pen. ver. quartò li-
mita, C. de iure deliberan. quia arbitrium boni vi-
ri regulari debet ſecundum leges, & quando hæres
non facit inuẽtarium, diſponunt leges, quod tenea
tur inſolidum, quia præſumitur res hæreditarias
occultaſſe. Idem voluit Bertr. in conſ. 268. nu. 6. vol.
2. Natta in conſ. 387. nu. 9. Et horum opinio vide-
tur vera, quia Bal. in d.l. voluntatis, non videtur vel
le, quod hæres non teneatur vltra vires hæredita-
tis, ſed ſolum, quod non augeatur legatum ob in-
uentarium non confectum: puta, ſi alicui relin-
quantur alimenta, non ſunt ei præſtanda pinguio-
ra ob non confectum inuentarium, quam debean-
tur eo confecto, inſpecta conditione legatarij, velu
ti ſi ruſticus ſit, non petat nobiliora alimenta. Re
tamen benè perſpecta, Baldi deciſio concludit etiã
generalitet, quod nec etiam ſecundum conditio-
nem legatarij præſtanda ſunt. Et in d. conſ. 70. po-
nit clarius, ſicut etiã Cuma. d. conſ. 30. Ratio enim
eſt, quia legatum prædictum videtur limitatum ad
vires patrimonij; at vbi quid relinquitur ſoluendũ
de viribus patrimonij, non attendimus, quod hæ-
res non fecerit inuentarium, nec omiſſio facit eum
in plus teneri, vt per Bal. in l. 1. C. de his, quæ pœnæ
nom. vbi tenet, quod hæres omiſſo inuentario non
4 tenetur vltra vires † hæreditarias, quando teſtator
iuſſit eum ſoluere de bonis ſuis, Rom. in rubr. ff. de
acq. hæred. Corn. in conſ. 39. col. 3. in fi. verſ. & hoc
voluit, vol. 4. & in conſ. 180. nu. 9. eo. vol. Bart. Cu-
ma. Caſtr. Barba. Fran. de Pep. Dec. & alij quos ci-
tat & ſequitur Phanuc. in tract. de lucro dot. gl. 8.
nu. 61. & in trac. de inuent. par. 7. nu. 51. facit, quod
voluit Bat. in l. iuſiurandi, §. ſi liberi, in fi. ff. de oper.
libe. Bal. in l. liberti libertæque, col. antepen. C. de
ope. liber. Nat. in conſ. 363. nu. 31. Cæph. io cõſ. 95.
nu. 18. & qñ teſtator mandat ſolui de bonis ſuis, vẽ
remittere ius, quòd legatario competeret aduer-
5 ſus † hæredem non conficientem inuentarium, per
id, qđ ponit Hercul. in l. in rõne. §. quod, nu. 27. ver.
adde prędictis, ff. ad l. Falc. Ang. in tract. de teſtam.
gl. 34. nu. 5. Phanuc. d. par. 7. nu. 50. Et obſtat, quod
leges obligent in ſolidum hæredem, qui non fecit
inuentarium, ideo ſecundum eas bonus vir debeat
arbitrari, vt inquit Iaſ. in d. §. etſi præfatam, quia re
ſpondetur, quod bonus vir non arbitratur ſecundũ
iuris rigorẽ, qualis ille eſt, qui hæredẽ obligat in ſo
lidum, & ſecundum ęquitatẽ naturalem, quę etiam
in foro conſcientiæ ſeruatur, vt dixi hoc eodem ſpe
ciali. Reſpondeo ſecundo, quod etiam inſpecto le-
gis rigore id, quod hæres ſoluit vltra vires hæredi-
tatis, non eſt de bonis teſtatoris, ſed hæredis, & dr̃
pęna, & tñ legatum alimentorum eſt taxatum ad
redditus bonorum teſtatoris, proinde non eſt præ-
ſtandum, niſi ex bonis, quæ apparent, quia etſi hæ-
res præſumatur occultaſſe alia bona, tamen cũ in-
certa ſit quantitas, in dubio non eſt grauandus hę-
res. Præfatam tamen Baldi deciſionem intellige
procedere, quando legatum alimentorum eſt ſim-
plex, & indeterminatum, vt ſi ſit certum, & præci-
6 ſum, tunc † hæres, qui non fecit inuentarium, tene-
tur de proprio, ita declarat Nat. in d. conſil. 387.
nu. 9. Ceſſat enim ratio, qua mouetur Bald. quod
ſcilicet taxetur arbitrio boni viri, ſecundum facul-
tates teſtatoris, quia teſtator taxando ipſe, recedit
a iuris cõis declaratione. Et ſicuti ſi certa quanti-
tas foret relicta, hæres qui non fecit inuentarium,
teneretur integram præſtare, etiam ſi minus foret
in hæreditate: ita, quando alimenta determinata
relinquuntur, & quæ non recipiunt declarationem
a iure cõi. Et Natta loco prædicto dicit, certa eſſe
alimenta, qñ legat teſtator, qualia conſueuit præ-
7 ſtare: nam † certum eſt, quod per relationem ad
aliud certificari poteſt, l. certum, ff. ſi cert. petat. l. ſi
ita ſcripſero, ff. de cond. & demon l. vbi aũt, §. qui il
lud, ff. de verb. oblig. & Nattam ſequitur Phanuc.
in d. tract. inuenta. par. 7. nu. 57. vbi, quoad decla-
rationẽ hanc non impugnat conſilium Nattæ: ſed
ante eos hoc modo Bal. intelligit Bertr. in d. conſil.
268. nume. 4. vbi loquitur, qñ teſtator legat certam
quantitatem frumenti, vini, lignorum, olei, & alia-
rum rerum ad alimenta. Et mouetur, quia ſtandũ
eſt interpretationi teſtatoris, qñ ipſe eam interpre
tatur, & non relinquit interpretationi iuris, l. gene
raliter, §. fi. cum ibi not. C. de inſtit. & ſubſtit. l. 3. in
fi. C. de liber. præter. & vbi eſt gloſſa hominis, ceſſat
gloſſa legis, ſecundum Iacob. Beluiſ. in §. ſed hoc
præſenti, in Auth. de ſanctiſ. Epiſco. dicam aliquid
in fi. in tit. qualiter præſtanda ſint.

SVMMARIVM.

1 *Grauamen non iniungitur ei, qui non fuit honoratus, vel*
vltra id, in quo fuit honoratus. limita, nu. 2. & 3.
2 *Legatum alimentorum præſtandum ab eo, cui non nihil*
fuit relictum, vel minus, quam importent alimenta,
ſuſtinetur.
3 *Legatum libertatis & piæ cauſæ præſtandum ab eo, cui*
nihil, vel minus eſt relictum, ſuſtinetur.
4 *Alimenta relicta ab vſufructuario extinguuntur vſu-*
fructu finito.
5 *Legatum alimentorum caducum non remanet apud hæ-*
redem, ſed pręſtatur ab eo, vel alio.
6 *Legatum alimentorum relictum pro dimidia ab hęrede,*
& pro dimidia a fratre degente in communione, debe-
tur integrè ab hęrede.

PRIVILEGIVM XIIII.

GRAVAMEN ei imponi non põt, qui
1 non † fuit honoratus, l. ab eo, C. de
fideicom. & eatenus ſuſtinetur reli
ctum, quatenus accepit grauatus,
vltra verò eſt inutile, §. 1. Inſtit. de
reb. ſing. per fideicom. relict. l. pla-
nè, §. fi. & l. videndum, ff. de leg. 2. l. 3. §. Iulianus, &
l. ſi legatarius, ff. de leg. 3. l. ex facto, poſt princ. verſ.
nam eatenus, ff. ad Treb. l. ciuitatib. §. fi. vbi Bar. ff.
de leg. 1. l. 1. in fi. C. commu. de leg. l. ſed etſi ſit. §. 1.
in fi. ff. de leg. 2. Bart. in l. non amplius, in prin. ff. de
leg. 1. Sali. in l. fi. C. qñ dies leg. ced. fauore tamẽ ali
mentorũ inductũ eſt, quod legatum alimentorum
debeatur, etſi ab eo fuerit relictum, qui non fuit ho
2 noratus, vel cui minus datum eſt, quam † onus im-
portet, vt eſt tex. in d. l. alio, ff. de alim. & ciba. leg.
vbi, nu. 1. dicit, procedere, q̃a alimentorũ legatũ eſt
pium, ſequuntur Alex. & alij, & hoc dicit menti te-
nẽdum Euerar. loco 24. col. 4. ver. 8. illud facit. Idẽ
3 enim videmus in legato † libertatis, l. ſi lucro, §. ſi
pro nõ ſcripto, ff. de fideic. liber. per quẽ text. idem
in pia cauſa dixit Iac. But. in ſuo trac. ea equ. & Ca-
ſtrẽ. in l. 1. §. 1. col. 1. C. de cad. tol. & de pia cã ponit
Tiraq. in tract. de priuil. pię cau. priuil. 37. vbi ẽt de
legato alimentorũ. Contra tñ noſtrã concluſionem
facit tex. in l. Stichus, §. 2. in fi. ff. de alimen. & ciba.
lega. in l. Titia, §. item quæſiit, in fin. ff. de annu. leg.

Digitized by Google

l.maritum,§.a liberto,ff.ad leg. Falc. vbi alimenta
4 † relicta ab vſufructuario extinguuntur finito vſu-
fructu,ſed videtur ſecundum glo.ibi,quod in præ-
dictia legib. legatum alimenrorum finitur volun-
tate teſtatoris,qui videtur velle, quod eatenus du
ret, quatenua duraturum erat legatum vſusfru-
ctus,cui onus alendi iniunctum erat,Simon de con
iect.vlt.volun.interpret.l.11.num.27.ſecus eſt,quã
do legatum alimentorum efficitur caducum, pro-
ptetea quod nõ extet,qui fuerit oneratus, vel quia
relictum fuerit ab eo, qui non fuerit honoratua.
Nam quando legatum efficitur caducum, licet re-
gulariter remaneat apud hæredem,l.vnica,§.& cũ
5 triplici,C.de caduc. tollen. tamen † fauore alimẽ-
torum præſtatur ab hærede, vel alio, qui rogatus
ſit,Barto.in dicta l.alio,numeto 1. vbi Imola, Ale-
xand.& alij,ff.de alimen. & cibar.leg.gloſ. in l.Ti-
tia,§.idem quæſijt.ff.de annu.lega. Euerar.dicto lo
co 24.colum.2.verſic.ſecundum iſtud facit ad hoc.
Et hoc eſt aliud alimentorum priuilegium, quòd
ætiam commune eſt cum quocunque legato ad piã
cauſam relicto, vt comprobat Tiraquel. in dicto
tracta. priuileg.38. Hoc priuilegio ſtante definit
eſſe ſingularis deciſio Bartoli, in conſilio 211.
quidam ſibi filios hæredes, volum. 1. vbi, ſi quis
6 habens bona cum fratre communia † relinquar ne
poti alimenta præſtanda pro dimidia per ſuos hę
redes, & pro alia dimidia per fratrem, cui nihil
reliquit, ſuſtinebitur relictnm, & hæredes lega-
tum præſtabunr in ſolidum, licèt pro ea parte,
quæ fuit fratri iniuncta, legatum ſit nullum. Ex
quo frater, qui non fuerar honoratus, non po-
tuit grauari, per text. in l.ſi duobus, §.primo, ff.
de legat.1.vbi legatum relictum coniunctim ab ho
norato, & non honorato, integrè debetur ab ho-
norato. Nam illud non eſt ſingulare, quia cum
tractat Barto.de legato alimentorum, quod ſu-
ſtinetur etiam ab eo præſtandum, cui nihil eſt re-
lictum, uou eſt mirum, ſi ſuſtinetur etiam, quan-
do eſt pro parte, vel coniunctim relictum ab ho-
norato, & pro parte a non honorato. Et Bart.ſe-
quuntur Caſtren. Aretin. & Alexand. in dicta l.ſi
duob.§.1.vbi Iaſ.nume.3.qui ſubdit,quòd quilibet
ignorans illum textum reſponderet contrarium,
quòd eſt falſum. Quinetiam circunſpecto textu
& deciſione Barto. quilibet idem diceret,per text.
in d.l.alio,vbi Barto. & Doctores, & de illo conſil.
facit mentionem Alexand.in conſil.178.num.5.vo
lum.6.eandem Bart.conclusionem ſequuntur Do-
ctores in l.cum filiosfamilias,vbi etiam Ripa, nu.
24.ff.de leg.ſ.Iaſ.in l.ab eo,verſicu. quartò limita,
C.de fideic.Cordub.in l.ſi quis a liberis,§.ſi quis ex
his,nu.218.ff.de lib.agnoſc.vel alen.Simon de con
iect.vlt.volun.lib.4.dub.ſ1.nu.28. folio mihi 426.
& nu.85.folio 430.

SVMMARIVM.

1 *Legata ab inteſtato non cenſentur repetita a ſubſtituto per fideicommiſſum, vel nominatiuè grauato.*

2 *Legatum alimentorum relictum ab aliquo nominatiuè grauato debetur etiam a ſubſtituto.*

3 *Legatum alimentorum relictum ab vno ex heredibus, qui repudiauit, vel deceſſit, ante aditionem debetur a coniuncto.*

4 *Oaus iniunctum vni ex haredibus, non ſoluitur ab alio cui portio accreuit.*

PRIVILEGIVM XV.

Reiecta ab inſtituto cẽſentur repe
5 tita † a ſubſtituto, l. licet Impera-
tor,ff.de leg.1. Sed hoc non proce-
dit in ſubſtituto per fideicommiſ-
ſum,quidquid ſit in vulgari, Iaſ. in
rub.ff.de vul.& pup.nu.7. multoq;
minus ꝓcedit, qñ nominatiuè eſt ab inſtituto ali-
quid relictũ, puta granando per nomen proprium,
qa tunc ſubſtitutua non cenſetur grauatus, l.Cel-
ſus,§.quod alicuius,ff.de lega.2.l.in ratione,§.quod
vulgo,ff.ad l.Falc.Bar.d.l.Imperator,vbi Iaſ.nu.31.
& ibi quoque Ang. Alex.& alij,Imo.in l.ſi duobus,
§.1.ff.de leg.1. Docto.iu l. vnica, §. his itaque, C. de
cad. tol. ſi tñ alimẽta ab aliquo expreſſo illius noie
2 † relicta ſint, debebuntur ẽt ab illius ſubſtituto, vt
eſt tex.expreſſus in l.4.§.Lucius,ff.de ali.& cib.leg.
vbi notant gl.Bar.& alij,Rom.in auth.ſimiliter,in
15.ſpec.vlt.volun.& in 2.ſpeci. fin.vbi dicit notan-
dũ,C.ad l.Falc.Alex.in d.l.ſi duob.§.1.circa fin.vbi
etiam Iaſ.in fi.ff.de leg.1.idem Alex.in d.l licet Im
perator,col.pen.Soc.in tract.fall.reg.310. limi.33.
Pract.Pap.in for.libel.quo agit pro leg. rei ſing. in
prin.nu.85.Rom.in conſ.388.n.5.vbi inqt,hoc eſſe
ſpecialiſſimum in canſa alimentorum, & tex. in d.
§.Lucius,eſſe ſingularẽ. Et infert idẽ eſſe in annua
penſione, quia ſuccedit in cauſam alimentorum.
Euerar. in locis lega.loco 24.col.3.verſi.5. iſtud fa-
cit,vbi ſubdit nocatu dignũ, & memoriæ perpetuò
commendãdum, vbi extendit ad legatum in piam
cauſam,Iaſ.in conſ.95.nu.2.vol.1. vbi dicit in con-
ſulendo, & iudicando non eſſe recedendum ab hac
opinione, Dec.in conſil.182.nu.3. Titaq. qui alioa
citat in tract. de priuil. piæ cauſæ, priuile.36. vbi
ampliat ẽt ad cãs pias,Gomeſ.de teſta.c.12.nu.36.
Mant.de coniect. vlt.volũ.l.8.titu. nu.16. Simon de
coniect.vlt.volun.dubi.11.in prin.n.27.f.mihi 426.
& clarius,nu.29.Et quod dicimus de ſubſtituto,lo-
cum habet ẽt in coniuncto, qa ſi onus ſit vni ex hæ-
redib. nominatim iniunctũ,is aũt repudiet,vel de-
cedat ante aditionem, portio quæ deficit accreſcit
cohæredi cum onere ſoluendi alimenta,& hoc fauo
3 re † alimentorum,vt probatur in l.3.§.fi.& ibi Bart.
not.in ſummario,ff.de ali.& cib. leg. Iaſ. in l. duo-
bus,§.ſi hæres,nu.14. ff.de leg.1. Cordu. in l. ſi quia
a liberis,§.vtrũ,n.23.de lib.agnoſ.Et Iaſ.in loco prę
dicto dicit idem eſſe in legato ad pias cauſas, quia
comparatur alimentis, & tñ quando onua iniun-
4 ctum eſt vni tantum ex hæredibua, † tunc portio
deficiens accreſcit ſine onere,l.Celſus,§.pen. & fin.
ff.de leg.2.Bar.in l.Titio,§.ſ.in fi.ff.eo.tit.

SVMMARIVM.

1 *Legatarius capit rem legatam de manu hæredis, aliàs priuatur iure ſuo. limita, nu.4. & 6.*

2 *Filius pro legitima non poteſt ingredi propria authoritate poſſeſſionem bonorum.*

3 *Legatum alimentorum capi debet de manu hæredis. fallit, nu.4. & 6.*

4 *Alimentorum legatum capi poteſt propria authoritate, ſi legatarius ſit pauper.*

5 *Legatarius pauper non tenetur cauere cum fideiuſſoribus.*

6 *Vxor relicta vſufructuaria, ſtantibus filijs, capit alimenta propria authoritate.*

7 *Legatarius capiens legatum propria authoritate, non*

pnui-

punitur, quando non eſt locus Falcidiæ.
8 *Legatum ad pias cauſas capi poteſt authoritate propria, ex quo non patitur Falcidiam.*

PRIVILEGIVM XVI.

1 LEGATVM capi debet de manu † hæredis, c. Raynaldus, vbi glo. in verſ. petendo, de teſta. l. eam quã, C. de fideic. & capiens legatum authoritate propria, priuatur iure ſuo, l. legatum, C. de lega. Oldr. in conſil. 107. in 6. q. Iaſ. in conſ. 146. nu. 1. vol. 4. Dec. in conſ. 424. nu. 18. Bertr. in conſ. 73. nu. 6. vol. 3. in tantum, vt nec ẽt filius pro ſua legitima poſſit propria au-
2 thoritate ingredi poſſeſſionem † bonorum, vt per Bar. in l. 2. nu. 4. C. qñ & quib. quarta pars, libro 10. Alex. in conſ. 134. Cur. ſen. in conſ. vlt. Et vendicat ſibi locum regula etiam in ordinario alimentorum
3 legato, quod capiendum eſt ab hærede, † vt notabiliter voluit Io. And. ad Spec. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. ſub nu. 34. in fin. vbi allegat Odofre. Ang. in l. 1. col. 2. ff. de actio. rer. amota. vbi ait non inueniſſe hoc apud alium, præter eũ, Picus in l. Titia, §. Titia cũ nuberet, nu. 157. ff. de leg. 2. Menoch. de adipiſc. poſſ. rem. 2. nu. 60. Quando tamen alimenta relinquantur pauperi, & egeno, qui aliunde non habet,
4 tũc capi poſſunt propria authoritate, † quia alimẽta non patiuntur dilationem, & tractatur de vita hoĩs conſeruanda, nec eo caſu datur hæredi aliqđ remedium contra legatarium, vt in propoſito concludit Ripa in l. 1. nu. 17. ff. quor. lega. quem ſequitur Menoch. in d. tract. de adipiſ. poſſ. rem. 2. nu. 66. & facit, quia vrgente neceſſitate, licet impunè capere de alieno, multò ergo magis licebit capere de proprio. Et hoc priuilegium paupertatis omiſit Benincaſ. in ſuo tract. pauper. in 9. q. in 6. ſpeci. vlt. volun. vbi tamen illud ponit, quod legatarius pau-
5 per † non tenetur cauere cum fideiuſſorib. ſed ſat eſt ſi iuratoriam præſtet cautionem. Vnus tamẽ eſt caſus, in quo legatarius non inops capit alimenta propria authoritate, quando ſcilicet ex conſuetudine vulgari alimentorum legatũ filiorum reſtringitur ad alimenta, ſecundum notata per gl. & Doctores in auth. hoc locum, C. de ſecun. nupt. tunc. n. vxor alimenta capit non ab hærede, ſed authorita-
6 te † propria, vt voluerunt Io. And. & Ang. in locis ſupracitatis, & præter eos Bart. in authen. quod locum, nu. 8. vbi etiam Bal. C. ſi ſecund. nupſ. quia illud propriè eſt legatum vſusfructus, quo caſu ex iuris diſpoſitione, licet fructus manu propria capere, vt per Bartol. & alios in l. fundi Trebatiani, ff. de vſufru. legat. Et licet conſuetudine Bulgari limiretur legati ſubſtantia, & reſtringatur ad alimenta ob fauorem filiorum, tamen non detrahitur illa præeminentia, quàm legatum habet inſpecta ſua propria ſignificatione, & primordiali natura, Aret. in conſ. 40. col. 2. ver. fatendum tamẽ, vbi dicit, quod eſt quædam ſpecies vſusfructus limitata vſq; ad perceptionem alimẽtorum. Ideo mulier poteſt authoritate propria capere, quæ ſibi ſunt ad victũ neceſſaria. Et loquitur Aret. quando ſimplex relinquitur vſusfructus etiamſi non dicatur dominam, &c. Et de hoc videri poteſt Picus in d. §. Titia, nu. 137. vbi latè agit.

Addo pro confirmatione priuilegij prædicti, quod alia ratione videtur concedi legatario, facultas capiẽdi alimenta ſua manu, qñ eſt pauper, quã tamen Ripa non conſiderauit. Nam de legato alimentorum non detrahitur Falcidia, vt dicam paulò infrà. Quando verò non eſt locus Falcidiæ, non
7 prohibetur legatarius † ſua authoritate capere, Cin. in l. 1. C. quo. lega. Ea enim eſt ratio prohibitionis. Prohibitio itaq; ceſſat, vbi ceſſat rõ, declarat Menoch. d. rem. 2. n. 6. & ſeq. Et hac ratione inquit Corne. in conſ. 140. col. fin. vol. 1. quod ex quo Falcidia non detrahitur de legato ad pias cauſas, §. ſi aũt hæres, in Auth. de eccleſ. tit. & in auth. ſimi-
8 liter, C. ad l. Falc. poterit capi legatũ propria † authoritate, Bened. Capra in conſ. 3. in fin. Tiraq. de priuileg. piæ cau. priuil 45. Menoch. d. rem. 2. num. 86. Et ſi quis dicat quare id non generaliter obtinet in omni legato alimentorum, non mirabitur ſi memoria reperet, quod ſæpius a nobis eſt tactum in præcedentibus, eatenus cauſam alimentorum eſſe priuilegiatã, quatenus alimenta pauperi debẽtur. Et hæc poſtrema ratio melior eſt, quam ea, quã adducit Ripa d. l. 1. nu. 17. ff. quor. legat.

SVMMARIVM.

1 *Incertitudo vitiat legatum, ſtipulationem, & omnem diſpoſitionem.*
2 *Incertitudo non vitiat legatum alimentorum etiam diuiti factum.*
3 *Incertitudo circa perſonam legatarij vitiat legatum. amplia, vt num. 4.*
4 *Legatum libertatis factum incertæ perſonæ, non valet.*
5 *Incertitudo perſonæ non vitiat legatum ad pias cauſas vel alimentorum.*
6 *Legatum quantitatis factum vni ex libertis, debetur omnibus, quando ignoratur de quo teſtator ſenſerit.*

PRIVILEGIVM XVII.

1 INCERTITVDO reſpectu quantitatis, vel rei legatæ vitiat † legatum, l. Titia cum teſtamento, in prin. ff. de leg. 2. ſicut ẽt vitiatur ſtipulatio, l. ita ſtipulatus, & l. triticum, ff. de verb. oblig. incertitudo. n. vitiat omnem diſpoſitionẽ, vt latè probat Marſ. in rubr.
2 C. de probat. n. 359. & ſeq. ſed fauore † alimentorũ ſuſtinetur legatũ incertũ, vt eſt tex. in l. ſi cui, vbi notant omnes, ff. de annu. lega. declaratur. n. ex quantitate patrimonij teſtatoris, & qualitate, ac dignitate legatarij, vt in ea lege, vbi gl. extendit ob limilitudinẽ ad legata pia, vt ẽt facit Rom. in auth. ſimiliter, in 27. ſpeciali piæ cau. inter vlt. volunt. C. ad l. Falc. & idem eſt tex. in l. cũ alimenta, ff. de alim. & cib. leg. Bar. ĩ l. 1. nu. 14. ff. ſol. mat. vbi Bal. Nou. nu. 43. dicit procedere etiamſi relicta ſint diuiti, quia in hoc iura loquuntur indiſtinctè, l. cum hi, §. nihil, & §. cu in annos, ff. de tranſact. idem Bart. in l. quidã reſtõ, ff. de lega. 2. Rip. in l. ita ſtipulatus, num. 20. ff. de verb. obl. Euerar. loco 24. col. 3 ver. 6. iſtud, facit Benincaſ. in tract. pauper. q. 9. in 3. ſpecia. circa vlt. volun. nu. 27. Tiraq. de priuil. piæ cau. priuil. 55. infert ad cauſã piã, & allegat infinitos authores, qui tñ hoc deducunt ex eo tex. in l. ſi cui, qui loquuntur de alimentis, Cord. in l. ſi quis a liberis, §. vtrũ, n. 27. ff. de lib. agnoſc. Cin. aũt in l. 1. C. de dot. promiſſio. dicebat, nihil ineſſe ſpẽlitaris, quia incertitudo declaratur ex adiuncto, & eũ ſequit Ripa in d. l. ita ſtipulatus, n. 20. de quo videri põt Iaſ. d. l. ita ſtipulat. n. 11. Cag. in l. ſp in obſcuris, n. 9. ff. de reg. iu. Sed qa

communiter omnes volunt eſſe ſpeciale, non eſt
opus inquirere: ſi quis autem velit cognoſcere ra-
tionem adiuncti non purgare incertitudinis vitiū,
percurrere poterit caſus, in quib. incertitudo de-
ſtruit actum, & videbit vitiari etiam actum, qui
poſſet ex adiuncto certificari.

Quæ diximus de incertitudine rei legatæ, ſor-
3 tiūtur effectū etiam in incertitudine perſonæ † cui
relictum eſt: nam ea debet eſſe certa, aliàs non ſu-
ſtinetur legatum, l. Paulus, la 2. ff. de reb. dub. l. 3. §.
ſi quis duob. ff. de adim. leg. l. ſi ita fuerit legatum,
poſt prin. ff. de reb. dub. l. qui plures, ff. de vſufruct.
lega. l. ſi quis ex pluribus, in princ. ff. de reb. dub. §.
incertis, Inſtit. de lega. l. cū ex plurib. ff. de manum.
teſta. Bart. in l. quidā relegatus, ff. de reb. dub. l. cū
poſt, §. gener, ff. de iur. dot. Bar. in l. ſi quis ſeruū, §. ſi
inter, ff. de leg. 2. Io. de Plat. in §. ſi generaliter, In-
ſtit. de lega. Alex. in conſ. 109. nu. 5. vol. 5. Et proce-
4 dit etiam qñ agitur † de legato libertatis, quam-
uis illud admodum ſit fauorabile, d. l. cum ex plu-
ribus, Bart. in d. l. quidā relegatus, Imo. in l. 2. nu. 3.
ff. de lib. & poſth. Por. in §. ante hæredis, in gloſſ. in
ver. conſtitutio, Inſtit. de lega. Ad idem eſt text. lo-
quens in libertate in l. ſi fuerit, ff. de reb. dub. in li-
bertatis legatum pium eſt, l. 1. in fin. vbi Bald. C. de
cōmu. ſeru. manum. & pro regula latè ponit Mant.
de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 4. num. 18. vbi tamē
declarat nonnullis modis.

Tamen hoc fallit in legato alimentorum, quia
ſuſtinetur, quamuis incertis perſonis fuerit reli-
ctum, arguendo de pia cā ad alimenta, qñquidem
5 in † legato ad cauſam piā eſt tex. in l. id quod pau-
perib. vbi gl. Bald. & alij, & in l. ſi quis ad declinan-
dā, & l. nulli, C. de Epiſc. & cle. l. a Titio, in princ. ff.
de verb. ob. c. cum tibi, de teſtam. multos congerit
Tiraq. de priuil. pię cau. 86. vbi declarat, quomodo
intelligatur, & certificetur legatum pauperib. reli-
ctum, Marſil. qui latè agit in rubr. C. de probat. nu.
374. & ſequen. Benincaſ. in d. quæſt. 9. ſpecia. 3. vlt.
volunt. nume. 22. & ſequen. vbi nume. 29. reſpon-
dit ad motiuum Cini, & Ripæ, quod ſupra tetigi-
mus, & quod etiam fuit excitatum ab Aretin. in d.
§. incertis, Mantic. dic. titu. 4. nume. 21. Ad id ve-
rò, quod dictum eſt de legato libertatis, quod vi-
detur maximè cōtrariari huic ſpeciali, vt benè ad-
uertit Iaſo. in l. ſi ita ſit ſcriptum, col. penult. verſic.
limita dictam legem, ff. de legat. 1. reſpondet Ti-
raq. præcitato loco procedere, quia cum certum
ſit teſtatorem voluiſſe vni ſoli ex pluribus relin-
quere, poſſet ei dari libertas, cui teſtator dari non
voluit. Ideo ne offendatur teſtatoris voluntas, ſan-
ctius eſt nulli dari. At ſecus eſt quando incertum
eſt legatum in omnibus, vt quando relinquitur
pauperibus, allegat Dec. in l. fin. nume. 53. verſic.
non obſtat, quod dictum, C. de edict. diui Adrian.
tollend. Sed ea reſponſio non videtur mihi tuta,
quia etſi incerta perſona, cui voluit relinquere,
certum eſt tamen, quod vni voluit relinquere, &
eadem incertitudo circa voluntatem teſtatoris
verſatur, quando relinquit pauperibus, & tamen
ex coniecturata teſtatoris voluntate declaratur.
Præterea videretur dicendum, quod libertate re-
licta vni ex pluribus einſdem nominis, deberent
omnes eſſe liberi, ſi ignoratur de quo teſtator ſen-
ſerit, vti dicimus de legato quantitatis facto vni
6 † ex libertis, quando non conſtat de quo ſenſerit,
l. ſi quis Titio, §. 1. & l. vnum ex familia, §. rogo, ff. de
leg. 2. Mantica dic. titu. 4. nume. 14.

SVMMARIVM.

1 *Falcidia detrahitur de quocunque legato, quando vel plus eſt relictum, quàm ſit in hæreditate, vel tantum quod hæredi non remanet portio legitima.*
2 *Falcidia detrahitur etiam de legato alimentorum. limita, vt num. 4.*
3 *Falcidia non detrahitur de legatis pijs. vbi ampliatur.*
4 *Falcidia non detrahitur de legato alimentorum pauperi relicto. vbi ampliatur.*
5 *Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum. declara, num. 7.*
6 *Falcidiam de legato alimentorum non detrahit pia cauſa hæres inſtituta. ſed contra, nu. 8.*
7 *Priuilegiatus in ſpecie vtitur priuilegio contra priuilegiatum in genere.*
8 *Pia cauſa inſtituta detrahit Falcidiam de legato alimentorum.*
9 *Legatarius alimentorum non tenetur fideiubere contribuendo pro detractione Falcidiæ.*
10 *Falcidiæ poteſt a teſtatore prohiberi.*
11 *Falcidia ceſſante reſpectu vnius legati ex teſtatoris diſpoſitione, ceteris legatarijs accreſcit totū onus ſoluendi.*
12 *Argumentum valet a teſtatore ad legem.*
13 *Immunitate alicui conceſſa a Principe, onus exempti accreſcit alijs, pręcipuè, quando fuit conceſſa ob publicā vtilitatem.*
14 *Falcidia, quando ceſſat in legato alimentorum, ſupplenda eſt a cęteris legatarijs.*

PRIVILEGIVM XVIII.

FALCIDIA detrahitur de quocun-
que legato, qñ vel plus eſt relictū,
quam ſit in hæreditate, vel tantum,
quod hæredi non remanet portio
1 a iure determinata, † vt toto tit. ff.
& C. ad l. Falc. Id quod fauore te-
ſtantium inductum eſt, ne inuiti decederent ſine
hærede, vt dicitur Inſtit. de lege Falc. in princ. & in
§. ſed quia hæredes, Inſtit. de fideic. hære. concernit
item fauorem hæredis, qui poteſt tres vncias ſibi
retinere, vt declarat Abb. in c. Raynaldus, num. 12.
de teſtam. Soc. Iun. in conſ. 122. col. 1. vol. 1. & ponit
Bar. in l. 1. nu. 8. C. de vſufruc. Iaſ. in l. 1. §. denique,
nu. 8. ff. ad Treb. Guido Papæ in deciſ. 515. n. 2. Con
ſideratur etiam fauor legatariorum, qui non poſ-
ſunt conſequi legata ſi hæreditas non adiretur, §.
quantitas, Inſtit. de leg. Falc. & Inſtit. de hære. quæ
ab inteſt. defer. in fi. prin. & dixi paulò ſupra in pri-
uileg. an alimentorum legatum debeatur non adi-
2 ta hęreditate. Et hoc procedit etiam in legato † ali
mentorum, vt eſt text. in l. alio, ff. de alimen. & cib.
leg. & in l. hæreditatum, ff. ad leg. Falc. Verum ta-
men, qñ alimenta relinquuntur alicui pauperi, vel
egeno, non detrahitur Falcidia de eo legato, etiam
ſi excedat dodrantē hæreditatis, nā tale legatū dr
pium, vt oſtendimus in prin. huius partis, & in le-
3 gatis pijs † non eſt locus Falcidiæ, auth. ſimiliter,
C. ad l. Falc. §. ſi aūt hæres, in Auth. de eccleſ. tit. eſt
tex. in l. decem, ff. de fideicom. lib. multos citat Ti-
raq. in trac. de priuileg. piæ cauſ. priuileg. 26. vbi
dicit procedere, ſiue legatū mediatè, ſiue immedia
tè debeatur piæ cauſæ, dum tñ legatum certitudi-
nariè ſit peruenturum ad piam cauſam, vt per eū,
idē voluerunt Bal. Nou. & Camp. quos citat, & ſe-
quit Sim. de Pret. de interpr. vlt. volū. lib. 4. interpr.
1. dub. 12. in princ. n. 5. Ergo idē erit in legatis ali-
mento-

mentorum, quæ fiunt pauperi, atque ita in termi-
4 nis † de pia cauſa ad alimenta arguit Bar.in l.alio,
nu.4.ff.de alim.& ciba.lega.vbi poſt Franc.de Piſis
inquit hoc probari in §.aliud quoq; capitulum,in
Auth.vt cum de appell.cognoſ.idem voluit Bar.in
l.diui Seuerus,ff.ad l.Falc.ſequitur Alexan.ibi,col.
1.Bald.in l.ſi quis ad declinandã,in fin.princ.C.de
Epiſc.& cler.Ang.& Imo.in d.l.diui,vbi diſtinguit
inter alimenta relicta diuiti,& ea, quæ relinquun-
tur pauperi.Et volunt procedere,non ſolum, quan
do in genere relinquuntur pauperibus, ſed etiã qñ
certæ perſonæ pauperi legantur,quia vtroque caſu
militat eadem ratio,vt benè aduertit Bal. Nou.in
l.1.nu.41.ff.ſol. matr. vbi ſubdit non ideo denega-
ri Falcidiæ detractionem de legato alimentorum,
quod pium ſit,ſed quia tractatur de ſuſtinenda vi-
ta hois, quod tñ nihil eſt, quia piũ eſt ſemper cum
agimus de vita hoïs ſuſtentanda,vt ſupra ſæpè di-
ctum eſt,idẽ Bald.Nou.in tract.dot.par.6.ſpec.49.
vbi dicit legatum alimẽtorum pati Falcidiam, qñ
ſit diuiti,non autem qñ ſit pauperi,Natta in conſi.
297.nu.8.vbi ideo infert,quod ſi legatum factũ ſpu
rio filio non excedat alimenta,non patietur Falci-
diam, licet non ſit expreſsè factum pro alimentis,
quia reſoluitur in dubio in alimenta ſi non habet
aliunde,vt aliquando tetigi.Ponit etiam Cordub.
in l.ſi quis a liberis,in §.vtrum,nume.17. ff.de libe.
agno.vbi allegat Spec.& Are.ſubdens apud Hiſpa
nos non detrahi Falcidiam etiam de legato alimẽ
torum facto diuiti,quia ex lege regni legata ſortiũ
tur effectum non adita hæreditate,qua ratione nũ-
quam ſecundum eum locus eſt Falcidiæ, Benincaſ.
in tract.pauper.in 9.q.in 6.ſpec. vlt. volum.nume.
16.vbi id priuilegium ſuſtinet ratione piç cauſæ,&
paupertatis,& annectit aliud ſpeciale,nam etſi re
5 gulariter priuilegiatus † non vtatur priuilegio ad
uerſus pariter priuilegiatum,l.ſed milites,verſi.1.
& 2.ff.de excuſat.tuto.l.verum, §. ſciẽdum,cum ibi
nota.ff.de mino.l.aſſiduis, C.qui pot.in pigno.ha-
bean.l.priuilegia,ff.de priuil.cred.Barto. & alij in
auth.quas actiones,C.de ſacroſan.eccleſ. tamen ſi
6 pia cã ſit in teſtamento inſtituta,hæres † non detra
het Falcidiam de legato alimentorum, quod pau-
peri factum ſit,quia priuilegiatus in ſpecie, vtitur
7 priuilegio contra pariter † priuilegiatum in gene-
re,l.fi.ff.ex quib.cau.maio. Bald.in d.auth. quas a-
ctiones,C.de ſacroſ.eccleſ.allegat Corne.in conſil.
140.col.2.circa Falcidiam, vol.1. Hæc tamen quæ-
ſtio non modicam patitur contradictionem, quia
multi tenent, quod pia cã inſtituta detrahat Falci
8 diam aduerſus † piam cauſam legatariam, præci-
puè Albe.in d.l.ſi quis ad declinandam,in 2.q. An
ge.in d.auth.ſimiliter,Imo.& Cuma.in l.1.§.ad mu
nicipium,ff.ad l.Falc. & plures alij. Sed reſoluitur
cõtrouerſia per Tiraq.de priuil. piæ cau.priuil.26.
vbi videri debet,quia vtriuſque partis authores re
fert,& ſuſtinet non eſſe locum detractioni.Eſt etiã
aduertendum, quia Benincaſ. loco prædicto dicit
eſſe tex.a nemine allegatum in c.1.aute fin. de pri-
uileg.in extrauag.communibus, qui probat de le-
gato alimentorum non detrahi Falcidiam.

Infertur etiam ex hoc, quod non erit neceſſaria
cautio, quam lex exegit regulariter a legatario de
9 reſtituendo † quidquid accepit vltra,quam ex cõ-
putatione legis Falcidiæ capere liceret,de qua cau
tione loquitur text.l.1.in princ. ff.ſi cui plus quam
per l.Falc.& l.3.ver.hæc cautio,ff.eo.Cum enim fal
cidia,cuius cã præſtanda eſt cautio, non debeatur,
non etiam debetur fideiuſſio.Et de hac cautione le
gatario pauperi remittenda latè ponit Benincaſ.
in d.tract.q.9.ſpecia.7.in vlt.volun.nu.1.& ſeq.

Noſtra concluſio poteſt tribus modis limitari,
de quib.apud Tiraq.d.priuil.26.verſ.limi.3. vſque
ad fi.vbi videri poterit per teipſum. Dubitari etiã
poteſt num priuilegium hoc cedat damno hære-
dis, vel aliorum legatariorum. Et videtur, quod
cedat damno hæredis, qui tanto minoris habebit
falcidiam,quantum erit id quod fuiſſet detrahen-
dum de legato alimentorum, per id quod voluit
Cuma.in l.qui quadringenta,in princ.ff.ad l. Falc.
vbi dicit, quod ſi teſtator prohibeat ex aliquo le-
10 gato detrahi falcidiam,quod facere † poteſt, vt in
auth. ſed cum teſtator,cum ibi notatis, C. ad leg.
Falc.Soc.in conſ.48.col.3.verſi.5.confirmatur,vol.
1.Tiraq.d.priuileg.26.in fi.tunc in hæredis præiu-
dicium erit diminuta falcidia. Credo tñ contra-
riam partem eſſe veriorem,quod cedat dãno alio-
rum legatariorum, quia hæres ea prohibitione nõ
obſtante detrahit ſuper alijs legatis eam falcidiæ
portionem, quæ foret detrahenda de legato alimẽ
torũ,per id quod determinat Bart.in d.l.quadrin-
11 genta,in fi.princip.vbi inquit quod ceſſante † falci
dia in legato ex diſpoſitione defuncti, non grauã-
tur hæres,ſed cæteri legatarij.Et ſubdit ita ſe deter
minaſſe,& Caſtr. ibi, nu.3. in fi.dicit eſſe perpetuò
memoriæ commendandum, quia quilibet contra-
rium diceret,ſi non extaret deciſio Barto. idem vo
luit Bald.in l.ſi verò,in princip.ff.de milit. teſtam.
Ruin.dicens eſſe valdè notabile in conſ.146. nu.5.
vol.3.& ponit Mant.de coniec.vlt.volunt.lib.9.tit.
13.nu.24. Sicuti ergo onus falcidiæ accreſcit alijs
legatarijs,qñ teſtator falcidiam prohibet in vno le
gato, ita accreſcere debet qñ prohibitio deſcendit
12 a lege,q̃a valet † argumentum a teſtatore ad legẽ,
l.ſeruus hac lege, ff.de manumiſ.l. ſi ita fuerit ſer-
uis duob.in fi.ff.de manum.teſtam.vbi Bart.no.fa-
cit ẽt l.ab omnib.ff.de leg.1.vbi teſtatore eximente
vnum ex hæredib.ab onere legatorum,cçteri hr̃des
inſolidum grauantur.Facit ẽt quod dicimus de im
munitate alicui conceſſa a Principe ſuperiore, q̃a
quidquid ſit,qñ conceditur ab inferiore,tunc onus
vni imminutum accreſcit alijs,atque ita non cedit
13 incommodo Principis, † ſed aliorũ, Abb. in c.ac-
cedentes,nu.8.verſ.3.caſu,de præſcrip.vbi ita con-
trarias ſentẽtias cõcordat,Caſt.in conſ.187.col.fi.
vol.2.Ruin.in conſ.125.n.3.& 6.vol.4.Felin.in d.c.
accedentes,col.pen.in 1.concl.ver.hanc concluſio.
intellige,Nat.in conſ.160.n.37.& in cõſ.397.n.12.
Boſſi.in tit.de prin.nu.164. Cæph.in conſ.58.n.49.
& 62.Quæ opinio procedit ſine dubio, qñ immuni
tas conceditur ex cã publicæ vtilitatis, ſecundum
Abb.in d.c.accedẽtes,n.8.Rui.in d.cõſ.125.n.6. Fe
ſtaſ.in tract.de collect.par.4.c.2.nu.88. Cæph.in d.
cõſ.58.n.63.Princeps.n.eſt lex aĩata in terris, ideo
non eſt conſtituendum diſcrimen inter factum le-
gis & factum Principis. Concludo ergo quod alij
14 legatarij ſuſtinebunt † integrum onus falcidiæ.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro alimen tis grauati.amplia,nu.5.limita,nu.7.& 8.*

2 *Prohibitio alienationis non includit ea, quæ fiunt ex cauſa neceſſaria.*

3 *Maioratus bona alienari poſſunt pro alendo eius poſſeſſore.*

4 *Bona ſubiecta fideicommiſſo alienantur pro liberando grauato a carceribus.*

5 *Bona fideicommiſſo ſubiecta alienantur pro alimentis filiorum, nurus, & aliorum de familia grauati.*

6 *Grauatus non cogitur reſtituere fideicommiſſum, ſi fame laboret.*

7 *Bona fideicommiſſo ſubiecta non alienantur pro alimentis, ſi grauatus diſſipauit legitimam, quę ſufficiebat pro alimentis.*

8 *Bona fideicommiſſo ſubiecta non alienantur pro alimentis, quando teſtator expreſsè prohibuit alienationem, etiam ex cauſa famis.*

9 *Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro alimentis, & dote filiæ ſpuriæ.*

PRIVILEGIVM XIX.

BONA ſubiecta fideicommiſſo non
poſſunt alienari, niſi certis cauſis,
de quib. in text. vbi ēt latè ponunt
Doctores in anth. res, quæ, C. com.
de lega. Quæritur tñ ſi poſſunt etiā
alienari pro cā alimētorum. Et gl.
ibi in ver. obligationem, in fin. dicit alienationem
non eſſe permiſſam. Et eam ſequutus eſt Bal. ibi in
lect. antiqua, prout multi referunt, & Salic. col. fin.
ver. quæro, an pro ſump. vbi ad hoc tria fundamen
ta adducit, & præcipuè, quod lex duos tm̄ excipit
caſus. Ergo alios oēs includit, & lex prouidit de
alimentis deſignando legitimam, quæ ſuccedit lo-
co alimentorū, & ſecundu eum nō pōt argui ab eo,
quod datur de dote, quia in ea maior fauor verſa-
tur procreandorum, l. liberorum, & alendorū. Qua
ratione multi ēt dicunt non valere argumentum a
1 dote ad alimenta: ſed contrariam † partē proba-
runt ibi Odofre. Iacob. de Aret. & Cin. in 2. q. Bart.
nu. 9. 10. Fab. in ver. ſed an poſſit, Bald. nu. 23. Caſtr.
nu. 13. Ang. nu. 6. Fulgoſ. nu. 7. Corn. col. fi. Iaſ. n. 31.
Cur. iun. nu. 30. Ant. Padil. n. 78. Bal. in conſ. 50. nu.
7. vol. 5. vbi allegat ēt Oldr. quia cum alienatio ſit
permiſſa cā dotis, & donationis, multò magis erit
licita cā alimentorum. Hoc ēt voluerunt Nico. de
Neap. & alij in l. mulier, §. cum proponeretur, vbi
Ale. col. 2. ver. item notabiliter limita, ff. ad Treb.
Bar. in l. quemadmodū, col. 2. ver. in eadem glo. ibi,
an pp famē, C. de agricol. & cenſit. nu. 11. Ang. in l.
Marcell. §. res quæ, col. 2. verſ. ſed an pro redēptio-
ne, ff. ad Treb. vbi idē tenent Imo. Rom. Ale. Socin.
& Iaſ. latè Rom. in conſ. 267. per totū, Ale. in conſi.
3. col. fi. vol. 3. Affl. in tit. prohib. feu. alien. per Fed.
in 13. not. nu. 74. Opizon. in l. filiusfamil. §. diui, nu.
57. & ibi Ripa, nu. 78. ff. de leg. 1. Cotta in memor.
incip. dos habet, col. 1. verſic. 2. nota, Benincaſ. qui
multos citat, in tract. pauper. q. 8. in 1. ſpecia. in cō-
tractib. nu. 14. Lāberteng. in tract. de contract. corū
qui ſine cer. ſolemnit. gl. 1. nu. 14. Cordu. in l. ſi quis
a liberis, §. vtrum, nu. 21. ff. de lib. agno. & hāc cōem
eſſe opinionē atteſtātur Bar. Iaſ. Cur. iun. Corn. &
Alex. in locis ſupra citatis, & probat in Auth. con-
tra rogatos, in finalib. verbis, C. ad Treb. vbi cā ali
mentorum, & dotis in hac materia æquiparantur.
2 Facit ēt, quia prohibitio alienationis † non inclu-
dit cā, quæ fit ex cā neceſſaria, l. alienationes, ff. fa-
mil. erciſ. c. 4. ext. de reg. iur. c. 1. in princ. vbi Bald.
qual. olim feudum poterat alienari, Doct. in auth.
hoc ius porrectū, C. de ſacroſ. eccleſ. an verò, quę fit
cauſa famis, eſt neceſſaria, vt ponunt Doct. in locis
prædictis, & Afflic. d. not. 13. nu. 74. Hinc Padil. in
d. anth. res quæ, nu. 79. poſt Greg. infert maioratus
3 bona poſſe † alienari, vt ſubueniatur neceſſitati fa-
mis, quam patitur eius poſſeſſor, licèt poſt Ludo.
Molin. contrarium teneat Cordu. d. §. vtrum, n. 32.
& quod dictū eſt ſupra de alimentis, procedit, qn̄
4 † ageretur de liberādo aliquē a carcere, ſecundum
Bal. in l. 1. col. 6. & in l. quáuis, ff. ſol. mat. Caſtr. in l.
ſancimus, in fi. C. de ſacroſ. eccle. Vallaſ. in l. Impe-
riū, n. 251. ff. de iuriſd. omn. iud. vbi expreſsè loqui-
tur de euerſione fideicommiſſi. Addo, quod non
ſolùm pro alimentis proprijs ipſius grauati, ſed ēt
5 pro alendis † liberis, & nuru alienari poſſunt bo-
na ſubiecta fideicommiſſo, vt Pinel. aduertit loco
prædicto, nu. 85. & ſeq. Lamberteng. loco præd. nu.
57. Portius inquit Benincaſ. in d. q. 8. ſpecia. 10. nu.
6 23. quod ſi grauatus vrget neceſſitate, † non cogit
fideicōmiſſum reſtituere, allegat ca. cum tu, ext. de
vſur. notata per gl. in c. quia fruſtra, eo. tit. ſicuti. n.
pōt allegando ſubuertere, ita pōt pro ſe retinere.
Intellige tamen principalem concluſionem non
procedere, quando tempore mortis paternæ filius
habebat legitimā, quæ poterat ſufficere ad alimen
ta, ſed ipſe eam alienauit: eo enim caſu non licebit
7 poſtea alienare bona † fideicommiſſo ſubiecta. Ita
Socin. In d. l. Marcell. §. res quæ, nu. 3. ad Treb. vbi
tamen dicit eſſe cogitandum, quia non inuenit de-
claratum, & duob. potiſſimum vtitur fundamētis,
quæ apud eum videri poſſunt, ſequitur Padil. in d.
auct. res quæ, nu. 80. ſed idem voluit Alex. quem ci-
tat Opizon. in d. §. diui, nu. 57.
Alio etiā modo declarat Cotta d. memor. incip.
dos habet, ver. 2. nota, vt ſcilicet non procedat, quā
8 do res eſſet a teſtatore expreſsè † prohibita aliena
ri ex cā famis, vel alimentorū. Eſt verū, ꝙ Doctores
ab eo citati loquuntur ſolū in dote, ſed extendi pōt
deciſio ad alimenta, ſicuti extenditur principalis
concluſio, qua rōne generaliter poterit limitari, vt
non procedat in caſibus quibus volunt Doctores
rem ſubiectā reſtitutioni non poſſe alienari in cā
dotis, qui caſus enumerantur latè a Doctoribus, in
d. auth. res quæ, & in d. l. Marcellus, §. res quæ.
Aduerte etiam, quod alienatio erit permiſſa ꝓ
alimentis filiæ ſpuriæ, vel naturalis: nam ꝓ ea quo
9 que dotanda † alienari poſſunt bona fideicommiſ
ſi, vt ponit Iaſ. in d. auth. res quæ, nu. 32. ver. 7. limi-
ta id, quod tranſit ſine difficultate, attento quod ſu
pra oſtendimus, licere alienari pro alendis ijs om-
nibus, qui ſunt ſub cura grauati, id eſt, quibus gra-
uatus cogitur prouidere. Nam ſpurius, & natura-
lis, inſpecto ſaltem iure Canonico in vtroque foro
ſeruando, debent ali, vt probauimus.

SVMMARIVM.

1 *Legatum poteſt quandocunque reuocari a teſtatore.*

2 *Legatum nuda voluntate adimitur.*

3 *Legatum an reuocetur nuda voluntate, quando iam fuit traditum.*

4 *Generalis diſpoſitio comprehendit omnia.*

5 *Ius reſpiciens alimenta ſemper videtur exceptum.*

6 *Diſpoſitione in generali non venit caſus priuilegiatus.*

7 *Legatum alimentorum non reuocatur, reuocatis generaliter legatis, vbi ampliat in legato dotis, & ad pias cauſas.*

8 *L. libertis, §. poſthumus, ff. de alimen. & cibar. legat. quo modo intelligatur.*

9 *Generalis reuocatio legatorum non includit legatum alimentorum etiam factum diuiſi.*

PRIVI-

Digitized by Google

PRIVILEGIVM XX.

LEGATVM poteſt a teſtatore quan-
1 docunq; † reuocari, l. 4. ff. de alim.
lega. l. cum hic ſtatus, §. ait oratio,
ff. de donatio. inter vir. & vxor. l. ſi
deicom. C. de fideicõ. & nuda vo-
2 lũtate † adimitur, l. ſi iure, ff. de le-
gat. 3. l. 3. §. fi. ff. de alim. leg. Quini
mo Ferdin. in l. filiusfamil. §. Diui, n. 4. ver. ex quib.
ff. de leg. 1. vult hoc procedere, etiam ſi teſtator iam
3 illud tradidiſſet, quod tamen non † eſt verum, quia
tradendo teſtator facit actum irreuocabilem, l. le-
gatum, ff. de legat. 2. Quod tamen non procedit, qñ
traditum eſt ſub commemoratione legari, vt ibi
diſtinguunt Din. Bart. & Caſtren. in l. Lucius, ff. de
legat. 2. Afflict. in deciſ. 275. nu. 6. declaraui in con-
ſil. 14. per totum, & ponit Benincaſ. in tract. pau-
per. q. 8. in ſpec. contract. nu. 23. & pluribus modis
etiam tacitè reuocatur legatum, quos recenſui in
d. conſ. 14. in princ. Verum dubium eſt, ſi teſtator
adimat generaliter legata, vtrum legatum quoque
alimentorum videatur ademptum. Et primo aſpe-
ctu videtur reuocatum, quia generalis diſpoſitio
4 † comprehendit omnia, l. 1. vbi Doctores, ff. de le-
gat. 1. & generalis diſpoſitio includit etiam caſus
priuilegiatos, ſi priuilegium in eo non eſt ſpecia-
le, l. in fraudem, §. fin. ff. de teſtam. milit. ad hoc not.
Bald. l. obligari, in princ. ff. de auth. tuto. cum ſimi-
libus. Et quamuis nonnulli in contrarium allegẽt
l. libertis. §. ſed poſthumus, ff. de alimen. & cibar.
lega. tamen ille text. probat contrarium, quia ex-
preſsè ibi excepta ſunt cibaria, atque ita illum tex-
tum intelligit Crot. in l. filiusfamilias, §. Diui, num.
55. ff. de legat. 1.

Veritas tamen eſt in contrarium, quia legatum
alimentorum non includitur in generali adem-
5 ptione: ius enim reſpiciens † alimenta, ſemper vi-
detur exceptum, vt inquit Signorol. in conſil. 176.
nu. 11. argum. l. alia, §. eleganter, & l. ex diuerſis, &
l. quamuis, cum l. ſeq. ff. ſolu. matr. l. ex auo, ff. de do-
nat. inter vir. & vxo. & in generali diſpoſitione non
6 venit † caſus priuilegiatus, glo. in l. Decurionibus,
vbi Bar. & Ioan. de Plat. C. de ſilentiar. lib. 11. gloſ.
in l. ſciendum, ff. qui ſatiſd. cogan. Bal. in Auth. ha-
bita, C. ne filius pro patre. Et in terminis, quod ge-
7 neralis ademptio † non referatur ad alimenta, eſt
tex. in l. libertis, §. poſthu. ff. de alim. & cibar. legat.
& ibi not. glo. in verſ. videri, & ſeq. Bart. ibi, & in l.
Mela, nu. 6. ff. eod. tit. & idem voluit per illum text.
Cuma. in conſ. 300. nu. 4. verſ. vlt. ad hanc partem,
Pract. Papien. in forma libel. pro lega. rei ſingu. in
1. glo. nu. 85. Roman. in l. ſed etſi quis, §. quæſitum,
ff. ſi quis cautio. Ang. in tract. de teſta. glo. 45. nu. 9.
in fine, Iaſ. in l. talis ſcriptura, nu. 25. ff. de legar. 1.
Afflict. in deciſ. 111. num. 10. vbi ideo inſert ad do-
tem, vt ſimili gaudeat priuil. Euerar. loco 24. col.
3. verſ. quarto iſtud facit, vbi inſert idem eſſe in le-
gato ad piam cauſam, & ſubdit eſſe ſingulare, &
notatu dignum, Ruin. in conſ. 84. nu. 4. vol. 2. vbi di-
ſputat, an idem ſit in legato dotis, Crauet. in con-
ſil. 189. nu. 1. Crauet. in conſ. 410. nu. 4. & in conſil.
613. nu. 5. Foler. in Pract. cenſu. in verſ. homini cen-
ſus, nu. 84. fol. mihi 144. Mant. de coniect. vlt. vo-
lunt. lib. 12. tit. 2. num. 23. Cordub. d. l. ſi quis a libe-
ris, §. vtrum, nu. 26. ff. de lib. agnoſc. vel alen. Lam-
berteng. in tract. de contract. enr. qui ſine cer. ſo-
lemnit. gl. 1. num. 56. Et non obſtat, quod generalis
diſpoſitio includat omnia, quia non includit ca-
ſus, qui ſunt in ſpecie priuilegiati, glo. in d. l. Decu-
rionibus. Non etiam obſtat, quod alimenta ſint
8 ſpecialiter excepta in d. l. libertis, † §. poſthumus,
quia hoc eſt falſum: imò eſt ibi ſpeciale fauore ali-
mentorum, vt inquit glo. ibi, Bal. in l. talis ſcriptu-
ra, §. 1. vbi etiam ſequitur Iaſ. nu. 25. ff. de lega. 1. &
tex. in d. §. poſthumus, licèt faciat mentionẽ de ci-
barijs in vltima diſpoſitione, tamen in codicillis
nihil fuerat dictum. Et tamen illa diminutio non
refertur ad alimenta. Propterea Crot. conſidera-
uit exceptionem in tertia diſpoſitione, cum tamen
agatur ibi de ſecunda, & ex ea deſumatur ſpeciali-
tas fauore alimentorum. Extendunt autem Docto-
res ferè omnes noſtram deciſionem ad piam cau-
ſam, & ad dotem, vt tetigi paulò ſupra.

Ampliatur hoc procedere, etiam ſi alimenta nõ
ſint relicta pauperi, ſed ei, qui aliunde habeat;
9 † nam, vt dixi in princ. huius tituli, alimenta ſem-
per ſunt fauorabilia, ſiue pauperi relinquantur, ſi-
ue diuiti. Et licet aliquando Doctores diſtinguãt,
id tamen faciunt in caſibus, quibus alimenta non
ſunt in ſpecie priuilegiata, ſed priuilegium ſuum
deducunt a fauore piæ cauſæ. Tunc enim, quia non
dicuntur pia, niſi quando debentur pauperi, ceſſat
priuilegium, quando diuiti præſtanda ſunt. At vbi
per ſe alimenta ſunt priuilegiata, nec mutuant fa-
uorem aliunde; tunc ſiue pauperi debeantur, ſiue
diuiti, indifferenter gaudent fauore. Ideo Natta in
conſil. 613. num. 6. tenet, quòd priuilegium, de quo
agimus, competat alimentis, etiam quando eorũ
cauſa non eſt pia, dum arguit de alimentis ad cau-
ſam. Et probatur in d. §. poſthumus, vbi præter ali-
menta ſeruis illis erant relicta peculium & alia, ita
quod non erant egeni.

SVMMARIVM.

1 *Legatum reuocatum videtur, quando teſtator rem lega-
tam alienauit.*
2 *Legatum reuocatur alienatione etiam inualida.*
3 *Legatum libertatis, reuocatur non ſolùm expreſſè, ſed
etiam tacitè.*
4 *Legatum quando reuocatur alienatione rei.*
5 *Legatum alienatione reuocatum, non reconualeſcit re-
dempta re.*
6 *Legatum ad pias cauſas reuocatum, alienatione reuiui-
ſcit facta rei redemptione.*
7 *Legatum alimentorum reuocatum, alienatione reconua-
leſcit redemptione rei.*

PRIVILEGIVM XXI.

1 LEGATVM adimere videtur † te-
ſtator, quando rem legatam alie-
nauit, l. cũ ſeruus, ff. de alim. legat.
l. fideicommiſſa, §. ſi rem, ff. de leg.
3. l. rem legatam, ff. de alim. legat.
§. ſi rẽ, Inſtit. de lega. Ex ipſa enim
alienatione colligitur teſtatorẽ legati pœnituiſ-
ſe, vt declarat Bart. in d. l. cum ſeruus, Socin. iun. in
conſ. 162. nu. 2. vol. 2. Et procedit, etiam ſi aliena-
2 tio ſit inualida, † nec ſortiatur effectum, l. legatum,
§. pater hortos, ff. de alim. legat. Socin. in conſ. 104.
num. 11. vol. 3. id quod ampliãt Imo. Alex. & Aret.
in l. ſeruum filij, §. ſi idem ſeruus, ff. de lega. 2. Hier.
Gabriel. in conſ. 103. num. 10. Quinimò videtur,
quod etiam legatum piæ cauſæ relictum extingua-
tur

tur per alienationem rei,l.pater filium,§. Tuſcula-
nus,ff. de legat. 3. Sed melius probatur ex l. verum
eſt, ff. de manum. teſtam. vbi libertas legata ſeruo
reuocatur alienatione ſerui,Socin.in ca.ſi in diem,
3 §.ſeruo,num.3.ff.condit.& demonſtr. Nam † ipſum
quoq; libertatis legatum non minus tacitè quàm
expreſsè reuocatur,l. qui duos, §. fin. ff. de teſtam.
manum. vbi glo. Iacob. de Aret. Bened. Plumb. &
Alber. Et quod ademptio hæc per alienationẽ in-
ducatur, etiam in legato ad piam cauſam, voluit
Soci.iun.in d.conſ.162.num.11. Natta in conſ.613.
num.3.Mant. de coniect.vltim.volunt.lib.12.tit.6.
num.5.vbi huius opinionis allegat Alciat. Et hanc
ibi partem latè defendit,quidquid poſt Bart.Iaſo.
& Cottam tenuerit in contrarium, Tiraq. de pri-
uil. piæ cauſæ, priuilegio 41. Quomodo autem, &
4 quando legatum videatur tacitè † reuocatum per
alienationem,vide Mantica d.titu.6. Didac.de te-
ſtam.in 3.par.rub.num. 19. Anchar. Moder. famil.
quæſtio.par.1.q.75.Simon de coniect. vltimar. vo-
lunt.lib.3.interpret.1.dub.2.§.ad quartum,per to-
tum,folio mihi 473.

Sed adeo verum eſt adimi legatum rei aliena-
tione,vt etiam ſi res a teſtatore recuperetur,vel ree
5 matur, non reconualeſcat † legatum, vt probatur
l.cum ſeruus,vbi Bart.ff.de adim.legat.Bald.in l.3.
nume.5. vbi etiam Caſtren. C. de legat.Imola in l.
quoties,§.ſeruus cum libertate,ff. de hæred. inſtit.
Hieron.Gabriel.conſ.103.num.13. & 14. Attamen
quando legatum eſſet factum pro alimentis, non
cenſetur reuocatum, ſi teſtator rem alienaret, ex
qua ſumi debent alimenta, dum tamen illa recupe
ret, id quod ex eo deducitur, quia fauore piæ cau-
6 ſæ non adimitur legatum alienatione † rei, quãdo
illa recuperatur, vt inquit Rom. in Authen. ſimili-
ter,num.81.in fine,C.ad l. Falc. per text.in l.verum
eſt,ex quo ad id notant Bal.Angel.Caſtr.& Iaſ.in l.
quoniam poſt teſtamentum, C. de legat. Tiraquel.
qui alios citat in tract. de priuileg. piæ cauſæ, pri-
7 uil.54. † Mant.d.lib.12.tit.6.num.5.Natta in d.cõ-
ſil.613.num. 4. Vbi tamen declarat procedere ſolũ
quando alimenta relinquantur pauperi,quia,vt in
proximo priuilegio deduxi, priuilegio piæ cauſæ
non communicantur cauſæ alimentorum, niſi his
caſibus, quibus alimentorum debitum concernit
cauſam piam.

SVMMARIVM.

1 *Solutio facta per decem annos continuos, non inducit obligationem pro futuro tempore, niſi allegetur titulus.*

2 *Titulus non probatur ex ſola præſtatione decem annorum, ſed allegari debet titulus, & probari poſſeſſio.*

3 *Soluens tribus annis continuis alimenta relicta in teſtamento minus ſolemni, cogitur ſemper perſeuerare, vbi amplia.*

4 *Inducta ad augendum non operantur diminutionem.*

5 *Scholaris ſi ex forma ſtatuti tractandus eſt pro ciue, intelligitur in fauorabilibus, non in odioſis.*

6 *Solemnitas ſi eadem requiritur in diſſoluendo actum, quæ in contrahendo.*

7 *Legatum alimentorum confirmatur ex triplici præſtatione, quando eſt relictum in vltima voluntate, aliàs ſecus.*

8 *Titulus inualidus non confirmatur præſtatione longi temporis.*

9 *Solemnitas præſumitur ex curſu longi temporis.*

10 *Solemnitas non præſumitur, quando conſtat eam nulliter interueniſſe.*

11 *Inſtrumentum non ſolemne probat, quando ſecundum illius tenorem fuit obſeruatum.*

12 *Retentio, non actio datur pro legato relicto in teſtamento minus ſolemni.*

13 *Legatum alimentorum ſi eſt vnicum, tunc vnica ſolutione confirmatur, ſi eſt nullum.*

14 *Legati vnius ſolutione, an hæres ſibi præiudicet quoad alia eidem, vel diuerſæ perſonæ relicta.*

15 *Hæres qui vnum ex legatis ſoluit ante diem, non cogitur alia ſoluere.*

16 *Soluens partem debiti, non cogitur aliam partem ſoluere.*

17 *Confeſſio dotis receptæ facta a marito, præiudicat creditoribus, ſi poſt eam maritus diu præſtet alimenta vxori.*

18 *Legatum alimentorum quamuis nullũ confirmatur præſtatione trium annorũ etiã ſi ſingulæ non ſint integræ.*

19 *Sententiam approbare videtur, qui dilationem petit ad ſoluendum.*

20 *Soluens ſcienter vno anno alimenta, non videtur approbare legatum, quod erat nullum niſi triennio ſoluat.*

21 *Legatum alimentorum factum diuiti, non confirmatur triennali præſtatione.*

22 *Soluens per triennium alimenta ex contractu nullo debito, non obligatur in futurum.*

23 *Duo vincula non magis ligant, quàm vnum, quando alterum eſt impertinens.*

24 *Vltima voluntas qualiſcunque ſit, ſemper eſt fauorabilis.*

25 *Legatum dicitur annuum fauore vltimæ voluntatis.*

26 *Donatio cauſa mortis dum eſt in fieri comparatur contractui, ſed poſtquàm eſt facta, eſt ſimilis vltimæ voluntati.*

27 *Solutio trium annorum confirmat debitum alimentorũ relictum in donatione cauſa mortis, quę ſit nulla.*

28 *Solutio decennalis non probat titulum, quando ſemel quis ſoluit pro decem annis.*

29 *Soluens alimenta vnica vice pro tribus annis, non obligatur in futurum.*

30 *Debitor poteſt inuito creditori ſoluere ante tempus, ſi velit etiam refundere intereſſe.*

31 *Hęres approbando expreſsè teſtamentum, tenetur ſoluere legatum alimentorum, etiam ſi non concurrat pręſtatio trium annorum.*

32 *Fideiubere qui promittit, cenſetur principale debitum agnoſcere.*

33 *Inuentarij beneficium non prodeſt hæredi, qui promittit legatum ſoluere.*

34 *Actus inutilis quando confirmatur, tunc agitur ex confirmante, non confirmato.*

35 *L. 1. C. de fideicommiſ. quomodo intelligatur.*

PRIVILEGIVM XXII.

TEMPVS non eſt modus inducen-
dæ obligationis,l.obligationum,§.
placet autem, ff. de actio.& oblig.
& ſolutio facta per decem annos
de per ſe, non inducit obligationẽ
1 † pro futuro tempore,l. ſi certis an
nis, C. de pact. ſed neceſſe eſt allegare titulum, &
probare ſolutionem decennalem,l. cum de in rem
verſo,ff.de vſur.vbi nos.Bart.nu. 3. Bertol. Bald.in
d.l. ſi certis annis,vbi Iaſ.num.7.Dec.nu. 12. Curt.
ſen.nu.12.Gozad.nume.7.& Alciat. Balb in tract.
præſcript.par.3.q.10,in princ. & nu. 20.vbi inquit
non

Digitized by Google

non eſſe diſtinguendum, an tractetur de magno,
vel modico præiudicio, Ruin.quidem dicit in con-
ſil.75.nu.2.vol.1.Pariſ.in conſ.35.nu.28.vol.1.Be-
ro.in conſi.205.nu.5.vol.1.Nat.in conſi.511.nu.15.
Vaſq.illuſtr.quæſt.controuerſ.ca.84. quia hoc caſu
actor debet ſe principaliter fundare ſuper titulo,
& ad illius probationem probare poſſeſſionem, a-
2 liàs ſi probaret, & allegaret ſolam † poſſeſſionem,
ſuccumberet,vt aduertit Bar.num.2.in d.l.cum de
in rem verſo,Bart. Bald. Alber.Angel.Salic.& Ca-
ſtren.Aret.Iaſ.& Dec.in d.l.ſi certis annis,Balbus,
Bero.& Vaſq.in locis ſupra citatis.Sed ſi quis lega
tum alimentorum relictum in voluntate minus ſo-
3 lemni præſtet tribus annis continuis, † cogetur in
futurum perſeuerare in ſolutione, text.eſt expreſ-
ſus in l.1.C.de fideicom.vbi Cin.Bar.Bald.Ang.&
Caſtren.dicunt eſſe ſingularem,& idem Bar.in l.2.
C.eod. dicit valdè notandum, & perpetuò menti
tenendum,& ante eos hoc voluit ibi Gloſ. Petr. de
Bellapert.Odofred.Iacob. Butr. & Ioan. Faber, &
Corne.dicit communem, Gloſ. Iacob. Butr. Odo-
fre.Bellapert.Cin.Io.Fab.Bart.Bald.Alb.Ang. Sa-
lic.& alij,in l.creditor,C.de vſur.Glo.Iac.de Aret.
Cin.Bart.Bal.Alb.Ang.Fulgoſ.Florian.& Iacobin.
de S.Georg. in l.cum de in rem verſo, & communẽ
dicit Alexan.in d.l.ſi certis annis,nume.3.Roman.
nu.15.Iaſ.nu.3.Dec.nu.7.Curt.nu.14.Rimin.col.3.
Gozad.nu.5.& Alciat.nu.3.Bald.in l.non dubium,
in 3.oppoſ.C.de teſta. Marheſil.notab.122. Pract.
Papien.in for.libel.quo agit pro legato rei ſing.nu
me.85.Ang.de teſtam.glo.45.nu.11. Barto.in l.ſer
uientes,la grande,num.4.ff.de ſeruitu. & hoc dicit
ſpeciale fauore aliment.idem Barto.in l.Lucius,§.
teſtator,in fine,ff.de legat.2.idem Bart.in l.1.§.ſed
ſi filiusfamilias,num.4.ff.de lega.3.Guido Papæ,q.
200.nu.6.q.576.in fine,Ruin.in conſ.6.nu.4. vol.2.
Euerar. loco 24.col.2.verſicu.tertio iſtud facit,vbi
inquit eſſe menti tenendum, & ampliat ad quam-
cunque piam cauſam, Foller. in ſua Praxi cenſua-
li,in §.huiuſmodi cenſus,nu.82.fol.mihi 144.Vaſq.
illuſtr.quæſt.controuer.d.c.84.nu.42.vbi dicit ma-
gis communem, & ad dotem extendit, nec non ad
refectionem pontium & viarum,aliàsq́; fauorabi-
les cauſas,allegando Barto.Alex.Iaſ.Dec.& Curt.
iun.in d.l.ſi certis annis, Tiraquel.de priuileg.piæ
cauſæ,priuil.60. vbi idem dicit de legato dotis, &
alijs habentibus ſimilem fauorem, dicens hoc vo-
luiſſe Barto.Fulgoſ.Salic.Florian.& alios.Id quod
declarat nõ eſſe verum ſolùm in legato annuo, ſed
etiam in quocunque quod ſit vnicum, in d.l.ſi quis
a liberis,nu.38.§.vtrum,vbi ampliat in dote, & la-
tè tractat, an id verum quoque ſit in diſſoluenda
obligatione, vt ſcilicet ceſſando per integrum triẽ
nium liberetur hæres a præſtatione legati, in quo
articulo videri poterit apud eum: meum enim
non eſt conſilium transferendi aliorum ſcripta.
Addo tamen,quod pro negatiua parte facit, quod
inducta in fauorem alimentorum, non debent re-
torqueri in odium,l.quod fauore, C.de legibus, &
inducta ad vnum finem, non debent operari con-
trarium,l.legata inutiliter, ff.de lega.1.& inducta
4 † ad augendum, non debent diminutionem ope-
rari,ſicut & contra,l.cum tale,§.fin.ff.de condit. &
demonſtr.l.ſi quis mancip.ff.de ſun.inſtr.l.qui ho-
minem,§.fin.cum ibi notat.ff.de ſol.l.cum is,§.1.ff.
de cond.indeb.l.2.ante finem, C.de iuram.calum.
Crot.in conſi.143.num.4.Et ideo priuilegium con
ceſſum legato alimentorum, intelligi debet quoad
fauorem, non autem in detrimentum legatarij, per
ea quæ ponit Bald.in l.ſi Ruffinus,C.de teſtam.mi-
lit.vbi inquit ſtatutum, quod ſcholares tractentur
5 pro ciuibus, intelligi debere † in fauorabilibus, nõ
autem in præiudicialibus, per Barto. in l.3.§.ſi e-
mancipatus,ff.de bon.poſſ.contra tab.idem voluit
Fulgoſ.in d.l.ſi Ruffinus.Et Caſtren.dicit,quod in-
telligitur eiuis quoad ea, in quibus ciues ſunt me-
lioris conditionis, quàm forenſes, non quoad alia.
Alios citat Alexand.nume.3.ita in propoſito, licèt
ius alimentorum quæratur ex triennali præſtatio-
ne, tamen quia hoc eſt in fauorem introductũ, non
debet eodem modo induci triennio liberatio ab
obligatione præſtandi alimẽta. Et ſi dicatur quod
eum liberatio facilior ſit quàm obligatio, & fauo-
rabilior, debet pari temporis curſu induci, cum
maximè eo modo ſoluatur quid, quo introductum
eſt, ſecundum regulam, l.nihil tam naturale, ff.de
reg.iur.& aliam, quæ habet, quod in diſtrahendo
6 eadem † ſolemnitas requiritur, quæ in contrahen-
do, Authen.econtra,C.de repud.Alexand.in conſi.
203.num.29.volum.2.Et inquit Barto.in l.& ideo,
nu.2. ff.de cond.furt. quod reſolutio contractus in
dicatur eiuſdem naturæ, cuius eſt contractus, Af-
flict.in deciſ.232.colum.1.& 2.comprobat latè de
ciſ.Pedemont.53.num.10.& ſeq.Reſpondeo, quòd
diuerſa militat ratio. Nam ea comprobatio inua-
lida diſpoſitionis inducitur in fauorem alimento-
rum,& in priuilegium, ideo non debet retorqueri
in odium, propterea mihi magis placet opinio ne-
gatiua, quod triennio non perdatur ius alimento-
rum, præcipuè ſi præſupponamus, illud eſſe quæſi-
tum titulo valido, & ſolemni. Nam ſi admitta-
mus affirmatiuam, erit tamen intelligenda, quan-
do legatum erat inutile & inualidum, ſed confir-
matum ex triennali præſtatione. Facilius enim tol
litur ius quæſitum ex priuilegio, quam quæſitum
via ordinaria, puta ex contractu, vel teſtamento
valido, quorum vtrunque deſcendit a iure gen-
tium, l.eius militis, §.ſi militia miſſus, ff.de teſta.
7 milit. & duo debent concurrere, † vt ſit locus huic
priuilegio. Primum fauor alimentorum, ſecun-
dum fauor vltimæ voluntatis, ita Bald.in d.l.1.nu-
me.7.& 10.in fine,C.de fideicom.Iaſ.num.2.Stan-
te autem veritate principalis noſtræ concluſionis,
quod alimenta ex non ſolemni diſpoſitione debeã-
tur, quando triennio fuerunt præſtita, aduertendũ
eſt ad vnum, quod Doctor. non tangunt, quod ſci-
licet maior eſt ſpecialitas, quàm ipſi exiſtiment, &
quod ſpecialitas non verſatur in eo quod ipſi alle-
gant, non quidem eo reſpectu, quod tempus indu-
cat obligationem, quia non ex ſolo temporis cur-
ſu legatum alimentorum confirmatur, ſed ex præ-
ſtationibus. Non etiam in eo conſiſtit, quod ex
triennali præſtatione præſumatur titulus, quia il-
lud, quod dicunt Doctor. in l.ſi certis annis, & in
l.cum de in rem verſo, procedit, quando nullus ex
tat titulus: nos verò agimus, quando titulus adeſt,
ſed non ſolemnis, propterea, vt dixi, maior eſt ſpe-
cialitas: nam vbi titulus eſt inualidus, non confir-
8 matur ex præſtatione etiam longi temporis † de-
cem annorum, vt voluerunt gloſ.Bellaper.Iac.But.
Cin.Bar.Bald.Ang.Salic.& Caſtr.in d.l.ſi certis an
nis,& ibi còmmunem dicunt Iaſ. nu.7. & Dec. nu.
12.Pariſ.in conſi.154.nu.10.& ſeq.volum.2.vbi for
tius, dicit, procedere etiam in præſtatione quæ fiat
per immemoriale tempus, licèt in hoc Bero. con-
ſultus in eodem facto reſpondeat contrarium in

con-

Digitized by Google

conſi.144.nu.7.vol.3.qui tamen tenet decennalem
non ſufficere,Balb.in d.q.10.nu.22.in princ. Vaſq.
dicto capit.84.nume.41. Et facit,quia etſi longiſſi-
mi temporis curſu interueniente præſumatur in-
9 teruenisſe in actu omnes † ſolemnitates neceſſa-
rias,l.ſi filius,C.de petitio.hęred.Barto.Bald.Imo.
& Rom.in l.qui in aliena,ff.de acquir.hæred. tamẽ
quando apparet ſolemnitatem interueniſſe quidẽ,
10 ſed nulliter, tunc ceſſat omnis præſumptio, Felin.
in cap.ſicut,num.33.in 7.declaratione,verſic.benè
etiam fateor,de re iud.Curt.iun.in conſi.130.nu.4.
Ruin.in conſi.63.nu.16.& 19.vol.1.Gozad.in conſ.
73.nu.28.Butigel.in l.ſciendum,nu.34.ff. de verb.
oblig.Craue.de antiq.tempor.in 3.par.in princip.
nu.27.verſ.ſeptimo limitatur,Rol.conſ.99.nu.35.
vol.2.Cæphal.in conſi.316.nu.62.deciſ. Pedemon.
173.num.7. Sed in alimentis licet titulus ſit inuali
dus,tamen ſi eius vigore alimenta præſtentur per
triennium hæres non excuſabitur, quin minus in
futurum ſoluat. Videtur tamen,quod etiam in hoc
nihil ſit ſpeciale,quia videmus ita ſemper ſeruari,
quod inſtrumentum non ſolemne probat,ſi aliquã
11 do fuit † obſeruatum,vt quia ſecundum illius teno
rem ſolutum fuerit,vt probat Cin.in conſil.490.co
lum.1.verſic.non obſtat,quod reperitur inter conſ.
Bald.vol.4.ſequitur Crauet.in conſ.101.num.4.Fa
cit etiam, quia ſoluendo quis ex voluntate minus
ſolemni,videtur illam agnoſcere,& approbare, vt
in l.2.C.de fideicom. Sed ad prædicta reſponderi
poteſt,quod obſeruantia debet eſſe longa, & ſuffi-
ciens ad præſcriptionem, vt infra dicam, & quod
dicitur ſoluendo approbari teſtamẽtum,dico pro-
cedere,quoad ſoluta, non autem quoad ſoluenda.
Quod enim ſolutum eſt,non repetitur,quia dona-
ri videtur,l.1.ff.de cond.indeb.l.donari,ff.de regu.
iur.& cum relictum in teſtamento minus ſolemni
ſit naturaliter debitum,l.cum quis, C.de iur.& fa.
ignor.ſolutum etiam per iuris errorem non repeti
tur,d.l.cum quis.Et ideo in l.2. C.de fideicom.da-
tur quidem pro legato relicto in voluntate non ſo
12 lemni † retentio,ſed non actio. Et Bald. in princi-
pio dicit,quod licèt non conualeſcat quoad agen-
dum,conualeſcit tamen quoad retinendum,ſequũ
tur Iaſ.& alij. Et ita quod attinet ad retinendum
ſoluta,habemus ampliationem,quod ſuſtinetur e-
tiam intra triennium, ideſt, etiam ſi vno, vel alte-
ro tantum anno facta ſit ſolutio. Quinimo ſi le-
gatum alimentorum foret non annuum, ſed vni-
cum, quod aliquando eſſe poteſt,vt dicam infra,
tunc ſoluendo ſemel hæres ſibi præiudicat pro to-
13 to † tempore,quia eſt vnicum legatum. Ita decla-
rat pulchrè Bald.in l.non dubium,num,3.C.de te-
ſtam.ord.vbi alio etiam modo ampliat,quãdo ſci-
licet legatum eſt quidem annuum, ſed ad vnicum
finem ordinatum,puta ad alimenta,ad habitatio-
nem,& ad ſoluendum mercedem magiſtris, per l.
fin.in fine,C.de duobus reis. Et vtriuſque amplia-
tionis ratio eſt,quia vbi legatum eſt annuum,tunc
dicuntur plura legata,non vnum,vt dicam. Agno-
ſcendo ergo hæres teſtamentum per ſolutionem
vnius legati, non ſibi præiudicat quoad alia, l.Lu-
cius,la 2.§.teſtator,ſecundum intellectum Bar.ibi,
ff.de leg.2.gloſ.in l.2.verſicu. præſtiternur,C.de fi-
deicom.vbi allegat multa iura, & in l.nõ dubium,
vbi Bal.in 5.oppoſ.& Caſtr.in fi.Iaſ.num.5.C.de te
14 ſta.ord.Id quod locum habet etiam,quando † plu
ra legata ſunt eidem perſonæ relicta, l.creditoris,
C.de vſur.l.1.C.de fideicom. Salic.in l.non dubiũ,
vbi Iaſ.nu.5.Et non mirum. Nam voluntas tacita,
quæ ex actu colligitur, non extenditur vltra quam
ex ipſo actu de neceſſitate inferatur,Barto.in l.1.§.
hoc interdicto,ff.de itin.actuque priua. Proinde ſi
ſoluendo hæres donat vni,non æquè voluit ſe obli-
gare ad donandum alij. Et Matheſ.in notab.122.
dicit,ꝙ hæres ſoluẽdo partem vnius legati ex teſta
mento minus ſolẽni,licet obligetur ad ſoluendum
reliquã,tñ ſecus eſt,qñ ſunt diuerſa legata. Et facit
quia idem eſt in tẽpore. Si enim legata ſunt in diẽ
relicta,hæres qui aliqua ſoluit ante diem,non cogi
15 tur † cætera quoque ſoluere,ſed dies eſt expectan-
dus, d.l. Lucius, la 2.§.teſtator,ſequuntur addit.
ad Mattheſil.d.ſing.122.vbi tamen dicit,aliud eſſe
reſpectu loci:nam ſi legata ſoluit certo in loco,co-
gitur alia in eodem loco ſoluere, licèt alioquin nõ
teneretur,l.fideicom.§.fi.ff.de iud.Ang.in l.1. in fi-
ne,C.de fideic.& Iaſ.in l.2.num.9.C.co.tit.Non tñ
omitto quòd ſoluens partem debiti,non ideo vr a-
16 gnoſcere totum debitum,vt teneatur aliam † par-
tem ſoluere,l.fin.vbi gloſ. C. ne vxor pro mari.vbi
Bal.dicit,quod gratuita ſolutio partis non grauat
ſoluentem pro alia parte, gloſ.in l.non dubium,in
ver.agnouerit,vbi Bar.& alij,C.de teſtam. Aret.in
cõſ.91.col.fi.ver.non obſtat quod,& eſt text.in l.cũ
de indebito,ver.ſed ſi pro parte,ff.de probat.Salic.
in l.cum fidem,C.de non num.pec. vbi quod ſoluẽs
partem debiti confeſſati, poteſt pro alia parte op-
ponere exceptionem pecuniæ non numeratæ, Nat.
in conſi.77.nu.6.& 7.Coſta in l.ſi ex cautione, in 2.
lim.C.de non num.pec. Operatur itaque vnica ſo-
lutio agnitionem legati, & quando vnicum eſt le-
gatum,vel ad eundem finem relictũ, tunc ſufficit ſi
ſemel ſoluatur. In quo tamen aduerte,quia vbi res
relinquitur ad alimenta,tunc non eſt legatum ali-
mentorum,ſed proprietatis,vt dicam infra,quãdo
alimenta cenſeantur relicta. Et ad comprobandũ
quod dixi ſolutionem inducere agnitionem, addu
co Bal.in rubr.C.de priuil.dot.colum.3.verſi.vnde
17 quæritur,vbi inquit, † quod etſi confeſſio dotis fa-
cta a marito nõ præiudicat creditoribus, ſi tamen
diu maritus poſt eam confeſſionem præſter alimẽ-
ta vxori,tunc comprobatur confeſſio. Et ab hac opi
nione dicit Socin. non eſſe recedendum tanquam
communi,in conſi.82.col.2.vol.3.& in tract.fall.in
reg.dotis cau.limit.4.Felin.in c ſi cautio,nu.81.de
fide inſtru.Iaſ.in §.fuerat,nu.81.Inſtit.de act.Goz.
in conſi.42.col.3 Bero.in conſ.47.nu.49.vol.1.cõſi.
60.nu.43.vol.2.Crau.in conſi.40.nu.2.Nat.in con-
ſil.547.nu.25.Coſta in d.l.ſi ex cautione, in 7.fall.
nu.2.Cæphal.in conſi.448.num.23. Et quod vnica
ſolutio ſufficiat, quando eſt vnicum legatum, te-
nuit Angel.in lect.Per.col.fin.in d.l.ſi certis annis,
vbi etiam Iaſ.in 6.in verſ.ſeptimo limita, & in di-
cta l.1.nu.5.ver.7.ſingulari.

Ampliatur itẽ, vt procedat, etiã ſi ſingulo anno
alimentorum legatum non fuerit integrè ſolutum,
18 ſed pro eo aliquid traditũ fuerit,puta primo † an-
no frumentum,ſecundo vinum, tertio veſtes: quia
nihilominus confirmatur totum legatum pro futu
ro tempore,& præſtandum venit,ita Bald.in d.l.1.
num.12. Mouetur,quia totum legatum, & integra
præſtatio reſpicit eandem defuncti voluntatem,&
deſcendit ab eadẽ radice.facit,l.nec refert,ff.quan.
dies lega.ced.Iaſ.nu.3.verſi.tertio mirabiliter, vbi
dicit eſſe ſolennem extenſionem, ſi eſt vera, ſed
dubitat de veritate; ſed meo iudicio ceſſat dubi-
tatio, quia text. in l.1.C.de fideic. dum dicit ſecu-

tam

Digitized by Google

tam voluntatem filij, conſiderat legati agnitionẽ,
quæ inducitur non minus ſoluendo partem, quàm
totum. Imò qui offert ſe ſoluturum, dr̃ approbare
19 debitum. Et idem eſt in eo, qui petit † dilationem
ad ſoluendum, l. ad ſolutionẽ, C. de re iudic. Rom,
conſil. 9. in fine, Natta in conſ. 142. nu. 23. D. Becius
conſ. 106. nu. 41. dixi in conſi. 43. nu. 7. Addo, ꝙ hæc
ampliatio vr̃ probari ex text. in d. l. 1. dum diſpo-
nit, quod etiam præteriti temporis alimenta præ-
ſtanda ſint: Sed poteſt reſponderi, quod loquitur
de alimentis retentis vltra triennium: Amplia au-
20 tem priuilegium, vt procedat etiam ſiquis † ſcien-
ter ſoluiſſet vno anno, quia nihilominus non obli-
gatur in futurum, niſi integrum ſoluat triennium,
vt declarat Bar. in d. l. ſi certis annis, nu. 2. verſ. ter-
tij ſoluunt, & in ſequen. oppoſ. vbi dicit tunc vni-
cam ſolutionem ſufficere, quãdo orta eſt actio, quæ
elidi poterat exceptione, ſequitur Angel. ibi & Ale
xan. num. 6. Iaſ. nu. 6. verſi. in ea, ad finem.

Declara tamen non procedere priuilegium præ-
dictum, quando legatum factum eſſet diuiti, quia
21 tunc ex triennali præſtatione non † inducitur obli
gatio pro futuro tempore, ita tenet Ang. in l. repe-
tit, l. ſi certis annis, C. de pac. quia ſecundum eum
ceſſat ratio pietatis, quæ ſolet conſiderari in lega-
to alimentorum: non enim dicitur pium, quando
factum eſt diuiti, ſecundum Bar. in l. 1. C. de ſacroſ.
eccleſ. & idem voluit Florian. in l. cum de in rem
verſo, ff. de vſur. Cõtrariam tñ ſentẽtiam probauit
Salic. in d. l. 1. in fine, vbi mouetur, quia tex. indi-
ſtinctè loquitur: ergo intelligitur de relictis diui-
ti non minus, quàm pauperi: item quia teſtator
conſiderauit, quod diues poſſet ad paupertatem
deduci, allegat l. cum hi, §. ſi in annos, ff. de tranſac.
vbi prohibetur tranſactio ſuper alimentis relictis
diuiti, ſequitur Alex. in l. ſi certis annis, num. 5. verſ.
ex his etiam infero. Mouetur, quia intelligendo de
relictis pauperi, d. l. 1. ſeruiret de vento, quæ non
diceretur minus ſolemnis diſpoſitio, cum ſuſtinea-
tur tale relictum, quando duobus teſtibus proba-
tur, ſecundum magis communem opinionem, de
qua in c. relatũ, il 1. de teſtam. & ſubdit, quod ali-
mentorum cauſa, etiam in diuite eſt priuilegiata.
Adducit ſimile de dote, quæ eſt priuilegiata etiam,
quando debetur diuiti, Iaſ. in d. l. 1. nu. 4. tertio ſin-
gulariter, vbi inquit quod Ang. non benè reſpon-
det ad l. cũ hi, §. ſi in annos, Dec. d. l. ſi certis annis,
num. 9. & 10. vbi quod legatum alimentorum reli-
ctum diuiti reſpicit ſuſtentationem vitæ, ideo eſt fa
uorabile, vltra quod qui diues eſt, effici poteſt pau-
per, & cum eo tranſit Curt. iun. nu. 15.

Declaratur ſecundo, vt non procedat, quando
alimenta deberentur ex contractu: quia vt paulò
ſupra tactum eſt, priuilegium hoc procedit con-
22 currentibus duobus, fauore ſcilicet † alimento-
rum, & vltimæ voluntatis, vt per Bal. d. l. 1. nu. 7. &
10. in fi. Iaſ. nu. 2. Et reſoluit gl. in d. l. ſi certis annis,
dum inquit duplici fauore, &c. vbi Alex. nu. 3. di-
cit ita communiter teneri, & Dec. ideo nu. 7. dicit
inferri, quod vbi alimenta debentur ex contractu,
præſtatio triennalis nõ inducit obligationem, nec
confirmat cõtractum. Idem repetit Curt. iun. num.
14. in fine, verſ. ſecundo principaliter, vbi ait Do-
ctores communiter ſequi ſecundum illam gloſſæ
ſolutionem, & quod eſt ſingularis illatio, patitur
tamen difficultatem, quia fauor, qui impenditur
alimentis, ita procedere debet in contractu, ſicut
in vltima voluntate, argumento l. ſeruum filij, §.
eum qui chirographum, ff. de lega. 1. l. pactum in-
ter hæredem, ff. eod. & Inſtit. de leg. §. ſi. canin. tol-
len. in fine, & ille fauor, qui conceditur vltimæ vo-
luntati, concernit non legata, ſed inſtitutionem hæ
redis, vt ſcilicet teſtamenta ſuſtineantur. Ita ar-
guit Dec. loco prædicto, qui aliter non reſoluit. Ego
tamen reſpondeo, quòd etſi alimenta ſint per ſe
fauorabilia, maiore tñ fauore digna ſunt, quando
debentur ex vltima voluotate, quæ ſui quoque na-
tura eſt fauorabilis, quàm ſi deberentur ex con-
tractu, quia eo caſu duplex cauſa fauoris concur-
rit, & duo vincula magis ligant, c. 1. de treuga, &
pace, cum alijs, quæ adduxi in conſi. 31. nu. 6. Et ad
ſecundum argumentum Decij volentis, quod non
attendatur fauor vltimæ voluntatis, cum is nul-
lus ſit reſpectu legatorum, ex quo non curamus
23 † de duplici vinculo, quando alterum eſt imper-
tinens, ſecundum Bal. in l. 1. num. 3. C. de legit. hæ-
red. & in c. 1. §. his verò, in princ. de ſucceſſio. fratr.
dico, quòd imò vltima voluntas ſemper eſt fauo-
rabilis etiam reſpectu legatorum, quia expedit ſu-
prema hominum iudicia exitum habere, vt dicit
tex. in l. vel negare, ff. quemadmod. teſtam. aper. Et
videmus etiam in ſubſtitutionibus præſumi, vel
fingi plus dictum, quàm ſcriptum, l. cum auus, ff.
de condit. & demonſtr. l. cum acutiſſimi, C. de fi-
24 deicommiſ. Et quod vltima † qualibet voluntas,
ſiue legatum contineat, ſiue codicillos, ſit fauora-
bilis, latè probat Cagnol. in l. teſtamentis, ferè per
totam, ff. de reg. iur. vbi reprehendit Dec. & Goz.
contrarium tenentes, & vult quod etiam ille text.
intelligatur in legatis, & non in ſola inſtitutione.
Et multos Doctores refert Nat. in conſi. 626. nu. 5.
& ſeq. in quibus fauorabilis ſit interpretatio in fa-
uorem legatorum, & tenet intellectum d. l. in te-
ſtamentis. Et in vniuerſo, vt id in propoſito ad-
dam, verum eſt, quod in teſtamentis plenior ſem-
per ſit interpretatio, quàm in contractibus, c. cum
dilecti, de donatio. Dec. d. l. in teſtamentis, num. 5.
vbi infert, quod nepotes veniunt appellatione fi-
liorum, quod relicta in teſtamento habet paratam
exequutionem, & maſculinum concipit fœmini-
25 num. Addo quod † legatum dicitur annuum fauo-
re vltimæ voluntatis, Bar. in l. eum qui, §. qui ita,
ff. de verb. oblig. Natta d. conſil. 626. nu. 9. Præterea
licèt in legato fiat ſtricta interpretatio, quando am-
pliatio erat nocitura hæredi, tamen vbi non agi-
tur de hæredis præiudicio, fauorabilis eſt legati in-
terpretatio, & hoc modo loquuntur omnia iura,
quæ reſtringunt legata.

Ex his colligi poteſt deciſio, quod vbi alimen-
ta debentur ex donatione cauſa mortis, an trien-
nalis præſtatio obliget in futurum? Nam ſi dona-
tio cauſa mortis æquiparatur contractui, nulla o-
rietur obligatio, ſi verò æquiparatur vltimæ vo-
luntati induceretur obligatio, vt pungit Cur. iun.
d. l. ſi certis annis, num. 15. Ex cuius dicto licet non
reſoluat, colligitur, velle eum, quod priuilegium
procedat, ex quacunque vltima voluntate debean-
tur alimenta. Vt tñ intelligas ſubſtantiam huius
26 quæſtionis, ſcias, quod etſi donatio † cauſa mor-
tis, dum eſt in fieri comparetur contractui, cum tñ
eſt facta, accedit vltimæ voluntati, ſecundum gl. in
l. 2. ff. de dote prælega. quam ſingularem dicit Bal.
in l. 2. ff. de pact. & ibi Iaſ. dicit opinionem Bald.
eſſe communiter receptam, & latè comprobat Di-
dac. in rub. de teſtamen. in 3. par. nu. 1. & 15. vbi in-
fert ad multas deciſiones, Gomeſ. in tract. de con-
tract.

Digitized by Google

tract.c.4.nu.16.latè Clar. de don.q.5. in principio.
Quare fatendum eſt, alimentorum diſpoſitionem
27 factam in donatione † cauſa mortis,minus ſolem-
ni confirmari præſtatione triennali.

Tertiò declaratur, vt non procedat, quando ſo-
lutio non eſſet facta in ſingulos annos, ſed vnica
ſolutione præſtitiſſet quis alimenta pro tribus an-
nis,tunc etenim ea ſolutio non induceret obliga-
tionem pro futuro tempore. Pro qua limitatione
adducitur, quod voluit Cin. in l. 2. C. de dot. pro-
miſſ. vbi quod etſi ſolutio continua decem anno-
rum probet titulum, l. ſi certis annis, C. de pact. &
l.cum de in rem verſo,ff. de vſur. tamen non proce-
28 dit, quando vnica vice ſoluit quis † pro decem an-
nis,ſequitur ibi Bal.nu.1. vbi infert ad id quod vo-
luit glo.poſt tex.ibi in l.quicunque,C.de apoc. pu-
blic.lib.10.Bart. in l.eum qui, ff. de annu. lega. vbi
inquit,quod etſi debitum præſumatur ex annua ſo-
lutione,non tamen eſſet idem, ſi fieret vna ſolutio
pro decem annis. Et in ſpecie, quod præſtatio ali-
29 mentorum in vna vice † facta pro tribus annis nõ
obliget hæredem pro futuro tempore, ponit ex-
preſsè Ioan.Fab.in dicta l.1.in fine,C.de fideicom-
miſ. vbi ſubdit, hoc voluiſſe Iacob. de Aret. in di-
cta l.ſi certis annis,ſequitur Iaſ.in d.l.1. nu.4. verſ.
ſexto compereram, quia plures actus ſtrictius li-
gant,l.iubemus, C.ad Velleian. idem Iaſ. in dicta
l.ſi certis annis,nu.4.ver.quartò notabiliter, & ibi
Dec.nu.11.vbi tamen dicit, quod hæc non eſt con-
grua limitatio, quia tex.in l.1. loquitur de eo qui
triennio præſtat veſtiarum, ſed decipitur Dec.
quia dicitur triennio præſtitiſſe, qui pro tribus
annis ſemel ſoluit, quando non agitur de intereſ-
ſe creditoris, nec eo caſu creditor, cuius non in-
tereſt, poteſt recuſare ſolutionem repreſentatam,
vt notatur in l. qui Romæ, in principio, ff. de verb.
obligat. Bart.in l.eum qui, ff. de annu. lega. vbi in-
quit, quod debitor, qui vult ſoluere debitum cre-
30 ditori † cum omni illius intereſſe, poteſt id face-
re inuito creditore,& in dubio tempus cenſetur ap
poſitum fauore debitoris glo.magna,in fine,in d.l.
qui Romæ,in princ.& Iaſ.in duobus locis prædictis
ponit concordantes.

Limitatur quartò, vt nõ ſit neceſſaria trina præ-
ſtatio, quãdo approbaſſet expreſsè quis teſtamen-
31 tum: tunc † enim ſat eſt approbaſſe, etiam ſi nulla
ſequuta ſit præſtatio, vt text.in l.2. C. de dot. pro-
miſſ. vbi glo. dicit, quod vnica promiſſio operatur
idem, quod plures præſtationes. Allegat l.fin. C.ad
l.Falc.& Bar. ibi dicit eſſe ita notabile, & ſingula-
re dictum, quod alibi non inuenitur. Et Bal. ibi in-
quit, ꝙ pactum operetur in momento, id, quod in-
ducit conſummata præſcriptio. Et ſubdit, quod
hoc notabile non reperitur alibi, & Salic. in princ.
dicit eſſe notandum, & ſingulare dictum alibi non
inuentum. Et in terminis noſtris hoc modo decla-
rat Iaſ.in l.ſi certis annis,nu.6.verſ.8.& vlt. limita,
vbi addit eſſe notabile,& ſingulare,& in d.l.1.num.
5.verſ.octauo limita, vbi declarat, in quo conſiſtat
ſingularitas, dicens, notata in l.2. C.de fideic. & in
l.non dubium,in fine.C.de teſtam. procedere, quo
ad iam ſoluta, non autem ad inducendum obliga-
tionem pro futuro tempore. Hanc tñ limitationem
impugnat Iac.de Rau. in d.l.ſi certis annis, quia ſi
duæ præſtationes non ſufficiunt ad inducendum
obligationem, multò minus debet ſufficere vna
expreſſa ſtipulatio, quæ minus eſt potens. Et hoc
etiã impugnat Bal.Nouell.in tract. dot.par.6. pri-
uileg.78.col. penul. verſi. ſed quid plura, vbi dicit
plus operari plura facta de anno in annum, quam
vnicam promiſſionem, quia non minus eſt facto,
quàm verbis rem oſtendere. Et concludit in d. l. 2.
procedere deciſionem propter verba enunciatiua,
quæ ſpeciali fauore dotis probant, vt aliqui ibi
intelligunt, Salic. tamen declarat, reſpondeo ad
deciſionem Iacobi de Rau. quod in l.cum de in
rem verſo, diuturna præſtatio vſurarum facit præ-
ſumi ſtipulationem vſurarum, & ex ſtipulatione
præſumitur obligatio fortis, quod tamen non fa-
cit ad propoſitum, Dec. autem in d. l. ſi certis an-
nis,nu.12.diſtinguit, an promiſſio facta fuerit pro
vno anno, an verò in genere pro legato annuo, vt
primo caſu procedat dictum Bal. Nouel. ſecundo
verò non, ſed nec id ſatisfacit. Certum enim eſt,
quod expreſſa promiſſio magis operatur, quàm ta-
cita voluntas, quæ reſultat ex ſolutione; l. expreſ-
ſa nocent, ff. de reg. iur. l. nonnunquam, ff. de con-
dit.& demon.dixi in conſi.10. nu.24. & non placet
dictum Iac. de Ran.& Bald. Nouel. qui dicunt po-
tentiorem eſſe ſolutionem triennalem, quàm pro-
miſſionem, cum ſemper expreſſio magis afficiat,
quàm tacita, & ſubintellecta voluntas: ex alio ta-
men videtur mihi deciſionem l. 2. C. de dotis pro-
miſſ.non facere ad propoſitum, quia ibi agebatur
de ſolutione vſurarum, quæ cum ſint quid acceſſo-
rium,non poſſunt dari, niſi ſupponatur principale
aliquod debitum,c.acceſſorium, vbi glo. & Docto-
res,de reg.iur.in 6. l. cum principalis, vbi Doctor.
ff.eod.titu. Proinde qui promittit vſuras fateri vi-
detur, quod extet principale, vt videmus in fide-
32 iuſſione: qui enim promittit ſatiſdare † vr etiam
promittere, quod ſe obligabit, vti principalem. Et
ideo tenetur ſe obligare,l.tribus,ff.de vſufruct. ea-
rum rer.& ibi not.Bal.& idem vult Bald.in l.ſanci-
mus,nu.5. C.de verb. ſignific. Cin. poſt Iac.Butr.&
Iac.de Rau.in l.1.C.de ſatiſdan.Bar.ibi in fin.Bald.
nu.5.in fine, & Salic. nu.11. & dixi in conſi. 201. nu.
6.& ſequenti. At in ſolutione legati alimentorum
non cadit aliqua conſideratio principalis ad ac-
ceſſorium, ſed totum eſt principale, & nihil ac-
ceſſorium, & ideo, qui promittit alimenta, vide-
tur promittere principale,non autem acceſſorium.
Præterea ſi quis promittat ſoluere alimenta ali-
cui, iam obligabitur ex promiſſione, licet non ſit
obligatus ex confirmatione inutilis diſpoſitionis,
quia promiſſio rei inteſtamento relictæ nouat præ-
cedentem obligationem, & facit, vt illa incipiat
deberi ex noua cauſa. Qua ratione videmus, quod
33 hæres non vtitur beneficio inuentarij contra † cre-
ditorem,vel legatarium, cui promiſit ſoluere, An-
gelus in conſil.31.col. pen. Dec. latè in conſil.496.
nume.12.& in Authent. præterea, nume.12. C.vn-
de vir & vxor, Phanuc. in tract. de confect. inuen-
tar. par.6. numero 110. cum ſimilibus. Nihil er-
go erit ſingulare in alimentis, quia non confir-
mabitur diſpoſitio, quæ erat inutilis, ſed fiet ſo-
lutio vigore promiſſionis, nos autem quærimus,
an vigore diſpoſitionis non ſolemnis inducatur
obligatio accedente promiſſione. Rurſus non vi-
detur, quod illa l. ſecunda, poſſit ad hoc allegari,
quia ibi non conſtabat de titulo dotis, ſed age-
batur de illo præſumendo ex ſequenti vſurarum
promiſſione. Hic conſtat de titulo, ſed inutili, &
inualido. Ideo ſi confirmatur, promiſſione agen-
dum erit, non ex confirmato, ſed ex confirman-
34 te, quia dicitur nouus † contractus, l. adoptio,
ff.de

Digitized by Google

ff.de adoptio. l.legata inutiliter, ff. de alim. legat.
Bart.in l.more,nu.5.ff.de iuriſdict.omn.iud.Ange.
in d.l.adoptio,Iaſ.d.l.more,nu.30.Cur.iun.nu.44.
Crot.in l.omnes populi,nu.116.ff.de iuſt.& iu. Pa-
riſ.in conſ.3.nu.40.& ſeq.vol.4.Marſil.in ſing.196.
in princ. Et hoc modo ceſſat omnis ſpecialitas, &
difficile eſt reſpondere ad argumentum Bal. Nou.
loco prædicto, dum vtitur dilemate. Erit itaque
concluſio,quod ſola promiſſio aliméトorum produ-
cit quidem obligationem ſoluendi in futurum,ſed
non ea ratione,qua vtuntur Docto. prædicti, circa
quòd tamen inquirendum erit, an fiat promiſſio a
ſciente,vel ignorante.Plures alias limitationes po
nit Iaſ.in d.l.ſi certis annis,& in d.l.1.C.de fideicō.
quas non expedit proſequi,cum ſint claræ,& nō pa
25 tiantur difficultatem. Super intellectu † tamen d.
l.1. laborarunt multi, præcipuè Cato Saccus, Rol.
Curt.quos citat Curt. iun.in d.l.ſi certis annis,nu-
me.15.vbi Dec.in num.12.verſi.vlt.in dicta,inquit
non apparere, quod teſtamentum ſit nullum, ſed
quod legatum erat incertum.Addo,quod duæ limi
tationes relatæ a Iaſ.in locis prædictis,dum inquit,
non procedere in teſtamēto falſo,vel etiam imper-
fecto ratione voluntatis, non conueniunt illi text.
in l.1. quia loquitur, quando ſolutio fit ſecundum
voluntatem teſtantem. Declaratur item hoc pri-
uilegium pluribus alijs modis, vt per Menoch.vi-
ſum poſt hæc iam ſcripta,in tract.de præſumpt.lib.
3.præſump.131.num.8.& ſequen.

S V M M A R I V M.

1 *Cauſæ legati ceſſante,ceſſat legatum.*
2 *Onere ceſſante,ceſſat legatum factum intuitu oneris.*
3 *Conditionale legatum deficit detracta conditione.*
4 *Tutor,qui tutelam repudiat, non conſequitur legatum,*
vbi etiam ſi factum coniunctæ perſonæ, & idem in fi-
deicommiſſo.
5 *Legatarius alimentorum non conſequitur legatum, ſi re*
pudiat onus iniunctum.
6 *Onus in dubio videtur eſſe cauſa legati.*
7 *Legatum alimentorum non præſumitur factum in dubio*
contemplatione oneris.
8 *Onus præſumitur cauſa legati alimentorum, quando re-*
ſpicit fauorem filiorum.
9 *Onus habitandi cum filijs impoſitum nouercæ,non præſu*
mitur adiectum fauore filiorum.
10 *Onus iniunctum per viam conditionis, cenſetur in fauo-*
rem alterius,quàm legatarij appoſitum.

PRIVILEGIVM XXIII.

1 LEGATI cauſa † ceſſante, ceſſat lega
tum,l.cū pater, §.dulciſſimis, ff.de
leg.2.Bart.in l.demonſtratio falſa,
§.ſi.propè fin.ff.de cond.& demon.
Ideo cum legatu relinquitur pro-
2 pter aliqđ onus, ceſſat onere † ceſ-
ſante,l.alumnæ,§.Scia,ff.de adim.lega.vbi legatum
ademptum videtur,quando onus adimitur, quod
legato fuerat iniunctum,Barto.in l.ſi quis ſeruum,
ff.de condit.& demonſtr. vbi loquitur, quando o-
nus iniunctum eſt per vim modi. Et idem eſt quan
do iniungitur per vim fideicommiſſi,l.penul.§.pri-
mo,ff.de cond.& demonſtr.Barto.in d.l.ſi quis ſer-
uum,num.2.Secus tamen eſt,quando per viam con
ditionis onus eſt adiectum, quia tunc conditione
3 detracta, † ſubſiſtit legatum, l.3.§.conditio,in fin.
ff.de adimen.legat.Bart.d.l.ſi quis ſeruum,num.1.
Bar.Bal.Alex. Aret. Curt. Goz.& Alc.in l.1.C. de
pact.ponit Mantica de coniect.vlt. volunt. lib.12.
tit.2.nume.27. & ſequenti. Et quod ceſſante cauſa
legati ceſſet legatum, ponit Cæphal. in conſil. 81.
num.1.vbi num.8.limitat,quando cauſa non eſt fi-
nalis,ſed impulſiua. Hinc eſt,quod ſi quis in teſta-
mento deſignetur tutor, & ei propter tutelam fiat
4 legatum repudiata tutela, † is non habebit lega-
tum,l.qui tutelam,in princip.ff.de teſtam.tute.l.tu
tor petitus,§.1.ff.de excuſat.tuto.l.etiam ſi patris,
ff.de leg.1.l.poſt legatu,§.amittetur,ff.de his,quib.
vt indign.l.Neſennius,§.fi.ff.de excuſat.tuto.Et li-
cet alias hoc non procederet in legato facto coniū
ctæ perſonæ,vt notatur in l.tutor,§.primo,ff.de ex-
cuſ.tutor.tamen hodie etiam coniunctus excludi-
tur a legato,quando onus tutelæ repudiat,vt decla
rat Iac.Beluiſ.in §.in omnibus, in Auth. de hæred.
& Falci.Barto.& Bald.in l.legatarius, C. de lega.
Rom.in conſil.207.num.3.vbi idem dicit in fidei-
commiſſis,ex quo hodie ſunt exæquata legatis. I-
dem dicit Roman.in conſil.235.nu.1.in fin.verſ.eſt
igitur videndum,vt inquit eſſe communem opinio
nem,vbi tamen in principio,declarat hoc non pro
cedere in aliquibus caſibus,vt per eum ibi.Et ꝙ le-
gatum perdatur ob repudiatam tutelam voluit e-
tiam Pract.Pap.in for.libel.quo agitur ad redden.
ration.tute.in verſicu.eidem Ioanni, in fin. Dec.in
conſi.178.num.2.& in conſi.192.nu.4.Rui.in conſi.
38.num.2.& 3.volum.2.in conſil.49.num.1.eod.vo
lum.Bertran in conſil.375.nu.3.volum.4. vbi dicit
idem eſſe, quando cœpiſſet adminiſtrare, & fuiſſet
remotus ſui culpa tanquam ſuſpectus, de quo per
Roman.d.conſil.235. Tiraq. in tracta. ceſſan. cau.
par.1.num.121.Caualcan.de tuto.nu.190.Suarez.
in ſuo theſau.in verſ.tutor,num.123. Et idem eſt in
onere iniuncto, & cui relicta ſunt alimenta, quia
ſi ad hunc finem relicta ſunt, & is recuſet onus,
5 † amittet legatum alimentorum, eſt text. in l.illis
libertis,in fin.ff.de conditio.& demonſtratio.vbi ſi
legatarius alimentorum non moratur cum filijs,
quorum gratia relictum eſt,ceſſat legatum. Ad idē
eſt text.in l.Seio,in principio,ff.de annu.lega. An-
chara.in conſilio 237.col.1.verſic.ſi verò defendat,
vbi dicit glo.& Doct.communiter ita tenere,Dec.
in conſil.485.num.5.num.10.verſic.ſecundo reſpō
detur,& nu.12.verſic.ſecundo reſpondetur.Dubiū
autem eſt, quando onus videatur cauſa legati, &
6 quando non, & in dubio onus † ſemper videtur
cauſa legati,l.Neſennius,cum l.ſequenti, ff.de ex-
cuſat.tutor.l.illis libertis, in fin. ff. de conditio. &
demonſtr. ponunt Doctores in l.prima, C. de leg.
Dec.in conſil.485.Cæphal.in conſil.429.nume.13.
Speciali tamen fauore alimentorum inductum eſt,
quod onus in dubio non præſumatur cauſa legati,
7 nec deficiat † legatum onere deficiente, eſt text.in
l.prima, C.de legat. vbi neceſſitas morandi in
domo cum filijs, non deſtruit legatum etiam fi-
lijs mortuis, & illum text. ita intelligit gloſ. in l.
prima, C.de inſtitut.& ſubſtitutio. quam ſequitur
Bar.in l.teſtamento, la ſeconda, poſt princip.ff.de
cond. & demonſtr. dicens eſſe ſpeciale fauore ali-
mentorum. Hoc idem inquit Bart.in d.l.illis liber
tis. Conſeruatur enim indiſtinctè legatum ali-
mentorum,non obſtante, quod moriatur is, cum
quo legatarius debet morari, l. Caio,§.Imperat ff.
de alim.& ciba.leg.d.l.1.C.de lega.l.illis libertis,
ff.de cond.& demonſt.Hoc enim voluit gloſ.in d.l.

Digitized by Google

prima, dum inquit, quod alimenta, in dubio videntur perpetuò relinqui per d. l. Caio, & tamen non cenſerentur perpetuò relinqui ſi finirentur eo mortuo, cum quo legararius deber morari. Sequitur Bart. & alij oēs ibi, hoc ēt probar Bartol. in d.l. Caio, §. Imperator, in principio, & in prima oppoſ. Dec. in conſi.485.num. 10. verſ. ſolùm ſupereſt reſpondere, vbi ait eſſe ſpeciale in legato alimentorum, quòd legatum non extinguitur morte eius, cnm quo debet quis morari, idem dicit nume. 12. verſ. vltimo non obſtat, Ruin. in conſil. 38. nume. 4. volum. 2. vbi quod fauore alimentorum præſumendum eſt in dubio, quod onus impoſitum non ſit cauſa legati, ſed quod imo teſtator fuiſſet omnino relicturus, etiam ſi non fuiſſet legatario onus prædictum iniunctum, idem Ruin. couſi. 42. nu. 20. eod. volum. Cæphal. in conſil. 429. nn. 109. Vaſqu. Illuſtr. quæſtio. cap. 93. nu. 27. Simon de Pretis, libr. 4. dubit. 8. nu. 62. & ſeq. Cordub. in d.l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 170. in fi. ff. de liber. agnoſc. Eſt ergo concluſio, quod alimentorum legatum in dubio cenſetur factum fauore legatarij, non autem propter onus, vel morandi cum filijs, vel aliud quid faciendi, quod fuerit adiectum. Et adhuc dicam latius, dum tractabo de conditione mixta, quæ per caſum deficit, an faciat deficere legatum alimentorum: eſt enim quæſtio parum abſimilis, ex hoc autem priuilegio, quod onus non prę ſumatur cauſa legati inferri poreſt in practica ad multa, quæ ſciens omitto.

Id tamen non eſt perpetuum, ſed reſtringitur, vt non procedar, quando onns reſpiceret commodum filiorum exiſtentium in ætare pupillari, vt puta ſi eſſent relicta alimenta vxori, cum onere ha-
8 bitandi cum filijs impuberibus, † quia tunc onus præſumitur cauſa legari, & legatum factum videtur fauore filiarum, vt marer eas educat, vel enutriat, argumento l. ſed ſi hoc, §. fin. cum ibi notatis per. gloſ. ff. de cond. & demon. & ita expreſsè tenet Imo. in l. ſi ita relictum, §. Pegaſus, ff. de lega. 2. vbi fundat ſuam deciſionem ſuper ætare filiarum. Et hoc etiam voluit Rainer. in d. addit. ad l. primam, vbi eum ſequitur Alex. num. 4. C. de leg. dicens, ꝙ ſi quis inſtitutis filiabus impuberibus relinquat vxori alimenta, donec filiæ morabuntur cum ea, ſi contingat vnam ex filiabus nubere, & aliam mori, extinguetur legatum tanquam factum in fauorem filiarú, licet magni Doctores conſuluerint contrarium, Ruin. in conſi. 38. nume. 6. volum. 2. vbi dicit, aliud eſſe, ſi filij eſſent puberes, & pro parte puberes, & pro parte impuberes, quia non eſt inconueniens, quod legataria agnoſcat onus quo ad aliquos, & non quo ad alios, in quo addo ſatis eſſe, quod agnoſcatur onus eo modo, quo poteſt impleri. Subdit etiam, quod dicens filios eſſe impuberes tenetur probare, ſecundum regulam, quod fundans ſe in tempore, debet tempus probare, glo. in l. cum actum, vbi Bart. ff. de neg. geſt. & qui allegat ætatem deber probare, ſi minorem, vbi Doctores, C. de reſtit. in integr. l. cum teſtamento, de probatio. idem voluit Ruin. conſi. 42. nu. 21. eo. vol. Simon de Pretis, lib. 4. dubit. 8. nu. 59.

Hæc tamen præſumptio benè procedit in matre, quia veriſimile eſt, quod pater intellexerir de educatione filiarum apud eam, ſed in nouerca ceſſat præſumptio, cnm de ea lex ſuſpicetur in filiorum perniciem, l. non eſt, ff. de inoffic. teſtamen. ideo, quando legatum eſt factum nouercæ, non eſt
9 præſumendnm, quod factum fuerit fauore † filiarum, ira Ruin. in d. conſil. 38. nume. 6. vol. 2. Cęphal. in d. conſ. 429. num. 106. ſed in matre filijs exiſtentibus impuberibns res videtur clara, vt per Signor. in conſil. 179. num. 6. vbi conſidetat, quod filij erāt infantes, Dec. in conſil. 485. nnme. 7. & 9. vbi idem dicir, quādo filius erat debilis, & malè complexionatus. Allegat Ang. ſubdens, quod ex qualitate perſonæ cognoſcitur legatum eſſe factum fauore filiorum. Allegat etiam Ancharan. qui arguir ex qualitate matris, quæ erat ſenex, infirma, & debilis, Ruin. d. conſil. 42. nume. 22. in fin. præſumendum eſt enim teſtatorem cognita neceſſitate voluiſſe in ea parte conſulere, vbi vidit neceſſitatem vrgere.

Hoc idem priuilegium non habet locum, quan-
10 do onus iniungitnr per viam conditionis, † quia tunc ſemper eſt implendum, & cenſetur in fauorē alrerius, quàm legatarij, & cenſetur canſa legati, vt declarar Cæph. in conſ. 429. num. 101. Vide tamen quid dicam in ſequenti priuilegio.

S V M M A R I V M.

1 *Conditio mixta deficiens caſu, vel per mortem, extinguit legatum.*

2 *Conditio mixta deficiens per mortem, vel caſum, non extinguit legatum alimentorum, vbi latè.*

3 *Conditio mixta deficiens per caſum, habetur pro impleta, & non extinguit legatum libertatis.*

4 *Conditio mixta deficieus per caſum, habetur pro impleta, & non extinguit legatum ad piam cauſam.*

5 *Conditio mixta deficiens per caſum extinguit legatum, quando eſt appoſita in fauorem eorum, cum quibus erat morandum.*

6 *Conditione mixta deficiente per caſum, deficit legatum, ſi aliàs non erat relicturus.*

7 *Onus iniunctum legato, ſi non æquiualet legato, non cenſetur eſſe cauſa legati.*

8 *Onus iniunctum ſub conditione, præſumitur cauſa legati.*

9 *Modus mixtus deficiens per caſum, non extinguit legatum.*

PRIVILEGIVM XXIIII.

CONDITIO mixta dependēs a facto implere debentis, vel alterius,
1 vel etiam a caſu, † ſi deficiat ꝑ mortē, extinguitur legatū, l. in teſtamēto, vbi gl. magna, & Bar. col. 2. verſ. alio modo, & Soc. nu. 6. verſ. ſecnnda difficultas, ff. de cond. & demon. Bart. in l. 1. ante numerum primum, verſ. in conditione verò mixta, C. de inſtit. & ſubſtit. vbi Bald. num. 10. & Caſt. nu. 6. Caſtren. in conſil. 31. circa primum, col. 2. verſic. item facit ratio, volumine ſecundo, Dec. in conſilio 485. nume. 4. & in conſil. 526. nume. 3. Iaſ. d. l. 1. numero 9. verſic. aliquando & tertio, Ruinns in conſilio 42. num. 2. volumine ſecundo, Socinns iunior in conſil. 46. conſil. 74. num. 4. volum. 4. Vaſq. Illuſt. quæſtio. cap. 93. num. 9. vbi num. 10. dicit, idem eſſe in quacunque conditione etiam caſuali, vel poteſtatiua, quia ſi deficiat per caſum contiogentem in perſona eius, qui deber implere, facit extingui legatum, attamen legatum alimenrorum non deficit conditione deficiente, ſed ſortitur
2 effectum, & conditio habetur pro † impleta, text.

eſt

eſt in l.illis libertis, ſecondum Bar.lecturam, ff.de
cond.& demonſt.in l.1.C.de legat.in l.ſi peculium,
§.cui ſeruus,ff.de ſtatu.lib.in l.cum ita datur, ff.de
cond.& demõſt.ita voluit glo.in l.1.in 2.ſolu. C.de
lega.vbi Barto.nu.1.verſ.quidquid dicat Caſtr.nu.
1.col.2.verſic.& hoc ẽt Barto.in l.illis libertis,ff.de
cond.& demon. Caſt.in d.conſi.31.col.2.verſ.itẽ fa
cit ratio, Are.in conſi.94.conſideratis maturè, nu.
3.in fin. vbi dicit ſpeciale eſſe in legato alimento-
rum,Soc.in d.l.in teſtamento,nu.6.verſic.primo e-
nim fallit.Et Docto.ponunt exemplum,quãdo ali-
menta relinquuntur ſub conditione habitãdi cum
aliquo,quia ſi ille moriatur,nihilominus legatum
debetur,nec conditio hr pro defecta,ſed pro imple
ta.Ponunt Docto.latè,in d.l.1.C.de legat.Socin.in
conſi.68.nom.3.volum.1.verſic.tertio arguitur,vbi
inquit,eſſe apud omnes expeditum, & loquitur e-
tiam in legato vſusfructus, quod ſtantibus filijs re
ſtringitur ad alimenta ex conſuetudine Bulgari.,
qua ſecundum eum poſt mortem filiorum ſuſtine-
tur legatum tanquam ſi conditio foret impleta,
Dec.in conſ.485.num.2.verſico.vnde de tali,& nu.
10.verſic.ſolum ſupereſt,vbi poſt Bart. inquit, eſſe
ſpeciale alimentorum fauore.Ex quo præſumitur,
quod teſtator relicturus omnino erat etiam ſine cõ
ditione, & loquitur in legato vſusfructus reſtricti
ad alimenta,Dec.d.l.1.nu.11.ver.in ea glo.ibi,fauo
re,C.de inſtitu.& ſubſtitu.vbi dicit,quod ſolutio il
lius gloſ.communiter approbatur a Doctoribus,
Euerard.loco 24.colum.4.verſic. ſeptimo iſtud fa-
cit,Rui.pulchrè in conſil.42.nume.2.& 4.colum.2.
vbi poſt Abb.in conſilio 78.colum.2 verſi.ad ſecun
dum dubium,volum.2.dicit procedere etiam in le
gato vſusfructus,quod per conſuetudinem Bulga-
ri reſtringitur ad alimenta,nam etſi filij decedant,
& ea ratione mater non poſſit cum illis habitare,
durabit legatum alimentorum tanquam conditio
habeatur pro impleta:benè verum eſt ſecundũ eũ,
quod non incipiet legatum vſusfructus, & loqui-
tur Abbas, quando onus habitandi eſt poſitum in
conditione,& Ruin.loco prædicto, nome.5. & ſeq.
poſt Caſtr.& Alexand. dicit in alimentis idem eſ-
ſe, quando legatum eſt relictum donec, vel vſque-
quo, licet alijs annuis legatis aliud ſit, Corne. in
conſil.323.colum.2.in fin.verſic.& prout eſt ſpecia
le,volum.2.vbi dicit eſſe ſpeciale fauore libertatis,
& alimentorum,Grat.in conſil.69.num.2. volum.
1.Vaſq.Illuſtr.controuerſ.ca.93. num.27.vbi dicit
idem in libertate,& alijs fauorabilibus cauſis per
eum relatis, Mantic.in tract.de coniect. vlt.volun.
lib.11.tit.16.nume.18. Cordub. in l.ſi quis a libe-
ris,§.ſi quis ex his,num.200.Tiraquel. de priuileg.
piæ cauſæ,priuileg.57.in fi.qui plures text.allegat.
Et quod dicitur de alimentis, idem obtinet in le-
gato ad piam cauſam, arguendo ab alimentis ad
piam cauſam, vel etiam a libertate ad piam cau-
ſam: nam diximus in fauorem quoque libertatis
3 † conditionem mixtam deficientem per caſum ha
beri pro impleta,l.libertate, iuncta gloſ. ff. de ma-
num.teſtam.l.2.C.de cond.inſert.l. cum ita datur,
4 ff.de cond. & demon. Et de pia † cauſa quod eiuſ-
modi gaudeat fauore, tenuit expreſsè Roman.in
ſing.284.Euera.d.loco 24.verſic.ſeptimo iſtud,vbi
dicit ſingulare,& notatu dignum,ac quotidianum
Roma.in authen.ſimiliter, nu. 198. C.ad leg. Falc.
Socin.in d.l.in teſtamento,la 2.nu.7.ff.de condi.&
demonſt.Igne.in authen.ex cauſa, nume 50. C. de
lib.præter.Tiraquel.d.priuileg.57.vbi addit Caſt.
& Aret.in locis ſupra adductis,Neuiz. in conſi.31.
num.11. vbi idem dicit, quando agitur de commo
do filiorum,quia ſecundum eum cauſa filiorum eſt
fauorabilior pia cauſa,Vaſq.d.cap.93.num.28.vbi
procedendo per argumẽta neminem citat ex præ-
dictis, quia eos non vidit Mantica,d.tit.16.nume.
18.verſic.tertio ſimiliter limitatur. Et in locis præ
dictis illi Doctores extendunt ad alios caſus, imo
Mantica ibi loquitur etiam, quando conditio mix
ta deficit facto eius,qui debet implere, quia nihil-
ominus alimentorum fauore habetur pro imple-
ta, & in legato vſusfructus conuerſo ad alimenta,
quod non deficiat mortuis filijs, cum quibus ma-
ter iuſſa erat habitare,ponit Simon de Pretis, de
interpret.vltim.volun.lib.4.dubit.8.in princip.nu
me.58.& ſeq.vbi omnino videndum eſt pro decla-
ratione materiæ. Et prædicti priuilegij ratio eſt,
quia ea conditio appoſita videtur fauore legata-
rij, non autem hæredis, vel alterius tertij, ſupra
proxime demonſtrauimus fauore alimentorum
inductum,quod onus non præſumatur cauſa lega-
ti, ſed teſtator præſumatur etiam ſine illo onere
relicturus.

Qua ratione limitatur,vt non procedat hoc pri
uilegium, quando non conſtaret expreſsè, vel ex
5 coniecturis, quod conditio † ceſſet appoſita fauo-
re, & ad commodum eorum, cum quibus debeat
morari,quia tunc ſi illi moriantur deficit legatum,
& conditio habetur pro impleta,l.Seia, in princip.
vbi gloſ.ff.de annu.leg. dixi in præcedenti priuile-
gio, Vaſq.d.quæſtio.93.num.27.vbi dicit commu-
nem eſſe opinionem. Et diximus præſumi tunc
factum fauore eorum,qui ſunt ſenes,debiles,pupil
li,vel aliter egent ope legatarij, & tales ſunt qui-
bus veriſimile eſt, quod teſtator voluit prouidere,
vide apud Simon.de Pretis,d.dubit.8. nume.56.&
ſeq.vbi multa conſiderat,glo.in l.1.in fin.vbi Bart.
in fin. C.de lega. vbi expreſsè loquuntur in condi-
tione mixta,ne quis exiſtimet repeti hic,quæ ſupra
ſunt dicta,Salic.in l.1.nu.8.C.de inſtitu. & ſubſtit.
vbi Dec.num. 11.verſic. in ea glo.ibi,fauore alimen
torum,& in conſil.485.num.10.verſic. ſecundo re-
ſpondetur,Ruin.d.conſil.42.num.21.& 22.& con-
ſil.46.nu.3.volum.2.

Declarã ẽt non procedere, qñ conſtat, q̃ teſtõr
6 ceſſante illa conditione non erat relicturus: † tunc
enim deficiente conditione deficit legatum, text.
eſt qui loquitur in libertate,in l.fin. in fi. iuncta gl.
vlt.in fi.ff. de manum. teſtament. vbi conditio non
habetur pro impleta, quando dicit teſtator, volo
eum conſequi libertatem, ſi conditio verè non im-
pleatur,Rom.in d.ſing.284. vbi extendit etiam ad
piam cauſam, & dicit notandum. Allegat hoc vo-
luiſſe Ang.in quadam diſputatione, & Rom.ſequi-
tur,licet non ad hunc finem Tiraq. d. priuileg. 57.
Et ratio eſt,quia tunc expreſſa voluntas teſtatoris,
ſilere facit coniecturam, quæ in dubio præſumitur
ad fauorem alimentorum.

7 Tertio intellige, quando onus † importatum
per conditionem non æquiualebat legato, quia
tunc legatum non cenſetur factum intuitu one-
ris, at ſecus eſt,quando æquiualet; tunc enim vi-
detur teſtator legatum reliquiſſe in fauore eius,
cui onus eſt implendum. Ideo illo moriente, ita vt
impleri non poſſit legatum,deficiat, per ea,quæ po
nit Bar.in l.Pamphilo,§.duos,ff.de leg.3. Id quod
confirmat Benint.deciſ.Bonon.vlt.nu.7.& ſequen.
Cæphal.in conſ.429.nume.95.Simon de Pretis,d.

Digitized by Google

dubit.8.nu.61. Sed hæc coniectura ſumi quidẽ po-
teſt ad fauorẽ legatarij, vt ſcilicet onus non æqui-
ualens emolumento nõ cenſeatur cauſa legati, ſed
non poteſt deſumi in odium legatarij, quãdo onus
correſpondet legato, quia non conuertitur.

Declarat quarto Cæph. in conſ.429.nu.101. non
procedere priuilegium, quando onus eſt iniunctũ
8 ſub conditione, † quia conditio dẽt impleti, ſed ex
his, quæ dixi in principio, conſtat, loquendo de ali-
mentis, dictum eius eſſe falſum, quia fauore alimẽ
torum conditio deficiens facto tertij, hr̃ pro imple
ta. Et retuli Abb. in conſ.78. & Ruin. in conſ.42. qui
loquuntur in legato conditionali.

Quando autem relictum eſt ſub modo, tunc non
9 eſt opus diſputatione, quia modus mixtus † defi-
ciens per caſum non vitiat legatum etiam ſi nõ ſit
alimentorum, nec alioquin fauorabile, l. ſi fundum
per fideicommiſſum, §. Iulian. ff. de leg. 1. l. ſi quis Ti
tio, ff. de leg. 2. l. Lucius, §. quiſquis, il 1. ff. eo. l. pater
filium, §. Tuſculanus, ff. de leg. 3. vbi gl. idem voluit
gl. in l. turpia, §. pen. ff. de leg. 1. l. ſi quis Titio centũ,
§. Titio genero, col. 1. ff. de cond. & demon. Doct. in
l. 1. vbi præcipuè Alexand. C. de inſtitu. & ſubſtitu.
modus enim participat de diſpoſitione ſecundum
Ruin. conſi.20. num.3. vol.2. Et hanc concluſionem
ponit Vaſq. d. q.93. num.23. vbi inquit eſſe commu
nem ſententiam, & ampliat procedere etiam ſi mo
dus mixtus ſit appoſitus in contractu, vel alio actu
inter viuos, quia nihilominus ſi deficiat per caſũ,
non vitiat actum, allegat text. in l. pen. C. de cond.
ob cau. Et ſubdit hoc eſſe notandum, quia fauora-
bilior interpreratio aliàs fit in vltimis voluntati-
bus, quàm in contractibus, l. in teſtamentis, ff. de re
gu. iur. & quoad vltimas volũtates, id quod de mo-
do dictum eſt, ponit Cæpbal. d. conſil.429. nume.
104. dicens, quod defectus modi non inducit amiſ
ſionem legati.

S V M M A R I V M.

1 *Legatum in dubio videtur, quod minimum eſt.*
2 *Minimum ſemper debetur in contractibus.*
3 *Legatum ſemel tantum eſt præſtandum, non pluries, & præſumitur vnicum, non annuum.*
4 *Tempus cenſetur appoſitum cauſa differendi ſolutionẽ.*
5 *Legatum alimentorum præſumitur annuum.*
6 *Legatum videtur quod maximum eſt fauore piæ cauſæ, vbi ampliatur.*
7 *Legati annui petitio conceditur pro futuro tempore, vbi idem in debito annuo ex contractu.*
8 *Legatum collatum in tempus reiterabile, præſumitur annuum.*
9 *Legatum rei modicæ factum perſonæ multum dilectæ, præſumitur annuum, non vnicum.*
10 *Legatum obſcurum declaratur ex affectione teſtatoris.*
11 *Legatum videtur quod maximum eſt, vbi qualitas legatarij ſuadet.*
12 *Legatum ex perſona legatarij præſumitur annuum.*

PRIVILEGIVM XXV.

1 IN dubio videtur legatũ quod † mi
nimum eſt, l. apud Iulian. §. Seio, l. ſi
ita, ff. de lega. 1. l. qui concubinam,
§. cũ ita, & l. vnius, ff. de leg. 3. Din.
in reg. in obſcuris, de reg. iur. in 6.
Doc. in l. ſemper in obſcuris, ff. eo.
2 ti. Et procedit etiã in contractibus, † l. inter ſtipu-
lantem, l. ſi ſtipulatus fuero decem, ff. de verbor.
oblig. l. ſi fideiuſſor, la 2. ff. manda. l. ſi quid vendi-
tor, in fi. ff. de ædil. ædi. & in vltimis voluntatibus.
Rõ eſt, q̃a teſtor cenſetur ſemper minus grauare he
redem, l. vnum ex familia, §. ſi rem, ff. de leg. 2. & q̃n
aliquid relinquitur, cenſetur ea mente relictum,
3 vt præſtetur ſemel tantum, non † aũt pluries, l. cum
qui calendis, ff. de verb. oblig. l. boues, §. hoc ſermo-
ne, ff. de verb. ſign. Et ideo contra Guid. de Suaar. in
quit Bart. in l. cum quidam, num.3. ff. de anno. leg.
quod ſi teſtator reliquit Fratribus vnam pitantiã
in die Sancti Franciſci, hæres liberabitur præſtan-
do ſemel, ſequitur Alex. in conſ.16. nu.7. vol.4. Iaſ.
in l. in duob. §. ſi ei, qui, col.2. verſic.5. facit, ff. de iu-
reiur. in conſi.36. in fin. vol.3. Fel. in c.2. de treug. &
pace. & hanc deciſionem tenuerunt Soc. iun. & Io.
Lup. quos citat & ſequitur Tiraq. d. §. hoc ſermo-
ne, in princ. nu.88. Et dicimus etiam, quòd tempus
4 † cenſetur appoſitum ad differendum ſolutionẽ, l.
qui boc anno, l. qui ante calendas, & l. eum qui ca-
lendis, in fi. ff. de verb. oblig. Barto. & alij, in l. eum,
qui ita ſtipulatur, præcipuè Caſtr. & Alc. ff. de ver-
bor. oblig. Inductum tamen fuit ſpeciali fauore ali
mentorum, vt legatum alimentorum cenſeatur nõ
5 vnicum, ſed † annuum, l. legatum, l. annua, §. Titia,
ff. de annuo. lega. d. l. eum qui ita ſtipolatus, ff. de
verb. oblig. Et ita notat Bart. in omnibus locis præ
dictis, inquiens eſſe ſpeciale fauore alimentorum.
Hoc etiam voluit Bald. in l. cum hi, in verſ. planè, co
lum.1. ff. de tranſ. Mouetur ex l. qui concubinam, §.
vxori, ff. de lega. 3. dicens, quod in dubio relictum
alimentorum præſumitur annuum, Soc. in conſ.48.
in fi. vol.3. Tiraq. in d. §. boc ſermone, limit.3. nu.6.
in fi. Natta in conſ.379. n.2. Simon de Pret. in tract.
de interpret. vlt. vol. dubit.11. nu.95. fol. mihi 431.
6 Facit quia videmus, quod in legato † ad pias cau-
ſas venit quod maximum, non quod minimũ eſt, l.
Titia, §. Seia, ff. de aur. & arg. leg. & ibi Bar. vbi limi
tat regulam, l. in obſcuris, & Rom. in ſing.521. dicit
illum tex. ad hoc ſingularem, vbi Apoſt. addũt Bal.
Abb. Barbat. Soc. Iaſ. Dec. Goz ad. Cagn. & Gomeſ.
qui hanc deciſionem ſequuntur, quamuis Imo. &
Iaſ. in l. ſi ita ſit aſcriptum, ff. de leg. 1. tenuerunt ni-
hil eſſe ſpecialitatis in pia cauſa, & tex. in d. §. Seia,
aliter eſſe intelligendum. Id quòd tenuerũt Barb.
Capra, Bal. Non. & Dec. quos citat & ſeqtur Tiraq.
de priuil. piæ cau. priuil.25. Moder. Gal. in tract. de
vſur. nu.746. vbi tamen pro contraria parte refert
Corn. facit l. cũ erat, ff. de annu. leg. Rom. ſing.297.
Valet autem argumentum de pia cauſa ad alimen
ta, Imo. Bar. in d. l. legatum, ff. de annu. leg. dicit idẽ
eſſe in dote, & alijs cauſis ſimilibus, quia in eis quo
que legatum præſumitur annuum.

Non omitto tñ, q̃ Natt. in d. conſil.379. nu.2. di-
cit, opinionẽ Bart. nõ probari in locis per eum alle
gatis, q̃a text. in l. legatũ, procedit pp̃ dictiones re-
petitiuas, donec, vel quouſque, vt declarat idẽ Bar.
in d. l. qui concubinam, §. vxori, & Imo. in d. §. q ita
ſtipulatus. Et q̃n extant dictiones repetitiuæ, lega-
tũ non reſtringitur ad vnicam præſtationẽ, étſi non
ſit relictũ in cauſam alimentorũ. Sed reſpondetur
q̃ ſi hoc ferret vis dictionis repetitiuæ, idẽ eſſet in
cõtractibus, ſed hoc eſſet falſum, vt per Bald. Ang.
Caſtr. & Alex. in l. eũ qui ita, §. qui ita ſtipulatus, ff.
de verb. oblig. Et vtilitas, q̃ ſit annuum, non modo
circa ſubſtantiam legati verſatur, ſed etiam circa
7 qualitatem, quia † datur actio pro futuro tempore
durante legato, ne cogatur actor ſingulo anno de

iure

Digitized by Google

iure ſuo experiri, l. malè agitur, C. de præſcript. tri-
ginta annor. §. 1. vbi gl. & Doct. C. de fideicom. &
Iaſ. ibi in fi. atteſtatur hanc eſſe cōem opinionem,
Bart. & alij in l. de pupillo, §. ſi in plurib. ff. de ope.
no. nunc. Alex. in conſ. 95. col. 2. verſ. ſed reſpondeo
& dico, vol. 1. Simon de Pret. de interpret. vlt. vol.
lib. 5. dubit. 3. num. 95. vbi dicit, procedere, etiamſi
ex contractu cauſatum ſit annuum debitum.

Aduertendum tamen, quod, etſi regulariter le-
gatum non præſumatur eſſe annuum, vt dixi, tamē
fallit, quando collatum eſt in tempus reiterabile,
8 † vt docet Barto. in l. cum quidam, ff. de annu. lega.
Guid. Suzar. Cum. & Alex. in l. eum qui alendis, in
princ. ff. de verb. obliga. Gofred. & Alber. in d. l. cū
quidam, Tiraquel. d. §. hoc ſermone, in limit. 20. nu
me. 2. Natta d. conſ. 379. nu. 4.

Idem eſt, quando relictum eſt modicum, & ſit
9 perſonæ multum dilectæ, quia tunc † præſumitur
annuum, ſecundum Bart. in d. l. cum quidam, Caſt.
& Aret. in l. apud Iulianū, §. ſi quid alicui, ff. de leg.
1. Bald. in l. 1. C. de fideicom. vbi infert, quod lega-
tum veſtiarij factum vxori viduæ, eſt annuum pro-
pter qualitatem perſonæ, ſequitur Rom. qui dicit
notandum ſing. 291. Alex. in l. diuortio, §. ob dona
tiones, col. pen. ver. 2. limita, ff. ſolu. matr. vbi Iaſ co
lum. pen. ver. 11. facit illud, Cotta in memor. incip.
legatum, quod vxor, Alcia. d. §. hoc ſermone, vbi Ti
raquel. lim. 2. vbi citat etiam Felin. & declarat, qua
re ea deciſio procedat, idem Tiraquel. limit. 12. nu.
4. Natt. in d. conſ. 379. Et pro hac limitatione facit,
10 quia legatum obſcurum capit declarationem † ex
affectione teſtatoris erga legatarium, l. Aurelius, §.
Titius teſtamento, vbi Barto. ff. de liber. lega. & vbi
aliud ſuadet qualitas legatarij recedimus a regu-
11 la, † quod minimum videtur relictum, & interpre
tamur, vt videatur relictū, quod maius eſt, l. ſi cui,
ff. de alimen. & cibar. legat. l. Stichus, ff. de lega. 3.
Dec. d. l. ſemper in obſcuris, num. 3. verſ. 5. fallit. Et
12 quod legatum præſumatur annuum ex † perſona
legatarij, ponit Mantic. de coniectur. vltim. volun.
lib. 6. tit. 11. nume. 19. vbi nu. 12. & ſeq. ponit, quod
præſumptio capitur ex affectione perſonarum. Et
Cagnol. in d. l. ſemper in obſcuris, nu. 9. dicit, quod
illa lex non procedit in legato alimentorum, alle-
gat Barto. qui tamen non dicit hoc, ſed aliud di-
uerſum.

SVMMARIVM.

1 *Legitima non debetur filio viuente patre.*
2 *Pater poteſt aſsignationem bonorum reuocare, quam fe-
cerat pro legitima filij.*
3 *Legitima filij non venit in confiſcatione bonorum filij,
quando pater viuit.*
4 *Legitima, vt filio debeatur, requiritur patris mors natu-
ralis, & non ſufficit ciuilis.*
5 *Pater qui dilapidat bona ſua, cogitur aſsignare filio legi
timam dum viuit, vbi ampliat.*
6 *Filius reuocat confeſsionem, quam pater faciat, vt eum
fraudet ſua legitima.*
7 *Pater donando nepotibus, non præiudicat filio in legiti-
ma.*
8 *Donatio inofficioſa reuocatur a filio.*
9 *Debitor in diem ſi efficitur ex noua cauſa ſuſpectus, car-
ceratur, vt fideiubeat.*
10 *Fideiubere non cogitur debitor, niſi iuſta cauſa
ſubſit.*

PRIVILEGIVM XXVI.

PATER dum viuit non tenetur filio
1 aſsignare legitimā portionē, † nec
ad id cogi pōt, quia debetur ſolum
poſt mortem, l. 1. §. ſi impuberi, ff. de
collat. bono. Barto. in l. fin. ff. de lib.
agnoſ. in l. poſt emancipationē, §. il
lud, ff. de liber. lega. Bald. in l. ſi quando, §. illud, ff.
eod. titu. Alex. in l. cum dotem, nu. 13. ff. ſol. matr. in
conſ. 14. col. fi. verſ. ſed dato, vol. 1. vbi quod deſcen
dentes nullum ius habent in bonis aſcendentium
ante illorum mortē, Guid. Pap. in deciſ. 486. Are. in
§. item ſi quis in fraudem, col. vlt. verſi. tu autem re
ctius dicas, Inſtit. de actio. vbi quod mortuo patre
legitima dr̄ quaſi debita, Iaſ. in l. 3. num. 4. C. de iu.
& fac. ignor. & in conſ. 181. col. pen. ver. 3. moueor,
vol. 2. & ante illos idem voluit Alb. in auth. nouiſ-
ſima, col. fi. nu. 9. C. de inoffi. teſtam. vbi quod filius
nullum ius habet in bonis patris viuentis, & ibi ſe
quitur Bald. nu. 1. Ang. in verſ. idem quod viuente,
Imo. in 3. notab. Aret. nu. 4. Alex. in 3. notab. Fulg.
nu. 9. Iaſ. nu. 5. Poteſt enim pater viuens pretiū bo-
norum ſuorum proijcere in mare, ſecundum glo. &
Docto. in l. 1. C. de inoffic. donat. Aret. in d. §. item
ſi quis in fraudem, nu. 24. Dec. in conſi. 557. num. 7.
Crau. in conſ. 241. nu. 1. Rol. conſ. 62. num. 25. vol. 1.
Vaſq. Illuſtr. quæſt. 37. nu. 2. vbi cōmunem ait, Cor-
dub. l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, nu. 16. ff.
de lib. agnoſc. Et quod filio legitima non debeatur
a patre viuente, voluit Corſet. in verſicu. legitima,
num. 2. Socin. in tract. Fallen. reg. 288. Dec. in conſ.
438. nu. 13. Iaſ. in l. is poteſt, num. 14. ff. de acq. hæ-
red. Fabia. in d. auth. nouiſſima, nu. 78. Ruin. in cōſ.
149. nu. 13. vol. 3. Barbat. in conſi. 95. nume. 4. vol. 3.
vbi dicit non etiam competere ius aliquod condi-
tionale, idem Bertran. in conſ. 184. nu. 2. vol. 2. Soc.
in conſi. 51. num. 2. vol. 1. Bereng. in l. in quarta, nu.
126. & ſeq. ff. ad leg. Falc. Bru. in conſ. 80. nu. 15. ver.
& hoc caſu, Gram. in deciſ. 101. n. 65. Duen. in reg.
356. in princip. Viuius com. opin. lib. 1. opi. 199. D.
Bec. in cōſ. 34. num. 17. & ſeq. vbi infinita congerit,
Aſca. Clem. in tract. de patr. poteſt. effec. 16. n. 56. de
ciſ. Ped. 172. nu. 15. Cucc. in tract. de legit. in ver. le-
gitima an augeatur, nu. 5. & ſeq. Imo ſi pater eā aſſi
2 gnauit, pōt reuocare † ſi ita ſibi videbit, ſecundum
Bal. in l. 3. in fi. C. pro dona. Iaſ. in l. frater a fratre,
col. antepen. in fi. ff. de cond. indeb. Feli. in c. cū M.
Ferrarienſ. col. 15. in fi. de conſtit. Cucc. n. 7. & 9. vbi
ſubdit, ꝙ legitima filio aſſignata dr̄ peculiū profe-
ctitium. Et infert Bar. in l. 1. §. ſi impuberi, ff. de col-
la. bon. ꝙ pater ideo nō cogit̄ fiſco ſoluere legitimā
pro condemnatione filij, Bal. in conſ. 257. vol. 3. vbi
qđ filius viuo patre hr̄ pro mortuo, idem Bald. in l.
quamquam, n. 2. C. ad leg. Falc. Martin. Lauden. in
tract. de fiſco, quæſt. 6. Aſca. d. effect. 16. num. 59. D.
Becius d. n. 17. Cuccus n. 10. vbi alios citat. Infertur
ēt quod condēnato filio, legitima non venit in con
3 fiſcatione † ſi pater viuit, Gul. Cun. Barto. Alber. &
Bald. in l. ſi qua pœna, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alie.
iur. Spec. in tit. de exequut. ſent. nu. 11. Socin. iun. in
conſ. 51. num. 5. vol. 1. Duen. d. reg. 356. nu. 2. vbi al-
legat alios, Rui. conſ. 149. nu. 13. vol. 3. Cagnol. in l.
fi. nu. 286. C. de pact. Roland. in conſil. 67. num. 4. &
ſeq. vol. 2. Et non ſufficit ciuilis mors parentum, vt
filijs debeatur legitima, ſed naturalis requiritur,
4 † Bartol. in auth. ſi qua mulier, propè fin. C. de Sa-
croſ. Eccle. vbi Salic. col. fin. dicit eſſe communem

opinionem,Dec.in c.in præſentia,nu.75. verſ. contrarium tamen,de probat.Cæph.in conſ.214.nu.8. vbi tamen limitat non procedere, quando ciuilis mors producit per omnia eundem effectum cũ naturali,allegat Bart.& Iaſ.

Tamen quando pater eſſet dilapidator, & abutẽdo diſſiparet ſua bona, cogi poſſet aſſignare honeſtã portionẽ filio, quæ ſit ei pro legitima, & pro
5 † alimentis neceſſarijs, vt inquit Bal.in l.2.num. 3.
verſ.ſed pone pater habens,C.ſi in frau.patro. Mouetur,quia pater tenetur filios alere,& hoc prodeſt non ſolum filijs, ſed ẽt patri, qui releuatur ab onere alendi. Intereſt ẽt reipublicæ, ne quis re ſua malè vtatur, & ſubdit, ꝙ alia bona deinceps non poterunt obligari a patre, nec veniẽt in generali obligatione, loquitur tamen per verbũ forte arbitror, qa, vt dixi, pater reuocare põt bona aſſignata pro legitima,& dicuntur nihilominus de peculio profectitio, ſed id prouenit, qñ ſponte aſſignaret, ſed qñ coactus id faceret aliud eſſet, quia deſinant ea bona eſſe in ſua poteſtate. Mouetur etiam Bald. quia vbi pater diſſipat bona aduentitia filij, adminiſtratio ſibi aufertur, & datur filio, l. fin. C. de bon.damna. etſi diſſipat propria bona reſtitutioni ſubiecta, cogitur ante tempus reſtituere, l. Imperator,ff.ad Trebel.ſequitur Caſt.ibi, nu.6. vbi ſubdit eſſe ſingulariter menti tenendũ, quia eſt quotidianum,& alibi non reperitur,& non dicitur filius ſic petendo aſpernari patrem, quia prodeſt etiam patri. Et idem videmus fieri in vxore, quæ poteſt petere, quod dotes collocentur in tuto, ſi maritus malè adminiſtrat bona ſua,l.vbi adhuc, C. de iur. dot.Sed hoc exemplum Caſtren.parum facit, quia
6 vxor agit de bonis ſuis, non mariti, filius † autem
de bonis patris.Idem voluit Caſtren.in d. l. Imperator,vbi Alex.nu.13.Claud. Aquen. nu.6. & Segura.nu.118.ff.ad Trebel. Caſtr. & Iaſ. in auth. ſi qua mulier,C.de Sacroſ.Eccleſ.Iacob. de Sancto Georgio,in l.lis nulla,num.3.ff.de iudic.vbi allegat Roman.idem Iacobin.in l.patronus,num.5.ff.de probatio.Fabian.in Authen. nouiſſima, nu.83. & hanc partem dicit æquiorem Iaſo. in l. nam & poſtea, §. ſed etſi quis,ff.de iureiur.eandem ſententiam probauit Socin. in reg.288. in 1. Fallen. vbi allegat ad comprobationẽ dictum Bar.in l.ſi conſtante, num. 63. ff. ſoluto matrimonio, qui vult, quod ſi pater dotes maternas diſſipat, filij illum officio Iudicis cogunt, vt ſint ſibi ſaluæ. Et hoc ſingulare dictum appellat Pet.de Rau.ſingu.469.& Ant. Trigo.ſing. 30.dicit eſſe ſingularem doctrinam, & Iaſ. in d.l.ſi conſtante,num.198. inquit, hanc partẽ eſſe æquiorem, & quod de hac quæſtione fuit ſæpe in facto interrogatus, Boer.deciſio. 61.numero 18. vbi dicit per hanc deciſionem euitari lites, quæ ſingulis menſibus orirentur inter patrem, & filium, ſi attenderetur eorum opinio, qui dicunt, quod eo caſu cogitur pater in principio cuiuſcunque menſis aſſignare filio alimenta, quæ prouiſio ex alio non eſt ſufficiens, quia ſi pater dilapidat profundendo, & alienando bona, non eſt certum, quod ſit habiturus bona in principio futurorum menſium,ſicuti etiam non eſt prouiſio condecens,quod patri interdicatur adminiſtratio, & detur curator ſecundum l.1. in fin. ff. de curato. furio. Nam hoc modo filius incuſat patrem, eique grauem infert iniuriam, & agit filius in plus, quam ſua intereſt, cum liberum ſit patri vendere bona, & pretium in mari proijcere. Melius ergo eſt eatenus prouidere, quatenus vrget neceſſitas, & intereſſe filij, & in reliquis liberam dimittere cuique rerum ſuarũ adminiſtrationem. Et hanc partẽ ſequuti ſunt Cagnol. in l. fin. nu.290. C. de pact. Io. Lup.in repet.c. per veſtras,§.17.nu.14. de donat. inter vir. & vxor. Rod.Soar.alleg.4. Duen. in d. reg.256.in 1. ampli. in fi. & eam inquit magis receptam Pinellus in l.1. par.3.num.75 de bon.mater. vbi etſi quoad legitimam dubitet de veritate, quia ea patre viuente nõ debetur, tñ reſpectu alimentorũ dicit eſſe tutiorẽ, quia a patre viuente debentur filio. Et cũ eo tranſit Eman.Soar.in Theſau. recepta.ſent. in verſi. filius, num.203.Cuer.in d.tract.in quæſt. legitima an augeatur,nu.8.in fi. Aſca.in d.trac.effect.16. nu.61. & effect. 17.nu.56. quib. in locis dicit cõem, ita quod dubitari non poteſt quin in iudicijs obtinere quilibet poſſit, ſecundum eam, quidquid dubitet Pinell.in loco præcitato, Cordub. d.§.item reſcriptũ, num.15.vbi dicit communem.

Et quamuis contrarium tenuerit Bald. ſibi parum conſtans in l.non poteſt,ff.de adop. vbi alimenta eſſe de menſe in menſem aſſignanda, & loquitur in fortioribus terminis, qñ pater dilapidat bona filij,& eam ſequuntur Iaſ. in §. ſi quis in fraudem, nume. 3. & ſequen. inſtit. de actio. & eſſe veriorem in puncto iuris dicit, in l. nam & poſtea, §. ſed etſi quid,nu.4.ff.de iureiur.Caccialup. in l.frater a fratre, nume.122. vbi dicit ſuper hoc variè iudicatũ, & Salic.d.l.2.C.ſi in fraud. patro. dicit vix contrariam poſſe obtinere, Caſſa.in conſuet. Burg. rub.7. §.2.nume.4. Corſet. in l. filium quem habentem, nume.81.C.famil.erciſcun.Syluest. Aldobrau.in §. præterea,num.54.Inſtitu.quibus mod.ius patr.poteſta.ſol. & nouiſſimè latè diſputando Vaſq.Illuſt. quæſt.cap.37.per totum,vbi ait, quod & ſi vtraque opinio ſit communiter recepta, hæc tñ eſt longè verior, & reſpectu legitimæ idem tenere vr̃ Pinell.d. par.3.nu.75.tamẽ, cum tot tantique authores pro contraria pugnent, non eſt curandum, quod prædicti diſſentiant, & fundamenta eorum leuia ſunt, quia & ſi legitima nõ ſit debita viuente patre, tamẽ hoc eſt verũ, reb.ſic ſtantibus, & mutato rerum ſtatu aliud eſt dicendũ, non.n.pater fraude caret cum bona dilapidat, & fraudi occurendũ eſt re integra, id eſt, anteq̃ oĩa diſſipauerit. Videmus enim, ꝙ fi-
7 lius confeſſionem reuocat † quã pater fecit animo
fraudandi filium legitima, Spec.in tit.de confeſſio, §.nunc videndum, verſ.ſed nunc, ꝙ patris confeſſio. & ibi Io.And.Bar.in l.cũ quis decedens, §. codicillis,nu.4.ff.de leg.3.Butr.in c. quamuis, vbi Abb.col. pen. n.33. de re iud.Iaſ.in l.ſi arrogator,num.25.ff. de adopt.latè Tiraq.multos citans de retract.conſang.§.1.gl.18.nu.80.Gomeſ.de teſtam.c.12.n. 81. verſ.ex quo infertur,vbi ver.itẽ ẽt infertur, ſubdit, ꝙ ſi pater vendendo fatetur pretium recepiſſe, non præiudicat filio in ſua legitima. Imo pater donan-
8 do † nepotib. non præiudicat filio in ſua legitima,
l.Titia Seio,§.Imperat.ff.de leg.2.Iaſ.latè in conſil. 125.col.fi.vol.1.Cæph.in cõſ.148. nu. 8. vbi ſubdit, ꝙ ex quo donatio continet voluntariã alienationẽ, ea non minuit legitimam, & filius reuocat immenſam, vel inofficioſam donationem, aliquando in
9 totum, aliquando vſque ad legitimam † ſi eſt con-
ſilio, aut re & conſilio inofficioſa, l. 1. 2. & 3. C. de inofficio.donat. Bartol. in d.l. Titia, §. Imperator, l.ſi liqueat,C.de inofficio. donatio. Rube. in dict.§. Imperator,numero 139.& numero 152.Pariſ.conſil.70.nume.27.volu.4. Picus in l. poſt contractum,

nu.3.

nu.3.ff.de donat. Rube. in l.pater filium, nu.192.ff. de inoffic.teſt. Tiraq. in l.ſi vnquam, in verſi.totum, C.de reuoc.donat. & in verſ. libertis, nu.75. Crau. in com. poſt. deciſ. Pedem.122. nu.19. Clar.de donatio.q.24.verſi. aut verò quis non agit, D. Becius in conſi.68.num.6. Quod ſi iam alimenta reuocat, quanto magis impedire poterit alienando, cum facilius impediatur quid fieri, quam factum reuocetur. Et ſi dicatur, quod ea reuocatio fit poſt mortem patris, quo tempore filius habet ius in legitima, at videtur aliud eſſe viuente patre, quando nullum ius habet; reſpondeo, quod & ſi poſt mortem patris ius habeat, tamen id iuris concernit bona, quæ pater tempore mortis reliquit, non quæ deſierant per alienationem eſſe, ſed propter fraudem id filio indulgetur, quia videntur eſſe in hæreditate, quæ pater fraudolentur fecit quominus eſſent. Præterea conſiderando prædictam ſententiam reſpectu alimentorum, non debet mirum videri, quod detur actio ante tempus, nam cum alimenta contineant annuum debitum, certum eſt, quod etiam pro futuro tempore datur actio, l.1. vbi glo. & Doct. præcipuè Iaſ. in fi. C.de fideicom. & dixi in proximo ſuperiori priuilegio. Et licet ſuſpendatur exactio, tamen idem eſt in noſtro caſu, quia bona non dantur incontinenti filio, ſed deſignantur, & ſeparantur, vt ex eorum fructibus percipiat alimenta per quam rationem nihil videtur ineſſe ſpecialitatis, cum ſit hoc regulare in quocunque annuo debito, nec impedit noſtram deciſionem ratio conſeruandæ libertatis, de qua in l.vſque adeo, ff.ſi quis a paren. fuer. manum. vbi dicitur, iniquum eſſe auferre ingenuis hominibus liberam alienationem rerum ſuarum, ſuper quæ ſe fundat multa cumulando Vaſq.d.c.37.num.3.& ſequenti, quia quod attinet ad alimenta, facilis eſt reſponſio, nam cum pater teneatur filio de alimentis neceſſarijs prouidere, non impeditur in adminiſtratione rerum ſuarum, licet cogatur aſſignare tot bona, quæ ſufficiant ad legitimam, ex quibus filius alatur. Hoc enim modo dicitur exoluere debitum, & non magis impeditur, quam ſi pro alio quouis debito exigeretur. Et in ſimili videmus, quod debitor in diem, ſi ea noua cauſa ſit ſuſpectus, de fuga poterit carcerari, vt fideiubeat de ſoluendo die adueniente, l.quæſitum, vbi gloſ.in ver.intereſt, ff.de pignor. Bal.in l.1.in fi. C.de cond. ex lege, in l.3.in fi.C.commoda. Alex.in l.2.in princip.ff.ſolu.matrim.in l.ſi ab arbitro, ff. qui ſatiſda. cogan.vbi Iaſ.nu.7.dicit illam glo. eſſe ſingularem, idem Iaſ.in §.ſupereſt, num.77. Inſtit.de actio. cum alijs, quos citaui in conſ.68.num.10. Et tamen non
10 eſt conueniens, quod debitor ex omni † momento grauetur onere fideiubendi, l.ſi is a quo, §. fin.ff. vt in poſ. legat. l. in omnibus, ff.de iud. Aret.in l.2. princip.nu.13.ff.ſolu.matr. Bal.in l.2.nu.6.C.de hæred. vel actio. vend. vbi dicitur graue eſſe fideiubere, & ibi Salic. num.4. Non igitur exigitur pater ante diem, ſed cogitur pro filio cautione aſſignare bona, quo ad legitimam. Et hæc videtur potius aſſicuratio quædam, quàm ſolutio, vel interdictio adminiſtrationis: pater enim pro alimentis videtur debitor in diem, vel ſaltem ſub conditione, quia debitum alimentorum eſt annuum, vt dicam ſuo loco, & pro primo anno eſt purum, & pro ſequentibus conditionale, pendente autem conditione cauendum eſt, ne pater non ſit ſoluendo, quando dies, vel conditio aduenerit, atque ita inferatur iniuria filio, dum curamus patrem ab iniuria defendere. Id ergo minus malum eſt, ſi conſideretur, quod patri non adimuntur ea bona totaliter, nec filio abſolutè applicantur, ſed deſignantur, & quodammodo deſtinantur, vt ſint loco legitimæ, & alimentorum pro filij cautione, vti fit, quando vxor petit dotes in tuto collocari viro ad inopiam vergente.

SVMMARIVM.

1 *Indefinita propoſitio æquipollet vniuerſali fauore alimentorum.*
2 *Indefinita æquipollet vniuerſali, vbi ampliatur multis modis.*
3 *Incertitudo vitiat legatum.*
4 *Legatum præſumitur annuum ex affectione teſtatoris erga legatarium.*
5 *Legatum latè interpretatur, quando ſit coniunctæ perſonæ.*

PRIVILEGIVM XXVII.

INDEFINITA quoque propoſitio fauore alimentorum æquipollet v-
1 niuerſali, † vt probatur ex text. in l.quidem hæredem, vbi Bart. notat, nu.1.ff.de tritico, vino, oleoque lega. dicitur enim ibi, quod ſi teſtator vxori reliquat vinum, oleum, frumentum, & ſalſamenta, licet non ſit expreſſa quantitas, tamen in legato includitur quidquid illarũ ſpecierum reperitur penes teſtatorem, quia ſecundum Bart. indefinita fauore alimentorum æquipollet vniuerſali, ſequitur Cagnol. in l. ſemper in obſcuris, num.9.in fi. ff.de reg.iur. Sed nihil mihi videtur ineſſe ſpecialitatis, quando regula hæc ſit, quod
2 indefinita vim † habeat vniuerſalis propoſitionis, l.ſi pluribus, vbi Bar.in princ.ff.de leg.2.gloſ.in c.vt circa, de electio.in 6. Alex.in conſi.26. nume.4. vol.4.in conſi.91.num.5. in 1.vol. vbi loquitur in fideicommiſſis, Socin.in conſi.80.col.2.in princip. vol.1. Cur.iun.in conſi.139.nu.10. Pariſ.in conſ.53. nu.22.vol.2. Bero.in conſi.141.nu.2.vol.3. Id quod procedit etiam in negatiua propoſitione ſecundum Bar.d.l ſi pluribus, Cuman. in conſi.38. col.1. in fin. Socin. in conſi.121.nu.39. vol.4. Tiraquel. de retracta.conſang.§ 1.glo.13.nu.1. Quod ſi Bart. ex eo ſpecialitatem deducat, quod regulariter lega-
3 tum non debeatur, ſi non apparet † quantum relictum ſit, vt probatur in l.cum poſt, §.gener, ff.de iure dot. & melius in l. ſi ſic, §.1. ff. de leg.1. ſicuti etiam inutile eſt legatum, quando non exprimitur ſpecies, d. §. gener, & l. Titia cum teſtamento, in princ. ff. de leg.2. iam non conuenit, quia non procedit ex vi indefinitæ, ſed ex alio, quod in relicto in cauſam alimentorum incertitudo non vitiat, l.ſi cui, cum ibi notat. ff.de annu. legat. & probaui ſupra. Quod eſt ſpeciale fauore alimentorum, ne incertitudine vitiatur. Quin etiam in d.l.quidam hæredem, non probatur, quod relictum fuerit in cauſam alimentorum, cum de alimentis nullum verbum in eo textu, niſi ſenſerit Bar. relictum frumenti, vini, & olei includere cauſam alimentorum, quod tamen ego non exiſtimo verum, & dixi in titulo, quando alimenta cenſeantur relicta. Rurſus ſi intelligamus illum textum, vt ſuſtineatur relictum non obſtante incertitudine, quia incer-

titudo

titudo non vitiat fauore alimentorum, adhuc non
conueniet, quia licet non vitietur, tamen decla-
ratur quantitas arbitrio Iudicis, & relictum ali-
mentorum habet a iure taxationem, vt dicitur in
d.§.gener. At in d.l.quidam hæredem, dicitur præ-
ciſè omne frumentum, vinum, oleumque venire
in legato, & tamen illa quantitas potuit excedere
quantitatem pro alimentis neceſſariam, atque ita
legalem taxam. Præterea Iaſ.in l.ita ſtipulatus, nu-
me.11.poſt Cin. & alios, quos citat, ff.de verb.obli-
gat. dicat nihil ſpecialitatis ineſſe, quando non
expreſſa quantitate relinquuntur alimenta, ex quo
nunquam relictum poteſt eſſe incertum cum ſit a
lege determinatum, & circumſcriptum. Et dixi
ſupra tractando de eo ſpeciali, quod prouenit ob
incertitudinem. Crederem igitur in ea lege exten-
di legatum ad omnia, non quia agatur de alimen-
tis, ſed quia relictum eſt vxori, quæ præſumitur
dilecta a teſtatore, & legatum ampliatur ex qua-
litate perſonæ, ad quam teſtator habuit affectio-
nem. Et ideo Bar. in l. cum quidam teſtamento,
nume.3.ff.de annu. leg. dicit, quod ex affectione te-
4 ſtatoris † erga legatarium, præſumitur legatum
eſſe annuum, & non mirum, Caſt. & Aret. in l. apud
Iulian. §. ſi quid alicui, ff.de leg.1. Et in ſpecie, quod
legatum vxori relictum, ob qualitatem perſonæ
dicatur multiplex, & annuum ponit Bal. in l. 1. co-
lum.1.C.de fideicom. vbi loquitur de veſtiario, ſe-
quitur Rom.in ſing.291.Alex.in l.diuortio, §.ob do
natio.colum. pen. verſ.2. limita, ff. ſolu.matr. cum
alijs quos citaui ſupra in priuilegio, quod fauore
alimentorum legatum præſumatur annuum. Ad-
uertatur etiam, quod in ea l. quidam hæredem du-
plex videtur concurrere ſpecialitas, vna, quia le-
gatum incertum ratione quantitatis relictæ ſu-
ſtinetur, & eſt validum, cum regulariter ſit inuti-
le: ſecunda eſt, quod totum frumentum debeatur,
cum tamen minimum debeatur, l.ſemper in obſcu-
ris, ff. de reg. iur. & regulariter duo ſpecialia non
debent concurrere, l.1. de dot. prom. l.cum poſt,
§.gener, ff. de iur. dot. & quod attinet ad primum
tolleratur propter ſanguinis coniunctionem, quod
ſuſtineatur legatum alioquin inutile, l. cum alie-
nam, C. de legat. l. Quintus Mutius, in fine, ff.de
aur. & arg. lega. Sed non permittitur, quod fiat la-
5 ta † interpretatio, immo debetur quod minimum
eſt, ſecundum Dec.in conſi.92.in fi. & num.1.verſi.
3. facit, vbi loquitur in coniuncto, idem voluit
Pariſ.in conſilio 58.num.27. & ſequent. volum.3.
Verum errarunt Dec. & Pariſ. quia etiam lata in-
terpretatio fit fauore coniuncti, cum tactum eſt le-
gatum, l.ſi ſeruus plurium, §.finali, ff.de leg.1.l. Au-
reli.§.Titius, vbi Bart. ff.de libe. leg. Dec. in conſil.
69.nume.5.Gozad. in conſi.88.num.12.Corne.in
conſi.155.columna ſecunda, in principio, volum.
3.Crot. in conſilio 14.nume.21.Pariſ. in conſil.82.
nume.22.volumine primo, Socin. iun. in conſil.98.
nume.22. volumine primo, Bero. ſamil. quæſt.29.
colum.2.Natta in conſi.296.num.6. & conſil.626.
num.20.Rolan. in conſ.26.nu.38.vol.3. Cæphal. in
conſi.14.num.22.conſi.81.nume.16.Menoch. de ar
bitr.iudic.par.1.quæſt.99.nu.15.Mantic. de conie-
ctur. vlt. volunt.lib.6. titu.11.num.23. Hæc tamen
poſſunt procedere, quando ius commune in hoc
ſolo læderetur, quod legatum latè interpretatur,
ſed quando alia ſpecialitas adeſt, quod legatum
foret, aliàs inutile non videtur bonum eſſe multi-
plicare ſpecialia.

SVMMARIVM.

1 *Debitor, qui ceſſit bonis, tenetur eatenus ſoluere, quate-
nus ſibi remaneat pro alimentis, ſi deuenit ad melio-
rem fortunam.*

2 *Debitor, qui poſt ceſſionem factus eſt diues, an habeat in
foro conſcientiæ priuilegium, ne teneatur vltra quam fa
cere poteſt, vbi vide de veritate.*

3 *Retentio facilius conceditur quàm petitio.*

4 *Fur conſtitutus in extrema neceſſitate, non tenetur alie-
na reſtituere.*

5 *Debitor inops non tenetur ſoluere, ſed debet petere remiſ-
ſionem a creditore.*

6 *Vſurarius, qui poſt ceſſionem deuenit ad meliorem fortu-
nam, poteſt ſibi retinere, quantum ſufficit pro alimen-
tis.*

7. *Debitor, qui coactè ceſſit bonis cum ignominia, libera-
tur in totum, etiam ſi deueniſſet ad meliorem fortu-
nam.*

PRIVILEGIVM XXVIII.

DEBITOR, qui ceſſit bonis, ſi per-
uenit ad meliorem fortunam, te-
netur ſoluere, l.nec maritus, verſic.
at cum eius, C.ſolu. matrim. tamen
ſauore alimentorum ſi poſtea con-
1 ueniatur, poterit † retinere ſibi ali-
menta, & tanto minus ſoluere, l.is qui, ff.de ceſ-
ſio.bonor. Imo in l.ſi maritus, vbi Alex.num.4. Re-
fert ſic tenuiſſe Ang. in §. fin. Inſtit. de action. vbi
refert Bald. ſic tenuiſſe, Didac.reſol.lib.2.c.1.num.
6.glo. in c.cum tu, de vſur. verſ. facultatib. Sed hoc
non procedit in foro conſcientiæ, quia tenetur in-
tegrum debitum ſoluere, quia non debet viuere
2 † de alieno. Ita deducit Abb. in d.c.cum tu, nume.
10. vbi dicit eſſe valdè notandum, quod in foro
pœnitentiali non eſt locus priuilegio, quod non
conueniatur cedens, vltra quam facere poſſit. Idem
tenet Card. Flor. & Petr. Rauen. & dicit ibi Anan.
num.4. quod in foro pœnitentiali tutius eſt ſtare
opinioni Gofredi, quia non remittitur peccatum,
niſi reſtituatur male ablatum, c.peccatum, de reg.
iur.in 6. Didac. tamen d.c.1.num.6. allegando pro
eadem partem Adrian. & Ioan. a Medin. reſoluit
in contrarium, quia hoc priuilegium iuſtè fuerit
conceſſum. Et idem dicit in reg. peccatum, in re-
lect.in princ.nu.2.cuius ſententia videtur mihi ve-
tior, quia ſi cauſa famis licet furari de alieno, gloſ.
in c.ſi quis propter neceſſitatem, de furt. & dicam
ſuo loco, multò magis licebit retinere id quod
3 alij debet, quia facilius conceditur retentio, † quā
petitio, l.per retentionem, C.de vſur. Dec.in l. Di-
uus Pius, num. 5. ff.de reg.iur. D.Becius conſ.... n.
5. Et pro hac parte adduco, quod voluit Ricard.4.
ſent. diſtinctio.15. q.4. vbi dicit, quod, etſi raptor
alieni non liberetur, niſi reſtituat indebitè capta,
tamen fallit, quando eſt conſtitutus in extrema
4 † neceſſitate, quia non tenetur reſtituere, ſequitur
Card.in Clem.1.q.22.in fi.de teſtamen. Ang.in tra
cta.maleficior. in verſ. mettidore de mali, & com-
probat Ioan. Lup. in repetit. rub. de donatio. in-
ter vir. & vxor. §.65.num.40. verſi. intellige prædi-
cta, quando, vbi multa alia ſimilia adducit ad com
probationem. Et eſt regulare, quod debitor non
5 tenetur ſoluere † quando laborat inopia, & eſt im-
potens, licet tunc teneatur petere a creditore re-
miſſionem debiti, vel dilationem ad ſoluendum,
ſecundam

ſecundum Diuum Tho.in 2.quæſt.2.q.62.arti.8.ad
ſecundum præceptum, Ange.de Clauaſ.in ſumma,
in verſ.reſtitutio,il 3.num.4.Tabien.in ſumma,ver.
reſtitutio,num.3.Nauar.in ſuo Manu. confeſſ. cap.
17.nu.68. Et ideo hanc partem quod in foro con-
ſcientiæ non teneatur debitor, qui poſt ceſſionem
deuenit ad pinguiorem fortunam, ſed deducat
alimenta,tenuit Sotus de iuſtit. & iur. libro 4. q. 7.
art.ſi.poſt Syluelt.in ſum.in verſic.reſtit.il 5.q.3.ſe-
quitur Cordub.in l.ſi quis a liberis,§.ſolent, nume.
42.& ſeq.ff.de liber. agnoſcen. vbi tamen prædicta
omnia non refert, non video ergo rationem diuer-
ſitatis, quare minus poſſit debitor alimenta ſibi
retinere in foro conſcientiæ, quam in foro conten-
tioſo. Quod autem attinet ad forum iudiciale,
non ſolum debitor ex cauſa honeſta, ſed etiam vſu-
6 rarius poteſt retinere † ſibi, quãtum neceſſe eſt pro
alimentis, ſi poſt ceſſionem factus eſt locupletior,
vt voluit gloſſ.in dic.cap.cum tu, in verſic. faculta-
tibus,& dicit Abb.ibi Didac.dic.cap.1.nume.6. &
d.reg.peccatum,in princ.nume.2.Cordub. d. §. ſo-
lent,nume.39.Quæ concluſio licet in ſe vera ſit,non
tamen depromitur ex illa glo. at benè contra Ab-
batem expendit Anan.ibi,nume.4. Didac. & Cor-
dub. in locis prædictis. Quod autem vſurario bene
ficium competat ſicut alij, ratio in promptu eſt:
nam impotentia ſoluendi ea eſt, quæ excuſat, non
qualitas perſonæ, & vſurarius non minus dicitur
impotens,quam alius, quãdo habet ſolum pro ali-
mentis,& improbitas hominis non efficit, vt ſit fa-
me necandus, ſed eadem pietate eſt proſequen-
dus. Supra autem in titul.quibus debeantur ali-
menta,in cap. de his quibus competit beneficium,
ne conueniantur vltra quam facere poſſint, decla
raui, quod non gaudeant ceſſionis beneficio, ſed
vnum eſt addendum,quod in eo, qui coactè ceſſit
bonis cum ignominia,non eſt quærendum, an poſ-
ſit alimenta deducere,quando efficitur diues: nam
7 is ad nihilum tenetur, ſed videtur † de illa igno-
minia ſatisfeciſſe creditori,argum.gloſ. in cap. ſi-
cut dignum,in verſic.habent,de homicid. vbi debi-
tor tortus propter inopiã liberatur ab obligatio-
ne.Et per illam gloſſ.hoc tenuit Guido Pap. quæſt.
343.& Paris de Put.in tracta.ſindic. quem citat, &
ſequitur Cordub.d.§.ſolent, num.44. qui reprobat
Didac.contrarium tenentem.Et hæc opinio verior
eſt, ſed non expedit nunc examinare, ſed hanc te-
nuerunt Caſtrenſ.Iaſ.Dec.Gomeſ. Alciat. & Boer.
quos citat Benincaſ. in tracta. pauper. in 7. q. ſpe-
cial.8.in iudic.nume.27.

S V M M A R I V M.

1 *Vſura eſt omni iure prohibita, tam in vltimis voluntati-
bus, quàm in contractibus.*
2 *Vſura eſt, quando teſtator mandat ſolui vxori certum
quid, donec ſoluantur dotes.*
3 *Vſura non eſt, quando teſtator mandat ſolui quid pro
alimentis, donec detur certum quid legatum. Vide ta-
men ibi.*
4 *Vſura non permittitur etiam pro alimentis, vel redimen-
dis captiuis.*
5 *Alimenta ſi ex pecunia præſtanda ſunt, tunc pecunia
reponenda eſt apud mercatorem ad honeſtum lu-
crum.*
6 *Vſura non eſt, quando teſtator relinquit mille intra quin-
quennium, & interim annua quinquaginta.*
7 *Confeſſio teſtatoris ſuſtinetur vti legatum, quando
non conſtat de debito.*
8 *Vſurarius contractus quando dicatur, ſpectat ad Theo-
logos declarare.*
9 *Vſura non eſt, quando vltra ſortem aliquid recipitur a
ſponte dante.*
10 *Vſurarum repetitio poteſt a debitore remitti.*
11 *Vſura non eſt, quando teſtator aliquid relinquit credito-
ri pro vſuris præteritis.*

PRIVILEGIVM XXIX.

VSVRA eſt omni iure prohibita,
1 † gloſſ.in cap.qui in omnib.in verſ.
multis, de vſur. & non magis licet
vſuram committere in vltimis vo-
luntatibus, quàm in contractibus,
l.3.in fin.ff.de annu.lega.& ibi not.
Bart.Bal.in l.cum allegas,in fi. C. de vſur. Anchar.
in conſ.93.nume.3. vbi infert, quod ideo mandare
2 non poteſt teſtator † hæredi,quod certum quid ſol
uat vxori interim, donec ſoluerit dotes, quia eſt
vſura, Aret.in conſil. 152. per totum, vbi quod te-
ſtator nõ poteſt ordinare, quod detur certum quid
annuum, donec legatum ſoluatur, Alex. in conſil.
74.nume.9.vol.5.Barb.in conſil.66.numero 4.in fi-
ne,volum.2.Socin.in conſil.56.nu.2. verſic. ex qui-
bus indubitanter,volum.3. Iaſ. in repet. l. cunctos
populos,nume.29.C.de ſum.Trinit. & fid. Cathol.
vbi multos allegat Purpur. in l. rogaſti, §. ſi tibi, ff.
ſi cert.pet.Lancel.Dec.in l.3.§.fin.ff. de annu. lega.
Crot.in l.nemo poteſt,num.5.ff.de legat.1.alios ci-
tat Ioan.Bapt.Lup.in l.curabit,in 1.comment.§. 4.
num.27.Menoch.in conſil.441.nume. 1. tamen fa-
uore alimentorum, quando teſtator certum quid
legat, interim verò mandat annuam quantitatem
3 ſolui pro alimentis, vel vſufructu, † ſuſtineatur le-
gatum,ita videtur velle Socin.in l.2.num. 7. & ſeq.
ff.de his quæ pœn.nom.Pariſ.in c.cum venerabilis,
col.9.de exceptio.Alciat.in conſ.8.num.5.Bologn.
in conſil.19.Et facit quæſtio quam poſt Bart. Bald.
Ang.& Aretin. ponit Picus in l. Titia, §. Titia cum
nuberet,nume.103.ff.de leg. 2. vbi ſi maritus legat
vxori alimenta, donec dotem non petierit, ſuſti-
netur legatum, & diſputat, an dotes tranſmittat
ad hæredes, ſed præſupponit ſuſtineri legatum
alimentorum. Et hanc diſpoſitionem fauore ali-
mentorum conſiderauit Menoch.conſil. 441. num.
32. Hinc eſt quod vbi alimenta ex pecunia relin-
quuntur, tunc pecuniæ dantur ſub vſuris, ex qui-
bus legatarius alitur, l.tertia, §. exemplum, in fin.
ff.de alimen.& cibar. leg.l. Diui Seuerus, vbi gloſſ.
ff. ad leg. Falcid. Sed etſi hæc videantur colorata,
tamen falſum eſt, quod vſura fauore alimento-
rum permittatur, ideo pro alendis pauperibus,
4 vel pro redimendis captiuis † non permittuntur
vſuræ,cap.ſuper eo,de vſur.& magis attenditur ef-
fectus rei quam verba. Et Bart.in l. cum ſtipulanti,
in fi.ff.de verbor.obligat. dicit, quod effectu conſi-
derato non deſinit eſſe vſura, licet teſtator loqua-
tur ſub nomine alimentorum, vel alio ſimili, An-
cheran.in conſil.150.columna tertia, vbi quod,etſi
alimentorum cauſa ſit multum fauorabilis, l. cum
hi, ff. de tranſact. nulla tamen cauſa eſt adeo pia,
quod ex ea liceat plus exigere, quàm ſit debitum
principale, & ſubdit, vſuram eſſe quidquid vltra
ſortem recipitur ſub quouis blando alimentorum,
vel alio vocabulo, quia ſermo rei, non res ſermoni
eſt ſubiecta, cap. intelligentia, de verbor. ſignific.

Hanc

Hanc ſententiam tenuerunt Alexan. Barb. Aretin. Purp. Crauet. & Cagn. quos citat, & ſequitur Rolan. in conſil. 55. num. 26. volum. 2. Ruin. in conſilio 53. num. 24. volum. 2. Menoch. d. conſil. 441. nu. 32. verſicu. reſpondetur non eſſe conſiderandum, Rebuff. l. vnica, nume. 617. C. de ſent. quæ pro eo quod inter. Simon de Pret. de interpret. vltim. volunta. lib. 2. interpret. 2. dub. 2. num. 130. fol. mihi 137. Et quod dictum eſt pecuniam, ex qua ſunt relicta alimenta, collocandam eſſe ſub vſuris, procedit ſecundum ius ciuile antiquum, quo vſuræ permittebantur: hodie verò, quia ſunt prohibitæ, ſi ita alicui legentur alimenta præſtanda ex certis pecunijs, erũt
5 reponendæ apud mercatorem aliquem † idoneum ſub honeſto lucro, vt declarat Bartol. in dict. l. Diui Seuerus, ff. ad leg. Falcid. per text. in cap. per veſtras, ff. ad legem Falcid. ſubdens, ſe id generaliter intelligere, quando lex mandat, quod pecuniæ ponantur ſub vſuris, vt dicimus de tutore, & eum ſequitur ibi Ang. Caſtrenſ. & illud dictum refert Bald. in l. prima, numero 16. Cod. de conditione indebita, vbi dicit, tutores, qui antiquitus tenebantur negociari cum pecunia pupillari, hodie debere pecuniam deponere ad lucrum honeſtum, Roman. in conſilio 28. in principio, vbi quod etſi hodie pupillorum pecunia dari non poſſit ad vſuram, tamen procurare debet tutor, quod ea collocata ad licitum quæſtum, vtilitatem afferat pupillo, idem dicit in conſilio 188. numero 4. & proſequitur Ioan. Lup. in dic. cap. per veſtras, in 6. notab. in 7. illatione, §. 7. in princip. de donat. inter virum & vxor. folio mihi 175. Eſt autem generaliter aduertendum, quod etſi teſtator non poſſit vſuram inducere, tamen quando ita concipiuntur legati verba, quod non eſt in facultate legatarij exigere ſortem a principio, tunc licitè legatarius percipit, quidquid medio tempore ſibi relictum eſt a teſtatore, exempli gratia, legat teſtator mille ſoluenda intra quinquennium, interim verò mandat eidem ſolui annua quinquaginta, hoc caſu licitè recipiet
6 legatarius illa † quinquaginta, ita diſtinguit Cagnol. in l. curabit, num. 14. verſic. ſecundus caſus, C. de act. empt. Moder. Gal. in tract. de vſur. quæſt. 73. num. 483. Didac. lib. 3. variar. reſolut. cap. 1. circa finem, verſic. ſed vbi legatarius, & ante eos hoc voluit Socin. in l. 2. num. 7. ff. de his quæ pœn. nom. vbi inquit ſe cum Io. Bapt. Caccialup. ita cenſuiſſe Florentiæ, & ita fuiſſe iudicatum Romæ in fauorem legatarij contra conſil. 152. Franc. Aretin. & ſubdit eſſe notandum in practica, idem tenet Socin. in conſil. 41. volum. 4. idem voluit Ripa in l. nemo poteſt, num. 13. ff. de leg. 1. Alc. lib. 5. Parado. cap. vlt. per totum, vbi hanc tuetur, & potiſſimè cum hac ſentẽtia tranſit Io. Bap. Lup. in d. l. curabit, in 1. commẽt. §. 4. num. 73. vbi dicit, falſum eſſe conſilium Aret. ſupra citatum, & falſum quoque, quod Cagnol. ibi, nume. 13. aſſerit communem eſſe cum Aretin. Cum tamen facta Doct. dinumeratione contrarium depræhendatur verius eſſe. Et hanc diſtinctionem probat quoque Menoch. d. conſil. 441. num. 25. vbi confirmat, ex eo, quod Doct. dicunt de muliere vidua, quæ licitè exigit vſuras dotales pro tempore retardatæ ſolutionis, ſi fuit diligens, & quidquid potuit fecit, vt dotes exigeret, quæ tamen deciſio non facit ad propoſitum, quia ibi duo ſunt neceſſaria; primum, quod fecerit omnem conatum pro exigendis dotibus; ſecundum quod non habeat aliunde. Cum tamen deciſio Socini procedat, etiam ſi legatarius aliũde habeat, præterea in muliere vidua ſuſtinetur deciſio, & vſuræ debentur ratione alimẽtorum, vt dixi in tit. quibus debeantur alimenta, loquendo de vidua: at hic non eſt de alimentis quæſtio, demum etiam in vidua non permittitur taxatio certæ quantitatis loco vſurarum, vt multi volũt. Hic autem certa quantitas relinquitur ſoluẽda interim, dum principale debitum exoluatur. Vera igitur ratio excluſiua vſuræ eſt, quia in legato ceſſat voluntas differendi exactionem, propter quam inducitur vſura. Et prædictam opinionem ſequutus ſum in conſil. 23. per totum, Simon de Pret. d. l. 2. dubit. 2. interpretat. 2. num. 132. vbi inquit, licitè legatarium exigere quid annuum, ſibi a teſtatore relictũm, dum principale legatum ſoluatur, quando non eſt in ipſius legatarij facultate exigere principale, aliàs autem, ſi poſſet exigere, & non faciat, ſibi imputat. Allegat Rebuf. qui tamen mihi hoc non dicit. Præterea doctrina Bart. in l. 3. in fine, de annu. leg. & aliorum, qui dicunt, vſuram non poſſe committi in vltima voluntate, optimè procedit, quando teſtator relinquit alicui id, quod verè debet, & mandat, quod durante mora hæres ſoluat certum quid, tunc enim illud lucrum medij temporis eſt vſurarium, atque in his terminis ſuſtineri debet, & poteſt, quod multi dicunt de dotibus relictis vxori, at vbi teſtator nihil debet, ſed legat de ſuo centum, & donec ſoluantur, mandat dari certum quid, non video, quomodo labes vſurarũ obijci poſſit: non enim tale legatum mihi videtur ab eo differre, quando teſtator legat centum ſoluenda intra quinquennium, & vlterius quinque in ſingulos annos per quinquennium, quo caſu legatum eſt validum, cum non correſpectiuetur ad legatum de centum, & cum huiuſmodi debitum inſpecta ſui origine deſcendat a cauſa voluntaria, non neceſſaria, nihil eſt quod hæredi, vel legatario opponi poſſit. Et idem dicerem quando legatum eſt factum ſub commemoratione debiti, de quo tamen non appareret, quia eo caſu cum ſuſtineatur vti legatum, non vti debitum, idem eſt, quod de puro
7 † legato, Bartol. in l. qui vxori, ff. de aur. & arg. leg. Bart. in l. cum quis decedens, §. codicillis, ff. de leg. 3. Cuman. in conſil. 37. in fine, & Bart. in dic. l. qui vxori, loquitur expreſsè de legato dotis, Alexand. in conſil. 122. colum. 2. volum. 7. Bal. in conſil. 14. in fine, volum. 2. Rip. in pulchro caſu, l. fœminæ, nu. 45. & ſeq. C. de ſecund. nupt. Rolan. in tracta. de lucro dot. q. 80. nu 9. Sed quia hæc omnia animam concernunt, & quæſtio vſurarum quando verſatur non circa factum, ſed circa ius, eſt Eccleſiaſtici fori, & ad Theolog. ſpectat iudicare, quando actus conti-
8 neat † vſuram, Paul. in clem. ex graui, de vſur. Ancharan. in conſil. 336. col. 1. Iaſ. in conſil. 153. in 2. dub. vol. 4. Et dicit Bald. in conſil. 464. in princ. vol. 3. quod vbi agimus, metimur forum Eccleſiæ. Et hanc opinionem ſequuntur Guid. Pap. Afflict. & multi alij citati a Rol. in conſil. 96. num. 44. & ſeq. vol. 2. vbi dicit hanc eſſe indubitatam concluſionẽ Legiſtarum & Canoniſtarum, idem voluit Nat. in conſil. 198. nu. 25. Dida. lib. 3. variat. reſol. c. 3. verſ. ego vt liberè, deciſ. Pedemon. 137. num. 11. Clar. in pract. crim. §. fin. q. 32. nu. 2. vbi dicit, quod ita concludunt oẽs Doct. Legiſtæ & Canoniſtæ, ideo non proſequor vlterius rem dimittens iudicio Theologorum determinandam. Addo tamen, quod etſi teſtator non poſſit ordinare, quod ſuo debitori ſoluatur in futurum aliquid, donec differtur debiti

ſolutio

ſolutio ſecundum ſupradicta, poteſt tamen decer-
nere, quod ſoluatur pro eo tempore, quod lapſum
eſt ante teſtamentum, quia licet quis non poſſit ab
inuito exigere quicquam vltra ſortem, poteſt tñ
9 † capere a ſponte dante, gl. Din. & alij in reg. pec-
catum, de reg. iur. in 6. vbi etiã Io. Andr. in Mercur.
Hoſt. in ſum. de vſur. §. 1. ver. ſi. Bal. in l. 1. q. 10. C. ꝓ
ſocio, Natta in conſi. 498. nu. 28. vbi dicunt, quod
licitè capitur a ſpontè offerente, & quod debitor
10 poſſit remittere mutuanti repetitionem † vſura-
rum, ponit Alber. in l. transigere, nu. 19. C. de tran-
ſact. Hoſtien. de vſur. verſi. ſed ſi fęnerator, Feder.
conſi. 19. Tiraq. de tetract. conuent. in fin. nu. 151.
Et in terminis de teſtatore ꝙ poſſit relinquere ali-
11 quid pro vſuris præteriti tẽporis † ponit Caſtrenſ.
in conſ. 101. vol. 2. verſ. quantum verò ad tps, vol. 1.
vbi fortius dicit procedere etiam, ſi teſtator ha-
beret adhuc ſortem penes ſe, licet inter viuos non
ſit permiſſum propter ſuſpicionem, ne id faciat de-
bitor, vt creditor gratior ſit in differendo exactio-
nem ſortis, & eum ſequitur Simon de Pretis d. lib.
2. interpret. 2. dubit. 2. nu. 131.

SVMMARIVM.

1 *Legata, quando tranſcendunt vires hæreditatis, minuun-
tur omnia pro rata, & ibi ampliatur.*
2 *Legatum alimẽtorum factum pro reſtitutione malè abla
torum, non diminuitur, licet legata tranſcendant vi-
res hæreditatis.*
3 *Legatum ad piam cauſam non minuitur, quando legata
ſuperant vires hæreditatis.*
4 *Legatum dotis non patitur diminutionem, quando plus
eſt legatum, quam ſit in hæreditate.*
5 *Legatum relictum in compenſationem debiti, non pati-
tur diminutionem.*
6 *Legatum non patitur diminutionem, quando conſtat de
voluntate teſtatoris, etiam ex coniectura.*
7 *Nemo præſumitur immemor ſalutis æternæ.*
8 *Confeſſio facta in teſtamento, ſuſtinetur in vim lega-
ti.*
9 *Legatum patitur diminutionem, etiam ſi fiat tanquam
debitum.*
10 *Legatum pro dote ſuſtinetur, quando relinquitur ab eo,
qui tenebatur dotare, aliàs non.*
11 *Confeſſio plenè probat in his, quæ pendente a poteſtate
confitentis.*
12 *Confeſſio non nocet, quando tendit ad priuandum filium
ſua legitima.*
13 *Confeſſio notarij, quod fecerit falſum inſtrumentum, non
nocet parti.*

PRIVILEGIVM XXX.

TESTATOR ſi multa faciat legata,
quæ vires hæreditatis tranſcendãt,
omnia pro rata minuuntur, ita vt
ad id reducantur, quod hæreditas
1 † ferre poteſt, vt eſt text. in l. ſi quis
teſtamento, §. apud Iulianum, ff. de
leg. 1. Et ibi ſubdit Caſtrenſ. procedere, licet vnus
ex legatarijs ſit primo nominatus, quia non atten-
ditur ordo ſcripturæ, immo locum habet illius
text. deciſio, quamuis vnum legatum ſit in ſpecie,
aliud vero in genere, ſecundum Din. Ang. Caſtren.
& Alex. in l. quærebatur, ff. ad leg. Falc. Hoc enim
ſolum quæritur, an hæreditas ſufficiat ad omnia.
Eſt etiam bonus text. in l. 2. §. 1. ff. de cond. indeb.
vbi not. Bar. Caſtrenſ. in l. procuratoris, §. ſi plures,
ff. de tributo. actio. Rapha. Cuma. in l. filiusfamil.
§. apud Marcell. ff. de leg. 1. Veruntamen ſi vſura-
rius in teſtamẽto pro vſurarum reſtitutione relin-
quat pauperibus alimenta, tale legatum non pa-
2 tietur † diminutionem, ſed deducetur ante om-
nia, ſecundum Din. & Ang. in l. doli clauſula, ff. de
verb. oblig. prout eos allegat Barb. in tract. de Epi
ſco. lib. 4. par. 4. n. 85. quem ſequitur Cordub. in l.
ſi quis a liberis, §. vtrum, num. 19. ff. de lib. agnoſc.
vel alen. Sed non inuenio Din. & Ang. in loco præ-
dicto hoc dicere, bene admitto deciſionem eſſe ve-
ram. Nam videmus, quod legata ad pias cauſas
non patiuntur diminutionem cum cæteris legatis,
3 ſed præcipua † detrahuntur ſecundum Bart. in l. ſi
quis ſeruum, §. fin. ff. de leg. 2. Caſtr. in d. §. apud Iu-
lianum, in fi. Barb. in d. par. 4. lib. 4. nu. 84. vbi alle-
gat Oldr. in conſi. 200. ſequitur Tiraq. de priuil.
piæ cau. priuil. 72. qui & ipſe allegat Old. Sed Ol-
dra. in loco prædicto verè hoc dicit. Quinimo Bar.
in auth. ſimiliter, C. ad leg. Falc. tenet, quod ſi non
ſuppetunt vires hæreditatis, legatum pium dimi-
nuitur ſicut cætera. Allegat in ſimili, quod dicitur
de teſtamento militis. Sed prior opinio eſt verior,
quam tenet Feder. de Sen. conſi. 250. in fin. Idem vi
demus in legato dotis, quia diminutioni ſubie-
4 ctum non eſt, imò † tanquam æs alienum deduci-
tur, Bar. in l. 2. § 1. ff. de priuileg. cred. Caſtr. in d. §.
apud Iulianum, nu. 4. in fi. Barbat. d. nu. 84. Alexan.
in l. ſi cum dotem, §. ſi pater, nu. 7. ff. ſolu. matr. Bald.
Nouel. in l. 1. num. 471. ff. ſol. matr. Natta in conſil.
455. nu. 8. Rol. in conſi. 25. nu. 21. vol. 6. quia habe-
tur ea dos tanquam æs alienum, & Rol. loco præ-
dicto extendit etiam, quando in legato non ſit
mentio dotis, puta quando fit filiæ, quia cum in
dubio præſumatur factum in cauſam dotis, Bart.
in l. quod autem, ff. de iur. dot. Caſt. in l. Titio cen-
tũ, §. Titio genero, col. pen. ff. de condit. & demon.
ſapit eandem naturã, & ampliat, vt procedãt, etiã
ſi fiat filiæ iam nuptæ, quia non deſinit continere
æs alienum. Verum ad comprobationem noſtri
priuilegij melius facit ratio, quia vbi legatum fit
pro reſtitutione malè ablatorum, dicitur conti-
nere æs alienum, tunc propter peccatum, quod
obligat Deo peccatorem, a quo tanquam a credi-
tore indulgentiam, ſeu remiſſionem expoſtulare
debet, vt inquit Feder. de Sen. in conſ. 250. nu. 2. tũ
etiam reſpectu eius, a quo vſuræ ſunt extortæ, &
cui ſunt conſtituendæ, vt impetretur liberatio,
c. peccatum, de regul. iur. in 6. vbi verò quis ſoluit
5 debitum, tunc non ſapit naturam legati, † & con-
ſequenter non patitur diminutionem. Ita ferè in
noſtris terminis concludit Feder. Senen. d. conſil.
250. vbi loquitur præcisè in eo, qui reliquit pro
reſtitutione malè ablatorũ. Sequitur Caſtr. in §. a-
pud Iulianũ, in fi. vbi dicit eſſe menti tenẽdum tan-
quam ſingulare. Addo quod iſta diminutio non fit
contra voluntatem teſtatoris, imò ceſſat quãcun-
6 que ſubeſt aliqua coniectura, † quod teſtator velit
integrum præſtari legatum, ſecundum Feder. loco
prædicto, num. 1. & ſeq. vbi ad impediendum dimi-
nutionem arguit ex voluntate teſtatoris, Rolan. d.
conſi. 25. nu. 3. & ſeq. At non eſt credendum, quod
teſtator, qui legat ad ſuæ conſcientiæ exoneratio-
nem, velit minus præſtari, quam contineatur in le-
7 gato, cum non præſumatur immemor † ſalutis æ-
ternæ, l. fin. C. ad leg. Iuliã. repet. cum alijs apud Al-
cia. in tracta. præſump. reg. 3. præſumpt. 4. nume. 1.
& ſe-

Digitized by Google

& ſequenti. Et cum hoc legatum ſit gratia teſta-
toris, alia verò reſpiciant legatariorum commo-
dum, credendum eſt, quod teſtator voluerit hoc
per prius præſtari, ſicuti præſumitur quis alienæ v-
tilitati ſuam præponere, l. præſes, C. de ſeruit. & a-
qua.

Non tamen intelligendum eſt, quando conſtat,
teſtatorem vſuras extorſiſſe, ita quod alimenta
pauperibus relicta cedant verè in reſtitutionem
malè ablatorum: aliàs enim non deducetur lega-
tum tanquam æs alienum. Pro quo facit, quod vo-
luit Bar. in l. cum quis decēdens, §. codicillis, nume.
3. ff. de leg. 3. vbi poſt Iac. Beluiſ. determinat, quod
ſi teſtator in teſtamento confitetur exegiſſe vſuras,
8 illud nihilominus ſuſtinetur † tanquam legatum,
non autem debetur tanquam vſurarium. Et ex eo
inferunt omnes Doct. quod confeſſio facta in teſta-
mento non probat debitum, ſed ſuſtinetur in vim
legati, per l. qui vxori, ff. de auro & arg. leg. Cuma.
in conſ. 37. in fi. Bal. in l. rationes, nume. 2. & 3. C. de
proba. Alex. in conſi. 122. num. 3. volum. 7. Rip. in l.
fœminæ, nu. 45. C. de ſecun. nupt. Nat. in conſil. 73.
nu. 5. Rol. de lucro do. q. 80. nu. 9. Cæph. in conſ. 101.
num. 19. Et in propoſito ita tenet Caſt. in d. §. apud
Iulia. nu. 4. vbi dicit, quod legata omnia patiuntur
9 diminutionem, etiam ſi legentur, vt debita, † quia
ex ſola teſtatoris confeſſione non probatur debi-
tum, ſed ſuſtinetur iure legati. Et clarè hoc dicit
Bartol. in d. l. qui vxori, ff. de aur. & arg. legato, vbi
vult, quod legatum pro vſuris, & malè ablatis pa-
tiatur falcidiam, niſi probetur debitum. Et ſub-
dit eſſe mirabile, quia teſtator relinquendo vt de-
bitum, velle videtur quod ſoluatur tanquam ta-
le, ſequitur Caſtrenſ. loco prædicto. Facit etiam,
quod dictum eſt, dotem deberi tanquam æs alienū,
intelligitur in filia, quam pater tenebatur dotare,
10 aliàs ſecus, † vt per Bart. in l. 2. §. quod ſi ſponſa, ff.
de priuileg. credit. ponit Caſtr. d. §. apud Iulianum,
Alex. in l. huiuſmodi, §. ſi pater, col. 3. verſ. tertio po-
teſt limitari, ff. de leg. 1. vbi reſtringit, quando relin
quitur dos filiæ nubili, de quo tamen latè agit Rol.
in d. conſi. 25. nu. 22. & ſeq.

Vt tamen meum interponam iudicium, arbi-
tror, quod vbi teſtator expreſsè legat pro malè
ablatorum reſtitutione, tunc legatum ante omnia
detrahatur, & nullam patiatur diminutionem,
etiam ſi aliter non appareat de extorſione vſura-
rum: quia, vt inquit Feder. loco ſæpius citato, cre-
dēdum eſt teſtatori ſic relinquenti, præcipuè cum
hoc quod patiatur, vel non patiatur diminutio-
nem, ab ipſius teſtatoris poteſtate dependeat, qui
ſicuti potuiſſet ſecundum ſupradicta expreſsè di-
ſponere, quod integrè ſine diminutione ſoluatur,
ita poteſt tacitè ſic facere, par enim eſt virtus ta-
citi & expreſſi, l. cum quid, ff. ſi cert. pet. & confeſ-
11 ſio plenè probat in his quæ pendent a † poteſtate
confitentis, Bar. in l. certum, §. ſi quis abſente, num.
3. ff. de confeſſ. Bal. in l. generaliter, nu. 16. C. de non
num. pec. Alex. in conſi. 110. vol. 7. Afflict. in deciſ.
175. nu. 4. Pariſ. in conſi. 92. nu. 28. vol. 1. Marſil. in
rub. C. de probatio. nu. 93. Rolan. in conſi. 82. nume.
38. vol. 2. Quod verò dicit Bart. in d. §. codicillis,
procedit, quando teſtator ipſe ſuperuiuit, & vult
legatarius vti ſua confeſſione contra eum, nam
hoc facere non poteſt, quia cum facta ſit in teſta-
mento, ſapit naturam vltimæ voluntatis, reuoca-
rique poteſt, vt per Bart. At ſecus, quando vteretur
quis confeſſione teſtatoris ad exequutionem a-
lius voluntatis ſine alicuius tertij præiudicio, etſi
dicatur, quod hic agitur de præiudicio aliorum le-
gatariorum. Reſpondeo, quod ex quo illis teſta-
tor potuit præiudicare, ſicuti etiam potuiſſet non
legare, non eſt de eorum damno curandum: aliud
eſſet ſi tractaretur de eorum damno, quibus te-
ſtator non potuit nocere, puta quando confeſſio
12 tenderet ad † minuendum legitimam filij, vt latè
per Tiraquel. de retract. conſang. §. 1. glo. 16. nume.
80. & in l. ſi vnquam, in verſic. donatione largitus,
n. 89. & ſequen. C. de reuoc. dona. Idem, quando
13 notarius † dicit inſtrumentum eſſe falſum, Rolan.
in conſi. 58. num. 15. volum. 2. ſed quia Barr. in d. l.
quod vxori, ff. de auro & arg. lega. tenet contrariū,
& ad hoc Doctores nō aduertunt, nō vlterius pro-
gredior.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio qualibet reſtringitur ad primum actum.*
2 *Vxori alimenta cum relinquuntur, venit non ſolum pri-
ma, ſed etiam ſecunda.*
3 *Renunciatio l. ſi vnquam, C. de reuocan. donat. non no-
cet, quando renuncians marina prima vxore, filios ſu-
ſcepit ex ſecunda. & ibi declarat, quomodo intelliga-
tur.*
4 *Dictio, dictus, & prædictus, refertur ad perſonas, quæ le-
gari poſſunt in inſtrumento.*
5 *Nati & concepti poſt mortem teſtatoris ſuccedunt, quan
do teſtator vocauit naſcituros.*
6 *Hæredis appellatione non venit ſecundus, quando teſta-
tor loquitur de ſuo hærede.*
7 *Nati, & concepti poſt mortem teſtatoris veniunt ad le-
gatum alimentorum factum filijs tertij alicuius, qui tūc
nullos habebat.*

PRIVILEGIVM XXXI.

DISPOSITIO omnis regulariter re-
ſtringitur ad primum actum, nec
1 † extenditur ad vlteriorē, l. boues,
§. hoc ſermone, ff. de verb. ſign. l. cū
pater, §. pater certam, ff. de leg. 2. l.
dotis promiſſio, verſi. vlt. ff. de iure
dot. l. inter ſocerum, §. fi. in fi. ff. de pact. dotal. & la-
tè multos concordantes allegans ponit Tiraq. in
d. §. hoc ſermone, in princ. nume. 2. & ſeq. & vbi fit
mentio de vxore, intelligitur de prima, non autem
de ſecunda, l. ſi quid earum, §. fi. in fi. ff. de leg. 3. Sed
vbi teſtator alimenta relinquit vxori ſuæ, tunc
2 † non ſolum primæ debentur, ſed etiam ſecundæ.
Ita enim determinat Alex. in conſi. 171. nu. 3. verſi.
ſupereſt modo, vol. 2. vbi mouetur, quia indefini-
ta poſita circa perſonas in fauorabilib. æquipollet
vniuerſali, ſecundum Bart. & alios in l. ſi pluribus. ff.
de leg. 2. legatum aūt alimentorum eſt fauorabile
etiam qn̄ ſit diuiti, l. 1. C. de fideicom. l. cum hi, ff. de
tranſact. Mouetur ēt, quia vbi teſtator inſtituit po-
ſthumum naſciturum, intelligitur non ſolum de
primo, ſed etiam de ſecundo, l. placet, cum l. ſe-
quen. ff. de liber. & poſthu. & prædictam opinio-
nē ſequutus eſt Soc. in conſ. 48. num. 4. vol. 3. Gram.
in deciſ. 102. num. 114. Tiraquel. in l. boues, §. hoc
ſermone, in 3. limit. nu. 13. Cordub. in l. ſi quis a li-
beris, §. vtrum, nu. 34. ff. de lib. agnoſc. Soc. iun. conſi.
172. nu. 25. vol. 2. dixi cōſ. 125. nu. 25. Cōtrarium tn̄
in hoc voluiſſe vr̄ Bal. in l. vlt. colum. 3. verſi. & nota
quod ſi talis vxor, C. de indic. vid. tollend. vbi in-

quit

quit, quod vxor ſecundo loco ducta a teſtatore,
non conſequitur legatum vſusfructus, quod teſta-
tor reliquerat vxori ſuæ. Et loquitur etiam eo ca-
ſu, quo legatum vſusfructus reſoluitur in alimen-
ta, ſequitur Crem. in ſingul. 8. Iaſ. in l. diuortio, §.
quod in annos, nume. 21. ff. ſol. matr. Dec. in c. quo-
modo, Abb. num. 16. ff. de offic. delega. Cotta in me
mor. incip. vxor relicta, colum. 2. verſi. ſed nunquid
intelligatur, vbi dicit ſingulare Bened. in cap. Ray-
nutius, in verſic. cætera bona, num. 19. de teſtam. Ti
raq. in d. §. hoc ſermone, in princ. nume. 104. Et pro
hac parte facit quod voluit Soc. in conſi. 126. per to
tum, volum. 3. vbi concludit expreſſam renuncia-
tionem beneficij, l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat. nõ
3 extendi † ad filios, qui nati ſunt ex ſecunda vxore,
quam duxit poſt mortem illius, quam habebat tem
pore donationis, quia non videtur cogitaſſe donãs
de filijs alterius vxoris. Hæc autem contrarietas
rectè conciliatur per Felin. in cap. fin. num. 6. verſi.
pro iſta fallentia, de treg. & pace, vt ſcilicet deciſio
Alexand. procedat in teſtatore, qui non habebat v-
xorem, ideo nullam habere poterat particularem
affectionem ad primam magis, quàm ad ſecũdam
vxorem, cum vtraque foret incognita. Deciſio autẽ
Baldi locum habeat, quando teſtator vxorem ha-
bebat tempore teſtamenti, propter cuius affectio-
nem, vel maritum potuit moueri ad legandũ. Ean-
dem facit diſtinctionem Pic. l. Titia, §. Titia, cũ nu-
beret, num. 108. ff. de leg. 2. vbi ita reſoluit poſt lon-
gam diſceptationem pro vtraque parte, & hanc re
ſolutionem facit Alexan. in d. conſil. 17. nu. 6. verſi.
præterea daro, quod iſta, licèt prius acriter impu-
gnet Baldi dictum abſolutè, & hoc etiam modo in
telligit Didac. in cap. requiſiſti, nume. 6. de teſtam.
& ante eum, & Alexand. id deducit Ruin. in conſil.
30. nu. 7. vol. 2. Dec. in d. c. quoniam, Abbas num. 16.
eodem modo intelligit Manti. in tract. de coniect.
vltim. volunt. lib. 8. tit. 15. num. 1. vſque ad finem, &
hanc quæſtionem latè diſputat Pet. Paul. de teſta.
coniug. lib. 1. c. 16. & communem opinionem, ac ve
riorem eſſe cum Bal. teſtatur Caualcan. in tract. de
vſufr. mulier. relict. nu. 195. & ſequen. & cum eo tran
ſire videtur Simon de Pretis in tract. de interpret.
vltimæ voluntatis, libro 4. interpret. 1. dubit. 10. nu
me. 4. vbi tamen dicit hanc quæſtionem nõ eſſe cla-
ram, quando teſtator vxorem nominat proprio no
mine, vel etiam quando expreſſo nomine proprio
ſubijcit appellatiuum: puta legando Camillæ vxo
ri ſuæ: tunc enim non fit extenſio ad ſecundam vxo
rem, quia de perſona ad perſonam non fit exten-
ſio, l. cum pater, §. quindecim, ff. de legat. 3. & diſpo
ſitio facta per nomina propria non extenditur ad
aliam perſonam, Bart. in l. omnes populi, nu. 63. ff.
de iuſtitia & iure, Bald. in l. ſi quis, §. certum, ad fi-
nem, C. de ſecund. nupt. in 2. lectura, & pro hoc Si-
mon allegat tex. & glo. in l. ſi quid earum, §. fin. ff. de
legat. 3. Addo idem eſſe, quando teſtator in ſu-
periori parte teſtamenti nominaſſet vxorem pro-
prio nomine; deinde per verba præcedentium re-
petitiua eidem legaret alimenta, dicendo; prædi-
ctæ vxori meæ lego, &c. nam ea verba referuntur
4 tantummodo † ad perſonas, quorum nomina in te
ſtamento legi poſſunt, ſecundum Barto. in l. qui li-
beris, §. hæc verba, in fine, ff. de vulg. & pupil. Imo-
la l. ſi quis filium, §. fin. ff. de acquiren. hæredit. vbi
etiam Aret. dicit eam deciſionem eſſe veriorem,
& dixi in conſil. 123. nu. 13. & ſequen. Et quod plu-
rimum operetur coniectura, quando tempore di-
ſpoſitionis non habebat vxorem, facit in ſimili quod
dicimus de filijs, quia & ſi regulariter ad fideicom
miſſum non admittantur nati, vel concepti poſt
mortem teſtatoris, vt per Doctores in l. ſi cogna-
tis, ff. de reb. dub. ſicuti etiam admittuntur ab in-
teſtato, l. 1. §. ſciendum, & l. Titius, ff. de ſuis, & le-
giti. tamen quando teſtator naſcituros vocat, tunc
5 admittuntur nati & † concepti poſt mortem te-
ſtatoris, quia ad omnes videtur parem affectionẽ
habere, & non magis diligere vnum, quàm alium,
ſecundum Caſtrenſ. in conſi. 247. nu. 3. verſ. nunc ve
nio ad illa, Natta in conſi. 675. nu. 5. Rolan. in con
ſilio 70. nu. 47. vol. 3.

Alio etiam modo concordantur contrariæ opi-
niones, de quibus ſupra, vt opinio Baldi procedat
quando teſtator loquitur de vxore propria, eique
relinquit alimenta: opinio vero Alexandri locum
habeat, quando teſtator alimenta relinquit vxo-
ri alterius, ita Dec. in dicto cap. quoniam Abbas,
num. 16. verſic. & ideo finaliter, vbi dicit ita loqui
Alexand. Et additio ibi ſubdit rationem diuerſita
tis eſſe, quia legando vxori alterius, non videtur te
ſtator ad vxorem reſpexiſſe, ſed ad maritum, & il-
lius contemplatione reliquiſſe, ſecus autem quan-
do propriæ vxori relinquit. Et hanc diſtinctionem
pungit Picus dicto §. Titia, cum nuberet, num. 109.
verſicu. eodem modo reſpondetur, vbi dicit, quod
legando alimenta Titio, & eius vxori, non moue-
tur ex affectione, quam habet erga illius vxorem,
ſed ex ea potius, quam habet erga illius maritum,
quæ efficit ne videatur reſtrinxiſſe legatum ad pri-
mum legatum. Idem probat Menoch. in conſi-
lio 106. numero 67. vbi tamen loquitur, quando
alimenta relinquuntur futuræ vxori alicuius, ſe-
cundum quos terminos ſequitur hanc concluſio-
nem, dicens neminem diſcrepare, Simon dicta du-
bitat. 10. nume. 6. Duo enim ad extenſionem con-
currunt, primum, quod alimenta relinquuntur
alienæ vxori, ſecundum quod relinquuntur futu-
ræ, in quibus terminis minor eſt dubitatio, quia
ceſſat omnino ratio particularis affectionis, quæ
non datur erga perſonas incognitas. Et pro hac
diſtinctione facit, quod voluit Bald. in l. fin. nu. 4.
C. de hæred. inſtit. vbi inquit, quod & ſi appellatio-
ne hæredis veniat hæres hæredis, l. hæredis appel-
latio, ff. de verborum ſignificatio. cum alijs apud
Tiraquel. de retract. conuentio. §. 1. glo. 6. num. 20.
6 vbi extendit ad ſtrictam materiam, tamen † aliud
eſt, quando teſtator loquitur de ſuo hærede, non
de alieno, quia cum videatur habere particularem
affectionem ad primum, non venit vlterior, Ale-
xand. in l. fin. nume. 5. C. de legat. & in conſil. 173.
numero 6. volum. 5. Menoch. in conſil. 89. nume-
ro 20. Ruin. in conſil. 29. nu. 6. in fine, volum. 2. Ex
prædictis autem infertur, quod etiam, quando te-
ſtator alimenta reliquit propriæ vxori, & quan-
do iam tunc vxorem habebat, veniat nihilominus
ſecunda vxor, ſi ex coniecturis apparet teſtato-
rem non habuiſſe particularem affectionem ad
primam, ſicut in caſu contrario, non fiet ad ſecun-
dam extenſio, licèt relinquat futuræ vxori, vel
vxori alterius, ſi conſtat ex coniecturis, quod ſen-
ſerit de prima. Fundamentum enim conſiſtit ſu-
per teſtatoris voluntate, quæ in propoſito totum
facit.

Quæ autem dicta ſunt de legato alimentorum
vxori facto; procedunt etiam in legato facto fi-
7 lijs, quia ſi teſtator relinquit † alimenta alicuius

tertij, qui tunc nullos habebat, veniunt filij nati, & concepti poſt mortem teſtatoris, quia naſcituri ſemper veniunt, quando tempore diſpoſitionis factæ nulli extabant, Bart. in l. ſi cognatis, in verſ. venio ad ſecundum, ff. de reb. dub. Caſtr. in conſ. 247. nu. 3. verſ. illud autem conſtat, vol.... Rom. in conſ. 134. nu. 5. Socin. iun. in conſ. 173. nu. 51. & 24. vol. 2. Pariſ. in conſ. 71. nu. 4. & 14. Rui. in conſ. 22. col. 11. vol. 2. Alciat. in conſil. 495. nu. 1. & in terminis hoc voluit Alexan. in dicto conſ. 171. nu. 7. verſ. poſtremo videndum eſt, vol. 2. id quod verum eſt, non ſolum quãdo relinquit filijs alicuius tertij, ſed etiam quando relinquit filijs proprijs, quia aliàs diſpoſitio eſſet inanis, & non poſſet verificari, ita Bar. & alij in d. l. ſi cognatis. Et hoc in filijs tertij habet rationem, quia vbi quis relinquit filijs alicuius tertij, videtur legare patris contemplatione, præcipuè ſi pater ad id tenebatur, quod teſtator reliquit, quia videtur voluiſſe prouidere patri, & illum exonerare ab obligatione, quam habebat erga filium, ita declarat Rain. in conſi. 3. nu. 2. & ſeq. vol. 2. Quare ſi conſtaret teſtatorem habuiſſe particularem affectionem ad vnum filium, tunc ceſſaret præcedens declaratio.

S V M M A R I V M.

1 *Exequutor, vel miniſter non poteſt exercere actiones contra hæredem, vel debitorem.*

2 *Exequutor agit pro legato alimentorum contra hæredem.*

3 *Exequutores plures, quando dati ſunt, poteſt vnus alium conuenire, qui ſit debitor hæreditatis.*

4 *Exequutor vnus non agit contra alium, quando datus eſt hæres vniuerſalis.*

5 *Exequutor agit pro alimentis proprio nomine.*

6 *Exequutoris authoritas, & poteſtas quanta ſit.*

7 *Exequutor tenetur intra annum exequi, aliàs exigendi ius tranſit ad Epiſcopum.*

8 *Annus, qui conceditur exequutori ad exequendum, currit non impedito in cauſis pijs, ſecus in alijs.*

9 *Exequutor, qui bis monitus negligit exequi, priuatur ante annum.*

10 *Exequutori datur actio ad legatum, quando aliquod commodum eſt ei remanſurum.*

PRIVILEGIVM XXXII.

NVnus miniſter non poteſt exerce-
1 re actiones † contra hæredem, vel
debitorem, l. Lucius, §. Mæuia, ff. ad
Trebel. l. ſi quis Titio, ff. de legat. 2.
tamen vbi agitur de fauore alimen
torum, exequutor teſtamentarius
2 poteſt hæredem conuenire † ad ſoluendum legatum, vt eſt text. qui loquitur in legato pio, in l. nulli, C. de epiſcop. & cler. & eſt text. qui loquitur de alimentis, in l. alio hærede, ff. de alimentis & cibarijs legatis, & ponit expreſſè Gloſ. in l. ſi quis Titio, ff. de legatis ſecundo, in verſic. miniſtrum, vbi dicit, quod vbi alicui relinquitur vt miniſtro, illi non datur actio, niſi fauore piæ cauſæ vel alimentorum, vel niſi aliquid commodi ſibi remanſurum ſit. Et Bart. ibi nume. 2. dicit hoc eſſe notandum, Speculat. de inſtr. edit. §. nunc verò aliqua, nume. 17. & numero 24. idem Bart. in dicta l. alio, numero 3. verſic. item oppono quod nudus, vbi ſequitur eſſe ſpeciale in alimentis, & pia cauſa, idem Bart. in l. Mela, nu. 5. ff. de alimen. & cibar. lega. vbi dicit, quod alimenta in modo exigendi, hoc habent ſpeciale, vt exequutor habeat actionem, Bald. in l. id quod pauperibus, nume. 18. C. de epiſcop. & cleric. vbi ait, quod piæ cauſæ fauore tenent omnes exequutorem, ſeu commiſſarium poſſe actionem mouere contra hæredem, vel debitorem hæreditatis, Dec. in conſil. 91. num. 2. verſic. quinto conſiderandum eſt, Pract. Papienſ. in for. lib. qua agit pro legat. rei ſing. in princ. nume. 85. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. vtrum, nume. 35. ff. de lib. agnoſc. vbi allegat etiam Iac. de Canib. dicens, quod poteſt exequutor agere contra hæredem, vt cogatur adire, & ſoluere. Videtur tamen nihil eſſe ſpecialitatis, quia ſi plures dati ſint exequutores in eodem teſta-
3 mento, vnus poteſt alterum conuenire † qui ſit hæreditatis debitor, vt voluit Bartol. in l. qui proprio, §. ſi duobus, ff. de procurat. Sed reſponde illud eſſe verum quando nullus eſt datus hæres vniuerſalis: tunc enim id permittitur, quia perſona non extat, quæ poſſit agere, ſed quando datus eſt hæres vni-
4 uerſalis, vnus exequutor † non poteſt agere contra alterum, ita declarat Caſtr. in dic. §. ſi duobus, num. 3. & eum ſequitur Decius in dic. conſil. 91. nume. 3. Sed fauore alimentorum agit etiam dato hærede, & huiuſmodi exequutor actiones mouet non no-
5 mine legatarij, ſed proprio nomine, vt † ponit Bal. in d. l. id quod pauperibus, nume. 18. verſic. quintò quæro, vbi dicit quod ideo non cauet de rato, ſequitur Alexand. ad Barto. in dic. l. ſi quis Titio, in verſic. exercitium. Et quando eſt nudus miniſter, & nullum habet commodum, agit exequutor condictione ex lege, actione in factum, vel Pontificali authoritate, vel etiam officio Iudicis, vt ponit Specul. in d. §. nunc verò aliqua, num. 18. vbi nume. 24. dicit, quod poteſt ante conteſtatam litem conſtituere Procuratorem. Et comprobat multis rationibus. Sequitur Bald. qui tamen de illo non meminit in d. l. id, quod pauperibus, num. 19. dicẽs, quod vbi nullus eſt datus hæres, quo exequutor habetur loco hæredis, tunc non eſt dubium: nam tunc parũ intereſt. De natura autem, poteſtate, & authoritate eiuſmodi exequutorum, vt ſcias ad actum practi-
6 cum omnia † reducere, vide latè Spec. in d. §. nunc verò aliqua, per totum, vbi perfectè tractat materiam, & inſtituit Aduocatum, Bald. in d. l. id, quod pauperibus, nume. 14. & ſeq. Bart. in d. l. alio hærede, Alber. in l. legatum, ff. de vſufruct. lega. Pract. Pap. in for. libel. quo agit ad redden. ratio. tute. in verſic. exequutores, per totum, & nouiſſimè multos citans latè agit Simon de Pret. in tract. de interpr. vltim. volunt. lib. 5. interpret. 1. dubit. 2. num. 25. & pluribus ſequen. Scias tamen quod a iure datur an-
7 nus ad exequendum ea, † quæ teſtator ordinauit l. nulli, C. de Epiſcop. & cler. eo verò elapſo ius exequendi transfertur in Epiſcopum, d. l. nulli, & ponit Felin. in cap. ſi quis contra, col. 5. de foro cõpet. latè ponit Didac. in c. nos quidẽ, num. 2. de teſtam. Et hic annus licèt regulariter non currat impedito, ſecundum Bar. in l. genero, ff. de his, q. no. infam. tamen in relictis ad pias cauſas currit etiam impe-
8 dito, † Bal. in l. fin. §. ſed & ſi quis, col. 4. C. commun. de legat. niſi impedimentum proueniat a natura rei expediendæ, vt quia talis ſit, quæ intra annũ expediri non poſſit, vt poſt Feder. Senen. Bal. Abb. & alios ponit Tiraq. de priuileg. vltim. volunt. priuil. 97. de quo tamen Didac. d. ca. nos quidem, num. 6. verſic. quinta concluſio, vbi ponit, an currat tempus

ad

ad inchoandum, vel perficiendum opus iniunctū.
Quinimo ſi exequutor bis monitus ab Epiſcopo
deterat exequutionem, priuatur ante annum fa-
9 cultate † exequendi, §. ſin autem, qui hoc facere, in
Authent. de eccleſ. titu. Specu. in d. §. nunc vero ali-
qua, nu. 32. Salicet. qui hoc dicit procedere etiam
in legatis pijs, in Authen. hoc amplius, col. 2. C. de
fideicom. Imola in d. c. nos quidem, imò Barbat. ibi
vult hoc procedere etiam in legatis alimentorum.
Sed eum reprehendir Didac. nume. 5. quem ſequi-
tur Corduben. §. †. vtrum, nume. 37. Aduerte tamē,
quia non negant prædicti, quin etiam in alimen-
tis trāſferatur ad Epiſcopum facultas exequendi
poſt binam monitionem, ſed dicunt non eſſe in
eis ſpeciale, verum extendi ad omnia legata pia,
quamuis aliter videatur intellexiſſe Corduben. in
loco prædicto: vbi verò exequutori commodum
aliquod remaneret ex legato, tunc non ſolùm in
pijs cauſis, & in legatis alimentorum, ſed in qui-
10 buſcunque alijs datur ſibi actio, † vt per Specul. lo
co prædicto, Barto. in l. ſi quis, ff. de legatis ſecun-
do, quia eſt legatarius, & tanquam legatario com-
petit actio.

SVMMARIVM.

1 *Legitima non debetur ei, qui non ſuccedit ab inteſtato.*
2 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
3 *Filius, cui non debetur legitima, poteſt exhæredari, & non rumpit teſtamentum.*
4 *Filia ſtatuto excluſa a ſucceßione, petit alimenta.*

PRIVILEGIVM XXXIII.

LEGITIMA non debetur ijs, qui non
poſſunt ſuccedere ab inteſtato,
1 † quia eſt portio eius, quod quis
eſſet habiturus ab inteſtato, l. Papi
nian. §. quoniam autem quarta, ff.
de inoffic. teſtam. l. parentibus, C.
eodem tit. ideo legitima non debetur filiæ, quæ ab
inteſtato non ſuccedit, ſecundum Bald. in conſilio
329. volum. 3. Alex. Corne. Socin. Iaſ. Gozad. Dec.
& Brun. quos citat, & ſequitur Crau. dicens com-
munem in conſil. 11. nu. 23. Dec. in conſi. 525. nu. 3.
Ruin. in conſ. 27. nu. 5. & 6. volum. 3. Rube. in con-
ſil. 67. nu. 5. Tiraquel. de iure primogen. q. 55. nu. 9.
Pariſ. in conſil. 94. nu. 23. vol. 3. Natta in conſi. 308.
nume. 4. Bertran. Caſſan. Cæphal. & alij, quos citat
Dominus Becius in conſil. 103. nu. 21. & ea legiti-
2 ma ſuccedit loco † alimentorum, §. prohibemus,
in Authent. de trien. & ſem. Cin. in l. ſancimus, C.
de nupt. Bartol. in Authent. de hæred. & Falcid. in
princip. Bal. in l. vnica, nu. 6. verſi. ſed oppon. eman
cipati, C. quando non peten. par. Aſcan. Clem. in
tracta. de patr. poteſta. effect. 16. num. 24. Hac ratio
ne videretur, quod filia excluſa a ſtatuto, a ſucceſ-
ſione paterna ab inteſtato, ſicuti non poteſt ſucce-
dere in legitima, ita non ſuccedat in alimentis, &
ſicuti legitimam, ita alimenta petere non poſſit,
per argumentum ſubrogatorum, l. ſi eum, §. iniu-
riarum, ff. ſi quis cautio. præſertim ſtante regula,
quod ex eiſdem cauſis poſſit priuari alimentis, qui
bus poteſt exhæredari, de qua dixi latè in tit. qui-
bus ex cau. alimen. deneg. poſſ. in princ. nam is, cui
non debetur legitima, vel qui non eſt ſucceſſurus
3 ab inteſtato, poteſt exhæredari, † & non rumpit te
ſtamentum, Bald in l. maximum vitium, nume. 21.
C. de lib. præter. vbi infert ad filiam ſtatuto exclu-
ſam a paterna ſucceſſione, Caſtren. in conſi. 213. vo
lum. 1. Alex. in cōſ. 47. num. 12. ver. ideo totum, vol.
2. Bald. in conſi. 36. nu. 1. vol. 3. conſil. 68. nu. 7. vol. 4.
Dec. qui dicit communem, conſil. 105. col. 1. num. 1.
Afflict. in deciſ. 158. nu. 5. & 6. Rui. conſ. 40. nu. 2. 9.
& 15. vol. 3. Bero. conſi. 70. num. 8. & ſeq. conſi. 150.
num. 7. vol. 2. Garz. in l. Gallus, §. & quid ſi tantum,
nu. 209. & nu. 215. vbi Gallia. nu. 54. Crot. nu. 109.
& Ruin. nu. 137. ff. de lib. & poſth. Socin. iun. in con-
ſil. 87. nume. 4. vol. 4. Crot. in l. ſtipulatio hoc modo
cōcepta, nu. 44. ff. de verb. oblig. Gram. in deciſ. 57.
num. 33. & ſeq. Clar. de teſtamen. in q. 42. verſi. quæ
quidem, D. Becius in conſi. 103. num. 19. Veritas ta
men eſt in contrarium, quia filia per ſtatutum ex-
cluſa a ſucceſſione, poteſt petere alimenta: nam
4 aliud ſucceſſio, aliud alimenta: † ergo ex diuerſis
non benè infertur, l. Papinianus exuli, ff. de minor.
& hoc volunt Bald. in l. cunctos populos, in 4. pagi
na, C. de ſum. Trinit. & fide Cathol. prout eum ci-
tat & ſequitur Georg. Natta in tract. de ſtatut. ex-
clu. fœmin. in 1. q. nu. 4. ego enim non inuenio Bal-
dum hoc dicentem, & allegat in argumentum l. ſi
domus, ff. de ſeru. vrb. prædio. l. ſi mihi, ff. de ſeruit.
prædio. Et quod debitum alimentorum non regu-
letur eo modo, quo ſucceſſio, patet in ſpurijs, qui-
bus diximus alimenta deberi, & tamen non eis de
betur ſucceſſio ab inteſtato, & licet legitima ſucce-
dat loco alimentorum, tamen non benè infertur
ſic vno ad aliud. Videmus enim fratri alimenta de
beri, vt dixi ſuo loco, & tamen ei unn debetur le-
gitima, niſi inſtituta turpi perſona, §. primum, in
Authent. de hæred. & Falcid. & not. in l. fratris, C.
de inofficioſo teſtamento, & fauorabilius eſt ius a-
limentorum, quàm ius legitimæ, vt dicam ſuo lo-
co. Similiter ea regula, quod alimenta ex omni-
bus cauſis denegentur, ex quibus licita eſt exhære-
datio, procedit, quando cauſæ prnueniunt culpa fi-
lij, ſecus quando facultas exhæredandi prouenie
ſine culpa, vt videmus in fratre, qui poteſt exhære-
dari ſine cauſa, & tamen ei agenti non poſſunt de-
negari alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Dos non poteſt a marito reſtitui conſtante matrimonio & ſi reſtituat non liberatur.*
2 *Socij quando veniunt ad diuiſionem, tunc maritus extrahit dotem vxoris ante partem.*
3 *Dos ſi vxori conſtante matrimonio reſtituatur, vt ſe, & ſuos alat, maritus liberatur.*
4 *Pater cum emancipat filium tenetur ei reſtituere dotes vxoris, & ſoluendo liberatur.*
5 *Donatio propter nuptias reſtituitur vxori, ſeu filio, quando ſubeſt iuſta cauſa.*
6 *Dos, quando reſtituitur conſtante matrimonio, tenetur reſtituens probare, quod verſa ſit in vtilitatem vxoris, ſi vult liberari.*
7 *Dotem, qui reſtituit, vt poßit vxor ſe alere, probare debet maritus, quod vxor impenderet pecuniam in alimenta.*
8 *Mutuans in refectionem nauis, tenetur probare, quod pecunia mutuata conuerſa ſit in eum vſum, vt alijs præferatur.*
9 *Mutuans in refectionem nauis, ſat ſi probet nauim egere refectione.*
10 *Mutuans non obligat perſonam priuilegiatam, niſi probet pecuniam verſam eſſe in vtilitatem.*

11 *Soluens ſine mandato, tenetur plenè probare conuerſio-
*nem pecuniæ in vtilitatem, ſecus quando ſoluens habet
mandatum.

PRIVILEGIVM XXXIIII.

DOs non poteſt à marito reſtitui v-
xori conſtante matrimonio, & ſi
reſtituatur, maritus non conſequi-
1 tur † liberationem, l. 2. in princ. ff.
ſolu. matrim. l. vnica, C. ſi dos con-
ſtante matrimonio fuer. ſolut. &
Caſtren. in d. l. 2. num. 9. dicit eſſe communem opi-
nionem, licèt debitor in diem liberetur ſoluendo
ante diem, l. poſt mortem, C. de fideicom. & eſt ſpe-
ciale, quando maritus vergit ad inopiam, quod
fiat reſtitutio, l. ſi conſtante, ff. ſolu. matr. l. vbi ad-
huc, C. de iure dot. Sunt tamen certi caſus, quibus
reſtitutio fieri poteſt matrimonio conſtante, præ-
cipuè, quando fratres deueniunt ad diuiſionem
bonorum communium, quia tunc ſi dos fuit ſoluta
2 omnibus, maritus illam capit † ante partem, l. a-
ctione, §. fina. ff. pro ſocio, l. ſi filia, §. hoc amplius, ff.
famil. erciſc. l. fundus qui, & l. qui maritus, ff. eod.
l. 2. in principio, ff. de dote præleg. l. vxor, C. famil.
erciſc. Specul. in tit. de iudic. §. ſequitur, verſic. quid
ſi communione.
Tamen quando ad hunc finem fit vxori reſtitu-
tio, vt ſe, & ſuos alat, tunc maritus † ſoluendo libe-
3 ratur, l. mutus, §. manente, ff. de iure dot. imò etiam
ſi alere velit filios ex priore matrimonio, l. quam-
uis, ff. ſol. matrim. Et ideo inquit Ioan. Andr. poſt
Rolan. quem citat in addit. Spec. in titu. de donat.
inter virum, & vxor. §. nunc, de dote, in addit. vlt.
quod ſi ſocer, qui dotes recepit, emancipet filium,
cogitur illi dotes reddere, & liberatur ſoluendo,
4 † qui ſi poteſt conſtante matrimonio reſtitui mu-
lieri, vt ſe alat, & ſuos, pari ratione poterit reſtitui
marito, vt ſe, vxorem, & filios alat, eiuſdem fuit ſen
tentiæ Ricar. Malumb. quem citat, & ſequitur Bar.
in l. ſanè, ff. de iure dot. Roman. in l. ſi cum dotem, §.
tranſgrediamur, ff. ſol. matrim. Imo. in fine, Alber.
Bald. Salic. & Fulgoſ. in d. l. ſanè, Caſtrenſ. in l. 2. in
princip. vbi Alexand. alias ponit limitationes, ff.
ſol. matrim. Fulgo. in l. ſi conſtante, §. 1. ff. ſol. matr.
Bald. & Salic. in l. 2. C. famil. erciſc. Ang. Caſtren. &
Alexand. in d. §. tranſgrediamur, Anchar. in conſil.
238. incip. regulariter, vbi dicit hoc locum vendi-
care, quandocunque ſubeſt iuſta cauſa dotis reſti-
tuendæ, Cœpol. in caut. 115. multi ſunt, Iaſ. in d. l.
2. in princ. nu. 14. vbi Ripa, nu. 27. dicit communẽ,
ff. ſolu. matrim. Bald. Nouel. in tract. dot. par. 7. pri-
uileg. 34. Campeg. in eod. tracta. par. 3. q. 16. Natta
in conſi. 496. nu. 9. & ſeq. latè D. Becius in conſi. 43.
nume. 1. & ſeq. vbi inquit, quod in filio emancipato
hæc opinio procedit ſine dubio, & ſubdit, quod per
eandem rationem ſi filius ſit emancipatus tenetur
pater illi reſtituere dotem vxoris, ſi iuſta aliqua ex
cauſa recedat a patre, quia ſubeſt ratio alendi vxo
rem, & filios, Imo. in d. §. tranſgrediamur, in fine,
Alex. nu. 9. & ſequitur Caſtr. Bal. Nouel. Campeg.
Ripa, Crot. & Boer. quos citat D. Becius in loco
prædicto, qui poſt alios inquit, ſat eſſe, quod iuſta
cauſa ſubſit, quia ſemper fiet reſtitutio, & ampliat,
5 vt non ſolùm dos, ſed etiam donatio † propter nu-
ptias reſtituenda ſit, ſequitur Burſat. in conſil. 120.
nu. 3. Lancell. Gall. in conſuetud. Alex. in verſ. vxo-
ri, q. 4. num. 13. Hoc autem caſu cum ſolutio fiat ex
cauſis a iure permiſſis, non opus eſt, quod maritus
probet ſolutionem eſſe verſam in vtilitatem vxo-
ris: nam id ſolùm eſt neceſſarium, quando reſtitu-
tio fit ex cauſis non approbatis a iure, quia tunc
acceptatur ſolutio potius in vim compenſationis,
quàm ſolutionis. Et ideo qui opponit compenſa-
6 tionem, tenetur probare, † quod ſolutio verſa ſit in
vtilitatem mulieris, cum ſit fundamentum ſuæ in-
tentionis, vt probatur in l. ſi cum dotem, §. 1. ibi, nõ
perditura, & ibi not. Caſtr. ff. ſolu. matr. Nat. in cõſ.
552. nu. 8. addo tex. in d. l. mutus, §. manente, ibi, nõ
perdituræ vxori, ff. de iure dot. Sed certè neuter
tex. id probat: aliàs enim duo eſſent neceſſaria, ꝙ
ſcilicet reſtitutio fiat ex iuſtis cauſis, & quod pro-
betur in rem verſam, quia ſemper dicit non perdi-
turæ, & ideo fatendum eſt, quod ex illis verbis non
infertur neceſſitas probandi, vt dicam paulò infra.
Sed & ſi non ſit neceſſaria illa probatio, tamen
neceſſe eſt conſtare, quod mulier in eam cauſam
conuerterit pecuniam, in quam facta fuit reſtitu-
tio. Ita enim ſeruatur in venditione rei Eccleſiæ,
quia emptor probat pecuniam eſſe conuerſam in
vtilitatem Eccleſiæ, Authent. hoc ius porrectum,
cum ibi not. C. de ſacroſ. eccleſ. Idem quoque eſt in
mutuo facto ciuitati, quia ex eo non obligatur ci-
uitas, niſi probata illius vtilitate, l. ciuitas, ff. ſi cer-
tum pet. Et in terminis dicit Imola in d. l. quam-
7 uis, ff. ſol. matr. quod & ſi ex iuſtis cauſis † maritus
reſtituat vxori dotem cõſtante matrimonio, tamẽ
vt conſequatur liberationem, probare debet, ꝙ mu
lier impenderit pecuniam in illam cauſam, ſequi-
tur ibi Alex. idem Alex. poſt Bar. latè in l. ſi cum do
tem, §. 1. ff. ſol. matr. Natta in conſil. 553. nu. 10. Et
pro hoc facit l. interdum, ff. qui potio. in pigno. ha-
be. vbi licèt mutuans in nauis refectionem præfe-
8 ratur cuicunque alij creditori, tamen † procedit,
quando pecunia fuit cum effectu expenſa in eum
vſum, Neguſ. de pignor. in 2. memb. 5. par. princip.
nu. 15. ver. ſecundo reſtringitur.
Sufficeret tamen probare, quod vxor alimentis
indiguit, & fuit alita, quia infertur ex hoc, quod
alita fuit ex ea pecunia, quæ fuit ſibi pro dotibus
reſtituta, argumento l. fin. ff. de exercito. vbi in eo,
qui mutuauit in refectionem nauis, ſufficit proba-
9 re nauim † fuiſſe in cauſa refectionis, Cin. Bald. &
alij in Auth. hoc ius porrectum, C. de ſacroſ. eccleſ.
Feder. Senen. conſ. 119. nulli dubium, Bald. in l. 1. in
fine, C. ſi aduerſ. cred. Ideo Roman. in d. l. ciuitas,
dicit hæc duo ſufficere ad obligandum ciuitatem
pro mutuo ſibi facto, Salicet. in l. fin. C. de alimen.
pupillo præſtan. Alexan. in l. ciuitas, poſt Caſtrenſ.
in d. l. fin. Ang. in §. hoc autem, col. 4. verſic. ibi ſi de-
monſtrauerint, in Authent. de alien. & emphyt. &
hanc dicit cõmunem opinionem Nat. in conſ. 547.
nume. 21. Sed hoc procederet in perſonis priuatis,
ſed in priuilegiatis aliud eſt, quia neceſſe eſt plenè
10 probare, quod pecunia fuerit † conuerſa in eum
vſum, Gul. Cun. Bar. Alber. Bal. Fulg. Alex. & Rom.
Bart. in d. l. fin. ff. de exercito. Imola in cap. 1. de de-
poſ. & communem dicit Iaſ. in d. l. ciuitas, num. 18.
Alij verò dicunt, quod vbi quis a lege, vel ab ho-
mine habet mandatum ad contrahendum, tunc
verſio probatur ex coniecturis, ſecus quando ſol-
11 uit quis ſine † mandato, Barto. in l. 1. § non autem,
& in l. fin. ff. de exercito. Salic. in l. 3. §. ſi ſic, ff. de in
rem verſo, Caſtrenſ. in conſilio 337. volumine ſe-
cundo, Iaſon in dicta l. ciuitas, numero 18. Et
confirmatur ratione, quia durius agendum eſt

cum

Digitized by Google

cum eo, qui ſe geſſit in re, quę ad ſe non pertinebat:
non enim talis dicitur carere culpa, l. culpa, ff. de
regulis iuris, qui verò habet mandatum, eſt ſine
culpa, Natta tamen in dicto conſil. 547. numero
22. indiſtinctè vult, quod probetur verio, quan-
do ſuberat indigentia, & reperitur illi fuiſſe ſatiſ-
factum, ſiue mandatum interceſſerit, ſiue non.
Mihi quoque placet iſta opinio, quia ſi filij primi
viri indigebant alimentis, & reperiuntur aliti, ſa
tis probatur, quod alimenta fuerint præſtita de
dote reſtituta, iuxta l. finalem, C. de alimen. pu-
pil. præſtan.

SVMMARIVM.

1 *Delinquens non poteſt alienare poſt commiſſum delictũ, quando bona confiſcantur ipſo iure, & fiſcus directo vendicat bona.*

2 *Fiſcus reuocans alienata titulo oneroſo, tenetur emptoribus refundere pretium.*

3 *Publicatis bonis ipſo iure, non transfertur dominium in fiſcum, niſi ſequuta declaratoria facti.*

4 *Delinquens etiam, quando bona ipſo iure publicantur, poteſt licitè alienare pro alimentis poſt commiſſum delictum.*

5 *Alienata a delinquente ante, vel poſt accuſationem, ante, vel poſt ſententiam, quando reuocentur.*

6 *Fiſcus regulariter non habet delinquentium bona obligata.*

PRIVILEGIVM XXXV.

DELINQVENS poſt delictum cõmiſ-
ſum in caſibus, in quibus bona ip-
ſo iure publicantur, non poteſt a-
1 lienare, licèt † nondum ſit accuſa-
tus, Din. in l. Imperator, ff. de iure
fiſci, Bart. in l. poſt contractum, nu-
mero 12. ff. de donat. vbi Picus, num. 69. dicit hanc
doctrinam eſſe communiter approbatam: ſub-
dens, quod iſto caſu, ſi ſequatur alienatio, poterit
fiſcus directo bona vendicare, non agendo reuo-
catoria, vel reſciſſoria, ſecundum Ioan. Andr. An-
charan. Zenzelin. & Geminia. in capit. cum ſecun-
dum, de hæret. in ſexto, duplici ratione. Nam de-
linquens, qui fuit ipſo iure priuatus dominio, non
poteſt alienando illud transferre in alium, l. ne-
mo plus, ff. de reg. iur. & fiſcus, qui eſt ipſo iure do-
minus, habet rei vendicationem, l. in rem, ff. de rei
vendic. & qui habet rei vendicationem, poteſt a
quocunque domino vendicare pretio non reſtitu-
to, l. inciuile, C. de fur. Et hæc ampliatio reſpectu
pretij eſt notabilis, quia quando fiſcus reuocat a-
2 lienata titulo oneroſo, tenetur regulariter † em-
ptoribus refundere pretium, Cin. in l. penul. C. ad
l. Iuliam maieſt. per textum in l. 1. ff. ſi quis in frau.
patron. Roman. Imo. Fulgoſ. & Iacob. Put. in di-
cta l. poſt contractum, vbi eos refert Picus, nu. 39.
licèt ipſe diſſentiat. Et quod non ſit licita aliena-
tio, tenet Clarus in Practica crimin. quæſtio. 78.
numero 18. vbi dicit communem. Et prædicti om-
nes Doctores dicunt idem eſſe, quando tale deli-
ctum propter quod adminiſtratio interdicitur de-
linquenti, Boſſ. in tit. de public. bono. num. 43. An-
tonius Gomeſ. tomo 3. in tracta. delicto. cap. 14. de
confiſcatio. bonor. delinquen. nume. 4. Prædicti ta-
men debent intelligi, vbi refert caſus, in quibus
bona ipſo iure publicantur, & interdicitur reo ad-
miniſtratio. Et prędictam ſententiam, quod nul-
la fieri poſſit alienatio, probauit Felin. in capit. Ro
dulphus, nu. 38. verſ. limita tertio, de reſcript. De-
cius in conſil. 735. num. 4. Crot. in l. 1. §. qui præſens,
nume. 7. ff. de verborum oblig. Dominus Becius in
conſi. 57. nu. 12. qui & ſi nu. 15. dicat etiam in caſu,
quo imponitur pœna ipſo iure non transferri do-
3 minium, niſi ſequuta † facti declaratione, ſecun-
dum Bart. in l. eius, qui delatorem, vbi alij, ff. de
iure fiſci, Cardin. in conſil. 128. colum. 1. verſi. item
etiam, vbi dicit, quod & ſi interdicta ſit adminiſtra
tio, tamen ante ſententiam reus non perdit domi-
nium bonorum. Sequuntur alij per eum citati, ta-
men id intelligitur cum effectu, & reſpectu decla-
rationis, & non aliter. Nam ſequuta facti decla-
ratione, quæ eſt neceſſaria, vt poſt Ioan. Andr. Ar-
chidiac. & alios dicunt Alexand. & Iaſ. in l. ſi quis
maior, C. de tranſact. retrotrahitur actus ad tem-
pus delicti, & perinde eſt, ac ſi facta fuiſſet declara
tio ſtatim delicto ſequuto, vt dicunt Doctores ſu-
pra citati. Et ideo alienata reuocantur a die de-
licti, non ſententiæ.

In prædictis tamen caſibus delinquens validè
4 alienat pro alimentis † ſibimet præſtandis, vt vo-
luit Bar. in d. l. poſt contractum, nu. 12. vbi dicit nõ
ſolùm pro alimentis, ſed etiam pro aduocati ſala-
rio, & alijs expenſis neceſſarijs, l. alienationes, ff.
famil. erciſc. l. reos, ff. de ſolut. Et licèt non dicat,
ratio eſt, quia alienatione a lege prohibita, non
venit alienatio neceſſaria, l. Diui, ff. de legat. 1. vbi
ponunt Doctores, & in Authent. res quæ, C. com.
de leg. & ſicuti fiſcus teneretur de proprio proui-
dere carcerato de alimentis, ſi aliunde non habe-
ret, vt ſuo loco diximus, multò magis tenetur pa-
ti, & permittere, quod reus ſibi prouideat per alie-
nationem ſuorum bonorum. Eandem ſententiam
probauit Cuman. in d. l. poſt contractum, vbi e-
tiam Iacob. Put. & Picus num. 44. verſi. ſecundo li-
mita, multos citat Gomeſ. in dicto cap. 14. num. 4.
verſi. item poterit alienare, vbi etiam dicit, quod
facere poteſt omnes alienationes neceſſarias, Gal
lia. in conſuet. Alexand. verſi. ſolidos. q. 6. nu. 19. Et
quamuis loquantur prædicti, quando non eſt lata
ſententia, ſed tantummodo poſt delictum commiſ
ſum, tamen idem eſſe videtur, poſt accuſationem
poſt litis conteſtationem, imò poſt ſententiam,
quia vbi delictum eſt tale, quod bona confiſcan-
tur ipſo iure, licet pro alimẽtis alienare, & tamen
priuatur rerum dominio. Ergo idem erit poſt ſen-
tentiam. Quando autem, & quibus modis reuo-
centur alienata ante accuſationem, vel poſt, ante
5 † conteſtationem, vel poſt ſententiam, pendente
tamen appellatione, videri poſſunt Bart. & Picus
in dicta l. poſt contractum, Iaſ. in §. item ſi quis in
fraudem, in princ. Inſtit. de action. poſt Ioan. Fab.
ibi, col. 3. Gomeſ. d. c. 14. nu. 4. vbi latè agit, & Clar.
d. q. 78. vbi etiam ponunt, ſi reuocata alienatione
veniant fructus medio tempore percepti, & po-
nunt quomodo fiat reuocatio. Sciendum eſt ta-
6 men, quod fiſcus regulariter non habet † bona de-
linquentium obligata, Alexand. in l. reſcriptum, in
princip. ff. de pact. Neguſ. in tracta. de pigno. in 4.
memb. 2. par. nu. 115. Cor. Io. Annib. Boſſ. & Clar.
quos citat, & ſequitur D. Becius in d. conſ. 57. nu. 5.
addo Bald. in l. cunctos populos, in fine, C. de ſum.
Trinita. vbi dicit, quod confiſcatus nulla tenetur
obligatione, ſed obligatio naſcitur ex ſententia,
Gomeſ. d. c. 14. verſi. ſecundo, quia prod icto, nu. 4.

SVMMARIVM.

1 *Dotalis fundus, non poteſt alienari a marito, vel vxore, vel ab vtroque ſimul.*
2 *Fundus dotalis non poteſt obligari, & ibi de ratione.*
3 *Dotalis fundus, ſi a marito alienetur, poterit ab eodem impugnari alienatio.*
4 *Fundus dotalis poteſt alienari pro alimentis comparandis, & ibi declaratur.*
5 *Fundus dotalis non poteſt alienari pro dote filiæ.*

PRIVILEGIVM XXXVI.

MARITVS eſt dominus rei dotalis, l.
doce ancillam, C. de rei vendic. &
1 fundus † dotalis alienari non po-
teſt, l. 1. C. de fund. dot. l. ſi prædiũ,
C. de iure dot. & vxor non poteſt
alienare fundum dotalem, Bart. in
l. ſi quis in tantam, nu. 12. C. vnde vi, Imo. in l. cum
vir, in princ. ff. de vſucap. Et ibi dicit Caſtr. nume. 3.
quòd nec vir ſine vxore, nec vxor ſine marito, nec
vnus cum alterius conſenſu, nec omnes ſimul poſ-
ſunt alienare, l. fi. ff. de donat. Bart. in l. æſtimatis, in
2 fine, ff. ſoluto matrim. imò nec † obligare, l. fi. C. de
reb. alien. non alien. glo. Inſtitu. quibus alien. licet,
in princ. in verſ. alienare, vbi Aret. nu. 6. ponit Ca-
ſtren. in d. l. cum vir, num. 4. Et multæ rationes: pri-
ma ſexus fragilitas, Inſtitu. quibus alien. licet, in fi.
princip. fauor mariti, Bar. in d. l. quis in tãtam, nu.
12. Nat. conſi. 28. nu. 21. deciſ. Pedemon. 94. nu. 26.
ſubeſt etiam fauor mulieris, ne remaneat indota-
ta, Imola in l. cum vir, col. 4. & intellige prædicta, &
ibi etiam Caſtren. nume. 1. in fine. Et ex hoc infer-
tur etiam ad vtilitatem publicam, quæ in hoc ver-
ſatur, ne ſit indotata, vt per Imo. loco prædicto, &
Aret. Inſtitut. quibus alien. lic. nu. 7. Et procedit in
tantum, quod & ſi nemo poſſit venire contra fa-
ctum proprium, l. poſt mortem, ff. de adoptio. ta-
men ſi maritus vendit fundum dotalem, poteſt ip-
3 ſemet † illam reuocare, glo. in l. vnica, §. & cum lex,
C. de rei vxor. actio. quæ communiter approbatur,
vt inquit Imo. in d. l. cum vir, col. 3. in fine, & col. 4.
poſt princ. vbi loquitur, etiam ſi iuraſſet, quia nihi-
lominus iuramentum non confirmat contractum,
nec repellit maritum a vendicando. Vxor tamen ſi
ob famis neceſſitatem vendat fundum dotalem,
4 ſuſtinetur alienatio, † vt concludit Nat. in cõſ. 547.
per totum, præcipuè num. 19. Mouetur per tex. in l.
mutus, §. manente, ff. de iure dot. vbi dr̃, quod vxo-
ri rectè dos reſtituitur conſtante matrimonio, vt
ſe alat, & ſuos, quia vt inquit ibi Bal. neceſſitas non
habet legem. Eſt verum, quod Bald. in conſi. 53. nu-
me. 3. vol. 5. tenet contrarium, & vult, quod ea de
cauſa non poſſit alienari res dotalis ab vxore, quia
maritus eſt illius rei dominus, & quia res dotalis
regulariter alienari non poteſt, tamen in loco præ-
dicto, nume. 19. reſpondet, quod procedit, quando
vxor ſine cauſa abeſt a marito, & interpellata re-
cuſat redire: tunc enim cum recuſet operari, non
tenetur maritus illam alere. Sed & ſi Bald. in the-
mate hoc narret, decidendo tamen non mouetur
ea ratione, ſed alijs, vt dixi. Et pro Baldo facit, quia
a dote licet arguere ad alimenta, vt ſæpè dixi: at
fundus dotalis non poteſt alienari, vt ſoluatur dos
5 filiæ, imo non poteſt dari † in dotem filiæ, & da-
tus ſiue a iure, ſiue ab vxore, ſiue ab vtroque, reuo-
catur. Certi enim a lege determinati ſunt caſus,
quibus licita eſt alienatio dotalis rei, puta quan-
do permutatur: extra verò illos caſus non eſt lici-
ta, ita determinat Specul. in tit. de empt. & vend. §.
tertio loco, nu. 11. vbi tamen ſubdit, quòd tenentur
de euictione, ſequitur Imo. in d. l. cum vir, col. an-
tepen. verſic. quid autem ſi mulier. Sicuti ergo fun-
dus dotalis dari non poteſt in dotem, ita non po-
teſt alienari in cauſa alimentorum, quia valet ar-
gumentum a dote ad alimenta. Verum, vt meum
interponam iudicium, quando vxor abeſſet a viro
ſine culpa viri, exiſtimo rectè vxorem poſſe aliena-
re fundum dotalem in cauſam alimentorum, vt ſe
ſcilicet alat, & ſuos, quia dos deſeruire debet one-
ribus matrimonij, Doctores in l. vbi adhuc, C. de iu
re dot. Et ſicuti poſſet vxor in neceſſitate conſtituta
capere de alieno, vt dicam paulò infra, ita & mul-
tò magis poteſt capere de proprio. Et idem dico,
quando vxor habitaret cum viro inope, & qui im-
potens eſſet ferendis oneribus, quia licebit vxori
alienare fundum dotalem, ſicuti licet alienare bo-
na fideicommiſſo ſubiecta, vt per Doctores in Au-
thent. res, quæ, C. commu. de legat. & dixi ſupra.
Vbi verò vel vxor haberet aliunde, vel maritus eſ-
ſet diues, crederem licitam non eſſe alienationem.
Et licèt a principio cum vxor ſine cauſa diuertit a
viro non ſint ei præſtanda alimenta, tamen ex poſt
facto cum diuertit iam, & ſequuta inopia diuertit,
erit approbanda alienatio, quidquid Baldum de-
clarando videatur concludere Natta in dicto con-
ſilio 547. intellige ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſu-
pra de reſtitutione dotis.

SVMMARIVM.

1 *Pater non poteſt alienare bona aduentitia filiorum, licet in eis habeat vſumfructum.*
2 *Pater alienando aduentitia filiorum, priuatur vſufructu, & is filio applicatur.*
3 *Filius non poteſt alienare bona, in quibus pater habet vſumfructum.*
4 *Pater poteſt aduentitia filiorum alienare, vt ſibi prouideat de alimentis.*
5 *Pater in caſu neceſſitatis alienat licitè bona aduentitia filiorum.*
6 *Pater alienat ſine decreto bona immobilia filiorum minorum, ſi neceſſitas ſubeſt. & ibi declaratur.*
7 *Pater & filius cenſentur eadem perſona, eadem habitatio, idemque regiſtrum.*
8 *Tutor non poteſt ſibi ipſi authorari.*
9 *Tutor poteſt licitè contrahere cum pupillo, ſi palam facit, & bona fide.*
10 *Tutor poteſt, & debet ſibi ipſi ſoluere, cum eſt debitor pupilli.*

PRIVILEGIVM XXXVII.

PATER, qui eſt legitimus admini-
ſtrator bonorum filij, & habet in
bonis filij vſumfructum, non po-
1 teſt illa † alienare, l. prima, in fine,
C. de bonis maternis, l. quæcũque,
C. de bonis, quæ liber. l. finali, §. ip-
ſum autem, C. eodem titulo, & in dictis locis po-
nunt Doctores, Bald. in l. ſcimus, §. in computatio-
ne, numero 7. C. de iure delib. Bellon. in conſilio
24. numero ſecundo, Natta in conſilio 660. num. 2.
Aſcanius Clemens in tract. de patr. poteſta. in ſe-
cundo effect. nu. 48. vbi ponit, an liceat filijs reuo-
care

Digitized by Google

eare viuente patre, de quo Bart. in l. ſi conſtante,
nu.36. & ibi Crot. in ſecunda lectura, nu.18.ff.ſo-
lu.matrimo. Aret. in conſ.72.in 2.q.col.4. Socin. in
conſ.34.nu.12.vol.1. Fabian. in authen. nouiſſima,
nu.240.C.de inoffi. teſtam. Didac. lib.1. variar. re-
ſolut.c.8.nume.6.& ſeq. Aſcan. in d. tract. effect.12.
2 nu.15.& ſeq. imo pater alienando † perdit vſum-
fructum, qui filio applicatur, l. ſi vſusfructus, vbi
glo. & Salice. ff. de iure dot. §. finitur, Inſtit. de vſu-
fruct. Io. Fab. in §. item finitur, Inſtit. eod. titu. Fer-
din. in l. filiusfamilias, §. diui, nu.17.ff. de leg.1. Di-
dac. d.c.8.nu 6. verſ. quod ſi patre. Et non mirum:
nã ſicuti filius, qui eſt dominus, & habet proprie-
tatem bonorum, non poteſt ea alienare in præiu-
3 dicium fratris, † qui ſolum habet vſumfructum, l.
3. vbi gloſ. C. de patr. poteſta. Afflict. in deciſ.241.
nu.2. Aſcan. d. effectu 2. nu.35. ita pater, qui minus
iuris habet, non debet poſſe alienare in præiudi-
cium filij, cui maius competit ius: Tamen ſi pa-
ter graui egeſtate laboret, & aliunde non habeat,
4 poterit licitè alienare † aduentitia filij, & ſuſtine-
bitur alienatio irreuocabiliter, ita Cordub. in l. ſi
quis a liberis, in prin. ff. de libe. agnoſc. vbi allegat
gloſſatorem quendam Hiſpanum. Et mouetur ra-
tione, quia perſona dignior eſt rebus, vt in c. præ-
cipimus, 12. quæſt.1. glo. in c. cum olim, de maior.
& obed. At pater poteſt in caſu neceſſitatis aliena-
re filium. Multò ergo magis poterit illius bona
diſtrahere, vt ſibi ſubueniat. Et ſi licitum eſt in ca-
ſu neceſſitatis furari bona, in quibus nullum ius
cõpetit, quanto magis licebit ea vendere, in qui-
bus habet ius vſusfructus.

Addo, quod pater in caſu neceſſitatis poteſt a-
5 lienare † aduentitia filiorum, l. fi. §. ſin autem æs alie-
num, C. de bon. quæ liber. etiã abſque Iudicis de-
6 creto, ſi filij ſint † maiores, Azo in ſumma, C. de
bon. quæ libet. nu.12. Bal. in l.1. ff. de reb. eor. Bald.
Salic. Caſtr. Alex. Iaſ. & alij in l. præſes, C. de tran-
ſact. multos citat Tiraq. in præfat. l. ſi vnquam, nu.
28. C. de reuoc. donat. Marſil. ſing.498. Natta cõſi.
179. nu.7. Didac. lib.1. variar. reſolu. c.8. num.6. Pi-
nel. in l.1. par.3. nu.21. C. de bon. mater. Crauet. in
conſ.74. nu.1. Benè verum eſt, quod Doctores ne-
ceſſitatem intelligunt, quæ ſit in perſona filij, at-
que illum reſpiciat, non eam, quæ concernit patrẽ:
tamen tanta eſt coniunctio inter patrem, & filiũ,
vt eorum ſemper vna atque eadem cauſa videa-
tur. Vnde dicimus, quod pater, & filius habentur
7 pro † vnica perſona, l. fi. C. de impubet. vbi omnes
Doctores notant, & præcipuè Bal. qui dicit, quod
cenſetur vnus habere, quod alter habeat, & Ange.
in fi. dicit, quòd vnius habitatio prodeſt alteri ad
conſequendum priuilegium, vel beneficium. Et
multa ſimilia congerit Tiraq. in præfatio. l. ſi vn-
quam, nu.15. C. de reuoc. dona. vbi inter illud ad-
ducit, quod patris regiſtrum prodeſt filio, & mul-
ta poteſt pater expedire pro filio, & præcipuè tran-
ſigere de ſanguine filij, ſicut de proprio, D. Becius
in conſi.16. nu.5. non ergo mirum videri debet, ſi
pater rem filij alienat vrgente famis neceſſitate,
imo hoc caſu dicitur cauſa neceſſaria alienandi
etiam inſpecta filij perſona, quia vt in titulo, qui-
bus debeantur alimẽta, patri egeno tenetur filius
alimenta præſtare, ideo cum hoc ſit filij debitum,
poterit pater pro illius extinctione alienare filij
bona non minus, quàm poſſet pro exoluendo quo-
cunque alio eiuſdem filij ære alieno. Et hæc po-
ſtrema ratio videtur mihi tutior, & magis vrgens,
quàm quæuis alia, niſi fortè dicat, quis, quod non
debet patri licere in propriam cauſam alienare,
8 ſicuti non † licet tutori ſibi ipſi authorari, l.1. vbi
Bar. & alij, ff. de authot. tuto. l.1. §. fuit quæſitum,
vbi Bar. nu.1. Alex. & Iaſ. nu.2. ff. ad Trebe. dixi in
conſ.9. num.36. Sed reſpondetur, quòd palam, &
9 bona fide poteſt etiam tutor contrahere † cum pu-
pillo, & in l. non exiſtimo, ff. de adm. tuto. Bart. in
l. cum emptione, §. fi. ff. de contrah. empt. in l. ſi pu-
pillus, §. fi. ff. de cond. indeb. Bal. in conſi.347. nu.1.
vol.4. Alex. qui dicit communem in d. §. fuit quæ-
ſitum, nu.2. vbi Iaſ. nu.19. Alex. in l. ſingularia, num.
5. Iaſ. nu.17. Dec. nu.4. & 12. & Cagno. num.84. ff. ſi
cert. pet. Soc. in conſ.160. nu.15. vol.2. & tutor cre-
10 ditor pupilli poteſt, & debet † ſibi ipſi ſoluere, l.
quoties, §. idem ſi temporali, ff. de admi. tutor. Io.
Andr. ad Spec. in tit. de inſtr. edit. §. nunc verò ali-
qua, nume.3. in fi. & dixi in conſi.253. nu.13. nam
quod dicitur, tutorem non poſſe contrahere cum
pupillo, procedit qñ agitur de obligando pupillũ,
aliàs ſecus, vt declaraui in d. conſi.9. nu.43.

SVMMARIVM.

1 *Libertas eſt res inæſtimabilis.*
2 *Corpus liberum vendi non poteſt.*
3 *Homo Chriſtianus vendi, aut pignorari non poteſt.*
4 *Hominis liberi venditio, aut alienatio eſt nulla inter ſcientes, & venditor punitur.*
5 *Hominem liberum vendens, tenetur de euictione, etiam ſi ſit pater.*
6 *Pater non poteſt filium vendere.*
7 *Pater poteſt filium vendere, vt famis neceſſitatem tollat. & ibi de ratione.*
8 *Pater pro neceſſitate famis vendit filium, etiam adultum.*
9 *Pater poteſt filium obligare pro neceſſitate famis.*
10 *Alienandi verbum, eſt generale.*
11 *Alienandi verbum includit inſtitutionem.*
12 *Pater poteſt filium permutare vrgente fame, & nu.13. ponitur de veritate.*
13 *Permutatio ſimilis eſt emptioni, & illius vires obtinet.*
14 *Pater excepta cauſa famis non alienat filium, etiamſi alia ſimilis, vel maior vrgeat cauſa. & ibi de veritate.*
15 *Pater non poteſt vendere filium emancipatum, etiam ſubſiſtente cauſa famis. & ibi quid in Gallis.*
16 *Pater non poteſt cauſa famis vendere filium clericum.*
17 *Mater non poteſt filium vendere cauſa famis. & ibi de veritate, & cur diuerſum in patre.*
18 *Quis dictio, includit fœminam, ſicut maſculum.*
19 *Extenſio eſt licita, quando eadem militat ratio, etiam in correctorijs, & exorbitantibus.*
20 *Auus paternus non poteſt ſubſiſtente fame vendere nepotem. & ibi de veritate.*
21 *Auus continetur appellatione patris, etiam in ſtatutis.*
22 *Filius a patre alienatus cauſa famis, nõ efficitur ſeruus, nec perdit libertatem.*
23 *Filius etiam pro cauſa famis non poteſt vendere patrem.*
24 *Pater, qui licitè cauſa famis vendit filium, tenetur illum redimere, ſi deuenit ad meliorem fortunam.*
25 *Lis eſſe non poteſt inter patrem, & filium.*
26 *Lis eſſe poteſt inter dominum, & ſeruum, vbi agitur de perſona, & non de rebus.*
27 *Monachus, qui fuit a monaſterio datus obſes ab Abbate, pro debito monaſterij, agere poteſt, vt ſe liberet.*
28 *Neceſſitatis cauſa cõceſſum ceſſat, neceſſitate ceſſante.*

Filius

29 *Filius cauſa famis venditus a patre, poteſt ſeipſum redi-*
mere de proprÿs bonis.
30 *Intereſſe ceſſante, non datur actio, neque exceptio.*

PRIVILEGIVM XXXVIII.

1 LIBSRTAS, res † eſt inæſtimabilis,
l. libertas, ff. de regulis iuris, §. fin.
Inſtitnr. quib. ex cauſ. manum. non
2 licet, ideo corpus liberũ non † eſt
in commercio noſtro, §. 1. Inſtit. de
inutil. ſtipula. & non recipit æſti-
mationem, l. fi. ff. de his, qui deiecer. vel effud. l. ex
hac, ff. ſi quadrup. paup. fecis. dicat. l. liber homo.
vbi not. Doctores, ff. de verb. obligar. & infinita eſt
libertatis æſtimatio, l. non eſt ſingulis, §. infinita,
ff. de reg. iur. Socin. iun. in conſ. 134. nu. 57. vol. 3. &
quæ non ſunt in cõmercio, vendi non poſſunt, nec
in obligationem dednci, l. quæ prædium, C. ſi alie.
res pigno. da. ſit, & l. abdicatio, C. de patr. poteſt.
Ideo homines præcipuè Chriſtianæ Religionis,
3 vendi, † vel pignotari nou poſſunt, l. ſi in emptio.
§. liberum hommem, l. liberi, ff. de contrahen. em-
ptio. §. fi. in fi. Inſtit. de emptio. l. qui res, §. aream,
ff. de ſolutio. §. primo, Inſtit. de inutil. ſtipul. & con
tractus de libero homine factus, eſt nullus inter
4 ſcientes, † ſiue filius ſit famllias, ſiue pater, qui
venditus eſt, l. qui filios, C. quæ tes pigno. oblig.
poſſ. & d. l. abdicatio, & venditor punitur, vt in
auct. imo, C. de actio. & oblig. §. quia verò contin-
git, in Auth. vt nulli iudic. & quamuis pater ven-
5 dens † filium teneatur de euictione, l. minor, §. pa-
ter ſciens, ff. de euictio. ſicut & quilibet alius ven-
dẽs hominem liberum, l. ſi tibi, C. de euictio. tamẽ
6 etiam patri interdicta eſt filiorum venditio, † vel
obligatio, l. fi. vbi gloſ. ff. quæ res pigno. oblig. poſſ.
cap. lator præſentium, cum gl. 1. de pigno. & dici-
tur in l. fi. C. de patr. poteſt. quod pater non poteſt
derogare libertati filij.

Tamen tanta eſt vis famis, & tantus fauor ali-
mentorum, quod pater egeſtate labotans, & fa-
7 me percitus poteſt filium vendere, † vt eſt text. in
l. 2. C. de patt. qui fil. diſtra. Atque hoc modo eſt
limitata patris poteſtas, quæ olim in filios adeo
erat libera, vt poſſet ocidere, l. in ſuis, ff. de lib. &
poſthum. l. fi. C. de patr. poteſt. & quod ex cauſa fa-
mis filius poſſit alienari, voluit gloſ. in c. ſi quis, ex-
tra de furt. in c. diſcipulos, de conſecratio. diſtin. 5.
Abb. in c. nonne, col. vlt. in princ. de præſump. in c.
ex literis, nu. 7. extra de diuor. Bart. in l. qui filios,
C. quæ res pigno. oblig. poſſ. Bal. in l. in ſuis, ff. de
libe. & poſthu. vbi inquit glo. in d. l. 2. eſſe ſingula-
rem, Gerard. ſing. 100. nu. 16. Marſil. ſingu. 101. in
princ. Tiraq. de rettact. conſang. §. 26. glo. 1. nu. 14.
vbi aduertir in ea l. 2. legendum eſſe ſanguinolen-
tes, vt referatur ad filios, non autem ſanguinolen-
tus, referendo ad patrem, Mantua ſingu. 77. &
ſing. 547. Pincl. in rubr. C. de bon. mater. pat. 2. nu.
20. Didac. lib. 3. var. reſolnt. c. 14. nu. 4. vbi appellat
hanc inſignem conſtitutionem, Cagnol. in l. non
debet, nu. 4. ff. de reg. iu. Padil. in auth. res quæ, nu.
82. C. commu. de lega. addo Cin. in l. 1. C. de alen.
lib. Hæc autem poteſtas otta eſt ex principijs an-
tiquæ legis, ſecundum quam patri licebat filium
occidere, l. in ſuis, ff. de lib. & poſthum. vt decla-
rat Bal. in d. l. 2. nu. 1. ſequitut Coraſ. in l. qui libe-
ros, nu. 14. ff. de ri. nup. Pinel. loco prædicto, nu. 20.
qui tamen dicit prouenire etiam a ratione ſan-
guinis, & incomparibili famis neceſſitate, & can-
ſa, Rebuff. autẽ in conſtit. Gal. tomo 1. in procem.
nu. 62. dicit legendum ſanguinarius, non ſangui-
nolentus: frequentius tamen legitur ſanguinolen-
tus. Et quæ verior ſit lectura ponit alios referendo
Pinel. vbi ſupra, nu. 28.

Hæc verò opinio procedit etiam in filijs adul-
tis, licet aliqui voluerint illam reſtringere ad in-
8 fantes, quia in omnibus eadem † eſt ratio neceſ-
ſitatis ſecundum gloſ. & Doctores in d. l. 2. vt ad-
uertit Didac. d. c. 14. nu. 4. ver. primum etenim, in
fi. & communem dicit Pinell. nu. 19. licet ſubdat
in infantib. maiorem eſſe tationem, cum nullo mo
do poſſint eſſe parentibus ſubſidio, aliud verò ſit
in adultis, qui patrem iuuare poſſunt.

Ampliatur ea concluſio, vt filius poſſit etiam ex
9 eadem famis cauſa pignori obligari † ſecundũ gl.
in d. l. 2. vbi Bal nu. 4. Salic. Bal. in d. l. in ſuis, ff. de
libe. & poſthum. & illam gl. dicit communiter re-
ceptam Didac. d. c. 14. nu. 4. verſi. ſecundo eadem,
Dec. in l. non debet cui, ff. de reg. iu. vbi etiam Ca-
gnol. nu. 4. qui mouentut, quia non debet denega-
ri quod minus eſt ei, cui quod plus eſt conceditur,
Pinel. d. par. 2. rub. C. de bon. matet. nu. 25. Et Bal.
in d. l. 2. nu. 9. ponit, an filij dari poſſint obſides in
bello licito, & concludit in partem affirmatiuam,
quia non dicuntur pignotari, licet iure poſſint
tetineri, & non mitũ quod poſſint pignorari, qñ-
quidem vbi alienandi licentia permittitur, ſit ex-
10 tenſio ad omnem contractum, quia alienare † ver
bum eſt generale, gloſ. in l. ſtatuliberi a cæteris, §.
Quintus Mutius, in ver. emptionis, ff. de ſtatulibe.
adeo, vt includat etiam hæredis inſtitutionẽ, quã-
11 do de ea ſit mentio † permiſſiuè, l. ſi quis prioris, §.
certum, vbi gl. C. de ſecun. nup. Bar. in l. ſi ita quis,
§. ea lege, nu. 7. vbi Imo. nu. 1. & Iaſ. nu. 4. ff. de verb.
obl. cũ alijs, quos citaui in conſ. 10. nu. 12. & ſeq.

Ampliatur ſecundo, vt filius poſſit etiam per-
12 mutari ad tollendum famis † neceſſitatem, vt vo-
luit Fulgoſ. in l. 1. C. de patr. qui fil. diſtr. mouetur
quia verbo venditionis includuntur omnes alie-
nationes, d. l. ſtatuliberi, ff. de ſtatulib. Gammar
in tract. extenſio. nu. 101. vbi tamen de Fulgo. non
facit mentionem, & ſequitur Pinel. d. par. 2. nu. 26.
vbi ſubdit id procedere, quia in permutatione ea-
dem omnino eſt ratio, quæ in venditione, tam re-
ſpectu filij, quàm patris, & non minus per eã ſub-
uenitut patri, quàm pet venditionem, & non ſie
filio maius præiudicium, quàm per venditionem,
13 & permutatio ſimilis † eſt emptioni, l. 2. ff. de rer.
perm. & illius vicem obtinet, l. 2. C. eo tit. l. Titia,
vbi Bal. ff. de iure dot. vt multi permutationis ver-
bo vſi ſint pro venditione, per Tiraq. de retract.
conſan. §. 1. gl. 14. nu. 28. & §. 30. gl. 1. num. 19. Con-
trariam tamen ſententiam probauit Bal. in d. l. 2.
nume. 4. C. de patt. qui fil. diſt. & ſequitur ibi Sali-
cet. nu. 3. Sed verior eſt prima pars, & Salic. loqui-
tut, quando ſit permutatio filij cum prædio, ex cu-
ius inde fructibus pater alatur, nam tunc non eſ-
ſet etiam licita venditio, quia eo ſolo caſu permit
titur, quando vrget fames, & non datur dilatio: at
vbi neceſſitas non eſt præſens, non eſt licita ven-
ditio, & conſequenter permutatio, quod ſi permu-
tatio fieret pro inſtanti, & præſenti neceſſitate, vt
puta cum pane, vel alio neceſſario ad vitæ ſuſten-
tationem, permitti eam innuit Salic. loco prædi-
cto: Proptcrea cum ratio omnis ſuadeat idem eſſe
in permutatione, firma ſtabit extenſio.

Limi-

Limitatur ramen hæc concluſio principalis, vt
14 non procedat in quacunque † alia cauſa ſimili, vel
maiori, ita glo. in d. l. ſecunda. Mouetur, quia hoc
nulla lege cauetur, & in exorbitantibus non fit ex-
tenſio propter identitatis rationem, Din. in regu-
la, argumentum, de reg. iur. in 6. Alcia. de verb. ſi-
gnific. lib. 2. col. 48. vbi inſert, non licere patri dari
filium obſidem, vt ſe redimat. Sed hæc illatio eſt
falſa, quia, vt dixi ex Bald. in d. l. 2. per ſimilem con-
ceſſionem non alienatur, nec obligatur perſona fi-
lij, nec aliquod ius transfertur præterquam reten-
tionis, Syluestr. Aldobran. Inſtit. de patt. poteſt. in
princ. Didac. d. cap. 14. nu. 4. verſ. tertio etiamſi li-
ceat, Benincaſ. in tract. paup. in 8. q. in 5. ſpecia. in
contract. nu. 16. Aſcan. Clem. in tracta. de patr. po-
teſt. in 1. effectu, num. 6. & ſeq. vbi addit, quod text.
in l. 2. vtitur taxatiua tantummodo, & quod indu-
cta a lege ob neceſſitatem famis, non extenduntur
ad aliam neceſſitatem, ſecundum Azon. in ſum. C.
de pat. qui fil. diſtrax. & alios per eum citatis, quã-
uis contrarium magis probet Pinel. d. par. 2. nume.
27. quia ſecundum eum in captiuitate patris, quem
velint hoſtes occidere niſi refundat pecuniam, mi-
litat eadem ratio, & quia exorbitans diſpoſitio, &
pęnalis extendatur, vbi eadem eſt ratio, verum nõ
adeo turpe eſt gladio vti fame perire, proinde con-
ceditur filij venditio, vt euitetur ſecundum mortis
genus, non item vt primum.

Reſtringitur ſecundo, vt locum non vendicet in
15 filio emancipato, quem pater alienare † non po-
teſt, nam ea facultas deſcendit non tam a ſangui-
ne, & amore, quam a patria poteſtate, qua ratio-
ne Doctores ſupra citati enumerant diſpoſitionem
d. l. 2. inter effectus patrię poteſtatis, vt apud Pinel.
in dic. par. 2. nume. 23. Et per hoc Rebuff. dicto to-
mo 1. in proœm. gloſ. 5. nume. 62. dicit deciſionem
principalem non obtinere in Gallis, vbi parentum
poteſtati filij non ſubijciuntur, gloſ. Inſtitu. de patr.
poteſt. in princ. Sed eum reprebendit Pinel. in ſæ-
pius citato loco, nume. 24. dicens illam gloſ. eſſe fal
ſam, & reprehendi ab omnibus, eo quod Galli ſi-
cut cæteri filios habeant in poteſtate. Addit Albe.
in d. l. 2. num. 2. dicere except. Romanis, omnes na
tiones poſſe vendere liberos etiam extra neceſſita-
tis cauſam. Tota autem vis limitationis in eo ver-
ſatur, an Galli fruantur poteſtate patria in filios.
Ego tamen non inuenio, ſolam patriam poteſta-
rem tribuere hoc ius, quinetiam credo licere patri
vendere filium emancipatum: Obligatio enim na-
turalis, qua filius obſtringitur patri, diſſoluitur per
emancipationem, vt dixi aliquando, & ſicuti eman
cipatus non liberatur ab onere ſubueniendi patri
conſtituto in egeſtate, ita non eximitur ab eo nexu,
per quem vendi poteſt.

Tertio declaratur noſtra propoſitio in filio cle-
16 rico, quem pater egens † non vendit ſecundum Ho
ſtien. in c. Iudæorum, de ætate, & qualit. & ſequun-
tur alij ibi, Io. de Anan. in cap. ſi quis, col. 2. verſ. tu
adde, de ſurtis. Gerard. ſing. 100. nume. 6. Marſil. in
rub. ff. de fideiuſſor. nu. 120. & in ſing. 101. vbi dicit,
quod hoc operatur clericalis ordo, Cagnol. in d. l.
non debet cui, num. 4. ff. de reg. iur. Didac. d. ca. 14.
nume. 4. verſ. quarto quod, in d. l. Aſcan. in d. tract.
effectu 1. nume. 53. Benincaſ. in tract. pauper. in 8.
quæſt. ſpecia. 5. in contract. Coraſ. in l. qui liberis,
nu. 14. ff. de ritu nuptiar.

Quarto limitatur, vt non habeat locum in ma-
tre, quæ non babeat facultatem vendendi filium,
17 quia eum non habet in poteſtate, ita † tenet gloſſ.
in dic. l. 2. C. de patribus qui filios diſtrax. Azo. in
ſum. C. de patr. poteſt. Alber. in d. l. ſecunda, nu. 1.
vbi Bal. nu. 3. dicens matri non tantam eſſe in filios
poteſtatem, quanta patri, & nu. 1. inquit prouenisse
hanc authoritatem ab antiqua illa iuris diſpoſi-
tione, ſecundum quam pater habebat in filios vi-
tæ, neciſque poteſtatem, & cum eo tranſit Salicet.
ibi. Idem voluit glo. Inſtit. de patr. poteſt. in princ.
vbi Silueſt. num. 17. dicit eſſe communem, incertus
autbor, in tract. de crim. læſæ maieſt. quæſt. 5. nume.
13. inter varios tract. crimin. vbi dicit omnes Do-
ctores ita tenere, quia illa poteſtas occidendi con-
ceſſa fuerat antiquitus ſolis patribus, non matri-
bus: Ergo eodem modo debet reſtringi facultas
vendendi filios, quæ inde fuit deducta, Rebuff. in
1. tom. regiar. conſtitu. in proœm. glo. 5. num. 62. Pi-
nell. qui ſæpe dicit communem, & receptam ab om
nibus ſententiam in rub. C. de bon. mater. in 2. par.
nume. 20. & ſeq. vbi mouetur, quia huius legis di-
ſpoſitio a vi patrię poteſtatis deſcendit, & non tam
fundatur in amore patris erga filium, quàm in eius
conſilio, quod in matre eſt imbecille, & ſæpe con-
tra propria commoda, Cordub. in l. ſi quis a libe-
ris, in princ. nume. 7. ff. de lib. agnoſc. Aſcan. Clem.
in tract. de patr. poteſt. effectu 1. num. 20. non tamẽ
hæc opinio caret difficultate, quandoquidem ver-
ba legis clara videntur matrem includere, ſicut pa
trem, dictio enim, ſi quis, comprehendit tam fœmi
18 nas, † quam maſculos, l. 1. ff. de verbor. ſignifica. l.
quiſquis, C. ad leg. Iuliam maieſt. l. 3. §. 1. ff. de neg.
geſt. & non eſt prohibita extenſio quando eadem
19 † ſubeſt ratio gloſſ. in Cleme. 1. in verbo exigatur,
vbi Doctores, de electio. Iaſ. l. emancipata, numero
21. C. de collation. etiam in materia correctoria,
& exorbitanti, vt per Bald. & alios in Autben. quas
actiones, C. de ſacroſ. eccleſ. Et priuilegium hoc
procedere videtur non a patria poteſtate, ſed a na-
turali æquitate, & ſanguinis charitate, quæ pari-
formiter eſt in matre & patre. Et in l. 1. & 2. C. de
patrib. qui fil. diſt. nullum verbum extat de patria
poteſtate, & per has rationes contrarium voluit
Benincaſ. d. ſpecial. 5. nume. 17. vbi reprobat gloſ.
quaſi nemo alius diuerſam fuerit ſequutus ſenten-
tiam, addo glo. in d. l. quiſquis, quæ textum exten-
dit ad matrem in materia pœnali, & exorbitanti,
ergo eodem modo deberet extendi text. in dic. l. 2.
Pro qua ſententia, facit, quia tex. in l. 1. loquitur de
parentibus, quorum appellatione venit quoque
mater, Pinel. tamen d. par. 2. num. 22. pungit pro
hac parte, ſed reſidet cum communi, quæ mihi vide
tur æquior, nam & ſi mater eodem fauore digna vi-
deatur, non tamen conditionem filiorum ita depri
mere debemus in re tam grauis præiudicij, vt ma-
tri priuilegium indulgeamus, quod in ipſo patre
inhumanum quoque videtur.

Reſtringitur quinto, vt etiam non procedat di-
20 ctæ legis diſpoſitio in auo, intellige † paterno,
quia in materno non eſt dubium. Cum enim l. ſe-
cunda, loquens de patre, ſit contra ius naturale,
non debet extendi ad auum, argumento l. ſi vero,
§. viro, ff. ſoluto matrimonio. Et quamuis Cin. co-
gitandum reliquerit, tamen Bald. nume. 3. ita decla
rat, & ſequitur Salic. num. 3. Sed contratium pro-
bat Aſcan. in d. primo effect. nu. 20. & ſequen. quia
21 continetur appellatione patris, † l. iuſta inter-
pretatione, ff. de verbor. ſignificat. vbi gloſſ. dicit
idem ſemper intelligendum eſſe de auo, quãdo lex

Digitized by Google

de patre aliquid diſponit. Id quod obtinere quo-
que in ſtatutis inquit Bal. in l. ſcimus, nu. 12. C. de
inoffic. teſt. & latè comprobat Aſcan. loco prædi-
cto. Et pro hac parte facit, quia ſi eiuſmodi facul-
tas deſcendit a patria poteſtate, quare auo non
debet competere, qui nepotem habeat in pote-
ſtate ſicuti patri competit: vbi enim eadem eſt ra-
tio, idem ius eſſe debet, l. illud, ff. ad leg. Aquil.
Ego vero tranſeo cum Bal. & Salic. vt qui videã ri-
goroſiſſimam legis diſpoſitionem quoad vſque fie-
ri poteſt reſtringendam eſſe. Colligo autem, quod
in proxima limitatione deduxi, verum non eſſe,
quod patri permittatur alienatio ex vi patriæ po-
teſtatis, quia eodem modo permittetur auo, cui
iure antiquo erat ius necis, & vitæ in caput nepo-
tum, vt in eis iuribus videri poteſt.

Limitatur ſexto, vt filius ſic a patre alienatus
22 non amittat libertatem, † nec efficiatur ſeruus, ita
Bald. in d. l. 2. in princ. vbi dicit poſt Nicol. de Ma-
tarel. quod non eſt ſeruus, ſed ſeruiens, & eius in-
genuitas non eſt abſorpta, ſed velata ad tempus.
Et infert, quod ideo poteſt aliunde acquirere,
quod tamen non datur in ſeruo, ſubditque æquius
hoc eſſe, quam dicere cum gloſ. quod ſit propriè
ſeruus ſub ſpe ingenuitatis. Idem voluit Caſtrenſ.
ibi, qui dicit, quod efficitur ſeruiens ſicuti cliens,
& famulus. Si enim perderet ingenuitatem, nun-
quam illam recuperaret, l. intercidit, ff. de condi.
& demonſtr. & ingenuitas non extinguitur, ſed
differtur. Et cum prædictis tranſit Benincaſ. in d.
ſpecia. 5. num. 27. Et ratio eſt in promptu, quia cer-
ti ſunt modi, quibus amittitur libertas, & hic
non reperitur enumeratus inter illos. Facit etiam,
quia pater vendendi filium non poteſt plus iuris
in alium transferre, quam habeat ipſe, l. nemo plus
iuris, ff. de reg. iur. at filius, & ſi patris poteſtati ſit
ſubiectus, non tamen ei eſt ſeruus, ſed ſeruite tene-
tur, & iuuare.

Intellige ſeptimo loco aliud eſſe in filio, qui
quantacunque laboret famis neceſſitate patrem
23 non eodem modo vendere † poteſt, quia filius
non habet patrem in poteſtate, & ceſſante ea po-
teſtate, ceſſat facultas vendendi, vt ſupra dictum
eſt, Cin. in l. iſti quidem, in fi. ff. quod met. cau. &
licet ſint correlatiua, & eadem famis neceſſitas vr
geat, tamen non valet argumentum correlatiuo-
rum, quando militat diuerſa ratio, Mantua. ſing.
77. num. 4. & ſequen. vbi reſpondet contrarijs ra-
tionibus. Addo, quod maiori obligatione filius
erga patrem obſtringitur, vt ſuo loco dixi, quam
pater filio teneatur, ergo non erit de vno ad alium
arguendum. Hanc opinionem tenuit quoque A-
ſcan. in d. effect. 1. nume. 26. & ſequen. & Cordub.
in princip. d. l. ſi quis a liberis, num. 7. in principio,
quæ poſteriores rationes magis placent, quam de-
fectus poteſtatis, vt intelligas, quod hæc limitatio
procedit, etiam ſi patri id non concedatur intuitu
patriæ poteſtatis, quemadmodum tetigi ſupra.

Nono ita procedit dictæ legis diſpoſitio, vt ſi
pater qui filium ob famis neceſſitatem vendidit,
ad pinguiorem fortunam deuenerit, teneatur pre-
24 tium exoluere, † & filium redimere, & vbi recu-
ſet, conueniri ad id poterit a filio. Et licet regu-
25 lariter non poſſit eſſe iudicium inter † patrem, &
filium, l. lis nulla, ff. de iudic. tamen id fallit, qñ a-
gitur de perſona, & de libertate, quia eo caſu etiam
inter dominum, & ſeruum poteſt eſſe lis, licet non
26 pro † rebus, l. fi. C. de ord. cognitio. ita concludit
Bal. in c. ex reſcripto, nu. 11. de iureiur. vbi inquit
idem eſſe in monacho, qui & ſi pro debito mona-
ſterij obſes dari poſſit ab Abbate, tamen poteſt ad-
27 uerſus Abbatem agere † vt ſe liberet qñ monaſte-
rium efficitur ſoluendo, ſequitur Felin. in capitu-
lo cum dilecta, colum. antepen. verſ. fallit octauo,
& vltimo, de reſcript. Marſil. in ſingu. 101. & in l.
etiam ſi redditibus, column. fin. ff. de quæſtio. Ca-
gnol. in l. non debet ei, nume. quarto, ff. de reg. iur.
Benincaſ. in dicto ſpecia. quinto, numero 28. vbi
allegat Dec. & Didac. Aſcan. in dicto effect. pri-
mo, nume. 27. & præter eos Coraſ. in l. qui liberis,
numero 14. ff. de ritu nuptia. vbi dicit, quod eo ca-
ſu venditio reſcinditur. Et ratio eſt, quia alicui
28 conceſſa ex cauſa † neceſſitatis, eatenus durant
quatenus ipſa durat neceſſitas, c. quod pro neceſ-
ſitate, quæſtio. 1. Bart. in l. prima, §. nunciatio, col.
1. ff. de oper. no. nunc. Bald. in l. 1. C. de raptu vir-
gin. & cum hoc priuilegium ſit contra regulas,
imo contra ius naturale indultum, reſtringi de-
bet, quantum fieri poteſt, vt minus offendat ius
commune.

Imo non ſolùm filius poteſt patrem conueni-
re, vt ſe redimat, ſed ſi habeat bona propria non
29 quæſita patre, poteſt ſeipſum redimere, † vt vo-
luit Bal. in d. l. 2. in princ. quod eſt notandum. Et
ratio eſt, quia ſi poteſt compellere ad luendum,
multò magis hæc facultas debet ſibi eſſe promiſ-
ſa, & ſi emptor contradicat non audietur, quaſi ni-
hil ſua interſit, quod ſeipſum luat filius, vel luan-
tur a patre, nemo enim auditur excipiendo, vel
30 agendo, † niſi ſua interſit, l. 1. ff. de appell. non re-
cipien. l. ille a quo, §. ſi de teſtamento, vbi notant
omnes præcipuè Imo. & Alex. ff. ad Trebel. c. cum
inter, de electio. Imo. in l. Titia, in fi. ff. ſolut. matr.
cum ſimilibus. Non etiam poteſt emptor filium
agentem repellere, quia ſua non interſit, quando
nullum maius intereſſe conſiderari poſſit, quam
libertatis amiſſio, vel ſaltem illius vſus interdi-
ctio, non etiam poteſt opponere quod nihil geſ-
ſerit cum filio, ſed cum patre, quia filius non agit ex
contractu.

SVMMARIVM.

1. *Furtum eſt humana & diuina lege prohibitum.*
2. *Furti punitur, qui furandi animo alienam ingreditur domum.*
3. *Furtum maius eſt delictum, quàm homicidium.*
4. *Furti non tenetur etiam in foro conſcientiæ, qui alienum rapit, vt ſe alat, amplia vt nu. 6.*
5. *Neceſſitatis tempore omnia ſunt communia.*
6. *Furti non tenetur, qui panem furatur tempore cariſtiæ.*
7. *Furti tenetur, qui rem alienat, & exportat etiam cauſa famis. & ibi vide de veritate.*
8. *Vuas capere in alieno agro licet viatoribus, etiamſi non ſubſit cariſtia.*
9. *Furari non licet alia quam comeſtibilia pro neceſſitate famis. & ibi an hoc ſit verum.*
10. *Furti punitur, qui furatur vrgente famis neceſſitate, ſed non extremo, ſed pœna minuitur.*
11. *Furti licet non puniatur, qui alienum rapit, vrgente famis neceſſitate, tamen tenetur reddere quando deuenit ad mediocrem fortunam.*
12. *Cauſa ceſſante, non ceſſat effectus conſumatus.*
13. *Cauſa ceſſante, non ceſſat ius, quod per exiſtentiam cauſæ fuit quæſitum.*

PRIVI-

PRIVILEGIVM XXXIX.

FVRTVM non ſolum humana lege
1 eſt † prohibitum, l. 1. in fi. ff. de fur.
§. 1. Inſtitu. de oblig. quæ ex delict.
c. 1. & 2. de furt. Ang. in §. præterea,
nu. 6. Inſtit. de excep. ſed etiã diui-
na, vt in Exo. c. 20. Leuiti. capit. 19.
& Deueteronom. c. 5. & punitur, etiam attẽtatum,
2 vt quando furandi animo ingreſſus † quis alienam
domum deprehenditur antequam contrectauerit,
l. ſaccularij, ff. de extraor. crimin. Bart. in l. vulga-
ris, §. qui furti, ff. de furt. Iaſ. in l. 3. § firem, in princ.
ff. de acquir. poſſ. Marſil. in l. vnica, nume. 295. C. de
rapt. virgin. & poſt Bal. inquit Dec. in conſilio 65.
3 quod maius eſt delictum, quam homicidiũ, † quia
grauior pœna imponitur a iure, & grauitas deli-
cti cognoſcitur ex grauitate pœnæ, c. non afferа-
mus, 24. q. 1. glo. 2. in c. propoſito, 27. q. 1. tamen ſi
quis extrema laborat neceſſitate, poteſt alienam
rem furto ſurripere, vt ſibi de alimentis prouideat,
4 & non tenetur furti pœna in foro † conſcientiæ,
nec in foro contentioſo, vt eſt tex. in c. diſcipulus,
de conſecrat. diſt. 5. c. fin. 25. quæſt. 1. & in c. ſi quis,
extra de furt. Archid. in c. pœnale, 14. q. 5. Et eſt ra-
5 tio, quia tempore neceſſitatis omnia † ſunt com-
munia, c. ſicut hi, 47. diſt. gl. fi. in c. ſæpe, de reſtitut.
ſpolia. Dec. in conſi. 697. num. 16. quia Deus omnia
comparauit ad vſum hominum, l. in pecudum, ff.
de vſur. & qui vtitur re communi ad vſum deſti-
natum, puniri non poteſt, l. merito, ff. pro ſocio,
vbi præſumitur facere potius iure ſuo, quàm ani-
mo furtum committendi. Hæc tamen ratio non
concludit, quia rem communem rapiens furtum
committit, l. rei communis, ff. pro ſocio, gloſ. in d.
c. ſi quis propter, dicit, quod hoc caſu vtitur quis
re propria ad vſum deſtinatum, ſequitur Anan. &
alij. Ideo dicunt Bald. & Caſtrenſ. in l. 2. §. cum in
eadem naui, ff. ad leg. Rhod. quod ſi quis tempore
6 cariſtiæ panem furatur, non tenetur † furti, & an-
te eos Bar. ibi nume. quarto, dixit hoc procedere
iure diuino, & humano. Et quod furari liceat in
caſu neceſſitatis, voluerunt Lup. in rub. de donat.
inter vir. & vxor. §. 65. nu. 41. Mantu. ſingu. 77. num.
3. Benincaſ. in tract. pauper. in 7. quæſt. in 9. ſpecia.
iudic. nu. 20. Aſcan. Clem. in tract. de patr. poteſt.
effect. num. 4. Cordub. in l. ſi quis a liberis, in princ.
nu. 41. vbi allegat Feli. & alios, Menoch. de arbitr.
iudic. caſu 182. nu. 27. Clar. in Pract. crim. §. furtum,
nu. 24. Boſſ. in tit. de furt. nu. 52. qui enim indigen-
ti denegat, videtur furtum non minus committe-
re, quam ſi aliena raperet, vbi dicitur in ſum. 42.
diſt. & in c. ſicut hi, ante fi. diſt. 47. comprobat Ti-
raq. in tract. de pœn. temper. cau. 44. nu. 9. Amplia-
tur hæc deciſio, vt procedat non ſolùm vrgente pro
pria neceſſitate, ſed etiam aliena, quia ſi alius adeo
fame prematur, vt ſit periturus, niſi ſubueniatur,
licet tunc aliena furari, vt illi ſuccurratur, vt per
diuum Thom. 2. 2. q. 66. art. 7. Angel. de Clauaſ. in
ſum. in ver. furtum, nu. 37. vbi limitat non procede-
re, qñ ſubtraheretur alicui exiſtenti in pari neceſ-
ſitate, Tabien. in ver. furtum, nu. 7. in fi. Benincaſ. d.
ſpeci. 9. n. 42. Et pro noſtra concluſione facit, quod
voluit Ang. in l. 2. §. cum in eadem, ff. ad leg. Rhod.
quod pro neceſſitate victus licet militibus depræ-
dari in bello licito, ſequitur Fel. in c. querelam, col.
pen. in fi. de iureiur. Anan. d. c. ſi quis, nu. 7.

Intellige tamen præmiſſa procedere, quando
quis rem furatam ſtatim comedit, non autem quã-
7 do illam † exportat, ita declarat gloſſ. in cap. om-
nes, in verſ. fas, diſt. 1. vbi inquit, quod iure diuino
licitum eſt vuas comedere in alieno fundo, nec
non ſpicas colligere, & edere, ſed non exportare,
Anan. in dic. cap. ſi quis propter, num. 5. verſ. tu ad-
de quod iſta, Benincaſ. d. ſpec. 9. nume. 24. Sed hæc
reſtrictio mihi non placet, quia etiam exportare li
cet ſtãte neceſsitate, comedere autem vuas in agro
alieno, vel ſpicas licitum eſt iure diuino viatoribus
8 neceſſitate † non vrgente, vt in Deuteron. c. 23. ver.
ingreſſus, & ver. ſi intraueris, atque declarat Rip.
in l. 2. nu. 3. ff. de damn. infec. vbi tortius poſt Albe.
Gandin. inquit non valere ſtatutum, quo eiuſmo-
di facultas viatoribus interdicatur, quia eſſet con-
tra ius diuinum, ſequitur Didac. in relec. reg. pec-
catum, in 2. par. §. 1. numero 5. quod verò attinet ad
Anan. limitationem, non video ſtante neceſſitate,
quare non ita permittenda ſit egeno exportatio,
ſicuti comeſtio in proprio agro.

Declara ſecundo, vt pro famis neceſſitate liceat
ſolum cibaria, & comeſtibilia furari, non autem
9 ea, quæ † eſui non ſeruiunt, ita loquitur text. in d. c.
ſi quis propter, vbi notant Doctores omnes, & po-
nitur etiam caſus, quando liceat veſtes capere, Be-
nincaſ. loco prædicto, nume. 36. Ange. de Clauaſ. lo
co prædicto, nume. 30. Et quamquam Doctores nõ
dicant, crederem tamen licitum eſſe furtum alia-
rum rerum, quam comeſtibilium, quando come-
ſtibilia non inueniuntur, quia poteſt quis aliam
rem capere, & ex eius venditione pretium compa-
rare ad emendos panes: nam regula eſt, quod om-
nia ſunt communia neceſſitatis tempore, & text.
in cap. ſi quis propter, dum facit mentionem de
veſte, & pecore, loquitur per modum exempli,
quod non reſtringit regulam, & paria ſunt, quod
quis panem rapiat, vel aliud ad comparandos
panes.

Reſtringitur tertio, vt procedat, quando laborat
quis extrema neceſſitate: at ſi neceſſitas non ſit ma
10 xima, † minuitur quidem pœna, ſed furanti non
ignoſcitur in totum, vt declarat glo. 1. in d. c. ſi quis.
propter, Bal. & Caſtr. in l. 2. §. cum in eadem, ff. ad
leg. Rhod. Barbat. in c. quoniam, de ſimon. Gofred.
in ſum. de furt. in ver. excuſatur autem, vbi vrgente
neceſſitate non extrema furatus eſt, licet omnino
non excuſetur, mitius tamẽ punitur, Cępõl. in auth.
ſed nouo iure, C. de ſeru. fugiti. Angel. de Clau. loco
prædicto, nume. 36. vbi ſubdit, quod excuſatur in to
tum quando abundabat is cui ſubtractum fuit, Ti-
raq. de pęn. temp. cau. 33. nu. 1. Benincaſ. d. ſpecia. 9.
nu. 25 Didac. d. reg. peccatum, num. 3. vbi declarat,
quando dicatur extrema neceſſitas.

Quarto declaratur, vt ſaltem, qui rapuit tenea-
tur reſtituere, ſi venerit ad pinguiorem fortunam,
11 † arg. l. Neſennius, ff. de nego. geſt. Doctores in l.
alim. C. de neg. geſt. vbi qui alicui præſtitit alimen-
ta põt repetere. Et per hanc rõnem inquit Abb. in
d. c. ſi quis propter, nu. 5. quod & ſi furari hoc caſu
permittatur, tamen id conceditur pp neceſsitatẽ,
qua ceſſante ceſſare debet conceſsio, & ſubdit eſ-
ſe benè notandum, ſequitur Anan. ibi, num. item 5.
& hanc dicit eſſe communem omnium Canoniſta-
rum ſententiã Benincaſ. in d. ſpecia. 9. nu. 37. & pter
eum Socin. in d. c. ſi quis propter. Et hæc opinio eſt
tutior in foro conſcientiæ, vt inquit Cla. in pract.
crim. in §. furtum, nu. 25. ver. ſed vidi dubitari, hanc
etiam dicit Didac. in d. par. 2. §. 1. num. 4. Contra-
rium

Digitized by Google

rium tamen tenent Scot. & Ricard. in quarto ſen-
ren.diſt. 15.vbi dicunt prædictam ſententiam pro-
cedere, quando qu is aliennm accepit, cum vrget
quidem neceſsitas,ſed non extrema, quia tunc res
non efficitnr ſua,ſed peccar. Verum quando ſubtra
xit extrema adactus innpia, tunc ſuum eſt, quod
& reddere non tenetur etiam ſactus locupletior,
ſequitur Ang.de Clau.in d. verſ. furtum, nume. 37.
eandem tenuit Syluestr. quem citar Didac.loco prę
cirato,vbi ſubdir piã eſſe hanc opinionem, & a do-
ctiſsimis viris probatam. Et eam procedere in foro
contentioſo dicir Clar.d.§.furtum,nu. 25.quia cum
iure permittente ſactum ſit,non eſt tractandum de
reſtitutione. Addo pro hac parte, quod & ſi ceſſat
cauſa conceſsionis, quando is deuenit ad meliorẽ
12 fortunam, tamen non debet † ceſſare effectus iam
conſummatus,l.fi.in prin.ff. vnde lib. l. inter ſtipu-
lantem,§.ſacram,vbi Iaſ.in 4.not.ff. de verb. oblig.
latè Tiraq. in tract.ceſſan.cau.limit. 12. nume. 1. &
quando ius per exiſtẽtiam cauſæ acquiritur alicui,
13 tunc licet deficiat cauſa, tamen durat † acquiſitio
iuris,l.ſi poſt mortẽ,§. 1.l. nnn purauit, §. ſed ſi poſt
mortem,ff. de bonor. poſſ.contr.tabul. l. cum vxori,
C.quan. dies leg.ced. Cum ergo propter neceſsita
tem res ſurata effecta ſit propria furantis, non dẽt
retractari acquiſitio,licet ſuperueniãt diuitiæ. Ac-
cedat quod ideo licirè capit, quia habens tenetur
dare indigenri,quando talis ſubeſt neceſsitas: Ar
ſi ille daret vtique non eſſet debita reſtitutio, ſi ſu-
peruenirent opes. Ergo nec quando egens propria
authoritate capit, vide ramẽ Io. Bapt.Lup.de vſur.
commentar.4.§.4.nu.64.

SVMMARIVM.

1 *Fornicatio non punitur in muliere, ſi committatur ob ne-
ceſſitatem famis. & ibi de veritate.*
2 *Furtum non eſt licitum, ſi fiat pro eroganda eleemoſy-
na.*
3 *Peccatum mortale committi non debet propter pauper-
tatem.*
4 *Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.*
5 *Homicidium quibus caſibus ſit licitum.*
6 *Virgo ſi inuita comprimatur, virginitatis meritum ſibi
duplicatur.*
7 *Voluntas coacta voluntas eſt.*

PRIVILEGIVM XL.

FORNICATIO graue eſt peccatum,
tamen ſi mulier extrema laborans
1 egeſtate ſe proſtituat, vt victũ quæ
rat, non punitur, † nec peccat, quia
neceſſiras facit licitum quod alio-
quin erat illicitum, ita concludũt
Hiſpani additionat.ad Dec.in l.quæ propter, n.5.
ff.de reg.iur. Sed hoc dictum eſt ſalſum, quia malo
non parcitur rõne paupertatis, imo debemus po-
rius mori,quã conſentire malo, glo.in l.palã,§.non
eſt ignoſcendum, ff.de ritu nuptia. & ibi dicit tex-
tus non eſſe mulieri ignoſcendum, quæ pauperta-
tis prætextu rurpem elegit vitam,& non debet ma
lum fieri,vt inde ex eo fiat bonum, capitulo noſce,
2 vbi gloſ. 30.q.1. Ideo non licet furari † pro facien-
da eleemoſyna, capitulo cum ſic non ſunt, 32.q.4.
capitulo is autem, 22. quæſt.2. gloſ.in l.ſi pignore,
in principio, ff. de furt.in capitulo ſurte, 14. quæ-
ſtione quinta. Et dicit gloſ. in capitulo quoniam,
de ſimon, quod prætextu neceſſitatis non debet
3 † quis operari peccatum mortale, & dicit, quod
moniales non debent aliquid prætextu pauperta-
ris capere ab ingredientibus, quia eſt peccatum.
Et Abb.ibi allegat multos alios, & quod propter
paupertatem mulier non excuſetur a fornicatio-
ne,voluit Hoſtien.in ſum.de furr.§.1. colum.2. ver-
ſic.ſed quæritur, quare excuſatur, vbi dicit, ratio-
nem diuerſitatis, quare excuſetur a furto, non a
fornicatione,eſſe,quia tempore neceſſitatis res om
nes ſunt communes. Humana antem creatura non
eſt in ſructu, & mulieres non ſunt communes, ſeu
verius, quia in furto ſubuenit ius naturale, ar in
fornicatione contradicit ius commune, & repu-
gnar, nec non turpirudo, & horror proueniens ex
peccatn accuſat mulierem. Et Ioan.Andr. in d.c.
quæ propter, dicir, quod in hnmana creatura at-
tenditur reuerentia diuinæ pulchritudinis, quæ
in ea ſequitur glo.ibi Abb.nu.5.in fi. verſ. nota hãc
glo.& Anan.nu.5.ver.in eadem glo. ibi, non eſt,vbi
ſubdir, quod carnalis commixtio extra matrimo-
nium fieri non poteſt ſine peccato, vſus autem re-
tum alienarum certis caſibus eſt conceſſus. Item
fornicatio non extinguit ſamem ſicut furtum, item
ſames cogit immediatè ad ſurandum, ſed ad for-
nicandum non, niſi mediatè, & recitat multa alia
pulchra dicta, ſequitur Dec. in l.quæ propter,num.
4.& ſeq.ff.de reg.iur. Tabien.in verſi.ſurtum, nu.7.
in fi.Boſſ.in tit.de fur.nu.52.latè Benincaſ.in tract.
paup.q.7.in 9.ſpecia iudicio,num.26.33.& 43. vbi
expreſsè reprobar primum dictũ, additio ad Dec.
in d. c.quæ propter, quia non reperitur iure cau-
4 tum, quod vllo caſu liceat fornicari, & quod † lex
non dicit nec nos debemns,§.illo,in auth. de trien.
& ſem. l. illam, C. de collat. Er licet neceſſitas non
habeat legem,tamen procedit ſolùm in caſibus ex-
preſsis. Er Abb. in d. c. quoniam,de ſimonia,dicit,
quod quædam ſunt in ſe mala, vt occidere, adul-
terari, & ſimilia, & hæc neceſſitatis tempore non
fiunt licita, imo verificatur illud dictnm, quod oĩa
perpeti latius eſt, quam peccato conſentire. Quæ-
dam verò ſunt, quæ licer in ſe ſint mala, permit-
tuntur tamen neceſſitaris tempore, ſed hoc di-
ctum nihil eſt, nec reſoluit dubium. Hoc enim
quærimus, an fornicari licer de ſe malum ſit, effi-
ciatur tamen licirum propter extremam pauper-
tatem. Et videtur dicendum, quod ſic, quia ho-
5 micidium, licet † ſit illicitum ſui natura, tamen
permittitur ob neceſſariam defenſionem, l. vt vim,
ff. de iuſti. & iur. Item eſt permiſſum, quando po-
rens aliquis mandar, quod alium occidam, aliàs
ipſe me occidet,Bal. in c.1. §.iniuria, col.fi. verſ.ſed
pone, de pace iuram.firmã. Dec. in l. is damnum,
§.eius verò nulla,ff.de reg. iur. Idem in fornicatio-
6 ne,quia ſi inuira † mulier comprimatur, vel cogno-
ſcatur, non ſolùm non peccat, ſed duplicatur ei
virginitatis corona, vt c.1. & 3.32.q.6. vbi ponitur
dictum Beatæ Luciæ, referr Anan. in d.c.ſi quis pp.
col.pen.in fi. Et ideo ſicuti propter vim excuſarur,
ita excuſari debet propter ſamem, quia nulla vis
ea eſt maior,quam ingerit ſames. Ad prædicta ta-
men reſponderi poteſt, quod deſenſio eſt de ge-
nere bonnrum, ideo ſi quis defenſioni incum-
bens occidat, non punitur, quia nonhabet ani-
mum occidendi, ſed aliud agit, id eſt defendit: at
ſornicatio eſt de genere malorum, & quod dici-
rur de iuſſu, vel mandato porentis, non eſt tu-
tum, nec verum. Et contrarium volnit Lancellot.
Dec.

Digitized by Google

Dec. in l. vt vim, colum. 1. ff. de iuſtit. & iur. nec mo-net exemplum virginis vi ſubactæ, quia ea vis cui reſiſti non poteſt, excuſat, & ibi non cadit volun-tas, meritò non concurrit peccatum, quod nul-lum eſt niſi voluntarium, at in ea quæ fornicatur eſt voluntas, quia elegit fornicari potius, quàm fame perire, & ſi dicatur voluntas quidem adeſt,
7 ſed neceſſitate coacta, quia reſpondeo quod † eſt tamen voluntas, cap. merito, 15. quæſtio. 1. l. ſi pri-uatus, in princip. ff. qui, & a quibus, glo. quæ alios citat in l. velle non creditur, ff. de reg. iur. vbi De-cius declarat num. 6. Poſſet fortè dici, quod ſi non poſſet mulier aliter extremæ famis neceſſitati ſuc-currere, quàm fornicando, excuſetur, ſed quia non inuenio deciſum in ſpecie, non audeo firmare. Sed remitto me deciſioni Theologorum, & Sanctæ Ma-tris Eccleſiæ, cuius ſolius eſt determinare.

SVMMARIVM.

1 *Statutum quod res non poſſit alienari in forenſem, valet, ſicut etiam conſuetudo.*

2 *Statutum quod maritus non poſſit aliquid relinquere vxo-ri, valet, vel quod non poſſit relinquere vltra certã quan-titatem.*

3 *Alimenta relinqui poßunt forenſi, non obſtante ſtatuto, vel conſuetudine.*

4 *Contractus ſuper alimentis valet, etiam ſi fiat ſine ſolem-nitate ſtatuti.*

5 *Bannito præſtari poßunt alimenta, non obſtante ſtatuto prohibente dari ſubſidium bannito.*

PRIVILEGIVM XLI.

STATVTVM valet, & conſuetudo ne poſſit forenſi aliquid donari, ven-
1 di, cedi, † vel relinqui, Bart. in l. fin. nu. 20. C. de ſacroſ. eccleſ. & in l. du-dum, per illum textum, C. de con-trahen. emptio. & in l. filiusfami-lias, §. diui, nume. 11. verſ. quæro an per ſtatutum, ff. de leg. 1. Bal. & Ang. in l. ea lege, C. de cond. ob cauſ. Alexan. in conſi. 56. colum. fin. volum. 1. Tira-quel. de retract. conſang. in præfatio. num. 14. cum alijs quos citaui in conſi. 276. nu. 8. Imo valet etiam quando expreſsè diſponitur de certa ſpecie per-ſonarum, vt quod maritus non poſſit relinquere
2 vxori quidquam, vel vltra certatem quantitatem, Bart. in l. 1. num. 32. C. de ſum. Trinit. Iaſ. in l. ex fa-cto, num. 9. ff. de vulg. & pupil. Alexan. in conſ. 128. num. 1. volum. 7. Barbat. in conſil. 12. num. 6. colum. 12. verſ. conſidero etiam, volum. 1. Socin. in conſil. 79. num. 3. volum. 4. Iaſ. in l. ſi is qui, num. 5. ff. de vul ga. Dec. in conſil. 196. in princ. Brun. de ſtatut. ex-clu. fœmin. art. 1. quæſt. 4. nu. 39. Pariſ. conſi. 16. nu. 9. volum. 3. Bened. in cap. Raynutius, in verbo, vxo-rem nomine Adelaſiam, deciſ. 5. nume. 215. de te-ſtamen. eius modi tamen ſtatuto minimè obſtan-
3 re licebit alimenta † cuiuſcunque forenſi, & extra-neo relinquere, vel aliter dare, quia ſemper ali-mentorum diſpoſitio eſt fauorabilis, & intelligi-tur excluſa, ita concludit Zabarel. in conſilio 66. propè finem, quem citat, & ſequitur præcisè Ioan. Bapt. Plot. in conſi. 19. num. 84. quod eſt poſitum in 2. volum. conſi. crimin. diuerſor. conſil. 108. vbi in-fert ad conſtitutionem Mediolani, quæ prohibet bona in forenſem alienari, ſequitur Lancello. Gal. in conſuetud. Alexan. in verſ. ſolidos, nume. 5. & 12. per eandem rationem Lamberteng. in tracta. de contract. eorum, qui ſine cert. quantit. gloſ. 1. nume. 52. Concludit poſt Caſſan. in conſuetud. Burgun. rub. 4. §. 1. in gloſ. in verſ. contra alz, col. 3. quod non erit locus ſtatuto prohibenti contractum fieri ſi-
4 ne certa ſolemnitate, † ſi quis contrahat ſuper ali-mentis. Et mouetur ex eo, quod volunt Doctores in authen. res quæ, C. com. de leg. quod ſcilicet bo-na teſtatore prohibita alienari, poſſint tamen ven-di, & alienari ex cauſa alimentorum. Et ibi hoc ampliat procedere etiam alijs caſibus, ſequitur Lancello. loco prædicto, nume. 13. vbi nume. 11. di-
5 cit bannito poſſe † impunè alimenta præſtari non obſtante prohibitione facta a ſuperiore. Idem ait, numero decimo, in ſtatuto excludente filiam dotatam a ſucceſſione, quia non excludit eam ab alimentis, ſed quia ſupra generaliter diximus, ea, quæ contra iuris regulas fauore alimentorum conceduntur, intelligi ſemper, quando alimenta debentur indigenti, & inopi, ideo reſtringi de-bet noſtrà concluſio, vt procedat ſolum in eo, qui non habet aliunde, aliàs ſi haberet vnde poſſet ali-menta ſumere, non ſuſtineretur relictum contra formam ſtatuti, ita per multa declarat Lancellot. loco prædicto, numero 25. & ſequenti, præcipuè numero 73. & ſequenti. Et pro deciſione prin-cipali facit, quod ſupra diximus alimenta poſſe relinqui ſeruis, fratribus Sancti Franciſci, dam-natis in metallum, bannitis, & alijs perſonis alio-quin incapacibus, & cum quibus non eſt teſtamen-ti factio.

SVMMARIVM.

1 *Subditi inuiti non poſſunt alienari, & nemo cogitur eſſe vaſallus alterius.*

2 *Subditi & vaſalli poſſunt alienari inuiti a domino, qui vr-getur famis neceſſitate. vide nu. 7. & 8.*

PRIVILEGIVM XLII.

1 SVBDITI inuiti non poſſunt † alie nari, c. 1. §. præterea ducatus, de ꝓ-hibi. feud. alien. ꝑ Feder. in c. 1. §. ex eadem, de leg. Corra. vbi Laud. circa med. glo. in l. inuitus, in prin cip. ff. de fideicom. liber. Hoſtien. Ioan. Andr. & alij in c. dilecta, de maior. & obed. multos citat Tiraq. de retract. conſang. §. 26. glo. 1. nu. 75. nemo enim cogitur eſſe vaſallus alterius, l. is qui, ff. de fideicom. libertat. ita Iaſ. in §. item Ser-uiana, nu. 104. Inſtit. de actio. Ripa in l. filiusfami-lias, §. diui, nu. 38. ff. de leg. 1. & latius in conſi. 179. vbi ponit decem rationes, quibus vaſallus non co-gitur obedire emptori, & refert multos tenentes hanc opinionem, Socin. iun. in conſi. 78. vol. 1. vbi loquitur in hominib. Ricaldoni huius patriæ Mon-tisferrati, qui fuerant per excellentiſſimum tunc Marchionem alienati in Bernardinũ Becium mei ſoceri affinem, Natta in conſi. 506. Rolan. in conſi. 1. nu. 34. & ſequen. volum. 1. deciſ. Pedem. 139. nu. 25. Menoc. in conſi. 32. nu. 20. & ſeq. imminente ta-
2 men fame neceſſitatis, † dominus poteſt inuitos ſubditos, & vaſallos alienare, Din. in l. 2. ff. ſolut. matrim. quem referunt, & ſequuntur Cin. & Al-ber. in l. 1. C. de nouatio. per text. in l. patronus, & l. Medicus, ff. de oper. liber. Benincaſ. in tract. pau-per. in 8. q. in 5. ſpecia. iudic. nu. 24. & ſeq.

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Vaſallus non poteſt alienare feudum ſine conſenſu domini.*
2 *Vaſallus non poteſt feudum ſine domini conſenſu locare ad longum tempus.*
3 *Conductor ad longum tempus acquirit effectum vtilis dominij, & poſſidet naturaliter.*
4 *Vaſallus poteſt ad vitam vendere commoditates feudi, quando fame vrgetur, ſine conſenſu domini.*
5 *Feudi commoditas vendi poteſt a vaſallo ſine domini conſenſu.*
6 *Vſufructuarius poteſt vſusfructus commoditatem vendere, ſed non ipſum vſumfructum formalem.*
7 *Feudum non poteſt vendi ob quamcunque neceſſitatem ſine conſenſu domini. vide ſupra, nume. 2. & numero 8.*
8 *Vaſallus, & dominus æquiparantur, & diſpoſitum in vno, locum habet in alio.*

PRIVILEGIVM XLIII.

VASALLVS ſicuti non poteſt ſine do-
1 mini conſenſu † feudum alienare,
c. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Lotha. ca. 1. qualiter olim
feud. pot. alien. Soc. conſ. 19. nu. 11. & 12. vol. 1. Guid. Pap. conſil. 58. in
princ. Cur. iun. de feu. in 4. par. princ. nu. 85. Brun. in conſi. 36. in princip. Duen. in regu. 40. Cæphal. in
2 conſi. 119. nu. 7. vol. 1. ita non poteſt locare † ad lon
gum tempus, Afflict. in d. c. Imperialem, nu. 61. Iaſ. in l. fin. nu. 8. C. de iur. emphyteu. Iacobin. in ſua inueſtit. in ver. & cum pacto de non alienando, num. 15. Bertran. in conſ. 2. nu. 4. vol. 2. & communem inquit Clar. in §. feudum, q. 33. nu. 1. & ratio eſt, quia conductor ad longum tempus acquirit effectum
3 † vtilis dominij, §. alienationem, in auth. de non
alien. Bald. in rub. C. de iure emphyteu. eſt text. in l. 1. §. 1. de ſuperfic. in l. 1. §. fin. cum l. ſequenti, ff. ſi ag. vectig. vel emp. pet. & dicitur naturaliter poſſidere gloſ. in l. ſicut certo, §. ſi duobus, ff. commo. glo. 3. in l. ſi quis antea, ff. de acquir. poſſ. gloſ. 1. in l. ſciẽdum, §. 1. ff. qui ſatiſd. cog. in l. 1. C. de patr. poteſt. in l. 1. ff. loco publico fruen. tamen vrgente neceſſitate poteſt vaſallus ſine domini aſſenſu vendere com
4 moditates feudi ad vitam, † vt vult Bald. in cap. 1.
§. ſi autem libellario, nu. 3. quib. mod. feu. amitta. ſequitur Lancello. Gall. in conſtit. Alexand. in verſi. ſolidos, q. 6. num. 18. In hoc tamen nihil eſt ſpeciale, quia indiſtinctè ceſſante neceſſitate licet vaſal-
5 lo feudi commoditates alienare † durante eius vi-
ta, ita voluit Bald. in d. §. ſi autem libellario, nume. 3. Curt. ſen. conſil. 69. col. 10. verſic. quinto accedat, Bald. & Imo. in cap. quæ in eccleſiarum, de conſtit. Ruin. in conſi. 17. nu. 5. vol. 1. Rolan. in conſi. 80. nu. 35. vol. 1. Clar. qui dicit communem in §. feudum, q. 21. nu. 9. Menoch. in conſi. 105. nu. 89. Zaſ. in epito. feu. par. 10. concluſ. 3. Simile videmus in vſufructuario, qui & ſi formalem vſumfructum vendere non poſſit, eius tamen commoditates poteſt vende
6 re, † gloſ. in §. finitur, Inſtitut. de vſufruct. Bald. in l.
res quarum, C. de iur. dot. Barto. in l. intereſt, C. de vſufruct. Bart. & Alex. in l. cum Titio, ff. ad leg. Falcid. Fabian. in tracta. de emptio. & vend. in 4. prin. q. in q. 21. nu. 53. Didac. variar. reſolut. lib. 1. c. 8. nu. 7. Gomeſ. de contract. c. 15. nu. 15. & multa ſimilia allegat Cur. ſen. in d. conſi. 69. column. 10. & inter
alia, quod iuriſdictio etiam feudi regalis poteſt diuidi quo ad commoditatem, at quo ad feudũ res eſt clara, quod & ſi vaſallus ſit in extrema conſtitu
7 tus neceſſitate † non poteſt ſine domini beneplaci-
to alienare feudum, Iſern. in capit. 1. §. 1. qual. olim feud. pot. alien. & ibi ſequitur Bal. idem Bal. in d. §. ſi autem libellatio, num. 3. vbi tamen videtur dubitare, dum dicit quod neceſſitas facit licitum, quod alias erat illicitum, Cur. in tracta. feud. in 4. par. in vltima cau. amiſſ. feud. reg. 1. q. 16. Clar. d. q. 21. nu. 11. vbi dicit, quod & ſi hæc opinio videatur nimia rigoroſa, tamen eſt ſeruanda, quia nulla neceſſitas debet inducere contemptum domini, contra hoc tamen facere videtur, quia ſicuti ex cauſa neceſſitatis licet domino alienare vaſallum inuitum, vt dixi in ſpeciali proximè præcedenti, eodem modo licere debet vaſallo alienare ius feudi inſcio domi
8 no. Vaſallus † enim, & dominus æquiparantur, c. 1.
de no. for. fidelit. Bald. in conſil. 97. vol. 3. Afflict. in deciſ. 265. num. 2. & ſunt correlatiua. Ideo diſpoſitum in vno, locum etiam habet in altero, Aluar. in cap. 2. in §. præterea, in 2. notab. qd ſit inueſtit. ideo Clar. loco prædicto videns difficultatem, inquit, quod eo caſu dominus, qui recuſat emere, vel conſentire venditioni, poteſt a ſuperiore cogi. Pro regula tamen, quod feudum alienare non poſſit vaſallus domino inſcio, quacũque neceſſitate ſubſiſtente, ſtant Laud. Aluar. & Cardin. Alex. in d. c. 1. qual. olim feud. pot. alien. Aluar. in d. §. ſi autem libellario, Dec. in c. quæ in eccleſiarum, in 6. not. nu. 10. vbi allegat quoque Specul. Zaſ. in epit. de feud. par. 9. in 8. ampliatio. vbi inquit hoc eſſe mirabile, quia neceſſitas facit de illicito licitum, allegat rationem, quia cum vaſallus in feudo non habeat plenum ius, non debet domini ſuperioritas minui per alienum factum, ſed hæc non eſt bona ratio, nã ſaltem deberet permitti alienatio iuris, quod vaſallus habet, cum ea fiat ſine diminutione iuris quod domino competit. Sed primam tenent Moder. Galli in conſuetu. Pariſienſ. §. 13. glo. 5. in princ. Tiraq. de retract. conſang. §. 26. glo. 1. num. 17. Eſt verum, quod Afflict. in tract. prothom. §. 2. num. 16. tenet, quod feudum in caſu neceſſitatis poſſit alienari, & allegat tex. in d. cap. 1. qualit. olim feud. pot. alien. qui tamen probat contrarium.

S V M M A R I V M.

1 *Statuto diſponente, quod in rei venditione præferatur affinis, vel vicinus, ſi velit emere intra certum tempus, nõ valet venditio facta ante tempus.*
2 *Vendere licet rem ante lapſum temporis præfixi ad retrahendum, quando venditor vrgeatur fame.*

PRIVILEGIVM XLIIII.

VALET ſtatutum admittens affinem, vel vicinum ad retrahendum intra certum tempus bona vendita a conſanguineo, vel vicino, & non poteſt ante temporis
1 curſum fieri valida † venditio, ca
pit. conſtitutus, de reſcript. Pet. Cin. Bald. Salic. & alij, in cap. dudum, de contrahen. empt. alios citat Tiraquel. in præfatio. retract. conſang. nu. 13. & ſequentibus, & ſi venditio fiat, non expectato temporis lapſu, conſanguineus vel vicinus admittitur ad retrahendum.

Verum

Verum ſi quis neceſſitate famis oppreſſus offerat ſe vicino rem venditurum, dum tamen repræſentetur pecunia nulla, vel dilatione interiecta, niſi vicinus acceptet oblationem, licebit liberè ſine
1 † metu tetractus, rem illam in extraneum alienare, ita Bald. in tract. de iure prothomiſ. num. 7. verſ. quid ſi vendo iuſta mercede, vbi dicit, quod propter neceſſitatem ius termini perditur in ſua quantitate, & dilatione, quia ceſſat lex, vbi euenit neceſſitas, idem voluit Afflict. in eod. tract. §. 2. nume. 16. vbi multa ponit exempla neceſſitatis cogentis, Tiraq. qui plura cumulat in tractat. retract. conſang. §. 26. gloſ. 1. num. 17. Benincaſ. in tractat. pauper. in 8. quæſt. in 5. ſpecia. iudic. num. 26. facit quod diximus ſupra, dum tractauimus, an alimenta relinqui poſſint forenſi contra formam ſtatuti, & quæ infra paulò adducemus.

S V M M A R I V M.

1 *Minorum bona ſtabilia alienari non poſſunt ſine decreto, & ſolemnitatibus, etiam ſi fiat vtiliter.*
2 *Minoris bona vendi poſſunt ſine ſolemnitate pro alimentis pupilli & ſuorum.*
3 *Duo impedimenta vbi ſunt, ſublato vno, remanet alterum.*
4 *Tutor poteſt alienare ſine ſolemnitate molendina poſita ſuper flumine, quæ ſunt ſubiecta periculo perditionis.*
5 *Aditio non inducitur ex venditione, quæ erat peritura.*
6 *Litigioſa res vendi poteſt, quando breui erat peritura.*
7 *Eccleſiæ bona, quæ ſeruari non poſſunt, licitè venduntur ſine ſolemnitatibus.*

PRIVILEGIVM XLV.

1 MINORVM bona non poſſunt alienari ſine decreto, † & ſine ſolemnitatibus, de quibus apud Specul. in ritu. de empt. & vend. §. nunc dicendum reſtat, num. 4. quem ſequitur Alex. in conſ. 53. nu. 7. vol. 3. Rom. in conſil. 371. Imo. in conſil. 98. Corne. in conſil. 71. vol. 3. Dec. in conſil. 556. nu. 4. Afflict. in deciſ. 249. vbi omnino videri debet, Rol. in conſil. 18. num. 83. vol. 2. Neuizan. in conſ. 85. in princ. Cæphal. in conſil. 315. nu. 1. Menoc. de recup. poſſ. rem. 15. nu. 146. Id quod procedit etiam ſi alienatio eſſet euidenter vtilis minori, l. ſi fundus, ff. de reb. eor. l. magis puto, §. ſi æs alienum, ff. eo. tit. gloſ. in d. l. ſi fundus, & in l. ob æs, C. de præd. minor. in l. cum hi, §. ob eã transactionem, vbi gloſ. Barto. & alij, ff. de transactio. Salic. Fulgoſ. & Roman. in l. mandata, ff. de offic. eius, vbi Caſtrenſ. dicit gloſ. ibi contrarium tenentem reprobari communiter, ſequitur Iaſ. num. 10. & Dec. nu. 6. Neuizan. in conſi. 85. nu. 1. pulchrè Capic. in deciſ. 113. vbi latè agit, concludens maiorem partem dominorum fuiſſe in ea ſententia, quod venditio non eſſet confirmanda, Rodoan. in tracta. de reb. eccleſ. non alien. in rub. de conſtitut. annui cenſ. nume. 31. fol. mihi 103. Foller. in pract. cenſu. §. huiuſmodi, num. 40 fol. mihi 133. ſi tamen
2 pupillus fame laboret, poterunt † vendi bona ſua, vt ipſa exhibeantur, cum alijs ſibi coniunctis, vt explicitè voluit glo. 1. in l. ob æs, C. de præd. minor. arg. l. 2. C. de patrib. qui fil. diſtrax. & Bart. in auth. res quæ, circa fi. dicit illam glo. eſſe notãdam, Aug. in l. non ſolum, ff. de petit. hæred. Duen. regu. 187. lim. 14. & illam gloſ. dicit communiter approbari Padil. in authen. res quæ, nume. 81. C. commun. de leg. vbi allegat Iaſ. in l. 2. col. fin. ff. de offic. eius. Aduerte tamen, quia non dico, quod propter famis neceſſitatem liceat alienare bona minorum ſine debitis ſolemnitatibus, ſed quod ea eſt iuſta alienationis cauſa. ita loquitur gloſ. in d. l. ob æs. Proinde hoc quoque caſu erit neceſſarium decretum. Fa-
3 cit, quia vbi duo † ſunt impedimenta, ſublato vno, remanet alterum, l. ſi quando, C. de inoffic. teſtam. cum alijs, quos citaui in conſil. 50. & idem ſi alicui inteſtabili concedatur licentia teſtandi, is ſeruabit in ſuo teſtamento omnes neceſſarias ſolemnitates, quia licentia inducit quidem habilitatem perſonæ, ſed non diſpenſat quo ad ſolemnia, d. l. ſi quando, vbi gloſ. & Doctores: ſat enim eſt quod licentia in aliquo operetur, ita in propoſito, cum minorum bona ſint duplici vinculo ligata, primũ quod alienari non poſſint ſine cauſa, ſecundò quod cauſa exiſtente nihilominus ſolemnitates in alienatione ſeruentur, ſi diſpenſatur aduerſus primũ impedimentum ſubſiſtit ſecundũ, atque ita etiam pro famis neceſſitate erunt neceſſaria ſolemnia, quod tamen intelligo, quando neceſſitas patitur eas ſeruari at ſi adeo vrgeat vt non patiatur dila- 1
tionem, vel moram, tunc crederem poſſe alienari ſine ſolemnitate, vt dictum eſt ſupra de ſtatuto admittente conſanguineum vel vicinum ad retractum intra triginta dies: non enim expectantur illi dies, quando fame impulſus cogitur ſtatim vendere, & facit quod voluit Ang. in l. non ſolum,
4 ff. de pet. hæred. vbi inquit, quod tutor † poteſt ſine ſolemnitate alienare molendina poſita ſuper flumine, quæ ob aquarum impetum ſunt in periculo totalis deſtructionis, ſequitur ibi Fulgoſ. & Ange. dicit eſſe menti tenendum, Ruben. in conſi. 138. colum. 1. vbi dicit non extare contradicentem, Ripa in l. quominus, num. 126. ff. de flumin. Lup. in repet. c. per veſtras, §. 18. num. 4. de donat. inter vir. & vxo. Tiraq. de retracta. conſang. §. 1. glo. 7. num. 91. quam deciſionem ego intelligo, quando periculũ eſt in mora, ita quod non eſt tutum expectare ſolemnitatum omnium curſum, quia text. in d. l. non ſolum, per quem mouetur Ang. loquitur de reb. quæ mora periturę ſunt. Et hoc caſu euitabimus dicta Pinel. qui in l. 1. par. 3. nu. 28. C. de bon. mater. reprehendit Ang. & alios prædictos, quia, ſcilicet periculum deſtructionis ſit quidem ſufficiens cauſa concedendi licentiam alienandi, ſed non iõ amittantur ſolemnitates: eius verò dicta ſuſtineri poſſunt, quando periculum non eſt in mora, ſed rei ſtatus patitur dilationem. Addo etiam quod Ang. non dicit poſſe alienari molendina ſine ſolemnitate, ſed ſolum poſſe alienari, ideo non meretur ſimpliciter reprehendi a Pinel. & regula eſt,
5 quod licet regulas † iuris transgredi, quando res eſt tẽpore peritura, vt ꝓbatur in l. pro hærede, §. 1. ff. de acq. hæred. vbi alienans res hæreditarias, quę erant tempore perituræ, non videtur adire, quamuis aliàs ex venditione rerum aditio inducatur, quem tex. dicit ad hoc ſingularẽ Anan. in c. fin. col.
6 5. de accuſat. vbi infert, quod ſuſtinetur † alienatio rei litigioſæ, ſi erat fortè ad tempus peritura, & multa ſimilia congerit Marſil. in l. qui eadẽ, col. 1. & 2. ff. ad l. Cornel. de ſicar. vbi inter alia poſt Ancha. dicit, contemni poſſe ſolemnitatẽ legis, vel canonis, ſi mora ſit damnum allatura, & id, quod di-

ctum eſt de molendino ſubiecto deſtructionis pe-
riculo,confirmatur,quia per eandem rationem per
7 mittitur ſine ſolemnitatibus † alienatio rei eccle-
ſiæ, quæ ſeruari non poteſt ſecundum gloſ. in ſum-
ma, 12.q.2.gl.in c.de reb.eccleſ.non alien.in 6.Re-
buff.in compend.alien.rer.eccleſ.nu.25.

SVMMARIVM.

1 *Eeeleſiæ bona alienari non poſſunt ſine ſolemnitate, e-
tiam in euidentem eccleſia vtilitatem. de qno tamen vi-
de ibi.*
2 *Eccleſiæ bona vendi poſſunt ſine ſolemnitate pro ſuble-
uanda neceſſitate Prælati, & Monachorum.*
3 *Eccleſię bona vendi poſſunt pro alendis pauperibus.*
4 *Eccleſię bona collectantur, quando agitur de communi
vtilitate, vel de pietate.*
5 *Eccleſię bona obligari poſſunt pro alimentis parochiano-
rum, & exterorum.*

PRIVILEGIVM XLVI.

QVAE proximè dicta ſunt in bonis
minorum, ex paritate rõnis pro-
cedunt quoque in bonis Eccleſiæ,
1 quæ non poſſunt alienari ſine † ſo-
lemnitate, de qua in cap. ſine exce-
ptione, 12. q. 2. id quod ſecundum
aliquos procedit, etiam ſi vtilitas eccleſiæ ſit eui-
dens, quia propterea non permittitur alienatio,
vt dixi in proximè præcedenti priuilegio, licet
contrarium velit Bal. in l. contra iuris, in princ. ff.
de pac. & in l.cum hi, §. eam illi, ff. de tranſact. &
in l. quicunque, C. de bon. quæ liber. vbi fortius
vult, quod ſuſtineatur alienatio facta non ſerua-
tis ſolemnitatibus ſi vtilis ſit eccleſiæ, Bart. in conſ.
61.vol.3.Corſet.in ſing. incip. pupillus, & ſequi vi-
detur Rebuff.in compen.alienat. rer.eccleſ. nu.34.
Quidquid tamen ſit, quod attinet ad noſtrum pro-
poſitum, certum eſt, quod vrgente famis neceſſi-
2 tate, licet Prælato bona eccleſiæ alienare, † vt illi
ſubueniat, & monachos ſubleuet, eſt tex. in l. ſanci-
mus, la 1.C.de ſacroſ.eccleſ. quẽ ad hoc citat Lan-
cello.Gal.in conſuetud.Alex.in verſ.ſolidos,nume.
15. qui tamen loquitur non de fame, ſed de capti-
uorum redemptione, niſi dicamus hos caſus puri-
ficari. Et id expreſsè voluit Ang. in l, non ſolum,
ff. de petit. hæred. vbi dicit, quod Abbas alienare
poteſt bona monaſterij pro alimentanda familia.
Et dicit Afflict.in tracta.prothomiſ.§.2. num.16. q
ſi Prælatus iurat non alienare inconſulto Pontifi-
ce, tamen neceſſitate impellente alienat ſine illius
conſenſu, vel licentia. Quin etiam eccleſiæ bona
non ſolum pro alimentis monachorum, & fami-
3 liæ alienari poſſunt, ſed etiam in alimenta † pau-
perum, vt eſt text.in d.l.ſancimus, vbi gl.pen.Bart.
Bal.& alij, C.de ſacroſ.eccleſ. vbi loquitur de vaſis
& alijs rebus conſecratis, & ad Diuinum cultum
paratis, & deſtinatis, & eccleſia aurum habet, non
vt ſeruet tanquam theſaurum, ſed vt eroget in ali-
menta pauperum, c.aurum, in princ.12.quæſtio.1.
Et prædictam opinionem, quod res ſacræ poſſint
vendi, vt ex earum pretio alantur pauperes, vo-
luerunt glo. Aret. & alij, in §. ſacræ, Inſtitut.de rer.
diuiſ.Guid.Pap.quæſtio.594.Bero.conſi.31. nume.
9.vol.1.Benincaſ.de paupet.quæſtio.8. in 4. ſpecia.
contr. numero 19. etiam ſi ſua culpa inciderunt in
paupertatem, Didac.var.reſolut.lib.2.c.16.num.9.
Intellige ſecundum ea, quæ dicta ſunt in præceden
ti priuilegio, vt hæc ſit quidem cauſa iuſta, non ta-
men ideo fiat alienatio ſine debitis ſolemnitati-
bus, neceſſitas moram patitur, licet aliud crede-
rem, quando periculum eſſet in mora. Aduerten-
dum etiam, quod dicta l.ſancimus, loquitur in bo-
nis mobilibus, in quibus non tanta ſolemnitas re-
quiritur, neque tam ſtricta eſt prohibitio alienan-
di. & pro prædictis facit, quia vbi agitur de com-
muni vtilitate, vel etiam de pietate, bona eccleſiæ
4 collectantur, & eccleſia † concurrit cum laicis in
ſolutione onerum, Bald.in l.ad inſtructionem, C.
de ſacroſ.eccleſ. & ibi etiam Salic.idem Bald. in ti
tu.de pace Conſtan.in verſic.munitiones, Alexan.
in conſi.68.in 2.volum.Guid.Pap.q.78.Iaſ.in l.pla
cet, colum.3.C.de ſacroſ.eccleſ.Ripa in conſil.168.
nume.5. & ſeq.Bero. in d.conſi.31.num.9.Egid.de
Thomat.in tract.de collectis, §.exactio munerum,
num.28.& ſeq.vbi late agit, fol.mihi 51. & ſequen.
Feſtaſ.in eod.tracta.par.4.c.1.nu.15.& ſeq.Poſſunt
ergo bona eccleſię vendi pro alimentis pauperum,
& pari, immo maiori ratione poſſunt pignorari
5 non ſolum pro alimentis parochianorum, ſecun-
dum gloſ.in capit.1.de pignor.ſed etiam exterorũ,
vt voluit gloſ.in cap.ſicut omnino, 1x.q.2. Ripa in
l.obligatione, num.54.de pignoribus, & eam glo.
dicit communiter receptam Didac. var. reſol.lib.
x.cap.16.nu.8.verſic.cæterum res eccleſiarum. Et
in genere, quod cauſa famis alienari poſſunt bona
eccleſiæ ponit Benincaſ.in d.tract.q.8. in 5.ſpecia.
contract.num.16.Lamberteng.in tracta. de contr.
eor.glo.1.nu.56.

SVMMARIVM.

1 *Mora regulariter purgari poteſt.*
2 *Moram non purgat, qui alimenta tenebatur præſtare,
& deficit.*
3 *Mora non purgatur, quando res non eſt integra, & ius
alterius factum eſt deterius.*
4 *Mora circa debitum alimentorum purgari poteſt tribus
concurrentibus, & non aliter.*
5 *Dies interpellat pro homine, & impedit moram pur-
gari.*

PRIVILEGIVM XLVII.

1 MORA regulariter † purgari poteſt,
l.cum te, vbi Doctores, ff. ſi cer.per.
Doctores, in l.ſi inſulam, ff. de ver-
bor.oblig.ſed vbi quis tenetur ali-
2 menta præſtare, ſi deficit non † pur
gat moram, ita Bal. in conſil.250.
ſi tibi dedi, volum.5. vbi inquit, quod in præſta-
tione alimentorum non benè datur recompenſa-
tio temporis, ex quo fortè alimentarius fame la-
borauit. Ideo qui aliquid dedit, vt ſibi præſtentur
alimenta, ſi non ſint præſtita, reuocat datum, &
non poteſt aduerſarius purgare moram, ſequitur
Alciat.in conſi.108.num. 8. & hoc videtur voluiſſe
Caſtren.in conſil.70.colum.6.in princ.vol.1.vbi ſa
3 cit, quia mora † nunquam purgari poteſt, quando
res deſijt eſſe integra, vel aduerſarij ius factum eſt
deterius, l.ſed & ſi alia, in principio, ff. de conſtitu.
pecun. l. & ſi poſt tres, ff. ſi quis cautio. Bartol. &
Doctores, in l.ſi inſulam, in 1.oppoſ. ff. de verbor.
obligat.vbi Ripa, nume.28. & 106. Sed Cin.in l.1.
in fin. C. de donatio. quæ ſub modo, dicit, quan-
do

Digitized by Google

do quis recipit donationem cum onere præſtandi
alimenta, tunc purgat moram tribus concurrenti-
bus lite non conteſtata, intra modicum tempus, &
4 ſi aduerſarij † non intereſt, & eum ſequitur Bald. in
conſil. 212. num. 2. vol. 2. & eum quoque refert Bal.
in d. conſil. 250. vol. 3. Et ſi fortè dicat aliquis, quod
ſemper intereſt alimentarij non fuiſſe præſtita ali-
menta, ei poterit reſponderi, quod hoc intereſſe
tanquam conſiſtens in facto eſt probandum, aliàs
eius dicto non creditur, nec præſumitur quod fame
laborauerit, & ideo ferè ſemper mora purgari po-
terit. Et eſt hoc notandum, quia infinitas ego vidi
donationes factas ſub eo modo præſtando alimen
ta, ſed tunc non eſſet agendum de purgatione mo-
ræ, quando eſſet appoſita præſtationi dies certa, &
eorum alimentorum quantitas foret taxata, tunc
5 enim dies interpellat † pro homine, l. magnam, C.
de contrahen. & committ. ſtipul. & impedit mo-
ræ purgationem, Doctor. in dic. l. iniſtam, & d. l. cũ
ſe, alias autem aliud eſſet, ſicuti etiam alia proban
da forent, quando alimenta non eſſent promiſſa;
ſed donans vellet reuocare donata ob ingratitudi
nem, ſub prætextu, quod alimenta præſtita non fue-
rint, de quo dixi loquendo de obligatione donata-
rij erga donantem.

S V M M A R I V M.

1 *Filius non tenetur pro debito patris.*
2 *Actio non datur contra tertium non obligatum.*
3 *Actio perſonalis non competit contra tertium poſſeſ-
ſorem, etiam ſi contracta ſit obligatio contemplatio-
ne rei.*
4 *Mutuans ad emendum rem, habet ſolum perſonalem
actionem, & non præfertur alij habenti hypothe-
cam.*
5 *Filius tenetur ſoluere debitum patris contractum pro ali
mentis totius familiæ.*
6 *Vxor tenetur pro debito mariti contracto cauſa alimen-
torum familiæ.*
7 *Mutuans in refectionem rei, non habet hypothecam, niſi
expreſsè dicatur.*
8 *Mutuans in refectionem rei tenetur probare, quod pecu
nia fuerit conſumpta in eum vſum.*
9 *Confeſſio vnius non nocet tertio.*
10 *Pater qui mutuam pecuniam accepit tempore cariſtiæ,
præſumitur illam erogaſſe in alimenta familię.*
11 *Scholaris, qui in ſtudio accepit mutuo pecuniam, pre-
ſumitur illam impendiſſe vtiliter in neceſſitatibus
ſuis.*

PRIVILEGIVM XLVIII.

1 FILIVS non tenetur ſoluere † de-
bitum contractum a patre, vt l. 1.
& toto tit. C. ne fil. pro pat. & eſt
regulare, quod nemo tenetur pro
facto alterius, l. non debet alteri,
ff. de reg. iur. & in contractibus at-
2 tenditur contrahentis perſona, † non tertij, l. cum
qui, C. de actio. & oblig. l. cogi, §. vnde quæritur, ff.
ad Trebel. l. fin. C. de hær. actio. l. cũ fundo, vbi Bal.
ff. de ſeruit. ruſtic. præd. l. 1. C. de cond. indeb. & pro-
cedit etiam ſi perſonalis actio contracta ſit habito
3 reſpectu ad rem † quæ tranſiuerit in tertium ali-
quem, l. quædam, §. nihil intereſt, vbi Iaſ. colum. 2. ff.
de eden. l. cum hæreditas ex cauſa, & l. ſi hæres
inſtitutus, §. fin. ff. ad Trebel, l. fin. §. 1. ff. de contra-
hen. empt. & plures citat Tiraq. de retract. cõſang.
§. 8. Iaſ. glo. 5. num. 7. Et videmus quod mutuans ad
emendum rem aliquam, habet ſolum actionem
4 perſonalem, non tamen præfertur † alij habenti
hypothecam, glo. in l. quod qui, ff. de priuileg. cre-
dit. Bart. in l. interdũ, ff. qui pot. in pign. hab. & eſt
communis opinio, vt inquit Salic. in authen. quo
iure, q. 2. C. qui pot. in pign. habe. Tamen fauore
alimentorum, ſi quis mutuauit patri familiàs fru-
mentum, vel pecuniam, quib. familiam ſuam ino-
pia laborantem ſubleuauit, iſque non ſit ſoluen-
5 do filij, qui ex ea pecunia aliti fuere, † tenentur ſol-
uere, arg. l. plane ſi filium, §. 1. ff. de leg. 1. l. 2. verſic.
æquiſſimum, ff. ad leg. Rhod. de iac. & l. ſi me, & Ti-
tium, ff. ſi cer. pet. & per hoc ita voluit Bart. in l. his
ſolis, in fi. ff. de cond. indeb. vbi id deducit ex di-
ctis gloſ. ibi, & licet dicat cogitandum, non tamen
minus videtur approbare. Eandem tenet ſenten-
tiam Ang. ibi Rom. in ſing. 213. vbi inquit eſſe no-
tabile, & ſingulare dictum, Cæpol. cau. 342. vbi
ſubdit notandum, quia ſæpe euenire poteſt de fa-
cto, & monet, quod mutuum fiat expreſsè in cau-
ſã alendi filios, vt res ſit magis clara; Iaſ. in d. l.
his ſolis, vbi addit text. quem dicit ſingularem in
l. ei qui, in fin. C. quod cum eo, vbi actio de in rem
verſo, locum habet in quocũque contrahente, etiã
cum negociorum geſtore, & datur contra domi-
num, in cuius vtilitatem eſt verſum, idem Iaſ. in
l. cum ſeruum, nume. 1. ff. ſi cer. pet. vbi ait permitti
in ſubſidium, quod poſſit agi contra eum, qui ha-
buit commodum rei. Hanc etiam doctrinam in-
quit ſingularem Cremen. in ſing. 37. Ioan. Lup. in
rep. rub. de donatio. inter vir. & vxor. §. 66. num. 6.
vbi infert ad alia ex lege regni, & nouiſſimè Cor-
dub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, num. 83. &
ſeq. ff. de lib. agnoſcen. vbi addit Purpur. & Zaſ. &
poſt longam diſceptationem dicit veriorem, & re
ceptiorem. Et procedit hæc deciſio non ſolum in fi-
6 lio, ſed et in vxore, † quæ tenetur in ſubſidium, vbi
maritus non eſt ſoluendo, ita Ioan. de Plat. in l. v-
xorem, in fi. C. de decurion. lib. 10. ſequitur Ioan.
Lup. in loco præcitato, & ſanè in vxore non eſt di-
uerſa rõ, quæ in filijs. Imò eadem per oĩa. Contra-
rium tamen in filio, & vxore, probauit Dec. in d.
l. ſi cum ſeruum, ff. ſi cer. pet. vbi ſequitur Moder.
Galli additio. quorum fundamentis reſpõdet mul
tis Cordub. d. §. ſi quis ex his. Sed ſanè prima opi-
nio durior erit, ſi intelligamus patrem fuiſſe ſoluẽ-
do tẽpore, quo alimenta præſtitit, ſed lapſum inde
fuiſſe facultatib. quia tunc filij non dicerentur facti
locupletiores, ex quo ceſſante etiam mutuo pater
aluiſſet, & alere nihilominus fuiſſet coactus, imò
nullum omnino commodum dicerentur habuiſſe
ex eo mutuo; ſecus tamen quando vſque eo tem-
pore pater fuiſſet inops. In quibus terminis multi
loquuntur. Addo etiam cautelam Cæpol. quam
ſequitur Lup. quod ſcilicet in inſtrumento pona-
tur expreſsè mutuum fieri in exemptionem fru-
menti ad ſuſtentationem familiæ non multum
releuare, quia eum ſolum operatur effectum ex-
preſſio illa, quod mutuans in refectionem, vel ſu-
ſtentationem, quod poſterior creditor præfertur
priori in re, l. interdum, vbi Bar. & alij, ff. qui potio.
in pignor. habean. ſed hic non agitur de re in cuius
refectionem, vel ſuſtentationem factum fuit mu-
tuũ, imò qui mutuat ad rem emendam, vel reficien-
7 dam, non acquiri † hypothecam, ſed ſolam perſo-
nalem, niſi expreſsè dicatur, gloſ. in l. quod qui,

Digitized by Google

ff. de priuileg. credit. Bart. d. l. interdum, Bald. in l. quamuis ea ea, C. de pignor. Neguſ. de pignor. in 2. membr. 5. par. nu. 3. & 4. vbi allegat gloſ. Bart. & Salic. in d. l. interdum. Præterea non ſufficit dice-
8 re, quod mutuat in talem cauſam, ſed neceſſe † eſt probare, vt inquit Neguſ. loco prædicto, n. 18. verſi. ſecundo reſtringitur, vbi inquit, quod pecunia debet eſſe verè in eum vſum expenſa, & ratio eſt, quia
9 confeſſio vnius non nocet † tertio, l. Seia, in princ. ff. ad Vellean. l. duob. §. 1. vbi Iaſ. ff. de iureiur. Afflict. in deciſ. 245. num. 11. alios citaui in conſi. 82. num. 22. & quando aliquid eſt cauſa producendæ actionis contra tertium, illud eſt plene probandum, nec ſtatur confeſſioni aliorum. Imò eſt regulare, quod probare quilibet tenetur id, quod eſt ſuæ intentionis fundamentum, l. ei qui dicit, ff. de probatio. ideo autem conueniri poſſunt filij pro debito patris, quia contractum in eorum commodum, vel ſui cauſa, ergo id eſt probandum, ſi tamen constaret eo tempore adfuiſſe cariſtiam, tunc præſumitur patrem illam pecuniam expendiſſe
10 in alimenta † familiæ, ita dicit Socin. in conſil. 16. nu. 11. vol. 3. vbi ait, ſi tempore cariſtiæ pater accipit pecuniam mutuo, præſumitur, quod illam erogauerit pro alimentis familiæ, ſequitur Craue. in conſi. 91. num. 5. Mouetur ex multis, ſed præcipuè ex eo quod inquit Bartol. in l. finali, ff. ad Macedon. vbi inquit, quod ſcholaris in ſtudio accipiens
11 † mutuam pecuniam, præſumitur illam expendiſſe vtiliter in neceſsitates ſcholaſticas. Et ideo pater tenetur, & Craue. loco prædicto confirmat id multis ſimilibus. Videtur tamen mihi alia eſſe conſideranda, vt ſit locus deciſioni Socin. non autem eam eſſe intelligendam ita ſimpliciter, & abſolutè. Quid enim ſi habuiſſet fructus in domo, & fuiſſet alioquin diues, quid idem ſi eodem fermè tempore exoluiſſet alienum æs, vel emiſſet prædia, vel aliàs expenſas? Certè ſunt ſimul conſideranda, aliàs facilis erit in errorem lapſus. Vide autem circa hoc, quæ dixi ſupra in priuilegio, quod dos poteſt vxori reſtitui constante matrimonio, vt alat ſe, & ſuos, non enim omnia ſunt repetenda.

SVMMARIVM.

1 *Vxor habet mariti bona pro alimentis obligata.*
2 *Acceſſorium ſequi debet naturam principalis.*
3 *Fructus dotis petuntur actione de dote, ſicut ipſa dos.*
4 *Fructus dicuntur pars fundi.*
5 *Fundus inæſtimatus, quando datur in dotem, dicitur pro alimentis vxoris.*
6 *Domini duo eſſe poſſunt eiuſdem rei eodem tempore in caſu dotis.*
7 *Res mea non poteſt mihi ſeruire.*
8 *Vxor non eſt domina dotis, niſi in ſpe durante matrimonio, ex vero ſoluto efficitur verè domina.*
9 *Marito bona ſunt obligata pro alimentis, quando promittit dotem reſtituere cum omnibus damnis ſub obligatione bonorum.*
10 *Stipulatio reſtituendæ dotis, an includat reſtitutionem, quæ fit propter inopiam mariti.*
11 *Promiſſio reſtituendi dotem in omnem caſum, & cap. an includat caſum matrimonij non ſequuti.*
12 *Hypotheca naſcitur tempore euenientis conditionis, quando eſt poteſtatiua.*
13 *Hypotheca pro tutela oritur tempore, quo tutor incepit malè adminiſtrare, vel tempore finitæ tutelæ.*
14 *Actio dotis oritur ſolum matrimonio ſoluto, ſecundum communem.*
15 *Actio dotis retrotrahitur ad tempus promiſſionis.*
16 *Hypotheca pro alimentis vxoris oritur a die euenientis conditionis.*
17 *Obligationes perſonales, quibus tutor tenetur, duæ ſunt, & duplici tempore oriuntur.*
18 *Hypotheca in bonis patris, qui adminiſtrauit bona filij, oritur a die inchoatæ adminiſtrationis, vel malæ geſtionis.*

PRIVILEGIVM XLIX.

OBLIGATIO bonorum eſt quid facti, & præſumitur, ſed fauore alimentorum tacitè inducitur, ideo vxor ſicuti habet mariti bona obligata pro dotibus, l. vnica, §. & vt plenius,
1 C. de rei vxor. actio. ita & † pro alimentis, Specul. in titu. de donat. inter virum, & vxor. §. formatis, verſic. ſed nunquid bona, num. 15. quia vxor ali debet iuxta dotis quantitatem, & ſuã conditionem, l. ſi cum dotem, §. ſi conſtante, ff. ſolut. matrim. & alimenta ſunt onera facultatum, l. ſi pẽdẽtes, ff. de vſuſtuctu, & fuit originalis opinio Iac. de Aret. quem refert, & ſequitur Barto. in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſsimo, nume. 7. ff. ſolut. matrim. Nam alimenta debẽtur ex dote, ſicuti vſuræ debentur ex pecunia, & ſicuti res obligatæ pro dote remanẽt etiam obligatæ pro vſuris, l. Lucius, ff. qui potior. in pigno. habe. ita bona mariti obligata pro dote remanent etiam obligata pro alimentis. Et ita reſidet Bartol. licet referat alios tenere contrarium, idem tenet Caſtren. ibi Bald. in d. l. vnica, §. & vt plenius, in princ. vbi dicit, hoc procedere in alimentis, & in fructibus dotis. Et dicit Caſtrenſ. loco prædicto ſe in facto obtinuiſſe per tres ſententias conformes. Hoc etiam placuit ibi Alex. nume. 11. Præpoſ. in cap. 1. de donat. inter virum & vxo. Ang. Aret. in §. fuerat, nume. 11. Inſtit. de actio. Vitalin. in tracta. clauſul. verſ. an alimentis poſsit renunciari, colum. 3. & 4. vbi tamen latè refert contrariam ſententiam, Campeg. in tract. de dot. par. 2. q. 63. vbi poſt recitatam contradicẽtium opinionem, ſubdit hanc eſſe in puncto iuris veriorem, & reſpondet ad partis contrariæ fundamentum, Neguſ. de pigno. in 4. membr. 2. par. num. 74. & ſeq. vbi latè diſputat, & num. 55. dicit magis communem, Bero. in conſ. 52. nu. 13. vol. 2. vbi dicit nõ modo procedere hoc in bonis mariti, ſed etiam ſoceri, Afflic. in deciſ. 10. nume. 3. Rebuff. in conſtit. regias, tomo 1. tit. de ſenten. prouiſio. artic. 3. glo. 1. num. 18. vbi allegat Feder. Sen. & Guid. Papæ, ſed Senen. hoc nõ
dicit, ſed tractat ſolum, an pendente accuſatione 2
adulterij vxor alenda ſit, Natta in conſil. 547. n. 12. Plot. in conſ. 130. nu. 86. in 1. volu. conſiliorum crimin. Zilet. hanc quoque ſententiam probauit Ripa in l. priuilegia, nu. 12. in fi. ff. de priuileg. cred. & defendit Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, numero 38. & ſeq. ff. de lib. agnoſcen. vel alen. Et ante hos Bald. in conſilio 268. nume. 3. volum. 5. qui eo vtitur argumento, quod pro reſtitutione dotis competit hypothecaria, at verbum reſtitutionis plenum habet ſignificatum, l. videamus, §. in Fauiana, ff. de vſuris, ergo hypothecaria competit quoque pro alimentis. Hoc tamen argumentum fallax eſt, quia concludit ſolum pro his caſibus, quibus dos repeti poteſt, at alimenta debentur

tur etiam his caſibus quibus dotis repetitio non datur, quæ ratio militaret etiam contra ſupra citatos omnes Doctores, qui dicunt bona eſſe obligata pro alimentis, qui ſint dotis acceſſoria, & quia obligatio inducta pro ſorte, cẽſetur etiam inducta pro vſuris, ſed hoc eſt verum in caſibus, quibus ſors debetur, quia tunc reddi debet cum vſuris, & eodem modo reſtituenda erit dos cum alimentis pro tempore, quo differtur actualis ſolutio, ſed per eã rationem non infertur, quod agi poſſit hypothecaria ad alimenta ijs caſibus, quibus non poteſt agi ad dotem, nam ſi alimenta ſunt dotis acceſſo-
2 ria, ſequi debent † principalis naturam; c. acceſſorium, de reg. iur. in 6. l. cum principalis, vbi Dec. & alij, ff. de reg. iur. & quando actio nõ competit pro principali, non datur etiam pro ipſo acceſſorio, q͂ vno ceſſante alterum quoque ceſſat, vt in dictis iuribus, propterea quando dotis reſtitutio non debetur, eo caſu non videtur, quod peti poſſint alimenta. Item non videtur, quod alimenta poſſint peti de per ſe, niſi etiam petantur dotes, quia acceſſorium non poteſt eſſe ſine principali, iuribus prædictis. Addo, quod alimenta non benè dicuntur acceſſoria dotis: Nam etſi maritus dote recepta teneatur alere vxorem, tamen tenetur etiam alere, quando duxit indotatam, & quando dedit dilationem ad ſoluendum dotem, vt dixi in ſuo loco, & debentur propter dotem ex quo fructus dotis ſeruire debent oneribus matrimonij ſupportandis. Et ideo Suzar. & Io. Raph. de Parma, quos citat Bart. in dicto §. ſin autem in ſæuiſſimo, dicunt bona mariti non eſſe obligata pro alimentis vxorĩs. Et in eandem ſententiam tanquam ab eo vltimo loco relatam inclinare videtur Barto. in tract. de aliment. circa finem, & apertius in l. Lucius, in fin. ff. de aliment. & cibar. legat. vbi mouetur, quia licèt certi ſint caſus, quibus a lege inducitur hypotheca, hic tamen non repetitur inter illos, & reſpõdet illum text. procedere, quando alimenta præſtanda ſunt ex certo fundo deſignato, ſed vir non habet aliqua bona ad id deſignata, cum eo tranſit quoque Abb. in conſil. 43. circa finem, verſic. ad vltimum, an bona mariti, volum. 2. vbi ait, quod bona non obligantur tacitè, niſi in caſibus expreſſis, at in hoc caſu nullo iure cauetur, ergo non eſt de nouo inducendum. Et ſubdit hanc partem ſibi magis placere, præcipuè, vbi agitur de alimentis præſtandis ſoluto matrimonio. Idem tenet Roman. in conſi. 454. num. 28. verſi. quoad vltimã, vbi dicit communem eſſe concluſionem, quoniam nullo iure cauetur, Imo. in l. ſi cum dotem, §. ſi pater, ff. ſolu. matr. & ante eos Io. Andr. ad Spec. in d. §. formatis, & pro hac parte conſuluit Franc. de Alberg. quem refert, & ſequitur Bald. Nouel. in tracta. dot. par. 6. in 6. ſpecia. colum. 3. vbi tñ aliter diſtinguit, Vital. in tract. clauſ. in verſ. an renunciari poſſit alimentis, col. 4. ver. item, an vxor, Alcia. in conſ. 140. nu. 3. Et in prædictis locis reſpondent ad l. Lucius, quod ibi hypotheca fuit etiam pro vſuris expreſſa, imo volunt prædicti, quod obligatio bonorum conſtituta pro ſorte non extendatur ad acceſſoria, niſi ſit dictum, vt per Bald. Nouel. loco prædicto, & hanc partem facit Ioan. Gallus, quæſt. 122. quẽ citat Didac. in Epitom. de ſponſ. par. 2. cap. 8. §. 6. num. 15. in fin. vbi dixit, quod vxor pro alimentis, quæ maritus præſtare tenetur non poteſt agere cõtra emptores bonorum mariti, quod ſecus eſſet ſi bona eſſent obligata, quia realis actio ſequitur rem in quemcunque tranſeat poſſeſſorem.

Caſtren. tamen in conſ. 8. quem citat Neguſ. loco prædicto, diſtinguit inter alimenta, quæ petuntur conſtante matrimonio, & ea, quæ petitur iam ſoluto matrimonio, quia primo caſu datur obligatio, ſecundo verò non. Sed ante eum idem voluit Spec. in d. §. formatis, nu. 15. dicens, quod matrimonio conſtante maritus tenetur alere vxorem ex fructibus dotis, ſoluto verò matrimonio non. Hæc tamen ratio non concludit, quia licet vir teneatur vxorem alere conſtante matrimonio, non tamen infertur ex neceſſitate, quod bona mariti ſint pro eis alimentis obligata: dabitur enim actio perſonalis, vel officium Iudicis, ſed non hypotheca. Et prædictam Caſtren. diſtinctionem improbat Alex. in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, in d. ver. poſtremo, dicens Barto. ſententiam indiſtinctè procedere tam ſoluto, quàm conſtante matrimonio, & cum eo tranſit Plot. d. conſi. 130. nu. 86. vbi citat in eandem ſententiam Soc. Iaſ. & Bertachin. Et confunditur ratione meo iudicio euidenti: ſi enim ideo bona mariti ſunt obligata pro vxoris alimentis, quia ſint dotis acceſſoria, vtique durabit ea obligatio eatenus, quatenus dotes debent reſtitui, ne acceſſorium a principali ſuo differat, ſed obligatio reſtituẽdi dotes durat poſt ſolutum matrimonium: ergo durabit quoque obligatio reſpectu alimentorum. Et non obſtat, quod poſt ſolutum matrimonium alimenta non debeantur ab hæredibus viri, vt inquit Specul. quia ſat eſt, quod pro eis bona ſint illis caſibus obligata quibus debentur ſoluto matrimonio, quos ſupra ſuo loco annotauimus, poſito igitur, quod bona ſint pro alimentis obligata, fatendum erit durare illam obligationem omnibus illis caſibus, quibus alimenta debentur etiam ſoluto matrimonio.

Hæc ſententia ſine dubio procedit in fructibus dotis, quia illi petuntur actione de dote ſicut ipſa
3 † dos, l. ſi marito, §. fin. ff. ſolu. matr. & fructus dotis conuertuntur aliquando in dotẽ, l. ſi ante nuptias, §. fin. ff. ſoluto matrimonio: tacita ergo hypotheca, quia datur actioni de dote, vt in §. fuerat, Inſti. de actio. & l. vnica, §. & vt plenius, C. de rei vxo. actio. dabitur pro alimentis ſicuti pro ipſa dote. ita concludit Vital. in d. verſ. an renunciari poſſit iuri alimentorum, col. 5. in fin. verſic. tamen dico, q͂ fructib. & ante eum hoc voluit Bald. in d. §. & vt plenius, in princ. quia dos eſt quid vniuerſale, l. q͂d dicitur, ff. de impen. in reb. dot. fact. ideo acceſſiones omnes includuntur, proptereaque hypotheca actioni accommodata extenditur ad acceſſio-
4 nes. Addi põt, q͂ fructus dicuntur pars † fundi, & ſequũtur fundi determinationẽ, l. Iulianus, §. ſi fructib. ff. de act. emp. l. ſi. §. & vt fructus, ff. de his, quæ in frau. cred. Rom. in conſi. 10. Aret. in cõſ. 160. cum multis apud Tiraq. de retra. conſang. §. 1. gl. 7. n. 41. & ſeq. vbi latè agit. Verum eſt, quod in præſenti quæſtione tractant Doctores de fructibus non ſolum pendentibus, ſed etiam ſeparatis, qui dici non poſſunt fundi pars.

Et pro prima parte ante Bald. dicit Bart. in d. l. Lucius, in fi. ff. de alim. & cibar. lega. quod vbi fundus inæſtimatus datur in dotem, ille dicitur obli-
5 gatus † pro alimentis, quia datur pro ſuſtentandis onerib. matrimonij. Et ſequitur ſimpliciter Abb. in conſi. 43. in fin. vol. 2. Bal. Nouel. in d. priuileg. 7. colum. 3. vbi dicit, quod hoc caſu petuntur alimenta tanquam fructus dotis, qui non pertinent ad virum,

virum, quando ipſe non ſuſtinet onera matrimo-
nij. Hanc tamen diſtinctionem reprobat Neguſ.d.
4.mem.2.par.num.53.quia in iudicio dotis, quod
eſt vniuerſale, omnes acceſſiones tam naturales, quàm
ciuiles veniunt iure actionis, & inter fructus natu-
rales, & alias acceſſiones non poteſt conſtitui diffe
rentia. Mihi quoque non placet ea diſtinctio, quia
ſi bona ſtabilia dantur in dotem inæſtimata, vxor
dicitur habere illorum dominium penes ſe, & li-
cet maritus dicatur dominus dotis, tamen etiam
vxor remanet domina, l. in rebus, C. de iure do. ibi,
eadem res ab initio vxoris fuerunt, & naturaliter
in eius permanſerunt dominio. Et hoc eſt priuile-
6 gium, ſeu ſpeciale in dote, vt eodem † tempore duo
ſint eiuſdem rei inſolidum domini, ſecundù Bapt.
de S.Blaſio in tractat. de priuil.do.in 2.centur.nu.
16.ſiue in priuileg.117.Sed ſi eſt domina fundi inæ
ſtimati, non poteſt habere ſuper eo hypothecam,
7 quia res † mea non poteſt mihi ſeruire, l. ſi rem a-
lienam, la ſeconda, ff. de pigno. actio. l. in re commu
ni, ff. de ſeruit. vrb. præd. l. cum in fundum, in princ.
ff. de iur. dot. l. ſi qui ædes, ff. de ſeruit. vrb. præd. l.
quidquid, ff. commun. præd. l. neque pignus, vbi Do
cto. ff. de reg. iur. Eſt verum, quod hoc argumentum
patitur contradictionem, quia multi tenent vxorē
8 eſſe ſolùm dominam in ſpe † durante matrimonio,
& effici verè dominam matrimonio ſoluto, gloſ. in
l. quamuis, ff. de iu. dot. in l. ſi conſtante, §. ſi mari-
tus, ff. ſolu. matr. l. in ſuis in verſicu. quomodo, ff. de
lib. & poſthum. Odofre. & Alber. in d. l. in rebus,
Caſtr. d. l. doce ancillam, C. de rei vendic. nume. 2.
Ale. in d. §. ſi maritus, nu. 3. & hanc dicit communē
Salic. in d. l. in reb. nu. 5. Bal. Nouel. in tract. de dot.
par. 8. priuileg. 8. num. 1. Ang. & alij, Inſtitu. quibus
alien. licet, in princ. Iaſ. in §. fuerat, nu. 4. Inſt. de act.
Lup. in repet. c. per veſtras, §. 49. nu. 2. de donat. in-
ter vir. & vxor.

Propterea ego aliter dico, quod ea diſtinctio nō
ſuſtinetur, quia ſecundum illam non omnia mari-
ti bona eſſent obligata, ſed ſolus dotalis fundus
inæſtimatus, cuius tamen contrarium tenent ſu-
pra relati Doctores, qui indiſtinctè loquuntur de
omnium bonorum obligatione, & ea obligatio ſer
uiret vxori de vento, ſi ſuper eo fundo deberet ali-
menta ſibi debita conſequi, nam breui fundus eſſet
conſumptus, & vxor remaneret indotata, & per eā
diſtinctionem deſtrueretur ratio, qua Doctor. mo
uentur, quod ſcilicet ideo bona ſint obligata pro
alimentis, quia ſunt obligata pro dote, quæ eſt prin
cipale, & fortè efficit, nam pro dote obligata ſunt
omnia mariti bona, pro alimentis autem ea diſtin
ctione attenta eſſent obligati ſoli fundi dotales
inæſtimati, ex quibus præſtanda ſunt alimenta, ſe-
queretur etiam, quod ſi ex fundis nulli omnino fru
ctus perciperentur, maritus non teneretur alere
vxorem, vti dicimus, quando alimenta ſunt præ-
ſtanda ex fructibus certi fundi. Quod tamen eſt
falſum, & non ſunt ſimiles caſus, quod alimēta de-
beantur ex certo fundo, vel quod debeantur ob fru
ctus dotis, vt in propoſito declarat Cordub. in l. ſi-
quis a liberis, §. ſi quis ex his, num. 43. ff. de liber. a-
gnoſcen. vel alen.

Melius ergo eſſet dicere, quod pro alimentis nū
quam mariti bona ſint obligata, quæ opinio ſi ra-
tionibus certandum eſſet, & integrum foret ſuper
ea ſententia deliberare, mihi magis placeret, ſed
quia contraria eſt communis, vanum eſſet in iudi-
cio ſuper ea diſceptare.

Porrò ceſſat hodie omnis amaritudo, ſtante
notariorum conſuetudine, qui in dotalibus in-
ſtrumentis ponunt promiſſionem viri ſub obliga-
9 tione omnium † bonorum, de reſtituendo dotem
cum omnibus damnis, & intereſſe. Et hanc di-
cit bonam cautelam Bald. Nouel. in d. parte 6. pri-
uileg. 7. in fin. quem ſequitur Alciat. in conſil. 140.
num. 3. & in conſil. 332. num. 2. Sed & vana mihi vi
detur eiuſmodi cautela, quia obligatio pro reſtitu
tione dotis cum omnibus damnis, & intereſſe nō
includit alimenta, ſed ea damna, quæ mulier pati-
tur ob retardatam dotis reſtitutionem, & ſi veni-
rent alimenta ea, ſolummodo includerentur, quæ
debentur in caſu reſtituendæ dotis, non alia, quia
tota vis illius promiſſionis reſtringitur ad dotis
reſtitutionem, imò altercantur Doctores, ſi ea ſti
pulatio caſum includat, quando dos venit reſti-
10 tuenda propter † mariti inopiam, & ſi promiſ-
ſio ſit generaliter facta pro omni caſu, & euentu re
ſtituendæ dotis, Barto. in l. ſi quis ſtipuletur, ff. ſolu.
matr. Bald. in l. vbi adhuc, col. 5. verſic. iuxta hoc ſe
quitur, & eſt magis communis ſecundum Ripam,
qui tamen tenet contrarium in l. ſi conſtante, nu.
95. ff. ſolu. matr. Nattam in conſil. 81. in fin. Marin.
Frec. de ſubfeud. in titu. de autho. Baron. erga ſub-
feud. q. 2. per totam, folio mihi 161. ſicut etiam ea
11 promiſſio non includit † caſum non ſequuti matri
monij, ſecundum glo. communiter approbatam, in
l. ſi extraneus, ff. de cond. cau. da. vbi eam ſequūtur
Bart. Bal. Caſt. Rom. Aret. Alex. & Iaſ. & multi alij,
quos citaui in conſi. 131. nu. 20. Meo ergo iudicio
ea ſtipulatio de reddendo dotem cum omnib. dā-
nis, & intereſſe non includit ea alimenta, quæ pe
tuntur ab vxore ante dotis reſtitutionem, quia nō
dicuntur intereſſe dotis, nec veniunt tanquam in-
tereſſe.

Poſito tamen, quod bona mariti ſint obligata
pro alimentis, quæri poſſet, a quo tempore inci-
piat ea obligatio, an ſcilicet a tempore dotis da-
tæ, an verò cum maritus moram fecit in præſtan-
dis alimentis. Et ſanè cum alimentorum præſta-
tio pendeat a mera poteſtate mariti, qui ſoluen-
do in tempore, & effugiendo moram facere poteſt
ne obligatio naſcatur, videtur eam non naſci, niſi
tempore exiſtentis conditionis, id eſt, quando alimenta
ſunt præſtanda, ſecundum text. in l. 1. ff. qui potio.
in pigno. habe. vbi glo. Bart. Ang. Salic. & alij con-
ſtituunt, quod in debito contracto ſub conditione po-
12 teſtatiua, † attenditur tempus euenientis condi-
tionis, licet ſecus ſit in ſtipulatione facta ſub con-
ditione caſuali, vel mixta, Ang. Alexan. & Iaſ. in l. ſi
filius, in princ. ff. de verb. obli. Bar. in l. ſi is, qui pro
emptore, in 5. principali quæſtio. ff. de vſucap. vbi
latè Iaſ. Et ideo in actione tutelæ, licet detur hy-
potheca tacita, tamen ea non oritur niſi finita tu-
13 tela, vel eo tempore † quo tutor incipit malè ad-
miniſtrare, l. 1. & toto titulo, ff. de tutel. & ratio.
diſtrah. glo. & Bar. in l. ſi rem, §. omnis, ff. de pignor.
actio. Et licet actio de dote naſcatur ſolum matri-
14 monio ſoluto, ſecundum magis † communem opi-
nionem, de qua per Bart. & alios in l. ſi conſtante,
§. 1. vbi Alex. nu. 4. ff. ſolut. matr. ſed retrahatur ad
15 tempus promiſſionis, † vt per Alex. loco prædicto,
& per Bald. Nouel. in tract. dot. par. 10. in limi. 16.
Neguſ. in tract. pignor. in 2. mem. 5. par. num. 10. in
verſi. ſextodecimo amplia. tamen in caſu noſtro re
ſpectu alimentorum ceſſat ratio, quæ militat in do
te, nam conditio diſſoluendi matrimonij, atque

ita

ita reſtituendæ dotis dependet a caſu, conditio verò ſoluendi alimenta pendet a facultate, & voluntate mariti. Id quod etiam Soci. in conſ. 41. per to-
16 tum, volum. 4. & eum hac opinione † videtur tranſire Neguſ. in quarto memb. 2. par. nume. 51. verſic. a quo autem tempore, Bald. tamen, de quo Neguſ. non meminit in conſ. 268. in fi. volum. 5. dicit, quòd non inſpicimus tempus præſtandorum alimentorum, ſed dotis datę, quia ab eo tempore incipit debitum alimentorum, l. cum oportet, §. ſed cum tacitas, C. de bon. quæ liber. Et hæc eſt verior opinio, quia & ſi in cõditione poteſtatiua nõ oriatur actio, niſi de tempore euenientis conditionis, tamen conſiderandum eſt, quod duæ ſunt obligationes perſonales: vna, quæ oritur a principio tempore datæ dotis, & ea producit ſtatim hypothecam: altera oritur cum incipit denegare alimenta, & tunc
17 iam eſt nata hypothecaria, vt in tutoris † obligatione diſtinguunt gloſ. Per. Cin. & Salic. in l. pro officio, C. de admin. tuto. vbi hoc modo intelligunt text. in dic. §. ſed cum tacitas, ſequitur Soc. d. conſil. 41. num. 8. vol. 4. vbi dicit eſſe de mente Bal. in d. §. ſed cum tacitas, & hanc dicit communem, & tenendam eſſe Neguſ. de pigno. in 4. memb. 2. par. num. 12. Idem eſſe in obligatione patris legitimi adminiſtratoris bonorum filij, qui tacita hypotheca inducta a lege in eius bonis non incipit a die malæ
18 geſtionis, ſed a die inchoatę † adminiſtrationis, ſecundum glo. fin. Pet. Cin. Bar. Bald. Salic. & alios in l. cum oportet, §. fin. C. de bon. quæ libe, Salic. in d. l. pro officio, Neguſ. d. 4. memb. nu. 17. & in 1. mem. 3. par. princ. nu. 9. & ſeq. Ita ergo in propoſito a principio tempore datæ dotis, ſicuti oritur perſonalis obligatio, qua vir tenetur alere vxorem, ita oritur hypothecaria, quæ tamen non habet effectum niſi demum eueniente tempore, & neceſſitate alendi. Et per hæc tolluntur, quæ ſupra in oppoſitum fuerunt adducta, in prædictis tamen eſt, quod aduertatur, quia hoc dictum nihil habet ſpeciale fauore alimentorum, fundatur enim ſuper hypotheca, quæ tacitè inducitur a lege fauore dotis, ita vt poſſit etiam alimentis tanquam ſint dotis acceſſoria, quidquid tamen ſit, non erat omittendũ, & in praxi eſt maximè cognitione dignum, quia ſæpe ad euitandos circuitus agitur directè ad bona obligata.

SVMMARIVM.

1 *Hypotheca competit pro alimentis in bonis vxoris, vel alterius, qui dotem promiſit. & ibi de veritate.*

2 *Fideiuſſor obligatus pro principali, tenetur etiam pro vſuris, niſi limitatè promiſerit.*

3 *Hypotheca tacita datur non ſolum vxori pro dote reſtituenda, ſed etiam marito pro ea conſequenda.*

PRIVILEGIVM L.

PEr eaſdem fermè rationes videntur bona vxoris, vel alterius, qui dotem promiſit eſſe obligata marito
1 pro alimẽtis ſibi † debitis ob retardatam dotis ſolutionẽ. Dixi enim ſupra, quod ſi promittens dotem non ſoluit in tempore conuento, maritus qui ſuſtinet matrimonij onera poteſt conſequi vſuras dotales, id eſt alimenta, & pro eis bona vxoris, vel alterius promiſſoris ſunt obligata. Vir enim & vxor ſũt correlatiua, & diſpoſitum in vno correlatiuorum locum habet etiam in altero, l. fin. C. de indic. viduit. tollen. ſed vxor habet viri bona obligata pro alimentis, ergo pari modo maritus habebit obligata bona vxoris. Præterea in marito militat eadem ratio, quæ in vxore, ergo idem ius eſſe debet, l. a Titio, ff. de furt. l. illud, ff. ad leg. Aquil. & licet alimenta petantur mercenario Iudicis officio, tamen non ceſſat hypotheca. Et per has rationes ita latè comprobando tenet Neguſ. in tract. pigno. in 4. memb. 2. par. princip. nume. 54. vbi per multa reprobat Bald. Nouel. qui contrarium tenuit in trac. de dote, in 6. par. in priuileg. 7. & ibi Neguſ. dicit, quod fideiuſſor obligatus pro ſorte ſimpliciter, &
2 indefinitè, tenetur etiam † pro vſuris, licèt aliud ſit, quando intercedit ſpecificè, & limitatè pro certa quantitate. Et hoc modo intelligit l. fideiuſſores magiſtratuum, §. pro Aurelio, ff. de fideiuſſor. Et pro hac parte facit, quia tacita hypotheca, quæ fauore dotis inducitur, non ſolum datur vxori pro
3 ea reſtituenda, ſed etiam marito † pro ea conſequenda, vt probat text. in dic. l. vnica, §. & vt plenius, C. de rei vxor. actio. vbi notant omnes, ponit Neguſ. in dicto tracta. in quarto memb. 2. par. numero 25. Immo videtur, quod magis procedat hypotheca in marito petente alimenta, quam in vxore, quia marito verè alimenta debentur tanquam intereſſe non ſolutæ dotis, & tanquam acceſſoria dotis promiſſæ, vel tanquam vſuræ, vt dixi ſuo loco: vxori autem debentur etiam in caſibus, quibus non competit dotis repetitio, vt paulò ſupra declaratum eſt, & acceſſorium, vel non poteſt per ſe peti, vel non petitur niſi in caſibus, quibus datur actio ad principale.

SVMMARIVM.

1 *Hypotheca competit cuicunque alimenta debentur, præcipuè filio in bonis patris.*

2 *Actio perſonalis non tranſit in ſingularem ſucceſſorem, etiam ſi contracta ſit habito reſpectu ad rem.*

3 *Hypotheca tunc ſolùm competit pro alimentis, quando pręſtanda ſunt ex certis corporibus, non aliter. & nume. 6.*

4 *Hypotheca competit quando debitum conſtituitur ſuper tali re, ita enim operatur dictio, ſuper.*

5 *Hypotheca non datur, quando aliquid debetur ex tali fundo, niſi ſit cauſa alimentorum.*

6 *Bona ſunt obligata pro alimentis pręſtandis ex tali re, & idem eſt in alijs cauſis fauorabilibus.*

7. *Hypotheca competit pro penſione eccleſiaſtica, quia debetur intuitu alimentorum, & idem in cenſu.*

8. *Hypotheca competit pro penſione perpetuo conſtituta in contractu.*

PRIVILEGIVM LI.

MVlti tenent, fauore alimentorũ,
1 omni caſu bona pro eis † obligata fore, ita Caſtrenſ. in conſil. 8. quia per ſuprascriptum, colum. 2. verſi. illud autem conſtat, volum. 1. vbi dicit, qđ onus alendi inhæret bonis, & ideo tranſit in quemcunque bonorum poſſeſſorem, & loquitur in alimentis filio in bonis paternis. Et licet de eo mentionem non faciat, tamen Duran. in tracta. de arte teſtan. titu. 3. de liber. inſtit. cau. 17. nume. 7. vbi explicitè dicit, quod filijs obligata

Digitized by Google

obligata ſunt paterna pro alimentis. Ideo agere
poſſunt ad bona, quia onus illud ſequitur quem-
libet poſſeſſorem. Et ante eum relato Caſtrenſ. hoc
probat Dec. in conſil 376. num. 3. & ſequen. num. 3.
Lup. in cap. per veſtras, §. 23. num. 16. & ſequen. de
donatio. inter virum & vxor. & ſequ. D. Becius in
conſil. 8. nume. 7. 11. & ſequ. Et prædicti omnes id
tenent ſine hæſitatione aliqua, & dum dicũt, quòd
onus hoc tranſit in poſſeſſorem bonorum; iam ad-
mittunt eſſe reale iniunctum bonis, & conſequen-
ter bona obligata eſſe, nam realis actio illa eſt,
quæ rem ſequitur, vt Inſtitut. de actio. §. namque
2 agit, quis, actio verò perſonalis † non tranſit in
ſingularem ſucceſſorem, nec rem ſequitur, l. eum
cui, C. de actio. & obliga. l. cogi, §. vnde quæritur,
ff. ad Trebel. l. fin. C. de hæred. actio. Id, quod pro-
cedit etiam, quando principalis obligatio eſt con-
tracta habito reſpectu ad rem, l. quædam, §. nihil
intereſt, vbi Iaſ. ff. de eden. l. ſi hæres inſtitutus, §.
fin. ff. ad Trebel. multos citat Tiraquel. de retract.
conſangu. §. 8. gloſ. 3. nume. 6. & ſequen. Verum ex
his, quæ ſupra diximus in priuilegio ab hinc ſe-
cundo, patet erroneam eſſe hanc opinionem, ſiue
teneamus bona mariti eſſe vxori obligata pro a-
limentis, ſiue non, quia tenentes primam partem
mouentur non ex aliqua obligatione principali-
ter inducta fauore alimentorum, ſed ex ea, quæ
conceditur doti: ſi verò ſecundam amplectimur,
tunc ſic licet arguere: ſi vxor non habet hypothe-
cam in bonis viri, cui dotis tradidit, pro quibus
bona ſunt obligata, & quorum contemplatione
alimenta ſunt præſtanda, quanto minus erunt obli-
gata in alijs caſibus minus fauorabilibus, & in
quibus non tanta ratio verſatur. Et contrarium
expreſsè tenet Didac. in epitom. de ſponſalib. par.
2. cap. 8. §. 6. nume. 14. vbi inquit, nullum omnino
ius hypothecæ competere filio in bonis patris. Id,
quod dicit etiam Cordub. in l. ſi quis a liberis, §.
idem reſcripſit, nume. 81. ff. de lib. agnoſc. vel alen.
vbi inquit, in emptorẽ bonorum minimè deſcen-
dere obligationem, qua pater obſtringitur erga
filium naturalem, licet deſcendat in hæredem, &
tunc ſolùm videtur obligata pro alimentis, quan-
3 do certa corpora deſignantur, ex † quibus præ-
ſtentur, vt eſt text. in l. Lucius, vbi Bart. not. ff. de
alimen. & cibar. lega. Bart. in l. fundus, ff. de annu.
lega. Rom. in conſil. 388. & ante eos Azo. in ſum. ff.
de alimen. & cibar. lega. num. 5. vbi inquit, hoc ca-
ſu quemlibet fundi poſſeſſorem poſſe conueniri ad
illorum præſtationem, Bart. in conſil. 211. quidam
ſibi filios, numero 4. volu. 11. Corne. in conſil. 296.
vol. 1. Ioan. Fab. in §. item Seruiana, col. fi. Inſtit. de
actio. Vital. in tracta. clauſul. titu. an poſſit reu unc.
alimen. col. 4. circa fi. Natta in conſi. 22. nume. 18.
Euerard. loco 24. col. 4. verſi. item nonò, vbi inſert
idem eſſe in pia cauſa, Didac. d. num. 14. vbi ita in-
telligit text. in l. Lucius, ff. de alimen. & cibar. leg.
Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. vtrum, num. 33. In
quo eſt aduertendum, quod etſi Euerar. loco præ-
dicto innuat hoc eſſe ſpeciale in gratiam alimen-
torum, & ideo extendi ad cauſam piam, tamẽ hoc
eſt regulare, quia vbi aliquid debetur, vel relin-
quitur ſuper certis bonis, ea bona videntur obli-
4 gata † pro tali relicto, vel debito, Alexand. in con-
ſil. 156. num. 3. volum. 6. Afflict. in deciſ. 172. num. 2.
Crau. in conſil. 20. nu. 10. Natta in conſ. 142. num. 6.
Verius tamen eſt id eſſe ſingulare alimentorum fa-
uore: nam ſi aliud quid relinquatur præſtandum
5 ex tali fundo, dabitur ſola † perſonalis, non rea-
lis actio, l. fin. in fi. ff. de contrahen. empt. l. liberto,
iuncta glo. ibi, ff. de annu. lega. Et quod ſit ſpeciale
in alimentis, ponit Specul. in titu. de loca. §. nunc
aliqua, num. 109. verſic. 86. vbi dicit, quod in reli-
6 cto alimentorum cauſa facto ex tali re † remanet
illa res affecta. Idem dicit Guid. Papæ, in quæſtio.
576. in princ. vbi inquit, procedere hoc ſolum in fa-
uorabilibus relictis, non in alijs. Idem voluit Gi-
gas de penſio. in quæſt. 51. nu. 3. vbi, quod ſi in aliã
cauſam relinquuntur redditus certi ex tali fundo,
non oritur hypotheca, licet aliud ſit in alimentis.
Et per hanc rationem, quod de alimentis dicitur,
locum habet quoque in eccleſiaſticis penſionibus.
7 † Illæ enim aſſignantur loco alimentorum, ſicut
pro alimentis datur hypotheca, ita pro penſione,
Roman. in conſil. 338. vbi latè agit, & tres adducit
rationes, ſequitur Felin. in cap. ad audientiam, il ſe-
condo, nume. 6. de reſcript. latè Gigas d. quæſt. 51.
num. 1. & ſeq. Foller. in ſua praxi cenſua. verſic. hu-
iuſmodi cenſus, nume. 113. vbi extendit etiam ad
conſtitutionem cenſus, Cordub. in d. l. ſi quis a libe-
ris, §. ſi quis ex his, numero 41. Et id locum vendicat
in penſione quoque, quæ ſit ex contractu, vel aliter
8 conſtituta, † ſi tamen ſit perpetua, Spec. in d. verſic.
nunc aliqua, quæſt. 86. num. 159. Guid. Papa, quæſt.
432. vbi allegat Hoſt. & Pet. Iac. Et idem conclu-
dit Guid. Papa, in d. q. 576. in penſione relicta pro
anniuerſarijs, vbi dicit vidiſſe ita iudicari, & ra-
tionem eſſe, quia continent alimenta eorum, qui-
bus relinquuntur eiuſmodi legata. Sed verior eſt
ratio, quia cauſa eſt pia, quæ æquiparatur alimen-
tis, ſequitur Gigas de penſio. q. 44. Regulariter igi-
tur bona non ſunt pro alimentis obligata, niſi quã-
do alimenta ex certo fundo relinquuntur, vel quã-
do ſuper aliquo fundo conſtituuntur, quia tunc nõ
denegatur hypotheca, erit tamen hoc ſpeciale ali-
mentorum priuilegio, quod datur hypotheca quã-
do relinquuntur ex certo fundo, quod ſecus eſt in
eo, quod aliam in cauſam debetur.

SVMMARIVM.

1 *Actio perſonalis pro alimentis datur contra tertium poſſeſſorem bonorum obligatorum. & ibi de veritate.*
2 *Excuſsionis exceptio competit tertio poſseſsori, quando conuenitur pro præteritis collectis. & ibi de veritate.*
3 *Vaſallus cogitur nouum dominum recognoſcere, quando facta eſt mutatio.*
4 *Emphyteuta tenetur nouum dominum recognoſcere.*
5 *Emphyteuta nouus, vel emptor tenetur dominũ recognoſcere, quando res fuit alienata.*

PRIVILEGIVM LII.

DIXIMVS, bona, ex quibus debentur alimenta cenſeri obligata, & idem eſſe, quando ſuper certo fundo ſunt relicta, q[uia] dictio illa, ſuper, importat obligationẽ bonorum. Et hoc caſu non eſt dubium, quin tertius poſſeſſor poſſit conueniri, ex quo res iam reali vitio, ſeu onere affecta in eum tranſiuit cum ſuo onere: difficultas tamen eſt, an talis poſſeſſor rei obligatæ poſſit actione perſonali conueniri ad præſtandum alimenta. Et certè regula eſt, quod per-

perſonalis

ſonalis actio tranſit in ſucceſſorem ſingularem, l.
eum cui, C. de actio. & oblig. etiamſi obligatio con-
tracta ſit intuitu rei, l. quædam, §. nihil intereſt, vbi
Iaſ. ff. de eden. cum alijs de quibus ſupra in proxi-
mo priuilegio. Sed Guid. Papa. in quæſtio. 576. cō-
1 cludit tertium poſſeſſorem † rei ſuper qua ſunt cō-
ſtituta alimenta, vel ex qua præſtanda ſunt conue-
niri poſſe actione perſonali. Et idem dicit in reli-
cto pro anniuerſarijs, pro decimis, pro oblationi-
bus, & pro tributo Principis, Ripa, in l. 1. §. ſi hæ-
res, numero decimoquarto, ff. ad Trebellia. vbi in-
quit ſic tenuiſſe paucis ante diebus Gigas de pen-
ſio. quæſtione 44. numero primo, mouetur Guid.
Papæ, ex l. Lucius, ff. de aliment. & cibar. legat. vbi
fit mentio de alimentis in capit. quanto, in fin. de
vſur. vbi tractatur de decimis, l. Imperatores de
de tutel. & ratio diſtrah. vbi de tributo. Hæc ta-
men iura mihi non probant, nam l. Lucius, nihil
dicit de ſingulari ſucceſſore, ſed tractat ſolùm, an
alimentorum præſtatio minuatur, quando ex fun-
do ad id obligato minus eſt perceptum, vel augea-
tur, quando plus eſt perceptum, quàm ſit pro ali-
mentis neceſſarium. Benè id de ſucceſſore poni-
tur in l. ſecunda, ff. eodem titulo, vbi gloſſ. allegat
dictam l. Lucius, ſed ille text. poteſt euitari, quia
ſecundum primum gloſſæ intellectum loquitur in
ſucceſſore vniuerſali, vt eſt fiſcus, qui eſt loco hære-
dis, aliud verò eſt in particulari, text. verò in di-
cto capitulo quanto, licet dicat poſſeſſores prędio-
rum eſſe compellendos ad ſoluendum decimas, &
oblationes prædiorum ad id obligatorum, tamen
non dicit, quod perſonali actione conueniantur,
proinde intelligi debet, quod compellantur ordi-
narijs remedijs, videlicet miſſo creditore in poſ-
ſeſſionem rerum, donec ſit ſatisfactum, vti fit in a-
ctione hypothecaria, vel Saluiano vtili. Et hæc
compulſio erit non præciſa, ſed cauſatina ita, quod
cogentur, vel prædium dimittere, vel ſoluere. Et
hoc modo intelligo ſecundum intellectum gloſſ.
in dic. l. 2. ff. de aliment. & cibar. legat. Similiter
text. in l. Imperatores, dicit, quod perſona non
eſt obligata, ſed res, & vbi etiam obligata eſſet
perſona, intelligi debet, vt contra perſonam de-
tur actio ad rem, quam poſſidet, id eſt conuenia-
tur pro re, non pro debito ex cauſa vectigalis. Ideo
Aretin. in conſilio 104. in cauſa magnifici, colum-
2 na ſecunda, dicit, quod ex quo poſſeſſor † conueni-
tur ex hypotheca tacita legali, quæ datur pro tri-
buto, vel collecta, poteſt opponere excuſſionis ex-
ceptionem, quando agitur pro tempore præterito,
ſequitur Natta in conſil. 71. in fine. Negant igitur
perſonalem dari pro tributo temporis, quo alius
poſſidebat. Cum verò dicunt neceſſariam eſſe ex-
cuſſionem, errant, quia eo caſu non eſt excuſſio ne-
ceſſaria, vt ibi in dicta l. Imperatores, verſicu. præ-
teriti temporis vectigal ſoluere debere, & in l. 5. §.
fi. ff. de cenſib. ibi, ob tributa præteriti tēporis. Fru-
ſtratorium autem remedium agendi contra ter-
tium poſſeſſorem, ſi actor exceptione excuſſionis
poſſet repelli, & quod dictum eſt de tributo, deci-
mis, oblationibus, & collectis præteriti temporis,
locum habet quoque in futuris, quia pro eis non
datur perſonalis, ſed realis actio, & poſſeſſor com-
pellitur reali actione. Benè verum eſt, quod tra-
ditum eſt remedium per quod ſuccurritur credi-
tori, qui enim prædium emit tributarium, vel alij
præſtationi obnoxium, tenetur dominum reco-
gnoſcere, & cogi ad id poteſt via iuris, quia vbi ius
domini transfertur in alium, fieri debet obliga-
tionis renouatio, l. omnes, §. fin. ff. vſufruct. quéad.
cauea. vbi loquitur de vſufructuario. Et gloſſ. ac
3 Bald. inferunt † ad vaſallum, qui cogitur nouum
dominum recognoſcere. Et in vaſallo ponit Bald.
4 in l. ficus datam, in fin. C. de liber. cau. & in emphy
teuta † idem Bald. in l. ſi plures apocas, numero
quarto, C. de fide inſtrumen. Natta in conſilio 382.
& ante eos Specul. in titu. de locato. §. nunc aliqua,
numero 191. verſic. 165. & comprobaui in conſilio
408. in ſecundo volumine, quod nunc eſt ſub prælo.
Et licet prædicti loquantur, quando directum do-
minium transfertur de vno in alium, tamen idem
eſt, quando mutatur vaſallus, vel emphyteuta, &
5 res ipſa alienatur, quia nouus emptor † tenetur re
cognoſcere dominum. Ita Bald. in Auth. ſi quas rui
nas, numero 4. verſic. quarto fiet, C. de Sacroſ. Ec-
cleſ. vbi dicit, triplici ratione fieri debere renoua-
tionem, & inter alias illa eſt præcipua, vt vaſallus,
qui eſt ſingularis ſucceſſor, poſſit conueniri. Ecce
ergo, quod præſupponit non poſſe illum conueni-
ri, ſaltem perſonali actione, niſi facta recognitio-
ne, atque ita firmiter teneo, licèt neminem inue-
niam declarantem: non enim facilè vulnerandæ
ſunt communes iuris cōcluſiones, ſed illis eſt, quo-
ad fieri poteſt, tenaciter inhærendum. Et ita intel-
ligendæ erunt omnes illæ limitationes, quas Ripa
in dicto §. ſi hæres, adducit, & id totum prouenit
ex obligatione bonorum, nō autem ex aliqua per-
ſonali obligatione; nam perſonalis, quę erat in pri
mo poſſeſſore, non tranſit in ſecundum, ſed apud
illum remanet, qui ideo poteſt perſonali actione
conueniri, vt concludunt Aret. & Natta in locis
ſupra citatis, & ſucceſſor, qui neque contraxit, nec
quaſi contraxit, non poteſt obligari, & ſine obliga-
tione non datur actio.

SVMMARIVM.

1 *Compenſans dicitur ſoluere etiam, quando ſolutio eſt in conditione.*
2 *Compenſare poteſt, qui iurauit compenſare.*
3 *Emphyteuta creditor domini non priuatur, licet ceſſauerit ſoluere, ſi tamen eſt paratus compenſare.*
4 *Compenſare poteſt, qui tenetur ſoluere etiam in cauſis fauorabilibus.*
5 *Compenſatio non habet locum in cauſa alimentorum.*
6 *Compenſatio non datur contra exactionem ſubſidij charitatiui, impoſiti ratione alimentorum.*
7 *Compenſatio non opponitur contra penſionem Eccleſiaſticam impoſitam contemplatione alimentorum.*
8 *Compenſatio non habet locum contra debitum ex cauſa victuali.*
9 *Compenſatio contra alimenta debita opponi poteſt de operis non præſtitis, quando alimentarius tenebatur operari.*
10 *Implendum non eſt ei, qui non implet ex parte ſua.*
11 *Exceptio proueniens ab eodem fonte, non cenſetur reiecta a ſtatuta excludente omnes exceptiones.*
12 *Operari tenetur is, cui alimenta in domo relicta ſunt.*
13 *Agens ex contractu vltro citroque obligatorio repellitur, niſi primo impleat ex parte ſua.*
14 *Qualitates a ſtatuto, vel diſpoſitione requiſitæ, probandæ ſunt ab eo, qui ſe fundat in diſpoſitione.*

PRIVI-

Digitized by Google

PRIVILEGIVM LIII.

1 COMPENSANS † dicitur ſoluere, l. ſi
debitor, vbi Alber. & alij notant, ff.
qui potio. in pign. hab. Bar. in l. au-
fertur, §. qui compenſationē, ff. de
iure fiſci, in l. diuortio, §. ob dona-
tiones, in ſecunda oppoſ. ff. ſoluto
matr. cum infinitis apud Tiraquellum, de retract.
conſang. §. 3. glo. 3. num. 2. ita quod conditio ſoluē-
di impletur per compenſationem, l. ſi peculium, §.
de illo, ff. de ſtatu lib. vbi Doctor. ad id conſiderāt.
Et multi volunt id procedere etiam in eo, qui iu-
2 rauit † ſoluere, vt ſcilicet poſſit nihilominus com-
penſare, Barto. Ang. Cum. & Alex. in l. amplius, ff.
rem ratam habe. Bald. & Abb. in cap. ad noſtram,
il primo, de iureiur. Io. Fab. & Ioan. de Plat. in §.
bonæ fidei, Inſtit. de actio. cum infinitis ſimilibus.
Hinc vaſallus & emphyteuta, qui in tempore non
3 ſoluunt, euadunt † caducitatis pœnā, ſi parati ſint
compenſare, volunt Spec. & Ioan. And. in tit. de lo-
cato, §. nunc aliqua, nu. 80. quæſtio. 79. cum ſimili-
bus. Et procedit compenſatio etiam in cauſis fa-
4 uorabilibus, † vt eſt dos. Doct. in d. l. diuortio, §. ob
donationes. Et dicit Afflict. in deciſ. 122. nume. 4.
quòd compenſatio opponi poteſt contra inſtru-
mentum dotale. Cum ergo dos & alimenta pro-
cedant a pati, videretur compenſationem admit-
tendam quoque fore in alimentis propter argu-
mentum æquiparatorum. At ſecus eſt, quia in ali-
5 mentis compenſatio non datur, † vt eſt text. in l.
in ea, quæ non eſt quarta, C. de compenſatio. Ioan.
Fab. in §. bonæ fidei, num. 19. col. pen. verſic. ſed nun
quid, poteſt opponi, Inſtit. de actio. Pract. Papien.
in for. libel. quo agit pro legato rei ſingul. in princ.
num. 85. vbi dicit eſſe introductum ſpeciali fauore
alimentorum, Belencin. in tract. de charit. ſubſid.
in quæſt. 53. vbi inquit, quod non datur compen-
6 ſatio † in exactione ſubſidij charitatiui, quando
fuit impoſitum ratione alimentorum, Gigas trac.
de penſio. quæſtio. 92. nu. 4. vbi infert, quòd ſi pen-
7 ſio fuit impoſita pro † alendo eo, in cuius fauore
fuit conſtituta, non recipiet compenſationem, li-
cet aliud ſit, quando non fuit conſtituta ad ali-
menta. Et nouiſſimè hanc partē tenet Sebaſt. Med.
in tract. de compenſ. quæſt. 14. Et ratio eſt, quia cau
ſa alimentorum non paritur dilationē, vt dixi ſuo
loco, & procedit non ſolum in alimentis, ſed etiā
8 in quocūque debito, ex cauſa † victuali, vt eſt text.
in l. ob negotium, vbi not. gl. & Bart. ff. de compenſ.
Et gloſ. ibi inter caſus, quibus denegatur compen
ſatio, enumerat cauſam alimentorum, & benè, qa
ſi debitum pro cauſa victuali non compenſatur,
multò minus compenſabitur ipſum alimentorum
debitum, nam propter quod vnumquodque tale,
& illud magis, Authen. multo magis, C. de Sacroſ.
Eccleſ. Hæc tamen concluſio fallit, quando alimen
tarius tenetur operari ad commodum eius, qui
9 alimēta † præſtat, quia tunc, ſi deſit operari com-
penſantur cum operis, vt eſt text. in l. in rebus, §.
poſſunt, ff. commo. l. ſi ſerui, §. fin. ff. de edil. edict.
ita dicit Salicet. in l. ſi conſtat, col. 2. verſic. exem-
pla huius compenſationis, C. de compenſat. ſe-
quitur Angel. Aretin. in §. bonæ fidei, num. 7. verſ.
tu potes addere, Inſtitu. de actio. Sebaſt. Med. lo-
co ſupra relato, nume. 4. Et ratio eſt, quia alimen-
ta tunc non aliter debentur niſi operando, ergo
qui non operatur cum non faciat, quod debet, non
10 recipit, quod † oportet, l. cū proponas, C. de pact.
& ibi Bartolus, Alexand. Curt. iun. Iaſon, & alij, l.
quæro, §. inter locatorem, ff. loca. Corneus conſil.
121. colum. 3. volum. 1, Ruin. in conſil. 143. nume. 8.
volumine quarto, Dominus Becius in conſilio 45.
numero ſexto. Et niſi fieret compenſatio locuple-
taretur alimentarius cum aliena iactura, quod eſſe
non debet, & non eſt mirum, quòd exceptio ope-
rarum non præſtitarum minuat debitum alimen-
torum, & opponi poſſit, nam ea oritur ex eodem
fonte, vnde deſcendit obligatio alimentorum. Et
11 eſt regulare, quod ſublatis † omnibus exceptio-
nibus admittantur illæ, quæ proueniunt ab eodem
fonte, Bartolus in l. 1. §. & parui, num. 5. ff. quod vi,
aut clam, Bald. in l. ex prædijs, num. 1. C. de euictio.
Felin. in rubr. de exceptionib. in c. ex parte, nu. 12.
de offic. delega. Pariſ. in conſil. 81. num. 31. volum.
3. Ripa in conſil. 78. nume. 2. Cranet. in conſil. 127.
num. 14. Corne. in conſil. 151. nume. 10. Capic. de-
ciſ. 17. num. 9. Natta in conſi. 474. num. 35. Cæphal.
in conſil. 387. num. 1. & 15. Quando enim alimenta
12 relinquuntur alicui in domo, † tenetur is opera-
ri ad commodum hæredis, ſecundum Angel. in l.
quamuis, C. de legat. notatur in l. diuortio, ff. ſo-
luto matrimonio, & dicam in ſuo particulari lo-
co, & illa diſpoſitio, quæ hæredem obligat ad præ-
ſtandum alimenta, ea ipſa obligat alimentarium
ad operandum, quo circa non admittitur is ad pe-
tendum alimenta, niſi probet impleuiſſe diſpoſi-
13 tionem ex parte ſua, & malè † agit, l. Iulianus, §.
offerri, ff. de actio. empt. l. ædiles, §. fina. ff. de ædil.
edict. Bart. in l. ſi ſoluturus, ff. de ſolutio. & qui vti-
tur ſtatuto vel diſpoſitione aliqua, tenetur obſer-
14 uare omnes † illius qualitates, l. 1. §. quod autem
ait prætor, ff. ne quid in flumin. publi. cum multis
quos allegaui in conſil. 45. nume. 14. Qualitas aūt
operandi tacitè ineſt in ipſa diſpoſitione, quæ mā-
dat alimenta præſtari, ergo ea deficiente attenuā-
tur alimenta ita, vt alimentarius tanto minus re-
cipiat pro alimentis, quantum important operæ,
quæ erant præſtandæ.

SVMMARIVM.

1 *Nemo debet moleſtari pro debito alterius.*
2 *Vaſallus nihil poteſt in feudo facere in præiudicium ſuc-*
ceſſoris.
3 *Agnatus ſuccedens in feudo, non tenetur ſoluere debita*
vaſalli vltimo loco defuncti.
4 *Fructus feudi ex pacto & prouidentia capi non poſſunt*
in exequutione pro debito vaſalli, ſecus in feudo hære-
ditario.
5 *Maioratus poſſeſſor non tenetur pro debito anteceſſo-*
ris, qui non fundauit maioratum.
6 *Beneficiatus non tenetur ad debita præceſſoris.*
7 *Hæres beneficiati tenetur rem Eccleſiæ redimere, quam*
ſuus author obligauerat.
8 *Succeſſor in beneficio tenetur ſoluere debitum, quod an-*
teceſſor contraxit ratione alimentorum, ſecus quando
ratione rerum propriarum.
9 *Sacerdos viuere debet de fructibus beneficij.*
10 *Maioratus poſſeſſor ſoluit debitum ab anteceſſore con-*
tractum pro alimentis comparandis.
11 *Maioratus poſſeſſor pōt bona alienare, vt ſeipſum alat.*
12 *Succeſſor in rebus eccleſiæ, tenetur ad debita contracta*
pro conſeruatione rerum illarum.
13 *Vaſallus tenetur ſoluere debita contracta a præceſſore*
pro conſeruatione feudi.

Maiora-

Digitized by Google

14 *Maioratus poſſeſſor tenetur ad debita facta pro repara-
tione rerum maioratus.*
15 *Succeſſor in dignitate, tenetur ſeruare contractum factũ
ab anteceſſore ſub nomine dignitatis.*

PRIVILEGIVM LIIII.

PRo debiro vnius non debet alius
1 † moleſtari, l. non debet alteri, ff.
de reg. iur. l. cohæredibus, C. fa-
mil.erciſc.l.ſi vnos,§.ante oia, ff.de
pact.c.denique,14.q.5.facit titu.ne
vxor pro marito, & ideo ſucceſſor
in ſeudo non tenetur pro eo, ꝙ tenetur vaſallus,
2 quia non pôt in ſucceſſoris † præiudicium aliquid
facere,c.1.vbi gl.in verſ.inueſtiri,de ſucceſſio.feud.
gl.ſi.in tit.qui ſucceſſo. ſeud.da. tenet, vbi Iſern. in
ſi.Laud.col.2.Præpoſi.nu.5.Afflict. col.16. verſi. ſe-
cundus caſus,Pariſ.in conſi.23. num.147. volum.4.
Et hac ratione agnatus, qui ſuccedit in ſeudo, non
3 tenetur æs alienum vaſalli defuncti exoluere † ſi
non ſit illius hæres, vt probatur in c. 1. vbi Iſern. &
alij omnes, an agnati vel filius, Rui.in conſ.17.num.
11.volu.1. ad idem eſt text.in c. Titius, vbi Bald. ſi
de ſeud.fue.controuer. Et ibi dicunt Docto. quod
de ſeudis non tenetur agnatio ſoluere creditorib.
Bal.in c.1.de grad. ſucceſ. in feud. Cardin. in c.1.§.
quin ẽt,tit.Epiſ.vel Abba. Alex.in conſ.19.vol.5.&
Curt.iun.in conſi.138. Marinus Frez. de ſubſeuda.
author.26.nu.10.Io.Bapt.Surd.d.c.1.num.53.an a-
gna. vel filius, & qñ feudum eſt ex pacto, & proui-
dentia, tunc fructus feudi non poſſit capi in exe-
4 quutione † in præiudicium ſucceſſoris pro debito
vaſalli, licet ſecus in feudo hæreditario, vt per Af-
flict.in deciſ.26.per totam. Eadem rõne, qui poſſi-
det maioratus non tenetur ad æs alienũ contractũ
5 per † anteceſſorem, cuius non eſt hæres, & qui non
eſt fundator maioratus, Bal.in conſ.271.vol.1. Alc.
in conſi.19.vol.5.Ant.Padill. in l. vnum ex familia,
§.ſi de Falcidia, nu.7. ff. de leg.2. Ludou. Molin. in
tract.de primoge.Hiſpa.lib.1.c.10.num.29.in ſi.Si-
militer qui ſuccedit in beneficio, non tenetur ad
6 debita † præceſſoris, imo ſi ille rem Eccleſiæ obli-
7 gaſſet pro debito proprio, hæres teneretur † redi-
mere, vt eſt tex.in c.ex præſentium, vbi Abb.num.2.
de pignor.Feli.in c.accepimus, verſ.3. declara, de
fide inſtrum. poſt Barbat. in c. vt ſuper, de reb. ec-
cleſ.non alienan. Si tñ debitum ſit contractum pro
ſuſtentatione perſonæ, ideſt pro alimentis illius be
8 neficiati, ſucceſſor † in beneficio tenetur, ita Ioan.
And. quẽ cæteri ſequuntur in c. ex præſentium, de
pignor. vbi dicit, quod vbi debitum contractum eſt
pro ſuſtentatione perſonæ, tenetur ſucceſſor, ſecus,
qñ pro ſuſtentatione rerum propriarum. Et ibi la-
tè comprobat Abb.nu.4.& ſeq. vbi intelligit, qñ be
neficiatus non habebat bona propria obligata, &
contraxit ductus ſpe ſoluendi de fructib. Eccleſiæ.
9 Et rõ eſt, quia debet ſacerdos viuere † de fructibus
Eccleſiæ, c.cum ſecundum Apoſtolum, de pręb.Inn.
in c.Epiſcopus, eodem tit. Pręterea non eſt mirũ, ſi
ſucceſſor tenetur hoc debitum exoluere, quod erat
Eccleſiæ iniunctum. Et dicit Abb.in ca. ſi quorun-
dam, nu.2.de donatio. quod vbi ſacerdos obligat
bona Eccleſiæ pro ſuſtentatione propria, non di-
citur proprium debitum, ſed debitum Eccleſiæ,
Padill.in d.§.ſi de Falcidia, nu.11. vbi infert ad poſ-
10 ſeſſorem maioratus, & † dicit illum teneri ad ſol-
uendum æs alienum, quod anteceſſor contraxit,
vt ſeipſum aleret, Ludou. Molin. d.c.10. nu.32. vbi
tñ refert Peraltam contrarium tenere in maiora-
tu, qñ fundator non tenebatur illum alere. Ego ve-
ro exiſtimo contrarium eſſe verius, & teneri ſem-
per ſucceſſorẽ, quia ſi ſucceſſor maioratus tenetur
alere ſecundogenitum, vt ſuo loco dictum eſt, quan
to magis tenetur ſeipſum alere, etſi ſacerdos, qui
minus iuris habet in rebus Eccleſiæ, poteſt illas ob
ligare pro ſuis alimentis, quanto magis id licebit
poſſidenti maioratum, qui longè plus iuris habet.
Id vero minus erit dubium in vaſallo, nam is po-
terit feudum obligare in præiudicium, vt ſe alat,
ex quo dñs tenetur illum alere, vt dixi. Sed an poſ-
ſit id facere in præiudicium agnati, minus eſt du-
biũ, ſi eſſemus in caſu, quo agnatus tenetur alere,
res eſſet clara, per ea, q̃ dixi de Eccleſia, & de poſ-
ſeſſore maioratus, & in poſſeſſore maioratus, quod
11 poſſit bona † alienare, vt ſeipſum alat, poſt Didac.
& Greg. ponit Padil.in Auth.res quæ, nu.97. C.cõ-
mu.de lega.contrarium voluit Ludou. Molin. in d.
tract.lib.4.c.6.nu.22. & ſeq. vbi tenet, ꝙ bona ma-
ioratus non poſſint alienari ẽt pro alendo poſſeſſo
re, ſequitur Cordub.in l.ſi quis a liberis, §. vtru, nu.
22.ff.de libe.agnoſc.vel alen.Sed Molin.non eſt ſibi
contrarius, qũquidem d.c.6.non negat ſucceſſorem
in maioratu teneri ad æs alienum contractum pro
ſuſtentatione authoris, ſed dicit bona non poſſe
alienari, tenebitur igitur ſucceſſor, ſed ideo non
fiet alienatio: ſi enim alienatio permitteretur fa-
cilè eueniret, vt breui maioratus bona deſtruerен-
tur, & euaneſcerent, & facilius imponitur onus ſu
per fructib. quã ſuper ipſa re, vt videri poteſt apud
Afflict.& qui ab eo citantur, in d.deciſ.26. Infertur
ex hoc magis neceſſariam eſſe cauſam conſeruãdi
rem ipſam, quàm eiuſdem rei poſſeſſorem, nã pro
rei conſeruatione obligatur ſucceſſor, vt de rebus
12 † Eccleſiæ probat tex. in cap.1.de ſolutio. vbi latè
Doctores. Similiter vaſallus feudi ſucceſſor, licèt
non ſit hæres, tenetur ſoluere debita vaſalli defun-
13 cti, ſi ea fuere contracta pro vtilitate feudi, puta
pro caſtri refectione, Iſern. in c. 1. §.ſi vaſallus, hic
finit lex, de in.conſuetud.incip. Brun. in conſi.104.
per totũ, Crau in conſ.197.nu.1.Marin.Frez.in ſub
feud.in titu.de autho.Baron. author.29. nume.10.
Sonsbechi.in trac.de feud.par.12.nu.100. Idem in
14 rebus † maioratus cõcludit Padil.in d. §.ſi de Fal-
cidia, nu.9.ver.2.limitabis, Ludo.Molin. d.lib. 1.c.
10.nu.20.& ſeq. & lib.3.c.10.num. 28. vbi tñ dicit
procedere caſu, quo conſtet pecuniam eſſe verſam
in eã cauſam. Mouetur duplici ratione: prima, quia
bona prohibita alienari, poſſunt diſtrahi ex cã ne-
ceſſaria: ſecunda eſt, quia veriſimile eſt, quod au-
thor maioratus voluerit bona conſeruari, non au-
tem aliter conſeruari poſſunt, niſi in eam cauſam
aliqua impendantur. Et Padil. ac Ludo. alios caſus
referunt, quib. tenetur ſucceſſor debita anteceſſo-
ris exoluere. Generaliter aut verum eſt, quod ſuc-
ceſſor in dignitate, tenetur anteceſſoris contractũ
15 ſeruare † ſub nomine dignitatis celebratum, Cin.
in l.digna vox, vbi Bald.verſ. mõ iuxta hoc eſt, Ca-
ſtren.ver.vlt.per iſtã legem, C.de legib.Caſtr.in l.ſi.
verſ.& nota, C.de tranſact. Old.in conſ.94. in verſi.
ſed qd in caſu præſenti, Bal.in l.prohibere, §. quod
vi aut clam, Rom. in conſ.116.col.6. vol.1. & hanc
opinionẽ probarunt Feli.Soc.Iaſ. Dec. Pariſ. Boer.
Brun.Crau.Nat.Rol.& alij, quos citat & ſequitur
deciſ.Pedem.130.nu.11.Quintil.Mandoſ. conſilio
93.nu.2.3. & ſequen. vbi loquitur in Pontifice, &

Prælato, & aliqua etiam ponit Corbolus in tract. de cau.quib. emphyt. priuat.tit.de cauſ.priuat.ob non ſolu.canon.limit.2.nu.1.& ſeq.in quo tamẽ articulo, an Prælatus ſucceſſor ligetur contractu antecesſoris,dixi nonnulla in conſ.183.nu.34.& ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Cedi poteſt omnis actio. & ibi latè.*
2 *Reſtitutio in integrum cedi poteſt.*
3 *Rei ſuæ quilibet eſt moderator & arbiter.*
4 *Cedi non poteſt ius percipiendo alimenta. limita numero 13.& 15.*
5 *Priuilegium perſonale extinguitur mutatione perſonæ.*
6 *Cedi non poteſt ius exigendi vſuras dotales. fallit nu.11.*
7 *Cedi non poſſunt, quæ in hæredem non poſſunt tranſmitti.*
8 *Ceſſionarius ſuccedit in ius cedentis.*
9 *Ceſſionarius reputatur eadem perſona cum cedente.*
10 *Operæ famulorum cedi poſſunt.*
11 *Vſuræ marito debitæ pro tẽpore præterito cedi poſſunt.*
12 *Societate diſſoluta tranſeunt in hæredes negotia iam geſta, & lucra facta.*
13 *Alimenta præteriti temporis alicui relicta tranſmittuntur ad hæredes.*
14 *Cedi poteſt a muliere exercitium directarum actionum competentium ad repetitionem dotis propter vergentiam mariti ad inopiam.*
15 *Cedi poteſt ius petendi alimenta, quando fit ceſſio ad commodum cedentis.*
16 *Confeſſio cedentis nocet ceſſionario, quando ceſſio facta eſt periculo cedentis.*

PRIVILEGIVM LV.

IVs quodcunque regulariter cedi
1 poteſt omnis † actio,l.fin.C.de hæred. vel actio.vẽd.l.2. vbi gl.& alij,
C.de litigio.gl.in l.planè,in ver.debeat,ff.famil. erciſ. ipſa quoque in
2 integrum reſtitutio † cedi poteſt,
l.quod ſi minor, in principio, vbi gloſ. Bartolus,& alij, præcipuè Albe. ff. de admin. tuto. & latè agit Tiraq.de tetrac.conſang.§.26.gl.3.nu.2.& ſeq.vbi ponit de rei vendicatione, de actione vtili, de ſpe probabili, de conditionali debito, de futuri fideicommiſſi ſpe,de hæreditate, de condictione furtiua, de actione furti,de reſtitutione in integrum,& de multis alijs. Rei enim ſuæ quilibet eſt modera-
3 tor † & arbiter,l.in re mandata,C.man.ſed non eſſet abſolutè dominus rei, ſi non poſſet eam in aliũ transferre. Verum ius alimenta percipiendi nõ po-
4 teſt † cedi,nec in alium transferri,ita Bart.in l.Titio,nu.2.in fi.ad leg.Falc.vbi inquit, quod alimenta cohærent perſonæ, & alia ſunt alimenta in perſona vnius,alia verò in perſona alterius,& inquit, idem eſſe in vſufructu,quòd vendi,aut cedi non poteſt. Idem voluit Baldus in l.1.nume.7. verſic. modo quæro, C.de priuileg. dot. vbi inquit, cedi non poſſe,maximè in præiudicium tertij. Allegat in argumentum, l.dominus, §.fina. ff.de vſufruct. & infert, quòd vxor non poteſt alij cedere ius repetendi dotem ob mariti vergentiam ad inopiam, quia ea dos debet nihilominus ſeruire oneribus matrimonij,& ex ea ſumenda ſunt alimenta viri,vxoris, filiorum,ſequitur ibi Salic.Curt.ſen.in conſilio 57. ſumma titus, per totum, & præcipuè volum.2.Iaſ. in l.ſi conſtante, nume.231. & ſeq.ff. ſolu.matr. vbi defendit eam Bal.ſententiam ab omnib. impugnationibus,Fabian.de Monte,in tract.emptio. & venditio. in 4.q.princip.q.2. vbi latè agit Bal. Nouell. in tract.dot.par.vlt.ver. ſed non congruenter, col. 19. Et dicit Soc.iun. in conſ.55. nume.11.quod hæc opinio eſt æquior, & communior, & idem repetit in fi.nu. hãc etiam tenet Tiraq. de retract. cõſang. §.29.gl.1.num.72.vbi poſt Abb.in c. prætetea,in fi. de iure patro.inquit,idem eſſe in alimentis,quæ patrono debentur ab Eccleſia, Cordub. in l.ſi quis a liberis,§.parens,nu.59.ff.de lib.agnoſ.vel alen.Facit,quia priuilegium, & quodcunque aliud ius per-
5 ſonale † extinguitur mutatione perſonæ, l.1. C.de imponen.lucr. deſcript. Ideo Bal. in rub.C.de vſu.
6 nu.5.concludit,quòd ſi vir creditor † ſoceri ex cauſa dotis mutuo capiat ab amico pecuniam, & ei cedat ſuum creditum dotale, nõ poterit ceſſionarius exigere vſuras, quas tñ exegiſſet nulla facta ceſſione,ſequitur Alex.in l.inſulam,§.vſuras,in fi.ff.ſolu. matr.Laurent.in tract.vſura.q.54.nu.78. Ananch. in c.ſalubriter,nu.3.de vſur.Dec.in conſ.571.nu.1. Soc.in conſ.88.num.23.vol.4. Neguſan. in tract.de pign.in 5.mem.5.par.prin.nu.16.verſ. ſecundo reſtringitur,Bero.in conſ.178. nu.20.vol.1. Benè verum eſt, quòd in hoc multi tenent contrarium, & poteſt videri apud Modern. Gall.in tract. vſur.nu. 526. & dixi latè in conſi.269. dum in facti contingentia reſponderem,& ad hanc quæſtionem applicari poterunt,quæ dicam infrà ſuper quæſtione,an
7 alimenta tranſmittantur ad hæredes, nã cedi † nõ poſſunt, quæ in hæredem non poſſunt tranſmitti,l. ſi ex pluribus,vbi Din. Barto. & alij, ff. de admin. tuto.l.non ſolum,§.ſi puellæ,ff.de ritu nup. alios citat Tiraquel.d.§.26.gloſ.1. numero 44. facit etiam quod dicimus iuri alimentorum renunciari non poſſe,vt paulò infra attingam. Ea autem ratio,quã ponit Bartol. in d.l. cum Titio, quòd alia ſint alimenta in perſona vnius, & diuerſa in perſona alterius, innuit ceſſione prohiberi non fauore eius,cui alimenta debentur, ſed eius, a quo ſunt præſtanda, ne ſcilicet in plus grauetur, quam ſi primo creditori deberentur. Et hoc etiam innuit Baldus, in d.l.1. C. de priuileg. dot. dum inquit, maximè in præiudicium tertij, ſed mihi non placet, quia nullum verſatur præiudicium debitoris, nec eius conditio mutatione creditoris per ceſſionem fit deterior, nec augetur, aut mutatur forma debiti, ſed eo modo ligatur debitor erga ceſſionarium, quo
8 tenebatur erga cedentem,quia ceſſionarius † ſuccedit in ius cedentis, l.emptor, vbi Bald. in 1.not.
9 C.de hæred. vel actio. vendi. & reputatur † eadem perſona, l.ſi donatæ, §.1. ff. de donationibus inter vir.& vxo. Crot.in conſ.83.num.10. & conſequitur id ſolum ius quod habet cedens,l.idemq́ue,§.ſi cui mandauero,ff.manda.l.1.C.de nouat.l.2.C.de donat.& melius in l.ſi ager,in fin.vbi Bar. & alij,ff.de rei vend. Propterea, ſi ceſſio teneret, in ceſſionarium tranſiret ius ſolum petendo alimenta,qualia tenebatur præſtare cedenti,non diuerſa,vti fit paſſim in aliarum rerum ceſſione. Ideo fatendum eſt, rationem Bar.non eſſe bonam,& melius eſt loquutum Bald.qui dixit, maximè in præiudicium, præſupponens ceſſionem non permitti etiam ceſſante præiudicio tertij: ſi verò nos dicamus interdictam eſſe ceſſionem, quia ius alimenta conſequendi ſint perſonale, dici poterit non tam eſſe perſonale, quin æſtimationem recipiat, & iura quoque perſonalia cedi poſſe, vt videmus in operis

fam-

10 † famulorũ, quæ alicui debentur. Ceduntur enim
Bar. in l. ſi non ſortem, in §. libertus, vbi Ange. Ful-
goſ. Coſta, & Alex. ff. de cond. indeb. Baldus in l. li-
berti, colum. vlt. C. de oper. liber. Caſtrenſ. in l. 2. in
principio, ff. ſoluto matrimonio, Tiraquel. d. §. 26.
glo. 3. num. 36. Melior ergo ratio erit, quæ ex fauo-
re alimentorum ob publicam vtilitatem deduci-
tur, ne ſcilicet exinde mendicare cogatur alimen-
tarius, vt dicimus in alia quæſtione, an liceat ali-
mentis renunciare, ne idem ſæpius repetere con-
tingat.

Noſtra autem concluſio benè obtinet in alimen
tis futuris, at ſecus videtur in præteritis, & iam de-
bitis: ea enim videntur cedi poſſe, quia ceſſat in
eis ratio publicæ vtilitatis ſupra conſideratæ. Et
adduco quod voluit Decius in conſilio 571. num.
5. verſi. primò ergo non obſtat, vbi inquit, quod etſi
vſuræ marito debitæ ob retardatam dotis ſolutio-
11 nem, non poſſint † cedi, nec in hæredem tranſmitti
pro futuro tempore, tamen illæ, quæ erant iam de-
bitæ pro tempore decurſo, ſecundum eum cedi, &
tranſmitti poſſunt. Allegat quod in ſimili dicitur
de ſocietate, quæ etſi non tranſeat ad hæredes, ſed
morte vnius ex ſocijs extinguatur, l. verum, §. in
12 hæredem, ff. pro ſocio, tamen in hæredem † tranſ-
mittitur, quæ iã erant geſta, & facta lucra, l. actio-
ne, §. ſi iam certam, & d. §. in hæredem, ff. pro ſoc. fa-
cit, quia alimenta præteriti temporis non ita ſunt
fauorabilia ſicuti futura, & videmus, quod alimen
13 ta præteriti tẽporis † non ſoluta, licet legata tranſ-
mittuntur ad hæredes, l. vti frui, §. fin. ſi vſusfruct.
petat. l. fructus, in fin. cum l. ſeq. ff. de rei vendic. fa-
cit text. in l. libertis, nume. 1. ff. de alimen. & ciba.
lega. Gigas de penſio. q. 52. nume. 5. Cordub. in l. ſi
quis a liberis, §. ſi quis ex his, nume. 140. ff. de lib.
agnoſ. & quæ ad hæredes tranſmittuntur, cedi poſ-
ſunt, l. ex pluribus, vbi Bar. ff. de admi. tuto. Bald. in
l. per diuerſas, q. 16. C. mand. Rom. in conſi. 484. in
fin. Alex. in l. ſi ſtipulatus fuerim illud, ff. de verbo.
oblig. & plenius cognoſcetur ex quæſtione de re-
nunciatione alimentorum, & de tranſactione, quæ
ſuper eis fit. Et ex his poſſet inferri ad alimenta,
quæ debentur iure actionis, non autem officio Iu-
dicis: item de ijs, quæ debentur diuiti, & habenti
aliunde, vbi capiat pro ſuo victu, nã in eo, qui ha-
bet aliunde, ceſſat fauor alimentorum, & in eo, cui
iure actionis alimenta debentur, videtur ceſſionẽ
eſſe licitam, quia facilius ceditur actio, quam offi-
cium Iudicis, verius tamen eſt, etiam hoc caſu in-
hiberi ceſſionem.

Intellige etiam, vt non procedat ea propoſitio,
quando cederet quis ſolum exercitium directarũ,
vt quando conſtitueret procuratorem ad conſe-
quendum alimenta, tunc enim impeditur hoc fa-
cere, nam etiam in mere perſonalibus poteſt quis
per procuratorem adeſſe, l. ſi cum procuratore, ff.
de re iudic. l. alia cauſa, ff. ſolut. mar. Et per hanc ra
tionem dicit in ſimili Bal. Nouel. in d. p. vlt. tract.
dot. col. 19. verſ. ſed poteſt diſtingui, quod etſi mu-
14 lier non poſſit cedere † actionem ad repetendum
dotem, propter vergentiam mariti ad inopiam, ex
quo alimentorum ius non poteſt cedi, tamen po-
teſt mulier conſtituendo procuratorem cedere di-
rectarum exercitium.

Tertio declaratur noſtra propoſitio, vt nõ pro-
cedat, quando ceſſio fieret ad commodum ceden-
tis, non autem ceſſionarij, quia tunc valet ceſſio,
15 † vt in ſupraſcripto caſu ponit Bal. Nou. d. col. 19.
ver. aut d. ceſſio. tendit in fauore, cum ponit exem-
plum de muliere, quæ ob paupertatem propriam,
vel ob potentiam aduerſariorum, non poteſt ius
ſuum conſequi, ſed alij cedi, qui interim ſuſtinet
onus alimentorum. Et hoc etiam placet Moder.
Gal. in tract. vſur. nu. 526. ver. & ſic limito, ſeu de-
claro. Ceſſat enim ratio, quando omne commodũ
redundat ad cedẽtem, & ratione ceſſante, ceſſat di-
ſpoſitio, & non mirum. Nam ceſſio quæ fit ad com-
modum cedentis, degenerat, & non retinet vices
veræ ceſsionis. Ideo videmus, quòd etſi confeſsio
cedentis non noceat ceſsionario, tamẽ quando ceſ
ſionarius poteſt habere regreſſum aduerſus ceden
tem, atque ita ceſsio fit periculo cedentis, tunc no-
16 cet ceſſionario † confeſſio, quæ emanauit a ceden-
te, ita poſt Vbert. de Eugub. & Albe. Galeo. conclu
dit Imo. in l. facta, §. ſi hæres, col. fin. verſi. & ſic ſiue
fiat ad commodum, ff. ad Treb. & ver. & ratio etiã
pro hoc facit, Alexan. in conſ. 46. col. 2. ver. ſuper 2.
vol. 5. Corn. in conſ. 134. nu. 4. vol. 3. Cæpha. qui hoc
benè declarat in conſi. 21. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Nemo inuitus cogitur aliquid facere.*
2 *Voluntatem ſuam explere, cuilibet debet eſſe permiſſum.*
3 *Lucrum facit, qui ſuam exequitur voluntatem.*
4 *Tranſigere non licet ſuper alimentis.*
5 *Tranſactio ſuper alimentis non valet, etiam quando relicta ſunt diuiti.*
6 *Tranſactio nõ valet ſuper vſufructu mulieri relicto, qui propter exiſtentiam filiorum reſtringitur ad alimenta.*
7 *Nomina, quæ carent effectu, non ſunt in conſideratione.*
8 *Lex rebus, non verbis eſt impoſita.*
9 *Tranſigere non licet ſuper eccleſiaſtica penſione.*
10 *Dos æquiparatur alimentis.*
11 *Dos non tranſigi poteſt ſuper dote ſine decreto Iudicis.*
12 *Legatarij alimentorum non poſſunt inter ſe tranſigere.*
13 *Emphyteutæ plures non poſſunt inter ſe alienare rem emphyteuticam.*
14 *Legatarij poſſunt inter ſe vendere feudum, quod ſibi fuit relictum cum prohibitione alienandi.*
15 *Vaſallus poteſt ſuo conuaſallo vendere ſuam partem irrequiſito domino.*
16 *Tranſactio ſuper modo, & forma præſtandi alimenta non valet, quomodocunque negotium attingat alimenta.*
17 *Alimentarius non poteſt ſine Prætore eligere ſuadam, ex quo percipiat alimenta.*
18 *Alienare prohibitus, non poteſt actum facere, per quem ſequatur alienatio.*
19 *Renunciari non poteſt alimentis per pactum.*
20 *Pactum, quod pater teneatur alere filium.*
21 *Pater non poteſt pacto renunciare alimentis ſibi a filio debitis.*
22 *Statutum, quod pater non teneatur alere filium, non valet.*
23 *Legitima poteſt in totum tolli ſtatuto, quando filius habet vnde victum conſequatur.*
24 *Maioratui ſubijci poſſunt omnia bona, quando filius habet bona ex quibus poſſit viuere.*
25 *Conſuetudo non valet, quod filij non alantur a parentib.*
26 *Conſuetudo non valet contra ius naturale.*
27 *Conſuetudo dicitur tacitũ populi pactum vel ſtatutum.*
28 *Conſuetudo non valet, vbi non valet ſtatutum.*
29 *Compromitti non poteſt cauſa alimentorum. vide num. 30. & 33.*
30 *Compromitti poteſt in arbitrum cauſa alimentorum.*

Digitized by Google

31 *Compromittere non poteſt, qui non poteſt alienare.*
32 *Læſus dicitur ex compromiſſo, qui non poteſt ſine decreto alienare.*
33 *Compromitti poteſt in arbitrum iuris cauſa alimentorũ.*
34 *Arbitri iuris æquiparantur Iudicibus.*
35 *Compromitti poteſt in arbitrum iuris cauſa dotic.*
36 *Neceſſarius actus non regulatur ſecundum formam actus voluntarij.*
37 *Compromitti poſſunt in arbitrum iuris, ea quæ non poſſunt alienari.*
38 *Pater poteſt compromiſſum facere in arbitrum iuris, de rebus aduentitijs filiorum.*
39 *Alienatione prohibita, non includitur ea, quæ fit ex neceſſitate ſtatuti.*
40 *Spurius filius non poteſt pacto renunciare alimentis ſibi a patre debitis.*
41 *Vxor renunciare non põt alimentis ſibi debitis pro dote.*
42 *Contractus inualidus confirmatur iuramento.*
43 *Iuramentum confirmat contractum, qui eſt ipſo iure nullus.*
44 *Contractus, qui non poteſt celebrari ſine certa ſolemnitate, confirmatur iuramento.*
45 *Iuramentum ſeruari debet, quandocunque id fieri poteſt ſine interitu ſalutis æternæ.*
46 *Renunciatio filiæ de bonis paternis, dote recepta, confirmatur iuramento.*
47 *Dotalis fundus validè alienatur cum iuramento.*
48 *Pactum de non ſuccedendo, confirmatur cum iuramẽto.*
49 *Iuramenti authoritas ſemper cenſetur excepta.*
50 *Transactio ſuper alimentis valet cum iuramento.*
51 *Transactio iurata valet ſuper penſione Eccleſiaſtica.*
52 *Transactio etiã iurata ſuper alimentis non valet, quando alimentarius primum iuraſſet non transigere.*
53 *Renunciatio alimentorum valet cum iuramento, & idẽ eſt in pacto.*
54 *Compromiſſum iuratum ſuper alimentis valet.*
55 *Renunciari non poteſt, etiam cum iuramento iuri prohibitiuo.*
56 *Renunciari non poteſt iuri prohibitiuo, introducto principaliter ad publicam vtilitatem.*
57 *Alienatio rei Eccleſiaſticæ non valet, etiam cum iuramento.*
58 *Renunciari non poteſt iure prohibitiuo introducto ad priuatam vtilitatem, quæ ſeparari non poſſit a publica, etiam cum iuramento.*
59 *Filius non poteſt cum iuramento renunciare alimentis ſibi a patre debitis.*
60 *Renunciatio alimentorum, facta cum iuramento, non obligat, quando alimentarius deuenit ad extremam egeſtatem.*
61 *Diſpoſitio qualibet intelligitur rebus ſic ſtantibus.*
62 *Conſuetudo non valet, quod beneficiatus non diſtribuat in pauperes partem fructuum.*
63 *Transactio ſuper alimentis valet, quando facta eſt ad commodum alimentarij.*
64 *Eccleſiæ bona validè alienantur in vtilitatem Eccleſiæ. Idem eſt in bonis minorum.*
65 *Prælatus alienans vtiliter bona Eccleſiæ, excuſatur in foro conſcientiæ.*
66 *Minor ſine ſolemnitate validè alienat, ſi alienatio ſit vtilis.*
67 *Cõtractus geſtus ſine ſolemnitate eſt validus, ſi ſit vtilis.*
68 *Vaſallus validè alienat feudum incõſulto domino, ſi alienatio ſit in augmentum feudi.*
69 *Pater validè alienat bona aduentitia filiorum, ſi tendat ad vtilitatem filiorum.*
70 *Transactio ſuper penſione eccleſiaſtica eſt valida, ſi eſt vtilis.*
71 *Vtilitatem contractus probare tenetur, qui transigit cum alimentario, ſi deficit ſolemnitas.*
72 *Oppoſitum idem operatur in oppoſito, quod propoſitum in propoſito.*
73 *Contractus præſumitur vtilis, quando interuenit ſolemnitas.*
74 *Vtilitas contractus, non probatur ex aſſertione contrahentium.*
75 *Vtilitas contractus probatur aſſertione, accedente lapſu longi temporis.*
76 *Vtilitas debet eſſe euidens, vt ſuſtineatur factus actus ſine Prætore.*
77 *Vtilitas trãsactionis ſufficit, quod appareat ex poſt facto.*
78 *Tempus contractus attenditur in cognoſcendo, an ſit vtilis.*
79 *Tempus contractus inſpici debet in dignoſcendo, an inſit læſio.*
80 *Minor & Eccleſia poſſunt ſtare contractui nullo, ſed nõ coguntur.*
81 *Nullitas non poteſt allegari, niſi ab eo, in cuius fauorem actus eſt nullus.*
82 *Minor, qui ſemel expugnauit actum, non poteſt illum approbare.*
83 *Transactio etiam vtilis, non valet, quando per eam mutatur alimentorum forma.*
84 *Transactio ſuper alimentis valet inconſulto Prætore, quando debentur ex pacto.*
85 *Donatio cauſa mortis non valet, ſi non ſit expreſſè vel tacitè acceptata.*
86 *Acquirere non dicitur, qui acceptat donationem, quando in diſpoſitione loquente de acquiſitione, fit mentio de pretio.*
87 *Transactio ſuper alimentis, vt ſit nulla, ſufficit alimenta ex vltima voluntate quoquo modo deberi, etiam inſpecta origine.*
88 *Actus tribuitur ſemper ordinanti, non exequenti.*
89 *Grauatus, ſi hæredem inſtituat eum, qui ſibi fuerat ſubſtitutus, dicitur is hæres habere, non ab illo, ſed a fideicommittente.*
90 *Transactio ſuper alimentis valet ſine Prætore, ſi interuenit licentia teſtatoris.*
91 *Minor licitè alienat ſine ſolemnitate ex permiſſu teſtatoris.*
92 *Minor validè alienat ſine ſolemnitate, quando facit in exequutionem actus geſti a teſtatore.*
93 *Legem rei ſuæ apponere poteſt quilibet tradendo.*
94 *Transactio ſuper alimẽtis præteritis, valet ſine prætore.*
95 *Permutatio in cauſa alimentorum, valet inconſulto Prætore, ſi non ſit damnoſa.*
96 *Qualitas facilius præſumitur, quàm ſubſtantia.*
97 *Qualitas facilius probatur, quàm ſubſtantia.*
98 *Spiritualis res permutari poteſt cum alia ſpirituali.*
99 *Dotalis fundus poteſt ab vxore permutari inſcio marito.*
100 *Transigere licet ſine Prætore ſuper alimentis, quæ minima ſunt.*
101 *Tutor adminiſtrare poteſt ante factum inuentarium, quando bona minoris ſunt modici valoris, ita quod maior fieret impenſa in inuentario conficiendo, quàm ſit bonorum valor.*
102 *Transactio ſuper alimentis valet, quando per eam declaratur quantitas debenda.*
103 *Seruus non poteſt paciſci, vel aliquem facere contractum, & ſe alij, vel alium ſibi obligare, etiam cum interuentu Prætoris.*
104 *Seruus non poteſt trãſigere ſuper alimentis ſibi relictis.*
105 *Seruus agit ex cauſa alimentorum ſibi relictorum. & ibi de veritate.*
106 *Transactio ſuper alimentis non valet, quando gratis ea remit-*

remittuntur, etiam cum interuentu Prætoris.
107 *Minor non poteſt donare, etiam cum authoritate cura-*
toris, vel decreto Iudicis.
108 *Donare eſt perdere.*
109 *Minori non poteſt dari curator ad donandum.*
110 *Solemnitas extrinſeca præſumitur lapſu longi tẽporis.*
111 *Solemnitas non præſumitur lapſu longi temporis, in*
tranſactione facta ſuper alimentis.
112 *Solemnitas non præſumitur, quando eſt talis, cui par-*
tes non poſſunt renunciare.
113 *Decretũ Iudicis facit præſumi omnia ſolemniter acta.*
114 *Cauſæ cognitio præſumitur ſtante decreto.*
115 *Cauſæ cognitio, non tranſactione ſuper alimentis, verſa-*
tur, circa tria.

PRIVILEGIVM LVI.

QVAMVIS rei quilibet ſit modera-
tor & arbiter, l. in re mandata, C.
manda. & inhumanum videtur, ꝙ
inuitus quis aliquid facere, vel nõ
1 facere † cogatur de re ſua, l. dudũ,
C. de contrahen. empt. l. quamuis,
in fi. princ. ff. de pigno. actio. & durum eſt ac perdi-
2 tioni ſimile, ꝙ non poſſit quis † explere volũtatem
ſuam, gloſ. in §. 1. in verſi. incommodo, Inſtit. de hæ-
red. qualit. & differen. in l. Paulus, la 1. poſt princ. ff.
3 de ſolu. & multũ lucratur qui † facit quod vult, glo.
fi. in l. pen. vbi Bartolus, Bald. & Ang. ff. de cõd. cau.
data, Iacob. de Aret. & Bal. in l. 1. C. de furt. cũ mul-
tis apud Tiraq. de retract. conſang. in præſatio. nu.
15. & durum ſit interdicere cuipiam ſuæ rei admi-
niſtrationem, tñ ſpeciali alimentorum fauore in-
troductum eſt, ne liceat, vel ſuper alimentorum cã
4 transigere † inconſulto Prætore, vel ſine decreto il-
lius, vt eſt text. in l. cum ij, ff. de tranſac. & ibi hoc
notant Bar. & alij oẽs, & textus in §. ſi vni, in fin. lo-
quitur, qñ tranſigitur ſuper ipſis alimentis, & in §.
ſed cum lis, loquitur, qñ tranſigitur ſuper cauſa ali
mentorum, vt aduertit Decius in d. l. de alimentis,
C. de tranſact. Et quod non valeat tranſactio ſuper
alimentis, probat textus in d. l. de alimentis, Bart.
in tract. de alimen. nu. 33. Felin. in c. ſi diligenti, nu.
5. de foro competen. Didac. in c. quamuis, in 2. par.
§. 6. nu. 4. de pact. in 6. Et dicit Io. Oroſc. in d. l. cum
ij, §. ſolet, hoc introductum eſſe fauore alimentorũ.
Et licet Connan. contrarium tenuerit, tamẽ prima
opinio defenditur a Cordub. in l. ſi quis a liberis, §.
parens, nu. 52. ff. de libe. agnoſ. vel alen. Iudex autẽ
antequam decretum interponat, cauſam cogno-
ſcit, vt in d. l. cũ ij, §. fin. In qua cognitione verſatur
cauſa tranſigẽdi, modus tranſactionis, & qualitas
perſonarum, vt ibi dr̃, & ponit Menoch. de arbitr.
iud. caſu 170. num. 6. vbi dicit, cauſas iuſtas enume
rari, in d. l. cum ij, ſed præter eas multas alias exta-
re, quæ tñ Iudicis arbitrio committuntur, & quia
ex eo textu recitantur, ſuperuacuũ eſt illas referre.
Ampliatur hæc concluſio, vt procedat etiam, qñ
relicta ſunt diuiti, quia nihilominus ille trãſigere
5 † non põt ſine decreto, vt probat tex. in d. l. cum ij,
§. ſi in annos, in ver. cæteru, ff. de tranſact. & ibi hoc
not. Bar. dicens, nõ permitti tranſactionẽ, ſi diues
ſit alimentarius, ſiue pauper, qñ alimenta expreſsè
ſunt relicta, & ita tenent Doctores cõiter, vt inquit
Salic. in l. 1. in fin. C. de fideicom. vbi dicit, ver. cæ-
terum, in d. l. cum ij, ſtare aduerſariuè ad præceden
tia, & ponit quoque Ange. in l. ſi certis annis, C. de
pact. vbi eum quoad hoc ſequitur Alex. nu. 3. Bald.
Nou. in trac. dot. par. 6. priuileg. 49. Gigas in tract.
de penſio. q. 51. n. 21. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis,
§. vtrũ, nu. 4. ff. de lib. agnoſc. vbi tu paucos recitat
ex prædictis. Et facit, quia alimentoru cauſa, licet
non ſemper ſit pia, ſed tunc ſolum, qñ alimẽta pau
peri debentur, tamen ſemper & omni caſu eſt fauo
rabilis, vt dixi in principio huius partis. Vnde in-
ferri poteſt ad id, quod dixi ſuprà ex Oroſco, quòd
hoc fuit alimentorum fauore introductum.
Ampliatur ſecundò, vt idem ſit, quando vxori
6 relinquitur vſusfructus, † ſtantibus filijs, quo caſu
ſecundum conſuetudinem Bulgari relictũ, reſtrin-
gitur ad alimenta, vt tetigi ſuo loco: nam eo caſu
non licebit ſuper eo vſufructu tranſigere ſine inter
uentu prætoris, & cognitione cauſæ, vt voluit Picus
in l. Titia, cum nuberet, nu. 179. ver. 89. ff. de lega. 2.
vbi allegat Baldum in quodã conſilio dicere, quod
etſi de alimentis tranſigi non poſſit ſine Prætore, tñ
ſecus eſt in vſufructu, niſi vſusfructus ſit reſtrictus
ad alimenta. Ita enim lego, licet aliqui codices ha-
beant relictus, quamuis etiam eo caſu, quando re-
linquitur vſusfructus pro alimentis, idem ſit, quo
ad fauorem alimentorum. Et facit, quia non refert
ꝙ relinquãtur alimenta, vel quod relinquatur vſuſ
fructus, qui ſola importet alimenta: dũ enim ſequa
tur effectus, non curamus de modo, l. 3. C. de inſti-
tut. & ſubſtitut. & nomina vana, quæ carent effe-
7 ctu, † non ſunt in conſideratione, Iaſ. in l. vnica, nu.
21. C. quan. non peten. par. & lex non eſt verbis, ſed
8 rebus † impoſita, l. 2. in fin. C. commun. de lega. c. 4.
extra de priuileg. cap. commiſſa, de electio. in 6.
Et ideo videmus quod ex quo penſiones ſuper
Eccleſiaſticis beneficijs aſſignatæ deſeruiunt in v-
ſum alimentorum, & ob cauſam alimentorum cen
9 ſentur aſſignatæ, Rom. in cõſ. 388. ideo ſuper † pen
ſione non valet tranſactio inconſulto prætore, ita
enim concludit Gigas in d. tract. penſio. q. 51. num.
21. Et hoc erit locus tertiæ ampliationis.
Hinc ẽt infertur, & ſuccedit quarta extẽſio, quod
10 cum dos æquiparetur alimentis, † gloſ. in l. obæs,
C. de præd. minor. Salicer. in l. qui liberos, ff. de ritu
nupt. Alex. in l. cum is, §. mulier, ff. de cond. indeb.
cum alijs citatis ab Euerar. in loco ab alimen. ad
dot. in princ. loco 29. non licebit ẽt de ipſa dote trã
11 ſigere ſine Iudicis decreto. † Nam fructus dotis
cedere debent in alimenta vxoris, & familiæ, vt
not. Doct. in l. vbi adhuc, C. de iure dot. Auth. nouiſ
ſima, C. de inoffic. teſtam. ita tenet Rom. in l. 1. ff. ſo
lu. matr. & in l. qui ſuperſtitis, ff. de acq. hæred. Et
dicam infra, dum tractabo de pacto, vel etiam de
renunciatione, quia propriè Rom. loquitur de re-
nunciatione, non de tranſactione, licet ad id non
animaduerterit Cordub. in d. §. parens, nu. 57.
Extenditur quinto, vt vendicet locum etiã inter
12 plures legatarios alimentorum, qui non † poſſent
inter ſe tranſigere, d. l. cum ij, §. ſed ſi pluribus, vbi
notant Bart. & alij oẽs. Et infert Bald. ꝙ ſi teſtator
rem plurib. legatam prohibeat alienari, non licet
eis inter ſe alienare, ſicuti ẽt, ſecundũ eum, non lice
13 bit plurib. † emphyteuticis inuicem vendere rem
emphyteuticam inſcio dño, de quo Iaſon poſt a-
lios, in d. l. cum ij, §. ſi vno, nu. 2. & idem voluit gloſ.
in l. voluntas, C. de fideicom. vbi Corn. num. 8. Fol
ler. in praxi cenſua. in §. huiuſmodi cenſus ſuper re
bus, nu. 87. Bart. in tract. de alim. nu. 38. nam ratio,
quæ prohibet tranſactionem ſuper alimentis, ne
ſcilicet alimentarij fame pereant, æquè militat in
ea tranſactione, quæ fit inter alimentarios, ſicuti

in ea, quæ fit cum extraneo, ita Iaſ. in d.l. voluntas, in fi. & Tiraq. de retract. conſang. §. 11. gl. 6. nu. 12. Vnde infertur ad id, quod dixit Baldus, in d. §. ſed etſi pluribus, vt ſcilicet procedat ſolum, qñ ſubeſt eadem ratio, non ſi diuerſa. Ideo fundo pluribus relicto, ſi prohibeat teſtator, ne quis partem ſuam
14 † vendat, poterit nihilominus vnus ex legatarijs alteri vendere ſine offenſione prohibitionis, l. pater, §. 15. ff. de lega. 3. & vnus ex vaſallis poteſt ſuã
15 partem feudi alteri vendere † inſcio domino, vt inquit Bal. in d.l. voluntas, in fin. & ponit Tiraq. loco prædicto, vbi reſoluit hanc eſſe regulam, & contraria procedere, quando vel prohibitio eſt in rem facta, vel eadem ſubeſt prohibendi ratio.

Sextò id procedit, quomodocunque agatur de alimentis, ſiue principaliter, ſiue acceſſoriè, & incidenter: ſufficit enim, quod cauſa qualitercunque attingat negocium alimentorum, quia expe-
16 diri non † poterit ſine Prætore, vt concludit Bart. in l. 35. nu. 1. ff. de alimen. & ciba. leg. vbi infert, ꝙ ſuper modo diuidendi cognitionem cauſæ poteſt tranſigi, & ſubdit, quòd cauſa dicitur alimentorum, quidquid tangit alimenta, & id omne gaudebit alimentorum priuilegio, & infert ad ſtatuta loquentia de cauſis damnorũ datorum. Hinc poſt Rum. quem citat, concludit Cordu. in d. §. parens, nu. 56. quod alimentarius non poteſt inconſulto
17 prætore eligere † fundum, ex quo capiat alimenta, quia dicitur cã alimentorum. Id quod ideo fit, quia quandocunque ſuccedere poteſt damnum alimentario, vel poteſt incidere in extremam inopiã, & fame perire, ſemper militat ratio prohibitionis, & conſequenter militare debet idem ius, aliàs per indirectum fame periret, & alimenta perderet, & quod non licet directè, non debet per indirectum concedi, & fieret hoc modo fraus legi, & actu prohibito, cenſetur prohibitum id omne, per quod ad illud peruenitur, l. oratio, ff. de ſponſa. & prohibi-
18 tus † alienare, non poteſt actum facere, per quem poſtea ſequatur alienatio, glo. in l. item quia, ff. de pact. l. codicillis, §. matre, vbi Bart. ff. de leg. 2. Dec. in conſi. 200. nu. 2. conſil. 445. nu. 26.

Septimò amplia, vt quòd dictum eſt de tranſactione, locum quoque habeat in pacto, nam pa-
19 cto non poteſt quis renunciare alimentis † ſibi debitis, glo. in d.l. cum ij, in princ. ff. de tranſact. quia ſecundum ea fieret fraus legi, & eam gl. ſequuntur Doctores cõiter, vt teſtatur Iaſ. ibi, nu. 10. hoc etiã voluit Bar. in trac. de alimen. nu. 35. Fract. Papien. in form. libel. quo agit pro lega. rei ſing. in princip. nu. 35. & communem quoque dicit Bertran. in conſil. 205. colum. 2. vol. 7. Foller. in d. praxi cenſura. d. §. huiuſmodi cenſus ſuper rebus, nu. 87.

Et ideo non valet pactum, quòd pater non te-
20 neatur alere † filium, ita Spec. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. nu. 12. ver. ſed pone, vbi dicit, quod pater ſecundum naturam tenetur alere filium, & pactum contra ius naturale non valet, l. ius agnationis, ff. de pact. ſequitur Bart. in l. ſi quis a liberis, §. parẽs, in fin. vbi allegat tex. in l. aliam, §. eleganter, ff. ſolu. mat. Albe. in l. 1. §. ius naturale, ff. de iuſt. & iu. vbi Bal. qui hoc etiam tenet in l. ſcimus, C. de inoffic. teſtam. Barbat. in c. quæ in eccleſiarum, col. 5. de conſtit. Alex. in l. ſi cum dotem, §. 1. col. 3. ff. ſolu. mat. Papien. in form. libel. quo agit pro leg. rei ſing. nu. 85. Crau. in conſ. 116. nu. 2. vbi dicit, ꝙ alimenta debẽtur iure naturali, Dec. in l. iura ſanguinis, nu. 2. 4. & ſeq. ff. de reg. iur. vbi tractat, an hoc poſſit fieri ex cã,

& an procedat, etiam ſi dolo vel culpa filius euertit portionem ſibi a patre ſemel aſſignatam, de quo ego aliqñ dixi in tit. ex quibus cauſis alimẽta poſſint denegari, & cum Dec. tranſit Cagno. ibi, nu. 4. Craue. in conſi. 189. nu. 3. Iaſ. in Auth. quod locum, nu. 8. C. de collatio. vbi etiam, ſi filius dilapidauerit partem ſuam, quia nullo euentu alimenta tolli poſſunt. Et hanc partem tenuit etiam Ioan. Fab. Inſtit. de iure naturali, nu. 4. in princ. Pet. de Raue. in ſuo alpha. in verſi. filiatio, Viuius commu. opin. lib. 1. opi. 22. col. 2. ampliat. 2. vbi loquitur, qñ recepit iã ſuã portionẽ, Soarez in ver. alimenta, n. 169. Cordu. in l. ſi qs a liberis, §. parens, n. 46. vbi idẽ dicit in
21 patre, qui nõ põt alimẽta remittere, † quæ ſibi a liberis debẽtur, & reprehẽdit Felin. in c. ſi diligenti, num. 5. de foro compet. qui contrarium tenebat, eo quod parentibus alimenta minimè debeantur naturali iure: nam dicit ipſe, licèt non debeantur iure naturali, tamen debentur naturali ratione, ſecũdum Bart. ibi, non omitto, quod etiam in filio contrarium tenuit Dec. in l. pen. col. 5. C. de pac. quem ideo benè reprehendit Crau. in conſi. 189. nu. 3.

Eodem modo viribus non ſubſiſtit ſtatutum, au-
22 ferens filio alimenta, † vt concludit Bald. in conſi. 21. nu. 2. vol. 3. quem citat & ſequitur Crau. in conſ. 189. n. 3. Cagno. in l. iura ſanguinis, nu. 3. ff. de reg. iur. idem voluit Bal. in l. 1. §. ius naturale, col. fin. ff. de iuſt. & iur. Anch. in c. 1. q. 1. de conſtitu. vbi dicit, non valere ſtatutum mandans, ꝙ pater non teneatur alere filiũ maiorem annis decem & octo, Caccialup. in l. oẽs populi, ff. de iuſt. & iure, Didac. in epit. de ſponſa. par. 2. c. 8. §. 6. nu. 3. & nu. 5. in princ. & in ver. 2. infertur. Hanc ſñiam, ꝙ filius ſtatuto nõ excludatur ab alimentis, tenuerunt Iaco. de Aret. Spec. Albe. & Roch. de Cur. quos refert approbãdo Viuius cõmu. opin. lib. 1. concl. 22. ampliat. 1. Hoc ipſum voluit Dec. in d.l. iura ſanguinis, nu. 2. licèt dicat, quod ex cã poteſt valere ſtatutum, ſed intellige, qñ cauſa eſt talis, pro quam voluit lex poſſe filio alimenta denegari, quia tunc ſicuti a iure non debentur, ita a ſtatuto diſponi non poteſt, quod denegentur, atque ita valebit ſtatutum ijs caſib. quibus a iure denegantur alimenta. Et ideo Abb. in c. Raynutius, nu. 12. de teſta. inqt, quod legitima põt
23 prorſus tolli, cum filius habet bona, † ex quibus põt ſeipſum alere, nã eo caſu pater alere non tenetur circunſcripto ſtatuto, Lup. in rep. c. per veſtras, in 3. not. §. 4. in princ. ff. de donat. inter vir. & vxor. Io. Cirier. in tract. de primogen. lib. 2. c. 16. vbi dicit cõem, eos refert Didac. d. c. 3. §. 6. num. 5. verſ. ex hac 2. princip. Et cũ dicta ſñia, quod alimenta filijs debita, non poſſint ſtatuto tolli, tranſeunt cõiter Canoniſtæ, vbi poſt Roch. de Cur. inquit Viuius loco pdicto, Soarez in ſuo Theſau. recep. ſent. in verſu alimenta, nu. 169. Nat. in conſil. 201. nu. 10. Brun. in tract. de excluſ. fœm. art. 1. nu. 5. Denincaſ. in tract. pauper. q. 7. in 2. ſpecia. iudi. n. 20. poſt Ang. & Iaſ. quos citat, & declarans procedere ſolũ in alimẽtis iure naturæ debitis, ſecus in alijs, Io. Lup. in d. c. per veſtras, in 3. not. nu. 21. col. 1. f. mihi 149. vbi infert,
24 ꝙ eo caſu, cũ filius habet aliunde † bona, ex quib. poſſit viuere, pater poterit oĩa ſua ſubijcere maioratui nulla filijs relicta legitima, ſequitur Didac. d. §. 6. nu. 5. ver. 4. deducitur ex his, Ludo. Molin. in trac. de primoge. Hiſpa. lib. 2. c. 1. n. 23. vbi tñ dicit, hoc non procedere in Principe, qui non põt diſponere, quod fiat maioratus in pĩudiciũ filiorum etiã habentiũ bona aliũde, ex quibus viuere poſſit, & ſub-

Digitized by Google

ſubdit hactenus in Regnis Hiſpaniæ hoc non fuiſ-
ſe ſeruatum. Sed eius dictum non placet, quia ſi fie-
ri poteſt lege, vel ſtatuto, vel conſuetudine, eodem
modo fieri poterit a Principe non recognoſcente
ſuperiorem, qui eſt lex animata in terris, & habet
poteſtatem legis condendæ. Sed etiam non pla-
cet dictum Ioan. Lup. quod liceat patri facere pri-
mogenium de omnibus bonis, quando filius ha-
bet aliunde, ſed non ex bonis patris. Nam etſi eo
caſu pater non teneatur alere filium, tenetur tamẽ
illi relinquere legitimam, ſicuti filiam quãtumuis
diuitem tenetur dotare: nam, vt dixi ſuo loco, ar-
gumentum de alimentis ad legitimam, non ſem-
per procedit. Intelligi ergo debet Lupus, quando
in regia diſpenſatione conceditur expreſsè facul-
tas ſic faciendi, quia tunc vigore principalis po-
teſtatis, ſuſtinetur actus, qui ab ipſo patre fieri non
poſſet.

Similiter non valet conſuetudo, quod filij non
25 † alantur a parentibus, ita Abb. in c. fin. nu. 22. de
conſuet. & ibi Roch. de Curte, ſectio. 5. incipien. cir-
ca ſecundam partẽ. Et ratio eſt, quia alimenta iu-
re naturali debentur, vt dictum eſt, & naturalia iu-
ra immutabilia ſunt, & conſuetudo contra ius na-
26 turale † non valet, ſecundum gloſ. in d. c. fin. Di-
dac. in d. §. 6. nu. 3. ponit Crauet. in conſil. 116. nu. 2.
vbi infert, quòd conſuetudo non valet, per quam
inducitur, quod bona Eccleſię non ſint pauperibus
diſtribuenda, & eroganda tempore neceſſitatis, &
mouetur ratione prædicta, quòd eſſet contraria iu
rì naturali, idem tenet Cagnol. in d. l. iura ſangui-
nis, nu. 3. Soarez in verſ. alimenta, nu. 169. & facit,
quia conſuetudo, & ſtatutum a pari procedunt, vt
notant Doctores in l. de quibus, ff. de legibus, & cõ
27 ſuetudo dicitur tacitum † populi ſtatutum, §. ex
non ſcripto, Inſtit. de iure natur. gent. & ciuili. Cũ
ergo expreſſo ſtatuto id fieri non poſſit, multò mi-
nus tacito, argumento l. qui ad certum, ff. loca. &
28 vbi non valeret ſtatutum, non etiam valet conſue-
tudo, Bart. in conſil. 136. incipien. Capitaneus, vo-
lum. 1. & in ſimili ita arguit Crauet. in conſil. 137.
numero 3.

Pariformiter is, cui alimenta debentur, non po-
29 terit cauſam alimentorum compromittere † in ar
bitrum, vel arbitratorem ſine decreto Prætoris,
Specul. in titulo, de arbit. §. reſtat, nu. 3. vbi dicit, ꝙ
non valet, niſi fiat in aliquem tanquam Iudicem,
quia tunc ſuſtinetur tanquam tranſactio facta au-
thoritate Iudicis, idem Spec. in tit. qui fil. ſint legit.
§. 1. num. 27. atque ita videtur Spec. velle, quod va
leat compromiſſum in arbitrum, ſed non in arbi-
30 tratorem. Et † ratio eſt, quia arbitria ſunt reda-
cta ad inſtar iudiciorum, l. 1. ff. de arbitr. Ideò pa-
ria ſunt, quod expediatur cauſa alimentorum co-
ram Iudice, vel coram arbitro, ſequitur cum hac
diſtinctione Alber. in l. de alimentis, in fine, C. de
tranſact. Sed etiam in arbitrum compromitti non
poſſe, tenet Alber. in l. cum ij, in fin. principij, ff. de
tranſact. vbi abſolutè vult, quæſtionem alimento-
rum nullo modo compromitti poſſe. Et hæc opi-
nio mihi videtur verior, quæ prohibet tranſactio-
nem, multò magis prohibet compromiſſum, l. non
diſtinguemus, §. liberali, ff. de arbitr. & qui non po-
31 teſt alienare, † non poteſt compromittere, capit.
eum tempore, vbi Butr. & Abb. de arbitr. Lapus al
leg. 102. Cardin. conſil. 95. Roman. in conſil. 175.
Socin. conſi. 18. colum. 10. volum. 1. Dec. in conſ. 44.
conſ. 39. col. 2. conſ. 282. colum. 2. & qui non poteſt
32 alienare ſine decreto, † ſi compromittat, dicitur
læſus, l. minor vigintiquinque annis filiofamilias,
§. 1. ff. de minor. Et ideo Iaſ. in d. l. alimentis, num. 2.
diſcedit a prima opinione, & reſidet cum Alber. in
in d. l. cum hi, Curtius iun. in d. l. de alimentis, co-
lum. 2. expreſsè probat primam, quia facilius per-
mittitur tranſactio, quam compromiſſum, l. fratris,
C. de tranſactio. iuncto dicto §. de liberali, eandem
ſententiam probauit Alciat. in d. l. cum hi, nume. 2.
Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. parens, nu. 50. vbi
in fine ſubdit, quod hæc opinio habet rationem.

Hanc tamen ſententiam limita non procedere
33 in arbitro † electo ex forma ſtatuti, & ita in arbi-
tro neceſſario, quia tunc valet compromiſſum, ita
Bapt. de S. Blaſ. in tract. de differ. inter arbitr. & ar-
bit. q. 23. vbi ita intelligit Spec. in d. §. reſtat, nu. 3.
& cum eo tranſit Blanc. in tract. de compromiſ. q. 4.
tit. de quib. cauſ. poſſeſſ. comprom. fier. nu. 19. tales
enim arbitri ſunt Iudices, & æquiparantur Iudi-
34 cibus, † & habent iuriſdictionem, l. ſi cum exce-
ptione, §. hæc autem actio, ff. quod met. cau. l. ſi ar-
biter, ff. de probat. l. arbitro, ff. qui ſatiſd. cog. cap.
peruenit, 11. q. 1. Dec. in l. cum ſpeciali, colum. 1. de
appellat. ponunt Butr. & alij, in c. ſuſpicionis, de
offic. deleg. & quod habeant iuriſdictionem pro-
bat latè Blanc. in tract. de comprom. in 6. princ. q.
in princ. vbi diſputat, an ſit ordinaria, vel delega-
ta, & multas alias quæſtiones. Et videmus, quod
idem eſt in dote, quæ æquiparatur alimentis. Nam
licet in ea non habet locum compromiſſum volun-
tarium, habet tamen locum neceſſarium in arbi-
35 tros † iuris, ſecundum Corne. in conſil. 137. col. 1.
vol. 4. quem ſequitur Blanc. in d. tract. d. tit. de qui-
bus cau. compromiſſ. fieri poſſ. num. 20. Et licet re-
gulariter res prohibita alienari non poſſit compro
mitti, vt dixi ſupra, tamen procedit hoc in com-
promiſſo voluntario, non autem in neceſſario: nam
36 quæ fiunt ex neceſſitate † ſtatuti, non regulantur
ſecundum ea, quæ fiunt voluntariè per partes, vt
per Bart. in l. 3. §. vtrum, ff. ad Syllania. Et dicit Ro-
man. in conſi. 118. quod actus factus ex neceſſitate,
non comprehenditur ſub lege prohibente actum
fieri. Ponit Blanc. in d. tit. 4. par. nu. 28. vbi conclu-
dit, ꝙ etiam de re prohibita alienari poteſt com-
37 promiſſum fieri † in arbitrum iuris, & ponit exem-
plũ in ſimili de minore, & de alijs, quibus iura in-
terdicta eſt alienatio, & reprehendit Dec. contra-
rium tenentem, in conſil. 44. & cum eo tranſit Pi-
nell. in l. 1. par. 3. nu. 45. C. de bon. matern. fol. mi-
hi 364. vbi dicit idem in patre, qui etſi bona filio-
38 rum alienare non † poſſit, nec etiam compromit-
tere, ex voluntate tamen benè poteſt, imò cogitur
compromittere in arbitrũ ſtatutarium, vt per eum,
neceſſitas enim iuris facit probabilem conuentio-
nem, vt inquit Bal. in l. de re, in ſecunda lectura, ff.
de tranſactio. vbi infert, quod pater compromittit
in arbitrum iuris, & eſt generalis regula, quod
39 probibitio alienandi non includit † alienationem
neceſſariam, Io. Andr. in c. verum, de cond. appo.
Bar. in Authen. hoc ius porrectum, col. fin. C. de ſa-
croſ. Eccleſ. Archidiac. in cap. Apoſtolicos, 12. q. 2.
Angel. in Auth. de alienat. & emphyt. nu. 15. Docto
res in l. filiusfamilias, §. Diui, ff. de leg. 1. & in Au-
then. res quæ, C. commun. de lega. Pinell. qui mul-
tos allegat in l. 1. par. 1. nu. 24. C. de bon. matern.
plures D. Becius in conſil. 100. nu. 6. Declarat item
procedere prædictam concluſionem in alimentis
debitis de futuro, & ex vltima voluntate, non au-
tem

tem in præteritis,& ex contractn, quia in eis aliud
eſt,& fieri poteſt compromiſſum, vt dicam infra in
limitationibus principalis dicti.

Et quòd de filio dictum eſt, non poſſe eum pa-
cto,vel tranſactione alimentis renunciare, proce-
40 dit etiam in filio ſpurio, † vt voluit Alber. & Bald.
in l.1.§.ius naturale, ff. de iuſt. & iure, & ratio eſt,
quia in alimentis, & ijs, quæ naturali iure, vel ra-
tione debentur, nulla eſt differentia inter ſpurios
& legitimos, vt dixi in tit. quib. alim.debean. non
minus natura illos agnoſcit, quàm legitimos. Et
hanc ſententiam probauit Didac.in d. epitom. de
ſponſal.par.2.c.8.§.6.nu.3. vbi mixtim tractat de
ſpurijs & legitimis filijs,Cordub. in d. l.ſi quis a li-
beris,§.parens,nu.47.

Infertur ex prædictis, quòd mulier non poteſt
41 renunciare † alimentis ſibi debitis occaſione do-
tium,glo.in c.literas, de reſtit. ſpoliator. quæ ex eo
mouetur, quod eiuſmodi alimenta ſunt appendi-
ces matrimonij. Et illam gloſ. ſequitur & dicit ſin-
gularem Bal.in c.iurauit,num.6.de probatio.idem
voluit Iaſ.in l.cum hi,in princ. nu.2. ff. de tranſact.
in l.ſi donaturus, §. ſi quis indebitam, num.7. ff.de
cond.cau.da.idem Iaſ.in l.diuortio, in princ. num.
21.ff.ſol.matrim.Dec.in l.de alimentis,num.6.in fi.
C.de tranſact. Crauet. in conſi.189. nu.3. & Cæph.
in conſi.485.nu.92.Cordub.in d. l. ſi quis a liberis,
§.ſi quis ex ijs,nu.139.& in §.parens,nu.57. ff.de li-
ber. agnoſc. Et hoc eſt quod voluit Rom. in l.1. ff.
ſol.matr.& in l.qui ſuperſtitis,ff.de acq. hæred. vbi
vult,quod mulier non poſſit renunciare doti, quia
ex eis ſumere debet alimenta, & in hoc bene pro-
cedit argumentum ab alimentis ad dotem, vt per
Bar.ferè in propoſito in l.ſi certis annis,nume.3.C.
de pact.vbi Iaſ.nu.3. & Dec.nu.8. dicunt eſſe com-
mu.reprobata opinione Salic. contrarium tenen-
tis in l.1.C.de fideicom.& ſequitur Cordub.in d.§.
parens,nu.57.Et hoc eſt qnod inquit glo.in d. c. li-
teras, quòd alimenta ſunt appendices matrimo-
nij:non enim voluit, quòd fauor hic alimentis im-
pendatur contemplatione dotis, ſed ſui ipſius, id
eſt matrimonij, cuius onera ex dote ſuſtinentur,
atque ita argumentum deducitur ab alimentis ad
dotem,nun antem a dote ad alimenta. Hæc illatio
intelligitur ſecundum aliquos, etiam in alimentis
præteriti temporis, Iaſ.in d. l.diuortio,nu.21. De-
cius in d.l.de alimentis. Sed Bald. in d. c. iurauit,
loquitur indefinite. Hæc autem quæſtio ad eum
locum pertinet,vbi tractabimus, an alimenta præ-
terita peti poſſint.

Ampliatur qnoque hæc concluſio, vt procedat,
etiam ſi partium neutra contradicat, quia nihilo-
minus Iudex poteſt tranſactionem impugnare, vt
dicam hoc eodem titulo,in priuileg.incip.duas ha
bemus regulas.

Principalis noſtra concluſio, quæ habet quod
de alimentis non liceat tranſigere Prætore incon-
ſulto,limitatur non procedere, quando tranſactio
fieret cum iuramento per multas rationes. Prima,
quia contractus quilibet, quantumuis inualidus
42 iuramento † firmatur, c. licet mulieres, de iureiu-
ran.in 6.vbi hoc not. D. Anchar.& alij, Bart. in l.ſi
quis pro eo,nu.8.ff.de fideiuſſor. Bal. in c.cum con-
tingat,nu.8.de iureiur.vbi Imola, nu.16. & Alciat.
num.115. Io. Andr.in c.quamuis,in verſ.ſeruari,C.
de pact.in 6. glo.in Auth. ſacramenta puberum, C.
ſi aduer.vend. vbi Bar.nu.3.dicit communem, Cor-
neus nu.22.Curt.iun.nu.25.& Iaſ.nu.36.Alexan.in
conſi.20.col.3.vol.3.Afflict.in deciſ.83.nu.3. Corn.
conſi.2.col.3.vol.2.Curt.iun.in conſ.118.nu.4.con-
ſil.152.num.2.Gozad.in conſi.16.col.2.nu.5.verſic.
quinto adduco,Socin.iun.in l.ſciendum,num.58.ff.
de verb.oblig.Caſſan.in conſi.39.nu.23. Syluan. in
conſ.40.nu.3.Riminal.inſtit. quib. alien. non licet,
in princ.nu.208.Didac. in c.quamuis,in 2.par. §.1.
nu.7.de pact.in 6.Gomeſ.de contract. c.4.nume.2.
43 etiam ſi contractus ſit ipſo † iure nullus, ſecundum
Bar.Bal.Caſtren.& alios in d.Authen. ſacramenta
puberum,cum alijs apud Ant.Gab.commun.opin.
lib....tit.de minorib. concluſ.5. verſ. nono amplia,
nu.20.Et procedit etiam,quando in contractu cer-
ta ſolemnitas requiritur, quia nihilominus firma-
44 tur † iuramento,Io.And.ad Spec. in tit.de ſentent.
§.vt autem,in addit. incip. procedendum, Alex. in
conſi.53.col.4.vol.3.Doctores in d.Auth.ſacramen
ta puberum. Secunda eſt, quia ſeruandum eſt iu-
45 ramentum, † vbicunque id fieri poteſt ſine inte-
ritu ſalutis æternæ,d.c.quamuis,& d.cap. licet mu-
lieres. Tertia, quia videmus iuramento firmare
renunciationem, quam filia recepta dote facit pa-
46 tri de omnib.paternis bonis, licèt † ſine iuramen-
to non valeat,d.c.quamuis, vbi Ioan. And.Io.Mo-
nach.& alij, Iaſ.in d. Auth. ſacramenta puberum,
num.40.Quarta,quia fundus dotalis,qui ſine iura-
47 mento non poteſt alienari, validè alienatur, † ſi
contractui iuramentum acceſſerit,glo.in d. c. licèt
mulieres,cum ſimilibus. Quinta, pactum de non
ſuccedendo, quod eſt nullum, l. pactum quod do-
tali, C.de collatio. l. fin. C. de pact. tamen valida-
48 tur † iuramento,vt per Doctores ibi,& in l. qui ſu-
perſtitis, ff.de acquir. hæred. Sexta eſt, quia nulla
diſpoſitio ſimpliciter loquens trahitur ad actum
49 iuratum: ſed vis iuramenti illiusque † authoritas
ſemper excepta videtur, gl.fi.in c.cum non deceat,
vbi Io.And.Imo.Abb.Peruſ.& alij, de electio. in 6.
Innoc.in cap.cum inter,circa finem,de renunc.Cin.
Salic. Caſtren. & alij,in l.fi.C.ſi contra ius, vel vtil.
publ.cum infinitis, quos congerit Lamberteng. in
tract. de contract.eorum, qui ſine certa ſolemnita.
in fine,nu.11. Multæ item aliæ rationes poſſent alle
gari,quas ſciens omitto.

Et in terminis, quod tranſactin de alimentis ſit
50 valida,quando fit cum iuramento, voluit † id prin
cipaliter Bart.in l.ſi quis pro eo,num. 17. ff. de fide-
iuſſor. vbi inquit, quod confirmatur iuramento a-
ctus, qui principaliter prohibetur propter ſubdi-
torum vtilitatem. Et ponit exemplum in l. cum hi,
ff.de tranſact.eadem probauit Cuman. ibi, Imola,
in d.c.cum contingat,in vlt.car.de iureiur. Alexan.
in l.qui Romæ,§.duo fratres,in 5.q.Bart.num.95.ff.
de verb.oblig. vbi dicit, quod hæc opinio eſt tutior per
regulam,quòd iuramentum ſeruari debet, quando
id fieri poteſt ſine interitu ſalutis æternæ, Iaſ. in l.
de alimentis,num.4. C.de tranſact. quia ſuper ali-
mentis tranſactio eſt prohibita ob priuatam vti-
litatem, ne modico recepto renunciet quis ali-
mentis, vt dictum eſt ſupra, at conualidatur cum
iuramento actus, qui ob vtilitatem priuatam eſt
prohibitus, vt dictum eſt ſupra. Mouetur etiam,
quia cum iuramento renunciari poteſt legi prohi-
bitiuæ, ſecundum Io. Andr. in addit. ad Specul. in
tit.de inſtrum. edit. §.porrò,in additio.magna. Et
ſubdit, quod iſta pars eſt tutior, quia iuramentum hoc
caſu ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis æternæ. Et
Dec. ibi, nu.12. inquit hanc opinionem eſſe verio-
rem, quia renunciari poteſt iuri prohibitiuo, cum
iuramento,

iuramento, & quia ſolemnitas requiſita in aliquo
actu, non requiritur in actu iurato, Curt. iun. in fi-
ne, dum ſequitur Decium ibi, late Curt. iun. in re-
pet. num. 3. & ſeq. vbi inquit, eſſe quæſtionem pro
amico, & conſuluiſſe pluries pro hac parte, quia le
gi prohibitiuæ, & formam tradenti poteſt cum iu-
ramento renunciari, & quia prohibitio in caſu no-
ſtro eſt principaliter inducta fauore priuati, &
proinde iuramentum nõ eſt contra bonos mores.
Et ante prædictos idem voluit Corne. ibi, nu. 3. &
cum ea tranſit Iaſ. in l. cum hi, in princ. nu. 11. ff. de
tranſact. motus rationibus, de quibus ſupra, dicẽs
opinionem Bart. ibi, eſſe falſam, & quod conſule-
ret contrarium, quia prohibitio nõ eſt inducta fa-
uore publico, nec ex eo quod tranſactio ſit contra
bonos mores. Et hanc inquit communem ſcriben-
tium concluſionem, Alciat. in conſ. 267. nu. 3. Tira-
quel. in præfatio. l. ſi vnquam, nu. 141. C. de reuoc.
donat. vbi allegat Anchar. in c. acceſſorium, col. 3.
de reg. iur. lib. 6. Abb. in c. cum contingat, col. pen.
extra de iureiur. Didac. in c. quamuis, par. 2. in §. 6.
nu. 4. de pact. in 6. Bertran. in conſil. 205. vol. 7. vbi
adducit, quod in ſimili dicitur de donatione exce-
dente quingentos aureos, quæ etſi ſimpliciter non
valeat, confirmatur tamen iuramento, & de tran-
ſactione, quæ fit cum iuramento ſuper his, quæ de-
pendet a teſtamento, valet enim, licet regulariter
ſit prohibita, Gigas de penſion. q. 51. num. 25. vbi
dicit eſſe communem opinionem, allegans etiam
Bauer. in tract. de viribus iuram. verſ. 46. Et infert,
51 quod eadem ratione valebit tranſactio iurata † ſu-
per penſione, quæ fuit aſſignata alimentorum lo-
co, Vaſq. de ſucceſſ. creat. lib. 2. §. 18. requiſ. 29. limit.
1. nu. 169. vbi tamen limitat non procedere, quan-
52 do primum iuraſſet † non tranſigere, in quo ta-
men contrarium tenet Bonacoſ. de æquit. canon. in
verſ. ſecunda concluſio, col. 4. eandem dixit com-
munem Vaſq. in eod. tract. lib. 3. §. 29. limit. 32. nu.
9. vbi etiam dicit veriorem, allegat Alciat. in d. c.
cum contingat, num. 192. Et mouetur, quia mulier
cum iuramento poteſt alienare dotalem fundum,
& filius cum iuramento renunciat paternæ hære-
ditati, & tamen vterque actus eſt ſimpliciter prohi
bitus, & vtroque caſu ſubeſt timor, ne renuncians,
& vendens fame pereat, Virgin. in conſtitu. Piceni,
gl. 2. nu. 61. verſ. decimus caſus, vbi tamen ſubdit,
quod hoc caſu concedi debet abſolutio propter læ-
ſionem, vel dolum, quia in eo iuramento deeſt iu-
ſtitia, veritas, & iudicium.
Pari modo ſuſtinetur pactum, & renunciatio
53 † ſuper alimentis, quando eſt iuramentum inter-
poſitum, quia, vt dictum eſt, non datur diſcrimen
inter pactum, & tranſactionem, & Doctores ſup. ci
tati loquuntur promiſcue de pacto, & trãſactione.
Et per eaſdem rationes valebit compromiſſum,
54 quando eſt iuramento † vallatum, vt concludit
Alciat. in conſ. 267. num. 3.
Sed contrariam opinionem, quod etiam adhi-
bito iramento, non liceat ſine Prætoris decreto
tranſigere ſuper alimentis, probauit Bart. in l. cum
hi, §. ſolet, in fi. ff. de tranſact. & eſt in fin. princ. mo-
uetur, quia lex dat formam, & loquitur prohibiti-
uè, addit, quod tranſactio eſt prohibita fauore vl-
timæ voluntatis, & alimentorum, ne tranſigens fa-
me pereat, ſequuntur Innoc. Imol. Abb. & Barbat.
in c. cum contingat, de iureiur. vbi Alciat. nu. 132.
dicit, eſſe communẽ, ſubdens, quod contraria non
obtineret in practica, quia nulla lex eſt ciuilis, vel
canonica, quæ conſtituat contractum inualidum
confirmari iuramento, Spec. in tit. qui fil. ſint legit.
§. 1. nu. 12. verſ. ſed pone quidam, & ibi Io. Andr. in
addit. Bal. in l. pactum, quod dotali, q. vlt. C. de col-
latio. & in d. c. cum contingat, col. 2. verſ. item ſi di-
uertat, Alber. in d. l. de alimentis, in fin. Anchar. in
conſ. 375. nu. 4. vbi dicit idem eſſe in pacto, quia ſi
non valet tranſactio, per quam aliquid recipitur,
multo minus valebit pactum gratuitum, Feli. in c.
ex reſcripto, nu. 12. de iureiur. vbi loquitur de pa-
cto, eum ſequitur Didac. in epit. de ſponſal. par. 2.
c. 8. §. 6. nu. 3. vbi alleg. Domin. in d. c. quamuis pa-
ctum, Vitalis ſimiliter in pacto, in tract. clauſul. in
verſ. an poſſit alim. renunc. circa princ. Tiraquel. in
præfat. d. l. ſi vnquam, nu. 156. C. de reuoc. donatio.
Boſſius in ſua praxi crimin. in tit. de alim. præſtan.
vxo. nu. 11. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. parens,
nu. 16. quia finis omnis humanæ cõtrouerſiæ, quo-
ad approbationẽ, eſt iuramentum, c. etſi Chriſtus,
de iureiur. Bonacoſ. in tract. de æquit. can. verſ. ſe-
cunda concluſio, col. 4. verſic. & nota, quod ſi quis,
vbi ampliat, etiam ſi pater iuſſiſſet non præſtare fi-
lio alimenta, Viuius commun. opin. lib. 1. concluſ.
22. col. 2. verſ. amplia ſecundo. Mouetur principa-
liter, qui iuri prohibitiuo etiam cum iuramento
55 renunciari † non poteſt, Bart. in l. 2. in fine. C. ne fi-
deiuſſ. dot. dent. in d. l. ſi quis pro eo, in 3. & 5. mẽb.
ff. de fideiuſſor. vbi etiam Angel. idem Bart. & Ful-
goſ. in d. l. cum hi, in princ. Bald. in c. cum contin-
gat, col. 1. verſ. item quia iuribus, vbi etiam Butr. in
tertio caſu, in fine, de iureiur. Angel. in conſil. 353.
col. 1. alios multos citat Tiraq. de legibus connub.
glo. 4. nu. 27. vbi ponit exemplum in ſtatuto prohi-
bente, ne mulier, vel minor contrahat ſine conſen-
ſu affinis, vel ſine alia quapiã ſolemnitate. Id quod
procedit nõ ſolum, quando ius illud introductum
56 eſt principaliter ad publicam † vtilitatem, quo ca-
ſu res eſt ſine dubio, vt per Doctores in l. nemo po-
teſt, ff. de legat. 1. Alex. in conſ. 90. in fine, vol. 1. Go-
zad. in conſ. 61. nu. 16. qua ratione non valet alie-
57 natio † rei Eccleſiæ etiam iurata, vt per Aretin. in
conſ. 114. nu. 23. cum ſimilib. nec alterius rei, quæ
non ſit in noſtro commercio, vt poſt Barto. per Ba-
uer. de virib. iuram. nu. 45. & ponunt Doctores, in
c. ſi diligenti, vbi Felin. de foro compet. ſed etiam,
quando introductum eſt ad priuatam vtilitatem,
58 quæ tamen ſeparari non poteſt a publica, † vt per
Bart. in l. Modeſtinus, ff. de donatio. Gozad. in con-
ſilio 88. col. pen. & fin. & non eſt omnino certum, quod
iuramentum validet actum nullum. Nam Barto-
lus contrarium tenet in l. qui ſuperſtitis, ff. de ac-
quiren. hæred. Alex. in conſ. 196 nu. 9. vol. 6. vbi di-
cit, quod confirmari non poteſt id, quod nullum
eſt, Bologn. in conſi. 45. col. 2. verſ. præterea ſeque-
retur, Dec. conſi. 536. nu. 16. Ioan. Fab. in Inſtit. qui-
bus alien. non licet, vbi etiam Port. ſuper verſi. in-
terdicta, Ruin. in conſi. 60. nu. 5. vol. 4. in conſil. 55.
vol. 5. Socin. iun. in conſil. 48. nu. 17. vol. 1. & Alciat.
in c. cum contingat, dicit non eſſe bene expeditum,
vtra ſit communis opinio, & hanc inquit dubiam
quæſtionem, Didac. in ca. quamuis, in 2. par. §. 1. nu
mero 7. de pact. in ſexto.
Ego primam opinionem exiſtimo veriorem, vt
quæ tutiora habet fundamenta, & qui contrarium
59 tenent ferè omnes loquuntur in alimentis, † quæ
filio debentur, ita Spec. Io. Andr. Alber. & alij ci-
tati, & Spec. mouetur ratione, quia alimenta filijs
debentur iure naturali, quod nullo modo tolli po-
teſt.

Google

teſt. Et ideo Curt. iun. in repet. l. de alimentis, nu. 6.
C. de tranſact. licet primam reneat opiniouem in
alijs, tamen in filijs dicit aliud eſſe, quia vbi deben-
tur alimenta iure naturæ, non valet ſuper eis tran-
ſactio, quamuis iurata. Eandem facit diſtinctio-
nem Cordub. in d. §. parens, nume. 81. Et hoc caſu
ceſſant rationes allegatæ pro prima parte, & iu-
ramentum dicitur contra bonos mores, quando eſt
contra ius naturale, & hoc tenuit pro ſublimitatio
ne concluſionis, vt non procedat in alimentis, quæ
iure naturæ debentur filijs.

Sublimitatur etiam hæc opinio, vt non proce-
dat quando renunciationem, vel tranſactionem ſu
perueniret extrema egeſtas, & inopia, quia tunc
60 poterit alimenta † petere, non obſtante renuncia-
tione, ita Feder. Sen. in conſi. 64. incip. quod pactũ,
in fine, vbi tamen loquitur in filio, quia ſecundum
eum, tunc iuramentum eſſet contra ius naturale,
præcipuè ſi mendicitas eſſet notoria, & maniſeſta.
Idem dicit Imola, in d. c. cum contingat, vbi vult,
quòd etſi tranſactio valeat, ſi tamen poſtea ſame
moriatur, alimentarius iuſtè agat ad alimenta non
obſtante tranſactione, & eum ſequitur Alciat. in
conſi. 267. nu. 3. Feli. in c. ex reſcripto, num. 12. de iu
reiur. vbi tamen allegat ſolum Feder. & cum hac
opinione tranſit Vital. d. tract. clauſul. in verſic. an
poſſit renunc. alimen. quia, vt ipſe dicit, ſicuti non
tenetur quis ſeruare iuramentum, per quod inci-
dit in periculum mortis, ita etiam non renetur ſer-
uare, quando incideret in opprobrium, & exter-
minium ſamis: nam ea eſt mors, d. l. necare, & pro-
pterea poſſet vtraque ſublimitatio coniungi, vt
ſcilicet tunc valeat tranſactio, quando laborat ex-
trema inopia. Melius eſt tamen ſingulis in caſib.
tenere ſublimitationes. In quo tamen aduerto, ma-
ximam eſſe diſcrimen inter primam, & ſecundam,
quandoquidem prima tranſactio erit a principio
nulla, quia repugnat iuri naturali; ſecunda verò a
principio valebit, licet poſtea non obliget, quan-
do alimentarius ad eam inopiæ extremitatem per
uenit, per quam ſame periret, ſi non ſibi ſuccurre-
retur aduerſus tranſactionem. Et hoc caſu facilius
admittitur contrauentio, quia mutatus eſt rei ſta-
61 tus, & quælibet conuentio † intelligitur rebus ma
nentibus in eodem ſtatu, l. quod ſeruus, ff. de cond.
ob cau. Et loquendo in renunciatione, Bald. in l.
pactum quod dotali, quæſt. 4. de collatio. vbi eum
ſequitur Caſtrenſ. & Dec. Roman. Aret. & Imo. in
d. l. qui ſuperſtitis, cum alijs apud Tiraquel. in l.
ſi vnquam, in præſatio. nu. 130. C. de reuoc. donat.
D. Becium in conſil. 74. num. 21. dicit enim contra-
uenire ex noua cauſa: nam etiam ſi nulla vnquam
præceſſiſſet obligatio alendi, ſicque nulla renun-
ciatio, teneretur nihilominus alere ſuperueniente
extrema egeſtate, intelligendo non ſolum in pa-
tre, & alijs affinibus, ſed etiam in extraneis, quia,
vt dixi ſuo loco, quilibet habens tempore maxi-
mè inopiæ, cogitur egenti dare, etiam ſi alioquin
nulla ſoret obligatione obſtrictus. Et ideo inquit
Crauet. in conſil. 115. ſupra allega. quod non valee
62 conſuetudo, † per quam liberetur beneficiatus ab
onere diſtribuendi partem fructuum in pauperes.

Secundò principaliter limitatur concluſio prin-
63 cipalis, quando † tranſactio facta fuiſſet vtiliter,
& in commodum alimentarij, vt quia feciſſet ſuam
conditionem meliorem, quia eo caſu valet incon-
ſulto Prætore, vt eſt tex. in d. l. cum hi, §. eam tran-
ſactionem, ff. de tranſactio. & ibi notant omnes. Et
infert glo. quòd Ecclesia, & minor alienabunt va-
lidè, non obſtante iuris prohibitione, vbicunque
64 alienatio tendit † ad eorum vtilitatem. Et Bal. in
l. contra iuris, in fi. princ. ff. de pact. quod Eccleſia
poteſt ſine legitima ſolemnitate facere contra-
ctum ſibi vtilem. Mouetur ex illo §. eam tranſactio-
nem, Alber. in Auth. hoc ius porrectum, col. vlt. C.
de ſacroſ. Eccleſ. Faber in §. & ne huius, Inſtitut. de
eo, cui liber. cau. quam ſentẽtiam probarunt in Ec-
cleſia, Iac. de Aret. Din. Cardin. Floren. Cœpolla,
Barbat. Iaſ. Soc. & Dec. quos citat Tiraq. de legib.
connub. glo. 8. nu. 62. Et dicit Abb. in c. 1. gloſ. fi. de
65 reſtit. in integr. quod Prælatus alienans † vtiliter
in ſoro conſcientiæ excuſatur, quod etiam voluit
Dec. in l. non omnis, §. ſi pupillus, poſt princip. ff. ſi
cer. pet. multos allegat Redoan. in tract. de rebus
Eccleſ. non alien. in rub. de cau. vtilit. nu. 174. Re-
buff. in compend. alienat. rer. Eccleſ. nu. 34. Capic.
in deciſ. 113. col. 1. Et in minore, quod contractus
66 ab eo celebratus ſine tutore, † vel curatore valeat,
ſi vtilis ſit, eſt rex. in l. neque, C. de contrah. & com-
mit. ſtipulat. Bal. in conſ. 72. vol. 4. Rom. in cõſ. 316.
& conſi. 453. Abb. in cõſ. 22. col. 2. vol. 1. Alex. in con
ſil. 59. col. 2. Barbat. in Procem. Clem. in 1. lect. col.
3. & procedit etiam ſi pupillus obligaretur, l. ſi pu-
pilli, in princ. ff. de neg. geſt. l. pupillus, §. 1. ff. de au-
thor. tutor. alia iura citat Tiraq. in tract. de legib.
connub. glo. 8. nu. 66. vbi, nu. ſeq. dicit, id generale,
in omnibus, quibus interdicta eſt bonorum ſuorũ
adminiſtratio, vt ſcilicet ceſſet prohibitio, quando
actus vtiliter geritur. Et per hanc rationem Bal. in
d. l. neque, inquit, mulierem & minorem validè con
trahere, ſi viriliter contrahant, nõ obſtanre ſtatuto,
67 per quod annullatur contractus † geſtus ſine in-
teruentu conſanguineorum, & ſubdit, hoc eſſe men
ti renendum. Idem dicit in l. 1. ff. de contra. iudic.
tute. infinitos citat Tiraq. loco prædicto, nume. 76.
vbi infert ad infinitas ſimiles deciſiones, alios ad-
dit Lamberteng. in d. tract. de contract. eor. in fin.
nu. 165. & ſeq. vbi dicit magis communem, & ſub-
dit, idẽ eſſe in Eccleſia & minore contrahente ſine
tutore, & decreto Prætoris. Addo idẽ eſſe in vaſal-
lo, qui etſi non poſſit ſine conſenſu domini alienare
68 feudum, tñ hoc ſallit, quando alienatio † eſt vtilis,
& tendit in feudi augumentum: valet enim eo ca-
ſu, ſecundum Iſern. in c. Imperialem, col. 6. in fine,
verſ. item ſecus, de prohib. feu. alien. per Feder. &
ſequitur Afflict. ibi, nu. 55. idem voluit Iſer. in c. 1.
in fine, de illo qui interfic. fratr. Dom. Afflic. in de-
ciſ. c. 11. nu. 1. Capic. deciſ. 100. nu. 3. Bald. in c. 1. §.
contrario, vbi Prapoſ. in princ. de inueſtit. de re a-
lie. ſacta, & ibi Afflict. nu. 4. dicit illum tex. ad hoc
ſemper allegari, Duen. in reg. 40. limit. 6. latè D.
Becius, qui plures citat in conſ. 101. nu. 3. Et quam-
uis quoad alienationes, quæ fiunt de bonis Eccle-
ſiæ, vel minorũ, & quoad contractus eorum, qui ſta-
tuto prohibentur contrahere ſine certa ſolemnita-
te, non deſint contradicẽtes, vt poteſt videri apud
Tiraq. & Lamberteng. in locis ſupra citatis, tñ quo
ad tranſactionẽ, quæ fit de alimentis, res eſt indu-
bitata, quia tex. in d. §. eã tranſactionem, eſt clarus,
pręcipue, quia prohibitio inducta eſt ob priuatam
vtilitatẽ, vt dixi ſupra, ideo vbi cõcurrit vtilitas ali
mentarij, ceſſat prohibitio, & nemo læditur, ita in-
tellexit Ioan. Fab. in §. & ne huius, Inſtit. de eo, cui
lib. cau. Alc. de verb. ſign. lib. 1. & Tiraq. d. glo. 8. nu.
63. in fi. licèt plurimũ laborent Ang. Caſtr. Fulg. &
Iaſ. in d. §. eam, noſtram limitationẽ ſequuntur om-
nes

nes in d.l.de alimentis,vbi præcipuè Dec.num.12.
ver.ſecundo fallit,Pinell.in l.1.par.3.num.31.C.de
bon.mat. vbi latè diſſerit, an valeat alienatio rerũ
Eccleſiæ ſine ſolemnitate,& nu.30. dicit patrem le
69 gitimum † adminiſtratorem poſſe validè bona fi-
lij alienare,ſi vtiliter id faciat,& num.45.poſt lon-
gam diſputationem concludit, patrem poſſe vtili-
ter, & prudenter tranſigendo alienare bona filio-
rum,& quod valeat tranſactio ſine Prætore,ſi ei vti
lis ſit,cui debentur alimenta,ponit Pariſ.in conſil.
16.nu.104.vol.2.Gigas in tract.de penſio.q.51.nu.
21.vbi dicit idem eſſe in penſione pro alimentis aſ
70 ſignata, † & ponit exemplum, quando tranſigitur
circa tempus ſoluendi alimenta, vel penſionem,
Crot.in conſi.74.nu.18.vbi ait, quod licebit etiam
permutare,ſi hoc expediat alimentario, Bertrand.
in conſi.205.nu.1.in fine,vol.7.Alciat.in conſi.267.
num.4.vbi allegat Roman.

Aduertendum tamen, ꝙ ſi decretum Iudicis nõ
ſit appoſitum in tranſactione, is qui cum alimenta
rio tranſegit, tenebatur probare vtilitatem illius
contractus,quia deficiente ſolemnitate neceſſaria,
71 actus non † præſumitur vtilis,ſecundum Bart.in l.
quæcunque,verſi.ſcias tamen, C.de bon.quæ liber.
Dec.in conſ.572.col.2.Tiraq.clarè d.gloſ.8.nu.89.
Lamberteng.in d.tract.in fi.nu.170.contrariorum
enim eadẽ eſt diſciplina, & idẽ operatur oppoſitũ
72 in oppoſito,† quod propoſitum in propoſito, l. &
ſi cõtra,in fi.ff.de vulg. & pupil. Bal.in l.1.nu.3. C.
quan.lice.ad emptio.diſced. Neuiz.in conſ.38.nu.
12.Nat.in cõſ.442.num.8. Euer.loco 75.in prin.at
vbi ſolemnitas interuenit, contractus præſumitur
vtilis,& contrarium probare tenetur,qui illum im
73 pugnat † ſub prætextu quod ſit damnoſus,Bald.in
c.ſicut,nu.6.de re iud.Alex.in conſ.79.nu.18.vol.1.
idẽ Bal.in c.1.col.2. verſ.quæritur,tit.qui feud.da.
poſſ.Tiraq.d.gl.8.nu.64. Lamberteng.d.num.170.

Aduertendum item,quia vtilitas non probatur
ex eo, quod partes in inſtrumento dicant actũ eſſe
vtilem alimentario, quia in prohibitis confeſſio
non nocet,Bar.in l.ſi fortè,ff.de caſtr.pec.& in alie-
natione rerum Eccleſiæ, quod non attendatur ea
74 aſſertio,ponunt † multi citati a Redoa.in d.tract.
in rub.de cau.vtilit.nu.72. & ſeq.& licèt gl.Innoc.
Hoſt.& Card.Flor.in c.ea noſcitur,de his, quæ fiũt
a Præla.ſine conſenſu Capit. teneant contrarium,
tamen eorum opinio ſuſtineri non poteſt, quando
aliud non cõcurrit,ex quo aſſertio illa iuſtificetur,
75 præcipuè longi,vel longiſſimi temporis † curſu,ſe-
cundum Butr.in d.c.ea noſcitur, Guido Papæ in q,
151.in fin.tunc enim comprobatur confeſſio, quia
non eſt veriſimile,quòd actus fuiſſet tamdiu tolera
tus ab Epiſcopis, qui quotannis Eccleſiam viſitãt,
vt in ſimili dicunt Hoſtien.Cardin.Butr.Imola, &
Abb.in c.illud,de præſumpt. & declaraui aliquan-
do,cum in facto mihi contigiſſet.

Volunt etiam multi, quod vtilitas debeat eſſe
76 euidens, † vt actus inconſulto Prætore factus ſuſti
neatur,ita Lamberteng.loco prædicto, nume.170.
alias ſi vtilitas poſſit eſſe,& non eſſe,non dicitur e-
uidens,& actus non ſuſtinetur.

In hoc etiam caſu cõcludit Alc.in cõſ.267.nu.4.
77 ſat eſſe ſi ex poſt facto † appareat tranſactionem
fuiſſe vtilẽ, pro quo facit quod ea, quæ ſequuntur,
declarant actum præcedentem,& obſeruantia de-
clarat actum. Verum hæc Alciati opinio mihi ne-
quaquam placere poteſt, quia vt contractus ſit vti
lis, vel damnoſus Eccleſiæ, inſpici debet tempus
78 celebrati ipſius cõtractus, † eſt text. in c.ad aures,
in ver.tunc,& ibi notat gloſ.fi.de reb.Eccleſ.non a-
lien.ad idem eſt text.in c.cum dilecti, vbi gloſ.2.de
empt.& vend.& illã glo.dicit notabilẽ Iaſ.in conſi.
54.nu.20.conſ.55.nu.3.cõſ.119.nu.8.vol.1.Calder,
in conſ.5.de rer.permut.Bertran.in cõſi.42.nu.11.
vol.1.Crau.in conſ.271.col.6.Rebuff. in compend.
de alien.rer.Eccleſ.nu.73.in fi.Redo.in d.tracta.in
tit.de cau.vtilit.nu.137.& eſt regulare,quod tem-
pus celebrati contractus inſpiciendum eſt, vt co-
79 gnoſcamus, † an ex eo inferatur. Probat text.in l.ſi
voluntatem,C.de reſcind.vẽd.in fi.Bart.Bal.& alij
omnes in l.2.C.eod.titu.eſt etiam text.in l.2. C. de
præd.& om.reb.nauicul.lib.11.vbi Io. de Plat.in 5.
not.infert poſt Andr. de Barulo, ad caſum noſtrũ,
dicens, quod ille textus facit contra Prælatos, qui
cum rem aliquã ruinoſam, & modici valoris ven-
diderunt, videntes poſtea eam effectam pretioſio-
rem,teneant rehabere, quia alienatio fuerit Eccle
ſiæ damnoſa,quod tamen facere non poſſunt, quia
attendi debet ſtatus rei, qui erat tempore aliena-
tionis factæ,& hoc ponunt omnes Doctores in l.2.
C.de reſcind.vend.dum volunt eum,qui agit ad re
ſciſſionem contractus,probare valorem ſecundum
tempus celebrati contractus.

Videntur tñ hæc intelligenda, vt procedant ſi
velit alimentarius acquieſcere tranſactioni, non
alias. Nam eiuſmodi cõtractus claudicat,quia po
teſt alimentarius cogere eum qui ſecum contraxit,
vt tranſactioni ſtet. Ita enim videmus in contra-
ctu inualido, qui celebratur cum Eccleſia, vel mi-
nore, quia poſſunt Eccleſia, vel minor compellere
contrahentes ad illius contractus obſeruantiam,
80 † licèt ipſi ad id non teneantur, probatur in l. Iu-
lianus,§.ſi a pupillo,ff.de actio.empt.Glo.Hoſtien.
Butr.& Abb.in c.1.tit.ne ſe.vacan. Innoc. Hoſt.Io.
And.Card.Flor.Butr.& Abb.in c.1.de his,quæ fiũt
a Prælat. ſine conſenſu Capit. & infinitos citat Ti-
raq.in d.tract.de legib.connub.glo.8.nu.91.& plu
ribus ſequentibus,vbi confirmat multis exemplis,
& id in noſtro propoſito conſiderat Iaſ.in d.l.cum
hi,§.eam tranſactionem,nu.2.verſic.limita tamen,
vbi dicit eſſe perpetuo notandum, Soc.iun.in con-
ſil.28.nu.11.vol.2.Et facit generalis regula, quod
nullitas poteſt ab eo ſolo allegari, in cuius fauorẽ
fuit introducta,& tunc ſolus actus eſt nullus, qñ is
81 vult, † cuius fauore actus dici poteſt nullus, ſecun
dum Glo.in l.eleganter,in princ. vbi notat Bart.ff.
de dolo malo, glo.in l.iuris gẽtium,§.Prætor ait,in
ver.dolo malo,vbi Bal.Ang.& alij,ff.de pact.Crot.
in conſi.119.nu.7.Bero.in cõſ.30.nu.26.vol.2. Rui.
in conſi.48.nu.12.vol.4.Crauet.in conſi.179.nu.5.
Borgnin.de tutor.nu.170. In propoſito tamen no-
ſtro,non video, quomodo prædicta poſſint habere
locum,cum poſſit alimentarius iuri competenti re
nunciare,vt ſupra diximus,& ceſſet hoc caſu ratio
prohibitionis: nam cum facit ſuam conditionem
meliorem, deſinit actus eſſe nullus, quia nõ ſubeſt
timor,ne ad inopiam redactus fame pereat. Ceſ-
ſante autem ratione,ceſſat nullitas, & conſequen-
ter eſt in facultate alimentarij approbare, vel im-
pugnare tranſactionẽ. Et quod dicitur de Eccleſia
aliud eſt, quia tunc non deſinit actus eſſe nullus,
ſed cogitur contrahens perſiſtere in eo contractu
adhibitis de nouo ſolemnitatibus ex parte Eccle-
ſiæ, ita probat text.in d.l. Iulianus, §. ſi a pupillo,
Iaſ.in d.§.eam tranſactionem, quia tamen non in-
uenio deciſum, non audet firmare contrarium,

Ad

Digitized by Google

Ad vnum tamen aduerte, quod ſi prædicta ſunt vera, locum habebunt, etiam ſi tranſactio probaretur vtilis, quia poſſet alimentarius cogere contrahentem ad obſeruantiam tranſactionis, etiam quā do non eſſet vtilis, ex quo nullitas fuit inducta fauore alimentarij, & hæc eſſet magna extenſio. Poſito tamen, quod ſupradicta declaratio locū habeat, & quod ſit in facultate alimentarij improbare, vel approbare tranſactionem non factam vtiliter, non tamen ei licebit approbare, poſtquàm ſemel ab ad
82 uerſario † erit impugnata, vel ab eo allegata nullitas, Bal. in cap. 1. colum. 3. ver. capio primam gloſſam, de præſcript. & ponit Iaſ. in l. non eo minus, nu. 1. ver. limita, C. de procurat. & in l. licet, nu. 10. C. eodem, Felin. in c. cauſam, nu. 9. de iudic. Et in cōtractu mulieris tradit Lup. in rub. de donationib. inter virum, & vxorem, §. 68. num. 7. Tiraq. d. glo. 8. nu. 88. Pinel. in l. 1. par. 3. nu. 33. C. de bon. matern. vbi poſt Baldum, quem citat alio etiam modo limitat hanc regulam.

Hanc tamen limitationem principalem ſublimitat Bart. poſt Iacob. Butr. quem citat in d. l. cum hi, §. ſi Prætor, vt procedat, quando per tranſactionem non receditur a forma alimentorum: at ſi re-
83 cedatur, † non valet tranſactio, etiam ſi foret vtilis alimentario, ſequitur Iaſ. in eadem l. cum hi, §. eam tranſactionem, num. 1. ver. ſecundo nota, & eſt mirabilis declaratio, quam alij non tangunt.

Tertiò principaliter declaratur concluſio minimè procedere, qñ alimenta non deberentur ex vltima voluntate, ſed ex pacto, vel alio contractu celebrato inter viuos, quia licebit ſuper eis inconſulto
84 † Prætore tranſigere, vt voluit glo. in d. l. cum hi, in prin. in verſi. alimentorum, ff. de tranſact. per text. ibi, in verſ. planè, vbi dicitur ſine authoritate Prætoris poſſe tranſigi ſuper alimentis, quæ non ſunt donata cauſa mortis, ſequūtur ibi Bart. Alber. Bal. Caſtren. Fulg. & Iaſ. Salic. in l. de alimentis, num. 2. Cor. nu. 1. Iaſ. nu. 1. & Curt. iun. nu. 8. C. de tranſact. & Dec. nu. 12. in 3. limit. & Alciat. ibi, hanc etiam limitationem tenet Felin. in c. ſi diligenti, nu. 5. verſ. intellige, de foro compet. Cagnol. in l. iura ſanguinis, nu. 4. ff. de reg. iur. Bertrand. in conſi. 205. col. 3. vol. 7. Foller. in Pract. cenſua. in §. huiuſmodi cenſus ſuper reb. nu. 87. Cordub. in d. §. parens, nu. 76. & ante omnes Barto. in tract. de alim. nu. 33. & ſeq. Et quoad deciſionem omnes ſequuntur, nec eſt qui contradicat. Dubium tamen eſt, quæ ſit ratio diuerſitatis, cur non valeat, quando alimenta debentur ex vltima voluntate, cōtra verò ſuſtineatur, qñ debentur ex contractu. Et aliqui tenuerunt ideo primo caſu nō valere, quia verſetur duplex fauor, alimentorum ſcilicet, & vltimæ voluntatis. Nam, vt diximus, alimentorum cauſa vndecunque proueniant, ſemper eſt fauorabilis, vltima quoque voluntas multis fauoribus eſt dotata in iure noſtro, quare duplex cauſa plus debet operari, quàm ſimplex. Hac ratione mouetur Barto. in d. l. cum hi, in princ. nume. 6. dicens, ꝙ in ijs duobus ſimul iunctis verſatur fauor publicus, vt ſcilicet teſtamenta mādentur exequutioni, & ne homines tenues fame pereant. Hanc etiam rationem allegat in tracta. de alimen. nu. 34. licèt tranſeat ad aliam, Bald. in ead. l. cum hi, in princ. colum. verſ. in eadem, ibi, ſpeciale, Iaſ. d. l. de alimen. in princip. Duran. lib. 1. diſputat. c. 44. Oroſcius in d. l. cum hi, nu. 9. Aliam tñ rationem aſſignat Bar. in d. tract. de alimen. num. 34. quia ſcilicet lex præſumit alimentarium non futurum minus diligentem in conſeruando alimenta, quàm in acquirendo. Sed hæc ratio ceſſat, quando alimenta fuerunt relicta in teſtamento, vel vltima voluntate: docet enim experientia maiori cum diligentia conſeruari ea, quæ cum laboribus acquiruntur, quàm quæ nobis relinquuntur, & nulli ferè ſint, qui patrimonium labore partum diſſipet, multi verò diſperdant a parentibus relicta. Hanc rationem conſiderauit Barto. in tract. de alimen. nu. 34. Alber. in d. l. cum hi, in princ. Salic. in d. l. de alimentis, C. de tranſact. ſequitur Dec. ibi, nu. 12. verſ. 3. regula procedit, vbi vult procedere etiam in donatione cauſa mortis, Bertrand. in d. conſi. 205. nu. 2. vol. 7. Iaſ. in d. l. cum hi, nu. 8. in princ. ff. de tranſactio. Cordub. d. §. parens, nu. 78.

Hæc tamen ratio non videtur generalis; Nam videmus, quod de alimentis donatis cauſa mortis, non licet tranſigere ſine Prætore, d. l. cum hi, verſic. planè, & tamen in ea donatione requiritur acceptatio, atq; ita factum donatarij, non dico requiri acceptationem expreſſam, ſed ſufficere tacitam,
85 puta quod donatarius præſens ſit, † & taceat, Angel. in conſi. 183. col. 2. Curt. iun. in rubr. C. de pact. colum. 1. & ibi Purpur. quā opinionem tenuit etiā Galliaula in rubr. ff. de verb. oblig. fol. 5. Didac. in rub. de teſtam. par. 3. in princ. nu. 13. verſ. verum ſi donatarius, & nu. 14. verſi. quinimo ſufficit: poteſt enim fieri etiam pacto nudo, gloſ. in l. cum pater, §. Mæuio, vbi Bart. & Doctores, ff. de leg. 2. Bald. in l. vnica, §. ſin autem, in fine, C. de caduc. toll. Didac. loco prædicto, nu. 14. Nec ſatisfacit reſponſio Decij, in d. l. de alimentis, qui dicit, donationem cauſa mortis propter alia, quæ concurrunt, iudicari vltimam voluntatem: id enim non refert, nec mutat iuris intellectum, quando ſat eſt, quod in ea conſiderari poſſit acquiſitio, ſicuti in contractu. Aliter tamen reſpondeo, quòd ſcilicet non attendimus ſimplicem acceptationem, ex quo in ea nulla verſatur donatarij induſtria, aut caliditas, quæ tamen ſola conſideratur in contractibus inter viuos. Si enim eſſet in conſideratione acceptatio, vtique de alimentis relictis in quacunque vltima voluntate idem dicendum eſſet, quod de acquiſitis ex cōtractu. Quando etiam per vltimā voluntatē nunquam quærantur inuitis, ſed ſemper volentibus. Et quamuis acquirendi verbum ſit generale, & includat etiam donationem, §. 1. Inſti. de donatio. & Inſtit. per quas perſon. nob. acquir. tamen quando induſtria, & ſagacitas hominis cōſideratur, tunc ſecundū ſubiectā materiā, non dicitur acquirere qui ſibi factam donationem acceptat, ſicuti in ſimili
86 acceptans donationē non dicitur acquirere, † quā do ſit mentio de acquiſitione cum pretio, vt per Caſtr. in conſ. 194. vol. 1. D. Becium in conſi. 41. nu. 20. in verſ. non obſtat igitur, & in conſ. 52. nu. 105.

Item prædicta ratio non vr̃ generalis, quia ſecūdum eā non liceret tranſigere de alimētis quæſitis per donationē inter viuos, cuius tñ contrarium volunt, ſeu præſupponunt ferè omnes Doctores: nam in ea nulla cadit alimentarij induſtria, nulla ſagacitas, ſicuti nec relicto facto in vltima voluntate, atque ita pungit Iaſ. in d. l. de alimentis, nu. 1. in fine.

Addo, quod ex alio non eſt generalis, quia de alimentis, quæ debētur ex ſanguinis affectione, vel etiam naturali ratione, vt quæ a parentibus debentur, a fratribus, vel perſonis per nos ſupra enumeratis liceret tranſigere ſine Prætore: nam ea acquiruntur ſine facto alimentarij, & deferuntur a lege,

non

non autem prouiſione hominis. Et tamen Docto-
res videntur præſupponere, quod de illis quoque
non liceat tranſigere. Et hic eſt tertius caſus, qui
non fuit explicitè conſideratus a Doctoribus cir-
ca facultatem tranſigendi. Quod ſi forte dicamus
hoc caſu licitam eſſe tranſactionem, quia non de-
bentur ex teſtamento, vel vltima voluntate, repli-
cari poterit, quod illa videntur magis debita, quã
ſi eſſent teſtamento relicta, & quod caſus videntur
pares, quia diſpoſitio hominis, & diſpoſitio legis
æquiparantur, §. diſponat, in Auth. de nupt. Cu er-
go ſecundum mentem Doctorum tranſigere ſine
prętore liceat ſuper alimentis debitis ex donatio-
ne inter viuos ex naturali ratione, & ſanguinis
charitate, fatendum eſt, rationem hanc non eſſe ge
neralem, nec bonam, ſed eam meliorem eſſe, quæ
fundatur in fauore alimentorum, & vltimæ volun-
tatis, quod gratia multa inducta ſunt contra com-
munes iuris regulas.

Notandum tamen eſt, quod ad prohibendum
tranſactionem ſine prætoris interuentu ſufficit ali-
87 menta quoquo modo deberi † ex vltima volunta-
te etiam inſpecta originali cauſa, vt voluit Guliel.
Cun. in d. l. cum hi, in verſ. plane, vbi ait, quod hæ-
res ex teſtatoris præcepto vendicet alimenta, non
poterit is emptor de alimentis tranſigere ſine de-
creto, quia etſi habeat emptionis titulo, atque ita
ex cõtractu, quia tamen contractus fuit ordinatus
a teſtatore, perinde eſt, ac ſi teſtator ipſe reliquiſ-
ſet alimẽta, eum ſequitur Bal. in vtraque lect. quia
originalis cauſa attendi debet, §. agri plagã, l. vxo-
rem, ff. de leg. 3. ſubdit Bald. quod cauſa remota eſt
attendenda. Hoc etiam voluit Caſt. in d. l. cum hi,
nu. 1. in prin. l. Tiraq. de legib. connub. gl. 8. nu. 185.
in l. boues, §. hoc ſermone, in 9. limit. n. 13. Et ratio
88 eſt, quia actus ſemper † tribuitur non exequenti,
ſed ordinanti, c. cum aliquib. de reſcr. in 6. l. itẽ eo-
rum, §. ſi decuriones, ff. quod cuiuſq; vniuerſi. nom.
& a primordio tituli poſterior formatur euentus,
l. 1. circa fin. C. de impon. lucrat. deſcrip. Ideo ſi te-
ſtator hęredem ſuum grauet reſtituere Titio certa
bona poſt mortem, is vero decedens Titium inſti-
tuat in illis bonis, dicitur Titius illa bona habere,
89 non ab hærede grauato, ſed † a teſtatore grauante,
l. vnum ex familia, §. ſi de falcid. ff. de leg. 2. & ibi in-
fert Imol. quod officialis electus ab eo, cui conſiliũ
generale eligendi conceſſit facultatẽ, dicitur a con
ſilio generali electus, non ab illo particulari, & id
videtur a teſtatore factum, quod eo mandante fa-
ctum eſt, l. patet ex prouincia, de manum. vindica.
Alex. in conſ. 215. col. 4. vol. 6. Caſtr. in conſ. 441. col.
2. vol. 1. Soc. conſ. 114. col. fi. vol. 3. Crau. in cõſ. 144.
nu. 1. & ſeq. Tiraq. d. gl. 8. num. 184. & ſeqq. dixi in
conſ. 29. num. 3. Licet ergo ille habeat alimenta ex
contractu emptionis, quia tamen hæres vendidit
mandante teſtatore, non poterit tranſigere de his
ſine interuentu prætoris. Et hoc modo ſublimita-
tur ea declaratio Doctorum, qui dicunt licere in-
conſulto prætore tranſigere de alimentis debitis
ex contractu: non enim procedit in contractu, qui
fuit ordinatus a teſtatore, quia inſpecta origine ha
bentur ex vltima voluntate.

Quarto, intelligenda eſt concluſio noſtra, vt lo-
cum non vendicet, quando teſtator licentiam con-
90 ceſſiſſet † tranſigendi ſine prætore, quia tunc licita
eſt tranſactio ſine decreto, vt voluit Angel. in l. de
alimentis, quem citat Dec. ibi, in fin. C. de tranſact.
Sed in contrarium facit, quia prætoris decretũ re-
quiritur per modum ſolemnitatis, & publici iuris,
ergo non poteſt remitti, arg. eorum, quæ not. in l.
2. C. vt in poſſ. leg. Verũ prima opinio eſt verior, &
eam probauit Gul. Cun. in d. l. cum hi, in ver. plane,
vbi Bal. in 2. lec. illum ſequitur, ff. de tranſ. ſequitur
Tiraq. d. gl. 8. nu. 94. in fi. Menoc. de arbit. iud. caſu
171. n. 68. Mouetur, quia teſtator poteſt remittere
decreti interpoſitionem, vt notatur in l. ſi quando,
C. quan. decr. non eſt opus, & inquit Bal. quod vbi
decretum procedit de conſcientia teſtatoris, non
eſt opus decreto, arg. l. pen. & fi. ff. de tranſact. & ꝓ
hoc facit, quia etſi minor non poſſit bona immobi-
lia alienare ſine decreto, ſi tamen ea vendat ex p-
91 miſſu teſtatoris, † nulla requiritur ſolẽnitas, eſt tex.
in l. 1. §. 1. in l. magis puto, §. ſi pupillus, & l. fin. ff. de
reb. cor. l. 1. & l. prædiu, vbi gl. & Io Fab. C. qñ decr.
nõ eſt opus, Bar. Bal. & Aret. in l. qui Romæ, in §. co-
hæredes, ff. de ver. obl. Alex. in cõſ. 215. in prin. vol.
6. vbi inquit, hoc eſſe verũ, ſiue licentia teſtatoris ſit
generalis, ſiue ſpecialis, Afflic. in deciſ. 285. nu. 10.
Neuiz. in cõſ. 84. nu. 3. & 4. Tiraq. d. gl. 8. nu. 194. &
ſeq. Lamber. in tract. de contract. cor. qui ſine certa
ſolem. gl. 1. nu. 3. Et idem eſt, qñ alienatio fieret in
92 executionẽ actus geſti a teſtatore, † quia eodẽ mo-
do ſolemnitas non requiritur, vt vult Bar. in l. 2. in
fi. in prin. ff. de ſtipul. ſeru. quẽ ſequitur Iaſ. in l. 1. §.
fuit quæſitũ, nu. 15. & ibi Rip. nu. 10. ff. de verb. obl.
Dec. in l. ſingularia, nu. 15. ff. ſi cer. pet. Neuiz. d. cõſ.
84. nu. 3. Menoc. in tract. de arbit. iud. caſu 171. nu.
67. & poſſent multa alia allegari, quæ omitto. Stat
ergo limitatio, quod vbi teſtator permittit tranſa-
ctionem ſuper alimentis, tunc non exigitur iudicis
decretum. Ad rationes autẽ in contrarium allega-
tas, reſponderi põt, quod decretum a iure requiri-
tur ad priuatam vtilitatem, vt ſupra diximus, tra-
ctando de renunciatione iurata, ergo teſtator põt
illam ſolemnitatẽ remittere, vt not. Doct. in l. ne-
mo poteſt, ff. de legat. 1. Et facit, quia ſi teſtator põt
alimenta nõ relinquere, multo magis poterit relin
quendo ordinare, quod ſuper eis tranſigi poſſit, q2
qui poteſt quod eſt plus, poteſt etiam quod eſt mi-
nus, l. cui quod plus, ff. de reg. iur. Et rei ſuę quilibet
93 poteſt conditionem apponere, † quã vult, l. in tra-
ditionibus, de pact. Zabar. in Clem. quia contingit,
in 11. not. de relig. dom. Anch. in conſ. 217. nu. 2. cũ
alijs per D. Bec. in conſ. 101. nu. 25. & ſeq.

Quinto reſtringi debet principalis cõcluſio, ad
alimenta futura, nam quoad præterita, licet ſine
94 prætoris interuentu † trãſigere, ita voluit gl. in d. l.
cum hi, in prin. in verſ. alimentorũ, ff. de tranſac. vbi
Albe. in prin. & Iaſ. n. 9. Bal. in l. pactũ quod dotale,
in fi. C. de colla. Bal. in l. de alimẽtis, C. de tranſact.
vbi dicit rationem diuerſitatis eſſe, quia ex futuris
alimẽtis pẽdet vita hominis, nõ ex præteritis, ideo
fauorabiliora ſunt futura, ſequitur Salic. ibi, Corn.
nu. 1. & 2. Iaſ. nu. 4. Dec. nu. 9. Curt. iun. nu. 1. & Al-
ciat. col. 2. Ex hac ratione infertur non eſſe bonam
rationem, quã ex multis ſupra allegauimus, quod
ſcilicet tranſactio prohibita ſit fauore alimento-
rum, & vltimæ voluntatis: nam ſi eſſet generalis,
vtique etiam de præteritis alimentis tranſigere
non liceret, quod tamen eſt falſum. Hanc quoque
diſtinctionem probauit Felin. in c. ſi diligenti, nu.
6. de foro comp. ſequuntur Oroſc. & Cõna. quos ci-
tat Cordu. in d. §. patens, nu. 74. vbi dicit cõem. Et
pro hac parte facit, quia etſi alimenta ſemper ſint
fauorabilia, tamen quando cõtra ius aliquod pri-
uilegiũ eis conceditur, ſemper reſtringitur ad ali-

méta futura, quia in eis ſolis militat ratio, quæ eſt
cauſa priuilegij, ne ſcilicet alimentarius fame pe-
reat, vt paſſim in diſcurſu operis notari poſsũt exẽ
pla. Contra hoc tamen facit, quia diſpoſitio d.l.cũ
hi, procedit ſiue alimenta relinquantur pauperi, ſi-
ue diuiti, & tamen in diuiti ceſſat ratio, ne alimen-
tarius fame pereat, ita Iaſ. in d.l. cum hi, §. eã tranſa
ctionem, in prin. verſ. 3. nota. Reſponderi tamen po
teſt, quod in diuite aliud eſt, quia poteſt effici pau-
per, & fame perire, & non minor eſt virtus, quàm
quærere, parta tueri. At in alimentis præteritis,
ceſſat omnino ſuſpicio, ne pereat, quia iam vixit eo
tempore, quo debebantur alimenta, & hanc conſi-
deratioñe fecimus aliquando ſupra, ad aliud pro-
poſitum.

Sextò principaliter limitatur, ne procedat in
permutatione, quæ tñ non ſit damnoſa alimenta-
95 rio, quia † ea fieri poteſt prætore inconſulto, vt ꝓ-
batur in d.l. cum hi, §. ſi cui, vbi notant oẽs, præci-
puè Bart. Bal. Caſtr. & Iaſ. in eo textu, necnon in §.
fin. ponuntur exempla permutationis, quæ ibi poſ-
ſunt videri. Si vero non ſit vtilis, non eſt licita ſine
prætore. Et aduertendum, quòd ille text. ad vali-
ditatem tranſactionis non requirit, quod ſit vtilis,
ſed ſufficit, ꝙ non ſit dãnoſa, & ita loquuntur Do-
ctores ibi, excepto Bal. aliàs ſi de vtilitate loquere-
tur, eſſet ſuperflua deciſio, cum iam in §. eam tran-
ſactionem, generaliter ſtatutum ſit valere tranſa-
ctionem, quæ ſit vtilis alimentario. Conſidera etiã
quod in d. §. ſi cui, non tractatur de minutanda ſub
ſtantia relicti, nec de tollendis alimẽtis, ſed de mu-
tanda forma, & qualitate præſtationis, & facilius
toleratur alteratio qualitatis, quàm ſubſtantiæ,
quia non eſt curandum de modo, ſi idem ſequatur
effectus in ſubſtantia, l. 3. C. de inſt. & ſubſtit. Hinc
96 dicimus, quod qualitas facilius † præſumitur, quã
ſubſtantia, Ange. & Alex. in l. ſi certis annis, C. de
97 pact. & leuiores probationes ſufficiunt † ad pro-
bandum qualitates, quam vbi agitur de ſubſtan-
tia, c. cum per tuas, de probatio. l. ſolent, ff. de alim,
& cibar. legat. latè Cæph. in conſ. 170. nu. 25. & re-
gulariter res prohibita alienari poteſt permutari,
vt in re ſpirituali, quæ poteſt cum alia re ſpirituali
98 † permutari, licet non vendi, probat text. in ca. ad
quæſtiones, vbi gl. & Doct. de rer. permut. glo. in c.
ſuper eo, de tranſact. & mulier licèt fundum dota
lem marito inſcio, non poſſit vendere, poteſt tamẽ
99 † permutare, Cin. in Auth. ſine a me, C. ad Velleia.
Alber. in l. 1. §. & cum lex, C. de rei vxo. act. Cuma.
in l. quamuis, ff. ſolu. matr. Quod aliunde non pro-
uenit, quam quia permutatio longè minus affert
detrimentum, quàm venditio, præcipuè quando fit
ſine damno, vt inquit Tiraq. de retrac. cõſang. §. 30.
gl. 2. nu. 18. Quod aũt tranſactio licita ſit, qñ fit per
mutatio rei ad alimẽta relicta, voluit Crot. in cõſi.
65. nu. 19. vbi allegat Caſtr. in ſimili quæſtione.

Septimò reſtringitur, vt non procedat prohibi-
tio, qñ minima ſunt alimenta, quæ fuerunt relicta,
100 q a tunc licet tranſigere † ſine prætore, vt eſt text.
in d.l. cũ hi, §. fin. Tiraq. in tract. de iud. in reb. exig.
feren. verſ. 3 a. Cord. in d. §. parens, n. 79. Et pro hoc
facit, quia etſi tutor adminiſtrare nõ poſſit, niſi fa-
cto inuentario, & ad illud teneatur, tñ fallit, qñ bo-
na minoris ſunt modici valoris, ita qđ plus impen
101 deretur in ipſius inuẽtarij cõfectione, † q̃ ſit valor
bonorũ, Bar. in l. mediterraneæ, C. de annon. & tri-
but. Abb. in c. de appellationib. extra de appell. Ti
raq. in d. tracta. de iud. in reb. exig. feren. verſic. 45.

Octauò, declarat Alciat. in conſ. 267. nu. 3. in fin.
non eſſe locum prohibitioni, qñ per eam tranſa-
ctionem declaratur ſolũ quantitas, vel ſumma præ
102 ſtanda pro alimentis, † quia eo caſu decretũ non
requiritur, ſed nihil allegat. Ego huic limitationi
non aſſentior, quia prætoris decretum eſt neceſſa-
rium, quandocunque ex actu poteſt lædi ius alimẽ-
torum. Et Bart. in l. 3. nu. 15. ff. de alim. & cib. lega.
dicit, quòd cauſa alimentorum dicitur ad hunc ef-
fectũ, quandocunque aliquid tractatur, quod per-
tineat ad alimenta, & dixi ſupra hoc eodem priui
legio, in 6. ampliat. Cum verò in declaranda quan
titate poſſit maxima fieri diminutio in damnũ ali-
mentarij, dicendum eſt decretum fore neceſſariũ.

Nonò, licèt tranſactio permittatur authore præ
tore ſuper alimentis, hoc tamen intelligitur, quan
do perſona eſt alioquin habilis ad tranſigendum,
quia cum de vno diſputamus, cætera habilia ſup-
ponuntur, §. in extraneis, Inſtit. de hæred. quali. &
differ. At ſi is cui relicta ſunt alimenta non ſit ha-
bilis, non valebit tranſactio, & cũ authoritate præ-
103 toris, exemplum eſt in ſeruo, † qui cum non poſſit
paciſci, vel aliquem facere contractum, l. in perſo-
nam, ff. de reg. iu. & ſe obligare, vel alium ſibi, l. ſer-
ui, ff. de actio. & obliga. l. nec ſeruus, vbi glo. ff. de pe
cul. etiam cum prætoris interuentu, l. contra iuris,
in fi. ff. de pact. non poterit etiam ſuper alimentis
104 † ſibi relictis tranſigere, ita Barto. in l. cum hi, §.
eam tranſactionem, nu. 5. ff. de tranſact. vbi dicit,
domino videri relicta ea alimenta, quæ ſeruo ali-
cuius relinquantur, l. filio, ff. de cond. & demonſtr.
Ideò dominus ipſe, non ſeruus debet tranſigere, &
105 licet ſeruo relinqui poſſint alimenta, † & ei detur
actio, vt aliquando dixi per l. legatum, ff. de cap. di
min. & l. ſeruus, ff. de alim. & ciba. leg. tamen pro-
cedit, quando non habet dominum, vt ſunt ſerui
pęnæ, aliàs ſi dominum habet, acquiruntur domi-
no, & reprehendit gloſ. quæ volebat, quod ſeruus
poſſet tranſigere. Hanc opinionem probat etiam
Iaſ. ibi, in fine, qui ſubdit, quod ita tenent omnes,
Cordub. d. §. parens, num. 58. Et per eandem ratio-
nem idem dicunt in Monacho, qui habet ſuperio-
rem: ego tamen non video, quando ſeruus dicatur
non habere dominum, vel Monachus ſuperiorem,
cum ſeruus pœnæ ſubſit omni caſu Principi, vel
Reipublicæ, & Monachus Epiſcopo, vel Summo
Pontifici.

Decimò eſt caſus, in quo etiam cum prætoris
interuentu non licet paciſci, quando ſcilicet gra-
106 tis † quis remitteret alimenta, quia tunc non va-
let, vt per Bald. in l. cum hi, in principio, columna
ſecunda, vbi dicit, quòd vxor, cui relicta ſunt ali-
menta a marito, non poteſt illa refutare etiam cũ
authoritate Iudicis, vt intelligas aliud eſſe, quod
ſuper alimentis tranſigatur, aliud verò, quod ali-
mentis renuncietur: nam qui tranſigit aliquid re-
cipit, vt ff. de tranſactio. l. prima. qui verò renun-
ciat nihil retinet. Et hanc differentiam ponit Iaſ.
in d.l. cum hi, in princip. nume. 10. vbi inquit, quod
in pacto nihil datur, & tranſactio cum prætoris in-
teruentu eſt valida: renunciatio autem etiam cum
prætore eſt nulla. Et licet in præſenti concluſione
tractauerimus etiam de pacto & renunciatione, ta
men intelligenda ſunt ea, quæ diximus de renun-
ciatione etiam cum decreto prætoris. Et pro dicto
Bal. facit, quòd ponunt Docto. loquendo de mino-
re, qui etſi cum authoritate curatoris poſſit facere
quemcunque contractum, non tamen poteſt do-
nare

107 nare † per tex. l.fi. §. cum autem, C. ſi maior. fac.
alien.rat.habuer. vbi Bal.dicit, quod minor etiam
cum decreto Iudicis non poteſt donare, allegat-
que alium tex. in l. ab agnato, ff. de curato. furio-
ſi. Et dicit Bal. in conſi. 108. volum. 1. quod minor
de bonis ſuis immobilibus, non poteſt authoran-
te Iudice dotare perſonam extraneam, Aretin. in
conſ. 24. in 4. dubio, in fi. Quinimò curatorem ha-
bere non poteſt ad donandum, quia curator non
datur, niſi ſubſiſtente iuſta cauſa, donatio autem
non eſt cauſa iuſta dandi curatorem, quia donare
108 † eſt ꝑdere, l. contra iuris, §. fi. ff. de pac. ſicuti etiā
remittere eſt donare, glo. in l. ſi quis obligatione,
ff. de reg. iu. Bar. in l. Modeſtinus, ff. de donatio. Et
quod ad donandum non poſſit minori dari cura-
109 tor, † voluit Bal. poſt Iac. Butrig. in l. 1. C. ſi ad-
uerſ. donat. vbi infert, quod ſi donat ſeruata ſtatu-
ti ſolemnitate, ea donatio eſt nihilominus nulla,
quia ſolemnitas introducta in fauorem minoris,
non debet retorqueri in odium, exornat Natta in
conſ. 166. nu. 17. & ſeq. & in conſ. 173. nu. 1. & ſeq.
Quæ.n. dicuntur de authoritate tutoris & curato-
ris, adhibēda in alijs contractib. minorū, & de Iu-
dicis decreto in alijs contractib. intelliguntur, qn̄
actus, qui fit, poteſt eſſe vtilis & dānoſus, at ibi cer-
titudine damnoſus eſt, decretum Iudicis, vel cura
toris authoritas nullum addit robur.

Addo etiam pro declararione præſentis decla-
110 rationis, quod etſi tēporis lapſu ſolemnitas † ex
trinſeca ſoleat præſumi ſecundum glo. Innoc. But.
Imo. & Abb. in c. peruenit, de cenſib. Hoſt. Io. And.
Butr. Imo. Abb. & Feli. in c. Albericus, de teſtibus,
cum infinitis ſimilib. tamen in tranſactione, quæ
fit ſuper alimentis, licet lapſum fuerit longū tem-
pus, ſolemnitas hæc non præſumitur, vt concludit
111 † Vaſq. illuſt. q. c. 64. nu. 21. Mouetur, quia ſolem-
nitas extrinſeca non præſumitur, quando eſt talis,
112 cui partes non poſſunt † renunciare, Anch. in c.
1. de rebus eccleſ. non alien. glo. & Bar. in l. 1. C. de
fi de inſt. Bar. in l. ſciendum, ff. de verb. oblig. cum
alijs, quos ille citat, nu. 17. Et huic ſolēnitati ali-
mentarius renunciare non pōt, vt diximus ſupra,
ergo non erit præſumenda. Aduerte tamen, quia
Vaſq. loco prædicto, & Cordub. qui eum ſequitur
d. §. parens, nu. 54. loquuntur de ſolemnitate, quæ
requiritur ex diſpoſitione l. de his, ff. de tranſact.
id eſt, quod viſa, lecta, & cognita prius ſint teſta-
menti verba, ſed per identitatem rationis idē dici
poteſt in ſolemnitate, quæ requiritur ex diſpoſitio
ne l. cum hi, ff. eodem titu.

Quæ ſupra dicta ſunt concernunt caſus, in qui-
bus licet tranſigere ſine decreto, at vbi ēt decre-
tum interuenit, non poteſt adhiberi ſine iuſta ali-
qua cauſa. Iura aūt loquuntur ſimpliciter de de-
creto, quia præſumūt Iudicem non ſine cauſa inter
poſiturum authoritatem ſuā, vt declaraui in conſi.
113 49. nu. 30. Ideo ex decreto † præſumuntur ſolem-
nitates, l. ab ea par. in 2. reſpon. ff. de probat. & ibi
dixi, alios citat Menoch. in tract. præſumpt. lib. 2.
præſump. 75. ferè per tot. Benè verū eſt, quod aliqn̄
lex vltra decretum requirit pro forma cognitionē
cauſæ, ſed ēt tunc præſumitur interueniſſe ſi appa-
114 ret de decreto, † vt latè per Vaſq. in d. tract. illuſt.
q. c. 39. nu. 1. & ſeq. Iuſta ergo cā requiritur, & ſine
ea Iudex non debet cōprobare tranſactionē factā
115 ſuper alimentis, & circa tria † principaliter ver-
ſatur cognitio, cauſam, ſ. modum, & perſonas, d. l.
cum ij, §. vlt. Et quamuis multæ cauſæ recitentur in
d. l. cum ij, tn̄ poſſunt dari aliæ ſimiles, vt ibi pro-
batur in §. cauſæ, ibi, aut ſi alia quædam cauſa ſit,
declarat Menoc. in tract. de arbitr. iudic. caſu 170.
nu. 6. vbi recitat nonnullas cauſas. Et præcipuè, ſi
alendus vno ſit in loco, & debitor in alio, vel ſi vr-
geat grauis aliqua occaſio comparandæ pecuniæ,
& qn̄ a pluribus alimenta præſtanda ſunt. Et latè
proſequitur, ſed quia hæc oīa ſua habent diſtincta
capita, vtilius duxi ea referre in loco opportuno,
vbi tractabimus, quando in domo, vel extra domū
præſtanda ſint alimenta, qualia ſint præſtanda, &
quid alimentorum loco præſtandum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Imputantur filio in legitimam, ea quæ pater ſimpliciter dat illi.*

2 *Alimenta præſtita a patre, non imputantur filio in legitimam.*

3 *Alimenta præſtita ſorori dotatæ, non imputantur in legatum factum pro dote.*

4 *Imputari minimè poſſunt, quæ ad hæredes non tranſmittuntur.*

5 *Imputari non debent filio ea, quæ ſibi a patre prouenerunt inter viuos.*

PRIVILEGIVM LVII.

QVAE pater dat filio ſimpliciter, nō
expreſſo titulo donationis, regula
riter imputātur filio in ſuam legi-
1 timam, & eā extinguunt † pro ra-
ta, Bartolus in l. 1. §. ſi parens, ff. ſi
quis a parē. fuer. manum. Alex. Iaſ.
& alij, in l. illud, C. de collati. Alex. in conſ. 42. vol.
2. Socin. in conſ. 18. vol. 4. Bertran. in conſ. 85. vol. 2.
ponunt Doctores in l. in quartam, ff. ad leg. Falcid.
vbi Ripa, nu. 145.

2 Tamen alimenta quæ pater præſtitit filio, † non
imputantur in legitimā, vt eſt tex. in l. quæ pater,
ff. famil. erciſ. Doctores in l. filia licet, C. de collat.
Bal. qui loquitur de ſolis veſtib. in l. omnimodo, §.
imputari, nu. 4. in fi. C. de inoffic. teſtam. vbi dicit
quod non conferuntur, nec imputantur, Bereng. in
l. in quartā, c. 3. nu. 97. Pariſ. in conſ. 130. nu. 2. vol.
1. Duen. in reg. 222. nu. 2. Et idem eſt in alimentis,
3 quæ ab hæredib. præſtantur filiæ dotatæ, † quia nō
imputantur in legatum ſibi factū pro dote, vt per
Ang. in §. fuerat, nu. 35. Inſtit. de actio. Et ꝑdictam
ſententiā, quòd filio non imputentur alimenta re-
licta a patre, tenuit etiā Sebaſt. Medic. in tract. de
compenſat. in 1. par. q. 14. nu. 5. vbi quod non com-
putantur. Hoc tamen non eſt inductum ſpeciali
fauore alimentorum, ſed generali ratione, quia
alimenta non tranſmittuntur ad hæredes, vt dixi
4 ſuo loco, quæ verò ad hæredes † non tranſmittun-
tur minimè imputātur, vt per Doctores in d. l. om-
nimodo, §. imputari, & ponunt vt plura exempla a
Bereng. d. nu. 79. Eſt & alia ratio excludendæ im-
putationis, nā minimè imputantur, quæ ad filium
5 perueniunt a patre inter viuos, l. ſi qn̄, §. & gn̄ali-
ter, C. de inoffic. teſta. l. illud, C. de collat. Doct. in
d. l. in quartā. tertio excluditur imputatio, quia
pater præſtando alimenta filio magis exoluit pro
prium debitum, quàm conferat beneficium. Te-
netur enim pater alere filium, vt dixi, & pro alimē
tis filius dicitur quodammodo creditor. Ideo ali-
menta cedunt in exonus patris, & tāquam æs alie
num perſolutum non imputantur.

SVMMARIVM.

1 *Pubertas in maſculo incipit a decimoquarto anno, in fœmina vero a duodecimo, & ibi ponit rationes differentiæ.*
2 *Pubertas in contrahẽdis matrimonijs dicitur poſt decimumquartum annum in maſculo, & duodecimum in fœmina.*
3 *Pubertas attenditur in condendis teſtamentis.*
4 *Pubertas fauore alimentorum incipit ab anno decimooctauo in maſculo, & a duodecimo in fœmina.*
5 *Pubertas triplicis eſt generis: plena, plenior, pleniſſima.*
6 *Baptizans debet decẽocto annis præcedere baptizatũ.*
7 *Annus perfectus, an requiratur, vel ſufficiat inchoatus in pubertate. vide ibi remiſſiuè.*
8 *Pubertas in alimentis, quæ relinquuntur diuiti, quando incipiat.*
9 *Ratio dominatur legi, ſicut anima corpori.*
10 *Legatum in dubio ſtrictè eſt interpretandum.*
11 *Teſtator cenſetur in dubio minus grauare hæredem, quàm ſit poſſibile.*

PRIVILEGIVM LVIII.

PVBERTAS in maſculis incipit regulariter completo decimoquar-
1 to anno, in fęminis † verò poſt xij.
eſt, in §. noſtra autem maieſtas, Inſti. quibus mod. tute. fin. l. fi. C. quã.
tut. vel cura. eſſe deſi. Augeť enim,
creſcit, & adulta perficitur fęm ina ante maſculos,
vt inquit Plutarch. in ſuis prob. ſequitur Coraſ. in
l. precibus, nu. 24. C. de impub. Dicit tamen glo. in
l. qua ætate, ff. de teſta. quod mulier ideo citius pubeſcit,
quia mulier citius eſt ſagacior, quàm maſculus.
Eadẽ gl. in l. 2. C. de his, quæ ven. ætat. impet.
dicit, ideo prius pubeſcere, quia mala herba
citius creſcit, Bald. autem & alij, in §. præterea, vbi
Bauer. num. 8. Inſtit. qui teſtamen. face. poſſ. dicunt
hac ratione fęminam prius pubeſcere, quia citius
deficit, Neuizan. autem in Sylua nupt. lib. 2. n. 106.
poſt Aegid. quẽ citat, vult cauſam eſſe, quia natura
modicum curans de fęmina, cito eam perducit
ad augmentum. Id quod cõuenit Philoſopho, qui
dixit, mulierẽ caſu naſci, cũ natura perfectioni intenta
ſemper velit maſculum producere, Tiraq. de
legib. connub. glo. 1. nu. 99. alias aũt rationes ponit
Tiraq. in l. 6. n. 38. & eſt gl. 1. par. 6. vbi Macrob.
2 citat & alios. Et eiuſmodi pubertas † attenditur
in contrahendis matrimonijs, §. 1. Inſtit. de nupt.
c. continebatur, & c. atteſtationes, de deſponſa. impub.
gl. in c. 2. eod. tit. Calcan. in conſ. 120. Tiraq. d.
l. 6. nu. 36. vbi dicit, virum decimoquarto anno tãtum
ferre ſemen. Refert tamẽ nu. 37. viros aliquos
minoris ætas reddidiſſe mulieres prægnantes, id
quod an verũ ſit, mihi non probatur. Nam id idoneis
teſtibus conuinci poteſt, vbi non eſt pubertas
3 proxima, eadem ætatis ẽt in teſtamentis † condendis
attenditur, l. qua ętate, ff. de teſtam. §. præterea,
Inſtit. qui teſtam. face. poſſ.

Sed vbi alicui alimenta relinquuntur vſquequo
ad pubertatem peruenit, tunc debentur maſculo
4 vſque ad decimumoctauũ, fœminæ verò † ad decimumquartum,
l. Mela ait, ff. de alim. & ciba. leg.
vbi dicit, in alimẽtis hoc fuiſſe inductũ pietatis fauore.
Et gl. ibi dicit, eſſe ſpeciale in alimẽtis, & ibi
notant oẽs, Roman. in ſing. 604. Cremen. qui dicit
ſpeciale, in ſing. 78. Pract. Pap. in for. lib. quo agit
pro lega. rei ſingul. nu. 85. in 1. gl. Auctor in tracta.
de præſcipt. in titu. ætates hominum, & tempora,
nu. 6. vbi dicit, prouenire hoc ex ratione humanitatis,
vt porrigantur alimenta non nihil ad robuſtiorem
ætatem, qua poſſit legatarius ſeipſum alere,
Dec. in l. fi. n. 3. C. de carbon. edict. Vital. in tracta.
clauſu. in tit. an poſſit alimen. renuncia. col. 13.
verſ. & ſcias, quod fauore alimentorum, Coraſ. in
d. l. precibus, nu. 24. vbi inquit, conſtitutionem hãc
ratione moueri, cũ videamus ante illam ætatẽ non
ſufficere pueris ſuam artem, vel induſtriã ad quærendum
victum, Ripa in l. 2. nu. 12. ff. de vulg. & pupil.
Gomez. in tract. de teſtam. cap. de ſubſtit. pup.
nu. 1. vbi dicit, textum illum eſſe ſingularem, ſed
poſſe malè verificari in alimentis relictis vulgari
ſermone alicui impuberi. Et allegat idem renuiſſe
Roder. in l. quoniam in prioribus, C. de inoffi. teſt.
Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. vtrum, nu. 5. & ſeq.
ff. de liber. agnoſcen. Et idem ante alios voluit gl.
in l. arrogato, §. non tantum, ff. de adoptio. quæ do-
5 cet triplicem eſſe † pubertatem, plenam ſcilicet,
pleniorem, & pleniſſimam: Ea verò plena eſt, quæ
quartodecimo anno perficitur in maſculo, & duodecimo
in fœmina, ſed plenior, quæ in maſculo
excedit decimumſeptimum annum, in quo admittitur
quis ad poſtulandum, l. 1. §. pueri etiam, ff. de
poſtulan. §. fi. Inſtit. qui manum. non poſſ. Pleniſſima
autem, cum de alimentis tractatur, vel etiã de
adoptione, aut arrogatione, quia hoc quoque vltimo
caſu decimusoctauus annus requiritur, vt
quis poſſit adoptare, d. l. arrogato, §. non tantum,
& gl. ibi poſt alios, ſequitur Ana. in rub. de lict. puero.
nu. 1. Sed Eman. Coſta, in cap. ſi pater, in 1. part.
in verſ. impuberes, nu. 1. de teſtam. in 6. dicit triplicem
eſſe pubertatem: nam ordinariam, quæ attenditur
in nuptijs, teſtamento, & alijs: aliã plenam,
quæ dicitur in alimentis, & arrogatione: tertiam
verò pleniſſimã, quæ ad vigeſimũ quintum ætatis
annum producitur, quæ attenditur, qñ pubertas
ponitur in conditione ab eo, qui ſciebat illum iam
eſſe puberem, l. cum filio, verſi. ego quidẽ, ff. de leg.
3. Et ſanè melior eſt diſtinctio hæc, quia iura loquentia
de plena pubertate, intelligunt de ęa, quæ
completur decimooctauo anno in maſculis, d. §.
non tãtum, & in d. §. minorẽ, Inſt. de adop. Et ideo
Abb. in cap. debitum, num. 3. de baptiſmo, inquit,
quod baptizans, vel leuãs de ſacro fonte aliquem
6 debet eo maior † eſſe decemocto annis, ſicuti qui
adoptat, quia pater legitimus, vel adoptiuus talis
eſſe debet. Et verum quod Anch. ibi inquit ſufficere
quatuordecim annis illum anteire, & ſequitur
Dec. in d. l. fin. nu. 3. C. de Carbon. edict. vbi Abb.
reprehendit. Cum igitur plenas pubertas tendat
vſque ad annum decimumoctauum, non mirũ eſt,
ſi in alimentis ætas illa attenditur: fit enim in eis
tanquam fauorabilibus plena interpretatio, vt dixi
ſuprà. Rurſus videtur alimenta relicta ea intentione,
vt prouiſum etiam legatario, donec per ſeipſum
poſſit alimenta comparare, at id facere non
poteſt, niſi poſtquam aſſequutus eſt eam ætatẽ, &
ideo ſecundum ſubiectam materiam diuerſimode
capitur pubertatis mentio.

An verò anni ſint perfecti, vel ſufficiat inchoa-
7 tos eſſe, vide † Doctor. in d. §. præterea, Inſti. qui teſtam.
face. poſſ. vbi Bauer. nu. 9. Sed in caſu noſtro
reſolutio ab eo pendet, an verò inchoato decedẽs
alimentarius tranſmittat ad hęredes alimẽta pro
toto anno. Et de hoc tractabimus ſuo loco.

Concluſio

Concluſio autem principalis videtur non ha-
8 bere locum quando alimenta † relinquerentur di-
uiti, vel aliunde habenti vnde ſe alat, quia in d. §.
Mela ait, alimenta præſtantur vſque ad annum de
cimumoctauum pietatis intuitu, at vbi ratione pie
tatis aliquid indulgetur, non habet locum, quãdo
pietas ceſſat, quando alimentarius eſt diues, vt
diximus ſæpè, præcipuè dum firmauimus cauſam
alimentorum non dici piam, niſi cum alimenta
pauperi, vel indigenti relinquuntur. Contra ta-
men Doctor. indiſtinctè dicunt fauore alimen-
torum concedi hoc priuilegium, alimenta verò
ſemper ſunt fauore digna, etiam ſi diuiti debean-
tur, ego non inuenio aliquem tangentem, ſed exi-
ſtimo reſtringi ad annum decimumquartum, ſi
legatarius non ſit pauper, quia ceſſat ratio l. Me-
la ait, ergo ceſſare debet illius diſpoſitio: quia cum
9 ratio ſit anima legis, ſicuti anima corpori † do-
minatur, ita legi dominatur ratio, l. ſcire leges, ff.
de legib. l. cum mulier, vbi Doctores, ff. ſoluto ma-
trimonio, l. non dubium, vbi glo. & Doct. C. de leg.
& rõ legis, quã eſt ſtricta, legem ipſam reſtringit ad
ſuos limites, l. cum pater, in §. dulciſſimis, vbi Bart.
Imo. & alij, ff. de leg. 2. l. adigere, §. quãuis, vbi Bart.
& alij, ff. de iu. patro. alios citat Euerar. loco 34. in
10 princ. & legatu in dubio ſtrictè † eſt interpretan-
dũ, l. apud Iulianũ, §. Seio, ff. de leg. 1. l. nummis, ff.
de lega. 3. l. vnu ex familia, §. ſi rem, ff. de leg. 2. Iaſ. in
l. non dubium, no. 43. C. de legib. Dec. in l. in teſta-
11 mentis, nu. 1. ff. de reg. iur. & teſtator in dubio † cen
ſetur minus grauare hæredem, quam ſit poſſibile, l.
Titia, §. qui inuita, ff. de leg. 2. d. l. vnum ex fami
lia, §. ſi rem accedat, quod non ſunt multiplicanda
ſpeciali ſine ratione.

S V M M A R I V M.

1 *Fiſcus in bonis publicatis non eſt hæres propriè.*
2 *Fiſcus in bonis confiſcatis æquiparatur prælato.*
3 *Fiſcus habetur pro hærede.*
4 *Fiſcus ſuccedit in omne ius condemnati.*
5 *Fiſcus dicitur ſucceſſor vniuerſalis.*
6 *In fiſcum trãſeunt omnia condemnati iura actiua, & paſ-ſiua.*
7 *Fiſcus efficitur per condemnationem dominus ipſo iure ſine apprehenſione.*
8 *Poſſeſſio bonorum publicatorum non tranſit in fiſcum ſi-ne apprehenſione.*
9 *Fiſcus tenetur ſatisfacere omnibus creditoribus.*
10 *Condemnatis confiſcatione bonorum liberatur a credito-ribus, nec de cætera moleſtari poteſt.*
11 *Condemnatus confiſcatione bonorum, non poteſt conueni-re ſuos debitores.*
12 *Vſusfructus non tranſit in fiſcum ex confiſcatione, ſed commoditas vtendi, & fruendi.*
13 *Vſusfructus feudi non tranſit in fiſcum, ſed commoditas.*
14 *In Confeſſione generali non veniũt alimẽta. limita, n. 22.*
15 *Alimenta non veniunt in confiſcatione bonorum, etiam in condemnato læſæ maieſtatis.*
16 *Alienare qui non poteſt, etiam poteſt actum facere, per quem alienatio ſequatur.*
17 *Confiſcatio non includit iura de futuro.*
18 *Fiſcus non ſuccedit filio in bonis, quæ a patre habuit poſt publicationem.*
19 *Confiſcatio non includit iura conditionalia.*
20 *Iura perſonalia non tranſeunt in fiſcum.*
21 *Condemnatus, quando reſtituitur recuperat alimẽta a die ſententiæ non præſtita.*
22 *Confiſcatio includit alimenta præteriti temporis.*
23 *Vſusfructus finitur, & ſolidatur cum proprietate, quan do vſusfructuarius patitur maximam aut mediam capi-tis diminutionem, ſecus quando minimam.*
24 *Vſusfructus quo caſu tranſeat in fiſcum.*
25 *Fructus prædij quando relinquuntur, tunc illi veniunt in confiſcatione bonorum.*
26 *Fructus prædij quando relinquuntur, tunc capi debet de manu hæredis, ſecus quando relinquitur vſusfructus prædij.*

PRIVILEGIVM LIX.

FISCVS ſequuta bonorũ publicatio
1 ne, licèt non ſit hæres † propriè, gl.
Bart. & alij in l. inter eos, §. fin. ff. de
fideiuſſo. Iaſ. in l. ex facto, §. Iulian.
in 2. notab. ff. de vulg. & æquipare-
2 tur † prælato, Bal. in c. 1. de ſucceſ.
tenean. Afflict. c. 1. n. 32. de frat. de no. benef. inueſt.
3 habetur tamen pro hærede, † glo. in l. non intelligi-
tur, §. cum cauſa, vbi Bart. ff. de iur. fiſci, l. ſi marito,
in princ. ff. ſolu. matr. l. cum fiſco, ff. ad Syllan. Rom.
conſ. 93. & eum hæredem animatum appellat, Bal.
in l. fi. nu. 15. C. de contrah. empt. & ſuccedit in om
4 ne ius † condemnati, l. 2. C. ad leg. Iul. de vi publ. l. ſi
ademptis, C. de ſent. paſſ. l. ſi vt proponis, C. de bo.
5 dam. & dicitur ſucceſſor † vniuerſalis, ſecundum
Caſtr. in conſi. 441. nu. 5. vol. 1. & in eum tranſeunt
6 omnia condemnati iura actiua † & paſſiua, Bart. in
l. tam mandatori, C. de non num. pecun. & efficitur
7 ipſo iure dominus † ſine apprehenſione, l. commiſ-
ſa, ff. de publi. l. quiſquis, C. ad leg. Iul. maieſt. Bart.
in l. 1. §. an bona, & l. Imperator, ff. de iure fiſci, licet
8 poſſeſſio non transferatur niſi † apprehenſione, l.
cum duobus, §. idem reſpõdit, ff. pro ſocio, Martin.
Laud. in tracta. de fiſco, nu. 63. Soc. iun. in conſ. 127.
vol. 2. Boer. in deciſ. 267. n. 9. & quia ſuccedit in ius
9 condemnati, tenetur ſatisfacere † creditorib. om-
nibus, l. 2. & l. tutelas, §. fi. vbi Bart. no. ff. de fideiuſſ.
Bart. in l. 1. C. de fideiuſſ. Albe. in l. actione, §. publi-
catione, ff. pro ſocio, Bened. in c. Raynutius, in verſ.
vxorem, nu. 850. de teſtam. Calcan. in conſ. 66. n. 5.
in fi. vbi dicit communem, & poſt eum Clar. in pra
cti. crim. q. 78. nu. 28. D. Becius in conſ. 57. nu. 4. vbi
dicit communem, & in tantum tranſeunt in fiſcũ,
quod condemnatus liberatur a ſuis creditoribus, qui
10 cum de † cætero moleſtare non poſſunt, gloſ. in l. ſi
debitori deportato, ff. de fideiuſſ. vbi ideo fideiuſ-
ſor non poteſt accedere, Bart. in l. vbicunque, ff. eo.
Calcan. in d. conſ. 66. nu. 5. in fi. Et Bal. in l. tã man-
datori, num. C. de non num. pec. inquit, quòd etiam
naturali obligatione condemnatus liberatur, &
iura naturalia tranſeunt in fiſcum, Calca. loco præ
dicto, Clar. in loco ſupracitato, & talis debitor cõ-
demnatus, non poteſt debitorem ſuum conuenire,
11 † vel contra actiones exercere, l. 2. C. ad leg. Iul. de
vi publ. d. l. ſi debitori, ff. de fideiuſ. Bart. in l. credi-
tor, ff. de ſolu. Dec. in conſ. 25. col. 1. & licèt vſusfru
ctus non tranſeat in fiſcum, tamẽ commoditas vtẽ
12 di, & fruẽdi † in eum transfertur, l. ſi poſtulauerit,
§. iubet, ff. de adult. Nell. in tract. bannito. in 1 par.
2. temp. q. 27. Ale. qui tamen declarat in l. ſi finita,
§. ſi de vectigalibus, nu. 51. ff. de dam. infect. & vo-
13 luerunt multi, quod etiam feudi commoditas † tran-
ſeat in fiſcum, Spec. in tit. de feud. §. quoniam, verſi.
40. Alber. in tract. ſtatu. in 3. par. quæſt. 16. Sed quia
multi tenent contrarium, pro nunc non firmo.

Digitized by Google

Ius tamen quod competit alicui ad conſequen-
dum alimenta, non venit in generali omnium bo-
14 norum confiſcatione,† Spec.in tit. de exequutio.§.
ſequitur,nu.11.circa fin.verſ. alimenta quoque,vbi
dicit, ꝙ filio condemnato pater non cogitur dare
curiæ alimenta, quia ad illa non tenetur indiſtin-
ctè, ſed eo ſolum caſu, cum non poteſt operari, vel
alias ſibi prouidere, & quia legatum alimentorũ
ét condemnato debetur. Prima autem ratio non vi
detur concludere, præſupponit enim, quòd veniãt
in confiſcatione, qñ filius aliunde non habet,ꝙ ta-
men eſt falſum, niſi reſpondeatur, ꝙ cum debean-
tur ſub conditione,filio ſcilicet aliunde non haben
te,vel donec aliunde habeat,non veniunt in confiſ-
catione,ſicuti nec alia iura conditionalia, idem vo
luit Alber.de ſtatut. in 3.par.q.11. Nellus in tract.
de bannit.in 1.par.ſecũ. temp.q.36.nu. item 36.eſt
text.in l.is cui,ff.de alim.& ciba.leg.vbi gl.dicit,eſ-
ſe ſpeciale in alimentis,Salic.in l.ſi ademptis,C.de
ſent.paſſ. vbi dicit, ꝙ alimenta relinqui poſſunt ét
damnatis,ideo non tranſeunt in fiſcum, & licèt ob
ſcurè loquatur,ratione tamen mouetur,quia futu-
ra non veniunt in confiſcatione:at vbi alicui relin-
quuntur alimenta, tot ſunt legata quot anni, & in
principio cuiuſque anni cadit legatu, l.ſi cum præ-
finitione,ff.quando dies lega.ced.Ideo confiſcatio
non impedit, quominus legatarius cõſequatur ali
menta, quorum dies cedit poſt confiſcationis ſen-
tentiam.Ideo placuit Bal.in l.corruptionem,nu.7.
C.de vſufruct.vbi tamen dicit,quòd alimenta, quæ
continentur in vſufructu,non debentur,nec conſer
uantur damnato, ſed extinguuntur cum ipſo vſu-
fructu,Boſſ.in tit.de bon.publicat.num.72.vbi ad-
ducit rationem,quia legatu eſt conditionale,quod
non tranſit in fiſcum,& ſubdit,aliud eſſe in vſufru-
ctu, & ſubdit,vidiſſe ita iudicatum paucis ante die
bus. Mouetur etiã, quia damnatus eſt capax eiuſ-
modi legati, edit enim & bibit, id quod procedit
15 etiam in damnato † ex crimine læſæ maieſtatis, vt
voluit Gigas in tracta. de crimine læſæ maieſt. in
tit. de pœn. committen.crim.quæſtio.9. nu.5. vt in-
telligas grauitatem criminis non immutare hanc
iuris determinationem,Cord. in l.ſi quis a liberis,
§.ſed vtrum,nume.6.ff. de liber. agnoſcen. vbi poſt
Corneum, quem citat & allegat, rationẽ eſſe, quia
alimenta cohærent perſonæ,& ab illa ſeparari non
poſſunt,Clar.in pract.crim.q.78.nume.23.adduci-
tur, quia tale legatum eſt conditionale, Caualca.
in tract.de vſufruct.mulie.relict.nu.238.vbi tamen
poſt Fran. March.deciſ.833.par.1. ampliat, hoc ét
procedere, quando debentur alimenta propter
vſumfructum relictum, id quod placuit etiam Bal.
in d.l.corruptionem,Aſcan.Clem.in tract.de patr.
poteſta.effect.17. nume.69. vbi ita reſidet, & facit
pro confirmatione, quia qui non poteſt alienare,
16 † non poteſt facere actum, per quem ſequatur alie
natio, & qui non poteſt alienare per contractum,
non poteſt etiam per delictum. Rationes multas
allegant præcitati Doctores. Prima eſt, quia ali-
menta dicuntur ius futurum, ex quo in principio
cuiuſque anni debentur, & iura de futuro non ve-
17 niunt in confiſcatione, † gloſ. in l.non ad ea, ff. de
conditio. & demonſtr. probatur in l. ſi tibi man-
dauero, §.is cui bona, ff.de manda. in l.ſi deporta-
ti ſeruo, ff. de legat. 2. & ita tenent Guliel. Cun.
& Bartol. in l. ſi qua pœna, ff. de his, qui ſunt ſui
vel alien. iur. vbi inferunt, quòd ſi filius patre vi-
uente banniatur cum publicatione bonorum, de-
18 inde verò pater moriatur, † fiſcus non ſuccedit,
ſed filius, Caſtrenſ.in conſilio 212. per totum, vo-
lumine ſecundo, Iaſ. in l. ſi ſtipulatus fuerim,nu.6.
ff. de verbor.obligatio. Bald. in l.etiam, verſic. fin.
C.ad leg.Falcid. & in l. 1. colum. pen. verſic. etiam
ſcias,C.de hæred.inſtit. Alexan. in conſil.23.nu.5.
volum.1. Nellus in d.tract.in 1.par.2. temp. quæſt,
18.nume.18.Alexan.in l.3.§.pen.nu.2.ff.quod quiſ-
que iur. & ibi Dec. Curt. ſen. in conſil.60.columna
10.nume.32. Neuizan. in conſil.73.nume.10. Boſſ.
in titu.de publica.bonor.nume.66. Alba. in conſil.
17.num.21.Cagnol.in l.ea ſola,nu.6. ff. de reg. iur.
Natta in conſil.472. numero 4. & 7. vbi inquit hoc
procedere, etiam ſi condemnato bona quærantur
ex cauſa præterito. Quod ante eum etiam voluit
Ruin. in conſil.123.volumine quarto, Pinel. in ru-
bri.C.de bon.matern.par.1.num.3.Clar. in d.quæ-
ſtio.78.nume.28. Menoch.qui alios citat in conſil.
101.num.24.Burſat.in conſil.14.num.24. Secunda
eſt ratio, quia alimenta debentur ſub conditione,
non ſolum, quia debeantur ei ſolum, qui non ha-
bet aliunde,ſed etiam quia eſt legatum annuum,&
pro primo anno eſt purum, & pro ſequentibus
conditionale,vt eſt natura omnium legatorum an-
19 nuorum. Iura autem conditionalia, † non veniunt
in confiſcatione,glo.in d.l.non ad ea,quam ſequun
tur ibi Doctores communiter, Alex. in l. ſi marito,
in princ. ff. ſoluto matr. Roma. in conſilio 247. So-
cin.in conſilio 275.nume.15.& ſeq.volum.2.Iaſ. in
l.ſi quis arbitratu, colum. fi. ff. de verb. oblig. & in
d.l.ſi ſtipulatus fuerim,§.fi.num.1.Curt. ſen.d.con-
ſil.60.Rom.in ſing.170.Dec. in conſi.438.colum.fi.
Boſſ.in tit.de publicatio.bono.nume.14.Clar. dicta
quæſtio.78.nume.23. vbi dicit communem, Siluan.
in conſi.79.num.31.Natta in conſi.472.num.5. Go
mez.in tit.de delict.cap.fi.num.2. vbi dicit gloſ. in
d.l.non ad ea,eſſe ſingularem & vnicam,vbi tamen
eam limitat trib.modis, Menoch. in conſi. 101. nu.
25. Pinel. in d. rub. par.1. nume.3. Tertia eſt ratio,
quia alimenta ſunt perſonalia,& ita perſonæ inhæ-
rent, vt ab ea non poſſint euelli, vt dixi in priuile-
gio continente quæſtionem, an ius alimentorum
poſſit alij cedi, iura verò perſonalia non tranſeunt
20 in fiſcum, † l. ex facto, §. ſi quis rogatus, ff. ad Tre-
bellian. qui text. loquitur in iure eligendi, de quo
etiam notant Doct. in l.cum pater, §.hæreditatem,
ff.de legat.2. Lofred. in conſi.5.num.17. vbi loqui-
tur de iure reuocandi donationem inter viuos ex
pacto ob ingratitudinis cauſam. Et eſt regulare,
quòd in fiſcum non tranſeunt ea, quæ non poſſunt
tranſire in extraneum hæredem,gl.in l.1. C. de bo.
libe.quam ſequũtur ibi Bar.Bal.& alij omnes,gl.&
Bart.in l.eum qui,ff.de interd. & releg. Alexand.d.
conſ.23.nu.9.vol.1.Dec. & Cagn. in l.ea ſola, ff. de
reg.iur.Soc. iun.in conſi.51.nu.3. vol.2. in conſi.49.
nu.12.vol.3.& cõem dicit Alcia.in conſi.522.nu.6.
Rol.in conſi.98.nu.16.vol.2.Clar.d.q.78.num.7.

Infertur ergo ex prædictis, ꝙ ſi damnatus reſti-
21 tuatur recuperabit ea alimenta, † quæ ſibi non fue
runt præſtita a die ſnīæ, l.is cui,vbi glo.& Bar. ff.de
alim.& ciba.leg. Sed non eſt verũ, ꝙ hoc ſit ſpecia-
le in alimentis, q̃a eſt generale in omnib. iuribus
conditionalibus, itẽ in iuribus de futuro, item in
perſonalibus,vt dictum eſt. Specialitas autem in
eo conſiſtit, quod alimenta non veniant in confi-
ſcatione. Ita diſtinguit in declarando Salic.in l.ſi
ademptis,C.de ſent. paſſ.Sed etiam nõ videtur ſpe
ciale, quòd in confiſcatione non veniant alimen-
ta,

Digitized by Google

ea, quia eadem ratio militat in alimentis non confiſcandis, quæ in repetitione iam debitorum, ideo melior erit ratio, quia iuſtum eſt, ꝙ illi alimēta dimittantur, cui vita dimittitur, ſecundum Cornel. Tacit. lib. 4. annal. quem etiam citaui ſupra, dũ tractaui, an ſeruo, vel in metallum damnato poſſit dari legatum alimentorũ. Qui enim vult conſequens, cenſetur velle omne neceſſarium antecedens, l. ad rem mobilem, cum iurib. vulgatis, & alimenta magis debentur naturæ, quam perſonæ, vt inquit Felin. in cap. qualiter, & quando, il 2. nu. 28. de accuſ. & dixi in loco præcitato.

Intellige tamen noſtram concluſionem in alimentis, quæ debentur in futurũ pro tempore, quod ceſſit poſt ſententiã, quia in ea non veniunt in confiſcatione, ſecus tamen eſt in ijs, qui debentur pro tempore lapſo ante ſententiam, quia ea veniunt in
22 confiſcatione tanquam iura, & actiones. Certum eſt enim, quod in generali bonorum publicatione veniunt actiones, vt eſt tex. in d. l. ſi ademptis, C. de ſent. paſſ. & per illum tex. ita tenet Albe. in l. 1. ff. de ſtatu hom. Imol. in conſ. 35. Zabar. in conſ. 83. Martin. Lauden. in tract. de fiſco, q. 47. Dec. in conſ. 442. col. 1. Pinel. in d. rub. C. de bon. mater. par. 1. nu. 3. dixi ſupra in princ. In prædictis enim alimentis, ceſſant omnes rationes ſupra conſideratæ, quæ impediunt confiſcationem, quia ea non ſunt conditionalia, nec continent ius de futuro, nec ſunt perſonalia. Verificatur autẽ hæc limitatio in alimentis, quæ debentur iure actionis, alia enim non debentur pro tempore præterito, & in eis ſuperflua eſſet limitatio, ſed cum diſputamus de vno, præſupponimus terminos habiles, & in his terminis loquuntur Doctores.

Poſſet tamen dubitari, an in confiſcatione veniant alimenta, quæ debentur ſub nomine vſusfructus, vt in vxore, cui maritus vſumfructũ reliquit. Certum enim eſt, quod ſtantibus filijs reſtringitur ad alimenta ſecundum conſuetudinem Bulgari, gl. in Authen. quod locum, C. ſi mul. ſecun. nup. Et videtur dicendum, quod aut bannitur quis taliter, quod patitur maximam, aut mediam capitis diminutionem, & tunc non confiſcantur alimenta, quia
23 † vſusfructus eo caſu finitur, & conſolidatur cum proprietate, l. fin. C. de ſent. paſſ. §. finitur, Inſtit. de vſufruct. l. ſi vſusfruct. ff. de iure dot. l. corruptionem, C. de vſufruct. vbi Baldus ponit, nu. 7.

Quando vero patitur minimam capitis diminutionem, quia vſusfructus non finitur, vt in dictis iuribus, Bald. in d. l. corruptionem, tranſibit eo caſu in fiſcum non vſusfructus, nec eius ius, ſed commoditas, quia illa poteſt alienari, vt per Bald. in d. l. corruptionem, vbi inquit, non etiam deberi bannito alimenta. Et reprehendit Martin. cõtrarium tenentem, eum ſequitur Franc. March. deciſ. 833. in prima parte, Cauale. de vſufruct. mulier. relict.
24 num. 238. Et quod iſto caſu fiſcus † gaudeat fructibus, eſt tex. in l. ſi poſtulauerit, §. iubet, ff. de adul. Nell. in d. tract. in 1. par. 2. temp. quæſt. 27. Et prædictam diſtinctionem probat Alexan. in l. ſi finita, §. ſi de vectigalib. num. 51. ff. de damn. infect. ſequitur Hieron. Gabr. in conſil. 123. nu. 10. & Pancirol. in conſ. 181. num. 11. vol. 1. Hæc tamen procedunt, quãdo vſusfructus ipſe debebatur, vt quando etiã ante confiſcationem legatum vſusfructus reſtringitur ad alimenta, non videtur mihi dubitandum, quin ea ſint excluſa a confiſcatione, ſicuti ſi alimenta ſimpliciter fuiſſent relicta: nam de eo vſufructu idem omnino diſponunt iura, quod de legato alimentorum, vt paſſim annotauimus in diſcurſu operis. Ergo ſicuti non veniret legatum alimentorum explicite factum, ita non debet venire legatum vſusfructus, quod ex legis diſpoſitione, ſeu ex conſuetudine approbata importat ſolum alimenta.

Quando non alimenta, nec vſusfructus continerentur in legato, ſed alicuius prædij, vel maſſaritij fructus eſſent relicti, tunc res eſſet clara, quod
25 illi venirent † in confiſcatione, vt voluit Caual. in d. tract. de vſufruct. mulier. relict. num. 339. Aliud enim eſt relinquere vſumfructum prædij, aliud vero fructus eiuſdem, nam primo caſu vſufructuarius curam habet, & ſolicitudinem colendi prædia, & fructus ex eis percipit ſua manu: ſecundo vero ca-
26 ſu fructus † percipi debent de manu domini, ſeu hæredis, vt declarat idem Caualcan. ibi, num. 151. & dixi latè in conſ. 155.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio eſt omni caſu regulariter permiſſa.*
2 *Appellationi deferendum eſt in dubio.*
3 *Appellatio in caſu dubio admittenda eſt, etiam in caſibus, quibus regulariter eſt prohibita.*
4 *Appellatio eſt defenſio contra oppreſſionem Iudicis, & triaca contra illius venenum, etiam in cauſis minimis.*
5 *Appellationi non defertur in cauſa alimentorum, contra, num 8.*
6 *Appellationi non defertur in cauſa dotis.*
7 *Appellatio non admittitur in cauſis pijs.*
8 *Appellatur in cauſa alimentarum.*
9 *Appellatio non datur in cauſa ſubſidij charitatiui.*
10 *Appellatio non datur in cauſa penſionis aſſignatæ loco alimentorum.*
11 *Appellare non licet in cauſis, quæ celeritatem requirunt.*
12 *Appellatio non admittitur in cauſa dotis, quando exigit celeritatem.*
13 *Partis quo ad partem, eadem eſt ratio, quæ totius quo ad totum.*
14 *Tranſactio eſt prohibita in cauſa alimentorum, etiam ſi tractetur ſolum de parte.*
15 *Appellare licet, quando agitur de præteritis alimentis.*
16 *Alimenta futura dicuntur, quæ veniunt poſt conteſtatam litem.*
17 *Appellatio deuoluit negotium ad ſuperiorem Iudicem.*
18 *Appellatio ſuſpendit exequutionem iudicati.*
19 *Appellatio admittitur in cauſa alimentorum, ſed non ſuſpenditur exequutio.*
20 *Debitor ex cauſa alimentorum non auditur in appellatione, niſi prius ſolutis alimentis.*
21 *Appellatio tunc non admittitur in cauſa alimentorum, quando actor non habet aliunde.*
22 *Appellatio admittitur in cauſa alimentorum, quæ petuntur iure actionis, & non ſuſpenditur exequutio.*
23 *Appellatio non ſuſpendit exequutionem ſententiæ, quando lis eſt cum paupere.*
24 *Appellatio in cauſa alimentorum admittitur, quando de eis principaliter tractatur. ſed vide ibi de veritate.*
25 *Appellatio admittitur in cauſa alimentorum, quo ad fauorem alimentarij, non etiam debitoris.*
26 *Appellatio admittitur in cauſa dotis, cum mulier pauper appellat, ſecus quando aduerſarius.*
27 *Appellatio admittitur in remed. l. final. C. de edicto*

diui

Google

diui Adrian. tollend. quando ſententia eſt lata contra actorem.
28 *Actori non licet, quod reo denegatur.*
29 *Appellare quando non licet in conuentione, non etiam licebit in reconuentione.*
30 *Actor, & reus in medio cauſæ, & in ordinatorijs iudicijs pariformiter tractantur.*
31 *L. quod fauore, non habet locum in iudicijs, vt euitetur inæqualitas.*
32 *Appellatio, ſi remouetur per reſcriptum fauore impetrantis, non licebit ei quoque appellare.*
33 *Ratio vbi vnica poteſt aſſignari, habetur pro expreſſa.*
34 *Appellatione pendente, quando actori præſtanda ſint alimenta remiſſiue.*
35 *Sententia in cauſa alimentorum in Gallijs eſt exequutoria.*

PRIVILEGIVM LX.

APPELLATIO eſt regulariter in
1 omni caſu permiſſa, † niſi reperiatur
expreſſe prohibita, ſecundum
gl. in l. qui reſtituere, ff. de rei vend.
Bald. in l. vnica, C. ſi de mom. poſſ.
circa princ. Socin. in conſ. 39. nu. 1.
vol. 4. Immo, quando dubium eſt, an ſit deferendũ
appellationi, tunc pronunciandum eſt eſſe illi lo-
2 cum, † gloſſ. & Doctor. in cap. vt debitus, in verſ. ex
rationabili cauſa, de appellat. Innoc. in cap. dile-
ctus, il ſecondo, de reſcript. Bal. in l. properandum,
§. ſin autem, C. de iudic. Ang. in l. quoniam Iudices,
C. de appellat. Roman. & Alexan. in locis citatis a
Tiraquel. in loco inferius citando, Bald. Nouel. in
loco quoque proxime referendo, id quod ſecundũ
Bart. Bald. Franc. Iaſon. Dec. Rip. & alios, quos ci-
tat Contard. in l. vnica, in limitat. 27. num. 2. C. ſi
de momentan. poſſeſſ. Procedit etiam in caſibus,
3 quibus appellatio eſt † alioquin prohibita. Et ra-
tio eſt, quia appellatio eſt defenſio, quæ datur op-
preſſis contra Iudicis iniuriam, c. cum ſpeciali, §.
porro, de appellatio. & inuenta eſt, vt ſubueniatur
4 priuatis lumine, † l. per hanc, C. de tempor. appel-
lat. quem tex. Bald. in cap. licet, in prin. de offic. or-
din. dicit aureum eſſe, & dicitur tiriaca aduerſus
Iudicis venenum, vt inquit Bald. in d. l. vnica, in fi.
& admittitur etiam in cauſis minimis, l. & in ma-
iorib. C. de appell. Tiraq. de iudic. in rebus exig.
feren. verſ. nono facit.
5 In cauſa tamen alimentorum non eſt locus † ap-
pellationi, vt probat tex. in l. fin. ff. de appel. recip.
per quem ita dixit Bart. in l. Mela, in fi. ff. de alim.
& cibar. leg. & in tract. de alim. num. 47. vbi tamen
refert Franc. Tigr. contrarium tenere, idem Bart.
in l. ſolent, col. fi. ff. de alim. & cib. leg. Pract. Pap. in
form. libel. quo agitur pro re ſingula. num. 85. Aſ-
flict. in deciſ. 152. num. 3. Vital. in tract. clauſ. in tit.
an poſſit alim. renuncia. col. 12. circa fi. Euerar. lo-
co 24. in fin. Tiraq. de priuil. piæ cauſ. priuileg. 153.
Crot. in conſ. 178. in fin. Gram. in conſ. ciu. 146. nu.
14. Natt. in conſ. 108. num. 1. & in conſ. 410. nu. 15.
Gigas in tract. de penſ. q. 95. nu. 3. Cæphal. in conſ.
485. nu. 86. Marc. Mant. in ſing. 22. nu. 4.
Et quia valet argumentum ab alimentis ad do-
6 tem, multi voluere, quod idem † ſit in cauſa dotis,
Bald. in l. 1. col. 4. ff. ſolut. matr. de quo ponit Bald.
Nouel. in tract. dot. par. 9. in 7. ſpecial. col. fin. circa
finem.
Pari modo volunt aliqui, quod in pijs cauſis nõ
7 admittatur appellatio, † quia cauſa alimentorum
dicitur pia, & æquiparantur, & procedunt a pari
cauſa dotis, & cauſa alimentorum. Verum vtroque
in cauſa veritas eſt contrarium, quia regulariter in
cauſa dotis datur appellatio, vt per Bald. Nouel.
in d. ſpecia. 7. col. 1. & 2. Similiter in cauſa pia eſt
locus appellationi, vt voluit Rom. in d. Auth. ſimi-
liter, in 6. ſpecia. iudic. C. ad leg. Falcid. Alexan. ad
Bart. in d. l. Mela, Euerar. d. loco 24. Tiraq. in d. pri-
uileg. 153.
Immo multi etiam tenuerunt appellationẽ dari
8 in cauſa alimentorum, vt poteſt videri † apud Spe-
cul. in titul. de appellation. §. in quibus, verſic. ſed
nunquid quando Iudex, Vital. in dicto tract. clauſ.
an poſſit alim. renunc. col. 10. Tiraquel. loco prædi-
cto. Mouentur omnes ea ratione, quia appellatio
ſemper eſt permiſſa, niſi inueniatur expreſsè pro-
hibita. Verior tamen eſt prima opinio, quod non
detur appellatio, quam ſequitur etiam Belencin.
in tract. de charit. ſubſid. quæſt. 55. vbi dicit, idem
9 eſſe in ſubſidio charitatiuo † impoſito pro alimen-
tis Epiſcopi. Et per eandem rationem Gigas d. q.
10 95. inquit idem eſſe in penſione, † quæ aſſignatur,
vel reſeruatur pro alimentis. Et ratio eſt, quia cau-
ſa alimentorum deſiderat celeritatem, cum venter
non patiatur dilationem, & dum cauſa appella-
tionis cognoſcitur, poſſet creditor fame perire, ap-
11 pellatio autẽ ſolet reijci in cauſis, quæ celeri † ex-
peditione ſunt terminandæ, Specul. in d. tit. de ap-
pellat. §. in quibus, verſic. octauo, Iaſ. in l. 1. col. 1. ff.
de feri. probatur in l. final. ff. de appellation. recip.
in cap. final. 2. quæſt. 6. Maran. de ordin. iudic. par.
6. verſic. & quandoque appellatur, num. 229. Con-
tard. in d. l. vnica, in vlt. ratio. decid. num. 17. Hanc
rationem in materia alimentorũ fere omnes con-
ſiderarunt, præcipuè Bart. Vitalin. Bald. Nou. Eue-
rar. Tiraquel. & Cæph. in locis ſupra relatis, & per
eam rationem inferunt Bal. Nouel. & alij, quod etiã in
cauſa dotis non dabitur appellatio, quando cau-
12 ſa † exigit celeritatem, per eandem rationem di-
cunt Rom. & alij ſupra citati, quod appellatio da-
tur in cauſa pia, quia ceſſat cauſa celeritatis, quæ
militat in cauſa alimentorum.
Et procedit concluſio principalis, ſiue de omni-
bus alimentis tractetur, ſiue de eorum parte, puta
de veſtibus, de vino, vel de frumento, quia eadem
13 eſt ratio partis, quæ ad partem, † quæ eſt totius,
quo ad totum, l. quæ de tota, ff. de rei vend. Euerar.
in loco 80. Et pro hoc facit, quod voluit Caſtrenſ.
in l. cum ij, in princ. num. 5. ff. de tranſact. vbi dicit,
14 quod tranſactio eſt prohibita in † cauſa alimen-
toorum etiam quando de parte tractatur, ſequitur
Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi vel parens, nu. 30.
ff. de lib. agnoſcen.
Intellige tamen prædicta procedere, quãdo pe-
tuntur alimenta futuri temporis, aliàs ſi petantur
15 præterita, erit locus appellationi, † vt declarat
Ioan. Andr. ad Spec. §. in quib. in verſ. ſed nunquid,
ſuper verſ. aliorum, & hanc ſententiam commun.
dicit Alber. in l. pen. in fin. ff. de his, qui ſunt ſui, vel
alien. iur. Cuman. in l. fi. ou. 4. ff. de appel. recipien.
Aret. in conſ. 97. in cauſa, & puncto, num. 3. ver. pro
hoc dicto, Dec. in l. de alimentis, nu. 10. C. de tran-
ſactio. poſt Iaſ. ibi, qui idem vult, hanc ſententiam
tenuerunt multi citati a Cordub. in d. §. ſi vel pa-
rens, nu. 26. & 32. qui tamen omnes non dicunt id,
ad quod citantur, præcipuè Bart. & Bald. Gigas de
penſion. q. 51. in fin. Foller. in praxi cenſu. verſ. ſed
huiuſ-

huiuſmodi cenſus ſuper rebus,nu.86.deciſ. Pede-
mon.86.in fi.vbi infert ad collectas, vt ſcilicet pa-
ri modo non detur appellatio in collectis futu-
ris, licet aliud ſit in præteritis, ſequitur Lancel. in
tracta. de attenta.in 2.par.c.12,limit.24. vbi alle-
gat etiam Duen. quem tamen non inuenio in loco
per eum citato, Contard. in d.l.vnica,limit.3. nu-
mero 54.

Et in præſenti caſu dicuntur alimenta futura,
quæ debentur a die litis conteſtatæ, quia reſpe-
16 ctu illius temporis dicuntur futura, † vt voluit
Caputaquen. in deciſ.118. vol.1. quem citat Con-
tard.d.limi.3.num.56.& ſeq.& Lancel.d.limit.24.
nu.8. Ratio autem prædictæ limitationis eſt, quia
in alimentis præteriti temporis ceſſat ſuſpicio, ne
is fame pereat; iam enim vixit, & propterea non
eſt neceſſaria celeritas. Et ſi dicatur, quòd cauſa
alimentorum ſemper eſt fauorabilis, & exigit ce-
leritatem; reſpondetur, verum hoc eſſe, ſed non
tantam celeritatem requirit, quando agitur de
præteritis, quanta eſt neceſſaria, quando tracta-
tur de futuris.

Secundò, quod dicimus non appellari a ſenten-
tia lata in cauſa appellationis intelligitur, quoad
hoc, vt ſuſpendatur exequutio ſententiæ, nam quo
ad deuolutionem negotij, & cauſæ datur appel-
latio, aliàs enim appellatio non ſolum deuoluit
17 negocium ad Iudicem † ſuperiorem, ad quem ap-
pellatur, l.1.in princip.ff.de appel.glo.in l.1.& ibi
Bar.nu.3.verſi.circa tertiam, C.quando prouoc.nõ
eſt neceſſar. Barto.in l.ſi expreſſim,num.5.ff.de ap-
pel.Innoc.& Io.And.in c.1.de confirm.vti.vel inu-
ti.Bal.in d.l.1.nu.12.verſ.quartò quæro, Alexan.in
conſi.53.nu.2.vol.5. Anan.in conſi.26.nu.9.vbi Bo
logn.nu.13.ver.præterea, Pariſ.in conſil.28.nu.22,
vol.4. Menoch.de arbitr.iud.q.67.nu.13.ſed etiam
18 ſolet ſuſpendere exequutionem ſententiæ, † quia
pendente appellatione nihil debet innouari, vt
in rub.& toto tit.ff.nil nou.appel.pend.c.ſuper eo,
il 1.de appel.cap.ſi a Iudice,eo.tit.in 6. Abb.in rub.
de appel.vbi Dec.col.4.verſic.ſecundò principali-
ter, Rom.in conſi.37,nu,4. Pariſ.in conſi.28.nu.26,
vol.4.Bero.in conſil.110,nu.40.vol.3. Socin.iun.in
conſi.75.nu.24.vol.4. Natta in conſ.583.nu.5. Van
tius in tractat.nullita.in tit.quoties,& intra quod
tempus,nu.48.& ſententia pendente appellatione
non poteſt mitti exequutioni,l.1.vbi glo.Bar.& a-
lij,ff.nil nou.appel.pend.l.3.vbi Doct. C.de appel.
c.bonæ,c.dilecto,eo.tit.c.venientes, in fi.de iureiu.
Alexan.in conſi.99.nu.3.vol.5. Iaſ.in conſ.187.col.
7.ver.quartò accedat,vol.2. Dec.in conſ.97.col.2.
Bero.in conſ.116.nu.10. volum.3. Natta in conſil.
583.num.5.

Et quòd in cauſa alimentorum admittatur ap-
19 pellatio, † ſed exequutionem ſententiæ non ſu-
ſpendat, Bal.hoc voluit in l.ſi inſtituta,§.ſi de inof-
ficioſo,nu.2.ff.de inoffic.teſtam. vbi dicit, quod li-
cet detur appellatio, tamen interim fit exequu-
tio, Aretin.poſt Ioan.Andr.quem citat in conſi.97.
num.3.Ang.in l.pen.in fi.ff.de his, qui ſunt ſui, vel
alien.iur. vbi inquit procedere, ſiue alimenta pe-
tantur officio Iudicis, ſiue iure actionis, quia etſi
de hoc non extet lex expreſſa, dictat tamen ratio,
quòd præſtentur alimenta ne interim alimentan-
dus fame pereat,& quamuis loquatur per verbum
fortè,non tamen minus dicitur affirmare eam pro
poſitionem, Afflict. in deciſ.52.nu.3.Bald.Nouel.
in d.tract.dot.par.9.in priuil.7.colum.1.vbi relata
opin. Ioan. And.dicit illam ſibi placere, at non di-
ſtinguit,an petantur officio Iudicis,vel iure actio-
nis, Monteleon.in ſua praxi arbi.par.1.in 6.q.prin
cip.dubio 13.nume.13.Foller.in d.praxi cenſua.in
verſi.huiuſmodi cenſua ſuper reb.num.86. vbi alle
gat Iaſ. in l. de alimentis, qui tamen nihil de hoc
dicit, Contard.in l.diffamari,in 3.limita.num.54.
vbi intelligit ſecundum Ange.non modo, quando
petuntur officio Iudicis, ſed etiam, quando iure
20 actionis, & poſt Rotam, quã citat, dicit † fortius,
quod in cauſa appellationis debitor non debet
audiri,niſi ſolutis prius alimentis, Ioan.Bapt. Aſi-
nius in ſua praxi.§.31.cap.2. in 2.prin.limitat.nu.
6.Lancel. in tract.de attenta. par.2.cap.12.limita.
24.per totam, poſt deciſ. Pedemon.25.nu.20.qui
hanc diſtinctionem extendit etiam ad collectas.
Et Bal. Nouel.in d.ſpecia.7. dicit idem eſſe in do-
te,in excommunicato, & alijs caſibus ſimilib. Sed
etſi hæc plana videantur, tamen intelligenda ſunt
21 in eo, qui aliunde † non habet, quo caſu hoc vo-
luerunt etiam Mart. de Fano, Gui. Suzar. Spec. &
Ioan. And.quos citat Bald. Nouel.loco prædicto,
qui ſubſiſtente inopia dicit, non eſſe diſcrimẽ con-
ſtituendum inter qualitatem iudicij, in quo petun
tur alimenta.

Tertiò, declaratur prædicta concluſio, vt non
procedat, quando alimenta petũtur iure actionis,
quia tunc datur appellatio,& non ſuſpẽditur exe-
22 quutio, † vt voluit Spec.in d.titu.de appellatio,§.
in quibus,nu.11.ſequitur Ioan.And.ibi,in additio.
Bal.in l.fin.nu.1.ff. de appellat.recipien. vbi refert
Gul.Cun.& Martin.de Fano ſic tenuiſſe,& rationẽ
eſſe inopiam debitoris, & ſubdit, idem eſſe in om
nibus iudicijs, quæ celeritatem deſiderant, idem
voluit Cuma.ibi,nume.4.hoc etiam placuit Vital.
in d.cla.an poſſit alimen.renuncia.colum.2.vbi al-
legat etiam Rom. & refert ſimpliciter verba Bart.
Lancello.in tracta.de attenta.in 3.par.c.38.nume.
67.vbi tamen allegat ſolum Spec.& Ioan.And.de-
ciſ.Pedem.25.nu.20. Cordub. in d.§. ſi vel parens,
num.28.Hoc tamen,quod dicitur de iure actionis
non procedit,quando is,qui petit eſſet inops,quia
tunc etiam ſuſpenditur exequutio, licèt detur ap-
pellatio,vt ſupra dixi poſt Bald. Nouel.in d. par.9.
ſpecia.7. Et ratio eſt, quia ſubeſt ſemper celerita-
tis cauſa, ſi alimentarius eſt inops, & ita intelli-
gunt Bart. Cuma.in d.l.fi. & alij ſupracitati, Cor-
dub.loco prædicto,nu.31. Ampliatur enim diſpo-
ſitio ad omnes caſus,quibus conuenit ratio,l.regu
la, §.fin. vbi notant Barto.& Bald. ff. de iu. & fact.
ignor.l.2.§.ſi mater,in verſi.quid ſi curatores,& in
verſic.quid ſi deceſſerint, ff. ad Tertullianum, po-
nit Euerard.loco 35.columna prima. Ideo autem
præſticti Doctores dixerunt de officio Iudicis,
quia de officio Iudicis petuntur alimenta, quæ de
bentur pauperi,ſed poſſunt item pauperi relinqui,
atque ita deberi iure actionis, & hoc priuilegium
non competit ratione actionis, ſed ratione pau-
pertatis, & inopiæ, qua ratione videmus, quod ibi
cauſa eſt eum paupere, qui habuit pro ſe ſenten-
tiam; in fauorem non ſuſpenditur exequutio, ſed
23 † interim eſt alendus, vt voluit Specul.de inquiſi-
tio.§.fin.verſic.porrò, Bald.in l.fin,C.de ordine co-
gnitio.Caſtren.in l.diuortio,in princip.ff.ſolu. ma
trim. Felin.in capit. ſi qui teſtium, col.3. de teſtib.
Ripa in l.2.num.4.ff.de re iudi. & dixi ſupra, dum
tractaui de alimentis præſtandis pendente appel-
latione,in tit.quib.debeantur alimenta. Et gene-

raliter

ſariter in quocunque paupere id tenuit Benincaſ.
in tract. pauperta. in 7. q. in 4. ſpecia. indic. nu. 7. vbi
alia adducit, ſimiliter introducta circa alimenta
pauperis. Et prædictam opinionem, quod non ſu-
ſpendatur exequutio, quando actor eſt pauper, te-
nuit etiam Aretin. in d. conſi. 97. in fine, Lancellot.
Gallia. in conſuet. Alex. in verſi. ſolidos, q. 6. nu. 27.
Quare tenendum eſt, quod ſiue iure actionis, ſiue
officio petantur, ſemper ſententia mittatur exe-
quutioni, ſi qui petit eſt pauper, & non habet aliũ-
de, & poſſet id multis medijs confirmari.

Quartò reſtringitur, vt non procedat, quãdo de
24 alimentis principaliter tractatur, † quia tunc da-
tur appellatio, Alber. in l. fin. ff. de appellat. recip.
Cordub. d. §. ſi vel parens, nu. 33. vbi citat Vital. &
Lup. Rebuff. reg. conſtitut. tomo 1. de ſent. prouiſ.
artic. 1. glo. 2. nu. 34. Sed hæc ſententia erronea eſt,
& Doctores prædicti non hoc dicunt, & ſupra pro-
banimus appellationem non ſuſpendi, etiã ſi prin-
cipaliter tractemus de alimentis, quando paupe-
ri debentur, & non minus debet eſſe fauorabilis
cauſa alimentorum, quando principaliter de eis
agitur, quam vbi de eis tractatur incidenter, ne in-
cidens ſit fauorabilius ipſo principali, & nnn eſt
opus multis rationibus ad confirmandum hanc o-
pinionem, quia ſupra in pręſenti concluſione ex cõ
muni omnium ſententia probauimus, non eſſe lo-
cum appellationi.

Poſtremò noſtra concluſio intelligi debet, quan
do ſententia lata eſt in fauorem alimentarij. Nam
ſi contra eum lata ſit, debet ei appellatio permit-
25 ti, † aliàs quod eſt introductum in fauorem, re-
torqueretur in odium, contra l. quod fauore, C.
de legibus. Et hoc caſu ceſſat ratio, ideo ceſſare
quoque debet diſpoſitio. Et in propoſito dicit
Bald. Nouel. in dicto ſpecia. 7. in fine, quod etſi
ſententia lata pro muliere in fauorem dotis, non
ſuſpendatur per appellationem, quando mulier
26 † eſt pauper, tamen aliud eſt, quando ſententia eſ-
ſet lata contra mulierem. Et quamuis Bal. Nouel.
eo loci nihil alleget, tamen in noſtris terminis eſt
deciſio Ang. in l. fin. ff. de appellat. recip. vbi dicit,
licere appellare, quando pronunciatur, alimenta
non eſſe præſtanda, quia ceſſat ratio prohibitiuę
appellationis, & mens legis prohibentis, ergo ceſ
ſare debet diſpoſitio, lex enim extenditur ad eos
caſus, ad quos producitur eius mens & ratio, vt
inquit Din. in l. certum, in fin. de regu. iur. in 6. Et
facit, quod in ſimili voluit idem Ang. in l. quiſquis,
C. quor. appellat. non recip. vbi dicit, quod etſi non
27 appelletur † a ſententia lata in iudicio, l. fin. C. de
edicto Diui Adrian. tollen. tamen fallit, quando
Iudex pronunciat contra actorem, puta eum non
eſſe mittendum in poſſeſſionem, & ſubdit, quod
tunc datur appellatio. Et ſic practicauit, & inquit
Iacobin. ibi, nu. 10. hoc eſſe ſtupendum & elegans
dictum, & ſe quoque obtinuiſſe in practica, idem
voluit Zuccard. ibi, nu. 443. Tiraq. in tract. le mort
Seiſit, le viſ, par. 6. declarat. 6. nume. 3. Duen. in reg.
44. in 1. fallen. Menoch. in tracta. de adipiſcen. poſ
ſeſſ. remed. 4. num. 876. vbi idem dicit in ſententia
lata in cauſa alimentorum, citans Bald. Nouel. lo-
co prædicto, qui tamen non hoc dicit in alimentis,
ſed in dote.

Contra tamen hanc limitationem facit, quia
quod quiſque iuris in alium exercet, ipſe eodem iu
re vti debet, l. 1. ff. quod quiſque iuris, & actori non
28 debet licere, † quod reo denegatur, C. non licet
actori, de regu. iur. in 6. l. non debet actori, ff. eod.
tit. ideo ſi in cauſa conuentionis non licet appella-
29 re, † non etiam licebit in reconuentione, glo. in c.
2. de mutu. petit. Bald. in cap. quibuſdam, ver. in ſi-
mile habemus, de conſuetud. Abb. in d. cap. 2. & in
30 medio cauſæ actor & reus pariformiter † iudican
tur, gl. in cap. cum ad ſedem, in verſi. cum pertinen
tijs, de reſtit. ſpoliat. & in capit. cum partium iura,
de regu. iur. in 6. & idem eſt in tendentibus ad ordi
nationem iudicij, Barto. in l. de die, ff. qui ſatiſda.
cogan. cum alijs apud Dec. in l. fauorabiliores, nu.
3. & ſeq. ff. de regu. iur. & in iudicijs, ne inducatur
31 inæqualitas, non eſt locus † regulæ, d. l. quod fauo-
re, vt declarat Bellame. in cap. ex conqueſtione, nu.
8. de reſtit. ſpolia. & ideo videmus, quod ſi quis im
petrat reſcriptum, per quod remoueatur appella-
32 tio, illud intelligitur, etiam in † odium impetran-
tis, Felin. in reſcript. nu. 2. Ergo videtur idem dicẽ-
dum in priuilegio a iure conceſſo, vt intelligatur
in odium eius, cui fuit conceſſum. Et ideo in d. re-
medio, l. fi. C. de edict. diui Adria. tollen. aliter di-
ſtinguunt Doctores, vt ſcilicet id ſolum attenda-
tur, an ſententia ferat damnum, quod reparari nõ
poſſit in petitorio, quia ſi non poteſt reparari, ad-
mittitur appellatio tam reſpectu rei, quàm acto-
ris, vt per Odofr. in l. vnica, C. ſi de mom. poſſ. Bar.
in l. 2. num. 5. ff. quor. appella. non recip. & latè po-
nit Contard. in d. l. vnica, in 1. limit. & in limit. 17.
nu. 4. vbi latè de hoc diſſerit, ſed in effectu, quando
ratio prohibitionis eſt certa & expreſſa, vel vnica
33 reddi poteſt, quo caſu habetur † pro expreſſa, glo.
in l. quamuis, C. de fideicom. vbi Bald. & Caſtren.
idem Bald. in l. maximum vitium, C. de liber. præ-
ter. Euerar. loco 35. col. 1 t. verſic. ſed ne erres, tunc
res eſt expedita, quia ea ceſſante, ceſſat diſpoſitio,
d. l. cum pater, §. dulciſſimis. Et hæc eſt vnica ratio,
quæ defendit opinionem Ange. quam in terminis
alimentorum ſequuntur Menoc. & Contard. in lo-
cis prædictis. Ideò non eſt curandum de regula, l.
quod fauore, nec de regula, l. fauorabiliores, ſed an
militet ratio celeritatis, vel non, quare ſtabit firma
limitatio, quod ſi feratur ſententia contra alimen-
tatium, licebit appellare.

Generaliter autem, quando pendente appella
34 tione † miniſtranda ſint alimenta, diximus ſupra
in ti. quib. debeãtur alimẽta, & tractat Par. de Put.
in tract. ſynd. in ver. expenſæ, n. 2. ſol. mihi 124. vbi
latè agit, & allegat Bald. in l. 1. ff. ſolu. matrim. Ho-
ſtien. & Spec. tradit etiam Lup. in repet. cap. per ve
ſtras, ante notabilia, ampliat. 18. §. 39. nu. 3. verſ. ex
quo infertur, vbi pariter allegat Bal. in loco prædi
cto, Ripa in l. 2. n. 4. ff. de re iudic. & alios citaui, vbi
ex profeſſo tractaui materiam. In Gallijs aũt vige
re conſtitutionem regiam, quod omnis ſententia
35 † qualitercunque lata, in cauſa alimentorum eſt
exequutoria, vt inquit Rebuf. d. art. 1. glo. 2. nu. 34.

SVMMARIVM.

1 *Factũ legitimè non retractatur ex ſuperueniente caſu.*
2 *Donatio eſt contractus nominatus, etiam inſpecto iure antiquo.*
3 *Donatio perfecta non poteſt reuocari.*
4 *Donatio reuocatur propter ingratitudinem, ſi donatarius neget alimenta donatori.*
5 *Dominium non transfertur ſine traditione.*
6 *Dominium vt ſine traditione transferatur, non poteſt conſenſu partium induci.*

Domi-

7 *Dominium tranſlatum non retro transfertur ſine traditione, & acta retroſimili.*

8 *Dominium retra transfertur in donatorem, quando donatio reuocatur ob non praſtita alimenta promiſſa, vbi latè.*

9 *Dominium ſine traditione transfertur in Eccleſia, & pia cauſa.*

10 *Dominium non retransfertur in donatorem ob non praſtita alimenta promiſſa, quando donatia facta eſt Eccleſia.*

11 *Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum. fallit, nu. 13.*

12 *Fiſcus non vtitur priuilegio contra fiſcum.*

13 *Priuilegiatus vtitur priuilegio contra priuilegiatum, qui tamen non habet priuilegium in ea ſpecie.*

14 *Eccleſia cadit ab emphyteuſi, ſi non ſoluit canonem tempore debito.*

15 *Eccleſia cadens ab emphyteuſi ob culpam Prælati, qui non ſoluit canonem, reſtituitur in integrum.*

16 *Eccleſia vtitur iure minoris.*

17 *Donatarius non priuatur re donata, licet alimenta non præſtiterit donatori, quando defecit in modica.*

18 *Vaſallus non priuatur feudo propter modicam ingratitudinem.*

19 *Emphyteuta non expellitur propter deteriorationem modici momenti, & nu. 27.*

20 *Conditio non dicitur deficere, quando defectus eſt in modica.*

21 *Aliquid dictio verificatur in modico, & eſt vniuerſalis, atque ibi latè.*

22 *Emphyteuta priuatur emphyteuſi ob non ſolutum canonem, licet ille conſiſtat tatas in re minima.*

23 *Emphyteuta priuatur, quando deficit in minima parte canonis.*

24 *Emphyteuta tunc maximè cadit ab emphyteuſi ob minimum defectum, quando tenetur ex pacto.*

25 *Emphyteuta non ſoluendo priuatur propter contemptum.*

26 *Contractus non ſeruatur ei, qui deficit ex parte ſua etiã in re minima.*

27 *Emphyteuta ob modicam deteriorationem non priuatur.*

28 *Donatarius, qui ob alimenta non præſtita, priuatur re donata, purgat moram tribus concurrentibus.*

29 *Donataria competit condictio ob cauſam, ad repetendum donata, quando alimenta promiſſa non præſtantur.*

30 *Condictio omnis eſt in perſonam.*

31 *Condictiones aliqua ſunt in rem ſcripta.*

32 *Donatario datur actio præſcriptis verbis ad repetendum donata, quando donator non præſtitit alimenta.*

33 *Donatario datur actio ex l. ſi quis maior, ad repetendam data, ſi contractus eſt iuratus.*

PRIVILEGIVM LXI.

QVAS ſemel legitimæ cõſtituta ſunt,
non retractãtur ob cauſam ex poſt
1 † ſuperuenientem, c. factum legitimè, vbi Din. de regu. iur. in 6. l. in
ambiguis, §. non eſt nouum, vbi
Dec. & Cagn. ff. eo. tit. & cõtractus
a principio ſunt voluntaris, poſtea vero neceſſitatis, l. ſicut, C. de actio. & oblig. donatio autem eſt
2 contractus † nominatus, glo. in l. in ædibus, §. 1. in
verſ. ex rebus, ff. de donat. in l. 2. & in l. fi. ff. de cond.
ob cau. Cin. in l. 2. vbi Bart. Bal. & alij, C. eod. titu.
Bart. Ang. Caſtren. Alex. & Iaſ. in l. iuriſgentium, in
princ. ff. de pac. qui omnes volunt, id verum eſſe inſpecto etiam iure antiquo. Communem dicit Iaſ.
loco prædicto, Corn. in conſ. 101. in prin. vol. 1. Ripa, in l. fi. nu. 120. C. de reuoc. donat. Ideo donatio
3 † reuocari non poteſt, vt probatur in l. Ariſto, ff. de
donatio. vbi, quod donatio contractus eſt ſua natura irreuocabilis, latè proſequitur Imo. in c. fin.
nu. 25. verſ. 2. poteſt, de donatio. communem etiam
dicit Clar. in tract. de donat. quæſt. 1. nu. 3. vbi citat
etiam Bertachin.

Tamen, ſi donatarius recuſet alimenta præſtare
4 donatori, priuatur rebus donatis, & donatio † reuocatur propter ingratitudinem, ita glo. in l. fi. in
verſ. voluerit, C. de reuoc. donat. vbi mouetur argumento l. alimenta, in princ. & §. 1. ff. de libe. agnoſcen. & l. diuus, ff. de iure patron. arguendo de liberto ad donatarium. Et hanc opinionem tenuerunt Cin. & Bal. ibi, & communem dicit Ripa, nu.
163. Corne. in conſ. 120. col. 1. vol. 1. Abb. in c. fi. de
dona. Crot. in conſi. 76. num. 21. Lupus, qui alios citat in rub. de dona. inter vir. & vxo. §. 70. nume. 25.
Craue. in conſ. 51. nu. 5. Cagnol. in l. in condemnatione, ff. de reg. iu. Rol. in trac. de lucro dot. quæſt.
67. in fi. Cordu. in l. ſi quis a liberis, §. item Iudex,
nu. 59. ff. de libe. agnoſ. Clar. in tract. de donatio. q.
21. nu. 3. Iacobin. in ſua inueſtit. in verſ. & cum pacto, nu. 7. Ripa in d. l. ſi vnquam, nu. 72. C. de reuoc.
donat. Gomeſ. de contract. c. 4. num. 14. in fi. Rimin.
in §. 1. nu. 536. Inſtit. de donat. & hanc opinionem
defendi in titu. quib. debeantur alimenta, in q. an
donatarius teneatur alere donatorem.

Sed hoc procedit, quando donatio eſt ſimplex,
& a donatario alimenta non fuerunt promiſſa, ſed
ſimpliciter debentur a lege per obligationem antidoralem: at ſi in donatione conuentum ſit, quod
donatarius alat donatorem, tunc aliud eſt magis
ſpeciale. Nam regulariter dominium non trans-
5 fertur † ſine traditione, l. traditionibus, C. de pac.
§. per traditionem, Inſtit. de rerum diuiſ. l. pen. C.
de rei vendic. l. ſi ex ſtipulatione, ff. de acquir. poſſeſſ. Bal. in l. ea lege, nu. 3. C. de cond. ob cau. vbi dicit, rationem eſſe, quia dominium naturaliter incipit a poſſeſſione, & principia naturalia non poſſunt in totum remoueri ab actibus hominum. Et
quod requiratur traditio, voluit Abb. in conſi. 94.
col. 4. in fi. ver. nunc, vol. 2. Alex. in conſi. 28. in prin.
vol. 2. dixi in conſ. 52. nu. 75. Et non põt id induci,
6 etiam partium expreſſa diſpoſitione, † quod dominium ſine traditione transferatur, ſecundum gl.
in d. l. traditionibus, vbi eam ſequitur Dec. num. 2.
ver. quarto etiã, Bar. in l. cum falſa, in prima oppoſ.
C. de iur. & fact. ignor. in l. 1. nu. 19. verſ. aut loquimur in contractib. ff. de cond. & demonſtr. Caſtr.
& Aret. in l. qui abſenti, §. 1. ff. de acquir. poſſ. Dec.
in conſ. 300. nu. 4. Ruin. in conſ. 112. nu. 4. volum. 4.
Natta in conſ. 456. nu. 3. Et quod dicitur de dominij tranſlatione, locum habet etiam, quando agi-
7 mus de eo iam tranſlato retransferendo, † vt quia
contractus reſcindatur, & reſoluatur. nam etiam
ſi partes a contractu perfecto diſcedant, non tam
dominium retrotransfertur in primum dominũ,
niſi ſequuta retraditione, ſed requiritur noua traditio, & actus, qui ſit retroſimilis, vt eſt text. expreſſus in l. ab emptione, vbi notant glo. Barto. &
alij omnes, ff. de pact. l. 1. vbi etiam Doctores, C.
quando licet ab emptio. diſced. glo. in l. 1. C. de inoffic. donat. quæ dicit, hoc eſſe verum, etiam quando contractus reſoluitur ipſo iure, & ibi eã ſequitur

Digitized by Google

tur Bal.num.12.idem Bald.in l.1.quæſt.6.C.ſi quid
in fraud. patro. Bar. in l.ideo,ff.de cond.furti, Rui.
in conſ.132.nu.14.& 15.conſ.173.nu.15.vol.1. Ru-
be.in conſ.58.nu.4.Ripa in l.ſi vnquam, nu.109. &
ibi Tiraq.in ver.reuertatur,num.17.& 18. C.de re-
uoc.donat.D.Becius in conſ.42.nu.20.

Tamen, ſi in donatione appoſitum eſt pactum,
quòd donatarius teneatur alere donatorem, &
ille deficiat in obſeruatione pacti, retrotransfer-
8 tur † dominium rerum donatarum in donatorem,
& ei datur vtilis rei vendicatio, vt eſt text. in l. 1.
C.de donat. quæ ſub modo, vbi dicit, quod vendi-
cari poſſunt: rei autem vendicatio datur ſoli dño.
Et hoc dicit glo. ibi introductum eſſe ſpeciali fa-
uore alimentorum. Ad idem eſt tex. in c.verum, ſe-
cundum intellectum glo. 1. de condit. appoſ. ſe-
quitur Bal. in conſ. 250. vol.3. Roman. in conſi. 284.
nu.3.idem voluit glo. in d. l. traditionib. in verſic.
non nudis, Aret. in l. 1. col. pen. ff.de lega.1. vbi di-
cit dari vtilem actionem in rem, Corne. in conſil.
101.col. 2. verſ.ſimiliter,& donatio. & in conſ.102.
col.2.ver.& inſuper, vol.1. & in conſi.45. culum.1.
ver.circa ſecundum,vol.4. Ripa in conſi.146. nu.1.
idem Ripa,in l.fi.nu.129. C. de reuoc. donatio. vbi
poſt Bar. dicit, bonum eſſe donatori, quod ſemper
apponat pactum præſtandi alimenta, & in l. in in-
ſulam,nu.86.ff.de verb.oblig.vbi poſt Bal.in d.cóſ.
250. inquit, moram non poſſe purgari, tum quia
exequutio iam facta eſt a lege, tum etiam quia non
purgatur quando res non poteſt in priſtinum redu
ci, Alcia.in conſil.111.nume.5. Curt.iun. in d.l.tra-
ditionibus,nu. 26.Bertran.in conſ.66.vol.3.vbi di-
cit, quod mora purgari non poteſt, idem Bertran.
in conſi.74.eodem vol.Didac. lib.1. variar. reſol.c.
14.nu.4.vbi inquit, ſine dubio dari vtilem rei ven-
dicationem donatori ad repetendum donata, Cor
dub.in d.l.ſi quis a liberis,§.vtrum,nu. 20.

Confirmatur hæc conſtitutio, quia videmus idẽ
ſeruari in Eccleſia,& pia cauſa,in quam ſine tradi-
9 tione transfertur † dominium, l. fi. vbi Doctores,
C.de ſacroſ. eccleſ. glo. in d.l.1. C. de don. quæ ſub
modo,& ibi etiam ponunt Doctores, & in l. tradi-
tionibus,C.de pact.& ibi Iaſ. nu. 17. dicit idem eſ-
ſe in pauperibus,& Cur.iun.num.25. dicit, intelli-
gendum eſſe de vtili dominio, & rei vendicatio-
ne, Iaſon in conſ.143. nu.4. vol.4. Pariſ. in conſ.77.
nu.4.vol.1.Ruin.in conſ.128. nu.6.vol.1. Alciat. in
conſ.12.nu.6. Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſ. dona-
tione largitus, nu.153. & nu.169. & in verſ. reuer-
tatur,nu.338.C.de reuoc. dona. & in tract. de pri-
uileg. piæ cau. priuileg. 107. Ratio priuilegij eſt fa-
uore alimentorum, vt voluit gloſ. in d.l.1.C.de don.
quæ ſub modo, vbi etiam ſequitur Bart. qui in-
fert,quod ideo rei vendicatio concurrit cum con-
dictione, quia cum ſit vtilis tantum, non dicitur
propriè res mea,& condici poteſt, ſecus ſi eſſet di-
recta, quia res eſſet mea, & condici non poteſt res
propria. Et hoc caſu, quia deficit directum do-
minium, iudicatur de illa re, tanquam de aliena,
vt inquit Bal. ibi, in fin.per l. in bello, §. ſi quis ſer-
uum, ff.de capti. Et quod ſit inductum fauore ali-
mentorum, ponit etiã Salice.ibi,in 3.oppoſ. num.4.
dicens,idem ſtatui in Eccleſia,& num.8. poſt Bald.
in l.ea lege, C. de cond. ob cau. dicit, colligi poſſe
bonum conſilium ad impediendum alienationem
rei donatæ, quod.ſ.adijcitur rem tradi, vt aliquid
ſoluatur annuatim pro alimentis. Et hoc voluit
ante omnes Cin. in d. l. 1. & idem voluit Salic. in l.
ea lege, oppo.14. C. de cond. ob cau. Ripa, in d. l.
fi.num.129.C.de reuoc. donat. Verum Cur. iun. in
d.l.traditionib.nu.26.C.de pact. dicit, hoc eſſe re-
gulare in omnib. donationibus, vt propter inob-
ſeruantiam pactorum retransfertur dominium in
donatorem ſine traditione, & hoc duplici ratio-
ne: Primò fauore donantis, qui exercet liberali-
tatem; ſecundò odio donatarij ingrati, qui pacta
non obſeruat, ſed eius opinio eſt falſa, quia ob pa-
cta non ſeruata, datur quidem condictio ob cau-
ſam ad repetendum donata, vt toto tit. ff. & C. de
condic. ob cauſ. ſed dominium non retransfertur,
nec datur rei vendicatio. Et idem eſt reſpectu eius,
qui liberalitatem exercet: is enim licet fauore di-
gnus ſit, non tamen reperitur, quod ob non ſerua-
ta pacta poſſit vendicare donata. Stat ergo verior
ratio fauore alimentorum.

10 Prædictum tamen priuilegium † non habet lo-
cum, quando donatio facta eſſet Eccleſiæ, vt inquit
Bal. in d.l.1.ver. Canoniſtæ non concederent, C. de
dona.quæ ſub modo, vbi dicit apud Legiſtas, hoc
verum eſſe etiam in Eccleſia, ſed quod Canoniſtæ
non admittunt, ideo ſubdit, caſum non eſſe figu-
randum in Eccleſia, vel hoſpitali, ſed in alijs. Et
quamuis non dicat, ratio eſſe poteſt, quia priui-
11 legiatus † non vtitur priuilegio contra pariter pri
uilegiatum, Auth. quas actiones, C. de ſacroſ. ec-
cleſ.c.in præſentia, de proba.l.ſed & milites, §. 1.
ff.de excuſa. tuto. l. aſſiduis, §. exceptis, C.qui pot.
in pigno.habe.Bal. in c.1. verſi. ſed contra hoc im-
mediatè, de proba.vbi infert, quod fiſcus non vti-
12 tur contra fiſcum eo † priuilegio, quod ſibi da-
tur. Idem eſt, quando fiſcus cum dote concurrit, l.
2.C. de priui. fiſc. Et quod dictum eſt ſupra de fi-
ſco, voluit etiam Dec. in d.c.1.nume.15.Iaſ.in l.ne-
quiſquã,ff.de eden. Natta in conſ.141.num.4.Cac-
cialup.in l.omnes populi,nu.128.ff. de iuſt. & iur.
vbi loquitur de eligendo Iudice, Berenga. in l.in
quartam,c.1.nu.212.

Contrarium tamen tenuit Rom. in conſil.284.
nu.3.vbi tenet, quod etiam contra Eccleſiam com-
petat priuilegium reuocandi donationem, & trãſ-
ferendi dominium, nihil tamen allegat præter tex.
in d.l.1.& in d.c.verum. Et hanc opinioné tenen-
do, poſſet ad contrarium fundamentum reſpon-
deri, quod priuilegiatus vtitur priuilegio ét con-
tra priuilegiatum, qui tamen non habet priuile-
13 gium in ea ſpecie, de qua † tractatur, vt eſt text.in
d.l.fin.ff.ex quib. cau. maior. vbi minor reſtituitur
contra minorem, c. ad aures, vbi Abb.in 2.notab.
de præſcript. ita declarant Cin. & alij, in d. Auth.
quas actiones, Doct. in l.priuilegia, ff.de priuileg.
cred. Et hanc declarationem ſequuntur omnes, vt
inquit Dec.in c.in præſentia,num. 51.de proba. Ec-
cleſia autem non reperitur iſto caſu ſpecialiter pri
uilegiata. Ego non video quare eo modo priuari
non debeat Eccleſia, ſicut Laicus, propter pacta
non ſeruata. Videmus enim, quod Eccleſia, quæ
14 rem habet in emphyteuſim, † cadit a iure ſuo, ſi-
cut priuatus quilibet, ſi promiſſum Canonem non
ſoluit, Bal.in c.1.nu.10.de alien.feud. vbi Aluar. in
§.inde poteſt,col.3.& Afflict.nume.15.idem Bal.in
Auth.qui rem,nu.4.C. de ſacroſ.eccleſ. gl.in c.con-
ſtitutus,in ver.iuxta ratam, vbi Hoſt. & alij, de re-
lig.domib.Spec.in tit.de loca.§.nunc aliqua,nume.
25.glo.in d.Auth.qui rem, vbi Salic.num.2.vbi Ca-
gnol.nu.61.Bal.in l.placet,nu.3.C.de ſacroſ.eccleſ.
& ibi Parpa.in repe.nu.120. dicit eſſe magis com-
mu.

Digitized by Google

mu. opinioné, poſt Iaſ. nu. 16. in 1. lect. & nu. 18. in
2. Redoan. in tract. de alien. rer. eccleſ. in tit. de ca-
duci. ſeud. ob non ſolu. can. nu. 3. Ergo eodé modo
priuabitur ob pactũ nõ ſeruatum: ſtrictius. n. ligat
pactũ, q̃ lex, & cu d. l. loquatur indefinitè, dẽt inde-
finitè quoque intelligi, l. de pretio, ff. de public.

Benè admitto, quod Eccleſia reſtituetur in inte-
grum, ſi ob culpam Prælati, qui alimenta non præ-
15 ſtitit, cecidit a iure ſuo, ſicuti reſtituitur, † quando
priuatur ob canonem non ſolutum, c. 1. ext. de re-
ſtit. in integr. l. vt intet diuinum, C. de ſacroſ. eccl.
l. rem publicam, C. de iure rer. fiſcal. lib. 10. Spec. d.
tit. de loca. §. nunc aliqua, nu. 26. Iaſ. in l. 2. nu. 49. C.
de iur. emphyt. Cur. iun. de feud. in 2. par. q. 18. nu.
3. Ruin. in conſ. 100. nu. 7. conſ. 156. in fi. vol. 1. vti-
16 tur † enim iure minoris, vt voluit gl. in c. auditis,
vbi etiam Abb. de reſtit. in integ. & reſtituitur etiã
ad lucra, vt per Abb. ibi, nu. 15.

Reſtringe ſecundo priuilegium prædictum, vt
procedat, qñ id, quod pro alimentis erat præſtan-
dum, eſt quid magni valoris, aliàs ſi erat quid mo-
17 dicum, non ideo erit locus † reuocationi, ita tenet
Salic. in l. ea lege, in 4. oppoſ. nu. 11. C. de condic. ob
cauſ. Mouetur, quia emphyteuta non priuatur ob
modicum canonem non ſolutum, vt probatur in l.
qui rem, C. de Sacroſ. Eccleſ. & quia pro tam modi-
co, non eſt de alimẽtis prouiſum alimentario, nec ſa
18 tisfit, d. l. 1. facit, quia propter † modicam ingrati-
tudinem vaſallus non priuatur, Bald. in c. ſolo, vbi
gl. C. de lib. cauſ. Barbat. in cõſ. 45. col. 15. vol. 4. Ti-
raq. in tract. de iud. in reb. exig. feren. ver. 49. Et di-
cit Bal. in d. Auth. qui rem, in 2. not. quod emphy-
19 teuta ob deteriorationem † modici momenti, non
poteſt expelli, quia contractus nõ reſcinditur pro
modico, ſequitur ibi Fulg. Caſt. & Iaſ. & facit, quia
redhibitoria nõ datur pro minimo vitio, l. ſi tamé,
§. vlt. ff. de edil. edict. Bal. in l. ſi prædiũ, col. 1. ver. q̃-
ro pro quib. ræb. C. de ædilit. actio. Addo, quod mo
do deficiente in modico, non debet reuocari con-
20 tractus, ſicuti dicimus non deficere † conditionem
ſi defectus ſit in modico, ſecundum Bal. in l. pro hæ
reditarijs, col. 2. verſ. tt. C. de hæred. actio.

Contrarium tamen voluit Bal. in d. l. ea lege, nu.
5. ver. 8. ad idem, vbi cõſuluit, quod apponatur ſem
per in inſtumento donationis aliquid præſtandũ
in cã alimẽtorũ. Et pro eius dicti cõfirmatione, Ri-
pa in l. fi. nu. 129. C. de reuo. don. conſiderat verba
d. l. t. ibi, vt certa ſibi alimen. peteret. Illa. n. dictio
certa, idem ſignificat, ꝙ aliqua, l. ſi certis annis, C.
21 de pact. & dictio, † aliquid, verificatur in modico,
l. hãc legẽ, ff. de contrah. emp. ꝑ quã dixit Oldr. cõſ.
226. col. 4. ver. 2. vbi donatio, nu. 8. quod dictio, ali-
qua, arctat ſignificationẽ orõnis ad rẽ modicam.
Et dicunt Bart. & Ang. in l. ſi ſeruũ, §. ait ꝑtor, ff. de
acqui. hęred. naturã eius dictionis eſſe, vt in quali-
bet particula, & ita ẽt in minimo verificet. Et inqt
Dec. in d. c. de appellatio. col. 2. ver. primus eſt, qñ
diſpõ, ext. de appell. quod vbi diſpoſitio loquitur ꝑ
dictã dictionẽ ſemꝑ, minimũ eſt cõſiderandũ. Et di
cũt Bal. & Dec. in c. qm̃, de teſtib. ſat eſſe, ſi ẽt quid
minimũ cõferat ad cauſam: id, quod requiritur in
eo tex. Et plures citat Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſ.
oĩa, vel partẽ aliquã, nu. 14. & 15. C. de reuoc. don.
Eſt. n. dictio vniuerſalis, q̃ oĩa cõprehendit, & nihil
omittit, vt dixi in conſ. 33. nu. 20. Cum ergo tex. di-
cit certa alimenta, perinde includit quid minimũ,
ac ſi dixiſſet aliqua alimenta, ſecũm Sali. ibi, Rip. ibi
adducit ẽt, ꝙ emphyteuta non ſolum priuatur re

emphyteutica ob non ſolutum canonem, quando
22 conſiſtit totus in vno numo, & in re minima; vt
voluit Bar. in d. Auth. qui rem, nu. 6. vbi Bald. nu. 5.
Iaſ. nu. 16. qui dicit communem, & Iaſ. idem dicẽs,
nu. 30. Iaſ. in l. 2. num. 53. C. de re emphy. Afflict. in
dec. 80. nu. 2. Soc. in conſ. 167. nu. 7. in fi. vol. 2. Barb.
in conſ. 26. in fi. vol. 2. Rui. in conſ. 167. nu. 10. vol. 1.
Tiraq. de retract. conuen. §. 4. gl. 6. nu. 26. in fi. ſed ẽt
23 qñ ex maiori canone deficit ſolutio vnius † numi,
vt voluit Spec. in d. §. nunc aliqua, nu. 40. Caſtr. &
Alex. in l. in exequutione, §. item ſi ita, ff. de ver. obl.
Iaſ. in d. l. 2. vbi reprehendit Bal. contrarium tenen
tem, & ante hos Alber. in Auth. qui rem, nu. 4. Old.
in conſ. 29. Imol. in c. potuit, nu. 27. de loca. Gozad.
in conſ. 57. n. 20. Crot. in l. 4. §. Cato, nu. 29. ff. de ver.
obl. Bero. in conſ. 120. nu. 17. vol. 1. Tiraq. d. gl. 6. nu.
26. & in tract. de iud. in reb. exig. feren. verſ. 51. il 2.
Rol. in conſ. 17. nu. 14. vol. 2. Nat. in conſ. 479. nu. 7.

Addo, quod volui in gloſ. in l. res bona fide, ff. de
contrah. empt. per quam dicit Bal. ꝙ facilius cadit
emphyteuta, ob defectũ vnius numi, quando eſt pa
24 ctum. † Idem Bal. in rub. C. de contrah. empt. n. 10.
q. 10. Barbat. in conſ. 40. col. 11. vol. 1. Tiraq. d. verſ.
51. Confirmatur, quia priuatio emphyteutæ nõ ſol
25 uentis inducitur propter contẽptũ, non † propter
rem, vt dicit Bal. in c. 1. §. aut ſi libellario, col. 1. qb.
mod. feud. amit. ſequitur Natt. d. conſ. 479. num. 9.
Ergo non debet attendi, an id, quod erat ſoluen-
dum, ſit multũ, vel modicum, & id ipſum conſide-
ratur in d. l. 1. C. de don. q̃ ſub modo ibi, eo, quod le-
gi illi obtemperare voluerit, & nõ minus dr̃ inobe
diens, qi deficit in modico, q̃ qui in multo, & nõ eſt
abſurdum, nam regula, ꝙ cõtractus non ſit illi ob-
ſeruandus, qui ex parte ſua non obſeruat, procedit
26 etiam quando pars deficit † in minimo, ſecundum
Bal. in l. iuriſgentium, §. adeo, in verſ. pacta conuen
ta, in 2. not. ff. de pact. Dec. in l. cum proponas, n. 5.
vbi Cur. iun. ad Alex. n. 2. C. de pact. Natt. in conſil.
373. nu. 29. verſ. nec releuat, Cæpha. in conſ. 66. nu.
28. D. Becius in conſ. 45. nu. 10. Menoc. in conſ. 55.
nu. 6. Et non obſtat id, quod inquit Salicet. in d. l. ea
lege, quod. ſ. emphyteuta non priuetur, ſi deficit in
modica ſolutione, habet contra ſe communem opi
nionẽ: ſi vero intelligit, quod non priuetur ob mo-
27 dicam deteriorationem, quo caſu bene dicit, † &
idem tenuerunt ſupracitati Doct. quib. addo Rol.
in conſ. 49. nu. 21. vol. 2. Menoch. de arbitr. iud. caſu
78. num. 6. Ludou. dec. Peruſ. 22. nu. 21. & ſequun-
tur infiniti Moder. Reſponderi poteſt, tunc nõ pri-
uatur, quia ea pęna reſpicit rem, non autem contẽ-
ptũ, & in caſu nr̃o deficiens in ſolutione, dum non
obtemperat legi contractus, dr̃ contẽnere, ideo pro
modico defectu priuat. Rurſus, qui malè vtit rẽ il-
lã deteriorãdo, nõ impugnat cõtractum, ſicuti qui
non ſoluit ꝙ promiſit, vt in d. l. 1. Ergo non mirum,
ſi non vtroq; caſu inducitur priuatio emphyteutæ.
28 An aũt iſto caſu licitũ ſit morã purgare? Conclu-
dit Cin. in d. l. 1. licere, ſi tria cõcurrãt, ꝙ lis non ſit
conteſtata, quod fiat intra modicũ tp̃s, & quod ius
creditoris non ſit factum deterius, ſed quia actũ eſt
hoc eodẽ titulo in priuilegio, an liceat purgare mo
rã in cã alimentorũ, nõ repeto; addo tñ, quod idem
tenuit Cur. iun. in d. l. traditionib. nu. 26. C. de pac.

Dantur aũt plura remedia, qñ donatarius non
implet contractum, & non p̃ſtat alimenta, nã com-
petit ꝑꝑ vtilem rei vendicationẽ condictio ob cau
29 ſam † ad repetendum data, l. ſi vt proponis, C. de
cond. ob cauſ. in d. l. 1. C. de don. quę ſub mõ, vbi gl.

Digitized by Google

Bal.Sali.& alij,Corn. in conſ.252.col.4.ver.circa ſe
cundu,vol.3. Et de hac condictione loquũtur Doc.
qñ mentionem faciunt de actione perſonali,ná cõ-
30 dictio eſt † in perſoná, §.ſic itaque, Inſti. de actio.
gl.in d.l.1.l.actionum, in princ.ff.de actio.& oblig.
§.appellamus, Inſtit. de actio. & condictio dicitur
omnis actio perſonalis, quia condicere eſt denun-
ciare, & in realibus non eſt neceſſaria denũciatio.
ita declarat Iaſ.in l.certi condictio,in prin.nu.3.&
31 5.ff.ſi cert.pet. Multæ tñ condictiones,† quæ ſunt in
rem ſcriptæ,& dantur contra poſſeſſorem,l.3.§.vbi
gl.in verſ.eſt autem perſonalis, & ibi not.Docto.ff.
ad exhib.l.fi.vbi Bar.& alij,ff.de oper.noui nunc.&
multos citat Tiraq. de retract. conſang. §.8. glo.5.
nu.8. vbi poteſt videri, datur etiá actio præſcriptis
32 verbis,† ſed non ad reuocandũ data,imo ad imple
mentũ promiſſorum, l.legé, C.de don.l.ſi donatio-
nis,C.de cõtrah.emp.gl. in d.l.1.vbi Bar.in prin.&
Sali.nu.2.quòd ſi contractus eſſet iuratus, daretur pro
33 † reſciſſione actio, ex l.ſi quis maior,C.de tranſac.
Corn.in conſ.252.col.4.vol.3. Ripa in cõſ.146.n.1.

S V M M A R I V M.

1 *Retentio regulariter eſt prohibita, & vna res pro alia re
tineri non poteſt, & infertur ad plura.*
2 *Animal alienum inuentũ in proprio fundo dare dãnum,
retineri poteſt a domino fundi, vt cognoſcat cuius ſit.*
3 *Animal alienũ, q pauit, põt retinere, donec ſibi ſatisfiat.*
4 *Retinere poteſt res pro impenſis in ea factis.*
5 *Libri Scholaris vel Doctoris, capi non poſſunt pro exe-
quutione iudicati.*
6 *Libri Scholaris retineri poſſunt pro impenſa facta in
funus eiuſdem Scholaris.*
7 *Bona fideicommiſſi retineri poſſunt pro impenſa facta in
eorum conſeruationem.*
8 *Retentio datur pro melioramentis non liquidis, quando
fideicommiſſum eſt reſtituendum.*
9 *Retentio non datur pro melioramentis non liquidis, quã-
do offertur cautio, ſed ſententia mittitur exequutioni.*
10 *Retẽtionis exceptio competit ẽt in exequutione ſentẽtiæ.*
11 *Retentio datur ẽt contra ſingularẽ ſucceſſorem debitoris.*
12 *Hypotheca tacita datur ei, qui pauit equum, vel animal
aliud, & nu.19.*
13 *Hypotheca cum priuilegio prælationis datur ei, qui pa-
uit animal alienum.*
14 *Animal alienum, qui pauit, ſi illud locauit ad vecturam,
tenetur imputare vecturam in alimenta.*
15 *Hoſpes, qui præſtitit alicui alimenta, poteſt illius res re-
tinere, donec ſibi ſatisfiat.*
16 *Carcerum cuſtos, non poteſt retinere carceratum pro ali-
mentis præſtitis, & pro cuſtodia.*
17 *Res nõ meliorata nõ põt retinere pro ea, q̃ fuit meliorata.*
18 *Homo liber non cadit in obligatione.*
19 *Paſcua qui locauit, vel fœnum vendidit in alimoniam
animalium, habet tacitam hypothecam, cum priuilegio
prælationis in animalibus.*

PRIVILEGIVM LXII.

RETENTIO regulariter eſt prohibi
1 ta, & vna res non põt pro † alia re-
tineri, vt eſt tex.& ibi Doct.in l.fin.
C.commoda.& l.ſi non inducta, C.
in quib.cau.pigno.taci.contrahat.
Doct. in l.ſi non ſorté, §.ſi cẽtum,ff.
de cond.indeb.vbi regulá conſtituunt,quod credi-
tor nõ poteſt pro ſuo credito rem debitoris penes
ſe retinere.Imo dicunt Alb. & Fulg.in d.§. ſi centũ,
quod aduocati & procuratores non poſſunt reti-
nere ſcripturas, & inſtrumenta clientũ, donec ſibi
ſatisfiat pro mercede, vel ſalario debito, ſequitur
Iaſ.in d.l.ſi non ſorté,§.ſi centũ, nu.10. vbi cõſtituit
regulam negatiuam, quá limitat quinque modis,
vt per eũ,eodé modo regulam facit Neguſ.in tract.
de pign.in 3.mem.5.par.nu.1. vbi ẽt multis modis
limitat. Et rõ eſt, qa hoc eſſet ſibi authoritate pro-
pria ius dicere,contra l.1.ne quis in cauſ.propr. &
2 ideo ſi quis alienũ pecus inueniat, in † proprio fun
do damnum dare, nõ poterit illum retinere donec
reficiatur damnum, ſed bene poteſt illud retinere,
vt cognoſcat cuius ſit,ad effectũ,vt contra illũ agat
pro dãno dato,vt eſt tex.in l.Quintus, & l.ſeq.ff.ad
l.Aquil.Spec.in tit.de act. in verſ.ſed nũquid pecu-
dem,Bart.& alij in l.hoc amplius, §.de his aũt,ff.de
dam.infec.Bal.in l.1.C.de ſeru.fug. Alci.in trac.pſ.
reg.1.præſ.50. vbi cõcordat contrarias opiniones.
3 Si quis tñ alienum animal pauit,† põt illud reti
nere,donec reſtituatur ſibi expẽſa,vel ptium alimẽ
torum,Guid. Pap.in trac. præſum.char.4.eũ refert
& ſequitur Alci. in d.præſ.50. dicit retineri quidé
poſſe pro alimẽtis pſtitis, ſed nõ pro damno dato,
Coraſ.qui neminé allegat in rub.ff. de ſerui.n.140.
vbi tñ, nu.138.dicit ex cõi Doct. calculo, non lice-
re vti equi, vel alterius aĩalis retẽtione pro damno
dato in pdio, & inquit pro pabulo licitam retẽtio-
né eſſe,ẽt ſi diu pecus aluerit illud retinendo inclu-
ſum,cũ ignoraret eius dñm, Sola in conſti. Pede.in
decre.de captu.debit.in gl.3.par.nu.6. Rõ eſt,quia
res põt ſemper retineri pro impenſis in ea factis,
4 † gl.in l.ſi non ſorté, §.ſi centũ, ff.de cond. indeb. Et
ibi notant Bart.& alij,vt p Iaſ.nu.10.& Bal.in fi.C.
quomo.quod ſartor poteſt retinere veſtẽ, donec ſi-
bi ſoluatur merces, Neguſ.in 3.mem.5.par.prin.n.
5 8.Et licet regulariter non poſſit fieri exequutio† in
libris ſcholariũ, ſecudũ gl.in l.nepos Proculo, ff.de
verb.ſigni.Bal.C.in rub.qui bonis ced.poſſ. tñ ſi qs
impẽdit in funus ſcholaris,põt pro ea impenſa li-
6 bros,& alias res ſcholaris † retinere, Bal.in d.l.fin.
idẽ Bal.in l.reſtituenda,per illum tex.C.de peti.hæ
red. & in l.1. C.ob chirograph. pecun. Iaſ. in d.§.ſi
centum,nu.10.Menoch.de recupe. poſſ.rem.11.nu.
11.Et ideo videmus quod grauatus retinet rẽ, do-
7 nec a fideicõmiſſario ſibi ſatisfiat pro expẽſis † fa-
ctis in re ſubiecta reſtitutioni, l.domos, vbi Barto.
Bald.Albe.Imo.Cuma.Alexan. Iaſ.& alij,ff.de leg.
1.l.mulier,§.ſed etenim, ver.ſed & ipſe, ff.ad Treb.
8 Procedit aũt hmõi retẽtio,ẽt ſi debitũ ex † cauſa
melioramentorũ non ſit liquidum,vt eſt tex.in l.cũ
ſeruus,in fi.ff.de cond.& dem.l.itẽ liberatur, §.1.ff.
quib.mod.pign.vel.hypoth.ſolu. Tiraq.de retract.
conuent.§.7.gl.1.nu.13. Rui.in conſi.84.n.17.vol.1.
Capic.in deciſ.17.vbi in fi.dicit,ita fuiſſe iudicatũ.
Sed id verum eſt,niſi cautio offeratur,qñ.n.offertur
9 † tunc ſi nõ fuit liquida ſnĩa mittitur exequutioni,
& non datur retẽtio,ſecundũ Caſtr.in cõſ.270.col.
2.ver.2.videndũ,vol.2.Goza. in conſ.100.n.21.Ne
guſ.in trac.pign.in 4.mem.5.par.n.15. vbi tñ aliud
vult,qñ in ſententia dicitur ſolutis prius expenſis,
quia tunc iſta conditio debet purificari, de quo vi-
de Marzar.in form.fideicom.q.66. Non curo enim
proſequi,ſed ſat eſt loca ſignare,vbi videre poſſit le
ctor, quando controuerſia erit inter partes.
Eſt aũt adeo fauorabilis hæc retẽtio,quod cõpe
10 tit ẽt in exequutione † ſnĩæ, l.in hoc iudicium, §.1.
ver.ſed is qui a iure,ff.com.diuid.Rom.ſing.174.in
ſcis,Bal.in l.peremptorias,n.12.C.de reſcin. poſſe.
Caſt.in cõſ.166.col.3.ver ſed benè vñ,vol.2.Corne.

Digitized by Google

in conſ.147.col. pen.in fi.vol.2. Dec.qui alios citat
in conſ.119.nu.2. Crau.in conſ.148.nu.2.Capic.in
dec.119.per totam,Tiraq.d.gl.1.nu.15.Neguſ.d.4.
mem.5.par.n.10.vbi citat Bart.Alex.& Iaſ.Rolan.
in conſ.28.nu.3.vol.1. Cæph.in conſ.299.nu.36. Et
11 datus etiam contra ſingularem† ſucceſſorem debi
toris,ſecundum glo.Cin.Alber.& Salic.in l.1. C.ẽt
ob chirograph.Rip.in l.vbi pure,§.qui in deſtrahẽ-
do,nu.3.ff.ad Trebel.Botr.in dec.44.nu.14.Didac.
lib.1.var.reſol.c.8.nu.3.ver.cæterum,& ſi,poſt Ne-
guſ.in d.4. mem. 5.par.nu.21.in fi. ſicuti datur ſin-
gulari ſucceſſori ipſius creditoris, vt probat Soci.
in conſ.158.nu.28.vol.2. Crau.in conſ.148.nu.1.&
2.& præter eos Rom. in ſing. 177. vbi Apoſtil.alle-
gant Rip. Neguſ. & alios, Galeſ.in tract. de form.
came.inſtr.fol.mihi 69.n.15.Çæph.in conſ.299.nu.
35.D.Bec.in conſ.97.nu.21. Sebaſt.Medic.in tract.
comp.in 2.par.q.16.nu. 18.Et de iure retentionis
latè agunt Neguſ.d. 4.mem.5.par.a prin. vſque ad
nume.22. vbi multas concluſiones conſtituit, latè
Rol.in conſ.28.vol.1.Iaſ.d.§.ſi centum, Menoch.d.
rem.15.num.499.& multis ſeqq. Tiraq.d.§.7.gl.1.
nu.1. vſque ad fin.vbi multas deciſiones inuenies,
quibus in actu practico inſtruaris.

Ampliatur autem noſtra concluſio, vt nõ ſolum
detur retentio equi, vel ſerui, quibus ſunt præſtita
alimenta, ſed ẽt detur impenſam faciẽti pignorati
12 tia† actio,quia vterq; remanet tacitè obligatus,vt
eſt tex.vbi gl.&Doct.notãt in l.neceſſarias,in prin.
ff.de pign.act. imo is,qui præſtitit alimenta,præfer
13 tur†anterioriб.creditorib.vt notat Bar.in l.inter-
dum.nu.1.ff.qui pot.in pign. hab.vbi dicit,hoc eſſe
notandum ſpecialiter in alimentis, quia ſi is, qui
equũ habet pignoratũ, impẽdit in alimentis illius,
vel ſerui cuſtodientis, ꝙ in eis præfertur omnibus
anteriorib.Sequitur Neg.in 3.memb.7.par.nu.16.
vbi ſubdit, ꝙ repetens talia alimenta, non tenetur
probare,quod ea præſtiterit,quia præſumitur prę-
ſtitiſſe,ea quo retinuit penes ſe,Bart.Imol.& Alex.
in l.cum ſeruus,ff.de ver.obl.Addit etiam, & id ſer
uiet pro limitatione noſtrę concluſionis,quod ſi is,
qui fecit impenſas, dedit equum ad vecturam,im-
14 putat † in alimenta quidquid exigit in eam cau-
ſam,allegat Bal.in l.2.C.de pignor.Alex.in l.ſi ſer-
uus,ff.de pignor.act.

Et quod dictum eſt ſup. de animali,cui quis ali-
moniam præſtitit,locum quoq; habet in homine,q
eſt in hoſpitio receptus, nam pro ſalario hoſpitij,
15 & pro alimentis poteſt hoſpes † retinere illius res
pro ſolutione prandij, vel cœnæ, vt declarat Petr.
Rebuff.in reg.conſtit.tom.1. art. 4. de lit. oblig.gl.
2.nu.31. vbi dicit eſſe ſpeciale.Contra tamen facit
16 deciſ.Iac.de Aret.qui dicit,quod carcerarius † nõ
poteſt retinere carceratum donec ſoluerit expen-
ſas,& ſalarium cuſtodiæ,ſequitur Gid.Pap.q.448.
licet dicat contrarium ſeruari de facto.Sed hoc ꝓ-
cedit in libero homine, ſecus in rebus, Caualca. in
deciſ.44.nu.47. vbi multos allegat, qui tamen hoc
non dicunt,ſed generaliter loquuntur de retentio-
ne. Et hoc eſt multum ſpeciale, ſi eſt verũ,quia re-
17 gulariter res nõ meliorata, † retineri non põt,pro
ea,quæ fuit meliorata, Caſtr.in conſ.220.in 1.dub.
vol.2.Tiraq.d.§.7.gl.1.nu.11.Cum ergo nihil in cõ-
ſeruationem rerum fuerit impenſum, non deberẽt
ipſæ res fore obligatæ, niſi dicamus, quod res ve-
niunt acceſſoriè ad perſonam, quæ cum ſit libera,
18 † non cedit in obligatione,l.liberis, §. ſi quis ſciẽs,
ff. de liber.cau, vbi loquitur de venditione,Dec.in
l.libertas, n. 5.ff.de reg.iur.l.1.vbi gl.citat concor-
dantes,C.de patr.qui fil.diſtr.

Per prædicta Caual.d.deciſ.44.num. 47.dicit,ꝙ
19 qui herbam vendidit, † vel paſcua locauit paſto-
ribus,habet hypothecam ſuper animalibus cũ præ-
latione, & dicit ſe ita aliquando conſuluiſſe, alle-
gat l.huius,ff.qui pot.in pign. hab. vbi loquitur de
eo,qui credidit in cibaria nautarum. Et ea opinio
eſt in ducatu Mediolani conſuetudine approbata,
vt armenta ſint obligata pro pretio fęni, quod fuit
ab illis conſumptum,nec alia cauſa ſit anterior. Et,
vt alias dixi,hæc ſententia non eſt vera, quia l.hu-
ius loquitur,quando expreſſe in eam cauſam factũ
eſt mutuum : at ſecus eſt, quando ſimpliciter ven-
ditum eſt fœnum, vel locata paſcua.

Aduertendum ẽt, circa eiuſmodi retentionem
ad ea,quæ ponunt Tiraq.Menoch.Neguſ.& alij ſu-
pracitati,vt ſcias,eam bene deducere in iudicium.

S V M M A R I V M.

1 *Patria poteſtas res eſt inæſtimabilis.*
2. *Pater negans alimenta filio perdit patriam poteſtatem.*
3 *Pater, qui negat filio alimenta,ſi ille pereat fame,puni-
tur,ac ſi necaſſet proprijs manibus.*
4 *Pater priuatur patria poteſtate, ſi infantem filium ex-
ponat. & ibi declaratur.*
5. *Pœna eſt commenſuranda delicto.*
6 *Pœnæ locus non eſt niſi in caſibus a iure expreſſis.*
7 *Priuatio iuris competentis dicitur pœna.*
8 *Derelinquens rem aliquam,perdit omne ius, quod habet
in ea.*
9 *Vaſallus derelinquens dominum periclitantem,perdit il-
lius gratiam. & infertur ad alia.*
10 *Pater negans filio alimenta,punitur extra ordinem.*

PRIVILEGIVM LXIII.

1 PATRIA poteſtas eſt res p̃† cæteris
inæſtimabilis, l.ſi filiusfamilias, §.
ſecũdm vulgarẽ,ff.de leg.1. tñ ſi pater
impiè filio neget alimẽta, eã ꝑdit,
q̃a nõ dẽt eũ habere in poteſtate,
2 † cui negat alimẽta, vt inq̃t gl.in l.
nec filiũ,C.de patr.pot.& hoc dicit notãdũ Abb.in
c.fi.n.5.de cõuerſ.inf.& ibi poſt gl.in l.necare,ff.de
lib. agnoſ. dicit, ꝙ ſi filius periret ob denegata ali-
3 mẽta,puniret pater,ac ſi ꝓprijs†manib.filiũ necaſ
ſet.Quod inquit notãdũ,& ſeq̃r Bru.in ſtat.excluſ.
fęmin.ar.1.n.26.Pinel.in l.1.par.3.n.57. C.de bon.
mat.vbi allegat l.1.§.ſed ſcimus,C.de lat.lib.toll.q̃
dicit,expellentẽ a domo,manere penitus ſegrega-
tũ a ſubſtãtia expulſi, Curdub.in l. ſi q̃s a liber. §. ſi
quis ex his,n.10.ff.de lib.agnoſ. vel alen. & illã gl.
in l.necare,ſeq̃t Bart.in tract.de alim.n.14.dicens,
ꝙ eo caſu pater tenet lege Cornelia,& ꝓ hoc facit,
4 q̃a eodẽ modo pater priuatur poteſtate patria, †ſi
filiũ infantem exponat, vt eſt tex.in c.1.de infan.&
languid.expoſ. vbi Goſr.intelligit indiſtinctè. Ve-
rũ eſt,ꝙ Innoc. Hoſt. Vincen.quos citat,& ſequitur
Abb.ibi,nu.2.dicit,hoc ꝓcedere ſolũ,qñ nõ ſolum
expoſitus erat infans,ſed etiã qñ erat lãguidus,q̃a
ſicuti deteſtabilius eſt denegare alimenta infanti,
& lãguido,ita grauiori pęna eſt dignus. Quatenus
aũt in pęna priuationis imponit duob. cõcurren-
tib.ꝙ filius ſit infans, & ꝙ lãgueat, videt hoc repu-
gnare gl.in d.l.nec filiũ,quę vult,quod priuatio in-
diſtinctè cuiuſcunq; ſtatus, & qualitatis filius fie.
Et videtur confirmari ratione, quia in eo quis eſt
5 puniendus,in quo deliq̃t,&† pęna eſt delicto com-

menſuranda, Auth. omnes peregrini, vbi Bal.in fi.
C.comm.de ſucceſ.Bar.in l.leuia,in prin.ff. de vſu-
cap. Dec. in c. cũ Eccleſia S. Mariæ,in prin.de cõſt.
Cra.in cõſ.46.nu.15. at alimenta non debentur fi-
lio rõne patriæ ptãtis. Ergo denegãda alimenta fi-
lio,nõ peccat cõtra patriã ptãtẽ,& cõſequenter nõ
deberet eã amittere. Itẽ non vř in filio maiore, vel
pubere,eadẽ rõ aggrauãdi pœnã,ꝗ eſt in infante,&
lãguido: nã infans, vt qui ignorat quidquid videt,
& expers eſt iudicij, & nihil poteſt per ſeipſum, &
inhabilis eſt,non ſolũ ad iudicia,ſed ẽt ad oĩa alia,
vt dixi in cõſ.9.nu.22. nõ hẽt aliud remediũ,& vbi
prodita ſunt ordinaria remedia,non eſt ad pœnas
conuolandũ, quib. non eſt locus,niſi in caſib.a iure
6 † expreſſis, gl. in Auth.de nõ eligen.ſecun.nub.§.cũ
igitur,l. & ſi quis, §. diuus,ff. de relig. & ſumpt.fun.
Alex.in cõſ.103.n.15.vol.1.Barb.in conſ.51.nu.18.
vol.1.Dec.in conſ.552.n.1. Cur.iun.in conſ.137.n.
17.Cra.in cõſ.205.n.31.& priuatio iuris alicui cõ-
7 petentis † dř pœna,l.ſi quis maior,C.de tranſa.§.fi.
vbi Doct. Inſt.de leg. Aret.in l.Titia,col.3.ff.de ver.
obl.Barb.in conſ.24.vol.1.Soc.in cõſ.27.n. 26. vol.
4.Bero.in conſ.15.nu.6.vol.1.D.Bec.in conſ.104.n.
12.Et videmus,ꝙ in l.1.C.de patr.qui fil.diſtr.non
imponitur pœna patri vendenti filium extra cauſã
neceſſitatis. Quidqd tñ ſit, etſi meo iudicio verior
ſit opinio Abb.nec valida ratione ſuſtineař, glo.in
d.l. nec filiũ,eſt ſeruãda hæc opinio in iudicio fauo
re alimentorũ, & difficilè contrariũ poſſet obtine-
ri:licet, vt dixi, hæc rõnẽ non habeat, ſed fundetur
ſola cõparatione dñi & patroni,de qb. paulò infra
dicemus. Si verò cõem teneamus,rõ eſſe poterit,q̃a
negans alimenta alicuř, videtur illum habere pro
8 derelicto,proinde perdit omne ius,†quod in eo ha
bet,vt inquit tex.in l.fi.ff.pro derelicto,& text.in l.
2.in fi. C.de inſan.& expoſ.dicit,ꝙ nemo põt ſuum
dicere,quẽ pereuntẽ contẽpſerit. Et Bal.ibi dicit,ꝙ
9 vaſallus † deſerẽs dñm periclitantẽ,vel inſultatũ
ab inimicis, perdit illius gratiã,ſicuti dñs derelin-
quens vaſallũ pereũtẽ, perdit omne ius vaſalligij.
Et idẽ inquit de ciue deſerente ciuitatẽ, cum videt
illã perire, q̃a perdit oẽ ius ciuitatis, quod ego vi-
di ſeruari in ciuitate Mediolani, cum in ea ſæuiret
decennio nuc elapſo grauis epidimia: editũ.n.fuit
decretũ contra ciues,q̃ pro ſalute propria ciuitatẽ
deſeruere. Sed ad hoc rñderi põt,ꝙ non eo ipſo vi-
detur pro derelicto habere,cũ alimenta non mini-
ſtrat,vt declarat gl.in d.l.fi.ff. pro derelic. per text.
in d.l.2.C.de infan. expoſ.bene verũ eſt,ꝙ extra or
10 dinẽ punitur,qui † alimenta negat filio, vt dicitur
in ea l. 2. Et dicit Eman.a Coſta, in l.ſi cautione,in
verſ. ſeu doli,n.6. C.de nõ num.pec. ꝙ in extraneo-
rũ ferme conditionem rediguntur parentes,qui fi-
lijs alimenta impie denegarunt, ſequitur Cord.in
d.l.ſi quis a liberis,§.etſi impubes, nu. 43.& quan-
do pater malè vtitur ſua authoritate, priuatur, vt
in l.fi.C.de ſpectac.& leno.lib.10.vbi Io. de Plat.

SVMMARIVM.

1 *Patronus negans alimenta liberto in caſibus, quibus tenetur, perdit ius patronatus.*
2 *Dominus, qui negat ſeruo alimenta, cogitur illũ vẽdere.*
3 *Patronus propter ingratitudinem priuatur iure ſuccedendi liberto.*
4 *Pœna, quæ infligitur patri exponenti infantem ipſo iure imponitur.*
5 *Verbũ præteriti tẽporis, ſignificat canonẽ latæ ſentẽtiæ.*
6 *Participium præteriti temporis importat latæ ſententiæ canonem, & requirit declarationem.*
7 *Eo ipſo, dictio, importat ipſo iure.*
8 *Pœna quando imponitur pro facto negatiuo, requiritur monitio.*
9 *Priuatio ipſo iure non inducitur, niſi in caſibus a iure expreſſis.*
10 *Patronus non perdit ius ſuum ob alimenta non præſtita, ſi libertus reperitur ab alio alimentatus.*

PRIVILEGIVM LXIV.

QVæ ſup. dicta ſunt in patre, procedunt
eadẽ fermè rõne in patrono,q̃ ſi in caſi-
bus,quib.libertum tenetur alere, negee
1 alimenta,perdit † iuſpatronatus, vt eſt
tex.in l.alimen.ff.de lib.agnoſ.vel alen. in l. Dinus
Claudius,ff.de iur.pat.vbi dř, ꝙ patronus non co-
gitur pciſè alere libertum,ſed cauſatiuè, ne. ſ.iure
ſuo priuetur,Cord.in d.l. ſi quis a liberis, §. ſi quis
ex his,ff.de lib. agnoſ.& in §.ſolent,nu.14. Idem eſt
in domino, q̃ tenetur ſeruũ alere, ꝙ ſi ei neget ali-
2 menta,cogetur illũ vendere,vti † fit,qñ contra eum
nimia vtitur ſæuitia,vt eſt text. in l.2. ff. de his,qui
ſunt ſui,vel alien.iur.Cordu.d.§.ſolet,nu.16. Et de
vtroq; caſu,id eſt,de patrono,& dño,eſt tex. in c.1.
de infant. expoſ. qui loquiř de exponentib.& vult,
quod ſeruus efficiatur liber, & libertus aſſequatur
ingenuitatem, ſi fuerũt expoſiti. Et ibi hoc notant
omnes Doct. Puniř etiã patronus iure,q̃ habet ſuc-
cedendi liberto, nã nulla maior eſt ingratitudo, q̃
alimenta denegare,vbi diximus ſup.in donatario,
& ponunt Doct. præcipuè Ripa in l.fi. C. de reuoc.
3 don.& propter ingratitudinem patronus eo† iure
ſuccedendi priuatur,l.cum patronum,ff. de iure pa
tro.Et probatur expreſsè in d. l. alimenta, in prin.
Et quia ſup. dubitauimus,an hæc priuatio indu
catur ipſo iure,vel requiratur interpellatio:reſpõ-
dendo ad quæſitum, dico, quod ſi quærimus de in-
4 fantib. vel lãguidis expoſitis,imponitur pœna † ſine
aliqua interpellatione. Probatur in tex.d.cap.1.de
infan.expoſ.ibi, hoc ipſo patria poteſtate fuit libe
ratus:nã verbum præteriti temporis, ſignificat ca-
5 nonem latæ † ſñiæ,ſedm gl.in l.iubemus nulli,§.œ-
conomi,in ver.priuatur,C.de ſacroſ.eccl.vbi Bart.
& Bal.dicũt eã gl.eſſe ſingularem,& notandã,gl.in
l. in criminali,in ver.habeatur,in fi.C.de iuriſ.om.
iud.vbi Bal.& Ang.notant. Et idem eſt de partici-
6 pio liberatus,poſito in tex. quia non requirit † de-
clarationem. gl.in Auth.caſſa,in prin. C.de ſacroſ.
eccl.in l.ſi quis maior,in ver.priuatus,C.de trãſac.
vbi Bar. & Sali.notant,& pro vtraq; tam de verbo,
quam de participio loquendo,infinitos citat Tira-
quel.in l.ſi vnquam,in ver.reuertatur,nu.32.& ſeq.
C.de reuoc.donat.Idipſum probatur ex verbo,hoc
ipſo, quod legitur in eo text.& ſignificat idẽ,quod
7 ipſo iure,vt videmus in dictione † eo ipſo,vt inquit
gl.in verſ. quam ſit, in ver. eo ipſo,de elect.in 6.vbi
Gemin.& Franch.in §.fin.gl.in c.cupientes,§.cæte-
rũ,in ver.ſuſpenſos, in prin.eod.tit. & infinitos al-
legat Tiraq.d.verbo reuertatur,nu.142. vbi n.143.
Idem dicit de verbo ipſo facto, & nihil intereſt, ꝙ
dicatur ipſo facto, eo ipſo, vel hoc ipſo, quia ſem-
per infertur, ꝙ ipſo iure priuatio inducit ſine ali-
qua declaratione,& citatione. Et clarũ eſt,ꝙ inter-
pellatio non reqrit,q̃a exponendo filiũ,ſeruũ,vel li
bertum, delinquit committendo. At vbi negat ali-
menta,non eſt dubium, quin præcedere debeat in-
terpellatio, quia, vt dixi, tractãdo de ingratitudi-
ne pater, dñs, & patronus, non tenentur alere, ni-

ſi in

ſi in ſubſidium, ergo interpellari debent, & a filio a-
lijs conuinci. Præterea, vbi pœna imponitur pro fa-
8 cto negatiuo, † tunc requiritur monitio, ſecundum
Inno. in c. extirpandæ, §. quia vero, de conceſſ. præb.
Bal. in Auth. hoc amplius, ver. quæro verum, C. de fi-
deicom. Alex. qui alios citat in l. ſi ita ſtipulatus, ff.
de verb. oblig. in l. ſi mora, ff. ſolu. matrim. in conſil.
10. n. 3. vol. 7. Dec. in c. præterea, il 2. col. 1. de appel.
in conſ. 605. nu. 2. Anch. in c. licet canon, vbi Gemin.
& Franch. de elect. in 6. Fel. in c. 2. col. 1. de magiſtr.
alios citat Tiraq. in d. verſ. reuertatur, nu. 68. Et in
terminis tex. in d. l. alimẽta, loquẽdo de liberto, præ
ſupponit petitionem ꝓceſſiſſe. Rurſus, dum agitur
de priuatione ob denegata alimẽta, nullibi extant
in iure verba, quæ ſignificẽt priuationẽ induci ipſo
iure. Ergo ſnīa requiritur, quia regulariter non in-
9 ducitur † priuatio ipſo iure, niſi in caſibus expreſſis.
Et vbi non eſt expreſſum in iure, requiritur ſenten-
tia, Inn. in c. bonæ, il 2. col. fi. de electio. Imo. Abb. &
Felin. in c. querelam, de iureiur. Rom. in conſi. 325.
col. 1. ver. 2. quia ad pœnã, Parpal. in l. ſi quis maio.
in 17. not. & ibi Cagno. in repetit. nume. 121. C. de
tranſact. Tiraq. qui alios citat in d. ver. reuertatur,
nu. 248. Erit ergo concluſio, quod propter expoſi-
tionem inducitur priuatio ipſo iure nulla præce-
dente interpellatione, vel ſententia, at ob denega-
ta alimenta requiritur monitio, & ſententia.

Principalis tamen concluſio limitatur non pro-
cedere, ſi libertus reperiatur a tertio aliquo alimen
10 tatus, quia tunc patronus † non perdit ius ſuum, d.
l. alimenta, §. 1. Corn. in conſi. 120. col. 2. verſic. eſt 3.
vol. 1. Rol. in tract. de lucro dot. q. 67. c. fi.

SVMMARIVM.

1 *Factum non retractatur etiam ſi veniat ad caſum, a quo non potuiſſet incipere.*
2 *Extinctum, quod ſemel fuit, non poteſt reuiuiſcere.*
3 *Emancipatus non renunciat emancipationi, & renunciando non incidit in patriam poteſtatem.*
4 *Libertati ſuæ præiudicare nemo poteſt.*
5 *Emancipatus filius reincidit in poteſtatem patris, ſi patri neget alimenta.*
6 *Correlatiuorum eadem eſt diſciplina.*
7 *Argumentum valet a liberto ad filium.*
8 *Emancipatio reuocatur propter grauem iniuriam.*
9 *Filiationis ius perdit filius ingratus.*
10 *Ingratitudo tollit debitum naturale.*
11 *Dos data filiæ non reuocatur propter ingratitudinem.*
12 *Dos non eſt ſine matrimonio, nec ante matrimonium.*
13 *Dos non publicatur propter delictum vxoris.*
14 *Dos capi non poteſt pro executione ſententiæ latæ contra vxorem pro debito ciuili.*
15 *Maritus eſt dominus rei dotalis.*
16 *Dos profectitia non venit in publicatione bonorum filiæ.*
17 *Dos aduentitia non venit in publicatione bonorum filiæ.*
18 *Alienare, qui non poteſt, non etiam facit actum, ex quo ſequatur alienatio.*
19 *Emancipatus ab auo non reuocatur in poteſtatem patris, licet neget patri alimenta.*
20 *Hæres mariti non opponit adulterium vxori repetenti dotem. & ibi inſertur ad alia.*
21 *Hæres, quibus caſibus opponat adulterium, feloniam, caducitatem, & alia ſimilia.*
22 *Emancipatio nõ reuocatur ob denegata alimẽta ijs caſibus, quib. donatio nõ reuocatur propter ingratitudinẽ.*
23 *Vidua tranſiens ad ſecunda vota reſeruat filijs primi matrimonij ea, quæ habuit a primo viro.*
24 *Hæres impugnans voluntatem defuncti, priuatur commodo teſtamenti.*
25 *Hæres repreſentat perſonam defuncti.*
26 *Promiſſio facta defuncto, extenditur ad hæredem.*
27 *Pactum factum cum defuncto extenditur ad hæredem.*
28 *Libertus non minorem reuerentiam exhibet patri ſui patroni, quam patrono.*
29 *Libertus tenetur alere patrem ſui patroni.*
30 *Emancipatus, an perdat emancipationem, quam habuit ab auo, ſi neget alimenta patri, qui eſt hæres aui.*
31 *Hæredis pſona alia eſt a pſona defuncti ſcdm veritatem.*
32 *Statutũ loquẽs in caſu vero, non hẽt locum in caſu ficto.*
33 *Statuta debent verè, & propriè loqui.*
34 *Extenſio in pœnalibus non datur de uno caſu ad alium.*
35 *Extenſio de perſona ad perſonam difficilius admittitur.*
36 *Pœna non imponitur niſi in caſibus a iure expreſſis.*
37 *Lex. Erubeſcimus cũ ſine lege loquimur, vbi exornatur.*
38 *Libertus non redigitur in ſeruitutem, licet patrem, vel filium patroni non aluerit.*
39 *Antidoralis obligatio eſt perſonaliſſima.*
40 *Liberti hæres non tenetur alere patronum.*
41 *Merita parentum tranſeunt ad filios.*
42 *Pater malè tractans filium tenetur illum emancipare.*
43 *Pater tenetur filium emancipare, quando acceptauit relictam factum cum onere illum emancipandi.*
44 *Pater cogitur filium emancipare, cui neceſſitatem impoſuit peccandi.*
45 *Vitricus, qui priuignum adoptauit, cogitur illum emancipare, ſi probat non ſibi expedire.*
46 *Emancipatus non redigitur in poteſtatem, quando pater eum coactè emancipauit.*
47 *Actus non tribuitur exequenti, ſed ordinanti.*
48 *Pater, qui patria poteſtate priuatus fuit, eo quod filiam induxit ad peccandum, non reſtituitur ad eum, licet filia redeat ad honeſtam vitam.*
49 *Trebellianica non detrahitur ab hærede, q coactè adiuit.*
50 *Præmium non datur ei, qui ex neceſſitate vindicauit.*
51 *Bannitum, qui ex neceſſitate officij capit, non conſequitur præmium deſtinatum capientibus.*
52 *Neceſſitas. Excuſatur, qui ex neceſſitate actum facit.*
53 *Neceſſitas licet non excuſet in grauibus delictis, præbet tamen iuſtam cauſam minuendi pœnam.*
54 *Emãcipatus filius, qui ob negata alimenta redactus fuit in patriã poteſtatem, non poteſt de cætero emancipari.*
55 *Scholaris per ſententiam ſui culpa deletus de matricula, non poteſt in ea deſcribi in futurum.*
56 *Notarius priuatus officio ob crimen falſi, non poteſt iterum creari notarius.*
57 *Emancipatus filius, qui ob negata patri alimenta reuocatur in patriam poteſtatem, habetur pro emancipato, quoad ea, quæ ſuum concernunt incommodum.*

PRIVILEGIVM LXV.

QVOD ſemel legitimè conſtitutũ eſt,
non ſolet retractari, ſi ad eũ caſum
1 peruenerit, a † quo non potuiſſet
incipere, c. factum legitimè, de reg.
iu. in 6. l. in ambiguis, §. non eſt no-
uum, ff. de reg. iu. Et quod ſemel ex-
2 tinctũ eſt, non põt ex poſt † reuiuiſcere, l. eius qui,
§. fi. ff. de iure fiſci, gl. in l. ſi eum 45. §. fi. ff. de fur. in l.
qui res, §. aream, ff. de ſolu. Tiraq. in l. ſi vnquam, in
ver. ſuſceperit liberos, n. 191. in fi. C. de reuoc. don.
Zanch. in l. hæredes mei, §. cũ ita, in 8. par. num. 161.
ff. ad Treb. Imo filius emãcipatus non poſſit expreſ
3 ſe renunciare emancipationi, & renunciando † nõ
reincidat in patris poteſtatem, l. qui liberatus, ff.
de adoptio. Corn. in conſ. 228. num. 7. vol. 4. & ne-

4 mo poſſit ſuæ † libertati præiudicare, l. ſcientis, C.
de ingen. manum. l. nec ſi volens, C. de liber. cauſ.
Aſcan. de patr. poteſt. c. vlt. nu. 94.

Sed etſi pater emancipauerit filiũ, & per eman-
cipationem amiſerit ius patriæ poteſtatis, tñ ſi fi-
5 lius inde patri egenti recuſet alimenta pſtare, † re-
cuperat pater poteſtatẽ in filium, & filius, qui erat
ſui iuris effectus, reincidit in patris poteſtatem, ita
voluit Iac. de Aret. & poſt eum Bart. in l. alimenta,
§. Imperatoris, in fin. ff. de alim. & cib. leg. mouetur
ex l. ingratus, ff. de iur. patr. ex l. 1. C. de ingrat. lib.
& hoc voluit Cin. in ea. l. 1. C. de ingrat. liber. quia
eſt magna iniuria, quæ æquiparatur atrociori
manui, Ioan. de Plat. in §. fi. Iuſt. quib. mod. ius pat.
pot. ſoluit. & ibi Angel. in fi. Dicunt enim, quod fi-
lius emancipatus, derelinquẽs patrem, valetudine
vel egeſtate laborãtem, poteſt exhæredari, & reuo-
cari in poteſtatem, hoc idem voluit Ang. in trac. de
teſtam. gl. 45. nu. 22. Rip. in l. fi. nu. 4. C. de reu. don.
Marſ. ſing. 413. Benincaſ. in tract. de pauper. q. 7.
in 2. ſpec. iud. nu. 27. Aſca. Cle. in tract. de patr. po-
teſt. effec. num. 2. & in c. vlt. nu. 89. Cord. in l. ſi quis
a libe. §. ſi quis ex his, nu. 5. ff. de lib. agnoſ. vbi dicit
probari hoc non in iuribus allegatis per Doctor.
ſed ex regula correlatiuorum, quia ſi pater negans
alimẽta, perdit ius patriæ poteſtatis, eodẽ modo,
filius, qui patrẽ deſerit, emãcipationis iura amit-
6 tet, ex quo † correlatiuorum eadem eſt diſciplina,
l. 1. C. de cupreſ. lib. 10. Marſ. in l. circumcidere, §. 1.
ff. ad leg. Corn. de ſicar. Errat aũt Cordu. dum di-
cit, hanc ſniam non probari cõi ratione, quæ dedu-
7 citur a liberto ad filium, nã licet arguere † ab vno
ad alterum, vt in Auth. vt liber. de cætero, §. 1. col-
lat. 6. & in §. ſi quis ſanè, in Auth. quib. mod. natur.
eff. legit. nec in hoc eſt aliqua diſſimilitudo, vel di
uerſitatis ratio. Errat etiam, dum credit eam ſolã
rationem mouiſſe DD. nam Cin. in d. l. 1. mouetur,
quia denegare alimenta, eſt grauẽ iniuriam patri
8 inferre, nã emãcipatio reuocatur pp † grauem in-
iuriã, vt probatur in d. l. 1. eadem rõne et mouetur
Bart. in tract. de alim. num. 9. Præterea, qui recipit
egregium beneficium, priuatur beneficio propter
ingratitudinẽ, vt videmus in donatario, & alijs, &
ideo cũ filius a patre maius acceperit beneficium,
q̃ poſſit excogitari, congruũ eſt, & rõni cõueniens,
quod eo priuetur ob ingratitudinem. Errat rurſus
Cord. dum arguit a correlatiuis, nã argumentũ nõ
bene deducitur de vno ad aliud, cum emãcipatio,
& patria poteſtas non ſint correlatiua, bene proce
dit argumentum hoc modo, pater derelinquens fi
lium dẽt puniri, ergo & filius derelinquẽs patrem.
Sed vis correlatiui non operatur, quod ſicut pater
perdit ius patrium, ita filius perdat emancipatio-
9 nem, benè † perdit ius filiationis, vt diximus de fi-
lio ingrato, ex doctrina Bart. in l. diuus, ff. ad leg.
10 Pomp. de parricid. & ingratitudo † tollit debitum
naturale, ſcd'm Bal. poſt gl. in l. fi. col. 2. in fin. C. de
dot. prom. Cõtra tamẽ prædicta facit, q̃ voluit Bal.
in l. fin. nu. 11. C. de dot. prom. vbi inquit, quod etſi
pater non teneatur filiã ingratã dotare, ex quo po-
teſt illam quoq; exhæredare, tñ ſi iam dotauit, non
11 reuocat ob ſuperuenientẽ † ingratitudinem. Et hoc
dicit notandum Iaſ. in §. fuerat, num. 17. Inſtit. de
actio. vbi allegat ẽt Imol. Bal. Lup. in c. per veſtras,
poſt ampliat. §. 4. nu. 6. de donat. inter vir. & vxor. f.
mihi 139. Gerar. ſing. 1. num. 2. Ferdin. in l. filiusfa-
milias, §. diui, nu. 109. ff. de leg. 1. ſicuti ergo non p-
dit dotem datam, ita non deberet perdere liber-
tatem. Etſi dicatur, quod id ſit fauore dotis, reſpõ-
detur, quod idẽ eſſe deberet fauore libertatis, quæ
præponderat doti. Reſpondeo, quod dictum Baldi
optimè procedit, qñ poſt commiſſam ingratitudi-
nẽ pater dotauit, quia tunc, etſi non teneretur, tñ vi
detur ingratitudinem remittere dotãdo, ſecus qñ
dotaſſet poſt commiſſam ingratitudinem, quia eo
caſu reuocatur dos, ſi ingratitudo ſuperueniat. Sed
hæc ſolutio redderet inanẽ & indubitabilẽ quæſt.
Bal. ideo dico eam deciſionẽ procedere, quia ius in
dote erat iam quæſitum marito. Dum enim Bal. di-
cit dotẽ datam, præſupponit filiam eſſe nuptã, quia
12 dos non eſt ſine matrimonio, † l. 3. ff. de iu. dot. & an
te matrimoniũ non eſt dos, l. fi. C. de don. ante nup.
§. pen. Inſti. de nupt. alias Bal. loquutus fuiſſet, non
de data dote, ſed de deſtinata, ergo reuocari non
poteſt in præiudicium mariti, ſicuti ob delictũ vxo
13 ris † non publicatur, Nellus in tract. bannito. in 1.
par. 2. temp. q. 28. Boſſ. in tit. de publi. bono. nu. 73.
& fuit originalis opinio Bar. in l. ſi quis tãtam, col.
4. C. vnde vi, Cæph. in conſ. 214. Clar. in prac. crim.
q. 78. nu. 15. Et hac ipſa ratione, ſi vxor contrahat
debitũ ciuile, non poteſt pro eo fieri exequutio in
14 reb. dotalib. † in præiudiciũ viri, gl. in l. a diuo Pio,
§. in venditione, vbi Ale. nu. 29. & Iaſ. col. fi. ff. de re
iudic. Guid. Pap. q. 447. Et ratio eſt, quia conſtante
15 matrimonio maritus eſt dñs rei † dotalis, l. doce
ancillam, C. de rei vend. ff. de vſucap. & ſeruire de-
bet dos onerib. matrimonij, l. pro onerib. & in l. re-
bus, & l. vbi adhuc, C. de iu. dot. Eadem ratione ne
tertio præiudiciũ inferatur, videmus, quod publi-
16 † catis bonis filiæ, non venit dos a patre profecta,
quia propter filiæ delictũ non eſt puniendus pater,
notant Doct. in l. 2. §. quod ſi in patris, ff. ſolu. matr.
Bat. in l. ſi finita, §. ſi de vectigalib. q. 6. ff. de dam. in
fect. Sali. in l. ſi filius, C. de bon. dam. Et idem eſt in
17 dote ꝓfectitia, ex quo pater in ea ius † habet vſuſ-
fructus, Rub. in conſ. 28. per tot. Et ratio eſt, quia ſi
filia non poteſt patri præiudicare contrahendo, vt
per Rube. loc. præd. non etiam præiudicabit delin-
quendo, & qui non poteſt alienare, non poteſt face
18 re actum, per quem ſequatur alienatio, † gl. in l. itẽ
quia, ff. de pact. l. codicil. §. matre, vbi Bar. ff. de leg.
2. D. Bec. in conſ. 25. nu. 2. Etſi non poteſt patri præ
iudicare, non etiam præiudicabit marito, & hæc eſt
melior reſponſio, quam ea, quæ legitur in addit. ad
Lupum, loco prædicto, & Gerar. d. ſing. 1. nu. 12.

Hæc tñ principalis concluſio non habet locum
in eo, q fuit emancipatus ab auo: is. n. nõ põt reuo-
19 cati in patriam † poteſtatem a patre, vti concludit
Bart. in l. qui libertus, ff. de adopt. vbi inquit, quod
pp ingratitudinem a filio cõmiſſam, pater non eũ
reducit in patriã ptãtem, a qua fuerat liberatus p
auum, mouet ex l. fi. in fi. C. de reuoc. don. vbi hæres
non reuocat donationem prætextu ingratitudinis
cõmiſſæ contra donatorem defunctum, vt dixi ſup.
loquendo de alimentis denegandis propter ingra
titudinem. Et videri põt Rip. in d. l. fi. n. 241. & ſeq.
20 vbi ponit de hærede † mariti, an opponat adulte-
rium vxori repetenti dotẽ, & hærede dñi, an oppo-
nat vaſallo felloniã, vel aliud delictum, & de hr̃de
filij, an obijciat matri tranſitum ad ſecundas nu-
ptias. Et Cuma. in conſ. 164. idem dixit de hærede
dñi, qui caducitatem non obijcit emphyteutæ, &
latè ꝓſequitur D. Bec. in conſ. 9. ferè per totũ, vbi
tñ limitat Bero in conſ. 49. nu. 13. in 3. vbi num. 27.
Sylu. de feud. recogn. q. 28. ponit etiam prædictos
caſus, Aut. Gabr comm. opin. lib. 7. tit. de malefic.

cou-

Digitized by Google

concluſ.35.nu.1.& per tot. Mouetur etiam Bart. ex
text. in d.l.1. ibi, emãcipatione reſciſſa, C. de ingra.
quæ meo iudicio non põt ad id induci, niſi Bar. in-
telligat, quod proprie is dicatur reſcindere, qui eã
fecit. Sed id non eſt verum, & Bart. ſolum ſequitur
Aret. in d. §. fi. in fi. Inſt. quib. mod. ius pat. pote. ſol.
Sed ſicuti, quæ dicuntur de reuocãda donatione
per hærede m, & de opponendo caducitatem, fel-
21 loniam, & adulterium, † multis modis a Doctorib.
limitatur, vt per Clar. de feud. q. 64. & 65. Vaſq. il-
luſtr. quæſt. 96. per tot. Anton. Gabr. d. concluſ. 25.
per totam, vbi ponit limitationes, Rip. in d.l. fin. &
per Doct. alibi, ita erit declaranda pręſens limita-
tio, vt ijſdem modis intelligatur, ſicuti etiam de-
22 claranda † ſecundum ea, quæ Doctores dicunt in
reuocãnda donatione propter ingratitudinẽ, com
miſsã. Et in prædictis terminis ego intelligo quæ-
ſtio. Bart. in d.l. ſi liberatus.

Quod ſi quæratur, an filius, qui ab auo fuerat
emancipatus, poſſit in patris poteſtatem reuocari
ob denegata patri alimenta, diuerſa erit quæſtio.
Nam ſi pater non ſit hæres aui, res apud me eſt in-
dubia, qui etſi neget alimenta, non perdit id, quod
a patre non eſt conſequutus, & quando pœna pri-
uationis inducitur, non extenditur ad ea, quæ aliũ-
de prouenerunt, quam ab eo, ob cuius offenſionem
inducitur priuatio, vt dicimus de muliere tranſeu-
te ad ſecuoda vota, quæ tenetur filijs primi matri-
23 monij reſeruare, † quæ habuit a primo viro, vt in l.
fœminæ, C. de ſecun. nup. & in eo, qui impugnat vo
24 luntatem defuncti, qui † priuatur commodo teſta-
menti, vt in l. cum pater, §. libertis, ff. de leg. 2. At ſi
pater ſit hæres aui, maius erit dubium, quia cum
25 hæres † repreſentet perſonam defuncti, §. 1. in Au-
then. de iureiuran. a morien. præſt. l. hæredem, ff. de
regul. iur. ingratitudo commiſſa contra hæredem
idem operari debet, ac ſi contra defunctum foret
commiſſa: nam in facto videmus, quod promiſſio
26 expreſſe concepta erga defunctum, extenditur † ad
illius hæredem, gloſſ. & Bart. in l. ſi ſic, ff. de verbor.
27 obligat. Alex. in cõſ. 13. col. pen. vol. 5. idem in † pa
cto, l. ſi pactum, ff. de probat. l. iuriſgentium, §. pa-
ctum, ff. de pact. Ergo idem videtur dicendum de
tacita legali obligatione. Itẽ videmus, ꝙ libertus
28 non minorem reuerentiam tenetur exhibere † pa-
tri ſui patroni, quam ipſimet patrono, l. 4. §. prętor,
& l. generaliter, ff. de in ius voca. Ruin. in conſ. 144.
num. 11. vol. 5. Crot. in l. ſi conſtante, nu. 162. ff. ſol.
matr. Et conſequenter eidem tenetur alimenta mi
29 niſtrare, † vt inferunt Ruin. & Crot. quia valet illa-
tio a reuerentia ad alimenta, vt per eos. Ergo ſic
obligatio concepta erga patrem erit ad filium ex-
tendenda. Item ſicuti obligatio alendi patrem,
quę eſt in filio, deſcendit in hęredem filij etiam ex-
traneum, l. ſi quis a liber. §. item reſcriptu, vbi Bart.
& alij, ff. de lib. agnoſ. vel alen. & dixi ſuo loco. Pa-
ri modo ea obligatio extendi debet ad hæredem
patris, vt eodem modo extendatur actiua, ſicuti
paſſiua obligatio correlatiuis.

Exiſtimo tamen contrariam ſententiam eſſe ve-
riorem, & eo caſu non eſſe reuocandam emancipa
30 tionem. † Nam hæres non verè, ſed per fictionem
eadem reputatur perſona cum defuncto, vt proba-
tur in d. c. 1. de iureiur. a morien. præſt. vbi eſt poſi-
ta dictio, quodammodo, quæ eſt nota improprieta
tis, l. in ſuis, ff. de lib. & poſth. verè enim alia eſt p-
31 ſona † hæredis, alia defuncti, Gemin. in c. 2. in fi. de
iur. cal. 6. & diſpoſitio pęnalis loquens a caſu vero
non debet extendi ad caſum fictum, ſicut ſtatutum
32 loquens † in caſu vero, non habet locum in caſu fi-
cto, ſecundum Bartol. in l. ſi is, qui pro empt. in 3. q.
principali, ff. de vſuca. & ſtatuta debent proprie,
33 † non fictè intelligi, l. 1. §. hæc verba, vbi Doct. ff. de
negoc. geſt. l. prætor ait, ff. de ſuis & legit. cap. in no
ſtra, de iniur. Addo, quod priuatio eſt pęna, vt dixi
paulò ſupra, & in pœnalibus non datur extenſio
34 de vno caſu ad alium, vt ponunt Doct. in Authen.
quas actiones, C. de ſacroſ. eccl. præcipuè de perſo-
35 na ad perſonam, ea enim difficilius ſemper † indu-
citur, l. ſi quis ita, §. pen. ff. de teſtam. tut. Aretin. in l.
Gallus, §. & quid ſi tantum, col. 5. ff. de lib. & poſth.
Iaſ. in l. cum res, col. 3. in 3. not. ff. de legat. 1. Rurſus
36 pœna non habet locum, niſi in caſibus † a iure ex-
preſſis, glo. in §. cum igitur, in Auth. de non eligen.
ſecun. nub. l. at ſi quis, §. Diuus, ff. de relig. & ſumpt.
funer. cum alijs apud D. Bec. conſ. 102. nu. 31. At nõ
reperitur expreſſum, ꝙ filius priuetur emancipa-
tione facta ab auo, quando alimenta patri, hæredi
37 aui debentur, & erubeſcimus, cũ ſine lege † loqui-
mur, l. illam, C. de collatio. & quod lege cautum nõ
reperitur, eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſu-
mendum, §. optimum, in Auth. de non eligen. ſec.
nub. Crauet. conſ. 25. num. 9. D. Bec. conſ. 5. num. 4.
Ideo, videmus, quod etſi libertus teneatur alere nõ
ſolum patronum, ſed illius quoque parentes, & fi-
lios, l. ſi quis a liber. §. ſolent, ff. de lib. agnoſ. cũ alijs
ſupra citatis, in tit. quib. alimen. debean. in q. de li-
berto, tamen ob id, quod parentem, vel filium pa-
38 troni non † aluerit, minimè redigitur in ſeruitu-
tem, ſecundum Cordub. in d. §. ſolent, nu. 13. Ergo
pari modo non debet puniri filius, qui nõ aluit pa-
trem hæredem aui emancipantis. Accedat, quod a
patre non recipit beneficium emancipationis, ſed
ab auo, & longe grauius eſt peccatum alimẽta de-
negare ei, a quo quis recipit beneficium, quam hæ-
39 redi, & obligatio ad antidora, † quæ nepotem obli
gat erga auum emancipantem, eſt perſonaliſſima,
vt per Iaſ. in l. ſi non ſortem, §. libertus, num. 4. ff. de
cond. indeb. & non extenditur de perſona ad per-
ſonam, vt dixi, dum tractaui, an libertus teneatur
alere patronum, & dicam rurſus infra hoc eod. tit.
dum tractabo quæſtionem, an libertus redigatur
in ſeruitutem ob denegata alimenta patrono.

Quinimo nepos emancipatus vigore emancipa
tionis, non tenetur alere hæredem aui emancipan-
tis, quia nullibi reperitur cautum, pro quo facit,
40 quia hæres † liberti, non tenetur alere patronum,
l. hæres liberti, ff. de obſeq. liber. & obligatio anti-
doralis cum ſit perſonalis, non deſcendit in hære-
dem: non nego tamen, quin hoc caſu filius tenea-
tur tanquam filius patrem alere, ſed dico non per-
dere emancipationem, quam ab auo eſt conſequu
tus ſi non alat, & quæ in contrarium dicta ſunt de
hærede tolluntur vnica reſponſione, quia ſcilicet
obligatio alendi deſcendens a vi recepti beneficij,
eſt antidoralis, & conſequenter perſonalis, & non
tranſit ad hęredem, ſicuti alia iura, verè tamen ani
41 mus non quieſcit, quia parentum merita † tranſeũt
ad filios, Bal. in conſ. 335. col. 2. vol. 1. Soci. conſ. 84.
col. 3. vol. 3. & remunerantur filij ex meritis paren-
tum, l. 3. ff. de priuileg. veteran. Tiraq. in l. ſi vnquã,
in verſ. donatione largitus, num. 40. C. de reuocan.
donatio.

Limitatur ſecundò principalis noſtra conclu-
ſio, vt non procedat, quando pater coactè emanci-
paſſet filium, quia tunc ſi filius poſtea neget ali-
menta,

Digitized by Google

menta, non eum reuocabit in poteſtatem ſuam, &
pro declaratione ſciendum eſt, quòd multis in ca-
ſibus pater cogitur filium emancipare, præcipuè
42 quando filium male, & contra paternam † pietatẽ
tractauit, l. fi. ff. ſi quis a par. fuer. manumiſ. Item cũ
43 acceptauit legatum ſibi relictum, cũ onere † eman
cipandi filium, l. ſi cui, ff. de cond. & demon. Rurſus
44 ſi filiæ impoſuit † neceſſitatem peccandi, l. leno-
nes, C. de epiſc. audi. & demum, quando priuignũ
adoptauit, cogitur enim eum adultum emancipa-
45 re † ſi probet ſibi non expedire eſſe ſub poteſtate,
l. nonnunquam, & l. ſeq. ff. de adopt. id quod locum
habet in quocunque adoptiuo filio, l. 3. §. ſi quis mi
nor, ff. de minor. Hos omnes caſus refert glo. in fi.
in verſ. penè, Inſtit. quibus mod. ius patr. poteſta.
ſol. vbi etiam Doctores, qui quærunt, an ijs caſibus
filius cogi poſſit emancipationem acceptare, ſi no-
lit. alios caſus ponit Socin. in reg. 286. Aſcan. in
tract. de patr. poteſt. cap. vlt. nume. 89. In prædi-
ctis ergo caſibus, ſi filius neget alimenta patri, non
emittit emancipationem, nec poterit vti ingratus
46 † accuſari. Probatur in l. ſi quis hac lege, ff. qui & a
quib. l. 1. C. de lib. & cor. lib. ita ponit Io. de Plat. in
l. fi. nu. 4. ver. ſed nunquid filia, C. de ſpectac. ſcen. &
lenon. vbi dicit generaliter, filiam ſemel liberatã
ex neceſſitate non poſſe propter ingratitudinẽ re-
uocari in poteſtatem patris. Et reſpondet ad l. 1.
C. de ingrat. lib. quod procedit, quia emancipando
pater liberalitatem exercuit, Io. Orſc. qui indiui-
duè loquitur in d. l. qui liberatus, nu. 5. ff. de adop.
vbi inquit ſe ita reſpondiſſe de iure, ſequitur Cor-
dub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 12. ff.
de lib. agnoſc. Et prædictorum ratio eſt, quia pro-
pter ingratitudinem priuatur quis beneficio acce-
pto: at filius, qui fuit ob inuito patre emancipa-
tus, nullum recepit beneficium: nam eo caſu co-
gitur pater emancipare filium, non confert bene-
ficium in filium, neq; emancipatio prouenit a pa-
tre, ſed a lege, vel homine cogente, arg. l. velle non
creditur, ff. de reg. iur. vbi Decius dicit, quod non
reputatur velle, qui aliquid facit iuſſu patris, vel
domini, & actus non tribuitur patri exequenti, ſed
47 legi, vel homini † ordinanti, & præcipienti, l. item
eorum, §. ſi decuriones, ff. quod cuiuſque vniuer. c.
cum aliquibus, de reſcript. in ſexto, l. ſi hæres in te-
ſtamento, ff. de actio. empt. l. vnum ex familia, §. ſi
de Falcidia, ff. de lega. 2. vbi Imo. inquit, quod ele-
ctus ab officiali, qui fecit electionem de ordine
conſilij, videtur electus a conſilio. Et hæc conclu-
ſio probatur multis adductis a Tiraq. de legibus
connubial. glo. 8. nu. 184. & plurib. ſequen. Craue.
in conſil. 144. Et eſt tex. in l. pater ex prouincia, ff.
de manum. vind. vbi dicit, quod pater dicitur ſer-
uum manumiſiſſe, qui filio commiſit, quod manu-
mitteret. Ita in propoſito lex ipſa videt emãcipaſſe
filium, quem mandat liberari a patria poteſtate.
ceſſante igitur beneficio ceſſat antidoralis obliga-
tio, quæ filium aſtringebat, & ea obligatione ſubla-
ta, non reuocatur in patris poteſtatem. Accedat
ſtante dicto præſuppoſito, quod ius patriæ pote-
ſtatis ſemel ex delicto, vel culpa amiſſum, nũquam
põt recuperari. Ideo pater qui patria priuatur po-
teſtate eo, quod filiam induxerit ad peccandum,
48 vt dixi, non eam recuperat, licet † redeat ad hone-
ſtam vitam, ſecundũ Guliel. Cun. in dicta l. ſi leno-
nes, C. de Epiſcopali audientia, per l. fina. in fine,
ff. de pact. l. ſi poſt mortem, §. finali, ff. de contra-
tab. Ioan. de Plat. in dicta l. fina. numero 4. C. de
ſpectac. libro 11. Addo quod ſemper fauorabilius
ſuccurritur ei, qui liberalitatem exercuit, quam ei,
49 qui coactus donat, ideo qui coactè adiuit nõ † de-
trahit Trebellianicam, l. nam & quod, §. qui com-
pulſus, ff. ad Trebell. & qui nõ vltrò vindicauit, nõ
50 eſt dignus præmio, † vt inquit text. in l. 3. §. vtrum,
ff. ad Syllania. & poteſtas, qui ex neceſſitate officij
tenetur capere bannitum, non cõſequitur præmiũ
51 a ſtatuto deſtinatum capientibus † bannitum, vt
voluit Bart. in d. §. vtrum, num. 2. vbi idem dicit de
eo, qui fecit actum non ſponte, ſed incitatus a iu-
re, vel a facto, ſequitur Nell. in tracta. bannit. in 2.
par. 2. temp. quæſt. 22. nu. 22. & ſeq. & econtra, qui
52 actum facit ex neceſſitate magis excuſatur, † l. li-
berorum, §. excuſantur, ff. de his, qui not. infa. l. li-
ber homo, la 2. in princ. ff. ad leg. Aquil. vbi gloſ. &
licet in delictis grauioribus, non in totum excuſe-
53 tur, pœna † tamen mitigatur, l. ſeruos, C. ad leg.
Aquil. de vi publi. vbi Bald. & Salic. cum alijs apud
Tiraq. in trac. de pœn. tẽpe. cau. 36. per totam, Dec.
d. l. velle non creditur, nu. 7. cum ſimilibus.

Declara etiam noſtram concluſionem, vt in tan
tum filius ob denegata alimenta in patris ptãtem
redigatur, ꝙ in futurum pater non poterit illum
54 emancipare † ſine ſpeciali principis reſcripto. Id
quod probatur in l. 2. C. de liber. & cor. liber. vbi li
bertus redactus propter ingratitudinem non po-
teſt ex poſt manumitti. Et dicam latè infrà tractan
do ſpeciali quæſtio. de liberto. & inquit Bal. ibi, in
fin. quòd Doctor ſemel priuatus propter delictum
non poteſt intrando examen de nouo doctorari.
Et idem Bal. in l. acceptam, in q. 18. n. 30. C. de vſu.
55 dicit, ꝙ ſcholaris † deletus de matricula per ſen-
tentiam, quia rectori non paruerit, non poterit ite
rum in matricula deſcribi, niſi ex gratia. Et idem
Bal. in l. 2. circa medium, C. de manum. vindic. di-
cit, quod tabellio ob falſitatem commiſſam exau-
56 thoratus, non poteſt de nouo creari, † & poſſent
multa alia ſimilia congeri.

Quartò intellige, ꝙ hoc caſu filius redactus in
poteſtatem patris, habeatur nihilominus pro emã
57 cipato † quoad ea, quæ concernunt ipſius filij in cõ
modum, vt concludit Ferdin. Loaz. in l. filiusfami-
lias, §. diui, n. 148. ff. de leg. 1. Ripa in l. fi. nu. 167. C.
de reuoc. donat. vbi dicunt hoc eſſe ſingulare, &
exornatur a Loaz. in loco prædicto.

S V M M A R I V M.

1 *Libertas, res eſt inæſtimabilis.*
2 *Libertus negans alimenta patrono, redigitur in ſeruitu-
tem. & ibi vide latè declaratum.*
3 *Pretium non attenditur quando non correſpondet valori
rei.*
4 *Libertus ſemel ob negata patrono alimenta redactus in
ſeruitutem, non poteſt libertate poſtea donari.*
5 *Libertus ſi alimenta neget filio patroni, non reuocatur in
ſeruitutem. vide tamen ibi.*
6 *Libertus tenetur filio patroni exhibere reuerentiam, ob-
ſequium, & honorem.*
7 *Merita parentum tranſeunt ad filios.*
8 *Ingratitudo futuro pacto remitti non poteſt.*
9 *Patronus paciſci non poteſt ne propter ingratitudinem
reuocet libertum in ſeruitutem.*
10 *Generali conceſſione non conueniunt, quæ in ſpecie conce
di non potuiſſent.*
11 *Libertus tunc ſolum ob negata patrono alimenta, reuo-
catur in ſeruitutem, quando alere tenebatur.*

PRIVI-

Digitized by Google

PRIVILEGIVM LXVI.

1 QVAMVIS libertas † res ſit inæſti-
mabilis, l. libertas, ff. de reg. iur. tñ
ſi libertus deneget patrono alimẽ
2 ta, redigitur in ſeruitutem, † l. ali-
menta, §. 1. de libe. agnoſc. ca. octa-
na, 12. quæſt. 2. vbi generaliter lo-
quendo in quacunque ingratitudine, dicit talem
eſſe immerita libertate priuandum, l. 2. C. de libe.
& eor. liber. Et dicit Bald. in l. 1. C. de ingrat. libe.
quod Philoſophus quidam, qui primus ſeruitutem
introduxit, dicebat, eſto ſeruus, qui liber eſſe neſci-
uiſti. Refert eũ & ſequitur Iaſ. in l. ex hoc iure, nu.
14. in fin. in 2. effect. antidoralis obligationis, ff. de
iuſtit. & iur. ſequitur Ripam l. fin. num. 4. C. de reuo
can. donat. ſed verè hoc fuit dictum Claudij Cæſa-
ris, aut Neronis, vt poſt Sueton. & Corne. Tacit. &
Valer. Maximum dicit Tiraquel. in l. ſi vnquam, in
ver. libertis, nu. 31. C. de reuocan. donat. Bart. & Al-
ber. in d. l. alimenta, vbi dicunt, libertum non priua
ri præcisè, ſed cauſatiuè, ſi nolit alimenta præſta-
re, Specu. in tit. qui fil. ſint legit. nume. 9. vbi tamen
declarat procedere, quando habet pro ſe, & patro-
nus eſt pauper. Quod tamen voluit Salicet. in l. ſo-
lo, nume. 2. C. de liber. cau. dicens, idem eſſe in eccle
ſia, & eius patrono, Cordub. in l. ſi quis a liberis, §.
ſi quis ex his, nume. 4. & §. ſolent, nume. 2. ff. de libe.
agnoſc. & Tiraquel. in d. ver. libertis, num. 31. Am-
pliat noſtram concluſionem procedere etiam in li
berto, qui ſit minor, imo & pupillus, dum tamen pu
bertati proximus, & idem dicit, ſi aliam quãtum-
uis lenem ingratitudinem committit, & extendit
etiam ad filios libertorum ingenuos, etiam ſi pa-
tronus fuerit damnatus, & remiſiſſet liberto om-
ne ius, quia non cenſetur remiſiſſe ingratitudinẽ.
Ampliat item, quando patronus pecuniam rece-
piſſet pro danda libertate, quia nihilominus reuo
cat libertum in ſeruitutem, quia nullo pretio emi-
tur libertas, iuxta illud: Non bene pro toto liber-
3 tas venditur auro. Et non attenditur † pretiũ quod
non correſpondet valori ipſius rei, Io. And. Butr.
Anch. Imo. Abb. Barba. & alij, in ca. ad quæſtiones,
de rer. permu. Cin. in l. cum te, C. de pac. inter emp.
& vend. Barto. Imo. Roman. & Caſtr. in l. Ariſto, ff.
de donatio. Tiraquel. de retract. conſang. §. 10. glo.
1. num. 9.

Ampliatur autem concluſio prædicta, vt poſt cõ
miſſam ingratitudinem, & amiſſam libertatem, nõ
poſſit inde libertus amplius libertate donari, per
4 ea, quæ † diximus ſupra de filio emancipato, qui
propter ingratitudinem perdit emancipationem,
& probatur expreſsè in l. 2. vbi Bald. C. de liber. &
eor. lib. Iaſ. in l. dedi, §. 1. nume. 7. ff. de cond. ob cau.
& hoc ponunt Io. de Plat. in l. fin. nume. 4. C. de ſpe-
ctacu. ſcenic. & lenon. lib. 11. Gerard. ſing. 1. Iaſ. in
l. ex hoc iure, nume. 54. ff. de iuſt. & iur. in l. natura-
lis, nume... ff. de præſcrip. ver. Lupus in cap. per ve
ſtras, §. 4. nume. 6. de donat. inter vir. & vxor. folio
mihi 139. Aſcan. in tract. de patria poteſt. cap. 5. nu
mero 63. Ferdinan. Loaz. in l. filiusfamilias, §. diui,
numero 149. de lega. 1. In quibus locis inferunt ad
Doctorem, notarium, ſcholarem, militem, & a-
lios, qui aliquando fuerint adepta ſemel dignita-
te priuati.

Limitatur tamen noſtra concluſio, vt locum nõ
5 vendicet in filio patroni, qui ſi libertus † ei neget
alimenta, non reuocatur in ſeruitutem, vt conclu-
dit Cordub. in d. l. ſi quis a liber. §. ſolent, nume. 13.
vbi ait procedere, quia libertus non eſt libertatem
conſequutus a filio patroni, ſed a patrono, ideo
cum diuerſa ſit ratio, diuerſum quoque erit ius,
ſed mihi non placet hæc limitatio. Nam libertus
6 † tenetur erga filios patroni ad alimenta, reueren
tiam, obſequia, operas, & honorem, l. 1. & 2. C. de
in ius voc. l. officio, C. de neg. geſt. l. etiam libertis,
& libertos, C. de obſeq. patro. præſt. etiam ſi filij
ſint emancipati, & hæreditate paterna abſtinue-
rint, l. filij, ff. de iur. patro. l. ſi operarum, ff. de ope.
liberto. ergo pari modo debet priuari, ſi deneget
filio, ſicut ſi patri denegaret. Et licet ab eo non re
ceperit libertatis beneficium, tamen videtur re-
cepiſſe ab eo, ex quo patrem repræſentat, præci-
puè ſi ſit illius hæres, & videmus, quod merita
7 † parentum tranſeunt ad filios, Bald. in conſi. 355.
colum. 2. volum. 1. Tiraq. de retract. conſang. §. 10.
gloſ. 1. numero 40. Et in terminis eſt text. in l. liber
ti, C. de liber. & eor. liber. vbi dicitur, quod liberti
tenentur hæredibus patroni eandem reuerentiam
exhibere, quam debent patrono, & contra liber-
tos ingratos, datur eadem actio hæredibus patro-
ni, quæ ipſi patrono. Et melius probatur in l. qui
manumittuntur, C. de oper. libe. vbi dicitur, quod
ſolam reuerentiam debet libertus filio patroni, &
non poteſt in ſeruitutem redigi, niſi ob commiſſã
ingratitudinem, & ita tenet per eos text. Tiraq.
in d. l. ſi vnquam, in verſi. libertis, numero 31. C. de
reuoc. donat. Vide tamen, quæ dixi in præcedenti
quæſtione.

Quod vero dictum eſt paulò ſupra, libertũ pri-
uari libertate propter ingratitudinem, etiam ſi pa
tronus ei remiſerit omne ius, poſſet aliquibus du-
bium videri, ſed omnis ceſſat difficultas, ſi conſide-
8 res, quod futura † ingratitudo pacto remitti non
poteſt, ſecundum Spec. in tit. de dona. §. 1. ver. quod
ſi actum eſt, Bart. Bald. & Caſtrenſ. in l. final. C. de
pact. Bald. in l. fin. C. de bon. liber. vbi num. 4. dicit,
quod patronus non poteſt etiã expreſſo pacto re-
9 nunciare, † ne reuocet libertum in ſeruitutẽ ꝓ-
pter ingratitudinem, idem Bald. in l. 1. C. de ingra.
lib. & multos comprobat authoritatibus, Ripa in
l. fi. num. 180. C. de reuoc. donat. Tiraq. in præfat. l.
ſi vnquam, num. 149. C. de reuoc. donat. vbi ponit,
q̃d iuris ſit accedente iuramento, alios citat Vaſq.
de ſucceſſio. creatio. §. 21. num. 165. Non mirum er
go, ſi facta generali remiſſione omnis iuris, non ve-
nit hoc ius, nam in generali conceſſione non ve-
10 niunt † ea, quæ in ſpecie quis non poſſet concede-
re, l. obligatione generali, ff. de pignor. cum ſimi-
libus.

In omnibus caſibus prædictis, quibus intelligi-
tur priuatio, vel alia pœna ob non præſtita alimen
11 ta, intelligendum eſt, ſi is eo caſu alere † tenebatur,
quia cum de vno diſputamus, cætera omnia ſup-
ponuntur habilia.

SVMMARIVM.

1 *Legitimatus filius, qui patri neget alimenta, perdit legi-
timationem, & reducitur ad ſpurietatem.*
2 *Libertus, & filius æquiparantur.*
3 *Spurius, qui ob negata patri alimenta perdit legitima-
tionem, non poteſt de cætero legitimari.*
4 *Legitimatus per ſequens matrimonium, non perdit le-
gitimationem, licet patri ſit ingratus, & neget ali-
menta.*

Legi-

Digitized by Google

5 *Legitimatio, quæ fit per ſequens matrimonium eſt fauorabiliſſima.*
6 *Legitimatus per ſequens matrimonium poteſt promoueri ad epiſcopatum.*
7 *Legitimatus ex ſubſequenti matrimonio ſuccedit in feuda.*
8 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium dicitur verè & propriè legitimus.*
9 *Legitimatus ex ſequenti matrimonio eſt nobilis, ſi pater ſit nobilis.*
10 *Legitimatio per ſequens matrimonium imitatur naturam.*
11 *Matrimonium non poteſt ita contrahi, quod filij antea ſuſcepti non legitimentur.*

PRIVILEGIVM LXVII.

PARI ratione filius, qui fuit legiti
matus, ſi patri neget alimenta re
1 ducitur † ad ſtatutũ ſpurietatis,
& priuatur legitimatione, perin-
de ac ſi ea non fuiſſet ſequuta, vt
vult Bal. in c. 1. §. filij nati, in fin. ſi
de feu. fuer. contr. inter dom. & agna. per text. in l.
manumiſſiones, ff. de iuſt. & iu. & id inducitur ad ſi
militudinem liberti, qui propter ingratitudinem
efficitur ſeruus, l. diuus, in fin. & l. ingratus, ff. de iu.
patro. & dixi in præcedenti priuilegio. æquiparan
2 tur enim filius, & † libertus, §. liceat, in Auth. quib.
mod. natu. effic. legit. & §. 1. in Auth. vt libe. de cete-
ro, Roman. ſing. 225. Et quod legitimatus priuetur
legitimatione voluit Iaſ. in l. ex hoc iure, nume. 54.
verſi. eodem modo ſi pater, ff. de iuſt. & iur. vbi di-
cit eſſe ſingulare, & non legiſſe alibi. Et mouetur
comparatione liberti ad filium legitimatum, Cre-
men. ſing. 20. vbi dicit eſſe benè notandum, & alle-
gat Bal. in l. fi. in fi. C. de lib. & eor. libe. Gerar. ſing.
1. nu. 3. ſed num. 7. exercendi ingenij gratia mouet
aliquas difficultates, quas ego tetigi ſupra in pri-
uilegio loquẽte de filio emancipato, Marſi. in ſing.
413. vbi allegat gl. & Bal. qui tamen mihi hoc non
dicunt, Ripa in l. fin. nu. 8. C. de reuoc. don. vbi ad-
dit rationem, quia legitimatio eſt donatio, Auth.
item ſine legitimis, & in corpore vnde ſumitur, C.
de naturalib. liber. donatio autem propter ingra-
titudinem reuocatur, d. l. fin. Io. Lup. in repeti. cap.
per veſtras, in notab. §. 4. num. 6. de dona. inter vir.
& vxor. folio mihi 139. Rebuff. in regias conſtitut.
tom. 1. tit. de ſenten. prouiſio. art. 1. glo. a. nume. 25.
Ferdin. Loaz. in l. filiusfamilias, §. diui, num. 148. ff.
de leg. 1. Aſcan. in tracta. de patr. poteſt. cap. 5. nu.
63. Addo Iaſ. in l. naturalis, num. 1. ff. de præſcript.
ver. in l. ex facto, in princ. nume. 17. ff. de vulg. Cor-
dub. in §. ſi quis ex his, num. 8.

Amplia hoc in tantum verum eſſe, quod de cæ-
tero non poterit pater amplius illum legitimare,
quia quod ſemel aufertur propter delictum, non
3 amplius † redditur, vt probaui paulò ſupra lo-
quendo de ingratitudine commiſſa per filium e-
mancipatum, Iaſon in l. ex hoc iure, & in dicta l.
naturalis, Ioan. Lupus, qui loquitur propriè de fi-
lio legitimato, dicto §. quarto, folio 139. numero
ſeptimo, Aſcan. dicto capitulo quinto, numero
63. poſt Iaſon. in l. dedi, §. primo, numero nono, ff.
de conditio. ob cauſam, & Gerard. ſingu. 1. nume-
ro 5. & dixi ſupra proximo priuileg. loquendo de
liberto.

Limitatur tamen, vt non procedat in filio legi-
timato per ſubſequens matrimonium, quia pro-
pter ingratitudinem non perdit iura legitima, ita
4 † voluit Roman. d. ſingu. 225. allegat hoc voluiſſe
Bal. in d. §. filij nati, vbi tamen mihi hoc non dicit,
& idem voluit Gerar. ſingu. 1. nu. 9. Ferdin. Loaz. d.
§. diui, nume. 148. Et vera eſt limitatio, quia ea le-
5 gitimatio eſt fauorabiliſſima † ſecundum Tiraq. de
primogen. q. 34. nume. 28. vbi inquit eam fieri per
Principem Principum propter conuerſionem, &
pœnitentiam peccati, ideo taliter legitimatus pro
6 moueri poteſt ad Epiſcopatum, † gl. in c. innotuit,
in ver. coningata, de electio. vbi Butr. Abb. & alij,
Dec. qui communem dicit in conſi. 155. nu. 3. in fin.
7 admittitur item ad feudum, vt dicunt † Hoſt. & Io.
And. in cap. lator, qui fil. ſint legit. vbi Butr. Card.
Abb. & alij volentes, quod ita intelligatur text. in
ca. 1. §. naturales, ſi de feu. fuer. controuer. & dicitur
8 verè, & proprie legitimus, † §. 1. in Auth. quib. mo.
natu. effic. legiti. gl. in c. tanta, vbi Abb. nu. 4. & 7. &
9 dicitur † nobilis ſecundum. Tiraq. in tract. nobilit.
c. 15. nu. 21.

Ratio autem, quare non ita perdat legitimatio-
nem is, qui ſequenti matrimonio factus eſt legiti-
mus, quemadmodum legitimatus ex reſcripto, aſ-
ſignari poteſt, quia eam legitimationem filius non
habet a patre, ſed ab eo, & licet pater ipſe videa-
tur author contrahendo matrimoniũ, tamen, quia
ante natorum filiorum legitimatio venit in conſe-
quentiam, non attenditur actus patris: cum ergo
non habeat a patre, non illam perdit, quod ſecus
eſt in legitimato per reſcriptum, qui a patre ſolo
beneficiu legitimationis conſequitur. Addo quod
legitimatio, quæ fit per ſequẽs matrimonium, imi-
10 tatur † naturam, ſecundum Bald. in conſilio 319.
numero 1. volum. 4. & in cap. innotuit, numero. 12.
in fin. de electio. Ideo ſicut natus poſt contractum
matrimonium non perdit iura legitima per ingra
titudinem, ita nec legitimatus per ſequens matri-
monium. Melior tamen ratio eſt, quia legitima-
tus per ſequens matrimonium dicitur coactè legi-
timatus, nam pater, qui ducit in vxorem eam, quã
habuerat in concubinam, & ex qua ſuſceperat fi-
lios, cogitur filios antea natos habere pro legiti-
11 mis, & conſequenter etiam legitimare: nam † non
poſſet pater ita matrimonium contrahere, quod
filij non legitimentur, argum. l. nemo poteſt, ff. de
leg. 1. Ergo filij propter ingratitudinem non pri-
uantur ea legitimitate, quam inuito patre habue-
runt, vt diximus ſupra loquendo de filio coactè
emancipato.

SVMMARIVM.

1 *Apoſtata dicitur qui exit religionem, in qua votum ſolemniter emiſit. & ibi an hoc verum ſit.*
2 *Filius impunè poteſt exire religionem, vt patrem inopẽ alat.*
3 *Debitor non poteſt ingredi religionem, vt debitum ſoluere prætermittat.*
4 *Filius ingredi non poteſt religionem, quando pater extrema laborat inopia, ſed tenetur illi ſubuenire.*
5 *Religioſus tenetur potius patri egenti ſubuenire de alimentis, quàm Prælato ſuo.*
6 *Religio filium eximit a patria poteſtate.*
7 *Religio filium non liberat ab obligatione, qua tenebatur erga patrem.*

PRIVI-

Digitized by Google

PRIVILEGIVM LXVIII.

QVi monaſterium, ſeu religionem
aliquā ingreſſus profeſſionis vo-
tum ſolemniter emittit, non po-
teſt inde exire ſine peccato, &
1 exeūdo dicitur apoſtata, † Doct.
in rub. & in cap. 1. de apoſtat. Imo
Innoc. in c. fi. de renun. & in c. intelleximus, de æta.
& qualit. dicit eſſe illum apoſtatam, qui etſi habi-
tum, & tonſuram retineat, deſerit tamen monaſte-
rium, & nulli prælato ſubijcit ſe, & ponunt Doct. in
c. ex parte, de temp. ordin. vbi quærunt de verita-
te, & in c. Ioannes, de regul. Id tamen intelligendū
eſt impropriè, ſecundum Calder. in conſ. 1. de apo-
ſtat. vbi dicit communem, Anan. in c. tuæ, nu. 11. de
apoſtat. Clar. in prax. crim. q. 78. nu. 4.

Tamen ſi filius exiſtens in religione habeat pa-
trem inopem, inhabilemque ad ſibi victum paran-
2 dum, poteſt † exire religionem, vt patrem alat, vt
probatur ex tex. in l. qui cum vno, ff. de re milit. vbi
in §. fi. emenſionis crimine excuſatur, qui ob paren
tum affectionem, aliquandiu ſine ſuperioris licen-
tia deſeruit caſtra. Et ibi infert Raine. de Forli. ad
filium religioſum, qui affectione parentum deſerit
religionem, allegatque idem tenuiſſe D. Thom. de
Aquin. refert & ſequitur Nell. in tract. bannito. in
1. par. 2. temp. nu. 48. in fi. Marſ. in ſing. 149. Duen-
nas, in reg. 66. limit. 10. circa finem, vbi tamen re-
fert Raine. & Diuum Thomam loqui de fratre, non
de filio, licet a fortiori dicat, idē eſſe in filio, Aſcan.
Clem. in tract. de patr. poteſt. effec. 17. nu. 4. Et pro
3 hoc facit, quia qui eſt alicuius debitor, † non poteſt
religionem ingredi, vt debitum ſoluere prætermit
tat, cap. generalis, diſtinct. 54. Qua ratione ſi pater
4 extrema laboret egeſtate impedit ne filius † ingre-
diatur religionem, vt voluit Alexan. de Ales in 3.
par. ſum. de quarto præcept. quæſt. 4. §. 2. Thom. in
3. quolib. quæſt. 5. qui addit idem eſſe, ſi pater non
ſit extrema preſſus egeſtate, ſed ita laboret, vt vi-
uere non poſſit ſine multa exiſtimationis ſuæ ia-
ctura, & turpitudine ſuæ conditionis, vt quia no-
bilis cogatur ſeruire alij, vel mendicare, ſequitur
Angel. de Clauaſ. in ſumma, in verſ. religioſus, quæ-
5 ſtio. 11. Facit etiam, quia religioſus, † qui patrem
dimiſit inopia grauatum, tenetur magis patri ſub-
uenire de alimentis, & alijs, quæ cōtinentur in pri-
mo decalogi præcepto, quam prælato ſuo, ſecundū
Nicol. de Lira ſuper Matth. cap. 15. quem citat, &
ſequitur Angel. de Clauaſ. loco prædicto, quæſtio.
32. vbi tamen dicit aliud eſſe ſi neceſſitas ſuperue-
nit poſt ingreſſum monaſterij. Licet enim religio
6 eximat filium a poteſtate patris, vt probatur in c.
1. 20. quæſtio. 2. Doct. in auth. ingreſſi, & in authen.
ſi qua mulier, C. de Sacroſanct. Eccleſ. gloſſ. & Bart.
in l. ſi ex cauſa, §. Papinianus, ff. de minor. in c. cum
ſcimus, de reg. Ang. loco prædicto, q. 48. Tabien. in
ſum. in verſ. religio, quæſt. 31. Bart. in l. patre furio-
ſo, num. 4. vbi etiam Bald. ponit, & Iaſ. num. 47. ff.
de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. Bal. in l. 2. C. de li-
ber. exhib. & multos citat Aſcan. Clemen. in tract.
de patr. poteſt. cap. vlt. num. 67. vbi latè agit de ve-
7 ritate, tamen non liberat ab ea obligatione, † qua
ante ingreſſum tenebatur: at de iure diuino, & na-
turæ tenetur filius patrem honorare, & ab eo præ-
cepto nulla profeſſio abſoluit, quia conſilia in reli-
gionibus obſeruantur, vt perfectius impleantur
præcepta, vt inquit Ang. loco prædicto, quæſtione
trigeſimaſecunda. Id vero, quia pertinet ad Theo-
logos, & Eccleſiæ determinationem, non aliter fir-
mo, niſi quatenus ſit eodem modo ab Eccleſia ap-
probatum.

SVMMARIVM.

1 *Maritus, qui vxori negauit alimenta, non lucratur do-
tem ex pacto, ſtatuto, vel conſuetudine.*
2 *Maritus, qui vxorem domo expulit ſine cauſa, non lu-
cratur dotem.*
3 *Maritus non lucratur dotem ſi vxori ægræ non ſubmi-
niſtret medicum, & medicinas.*
4 *Maritus lucratur dotem, etiamſi alimenta vxori non
præſtitit, quando ea non deceſſit.*
5 *Succeſſione tanquam indignus priuatur, qui defunctum
male tractauit, vel domo expulit.*
6 *Maritus, qui negauit vxori alimenta, lucratur dotem, ſi
poſtea ſequuta eſt reconciliatio.*
7 *Vxor mortua præſumitur ob Medicum non adhibi-
tum.*
8 *Vulneratus præſumitur mortuus ex negligentia, quando
Medicus non fuit adhibitus.*
9 *Maritus, qui alimenta negauit vxori, cum tamen ale-
re non teneretur, lucratur dotem.*
10 *Maritus, qui ex permiſſione ſtatuti occidit vxorem, lu-
cratur dotem. & ibi de veritate.*

PRIVILEGIVM LXIX.

ADeo etiam fauorabilis eſt cauſa
alimentorum, quod etſi ex forma
pacti, ſtatuti, vel conſuetudinis ma
ritus debeat integram dotem, vel
illius partem lucrari, tamen ſi vir
1 vxori deneget alimenta, † nihil lu-
crabitur, ita voluit Bal. in l. quod in vxorem, num.
1. C. de neg. geſt. Mouetur, quia lucrum illud dotis
marito defertur propter onera matrimonij, ergo
ceſſare debet, vbi ceſſant onera, quia deficiente cau
ſa deficit cauſatum. Illud autem Bald. aſſumptum,
quod lucrum ſtatuto deferatur propter onera ma-
trimonij, eſt certum, & firmum, vt per gloſſ. in l. ſi
donaturus, §. fin. in verſic. dumtaxat, ff. de conditio.
cauſ. da. & Alexand. dicit ibi communem eſſe opi-
nionem, & ſubdit Iaſ. quod omnes Doctores tran-
ſeunt cum ea gloſſ. Bald. & Fulgoſ. in l. non ſine, in
princip. C. de bon. quæ liber. Caſtrenſ. in conſ. 333.
volum. 1. multos alios citat Roland. in tract. de lu-
cro dotis, q. 4. num. 10. & ſequen. de quo tamen la-
te agit Phanuc. in eod. tract. gloſſ. 8. num. 6. Et pro
dicta opinione allegatur etiam Bald. in auth. dos
data, numero ſecundo, C. de donation. ante nupt.
vbi dicit, quod ſicuti mulier non lucratur donatio-
nem, ſi non ſuſtinet onera dotis dandæ, ita maritus
non lucratur dotem ex ſtatuto, vel pacto, ſi non ſu-
ſtinet onera matrimonij, ſed nihil loquitur de ali-
mentis, licet ex eius dicto bene inferri poſſit, cum
ſine dubio inter onera matrimonij præcipuum il-
lud ſit alendi vxorem, ſed expreſsè hanc partem
tenuit Caſtrenſ. in l. ſi ab hoſtibus, §. ſi vir, numero
quarto, ff. ſoluto matrimonio, vbi inquit, quod ſi
maritus recedens ab vxore, non prouidit illi de
alimentis, ita quod mulier non habens alimenta
deceſſerit, maritus non lucratur dotem, & ſubdit
eſſe quotidianum, & menti tenendum, quia habuit
in facto Florentiæ. Et mouebatur per illum tex-
tum, & per textum in l. necare, ff. de liberis agno-
ſcen.

Digitized by Google

ſcen.& inquit locum hoc habere, ſiue lucrum pro-
ueniat ex pacto,ſiue ex diſpoſitione legali. Et Ale-
xander ibi,numero tertio, inquit hoc eſſe valde ſin
gulare, licet ipſe in contrarium multa alleget, &
præcipuè, quod lex pœnalis non debet extendi, cū
quo tranſit etiam Iaſ. numero quarto, qui multis
confirmat ſimilibus, Ioannes Lupus in rubrica de
don.inter virum,& vxorem,§. 70. numero 23. verſ.
amplia prædicta, vbi ſic tenuiſſe dicit Bald. & Cu-
man.in dicta l.ſi vir. Et mouetur ex diſpoſitione l.
necare,& adducit in ſimili,quod dicimus de dona-
tario, qui priuatur bonis donatis, ſi non ſubuenit
donatori egenti,Boer.in deciſ.244.num.12.Rol.in
tract.de lucro dotis,quæſtio. 64.num.6. & quæſtio.
68.num. 11. Phanuc. in eod.tract. gloſſ.14.num.6.
verſic.quartus eſt caſus, vbi allegat conſilium Ca-
ſtren.& dicit eſſe de mente omnium.Et,vt dixi,ra-
tio prædictorum eſt,quia ſi non ſuſtinet onera ma-
trimonij, propter quæ defertur hoc lucrum, non
debet illud percipere.

Et per eandem rationem dixit Bald.in l.1.§.ſed
ſcimus,C.de lati.liber.tollen.quod maritus expel-
2 lens domo † vxorem ſine cauſa, non lucratur do-
tem, Alexander in conſilio 122. columna tertia,in
fine,volum.7.Anan.in cap.1. columna 3. de infant.
& ſanguin.expoſ.Ruin.in conſil. 8.col.2. volum. 2.
Lup.in d. rub. de donat. inter virum, & vxorem, §.
70.num. 32.verſic.quid autem ſi maritus,& in cap.
per veſtras, in 3. notab. num. 4. folio mihi 134.vbi
citat multos alios,Boer. dicta deciſio. 244. in fine,
Phanuc.dicta gloſſ. 14.numero 6. verſicul.quintus
quando.

Et quia inter alimentorum præſtationem nu-
merantur etiam medicinæ, vt dicam ſuo loco, &
Medici, ideo gloſſ. in dicta l. ſi ab hoſtibus,§.ſi vir,
ff.ſoluto matrimonio, dicit quod maritus non lu-
3 cratur, ſi vxori infirmæ † Medicum non adhibuit,
& medicinas non miniſtrauit. Et Bald.ibi dicit il-
lam gloſſ. eſſe auream, quia maritus dicitur indi-
gnus eo lucro, & præſumitur vxorē non ex vi mor-
bi, ſed ex eo mortuam, quod Medicus non fuerit
eius curæ adhibitus. Eandem probarunt ſententiā
Caſtren. Alex. Luc. de Pen. Abb. Corn. Io. de Amic.
Campeg. Marſil.& alij, quos citat, & ſequitur Rol.
in d.tract.quæſt.64. num.6.Phanuc.in eodem trac.
gloſſ. 14.numero octauo,Cordub.in l.ſi quis a libe-
ris, §. ſi quis ex his, numero 29. ff. de liber.agnoſc.
vbi ponunt caſus, quando adhibuit quidem, ſed
imperitum, & quando non potuit adhibere, quia
non erit in loco, & quando fuit præuentus, & plu-
res alios.

Intellige tamen principalem noſtram conclu-
ſionem procedere,quando vxor ob alimenta dene
gata deceſſit, nam eo caſu priuatur maritus,ſecus
4 ſi non deceſſiſſet,quia tunc † maritus gaudet lucro.
Doctores enim, qui dicunt eum nō lucrari dotem,
mouentur per l.necare,ff.de liberis agnoſcen.quia
paria ſunt, quod occidat, vel alimenta ſubtrahat.
At vbi mulier non deceſſit,tunc ceſſat ratio. Et Ca
ſtrenſ.in dicto §.ſi vir, ponit caſum quando mulier
fame perijt, atque ita concordat contrarias opi-
niones, Boerius dicta deciſione 244. in fine, ſequi-
tur Rolandus dicta quæſt. 68. numero vndecimo.
Iſta tamen diſtinctio non eſt bona, quia non ea ra-
tione maritus perdit lucrum,quia denegando ali-
menta videatur necare, ſed quia lucrum non de-
betur ei, qui non ſuſtinet onera matrimonij, vt di-
5 xi,& quia expellens † perſonam, atque illam con-
temnens, non debet habere eius bona, ſecundum
Bald.in dicta l.1.ſed ſcimus, C. de lati.lib.tollend.
Non tamen eſt dubium, quin ſi vxor fame perit,
hæc ſit iuſta cauſa priuandi virum, ſed ſufficit etiā,
quod non miniſtret alimenta. Proinde Phanuc. d.
gloſſ. 14.numero ſexto,verſic.quintus quando, re-
prehendit eam diſtinctionem, ſubdens Caſtrenſ.
ideo de morte feciſſe mentionem,quia ſi forte ma-
ritus poſt expulſionem, & denegata alimenta re-
uocaſſet vxorem in domum, & cœpiſſet eam be-
nigne tractare; tunc non attenditur præcedens
culpa, ſed inducitur reconciliatio, & culpa vide-
tur remiſſa, & vltima tractatio attenditur, quid-
quid ſit.

Infertur ex prædictis, quod ſi ſequatur reconci-
liatio maritus, qui etiam denegauit primum ali-
6 menta, vel vxorem expulit, lucratur † dotem,ita
poſt Imol.ponit Alex.in d.§. ſi vir,nu. 3. An autem
lucretur fructus dotis,quos iam perceperat,eſt con
tentio inter Bald.& Caſtren. vt videri poteſt apud
Lup.dicto notab.3.numero quarto,verſic.ego vero
reperio.

Sed ſi placeat diſtinctio, & concordia Boer. erit
aduertendum in practica,quia heredes vxoris ha-
buerunt intentionē fundatam, probato,quod ma-
ritus denegauerit alimenta, etiamſi non probent,
quod vxor fame interierit, nam præſumetur mor-
tua propter inopiam, ſicuti dicimus, quod vxor
7 † præſumitur mortua ob Medicum non adhibitū,
ſecundum gloſſ.in dicto §.ſi vir. Quam dicit notan
dam Bald.ibi circa medium, vbi infert, quod vul-
8 neratus,† non præſumitur mortuus ex vulnere,ſed
ex negligentia, & ſua culpa, quando Medicus non
fuit adhibitus ad eum curandum. Et Caſtrenſ. ibi,
numero tertio, dicit illam gloſſam ſemper ad hoc
allegari, & eſſe ſingulare dictum communiter ap-
probatum, & menti tenendum, ſequitur Alexan-
der numero ſexto, & Iaſon numero octauo, Lupus
in rubrica de donation. inter virum, & vxorem, §.
70.numero 27. Ideo pro euitanda priuatione, vir
neceſſe habebit probare, quod adhibuerit Me-
dicum.

Declara ſecundo non procedere noſtram con-
cluſionem, quando maritus non tenebatur vxorē
alere, quod contingit in caſibus recitatis per nos
in titulo, quibus ex cauſis alimenta denegari poſ-
ſint, quia pro eo, quod maritus fecit, lege permit-
9 tente, † non debet priuationis pœna plecti, l.Grac
chus,C.de adulter.& non poteſt imputari marito,
quod non aluerit vxorem, quam non tenebatur
alere, vt per multa dicit D.Becius in conſil. 37.nu-
mero 16.Ideo Cin. in l. ſi ab hoſtibus, §. ſi vir, ff.ſo-
luto matrim. dicit, quod maritus, qui ſtatuti per-
miſſu occidit vxorem adulteram, lucratur dotem
10 † ſecundum ſtatuti formam, licet aliàs maritus
occidens vxorem perdat lucrum delatum a ſtatu-
to,ſequitur Bart.Ang.& Iaſ.idem voluit Matheſil.
not. 73. nota vnam doctrinam, Campeg. in tract.
de ſtatu. exclu.fœm.q.5.& plures probarunt hanc
ſententiam relati a Roland.in tracta. de lucro do-
tis,quæſt. 63. vbi tamen poſt Cin. Alexan. & alios
dicit aliud eſſe, quando lucrum eſſet delatum ex
pacto, quia tunc non eſt veriſimile, quod vxor co-
gitauerit de tali caſu, ita etiam declarat Phanuc.
in eodem tractatu, gloſſ. 14. numero 5. Et quam-
uis in lucro delato ex conuentione communis ſit
opinio, quod maritus illud non conſequatur, oc-
cidendo vxorem per rationem prædictam, tamen

ea

ea ratio mihi nunquam placuit. Nametſi vxor nõ videatur cogitaſſe de funeſto illo euentu mortis violentæ, tamen non erat opus eius cogitatu, ſed pacto locus eſt, quomodocunque moriatur, & contractus perſiciuntur conſenſu duorum, nec ſufficit, quod alter ex contrahentibus non cogitauerit, quia ſat eſt, quod potuit, & debuit cogitaſſe: illud autem, quod non præſumatur cogitaſſe de tali caſu, procedit, quando actus dependet a ſolius poteſtate, non quando a duorum voluntate. Sicut igitur occidendo lucratur eo caſu, ita denegando alimenta, quia ex vi occiſionis inducitur priuatio, quando denegantur alimenta, vt dixi. Infertur itaque, quod cum maritus alere non teneatur adulteram vxorem, lucrabitur tali caſu dotem ex forma ſtatuti, etiamſi ob denegata alimenta perijſſet, & idem erit in omnibs caſibus, quibus iure permittente deoegantur alimenta.

S V M M A R I V M.

1 *Princeps poteſt debitoribus inducias concedere ad ſoluendum.*
2 *Induciæ generaliter conceſſæ non extenduntur ad eum, qui ſit debitor ex cauſa alimentorum.*
3 *Generalis diſpoſitio non includit cauſas, quæ reperiuntur ſpecialiter priuilegiatæ.*

PRIVILEGIVM LXX.

PRINCEPS poteſt debitoribus in-
1 ducias † concedere ad ſoluendum, l. ſecunda, C. de precib. Imper. offeren. vbi appellat hanc moratoriam præſcriptionem, tamen gene-
2 ralis coocesſio non extenditur † ad debitum contractum ex cauſa alimentorum, vti concludit Marcus Antonius Cuccus in tractatu de morator. præſcript. numero 96. vbi numero 95. dicit idem eſſe in debito ex cauſa annonæ, vel adminiſtrationis panis, & numero 99. inquit, idem debere intelligi de debito penſionis, quæ fuerit conſtituta loco alimeotorum. Et quoad primum dictũ mouetur, quia valet argumentu a dote ad alimenta, at debitum pro dote non ineluditur reſcripto concedente dilationem, vt per eum, numero 78. Ergo neque debitum ex cauſa alimeotorum. Melior tamen eſt ratio, quia alimenta non recipiunt dilationem, vt dixi hoc eod. tit. Et cum Princeps ſit iuſtiſſimus, non præſumitur eum fuiſſe conceſſurum in ſpecie dilationem ad ſoluendum debitum alimentorum. Ergo generalis conceſſio non debet ad id extendi, quod non fuiſſet conceſſurus in ſpecie, l. obligatione generali, ff. de pignorib. Accedat, quod alimenta in materia dilationum reperiuntur ſingulariter priuilegiata, vt ſcilicet & breues dentur dilationes in cauſis, quod non appelletur, quoad ſuſpendendum exequutionem ſententiæ, quod pendente lite prouideatur actori, & in pluribus alijs, de quibus dixi in hoc titulo. Diſpoſitio
3 autem generalis † non includit cauſas, quæ reperiuntur in ſpecie priuilegiatæ, gloſſ. in l. tertia, C. de ſilentia. libro vndecimo. Accedat, quod Princeps mouetur ex quædam æquitate ad concedendum dilationem, imo ex miſeratioue, ſed nulla æquitas, aut miſeratio retardare debet exactionem alimentorum, quia eorum fauor præponderat omni cauſæ. Poſſet tamen dubitari, ſi hæc concluſio locum vendicet in alimentis præteritis, vel quæ debentur actionis iure, vel diuiti, non pauperi. Et ſanè quamuis cauſa alimentorum ſemper ſit fauorabilis, tamen vbi fauor exorbitat, tunc intelligi debet quando pauperi debentur alimenta, & agitur de futuris, non de præteritis.

S V M M A R I V M.

1 *Arbitratore electo a partibus non arbitrante extinguitur compromiſſum.*
2 *Arbitrandi facultas non tranſit ad hæredes.*
3 *Conſultore nominatim electo non conſulente, expirat compromiſſum factum ita, quod iudicet de conſilio eius.*
4 *Arbitratore non arbitrante in cauſa dotis, recurritur ad arbitrium boni viri, & compromiſſum non expirat.*
5 *Arbitratore non arbitrante in cauſa alimentorum, compromiſſum non expirat, ſed recurritur ad bonum virum.*
6 *Arbitratore non arbitrante recurritur ad iudicem, quando ille erat debitor.*
7 *Arbitrandi facultas non finitur arbitratore non arbitrante, quando res non eſt integra, vt quia matrimonium eſt contractum.*

PRIVILEGIVM LXXI.

ARBITRATORE a partibus electo, non arbitrante, non recurritur ad arbitrium boni viri, nec ab eius perſona receditur, ſed extinguitur
1 compromiſſum, † ſtipulatio annullatur, l. ſi merces, in principio, ff. locat. l. fin. C. de contrah. emptio. l. ſi quis arbitratu, vbi gloſſa magna, in principio allegat multos con-
2 cordantes, ff. de verborum oblig. & facultas, † arbitrandi non tranſit etiam ad hæredes arbitratoris, l. cum ſtipulatus ſim mihi a Proculo, ff. de verborum obligat. Bartolus in l. ſi ſtipulatus ſuerim illud, ff. eodem titulo. Et ratio eſt, quia cenſentur partes legiſſe induſtriam perſonæ, proinde ſi arbiter electus a partibus debet iudicare de conſilio
3 alicuius nominati, is verò † recuſet dare conſilium, vel morte, vel alio caſu impediatur, finitur compromiſſum, nec poteſt alius eligi conſultor, licet aliud ſit, quando conſulatoris perſooa non erat certa, ita Bartol. poſt alios in l. prima, §. ſi plures, numero octauo, & 14. ff. de exercito. Abb. in cap. fin. in fi. de electio. Butr. Imol. & Abb. in c. ex parte, de conſtit. Iaſ. qui dicit communem in d. l. ſi quis arbitratu, ad finem. Fauore tamen alimentorum, ſi quis fuit ad arbitrandum electus non arbitratur, quia non velit, vel non poſſit, compromiſſum non extinguitur, ſed recurritur ad arbitriuoi boni viri, vt in
4 caſu † dotis probatur in l. 3. C. de dot. promiſſ. in l. cum poſt, §. gener, ff. de iure dot. glo. 3. in d. l. fin. vbi etiam Bart. C. de contrah. emp. & ibi Bald. in 5. oppoſit. Bald. in l. fin. C. de ſenten. quæ ſine cert. quan. Roman. in d. l. ſi quis arbitratu, & valet argumentum a dote ad alimenta, vt dixi ſupra, & probaui etiam, quod ſicuti incertitudo non vitiat legatum, vel promiſſionem dotis, ita non deſtruit promiſſio-
5 nem, vel legatum alimentorum. Et in ſpecie † quod compromiſſum non extinguatur in cauſa alimentorum, licet arbiter electus non arbitretur, voluit Bartolus in l. prima, numero 54. ff. ſoluto matri-

monio, ſequitur Iaſ. in d. l. ſi qnis arbitratu, num.
10. in 4. limitat. Tiraq. in tract. de priuil. piæ cauſæ,
in priuileg. 145.

Duæ tamen oriuntur difficultates, prima, quia
tex. in d. l. 3. & in d. §. gener, loquuntur, quando ar-
bitrium erat collatum in perſonam debitoris, vt
aduertit Iaſ. in d. l. ſi quis arbitratu, nu. 10. Tiraq.
d. priuileg. 45. Et hic caſus multum differt ab eo,
quando collatum eſt in perſonam tertij, nã quan-
6 do in eum confertur, qui eſt debitor, † tunc ſemper
illo ceſſante, recurritur ad iudicem, l. hæc vendica-
tio, ff. de rei vend. gl. Bart. & alij omnes in l. ſi quis
arbitr. Sed ſi benè videantur illa iura, optimè pro-
bant in ſui ratione. Non enim mouentur, quia ta-
xatio fuerit commiſſa debitoris, ſed quia in pro-
miſſione dotis videtur ſemper incluſum eſſe arbi-
trium boni viri. Et perinde eſt, ac ſi iam dos eſſet
taxata, quod non contingit in alijs rebus promiſ-
ſis, quia cum de ſe non ſint certæ, ſi arbiter non ta-
xet, incertitudo vitiat promiſſionem, nec recurri-
tur ad iudicem, quia electa videtur induſtria, &
confidentia perſonæ: at promiſſio dotis habetur
ſemper pro certa, quia videtur taxata ſecundum
quantitatem parrimonij, & qualitatem perſona-
rum, vt dicitur in d. §. gener.

Secunda eſt difficultas, nam ideo in dote recur-
ritur ad iudicem, quando arbitrator non arbitra-
tur, quia ex quo matrimonium iam eſt cõtractum,
deſinit res eſſe integra, vnde ſicuti mandatum non
extintinguitur morte mandantis re non integra, l.
7 mandatum, C. mand. ita poteſtas † arbitrandi non
reſoluitur eo non arbitranre, cum iam propter do-
tem cõtractum ſit matrimonium, ita Iaſ. d. l. ſi quis
arbitratu, num. 10. Hæc autem ratio ceſſat in ali-
mentis, quia ſemper res eſt inregra, nec deſinit vn-
quam eſſe integra, atque ideo cum non conueniat
ratio, non poteſt a dote duci argumentum ad ali-
menta, & de vno non poteſt argui ad alterum, vbi
ratio eſt diuerſa, vti ſuo loco dixi. Sed pro reſolu-
tione dicendum eſt, rationem conſideratam a Ia-
ſone eſſe falſam, & non ideo recurri ad iudicem in
dotis promiſſione, quia deſierit res eſſe integra. Po
tuit enim promitti dos re adhuc integra ante ma-
trimoniũ, vel ſponſalia, puta quando promiſſio do
tis fit mulieri, quandocunque nupſerit, ſed promiſ
ſio dotis continet in ſe certitudinem, & eſt a iure
taxata, ſecundum quantitatẽ patrimonij, & qua-
litatem perſonarum, vt dixi hoc eodem titulo, vbi
tractaui, an incertitudo vitiet legatum, vel promiſ
ſionem alimentorum, & qui dotem promittit, li-
cet id velit eſſe tertij alicuius arbitrio taxandum,
tamẽ ſemper videtur promittere, quod iuſtum vi-
debitur cuicunque bono viro, d. §. gener, & in d. l. 3.
Hæc antem ratio æquè conuenit alimentis, ſicuti
doti, quia ipſa quoque ſunt a iure taxata ſecundũ
quantitatem patrimonij, & qualitatem perſona-
rum, vt dicam in titulo, qualiter alimenta ſint præ-
ſtanda, ergo in alimentis idem dicendum eſt, quod
in dote.

SVMMARIVM.

1 *Donatio excedens quingentos aureos non valet niſi ſit in-
ſinuata.*

2 *Donatio excedens quingentos aureos non valet niſi inſi-
nuetur, etiamſi facta ſit filio a patre.*

3 *Inſinuationi renunciari non poteſt.*

4 *Donatio facta alicui cum obligatione alimenta præſtan-
di, valet ſine inſinuatione.*

5 *Inſinuatio non requiritur in donatione remuneratoria,
vel ob cauſam.*

6 *Donatio dicitur remuneratoria, quando fit pro futuris
meritis.*

7 *Donatio ſemper dicitur ob meritu.*

8 *Donatio facta piæ cauſæ, non requirit inſinuationem,
etiamſi excedat quingentos aureos.*

9 *Donatio excedens quingentos aureos non inſinuatur,
quando fit ex cauſa dotis.*

PRIVILEGIVM LXXII.

DONATIO excedens valorem 500.
1 aureorum non † valet, niſi fuerit
inſinuata, l. ſancimus, vbi Docto-
res, l. pen. C. de donat. §. perficiun-
tur, Inſtit. de donation. & procedit
2 etiam ſi pater, vel aſcẽdẽs † aliquis
donat filio, vel deſcendenti alij, quia nihilominus
inſinuari debet, l. datam, vbi Bald. not. C. de donat.
l. donationes, quas parentes, C. de donat. inter vir.
& vxor. vbi Ang. notat expreſsè, Bald. in l. irritam,
C. de vſucap. pro donat. Cuman. in conſ. 27. Aret.
3 in conſ. 2. col. 2. & inſinuationi tenunciari † non po
teſt, vt per Bart. in l. ſancimus, §. fin. C. de donat. vbi
Alex. in l. nemo poteſt, vbi etiam Alex. ff. de leg. 1.
Io. Fab. in §. aliæ, Inſt. de donat. Cur. ſen. in conſ. 66.
& in conſ. ſeq. Dec. io conſ. 442. nu. 10. cum infinitis
apud Ant. Gabr. comm. opin. lib. 3. tit. de donatio.
concl. 1. num. 9. quia publicè intereſt ne quis malè
vtatur ſuis rebus, §. pen. Inſtit. de his, qui ſunt ſui,
vel alien. iur. & quia inſinuatio introducta eſt ad
remouendum fraudes, quæ committi ſolent prǽſer
tim inter coniunctos, d. l. data.

Sed ſi alicui fiat donatio, qui ideo promittat
alere donatorem toto tempore vitæ ſuæ, non erit
4 neceſſaria † inſinuatio, ita Alexand. in conſilio 12.
numero 7. verſ. inſuper dicta donatio, volum. 1. Ri-
min. in §. 1. Inſtit. de donat. numero 490. Cordub.
in l. ſi quis a liberis, §. vtrum, numero 19. ff. de lib.
agnoſcen. vbi hoc ponit inter priuilegia alimento-
rum, ſed in hoc alimenta nihil habent ſpecialita-
tis, nam ea donatio nõ eſt ſimplex, ſed ob cauſam,
& in donatione remuneratoria, vel ob cauſam non
5 requiritur † inſinuatio, etiam ſi in aliam cauſam
fiat, quam alimenrorum, gloſſ. Bartol. Imol. & alij
in l. Aquilius regulus, ff. de donat. Bald. in l. 2. in fi.
C. ne lice. poten. & hanc ſequitur Cuman. Aretin.
Alexan. Iaſon, & Anton. de Canar. quos refert Ti-
raquel. in l. ſi vnquam, in ver. donatione largitus, in
quinta declaratione, numero 109. C. de reuoc. do-
nat. Anton. Gabriel. dicta concluſ. 1. numero 60.
Dicitur enim potius permutatio quædam, quàm
donatio, d. l. Aquilius regulus, & l. ſed & ſi lege, §.
conſuluit, ff. de petitio. hæred. vbi Bald. Tiraq. loco
6 prædicto, nu. 11. & dicitur remuneratoria, † quan-
do fit pro futuris meritis, l. fi. cum authen. ibi poſi-
ta, C. de donat. ante nupt. Bart. in d. l. Aquilius re-
gulus. Et dicit Bal. in conſ. 18. col. 2. vol. 1. quod do-
natio ob cauſam de futuro eſt contractus, & non
continet cauſam lucratiuã, ſed oneroſam. Et Alex.
in d. conſ. 12. mouetur per prædictam rationẽ, quæ
eſt generalis, & conuenit non ſolis alimentis, ſed
cuicunque aliæ rei in donatione deductæ. Atq; ita
videtur Riminal. & Cordub. non benè hoc enume-
raſſe inter priuilegia alimentorum. Veruntamen
etiam circumducta ratione meritorum futuro-
rum,

Digitized by Google

rum, vel etiam, quod ſit ob cauſam, cum omnis fe-
rè donatio præſumatur ob merita, nec aliter quiſ-
7 que† donaturus præſumatur, l. nec adiecit, vbi Bal.
ff. pro ſocio, l. 1. C. de annon. ciuil. lib. 11. Tiraq. in
d. ver. donatione largitus, num. 77. & ſeq. Quando
donatio fit ob cauſam alimentorum inſinuatio nõ
requiritur, puta ſi quis prædia donaret ad alimen
ta, vel pro alimentis, vel vt ſe aleret. Id autem de-
duco, quia cauſa alimentorũ dicitur pia ſi debean-
8 tur pauperi, vt iam dixi. Donatio autem facta† piæ
cauſæ non exigit inſinuationem, l. pœn. in princ. C.
de donat. Spec. in tit. de inſtr. editio. §. porro, verſi.
item nota, quod inſinuationes, per text. in l. illud,
C. de ſacroſ. Eccl. Io. Andr. in cap. in præſentia, col.
vltim. de probation. eandem ſequuti ſunt Hoſtien.
Butr. Bald. Calder. Cuman. Roman. Abb. Caſtrenſ.
& plures alij citati a Tiraquel. in tractatu de pri-
uileg. piæ cauſæ, priuileg. 124. & eſt communis ſe-
cundum Ruin. in conſil. 182. num. 13. vol. 1. Clar. de
donat. quæſt. 17. Viuius, qui dicit magis communẽ
in comm. opin. lib. 1. opin. 78. limit. 1. hanc quoque
tanquam communem ſequitur Gabr. d. concluſ. 1.
numer. 28. Cum itaque valeat argumentum a pia
cauſa ad alimenta, nulli dubium, quin in alimen-
tis ita valeat donatio ſine inſinuatione, ſicut in cau
ſa pia. Confirmatur mea ſententia, nam dos, & ali
menta æquiparantur, vt liceat a dote arguere ad
alimenta, vt ſæpius dixi in diſcurſu huius tracta-
tus, at fauore dotis non requiritur inſinuatio, li-
9 cet donatio excedat quingentos † aureos, vt eſt
text. in l. fin. C. de iur. dot. vbi ita intelligit gloſſ. in
ver. induere, & eam ſequitur Salicet. ibi, & in l. ſan-
cimus, col. 1. C. de donat. & ante eum Bart. & Bald.
in ead. l. fin. Dec. in conſ. 414. ver. tertiò non obſtat,
num. 14. Calcan. in conſ. 13. colum. 3. Tiraquel.
d. ver. donatione largitus, num. 241. Gabr. d. con-
cluſ. 1. num. 36. quamuis contrarium tenuerit Ana.
in cap. cum tu, col. pen. ver quartò quæritur, de vſu-
ris. Idem ergo erit in alimentis, vt donatio pro eis
facta, non inſinuetur. Et hoc modo ampliabitur
concl. Rimin. & Cordub. vt non modo non requi-
ratur inſinuatio, quando donatio fit cum onere
alendi donatorem, ſed etiam quando fit in ſolam
donatarij vtilitatem, vt ſcilicet alimenta conſe-
quatur.

SVMMARIVM.

1 *Stipulari alteri nemo poteſt.*
2 *Stipulari etiam matri nemo poteſt.*
3 *Mater non poteſt ſtipulari pro filio.*
4 *Stipulari licet pro abſente in cauſa alimentorum, ſi fiat cum iuramento.*
5 *Stipulatio pro abſente valet ſi ſit iurata.*
6 *Iuramentum obligat Deo, qui ſupplet partis abſentiam.*
7 *Stipulari pro pia cauſa abſenti licet.*
8 *Stipulari licet pro abſente in cauſa dotis.*

PRIVILEGIVM LXXIII.

1 STIPVLARI alteri nemo † po-
teſt, cum ſua principaliter nõ in-
tereſt, l. ſtipulatio illa, §. alteri, ff.
de verborum obligation. §. ſi quis
alij, Inſtit. de inut. ſtipul. Tiraq.
de retract. conſang. §. 1. glo. 9. nu.
2 130. vt nec etiam matri poſſit quis † ſtipulando ac-
quirere, l. debitor, §. fin. ff. ad Trebell. Doctores in l.
quod dicitur, ff. de verbor. obligation. Alexander
in conſilio 13. numero 5. verſic. plus tenuit, volum.
1. nec econtrà quæri poteſt filio ius ex ſtipulatio-
3 ne † matris, Bart. in d. l. quod dicitur, colum. final.
idem Bart. Bald. & Salicet. in l. pactum, C. de pact.
conuen. alios citat Anton. Gabriel. com. opin. lib.
3. tit. de verborum obligation. concluſ. 1. numero
7. ſed ſi quis cum iuramento promittat abſenti ali-
4 menta, tertio cuipiam ſtipulanti, cogetur † iura-
mentum obſeruare. Ita ex alimentorum priuile-
gio concludit Cordub. in dicta l. ſi quis a liberis, §.
vtrum, nume. 28. ff. de lib. agnoſcen. allegat glo. &
Bart. qui de alimentis nihil dicunt, allegat etiam
Bertran. in conſil. 361. numero 6. volum. 2. qui hoc
dicit. Sed non eſt in alimentis ſingulare, imo lo-
cum vendicat in quacunque alia cauſa, nam ſemp
ex alterius ſtipulatione acquiritur abſenti actio,
5 ſi promiſſio ſit iurata, † quia Dei præſentia ſupple
tur abſentia partis. Et ita generaliter loquendo
voluit gloſſ. in cap. quoties cordis oculus, 1. quæſt.
7. quam ad hoc inquit ſingularem Imo. in cap. cum
contingat, in carta 13. vbi etiam Butr. columna 3.
Bald. in authen. ſacramenta puberum, column. fin.
C. ſi aduerſ. vend. alios citat Alexand. in d. l. ſtipu-
latio iſta, §. alteri, numero 9. verſ. primus quando,
atque ibi Iaſ. numero 4. qui in contrarium allegat
Bald. Ioan. Fabr. & Roman. addo Ruin. in conſilio
49. in fin. volum. 1. Socin. iun. in conſilio 118. col 3.
volum. 2. Afflict. in deciſ. 135. in fine, & in conſilio
395. Grat. in conſilio 12. numero 9. volum. 1. Nar-
ta in conſilio 501. numero 36. conſilio 506. nume.
17. conſilio 531. numero 17. Roland. qui alios citat
in conſilio 19. numero 29. volum. 1. Gabriel. d. con-
cluſ. 1. numero 69. & nouiſſimè Seraph. in tractatu
de priuileg. iuramen. priuileg. 24. numero 1. & ſeq.
vbi dicit, quod etſi aliqui velint gloſſam illam re-
ſtringere ad pias cauſas, vt Bal. in l. illud, C. de ſa-
croſ. eccleſ. & in l. generaliter, C. de non num. pecu.
tamen Doctores communiter intelligunt indiſtin-
ctè. Et duas rationes ponit Bartol. in l. ſi quis pro
eo, in principio, in 6. memb. ff. de fideiuſ. quia ſicuti
ſtipulatio alteri facta conualidatur per pœnam, vt
in dicto §. alteri, ita conualidari debet per iuramẽ-
tum. Item quia ex ſtipulatione facta alteri oritur
naturalis obligatio, ſecundum gloſſ. in dicto §. al-
teri, ea verò naturalis poteſt firmari iuramento.
Sed alia etiam eſt ratio: nam iuramentum videtur
6 Deo † præſtitum, cap. debitores, de iureiur. & Deus
ſupplet abſentiam partis, l. properandum, §. ſin au
tem reus, C. de iud. item iurans cogitur obſeruare
iuramentum, quandocunque poteſt id fieri ſine in-
teritu æternæ ſalutis, cap. ſi vero, de iureiuran. ſin-
gularitas autem in cauſa alimentorum eſt in eo,
quod ex alterius ſtipulatione etiam abſenti quæ-
ritur actio.

Nam idem videmus in ſtipulatione facta fauo-
7 re piæ cauſæ, † vt per Bald. in l. illud, n. 2. in fin. verſ.
ego addo vnum, C. de ſacroſ. eccl. vbi ait, quod pijs
locis, & Eccleſijs abſentibus quilibet ſtipulari po-
teſt directis verbis, allegat gl. quam dicit eſſe ordi
nariam, & non eſſe alibi in d. c. quoties cordis ocu-
lus, ſequitur Caſt. ibi in fi. dicit Abb. in proœ. Gre-
gor. col. fin. quod abſenti quæritur, qñ promiſſio ſit
intuitu diuino, & memoria dignum inquit Fel. ibi
col. 7. ver. & ex iſto, alios citat Tiraq. de priuil. piæ
cau. priuil. 115. & Cot. in memor. incipien. abſenti
poteſt acquiri, vbi ait hoc eſſe memoriæ dignum p

his, quæ notantur in d. l. ſtipulatio iſta, §. alteri, & allegat multa alia ad confirmationem, multos etiã citat Gabr. d. concl. 1. nu. 72. licet alios alleget tenentes contrarium.

Hoc etiam verum eſt in doris promiſſione, quæ
8 ſuſtinetur ad fauorem tertij alio ſtipulante, † vt probat text. in l. Gallus, ff. ſoluto matrimonio, vbi gl. notat in ver. permittendum, & ſequitur Bart. in 3. notab. Imol. in princ. & Caſtren. col. fin. Iaſ. in d. §. alteri, in 2. limitat. colum. 2. Bald. Nouell. in trac. de priuileg. dot. priuileg. 22. in 6. par. Bart. in conſ. 123. colum. 2. vol. 1. Bart. Bald. & Imol. in d. l. ſtipulatio, vbi Alexand. & alij, Alexan. in conſ. 13. num. 54. vol. 1. Roman. in d. l. Caius, num. 5. Caſtrenſ. in conſil. 92. colum. 2. Dec. in conſ. 35. Tiraquel. in d. tract. piæ cauſæ, d. priuileg. 115. ver. & in hanc partem, optimè facit Cabr. d. concluſ. 1. num. 73. vbi refert contrarium tenere Bar. Bald. Imol. Fabium, & Anchar. Quæ ſic procedunt in pia cauſa, & in dote, locum item habebunt in alimentis, quæ gaudẽt eodem fauore, vt dixi in proximè præcedenti priuilegio: Quare non ſolum valebit ſtipulatio, quando promiſſio eſt iurata, ſed etiam, quando eſt ſine iuramento. Hoc tamen priuilegium obtinebit ſolùm in alimentis debitis pauperi, non autẽ in his, quæ debentur diuiti.

SVMMARIVM.

1 *Dos ſoluto matrimonio per mortem filiæ redit ad patrem dotantem, quando actio eſt communis patri, & filiæ.*
2 *Dos ſoluto matrimonio morte filiæ vadit ad nepotes ex ea ſi egeant, non ad patrem.*
3 *Dos ſoluto matrimonio per mortem filiæ remanet apud filios ex ea, ſecundum opinionem Martini.*
4 *Dos vbi actio eſt communis patri, & filiæ remanet apud filios matre mortua ita, vt de ea diſponere non poſſit.*
5 *Pater non habet vſumfructum in dote aduentitia.*
6 *Lucrum dotis a ſtatuto delatum locum habet non obſtante fideicommiſſo iniuncto rei dotali.*

PRIVILEGIVM LXXIIII.

IVRS communi inſpecto, quando matrimonium ſoluitur morte filiæ, ſi dotis actio eſt communis pa
1 tri, & filiæ, dos redit † inſolidum ad patrem dotantem, etiam ſi ea filia ſuperſint nepotes, l. dos a patre profecta, C. ſoluto matrimonio, & ibi, num. 99. latè agit, Picus in l. in quartam, num. 212. ff. ad leg. Falcid. vbi inquit communem eſſe opinionem, ſiue ex filia ſuperſint nepores, ſiue nõ. Eandem quoque communem dicit vtroque caſu Socin. iun. in conſilio 154. nu. 18. vol. 1. aſſerens eſſe de hoc teatum clarum, & indiſtinctè loquentem in d. l. dos a patre, Neuiza. in conſi. 95. nu. 1. Bertran. qui idem dicit de veſtibus, & alijs appendicibus dotis, in conſil. 46. num. 5. vol. 5. vbi ſubdit ita gloſſ. & antiquos tenuiſſe.

2 Verum ſi ex filia extent nepotes † agentes, tunc dos tranſit ad eos ſi aliunde non habent, ita decidit Bened. de Plumb. in l. poſt dotem, num. 15. verſic. putarem etiam, ff. ſolut. matrim. vbi ſubdit hoc eſſe expreſſum in l. quamuis, ff. ſoluto matrim. vbi dicitur rectè conſtante matrimonio dotem reſtitui vxori, vt inopes filios prioris matrimonij alat, quæ deciſio, & limitatio eſt notãda, ſi eſt vera, quia etſi multi dicant inſpecta conſuetudine præualere
3 opinionem Martini, qui tenuit, † quod extantibus filijs dos apud illos remaneat, vt per Bartol. & alios omnes in l. poſt dotem, vbi Iaſ. num. 102. dicit id generaliter obſeruari per vniuerſum orbem, & eſſe localem conſuetudinem, vel ſpecialem. Et hanc Martini opinionem dicunt vbique ſeruari Fulgoſ. Cuman. Caſtr. Cord. & Guido Papæ, quos citat, & ſequitur Neuiza. in conſilio 45. numero 6. Ruinus in conſilio 56. numero 10. volum. 3. Bero. in conſilio 140. numero 24. volum. 1. Socinus iunior in conſilio 114. numero 20. vol. 3. Rub. in conſilio 25. num. 13. Bertrand. in conſ. 86. num. 12. vol. 2. in
4 tantum, quod filia non † poteſt de ea dote diſponete, vt inquit Bertran. in conſ. 126. vol. 3. tamen etiã tenent contrarium, & cum ſola fundetur conſuetudine, patitur multam controuerſiam, ex quo non eadem viget vbique conſuetudo, & Doctori de ea atteſtanti, quamuis illuſtri, non creditur, niſi reſpectu regionis, in qua eſt verſatus, vt volũt Doct. in l. de quibus, ff. de legib. Sed opinio Benedicti non videtur concludenter probari in d. l. quamuis, quia etſi loquatur in filiafamilias, non tamen facit mentionem, quod dos eſſet communis, & poteſt eſſe, quod foret propria filiæ, licet gloſſ. ibi loquatur de patris præiudicio, quod non poteſt in alio conſiderari, quam reſpectu communionis, quæ gloſſ. poteſt ſaluari, quod loquatur de præiudicio reſpectu vſusfructus, quem pater habet in bonis filiæ,
5 quia communis † eſt opinio, quod pater non habeat vſumfructum in dote aduentitia filiæ, vt notant omnes doctores in l. 2. §. quod ſi in patris, vbi Socinus in ſecundo notab. ff. ſoluto matrimonio, Bald. Nouell. in tractatu dotis, parte 6. priuil. 33. & de communi atteſtatur Crauet. in conſilio 84. numero 7. Præterea cum textus in l. quamuis, tractet, an conſtante matrimonio dos poſſit vxori reſtitui, præſupponit terminos quæſtionis eſſe habiles in reliquis, atque ita nihil obſtare præter legẽ, quæ vult, quod ſine cauſa dos reſtitui non poſſit conſtante matrimonio. Ceſſat autem argumẽtum Bened. dum ait, quod ſi viuente matre poteſt dos alienari pro filiorum alimentis, multò magis eam habebunt matre mortua. Si quis tamen vellet eam deciſionem ſuſtinere, poſſet dicere, quod dos eſt principaliter deſtinata, vt ſeruiat oneribus matrimonij, l. vbi adhuc, C. de iur. dot. Ideo cum filij egent alienatio fieri videtur de conſenſu eius, qui dotem dedit, atque ita patris: qui enim vult vnum, cenſetur velle, quidquid ex eo conſequitur, l. ad rem mobilem. Et per hanc rationem dixit Bal. in conſi. 39. colum. 2. volu. 1. quod lucrum
6 dotis † ordinatum a ſtatuto, locum habet non obſtante fideicommiſſo iniuncto a patre, Campeg. in tract. dot. par. 5. quæſt. 18. Crau. in conſ. 186. Rol. latè de lucro doris, quæſt. 57. per totam, de quo tñ videri poteſt Phanuc. in eod. tract. gl. to. nume. 57. Non ergo agitur de aliquo patris præiudicio, quando dos alienatur in alimenta filiorum.

SVMMARIVM.

1 *Index officium ſuum non impartitur non petenti. vbi amplíatur.*
2 *Index non compellit partes ad compromiſſum etiam ſtatuto iubente, niſi petatur.*
3 *Teſtes publicatis atteſtationibus non reijcit index, niſi parte non opponente.*

Index

4 *Iudex in pronunciando ſeqai debet partium voluntatem, & ſecundum eam ferre ſententiam.*
5 *Arbiter iuris tenetur ſequi partium conuentionem in iudicando.*
6 *Arbiter iuris æquiparatur iudici.*
7 *Arbiter voluntarius tenetur iudicare de iure.*
8 *Laudum latum ſecundum conuentionem partium non producit actionem.*
9 *Iudex non tenetur iudicare ſecundum conuentionem artium in alimentis.*
10 *Ius publicum tolli non poteſt conuentione partium.*
11 *Iudex non ſequitur conuentionem partium in criminalibus.*

PRIVILEGIVM LXXV.

DVAS habemus regulas in iure no-
1 ſtro. Primá, quod iudex † non im-
partitur officiũ ſuũ non petenti, l.
de pupillo, §. qui opus, ff. de ope. no
ui nũtia. l. 4. §. hoc aũt iudicium, ff.
de dam. infec. etiamſi lex loquatur
per verba pręciſa, & neceſſitatiua, Bar. in l. admonẽ
di, col. fi. ff. de iureiur. Hinc infert But. in c. penul. de
iudic. quòd ſi ſtatutum mandat cauſam expediri
cum conſilio ſapientis, intelligitur ſi petatur, & nõ
aliter, Alex. in conſ. 222. col. fi. vol. 2. Idem eſt, quan
do ſtatutum mandat, quòd partes a iudice cogan-
2 tur compromittere, † quia id non faciet ante par-
tium petitionem, ſecundum Butr. in c. venerabilis,
de iudic. Alex. in conſi. 82. vol. 1. & multas deciſio-
nes ſimiles congerit Ripa in d. §. hoc aũt iudicium,
in princ. alios citaui in conſ. 124. nu. 1. & iudex non
tenetur repellere partem, niſi aduerſatio opponen
te, glo. in clem. 2. de teſtib. vbi dicit, quòd etſi publi
catæ fuerint, & didicitæ atteſtationes, tñ iudex non
3 reijcit nouas † probationes ſuper antiquis capitu-
lis niſi pars opponat, Butr. in c. vltra tertiam, col. fi.
4 de teſtib. Secunda eſt regula, quòd iudex † in pronũ
ciando ſequi debet voluntatem partium, & ſecun-
dum eam ferre ſententiam, l. ſi conuenerit, ff. de re
iudi. quia nihil aliud quærit iudex, quam vt partes
ſint concordes, & ſecundum earum concordiam
dirimat controuerſiam, l. 1. §. poſt operis, ff. de ope.
no. nun. Hinc dicimus, quod incõfeſſum nullæ ſunt
iudicis partes niſi in condemnando, l. proinde, la
ſeconda, in fine, ff. ad leg. Aquil. l. certum, §. fin. ff. de
cõfeſſ. Idem eſt in arbitro iuris, qui eligitur ex for-
5 ma ſtatuti, is enim † tenetur iudicare ſecundum cõ
uentionem partium, ita tenet Socin. in conſil. 27.
colum. 4. numero 15. volum. 1. Iaſ. dicta l. ſi conue-
nerit, numero 15. Et ratio, eſt quia talis arbiter
6 † æquiparatur iudici, l. cum ſpeciali, & l. apertiſſi-
mi, C. de iudic. cap. ab arbitris, de offic. de leg. lib. 6.
alios citant Socin. & Iaſ. in locis allegatis, licet
aliud in arbitro voluntario, quia is debet æquam
7 † ferre ſententiam, l. qualem, ff. de arbitr. Et quan-
do partes ſunt concordes ſententia arbitri nihil
8 operatur, ex quo non † producit actionem, & eſt
ſuperflua, l. 1. C. de arbitr. Bartol. in dicta l. ſi con-
nenerit, vbi gl. quam Doctores cõmuniter ſequun-
tur, & de communi teſtatũr Iaſ. nu. 7. ver. iſtam pri-
mam, & ver. tenendo tamen.
Vbi tamen agitur de tranſactione facta ſuper
alimentis contra formam l. cum ij, ff. de tranſact.
etiam partes conueniant ſuper obſeruantia tran-
9 ſactionis, Iudex † non tenetur, nec debet ſecundum
illam iudicare, l. cum ij, in principio, vbi Ange. in
ver. ſequitur, dicit eſſe ſpeciale in tranſactione fa-
cta ſuper alimenta relictis in vltima voluntate,
quod iudex non ſequatur voluntatem partium,
ſed motum animi ſui, Iaſ. d. l. ſi conuenerit, nume-
ro tertio, vbi inquit rationem eſſe, quia lex tali con
uentioni reſiſtit, quæ non poteſt fieri ſine cauſæ co-
gnitione, Cordub. d. l. ſi quis a liberis, §. vtrum, nu-
mero 25. ff. de liber. agnoſc. Addi etiam poteſt alia
ratio, quia præſtatio alimentorum concernit pu-
10 blicam vtilitatem, & ius publicum † tolli non po-
teſt conuentione partium, l. ius publicum, ff. de pa-
ctis. Per quam rationem idem videmus in cauſis
11 criminalibus, quia in eis iudex † non ſequitur cõ-
uentionem partium ſecundum Imo. Cuman. Ale-
xandr. & Iaſ. in dicta l. ſi conuenerit. Agitur enim
de publico intereſſe, l. licitatio, §. quod illicitè, ff.
de publica. & vectig. l. ita vulneratus, ff. ad leg.
Aquil.

SVMMARIVM.

1 *Omiſſum in contractibus habetur pro omiſſo.*
2 *Extenſio non fit in contractibus de perſona ad perſonam.*
3 *Maritus, qui ſtipulatur ſibi alimenta cenſetur etiam ſtipulatus pro vxore.*
4 *Priuilegium perſonale non egreditur perſonam.*
5 *Priuilegium perſonale egreditur perſonam quando priuilegiatus aliter non gauderet priuilegio.*
6 *Immunitas conceſſa vni ex ſocijs omnium bonorum extenditur ad omnes ſocios.*
7 *Coniunctus gaudet beneficio coniuncti.*
8 *Socius non gaudet priuilegio ſocij, quando materia eſt ſeparabilis.*
9 *Stipulatio procuratoris de iudicio ſiſtendo extenditur ad dominum.*
10 *Stipulatio includit aliam perſonam, quando aliàs eſſet inutilis.*
11 *Perſona extrinſecus intelligitur in ſtipulatione, quando venit ex natura actus.*
12 *Retentio facilius conceditur, quam petitio.*
13 *Extenſio admittitur de vno ad aliud in indiuiduis.*

PRIVILEGIVM LXXVI.

OMISSVM in contractibus habetur
1 pro † omiſſo, l. quidquid aſtringen
dæ, ff. de verborum obligatio. l. ſi
extraneus, ff. de conditio. ob cauſ.
l. ſi cum dotem, in princip. ff. ſoluto
matrimonio, Bal. in conſil. 296. vo-
lum. 2. conſilio 145. colum. penult. volum. 3. Crot.
in conſilio 32. numero nono, Parit. in conſilio 117.
numero 6. volum. 1. Beto. in conſilio 147. numero
2. volum. 1. Neuiz. in conſilio 29. nume. 2. Alcia. in
conſilio 305. numero 2. Cæphal. in conſilio 370. nu-
mero 15. vbi quod in contractibus nihil debet in-
quiri, præter id quod ſcriptum reperitur, Bello. in
conſil. 29. numero 6. Rolan. in conſil. 59. nume. 25.
volum. 3. & vbi etiam locus eſt extenſioni, & ta-
2 men non fit de perſona † ad perſonam, d. l. quid-
quid aſtringendæ, & in ſtipulatione non ſubintel-
ligitur extrinſecus perſona, quæ non ſit expreſſa, l.
ita ſtipulatus, §. Criſogon. in fin. ff. de verb. obli. ta-
men, quando maritus ſtipulatur ſibi alimenta præ
3 ſtari, intelligitur etiã ſtipulatus † pro vxore, vt vo-
luit gloſ. in capitulo admonere. in ver. partem, 33.
queſtio, ſecũda. Mouetur per illum textu, qui dicit,

ꝙ vxor eſt pars corporis viri. Eam ſequitur Oldr.
in cõſ.95.nu.10.dicens,quòd inter virum,& vxorẽ
non debet eſſe diuiſio,ſed humani iuris communi-
catio. Et allegat factum Aſſueri regis,qui declara-
uit edictum pęnale propoſitum, ne quis ad eum nõ
vocatus ingrederetur,non includere vxorem,idem
voluit Crau.in conſ.51.nu.3. addo quod illam glo.
dicit ſingularem Barba. in cap.2.nume.46.de foro
compet.& in c.iurauit,num.24.de probatio.Fel.in
c.quam ſit,nu.1.de Iudæis, Ruin. in conſ.144.nu.8.
col.quinta,vbi dicit illam gl.eſſe notabilem, & no-
uiſſimè illam ſequitur Padil.in authen.res quæ,nu.
87.C.commun.de lega. vbi infert, quòd pater qui
tenetur alere filium, eadem ratione cogitur alere
nurũ,quia eſt pars corporis. Poteſt huius dicti alia
4 ratio aſſignari ; Nam etſi priuilegium † perſonale
non ſoleat egredi perſonam priuilegiatam,nec ad
alium extendi,c.ſanè,de priuileg.ca.petiſtis,7.q.1.
cap.poſtulaſti,de conceſſ. præben.ca. priuilegium,
vbi gl.& Din.de reg.iur.in 6.tamen fallit, quando
niſi fiat extenſio, priuilegiatus non poteſt commo
dè gaudere priuilegio ſolus, tunc enim includun-
5 tur perſonæ † neceſſariæ. Ideo Bald.in auth.habita,
col.2.C.ne fil.pro patre,dicit, quod ſi teſtator reli-
quit alicui habitationem domus, intelligitur pro
familia, ſequitur Feli.d.ca.cum ſit, in prin. Et dicit
gloſ.in l.fin.C.de muner.& honor.non continu.lib.
10.quòd immunitas vni ex ſocijs omnium bonorũ
6 conceſſa extenditur † ad alium ſocium, ſequitur
Alex.in conſil.122.col.4.vol.4.Barbat.in conſil.36.
nu.18.vol.2.Iaſ.in l.1.col.2.C.de tranſact.Natta in
conſi.65.& 66.& conſi.1.nume.10.vbi poſt Bald. in
addit.ad Specul.in tit.de magiſtr.in fin.dicit,quod
ſocij Doctorum gaudent eorum priuilegijs. Et eſt
generaliter verum, qnod ſocius, vel coninnctus
7 † gaudet beneficio ſocij vel coniuncti, vt per Bar-
bat.d.conſi.36.nu.18.Iaſ.d.l. emancipati, nume.3.
vſque ad 25.Abb.& Felin.in d.cap. quam ſit,apoſt.
ad Bart.in l.precibus, verſ.eodem obſeruando, C.
de appellat. Marſil.ſing.180. Id qnod procedit ſo-
lùm in materia indiuidui: tunc enim ne priuilegia
tus priuetur priuilegij beneficio, & vtilitate, per-
mittitur qnod ſocius eodem gaudeat priuilegio,
8 ſecus eſt quando materia † eſt ſeparabilis, vt benè
declarat Dec.in d.l.emancipati,num.5.& Cagnol.
num.103.& 105.Alia etiam eſt ratio,quia etſi per-
ſona non ſoleat extrinſecus intelligi, tamen fallit,
quando talis eſt,cuius nomine intelligatur ſtipula
tio facta, vt probarur in l.ſi procurator,quæ eſt pe-
9 nul.ff.ſi quis caution. vbi procuratoris † ſtipulatio
ſi deſiſtendo iudicio extenditur ad dominum,quia
cenſetur eius nomine facta. Et ibi notat Iaſ. in fin.
& ante eum Barto.in l.poſt dotem, in 2.lectu. ff.ſo-
luto matrimonio, vbi Iaſ.num.21. allegando Din.
Alber.Salicet.& alios dicit eſſe communem. In ſti-
pulatione autem alimentorum intelligitur perſo-
na vxoris, quia eſt pars corporis mariti, & cenſe-
tur eius nomine facta. Et in d.l. poſt dotem, idem
dicunt de ſtipnlatione dotis facta a patre per quã
acquiritur ius filiæ, & eius nomine cenſetur facta,
ex quo actio eſt vtrique commnnis. Cõuenit etiam
10 alia limitatio, quod tunc in ſtipulatione † ſubin-
telligitur, quando aliàs eſſet inutilis, l.Caius, ff.ſo
luto matrimonio,Bald.in l.ſi patruus, C.com.vtri.
iud.Iaſ.d.l. ſi procurator, in fin.Similiter intelligi-
tur perſona extrinſecus, quando ita exigit natura
11 † actus, Barto.in d.l.Caius,Bald.Angel.Bened.de
Plumb.Alex. & alij in d.l.poſt dotem,vbi Iaſ.num.
19.& ſequen. & natura àlimentorum eſt, vt mari-
tus ſtipulando pro ſe videatur etiam ſtipulari pro
vxore. Quod tamen dictum eſt de ſtipulatione, nõ
mihi verum videtur, quod ſtipulatus ſibi alimen-
ra videatur etiam ſtipularus pro vxore, & quam-
uis non inneniam Doctorem reprobantem, tamen
dico gloſſ. in d.cap.admonere, non loqui de ſtipu-
latione, vbi Oldr.refert in d.conſi.95.Sed de eo qui
excipit alimenta,qui caſus eſt longe diuerſus,nam
12 facilius conceditur retentio † quam petitio,l.Pau-
lus,ff.de do.excep.l.per retentionem,C.de vſur.di-
xi in conſi.4.nnmero quinto,& ita loquitur text.in
cap.ſtudeat, 50.diſtinct.vbi ſuſpenſo relinquuntur
alimenta pro ſe, & familia. Text.autem in l.3.ff.de
vſu,& habit. non loquitur in alimentis, ſed in ha-
bitatione, quæ foret inutilis, niſi extenderetur ad
vxorem, & familiam : ſed alimenta poteſt qnis ſi-
bi ſtipulari, & vtilis erit ſtipnlatio exclnſa vxore.
13 Et dixi quod in indiuiduis datur extenſio † de
vno ad alterum, ex Dec. in l.emancipati, nume.5.
Cagnol.nu.103.& 105.Ruin.in conſil.77.volum.4.
Benè verum eſt, quod in huiuſmodi alimentis ve-
niunt ea, ſine quibus alimentandus non poſſet vi-
uere, vt dicam latius in titu.qualiter alimenta ſint
præſtanda.

SVMMARIVM.

1 *Debitor in diem, vel ſub conditione,non cogitur ſoluere ante diei, vel conditionis euentum.*
2 *Agens ex contractu conditionali,probare debet euentum conditionis.*
3 *Conditione pendente res non dicitur debita.*
4 *Conditionem non ſufficit eueniſſe, niſi etiam id Iudici probetur.*
5 *Debitor in diem, non cogitur ſoluere ante diem, etiamſi creditori ſuperueniat neceſſitas.*
6 *Patronus laborans inopia exigere poteſt operas a liberto ante euentum diei vel conditionis.*
7 *Pater dilapidans bona, cogitur legitimam filio tradere dum viuit.*
8 *Debitor in diem ſuſpectus de fuga retineri poteſt, vt caueat,licet exigi non poſſit ante diem.*
9 *Debitor fiſci quando exigitur ante diem, deducit interuſurium medij temporis.*
10 *Debitor debitoris fiſcalis, cum ante diem exigitur, detrahit medij temporis interuſurium.*
11 *Legatum in diem minus æſtimatur propter interuſuriũ medij temporis.*
12 *Princeps poteſt militibus diſtribuere prædia priuatorum.*
13 *Imperator militibus diſtribuens prædia priuatorum, tenetur dominis refundere pretium.*
14 *Vendere quando quis cogitur,intelligitur iuſto pretio.*
15 *Plus petere tempore,aut re, nemo debet.*
16 *Hæredes mariti ſoluunt vxori dotes ante annum deducunt interuſurium medij temporis.*

PRIVILEGIVM LXXVII.

DEBITOR in diem, vel ſub condi-
1 tione,non cogitur ante diem, † vel
euentum conditionis ſoluere,l.qui
hoc anno, ff. de verborum obligat.
l.ſi in annos, ff.de condition. & de-
monſtr.§.omniũ,& §.ſub conditio-
ne,Inſtit.de verbo.oblig.Et ideo creditor agens ex
2 contractu cõditionali vel in diem,probare † debet
eueniſſe

eueniſſe diem, & conditionem fuiſſe purificatam,
ita tenent Doctores communiter in l. hoc iure, quã
legunt cum l. in illa, ff. de verb. oblig. nihil enim de-
3 betur ante diem, vel conditionis † euentum, l. cede
re diem, ff. de verb. ſignific. l. vnica, §. ſin autem ſub
conditione, C. de caduc. tollen. Corn. in conſ. 75. co
lum. 1. vol. 4. Imo non ſufficit, qđ verè dies aduene-
rit, & conditio ſit purificata, niſi etiam id probetur
4 Iudici: † aliàs enim non datur actio, Bal. in l. cũ te-
ſtamento, C. de manu. teſtam. Iaſ. d. l. in illa, colum.
3. Dec. in conſ. 177. Bello. in conſ. 59. n. 4. In tantum
autem verum eſt, quod ante diem, vel conditionẽ
actio non cõpetat, vt procedat ẽt ſi neceſſitas ſuper
5 ueniat, † vt probatur in l. dotis, C. de collatio. vbi
maritus, qui dicitur dotis debitor in diem, vel ſub
conditione, non cogitur ante diẽ reſtituere dotem,
etiamſi vxori incumbat neceſſitas eam conferẽdi.
Et Riminal. ibi colligit ex eo textu, quod etiam vr
gente neceſſitate debitor non exigitur ante diem.

Tamen patronus, ſi egeat, poteſt ante diem vel
6 conditionem exigere a liberto operas † ſibi pro-
miſſas pro futuro tempore, & vlterius etiam cõpel
lere ad præſtandum pretium operarum, vt eſt tex.
in l. 1. C. de oper. liber. vbi dicũt, non aliter id domi
no licere, quam neceſſitate vrgente pro alimentis,
ſequitur Riminal. in d. l. dotis. Et ratio eſt, quia li-
bertus tenetur patronum alere, atque ei ſubuenire
in neceſſitatibus, vt inquit text. ibi & notant gloſ.
& Doctores omnes. Sed id videtur conceſſum pa-
trono non præcisè, ſed cauſatiuè ſi nolit alere, a-
liàs autẽ ſi velit alere, non cogitur futuras operas
ante tempus præſtare, quinimo cum libertus non
teneatur alere patronum niſi deductum ad extre-
mam inopiam, non videtur quod cogi poſſit ali-
menta patrono præſtare, dum eſt creditor opera-
rum, atque ideo patronus cogitur futuras operas
vendere. Cum ergo ratio hæc ſit, quia libertus te-
netur alere, infertur, quod hoc non eſt ſpeciale fa-
uore alimentorum: Haberet enim locum in quocũ
que creditore in diem vel ſub conditione, qui ad
inopiam, & egeſtatem deductus cogeret debitorẽ
ad ſoluendum ante diem, quod ego non inuenio
deciſum. Benè habemus, quod ante diem cogitur
7 pater legitimam † vel alimenta ſoluere, quando di
lapidat bona, vt per Bald. in l. 2. nu. 3. ver. pater ha-
bens, C. ſi in fraud. patr. Caſtren. in l. Imperator, ff.
ad Trebel. vbi Alex. nume. 13. & Claud. Aquen. nu.
6. Caſtren. & Iaſ. in authen. ſi qua mulier, C. de ſa-
croſ. eccleſ. & dixi latè ſupra in priuileg. incip. pa-
ter dum viuit, ſed id permittitur, quia pater tene-
tur ad alimenta, & cogitur ea præſtare ante diem,
vt aliquo modo cautum ſit filio. Vbi autem non eſ-
ſet debitor ex cauſa alimentorum, ſed alia, ſecus
eſſet. Similiter videmus, quod ſi debitor in diem la
batur facultatibus vel ſuſpectus ſit de fuga, non co
8 gitur ſoluere ante diem, † ſed detinetur donec fi-
deiubeat, Bald. in l. 1. in fin. C. de cond. ex leg. in l. 3.
in fi. C. commod. Alex. in l. 3. in princ. ff. ſolu. matri-
monio, in l. ſi ab arbitro, ff. qui ſatiſdar. cog. vbi Iaſ.
nu. 7. dicit ad hoc eſſe gloſſam ſingularem in l. quæ
ſitum, in verſic. intereſt, ff. de pigno. alios citauit in
conſi. 68. numero 10.

Aduerte etiam in praxi, quia etſi cogatur liber-
tus operas præſtare ante diem, & earum pretium
ſoluere, tamen in æſtimandis operis deducendum
erit interuſurium medij temporis, ita enim vide-
mus in fiſcali debitore, qui etſi vrgente neceſſitate
9 ante diem exigi † poſſit, tamen deducitur me-
dij temporis interuſurium, l. 1. vbi gloſ. Bald. & Sa-
licet. C. de condic. ex le. Afflict. in c. 1. in verſi. vecti-
galia, numero 51. in tit. quæ ſint regalia. Et idem
10 eſt in debitore † eius qui eſt fiſci debitor, ſecun-
dum Cin. in l. prima, §. exactio, C. de rei vxor. a-
ctio. Bald. in authen. bona damnatorum, C. de
bon. damnat. idem videmus in legato in diem,
quod vbi deducitur in æſtimationem, tanto minus
11 † æſtimatur propter interuſurium, l. lege Falci-
dia, in princip. l. circa, in principio, l. in quanti-
tate, §. in diem, in l. qui quadraginta, in prin-
cip. ff. ad leg. Falcid. & Moderni, & ponunt Mo-
der. Gal. in tracta. de vſur. nume. 275. & ſequen. Et
vbi Imperator dat militibus prædia priuatorum,
12 vti † facere poteſt propter vtilitatem publicam, l.
item ſi verberatum, §. primo, ff. de rei vend. l. Lu-
13 cius, ff. de euictio. reddit tamen pretium † do-
mino, l. ſecunda, C. ex quibus cauſis ſer. ad liber.
perue. Archid. in cap. per principalem, 9. quæſtio.
3. Ioan. Andr. ad Specu. in rub. de exequuti. ſenten.
in fin. Bal. in dicta l. 2. Et in notabili caſu latè hanc
concluſionem probant Nat. in conſil. 554. per to-
tum, & Rolan. in conſil. 69. per totum, volum. 2. v-
bi ſuper eodem facto conſulentes concludunt, Hi-
ſpaniarum regem, qui pro defenſione ſtatus Me-
diolani Caſtrum Valentiæ æquauit ſolo, teneri ad
refectionem omnium damnorum erga vaſallum,
qui de eo Caſtro inueſtitus erat. Et adducunt mul
ta iura ex quibus inferri optimè poteſt ad caſum
noſtrum. Facit etiam, quia etſi multis in caſi-
bus contra iuris regulas cogatur quis vendere,
14 † id tamen intelligitur refecto iuſto pretio, l. ſi fi-
deiuſſor, §. meminiſſe, vbi gloſ. Barto. Bald. Imo.
& Cumau. ff. de lega. 1. Tiraquel. de retract. con-
ſang. §. primo, gloſ. 18. nume. 2. & ſequen. Ro-
lan. in conſil. 71. num. 9. volum. 3. & qui ante diem
ſoluit plus ſoluit, §. ſi quis agens, verſicu. plus au-
tem, Inſtitut. de actio. vbi Ioan. Fabr. Ioan. de
Plat. & Ange. dicunt procedere ſiue a lege, ſiue ab
homine adiecta ſit ſolutioni, & ibi proſequitur
15 Iaſ. numer. 2. nemo autem poteſt plus re † vel tem
pore petere, dicto §. ſi quis agens, vbi indicta eſt
pœna plus petentibus, & in l. vnica, C. de plus pe-
titio. facit etiam, quod voluit Bald. in authen. ei
qui iurat, nume. 39. C. de bon. auth. iud. poſſid. vbi
16 inquit, quod hæredes † mariti cum ſoluant vxo-
ri dotes ante annum & diem a lege præſtitutum,
deducere poſſunt interuſurium temporis interme
dij, ſequitur Cuman. in l. diuortio, in principio, v-
bi Alexand. num. 21. Socin. nume. 17. ff. ſoluto ma-
trimonio, Salice. in l. 1. §. ſin autem, numero 6. C. de
rei vxo. actio. Aretin. in §. fuerat, nume. 8. Inſtit. de
actio. Corne. in conſil. 129. colum. 2. volum. 1. Iaſ.
in l. qui Romæ, in principio, nume. 6. ff. de verb. ob-
lig. Rebuff. in regu. Gall. conſtitu. tomo 1. de ſen-
ten. prouiſ. articul. 3. gloſ. 1. numero decimo, in
fine. Nulla ergo ratio impedit, quo minus li-
bertus quoque interuſurium operarum pro me-
dio tempore deducat, & tanto magis æſtimentur
repræſentato opere, quanto intereſt eius ſoluere
ante diem.

S V M M A R I V M.

1 *Auxilium non dicitur propriè præſtari poſt commiſſum delictum.*

2 *Auxilium tribus temporibus præſtatur, ante ſcilicet, & poſt delictum, & in ipſo delicto.*

Auxilium

Digitized by Google

3 *Auxilium præſtat delinquenti, qui poſt delictum tradit ei alimenta.*
4 *Auxilium præſtans poſt delictum punitur.*
5 *Alimenta ſi quis delinquenti poſt delictum præſtat non punitur.*
6 *Miſericordia ductus ſi quis delinquit, mitius punitur.*
7 *Aduocatus dicitur opem delinquenti præſtare.*
8 *Aduocatus non punitur ſi delinquentem miſerationis gratia defendit.*
9 *Damnatus ad metalla agit ad alimenta.*
10 *Carcerato ſi quis prohibet victum præſtari punitur.*
11 *Hoſpes qui cibum dedit delinquenti poſt delictum non punitur.*
12 *Receptans bannitum, quem tamen ignorabat eſſe talem non punitur.*
13 *Auxilium quando, & quibus caſibus dicatur quis præſtare. vide remiſſiuè.*

PRIVILEGIVM LXXVIII.

AVXILIVM licet propriè præſtari
1 non dicatur † poſt cõmiſſum delictum ſecundum Bart. in l. non ſolum, §. ſi iuramento, ff. de iniur. vbi inquit vidiſſe aſſeſſores multos in hoc errare, idem Bart. in l. ſi quis in graui, §. ſi quiſquam, ff. ad Sillan. Bart. & Bald. in l. raptores, C. de epiſc. & cler. Arimin. ad Ang. de maleſic. in verſ. & Andream, nume. 5. vbi dicit communem, alios citat Marſi. in §. conſtante, numero 54. in pract. crimin. Clar. in ſua praxi, §. fin. quæſt. 90. num. 2. tamen generaliter ſumpro vocabulo dicitur etiam auxilium, quod præſtatur poſt commiſſum delictum. Tribus enim modis. da-
2 tur auxilium, ante † delictum, in ipſo delicto, & poſt delictum, vt declarat Barto. in l. in furti, §. ope, ff. de ſurt. Ang. in d. verſ. Andream auxiliatorem, colum. 1. verſ. quæro quot modis, Bald. in l. ob hæc verba, ff. de ijs, qui not. inſam. Pract. Papien. in forma inquiſitionis, in verſ. auxilium, & fauorem, & multos adhoc citat Carrer. in ſua praxi, §. homicidium, il 4. nume. 2. & dicitur auxilium, & fauorem præſtare delinquenti, qui ei poſt com-
3 miſſum delictum præſtat alimenta, † ſecundum gloſ. in clem. 1. de pœnis, Cardin. in clem. 1. quæſt. 17. de ſoro compet. Cæpol. in conſ. crimin. 27. colum. 2. circa med. ver. de auxilio, & fauore, Carrer. d. §. homicidium, il 4. nume. 16. & 43. & qui o-
4 pem præſtat etiam poſt delictum punitur, l. raptores, propè fin. C. de epiſc. & cler. l. vnica, §. pœnas autem, C. de rapt. virgin. l. vnica, C. de his, qui latron. Barto. in d. l. ſi quis in graui, §. ſi quiſquam, & in d. l. in furti, §. ope, Fel. in c. 1. limitat. 3. de offic. de deleg. & in capitulo, ſicut dignum, de homicid. numero trigeſimoquinto, Carrer. d. §. homicidium, il 4. Natta in conſilio quadringenteſimo quinquageſimooctauo, nume. 7. Clar. d. quæſtio. 90. num. 1.

Tamen fauore alimentorum, ſi quis poſt com-
5 miſſum delictum præſtet alimenta † delinquenti non punitur, vt voluit expreſsè Iacob. Boluen. in l. capitalium, §. famoſos, nume. 108. ff. de pœn. vbi mouetur, quia ſi delinquentem iam damnatum licet impunè alere, vt probatur in l. 3. in princip. ff. de his, quæ pro non ſcrip. lege legatum, ff. de capi. diminutio. multò magis licebit ei ante ſententiam ſubuenire, & pro eius dicto facit, quia nulla maior miſericordia impendi poteſt, quàm egenti dare, vt dixi ſupra ſæpiſſimè, qui autem aliud facit contra legum rigorem miſericordia
6 ductus, † mitius punitur, ſi id ſit illicitum, vt eſt tex. in l. fin. poſt princip. ff. de cuſtod. reor. l. & eleganter, §. item Labeo, ff. de dolo ma. vbi qui miſericordia ductus alienum ſeruum compeditum ſoluerit, vt fugeret, actione in factum, tantummodo tenetur, quod ſi ex alia cauſa ſecerit, punitur de furto. Et dicit gl. in c. 2. in ver. intentio, de apoſtat. quod facilius expiatur delictum ex quadam pietate commiſſum, quam vbi impietas illi cauſam dedit. Et ibi hoc notat Abb. alios citat Tiraquel. in tract. de pœn. temper. cau. 24. per totum. Facit etiam, quia etſi non liceat aduocare pro delinquente, imo videatur eo caſu aduocatus opem
7 † præſtare, Barto. in l. poſt legatum, §. ſunt qui, ff. de his quibus vt indign. idem Bar. in d. l. in furti, §. ope, colum. 1. Marſil. in d. §. conſtante, nu. 69. de quo videri poſſunt multi citati a Carrer. in §. homicidium, il 4. numero 49. tamen qui miſericordiæ
8 cauſa patrociniũ præſtat, † puta Principi ſupplicando, non punitur, arg. l. quidam, ff. de reb. dub. l. relegati, ff. de pœnis, Boulen. in d. §. famoſos, numero 107.

Prædictam verò ſententiam Boulen. impugnat Cord. in l. ſi quis a liberis, §. ſed verum, ff. de liber. agnoſc. vbi dicit, puniendum eſſe eum, qui delinquenti præſtat alimenta. Mouetur, quia criminoſi viri debent fame, & egeſtate laborare, vt eorum exemplo cæteri a ſcelere abſtineant, l. bona fides, ff. depoſ. ſubdit quoque delinquẽtem conſentire pęnæ per l. Imperatores, ff. de iur. fiſci. De qua quæſtione, quamuis a propoſito extranea latè ibi agit. Verum re melius diſcuſſa exiſtimat aduertendum eſſe, quod aut agimus de bannito, vel de inquiſito, & accuſato. Primo caſu non eſt dubium, quin præſtans alimenta bannito puniatur: Videtur enim illum receptare, cum tamen cauendi ſint, non recipiendi, aut fouendi. Et hoc eſt, quod dixi ſupra. Statutum enim prohibens, ne quis receptet bannitum, locum habet in eo, qui eidem victum miniſtret. Secundo caſu diſtinguendum eſt, aut alimenta præſtantur vt facilius, & commodius delinquens fugiat, & occultetur. Et hoc caſu tenetur ad auxilio, aut non ad hunc finem præſtantur, & non tenetur. Indicia enim auxilij poſt delictum præſtiti eò tendunt, vt delinquens impunitus euadat. Cæterum ſi non ad eum finem dirigantur, non ſunt in conſideratione. Ideo videmus, quod damnato præſtantur alimenta, d. l. 3. de his quæ pro non ſcript. Et dicunt Bart. & Ang. in l. ſi victum, ff. de re iud. quod
9 etiam damnato † in metallum datur actio ad alimenta, ideo datur actio iniuriarum ei qui prohi-
10 bet victum deferri carcerato, † vt probatur in d. l. ſi victum, vbi Imo. & Iaſ. latè agunt de intellectu illius text. & diximus ſupra abundè. Eadem ratione dicimus, quod hoſpiti, & cauponi non imputatur quod cibum dederit bannito, vel etiam delinquenti, quia id non tendit ad recipiendum
11 illum de manibus iuſtitiæ, † vt inquit Bartol. in l. 1. ff. de receptato. Carrer. d. §. homicidiũ, il 4. numero 38. Eſt ergo concluſio, quod vt aliquis ex eo puniatur de auxilio, quod poſt delictum præbuerit alimenta, attendi plurimum debet qualitas perſonæ, puta ſi erat inimicus occiſi, ſi alia concurrebant indicia: alias enim ſola præſtatio alimen-

Digitized by Google

alimentorum non ſufficeret ad probandum auxi-
lium, id quod procederet, multò magis, ſi is igno-
raſſet delictum fuiſſe ab illo commiſſum, vt de re-
12 ceptatore diximus, qui excuſatur, † ſi ignorauit
eum, quem receptauit eſſe bannitum, ſecundum
Bart. in d. l. omnes, Bald. in d. l. quicunque, in prin-
cip. C. de ſeru. fugit. Salicet. in l. 1. in fi. C. de his qui
latron. Roman. in conſi. 472. Socin. in conſilio 26 2.
volum. 2. Alexan. ad Barto. dicta l. 1. de receptato.
Marſil. in l. 1. C. de rapt. virgin. infinitos cumulat
Carrer. dicto §. homicid. il 4. num. 32. & ſeq. Quan-
do autem, & quibus caſibus plectatur qui præſti-
13 tit auxilium, vide † apud Marſil. in d. §. conſtan-
te, Carrer. loco prædicto, Clar. dictæ q. 90. Et dixi
aliquid in conſil. 40. Et ex ijs poteris dignoſcere,
quando de auxilio puniri poſſit, qui delinquenti
miniſtrauit alimenta. Facit, quod dicam infra de
baunito.

S V M M A R I V M.

1 *Monachus non poteſt quidquam habere proprium.*
2 *Monachus habens proprium remouetur a communione altaris, & ei denegatur ſepultura.*
3 *Monachus aliquid habens ex licentia Abbatis, vel Papæ, intelligitur habere ratione adminiſtrationis.*
4 *Seruus non habet proprium, ſed ex permiſſu domini habet peculium.*
5 *Seruo relictum ita domino acquiritur, vt nec etiam momento ſit apud ſeruum.*
6 *Monachus poteſt aliquid habere ratione vſusfructus, vt ſi victum quærat, & veſtitum.*
7 *Epiſcopalis dignitas eximit a multis contentis in monachali regula, ſed non in totum.*
8 *Monachus factus Epiſcopus, non poteſt habere proprium.*
9 *Monachus factus Epiſcopus, non deponit habitum.*
10 *Monachus factus Epiſcopus, ſi depoſito habitu monachali aſſumat rochetum, excommunicatur.*
11 *Monachus non poteſt eleemoſynam facere etiam cum licentia Abbatis, vbi ampliatur.*
12 *Monachus poteſt bona monaſterij elargiri pauperi, & inopi, ſine Abbatis licentia.*

PRIVILEGIVM LXXIX.

MONACHVS non poteſt aliquid ha-
1 bere † propriũ, vt in cap. cum non
dicatis, 12. quæſt. 1. ca. ad monaſte-
rium, in princip. de ſtatu monach.
in auth. ingreſſi, C. de ſacroſ. ec-
cleſ. imò ſi habeat peculium ſine
licentia Abbatis remouetur ab altaris commu-
2 nione, & decens † priuatur ſepultura, & fratrum
communione, vt dicitur in c. monachi, de ſta. mo-
nach. imò ſi ex licentia Pontificis, vel Abbatis, ali-
quid illi dimittatur, intelligi debet non quod de
eo poſſit pro libito diſponere, ſed vt habeat admi-
3 niſtrationem, Barto. in d. auth. ingreſſi, Innocen. in
cap. dilectus, de præben. vbi quod monachi, qui-
bus permittit Abbas aliqua, non dicuntur habere
proprium, tamen ex permiſſu domini poteſt ha-
4 bere peculium. † Declarat in propoſito Abbas in
in cap. niſi eſſent, numero 12. de præben. Et ideo
Barto. in auth. excipitur, C. de bon. quæ libe. dicit,
quod ſi quis monacho relinquat ſub eo modo, ne
quid monaſterio quæratur, intelligi debebit,
quoad relicti vtilitatem, non autem quoad pro-
prietatem, quia non valeret ex quo relictum mo-
nacho acquiritur monaſterio, c. vnico, 18. quæſtio. 1.
Sicuti quod ſeruo relinquitur, ita domino acqui-
5 ritur, † vt nec momento remaneat apud ſeruum,
l. placet, ff. de acq. hæred. & de hac deciſione mul-
ta ponit Abb. in d. c. monachi, nume. 8. vbi inquit
habuiſſe de facto, & debere intelligi, quod religio-
ſus adminiſtrationem habeat in caſu licito. Et idẽ
Abb. in d. c. niſi eſſent, num. 12. dicit, quod ſi non ac-
ceſſit Papæ diſpenſatio, poteſt Abb. pro libito au-
ferre, quod ſemel permiſit.

Tamen religioſo, vel monacho permittitur,
quod poſſit habere aliquid proprium ratione v-
ſusfructus, ex quo ſubueniat ſuis neceſſitatibus,
6 ideſt comparet ſibi victum, & veſtes, † vt voluit
Bart. in d. auth. ingreſſi, C. de ſacroſ. eccleſ. Innoc.
in c. Inſinuante, ne cler. vel monach. Calde. in con-
ſil. 2. titu. de regul. vbi ait, quod monacho concedi
poteſt, vt habeat vſumfructum pro ſuis neceſſa-
rijs. Et dicunt Immo. Abb. & alij in d. c. niſi eſſent,
quod monacho poteſt per Abbatem aſſignari cer-
ta penſio ſuper fructibus beneficij, Abb. in d. c. mo-
nachi, num. 4. vbi, quod religioſi poſſunt de abba-
tis licentia habere adminiſtrationem pro alendo
ſeipſum, allegat c. inſinuante, qui cler. vel vouent.
Et ſubdit, quod nec etiam Papa poſſit monacho
concedere, quod habeat proprium ad effectum
diſponendi pro libito, de quo tamen videndum
eſt quod ponunt Doctores in c. cum ad monaſte-
rium, de ſta. monach. & ponit Gigas de penſion.
in 15. quæſt. num. 1. & ſequen. Et prædicta ſunt no-
randa, quia procedunt non ſolum in ſimplici mo-
nacho, ſed etiam in eo, qui factus eſt Epiſcopus.
7 Nam etſi dignitas Epiſcopalis † eximat a mul-
tis ex contentis in regula monachali, vt in cap. 1.
vbi gl. 18. quæſt. 1. tamen non in totum eximit, vt
eſt text. in c. clerici, de vi. & honeſt. cleric. & mo-
8 nachus factus Epiſcopus non poteſt habere † pro-
prium, gl. 1. in cap. quia in tua, 12. quæſt. 1. Ideo non
9 deponit † habitũ, gloſ. in c. noua, 16. q. 7. in cap. ſan-
ctimonialis, 23. diſt. Doctores in c. quod timorem,
vbi Butr. de ſtatu regular. & ſi depoſito habitu aſ-
10 ſumat rochetum, efficitur † excommunicatus, Car-
din. in clem. ne in agro, in princip. q. 3. de vita & ho
ne. cleric. Iaſ. in d. auth. ingreſſi, num. 16. vbi etiam
ſubdit, quod talis Epiſcopus non poteſt comedere
carnes.

Adeſt & aliud ſpeciale fauore alimentorũ, quod
huic mihi iure annectendum videtur, quia etſi
monachus regulariter nihil habeat proprium, &
11 de alieno largiri ſpecies furti ſit, ita vt etiã † elee-
moſynam non poſſit facere ſine Abbatis licentia,
arg. ca. non eſt putanda, 1. quæſt. 1. & in clem. quo-
modo, §. ſed & tales, de vita, & hone. cler. dicitur,
quod religioſus ſine Abbatis licentia non poteſt
eleemoſynæ cauſa dare veſtem, quam diu porta-
uit, tamen pauperi fame pereunti poteſt mona-
chus ſine Abbatis licentia largiri pro eleemoſyna
12 † bona monaſterij, vt voluit gloſ. 2. in princip. in
capit. non dicatis, 12. q. 1. Ratio eſt, quia ex Dei præ
cepto ſubueniẽdum eſt ei, qui fame laborat, capit.
non ſatis, 86. diſtin. monachus autem Deo magis
quam Abbati debet obtemperare, ca. Iulianus, 11.
q. 3. Et illam gl. dicit notabilem Abb. in cap. clerici,
nume. 6. de vita & honeſt. cler. vbi tamen intelli-
git, quando commodè non poteſt habere licen-
tiam ab Abbate, Bonifac. de Vitalin. in clem. quo-
niam, in 3. par. 2. par. vet. ſed & tales, nume. 6. de vi-
ta &

Digitized by Google

ta & honeſt.cler. vbi allegat Zenzelin. Benincaſ.in tracta.pauper.q.7.in 9.ſpecia.iudicio, nn.23.

SVMMARIVM.

1 *Sequeſtrum legitimè factum, non reuocatur niſi lite finita.*

2 *Sequeſtrum fieri poteſt de fructibus fundi litigioſi, quando timetur de eorum dilapidatione.*

3 *Sequeſtrum non relaxatur lite pendente, licet res ſit tempore peritura, ſed vendita re, pretium retinetur.*

4 *Sequeſtrum relaxatur vt ex eo alatur dominus rei, qui non habet aliunde.*

PRIVILEGIVM LXXX.

SEQVESTRVM quando ex aliqua cauſa factum eſt, non reuocatur ni-
1 ſi finita lite, † ex tex. in l. fin. §. quod ſi ei, ibi, ſequeſtrati in eum diem in quo controuerſia ſopiatur, C. de ord. cogni. Bart. in l. ſi oleum, in princip. ff. de dona. Pract. Pap. in titu. de ſequeſtro, in ver. audeat, vel præſumat, nume. 2. verſi. deinde quæritur, quando ei non prohibetur ſequeſtratio, quando agitur de alimentis. Quinimo ſi dubitetur ne quis fructus fundi litigioſi conuertat in vſus ſuos, & alimenta familiæ, poteſt iudex eos ponere
2 † ſub ſequeſtro, text. eſt cum gl. in l. diuus, ff. de petitio. hæred. vbi illum ponderat Ang. Archid. in ca. quia res, 11. quæſt. 1. Bald. in l. fideiuſſor, §. fin. ff. qui ſatiſd. cog. Ang. in l. Imperatores, §. fi. ff. de appellatio. Abb. in c. 2. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. & commune dicit Curt. in tracta. de ſequeſtr. ſiue in l. vnica, num. 11. C. de prohib. ſequeſtr. pecun. vbi hanc partem defendit ab impugnationibus aliorum. Et in tantum verum eſt, quod ſi res ſequeſtrata foret tē-
3 pore peritura, adhuc ſequeſtrum non † relaxatur, ſed venditur, & loco rei retinetur pretium, ſecundum Barto. in l. intereſſe, ff. de acqui. poſſeſſ. Innoc. in c. fi. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. Bar. & alij in d. l. ſi oleum, Ang. Aret. in d. l. Imperatores, §. fi. Pract. Papien. in d. tit. in ver. ſapiens, nu. 6. Salic. in d. l. vnica, vbi Curt. num. 60. in fi.

Si tamen ille, cuius bona ſequeſtrantur, aliunde non habet vnde viuat, iudex debebit tantum ſi-
4 bi relaxare de re ſequeſtrata, † quantum ſufficiat pro alimentis, & expenſa litis, vt eſt text. in d. l. fin. §. quod ſi ei, C. de ord. cognitio. vbi Salic. num. 4. dicit illum tex. eſſe bene notandum, quia vix ſimilis inuenitur, & illum tex. ad hoc citat Bart. in tracta. alimento. nu. 44. Rom. in d. l. ſi fideiuſſor, §. fin. Sali. in d. l. vnica, C. de prohib. ſequeſtr. pecun. vbi Cur. nume. 12. allegat text. in l. is cui, §. qui legatorum, ff. vt in poſſeſſ. leg. quem poſt Bart. ibi dicit ad hoc eſſe ſingularem Iaſ. in authen. res quæ, nume. 31. in fin. C. com. de leg. & ibi ſequitur Ant. de Padil. nu. 83. Lamberteng. in tract. eor. qui ſine cer. ſolenn. gl. 1. nume. 56. & Aufrer. ad Capell. Thol. q. 477. circa medium, dicit, quod ne pauper fame moriatur, nō poteſt fieri fructuum ſequeſtratio, Lancello. in tracta. de attenta. par. 2. cap. 4. declar. 4. numero 23. Et ratio prædictorum eſt, quia poſſeſſor pendente lite debet fructibus gaudere. Præterea ſi actori ſunt miniſtranda alimenta a reo, quando habet pro ſe præſumptionem, eſt pauper, vti dixi ſupra in titu. quibus debeantur alimenta, quanto magis erunt danda reo de rebus proprijs, cum maiori fauore dignus ſit reus, quam actor, l. fauorabiliores, ff. de reg. iu. Et ſi teneretur actor de proprio ſubuenire, quanto magis ei ſubueniendum eſt de ſuo, etſi res, quam certo conſtat eſſe reſtitutioni ſubiectā, poteſt alienari pro alimentis grauati, vt dicunt Doct. in d. auth. res quæ, & dixi hoc eod. tit. multo magis alienabitur, quando certè non ſcimus ad alium pertinere.

SVMMARIVM.

1 *Filius naturalis non impugnat patris teſtamentum, nec ſuccedit contra illius voluntatem.*

2 *Legitima non debetur filio ſpurio, aut naturali*

3 *Teſtamentum non rumpitur, niſi ab ijs quibus legitima debetur.*

4 *Naturalis filius impugnat teſtamentum patris, ſi ſibi non reliquit alimenta.*

5 *Naturalis filius ſuccedit matri ab inteſtato in omnibus bonis.*

6 *Filius naturalis ſuccedit vnà cum legitimis.*

7 *Naturalis quoad matrem habetur in omnibus pro legitima.*

8 *Mater tenetur legitimo filio relinquere legitimam.*

9 *Legitima debetur filio naturali in bonis maternis, aliàs agit de inofficioſo contra teſtamentum.*

10 *Donatio facta a patre, non reuocatur natiuitate filij naturalis.*

11 *Naturalis filius, vel etiam ſpurius poſtea natus reuocat paternam donationem vſque ad alimentorum quantitatem.*

12 *Filius naturalis reuocat ex diſpoſitione l. ſi vnquam, donationem factam a matre.*

PRIVILEGIVM LXXXI.

FILIVS naturalis nō ſuccedit cōtra voluntatem patris, nec impugnat
1 † illius teſtamentum, vt voluit gl. in l. 1. in princip. in ver. naturales, vbi eam ſequitur Bart. ff. de bono. poſſ. contra tab. & eſt text. in l. fin. vbi eam ponderat Bald. C. de natural. lib. & illā gl. dicit ſingularem Bal. in l. 1. C. quor. bono. & ſequitur idem Bal. in multis locis citatis ab Ale. in cōſi. 74. in fi. vol. 2. Barbat. in conſ. 58. vol. 2. & in conſil. 49. vol. 4. Et Alex. in loco prædicto inquit, idem eſſe in filio ſpurio. Et ratio eſt, quia ſpurio, vel etiam
2 naturali non debetur † legitima, vt per Ferdin. in l. in quartam, nu. 41. & ſeq. ff. ad leg. Falcid. Aſcan. Clemen. in tracta. de patr. poteſta. c. 5. nu. 32. & ſe-
3 quenti, & non rumpūt teſtamentū illi quibus † nulla debetur legitima, Bald. in l. maximum vitiū, nu. 21. C. de lib. præt. Caſtr. in conſi. 213. vol. 1. Alex. in conſ. 47. nu. 12. in 2. vol. Dec. in cōſ. 105. nu. 1. vol. 1. Afflict. in deciſ. 158. nu. 5. & 6. Ruin. in cōſil. 40. nu. 2. 9. & 15. vol. 3. Bero. conſ. 70. nu. 8. conſi. 150. nu. 7. vol... Garzias in l. Gallus, §. & quid ſi tātū, n. 209. & nu. 215. ff. de lib. & poſthu. vbi et Galliau. nu. 54. Crot. nu. 109. & Ruin. nu. 137. Socin. iun. in cōſi. 87. nu. 4. vol. 4. Gram. deciſ. 57. num. 33. Clar. in titu. de teſta. quæſt. 42. ver. quæ quidem, D. Becius in conſi. 103. num. 19. Et quod naturalis filius non ſuccedat contra voluntatem patris, tenuit etiam Bald. in l. ſciendum, in 1. lect. in fin. ff. de inoffic. teſtam. vbi dicit, illam glo. eſſe ſingularem, alios citat Aſcan. d. ca. 5. nu. 33. vbi dicit, quod nec legitimā petere, nec relictam conſequi poteſt. Et probatur in auth. li-

cet,

cèt, C. de natur. libe. vbi dicitur, quod non extanre
legitima ſobole, licet patri relinquere filio natura
li quantum vult.

Fauore tamen alimentorum, quæ pater tenetur
relinquere filio naturali, vel ſpurio, liecbit filio in-
digenti contrauenire paterno teſtamento, atque
4 illud impugnare, † vt in ſpecie declarat Dec. in l.
1. num. 11. C. de bono. poſſ. contra tab. vbi tamen ni
hil allegat. Sed ratio eſt, quia cum alimenta filio
naturali a iure conceduntur, id omne videri debee
permiſſum, ſine quo conſequi non poteſt debita ali
menta, capitulo cum quid, de reg. iur. in 6. & hanc
deciſiooem ſequitur quoque Paleot. in tractat. de
noth. & ſpur. capit. trigeſimoquarto, numero 10.
Hæc autem ſpecialitas optimè ſuccedit in teſtamẽ
to patris, ſed in teſtamento matris aliud eſt, filij
illegitimi quia quoad matrem habeotur pro legi-
5 timis, & ei ſuccedunt † in vniuerſum ab inteſtato,
§. penult. Inſtit. de ſucceſſio. cognat. etſi extent legi
6 timi, cum eis concurrunt † in ſucceſſione, l. penult.
in fi. vbi Bal. & Cor. C. ad Orficia. & ponit ibi Ca-
gnol. num. 34. & ſeq. & nu. 42. Et quod habentur in
7 omnibus pro legitimis † quo ad matrem, probat
Alexan. in l. ex facto, §. ſi quis rogatus, il primo, nu-
mero 45. ff. ad Trebel. Bened. in cap. Raynu. in verſ.
teſtam. il primo, numero 84. extra de teſtam. Boer.
in deciſ. 240. numero 14. Doctores in l. hac conſul-
tiſſima, §. ex imperfecto, C. qui teſtam. facere poſſ.
Alciat. in l. familiæ, §. 1. numero 7. ff. de verb. ſignifi.
Sicuti igitur filijs legitimis mater tenetur legiti-
8 mam relinquere, † aliàs teſtamẽtum ſubiacet nul-
litatis vitio, Sapia in rub. C. qui admitti, nume. 48.
Clar. de teſtam. quæſt. 45. ita legitimam debet re-
9 linquere † filio naturali, vt per Aſcan. d. cap. 5. nu-
mero 41. ver. hinc eſt tertiò, & quod naturalis ac-
cuſare poſſit matris teſtamentum de inofficioſo,
probat text. in l. ſi ſuſpecta, §. 1. ff. de inoffic. teſtam.
Paleot. in d. tract. cap. 38. num. 6. Id ergo quod di-
ctum eſt fauore alimentorum, poſſe naturalem,
vel ſpurium impugnare paternum teſtamentum,
non æque procedit in teſtamento matris, quia im-
pugnare illud poteſt, etiamſi non tractatur de fa-
uore alimentorum.

Per rationem prædictam idem dicendum eſt in
donatione, quam parer fecit, quia etſi ea non reuo
10 catur natiuitate † filij naturalis, vt probatur in l.
generaliter, §. cum autem, vbi Pet. Din. Cin. Raine.
Forliu. Alexan. Corne. & alij, C. de inſtit. & ſubſtit.
cum infinitis, quos cumulat Tiraq. in l. ſi vnquam,
in ver. ſuſceperit liberos, numero 56. C. de reuoc.
donat. Paleot. in d. tracta. cap. 34. nume. 1. vbi dicie
ita tenendum eſſe in conſulendo & iudicando, ta-
men naturalis, vel etiam ſpurius donationem re-
11 uocabit † vſque ad legitimam quantitatem alimẽ
torum, vt voluit Paleot. in loco prædicto, num. 10.
Mouetur, quia ſi poteſt pro alimentis impugnare
teſtamentum, eadem ratione poterit impugnare
donationem. Et dicit Ripa in d. l. ſi vnquam, num.
51. quod donatarius tenetur etiam alere ſpurios,
ſeu naturales filios donatoris, de quo latè dixi ſu-
pra in titu. quibus debeantur alimenta. Et id qui-
dem rectè procedit in donatione, quam pater fe-
cit. At in donatione facta a matre, filius natura-
lis, qui pòt matri ſuccedere ſecundum diſtinctio-
nem auth. ſi qua illuſtris, C. ad Orficia. reuocabit
12 donationem † ex diſpoſitione l. ſi vnquam, vt vo-
luit Tiraq. in dicto ver. ſuſceperit liberos, num. 62.
qui dicit, ꝙ naturales ẽt iure canonico inſpecto
ſuccedunt matri, ſicut legitimi, ſecundum glo. cap.
niſi cum pridem, in ver. manzeres, de renuncia. Ho
ſtien. in capitulo lator, qui fil. ſint legit. Atque ita
duplici priuilegio gaudent alimenta, & ceu natu-
rales filij vigore alimentorum.

SVMMARIVM.

1 *Hæres iuſſus dare alicui redditus vnius fundi, poteſt ſol-*
uere redditcum valorem inuito legatario.
2 *Hæres iuſſus dare alicui redditus vnius fundi, poteſt le-*
gatario remittere fundum colendum.
3 *Hæres iuſſus dare redditus fundi pro alimentis, non po-*
teſt ſoluere æſtimationem.
4 *Roman. in conſ. 388. col. 1. declaratur.*
5 *Fructus fundi & redditus fundi, idem ſunt.*
6 *Fructus fundi quando relinquuntur, vel etiam redditus,*
ſemper deducitur portio coloni.
7 *Fructus intelliguntur deductis impenſis.*
8 *Teſtator relinquendo vinum, frumentum, vel quid ſimi-*
le, intelligitur legare de eo, quod percipitur ex ſuis
fundis.

PRIVILEGIVM LXXXII.

QVANDO teſtator mandat alicui
dari reddibus alicuius fundi, tunc
inuito legatario pòt hæres ſoluere
æſtimationem, & valorẽ redituũ,
1 non autem ipſos † redditus, vt eſt
tex. in l. fundi Trebatiani, ff. de vſu
fruct. lega. facit l. liberto, in prin ff. de annu. lega. &
l. nihil, ff. de leg. 1. hoc etiam notandũ inquit Rom.
ſing. 434. & glo. in d. l. fundi, dicit ibi eſſe caſum, in
quo aliud ꝓ alio ſoluitur inuito creditore. Et hãc
ponit pro limitatione Iaſ. in l. 2. §. mutui datio, col.
pen. ver. ſeptimò fallit, poſt Alber. ibi, ff. ſi cer. pet.
& illum tex. dixit etiam not. Bal. in l. vnica, §. ex cer
to, ante numerum primum, ver. extra quæro, C. de
ca duc. tollen. Ad hoc quod hæres tenetur facere &
curare quod fundus ille diligenter colatur, & ſemi
netur, ſequitur Alex. ibi ad Bart. in 1. & 3. additio.
2 Imò hæres poteſt remittere † legatario fundum co
lendum pro libito, vt voluit Bald. in l. ſi quis argen
tum, in princip. num. 6. ver. ſi verò nota, C. de dona.
vbi ſi teſtator reliquit religioſis decem ſextaria vi-
ni, poteſt hæres aſſignare religioſis inuitis vineã,
quæ deductis expenſis reddat tantum vini, nec illi
poterunt recuſare curam vineæ, quod meo iudicio
eſt notandum, ſequitur Alex. ad Bart. in d. l. fundi
Trebatiani.

Verum vbi illi fructus relinquuntur in cauſam
3 alimentorum, non poterit hæres † æſtimationem
ſoluere, vel quid dare diuerſum a fructibus reli-
ctis, quia ille fundus remanet obligatus pro ali-
mentis legatis, vt voluit Rom. in conſilio 388. co-
lum. 1. & dixi ſupra, loquendo de hypotheca, quæ
tacitè conſtituitur pro alimentis relictis, & ita li-
mitat additio ad Rom. in d. ſingu. 434. Hoc tamen
4 priuilegium non conuenit illi textui, nec † ex eo
benè deducitur; nam quidquid gl. ibi dixerit, non
licet aliud pro alio ſoluere, ſed ſi fundus conſue-
uit locari numis, præſtanda erit pecunia: ſi verò
locari conſueuit ad quantitatem fructuum, tunc
fructus peti & præſtari debent, atque ita non po-
teſt peti aut præſtari pecunia pro fructibus, neque
fructus pro pecunia. Ita declarat Barto. in d. l. fun-
di, numero 3. vbi limitat, quando poſt fructuum
conſum-

Digitized by Google

conſumptionem tractandum eſt neceſſariò de æſti
matione. Nihil ergo eſt ſpeciale in alimentis, niſi
dicamus quod relictis fructibus alicuius fundi, li-
cet hæredi fundum alienare, dũmodo ſolitos red-
ditus præſtet, vt ibi dicitur in princip. quod ſecus
eſt, quando fructus fundi relinquuntur in alimen-
ta, quia tunc, cum fundus ſit obligatus pro alimen
tis, non poteſt in præiudicum legatarij alienari.
In quo tamen vide, quod generaliter dixi ſupra,
hoc eodem titulo, & facit, quia vbi vſusfructus fun
di relictus eſt, non licet hæredi illum alienare, vt
probatur in d.l.fundi, & ibi benè declarat gloſ. &
aduertatur, quia non intereſt quod relinquantur
5 fructus, vel redditus † fundi, nam idem eſt, vt de-
clarat Bar. in l.fundi, in princ. & ſiue fructus fundi,
6 ſiue redditus † relinquatur, ſemper deducitur por
tio coloni, vt per Bar. ibi numero 4. fructus enim
ſemper intelliguntur deducta impenſa culturæ, at-
que ea, quæ colligendorum, & cuſtodiendorum
7 cauſa fit, † ſecundum glo. Bar. Ange. & alios in l. in
fundo, ff. de rei vend. glo. in §. ex diuerſo, Inſtit. de
rer. diuiſ. cum infinitis adductis per Tiraq. de re-
tract. conſang. §. 15. glo. 1. nume. 1. Eſt etiam aduer-
tendum circa legatum frumenti, vini, & ſimilium
rerum, quæ ex fundis percipiuntur, quod in dubio
teſtator relinquere videtur de eo, quod percipi-
8 tur † ex ſuis fundis, eſt text. in l. 3. in princ. vbi Bar.
& Bal. ff. de vino, tritico, oleoq; lega. Din. Cin. Bal.
& alij in l. ſi domus, ff. de leg. 1. Et procedit non ſo-
lùm in relictis ex teſtamento, vel vltima volunta-
te, ſed etiam in eo, quod debetur ex contractu, vel
inter viuos, vt per Bal. in d.l. ſi quis argentum, nu-
mero 2. vbi ait, quod promittens certam quantita
tem frumenti in genere, cenſetur de eo promittere
ex fundis ſuis. Textus autem prædictus in l. fundi
Trebatiani, procedit, quando mandat teſtator fru
ctus dari legatario, ſecus quãdo legatus eſſet vſus-
fructus fundi.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus non admittitur ad agendum.*
2 *Excommunicatus non poteſt reconuenire.*
3 *Excommunicatus ſi ſpolietur, non eſt ante omnia reinte-
grandus.*
4 *Excommunicationis exceptio admittitur etiam in lai-
cali foro.*
5 *Excommunicationis exceptio probari poteſt etiam poſt
concluſionem in cauſa.*
6 *Excommunicatus admittitur ad excipiendum.*
7 *Excommunicatus minori excommunicatione, admitti-
tur ad agendum.*
8 *Excommunicatus admittitur ad agendum, quando res
eſt tempore peritura. vide tamen, nu. 11.*
9 *Excommunicatio non impedit quominus vxor poſſit
agere ad reſtitutionem dotis marito vergente ad ino-
piam.*
10 *Vxor excommunicata non repetit dotem marito ver-
gente ad inopiam, quando poteſt abſolutionem procu-
rare.*
11 *Excommunicatus non admittitur ad agendum etiam,
quando actio eſt tempore peritura.*
12 *Excommunicatus agere poteſt, vt debitor fugitiuus re-
tineatur, non autem vt ſoluat.*
13 *Excommunicatus eſt habilis quoad extraiudicialia.*
14 *Beneficiatus ſuſpenſus eſt alendus de fructibus beneficij,
quando alias eſſet fame periturus.*
15 *Excommunicatus admittitur ad agendum quando la-
borat extrema famis neceſſitate.*
16 *Excommunicatus admittitur quando non eſt in ſua fa-
cultate exire de excommunicatione.*
17 *Excommunicata licet non repetat dotem a marito ver-
gente ad inopiam, tamen filij ſui admittuntur ad agen-
dum.*
18 *Filij quomodo admittantur ad agendum pro reſtitutio-
ne dotis, quando mater eſt excommunicata.*
19 *Intereſſe quodcunque ſufficit vt admittatur quis ad a-
gendum.*
20 *Excommunicatus quando admittitur ad agendum, debet
conſtituere procuratorem.*

PRIVILEGIVM LXXXIII.

EXCOMMVNICATVS non admit
1 titur † ad agẽdum, c. intelleximus,
de iudic. c. cum inter, de exceptio.
c. excommunicamus, §. credentes,
de hæretic. c. ſi verò, infra de ſentẽ.
excom. c. de exceptio. in 6. imo nec
2 poteſt reconuenire, † vt in d.c. cum inter, vbi Abb.
& Dec. nu. 10. Doctor. in d.c. intelleximus, vbi etiã
Dec. nullo enim modo poteſt ſtare in iudicio, &
exceptio excommunicationis impedit, ne ſpolia-
3 tus † ante omnia reſtituatur, vt voluit Abb. in cap.
cum quis, num. 9. vbi Bero. nu. 40. de reſtit. ſpoliat.
Corſet. in reg. ſpolia. ante omnia reſtitu. fallen. 17.
Felin. in c. dilectus filius, il 1. nu. 11. de reſcript. Ri-
pa l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 86. ff. de ac-
quir. poſſeſſ. alios citat Menoch. de recuperan. poſ.
4 remed. 1. num. 322. & ſeq. & exceptio † hæc recipi-
tur etiã in foro laicali, l. placet, C. de ſacroſ. eccleſ.
& not. in l. 1. C. de iu. & fac. igno. & probatur etiam
5 poſt concluſionem † cauſæ, Abb. in ca. exceptionẽ,
colum. 6. de exceptio. de quo tamen videri poteſt
Aſin. contrarium poſt alios tenens in ſua praxi iu-
dic. §. 23. cap. 5. limit. 9. Admittitur tamen excom-
6 municatus † ad excipiendum, vt in d. cap. intelle-
ximus, & cap. cum inter, ſicuti & ad replicandum,
Spec. in tit. de exceptio. & replicatio. §. fin. num. 3.
& eſt communis opinio, ſecundum Dec. in ca. a no
bis, nu. 7. de exceptio. & intelligi debet de excom-
7 municatione maiori, quia minor † non impedit,
Abb. in d. ca. a nobis, & in d. ca. intelleximus, nu. 6.

Tamen quando maritus vergit ad inopiã, mu-
lier poteſt non obſtante excommunicatione age-
re ad reſtitutionem dotis, quia dos, quæ alimento-
rum loco ſuccedit, ſubeſt periculo perditionis, &
quando periculum eſt in mora, vt quia res eſt tem-
pore peritura, vel debitor eſt fugitiuus, tunc excõ-
8 municatus † admittitur ad agendũ, ſecundũ Abb.
in c. cũ inter, col. 3. ver. & per hanc rõnem, de exce-
ptio. qđ ſingulare dicit Felin. in c. dilectus, il 1. col.
pen. ver. fallit quartò, de reſcrip. & in d. ca. cum in-
9 ter, col. 10. ver. limita ſecundò. Per quæ iura † cõclu
dit in propoſito Lup. in repet. c. ꝑ veſtras, §. 27. nu.
8. de dona. inter vir. & vxo. folio mihi 114. vbi ſub-
dit, hæc eſſe memoriæ tenenda tanquam noua &
ab alijs in ſpecie non tacta, & ibi impugnat Bar. q.
in l. ſi conſtante, nu. 64. ff. ſol. mat. vult, ꝙ vxor excõ-
municata non poſſit agere ad repetitionem dotis.
Credo tamen Bartoli ſententiam ſaluari poſſe, qñ
periculũ non eſſet in mora, & poteſt mulier excom
10 municata procurare † abſolutionẽ, nã tunc nõ ad-
mittit ad agendũ, ſed ſubmittẽdo ſe eccleſiæ debet
petere abſolutionẽ, ꝑ ea, q̃ ponit Hoſt. in ca. ſignifi
cauerũt, de exceptio. vbi ait, qđ ẽt, qñ actio eſt tem

pore

Digitized by Google

11 pore peritura , excommunicatus non † admitti-
tur ad agendum . Et per eam deciſionē dicit Abb.
in d.c.cum intet,nu. 13.quod excommunicatus po
teſt quidem agere , vt fugitiuus debitor retinea-
12 tur, ſed non vt exerceat actionem tempore † peri-
turam . Sed Lupus loco prædicto , imò Dec. in d.c.
cum intet,num. 18.dicit non eſſe audiendum, eum
etiam contra debitorem fugitiuum, niſi quo ad ca
pturam illius , quæ extra iudicium ſolet concedi,
quia excommunicatus non eſt inhabilis,quoad ex
13 traiudicialia, † vt notatur in cap.veritatis, de do-
lo,& contum. Quando autem præiudicium eſt irre
parabile , vt quia excommunicata vxor fame eſſet
peritura,exiſtimo ſine dubio eam eſſe admittendā
ad agendum , quia non obſtante excommunica-
tione, ſuccurrendum eſt illi , vt poſſit ad eccleſiam
redire , per ea quæ ponit gloſ.in c.paſtoralis, §.ve-
rum,in gloſ.fin.in fin.de appellat.vbi ait , quod, &
14 ſi regulariter beneficiatus non ſit alendus † de red
ditibus beneficij , tamen fallit quando eſſet fame
periturus. Et eam gloſ.ſequuntur omnes,vt inquit
Præpoſ.in capit.præter hæc,num.9. diſtinct.nu.32.
Abb. in d. §. verum , nume. 16. vbi quod ſubueni-
15 tur excommunicato exiſtenti in extrema † famis
neceſſitate . Et non aliter , idem voluit Dec.nu.9.
Felin.in cap.apoſtolicæ,colum.5.de except.Franc.
Marcb.deciſ.880.num.28.Didac.lib.3.variar.reſo
lut.cap.13 verſic.12.hinc etiam . Et idem dicendū
16 eſt,quando aliquo impedimento † obſtante nō eſ-
ſet in facultate mulietis exire de excommunica-
tione,vt per Dec.in d.§. verum, nume.9. Franc. de
March.d.deciſ.880.nu.28.& dixi in ti.quib. debeā
tur alimēta,in q̄ōne de clerico ſuſpenſo , depoſito,
vel excommunicato. Aduerte tñ,quia & ſi non ad-
mittitur regularirer vxor excommunicata ad re-
petēdum dotem ob vergentiam mariti ad inopiā ,
tñ filij vti coniunctę perſonę poterunt nomine ma-
17 tris ad propriam vtilitatem conuenire † patrem
perſonali actione , vel tertios poſſeſſores actione
hypothecaria pro dotis reſtitutione,nec eis obijci
poterit exceptio excommunicationis maternę;qa
etſi vtantur alterius iure,tamen agunt vtilibus tā-
tum actionibus,& ad vtilitatem propriam, vt per
Bart. in l.ſi conſtante,nume.64.vbi confirmat mul-
tis ſimilib. & Bal. Nou.ibi,nu.62.dicit hoc eſſe no-
tabile in practica. Hæc tamē Bartoli doctrina mor
detur ab Imola ibi,colum. 5. in fi.ver.vltimò adde,
quia filius non eſt propriè in rem ſuam procura-
tor,ex quo ad eum non ſpectat commodum reſtitu
tionis,nec ei eſt quæſita actio aliqua . Subdit ramē
optimum eſſe remedium,quod filij petant ſibi pro
18 uideri † officio Iudicis de alimentis , & ſi dubitet
ob malam patris adminiſtrationem,de futura ſint
in poſterum alimenta , petat prouideri . Sed ea
remedia,quæ Imo.proponit , eadem ferè ſunt cum
deductis a Barto. & non conueniunt quæſtioni, qa
agimus an pro reſtitutione dotis filij agere poſſint
nomine matris excommunicatæ,non an detur ſibi
officium Iudicis pro alimentis, Crot.autem in d.l.
ſi conſtante,nu.86.impugnat Bart. quia coniuncta
perſona,tunc vtiliter agit pro coniuncta inuita,qū
ſua intereſt principaliter,at filiorum principaliter
non intereſt dotem reſtitui, ſed ſecūdariò, vt ex ea
præſtentur ſibi alimenta,vt etiam cōſiderauit Imo
in loco prædicto . Et hanc rationem approbat etiā
Lupus loco prædicto , nume.13. vbi allegat ſolum
Imo.& Rom. ſed non Crot. a quo ipſe fundamen-
ta deſumpſit. Hoc tamen argumentum non ſubſi-
ſtit, quia tunc attenditur intereſſe , quando vellet
coniuncta perſona agere alia inuita,at ſecus quan
do non agit ea reluctante,nō etiam videtur , quod
benè comprehendatur Bart. in ſecundo remedio ,
19 nam quomodocunque intereſſe † poſſit , datur a-
ctio,ſecundum Bald.in l.ſi defunctus,in princ.ver.
ſed contra hæc oppono, C.de ſuis , & legit. Abb.in
c.veniens,il a.nume.9.de teſtibus,vbi quod ſufficit
intereſſe apparens,Cur.ad Alexand.in l.ille a quo,
§.ſi de teſtamento,nūm. 3.ff. ad Trebellia. Sed alia
ratione deſtruitur deciſio Bar.quo ad omnia reme
dia,quia filij patre viuente , non poſſunt alimenta
prætendere ex bonis matris,& ideo nullum verſa-
tur intereſſe reſpectu dotis maternæ,ſed alimenta
petere debent a patre,qui ſi dilapidat bona,agere
poſſunt eo remedio,quo dictum eſt ſupra. Hac ea-
dem parte admitti filium contra patrem dilapidā
tem,intelligendo ramen,quando pater eſt ſoluen-
do ex proprijs bonis.

Tenendo tamen priuilegium prædictum intel-
lige,quod vxor nō agat in iudicio per ſeipſam, ſed
procuratorem conſtituat: quia & ſi aliquando ex-
communicatus admittatur, tamen cogitur conſti-
20 tuere † procuratorem , quando appellationem
proſequitur, vel quando ſe defendit, vti tenēt Cal
der. Imola, Aret. Barbat. Felin. & alij omnes in c.
intelleximus,de iudic.vbi Dec.nu.7.atteſtatur de
communi,& nume.11. dicit, quod excommunica-
tus poteſt procuratorem conſtituere omni caſu ,
quo poteſt eſſe in iudicio . Et hanc ſententiam in
propoſito ita declarat Lup.d.§.27.num.12. verſic.
ſed quamuis .

SVMMARIVM.

1 *Maritus pro dotis reſtitutione non conuenitur vltra quā facere poſſit, deducto ne egeat .*

2 *Hæredes mariti, ſi filij ſint, non cōueniuntur vltra quàm facere poſſint pro reſtitutione .*

3 *Maritus tenetur vltra quàm facere poſſit , & ſimiliter filij quando vxor extrema laborat egeſtate.*

4 *Eccleſia poteſt exigere a debitore vltra quàm facere poſſit, quando Prælatus eget.*

PRIVILEGIVM LXXXIIII.

MARITVS in dotis reſtitutione cō-
ueniri non poteſt vltra quàm face
1 re poteſt, & in exactione † dimitti
ſibi debet quantum ſufficiat pro a-
limētis,l.non tantu, vbi Doctores,
præcipuè Iaſ. ff. de re iudic. Din.
Barto. Alexan.& alij in l. maritum, ff. ſoluto matri
monio,glo. Doctores in §.ſunt præterea , verſi.item
ſi de dote,vbi Aret.nu.2.& Iaſ.in princip.Inſtit. de
actio.Socin.in conſ.121.num.48.vol.4.Amanel.de
Claris aquis,ſing.188. Afflict. in deciſ.222.vbi di-
cit idem eſſe in eo,qui promiſit dotem,& idem eſt
2 in filijs hæredib.mariti,quia etiam ipſis † relinqui
debent alimenta,l.etiam,vbi Bar.ff. ſolu.matr.glo.
in d.l.maritum,idem eſt in ſocero,l.ſicut autem,&
l.ſeq.vbi glo.& Doctores,ff.de re iudic.ad idem eſt
text.in l.diuortio,§.interdum,& l.rei iudicatæ,§.fi.
ff.ſoluto matrim.Iaſ.d.§.præterea,verſic.item ſi de
dote,num.3.vbi ponit rationem,Rui.in conſi.144.
nu.12. vol.5. Crot.in l.ſi conſtante,nu.162. ff.ſolu.
matrim. intelligendo tamen de ſocero vxoris , &
vbi tractatur de reſtituendo dotem .

3 Si tamen vxor egeat † & laboret egeſtate, poterit in ſolidum exigere, nulla habita ratione alimẽtorum mariti, & ita tenet Iac. de Aret. in l. ſi maritus, ff. ſolut. matr. Guliel. Cun. & Bal. in l. ſi quis crediderit, ff. de pact. Bart. in l. maritum, ff. ſolu. matr. Bal. in l. 2. nu. 5. C. quod cum eo. idem Bal. in l. præſes, C. de ſerui. & aqua, & eſt communis opinio, ſecundum Alexan. in l. maritum, col. 3. ver. in quantũ Bar. hic, Aret. d. ver. item ſi det dotem, nume. 4. vbi idem dicit in hæredib. mariti, & Iaſ. num. 10. Campeg. in tracta. dot. q. 241. & ſeq. Didac. in reg. poſſeſſor, in 2. par. §. 3. col. 15. Padil. in d. l. præſes, num. 8. Et ad hoc multæ rationes allegari poſſunt, quas retuli ſupra in titulo quibus debeantur alimenta, in quęſtio. an dimittenda ſint alimenta ijs, qui non poſſunt cõueniri vltra quam facere poſſint, in quarto caſu. Et facit in ſimili, quod voluit Dec. in capitulo Epiſcopus, nume. 2. de præben. vbi inquit,
4 quod ſi Eccleſia non poſſit a debitore † exigere vltra quam facere poſſit, tamen ſi Prælatus ipſe egeat, poterit in ſolidum exequi.

SVMMARIVM.

1 *Voluntas teſtatoris ſeruatur pro lege.*
2 *Arbitrium quod iterum non redit, debet eſſe liberum.*
3 *Tutor poteſt alimenta pupillo pinguiora præſtare, quam teſtator ordinauerit. & ibi de veritate.*
4 *Tutor poteſt immodicam alimentorum taxationem reſtringere.*
5 *Teſtator non poteſt contra legem quicquam diſponere.*
6 *Teſtator ordinare non poteſt quod filius non alat penes ſe matrem, aut fratres pauperes.*
7 *Tutor non ſemper ſequi debet teſtatoris iudicium.*
8 *Alimenta non poſſunt a lege tolli.*
9 *Teſtator diſponere non poteſt quod frater hæres non alat fratrem indigentem.*
10 *Pater non poteſt diſponere, quod filij ſpurij non alantur.*

PRIVILEGIVM LXXXV.

1 TESTATORIS voluntas ſeruãda † eſt pro lege, §. diſponat, in Auth. de nupt. c. vltima voluntas, 12. q. 2. & ſupremi iudicij coarctanda non eſt libertas, l. ſi fratres, §. idem Papinianus, ff. pro ſocio, & liberum de-
2 bet † eſſe arbitrium, quod iterum non redit, l. 1. C. de ſacroſ. eccleſ. tamen ſi teſtator in teſtamento decernit tam modica alimenta, quæ non ſufficiãt,
3 poterit tutor ea præſtare † pinguiora vſque ad condecentem quantitatem, §. ius alimentorum, in fine, ff. vbi pupil. educ. debe. per quem ita dicit Brun. in tractat. de augmen. & dimin. concluſ. 10. princ. nume. 11. & in tractat. de diminutio. & deterioat. concluſ. 5. nu. 30. quem citat & ſequitur Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, nu. 9. ff. de lib. agnoſcen. Ille tamen text. non probat deciſionem prædictam, nec mentionem facit de ordine teſtatoris: Benè dicit, quod aucto pupilli patrimonio, augentur & alimenta, ſicuti minuuntur illo imminuto, ſed melius probatur in l. & ſi quis, §. quidquid ergo, ff. de relig. vbi dicitur, ſequendam non eſſe teſtatoris voluntatem in faciendo ſumptum. Et ex illo textu poſt Aſinium, & Bart. notat Cordub. loco
4 prædicto, quod vbi taxatio † alimentorum eſt immodica, poteſt tutor illam reſtringere. Probatur
5 item ratione, quia teſtator † non poteſt contra leges diſponere, l. nemo poteſt, vbi omnes Doctores, ff. de leg. 1. Ideo præcipere non poteſt, quod filius
6 penes ſe non retineat, nec alat matrem † pauperem, vel fratres mendicos, vt inquit Gratus conſil. 35. num. 3. & ſequen. volum. 2. per tex. in l. conditiones, & l. filius, ff. de condit. inſtitut. Simon de Pretis, in tractat. de interpret. vlt. volunt. lib. 2. interpret. 2. dubit. 2. ſolut. 2. num. 62. Et diximus ſupra non poſſe patrem priuare filium debitis ali-
7 mentis, & tutor non ſemper † ſequi debet teſtatoris iudicium, vt Crau. in conſi. 190. nu. 5. Et quamuis diſpoſitio teſtatoris habetur pro lege, tamen
8 alimenta non poſſunt etiam lege tolli, † ſecundum Bald. in l. prima, §. ius naturale, colum. fin. ff. de iuſtit. & iure, Didac. de ſponſal. par. 22. cap. 8. §. 6. nu. 5. Vaſq. de ſucceſſio. creatio. libro primo, num. 312. folio mihi 476. & pater non poteſt diſponere, quo
9 minus frater hæres † teſtatoris alat fratrem indigentem, quia hoc eſſet contra ius naturale, quod immutabile eſt, ita Bald. in conſil. 103. numero 3.
10 volum. 5. & non poteſt diſponere pater † quod filij ſpurij non alantur, Bald. in l. id quod pauperib. colum. fin. verſic. vltimò quæritur, C. de epiſcop. & cler. poſt Din. in conſil. 17. Iaſ. in conſil. 27. num. 13. volum. 1. vbi loquitur in auo, Crauet. in conſi. 219. num. 7. Rolan. in conſil. 54. num. 68. & ſequen. volum..... & Paleot. in tract. ve notb. & ſpur. capit. 47. nu. 6. Cordub. qui alios citat, in l. ſi quis a liberis, §. idem reſcripſit, nu. 82. ff. de lib. agnoſc. quod etiam dixerat prius, nu. 19.

SVMMARIVM.

1 *Tutor qui recedit a domo, nulla facta pupillo alimentorũ prouiſione, remoueri poteſt tanquam ſuſpectus.*
2 *Tutor, qui pupillo non prouidit de alimentis, poteſt puniri pro qualitate facti.*
3 *Tutor tenetur erga pupillum ad ea, ad quæ tenetur quilibet diligens pater familias.*
4 *Tutor curare debet, quod pupillus artibus imbuatur.*
5 *Tutor dicitur in culpa, quando non curauit pupillum moribus & artibus inſtrui.*
6 *Tutor, qui negligit prouidere pupillo, poteſt a Iudice ex officio remoueri.*
7 *Iudex poteſt ex officio remouere tutorem ſuſpectum.*
8 *Tutor a matre nominatus ſi non ſit idoneus, Iudex poterit alium dare idoneum.*
9 *Pupillus ſi ex ordine teſtatoris ſit apud aliquem educandus, vbi non ſit tutus, prouidebit Iudex de alio loco.*
10 *Perſona eſt cunctis rebus præferenda.*

PRIVILEGIVM LXXXVI.

TVTOR ſi negligit pręſtare alimẽta
1 pupillo, puta recedẽdo a † domo, nulla facta prouiſione, remoueri põt vti ſuſpectus, l. ſi. ff. vbi pupil. educa. debe. imò poteſt ẽt pro fa-
2 cti † qualitate puniri, l. 3. §. tutor, qui alim. ff. de ſuſpect. tuto. per quæ iura ita decidit Bar. in tracta. de alim. num. 46. Et non mirum, quia
3 tutor tenetur erga pupillũ ad ea omnia, † quæ diligens paterfamilias ſolet expedire, l. generaliter, ff. de adminiſtr. tuto. Rom. in conſ. 425. nullus aũt tã negligens eſt paterfamilias, qui familiam ſuam deſerat, & alimẽta non miniſtret, imò tenetur tutor non ſolum ad ea, quæ reſpiciunt neceſſitatem, &

ſine

Digitized by Google

ſine quibus pupillus viuere non poteſt, vt ſunt ali-
menta, ſed etiam curare debet ea, quæ reſpiciunt
benè eſse pupilli, vt puta quod bonis imbuatur mo
4 ribus, † arte inſtruatur, & doceatur pro ſua condi
tione, & qualitate, l. cum plures, §. cum tutor, ff. de
adminiſtr. tuto. Rom. d. conſ. 425. aliàs eſt in culpa,
5 † Soc. conſi. 2. col. 2. vol. 1. Plot. de in lit. iuran. §. 5. n.
24. & ſeq. Caual. in tract. de tutor. nu. 275. Et aduer
tendum eſt, ꝙ talis tutor, qui negligit prouidere
6 pupillo, poteſt a Iudice ex † officio, nemine inſtan-
te, remoueri, vt dicitur in d. l. fin. Et eſt regulare,
quod Iudex ex officio poſſit tutorem ſuſpectum re-
7 mouere, † l. tutor quoque, §. præterea, ff. de ſuſpect.
tuto. eodem modo ſi mater cogitans de ſecundis
nuptijs nominet tutorem, quem Iudex non iudi-
8 cet idoneum, poterit alium dare † tutorem, auth.
ſacramentum, C. quando mul. tute. offic. Bald. in l.
precib. col. 9. C. de impub. Immo Iudex non ſequi-
tur patris iudiciū, quando illud eſset pupillo dam
noſum, veluti ſi mādat teſtator pupillum apud ali
9 quem educari, & non expedit pupillo, Iudex † alij
dabit educandum, l. 1. in princ. ff. vbi pupil. educ.
debe. Socin. in conſ. 193. in 2. q. vol. 2. Crau. in conſ.
190. nu. 9. Si ergo tutor remoueri poteſt, qñ negli-
git circa res minoris, multò iuſtior erit cauſa illū
remouendi quando negligit circa perſonam, quæ
10 † eſt vniuerſis reb. prætenda, l. in pecudum, ff. de
vſur. l. iuſtiſſimè, ff. de ædilit. edicto, Natta in conſi.
430. num. 9.

S V M M A R I V M.

1 *Conceſſum præſumitur quidquid non reperitur expreſsè probibitum.*

2 *Accuſare poteſt quicunq; qui nō reperitur prohibitus.*

3 *Alimentatus non poteſt accuſare alimentatorem.*

4 *Priuignus non poteſt accuſare vitricum, a quo fuit alimentatus.*

5 *Alimentatus accuſat alimentatorem in crimine læſe maieſtatis, & alijs delictis atrocibus.*

PRIVILEGIVM LXXXVII.

CONCESSVM in dubio præſumit
quidquid non reperitur expreſsè
1 † prohibitum, c. inter corporalia,
extra de tranſlat. Prælat. l. ab ea par
te, ff. de probatio. & ideo licet cui-
que accuſare, & edictum de accu-
ſationib. eſt prohibitorium, & admittitur quicun
2 que non † reperitur expreſsè prohibitus, ita Azo.
in ſumma, C. de his qui accuſa. non poſſ. nu. 2. in fi.
verſ. quis poſſit accuſare, Specul. in tit. de accuſa-
tio. in princ. §. 1.

Sed qui fuit alimentatus in alicuius domo, non
3 pōt accuſare † alimentatorem, vt eſt tex. in l. ini-
quum, C. de his, qui accuſ. non poſſ. quia nō debet
quis malum retribuere pro bono, quod recepit, vt
4 inquit ibi Bal. & procedit etiam in priuigno, † ſeu
alumno, qui non admittitur contra vitricum ad
accuſandum, ſecundum Salic. ibi, nu. 4. Iacob. Nou.
in tract. ad defenſ. nu. 20. & ſeq. fallit tamen in cri-
mine læſæ maieſtatis, & in alijs atrocib. criminib.
5 in quib. licet alumno † alimentatorem accuſare, l.
pen. C. de his, qui accuſa. non poſſ. Specul. in titu. de
accuſat. §. 1. nu. 25. cir. fi. Gigas in tracta. de crim.
læſæ maieſt. lib. 2. tit. qui accuſa. poſſint, q. 14. in fi.
Nou. in tracta. ad defenſ. tit. quæ perſo. accuſ. poſſ.
nu. 2. Et dicunt Specul. Salic. & Nouel. in locis prædictis, quod idē eſt in alijs criminibus atrocibus, & quod poſſunt etiam accuſare proſequendo ſuā, vel ſuorum iniuriam, & quod poſſunt ciuiliter agere contra alimentatorem. Ratio autem principalis noſtræ deciſionis eſt, quia maximam contraxit obligationem alimentatus, & ingratitudinem committeret, & habetur loco filij, qui non poteſt patrem accuſare, niſi in crimine læſæ maieſtatis, vel alijs grauibus, & lex exiſtimat turpe eſſe, quod qui vitam habuit per alimentationem, vitæ alterius inſidietur.

S V M M A R I V M.

1 *Pater quando dilapidat bona, quę ſunt recaſura ad filium tenetur fideiubere.*

2 *Pater quando dilapidat bona, quæ filio poſtea pro alimentis debentur, non eſt locus cautioni, ſed ea ſunt reſtituenda.*

3 *Pater ſi dilapidat bona, filius agere poteſt vt aſsignetur ſibi prædium pro alimentis.*

4 *Anima. Quando agimus de anima, tutior ſemper via eſt eligenda.*

PRIVILEGIVM LXXXVIII.

QVANDO filijs debētur ex aliquo ca
ſu bona, quæ nunc pater poſſidet, ſi
pater ea dilapidet, non cogitur ſta
tim ea reſtituere, ſed ꝓuidetur ꝑ
remedium cautionis: quidquid e-
nim foret de iure Digeſtorū nunc,
1 vbi agitur de bonis aduentitijs, eſt locus † cautio-
ni inter patrem & filiū, vt probatur in l. iubemus,
§. in ſupradictis, C. ad Trebel. & notatur in l. frater
a fratre, ff. de cond. indeb. Bart. in l. ſi quis pro eo, §.
1. ff. de fideiuſſ. Et ideo Imola in l. Imperator, ff. ad
Trebel. dicit, quod diſpoſitio illius legis non ha-
bet hodie locum, cum prouideri poſſit per cautio-
nem aduerſus dilapidationem paternam, & cum
eo tranſit Iaſ. in l. ſi conſtante, nu. 197. ff. ſolu. matr.
2 Verum quando agitur de alimentis † præſtan-
dis filio, & bona ſunt filio reſtituenda, vt ex eis a-
latur, non erit ſatiſdationi locus, nec filius tene-
tur committere ſe fragilitati cautionis. Ita con-
cludit Ripa in d. l. ſi conſtante, num. 100. vbi inquit,
quod ſi pater dilapidat bona materna, poterit fi-
lius agere ad dotis reſtitutionem, nec excludetur
ſi pater offerat fideiuſſorem: ſi enim eſſet locus
cautioni, cogeretur filius ſame perire, vel mendi-
care, dum propter patris diſſipationē ageret con-
tra fideiuſſores. Et in his terminis approbat deci-
ſionem Bar. in l. Imperator, qui in eo quoque caſu
tenuit, non eſſe locum fideiuſſioni, ſed bona eſſe
reſtituenda, & ſequitur ibi Alex. num. 8. qui moue
tur ex glo. ibi, & ſubdit, quod inter patrem, & fi-
lium non eſt locus cautioni, indiſtinctè, & ſem-
per, ſed ſolum in duobus caſibus expreſſis in d. §. in
ſupradictis, quod etiam voluit Bertran. in conſil.
108. nu. 3. vol. 1. & pro hoc facit deciſio Bald. in l.
2. C. de his quæ in fraud. patr. vbi vult, quod patre
3 diſſipante poſſit † filius agere, vt ſibi aſſignetur v-
num prædium, ex quo ſumat alimenta, de qua de-
ciſione dixi ſupra hoc eodem titulo. Et facit ra-
tio, quia cum venter non patiatur dilationem, lon
gè melius eſt incumbere pignori, quàm actioni,
& magis eſt conſultum alimentis, & cum agimus

Digitized by Google

de re,ex qua oriri poteſt præiudicium irreparabi-
le,eligere debemus eam partem, per quam tutius
eſt conſultum, vti dicunt Doctores, quando agi-
4 mus † de ſalute animæ, ca.conſilium,de obſeru.ie-
iun.gloſ.c.1.de ſcrutin.Marſil.in ſing.151.Alcia.in
tract. præſum.reg.3.præſ.1.nu.13.& ſeq. Atque ita
fiet,cum de alimentis eſt quæſtio.

SVMMARIVM.

1 *Seruus glebæ non poteſt alienari ſine fundo.*
2 *Iudæus non poteſt emere fundum, cui aſſcripti ſint ſerui Chriſtiani.*
3 *Seruus aſſcriptus poteſt ſine fundo vendi, quando extat famis neceſſitas.*
4 *Seruus aſſcriptus poteſt vendi ſine fundo pro redemptione perſonæ.*
5 *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis.*

PRIVILEGIVM LXXXIX.

SERVVS glebæ aſſcriptus ſequitur
fundum, & non poteſt ſine fundo
1 † alienari, vt eſt text.in l.quemad-
modum,C.de agricol.& cenſit.lib.
11. & ratio eſt, ne fortè deſeratur
cultura,vt inquit glo.in d.l.in verſ.
vend. In tantum autẽ prohibita eſt venditio,quod
ſi aſſcripti ſint Chriſtiani,non poterit fundus ven-
2 di Iudæo, † cum Chriſtianus poſſideri non poſſit a
Iudæo, & venditio alter facta vitiatur in totum,
& vtile deſtruitur propter inutile, Ioan. de Plat.
ibi,numero 9. verſi. ſed quid ſi vendidi fundum,v-
bi mouetur per gloſ.ibi,in verſi.manſerunt,in fine.
Sed vbi ſubſit famis neceſſitas & inopia,poteſt do-
3 minus fundi vendere † aſſcriptitium ſine ſolo .ita
voluit gloſ.ibi in verſic.vendi, verſic. item an pro-
pter famem,ſequitur Barto.num.6.vbi dicit idem
4 fieri poſſe pro † redemptione perſonæ, Io.de Plat.
num.5.vbi dicit,rem prohibitam alienari, poſſe ta
men diſtrahi propter famem.Et facit,quia,vt dixi,
ideo prohibita eſt ſeruari alienatio ſine fundo, qa
publicè intereſt,quod non deſeratur cultura,ſecun
dum gloſ.ibi,vbi Bart.num.6.& Io.de Plat.num.9.
At alimenta non ſunt minus fauorabilia,quam ſit
cultura, imò maiori fauore digna ſunt, quia fauo-
rabilis eſt cultura propter perſonas,& cura anno-
næ conſideratur ob fauorem populi,ergo alimenta
5 fauorabiliora ſunt, quia propter † quod vnum-
quodque tale,& illud magis,authen.multò magis,
C.de ſacroſ.eccleſ.Et hanc concluſionem, quod vẽ
di poſſit ſeruus glebæ ſine fundo propter famem,
voluit etiam Lamberteng.de contract.eo.glo.1.nu
me.56. vbi dicit quod eodem modo alienari poſ-
ſunt res in cauſam libertatis ſequeſtratæ, l.fi.ante
fin.C.de ord.cognitio.

SVMMARIVM.

1 *Pater qui filio bannito miſit alimenta, non incurrit pœnam ſtatuti punientis eum, qui mittit ſubſidium bannito.*
2 *Pater cogitur alere filium bannitum.*
3 *Receptans in domo coniunctum, non punitur pœna ſtatuti loquentis de receptatore.*
4 *Statutum ita debet interpretari vt corrigat ius commune quanto minus fieri poteſt,etiam ſi ſit contra ius commune.*
5 *Verba legis intelligi ſemper debent ita, ne iniquitatem contineant.*
6 *Verba legis reſtringuntur ad id, quod eſt rationis.*
7 *Iniquitas debet per omnem interpretationem excludi a lege.*
8 *Lex quamuis dura, eſt ſeruanda. & ibi quomodo intelligatur.*
9 *Mens,non verba legis,eſt amplectenda.*
10 *Statutum aliquando poteſt alimenta tollere ex cauſa.*
11 *Pater ſi mittit alimenta filio bannito, punitur, quando ſtatutum prohibet expreſſè alimenta bannito filio præſtari.*
12 *Pater mittendo alimenta filio bannito contra ſtatutum, mitius punitur.*

PRIVILEGIVM XC.

STATVTVM ſemper ſeruandũ eſt,ſi-
cuti,& lex, quia qđ Principi pla-
cet, legis habet vigorem, & legẽ
offendit, qui illius verba nõ ſer-
uat, ſtante tamẽ ſtatuto,quod ne-
mo audeat ſubſidiũ dare bãnito,
1 excuſabitur pater,† qui filio bãnito miſit alimẽta,
ita determinat Igne.in l.3.§.ſi quis tabulas, nu.36.
ff.ad Sillan. vbi loquitur in fortioribus terminis,
quando ſtatutum expreſsè prohibet alimenta præ
ſtari, & eum ſequitur Socin. iun.in conſ.54. vſque
ad nu. 20.vol.3.vbi multa adducit, & præcipuè do
ctrinam Nelli in tracta.bannitor.in 1.par.2. tem-
por.q.48.vbi vult quod non ſolum poſſit,ſed etiam
2 teneatur pater alere † filium bannitum, Benincaſ.
in tracta.de pauper.in 7.q.in 2.ſpecia. iudic. nu.7.
Gallia.in conſuer.Alex.in verſ.ſolidos,nu.11.facit
l.fi.ff.de receptator.vbi excuſatur a pęna recepta-
3 tionis, † qui coniunctum recepit in domum,& ſta-
tutum intelligi ita debet,vt quantũ fieri poteſt de
4 roget iuri communi,† gl.& Doct. in l. fi. §.in com-
putatione,C.de iure delib. Alex.in cõſ.106. nu.25.
vol.3.etiam qñ eſt contra ius commune, Pariſ. in
conſ.59.nu.20.vol.3.Grat.in conſ.47.nu.20. vol.3.
ſed minus derogat, qñ patris perſona remanet ab
eius diſpoſitione excluſa, quàm vbi incluſa eſt, &
legis verba quantum vis generalia, & indefinita
5 interpretari † debent, ne iniquitatem contineant,
Oldrad.in conſ.66.Crau.in conſ.186.nu.14.Et di-
cit Ang. in conſ.6. in fi. quod generaliſſima ſtatuti
verba reſtringuntur,ne ad iniquiſſimũ ſenſum tra-
hantur, & ſemper legis verba reſtringuntur ad id,
6 quod † eſt rationis,ſecundum Bald.in authen. co-
lumna prima, C. de ſacroſ. eccleſ.Iaſ. in l.non du-
bium,nume.36. & ſequen. C.de legib. & iniquitas
debet per omnem interpretationem excludi a le-
7 ge,† Crot. in l. 1. numero quarto, & 6.ff.de legat.
1.Rip.in l.ex facto,in princ.nu.46.ff.de vulg.Et rõ-
ne caret illa pronunciatio, quod lex quãuis dura
8 ſeruãda ſit,† de qua in l.proſpexit,ff.qui,& a quib.
ita Iac.& Are.quẽ citat Bal.in d.l.non dubium, &
conſueuit ſpiritũ Petri Bella. perturbare,vt refert
Cin.in l.1. C.quæ ſit lon.conſuet. Sed non dẽt tur-
bare, quia intelligi debet, qñ eſt adeo præciſa le-
gis diſpoſitio, quod nulla poteſt interpretatione
moderari,tunc ſeruatur lex.Sed vbi poteſt eius ri-
gor iuſta aliqua moderatione tẽparari, aliud eſt,
9 nam ſemper debemus † voluntatem Legiſlatoris
amplecti, non nuda eius verba, vt dicitur in l.non
dubium,in prin.C.de legib.Cum verò pater natu-
rali iure filium alere teneatur,non eſt credendum,

quod

Digitized by Google

quod lex generalis ſoluere voluerit naturale præ-
ceptum. Prædictam tamen deciſionem intellige,
niſi filius ſit hoſtis patriæ, & tale delictum commi-
ſerit, propter quod poſſit alimentis priuari, vt dixi
ſupra in tit. ex quib. cauſ. alim. deneg. poſſ. quia, vt
10 aliquando dixi, poteſt ſtatutum tollere † alimenta
filijs debita, ſi id faciat ex cauſa, vt per Dec. & Ca-
gnol. in l. iura ſanguinis, ff. de regul. iur. Sed contra
hoc facit tex. in cap. 1. & in cap. ſi quis reliquerit,
diſt. 30. vbi pater ſub prætextu religionis, & fidei
non poteſt filio negare alimenta, ergo neque eo
prætextu, quod in patriam, principem, vel rempu-
blicam commiſerit. Sed concordari poteſt contra-
rietas ex his, quæ dixi in præd. tit. vt ſcilicet proce-
dat, quando filius non mutauit fidem, aut religio-
nem, puta, quia patre fidem Catholicā amplecten-
te filius Iudæi ſimul proſequatur. At ſi filius Chri-
ſtianus efficiatur hæreticus, vel apoſtata, tunc re-
ctè denegantur alimenta. Arbitror etiā, quod deci-
ſio Ignei ſuſtineri non poſſit in ſuis terminis, quan
11 do lex mandat expreſsè, ne filius bāuitus † alatur,
quia pater eo caſu dicitur legis contemptor. Benè
admitto, quod mitius cum eo agēdum ſit propter
affectionem, & charitatem, propter quam licitum
12 ſit patri † ſubueniendo filio redimere proprium
ſanguinem, l. 1. C. de bon. eor. qui ante ſenten. mor.
ſibi conſciue.

SVMMARIVM.

1 *Collecta pro fundo obligato ad alimenta ſoluitur a domi-
no, non ab eo, cui alimenta debentur.*
2 *Alimenta dantur in ſubſidium vitæ.*
3 *Gabella non eſt ſoluenda pro ijs, quæ habentur proprij
vſus cauſa.*
4 *Collecta non debetur pro alimentis.*
5 *Collecta ſolui non debet a pauperibus, qui non habent pro
ſuo victu.*
6 *Collectam ſoluit conductor bonorum, ſecundum aliquos.*
7 *Collecta ad eum ſpectat, cuius ſunt fructus.*
8 *Collecta non eſt onus fructuum, quando imponitur perſo-
næ pro rebus.*
9 *Collectam ſoluit, qui poſſidet prædium.*
10 *Collecta pertinet ad eum, qui fructus percipit iure pro-
prio, non alieno.*
11 *Collectam ſoluit colonus partiarius pro fructibus, qui ſu-
perſunt deducta omni impenſa.*
12 *Fauoris cauſa ceſſante, fauor ipſe ceſſat.*

PRIVILEGIVM XCI.

PRIVILEGIO quoque alimento-
rum cōceſſum eſt, quod alimenta-
1 rius non teneatur collectam † ſol-
uere pro fundo, ex cuius fructibus
conſequi debet alimenta, per id, q
voluit Bart. in l. 1. num. 5. ff. de ali-
men. & cib. leg. vbi arg. l. cū in plures, §. pen. ff. loca.
vult, quod hęres teneatur ad gabellam ſoluendam
pro rebus, quas tenetur præſtare legatario alimen
torum. Et idem dicit, quando gabella imponitur
perſonæ contemplatione rei, quia gabella non eſt
de his, quæ ad alimenta pertinent, Cordub. tamen
in l. ſi quis a liberis, §. vtrum, nu. 74. ff. de liber. agno
ſcen. diſtinguit, aut fructus certi fundi legantur ad
alimenta, & tunc legatarius ſuſtinebit functiones,
arg. l. ſi pendentes, §. ſi quid cloacarij, ff. de vſufr.
vbi vſufructuarius tenetur ad collectas; ſed quan-
do alimenta ſimpliciter legantur, non tenetur le-
gatarius. Hæc vero diſtinctio non ſubſiſtit, quan-
doquidem in ſecundo memb. quando ſimpliciter
relicta ſunt alimenta, eſt indubitabilis, cum nulla
facta ſit mētio de fundo, nec legatarius habeat ali-
quid in bonis teſtatoris præter legalem hypothe-
cam, quæ datur pro legatis, & creditor hypotheca-
rius nō teneatur ad collectas, ex quo non poſſidet,
vt dicam infra. In primo verò membro, quando
fructus certi fundi legantur ad alimenta, non eſt
ſimpliciter verū, quod legatarius onera collecta-
rum ſuſtineat, ſed conſiderandum eſt, quod alimen-
2 ta non ſubijciuntur oneri collectarum, nam † dan-
tur in ſubſidium vitæ, vt inquit l. filiarum, vbi not.
Bald. C. de patr. poteſt. & collecta non debet ſolui
3 pro ijs, quæ habentur proprij vſus cauſa, vbi de ga-
bella inquit Bald. in l. ſecunda, §. ſed ſi voluntate,
ff. ad leg. Rhod. de iac. Imola, & Alexander in l. cæ-
tera, §. ſed & ſi quis ad opus, vbi Iaſon, numero no-
no, ff. de legat. 1. Ruinus in conſilio 112. num. 5. in
fine, & num. 8. volum. 5. Roland. in conſil. 34. nu. 15.
conſ. 42. num. 28. vol. 3. D. Becius in conſ. 69. num.
4 9. Et in terminis, quod pro † alimentis non debea-
tur collecta, voluit Aegid. Thomat. in tract. colle-
ctar. in §. ſubijciunt hoc loco, num. 25. in princ. fol.
mihi 218. & num. 32. verſ. 2. reſpondeo, fol. 230. Et
dicit Bald. in auth. defuncto, num. 12. C. ad Tertul.
5 quod pauperes, † quorum opera vix ſufficiunt pro
alimentis, non tenentur ad collectam, immo ſi de-
ſcripti ſint, deleri debent de ęſtimo, ſequitur Iaſ. in
l. auus, nu. 13. ff. de pactis. Et ſi dicatur, collecta eſt
onus fructuum, qua ratione volunt multi, quod cō-
6 ductor, qui percipit † fructus, illam ſoluat, vt pro-
bat tex. cum gloſſ. final. in l. 1. C. de annon. & tribu.
lib. 10. vbi Bart. dicit illam gloſſ. eſſe mirabilem, &
perpetuò tenendam menti, & onus collectæ ad eū
7 ſpectat, cuius † ſunt fructus, l. ſi pendētes, §. ſi quid,
ff. de vſufruct. Iſern. in cap. 1. quæ ſint regal. Roma.
in l. inter quos, §. damni, ff. de damn. infect. reſpon-
deo eſſe hoc verum in collecta rebus impoſita, & in
8 oneribus † realibus, non autem in ea, quæ perſonæ
imponitur pro rebus, vt declarat Bar. in d. l. 1. C. de
annon. & tribu. lib. 10. vbi Io. de Plat. explicat cla-
rius, idem volut Corſet. in notab. incip. locatio, il
1. Alex. conſ. 4. nu. 5. vol. 5. Socin. in conſil. 119. nu. 2.
vol. 1. Iaſ. in conſil. 109. n. 6. vol. 1. Natta in conſilio
409. nu. 4. Rol. conſ. 79. nu. 15. vol. 4. Nos autem lo-
quimur nō in tributo, neque in oneribus realibus,
ſed in perſonalibus. Et pro hoc facit, quia is regu-
9 lariter tenetur ad collectam, qui poſſidet † prædiū,
l. Imperatores, in prin. ff. de publica. l. fi. C. ſine cen.
vel reliq. Caſtr. & Roma. in d. l. Imperatores, Barb.
in conſ. 44. col. 1. vol. 3. Dec. in conſ. 202. nu. 1. & 6.
Cur. iun. in conſ. 42. nu. 1. Afflict. in deciſ. 252. nu. 4.
Nat. in conſ. 312. nu. 5. Cęphal. conſ. 290. num. 1. &
ſeq. At legatarius alimentorum præſtandorum ex
fructibus certi fundi, nō poſſidet prædiū, ergo, &c.
Et quod dicunt Doct. eum teneri ad collectas, qui
fructus percipit, intelligi debet, quando eos perci-
pit iure proprio, & habet ius in re, ſecus quando
10 non habet ius in re, vel non iure proprio † percipit,
ita Natt. d. conſil. 312. Benè admitto, quod inquit
Cordub. loco prædicto legatarium teneri ad colle-
ctam, qñ fructus relinquuntur ad alimenta, & exce-
dunt quantitatem neceſſariam pro alimentis. Et
pro hoc facit quod voluit deciſ. Pedem. 83. num. 8.
11 vbi inquit, quod & ſi colonus † partiarius non te-
neatur ad collectam, tamen hoc fallit, quando de-

ducta omni impenſa ſupereſſent aliqni fructus.Fa
cit etiam ratio, quia fauor alimentis a lege impen
ſus non extenditur vltra, quàm alimentorum exi-
12 gat neceſſitas,& fauoris†cauſa ceſſante,fauor ipſe
ceſſare debet, vt per multa probat Tiraq. in tracta.
ceſſan.cau.par.1.nu.104.& ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Clericus non poteſt bona Eccleſiæ donare ſuis coniunctis.*
2 *Prælatus non poteſt Eccleſiæ bona etiam cum debitis ſolemnitatibu concedere agnatis ſuis in feudum.*
3 *Prælatus poteſt ſeruatis ſolemnitatibus bona Eccleſiæ concedere ugnatis ſuis in feudum ſine fraude.*
4 *Clericus de fructibus beneficij, vel de bonis acquiſitis ex re Eccleſiæ poteſt alere ſuos coniunctos,aut filios.*
5 *Clericus poteſt filiam dotare de bonis Eccleſiæ,vel quæſitis ex re Eccleſiæ.*
6 *Clericus poteſt conſanguineis ſuis egentibus ſubuenire de rebus Eccleſiæ.*
7 *Exequutor deputatus ad diſtribuendum inter pauperes, poteſt pro ſeipſo capere, ſi egenus ſit.*

PRIVILEGIVM XCII.

CLERICVS non poteſt bona Eccle
1 ſiæ,& fructus †donare ſuis coniun-
ctis,vt eſt tex.in c.quiſquis,12.q.2.
Eſt enim ſemper ſuſpecta omnis
actio, quæ a clerico fit ſuper re Ec-
cleſiæ cum conſanguineo. Ideo mul
2 ti dicunt,quod Prælatus † non poteſt rem Eccleſiæ,
etiam ſeruatis ſolemnitatibus concedere agnato
ſuo in feudum,vel emphyteuſim,& eſt tex.in §.hoc
verò,in verſ.œconomi,vbi glo. Authen.de alienat.
vel emphyt.tex.in Authen. quibuſcunque,vbi Bar.
Bal.& alij, C.de ſacroſ.Eccleſ.Aluar.in c.1.in prin.
qui ſucceſſ.teneant.Imola in cap.vt ſuper,de rebus
Eccleſiæ non alien. licet veritas ſit in contrarium,
quando conceſſio fit ſine fraude,& cum debitis ſo-
3 lemnitatibus,vt ex communi opinione probaui in
conſil.249.nume. 15.& ſeq. Verum poteſt clericus
filios alere legitimos, vel naturales de fructib. be-
4 neficij, vel de bonis † quæſitis ex beneficio, vt vult
gl.in cap.omnino,in verſ.mercede,31.diſt.in.Felin.
in c.poſtulaſti,num.6.de reſcript.hanc ſententiam
probauit Ioan.Lup.in repet.c. per veſtras,in 3.no-
tab.§.23.nu.13.de donatio.inter virum,& vxorem,
folio mihi 155.vbi dicit procedere non ſolum in fi-
lijs ante clericatū quæſitis, ſed etiam in natis poſt
clericatum.Et dicit,quod ſicuti tenetur clericus fi-
5 liam alere, † & poteſt id facere de dictis bonis, ita
poteſt de eiſdem bonis dotare, Duen. in reg. 367.
ampliat.3.Et hoc dicit Bnt.in cap.peruenit,per il-
lum tex.de arbitr. procedere non ſolum in filia,ſed
etiam in ſorore, ſequitur Abb. ibi num.5.& plures
alios citat Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. idem
reſcripſit,num.25.& latius num.95.ff.de lib.agno-
ſcen. Et quod clerici poſſint de fructibus beneficij
alere filiam,& ſuos, voluit gloſſ.in d.cap.quiſquis.
Sed hoc, ſecundum Cordub. loco præcitato,locum
habet,quando conſanguinei ſunt pauperes,& egē-
6 tes: † tunc enim eis ſicut cæteris pauperibus cleri-
ci ſubuenire debent,vt probatur ex textu allegato
in dicta gloſſa, & dicit Ioann. Lup. loco prædicto,
quod eis tanquam pauperibus ſubueniendum eſt.
Et pro hoc facit quod voluit Cardinalis in Clem.
1.q.22. in fi. de teſtam. vbi ait,quod exequutor de-
putatus ad diſtribuendum bona inter pauperes,
7 † poteſt pro ſeipſo capere, ſi ſit in extrema neceſſi-
tate,ſequitur Lup.in d. rubr. de donat.inter vir.&
vxor.§.65.num.42.fol.mihi 68. Et de clerico, quod
poſſit fructus beneficij erogare in ſubuentionem
conſanguineorum,quando ſunt pauperes,dixi ſu-
pra in tit.quibus,& a quibus alimenta ſint pręſtan
da, dum tractaui,quis præferendus ſit,quando plu
ribus alimenta danda ſunt, & ponit Benincaſ. in
tracta.pauper.in 8.q. in 3. ſpeciali contract.nu.20.
& ſequenti.

SVMMARIVM.

1 *Maioratus poteſt conſtitui in omnibus bonis ſuis ſine licentia Principis, quando fit ſine præiudicio legitimæ, vel ab eo,qui legitimam non debet.*
2 *Maioratus non poteſt in omnibus bonis ordinari ſine licentia Principis, vbi agitur de præiudicio legitimæ.*
3 *Maioratum inſtituens tenetur filijs, vel deſcendentibus prouidere de alimentis neceſſarijs.*
4 *Reſcripta Principum interpretanda ſunt ſecundum iuſtitiam fori, & poli.*
5 *Reſcripti verba conformari debent iuri, & æquitati.*
6 *Licentia Principis interpretari debet, vt ſit conformis iuri,& æquitati.*
7 *Maioratus inductus a conſuetudine,intelligitur cum onere alendi ſecundo genitos.*
8 *Maioratus non deſtruitur, ſi non eſt prouiſum ſecundogenitis de alimentis,ſed prouideri debet.*
9 *Maioratum inſtituens prouidere debet de alimentis etiā filijs ſpurijs,& naturalibus.*
10 *Maioratus ſucceſſor tenetur prouidere de alimentis ſecundo genitis, & alijs filijs etiam naturalibus.*
11 *Maioratus ſucceſſor tenetur dotare filias omnes.*

PRIVILEGIVM XCIII.

MAIORATVS poteſt de omnibus
bonis conſtitui ſine Principis licē-
tia, vel authoritate, quando, vel
conſtituitur ſine præiudicio legiti-
mæ deſcendentibus debitæ, vel ab
eo ordinatur,qui nullam habet cui
1 legitimam†debeat,ita voluit Roder.in l.quoniam
in prioribus, in declarat.legis regni,limit.2.num.
17.vbi adducit nonnulla fundamenta,Vaſq.in tra
cta.de ſucceſſio.creat.lib.3.§.26.limit.31.nu.95.&
ſeq.vbi dicit ſingulare, Ludou. Molin.de primoge.
Hiſpan.lib.2.cap.1.num.5.vbi verò ex primogeni-
to minuitur legitima, vel aliter præiudicatur legi-
2 timæ,tunc neceſſaria† eſt Principis facultas,vt vo-
luit Roder.& Vaſq.in locis prædictis, Molin.d.c.1.
nu. 9. Et eo caſu inſtitutor primogenij, ſiue maio-
3 ratus, tenetur † prouidere alijs filijs de neceſſarijs
alimentis,ita vult Ioann.Andr.loquendo in ſimili,
in c.ſine culpa,de reg. iur.in 6. Abb.in c.licet,num.
10.de voto, Ripa in l.in quartam, nu.133.ff.ad leg.
Falcid. vbi ait, alimenta illa in Gallia appanagiū
appellari, Cordub. in l. ſi quis a liberis, §.ſi mater,
num.55.ff.de lib.agnoſc.Et quando primogenium
conſtituendi facultas eſt generalis, & nihil loqui-
tur de alimentis,nihilominus intelligi debet facta
alijs filijs alimentorum prouiſione, quia Princi-
4 pum reſcripta interpretanda † ſunt ſecundum iu-
ſtitiam fori,& poli,Bal.in l.1.nu.6.de conſtit. Prin
cip.Et dicebat gl.in cap.paratus,33.q.1.quod ver-
ba

Digitized by Google

5 ba reſcripti conformati † debent iuri, & æquitati.
6 Et in propoſito ita in facultate † Principis dixit
Roder. d. limit. 2. nu. 9. Didac. in Epit. de ſponſal. in
2. par. ca. 8. §. 6. nu. 5. ver. 4. deducitur, & ante eos in
7 conſuetudine † inducente primogenium, quod in-
telligatur, dummodò cęteris filijs relinquantur
alimenta, voluerunt Hoſtien. Io. Andr. Abb. & alij,
in d. c. licet, de voto, & in vtroque caſu late proſe-
quitur Molin. d. c. 1. n. 10. & ſeq. vbi nu. 15. dicit va-
lere Principis facultatem, per quam permittitur
primogenij conſtitutio, nulla facta alijs alimen-
torum prouiſione, & nu. 25. ſubdit, nunquam hacte
nus viſas fuiſſe in Hiſpanijs ſimiles facultates. In-
tellige tamen, quod ſi omiſſa ſit prouiſio, non per
hoc ipſa inſtitutio vitietur, nam ſuſtinetur, ſed bo
8 nis maioratui ſubiectis alimenta † ſecundogenitis
miniſtrantur, vt per Molin. lib. 2. c. 15. nu. 26. & nō
ſolum legitimis, ſed etiam naturalibus, & ſpurijs
9 relinquenda ſunt alimenta † ab inſtitutore maio-
ratus, vt per Molin. loco prædicto, num. 42. vbi ſub-
10 dit, quòd onus hoc tranſit † in ſucceſſorem maio-
ratus, & ſicut alere tenetur filios, ita dotare † filias,
quia dos loco alimentorum ſuccedit, vt ibi, & in
d. c. 1. & c. 15. Vide apud eundem Molin. quomodo
extendatur, & reſtringatur cōcluſio prædicta, quia
multa ponit, quæ tranſplantare meum non eſt inſti
tutum.

S V M M A R I V M.

1 *Vendere inuitus nemo cogitur rem ſuam, & inhumanum eſt id facere.*

2 *Contractus procedunt a libera contrahentium voluntate.*

3 *Vendere vbi quis cogitur, intelligitur iuſto pretio.*

4 *Vendere annonam cogitur quiſque penuriæ tempore.*

5 *Vendere cogi quis poteſt etiam certo taxato pretio, quando vrget neceſſitas.*

6 *Vendere victualia non coguntur ciues, quando non adeſt penuria.*

7 *Vendens victualia vltra pretium taxatum a ſuperiore, non eſt tutus in conſcientiæ foro.*

8 *Pretium poteſt de publico taxari reſpectu victualium ob publicam vtilitatem.*

9 *Pretium poteſt de publico taxari reſpectu pannorum pro faciendis veſtibus.*

PRIVILEGIVM XCIIII.

VENDERE regulariter nemo cogi-
1 tur rem † ſuam, l. inuitus, C. de cō-
trah. empt. l. nec emere, C. de iure
delib. & inhumanum eſt, quemquā
compellere ad vendendum, l. quā-
uis, in fi. princ. ff. de pigno. actio. &
2 contractus procedere debēt a libera cuinſque † vo
luntate, l. ſicut, C. de actio. & oblig. & generale eſt
in omni contractu, l. dudum, C. de contr. emp. qui-
nimo vbi quis cogitur vendere, intelligitur pro iu-
3 ſto pretio, † & non aliter, l. ſi quis ſepulch. in princ.
ff. de religio. l. ſi fide in ſ. §. 1. vbi Bar. & alij, ff. de leg.
1. glo. in l. ſi hæres, in verſic. ex teſtamen. ff. de actio.
emp. facit l. alienus, ff. ad leg. Falcid. Fabia. in tra-
cta. de emp. in 5. q. princ. col. 8. verſ. circa quintum,
& dixi in conſ. 52. num. 48. Sed vbi ſubeſt neceſſitas
in ciuitate, vel Prouincia, vt quia penuria ſit anno
4 næ, tunc cogūtur omnes † vendere, vt eſt tex. in l. 1.
vt ne lice. in emp. ſpecie. ſe excuſ. lib. 10. quia in hoc
verſatur publica vtilitas, vt ibi dicitur. Et dicit
Barto. in l. annonam, de extraord. crim. quod habē
tes annonam coguntur careſtiæ tempore illam vē-
dere. Idē voluerunt Bald. & Albe. in l. 1. C. de epiſc.
aud. & ibi ſubdit Salic. quod valet ſtatutum man-
dans cuique mercatori, vt præſentet, ſeu conſignet
ſingula die tot frumenti ſextaria. Et ponit Barto.
in l. 1. §. cura carnis, ff. de offic. præfec. vrb. & Barb.
in ca. 1. de empt. & vend. vbi loquendo dicit, quod
agricolæ & comitatenſes nulla etiam ſubſiſtente
neceſſitate cogi poſſunt deferre ad ciuitatem ſua
victualia vendenda, ciues autem non coguntur vē-
dere, niſi ea victualia expoſuerint venialia, vt di-
citur in deciſ. Tholoſ. 446. vbi refertur eſſe id ſpe-
ciale in victualibus. Sed quando vrget neceſſitas
coguntur etiam ciues non ſolum vendere, ſed etiā
5 nō excedere † taxatum pretium. Et Aufre. in ad-
ditio. multos allegat pro comprobanda ea opinio-
ne, Iaſ. in l. 1. colum. 2. C. de legib. Luc. de Pen. in l.
1. C. de quibus mune. non lice. ſe excuſ. Felin. in ca.
1. de iudæ. Anto. Burg. in cap. 1. nume. 16. de empt.
& vend. Ripa latè in trac. de remed. præſerua. con-
tra peſtem, numero 187. & ſequen. vbi concludit
num. 195. quod vrgente penuria pretium taxari po
teſt minus, quā res ipſa valeat, l. 2. ff. ad leg. Rhod.
de iac. Ceſſante autem penuria taxari debet iuſtū
6 pretium. Et non poſſunt ciues † compelli, quando
non expoſuerunt venialia eorum victualia, Socin.
in tracta. Fallen. reg. 435. num. 15. Rolan. qui mul-
tos alios citat in conſi. 80. numero 14. volum. 3. Di-
dac. libro 3. variar. reſolut. ca. 14. nu. 3. vbi ſubdit,
quod vendens victualia vltra pretium a republica
7 definitum, non eſt tutus † in foro conſcientiæ, Vi-
uius lib. commun. opin. concluſ. 433. col. 1. vbi ſub-
dit eſſe magis communem, & Aufre. d. deciſ. 446.
Ponit aliud ſingulare in iſta materia, quod & ſi re
gulariter non poſſit certum pretium taxari merca
8 toribus, tamen in victualibus † aliud eſt, quia ea
concernunt vitam hominis, allegat Barbat. d. c. 1.
de empt. & vendit. vbi ſubdit, idem eſſe in pannis
9 † pro veſtibus conficiendis, quia hi cōtinentur ali-
mentorum vocabulo. Addo Anan. in c. ſi quis pro-
pter, num. 7. de furt. vbi idem voluit quod ad æſti-
mationem pannorum per eandem rationem.

S V M M A R I V M.

1 *Frater per inofficioſi querelam rumpit teſtamentum fratris, in quo fuit inſtituta turpis perſona.*

2 *Fratris teſtamentum inſtituta turpi perſona rumpitur, etiam ſi legitima ſit fratris relicta. & ibi de veritate.*

3 *Clauſula codicillaris non ſuſtinet teſtamentum patris, qui inſtituit turpem perſonam.*

4 *Fratris teſtamentum, quando rumpitur ob inſtitutionē turpis perſonæ, tunc etiam legata, & fideicommiſſa reuocantur, & corruunt.*

5 *Fratris teſtamento rupto ob inſtitutionem turpis perſonæ, ſuſtinetur legatum factum in cauſam alimentorum.*

6 *Legitima fratri debita cum inſtituitur turpis perſona, comparantur legitimæ, quæ debetur filio in bonis patris.*

7 *Legitima filio debita in bonis patris, non minuitur ob legata.*

8 *Legitima non minuitur ob legata facta pro reſtitutione malè ablatorum, vel recompenſatione ſeruitiorum, de quibus non apparet.*

Legi-

Digitized by Google

9 *Legitima non minuitur per legata ad pias cauſas relicta.*
10 *Frater præteritus, vel exhæredatus, inſtituta turpi perſona, an ſi querelat teſtamentum rumpatur in totum.*
11 *Frater ſi ob inſtitutionem turpis perſonæ agat ſolum ad legitimam, legata ſubſiſtunt.*

PRIVILEGIVM XCV.

FRATER per querelam inoſficioſi
deſtruit teſtamentum fratris, in
1 † quo fuerit inſtituta turpis perſo
na, l. frater, C. de inoſſ. teſtam. vbi
Gul. Cun. dicit, totum teſtamentū
ſubuerti, etiam ſi in eo aliquid reli
ctū fuerit fratri. Et Caſt. ibi dicit fortius hoc pro-
cedere, etiam quando frater integram legitimam
2 reliquiſſet fratri, † Salicet. ibi ſequitur, quo ad pri-
mum dictum, licet aliud velit, ſi integra legitima
ſit relicta, & idem voluit Caſtr. in l. omnimodo, C.
de inoſſ. teſtam. Et hanc ſententiam dicit multum
æquam Rub. in l. Titia, §. Imperator, num. 181. ff. de
leg. 2. vbi ſubdit, quod eueniente caſu conſuleret
pro ea. Et communem dicit Iaſ. in conſil. 71. nu. 7.
vol. 1. ſubdens, ſolum Ang. tenuiſſe contrarium, eā-
dem communem dicit Dec. in conſ. 530. nu. 13. Rui
nus conſ. 5. nu. 14. vol. 3. Gozad. conſil. 85. nu. 2. ean
dem communem dicit Cagnol. in l. 1. num. 20. ff. de
inoſſ. teſtam. & Clar. in tract. de teſtam. q. 50. num.
3. dicit, quod hæc opinio ſemper ſibi placuit, & id
procedit in odium infamis, & in fauorem fratris,
cui relinquenda erat legitima etiam ſine onere, vt
inquit gloſſ. in §. ſi vero expreſſim, in Authen. de hæ
red. & Falcid. quam ſequitur Roder. in l. quoniam
in prioribus, in euidential. num. 13. C. de inoſſi. te-
ſtam. Afflict. deciſ. 125. num. 2. Et in tantum verum
eſt, quod ſi teſtamentum contineat clauſulam co-
3 dicillarem, non adhuc ſuſtinebitur, † quia circa eā
ius antiquum non eſt immutatum ſecūdum quod
clauſula nihil operabatur, quando teſtamentum
erat reſciſſum per querelam, ita voluit Caſtren. la-
tè agens in conſi. 269. num. 2. vſque ad finem, vol. 1.
& ibi ſubſcripſerunt Cuman. Fulgoſ. & hanc dicit
elegantem determinationem Iaſ. in d. conſi. 71. in
fi. idem tenent Dec. Ruin. Cagnol. & Vaſq. quos ci-
tat, & ſequitur Rol. in conſ. 87. num. 12. in 3. volum.
& Vaſq. hoc dicit in tract. de ſucceſſ. creat. lib. 1. §.
10. num. 561. hoc quoque probauit Gozad. d. con-
ſil. 85. num. 2. Et quando per eiuſmodi querelam
teſtamentum rumpitur, tunc etiam legata corruūt
4 † & fideicommiſſa, ita Imol. in l. filio præterito, nu.
66. ff. de iniuſto, ſup. teſt. Iacob. de Aret. Petr. Cin.
Caſtr. Salic. Alexand. Iaſ. & alij in d. l. fratres, C. de
inoſſ. teſtam. Ange. in Authen. vt cum de appellat.
cognoſc. §. fin. Caſtr. & Alexan. in l. ſi patroni, §. fin.
ff. ad Trebel. Alexan. in auth. ex cauſa, num. 19. C.
de lib. præter. & communem dicit Iaſ. in loco præ-
dicto, eandem inquit communem Vaſq. d. §. 10. nu.
580. vbi latè eam defendit Rol. in d. conſil. 87. nu.
11. & ſeq. vol. 3.
5 Legatum tamen † alimentorum factum ab eo,
qui inſtituit turpem perſonam, & cuius teſtamen-
tum rumpitur ob querelam præſtandū eſt, ita con-
cludit Afflic. deciſ. 125. in fi. vbi inquit ſic fuiſſe iu-
dicatum: Sed re diligentius conſiderata, nihil eſt
eo caſu ſpecialitatis, vel fauoris circa alimenta,
quia Afflictus mouetur ex alijs, & præcipuè, quod
teſtamentum per querelam non rumpitur in totū,
ſed quo ad legitimam, & quod legata omnia ſuſti-
nentur, licet inſtitutio vitietur. Et principaliter
quærit Afflict. an ſoror, quæ teſtamentum querela-
uit, teneatur pro rata legitimæ, quam conſequitur
contribuere ad ſolutionem legati alimentorum.
In qua quæſtione nihil allegat validi, cum tamen
potuiſſet hoc allegare, quod legitima, quæ debetur
fratri, quando in teſtamento fratris eſt inſtituta
6 turpis perſona comparatur legitimæ, † quæ de-
betur filio in bonis patris, Igne. in auth. ex cau-
ſa, num. 218. C. de lib. præt. At legitima filij non mi
7 nuitur † propter legata, l. Papin. §. 4. ff. de inoſſ. te-
ſtam. l. ſcimus, §. repletionem, C. eodem tit. Et pro-
cedit etiam ſi legata facta ſint pro reſtitutione ma
8 lè ablatorum, aut recompenſatione † ſeruitiorum,
ſi aliter non apparet de malè ablatis, vel de ſerui-
tijs, Alex. in conſi. 45. colum. 6. volum. 1. & in conſil.
18. volum. 4. facit Caſtren. in conſil. 82. in prin. vol.
1. Cuccus, qui alios citat, in tract. de legit. in §. nec
vſufructu defraudari, n. 42. in fi. vbi multos allegat,
9 & nu. 41. dicit, quod etiam legata † ad pias cauſas
relicta non minuunt legitimam, & Crauet. in con-
ſil. 141. num. 4. & conſ. 165. nu. 4. idem dicit in do-
nationibus, idem vult plures alios cumulando, Ro
land. in conſilio 65. nume. 18. volum. 1. Cum ergo
præſupponat Afflict. ſororem in ſuo caſu conſequi
ſolam legitimam, non eſt dubium quin legatum
alimentorum veniat ſoluendum ab hærede inſtitu
to, non autem a ſorore, aliàs legitima ſororis reci-
peret grauamen, contra gloſſ. in dicto §. ſi vero ex-
preſſim, de hæred. & Falcid. cum alijs paulò ſupra
citatis. In cæteris vero, quæ ibi ponit Afflict. res eſt
maximè controuerſa: multi enim tenent, quod in-
ſtituta turpi perſona, frater præteritus, vel exhæ-
10 redatus † quærelando non rumpat in totum teſta-
mentum, ſed tantummodo vſque ad legitimam, &
& non vltra. Et præcipuè Ang. l. 1. ff. de inoſſic. teſt.
cuius opinio fuit approbata a Conſilio Neapolit.
per regiam ſententiam, quæ fecit tranſitum in iu-
dicatum, vt inquit Afflict. in deciſ. 204. num. 2. Ca-
gnol. in d. l. 1. nu. 11. in fi. qui tamen loquitur, quan
do eſt aliquid relictum, Cur. iun. ibi dicit, quod re-
quiſitus pro contraria parte noluit conſulere cum
Decio, Rode. in l. quoniam in priorib. in euiden-
tial. nu. 12. & ſeq. C. de inoſ. teſtam. vbi allegat An-
gel. pluribus in locis, & ſubdit, quod fautores con-
trariæ opinionis loquuntur contra tex. apertum in
d. l. omnimodo, vbi eſt caſus expreſſus, Iaſ. in d. l.
fratres, num. 2. verſ. 3. extende, C. de inoſſ. teſtam.
hanc dicit magis communem Pariſ. in conſilio 64. 1
num. 26. volum. 3. vbi inquit iuuari melioribus iu-
ribus, & rationibus. Et eſt magis communis, Fab.
in auth. nouiſſima, num. 32. C. de inoſſic. teſt. Corn.
in conſi. 176. colum. 2. verſ. & licet Dinus, vol. 4. vbi
latè comprobat hanc ſententiam, Afflict. in deciſ.
125. communem dicit, Rube. d. l. Titia, §. Impera-
tor, nu. 176. ff. de leg. 2. Vaſq. d. lib. 1. §. 10. num. 589.
Cuccus in tract. de legit. §. vlt. num. 7. Clar. de teſt.
q. 50. num. 5. vbi dicit communem, Anchara. Mod.
famil. q6. lib. 1. q. 11. nu. 6. & ſequen. vbi latè diſpu-
tat, quod ſi id procedit, quando aliquid tantum
minus legitima fuit relictum, moltò magis locum
vendicabit, quando integra legitima eſt relicta.
Bene verum eſt, quod multi tenent rumpi in to-
tum teſtamentum, quando nihil omnino eſt reli-
ctum fratri, & is eſt præteritus in totum, vel exhæ-
redatus. Et hanc cauſuum diuerſitatem conſide-
rant

Digitized by Google

rant Cagnol. Vaſq.& Clar. in locis citatis. Et ratio
videtur clara, nam ſi filius cui aliquid fuit relictũ,
non poteſt patris teſtamentum querelare, ſed agit
ad ſupplementum, quanto minus id fratri conce-
dendum eſt, qui multò eſt filio remotior, illud au-
tem odium infamis perſonæ non debet plus ope-
rari quàm fauor filij, & non tam conſiderari o-
dium perſonæ excluſæ, quàm qualitas intercluſæ,
& mihi non placet dicere, quod lex ſolum illud o-
dium conſiderauit, ſed ad vtranque perſonam re-
ſpexit, ſcilicet hæredem odioſum, & fratrem fa-
uorabilem.

Similiter quod dictum eſt ſupra, in princ. vitia-
ri teſtamentum, etiam quo ad legata, non eſt tutũ,
quia ſi frater agit ſolum ad legitimam, ſubſiſtunt
1 legata, vt dictum † eſt, & in ſpecie id voluit Alex.
in l. ſi patroni, §. fin. ff. ad Treb. ſequitur Afflict. in
d. deciſ. 125. num. 4. & pulchrè probat Igne. in an-
then. ex cauſa, num. 208. 212. & 216. C. de liber. prę
ter. vbi dicit tres de hoc eſſe text. in terminis, in
auth. & latius cæteris hũc articulum atringit Fab.
in d. auth. nouiſſima, num. 291. C. de inoffic. teſtam.
vbi dicit, quod frater querelans teneatur præſtare
legata in eodem teſtamento relicta.

Quod etiam dicebatur de clauſula codicillari,
non caret dubitatione, vt poſt alios videri poteſt
apud Anch. Mod. d. q. 1. per totam, Fab. d. numero
291. Ex prædictis autem cognoſci poteſt ſi lega-
tum alimentorum præſtari debeat rupto teſtamen
to per querelam inoffíciofi, quando frater inſtituit
turpem perſonam. Sed quidquid ſit ſi etiam debe-
rentur alimenta, non tamen infertur aliquid ſpe-
ciale, quia ideo omnino eſt in omnibus alijs le-
gatis.

SVMMARIVM.

1 *Appellans in cauſa alimentorum non auditur, niſi prius ſoluat alimenta.*
2 *Attentans non auditur niſi prius reuocet attentata.*
3 *Spoliator non auditur niſi prius purget ſpolium.*

PRIVILEGIVM XCVI.

VISVM eſt ſupra hoc eodem titulo,
appellationem interpoſitã in cau-
ſa alimentorum, nõ ſuſpendere ſen
tentiam ſeu exequutionẽ, ſed ad-
mitti ad effectum deuolutiuũ tan-
tummodo, nũc autem aliud eſt ma
gis ſpeciale, quia appellans non auditur, niſi prius
1 † ſoluet alimenta, ita fuit deciſum in Rota, vti re-
fert Caput Aquen. in deciſ. 118. lib. 1. citat & ſequi-
tur Contard. in l. vnica, in 3. limit. nume. 57. C. ſi de
mom. poſſ. Et notandum eſt hoc priuilegium, &
non caret ratione, qui enim neget alimenta, pro-
hibet ne appellatus defendat cauſam, quam de-
fendere non poteſt, ſi interim non alatur. Cum er-
go ſubtrahat parti defenſionem, non debet audi-
ri: alij etiam ſunt caſus, in quibus non auditur ali-
quis, veluti cum agit quis per attentatorum viam,
2 non auditur aduerſarius, † niſi prius reſtituantur
attentata, ſecundum Aretin. & Iaſ. in l. naturali-
ter, §. nihil commune, ff. de acquirenda poſſeſſio-
ne, Rota in deciſ. 102. fatalia, in nouis, vbi dici-
tur, quòd appellans non poteſt cogi, vt proſequa-
tur cauſam appellationis, donec petit reſtitutio-
nem attentatorum, ſequitur Abb. Felin. & alij, in
cap. ex ratione, de appellat. Vant. in trac. de nullit.
tit. quoties, & intra quos, nu. 14. Rube. in d. §. nihil
commune, n. 297. quæ ſententia placuit etiam Me-
noc. in trac. recuper. poſſeſſ. remed. vlt. nu. 47. Eſt ve
rum ꝙ contrarium voluit Afflic. in deciſ. 131. nu. 2.
poſt Bar. & Alex. quos refert. Idẽ videmus in ſpolia
tore, qui non auditur, niſi primum reſtituat rem, &
3 purget † ſpolium, c. ſæpè, de reſti. ſpolia. l. 1. C. ſi per
vim, vel alio modo, l. ſi quis ad ſe fundum, C. ad leg.
Iul. de vi pub. Et poſſem alios caſus referre, quos
omitto.

SVMMARIVM.

1 *Monachus non poteſt obligare monaſterium pro alienis debitis.*
2 *Monachus poteſt obligare monaſteriũ pro expẽſis quas fecit in ſtudio ad quod contulit ſe de licentia Abbatis.*
3 *Pater obligatur pro expenſis neceſſarijs, quas fecit quis pro filio exiſtente in ſtudio.*
4 *Monaſterium ſoluit quidquid erogatum fuit pro monacho infirmo, vt curaretur.*
5 *Monaſterium obligatur pro expenſa facta in doctoratu monachi.*
6 *Conſequenti conceſſo veniunt omnia, ſine quibus ad illud non peruenitur.*
7 *Præſens dicitur in loco, qui abeſt de licentia ſuperioris.*
8 *Salarium debetur ſtipendiario pro tempore quo abſuit de licentia ſuperioris.*
9 *Priuilegia alimentorum remiſſiuè, quæ ſint.*

PRIVILEGIVM XCVII.

1 MONACHVS non poteſt monaſte-
riũ obligare † pro alienis debitis,
argum. c. quod quibuſdã, de fideiuſ
ſo. & ca. ſi quorundam, de ſolutio.
immo non poteſt etiam res obliga
re, quæ ad ſuum vſum fuerunt con-
ceſſa, l. 1. §... ff. quæ res pign. obli. poſſ. & dixi ſupra,
vbi tractaui, an monachus poſſit ſine Abbatis licen
tia facere eleemoſynam, tamen ſi monachus incũ-
bat ſtudio, & in ſcholis vitam agat, poterit mona-
2 ſterium obligare pro his expenſis, † quæ ſunt neceſ
ſaria ad ſui ſuſtentationẽ, eſt text. in l. ſed & Iulia-
num, §. ſed quod dicitur, ff. ad Macedon. vbi pater
3 obligatur ad neceſſarias † expenſas, quas alius fe-
cit pro filio exiſtente in ſtudio, & valet argumentũ
a patre ad Abbatem, vel monaſterium. Et in ſpecie
quod eo caſu monachus obliget monaſterium, eſt
glo. in ca. non dicatis, 12. q. 1. vbi eam notat Archi-
diac. gl. in l. ſi longius, §. 1. ff. de iudic. & idem voluit
Archid. in c. cum paſtoralis, 2. q. 7. vbi ſubdit, atten
di debere id, ꝙ conſueuit expendi in ſtudio, & idẽ
4 in monacho infirmo, † quod erogatum in eius cura
tionẽ monaſterium ſoluat, voluerunt Archidiaco-
nus, & Ioan. And. in c. 2. ne cleric. vel monac. in ſex-
5 to, & etiam procedit in expenſa doctoratus, † Ar-
chid. in c. monachus, 16. q. 1. Io. And. & Abb. in ca.
nonnullis, de magiſtr. Abb. in c. multa, col. 2. de præ
ben. Et id intelligitur, quando fuit in ſtudio de licẽ
tia Abbatis, quia cum Abbas concedit licentiã re-
cedendi a monaſterio, & ſtandi in alio loco, vide-
6 tur ea omnia concedere, † ſine quib. non poſſet mo-
nachus abeſſe, argum. in ca. cum quid, de reg. iur. in
6. & ibi voluit gl. in c. ex parte, in ver. licet, in fin. de
accuſat. vbi, ꝙ monachus nõ obligat monaſterium,
niſi quoad expenſas, quas fecit occaſione propriæ
neceſ-

Digitized by Google

neceſſitatis, ſi tamen abſuit de licentia Abbatis, & noo aliter. Et ponitur latè Feli.ibi, nu.2.verſ. in eadem glo. in fi. Doctores tenent. Et quamois rationem non ponant, id prouenit, quia monaſterium, ſeu Abbas non tenetur alere Monachum inobedientem, qui ſine iuſſu, aut licentia receſſit, aliàs eſſet alios inducere ad eandem inobedientiam, & ad contemptum Religionis.

Item Monaſterium non tenetur monacho præ-
ſtare alimenta extra ſepta Monaſterij, vt ſuo loco
dicemus. Primi verò dicti ratio eſt, quia adeſſe vi-
7 detur, non abeſſe, † qui de licentia ſuperioris abeſt,
vt inquit glo. in l. hac lege, vbi Ioan. de Plat. notat,
C. de proxim. ſacr. ſcrin. libro 12. & gloſ. ibi, inquit,
quod clericus, qui abeſt de licentia Papæ, conſequi
tur præbendam pro toto tempore abſentiæ, idem
ibi vult Ioan. de Plat. in 2. notab. vbi ſubdit, quod ſi
abſit nulla impetrata licentia, non habet præben-
dam. Et Bartol. in l. hac lege, inquit, quòd ſi ciuitas
8 licentiam dat ſtipendiario, † quod abſit per ali-
quot menſes, illc habebit ſalarium pro tempore
abſentiæ, & ante eum idem voluit gloſſ. in l. deſertorem, §. ſi ad diem, ff. de re milita. quam dicit ſingularem Bald. in l. ſi ea conditione, C. de conditione inſerta, vbi idem dicit io Doctore, & milite, idem Bald. in Authen. habita, oomero 2a. C. ne fil. pro patre.

Multa quoque alia adduci poſſunt ſpecialia ali-
mentorum, ſed ea omnia curioſè afferre eſſet ma-
gis laborioſum, quàm ſubtile, vt in terminis inquit
Barto. in l. Mela, in fin. ff. de alim. & cibar. lega. Ego
verò conſultius duxi multa, quæ hic potuiſſent in-
culcari, ſuo loco diſponere ſub illis capitibos, qui-
bus magis videntur conuenire, id quod præmone-
re volui, ne forte exiſtimet quis fuiſſe penitus omiſ
ſa, quæ hic non inueniet expreſſa. Interim autem
9 generaliter multa † alimentorũ priuilegia videat
apod Bart. in d. l. Mela, in tract. de alim. Papien. in
form. libel. quo agitur pro lega. rei ſing. in prin. nu.
80. & ſeq. Vital. io tract. clauſ. in tit. an poſſ. renun-
cia. alim. col. fin. verſi. vltimo quæro, quæ ſpecialia,
Alex. io conſi. 214. nu. 11. vol. 6.

FINIS TITVLI OCTAVI.

TRACTATVS
DE ALIMENTIS,
PRAECLARISS. IVRISCONS. DO. IOAN. PETRI SVRDI CASALENSIS.

TITVLVS NONVS.

Generalia quædam circa alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Argumentum ab alimentis ad dotem, eſt validum.*
2 *Dos eſt fauorabilior alimentis.*
3 *Dos continet cauſam alimentorum.*
4 *Simile non eſt idem.*
5 *Similitudo eſt rerum eadem qualitas.*
6 *Nominis diuerſitas arguit rei diuerſitatem.*
7 *Argumentum a ſimili non habet locum, quando extat diſsimilitudo.*
8 *Argumentum ab alimentis ad dotem, non habet locum, vbi eſt ratio diuerſitatis.*
9 *Argumentum ab æquiparatis, procedit ſolum in caſu æquiparato.*
10 *Argumentum ab alimentis ad dotem, ſumitur ſolum negatiuè, non affirmatiuè.*
11 *Argumentum a maiore ad minus, ſumitur negatiuè, non affirmatiuè.*
12 *Argumentum a minori ad maius, eſt validum.*
13 *Dos & alimenta habent ſe tanquam excedentia, & exceſſa.*
14 *Dos ſuccedit loco alimentorum.*

QVAESTIO PRIMA.

GENERALIA quædā præfari operæpretium, quib. paſſim toto hoc opere dicta facilius intelligantur; ita verò fiet, vt dum quæſtiones tractantur, non ſit in verificandis ſuppoſitis immorādum, & multa vno in loco congeſta inueniri poſſint, quæ vix commodè alijs partibus annecti queant. Et primum quidem ſciendum eſt, vale-
1 re † argumentum ab alimentis ad dotem. Acquiparantur enim a iure ſecundum gl. in l.ob æs, C.de prædi.minor.vbi Ale.ad Bar.Salic. in l.qui liberos, ff.de ritu nupt. Alexan.in l.omnis, §.ſi mulier, ff.de cond.indeb.Bar. qui argumento vtitur in l.ſi. ff.de his,quib.vt indign. in l.fin. C.de dot. promiſſ. & in Auth.res quæ,C.commu.de lega.Caſtr. in conſ.80. col. 2.ver.non illud autem cōſtat, vol. 1. vbi inquit, quòd obligatio dotandi, & obligario alendi iudicantur quaſi ad paria,allegat not.in Auth.res quæ, & per Cin.in l.alimenta,in ſi.C.de nego.geſt.Curt. ſen.in l.de alimentis, num. 15.C.de tranſactio.vbi, quòd hæc eſt recepta regula, Iaſ. in d.l. cum is, §.ſi mulier,nu. 1.ff.de cond.indeb.vbi air gloſ.in d.l.ob æs, eſſe ſingularem, allegar Imo. & alios, & arguit, non ab alimentis ad dotem, ſed econtra a dote ad alimenta, & hanc partem tenuerunt Ioan.And.Alber.Bal.Ang.Florian.Imo.Io.de Ana.Barba.Socin. Firmia.Calcan.& alij multi citari a Tiraq. in trac. de priuileg.piæ cauſæ,in præfatio. col.mihi 12.ver. item cum dos, vbi arguit ab alimentis ad dotem, & a dote ad alimenta: ſubdens,quod legatum dotis,& legatum alimentorum æquiparātur, Euerar. loco 29. vbi in principio inquit, quod argumentū eſt efficax & validum, & eo Doctores multis in locis vtuntur,& quia multa ſunt alimentorum priuilegia, poteſt ab eo argumento inferri ad fauorem dotis ad multas deciſiones, & ipſe ibi multas cumulat Coraſ.in d.l.qui liberos, nu. 113. vbi inquit, eſſe probabilem argumentarionem, Ripa in l.1. nume.79.ff.ſoluto matrimonio, Garzias in tracta. de vltimo ſi.iur.ciuil. & canon. nu. 107. vbi allegat Iacob.Butr. Petr.& Cin. in l.nec mater, C. de iure dotium, Vaſq.in tracta. de ſucceſſio. creatio.lib. 2. parte 3.§.20.requiſ.29.declarar. 3.num. 156.Tiraq. in tracta.primogenio.quæſt.62. num.4.dicens,dotem & alimenta æquiparari,allegat Corn.& alios, ſubditque Doctor. vbi quod argumentum ſumere

ab

ab vno ad alterum, Ruin. in conſ. 94. nu. 9. vol. 5. D.
Becius conſi. 8. nu. 7. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis,
§. idem Iudex, nu. 24. ff. de liber. agnoſcen. vel alen.
vbi addit Duen. Siluan. Rol. & alios tenenres hanc
concluſionem, quod liceat arguere ab alimẽtis ad
dotem. ideo inquit Bart. in l. cum de in rem verſo,
col. 1. verſ. contra hoc facit, ff. de vſur. quòd dos eſt
digna pari fauore alimentorum.

Imò Cin. in l. 1. in 2. q. C. de alen. lib. inquit, dotẽ
2 † eſſe alimentis fauorabiliorem, ſequitur Salic. in
l. neque mater, C. de iure dotium, & in Authen. res
quæ, colum. fina. C. de iure dotium, Fulgoſ. in conſi-
lio 228. colum. fin. Alexan. in conſil. 7. colum. finali,
volum. 2. Socin. in conſil. 291. num. 8. & 9. volum. 2.
Iaſ. in d. Authen. res quæ, colum. 4. verſic. iuxta hoc
notat, Curt. ſen. in conſ. 39. col. fi. Bal. Nouel. in tra-
cta. dotis, par. 6. priuileg. 15. Ripa in l. 1. num. 54. &
nume. 103. ff. ſoluto matrimonio, Tiraquel. in tra-
cta. de primogen. quæſt. 62. nume. 5. Abb. in ca. per-
uenit, in 2. notab. de arbitr. & præter eos Cin. &
Bart. in l. non omni, C. de adminiſtr. tuto. Natta in
conſil. 410. nume. 16. Euerar. d. loco 29. in princ. D.
3 Bec. in conſi. 8. num. 8. dos enim † continet cauſam
alimentorum, & habet illorum præſtationem adiũ
ctam, l. pro oneribus, C. de iure dotis, l. ſi cum do-
tem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, ff. ſolu. matrim. Ful-
goſ. d. conſ. 228. ſed præterea dos continet procrea
tionem ſobolis, l. 1. vbi Doctores, ff. ſolu. matrim. &
in hoc alimenta excedit.

Contra tamen negant multi validè duci poſſe
argumentum ab alimentis ad dotem, vel a dote ad
alimenta, Ang. in l. a filia, in prin. ff. ad Trebellia. &
in l. fi. C. de dot. promiſſ. eum ſequitur Imo. & Rom.
in l. 1. ff. ſolu. matr. vbi Alex. num. 12. ponit quinque
inſtantias, in quibus apparet, non benè argui de
vno ad alium: Nam parer tenetur alere filiam na-
turalem, ſed non dotare, pater non alit filium diui
tem, ſed dotat filiam, quæ habet aliunde, frarer alit
ſororem coniunctam ex vno tantum latere, ſed eã
non tenetur dotare, qui negat alimenta, videtur
necare, non qui negar dotem, poſtremò alimenta
minore cum incommodo præſtantur, id eſt, per
tempora, & particularis ſolutio ſicut affert damnũ
creditori, ita vtilitatem præſtat debitori, at dotis
vnica fit præſtatio. Eandem concluſionem proba-
uit Salic. in Auth. res quæ, vbi Iaſ. nu. 8. refert, & ip-
ſe multas inſtantias addendo, quòd filius matrem
alit inopem, ſed non dotat, Crot. in l. 1. nu. 66. ff. ſo-
luto matrim. vbi addit aliam inſtantiam, quia ſci-
licet a ſententia lata in cauſam alimentorum non
appellatur, quod ſecus eſt in cauſa dotis, Bal. No-
uel. in d. par. 6. priuileg. 15. col. 2. in ver. licet autem
filius, Bal. in l. fin. ver. ſin autem legatum, C. de bon.
quæ liber. Caſtren. & Imò. in l. Titio centum, §. Ti-
tio genero, ff. de cond. & demonſt. Bero. in cõſ. 165.
nu. 31. vol. 2. Tiraq. d. q. 62. nu. 12. Nat. d. conſ. 410.
nu. 15. deciſ. Pedem. 124. nu. 15. Paleot. in tract. de
noth. & ſpur. c. 49. nu. 1. Prædicti omnes mouentur
ex differentijs ſupra recitatis, quæ tamen nihil ob-
ſtant, quia cum aliud ſint alimenta, aliud dos, non
eſt mirum, ſi inter ea ſubſunt differẽtiæ: cadit enim
4 ſimilitudo non identiras, & ſimile † non eſt idem,
glo. in l. quod Nerua, ff. de depoſi. ca. innotuit, vbi
Abb. in 7. notab. de ſectio. cap. 2. de tranſla. Præla-
to. l. 1. C. de vete. iur. enuclean. & ſimilitudo eſt re-
5 rum differentiũ eadem qualitas, † vt allegãdo Boe
tium voluit Io. And. in ca. non poteſt, de præben. in
6. Nouel. & ſi eſſet vnũ & idem, non appellaremus
6 † diuerſis vocabulis, l. ſi idem, C. de codicil. & etſi
inrer dictas res nulla omnino eſſet differentia, vti-
que eſſent vnum & idem, & dicunt Philoſophi,
quod inter indiuidua non poteſt dari omnimoda
ſimilitudo. Propterea Cordub. in d. l. ſi quis a libe-
ris, §. idem iudex, nume. 30. ff. de liber. agnoſcen. re-
cte miratur de eiuſmodi contradictione, quia ar-
gumentum a ſimili procedit ſolum in caſibus, in
7 quibus † non cadit diſſimilitudo, l. non poſſunt, ff.
de legib. In illis vero caſibus, quibus adeſt diſſimi-
litudo, non procedit argumentum, gloſſ. penulti-
ma, in l. creditori, ff. de oper. noui nuncia. vbi Iaſ.
num. 7. Socin. iun. l. 4. §. Caio, nume. 493. ff. de verb.
oblig. Cordub. in loco prædicto. Vera igitur & ap-
probata eſt concluſio, quod regulariter, & in du-
bio valet argumentum ab alimẽtis ad dotem, quia
hæc a iure parificantur, ſed non eſt perpetua hæc
regula. Declaratur enim non procedere, quando
8 ſubeſt diuerſitatis ratio, † ità declarat Euerar. lòco
29. colum. penul. verſ. & procedit hæc argumenta-
tio, Coraſ. in l. qui liberos, nume. 113. ff. de ritu nup.
Ripa in l. 1. nu. 79. ff. ſol. mat. Cordub. d. §. idẽ iudex,
nu. 30. & ſeq. Et quamuis prædicti non allegent ali
quid, tamen patet ad ſenſum, & non eget ratione,
aut probatione.

Poteſt etiam declarari, vt procedat ſolum in ca
ſibus æquiparatis, non autem in alijs, quia hæc eſt
9 natura argumenti ab æquiparatis, vt ijs † tantum
caſibus locum habeat, l. Stichus, ff. de manum. te-
ſtam. gl. in l. omnes dies, ff. de ferijs, in c. poſtquam,
& in c. licet canon, de elect. in 6. Geminia. in c. 1. de
tempo. ordinatio. lib. 6. præcipuè quando æquipa-
ratio non eſt facta in omnibus & per omnia, vt per
Ripam in l. 1. nu. 2. ff. ſol. matr.

Declaratur quoque procedere argumentum ſo-
10 lummodo, quando ſumitur affirmatiuè † ab ali-
mentis ad dotem, non autem ſi negatiuè, ita Ripa
in d. l. 1. nu. 79. ff. ſol. matr. Sed cõtrarium probauit
Bal. in Auth. res quæ, C. commu. de lega. prout eum
refert Socin. iun. in l. 1. nu. 231. ff. ſol. matr. & Cor-
dub. in §. idem iudex, num. 29. vbi ait, quod dicitur
in alimentis, negatiuè locum habere quoque in do
te, atque id confirmatur ratione, quia ſi alimenta
ſunt fauorabiliora, quam dos, erit argumentum a
maiori ad minus, quòd negatiuè, non affirmatiuè
11 † ſumitur hoc modo, quod non licet maiori, non
licet minori, c. ſi ergo, 8. quæſt. 1. & ibi not. glo. text.
in c. ſi Paulus, vbi etiam gl. 30. q. 5. gl. Io. And. Abb.
& alij in cap. cum in cunctis, de electio. ponit Eue-
rar. loco 66. vbi alios citat. Ita ergo concipi pote-
rit argumentum ab alimentis ad dotem, non te-
netur quis ad alimenta, ergo nec ad dotem, non
autem tenetur alere, ergo & dotare. Sed quia Do-
ctores omnes, vt vidimus ſupra, arguunt affirma-
tiuè de alimentis ad dotem, puta pater tenetur ale
re, ergo tenebitur etiam dotare, Ideo ſuſtineri non
poteſt deciſio Bal. vltra, quòd mihi Bald. non dicit
id ad quod allegatur. Præterea multi dicunt, dotẽ
eſſe alimentis fauorabiliorem, vt ſupra retuli, ergo
cum de alimentis arguimus ad dotem, nõ negati-
uè, ſed affirmatiuè, ſumendũ erit argumentum tan
12 quam de minori ad maius, † quia ſi id, de quo mi-
nus videtur ineſſe, ineſt: ergo & id de quo magis,
c. eum in cunctis, vbi gl. citat cõcordanres, de elec.
& ibi ſequitur Io. And. Abb. & alij, §. illud quoque,
in Auth. vt determin. ſit n. cler. & alios cõgerit Eue
rar. loco 65. col. 1. Hac verò in quæſtione, ſi meũ in-
terponendũ eſt iudiciũ, aduertendum exiſtimo, an
verum

Digitized by Google

vetũ ſit, q̃ dictum eſt alimentis fauorabiliorẽ e dotem. Et ſanè falſum credo, quia ſi quid fauoris ineſt doti, id omne ideo habet, quia habet annexam cauſam alimentorum, vnde propter quod vnumquodq; tale, & illud magis, Auth. multo magis, C. de Sacroſ. Eccle. Et ſi attendamus fauorem reſpectu iudicij, nulli dubium, quod alimenta ſunt fauorabiliora, imo verum eſt in vniuerſum dicere, quod alimenta ſint dote fauorabiliora. Propterea infertur argumentum rectè negatiuè duci ab alimentis ad dotem, puta ſi non includuntur alimẽta, ergo nec dos, & affirmatiuè a dote ad
23 alimenta † habere ſe tanquam excedentia, & exceſſa, vt ſcilicet alimenta excedant, & dos ſit exceſſa, licet ipſe contrarium teneat. Nec placet mihi diſtinctio Mainet. in l. quoties, nu. 146. ff. de regul. iut. vbi ait, alimentorum cauſam eſſe dote fauorabiliorem, vbi de alimentis agimus filiorum naturalium. At ſecus vbi de legitimorum & naturaliũ alimẽtis tractamus. Repugnat enim rationi, quod maiori fauore proſequamur naturales, quam legitimos. Quare concludendum eſt ſemper ab alimentis ad dotem duci poſſe argumentum, ſi diuerſitatis ratio non obſtet, a dote vero ad alimenta perraro videmus Doctot. noſtros arguere. Sed rectè quoque ducitut affirmatiuè, vt ſupra dixi, & ſecundum prædicta conciliantur deciſiones Doctorum, & inſtantiæ, quæ in contrarium allegantur. Annecti quoque poteſt huic capiti, id quod
24 Doctores dicunt, † dotem ſuccedete loco alimentorum, Cin. & Bal. in l. neque matrem, C. de iu. dotium, Bar. in l. fi. ff. de his, quib. vt indign. Afflict. in deciſ. 111. nu. 10. Rol. conſ. 91. nu. 19. vol. 1. Tiraq. & alios citans in tract. primogen. q. 62. n. 5. Nat. in conſ. 415. nu. 16. Boer. deciſ. 104. nu. 11. D. Bec. cõſi. 8. nu. 7. Ctau. conſ. 236. nu. 4. in fi. Aſca. Clem. in tracta. de patr. poteſta. effect. 11. num. 7.

SVMMARIVM.

1 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
2 *Legitima eſt fauorabilior alimentis.*
3 *Argumentum a legitima ad alimenta, eſt validum.*
4 *Legitima quando petitur, requiritur libellus.*
5 *Legitima poteſt in totum tolli ſtatuto.*
6 *Alimenta a filio præſtita, non imputantur in legitimam ſibi a patre debitam.*
7 *Pater non poteſt filio alimenta pręſtita compenſare cum bonis aduentitijs.*
8 *Intereſſe ſubrogatur loco principalis debiti.*
9 *Legitimæ imputat filius, quidquid capit ex teſtamento patris.*
10 *Legitimæ non imputantur, quæ ex teſtamento patris capiuntur inter viuos.*
11 *Legitimæ imputatur quod donationis titulo filius inter viuos conſequitur a patre. declara tamen, vt ibi.*
12 *Legitima poteſt a patre validè aſſignari in vita filio.*
13 *Legitimam pater viuens non cogitur aſſignare filio, ſed poteſt ſi vult.*
14 *Pater non põt filio aſſignare certum quid pro alimentis.*
15 *Donatio inter patrem & filium, non valet.*
16 *Diuiſio, quam pater facit inter filios, non valet.*
17 *Donatio facta filio a patre, confirmatur morte.*
18 *Donatio facta filio a patre, non confirmatur morte niſi præceſſerit traditio.*
19 *Donatio filio facta vt confirmetur morte, ſufficit ficta traditio.*
20 *Donatio inter patrem & filium, confirmatur iuramento.*

QVAESTIO II.

SI quætatur, an liceat arguere ab alimentis ad legitimam, dici poſſet ptima facie, quod ſic, quia legiti-
1 ma ſuccedit loco † alimentorum, Auth. de trien. & ſemiſ. §. prohibemus, Bar. in Auth. de hæred. & falcid. in ptinc. hoc voluerunt Ricard. Malumb. Bar. Alex. Iaſ. Suarez, Alciat. Lup. & Didac. quos citat, & ſequitur Ludou. Molin. in tract. de primoge. Hiſpan. lib. 2. cap. 15. num. 2. vbi tamen loquitur non generaliter, ſed de alimentis, quæ ſecundo genitis præſtantut, & ibi dicit non quod legitima ſuccedat loco alimentorum, ſed quod alimenta accedunt loco legitimæ. Quod autem legitima ſuccedat loco alimentorum, voluit Aſcan. Clem. in tracta. de patr. poteſta. effec. 16. nu. 24. Lup. in cap. pet veſtras, in tertio notabili, §. 24. num. 7. folio mihi 157. quod ante eos, Bart. in l. Titio centũ, §. Titio genero, nu. 6. ff. de cond. & demonſtr. vbi eum ſequuntur Ang. Caſtten. & Imola.

2 Secundo facit, quia legitima eſt † fauorabilior, quàm cauſa alimentorum, vel ſaltẽ æqualis, vt inquit Curt. ſent. in l. de alimentis, nu. 2. C. de tranſact. Et hanc partem, & quod rectè arguatur a le-
3 gitima † ad alimenta, tenuit Bart. in d. §. Titio genero, vbi Angel. Caſtr. & Imo. Vaſqu. in tracta. de ſucceſſio. creatio. lib. 2. §. 20. in requiſi. 42. nu. 341. vbi infert idem eſſe in dote. Contrariã tamen partem quod argumentum non valeat a legitima ad alimenta, voluit Corn. in conſ. 316. colum. 4. verſi. & negatur, volum. 1. quia ſecundum cum in multis diſcrepant: primo quia alimenta non debentur filio, qui habet aliunde, ſed debetur legitima: ſecundo alimenta debentut patte viuente, legitima verò poſt mortem: tertio ſputio iure canonico debentur alimenta, ſed non legitima: quarto legitima ſemper vnifotmis teſpectu quotæ, ſiue nobili debeatur, ſiue ruſtico. Alimenta vero diſpari modo præſtantur diuiti, aut pauperi, & proinde cum in paucis conueniant, & in multis diſcordẽt, non licebit de vno arguete ad alterum, præcipuè cum iure cautum non inueniatur legitimam loco alimentorum ſuccedere, idem tenuit Bereng. in l. in quartam, in præfatio. num. 39. vbi negat legitimam loco alimentorum ſucceſſiſſe, Tiraq. in tract. primogenituræ, q. 55. nu. 18. in fine, Cagnol. in l. fi. num. 291. C. de pactis, vbi allegando Baldum, in l. 1. columna nona, C. quando non petent. par. dicit, non valere argumentum, quia alimenta pręſtantur in annos, vel menſes, legitima verò vnica ſolutione traditut, & alimenta, qui negat, videtur necare, non ita negans legitimam. Et allegat multos tepugnantes dicto argumento, præcipuè Doctores, qui diſputant, ſi ſtatutum poſſit in totum tollere legitimam, qui concludunt poſſe ex cauſa, ſed alimenta deberi, atque ita conſtituunt inter alimenta, & legitimam. Hoc idem probarunt Baldus, Caſtrenſ. Iaſon, & alij, in l. ſi quis in ſuo, C. de inofficioſo teſtamento, vbi mouetut,
4 quia in petendo legitimam † requiritur libellus, & ſeruatur iuris ordo, in dicta l. ſi quis in ſuo, ibi, ſed expectato iudiciorum ſtrepitu, at in petitione alimentorum proceditur ſummariè, vt in l. de alimentis, C. de ttanſactionibus, vbi Curtius ſen. nume. 12. hoc notat. Similiter, quod non detur argumentum tenuit Euerar. in loco ab alimen. ad

Digitized by Google

ab vno ad alterum, Ruin.in conſ.94.nu.9.vol.5.D.
Becius conſi.8.nu.7.Cordub.in d.l.ſi quis a liberis,
§.idem Iudex,nu.24.ff.de liber. agnoſcen. vel alen.
vbi addit Duen.Siluan.Rol. & alios tenentes hanc
concluſionem, quod liceat arguere ab alimétis ad
dotem. ideo inquit Bart. in l.cum de in rem verſo,
col.1. verſ.contra hoc facit, ff.de vſur. quòd dos eſt
digna pari fauore alimentorum.

Imò Cin.in l.1.in 2.q.C.de alen.lib.inquit,doté
2 † eſſe alimentis fauorabiliorem, ſequitur Salic. in
l.neque mater, C.de iure dotium, & in Authen.res
quæ,colum.fina.C.de iure dotium, Fulgoſ.in conſi-
lio 228.colum.fin.Alexan.in conſil.7.colum. finali,
volum.2.Socin.in conſil.291.num.8. & 9. volum.2.
Iaſ.in d.Authen. res quæ, colum.4.verſic.iuxta hoc
notat,Curt.ſen.in conſ.39.col.fi.Bal.Nouel. in tra-
cta.dotis,par.6.priuileg.15.Ripa in l.1.num.54.&
nume.103.ff.ſoluto matrimonio, Tiraquel. in tra-
cta.de primogen.quæſt.62.nume.5. Abb.in ca.per-
uenit, in 2.notab. de arbitr. & præter eos Cin. &
Bart.in l.non omni, C.de adminiſtr.tuto. Natta in
conſil.410.nume.16.Euerar.d. loco 29.in princ.D.
3 Bec.in conſi.8.num.8. dos enim † continet cauſam
alimentorum,& habet illorum præſtationem adiũ
ctam,l.pro oneribus, C. de iure dotis, l.ſi cum do-
tem,§. ſin autem in ſæuiſſimo, ff.ſolu. matrim. Ful-
goſ.d.conſ.228. ſed præterea dos continet procrea
tionem ſobolis,l.1.vbi Doctores,ff.ſolu.matrim.&
in hoc alimenta excedit.

Contra tamen negant multi validè duci poſſe
argumentum ab alimentis ad dotem,vel a dote ad
alimenta,Ang.in l.a filia,in prin.ff.ad Trebellia.&
in l.fi.C.de dot.promiſſ.eum ſequitur Imo.& Rom.
in l.1.ff.ſolu.matr.vbi Alex.num.12.ponit quinque
inſtantias, in quibus apparet, non benè argui de
vno ad alium: Nam pater tenetur alere filiam na-
turalem,ſed non dotare, pater non alit filium diui
tem,ſed dotat filiam,quæ habet aliunde,frater alit
ſororem coniunctam ex vno tantum latere, ſed eã
non tenetur dotare, qui negat alimenta, videtur
necare, non qui negat dotem, poſtremò alimenta
minore cum incommodo præſtantur, id eſt, per
tempora,& particularis ſolutio ſicut affert damnũ
creditori, ita vtilitatem præſtat debitori, at dotis
vnica fit præſtatio. Eandem concluſionem proba-
uit Salic.in Auth.res quæ,vbi Iaſ.nu.8.refert, & ip-
ſe multas inſtantias addendo,quòd filius matrem
alit inopem,ſed non dotat, Crot.in l.1.nu.66.ff.ſo-
luto matrim. vbi addit aliam inſtantiam,quia ſci-
licet a ſententia lata in cauſam alimentorum non
appellatur, quod ſecus eſt in cauſa dotis, Bal. No-
uel.in d.par.6.priuileg.15.col.2.in ver. licet autem
filius,Bal.in l.fin.ver.ſin autem legatum,C.de bon.
quæ liber. Caſtren.& Imo. in l.Titio centum, §. Ti-
tio genero,ff.de cond.& demonſt. Bero.in cóſ.165.
nu.31.vol.2.Tiraq.d.q.62.nu.12. Nat. d.conſ.410.
nu.15.deciſ.Pedem.124.nu.15. Paleot.in tract. de
noth.& ſpur.c.49. nu.1. Prædicti omnes mouentur
ex differentijs ſupra recitatis,quæ tamen nihil ob-
ſtant,quia cum aliud ſint alimenta, aliud dos,non
eſt mirum,ſi inter ea ſubſunt differẽtiæ: cadit enim
4 ſimilitudo non identitas, & ſimile † non eſt idem,
glo.in l.quod Nerua, ff.de depoſi.ca. innotuit, vbi
Abb.in 7.notab.de ſectio.cap.2. de tranſla. Præla-
to.l.1.C.de vete.iur. enuclean. & ſimilitudo eſt re-
5 rum differentiũ eadem qualitas, † vt allegãdo Boe
tium voluit Io.And.in ca. non poteſt,de præben.in
6.Nouel.& ſi eſſet vnũ & idem, non appellaremus
6 † diuerſis vocabulis, l.ſi idem, C. de codicil. & etſi
inter dictas res nulla omnino eſſet differentia,vti-
que eſſent vnum & idem, & dicunt Philoſophi,
quod inter indiuidua non poteſt dari omnimoda
ſimilitudo. Propterea Cordub.in d.l.ſi quis a libe-
ris,§.idem iudex,nume.30.ff.de liber.agnoſcen.re-
ctè miratur de eiuſmodi contradictione, quia ar-
gumentum a ſimili procedit ſolum in caſibus, in
7 quibus † non cadit diſſimilitudo, l. non poſſunt, ff.
de legib. In illis vero caſibus,quibus adeſt diſſimi-
litudo, non procedit argumentum, gloſſ. penulti-
ma, in l.creditori, ff. de oper. noui nuncia. vbi Iaſ.
num.7.Socin.iun.l.4.§.Caio, nume.493.ff. de verb.
oblig.Cordub.in loco prædicto. Vera igitur & ap-
probata eſt concluſio, quod regulariter, & in du-
bio valet argumentum ab alimẽtis ad dotem,quia
hæc a iure parificantur, ſed non eſt perpetua hæc
regula. Declaratur enim non procedere, quando
8 ſubeſt diuerſitatis ratio, † ità declarat Euerar.loco
29.colum.penul.verſ. & procedit hæc argumenta-
tio,Coraſ.in l.qui liberos,nume.113.ff.de ritu nup.
Ripa in l.1.nu.79.ff.ſol.mat.Cordub.d.§.idẽ iudex,
nu.30.& ſeq. Et quamuis prædicti non allegent ali
quid, tamen patet ad ſenſum, & non eget ratione,
aut probatione.

Poteſt etiam declarari, vt procedat ſolum in ca
ſibus æquiparatis, non autem in alijs, quia hæc eſt
9 natura argumenti ab æquiparatis, vt ijs † tantum
caſibus locum habeat, l.Stichus, ff. de manum. te-
ſtam.gl.in l.omnes dies,ff.de ferijs, in c.poſtquam,
& in c.licet canon,de elect.in 6.Geminia. in c.1.de
tempo.ordinatio.lib.6. præcipuè quando æquipa-
ratio non eſt facta in omnibus & per omnia, vt per
Ripam in l.1.nu.2.ff.ſol. matr.

Declaratur quoque procedere argumentum ſo-
10 lummodo, quando ſumitur affirmatiuè † ab ali-
mentis ad dotem, non autem ſi negatiuè, ita Ripa
in d.l.1.nu.79.ff.ſol.matr. Sed cõtrarium probauit
Bal.in Auth.res quæ,C.commu. de lega.prout eum
refert Socin.iun.in l.1.nu.231.ff. ſol. matr. & Cor-
dub.in §.idem iudex,num.29.vbi ait, quod dicitur
in alimentis,negatiuè locum habere quoque in do
te, atque id confirmatur ratione, quia ſi alimenta
ſunt fauorabiliora, quam dos,erit argumentum a
maiori ad minus, quòd negatiuè, non affirmatiuè
11 † ſumitur hoc modo, quod non licet maiori, non
licet minori,c.ſi ergo,8.quæſt.1. & ibi not.glo.text.
in c.ſi Paulus,vbi etiam gl.30.q.5.gl. Io.And. Abb.
& alij in cap.cum in cunctis,de electio. ponit Eue-
rar.loco 66. vbi alios citat. Ita ergo concipi pote-
rit argumentum ab alimentis ad dotem, non te-
netur quis ad alimenta, ergo nec ad dotem, non
autem tenetur alere, ergo & dotare. Sed quia Do-
ctores omnes,vt vidimus ſupra, arguunt affirma-
tiuè de alimentis ad dotem,puta pater tenetur ale
re,ergo tenebitur etiam dotare,ideo ſuſtineri non
poteſt deciſio Bal. vltra,quòd mihi Bald. non dicit
id ad quod allegatur. Præterea multi dicunt, doté
eſſe alimentis fauorabiliorem, vt ſupra retuli,ergo
cum de alimentis arguimus ad dotem, nó negati-
uè,ſed affirmatiuè,ſumendũ erit argumentum tan
12 quam de minori ad maius, † quia ſi id, de quo mi-
nus videtur ineſſe, ineſt: ergo & id de quo magis,
c.cum in cunctis,vbi gl. citat cõcordantes, de elec.
& ibi ſequitur Io.And. Abb.& alij, §. illud quoque,
in Auth. vt determin. ſit n.cler. & alios cógerit Eue
rar.loco 65.col.1. Hac verò in quæſtione, ſi meũ in-
terponendũ eſt iudiciũ, aduertendum exiſtimo, an

verum

Digitized by Google

verũ ſit, ꝙ dictum eſt alimentis fauorabiliorẽ eſſe
dotem. Et ſanè falſum credo, quia ſi quid fauoris
ineſt doti, id omne ideo habet, quia habet anne-
xam cauſam alimentorum, vnde propter qnod
vnumquodq́; tale, & illud magis, Auth. multo ma-
gis, C. de Sacroſ. Eccle. Et ſi attendamus fauorem
reſpectu iudicij, nulli dubium, quod alimenta ſunt
fauorabiliora, imo verum eſt in vniuerſum dice-
re, quod alimenta ſint dote fauorabiliora. Pro-
pterea infertur argumentum rectè negatiuè du-
ci ab alimentis ad dotem, puta ſi non includun-
tur alimẽta, ergo nec dos, & affirmatiuè a dote ad
23 alimenta † habere ſe tanquam excedentia, & ex-
ceſſa, vt ſcilicet alimenta excedant, & dos ſit exceſ
ſa, licet ipſe contrarium teneat. Nec placet mihi
diſtinctio Mainer. in l. quoties, nu. 146. ff. de regul.
iur. vbi ait, alimentorum cauſam eſſe dote fauora-
biliorem, vbi de alimentis agimus filiorum natu-
ralium. At ſecus vbi de legitimorum & naturaliũ
alimẽtis tractamus. Repugnat enim rationi, quod
maiori fauore proſequamur naturales, quam le-
gitimos. Quare concludendum eſt ſemper ab ali-
mentis ad dotem duci poſſe argumentum, ſi di-
uerſitatis ratio non obſtet, a dote vero ad alimen-
ta perraro videmus Doctor. noſtros arguere. Sed
rectè quoque ducitur affirmatiuè, vt ſupra dixi, &
ſecundum prædicta conciliantur deciſiones Do-
ctorum, & inſtantiæ, quæ in contrarinm allegan-
tur. Annecti quoque poteſt huic capiti, id qnod
24 Doctores dicunt, † dotem ſuccedere loco alimen-
torum, Cin. & Bal. in l. neque matrem, C. de iu. do-
tium, Bar. in l. fi. ff. de his, quib. vt indign. Afflict. in
deciſ. 111. nu. 10. Rol. conſ. 91. nu. 19. vol. 1. Tiraq.
& alios citans in tract. primogen. q. 62. n. 5. Nat. in
conſ. 415. nu. 16. Boer. deciſ. 104. nu. 11. D. Bec. cõſi.
8. nn. 7. Crau. conſ. 236. nu. 4. in fi. Aſca. Clem. in tra
cta. de patr. poteſta. effect. 11. num. 7.

SVMMARIVM.

1 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
2 *Legitima eſt fauorabilior alimentis.*
3 *Argumentum a legitima ad alimenta, eſt validum.*
4 *Legitima quando petitur, requiritur libellus.*
5 *Legitima poteſt in totum tolli ſtatuto.*
6 *Alimenta a filio præſtita, non imputantur in legitimam ſibi a patre debitam.*
7 *Pater non poteſt filio alimenta pręſtita compenſare cum bonis aduentitijs.*
8 *Intereſſe ſubrogatur loco principalis debiti.*
9 *Legitimæ imputat filius, quidquid capit ex teſtamento patris.*
10 *Legitimæ non imputantur, quæ ex teſtamento patris capiuntur inter viuos.*
11 *Legitimæ imputatur quod donationis titulo filius inter viuos conſequitur a patre. declara tamen, vt ibi.*
12 *Legitima poteſt a patre validè aſſignari in vita filio.*
13 *Legitimam pater viuens non cogitur aſſignare filio, ſed poteſt ſi vult.*
14 *Pater non põt filio aſſignare certum quid pro alimentis.*
15 *Donatio inter patrem & filium, non valet.*
16 *Diuiſio, quam pater facit inter filios, non valet.*
17 *Donatio facta filio a patre, confirmatur morte.*
18 *Donatio facta filio a patre, non confirmatur morte niſi præceſſerit traditio.*
19 *Donatio filio facta vt confirmetur morte, ſufficit ficta traditio.*
20 *Donatio inter patrem & filium, confirmatur iuramento.*

QVAESTIO II.

SI quæratur, an liceat arguere ab ali
mentis ad legitimam, dici poſſet
prima facie, quod ſic, quia legiti-
1 ma ſuccedit loco † alimentorum,
Auth. de trien. & ſemiſ. §. prohibe-
mus, Bar. in Auth. de hæred. & fal-
cid. in princ. hoc voluerunt Ricard. Malumb. Bar.
Alex. Iaſ. Suarez, Alciat. Lup. & Didac. quos citat,
& ſequitur Ludou. Molin. in tract. de primoge. Hi-
ſpan. lib. 2. cap. 15. num. 2. vbi tamen loquitur non
generaliter, ſed de alimentis, quæ ſecundo genitis
præſtautur, & ibi dicit non quod legitima ſucce-
dat loco alimentorum, ſed quod alimenta acce-
dunt loco legitimæ. Quod autem legitima ſucce-
dat loco alimentorum, voluit Aſcan. Clem. in tra-
cta. de patr. poteſta. effec. 16. nu. 24. Lup. in cap. per
veſtras, in tertio notabili, §. 24. num. 7. folio mihi
157. quod ante eos, Bart. in l. Titio centũ, §. Titio
genero, nu. 6. ff. de cond. & demonſtr. vbi eum ſe-
quuntur Ang. Caſtren. & Imola.
2 Secundo facit, quia legitima eſt † fauorabilior,
quàm cauſa alimentorum, vel ſaltẽ æqualis, vt in-
quit Curt. ſent. in l. de alimentis, nu. 2. C. de tran-
ſact. Et hanc partem, & quod rectè arguatur a le-
3 gitima † ad alimenta, tenuit Bart. in d. §. Titio ge-
nero, vbi Angel. Caſtr. & Imo. Vaſqu. in tracta. de
ſucceſſio. creatio. lib. 2. §. 20. in requiſi. 42. nu. 341.
vbi infert idem eſſe in dote. Contrariã tamen par-
tem quod argumentum non valeat a legitima ad
alimenta, voluit Corn. in conſ. 316. colum. 4. verſi.
& negatur, volum. 1. quia ſecundum eum in mul-
tis diſcrepant: primo quia alimenta non deben-
tur filio, qui habet aliunde, ſed debetur legitima:
ſecundo alimenta debentur patre viuente, legiti-
ma verò poſt mortem: tertio ſpurio iure canoni-
co debentur alimenta, ſed non legitima: quarto
legitima ſemper vniformis reſpectu quotæ, ſiue
nobili debeatur, ſiue ruſtico. Alimenta vero diſpa
ri modo præſtantur diuiti, aut pauperi, & proinde
cum in paucis conueniant, & in multis diſcordẽt,
non licebit de vno arguere ad alterum, præcipuè
cum iure cautum non inueniatur legitimam loco
alimentorum ſuccedere, idem tenuit Bereng. in l.
in quartam, in præfatio. num. 39. vbi negat legiti-
mam loco alimentorum ſucceſſiſſe, Tiraq. in tract.
primogenituræ, q. 55. nu. 18. in fine, Cagnol. in l. fi.
num. 291. C. de pactis, vbi allegando Baldum, in
l. 1. columna nona, C. quando non petent. par.
dicit, non valere argumentum, quia alimenta prę-
ſtantur in annos, vel menſes, legitima verò vnica
ſolutione traditur, & alimenta, qui negat, vide-
tur necare, non ita negans legitimam. Et allegat
multos repugnantes dicto argumento, præcipuè
Doctores, qui diſputant, ſi ſtatutum poſſit in to-
tum tollere legitimam, qui concludunt poſſe ex
cauſa, ſed alimenta deberi, atque ita conſtituunt
inter alimenta, & legitimam. Hoc idem proba-
runt Baldns, Caſtrenſ. Iaſon, & alij, in l. ſi quis in
ſuo, C. de inofficioſo teſtamento, vbi mouetur,
4 qnia in petendo legitimam † requiritur libellus,
& ſeruatur iuris ordo, in dicta l. ſi quis in ſuo, ibi,
ſed expectato iudiciorum ſtrepitu, at in petitio-
ne alimentorum proceditur ſummariè, vt in l. de
alimentis, C. de tranſactionibus, vbi Curtius ſen.
nume. 12. hoc notat. Similiter, quod non detur ar-
gumentum tenuit Euerar. in loco ab alimen. ad

dotem,qui eſt vigeſimus nonus,col. 5. verſ. & eadẽ
ratione mouetur,qa in vno proceditur ſummariè,
ſed in altero ſeruatur ordo iudiciorum, & ſubdit,
quod ea propoſitio legitimam loco alimentorum
ſuccedere, non eſt ſimpliciter, nec indiſtinctè ve-
ra,Marau.de ordin.iudicia.par.4.diſtinct.9.num.
168.verſ.6.dicitur ſummaria,vbi notat, eſſe diffe-
rentiam in ordine procedendi,Cordub.in l.ſi qs a
liber.§.idem reſcripſit,nu.154. ff. de liber. agnoſc.
& in §.idem Iudex,nu. 20.vbi,nu. 22. dicit, a legi-
tima ad alimenta non eſſe licitum argumentum,
niſi ex manifeſta ſimilitudine, & argumenta, quæ
pro contraria parte adducuntur, probant contra-
rium, quia ſi legitima ſucceſſit loco alimentorum,
benè licebit ab alimentis arguere ad legitimam,
ſed non econtra: & non eſt verum, quòd legitima
ſit alimentis fauorabilior,vt Curt.ſen.dicebat. Nã
videmus, quod a ſtatuto legitima poteſt in totum
5 tolli,† ſecundum communem opinionem, de qua
per Dec.& Cagno.in l.iura ſanguinis,ff.de rég. iu.
Sed alimenta non poſſunt tolli, item non agitur
ſummariè in cauſa legitimæ,ſicut in cauſa alimen-
torum,& non reijcitur appellatio a ſententia lata
pro legitima,ſicut ab ea,quæ fertur pro alimentis.

Imo videtur,quòd alimenta quoque non ſucce-
dant loco legitimæ: videmus enim, quod pater nõ
6 imputat filio † alimenta, quæ illi præſtitit, ſecun-
dum Bal.in l.omnimodo,§.imputari,num.7.C. de
inofficioſo teſtam. vbi loquitur de omnib. expen-
ſis, quas pater fecit pro filio agente in ſtudio, in-
telligendo tamen de conſumptis, ſequitur Beren-
gar.in l.in quantam,cap.3.num.79.ff. ad leg. Falc.
Et dicit Corneus,in l.cum oportet,in princ. col. 2.
verſ.illud autem,C. de bon. quæ liber. quod pater
7 non poteſt alimenta filio præſtita † compenſare
cum bonis aduentitijs penes eum extantibus, ſe-
quitur Pariſ.in conſil. 130.nu.2.volum.1. At ſi ali-
menta loco legitimæ ſuccederent,non poſſet filius
vtrumque conſequi alimenta ſcilicet, & legitimã,
quia vnum recipiendo videtur habuiſſe, vti dici-
mus de intereſſe,quod ſubrogatur loco eius, quod
8 quis dare, vel facere † tenebatur, ideo reputatur
vnum & idem cum eo, quod venerat in obligatio-
ne,ſecundum Bart.in l. ſtipulationes non diuidun
tur,num.40.circa finem,ff. de verbor. obligat. po-
nunt Doctor. in l. vinum, vbi præcipuè Curt. iun.
& Butigel.num.55.ff.ſi cert.petar. idem Butigel.in
l.4.§.Cato,nu.45.ff.de verb.oblig. Aret.in conſ.83.
col.2.verſ.3.Dec.in c.1.in 1.lectura, num. 22. in fi.
de iudi.cum multis ſimilib. Non ergo poteſt filius
conſequi a patre legitimam, cum eſt conſequutus
alimenta: ſed reſponderi poteſt contrarium pro-
cedere,ſi conſideremus alimenta,quæ patre viuen
te præſtantur: ea enim non ſuccedunt loco legi-
timæ,ideo nec imputantur in legitimam. At ſi ali-
menta præſtantur poſt mortem patris, ea loco le-
gitimæ ſuccedunt,& imputantur in legitimam. Et
ita intelligo doctrinam prædictam, licet Docto-
rem non inueniam declarantem. Imputãtur enim
9 in legitimam filij, quæcunque † ex teſtamento pa-
tris capiuntur, ſiue iure inſtitutionis, ſiue legati,
ſiue in vim modi, vel alterius cuiuſuis diſpoſitio-
nis, l. quoniam nouella, C. de inoffic. teſtamen. l.
etiam,§.penul.ff.de bon.lib.l.omnimodo, & l. ſci-
mus,C.de inoffic.teſtam.Bar.& alij,in l. quartam,
ff.ad leg.Falc.Si ergo pater in teſtamẽto relinquat
filio alimenta, nulli dubium, quin legatum illud
imputetur in eis legitimam, facta æſtimatione,ſe-
cundum textũ in l.hæreditatum,ff. ad leg. Falcid.
Quod tamen non poteſt dici in alimentis præſti-
tis a patre viuente. Ratio autem diuerſitatis,qua-
re alimenta inter viuos præſtita non imputentur,
relicta autem in teſtamento imputentur,ea eſt,qa
10 nõ imputantur in legitimam,† quæ ex patris ſub-
ſtantia inter viuos capiuntur,l.ſi quando, §. gene-
raliter,C.de inoffic. teſtam. l. illud, C. de collatio.
in d. l. in quartam. Et licet illud limitetur, quan-
11 do aliquid ſimpliciter datur non expreſſo † dona-
tionis titulo,Bar.in l. 1. §. ſi parens, ff. ſi quis a pa-
ren.fuer.manum.Alex.& alij,in d.l. illud, Alex. in
conſil. 142.volumine ſecundo. Ea tamen limitatio
procedit, quando datum æquiualebat legitimæ,
ſecus quando vel excedebat, vel non accedat ad
valorem legitimæ, vt declarat Socin.in conſil. 18.
volum. 4. quem ſeqnitur Ripa in d. l.in quartam,
num.145.& ſequen. Accedat, quod alimenta prę-
ſtando filio exſoluit debitum, ideo non imputat,
nam ad duo tenetur erga filium,nempè alere dum
viuit, & legitimam tempore mortis relinquere
vniuer. Ergo debiti ſolutio nõ parit liberationem
reſpectu alterius.

Addo, quod alia maxima videtur differentia
inter alimenta,& legitimam,de qua tamen prędi-
cti Doctores non meminere, nam pater poteſt in
12 vita ſua aſſignare filio † irreuocabiliter aliqua bo
na pro ſua legitima,vt voluit Bald.in l. cum opor-
tet, in §. non autem, in fi. C. de bon. quæ liber. vbi
ait, quod pater poteſt in vita præueniendo mor-
tem ſuam aſſignare filio certam ſuorum bonorum
portionem pro legitima,argum.l. cum quo, ff. ad
leg. Falc. & infert, quod ſi filij inter ſe contrahant
ſuper bonis aſſignatis, vt ſuprà, oritur naturalis
& ciuilis obligatio. Et poſt eum idem omnino vo-
luit Angel. in l. ſi non mortis, ff. de inoffic. teſtam.
vbi cum pater recuſaret filium emãcipare, vellet-
que certum quid aſſignare,ſed dubitaretur,ne pa-
ter mutato propoſito illud poſtea reuocaret, vel
ne filius ea omnia perderet,quæ in meliorando il-
la bona erogaſſet, conſuluiſſe dicit, quod pater
exprimeret donare ſe in cauſam legitimæ, quia
hoc modo actus fit irreuocabilis, & cautum itur
pro melioramentis. Et pro hoc facit,quia etſi pa-
13 ter cogi non poſſit dare filio legitimam† ante mor
tem, tamen ſi vult poteſt viuens illã aſſignare,Bal.
in l.illud,colum.3.verſ.tertiò quæro,C. de Sacroſ.
Eccleſ.& in l.ſi ſucceſſione, verſ. quid de legitima,
C.de reuoc.his,quæ in fraud.credit.

14 Sed econtra,non poteſt pater validè in vita † aſ
ſignare certum quid pro alimentis, vt voluit glo.
in l.2.C.de inof.donat.dum inquit,patrem validè
filio donare aliquid diurnum in cauſam alimẽto-
rum. Dũ ergo dicit aliquid diurnũ,excludit dona-
tionem, cuius emolumentum longiori tpe poſſet
durare. Et Bald.in d.l.2.nu.5.verſ. tertiò oppono,
dicit,ꝙ vbi pater viuens aliquid donat ob alimen
ta,requiritur confirmatio poſt mortẽ patris, vt va
lida ſit donatio pro futuro tempore,& interim re-
uocari poteſt. Et ſubdit,eſſe notandũ,ſequitur Fer
din.Loaz,in repe.l.filiusfamilias,§.diui, nu. 31. ff.
de leg.1.poſt Iaſ.in l.frater a fratre,colum. pen.de
cond.indeb.Duen.reg.223.limita.5.

Verũ hæc gloſſę opinio nõ vr̃ tura, qua Bal.in d.
l.ſucceſſ.C.de reuoc.his, quæ in fraud. credi. tenet
aſſignationẽ factã filio a patre, ſuſtineri nõ minus
pro cauſa alimentorũ,quàm legitimæ. Adducit il-
lud Euangelij,tolle portionem ſubſtantiæ, quæ te
contingit.

Digitized by Google

contingit. Et cum eo videtur tranſire Io. Bapt. San
ſeuer. in l. frater a fratre, quæſt. 25. nume. 100. ff. de
cond. indeb. Bene verum eſt, quod Bald. ibi non tra
ctat, an aſſignatio ſit irreuocabilis, nõ enim eſt du-
bium, an poſſit fieri pro alimentis, quia id certum
eſt, donec pater perſiſtit in ea voluntate, ſed diffi-
cultas, ſi mutato propoſito velit reuocare, an poſ-
ſit. Et hoc Bal. non tangit. Rurſus Gul. Cun. in l. pe
culium ex eo conſtit. ff. de pecu. prout eũ refert Ro
man. in l. de donat. C. de collat. & additio. ad Bald.
in d. l. 2. dicit, ſuſtineri donationẽ factã ob cauſam
alimentorum abſq; alia confirmatione, atq; ita vř
in alimẽtis idẽ eſſe, ꝙ in legitima. Porrò, vt nihil ſit
pacificũ id quoque, ꝙ pro legitima dixerunt Bal. &
Ang. ſuſtineri aſſignationẽ, multos habent contra-
dicentes, vt rectè affirmari queat, aliquid eſſe cõi-
ter reprobatũ. Volunt. n. Docto. neq; ẽt in cauſam
legitimæ ſuſtineri irreuocabiliter aſſignationem a
patre factã, moti a regula, ꝙ prohibet donatio in-
15 ter † patrẽ & filiũ, l. 1. §. ſi pater, ff. pro donato, l. cũ
de bonis, C. de donat. & quod ea diuiſio inter patrẽ
16 & filium non valeat, † eſt tex. cũ gloſ. in l. ſi ancillã,
§. ſi pater, ff. pro ſuo, & in l. ſi filia, §. pater inter filios,
ff. famil. erciſc. Et in terminis, ꝙ pater non poſſit ir
reuocabiliter filio aſſignare legitimã, tenuit Bal. in
l. 3. col. 1. C. pro donato. Barbat. Soc. & Corne. quos
cirat Dec. in conſ. 86. nu. 8. ver. in contrarium vero,
Io. Bapt. in d. l. frater a fratre, q. 25. nu. 100. & ſeq. ff.
de cond. indeb. vbi reſoluit non valere in filio in po
teſtate, licet aliud ſit in emancipato, Iaſ. in l frater
a fratre, col. pen. ver. iſtã limitationẽ, Ferdin. d. §. Di
ui, nu. 31. Quare concludendum eſt in filio in pote-
ſtate valere quidem aſſignationem factam a patre,
tam pro alimentis, quàm pro legitima, ſed eſſe re-
uocabilem, dum viuit pater, & morte confirmari, ſi
tamen ſequu ta ſit traditio, quia id eſt generale, ꝙ
17 licèt donatio † a patre facta filio confirmetur mor
te, l. donationes, quas parentes, C. de donat. inter
virum & vxorem, Dec. qui alios citat in cõſ. 239. nu
me. 2. Crauet. in conſ. 19. nu. 2. tamen intelligitur ſi
18 traditio facta eſt, & † non aliter, Bal. in Auth. ex te
ſtamento, C. de collat. in l. 2. C. de inoffic. donat. A-
lexan. ad Bart. in l. Papinianus, ff. de donat. inter vi
rum, & vxor. Corne. in conſ. 108. in princ. vol. 4. Eſt
verum, quod ſufficit facta traditio, quæ fit per con-
19 ſtitutum, vel † etiam retentionem vſusfructus, vt
per Dec. in conſ. 202. col. 4. ver. tertio etiam funda-
mento, & in conſ. 239. colum. 2. & in cõſ. 296. circa
prin. Crau. d. conſ. 19. nu. 2. & in conſ. 141. nu. 1. in fi.
cum multis alijs, quos omitto. Vt igitur ſuſtinea-
tur aſſignatio, quę a patre filio ſit pro legitima, vel
alimentis, cautius eſt, quòd eam pater cõfirmet iu-
20 reiurando, q. a eo conualidatur ẽt † donatio, Bar. in
l. Titia, la ſeconda, §. Imperator, ff. de lega. 2. Bal. in
l. fi. in fi. C. de vſucapio. pro donato. Doctor. omnes
in cap. cum contingat, de iureiur. in l. frater a fra-
tre, ff. de cõd. indeb. infinitos ad hoc allegat Duen.
in reg. 219. in 2. ampliat. addo Alcia. in conſ. 45. nu.
2. Craue. in conſ. 202. col. 2. Soc. iun. in conſ. 13. col.
2. vol. 2. Ruin. in conſil. 179. col. 2. vol. 1. Capie. dec.
56. col. 1. Neuizan. conſ. 8. num. 3. Crot. in conſi. 11.
nu. 28. Rolan. in conſ. 77. num. 3. volum. 1.

S V M M A R I V M.

1 *Alimenta æquiparantur piæ cauſæ.*
2 *Captiuos redimendi cauſa æquiparatur cauſæ alimentorum.*
3 *Argumentum ab alimentis ad piam cauſam non ducitur quando militat diuerſa ratio.*
4 *Appellatio admittitur a ſententia lata in cauſa pia.*
5 *Argumentum a pia cauſa ad alimenta ducitur ſolum, vbi alimenta dicuntur cauſa pia.*
6 *Alias, dictio, importat ſimilitudinem.*
7 *Eccleſia non tanto fauore gaudet, quanto alimenta.*

Q V AE S T I O III.

AB alimentis quoque ad piã cauſam
volunt multi argumentũ duci poſ
1 ſe ea ratione, quod alimenta † piæ
cauſæ æquiparantur, §. interdici-
mus, in Auth. de eccleſiaſt. tit. l. Me
la, in princ. ibi, pietatis intuitu, ff.
de alimen & cibar. lega. glo. in l. alio, & ibi Bart. ff.
eod. tit. Iaſ. in conſ. 95. nu. 2. vol. 1. Crauet. in conſil.
190. num. 10. Euerar. loco 24. in princ. Vnde eſt, ꝙ
cum cauſa captiuos redimendi ſit pia, ipſa quoque
2 æquiparatur cauſæ † alimentorum, ſecundum gloſ.
in l. ſancimus, C. de Sacroſ. Eccle. vbi Bal. dicit eſſe
notandum. Et ab illo aſſumpto ex vi argumenti,
Euerar. loco prædicto, infert ad multas notabiles
deciſiones, quæ apud eum videri poſſunt. Similiter
Tiraquel. in tracta. de priuileg. piæ cauſæ, arguit in
finitis in locis ab ijs, quæ dicuntur de cauſa alimen
torum ad cauſam piam.
Procedit autem argumentum, quando in vtro-
3 que militat eadem ratio, at ſi diuerſa † ſit, non va-
let argumentum, vt bene declarat Euerar. dicto lo
co 24. in fine, Tiraquel. in d. tracta. de pia cauſa, pri
uileg. 153. in fin.
Ex quo deducitur, quod ſi non appelletur a ſen-
tentia lata in cauſa alimentorum, Bart. in l. ſolent,
colum. fin. & in l. Mela, ff. de alimen. & cibar. lega.
4 tamen a ſententia lata in cauſa pia benè † admit-
titur appellatio, ſecundum Roman. in Auth. ſimi-
liter, in 6. ſpecia. cauſæ piæ, circa iudic. C. ad leg.
Falcid. Alexand. ad Bartol. in d. l. Mela, Euerar. &
Tiraquell. in locis præcitatis, quia in cauſa pia ceſ
ſat cauſa reijciendi appellationem: quia ſcilicet
patitur dilationem, quod ſecus eſt in cauſa alimen
torum.
Infertur etiam, quod argumentum ijs tantum
caſibus duci poterit, quibus cauſa alimentorum
5 dici poteſt pia, † vt quando debentur pauperi, &
non habenti aliunde, vt diximus inter alimentorũ
priuilegia. Sed hæc illatio non ſubſiſtit, quia cum
pia cauſa ſit fauorabilior alimentis, licet ſemper
eo modo arguere de alimentis ad piam cauſam,
quo arguimus a minori ad maius affirmatiuè.
Et prædicta quidem rectè procedunt, cum, vt
dixi, arguimus ab alimentis, ad piam cauſam affir
matiuè, ſed an pari modo liceat arguere a pia cau
ſa ad alimenta negatiuè. Et Euerar. d. loco 24. co-
lum. 2. in prin. dicit, ꝙ ſic. Et facit, quia ſi alimenta,
& pia cauſa æquiparantur, validum eſt argumen-
tum ab æquiparatis. Et hoc procedit ſine dubio,
quando alimenta pauperi relicta ſunt, quia tunc
continent piam cauſam. Sed quæſtio eſt, quando
non debentur pauperi. Et hoc caſu mihi videtur
valere argumentum ſolummodo negatiuè, vti ſu-
mitur a maiori ad minus, puta ſi in cauſa pia, hoc
non licet, non etiam licebit in cauſa alimento-
rum, & textus in §. interdicimus, in Authen. de ec-
cleſ. titu. parificat piam cauſam & alimenta eo tan
tum caſu, quo alimenta pauperi debentur, id eſt,

tunc ſolum cum verè dantur in piã cauſam, vt pro
batur ibi, in captiuorum redemptionem, & egen-
tium pabulum, & alias pias cauſas. Ea enim dictio
6 † alias, ſignificat ſimilitudinem, l. ſi fugitiui, vbi gl.
C. de ſeru. fugiti. Abb. in cap. ſedes, de reſcript. Af-
flict. in deciſ. 241. nu. 1. Curt. iun. in conſil. 38. nu. 1.
circa medium, Natta in conſi. 298. num. 1. Cæph. in
conſi. 66. deciſ. Pedem. 166. num. 7. Propterea cũ ſit
æquiparatio extra caſum paupertatis, non licebit
etiam extra illum arguere. Et eodem modo intel-
ligi debet textus in d. l. Mela, in princ. in verſic. ſed
etſi generaliter, ff. de alim. & ciba. lega. quia non
continent pietatem, niſi cum debeatur pauperi. Cõ
tra tamen prædicta facit, quia fauor alimentorum
7 præualet † fauori eccleſiæ, ſecundum Roman. in cõ
ſil. 267. quem citat & ſequitur Phanuc. in tract. dot.
glo. 10. num. 64.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta quamuis pluries relicta, ſemel tantum debentur.*
2 *Legata plura in eandem cauſam facta non debentur, ſed vnum tantum, etiam ſi ſint qualitatis non ſpeciei.*
3 *Viſitator recipiens vnius diei, procurationem ab vno, non poteſt illam conſequi ab alio.*
4 *Legatum alimentorum continet debitum generis.*
5 *Cauſæ plures lucratiuæ poſſunt concurrere in teſtamentis diuerſorum, quæ recipiunt functionem in ſuo genere.*
6 *Legatum annuum continet plura legata.*
7 *Alimenta iure actionis debita peti poſſunt pro tempore præterito.*
8 *Habitatio relinqui poteſt ei, qui habet habitationem.*
9 *Legatum factum in vnam cauſam, ceſſat ea cauſa ceſſante.*
10 *Legata plura eiuſdem quantitatis deberentur, quando facta ſunt in diuerſis ſcripturis.*
11 *Legata plura eiuſdem quantitatis, etiam facta diuerſis ſcripturis, non debentur ſi ſint in eandem cauſam.*
12 *Alimenta relicta a teſtatore, & rurſus ab hærede, debentur ſemel tantum.*
13 *Teſtamentum hæredis habetur pro teſtamento defuncti.*
14 *Legatum diuerſis ſcripturis relictum a diuerſis perſonis, quæ reputentur vna, & eadem, debetur ſemel tantum.*
15 *Compenſandi animus non præſumitur, quando debitor legat creditori.*
16 *Compenſandi animus non præſumitur in hærede legante, qui tamen eſt debitor ex hæreditario cauſa.*
17 *Compenſatio non inducitur, quando hæres legat quinquaginta, cum teſtator iam legaſſet centum.*
18 *Cauſæ duæ lucratiuè regulariter non poſſunt concurrere.*
19 *Cauſæ duæ lucratiuæ cõcurrere poſſunt circa res, vel quãtitates diuerſas.*
20 *Res non dicitur eadem, niſi ad oculum ſit demonſtrabilis.*
21 *Cauſæ duæ lucratiuæ concurrere poſſunt circa res, quæ in uicem recipiunt functionem.*
22 *Alimenta non debentur pluries ex multiplici legato cõtinente conditiones incompatibiles.*
23 *Conditione non impleta diſpoſitio habetur pro non facta.*
24 *Modus ſi non impletur emolumentum non debetur.*
25 *Vſusfructus fundi poteſt ei relinqui, cui iam alimenta debentur ex alio relicto.*
26 *Maritus relinquendo alimenta vxori, videtur compenſare cum iis, quæ intra annum luctus debentur.*
27 *Compenſatio legati inducitur cum debito neceſſario.*
28 *Actionem qui habet, videtur rem ſuam habere.*
29 *Vxori indotatæ, quæ patrem habet diuitem, non debetur quarta.*
30 *Maritus ſecundus, cui ab vxore plus eſt relictum, quam filio prioris matrimonii, non poteſt repudiare legatum.*
31 *Habere videtur, qui ſatis quo minus habeat.*
32 *Legatarius poteſt vnum ex pluribus legatis ab eadem perſona factis, vnum acceptare, & alterum repudiare.*
33 *Legatarius poteſt vnius rei partem legatam acceptare, & alteram ſeparata actione relictam repudiare.*

QVAESTIO IIII.

MVLTIPLICABILIA non ſunt alimen
ta, & ſi bis relicta, aut promiſſa
1 ſunt, ſemel † tantum debẽtur, l. do-
minus, §. 1. ff. de vſufruct. & l. liber-
tis, ff. de alim. & ciba. lega. Duran.
de arte teſtã. tit. 6. de lega. caut. 23.
num. 1. vbi dicit, ꝙ ſi vir vxori alimenta legauit, de
inde filius, eidem alimenta relinquat ſecundum le
gatum modicæ erit vtilitatis. Et dicit Barto. in l. re
coniuncti, num. 42. ff. de lega. 3. quod cauſa alimen
torum non eſt reiterabilis, allegat §. baſilicæ, l. ali-
menta, ff. de alimen. & cibar. legat. ſequuntur Do-
ctores ibi, præcipuè Crotus numero 73. & Ripa
numero 141. ff. de legatis tertio. Hinc infert Salic.
in l. planè, la prima, §. ſi eadem, ff. de legatis primo,
dicit, quod ſi vxori teſtator alimenta legat, ſi du-
cet vitam vidualem, deinde hæres ſimiliter ei re-
linquat alimenta, non debebitur vtrunque lega-
tum, ſed alterum tantum erit præſtandum. Et di-
cit Iaſon ibi, numero decimo, quod hæc quæſtio pa
rum habet dubitationis, quia legatum alimento-
rum non eſt reiterabile. Et mouetur etiam, quia
vtrumque legatum factum in eandem cauſam, quo
caſu non duplicatur etiam ſi eſſet legatum quan-
2 titatis, † non ſpeciei, vt in l. ſi libertis quos, in prin
cipio, ff. de alimen. legat. Et hæc concluſio patet
ad oculum, vt inquit Bonifac. de Vital. in Clemen.
ad noſtrum, numero 48. de cenſibus, vbi ait, quod
ſemel in die alimentatus, non poteſt ea die ite-
rum alimentari, cum venter non recipiat ali-
mentationis geminationem. Et infert, quod ideo
3 viſitator, vel † Epiſcopus, qui ab vno recepit v-
nius diei procurationem, non poteſt, nec debet
ab alio recipere pro eadem die. Et refert ibi iu-
rium antiquorum & hodiernorum diſpoſitionem.
Eandem concluſionem cum Duran. probauit Petr.
Pecchi. in tractat. de teſtamen. coniugato. libro
quinto, capitulo 10. numero ſexto, volens, quod
vtrumque legatum non debeatur, quando factum
eſt ob eandem alimentorum cauſam, Caualcan.
de vſufruct. mulier. relict. nume. 31. Crauet. conſil.
32. num. 1.

Contrariũ tñ, ꝙ imò multa legata facta a diuer
ſis perſonis eidẽ legatario debeantur, voluit Simõ
de Pret. in tract. de interpre. vlt. volunt. lib. 4. inter-
pret. 1. dubit. 11. nu. 13. fol. mihi 425. vbi reprehen
dit Duran. & Pecch. dicẽs, eorũ dictũ non eſſe verũ.
Mouetur aũt, qa legatũ alimentorũ cõtinet debitũ
generis, frumenti, ſ. vini, & aliorũ ſimilium, quæ in-
4 uicẽ † recipiunt functionem in ſuo genere, in l. cum
hi, §. ſi cui, ff. de tranſact. l. 2. in princ. & §. 1. vbi gloſ.
& Doctor. ff. ſi cert. pet. Et in his, quæ continent ge
nus, ſuſtinentur plura legata, ſi facta ſint in teſta-
mentis diuerſorum, quia poſſunt eo caſu concurre
5 re in eadem perſona † plures cauſæ lucratiuæ, l. ſi
quis duos, vbi Bartol. ff. de ſolut. Bartol. in l. Mæ-
uius,

Digitized by Google

uius, §. duorum, in princ. & num. 8. ff. de legat. 2. vbi
etiam Caſtren. col. fin. num. 9. addit, quod legatum
alimentorum ſuapte natura multiplex eſt, quia
annuum, l. ſi cui annuum, ff. de ann. leg. & legatum
6 annuum dicitur † continere plura legata, l. cum in
annos, ff. de annu. lega. Eandem ſententiam, quod
alimentorum ſit multiplicabile, & a pluribus te-
ſtatoribus fieri poſſit, & ſemper debeatur, proba-
uit Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, num.
102. ff. de liber. agnoſcen. vel alend. vbi dicit, hanc
opinionem eſſe veriorem, & ſecuriorem. Mouetur
l. ſi pluribus, §. 1. ff. de legat. 2. vbi legatum pluribus
relictum toties debetur, quoties eſt relictum, &
quilibet capere poteſt legata ſibi relicta, ſi non re-
peritur expreſſè a iure prohibitus, l. in fraudem,
in princ. ff. de his, quib. vt indign. Ponderat etiam
dictam l. alimenta, §. baſilicæ, ff. de alimen. & cibar.
legat. vbi legatarius non capit bona alimentorum
legata ſibi facta in eodem teſtamento, quia non
apparet, quod teſtator voluerit bis dare, atque ita
impeditur duplex præſtatio, non quia legatum nõ
ſit reiterabile, ſed quia facta ſunt plura eiuſdem
rei legata in eodem teſtamento. Confirmatur hæc
opinio, quia vbi alimenta iure actionis debentur,
7 tunc † peti poſſunt pro tempore præterito ab eo,
qui aliunde habuit, & alitus fuit ſecundum Bart.
in l. libertis quos, ff. de alim. & cib. leg. Alexan. in l.
de alim. in princ. C. de tranſact. Ruin. in conſil. 80.
nume. 5. vol. 2. & dixi latè ſuo loco, nec impeditur
exactio, quia iam ſit alimentatus, ergo non eſt ve-
rum, quod non ſint multiplicabilia, quandoquidẽ
ſi non poſſent multiplicari non debentur ei, quĩ
fuit alitus, nam is recipit æſtimationem a graua-
to, & habet alimenta a ſeipſo, vel alio.

Et non obſtat text. in d. l. dominus, §. 1. quia non
loquitur, an eadem perſona poſſit pluries recipere
alimenta, ſed an locum habeat ius accreſcendi in
legato alimentorum, ita ſi relicta ſunt pluribus,
portio deficiens in perſona vnius accreſcat alteri,
ita reſpondent Simon loco prædicto, nu. 15. & Cor
dub. nu. 104. Et per prædicta Simon d. interpret. 1.
8 dubit. 8. num. 89. verſ. præterea, dicit, quod ei, † qui
habet habitationem, poteſt etiam relinqui habita
tio, ſicut ei, qui poſſit ſeipſum alere, poſſunt relin-
qui alimenta.

Difficultas eſt reſpondere ad aliam rationem,
quod legatum ſit ob cauſam, quæ cauſa cum ſit im-
pleta ex primo legato, non poteſt amplius implerĩ
ex ſecundo, qua ratione dicimus, quod legatum fa
9 ctum ex † cauſa, ceſſat ipſa cauſa ceſſante, l. qui tu-
telam, in princ. ff. de teſtamen. tut. l. tutor petitus,
§. princ. ff. de excuſat. tuto. l. etiamſi partis, ff. de le-
gat. Tiraq. in tract. ceſſan. cauſ. par. 1. nu. 121. Bero.
in conſ. 23. num. 24. conſ. 32. nu. 3. vol. 2. Cæphal. in
conſ. 81. Hinc etiam fit, quod etſi legatum vtrumq;
debeatur, quando vnum relinquitur in teſtamen-
10 to, & † alterum in codicillis, etiam ſi eiuſdem ſit
quantitatis; l. quinquaginta, ff. de probat. Alex. in
conſ. 4. vol. 1. Iaſ. in l. huiuſmodi, §. cum pater, n. 17.
ff. de leg. 1. vbi Iaſ. nu. 11. dicit comm. Tamen fallit,
quando vtrunque relictum eſt in eandem cauſam:
11 tũc etenim ſemel tantũ debetur, d. l. libertis quos,
in prin. ff. de alim. leg. ita declarat gloſ. in d. l. quin-
quaginta, Bar. in d. l. cum centum, ff. de alim. leg. in
l. 2. §. pen. in fin. ff. de dote præleg. Cuman. in conſil.
234. ſine diſputatione, Abb. in conſ. 4. vol. 2. Cuma.
Caſtr. Alex. & Iaſ. in d. l. planè, §. ſi eadẽ. Et certè ex
Doctorib. quos vidi, nemo eſt, qui ad hanc rõnem
accommodatum det reſponſum. Ego itaque dico,
quod, etſi cauſa legati dicatur conſumpta, quando
legatarius ſemel alimenta recepit, tamen ea cauſa
non magis perducitur ad effectum cum vno, quàm
cum alio legato, quia poteſt quis alere ex legato
relicto ab vno, non cum relicto ab alio, ideo a plu-
ribus conſequi poteſt idipſum, quod pro alimen-
tis eſt ſibi neceſſarium, nec impleta eſt illa cauſa
per legatum factum ab vno.

Secundò reſponderi poteſt negando, quod vbi
alimenta relinquuntur alicui, dicatur legatum re-
ſtrictum ad eam cauſam alimentorum, quoniam
poteſt legatarius id, quod pro alimẽtis conſequi-
tur ab hærede cõuertere in aliam cauſam, & vſum,
nec cogitur ex eo ſe alere, vt patet ad ſenſum, &
probaui ſupra in titulo, qualiter ſint præſtãda ali-
menta: alias, ſi cauſa eſſet determinata, non liceret
rebus in alimenta legatis vti ad alium finem. Ecce
ergo, quod legatum non eſt ad eam cauſam limi-
tatum.

Retenta autem concluſione, quod alimenta ſint
multiplicabilia, limita, ne locum vendicet, quan-
do hæres ei alimenta relinqueret, cui a teſtatore
12 † fuerunt iam relicta, nam eo caſu ſemel tantum
debentur, ita Salic. in d. l. planè, la 1. §. ſi eadẽ, ff. de
legat. 1. ſequitur Iaſ. ibi nu. 10. Duran. d. caut. 23. in
princip. Rimin. ſen. in conſil. 230. num. 2. Simon d.
interpret. 1. dubit. 11. num. 16. in prin. Allegat Iaſ.
rationem, quia legatum eſt factum ob eandem cau
ſam, ergo non multiplicatur. Sed hæc ratio ex præ-
dictis oſtenditur falſa, & ſi vera eſſet, non poſſent
alimenta a pluribus diuerſis, & extraneis perſonis
relinqui, quod tamen eſt falſum. Alij dicunt, ideo
non multiplicari, quia teſtamentum hæredis ha-
13 betur pro † teſtamento defuncti, & vnicum reputa
tur teſtamentum, l. huiuſmodi, §. ſi Sempronius, ff.
de leg. 1. & vbi res eadem in duorum teſtamento
14 relinquitur, quæ reputantur pro vno, tunc † ſemel
tantum debetur, d. §. ſi Sempronius, gloſ. 2. in d. §. ſi
eadem, vbi etiam Iaſ. nu. 9. Hanc tamen rationem
improbat Iaſ. in d. §. ſi eadem, num. 10. dicens, non
eſſe verum, quod defuncti, & hæredis teſtamentum
reputetur vnum, & idem. Et ſubdit, id eſſe contra
text. in l. Mæuius, in princ. ff. de leg. 2. qui expreſſè
probat, diuerſa eſſe teſtamenta defuncti, & hære-
dis. Addo, quod in §. ſi Sempronius, non dicitur, ꝙ
duo illa teſtamenta reputentur pro vno, ſed benè
dicitur, quod duæ perſonæ reputentur pro vnica.

Et tamen Saliceti deciſio nunquam mihi pla-
cuit, quia licet hæres ſit debitor ex cauſa alimen-
torum tanquam hæres ex teſtamento defuncti, ta-
men legando alimenta, non præſumitur id facere
animo compenſandi, quia debitor legando credi-
15 tori, non præſumitur velle † compenſare, l. credi-
torem, ff. de legatis ſecundo, præcipuè, quando de-
bitum erat voluntarium, & non neceſſarium, l. vni-
ca, §. ſciendum, C. de rei vxor actio. Bartol. Baldus,
Alexander, Corn. Iaſ. Curt. iun. & alij, in Authen.
præterea, C. vnde vir, & vxor. dixi in conſilio 112.
num. 42. Et in ſpecie, quod hæres debitor ex cauſa
16 hæreditaria, † legando non videatur compenſare,
eſt text. in l. Lucius Titius, in prin. ff. de leg. 2. quem
dicit ſingularem, Bald. ibi, in princip. & Roman. in
ſingul. 546. Doctor. in l. Marcellus, §. quidam libe-
ris, ff. ad Trebellian. Et per illum textum dixit Fa-
bian. in Authent. præterea, numero 63. quod ſi te-
17 ſtator mihi legauit † centum, deinde hæres eius
mihi leget quinquaginta, nõ fit compenſatio. Et ſi

dicatur aduerte, quæ duæ cauſæ lucratiuæ non poſ-
18 ſunt † concurrere, l. fi. §. 1. ff. de his, quæ in fraud. cre
dit. l. Mæuius, §. duobus, ff. de legat. 2. Reſpondeo,
quod ea regula procedit ſolum, quando duæ cauſæ
concurrunt circa eandem rem, ſecus, quando circa
19 res diuerſas, † vel quantitates, tunc enim admitti-
tur concurſus, l. planè, la prima, §. ſed ſi non concur
ſus, ff. de leg. 1. l. fundum Cornelianum, ff. de nouat.
l. Lucius Titius, in principio, ff. de legat. 1. At ſi re-
plicetur eandem eſſe rem, nempè, tàm ab hærede,
quàm a defuncto relicta eſſe alimenta, dici poterit
20 non ſufficere, quod in effectu eadem ſit res, † niſi
etiam ſit demōſtrabilis ad oculum, ita voluit Imol.
in l. ſi cum dotem, §. ſi pater, colum. 2. verſ. item non
obſtat ſecunda, ff. ſol. matr. & idem dicit Rom. in
in Auth. præterea, num. 13. colum. pen. verſ. ad hoc
tamen reſpondens, C. vnde vir, & vxor, vbi eum ſe-
quitur Fabian. nu. 63. Aret. in §. ſi res aliena, num. 5.
verſ. aut ergo quæris, quando, Inſti. de legat. Sed in
caſu noſtro non agitur de re, quæ ſit ad oculum de-
monſtratiua, & ideo poſſunt duæ cauſæ lucratiuæ
concurrere, & non eſt dubium, quod alimenta non
poſſunt ad oculum demonſtrari, ergo poſſunt con-
ſequi ex duplici cauſa lucratiua. Præterea, vbi il-
lud, quod debetur eſt tale, quod recipit functionē
in ſuo genere, vt frumentum, & aliæ res, quæ in ali-
21 menta præſtari ſolent, & † tunc poſſunt concurre-
re duæ cauſæ lucratiuæ, in l. ſi quis duos, §. fina. ff. de
ſolutio. Aretin. in d. §. ſi res aliena, colum. pen. Con
cludunt itaque vtrumque alimentorum legatum
deberi, licet vnum fiat a deſuncto, alterum ab hæ-
rede. Sed quia Doctor. nō tangent, difficilè eſſet in
practica obtinere, proinde in iudicando, & conſu-
lendo eſſet inhærendum deciſionibus, & autori-
tabus.

Declaratur ſecundo regula noſtra, quando ali-
menta a duobus legarentur, ſub conditionibus in-
compatibilibus, & quæ eodem tempore non poſ-
ſint verificari, puta in vno teſtamento adijcitur o-
nus habitandi vno in loco, in alio vero teſtamen-
to imponitur neceſſitas habitandi in alio loco, eo
22 enim caſu † alimenta illi debentur ſolum in loco,
in quo iniūctum onus ſeruat, l. Stichus, §. fi. l. liber-
tis quos, §. fi. ff. de alim. & cibar. leg. Simon de Pre.
in d. lib. 4. interpret. 1. dubit. 11. nu. 16. Idq; proce-
dit, non quia multiplicabilia alimenta nō ſint, ſed
quia vtraq; conditio impleri non poteſt, & condi-
23 tione non impleta † legatum habetur pro non fa-
cto, l. pecuniam quam, ff. ſi cer. pet. l. neceſſario, §. q
ſi pendente, ff. de peric. & commod. rei vend. Socin.
iun. in conſ. 4. nu. 16. vol. 2. Rip. in conſ. 81. n. 23. Cæ-
phal. in conſ. 17. nu. 6. Crauet. in conſ. 170. nu. 8. Ti-
raq. in l. ſi vnquam, in verſ. reuertatur, n. 277. C. de
reuoc. don. Rol. in conſ. 58. nu. 15. vol. 3. deciſ. Pede-
mon. 50. nu. 12. Cum enim legatarius modum adie
ctum implere non poſſit, legatum non conſequitur,
24 nam vbi modus non impletur, emolumento † pri-
uatur legatarius, Bar. in l. quibus diebus, §. Termi-
lius, nu. 17. ff. de cond. & dem. & ibi etiā Soc. nu. 14.
ver. ſecunda concluſio, Bald. in conſ. 219. col. 2. ver.
amplius conſiderandum, vol. 2. Alex. in conſ. 127.
nu. 2. verſ. adhuc videtur, vol. 7. & in conſ. 102. vol.
1. Id verò, vt dixi, non eo fit, quod alimentorum
natura repugnet, ſed pro eo, quod modus impleri
non poteſt a legatario.

Quod ſi magis placeat prior opinio, quæ habet
alimenta non eſſe multiplicabilia ad euitandum
eam, remedium eſt, quod volens alimenta alicui
relinquere, cui iam ab alio debeantur, leget vſum-
fructum fundi, non aut alimenta, quia is alimenta
a primo conſequatur, & vſusfructus legatum a ſe-
25 cundo, & poterit † fructus eius fundi vendere, alie
nare, & pro libito diſponere, l. neceſſario, §. fi. ff. de
pericu. & commod. rei vend. ita cautelā docet Du-
ran. de arte teſtan. tit. 6. caut. 23. in princ.

Addo prædictis, ꝙ etſi, vt dixi ſupra, debitor ex
cauſa voluntaria, relinquendo alimenta, nō videa
tur habere animum compēſandi, tamen ſecus eſt,
quando foret debitor legalis, & ideo ſi maritus,
qui poſt mortem tenetur vxorem alere, cuius do-
tes retinentur ab hærede, relinquat ei alimenta,
26 † eo caſu præſumetur feciſſe compenſandi animo,
ita Bal. in l. ſi donatarius, §. 1. col. 1. in fi. ff. de cond.
ob cau. ſequitur Alex. in l. diuortio, in prin. nu. 28.
ff. ſolu. matrim. Et ratio eſt, quia debitor legalis,
27 dicitur neceſſarius, † & legatum ſemper compen-
ſatur cum debito neceſſario, l. ſi cum dotem, §. ſi pa
ter, vbi notant omnes Doctores, ff. ſolu. matrimo.
Authen. præterea, vbi etiam Doctores, C. vnde vir
& vxor, Cardin. & Imo. in cap. officij, vbi Didac. de
teſtam. Afflict. deciſ. 44. nume. 9. Neuizan. in conſi.
62. num. 22. cum ſimilibus.

Si placeat ea opinio, quod alimenta non ſint
multiplicabilia, & contingat plura in eiuſdem ali
mentorum cauſam fieri legata a diuerſis perſonis,
an poſſit legatarius vnum acceptare, & alterum re
pudiare, nam ſi vnum acceptaſſet, res eſſet clara,
quia per acceptationem actio fuit perfectè acqui-
28 ſita, & qui † actionem habet ad rem, videtur rem
ipſam habere, l. qui actionem, ff. de reg. iur. & dici-
tur habere alimenta ab vno. Facit, quod voluit Cu
man. in l. in ſuis, ff. de liber. & poſthum. vbi inquit,
29 quartam ex diſpoſitione † Auth. præterea, C. vn-
de vir & vxor, non deberi vxori indotatæ habenti
patrem diuitem, a quo poſſit alimenta conſequi.
Et idem ipſe voluit in conſi. 131. Alexan. in d. Au-
then. præterea, colum. pen. vbi Iaſ. nume. 7. & ſeq.
vbi verò neutrum acceptauit, videretur non poſ-
ſe legatarium repudiare primum legatum, vt ſecū
dum acceptet, quia hoc eſſet in damnum hæredis,
a quo ſecundum legatum fuit relictum, per ea quæ
ponit Bertrand. in l. hac edictali, §. ſi verò plus, nu-
mero 22. C. de ſecundis nuptijs, vbi ait, quòd ſi ma
30 ter † filio inſtituto ex ſecundo viro plus marito re
linquat, quam vni ex filijs prioris matrimonij, non
poterit maritus ad præiudicium filiorum prioris
matrimonij repudiare legatum: ille enim dicitur
31 habere, † qui facit quo minus habeat, l. ſed etſi le-
ge, §. proinde, ff. de petitio. hæredita. l. ſi verò, §. per
uenisse, ff. ſoluto matrimo. Credo tamen licere le-
gatario vnum ex legatis ſibi factis a diuerſis per-
ſonis repudiare, & alterum acceptare. Probat tex.
in l. neminem, cum l. ſequen. ff. de leg. 2. vbi fortius
dicitur, quòd legatarius poteſt ex pluribus lega-
32 tis factis † ab eadem perſona vnum repudiare, &
alterum acceptare, Doctores in l. ſi ex toto, §. ſi ita
legatum, vbi Ripa, numero primo, ff. de leg. 1. Imo
fortius ſi eadem res per partes in diuerſis oratio-
33 nibus relinquatur, poterit legatarius † vna parte
repudiata, alteram conſequi, vt voluit Bart. in d. l.
neminem, colum. fina. Caſtr. in l. quidam eulogio,
C. de iure deliberandi, in 3. oppoſitio. vt inquit
Are. in l. ſi ſolus, col. 2. ff. de acqui. hæred. hoc eſſe di
ctum vnicum, & non haberi alibi, Gomez. de teſta.
cap. 12. num. 33.

Et non obſtat, quod voluit Cuman. in conſ. 131.
quia

Digitized by Google

quia ibi non eſt ius in acceptatione legati, ſed in ipſo actu relinquendi, nam eo ipſo, quod plus viro relinquitur, quam filio ex priori matrimonio, ſtatim ius acquiritur filio, ſiue quod viri relictum eſt acceptetur, ſiue repudietur, quia ſufficit quod mater fecit, quantum in ſe fuit contra legem.

SVMMARIVM.

1. *Ius accreſcendi locum habet etiam in legatis.*
2. *Ius accreſcendi addit portionem portioni.*
3. *Ius accreſcendi applicat portionem ipſo iure, non autem medio exceptionis.*
4. *Ius accreſcendi tribuit ius ſine portione.*
5. *Ius accreſcendi adijcit etiam ignoranti.*
6. *Ius accreſcendi non habet locum in legato alimentorum.*
7. *Ius accreſcendi non habet locum in diſpoſitionibus limitatis.*
8. *Ratio quando ceſſat, ipſa quoque ceſſat diſpoſitio.*
9. *Ius accreſcendi habet locum etiam vbi extat taxatiua.*
10. *Legata alimentorum non recipit multiplicationē, quando fit ab eodem, & in eadem ſcriptura.*
11. *Cauſæ duæ lucratiuæ non poſſunt concurrere.*
12. *Ius accreſcendi facilius admittitur in inſtitutione, quam in legato.*
13. *Ius accreſcendi non poteſt a teſtatore prohiberi.*
14. *Ius accreſcendi non poteſt in inſtitutione prohiberi a teſtatore.*
15. *Ius accreſcendi prohiberi poteſt in legatis.*
16. *Ius accreſcendi non habet locum in legato veſtimentorum.*
17. *Partis quoad partem eadem eſt ratio, quæ totius quoad totum.*
18. *Ius accreſcendi non habet locum in legato victus.*
19. *Victus legatum idem continet quod legatum alimentorum.*
20. *Ius accreſcendi non habet locum quando vſusfructus relinquitur ad alimenta.*
21. *Ius accreſcendi non habet locum quando legantur alicuius prædij fructus ad alimenta.*
22. *Fructus alicuius prædij, quando relinquuntur, videtur relictus vſusfructus.*
23. *Ius accreſcendi non habet locum in legatis quæ ſunt tempore limitata.*
24. *Ius accreſcendi non habet locum in legato alimentorum in piam cauſam relicto.*
25. *Ius accreſcendi non habet locum in legato, quod tacitè importat alimenta.*
26. *Taciti & expreſſi idem eſt iudicium.*
27. *Ius accreſcendi locum habet in legato alimentorū, quod non ſufficit ad integra alimenta.*
28. *Ius correctum quod non reperitur, quare ſtare prohibetur.*

QVAESTIO V.

NOTVM eſt omnibus, ꝙ ius accre-
1 ſcendi habet locum † etiam in legatis, ſi legatarios velit, l. vnica, §. vbi autem, C. de caduc. tollen. Bar. in l. re coniuncti, num. 51. vbi Crot. nu. 94. Ripa nu. 183. ff. de leg. 3. Iaſ. in l. 1. nu. 12. C. quan. non peten. par. Pariſ. in conſi.
2 37. nu. 20. volum. 3. & portio † accreſcit portioni, l. ſi totum, vbi Bar. ff. de acquir. hæred. l. ſi ex pluribus, ff. de ſuis & legitim. l. cum ex filio, §. ſi. ff. de vulg. & pup. Bar. in l. re coniuncti, nu. 48. & ibi alij omnes, præcipuè Ripa nu. 197. & nu. 200. Iaſ. in l. Lucius, nu. 31. ff. de vulg. & pup. Dec. in conſi. 304. nu. 3. & in l. 1. in 2. lect. num. 38. C. quan. non peten. par. & Cagnol. in rubr. eiuſdem tituli, nu. 38. Crotus in conſ. 32. nu. 18. Caſſan. conſ. 14. nu. 9. Cephal. in conſ. 59. nu. 40. & in conſ. 60. nu. 6. conſi. 29. nu. 9.
3 & ipſo iure, † non autem iure exceptionis, l. vnica, §. in his autem, C. de cadu. tollen. & non requi-
4 ritur petitio † vel agnitio, Ripa in l. re coniuncti,
5 nu. 217. in 7. concluſ. imo acquiritur † ignoranti, l. hæredi cum poſthum. ff. de acquir. hæred. Deci. in rub. C. quando non pet. par. in 2. lect. nu. 15. Cæph. in conſ. 29. nu. 8

Dubium tamen eſt, ſi pluribus eodem verborum contextu legentur alimenta, an inter eos locus ſit iure accreſcendi, ita vt portio vnius quoquo modo deficiens, accreſcat alteri. Et Barto. quidem in d. l. re coniuncti, num. 42. dicit, portionem non ac-
6 creſcere, † quia ipſa alimenta non ſunt multiplicabilia, & legatum non eſt iterabile, allegat l. dominus, §. 1. ff. de vſufruct. l. pen. §. 1. ff. ad leg. Falcid. idem quoque voluit Bar. in d. l. dominus, §. : . in fin. vbi mouetur, quia legatum alimentorum eſt naturaliter taxatum & limitatum, & regulariter ius ac-
7 creſcendi non habet locum in diſpoſitionibus † limitatis, l. Lucius, §. quæ habebat, vbi Bal. ff. ad Trebell. Bal. in l. 1. colum. fi. C. de ſecundis nupt. Iaſ. in d. l. re coniuncti, in 2. lect. numero 199. Et quod ius accreſcendi non habeat locum in legato alimentorum, probarunt omnes Doctores, in d. l. re coniuncti, præcipuè Iaſ. nu. 174. Crot. num. 73. & Ripa num. 141. idem Iaſ. in l. 2. §. 1. ff. ſi quis ius dic. non obtemp. in l. 1. C. de teſtam. milit. in l. qui quartam, §. ſi quis vnam, ff. de lega. 1. Ruin. in conſi. 86. nume. 4. volum. 2. Io. Lup. in c. per veſtras, in 3. notab. §. 25. num. 7. de donatio. inter vir. vxor. folio mihi 157. Euerar. in loco 70. a natu. dictio. taxatiuæ, colum. fi. verſ. hinc etiam eſt quod ſi duobus, vbi tex. illum dicit ſingularem, & ad hoc eundem textum dicit valde notabilem Abb. in conſ. 78. in fin. vol 2. Iaſ. in l. ſi mora, nu. 7. ff. ſolu. matrimo.

Hæc tamen opinio non videtur vera, ſiue recipiamus Bartoli rationem, ſiue Baldi, nam quod attinet ad Bartolum, dictum eſt ſupra legatum alimentorum eſſe multiplicabile, ergo locum habe-
8 bit ius accreſcendi. Ceſſante enim ratione, ceſſat diſpoſitio, cap. cum ceſſante, de appellat. Quo verò ad rationem Baldi, quod legatum alimentorum ſit naturaliter taxatum, ea vera eſt. Sed non ideo benè infertur, quod excludatur ius accreſcendi, nam vbi diſpoſitio eſt expreſsè taxata, puta quando adiecta eſt dictio taxatiua, eſt nihilominus
9 † locus iuri accreſcendi, ſecundum Ang. in l. quoties, §. ſi duo, col. 2. vbi etiam Imo. ff. de hæred. inſtit. Imo. in l. 1. §. ſi ex fundo, & in l. hæreditas, col. 8. ff. de hæred. inſtituen. Barba. in conſi. 71. colum. 3. vol. 4. Aret. in §. hæres, Inſtit. de hæred. inſtituen. Corn. in l. extraneum, col. 2. C. eodem titu. Cæpha. in conſ. 153. nu. 11.

Verum Bartoli & aliorum deciſio, quod ius accreſcendi non habeat locum in legato alimentorum, eſt veriſſima, & probatur concludenter in d. l. dominus, §. 1. ff. de vſufruct. Et non obſtat, quòd legatum alimentorum eſt reiterabile, quia eſt ve-
10 rum, quando a diuerſis fit: at vbi fit ab eodem † & in eadem ſcriptura, nō recipit multiplicationem, d. l. quinquaginta, ff. de probatio. Doctores in d. l.

planè,

Digitized by Google

11 planè,la 1.§.ſi eadem,ff.de leg. 1. & duæ † cauſæ lu-
cratiuæ non poſſunt concurrere, l.fin. §.1. ff.de his,
quæ in fraud.cred. & dixi ſupra. Neque obſtat do-
ctrina Ang.& Imo. in d.§.ſi duo, quia loquitur non
in legato, ſed in inſtitutione. Idque ea ratione,
12 quia difficilius excluditur ius † accreſcendi in in-
ſtitutione, quam in legato. Ita videtur intelligere
Iaſ.in l.ſi mora,nu.7. ff.ſolu.matr. Et verè Ange. &
Imo.loquuntur in inſtitutione, imo multi tenent,
13 teſtatorem non poſſe † probibere ius accreſcendi,
vt voluit Din.quem citat Bal. in l. ſi quis ita hæres,
inſtituatur ſi legitimus, ff. de hæred. inſtitu. Imol.
in d.§.ſi duo,& d.§.ſi ex fundo,glo. Bal. Salice. Ro-
ma.Imo.Ang.Cuma.Pet.de Vbal.Ang. Aret.Alex.
Iaſ.Put.Ro.de Cur. Franch. Cur.quos omnes citat
& ſequitur Bertran. in conſ.151.nu.7.vol.3.vbi di-
cit hanc eſſe magis communem. Et hanc partē lo-
14 quendn expreſsè in † inſtitutione, quod teſtator
non poſſit prohibere ius accreſcendi, probauit gl.
in l.ſi ſeruus communis ab extero,vbi Ang.Imo.&
Caſtren.ff.de acquir.hæred.Alexan. qui latè defen
dit,in l.quoties,in fin.C.de hæred. inſtitu. & in l.ſi
quis priore,in fi. ff. ad Trebell. eamque dicit com-
munem Dec.in rubr. C. quando non peten. par. in
2.lect.nu.21.Iaſ.in l.re coniuncti,nu.207.vbi Crot.
nu.61.ver.contrariam tamen, vbi teſtatur de com-
muni, ſequitur ibi Rip. nume.134. Et idem voluit
Crot.in conſ.79. num.21. licet in legatis admittāt
15 omnes, prohiberi poſſe ius † accreſcendi, ſecun-
dum gloſ.in l.dominus,§.1.in verſ.recurrit,Iaſ.d.l.
re coniuncti, num.208.vbi Ripa, num.133. vbi ait
Doctores hoc vbique tenere. Non eſt ergo mirum,
quod in inſtitutione taxatiua diſpoſitio non ex-
cludit ius accreſcendi, cum id facere non poſſit te-
ſtator expreſsè, & in legatis aliud ſit, ex quo in le-
gatis ceſſat ratio,ne teſtator decedat pro parte te-
ſtatus,& pro parte inteſtatus, atque ita ex vtraque
ratione,Bartoli ſcilicet,& Baldi,& ſuſtinetur pro-
poſitio illa,quod in legato alimentorum non eſt lo
cus iuri accreſcendi.

Ampliatur autem, vt procedat etiam in lega-
16 to veſtimentorum, in quo † non eſt locus iuri ac-
creſcendi,ſecundum Bald. in d. l. dominus, §.1.ſe-
quitur Iaſ.in repet. d. l. re coniuncti,nu.175.Ruin.
in conſ.86.nume.4. vol.2.Lup.in d.c.per veſtras, in
3.not.§.24.num.7.folio mihi 157.Et ratio eſt, quia
& ipſum veſtimentorum legatum eſt naturaliter
taxatum.Poteſt & alia adduci ratio, quia veſtitus
eſt pars alimentorum, vt dixi in titu. qualiter ali-
menta præſtentur.Et eadem eſt ratio partis, quo-
17 ad partem, † quæ eſt totius quoad totum, l. quæ
de tota, ff. de rei vendic. Sed ſi rectè conſideretur
hoc non videtur verum. Nam veſtitus eſt reitera-
bilis,& multiplicationem recipit,& qui multa ha-
bet veſtimenta, plura quoque habere poteſt: non
ſic in alimentis, quia cum eſt alitus quis, non po-
teſt iterum ali,quia ratione etiam non videtur ve-
rum, quod legatum veſtitus naturaliter ſit taxa-
tus ſicut legatum alimentorum. Cogita igitur,quia
mihi non placet deciſio.

Amplia ſecundò, vt idem ſit, quando alicui re-
linqueretur victus,ſecundum Ruin.in conſ.86. nu.
3.& ſeq.vol.2. vbi tenet, quod eo quoque caſu non
18 ſit locus † iuri accreſcendi. Et ratio eſt, quia lega-
tum victus æquiparatur legato alimentorum, imo
19 nil aliud continet,quā † alimenta, l. fin.ff.de alim.
& cib.lega.l. verbo victus,cū l.ſeq.ff.de verb.ſignifi.
dixi in titu. quando alimenta cenſeantur relicta.

Idem quoque, & tertiò dicendum eſt, quando
20 vſusfructus alicuius prædij foret † relictus pro ali
mentis, vel ad alimenta, vt vult text. expreſſus in
d.l.dominus,§.1.ff.de vſufruct.Abb. in d.conſil.78.
in fin.vol.2.Et eodem modo in fructibus prædij ob
21 alimenta † relictis,tenet Ruin.d. conſil.86.per to-
tum, vol.2. ſic etiam loquitur Euerard. d.loco 70.
col.fi.ver. hinc etiam eſt. Idem enim eſt, relinque-
22 re fructus alicuius † prædij, vel illius vſumfructū,
l.ſi quis ita, ff. de vſufruct.l.cum ita, ff. de vſufruct.
lega.gloſſ.in l.idem eſt, ff.de vſufruct. quemadmo.
cau.cum declaratione tamen quam poſui in conſi.
155.nu.1.& ſequen.

Extendit quartò loco Ruin.in d.conſ. 86. nu.1.
23 vol.2. concluſionem prædictā procedere † in om-
ni legato, quod eſt tempore concluſum, & limita-
tum ex rationis identitate: ſed melius facit gene-
rale axioma in materia iuris accreſcendi, quod
ſcilicet non habeat locum in diſpoſitionibus limi-
tatis, & qñ legatum eſt a teſtatore tempore res nō
patitur dubium, quia ſi accreſceret,id fieret cōtra
teſtatoris diſpoſitionem & mentem.

Ampliatur quintò, vt procedat etiam in legato
alimentorum facto ad pias cauſas,quia etſi multa
ſint piæ cauſæ priuilegia, tamen in eiuſmodi lega-
24 to † non erit locus iuri accreſcendi, ita per d.l.do-
minus,concludit Bald.in l. 1.num.48. C. de ſacroſ.
eccleſ.ſequitur Ripa in d.l.re coniuncti, nu.141.in
fine. Cum enim ratio excludendi ius accreſcendi
non minus verificetur in legato facto pietatis cau-
ſa, quam in alio,debet in eo,ſicut in alijs locum ha
bere deciſio.

Sextò amplia procedere in legato alimentorū,
non minus tacito, quàm expreſſo, puta quando eſ-
ſet relictum annuum factum alicui pauperi, quod
continet alimenta,ſecundum ea, quæ poſui ſuo lo-
25 co, nam in eo non erit locus † iure accreſcēdi,Rip.
in d.l.re coniuncti, numero 142. vbi mouetur ea
ratione, quod legatum annuum factum pauperi,
præſumitur factum in cauſam alimentorum. Præ-
26 terea taciti, & expreſſi idem † eſt iudicium, l.cum
quid, ff.ſi cer.pet. & fateſt, quod dicatur legatum
alimentorū, quia ſemper infertur neceſſario,quod
non admittat ius accreſcendi. Et ex Ripæ deciſio-
ne inferri poteſt ad multa, præcipuè quod idē ſit,
quando relinquitur vxori vſusfructus, qui ex con-
ſuetudine Bulgari reſtringitur ad alimenta, & ad
eos omnes caſus, quibus verba legati important
alimenta: In his enim omnibus non erit locus iuri
accreſcendi per prædicta.

Prædicta omnia limitarem, licet a Doctoribus
tactum non inueniam, non locum habere, quan-
do ex legato in alimenta relicto ſufficienter non
eſſet prouiſum neceſſitatibus legatarij, ſiue id pro
ueniat ex voluntate legantis, ſiue ex caſu: ex vo-
luntate,puta ſi minus relictum ſit cuique, quàm re
quiratur ad vitæ ſuſtentationem, vt ſi tribus, vel
quatuor vnica oratione relinquantur viginti pro
alimentis, quæ omnibus certè non ſufficiunt, &
quando fructus alicuius fundi legantur pluribus
ad alimenta,qui tamen non poſſunt ſufficere: caſu
verò,vt quando alimenta integra præſtari non poſ
ſunt, habito reſpectu ad redditus teſtatoris, vel
quia hæreditas ſit modica, vel etiam ære alieno
exhauſta. Iis enim caſibus crederem locum eſſe iu-
27 ri † accreſcendi, quia ceſſant omnes rationes im-
peditiuæ: & prima quidē, quod alimenta non ſint
multiplicabilia, nam hoc modo non multiplicant,
ſed

Digitized by Google

ſed quæ diminuta præſtabantur, eo argumento ſupplentur, & ad integritatem rediguntur. Ceſſar etiam, quod alimenta ſint naturaliter taxata, quia per ius accreſcendi non augetur naturalis illa taxatio, ſed imperfecta teſtatoris taxatio reducitur ad naturalem taxationẽ. Cum ergo rationes omnes ceſſent, propter quas limitari ſoler regula, ſtandum erit regulæ per rationem, quod ſtare non
28 † prohibetur, quod correctum non inuenitur, Authen. præcipimus, C. de appellatio. Et in materia iuris accreſcendi, videmus licitum eſſe arguere a ceſſante ratione, nam ideo dicunt in legatis poſſe teſtatorem prohibere ius accreſcendi, quia in eis ceſſat ratio prohibitiua, vt ſupra retuli.

Hæc tamen limitatio, ſi ſibi placebit, intelligenda erit, vt non in totum locum habeat ius accreſcendi, ſed eatenus, quatenus in primo legato, ſeu in portione legata deficit, plenè ſubueniendum pro alimentis legatarijs, ſi quid enim vltra neceſſi tatem ſupereſt, id non accreſcit, quia, vt ſæpè dixi, eatenus læditur regula, quatenus ratio patitur.

SVMMARIVM.

1 *Legatum alimentorum in dubio præſumitur annuum.*
2 *Legatum alimentorum etiam factum per certum tempus, præſumitur annuum.*
3 *Legatum annuum tot continet legata, quot ſunt.*
4 *Legatum annuum præcipuè alimentorum pro primo anno eſt purum, & pro ſequentibus eſt conditionale.*
5 *Legatum annuum debetur pro toto anno, quando legatarius decedit decepto anno.*
6 *Legatum annuum tranſmittitur ad hæredes pro toto anno, quando legatarius cœpto iam anno decedit.*
7 *Vxor quãdo cœpto anno nupſit, conſequitur pro toto anno legatum annuum factum ſub conditione donec nubat.*
8 *Legatum conditionale non tranſmittitur conditione pendente.*
9 *Legato in conditionali, attenditur qualitas & capacitas legatarij, ſecundum principium anni.*
10 *Legato in annuo conuenire poteſt debitor, vt condemnetur pro omnibus futuris annis adueniente tempore.*
11 *Legatum annuum factum ad implendum certum quid, eatenus debetur quando ſequitur implementum.*
12 *Fructus quando alimenta relinquuntur ex fructibus certi fundi, debentur tempore collectionis, & quatenus ſuppetunt fructus.*
13 *Legatum annuum non debetur ex principio anni, quando aliter dignoſci poteſt ex cauſa per teſtatorem adducta.*
14 *Legatum annuum alicui ſimpliciter relictum, præſumitur in alimentorum cauſam factum.*
15 *Legatum annuum diuiti relictum, non præſumitur in alimenta factum.*
16 *Legatum alimentorum non eſt annuum, quando fit ſine temporis præfinitione.*
17 *Legatum vſusfructus non dicitur annuum, ſi non eſt factum cum præfinitione ſeu diſtributione temporum.*
18 *Legatum annuum factum cum præfinitione temporis, dicitur vnicum.*
19 *Legatum alimentorum cum temporis præfinitione, continet plura legata.*
20 *Hæres qui non ſoluit legatum, non dicitur in mala fide ante petitionem legatarij, ideo præſcribit.*
21 *Legatario præſcribitur per hæredem ſpatio triginta annorum ante petitionem.*
22 *Legatum vnicum tollitur vnica præſcriptione, ſecus quã do continet plura legata.*

QVAESTIO VI.

LEGATVM alimentorum in dubio
1 † præſumitur annuum, l. qui concubinam vxori, ff. de leg. 3. l. pecunia, in fi. ff. de alim. & ciba. lega. & ibi notat Bar. numero 2. Bald. in l. cum hi, in verſic. planè, il primo, ff. de tranſact. & in l. 1. num. 3. C. de fideicom. Iaſ. in l. Marcellus, nu. 6. ff. ad Trebellia. Simon de Pret. de interpret. vlt. volun. lib. 4. interpret. 1. dubit. 11. nu. 95. Lancel. Gallia. in conſuet. Alex. in verſ. ſolidos, quæſt. 6. nu. 127.
2 Id quod procedit etiam ſi ad certos annos † factum eſſet, puta ad decennium, quia nihilominus dicitur annuum, l. ſi cum præfinitione, vbi Bart. ff. quan. dies lega. ced. quia intra illud tempus ſeruat illam naturam.

Hinc eſt, quod tot continet legata, quot ſunt
3 anni, hæc enim eſt natura † annuorum legatorum, Bart. in l. ſi in ſingulos, ff. de annu. legat. vbi diſtinguit inter legatum & contractum, l. cum in annos, ff. quan. dies leg. ced. Bald. in tract. de præſcript. in 4. par. 4. par. q. 4. Natta conſ 548. nu. 5. dixi in conſ. 123. nu. 5. Simon d. lib. 4. interpret. 1. dubit. 9. num. 59. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. vtrum, nu. 40. ff. de liber. agnoſcen.

Infertur quoque, quod legatum alimentorum
4 pro primo anno † eſt purum, & pro ſequentibus cõditionale, l. a nobis, ff. de annu. leg. l. ſi cum præfinitione, ff. quan. dies leg. ced. gl. in l. 4. ff. de annu. leg. l. Stichum, aut Pamphilum, §. ſtipulatio, ff. de verbo. oblig. Bal. qui in legato alimentorum ita dicit, in conſil. 181. nu. 1. vol. 1. Iaſ. d. l. Marcellus, §. 1. nu. 6. ff. ad Trebellia. Simon d. dub. 11. nu. 95.

Hinc etiam eſt, quod vbi annus eſt cœptus lega
5 tum debetur pro † toto anno cœpto, l. a vobis, & l. filia, ff. de annu. leg. l. 1. in fi. ff. quando dies leg. ced. Bal. in l. 1. num. 3. C. de fideicom. Signor. in conſ. 66. q. 10. Iaſ. in l. diuortio, in prin. num. 7. ff. ſolu. matr. Mantica de coniect. vlt. volun. lib. 10. titu. 2. nu. 14. Caualcan. de vſufruct. mulie. relict. nu. 166 verſicu. hinc eſt, Simon d. dub. 11. nume. 95. vbi loquitur in ſpecie de alimentis.

Imo ſi legatarius inchoato anno decederet, in-
6 tegrum totius anni legatum ad hæredes † tranſmitteret, d. l. a nobis, gl. in l generali, §. hæredis, ff. de vſufruct. lega. Signor. in d. conſil. 66. quæſtio. 10. nu. 10. vbi vxor, quæ vix inchoato anno nupſit, con-
7 ſequitur integri anni totum legatum, licet † factũ fuerit ſub conditione, donec nubat, Pract. Pap. in form. libel. pro legato rei ſing. in princ. nu. 36. Iaſ. Rub. Capic. Zanch. & Caualc. quos citaui in conſil. 123. nu. 8. vbi poſt Bar. in d. §. hæredis, dixit procedere etiam, quando aliquid relinquitur ex fructibus certæ rei. Pro anno igitur inchoato ad hæredes tranſmittitur, quia legatum eſt purum, & in principio anni incipit deberi, ſed pro annis ſequẽtibus non, quia eſt conditionale, & legatum con-
8 ditionale non tranſmittitur ad hæredes † legatarij decedentis conditione pendente, l. 1. §. ſin autem aliquid ſub conditione, C. de cadu. tollend. vbi notant Bal. Fulgoſ. & Corne. ad idem eſt text. in l. ſi ita legatum, §. 1. ff. de legat. 1. & alios citaui d. conſ. 123. nu. 7.

Infertur pariter, quod ad dignoſcendum legatarij capacitatẽ, inſpicimus cuiuſquam anni prin-
9 cipium † in eo legato alimentorum, Batto. in l. Titia,

tia,§.Titia,nu.12.ff.de leg.2.idẽ Bald.in l.qui con-
cubinam,§.vxori,ff.eo.tit.Iaſ.in d.l.Stichum, §.ſti-
pulatio,nu....Bero.in conſ.32.nu.32.vol.2. Caual-
can.ff.de vſufruct.mulie.relict.nu.115.idem volue
runt Soc.Curt.& Pariſ.quos citat & ſequitur Lan-
cello.d.q.6.nu.127.vbi dicit, quòd legatum ſingu-
lo anno augetur & minuitur ſecundum egeſtatẽ,
& diuitias,conditionemq́ue mulieris ,cui factum
eſt,& loquitur in alimentis.
Infertur quoque, quod ſi eſt annuum, poterit
conueniri debitor,vt condemnetur ad ſoluendum
10 pro futuris † annis adueniente tempore, vt per
Alexan.in conſil.95.colum.2. volum.1. ne ſingulis
annis cogatur mouere actionem , Vrſillus ad Af-
flict.deciſ.279.nu.2.
Quod autem dixi,,legatum annuum tranſmitti
& deberi pro toto anno inchoato, rectè procedit,
quando eſt purè & ſimpliciter factum , at ſi ſit fa-
ctum reſpectu alicuius rei implendæ per legata-
11 rium , tunc eatenus † legatum debetur , quatenus
implementum eſt ſequutum, & non vltra . l.ſi ſer-
uus communis Mæuij,§.fin.ff.de leg.1.declarat idẽ
Bar.in l.a vobis,ff.de annu.leg.Bald.in l.1.nu.3.C.
de fideicom. Ideo ſi alimenta alicui relicta ſunt
donec habitauerit cum filijs, eatenus debentur,
quatenus durat habitatio, & non vltra. Similiter,
quod dictum eſt , legatum deberi iñ principio cu-
iuſque anni,intellige , niſi ex voluntate teſtatoris
expreſſa,aut tacita aliud appareat:nam ſi teſtator
relinquat alimenta ex fructibus certi fundi, non
12 debebuntur , niſi ex † collectis fructibus, & tem-
pore collectionis,l.1.in fi.ff. quan. dies leg.ced. vel
13 quando ex cauſa adiecta † dignoſcitur voluntas
teſtatoris, d.l.1.in fin.& l.nec ſemel,§.in habitatio
ne,& l.Firmio,ff.eo.titu.declarat Bald.in d.l.1.nu.
3.de fideicommiſ. & dixi in titu.qualiter alimen-
ta ſint præſtanda.
In tantum autem legatum annuũ dicitur, quod
ſit pro alimentis,quod ſi nulla alimentorum facta
14 ſit mẽtio, ſed ſimpliciter alicui certum † quid an-
nuum relinquatur,præſumitur in cauſam alimen-
torum relictũ,l.cum hi,§.ſi in annos,ff.de tranſact.
Caſtr.in conſi.424.vol.2.Io. de Amic. in conſil.56.
nu.1.Iaſ.in d.l.Stichum,§.ſtipulatio, num.11.ff.de
verb.oblig.Bal.not.in l.1.nu.44.ff.ſolu.matr.Ruin.
in conſi.124.nu.9.vol.1.licet aliud ſit, quando fa-
15 ctum eſt diuiti, quia † tunc non præſumitur cauſa
alimentorum, ſecundum Iaſ. in d.l. cum hi, §. ſi in
annos,nu.2.Lupus d.c.per veſtras,in 3.not.24. nu.
6.& declaraui in tit. quando alimenta cenſeantur
relicta,vbi ſuus eſt locus, eoq́ue remitto Doctorẽ,
ne idem ſæpius diffuſè agatur.
Prædicta omnia declara optimè procedere,quã
do legatum alimentorum fit diſtributis tempori-
bus,ſed ſi fiat ſimpliciter,& ſine diſtributione, tũc
legatum alimentorum, licet aliquo modo dici poſ
ſit annuum,tamen vnicum eſt legatum,non autem
16 plura, † ita determinat Bald.in l.1.nume.13. poſt
Bulgar. ibi, C.de ſenten.quæ ſine cert.quan.profe-
runt. vbi loquitur non ſolum de legato vſusfru-
ctus,ſed etiam alimentorum,idem Bald.in cap.in
ter pares,§.ex eadem lege,num.5. de leg.Corradi.
cum hac opinione tranſire videtur Caſtr. in l. Sti-
chum,§.ſtipulatio, ff.de verb. oblig.vbi Alex.nu.2.
qui dicit eſſe menti tenendum,quia non reperitur
textus,qui melius probet,quam l.1.ff.quan.dies v-
ſusfruct.leg.ced. Et ante eos hoc voluit Barto. in l.
Titia,§.fi.col.fin.verſ.q̃ro pone,ff.de leg.2.vbi dicit
eſſe legatum vnicum , niſi additum ſit verbum ali-
quod importans tẽporum dinumerationem, vt ſi
dictum ſit, donec, quouſque, quoad , quamdiu, vel
quid ſimile, de quo ẽt verba fecit , tractando de v-
ſufructu mulieri relicto,an reſtringatur id alimen
ta poſt mortẽ filij, qui viuebat tempore mortis pa-
tris,& quod ſit vnicum legatũ,voluit Balb.de præſ.
4.par.4.par.prin.q.4.nu.5. Ruin.in conſil.34.nu.5.
& ſeq.vol.2. vbi comprobat multis medijs, Cord.
in d.l.ſi quis a liberis,§.vtrum,nu.40. ff.de liber.a-
gnoſ. vel alen. Et idem omnino eſt in legato vſuſ-
17 fructus,quod annuum eſt,& vnicum reputatur † ſi
non ſit adiecta aliqua diſtributio temporis, l.1.ff.
quando dies leg.vſufruct.ced.Caſtr.Alex.Iaſ.& a-
lij in d.l.ſi Stichum,§.ſtipulatio,in fi.Eſt autem pri
uilegiatum in hoc alimẽtorum legatum,quod etſi
18 regulariter † legatum annuum factum ſit cum tẽ-
poris præfinitione dicatur vnicum,l.filium,ff.quã-
do dies leg.ced. tamen legatum alimentorum an-
19 nuum continet plura legata † quamuis factum ſit
cum temporis præfinitione,vt probatur in l.ſi cum
præfinitione,vbi optimè Barto. declarat, ff. quan.
dies leg.ced.Eſt igitur concluſio,quod legatum ali
mentorum non continet plura legata, niſi vbi fa-
ctum eſt cum temporum dinumeratione.
Vnde infertur, quod ſi eſt vnicum legatum, tol-
litur etiam vnica præſcriptione. Certum eſt enim,
quod hæres poteſt aduerſus legatarium præſcribe
re legatum,etiam inſpecto iure canonico,quia non
acquiritur inuito,& acceptatio eſt neceſſaria,vt ac
quiratur irreuocabiliter , & ante acceptationem ,
vel petitionem hæres , qui non ſoluit legatum non
20 dicitur in mala fide. Ita ſingulariter † declarat
Anch.in cap.ſine poſſeſſione,col.18.verſic.item in-
telligo,de reg.iur.in 6.Soc.in conſi.63.col.3.verſic.
præterea,vol.1.Dec.in conſ.594.nu.2.Ang.in trac.
de teſtam.glo.21.nu.8.Et cum hac opinione tran-
ſeunt Neguſ.Balb.Pariſ.Rip.Soc.iun.& Rol. quos
omnes citat & ſequitur D.Becius in conſi.48.num.
4.vbi ſubdit,hanc eſſe veriſſimam & cõem opinio-
nem , addo Rube. in conſ.3.in fin. Tiraq.in l.ſi vn-
quam,in ver.reuertatur,nu.391.C.de reuoc.dona.
Vaſq.de cõtrouerſ.illuſtr.c.55.nu.26. Lamberten.
de contract.eorum,qui ſine ſolemnit.gloſ.3.nu.68.
vbi nu.ſeq. dicit,hanc eſſe cõem,& ab ea nullo mo
do recedendũ,& placuit quoque Io. Bapt. Bouio,
in tract.præſcript.ſtatuta.glo.19.nu.69.vbi infert,
quod eodem modo locus erit ſtatutariæ præſcri-
ptioni, quæ ſubrogatur præſcriptioni iuris cõis,
Cordu.d.§.vtrum,nu.42. Hoc autem , ſtante quod
legato præſcribatur non obſtante hæredis ſciẽtia ,
21 intelligendo tamen lapſu † triginta annorum, ſe-
cundum Bal.in conſ.137.& conſ.168.vol.5.Dec.in
conſ.267.nu.4. Tiraq.de retract.conſang.§.36.glo.
2.n.40.infertur,quod vnica præſcriptione tollitur
22 in totum ius legati,licet aliud ſit , † qñ factum eſt
ſub dinumeratione temporum, & continet plura
legata,ita Bal.expreſsè in d.l.1.num.13.C.de ſent.
quæ ſine cer. quan. vbi loquitur de legato alimen-
torum,& vſusfructus.Idem voluit Caſtr.in l.ſi Sti-
chum,§.ſtipulatio,in prin.ver.ſecunda eſt vtilitas,
vbi ait,q̃ ſi vnicum eſt legatum , vel vnica ſtipula-
tio, curſus triginta annorum perimit in totum, ſi
verò continet plura,tunc pro ſingulo anno vna re-
quiritur. In principio.n.cuiuſque anni, oritur no-
ua obligatio, pro cuius morte, & extinctione vna
requiritur præſcriptio , atque adeo ſicuti tot ſunt
legata,quot anni,ita tot præſcriptiones requirun-
tur

Digitized by Google

tur quot anni, idem dixit Bald. in d. ca. inter pares,
§. ex eadem lege, nu. 5. Alex. in d. §. ſtipulatio, nu. 2.
pulchrè Rui. in d. conſil. 34. nu. 5. & ſeq. vol. 2. & eſt
gl. notabilis, in l. cùm notiſſimi, §. in his, vbi notant
Bart. & alij, C. de præſcript. 30. anno. Iaſ. in d. §. ſti-
pulatio, in prin. ver. ſecunda vtilitas. Hanc ſenten-
tiam in legato annuo cõem dicit Bald. in tracta. de
præſc. in 4. par. 4. par. prin. q. 4. vbi diſtinguit inter
annuã ſtipularionem & legatum, ſubdens, quod in
annuo legato non ſufficit vna præſcriptio pro om-
nib. annis, ſed tot ſunt neceſſariæ, quot ſunt anni, &
præſctiptio fit de anno in annum, allegat multas
authoritates Cæph. in conſi. 98. num. 43. Caualc. de
vſufruct. mulie. relict. nu. 116. Et eodem modo licet
remiſſiuè, diſtinguit Bar. in l. fi. ff. de annu. leg. Cor-
dub. in d. §. vtrum, nu. 40. & ſeq. vbi alios allegat.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia lata ſuper alimentis eſt interloquutoria.*
2 *Sententia dicitur interloquutoria, quando fertur inter principium, & finem cauſæ.*
3 *Sententia interloquutoria dicitur, quæcunque non definit principalem controuerſiam.*
4 *Sententia definitiua dicitur, quæ terminat totum negotium in iudicio deductum.*
5 *Sententia definitiua dicitur, quæ rem terminat in iudicio deductam, licèt non eam, quæ nondum eſt deducta.*
6 *Deſtinatum fictionem iuris habetur pro facto.*
7 *Sententia interloquutoria poteſt quandocunque ante definitiuam retractari.*
8 *Sententia ſuper alimentis lata, non præiudicat in cauſa filiationis.*
9 *Filiatio non probatur per alimentationem.*
10 *Filiatio probatur per educationem, & alimenta præſtita tanquam filio.*
11 *Filiationis quaſi poſſeßio inducitur per alimentationem.*
12 *Filiatio magis probatur per tractatum, quàm per nominationem.*

Q V AE S T I O VII.

1 SENTENTIA lata ſuper alimentis
† eſt interloquntoria, ſecundũ glo.
in l. ſi quis a liberis, §. ſi vel parens,
in ver. iubebunt, ff. de liber. agnoſc.
Sed glo. in eadem l. in §. ſi quis ex
his, in verſ. ſententiæ, dicit, eſſe in-
terloquutoriam diffinitiuam, quia per eam totum
negotium alimẽtorum diffinitur. Et hanc partem
probauit Bart. vtroque in loco, reprobata glo. in d.
§. ſi vel parens; idem Bart. in tract. de alimen. num.
47. Iacob. autem But. quem citat & ſequitur Alb.
ibi diſtinguit, aut cauſa alimentorum tractatur
principaliter, & tunc eſt diffinitina, aut tractatur
incidenter, & eſt interloquutoria. Cum ea diſtin-
ctione tranſit Cordub. in d. §. ſi quis ex his, num. 13.
ſed præter eum idem voluit Præpoſ. in ca. cum ceſ-
ſante, nu. 23. de appellat. ſed etſi prædicta non di-
cant, aduertendum eſt, quod gloſſæ illæ relatæ ad
textum, non patiuntur concordiam illam; textus
enim in §. ſi vel parens, & rurſus in §. ſi quis ex his,
non loquitur de cauſa alimentorum principaliter
intenta, ſed de incidenti, & ideo nũquam eſſet dif-
finitiua. Item aduertendum, quod glo. in d. §. ſi quis
ex his, dum dicit, vel dic, quod eſt diffinitiua, non
recedit a prima ſententia, quæ dixerat eſſe interlo-
quutoriam. Præterea vr̃, quod ẽt ſi incidenter tra-
ctetur, ſemper dicitur diffinitiua, quia diffinit to-
tum negotium, quod prius erat in controuerſia. Et
hanc partem quod ſit diffinitiua, tenuit Fran. in d.
c. cum ceſſante, q. 21. Et ea tamẽ diſtinctio videtur
in ſe vera, quia vbicunque pendente principali cõ-
trouerſia contingit diſputari ſuper aliquo emergẽ
ti, tunc ſententia ſuper eo incidẽti, lata dicitur in-
2 terloquutoria † non diffinitiua, tanquam lata in-
ter principium & finem cauſæ, ſecundum gloſ. in
Clem. vnica, in verſ. diffinitiua, de ſequeſtr. poſſ. &
fruct. Rom. in rub. ff. de re iud. nu. 2. vbi etiam Ale.
nu. 6. Felin. in rub. extra, eo. tit. col. 2. ver. extra diſ-
ſioitionem, & in c. qualiter & quando, nu. 6. verſic.
venio, de accuſar. Maran. de ord. iud. in 6. par. prin.
3 partic. 3. nu. 2. Quinimo omnis ſententia † quæ non
definit, principalem cauſam, interloquutoria di-
citur, ſecundum gl. in c. ei qui, in §. diffinitiua, 2. q. 6.
non enim dici põt diffinitiua ſententia, niſi totum
4 diffiniat negotium principaliter † in iudicio dedu
ctum, Imo. in l. ſi finita, §. oon autem, colum. 1. ff. de
dam. infec. cum alijs apud Contard. in l. vnica, in
2. ratio. deciden. nu. 24. C. ſi de momen. poſſ. Sed ſi
contingat alimenta peti, antequam inchoatum ſit
iudicium ſuper filiatione, vel ſucceſſione, videre-
tur tunc ſententiam eſſe diffinitiuam, quia ſat eſt,
5 quod litem diffiniat in iudicio deductam, licet † nõ
illam, quæ nondum eſt deducta, ſecuodum Bal. in l.
qui reſtituere, ff. de rei vend. quem ſequitur Alex.
in Rub. ff. de re indic. num. 7. Rom. in conſil. 375. in
prin. Natta in conſi. 583. nu. . . . Maran. loco prædi-
cto, nu. 3. niſi dicamus quod etſi principalis cauſæ
non ſit deducta in iudicio, tñ cũ de proximo ſit de-
ducenda, habetur perinde, ac ſi foret deducta, præ-
cipuè cum is iam deſtinauerit agere: nam deſtina-
6 tũ iuris † fictione habetur pro facto, l. etſi nõ ſunt,
§. quid ergo, & l. lana, & l. veſtimentorum, ff. de aur.
& arg. lega. l. ligno, §. 1. ff. de leg. 3. l. cætera, §. hoc ſe-
natuſconſultum, il 2. ff. de leg. 1. Pariſ. in conſ. 125.
nu. 11. vol. 4. Menoch. de arbitr. iud. caſu 290. num.
19. D. Becius in conſ. 60. nu. 32.
Poſſet ex hac quæſtione inferri, an ſententia ſu-
per alimentis poſſit retractari, vel non. Si enim eſt
7 interloquutoria † poterit retractari, quandocun-
que a iudice antequam ferat diffinitiuam, ca. cum
ceſſante, de appellat. ca. fi. de appellat. in 6. l. quod
iuſſit, vbi Bar. Imo. Alex. Iaſ. & Rip. ff. de re iud. Pa-
riſ. in conſi. 107. nu. 103. vol. 3. Bero. in conſi. 19. nu.
23. & 27. vol. 3. Natta in conſi. 336. nu. 1. Id quomo
do procedat, dixi latè in conſi. 288. num. 21. & ſeq.
vbi poſui nonnullas limitationes.
Sed in hoc ſtat concluſio, quod ſi de alimentis
agatur in cauſa filiationis, ſententia ſuper alimen
8 tis lata minimè præiudicat † in cauſa filiationis,
quia nõ pronunciatur illum eſſe filium, ſed ali de-
bere. Ita inquit text. in d. l. ſi vel parens, in ver. me-
miniſſe, atque ibi hoc notant Bar. & Albe. idem vo
luit gl. in l. 1. in verſ. filium, C. quor. bono. vbi Barto.
Bal. & alij dicunt, quod ſententia lata ſuper poſſeſ-
ſione bonorum, ita demum facit ius in cauſa filia-
tionis, ſi pronũciauit Iudex illum eſſe filium, ſecus
ſi nihil dixit de filiatione. Eſt ẽt de hoc tex. in l. pen.
ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. vbi Bal. expreſsè
dicit, quod pater damnatus alere filium, põt nihi-
lominus in principali iudicio negare illum eſſe fi-
lium, Natta in conſ. 138. nu. 11. in conſ. 473. nu. 6. in
cõſ. 532. nu. 6. Cordu. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſi vel
parens, n. 14. ff. de libe. agnoſ. vel alen. Et nõ mirũ,
9 quandoquidẽ filiatio † non probatur per alimen-
tatio-

Digitized by Google

tationem,ca.tranſmiſſæ, vbi notat Abb. qui fil.ſint legit. Ea enim præſtatio fieri potuir, ex cauſa pietatis,vel alia, non autem filiationis, vt ibi dicitur, Alex.in conſi.74.viſo,nu.2.vol.2.Barba.in conſ.27. col.2.ver. modo veniendo, vol.1.Pariſ. in conſi.17. vol.1.Cordub.in d.§.ſi vel parens, nu.36. Præcipuè ſi aliquando alens dixiſſet facere ſe amore dei,vel aliam ob cauſam,Riminal.ſen. conſi.289. num.19. & ſeq.vol.2.

Id tamen non habet locum, quando non ſolum alimentatio ipſa deduceretur,ſed probatum ſimul eſſet,quod tanquam filium alnit, & educauit: tunc
10 † enim plurimum operatur ad filiationis probationem,l.1.§.1.vbi Bar.& Marſi. latè num.19.ff.de quæſt. Et dicit Bal.in l.non ignorat,nu.4. C.de his, qui accuſ. non poſſ. quod magis præſumitur filius, qui alitur tanquam filius, quàm qui filius nominatur, quia alimentario magis conuenit filiationi,& eſt naturali charitati coniuncta,But.in d.ca.tranſmiſſæ,Alex.conſi.8.num.7.vol.7. vbi concludit ali-
11 mentationem conſtituere † filium in quaſi poſſeſſione filiationis, ita vt onus probandi contrarium transferatur in aduerſarium, Dec.in conſi.54.col. 1.in fin.verſi.ſed tamen prædictis,& id quoque voluerunt Bal. Ange.Fulgoſ.Caſtr.Abb.Felin.Afflict. Iaſ.Pariſ.Rube. Alba, Paleo. & Rol. quos citaui in conſi.1. num.46. Ea enim alimentatio probat tra-
12 ctatum, qui † magis inferat ad filiationem, quam nominatio,vt poſt gl.Oldr. & multos alios probat Crauet.in conſi.958. nu.36. vbi & ſi multum laboret,tamen poterat vno verbo allegare, Bald.in d.l. non ignorat,nu.4.vbi explicitè id dicit.

SVMMARIVM.

1 *Generi per ſpeciem derogatur in quacunque diſpoſitione.*
2 *Generi per ſpeciem derogatur etiam in diuerſis diſpoſitionibus, ſi regula iuris communis eſt in ſtatuto deducta quando ſpecies eſt generi contraria.*
3 *Genus relictum in teſtamento reſtringitur ad ſpecies nominatas in codicillis.*
4 *Legatum certæ quantitatis factum in codicillis in cauſam alimentorum, tollit legatum in eandem cauſam factum in teſtamento.*
5 *Pater ſi in teſtamento mille legauerat filiæ pro dote, an ſi deinceps dotet in quingentis,poterit filia ſupplementum petere.*
6 *Legatum certarum rerum pro alimentis factum, reuocat præcedens legatum alimentorum.*
7 *Generi per ſpeciem derogatur in legatis, quando vtrunque factum eſt in eandem cauſam.*
8 *Poſteriora prioribus derogant.*
9 *Generi per ſpeciem derogatur quando ſcripturæ ſunt diuerſæ.*
10 *Filia nupta cum quinquaginta a patre, an conſequi poſſit illud plus quod pro ea maritanda fuerat a patre prius relictum.*
11 *Dos poteſt augeri conſtante matrimonio.*
12 *Legatum vſusfructus reſtringitur ad alimenta, cenſetur reuocatum per ſequens legatum factum in cauſam alimentorum.*
13 *Res eadem, quando bis fuit legata, ſemel tantum debetur.*
14 *Legatum quantitatis non cenſetur factum in alimenta, niſi fiat pauperi.*
15 *Res diuerſæ, quando in eadem diſpoſitione legantur, tunc vtraque debetur.*

QVAESTIO VIII.

TESTATOR alicui reliquit alimenta, deinde eidem certum quid iubet dari in eandē cauſam,an vtrunque legatum debeatur. Et in hoc res eſt clara, quia diximus ſupra, alimenta nō recipere multiplicationem, quando ab eadem perſona relinquuntur: ſed an primum legatum videatur per poſterius re-
1 uocatum, & videtur,quod ſic,quia generi per † ſpeciem derogatur, l.in toto iure, vbi Dec. & Cagnol. ff.de reg.iur.& in c.generi, de regu. iur.in 6.Tiraq. de legibus connub.glo.7. num.125. Et procedit in quacunque diſpoſitione, ſecundum Bero. in conſi. 57.nu.10.volum.3. Natta in conſ.7.nu.5. Imo non ſolum in eadem,ſed etiam in diuerſis diſpoſitionibus procedit. Etſi regula iuris communis eſſet in ſtatuto deducta, præcipuè,quando ſpecies eſt generi contraria,ita Ruin. in l.1.§. hoc autem edictum, num.75.ff.de oper. noui nunciat. vbi Horman. nu. 25. Multo ergo magis locus eſt regulæ, quando tā
2 ſpecialis, quam generalis prouiſio eſt facta in eadem diſpoſitione,vt per Ruin. in loco prædicto,nu. 65. Horman. nu.19. ſecundo facit tex. in l.Seio, in prin.ff.de ſun.inſtr. vbi genus relictum in teſtamen
3 to, reſtringitur † ad ſpecies in ſequentibus codicillis ſpecificatas. Tertio videtur textus expreſſus in l.libertis, la ſeconda, ff. de alimen. & cibar. legat. vbi, ſi teſtator in cauſam alimentorum certam leget quantitatem in codicillis, videtur per
4 hoc † receſſiſſe a legato, quod teſtator fecerat in eandem cauſam, eidem perſonæ in teſtamento, & ibi ponunt Doctores, Didac. in capitulo officij, numero decimo, de teſtamen. vbi ex hoc infert ad quæſtionem de patre, qui cum pro mari-
5 tanda filia mille in teſtamento reliquiſſet, † deinde eam nuptui tradendo dotem conſtituit quingentorum aureorum, & quærit, an filia poſſit alia quingenta petere. Et quamuis duos textus prædictos non alleget, tamen ita determinat Crauet. in conſilio trigeſimoquinto, numero primo, verſicu. amplius videretur, vbi dicit, quod ſi teſtator primò legat alimenta in genere, deinde
6 aliquas † res in ſpecie pro alimentis, videtur a primo legato receſſiſſe per ſecundum ſpeciale. Et facit, quia vbi vtrunque legatum fit in eandem
7 cauſam, tunc generi per ſpeciem derogatur, † ſecundum Din. quem citat & ſequitur Bartol. in l. Titia, §. qui Marco, numero primo, verſic. quare dic, ff. de annu. legat. facit regula, quod po-
8 ſteriora † prioribus derogant, l. pacta nouiſſima, C.de pact.

Prædicta ego vera exiſtimo, ſiue in eadem, ſiue in diuerſa ſcriptura fiat vtrunque legatum, dummodo ab eadem perſona, licèt aliqui declarando regulam ſupradictam velint generi per
9 ſpeciem non derogari † quando ſcripturæ ſunt diuerſæ, ſecundum Baldum, in l.prima, §. hoc autem edictum, numero ſexto, ff. de oper. noui nunciatio. vbi ita diſtinguit inter vnam, & diuerſas ſcripturas, Angel. in conſilio 214. & in conſilio 355.colum. tertia, Alexand. in conſilio 113. numero nono, volum. ſecundo, Decius in l.in toto, numero decimo, ff. de regu. iur. & in l. certi condictio, in principio, numero tertio, verſic. quinto, & vltimo, ff. ſi cert. pet. Cum alij contrarium velint, quod generi per ſpeciem derogetur ſolum,

quando

quando agitur de diuerſis diſpoſitionibus, non de
eadem, vt per Bar. in l. quæſitum, §. ſi. colum. fin. ver.
viterius habeo, ff. de fun. inſtru. ponit Cæphal. in
conſ. 37 2. nu. 27. & nu. 30.

Item præſens deciſio procedere poteſt ſine ſcru
pulo, quando primum legatū continet integra ali-
menta, ſed ſi aliquid relinqueretur ad alimenta, q
tñ non eſſet ſufficiens, & mox in eadem, vel etiā di
uerſa ſcriptura aliquid, item in eandem cauſam le
garetur, tunc poſſe dubitari, quia ceſſat regula, q
generi per ſpeciem derogetur, cum vtrumque lega
tum ſit ſpeciale. Ceſſat etiam alia, q legatum ali-
mentorum non ſit reiterabile, quia, vt dixi, illud lo
cum non habet, qñ integra alimenta non legātur.
Obſtat tñ alia ratio, quia vtrumque legatum ſit ob
eandē cauſam, ut per Bar. in d. l. Titia, §. qui Mar-
co. Sed aduerte, quod tunc identitas cauſę impedit
vtrumque legatum deberi, qñ ex primo legato ſa-
tisfactum eſt cauſæ, vel cauſa eſt finita & impleta.
At vbi cauſa non finitur, nec totaliter impletur
per primum legatum, tunc valet ſecundum, quam-
uis factum in eandem cauſam. Probatur hæc con-
cluſio ex Bar. in leg. Lucius, la 1. in fi. ff. de leg. 2. vbi
10 dicit, quod ſi teſtator † centum legauit pro filia
maritanda, mox viuens illam maritet eum quin-
quaginta, non poterit filia mortuo patre petere a-
lia quinquaginta, quia cauſa relicti, vt ſcilicet ma-
ritaretur, eſt finita. At ſi legatum ſit factum ex
11 cauſa dotis, poteſt enim † dos etiam conſtante ma
trimonio augeri, l. pen. & Authen. ſed iam, C. de do
nat. ante nupt. & idem tenuit Bal. in l. huiuſmodi,
§. cum pater, ff. de leg. 1. & ibi Alc. col. 4. citat cōcor
dante, idem voluerunt Bal. Ang. Caſtr. Salic. & Iaſ.
in l. filia legatorum, C. de lega. Aneh. in c. filius no-
ſter, in fi. & ibi Barbat. nu. 14. de teſtam. Imo. in d.
§. cum pater, Iacob. de S. Georgio in d. l. filia, Dec.
in conſ. 81. nu. 6. Didac. in c. officij, nu. 10. de teſtam.
dixi in conſi. 219. nu. 10. Alba in conſi. 52. nu. 2. Ita
ergo in propoſito licet vtrumque legatum ſit in
cauſam alimentorum, quia tamen cauſa non eſt ex
primo legato finita. Cum ea eō non integra debeā
tur alimenta, & conſequenter cum cauſa recipiat
augumentum, videtur, quod ſuſtineatur ſecundum
legatum, vſque ad integram quantitatem alimen-
torum. Non ignoro, quidem multos a Bart. diſſen-
tire in ſupraecitata quæſtione, ſed nemo eius ratio
nem impugnat, qua ego nunc vtor.

Principalem aūt concluſionem inquit Craue. in
conſ. 32. nu. 1. procedere non ſolum, quando alimē-
12 ta ſunt explicitè legata, ſed etiam, qñ legatus † fuit
vſusfructus, qui ex conſuetudine Bulgari reſtrin-
gitur ad alimenta, quia nihil intereſt quoad no-
ſtram quæſtionem, quod alimenta verè, vel inter-
pretatiuè ſint relicta. Vtroque enim caſu militat
eadem ratio, quod vtrumque legatum eſt ob ean-
dem cauſam. Imo nu. 6. verſi. ſeptimo poſito, vult,
q idem ſit, qñ in poſteriori legato habitationis, fru
menti, vini, lignorum, & pecuniarum non fuit ex-
preſſa cauſa alimentorum, quaſi tacitè intelliga-
13 tur cauſa. Et quia eadem res † videatur pluries le-
gata, quo caſu non bis debetur, l. planè, §. 1. vbi Do
ctores, ff. de leg. 2. Sed eius opinio non caret ſcrupu
lo, quia legatum certæ quantitatis, non præſumi-
14 tur factum in alimentorum cauſam † niſi fiat pau
peri, l. cum hi, §. ſi annum, ff. de tranſactio. Bar. in l.
ſeruus, ff. de annu. leg. Natta in conſi. 379. nume. 2.
& ſeq. Mantica de coniect. vlt. volunt. libr. 3. inter-
pret. 1. dubit. 3. ſolutio. 2. nume. 7. poſt medium, Ca
ualcan. de vſufruct. mulie. relict. nu. 166. & dixi in
tit. quando alimenta cenſean. relict. qualitas enim
legatarij arguit cauſam, propter quā relictu eſt le-
gatū. Et non vr vera ratio Craue. quod eadem res
videatur legata, nam vbi alimenta legantur, tunc
hæres dr debitor generis, id eſt, frumenti, uini, &
aliorum: vbi vero certitas frumenti, vini, ligno-
rū, olei, & aliorum relinquitur, tunc genus item
videtur relictum, ergo non debetur eadem res.

Subdit ēt Crauet. in loco prædicto, nu. 6. q ubi
ēt primum legatum alimentorum non ſit reuoca-
tum ex ſecundo grani, vini, & aliorum fructuum,
tñ illi fructus ſecundo loco relicti compenſabūtur
in legatum alimētorum, ita quod hæres tenebitur
ſolum ad ſupplendum, ſi quid deeſt ad alimenta
integra, & animū compenſandi deducit ex conie-
cturis. Sed nec ea propoſitio ſaluari pōt, ſi ſecundū
legatum dicamus, non eſſe factum in cauſam ali-
mentorum, vti ſupra probauimus, & contra eū fa-
15 cit, quia vbi res † diuerſæ legantur in eadem diſ-
ſpoſitione, tunc vtrumque legatū debetur, nec vnū
venit ad extinctionē alterius, & idē eſt qñ genus,
vel quātitas relinquitur, qa recipit duplicationē,
l. Lucius, §. impuberū, ff. de leg. 2. l. planè, §. ſi eadē,
ver. einſdem rei, vbi Doctores notant, ff. de leg. 1.

SVMMARIVM.

1 *Vxor non poteſt ſecundo viro relinquere plus quam vni ex filijs primi matrimonij, cui minus relinquit.*
2 *Vxor ſi plus ſecundo viro reliquit, quam filio prioris matrimonij, illud venit cum fructibus reſtituendum.*
3 *Vxor ex cauſa alimentorum non poteſt plus relinquere ſecundo viro, quam vni ex filijs prioris matrimonij.*
4 *Vxor ſi vſumfructum relinquit ſecundo viro vltra id, quod reliquit filio prioris matrimonij, reuocatur.*
5 *Vaſallus etiam pro anima non poteſt feudum ſine conſenſu domini alienare.*
6 *Bona ſubiecta fideicommiſſo non poſſunt in cauſam dotis vel alimentorum alienari.*
7 *Forenſi ſi relinqui nihil poteſt ex ſtatuto, poterit tamen relinqui in cauſam alimentorum.*
8 *Vxori ſi ex forma ſtatuti non poteſt relinqui, valebit tamen legatum pro alimentis.*
9 *Diſpoſitio generalis non refertur ad alimenta.*
10 *Excluſio generalis non includit alimenta.*
11 *Cauſa alimentorum ſemper videtur excepta.*
12 *Donatio inter virū & vxorē, ex cā alimētorū, eſt valida.*
13 *Specialitas non eſt inducenda niſi in caſibus expreſſis.*
14 *Specialia non ſunt multiplicanda.*
15 *Filiorum fauor præponderat piæ cauſæ.*
16 *L. hac edictali, C. de ſecund. nupt. non habet locum, quando ſecundo viro inopi aliquid relinquitur in alimenta.*
17 *Vxor inops habet quartam in bonis prædefuncti mariti diuitis.*
18 *Vxor inops non conſequitur quartam in bonis mariti, ſi habet patrem diuitem.*

QVAESTIO IX.

VXOR non poteſt ſecundo viro plus
1 relinquere, quam vni ex filijs † pri
mi matrimonij, cui minus dede-
rat, l. hac edictali, C. de ſecun. nup.
& id q ſupra relictū, habetur pro
nō ſcripto, vt ibi, verſ. ſi verò plus,
& in §. optimè, in Auth. de nup. vbi Ang. notat, imo
2 id † oē cū fructib. reſtituit, ſecundū Berr. d. §. ſi ve-

Digitized by Google

rò plus,nu.21. Rain.in conſ. . . . vbi latè agit.Et ita
poſt hæc ſcripta,fuit iudicatum in Mantuano Se-
natu. Attamen dubitatur, an poſſit ex cauſa ali-
mentorum plus relinquere contra diſpoſitionem
d.l.hac edictali.Et Crauet.in conſ.194.nume.3.&
3 ſeq.concludit,non licere, † & illud omne reuocari
poſſe,quia d.lex loquitur indiſtinctè, Et inter cau-
ſam alimentorum & alias cauſas, nulla ſubeſt di-
uerſitatis ratio,& vbi relinquitur vſusfructus,repe
4 ritur locum eſſe † dictæ legi,ſecundum Bertr.ibi,in
ver.ita tamen,nu.4.& Craue.opinionem ſequutus
eſt Gabriel.commun.opin.lib.3.tit.de ſecun.nupt.
concluſ.4.nu.50.Confirmatur id,quia videmus id,
quod iure non eſt permiſſum ob defectum poteſta
tis,non concedi ſub colore neceſſitatis, vel piæ cau
ſæ,vt in feudo, quod ex quo non poteſt alienari in
præiudicium agnatorum, non etiam poteſt vaſal-
5 lus id facere † pro anima,cap.1,qualit.olim feu.a-
lien.poter.Bald.in cap.1.in princip.nu.18.de pro-
hib.feu.alien.per Fede.Socin.in conſ.19.nu.:1,vol.
1.Afflict.d.cap.1.in prin.nu.71. Iaſ.in l.de quibus,
nu,65.ff.de legib.Dec.in conſ.445.nu.24.& in cap.
quæ in eccleſiarum,n.10.de conſtitutio.Rimin.ſen.
in conſi.81.nu. 16,vol.1. Neguſan.qui loquitur in
cauſa dotis in tracta.pign.in 3.mem.2.par.nu.45.
Crau.in reſpon.pro genero,nu.293.facit itē,ꝙ vo-
luit gl.in Auth.res,quæ,in ver.obligatione,C.com
6 mu.de lega.vbi bona † fideicommiſſo ſubiecta, non
poſſe alienari ex cauſa dotis, vel etiam alimento-
rum. Sed etſi Crauet.loco præcitato, quæſtionem
prædictam generalibus tantum adductis regulis
abſoluat,non caret tamen dubitatione. Et multa
in contrarium allegari poſſunt,quæ Crau.diſſimu-
lanter agendo omiſit.Et in primis Zabarel.in cōſi.
7 66.in fin.dicit, ſtatutum prohibens † aliquid relin
qui foreſti,nō includere legatum, quod factum eſt
in cauſam alimentorum,Gemin.in conſil.80.Abb.
in conſil.127.nume.3.volum.2.Et dicit Cuman.in
conſi.30.in 1.dub.quod ſtatuto prohibente,ne ma
8 ritus aliquid relinquat † vxori,ſuſtinetur legatum
factum ad vxoris alimēta,Papien.in for.libel. quo
mulier agit ad dotem,in ver.quinquaginta, Brun.
in tracta.de conſtitut.& decret.in ver. legatum,co
lum.fi.Boer.conſi.46.num.9.Rimin.iuu.in tit.Inſti.
quibus alien.licet,vel non, in princ.nu.85.Plot.in-
ter conſilia vlt.volunt.conſi. 168.num.73.Pet.Pec-
chius in tractat.de teſtam.coniug.lib.4.c.9.Boſſ.in
tracta.crim.tit.de alimen.vxor.præſtan.nu.9.Item
9 generalis diſpoſitio † non refertur ad alimenta, ſe
cundum Bar.in l.Mela,ff.de alim.& cibar.leg.Dec.
in l.principalibus,in fin.ff.ſi cert.pet.Et dicit Car-
din.in d.conſi.66.in fi.quod generalis excluſio non
10 comprehendit alimenta. † Refert & ſequitur Cra
ue.in conſi.189.in prin. Et hanc generalem regulā
conſtituit etiam Ang.in tract.de teſtam.in gl.item
reliquit mulieri concubinæ,col.fi.nu.10.& dicit Si
gnor.in conſi.176.nu.11.quod in diſpoſitionibus,
11 quæ † fiunt inter virum & vxorem,ſemper alimen-
torum cauſa eſt excepta, Allegat multa iura: Pro
cuius dicto facit etiam, quia inter virum & vxo-
rem ex cauſa alimentorum ſuſtinetur donatio,quę
12 inter illas † perſonas alioquin eſt prohibita, l. ex
annuo,& l.de fructibus,ff.de don.inter vir.& vxo.
l.ſicut, C.eod.tit.& poſſent allegari infinita,in qui
bus cōtra legum, ſtatutorum, vel etiam hominum
prohibitionem ſuſtinetur actus fauore alimento-
rum factus,vt in ſpurio,cui nihil relinqui pōt,ſtan
te legis diſpoſitione,in foreſe,in quē obſtante ſta

tuto non poteſt alienari, in fœmina, quæ propter
maſculos abſolutè eſt ſtatuto excluſa, & multis a-
lijs caſibus, quibus ſuſtinetur diſpoſitio pro ali-
mentis. Vides igitur quanta contra Crau.deciſio-
nem laborent. Ego ſanè teneo illam veram eſſe,
quia etſi fauorabilis admodum ſit cauſa alimen-
13 torum, tamen non ſunt inducenda noua † ſpecia-
lia in caſibus a iure non expreſſis, l.ius ſingulare,
14 ff.de legib.Et non ſunt multiplicāda † priuilegia,
vel ſpecialia,l.fi.C.de dot.promiſ.l.cum poſt,§.ge-
ner,ff.de iu.dot.precipuè cum filijs adimatur quid
quid fauore alimentorum,ſecundo coniugi contra
legem applicatur,& non eſt minori fauore dignus
filius,quam alimentorum cauſa, cū fauor filij præ-
15 ponderet etiam piæ † cauſæ, iuxta illud Diui Au-
guſtini, qui vult eccleſiam inſtituere, & filium ex-
hæredare,aliam quærat conſultorem,quam Augu
ſtinum,capit.quicunque,17.q.4.not.in l.Papin.§.1.
ff.de inoffi.teſt.& in l.ſi quis ad declinandam,C.de
epiſcop.& cler.Soc.in l.cum auus,n.42. ff.de cond.
& demonſtr.Ripa in l.ex facto,§.ſi quis rogatus, il
1.num.41.ff.ad Trebellia.

Limito tamen, vt non procedat, quando ſecun-
16 dus vir erat pauper,& non habebat aliunde,quia
tunc,ſi quid ab vxore relinquatur illud, non reuo-
cabitur per diſpoſitionem d.l.hac edictali. Et hoc
modo procedant quæcunque ſupra allegaui con-
tra deciſionem Crau. & tunc ſolum fauore alimen
torum tranſgredimur iuris communis regulas,quæ
relinquuntur egenti, & non aliter. Et hoc modo
declarat in ſimili Lancel. Gallia.in conſuet. Alex.
in ver.ſolidos,q.6.nu.25.& ſeq.Cum enim vxor eo
caſu teneatur maritum alere,non dicitur commit
tere in legem dum legat alimenta,l.Gracchus, C.
de adulter.Sed forte replicari poterit,quod ſi ma-
ritus eſt pauper,& vxor diues, tunc a iure inductū
eſt beneficium,vt ſuperſtes coniunx quartam con-
17 ſequatur † in bonis defuncti,§.qm aūt,in Auth.de
eahiben.reis,& in Auth.præterea,C.vnde vir & v-
xor. Quibus iuribus prouidetur,ne ſuperſtes cum
defuncti infamia mendicare cogatur, vt per Doct.
in Auth.præterea,nu.4.Soc.in conſ.121.nu.44.vol.
4.Corne.conſi.249.col.2.& 3.vol.3.poſt Signor.in
conſi.231.col.fi.Rolan.in conſi.14.nume.27.vol.3.
Natta in conſi.648.nu.13.Cæphal.conſi.244.num.
16.Vnde inferunt prædicti Doctores,quod non eſt
18 † locus illi diſpoſitioni, quando ſuperſtes poteſt
aliunde alimenta conſequi,puta a patre,vel fratre
diuite,Alexan.d.Authen.præterea,nume.11.vbi e-
tiam ponit Dec.Natta d.conſil.648. & Cæphal.d.
conſi.244. Verum id non obſtabit, quia nihilomi-
nus legatum imputatur in quartam ſecundum iu-
ra prædicta, proinde limitatio ſuſtineri poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Ius alendi regulatur ſecundum ordinem ſuccedendi.*
2 *Mater magis tenetur filium alere quam frater.*
3 *Auus maternus potius tenetur alere quam hæres patris.*
4 *Tutela defertur ſecundum ordinem ſucceſſionis.*
5 *Tutelam petere non poteſt, qui ſtatuto excluditur a ſuc-*
ceſſione.
6 *Cura defertur ei,cui pertinet ſucceſſio.*
7 *Pater & mater vocantur æqualiter ad ſucceſſionem.*
8 *Mater ſuccedit æqualiter filio cum fratre defuncti.*
9 *Filia naturali poteſt dos relinqui irreuocabiliter.*
10 *Argumentum a correlatiuis eſt validum.*
11 *Naturales inter ſe reciprocè ſuccedunt,& eodem modo.*

QVAE-

QVAESTIO X.

ALENDI onns ſecundum Alex. in l.
alimenta, in fin. C. de nego. geſt. re
1 gulatur ſecundũ ordinem † ſucce-
dendi, vt ſcilicet is teneatur alere,
qui ſuccederet ab inteſtato. Et in-
fert, ꝙ ex qno matri potius, quàm
2 fratri hæreditas defertur, ideo mater † magis ob-
ſtringitur filium alere, quàm frater, mouetur per
l. ſi quis a liberis, §. 1. ff. de liber. agnoſcen. vbi dici-
tur, quod alendi onus deſcendit ab æquitate, &
ſanguinis charitate. Infertur etiam quod ali dẽt
3 quis potius † ab auo paterno, quàm ab hæredib.
patris, & potius a patre, quàm ab auo paterno, l.
pen. vbi not. Bart. ff. de lib. agnoſc. Et videtur hæc
concluſio rõne fundari: nam iuſtum eſt, ꝙ onus il-
lum ſequatur, qui eſt habiturus emolumentũ, l. ſe-
cundum naturã, ff. de reg. iur. Hinc videmus tutelã
4 regulari ſecundum ordinem † ſucceſſionis, Inſtit.
de legit. agnat. tute. in prin. l. 1. in princ. ff. de legi.
tuto. Et dicitur in l. 3. in princ. ff. eo. tit. ꝙ tutelæ de
feruntur per conſequentiam hæreditatum. In tan-
tum aũt hoc verum eſt, quod ſi aliqui a ſucceſſio-
ne excluduntur, ij cenſentur pariter excluſi a tu-
5 tela, † Bar. in d. l. 1. in princ. vbi infert, ꝙ ſi cogna-
ti ſtatuto præferuntur agnatis in ſucceſſione, eo-
dem modo tutela præferendi ſunt, Anch. poſt con
ſil. Bar. ꝙ allegat in repet. c. canonum ſtatuta, car.
11. ver. quid ſi lex prouidet, de conſtitutio. Imo. in
c. poſt translationem, de renunciat. Et inquit Sal.
in l. fi. C. de legit. tutor. ꝙ ſicut per ſtatuta terrarũ
moueatur hæreditas, ita & tutela, idẽ Sal. in Auth.
ſicut, circa fi. ver. quæro tertio ſi ſtatutum, C. de le-
git. tuto. Aret. in cõſ. 109. nu. 1. Ang. in §. actionem,
nu. 32. ver. ex quo ſequitur, Inſtit. de action. Curt.
ſen. in conſi. 47. col. pen. ver. corroborantur, idẽ vo-
luerunt Coru. Io. Bapt. de S. Seuer. & alij, quos ci-
tat Brun. dicens, hanc opinionẽ tenendam eſſe pro
vera in tract. excluſ. fęmi. art. 5. nu. 116. & 123. Soc.
iun. in l. ſeiendũ, nu. 132. ff. ad leg. 1. Caualc. in tra-
cta. de tuto. nu. 137. poſt Dec. in conſil. 16. vbi latè
agit Menoch. qui multos alios allegat in tract. de
arbitr. caſu 150. num. 36. & ſeq. vbi probat idẽ eſſe
6 in cura, † quę defertur proximiori ſecundũ ordinẽ
ſuccedendi. Et prædicti oẽs limitant in matre, vel
auia, quæ cũ ad tutelã admittãtur, nõ iure ſucceſ-
ſionis, nec ẽt contemplatione proximitatis, ſed
propter amorem erga filium, & ſingularem fidu-
ciam de eis a lege conceptam, non excluduntur a
tutela, quamuis ſtatuto repellantur a ſucceſſione.

Sed etſi Alexandri colorata ſit ratio, tñ ea mini
me concludit. Propterea verior eſt opinio, ꝙ alen-
di onus minimè regulatur ſecundum ordinẽ ſuc-
ceſſionis: multæ enim in contrarium allegantur
inſtantiæ, & præcipuè, ꝙ pater & mater, æqualiter
7 ad filij † ſucceſſionem vocantur, Auth. defuncto,
C. ad Tertullia. Et tñ in onere alendi pater præfer
tur matri, vt ſuo loco dixi. Item mater & frater æ-
8 qualiter filio, & fratti reſpectiuè † ſuccedũt, d. Au-
then. defuncto, §. conſequẽs, & §. quoniã vero, verſ.
ſi vero, in Authen. de nupt. §. ſoror, & §. ſed iã aũt,
ver. ita tñ, vbi gl. & Docto. notant. Inſt. ad Tertul.
Sed in onere alendi primũ tenetur mater, quã fra-
ter, vt per Doct. in d. l. alimenta, & dixi hoc eodem
opere. Et poſſẽt alia exẽpla cumulari, quæ omitto.
Ideo Rui. in conſ. 94. in fi. vol. 5. reprehẽdit Alex. in
d. l. alimenta, & firmat concluſionẽ, ꝙ a ſucceſſione
ad alimentandi onus benè ducitur argumentũ, ſe-
quitur Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, nu.
38. ff. de libe. agnoſc. & non mirum. Nam etiam ex
parte eius, cui alimenta debentur, non benè infer-
tur a ſucceſſione ad alimenta, quia magis ei debẽ-
tur alimenta, quam ſucceſſio, vt probatur in §. di-
ſcretis, in Authen. quibus mod. natur. effician. ſui,
& in Authen. licet, C. de natu. liber. Per quæ iura
hanc concluſionem firmat Bero. in conſ. 165. num.
21. in princi. vol. 2. vbi infert, quòd filiæ naturali
9 poteſt dos relinqui † irreuocabiliter etiam iure ci
uile inſpecto, licet non ſit ſucceſſionis capax, in
quo tamen illi non aſſentior, ſed dicam ſuo loco.
Sicuti ergo habito reſpectu ad alimẽtandum, non
valet argumentum a ſucceſſione ad alimenta, ita
nec valere debet habitu reſpectu ad illũ, qui tene-
10 tur alere, ex quo † ſunt correlatiui, argu. l. fi. C. de
indict. viduit. tollen. Et licet arguere ab vnius ſuc-
ceſſione ad ſucceſſionem alterius, pręcipuè in natu
ralibus, nam eodẽ modo inuicem ſuccedunt, & in
11 ter † eos reciproca eſt ſucceſſio, §. filiũ, in Authen.
quib. mod. natur. efficiã. ſui, Aret. in tract. de teſta.
in ver. volẽs inteſtatus decedere, col. 9. Did. in epi.
de ſucceſſio. ab inteſta. colum. fi. ver. 13. concluſio.

SVMMARIVM.

1 *Pactum non valet inducens votum captandæ mortis.*
2 *Cenſus licitè emi poſſe ad vitam ementis.*
3 *Cenſus conſtitui poteſt non ſolum in pecunia, ſed etiam in frumento, vino, & alijs rebus.*
4 *Pactum de hæreditate viuentis valet, quando eſt de certis rebus, & non per viam ſucceſſionis.*
5 *Pactum de ſuccedendo eſt validum, quando venit in conſequentiam alterius liciti contractus.*
6 *Pecunia ſui natura ſterilis eſt, & fructũ non producit.*
7 *Incertitudo euentus facit licitũ, qđ aliàs erat illicitum.*
8 *Cenſus annuus ad vitã emptus valet, licet tantum emptor vixerit quod fructus exceſſerint pretium ſolutũ.*
9 *Valor attenditur, qui eſt tempore contractus, non qui ſuperuenit.*
10 *Tempus celebrati contractus attenditur, vt cognoſcatur an contractus ſit vtilis eccleſiæ, vel non.*
11 *Minor non reſtituitur, quando inſpecto principio contractus poterat ita eſſe vtilis ſicuti damnoſus.*
12 *Factum legitime inſpecto principio, non reuocatur ex poſt facto.*
13 *Minor non reſtituitur ſi tempore contractus non eſt læſus, etiam ſi nunc appareat læſio.*
14 *Eccleſia nõ reſtituitur ob ſuperuenientes probationes.*
15 *Minor non reſtituitur ad omiſſas probationes, ſi illas ignorauit.*
16 *Cenſus ad vitam conceſſus, non retractatur ſi ex contingentia facti damnoſus efficitur.*
17 *Mutuum factum cum onere alendi, vel annuum quid ſoluendi, non valet etiam ſi ſit ad tempus limitatum.*
18 *Incertitudo vitæ non purgat ſuſpicionem vſurarum.*
19 *Cenſus emptio ad vitam, non eſt licita, quando capitale eſt reſtituendum.*
20 *Cenſus emptio ad vitam non eſt licita, quando inſpecta ætate & quantitate pecuniæ eſſet iniuſta.*
21 *Cenſus emptio, an ſit iuſta, vel non, attenditur qualitas perſonæ.*
22 *Incertitudo quando militat in vna tantum parte contrahentium, non iuſtificat contractum.*
23 *Tranſactio non ſuſtinetur propter incertitudinem euentus, quando incertitudo non militat ab vtraque parte.*
24 *Donatio reciproca inter virũ & vxorem, valet, quando*

ætas non eſt admodum impar.
25 *Euictio debetur inter fratres, quando vni obuenere in diuiſione omnia libera, & alij omnia obnoxia.*
26 *Tempus vitæ calculatur ſecundum l.hæreditatum, ff. ad leg. Falcid.*
27 *Vita hominis taxatur in quatunque diſpoſitione ſecundum l.hæreditatum, ff. ad leg. Falcid.*
28 *L.hæreditatum, ff. ad leg. Falcid. locum habet etiam in diſpoſitionibus inter viuos.*
29 *Cenſus emptio ad vitam non reſcinditur propter minimam læſionem, ſed debet eſſe magna.*
30 *Cenſus annui, vel redditus annui pretium iuſtum, quale ſit, remiſſiuè.*

QVAESTIO XI.

CONTRACTVS aliquando ita celebratur, vt alter certa quantitare
accepta alterum alere teneatur,
an eiuſmodi contractus valeat? Et
ſanè ſi vti par eſt intelligamus perimi
quantitatem datam, nec poſt
illius vitam eſſe reſtituendam videretur pactum
hoc inducere votum captandæ mortis. Quanto
enim citius dans moritur, tanto minus recipiens
impendit in alimenta, & planum eſt non valere
1 † pactionem per quam votum prædictum inducatur,
l.pactū, ꝙ dotali, C. de collatio. l.fi.C.de pact.
l. ſtipulatio hoc modo concepta, ff.de verb. oblig.
vbi Doctores inſerunt ad notabiles quæſtiones.
Secundo contractus prædictus videtur ſapere vſurariam
prauitatem, quemadmodum cum quis certum
quid dat, vt annum aliquid exinde recipiat,
ſecundum Doctores in c. nauiganti, de vſur. Tertio
poſſet, cui alimenta præſtanda ſunt, tādiu viuere,
quòd multo plus recipiet, quam dedit.
Verum ſine hæſitatione concludo contractum
valere, & licitum eſſe. Nam videmus rectè & iu-
2 ſtè cenſum conſtitui, & emi poſſe † ad vitam ementis,
& contractus dicitur licitus, quia ſicuti poteſt
diu viuere, ita poteſt cito mori, & dubius euentus,
finiſque incertitudo contractum iuſtificat,
Cin.& Bal. in l. ſi pater puellæ, C. de inoffic. teſta.
& in l. ſi ea pactione, vbi Salice. & alij, C. de vſur.
Io.Andr.Butr.Anch.Abb. & alij omnes, in c.in ciuitate,
de vſur. Io.And.ad Spec. ſuper rub. de vſur.
Alber.in l.iubemus nulli, col.fi. C. de ſacroſ. eccle.
Anch.in c. peccati venia, quæſt.6. de reg. iur. in 6.
Caſtr.Alex.& Iaſ.in l.de fideicommiſſo, C.de tranſact.
Et præter eos licitum eſſe eiuſmodi contractum,
uoluit Oldr.in conſ.207.& Bal.in conſ.410.
volum.1. & hāc eſſe communem opinionem dixit
Iaſ.in l.1.in 1.lect.nu.63.C.de ſumma trinit. Didac.lib.3.
variar.reſolut.cap.7.nu.3.vbi addit Abba.Flor.
Conrad.Ioan. a Medin.& Modern. Gall.
reprehenditq; Henricū quendā Gandauēſem, qui
contrariā partē defendere conatus eſt. Horū item
ſententiam ſequutus eſt Natta in conſi.498. num.
13.vbi addit Cuman. Rom. & Laurē.de Rodulph.
Pinel.in l.2.par.3.c.4.n.51.C.de reſcind.vēd. Nauar.in
comment. de vſur. ſuper Bulla Pij Quinti,
quæſt.45.nu.128.vbi dicit, licitum eſſe contractū,
quo donat quis alicui mille, vt ille verſa vice donet
centū quolibet anno, dum vixerit, quia donatot
ſubit periculum perdendi mille primo anno,
ſed neminem citat ex prædictis Io.Bapt.Lup.a Sācto
Gem.in l.2. §.2. comment.2. nu.61. C.de pact.
inter emptor.& vend. Sicuti igitur poteſt emi cenſus
ad vitam, quare eodem modo non erit licitus
actus, per quem obligatur quis alium alere dum
3 vixerit? Poteſt enim cenſus † conſtitui non ſolum
in pecunia numerata, ſed etiam in alijs rebus, puta
frumento oleo, hordeo, lignis, & alijs eiuſmodi,
vt ꝑ Nauar.in d.tract.de vſur.quæſt.30.nu.120.
Nec obſtat, ꝙ dr̄ eiuſmodi emptionem ducere
votum captandæ mortis, quia curabit venditor
mortem emptoris, vt ſe eximat ab onere, nam id
poteſt quidem euenire, ſed cum actus non ſit ad
id ordinatus, non habetur in conſideratione. Præterea
non attenditur contraria ratio, quādo diſpoſitio
non eſt de omnibus bonis, nec etiam de hæ-
4 reditate, ſed de certis rebus † non per viam vltimę
voluntatis deferendis, vt qn̄ promittit quis poſt
mortem certum quid, ita volunt Doctores in d. l.
fi. C.de pact. in l. ſtipulatio hoc modo concepta,
Oldr.in conſi.139. Guido Pap. in conſil.31. col.2.
Iaſ.in conſi.5.col.4.vol.3.Dec.in conſ.235.Ruinus
conſ.126.nu.5.vol.1.Alcia.in conſ.135.nu.2.Pariſ.
in cōſ.26.nu.88.vol.2.Ripa in conſ.122.nu.5.Cra.
in conſ.19.nu.7.deciſ.Pedem.100.nu.26. Et ꝙ dixi
non attendi votum captandæ mortis, qn̄ actus
non eſt principaliter ordinatus, ſed uenit in conſequentiā
alterius, probatur ex eo, quod ponit Bar.
in l.fi.nu.1.ver.oppono, de hæredit.vel actio.vend.
C. de pact. vbi ait, pactum de ſuccedendo regulariter
improbatum, tanquam inducens votum ca-
5 ptandæ mortis, ſuſtineri, qn̄ † venit in conſequentiā
alterius liciti contractus, ſequitur Alex.in cōſ.
29.vol.5.Dec.in conſ.63.col.3.Pariſ.in cōſ. 26. nu.
42.vol.2.Boer.deciſ.50.num.8. Nec refragatur, ꝙ
vſurariā ſapiat prauitatē, quia ſupra demonſtratū
eſt, eſſe licitū, cū capitale ſors extinguatur: contrariū
aūt procedit, qn̄ ita datur, vt ſors ſalua ſit, quiā
tunc id, ꝙ in annos ſoluitur videtur, fructus ſortis
datæ, qui tamē produci non poteſt a pecunia,
6 † cuius natura ſterilis eſt, Sco.in 4. ſenten.diſt.15.
quæſt.2.Ariſt.lib.1.polit.cap.6.& lib.5.ethic. Modern.
Gall.in tract.de vſur.num.528. Didac.lib.3.
variar.reſolutio.cap.1.nu.5.ver. quarta ratio, Ioā.
Bapt.Lup.in l.curabit, §.3.nu.20. C.de actio emp.
Tertiò non reſiſtit damnum, quod poteſt danti
contingere, quia cum illud a caſu, & euentu
prouenerit, non æſtimatur: poteſt enim non ſolum
cadere caſus damno dantis, ſed etiā recipien-
7 tis, & incertitudo † euentus facit actum licitum,
qui fortè alias foret illicitus, vt per Doctores in d.
l.de fideicomm. C.de tranſact.& dicā paulò infra.
Amplius aūt concluſio prædicta, vt licitus dicatur
contractus ēt ſi ex facti contingentia in tanto
vixerit, quod vtilitas ex alimentis percepta exceſſerit
valorem rei datæ, quia euentus hic non alterat
naturam contractus, vt voluit Hoſtien. in titu.
de vſuris, §.in alijs aūt, ver.quid de his, vbi ait, va-
8 lidam eſſe emptionem annui cenſus, vel † redditus
ad vitam alicuius, quamuis tanto tempore is ſuperuixerit,
quod fructus excedant pretium ſolutum.
Idē voluit Oldr.d.conſ.207.vniuerſis, & hanc
opinionem tenuerunt Bal.Alber.Gemin.Anch.&
alij ſupra citati in principio huius quæſtionis,
Ioā.de Anan.d.c.in ciuitate, ver.quartus articulus
eſt, extra de vſur. Caſtr.in l.ſi pater puellæ, C.de
inoffic.teſta.Alex.in d.l.fideicommiſſo, vbi Iaſ. &
Dec.C.de tranſact.idē Dec.in conſ.123. col.1. nu.
1.Moder.Gal.in tract.de vſur.q.72. nu.472. Boer.
deciſ.44.n.37.Io.Bapt.Lup.in c.nauigāti, cōmenta.
3.§.2. nu.96. de vſu. Confirmatur aūt hæc ſen-

tentia,

Digitized by Google

tentia,quia contractus non ſunt ex euentu æſtimã
di,ſed ex eo,quod eſt, dum celebrantur, vnde va-
9 lor † attenditur, qui eſt tempore contractus, non
qui ſuperuenit,l.ſi voluntate, C. de reſcind. vend.
cap.cum dilecti,ibi, tunc valentem, extra de em-
ptio.& venditio.Bart.in l.3.§.diui, ff. de iure fiſci,
Doctores in l.pretia rerum,ff.ad leg. Falcid. Bart.
in l.2.in fi. C.de reſcind.vendit.vbi omnes eum ſe-
quuntur,l.2.vbi Andr.de Baru.& Ioan.de Plat.C.
de præd.& omnib.reb.nauicu.lib.11.Ruin.in cõſi.
161.nu.25.volum.1.Bero.in conſ.72.nu.9. volum.
1.Modern.Gall.in tract.de vſur.nu. 715. Pinel. in
d.l.2.par.3.cap.4.nu.15.cum multis alijs. Et facit
etiam text. in c.ad aures,vbi gloſ.fi.de reb. eccleſ.
10 non alien. vbi ait,quod vt dignoſcatur, an † con-
tractus ſit in eccleſia vtilis inſpicitur tempus cele
brati contractus,& Rebuff. in compen. tit. de reb.
eccleſ.non alien.num.73.Redoan.in eod. tract. in
tit.de cau.vtilit.nu.138.& dixi in conſi.246. num.
23.Et quando contractus poteſt eſſe vtilis,& dam
11 noſus a principio,tunc minor non † reſtituitur, ſi
caſualiter ex poſt damnum contigit, Caſtr. Alex.
Iaſ.Dec.& alij,in d.l.de fideicommiſſo,C.de tran-
ſactio. quos loquendo de minore allegat Natta
in conſ.181.nu.9.Et ratio eſt, quia initio benè con
12 ſtitutum, non † debet reuocari ex ſuperuenienti
caſu,l.non enim,ff.de itin.actuq; priu.l.ſancimus,
C.de adminiſt.tuto.l.qui furere,vbi Bar.ff. de ſta-
tu hom. Et inquir Bald. in conſil.19.col.3.vol.4.ꝙ
ex ſuperuenienti caſu non debet ad imperfectum
reduci, quod legitimè factum eſt. Et dicit Al-
ber. in l. & ſi ſine, §. quæſitum, ff. de minor. quod
13 ſi minor tempore † contractus inſpecto non eſt
læſus minimè reſtituitur, ſi poſt contractum læſio
ſuperueniat,Afflict.in deciſ.340.Crau.in conſ.11.
nu. 17. vbi poſt Caſtr. dicit, quod eccleſia non re-
14 ſtituitur in integrum ob probationes, † quæ ſu-
peruenerunt, & ſic ob læſionem cauſatam poſt fa-
ctum, de quo præter Craue. extat deciſio Spec. in
tit.de reſtit.in integr.§.fi.nu.5. veſ. minor, vbi di-
cit, ꝙ minor non reſtituitur ad producendum pro
bationes omiſſas, ſi illæ ſuperuenere, cum prius
15 illas † ignoraret. Idem voluit Bar.in l.1.§.nuncia-
tio, num.33.ff.de oper.nou.nun.vbi pulchrè decla
rat Ruin.in repet. nu. 220. & idem voluit Butr. in
c.auditis,nu.28.de reſtit.in integr.Felin. in c. fra-
ternitatis,col.5.in 1. fallen. de teſtib.Cæph.in cõ-
ſil.7.nu.7.Et quæ de dubio euentu dicta ſunt, con-
firmãtur a Doct. in d.l.de fideicommiſ.vbi inferũe
ad alias deciſiones,quas nõ refero,ne ſim longior.
Et memini me alias in Taurinẽſi Senatu ſuſtinuiſ-
ſe contra plures excellentes Aduocatos tranſa-
ctionẽ celebrarã inter Magnificã Dominam Geor
getam della Miue, & Magnificũ Dominũ Carolũ
Carretum,in qua Dominus Carolus nomine filiæ
proprietariæ ceſſaret prædictæ Dominæ George-
tæ vſufructuariæ omnia bona, & iura hæreditatia
recepta quantitate pecuniarum, mox verò dice-
bat filiam læſam,cum tamen læſio non poſſet pro-
bari inſpecto tempore tranſactionis. Eſt igitur ve
ra concluſio, quod contractus valet, & non retra-
ctatur ex eo, quod alimentarius tantum ſuperui-
xerit,quod multo vltra quantitatem ſolutam re-
ceperit. Et Hoſtien.in d.verſ.quid de his, dicit idẽ
16 eſſe in eo, qui monaſterio tradidit oues † ad vi-
tam reddentes quatuor in ſingulos annos,adiecta
pactionẽ,quod ſibi duo ſoluerentur in ſingulos an
nos durante tempore vitæ ſuæ, & inquit, quod ſi
oues omnes perirent monaſterium, nihilominus
teneretur,nec ei dabitur reſtitutio in integrum,Ro-
dul.in tract.de vſur.par.2.quæſt.21.nu.35. Archie
piſc.Flor.in ſumma tit.de vſur.ca.35.nu. 41. Ioan.
Bapt.Lup.in d.c.nauiganti,commen.3.§.2.nu.97.

Intellige tamen non procedere concluſionem
ſuprà poſitam,quando celebratus eſſet mutui con
17 tractus, † quia tunc etiamſi promiſſio alendi, vel
ſoluendi certum quid annuum ſit limitata ad tem
pus vitæ,nihilominus non valeret,ſed infectus eſ-
18 ſet labe vſurarum,nam incertitudo vitę † non pur
gat vitium,ſeu ſuſpicionem vſurarum,c.nauigan-
ti,de vſur.ita docet Albe.in l.iubemus,la 2.verſic.
quid de tali contractu, C. de ſacroſ. eccleſ. & ſub-
dit ita deciſum fuiſſe in Collegio Bergomenſi,
Dec.in conſil.123.colum.1. verſ. ad hoc breuiter,
& in d.l.de fideicommiſſo, colum.fi.

Secundò intellige hoc procedere,quando capi-
tale non venit reſtituendum, quod ſi ex pacto de-
19 beret reſtitui, tunc † contractus non eſſet licitus,
ſecundũ Dec. dicto conſil.123.col.2.verſ.tertiò,in
prædicto caſu. Et ratio eſt, quia tunc ceſſat rõ du-
bij euentus, cum ille cadere poſſit ſolum ſuper lu-
cro, non ſuper ſorte, atque ita ſoluens ſemper eſ-
ſet tutus,Io.Bapt.Lup.d.nu.97. vbi tenet etiam ꝙ
ſupra dictum eſt de mutuo allegando cum Decio,
Oldra.Bal. Roma.& Boer.

Tertiò declara procedere, vbi inſpecta ætate,
& conditione alimentandi, & quãtitate pecunia-
rum,quæ dantur, inſurgeret veriſimilis coniectu-
ra ſuper iuſtitia contractus,vt quia veriſimile. Eſ-
ſet illum non tam diu victurum, quod recipiens
pecuniam ſit in damno, aliàs ſi ratione hoc modo
inita contractus veriſimiliter damnoſus eſſet, a-
20 liud † foret dicendum, ita declarat Bald. in l. ſi
ea pactione, C. de vſur. idem Bald. in d. l. ſi pater
puellæ, C. de inofficioſo teſtamen. vbi Caſtren.
optimè declarat, vbi etiam Iaſ. in fine. Et ſubdit
Bald. in locis prædictis, quod ſi contrahens eſt
adeo iuuenis, quod veriſimiliter poterat tanto
tempore viuere, quod extinxiſſet non ſolum ca-
pitale, ſed etiam alias pecunias,tunc in foro con-
ſcientiæ tenetur reddere,quod vltra recepit, Dec.
dicta l. de fideicommiſſo, colum. fina. verſic. ſe-
cunda concluſio, vbi ſubdit, iſto caſu plurimum
21 attendi qualitatem perſonæ, † vt ſi conſueuit fę-
nerari ad dignoſcendum iuſtitiam contractus,
Boer.d.deciſ.44.num.31.Ioan.Bapt.Lup.num.98.
Dec.dicto conſ.123.colum.2.verſ.ſecundo loquun
tur. Et huic limitationi non parum applaudit, ꝙ
ſupra dictum eſt contractus attendi, vt cognoſca-
mus ſi ſubeſt læſio, vel non. Et quamuis prædicti
Doctores non faciant de hoc mentionem, tamen
probatur melius,quia ratio dubij euentus admit-
titur ſolum,quando eadem ſpes lucri & damni eſt
ab vtraque parte æqualis, aliàs ſi in contingentia
22 facti dubium eſſet ab vna † parte tantum,contra-
ctus non eſſet licitus, vbi bene conſiderat in pro-
poſito Aret.in dicta l.de fideicommiſſo, in fin. di-
cens,ꝙ ſi inter fratres remittentes fideicommiſſũ
23 non eſt æqualitas, † quia vni deſit ſpes ſuſcipien-
dæ prolis, alter vero aptus ſit gignendis liberis,
non valebit remiſſio, & minor eo caſu dicitur cir-
cumuentus, ſubditque eſſe bene notandum, quia
per Doctores non tangitur. Idẽ voluit Riuin. ibi,
Alcia. & in materia fideicõmiſſi idem dixit Deci.
in conſi.86.colum.4.verſ.præterea in caſu iſto, vbi
ponderat, ꝙ inſpecto ſtatu perſonæ veroſimiliter,

Digitized by Google

& a communiter accidentibus fideicōmiſſum erat
verificandum potius in perſona vnius, quàm alte-
rius. Et idem Dec. in conſil. 11. col. 5. nu. 5. verſi. po-
ſtremò conſiderādum eſt, ait, quod ratio l. de fidei-
commiſſo, ceſſat, quando ab vna parte eſt inæqua-
litas, vt quia vnus habeat filios, alter filijs careat,
Tiraq. qui optimè declarat in l. ſi vnquam, in verſi.
donatione largitus, nu. 134. C. de reuoc. donat. vbi,
nu. ſeq. allegat Bella Perticam dicere, quod etſi do
24 natio † reciproca inter virum & vxorem, valeat, ſe
cūdum l. donationes, C. de donatio. inter virum &
vxor. debent coniuges eſſe paris ætatis, vel parum
admodum inæqualis, Pinellus quoque d. par. 2. c. 1.
nu. 9. C. de reſcind. vend. inquit, quod l. de fideicō-
miſſo, & iura omnia approbantia contractum ra-
tione reciproci dubij loquuntur de incertitudine,
quæ ſit æqualis vtrique parti, non autem quando
ſubeſt inæqualitas, vt in caſu Caſſan. conſ. 52. Et ſa
nè ſi rectè legantur omnia iura ſupra citata ſem-
per fundant ſe ſuper æquali dubio, & præſuppo-
nunt aliud eſſe, quando dubium eſt ab vna tantum
parte; & pro hoc facit, quia etſi facta inter fratres
diuiſione bonorum, ſequutaque euictione non te-
neatur vnus fratrum erga alterum, ſecundum glo.
in l. ſi familiæ, C. famil. erciſcun. quæ loquitur, quan
do ſequitur euictio ex natura rei, vel præordina-
tione authoris, tamen hoc eſt verum, quando vter-
que ſubiacet periculo euictionis, vt quia bona feu-
dalia, vel fideicommiſſo ſuppoſita ſint æqualiter
diuiſa; tunc enim ratione mutui periculi ceſſat e-
uictio, at ſi non ſubſit illa ratio, quia ſcilicet vni in
diuiſione obuenerint omnia bona liberè, alij verò
25 feudalia, vel fideicommiſſo obnoxia, tunc † frater
cui libera contigerunt euictionem præſtat ei, cui
obuenere feudalia. Ita ceſſante ratione glo. arguit
Guido de Suzar. quem citat Bald. in dicta l. ſi fami
liæ, nume. 3. verſicu. iſta gloſ. & hanc limitationem,
Alexand. in l. qui Romæ, §. duo fratres, nu. 34. verſi.
Baldus tamen dicit ſibi placere multum, ſequitur
Alciat. num. 37. idem Alciat. in conſi. 133. nu. 5. con
ſilio 38. nume. 3. & in conſil. 526. in fin. Menoch. in
conſ. 87. nume. 84. quamuis Dom. Becius in conſil.
24. num. 33. velit illam reſtringere ad caſum, quan
do diuidentes ignorabant qualitatem rei, id eſt,
fideicommiſſum, vel feudum. Senatus tamen Man
tuanus in ea cauſa data quoque ſcientia iudicauit
euictionem deberi propter inæqualitatem, atque
ita obtinuit Magnifica Domina Liuia, vxor Ma-
gnifici Domini Fabricij de Bulneo, contra quam
ego quoque eodem tempore conſulueram, cū Ro-
lando a Valle, & Franciſco Becio, viris celebetri-
mis: æqualitas enim quantum fieri poteſt, ſeruan-
da eſt, non ſolum inter diuidentes, ſed etiam quo-
cunque in contractu.

Et aduerte, quod in calculando iuſtitia contra-
ctus dignoſcendoque, an per ætatem eius, qui alen
dus eſt, ſubſit læſio aliqua, ſeruari debet modus de
26 † quo in l. hæreditatum, ff. ad leg. Falc. vbi lex do-
cet, quot annos quiſque victurus præſumatur, &
eius legis regula obtinet quibuſcunque in contro-
uerſijs, dum tractatur de vita hominis taxanda, vt
27 † voluit gl. in l. cum hi, §. nihil autem, in verſi. iuue-
ne, & ibi notat Bald. in fin. ff. de tranſact. gl. in l. om
nium, la ſeconda, ff. de vſufruct. ſequitur Roder. in
l. quoniam in priorib. limit. 3. num. 8. C. de inoffic.
teſtam. Lupus in rub. de donatio. inter virum & v-
xor. §. 27. nume. 4. Alciat. in tract. præſump. regu. 1.
præſump. 44. Pinel. in l. 2. par. 3. c. vlt. nu. 32. Didac.
lib. 3. variar. reſolut. c. 9. nu. 8. Modern. Gal. in tra-
cta. de vſur. quæſt. 72. nu. 475. vbi tamen nouam ra-
tionem exponit illius legis, Rolan. latè in conſ. 29.
nu. 25. volum. 4. & nouiſſimè Cordub. in l. ſi quis a
liberis, §. ſed ſi filius, nu. 109. ff. de liber. agnoſc. vel
alen. Et licet Afflict. in deciſ. 34. per totam, teneat
diſpoſitionem illius legis non habere locum in cō
28 tractibus, † & diſpoſitionibus inter viuos, tamen
eius ſententia communiter reprobatur, id, quod
vel maximè patet ex Doctoribus omnibus in prin
cipio huius quæſtionis citatis, qui volunt, eam æ-
tatis rationem haberi in contractu vltra, quod pro
ximè a nobis citati loquuntur in omnibus factis,
& multi expreſsè in contractibus.

Aduerte etiam, quia citati omnes in præſenti
quæſtione loquuntur, quando ex poſt facto con-
ſtat de læſione, quia ſcilicet alimentarius longiſſi-
mo tempore ſuperuixit, concludunt non impugna
ri contractum, niſi inſpecto illius initio eſſet pro-
nus ad inferendum læſionem. Sed quid ſi quæſtio-
nem contingat tractari paulò poſt celebratum cō-
tractum? Et in hoc Fulgoſ. in d. l. ſi pater puella,
ff. de inoffic. teſtamen. dicit, non attendi quamli-
29 bet † modicam læſionem, ſed inſpici debere enor-
miſſimam, quæ ſi intercedat, erit locus remedio l.
2. C. de reſcin. vend. Si verò non ſit talis, non erit lo
cus reſtitutioni in foro exteriori. Id quod voluit
quoque Ancb. in ſua diſputat. incipien. antiquis &
modernis temporibus, in primo caſu, Conrad. de
contract. q. 8. conclu. 11. ad fin. Didac. lib. 3. variar.
reſolut. c. 7. nu. 3. Placetque mihi opinio, quamuis
Caſtre. de quo prædicti non meminere, in dicta l. ſi
pater puellæ, illam reprobet futili ratione, quod
aliud ſit emere rem, vel emere fructus rei. Et hanc
ſententiam probauit Pinel. d. parte 3. capit. vlt. nu.
31. vbi tamen in fine dicit, iuſtitiam eiuſmodi con-
tractus eſſe dimetiendam a communi hominum
æſtimatione, quantum ſcilicet homines communi-
ter darent pro alimentis ad vitam, in quo articulo
30 quale ſcilicet ſit iuſtum pretium † annuorum red-
dituum, vel etiam, qui ad vitam conſtituuntur, vi-
deri poterit Didac. lib. 3. variar. reſolut. c. 9. nu. 7.
vbi multorum recenſet opiniones, & Io. Bapt. Lup.
in l. 2. comment. 2. §. 2. nu. 73. & ſeq. C. de pact. inter
empto. & vend. vbi multos alios addit. Prædicta
non omittere volui, vt lector aliorum videret ſen-
tentias. Ego vero nulli omnino conſulerem con-
tractum eiuſmodi celebrare, quin ab eo abſtinen-
dum cēſeo: audiui enim a maioribus Ioan. Picum,
qui ob egregias animi dotes Phœnicis cognomen
tum meruerat, tali pacto magna pecuniarum da-
ta quantitate alimenta ſtipulatum a diuite quodā
Florentino veneno abſumptum, quod is moræ im-
patiens naturalis mortis diem expectare non poſ
ſet. Quare non ratione iniuſtitiæ, aut ſuſpicionis,
ſed ne peccandi occaſio præbeatur, nemo meo con
ſilio ita contrahet.

SVMMARIVM.

1 *Clericus teſtari poteſt de bonis quæſitis ex fructibus pa-
trimonialium bonorum ſuorum.*
2 *Clericus teſtari non poteſt de fructibus beneficij, vel quæſi
tis ex eis.*
3 *Clericus non teſtatur de bonis quæſitis cum pecunia reda-
cta ex fructibus beneficij.*
4 *Clerici bona præſumuntur proueniſſe ab eccleſia, quando
non conſtat, quod haberet patrimonialia.*

Clerici

Digitized by Google

5 *Clerici bona in dubio præſumuntur ab eccleſia , quando non conſtat nec de beneficio, nec de patrimonio .*

6 *Clericus, qui habet patrimonium , & beneficium præſumitur quæſiuiße ante promotionem , & defenditur in poſſeſſione .*

7 *Poſſeſſio transfert onus probandi in aduerſarium .*

8 *Poſſeſſor. In dubio iudicatur pro poſſeſſore .*

9 *Poßeſſor releuatur ab onere probandi .*

10 *Filius non præſumitur acquiſiuiſſe de bonis paternis quando poßidet, aliàs ſecus .*

11. *Clericus poteſt redditus beneficij conſumere in ſua alimenta, & fructus patrimonij reſeruare .*

12 *Altari qui ſeruit, viuere debet de altari .*

13 *Expenſæ victus, & aliæ deducuntur calculandis Eccleſiæ redditibus .*

14 *Eccleſiæ redditus, quando taxãtur , deduci debet quidquid erogatum eſt in alimenta pauperum , & captiuorum redemptionem .*

15 *Fructus intelliguntur deductis expenſis .*

16 *Factum quid præſumitur ab eo. qui facere tenebatur .*

17 *Clericus beneficiatus , dicitur legitimus adminiſtrator bonorum ſui beneficij .*

18. *Clericus beneficiatus æquiparatur vſufructuario .*

19. *Adminiſtrator præſumitur ſoluere de bonis, quæ adminiſtrat .*

20 *Extraneus non præſumitur dotare de proprio , quando adminiſtrabat bona mulieris .*

21 *Factum quid præſumitur eo modo quo fieri debet .*

22 *Argumentum a communiter accidentibus eſt validum.*

23 *Nemo præſumitur velle ſuum iactare .*

24 *Veriſimile quod non eſt , falſitatis habet imaginem.*

25 *Argumentum a veroſimili eſt validum .*

26 *Veriſimilitudo transfert onus probandi in aduerſarium .*

27 *Interpretatio ſumi debet in dubio, per quam non mereatur quis reprehendi a ſapientibus .*

28 *Clericus præſumitur vixiſſe de fructibus beneficij .*

29 *Clericus in dubio præſumitur acquiſiuiſſe de fructibus patrimonij, quando habet patrimonium & beneficium .*

QVAESTIO XII.

NON inutilis eſt quæſtio, an clericus , qui habebat beneficium pingue, necnon bona multa patrimonialia , præſumatur vixiſſe de fructibus beneficij , vel potius bonorum patrimonialium . Et inter alias vtilitates ea eſt maxima, quia clericus po-
1 teſt teſtari † de bonis quæſitis ex fructibus patrimonialium bonorum , ponunt Docto. omnes, in c. relatum, il 2. & in cap. cum in officijs , de teſta. Abb. in c. cum eſſes , num. 24. ver. quoad primum, de teſta. Corne. in conſi. 88. colum. penult. verſi. ſi itaque, volum. 2. Didac. qui alios citat in c. 1. numero 3. de teſta. vbi loquitur etiam in Epiſcopo, Clar. in tract. de teſtam. q. 27. verſ. ſed quid dicendum, Menoch. de arbitr. iud. caſu 195. numero 4. Port. Imo. in conſil. 34. nume. 16. & in conſil. 136. num. 16. Contra verò nõ poteſt teſtari, aut diſpo-
2 nere † de fructibus beneficij , vel de bonis occaſione dictorum fructuum acquiſitis , d. c. relatum, il ſecondo, & d. c. cum in officijs , vbi omnes, præcipuè Didac. num. 5. ver. ſeptimò, clericum, Abb. in repe. in d. c. cum eſſes , nume. 23 . Barba. in c. inquirendum , de pecu. cler. vbi idem dicit, in re-
3 bus quæſitis ex pecunia , quæ redacta ſit de † fructibus beneficij . Quod etiam voluerunt Bertran. in conſi. 258. volum. 2. & d. verſi. ſeptimò, clericum . Et quod teſtari non licet clerico de fructibus prædictis , tenuit Bald. in conſil. 80. volum. 5. Card. conſil. 110. tria ſunt, Clar. d. tract. quæſt. 27. ver. quartò , videndum , Bello. qui dicit communem in conſi. 3. num. 2. Viuius commu. opin. lib. 1. opin. 41. deciſ. Peruſ. 33. num. 15. Vt ergo ſciri poſſit, an bona, de quibus clericus teſtatus eſt , vel aliter diſpoſuit , prouenerint a beneficio, vel a patrimonio, præſciendum eſt , quos fructus præſumatur in alimenta , & neceſſarias impenſas clericus conſumpſiſſe beneficij ue, an patrimonij, & ſi bona patrimonialia non haberet , præſumendum
4 eſſet, † bona proueniſſe ab eccleſia , c. 1. 12. q. 3. c. 1. de pecu. cler. Abb. in rep. d. c. cum eſſes , nume. 24. in fi. ver. aut non habebat, Rom. in conſil. 159. numero 4. Barba. in conſi. 69. colum. antepen. verſi. ſecundò idem, volum. 3. Vaſqu. illuſtr. quæſt. c. 105. nume. 35. verſ. ſecundo caſu, Menoch. d. caſu 195. nume. 3. Et idem eſt , quando ſumus in dubio , & non apparet, ꝙ clericus ante promotionem bona aliqua haberet, vel poſt promotionem habuerit aliquod officium , quia tunc præſumitur , bona
5 † de quibus eſt quæſtio , proueniſſe ex redditu eccleſiæ, Io. And. in c. 3. de pecu. cler. Abb. in repet. d. c. cum eſſes, num. 24. in fin. ſequuntur Doctores communiter ſecundum Socin. in conſi. 91. num. 1. ver. confirmatur hoc in caſu , volum. 3. Bero. deciſ. 82. num. 6. Didac. d. c. 1. nume. 6. in princ. & fi. Alciat. de præſumptio. reg. 1. præſump. 29. num. 9. Clar. qui communem dicit, d. quæſtio. 27. verſic. ſed quid ſi nihil probatur , Menoch. d. caſu 195. numero 9.

At vbi clericus habebat bona patrimonij, & beneficij, ſubeſt verò dubium , an bona de quibus agitur, quæſita fuerint ante, vel poſt promotionẽ,
6 tunc ſi clericus , vel hæres eius poſſidet † defenditur in poſſeſſione , & ad Eccleſiam ſpectat onus probandi , quòd fuerint quæſita poſt promotionem, vt per Gofred. in titu. de ſucceſſio. ab inteſt. Abb. in c. 1. de teſtamen. & ibi, nume. 3. in fi. de pecu. cler. Salicet. in Authen. licẽtiam, C. de epiſcop. & cleric. Roman. in conſil. 159. colum. fin. ver. tertio caſu principali, Card. in conſil. 79. colum. 2. Et cum prædictis videtur tranſire Alexand. in conſil. 116. nume. 4. verſ. accedunt notata, volum. 7. Barbat. in c. . . . . colum. fi. de teſtam. Dec. in l. fi. nu. 53. C. de edict. diui Adria. tollen. Ripa in c. ſæpe, numero 2. ver. ſextum eſt, de reſtitutio. ſpolia. & vbi conſtat clericum ante promotionem habuiſſe bona patrimonialia , & is , vel hæres eius reperitur in poſſeſſione. Hanc partem probauit Didac. in d. c. 1. nume. 9. in fi. & Menoch. d. caſu 195. in fi. quãuis contrarium tenuerint Io. And. But. Card. Imo. Abb. & Henric. Boic , in d. c. 3. de pecu. clerico. & Anch. & Imo. in d. c. cum in officijs , de teſtam. Barba. in d. c. 1. de teſtam. alijq́ue multas citat Didac. d. c. 1. num. 8. ver. cæterum, de teſtam. Io. Lup. in rub. de donat. inter vir. & vxo. §. 60. numero 16. ver. ſed quamuis, Vaſq. d. c. 105. num. 15. in princ. & verſi. ad idem facit . nam vere plurimum facit ipſa poſſeſſio, quæ ſolet onus probandi transferre in aduerſarium , quia poſſeſſio facit aduerſarium
7 actorem, & actore † non probante, obtinet is , qui poſſidet, l. 1. C. de alien. iud. mutan. cau. fact. §. retinendæ, Inſtitu. de interdict. Bal. in l. fi. quæſtio. 6. C. de edict. diui Adr. tollen. eſt text. in c. ſæpè , de

reſtitu.

Digitized by Google

8 reſtitu.ſpoliato.Item in pari cauſa ſemper† eſt iu-
dicandum pro poſſeſſore , c.cum ſint partium iu-
ra, de reg. iu. in 6.cap.duobus,de præben. in ſexto.
9 Et qnod dixi in poſſeſſorem transferre † in aduer
ſarium probandi onus, probatur expreſsè in l. cir
ca, C. de probatio. in l.ius eius, C.eod.titu. in l.li-
beris,§.fina. C. de liber.cau. in d. c.ſæpè, Barto.in
l.1.§.1. in 3. oppo.3. part.ff.de oper.noui nunc. Et
propterea videmus, quod vbi ignoratur, an filius
acquiſiuerit de bonis paternis, vel aliunde habi-
10 tis, tunc † agentis contra poſſidentem, incumbit
onus probandi , quod bona prouenerint a parte,
Bald. in Auth. ex teſtamento , C.de collatio. Ale-
xander in conſi.171.colum.2. ver. ſed in hoc pon-
dero, volum.6. vbi dicit, allegantem eſſe ſuppo-
ſitum oneri probandi, Abb. in conſil.36. colum. 1.
volum.2.idem voluerunt Corn. Crot. & Ruin. al-
legati a Rolan. in conſil.9. nume. 9.volum.2. Me-
noch. in tract. præſumptio. lib.3. præſump. 50.
numero 3.

Vbi verò quærimus ſolum, an vixiſſe præſuma-
tur de fructibus beneficij, vel patrimonij, in quo
conſiſtit noſtra quæſtio, fatendum eſt clericũ præ-
ſumi, qnod fructus beneficij conſumpſerit in ali-
menta,& alias impenſas ſibi neceſſarias,nam po-
teſt clericus beneficiatus erogare redditum be-
11 neficij pro ſe ſuſtinẽdo, † & fructus patrimonij re
ſeruare ſibi & poſteris, Innocen. Hoſtien. Abb.&
alij, in capit.Epiſcopus, de præben. Ioan. de Li-
gna.in capit.gratia, de reſcript. in ſexto, Socinus
in conſi.91.num.3.verſi. ſecundum, qnod præſup-
ponitur, volum.3. Didac.qui plures allegat in di-
cto cap.1.nume.2. de teſtamen. Vaſq. dicto c.195.
nume.9.vbi dicit communẽ, Menoch. d.caſu 105.
numero 5. Viuius commun. opin. lib.2. opin. vbi
pariter dicit communem, Port.Imo.in conſil.136.
num.12 Soarez in ſuo theſau.receptar. ſentent.in
ver. clericus,nume.98. Et ratio eſt, quia ſeruiens
12 altari, debet † viuere de altari, c.cum ſecundum,
de præben.c.de his,22.quæſtio.2.& dicitur expreſ
sè in epiſt.Diui Pauli ad Corinth.c.9.

Secundò hoc etiam probatur, quia in calculan-
dis, redditibus Eccleſiæ, deduci debet impenſæ
13 omnes neceſſariæ † pro victu, & alimentis bene-
ficiati, & id ſolum dicitur eſſe in redditu, quod
ſupereſt dictis expenſis deductis, quæ dicuntur
onera Eccleſiæ, vt d. c. cum ſecundum, ita dicunt
expreſsè Io.Andr.& Imo. in dicto cap. cum in of-
ficijs, vbi dicunt, illud ſolum prouenire ex reddi-
tibus Eccleſiæ, quod veriſimiliter ſupereſt dedu-
ctis omnibus prælati indigentijs, inſpecta illius
dignitate & qualitate, & monet, ac inſtruit iu-
dicem, vt in calculo deducat in primis dictas im-
penſas.

Imo fortius vult, in loco prædicto deducendũ
14 eſſe qnidquid prælatus erogauit in alimẽta †pau-
perum, redemptionem captiuorum, & ſimilia
opera pia. Et hoc idem videtur voluiſſe Bald. in
Authen.licentiam, C.de epiſcop.& cler.ita etiam
tenet Alexan. in conſ.116. num.3. volum.7.Socin.
in conſi.91.num.4.in fi.& num.5. vbi allegat Abb.
& Iaco.de Rau.volum.3.Corn.in conſi.79. colum.
2.verſi. & eſt aduertendum, volum.3.idemque ad
verbum repetit in conſil.88. colum.penult. ver. &
eſt aduertendum, volum.2. Menoch. d. caſu 195.
num.4.verſ.vel ſecundo,& nume.8. Por. Imo.in cõ
ſil.34. nume.17.& 28. Ita enim in ſimili dicimus
15 fructus † intelligi impenſis omnibus deductis,
glo.Bart.& Ang.in l. in fundo,ff.de rei vend.glo.in
c.cum antea,in verſi.fructus,vbi Barb.colum.2. de
pign. Bart.in l.cũ quæreretur, §.vltimo,ff.de leg.3.
Bal.in l.1. colum.3. atque ibi Ang. C. de fruct. &
lit.expenſ.cum infinitis adductis per Tiraq.de re-
tract.conſang.§.15.gl.1.numero 1.& ſeq.Cum er-
go beneficiatus non dicatur fructus aliquos per-
cipere, niſi quod deductis omnibus expenſis ſu-
pereſt, fatendum eſt præſumi, quod redditus be-
neficij conuerterit in eum vſum, in quem teneba-
16 tur, factum enim ſemper quid † præſumitur ab
eo, qui facere tenebatur, argumento eius, quod
ponitur, in l.fin.vbi Bar. Bal. & alij, C.de alimen.
pupil.præſtan.Bart. in l.cum ſeruus, ff. de verbor.
oblig.Bald.in conſi.378.volum.1. Abb.in conſi.54.
num.2.& ſeq.volum.1.Roman.in l.ciuitas,num.8.
vbi Iaſ.num.18. & Butigel. num.40. ff. ſi cert. pet.
Alciat.in tract.præſump.reg.1.præſumpt.50. Nat
ta in conſ.231.num.3.

Tertiò principaliter moueor, quia clericus be-
17 neficiatus dicitur legitimus adminiſtrator † bo-
norum ſui beneficij, & eam habet authoritatem,
quæ ſibi a canonibus conceditur, Innoc. in capit.
indecorum, de ęta.& quali. gloſ. in l. res eccleſiæ,
quæſt.1.Archid. in cap. ſtatutum, §.aſſeſſorem, de
reſcript. in 6. & ſecundum aliquos dicitur vſufru-
18 ctuarius, † gloſ.in c.præſenti, de offic. ordin. in 6.
Barba.in c.requiſiſti, nume.34. de teſtam. ponunt
Doctores, in cap.cum in officijs,de teſtam. Admi-
niſtrator autem, quando aliquid impendit circa
bona, quæ adminiſtrat, videtur in dubio ſoluere
19 † non de ſuo, ſed de bonis adminiſtratis, vt per
Bal.in l.fina. C. de dot.promiſſ. vbi etſi extraneus
in dubio præſumatur dotem dare de proprio, &
conſeqnenter donare, tamen fallit, quando ad-
20 miniſtrabat † bona puellæ. Et dicit Bald.in l. Ne-
ſennius,num.5. ff.de neg. geſt. quod etſi videatur
ſuo caſu, quis alere animo donandi, tamen fallit,
quando illius bona adminiſtrabat. Et ibi quoque
ponit Bal.in l.qui videri poſſunt, Ancha. in conſil.
300.Corne.in conſil. 111.colum. 1.volum.2. Barba.
in conſi.69.colum.2. volum.3. Bald. Nouel. in l.1.
num.79.ff.ſolu.matrim. Brun.de ſtatut. exclu.fœ-
min. artic.6.num.240. Coraſ.in l.qui liberos, nu-
mero 120. ff.de ritu nupt. Campeg. de dot. quæſt.
24.Alba in conſi.12.num.1. & ſeq.Alciat.in conſi.
193.num.3. & tetigi ſæpe in tit. quando alimenta
præſtita repetantur in quæſtio. da. matre, vitri-
co,& alijs.Ita ergo in propoſito, cum clericus ad-
miniſtrat bona beneficij, faciatque impenſas ne-
ceſſarias pro ipſo beneficio, & onera beneficij ſu-
ſtineat, præſumendũ eſt, qnod faciat de fructibus
beneficij, non de bonis proprijs.

Quartò cõſueuere paſſim prælati viuere,& om-
nia neceſſaria ſibi prouidere de fructibus benefi-
ciorum, vt eſt notorium, ideo præſumitur ſem-
21 per id factum eſſe, atque eo modo † factum, quod
& quo fieri conſueuit, vt eſt tex. in l. ſi.in fin. C.de
fideiuſſor. quem adhoc dicit notandum Bald. in
rub.C.de fide inſtru. nume.8. in fine, Alexand. ad
Bar. in l. in bello, §.factæ, ff.de captiu. & poſtlim.
reuerſ.latè Felin.in cap.cum M. Ferrarienſis, nu-
mero 5. de conſtitu. Sapia in l.emancipati,nume.
30.C.de collatio. Ioan. Lup. in repet. cap. per ve-
ſtras,in 1.notab.§.1.num.1.& 2.de donat.inter vi-
rum & vxorem, folio mihi 123. Natta in conſ.146.
nu.8. Quibus in locis inferũt ad alias quæſtiones,
Valeſ.n. argumentum a communiter accidenti-
bus,

Digitized by Google

22 bus, † vt in l. certi condictio, §. ſi nummos, ff. ſi cer-
tum peta. latè alios cumulans Marſil. in ſingula. 1.
Euerard. loco 56.
Quintò adduci etiam poteſt, quod non eſt veri-
ſimile, velle prælatus ſeruare fructus Eccleſiæ, &
redditus patrimoniales diſſipare, vel in vſus ne-
ceſſarios conuertere, cum ſciat, vel ſcire debeat ſe
de eccleſiaſticis redditibus minimè poſſe diſpone
re poſt mortem, ſicuti poſſet de patrimonialibus.
23 Hoc enim eſſet ſuum prodigere, † quod non eſt cre
dēdum, l. eum de indebito, ff. de probatio. Et quod
24 non eſt veriſimile, habet falſitatis † imaginem, Ne
uiza. in conſ. 66. nu. 55. Tiraq. in l. ſi vnquam, in præ
fatio. n. 37. C. de reuoc. donat. D. Becius in cōſ. 101.
25 nu. 46. Et valet argumentum ab eo, quod † eſt veri-
ſimile, l. generaliter, §. cum autē, C. de inſtitu. & ſub
ſtitut. ſub cond. fact. l. cum acutiſſimi, C. de fideicō-
miſſ. l. ex facto, §. ſi quis autem ſuſceperit, ff. ad Tre-
bellia. ca. requiſiſti, de teſtam. l. Titius, §. Lucius Ti-
tius, ff. de liber. & poſthum. Quinimo veriſimilitu-
do militans pro vna parte transfert onus proban-
26 di in aduerſarium, † tex. eſt iuncta glo. in l. ex per-
ſona, & in l. ſiue poſſidetis, vbi Bal. Caſtren. Salicet.
& alij, C. de probatio. Euerar. loco 5. col. 5. verſ. itē
quarto valet.
Sextò ſine dubio, ſi prælatus fructus Eccleſiæ ſer
uaret, & patrimoniales erogaret in vſus neceſſa-
rios, iuſtè poſſet reprehendi a prudētibus, tanquā
incautè & imprudenter egiſſet, in dubio verò ſuini
27 debet interpretatio, per † quam faciens actum,
non mereatur a prudentibus reprehendi, l. Saluius
Ariſto, ff. de lega. præſtan. Crauet. in conſi. 3. nu. 23.
D. Becius in conſ. 51. nu. 13.
Septimò hoc ipſum voluiſſe videntur omnes Do
ctores, ſupra a nobis citati, qui volunt, quòd præla
tus poſſit ſeruare fructus ſui patrimonij, & ſe alere
de fructibus beneficij. Item ij, qui tenent in ratio-
nandis beneficij fructibus, deducantur impenſæ
omnes neceſſariæ pro alimentis, & vita prælati, at-
que onera quæcunque beneficio iniuncta, & ita in
28 † indiuiduo dicit Maſcard. in ſuo tract. de proba-
tio. concluſ. 715. in fi.
Poſtremò, hæc ſententia eſt apud illos indubita
ta, qui dicunt prælatum præſumi, quod de bonis
29 ſui patrimonij acquiſiuerit † quidquid poſt pro-
motionem acquiſiuit, etiam ſi habeat redditus tā
eccleſiæ, quàm patrimoniales, vt per Doctores, in
c. 1. 2. quæſt. 4. In quo tamen videri poteſt Abb. in d.
c. cum eſſet, num. 24. Innoc. & Doctores in c. cum in
officijs, Bald. Salic. & alij in Auth. licentiam, C. de
epiſcop. & cler. Roma. in conſi. 346. num. 4. Socin. d.
conſi. 91. vol. 3. Corne. d. conſi. 88. volum. 2. conſ. 79.
vol. 4. Didac. d. c. 1. num. 10. de teſtam. Vaſq. illuſtr.
quæſtio. cap. 105. Menoch. d. caſu 195. per totum.
Quia ſi id admittitur pro vero ſupponitur in ante-
cedens neceſſarium, quod præſumatur vixiſſe de
fructibus beneficij.

SVMMARIVM.

1 *Vxori alimentu relicta non debentur ſecundæ, quam poſt teſtamentum duxit.*
2 *Diſpoſitio teſtatoris includit ſolum ea, quæ extabant tempore teſtamenti, non quæ ſuperuenerunt.*
3 *Cognatis relictum defertur ſolum ijs, qui extant teſtamenti tempore.*
4 *Vxori relictum non debetur niſi vxor ſit teſtamenti tempore.*
5 *Qualitas adiecta verbo, intelliguntur ſecundum tempus verbi.*
6 *Matrimonium expectare cum ea, quæ nunc habet maritum, turpe eſt.*
7 *Euentus triſtis non eſt cogitandus.*
8 *Maritus non præſumitur cogitare mortem vxoris.*
9 *Clauſula codicillaris ſuſtinet teſtamentum aduerſus præteritionem poſthumi nati ex vxore, quam teſtator duxit poſt conditum teſtamentum.*
10 *Poſthumum inſtituens, intelligitur non ſolum de primo, ſed etiam de ſecundo.*
11 *Filij quando inſtituuntur, veniunt etiam ij qui ex ſecunda vxore poſtea ſuſcipiuntur.*
12 *Legatum filijs relictis debetur ſuſceptis, nō ſolum ex prima, ſed etiam ex ſecunda.*
13 *Indefinita æquipollet vniuerſali, tam circa perſonas, quàm circa res.*
14 *Vxori relicta alimenta debentur ſolum primæ.*
15 *Filij quando excluduntur, non veniunt ſuſcepti ex ſecunda vxore.*
16 *Vxori alimenta, relicta debentur tam ſecundæ, quàm primæ, quando teſtator eo tempore nullam habebat vxorem.*
17 *Indefinita non æquipollet vniuerſali, quando militat diuerſa ratio.*
18 *Filijs relictum non includit naſcituros, quando verificari poteſt in iam natis.*
19 *Vxori alimenta relictu debentur etiam ſecundæ, quando agimus de vxore tertij, non teſtatoris.*
20 *Hæredis appellatione venit ſolum primus, quando teſtator loquitur de ſuis, ſecus ſi de hæredibus tertij.*
21 *Legata regulariter fiunt ob merita.*
22 *Vxori alimenta relicta, an debeantur etiam ſecundæ, quando agitur de vxore tertij, qui tunc vnam habebat.*
23 *Vxor alicuius tertij, quando relinquuntur alimenta contemplatione tertij, tunc debentur ſecundæ ſicut primæ.*
24 *Diſpoſitio non reſtringitur ad primum actum, quando in eo non impletur effectus.*
25 *Extenſio de perſona ad perſonam non fit.*
26 *Extenſio ad aliam perſonam non fit, quando diſpoſitio eſt concepta per nomina propria.*
27 *Extenſio de perſona ad perſonam, non fit ex veriſimili mente diſponentis.*
28 *Inſtitutio filiorum non trahitur ad eos, quos teſtator ignorabat habere.*
29 *Vxori alimentu relicta nomine proprio, non debentur ſecundæ vxori.*
30 *Maſculinum non concipit fœmininum, quando profertur ſub nomine proprio.*
31 *Perſonalis dicitur diſpoſitio, quando fit per nomina propria.*
32 *Dictus dictio, non refertur niſi ad eos, qui corporeis oculis legi poſſunt.*
33 *Hæredis appellatio non includit hæredem hæredis, quando poſt expreſſionem nominis proprij dicitur de dictis hæredibus.*
34 *Vxori alimentu relicta non debentur ſecundæ, quando prius facta eſt mentio de propro nomine, & poſtea per relationem dicta, vel prædicta.*
35 *Vxori alimenta relicta non debentur etiam primæ, ſi non reperitur vxor tempore mortis teſtatoris.*
36 *Vxori legatum non debetur, quando temporis mortis matrimonium eſt ſolutum morte, vel diuortio.*
37 *Donatio inter virum, & vxorem reuocatur morte, vel diuortio.*
38 *Inimicitia præbent iuſtam cauſam reuocationi legati.*

Matri-

39 *Matrimonium non poteſt ſolui diuortio, quia quos Deus coniunxit, homo non ſeparet.*
40 *Diuortium hodie non permittitur, ſed ex cauſis thori ſeparatio.*
41 *Maritus non ſuccedit vxori, nec econtra, quando thorus ſeparatur mala gratia.*
42 *Maritus ſuccedit vxori, quando thorus ſeparatur ob vxoris adulterium, vel aliam culpam.*

QVAESTIO XIII.

DVBITABILIS eſt quæſtio, ſi teſtator relinquat alimenta vxori ſuæ, an ea defuncta ſi alia ducta decedat cum eodem teſtamento, debeantur alimenta, ſecundæ quoque vxori. Et Bald. in l. fin. num. 7. de in-
1 dict. viduit. tollen. dicit, † non deberi, per text. in l. ſi quid earum, §. fin. ff. de legat. 3. vbi, quæ prioris vxoris cauſa erant parata, non debentur ſecundæ, niſi ei quoque expreſsè fuerint aſſignata, Iaſ. in l. diuortio, §. quod in anno, nume. 20. ff. ſolu. matrim. vbi mouetur, quia omnis diſpoſitio verificatur in prima vice, l. boues, §. hoc ſermone, ff. de verb. ſignif. Cremen. ſing. 8. vbi ſimpliciter tranſit cum Baldo, Tiraquel. in præfatio. l. ſi vnquam, num. 107. C. de reuoc. donat. vbi addit Felin. Dec. & Abb. & Cotram in locis ibi deſignatis, Didac. in cap. requiſiſti, num. 3. de teſtam. Et cum hac ſententia tranſire videtur Ruin. in conſil. 30. nume. 7. volum. 2. Menoch. in conſil. 106. num. 68. & ſeq. vbi ait, hoc etiã voluiſſe Alexan. in conſil. mox allegando. Et mouetur ea ratione, quod diſpoſitio teſtatoris refer-
2 tur ſemper † ad ea, quæ ſunt tempore teſtamenti, non autem ad ea, quæ ſuperuenerunt, eſt tex. in l. vxorem, §. teſtamento, il 1. ff. de leg. 3. & in l. ſi ita, ff. de aur. & arg. leg. l. fin. §. 1. ff. de leg. 2. l. nomen, §. filio, ff. de leg. 3. Bald. in conſil. 184. num. 1. volum. 2. Capra in conſi. 45. num. 12. Corn. in conſil. 14 col. 2. verſi. tamen his non obſtantibus, volum. 1. Rom. ſing. 503. Socin. iun. in conſil. 99. per totum, volum. 3. Caualca. in tracta. de vſufruct. mulie. relict. num. 85. Menoch. in conſi. 97. num. 72. verſ. huc ſpectant, Simon de Pret. de interpre. vlt. volunt. lib. 4. dubit. 9. numero 34. & ſeq. folio mihi 403. Mantica de coniect. vlt. volunt. lib. 3. titu. 11. Et quamuis iura prædicta loquantur de rebus, tamen idem omnino videtur reſpectu perſonarum, vt ꝓbatur ex doctrina Bar. in l. ſi cognatis, ff. de reb. dub. vbi relictũ fa-
3 ctum cognatis † applicatur ſolum ijs, qui extabant tempore teſtamenti, non alijs poſtea natis. Accedat quod relictum vxori non habet locum, niſi ea
4 † ſit vxor tempore teſtamenti, l. item ſi legato, §. fi. ff. de leg. 3. l. 2. in fin. & l. 3. ff. de aur. & arg. leg. Rur-
5 ſus facit, quia qualitas adiecta verbo, † dẽt intelligi ſecundum tempus verbi, l. in delictis, §. ſi extraneus, ff. de noxa lib. l. 1. §. tutotis, ff. quod iuſſu, l. Titius, in principio, vbi Bart. ff. de teſtam. milit. Doct. in l. ſi ex facto, in princ. ff. de vulg. & pupil. Alexan. in conſi. 5. nu. 3. vol. 7. Tiraq. de retracta. conſang. §. 1. glo. 9. nu. 94. cum ſimilibus. Cum ergo dicitur, relinquo vxori meæ, intelligitur de ea, quæ relicti tẽpore erat vxor, non de futura.

Addo, quod de ſecũda vxore maritus nõ potuit intellexiſſe, niſi moriente prima, quã tunc habebat in matrimonio, præcipuè inſpecto noſtro tempore in quo exoluere diuortia, & nemini licet primam dimittere vxorem, vt aliam ducat, nec duas eodẽ tempore vxores habere, vt non eſt veriſimile, quod mortem viuentis vxoris cogitauerit; eſſet enim turpis cogitatio, vt inquit text. in l. ſi quis poſthumus, poſt princ. ff. de liber. & poſthu. vbi turpe eſſe dici-
6 tur expectare † matrimonium cum ea, quæ nubere non poteſt, niſi viro mortuo, & nemo cenſetur cogi-
7 tare † triſtem euentum, l. inter ſtipulãtem, §. ſacrã, ff. de verb. oblig. Et per illum tex. inquit Soc. in cõſ. 126. nu. 6. vol. 3. quod maritus non cenſetur ſpera-
8 re, aut cogitare † mortẽ vxoris. Et infert, ꝙ etſi donatio non reuocetur ob ſuperueniẽtiam filiorum, quando donans de liberis cogitãdo renunciauit, l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat. tñ hoc non eſt verũ, quando mortua ea vxore, quam tunc habebat, aliã duxit, ex qua filios ſuſcepit, quia de ijs, qui ex alia vxore ſuperinducenda non naſcerentur, non cenſetur cogitaſſe, quando prima viuente ad donationẽ deuenit. Et dicit Bal. in conſ. 239. quia vltimus, col. 2. vol. 3. quod etſi codicillaris clauſula conſeruet teſtamentum aduerſus nullitatẽ, quæ oritur ob poſt-
9 humi natiuitatẽ ignoranter † præteriti, tamen hoc non hẽt locum, quando mortua vxore, quam habebat tempore teſtamenti, aliam duxit, ex qua ſuſcepit filium, quia ille poſthumus rumpit teſtamentum, nec prodeſt clauſula codicillaris, quia de illo non potuit teſtator cogitaſſe, & coniecturam volũtatis ad id referre debemus, quod veriſimile eſt ſecundum naturalem rationem, & prædictas deciſiones refert & ſequitur Tiraq. in præfat. l. ſi vnquam, num. 103. & num. 108. vbi alias comprobat ſimilibus addens, quod, qui loquitur de matrimonio, videtur intelligere ſolum de primo, l. dotis promiſſio, §. fin. ff. de dotis promiſ. Et pro hac parte multa ponit Menoch. in conſi. 106. num. 61. & ſeq.

Contra tamen principalem Baldi deciſionem tenuit Alexand. in conſ. 171. viſo proceſſu, nume. 3. verſic. ſupereſt modo videre, volum. 2. vbi ait, quod alimenta relicta intelligũtur non ſolum primę, ſed ẽt de alijs, mouet ex tex. in l. placet, cum l. ſeq. ff. de lib. & poſthu. vbi, qui poſthumu naſciturũ inſtituit,
10 intelligit † non ſolum primum inſtituiſſe, ſed alios quoque. Et licet illa diſpoſitio fauorabiliter procedat, vt ſuſtineatur inſtitutio, tñ non minus fauorabilis eſt alimentorum cauſa, quam inſtitutionis, & per hoc reſpondet tacitæ obiectioni: Dicunt enim Doctores ꝙ illud procedit ſpeciali ratione prædicta, vt per Iaſ. in d. l. placet, nu. 19. Tiraq. in d. §. hoc ſermone, limitatio. 3. n. 20. allegat ẽt textũ in l. qui filiabus, §. 1. vbi gl. ff. de leg. 1. vbi relictũ extenditur ad oẽs tã natos, quàm naſcituros, item allegat tex. in l. ſi cognatis, ff. de reb. dub. in l. cũ ita, §. fin. de legat. 2. Et improbat Bald. in d. l. fi. reſpondetque ad textũ in l. ſi quid earũ, §. fi. ff. de lega. 2. quod loquitur in caſu certo, quando legatum reſtringitur ad ea, quæ vxoris cauſa erant parata: nã vbi non apparent, quod fuerint parata cauſa ſecundæ vxoris, ei non debẽtur, licet appareat parata fuiſſe cauſa primæ, ibi ergo ſecũda vxor excluditur, quia ei nõ conuenit qualitas legato adiecta. Et per eaſdem rationes, ſed breuius recitatas, idem tenuit Ale. ad Bal. in d. l. fin. num. 7. C. de indict. viduita. tollen. vbi refert, ſe contra Baldum conſuluiſſe Alexandrum, ſequitur Felin. in c. fin. nu. 6. ver. pro iſta fallentia, de treu. & pace, eandem deciſionem probauit Socin. in conſ. 48. nu. 4. & ſequent. vol. 3. vbi mouetur, quia indefinita in materia fauorabili æquipollet vniuerſali, d. l. placet, Gramma. in deciſ. 102. nu. 114. quia indefinita ſecundum eum, refertur ad omnes,

Tiraquel.

Tiraquel. in d.§.hoc ſermone, in 3.limit.nume.13.
Cordub. in d.l.ſi quis a liberis,§.verú,num.35.ff.de
libe.agnoſcen.vel alen. Comprobatur hæc ſentẽtia
per text.in l.filij appellatione,ff.de verb.ſig.vbi fi-
lij appellatio comprehendit omnes tam naſcitu-
ros,quàm natos,& tam ex prima,quàm ex ſecunda
vxore, alias non includeret omnes,vt ibi aduertit
Rebuff. addo textum in l. filius a patre, §. ſi quis ex
certa, ff. de liber.& poſthum.arguendo a contrario
ſenſu,ibi enim dicitur, quod inſtituens filios ex cer
ta vxore ſubmittit teſtamentum periculo nullita-
tis, ſi ex alia vxore filios ſuſciperet, quia illi eſſent
præteriti, non inſtituti. Præſupponit igitur, quod
11 ſi filios † ſimpliciter inſtituiſſet, non ſe reſtringen-
do ad vxorem certam, venirent etiam ſuſcepti ex
ſecunda vxore, ita ex eo textu arguit Iaſ. in l. pla-
cet,num.4.& num.21.ff. de liber. & poſthum. facit
quod tradit Dec.in conſi.236.nu.6.ver.ad tertium
dubium,vbi legatum,vel fideicommiſſum relictum
12 filijs alicuius † debetur ſuſceptis nedum ex primo,
ſed etiam ex ſecundo matrimonio, ſequitur Manti
ca in tracta.de coniect.vlt.volun.lib.8.tit.7. nu.13.
Et per prædictas deciſiones conſului alias inter Il-
luſtres dominos fratres Scarāpos de Cario, quod
legatum aureorum mille quingentorum, factú do-
mino Ioan. Angelo a Domino Ludouico fratre, ſi
filios haberet, purificatum fuit ex eo, quòd Dom.
Io. Angelus ex vxore quam poſt teſtamentum du-
xerat filios ſuſcepit, licet ex alia, quam habebat tẽ-
pore teſtamenti, nulli extarent filij, verú eſt, quod
aliæ concurrebant coniecturæ, vt ibi videri poteſt.
Accedat, quod pro comprobatione huius ſenten-
23 tiæ, quod indefinita † non modo circa res, ſed
etiam circa perſonas æquipollet vniuerſali, vt in l.
ſi pluribus, in princ. vbi notat Barto.ff. de lega.2.l.
ſi ita relictum, in princ. ff. eo.titu. Din. & Rub. de
reg.iur.in 6.alios cumulat Alexan.in conſil.22.nu-
mero 4. volum.4. quod eſt repetitum in conſil.33.
volum.7.Ruin.in conſilio 34.numero 3.vol.2.Cum
vero dixit de vxore, intelligi de omnibus, non de
ea ſola, quam tunc habebat, cum eadem ratione
poſſit omnes includere.

In tanta igitur Doctorum varietate, quid di-
cendum? ſecunda quæſtio facta eſt dubia ex di-
uerſitate factorum, ideo ad compendium redu-
cendo, & omnes caſus amplectendo, dico, quòd
14 vbi teſtator vxori ſuæ † alimenta reliquit, tunc
includitur ſolum ea, quam tunc habebat in ma-
trimonio. Et hoc caſu vera eſt Baldi deciſio, quam
in his terminis probat etiam Pet. Pecchi in tract.
de teſtamen. coniugato, libro 1.cap.14. & hanc ve-
riorem & communiorem dicit Caualcan. in tract.
de vſufruct.mulie.relict. num.196.circa finem, ver.
mihi autem videtur, vbi eam ſequitur poſt lon-
gam diſputationem, licet in contrarium multa
dixerit Simon de Pret. in tract. de interpretat. vl-
tim.volun.lib.4.interpret.1.dubit.10. nume.4. vbi
ait, fruſtratoriam eſſe omnino hanc diſcuſſionem,
quando agimus de vxore teſtatoris. Et hanc par-
tem tenet Picus, ante eos, in l. Titia, §. Titia, nu-
mero 109.ff.de legat.2. vbi dicit, in verſ.ego ſalua
opinione, quod teſtator ob aliqua prima vxoris
benemerita, & ex particulari affectione, l. nec a-
diecit, ff. pro ſocio, ſicuti in contrario loquendo
in donatione, dicit idem Socin. in conſilio 126.vo-
lum.3.quem citat & ſequitur Tiraquel. dicta præ-
fatio.l.ſi vnquam, nume.110.C.de reuocan.dona-
15 tio. quod excluſio filiorum prioris † matrimonij
non extenditur ad ſuſceptos ex alia vxore, quia
potuit pater odio habere vxorem præſentem, &
liberos, non autem eos, quos erat ſuſcepturus.
Tranſit item cum hac parte Felin.d.cap.fin.nume.
6.verſ. ſed profecto in ſtricta, de treug. & pace, di-
cens, quod affectio, vel meritum vxoris, tunc vi-
uentis, potuit mouere teſtatorem, & ſic ratio ſu-
biectæ materiæ prohibet, intellige de ſecunda vxo
re, Mantica de coniect.vltim.volunt.lib.8.titu.15.
num.2.& 3. & prædicti ferè omnes non aduertunt
terminos Alexand.contradicentis plurimum dif-
ferre a caſu Baldi, quidquid tamen ſit, in caſu Bal-
di conueniunt prædicti omnes, legatum non debe
ri ſecundæ vxori.

Reſtringitur tamen, vt non procedat, quando
is, qui legauit, nullam habebat vxorem, quia tunc
16 venit non minus ſecunda, † quàm prima. Ceſſat
enim ratio ſupra relata, quod teſtator conſidera-
uerit affectionem, vel meritum vxoris, quam tunc
habebat, ita doctrinam Bald. declarat Alexand.in
d.conſ.171.num.6.ver. præterea dato, quod, vol.
2. vbi etſi primum reprehendat Baldum, tamen
deinde inquit, quod ſi non habet vxorem, non po-
teſt moueri propter aliquam affectionem, ex quo
affectio non cadit erga perſonas incognitas. Hanc
limitationem probauit Picus in d.§. Titio, nume-
ro 108.de lega.2. vbi ita fœdere diſtinctionis con-
ciliat contrarias ſententias, quia hoc caſu non po-
tuit moueri teſtator ob affectionem. Eodem quo-
que modo diſtinguit Felin.in d.ca.fin. nume.6.ver.
ſed profecto, per eandem rationem & verba Pici,
ita vt alter ab altero ſit mutuatus reſolutionèm,
Ruin.in conſilio 124.nume. 4. volum.2. vbi tamen
ex prædictis citat neminem, ſed dicit hoc modo
Alexan.deciſionem ſaluari poſſe, Didac. in d.cap.
requiſiſti, nume.3.de teſtamen. Mantic.d.lib.8. tit.
15.nume.3. Simon de Pretis dicto lib.4. interpret.
1.dubita.10.nume.6, in fi.ver.alias intellige,& de-
clara. Et hoc caſu omnes rationes ſupracitatæ pro
Alexandro bene procedunt: indefinita enim æqui
pollet vniuerſali etiam circa perſonas, quia ea-
dem ratio, circa ſecundam vxorem, quæ militat
circa primam. Sed in primo caſu Baldi non eſt
eadem ratio, quia erga viuentem vxorem poterat
ſubeſſe vel affectio, vel meritum, quod non cadit in
ſecunda, & quando militat diuerſa ratio, ceſſat re
17 gula prædicta, & indefinita † non æquipollet vni-
uerſali, Alexand.in conſilio 55. numero 16.volum.
4.Corne.in conſilio 138.colum.2.volum.3. Dec.in
conſilio 388.num.3.& in conſil.425.in fine, Ripa in
rub.ff.ſolu.matrim.num.37.Crauet. in conſilio 33.
nume.15.deciſ.Pedemon.27.num.5. Et pro hac li-
mitatione facit quod poſt Roman. in conſilio 231.
inquit Socin.iun.in conſi.172.nume.34. ver.præte-
rea, vt dixi, & nume.28.volum.2. vbi ait, quod re-
18 lictum factum † filijs, non includit naſcituros,
quando poteſt verificari in iam natis. Idem vo-
luit Pariſ.in conſil.61.nume.14. volum.4. ſequitur
Menoch.in conſil.106.nume.60.& ſequen. vbi po-
ſtea expreſsè approbat diſtinctionem prædictam,
conſtituendo differentiam, quando diſpoſitio de
præſenti poterat verificari, vel quando non pote-
rat verificari.

Addo, quod prædictam ſententiam probauit
etiam Ruin. in conſil.22. nume.11. in fin.volum.2.
vbi ait, quod ſi teſtamenti tempore nulli extant
filij, diſpoſitio de eis facta intelligitur de naſcitu-
ris, Alciat.in conſil.495.num.1.& probaui in con-
ſilio

Digitized by Google

ſilio 125. numero 20. Quod ſi hæc ſententia vera
eſt, quando agitur de vxore teſtatoris, multo ma-
gis vendicabit locum, quando eſſet quæſtio de
vxore alicuius tertij, iuxta ea, quæ paulo infe-
rius.

Declaratur item concluſio Baldi, vt non pro-
cedat, quando alimenta relinquerentur non vxo-
ri ipſius teſtatoris, ſed alterius tertij alicuius; eo
19 enim caſu † includitur non ſolum prima, ſed etiã
ſecunda vxor, ita loquitur Alexan. in d. conſil. 171.
per totum, volum. 2. & ad id animaduertit Man-
tic. de coniect. vltim. volunt. dicto libro 8. titu. 15.
in fi. Simon in d. lib. 4. interpret. 1. dubit. 10. num. 6.
Prædicta deciſio confirmatur ex eo, quod voluit
Baldus in l. fina. numero 4. C. de hæred. inſtitu. vbi
dicit, quod vbi teſtator mentionem facit de hære-
20 dibus † ſuis, tunc venit ſolummodo primus hæ-
res, ſi verò diſponit de hærede alicuius tertij, tunc
venit etiam hæres hæredis, atque ita non ſolum
primus, ſed etiam ſecundus hæres, & cum ſequitur
Anchar. in conſilio 130. columna 2. numero 3. Et
licet Bald. nullam rationem alleget, Anchar. ta-
men dicit, rationem eſſe, quia relicta teſtatoris
21 † fiunt ob merita, l. nec adiecit, ff. pro ſocio, me-
rita autem non cadunt in ignoratos, ideo relin-
quendo ſuis hæredibus non refertur ad illos, er-
ga quos teſtator nullam affectionem habebat, &
qui non veniunt directè, ſed obliquè ad eius ſuc-
ceſſionem. Eandem Baldi doctrinam ſequutus eſt
Caſtren. in conſilio 197. colum. finali, volum. 2. ſed
clarius id declarat Alexand. in l. finali, numero 5.
C. de leg. vbi dicit, quod vbi teſtator mentionem
facit de hærede proprio, videtur reſpectum habe-
re ad affectionem erga hæredem ſcriptum, quæ ceſ-
ſat in hærede ſecundo, qui teſtatori incognitus, &
incertus, idem Alexan. in conſilio 173. numero 6.
ver. item fallit, quando de hærede, volum. 5. quia
loquendo de hærede alterius, non mouetur ex af-
fectione, quam haberet ad illius, cum primum ne-
que cognouerit, & ignorauerit, quis illi futurus
eſſet hæres, idem Alexand. in conſilio 49. num. 6. &
ſequenti, volum. 6. vbi dicit Bald. theoricam eſſe
generalem, & notabilem, Ruinus in conſi. 129. nu-
mero 6. in fine, volum. 2. Ita ergo in propoſito cum
teſtator vxori ſuæ relinquit alimenta, cenſetur mo
tus affectione erga præſentem. Proinde non de-
betur legâtum ea, quam poſtea duxit, & quæ tem-
pore legati erat ſibi incognita, cum vero legat v-
xori alicuius tertij, tunc non moueatur particu-
lari aliqua affectione, quam haberet erga vxorem
tertij, ſed potius amore tertij venit prima, ſecun-
da, & vlterior.

Difficultas eſt, ſi procedat hæc limitatio, quan-
22 do tertius eo tempore † vxorem habebat, an vero
ſolum, quando carebat vxore. Porro, quando ter-
tius carebat vxore, res ſecundum prædicta dubio
caret, quia militat ratio, quod non potuit teſta-
tor magis affectionem habere ad primam, quam
ad ſecundam, cum tunc nullam haberet, & vtra-
que ſibi eſſet incognita, at vbi tertius ille habebat
vxorem tempore teſtamenti, videtur motus te-
ſtator particulari affectione erga illam, & in ea
militat ratio, quæ allegatur in vxore teſtatoris,
ideo videretur idem ius ſtatuendum eſſe, & ſimile
ſupra adductum de hærede non videtur procede-
re, quia cum teſtator relinquit hæredi alicuius ter-
tij viuentis, ſubſiſtit ratio deficientis erga incogni-
tos, quæ tamen ceſſat, cum loquimur de vxore,
quia hæres viuentis ignoratur, cum eius nulla ſit
hæreditas, vt viuentis vxor cognoſcitur, & ſciri po
teſt. Et Ruin. in conſilio 30. numero 3. & numero 7.
volum. 2. videtur tenere, quod relictum hoc caſu
non extendatur ad futuras vxores, ſed reſtringa-
tur ad eam, quæ aderat tempore teſtamenti, dicit,
numero 4. ſed vbi tertius, quod ſi filiabus alicuius
tertij relicta eſt dos, tunc ſi tempore teſtamenti ex-
tabunt filiæ, nulla dos debetur naſcituris. Et pro
hoc facit, quod dixi ſupra ex Rom. in conſilio 231.
Socin. iun. conſilio 172. numero 24. volum. 2. & te-
tigi in conſilio 125. numero 20. quod relictum fa-
ctum filijs non applicatur naſcituris; quando po-
teſt verificari in iam natis, ſed Mantica, dicto ti-
tulo 15. in fine, tenet deberi legatum etiam ſecun-
dæ vxori, dum ſubdit præſertim, cum Titius lega-
tarius nullam haberet vxorem tempore conditi
teſtamenti, illa dictio implicat caſum magis du-
bitabilem æquè, ac ſi dixiſſet, ſecunda vxor ve-
nit, licet tempore teſtamenti alia extaret, ſed
multo magis venit, quando teſtamenti tempore
nulla vxor extabat. Ego arbitror retento thema-
te, in principio propoſito, quod ſcilicet teſtator
legauerit vxori alicuius alimenta, deberi ſolum
primæ, quæ eſt nota teſtatori, & præſumitur ab
eo dilecta, non etiam ſecundæ, quæ erat incerta.
Et hoc caſu non video diuerſitatis rationem, quod
legatur vxori propriæ, vel tertij, quia vtroque ca-
ſu eadem ſubeſt ratio, & non obſtat conſilium A-
lexandri, quia non loquitur, quando alimenta ſo-
lum relinquuntur vxori, & filijs alicuius, ſed quan-
do alicui relinquuntur eiuſque vxori, & filijs, at-
que ita quando & filijs relinquitur contemplatio-
ne viri, & patris reſpectiuè, vt ibi, numero 6. in fi-
ne, ver. ſed fuit motus propter affectionem. imo,
numero 2. videtur iſto caſu loqui. Et hic caſus eſt
clarus, vt dicam paulò poſt. Accedat, quòd vbi
vxor extat tempore teſtamenti, non poteſt diſcri-
men conſtitui inter proprium nomen, & appella-
tiuum, ideo ſicuti non venit ſecunda vxor, quan-
do prima fuit proprio nomine deſignata, ita nec
quando appellatiuo. Rurſus non debet admitti
ea, quæ non eſt vxor tempore teſtamenti ſecun-
dum quod adeſſe debet qualitas requiſita, & exta-
re perſona, quæ vult commodum conſequi, vt di-
cam hac eadem quæſtione, & omnia quæ ſupra di-
cta ſunt in præſenti quæſtione de vxore, locum ha-
bent etiam vbi alimenta filijs relinquerentur: nam
Alexand. d. conſi. 171. loquitur de filijs & vxore, &
non eſt ius in qualitate perſonæ, ſed in rationibus
ipſius deciſionis.

Limita etiam dictum Baldi ne locum habeat,
quando vxori relinquuntur alimenta, vel etiam
filijs alicuius tertij contemplatione illius tertij,
non cotemplatione ipſorum legatariorum. E-
tenim tunc debentur non ſolum primæ, ſed etiam
23 ſecundæ. † Et hic eſt caſus Alexand. in dicto con-
ſilio 171. numero 6. vbi ait, quod teſtator id ani-
mo geſſit, vt illum tertium onere alendi vxorem
ſubleuaret, quæ ratio, quia militat in ſecunda, ſi-
cut in prima vxore, ideo vtrique legatum cen-
ſetur factum, allegat id quod voluit Bald. in l. in-
uitus, in fine, C. de procurato. vbi ait, quod ſi pri-
24 mus † actus non conſumit effectum ſecundum
intentionem loquentis, tunc diſpoſitio intelligi-
tur eſſe de actu vlteriore, & Alexand. in loco præ-
dicto dicit verba Baldi eſſe notabilia, & idem vo-
luit Roman. in conſilio 504. colum. prima. Felin.
in

Digitized by Google

In cap. 2. colum. fin. in quinta fallentia, de treuga & pace, Iaſ. in l. cum ſeruus, §. ſi quis alicui, col. fin. ff. de legat. 1. Dec. in conſilio 562. colum. 1. Grat. in conſil. 21. colum. 1. volum. 3. Gram. deciſ. 102. num. 84. Cum enim finis & intentio teſtatoris ſit virum ſubleuare ab onere alendi vxorem, hoc ipſum non conſumetur eo ipſo quod primæ vxori alimenta tradantur, fatendum eſt legatum extendi ad ſecũdam vxorem, Ruin. in conſilio 30. numero 5. & 7. volum. 5. vbi ſequitur Alexandrum. Et infert ad dotis legatum factum filiabus contemplatione patris, vt ſcilicet exoneretur onere dotandi: ſed nec iſto caſu videtur mihi ratio concludere, quandoquidem ſi patris contemplatione aliquid filijs relinquitur, ea contemplatio non id operatur, vt legatum ad perſonas extendatur, de quibus teſtator non cogitauit, ſed diſpoſitionem intra ſuos terminos & caſus manentem qualificeat, & non eſt verũ, quod effectus non ſit conſummatus, nam ſi teſtator cogitauit ſolum de præſenti vxore, iam ea cogitatio effectum ſortitur, cum vxori primæ ſoluuntur alimenta, etſi teſtator voluit illum exonerare onere alendi vxorem, impletur ſua voluntas; quando vxori alimenta præſtantur. Accedat, quod illa qualitas, quod ſit vxor adeſſe debet tempore facti legati, nec ſufficit quod ſuperueniat, cogita igitur, quia non inuenio qui audeat manum ponere.

Concluſio autem Baldi, caret omni amaritudine, quando teſtator vxorem nominauit proprio nomine, puta Iſabellam, Annam, & ſimilibus: tunc enim nulla fieri poteſt extenſio ad ſecundam vxo-
25 rem, quia nunquam fit extenſio † de vna perſona ad aliam, l. pater, §. quindecim, ff. de leg. 3. Et dicit Bal. in l. ſi quis certum, in fin. in 2. lect. C. de ſecund.
26 nup. quod diſpoſitio facta per nomina † propria non extenditur ad aliàs perſonas. Idẽ voluit Bart. in l. omnes populi, nu. 63. ff. de iuſtit. & iure, imo ad
27 aliam perſonam † non fit extenſio etiam veriſimili ex mente diſponentis, vt probatur in l. ſi quis ita, §. ſi quis cum ignoraret, ff. de teſtam. tute. vbi teſtator dando tutorem filijs ſuis non cenſetur ei dediſſe, quem credebat deceſſiſſe, vel ignorabat ſe habere. Et dixit glo. in l. Titius, in princ. in verbo oportet, in fin. ff. de lib. & poſthum. quod generalis filio-
28 rum inſtitutio, non trahitur † ad filium, quem teſtator ignorabat ſe habere, licet veriſimile ſit, quod filium foret, ſicut alios inſtituturus, ſi ſciniſſet eſſe filium, vel extare, & eam glo. ſequitur Din. Oldra. Nicol. de Neapoli, Albe. Ange. & Cuma. ibi idem probarunt Din. Cin. Iacob. de Aret. Barto. & Albe. in d. §. ſi quis cum ignoraret, cum multis alijs, quos ponit Tiraquel. in l. ſi vnquam, in verbo, libertis, num. 28. & ſeq. C. de reuoc. donat. Et hanc partem,
29 quod legatum factum ſub nomine † proprio, non extendatur ad futuram vxorem, per rationem prædictam tenuit Simon de Pretis, d. dubit. 10. num. 4. facit, quia etſi regulariter maſculinum concipiat
30 fœmininum, tamen hoc † fallit, quando ponitur per nomen proprium, quia tunc non fit extenſio, Bart. in l. 1. ff. de verborum ſignificationib. Ange. in l. quicunque, col. 1. C. de ſeru. fugit. Card. in Clem. vnica, col. 2. de electio. Gemin. in cap. generali, col. 3. de electio. in 6. Soc. in Regu. 255. limit. 8. Dec. in l. fœminæ, ff. de reg. iur. Et poſſent multa alia ſimilia cumulari, facit, quia diſpoſitio dicitur perſona-
31 liſſima, † quando fit per nomina propria, & extinguitur cum perſona, l. Lucius, §. Sempronius, ff. de leg. 3. vbi Bartolus dicit, quod prohibitoria facta nominatiuè hæredis eſt perſonalis, & non includit hæredem hæredis, Roma. in d. l. ſi quis filium, §. fin. ff. de acqui. hæred. Imol. Alex. & alij, quos citaui in conſi. 123. nu. 14.

Et procedit hoc etiam, quando teſtator prius eſſet locutus per nomina propria, mox verò alimenta relinqueret per verba relatiua, puta prædictam vxorem, vel prædictos filios, quia etiam tunc non fit extenſio ad aliam vxorem, vel alios filios.
32 Nam illa dictio, dictus, † vel prædictus, cum ſit relatiua, non poteſt referri, niſi ad eos qui corporeis oculis in teſtamento legi poſſunt, non ad eos qui non poſſunt legi, licet ratione poſſent comprehendi, Bart. in l. qui liberis, §. hæc verba, in fin. ff. de vulgar. & pup. per l. 1. ff. de his, quæ in teſtam. delent. Bart. in conſil. 7. vol. 1. Et ideo Imo. dicit, quod etſi aliquando appellatione veniat hæres hæredis, at-
33 que ita tam † ſecundus, quam primus, tamen hoc fallit, quando poſt expreſſionem proprij nominis teſtator mentionem facit de hæredibus prædictis, ita ait in l. ſi quis filium, in fi. ff. de acquiren. hæred. Alex. in conſi. 173. nume. 6. & 7. volum. 5. in conſilio 176. nu. 10. vol. 7. Fulgoſ. in conſi. 70. num. 1. Dec. in conſi. 213. nu. 9. Ruin. in conſi. 29. num. 4. & 5. vol. 2. Socin. iun. in conſi. 131. nu. 37. vol. 1. Ripa in l. filiuſfam. §. diui, nu. 111. ff. de leg. 1. Rimil. iun. in conſil. 579. nu. 66. & 69. Simon de Pret. de interpret. vlti. volun. lib. 2. ſolu. 2. nume. 213. & dixi in conſil. 123.
34 nu. 13. Et in ſpecie Simon loco prædicto † vult in caſu relationis idem eſſe, quod in caſu, vbi expreſſa ſunt nomina propria.

Intellige etiam concluſionem Baldi, dummodo illa etiam prima ſit vxor tempore mortis teſtatoris, quia ſi eo tempore matrimonium reperiatur
35 ſolum, non debebitur vxori † legatum. Ita in propoſito declarat Simon dicta dubitatione, conſilio quarto, verſic. ſed oportet, allegat text. in l. tertia, & l. ſequenti, ff. de aur. & argen. lega. vbi dicitur, quod legatum factum vxori, cenſetur ademptum,
36 ſi tempore mortis mariti matrimonium † reperiatur diuortio diſſolutum. Et idem dicitur in l. item legata, §. fin. ff. de leg. 3. facit l. cum hic ſtatus, §. ſi diuortium, ff. de donat. inter virum & vxorem, vbi donatio inter virum & vxorem reuocatur diuortio
37 † interueniente. Et dicit gl. in d. §. fi. quod vt legatũ vxori factum locum habeat, oportet eam eſſe vxorem mortis tempore. Et ratio eſt, quia per diuortium inducitur reuocatio legati, d. l. item legata, §. fi. d. l. 2. & l. 3. Ratio autem rationis eſt, nam per di-
38 uortium inducuntur inimicitiæ, quibus poſtea † legatum videtur tacitè ademptum, l. 3. §. fin. ff. de aliment. leg. l. ſi inimicitiæ, ff. de his, quibus vt indign. Sed alicui forte ſuperflua videbitur hæc tractatio, quia hodie non eſt locus diuortio inter virũ & vxo-
39 rem, ſed quos coniunxit Deus, homo † nõ ſeparet, iuxta illud Euang. Didac. in epitom. de ſpõſa. par. 2. c. 1. in prin. nu. 8. Sed eſt aduertendum, quod ho-
40 die ſucceſſit thori ſeparatio † loco diuortij, vt voluerũt Ci. in d. l. 1. Alex. col. fi. Iaſ. col. 2. ver. quarto fallit, & Dec. num. 10. C. vnde vir & vxor, Simon de Pret. loco prædicto. Id quod tamen intelligi debet, quando ſeparatio fit mali gratia, nõ autẽ qñ licitè fit, puta intuitu religionis, vt per Dec. ibi. Et prædicti omnes Doctores in ſimili dicunt, quod vbi ſepa-
41 ratur thorus mali gratia, tunc maritus † non ſuccedit vxori, nec econtra. Et conſequenter etiam relictum factum reuocatur, intelligendo tamen,

Digitized by Google

niſi vnius tãtum culpa induceretur ſeparatio, ve-
luti ſi propter adulterium vxoris maritus ſepara-
13 tionem peteret, quia tunc maritus † poſſet ſucce-
dere, ex quo nulla ſui culpa intercedit, Dec. d.nu.
10. in prin. verſi. & hoc intelligendum videtur.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio minori conceſſa prodeſt maiori, vbi cauſſa eſt indiuidua.*
2 *Appellatio interpoſita per vnum ex litigatoribus prodeſt alÿs ſi cauſa eſt indiuidua.*
3 *Clericus & laicus, ſi litigant tota cauſa cognoſcitur per Eccleſiaſticum, quando indiuidua eſt cauſa.*
4 *Socius gaudet priuilegio ſocij in indiuiduis.*
5 *Indiuidua dicitur alimentorum præſtatio.*
6 *Facti obligatio eſt indiuidua.*
7 *Dare eſt dominium transferre.*
8 *Obligatio rem tradi eſt indiuidua.*
9 *Vſus relictus debetur ſolum ſecundũ neceſſitatẽ perſonæ.*
10 *Vſus alicui relictus eſt incertus reſpectu temporis, quo eſt duraturus.*
11 *Obligatio alendi reſpectu creditoris eſt perſonalis.*
12 *Seruitates ſunt indiuiduæ.*
13 *Obligatio rem tradi diuiditur inter plures hæredes mortuo promiſſore.*
14 *Hæres in dubio cenſetur grauatus ſolum pro hæreditaria portione.*
15 *Obligationis qualitas non variatur ex perſona hæredis.*
16 *Facta ſunt diuidua tempore contractaus.*
17 *Promiſſio facta pluribus intelligitur cuique pro virili.*
18 *Pluribus relictum intelligitur pro virili.*
19 *Sententia contra plures lata intelligitur pro virili.*
20 *Obligatio rẽ tradi eſt indiuidua, ſed inter hæredes diuiditur.*
21 *Additio inducit quaſi contractum inter hæredem, & legatarium.*
22 *Promiſſio quando ſit a pluribus de re indiuidua, tunc omnes tenentur in ſolidum.*
23 *Seruitutes non poſſunt a principio deduci pro parte in obligationem.*
24 *Obligatio ſolidi non cenſetur inducta niſi expreſsè dictum ſit.*

QVAESTIO XIIII.

NOn erit extra rem noſtram quære-
re, ſi obligatio, vel promiſſio alẽdi
ſit diuidua, vel indiuidua, nam plu-
res reſultant vtilitates, & ea præ-
cipuè, quod vbi cauſa eſt indiui-
dua, reſtitutio cõceſſa minori, pro-
1 deſt etiam maiori, † qui habet communionẽ cum
eo, Bar. in l. 1. C. ſi in communi, eademque can. poſt
gl. ibi, quam ſequuntur etiam Bal. Salice. & Caſtr.
ponentes rationem, quia cum res ſit indiuidua, ſi
maiori ſit vtilis, non etiam prodeſſet minori, Bart.
in l. 2. §. ſi vtrum, in fi. ff. de minorib. Rom. in conſil.
195. nu. 5. Aret. conſ. 123. nu. 11. Affli. in deciſ. 213.
Dec. in l. emancipati, nu. 5. vbi Cagno. num. 103. C.
de collat. Aufrer. ad Capell. Tholoſ. deciſ. 55. verſi.
adde, quod ſi reſtitutio, Ruin. conſ. 77. nu. 3. vol. 4.
conſ. 121. nu. 9. in fi. vol. 5. Ripa, in conſ. 184. num. 1.
Neuiza. in Sylua nupt. lib. 6. n. 43. Phanuc. in tract.
de inuentar. par. 2. nu. 31. Maurit. in tract. de reſti-
tutio. in integr. c. 185. nu. 4. & 5. Caual. in tract. de
vſufruct. mulie. relict. nu. 165. Item appellatio per
2 vnum ex litigatoribus interpoſita prodeſt † alijs,
ſi cauſa ſit indiuidua, l. 1. ſi vnus ex pluribus appel.
l. ſi quis ſeparatim, §. fin. ff. de appellat. glo. in d. l. 1.
C. ſi in commu. eademque cau. Item in cauſa indi-
uidua, ſi vnus ex ſocijs eſt clericus, tota cauſa de-
3 uoluitur ad Iudicem Eccleſiaſticum, † vt poſt mul-
tos a ſe adductos ponit Marſil. in ſing. 180. Neui-
zan. d. lib. 6. nu. 38. Boſſ. in tit. de foro comp. nu. 144.
& nu. 146. & generaliter, vbi cauſa eſt indiuidua,
4 ſocius vel coniunctus gaudet priuilegio † ſocij, &
mediante illius perſona conſequitur id, quod aliàs
non conſequeretur, l. illud, §. fin. ff. de contratab. l.
Ariſto, ff. quæ res pigno. oblig. poſſ. Felin. latè in ca.
1. de præſcript. & Iaſ. in l. emancipati, C. de collat.
qui in l. ſtipulationes non diuiduntur, nu. 30. verſi.
non obſtat, quod præſtatio, ff. de verbo. oblig. di-
cit, quod præſtatio alimentorum eſt indiuidua.
5 † Et ideo, quando ſunt plures hæredes debitores
prouidendum eſt, quod vnus eorum ſubeat totum
onus alendi, l. 3. §. fin. & l. pecuniæ, ff. de alim. & cib.
leg. Subdit tamen ſuper hoc melius eſſe cogitandũ,
ſed Alcia. ibi, nu. 31. tenet contrarium, quod ſcili-
cet alimenta non ſint indiuidua, quia aliàs cogi
poſſet in ſolidum quilibet hæres ex pluribus vnius
debitoris ad ſoluendum alimenta, l. 2. §. ex his, ff.
de verb. oblig. Et tamen hoc eſt falſum, quia non
onus exigitur in ſolidum, ſed Iudex ex officio com-
pellit eos ad inuicem conueniendum, ꝙ ab vno præ-
ſtentur, d. l. 3. & l. pecuniæ, & eiuſdem opinionis
fuit Soci. iun. in eadẽ l. ſtipulationes non diuidun-
tur, num. 339. & Modern. Gall. in tract. de diuid. &
indiuid. par. 2. nu. 238. vbi ait, neminem ex pluri-
bus cogi poſſe ad inſolidum præſtandum alimen-
ta, licet Iudicis officio cogantur in vnum conueni-
re, eoſque omnes refert, & ſequitur Cordub. in l. ſi
quis a lib. §. ſi quis ex his, num. 207. ff. de lib. agnoſ.
vel alen. vbi tamen nihil aliud allegat.

Sed etſi non inueniam contradicentem, placet
tamen potius opinio Iaſ. quod obligatio alendi ſit
indiuidua. Aut enim dicimus promiſſorem alendi
teneri ad factum, & non eſt dubium, quod obliga-
6 tio † facta eſt indiuidua, l. in exequutione, ff. de
verb. oblig. ponunt Bart. & alij in l. 4. §. Cato, ff. eo.
tit. vbi Iaſ. nu. 2. Ripa nu. 3. Butig. num. 12. idẽ pro-
barunt Bar. & alij in l. ſtipulationes non diuidun-
tur, ff. eo. tit. Et hæc vr̃ verior, quia non tam tenetur
dare aut tradere, quàm facere, propterea potius vi-
detur promiſſio facti, quàm alia: non enim tenetur
7 ad dandum, quia dare eſt dominiũ transferre, † &
accipientis facere, l. vbi aũt, §. ſi. in fi. ff. de verb. ob-
ligat. §. ſic itaque, Inſtit. de actio. l. non videtur da-
ta, vbi Dec. & Cagno. ff. de reg. iur. & alimentãdus
non habet quærere, ſi res pro alimentis aſſignata
ſint dantis, vel non, ſed ſufficit, quod habeat. Aut
vero dicimus, eam eſſe obligationem rem tradi, &
8 nihilominus † dicitur ẽt indiuidua ſecundum opi-
nionem Dini in d. l. in exequutione, ff. de verb. obli.
& in l. ſtipulationes non diuiduntur, vbi Bar. nu. 9.
inquit, illum benè ſentire, & ſequuntur omnes Do-
ctores, præcipuè Alci. in repeti. nu. 66. Crot. qui cõ-
munem dicit, nu. 36. & 38. Butig. nu. 65. vbi pariter
dicit cõem, hanc quoque magis cõmunem ait Hot-
mano. ibi, nu. 153. & 183. poſt Ruin. nume. 13. & 33.
Alexan. qui dicit magis communem, & Iaſ. nume.
18. & ſeq. Cur. iun. conſi. 34. nu. 1. Cæpha. conſi. 407.
numero 45. Et quamuis Ruin. loco prædicto aliter
diſtinguat, quam cæteri faciunt, tamen inſpecta
quoque illius diſtinctione, ſuſtinetur noſtra con-
cluſio, cum alimenta non debeantur ex contractu
veri-

Digitized by Google

venditionis. Vult enim, quod vbicunque obliga-
tio rem tradi, deſcendit ab alio contractu, quam
venditionis, ſemper ſit indiuidua, quancunque er-
go amplectamur partem ſemper obligatio alendi
indiuidua erit.

Addo, quod alimentorum obligatio plurimum
habet ſimilitudinis cum vſu relicto ab aliquo, vel
9 promiſſo, quia ſicuti vſus † debetur ſecundum ne-
ceſſitatem perſonæ, l. plenum, §. 1. ff. de vſu & habi-
tatio. ita & alimēta, & ſicuti vſus incertus eſt quo-
ad tempus, eo quod dubium ſit, quanto tempore
10 † ſupereſſe poſſit, qui vſurus eſt, & reſpectu etiam
rei, quæ percipienda eſt, ſecundum Petr. & Bar. in
d. l. ſtipulationes non diuiduntur, nume. 27. ita ali
menta ſunt incerta, reſpectu temporis, & reſpectu
rei pro alimentis præſtandæ. Item ſicuti ſolutum
indebito vſus non affert vtilitatem tantam reſpe-
ctu partis ſolutæ, quantum affert totum, ſi totum
foret ſolutum, ita eſt dicendum in præſtatione a-
limentorum, ex quo ſi homo comederet ſolum
dimidium tantum eius, quod neceſſarium eſt ſi-
bi comedere pro vitæ ſuſtentatione, cito morere-
tur, ſecundun Bart. in d. l. ſtipulationes non diui-
duntur, numero 27. Quinimò Bartol. in loço præ-
dicto videtur tenere expreſsè, quod alimentatio
ſit indiuidua, nec videtur mihi allegari poſſe quic
quam magis ad propoſitum pro huius concluſio-
nis defenſione.

Accedat quod alere qui tenetur, cenſetur quan
dam ſeruiturem habere, nam obligatio alendi ex
11 parte creditoris dicitur perſonalis † & in perſo-
nam, quia finitur illius morte, & extinguitur cum
eius perſona, l. 3. in prin. ff. de alimen. & cib. legat.
Sed ea parre debitoris dicitur in rem, quia tranſit
ad hæredē eius, l. libertis, §. 1. ff. de alim. & cib. leg.
ita pulchrè inquit Bar. in l. 4. §. Cato, nu. 32. in fi. ff.
12 de verbo. oblig. Seruitutes autem omnes † indi-
uiduæ ſunt, vt per Bar. & Docto. in d. §. Cato, & in
d. l. ſtipulationes non diuiduntur, Coraſ. in l. viæ,
nu. 17. ff. de ſeruitut.

Et nō obſtat, quod ſi obligatio eſſet indiuidua,
quilibet plurimum hæredum reneretur in ſolidū,
quia reſpondetur hoc eſſe falſum. Obligatio, rem
tradi, licet ſit indiuidua, vt dixi, tamen mortuo
13 promiſſore diuiditur inrer plures † eius hæredes,
ſecundum Caſtr. in d. l. ſtipulationes non diuidun-
tur, col. pen. Non ergo mirū eſt, ſi obligatio quo-
que alēdi diuidatur inrer plures, ſequuta promiſ-
ſoris morte. Sed quia Caſtr. eo loci reprehenditur
ab Alex. ibi, in 8. Bar. oppoſ. quem ſequitur Claud.
nec diſſentit Herman. d. §. Cato, num. 185. Ideo re-
ſpondeo aliter, quod rex. in l. 3. §. fi. & in l. alimen-
ta, ff. de alim. & cib. leg. non loquuntur in pluribus
hæredibus vnius promiſſoris, ideo non mirum, ſi
quilibet hæredum tenetur ſolum pro ſua portio-
ne, nam vbi alimenta a plurib. hæredib. reliquun-
tur, vt ibi, tunc quiſque eorum cenſetur pro hæ-
14 reditaria † portione, & non vltra grauatus, argu-
mento, l. ſi fundum ſub cōditione, §. ſi libertus, vbi
Bar. Ang. Imo. Caſtr. & alij, ff. de leg. 1. Caſtr. conſi.
448. nu. 2. vol. 1. D. Becius in conſi. 24. n. 5. Cum ve-
rò alimenta debentur ex promiſſione, tunc quia
15 qualitas † obligationis non variatur ex perſona
hæredum, l. 2. §. ex his, ff. de verb. oblig. tunc etiam
in ſolidum vnus hæredum poteſt conueniri, vt præ
ſtet alimenta tanquam fuerit promiſſum quid in
diuiduum, vt per tex. & Docto. in d. §. ex his.

Et ſi dicatur, quę eſt ratio diuerſitatis inter pro
miſſionem alimentorum factā ab vno inter viuos
& legatum etiam alimentorum factum ab vno,
ſed ſoluendum a pluribns hæredibus, quod primo
caſu vnus hæredum poſſit in ſoluendum conueni-
ri, ſecundo verò non. Reſpondeo rationem eſſe,
quia etſi vnum & idem ſit factum, quod præſtan-
dum eſt: tamen quando relinquitur in teſtamen-
to, in quo plures hæredes ſunt inſtituti, tunc inci-
pit deberi a pluribus, quia a pluribus hæredibus
eſt præſtandum, & in ipſa origine, & initio diui-
ditur ex voluntare teſtatoris, at vbi ab vno pro-
mittitur, incipit deberi ab vno, & ſumit initium
ſine aliqua diuiſione, proinde licet eo promiſſore
decedente multi extent hæredes, omnes tamen te
nentur in ſolidum, ne in perſona eorum varietur
qualitas obligationis. Et hoc eſt, quod inquit Bar.
d. l. ſtipulationes non diuiduntur, nu. 7. oppo. 6. dū
16 ait, facta † tpe contractus eſſe diuidua, quia po-
teſt ab initio quis ſtipulari tradi ſibi partē fundi,
l. locus, in prin. ff. de acquir. poſſ. vel purgari partē
foueæ, l. 2. §. pterea, ff. de aqua plu. arcen. Sed poſt-
quam in ſolidum deducta ſunt in contractu, non
poſſunt diuidi aliquo modo, ita in propoſito, quā
do teſtator aliquid indiuiduum mandat a pluri-
bus bæredibus præſtari, tunc inducitur diuiſio in
ipſo principio, & quiſque hæredum pro ſua por-
tione obligatur, ſed ſi quis indiuiduum promittit:
tunc, quia ſolidum in obligatione deducitur, non
fit diuiſio inrer hæredes promiſſoris, quia iam ſo-
lidum eſt in eſſe deductum, nō autem a principio
diuiſum, vt eſt primo caſu.

Vnde infertur, quod ſi plures ſimul promitte-
rent vnum alere, illi non eſſent in ſolidum obliga-
ti, nec eorum vnus conueniri poſſet pro omnibus,
quia diuiſio eſt inducta a principio rempore pro-
miſſionis, nam vbi plures aliquid promittunt, tunc
quilibet cenſetur promittere pro ſua virili, ſicuti
17 econtra, ſi promiſſio † fiat pluribus, intelligitur
cuique pro virili, l. ſi fundus, §. ſi duo, ff. de pigno-
rib. l. aliena res, §. ſi pluribus, ff. eo. titu. l. reos, §. cū
in tabulis, ff. de duob. reis. Idem eſt in vltimis vo-
18 luntatib. vbi ſi plures † vocantur quiſque eorum
pro virili admittitur, l. nonnunquam, ff. ad Treb.
l. fi. in prin. C. de impub. Et idē eſt in ſententia quę
19 cōtra plures lata † afficit vnumquenque pro vi-
rili, l. 1. C. ſi plur. vna ſententia, l. ſi qui ſeparatim,
§. quotiens, ff. de appellatio. Tiraq. qui latè probat
primam ſententiam in tract. de retract. conſang. §.
31. gl. vnica, n. 4. & ſeq. probaui plurib. in conſ. 150.
nu. 34. & ſeq. Et licet prædicta loquantur in re di-
uidua, tamen, vt dixi, facta ſunt diuidua a princi-
pio, antequam deducātur in contractum, vel ob-
ligationem per iam dicta.

Et præfxta Bartoli doctrina, quod facta ſint a
principio diuidua, placet alijs ibi, præcipuè Alex.
nu. 12. ver. nec obſtat ille tex. ibi, quia reſpondeo,
quod in omnibus. rurſus, verſic. pro iſta opinio-
ne, ibi, vnde nemo negat, & Iaſ. numero 17. dicit,
eam eſſe ab omnibus approbatam, & differen-
tiam a me ſuprà adductam expreſsè facit Alcian.
20 ibi, nu. 12. dicens, quod etſi obligatio † rem tra-
di ſit indiuidua, vt ſupra probaui, & in vltimis vo-
luntatibus diuidatur inter hæredes, l. ſi tibi homo,
§. fundus, & l. turpia, §. fi. de leg. 1. quando tamē ori
ginem cœpit in perſonas hæredum, qui obligan-
21 tur ex quaſi contractu † inducto per aditionem,
l. apud Iulianū, §. fin. ff. quib. ex cau. in poſſeſſ. eat.
Et ita, qn̄ non agit de inter hæredes diuidēda ob-

ligatione, quia teneretur defunctus, ſed de ea, quã
defunctus iniunxit ſuis hæredibus, tunc dicitur di-
uidua, & hoc modo Alex. diſtinguit inter obliga-
rionem, quæ hærebat oſſibus defuncti, & eam, quã
defunctus iniunxit ſuis hæredibus.

Eſt verum, quod Iaſ. in d. l. ſtipulationes non di-
uiduntur, nu. 18. ver. iſta ſolutio D. Alex. impugnat
dictum illud Alexandri per rationẽ, quod obliga-
tiorem tradi poteſt quidem a principio eſſe diui-
dua. Sed hoc eſt verum, quando deducitur in con-
tractu expreſſè pro parte, ſecus, quando ſimplici-
ter deducitur, quia tunc eſt indiuidua ſecundum
Bar. in l. 2. num. 4. ff. de duob. reis, vbi dicit, ſi plures
22 promittunt indiuiduum aliquid, † tenetur omnes
in ſolidum, id, quod deſtruit illationem, quam pau
lò ſuprà fecimus de pluribus promittentibus vnũ
aliquem alere. Verum ſi rectè conſideretur, nihil of
ficit caſui noſtro, in quo non agimus de promiſſio-
ne facta a pluribus, ſed ab vno, vel etiam de obliga
tione alendi multis hæredibus iniuncta ab vno te-
ſtatore. Contrarium autem procedere poſſet, quã-
do eſſet quæſtio de promiſſione a pluribus facta:
ſubſiſtit ergo reſponſio ſupra data ad text. in l. 3. §.
fin. l. pecuniæ, ff. de alim. & cib. leg. quod loquuntur
in pluribus hæredibus, in quorum perſona ea alen
di obligatio ſumpſit initium. Reſpondeo etiam
quod ex alio argumentũ Iaſonis non obſiſtit. Nam
Barto. in d. l. 2. numero 4. ff. de duob. reis, loquitur
in ſeruitutibus, quarum obligatio eſt indiuidua,
non ſolum poſtquam deducta eſt in contractum,
ſed etiam a principio tempore contractus, ita vt
23 non poſſint † pro parte deduci in ſtipulationem, l.
pro parte, ff. de ſeruitutib. Barto. in d. l. ſtipulatio-
nes non diuiduntur, in princ. & nu. 7. in 6. oppoſit.
Nos autem loquimur in obligationib. facti, ſeu tra
di, quæ a principio ſunt diuidua. Et Bar. d. nu. 7. di-
ſtinguit inter ſeruitutem, & aliàs obligationes, ſi-
cuti etiam in principio legis, proinde non reſiſtit
obiectum illud. Et hoc modo declarantur Barto. &
Iaſ. in d. l. ſtipulationes non diuiduntur, atque hoc
modo defenditur illatio ſupra nos facta, quod plu-
res promittentes, dare obligentur viriliter non in
ſolidum, ex quo hæc obligatio, antequã in contra-
ctum deducatur eſt diuidua. Et ratio eſt, quia obli
24 gatio † ſoli nunquam cenſetur inducta, niſi expreſ
ſè ſit dictum, gl. in l. 1. §. ſi apud duos, ver. perueniа-
tur, ff. depoſ. glo. & Doctores in l. ſi paternam, C. ad
Velleian. Bart. qui dicit ſingulariter notandum in
l. 1. in fin. C. quo quiſque ordi. conuen. lib. 11. At vbi
ſeruitus promittitur, tunc quia eſt indiuidua quiſ-
que cenſetur ſe in ſolidum obligaſſe.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio legitima non excludit ab alimentis.*
2 *Renunciari alimentis non poteſt etiam cum iuramento.*
3 *Renuncians ſucceſſioni non excluditur ab alimentis.*
4 *Legitima renunciari non intelligitur niſi fiat expreſſa mentio.*
5 *Filia ſtatuto excluſa a ſucceſſione conſequitur alimenta.*
6 *Legitima non includitur in renunciatione hominis.*
7 *Excluſio legis tacita nocet tertio, non autem expreſſa hominis.*
8 *Legata ſi generaliter minuantur, vel adimantur, non venit legatum alimentorum.*
9 *Excluſio generalis non extenditur ad alimenta.*
10 *Patronus remittendo liberto omnem obligationem, non cenſetur remiſiſſe onus alendi.*
11 *Alimenta non ſunt priuilegiata niſi in caſib. expreſſis.*
12 *Alimenta. In dubio pro alimentis eſt iudicandum.*
13 *Diſpoſitio generalis habetur pro ſpeciali, quando verificari non poteſt in vna re tantum.*
14 *Renunciatio generalis includit ius fideicommiſſi conditionalis, quando verificari non poteſt in alio.*
15 *Procurator non poteſt dominum facere incidere in pœnã, niſi ſibi mandatum verificari aliter non poteſt.*
16 *Renunciatio generalis includit legitimam quando nihil aliud poſſet operari.*
17 *Iuramentum habet vim expreſſi.*
18 *Iurans cenſetur cogitare de omnibus, quæ poſſunt contingere.*
19 *Renunciatio includit legitimam ſi eſt generalis.*
20 *Iuramentum non ampliat, ſed corroborat principalem obligationem.*
21 *Iuramentum includit ſolum caſus comprehenſos in renunciatione.*

QVAESTIO XV.

RENVNCIARI an poſſit iuri alimẽ-
torum, diximus inter alimentorũ
priuilegia, vbi etiam tractauimus
de renunciatione iurata: nunc vi-
dendum in caſib. quibus poteſt re-
nunciari, an alimenta veniant in
generali renunciatione. Et Ludo. Molin. in tract.
de primogen. Hiſpa. lib. 2. c. 15. num. 78. dicit, quod
1 renunciatio legitimæ † etiam iurata, non excludit
a petitione alimentorum, allegat Bal. in l. pactum,
quod dotali, nu. 17. C. de collatio. vbi ait, renuncia
2 ri non poſſe alimentis etiã cum iuramento. † Ideo
non probat concluſionem noſtram, quæ intelligi
debet, quando poteſt quis renũciare; fruſtra enim
quæreremus, ſi includantur tacitè, quando etiam
expreſſè non poſſent includi, allegat etiam Imo. in
l. ſtipulatio hoc modo concepta, ff. de verbo. oblig.
vbi Alex. nu. 9. qui dicunt, quod mulier, quæ renun-
3 ciauit ſucceſſioni, † non excluditur ab alimentis,
ſed nec id videtur concludere, quia vbi ſimpliciter
ſucceſſioni renunciatur, non etiam includitur legi
tima, l. ſi quando, §. generaliter, C. de inoffic. te-
4 ſtam. vbi dicitur, quod de legitima fieri† debet ſpe
cialis mentio, Gul. Cun. Bal. & Ange. in l. de his, de
tranſact. Aret. in §. cum autem, in fi. Inſtit. de inoffi.
teſta. Alex. in conſi. 89. nu. 14. vol. 4. conſil. 8. nu. 22.
vol. 3. Barba. in conſ. 52. in fin. vol. 2. vbi fortius di-
cit, procedere accedente quoque iuramento, Iaſ. in
conſ. 90. col. fin. verſi. nec prædictis habeat obſtare,
vol. 3. addo Fulg. in conſ. 188. Rui. conſ. 27. num. 10.
vol. 1. Crot. in conſi. 120. nu. 29. vbi etiam cum iura-
mento, Socin. iun. in conſ. 50. num. 11. vol. 2. Bero. in
conſ. 63. nu. 62. vol. 2. Gram. deciſ. 102. nu. 188. Rol.
in conſ. 97. nu. 13. vol. 2. conſ. 62. num. 11. vol. 3. Me-
noch. conſil. 71. nu. 2. Verum ſtringit hoc meo iudi-
cio, quia legitima ſubrogatur loco alimentorum,
ideo ſi in generali renunciatione ſucceſſionis non
includitur legitima, multo minus includentur ali-
menta. Ad confirmationem huius opinionis facit,
quia ſi filia excluditur ſtatuto a ſucceſſione, non ta
men cenſetur excluſa, quominus conſequatur ali-
5 menta, † ſecundum Bald. in l. alimenta, in fin. C. de
neg. geſt. Caſtr. in conſ. 16. col. 1. in fi. vol. 2. Corn. in
conſ. 85. col. fi. vol. 3. Cur. iu. in conſ. 10. col. 3. in fin.
Crau. conſ. 189. in princ. & dixi latè titu. quib. & a
quib. deb. alim. vbi probaui, quod filia, quæ mediañ
te do-

Digitized by Google

te dote, excluditur a patris vel agnatorum ſucceſ-
ſione, interim eſt alenda, & ſi excluſio legis nō in-
cludit alimenta, multo minus id operabitur exclu
ſio hominis, nam lex fortius excludit, quãdoqui-
6 dem renunciatio † hominis, non includit legiti-
mam, d.l. ſi quando, §. & generaliter, ff. de inoff. te-
ſtam. & dixi ſuprà. at generalis excluſio legis etiã
legitimam excludit, Soc. cõſ. 150. vol. 1. col. 4. Dec.
in conſ. 392. col. fin. nu. 5. Natta in conſil. 308. nu. 4.
Rol. in conſ. 62. n. 50. & ſeq. vol. 3. Cæph. in cõſ. 304.
nu. 1. D. Bec. in conſ. 107. n. 7. Et quòd excluſio legis
fortius operetur, quam excluſio hominis, probant
Alex. in l. 1. nu. 6. C. qui admit. vbi Dec. in 3. lectu.
nu. 50. Iac. Niger nu. 17. Sapia nu. 25. Zucar. n. 41.
7 qui oẽs dicunt, quod tacita † legis excluſio, nocet
tertio, cum tamen expreſſa hominis illi nō noceat.
Confirmatur item principalis concluſio ex regula,
quod generalis ademptio, vel diminutio legato-
8 rum non refertur ad legata † facta in cauſam ali-
mentorum, vt in l. libertis, §. poſthumis, ff. de alim.
& cib. leg. vbi Bar. idem Bart. in l. mala, in prin. nu.
5. ver. item per clauſulã, ff. eo. tit. & dixi inter pri-
uil. alim. Et dicit Card. in conſ. 66. in fi. quod gene-
9 ralis excluſio † aut prohibitio nō includit alimen-
ta, Dec. in l. principalibus, in fi. ff. ſi cert. pet. Crau.
d. cõſ. 189. in prin. & latè multos cumulat Lancell.
Gall. in conſue. Alex. in ver. ſolidos, q. 6. n. 1. & ſeq.
poſt Cuma. in conſ. 30. in 1. dub. Et quod generalis
renunciatio nō includat aliméta, probari videtur
in l. libertus, qui operarum, ff. de ope. libert. vbi pa
tronus, qui liberto omnem obligationem remit-
10 tit, non † cenſetur alimentandi onus remiſiſſe. Et
illum tex. ad hoc citat Dec. in l. iura ſanguinis, nu.
6. circa fi. ff. de reg. iur. dicens, quod in generali re-
miſſione, non cenſentur remiſſa aliméta. Et infert,
quod filius, qui recepta ſua portione renunciauit
in manibus patris, petere poteſt aliméta, ſi ad pau
pertatem deuenit, quando ſimpliciter renuncia-
uit nulla facta alimentorum mentione.

Retentio tñ themate ſupra poſito, quod ſimus
in caſib. quibus alimentis renunciari poſſit, quos
expreſſimus inter priuilegia alimentorũ in qõne,
vbi tractauimus, qñ & quomodo alimentis renun-
ciari poſſit videretur alimenta includi in generali
renunciatione, quia alimentorũ cauſa non eſt pri-
11 uilegiata † niſi in caſibus a iure expreſſis, ſecundũ
Grat. in conſ. 69. in fi. vol. 2. & tunc aliméta ſolum
videntur fauorabilia, quando debentur pauperi,
& ei qui non habet aliunde, vt latè probat Lancel.
d. verſ. ſolidos, q. 6. & poſui inter alimentorũ priui-
legia circa princ. Sed immo dicendum eſt ſemper
alimentorũ cauſam fauorabilẽ eſſe, licet non ſem-
per gaudeat priuilegijs ſpecialibus, vt dixi in loco
12 præcitato. Et in dubio ſemper † pro alimentis eſt
iudicandum ſecundum Fortunatum Garziam in
trac. de pęn. iuris ciuil. c. fi. pag. 2. Cord. in l. ſi quis
a liberis, §. vtrum, nu. 75. ff. de lib. agnoſ. vel alẽdis.

Intellige etiam principalem concluſionem non
procedere, quando renunciatio non poſſet aliud
includere, nec alio verificari, quia tunc veniunt a-
limenta, nam generalis diſpoſitio, quæ non poteſt
verificari, niſi in vna re pro ſpeciali, imo ſingulari
13 † habetur etiam in caſibus, quibus nominatim ali
quid fieri debet, vt eſt tex. in l. 2. ff. de lib. & poſthu.
vbi ita tenent. Et notant Bar. & alij oẽs Doctores,
per quã dixit Bart. in l. qui Romæ, §. duo fratres, q.
6. ad fi. ff. de verb. oblig. quod etſi ius fideicommiſſi
conditionalis non veniat in generali renunciatio-
ne omnis iuris, quod habet vel habere ſperat, ta-
14 men † fallit, quando nullum aliud ius properaret
renuncians præter fideicommiſſum conditionale,
ſequitur Caſtr. in conſ. 193. vol. 2. Soci. in conſ. 150.
col. 6. vol. 1. Dec. in conſ. 386. col. fin. Quinimo, etſi
nunquam id procuratori demandatum intelliga-
tur, per id quod poſſit dominus incidere in pęnã,
l. ſi pater, ff. quæ in fraud. credit. tamen fallit, quan-
15 do † mandatum non poteſt referri ad alium actũ,
ſecundum Bal. in conſ. 13. vol. 1. & quod generalis
diſpoſitio habeatur pro ſpeciali, qñ poteſt ſolum
verificari in vno, latè ponunt gl. fin. in c. ex parte,
vbi omnes Doctores, de offic. deleg. Bart. in l. ſi do-
mino, ff. de leg. 1. Iaſ. conſi 45. nu. 6. vol. 1. conſil. 90.
col. fi. vol. 3. conſ. 40. col. 3. ver. 4. eo. vol. 3. Dec. conſ.
283. nu. 3. ver. 1. eſt, & conſ. 375. nu. 2. conſi. 414. nu.
6. Ruin. in conſi. 89. nu. 8. vol. 1. Crot. in d. l. qui Ro-
mæ, §. duo fratres, nu. 127. vbi Ripa nu. 79. Bero. in
conſ. 159. nu. 29. & ſeq. in vol. 2. Tiraq. de legib. con
nub. glo. 7. nu. 128. cum plurib. ſequentib. vbi cumu
lat infinitas deciſiones, Caſſan. conſ. 3. n. 10. Capic.
deciſ. 88. nu. 6. Crau. in reſpon. pro genero, nu. 343.
& ſeq. Cęph. in conſ. 228. nu. 39. Menoch. in cõſ. 87.
n. 20. Et ad propoſitum facit, quia etſi generalis re
nunciatio non includit legitimam, ſecundum ea,
quæ ſupra poſui in principio huius quæſtionis, ta-
16 men vbi renunciatio † non verificatur in alio, tũc
comprehendit legitimam, vt concludit Soc. iun. in
conſi. 136. nu. 18. vol. 1. ſequitur Crau. in d. reſpon.
pro genero, nu. 344. Menoc. in conſi. 71. nu. 73. Ga-
briel. commu. opin. lib. 6. titu. de legit. conclu. 8. nu.
16. D. Becius in conſ. 34. nu. 14. & Mantica in trac.
de coniect. vlt. volun. lib. 7. tit. 8. nu. 11. Ergo eodem
modo includere debet aliméta, quæ comparantur
legitimæ, vt dixi hac eadem q. & ſæpè alibi.

Declarari etiam debet ſupraſcripta concluſio,
ne procedat, quando renunciatio eſſet iurata, quia
tunc includeret etiam alimenta ea ratione, quod
17 iuramentum habet vim † expreſſi, Bal. in l. 1. in 2.
q. C. commoda. vbi ait, generalem expreſſionem,
cum iuramento idem operari, ac ſi eſſet ſpecialis
expreſſio. Et ſubdit, notandum eſſe, & ſequitur ibi
Sali. col. fi. Ang. in l. ſenium, C. qui teſtam. face. poſſ.
Roma. in l. 1. colum. 6. verſic. 2. allegatur, vbi etiam
Alex. col. 3. verſic. 2. in quantum, ff. de iuriſd. omn.
iudic. Deci. in conſ. 345. Socin. iun. conſ. 136. nu. 26.
vol. 1. & iurans cenſetur cogitare de omnibus his,
18 quæ contingere † poſſunt, atque ei competere, gl.
& Bar. in l. 2. C. de reſcind. vend. Butr. in c. ſi diligen
ti, col. 6. de foro competen. Alex. in conſ 42. nu. 18.
vol. 1. Tiraq. in præfat. l. ſi vnquam, nume. 134. C. de
reuoc. donatio. Ideo Roma. in l. 1. §. ſi quis ita, ff. de
verbo. obligat. inquit, renunciatio generalis, ſi in-
19 rata ſit, includit † legitimam, licèt ea requirat ſpe
cialem mentionem, ſequitur Alex. in conſ. 181. nu.
4. vol. 5. & in l. pactum, quod dotali, in fi. & ibi Cor.
Iaſ. & Dec. C. de collat. Iaſon in dicta l. ſi quando,
§. & generaliter, nu. 6. C. de inoffi. teſtam. & in cõſi.
207. nu. 3. vol. 2. Dec. in conſ. 26. num. 3. in conſ. 89.
nu. 4. in conſ. 180. nu. 4. Socin. iun. in conſil. 136. nu.
24. vol. 1. Ripa in rub. ff. de verbo. obliga. nu. 4. & in
l. 1. in prin. nu. 69. ff. de vulgar. Benedict. in ca. Ray
nutius in verſic. duas habens filias, num. 242. & in
verſic. teſtamento reliquit, numero 220. de teſtam.
Cagno. in l. 2. nume. 93. C. de reſcind. vend. Rol. in
conſi. 96. num. 56. volum. 3. Dom. Becius in conſilio
34. nu. 15. Menoch. in conſi. 71. nu. 24. vbi teſtatur,
hanc eſſe magis receptam. Qua ergo ratione ge-

Digitized by Google

neralis renunciatio poteſt legitimam includere, ea ipſa debet comprehendere, ſed quia hæc ſententia etiam reſpectu legitimæ nõ caret cõtradictione, ideo limitatio quoque ipſa non eſt mihi firma, nec veram eam arbitror; iuramentum enim non anget obligationem, ſed eam intra ſuos terminos
20 † confirmat, vt per Oldrad. in conſil. 238. Dec. in conſi. 240. & conſ. 408. nu. 7. vbi allegat Ang. Rom. & Alex. idem Dec. in c. 1. in 1. lect. nu. 23. verſi. 3. & vlt. de iudic. Crot. in conſ. 97. nu. 13. vbi dicit, quod remaneat impedimentum propter quod actus impugnabatur, Bertr. in conſ. 28. nu. 10. conſ. 63. nu. 7. vol. 1. & multos citat Tiraq. in præfat. l. ſi vnquam, nu. 165. C. de reuoc. dou. Natta in conſil. 180. nu. 9. Ceph. in conſ. 88. nu. 49. deciſ. Pedem. 92. n. 6. Ideo Bart. in l. ſi quis, §. quæſitum, in fin. ff. ſi quis cautio-
21 nib. dicit, quod iuramentum includit ſolum † caſus comprehenſos in renunciatione, ſuper qua fuit interpoſitum, Rom. in conſ. 472. in fi. Caſtr. in cõſi. 377. col. 2. vol. 1. Alex. in conſ. 8. col. fi. vol. 1. Dec. in l. ex his, nu. 30. Ancha. Moder. famil. qõ. lib. 2. q. 69. nu. 9. D. Becius conſi. 90. n. 20. deciſ. Pedem. 92. nu. 7. & 8. Et quod dictum eſt legitimã includi in generali renunciatione iurata, habet infinitos contradicentes. Et præcipuè Bal. in rub. ff. de iureiur. col. pen. ver. non tamen credo, Rom. in l. qui ſuperſtitis, in 3. limit. ff. de acquir. hæred. Guido Pap. in q. 427. Barba. in conſ. 55. col. pen. vol. 2. Afflict. in c. ſi quis inueſtierit, nu. 26. de feu. da. inuic. leg. commiſſo, Fran. in c. quãuis, col. 4. ver. fateor tamen, de pact. in 6. Cur. ſen. in conſ. 76. col. 5. verſ. & per doctrinam, Dec. in conſ. 180. nu. 6. & ſeq. Bertr. in cõſ. 9. nu. 8. vol. 1. Tiraq. in præfat. l. ſi vnquã, n. 160. vbi allegat Gul. Cun. Are. Fabia. & Brun. Gram. in deciſ. 57. nu. 27. & deciſ. 102. nu. 87. Boer. in q. 3. n. 10. Crot. in conſil. 120. nu. 39. Et natura iuramenti eſt confirmare actum, non autem extendere ad caſus non comprehenſos in diſpoſitione, vt dixi. Et hãc inquit eſſe magis communem Gabriel. commun. opin. lib. 6. tit. de legit. concl. 8. nu. 8. & cũ ea tranſire videtur Seraph. in tract. de priuileg. iuram. priuil. 7. nu. 10. vbi tamen nititur contrarias ſentẽtias conciliare, & omni caſu, cum ſit controuerſa opinio non poteſt adduci deciſionem dubiæ quæſtionis, ne dubiũ declaretur per magis dubium, quare reſolutio erit, quod generalis renunciatio nõ ſufficit ad tollendam legitimam quantumuis ſit iurata, ex quo iuramentum non trahitur ad caſus, in quibus pro forma reperitur ſpecialis expreſſio.

SVMMARIVM.

1 *Legati dominium tranſit recta via in legatarium.*
2 *Legati quantitatis dominium non tranſit recta via in legatariam.*
3 *Dominium rei legatæ, non traaſit cum effectu in legatarium niſi ſequuta acceptatione.*
4 *Legatum acquiritur ſtatim a tempore mortis teſtatoris legatario ignoranti.*
5 *Fideicommiſſarius poteſt fideicommiſſum repudiare.*
6 *Vxor relicta alimẽtaria põt vltra alimenta dotẽ exigere.*
7 *Legatum ita interpretatur, vt afferat vtilitatem.*
8 *Ratio reſpicere debet omnes caſus, alias non eſt bona.*
9 *Ratio, vt ſit boaa, debet concludere de neceſſitate.*
10 *Maritus dicitur volũtarius, nõ neceſſarius debitor dotis.*
11 *Vxor relicta vſufructuaria non poteſt interim petere dotes ſuas.*
12 *Vſufructuarius non tenetur ſolui ad onera æris alieni.*
13 *Vxor alimentaria non poteſt interim dotes petere quando ita iuſſit teſtator.*
14 *Dos vxoris alimentariæ dimiauit legitimam filiorum, quia detrabitur tanquam æs alienum.*
15 *Vxor iaſſa dotes non petere legatum perdit ſi accipiat dotem ab hærede ſponte ſoluente.*
16 *Exigere qui aon poteſt, noa etiam capere poteſt a ſponte dante.*
17 *Hæredes poſſunt communi conſenſu contrauenire præcepta teſtatoris.*
18 *Contrahentes poſſunt concorditer diſcedere a pacto.*
19 *Remedia duo quando competunt pro eadem re, vno electo tollitur alterum.*
20 *Heres nõ cogitur dotẽ reſtituere vxori intra annũ luctus.*
21 *Effectus dum ſequatur non curamus de modo.*
22 *Effectus attendi debet, non verba.*
23 *Renunciatio iuris non præſumitur, quando alia coniectura ſumi poteſt.*
24 *Voluntas quæ ex actu colligitur, non extenditur vltra quam ex actu inferatur de neceſſitate.*
25 *Donatio non præſumitur.*
26 *Actus præſumitur factus ex ea cauſa, quæ facienti eſt vtiliter.*
27 *Vxor alimentaria ita quod ſit tacita pro omni eo, quod prætendit in bonis & hæreditate, conſequitur nihilominus dotes ſuas.*
28 *Dos tendit ad pietatem.*
29 *Diſpoſitio generalis non refertur ad cauſam piam.*
30 *Compenſandi animus præſumitur in teſtatore, quando iubet ne legatarius plus petat.*
31 *Compeaſandi animus præſumitur in teſtatore, quando legat pro omni & toto eo.*
32 *Bona intelliguntur deducto ære aliena.*
33 *Filia iuſſa plus non petere non prohibetur conſequi dotes maternas.*
34 *Compenſare non creditur teſtator, qui legat de bonis ſuis.*
35 *Hæreditas continet iura actiua & paſſiua.*
36 *Filia iuſſa nihil petere in hæreditate, non poterit etiam maternas dotes petere.*
37 *Teſtator quod prohibeat plus petere in bonis, vel hæreditate, plurimum refert.*
38 *Vxor alimentaria relicta ſub conditione, ſi dotes non petierit, noa poterant etiam eius hæredes petere.*
39 *Vxor cui aliquid relinquitur ſi non nupſerit, perdit legatum nubendo.*
40 *Modus dicitur, quanda onus implendum eſt poſt quaſitum emolumentum.*
41 *Modus. Legatarius ſub modo tenetur cauere de modo impleado, alias non conſequitur legatum.*
42 *Modus, vt impleatur a legatario agit actione ex teſtamento, is cuius intereſt.*
43 *Modus vt impleatur a legatario agere poteſt etiam tertius, cui intereſt.*
44 *Exceptio ei competit, cui datur actio.*
45 *Legatum eſt donatio.*
46 *Legatũ large interpretatur, quando ſit coniũctę perſonę.*
47 *Vxor alimentaria, donec dotes non petierit, poteſt dimittendo alimeata, quæ dia perceperat, dotes conſequi.*
48 *Legato in annuo conditio legatarij conſideratur in principio anni.*
49 *Vſura eſt quando pro retardata ſolutione ſortis aliquid ſoluitur.*
50 *Vſura eſt prohibita non ſolum in contractibus, ſed etiam in vltimis voluntatibus.*
51 *Vſura aon permittitur etiam pro alimentis pauperum, vel redimendis captiuis.*
52 *Vſurarium eſt pactum, quod hæredes mariti certum quid ſoluant vxori, donec dotes reſtituant.*

Legatum

53 *Legatum annuum factum vxori donec dos illi reſtituatur, non eſt validum.*
34 *Vxor alimentaria ita quod dotes non petat, poteſt aliquo tempore alimenta percipere, poſtea vero dotes conſequi.*
55 *Conditio impleri dēt antequam emolumentum quęratur.*
56 *Modum qui non implet, priuatur relicto.*
57 *Diſpoſitio indiſtincta, debet indiſtinctè intelligi.*
58 *Vxor alimentaria ſi tamen dotes non petierit, legatū perdit per ſolam petitionem.*
59 *Conditionem ſufficit ſemel impletam eſſe, licet implementum non duret.*
60 *Verba intelligi debent cum effectu.*
61 *Effectus attendi debet, non verba.*
62 *Effectus præualet verbis.*
63 *Effectus facti, non factum attendi debet.*
64 *Volo, verbum, intelligitur cū effectu, quando dicitur, quia muros tranſcendere voluit.*
65 *Statutum imponens pęnam volenti mulierem corrumpere, intelligitur, ſi effectu corrupe*r*it.*
66 *Velle vti dicitur, qui voluntariè vtitur.*
67 *Emphyteuta non priuatur per ſolam venditionem, niſi etiam tradiderit.*
68 *Emphyteuta non priuatur, quia rem expoſuerit venalē.*
69 *Emphyteuta non priuatur propter venditionem, quæ ex aliqua cauſa ſit nulla.*
70 *Vaſallus non priuatur feudo per alienationem, quæ non habeat effectum.*

QVAESTIO XVI.

EGREGIA eſt quęſtio, an vxor, cui ma
ritus legauit alimenta, poſſit dotē
petere ab hæredibus, intelligēdo,
qñ acceptauit legatū, quia vbi non
acceptauit, res eſt clara. Nā etſi le
gatum acquiratur ipſo iure & do-
1 minium rei legatæ † tranſeat recta via in legata-
rium, l. a Titio, ff. de furt. Bal. in Auth. contra roga-
ti, C. ad Trebellian. Docto. in l. 1. ff. de lega. 1. & in l.
2. C. commun. de legat. Afflict. in deciſ. 299. num. 4.
cum multis apud Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſicu.
reuertatur, nume. 338. C. de reuoc. donatio. Alciat.
in conſil. 116. num. 7. Rubeus in conſi. 58. nu. 4. Cro.
in conſi. 119. nu. 3. Natta in conſi. 441. num. 17. & in
conſi. 531. num. 4. Cæph. in conſi. 49. nu. 7. tamē hoc
2 non procedit in legato quantitatis, † ſed ſolum in
legato ſpeciei, Barto. in l. 1. nu. 12. verſi. tertio caſu,
ff. de leg. 1. & ibi eum ſequuntur omnes alij, idem
Barto. in d. l. 2. vbi alij omnes, C. commun. de lega.
Alc. d. l. 1. vbi Ripa num. 54. Ruin. in conſil. 153. nu-
mero quarto, in 5. volum. Pariſ. in conſil. 77. nume-
ro 4. volum. 1. Port. Imo. in conſilio 198. num. 5. Le-
gatum autem alimentorum non continet ſpeciem,
ſed quantitatem. Præterea regula prædicta intel-
3 ligi debet acceptatione † ſequuta, quia ante non
acquiritur ius cum effectu, l. ſi tibi homo, §. cum ſer
uus, ff. de leg. 1. Et dicit Caſtren. in l. ſi ita legatum,
§. illi ſi volet, nume. 2. ff. de legat. 1. quod legatum
acquiritur ignoranti, ſed non perfectè. Ineſt e-
nim conditio, ſi volet reſolutioni, vel perfectæ ac-
quiſitioni, ideo poteſt repudiare. Sed ante eum
dixit Bartol. in l. Pomponius, nume. 3. ff. de negot.
geſt. quod legatum acquiritur legatario etiā igno
4 ranti a tempore mortis, † ſed poteſt repudiare, &
facta repudiatione fingitur retro nunquam quæſi-
tum. Et Aret. in l. omnia, poſt principium, ff. ſi cert.
pet. dicit, quod legatum non acquiritur incommu
tabiliter, niſi a die acceptationis, Soc. in conſil. 78.
nu. 6. vol. 4. Ripa in l. 1. nu. 51. ff. de legat. 1. Bertran.
in conſi. 116. nu. 21. volum. 2. Natta in conſi 488. nu
me. 16. & 20. deciſ. Bonon. 37. nume. 8. Duen. regu.
210. limit. 6. Poteſt ergo legatarius repudiare le-
gatum, ſicuti fideicommiſſarius poteſt repudiare
5 † fideicommiſſum, §. ſed & quoties, vbi Bart. & alij,
ff. ad Trebell. vbi verò vxor legatum acceptat, con-
cludunt Doctores communiter, quod poteſt lega-
6 tum habere, & dotes † exigere, fuitque originalis
opinio Caſtren. in conſil. 224. legatum prædictum,
colum. 1. volum. 2. Mouetur ea ratione, quod ſi do-
tem non poſſet conſequi, legatum alimentorū fuiſ-
ſe inutile, & vxor potius aleretur de fructib. ſuæ do
tis, quam legatum afferat vtilitatem: fieri enim
7 ſemper † debet interpretatio per quam legatum
afferat vtilitatem, l. Mæuius, in princip. ff. de legat.
2. etiam ſi intelligendo eo modo hæres grauaretur
duplici onere, l. Titia, §. qui in vita, ante fin. ff. de le-
gat. 2. Addit, quod in ſuo caſu teſtator duplicem
adiecerat conditionem, ideo non eſt credendum, ꝙ
& tertium onus voluerit apponere, argumento l. li
cet Imperator, verſic. quid enim, ff. de legat. 1. Ter-
tio mouetur, quia ſi id voluiſſet, teſtator expreſſiſ-
ſet, ſicuti fecit, quando voluit, erat enim ſibi facilè
hoc facere, l. vnica, §. ſin autem ad deficientis, C. de
caduc. tollen. atque ita vnica hac vltima ratione
Caſtrenſis mouetur. Nam ſecunda non eſt gene-
ralis, & prima ſolum conuenit, quando tanta eſt
dos, quòd eius fructus ſufficerent ad alimenta. Cū
ergo rationes prædictæ non amplectantur omnes
caſus, non ſunt ſufficientes, vt enim bona ſit ratio
8 omnes caſus † debet reſpicere, Barto. in l. ſi cum ex
ceptione, §. poſt annuum, ff. quod met. cau. Iaſ. in l.
creditori, col. 2. ff. de oper. noui nunc. vbi quod ra-
tio debet eſſe generalis, imo debet etiam conclude
9 re † de neceſſitate, gloſ. in l. non omnium, ff. de legi-
bus, Doctor. in l. 1. ff. ſi cer. pet. Tiraquell. in tracta.
ceſſan. cau. limit. 6. num. 3. Sed eandem opinionem
nulla tamen facta Caſtren. mentione renuit Capra
in conſil. 72. num. 18. vbi dicit, quod talis vxor po-
terit dotem ſtatim petere, ſi conſiſtat in ſtabilibus,
vel poſt annum, ſi ſit in pecunia, vel bonis mobili-
bus, adducitur ratione, meo iudicio concludēti ma
gis, quam ſit illa Caſtren. quod teſtator non præſu-
mitur in dubio reliquiſſe alimenta animo compen
ſandi, l. ſi eum dotem, §. ſi pater, ff. ſoluto matr. l. vni
ca, §. ſciendum, C. de rei vxo. actio. & eum ſequitur
Bellon. in conſil. 31. nume. 4. Cæphal. in conſil. 184.
nu. 1. & per totum conſilium, vbi hanc opinionem
amplectitur, Caſtrenſem item ſequitur Pic. in l. Ti-
tia, §. Titia cum nuberet, nume. 132. ff. de leg. 2. vbi
ait, eſſe notandum, quia quotidianum, & in Auth.
præterea, C. vnde vir & vxor, nume. 60. inquit, hanc
eſſe egregiam deciſionem, Cror. in conſil. 67. num.
43. vbi approbat rationem illam Caſtren. Bero. fa-
mil. qō. 92. n. 1. 2. & 3. vbi tñ ex prædictis neminem
allegat, Natta in conſ. 186. nu. 8. ea rōne ductus, ꝙ
legatum eſſet inutile, Rolan. in conſ. 65. nu. 22. vol.
2. vbi hanc tenet ſententiam, quia non præſumun-
tur alimenta relicta animo cōpenſandi, idem Ru-
lan. in conſi. 74. nume. 26. volum. eod. Caualcan. de
vſufruct. mulier. relict. nume. 112. vbi alios addit.
Vera igitur ratio eſt, quia maritus debitor dotis,
dicitur debitor ex cauſa voluntaria, non autem ex
cauſa neceſſaria, & voluntarius debitor nunquam
cenſetur relinquere animo compenſandi, d. l. ſi cū
dotem, §. ſi pater, Doctores in d. Authen. præterea.

Et

10 Et quod maritus dicatur voluntarius † debitor, te
net Barto. in l. huiuſmodi, §. cum pater, ff. de lega. 1.
Rolan. d. conſi. 65. num. 18. volum. 2.

Sed Guido Pap. in quęſt. 541. dicit, quod vxor re
11 licta vſufructuaria, non poteſt durante † vſufructu
petere dotes ſuas. Mouetur ratione, quod vſufru-
ctuarius tenetur ad onera æris alieni, Bart. in l. fin.
quæſt. penult. ff. de vſufruct. lega. Ergo dēt ipſa ſibi
ſoluere, & a ſeipſa exigere, l. Lucius, la 2. l. vxori
meæ, ff. de vſufruct. leg. Eius tñ opinio ſalſa eſt, nam
12 Bar. in d. l. fi. cōiter † ab omnib. reprobatur, vt per
Bal. Ang. Caſtr. Aret. & alios ibi citatos per addi-
tio. Pic. latè in d. §. Titia, nu. 149. & nu. 158. Didac.
lib. 2. variat. reſolut. cap. 2. num. 3. verſi. quiuta con
cluſio, Duran. de arte teſtan. tit. 6. de lega. caut. 42.
nu. 6. infinitos citat Rol. in conſi. 8. num. 1. vſque ad
20. volum. 2. Sublato autem Gui. Pap. fundamento
tollitur quoque eius concluſio. Præterea ſi vera eſ-
ſet illa deciſio, non noceret: præſupponit enim Gui
do Pap. quod vxor poſſit exigere dotem, ſed id con
tendit, quod a ſeipſa, & de fructibus exigar, & illū
expreſſe reprobat Cæphal. in conſil. 184. verſic. nec
refragatur, vbi ait communiter reprobari.

Intellige tamen principalem deciſionem nō pro
cedere, quādo teſtator contrarium diſponeret, mā
13 dans, quod vxor dotes ſuas non repetat, † quia tūc
ſeruabitur diſpoſitio teſtatoris, §. diſponat, in Au-
then. de nupt. Et hoc præſupponit Caſtren. in d. cō
ſil. 224. colum. 1. dum diſputat de voluntare teſta-
toris, dicens, quod ſi voluiſſet expreſſiſſet, quod nō
eſt veriſimile, quod voluerit hæredem grauare tot
oneribus, vbi verò certa eſt teſtatoris voluntas, ceſ
ſat omnis amatitudo. Et idipſum probant omnes
ij, qui Caſtrenſem ſequuntur, præcipuè Rol. d. con-
ſil. 74. num. 26. Caualcan. io tracta. de vſufruct. mu-
lier. relict. num. 135.

Aduertendum tamen, quod iſto caſu ſi filij petāt
ſuam legitimam dotes prædictæ in calculanda le-
gitima detrahentur de hæreditate ad diminutio-
14 nem legitimæ, † non autem legitimam impingua-
bunt, dum ab vxore detrahi non poſſunt, ita Alex.
in conſi. 57. ponderatis his, num. 2. vol. 3. quia ante
quam deducatur legitima, detrahi dēt æs alienū, &
in calculando legitima inſpicimus facultates, quæ
ſunt tempore mortis teſtatoris, Caualc. de vſufruc.
mulie. relict. num. 110. vbi malè intelligens Alexan
drum, prolabitur in erroneam conſequentiam, ꝙ
etſi vxor ex iuſſu teſtatoris dotem non petat, vſum
fructum tamen dotium ipſarum percipit, niſi eum
ſaluemus, quod cum ſit omnium bonorum vſufru-
ctuaria, habebit etiam vſumfructum dotium, quæ
ſunt ſuper ipſis bonis hypothecatæ.

Quando verò vxor prohibetur dotes petere, di-
ſputant Doctores, ſi perdat legatum eas accipien-
do ab hærede ſponte ſoluente Et Bar. in l. amplius
non peti, nu. 7. ff. rem rat. hab. mulierem, inquit, per
15 dere † legatum, ſi dotes acceptet, quia eſt, quid im
putetur mulieri, quæ debuit hæredibus denuncia-
re ſeparatam eos acceptilatione liberare, vel caue
re de non petendo, l. mulier, in princ ff. de cond. in-
ſtitu. l. Murianæ, ff. de cond. & demonſt. Hanc partē
probauit Campeg. in tracta. dot. par. 2. nu. 57. Pic.
in d. §. Titia, nu. 132. Rimi. iun. in conſi. 42. n. 108. Et
16 pro hoc facit, quia qui non poteſt exigere, † non ēt
capere poteſt a ſponte ſoluente, cap exigit, vbi glo.
in ver. volente, de cenſibus, & d. gloſ. in l. inuitus, in
§. quod cuique, vbi Bar. Dec. & Cagn. ff. de reg. iu. &
in l. vnica, in ver. accipientem, C. vt public. lætit. idē
Bar. in l. ſi quis pro eo, num. 11. ff. de fideiuſſo. exor-
nat Ripa in tract. de remed. præſeruat. contra peſt.
nume. 113. vbi an ſacerdos pro ſepultura recipere
poſſit aliquid a ſponte dantibus, Cord. in d. l. ſi quis
a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 114. ff. de lib. agnoſcen.
vbi, num. 213. tenet cum Bart.

Contraria tamen opinio placuit Bald. in l. 1. nu
me. 10. verſic. extra quæritur, C. de legat. motus ra-
tione, quia conditio, ſi dotem non exegerit, fuit
appoſita in fauorem hæredis, ideo poteſt illi con-
ditioni renunciare, & illam remittere, l. ſi quis in
conſcribendo, C. de pact. offerendo autem, & ſol-
uendo non petenti, videtur hæres remittere neceſſi
tatem non petendi, & videtur per ipſum hæredem
ſtare, quominus conditio impleatur, proinde habe
ri debet pro impleta, l. fideicommiſſa, §. ſi rem, ver-
ſicu. maximè, ff. de legatis tertio, idem tenuit Ca-
ſtren. in d. l. amplius non peti, vbi dicit contigiſſe
Florentiæ in facto, cum hæredes vellent vſufructua
riam decipere. Cum hac ſententia tranſit quo-
que Picus dicto num. 132. quando ſcilicet vſufru-
ctuaria nihil petijt, ſed acceptauit a ſponte dante,
Iaſ. in d. l. 1. nume. 8. C. de lega. dum remittit ſe ad
Ang. & Caſtren. in d. l. amplius non peti, Rolan. qui
tamen non meminit de aliquo contradicente, in
conſi. 74. nume. 28. volum. 2. Caualcan. in tracta. de
vſufruct. mulie. relict. nu. 112. Rimin. d. conſi. 42. nu.
10. vbi allegat Alberic. io Authen. quod locum, nu.
10. C. ſi mulier ſecun. nup. Aretin. in tracta. de teſta
men. in glo. & dotes ſuas. Pro hac parte facit, quia
hæredes communi conſenſu poſſunt contrauenire
17 † præcepta teſtatoris facto ad eorum vtilitatem, l.
cum pater, §. libertis, ff. de lega. 2. l. quoties, C. de fi-
deicommiſſ. Doctores in l. 1. C. de pact. Oldrad. in
conſil. 241. & idem eſt in contrahentibus, qui poſ-
18 ſunt communi voto diſcedere a † pacto conuento,
cap præterea, vbi Doctores, de ſponſa. l. nihil tam
naturale, ff. de reg. iur.

In hac quæſtione aduerto Bartolum præſuppo-
nere, quod ſtante ea forma legati dotes remanere
debeant penes hæredes, non ſolum durante legato
alimentorum, vel vſusfructus, ſed etiā eo finito in
perpetuum, dum inquit, imputari legatario, qui nō
curauit liberari acceptilatione, vel cautionem da-
re, nam liberatio non eſſet neceſſaria, niſi dos debe
ret perpetuo eſſe penes hæredes, ea vero Bartoli
propoſitio, ſi vera ſit, videbimus paulò infra hacca
dem quæſtione, ſed vbi etiam dos eſſet ſemper re-
manſura apud hæredem, adhuc videtur rationem
illam non eſſe bonam, qoia non tenetur legatarius
liberare. Sat enim eſt, quod non petat, ex quo nō
petendo implet teſtatoris præceptum, Cordub. di
cto numero 217. dicit, rationem eſſe, quia nihil in
tereſt, quod mulier petat, vel ſine petitione obla-
tam accipiat, cum cogi non poſſit. Confirmatur
19 ea ratio, nam vbi duo competunt remedia, † vno
electo alterum cenſetur ſublatum, ſeu renuncia-
tum, l. in delictis, §. detracta, ff. de noxal. l. quod
in hæredem, §. eligere, ff. de tributor. Bartolus in l.
eum qui certarum, §. finali, ff. de verborum obli-
gatio. Socinus iunior conſilio 122. numero 10. &
ſequen. volumine primo, Capic. deciſio. 40. nume-
ro 6. & deciſio. 110. numero 6. Neuizan. in conſi-
lio 41. numero 22. Gabriel. commun. opinio. lib. 2.
titu. de actio. concloſ. 1. per totam, vbi numero 10.
ampliat etiam, quando competunt remedia ſta-
tuti, & iuris communis, deciſ. Pedem. 54. num. 2. &
deciſ. 97. nume. 5. Cum enim poſſit vxor dotem pe-
tere,

Digitized by Google

tere, vel legatum, nec poſſit vtrumque habere, cum
eligit dotem, videtur legato renunciare, facit e-
tiam in ſimili, quod dicimus de alimentis debitis
ab hæredibus viri intra annum luctus, quia cum
non poſſit habere dotem, & alimenta, ſi dotem
accipiat, non poteſt petere alimenta, nec diſtin-
guitur a Doctoribus, quod dos fuerit ſponte da-
ta, vel non, imo, non poteſt niſi ſponte dari ex quo
20 hæredes intra † annum cogi non poſſunt, Ange. in
l. centum Capuæ, col. fi. in princ. verſ. vlt. nota, ff. de
eo, quod certo loco, Iaſ. in l. fin. num. 5. in fin. ff. eod.
tit. Bald. Imo. & Roma. in l. ſi marito, §. fin. ff. ſolu.
matr. & dixi ſuo loco. Sicut ergo alimentis a lege
debitis renunciaſſe videtur mulier, quæ dotem eli-
git, ita renunciare videtur alimentis relictis a te-
ſtatore. Rurſus cum teſtator prohibet dotē exigi,
cenſetur proſpexiſſe ad vtilitatem hæredis, & con-
ſideraſſe effectum, ideo curandū non eſt, quod ſpon
te fuerit ſoluta, vel ab inuito, per regulam, quod nō
21 curamus † de modo, ſi idem ſequatur effectus, l.
3. C. de inſtit. & ſubſtit. Et verba non ſunt attendē-
22 da, ſed effectus, † Innoc. in cap. 1. de bigam. Barto.
d. l. 3. Dec. conſil. 385. colum. 2. in fin. facit l. vbi ita
donatur, ff. de dona. cau. mor. Alba. in conſ. 22. nu.
5. Nec obſtat Bald. ratio, quod hæres ſoluendo vi-
deatur renunciare conditioni appoſitæ a teſtato-
re, & illam remittere, quia hoc eſt falſum: renun-
23 ciatio enim præſumi † non debet, quādo ſumi po
teſt alia coniectura, Butr. in cap. accedentibus, de
priuileg. Alexand. in conſil. 33. nume. 7. verſic. qui-
nimo, ſi dictus, vol. 5. Dec. in c. gratum, num. 4. verſ.
4. limitatur, de offic. deleg. At pro ſoluente dotem
capi poteſt coniectura, quod dederit non animo re
mittendi conditionem, ſed conſequendi eam remiſ
ſionem alimentorum. Ergo & voluntas, quæ ex a-
24 ctu tacito colligitur nō debet † extendi vltra, quā
ex ipſo actu de neceſſitate inferatur, Bart. in l. pri-
ma, §. hoc interdicto, ff. de itin. actuque priua. & in
Authen. qui rem, circa fin. C. de Sacroſ. Eccleſ. dixi
in conſil. 52. num. 78. At ex ea ſpontanea ſolutione
non infertur ex neceſſitate, quod hæredes poſſint
communi cōſenſu diſcedere a teſtatoris præcepto.
Hoc etenim verum eſt, quando conſtat de volun-
tate. At vbi voluntas eſt incerta non eſt locus deci-
ſioni. Et cum poſſit quis duplicem ad finem ſolue-
re, vnum ſcilicet, vt conſequatur liberationem ab
alimentis: alterum, vt remittat conditionem, præ-
ſumendum eſt potius, quod voluerit liberationem
alimētis conſequi, quam remittere ius ſuum, quia
25 donatio, † & perditio non præſumuntur, l. cum de
indebito, ff. de probat. & actus, qui ex duplici cau-
26 ſa fieri poteſt, intelligi debet ex ea factus † per q̄
eſt vtilior facienti, Alex. in conſil. 55. col. 2. & 3. vo-
lum. 5. Craue. in conſ. 109. nu. 9. Et non eſt dubium,
quod vtilior eſt cauſa conſequendi liberationem,
quàm remittendi conditionem, ergo ob eam cau-
ſam cenſeri debet facta ſolutio.

Intellige tamen, quod non cenſeatur teſtator
prohibuiſſe dotis exactionem, quando legando v-
ſumfructum, ſeu alimenta mandat, quod vxor ſit
tacita pro omni, & toto eo, quod poteſt in eius bo-
nis & hæreditate prætendere quouis modo, nā eo
27 præcepto non obſtante, mulier † conſequetur lega
tum & dotes, vt concludit Signoro. in conſil. 176. q.
proponitur, nume. 10. Mouetur, quia ius dotis ten-
28 dit † ad pietatem, l. cum his, §. ſi in ea, ff. de condit.
indeb. l. aſſiduis, C. qui potio. in pigno. habea. Sed
29 generalia verba non includunt † ius pietatis, au-
then. habita, C. ne fil. pro patre, ſecundo quia ius
dotis reſpicit alimenta, l. pro oneribus, C. de iur.
dot. at ius alimentorum ſemper videtur exceptū,
l. obligatione generali, ff. de pignor. & dixi ſupra.
Vtitur etiam multis alijs rationibus, quas omitto,
Signoro. ſequitur Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi
quis ex his, nume. 213. ff. de liber. agnoſc. ſed Signo
ro. reprehendit Natta in conſil. 410. nume. 13. & ſe
quen. vbi reſpondet ſingulis fundamentis illius, &
confirmari poteſt, quia teſtator cenſetur habuiſſe
animum compenſandi, quando mandat ne legata
30 rius † plus petat, Caſtrenſ. in conſil. 193. in 2. dub.
colum. 3. volum. 2. Abb. in conſil. 81. col. 2. volum. 1.
Crau. in conſi. 131. num. 17. in conſi. 149. num. 3. Du
ran. de arte teſtan. tit. 6. caut. 6. num. 3. in fi. cū alijs
infra allegandis. Similiter animus compenſandi
31 deprehenditur in teſtatore, † quādo legat pro om
ni, & toto eo, l. ſi vxor ſua, C. de bon. author. iudic.
poſſid. Abb. in conſi. 81. num. 1. in fi. vol. 1. Corne. in
conſi. 115. col. 2. vol. 3. Ruin. Socin. iun. Phanuc. Du-
ran. Anchar. Modern. Bero. Crau. & Menoch. quos
citaui in conſi. 112. nu. 17. & ſeq. Hæc autem omnia
concurrunt in facto Sign. Ergo cēſetur teſtator vo-
luiſſe compenſationem inducere, præcipuè, qñ ver
ba eſſent generalia, ita vt ſalua ratione recti ſermo
nis reſtringi non poſſunt, vti benè conſiderat Nat.
d. conſi. 410. Vnum tñ videtur obſtare contra Nat.
pro defenſione Signo. quia mandat plus non peti
32 in bonis ſuis. Bona † enim dicuntur deducto ære a-
lieno, l. ſubſignatum, §. fi. ff. de verb. ſignific. & dotes
quæ petuntur ab vxore, non dicuntur eſſe in bonis
teſtatoris, ſed ſunt tanquam æs alienum, l. prætor,
§. emancipati, ff. de collat. bonor. Ideo inquit in pro
poſito Bar. in l. vt iuriſiurandi, §. ſi liberi, in fin. ff. de
oper. liber. quod filia inſtituta in re certa, & iuſſa
33 nihil pluris petere in bonis patris, poterit † nihi-
lominus vltra legatum petere dotes maternas, ſe-
quitur Bald. in l. liberti, libertæque, nume. 28. C. de
oper. lib. in l. quoniam nouella, num. 9. C. de inoffi.
teſtam. Intereſt enim, quod ſimpliciter prohibea-
tur plus non petere, vel quod prohibitioni addan-
tur verba illi in bonis teſtatoris, ſecundum Corn.
in conſil. 212. col. 2. vol. 1. Id etenim, quod teſtator
debet, non eſt in bonis, ſed extra, Alex. in l. ſi cum
dotem, §. ſi pater, num. 6. verſi. pro hoc facit, ff. ſolu.
matr. & eam deciſionem Bart. ſequuti ſunt Iaſ. Ri-
mi. Dec. Fabian. Bero. Soc. iun. Neuiz. Capra, Nat-
ta, & alij quos citaui d. conſi. 111. nume. 82. Et pro-
cedit etiam, quando teſtator eſt debitor neceſſa-
rius, quia ſi legat de bonis ſuis, excluditur conie-
34 ctura † compenſationis, ſecundum Bald. in d. l. ſi
cum dotē, §. ſi pater, in fi. ff. ſolu. matr. quem ſequi-
tur Caſtr. Alex. Corn. Capra, Feli. Iaſ. Fabian. Mar
ſil. Pariſ. & multi, quos adduxi d. conſil. 112. nume.
83. In propoſito igitur non videtur teſtator voluiſ-
ſe legatum alimentorum compenſari cum doti-
bus vxori relictis, ex quo mandat ſolùm, ne plus
petat in bonis teſtatoris, cum dotes non ſint in
eius bonis. Poſſet tamen ſaluari Natta, quia in
caſu propoſito per Signorol. teſtator nedum vult,
quod vxor ſit tacita pro omni eo, quod petere poſ-
ſet in bonis, ſed etiam, de eo, quod poteſt petere in
hæreditate. Nam & ſi bona intelligantur ære alie-
no deducta, tamen non ita eſt hęreditas, quia æs a-
lienum dicitur in hæreditate eſſe, & hæreditas
35 † continet non modo actiua, ſed etiam paſſiua
iura, probatur in l. hæreditas, ff. de regulis iuris,
in l. nihil, ff. de verbo. ſignifi. l. pro hæreditarijs,
C. de

Digitized by Google

C. de hæred. inſtitu. l. t. C. ſi cer. pet. Ideo ait Bal. in
d. l. liberti, libertæque, nu. 28. verſic. aut dixit relin-
quo, quod filia, cui aliquid relictum fuit pro toto
eo, quod poteſt prætendere ſuper hæreditate, non
36 † poterit conſequi dotes maternas, quia ſunt ſu-
per hæreditate. Alios concordantes citat Dec. in
Authen. præterea, nume. 13. C. vnde vir, & vxor, &
in conſil. 425. num. 7. colum. 5. in fin. Ruin. in conſi.
60. num. 8. volum. 2. Natta in conſil. 186. num. 2. nec
id eſt pacificum. Nam & in hoc contrarium tenent
Dec. d. conſi. 425. nu. 10. Neuizan. in conſi. 62. num.
23. vbi volunt idem omnino ſignificare, quod nil
petat in bonis, vel nil petat in hæreditate, ex quo
idem omnino indicatur de bonis, quod de hæredi-
tate, & econtrà, l. nam quod, §. fin. l. cogi, in princ.
& §. 1. ff. ad Trebellian. Bart. in l. 3. in princip. ff. de
bonor. poſſeſſio. Præterea aliud eſt dicere in bo-
nis, & hæreditate, aliud verò ſuper bonis, & hæ-
reditate: dotes enim neque in bonis ſunt, neque
in hæreditate, ſed ex quo bona ſunt pro eis obli-
37 gata, † dicuntur eſſe ſuper bonis, & hæreditate,
hoc diſcrimen conſtituit text. in lege 2. §. in hac a-
ctione, il 2. ff. vi bonor. raptor. & ita diſtinguit Ale
xan. in conſil. 4. vol. 3. Anchar. Moder. famil. quæſt.
lib. 1. quæſtio. 60. num. 5. Et hoc idem innuit Signo
rol. in d. conſi. 170. nume. 13. Hoc tamen non eſt tu-
tum, vt deduxi d. conſi. 112. nume. 9. & 91. Subſiſtit
itaque impugnatio, & deſtruitur conſultatio Si-
gnorol. & conſequenter mulier iuſſa eo modo, ni-
hil petere, dotes quoque nõ conſequetur. Id, quod
in eo facto videtur etiam comprobari, quia prohi-
bita fuit facta per verba illa ampla, vel quoli-
bet alio iure, quæ tanquam vniuerſalia impro-
priantur, & includunt omnia, vt ſunt vulgata iu-
ta: propterea exiſtimo cauendum eſſe a Signo-
rol. quia verius eſt, excludi mulierem a petitio-
ne dotis.

Declarat etiam generalem limitationem ſupra
datam, quæ vult, quod dos peti poſſit, quando teſta
tor ita iuſſit, vt procedat in tantum, quod etiã poſt
mortem vxoris hæredes eius non poſſint repetere
ab hæredibus viri, ſed illæ perpetuò remaneant a-
38 pud hæredes, atque cedant eius lucro, † quãdò te-
ſtator exactionem dotis poſuit conditione, dicens,
ſi dotes non petierit. Ita voluit Barto. in l. amplius
non peti, nu. 7. ff. rem rat. habe. dum vult, quod mu-
lier teneatur liberare hæredes per acceptilationẽ,
vel cauere de non petendo. Et hoc etiam voluit Pi
cus in l. Titia, §. cum nuberet, nume. 134. ff. de leg. 2.
mouetur ex dicto Bartoli, & Docto. in l. fi. C. de in-
39 dic. vid. tollen. vbi ſi teſtator legat vxori, ſi † non
nupſerit, illa verba inducunt viduitatem, & nuben
do perdit legatum, & illud cum fructib. reſtituit,
imo tenetur a principio cauere de nubendo, & qſi
per viam conditionis onus adijcitur, hæres vide-
tur dotes habere cauſam conditionis implendæ, l.
ſi quis omiſſa, ff. cauſa teſtandi, Cord. in d. l. ſi quis
a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 213. Tranſit ſicco pede,
nec audet difficultatẽ ingredi Alb. in Auth. quod
locum, col. 6. verſic. item quæro, de quæſt. quam ha-
bui, C. ſi nuli. ſecũ. nupſer. tenet, quod hæredes vxo
ris non perdant dotem, ſed differatur exactio durã
te legato alimentorum ſeu vſusfructus, quia com-
penſandi animus non præſumitur, niſi clarè appa-
reat, l. creditor, ff. de legatis ſecundo. Hæc ratio ni-
hil valet, quia de animo compenſandi conſtat ex
verbis illis, ſi dotes non petierit, nec poſſet teſtator
clarius loqui. Eandem opinionem probauit Aret.
in tracta. de teſtamen. in glo. & dotes ſuas non pe-
tierit, vbi ait, vxorem non teneri ad liberandũ hæ-
redes mariti per acceptilationem, quia hoc modo
nunquam poſſet dotes petere, quod non eſt ſecun-
dum intentionem teſtatoris. Pro elucidatione
huius controuerſiæ ſciendum eſt, quod illud lega-
tum, ſi dotes non petierit, non eſt conditionale, ſed
ſub modo. Dicitur enim modus, quando aliquid
40 † implendum eſt poſt emolumentum quæſitum, l.
cum tale, §. 1. ff. de cond. & demonſt. vbi Bartol. do-
cet, modum a conditione cognoſcere ex eo, an im-
plendum quid ſit, ante vel poſt quæſitum emolu-
mentum, idem Barto. in l. quib. dieb. §. Termilius,
nume. 1. ff. de cond. & demonſt. Bald. in conſil. 219.
num. 5. volum. 2. Imo. & Caſtren. in d. §. Termilius,
Bald. in Authen. cui relictum, num. 22. C. de indic.
vidui. tollen. Ruin. in conſil. 28. numero nono, & ſe
quen. volumine ſecundo, Alciat. in conſilio 210. nu
mero ſecundo, & conſil. 236. numero primo, Bero.
in conſil. 30. nume. 6. & conſil. 66. nume. 5. volum. 2.
Fortun. Garz. in l. iuriſgentium, in princ. nume. 38.
& in l. ſi vnus, §. pactus ne peteret, num. 53. ff. de pa
ctis, Galliau. in rubr. ff. de verborum obligatio. nu.
182. Cran. in conſil. 59. num. 1. Natta in conſi. 373.
num. 28. Menoch. conſi. 60. num. 47. conſil. 78. num.
16. Hoc autem onus non petendi impleri non po-
teſt, niſi ſequuta morte vxoris, quia dum viuit pete
te poteſt. Ergo eſt modus, non conditio, & quia le-
41 gatarius cauere † debet de implendo modũ, aliàs
non poteſt agere, l. ſi tibi, la 2. ff. de leg. 3. d. §. Termi
lius, vbi Barto. num. 14. & ſequuntur Imo. Caſtr. &
Socin. Iaſ. in l. ſiue apud acta, nume. 13. & ibi Curt.
ſen. nu. 4. C. de tranſact. Alcia. d. conſi. 276. nu. 2. Be
ro. conſi. 27. nu. 4. volum. 2. Neuiz. in conſi. 55. nu. 2.
Si contingat, cautionem eſſe præſtitam de non pe-
tendo, tunc ponderanda erunt verba cautionis, &
ſi importabant, ne dotes vllo tempore petantur,
ſtabitur ſtipulationi, ſi erunt dubia, tunc ſeruabi-
tur, quod infra dicam, quod ſi fortè legatum ha-
buit nulla præſtita cautioné, tunc caſus eſt dubius,
& quærendum eſt, quid ſenſerit teſtator, & an vo-
luerit dotes nullo tempore, vel potius actione dif-
ferri. Si enim voluit nullo tempore peti, tunc non
ſolùm petendo tenerentur hæredes, vel vxor ipſa
teddere cum fructibus rem legatam, vti dicunt
Alb. Angel. & Picus in locis prædictis, ſed etiã co-
gi poſſent ad deſiſtendũ a petitione, atque ita poſ-
ſent exceptione repelli, quandoquidem contra le
gatarium qui modum non implet inter alia pro-
42 hibitum eſt remedium, vt is, cuius † intereſt, a-
gat actione ex teſtamento, l. 2. C. de his, quæ ſub
modo, Bartol. in dicto §. Termilius, numero 17.
verſic. tertium remedium, idem Bartol. in l. ſi ſti-
pulatus, §. primo, nume. 2. ff. de fideiuſſ. vbi ait,
quod modus diſpoſitionem inducit, & ex eo agi
poteſt, & non ſolùm hæres petere poteſt cuius e-
tiam pecuniariter non intereſſet, ſed & tertius
43 † cuius interſit, vt voluit glo. & Docto. in d. §. Ter-
milius, vbi Caſtr. in fi. Et eſt communis opinio, vel
teſtatur Gomeſ. variar. reſol. tit. de ſucceſ. c. 12. nu.
71. in fin. Et ſic poteſt agi, vt modus impleatur, &
conſequenter ne dotes petantur, multò magis mu
44 lier dotem petens poterit exceptione † ſubmoue-
ri, argumento l. creditori, in fin. & ibi gloſ. C. de
pact. l. 1. §. hic autem, ff. de ſuperficiebus, cap. qui ad
agendum, de reg. iur. Tota igitur difficultas eſt in
inueſtigando teſtatoris ſenſum, & vbi eſſent ali-
quæ coniecturæ, puta quod dos eſſet magna, lega-
tum

Digitized by Google

tum autem alimentorum modicum, vel vbi teſta-
tor valdè dilexiſſet vxorem, vel quid ſimile con-
curret, poſſet facilè intelligi, quod non voluerit
extinguere in totum creditum dotale, vbi verò
nullæ cadunt circunſtantiæ, magis placet, quod
teſtator cogitauerit differre exactionem, non ex-
tinguere debitum, quia legatum interpretari ſem
per debet, vt legatario proſit, quia eſt donatio,
45 † l. legatum, ff. de leg. 2. Inſti. de lega. in princ. &
46 large interpretari debet, † quando ſit coniunctæ
perſonæ, l. ſi ſeruus plurium, §. fi. ff. de leg. 1. & in l.
Aurelius, §. Titius, vbi Bartol. ff. de liber. lega. qui
text. loquitur etiam, quando hæres eſt coniunctus,
concordantes allegaui in conſ. 112. nu. 52. & lega-
tum principaliter ſit ad vtilitatem legatarij, non
autem hęredis, proinde interpretari etiam debet
potius ad commodum legatarij, quam hæredis, &
non obſtat doctrina Bartoli, & aliorum, in l. fi. C.
de indic. viduit. tollen. cum mariti anima contri-
ſtetur propter ſecundas nuptias vxoris, vt per Iaſ.
ibi in fin. nuptiæ ſunt omni tempore marito odio
ſæ, ideo omnis ſumitur interpretatio contra ſecun
das nuptias, quas ille abhorret, vt petitio dotis
non ſemper diſplicet viro, ſed donec vxor ſtuitur
alimentis, vel vſufructu, proinde inſequendo con-
iecturatam teſtatoris voluntatem ſit diuerſa in-
terpretatio, cum verò teſtator legat alimenta do-
nec dotes non petierit, vel dum eas dimiſerit pe-
nes hæredes, clara eſt deciſio, & prædicti omnes cõ
ueniunt, quod poſſit pro tempore alimenta conſe-
47 qui, poſtea † verò dotes petere ne perdat præteri
ti temporis alimenta, & illud præter Doctores cõ-
probatur, quia vbi relictum eſt conceptum per illa
verba, donec, vſquequo, quandiu, tot ſunt legata,
quot anni, ex quo relictum eſt annuum, vt ſupra di
xi, vbi verò legatum eſt annuum, tunc conditio le-
48 gatarij † inſpicitur in principio cuiuſque anni,
Barto. in l. Titia, nu. 11. ff. de leg. 2. dixi in conſ. 123.
num. 7. Et ſi hoc anno petit, & modum non ſeruat,
legatum præcedentium annorum, quod erat purifi
catum, & effectum habuerat, non amittitur.

Quando tamen alimenta relinquuntur donec
dotes non petierit, licet omnes habeant pro abſo-
luto legatum valere, tamen non caret dubio, quia
cum ea alimenta dantur, vt vxor differat dotis e-
xactionem, videtur vſura. Committitur enim quã-
49 do † aliquid ſoluitur pro retardara ſolutione ſor-
tis, Barto. in l. qui ſine, ff. de neg. geſt. in l. cum ſtipu-
latus ſim, ff. de verb. oblig. Bald. in l. cum allegas, in
fin. C. de vſur. & vſura non minus prohibita eſt in
50 vltimis † voluntatibus, quàm in contractibus, l. 3.
in fin. ff. de annu. leg. vbi Barto. id notat, Bald. in l.
cum allegas, Barto. in l. 2. ff. de his, quæ pœn. nom.
vbi Socin. nu. 6. Iaſ. in l. 1. nu. 6. C. de Sum. Trinit. &
Fi. Catho. & licet alimentorum cauſa ſit multum
fauorabilis, tamen nulla cauſa adeo eſt pia, ex qua
poſſit quid deberi vltra ſortem, vnde pro redem-
ptione captiuorum, vel pro alimentis pauperum
51 non licet † fœnerari, capit. ſuper ea, de vſur. Et per
hanc rationem concludit Anchara. in conſil. 150.
in quæſtio. quæ vertitur, nu. 5. col. 2. verſi. ſed an ex
pacto, quod non valet pactum, quo hæredes mari-
52 ti ſoluto matrimonio † certum quid promittant
pro centenario vxori pro alimentis ſuis, donec
ſoluatur ſibi dos, allegat Barto. in l. cum ſtipulati,
in fin. ff. de verb. oblig. Anchar. ſequuntur Alexan.
Purpur. Crau. & Lup. quos citat, & approbat Rol.
in conſil. 55. nume. 26. volum. 2. Menoch. in conſil.
441. num. 32. verſic. reſpondetur non eſſe, vbi addit
Ruin. & Socin. iun. Attenditur enim effectus, non
verba, quibus teſtator eſt vſus, & in propoſito no-
ſtro facit, quod voluit Bartol. in l. 2. ff. de his, quæ
pœn. nom. vbi tenet, quod legatum annuum fa-
53 ctum vxori, donec † dos illi fuerit reſtitura, non
valet, quia continet vſuram. Idem tenet in l. 3. in
fin. ff. de annu. lega. Sed cæteris expreſſius hoc vo-
luit Anchar. in conſil. 93. verba teſtamenti, numero
tertio, vbi vult, non deberi tanquam vſurarium le-
gatum pro retardata ſolutione quantitatis, &
quod cenſetur factum in fraudem, eum ſequitur
Alexand. in conſil. 74. nume. 6. volum. 5. Lancellot.
Dec. in d. l. 3. §. fin. Ruin. in conſil. 25. num. 3. conſil.
53. num. 4. volumine ſecundo, Socin. in conſilio 56.
numero primo, & ſecundo, volum. 3. Campeg. de
dote, parte ſecunda, quæſtio. 13. & ego pro hac par
te in conſil. 23. nume. 3. allegaui Iaſ. Iacob. Put. Pur
pur. Crot. Rebuff. Bertran. Crauet. Io. Lup. & Rom.
Menoch. in conſil. 441. num. 26. verſic. clarius ſentẽ
tiam hanc addit Socin. iuni. Neuiz. Didac. Plot. &
Ferret. Cum ſit in facultate vxoris dotem exigere,
ipſa vero eligat habere potius legatum annuum,
videtur vſuram committi, & Menoch. loco prædi-
cto diſtinguit inter caſum, qui eſt in facultate hæ-
redis, ſoluendo debitum eximere ſe a legati ſolu-
tione, & alium, quando hæres non poteſt libera-
ri ſoluendo ſortem, ſed facultas exigendi ſortem
committitur in voluntatem legatarij. Et mouetur
ex eo, quod dicunt Doctores de muliere vidua,
quæ cum poſſit dotes ſuas exigere, mauult tamen
habere intereſſe, & per hanc rationem concludit
annuum legatum factum vxori eſſe fœneratitium,
ſi fiat donec dotem repetierit, videtur igitur dictũ
legatum alimentorum factum, donec vxor dotes
ſuas non petierit nullius eſſe valoris, ſed ſapere v-
ſurariam prauitatem, & miror, quod tenentes pri
mam partem, ideſt, quod vxor poſſit dotes petere
poſtquam per aliquot annos legatum exegit, non
meminerint de Anch. & tot alijs Doctoribus, qui
contrarium præcisè tenent, nec Anchara. & teſta-
tores ſui mentionem faciant de prædictis, qui ad-
uerſantur ex diametro, mihi certè ſæpiſſimè venit
in mentem, cum eſſem conſultus de modo teſtan-
di, & vellet teſtator dotes ab vxore non exigi du-
rante legato vſusfructus, vel alimentorum, qui ca
ſus ſæpiſſimè contigit. Et ſanè, vt meum non de-
ſit iudicium, firmiter teneo, eiuſmodi legatum,
non eſſe in fraudem vſurarum, niſi ex alijs conie-
cturis concurrentibus ſuſpicio augeatur, nam
præter quod dubium eſt, ſi vſura inducatur, quan-
do teſtator in vltima voluntate ſua aliquid relin-
quit dandum in annos, quamuis multi contrariũ
teneant, vt dixi in eo conſilio 23. & ponit Caſtren.
a nemine citatus, in conſilio 101. circa finem, vo-
lumine primo, Menoch. dicto conſil. 441. non de-
bet in dubio fraus præſumi in moriente, l. finali, C.
ad leg. Iuliam repetund. & contrarium procede-
re poſſet, quando ex verbis colligi poſſet, quod
illud relinquitur contemplatione vſurarum, vt lo-
quitur Anchar. dicto conſilio 93. vt expreſsè relin-
quitur certa quantitas pro vſufructu dotis. Idem
credo, quando quantitas relicta eſſet correſpecti-
uata ad debitum, puta cum mandat ſolui octo, aut
decem pro centenario. Idem quoque arbitror quã
do quantitas relicta habet proportionem cum ſo-
lita vſurarum quantitate, vt quando pro trecen-
tis aureis relinquuntur triginta in annos ſingu-
los,

Digitized by Google

los, at ſecus, quando non deſignatur numerus le-
gatæ, nec debitæ quantitatis,vel, quando non dici
tur pro vſuſtuctu,nec pro intereſſe,vel etiam,quan
do id quod in annos relinquitur longè excedit red
ditum, qui communiter etiam fœnetando exigi
poſſet de ſorte, vt quando vſusfructus eſt piuguis,
vel alimenta ſunt magni valnris, dos vero minus
multò erit redditura,tunc enim, quia non eſt veri-
ſimile,quod teſtator cum tam graui iactura reſpe-
xerit ad dilationem ſoluendæ dotis, argumenro l.
cum de indebito, ff.de probatio. non poterit alle-
gari ſuſpicio vſurarum, & his modis ſaluari pote-
rit diſcordia inexcuſabilis inter Doctores pro quo
tidiana quæſtione.
Ea vero Pici diſtinctio d.nu.134. vbi vult, quod
ſi ſub conditione dictum ſit, ſi dotes non petierit,
in totum perdatur ius ad perendum dotem, ſi ve-
ro dictum ſit, donec dotes non petierit non per-
duntur, non eſt perfecta. Quid enim ſi alimenta
illi reliquit,ita tamen quod dotes ſuas petere non
pnſſit, an eo caſu agnito legato per aliquot annos
poſſit poſtea vxor dotes petere. In hac quæſtio-
ne Rimin.in conſil.42.nu. 110.concludit dari do-
54 tium † petitionem,& idem importari per eam ſor
mam, ac ſi dixiſſet, donec dotes petierit, quia ea
verba modum important,non conditionem,ſecun
dum Bar.in d.§.Termilius.Ideo teſtator videtur ex
actionem prohibuiſſe pro eo tantum tempore,pro
quo legatum percepit: hæ rationes non valent o-
bnlum,quia ſiue ſit conditio, ſiue ſit modus, nihil
55 intereſt: ſicuti enim conditio † debet impleri an-
tequam emolumentum quæratur,l.Thais ancilla,
§.Stichus,ff.de fideicommiſ. liber. Barto. in l. qui-
bus diebus,§.Termilius,nume.6.Alexand.in conſi.
119.num.1.volum.1.Ruin.in conſi.181.nnm.2. vo-
lum.1.Pariſ.iu conſi.19. nume.46. volum.2. Natta
in conſi.372.num.4.Rolan.in conſi.63.nnm.20.vo
56 lum.4.ita,qui non implet † modum,priuatur reli-
cto ſibi commodo,l.ſi hæres,ff.de condi.ob cauſ.l.li
berto,§.Lucius,ff.de annu.leg.l.2.C.de his,quæ ſub
mndo,Barth.in d.§.Termilius,num.17.vbi Soc.nu.
14.ver.ſecunda concluſio,Bald.in conſi.219.col.2.
verſic.amplius couſiderandum,volnm.2.Alexand.
in conſil.127.nn.2.verſi.adhue videtur,vol.7.& in
conſi.112.vol.1.Bald.in conſi.212.nu.1.vol.2.& in
conſ.250.vol.3.Ruin.in conſ.43.nu.8.volum.2.Me
noch.conſ.78.num.27.& ſicuti dixi ſupra,datur e-
tiam contra legatarium actio,vt modum impleat.
Quare vtroque caſu tenetur legatarius implere ſi-
ue modum,ſiue cõditionem, idque ſolùm intereſt,
quod conditio impletur ante emolumentum quæſi
tum,modus verò poſt,& non eſt verum,quod lega
taria dicatur impleuiſſe modum, ex quo durante
vſufructu non petijt,quia teſtator non dixit duran
te vſufructu nõ petat,ſed quod non petat abſolutè.
57 Et cum indiſtinctè † loquitur,ſine diſtinctione de-
bet intelligi,l.de pretio, ff. de public. actio. Quod
verò teſtator voluerit ſolùm prohibere petitionẽ,
donec perceperit vſumfructum,hoc eſt de quo quę
rimus. Quare concludo non eſſe quoad noſtrum
propoſitum conſtituendum diſerimen,quod teſta-
tor leget ſi dotes non petierit,vel leget, ita tamen
quod dotes non poſſit petere, & quod vtroque ca-
ſu eadem ſit dèciſio. Vnde infertur, quod ſi in le-
gato conditionali vera eſſet opinio Bartoli, quæ
placuit Pico, ea locum haberet etiam in caſu Rimi
nal.cuius ideo conſilium probare non poſſum. Et
quia dixi ſæpè ſupra hoc eodem capite, quod mo-
dus debet impleri,aliàs legatarius priuatur lega-
to,eſt aduertendum, quod ſi hæres eligeret non a-
ctionem ad implementum,ſed ad priuationem cõ
modi,tunc ſine dubio,ſi vera eſſet opinio Pici,tene
retur vxor reſtituere quidquid percepit ante peti-
tionem dotium,quia legatum eſt vnicum etiã,quã
do dictum eſt,lego alimenta,ita tamen, qnod do-
tes non petat. Volunt enim Doctores,quod lega
tum dicatur annuum,& contineat plura legata tã
tummodo, quando eſt relictum in ſingulos annos,
vel quando eſt ſactum per verba temporis diſtri-
butiua, donec, quam diu,quoad,vſquequo,& ſimi
lia,vt dixi hac ipſa parte in quæſtione, an alimen-
torum legatum ſit annuum. Proinde etiam pars
percepta veniret reſtituenda,vt dixi etiam alibi in
hoc opere.
Dubitari etiam poteſt, ſtãte conditione de qua
ſupra,ſi vxor per ſolam petitionem dotium priue-
tur legato, & cum dixit, ſi dotem non petierit, vel
vſquequo petierit,videtur indubitatum, nam pe-
tendo impletur conditio,l.in conditionibus, ff.de
58 cond. & demonſtr. Et ita † tenet Cordub. d. l. ſi
quis a liberis,§.ſi quis ex his,nume.212.facit,quia
59 conditio ſateſt, ſi ſuit impleta, †licèt implemen-
tum non duret, l.ſi quis hæredem, C. de inſtitu. &
ſubſtit.l.in ſubſtitutione,ff.de vulg.l.hæredibus,in
principio,ff.ad Trebellian. l. quidam teſtamento,
in fin.princip.& l.rogo,ff.de fideicommiſ.libet.Iaſ.
qui exornat in d.l. ſi quis hæredem, numero pri-
mo, & ſequen. Crot. in conſilio 4.nume. 18. Ruin.
conſil.89.numero nono,volum.4. Pariſ.in conſilio
32. nume. 84. volumiue primo, Alciat. in conſilio
177.numero quarto, Socinus iun.in conſil.29.nu-
me.15. volum.4. Neuiza.in conſil.31. numero 13.
Grammat. deciſio.69. nume.102. Contra videtur
priuationem non induci, niſi ſequuta exactione,
nec ſufficere petitionem: verba etenim intelligen
60 da ſunt cum effectu, † l.pen.§.pen.ff. ne quis eum,
l.1.§.hæc verba,vbi Iaſ.ff.quod quiſque iur.cap.re-
latum,vbi gloſ.de cler.non reſid.capit.circa,vbi e-
tiam glo.de ſponſa. & effectus attendi debet, non
61 verba, † Bart.in l.3.C.de inſtit.& ſubſtitu.Dec.in
62 conſi.385.col.2.in fi.præualet enim verbis,† Inno.
in c.1.de bigam.Bart.in l.cotem ferro,§.qui maxi-
mos,ff.de publican.Ee teſtator cenſetur potius ef-
fectum conſideraſſe,quàm nudum ſactum,ideo nõ
63 factum, † ſed effectus debet attendi,ſecundum do
ctrinam Bart.in l.quid ergo,§.cum autem ſactum,
ff.de his,qui not.inſam.Roman.in conſi.199.nu.2.
& 3. Et quod verba intelligi debeant cum effectu
probauit multis, in conſil.3. nume.22. & ſequen.
Sed præterea dicit glo.in l.fin.ff.de ret.diuiſ.quod
64 etſi in textu dicatur voluerit tranſcendere, † ta-
men intelligi debet tranſcenderit cum effectu. Et
infert ibi Bart. ad ſtatutum pœnam ei imponens,
qui voluerit mulierem corrumpere, quia non ha-
65 bebit locum, niſi actualiter † corruperit, ſequi-
tur Barbat.in capit.nonnulli,numero 17.de reſcri-
ptis, ad idem gloſ. in l.quod ſi ab initio, ff.ſi cer-
tum petatur, vbi declarat verbum voluerit vti, id-
66 eſt voluntaria † vſus fuerit, & in l. prima, in ver-
ſicu. voluerit, vbi Caſtrenſis, & Alexander, ff. de
legatis primo,in l.finali,in principio,C. de condi-
tio. inſer.in verſ.conditionem,l.ſi conſtituerit, in
verſicu.voluiſſe, ff.fin.regund. Infert etiam Crem.
in ſing.50. quod pœna capitis a ſtatuto impoſita
ei, qui voluerit venenare, vel interficere, non ha-
bet locum,niſi ſequuto effectu.Ita ergo dicendum
eſt,

Digitized by Google

eſt,non ſufficere ſingularem petitionem, niſi etiam
ſequatur exactio præcipuè, quia multa contingere
poſſunt,quæ exactionem impugnāt ab aduerſario.
Hinc videmus, quod etſi a lege imponatur pęna pri
uationis emphyteutæ vendenti rem ſine domini vo
67 luntare, tamen intelligitur de venditione, † quæ
habeat effectum per traditionem ſequutam, ſecun
dum Specul. in tit.de loc.§.nunc aliqua,q.95. num.
118.Alber.in l.fin.in fin.& ibi Salic.nu.19.Iaſ.num.
132.C.de iure emph. Alex. in conſ.173. nu.2. vol.2.
Tiraq.de conſti. poſſ.par.2.limit.26.num.1. & ſeq.
& infinitos concordantes congerit Cordub.in tra-
cta.de cau. quib. emphit. priuat.in titu. de cau. ex
alienat.limit.38.in princ.Sicuti etiam non induci-
tur priuatio ex eo, quod emphyteuta expoſuerit rē
68 † venalem,vt per Iaſ.in d.l.fi.in 5.notab.nu.26. Be-
ro.in conſ.170.nu.16.vol.1.Cordub. loco prædicto,
limit.10. Et ſimiliter, quando alienatio fuit nulla
69 ex † aliqua cauſa, Iaſ.d.l.fin. num.139. Alcia. conſ.
258.n.5. Tiraq.de retract.conſang.§.1.gl.2 nu.6.Al
cia conſ.258 nu.5. Cordub limit.22. vbi iufert ad
plures caſus notabiles, & in limit. 23. idem dicit,
quando venditio eſſet ficta,vel ſimulata,poſt Caſtr.
Ferd.Loaz.Tiraq.ab eo citatos, & quæ dicuntur de
emphyteuta procedunt quoque in vaſallo alienāte
70 feudum,quia in eiſdem caſibus ſupra † relatis non
incidit in priuationē,Clar.q.31.nu.1.& ſeq. Propte
rea ex prædictis,vbi ſola proceſſiſſet petitio,dicerē,
vxorem non eſſe priuandam relicto facto ſub condi
tione,ſi non petierit,quia teſtator effectum,non ver
ba conſiderauerit,ac ſi conditio non contineret ſo-
lam petitionem, ſed exactionē, puta ſi dotes in do-
mo dimiſerit, vel ab hærede non exegerit, res eſſet
omnino indubitata, quia ad priuationem requiri-
tur exactio,nec ſufficit ſimplex,& nuda petitio.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia ſi quis delinquentem extrahat graui pœna pu-
nitur.*
2 *Delinquentem extrahens ab hoſpitali erecto authoritate
Epiſcopi punitur.*
3 *Iudex ſæcularis non poteſt delinquentem in Eccleſia exi-
ſtentem obſidere, vel militibus circumſiſtere.*
4 *Eccleſias, qui cuſtodiunt ne delinquens exeat, malè fa-
ciunt.*
5 *Conſuetudo non valet quod delinquentes cuſtodiantur in
Eccleſiis, vel eis victus denegetur.*
6 *Eccleſiæ immunitas ne inde delinquens extrahatur, eſt
de iure Diuino.*
7 *Peccatum tanto eſt grauius quanto antiquius.*
8 *Conſuetudo Eccleſiæ præiudicialis induci non poteſt a lai-
cis.*
9 *Animæ ſaluti conſulendum eſt in dubio.*
10 *Carceratus dicitur qui eſt ſub cuſtodibus.*
11 *Liberare non dicitur, qui extra ſuum territorium liberè
non perducit.*
12 *Iudex ſæcularis captum in Eccleſia relaxaſſe non dicitur,
ſi eum in reditu capi facit.*
13 *Carceratus dicitur is, cui poteſtas non eſt liberè eundi vel
redeundi, quo vult.*
14 *Carceratus dicitur, qui ita diſtringitur, vt non poſſit eua-
dere.*
15 *Carceratus dicitur quicunque cuſtoditur.*
16 *Prohibito vno cenſetur prohibitum omne id per quod ad
illud peruenitur.*
17 *Alienare prohibitus non poteſt actum facere per quem ſe
quatur alienatio.*
18 *Mens legis eſt ſicuti anima, & verba ſunt corpus.*
19 *Mens legis attendi debet tanquam virtus intrinſeca.*

QVAESTIO XVII.

SCIVNT omnes, quod delinquens
ſi confugiat ad Eccleſiā ſaluus eſt,
nec inde poteſt extrahi, quiuimmo
1 extrahens † graui pœna plectitur,
capitulo inter alia, de immunit. ec
cleſ.l. ſecunda, C.de his qui ad ec-
cleſ.confug.& eſt communis opinio ſecundum Go
meſ.Inſtit.de actio.in princ.num.67.ponit Clar. in
ſua praxi crimin. quæſt.30. in princip. & procedit
2 etiam in hoſpitali erecto authoritate † Epiſcopi,
ſecundum Archid. in c.definiuit,17.quæſt.1. Bald.
in l.ſi quis ad declinandam, C.de epiſc.& cler. Ale-
xan.in conſi.9.col.2.volum.2.alios citat Didac.lib.
ſecundo variar. reſolut.c.20.num.4. verſic. tertio
conſtat. Et ampliatur concluſio multis modis per
Didac.& Clar. in locis præallegatis, vbi præcipuè
ponunt quid in palatio Epiſcopi, & in ſolo, quod
ab Eccleſia diſtat quadraginta paſſib. quid in ora-
torijs priuatis, quid in Eccleſia deſtructa, quid in
non conſecrata. Verum eſt quidem, quod hodie
multi de facto parum curant de eiuſmodi immuni
tate, & vidi aliquando capi debitorem in Palatio
Epiſcopi, & in domibus Canonicorum Eccleſiæ an
nexis pro debito priuato, ſed & Deus ſui iuris iu-
ſtiſſimus Iudex in tempore vindictam ſumit. Du-
bitatur autem, ſi poſſit Iudex ſæcularis obſidere Ec
cleſiam, eamq́ue militibus circumſiſtere, & pro-
hibere, ne alimenta, aliaq́ue neceſſaria ad eum de-
ferantur, qui ſe in Eccleſiam recepit, aut illum in
compedes conijcere, id quod multi facere ſolent,
dum per Eccleſiaſticum Iudicem cognoſcitur, ſi
qualitas impicti delicti patitur illum extrahi de
3 Eccleſia. Et ſane † text. eſt clarus, quod non, in l.
præſenti, §. nec in ipſis Eccleſijs, C. de his qui ad
Eccleſ. confug. vbi dicitur victualia, & quæ ad vi-
ctum, vel requiem pertinent deneganda non eſ-
ſe. Hoc idem voluerunt Doctores omnes in di-
cto capit. inter alia, Hoſtien. in ſum. de immu-
nit. eccleſia. §. in quantum, columna tertia, ver-
ſiculo & nota quod quandiu, vbi ait, quod donec
delinquens eſt in eccleſia, non eſt ab illa eijcien-
dus, detinendus, aut reſtringendus, nec ei dene-
ganda eſt veſtis, victus, aut requies, ſubdens cri-
men læſæ maieſtatis hoc modo committi, vt in l.
ſecunda, C. de his qui ad eccleſ. confug. Allega-
tur etiam Hoſtien. in dicto capitulo inter alia, di-
xiſſe, quod malè faciunt Domini temporales, qui
4 † adhibent cuſtodes, & obſident Eccleſias, Guido
Pap. deciſ. 121. numero tertio, vbi dicit, quod ij
non debent etiam de iure compeditari, & ſubdit,
quod facientes contrarium, infringunt immuni-
tatem Eccleſiæ, ac ſi illos extraherent, proinde in-
cidunt in pœnam l. finali, C. de his, qui ad eccleſ.
confug. Hoc etiam placuit Didac. d.c.20. num.7.
verſ.31. eadem ratione, vbi ait, hoc nihil aliud eſ-
ſe, quam violare immunitatem Eccleſiæ. Idem vo-
luit Clarus d.quæſt.30.num.21. vbi dicit eſſe com-
munem opinionem, Cordub. in l. ſi quis a liberis,
§. ſolent, num.47.ff.de liber.agnoſc. vel alen. vbi di-
cit, quod Iudices qui hæc faciunt committunt in
Bullam Cœnę Domini. In aliquibus tamen locis
obſeruat conſuetudo, quod delinquentes obſi-
dentur, & ſubtractis alimentis, atque alijs ad vi-

tam neceſſarijs coguntur exire, vt atteſtatur Ign.
in l. 1. in princ. num. 9. ff. ad Sillania. Remig. de im-
mun. eccleſ. q. 15. & rurſus fol. 238. q. 6. Ea tamen
5 conſuetudo non valet, † vti probat Igne. loco præ-
dicto, ea principali ratione, quod immunitas hæc
6 fuerit Eccleſiæ Diuino † iure conceſſa, vt probat
ibi, nu. 26. Et in his, quæ a iure Diuino procedunt,
nihil poteſt populi conſuetudo, ſicut nec ſtatutũ,
vti ponunt Doctores in c. finali, de conſuetud. quia
7. peccatum tanto eſt grauius, † quanto eſt antiqui-
us, vbi dicunt Doctores in capit. finali, de præſcri-
ptio. At Didac. d. cap. 20. num. 2. multis probat ra-
tionibus, quod immunitas ea, neque naturalis eſt
iuris, neque Diuini, cum neque antiqua, neque E-
uangelica lege ſancitum de ea quicquam reperia-
tur, quod ſi verum eſſet, ſuſtineri poſſet forte con-
ſuetudo contraria aduerſus ius poſitiuum, niſi di-
8. camus, quod laici † non poſſunt cõſuetudinem in-
ducere, quæ ſit præiudicialis Eccleſiæ, vt per Do-
ctores in capit. Eccleſia Sanctæ Mariæ, de conſti-
tutio. At vbi conſuetudo eſſet legitimè introdu-
cta, haberetque neceſſaria requiſita, aliud eſſet di-
cendum. Mihi verò quidquid alijs placeat, tutius
videtur immunitatem ſeruare, & in re dubia ani-
9. marum † ſaluti conſulere, vt in capitu. conſilium,
de obſeruat. ieiun. glo. in capit. 1. de ſcrutin. in cap.
iuuenis, de ſponſal. Innocen. in cap. cum ad audien
tiam, de homicid. Felin. in cap. finali, de præſumpt.
Marſil. ſing. 151. Nec mihi videtur ſub prætextu cõ
ſuetudinis lędendam eſſe Eccleſiæ immunitatem,
benè fateor, quod dum cognoſcitur, ſi de Eccleſia
poſſit extrahi, Iudex Eccleſiaſticus iuſtè vocabit
illum cuſtodiri. Et hoc modo ſeruatur ius Eccle-
ſiæ, & nihil minuitur de iure publicæ vindictæ. Fa-
cit autem pro confirmatione prædictæ deciſionis,
10 quia dicitur eſſe in carceribus, qui habet † cuſto-
des adeo, quod non poteſt ire quo vult, l. qui ne-
que, ff. de verborum ſignificationibus, vbi Iacob.
de Aret. notat, & ponit Bart. in l. qui carcerem, nu.
1. in fi. ff. quod met. cau. vbi ait contractum factum
a carcerato in fauorem carcerantis, eſſe meticu-
loſum, licet contrahens fuerit extractus, ſi tamen
habuit cuſtodes, Abb. in capitulo accedens, nume.
2. de procurato. vbi damnat practicam, quam ſo-
lent aliqui adhibere, quando volunt contrahere
cum carcerato. Faciunt enim illum educi de car-
ceribus, & per familiam cuſtodiri, dum contra-
hit. Sed per hæc non dicitur liberatus, nec validè
contrahit, & infert, quod qui tenetur aliquem li-
11 berare, † vel conſtituere libertati, non ſatisfaciat
obligationi, relaxando illum ſimpliciter in ſuo
territorio, niſi etiam faciat illum extra ſuum ter-
ritorium perduci ad locum, vbi liberum ſit ſibi
ſtare, ire, & redire, Felin. in ca. cum ego enim, nu. 9.
verſ. & iſtis adde omnino, de iureiuran. vel etiã di-
cit, quod ſecuritas data pro acceſſu extenditur ad
receſſum. Et poſt Bart. in l. 1. ff. de acquir. rer. dom.
ait, quod Iudex ſæcularis non dicitur relaxaſſe car
ceratum, quem ceperat in Eccleſia, ſi in reditu fa-
12 cit eum capi, † Dec. in conſilio 219. nume. 4. in fi-
ne, verſic. quarto. Benè facit ad notabiles deciſio-
nes, arguendo, actum fuiſſe metu factum, Marſil.
in l. ſi quis percuſſorem, numero nono, C. ad legem
Corne. de ſicar. Et præter eos, Cuman. qui non ſo-
let allegari, in conſilio 68. in princ. dicit captiuum,
13 & carceratum intelligi † eum, cui libera non eſt
facultas eundi, & redeundi. Et hac ratione impu-
gnat contractum factum extra toccham, in qua fue
rat quis prius detentus. Et inquit Bal. in l. finali, C.
de poſtlim. reuer. quod inuitus retineri dicitur,
qui nou permittitur abire. Et inquit text. in l. ſuc-
curritur, ff. ex quib. cau. maior. quod carceratus di
14 citur, qui ita diſtringitur, vt euadere non poſſit.
Et illum textum, ait valdè notabilem, Iaſ. in §. rur-
ſus, numero quarto, Inſtitut. de action. Et Gard.
Alexand. in capit. ſuper eo, colum. 2. in fine, de ap-
pellatio. tenet, quod carceratus dicatur quicũque
15 † ſub cuſtodia poſitus, licet diſtrictus non tenea-
tur. Allegat Ange. in dicta l. qui carcerem, Imo. in
l. qui a latronibus, ff. de teſtamen. & per hæc repro-
bat gl. in l. finali, C. de curio. libro duodecimo, quæ
videtur contrarium tenere. Cum ergo exiſtens in
eccleſia adhibitis cuſtodibus inde recedere non
poſſit, vtique dicitur detentus, & carceratus, imò
maior vis hoc modo fit eccleſiæ, quàm extrahen-
do, quia extractionis actus eſt momentaneus. Illa
verò cuſtodia eſt actus ſucceſſiuus, & continuus.
Qua ratione dicimus, quod carcer infert conti-
nuum grauamen, & nulli dubium, quin actus ſuc-
ceſſiuus plus grauet, quàm momentaneus: rurſus,
dum Iudex maudat delinquentem in eccleſia cu-
ſtodiri, abutitur eccleſia loco carceris, ita vt di-
ci ei poſſit, Feciſtis eam ſpeluncam latronum, vt
in Euangelio.

Confirmatur etiam dicta deciſio, quia vno pro-
16 hibito, † cenſetur id omne prohibitum per quod
ad illud peruenitur, l. oratio, de ſponſalib. l. eos, in
fin. C. de vſur. l. finali, C. ſi mancip. l. 2. §. verum, ff. de
iudic. l. idemque, §. 1. ff. pro ſocio, l. obſeruare, ff. de
offic. proconſ. l. ſcire, §. ſi iura, ff. de tutor. & curato.
dat. ab his, l. in ſeruitutem, §. ſi quis, C. de bon. li-
be. l. quamuis, §. ſi cum eſſem, ff. ad Velleianum. fa-
cit reg. cum quid, de reg. iur. in 6. Immo pro hac
regula ſolet ſemper allegari text. in l. finali, C. de
his qui ad eccleſ. confug. qui non poteſt aliter in-
duci, niſi dum prohibet victum, veſtem, & requiẽ
ei negari, qui confugit ad eccleſiam. Cum ergo in-
terdicitur delinquentis extractio de eccleſia, cen-
ſeri etiam debet interdictus omnis actus, per quẽ
ille exire cogatur, ſed nihil magis poteſt illum e-
ducere de eccleſia, quàm famis, quia nulla neceſ-
ſitas plus ſame ſtringit. Ergo, &c. Facit etiam, quia
alienare prohibitus non poteſt actum facere, per
17 † quem ſequatur alienatio, gloſ. in l. item quia, ff.
de pactis, l. codicillis, §. matre, vbi gloſ. & Barto. ff.
de legatis ſecundo, Dec. in conſi. 30. nu. 2. & in cõſi.
445. nu. 26. Rurſus immunitas eccleſiæ non tam in
eo conſiſtit, quod capi quis in ea non poſſit, quam
quod ibi liber ſit, & ſecurus. At quomodo erit ſe-
curus ſi denegantur, aut prohibentur neceſſaria
ad vitam, atque ita prohibens, ne victus ad eum
deferatur, offendit magis finem, & mentem legis,
quam verba, & multò plus eſt mentem, rationem,
& finem legis lædere, quam verba: mens enim le-
18 gis † eſt ſicut anima, & verba ſunt ſicut corpus, &
ſuperficies, Bal. in l. ſi quis ſeruo, colum. fin. verſ. ex
his apparet, C. de furt. Et dicit idem Bald. in l. poſt
fratres, la ſeconda, verſic. item frater, ff. de legit. hæ
red. quod legis mens debet attendi, tanquam vir-
19 tus † intrinſeca, & tanqnam genus prædicans de
ſingulis ſuis ſpeciebus. Et dicit Abb. in capitulo
nihil, columna 5. verſiculo nec dicatur, de electio.
quod mens, & ratio ſic ſe habet ad legem, ſicut a-
nima ad corpus. Vnde ſicuti anima dominatur
corpori, ita mens dominatur legi, & eius verbis.
Et idem ferè, ſed per alia verba dicit Socin. in con-

ſilio

ſilio 241.colum.2.verſicu.præterea, & tertio, volu-
mine ſecundo, & multos citat Tiraq.in tracta.ceſ-
ſan.cau.parte prima, num.134. Poſtremo pro ſupra
allegata deciſione adduci poteſt pulchrum Ta-
citi dictum, quod vitæ neceſſaria illi ſunt relin-
quenda, cui vita dimittitur: Si enim in Eccleſia ſe
recipiens vitam ſuam liberat, permittendum eſt,
quod ibi habeat neceſſaria ad vitam. Addo quod
dum victus delatio interdicitur vis infertur non
ſolum Eccleſiæ, ſed etiam Eccleſiaſticis perſonis
deferentibus. Timeant igitur Iudices iuſtum Dei
iudicium, iuxta illud, Diſcite iuſtitiam moniti, non
temnere diuos.

SVMMARIVM.

1 *Naturalis imputat in ſortem fructus prædij ſibi obliga-
ti, donec ſoluerentur aurei quadringenti pro alimentis
relicti.*
2 *Teſtator legans certam quantitatem, non poteſt ordina-
re, quod donec ſoluatur, hæres tradat ſingulo anno cer-
tum quid.*
3 *Vidua non conſequitur interuſuria dotis ab hæredibus
mariti ſi negligit dotes exigere.*
4 *Vſura non debet permitti etiam ſub prætextu alimento-
rum.*
5 *Paria ſunt fructus in ſortem non imputari, vel vſuram
concedi.*
6 *Fructus rei pignoratæ, ne imputentur in ſortem, pacto
fieri non poteſt.*
7 *Pactum, quod mulieri viduæ non imputentur in ſortem
fructus percepti ex re obligata pro dote, non valet.*
8 *Argumentum a contractibus ad vltimas voluntates
valet.*
9 *Argumentum ab vltima voluntate ad contractum eſt
validum.*
10 *Vſura non eſt, quando teſtator aliquid annuum relinquit
donec ſoluatur legatum, ſi non eſt in facultate legatarij
exigere relictum.*
11 *Vſura non committitur quando non præcedit pactio.*
12 *Vſura non eſt quando aliquid a ſponte dante recipitur pro
mutuo.*
13 *Rerum ſuarum quilibet eſt moderator, & arbiter.*
14 *Legem rei ſuæ ponere dominus poteſt prout vult.*
15 *Vſura nihil aliud eſt quam lucrum.*
16 *Vſurarum quæſtio ſi in iure conſiſtit ſpectat ad Iudicem
Eccleſiaſticum, ſecus ſi ſit facti.*

QVAESTIO XVIII.

PATER reliquit filio naturali qua-
dringētos aureos ſoluēdos a ſuis
hæredibus, & pro eis obligauit in
ſpecie quoddā prędium, ita quod
donec ſoluātur aurei relicti, filius
fructus percipit, & nō imputat in
ſortem: dubitatur ſi filius, qui fructus percepit te-
neatur illos in ſortem imputare? Et Crau. in conſ.
89.nu.1.& ſeq. poſt aliqualem diſputationem te-
1 net, † quod imputentur, quia ordinatio illa teſta-
toris continet vſuram, proinde non valet. Allegat
Aret.in conſilio 82.per totum, vbi dicit, quod non
valet diſpoſitio teſtatoris mandantis, quod donec
2 † hæres ſoluerit legatum, tradat quadraginta au-
reos in ſingulos annos, idem voluit Barba.in conſ.
66.nu.4.in fi.verſ.cum ergo, volum.2.Socin.in con-
ſilio 56.nu.2.verſi.ex quib.indubitanter, vol.3.Iaſ.
in l.cunctos populos, nu.29.in rep.C.de ſum. Trin.
& fide Catho. Purpur. in l.rogaſti, §.ſi tibi, ff. ſi cer.
pet.Crot.in l.nemo poteſt, nu.5.& ſeq.ff. de lega.1.
& ibi etiam Ripa num.23.vbi tamen non meminit
de Aret.idem Crot.in conſ.86.nume.3. Bertran.in
conſ.199.nu.2.vol.3.& hoc inquit mirabile, & non
legiſſe alibi Lupus in cap.per veſtras, §.6.in verſi.&
faciunt, de donatio. inter vir. & vxor. fol.173.Re-
buff.in l.vnica, nu.22.& nu.616.C.de ſent. quæ pro
eo quòd inter.Rol.in conſi.55.nu.21.vol.2.vbi late
agit, & ante prædictos omnes hoc voluit Caſtr. in
conſi.101.circa fi.vol.1. Et licet pater teneatur ad
alimenta erga filium naturalem, proindeque illa
diſpoſitio poſſit ſuſtineri ratione alimentorum, ta-
men non tenetur, quando filius habet aliunde. At
filius in propoſito caſu poteſt prouideri de alimen-
tis exigendo legatum principaliter ſibi factum, &
cum eligat potius fructus prædij, atque ita inte-
reſſe, quam ſortem, nec curet quantitatem legatā
exigere, ſibi non debentur alimenta, ergo non fru-
ctus illi, argumento eius quod dicimus de muliere
3 vidua, † quæ ſi non curat dotes exigere, cum poſſit,
non conſequitur ab hæredibus mariti interuſuria
dotis, etiam ſi non habeat aliunde, ſecundum gloſ.
& Doctores communiter in l.diuortio, in princip.
vbi Iaſ. verſ. quinta concluſio, ff.ſolu.matr. Didac.
lib.3.variarum reſolut.c.1.verſ.6. Hinc etiam con-
ſtat Crau.in conſi.189.nu.7.in fi.Rolan. in d.conſi.
55.nu.18.Plot. in tract. de in lit.iuran. §.11.nu.27.
Burſat.in conſil.8. nu.48. Hæc autem ratio militat
etiam in filio naturali, qui poteſt exigere legatum,
& ex eo ſe alere, ergo fructus illi erunt imputandi
in ſortem.

Tertio præter Crau. facit, quia vſura non poteſt
4 permitti etiam ſub blando † vocabulo alimento-
rum, vel eorum intuitu, Anch.in conſil. 150.num.5.
col.2.verſ.ſed an ex pacto, & eum ſequuntur Alex.
Purpur.Craue.& alij citati a Rol.in d.conſ.55.nu.
26.vol.2.& dixi in hac parte in quæſtione, an vxor,
cui maritus reliquit alimenta poſſit dotem exige-
re, verſ.quando tamen alimenta.

Quarto paria ſunt dicere, quod fructus nō impu-
5 tentur in ſortem, vel quod † concedatur vſura, c.1.
cap.conqueſtus, & c.quia fruſtra, de vſu. & ita dicit
Alex.in conſi.31.nu.3.ver.& hanc partē, vol.6. Ne-
guſ.in tracta.de pignor.in 5.mem.5.par.nume.10.
Rub.in conſ.55. nu.2. & non valet pactū quod fru-
6 ctus minimè † imputētur in ſortem, vt inquit Bal.
in l.1.C.de diſtract.pigno. Abb.in c.1.nu.2.de vſur.
Cuman.in conſ.19.in vlt.dubio, Neguſan.loco præ-
dicto, nu.10.Guid.Pap.ſing.502. Bertran. in conſi.
241.in 4.vol.Natta in conſil.536.nu.14. Caual.qui
teſtatur de cōmuni in tracta.de vſufru.mulie.relic.
num.207. Et hoc procedit etiam in muliere vidua,
7 quia nec cum ea valet pactum † de non imputando
fructus in ſortem, vt per Doctores, in c. ſalubriter,
de vſur. ponunt Lau. de Rodul. Archiep Floren.
Ruin. Rub. & Cephal. quos allegaui in conſil.194.
nu.14.& ſi non pōt fieri per contractum, non etiam
8 poterit fieri a teſtatore, quia valet † argumentum
a contractibus ad vltimas voluntates, l.fin. vbi Sa-
lic.C.de legat.Inſtit.de lege canin. tollen.in princ.
9 vbi gl.Io.Fab.Ange.& alij, ſicuti etiam econtra, † l.
pactum inter hæredem, ff.de pact.l. iure ciuili, ff.de
cond.& demon.l.ſeruum filij, §. eum qui chirogra-
phum, vbi Docto.oēs, ff.de legar. 1.l.ſi diuortio, vbi
Docto. oēs, ff.de verb.oblig. Et pro hac parte facit
diſtinctio Cagno.in l.curabit, nu.14.ver. ſecundus
caſus, C.de actio.emp.Didac.li.3.variar.reſol.ca.1.

circa fin.verſ.ſed vbi legatarius,Moder. Gal.in tra
cta.de vſur.q.73.ver.483.Menoc.in conſ.441.num.
22.& ſeq. Quibus in locis dicunt vſurarium eſſe re
lictum, quando legatarius poteſt de præſenti pe-
10 tere, † & exigere, licet aliud ſit, quando petitio
non eſt in illius facultate, puta, quia teſtator dila-
tionem conceſſit hæredi ad ſoluendum: in præſen-
ti enim facto eſt in facultate filij ſtatim petere, &
dilatio ſolutionis eſt ei imputanda, qui tacet & pa
titur. Hæc opinio eſt validiſſimis fundamentis, &
rationibus fulcita, mihi tamen nunquam placuit,
quia non poteſt cadere in mentem, quod dicatur
vſura, quando teſtator certum quid relinquit de
bonis ſuis, & donec ab hærede præſtetur, mandat
interim pœnæ nomine tantum dari legatario, quia
hic nulla cadit conuentio, nulla pactio inter lega-
tarium & hæredem, id quod eſt neceſſarium, vt cō-
11 trahatur vſura, † vt conſideraui in conſil.23.nu.6.
Rurſus in teſtatore non poteſt conſiderari vſura,
cum non teneatur ad ſortem, nedum ad intereſſe,
& ſi quid relinquit, id omne a mera illius liberali-
tate procedit, quod autem ſponte datur, licitè,
12 † & ſine labe recipitur etiam propter mutuum, c.
ſicut Epiſcopum, prima quæſt.2.vbi gloſ.ait, quod
vitium hoc modo non imputatur, & probaui in d.
conſi.23.num.4. Poſtremo poterat teſtator fructus
fundi relinquere, & præterita etiam alimenta, qua
re ergo non poteſt vnum relinquere purè, & aliud
13 ſub conditione, cum de rebus † ſuis quilibet ſit mo
derator, & arbiter, l.in re mandata, C. manda. &
14 rei ſuæ poſſit quis legē apponere, quæ magis † pla-
ceat, l.in traditionibus, C.de pactis, Zabarel.in cle.
quia contingit, in 11.notab. de religioſ. dom. D.Be
cius in conſilio 101.nume.25.& ſeq. Et hoc quoque
argumento vſus ſum in eo conſi.23. nume.9.verſic.
5. cum omne, & ibi conatus ſum ſuſtinere, quod
valet legatum aureorum quingentorum relictum
hoſpitali ſoluendum intra quinquennium, & quod
interim ſoluat hæres quinque pro centenario, an
verò aſſequutus fuerim veritatem, aliorum ſit iu-
dicium: ſcit autem Deus, me ex vera animi mei ſen
tentia ſcripſiſſe. Vnum porrò in præſenti quæſtio-
ne eſt optime conſiderandum, quod etſi filius na-
turalis fructus prædij obligati conſequeretur, non
tamen pro hoc fieret locupletior, quia dum ex eis
viuit, parcit capitali aureorum quingentorum ſi-
bi relicto, & tanto plus ſequuta morte cogitur hæ-
redibus reſtituere: dixi enim ſuo loco, quod cum
certa quantitas naturali filio relinquitur ad ali-
menta, ea poſt mortem venit reſtituenda hæredi-
bus. Cū ergo filius vixit de redditibus prædij obli-
gati, tanto minus conſumpſit de ſorte ad alimen-
ta relicta, vbi verò non reſultat lucrum ceſſat vſu-
15 ra, quæ nihil aliud eſt quam † lucrum, vt probatur
in ſua definitione per Doctores in rubrica de vſur.
extra, & in l.quod ſi Epheſi, in princip. vbi præci-
puè Caſtr. de eo quod certo loco, Salic. in l.2.C.de
vſuris, Natta in conſi.45.num.14. Ex quo filius non
poteſt quicquam vltra alimenta percipere, non eſt
curandum, quod ea alimenta conſequatur potius
ex fructibus fundi obligati, quàm ex fructibus pe-
cuniæ relictæ, ſed vtrunque relictum in eandē cau-
ſam conuertitur.

Ad authoritates contrarias reſponderi poteſt,
quod procederent, quando teſtator fuiſſet debi-
tor, & vni reliquiſſet, quod iam debebat mandans,
quod illi certum quid detur, donec ſolutio retar-
dabitur: tunc enim, quia debitum eſt iam forma-
tum, & illa quantitas relinquitur ob ſolam dila-
tionem temporis, poteſt ſuſtineri eorum deciſio,
quod ſapiat vſuram, ſecus verò quando teſtator re
liquit, quod non debebat, quia cum a liberalita-
te proueniat, non ſubijcitur ſuſpicioni. Præterea re
ſponderi poteſt, quod contraria poſſunt procede-
re, quia legatarius ex temporis dilatione lucrum
conſequitur vltra ſortem, ſed in facto noſtro filius
nihil vltra conſequitur, ex quo deductis alimentis,
quidquid ſupereſt cogitur reſtituere. Et certè hæc
conſideratio lucri omnino ceſſantis tollit omnem
difficultatem. Si enim legatarius fructus prædi-
ctos perciperet, & vlterius ſortem poſſet exigere,
vti loquuntur Doctores in contrarium citati, & eſ-
ſet ſortis dominus, vtique poſſet lucrum, & conſe-
quenter etiam vſura conſiderari. Sed quia lucrum
ceſſat, & filius ſola alimenta poteſt habere, ita vt ſi
plus percipit reſtituit, ſi minus hæres ſupplere te-
netur vſque ad id quod pro victu eſt neceſſarium,
tollitur omnis ſuſpicio vſurarum, imò nullo modo
poteſt dici vſura.

Intelligi tamen debet concluſio hæc, quando
fructus prædij non excederent debitam alimento-
rum præſtationem, quia tunc ceſſarent rationes ſu-
pra conſideratæ, & locus eſſet deciſionibus cōtra-
rijs. Cogita ſuper præmiſſis omnibus, quia noua
ſunt, & inuenio aliquem tangentem, & quia ad Ro
manam Eccleſiam ſpectat cognoſcere, an ſit, vel
16 non ſit vſura, ex quo eſt † quæſtio iuris, non facti,
Panormit. in clem.ex graui, de vſur. cuius opinio-
nem ſequuntur Doctores communiter, & ante eū,
idem tenuerunt Bald. Anchar. Caſtren. & Fulgoſ.
quos citat Rolan.in conſilio 96.numero 45.volum.
ſecundo, vbi addit Alexan.Gui.Pap. Corn.Afflict.
Rodul.Dec.Boſſ.Nattam, & Maran. & ita conclu-
dunt Doctores omnes Legiſtæ, & Canoniſtæ, quan
do quæſtio eſt iuris, vt inquit Iaſ. in conſilio 153.
numero tertio, volum.4. Clar. qui plures addit in
pract.crimin.quæſt.37.nume.2.Bertran.in conſilio
215.volumine 2. Et quamuis multi dicant contra-
rium, illi tamen intelliguntur, quando quæſtio
eſt facti, an ſcilicet talis fecerit talem contractum,
at vbi iuris eſt, & ſolum dubitatur, an contractus
ſit, vel non ſit vſurarius, nulli dubium, quin hoc
ſolius Eccleſiæ iudicio ſubiaceat, cuius eſt lepram
diſcernere a lepra, & de peccato iudicare. Ideo
conſulendi eſſent Theologi, & ſtandum Eccleſiæ
deciſioni.

S V M M A R I V M.

1 *Filius pro alimentis habet titulum lucratiuum, licet pa-
ter habeat oneroſum.*
2 *Diſpoſitio intelligi debet ſimpliciter, non ſecundum
quid.*
3 *Tale non dicitur quod eſt tale ſecundum quid, non ſim-
pliciter.*
4 *Lucrum dicitur quidquid a lege defertur.*
5 *Lucrum dotis marito delatum per mortem vxoris con-
tinet titulum oneroſum.*
6 *Lucrum non dicitur quod originem trahit a cauſa one-
roſa.*
7 *Actio reuocatoria non datur contra habentem oneroſum
titulum.*
8 *Ignorantia iuris excuſat eum qui titulum habet onero-
ſum, non qui lucratiuum.*
9 *Maritus an filijs primi matrimonij teneatur reſeruare
lucrum dotis ſibi a ſtatuto delatum.*

Inſi-

Digitized by Google

10 *Inſinuatio an requiratur in lucro dotis, quod maritus ex ſtatuto facit per mortem vxoris.*
11 *L. hac edictali, C. de ſecun. nup. an locum habeat in legato alimentorum.*
12 *Inſinuatio an ſit neceſſaria quando ſit donatio in cauſam alimentorum, vel reſeruato vſufructu.*
13 *Donatio ex cauſa alimentorum ei facta quem tenetur alere, eſt inſinuanda.*
14 *Regula ſeruari debet donec probetur limitatio.*
15 *Vita hominis taxatur ſecundum l. hæreditatum, ff. ad leg. Falcid. quando quæritur, an maritus plus reliquerit vxori ſecundæ, quam filijs primi matrimonij.*

QVAESTIO XIX.

QVAESITVM fuit aliquando, ſi fi-
lius ad alimenta titulum habeat
oneroſum, vel lucratiuum. Et Do-
ctor. in d. l. ſi cũ dotem, §. ſi pater,
ff. ſol. matr. videntur tenere, quod
titulus ſit lucratiuus, & Bal. in l. 2.
2 nu. 2. de reuoc. his, quæ in fraud. cred. dicit, † quod
& ſi reſpectu patris titulus ſit oneroſus, tamen re-
ſpectu filij eſt lucratiuus: mouetur, quia quicquid
dentur ex legali obligatione defertur lucratiuo ti-
tulo, ſequitur Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis
ex his, num. 274. ff. de lib. agnoſ. vel alen. Sed aduer-
tendum quod Bald. loco præcitato non id dicit ab-
ſolutè, ſed comparatiuè ad creditores, quæ conclu-
ſio eſt indubitata. Aliud verò eſt, quod quid ſit tale
ſimpliciter, vel quod ſit ſecundum quid, & diſpoſi-
2 tio, quæ de † aliquo loquitur, non trahitur ad illud,
quod eſt tale ſecundum quid, l. ſi cui lana, & l. hoc
legatum, vbi Bar. ff. de leg. 3. Bar. in l. Lucius, §. quæ-
ſitum, ff. eo. tit. & in l. 1. §. hoc interdictum, ff. de fon-
te, & procedit etiam in materia fauorabili, ſecun-
dum Socin. in conſ. 1. nu. 4. in fi. vol. 3. Rui. in conſil.
24. nu. 13. vol. 2. Gozad. in conſ. 60. num. 10. Addo
Alex. in conſ. 106. num. 3. vol. 5. Iaſ. in l. 1. nu. 3. C. de
3 ſucceſſ. edict. & non eſt tale, † quod eſt ſolummodo
ſecundum quid, Bart. in l. maritus, §. legis Iuliæ, ff.
de adult. Bald. in l. adoptiuum, §. patronum, ff. de
in ius voc. Alex. in conſ. 278. col. 1. in fi. vol. 2.

Secundo quoque aduertendum eſt, non eſſe ve-
ram concluſionem, quam ex Bal. dicit Iaſ. in d. §. ſi
quis in fraudem, quod titulo lucratiuo haberi di-
4 catur, quicquid † lege defertur, nam lucrum dotis
a ſtatuto delatum marito, quamuis ex legis diſpo-
ſitione proueniat, non tamen per titulum lucrati-
5 uum, ſed oneroſum, vt † probat expreſſus text. in l.
vnica, §. lucratiuas, in verſ. ſi verò, vel ſocer, C. de im-
ponen. lucrat. deſcrip. vbi Ang. id expreſsè notat,
voluit etiam gloſſ. fin. in verbo dumtaxat, in l. ſi do-
naturus, §. fin. ff. de cond. ob cauſ. dat. Bald. & Io. de
Plat. in d. §. lucratiuas, Bal. in l. hac edictali, in prin-
cip. col. 2. verſic. pone quod non eſt appoſitum, C.
de ſecund. nupt. in l. cum multæ, col. 2. C. de donat.
ante nupt. & idem voluit ante eos Bart. in repet. l.
ſi conſtante, in 10. quæſt. ſecunda parte princip. ff.
ſol. matr. Dec. in conſ. 353. col. 2. cum multis apud
Tiraq. in l. ſi vnquã, in verſ. donatione largitus, nu.
175. C. de reuocat. donat. Ruin. in conſ. 11. col. pen.
vol. 5. Pariſ. in conſilio 62. vol. 4. Rolan. in tracta. de
lucro dot. quæſt. 4. num. 19. Phanuc. in eod. tracta.
gloſſ. 8. num. 1. & ſequenti, vbi multos cumulat, &
adducuntur præter l. vnicam, §. lucratiuas, alij tex-
tus, præcipuè in l. ex promiſſione, ff. de actio. & obli-
gat. l. Aquilius Regulus, & l. ſi pater, ff. de donatio.
l. pro oneribus, ff. de iure dot. Non enim attendi
debet ius deferens, ſed finalis cauſa dilationis, &
ab ea iudicatur titulus oneroſus, vel lucratiuus,
Bald. in l. quod nomine, ff. de cond. indeb. vbi dicit,
6 ideo non cenſeri lucrum, † quia originem trahit
a cauſa oneroſa, ideſt a matrimonio, eiuſque one-
ribus. Et dicit Phanuc. loco prædicto, num. 5. quod
lucrum dotis non magis cedit marito in cauſam
oneroſam, quam cedat vendenti pretium pro re,
quam vendit. Ea igitur Iaſonis concluſio non pla-
cet, ſed benè exiſtimo verum eſſe, quod filius ad
alimenta titulum habeat lucratiuum, quia nihil
ipſe patri tribuit in alimentorum recompenſatio-
nem. Et ſi dicatur, quod tenetur exhibere reueren-
tiam patri, & eſſe illi in obſequijs: reſpondeo, quod
hæc & plura alia filius deberet, etiam ſi pater ali-
menta non præſtaret, tanta obligatione propter
generationem illi obſtringitur, niſi fortè dicamus
modicum eſſe generationis beneficium, ſi genitum
pater non alat, quod tamen abhorret a ratione, cũ
nullum maius conferri beneficium poſſit, quam ge-
nerationis, & non eſt inutilis quæſtio, an titulus ſit
lucratiuus, vel oneroſus: ex ea enim infertur ad re-
7 uocatoriam actionem, † quæ contra habentẽ one-
roſum titulum non datur, ſed benè contra haben-
tem lucratiuum, ſecundum Bald. in dicta l. ſecun-
da, C. de reuocan. his, quæ in fraud. Infertur etiam
quod ſi eſt lucratiuus, iuris ignorãtia non excuſat,
8 ſed ſi eſt oneroſus † excuſat, quia de eo lucro idem
iudicatur, quod de damno vitando, vt poſt Alexan-
der concludit Decius in conſilio 402. numero ſe-
ptimo, Phanuc. dicta gloſſ. 8. numero 5. Ex ea quo-
que cognitione iudicant Doctores, an maritus te-
neatur aliquid reſeruare filijs ex primo matrimo-
9 nio, vt in lucro dotis examinat † Bal. in auth. ex te-
ſtamento, num. 6. colum. fin. verſ. ſed ſtatim iuxta
prædicta, C. de ſecun. nup. Bertran. in conſ. 212. nu.
4. volum. 2. Corn. in l. fœminæ, C. de ſecund. nupt.
Socin. in conſil. 42. num. 8. volum. 4. Ruin. in conſil.
51. num. 4. vol. 1. multos citat Phanuc. d. gloſſ. 8. nu.
13. Infertur item, an ſit locus inſinuationi, quia ſi
eſt merum lucrum, & excedat quingentos aureos,
erit inſinuandum, non verò ſi ſit onus. Ideo Rolan.
poſt alios, quos citat in tract. de lucro dot. q. 53. n.
4. loquendo in lucro dotis, quod marito defertur
10 per ſtatutum, inquit, † quod ſi propter onera ma-
trimonij applicatur viro, nõ eſt neceſſaria inſinua-
tio, de quo etiam aliquid tangit Phanuc. loco præ-
dicto, num. 12. In quibus tamen deciſionibus non
quieſceret animus, ſi de illarum veritate nunc eſ-
ſet tractandum. Pro nunc autem ſufficiat dicere,
quod, an relictum ex cauſa alimẽtorum ſubiaceat
11 † diſpoſitioni l. hac edictali, ponit Crauet. in conſ.
194. num. 3. & dixi ſuo loco in hoc opere. An verò
inſinuatio ſit neceſſaria, quando donatio fit in cau-
ſam alimentorum, non eſt dubitandum, ſi ei fit,
quem donans non tenebatur alere, quia eſt pura,
& ſimplex donatio: quando verò fit alicui, vt alat
donantem, non etiam requiritur, quia eſt donatio
ob cauſam. Et Alex. in conſ. 12. num. 6. volum. 1. po-
12 nit † de eo, qui donat reſeruato vſufructu. Et Cor-
dub. in d. l. ſi quis a liberis, §. verum, num. 19. dicit,
quod non requiritur, maius eſt dubium, quan-
do fit ei, quem tenebatur alere. Et iſto caſu ego
13 dico, quod eſt inſinuanda, † tum quia cauſa eſt lu-
cratiua, tum etiam, quia licet pater teneatur filiũ
alere, non tamen tenetur omnium alimentorum
totius vitæ temporis ſolutionem repræſentare,

ſed ſat eſt, quod per tempora faciat particalares
ſolutiones, & illud commodum medij temporis
eſt mera donatio. Ideo legi ſubiacet inſinuatio-
nis. Item cum donatur propter alimenta, remanet
res donata apud donatarium, ſeu eius hæredes ēt
14 ſi citiſſimè decederet, & ſtandum eſt regulæ, † ſi
non adducitur limitatio, l. prima, vbi Doctores, ff.
de regul. iur. Benè admitto, quod ęſtimatio rei non
erit deducenda a vero valore præſentis temporis,
ſed habebitur reſpectus ad obligationem, quæ pu-
rificatur de trimeſtre in trimeſtrem, vel de ſeme-
ſtre in ſemeſtrem. In calculando autem alimento-
rum valore attendere debemus regulam l. hæredi-
tatum, ff. ad leg. Falcid. quæ locum habet in omni
re, vt alibi diximus in hoc opere, facit Crauet. di-
cto conſ. 194. num. 5. vbi idem dicit, quando dubi-
15 tur, † ne pater plus reliquerit ſecundæ vxori, quam
filijs ex priori matrimonio. Et non eſt aliqua ratio
diuerſitatis. Quare non ita attendatur illius legis
diſpoſitio, vbi agitur de inſinuatione, ſicuti cum
quæſtio eſt de diminuendo legato relicto ſecundæ
vxori, propterea idem omnino ius eſt ſeruandum
vtroque in caſu.

SVMMARIVM.

1. *Profectitium dicitur lucrum, quod facit filius ex fructibus fundi ſibi ad alimenta aſſignati.*
2. *Profectitium dicitur quidquid filius acquirit ex re patris.*
3. *Profectitium dicitur quidquid patris contemplatione ad filium peruenit.*
4. *Profectitia dicitur dos, quæ pro patre datur filiæ ab aliquo.*
5. *Profectitium dicitur id cuius pater eſt proxima cauſa.*
6. *Aduentitium dicitur lucrum, quod filius facit ex fructibus colonicæ partis rei aſſignatæ a patre pro alimentis.*
7. *Diuiſio inter ſocios ruſticos fit per capita laborantium.*
8. *Induſtriæ pretium non eſt ſemper vniforme.*
9. *Aduentitium dicitur, quod prouenit ex propria induſtria, profectitium autem quod ex capitali.*
10. *Lucrum, quod facit filius ex re patris tribuitur pro dimidia induſtriæ, & reſiduum capitali*
11. *Operæ cedunt rei, & ad eum pertinent cuius eſt res.*
12. *Peculium dicitur non ſolum capitale ipſum, ſed etiam omne eius incrementum.*
13. *Filius arando, vel ligonizando in fundo paterno acquirit patri.*
14. *Filius acquirit patri quidquid ex fructibus fundi ſibi in alimenta aſſignati acquirit.*
15. *Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius agricultor pro induſtria ſua ex fundo patris.*
16. *Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius ex re patris pro parte induſtriæ.*
17. *Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius exercendo mercaturam ex pretio fructuum prædij aſſignati ad alimenta.*
18. *Induſtria dicitur, quando filius rem paternam vendit duplo iuſti pretij.*
19. *Profectitium dicitur, quod immediatè deſcendit è re patris.*
20. *Aduentitia filio quæruntur, quo ad proprietatem, & patri quo ad vſumfructum.*
21. *Filius, qui fructus aduentitiorum percepit, tenetur illos patre mortuo conferre cum fratribus.*
22. *Pater cenſetur filio donaſſo fructus aduentitiorum, quando patitur gaudere aduentitijs.*
23. *Filius non confert cum fratribus fructus aduentitiorum, quos percepit ſciente, & patiente patre.*
24. *Profectitium lucrum acquiritur patri tam reſpectu proprietatis, quam vſusfructus.*
25. *Filius confert cum fratribus fructus peculij profectitij.*
26. *Filius non tenetur communicare fratribus lucrum illicitum, quod fecit ex pecunia patris, puta exercendo vſuras.*
27. *Filius non acquirit patri id, quod conſequitur per delictum.*
28. *Emancipatus filius acquirit ſibi, non patri.*
29. *Vſusfructus patri acquiritur in bonis filij ratione patriæ poteſtatis.*
30. *Patria poteſtas ſoluitur emancipatione.*
31. *Emancipatus exit poteſtatem patris, ac ſi eſſet mortuus.*
32. *Pater in bonis filij emancipati, habet dimidiam vſusfructus.*
33. *Pater non habet vſumfructum in bonis per filium quæſitis poſt emancipationem.*
34. *Pater retinet vſumfructum, quem habebat in bonis filij, licet is fiat Epiſcopus.*
35. *Pater retinet vſumfructum antea quæſitum, licet filius decedat.*
36. *Pater emancipando filium non poteſt paciſci, quod habeat vſumfructum in bonis quærendis.*
37. *Pater habet pro virili ſua vſumfructum in bonis maternis filio delatis poſt emancipationem.*
38. *Auus habet pro virili vſumfructum in bonis maternis nepoti poſt emancipationem auo delatis.*
39. *Auus habet pro virili vſumfructum in bonis maternis nepoti ex filia poſt emancipationem delatis.*
40. *Corn. conſ. 42. vol. 3. reprehenditur.*
41. *Pater emancipando retinet dimidiam vſusfructus, quem ante emancipationem habebat.*
42. *Pater emancipando poteſt expreſſè ſibi reſeruare totum vſumfructum quem habebat.*
43. *Pater quando cogatur emancipare filium.*
44. *Pater coactè emancipando nihil retinet de vſufructu, quem habet.*
45. *Pater, qui viuente filio non habebat vſumfructum, ſed commoditatem, nullã perdit in totum ſi filius moritur.*

QVÆSTIO XX.

PATER dedit fundum filio, vt ex il-
lo ſe alat, an ſi quid filius lucretur
ex fructibus fundi, dicatur aduen-
titium, vel profectitium, gl. in l. cũ
oportet, in prin. C. de bon. quæ lib.
1 dicit † eſſe profectitium, quia lucrũ
illud factum eſt ex re patris, & quidquid acquirit
2 filius ex re patris, profectitium † dicitur, l. in fideic.
§. nonnunquam, C. de vſur. & fruct. leg. l. Baliſta, ff.
ad Trebell. Et per hanc rationem, & non ſolum di-
citur profectitium, quod immediatè deſcendit a
patre, ſed etiam quidquid patris contemplatione
3 † applicatur filio, l. ſed ſi plures, §. in arrogato, ff. de
vulg. & pup. §. 1. Inſtit. per quas perſonas nobis ac-
quiratur, gl. in l. is qui hæres, §. fi. in ver. neque filius
familias, ff. de acquir. hæred. & in d. l. cum oportet,
in ver. ex eius ſubſtãtia, Bar. & alij in d. §. in arroga
to, vbi dicunt, quod quicquid habet filius benefi-
cio, dicitur profectitium, Ruin. in conſ. 112. num. 3.
vol. 1. Crau. in conſ. 461. nu. 34. Mantic. de coniect.
vlt. vol. lib. 3. tit. 16. nu. 1. Ideo ſi dos filiæ datur pro
4 patre ab aliquo tertio, iudicatur † profectitia, l.
profectitia, ff. de iur. dot. Bart. & alij in l. in quar-
tam,

Digitized by Google

tam,ff.ad leg. Falcid. & ſufficit,quod pater ſit cau-
5 ſa proxima,vt declarat † Bar.in l.Gallus,§. quod ſi
is,ff.de lib.& poſthum.& in d.§.in arrogato, Ruin.
d.conſ.112.nu.4. Caroc. in c. cum quid, pat. 2.am-
pliat.3.nu.7.

Sed illam gl.deciſionem intelligit Bart.in d.l.cũ
oportet,in princ.num.1.verſ.ſed iuxta illud formo
quæſtionem reſpectu partis dominicæ. Nam ſi fi-
lius fundum ſua manu coleret, quicquid ex parte
6 colonica, & ex ſua induſtria acquireret, † eſſet ad-
uentitium. Rationem ponit ex eo textu, quod ad-
uentitium dicitur quicquid qoærit filius ſuo labo-
re,opera, aut induſtria. Et cum eo tranſit Bertach.
in tract. de gabel.parte 2.qoæſtio.27. verſ.ſub den-
dum eſt etiam, & ibi ait, quod lucrum ex opera, &
induſtria perſonæ, dicitur ſemper aduentitium.
Ea enim pars colonica attribuitur labori, & indu-
ſtriæ, non autem rei. Ideò videmus, quod ſi plures
ruſtici colunt prædium alicuius nobilis,diuiſio fru
ctuum fiat per capita eorum, qui inſudarunt circa
culturam,ita, vt ſi vnus habeat duos filios labora-
7 tores, † alter verò eſt ſolus, tantam partem habe-
bit vnus ex dictis filijs,quantam patruus, Bal. in l.
ſi patruus,nu.17. C.commu.vtt.ind.in l.1.num.13.
C.pro ſocio,Aret.in §.fi.nu.11.Inſtit.de ſociet.An-
gel.in conſil.112.& conſ.ſeq.Iaſ.in §.ſequens,num.
17.Inſt.de actio.Pet. de Vbal.in tract.de duob.fra.
par.4.prin.nu.21.Pariſ.in conſ.85.nu.13.vol.1.Ber
tran.in conſ.83.nu. 5. vol. 3. Siluan.in conſ.41. per
totum,præcipuè nu.7. Et idem ponit loquendo de
filijs impuberibus, qui beſtias cuſtodiunt, Bald.in
conſ. 172. in fin. vol. 5. Et ex prædictis multi, dum
loquuntur de ruſticis colentibus bona propria,di-
midiam fructuum attribuunt induſtriæ, quod ta-
men non eſt tutum, quia,vt inquit Bal.in l.certum,
nu. 11. verſ. ego tamen de æquitate, C. famil.erciſ.
8 pretium induſtriæ, † non eſt ſemper vniforme, in-
terdum enim plus operatur fœlicitas fortunæ,quã
opera, ideo ipſe relinquit arbitrio iudicis. Hinc
etiam videmus, quod & ſi profectitium cenſeatur
lucrum,quod filius ex pecunia patris mercaturam
exercendo, vel negotiando facit, tamen hoc intel-
ligitur deducta induſtria, nam quod filio pro ope-
9 ris,& labore debetur,eſt aduentitium, † & illud ſo
lum lucrum iudicatur profectitium, quod pecuniæ
tribuitur,Bart. d.l.cum oportet, in princ. num.3.in
fin.vbi ait,ſe declaraſſe in l.illam, C.de collatio.po
nit Bald.poſt gl. in l.certum,num.4.& 11. C.famil.
erciſc. & hanc partem tenuerunt Bart. Bald.Rom.
Caſtr.Corn.Socin.Dec.& alij multi citati ab Aſca.
Clem.in tract.de patr.poteſt.effect.2.nu. 11.& ſeq.
vbi dicit communem eſſe opinionem vſu approba
tam, quod dimidia lucri detur pecuniæ, & alia di-
10 midia induſtriæ.† In eo verò nu.12.inquit,hoc to-
tum iudicãtis arbitrio committi, qui poterit plus
dimidia tribuere induſtriæ, ſi ea ſit precioſior re
ipſa. Et rationem ponit Ancharan.conſil.67.num.
5.quia ſua induſtria debet vtique proficua eſſe. Et
idem Ancharan. in conſil. 302. num. 6. dicit,quod
induſtria etiam in diuidendo ſocietate eſt atten-
denda.

Hæc declaratio,& ſi vera videatur,& ratione nõ
careat,patitur tamen difficultatẽ,quia etiam pars
illa colonica dicitur prouenire de re patris, licet
non habeatur ſine induſtria. Et non eſt curandum
de operis,quando illæ fiunt in re paterna, nam ce-
11 dunt † ipſi rei,l.ſi in area,ff.de rei vend.Rurſus pe-
culium recipit incrementum, & totum incremen-
12 tum, dicitur peculium eiuſdem † generis, l. pecu-
lium naſcitur, ff. de pecul. Et per has rationes di-
cit Nicol. Matar. quem refert Bald. in d.l.certum,
num.11.quod ſi filius in fundo patris laborat ligo-
13 nizando, † vel quid aliud faciendo, acquirit patri
pleno iure, licet hoc quæratur ex ſuis laboribus.
Et ab hac ſententia non diſcedit Bald. ibi in iſtis
terminis, licet in alio caſu, quando filius exercet
mercaturam, vel negotiatur de pecunia patris,te-
neat aduerſus Bartolum, quod in hoc quoque po-
ſteriore caſu dicit veriorem eſſe opinionem contra
Bart. licet minus æquam. Et idem Bald. in eadem
l.cum oportet,in prin.nu.5.dicit indiſtinctè, quod
ſi filius ex fructibus fundi ſibi in alimentis aſſigna
14 ti modicum conſumpſit, & ex reſiduo † emit, præ-
dia illa, acquiruntur patri, quia prouenerunt ex
re patris,idem tenet Alber.in l.ſi donat.col.2.verſ.
ſi vero pater, C.de collatio. Roland. in conſilio 54.
num.15.vol.3.

Verum opinio Bartoli non ſolum eſt æquior,ſed
etiam verior: æquitate enim inſpecta filius non eſt
ſuo labore, & induſtria fraudandus. Et ſi verita-
tem attendamus, illud lucrum non prouenit totũ
ex re patris,ſed pro parte ex operis ipſius filij, & ſi
prædium alij datum fuiſſet ad colendum, pater nõ
percepiſſet fructus colonicæ portionis. Ideo Salic.
in d.l. cum oportet, nu.2.dicit, quod gl.ibi opinio
non habet locum,quando filius percepiſſet fructus
ex ſuo labore,& induſtria, vt quia eſſet agricultor,
15 † & fundum ſua manu coleret,quia tunc quod per-
tinet ad portionem induſtriæ,fructus illi reputan-
tur aduentitij, arg. l.1. C.pro ſocio,& §.2.Inſtit.de
ſociet.Et confirmatur,quia vbi filius aliquid acqui
rit mixtim, ideſt, partim ex re patris, partim vero
ex propria induſtria, tunc pars, quæ induſtriæ tri-
buitur, cenſetur aduentitia, quæ vero ex re patris
16 prouenit, † dicitur profectitia. Ita regulam con-
ſtituit Bart.in l.1.§.nec caſtrenſe, nu. 5.ff.de collat.
bonor. vbi loquitur de lucro facto ex negociatione
paternæ pecuniæ. Et ſubdit ex conſuetudine dimi-
dium lucri concedi induſtriæ, ſequuntur Alex. &
Iaſ.in l.illud,C.de collat. & hanc dicit eſſe commu
nem Corn.in conſ.285.col.3.vol.1. Socin. in conſil.
92.num.15.vol.1.idem voluerunt Bald.Rom.Dec.
& alij,quos citat, & ſequitur Crauer. in conſ.165.
num. 1. vbi fortius inquit, quod arbitrio iudican-
tis committitur æſtimatio lucri,quod induſtriæ at
tribui debet, quia ſi plus meretur induſtria, plus
etiam ei tribuendum eſt, quam rei. Et hanc quoq;
probauit D. Bec. in conſ. 113.num. 20.verſ.ad ter-
tium reſpondetur,vbi citat Menoch.Emanue.Soa-
rez. Viuium,& Villalob.alios addit Aſcan.Clem.d.
effect.2.num.10. Et Salic.in d.l. cum oportet,num.
2.verſ. ego puto, inquit conſiderandam eſſe prædij
qualitatem, & quanti communiter dari conſueuit
partiarijs colonis pro cultura.

Declarat ſecundo loco Bart.in d.l.cum oportet,
num. 2. verſ.præterea,iſtam legem non habere lo-
cum,quando filius de fructibus prædij ſibi aſſigna-
ti pro alimentis exercuiſſet mercaturam, & lucra-
tus fuiſſet,quia illud lucrum vult in totum ſpecta-
17 re † ad filium tanquam aduetitium,& proueniens
a ſola induſtria,l.3.in princ. ff.ad leg.Falcid.ſequi-
tur ibi Salic.nu. 3.

Sed hoc intelligi debet, quo ad portionem lucri
reſultantem ab induſtria: nam,vt dixi, pars lucri
tribuitur pecuniæ ſeu rei. Et ideo Bald. in d.l.cum
oportet,num. 8. dicit,quod ſi filius rem paternam
duplo

18 duplo vendit ex induſtria † vltra iuſtum valorem,
quia ille exceſſus deſcendit ab induſtria, erit ad-
uentitius, non profectitius, & nu. 10. inquit conſi-
derandum eſſe, quantum poſſet de per ſe reddere
pecunia, & quantum induſtria. Vides ergo differen
tiam a Bar. conſtitui, an filius acquirat immedia-
tè de fructibus, an verò acquirat de pecunia com-
parata ex negocio facta cum ipſis fructibus. Et di-
uerſitatis ratio eſt, quia acquiſitio facta de fructi-
bus dicitur prouenire a re patris, ſecus quando fit
de pretio fructuum, vel de negocio. Et illud ſolum
profectitium dicitur, quod prouenit immediatè
19 † de re patris, vt per Bar. in d.l. cũ oportet, vbi pon-
derat dictionem ex, quæ ſignificat cauſam imme-
diatam, Crot. in l. frater a fratre, num. 5. vbi Coraſ.
nu. 106. de cond. indeb. Rolan. conſ. 54. nu. 9. & ſe-
quen. vol. 3. Pro quo facit dictum Bar. in l. ſed ſi plu
res, §. in arrogato, ff. de vulg. quod approbant alij
ſupra a me citati, dum dicunt profectitium dici, ꝙ
habuit filius occaſione patris, ſi tamẽ pater ſit cau-
ſa proxima, non remota.

Porrò hæc diſcuſſio, an lucrum illud ſit profecti
tium, vel aduentitium, non eſt ſuperflua, ſed maxi-
me vtilis ad multa, & præcipuè ad cognoſcendum,
an patri quæratur, vel filio, nam aduentitia filio
20 quæruntur, quoad † proprietatem, & patri, quoad
vſumfructum, & adminiſtrationem donec viuit, l.
cum oportet, in princ. C. de bon. quæ lib. & ibi no-
tant omnes Doctores, §. quod autẽ, Inſtit. per quas
perſonas nob. acquir. Bart. d.l. 1. §. nec caſtrenſe, ff.
de collatio. bono. & in tract. de duob. fratrib. in 2.
quæſt. prin. Corne. in conſi. 105. nu. 2. vol. 2. Guido.
Papæ, quæſt. 144. nu. 3. Cur. iun. in conſ. 152. num. 3.
Pariſ. in conſi. 129. nu. 7. vol. 1. Pinel. qui latè agit in
l. 1. par. 1. nume. 34. & ſeq. C. de bon. matern. Aſcan.
Clemen. in d. tract. de patr. poteſt. effect. 2. num. 27.
D. Becius in conſi. 113. nu. 8. Caualcan. in tract. de
vſufruct. mulie. relic. num. 179. Poſt mortem autem
patris ſunt filij, præcipuè l. fin. C. de collatio. Sed ſi
21 filius integros † fructus percepit aduentitiorum,
tenetur illos mortuo patre conferre cum fratribus
tanquam aduentitios, vt per Aſcan. loco prędicto,
num. 30. in fi. Quod tamen eſt intelligendum, niſi
illos fructus percepiſſet ſciente, & tacente patre,
quoniam pater eo caſu videtur illos filio donaſſe,
22 † & donatio eſt valida in vita, nec opus eſt, quod
morte confirmetur, d.l. cum oportet, §. ſin autẽ, vbi
Bar. Bal. & Salicet. Bal. in auth. ex teſtamento, num.
7. verſ. nonum caput, C. de collatio. Bal. & Ang. l. 2.
C. de inoffic. donat. Alex. in conſi. 138. num. 3. vol. 5.
Corn. in conſi. 285. num. 22. vol. 1. Ruin. in conſi. 23.
nu. 37. ver. ſed contrarium, vol. 5. Pariſ. in conſ. 137.
num. 7. & ſeq. vol. 1. Bero. in conſ. 139. num. 22. vol. 2.
Neuiz. in conſ. 76. nu. 11. Crau. in conſi. 39. nume. 2.
Crot. in l. frater a fratre, num. 80. ff. de cond. indeb.
Tiraquel. in l. ſi vnquam, in verſi. donatione largi-
tus, nu. 211. C. de reuoc. donat. Crau. in l. cum filio,
par. 2. nu. 46. ff. de leg. 1. dec. Pedemon. 123. num. 4.
Caualcan. de vſufruct. mulie. relic. num. 185. Aſcan.
in d. tract. de patr. poteſta. effect. 1. nu. 31. vbi dicit
communem, & effect. 10. num. 12. vbi idem repetit,
D. Becius conſ. 113. nu. 29. dixi in conſi. 116. nu. 82.
& ſeq. Hoc igitur caſu filius non tenetur conferre
23 † fructus prædictos ſecundum Bal. & Ang. in d. au
thent. ex teſtamento, Angel. & Caſtren. in d.l. cum
oportet, §. ſin autem, Pariſ. d. conſ. 130. nu. 11. D. Be
cius, d. conſ. 113. nu. 29. Profectitia autem pleno iu
re, ideſt tam quoad proprietatem, quàm quoad
24 vſumfructum patri † quæruntur, d.l. cum oportet,
& ibi omnes Doctores, C. de bon. quæ lib. §. 1. Inſt.
per quas perſonas nob. acquir. Cor. in cõſ. 258. per
totum, vol. 1. Tiraquel. qui alios citat in trac. de re
tract. conſang. §. 1. gl. 9. nu. . . . In peculio enim pro-
fectio nihil omnino immutatum eſt de antiquo iu-
re, d.l. cum oportet. Et ideo filius mortuo patre te-
netur alijs fratribus communicare profectiti um
25 † peculium, ſecundum Spec. in tit. de iudi. §. ſequi-
tur, ver. quod ſi aliter aſſerentis. Mouetur ex tex. l.
per ſeruum, §. fi. ff. de acquir. rerum dom. & id vo-
luit glo. in d.l. cum oportet, vbi eam ſequitur Ful-
goſ. Corne. d. conſ. 285. col. 1. nu. 3. vol. 1. & commu
nem dicit Aſcan. d. effect. 2. nu. 8. D. Becius, d. conſi.
113. nume. 5

Principalem regulam, quæ habet, quod profe-
ctitium dicitur lucrum factum ex negociatione fru
ctuum partis colonicæ, limita non procedere, quã
negociatio eſſet illicita, puta ſi filius lucrum feciſ-
26 ſet † exercendo vſuram, quia tunc tale lucrum, ne-
que patri acquiritur, nec fratrib. poſt patris mor-
tem eſt communicandum, l. quod ſeruus, vbi Do-
ctores omnes, ff. de acqu. poſſ. l. quod autem ex fur-
to, ff. pro ſocio, Bar. in d.l. cum oportet, nume. 3. vbi
intelligit, niſi vſuras exercuiſſet de mandato, & no
mine patris, quo caſu acquireret patri eam por-
tionem, quæ tribuitur pecuniæ, & ſubdit genera-
lem regulam, quod filius patri non acquirit ex de-
27 licto. † Idem voluit Cin. ibi, quem ſequitur Salic.
nu. 4. licet Bal. videatur ſequendo gloſſam ibi con-
trarium tenere, eo, quod vſuræ dicuntur fructus rei,
& percipiantur ex re patris. Et primam Bart. opi-
nionem tenuit Ioan. And. ad Specu. in tit. de acto.
Socin. in l. Gallus, §. quod ſi is, nume. 3. ff. de lib. &
poſthum. & ponit Rimin. d. §. 1. nu. 77. nu. 90. & nu.
130. Inſtit. per quas perſonas nob. acquir. Aſcan. d.
effect. 2. nu. 16. vbi nu. 19. dicit idem eſſe in acquiſi-
tis ex ludo illicito, quia ea patri non acquiruntur
ſecundum Doctores in l. frater a fratre, ff. de cond.
indeb. Alex. in conſ. 77. in fi. vol. 5. & ibi Aſcan. po-
nit, qui ludus ſit licitus, qui non.

Intellige etiam prædicta omnia in filio in pote-
28 ſtate, nam emancipatus † ſibi acquirit, non patri, l.
ſi filiusfamilias, ff. de verb. oblig. l. fi. ff. de ſtipul. ſer-
uo. Bal. in d.l. cum oportet, in prin. nume. 4. vbi ait,
quod ſi filius emancipatus aliquid acquirat ex re
patris, vel ſibi aliquid detur contẽplatione patris,
non acquiritur patri, quia repugnat perſonæ qua-
litas. Idem voluit Caſtren. ibi, num. 4. Socin. iun. in
conſi. 27. nu. 12. vol. 1. Calcan. in conſi. 19. num. 28.
29 Et procedit etiam reſpectu vſusfructus, quia † pa-
tri ſolet quæri ratione patriæ poteſtatis, §. 1. Inſtit.
per quas perſonas nob. acquir. patria autem pote-
30 ſtas emancipatione † ſoluitur, §. præterea, Inſtitut.
quib. mod. ius pat. poteſt. ſol. gl. & Doct. in l. ſi viua
matre, C. de bon. mat. l. cum in adoptiuis, ver. ſi ve-
ro, in fin. C. de adoptio. Pariſ. in conſil. 53. num. 39.
vol. 1. & emancipatus exit patris poteſtatẽ, perin-
31 de, ac ſi eſſet † mortuus ſecundum Bald. Nouel. in
tract. dot. par. 7. priuileg. 34. num. 3. cum ſimilibus.
Poteseriam pro declaratione præſentis quæſtio-
nis, atque eius ornatu videre apud Doctores, ca-
ſus quibus patri quæritur vſusfructus, quia ex ijs
rectè infertur ad ſupradicta. Non omitto tamen,
quod prædictam ſententiam, qua diximus filium
emancipatum nihil patri quærere etiam reſpectu
vſusfructus. Probat etiam Dominus Becius in con
ſil. 113. num. 16

Sed

Digitized by Google

Sed contrarium videtur probare text. in l. ſi viua
matre, C. de bo. mat. vbi dicitur, quod pater in bo
32 nis aduentitijs filij emancipati habet † dimidium
vſusfructus. Et ibi Barto. dicit, illam legem eſſe
ſingularem, & menti tenendam. Et loquitur etiam
in bonis deſcendentium emancipatorum. Et Bal.
ibi dicit hoc eſſe mirabile. Ad idem eſt text. in d. l.
cum oportet, §. ſancimus, C. de bon. quæ libe. Hoc
etiam inquit perpetuò notandum Roman. in ſing.
547. dicens eſſe caſum ſingularem in d. l. ſi viua ma
tre, Corn. in conſi. 42. colum. 3. verſic. circa tertium
autem quæſitum, & verſi. iſta autem dubitatio, vo-
lum. 3. vbi tamen in ſuo caſu declarat, vt dicemus
infra, Iacob. Nouel. regul. 135. in 1. fallen. ſequitur
Pet. Gerard. ſingu. 76. verſic. adde etiam vnum, A-
ſcan. dicto tract. effect. 2. nu. 35. ver. amplia octauo.
Imo procedit hæc deciſio non ſolum in filijs eman
cipatis, ſed etiam in nepotibus ex eo. Imo & in ne
potibus ex filia, vt dicam infra. Corn. in loco præ-
dicto videtur conciliare, vt prior opinio locum ha
beat in bonis quæſitis poſt emãcipationem, in qui
33 bus patri non quæritur vſusfructus, † ſecunda ve-
ro opinio procedat in quæſitis ante emancipatio-
nem. Sed in hac contrarium tenet Aſcan. dicto nu.
35. ampliatione 8. vbi dicit, quod in quærendis, pa
ter habet medietatem vſusfructus. Et in contra-
rium eſt text. in l. ſi viua matre, in princ. C. de bon.
mat. vbi loquitur expreſsè in hæreditate acquiſita
poſt emancipationẽ, & tamen vult, quod pater ha-
beat dimidium vſusfructus. Ex alio, etiam falſa vi
detur ea diſtinctio, nam vbi agimus de bonis quę-
ſitis ante emancipationem, pater habet vſumfru-
ctum integrum, nec ſubſequens emancipatio mi-
nuit ius patris. Ideo videmus, quod etſi dignitas
Epiſcopatus liberet filium a nexu patriæ poteſta-
34 tis, tamen pater vſumfructum † ſibi quæſitum reti
net, auth. ſed epiſcopalis, C. de epiſcop. aud. Dec. in
c. in præſentia, nu. 26. de probat. Boro. in deciſ. 122.
nu. 33. Pinel. in l. 1. par. 1. nu. 42. verſ. nono amplia-
tur, C. de bon. mater. Aſcan. d. effect. 2. nu. 34. ver. ſe
ptimo amplia. Et pro hoc facit, quia idem eſt mor
35 tuo filio, nam durat † vſusfructus patri quæſitus, li
cet filius moriatur, l. 1. ibi in diem vitæ, C. de bon.
mate. l. fi. ver. ſin vero, C. ad Tertull. vbi Bart. Bald.
Caſtren. & alij, gl. Cin. & Bar. in l. 3. C. de vſufruct.
Pinel. dicta l. 1. par. prima, num. 39. Aſcan. dicto ef-
fect. ſecundo, numero trigeſimo quarto, verſic. am-
plia 6. Et dicit Bal. in l. quidquid, C. de bon. mater.
eſſe notandum, quod vſusfructus ſemel patri quæſi
tus, durat poſt mortem filij. Sufficit enim quod ab
initio acquiſitionis tempore viuat filius, nec requi
ritur perſeuerantia. Et prædicti Doctores ponunt
alia exempla, in quibus vſusfructus ſemel quæſitus
non perditur, licet patria poteſtas ceſſet, & textus
in l. cum oportet, §. ſancimus, quem citat Corne. di
cto conſ. 42. col. 3. ver. ſolum autem circa hoc, loqui
tur in bonis non quæſitis, ſed quærendis, ibi, rerum
minimè acquiſitarum. Propterea attendi non de-
bet illius diſtinctio tanquam repugnans rationi,
& communibus, Ioan. And. ad Spe. in tit. de nat. ex
libe. vent. in additio. vltima teneat & ipſe, quod pa
ter habeat dimidium vſusfructus bonorum ante
emancipationẽ quæſitorũ. Vera reſolutio eſt, ꝙ pa
ter in bonis quęſitis poſt emancipationem, nullum
omnino ius, nec proprietatis, nec vſusfructus ha-
beat ſecundum ſupradicta. Et procedit in tantum,
quod non valet pactum, ſeu conuentio facta a pa-
36 tre † tempore emancipationis, per quam reſeruat
ſibi ius vſusfructus in bonis quærendis per filium,
vt per multa probat Oldra. in conſi. 214. & ſuppreſ
ſo eius nomine, idem omnino voluit Ioan. And. ad
Specul. d. tit. de nat. ex libe. vent. in vltima additio.
Et dicit ſingulare Rom. ſing. 309. licet dicat, quod
erat fortè contrarium conſulturus. Idem voluit
Iaſ. in l. fin. num. 28. verſic. limita tamen ſingulari-
ter, C. de pact. vbi ait nunquam eſſe obliuiſcẽdum.
Hanc etiam dicit ſingularem limitationem Pet.
Gerard. in ſingu. 76. emancipatio, quando. addo
Caſtren. l. ſi viua matre, num. 3. C. de bon. mater. &
in d. l. cum oportet, §. cum autem, Iaſ. auth. ingreſſi,
in fi. C. de ſacroſ. eccleſ.

Sed limitatur non procedere in bonis mater-
nis, in quibus etiam delatis poſt factam emancipa
37 tionem pater habet † vſumfructum pro virili cum
filijs. Ita probat tex in d. l. ſi viua matre, C. de bon.
mat. Et hoc non procedit in alijs aduentitijs, ſed
eſt ſpeciale in maternis, quia vir reputatur vnum
corpus cum vxore defuncta, & ea viuente frueba-
tur eius bonis, ideo in ſolatium doloris datur ma
rito ſucceſſio. ita gloſ. ibi in verſ. præſcripta, Ioan.
Fab. ibi in princ. dicens, quod ea lex non obtinet
in alijs aduentitijs. Et ibi eſt caſus, quod vir ſucce-
dit vxori in aliquo ſtatibus filijs contra legem. Et
Bal. nu. 4. dicit, eſſe notabilia verba gloſ. quia ſi ex-
traneus inſtituat filium emancipatum, pater non
habebit vſumfructum. Et dicit Salic. quod ibi vir
ſuccedit vxori ratione humanitatis, non affinita-
tis. Et eſt caſus ibi in quo emancipatus aliquid pa
tri acquirit contra regulas. Et dicit Caſtren. nu. 1.
quod regulariter pater vſumfructum non habet in
bonis quæſitis poſt emancipationẽ. Fallit tamen in
bonis prouenientibus a matre, & approbat ratio-
nem aſſignatam a gloſ. ibi Pinel. optimè declarans
in d. l. ſi viua matre, quæ eſt tertia, nu. 3. C. de bon.
mat. vbi ponit differẽtias inter caſum illius legis,
& caſum l. cum oportet, §. cum autem, & idem di-
cit Caſtren. d. §. cum autem, nu. 1.

Immo vigore dictæ legis, ſi viua matre, pater, vel
etiam auus habet pro virili vſumfructum, non ſo-
lum in bonis filij habitis a matre, ſed etiam in bo-
38 nis nepotis † ex filio emancipato, intelligendo de
nepote nato poſt emancipationem, & non ſolum
39 in eo, ſed etiam in nepote ex filia, † qui tamen nun
quam fuit, nec eſſe potuit in poteſtate aui materni,
vt probatur in d. l. ſi viua matre, in verſic. quod ſi ne
potes, vt benè aduertit Corne. ibi, qui ideo ſubdit
eſſe mirabilem deciſionem Pinel. ibi, num. 6. qui di
cit eſſe notandam.

Infertur ex prædictis malè conſuluiſſe Corne. in
40 † eodem conſil. 42. volum. 3. dum vult, quod in bo-
nis maternis filio delatis poſt emancipationem ni
hil patri quęratur, cum tamen ei detur vſusfructus
pro virili.

Infertur ſecundò, quod etſi vſusfructus patri
quæſitus durante patria poteſtate, non extingua-
tur ea ceſſante per Clericatum, Monachatum, Epi
ſcopatum, vel mortem, vt ſupra dixi, imò inſpecto
antiquo iure, nec etiam per emancipationem, ta-
men nouo iure attento emancipando pater reti-
41 net dimidium vſusfructus † aduenticiorum, quem
prius habebat, d. l. cum oportet, §. cum autem, verſ.
ſancimus, C. de bon. quæ libe. vbi dicitur, quod re-
tinet dimidiam vſusfructus, quem habebat, ſi non
renunciauit expreſsè. Et dicit ibi Bal. quod nõ eſt
neceſſaria proteſtatio in his, quæ lex reſeruat, ſe-
quitur Caſtren. Oldra. d. conſil. 214. Ioan. Andr. ad
Specul.

Specul.d.tit.de nat.ex lib.vent.additio.vltima,Ca ſtren.d.l.ſi viua matre,num.3.Cępol.caut.115.multi poſt Cuman.conſil.83. nume.3. Iaſ.in l.fi.nu.27. in fi.ver.intellige niſi,C.de pact. Corne.dicto conſil.42.columna tertia,in fin.ver.ſolum autem circa hoc,volumine 3.Gerard.dicto ſingu.76.num.2.Pinel.dicta l.ſi viua matre,nume.4. Et hoc modo intelligi debet,quod dixi paulò ſupra reſpondendo Corne.dum tenuit, quod pater emancipando retinet totum vſumfructum, quia hoc non procedit nunc. Poteſt tamen pater expreſsè ſibi reſeruare totum vſumfructum, quo ad bona iam quæſita, vt probat ille text. in d.l.ſi viua matre, & ibi Doctores,præcipuè Caſtr.

Et quod dixi patrem emãcipantem retinere dimidiam vſusfructus,quem habebat, non vendicet
42 locum, quando pater emancipat coactè, † & iuſ-
43 ſus a Iudice,vt ſit in caſibus quos ennmerat † gloſ.
in §.fin.Inſtitu.quib.mod.ius patr.poteſta. ſoluit. Tunc enim,quia illa medietas datur in præmium, & remunerationem emancipationis, & patri non debeatur præmium, qui propter ſæuitiam, iniurias,vel aliud vitium cogitur emancipare,non cõ-
44 petit patri ius † aliquod in bonis aduentitijs filij.
Ita expreſsè tenet Cuman.in conſi.83.nu.8.vbi latè comprobat,& eius deciſionem dicit ſingularem Capol.caut. 115. multi ſunt, circa med.Iaſ. in authen. ingreſſi,in fi.verſic.& adde etiam,quod in caſibus, vbi dicit eſſe ſingularem deciſionem additio.Rom.d.ſing.309.

Vnum etiam eſt notandum in propoſito, quod
45 pater mortuo filio perdit iam ſibi quæſitã † cõmo
ditatem illis in caſibus,quibus vſusfructus reſidet in perſona filij, & pater ſolum habet commoditatem,vt voluit Caſtr.in l.finali,in fi.C.de vſufruct.& ante eum Bal.in l.eum oportet,in fine,prin. dũ ait, quod etſi pater habeat in feudo, in perſona filij,extinguitur cõmoditas,quæ patri competebat,ſequitur Pinel.in d.l.1.par.1.nu.41.ver.hanc concluſionem,vbi dicit eſſe elegantem deciſionem. Hæc volui dixiſſe,quia licet videantur non ita principaliter ad noſtram tractationem pertinere, ſunt tamẽ ſingularia,& valdè vtilia in praxi,& non paſſim reperiuntur,vt ex eis quoque declaratur,quando pater vſumfructum habeat in bonis,quæ filius quæſiuit ex prædijs aſſignatis ad alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur.*
2 *Legitima filio relinquenda eſt inſtitutionis titulo.*
3 *Legitima etiam canonico iure inſpecto relinqui debet honorabili titulo inſtitutionis.*
4 *Legitima etiam in teſtamento inter liberos relinquenda eſt inſtitutionis titulo.*
5 *Legitima etiam aſcendentibus relinqui debet inſtitutionis titulo.*
6 *Legitima etiam,aut ſtatuto alternata,aucta,aut diminuta,retinet naturam ſuam, & relinquitur inſtitutionis titulo.*
7 *Feudum in aliquod alteratum retinet in reliquis naturam ſuam.*
8 *Nouata actione priuilegia omnia tranſeunt in actionem nouantem.*
9 *Dos ſuccedens loco legitimæ nullam recipit grauamen.*
10 *Dos ſuccedens loco legitimæ tranſmittitur ad hæredes filia decedente ante nuptias.*
11 *Alimenta,quæ ſuccedunt loco legitimæ, non ſunt relinquenda titulo inſtitutionis.*
12 *Legitima. Relictum pro legitima cenſetur titulo inſtitutionis relictum.*
13 *Lege cautum,quod non reperitur, non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum.*
14 *Contractus vnus aliquando transfunditur in alium.*
15 *Contractus vnus, quando in alium transfunditur,tunc ſecundum attendimus,non primum.*
16 *Exceptio pecuniæ nonnumeratæ,vel compenſationis,non poteſt opponi contra actionem traasfuſam.*
17 *Accidentia omnia tolluntur ſubſtantia ſublata.*
18 *Dux quando aliquis creatur, tunc in eum transferuntur ipſo iure regalia reſeruata.*
19 *Actum faciens,videtur ſe obligare legibus loquentibus de illo actu.*
20 *Lex non debet imponi verbis,ſed rebus.*
21 *Subrogatum non ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur,quo ad ea,quæ fuerunt ſpecialiter conceſſa.*
22 *Subrogatum non recipit accidentalem, ſed primordialẽ naturam eius in cuius locum ſubrogatur.*
23 *Præteritio non annullat teſtamentum,quando præterito non debeatur legitima.*
24 *Filius præteritus non rumpit teſtamentum, quando ita ſtatuto excluditur, dum tamen ſibi relinquantur alimenta.*
25 *Teſtandi facultas alicui conceſſa dummodo alij certum quid relinquat,teſtamentum erit validum,licet illi nihil reliquerit.*
26 *Ciuis ita receptus,dummodo datia ſoluat,non deſinit eſſe ciuis ſi non ſoluit.*

QVAESTIO XXI.

QVOD aliquando alimenta ſuccedant loco legitimę,vidimus ſupra in titulo, quomodo petãtur alimẽta,q.1.Dicendum itaque hoc loco, an eo caſu alimenta ſint honorabili titulo inſtitutionis relinquẽda. Id quod videtur ſine dubio, quia ſubrogatum ſa-
1 pit † naturam eius,in cuius locum fit ſubrogatio,l.
ſi eum,§.qui iniuriarum,ff.ſi quis cautio.At legiti-
2 ma eſt relinquenda † filio iure inſtitutionis,§.aliud
quoque capitulum,in Auth.vt cum de appellat.cognoſc. collatio, octaua, gloſ. in authen. nouiſſima, vbi Cin Bart.Bal.Ange.Salic.Iaſ.& alij, C.de inofficioſo teſtamento, Iaſon in rubrica, ff. ſoluto matrimonio,num.32. Picus in l.in quartam, num.60. ff.ad legem Falcidiam,Didac.in cap.Raynutius,in principio,nume.1.de teſtamen. Bened.in verſic. in eodem teſtamento, il primo, nume.15. Padil.in l. eam quam,num.76.C.de fideicomm. Duran.de arte teſtan.titu.3.cau.1. in principio, Clar. de teſtamen.q.38.in principin,Marſil.in ſing.547. Igne.in authen. ex teſtamento, columna 16. C. de liber. præter. Gomeſ. lib.1.variar.reſolu.cap.11.num.1. verſic.quod primo extende,& nume.2.in fi.Aſcan. Clemen.in tract.de patr.poteſta.effect.16.numero primo, Ludou.Molin.in tractat.de primogen. Hiſpan. libro 2.capit.15 nume.15. Id,quod procedit
3 inſpecto etiam canonico iure, † vt per Alexan.qui
communem dicit, in conſilio 70. numero 6. volumine 2.Boer. in deciſ.267. numero 1. Duran. loco prædicto,nu.1.Didac.& Clar.in locis ſupracitatis. Immo locum habet etiam in teſtamento inter libe
4 ros; † Salic.& Iaſ.in auth.nouiſſima, C.de inofficio
ſo teſtamento,Bertran.conſ.19.colum.1. volum.6.

Rube.

Rube. conſil.72. Didač. qui communem dicit loco
prædicto,num.2.Ruin.conſi.1.nume.2.Marſi.ſing.
306.& tantus eſt legitimæ fauor,quod etiam aſcē-
dentibus relinquenda eſt eo titulo inſtitutionis ſe
5 cundum † communem opinionem,de qua teſtatur
Iaſon in auth. nouiſſima, numero trigeſimoſepti-
mo, & Fabian. numero ducenteſimo quarto, Ale-
xander,Dec. Clar. & Padil. quos citat,& ſequitur
Moliu.vbi ſupra,num. 16. Comprobatur prædicta
ſententia, quia licet legitima in aliquo lædatur, le
ge,ſtatuto,pacto, priuilegio, aut alia diſpoſitione,
6 tamen adhuc † retinet naturam ſuam, & venit re-
linquenda titulo honorabili, vt probant Roman.
Imo.& Alex.quos citat,& ſequitur Iaſ.in auth.no-
uiſſima,nu.24.vbi dicūt,quod legitima ſtatuto au-
cta,aut imminuta debet filio relinqui iure inſtitu-
tionis. Et reprobant Bal.qui tenebat contrarium,
in l. maximum vitium,numero decimo quinto, C.
de liber.præter. Vaſq.qui alios citat in tract.de ſuc
ceſſi.creat.lib. 2.§. 20.num. 240.Clar.d.quæſtio.28.
verſic.ſed pone,quod,in Molin.loco iam deducto,
nu. 21.verſi.hæc tamen ratio.Et facit,quod de feu-
7 do dicimus,quod & ſi alteratū ſit in aliquo, † reti-
net tamen naturam ſuam in reliquis,cap.1.de feu-
do non hab.propr.natur.feudi. Bal. in l.quæſt.6.ff.
de rer.diuiſ.Roman.in conſ.70.plures alios cumu
laui in conſi.63.num.29.Ita in propoſito,quamuis
legitima ſit alterata,& reducta ad alimenta,tamē
eodem modo relinqui debet quo erat relinquen-
da antequam mutaretur.facit etiam, quia etſi per
nouationem vna actio, vel obligatio transfunda-
tur in aliam, l. 1. ff. de nouatio. tamen priuilegia
8 † omnia primæ obligationis tranſeunt in ſecundā,
vt docet Barto.in l.ſi quis cum aliter,nume.4. ver-
ſic.præterea poſito, ff.de verb.oblig.quem ſequun-
tur Doctores communiter ſecundum Alexand.nu
me.3.ibi,& Aret.qui dicit ſingulare, & Iaſ. nume.
12. Et per prædictas rationes diximus ſuo loco,
quod alimenta,quæ loco legitimæ debentur, tranſ
mittuntur ad hæredes, & præſtanda ſunt, non de
fructibus,vt alia,ſed de proprietate,& petuntur iu
re actionis. Atque ita in prædictis,& alijs multis
degenerant a natura alimentorū.Iuſtificātur præ-
dicta, nam videmus in dote,quæ ſuccedit loco legi
timæ, ea enim nullum recipit grauamen † ſicut le-
gitima,ſecundum Caſtren.in conſi.370.numero 2.
9 vol.1.Cuccus in tract.de legitima,in §. nec vſufru-
ctu defraudari,nume.5.folio mihi 108. Cæphal.in
conſi.245.nu.31.Dicunt etiam multi,quod etſi dos
regulariter contineat conditionē,ſi nuptię ſequan
tur, & ideo non debeatur, niſi ſequuto matrimo-
nio,tamen vbi debetur loco legitimæ, ſi filia dece-
10 dat † ante nuptias tranſmittit eam ad hæredes,
Bald.Anch.Corn.Campeg.& alij,quos refert,& ſe
quitur Rube.in l.pater filium,num.161.ver.quarta
ſit concluſio,ff.de inoffic.teſtam.Anch. Moder. fa-
miliar.quæſt.li.2.q.51.nu.3.Hieron.Gabriel.conſ.
11.nu.5.vol.1. Simon de Pret.de interpret.vltima.
voluntat.lib.3.interpretat.1. dub.quinta, ſolut.4.
nume.13.Quare ergo non idem iudicare debemus
in alimentis?

Hæc quamuis rationabilia videantur, non pla-
11 cent † Molin.in d.lib.2.cap.15. nume.20. vbi pro-
bat particulari ratione reſpiciente maioratum,
ideo non facit ad rem noſtram: Quærimus enim
de ratione,quæ omnes caſus amplectatur. Secun-
do adducit, quia vbi quid pro legitima relinqui-
12 tur, eo † ipſo id inſtitutionis titulo videtur reli-
ctum ſecundum Bart.in auth.vnde etſi parens,nu.
2.C.de inoffic. teſtam. Alexand.in l.humanitatis,
num.2.& Iaſ.nu.3. C.de impube. Vaſq.d.§.20. nu.
254.Clarus dicta quæſt.38.verſi.ſed quid ſi dicat.
Sed quoniam hanc ſententiā nō credit ſolidam eſ
ſe, ea relicta inhæret primæ rationi,atque ita con-
cluſio Molin. relata ad generales terminos eſt ra-
tione deſtituta.

Mihi placet opinio Molinæ, quod alimenta in
caſibus prædictis non ſint inſtitutionis titulo re-
linquenda, hoc enim non reperitur lege cautum.
13 Ergo non † eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſu-
mendum,capit.conſuluiſti,ſecunda q.5.Archid.in
procem.Sexti,in verbo,ſacroſanctæ,col.penul.in fi.
D.Becius in conſi.35.num.4.Secundo,quando vna
res in aliam transfunditur,tunc non attenditur na
tura,nec qualitas rei transfuſæ, ſed illius in quam
14 facta eſt transfuſio,vt videmus,quādo vnus † con-
tractus transfunditur in alium, quod fieri poteſt.
At in l.certi cōdictio,§.depoſui, vbi Doctores om-
nes, ff. ſi cer. pet. tunc etiam non amplius inſpici-
15 mus qualitatem primi † contractus, ſed ſecundū
in omnibus obſeruamus,Barto.ibi,nume. 20.& 21.
Iaſ.& Cagnol. Ideo non opponitur exceptio com-
penſationis, quæ competebat contra primā actio-
16 nem,nec exceptio † pecuniæ nō numeratæ, vt pro-
bant Docto.loco prædicto,præcipuè Dec. Cagnol.
in l.ſingularia,in fi.ff.ſi cert.pet.dixi in conſil.162.
nu.42. Tertio facit,nam ſublata ſubſtantia tollun-
17 tur omnia † accidentia,l.lex quæ vectigali,ff. de pi
gno.Bal.in l.cum oportet,in fi.prin.C.de bon.q li-
ber.vbi dicit, quod accidentibus caret, quidquid ca-
ret ſubſtantia,Boer.decif. 199.nu.7.Cum verò tolli
tur legitima,& eius loco inducuntur alimenta, nō
eſt amplius tractādum de natura,& qualitatibus.
Quarto cum aliquid in eſſe producitur, ita cenſe-
tur produci, quod omnia illi diſpoſitioni conue-
niant,quam agens voluit inducere, ideo cum quis
creatur Dux,cenſentur in eum transferri omnia in
18 ta,quæ competunt Ducibus,& conſequenter † rega
lia reſeruata,Caſt. in conſ.34.col.fi.vol.2.Boſſ.in ti
tu.de regal.nu.5.vbi allegat Salic.& Iac.Rol.in cō
19 ſil.42.vol.3. & qui facit actū cenſetur obligare † ſe
legib.loquentibus de illo actu,l.ſi duo,vbi Bald.ff.
de acq.hær.dixi in conſ.254.nu.17. Ita ergo ſubla-
ta legitima, & inducta inde alimentorum præſta-
tione ſeruari debent iura loquentia de alimentis,
non autem diſponentia de legitima. Si enim ſta-
tuentes, vel contrahentes voluiſſent in alimentis,
idem omnino ſeruandum eſſe, quod in legitima,
vtique non ſuſtuliſſent legitimam, & eorum diſpo
ſitio mutaſſet nomen ſolum, non eſſentiam rei, &
20 lex non debet cenſeri impoſita † verbis,ſed rebus,
argumento l.vbi ita donatur, ff.de don.cau.mort.
Alexan.poſt Bar.in l.prætor ait,nu.3.ff.de ope.no.
nunt.vbi etiam Iaſ.colum.pen.Alexan.in conſ.80.
colum.fi.verſiculo & ſucceſſiuè,volum.quinto, vbi
probant,quod iura omiſſa verboru formalitate cō
ſiderant effectum. Et non obſtat, quod ſubroga-
tum ſapiat naturām eius in cuius locum ſubroga-
tur, quia reſpondetur, quod legitimæ hoc priui-
legium eſt ſpeciali fauore tributum, quod relin-
quatur inſtitutionis tit. vt probant iura ſupra al-
legata. At vbi aliquid eſt ſpecialiter attributum,
21 tunc in eo ſubrogatum, non ſapit eandem † na-
turam,nec ſubrogationis regula id extenditur, quod
fuit ſpecialiter conceſſum, Bart.in l.1.§.hæc actio,
ff. ſi quis teſta.lib.eſſe iuſſ.fuer.Alex.in l.1.nume.
90.ff.

Digitized by Google

90.ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſd. Socin. in l.
prima, nume. 19. verſic. ad iſtud reſponde, ff. quis,
& a quo, Bero. conſil. 71. numero 42. volum. 1. Ia-
cob. Niger in l. mandatum, ff. de offic. eius. Secun-
do reſpondeo, ſubrogatum ſapere naturam pri-
22 mordialem, non accidentalem, † gloſ. in l. certi
conditio, vbi Bart. Bald. & alij, ff. ſi cert. pet. Bart.
in conſil. 14. numero tertio, volumine primo, Bald.
in l. vnica, §. 1. C. de rei vxo. actio. Socin. in conſil.
141. nume. 6. volum. 5. Iaſ. in d. l. ſi eum, §. qui iniu-
riarum, numero 2. in fin. Roman. ſingu. 484. Socin.
iun. in conſil. 74. numero 21. verſic. & inter alia, vo
lum. 3. Bero. in conſil. 71. num. .... volumine 1. Eue-
rar. loco 93. colum. penult. verſic. iſtud, Natta con-
ſil. 4. num. 4. Dominus Becius conſil. 101. nume. 61.
Et non eſt primordialis natura legitimæ, ſed acci-
dentalis, quod iure inſtitutionis, & non aliter re-
linquatur. Nec mouet, quod priuilegia actionis
nouatæ tranſeant in nouantem, quia hic non agi-
mus de illa extinctione, quæ fit per nouationem,
ſed de ea, quæ tollit penitus primum ius. Ideo
extincta legitima, ſublata eſt omnis qualitas illi
inhærens: Cum enim deſinit eſſe legitima, deſi-
nit etiam deberi titulo inſtitutionis, qui ſoli con-
uenit legitimæ, & iura loquentia de nouatione nō
faciunt ad noſtrum propoſitum. Non etiam mo-
uere debet, quod de dote eſt dictum. Nam ea in
omnibus ſuccedit loco legitimæ. At alimenta non
ſuccedunt in omnibus loco legitimæ. Præterea, vt
ſupra dixi, non licet in omnibus arguere a dote ad
alimenta.

Ex prædictis infertur, quod etſi a ſtatuto ali-
menta loco legitimæ relinquantur, tamen eo ca-
ſu, ſi pater de eis non faciat mentionem, non rum-
pitur teſtamentum præteritione, nam is cui debe-
23 tur legitima † ſi præterea non dicit teſtamentum
nullum, Bald. in l. maximum vitium, numero vi-
geſimoprimo, C. de liber. præter. vbi loquitur in
filia excluſa ſtatuto, cui tamen alimenta debētur,
Caſtren. in conſil. 213. volumine primo, Alexand.
in conſil. 47. numero 12. ideo totum, volumine ſe-
cundo, vbi ſimiliter loquitur in filia dotata in con
ſil. 68. nume. 4. & 7. volum. 4. Dec. qui communem
dicit in filia, in conſil. 105. nume. 1. & in conſil. 505.
in princ. Afflict. in deciſ. 158. nume. 5. & 6. Ruin. in
conſ. 40. nume. 2. 9. & 15. volum. 3. Bero. in conſil.
78. num. 8. volum. 2. Garzias in l. Gallus, §. & quid
ſi tantum, num. 209. & 215. & ibi Galliau. num. 54.
& Crot. num. 109. ff. de liber. & poſthum. vbi etiam
Ruin. num. 137. Socin. in conſil. 87. num. 4. volumi-
ne quarto, Crot. in l. ſtipulatio hoc modo conce-
pta, numero 44. ff. de verborum obligat. Gram. de-
ciſ. quinquageſimaſeptima, numero 33. Clar. de
teſtam. quæſtio. 42. num. 7. Dominus Becius conſil.
24 103. num. 19. Atque † ita in noſtra quæſtione con-
cludit Ludou. Molin. dicto libro ſecundo, quæſtio.
15. num. 25. vbi nu. 26. ampliat etiam, quando ita
excluditur quis, dum tamen ei relinquantur ali-
menta, quia ſi non relinquantur, nihilominus te-
ſtamentum non erit nullum, ſed excluſio dabitur
actio ad id quod ſtatuti forma inſpecta erat relin-
quendum. Mouetur ex l. prima, ff. ad leg. Falcid.
vbi Cuman. dicit, quod ſi a ſtatuto committatur a-
25 licui teſtatori, † dummodo tantam partem alij
relinquat ſi contingat teſtamentum fieri, & nihil
illi relinqui ſuſtinetur teſtamentum, & detrahitur
id quod erat relinquendum. Et ſubdit Molin. id
eſſe perpetuò menti tenendum, & defendit dictū
Cumani, ab impugnationibus Alexandri, contra
quem allegat multa alia, & præcipuè dictum Bal-
di in capitulo dudum, il ſecondo, nu. 6. de electio.
26 vbi receptus eſt in ciue, † dummodo datia ſoluat,
& collectas, ſi ille ceſſat ſoluere, non deſinit eſſe ci-
uis, quia modus implendus eſt per viam compul-
ſionis, licèt conditio ſit implenda per viam reſolu
tionis, allegat etiam glo. Inno. Barto. Hoſtien. Rot.
Abb. Præpoſ. Corne. & alios.

SVMMARIVM.

1 *Rei ſuæ quilibet eſt moderator, & arbiter.*
2 *Cedi poteſt omnis actio.*
3 *Cedi poteſt ius, quod alicui competit in potentia etiamſi non actu.*
4 *Cedi poteſt ſeruitium debitum a ſeruo.*
5 *Cedi poſſunt operæ famuli eo inuita.*
6 *Cedi poteſt officium iudicis.*
7 *Cedi poteſt nuda ſpes.*
8 *Cedi poteſt iactus retis.*
9 *Vſufructuarius poteſt commoditatem alij vendere, licet non vſumfructum.*
10 *Clericus beneficiatus poteſt vendere redditus ſuæ Eccleſiæ retento titulo.*
11 *Patronus vendere poteſt redditus, & emolumenta ſui patronatus.*
12 *Cedi non poſſunt iura perſonalia.*
13 *Cedi non poteſt ius futurorum alimentorum.*
14 *Patrono alimēta debentur ab Eccleſia ex honore quodā annexo eius perſonæ.*
15 *Cedi non poſſunt iura, quæ ex priuilegio annexa ſunt perſonæ patroni.*
16 *Regalia reſeruata non veniunt conceſſis generaliter regalibus.*
17 *Rex ſi vendit Caſtrum cum omni iure ſuo, non vendit ius regium.*
18 *Patronus non poteſt vendere, vel cedere ius percipiendi alimenta ab Eccleſia.*
19 *Ratione ceſſante ipſa quoque ceſſat diſpoſitio.*
20 *Vſufructuarius poteſt ius ſuum cedere proprietario.*
21 *Vaſallus poteſt feudum alienare in dominum ſine alio conſenſu.*
22 *Dominus emendo feudum a vaſallo, videtur ipſi conſentire.*
23 *Vaſallus poteſt feudum domino reſignare.*
24 *Vaſallus alienare poteſt feudum ſine aſſenſu domini, quando id facit domino præſente, & tacente.*
25 *Eccleſiæ bona validè alienantur in Epiſcopū ſine ſolemnitate.*
26 *Emphyteuta poteſt ſine alio aſſenſu libere rem emphyteuticam alienare in dominum.*
27 *Ius patronatus venit in vniuerſali venditione Caſtri cū omnibus iuribus.*
28 *Ius patronatus venit in generali confiſcatione omnium bonorum.*
29 *Subditi inuiti non poſſunt in alium dominum transferri.*
30 *Subditi rectè inuiti alienantur cum vniuerſitate bonorum.*
31 *Iura poſſiua non poſſunt in alium transferri.*
32 *Cedi non poteſt fideicommiſſum conditionale.*
33 *Fideicommiſſum conditionale extingui poteſt repudiatione.*
34 *Pacta contra naturam, & accidentium contractus ſunt valida, non quæ contra ſubſtantiam.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO XXII.

ADMITTVNT omnes, quod ſi pa-
tronus redigatur ad inopiam, ec-
cleſia patronata renetur illi ſubue
nire, & diximus ſup. in titulo, qui
bus & a quibus debean. alimen.
Quæſtionis nunc eſt, an patronus
poſſit retento patronatu alienare, vel vendere ius
quod habet recipiendi alimenta ab eccleſia. Er
primo aſpectu videtur id eſſe permiſſum, quia rei
1 ſuæ † quilibet eſt moderator, & arbiter, l. in rem
mandata, C. mand. Et iniquum eſſet ſi homines
non poſſent pro eorum arbitrio ius ſuum diſtrahe
re, vt dicitur l. dudum, C. de contrahen. empt.
2 Secundo facit, quia omnis actio † cedi poteſt, vt
toto titu. de hæred. vel actio. vend. imo etiam ius
3 quod habet quis in potentia, licet † nou in actu,
ſecundum Abb. in cap. iura paſtoralis, in fin. ff. de
4 iur. patron. etiam ſeruitium a ſeruo † debitum, l.
vxori, §. fin. ff. de vſu, & vſufruct. lega. ſicuti etiam
5 opera famuli eo inuito poſſunt, † Bartol. Angel.
Caſtrenſ. Fulgoſ. & Alexand. in l. ſi non ſortem, §.
libertus, ff. de cond. indeb. Bal. in l. liberti, colum.
fin. C. de oper. libe. cum alijs apud Tiraquel. de re-
tract. conſang. §. 26. gloſ. 3. numero 36. Et ne quis
fortè exiſtimet aliud eſſe in officio iudicis, illud
6 quoque cedi poteſt, † aliàs reſtitutio in integrum,
quæ competit officio iudicis, non redderetur,
Bartol. quem alij ſequuntur in l. Modeſtinus, col.
fin. ff. de ſolutio. Barto. & alij in l. prima, §. fin. ff. de
minor. Guid. Pap. ſingu. 606. ver. officium iudicis,
Aret. in §. ſi quis agens, colum. antepen. verſi. ea
quo nota maximam, Inſtitu. de actio. quin & ipſa
7 ſpes † nuda cedi poteſt, l. ſpem, C. de donat. l.
nec emptio, ff. de contrahen. empt. l. pactum, in fi.
8 ff. de pact. & iactus † retis, vt ff. ad leg. Rho. de iact.
Tertio facit, quia & vſufructuarius poteſt reten-
9 to vſufructu commoditatem alij vendere, † l. ne-
ceſſario, §. fin. ff. de pericu. & commo. rei vendi.
gloſ. in §. finitur, Inſtitu. de vſufruct. Barto. in l. in-
tereſt, C. de vſufruct. in l. in venditione, ff. de bon.
author. iudic. poſſid. Bartol. & Alexand. in l. cum
Titio, ff. ad leg. Falcid. Bald. in l. ſi tibi decem, §. pa-
ctum, in 2. not. ff. de pact. alios citat Tiraquel. d. §.
26. gloſ. 1. numero 43. Afflict. libro 3. conſtit. rub. 5.
numero 9. Iaſ. in l. cum filio, numero 57. ff. de leg. 1.
Didac. libro 1. variar. reſolutio. cap. 8. nu. 6. Gom.
de contract. cap. 15. numero 15. Et idem videmus
in emphyteuta, qui poteſt cõmoditatem rei alie-
nare, & in vaſallo, vt ſunt iura vulgata. Ergo idem
erit in patrono. Quarto rector eccleſiæ poteſt red-
10 ditus omnes ſuæ eccleſiæ vendere † retento titulo,
l. fin. ne præla. vices ſuas, facit Oldrad. in conſilio
129. Bald. Imo. Alexan. & alij in l. diuortio, §. quod
in anno, ff. ſolut. matr. Fel. in cap. ſedes, colum. 2. de
reſcrip. vbi quærunt, ſi locatis fructibus beneficij,
veniunt ea, quæ populus conſueuit donare pro in-
cundo aduentu rectoris. Quinto patronus vende-
11 re poteſt emolumenta, & redditus † ſui patrona-
tus ſecundum Innoc. in cap. præterea, il ſecondo,
in fin. de iure patron. Idem voluit Hoſtien. ibi, qui
licèt redditus illi incerti ſint, tamen res etiam in-
certa vendi poteſt, vt iactus retis, partus ancillæ,
& fructus futuri.

In contrarium tamen eſt veritas, quod ſcilicet
patronus non poteſt ius alimentorum retento
patronatu, in alium transferre, nam hoc quod ec-
cleſia teneatur alere patronum in caſu neceſſi-
taris, eſt ius perſonale, inhærens oſſibus patro-
12 ni, & iura † perſonalia vendi non poſſunt, capitu-
lo, priuilegium perſonale, ff. de regu. iur. in 6. An
gel. in lege, quod ſi in diem, §. quoad Iulianus, in
fin. ff. de petitio. hæred. Secundo videmus in ſpe-
cie deciſum, quod ius futurorum alimentorum ce
13 di † non poteſt, vt per Barto. in l. cum Titio, ff. ad
leg. Falcid. quia ius illud cohæret perſonæ, & alia
ſunt alimenta in perſona vnius, alia verò in per-
ſona alterius, Bald. in l. prima, colum. fin. verſi-
culo, modo ego quæro, C. de priuileg. dot. Iaſ. l.
ſi conſtante, colum. fin. verſiculo, item ius futuro-
rum, ff. ſoluto matrimonio, Cur. ſen. conſil. quin-
quageſimo octauo, columna ſecunda, Tiraquel.
de retract. conſang. §. vigeſimo ſexto, gloſ. prima,
numero ſeptuageſimo ſecundo. Tertio ius hoc
percipiendi alimenta ab eccleſia eſt honor qui-
14 dam patrono debitus, † atque eius perſonæ anne-
xus, vt inquit Abb. in capitulo, præterea, il ſecon-
do, in fin. de iure patronatus, vt quæ ſunt annexa
15 perſonæ in priuilegium cedi † non poſſunt Barto.
in l. etiam, ff. de iureiurando, per legem, ſi ea plu-
ribus, ff. de adminiſtr. tuto. l. non ſolum, §. ſi puel-
læ, ff. de rit. nupt. l. cerdonem, ff. de oper. liber. Tira-
quel. qui ſequitur Barto. dicta gloſ. prima, nume-
ro quinquageſimo octauo.

Et facit, quod de regalibus reſeruatis dixit
Luc. de Pen. in l. contra publicam, columna quin-
ta, verſiculo, pone Rea, C. de re milita. libro vn-
decimo, vbi quod conceſſis gener aliter regalibus
16 † reſeruata non ueniunt, quia cum ſit electa indu-
ſtria perſonæ Principis, & inhæreant oſſibus ip-
ſius, non poſſunt auelli, vel ſeperari, Paris de Put.
de ſindic. in titulo de exceſſ. Baron. erga ſubdi-
tos, numero duodecimo, Afflict. in titulo quæ ſint
regalia, verſiculo, & bona committentium, nume-
ro vigeſimoprimo, Rube. in conſilio 50. Boſſius in
titulo de regalibus, nu. 18. deciſ. Pedem. 29. num. 5.
& deciſ. 101. num. 12.

Per eandem rationem dixit Alber. in l. fin. C. de
iuriſd. om. iud. quod ſi rea vendit Caſtrum cum
17 omni iure † ſuo, non ueniat in venditione ius re-
gium, quia illud non poteſt transferri, Lauden.
in tracta. de Princip. notab. 105. Iacobin. in ſua
inueſtitura, in ver. de Caſtro rubei, numero 6. &
in ver. dictique vaſalli, numero tertio, Socin. iun.
in conſilio 98. numero 31. volum. primo, Caual-
can. in conſilio 101. columna prima, Boſſius in ti-
tulo de regalibus, numero 25. Natta in conſilio
487. numero 31. Rolan. in conſilio primo, nume-
ro 144. volum. 2. & in conſil. 4. numero 46. volum.
18 tertio. Quarto hoc tenet † in terminis Abbas in
cap. præterea, il 2. in fin. de iure patron. quem ſe-
quitur Rochus de Curt. in tracta. de iure patron.
numero 152. circa fin. Mouetur ea ratione, quod
cum iſtud contineat honorem debitum perſonæ,
non poteſt patronus ali, aut honorari per alium,
quæ ratio reſoluit omnes argumentationes con-
trariæ partis.

Intelligo tamen, quod ius prædictum non poſ-
ſit alienari, aut transferri in tertium, ſed bene poſ
ſit cedi, & remitti ipſi eccleſię retento patronatu.
Hoc enim caſu ceſſat ratio perſonalitatis ſup. con
ſiderata, quæ impedit, ne fiat alienatio in alium &
19 ceſſante † ratione debet ceſſare diſpoſitio, capit.
cum ceſſante, de appellation.

Et pro confirmatione facit, quia etſi vſusfru-

ctus cedi, aut io alium transferri non poſſit, imò
transferendo amittatur, vt dictum eſt, tamen ce-
20 di poteſt proprietario,† vt eſt tex.in §. finitur, In-
ſtit.de vſufruct.ibi,item finitur vſusfructus ſi domi
no proprietatis ab vſufructuario cedatur. Idē pro
batur in l. ſi vſufructus,ff.de iure dot. ibi, cedi non
poſſe niſi domino proprietatis.

Facit etiā ſi vaſallus nō poſſit feudum aliena-
21 re ſine conſenſu domini, tamen valet † alienatio
quando fit ipſi domino, argumento capit.1. extra
de feud.& ita tenet Bald.in cap.Imperialē, in prio
cipio,num.1.ver.ſed quid ſi vaſallus,de pignori.de
prohib.ſeu.alie.per Feder.Eo.n. ipſo, quod domi-
22 nus emit,videtur cōſentire, † vt probat tex. in l.ſi
conſentiente,ff.de manumiſſ. vbi Alb.ponit de va-
ſallo,qui vēdit domino.Idem tenuit Afflict. in d.c.
Imperialem,in 16.not.nu.28.poſt Aluar.ibi Curt.
iun.in tract.2.de feud.par.4.in 1.reg. prin. quæſt.6.
limita.4. Gofred. in conſ.17.nu.38.& clarius, nu.
52. & d.c.1. Ratio eſt, quia non dicitur alienatio
ſed refutatio,vt per Doctores ibi,Gofred.dicto cō
23 ſil.17.nu.52.& domino fieri poteſt feudi † reſigna
tio,ſecūdum Bal.in c.1.col.2.de alien. feud. Afflic.
d.not.16.num.35.& ſicuti valet alienatio in tertiū
24 facta domino præſente,† & tacente,ſecūdum gl.io
c.1.ver.permiſſione,vbi notat Alua.de prohib.feu.
alien.per Lothar.Aluar.in c.1.§.præterea,quib.mo
dis feud.amitt.Curt.in tract.de feud. par.4.reg.2.
ver. & in primis,Iacob. qui cōmunem dicit in ſua
inueſtit.in ver.& cum de pacto non alienando,nu-
me.20.Iaſ.in l.quæ dotis,num.88.ff.ſolu. matrimo
nio,Capic.deciſ.100.num.6. & in deciſ.156. num.
23.Clar.de feud. quæſtio.31.in fi. in ver. præterea,
Natta in conſ.98.nume.1.ita valet ſi fiat in ipſum
dominum. Et quod alienatio validè fiat in domi-
num feudi ſine aſſenſu, ponit Marin. Freccia lib.2.
de author. Baron.q.31. per totam, vbi fortius lo-
quitur non obſtante ſpeciali conſtitutione, quæ
requirit expreſſum aſſenſum,ſeu licētiam. Eodem
modo videmus, quod etſi clerici non poſſint res
eccleſiæ alienare ſine debita ſolemnitate, capit.
fin.de reb.eccleſ. non alien. tamen valet alienatio
25 † quando fit in Epiſcopum, ſecundum Ioan.And.
in capi.qui tacet, columna ſecunda, de reg. iur.in
6.Abbas in capit.cum dilectus,in 1.notab.de con-
ſuetud.& in cap.cum in veteri,colum.3.de electio.

26 Idem dici poteſt de emphyteuſi, † quæ in domi
num liberè alienatur, vt ponit Cordub. in tracta.
de emphyteu. tit.de priuatio. ob aliena. limit.17.
vbi eum impugnat Redoan. qui tenebat valere a-
lienationem factam præſente, & tacente domino,
dicit illū ſaluari,quando res transfertur in domi-
num.Et non obſtat,quod renunciari non poſſit iu-
ri alimentorum, vti dixi inter priuilegia alimen-
torum,quia hoc eſt verum,quando alimenta prin-
cipaliter,& de per ſe debentur, ſecus autem,quan
do debentur acceſſoriè, & in conſequentiam alte-
rius iuris, vt in præſenti caſu, in quo debentur in
conſequentiam patronatus.Et ideo ſicuti cum ip-
ſo patronatu transferri poſſent, ita poſſunt aliena
ri ſine eo.Multa enim conceduntur in conſequen-
tiam,quæ principaliter non permittuntur, vt vide
mus in patronatu, qui non poteſt vendi, cap.quia
clerici,& cap. de iure, extra de iur. patron. tamen
27 vendito Caſtro cum omnibus iuribus,† venit cum
ipſa vniuerſitate bonorum, Innocen. But. & Abb.
in cap.ex literis, de iure patron. Beto. in conſilio
ſexageſimo ſexto, numero vigeſimonono, vol.1.
Et quod cum vniuerſitate bonorum veniat patro-
natus,ponit Bar.in l.ſi mercedem, §.1.ff. de actio.
empt.Bero.in conſi.78.num.2. volum.1.conſi.120.
num.8.eod.volum.Phanuc. in tracta. de inuentar.
par.6.Et hanc ſententiam tenuere Anchar. Rom.
Abb.Felin. Roch. de Cur. Curt. iun. Pau. de Cita-
din.Boc.Didac.& Rol.quos citat, & ſequitur Cro.
in capitulo cum quid,par.1.amplia.2.nume.4.vbi
dicit eſſe communem. Imo venit etiam in confi-
28 ſcatione † generaliter facta de omnibus bonis,
ut per Socin. iun. in conſil.51. numero 1. volum.2.
Boſſius in titu.de crimine læſæ maieſt. nume.141.
de quo Clar.in ſua praxi crimin.§. fin. quæſtio.78.
num.8.Idem videmus in ſubditis,qui non poſſunt
29 inuiti transferri † in alium dominum, Bald.in c.
1.§. in generali, ſi de feud. fuer. controuerſ. inter
dom.& agnat.Bald.Salice.& Caſtren.in l. debito-
rem,C.de pact.Hoſtien.in cap.dilectæ,vbi Abb. in
4.notab.de maior.& obed.Natta in conſi.367.nu.
1.vbi multas rationes ponit,ſed cum vniuerſitate
30 bonorum ueniunt etiam ſubditi, † Bal. in cap. ..
§.præterea ducatus,de prohib.feud. alien. per Fe-
der.Abb.Roman. Martin.Laud.Iaſ.Felin.Fabian.
de monte,Pariſ. & Rube. quos citat Ant. Gabriel.
communem opin. lib.3. titu. de iure quæſito non
tollen. concluſ.8.num.10 Boſſius in titu. de Prin-
cipe,n.290.Duen.in reg.215.limita.1.Neuizan.in
conſil.12.num.118.Natta dicto conſi.367.num.4.
Clar.de feud.quæſt.28.num.2.Rol.in conſi.1.num.
88.volum.1.Nec obſtat,quod alimentorum ius co
hæreat oſſibus patroni, nec ab eo ſeparari poſſit:
quia reſpondetur, illud verum eſſe quoad hoc, vt
de vna in aliam perſonam transferantur, ſed ad
effectum,vt ius illud extinguatur in totum, nec in
futurum debeatur, benè eſt ſeparabile, & non be-
nè infertur, non poteſt in alium transferri, ergo
non poteſt extingui. Videmus enim vſumfructum
non poſſe in alium transferri, & tamen poſſe ex-
tingui,d.§.finitur, d.l.ſi vſusfructus, ff. de iure dot.
31 Idem iura paſſim † non poſſunt in alium confer-
ri ſecundum Bald.in l.2. oppoſitione prioa, C. de
pact.in l.2.num.5. C.de hæred. vel actio. vend. ta-
men benè poſſunt extingui pacto, remiſſione, li-
beratione,vel aliter,vt patet de ſe. Similiter fidei-
32 commiſſum conditionale non poteſt alij cedi,† ſe-
cundum Bal. in capitulo nonnulli, num. decimo,
de reſcript. Alexan. & Iaſ. in l.ſi ſtipulatus fuerim
illud,ff.de verb.oblig.Iaſ. qui communem dicit in
l.1.numero nonageſimoſexto, ff. de legat. primo,
Tiraquel.de retract.conſang.§.vigeſimoſexto,glo.
prima, nume.49.& tamen extingui poteſt repu-
33 diatione, † vt probatur in l. prima, §. ſed & quo-
tiens,ibi,ſi uelit alios, & l. cogi, §. idem metimur,
ff.ad Trebel.Rip. d.§.ſed quotiens, nu.6. vbi dicit
fideicommiſſarium acquirere actiones ipſo iure,
quando ipſe vult. Poteſt & alijs modis extingui
fideicommiſſum, & multa ſimilia exempla con-
geri poſſent ad demonſtrandum, non eſſe bo-
nam conſequentiam, non poteſt cedi, ergo non
poteſt extingui. Hoc autem ipſum, quod patro-
no debeantur alimenta ab Eccleſia, non eſt de
ſubſtantia patronatus, imo nec de illius natura,
ſed potius quoddam accidens, vel acceſſorium,
ideo poſſet a principio patronatus induci, cum
ea moderatione, quod nunquam Eccleſia tenea-
tur ad alimenta, nam valet omne pactum contra
naturam, vel etiam contra accidentia contractus,
34 † licet non valeat contra ſubſtantiam, vt diſtin-

guit

guit gl. in l. pacta conuenta, ff. de contrah. emptio. vbi eam ſequuntur alij omnes, præcipuè Bereng. c. 2. num. 46. & ſeq. Barto. & alij in l. 2. in princ. vt ibi Deci. num. 17. ff. ſi cer. pet. dixi in conſil. 143. nume. 29. & ſequen.

SVMMARIVM.

1 *Collectas non ſoluit dominus, qui vult feudum cedere.*
2 *Vſufructuarius liberatur ab oneribus ſi velit renunciare vſufructus.*
3 *Vaſallus poteſt inuito domino renunciare feudo.*
4 *Fauore ſuo renunciare quilibet poteſt.*
5 *Beneficium non confertur in inuitum.*
6 *Modus dicitur, quando tale apponitur onus, quod eſt impenſum poſt quæſitum emolumentum.*
7 *Modum, qui non implet priuatur omni commodo.*
8 *Donatio dicitur contractus nominatus.*
9 *Contractus a principio ſunt voluntatis, poſtea verò neceſſitatis.*
10 *Contractus nominatus non reſoluitur ob non ſequutum implementum.*
11 *Donatio non reſoluitur per pœnitentiam ob implementum non ſequutum.*
12 *Acceptans diſpoſitionem cenſetur onus iniunctum agnoſcere.*
13 *Ciuitatem acceptans videtur ſe obligare ad omnia onera ciuibus incumbentia.*
14 *Donatarius actione præſcriptis verbis cogitur onus donationis exequi.*
15 *Donatarius cum onere alendi cogitur conditione ob cauſam reddere recepta, quando non obſeruat.*
16 *Donatarius cogitur actione præſcriptis verbis implere promiſſa.*
17 *Donatio cum onere alendi non reuocatur pœnitentia, ſed datur actio ad alimenta.*
18 *Dominus fundi non liberatur a collectis, licet velit fundo cedere.*
19 *Æſtimum non debetur, niſi alius ſuo loco reponatur.*
20 *Onus quando eſt rei iniunctum tollitur rem cedendo, ſecus quando iniungitur perſonæ.*
21 *Onus ex diſpoſitione contrahentium non remittitur rem remittendo.*
22 *Ciuis cedendo bona liberatur ab oneribus realibus, & mixtis, non a perſonalibus.*
23 *Vaſallus non poteſt inuito domino renunciare feudo.*
24 *Emphyteuta non poteſt renunciare rei inuito domino.*
25 *Vicinus renunciando beneficio putei non liberatur ad onera refectionis.*
26 *Approbatum, quod ſemel fuit, non poteſt reprobari.*
27 *Pœnitentiæ eſt locus in contractibus innominatis.*
28 *Contractus innominatus dicitur do vt des, vel do vt facias.*
29 *Pœnitentiæ locus eſt in contractu permutationis.*
30 *Pœnitentia non eſt licita in contractibus innominatis, quando res non eſt integra.*
31 *Pœnitentia non eſt licita in contractibus innominatis fauore dotis.*
32 *Pœnitentia non eſt locus in contractibus innominatis fauore piæ cauſæ.*
33 *Pœnitentia non eſt licita in contractibus innominatis ex parte eius qui non impleuit, ſecus ex parte implentis.*

QVAESTIO XXIII.

SI bona alicui donantur ita tamen,
quod teneatur aliquem alere, an
poſtquã per aliquot annos aluit,
poſſit ſe ab ea obligatione eximere
reſtituendo bona, quæ prius acceperat.
Et videtur illum liberari,
1 primo per ea quæ ponit Barto. in l. is cum quo, nu.
2. ff. de acq. pluu. arcen. vbi ait, quod ſi dominus
1 fundi † velit illi cedere, nõ tenebitur ad collectas,
& alia onera perſonalia, vel mixta. Idẽ voluit Bal.
in l. etſi fortè, §. ait Labeo, ff. ſi ſeruit. vend. & in l. 1.
num. 33. C. de ſent. quæ pro eo quod inter. Petr. de
Vbald. in tracta. de collec. quæſt. 28. nu. 43. Secundo
facit, quia vſufructuarius, ſi velit renunciare
2 † vſufructui, nõ tenetur ad onera. Et ibi dicit Bal.
quod ſi onera, quæ imponuntur adeo ſint grauia
quod excedunt valorem domunculæ, quam ruſticus
poſſidet, poterit domui renunciando liberare
ſe ab oneribus prædictis. Et per illum textum vidi
ego conſultum per multos Doctores, quod dominus
prædij cedendo fructus illius anni non tenetur
ad collectas illo anno impoſitas. Tertio facit,
quia vaſallus poteſt inuito domino feudum re
3 nunciare, † cap. 1. de vaſal. qui contra conſtit. Lothar.
& hanc opinionem tenet Hoſt. in c. quæ in eccleſiarum,
de conſtitutio. Archid. in cap. de forma,
22. quæſtio. 5. Spec. in tit. de feud. §. quoniam, verſi.
28. numero 50. dicit quod multis in locis liberatur
vaſallus ab homagio, reddendo feudum. Idẽ Hoſtien.
in ſum. de feud. §. fin. Bald. in l. 1. in 2. lect. numero
9. quæſtio. 12. ff. de rer. diuiſ. quia ſecundum
eum perſona eſt obligata propter rem, non autem
propter perſonam. Et eſt communis opinio, ſecundum
Abb. in d. cap. quæ in eccleſiarum, numero
19. Çurt. iun. in tracta. feud. in 4. parte, in vltim.
cau. amiſſion. feud. reg. 1. in quæſtio. 31. Cum enim
feudum principaliter concedatur fauore inueſtiti,
4 poteſt inueſtitus renunciare † fauori ſuo, l. ſi quis
in conſcribendo, C. de pact. & beneficium non
5 confertur † in inuitum, l. inuito, ff. de regu. iuris.
Quarto donatio prædicta videtur facta ſub modo
alendi, ſcilicet illum. Dicitur enim modus
6 quando diſpoſitioni aliquid adijcitur, quod † eſt
implendum poſt emolumentum quæſitum, l. cum
tale, §. 1. vbi Bar. ff. de cond. & demonſtr. Bart. in l.
quibus diebus, §. Termilius, nu. 5. ff. eo. tit. Bald. in
conſi. 219. nu. 5. vol. 2. Caſtr. & Imo. in d. §. Termilius,
Ruin. in conſi. 26. nu. 9. & ſeq. vol. 2. Bero. conſ.
30. nu. 6. vol. 2. Alciat. in conſ. 210. nu. 2. Gallian. in
rub. ff. de verb. oblig. n. 182. cum multis ſimilibus.
ad implendum autem modum nemo præciſè cogi
poteſt, ſed liberatur cedendo omne emolumentum,
l. 2. C. de his quæ ſub modo, vbi dicitur, quod
7 non implens † modum priuatur omni commodo.
At idem eſt tex. in l. ſi hæres, ff. de cond. ob cau.
l. liberto, §. Lucius, ff. de annu. leg. Bar. d. §. Termilius,
nu. 19. vbi etiam Socin. nu. 14. verſ. 2. concluſio,
Bald. dicto conſil. 219. colum. 2. verſic. amplius
conſiderandum, Alexan. in conſilio 121. nume. 2.
verſ. adhuc videtur, vol. 7. conſil. 102. nume. 6. vol.
1. Ruin. in conſ. 43. nu. 8. vol. 2. Menoch. in conſilio
78. nume. 17. Cum ergo donatarius rem donatam
reſtituit, eximitur ab obligatione, quæ donationi
annexa erat.

Sed et ſi hæc argumenta videantur colorata, tamen
mihi ſemper placuit pars contraria, quod

ſcilicet donatarius non liberetur per reſtitutio-
nem rei. Donatio enim dicitur contractus perfe-
8 ctus,& † nominatus, gloſ.in l. ſecunda,ff.de cond.
ob cau. in l.in ædibus, §. ex rebus,ff.de donatio.in
l.Ariſto,ff.eo. & idẽ voluit glo.in l.fi.ff. de cond.ob
cau.Et hanc opinionem,quod donatio olim,& ho-
die quoque ſit contractus nominatus, tenuerunt
omnes citramontani,& eos ſequitur Bart.in d.l.fi.
& in omnibus locis prædictis,& alibi ſemper incõ
cuſsè,Corne.in conſi.101.circa prin.lib.1.Alc.in l.
iuris gentium,in prin.nu.6.vbi etiam Iaſ.num.8.ff.
de pact.idem Iaſ.in d.l.fin.nu.13. Ripa in l.fin. nu-
mero 120.C.de reuoc.donatio.Gomeſ. in §.in per-
ſonam, nume.40.Inſtit.de action. habet enim ele-
gans nomen l.2.ff.de præſcript.ver.notatur in rub.
C. de rer. permutatio. In contractibus autem no-
minatis non eſt licita pęnitentia, ſed a principio
9 ſunt † voluntatis, & ex poſt neceſſitatis, l.ſicut, ff.
de action.& oblig.Et quod pœnitentia non conce-
10 datur ob implementum non ſequutum, † eſt text.
in l.cum te fundum, C.de pact.inter empto.& ven.
Bart.& alij in d.l.fin.& in l.2.C.de cond. ob cau.&
in donatione eſt text. in l.iuſtè, ff. de donatio. vbi
11 propriè loquitur, quando † agitur de reſciſſione
non ob implementum non ſequutum, ſed ob pę-
nitentiam, vt declarat Ripa d.l. fin. numero 120.
C.de reuocan. donatio. Et hanc eſſe communem
opinionem dicit Imo. in capitulo fin. numero vi-
geſimo quinto,verſic.2. poteſt, ff.de donatio. & in
donatione facta ſub modo eſt text. in l. perfecta
donatio. C. de donat. quæ ſub modo. Ergo ſicuti
facta donatione non licet donatori diſcedere, ita
non debet licere donatario, ſunt enim correlati-
ua, & iudicari non debent ad imparia, l.fin. C.de
indic.viduit.tollen. Facit regula,quod ſemel pla-
cuit,amplius diſplicere non poteſt. Secundo facit,
quia donatarius acceptando donationem cenſe-
12 tur agnouiſſe onus † illi iniunctum, capitulo offi-
cij, de teſtamen.l. cum ab vno, in principio, ff. de
leg.2.l. qui tutelam, ff. de teſtamen.tute.l.ſi com-
penſandi, C.de hæredibus inſtit. cum multis quos
allegaui in conſilio 150.num.20. vbi, qui accepta-
uit legatum, cenſetur agnoſcere onus legato iniũ-
ctum. Et dicit Anchar.in conſilio 8.quod ciuis qui
acceptauit ciuilitatem, tenetur ad omnia onera
13 † ciuibus impoſita, Anchar.in conſilio 103.colum.
2.volum.2.Cagnol.in l.qui cum alio, numero 8.ff.
de reg.iur.dixi in conſil.42. numero 4. Et ſicuti le-
gatarius,eo, quod videatur quaſi contraxiſſe, co-
gi poteſt ad ſoluendum onus legato annexum, ita
donatarius poſtquam donationem acceptauit po
teſt cogi, vt alimenta præſtet, iuxta modum adie-
ctum donationi. Tertio quando aliquid eſt dona-
tum adiecto onere, tunc etiamſi nulla interue-
nerit promiſſio, nullavè ſtipulatio, tamen datur
actio præſcriptis verbis, & ea cogitur donatarius
14 † ſeruare legem donationi adiectam, vt eſt text.
in l.legem,& in l.cum res, C. de donationibus. Ad
idem eſt text. in l.rebus, C.de rer. permut. Et eſt
regulare, quod vbi fit donatio ſub modo, tunc
non ſolùm datur rei vendicatio ad res traditas,
quando modus non eſt impletus, vt dicunt iura
15 paſſim, nec ſolùm condictio ob cauſam, † quæ
eſt perſonalis ad repetendum data, vt eſt text. in
terminis, loquens de donatione facta cum onere
alendi donatorem in l.1. C. de donatio. quæ ſub
16 modo,ſed etiam competit actio præſcriptis † ver-
bis. vt impleatur lex donationis, & modus adie-
ctus,vt benè dicit gloſ.in d.l.1.& eſt text. in l.2.C.
de his, quæ ſub modo, gloſ. in d.l. legem, Barto.
qui optimè declarat in l. ſi ſtipulatus, §.1. numero
2.ff.de fideiuſſor. & in d.§. Termilius, numero 17.
ver.tertium remedium, & communem dicit opin.
Gomeſ.in tit.de ſucceſſio.cap.12.num.71.in fin.Et
in terminis noſtris, quod donatio alicui facta ſub
modo alendi donatorem,vel alium non reuocetur
17 pęnitentia, ſed cogatur donator † implere onus
iniunctum, eſt text. in l.ſi dona.cau. §.1. C.de con-
trah.empt.

Et non obſtat, quod dominus fundi non coga-
tur ad collectas, ſi velit renunciare fundo ſecun-
dum doctrinam Bartol. in l. is cum quo, ff. de aq.
plu.arcen.quia id non eſt omnino abſolutum. Te-
18 nent enim alij,quod etſi velit cedere fudo † non li
beretur, vt probat Ioan. Mauric.in repet.l. vnicæ,
colum.197.in fin.C.de mulie.& in quo loco,lib.10.
quem citat deciſ.Pedem.95. nume.47. vbi dicitur,
quod nemo poteſt collectis renunciare, niſi alium
ſubmittat æquè idoneum. Pro quo facit, quod vo-
luit Barto.in l.incola,ff ad municipa.vbi quod præ
19 dia non debent adimi de æſtimo † niſi alius ido-
neus in cataſtro ſupponatur, Bald.in auth. ſed pe-
riculum, C ſine cen.vel reliq. Caſtren. in l. placet,
in fi. C.de ſacroſ.eccleſ. Secundo reſpondeo, quod
dictum Bartoli procedit, quando ad onus tenetur
quis tantummodo ratione rei,tunc enim cedendo
rem liberatur, at vbi tenetur ratione contractus,
tunc non liberatur cedendo rem, l. quicunque, C.
20 de fun.patrimon.libro 11. Et ita † diſtinguit Bar.
in d.l.is cum quo, numero 1. vbi etiam dicit,quod
ſi onus eſt certum ab initio, tunc licet quis tenea-
tur ex contractu occaſione rei,& nihil promiſerit,
tunc cedendo rem non eximitur ab onere Et in-
fert, quod ideo poſſeſſor rei non liberatur a cenſu,
vel tributo,ſi velit rem dimittere in propoſito.Cõ-
currit vtrũque, quia donatarius obligatur ex cõ-
tractu, item onus eſt certum ab initio, ergo non
euitat onus alendi, licet velit rem dimittere. Idẽ
probauit Bal.in d.l.et ſi fortè, §. ait Labeo, dicens,
21 quod ſi onus † venit ex diſpoſitione contrahen-
tium,non liberatur poſſeſſor derelinquendo rem,
licet aliud ſit,quando venit ex diſpoſitione legali.
Idem Bal.in d.l.cum fructuarius, dum conſiderat,
quis conuenitur ex ſua promiſſione. Cum enim
onus debeatur propter perſonalem obligationẽ,
id eſt ex promiſſione,non tollitur re ſublata,cuius
contemplatione ſoluebatur. Ideo Bald. in l.vnica,
numero 33.C.de ſenten.quæ pro eo quod inter.di-
cit,quod ciuis deſerendo bona eximitur quidem a
22 collectis,† & oneribus realibus,& mixtis,ſed non
a merè perſonalibus. Et dicit Bald.in l.etiam, col.
fin.C.de exequut.rei iudic. quod allibratus præci-
aè poteſt compelli ad ſoluendum onera, nec libe-
ratur deſerendo æſtimum. Allegat gloſ. in l.inco-
la, ff. ad municipal. quam dicit ordinariam Bald.
in conſilio 429.volum.3.& Rom. in conſilio 161.in
fin.dicit, quod æſtimatus, vt euitet onera, non po-
teſt renunciare æſtimo, ſequitur deciſ.Pedem. 86.
numero 5

Secundo obſtat, quod fructuarius renuncian-
do rei liberetur, quia procedit, ex quo onus eſt
merè reale, & rei annexum, ſecus quando aliqua
ſubeſſet obligatio.Ita declarat Bal.in d.l.cum fru-
ctuarius,inferens, quod ruſticus non poteſt renun
ciare domui,licet onera excedant rei valorem. Et
reſpondendo ad illum textum,dicit, quod onus
de

Digitized by Google

de quo in eo, non erat in obligatione. Supponit
autem, quod vbi onus eſt in obligatione, nõ liceat
ſe eaimere dimiſſa re, ſecundum ea, quæ dicta ſunt
in reſolutione præcedentis obiecti. In caſu autem
noſtro onus eſt in obligatione, quia donatio facta
eſt ſub modo, & donatarius acceptando videtur
promiſiſſe implementum modi.

Non etiam reſiſtit tertium, quod vaſallus poſ-
ſit inuito domino renunciare feudo, quia in hoc
23 † contrarium tenuit Specul. in titu. de feud. §. quo-
niam, ver. 28. nume. 50. quia feudum eſt contractus
nominatus. Ideo non eſt licita pœnitentia, Battol.
in d. l. is cum quo, circa princ. Bald. in d. l. cum fru-
ctuarius, vbi dicit idem eſſe in emphiteuta, qui nõ
24 poteſt renunciare † emphiteuſi, vt liberet ſe ab o-
neribus. Et hanc opinionem dicit magis commu-
nem Alexand. in l. ſi quis, in §. fin. nume. 14. in fin. ff.
de acquir. poſſ. præcipuè, quando pro fundo præſta
tur certum ſeruitium, quo caſu id voluit abſolutè
gloſ. in cap. 1. §. ſimiliter, in tit. de capitan. qui cur.
vend. & in c. Imperialem, §. callidis, vbi not. Bal. de
prohib. feu. alien. per Feder. idem Bald. in cap. 1. ad
fin. de vaſal. qui contra conſtit. Lothar. Leaza. in c.
potuit, colum. 7. de loca. Hanc etiam ſententiam te
nuit Alber. in d. l. cum fructuarius, Cæpol. in tract.
de ſeruit. vrban. prædio. cap. 47. de puteo & ciſter.
colum. 1. verſic. ſed pone, quædam communitas, v-
25 bi etiam inſert, quod vicinus † renunciando bene
ficio putei, non ſe liberat ob onere refectionis, di-
ſtinguendo tamen, vt ibi per eum, Felin. in c. quæ in
eccleſiarum, num. 49. verſic. tertio fallit, de conſti-
tutio. Iacob. in ſua inueſtitura, in verſ. qui quidem
inueſtiti, num. 29. Zaſ. & Moder. Gal. quos citat, &
ſequitur Clar. de feu. q. 34.

Poſtremo non aduerſatur, quod ad implendum
modum non poſſit quis præcisè compelli, quia ve-
ritas eſt in cõtrarium, vt probaui paulò ſuprà: tres
enim actiones dantur, duæ ad repetendum, tradi-
tio rei ſcilicet, vendicatio, & condictio ob cauſam,
tertiò verò præſcriptis verbis, vt promiſſum im-
pleatur, d. l. legem, & cum res, cum alijs ſupra a me
citatis.

Prædicta licet loquantur de donatione, vendica
re tamen debent locum etiam in legato facto cum
onere alendi, quia acceptando legatum, cenſetur
ſe obligare oneri annexo, vt dixi ſupra, & poſt-
quam legatum ſemel eſt acceptatum, non poteſt
26 amplius repudiari, quia quod ſemel fuit † appro-
batum, reprobari non poteſt, l. Pomponius ſcribit,
ff. de neg. geſt. l. ſi quis teſtibus, C. de teſtibus, deciſ.
Pedem. 62. nume. 28. D. Becius in conſil. 3. num. 39.
& acceptatum onus eſt exequendum per iura præ-
dicta.

Dubium tamen eſt, quando non eſt expreſſa do
natio, atque ita non eſt contractus nominatus, ſed
innominatus, vt quia dicatur, do tibi hæc prædia,
vt me alas toto tempore vitæ, nam in contractibus
27 innominatis eſt locus † pœnitentiæ, l. ſi pecuniam,
in princip. ff. de condictio. ob cauſ. Bald. in rub. C.
de rer. permutat. Imo. in l. Ariſto, ff. de donatio. Iaſ.
in l. iuriſgentium, in princip. & in l. ab emptione, ff.
de pact. præcipuè quando ſunt reſpectiui, puta do,
28 vt des, † vel facias, vt in caſu noſtro, gloſ. 1. in l. ſi
fundum, ff. de pac. Imo. in l. hoc iure, §. ſi quis dede-
rit, ff. de donatio. deciſ. Pedem. 98. nume. 2. verſic.
ſecundo in contractibus, & numero 11. verſic. non
videntur obſtare, vbi ſubdit, quod etſi re non inte-
gra ceſſet pœnitentia, tamen non ea eo deſinit res
eſſe integra, quod aliquid impletum fuerit de his,
quæ deducta ſunt in contractu, D. Becius in conſil.
83. nume. 5. vbi inſert in permutatione locum eſſe
29 † pœnitentiæ, quia contractus eſt innominatus.
Quod etiam placuit Tiraquel. de retract. conſang.
§. 30. gloſ. 2. num. 33. Bero. in conſi. 4. num. 21. vol. 1.
vbi loquitur in donatione ob cauſam, & latè proſe
quitur per totum illud conſilium, ſed eo quoque ca
ſu credo pœnitentiæ locum non eſſe, quia etiam in
contractibus innominatis non licet pœnitere, quã
30 do † res non eſt integra, vt probatur in d. l. ſi pecu-
nia, §. item ſi quis dederit, ff. de cond. ob cau. glo. in
d. l. ſi pecunia, in prin. in verſ. liceret, ibi, caue tamẽ,
gl. fi. in d. l. quod Seruius, ver. ſed nõne, ff. eo. tit. Bar in
l. 3. in prin. nu. 1. ff. eo. Hanc et limitationem proba
runt Imo. Comen. & Roman. in l. in ædibus, §. 1. ff.
de donatio. vbi ita intelligunt, l. Ariſto, in verſi. de
nique, ff. eo. tit. & in facto res non eſt integra, quia
donatorem tradidit, & donatarius cœpit implere
contractum ex parte ſua præſtando aliquo tẽpore
alimenta. Secundò moueor, quia videmus fauore
dotis pœnitentiæ locum non eſſe in contractibus
31 † innominatis, l. ſi ego, §. 1. ff. de iur. dot. Barto. in d.
l. ſi pecuniam, nu. 3. ver. reſpondeo ergo, ff. de cond.
ob cau. vbi dicit, eſſe ſpeciale fauore matrimonij,
& eſſe ibi caſum notan. Bald. in l. mandatum, nu. 6.
32 C. man. vbi extẽdit ad piã † cauſam per textũ præ-
dictum, qui loquitur de dote. Et dicit, quod in con
tractibus innominatis non eſt locus pœnitentiæ,
quando reſpiciunt pietatem, ſubdens eſſe notan-
dum. Et idipſum in cauſa pia dicit Bal. in l ſicut, in
l. fin. C. de actio. & oblig. vbi dicit eſſe notandum
Salic. in d. l. mandatum, oppoſ. 13. Alea. in l. qui Ro
mæ, §. Flauius, col. 7. ff. de verb. oblig. & in dote hoc
quoque voluit Bar. in l. 2. §. ſi pecuniam, ff. de dona-
tio. Hanc concluſionem tenuit et Bero. qui loqui-
tur in dote, & pia cauſa in conſi. 4. nu. 19. vol. 1. Ti-
raq. de vtroq; pariter tractans in tracta. de priui-
leg. piæ cau. priuileg. 133. vbi tñ refert contradi-
centes, & demum tex. in d. l. ſi ego, intelligit in hæ-
rede contrahentis, non in ipſo contrahente, quod
tñ eſt contra regulas, quia hæres eiuſdẽ eſt facul-
tatis, cuius defunctus, l. hæredẽ, ff. de reg. iur. Eam
quoque partẽ multos allegãs, & ab impugnatio-
nibus defendẽs amplexus eſt Menoc. ĩ cõſ. 92. nu.
79. Ex quibus apparet hãc eſſe cõmunem opinio-
nem, quod ſi non admittitur pœnitentia, vbi de
dote agitur, vel pia cauſa, eodem modo denega-
bitur fauore alimentorũ, cum, vt ſæpe dixi, a cau-
ſa pia, vel dote, liceat arguere ad alimẽta. Tertiò
pœnitentiæ non eſt locus in contractibus inno-
minatis, ex parte eius qui non impleuit, ſed benè
licita eſt in eo, qui ex ſui parte obſeruauit contra-
ctum. Et ratio differentiæ eſt, quia per implemen-
tum factum ab vna parte recipiens, remanet per-
fectè obligatus: ille verò, qui impleuit, cum nihil
recepit, non eſt obligatus, proinde primo caſu li-
33 cet pœnitere, ſecundo verò non. Hoc † probat
tex. in l. 3. §. 1. ff. de cond. cau. da. ponit elegante
Bar. in l. ſi pecuniam, nu. 4. & nu. 12. verſ. ea parte
verò, ff. de condictio. ob cauſ. At is qui promiſit
alere recepit a donatore implemẽtum, & dr per-
fectè obligatus, ergo ſub prætextu pœnitentiæ rece-
dere non põt a contractu, atque ſiue ſit donatio, ſi-
ue contractus innominatus, nullo caſu erit licita
pœnitentia. Et hanc eſſe rõnem dicit Bar. loco præ
dicto, quod qui impleuit ex parte ſua agere po-
teſt contra aduerſarium, vt ſibi impleatur præci-

ſe, vt in l. naturalis, §. 1. & ſeq. ff. de præſcrip. verb.
Quod ſi pœnitentiæ locus eſſet vtique non eſſet ve-
rum dicere, quod compelli poſſit actione præſcri-
ptis verbis ad obſeruantiam.

S V M M A R I V M.

1 *Clauſula ex decreto Mantuano, vim obtinet iuramenti in omnibus præterquam ratione periurij.*
2 *Promiſsio ſub fide, aut ſincerè, vim habet iuramenti.*
3 *Tranſactioni firmatæ ea clauſula ſub fide, vel ſincerè, contrauenient incidit in pœnas, l. ſi quis maior.*
4 *Tranſactionis iuratæ contrauenient, incidit in periurium.*
5 *Vſuras ſoluere, qui promiſit iuramento, tenetur ad obſeruantiam iuramenti.*
6 *Promittens ſoluere vſuras, ſi iurauit cogitur iuramentũ, non promiſſionem ſeruare.*

Q V AE S T I O XXIIII.

DVm hæc ſcriberem, incidit quæ-
ſtio notabilis in ciuitare Mantua,
extat ordo, per quem interdictum
eſt notatijs iuramentum ponere
in inſtumentis, aut etiam illud
partibus deferre, ſed clauſula quæ-
dam aſcribitur vim obtinens in omnibus iuramen
ti, præterquam ad periurij reatum. Ea verò clau-
ſula non ſupplet ſolemnitates a ſtatuto requiſitas
ſic alio ordine diſponente. Contingit modo filium
quendam naturalem, cui a patre relicta fuerant
alimenta taxata ad certam quantitatem, tranſi-
gendo renunciaſſe legato alimentorum recepta pe
cunia, & dubitatur de validitate tranſactionis:
nam, vt dixi inter alimen. priu. non valet tranſa-
ctio ſuper alimentis niſi interueniente decreto, l.
cum ij, de tranſactio. Ex aduerſo dicitur, quod ex
quo clauſula vim habet iuramenti, ita illa validat
tranſactionem, ac ſi iutamentum eſſet appoſitum,
quia ſubrogatum ſapit naturam eius, in cuius lo-
cum ſubrogatur, l. ſi cum, §. iniuriarum, ff. ſi quis
cautio. at iuramentum validaret tranſactionem
vt eo loco dixi. Ergo idem debet operari clauſu-
1 la. Quod autem clauſula † vim habeat iuramen-
ti, probatur ex ijs, quæ ponit Burſa. multos alle-
gando in conſilio 306. nume. 12. vbi inter alios ci-
tat Nattam loquentem de vſu Mantuano, in con-
ſil. 479. & ſequen. Illa enim clauſula promitto ſub
2 fide, vel ſincerè, parum aut nihil differt † a iura-
mento, capit. 1. in princip. de ſepultur. in 6. vbi poſt
Ioan. Andr. inquit Geminian, colum. 1. in fi. quod
parum differt, an dicatur, iuro ad ſancta Dei E-
uangelia, vel dicatur promitto ſub fide, & in d. ca-
pit. ad aures, ff. quod met. cau. probatur quod iu-
ramentum, & promiſſio ſub fide idem operantur,
gloſ. in capit. 2. de ſponſa. Hinc notabiliter inquit
Specul. in tit. de arbitro, §. fin. verſic. ſed pone com-
promiſſum, quod ſicuti contrauenient tranſactio-
ni iuratæ incidit in pœnas l. ſi quis maior, C. de
3 tranſactio. ita † qui contrauenit tranſactioni factæ
ſub fide. Et de ea clauſula multa ponunt additio.
ad Barto. in d. l. ſi quis maior, vbi Parpal. numero
40. & Iacobin. numero 23. Iaſ. pulchre in conſilio
91. numero 6. volum. 3. Bero. conſil. 50. nume. 17. vo
lum. 1. Bertran. in conſil. 262. nume. 5. volum. 6. Syl
uan. in tracta. de recognitio. feu. cap. 109. colum. 2.
Pinel. in l. 2. par. 3. capit. 13. C. de reſcin. ven. Et de
prædicta clauſula ponit Port. Imo. in conſil. 36. nu-
me. 59. ſed replicatur, quod tranſactio ideo iura-
4 mento confirmatur, quia alias iurans † incideret
in periurium, niſi eam obſeruaret, vt volunt Do-
ctores omnes, præcipuè Barto. in l. ſi quis pro eo, in
fin. verſic. decimo prohibetur, ff. de fideiuſſor. cum
alijs apud Tiraq. in l. ſi vnquam, in præfatio. num.
141. C. de reuoc. donatio. Seraph. in tract. priuileg.
iuram. priuileg. 101. At ceſſat timor periurij, cum
appoſita eſt clauſula, quia ex decreto ea non ha-
bet vim iuramenti quoad periurium. Ergo ceſſare
quoque debet confirmatio: facit quia Bartol. loco
prædicto loquitur ſecundum ius canonicum, in-
nuens, quod ob timorem peccati eſt ſeruandum iu
ramentum. Et ita eum intelligit Cardin. Alban.
ad Barto. in d. l. cum ij, ff. de tranſactio. Et idem il-
lo non citato tenuit Seraph. loco prædicto, conci-
liando Barto. contrarietatem. Hæc tamen repli-
catio non eſt admodum tuta: nam vbi ſolus vrget
metus periurij, & peccati, tunc actus non confir-
matur iuramento, licet iurans teneatur ſeruare
iuramentum, vbi autem actus iuramento firma-
tur, tunc non attendimus ſolum periurij metum,
ſed etiam & virtutem iuramenti. Et ne fortè ali-
quibus termini videantur ijdem, cum dico, actum
non confirmari iuramento, ſed ſeruandum eſſe
iuramentum; vel cum dico, actum iuramento fir
mari, ſciendum eſt, aliquando actum ita fore nul
lum, vt etiam adhibito iuramento ſuſtineatur. At
quando quis cum iuramento promittit vſuras ſol-
uere, tunc enim promiſſio non valet, nec confir-
matur iuramento, quia iuramentum non debet
eſſe iniquitatis vinculum, tamen iurans cogitur iu
ramentum ſeruare, non dico contractum confir-
5 mari, † ſed iuramentum eſſe ſeruandum, vt decla-
rat in d. l. ſi quis pro eo, numero 10. ff. de fideiuſſo.
Et dicit benè notandum Alexand. in l. qui Romæ,
§. duo fratres, nume. 55. in fin. ff. de verb. oblig. i-
dem Bald. in l. 3. nume. 1. verſicu. quærit gloſ. C.
plus vale. quod agitur, inquit, quod ſi quis iurat
6 ſoluere vſuras, † tenetur ſeruare iuramentum;
non dicit, quod debeat ſeruare promiſſionem. Et
dicit Abb. in capitu. 1. numero ſecundo, de iureiu
ran. quod pactum ſoluendi vſuras nullam produ-
cit actionem, nec confirmatur iuramento, ſed ſo-
lùm iuramentum ſuper eo interpoſitum eſt obli-
gatorium. Et numero 12. apertius loquendo di-
cit, quod iuramentum non firmat contractum fœ-
neratitium, ſed obligat promittentem ad non con
traueniendum, inquiens, hoc eſſe benè notandum,
Humber. de Boueneo, in repet. auth. ſacramenta
puberum, C. ſi aduer. vend. numero 128. vbi ait,
quod iuramento non obſtante, contractus prohi-
bitus odio creditoris, ſemper durat in ſua nulli-
tate. Sequitur Guido Pap. in quæſtio. 6. numero
2. Alexand. idem tenet in conſil. 129. numero 19.
volum. 6. dicens, quod tali caſu, licet iurans cogi
poſſit ad obſeruantiam iuramenti, tamen con-
tractus non firmatur; aliquando vero contractus
eſt nullus, ſed confirmatur iuramento, vt in do-
natione inter virum, & vxorem, in donatione fa-
cta a patre filio in poteſtate, in venditione fun-
di dotalis, in alienatione bonorum minoris, in
renunciatione Velleiani, vel inſinuationis, & in
pluribus alijs caſibus, vt diſtinguendo, & mul-
tis adductis authoritatibus comprobando dixi
in conſilio 194. numero 23. & ſequen. vbi ſu-
ſtinui, quod in primo caſu, quia ſolum ob-

ſtat

Digitized by Google

ſtat periurium hæres iorantis, abſque alia abſolutione poteſt venire cootra authoris contractum iuratum. In propoſito igitur, cum eſt nullus, & iurameoto non confirmatur, ſed promittens obligatur ad obſeruantiam iuramenti metu periurij, tunc clauſula, de qua in ordioe Sereniſſimi Principis Mantuani domini mei non prodeſt, & nihil operatur, quia non obligat ad reatum periurij, dicitur in eo ordine, ceſſante autem metu reatus promittens ad nihil tenetur. Secondo vero caſu, quia iuramentum confirmaret contractum, & clauſula vim habet iuramenti, clauſula ipſa ita firmat contractum, ſicuti iurameotum adeſſet, & promittens cogi poteſt ad obſeruantiā contractus. Et hæc diſtinctio ſemper mihi placuit, & placuit etiam Senatui Mantuano, cui meā haoc ſententiam explanaui, dum in eum ordinem ſum cooptatus, quāuis aliàs multi aliter rem intelligerent. Inferendo aotem ad quæſtionem propoſitam dico, quod tranſactio ſuper alimentis, licet ſit nulla, confirmatur tamen iuramento, & vigore ipſius iuramenti tranſigens tenetur tranſactionem implete, vt concludit Bart. in d. l. ſi quis pro eo, & Doctotes omnes ſupracitati pro contraria parte. Ideo pari modo confirmatur virtute clauſulæ prædictæ. Dicebatur item, quod ex forma Mantuani ſtatuti interueni re debet D. Prior collegij in omni contractu, in qno de iure communi decretum eſt neceſſarium. At in traoſactione, quæ fit ſuper alimentis, ius requirit decretum iudicis. Ergo in ea quoque adhibeti debet præſentia domini prioris. Vnde infertur, quod clauſula prædicta noo ſuſtinet prædictam tranſactionem, qoia ex forma ordinum non ſupplet ſolemnitates requiſitas a ſtatuto, ſed non affirmo, tum quia id mihi non liqueat. Addebatur & aliud, quod clauſula inferri debet de ordine Prioris non alterius, ſecundum ordioem prædictum, vt refert Portius d. conſ. 36. nu. 59. Sed hoc peodet a dubio præcedeoti, an valeat cum clauſula ſine interuētu Prioris, quia ſi eius præſentia non eſſet neceſſaria, non etiam requireretur illius iuſſus: ſi vero eſſet neceſſaria, aliud eſſet.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtatorie diſpoſitio eſt lex.*
2 *Rei ſuæ quilibet poteſt legem apponere quam vult.*
3 *Teſtator poteſt priuare ſua hæreditate eum, qui non ſeruat voluntatem ſuam.*
4 *Teſtatoris voluntatem, qui non ſeruat, dicitur illi eſſe ediosus.*
5 *Teſtatoris voluntatem, qui non ſeruat, priuatur omni commodo hæreditatis.*
6 *Hæres qui defuncti hæreditatem non implet, venit priuandus.*
7 *Hæree contraueniens voluntati teſtatoris, efficitur indignus.*
8 *Teſtamentum impugnare dicitur, qui contrauenit voluntati defuncti.*
9 *Principi applicatur pœna, quæ imponitur contrauenienti legi ſuæ.*
10 *Pœna delicti ad eum pertinet, qui principaliter læditur.*
11 *Feudum vaſallu ademptum, quia offenderit dominum, applicatur domino.*
12 *Lucrum alicui ademptum, illi applicatur, cuius contemplatione ademptum eſt.*
13 *Fœmina quando fauore maſculorum excluditur mediante dote, tunc maſculis applicatur eius portio.*
14 *Alienatio quando fauore alicuius prohibetur, ille reuocat cuius fauore fuit prohibita.*
15 *Modus vt impleatur, datur actio ei, cuius intereſt implere.*
16 *Actio, cui datur, illi etiam datur vtilitas proueniens ab actione.*
17 *Actio eſt ius proſequendi in iudicio quod ſibi debetur.*
18 *Pœna ei applicatur, cui datur actio pro ea.*
19 *Hæreditas, quæ alicui aufertur tanquam indigno, applicatur fiſco.*
20 *Hæreditas indigni tranſit ad fiſcum cum omnibus ſuis oneribus, & conditionibus.*
21 *Hæres quando contra præceptum teſtatoris moleſtat alimentarium, hæreditas fiſco applicatur, licet non ſit dictum in teſtamento.*
22 *Hæres ſi moleſtat vxorem alimentariam contra præceptum teſtatoris, hæreditas cohæredibus, vel ſubſtitutis applicatur, licet non ſit dictum.*
23 *Teſtator cenſetur accommodare voluntatem ſuam ſecundum leges.*
24 *Fideicommiſſum in dubio cenſetur factum fauore venientium ab inteſtato, & illi cenſetur vocati.*
25 *Lucrum delatum ab homine, non ei applicatur cuius contemplatione fuit alij ablatum, licet ſit in delato a lege.*
26 *Teſtator ſi mille relinquit vxori donec caſtè vixerit, & poſt mortem vocauit Titium, is habebit mille ſi vxor inhoneſtè viuat.*
27 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*
28 *Hæreditas indigni, quando non fiſco, ſed alij applicanda ſit.*
29 *Hæres quando priuatur hæreditate ſi moleſtat vxorem, tunc hæreditas ob moleſtiam defertur vxori ſi ipſa ſit inſtituta in alimentis.*
30 *Rationes duæ vincunt vnam.*
31 *Perſona vna fungitur vice duorum, quando iura duorum ad illam deuenere.*
32 *Perſona vnius, quando habet iura duorum, tunc non cōfunduntur, ſed vnumquodque remanet illæſum.*
33 *Hæres inſtitutus in re certa acquirit totam hæreditatem, ſi hæres vniuerſalis repudiat, vel priuatur.*
34 *Puria ſunt quod hæres in re certa non habeat hæredem vniuerſalem, vel repudiet, vel priuetur.*
35 *Hæreditas accreſcit inſtituto in re certa, quando non eſt datus hæres vniuerſalis.*
36 *Hæres priuatus hæreditate ob moleſtiam vxori illatam, ſuccedit iterum, ſi vxori reperiatur poſt illius mortem ſubſtitutus.*
37 *Hæres ex perſona propria poteſt impugnare quod defunctus fecerat ſuo nomine.*
38 *Duo iura ſi vni competunt, poteſt is vno repudiato alterum conſequi.*
39 *Filia, quæ renunciauit hæreditati paternæ, poterit ex teſtamento ſuccedere.*
40 *Filius ſi excluditur ex capite vnde liberi, venire poterit ex capite, vnde cognati, vel agnati.*
41 *Filius præſcriptione triginta annorum excluſus ab hæreditate ex teſtamento, poterit ſuccedere ex ſecundo capite intra alios triginta annos.*
42 *Renunciatio generalis facta ab homine, excludit ab omni capite, ſecus in excluſione legis. vbi vide.*
43 *Filius impugnans primum gradum ſuccedere poteſt ex ſubſtitutione.*
44 *Indignus quoad aliqua, non reputatur indignus quoad alia.*
45 *Prohibens ſuccedere alicui, poteſt hæredi illius ſuccedere.*

Alie-

45 *Alienans contra teſtatoris præceptum, non prohibetur ſuccedere ex fideicommiſſo ordinato in caſum mortis, licet non in caſum alienationis.*

47 *Filia quæ ob neglectum teſtatoris præceptum fuit priuata hæreditate, ſuccedere poterit ex ſubſtitutione.*

48 *Impugnans teſtamentum excluditur non ſolùm a primis, ſed etiam a ſecundis tabulis.*

49 *Teſtatoris voluntatem non ſeruans in re aliqua particulari, non prohibetur illi ſuccedere.*

50 *Teſtator is nō cenſetur ad ſuam inuitaſſe hæreditatem eos qui non ſeruant ſuam voluntatem.*

51 *Hæres qui prius contrauenit voluntati teſtatoris, non cenſetur vocatus ad ſucceſſionem ordinatam ab eodem.*

52 *Teſtator nunquam præſumitur vocaſſe ad ſucceſſionem perſonas ſibi odioſas.*

53 *Exequutio non intelligitur ex teſtamento illi commiſſa, qui prius contrauenerat voluntati teſtatoris.*

54 *Exequutor electus ad diſtribuendum bona inter pauperes, non poterit eligere inimicum teſtatoris. & ibi ad alia infertur.*

55 *Alienans contra præceptum teſtatoris, priuatur ſua portione, & non reuocat alienata per alias.*

56 *Pœna. Quod alicui in pœnam aufertur, non debet ad eundem reuerti.*

57 *Pater non habet vſumfructum in bonis filio applicatis, quæ ipſe amiſit ob ſpretum teſtatoris præceptum.*

58 *Pater non habet vſumfructum in bonis, quæ ob eius diſſipationem applicantur filio.*

59 *Pater ali non debet ex bonis, quæ propter edictum amiſit.*

60 *Pater qui ob tranſitum ad ſecunda vota conſequitur ſolum vſumfructum ex ſucceſſione filij, qui habet fratres, non habet vſumfructum in portione quam habet alter filius.*

61 *Teſtamentum poteſt ſuſtineri ex ſecundo, ſi non ex primo gradu.*

62 *Limitata diſpoſitio limitatum producit effectum.*

63 *Inſtitutionem qui impugnat, videtur totam impugnare teſtamentum.*

64 *Delictum in committendo eo minus eſt, quod ſit omittendo.*

65 *Legatum reuocatur ob ſuperuenientes inimicitias.*

66 *Inimicitiæ ſuperuenientes reuocant legatum etiamſi reuocatum non fuerit in codicillis poſtea factis.*

67 *Pœna non egreditur rem certa quam quis deliquit.*

68 *Emphyteuta qui partem alienauit rei emphyteoticæ, an totam perdat, & idem in feudo.*

69 *Priuatio non inducitur niſi eo volente in cuius fauorem fuit ordinata.*

70 *Fideicommiſſarius conſequitur actiuas, & paſſiuas actiones ſi vult, & non aliter.*

71 *Alienatio facta contra præceptum teſtatoris ſuſtinetur, quando nullus extat ex vocatis in caſu alienationis.*

72 *Paria ſunt ſubſtitutum non extare, vel datum repudiare.*

73 *Priuatio hæreditatis non habet locum niſi declaratione ſequuta.*

74 *Pœna quamuis ipſo iure ſit impoſita, tamen nō habet locū niſi declaratione ſequuta.*

75 *Reſciſſio contractus petita videtur in antecedens neceſſarium, quando res ipſa petita fuit.*

76 *Querela inofficioſi teſtamenti, & petitio hæreditatis deduci poſſunt in eodem libello.*

77 *Emphyteuta priuari non poteſt niſi præcedente domini declaratione.*

78 *Dominus videtur caducitatem declaraſſe contra emphyteutam quando rem alij conceſſit.*

79 *Rebellis non declaratus poteſt impunè occidi, & ſat eſt in defenſione probari illum fuiſſe rebellem.*

80 *Clericus declaratur aſſaſſinus in iudicio exequutiuo.*

81 *Hæres priuatus hæreditate, cenſetur grauatus per fideicommiſſum illam reſtituere.*

82 *Hæres qui ſemel fuit, non poteſt deſinere eſſe hæres.*

83 *Priuatio ipſo iure inducitur propter moleſtiam illatam legatario, quando illata fuit ante hæreditatem aditam.*

84 *Trebellianicam deducit quicunque grauatur hæreditatem ſub conditione reſtituere.*

85 *Trebellianicam deducit hæres, qui propter illatam legatario moleſtiam priuatus fuit hæreditate.*

86 *Pœnam & præmium ex eodem facto conſequi nemo debet.*

87 *Trebellianica in dubio denegari debet.*

88 *Trebellianica etiam tacita prohiberi poteſt.*

89 *Priuatio inducitur ipſo iure, & non per fideicommiſſum, quando teſtator ita priuat, vt habeatur pro non inſtituto.*

90 *Trebellianica cenſetur prohibita quando hæres directis verbis fuit grauatus onere reſtituendi.*

91 *Actum faciens, videtur ſe obligare legibus loquentibus de illo actu.*

92 *Voluntas declaratur ex actu nullo, ſicuti ex valido.*

93 *Hæres priuatus tota, & integra hæreditate, non deducit Trebellianicam.*

94 *Trebellianicam prohibere videtur teſtator, qui mandat totam, & integram hæreditatem reſtitui.*

QVAETSIO XXV.

RELICTIS vxori, vel alij alimentis, teſtator mandat non moleſtari ab hærede, aliàs illum teſtator, priuat hæreditate, ſed non dicit, cui eo caſu ſit applicanda. Ideo dubitatum fuit, cui applicetur in caſu moleſtiæ. Et pro declaratione terminorum, ſciendum eſt, quod teſtator in pœnam ſpretæ, vel non obſeruatæ ſuæ volūtatis poteſt hæredem ſuū
1 priuare hæreditate, quia † teſtatoris diſpoſitio eſt lex, §. diſponat, in Authen. de nupt. & rei ſuæ po-
2 teſt quilibet apponere † legem quam vult, l. quoties, C. de donat. quæ ſub mo. cap. vtrum, de cond.
3 appoſ. Et quod hanc pœnā † poſſit imponere, probat tex. in l. 1. C. de his, quæ pœ. nom. §. 1. & §. fi. Inſtit. de lega. l. mulcta, in princ. ff. de cond. & demōſtrat. Bart. in l. pater, ff. de hæred. inſtit. declarat Socin. in l. pœnam, ff. de his, quæ pœ. nom. Alexan. in conſil. 138. in princip. volum. 1. Pariſ. in cōſi. 91. num. 59. & 60. volum. 2. Simon de Pretis de interpretat. vltim. volunt. lib. 4. interpret. 2. dubit. 4. in princ. nume. 21. & ſequen. Cæphal. in conſil. 52. per totum, qui enim voluntatem defuncti non ob-
4 ſeruat, † præſumitur illi odioſus, authen. hoc amplius, C. de fideicommiſ. Alexand. d. conſil. 138. nume. 25. Quinimo etiamſi teſtator non opponat expreſsè priuationis pœnam inobedienti, idem
5 eſt, quia priuatur omni † commodo proueniente ab ea hæreditate, ut in d. authen. hoc amplius, vbi Bal. & Corne. in primo notabili dicūt cauſari hæc propter ſpretam teſtatoris voluntatem. Et probatur etiam in l. ſi ſepulchrum, §. prætor ait, ver. niſi aliquid, de religio. & ſump. fun. l. pen. in fin. & ibi gloſ. ac Doctores, C. de legat. Socin. in l. quibus diebus, §. Termilius, ff. de condit. & demonſtra. & in conſil. 229. volum. 2. Et dicit Bald. in authē. cui

relictum,

Digitized by Google

relictum,nume.1 1.C.de indic. viduit.tollen. quod
6 hæres, qui ſpernit rogationem teſtatoris, † debet
priuari. Et Iaſ.d.authen. hoc amplius,nume.5.di-
cit, non ſolùm hæreditate priuandum, ſed etiam
prælegatis ſecundum opinionem magis commu-
nem. Et ſubdit idem eſſe, quando teſtator fuiſſet
7 pari modo relicturus, & hæres contraueniens † vo
luntati teſtatoris efficitur indignus hæreditate, l.
poſt legatum,vbi Barto.ff.de his quibus vt indign.
& videtur teſtamentum impugnare, qui venit con
8 tra † voluntatem defuncti, Bald. in conſil.356.co-
lum.1.in fin.volum.4. Crauet.conſil.1. nume.3. Et
multa congerit loquendo de tali priuationis pœ-
na impoſita a teſtatore,Simon d.dubitat.4.in prin
cip.nume. 18. & ſequen. vbi nume. 26. dicit pro-
cedere, etiamſi fuerit contra factum in modico. Et
dicit eandem pœnam incurrere eccleſiam ob con-
trauentionem prælati, in quo tamen eſſet inſiſten-
dum,ſi opus hoc pateretur. Stante autem validita-
te diſpoſitionis videtur hæreditatem applicandã
eſſe vxori,vel alij, cui alimenta fuerunt relicta, vt
habeat vltionem propriæ iniuriæ, vti dicimus de
9 Principe † faciente legem prohibitiuam in terra
vaſalli. Conſequitur enim pœnam a contraue-
niente, Brun.in conſil.31.nume.18.verſicu.inſupee
facit, Natta in conſil. 580. nu...quia in alium non
confertur, quod in vindictam propriæ iniuriæ ali-
cui debetur,l.at vbi,ff.de petitio.hæred.Hinc pęna
10 delicti ad eum pertinet, † qui principaliter lædi-
tur, l.cum emancipati, §.emancipatus filius, ff. de
collat. bono.Bartol.in §.& hanc,in princip.in Au-
then.quomo.oport.Epiſco. Ideo text. in capit.1.§.
denique, quæ fue.pri.cau. benefic. amitten. dicit,
11 † quod feudum vaſallo ademptum, quia delique-
rit in dominum,non applicatur agnato,ſed domi-
no. Et eſt generalis regula,quod lucrum alicui a-
12 demptum illi applicatur † cuius contemplatione
adimitur,l.ſi defunctus, C. de ſuis,& legit. hæred.
ibi,illis,quorum commodo legem ſancimus,& vbi
tertia pars nepotibus ablata auunculis accreſcit
propter quos nepotes fuerant priuari. Et eſt tex.
in l.poſt legatum,§.amittere, ff.de his quibus vt in
dign.in l.ſi legatarius,C.de lega.Et ita regulã con
ſtituit Bartol.in l.2.§. videndum, ff. ad Tertullian.
& in d.§.ſi duo emancipati. Hinc eſt, quod vbi fi-
lia propter dotem excluditur a ſucceſſione fauore
13 maſculorum, tunc illud, quod † vltra dotem debe
batur ratione legitimæ applicatur maſculis,ſecun
dum Bald. in d.l. ſi defunctus, & ſequitur ibi Ca-
ſtren. Eſt etiam de hoc text. notabilis in l.genera-
liter,ibi, communibus liberis ſeruare,& ibi,domi
nium autem rerum ad liberos pertinere, C. de ſe-
cun. nupt. & ponit glo.in capitu.ſi diligenti,in ver
ſicu.perdant,quod euicerunt,extra de foro compe
ten. idem voluerunt Anchar.Roman. Alexand.So
cin.& alij plures relati per Arelaten.in d.l.genera
liter,nume.56.& ſequenti, vbi infert ad plures no
tabiles deciſiones, hanc quoque partem probauit
Brun.in tracta.de ſtatu.excluſ.fœmin.artic.13.nu-
mero 41. vbi ait portionem excluſæ filiæ pertinere
ad maſculum, cuius contemplatione fuit excluſa,
non autem ad fœminam. Et prædictam regulam
multis probat iuribus Crauet. in conſil. 418. nu-
mero 4. dicens, quod lucrum ei debet applicari,
cuius contemplatione facta eſt lex lucrum defe-
rens, Ruin. in conſil.51. nume.7. vbi quando quis
a lucro remouetur contemplatione alterius, lu-
crum illi applicari debet, cuius contemplationę
alius remouetur. Et in conſil.107. num.10. eo.vo-
lum.dicit,quod vbi quis a lucro mei contemplatio
ne excluditur,tunc mihi lucrum applicatur,quam
uis non ſit expreſſum,Peregr.de iure fiſci,lib.6.tit.
2.nu.5.hinc Doctores in l.filiusfamilias, §.Diui,ff.
de leg.1.in l.peto,§.fratre,& in l.cum pater, §.libe-
ris,ff.de lega.2. dicunt,quod alienatione prohibi-
14 ta † fauore alicuius, datur illi actio ad reuocandũ
alienata,Din.Bart.& alij in l.ſi cognatis,ff.de reb.
dub.Bald.in l.quoties, C.de fideicommiſ. Bald. &
Salic.in l.ea lege,C.de condi.ob cau.Et ita in ſimi-
li dici debet, quod hæreditas, quæ hæredi aufer-
tur ob moleſtiam alimentario illatam,illi non alij
ſit applicanda,ex quo illius fauore, & contempla-
tione inducta fuit priuatio.

Et hoc confirmo alio modo,nam ſtante diſpoſi-
tione teſtatoris modo quo ſupra,non eſt dubium,
quin ipſi alimentario detur actio contra hæredem
ad arcendum, & prohibendum moleſtiam, ſicuti
15 † datur ad implendum modum,l.2.C.de his, quæ
ſub modo,Barto.in l quibus diebus,§. Termilius,
nume.17.ver.tertium membrum, ff. de condition.
& demonſtrat.in l.ſtipulatus, §.1.nume.2. ff. de fi-
deiuſſ.Gomeſ.tit.de ſucceſſio.cap.12.num.71.in fi.
dixi ſupra quæſt.ab hinc 2. At ſi datur alimentario
actio infertur, quod etiam hæreditas illi applica-
16 tur cui † actio datur,l.ſi cui,ff.de verborum ſignifi.
l.ſi quis id,quod,ff.de iuriſd.omnium iudicum,l.1.
in princip.l.ſi vero,§.hæc actio,ff.de his,qui deiece.
vel.eff ud.l.tertia,in ſecundo reſpon. ff. de ſepulch.
viola. Actio enim eſt ius proſequendi in iudicio,
17 † quod alicui debetur,§.primo, Inſtit de actio. &
ita arguit in ſimili Bart. in l.agraria,ff.de termin.
moto.vbi dicit,quod ſi lex pœnã imponat, datque
actionem vni,ſed non exprimit,cui pœna ſit appli
18 canda,tunc † ei debetur,cui actio datur. Idem vo-
luit Salic.in l.1. C. de modo mulct. Alexand.in l.1.
num.19.& 20. ff.ſi quis ius dicen.non obtem. Cum
itaque alimentario detur actio ad implendum o-
nus iniunctum,& ad remouendum moleſtiam, vi-
detur ei non alij deberi hæreditatem hæredi abla-
tam propter inobſeruantiam.

Quod ſi fortè ipſi alimentario hæreditas non fo
ret applicanda, videretur eam debere ad fiſcum
perueniſſe, nam qui voluntati teſtatoris contra-
uenit, efficitur indignus omni relicto facto a te-
ſtatore,l. poſt legatum, vbi Bartol.ff.de his quibus
vt indign. vbi verò alicui aufertur hæreditas tan-
19 quam ab indigno, † ea ad fiſcum peruenit, l. pri-
ma, ff.de iur. fiſci,l. Papinianus, §. meminiſſe, vbi
Bartol.Bald.Caſtren.Ange.& alij, ff.de inofficioſo
teſtamento,gloſ.Bartol.Bald.Salic. & alij in l.pri-
ma,C.de indign.Bald.in l.qui contra, C.de inceſt.
nupt. Salicet. in l. mulctarum, C. de modo mulct.
Mantic. libro duodecimo, titu.5. numero decimo
nono, & hæreditas tranſit in fiſcum cum omnibus
20 conditionibus, † modis,& oneribus, quæ inerant,
l.quod dicitur,ff.de iu.fiſci,l.cum fiſco, ff. ad Sillan.
l.ſi ſeruus pluriũ, §.ſi quis, ff.de lega.primo, l.poſt
legatum, §.ſi ſeruat,& §.ſi is, ff.de his,quibus vt in-
dig.l.recuſare,§.ſi fiſco,ff.ad Trebellian. l.hac edi-
ctali,vbi Bald nume.22. C. de ſecun. nupt. vbi di-
cit,quod liberatus hæres a præſtatione legatorum,
Bald.in l.1. C.de his, quæ pœ.nom. Iaſon in l. eam
quam, C. de fideicom. Cum itaque hæres vt indi-
gnus priuetur hæreditate, videtur illam fiſco non
alij deferri: & in terminis, quod fiſco hæreditas
21 † applicetur,voluit Oldr.in conſil.16. in 3. dubio,
nume.5.

numc. 5. quem ſequitur Simon lib. 5. interpret. 1.
dub. 1. numero quadrageſimo tertio.

Verius tamen eſt, hæreditatem, vbi teſtator non
declarauit, peruenire ad ſubſtitutum, vel cohære-
dem, & venientes ab inteſtato, ita voluit Iac. Bel-
ui. in §. ſi vero, in Authen. de nupt. vbi ait, ſi teſta-
22 tor † relictis alimentis vxori prohibeat illam mo-
leſtari ſub pœna priuationis hæreditatis, & con-
tingat moleſtiam inſerri, applicabitur hæreditas
non ipſi vxori, quæ paſſa eſt moleſtiam, ſed ſubſti-
tutis, vel cohæredibus, vel ſucceſſuris ab inteſtato.
De hoc text. in authen. hoc amplius, C. de fideicom
miſſ. qui tamen loquitur de priuationis pœna in-
dicta a lege, non a teſtatore, & in pœna tacita, non
in expreſſa. Sed licitum eſt argumentum, quia te-
23 ſtator † cenſetur accommodare voluotatem ſuam
ſecundum leges, vt in l. hæredes mei, §. cum ita, v-
bi Doctores, ff. ad Trebellian. ſed textus eſt expreſ
ſus in l. vxorem, §. hæredes, ff. de leg. 3. vbi Bartol.
hoc notat, numero primo, dicens, eſſe caſum nota-
bilem ad quæſtionem prædictam. Idem tenet
Bald. in authen. cui relictum, nume. 10. verſic. extra
quæritur, C. de indicta viduit. tollen. licet poſtea
videatur aliter diſtinguere, idem Bald. in l. 1. num.
43. C. de his, quæ pœnæ nom. vbi dicit notandum
Ange. in conſil. 168. in 4. dubio, nume. 4. verſicu. in
contrarium eſt veritas, vbi tamen ex prædictis ne-
minem allegat Imo. in l. paterſamilias, colum. 2.
verſicu. circa ſecundum, ff. de hæred. inſtituen. vbi
ait prædicta eſſe menti tenenda, quia ſæpe poſſunt
de facto contingere, poſt Angel. ibi in fin. qui dicit
hoc eſſe ſingulare, ita etiam tenet Caſtren. in con-
ſilio 121. numero 4. volum. 2. Aretin. in conſi. 67. di
ligenter, & maturè, in 2. dubio, nume. 3. vbi ait, quod
omnes conſentiunt bona deuolui ad ſubſtitutum
ſi extat, Alexand. in conſil. 138. nume. 25. & 26. vo-
lumine primo, vbi ponit pro abſoluto, Iaſ. in l. 1.
numero 6. verſ. limita tamen iſtam vltimam, C. de
his quibus vt indign. & in l. 1. nume. 1. verſic. ſi autē
loquimur de hærede, C. de his, quæ pęn. nom. Ruin.
in conſil. 87. nume. 2. volum. 2. Arelaten. in l. gene-
raliter, num. 64. C. de ſecund. nupt. vbi dicit hanc
eſſe ſingularem, elegantem, & memoriæ tenendam
limitationem, Clar. in §. teſtamentum, quæſt. 69. in
fin. vbi dicit communem eſſe opinionem. Et notan
dum, quia quotidie teſtatores relinquendo vxori-
bus vſumfructum apponunt pęnam priuationis hę
reditatis contra hæredes moleſtiam inſerentes, Si-
mon de Pretis de interpret. vltim. volunt. lib. 5. in-
terpret. 1. dubita. 2. num. 39. & nouiſſimè hanc par
tem tuetur Peregrin. in tracta. de iure fiſc. libro ſe-
cundo, nume. 10. & 19. vbi ſatetur hanc eſſe com-
munem. Confirmat alia communi ſenteotia, quæ
habet, quod fideicommiſſum grauato iniunctum
24 non expreſſo nomine fideicommiſſarij, † cenſetur
factum fauore venientium ab inteſtato, l. peto, in
principio, vbi Bart. Bald. Caſtren. & alij, ff. de lega.
2. quod ante eum dixit Arelaten. d. l. generaliter,
num. 63. Ex quibus omoibus apparet abſque con-
trouerſia, hanc eſſe communem ſententiam, & ab
omnibus approbatam, quam tenendo non obſta-
bit, quod lucrum ei ſit applicandum, cuius con-
templatione alij auſertur, quia procedit illud,
25 quando lucrum auſertur † a lege. At ſecus eſt, quā
do ab homine, ita Bart. poſt Iacob. Beluiſ. in d. l. v-
xorem, §. hæres. Et hanc reſolutionem ponunt om
nes ſupracitati, ſed non dicunt rationem diuerſi-
tatis. Ea verò mihi videtur plana, quod cum te-
ſtator dedit ſubſtitutum, vel cohæredem, cenſe-
tur illum quoque vocaſſe in caſum priuationis, ex
quo in caſu nihil diſponit, ſubſtitutio enim facta
in vnum caſum extenditur ad alium ex coniectu-
rata teſtatoris voluntate. Et ſicuti eos vocauit in
caſibus expreſſis, ita credendum eſt, quod voca-
uerit in tacito. Pro quo facit, quod voluit Ioan.
And. ad Specul. in tit. de ſecun. nupt. vbi ſi teſtator
26 mille reliquit vxori, † donec caſtè, & honeſtè vi-
xerit, & poſt eius mortem mandat illa ſolui Ti-
tio, hoc caſu ſi contingit vxorem inhoneſtè viue-
re, Titius conſequetur illa mille non expectata
morte vxoris, quia veriſimile eſt, quod teſtator vo
luerit Titium admitti in caſum inhoneſtæ vitæ, ſi-
cut io caſu mortis. Idem voluerunt Ricard. Ma-
lúb. Rainer. Barto. Alber. Roman. Caſtren. Alexan.
Dec. Cur. Ruin. Picus, Bertrand. Euerar. Tiraquel.
& plures alij, quos citaui in conſilio quadrageſi-
mo quarto, numero ſexto, & ſequen. Addi etiam
poteſt, quod cum vel ex ſubſtitutione in fauorem
ſubſtituti, vel ex iure accreſcendi in fauorem co-
hæredis ſit a teſtatore prouiſum ita, vt hæreditas
non ſit in obſcuro, cui ſit applicanda, ceſſat omni-
no prouiſio legis, quæ illam deſert ei cuius in gra-
27 tiam alij fuit ablata. Prouiſio † enim hominis
ceſſare facit prouiſionem legis, l. fin. vbi Salicet. po
uit concordantes, C. de pac. conuent. l. & habet, §.
cum quis, vbi gloſ. ff. de precar. Socin. iun. in con-
ſilio 120. numero 20. volum. 1. Menoch. de recupe.
poſſ. remed. 9. numero 164. Cæphal. in conſ. 156. nu
me. 45. Cogita tamen, quia non eſt tutum interpo-
nere iudicium, quando antiqui dubitando abſti-
nuere a voto.

Remouetur etiam obiectum, quod ex quo a-
ctio datur vxori legatariæ pro arcenda moleſtia,
videatur etiam conceſſum emolumentum. Nam
procedit, vt dictum eſt, in pœna legali, ſecus eſt,
quando pœna imponitur a teſtatore, quia tunc
etſi actio detur ei cuius intereſt, tamen non ei ap-
plicatur lucrum per rationem prædictam, quia ſu
mus iam certi, cui teſtator velit hæreditatem
ſuam applicare. Secundo reſponderi poteſt, quod
contrarium procederet, ſi ei legatario daretur a-
ctio ad priuationem hæreditatis, ſed non datur
eo modo facultas agendi, benè agit legatarius,
vt hæres deſiſtat a moleſtia, ſed non vt priuetur.
nam ius hoc agendi ad priuationem ei ſoli com-
petit, cui hæreditas in caſu priuationis eſt appli-
canda.

Poſtremò non mouet, quod hæreditas indigno
ablata fiſco applicetur ſecundum Oldr. in d. con-
ſil. 16. in 3. dubio, nume. 5. Reſpondeo enim, quod
eo loco Oldra. non negat hæreditatem deuolui ad
ſubſtiturum, vel cohæredem, ſed negat poſt eos ad
mitti ſucceſſuros ab inteſtato. Secundo reſpon-
deo, quod in contrarium eſt communis opinio de
qua ſupra, vt quaſi temerarium ſit contradicere.
Tertio reſpondeo, quod non procedit contrariū,
quando priuatur quis ex delicto certam perſonam
reſpiciente: tunc enim non applicatur fiſco, ſed
vel illi perſonæ, vel ſubſtitutis, id eſt illi perſonæ,
quando priuatio inducitur a lege. Subſtitutis au
tem, quando inducitur ab homine ſecundum di-
28 ſtinctionem de qua ſupra. Et eam † limitationē
ponit Iaſon in d. l. 1. num. 6. verſic. 2. notabiliter, C.
de his quibus vt indig. Atque ita etiam, ſi inducta
eſſet pœna a lege, non applicaretur fiſco ſecundum
prædicta.

Vno

Digitized by Google

Vno tamen caſu hæreditas applicatur vxori ve-
xaræ, quando ſcilicet alimenta fuiſſent ſibi inſtitu
tionis titulo relicta, & nullus eſſet datus ſubſtitu-
tus, tunc enim illi datur hæreditas, ſed non tanquã
oſtenſæ, neque proinde, quod ſua contemplatione
hæres fuerit priuatus, ſed pro eo, quod eſt cohæres,
& ſicuti cohæredi applicaretur, ſi alius eſſet cohæ-
29 res, ita ad vxorem peruenit ſi ipſa † cohæres ſit. Ita
determinat Caſtren. in d. conſil. 121. numero 4. vo-
lum. 2. vbi mouetur, quod vxor non debet eſſe dete-
rioris conditionis, quam alius quilibet cohæres,
imo melioris, quia in alio vnica ratio militat, in ip
30 ſa vero duæ, † quæ ſolent vnam vincere, l. re coniun
cti, ff. de legat. 3. l. ſi quis vidnam, poſt princip. C. de
rapt. virgin.

Confirmo alia ratione, vbi enim iura plurium
31 perſonarum deueniunt ad † vnum, ille ſolus fun-
gitur vice plurinm, & facit, quod omnes facere
potuiſſent, l. non eſt nonum, ff. de actio. empti. l. ſi-
cuti, §. finali, ff. quod cuiuſque vniuer. nom. l. ſi mihi,
& Titio, in principio, vbi Bartol. Imo. Caſtren. Ale
xand. & Iaſon, ff. de lega. 1. l. tutorem, ff. de his qui-
bus vt indign. Et dicit Socin. in l. cum filio, numero
28. verſ. ſecunda ratio etiam, ff. de lega. 1. quod ius
32 competens ex perſona vnius † non confunditur cũ
iure alterius, ſed poteſt is vti iure ex perſona vnius
aut alterius vti liber. Et hanc concluſionem pro-
baui multis in conſilio 3n. numero 13. Vxor autem
vice fungitur duarum perſonarum legatariæ ſcili-
cet, & hæredes, prninde licet tanquam legataria
non conſequatur hæreditatem, illam tamen ha-
bebit tanquam cohæres, & licet dicatur hæres in
re certa, vt in l. quotiens, C. de hæredibus inſti-
tuen. tamen ſi hæres vniuerſalis repudiet, vel pri-
33 uetur aliquo modo, ſibi accreſcit vniuerſa hæredi-
tas, vt voluit Bartol. in d. l. quotiens, vbi Salicet.
Caſtren. & alij, Bartol. Bald. Ange. Imo. & alij, in
l. ex facto, la grande, in principio, ff. de hæred. in-
ſtituen. & plures alij citati a Iaſ. in dicta l. quo-
tiens, uumero centeſimo ſexto. Et ſunt paria,
quod hæres in re certa nullum habeat cohæredem
34 vniuerſalem, vel datus † repudiet, aut morte, vel
aliter exclndatur, l. 2. §. ſed ſi ſunt ſui, ff. ad Tertul
lian. l. 1. §. penult. C. de cadu. tollen. Et non eſt
dubium, quod nullo exiſtente vniuerſali hærede
35 † tota hæreditas accreſcit iuſtituto in re certa, l.
1. §. ſi ex fundo, & l. ex facto, la grande, in prin-
cipio, ff. de hæred. inſtituen. Ergo idem eſt cum
repudiat hæres vniuerſalis, vel aliter inſtitutio
deficit.

Aduerte etiam, quod ſi in teſtamento idem
hæres ſit ſubſtitutus vxori poſt illius mortem,
36 † erit locus ſubſtitutioni non obſtante priuatione
prædicta, vt concludit Caſtren. in d. conſil. 281. nu-
mera 4. verſicu. mortua poſtea dicta vxore. Nul-
lam adducit rationem, ſed quod non eſt inconue-
niens, quod vnus cogatur reſtituere hæreditatem
alij, qui mox eidem reddat. Eſt enim de hoc
text. in l. epiſtolam, § fin. ff. ad Trebellian. in l. ſi a
me, ff. ad legem Falcidiam, in l. fin. C. de lega. Fa-
cit etiam, quod ſupra dixi, quod vbi iura duo-
rum ſunt in perſona vnius, ea remanent diſcreta,
& is admittitur ex iure vnius, ad id, quod non con
ſequeretur ex perſona alterius, ideo hæres poteſt
37 impugnare ex propria † perſona id, quod deſun-
ctus geſſerat ſuo nomine, Bartol. in l. cum vir, co-
lom. fin. ff. de fideiuſſor. Corne. in conſilio 310. nu-
mero 11. volum. 1. Facit item, quia cui competunt
38 duo iura, poteſt vno repudiato † alterum conſe-
qui, l. ſi domus, ff. de ſeru. vrba. prædio. Item ex-
cluſus a ſucceſſione per vnam viam, poteſt per aliã
39 admitti, vt in filia, quæ renunciauit paternę, † vel
maternæ hæreditati, dixit Bartol. in l. ſtipulatio
hoc modo concepta, numero 4. ff. de verborum o-
bligationibus, vbi tenet, quod non prohibetur
ſuccedere ex teſtamento, ſequitur Alexand. nu-
mero 8. vbi citat concordantes, Iaſ. numero 13.
& Crot. nnmero 41. idem voluerunt Bald. & Salic.
in l. pactum quod dotali, C. de collatio. Roma. Pa-
riſ. Tiraquel. Vaſq. Gabriel. citati a me, in conſilio
1no. numero 18. Eodem modo filius quærere po-
teſt ex capite, vnde liberi, vnde agnati, & vnde co-
40 gnati, ſi ab vno † capite excludatur, ex alio pote-
rit admitti, l. prima, in §. ſed videndum, ff. de ſuc-
ceſſio. edic. l. 2. in princip. ff. vnde legiti. Bald. & A-
lexand. in l. licet, C. de iure delibe. poſt gloſ. d. §.
ſed videndum, quam dicit ſingularem Caſtren. in
l. 3. in fin. C. de iur. & ſac. ignoran. & in l. 1. vbi Iaſ.
numero 3. & Dec. numero 50. C. qui admitti, vbi
Dec. numero nonageſimo primo, dicit idem eſſe,
in quacunque alia perſona, cui competant plura
remedia, vt poſt Bartolum quem citat, inquit Bal.
in l. licet, quæſtione quarta, C. de iure delib. Quod
ſi filius triginta annorum præſcriptione excludi-
tur a ſucceſſione paterna ſibi ex teſtamento patris
41 delata, habebit nihilominus † alios triginta an-
nos ad ſuccedendum ex ſecundo capite, ſequun-
tur Angel. Caſtren. & Iaſon ibi, Caſtren. & Cuma.
in l. quam diu, in princ. ff. de acquiren. hæred. vbi
Caſtren. dicit eſſe mirabilem deciſionem, quam
habuit ſæpè de facto. Et hæc doctrina multò ma-
gis vera eſt, quando vtrumque ius non defertur
eodem tempore, ſed ſucceſſiuè vnum poſt alterum,
quia tunc excluſio vnius non infert ad excluſionẽ
alterius, argumento l. qnoties duplici, ff. de regu.
iur. vbi Dec. numero quarto, verſic. venio ad ſecun-
dum, dicit, quod etſi ſimplex, & generalis renun-
42 ciatio † hominis referatur ad omnia iura, quæ com
petunt, contra quam fiat in renunciatione, ſeu ex-
cluſione legis, ſecundum gloſ. in dicto §. ſed viden
dum, in verſi. ſuccedebat, Angel. & alij in l. pri-
ma, C. qui admitt. Alexand. in l. ſuum, C. de iure
delibe., tamen, quando non omne ius eſſet eodem
tempore delatum, ſed vnum ſucceſſiuè poſt aliud,
tunc cenſetur renunciatum iuri tunc delato, non
autem deferendo, pro quo facit, quod repudiatio
facta antequam hæreditas ſit delata, non obeſt:
addo etiam bene facere text. in l. ex facto, la gran-
de, §. Lucius, ff. de vulg. & pup. vbi filius impugnãs
43 † primum gradum inſtitutionis. poteſt ſuccedere
ex ſubſtitutione vulgari, vt etiam ibi notat Iaſ. in
§. item quæro, & multa alia ſimilia allegari poſsũt.
44 Item facit, quia indignus, † quoad alia l. hęredem,
& l. Papinianus, ff. de indign. vnde prohibitus vni
45 ſuccedere, non prohibetur ab illius hærede † ca-
pere, l. qui Titij, ff. de indign. Facit etiam, quia alie
nans contra præceptum teſtatoris, non prohibe-
46 tur ſuccedere † cohæredi decedenti ex fideicom-
miſſo ordinato ab eodem teſtatore in caſum mor-
tis, Bartol. in l. ſi fundum per fideicommiſſum, nu-
mero 1. ff. de leg. 1. in l. quæ dotis, numero 54. ff. ſo-
luto matrimonio, Bald. in conſilio 112. numero 1.
& ſecundo, cum alijs, quos citani in conſilio 70.
numero decimo tertio. Vltimo videtur hæc o-
pinio deciſa ab Oldra. in d. conſilio 16. in 2. du-
bio, numero 4. vbi concludit, quod filia, quæ con-
tempſit

Digitized by Google

47 tempſit præceptum teſtatoris, † licet priuetur hæ-
reditate ſibi relicta, tamen poterit ſuccedere vigo-
re ſubſtitutionis ſcriptæ in eodem teſtamento. Et
quamuis arguens teſtamentum excludatur non ſo
48 lum a primis, † ſed etiam a ſecūdis tabulis, l. poſt
legatum, §. qui principale, ff. de his quib. vt indig.
l. is, qui contra tabulas, ff. de vulga. & pupilla. l. in
ſeruitute, §. ſi quis, ff. de bon. liberto. Tamen ſecun
dum eum procedit in illo, qui teſtamentum impu-
gnat, ſecus autem eſt in illo, qui voluntatem teſta-
49 toris in aliqua † re particulari non ſeruat, eo enim
caſu pœna reſtringitur ad rem in qua læſa fuit te-
ſtatoris voluntas.

Hæc tamen deciſio, ſi veritati ſeruiendum eſt,
non vacat dubio. Primò, quia teſtator eos vide-
50 tur ad ſucceſſionem † inuitaſſe, qui iudicio ſuo pa
ruerunt, non qui contempſerunt, vt dicitur in l. cū
pater, in §. libertis, ff. de legat. ſecundo, per quem
textum, idem Oldrad. in eod. conſilio 16. in ter-
tia quæſtio. numero quinto, tenuit, quod fratri ni-
51 hil applicetur poſt priuationem, qui prius † con-
trauenerat voluntati teſtatoris. Secundò quicun
que non implet voluntatem teſtatoris præſumitur
illi odioſus eſſe, dicta authent. hoc amplius, C.
de fideicommiſ. Et in ſua diſpoſitione præſumitur
52 teſtator nunquam vocare † perſonas ſibi odioſas,
l. Lucius Titius teſtamento, §. penult. ff. de leg. 2. fa
cit capitulum, hæredes, de teſtamen. Per quam ra
tionem Alexand. in conſilio centeſimo trigeſimo
octauo, numero vigeſimo quinto, verſicu. ſed iſta
eſt, volumine primo, concludit clauſulam, per quā
53 exequutio † fuit expreſsè vni commiſſa, non ad eū
referri, quando illum contingit hæreditate pri-
uatum eſſe, quia voluntari, & præcepto teſtatoris
non obtemperauerit, qui caſus fermè noſtro ac-
cedit. Is enim Nicolaus ille erat, qui ob contem-
ptum fuerat priuatus, & potens eſt ea ratio, quod
odioſi nunquam comprehenduntur in diſpoſitio-
ne teſtatoris. Et per eam concludit Bald. in l. id
quod pauperibus, numero 35. C. de epiſcop. &
cleric. quod exequutor electus ad diſtribuendum
54 † bona inter pauperes, non poterit eligere inimi-
cum. Et ſubdit fortius, quod ſi quis eſſet ſimul
odioſus, & indignus, eligi non poſſet, quamuis
etiam foret reconciliatus, Mantic. de interpret.
vltim. volun. lib. 12. titu. 5. numero 19. Peregrin.
d. lib. 2. numero 10. Et ſupracitatum Alexandri
conſilium ſequitur Pariſ. in conſilio 91. numero
54. volumine ſecundo. Et per dictam rationem in-
fert Roma. quod ſub generali nominatione filio-
rum non venit filius exhæredatus odioſè, quia nō
eſt veriſimile, &c. Idem dicit, licet ad aliud propo
ſitum Alexand. in conſilio 213. nnmero quarto, vo-
lum. 6. & dicit Socin. in conſilio 37. numero 6. vol.
3. quod ſub nomine illorum de parentela vocato-
rum ad ſucceſſionem, non venit odioſus teſtatori.
Et dixit Bald. in dicta l. Lucius, §. Lucius, ff. de le-
gat. 2. quod libertus de domo expulſus non inclu-
ditur legato alimentorum libertis facto contra
prædictam deciſionem. Tertiò facit, quod dici-
tur in dicta l. cum pater, §. libertis, ff. de lega. 2. vbi
qui contrauenit præcepto alienando rem expreſ-
sè prohibitam, nedum priuatur ſua portione, ſed
55 etiam excluditur a petitione † fideicommiſſi. Et
per illum textum, in cauſa fideicommiſſi, hoc ip-
ſum probauit Curtius ſenior in conſilio ſexageſi-
mo tertio, antiquiſſima, columna finali, verſiculo,
vltimo ſe offert, vbi allegat plenum conſilium Bar-
ba. ſequitur Pariſ. qui in fideicommiſſo idem te-
net, in conſilio nonageſimo primo, numero quin-
quageſimo quarto, numero ſexageſimo quarto, &
56 ſequen. volumine ſecundo. Quartò facit, † quia
quod alicui in pœnam refertur, non debet ad eun-
dem reuerti, l. pœna, ff. de condi. indeb. l. id quod, ff.
de ſolutio. l. quod a quoquam, vbi gloſ. citat concor
dantem, ff. de reg. iur. Quintò facit, quod per præ-
dictam rationem voluit D. Becius in conſillo 97.
numero 16. vbi inquit, quod pater non habet vſum
57 fructum in bonis, quæ † ob ſpretum teſtatoris præ
ceptum alienando amiſit, & ad eius filium ex eiuſ
dem teſtatoris diſpoſitione peruenerunt. Sextò
facit, quia vbi pater ſua culpa priuatur bonis,
quia ob diſſipationem cogitur fideicommiſſum fi-
lio ante conditionis euentum reſtituere, vt in l.
Imperator, ff. ad Trebellian. tunc in eis non conſe-
58 quitur vſumfructum, quem † conſueuit habere in
bonis filio aliunde quæſitis, ſecundum Caſtren. i-
bi, numero 4. Alexand. numero 5. & Iaſ. numero
ſexto, Ioan. Lup. in capit. per veſtras, §. 17. numero
12. de donation. inter virum & vxorem. Septimò
facit, quod decidit Bald. in authen. bona damna-
torum, numero quarto, C. de bon. damna. vbi te-
59 net, quod pater non debet † ali ex bonis, quæ pro-
pter delictum amiſit, & ex ſtatuti forma fuerunt
applicata filio, idem Bald. Martin. Laud. Aluar.
& Cardin. Alexand. in cap. 1. §. ſi verò violator, in
tit. de pace tenen. Lupus in d. cap. per veſtras, §. 19.
in fin. Tiraquel. de retract. conſang. §. 1. gloſ. 9. nu-
mero 7. poſt Socin. in conſil. 124. nume. 4. volumi-
ne 3. Octauò facit, quod tenet Aretin. in conſi. 72.
in 2. dubio, vbi tenet, quod pater, qui ob tranſitum
ad ſecunda vota ſuccedit ſolùm in vſufructu filio
60 defuncto cum altero filio ſuperſtite, non habet v-
ſumfructum in portione, quàm conſequitur ſu-
perſtes, quia proprietatem amiſit ſua culpa, ſequi-
tur Caccialup. in l. frater a fratre, numero 104. ff.
de cond. indeb.

Porrò ſi hæc placeat ſententia, non obſtabit Ca
ſtrenſis authoritas, quia ratione omnino caret,
nec fundamentum aliquod habet, nam etſi poſſit
quis admitti ad hæreditatem, quam ipſe alij re-
ſtituerat, vt in iuribus allegatis a Caſtrenſe, ta-
men hoc locum habet, quando priuatio fuit ſine
culpa ipſius: at aliud eſt culpa intercedente, vt in
facto noſtro. Item in dictis iuribus ille admitti-
tur ex voluntate teſtatoris expreſsè, hic verò con-
tra ipſius coniecturam, ex quo enim per inobediē
tiam factus eſt teſtatori odioſus, non præſumitur
ab eo vocatus. Sunt ergo termini in multis impa
res, & per prædictam odij rationem tollitur, quod
dicebatur de iuribus duplicis perſonæ. Nam hic
eadem eſt perſona, & cum ſit odioſa, non de-
bet admitti ad beneficium teſtatoris, quem con-
tempſit, & iniuria affecit. Non etiam obſtat,
quod poſſit quis vno iure repudiato conſequi a-
liud, nam procedit niſi quis ex delicto, vel culpa
fuerit vno iure priuatus tali priuatione, quæ ip-
ſum reddat odioſum, vel indignum: tunc enim
non poteſt acceptare aliud ius, ideo qui teſta-
mentum principale impugnat, non ſolum exclu-
ditur a relictis in eo, l. cum tabulis, ff. de his qui-
bus vt indig. ſed etiam a relictis in ſecundis tabu-
lis, l. poſt legatum, §. qui principale, ff. eod. Idque
præcipuè dicendum eſt, quando talis excludi-
tur eo, quod perſonam teſtatoris offenderit,
tunc enim incapax eſt cuiuſcunque beneficij,

quod

quod proueniat ab illo, d.l.cùm tabulis, & dicam
latius paulò infra. Et hoc modo etiã tollitur quic-
quid dictum eſt ſupra de filia excluſa ab inteſta-
to, quæ ſuccedit ex teſtamento, & de filio exclu-
ſo a capite, vnde liberi, quia ibi fuit ſine delicto,
& non offenditur perſona teſtatoris. Magis vide-
tur ſtringere text. in d.l. ex facto, §. Lucius. Sed re-
ſpondetur, quod etſi filius primum gradum inſti-
tutionis impugnet ex perſona propria tanquam
præteritus, tamen non dicitur impugnare teſta-
mentum, in quo extat vulgaris ſubſtitutio, quia
61 poteſt teſtamentum incipere † a ſecundo gradu,
l.3.§.fin.ff.de libe.& poſthum. l.cum proponas, C.
de hæred. inſtit. Non mirum ergo ſi poteſt ſucce-
dere ex vulgari: impugnatio enim fuit limitatè
62 facta, propterea † non egreditur ſuos terminos,
argumento l.in agris,ff.de acquiren.rerum domi-
nio, præcipuè cum perſona teſtatoris non offen-
ditur. Hinc eſt, quod ſi vellet ſuccedere ex pupil-
lari non poſſet, quia impugnando inſtitutionem
63 videtur totum teſtamentum † impugnare, ſiue vi-
cerit, ſiue ſuccubuerit, l.Papinianus, §. meminiſſe,
ff.de inofficioſo teſtamento, l.quæſitum, ff.de ac-
quirenda hæreditate, & edictum non conſeruat
relicta impugnantibus teſtamenta defunctorum,
l.filium, in §. omnibus, ff. de leg. præſtan. l. ſi non
ſolus, §.1. & l.quidam Titium, ff. ſi quis omiſ. cau.
teſtamen. Præterea eſt quid plus contrauenire præ
cepto teſtatoris expreſsè, quam non implere ordi
nata ab eo, ſicuti maius eſt delictum, quod fie
64 committendo, † quàm aliud, quod fit omitten-
do, glo. in l. ſi mora, ff. ſoluto matrimonio, Dec. in
conſilio trigeſimoſeptimo, numero nono, Tira-
quell. in tracta. de pœn. temp. can. 44. Gram. deciſ.
47. nume. 8. Similiter non aduerſatur, quod indi-
gnus quoad aliqua, non reputetur indignus quo-
ad alia, quia hoc eſt verum, quando non offendi-
tur perſona, ſed res, & reſpectu vnius rei commit-
titur indignitas, at ſi perſona eſt offenſa, tunc non
ſolum indignus efficitur, ſed odioſus, & odiũ præ-
dictum nocet ei, quoad omne emolumẽtum, quod
poſſit prouenire ab ea perſona, ita, vt inducatur
tacita reuocatio, vt quando inimicitiæ ſuperue-
65 nerunt: per eos enim † reuocatur legatũ, l. ſi ini-
micitia, ff. de his, quibus vt indign. l.3.§. fina. ff. de
adimen. legat. Bald. in l. his conſequenter, in 2. le-
ctu. in fin. ff. famil. erciſcun. etiamſi poſt inimicitiã
66 teſtator fecerit codicillos, † in quibus legatum nõ
ademerit, l.filio, §. Seia; ff. de adimen. legat. & ibi
not. Bar. Aret. in conſi. 93. nu. 5. verſ. hæc concluſio,
Ripa in l.fin. nume. 151. C. de reuoc. donat. & am-
pliatur multis modis, vt per Mantic. de coniectu.
vltim. volunt. lib. 12. titu. 5. nume. 1. & ſeq. Et ratio
diuerſitatis eſt, quia vbi delinquitur circa rem,
67 † pœna non egreditur rem in qua delinquitur, l.
reſcriptum, ff. de his quib. vt indign. l. Paulus re-
ſpondit, & l.beneficio, ff. ad legem Falcidiam, ſed
vbi delinquitur circa perſonam, tunc contemptus
eſt indiuiduus, & perſona non poteſt pro parte
offendi, l. vulgaris, ff. de fur. hinc in emphyteuta,
& vaſallo vendente partem rei ſibi in emphyteu-
68 ſim, † vel feudum conceſſam, diſtinguit Bartol. in
l. quidam in iure, §. primo, ff. de donatio. ſequi-
tur Baldus in capitulo primo, de alien. feudi. co-
lumna tertia, verſicu. quæro vtrum propter, Bal-
dus in capitulo primo, columna ſecunda, de va-
ſal. qui contra conſtitu. Lothar. Iaſon. in l. finali,
quæſtione decimatertia, numero centeſimo vige-
ſimo quinto, C. de iure emphyteu. Crot. in l. quar-
ta, §. Cato, numero 60. & ſequenti, vbi Socinus
iunior, numero centeſimo quadrageſimo ſepti-
mo, ff. de verborum obligationibus, & hanc par-
tem comprobant multis, Natta in conſilio 479.
per totum, & Rolandus in conſilio decimoſepti-
mo, per totum, volumine ſecundo. in præſenti ve-
rò caſu offenditur perſona teſtatoris, ideo priua-
tio inducitur, quoad omne emolumentum. Pa-
rum quoque repugnat, quod alienans contra præ-
ceptum teſtatoris, licet excludatur a fideicom-
miſſo ordinato in caſu alienationis, tamen poſſit
admitti ad fideicommiſſum ordinatum in caſu
mortis, vt per Bartolum in dicta l. ſi fundum per
fideicommiſſum. Reſpondeo enim ibi non agi de
eadem re, qua is fuerat ob alienationem priua-
tus, vt in caſu noſtro, ſed de diuerſa, & multò in-
decentius eſt, quod vnus admittatur ad id, quod
ſemel ſibi fuit ablatum, quàm ad id, quod nun-
quam fuit ſuum. Secundò reſpondeo, quòd alie-
nando contra ordinem teſtatoris committere vi-
detur potius circa rem, quàm in perſonam, vt ſe-
cundum Baldum, & alios multos dicunt Natta,
& Rolandus in locis ſupra allegatis, ſed quan-
do moleſtatur vxor contra præceptum teſtatoris,
offenditur perſona teſtatoris, & ei fit iniuria.
Vltimò non reſiſtit conſilium decimum ſextum
Oldrad. quia ipſe in eodem loco, paulò poſt,
contrarium tenet, dum numero quinto vult, quòd
fratri nihil applicetur, ſed fiſco. Rurſus loquitur,
quando offenſa eſt relicta ad rem aliquam, ſicut
& præceptum teſtatoris: nos loquimur, quando
præceptum teſtatoris eſt generale præciſum, &
indefinitum, & offenſio quoque non reſpicit rem,
ſed perſonam.

Intellige etiam, quòd non ſit locus priuationi,
quando, ad quos hæreditas erat recaſura, non vo-
lunt, nam tunc hæres non priuatur: priuatio e-
69 nim † intelligitur volentibus illis, qui erant ſuc-
ceſſuri, l. ſi ſeruus plurium, §. ſi quis ante, ff. de leg.
1. & ita tenet glo. in l. ſi quis autem non implens,
in Authen. de hæredit. & falcid. Ita etiam tenet
Odofred. quem citat, & ſequitur Imo. in Authen.
hoc amplius, numero quinto, C. de fideicommiſſ.
vbi ẽt Cin. & Alber. ac Iaſ. nu. 6. verſi. tertio limita,
eſt ẽt tex. in l. ſi quis ſolidũ, ff. de leg. 1. vbi notant
70 Bar. Imo. Facit, ꝙ dicimus actiones actiuas, † &
paſſiuas tranſire ipſo iure in fideicõmiſſariũ, ipſo
tñ volente fideicõmiſſum, & non aliter, vt probat
tex. in l.cogi, §. idẽ Merianus, ff. ad Trebel. Rip. in l.
1. §. ſed & quotiens, nu. 6. ff. eo. tit. facit ẽt, ꝙ etſi a-
lienatio facta cõtra præceptũ teſtõris, ſit nulla quo
ad præiudiciũ eorũ, qui ſunt vocati in caſum alie-
nationis, tñ qñ ex vocatis nemo extat, tũc vltimus
71 poſſeſſor † pôt oĩa bona tuto alienare, l.cũ pater,
§. libertis, in fi. ff. de leg. 2. Angel. in conſ. 169. col. 2.
Dec. in conſ. 182. col. 1. & in conſ. 111. Caſt. in conſ.
454. vol. 1. Soc. iu. in cõſ. 37. nu. 1. vol. 3. Tiraq. alios
citans de retract. conſang. §. 26. gl. 1. nu. 8. Natt. in
conſ. 145. nu. 19. in conſ. 470. nu. 3. Phanuc. in tract.
de inuent. par. 7. nu. 149. Rol. in conſ. 28. n. 18. vol. 1.
72 Non. n. refert, ꝙ non extet ſubſtitutus, † vel quod
datus repudiet, l. vnica, §. pen. C. de cadu. tollẽ. l. 2.
§. ſed ſi ſunt ſui, ff. ad Tertullia. Et ad comprobatio
nem dictæ ſententiæ, ꝙ vltimus poſſit alienare Si-
mon de Pretis, de interpretat. vltim. volunt. lib. 4.
interpretatio. 2. dubitatio. 4. nu. 33. allegat Anch.
Ruin. & Craue.

Digitized by Google

Adde pro dictorum declaratione, quòd etſi neceſ-
ſaria ſit declaratio, per quam appareat hæredem
73 priuatum eſſe hæreditate, † nec aliter dici poſſit
hæredes in pœnam incidiſſe, c.cum ſecundum, de
hæreti.in 6.Bart.in l.eius, qui delatorem, ff.de iu-
re fiſci, Afflict. in c. verum, de foro compet. Feli.in
cap. Rodulfus, de reſcrip. quæ iura locum habent
etiam, quando pœna ipſo iure imponitur, omnia
74 enim iura mundi, quæ dicunt † pœnam imponi ip
ſo iure, intelliguntur ſequuta declaratione facti
commiſſi, Archi. & Ioan. And.in c.1. de homicid.
in 6.Bald.in cap.1.de feu.ſi culpa non amit.Areti.
in l.qui a latronibus, §.1.col.3.in prin.ff.de teſtam.
Iaſ.poſt Bald.in l.ſi quis maior, nu.25. C. de tran-
ſact.Dec.in conſi.145.num.4.& in conſ.327.nu.6.
vbi declarat optimè, quando & quibus in caſibus
declaratio ſit neceſſaria, tamen ſufficit, quod ſuc-
ceſſurus petat bona directè tanquam ad ſe deuo-
luta ad pœnam cõmiſſam, abſque eo, quod prius
fuerit ſeparato iudicio declarata priuatio, nã e-
tiam in ipſo nouo iudicio fieri poterit, argumẽto
glo.in c.conſtitutus, in verſ. iuxta ratam, ff.de re-
lig.dom. atque ibi Butr. vbi dicit, quòd vbi peti-
75 tur † res in libello, cenſetur etiam petita reſciſſio,
tanquam præambulum neceſſarium. Et ita per di-
ctam gloſ.concludit lex in conſ.52.nu.8. volum.2.
vbi ad probationem allegat etiam alia iura pro-
bans, quod deduci poteſt in eodem libello quere
76 la inofficioſi, † & petitio hæreditatis, Dec.in con-
ſil.913.col.2.verſ.videtur tamen, vbi dicit, quod
interloquutoria ferri poteſt lite pendente, Simon
de Pret.alios citans dicta dubit.4.nu.25.Facit, quia
etſi contra emphyteutam, vt priuetur neceſſaria
77 † ſit domini declaratio Bart.in l.2.nu.2.C.de iur.
emphyteu.vbi Bal.nu.3.Salic.nu.2.Iaſ.nu.6.& 12.
Natta in conſ.274.nu.14.Rimin.in §.1.nu.22.Inſt.
de donatio. tamen ſi dominus rem alij concedat,
78 videtur in antecedens neceſſariũ † declaraſſe ca-
duciratem commiſſam, Abb.in conſ.67.nu.3. vol.
2.Alex.in conſi.106.n.4.vol.4.Ruin.conſ.166.in fi.
vol.1.Cordub.de emphyteu.titu.de cau.priuatio.
ob non ſolutum canonem, ampliatio.45.nume.8.
Sufficit ergo bona peti ex ea cauſa, quia de priua-
tione poterit in eodem iudicio cognoſci. Et hoc
modo intelligi debet, quod voluit Bald. in authẽ.
hoc amplius, nu.6. dum dicit, requiri iudicis ſen-
tẽtiam, per quam declaratur illum eſſe priuatum,
licèt poſtea ſubdat, quod non debet declarare, ſed
priuare, vt ſententia ſit iuri cõformis. Addo, quòd
voluit Bart.in extrauag.qui ſint rebelles, in verſic.
rebellando, in fi. vbi ait, quod rebellis non declara
79 tus poteſt impunè † occidi, & in iudicio homici-
dij ſat eſt iuſtificari illum eſſe rebellẽ, Anchar. in
conſi.277.Ruin.in conſ.4.nu.19.in fi.volum.5.cum
quo ſimpliciter tranſit Gigas in tracta.de læſa ma
ieſta. lib.1. quæſtiõ.5. in fi. idem videmus in cle-
rico aſſaſſino, quia Iudex ſæcularis cognita cauſa
80 illum condemnat declarando illum eſſe † aſſaſſi-
num, vt poſt Capic. & Gram. concludit Clarus in
pract.crimin.§.fi.q.35.num.31.

Declara quoque, quod vbi priuatio ſequitur,
hæres non directè, ſed per fideicommiſſum cen-
81 ſetur grauatus reſtituere ijs, † qui ſuccedunt, ſe-
cundum Bartol. in l. paterfamilias teſtamento,
numero ſexto, verſic. dico tamen, ff.de hæred. in-
ſtituen. vbi eum ſequitur Imo. Et ratio, quia qui
82 ſemel fuit hæres, non poteſt deſinere † eſſe hæres,
l.nemo poteſt, ff.de leg.1.l. ei qui ſaluendo, ff. de
hæred.inſtit.l.miles ita, ff.de teſtam.milit. Et hanc
concluſionem, quòd priuatio inducatur per fi-
deicommiſſum tenuit etiam Caſtren. in conſ.301.
videtur dicendum, quod dicta filia, colum.1.in fin.
verſ.ex quibus videtur inferendum, volum.1. Are.
in conſi.67.diligenter, & maturè, in dubio, num.3.
in princip.Alexand.in conſ.57.nu.4.volum.2. vbi
citat Bald.& Ang.idem tenentes, idem Alex.in l.
in ſubſtitutione, num.8.col.2.ff.de vulg. addo Ca-
ſtren.in conſ.5.nu.6.verſi.ſi igitur hæres, volum.1.
Barbat.relat.a Soci.iun.conſ.113.nu.50. volum.1.
Corne.conſ.99.in fin.volum.1.Didac. in cap. Rai-
naldus, §.1.nu.7.de teſta. Soc.in rub.ff.de his, quæ
pœn.nom.in fi.& in conſ.43.col.1.& 2.vol.3. Corn.
in conſ.55.col.1.& 2.vol.1.Crau. qui dicit commu
nem, in conſi.1.num.6. Hanc etiam dicit commu-
nem Bertran.in conſi.191.nu.5.volum.3. Cephal.
qui dicit quoque communẽ, in conſilio 153.nu.8.
vbi allegat Cuman. & alios, Clar.qui pariter teſta
tur de communi in tracta.de teſtam.quæſt.69.nu.
2.vbi, quod ea priuatio ſuſtinetur in vim fideicõ-
miſſi. Eam item communem dicit Peregri. de iu-
re fiſci, lib.2.titu.10.nume.21. Cum ergo teſtator
hæredem priuat hæreditate, videtur illum graua-
re per fideicommiſſum ad reſtituendum. Eſt ve-
rum, quod Bald. & Ang. contrarium tenuerunt in
locis citatis a Cæph.in dicto conſilio 153. Sed non
eſt de eis curandum, quando longè plures contra
riam amplexi ſunt ſententiam, quæ etiam validio
ri fundatur ratione, quia etiamſi velit expreſsè,
non poteſt teſtator facere, quod poſt validam adi
tionem hæredis, primo loco ſcripti ſit locus vul-
gari ſubſtitutioni. Proindeque, quoad hũc finem,
nihil releuant verba illa in teſtamentis poſita, quòd
priuat ipſo iure & facto, nulla præcedente Iudi-
cis cognitione, vel declaratione, licèt plurimum
operentur, quoad reſtitutionem fructuum, & ad
alios effectus. Sed tunc quoque ipſo iure induci-
tur priuatio propter moleſtiam, & non per fidei-
83 commiſſum, quando illata † fuit ante aditam hæ-
reditatem. Ceſſat namque tunc ratio prædicta, vt
per Soc.in rub.ff.de his, quæ pœ.nom.in 3.caſu, Pa-
riſ.in conſ.19.num.135.volum.2.Rimin. in conſil.
330.num.14.& ſeq.& conſi.375.num.4.Rui.in cõ-
ſil.150.num.18.vol.3.

Hinc verò infertur, quod ſi hæres videtur iuſ-
ſus hæreditatem reſtituere per fideicommiſſum,
poterit deducere Trebellianicã aduerſus eos, qui-
84 bus reſtitutio fieri debet. Quicunque † enim gra-
uatur ſub conditione reſtituere, deducit Trebel-
lianicam, §. ſed quia hæredes, Inſtitut. de fidei-
commiſſ. hæredit. l. prima, vbi omnes Doctores,
ff.ad Trebellian. Baldus in l. quanquam, C. ad le-
gem Falcidiam, Picus in l. Titia, §. Titia cum nu-
beret, numero centeſimoſexto, ff. de legatis ſe-
cundo, Natta in conſilio 528. numero trigeſimo-
moquarto, Bellon. in conſil.30.num.5. Roland. de
confectio.inuenta.§.quia in præcedenti, nume.31.
folio 186. Et in terminis quod hæres priuatus mo
85 do † prædicto Trebellianicam detrahat, voluit I-
mo.in l.paterfamilias teſtamento, colum. penult.
verſ.vltimò poteſt dubitari, ff.de hæred. inſtituen.
vbi ait, hanc eſſe veriorem, & menti tenendam,
quia Bart. hanc quæſtionem omiſit, mouetur per
text.in l.1.§.item ſi ita, ff.ad leg. Falc. vbi detrahit
falcidia de eo, quod præſtatur nomine pœnæ. Et
ibi reſpondet fundamentis contrariæ partis, idem
voluit ibi Raph, qui idẽ tenet in l.prima, ff.de his,
quæ

quæ pęn.nom.Aretin.in conſil.18. colum.3. Rnin.
in conſi.47.nume.17.volum.2.Rube.qui neminem
prædictorum citat in conſil.43. nume.7. Et nouiſ-
ſimè hanc ſequitur Pereg.in tracta. de iure fiſci,
lib. 2. in titu. 10. nnme. 22. vbi ſubdit, qnod eſt
communis, & verior in puncto iuris, nam nul-
libi reperitur expreſſum, quod ſit prohibita Tre-
bellianicæ detractio. Ergo non eſt de facto indu-
cenda priuatio. Secundò, quia ſicuti teſtator vo-
luit hæredem priuari hæreditate, dixiſſet exclu-
dendum a Trebellianica, ſi hoc etiam voluiſſet, di
xiſſet, argumento l. vnicæ, §. ſin autem ad deficien-
tis, C. de cadu. tollen.

Contrariam tamen opinionem probauit Bald.
in l. vnica, nume.22. verſic. quæro, an hæres, C. de fi-
deicom. Capta in conſil.163.num.9. & 10. Et hanc
partem defendit Ruin. in conſi.48.nu.18.volum.2.
vbi in eam ſentenriam citat Barto. Hieron. Gabri.
in conſi.184.num.6.vol.1. Huius ratio eſt. qnia hæ-
redi in pęnam ſui delicti aufertur hæreditas, l.1. C.
de bis, quæ pęn. nom. l. Lucius, §. tres hæred. ff. ad
86 Trebellia. Ex eodem autem facto non dēt † quis
pęnam pati, & præminm conſequi, l. ita demum, ff.
de arbit. l. ſi cui, ff. ex qnib. cauſ. maior. gloſ. in l. ſiue
hæreditaria, ff. de neg. geſt. At hoc caſu hæres pęnā
prinationis pateretur reſpectu hæreditatis, & ſi-
mul præmium conſequeretur retinendo Trebellia
nicam. Præterea is qui præceptum reſtatoris ſpre-
nit, lucraretur contra l. fin. C. de fideicommiſſ. Et
Ruin. in dicto conſilio 48. numero 18. optimè reſol
uit omnia fund amenta aduerſæ partis. Addo ꝙ
multi tenentes primam, loquuntur in filio primi
gradus, qnem multi volunt non poſſe priuari Tre-
bellianica: nos verò loquimur eo caſu quo poteſt
teſtator illam prohibere.

Rurſus ſi præceptum teſtatoris non ſeruans pri
uatur omni commodo, ergo & Trebellianica. Præ-
terea in dubio tenenda eſt opinio per qnam Tre-
87 bellianica † denegatur, Corne. in conſilio 182. nu
me.9. & 10. volum.2. Mantic. de coniect. vlt. volun.
lib.7. tit.12. nume.12. Poſtremò cum etiam tacitè
88 † prohiberi poſſit, vt per Manticam d. lib.7. titu.
12. per totum, cui dubium, quia reſtator hæredem
ſibi odioſum excludere voluerit ab omni emolu-
mento. Et pro hac parte faciunt ea omnia, quæ di
cta ſunt ſupra hoc eodem capitu. de parte, qui ob
culpam cogitur reſtituere ante tempus hæredita-
tem, non etiam retento vſuſtuctu, & de parte non
alendo ex bonis ſibi ob delictum ablatis, & filio
applicaris.

Quod ſi prior opinio magis placeat, declaran-
da erit non procedere, quando teſtator dixit non
ſolùm ſe prinare hæredem, ſed etiam velle, quòd
habeatur pro non inſtituto, quia ſicuti ſi non fuiſ-
ſet inſtitutus, nihil de hæreditarijs bonis apud
89 eum remaneret, ita etiam quando ita priuat, † ꝙ
non habeatur pro non inſtituro. Ita clarè Ruin. in
conſi.47.num.18.volum.2. vbi vult, quod illa clau
ſula idem operetur, ac ſi teſtator iuſſiſſet totam,
& inregram hęreditatem reſtitui. Quo caſu ſecun-
dum communem ſententiam non deducitur Tre-
bellianica, & Ruin. ſequitur Gabriel. commun. o-
pinion. libro 4. titu. ad Trebellian. concluſio.9.
nume.8. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib.7.
titu.12. nume.28. Et pro confirmatione facit quod
voluit idem Ruin. in conſilio 146. numero octa-
uo, & 13. volumine tertio, vbi concludit, quod ſi
90 teſtator grauauit hæredem per directa † verba
onerē reſtituendi, cenſetur eo ipſo Trebellianicæ
detractionem prohibere, quia vbi ſubſtitutio eſt
directa, non deducitur Trebellianica, ſequitur
Gabriel. dicta concluſio.9. numero 10. Eſt verum
quod idem Ruin. in conſilio 59. nume.9. volum.2.
renet contrarium. Et hæc magis placet Mantic.
d. tit.12. num.26. Rationabilior tamen videtur mi
hi, quod non detrabatur, cum enim directo pri-
uat, & vult, quod reſtitutio fiat, iam reſtator vi-
91 detur excludere Trebellianicam, quia faciens † a-
ctum obligat ſe legibus loquentibus de illo actu,
Bald. in l. ſi duo, ff. de acquir. hæred. D. Becins con-
ſilio 75. numero 11. Et licet illa priuatio non ſu-
ſtineatur directo iure, ſed conuertatur in fideicō-
miſſum, tamen remanet ſemper declarata reſta-
toris voluntas, quod nulla fiat detractio: nam e-
92 tiam ex actu nullo voluntas † ſicut ex valido de-
claratur, l. fin. ff. de reb. eo. l. filij, & l. fin. C. famil. er-
ciſcun. Bart. in l. gerit, num.18. ff. de acquit. hæred.
Abb. in c.1. in 3. notab. de ſucceſſio. ab inreſt. Ruin.
in conſilio 98. numero 6. volum.3. Pariſ. in conſil.
79. nume.16. volum.2. Socin. iun. in conſil.8. nume.
31, volum.2. Rub. in conſil.43. nume.6. Crau. in con
ſilio 113. num.6. Natta in conſi.306. nu.3. Menoch.
de arbitr. iud. caſu 131. nume.30. D. Bec. in conſilio
76. num.21. In quibus locis probatur ſat eſſe, qnod
reſtator aliquid voluerit, quia etſi poſtea actns nō
habuerit effectum, tamen ſuſtinetur voluntas te-
ſtatoris. Ita ergo cum teſtator ſubſtituendo iure
directo declaret nolle ſe, quod deducatur Tre-
bellianica, ſeruanda erit eins voluntas, quamuis
ſubſtitutio non ex modo ſuſtineatur, quem ille
cogitauit.

Declara ſecundò non procedere, quando teſta-
93 tor † hæredem priuaret tota, vel integra hæredi-
tate: tunc enim videretur Trebellianicam prohi-
bere, Alciat. in conſil.556. num.2. qnia vbi man-
94 dat totam reſtitui, non retinetur † Trebelliani-
ca, ſecundum gloſ. in l. decem, ff. de fideicom. lib.
Bar. in l. Centurio, ff. de vulga. & pup. Et hanc ſen-
tentiam probarunt Bar. Bald. Ang. Beued. de Plum
bino, Aret. Alex. Cordu. Cur. iun. Ruin. Crot. Grat.
Rip. Galliau. Tiraq. Natta, Cæph. & Gabriel. quos
citat. Et ſequitur Mantica d. tit.12. num.13. dicens
ita tenere communem Doctorum ſcholam. Hanc
quoque dicit magis communem Alciat. d. conſil.
556. num.2. Bello. in conſi.64. num.2. Duran. de ar
te teſtan. in tit. de ſubſtit. caut.31. Clar. de reſtam.
quæſt.62. verſi. ſed nunquid, vbi generalirer de om
nibus verbis importantibus idem. Et hanc pari-
ter magis communem dicit Micha. Craſſus in d.
§. Trebellianica, quæſtio.6. nnmero quarto. Et
idem omnino dici poſſet omnibus in caſibus qui-
bus volunt Doctores cenſeri prohibiram Trebel-
lianicam, qui videri poſſunt in locis paulò ſupra
citatis.

SVMMARIVM.

1 *Moleſtare, vel controuerſiam mouere, paria ſunt.*
2 *Moleſtare dicitur, qui turbat in iudicio, vel extra de iu re, vel de facto.*
3 *Moleſtia infertur non ſolum agendo, ſed etiam reſi- ſtendo.*
4 *Moleſtare dominum dicitur colonus, qui portionem non ſoluit.*
5 *Moleſtare dicitur hæres, qui poſt cautionem præſtitam recuſat bona conſignare vſufructuario.*

Digitized by Google

6 *Moleſtare dicitur hæres vſufructuarium, quando vult detrahere legitimam, & Trebellianicam.*

7 *Hæres iuſſus non moleſtare legatarium, non poteſt agere interdicto duorum legatorum.*

8 *Moleſtare dicitur hæres, qui petit bona deſcribi vſufructuario debita.*

9 *Moleſtiam ſi teſtator iubet vxori non inferri, intelligitur de moleſtia malo animo illata.*

10 *Iniuriam nemini infert, qui ſuo iure vtitur.*

11 *Proprietarius qui promiſit vſufructuarium non moleſtare, poterit petere cautionem de vtendo & fruendo.*

12 *Teſtator non poteſt vſufructuario remittere cautionem de vtenda & fruendo.*

13 *Hæres iuſſus non moleſtare vxorem vſufructuariam, poterit petere cautionem de vtenda & fruendo.*

14 *Pœnam non meretur quod fit lege permittente.*

15 *Pœna adiecta inualido præcepto non ligat.*

16 *Hæres poteſt vſufructuario remittere cautionem de vtēdo & fruendo.*

17 *Cautio de vtendo, & fruendo eſt de ſubſtantia vſusfructus in his, quæ vſu conſumuntur.*

18 *Conſequens qui vult, cenſetur etiam velle omne antecedens neceſſarium.*

19 *Ratione ceſſante, ceſſat diſpoſitio.*

20 *Locator ſi promiſit non expellere conductorem durante locatione, non poterit expellere etiam ſuperueniente neceßitate.*

21 *Pactum intelligi debet, vt aliquid addat iuri communi.*

22 *Remißio penſionis, quando fieri debet ex pacto, non attenditur vbertas præcedentium annorum.*

23 *Cautio vtendi & fruendi, remitti poteſt ab eo, qui conſtituit vſumfructum inter viuos.*

24 *Hæres iuſſus fideicommiſſum reſtituere, & non moleſtare fideicommiſſarium, detrahere poteſt Trebellianicam.*

25 *Turbare quenquam non dicitur, qui de iure agit.*

26. *Aliqua dictio, eſt vniuerſalis, & includit caſus, qui alids non includerentur.*

27 *Moleſtare tunc dicitur, qui de iure turbat, quando verba prohibitionis ſunt generalia, & multum prægnantia.*

28 *Moleſtare prohibitus etiam verbis generalibus, poteſt quæſtionem iuſtam inferre.*

29 *Teſtator non poteſt aliquem priuare in caſu, quo iuſtā legatario infert moleſtiam.*

30 *Nemo grauari debet propter alienam culpam.*

31 *Teſtator non poteſt hæredem priuare ob culpam alterius, vel non implementum alicuius tertij.*

32 *Verba vniuerſalia, vel geminata hominis non recipiunt reſtrictionem de habilitate.*

33 *Venditor non tenetur de euictione, quæ ſequuta eſt de facto, vt per compromiſſum.*

34 *Venditor tenetur præſtare euictionem ſequutam de facto, quando promiſit quomodocunque res euincatur.*

35 *Moleſtare prohibitus ſub pœna priuationis, cadit a toto, ſi moleſtat in parte.*

36 *Pars continetur in toto.*

37 *Monitio eſt neceſſaria, vt quis pœnam incurrat.*

38 *Monitio non eſt neceſſaria, quando iubetur quis non facere.*

39 *Monitio requiritur in delicto, quod fit omittendo, non in eo, quod committendo cauſatur.*

40 *Monitio non requiritur, vbi priuatur quis ob factum.*

41 *Pœna quando eſt expreſſa ob factum, vel non factum, nulla requiritur monitio.*

42 *Moleſtare dicitur hæres, qui cum poſſit pro re alia iuſtè moleſtare, iniuſtam infert moleſtiam in alia re.*

43 *Hæres dicitur moleſtare, quando legata non ſoluit.*

44 *Hæres, qui non implet iudicium defuncti, dicitur facere contra illius iudicium.*

45 *Pactum iuratum non ſeruans, dicitur contra pactum venire.*

46 *Facere dicitur, qui non facit.*

47 *Facere dicitur qui tacet, & patitur, ac non contradicit.*

48 *Facti appellatione continetur non factum.*

49 *Moleſtare dicitur hæres vſufructuarium, quando penſionem non ſoluit.*

50. *Conductor, qui non ſoluit penſionem, expelli poteſt authoritate propria.*

51 *Emphyteuta turbare dicitur dominum ſi canonem non ſoluit.*

52 *Poßidens naturaliter iniuſtè dicitur iniuriam inferre ei, qui habet ciuilem.*

53 *Emphyteuta dicitur dominum moleſtare, quando per triennium ceſſat a ſolutione.*

54 *Conductor etiam rei propriæ non poteſt domino ſeu locatori reficere quæſtionem dominij.*

55 *Spoliare dicitur, qui rem negat reſtituete poßeſſori.*

56 *Emphyteuta negans poſſeßionem domino, expelli poteſt.*

57 *Hæres dicitur legatarium moleſtare, quando poſt datam fideiußionem recuſat vſufructuario conſignare bona fruenda.*

58 *Spoliare dominum videtur commodatarius, vel depoſitarius, qui recuſat rem reſtituere.*

59 *Proprietarius poteſt rem vendere inuito vſufructuario.*

60 *Proprietarius poteſt rem pignorare inuito vſufructuario.*

61 *Proprietarius vendens rem pleno iure, dicitur turbare vſufructuarium.*

62 *Conductor vendens rem tanquam proprietarius, dicitur malè verſari, & facere contra naturam contractus.*

63 *Hæres dicitur vſufructuarium moleſtare, quando rem vendit non facta mentione vſusfructus.*

64 *Vaſallus, qui rem vendidit ſine aſſenſu domini, ſed non tradidit, non priuatur feudo.*

65 *Emphyteuta, qui vendidit rem ſine licentia domini, ſed non tradidit, non cadit a iure ſuo.*

66 *Exceptio, tua non intereſt, dicitur eſſe litis finitæ.*

67 *Culpam adijcere nemo poteſt, ex qua ipſe damnum non ſentiat.*

68 *Eccleſia non poteſt obijcere vaſallo defectum implementi, ex quo ipſa nullum paſſa eſt damnum.*

69 *Hæres, qui non implens voluntatem teſtatoris, non priuatur, ſi nemo paſſus eſt detrimentum pecuniarium.*

70 *Vaſallus negans rem eſſe feudalem, priuatur feudo.*

71 *Emphyteuta negans rem emphyteuticam, priuatur.*

72 *Turbare dicitur, qui impedit dominum arare, colere, & fructus percipere.*

73. *Turbare dicitur, quicunque impedit ne vtar re mea liberè.*

74 *Turbare dicitur, qui diffamat, & publicè dicit me ius non fouere.*

75 *Turbare quando dicatur quis, vide ibi remißiuè.*

76 *Turbare dicitur, qui fructus exportat.*

77 *Turbare dicitur hæres, qui petit bona deſcribi.*

78 *Moleſtare non dicitur, qui ſupplicauit, & reſcriptum impetrauit, ſi tamen illo non eſt vſus.*

79. *Moleſtare non dicitur, qui proteſtatur de ſuo iure.*

Hæres

Digitized by Google

80 *Hæres excuſatur, quando legatariam moleſtat ex noua, & ſuperuenienti cauſa.*

81 *Moleſtare non dicitur, qui id facit ex cauſa ſibi præbita per aduerſarium.*

82 *Moleſtia quando prohibetur, intelligitur tam ratione iuris futuri, quàm præteriti.*

83 *Hæres excuſatur, quando iuſtam infert moleſtiam legatario.*

84 *Inſtrumentum, ſi nulla exceptione impugnari poteſt, dabitur tamen exceptio, quod non eſt inſtrumentum.*

85 *Bona intelliguntur deducto ære alieno.*

86 *Hæres excuſatur, quando petit creditum ſuum, & fuit ſolùm prohibitus moleſtare in bonis teſtatoris.*

87 *Hæres poteſt detrahere fideicommiſſum ſibi debitum, etiamſi prohibitus fuerit moleſtare in ſuis bonis & hæreditate.*

88 *Moleſtare non dicitur hæres, qui controuerſiam mouit, ſi ea non habuit effectum.*

89 *Turbare quis non dicitur per vnicum actum, ſed requiritur perſeuerantia.*

90 *Pœna eximentis carceratum, non ei infligitur, qui tentauit eximere, ſed non perduxit ad effectum.*

91 *Minor reſtituitur ex eo, quod poſſit litibus vexari.*

92 *Minor reſtituitur aduerſus aditionem factam cum beneficio inuentarij, quando in hæreditate ſunt vexationes.*

93 *Moleſtia facti etiam effectu non ſequuto ſufficit ad priuationem ordinatam a teſtatore.*

94 *Iudex punitur, quando citauit coram ſe compariturum eum, qui alienæ ſubeſt iuriſdictioni, etiamſi eum effectu non impedierit alienam iuriſdictionem.*

95 *Contumax non mulctatur, quando ius aduerſarij non eſt factum deterius. fallit tamen, vt ibi.*

96 *Ignorantia excuſat a pœna.*

97 *Hæres qui ignoranter moleſtat legatarium, excuſatur.*

98 *Ignorans non contemnit.*

99 *Ignorans non dicitur in culpa.*

100 *Ignorantia excuſat in delictis.*

101 *Acceptans legatum, factum cum onere plus non petendi, ſibi non præiudicat, ſi onus ignorauit.*

102 *Hæres ſuus etiam poſt immixtionem, præſumitur ignorare contenta in teſtamento. vide tamen ibi de veritate.*

103 *Hæres præſumitur ignoraſſe contenta in codicillis.*

104 *Prouocato parcendum eſt, ſi ſe defendit.*

105 *Hæres moleſtans legatarium excuſatur, ſi fuit a legatario prouocatus.*

106 *Turbare dicitur, qui prohibet ne quis re ſua vtatur.*

107 *Turbare dicitur, qui prohibet ne in re mea ædificem.*

108 *Reus excipiendo dicitur actor.*

109 *Pœna tenere debet ſuos authores.*

110 *Pœnæ locus non eſt, vbi non eſt dolus.*

111 *Hæres excuſatur ſi non ipſe, ſed familia moleſtat legatarium.*

112 *Procurator non facit dominum incidere in pœnam ſine ſpeciali mandato.*

113 *Dominus non tenetur pro facto ſerui, vel familiæ.*

114 *Scire non præſumitur dominus quod factum eſt a ſua familia.*

115 *Scientia domini non eum obligat, ſi non potuit prohibere.*

116 *Dominus tenetur pro eo, quod factum eſt a familia de voluntate ſua.*

117 *Factum a ſeruo, præſumitur factum de voluntate domini.*

118 *Dominus tenetur pro facto familiæ, quando offert domino vtilitatem.*

119 *Aqua inuenta ſuper alicuius prato, præſumitur ab eo ducta, cuius eſt pratum.*

120 *Hæres excuſatur a moleſtia legatario illata, ſi fuit neceſſitate coactus.*

121 *Alienationis prohibitio non includit neceſſariam.*

122 *Alienatio prohibita in forenſem a ſtatuto, non extenditur ad neceſſariam.*

123 *Minor validè abſque ſolemnitate alienat ſtabilia in exequutione ordinationis paternæ.*

124 *Voluntas coacta voluntas eſt.*

125 *Velle ſaltem conditionaliter dicitur, qui cogitur, licèt non abſolutè.*

126 *Mora cenſetur remiſſa per ſubſequentem interpellationem.*

127 *Mora non committitur pendente dilatione.*

128 *Hæredi remiſſa videtur priuationis pœna, quando ab vſufructuario interpellatur ad implendam.*

129 *Venditor cenſetur remittere facultatem diſcendendi a contractu, quando proteſtatur ſe non traditurum id, niſi pretio ſoluta.*

130 *Sententiam approbare videtur, qui dilationem petit ad ſoluendum.*

131 *Ratificare videtur ſententiam, qui offert ſe ſoluturum.*

132 *Remittere videtur contrauentionem, qui perſeuerat in contractu.*

133 *Proteſtatio declarat animum proteſtantis.*

134 *Proteſtatio repetita oſtendit magis expreſſè voluntatem proteſtantis.*

135 *Proteſtatio declarat hæredem non habuiſſe animum moleſtandi legatarium.*

136 *Proteſtatio conſeruat ius proteſtantis.*

137 *Dominus recipiens canonem cum proteſtatione, non cenſetur remittere.*

QVAESTIO XXVI.

IN eiuſmodi legato alimẽtorum cũ
præeminentia, vel vſusfructus ad
alimenta, vel etiam quando relinquitur
vſusfructus alicuius prædij pro alimentis,
teſtatores ſæpe mandant legatarium non mo-
leſtari. Operæ ergo pretium erit videre quando,
& quomodo dicatur hæres moleſtare, & contra-
uenire præcepto defuncti. Et in hoc ſupponen-
dum eſt, nihil referre, quòd prohibitus ſit hæ-
res moleſtare, vel controuerſiam mouere: æqui-
1 pollent enim, † vt probatur in l. Lucius, §. tres hæ-
redes, ff. ad Trebellian. ibi, controuerſiam moue-
re, vbi notat gloſ. reperit. in verſic. de omni. idem
notant ibi Bartolus, & Raph. poſt Cinum, in l. quo
ties, in fine, C. de donatio. quæ ſub modo, Ale-
xander in conſilio 52. numero ſecundo, volumi-
ne ſecundo; Socinus iunior in conſilio 113. nume-
ro 38. & conſilio vltimo, numero decimoquinto,
volumine primo, Ripa in l. prima, numero ſecun-
do, ff. de re iudic. Riminald. in conſilio 375. nu. 6.
Menoch. de recuperan. poſſ. remed. 1. num. 256. Et
dicitur moleſtare, ſeu controuerſiam mouere qui-
2 cunque infert † quæſtionem, vel turbat in iudicio,
vel extra de iure, vel de facto agendo, vel excipiẽ-
do ante conteſtatam litem, vel poſt, vt probat glo.
in d. §. tres hæredes, in verſi. mouerit, vbi Din. hoc
tenet. Et quod inferatur moleſtia etiã in iudicio,
probat tex. d. Auth. de fideiuſſor. circa prin. in ver.
moleſtijs, in l. 1. in verſ. moleſtari, ſecundũ intelle-
ctum Nicol. de Neapoli, C. de nund. vbi Bal. etiam
notat. Et quod prædictis omnibus modis mole-

ſtando contrafiat præcepto, probant Bart. Angel.
But. & alij Canon. citati ab Alex. qui eos ſequitur
in conſil. 52. nu. 3. vol. 2. Et dicit Corſet. in ſingu. in-
cip. moleſtia, quod ſi ſtatuto, aut lege cauetur, ve-
nientibus ad nundinas aliqua moleſtia non infe-
ratur, debebit intelligi tam de moleſtia iuris, quã
facti. Et ſubdit eſſe commendandum menti, alle-
gat Aret. & Imo. & Alex. in loco prædicto loqui-
tur, quando reſtator iuſſit vſufructuarium non mo
leſtari ſub pœna priuationis hæreditatis. Sicut
etiam Barbat. in conſilio 56. volum. 3. Dec. in conſi.
613. colum. 1. verſi. & hoc in caſu illo, Ruin. in cõſi.
48. numero 10. verſi. nam & moleſtia, volum. 2. vbi
dicit, quod moleſtia infertur non ſolum agendo,
3 † ſed etiam reſiſtendo, l. non ſolum, §. ſi teſtatus, vbi
not. ff. de procurat. & nedum vim inferendo perſo-
næ, ſed etiam rebus, & tam verbo, quàm etiam fa-
cto, dicto §. tres hæredes. Et infert, quòd colonus,
4 qui non ſoluit penſionem, dicitur moleſtare † do-
minum, item quod hæres dicitur moleſtare, qui
5 poſt præſtitam cautionem recuſat conſignare † bo
na ad vſumfructum relicta, & ea retinet penes ſe.
Idem Ruin. in conſilio 77. numero 6. vbi, quod in-
cluditur moleſtia iuris, ſicut facti extraiudicialis,
& tam agendo, quàm excipiendo. Et infert, quod
priuabitur hæres ſi perniciem vſufructuariæ petat
6 legirimam, † & Trebellianicam, licet illa ſibi de-
beatur. In eodemq́; caſu idem tenet Socin. iun. in
conſilio 113. numero 36. & ſequen. volum. 1. vbi
multis rationibus comprobat, ſed ea potiſſimum,
quod iudicialis quoque moleſtia non poteſt eſſe iu
ſta, quando fit contra præceptum teſtatoris per
quod efficitur iniuſtum, quod eius prohibitione
circumſcripta fuiſſet iuſtum. Allegat etiam Ang.
in l. his ſi rres, ff. de rei vend. vbi teſtator iubet hæ-
7 redi, ne † moleſtet legatarium, cui fundum reli-
querat, non poterit hæres vti interdicto duorum
legatorum, quamuis iuſtè aliàs ſibi competeret.
Et ſubdit hanc eſſe ſingularem deciſionem. Addu-
cit etiam exemplum de eo, qui in contractu promi-
ſit non inferre moleſtiam, nam is, neque de facto
poterit turbare, ſecundum Alexand. in conſil. 195.
colum. fin. volum. 6. Eandem pariter opinionem,
quòd iuris moleſtia idem operetur, quod moleſtia
facti, tenuit Bero. in conſilio 56. nume. 44. volum. 3.
per text. in d. l. 1. C. de nun, & in d. authen. de fide-
iuſſor. & ante eos, Caſtren. in conſilio 204. col. fin.
verſic. ex quibus reſpondetur, volum. 1. vbi dicit
ſub verbo moleſtiæ comprehendi non ſolùm excep
tionem, ſed fortius etiam actionem, per dictum
§. tres hæredes, Tiraquel. de retract. conſang. §. 35.
gloſſ. 4. numero 39. vbi ait ei inferri moleſtiam qui
iudicialiter vexatur, Riminal. in conſilio 249. nũ-
mero decimoquarto, vbi quod ſiue agat, ſiue exci-
piat, ſiue de iure, ſiue de facto, ſiue in iure, ſiue ex-
tra vexet, ſemper dicitur moleſtiam inferre. Idem
dicit in conſ. 330. num. 6. & ſequen. vbi infert, quòd
vſufructuarius dicitur moleſtari ab hærede, qui
fructus bonorum capit, vel exportat, & in conſilio
375. numero ſeptimo, vbi ait, illatam dici mole-
8 ſtiam ab hærede, qui † petijt deſcriptionem bono-
rum fieri, & impetrauit a Iudice præceptum de re-
ſtituendo fructus perceptos. Et cum prædictis trã-
ſit Menoch. dict. remed. 1. numero 255. Simon de
interpretatio. vltim. voluntat. libro 4. interpret. 2.
dubit. 4. nume. 25. & rurſus eod. lib. interpret. 1. du-
bit. 10. num. 88.

Coutra tamen videtur, quòd non inducatur
priuatio niſi moleſtia ſit de facto, & iniuſta, quia
non intelligitur teſtator loquutus de moleſtia iu-
diciali, & iuridica, ſecundum Gloſſam in l. ſi ſer-
uum, §. ait prætor, ff. de acquirenda hæreditate, &
per eam gloſſ. dicit Bald. in l. vnica, num. vigeſimo-
ſeptimo, C. de his, quæ pœn. nom. Quod vbi teſta-
9 tor mandat vxorem non moleſtare, † intelligi de-
bet de moleſtia malo modo, & malo animo illata,
idem Bald. in l. prima, in verſic. ſed pone, C. de vſu-
fruct. Cuman. in conſilio 51. in principio, vbi di-
cit hanc eſſe iuſtiorem, & humaniorem ſenten-
tiam. Et hoc idem voluit Aretin. in dicta l. ſi ſer-
uum, §. ait prætor, in fine, ad hoc allegans etiam
text. in l. etſi quis impediat, ff. de religio. vbi gloſ.
in verbo impediat, dicit iniuſtè, & hoc modo in-
telligit quoque Dec. in conſilio 581. numero 11.
vbi pro comprobatione allegat multa iura, & au-
thoritates, dicens amplius, quod etſi aliquando
veniat etiam moleſtia iuris, tamen intelligitur de
ea, quæ infertur extra iudicium de facto, non de
iudiciali, vel etiam quando in iudicio quidem in-
fertur, ſed per calumniam, & malo animo. Idem
probaſſe videtur Corſet. in ſingul. incipiens, mo-
leſtia, vbi allegat ferè omnia illa iura, quibus v-
titur Dec. dicto conſilio 581. Et prædictorum ra-
10 tio eſt, quia moleſtiam, non iniuriam infert † qui
vtitur ſuo iure, l. iniuriarum, in principio, ff. de
minor. l. nullus videtur, ff. de regulis iuris, l. ter-
tia, §. ſi is tamen, ff. de liber. homi. exhiben. Et
per hanc rationem hoc quoque voluit Curtius iun.
conſilio 173. numero decimotertio, Bero. in con-
ſilio ſecundo, numero nono, volumine tertio, Ri-
minald. in conſilio 551. numero 28. & in conſilio
676. numero 70. & Menoch. in conſilio 230. nume.
16. & ſeq.

Hinc infert Bald. in d. l. 1. nume. 13. C. de vſufru-
11 ctu, quòd proprietarius, † qui promiſit non mo-
leſtare vſufructuarium, poterit nihilominus pete-
re cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio bo-
ni viri, quia ea cautio venit ex natura actus, &
qui agit ſecundum naturam actus, non dicitur mo
leſtare, l. quæro, §. inter locatorem, ff. loca. l. vendi-
tores, ff. de verbor. obligatio. eſt text. notandus ſe-
cũdum eum in l. ſed etſi poſſeſſori, §. ſed etſi rerum,
ff. de iureiurand. & Bald. ſequitur Corſet. d. ſingul.
moleſtia, Dec. d. conſilio 581. numero 11. Natta
conſilio 416. numero quinto, Pinel. l. 1. par. 2. nume
ro 76. C. de bon. matern. folio 279. Sed prædicta
Baldi ratio non placet, & melior eſt alia, quod te-
12 ſtator non poteſt expreſsè † cautionem remittere,
ſecundum Batto. Bald. Salic. & alios in d. l. 1. C. de
vſufruct. Et hoc non poteſt facere expreſsè, mul-
tò minus tacitè prohibendo moleſtiam. Et per
hanc rationem dicit Rainer. in l. quod de bonis, §.
frater, ff. ad leg. Falcid. vbi etiam Alexan. nume. 5.
13 quod ſi reſtator iuſſit vxorem vſufructuariam † nõ
moleſtari ſub pœna priuationis, non incurret hæ-
res pœnam petendo cautionem. Idem tenuit Ro-
man. in conſilio 211. nume. 3. Caſtren. in conſ. 221.
antequam veniam, in principio, eod. volum. 2. vbi
mouetur, quia præceptum eſt impoſſibile, & non
ligat, Iaſ. in conſilio 40. in 3. dub. nume. 6. Barbat.
latè in conſilio 59. colum. 5. verſiculo capio nunc
ſecundum, numero 14. volum. 1. latiſſimè Soci. iun.
in conſil. 125. numero 27. & ſequen. volum. 1. quia
14 quod fit lege † permittente pęnam non meretur, l.
Gracchus, C. de adult. Et prædictis duob. locis ſu-
ſtinetur id verum eſſe, etiam vbi teſtator expreſsè
prohibe-

prohiberet cautionem exigi, quia præceptum non
valet, & pęna ideo exigi non poteſt, per regulam,
15 quod regula † appoſita præcepto inualido non li-
gat, Bald. in d.l.1. C. de his quæ pęn. nomi. Capra
idem voluit, licet prædictos non alleget in conſil.
9. nume. 8. quia cenſetur interdicta ſolum moleſtia
iniuſta, Dec. qui non ſolet paſſim allegari in conſi.
65. nn. 2. & 3. Rolan. in conſ. 92. num. 9. & ſeq. vol. 1.
vbi allegat Crau. & alios, Plotus in tract. de in lit.
iuran. §. 26. num. 8. verſic. nec poteſt teſtator, Rimi-
nal. in conſilio 676. numero 83. & ſequen. vbi infi-
nitos allegat. Hæc ſententia, quando teſtator pro-
hibuit vxori moleſtiam inferri, quod non exima-
tur vxor ab onere cauendi, nec hæres incurrat pę-
nam, videtur mihi veriſſima. Attamen deciſio
Bald. in d.l.1. num. 13. C. de vſufruct. quæ vult hære-
dem, qui promiſit viufructuariam non moleſtare
in vſufruct. poſſe petere cautionem, patitur diffi-
cultatem, quia certum eſt quod ipſe hæres poteſt
16 cauendi onus † remittere vſufructuario, ſecundũ
gloſ. in d.l.1. C. de vſufruct. vbi Barto. & alij. Et ſe-
quuntur omnes, vt inquit Bald. num. 10. Aretin. in-
ſtitu. de vſufruct. in fi. & in tract. de teſtam. gloſ. 93.
Imo. in c. fi. num. 12. de pignorib. Corn. in l. pen. C.
vt in poſſ. lega. Iaſ. in l. nemo poteſt, colum. fin. ff. de
leg. 1. vbi Ripa, num. 41. & Ioan. Annibal, nn. 195.
Dec. in conſi. 418. nume. 16. Ruin. in conſi. 105. n. 6.
vol. 1. vbi verò hæres promittit vſufructuarium nõ
moleſtare in vſufructu, tunc videtur cautionem re
mittere, & eam admittere pro vſufructuaria, cum
17 in his, quæ vſu conſumuntur cautio † ſit de ſubſtã-
tia, §. itaque ſi pecunia, in fi. Inſtitu. de vſufruct. Bar
tol. in l. prima, numero 12. C. de vſufruct. vbi Bald.
numero 10. Salic. nume. 2. in fin. Fulgoſ. in fin. Ang.
Inſtitu. de vſufruct. in principio, nume. 5. Iaſ. in l. 1.
num. 125. ff. de leg. 1. Ruin. in conſil. 206. nume. 26.
volum. 2. Soci. Iun. in conſilio 72. numero 3. volum.
2. Caualcan. in tract. de vſufruct. mulie. relic. num.
139. ita vt ſine cautione non ſit vſufructuaria, qui
18 enim vult conſequens, cenſetur etiam velle † om-
ne neceſſarium antecedens, l. ad rem mobilem, ff.
de procurato. cum ſimilibus. Et in hærede pro-
mittente ſe non moleſtaturum, ceſſat ea ratio, quę
verſatur in teſtatore, quia poteſt, vt dixi, cautio-
19 nem remittere, ergo † ceſſare debet diſpoſitio l. il-
lud, ff. ad legem Aquiliam. Et non obſtat, quod
ea, quæ ſunt de natura actus ſemper cenſeantur
in eſſe, l. quæro, §. inter locatorem. Et ideo qui pro-
mittit non moleſtare, intelligatur, dummodo ca-
ueat: Quia reſpondeo, quod aliàs pactum nihil
operaretur, & eſſet inutile, propterea, vt aliquid
operetur, inducere debet remiſſionem cautionis,
per ea, quæ ponit Ang. l. ædem, C. loca. Vbi ſi loca-
20 tor † promiſit non expellere conductorem duran-
te locatione, non poteſt illum expellere etiam ſu-
perueniente neceſſitate, vt pactum non ſit fruſtra-
torium, ſequitur Dec. in capitulo, quæ in Eccleſia-
rum, columna penultima, de conſtitutio. Et cum
promittit non moleſtare, videtur voluiſſe recedere
5 a diſpoſitione iuris communis: pactum enim ſem
21 per intelligi debet, † vt aliquid addat iure com-
muni, Natta in conſil. 384. numero 11. D. Becius
in conſil. 94. numero 28. Ideo Angel. in conſil. 312.
numero ſexto, dicit quod iure communi inſpecto
vbertas vnius anni compenſetur cum ſterilitate
alterius, quando agimus de remittendo merce-
22 de, tamen vbi remiſſio † fieri debet ex pacto,
non attenditur præcedentium annorum ferti-
litas. Et licèt prædictam deciſionem Angel. in l.
ædem, impugnet Natta in dicto conſil. 416. tamen
idem Natta eam ſequitur in dicto conſilio 384.
numero 11. & præter eum, Corne. Felin. Curt. iun.
Alcia. Grat. & Gabriel. quos citaui in conſilio 34.
num. 28. & ſeq. Præcipueque id dicendum eſt, quia
ea promiſſio facta in contractu plus operetur,
quam teſtatoris diſpoſitio, nam etſi teſtator relin-
quendo vſumfructum non poſſit ſatiſdandi neceſ-
23 ſitatem remittere, tamen id facere poteſt is, † qui
inter viuos vſumfructum conſtituit, vt probat Bal.
in d.l.1. num. 12. C. de vſufruct. Ruin. in l. nemo po-
teſt, vbi etiam Ioan. Annib. num. 173. ff. de leg. 1. Al
cia. lib. 7. Pareg. cap. 2. in fin. de quo etiam per Pi-
nell. d.l.1. par. 2. num. 76. ver. & ex his non videtur,
C. de bon. mat. Quidquid tamen ſit illa deciſio Bal.
quæ habet quod peti poſſit fideiuſſio, non obſtante
pacto non moleſtandi, eſt approbata, & obtinebit
etiam in iudicio.

Retenta tamen ea opinione, quòd diſpoſitio te
ſtatoris intelligatur de moleſtia facti, non iuris, in
ferebat Imo. in l. paterfamilias teſtamento, ff. de
24 hæred. inſtitu. quod hæres iuſſus † reſtituere fidei-
commiſſum, & non moleſtare fideicommiſſarium,
poterit nihilominus detrahere Trebellianicam,
Barbat. in repet. capituli, Rainaldus, car. 64. de te-
ſtamen. Corſe. dicto ſing. incip. moleſtia, colum. pri
ma, in fin. & plures. Comprobatur opinio hæc ex
multis adductis per Riminal. in conſil. 676. nume.
20. & multis ſequentibus, & in ſimili loquendo de
turbatione, quę idem importat, multa iura allegat
Menoch. in conſi. 230. nume. 16. & ſeq. vbi probat,
25 quod non dicitur quiſquam turbare, † quando de
iure agit.

Quod ſi hæc placeat opinio, non obſtabit text.
in l. Lucius, §. tres hæredes, ff. ad Trebel. quia ibi
non fit ſimpliciter mentio de moleſtia, ſed cum ſi-
gno ita generali, quod quamcunque includit mo-
26 leſtiam: dicit enim, ſi quam controuerſiam † mo-
uerit, ita gl. in Clem. 1. in verſi. aut earum parte, de
foro competen. vbi Inno. Cardin. Pau. Elez. & alij.
Et dicit Iaſ. in conſi. 224. colum. 2. verſi. tertio iſtud
ſtatutum, volum. 2. quòd terminus, cui adijcitur il-
la dictio aliqua, vel ſimilis, intelligitur latè, & con
tra propriam ſignificationem. Et infinitos con-
cordantes de illa dictione, ponit Tiraq. in l. ſi vn-
quam, in verſi. partem aliquam, nn. 14. C. de reuoc.
don. Crot. in conſil. 129. nu. 10. Non mirum itaque
ſi moleſtia etiam iuris includitur, cum text. men-
tionem faciat de aliqua moleſtia.

Hinc multis placuit tunc ſolum includi iuris e-
tiam, ſeu iudicialem moleſtiam, quando teſtator
27 vſus eſt verbis vniuerſalibus, † aut multum præ-
gnantibus, vt tenet Abb. in conſil. 43. col. pen. verſi.
2. principaliter, vol. 1. vbi ita tenet, quem citat, &
ſequitur Dec. in conſil. 613. colum. 1. vbi conſiderat
verba illa, quoquo modo, Ruin. in conſi. 77. nu. 8. &
ſeq. vol. 2. vbi ponderat generalitatem, & ampli-
tudinem verborum quouis modo, quocunque, &
qualitercunque, Socin. iun. in conſi. 13. nu. 52. vol. [illegible]
vbi hoc modo conatur effugere contrariam Bar.
authoritatem, Simon de Pretis d. dubitatio. 10. nu
me. 139. vbi alios citat Rimin. in conſi. 23. numero
4. in conſi. 375. nume. 13. Huiuſmodi tamen verbo-
rum generalitas non extenditur ad quæſtionem in
28 iuſtè † motam ſecundum Cuma. in conſi. 51. quod
dominus Ambroſius, in principio, vbi tamen
mouetur ex alijs verbis teſtatoris, quæ ſuam di-
ſpoſitio-

Digitized by Google

ſpoſitionem reſtringebant, Dec. item io conſilio
581. numero 11. dicit, quod ea generalitas debet
reſtringi ad moleſtiam, quæ etſi inferatur in iudi-
cio, eſt tamen iniuſta, & malo animo illata, non ao
tem ad eam, quæ bona fide, & animo ius ſuum pro
ſequendi mota eſt. Pro quo facit quod voluit Cu
man. d. conſil. 51. numero 3. verſic. quinimo etiamſi
teſtator, dicit, quod ſi teſtator expreſsè vellet ali-
29 quem priuare † propter iuſtam moleſtiam, non
poſſet, per ea, quę notantur in l. paterfamilias teſta
mento, ff. de hæred. inſtituen. Pro quo addi poteſt,
quod ſi teſtator velit teſtatorem priuare ob factū
alterius, vel defectum implementi, quod alteri
fuerat iniunctum, non poteſt, quia nemo eſt pro-
30 pter † alienam culpam, dolum, vel factum prægra
uandus, l. ſi quis io ſuo, §. fina. C. de inoffic. teſtam.
l. quidam ita, §. ſi quis filium, ff. ad Trebell. & ita
31 probat † text. d. l. paterfamilias teſtamento, vbi
Bald. & alij hoc notant. Idem Bald. in d. l. 1. nume
ro 10. & ſequen. C. de his, quæ pęn. nom. Caſtrenſ.
in d. l. Lucius, in §. tres hæredes, nume. 4. ff. ad Tre-
bellian. Ruin. in conſilio 122. numero 9. volum. 2.
Cæphal. in conſi. 105. in fin. volum. 1. Prima tamen
ſenteutia verior eſt, & plures habet authores: ver-
32 ba enim hominis vniuerſalia † & geminata nul-
lam recipiunt reſtrictionem de habilitate, quid-
quid ſit in verbis legis, Bald. in l. fin. nume. 1. verſic.
doctrina, C. ſine cen. vel reliq. Alexand. in l. ſi pa-
troni, in princip. numero 15. ff. ad Trebellian. Iaſ.
in l. ſecunda, §. prætor ait, numero quarto, ff. qui ſa
tiſd. cogan. Ruin. in conſilio 109. numero ſeptimo,
volumine primo, in l. prima, §. nunciatio, numero
126. & ſequenti, vbi Crot. numero 53. ff. de oper.
no. nunciat. Ripa in l. 1. numero 17. ff. de interdic.
Natta in conſil. 159. nume. 7. deciſ. Pedem. 169. nu
me. 5. Cæphal. in conſil. 199. nume. 24. D. Becius io
conſi. 28. num. 10. Ideo licet venditor non teneatur
33 pro euictione quæ defuncto ſequuta † eſt, puta per
compromiſſum, l. ſi dictum, §. ſi compromiſero, ff.
de euictio. & l. at qui natura, §. ſi me abſente, ff. de
negot. geſt. Tamen fallit, quando promiſit defen-
34 dere quomodocunque † res euincatur propter ge-
neralitatem verborum, glòſ. fin. in l. cum pęna, ff. de
arbitr. Alexand. in conſil. 4. nume. 2. & 3. volum. 3.
Aretin. in §. fin. colum. fi. Inſtit. de emptio. & vend.
Ruin. in conſil. 98. nume. 11 volum. 2. Plures cumu-
lat Tiraquel. de retract. conſang. in fin. nume. 97. q.
22. Rolan. in conſil. 67. in fi. volum. 4. deciſ. Pedem.
28. nu. 8. D. Becius in conſil. 106. num. 22. Sicuti igi
tur cum promiſſio intelligi debet de actu vnius ex
tenditur ad actum factum ob vim generalium ver
borum, ita debet extendi ad actum iuris ob eandē
vim quando intelligi deberet de actu facti, & quod
dictum eſt teſtatorem non poſſe priuare hæredem
ob culpam, vel defectum tertij alicuius, non proce
dit ſine controuerſia, nec indiſtinctè. Nam Ang. &
Imo. in d. l. paterfamilias teſtamento, aliter volut,
quando clarè conſtat de teſtatoris voluntate. Et
Cumanus met ibi numero 3. dicit, quod teſtator
poteſt ſi vult, Socin. conſilio vigeſimoprimo, nume
ro 20. volum. 3. Et plures alij videri poſſunt apud
Simon de Pretis, libro quarto, interpretatio. 2.
dubitatio. quarta, numero 17. & ſequenti, ſolio
mihi 45.

Ego circa principale dubium, ſalua ſemper me-
liore ſententia, dicerem, quod vbi interdicitur mo
leſtia, intelligatur tam iuris, quàm facti, & tam iu
dicialis, quam extraiudicialis, ſi tamē talis ſit mo-
leſtia, quam diſponens poſſet prohibere, ſiuè ſit fa-
cta prohibitio in teſtamento, ſiue inter viuos, ſiue
ea moleſtia ſit iuſta, ſiue iniuſta, quia deſinit eſſe iu
ſta, cum eſt prohibita, intelligendo tamē de ea mo
leſtia, quæ verbis prohibitionis poteſt includi,
non de ea, quæ veriſimiliter ex alijs non venit,
prout, quando moleſtaretur ex natura actus. At-
que ita conciliantur omnia, quæ videntur inuicem
pugnare.

Amplia igitur principalem concluſionem, vt
ſufficiat moleſtiam inferre in aliquo ad effectum,
vt priuatio hæreditatis ſequatur in toto, quia pro
35 hibitio † circa totum verificatur etiam in quali-
bet parte, ſiue totum ſit vniuerſale, ſiue integrale,
l. ſi vnus, §. item ſi pactus, ff. de pact. Ita determi-
nat Ruin. in conſilio 48. numero vndecimo, volu-
mine ſecundo, vbi ait quod ſi moleſtia inferatur in
parte vſusfructus, hæres priuabitur in totum hæ-
reditate, allegat Bartol. in l. Stichum, qui meus
erit, ff. de leg. 1. Et eum ſequitur Riminal. in conſi.
36 330. nume. 3. Ratio eſt, quia in toto † continetur
pars, capit. cum in toto, de regu. iur. in 6. l. in toto,
ff. eod. tit. Ideo vbi in aliqua re vſufructui ſubiecta
infertur moleſtia, verificatur præceptum de non
moleſtando in vſufructu. Et quamuis in contra-
rium facere videantur ea, quæ dicuntur de vaſal-
lo, & emphyteuta alienante partem rei: Tamen
ad ea reſpondet Ruin. loco prædicto, nume. 12. Sed
aliter, & melius reſponderi poteſt, aliud eſſe, quod
offendatur perſona, aliud quod offendatur res. V-
bi enim cōtemnitur perſona, tunc ille omnibus re-
bus priuatur, ſecus quando offenſio eſt in re, vt pro
baui in proximè præcedenti quæſtione; at qui ve-
nit contra præceptum contemnit teſtatorem, er-
go priuatur toto, licet in parte ſolum contraue-
niat.

Extendo pariter, vt priuatio ſequatur etiam
nulla præcedente monitione, aut interpellatio-
ne. Nam etſi regulariter ea pœna non impona-
37 tur niſi † monitione præmiſſa, vt probat text.
in authen. hoc amplius, C. de fideicommiſ. Tamen
hoc eſt verum, quando iuſſus eſt teſtator aliquid
facere, at vbi iubetur non facere, tunc incurrit pœ-
38 nam non expectata † monitione, ſecundum Crau.
io conſilio centeſimononageſimotertio, numero
quarto, quem in noſtro propoſito ſequitur Rimi-
nal. in conſilio 330. numero octano. Addo Albam
idem tenentem iu conſi. 48. num. 5. Et facit pro hac
deciſione id, quod voluit Innocen. in cap. extirpan
da, in §. quia vero, de præb. vbi ait, quod monitio
39 † requiritur in delicto omiſſionis, non autem in
eo quod fit committendo, ſequuntur ibi alij om-
nes, Archid. in c. propter, diſtin. 18. Ratio eſt, quia
non facta latent, facta verò patent, vt inquit Inno-
cen. loco prædicto, quem ſequitur Ioan. Andr. Ho-
ſtien. Butr. Anchar. Imo. Abb. Barto. Bald. Cuman.
Roman. & alij citati ab Alexan. in l. ita ſtipulatus,
nume. 13. ff. de verborum obligatio. vbi dicit hanc
eſſe elegantem deciſionem Caſtren. conſil. 371. nu.
3. in fin. volumine 2. Et proprius accedendo ad ter
minos noſtros dixit Bald. in authen. hoc amplius,
num. 16. ver. quæritur vtrum, C. de fideicom. Quod
40 non requiritur monitio, † vbi quis priuatur pro-
pter factum, ſequitur Roman. in l. cognitione, ff. ad
Sillanian. Alexan. in l. 1. num. 7. C. de his quibus vt
indign. & in d. l. ita ſtipulatus, n. 13. Et hanc inquit
pulchram diſtinctionem Ripa in conſi. 62. num. 6.
Eſt verum quod Bal. in d. l. fi. nu. 16. ver. prædicta ve

Digitized by Google

ra,ſubdit hoc procedere quoad moram inducen-
dam,non autem quoad pœnam imponendã, quia
quoad eam monitio omnino requiritur ſecũdum
Goz.ad.in conſi.34.num.6.Abb.d.conſi.48. nume.
18.Sed ſi rectè videatur, ea declaratio Baldi non
poteſt inferri ad caſum noſtrum. Nam dum lo-
quitur de diſpoſitione continente diem, vel fa-
ctum certum, expreſsè dicit quod ad puniendum
non requiritur monitio, atq; ita clarè ponit quo-
ad pœnam infligendam. Et ſi ſubſequens dictum
traheretur ad id,implicaret contrarietatem, ergo
reſtringi debet ad proximas duas limitationes,
quibus conuenire poteſt, non autem ad præce-
dentes extendi. Rurſus contrarium poteſt locum
habere,quando agimus de pœna legali,vel etiam
de pœna,quæ tacitè venit imponenda. At nos agi-
mus de pœna priuationis expreſſa caſu quo hæ-
res moleſtat. Et quando pęna eſt poſita expreſsè
propter factum, vel non factum, tunc nulla requi-
41 ritur monitio, † ſed eo ipſo locus eſt pœnæ, vt
per Socin. in conſilio 133. numero 14. verſic. po-
ſtremo non omitto, volum.1. vbi fortius dicit in
facto negatiuo, in quo non ſolet pœna committi
ſine monitione, non requiri monitionem, ſi pri-
uatio ſit expreſsè ordinata a teſtatore. Id quod
placuit etiam Gozadino in dicto conſilio 34. nu-
mero ſeptimo, verſic.non obſtat, quod voluit. Et
ſubdit voluiſſe hoc quoque Corne. conſi.99.vol.1.
& conſi.250.vol.4.Stat ergo firma concluſio,quod
abſque interpellatione inducitur priuatio, quan-
do pœna imponitur a teſtatore propter illatam
moleſtiam.

Extendit quoque Ruin. præcedentem conclu-
ſionem locum vendicare, quamuis vſufructua-
ria tale quid commiſerit, propter quod licitè po-
tuerit moleſtari in aliquo. Nam ſi moleſtia infe-
42 ratur in alio, in quo † nulla illius verſetur culpa,
nihilominus hæres pœnam incurrit. Ponit exem-
plum in vſufructuaria, quæ ſit malè verſata circa
vineas; nam ea poteſt expelli a vineis, atſi mole-
ſtetur in alijs prædijs erit pœnæ locus,quia malus
vſus vnius rei non præbet iuſtam cauſam moleſtã-
di in alia re.

Dicitur autem hæres multis modis moleſtare.
Et quamuis non ſit animus omnes recenſendi, iu-
uat tamen nonnullos afferre. Et primo, quan-
43 do legata non ſoluit,† vt probat Bal. Nou. in conſ.
99.inter conſilia Corne. Et ibi comprobat Corne.
in ſubſcriptione, quia non faciens quod debet,di-
citur contra id facere, quod facere debet, & qui
44 non implet iudicium defuncti, facit † contra iu-
dicium,l. poſt legatum,§.amittere, ff. de his quib.
vt indig. Et qui non ſeruat pactũ iuratum,dicitur
45 venire contra pactum,† l. ſi quis maior, C.de tran-
46 ſact. Et non facere † dicitur facere, l.ſi quis ſepul-
chrum,§.funus,ff.de reli.& ſump.fune.l.2.§.item ſi
in facto,ff. de verb. oblig. & dicit glo. in l. id quod
noſtrum eſt,vbi Dec.nu. 2. ff.de reg. iur. Quod qui
47 tacet, † & patitur, & non contradicit, dicitur fa-
48 cere,ſicuti appellatione facti continetur non † fa-
ctum,§.ſi qua vxor,in fi.Inſtit.de nupt. gl.in l.3. in
prin. ff.de verb. obli.Ideo ſi teſtator relictis alicui
alimentis mandat hæredi ne illum moleſtet, vti-
que hæres priuabitur hæreditate, & dicetur mo-
leſtare ſi non ſoluat alimenta, iuxta præceptum
teſtatoris.

Secundò dicitur hæres moleſtare vſufructua-
rium ſi fortè ab eo conducit bona, & illi non ſol-
49 uit penſionem, conuentis † temporibus, vt pro-
bat Ruin.in conſil.48.nu.9.vol.2. Quia conductor
non ſoluens dicitur iniuſtè detinere, ideo autho-
50 ritate propria poteſt expelli, † glo.in l. ædem, C.
loca.Bar.& alij in l.2.C.de iur.emphyt.Bar. & alij
in auth.qui rem, C. de ſacroſ. eccleſ. Doctores in
capitulo, propter ſterilitatem, loca. adde, quod
emphyteuta, qui canonem non ſoluit,dicitur do-
51 minum turbare † in ſua ciuili. Et hac ratione con-
ueniri põt interdicto, vti poſſidetis, ſecundum gl.
& Doctores, in l.clam poſſidere, §. qui ad nundi-
nas,ff.de acquir.poſſ.in l.naturaliter, §.nihil com-
mune, ff.eod. Et qui iniuſtè poſſidet, naturaliter
52 dicitur iniuriam inferre habenti ciuilem, † & il-
lum moleſtare,ſecundum Bart.in l.1.§.interdictũ,
ff.vti poſſidet. gl.in l.1. C.eod.Quod ſi emphyteu-
ta,qui regulariter ius habet in re,dicitur moleſta-
re dominum, & iniuriam illi inferre retinendo rẽ
53 quando per triennium ceſſauit † a ſolutione,mul
tò magis moleſtare dicetur conductor, qui ſolum
habet detentionem.

Hæc Ruin.determinatio non eſt iuridica, quia
hæres,qui ab vſufructuario conduxit bona ſi non
ſoluit,non dicitur illũ turbare in vſufructu, quin-
etiam conducendo ab illo videtur illum conſti-
tuere in poſſeſſione, ita vt etiam ſi res ſit propria
54 † non poteſt ratione poſſeſſionis contendere, nec
dominij quæſtionem proponere,ſecundum Caſtr.
in l.qui rem, ff. depoſit. vbi dicit, quod conducens
rem propriam,ſi in iudicio conueniatur remedio
l.ſi quis conductionis, C.loca. non opponet exce-
ptionem dominij,Sali. in d.l.ſi quis conductionis,
Alex.in l.ſi aliquam rem,nu.29. ff.de acquir. poſſ.
Dec.in l.neque pignus,nu.4.in fi.ff.de reg. iur. Me-
noch.de recuperan.poſſ.rem.11.nu.49.

Rurſus non ſoluendo non dicitur illum mole-
ſtare in vſufructu,vel tanquam vſufructuarium:ni
hil enim cum vſufructu commune habet ſolutio
penſionis debita ex conducto, pro quo facit quod
voluit Felin. in conſi.25. cum concordantib. quas
aliàs dedi.

Tertiò moleſtia iſto caſu infertur ex cauſa ſu-
peruenienti, id eſt ex conducto, ideo non poteſt
agi de priuatione, vt dicam infra hac eadem quæ-
ſtione.

Vno caſu poſſet ſuſtineri deciſio Ruini, quan-
do conductor ob retardatam ſolutionem iuſſus
rem reſtituere id negaret, tunc priuaretur, quia
55 dicitur ſpoliare,qui negat rem reſtituere, l.colo-
nus,ff.de vi,& vi arma. Alex.in conſi.33.n.2. vol.6.
Ceph.in conſi.47.nu.40. Et dicit Spec.in titu.de lo
ca.§.nunc aliqua,verſ.65. expelli poſſe emphyteu-
56 tam, qui negat † domino poſſeſſionem, quia vi-
detur illam interuertere negando. Sequitur ibi
Bal.in additio.Boer. in conſuetudi. Burgun. titul.
de conſuetud.feud. §.13. in fine, Menoch. de reti-
nend. poſſeſſio. remed.3. numero 469. At ſi ſolum
retineat penſionem, non dicitur turbare illum in
vſufructu,præcipuè cum præceptum de non mole-
ſtãdo ſit illi iniunctum tanquam hæredi, penſionẽ
verò retineat non tanquam hæres,ſed tãquam cõ-
ductor. Atque ita conſideretur tanquam tertius
quilibet qui rem conduxerit. Pro quo facit, quod
alibi diximus, eum qui ſuſtinet perſonam duorũ
conſiderari, ac ſi eſſent duo, & iura retinere di-
ſtincta, vt probaui in præcedenti quæſtione, per ea
quæ ponunt Socin. Crau.& alij in l. cum filiofami-
lias,ff.de leg.1.

Tertiò

Digitized by Google

Tertiò dicitur hæres vſufructuariũ moleſtare,
57 quando iam ſibi cautione † retinet bona, & recu-
ſat conſignare, l. 1. §. quæſitum, in fi. ff. quor. leg. Et
depoſitarius, vel commodatarius ſi recuſant re-
58 ſtituere, dicũt † dominum ſpoliare, l. ſi quis rem,
ff. de acquir. poſſ. Cuma. & Alex. in l. 3. §. ſi rem, ff.
eod. titu. & per iura prædicta hoc voluit Ruin. in
d. conſi. 48. nu. 10. vol. 4.
59 Quartò licet proprietarius poſſit rem † vende-
re ea quo vſufructuario nullum infertur præiudi-
cium, l. locum, §. proprietarius, ff. de vſufruct. Sicu-
60 ti etiam poteſt pignorare, † l. 2. C. de vſufruct. fa-
cit l. iuſtè, §. non mutat, ff. de vſucap. Tamen ſi eam
vendat pleno iure non reſeruato iure vſusfructus,
61 dicitur turbare, † & moleſtare vſufructuarium, l.
2. C. de vſufruct. vbi Caſtr. poſt Gul. Cun. Et dicit
Bal. in l. ædem, in fi. C. loca. quod ſi conductor rem
62 vendit tanquã proprietarius, † dicitur facere con
tra naturã cõtractus, & malè verſari, poteſtq; ex-
63 pelli. Et per hæc iura † id voluit Ruin. d. conſi. 48.
nu. 8. & 16. in princ. Non tamen eſt tuta hæc opi-
nio, quia ſi ex eiuſmodi venditione, aut aliena-
tione nullum inde damnum ſequatur vſufructua-
rio, non poteſt conqueri, puta ſi poſſeſſionem non
tradidit, nec emptor eam capere tentauit, vti di-
cimus de vaſallo qui ſeudum vendidit ſine aſſen-
64 ſu domini, ſed rem † nõn tradidit, Iſern. in c. Im-
perialem, §. callidos, ver. pœna in iſtis, de prohib.
feud. alien. per Fede. & ibi omnes Docto. Idem eſt
in emhpyteuta, qui nõ cadit in pęnam priuationis
65 per alienationem, ſi non deuenit ad † traditionẽ,
Specu. in tit. de loca. §. nunc aliqua, ver. 95. cũ mul-
tis apud Clau. qui communẽ dicit in tract. de em-
phyt. q. 13. nu. 3. vbi dicit eſſe communẽ Cordub.
qui infinitos citat in tract. de emphyt. tit. de cau.
priuatio. ob alienatio. limit. 38. vbi ait in iudican-
do, & conſulendo non eſſe ab hac opinione diſce-
dendum. Item vſufructuarius non poteſt obijcere
proprietario alienationem, ea qua nullum ſentit
damnũ. Et obſtaret ſibi exceptio, tua non intereſt,
66 quæ † dr̃ litis finitæ, l. loci corpus, §. competit, ff.
ſi ſeru. vend. l. poſthumus, §. ſi quis ea his, vbi Bart.
& alij, ff. de inoffic. teſtam. Feli. in c. ea parte, de te-
ſtib. Crau. in conſ. 182. nu. 8. Rol. conſ. 3. nu. 87. vol.
1. Menoch. conſ. 2. nu. 111. D. Becius conſ. 72. nu. 1.
Et nemo poteſt alij culpam imputare, ſi ea ea dã-
67 num non ſenſit, † l. in totum, ff. de impen. in reb.
dot. l. is qui, ff. de actio. & oblig. Bar. in l. ſi vt cer-
to, §. nunc videndum, ff. commoda. Caſtr. in conſil.
136. col. 2. vol. 1. & Crau. in conſ. 3. nu. 25. facit etiã,
quod voluit Bal. in conſ. 127. vol. 1. vbi ait quod ec
68 cleſia non poteſt obijcere vaſallo † defectum im-
plementi, ea quo nullum detrimentũ ſenſit, Dec.
in conſ. 80. nu. 2. facit Afflict. in d. c. Imperialem, in
ver. 16. quæro, nu. 35. Crau. in conſi. 59. nu. 2. in fin.
Facit ẽt tex. in l. non oportet, C. de his quib. vt in-
69 dign. vbi gl. dicit, quod hæres non implens † vo-
luntatẽ teſtatoris non priuatur hæreditate ſi im-
plementum non concernit pecuniarium commo-
dum alicuius. Et ibi ſequuntur Iac. Butr. Fulgoſ. &
Caſtr. cum quib. tranſit etiam Iaſ. in auth. hoc am
plius, nu. 6. verſ. 2. limit. C. de fideicom. Pro Ruin.
tamen facit, quia vendendo proprietarius rẽ ple-
no iure videtur negare vſumfructum, & negans,
70 incurrit priuationis pœnam, vt † de vaſallo dicũt
Innoc. & Abb. in c. cæterũ, de iudic. Bal. in c. 1. §. va-
ſallus, il 1. ſi de feud. fuer. controuer. inter dom. &
agnat. Et ibi idem tenuerunt gl. Iac. Beluiſ. Laud.
Iſern. Aluar. & alij. Et eſt communis opinio, ſecun-
dum Clar. de feud. q. 59. Cuccum in tract. de pęna
mẽtient. circa poſſ. nu. 104. Cordu. in d. trac. de em
hyt. tit. de cau. priuatio. ob mendacium, in princ.
71 nu. 3. Et idem eſt in empbyteuta, qui neget † rem
eſſe emphyteuticã, quia priuatur ipſa re, Specu. d.
§. nunc aliqua, q. 65. n. 82. Albe. in l. 2. col. 10. C. de
iure emphyt. Iaſ. in §. omnium, nu. 87. Inſtit. de a-
ctio. Marſil. in rub. ff. de fideiuſ. nu. 384. Ripa in l.
priuilegia, nu. 25. ff. de priuileg. credit. Cordub. d.
tit. nu. 2. & ſeq. vbi infinitos allegat, & dicit cõem.
Et hanc partem tenuit ẽt Cuccus loco prædicto,
nu. 106. Sed ex hoc non benè infertur ad proprie-
tarium, qui fuit iuſſus non moleſtare. Nam teſta-
tor ideo prohibuit moleſtiã, vt vſufructuarius in-
tegrè percipiat fructus. Et ita præceptum reſpicit
ſolum pecuniarũ commodum. Proinde priuatio
ſequitur ſolùm quando imminuitur vtilitas vſu-
fructuarij: at in vaſallo, & emphyteuta inducitur
priuatio non tantum propter dãnum illatum do-
mino, quàm propter illius contemptum, & iniu-
riam, quæ infertur alienando, & negando, non au-
tem infertur damnum.
Quintò turbare dicitur, qui impedit me arare,
72 † colere, fructusvè aliter ꝑcipere ex fundo, l. vim
facit, §. 1. ff. de vi, & vi arma. l. ſi duo, §. item videa-
mus, in fi. ff. vti poſſidet. glo. in l. vnica, C. eo. tit. Et
eſt generale, quod turbare dr̃ quicunque prohibet
73 ne liberè vtar re mea, † ſecundum gl. in d. l. ſi duo,
& in l. ſicuti, §. Ariſto, ff. ſi ſerui. vend. Plures citat
Menoch. in tract. de reintegr. poſſ. rem. 3. nu. 486.
& ſeq. vbi poſt Innoc. & Rebuff. inquit turbari eũ,
cui ẽt per iudiciarias literas interdicitur ñe ſua v-
tatur poſſeſſione, vel cui alio modo impedimentũ
obijcitur, & procedit non ſolùm, quando impedi-
mentum hoc directè ponitur, ſed ẽt quando indi-
rectè, puta minando colonis, qui ideo territi non
audent fundum colere, vt concludit Bal. in diſpu.
incip. accuſatus, de vi turbatiua, col. 1. ver. ſed mi-
nando, Prac. Pap. in for. libel. poſſ. turbat. in ver. p̃-
ſentialiter, nu. 3. Menoch. d. rem. 3. nu. 488. Imo tur
bare dicitur etiam, qui non minatur colonis, ſed
74 diffamat † me dicendo publicè, quod iniuſtè poſ-
ſideo, & quod non foueo ius in tali re: ſi tamen ob
talem diffamationem non inuenio colonos, qui
velint colere res meas, vr̃ enim talis vim facere,
vt in d. l. vim facit, ver. ſiue faciendo per quod &c.
Ita concludit Bar. in l. 1. §. huius aũt interdicti, nu.
1. ff. vti poſſid. vbi hoc modo declarat dictũ Inno.
qui tenebat contrarium, ſequitur Alex. in cõſi. 52.
nu. 6. vol. 2. vbi nu. 7. dicit quod verbalis contradi-
ctio & inquietatio dicitur moleſtia.
Sextò pro intelligentia, quando hæres moleſta
75 re, vel turbare † dicatur, vide Menoch. d. reme. 3.
nu. 468. vbi vigintiocto recitat modos turbandi,
vel inquietandi, qui ſimiliter continent moleſtiã,
ſtante eo, quod ſupra diximus, paria eſſe moleſta-
re, vel turbare, vel controuerſiam mouere. Et de
76 exportatione † fructuum loquitur Rimina. dicto
conſ. 330. nu. 6. idem eſt quando hæres petit bono-
77 rum deſcriptionem † fieri ſecundum eundem in
conſ. 375. nu. 6.
78 Septimò non infertur moleſtia † per ſolam ſup
plicationẽ Principi porrectam, & impetratum re
ſcriptũ, ſi poſtea hæres non eſt vſus in iudicio ſecũ-
dum Rimin. in conſ. 551. nu. 43. per textũ in l. liber
tus aduerſus, cum ibi notat. ff. de in ius vocã. quod
facit pro eo, quod diximus ſupra legatarium non
mole-

Digitized by Google

moleſtari per ſolam alienationem, ſi traditio, vel
alius nociuus actus non ſequatur.

Nec dicitur moleſtare, qui proteſtatur de ſuo iu
79 re, † ſecundum Bal.in conſi. 347.nu. 1.vol. 3. ſequi-
tur Menoc.d.rem.3.nu.473.ver. declaratur 4.quod
tamen ego intelligo, niſi ob eam proteſtationem,
vel diffamationẽ ius legatarij factum ſit deterius:
puta qui territi coloni non audeant colere, ſecun-
dum Barto.in d.l.1.§.huius autem interdicti, ff. vti
poſſide. dixi paulò ſupra.

Multis tamen caſibus non obſtante moleſtia il-
lata hæres excuſatur a pœna priuationis. Primò
80 quidem vbi moleſtiam infert ex noua † ſuperue-
nienti cauſa, vt declarat Capra in conſ.9.nu.8.ver.
præterea illud, vbi dicit hoc præcipuè verum, quan
do cauſa fuiſſet commiſſa per legatariũ, argumen-
to l.aut facta, §.cauſa, vbi Bar.ff.de pœnis, ſequitur
Dec.in conſi.581.num.12.vbi mouetur etiam quod
omnis diſpoſitio intelligitur reb.ſic ſtantibus, cap.
quemadmodum, de iureiur. Et inferunt ambo præ
dicti ad caſus notabiles, & dum dicunt reſtringi,
quando legatarius ipſe cauſam præbuiſſet, facit
deciſio Bar.in l.item quæro, §.inter locatorem, nu.
81 1.ff.loca.vbi qui promiſit non moleſtare † nõ obli-
gatur ſi aduerſarius cauſam præbuit. Idem dicit in
l.quidam cum filium, ff.de verb.oblig. Menoch.qui
alios citat in tract.præſum.lib.3. præſum. 38.nu.4.
vbi allegat Ruin. loquentem in propoſito noſtræ
quæſtionis. Et alia ſimilia congeſſi in conſil.64.nu.
8.& ſeq.vſque ad finem. Reſpectu tamen primi ca-
pitis videtur, quod cauſa etiam ſuperueniens non
82 excuſet, quia prohibitio moleſtiæ intelligitur tam
ratione iuris futuri, quàm præſentis, l. ſtipulatio,
§.quæſitum, ff.de verbo.oblig. Ita Capra in conſilio
51.nu.3.cogita ergo ſi debet reſtringi ad culpam le
gatarij.

83 Secundò excuſatur qui iuſta † ex cauſa mouetur
contra legatarium, Signoro.conſi.111.nume.21.&
ſeq. vbi infert, quod impugnans teſtamentum, ſeu
inſtitutionem filij non incurrit pœnam probando
illum non eſſe filium, ſed ſuppoſitum fuiſſe, l. qui-
dam cum filium, ff. de verb. oblig.l.quæro, §. inter
locatorem, ff. loca. ſeq. Simon d.lib.4.interpre.1.du
bit.10.nu.85. fol.416. confirmans ex eo, quod po-
nit Bart.in l.1.§.& parui, nu.3. ff.quod vi, aut clam,
84 vbi ſi nullam exceptio † opponi poteſt contra in-
ſtrumentum, allegari tamen poterit, quod non eſt
inſtrumentum, allegat Alex. Iaſ. & Felin. & quod
ex iuſta cauſa liceat moleſtare, tenuit Bal.cõſ.356.
circa med. lib.4. citat eum Simon loco prædicto,
Dec.in conſil.565.in fin.faciunt, quæ ſupra dixi de
cautione requiſita ab hærede de Trebellianicæ de-
tractione. Et Simon loco prædicto recitat etiam,
quando videatur quis impugnare teſtamentũ ita,
vt priuetur commodo, puta cum dicit ſolemnita-
tes deficere, vel teſtatorem nõ fuiſſe ſanæ mentis,
& quod iuſta cauſa excuſet, probat Bart.in l.inter-
dum, §.quod ait, ff.vti poſſide. vbi dicit excuſari eũ
qui iuſta cauſa aliquid facit in alieno, nec accuſari
poſſe de poſſeſſione turbata, Bald. Corne. & Boſſ.
quos citat & ſequitur Menoch.d.rem. 3.num.621.
latius in conſ.230.nu.36.

Tertia eſt accuſatio, quando teſtator prohibuiſ-
ſet in ſuis bonis moleſtari vxorem ſeu legatarium:
tunc enim ſi hæres ſuum aliquod creditum, vel
quid aliud petat, non dicitur inferre moleſtiam,
85 quia bona † intelliguntur ære alieno deducto, l.
non amplius, §. fina. ff. de lega. primo, & §. bona, l.
ſubſignatum, ff. de verbo.oblig. Bart. in l. vt iuriſiu-
86 randi, §.ſi liberi, ff. de ope. liber. Per quæ iura † in
terminis hoc voluit Cuma.in conſi.51.nume.2.vbi
fortius vult verum eſſe non obſtante verborũ præ-
gnantia, puta aliquo modo, iure &c. ſequitur Dec.
in conſi.425.nume.11.& 15. vbi infert quod detra-
here poterit fideicommiſſum, etiamſi prohibitus
87 fuerit non moleſtare † non ſolum in bonis, ſed etiã
in hæreditate, Simon d.dubit.10. numero 86. quæ
concluſio, quando ſolùm dictum eſt in bonis, pro-
cedit de plano, ſed quando dicitur de hæreditate
patitur difficultatem, quia etiam bona aliena di-
cuntur eſſe in hæreditate teſtatoris, & eadem ver-
ſatur difficultas, quando dictum, eſt ne moleſtetur
in bonis, per ea, quæ in conſi.112.nu.21.ver. & non
dicatur, & nu.27.

Quartò excuſationis ſpecies eſt, quando mo-
leſtia illata non habuit effectum, nam tunc non eſt
88 locus pœnæ † priuationis, ita Cuma. in conſil.51.
numero 3.in fin.vbi ait quod non dicitur moleſtaſ-
ſe ad finem de quo ſupra, qui mouit quæſtionem,
ſed non perſeuerauit vſque ad ſententiam, & ra-
tio eſt ſecundum eum, quia vbi moleſtia ſit iuſta
non committitur pœna, at cognoſci non poteſt
quod ſit iuſta, vel iniuſta, niſi ſequuto Iudicis iudi-
cio, l. ſtipulatio, §.habet, ff. de oper. no. nunc. vbi
ſtipulatio, de demoliendo, vbi ſit iniuſtè ædifi-
catum, non committitur, niſi ſequuta ſententia,
quod ſit iniuſtè ædificatum, & id etiam confirmat
ex alijs. Hoc etiam voluit Caſtren. in conſilio 221.
numero 2. verſic. ſecundo præmitto, volum.2. vbi
concludit, quod hæres, qui verè in iudicio mole-
ſtauit vſufructuarium, non priuatur hæreditate ſi
ſuccubuit in iudicio, & fuit repulſus. Et dicit eſſe
caſum in l.licet, ff.vt legato.nom. cau. & in l. auia,
§.fina.ff. de condi. & demonſtra. Et ratio eſt, quia
conatus nihil obſuit legatario, l.prima, §. fina. ff.
quod quiſque iuris. Et ſubdit, quod ad priuatio-
nem non ſufficit aliquid de facto fieri, niſi etiam ſe-
quatur effectus, argumento l.ea quidem, C. ſi man
cip. ea cond.fuer. alien. cum ſimilibus. Hanc opi-
nionem tenuit Crau. in conſilio 682.num.2. vbi in
quæſtione pacti conuenti inter permutantes, quod
in caſu moleſtiæ liceret redire ad bona permuta-
ta, inquit, non ſufficere illatam eſſe moleſtiam, ni-
ſi effectum ſortiatur, vt pacto locus ſit, allegat plu-
res text. Comprobatur id ex eo, quod voluit Me-
noch.in conſi.230.num.78.& ſeq.vbi ait, quod non
89 ſufficit vnicus actus, vt quis dicatur turbare, † ſed
requiritur perſeuerantia, & infert, quod moleſta-
ri non poteſt quis pro violata, vel turbata iuriſdi-
ctione, & quod ſubditum traxerit ad forum ſuum,
niſi perſeuerauerit: quod ſi deſtitit venit abſoluen-
dus, allegat text.in l.pen.§. docere, ff.ne quis eum,
qui in ius voc.eſt, vbi Bar. Caſtr. Alex. & Iaſ.notant
90 pęnam † eximentis non ei infligi, qui cum effectu
non exemit reum de manu Iudicis, addit Socin.
ſen. Afflict. Pariſ. & alios.

Quæ etſi clara videantur, mihi tamen non con-
cludunt, qui mentem potius teſtatoris, & verba
obſeruare conſueuerim, quam abſtruſos, & ſub-
tiles intellectus: ſi enim præceptum teſtatoris in-
telligi debet de ea moleſtia, quæ infertur de facto,
non quæ de iure, quod debemus expectare effe-
ctum. Item ſi moleſtia non habet effectum, quia
hæres agendo non obtinuit, ſed fuit excluſus,
nonnè tanto iniuſtior, & damnabilior eſt illius
moleſtia? Item nonnè dicitur cum effectu mole-
ſtare,

Digitized by Google

ſtare, qui ipſum legatarium rentauit deijcere , vel
ſe oppoſuit ne ingrediatur, vel quid ſecit, vt impe-
diret ne fructus perciperet? iam enim conſum-
mata eſt moleſtia , etiamſi is non obtineat, quod
tentat ne voluntatem ſuam expleat, quod ſi lex de
ficeret, ſola naturalis ratio nos mouere deberet,
ſed lege quoque id probatur, vt in l.minoribus vi-
ginti quinque, ff. de mino. vbi ait text. ſubueniri
91 † minoribus non ſolùm vbi minuunt patrimoniũ,
ſed etiam quando intereſt eorum litibus & ſumpti
bus non vexari, & per illum text. inquit Bald.in l.
cum hæreditate, in fi.ff.de acquir.hære.quod ea lex
locum habet etiam iure canonico attento, quia in-
tereſt hæredis non vexari, ſequitur Rom. & Caſtr.
ibi, eiuſmodi etiam vexatio habetur pro euidenti
damno in l.fi.§.etſi præfatam, C. de iur.de liber. &
ibi notat Bal.nu.5. & 6. Ideo licet minor adeundo
confecerit inuentarium, propter eaque ſit tutus ab
omni damno, tamen ſi in hæreditate ſint vexatio-
92 nes, reſtituitur † perinde ac ſi eſſet in damno, vt
per Salic.in auct.ſi omnes, nu.8. vbi Caſtr.nu.3. C.
ſi minor ſe ab hæred.abſtin.& probaui in conſi.87.
nu.9.& ſeq.ſed magis clarè probatur ex text. in c.
Rainaldus, de teſtam.vbi Abb.nu.17.notat pęnam
93 † appoſitam propter contrauentionem committi
ob ſolam moleſtiam facti, licet effectus non ſequa-
tur, & ſubdit eſſe dictum notabile, & infert ad pœ-
nam adiectam compromiſſo, aliter tamen diſtin-
guendo, vbi pœna appoſita eſt promiſſioni de ra-
tum habendo, vel firmum tenendo. Et eius deciſio
nem quoad noſtrum propoſitum approbat Didac.
in d.capit.Rainald.§.1.num.8.ſubdens, quod id eſt
iuxta voluntatem prohibentis moleſtiam, quæ eſt
vt ea penſas, damna, & inquietudines auertat ab
vſufructuario, & profecto non video, quod aliud ſit
prohibere, ne moleſtetur, quam prohibere, ne vexe
tur, vel inquietetur, nec attendendum eſt, quid ex
ipſo moleſtationis actu ſequatur: cũ ipſa ſola mo-
leſtia producat effectum a teſtatore conſideratum.
Et id quoque voluit Simon d.dubita. 10. nu.88. in
fi.vbi tamen non meminit de contradicentibus ſu
pracitatis. Et probatur hæc concluſio in l.crimina
94 li, C.de iuriſd.om.iud.vbi punitur iudex, † qui cita
uit coram ſe compariturum eum, qui erat ſub alte
rius iuriſdictione, etiamſi iuriſdictio cum effectu
non fuerit impedita, vt declarant ibi Bal. & Caſtr.
Hoc etiam probatur ex eo, quod poſt Rotam vo-
luit Gem.in c.1.§.fin.col.2. in fi. de electio.in 6.vbi
95 tenet, quod etſi contumax † non mulctetur, quan-
do ius aduerſarij non eſt factum deterius, vel pro-
ceſſus non eſt impeditus, tamen Iudex, qui per il-
lius contumaciam fuit eluſus, poteſt illi mulctam
indicere: ſequitur Ale.in l.is videtur, in fi.ff.ſi quis
Iudici non obtemp.atque ibi Soc.nu.9. & 10. Et quod
dicitur in ſola vexatione, in caſu noſtro, quia ipſa
vexatio eſt effectus moleſtiæ, & dari non poteſt in
rerum natura moleſtia aliqua, quæ non habẽt hunc
vexationis effectum: Contrarium autem procedit,
quando effectus eſt quid ſeparabile ab actu, vt in
venditione, locatione, & alijs actibus, qui ſi nõ ſor
tiãtur plenum effectum habentur pro infectis, nec
in aliquo imminutum eſt ius partis.

Quintò datur excuſationis ſpecies, quando hæ-
res ignorabat contenta in teſtamento, ignorantia
96 † enim liberat hæredem ab omni pœna, l.igitur, ff.
97 de libe. cau. Et ita † concludit Alba in conſil.45.
nume.17.vbi loquitur de hærede, qui non habebat
notitiam teſtamenti, ſubdens, quod in dubio igno
rantia præſumitur. Sed ante eum hoc etiam vo-
luit Ruin.in conſ.150.nu.5.verſ. ſi igitur moleſtia,
vol.3. vbi ſimiliter loquitur de hærede, ſubdens,
quod etiam in extraneo ante aditionem præſumitur
ignorantia, quæ excuſat a pęna l.genero, cum ibi
not.per Bal.ff.de his, qui not.in ſam. & ſequitur eũ
Rimin.in conſi.375.nume.22.vbi loquitur in eiſdẽ
terminis. Et ratio eſt, quia ignorans non videtur
98 contemnere, † c. quia diuerſitatem, de conceſſio.
præben.Bero.in conſi.56.nu.5.vol.3.Crauet.conſi.
99 226.nu.7.& culpa † imputari non poteſt ignoran-
100 ti, glo.in l.mora, ff.ſolu.marr. facit quia † ignorã-
tia excuſat etiam in delictis, l.1.§. Diuus, ff.ad leg.
Cornel. de ſicar.l.reſpiciendum, §.delinquunt, vbi
not.glo.ff.de pęn.infinitos adducit Tiraq.in tract.
de pœn.temp.cau.13.num.1.& ſeq. Hinc videmus,
quod agnuſcens relictum factum cum onere plus
101 non petẽdi, non ſibi præiudicat ſi ignorabat † o-
nus iniunctum, Caſtr.in conſil.77. nu.1. & 3.vol.1.
Alex.in conſ.132.nu.2.ver.ſed iſta eſt, vol.2. Ruin.
in conſi.79.nu.9.& 11.vol.2.Socin.iun.in conſi.18.
nu.8.vol.4.Cagno.in conſi.26.nume.1.inter conſil.
Port. Imo.& hanc partem probaui in conſ.7.n.37.
& ſeq. Et dum ſupracitati Doctores dicunt igno-
rantiam teſtamenti præſumi, id benè procedit an
te immixtionem, vel aditionem, non ſolum reſpe-
ctu hæredis ſui, ſed etiam extranei, vt per eos, at
poſt immixtionem præſumatur ſcire, & multi te-
102 nent ignorantiam præſumi, † quia potuit adire
teſtamenti tabulis non inſpectis, Barto.in l.qui Ro
mæ, §.duo fratres, quæſt.3.vbi Alexand.& alij, ff.de
verbor.obliga.& latè ibi proſequitur Claud.Crot.
& Ripa, & multos eiuſdem ſententiæ cumulat de-
ciſ.Peruſ.19.num.19.Contra verò quod non præſu
matur ignorantia tenuit glo. Din. Iacob. de Aret.
Oldr.Barto.Bald.& alij, in l.huiuſmodi, §.cum pa-
ter, ff.de leg.1.Cin.Salic.Alexand. Campeg. Ruin.
& alij, quos citaui in conſil.119.nume.19. Hoc au-
tem certum eſt quidquid velint Doctores in teſta-
mento, quod codicillorum præſumitur ignorãtia,
103 † quia cum ſint a teſtamento ſeparati, potuit hæ-
res adire nulla eorum habita notitia, vt probat
tex.in l.3.§.1.ff.de tranſact.& in l.non eſt ferendus,
ff.eod.tit.& hoc voluit Bart.in l.cætera, §.fin.verſic.
oppono dicitur, ff.de leg.1.& in d.§.duo fratres, nu
me.13.vbi Alexand.nume.53.in fin.Iaſ.num.58.&
Crot.num.106.hoc etiam voluerunt Bald.Ang.A-
lexand.Aret.Ruin.& Bellon.quos citaui in conſ.7.
nume.35.& ſequen.Addo Crauet.in conſi.257.vbi
addit Caſtren. Socin.& Corne. Manti.de coniect.
vlt.volun.lib. ſexto, titu.quarto, numero duodeci-
mo, vide Decian. conſil. 57. numero 10. volum. 3.
quidquid aliqui voluerint. Nam etſi codicilli di-
cantur pars teſtamenti, tamen non ita ſunt coniun
cti, vt vnius haberi non poſſit ſcientia ſine altero,
& hæc mihi ſemper placuit, & applaudet ſenſui ac
rationi naturali.

Sextò a pœna priuationis excuſari debet hæ-
res, ſi non ipſe prouocauit legatarium ad iudiciũ,
ſed ab eo prouocatus reſiſtit. Nam parendum eſt
104 ei, † qui prouocatus ſe defendit, l. qui cum ma-
ior libertus, in fin.ff.de bon.liber. & defenſio eſt de
iure naturali, quæ ideo per generalia verba nõ ex-
cluditur, vltra quod moleſtia, quæ oritur ex facto,
& culpa legatarij cenſetur ſemper excluſa, l. 1. ff.
quando actio de pecul.eſt annal.in §.fin. Et per præ
105 dictas rationes † ita tenet Caſtr. in conſ.373.nu.
4. Hæc tamen ſnĩa, ſi ita generaliter intelligatur nõ
eſt

eſt vera, quia etiam reſiſtendo dicitur moleſtiam
inferre, l.non ſolum,§.ſi ſtatus controuerſia, ff.de
procurato. & qui prohibet me vti re mea, dicitur
106 turbare, † l.ſi duo, vbi gl.ff.vti poſſid.gloſ.in l.ſicu
ti,§.Ariſto,ff.ſi ſeruit. vendi. Et idem eſt in eo, qui
107 prohibet ne in meo † ædificem, d.l.ſi duo, §. hoc
interdictum, Menoch.de reſcin.poſſeſſ.remed.ter-
tio,num.487.& num.492.Quid enim ſi legatarius
ageret interdicto vti poſſidetis, vt manuteneatur
in poſſeſſione bonorum, aut quid aliud iuſtum pe-
teret ab hærede, dicemusne illum reſiſtentem in
iudicio excuſari, quia fuerit prouocatus? certè
non,quandoquidem prouocatio non excuſat,qñ il
108 le causã dedit,vt vocaretur in iudiciũ, puta tur-
bando, vel quid aliud faciendo, & quid refert, ꝙ
moleſtia inferatur agendo,vel defendendo ſi reus
in ſua exceptione dicitur actor,l.prima, vbi Bar.ff.
de exceptio.Corne.in conſil.222.col.3.vol.2.Ro-
lan.in conſil.100.num.25.vol.2.alios citaui in con
ſil.48.nu.3.Poſſet autem ratio Caſtr.ſuſtineri quo
ad hoc ne comparendo in iudicio dicatur hæres
moleſtaſſe, vel quando petitio legatarij eſſet iniu-
ſta; hæredis verò iuſta defenſio, ſed hoc caſu ſuſti-
netur ius hæredis,non quia fuerit prouocatus,ſed
quia moleſtia eſt iuſta, nam prouocatio non excu-
ſat,vt dixi,niſi defenſio ſit iuſta. Cauendum eſt ita
que a dicto Caſtren. in loco præcitato, licet primo
aſpectu videatur iuridicum.

Septimò quamuis dominus teneatur, quando
familiæ prohibet aliquem ex quo ipſe prohibere
videtur,l.is cuius,ff.ſi ſeruit. vend.tamẽ excuſatur
hæres, ſi non ipſe, ſed familia ſua, puta filius, vel
alius legatarium moleſtat.Et ratio eſt,quia pœna
109 tenere debet ſuos † authores, l. ſancimus, C. de
pęn. & vnus non debet odio alterius prægrauari,
c.non debet,de reg. iur. in 6.l. non debet alteri, ff.
eod.tit.& pœna non debet imponi, vbi non eſt cul
110 pa, † aut dolus,l.eum autem,§.excipitur,in verſ.
capitalem,ff.de ædilit.edic. Barto.in l.quid ergo,§.
pęna grauior, ff. de his qui notan. infam. Et hanc
111 † partem tenet Riminal.in conſil.375.num.29.&
ſequen. vbi mouetur, quia procurator non poteſt
facere actum per quem dominus incidat in pœ-
112 nam, niſi haberet ſpeciale † mandatum, Bart.in
l.ſi procurator, vbi etiam Iaſ. & alij, ff. de condit.
indeb.in l.tertia,§.ſi procurator, vbi Alexand.Iaſ.
Riminal.Dec.& alij,ff.quod quiſque iuris,alios ci-
tat idem Riminal.in conſi.203.nume.44.& ſequen
ti,vbi ponit quid agendum in praxi, quando pro-
curator facit actum per quem dominus poteſt in-
cidere in pœnam. Prædictam quoque concluſio-
nem, quod ob factum familiæ hæres non incurrat
priuationis pœnam,tenuit idem Riminal. in con-
ſilio 551. numero 43. Addo quod regulariter do-
113 minus non tenetur pro † facto ſerui, vel familiæ,
l. ſecunda, in principio, ff. de noxal. actio. Felin.
qui ita conſtituit regulam in capit.Petrus,nume-
ro 2.de homicid.Iaſ.in l.prima, in princip.num.3.
ff.ne quis eum qui in ius, Afflict.in deciſ.82.nume.
2.Cur.ſen.in conſil.41.columna prima, Alciat. in
tractat.præſumpt.regu.3.præſumpt.40.numero 2.
præcipuè quando factum eſt momentaneum,&
non ſucceſſiuum, Alex.in l.de pupillo, §.ſi quis ipſi
prætori,nu.24.ff.de oper.no.nunc.Barbat.in conſi.
13.col.pen.vol.3.Iaſ.in l.ciuitas, nu.4. ff.ſi cer.pet.
vbi ſubdit et aliud ad propoſitum noſtrum, quod
dominus non tenetur de facto ſerui, ex quo nullũ
ſentit commodum. Quod etiam voluerunt Rom.
& Iaſ.in dicto §.ſi quis ipſi prætori, Ruin. in conſil.
21.nu.1.vol.4.Et non caret ratione principalis no-
ſtrã deciſio, quia dominus præſumitur ignorare,
114 quod factum eſt † a familia,ſecundum gloſ.in ca.
quia præſulatus,t.q.4.Alex. in conſi.45.nu.5.vol.1.
Boer.in deciſ.277.nu.7.& ſola ſcientia domini non
115 eũ obligat, † quando prohibere non poteſt, Spe-
cu.in tit. de legato,§. iuxta, ver. quod ſi amici mei,
Felin. d.c.Petrus,nu.2. verſ. & hanc concluſionem,
Gram.deciſ.47.nu.1. Non obſtat text. in l. is cuius,
quia loquitur quando familia aliquid fecit de vo-
luntate domini, vt declarat glo. ibi,quam ſequitur
Bar. in repetit.col.2.in princ. ver.venio ad oppoſi-
tiones.Secundo reſpondeo procedere,quia ibi do-
minus non conueniebatur pro eo quod familia ꝓ-
hibuiſſet, ſed proinde quod ſua promiſſio non im-
plebatur ſtante prohibitione, & impedimento fa-
miliæ, ita Bald. ibi in fin. ſequitur Angel. colum.2.
verſic. item nota hic. Vtraque tamen reſolutio eſt
vera, quod vbi familia aliquid facit de voluntate
116 † domini,tenetur dominus, vt probatur in c.con-
ſtitutum,vbi glo. de reſtib. Clem.ne in agro,§.por-
rò,de ſta.monac.c.cum ad ſedem, de reſtit. ſpoliat.
cum ſimilib. Immo voluerunt multi, quod volun-
tate domini factum præſumatur quidquid fit a ſer-
117 uo,† vt per Bar. in d.§.ſi quis ipſi prætori, num.19.
Roman.in conſil.68. colum.1. conſ.152. colum.fin.
Alexan. conſi.69.nu.5. vol.2. Quod tamen non eſt
abſolutè verum.

Poſſet autem generaliter limitari concluſio pręce-
dens, vt moleſtia illata per familiam imputetur
domino, illis in caſibus, quibus factum familiæ im
putetur domino,puta, quando dominus ex eo com
118 modum ſentiret,† iuxta notata per Rom.& Iaſ.in
d.§.ſi quis ipſi prætori,cum alijs a me ſupra citatis.
Pro qua declaratione facit pulchrum dictũ Alber.
in l.1.§. ſi quis ita in ſuo,ff.ne quid in loco publ. vbi
119 ait etiam, quo ad infligendum pœnam † aquam
inuentam ſuper alicuius prato præſumi ab eo du-
ctam contra edicta prohibitoria, ex quo verſa eſt
in eius vtilitatem,ſequitur Aleiat. in conſ.357.in fi.
Et dixit Cur.ſen.in cõſ.55.in fi.quod falſum inſtru-
mentum ab eo præſumitur fabricatum, cuius vtili-
tate concernit, ſed pro horum veritate videndus
eſt Bar. in l. fi. nu.5. verſ. item quod illa, ff. de quæ-
ſtionib. vbi Blanc.nu.422.Bal.in l.1.nu.22. C. de fi.
inſtru.& in conſ.20.nu.4.vol.3.

120 Octauò excuſaretur hæres ſi neceſſitate † ductus
moleſtiã legatario intuliſſet,ita Riminal.in conſi.
551.nu.30. & ſeq.quia prohibitio moleſtiæ in telli
gi debet de voluntaria,non de neceſſaria,ſicut i di
121 cimus de prohibitione † alienationis, l.aliena-
tiones, ff.fam.erciſ.l.2.ff.de fun.dota.Allegat etiã
quod dici ſolet,ſtatutum prohibens bona in foren
122 ſem alienari, † non habere locum, quando alie-
natio fieret ex neceſſitate,ſecundũ Alber.in tracta.
ſtatut.par.2.q.2.& plures alij ab eo citati. Et ſub-
dit Riminal. neceſſariam dici moleſtiam,quam hæ
res infert alienando ex neceſſitate paternorũ con-
tractuum.Pro cuius confirmatione addi etiam po
teſt, quod etſi non valeat alienatio rei immobilis
123 facta † a minore ſine ſolemnitate, tamen fallit
quando alienat vigore ordinationis paternæ, vt
per Iaſ.in l.prima,§.fuit quæſitum,nume.15. vbi e-
tiam Ripa numero 10.ff.ad Trebellian.in l.qui Ro
mæ,§.cohæredes,numero 21.ff.de verbor. obligat.
Afflict.in c.Imperialem,num.75. de prohib. feud.
alien. per Feder. Dec. in l.ſingularia, numero 15.

ff.ſi cer.pet.Neuizan.in conſ.84. nu. 5. & 4. Gram.
conſi.ciuili 10.nu. 2.Rol.in conſ.99.num.39.& ſeq.
vol.1.& alios citat Menoc.in tract.de arbit. iudic.
caſu 171.num.67.& Lamberteng.in tracta.de con-
tracta.eo.glo.1.nu.3.Huic ergo declarationi nõ ac
quieſco,quia non minus dicitur moleſtia, quæ in-
fertur vigore præcedentis contractus celebrati cũ
defuncto,quam ea,quæ alias infertur,& non dici-
tur coactus fauore, qui ex ſui authoris ordinatio-
124 ne facit, coacta † enim voluntas eſt voluntas, l.ſi
patre cogente,ff.de ritu nuptiar.l.ſi mulier, §.ſi me
tu,l 2.ff.quod met.cau.l.ſi priuatus,in princ.ff.qui
& a quib.c.merito, 15.q.1.gloſ.in l.velle, non credi
tur,ff.de reg.iur. Et cum teſtator prohibendo mo-
leſtiam conſiderauerit ſolum effectum, non eſt at-
tendendum, quod id fecerit hæres ob diſpoſitionẽ
ſui authoris,poterat enim potius parere præcepto
huius, quam illius teſtatoris, ſed cum elegit ma-
gis obtemperare vni,quam alij, iam contrauenit,
125 licet enim coactus † non dicatur velle abſoluté,
dicitur tamen velle conditionaliter, vt in c.maio-
res,§.item quæritur,de baptiſmo.

Nonò hæres defenditur a pœna priuationis,
quando legatarius remiſiſſet tacitè pœnam con-
trauentionis,puta interpellando hæredem poſt il-
latam moleſtiam, ſi velit implere voluntatem de-
functi, quia per interpellationem creditoris cen-
126 ſetur debitori remiſſa omnis præcedens † mora,
gl.& Bar.in l.Emilius, ff.de minorib. notatur in l.
2.C.de iure emphyteu.facit l.in diem,ff.de in diem
adiect.dum.n.hæres interpellatur ad implendum,
127 videtur conceſſa dilatio,& mora † non commit-
titur dilatione durante,l.ſiue pars,C.de dilatio.fa
cit l.fi.§.donec,C.de iure delib.Et per has rationes
concludit Ruin.in conſi.150.nu.5.vol.3.quod hęre
di cenſetur remiſſa pęna priuationis,quãdo ab vſu
128 fructuario † interpellatur ad implendum volun-
tatẽ teſtatoris. Et pro eo facit egregia deciſio An-
ge.in conſ.373.num.1.verſ.3.quia ſolutio,vbi ait,ꝙ
venditor, qui lapſo termino ad ſoluẽdum poterat
129 recedere a contractu † ſi proteſtetur, ſe non tra-
diturum rẽ niſi prius ab emptore obſeruentur om
nia promiſſa, videtur per hoc renunciaſſe pactis pę
nalibus, & remiſiſſe reſolutionem contractus, ſe-
quitur Crau.in conſ.206.nu.2.facit,quia petens di
130 lationem ad ſoluendũ,cenſetur approbare † ſen-
tentiam,l.ad ſolutionem,C.de re iudic.Roman.in
conſ.9.in fi.Grat.in conſ.47.nu.22.vol.2. Natta in
conſ.242.nu.23.Cephal.in conſ.3.nu.45. Menoch.
de recup.poſſeſſ.remed.15.nu.122.D.Becius in cõ
ſil.106.num.41.Ergo & concedens dilationem ad
implendum,videtur concedere quod ille perſeue-
ret in contractu, & ſicuti offerens ſe ſoluturum id,
131 in quo fuit condemnatus, dicitur † ſententiam
ratificare,gl.in c.cum veniſſent,vbi Bal.nu.8.de eo
qui mit.in poſſeſſ.Iaſ.in l.poſtquam liti,nu.1.ver.3.
limita,C.de pact.Cur.iun.in l.1.n.41.C.eod.tit.ita
qui offert ſe recepturum implementum approbat
contractum pro quo eſt implendum,nam interpel
lando videtur perſeuerare in prima actione, quæ
ſibi competebat ad conſequendum implemẽtum,
132 & qui perſeuerat in contractu,videtur tacitè † re
miſiſſe contrauentionem,l.ſi domus,in princ.ff.lo-
ca.Caſtren.in l.ſi merces,§.ſi vicino,ff.eod. titu.l.ſi
fundus,§.eleganter, & l.de lege.§. poſt diem, ff.de
lege commiſſo.Corne.in conſ.208 ad fin.vol.1.vbi
ait,quod videtur quis a pacto reſciſſorio receſſiſſe,
quando poſt diem vtitur eo cõtractu,Lancel. Dec.
in l.cum proponas,limita.5.C.de pac.comprobat
Crauet.in conſil.151.nu.8.Rolan.in conſil.69.nu-
mero 46.vol.4.

Quamuis autem non omnes prædictæ declara-
tiones applicari poſſint legato alimentorum,quia
plurimum conueniunt, & non parum etiam inte-
reſt illas ſcire,non volui omiſiſſe,quia vix lector il-
las inueniet vno in loco congeſtas.

Generaliter verò ſciendum eſt,quod vbi poteſt
cadere dubitatio quo animo actus turbatinus ge-
ſtus fuerit vel moleſtia fuerit illata,plurimum pro
derit proteſtatio,ſi quæ præceſſit,quia per eum de-
133 claratur actus dubius,qui † ab animo dependet,
l.Neſenius,vbi gl.Bar.Bal.Ang.Caſtren.& alij,ff.
de neg geſt.Innoc.& alij omnes,in c.cum M.Ferra
rien.de conſtitutio.Bart.in l.nõ ſolum,§.morte,nu.
28.ff.de no. op. nunciatio. vbi latè ponunt Docto.
præcipuè Iaſ. & Rube. Et cum eſt pluries repetita
134 magis enixè oſtendit † voluntatem proteſtantis,
Bar.in l.cum ſcimus,C.de agricol. & cenſit.lib.11.
Felin.in c.nonnulli,nu.54.de reſcrip.Dec.in conſil.
497.nu.6.Atque in proprijs terminis noſtris,quod
135 proteſtatio adiuuet, † tenuit Rimin.in conſ.676.
nu.76.Et per eandem rationem, ſi is,qui interpel-
lat hæredem ad implendum, proteſtetur de ſuis
iurib.non cenſeretur remiſiſſe contrauentionem,
136 quia proteſtatio † conſeruat ius proteſtantis, l.ſi
debitor,§.1.iuncta glo.ff.quib.mod.pign.vel hypo-
the.ſol.Oldr. in conſil.237.in fin.Caſtren.in conſi.
311.nu.4.vol.1.Dec.in conſi.42.in fi.Hinc eſt quod
dominus recipiens canonem cum proteſtatione,
137 minime cenſetur caducitatem † remiſiſſe, ſecun-
dum gl.in c.potuit,in ver.expelli,de loca.vbi Butr.
nu.19.& Felin.nu.39.Iaſ.in l.ſi poſt moram, nu.4.
ff.de eo,quod cer.loco,& in l.2.num.124.C.de iure
emphyteu. Clar.in §.emphyteuſis, q.10. & poſſem
infinitos allegare.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterium ſecundum tenetur eum alere, qui relicto primo,ingreſſus eſt ſecundum.*
2 *Simonia eſt dare ſpiritualia pro temporalibus.*
3 *Simonia non contrahitur ſine conuentione, vel pactione.*
4 *Simonia non eſt,quando aliquid relinquitur monaſterio cum onere,quod aliquem recipiat ad religionem.*
5 *Conſuetudo quod clerici certum quid exigant a laicis,nõ eſt ſimonia,ſi habet licitum principium.*
6 *Monachus qui tranſit de vno monaſterio in aliud,non debet eſſe oneroſus ſecundo monaſterio.*
7 *Monacho tranſeunte de vno monaſterio in alterum,bona monachi remanent durante eius vita penes ſecundũ monaſterium.*
8 *Monachus offerendo ſe & ſua efficitur quodammodo ſeruus monaſterio.*
9 *Subrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur.*
10 *Monaſterium tenetur alere monachum,quem recipit ad religionem.*
11 *Exceptio probanda eſt ab eo qui habet regulã contra ſe.*
12 *Regula transfert onus probandi in aduerſarium.*
13 *Monacho deſerente propria authoritate primum monaſterium,bona non tranſeunt in ſecundum.*
14 *Altari qui ſeruit,de Altari viuere debet.*
15 *Opera,qui vtitur alimentis,tenetur illum alere.*
16 *Monachus,qui licitè ingreditur ſecundum monaſterium liberatur a primo.*

Ado-

17 *Adoptans obligatur ad omnia onera adoptati.*
18 *Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri.*
19 *Monachus in aliud monaſterium tranſlatus acquirit ſecundo, non primo monaſterio.*
20 *Ciuis deſerens ciuitatẽ perdit omnia priuilegia ciuitatis.*
21 *Dominus deſerens vaſallum perdit ius vaſallagij.*
22 *Ciuis deſerit ciuitatem, quando transfert domicilium in alium locum.*
23 *Monachus ſi ingreditur ſecundum monaſterium egenũ, recipit alimenta a primo.*
24 *Pater adoptiuus alit filium, quando naturalis eſt pauper.*
25 *Doctor expulſus de collegio, ſi reſtituatur, non recuperat primum locum.*

QVAESTIO XXVII.

NON raro euenit, quod monachus vel monialis de vno monaſterio in aliud transfertur, propterea dubitatum etiam fuit aliquãdo, an primum monaſterium teneatur religioſo ſic tranſlato alimenta miniſtrare, vel potius ab vltimo monaſterio dãda ſint? Hanc quæſtionem non inuenio ab aliquo fore tactam, præterquam a Menoch. in conſil. 193. per totum, vbi concludit, quod ſecundum monaſterium
1 tenetur alere † ingreſſum, poſito, quod ſit opulentum, vel habeat redditus ſufficiẽtes. Mouetur principaliter, quia ſimonia contrahitur, quando mo-
2 naſterium aliquid pro ingreſſu exigit, † dat enim ſpiritualia pro temporalibus, capitulo quoniam, & cap. non ſatis, de ſimon. Et notarunt Hoſtien. & Abb. in d. c. quoniam, vbi quod ſi redditus ſunt tenues, licet aliquid recipere pro ingreſſi victu, allegat etiam Diuum Thomam, Silueſt. Redoan. & Nauar. Quib. addi etiam poteſt Natta plenius cæteris examinans hanc controuerſiam in facti contingentia in conſi. 618. per totum, poſt Bartolũ, Bald. Auge. Imo. Anan. Alexan. Dec. Aret. & Campeg. Et quamuis Menoc. præcitato loco alijs vtatur rõnibus, illæ tamen fundantur in facto ſibi propoſito, non in iure, ſed ea ratio non eſt tuta, quia ſimonia
3 tunc † ſolum contrahitur, vbi eſt conuentio, vel pactio, c. quam pio, 1. quæſt. 2. Innoc. in c. cum M. Ferrarienſis, nu. 4. de conſtitutio. Bal. in l. ſi quenquam, in fin. C. de epiſ. & cleric. Et quod licitè aliquid re-
4 linqui poſſit alicui monaſterio, cum onere † recipiendi aliquem in monaſterium, tenuit Bal. in l. 1. num. 2. C. de inſtit. & ſubſtitut. & ego in conſi. 295. per totum, probaui, ni fallor, contra Nattã in eodem illius facto ſuſtineri diſpoſitionẽ, in qua monaſterium inſtituitur, ita tamen quod teneatur recipere nonnullas honeſtas puellas de familia teſtatoris. Allegaui etiam Barto. Fulgoſ. Cuman. Caſtren. Ange. Aret. Dec. Rip. & Bertrand. qui videri poſſunt. Et hanc communem dicit Caſtr. in l. Titio centum, §. Titio genero, ff. de condit. & demonſtr. in lectura paſſiua, addo, quod idem tenuerunt Ale. & Iaſ. in l. 2. C. de inſtitutio. & ſubſtitutio. ſequitur etiam Benedict. in ca. Raynutius, par. 2. in ver. cuidam Petro tradiderunt, numero 13. de teſtam. ſed præter eos idem probauit Calder. in conſi. 10. in ti. de ſtatu regul. vbi ſuſtinet, quod datio pecuniæ ante ingreſſum, etiam ex pacto, non eſt ſimonia,
5 † quia fit ad ſubleuandum monaſterium ab impenſa alimentorum, quæ miniſtrare debet. Cum ea tranſit Riminal. in conſi. 477. nu. 25. & 36. verſic. non obſtare dicatur. Præterea quidquid de rigore iuris dici poſſit, nunc conſuetudo generalis cõprobauit eiuſmodi pactiones, quæ victus cauſa ſuſtinentur, præcipuè cum licitum habeant principium, nam antiquitus eiuſmodi largitiones fiebant tempore ingreſſus per ſpontaneas oblationes, & vbi licitum eſt principium admittitur conſuetudo, vt notat. in c. ad Apoſtolicam, de ſimon. Et dicit Abb. in c. ſuam, de ſimon. quod cõſuetudo dandi eleemoſynam, ſi proceſſit ex liberalitate, nõ eſt ſimoniaca, etſi poſtea agatur contra populũ, vt obſeruet laudabilem conſuetudinem, actus non erit ſimoniacus, Ripa in conſilio 26. numero 45. Et in propoſito ita dicit Bened. loco ſupra allegato, numero 13. vbi ſubdit, tanto magis id ſuſtineri ſtante tollerantia ſummi Pontificis, & Epiſcoporũ. Confirmatur etiam, quia ſuſtinetur traditio in cauſam alimentorum, ſecus ſi quid daretur vltra alimenta, per ea quæ ponit Innocen. & tradunt cęteri Doctores in c. cum volũtate, de ſent. excomm. Et per eos dicit Rip. loco prædicto, non ſuſtineri conſuetudinem, quod populus aliquid det prædicatori vltra alimenta.

Secundò contra prædictam monachi deciſionem facit, quia vbi monachus tranſit de vno mo-
6 naſterio ad aliud, non debet eſſe oneroſus † ſecundo monaſterio, c. de lapſis, vbi gl. 16. q. 1. c. quod a te, vbi But. Abb. & Imo. de cleric. cõiug. Et per hãc etiam rationem gl. Io. in ca. ſi quis rapuerit, 27. q. 1. dicit, quod vbi monachus transfertur de vno in aliud monaſterium, tunc ſecundum monaſterium
7 durante vita monachi † conſequitur vſumfructum bonorum, quæ primum monaſterium habuit per illius ingreſſum. Quod etiam voluerunt Hoſtien. Io. Andr. & alij prædicti in d. c. quod a te, Socin. conſ. 52. nu. 18. vol. 4. Menoc. d. cõſ. 193. nu. 1. & 12. vbi. etſi dicat aliud eſſe, cũ ingreſſus religionẽ nulla bona intulit monaſterio, tamen non admittit, quod ratio Doctorum, ne ſit ſecundo monaſterio grauis, & oneroſus, concludit, quod ſecundum monaſterium eſt eo onere alendi exgrauandum.

Tertiò facit, quia cum quis ſe & ſua obtulit mo-
8 naſterio, tunc efficitur quodammodo ſeruus † illius monaſterij, ita vt de cætero non poſſit diſcedere etiam gratia ſtrictioris religionis, vt inquit gl. in cap. vt lex continentiæ, in ver. profeſſ. 27. q. 1. quam dicit ſingularem Abb. d. c. quod a te, nu. 5. allegando etiam Archidiac. Ergo eodem modo contractu cenſeri debet obligatio ex parte monaſterij erga monachum reſpectu alimentorum, vt nullo modo onus illud euitare poſſit, ne obligatio inter eos inæqualis ſit, & claudicet.

Re tamen diligenter diſcuſſa dicẽdum erit primum monaſterium nihil debere pro alimentis, ſed id oneris incumbere ſecundo, quod cum loco
9 primi ſit ſubrogatũ, præſtare † debet id quod tenebatur primũ, l. ſi eum, §. qui iniuriarũ, ff. ſi quis cautio. §. fuerat, Inſtitut. de action. cap. eccleſia, il 1. extra vt lit. pend. Quod procedit ẽt in correctorijs, §. reliquã, ver. vnde cõſequentiã, in auth. de hæred. & Falc. Aret. in rub. ff. de acq. poſſeſſ. circa fin. dixi in conſ. 42. nu. 11. Secundò certũ eſt, quod monaſte-
10 riũ tenetur alere † monachum, quẽ recepit, & ad religionem admiſit, Caſtr. in cõſ. 76. nu. 1. vol. 1. & dixi in tit. alimen. quib. debean. & a quibus. Si autem vult dicere primum monaſterium teneri, probare debet, quia regulam habet cõtra ſe, & a ſe eſt pro-
11 banda † exceptio, Bart. in l. ſi tutor. in fin. C. de ſer.

KKK 2 pigno.

Digitized by Google

pigno.da. manum. Alberi. Signoro. Neuia.Gram.
Tiraq.& alij, quos citaui in conſi. 180.nu.9.& ſeq.
12 quia regula ſemper transfert in † aduerſarium
onus probandi,Ale.in conſ.79.nu.4.vol.7.Ioan.de
Amic.in conſ.95.nu.6.Socin iun.Alciat.Euetar.Pa
riſ.& alij citati per me loco prædicto,nume.10.fa-
cit, quia ſibi imputare debet ſecundum monaſte-
rium,ex quo eum recepit cum non deberet,cap.li-
cet,de regularib. per quam rationem Butr. in cap.
quod a te,nu.9.verſi. ſi ſine licentia, de cleric.con-
13 iug.inquit quod ſi monachus † ſine ſuperioris li-
centia de primo monaſterio egreſſus, aliud ingre-
ditur, bona illius ſecundo monaſterio non reſti-
tuuntur,ſequuntur alij ibi.

Tertiò facit, quia cum monachus ſeruiat in ſe-
cundo monaſterio debet de illius reditibus viue-
14 re,qui enim † Altari ſeruit,de Altari viuere debet,
c.cum ſecundum, de præben. Et tenetur quilibet
15 alere eos, quorum operis & miniſterio † vtitur, l.
in rebus,§.poſſunt,ff.commoda.l.pen.ff.de oper.li-
ber.l.vnica,§.ſed ſcimus, C. de lati. lib. tollen.l.2.
ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.l.item ſerui,in fin.
ff.de ædilit.edic.l.diuortio,§.ſi.ff.ſolu.matr.mona-
chus autem cum Deo ibi ſeruiat,de reb.Deo dica-
tis in eo monaſterio recipere debet alimenta, non
autem a primo monaſterio quod exeundo deſer-
uit,cuique non ſeruit,& dicit glo.in ca.1.de infant.
& languid.expoſ.in verſic.languid.quod monaſte-
rium denegando monacho alimenta, impiè agit.

Quartò certum eſt,quod vbi monachus de vno
monaſterio transfertur in aliud, deſinit eſſe pri-
16 mo ſubditus, † & ſubijcitur ſecundo,ita quod exi-
mitur a nexu prioris, & ſecundo obligatur: ergo
pari modo primum monaſterium liberari debet
ab onere alendi,illudq́; transferri in ſecundum,vt
dicimus de filio, qui vbi datur alicui in adoptio-
nem, liberatur pater ab omni onere alendi, atque
illud in patrem adoptiuū trāsfertur,l.onera,ff. de
17 adoptio.vbi dicitur, quod in patrem † adoptantē
transferuntur illius onera, qui ſuſcipitur in ado-
ptionē,& ibi glo.tenet, quod pater adoptiuus alit
filium,non autem pater naturalis,Placen.& Azon.
quorum primum citat glo.ſecundum vero Io.Fab.
in §.ſed ea omnia, Inſtitu.de hæred.quæ ab inteſta.
Specul.in tit.qui fil.ſint legiti nu.19.vbi Io.And.&
ſequuntur alij,quos citaui in titu.quib.& a quibus
debean.alimen.in quæſt.incipien.quæ etiam pater
adoptiuus.Sicuti igitur primum monaſterium per
ius ſuperioritatis, quod habebat in monachū, ita
liberari debet ab onere, vt eum ſequantur incom-
moda,quem ſequuntur commoda,l.ſecundum na-
turam,ff.de reg.iur. Aliàs eſſet inconueniens, & ab
ſurdum, quod in ſecundum monaſterium ſit tran-
ſlatum ius ſuperioritatis,in quo conſiſtit commo-
dum, & onus alendi remaneat apud primum mo-
naſterium.

18 Quintò vna & eadem res nō debet† diuerſo iu-
re cenſeri, l.enim qui ædes, ff. de vſucap. & mona-
chus tranſlatus diceretur,quo ad ſeruitia de ſecun
do monaſterio,quo vero ad alimenta diceretur de
primo, quod eſſe non debet.

Sextò redditus monaſterio applicantur, vt in
vſus monaſterij conuertantur, illique monaſterio
ſeruire debent, cui ſunt addicti, & monachus in
aliud monaſterium tranſlatus non dicitur eſſe de
primo monaſterio, ſed de ſecundo, ideo, ſi quid
19 poſt tranſlationem acquireret † non applicaretur
primo,ſed ſecundo,c vnico,18.q.1.cap.cum olim,
il 2.& ibi Abb.de priuile. Quæ concluſio eſt veriſſi-
ma ſi tranſlatio in aliud monaſterium facta eſt,
non ſolum ante aditionem hæreditatis, ſed etiam
ante delationem, quidquid ſit, quando eſſet tran-
ſlatus ante aditionem, ſed poſt delationem. De
qua quæſtione latè poſt Ioan.Andr.& alios tractāt
Doctores omnes in c. in præſentia, de probation.
ubi Dec.num.71.Bero. in conſ.26.nu.9.vol.1. Non
ergo licet bona primi monaſterij conuertere in ali
menta monachi degentis in alio monaſterio, fa-
cit ratio, quia tenetur quiſque proprios, non alie-
nos filios alere, quando illi a proprio parente ali
poſſunt. Concludo itaque per rationes prædictas,
monachum alendum eſſe a ſecundo, non a primo
monaſterio. Sed prius aliam adduco rationem,
quam omiſeram, quia ſcilicet nec debet mona-
chus commodum aliquod exigere, percipere, aut
ſperare ab eo monaſterio, quo ipſe deſeruit, & a
quo per egreſſum fecit ad alienum, argumento
eius quod dixit Bald. in l.ſecunda, in fine, C.de in-
20 fantibus expoſ. vbi ait, quod deſerens † ciuitatem
perdit omnia priuilegia ciuilitatis. Et idem dicit
de vaſallo deſerente dominum, & de patre, qui fi-
21 lium exponit, & de domino, qui deſerit † vaſal-
lum, priuatur enim vaſallagio. Et hoc inquit ſin-
gulare dictum Iaſ.in l.1.§. huius ſtudij, nu. 15.ff.de
iuſtit.& iur. Neuizan. in conſ.12.col.1. inter conſ.
Brun.Cephal.in conſ.171.nu.34.Rolan. in conſ.79.
nu.32.vol.1.Menoch.de arbit.iudic.caſu 396.nume
ro 11.& ſeq. Iniquum enim eſſet quod haberet quis
emolumentum a monaſterio, a quo læſionem ha-
bere non poteſt, vt in ſimili loquendo de ſtatuto
voluit Ruin.in conſil.18.colum.fin.volum.2. Et di-
22 citur ciuitatem deſerere † qui alium in locum trāſ-
fert domicilium, Hoſtien. in ſum. tit. de foro com-
pet.§.2. verſ. item ratione originis, Afflict. deciſ.
384.col.penulti.Ripa, qui multis iuribus compro-
bat in conſi.111.num.1.& ſequen. dicens amitti ci-
uitatem tranſlato domicilio, Burſat. in conſ. 36.
num.10.Non obſtat itaque, quod non debeat mo-
nachus eſſe oneroſus ſecundo monaſterio, quia
reſpondetur ceſſare hanc rationem, quia non di-
citur oneroſus ſi illi ſeruit. Et quamuis Doctores
vtantur hac ratione, quando monachus ſic, vt ſu-
pra tranſlatus habet bona penes primum mona-
ſterium, tamen ea non quadrat vbi non habet ali-
qua bona, quia nihil ſibi imputari poteſt. Et quod
ratio illa non ſit indiſtinctè bona, probatur, quia
non eſt generalis, & non habet locum, quando ex-
tant bona, quia nihilominus monachus recipitur
in monaſterium, & ab eo alitur. Minus etiam mo-
uet, quod monachus non poſſit exire monaſte-
rium etiam gratia ſtrictioris Religionis. Reſpon-
deo enim quod Abb. in dicto capitulo quod a te,
dubitat de eo dicto. Secundo vbi eſſet verum loqui
tur in alijs terminis, quando ſcilicet quis expreſſè
ſtatim,cum ingreditur religionem, dedicat ſe, &
ſua: nos vero, quando per profeſſionē emiſſam poſt
probationis annum. Tertio dico, quod hoc argu-
mentum concluderet, poſito, quod monachus per-
ſeueret in eodem monaſterio, tunc enim debet
alimenta recipere a monaſterio, at cum ipſe di-
ſcedit, ſicuti ſe liberat a nexu monaſterij, ita libe-
ratur monaſterium ab obligatione alendi, & diſ-
ſoluitur ille quaſi contractus, qui intercedebat
inter eum, & monachum, & monaſterium non
tenetur alere quenquam extra domum, ſicuti e-
tiam pater non tenetur extra domum alere filium,
qui

Digitized by Google

qui ſine cauſa, ſed propria culpa diſceſſit, vt dixi
ſupra loco ſuo.

Hoc tamen intellige, quando ſecundum mona-
ſterium eſſet opulentum, & haberet vnde alimen-
23 ta Monacho miniſtraret, quod ſi agens † ſit, tene-
tur primum. Ita videtur innuere Menoch. in conſi.
193. nu. 12. facit, quod voluit Faber in §. ſed ea om-
nia, Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. deferú. vbi quod
etſi pater naturalis teneatur regulariter ſecúdum
eum alere filium, quem tradidit alij in adoptionē,
24 tamen fallit, quando eſt egenus, † quia tunc onus
hoc transfertur in patrem adoptantem, ſequitur
Ang. ibi num. 3. circa fin. Rationes tamen ſupra al-
legatæ ad probandum principalem concluſionem
militant etiam ad probandum, quod primum mo
naſterium non tenetur, etiam quando ſecundum
inops eſt, ex quo diſcedendo ab illo dicitur deſe-
ruiſſe, & per tranſlationem diſſolutum eſt omne
vinculum, quod intercedat, ita quod ſi aliquando
rediret ad primum, non recuperatet priſtinum lo
cum, ſed tanquam nouus homo admitteretur, per
ea quæ ponit Bart. in l. 2. ff. de decurion. vbi inquit,
25 quod Doctor expulſus † de collegio, ſi reſtituatur
non recuperat primum locum in collegio, ſed ad-
mittitur tanquam ſi nunquam fuiſſet in collegio:
niſi dicamus quod in primo monaſterio durant re
liquiæ quædam primæ obligationis.

SVMMARIVM.

1 *Filius eſt alendus a patre ſi viuere poteſt in aula Princi-
pis, vel ire ad bellum.*
2 *Pater non cogitur alere filium robuſtum, qui non vult
operari cum poſſit.*
3 *Nemo cogitur ſe conijcere in periculum.*
4 *Metus dicitur iuſtus, qui deſcendit a periculo perſo-
na.*
5 *Metus iuſtus dicitur qui reſpicit vitam filij.*
6 *Saluo conductui nemo credere tenetur, quando agitur de
periculo vitæ.*
7 *Impoßibile iudicatur, quod pendet a voluntate Princi-
pis.*
8 *Impoßibile non reputatur quod pendet a voluntate Prin
cipis, ſi non fuit ab eo poſtulatum.*
9 *Culpam obijciens marito quod non adhibuerit Medicum
vxori infirmæ, probare debet quod extaret Medicus in
loco.*
10 *Culpa tutori obijciens, quod pupillarem pecuniam non cō
uerterit in emptionem prædiorum, probare debet, quod
extarent prædia venalia.*
11 *Minoris contractum dicens nullum quod non fuerint ad-
hibiti conſanguinei, probare debet conſanguineos ex-
titiſſe.*
12 *Nullitatem teſtamenti obijciens, quod non fuerint adhi-
biti teſtes Mantuani, probare debet quod adhiberi poſ
ſent.*
13 *Peculium caſtrenſe dicitur quidquid a Principe datur in
recompenſationem ſeruitutis.*
14 *Donatum a Principe non confertur, nec imputatur.*
15 *Peculium caſtrenſe, vel quaſi non conferuntur, nec impu
tantur.*
16 *Pater non habet vſumfructum in bonis a Principe dona-
tis filio ſuo.*
17 *Effectus ſi ſequatur non curamus de modo.*
18 *Conſequentia. Multa veniunt in conſequentiam, quæ
principaliter non venirent.*
19 *Damnum pati aliud eſt, quam lucrum non facere.*

QVAESTIO XXVIII.

QVAMVIS in titulo, quibus ex cauſis
alimenta alioquin debita denega
ri poſſint, dixerim filio non deberi
alimenta, qui poteſt aliunde victū
ſibi quærere, tamen omiſſa eſt quæ
ſtio nunc in facto agitata, an filius
dicatur aliunde habere, eo ipſo quod poteſt alicui
Principi ſeruire, ſatellitium præſtando, vel etiam
militando in bello, atque ita merendo ſtipendia.
Et ſanè videtur excludendum a petitione alimen
torum: paria enim ſunt, quod nō ſit nobilis, & ſciat
artem, ex qua poſſit victum quærere, vel quod no-
bilis ſit, & poſſit Principi ſeruire domi, aut in bello,
imò ſiue nobilis ſit, ſiue ignobilis, cum poteſt in bel
lo habere ſtipendia ſecundum conditionem ſuam,
vel pari modo Principi, non poteſt dici pauper. Ita
concludit Curt. iun. in conſi. 148. num. 5. dicens, fi-
1 lium non eſſe a † patre alendum ſi poteſt viuere in
aula Principis, vel eundo ad bellum, per doctrinā
Bar. in l. 1. circa fin. C. de mendican. valid. lib. 11. v-
bi ait, patrem non cogi alere filium robuſtum, qui
2 cum ſciat, non vult † operari Eum citat, & ſequi-
tur Emilian. in conſi. 146. num. 1. Menoch. in conſi.
321. nu. 26. Gabriel. cōmun. opinio. lib. 6. tit. de ali-
men. concluſ. 1. nu. 27. Et facit, quia ad filij excluſio
nem Docto. conſiderant ſolum potentiam quæren
di victum. Et non eſt dubium, quod non minus pręe
dictis modis poteſt quilibet viuere, quam ex arte,
& diſciplina. Cum vero contigiſſet hæc controuer-
ſia inter D. Iulium, & Octauium patrem & filium
de Mainoldis, nobiles Mantuanos, non placuit Se-
natui ea Curtij opinio. Propterea illa ſpreta cen-
ſuit filio prouidendum a patre, pro eo, quod deeſ-
ſet ad debita alimenta. Et principalis fuit ratio,
quia ſi filius ſemper diceretur habere vnde viue-
ret, cum poteſt Principi, bello, vel domi ſeruire, iā
non eſſet diſtinguendum inter filium artificem, &
induſtrium, & ineptum, atque ignarum, eum ſem-
per obijci illi poſſit, ſeruias Principi, ſed ſufficeret
probare illum ſanum, & robuſtum eſſe. At Docto-
res diſtinguunt inter artificem, & inertem.

Secundò motus fuit quia nemo tenetur ire ad
bellum cum periculo ſuæ perſonæ, quinimmò ne-
3 mo cogitur † ſe conijcere in aliquod periculum, l.
fin. C. de accuſation. l. 3. C. ad leg. Iul. maie. l. no-
ſtris, C de calumnia. & iuſtus dicitur metus, qui de
4 ſcendit † ex periculo perſonæ, l. 4. cum ſeq. ff. de eo,
quod met. cau. l. interpoſitas, C. de tranſact. l. me-
tus autem, ff. ex quib. cauſis maior. l. nò fortius ad-
mittunt Docto. iuſtum inferri metum, quando pa-
5 ter ſuſpicatur † de vita filij, ex doctrina Innoc. &
Card. in c. cum locum, de ſponſal. vbi non ſolú ma-
trimonium vitiatur tanquam meticuloſum, ſed ēe
quando eius filio incutitur. Idem loquendo in ge-
nere tenuit Aret. in conſi. 14. nu. 15. verſic. ſecundus
etiam actus, Socin. iun. in conſi. 77. num. 38. volum.
primo, Alciat. in conſi. 162. nu. 9. & Rolan. in conſi.
1. nu. 66. & 68. vol. 1. Hinc dixit Imo. in l. nam quod,
§. non omnis, ff. ad Trebellian. quod vbi agitur de
6 periculo vitæ, non tenetur credere † literis ſalui cō
ductus ſibi a Principe cōceſſis, allegat c. accedens,
il 2. extra vt li. nō conteſt. Et dixit Barb. in c. cú ca-
nonicus, de offic. delega. ſi nō cōparet, quia timeat
ab inimicis, excuſatur, quia nemo tenetur expone-
re ſe periculo, c. 1. de cler. non reſid. in 6. Afflict. in
deciſ. 189. col. 3. in princ. nu. 21. Barbat. in conſi. 61.

Digitized by Google

nu.10.vol.1.Iaſ.in conſ.86.n.36.vol.3.Igne. in l.ne
ceſſarias,§.nõ alias,nu.424.ff. ad Sillanian. Franc.
de March.q.68.par.2.Ioan.Iacob.de Leonar.inter
conſi.Brun.conſi.114.num.375. Quod ſi vbi agitur
de vita,non tenetur quis committere ſe fragilitati
cautionis, aut ſalui conductus, multò minus co-
gitur quis ire ad bellum, vt victum ſibi quærat, cũ
aliunde conſequi poteſt a patre. Mouet etiam Se-
natum, quia non conſtabat, quod poſſet Principi
ſeruire, licet admodum aptus & Dominus Octa-
uius,quæ enim pendent a voluntate Principis re-
7 putantur † impoſſibilia, l. apud Iulianum, §.fin.ff.
de leg.1.l.cum qui maiori,in princ.ff. de bon.liber
to. Et licet hoc non procedat, quando a Principe
non fuit poſtulatum, quaſi præſumatur fuiſſe impe
8 traturus † ſi poſtulaſſet,Bal.in conſi.395.col.1.vol.
2.Caſtren.in conſ.433.col.3.vol.2.Craucr.in conſ.
121.num.10.Burſat.in conſi.56.nu.24.dixi in con-
ſil.90.nu.40. tamen in caſu noſtro non fuit neceſ-
ſaria petitio,quia defuncto Sereniſſ.Duce Guliel-
mo, cum plures alij aſſumpti forent in obſequia
Sereniſſ. Domini Moderni Ducis, ipſe Dominus
Octauius fuit omiſſus. Præterea qui dicit eum
potuiſſe Principi ſeruire, probare debet, quod ex-
tet Princeps aliquis, qui foret libenter eius opera
vſurus,ſicuti dicimus de eo qui imputare vult ma-
9 rito,quod Medicum non adhibuerit. † Tenetur.n.
probare, quod extatẽt in loco Medici, qui poſſent
adhiberi,ſecundum Barto.in l.ab hoſtib. §.ſi vir,ff.
ſolu.matrim.vbi ait,eſſe notandum, idem Bart. in
l.ſi ſeruum, in fin.princ.ff. de verbor. oblig. vbi in-
quit,probandum eſſe quod foret facilè marito ad-
hibere Medicum,Caſtr.in d.l.ſi vir, Alex.in conſil.
123.nu.2.verſ.nam, vt dicit, vol.7. Et dicit Rolan.
in tract.de lucro dot.q.64.num.18. quod Bart.do-
ctrina eſt ab omnibus approbata,vt in ſimili dixit
idem Bart.in l.tutor qui repertorium, §.ſi poſt de-
poſitionem,in fi.ff.de adminiſtr. tuto. quod tutori
negligentiam obijciens pro eo, quod pupillarem
10 pecuniam † non conuerterit in emptionem præ-
diorum, tenetur probare, quod in loco extarent
prædia venalia. Et inquit Corn.in conſil.241. co-
lum.3.vol.2.quod allegans nullitatem contractus
geſti cum minore, quia non fuerint adhibiti con-
11 ſanguinei, debet † probare conſanguineos extitiſ
ſe,qui potuiſſent adhiberi, alios concordantes ci-
taui in conſi.39.nu.14.& ſeq.Hinc etiam dixit Bur
ſat.in conſil.307.nu.37. quod allegans nullitatem
teſtamenti, eo quod non fuerint adhibiti teſtes
12 Mantuani † vti mãdat ſtatutum,tenetur probare,
non ſolum, quod extarent homines Mantuani in
loco, ſed etiam quod facilè adhiberi poſſent, quia
eſſe poteſt,quod extarent, ſed quod temporis bre-
uitas non pateretur illos accerſiri, vti contigit in
eo facto. Et idipſum probauit Rolan.in eodem fa-
cto loquens in conſi.30.vol.3. licet vterque ipſorũ
ſatis ieiunè pertractet hoc argumentum. Ita ergo
in propoſito non ſat eſt, multos oſtendere Princi-
pes,niſi etiam probetur, quod eſſent in eorum ob-
ſequio acceptaturi D.Octauium. Rurſus reſpectu
primi obiecti,ꝙ poſſet in bello ſtipendia mereri di
cebatur,quod in hac patria extat decretum, ne cui
liceat iniuſſu Principis nomen dare, cum vero re-
quiratur licentia, non poteſt obijci Do.Octauio
culpa,ſi non militat,cum non appareat id fieri poſ
ſet permiſſu Principis, imò eiuſmodi licentia tan-
quam à ſola Principis voluntate depẽdens impoſ-
ſibilis a iure reputatur, vt dixi paulò ſupra. Et quã
nis ſoleat Princeps illam concedere, id tamen om-
nibus nec indiſtinctè, nec pro quorumq; bello fa-
cit,ſed pro lõginquis partibus,puta ſub Duce Par-
mæ in Flandria, quo nõ niſi magna cum impenſa,
multoque periculo non datur acceſſus, his præſer-
tim diebus, quibus ob ingens, atroxque in Gallijs
bellum militibus, & latronibus obſidẽtur itinera,
vt vix terreſtri via pateat tranſitus.

Eodem in facto contingit dubitari, an in calcu-
landis alimentis neceſſarijs deducendum eſſet id,
quod eidem D.Octauio dono datum fuerat a Sere
niſſimo Duce Gulielmo, atque id poſſet D. Octa-
uius præcipuum capere, vel potius teneatur pater
tanto minus in cauſam alimentorum tradere, du-
bium faciebat, quia datũ alicui a Principe ob mer-
rita, vel in recõpenſatione ſeruitutis, habetur pro
13 peculio quaſi Caſtrenſe,† vt eſt text.in l.cũ multa,
C.de bon.quæ liber. Quã dicit ibi in hoc ſingulare
Bald. quod fœmina poteſt habere peculium quaſi
caſtrenſe, Iſern.in c.1.nu.13.qui feud.da.poſ.vbi di
cit,idem eſſe in Rege donante, & loquitur in dona
tione feudi,eum quoque textum dicit ſingularem
Iaſ.in Auth.ex teſtamento,nu.13. C.de collatio.&
in l.ex imperfecto,num.13.C.de teſtam.Coraſ.in l.
frater a fratre,nu.105.ff.de cond.indeb.Et nõ con-
14 fertur,† nec imputatur,vt dicitur in ea l.cũ multa,
Iaſ.d.Auth.ex teſtamẽto. Et Coraſ. loco prædicto,
15 quia caſtrenſia, vel quaſi † non conferuntur, l.1.§.
nec caſtrenſe, ff.de collatio.bono.l.filia licet, C.de
collatio. Quod ſi filius ex fructib.eorum bonorum
teneretur ſibi prouidere de alimentis, vtique fru-
ctus prædicti cederent in vtilitatem patris,& eum
eximerent ab onere alendi. Et tñ pater in bonis fi-
16 lio donatis a Principe † non habet vſumfructum,
vt probat d.l.cum multa. Et ponunt omnes præci-
tati Doctores: atque ita pater per indirectum con
ſequeretur in bonis filij, quod ei directè denega-
tur. Sed in hoc quoque Senatus tenuit ſufficere, qđ
filius aliunde habeat vnde viuat, ad hoc vt pater
alendi onere exgrauetur: lex enim conſiderat effe-
ctum,dum patrem cogat in ſubſidium. Et non cu-
17 ramus de modo † dum tñ effectus ſequatur, l.3.C.
de inſtitu.& ſubſtitu.Menoc.conſ.35.nu.22.Et cer
tum eſt, quod tenetur quilibet prius de ſuo viuere
quam alios moleſtare:& qñ vnus tenetur in ſubſi-
dium alterius, debet prius alter excuti, vt vide-
mus in fideiuſſore,& alijs perſonis. Et non obſtat,
quod hoc modo exgrauando patrem deferatur il-
li vſusfructus per indirectum, vel ſaltem commo-
ditas, quia reſpondetur attendendum eſſe, quòd
principaliter agitur, non quod venit conſequuti-
18 tiuè,& multa † veniunt in conſequutione,quæ prin
cipaliter non concederentur,Bar.in l.1.ff.de auth.
tutor.Dec.in l.2.nu.26.ff.de iuriſdict.omn.iud.Ti-
raq.in tract. res inter alios acta, col.2. Do.Becius
conſi.47.nu.32.Principaliter autem res a Principe
donata, cedit in vtilitatem donatarij qui ex ea ſu-
mit alimenta, licet in conſequentiam pater exgra
uetur onere filium alendi, & pater ex hoc non dici
tur lucrari, ſicuti quãdo in bonis filij habet vſum-
fructum, ſed a damno defendi. Et aliud eſt dam-
19 num pati,aliud † verò lucrum non facere,l.quam-
uis,& l.fin.C.de iur.& fact.ignoran.l.error,ff.eo.fa
cit l.finali,§.licentia,C.de iur.deliber.Card.in.Flo-
rent.& Abb.in cap.ex parte,de reſtitutio.in integ.
Fulgo.in conſi.61.D.Catharina,col.fin. Et hoc mo
do ſatisfit l.cum multa,C.de bon.quæ liber.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Vxor cui alimenta relicta ſunt a viro, an poſſit ſupplemẽ-
tum quartæ petere in bonis mariti diuitis.*
2 *Cauſa quæ certo tempore requiritur, ſat eſt ſi eo tempore
adſit, licet deinde deſinat.*
3 *Uxor, cui quarta debetur in bonis viri diuiti non excludi-
tur ob ea ſi diuitiæ ſuperueniant.*
4 *Executor ad diſtribuendum in pauperes dando cuique
duas bucellas, non poterit plus robuſto dare quàm de-
bili.*
5 *Vxori indotatæ datur quarta in bonis mariti diuitis, ne
cogatur mendicare cum opprobrio matrimonij antea-
cti.*
6 *Vxor dotata parua dote conſequitur quartam in bonis ma-
riti, perinde ac ſi dotem non haberet.*
7 *Uxori indotatæ non debetur quarta in bonis viri defun-
cti, ſi habet patrem diuitem.*
8 *Ratione legis ceſſante, ipſa quoque, ceſſat diſpoſitio.*
9 *Neceſſitatis cauſa quando aliquid conceditur, ceſſat ipſa
ceſſante neceſſitate.*
10 *Ratio reſtringit dictum generale.*
11 *Qualitas a lege requiſita probanda eſt, aliàs legi non eſt
locus.*
12 *Qualitas adiecta enti illud qualificat, & in diuerſa ſpe-
cie reponit.*
13 *Conditio nihil ponit in eſſe, niſi ſit purificata.*
14 *Conditionis natura eſt quod prius exiſtat quam acquira-
tur emolumentum.*
15 *Conditio adiecta facit rem videre diuerſam.*
16 *Conditio ſignificat cauſam.*
17 *Legatum acquiritur legatario ſtatim a morte teſtato-
ris.*
18 *Prius aut poſterius non datur in his quæ fiunt eodem tem-
pore.*
19 *Dominium rei legatæ non tranſit recta via in legatarium
quando legatum conſiſtit in quantitate.*
20 *Actionem qui habet, rem ipſam habere videtur.*
21 *Uxor indotata non petit quartam in bonis ſecundi viri ſi
poteſt illam conſequi in bonis primi.*
22 *Cum de vno diſputamus, cætera omnia ſupponuntur ha-
bilia.*
23 *Qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto.*

QVAESTIO XXIX.

EX diſpoſitione authenticæ, præte-
rea, C. vnde vir & vxor, cauetur,
quod vxori indotatæ quarta de-
beatur in bonis viri locupletis, &
legatum ei factum a viro in eam
quartam imputatur. Fuit a Doct.
quæſitum ſi maritus vxori pauperi relinquat ali-
menta, vel tot bona ex quibus poſſit commodè vi-
uere, cum tamen non aſcendant ad quartam bo-
norum, an poſſit petere id, quod deficit ad ſupple-
mentum quartæ. Et Ioan. Petruc. de Peruſ. in d.
Authenti. præterea, prout eum refert, & ſequitur
Caccialup. ibi, concludit ſupplementum deberi;
1 † quia ex quo fuit ſemel aperta via ad petitionem,
tota quarta debetur, nec minui debet, argumen-
to l. ſi poſt mortem, §. fin. ff. de bonor. poſſeſſ. contra
tab. Et cum eis tranſit Fab. de Pap. in d. Authent.
præterea, numero 127. vbi alias rationes allegat,
& præcipuè, quod legatum vxori ſuperueniẽs poſt
ius quæſitum non tollit, nec minuit ius illud, quia
2 vbi aliqua cauſa certo tempore † requiritur, ſat
eſt, ſi eo tempore adſit, licet poſtea ceſſet, Bartol. in
l. generaliter, colum. 2. C. de epiſcop. & cleric. Fa-
ciunt multa per Dec. allegata in d. Authen. præte-
rea, in fin. vbi ideo infert, quod ſi poſt ius quartæ
3 delatum, & ita poſt mortem mariti vxor † efficia-
tur diues, non impeditur in conſequutione quar-
tæ, & idem dicit in conſi. 24. Socin. in conſi. 121. nu-
me. 30. volum. 4. Fabia. in d. Authen. num. 103. Alle-
gat etiam glo. in cap. vnico, in ver. quartæ, in fin. de
inueſt. fact. de re alien. Quæ vult, quod maritus te-
neatur quartam relinquere vxori; ergo vbi minus
reliquit ſupplementum peti poteſt. Addit etiã tex.
in §. quia vero dudum, il 2. in Auth. vt liceat matri
& auiæ, vbi dicitur quartam aſcendere poſſe vſque
ad centum libras auri, ergo tranſcendere longe po-
teſt rationem alimentorum. Hanc quoque ſenten-
tiam probauit Pau. Picus in dicta Authen. præte-
rea, nume. 61. vbi dicit eſſe communem, & moue-
tur, quantitas vxori inopi debita eſt taxata a lege,
ideo neque augeri, neque minui poteſt, ſiue ſuffi-
ciat ad alimenta, ſiue non, argumento l. creditor, §.
ſi inter, ff. manda. Quem textum dicit ſingularem,
allegat etiam textum in l. ſi. partem, ff. de ſeruit.
ruſt. prædio. vbi Bal. & Ange. dicunt, quod deputa-
4 ti ad diſtribuendum eleemoſynam pauperibus † dã-
dumque cuique duas bucellas, non poterunt plus
dare viro robuſto, nec minus puero, vel paruulo, ex
quo taxatio eſt facta. Infert etiam ad plures ſimi-
les quæſtiones, eãdem concluſionem probauit Iaſ.
in d. Authen. præterea, num. 11. verſi. item adde his
quæ dixi, vbi tamen nihil allegat, ſed ſupponit pro
indubitato, attento eo text. Addo, quod hanc par-
rem videtur ſequi Purpur. ad Iaſ. in d. Auth. præte-
rea, d. nume. 11. dum ait, quartam poſſe aſcendere
ad centum libras auri.

Hæc ſententia quamuis apud omnes videatur
indubia, non eſt ſine difficultate, nam dictæ Au-
5 thenticæ ratio eſt, ne † vxor ſuperſtes laboret ino-
pia, ibi dicitur expreſsè, & in §. fina. circa fin. in Au-
then. de exhiben. reis, Nico. de Vbald. in tracta. de
ſucceſſio. ab inteſta. par. 4. colum. fi. vbi dicit, quod
lex conſiderauit prouidere inopiæ coniugis ſuper-
ſtitis, Barb. in conſi. 74. colum. 3. verſic. modo licet;
volum. 4. vbi ad hoc ponderat text. ex quo ſumpta
eſt d. Authen. Et quod illa diſpoſitio fundetur ſu-
per inopia, & mendicitate vxoris, probat Signoro.
in conſi. 231. nume. 6. vbi infert, quod continet pie-
tatem, per dictam rationem Baldi in d. Auth. præ-
terea, in fin. vbi ait, rationem eſſe, ne infelix con-
iunx mendicare cogatur. Et infert, quod ex quo
6 eadem ſubeſt ratio in dote parua, quæ † in nulla,
idem lex illa obtinet etiam, quando mulier eſt do-
tata, ſed parua dote, ſequitur Alex. num. 4. dicens,
deciſionem eſſe fundatam ſuper inopia, ne cogatur
mendicare, & allegat Salicet. Roma. & Caſtren. I-
dem voluit Socin. d. conſi. 121. num. 44. Et ſequitur
Corn. in conſi. 249. colum. 2. verſic. & circa hoc, vol.
3. vbi ait, attendi id ſolum, an vxor cogatur mendi-
care. Et ideo infert ad cognoſcendum ſi dos ad
excluſionem vxoris a dicta quarta ſit parua, vel
congrua, attendi debere, an ſufficiat pro alimen-
tis, quod ante voluit Barbat. in conſil. 75. num. 3. Et
hanc partem comprobat latè Rolan. in conſil. 24.
num. 26. & ſeq. volum. 3. vbi infert, quod locum ha-
bebit etiam in parua dote, quando nihilominus
cogeretur mendicare, Cæphal. in conſil. 244. nume.
16. & ſeq. vbi affirmat hanc eſſe rationem finalem,
Lancelo. Gallia. in conſuetu. Alex. in verſi. ſolidos,
quæſt.

quæſt.6.nu.26.Inferunt ideo Doctores, quod vxor
7 habens patrem † diuitem,& virum etiam locuple-
tem, licet ipſa laboret extrema inopia,non habe-
bit quartam, quia alimenta poteſt conſequi a pa-
tre,vt voluit Alexan.d.Auth.præterea,num.11.vbi
Dec.nume.10. dicit communem poſt Cordub.ibi,
quod etiam voluit Socin.d.conſi.121.num.49. Ce-
phal.in d.conſi.144.nu.20. Natta in conſil.648.nu.
13.Lancel. loco prædicto. Hæc autem ratio ceſſat,
quando maritus legauit vxori alimenta, quia non
dicitur inops,nec cogitur mendicare, ergo ceſſare
8 debet † diſpoſitio l.adigere, §.quamuis, ff. de iure
patron.l.a Titio, ff.de verbor. obligat. l.1. in fin.ff.
de donat. Et ſimili argumento vtitur Dec.in conſi.
24.in princip. Quidquid enim conceditur propter
9 inopiam, aut neceſſitatem, ceſſat † auctis faculta-
tib.l.cura,§.deficientium, ff. de mune.& hono.l.his
honorib.§.pen.ff.de vacatio.mune.Et generale di-
10 ctum limitatur, † & reſtringitur per rationem ſe-
cundum ſuam cauſam,vt inquit Ange. in l.obliga-
tione generali,ſuper glo.in ver.non fuiſſe, ff. de pi
gnoribus, Natta conſil.546.num.11. Sat enim eſt,
quod ſatisfiat cauſæ propter quam lex fuit intro-
ducta.

Secundo in terminis,quod ſtante legato alimen
torũ facto a marito vxor excludatur ab ipſius quar
tæ petitione,voluit Ioan.Mar.Rimin. in conſi.114.
per tot. vbi pluribus mouetur fundamentis & ra-
tionibus, vt apud eum videri poteſt, ita ne ſit ne-
ceſſe ſigillatim referre. Et illũ ſequitur confirman-
do, & contrarijs reſpondendo argumentis Ceph.
in conſil.244. Et tenendo hanc partem non obſta-
bit, quod ſemel aperta via ad quartam non poſſit
minui, quia reſpondetur, iam non dici apertum,
niſi concurrentibus qualitatibus a lege expreſſis,
inter quas ea eſt, quod vxor eſt inops adeo, vt co-
gatur mendicare,iat vbi ceſſat mendicitas,non cõ-
ceditur petitio quartæ, qualitas autem a lege re-
11 quiſita debet interuenire: aliàs legi † non eſt lo-
cus,Bar.& Ang.in l.2.§.diem, ff.quando teſtamen.
aper.Bar.in l.1.§.ait prætor, ff.ne quid in flum.pu-
blic.Marſil.in l.ſi quis ne quæſt.nume.145. de quæ-
ſtio. cum ſimilibus. Et hoc ipſum eſt de quo agi-
mus, an ceſſante qualitate mendicitatis ceſſet di-
ſpoſitio,proinde non debet aſſumi pro vero, quod
lex ſimpliciter quartam tribuat, ex quo non tri-
buit ſimpliciter, ſed ſub conditione, ſi vxor ſit in-
ops, & cogatur mendicare. Et aliud eſt quod ſit
ſimpliciter tale, vel quod ſit tale ſecundum quid,
& qualitas enti adiecta illud qualificat,& in diuer
12 ſa † ſpecie reponit, Bart.in l.ſi quis poſthumo, §.ſi
quis filium, & ibi Iaſ.nu.51.ff.de liber.& poſthum.
cap.ſtatutum,& cap.canon,de electio.in 6. Marſil
ſing.520.Bero.conſ.129.nu.12.vol.1.Cro.conſ.50.
Gomeſ.in §.in perſonam,nu.16.Inſtitu. de action.
Menoc.de arbit.iudic.q.11.num.13. Et idem eſt in
13 conditione,quæ † nihil ponit in eſſe, niſi ſit purifi-
cata, l.cedere diem, ff. de verbor. ſignif. l. pecu-
niam, ff.ſi cert.petat. Et natura conditionis eſt, vt
14 † prius exiſtat,Bart.in l.quib.dieb.§. Termilius,ff.
de cond.& demonſt.Alexan.in conſi.119.colum.1.
vol.1. Et conditionis adiectio facit, quod res non
15 ſit eadem, † ſed diuerſa, l.1.§.ſi quis ſimpliciter, ff.
de verbor. oblig. §. præterea, Inſtitut. de inutilib.
ſtipulatio. Bar.in l.denunciaſſe, §.quid tamen, ff.de
adulter.probat Natta in conſil.363.nu.18. Textus
autem in Authen.præterea,loquitur ſub conditio-
16 ne, ſi laboret inopia, & conditio † denotat cau-
ſam,Bart.Imo.& Rom.in l.2. §.fina. ff.de donatio.
vbi quod ſignificat cauſam finalem, atque ea ceſ-
ſante ceſſat diſpoſitio, Tiraq.in tractat.ceſſan.cau.
limi.1.n.41. Cum igitur non ſimpliciter quarta de-
feratur vxori indotatæ,ſed ſub conditione,ſi inops
ſit,ceſſat contrarium argumentum. Nec mouet, quia
cauſam neceſſariam ſufficiat adeſſe eo tempore
quo requiritur,licet poſtea ceſſet: quia reſpondeo
verum eſſe id,ſed in facto nõ verificari. Cum enim
maritus legat vxori,vel alimenta,vel bona,ex qui-
bus poteſt alimenta percipere, tunc legatum ſta-
17 tim † a die mortis teſtatoris acquiritur legatario,
l.a Titio, ff.de furt.notatur in l.1.§. cum igitur, &
§.in nouiſſimo, C.de caduc.tollen. Proinde cum v-
xori eodem tempore deferatur ius petendi quar-
tam, & ius petendi legatum, non poteſt dici tem-
pore mortis teſtatoris vxorem inopem eſſe, vel e-
tiam legatum,aut diuitias superuenire poſt quæſi-
tum ius quartæ. In ijs enim, quæ eodem tempore
18 fiunt, non datur prius, † aut poſterius, vt inquit
Barto.loquendo de his,quæ fiunt in eodem inſtru-
mento,in l.contractus,C.de fide inſtrum. & de te-
ſtamento,l.quidam teſtamento, §.ante hæredis, ff.
de hæred. inſtitu. Doctores in l.3.§.prius, ff.de vul-
gar.& pupil. Et propterea non dicitur prius quæſi
ta quarta,quam legatum alimentorum.

Et ſi dicatur, aduerte, quia dominium quanti-
tatis legatæ,non tranſit recta via in legatarium, li
19 cet † aliud ſit in dominio ſpeciei legatæ,Bartol.in
l.1.nu.12.ver.tertio caſu, ff.de leg.1. Et ibi eũ ſequũ
tur alij, Barto.& alij, in l.1.col.2.C.commu.de leg.
Ruin.in conſ.153.nu.4.vol.5. Pariſ.in conſi.77.nu.
4.vol.2.Ripa in d.l.1.nu.54. vbi etiam Alciat. ff. de
leg.1. Reſpondeo,quod etſi dominium quantita-
tis legatæ non tranſeat recta via in legatarium,ta-
men benè tranſit ius petendi ipſum legatum, &
20 qui actionem habet, rem ipſam † habere videtur,
l.qui actionem,vbi Dec. & Cagno.ff.de reg.iur. Et
ad exclusionem quartæ ſufficit, quod officium Iu-
dicis competat non actio, vt probant ſupracitati
Doctores, qui dicunt, quod denegatur quarta v-
xori habenti patrem diuitem,cum tamen filio ad-
uerſus patrem pro conſequendis alimentis non de
tur actio, ſed officium Iudicis, vt probaui ſuo lo-
co,Bar.in l.ſi quis a liberis,in princ.ff.de lib.agno-
ſcen.Dec.in d.Authen.præterea,num.20.Et Socin.
21 d.conſ.121.nu.30.vol.4. dicit, † quartam in bonis
ſecundi viri non dari vxori, quæ poteſt quartam
conſequi in bonis primi viri, atque ita ſufficit,
quod habeat actionem, ex quo remedium eſt ſub-
ſidiarium. Sequitur Ceph.in d.conſi.244.num.22.
Nec mouet ea glo.quæ vult, quod maritus tenea-
tur quartam relinquere vxori,quia intelligi debet
ſuppoſitis terminis habilibus. Id quod vxor quar-
tam habeat ſibi pro alimentis,ſufficiat. Cum enim
22 de vno † diſputamus, cetera omnia ſupponuntur
habilia, §. in extraneis, Inſtit. de hered. qualit. &
differ. Intelligi ergo debet, quod in caſibus quar-
ta vxori debetur, maritus teneatur illam relinque
re,at vbi maritus relinquit alimenta,non debetur
quarta, ergo, &c. Eodem modo eneruatur textus,
in §.quia vero dudum,in Auth. vt lic. mat. & auię.
quia vbi debetur quarta poteſt aſcendere ad cen-
tum libras, non autem querimus nunc quanta eſ-
ſe poſſit,ſed an debeatur vbi habet alimenta. Cum
enim agitur de quantitate,preſupponitur ſubſtan
23 tia,alias non daretur quantitas † ſeu qualitas ſine
ſubiecto,nec vllam, §.ſi abſentis, vbi Ang. ff.de pe-
titio,

Digitized by Google

titlo.hæred.l.Pomponius, §.fi.vbi Aret.princ.ff.de acquir.poſſeſ.Bal.in l.2.ff.de bono.poſſeſſ.ſecundũ tab. & in l.omnium, C. de teſtam. Ruin. in conſil. 218.num.14.vol.1.Et dicit Bal.in conſi.465.nu.2. vol.4.quod volens probare qualitatẽ, debet prius probare ſubſtantiam. Nec diſſimili collirio ſanatur argumentum adductum a Pico, quod quarta, cum ſit a lege taxata, non poſſit minui. Quandoquidem id verum eſt, quando taxatur, non tamen taxatur, niſi in caſibus quibus debetur: vnde cum non debeatur, quando vxor habet alimenta ex legato viri, ceſſat obiectum, quod optime procederet, ſi præſupponeremus quartam deberi, ſed id eſt in controuerſia, an debeatur. Quare ſi ratione foret contendendum, poſterior hæc opinio eſſet amplectenda; ſed ex quo plures primam tenent, difficile eſſet obtinere in iudicio. Ideo Iaſ. in d. Authen. præterea, nu.9. videns euitari nõ poſſe quam plures illationes, dixit ſe tenere pro cõſtanti, quod deciſio illius Authen. non ſit facta ob ſolam rationem alimentorum, ſed etiam, vt recompenſetur præteritum matrimonium, quæ tamen ratio nihil valet, quia daretur recompenſatio etiam, quando vxor non eſſet diues, vt ratio ſit generalis. Et tamẽ textus diſponit contrarium, quia lucrum defert ſolum vxori inopi.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna pro feſtinatis nuptijs ſunt hodie ſublata.*
2 *Annus luctus dicitur primus, qui ſequitur mortem mariti.*
3 *Nominatio dicitur ab eo, quod rationabiliter deberet fieri, licet non ſit factum.*
4 *Auguſtus dicitur Imperator ab augendo, licet aliquando minuat Imperium.*
5 *Iuſtitia dicitur, quia ſuum cuique tribuat, licet aliquando auferat.*
6 *Vſus communis loquendi attenditur in diſpoſitione teſtatoris, & illam interpretatur.*
7 *Verba intelligi debent demonſtratiuè, non diſpoſitiuè.*
8 *Subſtitutio facta filio impuberi, non reſtringitur ad tempus pubertatis.*
9 *Legatum coniuncta perſonæ factum, non interpretatur ſtrictè.*
10 *Qualitas cenſetur adiecta gratia demonſtrandi, non reſtringendi in materia alimentorum.*
11 *Legatum alimentorum, non interpretatur ſtrictè, ſed largè.*
12 *Qualitas nominis determinans verbum a quo diſpoſitio ſumit effectum, reſtringit, & limitat diſpoſitionem.*
13 *Qualitas, quæ eſt alienius effectus adeſſe debet tempore quo diſpoſitio ſortiri debet effectum.*
14 *Qualitas cenſetur eſſe cauſa diſpoſitionis.*
15 *Cauſa reſpiciens commodum & honorem teſtatoris, dicitur eſſe finalis.*
16 *Nuptiæ ſecundæ triſtitiam afferunt animæ mariti.*
17 *Vidua quando intra annum luctus nubit, lex de illius impudicitia ſuſpicatur.*
18 *Legatum factum ob cauſam determinatur ſecundum cauſam annexam.*
19 *Priuilegium peculio conceſſum ceſſat, quando peculij ceſſat nomen.*
20 *Contrahens cum herede, videtur intuitu qualitatis hereditariæ contraxiſſe.*
21 *Contrahens cum iure, videtur reſpexiſſe ad ciuilitatem.*
22 *Iuramentum præſtitum perſonæ cum expreſſione dignitatis, non obligat ceſſante dignitate in ea perſona.*
23 *Priuilegium Regi conceſſum, qui erat tunc Dux, ceſſat quando deſiit eſſe Dux.*
24 *Qualitas legatarij declarat quid veniat in legato.*
25 *Qualitas perſonarum declarat diſpoſitionem quamlibet.*
26 *Expreſſum videtur id quod fuiſſet expreſſum, ſi partes de eo interrogatæ fuiſſent.*
27 *Odioſus teſtatori in dubio non videtur vocatus.*
28 *Vxori relictum non debetur ei, quæ cum mala gratia diuertit.*
29 *Vxori relictum habetur pro reuocato, ſi vxor viro viuente, ſed ignorante commiſit adulterium.*
30 *Vidua, perdit legatum ſibi factum, ſi nubit intra annum luctus.*
31 *Legatum vxori factum ſub mentione viduitatis, vel luctus, perditur per tranſitum ad ſecunda vota intra annum.*
32 *Indigno quod aufertur propter culpam commiſſam poſt mortem teſtatoris, applicatur fiſco.*
33 *Fiſco non applicatur, quando indigno id aufertur, quod fuerat relictum a teſtatore.*
34 *Vxor vidua ſi nubat intra annum luctus, an perdat legata ſibi facta a teſtatore.*
35 *Vidua tranſeundo ad ſecundas nuptias intra annum, efficitur ingrata.*
36 *Infamis efficitur, & primum virũ offendit, qui viduam duxit in vxorem non elapſo anno luctus.*
37 *Legatarius priuatur legato, ſi intra annum luctus vxorem ducat a teſtatore relictam.*
38 *Nuptiæ ſecundæ duplici ratione prohibentur.*
39 *Argumentum a communiter accidentibus ſumptum eſt validum.*
40 *Voluntas teſtatoris præualet communi loquendi vſui.*
41 *Verba in dubio ſtant reſtrictiuè, non demonſtratiuè.*
42 *Subſtitutio pupillaris inducitur, quando de pupillari ætate fit mentio.*
43 *Conditio viduitatis adiecta primo legato vxori facto, cẽſetur etiam repetita in ſecundo.*
44 *Licentia nubendi conceſſa vxori, non extenditur ad nuptias contractas intra annum luctus.*
45 *Diſpenſatio pro vno impedimento conceſſa, intelligitur dummodo aliam legem non offendat.*
46 *Licentia teſtandi conceſſa alicui, intelligitur ſeruatis ſolemnitatibus.*
47 *Legatum coniunctæ perſonæ factum, intelligitur ſtrictè, quando hæres quoque eſt coniunctus.*
48 *Legatum quantumuis fauorabile non extenditur contra tacitam, vel expreſſam teſtatoris voluntatem.*
49 *L. Mela, ff. de alimen. & cibar. lega. quomodo intelligatur.*
50 *Legatum alimentorum latè interpretatur, quãdo fit pauperi.*

Q V AE S T I O XXX.

QVi his diebus interrogatus, ſi maritus reliquit vxori alimenta per annum luctus præſtanda, an ea conſequi debeat, etiam ſi intra annum ſecundas contraxerit nuptias. Et dubium faciebat, non, quia nubens intra annum luctus priuetur omni relicto ſibi facto a viro, vt l. 1. C. de ſecun. nupt. vbi Bald. numero 6. Alexan. ad Bart. Dec. nu. 10. & ſeq. & Ioan. Garron. nume. 66. Picus in l. Titia, §. Titia cum nuberet, nu. 166. ff. de leg. 2. Bero. conſil. 32. num. 19. vol. 2. Boer. in

in deciſ. 186.per totum , nam illæ pœnæ, tanquam
1 impoſitæ non fauore filiorum, † ſed ob nimiam fe-
ſtinantiam ſublatæ,per dictum Apoſtoli,& per In-
noc.in cap.fin.de ſponſa.vbi Hoſtien. Io.Andr.Bu-
tri.Ancha. & alij,ſequitur Barto.in d.l.1.in fi.C.de
ſecund.nupt.Bal.in conſi. 366.num.2.vol.4.Abb.in
c.Eccleſiæ Sanctæ Mariæ,col.2.de conſti.& ibi com
munem dicit Aretin.Felin.nu.35.vbi quoque dicit
magis communem Ioan.de Garro.d.l.1.num.132.
vbi ait,temerarium eſſe,contrarium tenere in con
ſulendo vel iudicando. Et alios multos adduxi in
conſi.135.num.10.& ſequen.Dubium autem facie
bat,quia faciendo mentionem de anno luctus , vi-
detur teſtator voluiſſe non reſtringere legatum ad
tempus viduitatis,ſed deſignare primum annum,
& ita potius voluiſſe demonſtrare tempus anni,
2 quam reſtringere ad viduitatem. Annus † enim lu-
ctus dicitur primus annus, qui ſequitur a morte
mariti, etiam ſi maritus non lugeatur, vt probat
text.in l.liberorum,§.1.ff.de his, qui notan.infam.
vbi dicit, quod pœna vxori nubenti intra annum
luctus impoſita,locum habet etiam in ea, quæ ma-
ritum lugere non tenebatur, quia lex ſic denomi-
nando annum,habuit reſpectum ad id, quod fieri
3 ſolet,ſequuntur gl.Bar.& alij.Et denominatio † ſe
pè fit ab eo,quod rationabiliter fieri debet,non au
tem ab eo, quod de facto accidit, gloſ. in rubrica
procem. Digeſt.in verbo, Auguſtus,vbi ait, Impera
4 torem dici ſemper Auguſtum, quia augere † tene-
tur,licet aliquando minuat Imperium, ſicuti ma-
trimonium , licet aliquando diuidatur , & iuſtitia
dicitur tribuere ſuum cuique, licet aliquando au-
5 ferat, † ſequitur Bar.ibi,nu.10. verſ. modo circa vl
timam,Bald.nu.18.& ſequuntur alij ibi,& ponunt
Doctores in procem.decret.præcipuè But. & Abb.
nu.11.vbi Apoſtil.idem Abb.in c.1.de iudic.& plu
ra exẽpla ponit Iaſ.in l.2.§.appellata , ff.ſi cer.pet.
Sic ergo dicitur annus luctus primus annus, intra
quem mulier rationabiliter deberet lugere virum,
licet aliquando non lugeat.

Confirmatur, quia ex vſu communi loquendi
appellatur annus luctus,is qui ad lugendum eſt v-
6 xori deſtinatus , ideo † teſtator videtur loquutus
fuiſſe ſecundum communem illum vſum, l.libero-
rum,§.quod tamen Caſſius , ff.de leg.3. l. Labeo,ff.
de ſuppellect.leg.infinitos citat Mant. de coniect.
vltim.volunt.lib.3.tit.8.nu.1.& ſeq.

Tertiò facit,quia verba cenſentur magis appo-
7 ſita demonſtratiuè † quàm reſtrictiuè,aut diſpoſi-
tiuè,l.fi.§.Titia, ff.de libe.lega.Io.And.in cap.ſi pa
ter,de teſtam. in 6. vbi infert , quod ſubſtitutio fa-
8 cta ſimpliciter filio impuberi † non reſtringitur ad
tempus pubertatis, ex quo verbum impuberis ſtat
demonſtratiuè,ac ſi dictum eſſet, qui nunc eſt im-
pubes,Bart.in l.Centurio,num.31.ff. de vulg.& pu
pil.Alexand.conſi.1.num.8.vol.1.Ruin.conſil.103.
num.21.& ſeq.vol.2.vbi ait,quod teſtator loquen-
do de filio ſuo muto , videtur id dicere ad demon-
ſtrationem,non autem, vt limitet diſpoſitionem.
Et quod verba in dubio intelligantur poſita gra-
tia demonſtrationis,non autem taxationis,voluit
Caſtren.in pulchro caſu,in conſi.339.num.3.vol.1.
Dec.in conſi.324.colum.1.verſic.quarto facit,& in
l.in toto iure,num.16.ff.de reg.iur.D.Becius in con
ſil.94.nu.9. In facto autem propoſito facta fuit mẽ
tio de luctu ad deſignandum illum annum certum
pro quo alimenta erunt præſtanda, quàm ad limi-
tandum tempus lugendi.

Quartò hæc opinio obtinere debet, quia etſi le-
gatum regulariter ſtrictè alias ſit interpretandũ,
9 tamen fallit, quando ſit coniunctæ † perſonæ, l.ſi
ſeruus plurium, §.fin.ff.de lega.1.Dec.in conſil.92.
Gozad.conſi.132.nu.12.Soc.iun.in conſ.98.nu.22.
vol.1.Crot.conſi.14.nu.21.Pariſ.cõſ.89.nu.22.vol.
1.Bero.famil.qõ.29.col.2. Rol.in conſ.16.nu.16.&
38.vol.3. Natta in conſ.296.nu.6.& conſ.626. nu.
20.Menoc.de arbitr.iudic.q.99.nu.15.Mant.lib.6.
tit.11.nu.23.& ſeq. vbi adducit etiam textum in l.
Aurelius,§.Titius teſtamento,ff.de liber.leg.vbi e-
tiam contra filium hæredem ſit lata interpretatio,
fauore legatarij coniuncti,& dixi in conſi.72.num.
16.vbi etiam ſi fiat ab hærede coniuncto.

Quintò in materia alimentorum , quod quali-
10 tas † cenſeatur adiecta demonſtrationis,non limi
tationis cauſa,eſt text.in l. Mela,in princ.ff.de ali-
men. & cibar. legat. vbi etſi relicta ſint alimenta
puero,vel puellæ,tamen ea adiectio non reſtringit
relictum ad tempus pubertatis,ſed tãquam appo-
ſita ad demonſtrandum perſonam , cui factum eſt
relictum,determinatur perinde, ac ſi non eſſet ap-
poſita , & alimenta videntur relicta durante vita
naturali.

11 Sextò, cum agatur † de fauore alimentorum,le-
gatum debet extendi,non autem reſtringi, vt pro-
baui ſupra in tit. quæ ſint alimentorum priuileg.

Reſpondi tamen , quod alimentorum legatum
expirauit, cum primum vxor ad ſecundas nuptias
conuolauit, quia qualitas luctus adiecta anno re-
ſtringit diſpoſitionem, l.Titia, ff. de teſtamen.mi-
lit.l.2.ff.de aur.& argen. lega. vbi probatur , quod
12 qualitas † nominis determinaos verbum, a quo
diſpoſitio ſumit effectum , reſtringit & limitat di-
ſpoſitionem. Et per illa iura hoc dixit Bart.in l.ex
facto,col.2.nu.1.verſ.ſecundo caſu requiritur,ff.de
vulg.vbi Imo.nu.1.in fi.& nu.2.vbi dicit,quod ceſ-
ſante qualitate ceſſat diſpoſitio.Et dicit Bald.in l.
13 Titius,ff.de teſtam.milit.quod qualitas , † quæ eſt
alicuius effectus adeſſe debet tempore,quo diſpo-
ſitio ſumere debet effectũ,Felin.in conſi.25.nu.23.

Secundò facit , quia relictum factum pro anno
luctus,intelligitur , quatenus tanto tẽpore lugeat,
14 quia qualitas † cenſetur cauſa diſpoſitionis, l.Lu-
cius,la 1.ff.de fideicom.liber.Et dicit Bald.per illũ
text.in l.centeſimis, §.ſi ita ſtipulatus , num....ff.de
verb.oblig. quod ſi quid collatum eſt in arbitrium
hæredis,intelligitur quatenus eſt hæres,& duret.

Tertiò cauſa reſpiciens commodum & honorẽ
15 teſtatoris † dicitur eſſe finalis in legato,in l.2.§.fi-
na.num.1.ff.de donat.& ibi ſequitur Caſtren.Ang.
in conſ.124.nu.3.ver.præterea,Imo.in l.Titio cum
teſtamento,nu.3.ff.de leg.2. Crau.in conſi.243.nu.
2.& 3.In caſu noſtro luctus anni cenſetur cauſa le-
gati , quia quod per annum lugeat vxor , concer-
nit honorem mariti,& familiæ,nam ſi contriſtatur
16 mariti anima † per ſecundas nuptias, quæ poſt an
num contrahatur, vt probaui in conſil.178. multo
magis id fiet per nimiam feſtinantiam , propter
17 quam lex ſuſpicatur de impudicitia † vxoris,vt po
nit glo.& Docto.in l.1.C.de ſecun.nupt.& in l.libe
rorum,§.1.ff.de his, qui notan. infam. ſed poſt ſe-
cundas nuptias ceſſat cauſa legati. Ergo ceſſat le
gatum ipſum,l.cum tale,§.falſam cauſam,ff.de con
dit.& demonſtr.l.qui tutelam,in prin.ff.de teſtam.
tute.alios citat Tiraq.in tract.ceſſan.cau.in 1.par.
nu.121.Bero.in conſ.23.nu.24.& in conſi.32.nu.3.
vol.2.Cephal.in conſ.131.nu.1. Quinimò legatum
factum

Digitized by Google

factum ob cauſam determinatum ſecundum cau-
18 ſam † annexam, l. Seio, ff.de annu.leg. Bald.in l. 1.
nu. 2. C.de legat. alios citat Maoti. de coniect. vlt.
volunt.lib.6.tit.14.nu.13.Cum ergo per tranſitum
ad ſecunda vota ceſſet cauſa lugendi, & luctus ip-
ſe, ceſſare debet legatum.

Quartò quando aliquid conceditur propter no
men, tunc extincto nomine ipſa quoque conceſſio
extinguitur, l.fi. C.de inoffic. teſt. vbi priuilegium
19 † conceſſum peculio, ceſſat, quando ceſſat peculij
nomen. Id quod notat Salic.nu. 2.Roder. in quæſt.
maioricat.nu.23.fol. mihi 873.Aliméta igitur pro
tempore luctus relicta non debentur, quando ceſ-
ſauit tempus lugendi.

Quintò facit, l.ſi proponas, §.1.ff.de inoffic. teſt.
20 vbi contrahens cum hærede, † videtur cum illo ra
tione & intuitu qualitatis hæreditariæ contraxiſ-
ſe. Et ibi Ang.adducit concordantes. Dec.in con-
ſil.283.num.8.ver.& hoc cófirmatur, vbi ſubdit, in
ſpiciendum eſſe, qua contemplatione actus fiat,
Alcia.in conſ.155.nu.8.vbi infert, quod contrahés
21 cum ciue, † videtur habuiſſe reſpectum ad ciuili-
tatem, Soci.in conſ.34.in fi.vol.3. vbi arguit ex eo,
quod Card.in contractu dicatur locator, & Fel.d.
conſ.25.num.23.ex eo, q in contractu dictum fue-
rat, quod liceret conductoribus quandocunq; ſtá-
eare, concludit, facultatem illam non competere,
poſtquam deſierunt eſſe conductores, ſed extin-
ctam eſſe, quia finita conductione ob ſolutionis
defectum, ceſſat qualitas, ſub qua fuit contractum.
Infert ex hoc Abb.in cap.veritatis, num.2.ver.aut
ſimpliciter fuit præſtitum, de iureiuran. quod iu-
22 ramentum præſtitum perſonæ expreſſæ, † cum no-
mine dignitatis, non obligat in ea perſona, ſi defi-
cit dignitas, puta, quando dictum eſt Carolo Im-
peratori, quia intelligitur iuraſſe intuitu dignita-
tis, cap.venerabilem, in fi.de electio. vbi iuramen-
tum de obediendo Imperatori non obligat, quan-
do per depoſitionem, vel aliter deſinit eſſe Impe-
rator, & notat Abb.ibi, in vlt.notab. Natta in con-
ſi.19.nu.8.Et dicit Boſſius in tit.de Principe, num.
23 344.Quod † priuilegium Regi Francorum conceſ
ſum qui tunc erat Dux Mediolani, ne ſubditi Me-
diolanenſes traherentur extra curiam, non habet
locum, quando Cęſar factus eſt Dominus Medio-
lani, quia conceſſio facta illi tanquam Regi, fuit ex
tincta quando Rex deſijt eſſe Dux Mediolani. Sic
in preſenti caſu relictum factum vxori pro anno
luctus, cenſetur factũ intuitu viduitatis & luctus,
eoque ceſſante, extingui debet.

Sextò legatum factum vxori viduæ intelligi de-
bet a viduitate durante, alias non cóueniret per
24 ſonæ, cum tamen legatum declaratur † ex quali-
tate legatarij, Bald.in l.plenum, §.equitij, ff.de vſu
& habitat. vbi ait, quòd calcitræ de ſerico, non ve-
niunt in legato lecti, facto vxori viduæ, quia illæ
non conueniunt viduæ. Idem Bald.in l.1.nu.12.C.
de lega.Salic.in l.fi.nu.6.C.de indict. viduit.tollen.Ri
pa in l.ex facto, §.ſi quis rogatus, nu.13. in fine, ff.
ad Treb.Mantica de coniect.vlt.volunt.lib.6. titu.
25 11.nu.17.& ex qualitate † perſonarum, declaratur
quælibet diſpoſitio, vt per Fel. in cap.cauſam quæ,
col.3.verſi.5.declaratio, de reſcr. Cagnol.in l.quo-
ties, idem ſermo, nu.5.ff.de reg iuris, Simon de in-
terpret.vltim.volunt.lib.1.interpretat.2. dubit.2.
fol.7.nu.14.fol.mihi 68.

Septimò nulli dubium, quin per feſtinatas nu-
ptias intra annum luctus contriſtetur, & offenda-
tur teſtatoris anima, & vxor fiat ſibi odioſa, nam
hoc magis clarum eſt, quam vt egeat probatione.
Et ponunt Doctores in l.1.C. de ſecund.nupt.Et ſi
teſtator fuiſſet interrogatus, an vellet alimenta da-
ri vxori, etiam poſtquam nupſiſſet, certè dixiſſet,
quod non. Ergo non debemus intelligere, quod
26 voluerit etiam in tempus illud relinquere, † glo.
fi.in fi.in l.tale pactum, ff. de pact. cum multis apud
Tiraq. in præfatio.l.ſi vnquam, nu.56. C. de reuoc.
dona. Alias, cum mulier eo tempore ſit odioſa vi-
ro, videbitur ei quoque proſpectum fuiſſe, cum ta-
27 men odioſus teſtatori † in dubio non cenſeatur vo-
catus, l.3.in fi.ff. de adim. leg.l. Lucius Titius, ff.de
leg.2. Alexan.in conſi.138.num.25.vol.1.Et facit, quia
relictum factum vxori, non debetur ei quæ diuer-
28 tit mala gratia, imo † videtur reuocatum, glo. in
l.vxori, vbi Bar.& Bal.nu.2.ff. de aur.& argent. leg.
Mantica loco prędicto, lib.12.tit.2.nu.18. & tit.5.
nu.3. In tantum autem legatum ex tacita volunta-
te teſtatoris interpretatur, vt habeatur pro adem-
pto, quando ventum eſt ad caſum, in quem teſta-
29 tor non reliquiſſet, vt in vxore, † quæ ignorante vi-
ro, illo tamen viuente, commiſit adulterium, vt
per Glo. Barto. & alios in l.fideicommiſſum, C.de
fideicommiſſ.Barto.in l.1.ff.de his, quib. vt indign.
Mantica d. tit.5.nu.7. Et pro hac parte faciunt au-
thoritates illorum, qui dicunt, quod vxor contra-
30 hendo ſecundas nuptias intra † annũ luctus, per-
dat legatum ſibi factum a viro, glo.in l.decreto, C.
ex quib.cau.infam. irrog. Bertac. in repert. in ver.
vidua, colũ.3. Et licet communis opinio videatur
in contrarium, vt latè examinat Ioan. de Garron.
in l.1.nu.68.vſque ad 73. C.de ſecund. nupt. Caual
can. de vſufruct. mulie. relict. nu.113. tamen illud
procedit, quando in legato non eſt facta mentio de
ſecundis nuptijs, vel de anno luctus. At vbi de vi-
31 duitate facta eſt mentio, tunc aliud eſt † dicendũ,
vt ferè in terminis reſoluit Ioan.de Garron.in rub.
C. de ſecund.nupt.nu.37. In caſu autem noſtro di-
ctum fuit expreſsè de luctu. Ergo non eſt dubitan-
dum, quin teſtator ſecundas nuptias abhorruerit,
& conſequenter perdatur legatum, & acquiratur
non fiſco, ſed hęredi. Nam ſi pro culpa commiſſa
32 poſt teſtatoris mortem, fiſcus † auferat regulariter
tanquam ab indigno, Bart. in l.1.ff.de his, quib. vt
indign. Natta conſ.462.in fi. Manti.d.lib.12.tit.5.
nu.21. tamen fallit, quando priuatur eo, quod fuit
33 relictum a teſtatore, † vt ponit Bar. in l.fin. in fi. ff.
de his, quibus, vt indign. præcipuè, quando offen-
ſa eſt commiſſa intra annum luctus, vt declarat Io.
de Garron.d.l.1.nu.73.Caualcan.d.nu.113.in tract.
de vſufru. mulie. relicto.

Octauò, hæc ſententia procederet ſine aliqua
difficultate, ſi teneamus opinionem illam, de qua
alibi tractauimus, quæ vult, q mulier tranſiens ad
34 ſecunda vota † intra annum luctus, perdat legata
ſibi a viro relicta, quam tenuerunt Bal. Rom. Alex.
Iaſon, Socin.& alij, quæ opinio ſatis uidetur vera,
non per rationem, qua illi adducuntur, quod ſcili-
cet maritus volens, non poſſit concedere licentiam
nubendi intra annum luctus. Sed quia in dubio te-
ſtator videtur ſentire de nuptijs contrahendis in-
tra annum luctus, & quia tranſeundo ad ſecundas
35 nuptias ita feſtinanter † efficitur ingrata, & conſe-
quenter indigna commodo ſibi relicto, ex quo con
triſtauit animam mariti, ut per Ang. & Bald. quos
citat & ſequitur Alex. ad Bar. in l.1. C. de ſecund.
nupt. Ioan.de Garron.d.l.1.nu.84.

Nonò concurrit coniecturata teſtatoris volun-
tas, qui non cenſetur cogitaſſe malum euentu nu-
ptiarum intra annum luctus, per quas oritur ſuſpi
cio, ne vxor etiam viuente marito inhoneſtè vixe-
rit, & per quas animo mariti contriſtatur, & offen-
ditur exiſtimatio, & reprehenderetur a ſapientib.
ſi expreſsè reliquiſſet alimenta, eo quòd intra an-
num contraheret ſecundas nuptias. Et non eſt ve-
riſimilis interpretatio, quod relictum factum fue-
rit etiam in eum caſum, qui teſtatori diſplicuiſſet,
& præcipuè, quòd voluerit exonerare virum, qui
poſt nuptias tenetur vxorem alere, atque ita bene-
facere perſonæ odioſæ, nam etiam is, qui vxorem
36 ducit intra annum luctus, dicitur offendere † pri-
mum virum, & iure ciuili efficitur infamis, l. libero
rum, §. notatur, ff. de his, qui not. infam. ca. infames,
§. porrò, in verſ. aliquando, 3. q. 7. & ponit Ioan. de
Garro. in rub. C. de ſecund. nupt. in pœna 29. & in
l. 1. in 4. notab. nu. 13. C eod. tit.

Qua ratione aliqui voluerunt, quòd talis efficia
37 tur ingratus, † & priuetur relicto ſibi facto a pri-
mo viro, licet Garro. dicta l. 1. numero 77. teneat
contrarium. His verò non obſtat, quod annus lu-
ctus dicatur etiam, quando maritus non eſt lugen-
dus, l. liberorum, §. 1. quia reſpondeo, ibi id proce-
dere, quia cum duplex ſit ratio, propter quam ſe-
cundæ nuptiæ prohibentur, licet vna ceſſet: tamen,
38 quia ſubſiſtit alia prohibitio † ſuſtinetur, vt poſt
Cinum, Baldum, Salicetum & alios, in l. 1. C. de ſe-
cun. nupt. ponit Bart. in d. §. 1. non autem mouetur
textus ex eo, quod ſit annus luctus, quia prohibi-
tio legis reſpicit annum primum, & vna ex ratio-
nibus eſt, vt maritum lugeat, & quamuis aliquan-
do ſumatur denominatio ab eo, quod fieri ſolet,
vel debet, tamen in caſu noſtro conſtat ex pluribus
factam eſſe mentionem de luctu ad effectum taxan
di & limirandi, non demonſtrandi, vt dictum eſt, &
dicetur latius infra.

Secundò, non obſtat communis vſus loquendi,
quia verum eſt annum luctus, inſpecto communi
vſu loquendi, ſignificare primum, tamen etiam ſe-
cundum communiter accidentia, non ſolent mu-
lieres intra annum luctus nubere, & ideo, quando
teſtator fecit mentionem de anno luctus, ſenſit,
quod intra eum vxor duceret vitam viduale͂, quia
valet argumentum a communiter accidentibus
39 † deductum, vt latè per Marſil. ſing. 1. Reſpondeo
etiam, quòd illud procederet, niſi aliud ſuaderet
voluntas teſtatoris, de qua ſupra dixi, & infra quo-
que ponam, nam voluntas teſtatoris præualet com
40 muni † vſui loquendi, vt poſt Alber. voluit Iaſ. in l.
ſi pater, nu. 2. in fi. C. de hæred. inſtitu. Socin. iun. in
conſi. 126. nu. 7. & 8. vol. 3. Manti. de coniect. vltim.
volunt. lib. 3. tit. 8. in fine.

Tertiò non obſiſtit, quod in dubio verba cen-
ſeantur potius demonſtratiuè, quàm reſtrictiuè
appoſita, ſecundum Bart. in l. Centurio, nu. 31. ff. de
41 vulgar. quia immo in dubio ſtant reſtrictiuè, † vt
voluit gloſ. in l. cohæredi, §. cum filiabus, ff. de vul-
gar. vbi Bald. Caſtren. & Aretin. reprobant Bart. in
loco ſupracitato, Ripa in l. 1. nu. 39. & ſequentib.
ff. de vulgar. quia cum ſit mentio pupillaris ætatis,
42 † tunc inducitur pupillaris ſubſtitutio, gloſ. ma-
gna in fine, in l. precibus, C. de impub. Doctores
in d. l. 1. Socinus iunior in conſi. 95. nu. 14. & 15. vol.
1. Et Bartolus in dicta l. Centurio, num. 31. non ne-
gat, quin per ea verba includatur etiam pupillaris
intra tempora pubertatis, licet ſi moriatur factus
iam pubes contineat fideicommiſſariam, imò hoc
admittit, vt ex eius mente colligit Iaſ. ibi, num. 55.
Caſtren. in l. precib. num. 12. C. de impub. Alex. in l.
2. in princ. nu. 26. ff. de vulgarib. alios citat Manti-
ca de coniect. vltim. volunt. lib. 5. tit. 7. nu. 21. Præ-
terea totum facit voluntas teſtatoris, vt inquit Bar
tolus in d. l. Centurio, nu. 21. vbi dicit, quod verbu͂
impuberi, ſtat etiam demonſtratiuè, quando reſpi
cit exequutiuum verbum, ſi tamen voluntas teſta-
toris id ſuadeat. In caſu autē noſtro dixerit, quòd
teſtator voluerit alimenta vxori relinquere poſt
tranſitum ad ſecu͂das nuptias, qui ſolet virum etiā
defunctum contriſtare, pro quo facit, quod voluit
Caſtren. conſi. 11. in fin. vol. 2. vbi ait, conditionem
43 † viduitatis adiectam primo legato vxori facto cē
ſeri repetitam in ſecundo ex præſumpta mariti vo
luntate, ſequitur Rui. conſi. 84. nu. 9. vol. 2. facit etiā
quod voluit Ioan. de Garro. in d. l. 1. nume. 78. C. de
ſecun. nupt. vbi dicit, quod licentia vxori a marito
44 conceſſa † nubendi, non extenditur ad nuptias cō-
trahentes intra annum luctus, quia cum duobus
modis offendatur maritus. Primò, quando vxor
nubit poſt annum. Secundò verò, quando nubit in-
tra annum, licentia ſimpliciter conceſſa reſtringi-
tur ad nuptias poſt annum contrahendas, quia cu͂
dicit, quod poſſit nubere, intelligitur dum modo
45 aliam legem † non offendat, l. ſi non lex, ff. de hære.
inſtit. l. vt gradatim, §. & ſi lex, de mune. & hono. ſic
etiam licentia teſtandi alicui conceſſa intelligitur
46 ſeruatis alijs † ſolemnitatibus, l. ſi quando, ff. de
inoffic. teſtam.

Non etiam aduerſatur quartum, quia etiam fa-
ctum coniunctæ perſonæ reſtringitur, quando hæ-
47 res quoque eſt coniuncta † perſona, vt hic, Corne.
in conſi. 155. col. 2. vol. 3. Cephal. in conſi. 14. nu. 21.
in fi. Dec. conſi. 46. nu. 2. Crau. conſ. 297. num. 2. & 3.
Zanc. in l. hæredes mei, §. cum ita, par. 1. num. 132. &
ſeq. ff. ad Trebellia. Manti. de coniect. vlt. volun. lib.
6. tit. 11. num. 23. immo multi volunt, quod ſit ſpe-
ciale in legato patri facto, quod largè interpreta-
tur, vt voluit Dec. conſi. 92. Gabr. conſi. 98. num. 44.
volu. 1. ſed ego hoc non firmo. Reſpondeo etiam,
quod legatum quantumuis ſit fauorabile, nunquā
48 tamen extendi debet contra voluntatem † teſta-
toris expreſſam ſeu tacitam, l. in conditionibus, ff.
de cond. & demonſtr.

Ad l. Mela, ff. de alim. & ciba. lega. reſpondeo, q;
non habet locum, quando conſtat aliam eſſe volun
49 tatem teſtatoris, † vt ibi dicitur, in verſi. aut ſi non
apparet, & paulò ſuprà, dum dicit, quod alimenta
debentur donec teſtator voluerit: hic verò non eſt
dubia, ſed certa teſtatoris voluntas, quod alimen-
ta non præſtentur poſt ſecundas nuptias.

Poſtremò non reſiſtit, quod fauore alimentoru͂
50 fieri debeat late interpretatio, † quia id procede-
ret, quando legatum eſſet factum pauperi, non au-
tem quando diuiti. Sed melius dico, quod eatenus
extenditur, donec patitur voluntas teſtatoris, vbi
verò voluntas repugnat non fit extenſio.

S V M M A R I V M.

1 *Aſſenſus ſuper dote præſtitus non extenditur ad alimēta.*
2 *Aſſenſus eſt gratia & diſpenſatio, & non regulatur a petitione.*
3 *Reſtitutio conceſſa ſuper principali, non extenditur ad intereſſe.*
4 *Incluſio vnius eſt excluſio alterius.*

Fide-

Digitized by Google

5 *Fideiuſſaris obligatio non extenditur ad intereſſe.*
6 *Delictum vnius non debet in altero puniri.*
7 *Pœna tenere debet ſuos authores.*
8 *Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis.*
9 *Acceſſorium inducitur, tollitur, & confirmatur inducto, ſublato, vel confirmata principali.*
10 *Acceſſorium videtur ineſſe principali.*
11 *Diſpoſitio facta ſuper ſorte extenditur ad fructus.*
12 *Aſſenſus adbibitus ſuper ſorte extenditur ad fructus.*
13 *Aſſenſus trabitur ad omnia acceſſoria.*
14 *Obligatio bonorum facta pro principali, trabitur ad vſuras.*
15 *Hypotbeca conſtituta pro dote, trabitur etiam ad vſuras dotales.*
16 *Connexorum & annexorum idem eſt iudicium.*
17 *Annexum ſequitur conditionem rei, cui eſt annexum.*
18 *Aſſenſuc extenditur ad connexa & annexa.*
19 *Connexa iudicantur pra vno.*
20 *Dos ſeruire debet oneribus matrimonij, & ad boc datur.*
21 *Aſſenſus cenſetur adhibitus, ſecundum naturam, & qualitatem contractus, cui praſtatur.*
22 *Patris conſenſus contractui adbibitus ſuſtinet iudicium factum pro illius contractus exequutione.*
23 *Aſſenſus ſuper conſtitutione dotis præſtitus, operatur pro reſtitutione.*
24 *Aſſenſus regulatur a contractu ſuper quo interponitur, & ſecundum illius naturam intelligitur.*
25 *Aſſenſus ſuper dote reſtituenda includit caſum, quando maritus vergit ad inopiam.*
26 *Aſſenſus non facit irreuocabilem actum, qui ſui natura eſt reuocabilis.*
27 *Beneficium latiſſimè interpretatur.*
28 *Aſſenſus amplectitur omnia, quæ ſequuntur ex contractu, ſuper quo fuit interpoſitus.*
29 *Aſſenſus præſtitus ſuper antecedenti, operatur etiam in conſequenti.*
30 *Aſſenſus ſuper matrimonio extenditur ad conſtitutionem dotis.*
31 *Argumentum a maiore ad minus eſt validum.*
32 *Ratio vbi eſt eadem, ius quoque idem eſt.*
33 *Expreſſum cenſetur id, quod a contrahentibus dictum fuiſſet, ſi de eo fuiſſent interrogati.*
34 *Aſſenſus extenditur ad ea omnia, quæ veniunt ſub finali ratione & mente concedentis.*
35 *Aſſenſus durat, quatenus durat cauſa concedendi.*
36 *Aſſẽſus pro dote extẽditur ad alimẽta et vſuras dotales.*
37 *Hypotheca pro ſorte extenditur ad vſuras.*
38 *Obligatia facta pro dote extenditur ad alimẽta dotalia.*
39 *Aſſenſus eſt ſtricti iuris, quando diſpenſatur contra regulas feudi, alias largè interpretatur.*
40 *Aſſenſus intelligitur aliquando, vt priuilegium, aliquando vero, vt beneficium, & ibi declaratur.*
41 *Aſſenſus eſt beneficium.*
42 *Aſſenſus eſt gratia.*
43 *Gratia largè interpretatur.*
44 *Beneficium latè interpretatur ſolum quoad expreſſa.*
45 *Expreſſum dicitur, quidquid ſequitur ab expreſſo.*
46 *Expreſſum dicitur, quod ex mente colligitur.*
47 *Aſſenſus trabitur etiam ad id, quod a lege ſubauditur.*
48 *Aſſenſus includit ea omnia, quæ virtualiter veniunt.*
49 *Aſſenſus extenditur ad ea, quæ veniunt ex mente concedentis.*
50 *Aſſenſus eſt bonæ fidei, quando fuit præſtitus ſuper contractu bonæ fidei.*
51 *Gratia eſt bonæ fidei, quãdo fit ſuper cõtractu bonæ fidei.*
52 *Aſſenſus ſuper dote eſt bonæ fidei.*
53 *Diſpenſatio eſt gratia etiam ſi ſit correctoria.*
54 *Diſpenſatio a iure ciuili dicitur indulgentia.*
55 *Diſpenſatio latè interpretatur, quatenus eſt gratia.*
56 *Aſſenſus etiam in materia rigoroſa includit caſum, qui venit ex mente diſponentis.*
57 *Extenſio non dicitur, quando eadem militat ratio.*
58 *Diſpenſatia extenditur ad connexa.*
59 *Diſpenſatio etiam rigoroſa extenditur ad dependentia & conſequutiua.*
60 *Diſpenſatia conceſſa ſuper pluralitate beneficiorum extenditur etiam ad incidentiam.*
61 *Aſſenſus quoad expreſſa latè interpretatur.*
62 *Gratia eſt taxatiuè reſtricta ad expreſſa, latè interpretatur.*
63 *Reſtitutio conceſſa pro ſorte extenditur ad intereſſe fauorabile.*
64 *Vſuræ dotales propter moram commiſſam in non ſoluendo omni iure petuntur.*
65 *Reſtitutio conceſſa pro ſorte includit intereſſe, quod idem reputatur cum principali.*
66 *Maritus, q diu tacuit nõ cẽſetur remiſiſſe vſuras dotales.*
67 *Incluſio vnius non excludit connexa.*
68 *Incluſio vnius non excludit ea, in quibus eadẽ eſt ratio.*
69 *Pars continetur in toto.*
70 *Aſſẽſus ſup vẽditione feudi trabitur ad vẽditionẽ partis.*
71 *Aſſenſum concedens, videtur cogitaſſe de eo, quod reputatur idem cum eo, quod cogitauit.*
72 *Fideiuſſio ſtrictam recipit interpretationem.*
73 *Fideiuſſor obligatur etiam pro vſuris, quando promiſit non expreſſa certa quantitate.*
74 *Fideiuſſor ſimpliciter acceptus cenſetur obligatus in omnem cauſam, quæ orietur ex natura contractus.*
75 *Fideiuſſor ſimpliciter acceptus, obligatur etiam pro eo, quod accreſcit ex natura contractus.*
76 *Fideiuſſor pro ſcholari domum concedente, obligatur etiam pro ſupellectili.*
77 *Aſſenſus ſimpliciter conceſſus extenditur ad omnem, qui includi poſſit ſub verbis.*
78 *Aſſenſus ad donandum extenditur ad donationem inter viuos, quæ ſit habitura effectum poſt mortem.*
79 *Indefinita in feudalibus æquipollet vniuerſali.*
80 *Indefinita æquipollet vniuerſali in ſtatutis non correctorijs ſi eadem militat ratio.*
81 *Aſſenſus præſtitus ſuper inſtrumento, cenſetur præſtitus ſuper omnibus incluſis in inſtrumenta.*
82 *Aſſenſus intelligitur & declaratur ſecundũ petitionem.*
83 *Reſcriptum intelligitur ſecundum ſupplicationem.*
84 *Reſponſio intelligitur ſecundum interrogationem.*
85 *Fideiuſſor obligatur etiam pro intereſſe & alijs acceſſorijs, quando contractus eſt bonæ fidei.*
86 *Contractus a principio ſunt voluntatis, poſtea vero neceſſitatis.*

QVAESTIO XXXI.

OBLIGATIO bonorũ facta pro dote, an extendatur ad alimenta, cognitũ eſt ex ſuperioribus: nunc vidẽdũ ſi aſſenſus cõceſſus pro dote, extẽdatur ad alimẽta. Et Afflict. in c. Imperialẽ, in 12. notab. q. 8. dicit,
1 † ꝙ aſſenſus eſt ſtricti iuris, ideo non extenditur ad alimenta, & eius deciſionem ſequitur Marin. Frec. d. Auth. Baron. lib. 2. q. 20. per totam, vbi mouetur eadem ratione, ꝙ ſcilicet ſtricta ſit interpretatio,
2 vt ibi, nume. 8. Item, ꝙ eſt quædam diſpenſatio † & gratia, quæ non regulatur a petitione, ſed a formalitate verborũ, vt per Archid. & Butr. quẽ ipſe allegat, n. 7. & per Bal. in l. fi. C. quan. prouo. nõ eſt ne
3 ceſſ. vbi dicit, ꝙ reſtitutio cõceſſa † ſuper principali

trahitur ad intereſſe,l.fi.§.Lucius Titius, ff.de con-
4 di.indeb.Item,quia dominus obligando pro † ſorte,cenſetur denegaſſe pro alijs,l.vnica,§.ſin autem deficientis,C.de caduc.tol.l.tribunus,ff.de teſtam. mili.l.ait prætor,ff.de iudic.c.nonne,de præſumpt. Vlterius dominus habetur loco approbatoris &
5 fideiuſſoris,at † fideiuſſoris obligatio reſtringitur ad ſortem,l.quarto,vbi gl.ff.loca.l. fideiuſſores magiſtratuum, §.pro Aurelio, ff.de fideiuſſor. Doctor. in l.centum Capuæ,ff.de eo,quod cer. loco,Marſil. rub.ff.de fideiuſſ.num.31. demum, ſi extenderetur ad alimenta, propter moram, dominus puniretur
6 pro delicto † alterius, contra l.non debet alteri, ff.
7 de reg.iur. pœna enim ſuos tenere debet † authores,l.ſancimus,C.de pœnis.Et hanc partem tenuit quoque Burſa.in conſi.103.num.23. Sola in decre. Blác.in tit.de feu.gl.vnica,n.19.par.1.fol. mihi 70.

Hæc opinio nunquã mihi eſt viſa vera, & ideo, quamuis durum ſit aduerſus prædictorum ſententiam tenere, tamen amore veritatis nunquam mihi placuit, & contrarium exiſtimo veriorem,quod ſcilicet aſſenſus a domino præſtitus pro dote extẽdatur & trahatur etiam ad alimenta, quæ occaſione dotis debentur. Moneor primo, quia alimenta ſunt dotis acceſſoria, & cum ipſa dote venit obligatio alendi vxorem, acceſſorium autem ſequitur
8 † naturam ſui principalis, c. acceſſorium, de reg. iur.in 6. vbi ponunt omnes Doctores, Cagno. in l. cum principalis,ff.eo.titu. vbi ait, procedere, ſiue agamus de inducendo, ſiue de tollendo, ſiue de
9 confirmando principali, quia † acceſſorium inducitur,tollitur, & confirmatur, ſecundum gl. Ioan. And. & Fran.quos ipſe citat. Et ratio eſt, quia ac-
10 ceſſorium ineſſe † ſemper videtur principali obligationi,l.ex diuerſo,ff.de rei vend. & diſpoſitio fa-
11 cta de principali,trahitur † ad acceſſoria,l. Aurelius,§.legatum,& l.fina.§.fina.ff.de lib.lega.l.lecta, vbi Doctores omnes, ff.ſi certum pet. Per hanc dixit Iſern.in cap.1.de alien.feud.pat.quod aſſenſus
12 adhibitus ſuper obligatione extenditur † ad fructus tamquam acceſſorios, ſequitur Paris de Put. de feudi reintegr.cap.255.num.7. alios citat Martin.Frec.d.quæſtio.12.nu.8.vbi poſt Feli.ait, quod
13 aſſenſus trahitur ad † acceſſoria omnia, & facit, quia obligatio facta pro principali debito, trahi-
14 tur etiam ad intereſſe, † & vſuras, l.Lucius, ff. qui potio.in pigno. habe.Alexan. in l. ſi cum dotem,§. ſin autem in ſæuiſſimo, ff. ſoluto matrimonio, vbi Bartolus & alij inferunt, quòd bona obligata pro
15 dote,cenſentur etiam obligata pro alimentis,† & vſuris dotalibus, de quo latè Neguſan. de pign.in 4.memb.2.par.nu.47.& ſeq.vbi comprobat multis modis, & latè agit Burſat.in conſil.32. ferè per totum,præcipuè num.18.& ſequen.

Secundò,vbi alimenta & vſuræ dotales nõ poſſent dici acceſſorium, tamen negari non poteſt, quin ſit quid doti annexum, & connexum, quia ſeparati quodammodo non poſſunt ab ipſa dote. At
16 de annexis † & connexis idem fieri debet iudiciũ, l.3.§.iudicio contrario, ff. de contraria actio. tute. Caſtren. in l.ſi quis, §. ratione, ff. de eden. Fel. & Dec.in cap.tranſlato,col.2.de conſtit. plures citat Cagnol. in l.ſecundum naturam, num.1. ff.de reg. iur. vbi infert ad multas deciſiones,& annexum ſe-
17 quitur ſtatum & conditionem † rei, cui principaliter annectitur, l.grege,ff.de leg.1.l. peculium, in prin.ff.de leg.2.Cin.& Bald. in l.ét,C. de iure dot. Bart.in l.ſi conuenerit, §.ſi vnde, ff.de pigno.actio.

18 Aſſenſus autem idem operatur circa † connexa, quod ſuper principali, l.ſi de certa, C. de tranſact. Iſern. in c.1.colum.5. qui ſucceſſo. teneã. vbi dicit, hoc procedere ex voluntate contrahentium, ſequitur Marin.Frecia, d.lib.2.quæſt.3.nu.5. & quæſt.5. nu.5.vbi allegat Iaſ.ſic tenere,& quod aſſenſus includat etiam cõnexa, voluit Paris de Put. de feud. reintegra.cap.236.nume.7.& ſequen.quia vbi duo
19 ſunt connexa † iudicantur tanquam vnum, l.hæredes palam, §.vno contextu, ff. de teſtament. l. cum antiquitas, C.eodem tit. Et hoc etiam voluit Camerar.in ca.Imperialem, in 12.conclu. folio mihi 464. de prohib. feud. alienat. per Feder. Aſſenſus ergo præſtitus pro dote, ſuſtinebitur etiam pro alimentis,quæ dotis occaſione debentur.

Tertiò de natura dotalis contractus eſt, ꝙ de-
20 ſeruiat oneribus matrimonij, & ad hunc † finem datur dos, l.vbi adhuc, C.de iure dot. Doctores in l.ſi conſtante,ff.ſolu.matrim.& inter onera matrimonij illud eſt præcipuè, quòd alatur vxor, vt ſupra dixi, aſſenſus autem præſtitus ſuper vno con-
21 tractu † cenſetur ſecundum naturam & qualitatẽ illius adhibitus,l.ſi pupillorum,§.ſi pupillus, ff.de reb.eor. Roma. in l.vſusfructus, ff. ſolut. matri. Et hanc concluſionem cõprobat Paris de Put.d.tract. de feud.reintegr.ca.236.nu.2. vbi infert poſt alios
22 per eum citatos, ꝙ conſenſus patris, † contractui adhibitus, ſuſtinet iudicium pro exequutione illius contractus factu, ſine ſuo conſenſu, & adhibitus in cauſa principali trahitur ẽt ad cauſam appellationis, & ꝙ domini conſenſus ſuper matrimonio validat obligationem feudi, & ꝙ aſſenſus
23 † ſuper conſtitutione dotis extenditur ad eiuſdẽ reſtitutionem. Et dicit Marin. Frec.d.lib.2.quæ.2.
24 num.14. ꝙ aſſenſus regulatur † a contractu ſuper quo interponitur,argumento l.ſi vno,ff.loca.Et infert, ꝙ aſſenſus præſtitus pro reſtitutione dotium facienda in omnem caſum,& euentum dotium reſtituendarum, extenditur ẽt ad caſum, quãdo dos aſſecuratur propter vergentiam mariti ad ino-
25 piam, † quia propter fructus dotis diſtribuendos vxorem,filios & familiam, ea conſeruatio concernit reſtitutionem. Et infert etiam ad alias deciſiones. Et idem Marin. in quæſt.10.nu.6.dicens, quod aſſẽſus regulatur ab actu ſuper quo interponitur, l.fin.C.de pact. Et infert, quod per aſſenſum actus
26 † ſui natura reuocabilis, non efficitur irreuocabilis. Et dicit Camerar.in d.c.Imperialem,in 7.conclu. circa materiam extenſionis, folio 410. quod ſicuti ſtipulatio aſſumit naturam actus, ſuper quo interponitur, ita aſſenſus ſecundum illam regulatur. Et ſubdit hoc eſſe notandum,quia minuti feudiſtæ hoc ignorant. Amplectitur ergo aſſenſus ea omnia, quæ veniunt in contractu, & ſunt ſecundũ illius naturam,& conſequenter etiam alimenta.

Quartò aſſenſus,quia a domino conceditur,dicitur beneficium, vt probabo infra in reſolutione
27 contrariorum, ergo debet fieri latiſſima † interpretatio, l.fina.ff.de conſtitu.princip.l.penul. ff.de donat.inter vir.& vxo.l.fina.C.de præpoſ. agen. in reb.lib.10.l.ſancimus,§.exceptionem, C.de dona. Ideò conceſſo vno venit omne conſequutiuum illius, Bal.& Claud. in l.2.ff.de iuriſd.omn. iud.latè cõprobat Carroc.in c.cũ quid,in 1.par.§.ad ſecundum,de beneficijs,num.10.& ſeq. Et quod aſſenſus amplectatur omnia, quæ conſequuntur ex contra-
28 ctu ſuper quo † fuit interpoſitus, tenuit Marin. Frec.d.lib.2.quæſt.5.num.5.vbi,ꝙ includit ea, quæ

ſunt

Digitized by Google

ſunt de ſequela, l.tutor rerũ, vbi Bar. ff.de admin.
29 tut. Et præſtitus ſuper antecedenti † operatur ẽt
in conſequenti, l.1.§.item acquirimus, vbi Soci. &
Iaſ. ff. de acquir. poſſeſ. Et infert, ꝙ includit hære-
dem, & ante hoc voluit Afflict. in d.c.1. col.4. qui
ſucceſſo. tene. quem citat & ſequitur idem Frecia,
d.lib.2.quæſt.2.nu.10.vbi infert, quod præſtitus ſu
30 per matrimonio † operatur in conſtitutione do-
tis, & ſuper pacto operatur ſuper exequutione.

Quintò in alimentis militat eadem, imò maior
ratio, quam in dote ipſa, quia dos datur pro ali-
mentis vxoris, & pro alijs matrimonii oneribus
31 ſupportãdis, & propter † quod vnumquodque tale
& illud magis, vt in Auth. multo magis, C.de ſa-
32 croſ.eccleſ. vbi autem eadem militat ratio, † idem
ius eſſe debet, l.illud, ff.ad leg. Aquil. Et certum eſt,
quod ſi dominus fuiſſet de alimentis interrogatus
33 idem dixiſſet. Ideo haberi debet † pro expreſſo, ſe
cundum gl. in l.tale pactum, ff.de pact. quæ locum
obtinet in omni materia, vt poſt alios inquit de-
ciſ. Pedem.64. in fi. Marli. in l.ſi quis viduam, nu.
9.ff.de quæſtio. Rolan.conſ.97.nu.18.vol.2. Tiraq.
in præfat. l.ſi vnquam, num.56.& aſſenſus per vno
34 † præſtitus extenditur ad id omne, quod ſub men-
te, & finali ratione concedentis continetur, Ca-
merar.d.cap.Imperialem, conclu.4. ver. aliud eſt
ergo, folio mihi 424. quia ſecundum eũ douec du-
35 rat cauſa, † durat aſſenſus, l.ſicut, §. ſed ſi permiſe-
rit, ff.quib. mo.pig.vel hypo. ſolu. allegat commu-
nem ſententiam, quæ ſecundum eum a nullo fuit
ponderata, in cap.1.de benef. frat.& in cap.1.§.&
quia, de his, quæ feud. dare poſſ.

Sextò in terminis noſtris eſt deciſio Camer. in
d.c.Imperialẽ, d.conclu.8.verſ.ex quibus hoc quo-
que colligo, folio mihi 407. & ſeq. vbi reprehen-
dendo Afflict. contrarium tenentem concludit, ꝙ
36 conſenſus pro dote † adhibitus, extenditur etiam
ad intereſſe, quod debetur pro retardata ſolutio-
ne dotis, allegat Iſern. in conſt.in aliquib. in verſi.
quintum decimum, col.7.in fi.& col.ſeq. Et moue-
tur, quia dos & intereſſe conſideratur vt vnum &
idem, non vt duo, c.cum ſingula, de præben. in 6.c.
dudum, de elect. eo. tit. & dominus cogitando de
dote cogitauit etiam de intereſſe dotis, quod venie
in conſequentiam, l.quanquam, ff.de ritu nupt. l.ſi
cui, ff.ſi ſeru.vend. Eandem ſententiam, quod aſſen
ſus conceſſus ſuper dote datur quoque ad intereſ-
ſe, tenuit Marin. Frec.d.lib.2.q.2.nu.11.allegando
Iaſ.Curt.iun.& Neguſan. Et in fi. dicit, quod con-
cilium vigore aſſenſus præſtiti ſuper reſtitutione
dotis cuidam mulieri, conceſſit aſſicurationem ſu-
per bonis prædictis etiam pro damnis, expenſis,
& intereſſe. Et ſanè non poteſt diuerſa conſidera-
tio dari, quare magis reſtringi debeat conſenſus
domini, quam hypotheca, & tamen hypotheca con
37 ſtituta † pro ſorte includit intereſſe & vſuras, l.Lu
cius, ff.qui pot.in pign.hab. Burſa.latè conſi.32.nu.
10.& ſeq. vbi multos allegat, & bona obligata pro
38 dote cenſetur ẽt obligata † pro alimentis dotali-
bus, Specu.in titu.de dona.inter vir.& vxor. §. for-
matis, verſi. ſed nunquid bona viri, cum alijs apud
Neguſ. d.tract. in 4.mem.2.par.num.47.

Quibus ſic explicitis non obſtat, quod contra-
rium voluerit Afflict. nam pro hac parte ſtat deci-
ſio Iſern. quem ſequitur Camera. Et hic de verita-
te agimus quæſtionis, non de authoritate tenen-
tium eam. Et dum dicitur quod aſſenſus eſt ſtricti
iuris, aduertendum eſt, quod tunc aſſenſus eſt ſtri-
cti iuris, quando dominus per illum aliquid con-
cedit, quod eſt contra ius commune feudorum, vel
39 contra naturam, & qualitatem feudi, † vbi conſen
tiendo nihil tradit, ſed tollit tantummodo ſuæ vo-
luntatis impedimentum, tunc feudum non dici-
tur diſpenſatio, ſed beneficium, & non interpreta-
tur ſtrictè, Martin. Lauden.in c.1. in princ. colum.
2.de his, qui feu.dare poſſ. & melius cæteris, quos
viderim declarat Camer. in d.c. Imperialem, in 2.
conclu.verſ.quod quidem argumentum, folio mihi
344.& ſequen. vbi allegat ſic voluiſſe Bal. Martin.
Laud.Claud.Seiſel.& Iaſ. vbi ponit exemplũ, quan
do conſenſit dominus baſtardus, quod alienetur,
vel vendatur feudum fœmineum, tunc ſtricta ſit
interpretatio, quia dicitur priuilegium; ſed quan-
do conſenſit ſimplici venditioni, vel obligationi,
quæ ſecundum feudi naturam fieri poteſt, ſed re-
quirit domini conſenſum pro ſolo domini inte-
reſſe, tunc non dicitur priuilegium, ſed gratia, &
beneficium. Et idem Camer.in conclu.14.ver. ter-
tio, quod aſſenſus, folio 502. vbi dicit, quod aſſen-
40 ſus duplici modo conſideratur: primò, † vt priuile
gium, & diſpenſatio, veluti, qñ conceditur ſuper in
ſtitutione baſtardi, ſecundo modo, vt aſſentiendo
tollatur obſtaculũ, & impedimentum, quod reſi-
debat in voluntate domini, & hoc caſu non eſt di-
ſpenſatio, nec priuilegium, ſed gratia & beneficiũ,
& hoc ſecundo caſu non modo non interpreta-
tur ſtrictè, ſed latiſſimè accipitur. Ideo Iſern. in
41 c. Imperialem, nu.4. appellat beneficium, † & in c.
1. §.quid ergo, de inueſti.de re alie. facta, appellat
42 gratiã, † ponit Camera. locis prædictis, & Frecia
d.q.2.nu.10. beneficium autem ampliſſimè inter-
pretatur, l.fi.ff.de conſtit.princip.& dixi paulò ſu-
43 prà. Similiter gratia latè † interpretatur, vt poſt
Iſern. Abb.& alios, concludit loquendo in aſſenſu,
Camer.d.c.Imperialẽ, in 3.concl.fol.348. vbi ait, ꝙ
eſt gratia, & dẽt latiſſimè interpretari. In propoſi-
to aũt aſſẽſus nihil cõtinet, ꝙ ſit contra naturã, vel
legem feudi, ergo interpretari dẽt latè, non ſtrictè.

Etſi dicatur: aduerte, quod etiam beneficium
44 latè interpretatur ſolum, quoad expreſſa, † ſecus
autem quoad ea, quæ non ſunt expreſſa, quia in eis
fit ſtricta interpretatio, vt declarãdo d.l.fi. inquit
Iſern. in d.c.Imperialem, nu.4. Camer.in 2.conclu.
verſ.ad hæc optimè facit, folio 345.& in tertia cõ-
clu. in prin. fol.348. & additio ad Iſern. loco præ-
dicto. Reſpondeo enim, ꝙ habetur pro expreſſo,
45 quidquid ſequitur ab expreſſo, † licet illud videa-
tur tacitum, Bar.in l.fideiuſſor, §.meminiſſe, ff. de
leg.1. alios citaui in conſ.143.nu.20. vbi latè com-
46 probaui, & expreſſum dicitur, ꝙ † ex mente colli-
gitur, l.prætor, §.1.vbi gl. Bar.Bal.Ang. Imo. Rom.
Caſtr. Alex.& Iaſ. ff.de ope.noui. nunt. cũ alijs per
47 me adductis, eo conſi.143.nu.19. & aſſenſus † tra-
hitur ẽt ad id, ꝙ tacitum eſt, ſed ſubauditur a lege,
vt per Iſern.in c.1.qui ſucceſſio.tene. Camera. d. c.
Imperialẽ, conclu.9.ver.& videtur dicẽdũ, fol.436.
48 & non excluditur ab aſſenſu, † ꝙ virtualiter ſub
aſſenſu includitur, vt probat Iſern. in d.c. Imperia
lem, ſequitur Marin. Frecia dicta quæſt.2.num.8.&
ſeq.& ꝙ ex mente concedentis venit, illud videtur
49 expreſſum, & incluſum in aſſenſu, † Iſern. in cap.1.
col. fin. de feud. non haben. propr. natur. feud. &
in d.c. Imperialẽ, nu.4. Camer.in 8.cõclu. in princ.
fol.411. vbi dicit, hoc procedere, non per viã exten-
ſionis, ſed comprehẽſionis, & ad plura alia infert,
ut per eum, & Marin. d.quæſt.2.nu.9. poſt Iſern. Af-

Digitized by Google

ſtict.Capie.& Lofred.dicit,includit in aſſenſu,quid
quid venit de mente concedentis non per viam ex-
tenſionis, ſed comprehenſionis. Intereſſe autem
& alimenta veniunt tacitè & conſequutiuè ad do-
tem,& dominus non minus cogitauit de eis, quam
de ipſa dote,ideo facta expreſſione dotis in aſſenſu,
videtur etiam facta de alimentis,& intereſſe eius.

Secundò principaliter reſpondeo ad id,quod di
ctum eſt, aſſenſum eſſe ſtricti iuris, quod procedit,
quando apponitur ſuper contractu,qui ſit ſtricti iu
ris,nam ſi apponatur in contractu bonæ fidei, dici-
50 tur † bonæ fidei, quia, vt ſupra dictum eſt, aſſumit
naturam contractus,ſuper quo conceditur. ita Ca-
mera. in d.c.Imperialem, in 2.conclu. in prin.folio
342.vbi,quòd ſicuti ſtipulatio ita aſſenſus interpre
tatur ſecundum qualitates contractuum, qnibus
adhibentur. Et ideo folio 345. ver. ad hæc optimè
facit,inquit,quod etſi gratia ſui naturæ latiſſimè in
terpretetur, tamen fallit, quando adhæret contra-
51 ctui ſtricti iuris, † Et ponit rationem, quia domi-
nns præſtando aſſenſum non transfert feudum,ſed
id facit vaſallus ſuo contractu, dominus autem ſo-
lum tollit impedimentum, quod ſuberat reſpectu
ſuæ perſonæ, quod antea dixerat in prima conclu.
folio 337. Et hoc modo in terminis reſpondet ad
argumentum hoc idem Camer. conclu.7. in fi. ver.
nec obſtat,ſi quiſpiã ſubtilis,folio 410.vbi ait,quod
52 aſſenſus ſuper dote præſtitus,aſſumit† naturam bo
nę fidei,quia dotis contractus eſt bonæ fidei, §.fue-
rat,vbi Doctores,Inſtit. de actio. & aſſenſus ſecun-
dum eum regulatur a contractu,non autem contra
ctus ab aſſenſu.

Nõ etiam refragatur, qnod aſſenſus ſit quædam
diſpenſatio,quia reſpondeo,quod etiam diſpenſa-
53 tio † eſt gratia, qnantumuis ſit correctoria, ſecun-
dum Abb. in c.ad aures,col.fi.de reſcrip. Aret. in c.
at ſi clerici, §. de adulterijs,col.7. de iudic. quod
enim canonico iure dicimus, diſpenſationem iure
54 ciuili appellari indulgentiam, † vt Bald. in d.§. de
adulterijs,ver.ſcias tamen, vbi etiam Dec. num.3.
ideo ipſa quoque diſpenſatio, quatenus eſt, gratia
55 venit† extendenda,Gemin.in cap.1.de fil.presbyt.
Abb.in d.§.de adulterijs,ſequitur Camera.d.c.Im-
perialem,ver. quod quanto magis,folio 493.

Secundò reſpondeo,quod etiam ſi eſſet diſpenſa
tio rigoroſè,& ſtrictè intelligenda, tamen include
ret etiam damna,intereſſe,& alimenta,non per viã
extenſionis,ſed per viam comprehẽſionis, vt ſupra
dictum eſt, quia etiam in materia correctoria &
odioſa,includitur caſns, qui ex mente venit diſpo-
56 nentis,ita propriè loquendo de † aſſenſu, Came-
rar.d.conclu.8.in princip.folio 411.non enim dici-
tur extenſio, quando eadem militat ratio, ſed eſt
57 declaratio,& † interpretatio, c.1.de tempo.ordin.
lib.6.Oldra.conſ.185.in fi.& dixi in conſ.25.nu.39.
at in alimentis eadem,vt dixi, imo maior eſt ratio,
quam in dote,ergo idem ius eſſe debet.

Tertiò reſpondeo, quod etiam ſi diſpenſatio re-
gulariter non admittat extenſionem, tamen fallit,
58 quoad ea,quæ ſunt † connexa,vel annexa,vt volnit
gloſ.notab. in cap. quia in tantum, vbi notat Abb.
de pręben. ſequitur Iaſ. in l.1.numero 3.C.de tran-
ſact.dicit enim gloſ. prædicta,quod diſpenſatio fa-
cta in vno trahitur ad omnia acceſſoria. Et Abbas
nnmero 4.dicit,quod etſi ſtricti iuris ſit,& ſtrictam
recipiat interpretationem, tamen extenditur ad
59 conſequutiua, & † dependentia. Et ſubdit, hoc
dictum eſt bene notandnm, & obliuioni nunquam
tradendum, & comprobat multis ſimilibus, &
præcipuè ex eo,quòd voluit gloſ. in c. ſi quis clero,
7.quæſt. 1. quod diſpenſatio conceſſa ſuper plura-
litate beneficiorum, cenſetur etiam conceſſa ſu-
60 per reſidentia. † Et eam glo. præter Abb. in loco
prædicto tenuerunt multi citati a Carroc. in cap.
cum quid in ſecunda parte in t. ampliat. num.6. &
ſeq. vbi nume.13. dicit hoc maximè verũ eſſe,quan
do agimus de diſpenſatione fauorabili, qualis ea
eſt quam tractamns.

Quartò dixi ſupra,quod caſus alimentorum cõ-
tinetur ſub expreſſo caſu dotis, quia expreſſum di-
citur,quod generalitate verborum continetur, vel
quod etiam venit ſub eadem diſponentis. Ideo non
eſt extenſio,ſed expreſſio, nam etiam, quando ſtri-
cta ſit interpretatio, id intelligitur, qnoad ea quæ
61 non ſunt expreſſa,† ſed in expreſſis latiſſima ſit in-
terpretatio,vt poſt Iſern. in d.cap.Imperialem, te-
net Camer. ibi, ver. nam huic ponderationi, folio
494.vbi ait, quod etſi gratia ſuper materia ſtricta
ſit ſtricte interpretanda,tamen hoc eſt verum in nõ
expreſſis,nam in expreſſis latè interpretatur. Et ra
tio eſt,quia quoad expreſſa eſt mera gratia, & non
reſtringitur a natura rei, cui adhæret, & prædicta
62 vera ſunt etiam, qnando gratia eſt reſtricta † ad
expreſſa taxatiuè, vt per Marin. Freciam d. lib.2.
quęſt.3.nume.7

Non etiam reſiſtit, quod reſtitutio in integrum
conceſſa pro ſorte non trahatur ad vſuras, l.fin.§.
Lucius,ff.de cõd.indeb. Nam illud procedit in vſu-
ris odioſis,quæ debentur propter moram, ſecus eſt
in vſuris fauorabilibus, vt ſunt alimẽta, & intereſ-
ſe,quod debetur pro retardata dotium ſolutione,
63 hoc enim † tamquam fauorabile venit etiam in re
ſtitutione,ita limitat & declarat Iaſ.in d.§. Lucius,
numero 3.ver.vnde reſponde,& in l.2.§.interdum,
num.5.ff.de vulg.additio. ad Ang.in d.§. Lucius, &
quod vſuræ prædictæ ſint fauorabiles probatur,
64 quia omni iure † petuntur etiam canonico,cap. ſa-
lubriter, de vſur. Bartol. in l. atqui natura, §. non
tantum,ff.de nego.geſt.cum multis apud Rolan. in
cõſ.65.n.4.vol.4. Et dixi ſuo loco in pręſenti opere.

Secundò limitat Iaſ. in locis prædictis textum
in contrarium allegatum, vt non procedat in vſu-
ris, quæ reputantur vnum & idem cum ſorte prin-
65 cipali,ſed locum habeat ſolum,quando† ſunt quid
diuerſum a principali debito,ſed iam ſupra oſten-
di alimenta, & vſuras dotales reputari pro vno cũ
ipſo debito dotium. Et hanc reſolutionem in pro-
poſito innuit Camer.d.concluſ.7.circa finem,verſi.
qnando aliud eſt,folio 409. vbi diſtinguit inter in-
tereſſe iuris diſpoſitione debitum,& pœnam pacti
promiſſam,& demum illud,quod accedit ſorti tã-
quam acceſſorium.

Tertiò reſpondeo, ꝙ ille textus procedit in vſu-
ris titulo lucratiuo debitis, ſecus autẽ eſt in vſuris
debitis titulo oneroſo propter intereſſe paſſum. Di
uerſimodè enim iudicatur de vſuris, quæ loco inte-
reſſe debentur, ac fiat de alijs. Et ideo licet in l.cum
quidam,ff.de vſur.dicatur,quod creditor qui diu ta
66 cuit † videtur vſuras odioſas remiſiſſe, tamẽ aliud
eſt,quãdo quis eſt creditor de vſuris dotalibus, qa
ex ſolo temporis curſu cum taciturnitate non cen-
ſetur illas remiſiſſe,ita Ange. in §.fuerat,numero 9.
in fi.Inſtitu.de actio.Roma. conſ.517. Dec. in conſ.
571.col.fi.ver.ſecundo nõ obſtat,alios citat Rolan.
d.conſ.

Digitized by Google

d.conſi.65.num.18.ver.ſecundo non obſtat, vol.4.
Et pluries citaui ſuo loco in hoc eodem tractatu,
Et hæc reſponſio eadem videtur cum prima, licet
Iaſ. non ita explicet, quãdoquidem, vt dixi paulò
ſuperius, vſuræ dotales ſunt fauorabiles, nõ odioſæ.

Minus aduerſatur, quod dominus concedendo
aſſenſum pro ſorte videatur denegaſſe pro reli-
quis, argumento l.cum prætor, ff. de iud. quia omit
tendo alias limitationes, quæ multa ad dictã legẽ
applicari poſſent, reſpondeo non procedere quo-
67 ad connexa, † quia ea quoque cenſentur incluſa,
licet de illis non ſit facta mentio, Corſet.ſingul. ar-
gumentum incip. tu habes, Meno.conſ.14.alimen-
ta vero diximus habere cum dote connexitatem.

Secundo reſpondetur, non eſſe locum obiecto,
68 quando eadem ratio † militat in caſſu omiſſo, quæ
concurrebat in incluſo, glo. in d.l.cum prætor, Ge-
rard.ſing.7.Dec.in c.ſecundo requiris, num.21.Me
noch.in conſi.14.numero 14.verſi.quarto non pro-
cedit, Becius conſilio 42. numero 16. In alimentis
autem eadem, ſi non maior cadit ratio quã in dote.

Tertio dico, quod ex quo alimenta reputantur
vnum & idem, cum ſorte principali ſatis dicuntur
incluſa in aſſenſu conceſſo ſuper dote, quamuis de
69 eis nihil expreſſe dictum fuerit, quia † in toto con-
tinetur etiam pars, l.ſi quis cum totum, ff.de exce-
ptio. Vnde Iſern. & Aluar. in cap. Imperialem, de
70 prohib.feud.alie.per Feder.dicunt aſſenſum † præ
ſtitum ſuper venditione feudi procedere etiam in
parte vendita, Frecia d.q.2.num.9. Quando autem
acceſſorium ſtat, vt vnum cum principali, tunc do-
71 minus cogitando de † vno videtur etiam cogitare
de alio, Camerar.dicta conclu.7.in fin. verſ.ex qui-
bus de hoc quoque, folio 408.

Quòd verò dicitur obligationem fideiuſſoris
non trahi ad intereſſe, non videtur facere ad pro-
poſitum, quia dominus non contrahit, nec ſe obli-
gat, ſed ſubtrahit impedimentum, quod alienæ ob-
ligationi obſtat, vt ſæpius dictum eſt.

Secundo reſpondeo, quod ideo non fit exten-
ſio in fideiuſſore, quia iam alienam ſuſcipiat obli-
72 gationem, † ſtrictè intelligitur eius obligatio, l.
blanditus, C.de fideiuſſor. l. ſtipulationem aliæ, §.
ſatis acceptio, ff.de verb. oblig. Dec. in conſil.193.
nu.3.Curt.iun.in conſ.36.nu.5. Natta in conſ.202.
nu.5.Rolan.in conſi.58. num.20. vol.1. & ante eos
Bald.in conſi.106.in fi.vol.5. aſſenſus autem, quia
aſſumit naturam actus, ſuper quo interponitur, nõ
eſt ſtricti iuris, quando adhibetur contractui do-
tali, qui, vt dixi, eſt bonæ fidei, & ideo extenditur
etiam ad intereſſe, & vſuras dotales.

Reſpondeo tertio tunc fideiuſſorem non tene-
ri ad vſuras & alimenta, quando fideiuſſit habito
reſpectu ad certam quantitatem ſortis, puta pro
centum: ſed vbi ſimpliciter, & ſine determinatio-
73 ne † quantitatis intercedit, tunc obligatur etiam
ad vſuras. Et hoc modo intelligendus eſt textus
in fideiuſſores magiſtratuum, in princ.& §. 1. ff. de
fideiuſſo.gl.in l.quæro, in princ. ff. loca. ita reſpon-
det Neguſan.de pign.in 4.mem.2.part.num.48. &
55. & hoc eſt ſecundum regulam, quæ vult, quòd
74 fideiuſſor † ſimpliciter acceptus intelligatur obli-
gatus in omnem cauſam, quæ oriri poteſt ex na-
tura negotij, l.quæro, ff.loca.l.ſi ſeruum, §. nunc vi-
deamus, l.mora rei, ff.de verb. oblig. & melius in l.
ſi quis pro eo, §.ſi numos, vbi notant Alber. & Ca-
ſtren.ff.de fideiuſſo. Florian. in l.ait lex, nu.2. ff.ad
leg.Aquil.Caſtr.conſi.23.col.3. in fi. vol.1. Crauet.
in conſi.45.nu.6.Boer.deciſ.314.num.4.vbi vult, ꝙ
75 fideiuſſor teneatur etiam pro eo, quod † acceſſit
obligationi, qñ fuit ſimpliciter acceptus. Et eſt
textus in l. ſi ab vno, ff. vt lega. nom. cauea. quem
ſingularem dicit Roma.ſing.154. ad idem eſt text.
in l.amitti, §. fideiuſſores, vbi glo.in ver.dotis, ff. de
76 fideiuſſor. vbi fideiubens pro ſcholari † conducen-
te domum, obligatur etiam pro ſuppellectili, Ro-
man.ſing.150.& ibi addit Marſil. d.rub. ff. de fide-
iuſſor. nume.95. & ſequen. Et quicquid dubij ſub-
eſſe poſſit in fideiuſſione, id omne ceſſat in aſſen-
ſu, quia præſtitus intelligitur in omnem caſum,
qui includi poſſit verbis, licèt ſimpliciter ſit con-
77 ceſſus, † vt declarat Camer. loco ſæpiſſimè citato,
concluſio.3.folio 349. vbi probat, ꝙ licentia donan
di feudum includ[illegible] donationẽ inter viuos fa-
78 ctam, quæ tñ effectu ſortiatur † ſolum poſt mortẽ,
quia appellatione donationis, venit omnis dona-
tio, ſicuti conceſſa ad vendendum, amplectitur om
nem venditionem, quidquid enim tenuerit Socin.
in conſ.278.nu.6.vol.2.quem ſequitur Rolan.conſ.
80.nu.51.volum.1.indefinita etiam in feudalibus,
79 æquipollet † vniuerſali, ſecundum Iſern.in c.1.nu.
3.de cap.qui cur.vend.vbi ait, † quòd vendẽs baro-
niam, videtur omnia vendere, ex quo indefinita
æquipollet vniuerſali, Camerar.in d. c. Imperialẽ,
concluſ.8.ver.hinc ẽt videmus, ſolio 419. vbi dicit,
eſſe quoque de mente Bald. & ſubdit procedere,
quoad ea, quæ ſub expreſſis comprehenduntur, &
quod Socinus errauit amore pecuniæ. Et certè So-
cini concluſio eſt nimis generalis: nam videmus,
ꝙ in ſtatutis quoque, quæ regulariter ſtrictè &
propriè interpretantur, indefinita æquipollet vni-
80 uerſali, † ſi cãdit eadem rõ, & materia ſtatuto in-
cluſa non eſt correctoria, aut odioſa, vt per Bart. in
l.omnes populi, nu.57.ff.de iuſtit.& iur. Bald. in l.
fi.§.in computatione, nu.17. C. de iure deliber. vbi
vult, ꝙ in ſtatuto tunc indefinita æquiualeat vni-
uerſali, qñ ẽt æquiualeret in iure communi, ſequun
tur Bal. Ang. Dec. Curtius iun. Nellus, & alij citati
a Didac.variar.reſolut.lib.1.c.13.nu.8.verſi. quar-
to hinc, deciſ.Pedem.168. nu.21. vbi allegat Bero.
& Grat. alios citat Becius conſi. 51. nu. 15. Melius
igitur eſt in feudis diſtinguere prout in ſtatutis,
qa licet in feudis regulariter ſtricta fiat interpre-
tatio, tñ ſæpè feudum continet gratiam & benefi-
ciũ, vt diximus de aſſenſu. Comprobantur autem
prædicta, nam qñ inſtrumentum dotis producitur
in quo bona feudalia ſunt obligata, ſi petitur aſſen
81 ſus, † cenſetur præſtari ſuper omnibus contentis
in inſtrumento, quia de omnibus ibi incluſis indi-
catur tanquam de vno. Ita determinat Iſern. in ca.
1.qui ſucceſſo.tenean. quem citat & ſequitur Paris
de Put.de reintegrat.feud.cap.236.nume.8.& ſeq.
declarat Camerar.dicta conclu.2.ver.quamobrem
dixit, folio 343. vbi tamen limitat, quando vti de
Neapolitano ſtilo fieri conſueuit, apponitur clau-
ſula, præterquam quoad expreſſa. Et hoc modo
quidquid idem Marin. dixerit in dicta quæſtio.20.
82 num.7.aſſenſus declaratur, † & intelligitur ſecun-
dum petitionem tantum, Iſern. Paris de Put.d.ca-
pit.236.nume.9.& 16. Et eſt regulare, quod reſcri-
83 ptum † intelligatur ſecũdum ſupplicationem, Bal.
in cap.inter dilectos, in ver.cæterum, ibi, ex forma
petitionis, extra de fide inſtrum. Alex.conſi.84.nu-
me.7.volum.1. Et procedit etiam, in ijs, quæ ſtrictè
interpretantur, vt in ſtipulatione, in qua reſpon-
84 ſio † intelligitur ſecundum interrogationem, vt in

§.præterea, Inſtitut. de inutil. ſtipul. & indefinita principis reſponſio aptari ſemper dēt ad petitionē, quantū fieri pōt, Alex.conſ.57.nume.11.vol.5. pluries citat Becius cōſ.55.nu.4. & ſeq. vbi refert Gozad. loqui etiā in priuilegio. Saluari aūt poteſt Frecia, qn̄ in aſſenſu adeſt clauſula quoad expreſſa tantum, alias male dicit, quod aſſenſus nō intelligatur ſecundum petitionem, & ab ea non recipiat interpretationem, vt dictum eſt.

Quartò reſpondetur, quod etiam acceſſiones veniunt in contractu fideiuſſionis, quando fide-
85 iuſſor adhibetur in contractu, † qui eſt bonæ fidei, vt ſupra diximus, eſſe contractum dotalem, nam fideiuſſio, ſicuti etiam ſtipulatio, intelligitur ſecundum naturam contractus cui adhibetur, ita declarat Neguſan. de pignor. in 4.mem.3. par.nu. 56. & ſeq. vbi concludit, quod fideiuſſor ſimpliciter intercedens, tenetur etiam pro vſuris iudicis officio debitis pro dote, vel alio contractu, qui ſit bonæ fidei. Et eius reſponſionem in propoſito noſtro approbat & communem dicit Camera. d. conclu.7. in fi. ver. nec obſtat quod cumulauit, & ſubdit eſſe notandum.

Vltimò, non mouet, quod ſi conſenſus extenderetur ad alimenta, dominus puniretur pro culpa & mora vaſalli, quod eſſe non debet. Sed reſpondeo, non poſſe hoc caſu dici, quod plectatur dominus pro alterius delicto; poſtquam ipſe conſenſit feudum obligari pro contractu vaſalli, contractus
86 † enim a principio ſunt voluntatis, poſtea vero neceſſitatis, l. ſicut, ff. de actio. & obliga.

SVMMARIVM.

1 *Bonorum dominium tranſit in fiſcum in crimine læſæ maieſtatis poſt accuſationem porrectam.*

2 *Adminiſtratio interdicitur in crimine læſæ maieſtatis a die cogitati delicti.*

3 *Voluntas in mente retenta nihil operatur.*

4 *Cogitationis pœnam nemo patitur, præterquam in crimine læſæ maieſtatis.*

5 *Dominium bonorum hæretici tranſit recta via in fiſcum a die commiſſi delicti.*

6 *Adminiſtratio bonorum hæretici interdicitur a die delicti commiſſi.*

7 *Hæreticus nullū omnino actum iuris ciuilis facere poteſt.*

8 *Nemo plus iuris in alium transfert, quam ipſe habeat.*

9 *Filij eius qui commiſit in maieſtatem Principis, deberent mori.*

10 *Ali nemo dēt ex bonis, quæ ſibi auferuntur ob delictum.*

11 *Paupertas extrema dicitur, quando a nullo debentur alimenta.*

12 *Alienationis prohibitio non includit eam, quæ fit ex neceſſitate.*

13 *Prohibitio alienationis facta a lege, homine, vel ſtatuto, non includit neceſſariam.*

14 *Neceſſitas facit licitum, quod alias erat illicitum.*

15 *Neceſſitas contrahit impoſſibilitatem.*

16 *Neceſſitas nulla maior eſt fame.*

17 *Debitor rectè ſoluit ſuo creditori pendente accuſatione.*

18 *Reus pendente accuſatione poteſt ſoluere ſuo creditori, vel dare bona in ſolutum.*

19 *Fiſcus tenetur filiam delinquentis dotare etiam in crimine læſæ maieſtatis.*

20 *Pater delinquens ſi filiam dotauit pendente iudicio ſuſtinetur actus.*

21 *Filij ſunt alendi ex bonis patris condemnati.*

22 *Reus delatus poteſt vendere pro ſe alēdo & defendendo.*

23 *Defenſio eſt de iure diuino, naturali, & ciuili.*

24 *Poſſeſſio bonorum non aufertur delinquenti in crimine læſæ maieſtatis niſi poſt ſententiam.*

25 *Reus pendente accuſatione exigit fictus, & canones ſibi debitos.*

26 *Ratione ceſſante ipſa quoque ceſſat diſpoſitio.*

27 *Neceſſitatis cauſa conceſſum non extenditur vltra quam ipſa neceſſitas extendatur.*

28 *Dare in ſolutum non poteſt, qui non habet rerum ſuarum adminiſtrationem.*

29 *Alimenta reo non debentur, niſi lite pendente.*

30 *Alimenta poſt latam ſententiam condemnatoriam reuocantur nulla facta pretij reſtitutione.*

31 *Alienatio pro alimentis facta poſt ſententiam, quæ tranſiuit in iudicatum, eſt nulla.*

32 *Alienationes factæ poſt ſententiam pro debito neceſſario ſunt validæ.*

33 *Reſtitutio facta ab hærede qui repudiauit, non poteſt impugnari a ſubſtituto vulgari, ſi erat reſtituenda.*

34 *Facta multa tenent, quæ fieri prohibentur.*

35 *Captura nulliter facta, non retractatur ſi conſtat de debito.*

36 *Tenuta nulliter conceſſa non retractatur ſi erat concedenda de iure.*

37 *Circuitus ſunt euitandi.*

38 *Rationes plures quando concurrunt, niſi ſufficit vnam tolli.*

39 *Duo ſi obſtant, vno ſublato, remanet alterum.*

40 *Ratio naturalis non minus debet mouere, quam lex.*

41 *Datio in ſolutum facta vero creditori ab inquiſito ſuſtinetur.*

42 *Alienatio facta a reo delatam poſt ſententiam, eſt nulla.*

43 *Minus reſtituitur ad rem venditam iuſto pretio quando non expediebat ſibi illam vendere.*

44 *Intereſſe quando ceſſat nemo auditur.*

45 *L. ſi patronus, §. fi. ff. ad Trebel. quomodo intelligatur.*

46 *Capturam iniuſtam non tenetur iudex confirmare.*

47 *Tenutam nullam iudex non tenetur confirmare.*

48 *Circuitus non ſunt euitandi, quando aliqua ſubeſt vtilitas.*

49 *Exequutio nulliter facta non retractatur niſi oblato debito.*

50 *Nullitatem exequutionis allegans tenetur ſoluere debitum.*

51 *Datio in ſolutum facta pro maiori ſumma, quam ſit debitum, non retractatur niſi ſoluto integro debito.*

52 *Retineri non poteſt vna res pro alia.*

53 *Retentio conceditur quando res peruenit ad creditorem ex cauſa illius debiti pro quo retinetur.*

54 *Creditor ſecundus, non reuocat pignus alienorum, niſi ſoluto eo, quod emptore tradidit primo creditori.*

55 *Retentio conceditur creditori pro ſuo credito, quando ſecundus creditor vult rem ab illo emptum auocare.*

56 *Creditor accipiens in ſolutum rem ſibi obligatam extinguit creditum.*

57 *Retentio conceditur ei, qui ſua pecunia debitoris abſentis pignus liberauit.*

58 *Officium iudicis competit, quod ex re mea quis factus eſt locupletior.*

59 *Officium iudicis competit, quando actio defecit.*

60 *Fiſcus reuocans alienato poſt ſententiam, pendēte tamen appellatione ſoluit pecuniam, quæ verſa eſt in alimenta damnati.*

61 *Alienatio facta pro alimentis reo pendente appellatione, ſuſtinetur, ſed retractatur, confirmata exinde ſententia.*

62 *Reo licet irreuocabiliter pro alimentis alienare poſt latam ſententiam, ſi tamen pendet appellatio.*

Appellatio

63 *Appellatio dicitur tiriaca aduerſus iudicis venenum.*
64 *Appellatio dicitur defenſio.*
65 *Appellatione pendente ea omnia fieri poſſunt, quæ permiſſa erant lite pendente.*
66 *Appellatione pendente, licet poſſeſſori ſuam continuare poſſeſſionem.*
67 *Alienatio facta a reo appellatione pendente, ſuſtinetur, ſi in cauſam alimentorum poſt ſententiam facta ſit.*
68 *Litigioſa res poteſt alienari ex cauſa neceſſaria.*
69 *Appellatione pendente permittuntur ea, quæ tendunt ad faciliorem exitum appellationis.*
70 *Appellatione pendente expediri poſſunt omnia quæ dilationem non patiuntur.*
71 *Appellatio cauſam reducit ad eum ſtatum, in quo erat ante ſententiam.*
72 *Paria ſunt ſententiam non eſſe latam, vel appellatione ſuſpenſam eſſe.*
73 *Barto. in l. poſt contractum, nume. 15. ff. de donat. reprobatur.*
74 *Paria ſunt pendente appellatione, vel iurare tempus ad appellandum.*
75 *Alienatio facta a reo lite pendente, non valet, niſi conſtet de vero debito.*
76 *Confeſſio in prohibitis non probat.*
77 *Iuramentum non validat confeſſionem in prohibitis.*
78 *Datio in ſolutum facta vero creditori a reo lite pendente non valet, niſi facta pro iuſto pretio.*
79 *Datio in ſolutum reuocatur in totum, quādo facta eſt pro maiori ſumma, quam ſit debitum.*
80 *Datio in ſolutum non reuocatur, quando non eſt erratum in quantitate debiti, ſed res data eſt, quæ eſt maioris valoris.*
81 *Datio in ſolutum facta a parte de re, quæ eſt maioris valoris, quam fuerit æſtimata, in nullo reuocatur.*
82 *Alienatio, quæ ex cauſa permittitur contra iuris regulas ſuſtinetur quatenus extenditur cauſa illa.*
83 *Datio in ſolutum facta a iudice de re maioris valoris, quam ſit debitum, non vitiatur in totum, ſed illud plus reſtituitur debitori.*

QVAESTIO XXXII.

MVLTI ſunt caſus, quibus alienatio ipſo iure interdicitur, imo & adminiſtratio rerum propriarum, præcipuè, quando pœna imponitur ipſo iure, & facto a die commiſſi criminis, vt in crimine læſæ maieſtatis humanæ, per text. in l. quiſquis, C. ad
1 leg. Iul. maieſt. etiam antequam † accuſetur, Odofred. in l. eorum patrimonia, colum. 2. numero 7. C. de iure fiſc. lib. 10. Imo interdicitur adminiſtratio a die nedum perpetrati, ſed etiam cogitati
2 criminis, † vt probat tex. in d. l. quiſquis, §. emancipationes, imo quo primum memorati de ineunda factione, & ſocietate cogitarunt, quem ad hoc ponderat Gigas de crimi. læſæ maieſt. lib. 2. titulo de pœnis commit. crim. q. 23. in fi. Picus in l. poſt contractum, num. 77. ff. de donatio. Licet enim re-
3 gulariter voluntas † in mente retenta nihil operetur, Aretin. in l. Titia, §. idem reſpondit, il t. in fin. ff. de verb. obligatio. & cogitationis pœnam ne-
4 mo † patiatur, l. cogitationis, ff. de pœnis, tamen in dicto crimine ſpeciale eſt propter illius atrocitatem, vt in d. l. quiſquis, in princip. in verſi. cogitauerit, & in dicto §. emancipatione, Iacob. de Aret. in l. ſi quis non dicam rapere, C. de epiſcop. & cleric. ſequitur Afflict. & Sigiſ. Lofred. quos citat & approbat Gigas d. tract. lib. 1. titul. qualiter & a quibus, quæſt. 66. circa fin. Et quod in eo crimine ſtatim interdicta ſit adminiſtratio, voluit Bartol. in l. Imperator, ff. de iure fiſci, vbi reprehendit Din. contrarium tenentem, idem tenuerunt Cin. gloſſ. Bartol. Imo. Socin. & alij apud Gigan. d. titul. de pœnis committen. quæſt. 23. ponunt Picus & Ioan. Annib. in d. l. poſt contractum. Et idem eſt in crimine hæreſis, quia dominium a die commiſſi deli-
5 cti, tranſit † recta via in fiſcum, eoque priuatur hæreticus ante latam ſententiam; gloſ. in cap. qui maximum, quæſt. 7. Geminia. in capit. cum ſecundum, capitul. confiſcationes, de hæret. in 6. Ang. in Authen. de inceſt. nupt. numero 2. & 4. & idem voluerunt Butr. Abb. Felin. Dec. & multi alij, quos ad hoc citat Menoch. in conſil 185. nume. 8. Et ea-
6 dem ratione † interdicitur adminiſtratio, d. c. cum ſecundum, vbi not. Anch. numero 1. Franch. & alij in capit. præſidentes, de hæret. in 6. ſequitur Brun. Carrer. Grillan. Gondiſal. Boſſius, Corrad. ad Locatell. & alij plures adducti a Burſat. in conſil. 14. numero 3. vbi quod etiam efficitur inteſtabilis, & ſi alienet, reuocantur per fiſcum bona alienata, nec eſt neceſſaria pretij reſtitutio. In prædictis ergo & alijs caſibus in quibus delinquens ipſo iure dominij, & adminiſtratione rerum ſuarum priuatur, videndum eſt, an delinquenti liceat pro alimentis ſuis alienare bona aliqua ex ijs quæ poſſidet. Et primo aſpectu videtur dicendum, quod non, quia ſi adminiſtratio eſt interdicta, nullum omnino a-
7 ctum iuris ciuilis facere poteſt, vt de hæretico † dicitur in l. omnes, & l. Manichæos, C. de hæretic. in l. 2. C. de ſumma Trinit. Roſred. in Sabbati, quæſt. 42. in princ. & vendendo, ſeu alienando non poteſt
8 plus iuris in alium transferre, † quam ipſe habeat, l. traditio, ff. de acquirend. rer. dom. capit. nuper, de donat. inter virum & vxorem, capit. nemo, de reg. iur. in l. nemo plus, ff. eod. & qui nihil habet, nihil etiam dare poteſt, capitul. Dabertum, 1. quæſt. 7. capit. quomodo, de conſecrat. diſtinct. 4. l. ſi filius, C. de donat. Dec. & Cagnol. in d. l. nemo plus. Secundò, quia ex text. in d. l. quiſquis, alimenta denegantur filijs, licet ij non deliquerint, ergo multo magis denegabuntur patri, qui deliquit, & ibi
9 dicitur, quòd filij † eodem perire deberent ſupplicio, ſed vita conceditur Imperatoria lenitate. Et hæc ſententia clarior videtur poſt latam ſententiam, quia delinquens eo caſu morte, non vita dignus eſt. Tertiò, alimenta non ſunt alicui præ-
10 ſtanda ex bonis † quæ per delictum ſibi auferuntur, vt inquit Bald. in Authen. bona damnatorum, numero 4. C. de bon. damnato. Socin. in conſ. 124. numero 4. volum. 3. Bald. Martin. Land. Aluar. & Car. Alexand. in capit. 1. §. ſi verò violator, in titul. de pace conſtan. Io. Lup. in repe. capit. per veſtras, §. 19. in fin. de donatio. inter virum & vxorem, Tiraquel. de retract. conſang. §. 1. gloſ. 9. numero 70. Quartò, videtur probari in d. l. quiſquis, in §. filij vero, vbi dicitur, quod filijs mors eſſe debet ſolatium, & vita ſupplicium, & perpetua debet laborare inopia. Si in filijs hoc dicitur, multo magis obtinebit in patre, qui ſi haberet alimenta, vti-
11 que non laboraret extrema † inopia. Non enim dicitur talis eſſe is, cui ab aliquo debentur alimenta, vt declarat Bartol. in l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, & in l. penult. ff. de liber. agnoſcend. vel alen. Contraria tamen opinio verior eſt, quia

Digitized by Google

quia prohibita alienatione non venit illa, quæ fit
12 ex ſola neceſſitate,† l.1.ff.de fun.dota.l.3.§.itē quæ
ro,ff. de reb.cor.l.alienationes,vbi Alber.& Floria.
ff.famil.ercifcun.l.peto, §.prædium,ff.de leg.2.Ioá.
And. in capit.verum,de cond. app. Arch.in c. Apo-
ſtolicos,12.q.2. Bart.in d.l.1. Bald. in Authen. hoc
ius porrectum,numero 10.verſi.ſed pone, C.de ſa-
croſan.eccleſ.Aug.in Authen. de alien. & emphyt.
numero 15.Alex.in l.filiuafamilias,§.diui, colum-
na 2.ff.de leg.1.& ibi Iaſ.num.21. Opizon.numero
21.Ripa numero 24.Tiraq.de retract.conſang.§.1.
gl.14.numero 11.Anch.fami.quæſtio.lib.2.q.6.nu-
mero 15.Bec.in conſilio 100.numero ſexto.Et pro-
13 cedit hæc concluſio, ſiue prohibitio ſit a † lege, ſi-
ue a ſtatuto, ſiue ab homine, vt poſt Marſ. & alios
probat Io.Annib. d.l.poſt contractum, nume.263.
Cæphal.in conſi.47. nume.21. vbi loquitur in pro-
hibitione ſtatuti,Benintend.Rota Bonon.deciſ.48.
numero 15. vbi ſiue fiat a lege, ſiue ab homine, fit
14 enim licitum neceſſitate † vrgente, quod alias e-
rat illicitum,l.1.vbi nota. ff.de offic. conſul. & cum
lex præcipere debeat poſſibilia, non cenſetur lo-
qui in caſu neceſſitatia, quæ præſuppouit impoſ-
15 ſibilitatem, † vt inquit Bald.in l.diuus, ff.de petit.
hæred. Et vulgo dicimua, quod neceſſitas legem
nun habet,l.quæ propter neceſſitatem, vbi Decius
& Cagno. ff. de reg. iur. nulla autem maior neceſ-
16 ſitas conſiderari † poteſt quam famis, Baldus in
conſilio 406.columna 1.volumine 5.Tiraq. de pœ-
nis temper.cau.33.per totam,Benincaſ.de pauper.
quæſtio.7.ſpecia.9.iudic.numero 20. Rolan.in con
ſilio 52.numero 24.volumine 2. Menoc.conſilio 31.
numero 9.Secundò, quod alienatio neceſſaria non
ſit prohibita,probat text.in l.reo,ff.de ſol.vbi dici-
17 tur,quod reo poſtulato rectè ſoluitur † a debitore,
& ibi notant Bar.& alij,idem volunt Doctores in l.
poſt contractum, ff.de donatio. Tertiò facit, quia
reus poteſt nihilominus ſoluere ſuis creditoribus
18 alienando bona,† vt voluit Bar.in d.l.poſt contra-
ctum,nu.12.vbi Imo.col.2.ſic declarat. Niſi tamen
pro minimo debito daret bona in ſolutum magni
valoris. Et hoc modo ſuſtinet dictum gloſſ. in d. l.
reo, & in l. ex iudiciorum, ff. de accuſatio.Salic. in
l.ſi quis poſt hac,colum. 5.de bonis proſcrip. Picua
d.l.poſt contractum,nume.76.vbi ſubdit rationem
eſſe,quia ſi reus uon ſoluiſſet,fiſcus ipſe fuiſſet coa-
ctus ſoluere. Ideo cogitur ratam babere ſolutio-
nem factam a reo,Boſſ.in tit.debito.an delinq. ſo-
lu.poſſ.in princ.vbi ait,ꝙ delinquēs pōt dare in ſo-
lutum bona ſua creditori,niſi rem magni pretij de
derit pro paruo debito; & ſubdit, quòd ſi debito
conſtaret per ſolam confeſſionem delinquentis, ea
non noceret fiſco,& ibi etiā ponit,quando de ſolu-
tione conſtat ſolum per ſcripturam delinquentis,
quæ omnia repetit Peregrin. in tract. de iure fiſci,
lib.5.ti.1.num.176.& nu.183.In quibus locis dicit
etiam,quod coloni & fictuarij reo delato tanquam
vero poſſeſſori rectè ſoluunt. Quartò, eadē ratione
quidquid tenuerit Picus in d. l. poſt contractum,
nu.74.ēt poſt commiſſum crimen, & ſequutam ſen
tentiam cōdemnatoriam fiſcus tenetur dotare fi-
19 liā delinquētis,† Afflict. poſt Iſern.in c.1. in princ.
in gl.30.nu.80.quæ fuit pri.eau.beneſ.amitten. vbi
dicit obſeruatum ſic fuiſſe a rege Ferdinando in cri
mine rebellionis,Gigas in tit. de crimine læſæ ma-
teſt.lib.3.c.15. Et nō ſolū tenetur fiſcus,ſed ſi pater
20 ipſe dotes dediſſet † bona fide ſuſtinetur actus,ar-
gum.l.1.§.ſed ſi libertus,ff.ſi quid in fraud. patron.

ita clarè Pereg.d.lib.5.tit.1.nu.77. Quintò, eodem
21 modo in bonis cōdemnati debetur alimēta † filijs,
Ang.in conſ.357.in 2.dub.vbi allegādo l.quiſquis,
dat intelligere, quod ſua deciſio ēt in damnato ob
læſam maieſtatem,Ripa in l.ex facto,nume.9. ff.ad
Trebel. Et latiſſimè comprobat hanc ſententiā Be-
cius in cōſ.8.fere per totū,Pereg.d.lib.5.ti.1.nu.76.
vbi loquit̄ expreſsè in crimine læſæ maieſtatis, &
ſic quoad alimenta, & dotes filiarū fuit iudicatum
in ea cauſa, in qua Becius conſuluit in confiſcatio-
ne bonorum illuſtris cuiuſdam viri, cuius nomen
reticeo, ne cuiquam iniuriam faciam. Sextò in
terminis,quod ſuſtinetur alienatio, quando facta
22 eſt pro alimētia † rei delatis,voluit Bar.in d.l.poſt
cōtractum, nu.12.ibi eum ſequuntur Picus nu.75.
& ſeq.& Io.Annib.nu.263. poſt Imo. col.2. qui oēa
idem dicunt in impenſa, quæ fit in exemplandis
ſcripturis,in aduocato,in procuratore, & alijs con
cernentibus defenſionem. Et dicit text. in d. l.res,
in fi.quod alioquin plerique innocentium neceſſa-
23 rio ſumptu egebunt. Et cum nemini † deneganda
ſit defenſio, quæ iure ciuili, naturali, imo & diui-
no competit, vt latè probat Becius conſi.51.nume-
ro 8. tolleret̄ hoc modo ꝑ indirectū, & ſæpè etiā in-
nocens dānaretur contra l. abſentem, ff. de pœnis,
vti cōſiderat Picus,loco prædicto.Hanc etiam con-
cluſionem Bartoli dicit ſingularem & notandam
Salic. in d. l.ſi quis poſthac, col.5. Peregr. d.titu.1.
nu.179.in fi.Burſa.cōſ.14 n.29. Et ex prædictis re-
ſpōdetur ad argumentū ſup. in contrariū allegatū,
quòd ſtatim commiſſo, imo cogitato delicto, fuerit
ipſo iure delinquens priuatus dominio rerū ſuarū,
imo etiam adminiſtratione, quia hoc eſt verū, quo-
ad actus volūtarios, ſecus vero quoad res quos de
neceſſitate facere tenetur. Præterea licet interdi-
cta ſit adminiſtratio, quatenus eſt iuris, non tamen
eſt ſublata quatenus eſt facti: nam etiam in cri-
mine læſæ maieſtatis exequutio non fit, niſi me-
24 diante † ſententia & poſſeſſio, quatenus eſt facti,
remanet penes delinquentem, vt latè probat Bur-
ſat.in conſilio 14.numero 18. & ſequen. vbi loqui-
tur in crimine læſæ maieſtatis diuinæ & humanæ.
Dum autem adminiſtrat de facto, ſuſtinetur quic-
quid ipſam concernit adminiſtrationem, ſi benè
25 factum ſit, ideo iure exigit † canones ſibi debitos, &
penſiones a conductorib. & colonis, l.ſi vrbana, ff.
de cond. indeb. Anchar. conſilio 285. & poſt Boſ-
ſium tenet Pereg.d.libro quinto,numero 176. ver-
ſic. intellige præter quam. Quare ergo non eodem
modo ſibi licebit de alimentis ſibi neceſſarijs pro-
uidere.

Et hæc quidem rectè, & ſine difficultate trāſeunt
meo iudicio, quoad alimenta ante ſententiam de-
bita, ſed dubiū maius eſt quoad alimenta poſt ipsā
ſententiam condemnatoriā. Videtur, quòd non de
beantur; illa enim cum ad vitæ ſuſtentationem per
tineant, ei danda non ſunt, quē lex morte nou vita
dignum ſtatuit. Et hoc caſu ceſſat ratio leg. reo, ff.
de ſolut. qa clarum cū ſit, eum eſſe culpabilem, ſtan
te ſententia non poteſt conſiderari inconueniens
ibi allegatū, ne innocens aliquis neceſſario egeat
26 ſumptu. Ceſſante aūt ratione legis, ceſſare † debet
diſpoſitio, cap. cum ceſſante, de appellat. Tiraqu.
in tract.ceſſan.cau.in princip. Hoc etiam caſu non
poteſt conſiderari neceſſitas, & fauor defenſionis
cuius cauſa inductum eſt, quod liceat reo bona
alienare. Conceſſum autem ob neceſſitatem, non
27 permittitur, niſi quatenus ipſius neceſſitatis † ter-
mini

mini exigunt, c.2. vbi Card. Anch. & Butr. no. de cu
ſtod. Eucha. Tiraq. d. tracta. parte 1. nu. 179. Et lata
ſententia iam ceſsat defenſio, quæ ſicuti ſuadent
deneganda eſse alimenta, ita ex alijs videtur nõ ſu
ſtineri alienationem bonorum, ſi quæ facta ſit a reo
poſt ſententiam pro habendis alimentis: nam lata
ſententia dominium rerum ipſius damnati tranſi-
uit in fiſcum irreuocabiliter, & pleno iure, vt dictũ
28 eſt in principio. Secundò, qui non habet † admini-
ſtrationem, non poteſt dare in ſolutum, aut ſolue-
re, §. admonendi, Inſtitu. quibus alie. licet, vel non.
Tertiò, non reperitur iure cautum, quod reus poſt
29 ſententiam habeat alimenta, & expenſas † in bo-
nis ſuis, niſi lite pendente, l. fin. C. de ord. cog. quem
textum dicit notandum & ſingularem Picus, dict.
l. poſt contractum, numero 90. in fine. Addo, quod
multo minus iure cautum reperitur, quod reus poſ
ſit alienare poſt ſententiam confiſcationi bono-
rum. Quartò, certum eſt, quod poſt latã ſenten-
tiam non licet reo criminis alienare, imò quæcun-
30 que alienationes poſt eum factæ ſunt nullæ, & † re-
uocantur nulla facta pretij reſtitutione, ſecundum
Bar. in dict. l. poſt contractum, numero 15. in quin-
to tempore, vbi Doctores omnes, præcipuè Picus,
numero 85 Peregrin. dicto lib. 5. tit. 1. numero 181.
Et prædicti Doctores loquuntur indiſtinctè de qua
cunque alienatione, nec diſcrimen conſtituunt in-
ter eam, quæ fit ex neceſſitate, & aliam, quæ fit ex vo
luntate, vti diſtinguunt in alijs temporibus. Quin-
tò, hoc videtur voluiſſe in ſpecie Picus, in d. l. poſt
31 contractum, num. 89. vbi dicit, quod alienatio † fa-
cta pro alimentis poſt ſententiam, quæ tranſiuit in
iudicatum, non ſuſtinetur per prædictas rationes,
& infert generaliter ad omnes alias neceſsarias
alienationes, & ſolum vult alienationes ſuſtineri,
quę pro alimentis factæ fuit appellatione penden-
te, ſed quoad factas poſt ſententiam, quæ fecit tran
ſitum in iudicatum, vult abſolutè, quod non valeãt,
& cum eo tranſit Ioan. Annib. loco prædicto, nu-
mero 315.

Sed hæc ſententia non videtur omnino tuta, qui
nimo videtur, quod lata ſententia factæ alienatio-
nes ſuſtineantur, ſi bona fide, ſine fraude, & pro iu-
ſto pretio ſint factæ: nam etiam poſt ſententiam la-
tam, & donec viuit, condemnatus eſt alendus, vt ſu
pra dictum eſt de quocunque carcerato, & condẽ-
nato, cui enim vita dimittitur, iniuſtè denegantur,
quæ ad vitæ ſuſtentationem ſunt neceſsaria, & ſibi
imputat fiſcus, qui ſententiam non exequitur, cum
poſſit hoc facere nullo omnino obſtante impedi-
mento. Cum ergo hoc ſit debitum fiſci, reum ale-
re carceratum, vel condemnatum, & conſequenter,
hanc impenſam fiſcus effugere non poſſit, ſitque
neceſſaria, ſuſtinetur alienatio facta a condemna-
to. Id quod probatur ratione, quæ allegatur pro
ſuſtinenda datione in ſolutum facta vero credi-
tori, quia cum ad ſoluendum fiſcus cogi poſſit ra-
tam eam habere debet, vt ſupra dictum eſt, & po-
nunt Bar. & alij ſupracitati. Quæ ratio militat non
minus poſt ſententiam, quam ante, vt ex ea infera-
tur, ſuſtineri dationem in ſolutum factum vero cre
ditori poſt ſententiam, vt voluit Picus, dict. l. poſt
contractum, numero 88. & ſeq. vbi infert alienatio-
32 nes † omnes factas pro neceſsario debito poſt ſen-
tentiam retractari minimè poſse, licet tãquam ab
alijs non tactum, & nouum dictum relinquat co-
gitandum, allegat tex. l. ſi patronus, §. fin. ff. ad Tre
bel. vbi, etſi hæres, qui repudiauit, non poſſit hæ-
33 reditatem reſtituere, † vt tenet ibi glo. tamẽ ſub-
ſtitutus vulgaris cogitur ratam habere reſtitutio-
nem ab eo factam. Et idem vr̃ tenere, quamuis non
admodum tenaciter, Io. Annib. ibi, nume. 314. &
ſeq. & facit, quia Bar. ibi loquendo de donatio-
ne in ſolutum facta a reo, non diſtinguit tempo-
ra vti facit in alijs caſibus. Si ergo, id eſt, in ſolu-
tione debiti ex alia cauſa per condemnatũ contra
cti, quare nõ idem erit in debito ex cauſa alimen-
torum per ipſum fiſcum cõtracto? facit ẽt, q̃a mul-
34 ta facta tenẽt † quæ fieri prohibẽt, l. patre furio-
ſo, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alie. iur. & captura non
ritè facta nõ retractatur, ſi cõſtat de debito, ſed vel
35 confirmatũ, vel de nouo † conceditur ſecũdum Ca-
ſtren. in conſ. 473. nu. 4. ver. poſtremò, & conſ. 19.
nu. 2. ver. præterea, ex quo, vol. 1. Rub. Alex. in l. na-
turaliter, §. nihil commune, nu. 147. ff. de acq. poſſ.
Iaſ. in l. a diuo Pio, §. in venditione, nu. 12. ff. de re
iudic. Bertac. de epiſc. in 3. par. 1. lib. nu. 67. quæ-
ſtio. 49. Crauet. in cõſ. 46. nu. 7 & Cotta in memor.
incip. creditor faciens. Hinc dixit Ang. in l. ſi fini-
ta, in prin. quod tenuta, quæ nulliter fuit a iudice
36 † conceſſa non retractatur, ſed confirmari debet, ſi
de iure erat danda, ſequuntur Caſtren. Imola, Sal.
& alij citati per Alex. ibi, col. antepen. & penult.
Abb. in cõſ. 29. in fi. vol. 2. Ang. Aret. in §. quadru-
pli, num.... colum. 19. ver. ego autem, Inſtit. de a-
ction. Iaſ. in l. fi. nume. 19. C. de edict. Diui Adria.
tollen. Dec. conſ. 449. nu. 17. Curt. iun. in cõſi. 127.
num. 5. & in d. l. fi. nu. 75. & 85. Ruin. cõſi. 91. nume.
17. volum. 5. Grat. conſ. 37. nume. 27. volum. 1. Go-
zad. coſ. 21. col. 7. Bero. conſ. 162. num. 15. volum. 3.
37 Vitari n. debet circuitus † iuxta notata, in l. ſingu-
laria, ff. ſi cer. pe. Et nõ obſtat, q̃d ali nõ debeat, qui
morte dignus eſt, quia hoc eſſet verum, niſi fiſcus
ipſe, differendo ſententiæ exequutionem, eſſet in
culpa; quandiu n. differt, alendus eſt condemna-
tus, & ſibi imputare fiſcus debet. Non ẽt mouet,
quod ceſſet ratio defenſionis, quia ſat eſt, q̃ alia
38 ſubſiſtant: quando n. plures † cõcurrunt rationes,
non ſufficit vnã tolli, §. affinitatis, Inſtit. de nupt.
Iaſ. in l. cum filio, nume. 146. ff. de lega. 1. Et quan-
39 do duo obſtãt, vno ſublato remanet alterum, † l. ſi
quando, C. de inoffic. teſtam. multos citaui in con-
ſil. 50. num. 27. Non ẽt reſiſtit, quod condemnatus
non ſit dominus, & ſit interdicta adminiſtratio,
quia id impediret quidem alienationem facien-
dam, ſed factam nõ annullat, ex quo ſubſiſtit de-
bitum per ſupra dicta. Et licet iure cautum nõ re-
periatur, quod reus poſt ſententiam conſequi poſ-
ſit in ſuis bonis alimenta, vt dicũt Picus, & Io. An-
nib. in l. poſt contractum, tamen benè cautum re-
peritur, quod eſt alendus ſiue de ſuis, ſiue de fiſci
bonis, & vbi deeſſet lex, non deficit naturalis ra-
40 † tio, quæ non minus quam lex mouere debet, l. in
ſumma, §. itẽ nauis, ff. de aq. plu. arcen. But. in ca. 3.
de præben. Iſer. in proœm. feu. col. pe. Iaſ. conſi. 92.
num. 32. vol. 1. Natta in cõſ. 129. num. 2. nec aduer-
ſatũ, q̃a etſi factæ poſt ſentẽtiam alienationes retra
ctent, tamen id fallit in neceſſarijs, vt de datione
41 in ſolutũ creditoribus † facta dicũt Bart. Picus, &
Io. Annib. d. l. poſt cõtractum. Et licet Bart. & Do-
ctores in cõtrarium allegari nõ diſtinguũt, tamen
ita intelligẽdi ſunt per rationes prædictas, præci-
puè, q̃a quoad neceſſariam alienationẽ eadem mi-
litat ratio pro ea, quæ fit poſt ſentẽtiam, ſicuti pro
ea,

Digitized by Google

ea,quæ ſacta eſt ante. Nec obſtat authoritas Pici,
& Io.Annib.quia ex prædictis apparet, eos non ar
tigiſſe finalem rationem quæſtionis,& præſuppone
re pro vero, quod tamen eſt in iure ſalſum, quod
ſcilicet poſt ſententiam non debeantur alimenta.
Pro reſolurione tamen exiſtimo dici poſſe, alie-
nationem eſſe nullam, & conſequenter reuocan-
dam, ſed non aliter admittendum eſſe fiſcum ad
alienatorum reuocationem, niſi refundat quanti-
tatem erogatam in alimenta condemnati. Primũ
autem dictum probat̃ ratione, de qua ſupra, quod
penes condemnatũ nullum extat dominium, nul-
la adminiſtratio, imo nulla ſacultas contrahendi,
aut ciuilem aliquem actum ſaciendi. Et non ob-
ſtat, quod liceat condemnato dare in ſolutum pro
ære alieno iam contracto, quia hoc eſt ſalſum. Di-
cunt enim Bar. & alij omnes in d.l.poſt contractũ,
42 quod indiſtinctè nullæ ſunt † alienationes, quæ
fiunt poſt latam ſententiam. Et Bar. ibi diſcurren-
do per quinque tempora concludit, alienationes
factas quatuor primis tẽporibus eſſe validas, ſed
reuocari ſæpè tanquam ſactas in fraudem fiſci. Et
num.12. quærit,an eis quoque caſibus valeat,ideſt
ſuſtineatur, & reuocatione defendatur datio in-
ſolutum, ſed reſpectu quinti temporis dicit abſo-
lutè inualidas eſſe alienationes mero iure, & non
eſt bona ratio,dum dicitur,quod fiſcus tenetur ra-
tam habere alienationem ſactam a condemnato,
quia fecerit is,quod fiſcus ſacere debebat. Nam fi-
ſcus non tenebatur alienare pro alẽdo carcerato,
& non tenebatur carcerati bona potius quam ſua
dare in ſolutum, ſed potuiſſet alimẽta præſtare in
ſpeciebus, vel ei qui præſtitiſſet ſoluere in pecunia,
& poreſt intereſſe fiſci, quod rem habeat, & pre-
tiũ ſoluat,vti dicimus de minore,qui dicitur, quia
vendidit rem, quam tunc vendere non erat expe-
43 diens, ideo reſtituitur ad rem, † licet non ſit læſus
in pretio ex quo præſtabat rem habere quàm pre-
tium,Bartol. in l. ſi ſine, §. interpoſito, circa fin.de
adminiſtr. tuto. de quo per Sfort. Odum de reſtit.
in integr.quæſt.57.artic.2.num.10.& art.4.nu.31.
Et non obſtat l. ſi patroni, allegata a Bart. in d. l.
poſt contractum,nu.17.& a Pico,num.88. quia ibi
ſubſtitutus vulgaris tenebatur corpora eadem re-
ſtituere, quæ iam reſtituerat hæres, & conſequen-
ter ceſſabat omne intereſſe ſuum, eo vero ceſſan-
te, non poterat reſtitutionem impugnare factam
44 ab hærede: nemo † enim auditur niſi ſua inter-
ſit, l.ſi vnus,§.ante omnia, ff. de pact. Tiraq. de re-
tract.conſang.§.1.gloſ.2.num.51.Cum ergo ſubſti-
tutus teneretur idipſum reſtituere, quod hæres
reſtituit, male agit petendo id, quod fuit iuſtè re-
ſtitutum. Secus eſt in fiſco, qui non tenetur eadem
45 bona dare in ſolutum, & hoc innuit ille text. † in
§.fi. dum ſub conditione dicit, ſi fideicommiſſum
ab eo quoque relictum eſt, vicit, innuens aliud eſ-
ſe,quando a ſubſtituto non ſuiſſet relictum, & non
ſubſiſtit, quod dictum eſt iniuſtam ſeu non ritè ſa-
46 ctam capturam debere confirmari, quia † con-
trarium tenuit Bald. in conſ.318.vol.4. per ratio-
nes ibi poſitas, Roma. conſ.241.col.2. verſ. & hæc
ſufficiant,Ripa alios citans in conſ.167.nume.9.&
idem voluerunt Felin. & Dec. quos ſequitur Ro-
lan. conſ.65.nu.10.vol.3.Natta in conſ.430.nu.26.
Sicuti etiam non eſt tuta eorum opinio, qui volunt
tenutam nullirer conceſſam confirmari debere, ſi
47 conſtet † de nouo eſſe dandam. Contrarium nam-
que voluit Bald.in l.1.nu. ... col.1.C.de Carb.edict.
Bal.in conſi.135.vol.2. Alex. in conſ.53.nu.17. vo-
lum.5. alios plures citat deciſ. Pedem.34. per to-
tam. Et demũ vitandi quidẽ ſunt circuitus, ſi inuti-
48 les ſunt,ac ſi quid eſt vtilitatis in eis nõ ſunt † fugiẽ
di, ſed tolerandi, vt docet Cardin. in Clem. audi-
tor,num.14. de reſcrpt.Cagno. in l.2. nu.20. C. de
pact. inrer empt.& vend. Tiraq. de retract.cõuen-
tion.§.2.gl.1.nu.71. In facto autem poreſt circui-
tus eſſe vtilis, quia fiſco magis forte expediet pe-
cuniam dare, quam rem.
Quod autem dixi fiſcum reuocantem alienata
teneri refundere, quod in cõdemnati alimẽta fuit
impenſum,probat̃ ex tex. in l.1. C.de fide inſtr. &
49 iure haſ. fiſc.lib.10. vbi alienata ſine debitis † ſo-
lemnitatibus non admittitur dominus ad eum re
uocandum, niſi ſoluto debito, pro quo ſacta eſt
alienatio.Idẽ probatur in l.fi.§.fi. C.ſi adu. fiſcum,
vbi loquitur de alienatione ſacta ſauore fiſci, Ca-
ſtren. in l.ſi quis alia,ff.de ſolutio.Salic. in l.1. col.
2.ver. attẽde, C. ne lice. ter. prouoc. Neguſ. de pi-
gno.in 4.mem.2.par.num.125. alios citat Neuiza.
in conſ.77. nu.12. vbi generaliter loquendo dicit,
quod volens retractare exequutionẽ, renetur offer-
50 re † debitũ,Rolan.in conſ.32.num.16.& ſeq.vol.1.
Et Bar.atque alij,in l.ſi non ſortem,§.ſi centum, ff.
de cond.indeb. dicunt, quod etſi datio in ſolutum
51 ſacta † pro maiori ſumma,quam eſſet debitum,ſit
nulla, tamen non retractatur, niſi debitor integrũ
exoluat debitum.
52 Secundò moueor,quia etſi regulariter † vna res
pro alia retineri non poſſit,l.fina.vbi glo.& Docto-
res,C.commoda. l. ſi inducta, C. in quib. cau. pi-
gnus taci.conr.tamen competit retentio, quando
53 res illa peruenit ad creditorẽ ex cauſa illius † de-
biti pro quo vult retineri,Salicet.in d. l.fi. C. com-
moda. vbi ponit exemplum in re, quæ pro debi-
to fuit in ſolutum nulliter data, ea.n. retineri po-
teſt, vt per Barto. & alios, in d.l. ſi non ſortem, §.ſi
centum, idem voluerunt Bar.& alij in l.ſi cum au-
rum, ff.de ſolutio. Bar. & alij in l.eleganter, §.qui
reprobos,ff.de pignorat. actio.Bar. in l.petenti, in
fin. C.de pignorat. actio. Neguſan.de pignorin.3.
mem.5.par.num.4
Tertiò, cum rei pretium ſit verſum in vtilitatem
fiſci, id eſt, in extinctionem debiti,cuius ſolutio
ad fiſcum pertinebat,datur retentio rei, quamuis
nulla ſubſit hypotheca, vt probat text. in l. cum
54 prior, ff.de diſtract. pign. vbi ſecundus † creditor
rem habens obligatam non aliter admittitur ad
reuocandũ alienationem pignoris ſactã a debito
re, niſi emptori offerat, quidquid ille perſoluit
pro primi debiti extinctione. Idem probatur in
l.cum ex cauſa, C.de remiſſ. pign. vbi glo.dicit, ꝙ
datur retẽtio,nõ actio,& ſequuntur ibi Bal.& Sali-
cet. Et idẽ eſt, quãdo primus creditor emit & ſuũ
55 creditũ ſupputat,vel acceptũ fert pro † extinctio-
ne pretij, nam ſuccedir in locum ſui ipſius quoad
retentionem,licet non quoad actionem, vt inquit
glo.in l. qui a debitore ſuo, ff.qui portio. in pigno.
habean. vbi Barto.in fi. benè declarat, & idem eſt,
quando primus creditor accipit in ſolutum,vt pro
bat tex.in l.1. C.ſi antiq. credit.vbi ſecundus cogit̃
offerre primum debitũ. Et tamen certum eſt, quod
hypotheca & obligatio omnis, quæ priori credi-
56 tori competebat,erat extincta, † quando rẽ obli-
gatam acceperat in ſolutum, vt probatur in l. ele-
ganter,

Digitized by Google

ganter,ff.de pigno.actio.vbi glo.Bar. Caſt.& alij,
in l.ſi quis aliam,ff.de ſolutio.
Adduco etiam text.in l.1.ff. quib.mod.pign.vel
hypothe.ſol.vbi,qui ſua pecunia debitoris abſen-
57 tis † pignus liberauit,poteſt illud retinere, donec
ſibi pecunia reſtituatur, & ibi hoc voluerunt gloſ.
Bar.& alij,& idem probari videtur in l.1. vbi gl.&
Doctores,C.ſi alien.res pign.da.ſit.vbi is, cuius pe
cunia,licet tertio, & falſo procuratori mutuata pi
gnus fuit liberatum,poteſt pignus retinere,donec
ſibi ſatisfiat, Neguſ. in d.tracta.in 3.mem.5.part.
nu.6. Et id ſuggerit æquitas, quia ſi res mea verſa
58 eſt in ſuam † vtilitatem,iuſtum eſt,quod mihi ali-
quo remedio ſuccurratur, l.ſi me & Titium, vbi la
tè Doctores,præcipuè Iaſ.ff.ſi cer.pe.præcipuè,quã
59 do deficit † omnis alia actio, & ſoluens eſt omni
ope deſtitutus, Menoc.de recup.poſſ.remed.4. per
totum.
Quibus ſic poſitis infero, quod multo magis te
nebitur fiſcus offerre debitum, quando retractat
alienationem, ſeu dationẽ in ſolutum factam poſt
60 latam † ſententiam,pendẽte tamen appellatione
interpoſita ab ea, quia ſi verum id eſt poſt ſenten-
tiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam, multo ma-
gis obſeruabitur,quando pendet appellatio.
Sed an ſuſtineatur ipſa datio in ſolutum,quæ fa
cta eſt appellatione pendente pro alimentis eodẽ
tẽpore p̃litis,& Docto. vt retuli ſupra indiſtinctè
dicũt,nõ ſuſtineri alienationes factas poſt ſenten-
tiam,licet dicant ante factas valere,ſed reuocari,
ſi fraus interuenerit. Et Bart.in d.l.poſt contractũ,
61 nu.15. dicit, † ꝙ pẽdente appellatione valet alie-
natio,ſi retractat, quando ſentẽtia confirmatur, l.
chyrographis,§.1. de adminiſtr. tuto. Imò fortius
vult ibi Bar.quod ẽt ante confirmationem ſenten-
tiæ reuocari poſſit alienatio ex officio iudicis tan-
quã attentatum,multo ergo magis reuocari pote-
rit ſequuta confirmatione.Sed quidquid ſit de tem
pore pendentis appellationis,oẽs concludere videẽ
tur,quod detur reuocatio,quando ſententia eſt cõ
firmata,ſequitur ibi Picus,nu.86. vbi dicit eſſe cõ-
munẽ,ſequitur Io.Annib.nu.300.& ſeq.Contrariã
tamẽ ſentẽtiam veriorẽ exiſtimo,qđ etiam poſt ſen
62 tentiam, † a qua tamẽ ſit appellatũ,licet appella-
tione pendente alienare, & ſuſtineatur alienatio,
nec ẽt reuocetur.Confirmatur exinde ſentẽtia; mi
litãt.n.poſt ſentẽtiã rationes oẽs; quibus reo alie-
nare ante ſententiã permiſſum eſt, ne.ſ.reſtringatũ
ei defenſionis facultas,cuius neceſſitas magis vrge
re vr̃ poſt latam ſententiam,quàm ante: Nam ap-
63 pellatio,cũ ſit tiriaca aduerſus iudicis † venenum,
vt inquit Bal.in l.vnica,in fi.C.ſi a moment.poſſ.&
p eã ſubueniatur lumine priuatis, vt in l.per hanc,
C.de tẽpor.appellat.Bal.in c.licet,in prin.de offic.
64 ordin.dr̃ & ipſa quædam † defenſio ,quæ datur op
preſſis contra iniuriam iudicis ,cap.cum ſpeciali,
§.porrò,de appellat. Et hac ratione Abb.in rub.ex
tra de appellat. dicit,quod ſubſtantia appellatio-
nis eſt de iure naturali. Oẽs tamen conueniunt in
hoc,quod ſit defenſio,Gemin.in c.non ſolum, in 2.
no.de appella.in 6. Ang.in l.1.in princ.ff.de appel-
lat.Anch.in rub.eodem titu.Abb.in c.dilecti,de ex
cept.Dec.in d.rub.de appella.num.9. Ideo ſicuti in
prima inſtantia accuſatus poteſt alienare pro ſua
defenſione,ita licebit pendente appellatione, imo
magis,quia agitur de irreparabili damno.
Secundo mouent, quia appellatione pẽdente ea
65 oĩa fieri poſſunt, † q̃ lite pendente erant permiſſa,
c.1.& 2.extra vt lit.non conteſt.c.ſolum,de appel.
in 6. Natta cõſ.99. nu.6. Ideo poſſeſſori licet ſuam
66 continuare poſſeſſionẽ, † nec ideo dr̃ ob interpoſi-
tã appellationẽ attẽtare,glo.magna in d.c.non ſo-
lũ,in ver.dic tamen ſecũdum,vbi Io.And.Gemi.&
alij,Imo.in l.ſi quis filio exhæredato, §.ſi autem,ff.
de iniuſt.rup.teſtam.Ale.conſ.99.nu.3.vol.5.Crot.
conſ.7.nu.6.Patiſ.cõſ.39.nu.5.vol.2.Bero.cõſ.119.
nu.3.vol.3.Gabriel.cõmn.opi.lib.5.titu.de acquit.
poſſ.cõclu.6.nu.1.Lancell.in tract.de attẽta.par.2.
c.4.limitat.1.tit.de attẽta.lite pend. & c.12.limit.
26.tit.de attenta.appella.pẽd.at pẽdente lite reus
poterat alienare pro ſe alendo, vt ſup.dixi. Ergo
id quoq; facere poterit appellatione pendente.Et
67 hoc † voluit clarè Imo.in d.l.poſt cõtractum,in fin.
vbi Pic.nu.89.Io.Annib.nu.316.vbi habent pro ab
ſoluto,quod irreuocabiliter teneat alienatio.Con
firmatur hæc ſentẽtia ex eis, q̃ ponit Lancello.d.c.
68 4.limit.8.per totum,vbi probat, ꝙ alienatio † ne-
ceſſaria poteſt fieri lite pẽdente,qa neceſſariã alie
nationem non affici vitio litigioſo,voluit Alex. ad
Bar.in l.fi.verſ.alienari,C.de litigio per text.in l.ſi
conſtante,§.fi.vbi Imo.ff ſolu.matrim.Addo,quod
pendente appellatione fieri poſſunt oẽs actus, qui
69 tendunt ad faciliorẽ exitũ † cauſæ,c.cũ teneamur,
vbi Franc.in 2.notab.de appellat.Bero.in conſ.45.
num.2.lib.3.Duen.reg.42.limit.17. & latè probat
Lancell.d.c.12.limit.4.præſtatio autẽ alimẽtorum
non modo tendit ad faciliorẽ exitũ appellationis,
ſed eſt neceſſaria,quia reus abſq; alimentis nõ po
teſt appellationẽ proſequi. Accedat quod appella
tione pẽdente expediri poſſunt ea omnia, quæ non
70 patiũtur † dilationẽ,vt poſt Ripã in l.admonendi,
nu.193.ff.ſi cer.pe.concludit Lãcello.d.c.12. limit.
43.Huiuſmodi autem eſt præſtatio alimentorum,
quia,vt ſuo loco dixi,vẽter non patitur dilationẽ.
Nec prædictis contradicit generalis illa conclu
ſio, quod poſt ſententiam alienatio facta non va-
leat, quoniam vbi pendet appellatio res ad eum
ſtatum reducitur,in quo erat ante ſentẽtiam, l.ita
demum, vbi Bart.Bal.Caſtren.& alij, C.de procu-
rat.& paria ſunt,quod ſententia non ſit lata, vel ꝙ
71 ſit appellatione ſuſpenſa,ſecundum gloſ. in l.2. in
ver.ſententia,C.vt lite penden. Maran.de ordin.iu
dic.part.4.diſtinct.6.nu.25.deciſ.Pedem.5.num.1.
Natta d.conſ.99.nu.4.Proinde ſicuti ſecundum p̃-
dicta irreuocabiliter fieri poteſt alienatio ante ſen
tentiam,pro alimentis conſequẽdis,ita & poſt ſen
tentiam ſi pendet appellatio.
Non ẽt cõtradicit Bar.in d.l.poſt contractũ,nu.
72 15.qa reprehendit ibi ab Imo. † quatenus vult, ꝙ
per viam attentatorũ reuocari poſſit alienatio fa-
cta pendẽte appellatione. Et licet Picus dicto nu.
89.eũ reprobet,tamen verior eſt Imo.ſententia,ꝙ
per viam attẽtatorũ reuocari non poſſit, vt aduer-
tit Io.Annib.nu.300.qui vt effugiat hoc contrariũ,
intelligit Bart.loqui de reuocatione facienda poſt
confirmatam ſententiam,nam licitè ſit appellatio
ne pendente, quidquid ante ſententiã erat permiſ
ſum. Sed quia in caſu noſtro idem omnino eſſet, ſi
reuocarentur alienata poſt confirmatam ſenten-
tiam. Reſpondeo,ꝙ Bar.ibi loquitur de alienatio-
ne voluntaria,non de neceſſaria,quæ fit pro alimen
tis,vt ſupra declaraui. Ideo Picus, & Io.Annib. ad
mittunt ſuſtineri alienationem factam appellatio
ne pend.& non reuocari confirmata ſententia.
Quæ demum dicta ſunt de alienatione, facta
pendente appellatione, procedunt quoque in ea,
quæ

Digitized by Google

quæ ſacta eſt pendente tempore ad appellandum,
74 quia paria ſunt, quod appellatio † pẽdeat, quę iam
fuit interpoſita, vel quod duret tempus ad appel-
landum conceſſum, c. non ſolum, vbi notat de ap-
pellat. in 6. gloſ. io l. ex iudiciorum, ff. de accuſatio.
Alex. conſ. 99. nu. 3. vol. 5. Soc. conſ. 27. nu. 35. vol. 4.
Crot. d. conſ. 7. nu. 23. Ripa in l. 1. nu. 8. ff. de re iud.
Maran. in 6. par. in 2. actu, num. 173. Bero. conſ. 184.
num. 7. & 8. vol. 3. Erit igitur ſecuodum ſupradicta
concluſio vera, quod pro alimentis reus ex quo-
uis crimine poterit alienare irreuocabiliter ante
ſententiam, & rurſus poſt ſententiam, appellatio-
ne tamen pendente, & conſequenter licet in crimi-
ne læſæ maieſtatis, vel hæreſis, & in alijs etiam qui
bus priuatur ipſo iure dominio rerum ſuarũ a die
commiſſi criminis, & interdicitur ſibi adminiſtra-
tio, tamen ſuſtinebitur alienatio ex cauſa prædicta
tanquam neceſſaria, poſt ſententiam vero appro-
batam, vel quæ tranſiuerit in rem iudicatam, non
licebit alienare, & ſi fiat alienatio reuocari pote-
tit, oblato tamen eo quod in cauſam alimentorum
ſolutum fuit.

Io quo aduertendum erit, qnia in prædictis om
nibus caſibus, quib. dicitur alienationem ſuſtineri
pro cauſa alimentorum, intelligi debet modo per
veras probatiooes conſtet de debito ex ea cã con-
tracto, aliud autem eſſet, ſi de eo appareat ſola cõ-
75 demnati confeſſio, quia illa non probaret † per id
quod voluit Bart. in d. l. poſt contractum, nu. 17. in
fin. vbi ait, quod in caſibus qnibus ſuſtinetur datio
in ſolutum facta a debitore, lite peodente pro debi
to iam contracto conſtare debet de vero debito, &
non ſufficit confeſſio per l. 1. §. quod ſi in lite, ff. de
ijs, quæ in frau. patro. Picus d. l. poſt contractum,
nu. 91. ver. limita 2. vbi allegat Caſt. & Ale. & alios,
& Io. Annib. nu. 319. ver. 2. limita, Peregrin. de iure
fiſci, lib. 5. tit. 1. nu. 183. ver. quod ſi de vero credito,
vbi ait, eſſe de hoc text. in l. ſi quis poſthac, C. de
bon. proſcript. Et infert ad confeſſionem dotiu ſo-
lutarum, quando. n. quis prohibetur aliquid facere
76 præterquã ex iuſta cauſa, tunc † non probatur cau
ſa per ſolam prohibiti confeſſionem, Bar. in l. ſi for
rè, ff. de caſtren. pecul. Cin. Bal. Alba. Bald. & alij in
l. fi. ff. de exercit. vbi confeſſio non probat merita in
77 prohibitis, † & procedit etiam, ſi ſit iurata, Cin. in
l. 1. in fi. C. de ſacroſ. eccl. Tiraq. in l. ſi vnquã, in ver.
donatione largitus, n. 89. & 91. C. de reuoc. donat.

Intellige ẽt ſecundo, ſuſtineri dationem in ſolu-
78 tum, ſi bona fide ſacta ſit, i. ſi res † data ſit pro iu-
ſto pretio, alias non valeret, ſi res eſſet maioris va
loris, Bar. d. l. poſt contractum, nu. 17. ver. hoc eſt ve
rum, per l. 1. §. ſi quis in fraudem, ff. de ijs, q̃ in frau.
patro. ſequitur Picus, & Io. Annib. loco prædicto,
Imo. col. 2. ver. ſed potes dicere, Boſſ. in tit. debitor.
an delinq. ſol. poſſ. nu. 1. vbi idem dicit, quando de
debito non aliter conſtat, quam per confeſſionem,
Peregr. loco prædicto, nu. 183. in prin.

Dum verò Bar. loco prædicto dicit, quod vbi res
maioris valoris datur in ſolutum pro paruo debi-
to, ſuſtinetur datio pro rata debiti, ſed reuocatur,
quatenus excedit, admitti poteſt eius dictũ, quan-
do ſacta fuit venditio: ſed ſi ſit datio in ſolutum
79 † aliud videtur, nam quando fit pro maiori ſum-
ma, quam ſit debitum, reuocatur in totum, l. ſi non
ſortem, §. ſi centum, ff. de cond. indeb. vbi Bart. Ca-
ſtren. Fulgoſ. Alex. & Iaſ. Bald. in l. certi condictio,
§. quoniam, ff. ſi cer. pet. Rom. in l. 1. §. pen. ff. de ver-
bor. oblig. & in conſ. 450. in fi. Afflict. deciſ. 358. nu.
7. Marſi. in l. fi. num. 44. de iuriſdict. omn. iud. Curt.
iun. conſi. 120. nu. 3. Rui. conſ. 17. nu. 6. vol. 5. Socin.
conſ. 82. circa fi. vol. 3. Tiraq. de retract. conſang. §.
23. glo. 1. nu. 23. & ſeq. Natta conſ. 631. nu. 37. Rol.
conſ. 7. num. 87. vol. 3. Maran. de ordin. iud. par. vlt.
num. 20. poſt Iaſ. Tiraq. & alios, de quib. ſupra, in-
quit, quod fructus imputantur in ſortem, Caualca.
de vſufruct. mulie. relict. nu. 208. Anch. Moder. lib.
2. ſamil. qõ. 14. n. 6. Riminal. conſ. 5. nu. 210. Burſat.
conſi. 73. nu. 27. Afin. in tract. de exequotin. §. 4. c. 5.
per totum, folio mihi 90. Quorum multi dicũt pro
cedere non ſolum in iudiciali, ſed etiam io conuen
tionali datione in ſolutum. Sed pro Bartoli defen-
ſione eſt aduertendum, ꝙ contrarium procedant,
qnando eſt erratum in quantitate debiti, puta cre
80 didit debitor, ſe centum debere, † cum tamen ſo-
lum quinquaginta debereotur. At vbi in quantita
te debiti non eſt erratum, ſed res, quæ pro quin-
quaginta datur in ſolutum plus valet, tunc ſuſtine
tur datio pro quantitate debiti, & reuocatur, qua
tenus tranſcendit debitum. Ita videtur tenere
Bar. in l. quamuis, nu. 2. ff. de ſolut. quem ita decla-
rat Ruin. conſ. 136. nu. 5. vol. 1. ſed ante eum voluit
Caſt. in d. §. ſi centum, nu. 3. & ibi Alex. etiam, nu. 3.

Sed rurſus eſt dubium, quia Caſt. & Alex. ibi di-
81 cunt, ꝙ ſi eſt data a parte † res maioris valoris in
nullo reuocatur. Ergo non bene dixit Bartolus re-
uocari, quatenus excedit debitum. Dici poteſt, ꝙ
in nullo reuocatur, quando ſolius dantis præiudi-
ciũ verſatur, & quando fraudis ſuſpicio nulla ſub-
eſt, alias, vbi de fraude cogitari poteſt, & tertio in-
ferri poteſt præiudicium, tunc reuocatur in exceſ-
82 ſu, quia alienatio, quæ contra iuris regulas † ex cer
ta cã permittitur, eatenus ſuſtinetur, quatenus cau
ſa extenditur, & non vltra. Eſt in l. fin. §. 1. ver. ſed ſi
quidem, C. de iur. dom. impetran. per quem ita no
tabiliter dixit Bal. in c. quoniam frequenter, § ſin
autem, nu. 2. extra vt lite non conteſt. Et hoc etiam
idem tenuit Bal. io d. l. fi. nu. 4. C. de iu. dom. impe-
83 tran. vbi ait, quod ſi res plus valens, quam † debi-
tum, datur in ſolutum, non vitiatur decretum, ſed
illud plus redditur ipſi debitori, & repetit, num. 5.
Et idem videtur ſentire Caſtr. d. §. ſi centum, vbi lo
qnendo de datione in ſolotum facta a iudice, re-
fert ſe ad notata in l. fi. C. de iur. dom. impetran. &
ſequitur Alex. in d. §. ſi centum, num. 3. & l. a Diuo
Pio, §. ſi pignora, in prin. ff. de re iud. Iaſ. in d. §. ſi cen
tum, nu. 2. Et quicquid ſit nõ reperitur cautũ, quod
alienatio ſit in totum nulla. Qoinimò Caſtr. Alex.
& Iaſ. videntur velle, quod vbi a parte ſit in totum
valida, ſed hoc intelligendom eſt, vt dixi, quando
non agitur de fraude, vel de præiudicio partis, ſi
enim ageretur de ſolo intereſſe dãtis, ſuſtineretur
in totum, niſi læſio eſſet vltra dimidiam, & prædi-
cta voluit hoc loco ponere vltra ea, quæ inter ali-
mentorum priuilegia dixi, ſuper priuil. 35.

S V M M A R I V M.

1 *Confiſcatio bonorum non includit alimenta damnato relicta.*
2 *Hæretico non confiſcantur alimenta relicta.*
3 *Hæreticus occultus amittit adminiſtrationem rerum ſuarum ſicut manifeſtus.*
4 *Hæreticus occultus eſt incapax acquiſitionis bonorum actiuè, & paſſiuè.*
5 *Hæretico legari non poteſt.*
6 *Hæreticus non poteſt inſtitui.*

Hære-

7 *Hæretico interdicti ſunt omnes actus ciuiles.*
8 *Hæretic. occultus priuatur bonis a die cogitati criminis.*
9 *Seruo legari nihil poteſt.*
10 *Seruo legatum pro alimentis factum ſuſtinetur.*
11 *Hæreticus quando per abiurationem reſtituitur, an reaſſumat omnia iura quæ amiſerat.*

QVAESTIO XXXIII.

DIxi ſupra inter alimentorum priui
legia, priuilegio 59. quod in publi
1 catione † bonorum alicuius delin-
quentis, non veniunt alimenta ei
debita, id quod poſt Caualcan. de
vſufruc. mulie. relic. nu. 238. placuit
etiam Peregrino in tract. de iure fiſci, lib. 5. titu. 1.
nu. 123. quia cum ſint perſonalia non poſſunt egre
di perſonam, & quia iura conditionalia non con-
fiſcantur, & quia cum habeant determinatam &
certam cauſam annexam, ei non applicantur, cui
ea cauſa non conueniat. Id quod in crimine quo-
2 que † hæreſis locum habere dixit Burſat. conſi. 14.
no. 28. In facto autem fuit controuerſia in hoc Se-
natu multis ab hinc annis, poſito etiam, quod in
confiſcatione bonorum non veniant alimenta, an
hæreticus occultus quoad forum fori ſit capax le-
gati alimentorum, ita vt ante latam ſententiã de-
claratoriam ius illi quæſitum ſit? Et Menoch. con-
ſuluit legatum nunquam fuiſſe quæſitum legata-
rio, vti legitur in conſil. 185. num. 7. & ſequen. mo-
3 tus, quia hæreticus occultus ante ſnĩam † non mi
nus amittit rerum ſuarũ dominium & adminiſtra
tionem, quam eſſet manifeſtus, & ſententia con-
demnatus, Gemin. in c. cum ſecundum, §. in con-
fiſcationis, de hæretic. in 6. Ergo hæreticus tan-
quam incapax admitti non poteſt ad relictum,
dicit enim tex. in capitu. excommunicamus, il 1.
4 §. credentes, de hæretic. talem eſſe † acquiſitionis
bonorum actiuè & paſſiuè incapacem. Et quod
5 legatum factum hæretico ſit ipſo iure nullum, † po
nit Ioan. Fab. in §. legati, Inſtit. de leg. alios citat
Menoch. d. conſi. 185. nu. 14. verſic. vndecimo & vl-
6 timo cap. ſicuti inſtitui non † poteſt, c. ſi quis Epi-
7 ſcopus, de hære. & hæreticis † ciuiles omnes actus
interdicti ſunt, l. omnes, & l. Manicheos, C. de hæ-
ret. l. 2. C. de ſumma Trinita.

Verum in eodẽ facto Burſa. in conſi. 14. conten-
dit, hæreticum fuiſſe capacem legati, mouetur ta-
men vnico fundamento, quia nondum hæreſis de-
tecta erat, nec lata ſententia, clarè innuens aliud
omnino eſſe, quando vel ſententia tempore dela-
ti, aut agnati relicti lata fuiſſet, vel hæreſis fuiſſet
nota. In quo tamen nullum omnino fieri poteſt
fundamẽtum, cum a die cogitatæ hæreſis talis de-
linquens afficiatur pœna bonorum ſuorum pri-
8 uationis, etiã ſi occultus ſit † & mentalis, vt melius
ſenſit infinitos allegando idẽ Burſat. conſi. 289. &
ita a paucis menſibus citra Senatus hic Mantua-
nus iudicauit in cauſa agitata inter Vincentium
Campagnolium, & D. Iulium Frambertum, & ſic
etiam ſeruant hæreticæ prauitatis Inquiſitores, vti
mihi ſuper eo facto interroganti, reſpondit Reue-
rendus eiuſdem ciuitatis Inquiſitor.

Ego vero in re tam clara non video, cur duo il-
li præſtantiſſ. alioquin Iuriſconſulti dubitauerint:
norunt enim omnes alimenta cuicunque quan-
tumuis incapaci relinqui poſſe, atque illi dari illo
9 rum exactionem, & in ſeruo † videmus, quod etſi
legari non poſſit, l. ſeruis, C. de legat. tamen fallit,
10 quoad alimenta, quæ etiam ſeruis legantur, † l.
ſeruos ad cuſtodiam templi, ff. de alimen. & ciba.
lega. l. ſeruo alieno, §. ſi quis poſt, ff. de legat. 1. vbi
glo. dicit, eſſe ſpeciale alimentorum fauore, quod
ſeruo debetur officio iudicis, etiam contra domi-
num, & comprobaui rationibus & authoritati-
bus, in tit. de alimen. priuileg. cap. 7. vbi idem di-
xi de damnato ad metalla. Et ratio eſt, quia tales
perſonæ, cum naturalia iura retineant, non ſunt
eis deneganda, quæ pro exequutione iuris natu-
ralis competunt, vt ibi dixi: Edunt enim, bibunt,
ambulant, & alia faciunt cæteris animantib. com-
munia, & ideo non mirum, ſi alimenta quoque
recipere poſſunt. Contraria vero omnia proce-
dunt in omnibus præterquam in alimentis ſpe-
ciali quodam fauore. Quibus ſtantibus ſuper-
fluum quoque fuit eiuſdem Iuriſconſultis quære-
re, an ſequuta hæreſum abiuratione, ſeu deteſta-
tione cenſeatur hæreticus, ita ad iura ſua reſti-
tutus, vt legatum alimentorum recuperet. In
quo Menoch. conſilio 185. numero 16. & in conſi-
11 lio 218. tenet illum minimè † poſſe reaſſumere ius,
quod propter hæreſim amiſerat, Burſat. autem il-
li in omnibus contrarius conſi. 280. diuerſam tue-
tur ſententiam, fuit eorum labor vtilis propter hæ
reditatem Ludouici de Cono, quam Liuius Fur-
ga condemnatus petebat vltra legatum ſibi fa-
ctum a Quintilio Furga, ſed ea quæſtio nihil ad
nos, præmonuiſſe ſufficit, dubium minimè fuiſſe,
quia Liuius retinuerit legatum alimentorũ, quod
etiam non potuit venire in confiſcatione, vt dixi
in principio. Ideo non eſſe diſputandum, ſi ob
reſtitutionem, vel indulgentiam reacquiſitum fue
rit. Addo, quod vbi etiam legatum alimentorum
veniret in confiſcatione, tamen ſequuta indul-
gentia in eo facto, fuiſſet adhuc debitum Liuio,
quia erat annuum, nempè de aureis centum octua
ginta ſingulo anno, quo caſo tot cenſetur legata
quot anni, vt dixi ſuo loco. Ideo licet reſpectu præ
cedentium annorum denegaretur petitio, tamen
pro ſequentibus annis datur actio tanquam ad di
uerſa legata poſtea facta. Et hoc quoque funda-
mentum fuit Burſato ignotum.

SVMMARIVM.

1 *In legitimam non imputantur alimenta, quæ viuens pater præſtitit filio.*
2 *Imputatur in legitimam quidquid filius capit in vltima voluntate de bonis defuncti.*
3 *Legatum compenſatur cum debito neceſſario.*
4 *Dos relicta filiæ imputatur in legitimam illi debitam.*
5 *Legatum alimentorum filio relictum, imputatur illi in legitimam.*
6 *Legata duo diuerſarum rerum in eodem teſtamento relicta debentur.*
7 *Legitima debetur de corporibus hæreditarijs.*
8 *Legatum alimentorum ad vitam, & legatum centum librarum ſingulis annis, vtrunque debetur, quando ſit in eodem teſtamento.*
9 *Legatum alimentorum, ſi in eodem teſtamento fiat, vbi etiam eſt relictus vſusfructus, vtrunque debetur.*
10 *Legatum alimentorum non imputatur in legitimam, quãdo legitima quoque fuit in eodẽ teſtamento relicta.*
11 *Dos non imputatur in legitimam, quando in teſtamento relicta fuit legitima.*
12 *Dos ſoluta imputatur in legitimã ſimpliciter teſtamen-*

Digitized by Google

to relictam etiam, quando integra legitima fuit relicta.
13 *Dos non eſt verè & propriè æs alienum.*
14 *Imputationi locus eſt, quando teſtator vult, ſecus ſi nolit.*
15 *Dos non imputatur in legitimam, quando eodem teſtamento relinquitur dos & legitima.*
16 *Legitima præſtanda eſt de corporibus hæreditarijs.*
17 *Dos relicta in pecuniam, non imputantur in legitimam, ſi filia legatum non acceptauit.*
18 *Dos relicta in pecunia, imputatur in legitimam filiæ, quæ legatum dotis acceptauit.*
19 *Debitor poteſt aliud pro alio ſoluere volente creditore.*
20 *Collationi non eſt locus, quando teſtatar eam probibuit.*
21 *Imputationi locus non eſt, quando teſtator vetuit.*
22 *Legitimam filio relinquere pater tenetur.*
23 *Legitimam pater auferre, aut minuere non poteſt.*
24 *Pater confitendo non præiudicat filio in legitima.*
25 *Pater non poteſt diſponere, quod imputetur id, quod de iure non eſt imputandum.*
26 *Viuere præſumitur quilibet vſque ad centum annos.*
27 *Aeſtimatio legati alimentorum, vel vſusfructus, quomodo fiat.*
28 *Legitima largo modo dicitur Falcidia.*
29 *Aeſtimatio legati alimentorum, vel vſusfructus, licet vno modo fiat, tamen ab euentu reformatur.*

QVAESTIO XXXIIII

A LIMINTA, quæ pater viuens præ-
ſtitit, certum eſt, non imputari in
1 legitimam eidem filio † debitam
ex paternis bonis, l. quæ pater, ff.
famil. ercis. & probaui ſupra in tit.
de priuileg. alimen.c. ſeu quæſt. 57.
Sed an legatum alimentorum a patre relictum imputetur
in legitimam: dic imputari, quia filius im-
2 putat ſibi in legitimam, quidquid ex vltima † vo-
luntate capit de bonis defuncti ſiue inſtitutionis,
ſiue legati, ſiue fideicommiſſi, vt l. omnimodo, & l.
ſcimus, C. de inoffic. teſtam. Atque ita regulam cō-
ſtituit Ripa in l. quartam, num. 140. ff. ad l. Falc. vbi
Picus, nu. 179. dicit procedere etiam, quando diſ-
formiter caperetur, quod etiam tenuit loco prædi-
cto Ripa, Bereng. ca. 3. num. 30. Craſſus in §. legiti-
ma, quæſt. 10. nu. 1. & ſequen. Cuccus de legitima,
in verſi. percepta ex teſtamento, nume. 1. & ſeq. fol.
mihi 66. facit etiam, quia legatum regulariter cen
3 ſetur factum animo † compenſandi, cum neceſſa-
rio debito, vt per Doctores in Auth. præterea, C. vn
de vir & vxor. Legitima autem debitum eſt neceſ-
ſarium, ergo cum ea fit compenſatio. Tertio facit,
quia, vt ſæpè dixi, argumentum valet a dote ad ali-
mēta, filia tenetur dotem ſibi relictam imputare
4 in † legitimam, vt per Bar. & alios, in d. l. in quar-
tam, ergo & alimenta. Quarto, hoc videtur ſuppo-
5 nere † in terminis Hiero. Gabriel. conſil. 109. num.
11. vol. 1.

Declaratur tamen, vt non procedat, quando in
eodem teſtamento pater relinqueret filio alimen-
ta, & deinde legitimam, vel econtra. Tunc enim
ſine imputatione conſequeretur vtrunque legatū
per doctrinam Bar. in l. cum cētum, nu. 1. in fi. ff. de
alim. leg. in verſi. aut ſecundum legatum, vbi ait, ꝙ
6 vbi † in eodem teſtamento duo fiunt legata, & di-
uerſarum rerum, vel quantitatum, vtrunque de-
betur, & præſumitur, quod teſtator voluerit dupli-
cate, niſi verba ſint expreſſa, vel vltimum ſit factum
ſub commemoratione primi, l. ſi ita, ff. de leg. 1. l. 3.
§. cum Titio, ff. de adim. leg. ad idem eſt text. in l. ſi
pater pro filia, ff. de collat. dot. Sunt autem res di-
7 uerſæ alimenta & legitima, quia legitima † debe-
tur de corporibus hæreditarijs, l. ſcimus, §. reple-
tionem, C. de inoffic. teſtam. Alimenta vero de fru-
ctibus præſtantur, vt ſuo loco dictum eſt. Item legi-
tima ita eſt præſtanda, vt perpetuo ſit penes filiū,
quia etiam diſponere poſſit de ea, alimenta verò
dantur pro vita tantū. Et per has rationes Alcia.
in conſ. 619. Dominus Ioānes, cōcludit, quod vtrū-
8 que legatum debetur, qn̄ alimenta † relinquuntur
ad vitam, & libræ centum in ſingulos annos. Et in
fortioribus terminis dixit Bal. in conſil. 239. nu. 1.
ver. 4. caſu, vol. 1. quod vbi in eodem teſtō relinquū
9 tur alicui alimenta, † & vſusfructus, vtrunque de-
betur, licet vnum poſſit euelli de corpore alterius,
quia in dubio, cum ſint diuerſa, ſtandum eſt verbis,
ſi de voluntate non conſtat. Hic aūt caſus erat ma-
gis dubius, quia alimenta ſub vſufructu continerē-
tur, cum tn̄ non eodem modo contineantur ſub le-
gitima. Et per prędictam rationem Hiero. Gabr. d.
conſi. 109. nu. 11. verſ. illud tractandū ſupereſt, vol.
10 1. tenet † in terminis noſtris, quod ſi teſtator relin
quit filio alimenta, & legitimam, non fiet compen-
ſatio, aut imputatio, quia cum vtrunque ſeparatim
relinquit, velle videtur, quod vtrunque habeat. fa-
cit, quod voluit Bald. in l. ſi cum dotem, §. ſi pater,
num. 1. verſi. contra hoc opponitur, ff. ſolu. mat. vbi
11 dicit, quod etſi regulariter † dos imputetur in le-
gitimam iure naturæ debitam: tn̄ fallit, qn̄ legiti-
ma fuit relicta, quia ſecundū eum aliud eſt legiti-
ma a lege debita, aliud vero ea, quæ a teſtatore re-
linquitur, non enim reguntur eadem ratione, aut
regula. Et Caſtr. ibi, num. 6. dicit fortius procedere
hanc opinionem, ēt ſi pater legitimā relinquendo
mādat eam compenſari cum dote, quia cum onus
ſic iniunctum non valeat, poterit legitimam retine
re, & dotem conſequi, ſequitur Alex. ad Bald. in l.
quoniam in prioribus, nu. 6. C. de inoffic. teſta. vbi
ait ſic tenuiſſe Bal. in l. cum a matre, quæſtio. 17. in
fi. C. de rei vendic. & Ang. in d. §. ſi pater.

Contra verò prædictā limitationem facit, quod
voluit Bald. in d. l. quoniam in prioribus, nu. 6. vbi,
12 ſi pater filiæ relinquat † ſimpliciter legitimam, te-
nebitur illam imputare in dotem, quam recepit,
quia imputatio ineſt relicto tacite, etiam ſi de ea
non ſit facta mentio, quando aliquid debetur qua-
ſi lucrum, allegat Iacobus de Aret. in d. §. ſi pater, &
idem voluit Caſtren. in l. quoniam nouella, num. 1.
verſ. a. ſi pater, C. de inoffi. teſtam. Alex. in d. §. ſi pa-
ter, circa fi. verſi. extra gl. quæritur, vbi dicit Caſtr.
in contrarium allegatum malè loqui. Et reſpondet
ad dictum Bald. in d. l. cum a matre, quod ibi ideo
fundus non imputatur in legitimam, quia eſt pro-
prius filij, & in legitimam imputatur ſolū id, quod
filius capit de ſubſtantia patris. Et dicit Picus in
d. l. in quartam, nume. 184. quod in practica ſerua-
tur opinio Bald. & Iac. de Aret. & addit text. in l. 1.
§. fin. ff. de collat. dot. quem text. dicunt mirabilem
& ſingularem Alex. in l. poſt dotē, ff. ſol. matr. Hanc
item opinionē tenuit Iaſ. in d. l. quoniam nouella,
num. 3. vbi nu. 4. vult locum vendicare, etiam quā-
do integra legitima eſſet relicta. Et reſpondendo
ad fundamentum Alexā. qui vt ſæpè de eo gloria-
13 batur, dicit, quod † dos non eſt penitus æs alienū,
& ideo filia poteſt inſtitui in ſola dote, & imputa-
tur regulariter in legitimam, quod non eſſet ſi ve-

r &

rè & propriè æs alienum diceretur, haoc item com
munem eſſe ſiue legitima ſimpliciter fuerit relicta,
ſiue etiam integra, dicit Bereog. in d.l. in quartam,
in 3.c.nu.67. vbi tamen diſtinguit inter filium & ex
traneum hæredem, Roder. in d.l. quoniam io prio-
ribus, limit. 13.ſ. mihi 239. vbi dicit hoc eſſe ſingu-
lare verbum Bal. ibi Ripa in d.l. in quartã, nu.153.
Quia relinquendo legitimam cenſetur id reliquiſ-
ſe, quod ratione legitimę exigi poterat: eſt enim le-
gitima nomẽ iuris & vniuerſale, & ampliat, etiam
quando relicta eſt integra legitima, quia ſatis di-
citur integra, quando relinquitur, quando deeſt
ad implementum, Vaſq. de ſucceſſio. creatio. §. 10.
nume.434. vbi teſtatur de communi, Craſſ. in §. le-
gitima, q.23. nu.5. vbi & ipſe communem pronun-
ciat, licet Ferd. diſtinctionem dicat eſſe æquam. Vbi
loquitur etiam quãdo integra legitima eſt relicta,
eam ſimiliter communem affirmat Cuc. de legiti
ma, in rub. data inter viuos, ou.42. & ſeq. ſ.63. licet
ipſe illi non acquieſcat.

Hæc tamen non debent ſupraſcriptam declara-
tionem offeodere, ſed ijs non obſtantib. firma ſtare
debet. Loquuntur enim Bal. & alij, quando ſola le-
gitima eſt relicta. Tunc enim imputatio non cen-
ſetur excluſa, quia poſſunt ſimili ſtare, quod reli-
querit legitimam, & quod voluerit dotem imputa
ri, ex quo imputatio tacite videtur ineſſe, vt Bal. in-
quit in loco prædicto, vbi verò non ſolum relinquit
legitimam, ſed etiam dotem, tunc videtur velle, ꝙ
non fiat imputatio, ex quo non poſſunt ſimul ſtare,
quod vtrunque habeat legatum, & quod vnum im-
14 putetur in alterum. Imputatio † autem locum ha-
bet, ſi velit teſtator, vt probatur ex ijs, quæ ponit
Bal. in l. maximum vitium, C. de libe. præte. Et ita
dicebat quidam ioter conſ. Cornei, cõſ. 200. col. 2.
ver. Dominus Antonius, vol.3. Bertran. conſ. 216.
nu.3. vol.2. Et dixi in conſ. 192. nu.21. Sed videtur
imputationem prohibere teſtator, quando vtrun-
15 que legat. Et in propoſito id voluit † Corn. in ſub-
ſcriptione d. conſ. 200. col. pen. per totum, vbi dicit,
non fieri imputationem, quando legitima, & dos
cum indomentis in eodem teſtamento relinquun-
tur. Et eum ſequitur Ripa in d.l. in quartã, nu.154.
verſ. & idem reſponderem, ſequitur Cuccus d. tit.
data inter uioos, nu.43. in fi. ver addit Ripa: ergo
idem dicendum eſt, quando alimenta relinquun-
tur & legitima, quia videtur ex tacita teſtatoris
mente prohiberi imputatio.

Declaratur ſecundò, vt oon procedat, quaodo
filius legatum alimeotorum oon acceptaſſet, quia
tunc imputare non tenetur in legitimam: nam ali-
menta præſtantur io pane, vino, lignis, oleo, & alijs
ſpecieb. ad vſum neceſſarium, vt dixi in tit. qualit.
16 alim. ſint præſtan. Legitima autem † debetur in cor
porib. hæreditarijs, l. ſcimus, §. repletionẽ, C. de in-
offic. teſtam. Et ibi omnes notant, faciunt, quæ po-
nit Picus d.l. in quartam, num.183. vbi dicit, quod
17 ſi pater reliquit filiæ † dotem in pecunia, non tene
bitur illam imputare in legitimam, ſi tamẽ dotem
nondum eſt conſequuta, ſed poteſt dimiſſa dote
conſequi legitimam in corporibus, per rationẽ præ
dictam. Et hoc etiam innuit Bereng. d.ca.3. nu.67.
Secus autem eſt, quando filius acceptaſſet legatum
alimentorum, quia acceptando videtur conſenſiſſe
oneri imputationis, quod tacitè ex legis diſpoſi-
tione eſt ipſi legato iniunctum Et poſt acceptatio-
nem non licet variare, vt in filia, quæ dotẽ accepta-
uit io pecunia conſtitutam, quod videatur ſibi præ
18 iudicaſſe, † ne poſſit pro quantitate dotis legitimã
eligere in bonis ſtabilibus, concludunt Picus, & Be
reng. locis prædictis. Quod enim dicitur legitimã
deberi in corporibus hæreditarijs, intelligitur niſi
19 filius conſentiat aliud pro † alio ſibi ſolui, vt dici-
tur in l.2. §. mutui datio, vbi Docto. omnes ff. ſi cert.
pet. Et idem eſſet, quando teſtator prædium ali-
quod reliquit pro alimentis, quia tunc fit imputa-
tio de plano, ex quo legatum cootinet corpus hære-
ditarium.

Declaratur tertiò non procedere, quando teſta-
tor mandaret legatum eſſe præcipuum, & non im-
putari, quia tunc contra teſtatoris voluntatem nõ
20 fit imputatio, vt de collatione † dicitur in Auth. ex
teſtamẽto, C. de collat. vbi Doctores omnes notãt,
non ſolum quando expreſsè, ſed etiam quando ta-
citè eſt prohibita, Ang. in §. illud, in Auth. de trien.
& ſemiſ. Bal. in conſ. 210. col. 1. vol. 4. Et in ſpecie de
21 † imputatione ponit Corn. conſ. 200. col. 2. verſic.
Dominus Antonius, vol.3. Bertr. conſ. 216. num.3.
vol.2. dixi in conſ. 192. nu.21. vol.2.

Vbi vero hoc teſtatoris pręceptum tenderet ad
minuendum legitimam alterius filij, crederem nõ
eſſe ſeruandum, quia pater non poteſt facere, quo-
22 minus † legitima filio relinquat, l. parentibus, l. cũ
quæritur, C. de inoffi. teſtam. Et ſicuti auferre, ita
23 minuere † non poteſt, l. quoniã in prioribus, l. omni
modo, in princ. C. eod. Alex. in conſ. 69. in princ.
vol.1. Cęph. in conſ. 56. n.42. Natta cõſ. 528. nu.28.
24 Hinc confitendo non præiudicat † filio, Spec. in tit.
de confeſ. §. nunc videndum, verſ. ſed nunc, quod pa
tris confeſſio, vbi Io. And. Bar. in l. cum quis dece-
dens, §. codicillis, ou.4. ff. de lega. But. in c.3. quam-
uis, vbi Abb. nu.33. de re iudi. Iaſ. in l. ſi arrogator,
nu.20. ff. de adoptio. Tiraq. de retract. conſang. §. 1.
gl.18. nu.80. Gomeſ. de teſtam. c. 12. nu.81. ver. itẽ
etiam infertur, vbi multos alios allegat, Cæph. in
conſ. 148. nu.8. vbi, quod donando pater noo præiu
dicat legitimæ filiorum. Et ſicuti ad præiudicium
25 filij pater non poteſt diſponere, † quod imputetur
id, quod de iure non erit imputandum, vt probant
Picus in l. in quartam, nu.251. in prin. & Bereng. in
3. par. nu.88. Grat. conſ. 7. num.42. vol.2. & dixi d.
conſ. 192. nu.24. Ita ordinare non poteſt, quod
ad præiudicium alterius filij non imputetur, quod
erat de iure imputandum. Intelligetur itaque præ-
dicta tertia limitatio, quando per eam non fit dete
rior conditio aliorum filiorum in legitima.

Vt autem ſciri poſſit, quid & quantum ſit impu-
tandum, neceſſe eſt legatum alimentorum æſtima
re. quomodo igitur fiet æſtimatio? Et aliqui dixe-
26 runt hominis † vitam præſumi vſque ad cẽtum an-
nos, gl. & Doctores in l. fi. C. de ſacroſ. eccleſ. Alcia.
in tracta. de præſump. lib.1. præſump.44. per totũ.
Sed in hoc habemus textum clarum, qui loquitur
27 de æſtimando legato † alimentorum, & cum diſtin
ctiooe ætatis formam præſcribit, quæ ſeruanda eſt
in l. hæreditatum, ff. ad leg. Falci. Et procedit ſem-
per cum tractatur de taxanda vita hominis pro
æſtimatione alimentorum, Bal. io l. cum hi, §. nihil
autem, in fi. ff. de tranſactio. Alios citat Roderic. in
l. quoniam in prioribus, in 3. ampliatio. num.9. &
10. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, num.
109. ff. de libe. agnoſ. vel alen. vbi citat glo. Alcia.
Didac. Io. Lup. Modern. Gallos, Gomeſ. Paulach.
Pinel. Oroſ. & Nauar. Rol. alios citans, conſ. 29.
num.25. volum.4. Et licet aliqui velint, textum
non trahi ad alios caſus, quam Falcidiæ, tamen tã-

ta eſt conformitas inter Falcidiã & legitimam re-
ſpectu detractionis, quod idem eſt in vtroque ſer-
uãdum, ſi non reperiatur expreſſa diuerſitas, tum
quia leges trahi poſſuot in exemplum, vt aduertit
Roder. loco prædicto, tum ẽt, quia legitima largo
28 † modo dicitur Falcidia, Auth. vnde ſi parens, &
ibi notatur, C. de inoffic. teſtam. Et hæc ſententia
mihi ſemper placuit cum ea moderatione, quod
ſi ex euentu longius, vel breuius ſit tempus, par-
tes ex poſt facto reducantur ad æqualitatem, quia
noo fuit legis intentio, rem tam ambiguam, imo
omnibus hominib. ignotã certa regula termina-
re, & præfinire, ſed mediam quandam viam, vt in-
quiunt dicti Moderni Galli, eligendo prouidere,
ne per incertitudinem dimiſſo negotio ſemper in
ſuſpẽſo partibus inferatur præiudicium. Et vt vno
verbo dicam, videtur mihi prouiſio quædam du-
ratura, donec ex enentu certificetur, quod nunc
29 dubium eſt, & ita † intelligit glo. in d. l. hæredita-
tum, triplici in loco, vbi Barto. Imola, Caſtr. & alij,
Roder. d. ampliat. 3. nu. 10.

SVMMARIVM.

1 *Vxori pauperi non debetar quarta in bonis viri diui-
tis, qui eidem reliquit alimenta, vel æquiualens lega-
tum.*
2 *Ratione legis ceſſaute, ceſſat diſpoſitio.*
3 *Vxori pauperi debetur quarta in bonis mariti diuitis, ne
cogatar mendicare.*
4 *Legati dies cedit a morte teſtatoris.*
5 *Qualitas adiecta verbo, intelligitur ſecundum tempus
verbi.*
6 *Vxori diaiti tempore mariti non debetur quarta.*
7 *Vxori debetur quarta in bonis viri, quando dotem habet
incongruam tẽpore mortis uiri, licet eſſet congrua qaan-
do fuit data.*
8 *Vxori inopi non debetur quarta, quaudo patrem habet
diuitem.*
9 *Vxori iuopi non debetur quarta in bonis viri, quando ha-
bet fratrem.*
10 *Vxori inopi debetur quarta de bonis mariti locupletis
etiam contra viri voluntatem.*
11 *Maritas dues non poteſt aliquid relinquendo vxorem
iuopem excludere a ſupplemento quartæ.*
12 *Cauſæ adiectio nou reſtriugit diſpoſitionem, quæ continet
certam taxationem.*
13 *Vxori inopi debetur quarta in bonis mariti diuitis, etiam
ſi quarta excedat neceſſitatem alimentorum.*
14 *Aeſtimatio alimentorum taxatur ſecundam l. bæredita-
tam, ff. ad leg. Falcid.*
15 *Vxori iuopi non augetur quarta in bonis mariti diuitis,
quando ea noa ſafficeret ad alimenta.*
16 *Contrariorum eadem eſſe debet diſciplina.*
17 *Vxori ſappletur qaarta, quando legatum a viro factum
non aſcendit ad eam.*
18 *Aliqaid, dictio, includit omnem caſum.*
19 *Vxori inopi debetur quarta in bonis mariti diuitis, etiam
ſi alimenta ſint ei a viro relicta.*
20 *Vxori inopi debetur qaarta alia ratione, quam mendici-
tatis.*
21 *Vxori inopi quarta debetur ex bonis mariti diuitis, etiam
ſi poſt mariti mortem ſuperuenerint diuitiæ.*
22 *Quarta vxori inopi debita in bonis mariti diaitis, defer-
tar iure ſucceſſionis.*
23 *Legatum non debetur niſi adita bæreditate.*
24 *Legatum eapi debet de manu bæredis.*
25 *Fruſtra impetratur ab homine, quod à lege conceditur.*
26 *Prouiſio hominis non tollit prouiſionem legis iam fa-
ctam.*
27 *Legatum fingitur retro nunquam quæſitum, quando lega
tarias repudiat etiam, qaando recta via tranſit.*
28 *Duo iura quando competuut, poteſt vnum acceptari, &
alterum repadiari.*
29 *Legatum poteſt qais acceptare repudiata bæreditate.*
30 *Legatarius poteſt vnum legatum acceptare, & alterum
reſpuere.*
31 *Vxor inops poteſt repudiare legatum factum a viro diui-
te, & quartam integram petere.*
32 *Vxor quæ poteſt quartam habere ex bonis primi viri, non
admittitur ad petendum eam in bonis vltimi.*
33 *Vidua videtur babere, quando babet actionem ad do-
tem.*
34 *Acquirere, vel non, quando cogi poſſit quis ad boc, vt non
conſequatur.*
35 *Pauper dicitar quis arbitrio Iudicis.*
36 *Inops dicitur qui nibil babet.*
37 *Inopia nouiſſima dicitur, quando nulla actio, & nullum
etiam officium competit.*
38 *Vxor inops excluditur a quarta, quando poteſt eſſe diues
ſi velit.*
39 *Negatiaa vniuerſalis nullam recipit reſtrictionem.*
40 *Nibil, dictio, eſt vniuerſalis negatiua.*
41 *Negatiua in vno falſa, eſt in omnibus falſa.*
42 *Vxor dicitur paaper, licèt actionem babeat contra paupe-
rem.*
43 *Vxor habens patrem, vel fratrem, tunc excluditur a
quarta, ſi pater, vel frater ſit diues, & non ali-
ter.*
44 *Actio eſt inanis, quam excludit inopia debitoris.*
45 *Vxor, cui diuitiæ ſuperuenerunt, non excluditur a quar-
ta debita in bonis viri.*

QVAESTIO XXXV.

MARITVS diues, habens vxorẽ pau
perem & indotatam, reliquit ei ali
menta, vel tantum, quod ſufficere
poteſt ad alimenta, licèt non ęqui-
ualeat quartæ, quæ vxori inopi de-
betur in bonis viri locupletis ex
diſpoſitione Authen. præterea, C. vnde vir & vxor.
Dubitatum ergo fuit, an vxor excludatur a petitio
ne quartæ, ſeu ſupplementi. Et Riminal. ſen. in cõſ.
114. tractans ex profeſſo hanc quæſtionem, dixit,
1 quartam non † deberi. Eum quoque ſerio pertra-
ctando eandem controuerſiam ſequutus eſt Cæ-
phal. in conſ. 244. per tot. mouentur, quia ceſſan-
2 te legis ratione, ceſſat legis † diſpoſitio, l. adige-
re, §. quamuis, ff. de iure patr. l. a Titio, ff. de verb.
oblig. vbi autem vxor alimenta habet ex legato,
ceſſat ratio, ne vxor in opprobrium mariti mendi-
3 care cogatur, quæ fuit cauſa † prædictæ diſpoſitio-
nis, vt concludunt Bal. Salice. & alij io d. Anth. præ-
4 terea. Secundò, legatum cedit a morte † teſtatoris,
l. a Titio, ff. de fur. nota. in l. 1. §. cum igitur, & in §. no
uiſſimo, C. de cadu. tol. ergo tempore, quo maritus
moritur, vxor non cogitur mẽdicare, quia etiã pro-
uiſum eſt de alimẽtis, & non eſt inops, qñ defertur
ſibi ios ſuccedendi in quarta, & conſequenter de ea
non loquitur d. auth. quę requirit inopiam in vxore
5 tempore mortis mariti, qualitas. n. † adiuncta ver-
bo intelligitur ſecundũ tẽpus verbi, l. in delictis, §. ſi
extraneus, ff. de noxal. l. ſi Titius, vbi Bar. ff. de te-
6 ſta. mili. & in ſpecie † Dec. d. authen. prętterea, nu. 9.
ver. & pro iſta opinione, & latè probat alios citan-
do

Digitized by Google

do Rolan. in conſ. 15. num. 21. & ſeq. volum. 3. vbi
ait, in ſucceſſionibus regulariter mortis tempus
inſpiciendum eſſe. Et poſt multos infert, quod
7 etſi dos † vxoris ſit congrua inſpecto tempore matrimonij, ſed incongrua attento mortis tempore, erit locus ſucceſſioni. Hinc dicimus, quod
vxori habenti patrem diuitem non conuenit dictæ legis diſpoſitio, quia poteſt ab eo conſequi
8 † alimenta, Cum. in l. in ſuis, ff. de libe. & poſthum.
& communem dicit Dec. alios citans in d. authen.
præterea, numero 10. Cęphal. dicto conſil. 244. nu.
9 20. Et idem in habente fratrem † diuitem voluit
Rolan. in conſi. 14. num. 19. & 53. d. vol. 3. Et quamuis text. in authen. præterea, in fine, mandet legatum imputari, tamen per hoc non dicit, quartam eſſe ſupplendam. Et vbi id diceret, intelligi
deberet eo caſu, quo legatum non ſufficit ad alimenta, & non tollit mendicitatem, at vbi per illud ſatisfactum eſt rationi legis, tunc ceſſat quarta. Poſtremo hanc ſententiam probaſſe videtur
Bald. in authent. præterea, in fine, vbi dum dicit,
vxorem non excludi pro modico legato, præſupponit aliud eſſe, quando legatum ſufficeret ad alimenta, ſequitur Alciat. conſil. 252. numero 7. tamen contraria opinio eſt verior, quia legatum
alimentorum imputatur in quartam, & quod deeſt ad ſupplementum peti poteſt. Id, quod pluribus rationibus ſuadetur. Primò, quia quarta, de
qua agimus, debetur vxori etiam contra mariti
10 † voluntatem, vt inquit Bald. in dicta Auth. præterea, numero 1. vbi infert, quod ius illud ſuccedendi eſt perpetuum. Et dicit Caſtren. in fi. quod
defunctus hanc quartam auferre non poteſt, ſequitur Roman. ibi, vbi Alexan. nume. 6. Iaſ. nu. 17.
in fi. verſ. & quid eſſet, Dec. nu. 9. Pepus, nume. 35.
& ſeq. vbi dicit eſſe magis communem omnium
Doctorum, Corne. conſil. 178. col. 1. & 2. volum. 2.
Socin. in conſi. 108. colum. 1. volum. 1. Cępha. dicto
conſil. 244. num. 1. & ſeq. Rolan. d. conſi. 14. in fi. vbi
dicit communem. Et ex ijs, qui primo allegati
11 ſunt, inferunt † multi, quod maritus non poteſt
vxorem excludere a ſupplemento quartæ, licet
legando aliquid prohibeat eam plus petere, Dec.
in conſil. 24. colum. pen. verſic. & hoc quidem ius
adeundi, vbi ait, quod debetur contra mariti voluntatem, & eo inuito, quia debitum eſt neceſſarium, & allegat multos Doctores, ſequitur Purpu.
ad Iaſon. in loco prædicto. Ideo ſicuti maritus non
poteſt in totum illam auferre, ita legando minuere nequit, & non ceſſat quarta, quando prohibet
plus peti, multò minus ceſſabit, quãdo nulla prohibitio eſt adiecta. Secundò, quia vbi taxatio eſt
12 facta ad certam quantitatem, tunc adiectio † cauſæ non reſtringit taxationem, neque eam alterat,
l. creditor, §. ſi inter, ff. mandati. In propoſito autem lex ſtatuit, quartam deberi vxori inopi, & licet id fecerit, vt eius paupertati ſubueniret, eueniatque caſus, per quem ſubueniatur cum minori quantitate, tamen non per hoc minus debebi-
13 tur vxori. Ideo in §. quia vero † dudum, il 2. in Authen. vt lice. mat. & au. dicitur, quod quarta aſcendere poteſt ad centum libras auri, & tamen certum eſt, quod ea quantitas excedit neceſſitatem
alimentorum. Cum enim incertum omnino ſit,
quid & quantum pro alimentis conſtitui poſſit
vxori inopi, lex mediam quandam viam eligendo ſtatuit, quartam eſſe relinquendam, vt in ſimi-
14 li, quando de vita hominis † ęſtimanda dubitatur
ſit taxatio in l. hæreditatum, ff. ad legem Falcidiam, vt per moder. Gall. in tract. de vſur. nu. 475.
& ſeq. Hinc eſt, quod vbi quarta non ſufficeret pro
alimentis vxoris, vel quia morbo laborans multa
15 impenſa requiratur, vel ex alia cauſa, tamen † præſtatio augenda non eſſet, vt de ſe patet. Et probat
Corne. conſ. 4. colum. penult. verſic. & licet quando vxor, volum. 4. Picus dicta authent. præterea,
numero 60. Sicuti igitur non augetur taxatio per
rationem, quod minimè ſufficiat ad alimenta, ita
non debet minui ſi pro alimentis ſufficit, vel eo-
16 rum valorem excedit, vt † contrariorum eadem
ſit diſciplina, l. 1. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni
iu. l. in fundo, ff. de rei vendicat. Alexand. conſilio
109. colum. fina. volum. 2. Pariſ. conſil. 131. nu. 122.
volum. 1.

Tertiò eſt tex. in §. quoniam verò, in Authen. de
exhiben. reis, vbi dicitur, quod ſi vxori factum eſt
17 legatum, quod tamen † non aſcendat ad quartam, ſuppleri debet vſque ad quartæ implementum, qui textus, quia generaliter loquitur, debet
etiam generaliter intelligi, etiamſi legatum ſufficeret ad alimenta, l. de pretio, ff. de publicia. Et illum textum ad hoc citat Corne. d. conſil. 4. colum.
pen. in fi. Augetur argumentum, quia in eo textu
non ſimpliciter fit mentio de legato, ſed de ali-
18 quo legato, quæ dictio omnes ſpecies † legatorum includit, argumento glo. in clemen. 1. in verſ.
aut earum parte, de foro comp. & includit etiam
ea, quæ impropriè talia ſunt, vt per Iaſon. conſil.
224. colum. 2. vol. 2. infinitos concordantes citat
Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſ. partem aliquam, nu.
14. & ſeq. C. de reuoc. don. Et ideo non refert, quod
dictum ſit de aliquo legato alimentorum, vel ſufficiente ad alimenta. Sic etiam text. in d. auth. præterea, in fi. dicit indiſtinctè eſſe imputandum legatum, non habita ratione, quod ſufficiat ad alimenta, vel non.

Quartò, quod ſupplementum quartæ peti poſſit, quamuis vel alimenta fuerint relicta, vel tan-
19 tum, quod ſufficit † ad alimenta, voluit Ioan. Petrus de Peruſ. in d. authent. præterea, cuius ſententiam ſequutus eſt Caccialup. ibi, prout eos refert Pepus, nume. 127. & Picus, nume. 61. vbi dicit eſſe communem opinionem. Et hoc quoque
pro abſoluto habuit Iaſ. ibi, nume. 11. verſic. item
adde his, vbi inquit, quod contraria opinio eſt
contra illum textum. Sed latius cæteris omnibus
eam ſententiam probat, & defendit Corn. in conſ.
4. per totum, vol. 4. vbi dicit, quod ex quo detrahitur contra voluntatem teſtatoris, non poteſt teſtator quartam vel in totum tollere, vel minuere
legando vxori, vel etiam alijs. Et non obſtat, quod
contrarium voluerit Rimin. & Cęphal. quia parum eſt curandum de eis, cum multi grauesque
authores aliud voluerint. Nõ etiam mouet, quod
ſtante legato ceſſet ratio propter quam vxori debetur quarta, quia Iaſ. in d. auth. præterea, num. 9.
20 verſ. illud etiam ego credo, inquit, † diſpoſitionẽ
illam non proceſſiſſe ſola alimentorum ratione, vt
per eum. Sed quia video communiter eſſe receptum contrarium, non inſiſto, præcipuè, cum textus verba in d. §. quoniam verò, ſint clara. Secundò
reſpondeo, quod lex conſiderauit, an mulier aliunde, quàm a marito conſequi poſſit alimenta, & an
ſit pauper tempore, quo moritur maritus, non

autem hàbuit reſpectum ad id,quod ex teſtamen-
to mariti ſibi reliuqui poſſet,vt probatur ex d. au-
then.vbi dicitur, an vxor ſit ſine dote, & vir ſit di-
ues.Sic etiam in d. §.quoniã verò, hæc omnia con-
ſiderantur. Licet igitur ceſſet inopia, tamen quia
ceſſat ex prouiſione mariti non attenditur, & per
hoc tollitur argumentum Cæphali dicentis, quod
cum habet alimenta,a viro excludi debet, ſicuti ſi
haberet ex legato alicuius tertij. Nam non eſt par
ratio, quia dum textus conſiderat diuitias vxo-
ris, eas inſpicit ſecundum tempus, quo vir adhuc
viuit, & loquitur comparatiuè, quod vxor ſit in-
ops, & maritus locuples. Debet igitur eſſe inops,
dum maritus viuit, atque ita, dum maritus eſt lo-
21 cuples,& conſequenter ſuperuenientes † diuitiæ
non eam excludunt, etiamſi aliunde prouenirent,
vt latè per Dec.in conſi.24. per totum, & in d. au-
then.in fi.Cæph.d.conſ.244.nu.4.Non reſiſtit etiã,
quod qualitas inopiæ non cadat in vxore, cui vir
teſtamento reliquit aliméta, quia reſpondeo, imo
concurrere eo tempore, quo quarta ſibi defertur.
22 Nam quartam iure ſucceſſionis, † & hæreditatis
conſequitur,§.fi.in authen.de exhib.reis,Corne.d.
conſ.4.col.3.ver.ex his infertur, vbi dicit, quod v-
xor quartam capit, vt hæres.Pepus,latè d.authen.
præterea,nu.11.Atque ita ſtatim ſibi quæritur ius
a morte mariti: ſed non ſic in legato, in quo expe-
23 ctanda † eſt hæreditatis aditio,antequam debea-
tur,vel peti poſſit,l.ſi nemo,ff.de teſtam.tut. l.eam
quam,C.de fideicom. & ita reſpondet Corn. loco
prædicto,Pepus in auth.præterea,nu.127. verſicu.
quarto probatur.Sicuti igitur ſuperuenientes di-
uitiæ vxorem non excludunt a quarta, ita nec le-
gatum, qued effectum ſortiri non poſſit, niſi poſt
aditam hæreditatem, atque ita poſt acquiſitam
quartam. Prætere adeſt ratio a Corne. conſide-
rata d.conſ.4.in fi.vxor,quartam authoritate pro-
24 pria capere poteſt,legatum autem de manu † hæ-
redis accipiendum eſt,l.1. ff. quorum legat. Ante-
quam verò hæreditas ſit adita,vel hæres ſoluat le-
gatum, vxor cogi poſſet mendicare. Et nemo eſt,
qui non videat, quam melius ſit ſibi ipſi prouide-
re,quam alienum auxilium expectare. Facit, quia
25 fruſtra † impetratur ab homine, quod a lege con-
ceditur,l.1.C.de theſau.lib.10.alioꝝ citaui in con-
ſil.215.nu.12.Et quamuis tex.in authen.pręterea,
non dicat de ſupplemento, tamen id dicitur in §.
quoniam verò. Vnde pro parte ſumpta eſt illa au-
thentica,& vbi non diceret, eſſet tamen intelligen
dum,quia a principio defert vxori quartam, mox
dicit legatum eſſe imputandum, ergo admittit,
quod ſi facta imputatione aliquid deeſt, illud vſ-
que ad implementum quartæ peti poſſit. Facit,
quod legitur in l.omnimodo,§.imputari, C.de in-
offic.teſtamen. Quod verò dicitur intelligendum
eſſe, quando legatum non ſufficit ad alimenta, eſt
contra generalitatem tex. in d.auth. præterea, &
in d.§.quoniã verò, qui indiſtinctè loquuntur non
habita ratione, quod legatum æquiualeat alimen
tis,vel non. Et vbi lex non diſtinguit, nec nos di-
ſtinguere debemus. Et non mouet argumentum
26 Cæph.quod prouiſio hominis faciat ceſſare † pro-
uiſionem legis, quia reſpondeo, quod hominis
prouiſio non tollit legis prouiſionem iam factam,
ſeu natam,licet tollat naſcituram, vt inquit Bald.
in l.fi. C.de pact. conuen. Pepus d. auth. præterea,
num.49.Et ex prædictis tollitur etiam authoritas
Baldi, & Alciati, quia patet hanc partem pręua-
lere ratione, & authoritate,vltra,quod Bal.loqui-
tur ad alium finem. Hæc autem ſententia proce-
deret ſine dubio, quando mulier repudiaſſet le-
gatum alimentorum ſibi factum, quia tunc ceſſa-
ret quæſtio imputationis, quia etiam in caſibus,
quibus rei legatæ dominium tranſit recta via in
27 legatarium, ſic legatarius illud repudiet, † fin-
gitur retro nunquam quæſitum, Barto. l. Pompo-
nius,la 2.num.10. ff.de negot. geſt. in l. ſi tibi ho-
mo,§.cum ſeruus,ff.de leg.1. dixi in conſi.128. nu.
28 14.& conſi.253.num.26. Et is cui duo iura † com-
petunt, poteſt vnum reſpuere, & alterum retine-
re,l.ſi domus,ff.de ſer.vrb.præd.facit l.libertus pa
troni, §.quid ergo, ff.de bon. liberto. Et ſicuti po-
29 teſt quis repudiata hæreditate † legatum acce-
ptare,l.cum reſponſo,C.de legat. l.ſi qua, ff.famil.
erciſ.l.qui filiabus, §.fi.ff.de leg.1. l. apud Celſum,
§. ſi quis ex vnica, ff. de excep.do. Fab.in auth.no-
uiſſima,num.151. C.de inoffic. teſtamen.quinimo
30 ex pluribus legatis vnum reſpuere, † & alterum
amplecti,l.ſi duobus, §.primo, ff.de legat. 2.l.ſi le-
gatario,in principio,ff.de fideicom. lib.glo.in l.2.
ff.de lega. ſecundo, Cin. in l.quidam elogio, C.de
iur. deliber. vbi Bartol. Caſtrenſ. & Iaſ. ita poteſt
repudiato legato acceptare quartam, quæ,vt di-
xi, hæreditario iure defertur. Et cum non ſit in
facultate mariti tollere, vel minuere quartam in
quantitate, ita nec in rebus legando vnam rem.
31 Cum ergo non inueniã † expreſsè deciſum, quod
vxor poſſit repudiare legatum, exiſtimo ſtandum
eſſe regulæ, per quam permittitur repudiatio. Fa-
cit, quod dixi ſupra in præcedẽti quæſtione, in ſe-
cunda declaratione,vbi tenui,quod filius non im-
putat in legatum alimentorum, quod nunquam
acceptauit eo, quod non tenetur legitimam ac-
ceptare, niſi in corporibus hæreditarijs, non au-
tem in ſpeciebus. Contra tamen huiuſmodi con-
cluſionem facere videtur, quod voluit Socinus, in
conſi.121.numero 30.& ſequen.volum.4.vbi con-
32 cludit, quod mulier, † quæ poteſt quartam con-
ſequi in bonis primi viri, non admittitur ad pe-
tendum eam in bonis vltimi viri. Et cum eo ita
quoque concludit Pepus ita dicens in dicta au-
then. præterea, numero 104. & ſequen. volum.4.
qui omnes mouentur eiſdem rationibus, ſed ea
præcipuè, quod habetur pro diuite, qui facere po-
teſt, vt ſit diues, l. qui poteſt facere, ff. de regu.iur.
Adducunt etiam, quod voluere Imo.Caſtren. Ro-
man. Alexand. & Iaſ. in l. diuortio, in princip. ff.
33 ſolu. matrimonio, vbi dicunt, quod mulier † vi-
detur habere aliunde,quando habet actionem, vel
poteſt exigere. Et ideo tunc non eſt alenda ab
hæredibus viri, infra annum luctus. Ita in propo-
ſito cum poſſit habere legatum ſibi relictum, non
videtur, quod illud poſſit repudiare, vt pinguio-
rem quartam accipiat. Sed hoc totum procede-
ret ſi legatum a tertio aliquo, non autem a ma-
rito relinqueretur, quia eo caſu per acquiſitio-
nem excluderetur a beneficio, ſi legatum ad ali-
menta ſufficeret, & quando per acquiſitionem
excluditur quis ab aliquo beneficio, tunc non po-
teſt non acquirere is, qui ad beneficium aſpirat,
34 ſed vbi † per acquiſitionem quis non excluditur
a beneficio, tunc poteſt non acquirere, ita decla-
rat Pepus d.authen. præterea, nu.106.in princ. At
vxor per legatum factum a marito, non excludi-

tur

Digitized by Google

tur a quarta, ſed agit nihilominus ad ſupplemen-
tum, & legatum dicitur pars quartæ, & ſuccedit
loco quartæ, ex quo in eam imputatur. Ergo po-
teſt legatum repudiare. Infertur tamen ex addu-
ctis per Soc. & Pep. in locis præd. quod ſi ante mor
tem mariti ius aliquod deferretur vxori ex vlti-
ma voluntate, vel etiam inter viuos, quod ſuffice-
ret ad illius alimenta, non poſſet vxor illud poſt
mariti mortẽ repudiare, vt petat quartam, quod
confirmatur, quia cum iura paupertatem exigant
in muliere quæ vult in quarta ſuccedere, & Iudi-
35 cis † arbitrio committatur, quis dicatur pauper,
Bart. in l. ſi conſtante, nu. 14. vbi Alex. & alij, ff. ſo-
luto matrimonio, & in propoſito noſtro gloſ. in
dicta authent. præterea, vbi Dec. numero deci-
moquinto, Curt. iun. numero 23. & Pepus, nume.
7. cum multis apud Benincaſ. in tracta. pauper. in
6. quæſtio. nume. 17. & Menoch. de arbitr. iudic.
caſu 65. numero ſeptimo, certè nemo iuſtus Iu-
dex pauperem cum arbitrabitur, qui poſſit eſſe di
ues ſi velit iure ſuo vti, & actiones ſibi competen-
tes exercere. Augetur hoc fundamentum, q̃a tex.
in dicto §. quoniam verò, non ſolum loquitur de
36 paupertate, ſed etiam de inopia, quæ † propriè
dicitur, quando quis nihil habet, licet pauper ſit,
qui parum habet, ſecundum Archid. in c. quo iu-
re, diſtinctio. 8. Caſtrenſ. in l. id quod pauperibus,
C. de Epiſcop. & Cleric. Dec. dicta authen. præ-
terea, nume. 16. verſic. ſed poteſt ſaluari, Menoch.
dicto caſu 65. numero quinto. Confirmo hanc ſen-
tentiam alio argumento, nam text. in dict. §. quo-
niam verò, vult mulierem viuere nouiſſima ino-
pia, vt quartam petat. Nouiſſima autem inopia
dicitur, quando deficit non ſolum ſubſtantia,
37 † ſed etiam actio, & officium Iudicis, ſecundum
Bart. in l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, ff. de
liber. agnoſcend. vel alen. vbi dicit, quod hære-
des extranei filij non tenentur patrem alere, do-
nec extat mater, vel frater, quia tunc dicitur ex-
trema, vel vltima inopia, quando nemo extat,
qui iure cogi poſſit ad præſtandum alimenta. Se-
quuntur multi alij, quos ſuo loco citaui. Donec
ergo competit mulieri actio ad conſequendũ re-
lictum ſibi factum, non dicitur viuere nouiſſima
inopia. Et ad hoc textum illum duobus alijs mo-
dis dico applicari poſſe. Primò dum loquitur
non de muliere, quæ actu nihil habet, ſed de ea,
quæ etiam potentia, & habitu eſt pauper. Dicit
38 enim nihil habere valentes, atque ita ſufficit, † q̃
poſſit habere, vt excludatur. Et ad hoc ponderat
Natta dicto conſilio 648. nume. 13. & 15. vbi ideo
vult, quod legatum alimentorum vxori factum a
patre, excludat vxorem a petitione quartæ, quod
etiam in eo caſu, licet textum illum non alleget,
voluit Cæph. conſ. 671. nu. 21. & in eodẽ caſu Rol.
conſi. 14. nu. 19. & 53. vol. 3. Secundò dum dicit ni-
39 hil, quæ dictio cum ſit vniuerſalis negatiua, † nul-
lam recipit reſtrictionem, Crau. conſi. 294. num. 6.
potentius enim negat, quam ponat affirmatiua,
Bar. in l. Gallus, in princ. nu. 4. ff. de libe. & poſthu.
Menoch. de arbitr. iudic. q. 30. nume. 7. & de dicta
40 † dictione, nihil, Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſi. ſu-
ſceperit liberos, nu. 85. C. de reuo. don. vt non di-
citur nihil habere mulier, quæ habet actionem ad
conſequẽdum legatum, l. qui actionem, ff. de reg.
41 iur. & negatiua in vno † falſa, in omnibus eſt fal-
ſa, l. ſi is, qui ducenta, ff. de reb. dub. §. vtilem, Crau.
conſ. 809. num. 4. verſ. ſexto ſi poſt proteſtationem.
Vera eſt igitur concluſio, quod ſiue vxor tempo-
re mortis mariti verè, & actualiter habeat, quan-
tum ſufficit pro alimentis, ſiue habitu, & poten-
tia ius competat ad conſequendum, vtroque ca-
ſu excluditur a petitione quartæ: ſequitur Cæph.
conſil. 244. num. 23. Natta conſ. 648. nu. 13. & ſeq.
intelligendo tamen, quod hoc ſecundo caſu is,
contra quem datur vxori actio, ſit ſoluendo: alias
42 enim non minus vxor diceretur pauper, † quam
ſi nihil haberet, vt per Socin. d. conſilio 121. nume.
30. vbi requirit, quod debitor ſit exigibilis de iu-
re, & de facto, Pepus, qui idem dicit, numero 104.
Natta in conſ. 649. num. 13. vbi ait incumbere vxo
ri onus probandi, quod debitor non ſit ſoluendo,
Roland. dicto conſilio 14. num. 53. & 55. in fi. Ideo
Doctores, qui dicunt vxorem excludi a petitio-
næ quartæ, quando habet patrem, addũt, quod pa-
43 ter ſit diues, † & ad alendum filiam habilis, Cu-
ma. in l. in ſuis, ff. de libe. & poſthum. Alexan. Iaſ. &
alij in d. authent. præterea, vbi Dec. nume. 20. in
fin. dicit communem, Cæphal. conſil. 244. nume.
19. Rolan. d. conſi. 14. num. 19. idem Cæphal. con-
ſil. 671. num. 21. facit regula, quia inanis eſt actio,
44 † quam excludit inopia debitoris. Secundo intel-
lige de ea vxore cui tempore mortis mariti com-
petebat actio, nam ſi eo iam mortuo ſuperueniat
45 actio, vel facultas † conſequendi alimenta, non ex
cluditur a petitione quartæ, vt latè probat Dec. d.
conſi. 24. Pepus, d. num. 106. verſ. ſecundo inſtatur,
& numero ſequen. Cæphal. conſil. 144. numero 4.
conſil. 671. num. 35.

S V M M A R I V M.

1 *Filij aliud ſunt, aliud nepotes.*
2 *Filij dicuntur, qui primo gradu deſcendunt.*
3 *Nepotes non ſunt propriè filij.*
4 *Legatum ſtrictè, & propriè eſt interpretandum.*
5 *Verborum a propria ſignificatione recedendum non eſt.*
6 *Filijs relictum non debetur nepotibus.*
7 *Filijs alimenta, quãdo relinquuntur ab homine, non ve-niunt nepotes, ſecus quando a lege.*
8 *Filiorum appellatio ſæpe nepotes includit.*
9 *Nepos venit appellatione filij in diſpoſitione fauora-bili.*
10 *Liberis alimenta ſi relinquuntur, veniunt nepotes.*
11 *Teſtamentum. Larga ſit interpretatio in teſtamen-tis.*
12 *Legatum reſtringitur, & ampliatur ſecundum cauſam propter quam fuit factum.*
13 *Legatum piæ cauſæ factum largè interpretatur.*
14 *Nepos non venit filiorũ appellatione, quando filij ſunt nominatim vocati.*
15 *Filiorum appellatione non venit nepos, quando ſit rela-tio ad filios nominatim vocatos, & ibi ornatur.*
16 *Filiorum appellatione nepos non venit, quando nepoti non conuenit qualitas adiecta filijs.*
17 *Nepotes non veniunt appellatione filiorum ſuorum.*
18 *Nepotes appellatione filiorum non veniunt, quando ſe-orſim teſtator de filijs diſpoſuit, & de nepotibus.*
19 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando ex-tant filij in quibus diſpoſitio verificari poteſt.*
20 *Nepotes non venit appellatione filij, quãdo agitur de ne pote ex filio viuente.*
21 *Filiorum appellatione nunquam venit nepos, qui non*

tenet

tenet primum locum, ſed a patre procedit.

22 *Filius in ſucceſſione patrui non intrat locum patris, qui viuebat, quando patruus deceſſit.*

23 *Nepos non venit appellatione filij, quando extant filij, qui ſunt nepotes patrui.*

24 *Nepos alienatione filij non venit, quando diſpoſitio ſemel eſt ſortita effectum in filio.*

25 *Nepos appellatione filij non venit, quando diſpoſitio poteſt in filio verificari.*

26 *Filiorum appellatione venit nepos etiamſi ſemel diſpoſitio ſit verificata in filijs, quando verba habent tractum temporis in futurum.*

27 *Filiorum appellatione venit nepos etiam quando ſemel eſt ſortita effectum, ſi tamen non plenè, aut integrè.*

28 *Nepos non venit appellatione filij in diſpoſitione facta in tranſuerſali.*

29 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes, qui nati, aut concepti non ſunt tempore teſtatoris.*

30 *Nepotes non nati, nec concepti tempore mortis teſtatoris veniunt appellatione filiorum, quando diſpoſitio habet tractum ſucceſſiuum.*

31 *Nepos non natos tempore mortis teſtatoris non venit, quando extant filij tunc nati, etiamſi agatur de ſubſtitutione ſucceſſiua.*

32 *Nepos multis in caſibus non venit appellatione filiorum remiſſiuè.*

33 *Filiorum appellatione nepotes non veniunt, quando apparet ex coniecturis de voluntate teſtatoris.*

34 *Nepotes veniunt filiorum appellatione, quando de voluntate teſtatoris conſtat ex coniecturis.*

35 *Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando diſpoſitio eſt collata in futurum euentum.*

36 *Filij naſcituri appellatione veniunt nepotes.*

37 *Filiorum appellatione veniunt nepotes in diſpoſitione facta gratia conſeruandæ agnationis.*

38 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando ex eis militat eadem ratio, quæ in filijs.*

39 *Filiorum appellatione venit nepos, ſi in eo adeſt qualitas a diſponente conſiderata, vt quando dicitur de filiofamilias.*

40 *Nepos venit appellatione filijfamilias in ſtatuto diſponente, quod pater ſoluat condemnationem pro filiofamilias.*

41 *Nepos venit appellatione filiorum, quando dictum eſt, quòd ſuccedatur in ſtirpes, non in capita. vide tamen ibi.*

42 *Nepos venit appellatione filiorum, quando dictum eſt, in ſtirpes, non in capita, etiamſi ille non eſſet ſucceſſurus ab inteſtato.*

43 *Subiecta talia ſunt, qualia prædicata demonſtrant.*

44 *Nepos venit appellatione filij, quando teſtator eum conſueuerat nominare pro filio.*

45 *Nepos tunc venit appellatione filij ex vſu loquendi teſtatoris, ſi non extabat filius, aliàs ſecus. dic tamen vt ibi.*

46 *Nepos venit appellatione filij, quando teſtator eum conſueuit nominare filium etiamſi extet filius.*

47 *Verba improprientur, vt actus ſuſtineatur.*

48 *Vſus loquendi non attenditur, quando actus eſſet nullus ſi attenderetur.*

49 *Olim dictio, intelligitur de præterito, ſed & de præſenti, vt actus ſuſtineatur.*

50 *Nepos venit appellatione filij, quando aliàs eſſet nullus.*

51 *Nepos venit appellatione filij, quando aliàs reſultaret aliquid abſurdum, vel inhumanum.*

52 *Nepos venit appellatione filij, quando aliàs minus dilectus excluderet magis dilectum.*

53 *Nepos venit appellatione filij naſcituri. vide tamen ibi.*

54 *Nepos appellatione filij naſcituri venit ſi natus ſit tempore mortis teſtatoris, ſi diſpoſitio non habet tractum temporis in futurum, ſecus verò quando reſpicit futurum tempus.*

55 *Nepotes nati poſt mortem teſtatoris non veniunt appellatione filij, etiam quando alias venirent.*

56 *Nepotes veniunt appellatione quorumcumque filiorum.*

57 *Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando teſtator promiſcuè loquebatur de filijs, & de nepotibus.*

58 *Filiorum appellatione veniunt nepotes in multis caſibus remiſſiuè.*

QVAESTIO XXXVI.

LEGATVM filijs certæ perſonæ relictum alimenta continés, an etiam illius nepotibus debeatur. Aliquãdo fuit in facto dubitatum, & tenebant aliqui nepotibus actionem
1 non dari, quia aliud ſunt † filij, aliud nepotes, Barto. & Alciat. in l. liberorum, ff. de
2 verb. ſignific. & filij dicuntur, qui primo † gradu deſcendunt, l. prima, §. primo gradu, ff. de grad. affin. Inſtitu. eodem titu. in principio. & nepotes
3 non ſunt propriè † filij, l. quod ſi nepotes, ff. de teſtamen. tute. l. 1. §. quæritur, ff. de vent. inſpici. l. Gallus, §. primo, & §. inſtituens, ff. de liberis, & poſthumis, l. poſthumorum, ff. de iniuſto rupto teſtamento, §. fin. inſtitut. qui tut. per. poſſ. legata
4 autem ſtrictè, † & propriè ſunt interpretanda, l. apud Iulianum, §. Seio, ff. de legatis primo, l. nummis, ff. de legatis tertio, & in dubio non eſt rece-
5 dendum a propria verbi ſignificatione, † l. non aliter, ff. de legatis tertio, l. ſi alij, ff. de vſufruct. leg. Et quod relictum filijs non debeatur nepotibus,
6 eſt deciſio † glo. And. de Piſ. Rainer. Cinus, Iaco. de Are. Bald. & Imol. in dicto §. inſtituens, idem voluerunt Bald. Signor. Alberic. Caſtren. Aretin. Roman. Alexand. Angel. Aretin. Corne. Socinus, Dec. Curt. iun. Alciat. Rube. Bertran. Zaſ. & Duran. quos omnes citat, & ſequitur Menochius dicens eſſe magis receptam opinionem in conſilio 215. numero nonageſimoſexto, & conſilio 328. numero quarto, conſilio 347. numero 27. & 28. Socin. iun. conſilio 149. numero quarto, volum. 2. & conſilio 31. numero nono, & 27. volum. 3. Rol. in conſil. 43. num. 26. volum. 4. Simon de coniect. vlt. volun. lib. 3. interpret. 3. dubit. 4. ſolut. 1. nu. 27. fol. mihi 326. vbi concludit propriè, & regulariter nepotem non venire appellatione filij, Tiraq. in trac. de primogen. q. 40. num. 58. Bello. conſil. 50. num. 5. Thob. Non. in conſ. 33. Molin. de primogen. Hiſpa. lib. 1. c. 6. num. 27. Poſtremo in terminis agendo de
7 legato alimentorum, hoc † videtur voluiſſe Rebuf. in d. l. liberorum, §. fi. verſi. & in quibus caſibus, ff. de verb. ſignif. vbi reſpondendo ad tex. in l. ſi quis a liberis, ff. de lib. agnoſc. dicit ibi, nepotes venire ex diſpoſitione legis, quia ſuadebat natura ſeruari in nepotibus, quòd erat in filijs diſpoſitum. Secus inquit vbi ſumus in diſpoſitione, & eũ ſequitur Menoch. d. conſi. 214. nu. 88. 90. & ſeq. vbi in ſpecie dicit,

cit, alimentorum legatum filijs factum non debe-
ri nepotibus . Contraria tamen ſententia , ſicuti
eſt benignior, & humanior, ita mihi ſemper viſa
eſt verior,quod nepotes quoq; petere poſſint lega-
8 tum filijs factum,quia † ſępe filiorum appellatione
nepotes veniunt, l.iuſta interpretatione, & l. libe-
rorum,§.ſed & proprius,ff.de verb.ſignif.Item ſem
per venit nepos,quando diſpoſitio eſt fauorabilis,
9 † & continet fauorem nepotum, vt voluit Bart. in
d.l.liberorum, §.fi.nu.5. Alex.in conſ.26. nu.5. & 6.
vol.3. & in conſ.37. num.12. vſq; ad fin.vol.6. Ang.
Aret. in tract.de teſta.gl.89.num.5.Soc. in conſ.14.
col.1.vol.1.conſ.249.col.1.vol.2. & in cõſ.18. col.1.
vol.4.Iaſ.in conſ.52.num.8. vol.3. vbi allegat Ang.
Franc.Aret.& alios, ſubdens,ꝙ in opinione Bar.ſo-
let eſſe ſubſtantia veritatis. Eandem ſententiã pro
barũt Barbat.Corn.Dec.& Ruin. quos citat, & ſeq.
Natt.in cõſ.602.nu.13.& ſeq.vbi loquitur de fidei-
commiſſo relicto filijs alicuius tertij, & dicit, quòd
ex quo de filijs fit mentio eos vocando, & in teſta-
mentis fit lata interpretatio,veniunt quoq; nepo-
tes. Idem Natt. loquendo in legato conſil.626.nu.
12.eandem probarunt ſententiã, Butr. Anch. Card.
Alex.Barbat.Ang.Aret.Corn.Socin.Dec.Cur.iun.
Rui.Gozad.Pariſ.Cap.Socin.iun.Rom.Iaſ.& Rub.
quos allegat,& approbat Cæph.in conſ.262.nu.6.
vbi dicit eſſe veriorẽ,& crebriorẽ ſententiam,idem
Cæph.in conſ.194.nu.19.Zanch.in l.hæredes mei,
§.cum ita,par.4.num.197.ff.ad Treb. vbi addendo
Alc. & Alba.dicit eſſe communem. Hanc ẽt cõmu-
nẽ dicit Simon d.ſolut.1.nu.54.ver. quartus caſus,
fol.328. vbi ait procedere ẽt in teſtamento trãſuer
ſalis,& extranei,Craſſ.in §.fideicommiſſum,q.10.
nu.6. vbi ait non eſſe dubitandum quin ſit magis
cõis opinio,Mantic.de coniect.vlt.vol.lib.8.nu.12.
Rimi.in conſ.23. nu.70. vbi poſt Mod. Gallos tue-
tur hanc opinionẽ,Rol.conſ.89.nu.3.& 4.vol.3.vbi
addit Tiraq.& Mandel.Burſat.in conſi.31.nu.5.v-
bi dicit habere locum ẽt in contractu ſi agatur de
ipſorum fauore,Gabr.conſil.123.nu.24. vol.2. vbi
inquit de hoc nõ eſſe dubitandũ,& conſ.23.nu.14.
vbi ẽt in priuileg.Purpur.in conſil.311.nu.6.vbi di
cit maximè procedere in Doctore teſtante, Me-
noc.cõſ.310.nu.28.& conſ.435.nu.22.Concludunt
aũt prædicti, ꝙ vbicunq; filij vocantur,ſiue in dite
cta,ſiue in fideicõmiſſaria ſubſtitutione,ſemper ve
niũt nepotes, & licet fideicommiſſum videatur o-
nus reſpectu grauatorum, eſt tñ fauorabile reſpe-
10 ctu vocatorum.Et ideo in ſpecie,qñ † alimentorũ
legatum fit liberis,vult Ale.in conſil.158.in princ.
vol.7.ꝙ ẽt nepotibus debeatur,ſequitur Rol.in cõ-
ſil.89.nu.9.vol.3. vbi vr̃ idem velle, qñ eſſet relictũ
11 filijs. Accedat quod hic ſumus in vltima † volun-
tate,in qua plenior fit interpretatio,capit.dilecti,
de dona.l.in teſtamentis,ff.de regu.iur.Itẽ agimus
de legato alimentorũ,ꝙ eſt fauorabile , vt dixi in-
ter priuileg.alimentorum, & legatũ reſtringitur,
12 † & ampliatur ſecundum cauſam ,propter quam
eſt factum,l.cum pater,§.dulciſſimis,vbi Bart.& a-
lij,ff.de leg.2.Bart.in l.reg.§.& licet,ff.de iur.& fa-
cti ignor.Pariſ.conſ.13.nu.22. vol.3. Rub.conſ.23.
13 num.7. Ideo quando legatum factum eſt pię † cau
ſæ, largè interpretatur,l.Titia,§.fin.vbi gl. Bart.&
alij,ff.de annu.leg.Soc.conſ.247.num.6.vol.2.Go-
zad.conſil.60.nu.15.Dec.& Cagnol.in l.ſemper in
obſcuris, ff.de regu. iur. Et Natta in conſilio 626.
per totum, ſuſtinet in legatis non ſtrictam , neque
largiſſimam,ſed largam interpretationem fieri de
bere, & ideo , quod in contrarium dictum eſt, in
legatis appellatione filiorum non venire nepotes,
poſſet intelligi in eo legato, quod non eſt fauora-
bile,quale eſt legatum alimentorum . Et non ob-
ſtat diſtinctio Rebuſ. inter diſpoſitionem legis, &
hominis,quæ confirmatur ex ijs, quæ ponit Craue.
in conſilio 964. nume.20. vbi vult, quod latior in-
terpretatio fit in diſpoſitione legis,quam homi-
nis. Reſpondeo enim, quod hæc diſtinctio in pro
poſito redditur vana, quia etiam in diſpoſitione
hominis nepotes veniunt appellatione filiorum,
ſi diſpoſitio fauorabilis ſit,& non tractetur de eo-
rum odio,vt probant Doctores, qui loquuntur in
legatis,in fideicommiſſis , in reſtitutione , & in a-
lijs caſibus. Hæc autem concluſio ſecundum facti
contingentiam poteſt clarior reddi, ſicut etiam al
terari , & limitari , eritque intelligenda procede-
re ſolum in caſibus , quibus Doctores dicunt filio-
rum appellatione venire nepotes, & econtra limi
tabitur illis in caſibus, quibus nepotes non ve-
niunt. Quamobrem, licet apud Doctores videri
poſſint omnes illi caſus,ne tamen lector longa fati
getur inquiſitione,nonnulla congeram ad eiuſmo
di quæſtionem pertinentia. Conſtat itaque ex
ijs , quæ ſupra in principio dixi , ex propria ſi-
gnificatione nepotes non venire ſub nomine fi-
liorum.

Secunda eſt inconfeſſo , eos non cenſeri voca-
14 tos, quando filios nominatim teſtator † expreſſis
proprijs nominibus vocauit,gl.in l.ſi quis ita , §.1.
ff.de teſtam.tute.Barto.§.inſtituens,nume.3.in fin.
ff.de liber.& poſthum.vbi dicit,hoc non habere du
bium . Idem dicit Barto. in d.l. liberorum,nume.
5.verſi.ſed mihi videtur,ff.de verb.ſignific.Alexan.
in conſil.37.nume.16.verſic.ſecundo non obſtat,vo
lum.6.Cum.conſi.119.colum.1. poſt medium,Dec.
in conſil.465.nume.9. Pariſ.in conſil.20.nume.57.
volum.3.Ruin.in conſil.179.nume.3.volum.2.Bel-
lo.conſil.50.nume.5.Rolan.conſil.97.nume.17.&
16.volum.4.Crauet.conſil.94.nume.9. Simon d.ſo
lu.1.nume.39.folio mihi 326.Mantic.d.lib.8.tit.8.
nume.4.Craſſ.d.§.fideicomm.q.10.num.12.Zanch.
d.§.cum ita,par.4.nume.213.Crauet.conſi.964.nu
me.21.Gabriel.conſil.121.num.22.volum.1.conſi.
69.num.23.Burſat.conſi.13.nume.31.in quibus lo-
cis alios citant.

15 Tertiò idem eſt, quando per † relationem ad fi-
lios nominatos teſtator aliquos vocauit,argumen
to l.qui liberis,§.hæc verba,ff.de vulg.Craue.conſi.
98.nu.8.Ruin.conſ.179.num.3.volum.2. vbi quan-
do nominatis aliquibus dicitur, vno decedente cę
teri admittantur . Et idem eſt quando dicitur,alij
ſuccedant,Alex.conſi.204.num.3.vol.2.& Ruin.d.
conſil.181.nu.2.& 3.vol.2. & de verbo dicti , Burſ.
d.conſ.13.nu.21.conſ.53.nu.34. vbi etiam quando
dicitur talem filium,& nume.33.poſt alios quos ci
tat dicit idem,quando extant verba arctatiua . Et
ante eum Bald.conſil.302. vol.4. vbi quando dici-
tur iſtum filium,qui naſcetur infra decem menſes,
vel extant alia verba arctatiua,Gabr.conſil.93.nu.
37.in ſecundo,vbi eoſdem filios, Menoch.cõſi.347.
num.9.vbi filij infra nominati,Zanch.d.§.cum ita,
nu.213.in fi.vbi quando ſunt verba arctatiua . Si-
mon d.ſolutio.1.num.46.vbi multas refert formu-
las,Craue.d.q.num.14.vbi alium ſuperuenientem,
Mantic.d.tit.8.num.8.

Quartò nepotes non veniunt, quando de filijs
16 facta eſt mentio cum aliqua qualitate, † quæ ne-
poti

poti non conuenit,vt per Alex. in conſ.4.volum.4.
vbi quando dictum eſt,de filio maiore natu, idem
Alexand.in conſ.123.num.2. vol.1. Dec.conſ.443.
num.24.Alba in conſ.60.nume.5.Simon d.ſolut.1.
num.45.qui omnes loquuntur de maiore natu, ſe-
quitur Alciat.Tiraq. Lup. & Coſta citati a Moliu.
in tract.de primoge.Hiſpa.lib.3.c.8,nu.18. qui ta-
men conatur ſuſtinere contrarium, ſed male,vt di
xi in ardua cauſa maioratus nunc vertente inter
dominos Carretos,Gabriel.d.conſi.121.nu.24. in
princ.& conſi.119.num.50.vol.2.

Quintò quando teſtator fecit mentionem de fi-
17 lijs ſuis, † nepotes non cenſentur vocati, quia eis
non conuenit ſuitas,ita Soc.in l.Gallus,§.inſtituẽs,
num.5.ff.de lib.& poſthum.& ibi hoc etiam voluit
Iaſ.nume.23.verſic.ſed tu defendendo,Menoch.in
maioratu conſil.328.nu.14.& ſeq.& conſil.347.nu
me.10.

Seatò quando teſtator ſeorſum prouidit nepo-
18 tibus non veniunt, † quando alio in loco mentio-
nem fecit de filijs,Socin.conſ.72.nu.10.vol.3. con-
ſil.73.nu.21.lib.4.Corn.conſ.290.vol.4.Gozad.cõ
ſil.29.nu.16.alios citat Gabr.lib.6.tit.de verbo.ſi-
gnif.concluſ.1.nu.92.Crau.in conſ.677.nu.3. verſ.
ſecundo reſponderur,Simon d.ſolut.1.nu.43.addo
Ruin.conſ.131.nu.4.vol.3. Crau.conſ.354.nu.6. &
conſ.964.nu.26.vbi id deducit ea Bart. in d.l.libe-
rorum,nu.4.verſ.primo caſu,quia conſtat ſic teſta-
torem voluiſſe, qui alterum ab altero ſeparauit,
Menoch.conſ.321.nu.40.& conſ.328.nu.6.vbi con
firmat alijs ſimilib.

Septimò quando eatant filij, quibus diſpoſitio
19 poteſt verificari, † nunquam veniunt nepotes,So-
cin.d.§.inſtituens,in fin.verſ.ſecundo reſponde, &
Iaſ.num.23.verſ.ſecundo dic quod ibi,Rui.conſ.8.
nu.8.vol.5.Pariſ.in conſ.20.nume.56.volum.3.vbi
allegat Corn.Socin.& Dec.Purpur.conſ.311.num.
5.Crauet.in conſ.677.num.3.verſ.quoniam locum
ſententiæ,Zanc.d.par.4.num.164. vbi allegat Ale.
Socin.Corne.Cur.ſen. Cur.iun. Dec.Gozad. Ruin.
Pariſ.Rub.Pinel.& Cæphal.dicens,verum eſſe,quã
uis diſpoſitio ſit in futurum aliquem euentum col
lata Gabr.d.concluſ.1.num.77. Quæ opinio caret
20 dubio, quando adeſt filius, & ex eo nepos, † nam
tunc venit nepos,ſed a filio eacluditur propter prę
ſumptum charitatis ordinem,Soc.iun. conſil.146.
nu.19. volum.2. quem citat, & ſequitur Mantic.d.
lib.8.tit.8.nu.5.Craſſ.d.q.10.nu.13.quia vbi nepos
venit appellatione filij, intelligitur ſi primum ob-
21 tinet locum, † & cum pater non præcedit, vbi au-
tem pater præcedit,nepos nunquam venit, Rui.la
tè conſi.8.num.7. & per totum,vol.5.facit,quia ne
pos in ſucceſſione patrui non intrat locum patris,
22 † qui cum tempore mortis patrui veniret, deceſſit
hæreditate non adita,Salicet.auth. poſt fratres,in
princ.C.de leg.hæred.Sed concluſio procedit gene
23 raliter,etiamſi non pater nepotis,ſed alius † filius
ſupereſſet,ſecundum Zanc.loro præd.vbi reprehen
dit Socin.iun. qui illã vellet reſtringere ad caſum,
quando ſupereſt pater nepotis.

Octauò non venit nepos, quando diſpoſitio ſe-
24 mel eſt † ſortita effectum in filio,ita Bart. in d.l.li-
berorum,col.pen.nu.18.Soc.conſ.104. in prin.vol,
3.Cur.ſen.in conſ.46.col.9.verſic.tamen ſi diſpoſi-
tio,nu.21.Corne.in conſ.131.col.2.vol.3.Alea.Go-
zad.Ruin.& Pariſ.quos citat,& ſequitur Simon d.
ſolut.1.nu.44.adde Ruin.conſ.8.nu.7.vol.5.vbi ait
hoc verũ, ſiue diſpoſitio ſit verificata,ſiue in eo ſit
25 † ſtatu,in quo poſſit verificari, Rol.in conſ.43. nu.
36.vol.4.Mantic.d.lib.8.tit..... nu.6.Gabr.d.con-
clu.1.nu.74.Menoch.conſ.47.nu.4. & 18.Alc.conſ.
526.nu.4.Hoc tñ non procedit, quando teſtator v-
titur verbis habentib.tractum ſucceſſiuum, & re-
ſpicientibus futurum tempus,quia tunc nepos ve-
26 nit appellatione filij, etiãſi iam † filij ſucceſſiſſent,
ita probat Ruin.in conſ.117.num.2.vol.2.Gabr.d.
concl.1.nu.77.Menoch.d.conſ.347.nu.4.in fi.Quã-
uis contrarium voluiſſe videatur Zanc.d.par.4.nu.
164.vbi allegat Roma.Pinel.& alios.

Limitatur etiam prædicta concluſio, vt non pro
cedat, quando per admiſſionem filij intentio teſta
27 toris non eſt integrè † ſortita effectum,puta, quia
conſtet,teſtatorem non ſolum filios vocaſſe, ſed ẽt
deſcendentes,tunc enim nepos venit appellatione
filij,ita declarat Soc.conſ.25.n.5.ver.infertur etiã,
& tertio,vol.2.Ruin.in conſ.35.nu.15.vol.1.Cæph.
in conſil.262.nu.17.ver.non obſtat etiam,& Zanc.
d.nu.164.in fi.ver.benè verum.Hæc autem declara
tio, licet ponatur pro diuerſa, meo tamen iudicio
eadem eſt cum præcedenti,quia quando verba te-
ſtatoris babent tractum ſucceſſiuum, vel futurum
tempus reſpiciunt, tunc voluntas teſtatoris nõ ex
tinguitur,nec perfectè impletur per filiorũ admiſ-
ſionẽ. Sed quia vlterius progreditur, & vlteriores
gradus amplectitur,longiusq́ue in poſteros excur
rit,neceſſe eſt pro implemento,quod nepotes quo-
que includantur.Alio etiam modo declaratur con
cluſio prædicta ſecundum Purpur.in conſi.311.nu.
12.apud quem videri poterit.

Nonò appellatione filiorum non veniunt nepo
28 tes, † qñ diſpoſitio fit a tranſuerſali,vt cõſuluit Ac
curſ.quẽ citat,& ſequitur Cin.in d.§.inſtituens,A-
lea.in conſi.26.vol.3.Soc.in conſ.17.vol.1.Soc.iun.
in conſ.30.nu.18.vol.3.vbi ponit rõnem,Bero.con
ſil.122.col.2.vol.2.Alc.in conſ.526.n.4. alios citat
Zanc.d.par.4.nu.195.Rol.in conſ.43.nu.38. vol.4.
Simon d.ſolu.1.nu 40. vbi tñ loquitur qñ tales ne-
potes non erant ab inteſtato ſucceſſuri, prout etiã
Mantic.d.lib.8.nu.7. aliud tamen Simon nu.48.in
fin.Sed hanc declarationem non recipi a Doctori-
bus,inquit Gabriel.d.concluſ.1.num.89.

Decimò nepotes non cenſentur vocati, quando
29 teſtamenti tpe ſoli extabant: ij verò nepotes, † q.
nunc contendunt non eatabant, ſed nati & conce-
pti ſunt poſt teſtamentũ,tum quia poſthumi nõ ve
niunt appellatione filiorum,l.qui filiabus,in prin.
ff.de leg.1.tum ẽt, quia conceptus poſt mortem te-
ſtatoris non dr̃ ei coniunctus, l.1.§.ſi quis proxi-
mior,ff.vnde cogna.ita Cord.in conſ.290.nu.7. vo
lum.4.Soc.in conſ.152.vol.1.Dec.conſi.95.nume.5.
verſ.3.Alcia.conſ.526.nu.4. Simon d.ſolu.1.nu.47.
vbi allegat Barbat.Caccialup.Rui.Tiraq.& Gabr.
Mantic.qui alios citat d.tit.8.n.9. Rol.d.conſi.43.
nu.31.& ſeq.vbi latè agit,Zanch.d.p.4.nu.214. v-
bi etiam quando diſpoſitio confertur in futurum
euentum.Et multos pro hac ampliatione allegat,
vt per eum Becius conſil.56.num.57. vbi addit Ru
be.& Cæphal. Quæ opinio procedit ſine difficul-
tate in ſucceſſione legali. Item in directa ſucceſ-
ſione hominis, quia cum attendi debeat tempus
mortis,ij ſoli admittuntur, qui tunc reperiuntur
in rerum natura, ſed vbi agimus de fideicommiſ-
ſaria, vel alia diſpoſitione, quæ futurum tempus
reſpiciunt, multi tenent, nepotem venire etiam,
qui ſit natus, & conceptus poſt teſtatoris mortem,
30 & ſat eſſe ſi tempore † euenientis conditionis ex

tet,

ſet, vt voluit Ioan. Andr. ad Specul. in rubrica de
teſtamen. quem ſequuntur infiniti citari a Simo. d.
num. 47. verſ. hoc autem verius, Alciat. conſil. 262.
nu. 14. Zanc. d. par. 4. nu. 29. vbi allegat Caſtr. Alex.
Soc. Dec. Rui. Pariſ. & infinitos alios. Et ſubdit, quod
intelligitur, dummodo nepos non natus tempore
31 † teſtamenti non concurrat cum filio nato eo tem
pore, quæ diſtinctio mihi ſemper viſa eſt rationa-
bilis, quia nati cenſentur magis dilecti, & quia ex-
preſsè nominati præferendi ſunt incognitis, iuxta
pulchram deciſionem Cur. iun. in conſil. 57. nu. 12.
& conſ. 58. col. 2. quem ſequitur Riminal. in conſil.
35. & ſequ. vbi latè agit, & nouiſſimè Petra de fi-
deicommiſ. q. 11. nu. 26. licet eam videatur impu-
gnare Purpur. in conſi. 311. nu. 11. Et pro hac limi-
tatione facit, quod poſt Zanc. d. nu. 164. dixi ſupra
in 7. declaratio. quod ſcilicet nepotes nō veniunt,
quando diſpoſitio poteſt in filijs verificari etiamſi
collata ſit in futurum.

Vndecimò extant multi alij caſus, quib. nepos
32 non venit † appellatione filiorum, quæ videri poſ-
ſunt apud Gabr. d. conclu. per totam, Zanc. d. §. cū
ita, par. 4. nu. 164. & alijs, Mantic. d. tit. 8. num. 4. &
ſeq. Simon d. ſolut. 1. num. 37. & ſeq. Craſſ. §. fidei-
commiſſum, q. 12. nu. 12. & ſeq.

Duodecimò nepotes generaliter non veniunt
33 appellatione filiorum, quandocunque † ex con-
iecturis, vel aliter conſtat voluntatem teſtatoris
aduerſari, Soc. in conſ. 62. nu. 6. vol. 3. vbi duas po-
nit coniecturas, Corn. conſ. 182. col. 2. & ſeq. vol. 2.
conſ. 290. nu. 3. vol. 4. Alc. conſ. 526. num. 4. Soc. iun.
conſ. 114. nu. 31. vol. 2. & conſ. 108. nu. 21. eod. vol.
vbi ait, quod nepotes veniunt ex interpretatione,
quæ ceſſat, quando deficit voluntas teſtatoris, Me-
noch. conſ. 328. num. 3.

Contra verò veniunt nepotes appellatione fi-
34 liorum † quandocunque apparet ex coniecturis
vel aliter ſic teſtatorem voluiſſe, vt probat text. in
d. l. liberorum, §. ſed & Papirius, ibi, niſi voluntas
teſtatoris aliter ſe habeat, ff. de verb. ſignif. Cur. iu.
qui ita dicit in conſi. 111. nu. 5. Iaſ. Pariſ. Soc. in. &
Crau. in locis allegatis per Mantic. d. tit. 8. nu. 12.
Simon d. ſolut. 1. num. 56. vbi plures recitat conie-
cturas, Cæph. conſi. 262. nu. 11. Rimi. conſ. 23. num.
67. Et dicit Craſſ. d. §. fideicommiſſ. q. 10. nu. 5. ver-
ſic. quoniam autem, quod hæc quæſtio pluribus a
coniecturis dependet, Aret. conſ. 145. nu. 2. Gabr.
d. concluſ. 1. nu. 32.

Secundò veniunt nepotes, qn̄ diſpoſitio eſt col-
35 latio † in futurum euentū, ſecundum Imo. Alex. &
Iaſ. in d. §. inſtitués, Alex. in cōſ. 9. col. 2. vol. 1. Dec.
conſil. 391. & idem voluerunt Soc. Iaſ. Dec. Soc. iu.
Rom. Gozad. Alc. Card. Alba. & Cęph. quos refert
& ſequitur Zanc. d. par. 4. nu. 197. vbi dicit eſſe com
munem opinionē, licet aliqui contradicant, Pur-
pur. conſ. 311. n. 7. vbi pariter dicit cōem, & reſpon
det ad iura allegata in contrariū, Aret. in tract. de
teſtam. gl. 79. in verſ. etſi deceſſerit ſine filijs maſcu
lis, & hanc dicit veriorem, & magis receptam opi-
nionē, Gabr. conſ. 121. n. 22. vol. 1. Rim. conſ. 23. nu.
66. vbi addit Rui. Cur. iu. & Cæph. Menoc. conſ. 95.
nu. 107. eandem cōem dicit Craſſ. in d. §. fideicom-
miſſum, q. 10. nu. 6. vbi alios addit, ſubdens proce-
dere ēt, qn̄ nepotes cōcepti, aut nati ſunt poſt mor
tem teſtoris. Et hoc vr̄ voluiſſe Manti. d. tit. 8. nu.
20. dū inquit, nepotes veniſſe ad relictū factū ſub
conditione, quia teſtator non pōt eſſe certus, an fi-
lij, vel nepotes tempore euenientis conditionis
ſint ſuperfuturi, Simon d. ſolut. 1. nu. 47. Quamuis
Menoc. conſi. 347. nu. 23. contrarium teneat, & ne-
get hanc eſſe communem. Et pro noſtra conclu-
36 ſione ponitur exemplum, quando † vocantur na-
ſcituri filij, ſecundum Cur. iun. in conſ. 3. nu. 9. Mā-
tic. d. tit. 8. nu. 16. Craſſ. d. q. 10. num. 9. & Simon d.
num. 47

Tertiò filiorum mentio nepotes includit, quan
37 do diſpoſitio facta eſt pro † conſeruanda agnatio
ne, Ioan. And. ad Specul. in rubr. de ſucceſſ. ab inte-
ſta. Cur. iun. cōſ. 3. nu. 11. Salic. Imo. Fulg. Caſt. Iaſ.
Cur. iun. Gozad. Pariſ. Soc. iun. & Georg. Natta. ci
tati a Gabri. d. conclu. 1. num. 37. vbi ait non ſolum
nepotes, ſed pronepotes quoque venire eo caſu,
addo Rui. in conſ. 101. nu... vol. 2. Caſſan. conſil. 63.
num. 99. Menoch. conſ. 359. nu. 3. Mantic. d. titu. 8.
num. 17. Rimin. d. conſ. 23. nu. 74. vbi addit Anch.
Cuman. Bero. & Cęphal. Simon d. ſolut. 1. num. 53.
Craſſ. d. q. 10. nu. 8. Quamuis contrarium tenuerit
Menoc. in conſ. 238. nu. 33. & 36. vbi vellet reſtrin-
gere hanc cōcluſionē ad certos caſus, & perſonas,
cum tn̄ fauor agnationis cōſeruandæ nō id patiat.

Quartò appellatione filiorum veniunt nepotes,
38 quando in eis eadem † militat ratio, quæ in filijs,
Roman. in conſ. 129. col. 1. Bart. ante eum, d. l. libe-
rorum, num. 5. Pariſ. cōſ. 78. nu. 11. vol. 2. vbi addit
Alex. Soc. iun. conſ. 1. num. 33. vol. 3. vbi ponit quo-
modo cognoſcatur eandem rationem vigere, Man
tic. d. tit. 8. num. 17. Et pro hac ſententia facit text.
in l. filium habeo, ff. ad Maced. vbi appellatione fi-
lij venit nepos propter identitatem rationis, vt
intelligit Alex. in l. ſi prius, num. 27. ff. de ope. no.
nunc. Iaſ. in l. 1. §. hoc autem, num. 10. in 2. lect. ver-
ſic. poteſt autem dicere, ff. ad Trebel. Dec. in l. 1. nu
me. 27. circa medium, ff. de iuriſd. omn. iudic. vbi
dicunt extenſionem fieri ex identitate rationis,
Pinel. in l. 1. par. 1. nu. 71. C. de bon. matet. folio mi
hi 164. vbi allegat Gozad. & alios.

39 Quintò idem eſt, quando in nepote † adeſt qua-
litas, quæ fuit conſiderata in filio, quia tunc ne-
pos venit appellatione filij, vt quando dicitur fi-
liusfamilias. Propter illam enim qualitatem fami
lias adiectā, vr̄ conſiderata patria poteſtas, et quia
ea non minus cadit in nepote familias, quam in fi
lio, extenditur diſpoſitio ad filiū, vt probatur in d.
l. filium habeo, ita Bald. in l. pen. C. ad Maced. ſe-
quitur Caſt. in d. l. filium habeo, Pinel. d. l. 1. par. 3.
nu. 71. Gabr. d. conclu. 1. num. 38. Sed hæc declara-
tio, quamuis a Pinello reputetur diuerſa a præce-
denti, mihi tamen videtur eadem, quia Bald. non
ſimpliciter conſiderat qualitatem adiectam, ſed
rationem diſponentis, quæ reſultat ex adiectione
qualitatis. Et ideo infert, quod tunc nepos non ve
niet appellatione filij, quando diſpoſitio caret ra-
tione, etiamſi in nepote adſit qualitas adiecta
filio, vt quando ſtatutum mandat, quod pater
ſoluat condemnationem pro filiofamilias: Vult
enim quod non ſoluat pro nepote familias. Sed
40 hæc illatio † mihi non videtur vera, quia licet for-
tè ſtatutum prædictum careat iuſta ratione, non
tamen caret ratione, quam ſtatuentes iuſtam
crediderunt, puta, vt filijfamilias a delinquen-
do illius pœnæ timore retrahantur, qui eo, quod
bona propria non haberent, proniores erant,
quæ ratio cum non minus in nepote familias ver-
ſetur, quàm in filio, habebit quoq; in nepote locū
deciſio facta de filio, ſed quia hoc non eſt præſen-
tis ſpeculationis, relinquo alijs cogitandum.

Sextò

Sextò nepotes veniunt appellatione filiorum,
41 † quando teſtator vult, quod ſuccedant in ſtirpes
& non in capita, tunc enim, quia hæc diſpoſitio
non poteſt ſolis filijs conuenire, ex quo inter eos
non cadit conſiderario ſuccedendi in ſtirpes, vel
in capita, nepotes cenſentur vocati, vt voluit So-
cin. iun. in conſil. 1. nume. 44. volum. 3. vbi allegat
Curt. iun. conſi. 161. num. 1. ſequitur Manti. d. tit. 8.
nume. 18. vbi poſt Socin. iun. intelligit, quando
nepotes poterant ab inteſtato ſuccedere. Et prin-
cipalem concluſionem ante prædictos tenuit So-
cin. in conſil. 250. num. 4. verſ. oſtenditur, volum. 2.
ſequitur Menoch. in conſil. 347. num. 51. Gabriel.
conſi. 69. num. 45. in 2. Riminal. conſ. x83. num. 19.
Ea tamen declaratio Socini iun. in conſ. 149. nu. 8.
volum. 2. quam ſequitur Manti. loco prędicto, non
42 videtur poſſe ſuſtineri, quia benè procedit, † quan
do diſpoſitio etiam reſpectu filiorum facta eſt in
ſucceſſuros ab inteſtato, ſed quando eſſet facta in
extraneos tales, quod etiam filij non erant ſucceſ-
ſuri, venire debent quoque nepotes cum filijs, vt
quando in ſtirpes vocantur filij alicuius tertij non
agnati, neque cognati, isq́ue haber cum filijs ne-
potes, certè eo caſu negabit nemo quin admittan-
tur etiam nepotes, alias enim diſtinctio facta a te-
ſtatore de ſuccedendo in ſtirpes, eſſet ſuperflua,
& nihil operaretur contra l. ſi quando, ff. de lega-
tis primo. Et per hanc ipſam rationem idem di-
cendum eſſet, quando quis fratris viuentis filios
vocaret in ſtirpes, nam & tunc venirent nepo-
tes, quia tunc ab inteſtato filij non erant ſucceſ-
ſuri. Sed idem omnino exiſtimo, etiam quando
filij eſſent ab inteſtato ſucceſſuri, ſed non nepotes,
vt quando ex fratre mortuo extant filij, & nepo-
tes ex eiuſdem fratris filio prædefuncto, quia ni-
hilominus cum filij ſint vocati in ſtirpes, & hæc
conſideratio non poſſit verificari in ſolis filijs, ex-
43 tendi debet ad nepotes: talia † enim ſunt ſubiecta
qualia prædicata demonſtrant, Oldra. conſi. 60. di
xi in conſ. 34. nu. 40. Et quando teſtator mandat,
quod ſuccedatur in ſtirpes, iam præſupponit voca
tos eſſe non eius perſonæ, ſed diuerſarum filios.

Septimò nepos appellatione filij venit, quan-
44 do † eum teſtator conſueuerat filium nominare,
& vt talem tractare, Bar. in l. alimenta, in fi. princ.
de alimen. & cibar. leg. Roma. in l. ſi viro, in 33. fal-
lent. ff. ſoluto matrim. & in conſ. 438. in fi. Bal. con-
ſil. 186. vol. 2. Aret. in conſi. 145. circa fin. Ang. in §.
fin col. fin. Inſtit. qui teſtam. tuto. dari poſſe, Man-
tic. de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 9. num. 9. Ga-
briel. dicta conclu. 1. nume. 40. addo Caſtr. in con-
ſil. 117. num. 2. volum. 2. Alex. ad Bar. in d. l. alimen
ta, Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſ. libertis, num. 101.
C. de reuoc. donatio. Sed hoc intelligitur quando
45 filius extat, nam † eo extante non venit nepos, ſed
filius, ſecundum Bartol. in l. ſi pater, numero ter-
tio, C. de hæred. inſtitu. vbi mouetur ex deciſione
Cin. & Alber. ibi, qui voluerunt, quod ſubſtitutio
filiæ facta a quadam vetula, quæ cum filiam, &
ex ea neptem haberet, ſolebat tamen neptem ſem
per filiam vocare, filiam verò proprio nomine ap-
pellare, intelligatur de vera filia, non etiam de
nepte: ego tamen aſſentior generali limitationi
46 † quam eo loci Iaſ. tradidit, quia per eam deſtrui-
tur præcedens noſtra concluſio, quæ tamen eſt
communiter recepta, & vult quod cum filijs ad-
mittatur nepos, etſi filij nulli extarent, abſque
dubio nepotes venirent, ex quo diſpoſitio non
poſſet aliter verificari, idq́ue precederet, non quia
teſtator conſueuiſſet nepotem dicere filium, at-
que ita non ex loquendi vſu teſtatoris, ſed ne di-
ſpoſitio reddatur nulla. Et quod dixerunt Cin. &
Alb. loco prædicto obtinet ea alijs, & primo, quia
de filia mentionem fecit in ſingulari, ideo non
poteſt cum filia concurrere nepris, ſed cum vnica
perſona includatur, neceſſe eſt alteram excludi.
In dubio autem capi debet interpretatio per quã
actus ſuſtineatur, etiamſi verba contra commu-
nem loquendi intelligantur, quod ſi inſtitutio
intelligetur de nepte, teſtamentum eſſet nullum
47 ob filiæ præteritionem. Sicuti igitur, † vt actus
ſuſtineatur, impropriantur verba, l. cum filio, vbi
Cuman. ff. de legatis tertio, glo. in capit. Abba-
te ſanè, de verborum ſignificatio. l. quoties, ff. de
rebus dubijs, l. quoties, ff. de verborum obliga-
48 tion. ita pro actus ſuſtentatione recedi debet † a
communi vſu loquendi, quod probatur ea eo,
quod etſi dictio olim, ſecundum loquendi vſum
49 intelligatur de præterito tempore, † ſecundum
Barbat. in capitulo cum olim Abbas, in prima, &
ſecunda columna, de officio delegaro. tamen ne
actus dicatur falſus, intelligitur etiam de præſen-
ti, vt per Bartolum in l. prima, §. hoc autem, nu-
me. 2. in fin. ff. de oper. no. nunc. vbi inquit per hoc
defendiſſe notarium a pęna falſi, & eius deciſio-
nem inquit communiter eſſe approbatam Iaſ. ibi,
num. 3. 8. & 9. vbi ſubdit non eſſe recedendum ab
ea in procedendo, & iudicando, ſequitur Alc. præ-
ſumpt. 34. num. 7. Sic ergo licet teſtator neptem ſo
leret vocare filiam, tamen, quia intelligendo ſe-
cundum conſuetudinem teſtatoris actus reddere-
tur nullus, intelligitur eius diſpoſitio ſecundum
50 verbi proprietatem, & nepos † filij appellatione
venit, vt actus valeat, Gabriel. d. conclu. 1. num. 42.
Idipſum procedit alia ratione, vt ſcilicet euitetur
abſurdum, id eſt, ne videatur propriam filiam ex-
cluſiſſe, vt ex ea neptem inſtitueret. Sicuti autem
51 nepos venit appellatione filij, † quando aliàs ſe-
queretur aliquid abſurdum, vel inhumanum, Bar.
d. l. liberorum, columna tertia, cum multis apud
Gabr. d. concl. 1. num. 34. Craſſ. d. q. 10. num. 10. ita
debet excludi, quando admiſſio contineret iniqui
tatem, vt contrariorum eadem ſit diſciplina, & fa-
cit, quia nepos non venit appellatione filij, quan-
52 do magis † dilectus excluderetur a minus dile-
cto, vt poſt Alciat. & alios ponit Manti. d. lib. 8. tit.
8. num. 11. Rurſus in caſu Cin. Alber. quæſtio erat
inter matrem, & filiam: certum autem diximus ſu
pra, quod nepos non venit, quando diſpoſitio po-
teſt in filia verificari. Erit igitur vera noſtra con-
cluſio, quod filij appellatione veniat nepos, quem
filium ſolebat teſtator nominare, Bero. conſil. 122.
in princip. vol. 2. Rol. conſ. 43. nu. 37. vol. 4. Sed limi
tabitur non procedere quoad excluſionem filio-
rum, quia propter coniecturas excludendi non
ſunt proprij filij.

53 Octauò filij appellatio † nepotem non exclu-
dit, quando teſtator loquitur de filijs naſcituris,
quia tunc non poteſt dici, quod habeat affectio-
nem ad certas perſonas, ita tenuit Imol. in dicta
l. Gallus, §. inſtituens, Anchara. conſil. 146. col. 1.
Roman. conſilio 428. Alexan. in conſil. 9. volum. 1.
Curt. iun. in conſil. 111. num. 9. vbi ait, quod hanc
deciſionem ſequuntur communiter ſcribentes, &
cõſ. 113. nu. 11. Rui. conſ. 35. nu. 14. vol. 1. Gabr. d. cõ
clu. 1. nu. 71. Craſ. d. q. 10. num. 9. Mantica d. tit. 8.
nu. 19.

Digitized by Google

num.16. vbi tamen reſtringit ad deſcendentes te-
ſtatoris, ſecus in tranſuerſalibus, innuens, quòd
hæc concluſio procedit etiam in ijs nepotibus, qui
nati & concepti ſunt poſt mortem teſtatoris, quan
do diſpoſitio eſt collata in futurum euentum, li-
cet extent alij nati tempore mortis teſtatoris. Sed
vbi diſpoſitio non haberet tractum temporis in
futurum, tunc admitterentur ſolum ij, qui tempo-
54 re mortis teſtatoris † aderant, vt declarat Curt.
iun.d.conſi.413.nu.12. Facit, quia etſi veniant ali-
quando nepotes in diſpoſitione facta de filijs, ta-
55 men regulariter intelligitur ſi † nati ſint quando
teſtator deceſſit, non autem veniunt naſcituri, A-
lexan.in conſil.184.colum.1.vol.2.alios citat Ga-
briel.d.concluſ.1.nu.68. vbi tamen ponit quid vbi
verba ſunt in futurum collata, de quo Craue.d.q.
10.num.7.

56 Nonò veniunt nepotes, quando teſtator † vni-
uerſaliter vocat quoſcunq; filios, vt per multa pro
hat Curt.iun.conſ.48.nu.3.& mouetur principali-
ter, quia ſub vniuerſali dictione veniunt etiam ea,
quæ ſecundum proprietatem ſermonis includi nõ
poſſunt, vt quando feudum conceditur pro qui-
buſcunque hæredibus, ſequitur Crauet.in conſilio
155.numero quarto, Mantic. dicto titulo octauo,
numero 22. Et hæc limitatio eſt multum notan-
da, quia in teſtamentis notatij ſolent vti vniuer-
ſalibus verbis.

Decimò venire nepotes, quando teſtator pro-
57 miſcuè † vſus eſt nomine filiorum, & liberorum,
eaque ſic pro ſinonimis habuit, voluerunt Curt.
iun.in conſi.111.num.7.& conſi.113.num.7.Crau.
conſi.62.nu.12.& conſi.155.num.3.Menoc. conſil.
359.num.2.Mantic.d.ti.8.numero 21. Et ratio eſt
quia ſicuti liberorum mentio includit nepotes,
ita includere eos debet mentio filiorum, ex quo te
ſtator inter filios, & liberos non conſtituit diſcri-
men. Item ſi vocantur nepotes in vna parte teſta-
menti, quando ſcilicet meminit de liberis, non de
bet excludi in alia, quando meminit de filijs. Col-
ligitur enim & declaratur voluntas teſtatoris ex
ijs, quæ leguntur in alia teſtamenti parte. Et quã-
uis in oppoſitum dici poſſit, quod ſub nomine fi-
liorum non vocauerit nepotes, quia non de filijs,
ſed de liberis mentionem fecit, quando voluit ne-
potes includi, tamen reſpondet Crau.dicto conſil.
62.num.13.

58 Extant & plures alij caſus, † quibus filiorum ap
pellatione nepotes veniunt, qui videri poſſunt a-
pud Curt.iun.dicto conſil.111.& 112. Gabriel. d.
conſi.1.Mantica dicto titu.8.Craſſ.d.quæſt.10.Si-
mon d. ſolut.1. numero 50. & ſequentibus, ſolio
327.Zanch.d.par.quarta, numero 197.113.& plu
ribus ſequen. Ex quibus facilè poterit dignoſci &
inferri, quomodo alimenta filio relicta debean-
tur etiam nepoti, ideo non aliter proſequor ſingu-
los caſus.

SVMMARIVM.

1 *Pauper quis dicatur arbitrio Iudicis committitur.*
2 *Pauper dicitur qui etſi victum habeat neceſſarium, ta-
men viuere non poteſt honorificè ſecundum conditio-
nem ſuam.*
3 *Pauper dicitur, qui ſolum mille habet in bonis.*
4 *Vxori pauperi datur quarta in bonis mariti diuitis, ne
cogatur mendicare.*
5 *Vidua videtur eſſe in eodem matrimonio.*
6 *Vxori inopi in bonis mariti diuitis datur quarta ne ſit
opprobrio marito.*
7 *Vxori dotem paruam habenti datur quarta in bonis viri
diuitis, ſicuti nullam habenti dotem.*
8 *Inopia nouiſſima requiritur in vxore, vt habeat quar-
tam in bonis mariti diuitis.*
9 *Inops dicitur, qui nihil habet.*
10 *Inopia nouiſſima dicitur cum nihil omnino habere po-
teſt.*
11 *Paupertas arctiſſima dicitur, quando nihil prorſus ha-
bet.*
12 *Nihil dictio, eſt vniuerſalis negatiua.*
13 *Negatiua vniuerſalis nullam recipit reſtrictionem.*
14 *Negatiua potentius negat, quam affirmet affirmatiua.*
15 *Negatiua vniuerſalis falſa in vno, eſt falſa in omni-
bus.*
16 *Dos mille aureorum ſufficit etiam pro Comitiſſa.*
17 *Quarta vxori inopi datur gratia miſerationis in bonis
mariti diuitis.*
18 *Quarta vxori inopi datur in ſubſidium, quando deficit
omnis promiſſio.*
19 *Dos ad excludendum quartam non ſufficit, quod ſit par
ua, niſi etiam ſit minima.*
20 *Dotis reditus raro, vel nunquam ſufficiunt pro alimen-
tis vxoris.*
21 *Diſpoſitio authen. præterea, C. vnde vir, & vxor, eſt
exorbitans.*
22 *Extenſio non eſt licita in exorbitantibus ex identitate
rationis.*
23 *Extenſio in exorbitantibus non eſt licita ex maioritate
rationis.*

QVAESTIO XXXVII.

PERTINET quoque ad alimenta
quæſtio, quæ in facto contigit pau
cis ab hinc mẽſibus: deceſſit enim
nobilis quidam Doctor, & Eques
ditiſſimus, relicta vxore, quæ do-
tem dederat ducatorum mille du
centorum, ij efficiunt aureos mille in circa: pete-
bat autem quartam in bonis tanquam pauper,
quia etſi regulariter arbitrio Iudicis committa-
1 tur in cognoſcendo, quis † verè dicatur pauper,
gl.in authen.præterea, in verſiculo locuples, C.vn-
de vir, & vxor, vbi Bar.Alexan.Iaſ.Dec.& alij, Be-
nincaſ.in tracta. paup. in ſexta quæſtione princip.
numero 17.Menoch.de arbitr.indic.caſu 65.num.
6.Maſcar.de probat.concluſione 1154. numero 8.
tamen non ſolum dicitur pauper, qui non habet
vnde viuat, ſed etiam, qui non poteſt commode
2 viuere † ſecundum ſuam conditionem, Bald.in l.ſi
quis ad declinandam, numero quinto, C.de epiſc.
& cler.Iaſ.in l.ſi conſtante, numero 146.& numero
151.ff.ſoluto matrim.Dec.in authen.præterea, nu-
mero 15. Alciat. in l. quos nos hoſtes, §. locuples,
num.11.ff. de verborum ſignific. Natta conſi.590.
num.14.Bellon.conſi.16.nu.6.Simon de interpret.
vltimar.volunt.libro 4.interpret.1.dubit.12.num.
74.folio mihi 442.Benincaſ.in d.tract.q.1.nu.40.
Marcabu.in conſi.105.num.41.Maſcar.d.concluſ.
1154.nu.14.Certum eſt autem, quod ex reditu au
reorum mille non poteſt mulier viuere honorifi-
cè, ſi nobilis ſit. Et dicit Barto. in d.l. ſi conſtante,
3 nu.14.dici pauperem eum, qui † in bonis habet ſo-
lum mille, ſequitur Socin. conſi.30. numero 1.vo-

Nnn lum.

lnm.4. vbi loquitur in propoſito noſtro Bero. con-
ſilio 120.num.15.vol.1. Natta in conſ.605.Pedroc.
conſi.8.nu.153.Quod ſi eo tempore reditus aureo-
rum mille non ſufficiebat, quando omnia erant vi-
lia, multò minus ſufficiet nunc quod ad ea tempo-
ra deuenimus, quo omnium rerum pretium cre-
uit, & ex communi vſu plura ad vſum, & ornatum
deſiderantur, quam prædictis temporibus conſue-
uiſſet. Ratio authen. præterea, eſt ne vxor pauper
4 † cogatur cum mariti opprobrio mendicare, vt
Barb. Nicol. de Vbal. Ang. Dec. Goaad. Bened. Ru-
be. Mantu. & alios dixit Rolan. d. conſil. 15. num.4.
5 volum.3. vidua enim videtur eſſe in eodem † ma-
trimonio, l. filij, §. vidua, ff. ad municipa. l. quoties,
C. de priuileg. ſchola. lib.12. Guido Pap. q.379. Ro
lan. conſi.14.nu.46. conſi.15.nu.11. vol.3. Dec. conſ.
33.nu.9. in 1. volum. & lex non ſolum conſiderauit
6 paupertatem vxoris, † ſed etiam opprobrium vi-
ri, vt per Bald. in d. authen. præterea, Caſtren. nu.4.
Salic. nu.2. Iaſ. nu.9. & ſeq. alij ibi Riminal. ſen. con-
ſilio 114.num.7. Corne. conſil.4.nu.4. volum.4. Be-
ned. in ca. Rainutius, in verſiculo vxorem nomine
Adelaſiam, deciſione 5. numero 244. Cordub. in di
cta l. ſi quis a liberis, in principio, numero 78. ff. de
liber. agnoſcen. Cum ergo diſpoſitio authen. præ-
terea, ſit fundata ſuper paupertate, & defectu ali-
mentorum, & honore mariti, obtinere videbatur
etiam in caſu prædicto, quia etſi dotata eſſet mu-
lier, ea tamen dos videbatur parua inſpecta mari-
7 ti qualitate, & conditione, † quo caſu non minus
debetur quarta, quam ſi eſſet ſine dote, ſecundum
Bal. ibi in fine, vbi Caſtren. colum. fin. Rom. colum.
2. Salic. nu.2. Alexan colum.1. & Iaſ. colum.2. in fi-
ne, Rolan. qui multos citat dicto conſ.14. num.29.
verſic.3. quod, Natta conſ.246. numero 6. Cæphal.
conſ.288. nume.29. Contra verò non videbatur eſ-
ſe locus dictæ quartæ, quia in muliere requiritur
8 nouiſſima † inopia, & quod nihil habere valeat, vt
in §. quoniam vero, in Authen. de exhiben. reis,
9 inops dicitur, qui nihil habet, † Archid. in cap. quæ
iura, diſtinctione octaua, Caſtren. in l. id quod pau
peribus, C. de epiſcop. & cler. Socin. in conſi. 30. nu-
mero 16. conſi.121. num.45. volum.4. Fabian. d. au-
then. præterea, nu.19. & nouiſſima inopia eſt cum
10 nihil omnino habere † poteſt, Bart. in l. ſi quis a li-
beris, §. item reſcriptum, in fine, ff. de liber. agno-
ſcen. Et dicit Bald. in Authen. ſi qua mulier, co-
lum.3. verſic. ſecundo probo, C. de ſacroſ. eccleſ.
quod arctiſſima paupertate laborare dicitur, qui
11 nihil prorſus † habet, & textus prædictus vtitur
12 dictione nihil, quæ eſt vniuerſalis negatiua, † Ti-
raquel. in l. ſi vnquam, in verſic. ſuſceperit liberos,
num.8. C. de reuocan. donat. & cum vniuerſalis ne-
13 gatiua nullam recipiat † reſtrictionem, Craue. con
ſilio 294. num.6. potentius enim negat, quam affir-
14 matiua affirmet, † Barto. in l. Gallus, in principio,
numero 4. ff. de liber. & poſthum. & falſa in vno red
15 ditur in omnibus falſa, † l. ſi is qui ducenta, §. v-
trum, ff. de reb. dub. Crau. in conſil.809. numero 4.
verſic. ſed ſi poſt proteſtationem, & dixi ſupra in
quæſtione antepenult. & non dicitur inops, vel pau
per qui mille habet aureos, tum quia neque indo-
tata dicitur, neque parua dote dotata, nā dos mil-
16 le † aureorum ſufficit etiam pro Comitiſſa, vt poſt
Fulgoſ. & Dec. tenet Alcia. in conſi.252. numero 5.
in fin. Tum verò, quia ſi dos illa in cenſuum em-
ptionem conuertatur, qui paſſim hac in regione
ad octo pro centenario conſtituuntur, reddet au-
reos octuaginta. Hic verò reditus ſufficit ad tollen
dam indigentiam, & mendicitatem a lege conſi-
17 deratam. Accedat quod beneficium dictæ † quar-
tæ fuit miſerationis gratia conceſſum, vt inquit
Alciat. dicto conſilio 252. num.5. Ergo non ſufficit
vxorem eſſe pauperem, niſi etiam ſit miſerabilis,
ſeu miſeratione digna, & non dicitur talis ea, quæ
reditum habet octuaginta aureorum. Præterea da
18 tur ea prouiſio in ſubſidium, † quando alia omnia
deficiunt, vt volunt Doctores ibi, & Socin. in conſi-
lio 121. nume.6. volumine quarto, Fabian. d. Auth.
præterea, nume.33. Cæphal. conſi.244. numero 22.
Gabriel. conſi.142. num.29. Menoch. conſi.433. nu-
mero 23. ſed non dicitur deficere aliquid mulieri,
quæ dotem habet quantitatis prædictæ. Et ex præ-
dictis reſpondetur ad omnia contraria, quia etſi
dicatur pauper ille, cui non ſunt facultates ad ho-
norificè viuendum ſufficientes, tamen non ſufficit
paupertas ſimplex in propoſito, ſed requiritur no-
uiſſima inopia, dicto §. quoniam verò. Similiter li-
cet parua dos non tollat remedium prædictum, ta-
men hoc eſt verum, quando non ſolum eſt incon-
19 grua † habito reſpectu ad conditionem, qualita-
tem, & ſtatum mariti, ſed eſt minima, ita vt illa
non obſtante vxor laboret extrema inopia, ita de-
terminat Corne. in conſil.249. col.2. in fin. verſic. li-
cet autem militaret, vol.3. Et dicit Socin. in conſil.
30. num.14. volum.4. quod ad excluſionem mulie-
ris ſufficit dotem non eſſe minimam, licet etiam
non ſit congrua vel condecens. Et eiuſmodi ſenten
tiæ fuit Pepus d. authen. præterea, nume.19. & 83.
vbi vult maximam paupertatem requiri, Purpur.
conſi.330. num.5. Quorum dicta quo ad ſupracita-
tam concluſionem non reprobantur, licet inferant
alia, quæ in iure non ſunt tuta. Eodem modo tollit
fundamentum, quod parua dicatur dos, quæ non
ſufficit ad alimenta, vt voluerunt Bald. Corſet. &
Mant. quos citat, & ſequitur Rolan. in conſil. 14.
nu.21. & ſequen. volum.3. Intelligitur enim de ali-
mentis neceſſarijs, & ſine quibus viuere nemo po-
teſt, non autem de alimentis, ſecundum honorifi-
centiam, quia aliàs ſemper eſſet locus diſpoſitioni
20 dictæ authen. ex quo nunquam, vel raro † reditus
dotis ſufficit pro ſuſtentatione vxoris, & aliarum
expenſarum, quæ fiunt pro victu, ornatu, & decore
illius, vt inquit Purpur. in conſi.330. nume.7. verſi.
ex cuius dictis, Pepus in d. auth. nume.85. In caſu
autem dotis reditus ſunt ſufficientes ad tollendū
miſeriam, neceſſitatem victus, & mendicitatem, li-
cet non ſufficiant pro decore, & ornatu vxoris: er-
go non debet eſſe locus illi diſpoſitioni, quæ cum
21 ſit exorbitans, † vt volunt Doctores in princ. præ-
cipuè Caſtr. Socin. conſil.108. colum. fin. vol.1. Cæ-
22 phal. in conſi.671. num.34. non debet extendi † ſe-
cundum gl. in §.1. in verſ. curationem, in Authen. vt
hi, qui oblig. res minor. hab. Alex. in l. ſi ita ſtipu-
latus, in §. Griſogonus, colum. pen. ff. de verb. obli-
gat. Dec. in l. qui ſe patris, col. fin. C. vnde lib. imò
23 etiam quando ſubeſt maioritas † rationis ſecun-
dum Iaſ. in rub. ff. de re iudic. col.3. verſic.2. quia
etiam dato. Et hanc partem ego credidi veriorem,
quam etiam amplexus eſt Senatus Mantuanus, qui
tamen videns viduæ non ſufficere reditum aureo-
rum octuaginta, vtendo authoritate ſibi conceſſa,
addidit aureos vigintiquinque in ſingulos annos
dum vixerit.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Excluſio legis excludit etiam a legitima.*
2 *Renunciatio generalis excludit ab omni remedio.*
3 *Ali nemo debet ex bonis quæ ſibi auferuntur.*
4 *Acceſſorium tollitur principali ſublato.*
5 *Primogenitus, cui omnia bona ex conſuetudine deferuntur, tenetur alere ſecundogenitum.*
6 *Monachi in Gallia excluſi a ſucceſſione parentum, ſunt tamen alendi.*
7 *Excluſus a ſucceſſione per legis diſpoſitionem conſequitur tamen alimenta.*
8 *Bald. in auth. bona damnatorum, C. de bon. damnato. quomodo procedat.*

QVAESTIO XXXVIII.

FILIAE, cui dos in tempus nuptia-
rum eſt relicta, debentur interim
alimenta ex bonis patris dotãtis,
vt probaui in tit. quib. debean. ali-
mẽ. q. 26. ſed quid ſi penitus ſit ſta-
tuto vel conſuetudine excluſa, &
idem dubitari poteſt in filio, quando a ſucceſſio-
ne paterna, vel materna modo prædicto repelli-
tur. Et videretur dicendum, quod non debeantur,
nam videmus quod a lege excluſus ſimpliciter a
1 † ſucceſſione, cenſetur etiam excluſus a legitima,
Socin. conſilio 150. colum. 4. volum. 1. Dec. in con-
ſilio 392. colum. fin. numero 6. Natta in conſilio
308. numero quarto, Rolan. in conſilio 62. nume-
ro 50. & ſequen. volum. 3. Cæphal. in conſilio 304.
numero primo. Ergo eodem modo videri debet
excluſus ab alimentis: valet enim argumentum a
legitima ad alimenta, vt dixi ſuo loco. Præterea ge
neralis excluſio generaliter excludit ab omni re-
2 medio, † & ab omni capite, glo. in l. 1. §. ſed viden-
dum, ff. de ſucceſſor. edic. quam dicit ſingularem
Bald. in l. vnica, C. quan. non peten. par. Caſtren. in
l. 1. num. 6. C. qui admit. Bart. Salicet. Caſtren. Ale-
xand. & alij in l. nec is, §. hæres inſtitutus, ff. de hæ-
red. inſtit. Aret. in l. eum igitur, nume. 3. & 4. Inſti-
tut. de bono. poſſ. Et licet prædicta iura loquantur
in excluſione hominis, tamen idem videtur in ex-
cluſione legis: ea enim fortius excludit, quam
excluſio hominis, vt voluerunt Socin. Dec. Natta,
Rolan. & Cæphal. ſupracitati. facit etiam ratio,
3 quia non eſt alendus † quiſpiam ex bonis, quorum
ſucceſſio a lege ſibi denegatur, vti ſupra dictum
eſt de bonis, quæ propter delictum auferuntur,
ſecundum Bald. in authen. bona damnatorum, &
alios ſæpe hoc in opere citatos. Rurſus diximus
aliquando alimenta danda eſſe egenti, qui proba-
uit ſaltem ſemiplenè ſibi ius aliquod prætendere
in bonis contentioſis, at ſecus eſt, quando clarè
conſtat in eis, nullum ſibi ius eſſe, dantur enim ali-
menta ratione bonorum: at vbi bona non deben-
tur fruſtra ex eis petuntur alimenta, ſublato enim
4 principali † tollitur omne acceſſorium, l. cum prin
cipalis, ff. de regu. iur. In contrarium tamen facit,
quod voluit Bal. in l. cunctos populos, numero de-
cimoſeptimo, C. de ſum. Trinit. vbi ait, quod ſi ex
ſtatuto, vel conſuetudine, omnia bona deferuntur
primogenito, excluſis alijs, debebuntur alijs ali-
menta ratione naturali. facit etiam, quod de pri-
mogenito ſuccedente ex conſuetudine, vel ſtatu-
5 to in vniuerſis bonis † dicunt Hoſtien. Ioan. Andr.
Abb. & alij in capit. licet de voto, vbi dicunt ali-
menta ſecundogenito deberi, alios citaui in titu-
lo, quibus debeantur alimenta, quæſtio. vigeſima-
ſeptima. Et hæc pars mihi videtur verior, quando
liberi egent alimentis, & confirmatur, quia tali
caſu alimenta non poſſunt ſtatuto, aut conſuetu-
dine tolli, vt dixi ſuo loco. Ideoque Bened. in ca-
pitulo Raynutius, in prima parte, verſ. vxorem no
6 mine Adelaſiam, numero 262. de teſtamen. † dixit
quod etſi in Gallijs conſuetudine ab omnibus ap-
probata monachi, vel moniales non ſuccedant pa
rentibus, tamen ſæpe facta fuit filijs præcipuè mo-
nialibus prouiſio alimentorum, quando monaſte-
rij facultates non erant ſufficientes. Sed ego cre-
derem ſanctius, & magis piè facturos Gallos, ſi ea
conſuetudine, ſeu potius corruptela deſtructa mo
nachos, & moniales ad parentum admitterent ſuc
ceſſionem. Mihi enim ea conſuetudo non proba-
tur, vt quæ eccleſiaſticæ libertati aduerſetur & a
vita contemplatiua retrahat, quidquid pro il-
lius validitate laborando Benedictus adducat.
Et quamuis ſimpliciter excluſus a lege intelliga-
tur etiam excluſus a legitima, tamen non dicitur
7 excluſus † ab alimentis, vt poſt Baldum voluit
Georg. Natta de ſtatu. excluſ. fœmin. in prima
quæſtione, numero quarto, vbi ait, quod filia ab in-
teſtato excluſa ſit tamen alenda, dixi in titulo de
alimen. priuileg. capitulo trigeſimotertio, facit e-
tiam, quia vt aliàs dixi ſtatuto alimenta tolli non
poſſunt, ſimiliter licet generalis excluſio tollat
omne caput ſuccedendi, tamen alimenta non cen-
ſentur ſublata, niſi de eis fiat ſpecialis mentio, vt
pariter dixi inter alimentorũ priuilegia, vbi pro-
baui, quod generalis legatorum reuocatio non tra
hitur ad legatum alimentorum. Quod autem di-
8 xit † Bal. in authen. bona damnatorum, non facit
ad rem, quia loquitur, quando bona fuerunt ei-
dem perſonæ ablata per delictum: nos autem a-
gimus de bonis, quæ nunquam fuerunt filij, & a
quorum ſucceſſione filius excluditur non ob deli-
ctum, ſed ſola conſuetudine ſine ſua culpa, qui ca-
ſus plurimum differunt, & diuerſam inter ſe ratio
nem habent.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta repetuntur ſecundum ſumptum factum, non ſecundum laborem, & induſtriam.*
2 *Domum alienam, qui habitauit, ſoluere tenetur quanti aliam conduxiſſet, non quanti illa potuiſſet locari.*
3 *Qualitas, & conditio alimentarij inſpicitur in præſtatione alimentorum.*
4 *Nobili debentur alimenta etiam pro famulo.*
5 *Laboris quoque ratio habenda eſt in repetitione alimentorum.*
6 *Salarium debetur tutori, qui negocia ſua dimiſit, vt tutelæ incumberet.*
7 *Salarium debetur procuratori, & ſindico, qui res ſuas dereliquerunt, vt aliena expedirent.*
8 *Tutor repetit impenſas pro pupillo factas etiam ſi excedant valorem omnium bonorum pupilli.*
9 *Tutor repetit impenſam factam in ſoluendo mercedem magiſtris pupilli.*
10 *Expenſarum condemnatio includit damna, quæ victor artifex eſt paſſus, vt litem proſequeretur.*
11 *Aduocatus cauſa propria repetit lucrum quod amittit cum cauſam propriam defendit.*

12 *Lucri, vel damni diuerſa eſt ratio.*
13 *Lucrum indicatur pro damno, quando eſt radicatum.*
14 *Bal. in l. patrem, C. de nupt. reprobatur.*
15 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
16 *Gerens aliena negotia, non repetit quod impendit, ſed quanti dominus eſt factus locupletior.*
17 *Operæ pupillæ æſtimantur quanti tutor factus eſt locupletior, non quanti potuiſſet locari.*

QVAESTIO XXXIX.

IN repetendis alimentis cuidã puel
læ prẽſtitis durãre infirmitate gra-
ui, qua laborabat, dicebant teſtes
pro creditore adducti, quod vltra
impenſam fuerunt ſemper duę mu
lieres occupatæ circa miniſterium
neceſſarium, ideo petebat etiam ſibi refici impen-
ſam tam alimentorum, quam ſalarij dictarum mu
lierum: aliqui dicebant non de illis eſſe teſtibus
curandum, quia alimenta taxari debent pro bur-
1 ſali diſpendio, non autem pro labore, † & mole-
ſtia perſonæ, inquit Bal. in l. patrem, in fine, C. de
nupt. cuius dictum pro ſingulari refert Petr. de Ra
uen. ſing. 28. & ſecundum hæc fuit iudicatum a Ro
ta Romana, vt legitur deciſione 742. numero 1. in
2. pat. inter nouiſſimè editas. Sed quamuis teme-
rarium quodammodo ſit a tantorum patrum iudi
cio diſcedere, ſi tamen veritati cedere omnia de-
bent, & cuique liberum eſſe debet ſuum iudicium,
ea ſententia mihi non placuit. Si enim eius perſo-
nam reſpicimus, cui præſtita ſunt alimenta, certè
commodum ſenſit ex labore, & induſtria mulie-
rum, quæ operas præſtiterunt, & conſequenter ex
pecunia per creditorem erogata in alimenta, & ſa
larium illatum, ita vt neceſſe ſibi fuiſſet alias con-
ducere ſua impenſa, ſi minus illud aliæ non ſubijſ-
ſent, & facit, quod dicimus de eo, qui alienam do-
2 mum habitauit: † tenetur enim tantum refunde-
re, quanti coactus fuiſſet aliam conducere, ſi illam
non habuiſſet, Bar. in l. ſumma, §. in frumento, ff. de
cond. indeb. vbi Bal. idem dicit Dec. in conſi. 62.
columna tertia, in fine, Corta in memor. incipien.
creditor habitando, Natta in conſilio 53. numero
primo. Item alimenta præſtantur ſecundum qua-
3 litatem, & conditionem † eius cui debentur, l. ſi
cui, ff. de annu. leg. l. Mela, & l. penult. ff. de alimen.
& cibat. legat. l. tutor ſecundum dignitatem, in
principio, ff. de adminiſtr. tutor Tiraquel. in tract.
nobilit. c. 20. num. 143. At certum eſt quod infirmo
adhibendæ ſunt perſonæ, quæ ſecundum morbi
exigentiam aſſiſtant, & ſeruiant. Et ſicuti viro no-
bili dantur alimenta etiam pro famulo, quia non
4 poteſt ſine † dedecore ſordida quæque per ſeip-
ſum expedire, dicta l. tutor ſecundum dignitatem,
gloſ. in §. fin. in verſic. onera, in Authen. de non eli-
gen. ſecun. nub. vbi Barto. hoc notat, Imo. & Alex.
in l. ſi maritus, ff. ſoluto matrimonio, alios cita-
ui in tit. qualit. aliment. ſint præſtan. quæſtio. 18.
numero nono, ita infirmo dari debent alimenta
pro ijs omnibus ſine quibus eſſe nõ poteſt, ex quo
ſibi ipſi per diuerſam valetudinem ſeruire non po
teſt. Tertiò in præſtandis alimentis, non ſolus ſum
5 ptus, ſed labor † quoque vertitur, vt inquit textus
in dicta l. patrem, C. de nupt. ergo pro labore quo-
que fieri debet ſolutio ei, qui alimenta dedit. Et
ſi præſtans alimenta fecit, quod facere debuiſſet,
infirmus agit contra eum, vel de in rem verſo, vel
actione negotiorum geſtorum, vt toto tit. ff. de ne-
got. geſt. & de in rem verſo. Et idem eſt, quando is,
qui præſtirit alimenta, erat aptus lucrari, & coa-
ctus fuit lucrum dimittere, vt infirmo ſeruiret. Po-
teſt enim conſequi mercedem, vti dicimus de tu-
6 tore, † qui ſi reliquit ſua negotia, vt pupilli bona
curaret, ideoque diſpendium paſſus eſt rerũ ſua-
rum, poterit ſalarium petere, l. a tutoribus, §. fin.
vbi gloſ. & Bart. ff. de tutel. Barto. in l. in eos, ff. eod.
tit. Arc. in §. actionum, numero 44. Inſtitu. de actio.
Alexand. & alij citati a Caualcan. in tracta. de tu-
tor. & curato. nu. 301. Sed præter eos Guido Pap.
in quæſt. 68. Anchar. famil. quæſt. 61. nume. 7. lib. 2.
Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, num. 73. ff.
de liber. agnoſcen. comprobat multis argumen-
tis, & iuribus Menoch. in conſil. 228. numero pri-
mo, vſque ad 47. vbi multa ad propoſitum addu-
cit, quæ hic poſſent repeti, & præcipuè, dum ait,
7 idem dici poſſe de procuratore, † & ſyndico. facit
etiam, quod dicitur in l. 3. in principio, ff. de con-
trar. iud. tute. vbi dicitur, quod tutori reſtitui de-
bent expenſæ factæ pro pupillo, etiam ſi excedant
8 † valorem omnium facultatum pupilli. Et ibi Ni-
co. de Neap. dicit, hoc benè procedere, ſi fuit vti-
liter expenſum, ſubdens, tunc dici vtiliter expen-
ſum, quando erogauit pro defenſione cauſæ ſtatus
pupilli, cui fuerat mota quæſtio. Si ergo pro pupil-
li ſtatu erogatum, dicitur vtiliter impenſum, quã-
to magis iudicari debebit vtilis impenſa facta pro
ſanitate recuperanda? Et ſanè quo ad ſalaria præ
dicta, neque Bald. in dicta l. patrem, videtur dubi-
taſſe, dum diſtinguit inter laborem & ſumptum,
& facit l. ſi paterno affectu, C. de nego. geſt. vbi, qui
9 ſoluit mercedem † magiſtris, repetit, ſi non donan
di animo erogauit, facit l. alimenta, C. eodem, vbi
repetitio eius conceditur, quod in rem pupilli fuit
impenſum, & paſſim diximus ſupra repeti impen-
ſam, quæ ad commodum alimentorum alterius
facta eſt: quo verò ad damnum, quod ſenſit actor
ex eo, quod circa curam alimentati fuit occupa-
tus, videtur pro reſolutione dicendum, quod ſi e-
rat artifex, vel ſolitus ex negotio aliquo cum ſua
perſona lucrari, & vacauit a ſuo officio & labore,
vt commodo alimentati incumberet, concedatur
10 ſibi repetitio, & moueor ex eo, quod voluit † gloſ.
in l prima, ff. de alien. iud. mutan. cau. fact. vbi ait,
quod etſi in condemnatione expenſarum, quæ fit
a Iudice ratione victoriæ, litis non habeatur ra-
tio damnorum aliunde prouenientium, ſed eius
impenſæ tantummodo, quæ in lite facta eſt: tamen
aliud eſt quo ad damna, quæ paſſus eſt victor, qui
ex arte lucratus fuiſſet ſi non fuiſſet coactus liti
intereſſe arte dimiſſa. Et ſequitur Bartolus, ibi nu-
mero primo. Et clarius dicit gloſ. in l. ſi procura-
tor, ff. rem ratam hab. quod ſub nomine expenſa-
rum repetit victor id omne, in quo fuit damnifi-
catus, ex eo, quod lis eum reuocauit a ſuis nego-
tijs, ſequitur Bartolus ibi, in fine, & Caſtren. ibi di-
cit eſſe menti perpetuo tenendum, quia ſi artifex
non potuit lucrari, id repetit a condemnato. Et
idem voluit Alexand. ibi, Butr. in capit. finem liti-
bus, numero 25. de dolo & contum. Specu. & Ioan.
And. in §. finali, verſic. quod ſi victor artifex, in ti-
tu. de expenſ. Hac etiam ratione Abb. in d. cap. fi-
nem litibus, numero 30. dicit, quod ſi aduoca-
11 tus † amiſit lucrum, dum defendit cauſam pro-
priam,

Digitized by Google

priam, illud repeſit ab aduerſario in expenſis com
demnato, ſequitur Sapia ibi, in additio. & Iaſ. in l.
properandum, §. ſin autem alterutra, n. 14. C. de iu
dic. vbi multa congerit, idem voluir Mynſinger.
centuria prima, obſeruat. ſecunda, Aſinius ſua pra
xi, §. trigeſimoſecundo, capitulo ſecundo, limitat.
19. in quibus locis ſequunrur, quod ſupra dictum
eſt de artifice. Et quamuis alia ſit ratio emergen-
12 tis damni, alia † verò lucri ceſſantis, l. qni aurem,
in principio, ff. dc his, quæ in fraud. credit. cum a-
lijs apud Dec. in l. non fraudantur, ff. de regu. iur.
ramen, vbi lucrum eſt radicatum, de eo idem iudi-
13 catur, quod † de damno, gloſ. in l. 1. §. ſi quis pro-
pter, in verſicu. reſtitutione, ff. de itin. actuque pri-
ua. Cin. & Bal. in l. cũ te, C. de donatio. anre nupt.
Bal. Ang. & Imo. in l. non amplius, §. primo, ff. de le-
ga. primo, Alexan. in conſil. 89. colum. penult. vo-
lumine ſecundo. Et doctrina Bald. in l. patrem, C.
14 de nupt. † non bene deducitur ex eo text. quia cum
loquatur de alimentis, includit omnem impẽſam,
qnæ pro ſuſtentatione vitæ cſt neceſſaria, vt pro-
baui ſupra, in titulo alimenta qualiter ſint præ-
ſtan. vbi dixi, Medicos, medicinas, & famulos de-
beri, ſi perſona, vel dignitas, vcl neceſſitas exigat,
qnínimmo text. in dicta l. patrem, videtur contra-
rium probare, dum inquit, puellam illam factam
fuiſſe adultam ſumptu & labore alterius. Attri-
buit enim labori, quod ad eam ætatem ſit produ-
cta, ideo dum infra loquitur de alimentis, ample-
ctitur vno vocabulo, quod duplici verbo ſupra ex-
preſſerat, & non debet fieri iniqua interpretatio
per quam ille, qui laborem impendit, remanet in
15 damno: nemini cnim † officium ſuum debet eſſe
damnoſum, l. ſed erſi quis vir. Benè admitto, quod
non repeter, quantum ex arte fuiſſet lucratus, ſed
quanti fuiſſet conducturus, & ſoluturus is, cui ali-
menta præſtita ſunr, vt ſupra dixi de eo, qui do-
mum inhabitauit. Et facit text. clarus in l. ſi pnpil-
16 li, §. ſed etſi quis, ff. de neg. geſt. vbi gerens † aliena
negotia, non repetit quidquid ſibi abfuit in co ne-
gotio, ſcd quanti factus eſt locupletior is, cuius
geſtum cſt negotium, Cuma. in conſilio 88. in fine,
17 vbi ait, quod etſi operæ † præſtitæ a pupillo com-
penſandæ ſint cum alimentis, quæ tutor præſtitit,
tamen tutor imputat ſolum, in quantum factus lo-
cupletior, non inquantum locare potuiſſent alij,
l. ſi non ſortem, §. libertus, ff. dc condictio. indeb.
Suſtineri autem poſſet Baldi & Rot. deciſio, in eo
qui nullum detrimentum ſenſit, vr quia non erar
artifex, nec artem aliquam callebat, a qua diſtrahi
vel auocari potuerit.

S V M M A R I V M.

1 *Pecunia relicta ad alimenta non debet conſumi, ſed poni ad honeſtum lucrum.*
2 *Proprietas cenſetur relicta, quando fundus relictus eſt ad alimenta.*
3 *Legatum alimentorum non minuitur ſalcidia.*
4 *L. Diai, ff. ad leg. Falcid. quamodo intelligatur.*
5 *Proprietas ei videtur relicta, cai fundus relinquitur, vt alat tertium.*
6 *Pecunia relicta ad alimenta venit proprietas.*
7 *Pecunia qaanda relinquitur ad alimenta remanere debet penes haredem.*
8 *Teſtator in dubio cenſetur hæredem minus grauare, qaam fieri poſſit.*
9 *Ignorantia iuris præſumitur in teſtatore potius, quam quod videatur plus debito grauare hæredem.*
10 *Legatum capi debet de manu hæredis.*
11 *L. fundi Trebatiani, ff. de vſaſruct. leg. qaomodo procedat.*
12 *Reddita mille aureorum relicto, aa teneatur hæres tot bona aſſignare quibas percipiatur.*
13 *Pecunia relicta ad alimenta venit conſignanda legatario, quando eſt granatus illam reſtituere.*
14 *Reſtituere, verbum, ſignificat rem eſſe traditam.*
15 *Reſtitaere, verbum, non ſemper traditionem præſupponit.*
16 *Proprietas verborum attendi, etiam contra meatem diſponentis.*
17 *Voluntas teſtatoris attenditur in vltimis voluntatib.*
18 *Verba ſunt apertius teſtimonium noſtræ voluntatis, qaam aliud quid vis.*
19 *Legatarius quando poſſit legatum propria authoritate capere.*
20 *Vſusfractus, quando cenſeatur relictus.*
21 *Legatarios, cui pecunia ad alimenta relicta traditar, tenetur cauere.*
22 *Vſusfructus conſiſtere poteſt ia pecunia.*
23 *Beneficium non coaſertur iuiauitam.*
24 *Aequalitas ſeruari debet inter creditorem, & debitorem.*
25 *Creditar non cogitur ante diem recipere ſolutionem cum ſuo incommodo.*
26 *Emphyteuta non poteſt inuito domino repræſentare futuraram annorum ſalutiones.*
27 *Legatarius alimentorum ſi acceptat pecuniam, quæ inde amittatur, alimenta perdit.*
28 *Conditio in dubio cenſetur appoſita fauore hæredis, & idem eſt in die.*
29 *Hæres poteſt ſoluere inuito creditori ante euentum diei aut conditionis.*
30 *Creditor non cagitur ſolutionem recipere ante diem incertam, vel conditionem.*
31 *Legatarius cenſetur in legata magis dilectus quã hæres.*
32 *Hæres non poteſt iaaita legatario aſſignare tot bona, quando annuus redditus eſt relictus.*
33 *Vſura nihil aliud eſt quam lucrum proueniens ob vſum pecuniæ alicui conceſſum.*
34 *Uſura eſt amni iure prohibita.*
35 *Pecunia pupillaris conuerti debet in emptionem prædiorum.*
36 *Cenſas annuus reputatar inter immobilia.*
37 *Pecunia ad alimenta relicta deponi debet apud mercatorem ad honeſtum lucram.*
38 *Tutor qui pecuniam pupillarẽ depoſuit apud mercatorem, qui reputabatur idoneus, non tenetur ſi decoxit.*
39 *Vtiliter geſtum dicitur negotium, quando a priacipio ita fuit.*
40 *Hæres tenetur curare, quod fundus colatur & ſeminetur, qaando fructus illius relicti ſunt alicui.*
41 *Conſuetudo patrisfamilias, poſtca vero regionis attendatur.*
42 *Conſaetuda particularis attenditur.*
43 *Conſuetudo an originis attendatar, vel loci, vbi teſtator verſatus eſt.*
44 *Conſuetudo ciuitatis attenditur in exigendis vſuris.*
45 *Vſuræ vſurarum debentur quando ſic ſe habet conſuetudo.*
46 *Vſuræ pupillo ſoluuntur iuxta id quod ſoluebatur eius patri.*
47 *Vſuræ quando conſaeuerunt diuerſimodè ſolui, attenditur quod minimum eſt.*

QVAESTIO XL.

PECVNIA quando alicui relinqui
tur ad alimenta, tunc non debet
conſumi, ſed poni ad boneſtu lu-
1 crum, ex quo inde alimenta † le-
gatario præſtentur, ex text. in l.
Diui, vbi Bartolus hoc nor. ff. ad
leg. Falcid. ſequitur Ange. ſubdens ſic feciſſe Læliũ
de Montecatino magnum vſurariũ, Imo. circa me-
dium, verſiculo item nota, vbi ait, in dubio teſtato-
ris mentem eſſe, quod alimenta præſtentur ex red
ditibus pecuniæ, non autem ex ipſa pecunia. Et Ca
ſtren. dicit, hoc eſſe vtilius, quia durat perpetuo,
& infert, quod vbi pecunia legatur in alimenta
pauperum, exequutor, vel Epiſcopus non debet
illam inter pauperes diſtribuere, alios citaui in ti
tulo, quomodo & qualiter ſint præſtan. alimen.
quæſtione nona, numero 13. addo Rot. deciſione
742. numero ſecundo, in prima par. in nouiſſ. Sed
contra prædicta facit l. quarta, ff. de alimentis, &
2 cibar. lega. vbi dicitur, quòd fundo † ad alimenta
legato, venit proprietas, & ad hæredes tranſmitti-
tur, ſequitur Bart. ibi, numero 2. idem voluit Bart.
in l. cum hi, §. ſi vni, ff. de tranſactio. & infinitos ad
hoc citaui in titulo alimen. quan. cenſean. relict.
quæſtione prima, in principio, & miror, quia ne-
mo ex Doctoribus, quẽ viderim, aduertit ad con-
trarietatem prædictam. Poſſet forte dici, quòd im
mo text. in dicta l. Diui, concordat cum l. quarta,
quia ibi dicitur legatum pecuniæ ad alimenta fa-
ctum ſubijcit Falcidiæ, quod non eſſet, ſi diceretur
3 legatum alimentorum; nam hoc † non minuitur
Falcidia, vt probaui inter priuilegia alimento. pri
uileg. decimooctauo. Etſi dicatur videri relicta ali
menta ex eo, quod fidei præſidis committitur, vt
curet pecuniam collocari apud idoneos viros: re-
ſpondeo, illud fieri, vt modus legato adiectus im-
pleatur, ſed non ideo immutatur legati ſubſtãtia.
Si etiam dicatur, quod tunc ſolum a Falcidiæ one-
re eximitur legatum alimentorum, quando factũ
eſt egeno, aut pauperi, vt probaui dicto priuileg.
18. reſpondebo, quod cum ibi non dicatur de pau.
pere, vel diuite legatario, non debet magis intelli-
gi de diuite, quàm de paupere, ſed ita, vt verificari
poſſit in vtroque.

Secundò reſpondeo, immo deprehendi, quod le
gatum factum eſt pauperi, quia Præſidis officium
excitat. Si enim diuiti factum eſſet, quid eſt, quod
prætor ſit ad curam ſuam reuocaturus? Quidquid
tamen ſit prima hæc ſolutio, certè contradicit om-
nibus Doctoribus, qui volunt textum illum loqui
in diuitibus, non autem in pauperibus: expreſ-
ſè etenim dicunt, quod ſi legatum pauperi factum
eſſet, Falcidiam non pateretur, ita Bart. Ang. Imo-
la, & alij ibi.

4 Secundo reſponderi poteſt, quod etiam † in di-
cta l. Diui, proprietas fuit relicta, & venit in lega-
to, non autem ſola alimenta ex pecuniæ redditi-
bus percipienda, quandoquidem dicitur ibi ex-
preſsè, quod pecunia ſubiacet legi Falcidiæ, ſed ſi
intelligeretur factum ſolum legatum alimentorũ,
diceretur legatum ipſum pati falcidiam, & aliud
eſt, quod alimenta patiantur falcidiam, aliud ve-
ro quod pecunia, nam in taxatione falcidiæ ſu-
per legato alimentorum ſeruatur diſpoſitio l. hæ-
reditatum, ff. ad l. Falcid. Sed ſuper legato pecuniæ
alia eſt ratio taxationis. Dum ergo dicitur pecu-
niam relictam ad alimenta ſubiacere falcidiæ, ſup-
ponitur ipſam fuiſſe relictam, non autem ſola ali-
menta præſtanda ex illius pecuniæ reddito. Et hic
intellectus videtur mihi conuenire literæ, ſed Do-
ctores omnes ibi ſupponunt non pecuniam, ſed ali
menta relicta fuiſſe.

Tertiò dici poſſet, ibi pecuniam relictam fuiſſe,
non ijs quibus alimenta præſtanda erant, ſed ter-
tio pro alimentis aliorum, puta, relinquo Titio
mille ad alimenta exiſtentium in tali hoſpitali:
tũc enim cum Titium ex ea pecunia nullum ſit per-
cepturus commodum, non poteſt dici, quod ad
eum ſpectet proprietas pecuniæ, ſed potius cura,
& exercitio legati. Non etiam poteſt dici relicta
pecunia pauperibus, quibus expreſsè ſola alimen-
ta fuerunt legata. Sed hæc quoque reſponſio pati-
5 tur difficultatem, quia † ſecundum prædicta, etiam
Titio videretur relicta proprietas, idq́ue probatur
ex l. cum hi, §. ſed etſi certa, ff. de tranſactio.

Quartò videtur poſſe attentari, quod intelliga-
tur textus in dicta l. Diui, quando nulli determi-
natæ perſonæ relicta fuit pecunia, nec in aliquem
ſunt directa verba legati, ſed dictum ſimpliciter, re
linquo mille ad alimenta pauperum. Hoc enim ca-
ſu relictum pecuniæ non eſt factum pauperibus; ſe-
cus quando diceretur, relinquo pauperibus mille
ad alimẽta, prout in l. quarta, ff. de alimen. & cibar.
lega. vbi res ipſa relinquitur. Et pro hac dictione
facit ratio Angel. in cõſi. 338. in fine, vbi dicit, quod
hoc caſu ex figura verborum apparet teſtatorem
voluiſſe rem transferre in legatarium, facit enim
ratio allegata a Pico, in l. Titia, §. Titia, nume-
ro 20. ff. de legat. 2. vbi ait, quod res hoc caſu di-
ſpoſitiuè relinquitur, alimenta vero cauſatiuè.
Hæ etenim rationes ceſſant, quando verba non di-
rigũtur expreſsè in legatarium. Et hoc eſt quod di
xerunt Imo. & Alexan. in dicta l. Diui, in dubio ſci-
licet pecuniam non eſſe in alimenta erogãdam, ſed
ex redditibus alimenta præſtanda eſſe. Et hic quo-
que intellectus ſuſtineri poteſt, quia non apparet,
quòd voluerit teſtator pecuniam legatarij relin-
quere. Cogita de vero intellectu illius legis, quia
Doctores habuerunt pro abſoluto, ibi non venire
proprietatem, ſed ſola alimenta. Et ideo diſputãt,
ſi alimenta ſunt ex redditibus præſtanda, vel ex fru
ctu pecuniæ. Et Simon de Pret. poſt hæc ſcripta vi-
ſus, de interpret. vltim. volunt. libro quarto, dubit.
11. num. 2. tenet quod relictum pecuniȩ ad alimen-
6 ta ſit intelligendum quo ad † proprietatem, allegat
Fulgoſ. & reprehendit Iaſon, in loco prædicto. Quæ
opinio mihi placeret, niſi Doctores ſupponerent
contrarium.

Vbi autem ex pecunia præſtari alicui debent ali
menta, an dimittenda ſit pecunia ei, qui alendus
eſt, vel ſtare debeat apud hæredem, vel deponen-
da ſit penes tertium, iura in hoc videntur diuer-
ſa: nam videtur pecuniam hæredi dimittendam,
qui certum quid fructuum loco pro alimentis præ-
ſtabit, vt probatur in l. fundi Trebatiani, ff. de vſu-
fruct. lega. Contra videtur dandam legatario ali-
mentorum, qui curabit ex ea fructum percipere
ſufficiẽtem ad alimenta, & ita vult textus in l. cum
hi, §. ſi integra, ff. de tranſact. Quinimmo videtur,
quod apud idoneos homines pecunia ſit deponen
da, vt dicitur in ea l. Diui, ff. ad leg. Falcid. Veri-
7 tas eſt, quod pecunia eſſe debet † penes hæredem,
qui

qui ſoluit redditum ordinarium, vt probat tex. in
d.l.fundi, vbi fortius dicit, licere hæredi fundum vẽ
dere, dummodo annuum fructum præſtet legata-
rio. Et ita voluit Ang. in d. §. ſi integra, vbi eum ſe-
quitur Iaſ. dicens credere, quod hæc ſit veritas, fa-
cit, quia in dubio teſtator cenſetur hæredem mi-
8 nus † grauare, eumque plus diligere, quam legata
rium, l. ſi Titia, §. qui in vita, & l. vnum ex familia, §.
ſi rem ſuam, ff. de leg. 2. l. Sticho, in fin. ff. de vſufruc.
lega. l. qui concubinam, §. qui in vita, & l. numis, ff.
de leg. 3. & præſumitur potius in teſtatore ignorã-
9 tia iuris, † quàm quod voluerit hæredem grauare,
Corn. conſi. 84. num. ſecundo, in fin. volum. 2. Man-
ti. de coniectu. vltim. volunt. lib. 12. titu. 17. nume.
25. Hæres autem cũ minore damno præſtabit red-
ditum pecuniarum, quam pecunias conſignabit,
vt de ſe patet.

Secundo facit, quia pecunia non venit in lega-
10 to, ſed alimenta, at legatum capi debet † de manu
hæredis, non autem propria authoritate, cap. Ray
naldus, vbi gloſ. in verſic. petendo, de teſtam. l. eam
quam, C. de fideicommiſſ. dixi conſil. 253. in princ.
Contra tamen hanc propoſitionem tenuit Fulgoſ.
11 in dicto §. ſi integra. Et certè tex. in d. l. fundi, † nõ
probat opinionem Angeli, qui dicit, redditum da-
ri volo, quæ verba expreſsè demonſtrant, quod le-
gatarius de manu hæredis capere debet, vt inquit
Bar. in dicta l. fundi, ante num. 1. Præterea, in l. fun-
di, eſt legatus redditus fundi, ideo dubitari pote-
rat, ne fundus ſit penes legatarium, ſed in caſu no-
ſtro relicta eſt pecunia, quam diuerſitatem expen-
dit ipſemet Ang. in dict. §. ſi integra. Ideo tenenda
eſt quidem Angeli opinio, ſed non per rationem
quam ipſe allegat, verum per alias ſupra addu-
ctas, & facit, quod in ſimili voluit Socinus iun. in
conſi. 60. nume. 34. volum. 4. vbi circumſcripta teſta
toris voluntate ex alijs declarata, vult, quod reli-
12 cto annuo † redditu aureorum mille quingento-
rum, non teneatur hæres proprietates aſſignare,
ſed impleat legatum, ſi ſingulo anno eam quanti-
tatem exoluat.

Declaratur hæc concluſio, vt non procedat quã
do teſtator poſt legatum pecuniæ ad alimenta mã
13 dat, quod † legatarius reſtituat illam pecuniam
poſt mortem, tunc enim pecunia eſt legatario tra-
denda, nec eſt in facultate hæredis illam retinere,
& vſuras præſtare, vt probat text. in d. l. cum hi, §.
ſi integra, dum enim vult, quod legatarius reſti-
tuat, videtur mandare, quod ſibi tradatur, vt de-
clarat Ange. ibi, non enim poteſt reſtitui, quod re-
14 ceptum non fuit, † Ang. in conſ. 158. vbi infert ſta-
tutum diſponens, quod maritus dotis partem re-
ſtituat, & partem lucretur, procedere ſolum in do-
te data, non promiſſa, Salicet. in l. ſi conſtante, nu.
6. C. de dona. ante nupt. vbi, quod verbum reſtituo,
non conuenit ei, cui non eſt datum, Iaſ. in l. ſi dona-
turus, §. primo, nume. 14. ff. de cond. ob cau. Rolan.
de lucro dot. quæſt. 11. nume. 12. Becius conſil. 53.
nume. 8. Et prædictam declarationem tenuit quo-
que Iaſ. d. §. ſi integra. Poſſet autem dubitari de
veritate, quia verbum reſtituere, non ſemper tra-
15 ditionem importat, † ſed applicatur aliquando
ei, quod nunquam fuit receptum, vt probatur in
l. quoties ſub conditione, ff. de cond. & demon. Al-
ciat. in conſil. 252. nume. 13. Sed reſponderi poteſt,
quod ibi impropriè ponitur, in dubio autem pro-
16 prietas † verborum attendi debet, l. non aliter,
ff. de lega. 3. etiam quando in contrarium pugnat
mens diſponentis præſumpta, Bald. conſil. 408. vo
lum. 3 Craue. conſi. 161. num. 13. Menoch. conſ. 97.
num. 40. & ſeq.

Declaratur ſecundo non habere locum, quan-
17 do aliter conſtaret de mente † teſtatoris, quia ea
attenditur, l. in conditionibus, ff. de condit. &
demonſtrat. etiam ſi ſolis coniecturis colliga-
tur, l. cum proponeretur, in fin. ff. de lega. 2. l. li-
cet Imperator, vbi Barto. ff. de lega. primo, dixi
in conſil. 21. nume. 4. facit quod voluit Socin. iun.
d. conſilio 60. numero 34. 39. & ſequen. volumine
quarto, vbi legato introitu, vel redditu tot aureo-
rum, vult, quod aſſignandæ ſint proprietates lega-
tario, qui ex eius manu propria redditum il-
lum percipiat, & non cogatur exigere ſingulo
anno ab hærede. Et ſicuti cum teſtator iubet pe-
cuniam per legatarium reſtitui, cenſetur man-
dare, quòd prius ſibi ſoluatur, vt dictum eſt ſu-
pra, ita dicendum eſt, quando ex alijs verbis con-
ſtaret de intentione teſtatoris. Quando autem
videatur teſtator hoc velle, dignoſci poterit ex
verbis, quibus vſus eſt, nullum enim habemus vo
18 luntatis † noſtræ magis certũ teſtimonium, quàm
verba, l. Labeo, ff. de ſuppel. lega. cum multis apud
Tiraquel. in l. ſi vnquam, in verſicu. libertis, nume.
17. C. de reuocan. donat. Et hæc applicari pote-
runt, quæ Doctores ponunt in ea quæſtione, quãdo
videatur teſtator legatario conceſſiſſe facultatem
capiendi legatum propria authoritate, quia ijs in
caſibus, quibus legatum non eſt à manu hęredis ca
piendum, illis omnibus pecunia erit legatario ſol-
uenda. Videtur autem ea facultas conceſſa, ſi dictũ
19 ſit, † legatarius capiat, accipiat, percipiat, vel vſus
ſit teſtator alijs verbis, de quibus apud Menoc. de
adipiſcen. poſſeſ. rem. 6. nu. 46. & ſeq. & ego aliqua
dixi in conſ. 265. in prin. & ferè per totum, Simõ de
interpret. vltim. volunt. lib. 5. interpret. 2. dubit. 1.
nu. 97. & ſeq. tunc etiam pecunia eſt legatario tra-
20 denda, quando teſtator vſus eſt verbis † importã-
tibus vſumfructum, id quod deprehenditur ex do-
ctrina Bar. in d. l. fundi Trebatiani, ff. de vſufruc. le
ga. & in l. eorem ferro, §. qui maximos, num. 9. ff. de
publica. & dixi in conſ. 155. in prin. Et cum legata
21 rio traditur pecunia, † tenetur is cauere cum fide
iuſſore de illam reſtituendo finita cauſa alimento
rum, iuxta tit. de vſufruct. ear. rer. quæ vſu conſum.
ita voluit Caſtr. in dicto §. ſi integra, quem legit, cũ
l. cum hi, in prin nu. 9. Quibus verbis innuit, non eſ
ſe legatum alimentorum, ſed vſusfructus, nam de
vſufructuario loquitur titulus ab eo allegatus. Cer
22 tum eſt enim etiam in † pecunia conſiſtere vſum-
fructum, vt ponit poſt alios Pinel. in l. 1. part. 2. nu.
40. & ſeq. C. de bon. matern. Caualcan. de vſufruct.
mulie. relict. nu. 42. & ſeq. Mantic. lib. 9. tit. 6. nu. 14.
Et ſi non eſſet legatum vſusfructus, ſed alimento-
rum, non debetur cautio de vtendo & fruendo, ſed
vt legat. ſeruand. nom. caueat.

Dubitari autem poſſet in caſibus, quibus lega-
tarius capere debet alimenta de manu hæredis,
an poſſit hæres inuito legatario pecuniam trade-
re? Et videtur, quod non, quia beneficium non
23 confertur † in inuitum, l. fin. C. de neg. geſt. l. ſi pro
re, ff. manda. l. inuito, ff. de regu. iur. præcipuè, cum
eo caſu fideiubere teneatur, quod eſt graue, vt per
Doctores in l. 2. vbi Bald. & Salic. C. de hæred. vel
actio. vend. l. ſi is a quo, §. fin. ff. vt in poſſeſſ. leg. &
dixi

Digitized by Google

dixi in conſi.18. nume.13. & non debet actus pen-
dere a voluntate hæredis, & ſicuti hæres inuitus
non poreſt cogi tradere pecuniam, ita non debet
24 poſſe cogere, vt ſeruetur æqualitas † inter credi-
torem & debitorem, l.finali, C.de fruct. & lit.ex-
pen. ita in ſimili arguit Iaſ. in l.quidam exiſtima-
uerunt, numero quarto, ff.ſi certum petatur, nec
25 enim tenetur creditor ſolutionem † recipere cum
ſuo incommodo, l.ſi ſolututus, ff.de ſolutio.& quan
do agitur de intereſſe creditoris, non cogitur in-
uitus ante tempus recipere, l.qui Romæ, in princi-
pio, vbi gloſ.Barto. & alij, ff.de verborum obligat.
ſicuti nec legatarius, l.cum pater, §.a filia, ff. de le-
gat.2.l.vxorem, §.Seia, ff.de legat.3.Bart.& Docto-
res omnes, præcipuè Iaſ.in l.poſt mortem, C.de fi-
deicom.Alexan.in l.ſtipulatio iſta, §.ſi quis dolum,
ff.de verborum obligat. facit, quod de emphyteu-
26 ta, † qui non poteſt anticipare pro pluribus annis
recipere ſoluere canonem inuito domino, inquit
Specul.in §.nunc aliqua, numero 43. de loca. cum
multis apud Dec.in l.cum tempus, nu.7.ff.de reg.
iur.Corbul.de emphyt.tit.de cau.priuat.ob non ſo
lut.canon. limitat.17.numero tertio. Intereſt au-
tem legatarij primum non fideiubere, deinde red-
ditum exigere, ſine labore & ſolicitudine, aut cu-
ra, & demum, quia euitat amiſſionis periculum,
quod poſſet contingere per mortem animalium,
ſi in eorum emptionem conuerteretur pecunia, vel
euictionem prædiorum, ſi qua ex ea comparata
ſunt, vel etiam ſi nomen debitoris decoqueretur,
vel aliter efficeretur non ſoluendo. Hoc enim to-
27 tum acceptata pecunia † ſuo cederet incommo-
do, vt voluit Socinus iun.conſil.60.numero 34. &
ſeqnenti, volum.4.Mantic. de coniect. vltima.vo-
lunt.lib.9.tit.2.nume.3.& per hoc tollitur, quod in
28 contrarium dici poſſet diem † & conditionem in
dubio appoſitam videri fauore hæredis, l.eum qui
calendis, §.1.& §.quotiens, ff.de verborum obliga-
tionib.l.cum tempus, ff.de regu.iuris, Corneus in
l. poſt mortem, circa finem, C. de fideicommiſſ.
Dec.in dicta l.cum tempus, numero primo, & Ca-
gnol.nu.2. Vnde infertur, quod ſi hæres velit, po-
29 teſt ante euentum diei, vel † conditionis ſoluere,
l.eum qui, ff.de annu.lega.l.patrem, ff.de his, quæ
in fraud.credito.dicta l.poſt mortem. nam prædi-
cta bene procedunt in die, loco, & alijs circunſtan-
tijs, circa quas intereſſe nullum creditoris verſa-
tur: ſecus eſt, quando poteſt conſiderari aliquod il
lius intereſſe, vt per Dec.Cagn.& alios ſupra cita-
tos. Præterea aliud eſt in die & conditione, aliud
verò in ipſa legati ſubſtantia, quæ non poteſt conſi
derari magis facta fauore hæredis, quam legata-
rij, & ideo non cogitur creditor recipere ante con
30 ditionem, vel diem incertum, Bart.in l.item libe-
ratur, §.qui paratus, in fine, ff.quib.modis pign. vel
hypothec.ſolu.not.in dicta l.ſtipulatio iſta, §.inter
certam, ff.de verborum obligationib. Decius in di
cta l.cum tempus, num.4.& quo ad ſubſtantiam le-
gati magis fauetur legatario, quàm hæredi, quia
31 in re legata † præſumitur magis dilectus, l.ſi quis
eum, vbi Bald.ff.de conditionibus, & demonſtra-
tionibus, l.ſi quis Titio, ff.de legat. ſecundo, l.ſi fi-
deicommiſſorum, vbi Alber.not.ff.vt in poſſeſſ.le-
gat. Rimin.conſil.555. numero nono. Sed contra
hanc concluſionem videtur textus expreſſus in l.ſi
quis argentum, §.ſin vero redditus, vbi Bald.nume
ro quinto, C.de donat.vbi is, qui donauit certum
redditum, poteſt inuito donatario fundum illius
redditus aſſignare.

32 Sed reſpondetur, quod illud eſt ſpeciale † fauo-
re eius qui liberalitatem exercuit, ſecus eſt in a-
lijs, vti voluit gloſ.ibi, quam ſequitur Salicet. nu-
mero primo, Barbat. in rubr. extra de donat.co-
lum.fin. Tiraquel.de retract.conſang.§.primo, glo.
6.numero 19.& 20.Pinel.l.2.parte tertia, cap.vlti
mo, nume. 32. C.de reſcind.vendit.& dicam in ſe-
quenti quæſtione.

Quomodo autem pecuniæ redditus poterit con
ſiderari, cum lucrum proueniens ob vſum pecu-
33 niæ alicui conceſſum nihil aliud ſit † quàm vſura,
l.quod ſi Epheſi, in principio, vbi no. Caſtr. ff.de
eo quod cer. loco, Salic. in l.ſecunda, C. de vſur.
Natta in conſil.45.nume.14. vſura autem ſit omni
34 iure † prohibita, gloſ. & Doctores in capit. quia
35 in omnibus, de vſur. reſpondetur, quod † poterit
conuerti in emptionem prædiorum, Bart. in l.tu-
tor, qui repertorium, §.penult.ff. de adminiſtr.tut.
Salic.in Authen.nouiſſimè, C.eod.tit.Rom.conſil.
28.in principio, Barbat.in capitulo ſecundo, co-
lumna ſecunda, de poſi, & quod dicitur de prædijs,
36 locum etiam habet in cenſu annuo, quia † repu-
tatur inter immobilia, Bal.in l.hac edictali, §. his
illud, numero primo, C.de ſecund.nupt.alios citat
Molin.de primogen.Hiſpan.libro ſecundo, capitu
lo decimo, numero ſexto. Poterit etiam deponi
37 apud mercatorem ad † honeſtum lucrum, ita lo-
quendo de pecunia relicta ad alimenta, dixit in
terminis Bart. in l. Diui Seuerus, ff. ad leg. Falcid.
per text.in cap. per veſtras, de donatio. inter vir.
& vxor. ſequuntur Ange. Caſtren. Imo. & Alexan.
Bal. in l. prima, circa fin. C.de cond.ind.vbi repu-
tat ſingulare. Et Caſtr.in dicta l.Diui, poſt Bar.in-
quit, hoc generaliter ſeruandum eſſe, vt depo-
ni debeat pecunia modo prædicto in illis omnibus
caſibus, quibus olim tenebatur quis pecuniam po-
nere ad vſuram, Roman.in conſil.139. columna ſe-
cunda, in principio, vbi inquit ita communiter te-
nere Doctores omnes, Lup. in capitulo per veſtras,
in ſexto notab.§.6. numero primo, folio mihi 175.
& ibi, numero tertio, ponit, quod ſi mercator deco-
xerit, cuius erit damnum, & concludit, quod ſi com
38 muniter reputabatur idoneus, hæres † non tene-
tur, l.ſi res pupillaris, ff.de adminiſtr.tut. Bart. in l.
ſi ſoluturus, ff. de ſolut, & proſequitur vſque ad fi-
39 nem. Addo, quod ſufficit † negotium fuiſſe vtiliter
geſtum, inſpecto principio, non enim attenditur,
quod poſtea contigit, l. ſed an vltro, §. primo, vbi
Doctores omnes, ff.de neg. geſt.l.2.vbi Bart. & alij,
C.eod.

Quid ſi hæres, cum poſſet honeſtum lucrum con-
ſequi ex pecunia, illam collocauit apud mercato-
rem ad nimium lucrum. In hoc videtur illum tene
40 ri per † text. in dicta l. fundi Trebatiani, §. penult.
ff.de vſufruct. leg. vbi hæres cuius culpa, aut facto
fundi redditus facti ſunt minores, tenetur de ſuo
diminutionem ſupplere, & text. illum dicit vnicũ
Bal.in d.l.vnica, §. excepto, ante num. 1.verſ.extra
quæro, C.de caduc.tollen. vbi inquit, hæredem cura
ri debere, vt fundus diligenter colatur, ſeminetur,
& non deſtruatur. Idem ergo erit, vbi agitur de col
locandis pecunijs.

Ponamus ergo quod hæres pecuniam penes ſe
retinuerit, nec cuiquam dederit, quantum præſta-
bit loco redditus pecuniarum? Reſpondeo, quod
atten-

Digitized by Google

attenditur conſuetudo particularis,& tantum pręſtabit hæres, quantum ipſi legarario conſueuerunt pecuniæ reddere, nam in primis attenditur con-
41 ſuetudo † patrisfamilias, deinde vero regionis, vt eſt text. in l. ſi ſeruus plurium, §. fin. ff. de lega. 1. in l. numis, ff. de legat. 3. l. ſi cui annum, ff. de annu. leg. & latè ponunt Aretio. & Iaſ. in d. §. fin. Aretin. in l. hæredes palam, §. 1. nume. 9. ff. de reſtam. Dec. latè in l. ſemper in ſtipulationibus, nume. 8. & ſequen. vbi etiam Cagnol. num. 7. ff. de reg. iur. Clar. de reſtamen. q. 76. nume. 4. Gabriel. commun. opin. lib. 6. titu. de conſuet. concluſ. 1. per totam, Mantica de coniectu. vltim. volunt. lib. 12. titu. fin. nume. 26. Simon in eodem tractat. lib. 1. interpret. 2. dubit. 2. ſolut. 9. nume. 2. Et de particulari conſue-
42 tudine † ponit Mantica lib. 6. titu. 9. num. 1. vbi poterit videri, quia vterque eorum declarat, & vbi teſtator ab vno loco ducit originem, & in alio verſa-
43 tus † eſt, quid ſeruandum ſit, vide Manticam d. lib. 6. titu. 8. num. 13. Et in materia vſurarum, quod
44 conſuetudo † attendatur, probat tex. in l. 1. ff. de vſur. & in l. apud Iulianum, §. in vſurarum, ff. de leg. 1. Et dicit Alexand. in conſil. 8. nu. 4. volum. 6. quod
45 ſi extat conſuetudo, præſtabuntur etiam vſuræ † vſurarum, Gabriel. d. concluſ. 1. nume. 31. vbi allegat etiam Rochum de Curte. Ideo Roman. in conſil. 139. colum. 2. verſic. in contrarium tamen, dicit, quod ſi tutor conſueuerat certas vſuras præſtare
46 patri pupillo, tenebitur ſecundum eas † ſoluere pupillo, per text. in l. tutor qui repertorium, §. pecuniæ, verſicu. in ſuos vſus, & in l. ſi quis ſemiſſes, ff. de vſur. facit l. cum ſeruus, circa med. ff. de cond. & demonſtr. vbi dicitur, quod pater videtur id hæredibus iuſſiſſe, quod ipſe viuens facturus eſſet, Mantica d. lib. 1. interpret. 3. dubit. 2. ſolu. 5. num. 50. fol. 19.

Quod ſi de particulari conſuetudine pupillæ patris vel legatarij non conſtat, & in regione diuerſi ſunt redditus pecuniæ, vti ſunt Romæ, vbi aliæ reddunt octo, vt quando in emptionem cenſuum conuerſæ ſunt, vel duodecim, vt quando empta ſunt
47 officia, tunc præſtabit hæres id, quod minus † percipi conſueuit, vt probat text. in dicta l. tutor qui repertorium, §. ex cæteris, quem ad hoc vnicum dicit Rom. ſing. 179. in fine, vbi ait, habuiſſe quæſtionem in facto, & ſic fuiſſe iudicatum, idem dixit in conſil. 139. colum. 2. verſicu. quinimmo, etſi Lupus d. capit. per veſtras, in ſexto nota. §. 7. num. 2. Rom. deciſ. 742. nume. 3. par. 1. in nouiſſ. vbi dicit vſuras fuiſſe taxatas ad octo pro centenario, quemadmodum ſoluuntur cenſus, non autem ad duodecim, vti reddunt officia.

SVMMARIVM.

1 *Valor rei colligitur computatis fructibus viginti annorum.*
2 *Valor rei donanti computatur ex fructibus quindecim annorum.*
3 *Emphyteuta poteſt a principio ſoluere pro quindecim annis.*
4 *L. ſi quis argentum, C. de donat. procedit ſpeciali fauore donantis pauperis.*
5 *Donanti pinguius ſuccurritur, quam ſoluenti debitum.*
6 *Liberalitatis ſuæ pœnam nemo pati debet.*
7 *Vſufructuarius, qui donauit proprietatem, non tenetur cauere de vtendo & fruendo.*
8 *Donans non conuenitur vltra quam facere poteſt.*
9 *Legatum eſt donatio.*
10 *Legatarius præfertur hæredi in re legata, et cenſetur magis dilectus.*
11 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*
12 *Hæres non repræſentat perſonam defuncti, niſi pro hæreditaria portione.*
13 *Debitor grauatus dare certum quid annuum de certo prædio, poteſt prædium tradendo ſe liberare.*
14 *Donans certum quid annuum, poteſt ſe liberare tradendo fundum illius redditus.*
15 *Donans in vita, dicitur magis liberalis, quam legans.*
16 *L. hæreditatum, ff. ad leg. Falcidiam, procedit in quocunque actu.*
17 *Donans certum quid annuum, non liberatur ſoluendo in pecunia, ſi habet prædia.*
18 *L. hæreditatum, ff. ad leg. Falcid. non habet locum quando emerſit veritas ex poſt facto.*
19 *Donans certum quid annuum, ſi ſolutione quindecim annorum eſt liberatus, non tenetur ſupplere ſi donatarius ſuperauat.*
20 *Valor inſpicitur ſecundum tempus contractus.*
21 *Factum legitimè non retractatur ex euentu.*
22 *Damnum non conſideratur ex euentu, quando actus ita ſe habebat ad lucrum ſicut ad damnum.*
23 *Donans quando fundum aſſignauit, illum recuperat, quandocunque decedat donatarius.*
24 *Fructus intelliguntur deductis expenſis omnibus.*
25 *Creditor quando cogitur accipere in ſolutum rem debitoris, poteſt eligere meliorem.*
26 *Donans certum redditum, poteſt aſſignare fundum mediocrem.*
27 *Creditor vt cogatur capere in ſolutum rem debitoris multa requiruntur.*
28 *Debitor qui iurauit ſoluere in pecunia, non poteſt offerre bona in ſolutum.*
29 *Iuramentum non obligat ad impoſſibile.*
30 *Donans certum redditum, ſi velit ſe liberare ſoluendo pro quindecim annis in interuſurium medij temporis non deducit.*
31 *Plus ſoluit, qui ante diem ſoluit.*

QVAESTIO XLI.

QVAMVIS in præcedentibus dictum ſit, legatarium minimè cogi poſſe, vt recipiat certum fundum ab hærede, ex quo habeat alimenta, quia tamen aliquis poſſet tenere contrarium, vel partes poſſent conuenire de aſſignando certum fundum, quomodo tali caſu æſtimabitur fundus, & quomodo fiet aſſignatio, pono exemplum, damnatus eſt hæres dare mihi ſingulo anno certas menſuras frumenti, vini, olei, & lignorum pro alimentis, vt verò euitet onus ſeu curam prouidendi quotãnis, de prædictis, vult aſſignare fundum, ex quo totidem frumenti, vini, & olei, & lignorum menſuræ percipiantur, quomodo dignoſcetur, an fundus poſſit eum redditum ferre? Videtur dicendum, quod æſtimãdum ſit id, quod pro alimentis ſingulo anno eſt præſtandum, deinde detur fundus tanti valoris, quantum
1 capiunt † fructus viginti annorum, ſecundum glo. in verbo iuſta, in l. perpetua, C. de ſacroſ. eccleſ. vbi Fulgoſ. Caſtren. & Salicet. in penult. quæſtio. dicitur enim ibi, quod ex quo fructus viginti annorum æquare debent impenſis deductis iuſtum valorem fundi æſtimatio ipſius fundi ſit ſecundum ipſo-

Digitized by Google

ipſorum fructuum valorem, eſt etiam text.in §.ſi
vero,vbi gloſſ. in Authen. de non alien. reb.eccleſ.
multos citat Tiraquel. de retract.conſang.§.1.glo.
6.num.19.Didac.lib.3.variar.reſolut.c.9. nume.5.
Neuizan.conſi.77.num.28.Pinel.in l.2.par.3. cap.
fin.nume.29.C.de reſcind.vend. Natta conſil.498.
num.10.Soarez in ſuo theſau.in ver.æſtimatio,nu-
me.124.Borgnin.deciſ.1.num.21.in 2.part.Contra
tamen videtur probare text.in l.ſi quis argentum,
§.ſi autem donator,C.de donatio.vbi inquit,quin-
2 decim tantummodo † annorum redditus eſſe ſup-
putandos, remque tradendam eſſe illius æſtima-
tionis, quam capiunt fructum quindecim anno-
rum.Et hoc notat Bald.ibi ante num.1.ver.quid in
eo promittendo, licet malè explicet. Dicit enim
fundum talem eſſe aſſignandum, cuius fructus æ-
quiualeant verò valori fundi.Sed quis eſt ille fun-
dus,cuius fructus quindecim annorum capiant ve
rum fundi valorem? Certè nullus,aut is rarus.Vo
luit ergo dicere dandum fundum, qui tanti ſit va-
loris, quãtum capit valor rerum in quindecim an-
nis tradendum,vt ſi decem corbes frumenti tradẽ-
dæ ſunt, ſundus valeat centum quinquaginta cor-
bes. Hæc tamen ſententia non probatur ex eo tex
tu,quinimo in §. ſi verò, dicitur fundum eſſe tra-
dendum, qui redditum annuum relictum inferre
poſſit,atque ita vult ſundum aſſignandum eſſe va-
loris talis,qui poſſit donatario eandem vtilitatem
inferre, quod non eſſet, ſi ſolum quindecim anno-
rum fructus eſſent conſiderandi. Et hæc eſt mera
veritas,vt inſpiciatur an fundus reddat quantita-
tem relictam.

Hæc autem conſideratio haberi poſſet, quando
debitor alimentorum vellet ſoluendo ſemel inte-
gra alimenta liberari penitus a ſolutione pro futu
ris annis, ſed non dando ſundum, verum dando
pecuniam; nam hoc caſu videtur quod ſi alimenta
ſoluat pro quindecim annis liberetur, ita diſpo-
nit text. in d.l. ſi quis argentum, §. ſi autem dona-
tor,vbi donans certum quid annuum liberatur in
totum ſoluendo a principio pro quindecim an-
nis. Et notat ibi Bald.in princip.nume.7.vbi nu-
3 me. 8. inſert, quod emphyteuta † poteſt a princi-
pio ſoluere pro quindecim annis. Sed reuera Bal
4 di deciſio non ſubſiſtit, quia † diſpoſitio text.in d.
l.ſi quis argentum, procedit ſpeciale ſauore do-
nantis, qui ex quo conuenitur ex propria libera-
litate debet in aliquo recompenſari, vt voluit glo.
ibi in ſecunda ſolu. quam ſequuntur ibi Pet. Cin.
Alber. Salicet.& alij, Iaſ.in l.2. §. mutui datio, li-
mit.17. ff.ſi certum petat.Gerard.ſing.34. Barbat.
in rubr. extra de donatio. colum. fina. Tiraquel.
de retracta.conſang. §.1. gloſ.6. nume.21.in fi.Mo
dern. Gall. in tractat. de vſur. quæſt.5. nume.119.
Didac.variar.reſolut.lib.3.capitu.9. nume.9. ver-
ſicu.quandoque vero, Pinell. in l.2.parte 3.capitu.
vltim.nume.35. C. de reſcind. vend. Quinimò Mo
dern. Didac. & Pinell. intelligunt, quando dona-
tor eſt pauper, quia ita loquitur textus in §. ſi au-
tem donator. Et prædictorum ratio eſt,quia pin-
5 guius donatori † ſubueniendum eſt, quam ei qui
perſoluit debitum, l.& exhæredatum, in fine, cum
l.ſequen.ff.de re iudic.pateretur enim donator pœ
6 nam ſuæ liberalitatis, † vt dicitur in l.ex res, ff. de
ædilit.edict. & fieret inops ob ſuam liberalitatem,
contra l. ne liberalitate, ff. de re iudic. Et hac ra-
tione, qui omnia bona donauit ſolo vſufructu re-
7 tento, non tenetur cauere † de vtendo arbitrio
boni viri,vt inquit Ioan. de Plat.in §.præterea,inſti
tu.de action.Corneus in conſ.262.colum.3.volum.
4.Socinus in l.omnes,ff.de exceptio. Dec. conſilio
365.colum.fin.Gozad.conſi.91.nume.5. Ioan.An-
nib. in l.nemo poteſt,numero 174.ff.de leg.primo,
Rube.conſ.54.nu.7.Pinel.in l.1.par.2.nume.80. C.
de bonis maternis,Rolandus in conſil.37.nume.8.
& 24.vol.2.Caualcan.de vſuſruct.mulie.relict.nu.
153.deciſ.Pedemon.153.nu.2.facit etiam, qui ſua
8 liberalitate † conuenitur, tenetur ſolum in quan-
tum facere poteſt,deducto ne egeat, l.diuus, ff. de
regu.iur.vbi Decius & Cagnol.inſerunt ad multas
deciſiones.

Sed fortè replicabit quis idem eſſe in legato,
9 quod in donatione diſponitur, quia legatum † eſt
donatio, §. 1. Inſtitu. de legat. Ideo Bald. in dicta
l.ſi quis argentum,numero 6.infert etiam ad lega-
tum. Et eodem modo Iaſ. d. §. mutui datio, co-
lum. fina. limit. 17. vbi ait quotidianum & hono-
rabile. Idem dicit Gerard.ſingul.34. Cotta me-
mor.incip.ſolui non poteſt, colum.1. alios citat Ti
raquel. loco prædicto. Hoc non inuenio tactum
in ſpecie a Doctoribus, ſed reſpondeo, quod etſi
eadem liberalitas ſit in legante, quæ in donante,
tamen non idem ſauor præſtandus eſt hæredi le-
gantis, qui ipſi donanti impenditur, quia non eſt
eadem ratio. In hæredem enim ceſſant rationes
ſupra in donante conſideratæ, ne ſcilicet ſua li-
beralitate fiat inops, & ne pœnam ſuæ liberali-
tatis patiatur. Quinimo contraria penitus mili-
tat, ex quo magis ſuit a teſtatore dilectus lega-
10 tarius quam hæres, † quia rem legatam magis vo
luit eſſe legatarij, quam hæredis, l.ſi quis cum, vbi
Baldus, ff. de cond. & demonſtr. & dixi in præce-
11 denti quæſt. nume. 31. Et quamuis hæres † repræ-
ſentet perſonam defuncti, l.hæres in omne ius, ff.
de acquir. hæred. l.cum hæredes, ff.de acquir.poſ-
ſeſſ. l.nihil aliud, ff. de verborum ſignific.tamẽ hoc
intelligitur, quoad bona ſibi relicta, & quoad ſuã
12 portionem hæreditatis, † non quoad alia, gloſ. &
Bald. in l. cum a matre, C. de rei vendic. gloſ. in l.
fina. §. in computatione, C. de iure deliber. vbi
Bald.nume. 14.& Corneus nume.6. Iaſon in l.2. §.
ex his,num.4.ff. de verborum obligationib. Cagn.
in l.hæredem,nu.16.ff.de reg. iur.Pinel.in l.1.part.
3.num.79.verſic.eadem concluſio,C.de bonis ma-
ternis,fol.mihi 513.

Declarat etiam Caſtren.in conſi.47.in fin.vol.2.
13 procedere, quando quis eſt grauatus dare † cer-
tum quid annuum de certo prædio, quia tunc cum
non tenetur vltra,quam ex eo prædio percipiatur,
poteſt prædium aſſignare, ſecus quando relictum
eſſet ſactum in genere, & nullo certo prædio limi-
tatum, quia tunc eſt locus aſſignationi, ſequitur
Tiraquel.d.num.21. & Cotta in d.memor. Sed ad-
uertendum quod Caſtren.loquitur de textu,in l.fi-
liusſamilias,§.apud Marcellũ,ff.de leg.1. Nos au-
tem ſumus in textu claro in ſuis terminis, in d. §.
ſin vero, qui loquitur, quando donatio non eſt ad
certum prædium reſtricta.

Alio modo declarauit Afflic. in deciſ.34.vbi ait,
14 l.ſi quis argentum,procedere † in contractib. tan-
tum, non autem in vltimis voluntatibus, quia in
eis ſeruatur diſpoſitio l.hæreditatum,ff.ad leg.Fal
cid.& reprobat Alexan.qui volebat etiam in tran
ſactione locum eſſe ſupputationi, de qua in l.hære
ditatum,ſequuntur Moder. Gal.in tracta. de vſur.
num.475.Pinel.d.c.vlt.nu.32. Et quamuis Afflict.
hoc

Digitized by Google

hoc non dicat, tamen eandem diſtinctionem inter
donationem, & legatum fecit Bartol. in d.l. hære-
ditatum, num. 1. qui tamen dicit rationem diuer-
ſitatis aſſignari non poſſe, quod etiam dixit Ange.
ibi. Et idem probant Imo. in fi. Alexan. num. 8. qui
15 ponunt notabilem rationem, † quia magis eſt libe
ralis, qui donat in vita, quam legans, primus enim
in re illa magis diligit donatarium, quã ſe ipſum,
ſecundus vero magis quam hæredem, diligit qui-
dem legatarium, ſed non ſe plus diligit illum. Et
licet hæc ratio ſit potens, efficitur tamen poten-
tior ſi conſideretur, quod in legato ceſſat ea ra-
tio, quæ attenditur in donatione, vt ſupra demon-
ſtraui. Et hoc meo iudicio tenendum eſt quid-
quid Cordub. dixerit in dicta l. ſi quis a liberis, §.
ſed ſi filius, num. 110. & ſequentib. ff. de libet. agno
ſcen. vel alen.

Nec refragatur, quod multi dicunt diſpoſitio-
16 nem l. hæreditatum, procedere † quocunque in
negotio, ſecundum glo. in l. cum hi, §. nihil autem,
ff. de tranſactio. vbi Bald. in fi. cum pluribus apud
Cordub. loco prædicto, num. 109. Quia verum eſt,
quando tractatur de vita hominis taxanda, ita illi
omnes loquuntur, non ſic quando agimus de æſti-
mando valore alicuius relicti ſeu donati. Mihi igi
tur pro concluſione placet, quòd l. ſi quis argen-
tum, locum habeat tantummodo in ſuo caſu, lex
autem hæreditatum, in alijs omnibus caſibus. Et
ideo ſi pro alimentis certum quid annuum fuerit
donatum, tunc donans liberabitur ſoluendo ſemel
pro annis quindecim; ſi verò quid in vltima volun
tate erit relictum, tunc aliud erit, quia non coge-
tur legatarius, & vbi cogatur fiet calculus ſecun-
dum legem hæreditatum, non autem ad quinde-
cim annos.

Erit tamen primo caſu aduertendum, quod ſo-
lutio pro quindecim annis non fiet, niſi quando do
nans non habet prædia, cum enim prædia habet,
17 † non poterit ſoluere in pecunia, & hoc eſt quod
voluit dicere ille text. in §. ſin vero, dum dixit, ne-
ceſſe habere, vt ſit ſenſus, ſi donans velit ſe libera-
re, cogetur dare prædium, ſi prædia habet, ſin mi-
nus dabit pecuniam. Et hoc voluit gloſ. in verſic.
habens, Modern. Gal. dicto num. 119. Pet. & Cin. in
dicta l. ſi quis argentum, in principio. Et hic intel-
lectus melior eſt quam ille, quem conſiderat Salic.
in dicto §. ſi vero, in principio, in verſ. ſed ab extra,
vbi ait, neceſſitatem imponi donanti reſpectu qua
litatis fundi, vt ſcilicet non deteriorem poſſit tra-
dere, ſed cogatur mediocrem aſſignare; nam etſi
ſua concluſio vera ſit, non tamen conuenit verbis
text. qui de fundo aſſignando præciſè loquitur, de
qualitate autem fundi ponit in ſeparato verſic. in-
cip. in talibus autem.

Dubium eſt tamen, ſi facta donatione pro ali-
mentis, ſolutaq́ue pecunia pro quindecim annis,
donatarius ante, vel poſt moriatur, an reſtituen-
dum, vel ſupplendum aliquid erit, ſecundum facti
contingentiam, & gloſ. in d. §. ſi autem donator, in
verſic. præſtet, inquit, reſtituendum, vel ſupplen-
dum eſſe, prout in facto euenit: facit, quia illud iu-
dicium de quindecim annis ſit a principio ſuper
re dubia, fundatumq́ue ſuper præſumptione, vbi au
tem apparet veritas, ceſſat præſumptio, l. cum de
indebito, ff. de probatio. facit etiam, quod Docto-
18 res volunt in d. l. hæreditatum, vbi concludunt † at
tendi ex poſt facto veritatem, vt per Alexand. ibi,
in fine, qui fortius dicit, præſtandam eſſe hinc inde
cautionem de ſupplendo, vel reſtituendo, prout
caſus dederit, Afflict. deciſ. 34. in fine, & alibi di-
xi, hoc idem ante eos voluit Imola, d. l. hæredita-
tum, circa med. ſed prius Barto. num. 2. Petrus ta-
men & Cin. in d. l. ſi quis argentum, in principio,
19 reprehendunt glo. & † volunt, quod facta ſemel ſo
lutione, ea de cætero non ſuppleatur, nec minua-
tur. Ratio eſt, quia hæc ſolutio ſuccedit loco fundi,
qui erat aſſignandus: ergo ſicut per aſſignationem
fundi extinguitur obligatio, quicquid inde ſequa-
tur, ita per ſolutionem pecuniæ. Idem probat Sa-
lic. §. ſi autem, num. 2. quia eſt quædam compoſitio
facta a lege, & ſubdit, quod hic intellectus magis
conuenit literæ. Addo, quod hæc eſt æſtimatio, vt
inquit ibi text. Ideo ſiue creſcat, ſiue decreſcat va-
20 lor, non attenditur, quod ex poſt facto † ſequitur,
vt dicunt Doctores in l. 2. C. de reſcind. vend. & ſe-
21 mel † legitimè factum, non reuocatur ex euentu
circa factum legitimè, de reg. iur. in 6. in l. in ambi-
guis, §. non eſt nouum, vbi Dec. & Cagn. ff. de regu.
iur. Et non conſideratur damnum quod caſualiter
contingit, quando a principio actus ita ſe habe-
22 bat † ad lucrum ſicut ad damnum, l. ſi pater puel-
læ, C. de inoffic. teſtam. l. de fideicom. vbi Caſtrenſ.
Alexand. Iaſ. Dec. & alij, C. de tranſactio. ratio au-
tem diuerſitatis, quare magis fiat ſuppletio & re-
ſtitutio, in d. l. ſi hæreditatum, quam in l. ſi quis ar-
gentum, forte alia non poteſt aſſignari, quam ea,
de qua ſupra, fauor ſcilicet donatarij. Sed poſſet
etiam dici, quod in l. hæreditatum, non fuit inten-
tio legis totum negotium definire, ſed mediã quan
dam viam eligere ſeruandam, donec effectus cer-
titudinem oſtendat.

Non tamen eſt ignorandum, quod etiamſi quã-
do pecunia quindecim annorum eſt ſoluta, curan-
dum non ſit quod alimentarius viuat vltra dictũ
terminum, vel ante illum decedat, tamen quan-
23 do aſſignandus eſt fundus, † ille venit reſtituen-
dus, quandocunque alimẽtarius decedat. Ita Bal.
in d. l. ſi quis argentum, in princip. num. 5. verſic. po
ne, quod ille. Sed ego credo lectionem corruptam
eſſe, & Bald. loqui de pecunia, non de prædio. Vera
tamẽ eſt propoſitio, quod vbi prædium aſſignatur,
illud reſtituendum eſt. Ita præſupponit tex. dum
ait, aſſignandum eſſe prædium, inferens eundem
redditum, & innuit gloſſ. in verſi. fundos, dum ait,
donatarium ius habere in re tanquam fructua-
rium, vel alimentarium, Salicet. in dicto §. ſi vero,
in princ.

Et ibi addit aliud, quod eſt notandum, nempe
24 † in aſſignando prædio rationem habendam eſſe
impenſæ, quæ circa culturam agri eſt neceſſaria, &
ea deducta inferri poſſe tantum redditum, quantũ
capit donatio facta, fructus enim reputantur illi,
qui ſuperſint deductis impenſis, vt ibi dicitur &
probatur in l. ſi a domino, vel a patre, §. fin. ff. de pe
titio. hæred. gloſ. Barto. & Ange. in l. in fundo, ff. de
rei vend. glo. in §. ex diuerſo, vbi Doctores, inſtit. de
rer. diuiſ. infinitos allegat Tiraquel. de retrac. con-
ſang. §. 15. glo. 1. nume. 1. & ſeq. Didac. variar. reſo-
lut. lib. 3. cap. 3. num. 3. Menoch. de recuper. poſſeſſ.
remed. 15. nu. 574. & ſeq.

Quando verò donans vult dare fundum, & non
25 pecuniã, videtur quod ſit in facultate † donatarij
eligere, quã velit etiã meliorem, vt probat text. in
Auth. hoc niſi debitor, C. de ſolut. Cum enim co-
gatur

gatur

Digitized by Google

gatur creditor aliud pro alio capere,& in hoc gra-
uatur,non mitum,ſi io alio releuatur, vt rē habeat
meliorem,ſecundum Bald.ibi & Salicet. Aufrer.de
ciſ. Tholoſ.67. Rolan.conſil.6. nume.44. volum.1.
Natta conſ.344.ou.3.Iu donante tameo ioductum
26 eſt d.l.ſi quis argentum, vt † neque meliorē,neque
deteriorem, ſed mediocrem fundum aſſignare de-
beat.Et ibi hoc voluit Salicet.nu.1.in fio.Et id ſolū
diuerſitatis ab eodem fonte procedit,quia non eſt
rigoroſè agendum cum eo,qui ſua liberalitate cō-
uenitur,ſed vbi alimenta alia ex cauſa quam dona
tionis deberentur,tunc ſtandum eſſet d. Auth. hoc
27 niſi debitor,quæ † multa requirit,vt illi locus ſit,ſe
cundum Nattam,d conſil.344. vbi vult,procedere
etiam ſtante ſtatuto, quod creditor teneatur a de-
bitore in ſolutum capere tot de boois.

Poſſet etiam limitari dicta l. ſi quis argentum,
locum non babeat,quando donans iurauit ſoluere
in rebus,quia tunc non poſſet in ſolutum dare præ
28 dia,argumento eius quod voluit † Iaſ.conſil.9.nu.
19.volum.1.vbi ex quo iuramentum obligat præci
sè,vult,quod iurans in pecunia ſoluere, oon poſſit
offerre bona in ſolutum, ſequitur Gozad. & alij a-
pud Rolan.d.conſi.6. nu.44.volum.1. quod tamen
intelligit Benint.deciſ.Bonon.28.noo habere locū,
29 quando facta † exquiſita diligentia eſſet omnioo
impoſſibile debitori inuenire pecuniam,oam iura
mentū non obligat ad impoſſibilia,vt probat Ma-
ran.diſputat.7.nu.19.

Cum antē in pecunia ſoluit pro quindecim an-
nis, tuoc integram omnium anoorum perſoluit
penſionem,nulla facta deductione ratione interu-
30 ſuriorum medij † temporis, vt volunt Pet. & Cin.
in d.l.ſi quis argentum,vbi reprehendunt glo.con-
trarium teoeotem,ſequitur Salic.in §.ſi autem,nu-
me.2.Bal.in princ.nu.8.vbi dicit ideo ſolui a prio-
cipio, vt ex redditibus tot annorum ſic aceruatis
creditor cōſequatur annuum alium redditum,ſed
illam gloſ.ſequitur Barto.io l.hæreditatum,nume.
3. quando tamen partes ſuot concordes, ſequitur
Imo.& Ale.colum.2.in fi.& colum.3. Et facit quia
31 plus † ſoluere videtur,qui ante diem ſoluit, §.plus
autem,Inſtitu.de actio.Et cum text.dicat quinde-
cim anoorum æſtimationem præſtandam eſſe,vide
tur velle,quod etiā interuſurij habeatur ratio,du-
rum tamen eſt ab opinione Petri,Cioi, Salic. & a-
liorum diſcedere.

SVMMARIVM.

1 *Reſaluta iure authoris,reſoluitur ius ſucceſſoris.*
2 *Emphyteuſis finito tempore redit ad dominum liberu.*
3 *Feudum finitum reuertitur ad dominum ſine aliqua obli gatione.*
4 *Venditio rei ſubiecta fideicommiſſo,annullatur cueniente conditione, & res ad fideicommiſſarium vadit ſine onere.*
5 *Conſtitutum reſoluitur, quando ſublatum eſt ius conſtituentit.*
6 *Hypotheca conſtituta ab emptore reſoluitur,quando res ex ſtatuta retrahitur.*
7 *Obligationes factæ ab emptore reſoluuntur, quando venditor ex præcedenti pacto rem recuperat.*
8 *Donatario non alente,res donata vadit ad donantem, libera ab omni obligatione.*
9 *Reſoluta contractu ex cauſa voluntaria, ius ſucceſſoris non extinguitur.*
10 *Venditor quanda ob læſionem recuperat rem,tunc ius ſucceſſoris non reſoluitur.*
11 *Donatione reſciſſa ob defectum inſinuationis ſuſtinetur hypotheca,& obligationes factæ a donatario.*
12 *Ius ſucceſſoris non reſoluitur,quanda authoris ius eſt extinctum per dationem in ſolutum etiam iudicialem.*
13 *Succeſſor in beneficio non tenetur ſtare colono. quod declara vt ibi.*
14 *Actus factus a debitare non præiudicat creditori.*
15 *Pactum vnius non nocet alij.*
16 *Renunciatio non nocet tertio.*
17 *Emptore reſtituente rem venditori læſo, extinguuntur omnes obligationes.*
18 *Inſinuationis defectus deſtruit omnes obligationes ſuper re interea factas.*
19 *Reſoluto iure dantis,reſoluitur ius accipientis,etiā quando actus reſoluitur ex voluntate,non tamen ad reſolutionem ordinatu.*
20 *Reſoluto iure dantis, reſoluitur ius ſucceſſoris,quando reſolutio fit iure dominij,& ex præcedenti contractu.*
21 *Donatio continet tacitam conditionem, quod poſsit reuocari propter ingratitudinem.*
22 *Contrahens cum vaſallo vel emphyteuta,non debet ignorare conditiones feudi vel emphyteuſis.*
23 *Coacte fieri dicitur id,quod cogi poterat faciens.*
24 *Donatario bona fide remittente bona donata ob defectū implementi,reſoluitur omnis hypotheca.*
25 *Confeſſio debitoris non præiudicat creditori.*
26 *Maritus confitendo ſe vergere ad inopiam,non præiudicat creditoribus ſuis.*
27 *Debitor confitendo ſe prius rem alij obligaſſe,non præiudicat creditoribus.*
28 *Emptor qui non denunciauit litem, agit de euictione ſi probat iniuſtitiam euincentis.*
29 *Sententia lata contra authorem nocet ſucceſſori.*
30 *Litigare temere, & malam cauſam defendere nemo tenetur.*
31 *Fidem bonam agnoſcere quilibet tenetur.*
32 *Reſaluta iure dantis,non reſoluitur ius accipiētis,ſi dans non eſt vſus exceptionibus ſibi competentibus.*
33 *Emptor non agit de euictione, quando propria culpa ſuccubuit.*
34 *Emptor,qui non præſcripſit cum poſſet,dicitur in culpa, & non agit de euictione.*
35 *Succeſſor ſingularis,ſuccedens ex cauſa neceſſaria,tenetur ſtare colono.*
36 *Locatio quando facta eſt in fraudem,non obligat ſucceſſorem ſingularem etiam neceſſarium.*
37 *Sententia non nocet ei, cui alias noceret, ſi reus cauſam non defendit.*
38 *Sententia lata per colluſionem ei non nocet, cui alias noceret.*
39 *Colluſio annullat actum.*

QVAESTIO XLII.

DONATARIVS, qui non curauit ale-
re donatorem vti promiſerat, pri-
uatur re donata, quæ ideo redit ad
donantem: tali tamen caſu dubita
tur,ſi cui tertio ius fuiſſet medio tē
pore quæſitum in bonis donatarij,
an illud reſoluatur? Res alicui poſſet clara videri,
1 quia reſoluto iure † authoris,reſoluitur ius ſucceſ-
ſoris,l.ſi is,§.1.ff.quemadmodum ſeru.amitt.l.mi-
nor,§.finali,ff.de pericu.& commo. rei vend.l.ſi ex
duobus, §.finali, ff. de in diem adiect. l.ſi quis do-
mum,

mum,ff.locat.l.peto,§.prædium, ff. de leg. 2.l.ſi res,
ff.quib.mod.pign.vel bypoth.ſolu.l.Sratius,§.Cor-
nelio, ff. de iure fiſci,l.ſi finita, §. ſi de vectigalib.ff.
de publica.l.1. C.ſi pign. pigno.datum ſit,l.peto,§.
prædium,ff.de leg.2.l.lex vectigali, ff.de pignorib.
cap.1.§.rurſus,vbi Bald.quib.mod.feud.amit.cap.
1.§.quid ergo ſi pretio,& §.fin.de inueſt. facta de re
alien.cap.fin.ne prælat.vices ſuas. Hinc infert Bal.
in d.l.lex vectigali,quod etſi res liuellaria obliga-
2 ri poſſit,tamen emphyteuſi finita† redit res ad do-
minum liberè ab omni obligatione. Et dicit Bald.
in l.fi. §.ſed quia noſtra, in fin. C. com.de leg.quod
3 regula hæc procedit etiam in rebus † feudalibus,
ideo infert, quod ſi vaſallus res aliquas alienauit
finito feudo, reuocatur alienatio, quia non poteſt
dominium liberè in alium transferre is, qui non
habet liberum,& abſolutum.Hinc etiam eſt, quod
4 etſi grauatus alienare poſſit res fideicōmiſſo† ſubie
ctas,dum pendet conditio,tamen ea eueniente re-
ſoluitur venditio,d.l.fin.§. ſin autem ſub conditio-
5 ne, C. commun. de legat. ſic reſoluto iure † conſti-
tuentis reſoluitur virtus conſtituti,Dec.in conſilio
366.in fine, alios citat Crauet. in conſilio 437.nu-
mero 5. Et hoc procedit, ſiue verba reſolutiua ſint
directa, ſiue obliqua, vtroque enim caſu ius acci-
pientis tollitur ſublato iure dantis, vt probat Ga-
brie.conſilio 76.num.2. volum. 1. Et in feudo atq;
emphyteuſi,quod finito iure vaſalli,vel emphyteu
tæ deſtruatur ius ſeruitutis, venditionis, aut alte-
rius obligationis conſtitutæ a vaſallo, & emphy-
teuta,voluerunt Baldus,Salycetus, Caſtren. & alij
omnes,in l.prouinciali,C.de ſeruit.& acq.infinitos
cumulat Tiraquel.de retract.conuent. §. 3. gloſſ.1.
numero vndecimo, Corbul. de emphyt.tit. de pri-
uatio.ob non ſolutum canonem, ampliat.34. Hoc
quoque fit, quod conſanguineo ex vi ſtatuti retra-
6 hente rem venditā nulla ſibi facta oblatione † ex-
tinguitur omnis hypotheca,& obligatio conſtitu-
ta ab emptore, vt voluit Neguſan. de pignor. in 1.
memb.5.par.num.44. & ſeq. Tiraq.dicto §.3.gloſſ.
1.num. 8. & ſequitur Gabrie. dicto conſilio 76.nu-
mero 2.Idem eſt, quando retrahit venditor vigore
7 pacti a principio † conuenti, ſecundum Bartolum
in l. in diem, ff. de aqua plu. arcen. quem ſequitur
Bald.Ang.Curtius ſen.Dec.Fabian.Cagnol.& alij
a Tiraq.citati loco prædicto,num.8.& 9. Et in ter-
8 minis donationis factæ,cum onere † alendi donan-
tem,quod donatario non implente ea,reſcindatur
etiam ad præiudicium cuiuſcunque creditoris,vel
ius habentis a donatario, voluit Alex. in conſ. 93
num.4.vol.2.

Sed facit contrarium doctrina Bart. in l.ſi res,§.
ſed Marcellus,ff. de in diem adiect. vbi ait, quod ſi
9 contractus † reſoluitur ex cauſa non neceſſaria,ſed
voluntaria,tunc non reſoluitur pignus,vel obliga-
tio, & ponit exemplum, quando res redhibetur ex
voluntate emptoris, ponit & aliud exemplum,qñ
venditor læſus vltra dimidiam iuſti pretij rem re-
10 cuperat, tunc inquit ius † ſucceſſoris non reſolui,
quia emptoris ius ſoluitur ex mera voluntate il-
lius, qui cum poſſet ſupplere pretium, elegit rem
reddere, idem voluit Bart. in l. ſi res, ff.quib.mod.
pign. vel hypoth. ſolu. vbi aliud ponit exemplum,
11 quando ex defectu inſinuationis reſcinditur, † &
annullatur donatio;eo enim caſu,quia reſciſſio ꝓ-
cedit ex voluntate eius, qui non curauit inſinuare,
ſubſiſtunt omnes obligationes, Bart.& Cuman.in
l.in diem, ff. de aqua pluuia arcenda, Fulgoſ.d.§.ſi
res,Io.Andr.ad Specul.in rub.de oblig.& ſolut.co-
lum.2.Albe.in l.2.col. 4. verſ. item quæro,vendidi,
C.de reſcind.vend.Alex.in conſ.45.col.2. vol.5.Fa
bian.de Mon.in tract. de empt.& vend. in 4.q.7.q.
princip. & hanc dicit communem Boer.deciſ.181.
num.11. & ſeq. Et facit etiam quod voluit Bald.in
conſ.371. Maſſiolus, lib. 1 vbi ait, quod ſi emphy-
teuta renunciat domino, tenebitur ſtare locationi
factæ per eum,Guido Papæ,q.575. & idem volue-
runt Iac.Rain.Pet.Iac.Maſuer.& alij,quos citat,&
ſequitur Tiraquel.de retract.conſang.§.34.gloſſ.1.
num.9.Bened.in §.Raynutius,in ver.vxorem nomi
ne Adelaſiam, deciſ. 4.num.16.de teſta.vbi loqui-
tur in venditione, & datione in ſolutum, Cotaſ. in
l.3.num.36.ff. de ſeruit. Boer.d.deciſ.182.num.12.
vbi quando emphyteuta donauit domino, Pinel.in
l.1.par.3.num.72.C.de bon.mater.Bened.in ver.&
vxorem nomine Adelaſiam, deciſ. 2.num.7. Bero.
conſ.46.num.24.& ſeq.vol.1.vbi idem dicit,quan-
12 do res eſſet a Iudice in ſolutione data: † nam ex
quo offerendo debitum potuiſſet euitare illam da
tionem, dicitur hoc eſſe factum voluntarium. Et
hac ratione dicebam aliquando, quod & ſi ſucceſ-
13 ſor † beneficij non teneatur ſtare locationi factæ a
præceſſore, niſi facta ſit vtiliter nomine Eccleſiæ,
vt per Rot. deciſ. 232. ſi Prælatus, in nouis. Tiraq.
de retract.conuent. §.3.gl.vnica,num.14. Ananch.
cap.fin.num.8.ne Prælati vices ſuas, Socin.in conſ.
34.vol. 3. tamen hoc fallit, quando locator renun-
ciauit beneficio, quia tunc eius factum non poteſt
conductori nocere,l.non debet alteri,ff.de reg.iur.
Non videtur autem negari poſſe, quin in propoſi-
tum factum ſit voluntarium, quando donatarius
negligit alimenta præſtare donanti, & confirma-
tur hæc ſententia, quia reſolutio contractus non
debet pendere a poteſtate ipſius donatarij,dicta l.
res,ff.quib.mod.pign. vel hypo.ſol.aliàs facilè poſ
ſet donatarius colludere cum donante, & fraudē
14 facere † tertio ius habenti,ideo actus non præiudi
cat creditori,l.liberto octinginta,ff.de bon.lib.l.fi-
liæ meæ,ff.ſolut.mat.

Quidquid tamen ſit,verior eſt prima opinio,qa
donatarius contrahendo cum alio, non potuit de-
15 teriorem facere conditionem donantis,& † pactū
vnius,non nocet tertio, l.ſi vnus,§. pactus ne pete-
ret,ff.de pactis,l.Imperatores,in princ. ff.de tran-
ſact.Caſtr.Ale.& Iaſ.in l.ſi actione, C.de pecu.Ca-
ſtren.in l.planè,§.ſi duobus,ff.de leg.1.Crot.in con
ſil.89.num.9.

16 Idem videmus de renunciatione, † quę tertio nō
nocet,l.iubemus,C.ad Velleian. Caſtr.conſ.30.nu.
30.vol.2.Roman.in conſ.472.in prin. Tiraq.de re-
tract.conſang.§.1.gl.9.num.127.& de pacto ponit
Iaſ.in l.iuriſgentium, §.prætor ait, num.9.ff.de pa-
ctis, Tiraq. loco prædicto, & in liberatione ponit
Pariſ.in conſ.100. num.60. vol.1. Sicuti igitur do-
nans bona ſua recuperaret liberè, ſi nullum pactū
feciſſet donatarius,nullamque obligationem inie-
ciſſet,ita quādo eſt iniuſta,quia non potuit in ſuum
præiudicium apponi onus.

Non obſtat autem doctrina Bartoli in d. l.ſi res,
dum diſtinguit inter reſolutionem voluntariam,
& neceſſariam, quia accipiēdo illam in genere, eſt
vera, ſed difficultas eſt, quando dicatur volunta-
ria, & quando ius donatarij reſoluitur per illius
venditionem, renunciationem, dationem in ſolu-

tionem, vel alios ſimiles modos: certum eſt dnra-
re ius ſucceſſoria illæſum, & vbi reſolutio cauſatur
ex præambulo contractu, tunc neceſſaria dicitur
cauſa, non voluntaria, vt quando promiſit retro-
uendere, vel quando ex ſtatuto tenebatur reuen-
dere. Et idem eſt, quando ex diſpoſitione iuris te-
netur rem, vel reſtituere, vel ſupplere pretium,
quia tunc quidquid tenuerit Bartolus, communia
17 eſt opinio, quod † re reſtituta tollatur omnis obli-
gatio, ita Bald. in dicta l. 2. quæſt. 3. num. 17. C. de
reſcind. vend. vbi Salicet. quæſtio. 15. Caſtren. nu.
11. Cremen. num. 189. & Cagnol. nu. 120. Alex. ad
Bart. in d. l. ſi res, Neguſan. in 1. memb. 5. par. num.
43. & ſeq. Et hanc opininnem dicit veriorem, &
magis communem Socin. iun. conſil. 119. num. 16.
vol. 2. Cagnol. in l. 2. num. 199. C. de pact. int. emp.
& vend. Alciat. in l. debitnrum, num. 2. C. de pact.
Pincl. alios citans, in d. l. 2. par. 2. cap. 3. num. 11. &
ſeq. & hanc tenent multi ex ijs, quos citat Cordub.
d. tit. de priuat. ob canon. non ſolut. ampliat. 34. Et
eodem modo, quando reſoluitur ob defectum in-
18 ſinuatioois, † quod extinguatur omnis obligatio,
voluit Bald. in d. l. 2. q. 13. & ſequitur Alex. & Neg.
in locis pdictis, facit d. l. lex quæ vectigali, vbi etſi
ſolutio pendeat a voluntate debitoris, ſi tamen eã
omittat, reſoluitur ius accipiẽtis, & hoc nulla alia
ratione, niſi quia ſolutio erit debita ex præceden-
ti contractu: facit etiam, quia ante factã donatio-
nem res non erat donatarij, per donationem autẽ
non eſt facta ſua irreuocabiliter, ſed cum modifica
tione, quod præſtantur alimenta. Non mirum ita-
que, ſi reuertitur libera ad eum, ita Bald. in d. l. 2.
ſequitur Neguſ. dicens, hæc verba eſſe menti tenen
da. Accedat, quod non poteſt neceſſariò dici, quod
voluntaria ſit cauſa, ex quo fortè donatarins oon
habebat pecuoiam, vnde alimeota præſtaret, atq;
ita contrauenit donationi, vt in ſimili dicit Ne-
guſ. loco prædicto, num. 43. cap. fin. quod tamen in
facto noſtro non mihi placet, qnia vbi donatarius
ex impotentia defeciſſet, fortè non incurreret pœ-
nam priuationis, vt dixi ſuo loco.

Præterea vbi etiam ceſſatio, & defectus prædi-
ctus aſcribi poſſet voluntati, non etiam neceſſita-
ti, quia tamen actus ille non eſt ordinatus ad re-
19 ſciſſionem contractus, † de eo iudicatur, quod de
neceſſario, ita pulchrè, & magiſtraliter Bart. in l.
in diem, num. 2. ff. de aqua plu. arcen. Alex. in d. l. ſi
res, & cum theorica Bar. ibi tranſeunt omnes Do-
ctores, vt inquit Neguſan. d. par. 5, in 1. memb. nu-
mero 43. cap. fin. & illius doctrinam inquit appro
batam deciſ. Pedemon. 65. num. 2. Gabr. d. conſil.
76. num. 5.

Sed & illa diſtinctio vera eſt, qnod aut ſuccedit
quis virtute præambuli contractus, & tunc ſucceſ-
ſio reputatur neceſſaria; aut ſuccedit ex alia cauſa
non deſcendente a præcedente contractu, & tunc
reputatur voluntaria, & primo caſu res redit libe-
ra ab omni obligatione, ſecundo verò non. ita pro-
20 bat † text. in cap. Imperialẽ, §. præterea, & §. calli-
dis, in ver. reuertatur, vbi omnes Doct. notant, de
prohib. feud. alien. per Federic. Decius conſil. 239.
num. 12. deciſ. Pedemon. 156. numero nono, & ſeq.
vbi infinitns allegat. Et hoc eſt, quod Pinell. d. l. 1.
par. numero 72. dicit, quando res ad dominum re-
dit iure dominij, & ob neceſſariam conſolidatio-
nem; conſideratur enim neceſſitas inſpecta origi-
ne, & contractu præambulo, vnde omnia deriuan-
tur: licet enim non cogatur donatarius contraue-
nire, & deficere contrauenieodo, tamen, & omittẽ-
do cogitur rẽ reſtituere; ideo actus iudicatur ne-
ceſſarius. Erit igitur firma concluſio, quod ſi non
impleat donatarins promiſſa, res poterit a donan-
te reuocari libera ab omni obligatione.

Quam concluſionem extendo, vt procedat etiã,
quando in donatione non extat pactum de alen-
do donantem: cum enim donatarius teneatur cir-
cumſcripto etiam pacto donantem alere, vt dixi
in titulo, quibus præſtanda ſint alimenta, & eo de-
ficiente reuocetur donatio, non video quare quo-
que caſu reuocatio non fiat liberè, ſine oneribus, ſi-
cuti quando adeſt pactum de alendo, nam hæc con
21 ditio reuocandi donationem, † videtur ab initio
appoſita, & a lege inſerta donationi tanquam de
eius natura, vt dicit Bald. in cap. 1. §. rurſus, ſi fide-
lis, quibus mod. feud. amit. ſequitur Martio. Laud.
& Card. Alex. Tiraq. d. §. 34. gloſſ. 1. nu. 10. vbi ſub-
22 dit, quod contrahens † cum vaſallo emphyteuta,
vel non donatario, non debuit ignorare conditio-
nem rei, quin & obligationem poſſeſſoris, & ſicuti
qnando venditio reſcinditur ob enormiſſimam læ-
ſionem redit res libera, licet nullum extet reſcin-
dendi pactum, ita fieri debet, quando reuocatur
donatio, & eſt deciſio Alber. in l. ſolis, C. de reuoc.
donat. Tiraq. d. verſ. reuertatur, nuu. 330. facit Ne-
guſan. d. num. 44.

Extenditnr ſecundo etiam, quando donator ſi-
ne iudicio, & ſententia rem recuperaret, eo ta-
meo caſu, quo potuiſſet etiam in iudicio recupera-
re, puta, quando donatarius defecerat, non enim
23 dicitur voluntarius actus is, † ad quem faciendum
cogi poterat, l. nouiſſimè, vbi notat Bal. ff. quod fal.
tut. auth. Io. And. in c. præterea, in ver. extorquen-
tes, de iure patr. Cagn. in l. 2. nu. 199. C. de reſcind.
vend. Dec. in c. cum M. Ferrarienſis, nu. 34. de con-
ſtit. Marſi. in l. 1. num. 42. ff. de qõ. Dec. & Cagno. in
l. velle non creditur, ff. de reg. iur. & in ſpecie ponit
24 Pinol. d. l. 2. par. 2. cap. 3. num. 16. & ſeq. † vbi, quod
ſi donatarius bonam fidem agnoſcendo, remittat
bona eo caſu, quo iudiciali via potuiſſet cogi ad re-
mittendum, præiudicabit ſuis creditoribus. Eſt ve
rum, quod Bald. & Salicet. in d. l. 2. tenent contra-
rium, ſequitur Neguſan. dicto num. 43. ſed ipſi lo-
quuntur, qnando aliter non probatur defectus em
phyteutæ, vaſalli emptoris, & donatarij, nam di-
cto eius non eſt ſtandum, & tunc non tam ex lege
præcedentis contractus, iure qne dominij proprij
dominus venditor, vel donans recuperat, quam ex
abſoluta, & libera voluntate vaſalli emphyteutæ,
emptoris, vel donatarij, cuius confeſſio non poteſt
25 creditoribus ſuis præiudicare, † ſecundum Ioan.
Andr. ad Specul. in tit. de oblig. & ſolut. §. fin. num.
7. vbi dicit, quod confitendo nemo præiudicat ter-
tio, Natta in conſilio 94. numero 7 Cin. in l. vbi
adhuc, quæſtio. 12. C. de iur. dot. vbi ait, quod ma-
26 ritus † confitendo ſe vergere ad inopiam, vt vxor
poſſit dotis reſtitutionem petere, non præiudicat
creditoribus, ſeqnitur Natta in conſ. 438. num. 10.
Et dicit Caſtr. in l. Seia, ff. ad Velleia. quod confeſ-
27 ſio debitoris † dicentis ſe prius rẽ ſuam non obli-
gaſſe, alij non præiudicat creditori, cui verè obliga
uerat. Et dicit Cuman. in conſil. 155. colum. pen.
verſic. ad id autem, quod confeſſio creditoris poſt
venditionem non obeſt emptori, Caſtren. conſilio
134. num. 2. volum. 1. Rolan. conſ. 85. num. 6. & ſeq.
volu-

Digitized by Google

volumine ſecundo, vbi inſert ad alias deciſiones,
& latè ponit Cæphal. in conſil. 101. num. 17. & ſe-
quen. & ſicuti debitor paciſcendo creditori non
prҿiudicat, l. debitorum pactionibus, C. de pact.
ita nec confitendo, ſed vbi donans aſſumit onus
probandi ingratitudinem, & defectum, tunc per-
inde eſt, ac ſi rem iudiciali via reuocaſſet: facit,
quod ſi dicimus de emptore, qui ſi litem motam
non denunciauit, non agit de euictione, tamen ſi
28 velit probare † ſe malam cauſam fouere, & ſuccu-
biturum fuiſſe ſi cauſam defendiſſet, obtinebit ad-
uerſus venditorem, l. emptorē, in princ. ff. de actio.
empt. vbi Albe. & Fulg. Bartol. Angel. & Caſtr. in l.
atqui natura, §. cum me abſente, ff. de negot. geſt.
Didac. lib. 3. variar. reſolutio. capitu. 17. num. 6. vbi
allegat Bald. Ang. Roman. Alexand. Claud. Imo.
Barbat. Rub. & alios, plures citat Caballin. in tra-
cta. euiction. §. 3. num. 73. Pinel. d. capit. 3. num. 17.
Hoc autem intereſt, quia vbi donans iudiciali via
euincit prҿdium, tunc abſque alia probatione tol-
litur ius eorum, qui a donatario cauſam habent,
ex quo ſententia lata contra donatarium illis in
29 conſequentiam nocet, † argumento l. authore, C.
de euictio. l. ex contractu, ff. de re iudicat. Angel.
Imo. Cuman. Alex. Iaſon, & alij, in l. filiusfamilias,
§. Diui, ff. de legatis primo, Marti. Lauden. Aluar.
& Cardin. Alexand. in capitu. 1. §. quid ergo, de in-
ueſt. de re alien. facta, vbi vero donatarius cedit
liti non expectata ſententia, vel etiam cedit præ-
dio, tunc donans, qui prҿtendit ceſſionem noce-
re tertio, tenetur probare ius proprium, id eſt, do-
natarium potuiſſe cogi. Et prҿdictorum ratio eſt,
quia tali caſu ius tertij per ſpontaneam rei tradi-
tionem non eſt factum deterius, & nō tenetur do-
30 natarius temere litigare, † & malam cauſam tue-
ri, ſecundum Bartolum & Baldum, in l. Herennius,
§. primo, ff. de euictio. Bald. in l. emptor, & l. ſi cum
31 quҿſtio, C. eodem titu. Imo † tenetur quilibet bo-
nam fidem agnoſcere, l. quoties, §. ſicuti, ff. de admi
niſtratio. tuto. l. qui ſolidum, §. etiam, ff. de legatis
ſecundo, glo. in l. 2. in verbo inſtantia, vbi Cin. quҿ-
ſtio. 9. C. de iuramen. calum. Anchar. conſi. 154. co-
lum. 1. Abb. c. fi. col. pen. verſ. quarto, de prҿſcript.
Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſ. donatione largitus,
num. 202. C. de reuoc. donat.

Declaratur tamen, vt non procedat concluſio
noſtra, quando donatarius non eſt vſus iure ſuo,
nec cauſam defendit, cum poſſet proponendo ex-
ceptiones excludere donātem; tunc enim ſenten-
32 tia lata in fauorem donantis, non nocet † tertio
qui cauſam habet a donatario, ita Bero. in conſil.
46. nu. 23. vol. 1. Et ratio eſt, quia dicitur ſua culpa
ſuccubuiſſe, & perinde habetur, ac ſi ſponte nullo
cogente remiſiſſet. Rem facit, quod dicimus de ven
33 ditore cui ſi culpa obijci poteſt, non competit † a-
ctio euictionis, glo. in l. quod ſi nolit, §. mancipium,
in verſ. culpam, ff. de ædil. edict. vbi, quando impe-
ritum adhibuit aduocatum, Franc. March. deciſ.
583. alios citat Caballin. d. tract. §. 5. num. 40. Rim.
conſ. 205. num. 22. vol. 2. vbi loquitur generaliter,
quando emptori imputari quoquomodo poteſt,
& cum potuit ſe defendere, & non defendit, dr̄ in
culpa, glo. in l. ſi dictum, §. ſi cum poſſet, ff. de eui-
34 ctio. vbi, qui potuit prҿſcribere † ſi non fecit, di-
citur in culpa, aliàs eſſet in facultate donantis in-
cludere cum donatario in perniciem tertij, atque
ita fraudem facere, cū tamen fraus ſit omnino ar-
cenda. Vnde dicimus, quod etſi ſucceſſor ſingula-
35 ris teneatur ſtare colono, quando † ex neceſſaria
cauſa ſucceſſit, glo. in l. diuortio, vbi Bar. Bald. An-
gel. Imo. Alex. & alij, ff. ſol. matr. Cotta in memor.
incip. ſucceſſor, tamen fallit, quando locatio facta
36 † eſt in fraudem, Bal. in c. quoniam frequenter, §. fi.
in fi. vt li. non conteſt. Tiraq. de retract. §. 1. gl. 7. nu.
73. & de retract. conuen. §. 3. gl. 1. nu. 15. & ſeq. qui-
bus in locis ponit coniecturas ad detegēdum frau
dem, ſed melius facit, quod tenuerunt Docto. in l.
ſæpè, ff. de re iudic. vbi Alex. num. 76. & ſeq. vbi di-
37 cunt in caſibus, † quibus ſententia contra vnum
lata ſolet nocere tertio plura requiri, ſed id præ-
cipuè quod cauſa viriliter a cōuento defendatur,
l. qui repudiantis, §. fi. ff. de inoffic. teſtam. Intelli-
gendo tamen ſecundum Iacob. Butr. Bald. Angel.
Fulgoſ. & Abb. quos citat Alex. loco prædicto, nu-
me. 78. quando interfuit ſoli cauſæ, licet fuerit con
tumax in actu ſententiæ. Et idem eſt, quando de-
38 tegeretur aliqua † colluſio: tunc enim ſententia
non noceret ei, cui alias ex ſui natura præiudicaſ-
ſet, l. 1. ff. de colluſ. deteg. Bal. & Salic. in l. 2. C. quib.
39 res non noc. colluſio enim annullat † actum, ſecun
dum Bal. in conſ. 172. colum. 2. volum. 2.

S V M M A R I V M.

1 *Hæredes mariti alūt vxorem intra annum luctus, etiam ſi dos conſiſtit in mobilibus.*
2 *Filia, cui dos eſt relicta in diem, vel ſub conditione, interim eſt alenda.*
3 *Alimenta ſecundum dotem promiſſam debentur a promiſſore.*
4 *Contraria mutuo ſe expellunt.*
5 *Contrariorum vno poſito tollitur alterum.*
6 *Contraria non cadunt in eodem ſubiecto.*
7 *Subrogatum intelligitur ſecundum naturā eius, in cuius locum facta eſt ſubrogatio.*
8 *Hæredes mariti ideo alunt viduam intra annum luctus, quia fructus dotis recipiunt.*
9 *Cauſa limitata producit effectum limitatum.*
10 *Diſpoſitio quælibet reſtringitur ſecundum ſuam cauſam.*
11 *Onus ceſſat cauſa oneris ceſſante.*
12 *Cauſa determinat id quod ob cauſam conceditur.*
13 *Onus regulatur ſecundum commodum, quod eſt oneris cauſa.*
14 *Hæredibus mariti conceditur in priuilegium dilatio annalis ad ſoluendum dotem.*
15 *Dilatio debet ei vtilis eſſe, cui conceditur.*
16 *Fauore alicuius inductum non debet in odium retorqueri.*
17 *Locupletari nemo debet cum aliena iactura.*
18 *Exceptio, cuius non intereſt, agentem excludit.*
19 *Subueniendum eſt potius ei, qui de damno tractat, quàm ei qui de lucro.*
20 *Vidua non poteſt pro alimentis intra annum luctus plus conſequi ab hæredibus mariti, quam ſint fructus dotis. contra num. 39.*
21 *Lex generaliter loquens, debet intelligi indiſtinctè.*
22 *Dos eſt loco alimentorum.*
23 *Vidua intra annum luctus videtur durare in eodem matrimonio.*
24 *Obligatio non variatur ex qualitate hæredum.*
25 *Vidua, quæ non habet aliunde, eſt alenda ab hæredibus viri.*
26 *Hæredes mariti lucrantur fructibus dotis, qui ſuperſunt deductis alimentis viduæ debitis.*
27 *Hæres repreſentat perſonam defuncti.*

Digitized by Google

28 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
29 *Onus regulatur ſecundum emolumentum.*
30 *Grauatus in vno, debet in alio releuari.*
31 *Minor non dicitur læſus ex actu qui poteſt afferre commodum & incommodum.*
32 *Appellari non poteſt a ſententia ſortis.*
33 *Res iudicatur ſecundum propriam naturam, non ſecundum accidentalem.*
34 *Hæredes mariti non alunt viduam intra annum luctus, ſi dotem reſtituunt.*
35 *Damnum quod quis ſua culpa ſentit, ſibi non alij eſt imputandum.*
36 *Electio mala nocet eligenti.*
37 *Culpa eſt non cogitare, quod facile poterat præuideri.*
38 *Conductori non fit remiſſio ob bellum, ſi conduxit tempore belli.*
39 *Hæredes mariti tenentur intra annum alere viduam etiam vltra fructus dotis.*
40 *Dotes rarò ſufficiunt pro alimentis.*
41 *Subrogatum ſapit primordialem naturam eius, cui ſubrogatur, non accidentalem.*
42 *Subrogatum ſuper naturam eius, cui ſubrogatur, quoad ea, in quibus facta eſt ſubrogatio, non quoad alia.*
43 *Fructus dotis qui ſuperſunt deductis alimentis viduæ, cedunt lucro hæredum.*
44 *Acceptans legatum tenetur agnoſcere onus annexum, etiam ſi excedat emolumentum.*
45 *Acceptans emolumentum, tenetur acceptare onus adiunctum.*
46 *Accidentaliter quod accidit, non attenditur, ſed quod ordinariè.*
47 *Iniuria non fit volenti & conſentienti.*
48 *Damnum ſentienti ex propria culpa ſubueniendum non eſt.*
49 *Neceſſitas ei non prodeſt, qui propria culpa in illam ſe coniecit.*
50 *Actum facienti ex neceſſitate ſubueniendum magis eſt quam facienti voluntariè.*

QVAESTIO XLIII.

TRACTAVI in titulo, quibus præſtanda ſint aliméta, q.44. an viduæ ſint præſtanda alimeota intra annum luctus, & nu.32. dixi id procedere, etiam, ſi eorum quãtitas excederet fructus dotis, in titu. verò, qualiter alimenta ſint præſtanda, q.20. num. 6. dixi, quod vxori viduæ alimenta præſtantur ſecundum quantitatem & redditum dotis: poſſet itaq; aliquibus videri prædictas concluſiones pugnare inuicem. Præterea hodie contingit in facto diſceptare, ſi vera ſit ea opinio, quod hæredes viri teneantur alimenta viduæ prǽſtare vltra fructus dotis, ideo exiſtimaui, non inutilem fururam ſubtiliorem indagationem. Et quod attinet ad repugnantiam, certè nulla cogitari poteſt, quia poſſunt ſimul ſtare, quod in dubio alimenta taxentur, habito reſpectu ad quantitatem dotis, & quod nihilominus poſſint fructus dotis excedere, quia aliud eſt dos, aliud verò fructus dotis, & ideo videmus, quod ſi pecunia regulariter non germinet, nec fructum ferat, tamen Doct. in l. diuortio, volunt, hæredes mariti alere vxorem intra annum luctus, quando dos conſiſtit in pecunia, & idem dicunt,
1 quando conſiſtit in mobilibus etiam, quæ † nollum
reddant fructum, Caſt. l. diuortio, in princ. nu.6. ff.
ſol. matr. Præterea, quando dos eſt relicta in diem,
2 vel ſub conditione, filia interim † eſt alenda ſecun-
dum quantitatem dotis, l. cum vnus, §. fi. ff. de ali-
men. lega. & tamen dos fructum eo caſu non red-
dit. Hinc etiam concludit Crau. in conſ. 186. nu. 9.
3 quod, vbi alimenta relinquuntur vxori, quæ † do-
tem promiſit, ſed non ſoluit, vel vbi dotem promit
tens obligauit ſe ad alimenta, tunc taxantur ſecun
dum quantitatem dotis, quæ tamen tunc non eſt
in fructu. Cum igitur duæ illę concluſiones ſe inui-
cem compatiantur, non dicuntur repugnantès,
cootraria enim mutuo ſe expellunt, & ad poſitio-
4 nem † vnius ſequitur alterius deſtructio, gl. in l. ſed
etſi pupillus, §. penul. in ver. inſtitutoria, ff. de inſti.
5 actio. probaui conſ. 230. nu. 13. & poſito vno † con-
trariorum, remouetur alterum, l. ſi inter me & te,
ff. de excep. rei iud. l. Pompon. §. ſi is, in fi. ff. de pro-
curat. l. hæc verba, illa, aut illa, ff. de verb. ſignif. &
6 natura non patitur, quod duo contraria † concur-
rant in eodem ſubiecto, l. peto, §. mater, vbi glo. ff.
de leg. 2. Crau. pro genero, num. 449. Neuizan. in
conſil. 66. num. 51. quod autem attinet ad princi-
palem quæſtionem, videtur alimentorum taxam
non poſſe ſuperare dotis fructus, quia ex quo dos
eſt cauſa finalis huius præſtationis, alimenta ſuc-
cedunt loco interuſurij dotium, l. 1. §. exactio, C. de
rei vxo. actio. ergo dotis fructus nõ excedunt, cum
7 ſubrogatum intelligatur ſecundũ † naturam eius,
in cuius locum ſubrogatur, l. ſi eum, §. qui iniuria-
rum, ff. ſi quis cau. Et hoc modo arguit Bal. in conſ.
189. num. 9. Rurſus hæredes mariti ideo tenentur
8 ad alimenta, quia fructus † dotis percipiunt, vt vo-
luit gl. io d. l. diuortio. Ergo eatenus coguntur ali-
menta præſtare, quatenus ſuppetunt fructus, quia
9 cauſa limitata † producit effectum limitatum, l. in
aquis, ff. de acquir. rerum dom. & quælibet diſpoſi-
10 tio reſtringitur † ſecundum ſuam cauſam, l. cum
pater, §. dulciſſimis, ff. de leg. 2. l. cum tale, §. falſam,
ff. de cond. & demon. l. non dubium, C. de legib. Et
hoc arguméto vtitur Alex. in d. l. diuortio, in prin.
num. 19. Cum ergo deſunt fructus, quæ ſunt cauſa
11 præſtationis, ipſum quoque † præſtandi onus ceſ-
ſare dabet, l. adigere, §. quamnis, ff. de iur. patr. &
quod fit ob cauſam aliquam determinerur ſecun-
12 du † cauſam, Bar. in l. Scio, ff. de annu. leg. vbi Alb.
deciſ. Pedemon. 98. nume. 10. & onus regulatur ſe-
13 cundum commodum, quod † eſt cauſa oneris, Bar.
Bald. Ang. & Alexan. in l. plauè, §. ſi duobus, ff. de
legat. 1.

Tertiò, dilatio anni ad reſtituendum doté con-
14 ceſſa eſt mariti hæredibus † in priuilegium, & eius
fauorem, l. vnica, §. exactio, C. de rei vxo. actio. de-
15 bet autem dilatio eſſe † vtilis, l. 2. §. in omnibus, ff.
de iud. ſed ſi teneaotur pro aliméťis ſoluere vltra,
quam ex dote percipiant, dilatio eſſet nociua, &
16 fauor conuerteretur io odium contra † l. quod fa-
uore, C. de legib. inductumque ad vnum finem ope
raretur contrarium, l. legata inutiliter, ff. de adim.
leg. Cęph. in cooſi. 342. nu. 70. Hoc modo arguebat
Iacob. Butrig. quem citat Salic. in d. l. vnica, §. ſin
autem, nu. 6. verſ. ſed econtra quid.

Quartò, ſi viduæ pinguiota ab hæredibus mari-
ti præſtarentur alimenta quã reddãt dotes, ea vti-
17 que locupletarerur cum aliena † iactura, contra l.
planè, ff. de petit. hæred. l. qui mancipijs, §. fin. ff. de
inſtit. actio. vbi dicitur, dolo facere eum qui cum
aliena iactura lucrum quærit facere, l. iura naturæ,
vbi Dec. ff. de regu. iur. & cum ipſa ex dotibus ni-
hil vltra eſſet perceptura, quam hæredes fuerint

conſe-

conſequuti, non debet prætendere vltra verum redditum, etſi prætendat repellitur exceptione,
18 tua non intereſt, quæ ſolet † agentem excludere, Bar. & Angel. in l. ſi vnus, §. ante omnia, ff. de pact. Ang. in l. ſi patroni, §. qui fideicommiſſa, ff. ad Trebell. Tiraq. de retract. conſang. §. 1. gloſſ. 2. numero 51.

Quintò, in dubio magis eſt ſubueniendum ei,
19 qui † tractat de damno, quàm ei, qui certat de faciendo lucro, l. at ſi quis, §. ſed ſi adita, ff. de relig. l. iuris ignorantia, in prin. ff. de iur. & fact. igno. l. profectitia, l. ſi pater repudiauerit, ff. de iure dot. l. Proculus, la ſeconda, ff. de dam. infect. l. ſi is cui, §. fin. ff. de furt. l. ſi. §. licentia, C. de iure delib. l. ſi. C. de codicil. l. ſi. C. de acq. poſſ. Becius conſi. 90. num. 24. at hæredes quærunt euitare damnum, dũ contendunt id ſolum alimentorum loco ſoluere, quod ex dote ad eos peruenit contra viduæ lucrum affectat, dum vult exigere vltra quam ferant dotis redditus, ergo hæredibus in re dubia fauendum eſt.
20 Sextò, in terminis † ſententiam hanc probarunt Iacob. But. in l. vnica, §. illo procul dubio, C. de rei vxor. actio. Bal. in d. conſi. 58. in 4. dub. vol. 2. Alex. qui hanc dicit veriorem in d. l. diuortio, in princ. numero 19. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, numero 125. ff. de lib. agnoſc. vbi eiuſdem opinionis allegat quoque fuiſſe Iaſon. in ea. l. diuortio.

Sed prædictis non mouentibus, verius arbitror dici poſſe, quod alimenta poſſunt excedere fructus dotis. Primò, quia communis Doctorum opinio, quæ habet, mulierem alendam eſſe ab hæredibus viri intra annum luctus, quando dos eſt in bonis mobilib. vel pecunia, loquitur generaliter, & in-
21 diſtinctè: ergo † debet indiſtinctè intelligi, ſiue alimenta æquiualeant fructib. dotis, ſiue eos tranſcendant, l. de pretio, ff. de publiciana.
22 Secundò, dos eſt loco † alimentorum qualiſcunque ſit, l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, ff. ſolu. matr. ergo quicunque dotem retinet præſtare debet alimenta quantacunque ſint mulieri neceſſaria, vel condecentia.
23 Tertiò, durante anno luctus videtur † mulier durare in matrimonio, l. omnem, C. de bon. matr. Bar. Ang. Caſtr. & alij in d. l. diuortio, in princ. ergo ab hæredib. viri alenda eſt, etiam ſi fructus dotis non ſuppetant, ſicuti alebatur, vel alenda erat a viro durante matrimonio, habita ratione, ſi dotis fructus ſufficerent, vel non: ex qualitate enim
24 hæredum non variatur † obligationis conditio, l. 2. C. de fructib. & lit. expen. l. in executione, §. pro parte, vbi Caſtr. ff. de verb. oblig. l. 2. §. ex his, ff. eo. tit. vbi glo. citant concordantes, & notant ibi omnes Doctores.

Quartò hæredes mariti tenentur alere viduam,
25 quæ † non habet aliunde, ſecundum opinionem Ricard. Malum. in l. fina. C. de bon. mat. qui loquitur, quando mulier erit indotata, & eam ſequuntur Docto. communiter, vt per Cin. & Bal. ibi, idem voluerunt Bar. Roma. Caſtren. Aretin. Cuma. Fulgoſ. Alexan. Corne. & alij, quos citaui d. titu. quib. alimen. debean. quæſtio. 44. numero 44. & eo caſu non poteſt haberi ratio fructuum dotis, cum nulla extet, ergo multo minus habenda eorum ratio erit, qñ extat quidẽ dos, ſed nõ ſufficit ad alimẽta.

Quintò, hæredes mariti, quando dotis fructus ſuperant alimentorum valorem, non tenentur re-
26 ſtituere mulieri viduæ fructus † ſuper extantes, ſed eos lucrantur, ſecundum Bar. Rom. Imo. Aret. Alex. Iaſ. & alios in d. l. diuortio, in prin. cum alijs a me adductis in ea quæſt. 44. nu. 30. Durum ergo eis non debet videri alimenta ſoluere vltra dotis fructus, quando illi nõ ſufficiunt, tum quia mulier
27 & hæredes, † qui virum repreſentant, vt in Auth. de iureiur. a morien. præſt. in princ. & dixi conſilio 146. num. 7. non debet ad imparia iudicari contra
28 naturam † correlatiuorum, l. 1. C. de cupte ſ. lib. 10. tum verò, quia eum ſequi debet incommodum, ad quem ſpectaret commodum, l. ſecundum naturam,
29 ff. de reg. iur. onus † enim regulari debet ſecundũ emolumentum, vt ad eum ſpectet, cui emolumentum cedet, Bar. Ang. & Alexan. in d. l. planè, §. ſi duobus, ff. de lega. 1. Et demum cum vidua in hoc grauetur, quod alimentis contenta non poteſt fructus dotis ſuper extantes conſequi, debet in alio
30 releuari, † vt integra habeat alimenta, etiã, quando fructus non ſufficiunt, & iniquum eſſet deſiderium, ſi hæredes emolumentum tunc ex dote prouenientes ſibi vſurparent, incommodum autem caſu contingens agnoſcere recuſarent.

Sextò, hæc opinio multò magis vera eſt in facto, quod nunc fuit propoſitum, quia etſi in principio anni adeo rerum omnium ad alimenta neceſſariarum creuerit valor, vt fructus dotis excedat, contingere tamen poteſt, vt in progreſſu is valor decreſcat, & omnia ira viliori pretio comparentur, & adhuc multum hæredes ſuperlucrentur ex fructibus, hæc autem incertitudo actum ſolet iuſtificare, l. verum, §. ſciendum, ff. de minor. vbi, quod minor
31 † non dĩ læſus ex actu, qui poteſt non minus commodo, quam incommodo cedere, & ibi dicit Bar. quod læſus a ſorte non reſtituitur, & dicit Bald. in
32 l. fin. in princ. C. commu. de lega. quod a ſententia ſortis non poteſt appellari, facit tex. in l. de fideicommiſſo, vbi notant omnes Doct. C. de tranſact. vbi mutuum periculum ſuſtinet tranſactionem, quæ alias eſſet nulla, & de minore multos citat Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſi. donatione largitus, nu. 128. C. de reuoc. don. Natta conſil. 181. nu. 9. Et ra-
33 rin eſt, quia iudicatur res ſecundum ſuam † propriam naturam, & ſecundum id, quod accidentaliter contigit, l. item veniunt, §. cum prædiximus, ff. de petit. hæred. Dec. in rub. C. de eden. col. pen.

Septimò, cum hæredes potuerint teſtituendo
34 † dotes ſe liberare ab onere alimentandi, ſecundum Bal. in Auth. ei, qui iurat, nu. 19. C. de bon. autho. iud. poſſid. quem ſequuntur Salic. Cuma. Alex. Soci. Iaſ. Corne. Capic. Rebuff. & Cordub. quos ad duxi d. q. 44. num. 52. & id non fecerint, quinimo electo alendi onere renunciauerunt facultati reſti-
35 tuendi dotes, dãnum hoc † ſibi imputare debent, c. damnum, de reg. iu. in 6. l. quod quis ex culpa, ff.
36 eo. titu. & mala electio † nocet eligenti, l. fin. §. ferrorum, ff. de nau. caupo. ſtabu. & culpa eſt non co-
37 gitare, † quod præuideri facilè potuit, l. ſi idem cũ eodem, §. ſi. ff. de iuriſd. om. iud. l. qui bona, §. cum in ter, ff. de dã. infect. Crau. qui alios citat in cõſ. 957. n. 31. & alibi, augetur aũt culpa, ſi vt in eo facto eo tpe, quo vir deceſſit, eiuſque peruenerat rerum valor, vt excedetet valorem fructuũ dotis, argumento eius quod voluit Cin. in l. ex conducto, §. 1. ff. lo-
38 ca. vbi ait conductori † remittendam non eſſe penſionem ob cauſam belli, ſi is cœpto iã bello conduxerat, Bal. in cõſ. 329. col. 1. vol. 1. Alex. in l. interdũ, §. quod ex naufragio, in ſi. de acq. poſſ. Arc. cõſ. 139. circa med. infinitos cumulaui concordãtes in cõſ.

 61. nu.

61.nu.2. addo Craue.d.conſi.957. nu.50. Hoc autẽ
argumento in hanc ſententiam defendit Sal. d.l.
vnica,§.ſin autem,nu.6. C.de rei vxor. actio. & So-
cin,in d.l.diuortio,in princ.nu.16.

Octauò,quòd non ſit curandum de exceſſu, ſed
hæredes teneantur alimenta viduæ præſtare etiam
39 vltra dotis redditum, † voluit Bar.in d.l.diuortio,
nu.5.vbi id ſupponit pro abſoluto, quod ſi fructus
dotis non ſufficiunt ad alimenta,tenentur hæredes
de ſuo ſupplere,ſequitur Ang.& Imo.prout eos re-
fert Soc.qui idem probauit,num.17.Et eos quoque
ſic tenere citat Aret.d.l.diuortio,colum.4.verſi. cir
ca primam concluſionem,Rom.numero 14. vbi te-
net cum Bart.Sal. d.l.vnica,§.ſin autem, numero 6.
C. de rei vxor. actio. Capic. in deciſ.24.numero 5.
& 6.

Et non obſtat argumentum Bal.in conſil.58.nu.
4.vol.2. quod ex quo dos eſt cauſa finalis alimen-
ta ſuccedant loco interuſurij dotium, quia in pri-
mis negari poteſt dotem eſſe finalem cauſam præ-
ſtationis alimentorum,quoniam indotata m tenen
tur hæredes mariti alere,vt ſupra dixi,ſecundo po-
ſito, quod dos ſit finalis cauſa, non tamen per hoc
infertur, quod alimenta ſuccedant loco interuſu-
rij dotium,nam maritus tenetur alere vxorem pro
pter dotem, quando eſt dotata, tamen ſi ſit ſana,
cogitur ſæpè impendere vltra fructus dotis: raro
40 enim † dantur dotes, quæ ſufficiant ad alimenta,
vt inquit Purpur.in conſil.330.nu.7.Pepus in auth.
præterea,nu.85.

Tertiò reſpondetur, quod alimenta ſuccedunt
quidem loco dotalis interuſurij,ita ſcilicet,vt vſu-
ras dotales non petat, ſed non ita, vt eatenus de-
beantur alimenta quatenus capiunt fructus dotis,
& non vl v i.Subrogatum enim ſtãt eſt,ſi ſapiat pri-
41 mordialem naturam eius, cuius † in locum ſubro-
gatur, Bero. conſilio 71. numero 43. volum.1. Be-
cius conſilio 101.num.61.& ſapit illius naturam,
42 † quoad ea tantum pro quibus ſubrogatio eſt fa-
cta, non quoad alia, Dec.in conſilio 38. in fin. Me-
noch.conſilio 88.numero 23. alios citaui in cõſilio
53.numero 14.

Et eodem modo tollitur ſecundum argumen-
tum, quod ideo hæredes tenentur alere, quia fru-
ctus dotis percipiunt, nam ea non eſt vera ratio,
ex quo tenentur etiam eo caſu alere viduam, quan
do dos eſſet in mobilibus, vel reb. ſui natura infru
ctuoſis,ſed vbi etiam ea eſſet,& non alia ratio,non
tamen concluderet,quia etſi ideo teneantur, quia
fructus percipiunt,non tamen ſequitur,quod quan
titas alimẽtorum ſit ad fructuum quantitatem li-
mitata & taxata, vti diximus in marito, qui vltra
fructus dotis alere tenetur. Præterea ſi alimenta
eſſent ad fructus taxata, vtique tenerentur hære-
des reſtituere fructus, quando ſuperſunt, præſti-
43 tis alimentis,quod tamen eſt falſum, quia † ſuper
extantes lucrantur,Bar.in dicta l.diuortio, nume-
ro quinto, vbi Imo. Roman. Alexan. Socin. & alij,
quos enumeraui d.quæſt.44.numero 30. licet ergo
hæredes ideo teneantur vxorẽ viduam alere, quia
dotes retinent penes ſe, tamen non per hoc ali-
mentorum quantitas dicitur reſtricta ad fructus,
onus enim ſæpe ſuperat emolumentum. Ideo di-
cunt Caſtr. & Alexan. in l.ſi cum dotem, §.ſi pater,
44 ff.ſolu. matrim. quod acceptans † legatum, tene-
tur agnoſcere onus annexum,etiam ſi legatum mi
nus valeat, Dec.in conſilio 415.numero 8.Ruin. in
conſi.79.in princ.volum.2.Crauet.conſilio 174.nu
mero 9.Natta conſil.186.nume. primo, alios mul-
tos cumulat Phanuc. de dote,gloſſ.8. nume.72. Si-
mon de Pretis, de interpretatio. vltima. volunta.
lib.5.interpret.1. dubit.3.nu.106. Nam poſtquam
onus eſt rei, vel facto illi iniunctum, illi omnino
ſubeundum eſt qualecunque ſit, qui rem vel fa-
ctum agnoſcit.

Ad tertium, quo dicitur dilationem concedi fa-
uore hæredum,& debere vtilitatem afferre, reſpon
detur, quod etſi dilatio fuerit hæredib. in priuile-
gium conceſſa, iniunctum tamen fuit onus alendi
viduam,ideo hæredes,qui delationem acceptarũt,
45 tenentur onus † quoque annexum ſubire,l.cum ab
vno,in princ.ff.de lega.2.ca.officij,de teſtam. alios
poſui in conſi.112.numero 29. dilatio autem in eo
eſt vtilis hæredibus, quia eligere poſſunt, vel do-
tes reſtituere, vel eas retinere, & alimenta præ-
ſtare; ſed poſtquam maluerunt ſoluere alimenta,
ſi quid damni inde ſequitur,id tanquam acciden-
46 tale † non attenditur,l.item veniunt, §.cũ prædixi-
mus,ff.de petitio.hæred. Cagn. in l. ſecundum na-
turam,in fi.ff. de reg.iu.Reſpondetur ſecundo, pri-
uilegium dilationis fuit quidem hæredibus ma-
riti conceſſum, ſed citra iniuriam & præiudicium
mulieris viduæ,quam lex ali voluit, vt volunt om-
nes Doctores in d.l.diuortio, in prin. & d. l.vnica,
§.exactio.& dixi in q.44.

Quartum quoque nõ aduerſatur, quia etſi mu-
lieri integra ſoluantur alimenta, non tamen ideo
dicitur id fieri cum iactura hæredum, dum quia
ipſi eligendo dotis retentionem, & alimentorum
præſtationem, quam poterant euitare illas reſti-
tuendo, videntur hoc voluiſſe, & conſentienti, ac
47 † volenti non fit iniuria, c.ſcienti, vbi glo. de reg.
iur.in 6. l.nemo plus, ff.de reg. iur. vbi glo. Dec. &
Cagno. citant concordantes, tum etiam quia cum
retentio dotium ita poſſit lucrum ſicut damnum
afferre;non eſt curandum,quod ex caſu fuerit dam
noſa, argumento l. de fideicommiſſo, C. de tran-
ſact.& aliorum, quæ ſupracitaui. & ſicuti quando
retenta dote fructus excedunt valorem alimento-
rum, illi cedunt lucro hæredum, ita æquo animo
ferre debent, ſi aliquando fructus non ſufficiunt,
nec ideo mulier dicitur locupletari, cũ ſæpè etiam
ex dilatione damnum conſequatur,quia minus eſt
in alimentis,quam in fructibus dotis.

Quintò, non mouet, quod hæredes mariti tra-
ctent de damno, mulier verò de lucro: hoc enim
prorſus eſt falſum,quia imò hæredes tractant de lu
crum faciendo ex re dotali cum dotem retinent, &
eſſet eorum certiſſimum lucrum, ſi alimenta nun-
quam præſtare cogerentur vltra quantitatem fru-
ctuum,mulier autem certum eſſet non lucrari,cum
vbertatis etiam tempore nihil vltra alimenta poſ-
ſit conſequi. Secundò reſpondetur ſubueniendum
48 ei non eſſe, qui ſua † culpa incidit in damnum, l.
quod quis ex culpa, vbi Dec. & Cagnol. ff. de reg.
iur.c.damnum,eo.tit.in 6. Rom.in conſi.475. in 1.
dub. vbi loquitur de ſocio, qui in diuiſione plures
accepit creditores,quam debitores,& non ſuccur-
49 ritur ei, qui ſe in neceſſitatem † coniecit, l. ſi fide-
iuſſor,§.ſi neceſſaria, vbi Doctores, ff. qui ſatiſda.
cog.latè Crau.in reſpon.pro genero, nu.44. & ſeq.
conſi.876.nu.11.deciſ.Pedem.167.n.29.& ſeq.Me-
noch.caſu 182.nu.37. & ſeq. Proinde cum hæredes
ſua voluntate in hoc periculum inciderint, vxor
autem ex neceſſitate,ex quo non poterat dotes pe-
50 tere,magis eſt vxori in dubio ſubueniẽdum, † quæ
fecit

fecit actum ex neceſſitate, quam hæredibus, qui ex voluntate, l. 1. §. merito, ff. depoſ. gloſſ. in l. eum mandato, verſic. audiri, ff. de mino. & ibi ſequitur Bar. & alij, D. Becius conſ. 59. nu. 8. dixi conſi. 104. numero 14.

Vltimò, non mouet eorum authoritas, qui contrarium tenuerunt, quia plures hanc noſtram amplexi ſunt, & meliori ratione eſt ſtabilita, & Iaſ. qui allegatur a Cordub. mihi hoc non dicit. Eric igitur firma concluſio, quod viduæ ab hæredibus integra præſtanda ſunt alimenta, quod abſurdum & impium eſſet.

Qualiter autem æſtimandi ſint fructus dotis, quæ conſtat ex ſola pecunia, videri poterit ex ijs, quæ dixi ſupra in q. 40. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Tutori Principis poteſt a Iudice ſalarium conſtitui.*
2 *Correlatiuorum idem eſt iudicium, & depoſitum in vno locum habet in altero.*
3 *Correlatiuorum priuilegium vni conceſſum, extenditur ad alterum.*
4 *Gabella non debet per emptorem ſolui, quando fuit venditori remiſſa.*
5 *Tutoris bona ſunt tacitè obligata pupillo pro adminiſtratione.*
6 *Minori ſunt pro adminiſtratione obligata bona tutoris & procuratoris.*
7 *Æqualitas ſeruanda eſt inter contrahentes.*
8 *Argumentum vales a contractu ad quaſi contractum.*
9 *Extenſio admittitur contra iuris regulas pro æqualitate ſeruanda.*
10 *Æqualitates ſeruandæ cauſa impropriantur verba.*
11 *Tutor cogitur adminiſtrare.*
12 *Neceſſitate ductus ſi actum facit excuſatur.*
13 *Tutori obligatur pupillus pro adminiſtratione.*
14 *Minor non dicitur lædi, quando obligatur ex diſpoſitione legis.*
15 *Minoris bona tacitè cenſentur obligata pro reſtitutione dotis.*
16 *Tutori ideo obligatur minor, vt hoc modo prouocetur ad impendendum de ſuo.*
17 *Ratio vbi eſt eadem ibi ius idem ſeruandum eſt.*
18 *Lex quod non dicit, ſuperſtitioſis inuentionibus non eſt præſumendum.*
19 *Voluiſſe non videntur partes ſi non expreſſerunt, quod eis facilè fuiſſet exprimere ſi voluiſſent.*
20 *Hypotheca non inducitur niſi in caſibus expreſſis.*
21 *Minor carens curatore poteſt ſe obligare perſonaliter.*
22 *Minor non poteſt obligare ſua ſine decreto iudicis.*
23 *Minor facilius poteſt obligare perſonam, quam res.*
24 *Specialia plura non ſunt multiplicanda circa idem ſubiectum.*
25 *Minor bona non obligantur tacitè pro tutela, etiam ſi diſpenſatur ad illum aſſumendum.*
26 *Obligatio tacita bonorum inducta a lege, intelligitur quoad eos, qui poſſunt expreſſè bona obligare.*
27 *Minoris bona non ſunt tacitè obligata tutori pro adminiſtratione.*
28 *Correlatiuorum argumentum non procedit, quando militat diuerſitas rationis.*
29 *Correlatiuorum argumentum procedit in actu indiuiduo, non in alijs.*
30 *Æqualitas non ſeruatur, quando conſtat de voluntate diſponentis.*
31 *Contractus cum minore celebratus claudicat, & poteſt ſuſtineri volente minore, ſcius eo nolente.*
32 *Voluntati, quod committitur, neceſſitati non ſubijcitur.*
33 *Ratio naturalis habetur pro lege.*
34 *Rationem requirens vbi adeſt ſenſus, laborat imbecillitate intellectus.*
35 *Omiſſum non dicitur id, in quo eadem militat ratio, quæ in expreſſo.*
36 *Expreſſum dicitur, quod fuiſſet expreſſum, ſi partes de eo fuiſſent interrogatæ.*
37 *Specialia plura tolerantur, quando venit in conſequentiam alterius.*
38 *Specialia plura admittuntur, quando veniunt ſubordinatè.*
39 *Hypotheca eſt acceſſoria ad perſonalem obligationem.*
40 *Specialia plura admittuntur in diſpoſitione hominis, non in diſpoſitione legis.*
41 *L. fi. C. de legitim. tutor. declaratur.*
42 *Diſpenſatio trahitur ad conſequentiua.*
43 *Diſpenſatio minoris ad beneficium curatum, continet diſpenſationem, ne intra annum promoueatur ad ordines.*
44 *Ciuilitatem acquirens tenetur ad onera ciuibus impoſita.*
45 *Onus regulatur ſecundum honorem annexum.*
46 *Actum faciens obligatur ad leges de eo actu loquentes.*
47 *Habilitatus ad teſtandum tenetur tamen ſeruare ſolemnitates iuris.*
48 *Minoris bona inuecta in domum conductam, cenſentur tacitè locatori obligata.*
49 *Minor non ea ratione a tutela reijcitur, quod eius bona non poſſint obligari.*
50. *Tutela non eſt nulla ſi tutor bona non obligat.*
51 *Tutor debet obligare bona ſua.*
52 *Minor non poterit eſſe tutor, licet diſpenſetur ad obligandum bona ſua.*
53 *Prohibitio ceſſat ratione prohibitionis ceſſante.*
54 *Conſequenti deſtructo, annullatur antecedens.*
55 *Crot. in l. ſi conſtante, in 2. lect. nu. 143 ff. ſolu. matrim. reprobatur.*
56 *Hypotheca legalis facilius in re minoris contrahitur, quando minoris factum non interuenit, quam vbi adeſt.*
57 *Hypotheca tacita contrahitur in bonis vxoris, quæ dotem promittit, ſicut in bonis mariti.*
58 *Hypotheca tacita non oritur in bonis mulieris dotem promittentis, ſi ea minor ſit.*
59 *Hypotheca quando a lege inducitur in bonis minoris, actus ille eſt minori vtilis.*
60 *Doctoris authoritas habetur pro lege, quando non habet contradicentem.*
61 *Hypotheca tacita inducitur in bonis etiam minoris, quando delinquit.*
62 *Hypotheca tacita a lege inducta, locum habet etiam ſi pars in contrarium proteſtaretur.*

QVAESTIO XLIIII.

ALIMENTA non eſſe regulariter tutori præſtanda ex bonis pupilli, viſu eſt in ſuperioribus, vbi diximus ex cauſa contrarium ſtatui poſſe a Iudice: id, quod procedit ſine dif-
1 ficultate † in tutoribus Principum & Illuſtrium perſonarum, vt voluit Gemin. in cap. grandi, nu. 12. de ſupplen. neglig. Prælat. vbi etiam Corſe. nu. 93. Menoch. conſil. 228. nu. 42. 50. & ſeq. vbi, numero 11. dicit, idem eſſe, quando tutores inopes ſunt, & aliunde non habent, & latè etiam agit toto eo conſilio, quando Iudex debeat tuto-

ri ſalariũ conſtituere, & recenſet diuerſas prouin-
ciarum conſuetudines circa tutorum alimenta. Vi
dendum eſt nunc, ſi tutor, qui pupillo de alimentis
prouidit, habeat minoris bona obligata pro illo-
rum repetitione.

Et cum tutor ac pupillus ſint correlatiui, diſpo
2 ſitum fauore † pupilli cenſetur etiam diſpoſitu fa-
uore tutoris, l. fin. C. de indict. vidu. tollen. l. fin. ff.
de acceptilat. l. 1. C. de cupreſſ. lib. 11. Becius conſi.
72. nu. 10. deciſ. Pedemon. 115. nu. 10. & infinitas cu
multa deciſiones Iaſ. d. l. fi. C. de indict. viduit. tol-
len. vbi ait, ſe conſuluiſſe ſuper ſtatuto Parmę, vt le-
gi poteſt in conſi. 112. vol. 1. vbi Becius in additio.
& prædicti volunt, id locum quoque habere in ma-
teria correctoria & pœnali. Et idem eſt, quãdo vni
3 ex correlatiuis conceditur priuilegium † vel bene-
ficium, quia cenſetur & alteri conceſſum, Gemin. in
c. 1. de tempor. ord. in 6. vbi infert, quod exemptio
conceſſa venditori prodeſt emptori, vbi Imo. in §. 1.
4 dicit, quod ſi vendenti remiſſa eſt gabella, † emptor
non tenebitur ad illius ſolutionem, Fel. in procem.
Decreta. in ver. Gregorius, num. 6. Iaſ. d. conſ. 112.
nu. 8. Dec. in l. 1. nu. 7. C. de in ius vocan. Marſil. in l.
ſi quis viduam, num. 18. ver. adduci etiam poteſt, ff.
de qõ. Et facit optimè doctrina Cuma. in l. non tan
tum, ff. de re iud. vbi dicit, priuilegium ſingulariter
& diſpenſatiuè cõceſſum vni extendi ad alium vir-
tute ſolius correlationis. At pupillus habet tutoris
5 bona tacitè hypothecata pro adminiſtratione bo-
norum, & rationum redditione, & reliquatus reſti
tutione, l. pro officio, C. de admin. tut. vbi Cin. Bar.
Bal. & Sal. dicunt procedere non ſolum in admini-
ſtratis, ſed etiam pro neglectis, imo etiã bona eius,
6 qui ſe geſſit pro tutore † vel curatore ſunt obligata,
ſecundum gl. in d. l. pro officio, Cin. Bal. Ang. & alij,
Neguſ. de pigno. in 4. mem. 2. par. nume. ſexto, vbi
ampliat multis modis, Ripa in l. dabimus, §. ſi quis
cum tutor, nu. 9. ff. de priuil. credito. vbi dicit com-
munem, Caualcan. de tuto. & curato. nu. 225. Ergo
eodem modo bona pupilli debent eſſe obligata tu-
tori pro ijs conſequendis, quæ in alimenta pupilli
erogauit.

7 Secũdò, ſicuti inter contrahentes † ſeruari debet
æqualitas, l. Iulianus, §. offerri, nu. 6. ff. de act. emp.
vbi Salic. nume. 6. infert, quod quomodo venditor
poteſt rem, donec ſibi pretium ſoluatur, retinere,
eo ipſo emptor pretium retinet, donec res trada-
tur, argumento glo. in l. qui pendente, ff. de actio.
emp. Becius in conſ. 45. nu. 23. Betran. conſ. 206. nu.
11. & 12. vol. 2. vbi quod etiam in contractibus ini-
tis cum Principe, ſeruanda eſt æqualitas, eaque ra-
tione Princeps in contractu vtitur iure communi,
Crauet. conſ. 428. nu. 15. conſ. 477. nu. 8. & cõſ. 548.
nu. 5. ita inter eos eſt ſeruanda, qui quaſi cõtrahut,
8 licet enim a contractibus arguere † ad quaſi con-
tractus, l. ſi pupilli, §. ſi quis ita, ff. de neg. geſt. l. a-
pud Iulianum, §. fin. ff. ex quib. cau. in poſſ. eat. latè
Euerar. loco 18. in princ. Tiraq. de legib. cõnub. gl.
5. num. 125. vbi nume. 126. dicit, tutelam eſſe quaſi
contractum, ſed non eſſet ęqualitas inter minorem
& tutorem, ſi tutoris bona eſſent pro adminiſtra-
tione obligata, ſed non e contra, & prædicta in tan-
tum procedunt, vt pro æqualitate ſeruanda fiat ex-
9 tenſio † ad caſum, ad quem alias non traheretur,
§. illud, Inſtit. de ſocieta. l. fi. C. de fruct. & lit. expẽſ.
Anchar. in conſ. 350. col. 1. Crauet. in conſ. 133. nu.
8. & in cõſ. 973. nume. 12. Zanch. in l. hæredes mei,
§. cum ita, par. 1. nume. 37. & impropriantur verba,
10 † vt diſpoſitio ad æqualitatem reducatur, Bar. l. fi.
ff. pro dona. Soc. in l. 1. nu. 8. ff. de reb. dub. Bero. in
conſi. 150. nu. 55. vol. 3. Cæph. in conſ. 188. num. 10.
vbi ergo id expreſsè in fauorem tutoris non repe-
riatur debet pro ſeruanda æqualitate per extenſio
nem induci.

11 Tertiò, tutor cum eſt datus † cogitur admini-
ſtrare, l. 1. ff. de adminiſtr. tut. vbi Din. Bart. & alij,
Nicol. de Neap. in l. 1. ff. de contrar. vid. ture. etiam
captis pignoribus & mulcta in dicta l. vnica, ff. ſi
quis iuriſdict. nõ obtemp. l. 1. §. 1. ff. de vent. inſpic.
gl. in d. l. 1. ff. de adminiſt. tuto. vbi eum ſequuntur
omnes, ergo ei magis eſt ſubueniendum, qui actũ
12 facit ex neceſſitate † quam minori, l. 1. §. merito, ff.
de depoſi. gl. in l. cum mandato, in ver. audiri, ff. de
minor. vbi eam ſequitur Bart. & alij, dixi in conſi-
lio 104. num. 14.

Quartò, quanquã nemini poſſit ſe pupillus obli
gare ſine tutoris authoritate, & tutor non poſſit
authoritatem pupillo præſtare, vt ſibi obligetur, ta
men permittit lex, quod pupillus obligatur tutori
13 pro ſua † adminiſtratione. illa ſunt ferè formalia
verba textus in l. 1. §. 1. ff. de contrar. vti. actio. tute.
vbi autem ius probat cauſam obligationis, tunc
approbat etiam effectum illius, & minor non dici-
14 tur lædi, † quia obligatio eſt legalis & neceſſaria,
vel ſaltẽ probabilis, ex quo enim negotia ſua pru-
denter agit lex ſupplendo, quod deeſt ætati, obli-
gatio bona non intereſt minoris, quod vltra per-
ſonalem indicatur etiam realis, cum effectualiter,
& ſine inſpecto ipſe ſit obligatus. Ita pulchrè &
magiſtraliter poſt Nicol. Matarel. dixit Bald. in l.
certi iuris, in 8. q. nu. 11. ff. locat. & cum interueniat
huic obligationi decretum legis, non requiritur
decretum iudicis, vt ibi inquit Bal. ideo bona mi-
15 noris † tacitè a lege obligantur pro dote, ſecun-
dum eum ibi, & in l. vnica, §. & vt plenius, numero
2. ver. extra quæritur, C. de rei vxor. actio. Bal. Ang.
Roma. Alexand. & alij, in l. ſi conſtante, ff. ſol. mat.
vbi Iaſ. in 1. lect. nume. 201. allegando multos con-
cordantes, dicit eſſe communem opinionem, & ve
riorem dicit Bald. Nouel. nu. 76. vbi allegat etiam
Io. And. & Crot. in 1. lect. num. 99. & 104. dicit ma-
gis communem, & 2. lect. num. 142. & ſeq. eandem
dicit cõmunem Neguſ. de pign. in 4. memb. 2. par.
prin. num. 23.

Quintò, ſicuti minor ſpeciali iure obligatur per
ſonaliter tutori pro adminiſtratione eas ob ratio-
nes, quod tutores ſcientes pupillos ex adminiſtra
tione ſibi obligatos fore facilius accedunt ad ad-
16 miniſtrationem, & hoc modo † prouocantur tuto-
res, vt promptius de ſuo aliquid impẽdant in rem
pupillorum, vt inquit tex. clarus in d. l. 1. in prin. &
in §. 1. ff. de contrar. & vti. actio. tute. ita induci de-
17 bet obligatio rerum, cum eadem † militet ratio, l.
illud, ff. ad leg. Aquil. Et non differunt, quæ in ratio
ne conueniunt, Bal. in l. omnes populi, nu. 16. verſi.
3. quæro, ff. de iuſtit. & iure, & quando ſub eadem
ratione plura conueniunt, videntur omnia virtua
liter incluſa ſub eodem dicto, Bal. in l. de quib. nu.
35. Tiraq. latiſſimè in tracta. ceſſan. cau. par. 1. nu.
138. cum ſequenti, multa cumulat Lãcello. Gallia.
in conſuet. Alex. in ver. legare, q. 7. num. 100. & ſeq.
vbi probat non dici extenſionem eam, quæ fit vir-
tute rationis præſertim expreſſæ, Euerar. loco 35.
vbi latè agit.

Contraria tamen opinio, quod minoris bona
non ſint tutori tacite obligata ſuaderi videtur ex
infra-

Digitized by Google

infraſcriptis, primò , quia lege id cautum non re-
18 peritur, ideo non eſt ſuperſtitioſis † inuentioni-
bus præſumendum, capit. conſuluiſti, 2. quæſtio. 5.
Archid. in procem. ſexti, in verſ. ſacroſanctæ, colum.
penult. in fin. & quod lex non dicit, nec nos dicere
debemus, Baldus conſilio 298. colum. 1. volum. 2.
& paria ſunt aliquid fieri contra legem vel ſine le-
ge, Bal. in cap. in Geneſi, colum. fin. de electio. latè
Becius conſi. 35. nu. 3.

Secundò, ſi lex voluiſſet pupilli bona eſſe tutori
pro adminiſtratione obligata, expreſsè hoc dixiſ-
ſet, vti fecit loquendo de perſonali obligatione, in
19 d. l. 1. in princip. & §. 1. cum vero non dixerit † vo-
luiſſe non videtur, l. vnica, §. ſin autem ad deficien-
tis, C. de caduc. tollen. Tiraq. in l. ſi vnquam, in ver.
liberis, num. 3. C. de reuoc. donat. Crauet. conſi. 61.
nu. 8. Becius conſi. 1. nu. 14. conſ. 12. nu. 44.

Tertiò, hypotheca tacita legalis non inducitur
20 niſi in caſibus † a iure expreſſis, gloſ. fin. in l. 2. ff. de
priuileg. credit. Ripa in l. dabimus, §. ſi quis cum tu
tor, num. 9. ff. eod. tit. Bald. in l. 2. C. in. quib. cau. pi-
gnor. taci. contra. Fulgoſ. conſil. 59. colum. 1. in fin.
alios citat Crauet. conſ. 692. nu. 6. & conſi. 272. nu.
etiam 2. & non reperitur expreſſum, quod mino-
ris bona ſint tutori obligata, ergo non debent de
nouo excogitari.

Quartò, differunt inter ſe obligatio perſonæ, &
21 obligatio rerum, nam adultus † poteſt perſonam
obligare, ſi non habet curatorem, l. ſi curatores, C.
de in integ. reſtit. mino. glo. in l. 1. §. fuit quæſitum,
in verſicu. neceſſaria, ff. ad Trebell. gloſ. in l. 1. in ver
ſicu. promiſerit, ff. de nouatio. & tamen non poteſt
22 obligare bona ſua ſine decreto † iudicis, l. 1. ff. de
reb. eor. l. fi. C. de reb. alien. non alien. Et dicit Bal.
in d. l. certi iuris, nume. 11. quod minor facilius po
23 teſt obligare † perſonam quam res, Iaſ. in l. ſi con-
ſtante in 1. lectu. nume. 220. Crot. in 1. lectu. nume.
99. poſt Imo. ibi, in 2. lectu. numero 143. Ergo ex
eo, quod lex permittat obligationem perſonæ non
bona, infertur, ad obligationem rerum, quia ex
diuerſis non fit bona illatio, l. Papinianus exuli, ff.
de minor.

Quintò, obligatio perſonæ fuit ſpeciali, quodã
fauore introducta ex prædictis cauſis, ergo non de
bet trahi in conſequentiam, l. ius ſingulare, ff. de le-
24 gib. & ſpeciali non ſunt † multiplicanda circa idẽ
ſubiectum, l. 1. in fin. C. de dot. promiſ. gloſ. in l.
eum poſt, §. gener, ff. de iur. dot. alia adduxi in con-
ſilio 34. numero 46. plures addit Becius in conſilio
28. numero 13.

Sextò, generalis diſpoſitio legis mandantis bo
na obligari tacitè pro tutela adminiſtrata, vt in
l. pro officio, C. de adminiſtr. tuto. non includit mi-
norem, vt in l. fin. C. de legit. tut. vbi probatur, quod ſi
25 minor, † qui iure prohibetur a tutela conſtituatur
tutor aliquo modo, tamen eius bona non erunt
obligata, ita Iaſ. in l. ſi conſtante, nu. 222 in 1. lect.
ff. ſolu. matrim. vbi poſt glo. in c. ſimiliter, 16. q. 1. in
fert, quod non poteſt eſſe prælatus, quia bona eius
tacitè obligari non poſſunt, Crot. d. l. ſi conſtante,
2. lect. nu. 143. & idipſum videtur innuere Ang. in
conſil. 202. vbi ponit quomodo obligatur minor,
qui nulliter teſtator tutor datus de facto admini-
ſtrauit, Ruin. conſ. 97. vol. 5. Si autem minoris bo-
na non obligantur, quando lex generaliter diſpo-
nit quemcunque tutorem teneri perſonali, & rea-
li quoque obligatione, quanto minus erunt bona
ſua obligata, quando nihil tale in legibus diſpoſi-
tum reperitur, ſed tantum facta eſt mentio de per-
ſonali obligatione. Et Crot. loco prædicto inquit,
26 quod talis lex inducens bonorum † obligationem
intelligitur quoad eos qui ſunt habiles ad obli-
gandum, non quoad alios, argum. l. 1. C. de ſacro-
ſanct. eccleſ. Bar. in leg. 1. §. nunciatio, ff. de oper. no.
nunt. & ponit exemplum in l. promittendo, in prin-
cip. ff. de iur. dot. vbi quilibet promiſſor dotis obli-
gatur, tamen non includitur minor, l. fina. C. ad
Velleian.

Septimò, nullam competere tutori obligationẽ
27 in bonis pupilli † tenuit Alber. in d. l. pro officio, C.
de adminiſtr. tuto. mouetur, quia hoc non reperi-
tur cautum, ſequitur Ripa d. l. dabimus, num. 13. ff.
de priuileg. creditor. quia ſecundum eum tutores
& curatores non ſunt in eadem cauſa, in qua ſunt
ipſi minores, & tenendo hanc partem reſponderi
poteſt ad contraria.

Et primò ad argumẽtum correlatiuorum, quod
28 non procedit, † quando ſubeſt diuerſa ratio, l. cu-
ratorem, vbi glo. Cin. & alij, C. de interd. matri. l. fi.
vbi Salic. C. de reſcind. vend. Euerar. loco 76. col. 2.
ver. præmiſſa tamen, Iaſ. d. l. fi. num. 18. C. de indicta
viduit. tollen. Crot. in l. ſi conſtante, in 2. lectu. num.
63. Lancel. Gallia. in conſuet. Alex. in ver. vxori, q. 4.
nu. 44. & ſeq. at non eadem eſt tutoris cauſa & mi-
noris, vt inquit Ripa d. §. ſi quis cum tutor, num. 13.
Ratio autem diuerſitatis licet a Ripa non allege-
tur, poteſt tamen eſſe, quia tutores conſilij & ratio-
nis potentes non tanto egent auxilio, quanto mi-
nores conſilij omnino expertes, & cum ætas ſit cau
ſa priuilegij, non eſt idem cõcedendum tutoribus,
quibus per ætatem licet ſua iura tueri.

Secundò reſpondetur, quod ratio correlationis
29 procedit reſpecto eiuſdem † actus indiuidui, ut cũ
prohibetur vir relinquere vxori, tunc etiam vxor
prohibetur capere, ſecus quando agimus de actu
diuerſo, quia tunc diſpoſitum in vno, habet locum
in altero, ita Soc. in conſ. 74. num. 5. vol. 3. Cur. iun.
conſ. 6. nu. 13. uer. ſecundo aduertendum, Crot. Fer
din. Crau. Plotus, Cæphal. & alij citati a Lancell. d.
q. 6. num. 81. In præſenti caſu non eſt quæſtio de eo-
dem actu, ſed de diuerſo & ſeparato, id eſt, an eo
modo minoris bona ſint tutori obligata, quo bona
tutoris ſunt obligata minori.

Non obſtat fundamentũ æqualitatis ſeruandæ,
30 quia illi non eſt locus, quando conſtat † de volun-
tate diſponẽtis, l. vt liberis, C. de collatio. Cur. iun.
conſ. 110. nu. 8. in fi. Ruin. conſ. 9. nu. 5. vol. 2. Pariſ.
conſ. 61. nu. 32. volum. 2. Neuiza. in conſil 45. in fi.
vbi allegat Dec. & alios, Natta in conſil. 622. num.
13. Zanch. in l. hæredes mei, §. cum ita, part. 1. num.
86. Mantic. de coniect. vlt. volun. lib. 6. tit. 2. nu. 7.
qui etſi loquantur in paterna diſpoſitione, tamen
idem cenſendum eſt in legali: hic vero ſi voluiſſet
lex æqualitatem ſeruari, dixiſſet.

Secundò reſpõdetur, quod non eſt nouum, quod
cõtractus cum pupillo, vel minore celebratus clau
31 dicet, † & ab vna parte maior inſurgat obligatio,
quam ab alia, §. ex contrario, Inſti. quibus alien. nõ
licet, vbi contractus ſuſtinetur in fauorem pupilli,
ſed non in odium, & Inſti. de author. tutor. in princ.
vbi gl. & Aretin. notant, probaui latè in conſ. 9. nu.
10. addo Fulg. & Alex. in l. eum hi, §. eam tranſactio
nem, nu. 3. ff. de tranſact. alios citat Tiraq. de legib.
connub. gl. 8. nu. 91.

Ad tertium, quod tutori ſubueniendum ſit, ex
quo coactè adminiſtrat, facilis eſt reſponſio, nam
ſatis

ſatis prouidetur eius indemnitati per obligationẽ
perſonalem, quam lex fingit contra iuris regulas.
Benè verum eſt, quod ſi etiam hypothecariam con
ceſſiſſet pinguius prouidiſſet, ſed non per hoc dici-
tur minus ſufficiens prouiſio, quod rerum obliga-
tio non ſit inducta.

Quartò, facilis applicatur ſolutio, nam non ne-
gatur, quin lex ea facilitate potuiſſet hypothecam
inducere, qua voluit oriri perſonalem actionem,
ſed dicitur non fuiſſe neceſſariam, ideo, quia non
32 quidquid iudicis voluntati † committitur iuris ne
ceſſitati ſubijcitur, l. non quidquid, vbi Bald. ff. de
iudic. dixi in conſi. 95. nume. 1. Potuit ergo lex, ſed
non voluit. Dum vero ex Baldo in l. certi iuris, dici
tur non intereſſe minoris, quamuis perſonali acce-
dat rerum obligatio, id negatur expreſsè, nemo
enim eſt, qui non videat quanta oriantur commo-
da ex hypotheca, quæ tamen ex ſola perſonali non
competerent.

Poſtremum quoque diluitur, quia etſi ex reci-
tatis rationibus inducta ſit perſonæ obligatio fa-
uore tutoris, & ille eo magis verificatur, quo ma-
ioribus fauoribus lex ipſos tutores proſequitur, ta
men cum facultas concedendi ea priuilegia, pro-
cedat a mera voluntate legis, potuit lex hoc, non
illud concedere, & quia vnum conceſſerit, cogen-
da non eſt alia tribuere. Si cui tamen contraria ſen
tentia placeret, poſſet huius opinionis argumenta
ſic refellere. Et primo non obſtat, quod lex hoc
non dicat, quia imo ſatis dicitur deciſum ex vi cor
relatiuorum, vt dictum eſt primo fundamento, &
33 vbi non extaret lex, ratio non deficeret, † quia
pro lege eſt ſeruanda, l. ſcire oportet, §. ſufficit, ff. de
excuſ. tutor. & infirmitas intellectus iudicatur quę
rere legem, vbi rationem habemus, Iaſ. in l. illam,
colum. 2. C. de collatio. dixi in conſilio 222. nume.
17. ſicuti imbecillitas intellectus dicitur in eo, qui
34 rationem exigit † cum ſenſum habet, Bald. in rub.
ff. de rer. diuiſ. colum. 5. & in l. 1. colum. 2. C. de his,
qui accuſa. non poſſ. Euerat. loco 9. in princip.

Hoc quoque modo reſpondetur ad ſecundum
35 obiectum, quia omiſſum non dicitur id in quo † ea
dem militat ratio, Oldrad. in conſil. 224. colum. 7.
Bald. in conſil. 94. in 4. volum. Tiraquel. de retract.
conſang. §. 2. gloſ. 1. nume. 19. alios citaui in conſil.
36. nume. 21. Etſi legiſlator fuiſſet hoc caſu inter-
36 rogatus, idem omnino dixiſſet, ideo † habendum
eſt pro dicto, argumento gloſ. in l. tale pactum, ff.
de pact. Cur. iun. qui communem dicit conſilio 19.
numero 15. præcipuè cum agamus non de exten-
dendo iuris diſpoſitionem, vt paulò inferius di-
cam, ſed de eam interpretando, ita reſoluit Ruin.
conſil. 146. nume. 8. volum. 2. D. Becius conſil. 88.
numero 43.

Tertia reſolutio eſt, quod expreſſum id dici po-
teſt, ex quo legitur fauore pupilli inducta obliga-
tio bonorum: nam, vt in principio dixi, quod vni
ex correlatiuis conceditur in priuilegium, cenſe-
tur alteri quoque conceſſum, ſecundum Gemin.
Cuman. & Iaſ. quos ibi allegaui. Et hoc non dici-
tur extenſio, ſed incluſio, quia cum vnicus ſit quaſi
contractus. Et vnicus actus vltro citroque obliga-
torius, non debet minor obligatio ab vna parte in
duci quàm ab alia, hoc enim modo claudicaret cõ
tractus, & iudicaretur ad imparia.

Non obſiſtit, quod quarto dicebatur rerum obli
gationem differre a perſonali, & minorem poſſe
quidem perſonam, ſed non res obligare, quando-
quidem hæc differentia procedit inſpecta mino-
ris perſona, ſed nos agimus non de poteſtate mino
ri, ſed legis, cui ita facile eſt rerum ſicuti perſona-
rum inducere obligationem, & cum pro exequutio
ne perſonalis obligationis ad rerum quoque ven-
ditionem & diſtractionem veniri poſſit, l. a Diuo
Pio, per totum, ff. de re iud. lex quæ conſiderat ſolã
cautam obligationis non curat, quod rerum ſicuti
perſonarum inducatur obligatio, & cũ in lege ceſ-
ſet deceptio & fraudis, aut læſionis ſuſpicio, nõ ita
limitate eſt eius diſpoſitio intelligenda, ſicuti ſi dę
hominis obligatione quæreretur, vbi timor decep-
tionis ſubeſt.

Quinto non dicuntur multiplicari ſpecialia, qñ
37 vnum venit † in conſequentiam alterius, §. ſed ſi ab
hoſtibus, Inſtitu. quib. mod. ius patr. poteſt. ſol.
Bart. in l. ſi is, qui pro emptore, nu. 71. vbi Iaſ. num.
43. ff. de vſucap. Bald. in l. 2. in fin. C. de fruct. & lit.
expen. vbi idem dicit, quando vnum venit ſubor-
38 dinatè † poſt alterum, Tiraquel. de conſtit. poſſeſſ.
par. 3. limita. 5. num. 6. in fine, Neuizan. conſil. 2. nu
me. 23. Euerar. loco 92. colum. 1. Bereng. in l. natu-
raliter, §. nihil commune, in 3. par. num. 81. ff. de ac-
quir. poſſeſſ. Dec. l. ſingularia, num. 4. Cur. iun. nu. 5.
Cagn. num. 10. ff. ſi cert. pet. Parpal. in l. 2. in princi
nume. 72. ff. ſoluto matrim. Cæphal. in conſil. 396.
39 num. 31. ſed hypotheca venit conſequutiuè † & ac
ceſſoriè ad perſonalem obligationem, l. contrahi-
tur, vbi Barto. ff. de pign. l. fideiuſſor obligari, vbi
Barto. ff. de fideiuſſor. Neguſan. de pign. in 1. mem.
3. par. nume. 9. Ruin. conſil. 224. nume. 11. volum. 1.
Socin. iun. in conſi. 20. num. 6. volum. 2. Bero. conſil.
203. num. 16. vol. 1.

Rurſus concurrere poſſunt plura ſpecialia in di
40 ſpoſitione legis, licèt aliud ſit † in diſpoſitione ho
minis, Bal. in l. 1. in fi. C. quan. lice. ab empt. diſced.
Iaſ. in l. qm in prioribus, in fi. ver. teneo iſtud, C. de
inoffi. teſta. Neguſ. in 1. mem. 5. par. nu. 16. Bereng.
d. 3. par. nu. 81. in fi. Pariſ. conſi. 80. nu. 24. volum. 1.

Sextum pariter non reſiſtit, nam l. fin. C. de legi.
41 tut. non dicit, † quod minoris bona non veniant
in tacita legali obligatione, etiamſi minori ali-
qua ex cauſa permitteretur tutelam aſſumere. Et
in hoc errant Iaſ. & alij in contrarium allegati,
quia ſi minor ad tutelam diſpenſaretur, eius bona
tenerentur tacita hypotheca, quia diſpenſatio tra
42 hitur † ad omnia conſequutiua, gloſ. in cap. fin. de
filijs presbyt. lib. 6. in ca. non poteſt, de præben. eo.
lib. Tiraq. de retract. conſang. §. 32. gl. 1. nu. 59. Ro-
lan. conſi. 61. nu. 16. volum. 1. Hinc minor diſpenſa-
tus ad beneficium curatum, cenſetur etiam diſpen
43 ſatus, ne † promoueatur ad ſacerdotium intra an-
num, in gloſ. in c. quia tantum, vbi Abb. & Dec. de
præb. Et cum obligatio bonorũ ſit annexa tutelę,
admiſſus ad tutelam, ſubijcitur obligationi bono
44 rum, ſicuti admiſſus † ad ciuilitatem tenetur agno
ſcere onera ciuib. indicta, Cagn. in l. qui cum alio,
nu. 8. ff. de reg. iur. Rimin. conſ. 1. nu. 14. Et cum obli
gationis onus ſit tutelæ annexum, quiſquis ad tu-
45 telam admittitur illi † oneri alligatur, l. ſecundum
naturã, ff. de reg. iu. Dec. in l. ſi Rufin. colum. 2. C. de
teſtam. milit. Cagn. d. l. ſecundũ naturam, nu. 1. cir
ca fi. Et qui recipitur ad faciendũ actũ, intelligitur
46 obligari ad omnes leges † de illo actu loquentes,
Fel. c. cauſam quæ, col. 11. de reſcript. Dec. in Auth.
præterea, vbi Cur. iun. num. 23. C. vnde vir & vxor,
47 dixi conſ. 42. nu. 6. Et habilitatus † ad faciẽdum te
ſtamẽtũ, õ liberatur a ſolemnitatib. requiſitis ad
validita-

validitatem teſtamenti, l. ſi quando, ff. de inoffic. teſtam. Quamuis enim tex. in d. l. fi. dicat, bona minorum non poſſe obligari, tamen intelligi debet per ipſos minores, nam per legem indubitatū eſt induci poſſe obligationem etiam in rebus minorum, vt probaui ſupra in quarto fundamēto huius partis. Et idem eſt, quando minoris bona inue-
48 hontur in domum conductā, ea † enim tacitè cenſentur a lege obligata, vt poſt gl. Io. And. Bal. Ang. Roman. Caſtren. Alex. & alios probat Neguſ. d. 4. mem. 2. part. nume. 154. Conſtat ergo ex prædictis, generalem legis diſpoſitionem, quæ habet, quòd bona ſint tacitè aliquo caſu obligata, includere etiam bona minorum, & proinde concluſionem, de qua in d. l. fi. non habere locum in obligatione legali, ſed reſtringi ad expreſſam hominis. Et non
49 eſt verum quod inquit † Crot. in l. ſi conſtante, in 2. lectu. nume. 143. ideo minorem ad tutelam non admittit, quia non poſſit obligare bona, nam in eo tex. mouetur Imperator ex imbecillitate ingenij, & defectu cōſilij. Vnde ſequitur effectus, quod non poteſt obligare bona, & ſibi rerum ſuarum interdicitur adminiſtratio, & quod poteſtas obligandi bona non ſit cauſa, propter quam minor arceatur a tutela. Probatur, quia etiam ſi tutor non obliget
50 expreſsè bona, non tamen ideo tutela † erit nulla, niſi ex ſpeciali aliqua ratione interſit minoris, vltra tacitam habere quoque expreſſam hypothecā, vt inquit Bal. in l. pro officio, C. de adminiſtr. tuto. Et licet tex. in l. fi. §. in prouincijs, C. de curat. fur. & in l. de creationibus, circa fin. C. de Epiſcop. aud.
51 dicat, quòd tutor † debet expreſsè obligare bona, id quod etiam tenuit Spec. in titu. de tuto. §. fin. nume. 1. tamen debet intelligi, quando intereſſet minoris, habere expreſſam hypothecam, declarat Bal. loco prædicto, nam Bart. & alij poſt gloſ. in l. legitimos, nu. 1. inter multa requiſita ad validitatem tutelæ neceſſaria, non recenſet neceſſitatem obligandi bona, Caualca. in tract. de tutor. nu. 13. Quod ſi non eſſet valida tutela abſque expreſſa obligatione, fruſtra lex introduceret tacitam in bonis tutoris, cum non aliter eſſet tutor, niſi præmiſſa expreſſa obligatione, probatur etiam ex alio. Ponamus minorem fuiſſe ſimpliciter a principe habilitatum ad obligandum bona, quo caſu ſublatū erit impedimentum & impotentia, nunquid pote-
52 rit hic minor † eſſe tutor? Certè non, quia aliud eſt poſſe obligare bona, aliud vero diſpenſari & habilitari ad tutelam, non obſtante ætate, & hoc de ſe patet, vt non egeat probatione. Ergo excluſio a tutela non ex eo prouenit, quia non poſſit obligare bona, quia ſi inde oriretur, ceſſaret prohibitio, cum primum habet facultatem obligan-
53 di: ceſſante enim ratione † prohibitionis, ceſſat prohibitio, l. 1. vbi Bal. col. 2. C. ſi rect. prouinc. c. & ſi Chriſtus, vbi Bal. & Butr. de iureiur. Tiraquel. in tract. ceſſan. cauſſa, par. 1. nu. 215. ſed cōſequens eſt
54 falſum, ergo † & antecedens, l. 2. §. mutui datio, vbi gloſ. & Docto. ff. ſi cert. petat. l. apud antiquos, vbi Cin. Albe. & alij, C. de fur. Eucrar. loco 97. in princ.

Non etiam valet argumentum Crotti, in d. l. ſi
55 conſtante, qui dicit, † quòd lex inducens obligationem bonorum, intelligi debet quo ad eos, qui ſunt habiles ad obligandum, quia eſt falſum, ex quo non poteſt obligare, & tamen ſi dotem recipiat, vel in domum conductam bona aliqua inuehat & inferat, illa cenſentur a lege tacitè obligata, vt dictum eſt ſupra, & cum lex actum facit, conſideranda eſt habilitas, & potentia in ipſa lege facientε, nō in homine, circa cuius bona actum facit, cū. n. ipſius minoris voluntas in productione actus non concurrat, fruſtra eius quoq; potentia cōſideratur, & cum lex ſua vi & authoritate id faciat, non debet validitas actus pēdere a poteſtate minoris.

Ex prædictis ſublata eſt authoritas Albe. in d. l. pro officio, & Ripæ d. §. ſi quis cum tutor. Mouentur enim ambo fragili ratione, quam ſupra confutauimus, quod ſcilicet non reperiatur iure cautum, ſed fragilior eſt, quam Ripa adducit, dicens aliam eſſe minoris, aliam tutoris cauſam, quandoquidem ſi vnicus eſt quaſi contractus, non debet maior obligatio inſurgere ab vna parte, quam ab alia, & licet contractus claudicet aliquando, id tamen verum eſt, quando obligatio contrahitur per minorem, & eius facto, quia eſt quid imputetur contrahenti, qui ſciuit, vel ſcire potuit, illum eſſe minorem, & non obligari, & qui nō potuit contrahere: at ſecus in quaſi contractu tutoris, in quo prædicta ceſſant, imo contraria militat ratio, quoniam & tutor inuitus cogitur adminiſtrare, & nullum interuenit minoris factum, & obligatio inducitur, & fingitur a lege, & tutori nihil poteſt imputari: Ex eo enim quod inuitus obligetur, infertur, quod ei eſt ſubueniendum, vt dixi ſupra, & quod ſi in vno grauatur, in alio dēt releuari, vulgatis iuribus, & quia nullum minoris factum inter-
56 ueniat † facilius inducitur hypotheca, vt voluit Guliel. Cun. quem refert Cin. in l. certi iuris, in 5. quæſt. C. loca. licet Bart. in l. ſi conſtante, aliud dicat. Rurſus in obligatione inducta a lege, nō cadit fraus, vel deceptio, quia minor facit id, quod faceret diligens quilibet paterfamilias, Iaſ. in l. ſi conſtante, numero 215. & numero 222. verſi. ſecundo, ibi.

Vnum ēt contra hanc partē plurimū vrgere vr. Nam ſicuti in bonis mariti pro reſtituēda dote cōtrahit tacita hypotheca, ita ēt ſit in bonis vxoris
57 † dotem promittentis, l. 1. §. ſed vt plenius, C. de rei
58 vxo. actio. & tamen ſi mulier ſit minor, † non datur tacita hypotheca in eius bonis, l. Titia, ff. de iure dot. l. 1. C. ſi aduer. tot. vbi Doctores dicunt requiri decretum, & hoc fundamento vtitur Bar. in d. l. ſi conſtante, nu. 77. Sed hoc quoque diſſoluitur, quandoquidem vbi mulier minor dotem promittit, habet eius promiſſio pro indiſcreta, niſi prius per Iudicis ſolertiam diſcuſsū fuerit, an in ea quātitate, vel in eis bonis dotem conſtituere expediret minori. Cum verò id factum non ſit, merito conſtitutio dotis non tenet, lex ſuum fauorem inducendo, tacitam hypothecam non præſtat ſuper actu, ex quo minori læſio reſultare poſſit: ſecus autem eſt, quando nullum interuenit factum minoris, & actus pro quo hypotheca legalis conceditur,
59 eſt vndequaque † minori vtilis, ita reſpondet clare Crot. in d. l. ſi conſtante, in 1. lect. in fi. & ante eū, ſed paucis verbis, eodem modo reſpondet Bal. ibi, in fi. princ. Iaſ. nu. 210. dum reſpondet ad l. lex quæ tutores, C. de admin. tutor.

Hæc autem opinio mihi multum æqua videtur, & placeret, niſi repugnaret authoritas Alberici, quæ magna eſt, & contra quam difficile poſſet in foro obtineri, cum non habeat contradicentem,
60 quem viderim, quo caſu habetur pro † lege, vt inquit Iaſo. in l. penult. columna penultima, C. de pactis, Gomes in §. æque, columna ſexta, in principio,

Digitized by Google

cipio, Inſtitu. de actio. D.Becins in conſil.35. nume. 18. Et pro hac parte facit, quia generalis prouiſio legis amplectitur etiam minorem, l.ſine hærede, §.Lucius, ff. de adminiſteatio. tutor. & tacita obligatio, quæ contrahi ſolet in bonis delinquē-
61 ris † includit bona quoque minorum, vt inquit Bald.Nouel.in dicta l.ſi conſtante, numero 77.vbi ſubdit, tacitam obligationem prædictam, quæ a lege inducitur, adeo neceſſariam eſſe, vt contraria
62 † proteſtatio non proſit, nec eam impediat, vt per Bald.in l.1.C.de rei vxor.actio.

SVMMARIVM.

1 *Minor qui ſeipſum aluit extra domum reſtituitur aduerſus inobſeruantiam modi aſcriptam legato.*
2 *Minori læſo ſua facilitate, vel dolo aduerſarij conceditur reſtitutio.*
3 *Minor reſtituitur aduerſus omiſſum lucrum ſibi delatum.*
4 *Minor tenetur voluntatem teſtatoris ſeruare, ſicut maior.*
5 *Minor veniens contra praeceptum teſtatoris non reſtituitur.*
6 *Teſtatoris diſpoſitio habetur pro lege.*
7 *Minor alienans contra praeceptum teſtatoris, priuatur hæreditate iuxta præceptum, & non reſtituitur.*
8 *Aditio eſt quaſi contractus.*
9 *Minor reſtituitur aduerſus pœnam conuentionalem.*
10 *Eccleſia quæ iuxta teſtatoris præceptum non ædificauit monaſterium reſtituitur.*
11 *Minor reſtituitur aduerſus implementum omiſſum propria culpa & negligentia.*
12 *Minor reſtituitur aduerſus lucrum dotis quod amiſit, quia vxorem non introduxit intra annum ſecundum formam ſtatuti.*
13 *Minor, qui propter ignorantiam non impleuit voluntatem defuncti, reſtituitur.*
14 *Minor reſtituitur ex generali clauſula ob iuſtam ignorantiam.*
15 *Ignorantia ſemper præſumitur in minore.*
16 *Minor excuſatur, ſi propter ignorantiam non impleuit modum adiectum a teſtatore.*
17 *Reſtitutio in integrum datur minori propter abſentiam, vel aliud impedimentum.*
18 *Minori non conceditur reſtitutio aduerſus omiſſas probationes quas ignorabat habere.*
19 *Reſtitutio conceditur minori, etiam quando conditio ſemel defecta inſtaurari non poteſt.*
20 *Minor reſtituitur etiam quando committendo venit contra teſtatoris voluntatem.*
21 *Minor non reſtituitur quando eſt in dolo etiam in omittendo.*
22 *Dolus præſumitur ex ſola ſcientia.*
23 *Minor reſtituitur aduerſus dolum præſumptum.*
24 *Dolus verus non inducitur ex ſola ſcientia.*
25 *Ignorantia non præſumitur in minore, potius quã dolus.*
26 *Minor non reſtituitur aduerſus præceptum teſtatoris, prohibens id, quod eſt prohibitum iure communi.*
27 *Lex noua non ligat niſi lapſo bimeſtre poſt publicationem.*
28 *Lex noua ligat ante bimeſtre, quando addit pœnam facto prohibito a iure communi.*
29 *Ignorantia iuris præſumitur in minore.*
30 *Error iuris excuſat a dolo.*
31 *Minor qui non ſtet in domo ſecundum præceptum teſtatoris, licet reſtituatur, tamen conſequitur ſolum alimenta, quatenus hæres in domo impendiſſet.*
32 *Scholaris recedens ante diem, ſoluit pro intereſſe quantum dominus domus deductis impenſis fuiſſet lucratus.*

QVAESTIO XLV.

QVin ſi minor ſit is, cui alimenta in domo hæredis relicta ſunt, & ipſe alibi habitauit, an ſaltem ope reſtitutionis in integrum petere ea poſſit pro præterito tempore. In hoc articulo Corn. in cōſ.184.ſuper hac noua, colum.2.verſi.quantum autem ad alimenta,
1 volum.3. dicit, daodam eſſe reſtitutionem, † ſi tamen minor ipſe ſeipſum aluit, quia peimo caſu dicitur læſus, cum non ſit conſequutus alimenta, quæ ſtatim hæreditate adita conſequi poterat: ſecundo vero caſu, quando alius præſtitit alimenta, non
2 dicitur læſus, quia ſemper reſtituitur minor † cum ſua facilitate, vel dolo aduerſarij læditur, l.fin.C. de in inreg. reſtitu. minor. etiam quando lucrum
3 ſibi delatum † non aſſumpſit, l. ait prætoe, §.fin. & l.etſi ſine, §. quæſitum, ff.de minorib. & Cor.citat, & ſequitur ſimpliciter Alciat. in tract. præſumpt. reg.1.præſumpt.42.nume.8.in fin. Sed hæc quæſtio latius eſt examinanda, & contra prædictam deciſionem facit, quia vbi agitur de mente teſtatoris ſeruanda, non eſt differentia inter maiorem & mi-
4 norem, † ſed vterque indiſtinctè tenetue, l.ſi in hærede, §.Lucius, vbi Baet.ff.de adminiſt. tuto.& vbi
5 minor venit contea præceptum teſtatoris † non reſtituitur, ira voluit Matthe. de Felicia.conſil.259. colum.fin.verſ.& ex hoc infertur, vol.1.inter conſi. Caſtrenſ.vbi loquendo in muliere minore, quæ nō habitauit in domo teſtatoris, ſecundum ſibi iniunctum præceptum, concludit eam priuari, nec ſuccurri reſtitutionis in integrum remedio. Et dicit Fulgoſ.in conſi.61.num.6.ver.ad tertium, ibi, quod antem nouiſſimè, quod minor puella, quæ contra teſtatoris præceptū nupſit, non reſtituitur, quia eſſet illudere teſtantium voluntares, Pariſ. in conſil. 19.nu.83.verſi. circa quintum articulum, volum.2. vbi dicit, quod minor non obediens præcepto teſtatoeis, non reſtituitur, quia pariformiter obligatur, ſicut maior, & dicitur delinquere, at in delictis non datur minori reſtitutio, l. auxilium, ff. de minor.& minori, qui contrauenit voluntati teſtatoris, non magis datue reſtitutio, quam vbi legem
6 offendit, cum diſpoſitio teſtatotis † habeatur pro lege, §.diſponat, in Auth.de nupt. & aduerſus præceptum legis non reſtituirur minor. Probauit eandem ſententiam Crauetta in conſ.293.nu.4.verſic. ſed in terminis, & per totum primum dubium, vbi concludit, ꝙ minor alienãs contra prohibitionem
7 teſtatoris, priuatur hæreditare, † iuxta illius diſpoſitionem, nec eſt locus reſtirutioni. Idem tenuit Cæphal.in conſi.356.per totum, præcipuè num.13. & ſeq. ſed pro opinione Corn.facit, quia minor a-
8 deundo † dicitur quaſi conrrahere, §.hæres, Inſtit. de oblig. quæ ex quaſi contr. l. ex maleficijs, §.hæres, ff.de acti.& oblig. vbi autem minor contractū
9 non obſeruat, reſtiruitur aduerſus pœnã † conuentionalē, gl.in l.3.in veeſ.dū agit, vbi etiam Bal.ff.de minorib.Bal.in l.1.nu.2.C.de ſponſ.Zabar.in conſ. 148.nu.3. præcipuè qñ in cōtractu eſt clauſula, rato manente pacto, Curt.in l.cum proponas, num.3. C. de tranſa. Probatur ēt opinio ex glo. in l. Polla, C.de his, quib. vt indign.& Bart. in l.tutorē, ff.eo-

tit.

tit. vbi, licet minor impugnans defuncti iudicium,
priuetur ipſo iure omni commodo, tamen reſti-
tuitur. Additur etiam deciſio Bal. in l. pupillorum,
C. de repud. hæred. vbi ait, concedi reſtitutionem
10 eccleſiæ, † quæ ſecundum voluntatem teſtatoris
non ædificauit monaſterinm, licet in defectum cõ-
ditionis inducta fuerit priuatio. Et quamuis lo-
quatur in eccleſia, tamen iura per eum allegata lo
quuntur in minore. Et Bal. intelligit etiam in mi-
nore, dum vult reſtitutionem in eo iure concedi ec
cleſiæ, quæ daretur minoribus. Rurſus facit, quia
11 minor reſtituitur aduerſus † defectum impleméti
conditionis ſeqnutum ſua culpa & negligentia, l.
3. §. ſi hæres ſit inſtitutus, ff. de minor. Et per iura
prædicta Aret. in conſi. 67. nu. 5. venio ad quartum,
poſt longam diſputationem concludit, quod mu-
lier, quæ contra teſtatoris præceptum ſe marita-
nit, reſtituitur aduerſus priuationem eo caſn ordi
natam a teſtatore, & ibi reſpondit ſingulis funda-
mentis eorum, qui aduerſam partem ſectãtur. Pro
hac quoque parte facit Ruin. in conſi. 193. per to-
12 tum, volum. 1. vbi † marito vult dari reſtitutionem
in integrum, vt lucrum dotis conſequatur delatũ
a ſtatuto ſub conditione, ſi vxorem intra annum
ad domnm traduxerit, quamuis eam conditionem
non ſeruauerit, & ibi ſequitur Aretinum in omni-
bus ſuis concluſionibus, cum Ruino tranſit in pro-
prijs terminis Phanuc. in tract. dotis, q. o. 2. n. 106.
& ſeq. vbi reprehendit Fulgoſ. in conſil. ſupra rela-
to, & nouiſſimè hanc partem tenet Sfor. Odo in
tract. de reſtitu. in integr. q. 82. in 6. art. vbi reſpon
det ad contraria. Et hanc ſententiam vti æquio-
rem, ita veriorem exiſtimo, quod minor reſtitua-
tur aduerſus contrauentionem quam fecit volun-
tati teſtatoris.

Et procedit facilius, quando minor ignoraſſet
diſpoſita a teſtatore, quia tunc reſtituitur ex capi-
13 te ignorantiæ † ex clauſula generali, ſi qua mihi
iuſta cauſa, vt voluit glo. & Doctores in l. 2. C. de
iure emphyt. cum alijs apud Corne. in d. conſ. 184.
col. fi. verſi. ſi autem ignorauit, Odo d. q. 82. arti. 6.
num. 60. & eſt regulare in minore, immo procedit
14 etiam in maiore, † qui reſtituitur propter igno-
rantiam, Bart. in l. 1. §. ſi quis autem propter, ff. de
itin. actuque priu. cum infinitis apud Balb. in tra-
cta. præſcript. in 4. par. q. 29. in princ. vbi commu-
nem dicit Tiraq. de retract. conſang. §. 35. gl. 4. nu.
35. Ripa conſ. 149. nu. 22. Cagn. in l. 2. nu. 219. C. de
pact. inter empt. & vẽd. Pinel. in Auth. niſi tricẽna-
le, n. 58. C. de bon. mat. deciſ. Pedem. 69. n. 16. Vaſq.
illuſtr. q. c. 73. D. Becius conſi. 50. & hæc ignorantia
15 † in minore ſemper præſumitur, l. ſi quis partem,
verſi. proinde, ff. de eden. l. cum indebito, §. ſin au-
tem is, ff. de probatio. D. Becius in conſi. 111. num.
14. vbi poſt Alexan. & Crauet. dicit locum habere,
etiam ſi tractet de perdendo lucrum, immo etiam
16 maior, † qui propter ignorantiam non impleuit
modum adiectum in donatione excuſatur, Corn.
in conſi. 110. col. fin. lib. 1. Dec. in l. qui in alterius,
nu. 2. ff. de reg. iur.

Et quod dicimus de ignorantia, procedit etiam
17 in abſentia, & in quouis alio impedimento, † vt
per Ruin. in d. conſi. 199. in fin. vbi fuerat maritus
impeditus vxorem traducere, quia domus eſt de-
molita, & reparatione egebat.

Aduertendum tamen, quod in caſu ignorantiæ
non datur minori reſtitutio, quia tunc non eſt læ-
ſus ſui facilitate, & eo caſu non plus facere potuiſ-
18 ſet † maior, vt per Corne. d. conſi. 184. verſi. ſi autẽ
ignorauit, facit Bar. in l. 1. §. nunciatio, nu. 33. & ibi
latius Ruin. nu. 220. ff. de oper. noui nunciat. Sis er
go cautus, ne data ignorãtia petas reſtitutionem
ex titulo de minoribus. Et prædicti Doctores lo-
quuntur non ſolum, quando per viam modi, ſed
etiam, quando ſub conditione adijcitur onus ha-
bitandi, vt apud eos videri poteſt.

Et procedit dicta concluſio etiam, quando con-
19 ditio talis eſt, quæ ſemel defecta reſtaurari † non
poteſt, vt probat text. in l. Iulianus, §. fi. ff. ex quibus
cau. maio. vbi gl. & Bart. hoc notant, & licet loqua-
tur in abſente, tamen locum habet etiam in mino-
re, quia fauorabilior eſt reſtitutio, quæ minori da-
tur propter ætatẽ, quam ea, quæ abſenti cauſa rei-
publicæ competit, argumento eorum, quæ ponit
Bart. in l. 1. ff. de diuerſ. & tempor. præſcript. ita in
omnibus concludit Aretin. d. conſi. 67. nu. 9. Ruin.
d. conſi. 199. num. 3.

Et non ſolum reſtituitur minor, quando omiſit
implere voluntatem teſtatoris, vt quia non habi-
tauit in domo, ſecundum illius præceptum, vt dixi
ſupra, & ponit Odo d. art. 6. num. 62. vbi inquit eſſe
veram, & communem opinionem allegando mul-
20 tos alios, ſed etiam, quando committendo † ve-
niret contra teſtatoris voluntatem, vt in iuribus
prædictis.

Limitatur tamen prædicta, ne locum vendicent,
21 quando minor eſſet in dolo, † quia tunc non reſti-
tuitur, Bald. in l. pupillorum, in fin. C. de repu. hæ-
red. vbi fortius dicit, quod aduerſus dolum etiam
in omittendo non datur reſtitutio, l. ſi ex cauſa, §.
ſi in commiſſum, & §. nunc videndum, ff. de mino-
ribus. Et quamuis loquatur in eccleſia, idem tamẽ
eſt in minore, nam ibi arguit a minore ad eccle-
ſiam. Et aduerte, quia loquitur, quando minor nõ
paruit conditioni. Idem voluit Aretin. in d. conſil.
67. nu. 9. verſi. quinto & vlt. vbi ita intelligit tex. in
l. pater Seuerinam, in princ. ff. de condit. & demon-
ſtrat. & in c. verum, de dolo & contum Ruin. d. con-
ſil. 199. nu. 5. vbi tranſit in omnib. cum Aret. Et ita
tenet Crauet. in conſi. 193. nu. 1. & ſeq. vbi nu. 9. in-
22 quit † dolum præſumi ex ſola ſcientia, & ibi ar-
guit ex multis dolum minoris, Cæph. conſil. 356.
Odo in d. artic. 6. num. 63. vbi tamen intelligit de
dolo vero, nam aduerſus dolum præſumptum mi-
23 nor † reſtituitur, vt per Nattam in conſi. 17. nu. 3.
vbi inquit non ſufficere, quod ſcienter omittat ali-
24 quid ad quod † tenebatur. Idem tenuit Odo d. q.
81. art. 7. nu. 82. vbi dicit eſſe communem ſenten-
tiam, & quamuis Crauet. d. cõſ. 193. dolum arguit
ex ſcientia, tamen id eſt verum in maiore, ſed in
minore aliud eſt, & diuerſitatis ratio eſt, quia in
minore aliud eſt, quia in minore præſumitur po-
25 tius † ignorantia, quàm dolus, vt no. in l. finali, C.
de iur. & fact. ignor. Ruin. d. conſil. 199. nu. 5. verſi.
& quamuis.

Limitatur etiam, ne procedat prædicta conclu-
ſio, quando pręceptum teſtatoris id vetaret, quod
iure communi erat prohibitum, tunc enim ſi mi-
26 nor † contraueniat, non reſtituitur, Odo in d. q.
81. artic. 6. nu. 61. & q. 8. ar. 9. nu. 53. Id tamen indu
citur, quia tunc eſt delictum, & minor non reſti-
tuitur aduerſus delictũ, d. ca. verum, facit, quia etſi
27 noua † conſtitutio non liget, niſi lapſo bimeſtri a
die publicationis, c. 2. vbi gl. fin. Abb. Dec. & alij, de
conſtit. Signor. conſ. 134. nu. 2. Ale. conſ. 182. nu. 12.
vol. 6. tamen ligat ignorantes publicationem, ſi

addit

28 addit pœnam facto, quod erat iure † communi
prohibitum, Bart. in l. 1. nu. 20. poſt Cin. C. de ſum.
Trinit. Abb. in c. a nobis, num. 9. de ſenten. excom.
Iaſ. d. l. 1. nu. 31. Dec. d. ca. 2. nu. 13. Afflict. in tit. quæ
ſint reg. in princ. nu. 30. Ruin. in conſil. 184. num. 3.
vol. 2. Menoc. de arbitr. iudic. caſu 185. nu. 26. Sed
nec iſta limitatio videtur tuta, quando factum ſic
a iure prohibitum non ſonat in delictum punibile, puta, quando teſtator iubet, ne filius matrẽ male tractet, quo exemplo vtitur Odo, nam in mino-
29 re præſumitur etiam iuris † ignorantia, l. 1. C. ſi
min. ſe ab hæred. abſtin. Iaſ. in l. cum ignorantia, C.
de iur. & fact. igno. Et quod minor præſumatur
ignorare iura ſibi competentia, eſt text. in l. 2. in fi.
ff. de iure fiſci, l. 1. §. fi. ff. de eden. additio ad Alciat.
in tract. præſumpt. reg. 1. præſumpt. 42. nu. 2. D. Becius, conſ. 211. nu. 14. Item non dicitur quis in dolo, eo quod errauerit in iure, nam error iuris ex-
30 cuſat a † dolo, l. ſed ſi lege, §. ſcire autem, ff. de petitio. hæred. l. ſi quis id, quod, vbi Alex. ff. de iuriſdict. omn. iudic. Alcia. in d. tract. reg. 3. præſumpt. 30. nu. 1. & ſequen. Ideo reſtringi debet limitatio ad præceptum teſtatoris, cadit ſuper delicto: ſi verò id quod prohibetur, non eſt delictum, tunc licet ſit a iure communi prohibitum, minor contrauenіens reſtituitur ad euitandum pœnam impoſitam a teſtatore.

Supradicta concluſio, quod minor per viam reſtitutionis in integrum, conſequatur alimenta prætetita, non obſtante, quod cum hærede non habitauerit, intelligi debet, vt non id omne conſequatur, quod important alimenta, ſed habenda eſt ratio minoris expenſæ, quam in domo feciſſet debitor, cui minus graue erat præſtare in domo, quam extra, ideo non plus eo nomine impendet,
31 quam feciſſet, ſi minor † in domo fuiſſet moratus,
ita Corne. in d. conſilio 184. columna ſecunda, in fine, verſiculo nec obſtat, quod non reponitur, volumine tertio, vbi ait, quod neque debitor lucrari debet, neque minor damnum pati: debet enim reſtitutio concedi ſine detrimento debitoris, & hoc dicitur intereſſe reſpectu debitoris: facit quod in ſimili voluit Dec. in l. diem functo, numero 6. ff. de officio aſſeſſo. vbi ait, quod ſi ſcho-
32 laris ante diem † recedat a domo eius, qui illum
hoſpitabatur, ſoluit intereſſe, quod conſideratur habito reſpectu ad id, quod deductis expenſis fuiſſet lucratus, ſi perſeueraſſet in domo. Idipſum intelligi debet, ſi alimentarius tenebatur operari, quia hoc caſu tanto minus recipiet, quantum important operæ, quas in domo præſtitiſſet, vt ſuo loco dictum fuit: alias reſtitutio, quæ ſolet reddere, quod a læſione ablatum fuit, plus tribueret minori, quam amiſiſſet, quod non foret iuſtum, ſufficit autem quod minor præſeruetur a damno, licet lucrum non faciat.

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google